Universidad de Deusto
Biblioteca

2048

Universidad de Chile
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

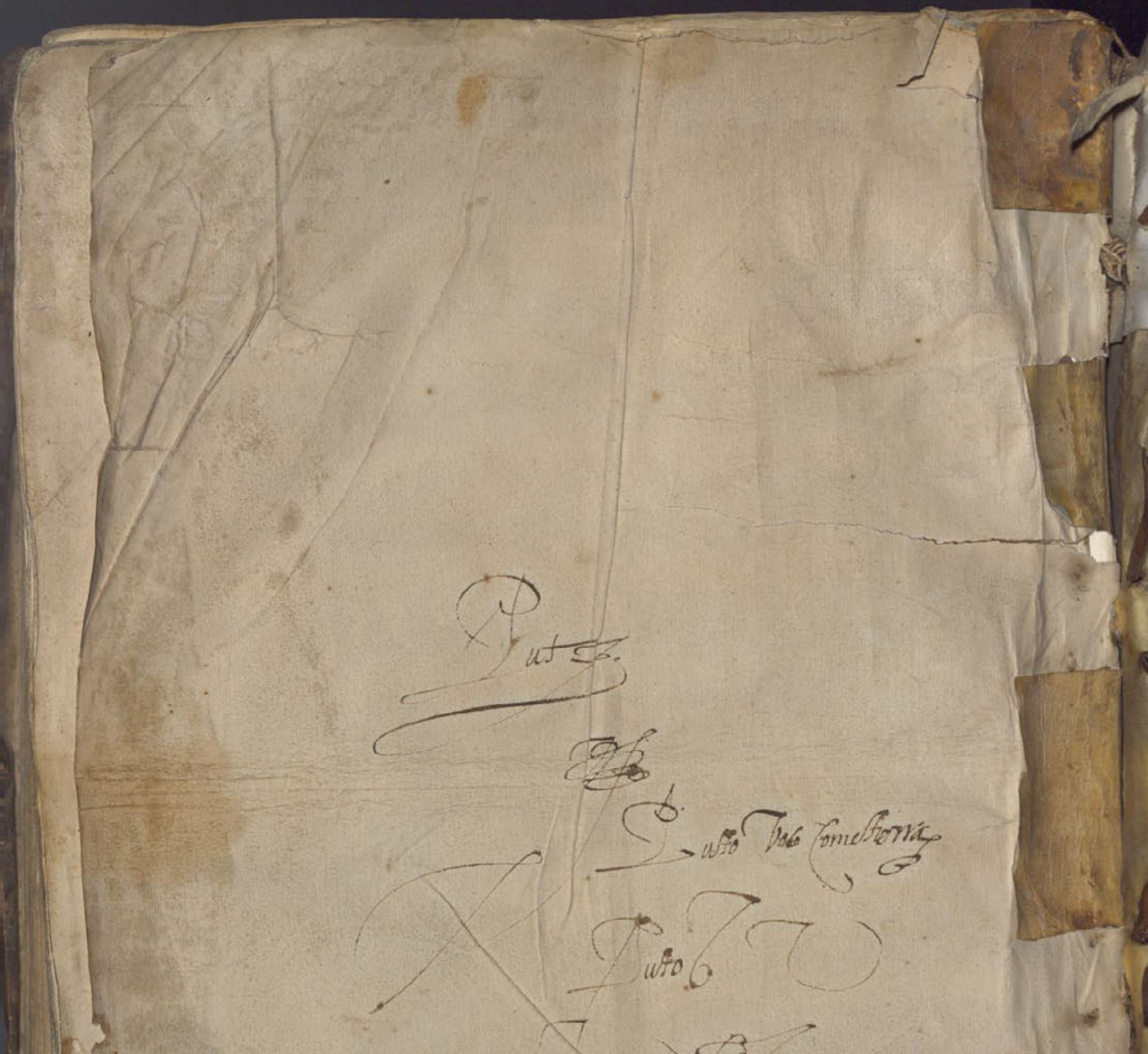

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Commentaria domini Bal. de perusio iuris cesarei et pontificij doctoris in primã et secundam partem. ff. veteris cum nouis eiusdẽ Bal. additionibus et aureis Trac. de pactis et de cõstit. ac perutilissimis additionibus et apostillis dñi Benedicti de vadis de forosem proniſ. J. v. docto. postremoq; reuisa per magistrũ Joãnẽ de gradibus vtriusq; iuris professorẽ. Hec nõ cũ emuncta ꝛ rersa castigatione: additiõibus: cõcordãtijs: summarijs numeris ꝛ alphabetico repertorio nobilis viri domini Joannis Thyerry lingonẽsis iuris vtriusq; doctoris in quibus materie lympide et adamussim diffibulãtur.

Cum gratia et priuilegio.

32717

Biblioteca
Universidad de Deusto

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Quo ordine. vii. aplis ad eo. in. pria. c. xiii. oia bona ecclesie fiant vobis
b ¶ Noia dignitatū. De laud̄ dignitate et ptāte imperatoꝝ vide bona ebrcuia dctā l. c. p venerabilē addi. do. andr. barba. qui fiunt legi.
c ¶ Scribēdi de quo dic. vt per eli. referē doeūdē bal. h in. c. ij. de fide instru. i. v. col. post prin. x̄. q̄ oia. vbi plene not.
d ¶ In mīricula. tuo vid̄ feli. i. c. clici. i j. col. i prin. in ver. vl. pnunc de iudi.
e ¶ Non ds. addefeli. i. c. nouit ille. diu di. i. ij. col. v̄. in gl. ij. circa me. v̄. vbirefe rēdo bal. h dicit ad materi amvltra eū eē videdūplent? q̄ alibi archiepi. flozē. i sua sūma i scōa p te. iij. ptis pncipal. sub ru. de statu sūmorū pōtificū. i vij. char. Et adō hic q̄ ibi dixi i apostil.
f ¶ Justa cā. Quib? aūt ō cāis pnuari possit. vid̄ hosti. i. c. nihil. ō iudi. t. c. ali?. xv. q. vj. t gl. i. c. si papa. xl. di. t de ei? excessibus. vide pa. de pu. in trac. sindicat? i. c. j. t adō q̄ imperator eligit ap̄icipib? alamanic. vt refert. d. philip. coz. in ꝓsi. suo pn̄cio. incipi. i p̄ senti I lfa. a. i iij. pter ei? electioarij. vt refert idēbal. in mar. i x̄. ann? sunt septē vz. tres ecclīastici t q̄tuoz laici. Ecclīastici

¶ Lectura preclarissima domini Bal. de vbaldis de perusio in primā partē. ff. veteris. vna cum eiusdē Bal. additionibus ad. ll. lecturas seriatiz adiūctis t aureis ac perutilissimis. Trac. de pactis t de constituto quos alie hucusq̄ impz esse non habēt: nec non cū additiōibus t apostillis dñi Bīdicti de vadis de forō sempz onij. J. El. doc. ac etiam cū summariis cōcordantijs vdditionibus t numeris nobilis viri dñi Joānis Thyerry lingonēsis iuris vtriusq̄ doctoris.

1 Principia sine congruo ordine tradi pñt.
2 Ordo est modus entium.
3 Imperator scribēdo acquisitis nominibus sua bonitate vtitur.
4 Epistola debet cōtinere nomē scribentis.
5 Doctores dicuntur illustres.
6 Duo senatores an faciant senatū an habeant auctoritatem veteris senatus.
7 Mercator quis nō dicitur nisi gerat artem.
8 Dominus occidēs seruū merētē an teneatur vinculo delicti.
9 Papa habet potestatez confirmandi t infirmandi electionem imperatoris.
10 Jmpator ds princeps vnus maximus t optimus.
11 Imperator alios regit et a nemine regitur.
12 Imperator quare dicatur cesar.
13 Imperator quare dicatur iustinianus.
14 Imperator quare dicatur alemanicus.
15 Imperator quare dicatur pius.
16 Imperator quare dicatur triumphator.
17 Imperator quare dicatur augustus.
18 Imperator an minuat iura imperij.
19 Litera missa sine noie mittētis t sigillata anvaleat
20 Litera an valeat si nō cōtinet nomē dignitatis.
21 Doctores ex vi doctoratus an dicantur illustres.
22 Doctor an militē debeat precedere.

Quoniam omnia doctrinarū oiz fere pncipia a voce habenē magistra: tsine †ordine tradi non possunt Est ei ordo princi 1
pia medijs t media suis finib? iūges t scire q̄d faciaſ t ne scire quo ordie a fa a
cias teste ambrosio nō ē pfecte cognitiōis Jō bñ ē p̄ius q̄ ad sciam pueniaē modū docēdi t ordine prescribere. quo p ordinē itellecte res magis delectēt alios mētes magis nutriāt. sensus magis illuminēt t memoriā reddāt clariorē. †Ordo cū ē mod? mentius vū memorialis cedula ex ordine vel ex spū colligato efficacior reddit t nexu quodā fauēte difficile soluit. Quō animaduertēs Cesar noster Justinianus nuper moduz epistolaris pagine scribit quibusdā legū profess̄oribus statuēs modū docendi t iura trandi. vnde hec supzascriptio cū cōstitutiōe que sequitur principaliter in duas ptes diuidit. ¶ Nam prime salutatio ponit. ¶ Secō ipsa cōstitutio siue epistola secda ibi. oēs. ¶ Prima subdiuidit in tres Nā primo p̄mittit impator se sub noibus imperiali culmini t sue glie cōuenientibus. Secō ponit noia coz quibus scribit cū dignitatibus ipsoz. Tertio ponit illos quibus salutationē mittit. partes patēt ¶ Nota primo q̄ impator scribēdo eplam nō tm̄ p pzium nomē: sed etiā noia dignitatū b suaruz ponit b
¶ †Secō nota q̄ impator scribendo vtit nomi 3
nibus acq̄sitis per suā probitatē. ¶ †Tertio nota 4
q̄ epistola debet cōtinere nomen scribētis c t nomē c
eius cui scribitur. ¶ †Quarto no. q̄ docto. dicuntur illustres. ¶ Circa hoc mēbz ñ presentis epl̄e pro literali intellectu est primo videndū quare impator sic appellat. t gl. dicit q̄ impator dicit: q: imperat subditis t habit? denoiat ab actu. ergo remoto habitu remouet actus: sepe tamen inuenimus dignitatem in habitu t non in exercitio. l. fi. C. vbi sc. vel cla. sic t tutor dicit etiā q̄ nō administrat. l. q̄ si forte in. §. j. de solu. immo t remotus ab actu tm̄ solo nomine est tutor. vt nota. in. l. t si pluribus. ff. de auctoritate tuto. Sed eccl̄ia ds curata si quōdā fuit: licet ois populus eius alio se trāstulerit vel decesserit est essi cū spe aptitudine repationis: secus si nulla sit spes repationis. Sic ciuitas destruit si eius incolatus perpetuo deseriē nec ibi deinceps ponendus eps. ar. l. pater. §. tusculanus. j. de leg. iij. t sic per destructionē facti deuenit ad destructionē iuris: q: remoto actu t potētia. remouet habitus: q: babit? cēt frustra. Jnno. tū dicit q̄ hoc nō est verū nisi destruatur auctoritate supiozis. vt ipse no. in. c. cū ex iniuncto. extra de operis no. nū. sz Jnn. debet intelligi vbi facto est spes reparationis. hoc dicit alibi Ja. ō ra.
6 q̄ duo senatores nō faciunt senatū nec habent † auctoritatem veteris senatus: q: nō est spes reintegratiōis formalis numeri t ordinis senatorij. vt. j. de legi. l. nō ambigit. ¶ †Et p̄dicta sunt i argumētū. q̄
7 nō dicat? q̄s mercator nisi gerat artē: sz fit i mr̄icula? ascriptus fm Ja. bu. nisi sit solitus agere t animum gerendi sustineat q̄ō plumit nisi deseruisse probet vt insti. de rerū diuisiōe. §. pauonū. in quo prima cō suetudinē respicio non remotā. vt. l. itez mella. ff. de adimen. lega. t. C. ne de sta. defun. l. si mater. ¶ Sz op. contra glo. nā si imperator dicit ab imperādo et sic hoc nomē demonstrat effectū que officiū: ergo q̄libet habēs subditos dicit imperator. vt rector scholarium t quilibet magistratus. immo t prepositos pelliparioꝝ vt. l. fi. C. de iurisdi. om. iudi. quod est ridiculum. Eodem modo op. de patre t domino q̄ imperant filio t seruo in rebus licitis t honestis vt. l. iij. C. de heredibus instituē. t cōtumaces coꝛripiūt correctione domestica. vt. C. de emenda. seruoꝝ. l.
8 l. vnica. t emēda. p̄opin. ¶ †Deo vt dominus seruum merentem occidens non teneatur vinculo contractus vel delicti. vt. l. qui seruū. j. de verb. obliga. patri etiam filiū merētem occidere licebat. l. in suis j. de liberis t posthu. sz hodie nō licet. l. diuus. j. ad l. pompe. de pari. Solu. imperator ab imperādo dicitur: q: alijs imperat t sibi a nemine imperatur. vnde a supzema potestate in qua nō recognoscit superiorē dicitur Jmpator Cesar. hec est maxima apud legistas q̄ Imperator romanorū in temporalibus
e superiorem non habet e. Sed canonistē ponūt † papam supza eius verticem qui habet potestatem con
9 firmandi t infirmandi electionem imperatoris t pri
f uandi eum ex notoria t iusta causa f. vt in. c. ad apostolice. de re iudi. Superior enim esse dignoscitur q̄ instituendi t destituendi ius habz. in auē. de defen. ciui. §. interim. Et non est negandū q̄ papa qui habet claues celi t mundi traditas sibi ad iustitiaz est maior imperatore t nomine t re fm quid. sed nō simpliciter. Jmperator enim Cesar de iure in vniuersa dictione que ascendentem videt t descendētē solez t que ex vtroq̄ latere. i. meridie t septētrione. vt in auē. vt omnes obe. iudi. pzo. §. t hoc pfiderātes col. v. t in omnibus insultis que vsq̄ ad occani recessus extenduntur. vt in auē. vt ecclesia romana. §. q̄d ergo. col. ij. t in omni terra quā romanorū obtinet lex. t catholice ecclesie sanctio. in auē. de nō alie. circa fi. col. ij. dicit etiā imperator ab imperio prout est imperiū in altissimo suo situ t circulo qō est summa potestas nullis circūclusa limitibus. vt tangitur. j. de iurisd. om. iudi. l. imperiū. Et certe scias officij potestatem ex nomine cognosci sicut dicit rec. sciat ex ipso nomine quid prefecto debeat annone. C. de offi. prefec. vr. ¶ Et not. q̄ impera
10 tor dicit princeps vnus de origi. iuris. l. ij. §. nouissime. ¶ Itē princeps maximus de le. ij. l. vnum ex familia. §. fi. Item princeps
g optimus g nomine. t ita debet esse res q: rebus t factis de quibus loquimur cognitos oportet esse sermones. C. de officio prefec. vr. l. j. in fi. magistratus vero dicitur princeps cuz restrictione. de excu. tu. l. spadonem. §. fi ciuitatis. Sic dicitur princeps agētium id est primus vel maximus agentiū. C. de prin. agen. in re. l. j. lib. xij. Item princeps. i. primum caput familie. j. de ver. signi. l. pronunciatio. t. l. familie. Item princeps principalis t maior delicti. j. de seruo cor. l. in hoc iudicio. Itē autor heresis dicitur

sunt. Archiepūs colonien sis q̄ est cācellar? totī? italie. t q̄ ipatori electo pōt dare administratiōez totī? imp̄ij. archiepūs treuerēsis q̄ ē cācellari? gallie archiepūs magūtinēsis q̄ est cācellarius germanie Laici electores sunt Palatin? comes rheni. Duxsaxonie Marchio brādburgēsis q̄ est prepositus camere impatoris Dux saxonie qui ē epoꝛtitor: cuius ipatoris q̄ tm̄ nō interuenit electōi nisi aliqs discordātib? t adō q̄ p̄dicti fuerūt optati. vt refert ibi bal. anno dñi. M. iij. de q̄ ēt vide p gl. i. d. c. aplice alleg. bper bal. ō quovid cardi. i. cle. j. i p̄i. ō. iureiu. i fi. vbi dicit q̄ eis negligēti b? j. tps a papa papligēdūpa pa eligit p. c. vene. de elec. t p gl. in. d. c. aplice vid tm̄ vlt. §. octā. d. bar. soci. i ꝓsi. cclxxv. ici. i cā frīs and. x̄. p terea ēt i. ij. p te vbi dicit q̄ ipator ē dñs mūdi nec ei? dignitas p papaz suppzimi potest.
g ¶ Princeps optim? Dicit etiā p̄i ceps religiosissimus t p uidētissimus vt ea. l. vnū ex familia. §. fi. Itē dicitur i perator nobilissimus. t sanctissimus. vt i l. quer̄is. j. de nata. restī.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Mõ appellaꝝ.adde eãdẽ bal.in.l.j.§.j.j.de offi. ꝓfe.vr.vbi dicit ꝙ oĩa regna sunt sub Cesare excepto regno francorũ ⁊ ibidẽ in fi.vide etiãꝙa regib⁹ nõ appellaꝝ ẽt si sint subditi rõano impio. Et ad ꝓ de app.vide opor:tune phi.in ru.de ap.iiij.col.⁊idẽ dicit idẽ bal.in.l.exẽ pto ad fi.C.de ꝓb.ꝙrex i suo regno ẽ ipator:.⁊ i auꝝ.hoc amplia⁹.ij. col. C. de fideico mis. dicit qõ rex est lex aia ꝛa i regno suo ⁊ põt plusq̃ lex cõis vl cõ suetudo.vñ ol dra.ꝓsi.iij.in cipi.qõ talis est ad fi, dicit a ꝙa snia regis non appellaꝝ ꝙerror: su⁹ nõ põt emẽdari q: superior: ez non habet.

b ¶ Inpartu obijt. hoc qõ hic õr õ iulio cesare ꝙ secu⁹ fuerit ex vtero matris suę mor:tue nõ vr verũ ee. Haz scribit i cõmẽ tarijs iulij ce saris .c.ij. qõ cũvellet cesar petere põtifi catũ maximũ rõe.dixit ma tri se deosculati domũ in quit nisi põti fex nõ reuer tar.igiꝝmr ei⁹ mor:tua i ptu non erat.⁊ sic nec ipse ex vẽ tre ei⁹ sectus.

c ¶ Süt. Sñ cesar iste fuit prim⁹ ⁊ octa uian⁹ auguſt⁹ scõs a qbus oẽs posteri i perator:es ab eis denoiati fuerũt. vt re fert.do. Pe. phi.cor.i ꝓsi. j.icipi. i pñti in lra i.i.iij.p te:ꝛ gl.hic di cat ꝙ est diui nare õ isto oc tauianotñ nõ refert.⁊ õ isto octauiano lo quit illõ eu gelicũ exiuit edictũ a cesa re augusto vt õscriberetur vniuersus or: bis. Et adde ꝙ notissimus est cesarẽ nun ꝙcor:onã assũ pfisse ex quo ꝛcludit ꝙ assi cor:onã prin ceps romano rũ oĩmodã ha bebat iurisdi tionez quã ꝙ lex abstulerit nõ inuenit nec ꝙquẽpiã allegaꝝ nec xps ꝙ dicitur approbasse imperium per illa verba dum dixit que sunt cesa ris reddite cesari co:onauit tiberiũ tũc tertiũ impator:ẽ sed sibi cõces sit imperiũ sub noie cesaris ꝙ nũq̃ extitit cor:onat⁹. vñ nõ põderaꝝ co rona ſz assumptio i iperiũ qõ no.qr facit adillã.q.an impator: nõdũ co ronatus õica tur impator: ⁊ iurisditiones hẽat ꝓ q̃.q.vi dc.d. pe. phi. loco supra al legato õ salt. rcierẽdo cõez opi.⁊ pau.de ca.in ꝓsi.ce.⁊ old.iꝓsi.clxxx ⁊ i ꝓsil.cxc.ct do. Pe.phi. cor.i ꝓsi.clxxvij.icipi.egre gie ꝓ toiũ in j.parte.

d ¶ Filios. Et hoc ꝓpter dilectionẽ vt dicit abb. in ꝓhe. decre. in ver. gregorius vci.item collige. Et idẽ dic si pa pa scribat vni uersitati ap pellat oẽs fi lios nec vitia tur reseriptũ licet ibi aliq̃ sint episcopi vt ibidez pau lopost dicit. d.ab.

e ¶ Apostoli co.add.d.ab ba. in ꝓhe. decre. in ver. gregor:ius in ij.col.ver.con clude.

f ¶ Non va luit.vide feli. in.c.solite ad fi.de off.ocle. inuehit con tra miseros le gistas qui la borant in dis putãdo an va luerit id ꝙnũ ꝙ fuit vbi ad validitatẽ di cte donatõis adducit non nullas remis siones quas ibi vide.⁊ qõ per successo res euocari non possit

prin. Et no.ꝙ noĩa gentiũ vel patrie ſz ꝓprie dicaꝝ de pria vel puincia naturali.vt.ff.de excu.tu.l.ſz ⁊ re probari in gl.sup v̊bo cõmanens.tñ qñq̃z dicunt de actualivt hic vel nõ reddunt illa noĩa appellativa p sone simpliciter sed rõne officij. vnde imperator: a lamanicus.i.alamanie.idez in silibus noĩbus.ſz ho die imperator: dicit alamanicus ꝓprie:q: imperiũ translatũ est ad ipos:.⁊ ideo fons nobilitatis pollet
15 in germanis. ¶ † Sexto q̃rit q̃re dicaꝝ pi⁹. rñdeo a pio antonio i auꝝ.vt liber.decc.§.sancim⁹ vel a pie tate animi.C.de nup.l.impialis. ¶ Septio q̃ro vñ õr felix rñdeo a virtute q: fine virtute nõ est felicitas.vt habeꝝ prio etbico:. ¶ Octauo q̃ro q̃re dicaꝝ triũ
16 phator:.† rñdeo:q: habuit triũphos.ſz ecclia huius mũdi nõ appellat se triũphãtẽ ſz militãtẽ.vt i.c.fun
17 dameta.de elec.li.vj. ¶ Mono q̃ro q̃re dicaꝝ augu stus.rñdeo: ab effectu.itẽ a noĩe derivatiuo habuit nãq̃ augẽdi iperij voluntatẽ.itẽ post cũ ope subsecu to in auꝝ.de here.⁊ fal.in pri.itẽ habuit noĩs origi nẽ ab octauiano nepote cesaris ꝙ prim⁹ vocat⁹ ẽ au
18 gust⁹. ¶ † Sz op.ꝙ impator: aliqñ minuit iura ipe rij donãdo eccle.vt.C.de naturali li.l.diui.ergo illa
f donatio ꝓcessit de fetõ ſz nõ de iure. qr nõ valuit f i ꝓiudiciũ successor:ũ. vt.C.de le.l.digna vor.⁊ si nõ põt ponere successori legẽ legis.ergo nec legẽ ꝑct⁹ nã ois auctor:itas ꝑct⁹ pẽdet ex.l.vt.j.de pac.l.legiti ma.ita no.glo.in auꝝ.quomodo oportet episcopos in prin.nec potest minuere iura imperij ⁊ partẽ a se abdicare⁊ partẽ retinere:imperiũ ẽ idiuisibile: ⁊ in diuisibile ens trahit ad se nõ ens.l.si is ꝙ duos õli. le.de sta.ho.l.impator: la.ij.itẽ corrũperet forma mu tata q̃ est ꝙ ꝑ vnã regaꝝ.l.ij.§.nouissime de origi.iu ris ⁊ qr pari rõne alij impatores possent dõare nũc vnã ciuitatẽ nũc aliã.⁊ sic iperiũ annullaret silr rõne vtiꝝ tex.j.de vsufr.l.arbor:ib⁹ in pri.ista rõ visa est in solubilis gl.qr iperiũ nõ mutat õ leg.ꝙ principi.⁊ sic respu.nõ moritꝝ nec ꝓ3 heredẽ.vt no.i silr siqs iudi. nõ obtẽ.l.j.§.fi. Por:ro corrupta forma ꝓticulari for ma vniuersalis remanet de vsufr.l.quot.§.fi.ergo se des nõ moritꝝ. Itẽ illa donatio fuit facta sine cãe cognitiõe nã nõ ꝓ0 iperij vtilitate vl necessitate. Sz principali q̃dã charitatẽ ergo nõ durat i tps successo ris.ar.j.de penis.l.fi.lz em postãtinus fuerit a lepra liberatus tñ dignitas q̃ nõ moritꝝ nec patꝝ nõ fuit liberata. Itẽ ꝓsonalis cã nõ ꝺz parere realẽ effectũ ⁊ cã finita nõ ꝓduxit effectũ infinitũ. Itẽ cã tpalis effe ctũ cohartat ad tps.j.de pigno.l.lex vectigalis.itez dispõere de iperio i tps quo priuat⁹ erit nõ põt nec sibi successorẽ designare vel vices gerẽte ponere post mortẽ suã nõ põt:qr cã sẽda non põt esse diuturnior q̃ cã prima.j.de iurisd.om.iu.l.eũ q̃.§.fi. Et itẽ illa di gnitas supma est a deo instituta.vñ ꝓ hoĩem suppri mi nõ põt. Hinc est ꝙ imperiũ semp est in auꝝ.quõ opz ept.in fi.⁊ qñ ꝓcessor: nõ facit officij sui debitum. successor: nõ tenetꝝ ratificare ſz ipugnare.lxiij.di.ve rũ.⁊.⁊.C.de sac.san.ec.l.iubemus.§.economus:ſz i perator: facit cõ officij sui debitũ minuẽdo honorẽ ꝓ prie maiestatis.de officio ꝓfidis.l.obseruandũ. Itẽ ius cõstãtini erat ad vitã:ergo⁊ eius transmissio in aliũ nõ põt esse perpetua de le.ij.l.peto.§.ꝑdiũ. Itẽ rex nõ põt alienare ꝓpriũ suũ nec dare eis aliũ regẽ: qr ꝓpls est liber ſz sit sub rege in auꝝ. de hꝫdi.⁊ fal. §.j.⁊ maxime po.ro. Sz liberoꝝ nulla est alienatio qr nõ sunt in cõmertio.vt in.§. sacrã.insti.de re.di. quinimo nec vasalli videnꝝ alienãdi i auꝝ. vt ourio rẽ experianꝝ seruitutẽ.vt no.l.inuit⁹.j.de fideic.li.ni si sint adeo vasalli ꝙ q̃si sint serui sicut sũt ascripticij vt.l.siqs inq̃linos de le.j. ¶ Itẽ quos deus separat hõ nõ ꝓiũgit vt aquilam⁊ leonẽ⁊ sic iperiũ⁊ sacer dotiũ qr ex duob⁹ differẽtibus spẽ nõ sit vnũ nume ro.C.qui nu.tu.l.j. ¶ In ꝓiũ ꝙ donatio valuerit fa cit qr fuit facta a cõstãtino cũ senatu⁊ toto populo valet ergo ex noua lege regia que de imperio lata ẽ qr nõ ꝓcessit a minor: i potẽtia cause q̃ pria.l.regia: sed ab

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſed ab cadẽt ac ptãtẽ vel maiorẽ de officio. ꝓto. l. barbarius in fi. ⁊ ar. j. qui. mo. pig. vel hypo. ſol. l. ſicut. §. venditionis ſic valet autoritate ppli qõ per ſe nõ valeret ⁊ qz ppls nunq̃ moritꝝ. j. de iudi. l. proponebat. iõ no curat mors cõſtãtinꝰ. ita pbat in ſiꝰ. j. q̃ q̃ſq; iur. l. j. §. j. ⁊ iõ vbs romana eſt eccliẽ nõ ceſaris. vt no. in l. j. §. cuz vbẽ. j. de offi. pfec. vr. Et ꝯ imperatores inouẽt iſtã donationẽ hoc nõ fit ad diminuẽdũ: ſꝫ ad pbãdũ eãdẽ dõationẽ. ⁊ iõ abũdãs cautela ius ẽctus nõ minuit. C. de teſta. l. teſtmẽ. p ipm ergo ſenatũ et ppl̃ donatio facta perpetuo valuit qz fuit facta ſupiori. i. pape populus ⁊ imperator nõ pũt ipſam donationẽ reuocare qz inferior nõ põt tollere ius ſupiorꝭ fm rica. ma. ¶ Tertñ dicũt q donatio tenuerit q̃tũ ad cõmodũ ⁊ pũctus iuriſditionis: ſꝫ q̃tũ ad ti. ⁊ honorẽ nõ eſt derogatũ imperatori. ⁊ ſic magis curat de honore q̃ de cõmodo. ff. ſiq̃s omiſ. ca. te. l. iul. C. de bo. libe. l. liberatoꝝ. ⁊ hoc tꝫ Ja. de raue. ¶ Quarti dicũt q tenuit vt ceſſio nõ vt expropriatio ⁊ abdicatio directe iuriſditionis. hoc tenuit olim Jaco. bu.

¶ Quinti dicũt q tenuit qz fuit facta in manu ſupiorꝭ vñ potius fuit reſignatio q̃ collatio. vñ. q. j. q̃ periculoſum. ⁊ hoc tenẽt can. lriñ. di. ca. ego Lodouicus. dicẽtes q apoſtolicus hꝫ de primitiua origine gladiũ tpale naturaliter. Hꝫ imperator ciuiliter. i. primus nã ſcõs officio. vñ videmus qõ pplo viduato. p mortẽ imperatoris papa etiã in tpalibus hꝫ plenitudinẽ ptãtis vt in capitulo paſtoralis. de re iudic. in clem. ¶ Sexti dicũt qõ eccliꝫ ẽ munita p̃ſcrip. Sꝫ ſ̃ vr qz dignitas nõ cõualeſcit in inuaſore. vt no. j. q. j. in primis. Sꝫ rñdeo q qz diu poſſedit cũ titulo credẽdũ eſt cũ bona fide qz ceſſante autore. de nora. l. ⁊ gñaliter. ⁊ qz licet error iuris nõ pũt p̃ſcribẽtibus tñ vbi de iure pbabiliter dubitat p̃ſcriptio prodeſt cũ habeat̃ ꝓueritate. ar. no. l. j. C. de ſerui. ⁊ aqua. ⁊ in. c. curia. de iurepa. p Inn. ⁊ qz vtile ius qõ q̃rit̃ p p̃ſcriptionẽ contrariatur directo ſeq̃tur qõ p̃ſcriptio pape eneruat ꝓpetuo ius imperatoris. Itẽ qz hꝫ canoniſtas. q̃rit̃ ex p̃ſcriptõe directũ ius ex quo preſcriptio eſt iuſtificata ⁊ lꝫ inferior nõ poſſit p̃ſcribere regalia ſ̃ ſupiorẽ. vt. l. cõperit. de p̃ſcrip. xxx. an. tñ papa põt p̃ſcribere regalia ſ̃ imperatorẽ ⁊ ſubditos qz eſt capax ſupreme ptãtis ſicut vn⁹ rex põt p̃ſcribere ſ̃ aliũ regalia regis. de poſtu. pla. bone p Inno. ⁊ quicq̃d ſit inferior nõ põt opponere qõ nõ teneat p̃ſcriptio meri imperij. vt. l. viros. C. de diuer. offi. li. xij. quid ergo dicemus. nã videm⁹ q imperator ĩ nõnullis terris ponit vicarios lꝫ ſint de illa donatione. rñdeo q̃tenus eccliavniuerſalis nõ eſtvſa illa donatione. ſed alꝫs videt ab ea forſitan receſſiſſe. ar. j. de vſuris. l. q̃ ſemiſſes. vbi dr q q̃ ex diuerſis cõtractibus q̃s hꝫ diuerſa iura ſe iuicẽ exercẽtia illi iuri ſtãdũ eſt quo q̃s vtit̃. ⁊ ad hoc. j. de acq̃rẽ. poſ. l. ſiq̃s ante. ⁊ j. lo. l. cum in plurꝭ. §. lege. de fideicõ. l. ſtipulatus es opus. Itẽ ſi eccliꝫ romana vellet illã donationẽ remittere imperatori poſſet nec diceret cõditio eccliẽ fieri deterioris qz ad ſuã naturã reuerteret̃. vt. l. ſi vn⁹. §. pact⁹. ver. q ſi in ſpecie. j. de pac. Guil. de cu. pciſe tenet donationẽ tenuiſſe irreuocabiliter. ergo ſi hodie plus donaret̃ ſiliter valeret. imo q̃dã dicũt q ſtatim q̃rit̃ eccliẽ dominiũ ⁊ poſſeſſio. c. ij. de cõſue. ſ̃ quos videt̃ gl. or. C. de ſacroſan. ec. l. ſi. ⁊. ff. p ſo. l. cũ duob⁹. §. idẽ rñdet. nã poſſeſſio ſine actu queri nõ põt. de acq̃. poſ. l. pdita. hꝫ eñ obijcere iſta poſſeſſio. ſ. ſubditos gerẽtes ſe p liberis. Pro ro ſi nõ haberet ſ̃ riũ in iſtis incorporaliſſimis ſtatim acq̃reret̃ ius ⁊ quaſi poſſeſſio. de ꝓceſ. pbẽ. cũ nris per Inno. dicit ergo Guil. ipam donationẽ eſſe firmatã natura iuſtitia ⁊ munitã iure ciuili. ⁊ hoc ẽ ex parte pſonarũ qz nõ vr facta ĩ extraneũ. C. de fideicõ. l. volũtas: ⁊ qz frater tenet̃ dotare ſororẽ. C. de admi. tu. l. nõ oĩ. q̃ rõ parũ valet qz cã dotãdi eſt cõiugiũ. hic autem nullũ eſt cõiugiũ. ar. de act. ⁊ ob. l. obligationũ. §. lege. Itẽ eccleſia eſt mater imperij. x. di. certũ nõ ſoror. vñ papa ſcribit imperatori ſub noie filij. Sꝫ filiꝰ tñ nõ tenet̃ dotare matrẽ. ter. eſt vnicus j. de admi. tu. l. tutor ſcõm dignitatẽ. §. fi. no. C. de inof. do. l. j. p ipſum Guil. vñ voces ſue ſunt magis ſuadẽtes q̃ ꝓcludẽtes. Hinc quid ſit ex quo imperator nõ reuocat valet ſaltẽ ex. l. auguſti. j. de manu. l. apud. §. j. ⁊ nõ põt negari quin donatio teneat ſaltez quo ad iuriſditionẽ. vt no. C. de leg. l. humanũ ĩ. j. gl. ⁊. l. ij. c. ti. in. ij. gl. ſubditi ergo hñt parere donatario niſi quaten⁹ ſeue ⁊ tyrãnice vteret̃ iuriſditiõe. vt. j. de inſti. ⁊ iure. l. vtvim. ⁊ de origine iuris. l. ij. §. exactis. ⁊ qõ no. de capt. l. hoſtes. p Bar. nã ſi dñs nõ impedit ſubditis officij debitũ ſubditi nõ tenent̃ ei ad ſeruitutẽ. j. de ꝓſti. pr̃. l. j. in verbo ei ⁊ in eũ. ⁊ no. de his qui ſunt ſui vel alie. iu. l. ij. §. dñorũ
19 ſ. quãdiu nõ ſeruat̃ qõ debet̃. ¶ † Decimo q̃ro an teneat lr̃a miſ-
a ſa fine noĩe mittẽtis hñs tñ ſigillũ ipſius. ⁊ vr̃ q nõ a. l. ad teſtiũ. §. ſi qua ex teſti. j. de teſta. niſi per errorẽ omitteret̃ de quo conſtet. de reg. iu. l. ſi librarius. Sꝫ ſi cẽt nomẽ ſcribẽtis: lꝫ nõ cẽt ſubſcriptio valeret epla. C. de teſta. cũ antiq̃tas in ſi. ⁊ fuit q̃ſtio iſta de facto fm Ly. ¶ Quid ſi epla hꝫ nomẽ ppriũ. ſꝫ nõ ſolita cognomina. dic ſicut factũ arduũ talis mutatio infringit ſolitũ ſtilũ ſcribẽtis q: talis lr̃a nõ cẽſet̃ aut̃. C. de diuer. reſcri. l. ſacri affatus. ¶ Duodecimo q̃ro q̃d ſi ſcribẽs mutauit ſibi nomẽ. dic q talis lr̃a nõ va-
20 let. C. de heredi. inſtitu. l. ſi. ¶ † Decimotertio querit̃ ſi valet lr̃a ſi nõ obtinet nomẽ dignitatis ei⁹ cui mittit̃. rñdet ſic tanq̃ directa pſone nõ tãq̃ directa dignitati. ar. de offi. dele. qñ abbas. Scribit nãq; interdũ dignitas dignitati. interdũ dignitas pſone. interdũ pſona dignitati. interdum pſona pſone. vt no. j. de in. om. iudi.
21 l. ⁊ qz. ¶ † Decimoquarto q̃rit̃ nunq̃d doctores ervi doctoratus ſint illuſtres. dicẽdũ eſt q nõ ſunt illuſtres ſimplr quo ad verã dignitatẽ: lꝫ ꝓpter magnã ſcientiã appellant̃ illuſtres doctores. vñ Ja. de ra. appellabat̃ doctor illuſtris nec immerito: qz ꝓpter
22 ſuã ſapiẽtiã mꝛtos illuſtrauit. ¶ † Nõt etiã q̃ri q̃s b
deb⁹ pcedere ⁊ magis honorari an doctor an miles ſi ſit ſciẽtia pdotatus vt hic. nã magis eſt honorandus b q̃ ſua virtute pollet. de capti. ſiq̃s ĩ bello. Doctorelli añt ſũt poſtponẽdi: qz pax meruerũtvñ boſſ. ſemp faciũt egregios doctores pcedere quoſcũq; milites ꝓpter virtutẽ. ergo valde diſciplinati merito ſunt honoribus attollẽdi vt. ff. de excu. tu. ſꝫ ⁊ repro bari. §. amplius ver. valde tamen.

¶ Additio Bal.

¶ Imperator Juſtinianus Ceſar flauius alemannicus. Gotticus.

1 Epiſtola ſine noĩe ſcribẽtis an dicat̃ tenere.

2 Lra officialis an teneat ſi nõ exprimit̃ nomẽ officij.

Omen et cognomina ſcribẽtis ꝓuenientia maieſtati ⁊ eoꝝ quib⁹ epiſtolicis dirigit̃ pagina ⁊ ſalutationẽ cõtinet hec ſubſcriptio rubricalis. Cõſiderãde ſunt hic quatuor cauſe. ¶ Primo cã efficiens. i. differẽtie q̃d principiũ effectiuũ. ¶ Qõ eſt triplex vniuerſale. ſ. deus cui omne qõ eſt digñ laude dꝫ attribui. c vt no. in auk. de here. ⁊ ſal. in prin. ¶ Itẽ q: c
d imperiũ eſt a deo vt in auk. quõ opꝫ epi. ĩ pri. ¶ Cõmune qõ eſt impator. vt. l. j. §. oia de veteri iure enucle. ⁊ ppriũ. ⁊ hoc eſt in eo qui inuenit ⁊ in artifice. ¶ Vel dic. Aut q̃rit̃ qõ ſit principiũ artis legitime in ſui origine ⁊ inuentiõe ⁊ ꝓcedit qõ dixi. Aut qõ ſit principiũ effectiuũ in ſua fituatiõe ⁊ collocatiõe ſub iſto volumine. ⁊ alꝫs ⁊ eſt princeps mediãtibus quibuſdã prudẽtib⁹ q̃bus hoc cõmiſit. Deũ nõ exe cludo q̃m ipe eſt prima cã ⁊ eſt primũ principiũ e. ſed loquor de cauſis ⁊ principijs ſcõis. ¶ Secõo cauſa materialis q̃ põt ſumi dupliꝫ. ¶ Uno mõ ꝓut materia ẽ ſubiectũ forme entis ĩ actu. ¶ Alio mõ ꝓut materia eſt futurũ ſubiectũ forme entis in potẽtia ſi loq̃mur primo mõ imagino: q ius ꝓſtitutũ ſit materia. ius ꝓſtituẽs ſit forma. nã ꝓſtitutũ recipit formã aꝓſtituẽte ſicut ferrũ recipit formã acuitatis ſeu gladietatis a fabricãte. Jura ergo litigatorũ erũt materia huius artis. ⁊ p ꝓis hui⁹ libri iquãtũ hic liber ſubijcit arti. Lex ergo legis eſt forma: ſꝫ ius ptis eſt materia q̃ ſupponit̃ huic forme. ¶ Eſt q̃ dã alia materia q̃ põt dici materia materie. ſ. fcta ex q̃b⁹ ius oritur. vt. j. l. ſi ex plagis. §. in cliuo ad. l. aq̃. aq̃ tãdẽ ius partis recipit formam ſpecificam. Vnde eſt quaſi ordo iſte quod ex facto oritꝰ ius ptis. vt ĩ. §. ea obligatio ex rudi iure ptis. vt. i. §. ea ob. legis. Et ſic lex cõuẽtionis ⁊ lex negocior̃ ẽ materia ei⁹ q̃ dr lex legis ſicut ex obligatiõe oritꝰ rõ q̃dã ꝓpter quã rõnẽ introducte ſunt actiones. dicẽt̃ i. l. ex hoc iure. ¶ Si loq̃mur ſcõo mõ imagino: q materia ſit q̃dã ius c
hois q̃ ſit ĩ potẽtia ad ius legis. ⁊ illũ ius nõ ẽ ius formatũ adhuc ſꝫ formãdũ. ſicut eñ materia eſt ĩ potẽtia ad formã. l. q̃ſitũ. §. illũ. de le. iij. ⁊. l. ſi is q̃ eccleſia. §. q̃dã ſi hoc ius q̃nõ põt nũc ĩtelligi ſpecifice ſꝫ ſolũ in cõfuſo ⁊ nõ ẽ clarũ: ſꝫ eſt aptã natũ ſuſcipe lumẽ claritatis p diſpoſitionẽ. l. ⁊ dicem⁹ q forma ſitꝰ d
cut lumẽ ⁊ ſuſceptiuũ luminis iſti⁹ ſit ſicut materia ⁊ q iſti⁹ materie materia ſit factũ ſicut dixi. ĩ alio mẽbro p caſdẽ. l. ¶ Et ponam⁹ exẽplũq; emergat caſus c
nõ deciſus ſicut fuit ĩ. l. C. ad trebel. l. pe. de vul. ſub. ex facto ĩ pri. in. l. j. de vẽre iſpi. j. de legi. l. de q̃b⁹. materia ẽ ipm factũ. ⁊ ẽ materia ſcõe materie q̃ ſcõa materia eſt ius incertũ ⁊ forma erit ſtatutũ legis ſup illo dubio. vñ ſtatuit̃ forma: ad muni. l. ꝓſtitutiomb⁹. Et hec de materia artis noſtre in ſua vniuerſali ꝓſideratõe. Et ꝙ fm rudes eq̃tas erat de hui⁹ artis materia: vl̃ dicem⁹ q eq̃tas ĩ potẽtia ẽ materia eq̃tatis in actu ⁊ ius in potentia ſit materia iuris in actu.

a ij

a ¶ Qõ nõ. d qua materia tu latiſſime. ⁊ no. vide feli. ĩ c. poſt ceſſõez de pba. in. j. col. ĩ v. ĩ gl. j. i fi. ⁊ i. c. ij. d fi. i ſtru. i. vnj. col. in me.

b ¶ Honorandus. limita vltra bal. ꝙ qõ fallit ẽt ĩ militẽ q̃ ad latus pricipis militatq; ille pfertur doctori ita ang. i. l. teſtõ. C. de mili. teſta. ꝓ quo eſt lex. i. l. j. C. de ꝓpo. labo. li. xij. ibi q̃s nõ lateris dec⁹ illuſtrat ꝓ quẽ dicit idẽ bal. ĩ rub. j. de offi. pcõ. q cardialis q̃ ei curia dr dignior: illo q̃ eſt extra curiã niſi ille cẽt legat⁹ put ibi dixi fꝫ intellectũ feli. ĩ c. clerici. i fi. ij col. d in. pdicta, referẽdo. Itẽ fallit i actib⁹ milita. qz ĩ illis pcedũt milites tex. ẽ in. l. j. C. de offi. vicarij. ⁊ ad de q̃ miles et doctor pferẽt ſimplicidocto ri ⁊ ſimplici militi vt vr̃ ꝓ bat̃ doctñ bal. in. l. ſꝫ milites j. d excuſa. tu. dũ dicit Bar. ⁊ Comes pfertur Baroni tñ vl̃ cõitri tñ ad dõ feli. in. c. quãto d magi. ad fin. ibi, ij. cõſil.

c ¶ Attribui ꝓ ut illud pſa. cxiij. nõ nobis dñe non nobis ſꝫ nomini tuo da gl̃iaz.

d ¶ Adeo. vid̃ feli. ĩ. c. nouit ille. d in. in. ij. col. i v. j. i gl. ij. circa me. v.

e ¶ Principii adde. d. abb. ĩ c. j. d ſũmatri. ĩ. j. col. i v. itẽ no. ⁊ ĩ. ij. col. circa fin. in ver. ſecundo quero.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Et cõsideramus qõ materia sit potẽtia. ꝛ forma sit actus scõdo de aĩa in prin. Et dicemus ꝙ ista potẽtia dicat iustitia q̃ est iuris materia. ergo iustitia est cã materialis huj⁹ artis in vniuersali. vt no. in. l. j. in prin. eo. ius infectũ est materia: ius factũ est forma in materia. Et possumus de materia loq̃ dupl̃r. Uno mõ de materia. i. de materiali cõtingẽtia ꝛ de tali sunt facta hoĩm ꝛ iura psonarũ. Alio mõ de materia. i. de susceptiuo forme ꝛ tũc aut loq̃mur de susceptiuo in potẽtia ꝛ ius formãdũ ẽ materia. Aut de eo qõ tã suscepit formã ꝛ tũc materia ꝛ forma videnť circa idẽ cẽ: qz illa pria dispositio q̃dicebať materia nũc nõ ẽ potẽtia sz act⁹ sz cognoscam⁹ ꝙ sint duo: tũ qz in principio gñatiõis materia ẽ prior actu: tũ qz in corruptõe ẽ corruptibilis forma stãte materia. vt in. ꝯ. illud. ꝛ. l. i bello. ꝯ. facte. ꝛ. l. si vn⁹. ꝯ. pact⁹ ne peteret materia ꝛo huj⁹ cõpilatiõis sunt leges cõpilate ꝛ situate ꝛ in hoc corpe pclse. Et hoc de cã materiali. ¶ Qõ aũt loq̃mur õ cã materiali i sua iuẽtiotiõe. Aut de cã materiali in sua situatõe ꝛ cõpositione pz ex pdictis. ¶ Tertio est cã formalis. i. forma le principiũ effectiuũ ꝛ cõplectiuũ pt ꝯsiderari dupl̃r vno mõ ꝙ forma in materia. ꝛ dictũ est ꝙ leges ꝛ statuta sunt q̃dã forme ꝛ iura formata ptiũ sunt etiã q̃dã forme sue. s. materie nõ cuiuslibet nec huj⁹ artis sz ptis. Alio mõ ꝙ forma. i. ꝙ quodã ordine formato sicut in sili dicim⁹ ꝙ in stipulatiõe ordo est de forma. vt. ꝯ. si acceptilatio. silr in. l. j. ꝛ ij. C. de formul. ꝛ in libello forma libelli ẽ modus narrãdi ꝛ pcludẽdi ꝛ si modus est apt⁹ forma ẽ apta si inept⁹ inepta. l. j. si mẽ. fal. mo. dixerit. Et fm b forma huj⁹ libri est modus ꝛ ordo diuidẽdi situãdi ꝛ tractãdi. alibi dicim⁹ formã in qualibet verboꝝ pceptiõe de cõdi. ꝛ de mõ. sed illa dr. l. quẽtiõis. l. j. ꝯ. si quenerit. depositi ꝛ in qualibet ofone est materia. s. ꝛba ꝛ forma significatũ ꝛboꝝ de rebus eo. si pupil. ꝯ. si ptor. ꝛ in iudicijs ordo ꝙ pri⁹ ꝛ posteri⁹ dr forma: vñ si statutũ dicit ꝙ omissa cã pcedatur nõ erit necessarius ordo ꝙ prior fiat hoc. Et pone illud puta pri⁹ libell⁹ offerať posteri⁹ lis ꝓtestẽť ꝛc. ¶ Subsãtia iudicij ꝯsistit i cõ fine q̃ iudicũ cẽ nõ põt. j. de ẽpẽ. emp. pacta. vt sine liť. ꝓte. vñ ꝓtestatio est de substãtia a sz appli. ꝛ subordinatio pti⁹ iudicij ꝙ prius ꝛ posteri⁹ dr forma ꝛboꝝ õ re iud. debitor⁹. ꝛ in cle. sepe. Et ista solẽnitas pcedens dr substãtialis: sz est aliq̃d qõ est tã õ forma q̃ de substãtia vt trinitas psonarũ. s. iudicis actoris ꝛ rei. Et ista dr forma substãtialis ꝛc. ¶ Quarta ẽ cã finalis. s. vt recte viuam⁹ in via ꝛ saluemur in patria ¶ Subiectũ i hac materia põt ꝯsiderari dupl̃r vno mõ ꝙ subiecto forme susceptiuo ꝛ materia ꝛ subiectũ idẽ erũt. Alio mõ ꝙ subiecto nõ i quo forma silr situať sed ad qõ finaliter ordinať. ꝛ istud subiectũ siue suppositũ est hõ. Est eñ suppositũ aĩatũ ad cui⁹ pfectionẽ intẽdit. vt. l. j. ꝯ. bones nõ solũ. j. eo. Et per hoc pz ꝙ ista sciẽtia ẽ nobilis: qz hz nobile subiectũ ¶ Circa hãc rubricã dubitať an teneat epistola † fine noie scribẽtis a cũ appositiõe sigilli. dicit ℭy. hic ꝙ non qz nõ hz formã cplẽ. Quidã ꝙ sic si cõstat si ꝛ a quo nisi nomẽ sit de forma stilli. si aũt nõ ꝓstat nõ vz. Tu dic aut cplẽ est de re licita ꝛ nõ facit fidẽ aut õ re illicita ꝛ otinet crimẽ. ꝛ tũc inducit suspitionẽ. vt. l. j. C. de famo. libel. l. j. ff. ad. l. iul. ma. cũ si. ¶ An teneat litera † officialis si nõ exprimiť nomẽ officij. Quidã distinguũt inter scribẽtes vt si sint lre maioꝝ nõ faciant fidẽ nisi habeãt formã solitã fm ℭy facit. C. õ diuer. rescrip. sacri officij õ. ꝙ si tãꝙ officialis õbuit scribere ꝙ nõ valeat qõ scripsit ꝓprio noie: ꝛ facit õ publica. si publi. ꝛ. l. si q̃ ꝙ calsinã. ¶ Quid si sigillũ die. vt ꝙ archi. vij. q. j. qualiter ꝙ aliqñ est notũ ꝛ publicũ ꝛ facit fidẽ: qz ꝓstat fidẽ scripture. negocio aũt ꝛ veritati super quo scriptura ꝓficiť ꝓstat fidẽ si tũc erat in fieri ꝛ pẽdebat eadẽ auctoritate cũ scriptura secus si tunc non erat in fieri vel nõ erat negociũ principale impũtate scribẽtis: vñ lre ꝓfecte sup excõicatione: ꝓfecte ꝛo super alio non nisi in alijs literis q̃ nemini ꝓiudicãt. vt per Jnno. de eo qui fur. or. su. innotuit. vide. j. de pcur. si pcur. obser. vide. j. de ap. l. j. in fi. vide glo. in. l. fi. eo. de pac. conuen. Adde qõ negocium erat tũc in ptãte ꝛ volũtate scribẽtis ꝛ ꝓstat fidẽ scripture ꝛ negocio. Aut non tunc scripture ꝛ nõ negocio. Jtẽ dic ꝛ aliqñ nec notũ nec publicũ: ꝛ tũc nõ vz. vt. in. ꝯ. si nõ ignoti. Aliqñ notũ ꝛ non publicũ et tunc vt primatũ vz õ scribẽte tm. ar. no. C. ad vell. antiq̃ ꝙ ℭy. aliqñ publicũ sz non bñ notũ: ꝛ tunc vz ad presumptionẽ. Adde ℭy. de appel. significañ. qõ reb⁹ alt. nõ alie. l. ij. ꝛ extra de ꝓbẽdis dilecta. ꝛ qõ no. ix. di. nemo. ¶ Jn rubri. ibi imperator ab imperãdo. i c mo dic iperãdi pri⁹ eñ est imperator ꝙ imperet c iperialr sicut tutor pri⁹ ẽ tutor ꝙ administret. ff. õ sol. qõ si forte. ꝯ. j. Et ꝓdicta sunt in argumẽtũ ꝙ nõ dicať d quis mercator nisi gerat: lz in matricula sit script⁹ o fm Ja. bu. nisi solit⁹ sit dicere gerere ꝛ aim gerẽdi retineat qõ ꝓsumiť nisi deseruisse ꝓbeť instit. de rerũ di. ꝯ. pauonũ in quo primã ꝓsuetudinẽ ispicio nõ remotã. de alie. le. l. mella. ꝯ. j. ꝛ. C. ne de statu de func. l. mr̃. vide ℭy. in. l. bñ a zenone. ¶ Ibi Flauius ctiã decor corpis cõfert ad felicitatem i hoc mũdo. ¶ Ibi Justinian⁹ a se vel a morib⁹ iustis vel a pfe ꝛ sic e no g mẽ voti nõ ministerij. Rõ reddi nõ põt. vt i. ꝯ. q̃q̃. ¶ Ibi Alamanic⁹ ꝛc. Jsta adiectiua localia, q̃ñqz no tãt originẽ vt qñ hñt respectũ ad localẽ q̃litatẽ psone coherẽtẽ naturaliter. vt. l. sed reprobari i ꝛbo cuz manes. õ exc. tu. l. j. i fi. de tu. ꝛ cu. da. ab his. Q̃ñqz etia notãt icolatũ vt cũ est qõ de aliquo onere qõ imponiť pson̄e p re. vt. l. principales. ꝛ. l. j. de ꝛb. sig. qñ qz notãt euẽtũ. vt hic. ¶ Ex his soluiť qõ. Represalies sunt ꝓcesse p perfinosan ligãt municipes. Et dico ꝙ sic sicut colecta quã facere debent hac de cã. vt no. i. l. j. j. ꝙ cuiusqz vni. no. Ecce aliud exẽplũ statutũ ẽ ꝙ offendẽs florẽtinũ grauj⁹ puniať q̃ offẽdẽs perusinũ mõ perusin⁹ fact⁹ ẽ ciuis florẽtin⁹: certe otinet sub priuilegio: qz fact⁹ ẽ ciuis. ꝛ p hoc priuilegiũ ciuiũ ꝓsequiť. vt. l. ciues de icolis. ¶ Jtẽ solviť alia qõ dicit statutũ perusij ꝙ q̃libet florentinus soluat e pedagiũ duplicatũ dico ꝙ nõ itelligiť de incola e sz de originario q̃ magis ꝓprie dr florẽtinus ꝛ stricte. Et hoc statutũ nõ hz aliquẽ respectũ ex̄ psonã: sz domiciliũ est ex re p hoc qõ odia sunt restringẽda. l. cũ quidã cũ si. Jtẽ est ciuis ciuiliter nõ naturaliter ꝛ verba sunt itelligẽda fm naturã. l. fi. C. de his q̃ ve. eta. nisi accidẽs imutaret naturã. vt in. ꝯ. bestias. sz h nõ mutat. vt. l. assũptio ad muni. ꝛ vide. j. õ accef. l. si eadẽ. ¶ Ibi victor qz vincere scit. ¶ Ibi Triũphator qz scit triũphare ꝛ vti victoria. Sz hãnibali dixit ir f Q Hãnibal vincere scis: sed victoria vti nescis e. ¶ Ibi semp õ hac dictiõe vide p Dy. i. l. j. sol. ma. ꝛ per hãc ꝛ Dy. i. l. j. ꝯ. j. õ iti. actuꝝ pri. ꝛ p archi. xxij. di. sacrosan. ꝛ vz ad dicta testiũ. ꝛ facit. C. de distra. pi. l. ꝛ q̃ sub imagine. ꝛ. j. de ser. vr. p. eũ debere. ꝛ hec ꝛba debẽt itelligi sz qõ pñt. no. j. p socio. l. j. ¶ Ibi Justinian⁹ si ppriũ nomẽ est frustra de cã nois disputať: qz i his q̃ ex mera volũtate depẽdẽt nõ est cri h gẽda rõ volũtatis. l. fideicõ. ꝯ. q̃ q̃ sz de noie appellatiuo leue ẽ disputãdũ si est nomẽ artis sec⁹ si ẽ ipositũ ab hoie ad bñplacitũ ꝛ ẽ qõdã appellatiuũ spẽi ꝛ istõ rei substãtiã significat ꝛ est imutabile ꝛ cũ dr bos ꝛ asin⁹ ꝛ si errať i b̃ noie aut si errať in sensu ꝛ voce. vt qz volẽs legare bouẽ legauit asinũ putãs asinũ esse bouẽ nõ vz legatũ. l. iij. de. le. j. Aut in voce ꝛ nõ in sensu vt qz errauit lingua ꝛ nõ intẽtio: ꝛ tũc tz legatũ. l. q̃ quartã. e. ti. Qõdã est appelatiuũ idiui dui ꝛ nõ nocet error i isto. l. pe. de re. du. qz falsa demonstratio nõ nocet: sz falsa intẽtio bñvitiat nisi habeat aliquã affinitatẽ cũ veritate. l. libr⁹. ꝯ. q̃ tñ. dele. iij. l. j. in fi. de supel. leg. adde qõ not. j. ad muni. l. fin. ꝯ. Jtẽ rescrip. ¶ Ibi theophile. ꝛ ibi illustribus. dic ꝙ erãt doctores ꝛ illustres: nõ eo ꝙ doctores illustris g la. Ibi salutẽ q̃dopeť salutatio g dicit vt i. c. sum⁹. õ sẽ. ex. i cle. i gl. cesare ibi a cesare aug. Jdẽ no. isti. i pe. i pri. ꝛ ẽ exꝑssũ l aut. vt ꝓpona. nomẽ iper. i pri. Ray. Jn gl. rubrice sup ꝛbo adiectoꝝ⁹ collige h ꝙ si notarij xpian⁹ ꝓficit instr̃z iter ifideles ꝙ dẽat ititula h re. Jn noie Jesu xpi b. qz ititulatio ẽ act⁹ notarij nõ ꝛbẽtiũ sicut b facit Justinian⁹. Et si nõ poneres annos xpi nõ valeret instr̃z. Ecõtra si notarius⁹ ẽ hebre⁹ si ꝓficit fm ritũ iudeoꝝ. instr̃z inter xpianos valet si ꝓficit fz ritũ iudeoꝝ. argumẽto sũpto a Jrñ q: Jrioꝝ eadẽ est disciplina. Et princeps põt creare iudeum tabellionem si dicat non obstante. l. vl. C. de iudeis. Bald.

¶ Prima

a ¶ De substãtia. adõ glo. i c. dudũ. el. ij. õ elec. ꝛ do. pet. phi. cor. i ꝓsi. v. ici. viso ilfa c. in. ij. parte.

b ¶ Scribẽtis adõq̃ dixi. ꝯ. in pri. in apo sti. prima.

c ¶ Jmpet. ad de que dixisu pra in prin. in a v. apostil.

d ¶ Scriptus addeq̃ dixi su pra in secũda apostil. vbi ẽt eundem.

e ¶ Jncola. ad de q̃ habenť p frã. are. i. l. q̃dã eũ de ꝛbo. ob. in. j. col. i ꝛ. iij not. ꝛ facit ad materiã idqõ ibi dixi i apo stilla.

f ¶ Alti nescis ꝛ adde ꝙ fuit dictum Q a barbali prefecti eq̃tũ hãnibalis oñ hãnibalẽ icreparet ꝙ q̃eti militũ tps nimiũ indulsisset quo forte romã ac cãrere potuisset. vt refert plutarchus subdẽdo i vita hãnibalis verũ nõ oiavt inq̃t nestor il le apõ homerũ data sũt oĩbus simĺ alijs cũ ars vincẽdi. alijs celeri

a ¶ De substãtia. adõ glo. i c. dudũ. el. ij. õ elec. ꝛ do. pet. phi. cor. i ꝓsi. v. ici. viso ilfa c. in. ij. parte.

b ¶ Scribẽtis adõq̃ dixi. ꝯ. in pri. in apo sti. prima.

c ¶ Jmpet. ad de que dixisu pra in prin. in a v. apostil.

d ¶ Scriptus addeq̃ dixi su pra in secũda apostil. vbi ẽt eundem.

e ¶ Jncola. ad de q̃ habenť p frã. are. i. l. q̃dã eũ de ꝛbo. ob. in. j. col. i ꝛ. iij not. ꝛ facit ad materiã idqõ ibi dixi i apo stilla.

f ¶ Alti nescis ꝛ adde ꝙ fuit dictum Q a barbali prefecti eq̃tũ hãnibalis oñ hãnibalẽ icreparet ꝙ q̃eti militũ tps nimiũ indulsisset quo forte romã ac cãrere potuisset. vt refert plutarchus subdẽdo i vita hãnibalis verũ nõ oiavt inq̃t nestor il le apõ homerũ data sũt oĩbus simĺ alijs cũ ars vincẽdi. alijs celeri tas ꝓficiẽdi. q̃ busdã ẽt ꝓsertim studiũ õ fuit pirrhum epirotarũ regẽ q̃ bellũ iturlit pplõ romano pstantissimũ belli ducẽ fuisse acceptim⁹ hũc tũ memorie pditũ ẽ egregiũ i acq̃rendo impio i ꝓsernãdo ꝛo minime aptũ fuisse virum.

g ¶ Salutatio adõ eũdẽ bal. in. l. i ipsi⁹. C. famil. her. i. l. filioquẽ pf. j. de libe. ꝛ post hu. ꝛ i. c. j. l. ꝯ. iuria i. ij. col. in li. de pa. in ra. fir. ꝙ p salutatiõez psumiť q̃s remisse iuriã qõ tñ limitãt do. an. ꝛ do. abb. i. c. repellãt õ acc. adfi. j. eo. i ver. vl. tãgit hic nisi iuria tus recepisset iniuriã ad animũ ꝛ lis fuerit tã cõtesta. Sz q̃d de salutatõe papae dic ꝙ p illã remittunť petã venialia ꝛ an et qñ vide ab. in phe. decre. inver. gregorius in. j. col. in ꝛ. vl. colligе.

h ¶ Xpi. adde feli. i. c. si scriptura i. j. col. ver. inter alia animi seq. de fi. instrn. ꝛ ibi ad finẽ. vide õ an. dñi ꝛ Dy. i cõsil. xiij. ꝛ. ꝓterea ꝓstat. ¶ Ultra b adõ qõ apostilla ui i rubri. dñi alberici de rosate sup prima parte infortiati.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Prima constitutio.ff.veteris.

1 ¶ Sanctio est verbum equiuocum.
2 Respublica dicitur esse imperatoris.
3 Sapientes in arte presumũtur eã melius scire q̃ alĩ..
4 Jus ciuile in se nihil superfluum habet.
5 Respublica dicitur tribus modis.
6 Ordo verborum designat ordinem intellectus.
7 Doctor legum non potest pretendere iuris errorem.
8 An sint aliqua in iure contraria.

Omnem. Impator se commẽdat de tot⁹ iuris ordinatissima ⁊ purgatissima cõpilatiõe ⁊ velut interrogantibus rñdet oẽm ⁊c. ¶ Et no.q̃ dictio omnem rñdet oĩ q̃rẽti.nã si q̃rat̃ de toto integrali:rñdet oẽm.i.totã.Si q̃rat̃ de toto vniuersali.rñdet oẽm.i.quãlibet supponendo pro tribus compillationibus hic enumeratis. Si queratur de toto materiali rñdet oẽm.i.singulam supponẽdo p̃ qualibet lege.dicit ergo impator q̃ mãdato suo p̃cedẽtes cõfirmatione sequente totũ corpus iuris purgatũ est ⁊ sic purgatum redactum est in ordinẽ cõpillationis ⁊ situatus in libris institutionum pandectarum ⁊ imperialium constitutionum.et q̃ sapiẽtib⁹ loquitur dicit q̃ nemo melius loquitur.vnde apostolus loquitur.dicit enim scientibus legẽ loquor. Et hec prima pars vsq̃ ibi.⁊ cũ vos. ¶ No.q̃ verbũ sanctio† est verbus equocũ.i.qõ sub vna voce habet plures significatiões. ¶ No. secundo q̃ res publica est impatoris in ver.nostre. ¶ Not.tertio q̃ res publica[a] accipitur pluribus modis. Jtẽ no.de dictione iam [b]qõ facti designat perfectionẽ.⁊ sic est ar.ad dictũ testiũ vt probet tpis continuati perfectionẽ:puta dicũt q̃ titius possedit iã sunt.x.anni vel iã fuerũt.x.anni.Secus si ista dictio iã applicatur futuro q̃ dicit iã erũt.x.anni q̃ tps futurũ est nota imperfectionis:vnde versus.olim iam dudũ ⁊c.vt no.j.de p̃hẽ. emp.l.nec emptio.facit instĩ.de tu.§.fi.⁊ no.in.l.j.j.de ope.nou. nun. ¶ No.iiij.q̃ imperator proposterat ordinẽ ⁊ sic no. ordinis mutandi arbitriũ vel non curandi.Et est arg.q̃ propostera tio facti non vicĩet.liij.di.c.sollicitudo. ¶ † No.quinto q̃ sapientes in arte presumũtur eã melius scire q̃ alĩ.⁊ sic no.ar.q̃ sapientibus in arte est de sua arte credendũ.⁊ q̃ ipsi sunt in testimonio ceteris preferendi. ¶ † No.sexto q̃ in iure nostro nihil reperitur supfluum:nec vitio contrarietatis suppositũ. ¶ No. vltimo q̃ imperator in ista constitutione tria facit.primo p̃mittit prohemium cũ sui ⁊ operis commendatione. secundo ponit statutum cum ordinis ⁊ loci determinatione ⁊ cause assignatione.tertio ponit effectũ cum debita conclusione.secunda ibi: et cum nos:tertia ibi:incipiente.Vel diuide in tres partes. quia primo ponit in quibus consistat essẽ cognitio huius scietie q̃ pertinet ad causam materialẽm cum dicit omnẽ sanctionẽ.secũdo qualis sit hec scientia dum dicit purgatã ⁊ cõpositã qõ pertinet ad eius cãm formalem.tertio qñ ⁊ vsq̃ ad quid peruenire conetur quod pertinet ad eius cãm formalem.tertio quando ⁊ vsq̃ ad quid peruenire conetur qõ pertinet ad eius cãm finalẽ qualiter enim ponit a ver.sed cum nos vsq̃ ad versi. incipiente. ibi optimi iustitie ⁊ reipublice ministri.⁊ ideo docet qualiter: q̃ oportet ea que sunt ad finem precedere ipsum finẽ.vt.j.de procura.ad rem mobilẽ.⁊.l.ad legatũ cum si. Redeo ad primũ ⁊ dic q̃ tribus modis dicitur sanctio.vt dicit glo.⁊ est ar.q̃ totum volumen statutorum dicitur vnũ.⁊ idem totum ⁊ tamen est ibi tempus per prius ⁊ posterius fm ordinẽ rationis ⁊ scripture.⁊ ideo per posteriora prioribus derogatur.C. de testa.tu.l. iij.in.iiij.q.per Ly.Et no.totum vniuersale poni pro toto integrali.sic vniuersale distributiuum ponitur pro toto collectiuo de le.§.siquis in fundivocabulo.§.fi. ¶ Circa scõm no.q̃ resp.

5 dicitur tribus modis †.primo modo p̃ tota congregatione fidelium imperij seu pro toto imperio.scõo modo pro republicis rome.tertio modo pro qualibet ciuitate.⁊ fieresp.quãdoq̃ stat pro capite ⁊ membris simul.quandoq̃ pro capite tantum s.pro vrbe romana quandoq̃ pro alijs membris.Ex hoc patet q̃ respublica ⁊ fiscus non sunt idem.non enim dicitur fiscus tribus modis sicut respublica ⁊ sic sunt diuersa cũ vnum nõ recipiat speciem alterius.i.diuisionem ⁊ membra alterius.vt.j. de bo.pos.l.non est ambigendum.vnde de formali predicatiõe nõ sunt idẽ habẽt tamẽ cadẽ priuilegia respublica ⁊ fiscus fm Dy. ⁊ hoc per Jac.de bel.in aut.de here.⁊fal.in prin.q̃ dic vt respublica.C.eo.ex qui.ca.ma.per Ly. ¶ Et no.q̃ impator vocat se dñm q̃ dicit nostre q̃ significat hic gentis dominiũ. vt.j.de relig.l.ij.§.in locũ.nisi abusiue loquamur.vt nota.j.de orig.iur.

c l.ij.Sed an sit dominus rerum singulorũ[c] dixit mar.q̃ sic.Alij q̃ non.s.proprietatis que singulor̃ est.inst.de rerum di.§.singulorum.Sed auctoritate ⁊ potestate sic.nam de absoluta potestate omnia potest ac si haberet proprietatem singularum rerum.vnde potest arripere vni ⁊ dare alĩ ⁊ derogare.l. rescripto secundum eos allegant.de cuic.l.lucius.de na.re.l.queris. Sz bul.dixit q̃ nec potestate nec proprietate nisi ex causa q̃ dominium sine causa auferre nõ potest q̃ dominia sunt de iure gẽti. vt plene no.C.si contra ius vel vtili.pub.l.si.⁊ extra de constit.c. cum accessissent per Jnno.⁊ ideo in.l.lucius imperator dat precium licet modicum.nam si esset dominus non emeret rem suam vt.l.enim rei sue.de cõtrahẽ.emp.fm Uber.⁊ in.l.queris interuenit cõsensus vel patientia domini fm Uber.de ere.l.fi.⁊ colti.patet.ergo q̃ in eadẽ specie est dominiũ in.patoris ⁊ dñium singulorũ nec enim sunt eiusdem rationis ⁊ conditionis ius publicum cesaris ⁊ priuatarium personarum vt.j.de iu.⁊ iur.l.j.§. j.Circa vero notabile de ordine dic q̃ nõ preposteratur hic ordo q̃ diuerso respectu loquitur hic.s.respectu ordinis docendi non respectu compillationis.⁊ dic de isto brocar.vt no.in.l. mo

6 ribus.§.prius.j.de vul.⁊ pu.per doct.Et no.quod ordo verbo a rũ designat ordinem intellectus.de cõsecra.di.ij.in Christo pr̃ ⁊ hic. ¶ Item no.q̃ ordo tendens ad substantiã rei vel ad formã est immutabilis.Sed si tendit ad simplicem demonstrationem talis ordo non est de substantia.vt instĩ.de leg.§.ante heredis.⁊ de leg.j.l.cum pater.§.fidei tue.⁊ de admi.tu.quotiens in prin.ver.de hoc.Circa quintum quod perito in arte est credendum [d] queritur an credatur ei non iurato.glo.dicit q̃ sic.l. d j.de ven.inspi.⁊.l.iureiu.de testi.Jn cõtrariũ videtur tex.C. de aduo.diuer.iudi.l.nemini.§.iure peritos.de secũ.nup.l.hac edictali.§.is illud.⁊.l.cõparationes.C.de fide instru.in auc.de nõ ali.§.q̃ autem.Solutio debent iurare fm.Ly.quod est verum si assumãtur in testimonium.secus si in consilium.vnde videm⁹ q̃ sapientes electi ad consulendum in causis non iurant. Sed dubitatur de qualitate seu forma iuramenti.dic q̃ si attestatur de eo de quo potest haberi infallibis notitia veritatis debet iurare de veritate.Sed si non potest haberi noticia certa sed opinata non artatur ad iurandum de veritate:sed de credulitate: q̃ non tenetur subire anceps periurium.⁊ ita intelliguntur ille glo.fm Ly.pone q̃ in actis dicit talis iuratus nec dicit qualiter b ter.respondeo licet non presumatur factum.i. iuramentum tamen eius qualitatem.i.modum debitum presumo.s. quod fuerunt omnia solenniter acta.vt.l.theopompus.de dote prẽ.Sed an credatur vni perito.dic aut est numerus taxatus a lege ⁊ ille requiritur.vt.l.nemini.§.iureperitos.ff.allegata.⁊ ar.C.de test. l.fi.aut non est taxatus.⁊ requiruntur saltem duo.Fallit si nõ inuenitur ibi nisi vnus.ar.j.de verb.obl.l.j.in fi.vel nisi partes eligant vnum argu.dicte.l.theopompus. ¶ Sz quid si discordãt periti ab imperitis.respondeo peritioribus magis credendum est propter eorum bene fundatam sapientiam de iurepat. c l.diui fratres.Et ideo an vulnus fuerit mortale magis debet credi medicis q̃ testibus illiteratis.vt.l.semel de re mili. sedm Ly.presumitur tamen fuisse mortale ex quo secuta est mors et marime si de recenti est secuta.C.de emen.ser.l.j.⁊ ibi no. nam effectus causam ostendit.vt.j.ea.consti.§.pe.Jdem etiã ex qua

7 litate perpendit instrumẽti.extra de homi.significasti. ¶ † Et no.hic q̃ legum doctor non potest pretendere iuris errorem.vt d no.in.l.professio.C.de iurepa.li.x.⁊ no.C.qui ⁊aduer.quos.l.j. Ex p̃dictis notabilibus ⁊ ar.restat opponere trib⁹ modis. primo q̃ male sit situata illa constitutio iustiniani in.ff.cũ tot libri sint iurisconsulto⁹. ¶ Respõde vt in glo.q̃ ista cõstitutio fuit facta post cõpillatiões.ffor̃.ad designãdũ ordinẽ legẽdi libros. vnde non est hec constitutio.ff.sz post.ff. Sz opp.q̃ ius non sit purgatum superfluis.vt.l.arbiter.⁊.l.fi.j.de distrac.pig. Sol. illud contingit vitio scriptoris.vt.l.si q̃s in cscribẽdo.de epis.⁊ cle.⁊.l.siq̃s in cscribẽdo.de pactis.sed ibi er causa fuit per re-

8 spectũ diuersor̃ titulor̃.Jtez vt reperit aliq̃d addat. ¶ † Tertio oppo.q̃ multa sunt contraria in iure. Respondeo sunt vtilia.q̃ ex distinctione taliũ cõtrarietatũ resultat plena cognitio materie.quot aũt modis soluãtur ꝓpria in iure nostro tractat b Odof.primo soluunt̃ per aliter ⁊ aliter.s.aliter accipit̃ vocabulum hic aliter accipit̃ ibi vel aliter de ꝓpria significatiõe aliter de cõmuni vsu loquẽdi.vt.ff.de leg.iij.l.librorũ.§.q̃ tamen cassius vel aliter de stricta significatione alit̃ de benigna interpretatione.ff.de suis ⁊.legi.l.j.in prin.vel aliter de verbis alit̃ de mẽte.de excu.tu.l.scire.§.⁊ si marime.j.de in ius vo.l. q̃tis. Jtem soluũtur ꝓpria per aliud ⁊ aliud puta de iure ciuili aliud d iure ꝓtorio.l.j.de ꝓiung.cũ emanci.li.vel aliud olim aliud hodie.C.de fur.l.apud antiquos.vel aliud de iure aliud de cõsuetudine.C.de iudi.l.rem nõ nouã.vel aliud in nudo pacto aliud in transactione.C.de trãsac.l.vt rũsum.⁊ iste modus est multus vsitat⁹ vbicũq̃ rõ diuersitatis reddi põt puta ⁊ aliud i casu puiso a statuto aliud in casu obmisso,l.si vo.§.de viro,ff.so.ma.vel

a iiij

a ¶ Resp.q̃r aũt resp.accipiat̃ vid bar. in ru.C.de in. fi.li.x.q̃ibi additũ e. Extat pulchrũ oi etũ ysocratis in sermõe admonitorio ad officii. Bcõibus inq̃t administratiõib⁹ discede nõ ditior sz gloriosior.mltis .n. pecuniis p̃stãtior a mltitudine laus.

b ¶ Jã.ꝺ q̃ dictiõe vide.d. pe.phil.cor.i cõsi.cclxxviij. incip. cui⁹ in lfa l i.iij.pte.⁊ in ꝓsi.clxiij.ici.i cã.i lfa ri j.pte vbi et ꝺ olim dudum.

c ¶ Singulor̃ vide.d. Bar. sozi.i ꝓsi. clxxxj.incipi.visis capitulis n̄. aliq̃ ⁊ q̃rto circa fi.ij.pte

d ¶ Credẽdus an ⁊ q̃ credatur ⁊ an sufficiat vn⁹ ⁊ an iurare dẽat ⁊ an sniã lata p eor̃ dictã possit p iudicẽ revocari. vide plene p feli.i in.c. ꝓposuisti i.ij.co.i pri. n̄.vlt.per istũ ter.ꝺ ꝓba. et aliq̃ ꝺ sniã et i.c.cãm.in.iij. co.co.li.vi ꝺ p d.pe.phi.cor. i ꝓsi.re.ici.viso i lfa ⁊ se. in.ij. pte ⁊ in consil.cclxvj. inci. circa in litera l in.iij. parte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Supra magistrū.adō.d. ab.ī pp.ōcte. in.j.col.ī ver. aduerte ibi q̄ lis erit edificatio discipuli.si mgr̄o se intelligat eē matrē ibi remissiue p̄ euz habes q̄lis eē ō beat doctor alios docēs.vbi ēt paulo ass. q̄ min⁹ eruditus docēs nō pōt imo seipz z alios ī cōfusionem ducit

b ¶ Scia.aug. sup psal.lxx.ℏ tota scia magna hois ē.scire q: ip̄e nihil est p se: z q̄m q̄cq̄ dē: eo deest z p̄pter deum est.

c ¶ Ad se.adō cūdē bal.l ru. C.ō fuis fug.

d ¶.§.vlō ibi ang.z ī.l.cū q̄ ad treb.vbi ēt p̄ imo.z ī.d.l. iij.§.fi.de le.j. z bar. cepo.ī. l.labeo.§. rē. de vb.sig.vbi de currētibus adb: auiū.iij ar.ēt vide cū dē ī.l.ex duobus.de vul.z pupil.z bar.ī d.l.ℏ articulo alleg.ℏ p̄ bal. q̄d aūt dom ō equo currēti ad palīū sine eq̄tate au debeat hr̄e b: auiū vlō fran. arc.ī.l.j.j. de acq̄.pos.in.§. itē acq̄rim⁹ ī fi.z ibi p̄ do. Jaso.may.

c ¶ Arctusa.z ibiviō.d.aler. de imo.z frā. arc.oio.i.l.ex duobus.j. de vulga.z pupilla.

aliud in odio aliud in fauore.de li.z postb.l.j.vel aliud ī milite aliud ī pagano.ff.de testa.mili.l.j.vel aliud ī rustico aliud ī cine C.de testa.l.fi. ¶ Et no.q̄ iste modus solvēdi p̄ aliō z aliud sumit̄ ex diuersitate p̄incipioz.puta cause efficiētis materialis formalis vl̄ finalis q: variata cā p̄incipali alius z alius ē effectus.de excep.rei iudi.l.z an eādē.§.act.C.de peti.hered.l.hereditas matertere. Jtē solunt̄ cōtraria tertio mō per fm quid z simpliciter.aliquid em̄ est verū fm quid qō est falsuz simpliciter vbi gratia vna.l.dicit q̄ cōmune est: meū est: z alia dicit q̄ omune est meū nō est.soluit̄ istud cōtra. qō simpliciter nō ē meū.sed fm q̄d.i.fz dispositionē p̄tis mee bene ē meū si modo dispositio fundet̄ sup diuisibili.secus si sup idiuisibili.vt.l.p p̄te.de.ser.dō modo ius alteri⁹ nō tāgā.de acq̄.hered.l.duo fratres.z.j.cōmuni.diui.l.sabinus Jtē dicit.l.q̄ manumissor p̄dit dñiū serui.j.de iusti.z iur.l.manumissiōes. Alias vocat eū dominū.j.de here.insti.l.tale.§.fi.soluit̄.q: nō est dñs simpliciter sed fz quid.iura ingenuitatis z aliud est ingenuū fieri z aliud p̄ ingenuo haberi z tractari.argumē.de vbo obliga.l.q̄dā cū filiū sicut aliud est naturaliter z originaliter ciuez esse padue aliud habere iura cū ciuib⁹.vt nota.in.l.merces de vborū signifi.sicut aliud est esse naturaliter legitimū z aliud ciuiliter legitimatū licet vterq̄ legitimus habeat iura ī succedēdo.q̄d autē si ista vba simul iūgunt̄ videlicet habeat̄ z sit. Rādeo significāt veritatem si possunt.j.q̄ quisq̄ iur.l.j.§.fina.vbi ter.eo casu loq̄t̄ ibi dū dicit quoniaz p̄ nullo habet̄ nec ē.nisi q: iūgim⁹ iuris intellectū veritati. ¶ Et notaq̄ illud qō nō simplr dicit̄ est magis sile q̄ idē q: qualitas est vna sed substātia siue natura est diuersa nō ob.qō no.Bart. de vsuca.l.siqs p̄ emptore.vbi dicit q̄ illa verba habeant̄ p̄ro ciue faciant vere ciuē q: ciuilitas in gñe est vera q: vna species eius est per accidēs. Sed ciuilitas in specie.i.relatiōe facta ad originalē ciuilitatē nō est vera sed ficta q: accidēs nō pōt esse verū sed pōt esse simile vel fingi idē.nulla enim ars z nullū ingenium hominis poterit facere eū esse originalē verū in carētib⁹ origine sz bñ poterit inducere similitudinē eēz fictionē eē.facit.C. de iure anul.au.l.ij.z qō ibi plene no.z facit.j.de adop.l.j.z.l. nō adoptio.z.j.de sta.ho.l.in vbe.z.j.de ver.fi.l. edificia.z.l.ij. de vsufru.earum rerum.Bal.

Sed cum vos. No.doctores legū appellari legitime scientie p̄fessores. ¶ Jtez no.ibi q̄ ceteri.quod aliquibus dico omnibus dico.

1 Natura ab elemētis p̄imū sortitur effectum.
2 Imperator artem oratoriā imitatur.
3 Doctor discipulū in scientia excellere debet.
4 Scientia dicitur thesaurus.
5 Primum ante se nihil aliud habet.
6 Scientia nobilitat hominem.
7 Tp̄s breue nō sufficit ad arduas materias elucidandas.
8 Solēnitas festi quare celebretur.
9 Doctores legū sunt omni tempore z loco felices.
10 Rex absedēs castrū fecit p̄reconisari q̄p̄im⁹ qui castrū ingrederetur centum obtineret omnes ingressi sunt simul q̄d iuris.

Itaqz. Nota q̄ sicut natura incipit ab elemētis †. Ita ars.nam grammatica a literis nos p̄imis leguz cunabulis. Oportet enim scire p̄incipia cuiuscunq̄ artis.

¶ † Item nota q̄ impator artem oratoriam imitatur.nā recitat vetera vt noua appareant pulchriora. ¶ Jtē nota quod opposita iuxta se posita magis clarescunt. ¶ Item nota in ver. sciendum q̄ nihil est fiendum p̄epostere id est ordine turbato. ¶ Item nota doctores fieri magistros.z ita loquuntur in curia romana. ¶ † Jtē nota q̄ nō est bonus doctor nisi sciat plus q̄ discipulus.ex quo no.q̄ nō est discipulus supra magistrum a
a ¶ Item nota q̄ scientia b dicitur thesaurus z nō inueniūt ipz
b + nisi scrutantes. ¶ † Jtē nota q̄ intellectualia erogantur z erogans nihil perdit.secus in rebus corporalibus.spiritualia etiā transferuntur.sed non perduntur. Sicut sol dat lucem.et tamē non perdit lucem.sed possessionem corporalem non possum alteri dare quin eam perdam quia plures insolidum non possunt insolidum possidere. vt.l. si vt certo.§. si duobus vehiculum.j. cōmo.z adde.q̄ no.j.de vsufru.l.si cuius.§. in glo. que incipit.
c ar. ¶ † Jtē nota q̄ p̄imū non habet aliud ante se c. ¶ Jtē no.
5 q̄ qui addit scientiam addit z nomen. ¶ † Jtē nota q̄ scientia
6 facit hominem fulgere. ¶ † Jtē nota q̄ omnia noua placent.
7 ¶ † Jtē not.q̄ paruum tempus non sufficit ad res magnas et arduas. ¶ Item not.q̄ non debet quis abhorere vicinuz z cōsortem. ¶ Item not.q̄ minister debet stare iurta dominū. z sic est argu.q̄z abaterū gaudeant p̄iuilegio caligariorum fz Cy.
8 ¶ † Jtē not.q̄ solennitas festi fit p̄opter conseruandam memoriam sancti vel viri. ¶ Item not. q̄ legum doc. sunt in om-
9 ni loco z omni tempore felices. ¶ † Quero rex obsedit castrū
10 et fecit p̄reconizari q̄ qui p̄imo intrauerit castrum habeat certum p̄emiuz. Modo plures intrāt simul queritur quid iuris. et videtur q̄ omnes habere debeant quia omnes sunt primi cū ante eos nemo p̄recedat.vt hic. Jn contrarium videtur q̄ nullus quia p̄emium vni p̄epositum est non multis quare inuicē sibi obstant.vt.j. de heredi. instituen.l. inuicem. de manu. te.l. cum ex pluribus.z.l.si fuerit.de rebus dubijs.nam quicquid ex ordine constat si non apparet de ordine vitiatur.vt.j.de vsufru. l.adhuc.§.si non simul. Sol.aut forma dantis est q̄ detur vni tantum z si aliquis p̄euenerit tunc nullus habebit quia de vno ler loquitur z non de pluribus.vt in.ll. modo allegatis. aut legislator vel ler loquitur indifinite.z tunc aut est p̄emium indiuisibile.vt q̄ faciet eum comitem vel donabit sibi vexillum suū vel dabit filiam in vxorem.et tunc nullus habebit. vt.d.l. inuicem quia non est verisimile q̄ p̄inceps senserit de pluribus z natura rei requirit vnum. Si quid enim valde eminet vnum est et singulare.argu.j.de offi.p̄efec.p̄eto.l.j.nec dico esse locuz gratificationi.q: hic deficit conditio.z sic p̄emium non debet̄.aut est p̄emium diuisibile.z tunc sibi partes faciant per concursuz q: par meritum par exigit p̄emium.z ideo q̄ debetur cuilibet p̄ro parte.ar.j.de adi.le.l.iij.§.si duobus. Non ob.de leg.j.q̄ fd liabus.§.j.o q: ibi testato: apposuit verbum si qua q̄ō est distributiuū.z facit.de.here.insti.l.hoc articulo.z ō.leg.j.l.iij.§.fi.z.C. de fideico.li.l.cū iter veteres z q̄ no.j.de sta.ho.i.aretusa. ¶ Jtē pone q̄ cōsuetudo est q̄ q̄ p̄ius puenerit ad b: auiū habeat b: a uiū. Modo plurib⁹ currētib⁹ duo simul ante aliū p̄euenerunt. Quer̄it q̄d iuris. Jsta q̄stio distat a superiori q: ī supiori actione nō ē iterabilis hic sic z ideo videt̄ q̄ cursus debeat iterari vt vtute simili qua p̄i⁹ erat dirimēdū,dirimat̄ z nūc.ar,de cōdi.z demō.l.hec cōditio.in p̄i.de iureiurā.l.q̄ p̄ salutē.de elec.cū vinton. Sol, sivn⁹ gratificabit alteri. Jlle cui gratificabit̄ habebit. Sed si nō gratificabit̄ currēt iterato.donec vn⁹ aliū superet cū eodē equo.nā nihil est inouādū p̄pter cursuz. Sed nūq̄d currēt bi duo tm̄:an etiā alij oēs. Cy.dicit q̄ etiā alij oēs.q: cū nēo vicerit:nemoviet⁹ est.z sic habēt p̄ alios q̄ nō meruerūt p̄ seipsos. de sta.ho.l.ip̄ator hadrian⁹.q̄.ex cau.ma. deniq̄z.z.d.c.cūvitoñ. fm Cy.qō nō credo vex cū illi negligētiores oino fūt exclusi: q: p̄euēti. Cūm istis p̄currētibus iterato certabit̄ alijs reiectis.nō ob.c.cūvitoñ.q: ibi loq̄t̄ i iure capituli ī quo oēs p̄ticipāt.q̄ tāq̄ capl̄z eligūt z ins electiōis penes capl̄z remānsit. Sed hic loq̄t̄ i iure singlor:ad qō nō admittūt̄ exclu.si facit qō no.de vb.ob.l. in execution.§.fi.z.j.qui po.ī pi.ba.l.claudi⁹. Jtē consuetudo dñorū ē q̄p̄rimogenit⁹ succedat ī dñatiōe. Modo nati sūt duo: z de ordine nō apparet.q̄rit̄ q̄s succedat.q̄dā dicūt q̄ ambo. nā sicut gemini sunt ī celo.ita in terra erūt. Jtē p̄p̄ incertitudinez cessat cōsuetudo.ergo sum⁹ ī iure cōi:z sic erūt pares in iure q̄ sūt
e pares ex eq̄tate nascēdi. Ad hoc facit glo.q̄ est.in.l.aretusa. e Jn p̄riū q̄ cōsuetudo nulli eorū patrocinet̄:z q: formada data est: vt p vnū regat̄.ar.no.in.l.j.C.de metropoliberito.li.xi.z.j.ti.ij.l.j.§. nouissime.z sic videtur q̄ nullus succedat.Sol.vterq̄ succedit. z sic erunt duo in eadē sede:z cōiunctā habēt iurisditionē vel formosior z robustior p̄ferēt q: p̄sumitur robustior clericus exisse de carcere maternivteri.ar.dicte.l.fuerit.§.fi.Sed supposito q̄ ambo succedunt.quero q̄s noiabitur p̄imo in scriptis eorum. Rādeo sorte dirimetur.ar.l.ij.C.qñ z quibus quar.pars debe. vel sibi inuicem deferāt.z hoc non pōt esse dum sunt ambo infantes.z ideo nemo nominabitur p̄ius vel posterius.cū ergo agit̄ de iure p̄fitiali's pdito non est locus sorti.sed cum agitur de iure pendenti.aut pendet in esse.aut in p̄elatione.siquidem pendet quo ad esse nō habet locum iudicium sortis: q: iudiciū fortune est remotū a rōne.z ideo rō z intellect⁹ nō dz se cōmittere fortune z existentibus sine rōne. fortuna enim sepissime p̄fert iniquā equo.vñ non iudicaret recte.vt no. de neg. ge. sed ciuilem.§. fi. et describit̄ fortuna.i.rerū euentus ex incerto motore p̄cedens. Si vbo dependet in p̄latione.aut agitur de iure tertij z nō cōmittit̄ sorti:sed iudici.aut de iure litigatorū. z tūc committit̄ fortune.vbi nō pōt aliud fieri.vt no.insti.de satisda.tu.sup vbo partes suas.ergo p̄pter impossibilitatē p̄mittitur aliq̄d factis.i rebus aūt certis culpa est se cōmittere fortune.opz deniq̄z intellectuz omnia determinare:z quā paucissima cōmittere fortune.v t j.de condi.z de.l.ij.Ex his apparet si geniti ex eiso vtero extracti sunt quo casu p̄ rerū naturā accidit vt nemo ante fuerit nat⁹ cum simul vterq̄ succedit qs enim eorum erit dñs regni.nempe vterq̄ z sigillū eorū vocabitur sigillum geminorum: neuter erit p̄i⁹ vel posterius noiandus:q: qui p̄i⁹ noiatur maior esse vł.j. de vsuf.quoc.verbi gra dicerēt sigillum geminorū de scala:vt.j. de sta.ho.l.idem erit pluribus ergo simul natis parē esse oditionem opz.Deinde vides q̄ tp̄s ad oia nō sufficit.est ar.q̄ p̄pter multitudinem sniarum snia possit fieri de nocte:z q̄ vna die possit fieri tot⁹ p̄cessus iudicij.vt no.j.ex qui.ca.ma.l.sed si p̄ p̄torē. §.quoc.z factū non valet fm Cy.qñ non possit esse ponderatuz qō nimiū

Universidad de Deusto
Biblioteca

qđ nimium est festinatum. ¶ Item no. cõtra licentiandũ legẽ temvnum librum: q: non satisfacit statutis de libro legendo: in quo requiritur spaciũ temporis cõueniens. vt. ſ. de vbo. obli. l. continuus. §. qui insulam. ¶ Additio Bal.

Omnem. Premitte ad euidentiã q̃ q̃daz dicunt hanc nõ esse cõstitutionẽ sed dic q̃ est ostitutio. Item epistola. Itẽ ꝓlogus seu ꝓhemium. ꝛ dic vt per Ja. bu. statuit modũ tẽpus ꝛ locũ ꝛ discẽdi hanc sciam ꝛ scribendi libros legales. Prohibet quosdam ludos: penas imponit: dat iudices. inquantum est prohemium reddit attentum docilem ꝛ beniuolum. Inquãtum est epistola continet salutationẽ narrationem ꝛ conclusionem. Et hoc facit hoc prin. fm Jaco. butri. ibi.

a ¶ Omnem[a]. De hac dictione dic vt no. Jac. in. l. j. §. Item nunb ciatio. de oper. no. nun. ibi. Jam. hec dictio iuncta vbo presentis tpis significat perfectaz rem. iũcta verbo ꝓteriti pluſq̃ perfecti significat rem in facto fuisse si preteriti pfecti in facto esse. vide de li. ꝛ posthu. titius. §. fi. B. Jbi nostre rõne gubernationis. fic. l. de neg. gest. si pupilli. Ja. de are. ꝛ sic põt cõpetẽter adduci. ad id qđ not. C. de sum. tri. l. j. Jbi etiã in virtute buĩ repetitiue dictionis supple ꝛ q̃ oportuerat. vt. ff. ꝛc. Hã repetit. vt. l. i repetendis. de sun. instru. scic. §. gaio. ꝛ de leg. l. si seruus. legatus. §. si ita ibi oẽs. Jsta dictio verificat aliquo etiam absente qui nõ erat de esse rei. ꝛ sic supponit ꝓ vitio iuris ꝛ non facti. vij. q. j. deniq̃ per archi. in. §. in secũdo. Jbi enorme. not. q̃ ille est ordo rõnabilis qui incipit a priori non a posteriori. ꝛ sic est argu. ad qđ. Dicit notarius actum secunda die talis mensis. vtrum debemus intelligere secunda sez exeunte mense idest penulti. an secunda intrante mense: q: hec est cõnumeratio a priori. alia est cõnumeratio a posteriori que nõ est rõnabilis. Item ad aliam. q. sedẽtibus ser canonicis in choro dicunt eligentes eligimus scõm nunc secũdus idest qui est post primũ dicit se electum. Ex aduerso primus dicit se electũ secũdum: ꝛ sic electum respõdens. secũdus post primũ est electus: q: cõputatio incipit a priori nõ a posteriori. ar. huius litere: ꝛq: presumendũ est pro digniori. q: iste est digniꝰ. l. j. de albo scribẽdo in. §. nos vo. in glo. erogatis. in prin. hoc inseparabilis ab aĩa. vt est scientia que trãsit per viã cõmunicationis nõ per viã sepationis. immo quãtomagis cõferr̃: tantomagis augeꝛ. l. iniuriã. §. mixta. ꝛ. l. legatis. seruis. §. oratricibus. fz docto. ꝛ vide secũdo de cõsolatione. rj. c. ibi. mihi abest. vt in bis que trãsferunt̃ per viã sepationis. vt est dñiuz ibi ꝛ qđ nõ habeo formaliter: sed potentialiter vt in dño qui dat vsumfructum formalẽ. fm Jaco. de ra. Cy. Et probatur iste intellectus per constitutionem Jo. pape. xxij. que incipit ad conditionem canonum. §. licet autem. Cyn.

1 ¶ Doctores an comprehẽdant̃ appellatione scholarium.
2 Inter vicinos presumitur emulatio.
3 Festa sanctorũ quare quolibet anno celebrãtur.
4 Leges legi nõ debẽt nisi in regijs ciuitatibus.
5 Cõsuetudo parit priuilegiũ quia habeꝛ pro lege ꝛ veritate.
6 Noxius ludus est in culpa.
7 Socius doctus gaudet priuilegio doctoris.
8 Laicus an possit esse rector clericorum.
9 Ciuitas interdicta an habeat studij priuilegium.
10 Autentica habita habet locũ in studijs approbatis.
11 Clerici in absentia non habent beneficiorũ fructus nisi studeãt in vniuersitatibus priuilegiatis.
12 Bannit⁹ pro maleficio debet expelli a ciuitate.
13 Dolus presumptus preponderat cuilibet culpe.
14 Emẽs aliq̃d sciẽter min⁹ dimidia iusti pcij an teneaꝛ vẽditor.
15 Monachus nouitius gaudet priuilegio canonis.
16 Doctores appellatione studentiũ continentur.
17 Doctores appellantur magistri iustitie.
18 Episcopus ꝛ doctores an habeant vniuersalem iurisditionem in scholares in locis studiorum.

Discipuli. Nũquid appellatiõe scholariũ cõprehẽduntur doctores⁹. vii. dicit q̃ sic q: appellatione familie ꝛc. de ver. sig. pnũciatio. ꝛ appellatiõe ciuiũ senatores: ꝛ alij maiores ostinẽtur. iusti. de iur. natu. §. plebs. ꝛ de symo. c. fi. Jo. an. fz otrariũ: q: cũ inter scholares ꝛ doct. sit gradus. de hereti. cũ ex iniũcto. de magi. sup spec. appellatiõe scholaris nõ cõtinebiꝛ doctor allegat. de reseri. sedes de cõsti. ex literis. ꝛ hoc marie in materia odiosa. ein decre. sedes. Nõ ob. iura in otrariũ allegata: q: maiores cũ minoribus faciũt vnũ corpus. vñ iura illa bene includerẽt de rectoribꝰ scholariũ qui faciunt cũ scholaribꝰ vnũ corpꝰ. Decretalis vlti. de symo. nõ ob. q: per assumptiõez abbatie q̃s nõ desinit esse monachus. vñ appellatiõe monachoꝝ ostinet̃. vt ibi Jo. cal. in ꝓhe. decre. addc. l. de postu. cui eoꝝ. §. ij. de militis. q̃ consti. ꝛ facit. l. in fin. huius. §. ibi. dum dicit cognomine mutato fulgere. Clide qđ no. Jnn. ex tra de testi. ad hoc in prin. ꝛ hic no. in. c. ij. de cta. ꝛ quali. in cle. in gl. magna ad fi. B. in gl. ex oi ibi vel ideo ar. q̃ caute facit notari⁹ q̃ dicit se exẽplasse. ꝛ sic inuenisse nullo omisso nisi forte pũcto vel syllaba rei substãtiaz nõ mutãtib⁹. nõ eĩ dz precise dicere sic inueni: q: nõ põt esse q̃n aliqua fit variatio. vt in ista glos. ¶ In glo. exquestore in fi. no. de cõpositiõe noiuz. ꝛ dic q̃ quãdo cõpositio fit ex duob⁹ integris. tũc syllaba q̃ cõponit̃ auget vel detrabit ad id qđ cõponit̃ exẽplũ in. l. j. de posi. ꝛ in. l. gallus §. ille. ratio q: due dictiões importãt duos cõceptus. l. balista. ad treb. hoc de prio. De scõo. q: cũ dico infidelis: q: in priuat: q: fit ex integro cõpositio est in voce nõ in significato q: vnũ solum importat conceptũ pfectũ in aĩo auditoris. vt exẽplũ in dictione in bonis ꝛ filibus. ¶ In. §. hos igit̃ q̃tuor ibi neq̃ anni sedi tpis. arg. q̃ nõ valet pcessus si vna die totus pcessus expediat̃: q: req̃rit tpis intercapedinẽ. Cy. ꝛ Ray. ꝛ itelligo ꝺ pcessu otẽtiose iurisditiõis nõvolũtarie. ar. j. de iudi. si debitori. Itẽ ꝺ verũ nisi otra insignes latrones vbi periculũ ꝛ scandalũ est in mora. l. si q̃s filio. versi. nisi forte. de inusto testamento Bal.

2 **Tertij.** Jbi ciuitatẽ. † No. q̃ intervicinos pſumit̃ emulatio. ꝛ facit ad no. j. locati. dñs horreorũ de fundo instru. si ita. §. fi. Ray. ¶ In ter. ibi. q̃si ministre ꝓ hãc filitudinẽ dicim⁹ q̃ offiũ iudicis. aliud nobile. aliud mercenariũ. Cy. ar. q̃ si calzolarij bñt aliq̃ ꝓuilegia ꝓ statutũ q̃ etiã sabatarij debeant hñre tanq̃ ministri calzolariorũ. Cy. In gl. ealsdẽ res ibi. l. cũ notissimi. dic vt ibi no. nã otra debitorẽ ꝛ eiꝰ hñdẽ. xl. an. durat. cõtra fm creditorẽ distiguit̃. Cõtra tertiũ tanto tpe durat q̃to rei vẽditio immobilis. vñ distiguit̃ aut nõ cũ titulo ꝛ bõa fide. aut vt ibi no. Sz nũquid si debitor q̃ hypotecauit bona ostituit se ꝑario possidere ꝓ creditore: an ꝓstabit ꝓsonali durãte precario dicit q̃ nõ: q: qui ꝑcario rogat nullo tpe prestabit. C. de prescrip. xxx. ann. male agit̃. ꝛ l. cũ notissimi. §. fin. preterea si capta vsuc. possessio rei hypothecate occupat̃ per creditorẽ siue vitio interrupta est prescriptio ꝛc. In personali vt. l. cũ notissi. §. immo. ꝛ §. se. ergo si possessio fuit cõtinuata per creditorẽ nõ incipit prescriptio: nam que resoluũt̃ incepta multofortius impediunt inchoanda. Est ergo valde vtilis dicta constitutio precarij in hoc ꝛ in alio qđ dixi. j. pro socio. l. iij.

3 **Neauẽ** Jbi memoria. No. q̃ post inherẽtẽ q̃s saluat̃ in sua mẽoria. Cy. ¶ † Itẽ no. q̃ hic ꝓz quare festa sanctoꝝ anno quolibet celebrant̃ ibi q̃b⁹ sic bene nota q̃ vna scia ꝺ nobilio: altera vel cõformatiõe demonstratiõis vel nobilitate subiecti. vt dicit Arist. ꝛ cõmẽtator ī prin. j. d aĩa vl adeptõe pfectiõis ꝓ acq̃sitiõez finis. ꝛ hꝰ addit̃ h. Jbi legitie scie. scia ꝑt itelligi dupl̃r. vno mõ ꝓut est ars. alio mõ ꝓut ẽ passio aĩe ꝛ in ipo actu intellectiõis q̃ sit in aĩa. ꝛ ad hãc scõz notitiã deuenit̃ q̃q̃ ꝓ viã demõstratiõis. ꝛ tũc dupl̃r ꝓ dmõstratiõnẽ ad sensuz. vt. j. ff. reg. l. si irruptiõe. ꝛ sic hẽmus viã sensus seu sensitiuã: ꝛ de ista testis deponit. ꝛ ista scia siue noticia semp est a posteriori: q: noticia sensitiua supponit actũ ꝑcedere. q: ẽt demonstratiua. nõ aũt est noticia a priori. i. ꝓ casus rei sensate: q: nõ incipit ab aĩ esse: sz a post esse vl ꝓ demõstratiõez ad intellectũ vt no. i. l. meuꝰ. §. duoꝝ. ꝺ le. ij. ꝛ sic hẽmus viã intellectꝰ seu intellectiuã seu indicatiuã: q̃q̃ ꝓ viã diuisiõis. q: rõ vniuersalis nõ sufficit in cognoscẽdo: sz req̃rit̃ rõ spãlis ꝛ distincta a gñe. ꝛ hec est via diuisiua. Et hoc dupl̃r. vno mõ ꝓ viã terminoꝝ. i. rerum vel tpuz distinctiuã. vt no. C. de fideicõ. l. scripture. Scõo mõ abstrahẽdo ꝛ aliq̃d ꝑter aliud intelligẽdo. ꝛ sic viã abstractiuam de le. j. cetera. §. si duobꝰ. de vsuc. cũ q̃. §. si aũt demolita. q̃si q̃ ꝓ viã cõpositiõis. ꝛ hoc dupl̃r vl ꝓ viã cõpositiõis partiũ. ꝛ sic ex duobꝰ impfectis. ꝛ sic hẽmus interrogatiõez ꝛ rñsionẽ ꝓ quã cõponit̃ stipu. j. de ỹ. ob. l. j. vel q̃ plura tota cõponunt̃. ꝛ sic ex duobꝰ pfectis. ꝛ istud põt esse tripliciter. Prio q: cõponunt̃ abiectis primis terminatiõibus vnde si cõponunt̃ q̃q̃z cuz q̃q̃z nõ terminat̃. nũc ad terminos duos sicut anteꝛ sed advnũ qđ est decẽ. vñ ꝺdẽnatus in q̃q̃z ꝛ quinq̃z nõ est cõdemnatꝰ in decẽ. ff. de solu. vbi. l. si idẽ cũ eodẽ. de in. om. iudi. ꝛ si ꝓ statutũ condẽnatus in. x. remouet̃ ab officio nõ remouet̃ cõdẽnatus in quinq̃z ꝛ quinq̃z. Secũdo q: cõponunt̃ abiectis vl alteratis ꝓprijs qualitatibus: vt vinũ ꝛ mel. de acquir. re. do. l. adeo. cũ simi. Tertio quãdo nõ immutãt ꝓprias naturã simplicia ꝓ cõpositionẽ. vt in §. quadrige. ꝛ. l. marcellus. de rei vẽdi. q̃q̃z per viã diffinitiõis. ꝛ ista est vera iustitia que includit cãs. idest principia ꝛ ꝓprietũ esse rei. Q̃q̃z per viã opationis. nam operationes ꝛ accidẽtia cõferunt ad cognitionẽ rei. C. de adulte. si quis. l. fulcinius. §. ij. ꝛ ibi no. ꝛ Aristot. in tertio de anima. primo capitu. Bal.

4 **Hec autem tria.** No. q̃ leges nõ possunt legi nisi in regijs ciuitatib⁹. † Quid ergo de bononia. dicit glo. q̃ possunt ibi legi⁹ q: est regia ciuitas: ꝛ q: nutrit ꝛ mater legentium: ꝛ q: consuetudo ciuitatis versa est in naturam. Item q: consuetudo parit priuilegiuz. de

a ¶ Omẽm. de hac dictione, vide tu Frã. are. in. l. cẽtumo. j. de vul. ꝛ pu. In glos. ibi. paganꝰ. ꝛ adde domi. He. phi. cor. in cõsi. cclxx. vij. incip. viso in litera b. in iij. parte.

b ¶ Jũ. addẽ q̃ dixi ca. ostũ. i pncipio. vbi ẽt ꝓ eundem.

c ¶ Doctores. Vid̃ late per abb. ꝛ sely. i ꝓ he. decre. ivi. gregoriꝰ cẽps. in pncipio. j. col. vbi etiam de rectore.

d ¶ Legi. vid̃ d. abb. i ꝓhe. decre. i. ij. col. iv. itẽ doctor nõ ꝺ. vbi refert io. an. in regula nũq̃d ꝓhibeꝛ. ff. reiu. li. vj. i mercu. milẽ dubitasse ꝺ illa. q. nũq̃d vtute ꝓuilegij perqđ cõcessuz ẽ studẽtibꝰ i bononia: sz a iur̃ sit prohibitũ vt possint ibi audire ius ciuile: ꝛ i eo liber studere. nunq̃d possint tute ius canonicum legere ꝛi eo doctorari.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Nō sic. fallit i famulo p̄cio ꝺducto sicut ō; ō famulo dicit: vt per Alu. ro. i sing. v̄. ꝓuilegiuz. v̄. & no. q; & p arch. xj. q. j. c. ij. & p Joā. de por. in xii. ol. potētis dei potulato suffragio. iiij. col. et Fed. ō semsi cōsil. cvj. Vñ adde no. p eū dēbal. i. d. autēti. hita. & in l. ij. C. de epis. & cleri.

b ¶ Studiose Vide q̄ dicā j. i. l. iuri opaz in. §. hui? studij. de iusti. et iure.

ver. sig. c. sup quibusdā. §. preterea. naz cōsuetudo habeť pro lege & pro veritate. vt no. in. l. j. C. de serui. & aqua. & glo. dicit vez. q; bononia nonnullos pene infinitos genuit cardinales & lumina mundi. & ideo non est disputandum de bononia. perusia quoq; & padua ciuitates multis floruerunt tpibus in studijs literarum. & ideo in istis potuerūt iura doceri. & oēs scie que sunt ciuitates inclyte. & debeť eis ꝓuilegiuz ꝓpter nobilitatē. j. de excu. tu. nō tm̄. §. hylliēsibus. & periit ꝓuilegiū ꝓpter studium sicut debeť metropoli berito. vt. C. ō metropol. l. vnica. li. xj. Et ideo doctores quibus datur licētia legēdi vbiq; locoz possunt ibi legere tamē caute q; ibi nemo pōt doctorari: nisi quatenus ꝓuilegia studij habeat. nam sine dignitate imperiali vel apostolica nemo ad hāc dignitatē ꝓmoueť. Itē clerici in absentia nō habent ꝓuilegia ad reditum nisi studeant in studijs ꝓuilegiatis. Aliud ergo est perusij. aliō est padue. ptās legēdi ꝓmittitur in ciuitatib? solēnibus. Sed ptās doctorandi nō ꝓmittiť nisi hoc ꝓuilegiū per pōtificē in loco specialiter cōcedať. arg. j. de origi. iur. l. ij. §. fi. sup v̄bo prestari solere. nemo em̄ pōt exponēdi & interpretādi licētiaz cōcedere nisi princeps. C. de leg. l. fi. ¶ Itē no. in verbo reficiať q; ille qui male agit in ciuitate dz expelli de ciuitate. vt. C. de episc. audi. mathematicos. & ibi patet qō aliud est expelli de ciuitate: & aliud deportari cuz ꝓpio expellatur scdo qui nō obedit deportēť: & sic expulsis ad consinia debēt oia bona auferri si nō seruāt ꝓfinia per illā. l. ¶ Sed quer̄ qñ isti sic expulsi ad cōfinia potuerūt reuerti. Rñdeo qñ placet superiori. Item si tēpus est limitatum elapso tpe reuerti possunt absq; alia licētia: q; dies licētiat ꝓ hoīe. ar. C. de testi. l. si quādo. Sed q̄d si rector marchie anchone ponit aliquez ad cōfinia vsq; ad beneplacitū suū. & papa reuocat eū & facit alium marchionem an sunt spirata cōfinia. & videť q; sic. vt. l. iiij. j. loca. ¶ In contrariū videť q; nō loquiť. vt ipse sed vt officialis & officium est vnū & idē de offi. pcōsul. l. meminisse. & l. ꝓponebať. de iudi. & ar. de leg. ij. q; principi. Sed rñdeo qō volūtas ꝓprie attribuiť persone sed improprie attribuiť dignitati. Et ideo si verba in dignitate nō sonant in dubio presumunť sonare in personam & vsq; ad bñplacitū ꝑsone durare: q; ꝓprie loquēdo: verba ꝓprie accipiēdo volūtas est actus anime nō dignitatis vel rei inanimate. & verba accipiēda sunt ꝓprie. vt in. c. si gratiose. de rescrip. li. vj. Sed q̄d si nō ponit cōfinia pro beneplacito suo sed in reuocatiōe coz an finiunť finito officio. & videť q; nō: q; cū quis de officio recedit. nō tm̄ reuocat que facit alioquin oēs sue interlocutorie reuocarenť qō est falsum: vt. j. de iudic. l. edictum. Aliud est ergo apponere tpalitatez beneplaciti ad successum inclusum. aliud est si apponebať ad resultationē ꝑpetue cēsure. i. semp durāte nisi remoueať. j. de iure codi. l. cōsiciunť. §. finali. nam aliud est ponere terminū habitus. aliud est ponere initium priuatiōis. vt. l. ij. de in diē adic. sicut aliud est hoīem naturalem etatē nō transgredi. aliud si gladio periit. Primū cū natura cōtingit. Scōz factū hoīs exigit. & adde qō no. C. de cōtra hē. emp. per Ly. in. l. fi. & l. cēteſimis. §. fi. de v̄b. ob. per Barto. ¶ Item no. q; sciēti malitiā nō ꝓuideť ꝓtra malitiā: sed ignoranti ꝓuideť. & ideo recipiēti libū incorrectū vel roncinū maculatum sciēter nō ꝓuideť sed ignorāti sic vt q; recepit de nocte & nō potuit ꝓuidere. facit qō no. in. l. elegāter. §. j. de dolo. ¶ Itē
6 no. q; noxi? ludus est in culpa. ¶ † Itē no. socīū doctoris gau-
7 dere priuilegio doctoris. ¶ † Itē no. q; scriptores sunt sub eodem foro sicut scholares. & sunt sub presidē eōz doctore. habēt scholares & doctores rectorē. de quo rectore incidēter aliquaui deam?. ¶ Pro ad quos ptineat electio dico q; ad doctores: q; partes meliores: sed cōsuetudo seruat advniuersitatē scholarium: sed tu die de iure qō ad vniuersitatē studentiū. i. doctoruz & scholariū. i. ad caput cū mēbris: nam q; minores eligant prelatum cōmunē maioribus exclusis. istud nō est rōnabile: & natura non vult q; mēbra sint super caput & q; filius sit supra verticē
c ¶ Post. de qua dictiōe. Vide Fran. are. in. l. si ita stipulatus. ō verbo. oblig. in serta colū. in ver. sed attenta. 8 patris. C. de liber. & eoz liber. l. ij. & qōōes tāgit ab oībus comprobatur. C. de auto. pre. l. fin. ¶ † Secundo querit an laicus possit esse rector clericoz. & dicendū est q; nō q; non est capax. de hoc. vt in. l. sodales. de colle. illici. per Bar. ¶ Tertio queritur an possit cōmittere clerico in clericos. & dico q; non: q; ipse nō hz vllam ptātez in clericos. de iur. om. iu. l. eum qui sed vniuersitas posset: & ille est vicarius vniuersitatis nō rectoris: contra quos clericos tamē nec vniuersitas dz facere insolita nec potest si vellet & faciēdo cōtra cōsuetudinem ipso iure nō valet: q;
9 peccat in forma. ¶ † Quarto nūquid ciuitas interdicta habeat ꝓuilegia studij: & dico q; nō: q; organa sunt suspēsa. vt in. c. ꝓuilegia. de re. iu. li. vj per Jo. an. ¶ Quinto querit an triplex locus habeat locū in scholaribus clericis. & an habeat locum in terrigenis scholaribus. & dicvt no. de so. cōpe. c. si diligēti. circa fi. in non. ¶ Sexto querit si scholaris hz ꝓuilegium qō tractet vt ciuis an poterit hꝫ ꝓuilegiū forensiū scholariū.

& dico q; sic: q; ꝓuilegiū nō absorbet ꝓuilegiū sed ius cōe. vt l. ij. si inge. esse di. l. nulla. j. de le. & de cōtrata. l. iij. §. si emā. el primo. per Bar. De famulo scholarium: an gaudeat eodē ꝓuilegio.
a dic q; sic. de iudi. l. nō als. §. j. q̄diu seruit non postea vt in auť. habita. C. ne fil. pro pa. nam repudiata nō habet ꝓuilegiū repudiantis. j. de diuoz. l. qō ait. Itē an famulus triū scholarium vno recedēte debeat habere a remanētibus duas partes an totum salariū. dic vt de annuis le. l. seio. p Bar. De bidello scholarium: an teneať de libro subtracto de scholis. j. de sur. si quis vroz. §. apud per Bart. in. l. eū qui. §. si rem. j. cōmo. per Bar.
10 ¶ † Et no. q; auť. habita hz locū in studijs approbatis non in alijs. vt in. c. sue de cle. nō resi. ¶ Ultimo not. hic ar. ab effectu: q; animus presumiť ab effectu. & iō si statutū dicit q; si quis stu
b dioseb percusserit ꝓsumiť studiose factū nisi animꝰ defuisse probetur. C. de sicca. l. j. fm Lyn. ¶ Additio Bal.

Hec autem tria. Ibi priuilegium spāliter vel ex longa consuetudine que instar priuilegij obtinet. vt extra de ver. sig. sup q̄busdaz. §. ꝓterea. Et xix. q. vlt. seruitiū. fm Ly. & Jac. de are. & cōsuetudo habeť ꝓ veritate. vt no. in. l. j. C. de serui. & aqua. & sic licētia que dať ꝑ ēm legendi vbiq; locoz restringiť ad loca idonea que specialiter priuilegiū meruerūt. Ray. nō ob. ꝓhibitio ad id qō de cōsuetudine dixi q; princeps patiendo videť accōmodare cōsensum et suam ꝓhibitiōem revocare. vt. ff. de exerci. l. j. §. magistrū. & j. locati. cū plures. §. locatoz. qō caue tū q; q̄uis ex cōsuetudine inducatur priuilegiū q; ibi possint iura doceri tamē nemo potest ibi doctorari nisi quatenus priuilegia studij dicāt q; sine autoritate Jmpiali vel apostolica nemo ad hāc dignitatē ꝓmoueť. Itē clerici in absentia nō habēt bñficioz fructꝰ nisi studeāt i stu
11 dijs ꝓuilegiatis. † Aliud est ꝓmissio aliud ptās. naz ꝓmitteret legere in solēnibus ciuitatibꝰ: hz ptās doctorādi nō ꝓmittiť. nisi hoc priuilegiū cōcedať. ar. de ori. iur. l. ij. §. seruius. Praestari soluere. nemo em̄ pōt exponēdi & interpretādi licentiā cōcedere nisi princeps. C. de legi. l. fi. Bul. hic in ira. Ibi reficiātur ꝓpter adulterinā doctinā. alibi ꝓpter exiliū. no. C. de epi. & cle. quicūq; residētibus. & auť. iusiurā. qō ꝑsta. §. fi. alibi ꝓpter suspitionē alibi ꝓpter lepzā. Itē no. q; expulsio de ciuitate est pena. sic. C. de bereti. & ma. ꝑ qō colligiť q; alia sit pena expulsiōis a ciuitate & alia exportationis. et ꝓterea dicūt doctores q; bānit? nō equiparatur deportato hz gl. dicat alr. et male. iusti. qui. mo. ius
12 pa. po. sol. §. legati. † Ly. & no. q; bānitus ꝑ maleficio dz expelli de ciuitate. sic. j. de interdic. & rele. §. interdicere. & sol? princeps pōt eruli recedere licētiā redeūdi. j. de penis. l. relegati. & ibi dixit Ray. si ꝓpetuū. hz tpalez etiā inferioz cōcedit ex cā. vt not. j. de publi. iudi. is qui &c. ¶ In gl. denaz. q̄dā reprobāt cōdēna. pro suo simplici accipiāt. Aliqñ vt. j. si qs cau. l. j. ergo cū de penis tractamus in leniozē partē interpretari debem?. vt. j. de penis. interptatio: qō nō credo cū verbi pene. significatio certa sit a qua nō est recedēdū vt. j. de le. iij. nō aliter. & qō dz interptatio fit &c. verū est in re dubia. nec ob. si dicať q; pena. accipiť aliquā do ꝑ suo simplici: q; illud pcedit ex abusiua & improꝑia significatione vocabuli. de hoc not. C. de murileg. lib. xj. l. qui testari. Ray. facit. j. ad treb. balista. & de sol. vbi fideiussoz. & de v̄. ob. l. si ita sti. fuc. si titiū. in ꝑn. dicit statutū si qs tenuerit bānitū i domo duob? diebus soluat mille. ego tenui vna die. deinde per interuallū. ego tenui alia die: an incidā i statutū. & dz q; sic: q; dena. i. bis decē faciūt viginti. & bis vnū dz facere duo. Cōtra ꝙsuluit. d. Ray. ꝑ no. i. d. l. vbi fideiussoz. & dz casus. j. de adult. c. v. Item ad aliud de potestate qui in pala. non potest retinere aliquem vltra tres dies: q; intelligitur de cōtinuis.

Illud autem. Ibi. & per cōpendiū. no. cōtra notarios falsas vel obscuras abbreuaturas siue abbreniatōes scribētes. Ibi post criminalē. hic post nō notat misteriū ordis: hz cōtingētie eū a crīali & a ciuili possit
c incipi hz Ly. silr eq; dictio post nō notat necessitatē ordis. de bere. instī. l. quotiēs. §. si qs ita Ly. ibi nesciēti. ¶ Oppo. q; non debuerit ignorare vitiū patēs ad oculū ex inspectiōe lib. de cōtrahen. emp. ea que. So. dicūt q̄dā boc spāle. Vel dic hz Ja. de are. q; ibi vitiū patens oīo ad oculū hic nō: hz ex recitatiōe libri hoc possit ꝑpendi: q; nō debuit esse nimis curiosus de nouať. doli. nō ob. j. de in rem verso. l. iij. §. pe. vt no. in. d. l. doli. Lyn. & Ray. adde qō no. de re. iu. qui cū alio. Itē ꝑsumptus dolus ꝑ
13 pōderat cuilibet culpe. vt hꝫ Bar. † Ibi ꝙ nihilo facit ad. q. no. p doy. j. de sal. l. j. §. q̄ i rōnibꝰ. q; si tabellio facit instrz nō solēne. an ꝑsumiť falsuz. dic vt in eis dixit Ray. ad hoc de testis. iubemus. i fi. in auť. de tabel. in fi. & C. ō pba. iubemꝰ. & ꝑ Ja. de are. tu dic q; ex nō solēni. nō aūt ꝑsumiť falsuz nisi in casib? in q̄b? ex presse. h. d. vt ar. ff. ō pba. quotiēs. §. qui dolo. dicta est inter falsum & nō solēne. vt. l. post lega. de bis q̄bus vt indig. Ibi iudice. arg. q; scriptura que nō habet debitā formā nullā fidē facit nec

debet

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Rñdēdū. Adde Bld. i pñi.cerlin.et oio Zāfrā.in c.qñ ℑ.ō pb.i v. positiōes. vbi limitat di ctū bal.i.l.ij.i §. q̄ obserua ri.ō iur.cal.i vj.col.i vñi.v. nō teneāt.qōē vez i iure scri pto qō nō pē det ex fctō p tiū. sec⁹ i alio vt ꝓsuetudo. q: positiōi de ꝓsuetudine ē rñdēdus. p:o quo vide cun dē bal.i ru.C. q̄ fit lō.ꝓsuet. adōrbar.i.d. §.obseruari.i v. col. in ver. oppo.iij.

b ¶ Scholarū. Vide domiñ. Abba. i p:ohe. decre. in.j. col. z ibi per Felȳ.

dr admitti p iudicē. Ibi ex tali lib:o. ar. q̄ positiōi
a iuris nō fit rñdēdū a q: si ius neget ius nō ꝓbat testi
bus sz aptura lib:oz vt.l.ab ea pte. Cy. z Ray. Itē
collige ar. q̄ rōne ptis vitiose totū vitiat q̄ ō etiez i
scriptura legis. vt hic. Et no.i.l.vl.i vl.col.C. ō edi.
di.adr.tol.fz i scriptura negociorum. dic vt i.l. ex falsis
C. de trāsa. z habek i.c. fraternitat. de hȳ. p Inn. Cy.
Ray. i gl. nesciēti. ar. q̄ si q̄s vēdit iundū dotalē ali
14 cui sciēti q̄ nō teneat vēditor. † Itē facit q̄ si aliq̄s
sciēs emerit rē valētē min⁹ dimidia iusti p̄cij q̄ nō te
neat vēditor. ar. ad hoc. j.ō ȳhē. ēpt. z liberi. z. C. de
p̄scri. xxx. an. l.j. z de acti. ēpti. l.j. in fi. Jo. facit in gl.
recitatiōem. Ibi vel actionē collige fm istā ſram. ar.
q̄ si statuto cauetur q̄ bānito nō fiat ratio de offen
sa sibi illata q̄ ipso iure nō cōpetit actio vel accusa
tio. vt hic. d.l.ij. z.j. de alea l.j. §. Itē vero. Cy.

Illud vero. Ibi vel in socios. not. socius
doctoris gaudere ꝓuilegio
15 doctoris. Ray. † Ibi rudes. ar. q̄ mōach⁹ nouitⁱ
gaudet ꝓuilegio canonis si q̄s suadēte dyabolo sicut
p̄cessus. Itē no. q̄ scholaris vni⁹ dieī hz p̄riuilegia
auē. habita. ar. de le.iij.q̄ ꝓcubinā. §. pe. in verbo q̄
libet tpe. Itē est ar. p:o ciuib⁹ de nouo receptis.
Ibi linguas. i. eloquētiā. Nam spia sine eloquētia
parum ꝓdest. z eloquētia sine sapiētia multū nocet
16 reipublice. vt dicit Tullius. x. rhetoricoꝝ. † Cy. in
glos. ex his no. app. studentiū cōtineri doctores hz
b non contineant appellatione scholarium b.

Et hec omnia. Ibi imbecillius lega
tis quisio est q: in p:i
uilegijs ex diuersitate locoꝝ pōt cē diuersitas: hz in
re cōi vbi loc⁹ nō iudicet iudex penes finalē rōnem
nō diuersificat iuris cōis dispositio. l.j. C. de vsuca.
trāſ. z l. supuacuā. Cy. no. an sit arguēdū ex. l. abro
gatis. C. ō tēp. i integ. resti. z die q̄ nō. vt ex. l. fz vt ex
eiⁿ eātate remanēte sic vt. l. iustas. C. de iur. fisi. z ibi
not. C. de iusti. co. ꝓfir. ad fi. Ol. Tz ar. a p:io sen
su nisi resultaret absurditas vel ꝓ:ictas. l. nēo. ō iur.
om. iu. Mico mathe. ¶ In gl. p̄fessoꝝ. vide i spec.
de exe. sen. §. nūc dicēdū. v. q̄d ō sen. doctoris. Ibi
no. p quē talis sn̄a executiōi mādet. z an ab ea ap
pellet. Si q̄s vult ꝓuenire vniuersitatē scholariū: an
dz eā vocare cora ep̄o an cora ptāte. dubiū ē. vtz cē
seat vniuersitas clericoꝝ vl laicoꝝ. dic vt no. extra de
loca. c.j. vide in spe. e. li. v. Itē scholaris cū sc. z v. sz
q̄d si scholar⁹ ē clic⁹. z ibi examinat ō scholari clico.
vtruz possit ꝓueniri sub rectore vl ptāte. vtz doctor
iudicabit fz. l. municipalē. vnde p arch.
vij. di. q̄ ō morē. z i spe. de ꝓsti. i fi. gl. idē no. i aut. de
man. p:in. §. z nō pmittas. Vide plene p Archi. xj.
q.j. violēta. i fi. gl. Sic g̃ p:z q̄ scholaris vocat⁹ cora
ptāte ei⁹ auditoꝝ tū pōt declinādo recusare q̄d ē spe
cialē: q: iudex ordinari⁹ recusari nō pōt. C. de iudi.
aptissimi. ¶ Sz nūquid hoc casu scholaris hz necel
se iurare de calū. dic q̄ sic: q: in oib⁹ exceptis q̄ añ li.
ꝓte. opponūtur de calūnia iurat. vt. l.j. C. ō iur. cal.
sz die q̄ ibi loq̄tur in exceptiōib⁹ q̄ circa iudiciū op
ponunt: sed h exceptio est magis ad iudicē recusan
dū fz huic rñsiōi ō: obstare q̄ i declinatoriis q̄ sunt
facti: sed in q̄one ꝓposita hec nō est facti sed iuris:
q: ex quo se scholarē ꝓbat ius cōcedit ei q̄ possit in
dicē recusare z aliū eligere vñ nō pōt videri calūniā
cōmittere cū ius ei pmittit. Et sic dixit Ricar. mal.

17 **Incipite.** Ibi iustitie. ¶ † No. q̄ docto
res appellant magfi iustitie ibi.
decus. de. v. finibus ad quos boies addiscūt. Vide
xxxvij. dis. nōne. p Arch. i quo differt magf z doctor
quot examinatōes req̄runt i doctorādo. No. p arch.
ca. dis. ō q̄busdā. de. vij. liberalib⁹ artibus. Itē an p
dāda licētia de studēdo vl de p̄cipiēdo fruct⁹ possit
dari pecunia ep̄o. z an studētes debeāt hre fruct⁹ p
bēdarū c. Vide ibidē p Archi. ¶ Ibi data. nota q̄
ep̄la dz ꝓtinere locū z ois alia scriptura ꝓbatoria.
¶ Itē dz ꝓtinere diē. vt. l. optimā. ō ȳhē. z cōmi. sti.
z. d. l. lecta si cer. pe. si fit publica. si añ ꝓuata. tūc ad
oblationē nō req̄rit vt. j. de pig. cū tabernā. §. si. sz q̄
tum ad approbatiōez p:iorat⁹ req̄rit die vt. ff. ō exe.
rei iud. l. ex sextāte. §. latin⁹. Cy. ¶ Ibi cōsule. fic z
dñs papa vocat se senatorē vrbis Cy. ar. q̄ papa sit
de nūero cardinaliū. de hoc. xxij. dis. sacrosancta. in

c ¶ P:ebēda ruz. Vide tu ad ō oio Felȳ. in. c. super spe cula. ō magi. in p:in. i ver. no. modum.

glo. j. regimē. p archi. i gl. ꝓmutātes. Ibi. pinde. de
dhac dictiōe pinde⁹ plene p archi. i triū. dis. agatho. z o ¶ P:oide. Vide bar. in l. qui a patre in p:inci. ff. ō cōdi. insti.
j. q. ij. placuit. z. j. q. j. ordinat⁹ in gl. adde dicūt bal.
18 ¶ Itē q̄rit nūquid ep̄s z doctores habeāt vniuer
salez iurisditionē in scholares in locis studioꝝ. Et
vī gl. hic dicere q̄ sic. tu dic p hāc ꝓtōnez nō ꝓfit in
risditionē nisi in cribus q̄ cōmittunt ludendo z scri
bendo: i aliis vo q: ō lra nō dat iurisditionez nisi in
certis casib⁹. ergo z c. ar. j. de iudi. cū p:oꝝ. ō cur. l. mi
litarib⁹. de pecur. l. marit⁹. fz Ja. de are. sz p aut. ha
bita. q̄ hēant ēt vniuersalē iurisditōez merit mixti
imperij. de quo dic vt ibi dixi. ¶ Sz nūquid p̄t de
legare. gl. dicit q̄ nō: q: spāle z c. Sz Ja. ō are. dicit
q̄ gl. rñdit fz erroneū intellectū illoꝝ vboꝝ q̄ spāliter
cōmittunt nō delegātur z c. sz illa vba aliter intelli
gunt. vt dicet. j. de off. eius cui man. est iur. l.j. in p̄n
ci. quare dic q̄ delegabilia possunt delegare nō de
legabilia nō hz specialiter eis cōmittant. fm cū Cy.
magister militū potest cām delegare. vt. C. de appel.
eo casu. ergo z magister scholarium. Baldus.

¶ Incipit liber primus. ff. veteris.
¶ De iustitia z iure. Rubrica.

1 ☞ Statutū vniuersitatis q̄ doctoꝝ nō possit fa
cere arengas an valeat.
2 Jus approbatū quod dicatur.
3 Forma substātialis p̄t eē ex triplici mā subordiata.
4 Natura z voluntas in omni arte z disciplina sunt
duo p:incipalia.
5 Regimē abbatis in monachos dicit iconomicum.
9 Regimē ep̄i in clericos dicitur politicuz.

Rbrica. P:io pōit inuo
catio diuini nois.
Secō descriptio imptalis culmi
nis. Tertio enucleatio noui iuris
dulcedis. Quarto subiungit cua
cuatio antiquoꝝ iuriū amaritudi
nis. Quinto subdit p:im⁹ ti. p̄fatis opis. ¶ Opp.
q̄ nō debeat in. ff. inuocari nomē xp̄i cū cēnt paga
ni vt no. in. l. titio. §. fi. de au. z ar. le. z. C. de iudeis. l.
iudeos. So. iustiniani est inuocatio nō iurisconsul
torū. naz Justinian⁹ fuit xp̄ian⁹ aliter nō habuisset
verū imperiū. vt not. in ꝓhemio insti. in p:ima glos.
¶ Itē no. q̄ si deū inuocat q̄cūq̄d bōi agit autoꝝ bo
nitatis. i. ip̄i deo attribuit. vt in aut. de here. z fal. i
p:in. in. j. gl. rubrice z vicari⁹ dei q̄cūq̄d facit nō tā q̄ e ¶ Attribuit Adde cūdez. §. in p:ohe. i p:ia additio ne sua. et qō ibi dixi i apo stil.
ipse: sz tā q̄ deus facere videt. vt ibi notabiliter ait
Accur. z sic no. q̄ si notari⁹ scribit instr alicuius in
dei vel sarraceni bene pōt dicere. In noie p:is z fi
f lij z spūssancti. fq: intitulatio est notarij: sz tū iura
g mentū nō dz esse p:estitū per xp̄um vel euāgelias q:
p:esumeret esse p:estitū in cōtemptū z nō valeret te
1 stimoniū infideliū: qō no. † Querit Guil. an te f ¶ Sācti. ad de eūdez bal. §. in fi. p:ohe. z qō ibi dixi i apostil.
neat statutū vniuersitatis q̄ doctoꝝ nō possit facere
arengas z dicit q̄ sic. ar. C. de ap. l. ampliorē. §. j. in
telligat tū de superuacuis z inutilib⁹ arēgis nō de
necessarijs. j. titu. j. l. j. ¶ Secō q̄rit Guil. de causis
huⁱ scie z disputatio nō hz difficultatē nisi i cā ma
teriali pp no. p. Bz. i ꝓhemio sūme. C. q̄ posuit i hac
materia verba satis obscura. nā ō more sapiētis est g ¶ Vel euan gelia. de for ma aūt iura menti coꝝ. vi de remissiue tū felȳ. i. c. fi. ad fi. in ō. vlt. tāgit ō iudc. z sarra. et qō ibi dixi i apo stil. z q̄ eoꝝ quedā firmet iuramēto eo rum. vide do. Pe. phi. coꝝ. in ꝓil. xlv. in cip. duo in li tera. c. in p:ia parte.
acriter loqui vt exerceat ingeniū: dicēs q̄ ius nūm
cōstat ex triplici materia gñali cōi z pp:ia. Intelle
xit per gñalez nostrā p:imā materiā. z hec est triplex
sez materia intrinseca z rationalis. idest ius z iusti
tia: z extrinseca z occasionalis idest error z cōtuma
cia idest dolus z culpa. Itē indifferēs materia idest
hominū negocia que nō disponūtur: eo q: bona vel
mala sed eo q: sic abolita vt cōtractus z testamenta
et similia. Et tunc sciendū q̄ ius z iustitia est mate
ria disponēs de cuius virtute intrinseca ac forma la
tenti egredit forma patēs. informare iuris nostri
p:eceptum pertinet ad virtutes legis que est impe
rare: sed negocia sunt materia disposita. z pertinet
ad virtutem legis permissiuam z forte tatiuam
siue p:estitiuaz: sed duo vitia pertinent ad materiā
postremam et ad virtutes illas que sunt tactare et
punire. vñ talis materia est passiua simplr. z de eius
potētia nō egredit forma. i. lex formata: sz vestit lex
ex ꝓtraria cā. i. ex bono z equo. z sic ē repire triplicē

Universidad de Deusto
Biblioteca

diuisionē huiꝰ mēbri. l. f. materiā gñalē approbatā reprobatā ⁊ neutrā. ispecta simplicitate naturali istiꝰ materie. Cōcludit igit ex p̄dictis q̄ bonū ⁊ malū ⁊ volūtates hoīz. i. quoddā neutrū sunt materia gñalis huiꝰ scie. nā si nō esset ius ⁊ iustitia. Itē si de medio tollerent̄ nouitis. i. error ⁊ ptumacia. Itē si nō essent actus hoīz scia nra nō esset. nec esset rex pacificus. ⁊ si nō esset lignū scie boni ⁊ mali scia nra non esset: qm̄ ꝓpter trāsgressores fetā est lex. intellexit vero p cōi materia materiā nō ita l nube dictā sicut dr materia gñalis. i. rudē equitatē ius approbatū ⁊ illud qđ p lege seruat̄ equitatis vsus dr: equitas assumpta ex puris naturalibus cui artificiū iuris intertū nō est nihil immutādo. vt. C. de testamē. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de confir. tu. l. fi.

2 C. fami. her. l. fi. † Jus approbatum dr: ius sub noīe boni publici statutū. i. abstracti. i. remoti ab equitate naturali. l. j. de vsu. id qđ p lege seruat̄ est contractus ⁊ testimoniuz. in aut̄. de nup. §. disponat. C. de pac. l. legē. Itē est cōsuetudo vbi deficit lex scripta. nam scia nra. i. ars nra ex duobus ꝓstat. s. ex scripto ⁊ nō scripto. vt insti. de iure naturali. §. ex nō scripto ⁊ l. de q̄bus. j. de lc. de istis ergo est extracta cōiter scientia nostra. ¶ Et no. hic q̄ aliud est ius. aliud est scia nostra iuris. naz ius dicit̄ essentia legis in seipsa. Sed scientia denotat habitū hoīs. ⁊ referr̄ ad intellectum nostrum. sed plerūq; est sicut oculus noctic̄laruz ad lucē diei. scdo metaphisice. Ars ergo nra est de p̄dictis manifesta sanctio vel doctrina seu disciplina. j. de exeu. tu. l. sed ⁊ reprobari. §. valde. tamen intellexit p̄o materia p̄opria huius scientie ius enucleatum seu elimatū qđ in tribus compilationibus est situatū. nā illa est materia purgata ⁊ digesta. vnde sicut cibus digestus est immediata cā materialis nutritionis: sic iura purgata sunt materia purgata: ex qua scia dr fz Azo. ¶ Et no. q̄ Az. aliter assumpsit ius in materia gñali q̄ in materia cōi. nā in gñali materia accepit ius. i. hominis meritum. cuius contradictoꝛium est hominis demeritū idest error ⁊ ptumacia. vt. j. e. l. institia. fz in materia cōi assumpsit ius p̄out est ex iustitia prima. adinuētio legislatoris ministerio. i. artificio ⁊ statuto put

3 assumit̄. j. eo. l. j. versi. nā vt elegāter. ¶ † Ho. ergo q̄ vna forma substantialis pōt esse ex triplici materia subordinata sicut panis est ex frumēto farina et pasta. materie vero dissipate nō p̄sit recipe vnā formam individualē. ¶ Itez no. q̄ vna forma pōt esse materia alterius forme. vnde forma ligni est materia capse ⁊ forma substātialis siue originalis materie iuncta est sicut materia respectu forme accidētalis: q; materia est omne qđ est alicuius forme substātiale. ⁊ iō saluat̄ dñs Azo: q; nō dixit q̄ ius approbatum sit materia iuris cū approbatio dicat formā que ex cōsummatiōe siue ꝓclusiōe siue fine consistit j. ad. l. fal. l. quinquaginta. §. quedā. ⁊ certū est q̄ forma nō est ppria subiecti materia: q; hoc implicaret contradictionē: sed dixit q̄ ius approbatū est materia artis nostre ⁊ causa essendi: ⁊ q; per id ars nra est ars bona ⁊ perfecta. ⁊ dixi. s. qđ est in se forma pōt i alio esse materia ⁊ cōsiderari vt materia pura. de le.

4 iij. q̄stū. §. illud fortasse. ¶ † Et no. q̄ i omni arte ⁊ in omni disciplina duo sunt p̄ncipalia. s. natura ⁊ voluntas. natura regit̄ a regula celesti. j. e. l. j. §. ius naturale. volūtas aūt libera est. tū lex tēperat eā vt nō declinet ad p̄imā. ⁊ sic libez arbitriū limitat̄ ad bonum ⁊ equū; cū cīa oia fecerit deus ad bonū finē ⁊ liberū arbitriū ad optimū finē dederit si quidem servet cōstitutū finē bene est. aliter punit̄ vel infringit̄ in ea. ¶ Et no. q̄ ois ars assumit sibi naturā p materia sicut statuificus assumit sibi es p materia. ⁊ lanificus lanā. sic legista p materia assumit sibi facta hoīz, facta cīi suā naturā hāt ⁊ illa ordinat. Itē ipa interp̄tat. ⁊ sic ius nostrū est fundatū sup accidentibus. i. sup casib⁹ emergētib⁹. ex q̄bus oritur bonū ex illo bono ⁊ equo oritur ius scriptū. nā iura ex factis nata sūt. vt. j. ad. l. aquil. si ex plagis. §. in clino. Itē bonum ⁊ equuz reperit̄ extra facta hoīum in factis natura gñalis. vt in educatiōe liberoruz. ⁊ ideo bonū ⁊ equum. i. iustitia ⁊ ius ei coherent. i. virtus actu vigor.

a ¶ Finē. adō q̄ oēs hoīes largo mō sūt p̄destinati. i. creati in bōitate, et p̄missi ad bonū. Sz abutēdo libero arbitrio cōmittūt malū: vt p Abb. i p he. decret. in x̄. rex pacificus j. iij. col. i x̄. i gl. in x̄si. disposuit circa fi. ver,

a

iustitie in scipsa est gñalis materia huiꝰ artis. ⁊ ita intelligit Azo. Cōis vero materia mō versatur in factis nature: sed in factis hominum ⁊ in bono ⁊ equo: qđ inde oritur: ⁊ sic quicquid dr de materia cōmuni est de materia generali: sed nō cōuertit̄. sed p̄prie materia versat̄ in factis legum idest in dispositiōibus legū que sunt p̄pria materia artis. i. scie nostre tam speculatiue q̄ practice. ⁊ sic intelligēdo saluat̄. d. Azo. Alij aliter dicunt causa efficiens est triplex. s. deus gratie infusiōe quo ad iurisc̄onsultos ⁊ imperatoris ordinatione: q; impator est a deo: ⁊ qđ facit vt deus facit non vt homo. vt no. in aut̄. de here. ⁊ fal. in p̄in. q; est vicarius dei immediatus. Itē sapiētes. i. iurisc̄onsulti fuerūt cā efficiēs in huius libri inuētiōe. Item iustinianus p̄batiōe. l. j. §. oīa. de vete. iur. enuc. Causa formalis est ipa legum ⁊ opis forma. nā lex appellat̄ forma a qua nō licet recedere. j. ad muni. l. cōstitutionibus. C. de iur. fis. certa forma. li. x. Item forma est modus tractādi qui in qualibet scientia reperit̄. ⁊ est triplex. s. diffinitiuus diuisiuus. ⁊ exēploꝝ positiuus. j. e. l. j. Causa finalis est triplex. s. in homine ad hoīem ⁊ ad rēpu. in hoīe vt bonus fit. ⁊ hoc p̄tinet ad ethicaz. ad hominē vt quis bene regat familiā. ⁊ hoc pertinet ad iconomicā. ad rēpu. vt respubli. saluāt̄er regat̄. ⁊ hoc p̄tinet ad politicā. s. in cōstitu. oēm. §. incipite. ¶ Et no. q̄ regimē abbatis in monachos est iconomicuz: sed regimē epi in subditos est politicū: sed quo ad suos canonicos iconomice etiā supponatur ⁊ horū diuersa est ratio ⁊ diuersa disciplina. ⁊ sic ius nrm applicat fibi totā moralē philosophiā. ¶ Itē no. q̄ nō solū in artibus reperiūtur ille q̄tuor cause: sed etiā in actib⁹ vt in electiōe. naz cā efficiēs est cōsensus eligentiuz ⁊ electi cā formalis est modus per quē fit electio. vt in. c. q; p̄opter. de elec. causa materialis est p̄sona electa. ⁊ sic persona dr ipsa materia ⁊ oppositio cōtra personā dr obiectus in materia. naz p̄sona est subiectum suū susceptiuū: ⁊ omne susceptiuū alicuius forme dr materia. q̄nq; tamē materia pōit̄ p̄o quolibet facto. vt. j. de pac. iure gesi. §. j. cā finalis pater: puta vt ecclesia recte gubernet̄. Sic in mr̄imonio ꝓsensus est cā formalis: q; dat esse rei: p̄sone sunt cā materialis: q; sūt subiectū. ỹba sunt cā formalis. ples ⁊ sacr̄z sunt cā finalis. ⁊ sic apparet q̄n exceptio in ōnū apponit̄ dicat̄ esse in materia vel in forma. ¶ Querit glo. quare dicat̄ ius enucleatū? rñdet per similitudinē. ¶ Et no. q̄ ars p̄cedit ad similitudinem nature ⁊ ad eius instar. ¶ Additio bal.

¶ In nomine domini amen. Rubrica. Impator Celar.

Dē iustitia ⁊ iure.

¶ In gloss. causa efficiens est artifex. causa formalis est ordo. Causa materialis sunt materie hic situate. Causa finalis est vt acquiratur ista scientia ad decorem p̄incipis ad statū orbis ⁊ ad bonū acquirentis.

1 ¶ Theorica dicitur veritatis speculatio.
2 Jus a iustitia actum habuisse dicitur.
3 Pena dicitur signum culpe.
4 Professores scientie legalis dicuntur sacerdotes.
5 Jus an sit ars boni ⁊ equi.
6 Testis in depositione dicens (nisi fallor) in assertis probationem facit.

Ari operam daturum.

¶ Qui vult scire dīs dr p̄no scere aīs. Qui vult scire q̄d rei dr scire p̄incipia rei. Et qui vult scire q̄d rei dr scire p̄cedētia noīs. p. d. sz q; rect⁹ mod⁹ theorice p̄cedēdi est triplex. s. diffinitiu⁹ diuisiu⁹. ⁊ exēploꝝ

1 positiu⁹. † Est. n. theorica speculatio ỹitatis q̄ trib⁹ mōis habet̄. s. p diffinitiōez. ē nā q̄ diffinitio breuis demōstratio rei p oppōez fetā q̄ rei aplect̄ ppr̄ietates. Itē p modū diuisionis q̄ ē mēbroꝝ dispōr intellect⁹. Itē p exēploꝝ positōez. nā p exēpla rē melius ⁊ velut oculata fide itelligim⁹. vt in sti. de gradib⁹. §. sz cū magis tab exēplis nascit̄. ar. a silī. Et iō qđ exēpli cā dr ad oē simile porrigit̄. d. tu. ⁊ fa. ig. l. regula. §. fi. d. exc. tu. l. scire dz. §. pe. ē aūt silitudo recta adaptatio q̄n sit p̄cess⁹ abvno p̄ticulari ad aliū p̄ticlare p aliq̄d qđ ē cōeutriq; puta p eādē rōnē. C. d. reuo. do. his solis. C. d. exc. tu. l. ñ solū §. q̄ p̄mittiuū. iō iurisc̄o. i ista. l. rse. Prio pōit diffōez. Sc̄do diuisionē. Tertio anectit exēploꝝ positōez. Itē p̄ria ps q̄ duratvsq; ad d. huiꝰ studij subdiuidit. nā p̄rio p̄mittit vnū de tribus q̄ reꝝ sūt ad diffōez. sc̄do diffinit. tertio p̄bat q̄ dic. sc̄da ibi: nāvt. tertia ibi: iustitia nāq;. ¶ Ho. q̄ vult scire p̄cipiata dz noscere p̄ncipia. sī ei p̄ria p̄ncipia tāq; fores i q̄b⁹ nēo dz errare: q; modic⁹

2 error i p̄ncipio maxim⁹ fit i fi. ¶ Itē no. q̄ regimē dz cōsiderari. ¶ † Itē no. q̄ ius dscēdit. i. nascit̄ a iustitia. ⁊ sic iustitia fuit p̄i⁹ q̄ ius. ⁊ p̄ñ ē dubiū d iustitia creatore: q̄ fuit ab eterno aīq; orbz crearet̄ ⁊ formaret̄: sz iurisc̄o. ñ itellexit d illa iustitia. nec pōit os i celū: sz sicut nālis p̄bologē ē d nā i celo

3 ꝓstituta. i. d ordie dispōne rez aiatarū. ¶ † Itē no. ix̄bo penaz i ar. q̄ pēa ē i signū culpe. ꝓcor. j. d ma. te. l. testō cēturio. nā q̄ facit aliq̄d p̄ale ñ ē vir bonus vt. j. d vsuf. l. sz si pēdētes. §. fi. ¶ Itē no. q̄ iudex fac bonū ⁊ equū. ⁊ est ar. q̄ infinita ptās dz limitari ad id qđ bonū ⁊ equū fit i. e. scīēti. d re. iu. Itē ē experiētia bōi ⁊ eq̄. nā experiētia facit artē. ix̄perientia casuz. vt ait p̄bs

4 recte dicēs p̄rio metaphis. ¶ † Itē no. q̄ legū p̄fessores dñr sacerdotes. Itē no. b̄x̄bū Christo. q̄ ñ vt sciam⁹ q̄d est bonū scrutamur sz vt bōi efficiamur. Scire igit̄ i nra scia ñ ē pp̄ scire: sz pp̄ opari bonū ⁊ equū. scia tñ reqrit̄ ñvt finis: sz vt ducēs ad finē: q; sīñ scia nīl a p̄cedit recta opatio intellectus. vñ ppha sciaz repulisti ⁊ ego te repellā dixit dñs. ¶ Oppo. q̄ p̄ncipatū possit agnosci ignorato p̄ncipio. certū est em̄ q̄ p̄ est p̄ncipiū filij ⁊ tñ q̄s pōt cognoscere filiū ⁊ ñ p̄fez ⁊ l. cū aliq̄s. C. de in. delib. Sol. dicit gl.

q̄ exponit

Universidad de Deusto
Biblioteca

a q̄ exponit̄ opꝫ i. decet. nā in materia pbabili exp̄it̄ opꝫ a id est congruit: sed in materia necessaria ponit̄ p̄cise: sed tu dic q̄ opꝫ stat p⁹ p⁹cisa necessitate. nā scire dicimur q̄n res p causas cognoscimus b. Jt̄ ius nascit̄ sine culpa p̄sertim essentialit̄ intrinseca: sed iustitia est cā intrinseca iuris: q⁹ iustitia nō est aliud q̄ eq̄tas ⁊ bōitas. ⁊ ius nō est aliud q̄ ars boni ⁊ equi ergo si sunt cōtra ius sine cā nosci nō p̄t. nō obstat arg. de patre & filio: q⁹ illud ar. p̄cedit i separatis: sꝫ hic loquimur in cōneris. ¶ Opponitur secūdo q̄ ius nō nascat̄ a iustitia. nam cū ius ponatur in diffinitione iustitie. ergo vnū est alterū vel saltez simul sunt: vnde videt̄ obstare. ſ. eo. l. iustitia. Solu. ibi ponit̄ ius p facto id est bonis merito. hic vō ponit̄ p statuto legis. vel dic q̄ sunt simul iustitia ⁊ ius. s. tpe sed natura iustitia est p⁹ius. ius vō posterius. ⁊ sic duobus modis ō⁹ p⁹ius. ⁊ est simile in actiōe ⁊ obligatione. Jt̄ in iurisditiōe ⁊ officio. Vel dic q̄ dupl̄r est ius. s. causale ⁊ formale. Jus causale finis est iustitie: sed ius formale. nascit̄ ex iustitia. i. statuto. vel nascitur ex bono ⁊ equo q̄d nihil aliud est q̄ iustitia pura. vel dic q̄ iustitia p̄t cōsiderari dupl̄r scz in abstracto: prout hꝫ in se sua essentialia circūscripto omni legislatore ⁊ in cōcreto put est applicatiua p legislatorē ad certos casus. Prio casu est mater ⁊ cā iuris: sicut albedo. i. illa q̄litas est cā albi. i. dealbatiōis. Sed vō casu iustitia ⁊ ius sunt vnum ⁊ idē. de excu. tu. scire opꝫ. §. sufficit. C. de lega. l. j. cū simi.

5 ¶ † Tertio opp. q̄ ius nō sit ars bōi ⁊ equi. nā quedā iura nō
c sunt equa sꝫ rigorosa. Est aūt rigor c gēalis ordinatio hīs eandem vim in differētibus in rōne. vt. l. p̄sperit j. qui ⁊ a q̄b d. Jt̄ quedā sunt equa in quib⁹ destruūtur regule ⁊ p⁹cipia. ⁊ sic nō sunt bona. vt. C. de fur. l. si q̄s seruo. Est aūt equitas applicatio animi seu iudicii in quo circūscripta iuris regula aliquid ō mēte singulari ex p⁹pria rōne statuit̄ loquor de equitate in specie. Sed equitas in gñe est applicatio animi ad directū iudicii intellectu nō errāte in subst̄ātia nec in circūst̄ātijs facti. sicut dicitur q̄ equū est iudicium ecclie claue nō errāte. Sed cōcedo cōtrarium ⁊ l̄az expono. Jus est ars boni ⁊ equi. invim ac potestatē habet ad bonū ⁊ equū sicut diximus pluit de⁹ māna sup iustos ⁊ iniustos. nā copula ⁊ dinumerat potius q̄ cōnectat: q⁹ q̄ po
d nitur inter ea que nō sunt eiusdē rōnis ponit̄ disiunctiue d ⁊ ideo sic distingue. An ad veritatē copulatiue ōrōnis requirat̄ veritas vtriusq; partis. Aut cū copula ponit̄ inter cōditiōes. ⁊ tūc respectu eiusdē vel partis dispositi. ⁊ requirit̄ veritas vtriusq; partis. de cōdi. instit. l. si hērdi plures. C. de impuber. ⁊ aliꝫ substit. l. q̄nis. idē dispositū accipio p vno ⁊ eodē effectu vel p pluribus correlatiuis. Aut respectu diuersi dispositi: ⁊ tūc redd̄itur singula singulis. vñ intellectus diuidit ⁊ veritatē copule distribuit. ⁊ iō nō requirit̄ veritas vtriusq; partis. de ꝺdi. ⁊ demon. l. aut copula ponit̄ inter causas. ⁊ tūc aut ex pluribus cōcurrētibus resultat vna ratio tōti in qua fundat̄ mēs loquētis ⁊ exigit̄ copulatiuus ꝺcursus cāruz. l. vnde. §. hoc aūt a superiori. de iti. actuq; p⁹i. Aut resultāt plures rōnes efficaces q̄libet p se. ⁊ tūc nō req̄rit̄ ꝺcursus. instit. de excu. tu. §. si plures. Aut nō sunt eause sꝫptes cāruz. ⁊ tūc req̄rit̄ partiū ꝺcursus. l. j. qui numero. tu. ad hoc facit q̄d no. extra de p̄uil. c. ex pte abbatis p Jnno. Aut copula ponit̄ inter modos. ⁊ tūc si modi sunt finales. idē q̄d in cōditiōibus. ar. de ꝺdi. ⁊ demon. l. q̄bus diebus. §. si. si impulsiui nō est curādū de modo. l. titio centū. in fi. n. c. ti. aut copula cadit inter demōstratiōes. ⁊ tūc aut p⁹o veritate vni⁹ ptis habet̄ certitudo dispositi. ⁊ sufficit altera pars. de le. iij. in. l. pfon⁹. §. i aut certitudo dispositi nō p̄t haberi nisi p ꝺcursuz scu veritatē vtriusq; ptis. ⁊ tūc requirit̄ ꝺcursus. de leg. j. titie textores. vbi ō⁹ q̄ meus est verna vel mens est testatō⁹. ⁊ sic requirunt̄ plura ad significandū vnū ⁊ idē. Aut copula cadit inter dispositiones: q⁹ vbo dispositiuo plura copulant̄. ⁊ tūc aut vtrūq; est p⁹icipale ⁊ nō relinquit̄ veritas vtriusq; partis. instit. de legi. §. si quis ancillas. aut alterū accessoriū: tūc deficiēte p⁹icipali dispositō deficit accessoriū dispositū. de fun. instru. l. si cui. Jn dubio aūt aut copula cadit iter plres q̄litates seu adiectiua respectu vni⁹ subst̄āti: tūc req̄rit̄ ꝺcursus. sed si p̄t referri ad vnū subst̄antiuum multipliciter qualificatū ⁊ ad diuersa q̄lificata suo modo referr̄ ad plura nō ad vnū: q⁹ natura copule ꝺz seruari in dubio sicut natura cuiuslibet dictōis in dubio est seruāda. Est aūt natura copule extēsiua nō restrictiua. de leg. iij. l. ea tū. Et iō legatum factū doctor ib⁹ ⁊ medicis Paduc cōp⁹chēdit tā doctores q̄ medicos: nec requirit q⁹ idē sit doctor ⁊ medicus simul. q⁹ in dubio nō copulat plures q̄litates cū inserit̄ gēali subiecto: sed copulat plura subiecta nō dependētia vnū ab altero. ſ. de vsufru. accre. l. si mulieri cuꝫ liberis. de le. j. l. titie textores. §. nihil differt. Sꝫ an ad veritatē disiūctiue requirat̄ veritas vtriusq; partis. die q̄ nō inspecta p⁹pria natura vocabuli. Est aūt p⁹pria natura vocabuli vis quedā attributa dictioni ab intellectu ad exp⁹imendū apte ⁊ p⁹prie ꝺceptū mētis. sꝫ inspecta benigna interp⁹etatione q̄libz ad veritatē diiunctī requirit̄ veritas vtriusq; partis p⁹pter saluandā p⁹esumptā intētiōez loquētis. ⁊ hoc facit auctoritas q̄ hic interp⁹etat̄. C. de instit. ⁊ sub. l. gēaliter. ſ. de here. instit. lucius. sic etiā natura rerū ō⁹ q̄daꝫ p⁹pietas inserta rebus ab intellectu diuino in rebus actis fm intellectū vel a syderibus in plātis ⁊ brutis vel natura est diuina q̄dam dispositio ⁊ ordo rerumq; status. ita ars i suis dispositis accōmodat iuri quandā quā dicimus artificialē naturā. Sed arist. dicit qualeuniquodq; est gēatiōe p⁹fecta dicimus esse naturā. ¶ Quarto opponit̄ ⁊ videt̄ q⁹ doctores nō sint sacerdotes: q⁹ nō habēt ordines sacros. Sꝺ. sacerdotiū aliud spirituale. ⁊ sic loquit̄ contra. aliud tpale. ⁊ sic loquit̄ hic. no. tū argu. q⁹ p⁹o iniuria facta doctori salariato fit accusatio publica. ¶ Jt̄ no. ar. q⁹ doctoratus est publici iuris. j. §. p⁹i. q̄d nō p̄t conferri nisi auctoritate publica: q⁹ dignitas est q̄daꝫ status sui nois. ⁊ vocat̄ dignitas doctoratus. ⁊ in signū hui⁹ dat̄ infula tanq̄ p⁹icipi seu p⁹cepto ri legū. ¶ Oppo. quinto q⁹ nō semp̄ separet̄ equuz ab iniquo cum licitū sit cōtrahētibus inter se decipere nisi iniquitas excedat equitatē in maiori p⁹portiōe. C. de rescin. ven. l. ij. vincit etiā q̄d mal⁹ est. de sta. bo. querit̄. Sꝺ. nō dicit̄ equū nisi sit equitas scripta. Et sic no. ar. ad cōp⁹omissa facta de iure ⁊ eq̄tate. nā intelligunt̄ de eq̄tate approbata nō de equitate p⁹iuata. ¶ Opponitur sexto q⁹ illicitū a licito nō separet̄ sed declaret nullū esse. Sꝺ. est diuo⁹ tū facti nō iuris: q⁹ vbi nō est ius. ibi nō p̄t esse iuris p⁹uatio. j. c. l. manumissiōes. ¶ Et no. q⁹ separe ō⁹ tā de iure q̄ de facto. sic tractat de vbo. oblig. quidā cū filiū. tū ex facto p⁹esumit̄ ius. extra de p⁹batio. p tuas. C. de seruis exp⁹tā.
6 mino⁹: qui ma. accusa. nō pos. nō ignorat. ¶ † No. verbū nisi fallo⁹. ⁊ sume arg. q⁹ licet testis dicat nisi fallo⁹. tamē approbat in assertis p eū. Cetera per te expone. ¶ Querit Gui. an rector p⁹uincie possit remunerare capientē erbannitū de bursa fisali. ⁊ dicit q⁹ sic si statuit hoc causa cognita cum antianis vel eis cōuocatis. C. de nauicula. l. nauicularios. lib. xj. ſꝫ illa. l. loquit̄ in expēsa necessaria sine qua res erat peritura. ⁊ ideo dicit q⁹ nisi habeat sup hoc cōcessam potestatē q⁹ hoc nō p̄t. vt. l. p̄hibere. §. plane. q⁹ vi aut clam. de decre. ab ordi. facien. l. ambitiosa. per Bar. tamen licitum est vnicuiq; capere erbannitum. C. de here. ⁊ manu. l. fi. ⁊ quod impendit respu. cui debetur resarcit. de capti. mulier. fm Gui.

¶ Additio Bal.

Tri operam Jurisc̄sultus tanq̄ peritissimus ordinator cō
sideras q⁹ posteriora ex p⁹ioribus cognoscunt̄. ff. de leg. j. si seru⁹ pluriū. §. fi. ⁊ §. afinā. ordo est p⁹iorum in posteriora. vt. j. de vsufruc. l. quotiēs. quasi p⁹oemialiter incipit ab origine iuris ab inuestigatiōe p⁹inciꝑioꝝ multa namq; manifesta fiunt per p⁹incipia eorum que queruntur. ⁊ etiaꝫ q⁹ nō perfecte nouit artē qui non nouit p⁹incipia artis. vt. j. l. j. titu. j. ⁊ in p⁹oemio. C. Et demū post̄q̄ dixit de origine iuris tria facit. Primo diffinit ⁊ diffinitionē p⁹obat. Secundo diuidit. Tertio exēplificat ⁊ exequit̄. ac etiā subdiuidit partes. Secunda ibi. huius studii. Tertia ibi. ius publicum fm doctos. ¶ Et nota q⁹ diffinitionem esse congruam et auctoritatem celsi esse verāz possumus p⁹obare tripliciter. Primo per id q̄d p⁹emisit q̄d est causa ⁊ origo iuris: ⁊ est optima p⁹obatio que est per cām ⁊ differentia p⁹ioꝝ. sicut enim est vera ita
c ius q̄d oriꝫ ex iustitia q̄ est bona c ⁊ vera erit boni ⁊ equi. etenim ius sit ars que est recta non factibilium. vt habet̄ in. vj. ⁊ hec ars dico boni ⁊ equi: patet q⁹ descēdit a iustitia etiā sicut nomē descendit a nomine. de acti. ⁊ obli. l. consensu. nam cum iustitia sit p̄clarissima. neq; hesperus neq; lucifer ita admirabilis. v. ethicorum. sequitur q⁹ ius q̄d ab ea descendit bonū ⁊ equū erit: ⁊ q̄d subiecit cuius merito erit de diffinitiōe: sed nō est pars intrinseca ⁊ substantialis diffinitionis vel diffiniti: sed est ad confirmationez diffinitionis: nam ius est bonum ideo dicimur boni. Et sicut a grammatica dicitur grammaticus: ita a iustitia dicitur iustus. Et hinc nomen quoddam diuino cōmunicamus. q⁹ dicimur sacerdotes. Secūdo p⁹obatur per operis effectū. ⁊ dicitur p⁹obatio a posteriori: quia effectus dat cognoscere cām. vt. §. in p⁹emio circa fi. ⁊ p⁹bat̄ sic. ius efficit bonos ⁊ equos. ergo ius est bonū ⁊ equū. P⁹obat̄ autē dupl̄r q⁹ ius facit equos nos ⁊ bonos. Prio i actu ⁊ bitu i nobis imanēte dū dicit iustitiam colim⁹. Secō in actu a nobis egrediēte dū dicit p⁹fitemur. ⁊ dū dicit equū ab iniquo. Tertio p⁹bat̄ per eum quē in nobis ius causat effectū. creat cū ius in nobis effectus vt oēs fiāt boni: hic effectus est bōus. ergo ius est bonū. Jt̄ causat in nobis affectū vere ⁊ nō simulate philosophie. philosophia est bona. g⁹ ius est bonū. b. d. vel dic q⁹ in ista p⁹ia parte iurisc̄sultus. Primo ponit origine iuris. Secūdo ponit eius diffinitionē. Tertio p⁹bat q̄d dixit de bonitate artis per id q̄d artiste ⁊ artifices veritatem huius artis ⁊ nomen ⁊ opera exercent virtutis. b. d.

a ¶ Oportet. vide Jo. an. in not. i. c. vt q̄s de elec. in. vi. ⁊ q̄d ibi dixi i apostil.

b ¶ Cognoscimus. vt in p⁹imo lib. posteriorum. ⁊. c. intelligētia. ve verbo. fig.

c ¶ Rigor. quid autē sit rigor. ⁊ quid equitas vide Fely. in. c. ij. i p⁹in. de re iu.

d ¶ Disiunctiue. Adde Oldra. i p̄sti. ctrs. ⁊ late. et no. fely. i. c. ex parte. el. j. de rescrip. i ver. copula.

e ¶ Est bōa. vñ arist. li. vj. ethico. iustitia ē virtutuz p̄clarissima: ⁊ ipa ē ois vir⁹. itē fz cicero. li. j. offōrū. iustitia ē splendor magn⁹ ex quo viri boni noiant̄. Cui⁹ mun⁹ p̄mū est ne cui q̄s noceat nisi lacessit⁹ deinde vt cōibus p cōmunib⁹ vtat̄: p⁹iuatis vt suis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et collige que sit huius scientie dignitas quis finis ⁊ vtilitas quantaꝫ sit eius bonitas ⁊ equitas. ¶ Mo. q̄ tanta est dignitas hominis scientie quāta iustitie: cui necꝫ hesperus ⁊c. vt. ff. finalis vtilitas est regnū ⁊ gubernatio orbis ciuitatis ⁊ domus. Est eñ cōsiderare quoddā regimē vniuersalissimū oim aiantiū quoddā vniuersale oium gentiū quoddam particulare. Et oia ista tria regimina cōpetūt homini. Nā tanq̄ existēti in natura animali cōpetūt sibi que cōia oiuꝫ gentiū ⁊ q̄ homo est animal sociale, vt in primo polit. cōpetūt sibi iura que societatis sunt. ⁊ iura ciuitatis sue. vt. ĵ. eo. l. oēs populi. Totus eñ orbis regitur ratione ⁊ opatione boni ⁊ equitatis huius iuris summa. vt C. de iudi. placuit ⁊c. Et q̄ hoiꝫ genus artez ratiōibus viuit et mercatur sequit̄ q̄ ius quo hoium genus viuit sit ars ⁊ ratio. et ideo dicim⁹ ius est ars. ¶ In gl. primus ne dic primus. i. ante oia. Ly. In gl. a iustitia. Ibi a materia matre: qō ptꝫ ex v̄bo descēdar. ⁊ q̄ in eo stant oia iura: ⁊ oia iura gestat in vtero ſꝫ Azo. ¶ In glo. ĵ. dic iuri docēdo discēdo vel allegādo Odofr. ⁊ Ly. vel dic iuri sez intelligēdo. Et ad hoc allegat̄ ad perfectā noticiam consequētis exigitur noticia antecedētis vel fic. Ad noticiam plenam causati requirit̄ plena noticia causantis. ⁊ tria facit vt patet ſm Ja. bu. in gl. Ars. tu dic q̄ ars. idest opus artificis. vnde forme huius artis dicunt̄ forme artificiales. sicut forma stipulationis. sunt quedā forme fabriles sicut est forma cultelli ⁊ domus. Sūt quedam forme naturales. vt anima. de quibus nihil ad presens. Itez ponit̄ ars pro eo q̄ scriptū habem⁹ de iure. viij. distin. quo iure. Vel dic ars idest scientia ⁊ dispositio que scientia cōparata ad oppositū. idest ad errorē ⁊ ad nescientiam dicitur purgatio. vel ad obiectum. ⁊ dicit̄ illuminatio. vel ad subiectū. ⁊ dicit̄ perfectio. Obiectū est ipm scibile: sicut obiectum visus est visibile. vnde scientia ad scibile hz se sicut lumē ad colores ad illuminādū. ¶ Subiectū³ est homo qui per scientiam acquirit politicaz idest moralē qualitatē: seu philosophiā per quā perfecte cognoscit sepat iustū a cōtrario: q: iudicat q̄ iustum est. vt patet in litera. ⁊ inquantū operari attribuit̄ practice. ¶ In glo. ij. dic q̄ oportet vel dic q̄ principia nature nō oportet scire. ⁊ sic soluit̄ contrarium doctorum Bal.

a ¶ Subiectum. Adde alberi. de rosa. hic qui dixit q̄ subiectuz scientie legalis ē bonum ⁊ malū,

1 Ius publicū ofistit in sacris ordinibus ⁊ magistratibus.
2 Precepta iuris priuati tria esse dicuntur.
3 Omnia animalia in quibusdam instinctibus dicuntur esse docta.
4 Studij diffinitio.
5 Priuatū commodum includit in se publicum.
6 Arbitrium principaliter super bono statu est intelligendum.
7 Sacerdos an sit publica persona in instrumētis conficiendis.
8 Sacerdos tanq̄ publica persona an possit alteri stipulari.
9 Sacerdotes sunt reipublice partes.

Huius studij. Primo diuidit. Secūdo ꝓbat mēbra esse vera. Tertio subdiuidit et declarat. ¶ Et no. q̄ ius ciuile prout est genus. diuidit̄ i duas ptes principales. s. publicū ⁊ priuatuz. ¶ Secōdo no. q̄ illud est publicū qđ cōtinet publicū bonū principaliter ⁊ p prius. Illud v̄o est priuatū qđ ōtinet priuatū bonū principaliter ⁊ per prius. ¶ Tertio no. q̄ vnūquodq; denoiat̄ p prius ⁊ nō per posteri⁹. cōcor. ff. de stip. ser. l. si seruus cōis. ¶ † Itez no. q̄ ius publicū cōsistit in sacris ordibus ⁊ magistrib⁹. ¶ † Quinto not. q̄ tria sunt p̄cepta iuris priuati. s. p̄ceptū naturale. p̄ceptū iuris gentium. ⁊ p̄ceptū ciuile. ¶ † Sexto no. q̄ oia aialia sunt docta in quibusdā instinctibus per que tēdūt ad cōseruationē ꝓprie speciei. ꝓcor. Aristo. ſcdo de aia ibi: naturalissimuz ⁊c. Et alibi dicit q̄ aialia nascunt̄ quēadmodū dialectica ⁊ cogitāt ꝓpriuz bonum, ⁊ sic tēdunt ad cōseruationem sui esse. ¶ Quero quid est dictum huius studij. Rñdeo idest huius artis studio acquirēde. † Est aūt studiū vehemēs applicatio animi ad aliq̄d peragenduz cum summa volūtate. Et est arg. ad statutū qđ dicit si quis studiose fecerit tale quid. nam exponit̄ id est volūtarie cuz applicatione animi ⁊ in maleficijs aduerbiū studiose significat malum animi⁹ idest dolosuz. Sed in bonis actibus signat actū meritoriu⁹. ĵ. qui pc. tu. l. ij. in auc. vt erac. instā. do. §. vlti. cū si. Item est ar. q̄ sapiētes studū possunt eligere vnū qui legat philosophiam moralē: q: est legū mater ⁊ ianua. vt. ff. ꝓri. in princi. ¶ Secōdo quero q̄d dictū due sunt positiōes. Rñdeo idest due species p̄dicabiles de suis subiectis. ⁊ sic dialectice. Et dicunt̄ spēs positiōes: q: ponūt genus qđ nunq̄ abstrahit̄ a ꝓpria specie ſm Jo. vel dic positiōes idest dispōnes: q: ius principaliter disponit ⁊ ordinat circa ista duo. s. publicā ⁊ priuatā vtilitatez. Et est positio breuis oratio cū assertione. vt no. in. c. iudicante. Et est arg. q̄ si datus est alicui terminus ad ponendū ⁊ articulandum q̄ dicat̄ satisfeciſſe termino sez si fecit positionē gñalez

b ¶ Alium'. vide tu oīno. b ad hoc Fely. in. c. p̄terea Host. phi. in ver. In text. ibi. studiose. de testi. cog. ⁊ in. c. veniēs d̄ symo. circa fi. ⁊ qđ dixi i. d. c. p̄terea in apostil.

siue in spē dialetica ⁊ poterit de cā postea declarare. ar. ĵ. c. l. ms numissiōes. ⁊. l. hr̄des. §. fz si notā. ĵ. de testa. ¶ Opp. dz hic q̄ aliud est ius publicū ⁊ aliud priuatū. cōtra. omne publicū includit in se nō solū publicū cōmodū: sed etiā priuatū cū respublica nō sit aliud nisi ipsi hoīes: vt no. ĵ. q̄ cuiusq; vni. l. sicut. §. j. ⁊ nō
5 vniuersitas dz pria. vt. ĵ. de fideicō. l. mortuo. † Itē omne priuatum cōmodū includit in se publicū cōmodum: q: interest reipu. subditos habere locupletes. vt insti. de his qui sunt sui iuris. §. pe. ⁊ q̄ ius vnicuiq; reddat̄. ĵ. de ꝓcura. seruū. §. publice. Cuz ergo bonū publicū nō sit sine priuato. nec priuatū sine publico. ergo nō distinguit̄ vnum ab altero. Solu. quādo bonum publicum includit priuatū vel econtra istud est secūdario. vnde principaliter loquēdo distinctio remanet vera. v̄ba simpliciter prolata debent intelligi principaliter nō secundario. quod est not. Quod facit ad quest̄ionē legatarius fuit examinatus super institutione heredis ⁊ interrogatur an ad cum pertineat cōmodū dixit q̄ nō. accusatus de falso respōdet q̄ dictū suū debet intelligi principaliter non secundario. instit. de testa. §. legatarijs. Et no. q̄ principaliter idem est dicere q̄ principaliter idest primo. ⁊ immediate. ĵ. de iurisditio. om. iudi. l. ⁊ quia. ĵ. de vsufru. l. item si fundus. §. penul. Sed secundario ⁊ contingenter dicit̄ illud qđ habet aliam principalem cām sui esse que coniungitur cum alia. ⁊ sic dicit̄ secundario idest mediante. ĵ. de auto. tu. l. ĵ. Item opponit̄ q: oīs lex dz. l. pu. ergo omne legis p̄ceptū est ius publicū. ff. de testamentis. l. testamēti factio. Solu. aut consideramus ius legis. ⁊ omne ius est publicū aut ius personaꝝ: ⁊ tunc aliud est publicum. ⁊ aliud priuatuz vt hic. ¶ Oppo. dicitur hic q̄ ius publicū est qđ pertinet ad statū rei romane. ⁊ sic videtur q̄ pertinet ad statū alterius ciuitatis: qđ nō sit publicum cū ius publicum consistit in sacris sacerdotalibus ⁊ magistratibus ⁊ talia sunt in qualibet ciuitate ⁊ castro. Sol. status ciuitatum ⁊ castroꝝ pertinet ad statū reipub. idest ditionis romane q̄m sunt eius membra. ĵ. de iudi. insule. vel dic q̄ sacra esse pertinet ad statum rei romane: sz in tali loco esse pertinet ad statum illi⁹ loci: ⁊ ꝓsiderata qualitate: q: sacer principaliter est publicum: sed considerata localitate est priuatum illius loci ſm Oar. syl. Et facit ad qōnem si aliquid sit in loco illo. an competat actio cuilibet de toto imperio: an solū hominibus illius loci: ⁊ videtur q̄ cuilibet de toto imperio attenta sacri qualitate. In contrarium q̄ hominibus loci tm̄ attenta sacri localitate. q: aliorum non interest. Item facit ad qōnem quidam recusat se esse firmantē alicui⁹ ville. vtrū poterit queniri: siue deferri infirmātē a quolibet de ciuitate tanq̄ ad publicā vtilitatē pertineat. vl̄ ab illis de villa tantū. ⁊ certe ab illis de villa tm̄ nā firmantem esse ptinet ad rēpublicam. Sed sic esse descriptū infirmantem illius ville. pertinet ad homines illius ville. ciuitatis enim nil refert sit ibi vel alibi in territorio ciuitatis. sed interest tantū hominū illius loci. Itē statuo bononie cauetur q̄ sapientes nihil possent statuere sine consilio populi nisi id principaliter pertineat ad vtilitatem publicam. Modo sapientes ordināt q̄ fiat quoddā castrū in quoddā loco. q̄rit̄ an reḡrat̄ ofiliuz ppli. ⁊ videt̄ q̄ sic. nā ls castrū fieri ptineat p̄ncipl̄r ad statū ciuitatis. tm̄ qđ tali loco nō ſm Ja. bu. qđ nō placet: q: locus venit in consequentiā principalis cōcessi. ĵ. de ꝛ. ob. l. qui rome. §. calimacus in fine. Itē est ar. an habētes arbitriū super bono statu ciuitatis possint reformare statuz siue regimē vni⁹ castri sibi subditi. ⁊ dico q̄ sic. vt hic dū mō fiat rōne ꝓbabili. vt. ĵ. man. l.
6 si hominē. ¶ † Itē no. q̄ arbitriū dz intelligi sup bono statu p̄cipaliter. nō secūdario vt hic ⁊ adde qđ no. in. l. ambitiosa de decre. ab ordi. faci. ⁊ ibi per Bar. Itē si statutū est factū cōtra turbantes vel turbare volētes statū ciuitatis intelligit̄ principaliter nō secūdario ⁊ occasionaliter. l. si quis ingenuā. §. in ciuilibus. de capti. Sed si statutū esset factū contra omnes facientes aliquid ex quo possit turbari status intelligit̄ principaliter vel secūdario. nam verbū possit significat q̄cquid euenire posset verisimiliter. ĵ. de nego. gest. l. diuortio. ⁊ dz stat⁹ a sto stas. vñ ille facit cōtra statū q̄ nitit̄ mutare statū in aliā formā vel regimen ar. C. de serui. expor. l. moneor ⁊ de elec. c. vbi. §. sane. li. vj. de mino: l. si ex cā. §. pōp. cū si. ⁊ dz turbare idest cōfundere vel obseruare. vel implicare. vel inq̄etare. Sicut dz possessio turbari. de vi ⁊ vi. ar. l. vim facit. vel imbrigare. ĵ. de ser. cor. l. ĵ. §. fi. qđ facile fit turba coadunata idest. x. hoibus vel pluribus ad idē flagitium cōmittenduz. nā turba a turbo dicta est. ex genere tumultus. vi bo. rap. l. ꝓtor. facit extra de rescrip. c. si quādo. Sicut tēpus dicit̄ turbatū qñ est inuolutū. ⁊ acr cōmixtus. ¶ Deinde no. q̄ ius publicū cōsistit in rebus idest in sacris rebus cōsistit etiam in actib⁹ hoiz idest in sacrilegijs. ĵ. e. l. veluti. cōsistit etiā immediate in psonis. i. sacerdotijs ꝓpter sacerdotiū qđ est publicū institm. ⁊ in magistratibus ꝓpter publicū officiū. Quod cū differēter ⁊ p̄ropriē nō pōt alicui appropriari siue applicari: sed

Universidad de Deusto
Biblioteca

ri:ſz cõuenit oibus ſine differentia:id publicũ eſt.facit qđ no.in ſimli.ĩ.q̃ quiſq̃ iur.l.iij.§.hec pena.Sacerdos qui eſt p⁊eſes animarũ ⁊ magiſtratus qui eſt p⁊eſes iudicio:ũ nõ ſunt inſtituti ꝓpter titiũ ⁊ ſeium: ſed p⁊opter incertum de incertis.vnde quicunq̃ ſit ille qui agit ſacerdotium vel magiſtratũ.nõ curatur:ſed reſpublica attendit.vt recte regatur.Et not. hic de iure publico. ¶ Sed quero ecõtra de iniuria.l.que dicat publica. Reſpondeo que oibus ſit ſub ratione pari. vt hereſis ⁊ blaſphemia.C. de hereti.l.manichęos.Itẽ q̃uis cenſuit eſſe publicã ꝓpter facti atrocitatem.vt.l.j.⁊.ij.de publi.iudi.Item p⁊opter perſone publice dignitatez.vt q: infertur magiſtratui vel ſacerdoti qui rep⁊eſentat rempu. vt hic ſuper quo vide.qđ no.ĩ.de capti.l.hoſtes per Bar.ĩ.de iuriſ.om.iudi.l.ſi familia.⁊.l.ſi id quod in fin.⁊ eſt tripler iniuria.ſ.generalis.cõmunis⁊ ꝓpria. generalis ſit omnibus de illo populo. Cõis ſit oib⁹ de domo. de iniur.l. lex co⁊nelia.in p⁊in.ō epiſco.⁊ cleri.recto⁊es.per Ly.C. ſi quacũq̃ p⁊edi. po.l.j.p⁊opria eſt in qua ſolus offenſus b⁊ ius vindicandi.vt no.l. ſi.ĩ.de
7 p⁊iua,delic. ¶ †Quero an ſacerdos ſit publica perſona in conficiẽdo inſtrumenta. ¶ Reſpondeo non niſi in caſu auc.quibus modis natura. ef-
8 ficium.legi.§.quantũ col.vj. ¶ †Quero an ſacerdos poſſit alteri ſtipu-
a lari [a] tanq̃ publica perſona.⁊ dico q̃ nõ niſi ex p⁊opꝛio officij debito. extra de vſuris.c.q̃q̃.nam alij caſus nõ ꝓcedunt ſm candẽ rõnez cum ſit extra officiũ. ¶ Quero de magiſtratu:an ſit publica perſona in acto:ũ conſcriptionc.⁊ dico q̃ nõ niſi ſit tabellio ⁊ actus ſit volũtarie iuriſditionis. de ſacro ſan.eccle.iubemus.§.economus.vel in vilibus cauſis.Et an magiſtratus dicatur publica perſona in alteri ſtipulando.⁊ videt q̃ ſic.vt.l. ſi quis vxo⁊.§.ſi fugitiuum.ĩ.de furtis.l.j.§.exigere.de magiſtra. conue. Jn contrarium videtur.q: magiſtratus eſt poſitus ad decernendum non ad contrahendum.vt.l.j.C.de cõtracti.iudi.Sol. aut ſtipulatio pertinet ad actum ſui officij.⁊ tunc põt alteri ſtipulari tanq̃ publica perſona. aut non petinet ad ſui officij exercitium.tunc in hoc eſt tanq̃ p⁊iuata ⁊ ſingularis perſona non tanq̃ publica.Et ideo fuit determinata talis queſtio. q̃ ſi q̃s ꝓmiſit vni ex notarijs poteſtatis bonoñ.recipiẽti p⁊o cõi bonoñ. ⁊ poteſtate.⁊ p⁊o oibus quo:um intereſt vel intereſſe poſſit nõ cõmittere malum ſub pena mille libra:ũ.tandem cõmiſit illud malũ in diſtrictu mutine.queritur vtrum offenſus poſſit agere ex dicta ſtipulatione ad penaz contractus.⁊ determinatũ fuit per mar.ſyl.q̃ aut maluz fuit cõmiſſum in ſubiectum iuriſditioni poteſtatis bonoñ.vel in res eius ⁊ tũc poſſet agi. aut in aliũ.⁊in alijs rebus.⁊ tũc ſecus q: nõ ꝓtinent ad officiũ poteſtatis ſicut nõ pertinet ad officiũ tuto⁊is ſtipulari niſi pupillo ſuo. Nõ ob.illa verba p⁊o oibus quo:uz intereſſe poſſet:q: referuntur ad incertos de certis ideſt de his qui vel que ꝓtinẽt ad officiũ ſuũ:nõ ad incertos de incertis.⁊ eſt ſimile:q: etiã pater extraneo vt filio nõ põt ſtipulari.de pact.ſi tibi.§.ſi pactũ.fz Bar.ſyl.Et ſz tabellio ſit publica ꝓſona in toto mũdo. tñ in eo qđ facit vt tabellio in iudicio attẽdit ſolũ iudicis offiũ qđ eſt no.
9 ¶ †Extra no.arg.q̃ ſacerdotes ſunt ꝓtes reipublice ⁊ ſunt de diſtrictu ciuitatis.vt no.Jo.and.in.c.ſi.de reſcri.in nouella.Et facit ad ſtatutũ q̃ nemo trahat aliq̃ extra curiã peruſinã vt nõ includat trahẽtes ad curiã epiſcopalem.nam ⁊ illa dicitur curia peruſina ſicut dicitur eccleſia peruſina.de cauſa poſſeſſio.cum eccleſia.Bal. ¶ Additio Bal.

Huius ſtudij. Jbi poſitiões ideſt ſpecies ſic dicte q: ꝓmittũ
-tur.⁊ponũtur.ponit cũ genus neceſſario ponuntur a genere.ſez cõtingẽter.⁊ q: genus de his p̃dicat.vt not.de le.iij. ſi quis earũ.§.inter emp.vel ideſt partes.i.hec ars dimidit in duas ꝓtes. nam tractat de duobus p⁊incipaliter.vl ideſt conſideratiões fz Ja.de arc. ⁊ Ly. Jbi ſpectat ſez p⁊incipaliter. Et ſic no.q̃ ſi p⁊ioꝛes habet arbitriũ ſup ſtatu ciuitatis nõ pñt ꝓuidere niſi ſuper his que p⁊incipaliter cõtingunt ſtatuz ciuitatis.Jbi in ſacerdotibus.vide Archi.xxiij. diſt.illud in magna additi.⁊ Jnno.de ſo.cõpe.ſi diligẽti.⁊ facit.ĩ.de arbi.nõ diſtin.§. ſacerdotio.Jtez an ex ſtipulatiõe p⁊eſbyteri querat eccleſie.vide p Azo. in ſumma.de ſacro ſan.ecc.⁊ in.§.ſi quis alij.inſtitu.de inuti.ſtipulatio.vide de ſtipulatiõe iudicis notarij ⁊ p⁊eſbyteri.qđ no.in ſpec.de p⁊imo ⁊ ſecundo decreto.§.iam de effectu.ver.ſed cui p⁊eſtabit cũ vi.⁊ Jnno.de cõuerſ.coniug.dudũ.die q̃ male dicũt p.l.eũ p⁊o quo.de in ius voc. p⁊o eis facit.ĩ.de fur.ſi q̃s vxo.§.ſi fugitiuũ:ſed ibi recipit p⁊o officio hic qñ p⁊o ꝓuato. Quid i arbitro vtrũ ex ſtipulatiõe ſua q̃rat alteri.dic.ĩ.de arbi. litigato⁊es.§.qđ att.ibi no.q̃ eſt neceſſaria ceſſio.adde qđ not. Guil.de cu.C.de li.cõt.eſt.auc.libellũ. ¶ Jn glo.j.ibi.nec placet.⁊ eſt ratio per.l.j. C.de diuerſis pđi.verbis.li.xj.⁊ ad municip.ſimile hic q̃ fuit diſputata et late examinata p Bar.ſyl.⁊ incipit q̃dã mercato: ibi oio videas. Bal.

1 Matrimonium dicitur coniunctio maris ⁊ femine.
2 Procreatio libero:um eſt de iure naturali.
3 Alimentatio filio:ũ eſt de iure naturali.
4 Matrimonium an per ſtatutũ ciuitatis ſub pena poſſit p⁊ohiberi.
5 Dotis contractus an ſit de iure gentium.vel ciuili.
6 Patris alimentatio an ſit de iure naturali.
7 Pater an teneatur alere filiuz qui p⁊odigaliter partem ſuam cõſumpſit.
8 Filio:um legitima an ſit de iure naturali.
9 Legitima dicitur ius agnationis.

Jus naturale. Quod a diuina p⁊ocedit ſeu deſcendit p⁊o-
-uidentia eſt cõmune omnibus animalibus naturatis naturatione perfecta ⁊ non o:batis.hinc deſcendit maris ⁊ femine coniunctio ad fetus in b⁊utis:⁊ partus in hominibus p⁊opagandos ⁊ nutriendos. hoc dicit. ¶ Nota q̃ ius naturale eſt cõmune omnibus animalibus. ¶ †Nota.q̃ cõiunctio maris ⁊ femine ap
2 pellatur matrimoniũ in natura rationali. ¶ †Nota. q̃ natura docet nos ⁊ animalia. Jtem q̃ libero:um
3 p⁊ocreatio eſt de iure naturali. ¶ †Jtem q̃ alimẽtatio filio:um eſt de iure naturali. ¶ Gloſſ. quc⁊it in dubio vtrum carnalis copula ſit de iure naturali.Reſpondet gloſ.aut eſt illicita:⁊ tunc aut conſideramus p⁊imos motus qui non ſunt in poteſta-
b te noſtra[b] nec in voluntate.⁊ tales motus ſunt de iure naturali.q: in eis non eſt peccatum:immo ſi quis reſiſtat eſt meritum:q: virtus in infirmitate perficitur.diſtinctio.vj.in palea:ſed penſandum.aut conſideramus iſtam copulam:⁊ tunc non eſt de iure naturali:quia cum ius naturale in ſua ꝓpꝛia qualitate ſemper ſit bonum ⁊ equum. ergo peccatum nõ eſt de iure naturali.Sed dici poteſt q̃ coniunctio illicita poteſt cõſiderari dupliciter.vno modo quantum ad eſſe: alio modo quantum ad deſo:mitatem eſſe.p⁊imo modo eſt de iure naturali: quia ius et bonum conſuertuntur.ſecundo modo non eſt de iure naturali. Jtem coniunctio matrimonialis poteſt conderari tripliciter: vno modo reſpe-
c ctu finis. ideſt p⁊ocreationis. ⁊ eſt de iure naturali:quia naturaliſſimum eſt p⁊oducere ſibi ſimile. ſic enim cõſeruatur ſpecies tota in natura.Et q̃ ſit naturale apparet:quia natura eſt illa que nõ aſſueſcit in contrarium:ſicut ignis ybicq̃ aſcendit ⁊ grave ſemper deſcendit:ſic natura non aſſueſcit non generare ſimilia ex ſimilibus.Jtem q̃ ſit de iure naturali apparet:quia a p⁊incipio quando ſola natura hominibus ſentiebatur talis coniunctio erat de iure naturali.⁊ omnes legitimi naſcebãtur vt in auc. quibus modis natur.efficiun.ſui.§.j.col.vij.⁊ ius naturale non mutatur.ergo ⁊ tunc eſt de iure naturali. Jtem p⁊obatur:quia ſi p⁊imus motus eſt de iure naturali.ergo ⁊ finis cum natura agat ꝓpter finem.⁊ ſic eſt cauſa cauſe ⁊ cauſa cauſati.ĩ.c.l.manumiſſiones. ¶ Secũdo modo poteſt conſiderari cõiunctio matrimonialis quantum ad conſenſum. et tũc eſt de iure gentium. q: cõſenſus p⁊opꝛie non eſt in b⁊utis.cum cõſenſus ſit actus electiuus qui habet fieri per intellectũ ⁊ rationez. ¶ Tertio modo põt cõſiderari forma matrimonij cõtrahendi. ideſt verbo:ũ exp⁊eſſio.vt no.C.de ꝓcri.xxx.ann.l. cũ notiſſimi.in p⁊in.vel id qđ habeat p⁊o exp⁊eſſiõe verbo:uz.vt.ĩ.de ritu nup.l.in libere.⁊ hoc modo eſt de iure ciuili.vt no.in.l.ius ciuile.ſm canoniſtas eſt cõſiderare matrimoniuz. ¶ Quarto modo p⁊out eſt ſacramẽtuz.⁊tũc eſt de iure diuino.vnde ſcriptũ eſt. quos deus cõiunxit homo nõ ſeparet.Itẽ põt cõſiderari quantũ ad.l.ꝓhibitiõis ⁊ permiſſiõis in gradibus nõ ꝓhibitis lege diuina.⁊ tũc eſt de iur. canonico in.c.nõ debet.de cõſanguinita.⁊affinitate.
4 ¶ †Sed hic queritur nunquid per ſtatutum ciui-
c tatis poſſit matrimonium p⁊ohiberi ſub pena[c] puta q̃ nemo accipiat gibellinã in vxo⁊em ſub pena mille libra:um.⁊ videtur q̃ ſic. nam hoc facit lex.ĩ. de diuo:.l.q̃ ait.nõ eſſe infectũ eſt matrimoniũ.ſz pena cõmittit. ¶ Jn cõtrariũ facit.nã ſi nõ tenet p⁊incipale depoſitũ.ergo nec penale.ĩ.ad.l.fal.l.ſei⁹ ⁊ augerius.Itẽ mꝛimoniuz eſt res ſpũalis.ergo nõ põt directe ꝓhiberi p ſtatutũ layco⁊ũ.ſicut nec p pactũ. ⁊ hoc tenet Jo.an.in.c.ſtatutũ.in p⁊inci.de here.in nonel.Ego credo q̃ ſi tale ſtatutũ ſit ꝓpter aliquã publicaz vtilitatẽ vel equitatem q̃ teneat ſtatutum reſpectu pene.C.de interdicto matrimo.l.tuto:.C. de ſecundis nuptijs.l.hac edictali. coniuncto eo quod notat Jnnocentius extra de ſecundis nu-
5 ptijs.c.finali. ¶ †Tertio queritur de contractu dotis.an ſit de iure naturali gentium vel ciuili. et dic q̃ de iure gentium.vt.ĩ.de capitis diminutione l.eas.Sed contractus arraruz eſt de iure ciuili.C. de ſponſa.l.fina. ¶ Quarto queritur vtrum oſculum ſit de iure naturali ſicut ipſe actus carnalis. ⁊ videtur q̃ non. cum ab hoc non inclinet natura. ſed dic q̃ ſicut inclinat natura in actu ita inclinat in omnia o:dinata in iſtud vt legitur ⁊ no.in.c.vltimo

a ¶ Stipulari an q̃s p alterꝫ ſtipulari poſſit ⁊ de ſacerdote. de p⁊ocur.de nũcio.de arbi⁊o ⁊notario. Vide abb.⁊ Fely.in ꝓhe. decre.in ver. gregoꝛi⁹. vbi Fely.i.v.col. in ver. in gl.ĩ ver.ſeru⁹ dat tibi q̃pluri-mas remiſſiones.quas ibi per te vide ꝓ quo etiã vide do.Ph. phi. co:.in cõſil.ij incipi. viſa p totũ.⁊ in q̃ſi. clxix.incip.ſz in lſa.l.in p⁊ima parte⁊ in conſi.l.incip. vt in lſa.c ca. parte. vbi de notario publico:⁊ in q̃ſi. ccxx.incip.ſerie.in lſa.g.ĩ ij. parte.⁊ in cõſil.ccxj.incipiẽ. q̃q̃ in p⁊incipio. in tertia parte.

b ¶ Noſtra.
[a] dde Fely.i
[c] .j.de hereti.

c ¶ Sub pena ꝓ qua materia.vide tu plene ⁊ no.ſe lyn. in.c.j. de ſponſ.in .iiij. col. verſi. tractant hic ſolẽniter.

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 §.vij.de hereti.in cle. ¶† Quinto circa alimenta queriᵗ vtrum alimentatio patris sit de iure naturali.ꝛ videᵗ ꝙ sic.nam natura que nihil intẽtatũ relinquit docuit quoddã aiaꝫ nutrire parẽtes etaᵗ grauedine destitutos.Jn cõtrarium videᵗ.qꝛ hoc esset turbare ordinẽ naturalẽ ꝛ nihil inordinatũ facit natura.ꝛ a quo remouᵉᵗ ordo remouᵉᵗ ꝓuidentia ordinantis.de ver.obli.qui rome.§.flauius hermes.

a ¶ Hic est cõsiderandum de illa ꝓpositiõe de.ª nam qñq; denotat materiã.vt iste pãⁿ est de lana.ꝛ istõ scannũ est de ligno.aliqñ denotat originẽ.vt Pet. est de padua.de exeu.tu.sed ꝛ reꝓbari inꝺbo cum manens.qñq; denotat ordinẽ.vt de mane fit sero.i. post mane.neutro istorũ modorũ filius teneᵗ alimẽtare pfem.ergo dicᵉ istud charitatiuũ alimentationis subsidiũ erga pꝛez sub sola rõne paternitatis ꝛ nõ alterius meriti nõ est de lege nature.sed est de lege positiua.nõ ob.argumẽtuz de illo animali.qꝛ singularis casus nõ cõponit regulã.nec vna hyrundo facit ver.So.homo põt cõsiderari vt aiaꝫ.tunc non esset de iure naturali.Jtẽ põt cõsiderari vt ratio.qꝛ homo formaliter est ratio ꝛ intellectus.ꝛ hoc modo est de iure naturali.nam sine iuris ciuilis ꝓcepto hoc dictat rõ naturalis ꝙ genitus suũ nõ deꝛelinquit genitorem a quo hꝫ esse.Sic de alimẽtis vxoris.et dic ꝙ sunt sequela matrimonij.si tũ vxor operaᵗ viro.vt no.in.l.sicut.j.de oper.liber. 7 ¶† Quero ãd si filius ꝑdigaliter cõsumpsit partẽ suaz.an debeat ali a patre.tangit Ja.de arc.per moduz arguẽdi ꝙ b sicꝺ in.l.libertus qui operaᵗ de operis liber.ꝛ arg.ff. ad trebel.l.imperatoꝛ.in fi.Et ideo cauere dꝫ sc nõ dilapidaturũ.arg.de leg.iij.l.fideicõmissa.§.si qs.x. Quid de fratre ꝛ sorore.dicᵉ vt.l.qui filio.vbi pupil. educa.debeat.ꝛ.l.cuz plures.§.j.j. de admini.tuto. 8 ¶† Queriᵗ an legitima filiorũ sit de iure naturali.ꝛ videᵗ ꝙ sic.qꝛ loco alimentorũ que debenᵗ invita patris filio succedit legitima post mortẽ patris. nam hoc ex ipso nomine patet.qꝛ legitimũ subsidiũ c appellaᵗ.ꝛ sic nõ põt tolli ꝑ statutũ.ᵇ Jteꝫ legitima dicitur ius agnationis.nõ dico ꝙ sit agnatio: sꝫ est ius agnationis.i.ius ab agnatione ꝓcedẽs qõ est immutabile.vt.j.de pac.l.ius agnatiõis.Jn cõtrarium videᵗ.nam mortuo patre deficit subiectum in quo fundabaᵗ ius naturale.ergo ꝛ qualitas.vt.j.ꝺ vsufr.l.ij.de operis liber.§.posthumus.j.ad.l.aqli. huic scripture.So.lꝫ statutum nõ possit tollere cognationem.põt tñ tollere ius succedẽdi:sicut tolliᵗ emancipatiõe.l.tutelas.de capi.di.l.j.de cõing.cuz eman.li.ꝛ sic valet statutũ ꝙ filia dotata non possit dicere testñ nullũ.sufficit etiñ ꝙ aliqꝺ habeat quoquo titulo.secꝰ si nihil hñti filie statutũ oia deneget qꝛ tũc pater inuitareᵗ ad necandũ filiũ.l.necare.de liber.agno.ꝛ sic nõ valeret statutũ qõ principaliter inducit peccatũ.vel dic ꝙ valet ꝓterꝙ in alimentis que peti possunt nõ obstãte statuto.ꝛ est fauore alimentorũ ꝛ cũ sit psonale nõ transmittiᵗ ad heredes filij.Et illa opi.põt bene defendi.facit.l.maximum vitiũ.C.de libe.ꝓet.ꝛ multofortius legitima põt auferri per statutũ matribus:qꝛ est de iure positiuo.naturale etiñ ius vt diri nõ ordinat hoc.ꝛ casus obmissus a natura nõ põt suppleri vt fit de iure naturali:qꝛ ius naturale nõ recipit interꝓetationem extentiuã:sꝫ ius artificiale sic.si in casu obmisso est maioꝛ vel saltẽ penitus cadẽ ratio statuendi que est in casu exꝓesso.vt dicã.j.e.l.oẽs populi.Cetera vide per te ipsum.Bal. ¶Additio Bal.

Jus naturale. ¶Nota ꝙ iurisco͂sultus ꝓincipia iuris incipit.ꝛ trahit a ꝓincipijs nature.ꝛ est natura ius insita rebus naturatis ex similibus similia percans.ꝛ quale vnũquodq; est in gñatiõe perfecta hanc dicimus esse naturam.ideſt politicam.de natura autez possumus naturaliter loqui.vno modo de natura. ideſt de intentiõe nature.ꝛ hoc est minus generale. naz ꝛ inanimata sunt perita huius iuris naturalis. Alio modo de natura ideſt de naturalibus motibus anime sensitiue. Tertio modo de natura ideſt de naturalibus motibus anime intellectiue. ¶De ꝓimo modo naturalis intẽtionis non est sermo legistis: sed naturalibus philosophis. ¶De secundo modo est tractandum nobis ꝓout est applicabilis humane societati. ¶De tertio modo ꝓncipaliter.ꝛ per se oporteᵗ nos considerare:qꝛ subiectum in legibꝰ est hõ. ¶ Quero vtrũ cõiunctio maris ꝛ femine sit ius naturale.ꝛc.qꝛ nõ põt aiaꝫ gñare aliud animal:nisi per cõiunctionẽ maris ꝛ femine.ꝛ patet hoc per Ari.ij.de anima ibi.naturalissimi.n.operuz ꝛc.vide in auᵗ.de non eli.secundo nub.§. optimum ꝛ probatur sumendo illam ꝓpositionem quaz assumit iurisconsultus.Illud est ius naturale in quo conueniũt omnia animalia:sed omnia in coitu cõueniunt.ergo ꝛc.Solu.aut querimus de vtili ordinatione nature.aut de ipso complexu in actu.ꝛ dico ꝙ nõ est ius sed factũ.vñ cõcupiscẽtia est de ordinatione nature:sed ipsum agere est cum electione agentis:ꝛ ꝓ quanto ipsa electio deuiat ab humana ratione esse complexus non dicitur naturalis: immo spurius vel incestuosus vel nefarius. Est ergo naturalis attenta natura communissima omnium animantium:sed non attento iure naturali gentium tãtum vt.l.fi.j.de ritu nup.ideo aduerte quod dicit in litera quod cõplexus sit ius naturale.sed dicit qõ descendit a iure naturali ab ordinatione nature.ꝛ complexus in habitu est lex membꝛorum sed cõplexus in actu est peccatum.vj. distin.sed pensandum. De triplici iure naturali. Clide per archi.j.di. omnes in addi.sua qͥcipit ad ob.ꝛ dicas.de triplici instinctu in homine.ꝛ de triplici dictamine.l. naturalis.vt ca.ius naturale.de ꝛuplici.l.naturali.ꝛ de qͦdruplici natura humane.vide per Arch.ca.di.§.ius autem.vide Jnn.de frig. fraternitatis i magna gl. Quid est natura.no. Bꝛo.in ꝓhemio.C.no.j.si cer. pe.respiciendum.Jbi hinc descendit. Clide Jnno. de conuer.coniu.placet.vide de hereti.ca.fin.in cle. Jbi coniugatio.i.coniugationis appetitus ꝓpagandi causam secundum Tulium de offi.ij.ca. Jbi videas hunc allego:quia stoicus:philosopbus:ꝛ iurista fuit eximiꝰ.ꝛ vide.C. quoꝝ bonoꝝ.l.fi. qualiter ius naturale sit immutabile.vide plene per Archi.v.di.§.naturale.Jbi matrimonium sit de.l. naturali.vide.j.di.ius autem per arch. Jbi educatio.i.cura educãdi qui ꝓcreata sunt hic.vide Cy. C.de nup.l.sancimus.Jbi peritia.vide arch.xij.q.j. ꝓcipimus.

Jus gentium. Jus gentium est quod ꝓcedit a ratione ꝛ intellectu gentium quo omnes gentes quasi pereque vtuntur:quod semper est bonuz ꝛ equum.ꝛ sine quo homines non possent viuere.vt hic.ꝛ.j.e.titu.l. omnes populi.ꝛ.l.pe.ꝛ institu.c.§.ius gentiuz.ꝛ distat a naturali.sicut distat cerebꝛum hominis a cerebꝛo animalium.nam posuit deus in homine cerebꝛum membꝛum diuinum vbi sensus ꝛ intellectus. Sed animalia intellectum non habent.sed quendam instinctum secundum datas animalibus ꝓꝓietates ꝛ compleriones naturales a stellis ꝛ elementis sed anima hominis est immediate a deo ꝛ signum animi ab altiori venientis sede est religio per quaz cum deo conuersatur.vt.j.l. ꝓxima. ¶ Sed hic quero quot modis dicitur gens. Respondeo dicitur gens quandoq; omnes homines totius mundi tamen tex.non dicit gens sed gentes in plurali:sed certe idem si dixisset in singulari:quia nomen collectiuum singularis numeri vniuersale habet significatum vt.j.de verbo.signifi.in vsu iuris.nisi nomen collectiuũ poneretur cum termino restrictiuo vt genus italie. Secũdo modo dicitur gẽs ꝓuincia puta gallia.vt.j.e.l.ex hoc.ꝛ sic gens est abuno ꝓncipio orta:multitudo ab alia natione secundum ꝓꝓiam collectionis distinctionem. ¶Tertio modo dicitur gens cognatio.vt not.j.de verb. signi. ꝓnunciatio.ᵇ ꝛ.j.de ꝓb.l.j. ¶ Quarto modo dicitur gens.i.hominum collectio.ꝛ ita sepe accipitur d in statutis.Si quis iuerit cum gente armoꝝ ꝛ quatuoꝛ faciunt gentem.argu.d.l.j.secundum Bar. nã illa glo.exponendo nomen gentis ponit exemplum c in quatuoꝛ ꝑsonis:ꝓbabiliter posset dici de.x.c quia nomen gentis turbam significat.ꝛ vtriusq; vocabuli eadem ratio est.nam ratio statuti significat turbationem que ex collectione nasci potest.ar.l.fi

ꝓcto;

a ¶ De qua ꝓpositione vide etiaz qõ per Fely. habetur in.c. cũ venissent. in ꝓin.de iudi. qõ ibi dixi in apost.ꝛ ꝑ do. Petruz phi. coꝛ.in cõsil.j. inci. circa in litera.q.i.iiij parte.ꝛ i ꝑsil. xlviij.incip.õ pluriꝫ in lña ꝛ.ij.ꝑsil.ꝛ i cõsil.clxvij.inci. i lña e.la.ij. in ij.ꝓte.ꝛ i ꝑsil. xxvj.incip.in hac.i lña g.et d.ꝛ i ꝑsi.ccxc. incip.ardua. in litera c.la ij.i. iij. parte. b ¶ Nõ sic. limita nisi dolo ꝛ lata culpa. put limitat idẽ bal.in auᵗ.ꝛ rogatꝰ C.ad trebel. c ¶ Per statutũ ad cuius articuli decisionẽ. vide remissiones qs posui ad bar. in auᵗ.ꝛ here. ꝛ fal.i fi.j.col. in ver.vlteriꝰ §.quibꝰ remissionibꝰ adde de Oldr.pe. phil.coꝛ.i ꝑsi. j.inci. circa. i lña o. p. isti. i iij.parte.ꝛ in ꝑsil.ccr.inci.i hac lña a.la.ij ꝛ in ꝑsil.cl. incipi. hãc i lña q.in.j.ꝓte.ꝛ i ꝑsil.c.in lña.f. vbi ꝺ legitiꝫ mñs ꝛ filioꝝ in ꝑsi.cxv.incipien.in hac per totũ.ꝛ in ꝑsil.cxxiij.incipien. licet i lña.f.i.iij. parte.ꝛ in cõsili. cvij.ici.i hac. in ꝓin.ꝛ in litera a. in. ij. parte.in quibus oibus remissi.plene ꝛ nõ habeᵗ an

Universidad de Deusto

a ¶ l. si ptor. ⁊ ibi vide doo. Alex. & imo. ⁊in l. duos. ſ. de abig.

ptor.ª vi bo. rap. Item cū sunt x. boues vel supra delictū est notorium ⁊ ideo pena augeꝛ. de iniur. l. si plures serui. facit quod no. Lyn. C. de accusa. l. ea quidem. post principium.

1 ☞ Religio est de iuregentium.
2 Patrie parere an sit de iure publico.
3 Cui magis q̄s teneaꝛ subuenire an patri an filio.
4 Ciuitatē in gabellis fraudare an liceat.

1 **Eluti.** ¶ Nota q̄ religio † est de iuregē. et cū prosequaꝛ hic de iure priuato. ergo videꝛ q̄ religio sit priuatū ius gen. Cōtra immo publicum q: cōsistit in sacris. nā sacra religio est. vnde opp. de le. ſ. §. publicū. ff. e. Sol. fateor q̄ religio in genere ē de iure gen. publico nō priuato. et est vera. ¶ Itez
2 opponitur q̄ parere † patrie sit de iure publico sicut parere magistratui. nā si patria mādat alicui ambasiatā teneꝛ eā facere. vt. C. de decur. l. sicḡs li. x. ⁊ l. ij. de prepo. agen. in re. lib. xij. vbi de hoc ⁊ idē si mādat alicui q̄ ꝓsulat teneꝛ ꝓsulere p dicta iura. nā est publicū munus So. fateor. cōuenit enim vnicuiq̄ vltionem facere ciuitatis. vt in auꝛ. de defen. cini. §. pe. q: naſciꝛ patrie. ſ. de vē. in poſ. mit. l. ſ. §. gñaliter nam locus facit ad gñationez quēadmodum pr̄. immo magis nascimur patrie q̄ patri. vt. ſ. de capti. l. postlimi. §. filius. ⁊ iō p patria etiam ꝑ patrē ⁊ ꝓsanguineum suū pugnandum est vt. ſ. de rel i. l. minime.
3 ¶ † Quero cui magis teneaꝛ subuenire quis an
b patrib an filio. solue. vt no. in l. ij. C. de patribus qui
b ¶ Patri. vi de oīno do. alex. de imol. bic ⁊ Jo. pe. in l. quos p bibet de post ⁊ spec. in ti. ō sen. §. ij. xvi. xvj. ⁊ in ti. de aduo. §. j. x. q̄d si pr̄. ⁊ no. illud aureum dictū Lice. ō offi. Mā vnicuiq̄ nostrū chari sunt parētes. chari liberi ⁊ familiares. ſz oēs homiñ charitatesvna patria cōplera est.
4 filios distra. per Cy. ¶ † Quero nunq̄d liceat fraudare ciuitatem in gabellis. solue. vt not. ſ. de publi.
c l. vectigal. ꝑ Bar. ⁊ dic q̄ non in gabellis licitis secus in illicitis. ar. no. de reg. iu. l. non videꝛ. §. qui iussu. ⁊ de leg. ij. cum pater. §. titio. Bal.

¶ Additio Bal.

Eluti. Vide Areb. lxxxvj. di. nō satis ⁊ xxiij. q. iij. ostendit ⁊ xlv. di. cuz beatus in addi. adde quoven. vide Bui. C. qui bo. ce. po. si pater ¶ Ibi patrie: sed cui primo. Rñdeo patrie. vt. ſ. de cap. l. postli. §. filius. Spec. ꝑ sub ti. ō aduo. v. q̄d. si pr̄ Cy. Et de prece. an possit pr̄ occidere filiū bannitū. ar. est hic. ⁊ de libe. ⁊ post. in suis vel econtra. de reli. minime. ff. de ficca. l. diuus. ꝑ de iur. om. iudi. l. qui interdictioni. Cui debemus magis obedire: an parēti: an patrie vel regi. i. validis in imperando vel rex vel pater. Sedo cui magis debem³ subuenire an patrie an excidio patrie. ⁊ opz ponere q. in paribus terminis q̄ō patria iubeat iustū vt debellando pro salute reipublice. pr̄ eger etiā iustū: vt de q̄rēdovictū patri egrotanti. Et dicūt aliq̄ q̄ō magna pietas est ad patrē: ſz maxima ad patriā. ergo patria est p̄ferenda ſz hic tex. innuit ꝑ ex ordine lr̄e. Sed rñdetur q̄ aut ordo scripture ꝓformat se rationi. ⁊ nūc ꝓsideratur aut discordat. ⁊ tūc non. aut dubitaꝛ. ⁊ tunc seruaꝛ ordo. l. cū paꝛ. §. fidei. de leg. ij. ⁊ l. quoꝛ. ocvsuf. So. patrie parendū si patria licitum iubet. alꝫ patri. ff. ad fil. fiquis. Vide Jaco. de proc. militem.

1 ☞ Defensio sui corporis est de iuregentium.
2 Papa et imperator nō possunt derogare defensioni naturali.
3 Statutuz dicēs q̄ bānitus nō admittaꝛ ad aliquā defensionē nō valet.
4 An liceat defendere quēlibet de sanguine suo.
5 Sociū in itinere an liceat defendere.
6 Amicū bona amicitia cōsiſtentz an liceat tueri.
7 Amicū leuē an permissum sit tueri.
8 Defensio an sit permissa contra iudicē.
9 Dicens quē alīvelle occidere an reuelare teneor.
10 Duo inimici se intuentes ⁊ iniuicē se aggrediunt nullus de insultu punitur.

Tvim. ¶ Mo. q̄ defensio sui corporis est de iure gen. nam hec lex ponit exemplū. §. ius gen. non tñ negat quin sit ēt de iure naturali omniū animātium: q: naturaliter homor ceteraaīalia prona sunt ad ꝓseruationem sui esse. ⁊ ideo dicit decretalis q̄ defensio est de iure naturali. ō re iud. pastoralis cle. Est ergo ordo iuris naturalis defensio ꝑ trāſ
gressorē vt. ſ. si qua. pa. fe. di. l. ſ. §. cū arietes. ſ. di. ius naturale. de sen. ercō. dilecto. Sic est debita defensio in litem de iure naturali: ⁊ ꝑ fiscum'. vt. C. de iure fis. l. facultas. lib. x. p̄sertimvbi agiꝛ ad penam sanguinis. vt. d. c. pastoralis. Ea cū per quevita hominis conseruaꝛ. ⁊ eius ꝓrium repellitur sunt de iure naturali. Unde nec papa nec imperator possunt de
d rogare naturali defensioni. d vt dicto. c. pastoralis. Et ideovnicuiq̄ est dandus terminus ad suam defensionē faciendum nisi fit deprehensus in flagranti crimen. ſ. de re mi. l. iij. §. si ad diē. nā ꝑ notoriū actꝰ instantisque defensio cadere nō pōt. ideo tunc non est danda dilatio. ad q̄d cū daretꝰ sup impossibili. ar. ſ. de sta. ho. l. aretusa. ⁊ sic pōt intelligi. ſ. de adulte. l. in crimine. † Ex predictis apparet q̄ nōz sta
3 tutum q̄ bānitus non admittaꝛ ad aliquam defensionem nisi statutū respiciat cām in qua est contumax nam ppter contumaciam auditis denegaꝛ vt no. ſ. qui. ex cau. ma. l. sed ⁊ si per pretorem. §. sed si dum decreto. ⁊ ſz omnia iudicia: ⁊ omnes snie sint ō iure ciuili. vt no. instit. de ob. in prin. Ideo videꝛ q̄ aliq̄s p̄statutum possit a limine iudicij repelli vt est
/ exp̄essum. ſ. de decre. ab or. fa. l. ſi. dum dicit: a iudicio ꝓhibeaꝛ. tñ istud ꝺz intelligi naturali defensione semp salua. Si quam autem defensionem ciuilē ⁊ non naturalem p̄tenderet: puta non solute collecte. ⁊ ideo p̄tendat sceleris impunitatem. hoc beneficium beneficio. Illud est bene not. q̄ nūq̄ ex suo capite ꝺz condēnare illum iudex q̄ ꝺz defensionem iure naturali vel ciuili seu municipali iure: q: paria sunt iter ficere innocentē vel nocētem quem punire non ꝺz: puta q: esset p̄scriptum. ſ. ad l. iul. repe. l. lege iulia. §. hodie. ad q̄d cū esset scīm statutū si iudices nō seruarent illud. nec cū ꝓscientia ꝺz eos movere: q: nō sunt in foro penitentiali: sed iudiciali. ⁊ isti fori nō sunt eiusdem speciei. differūt cū in specie ppria. sicut differt sacerdos a magistratu. vt. ff. l. j. §. huiꝰ studij. ¶ Sed hic queriꝛ. statuto caueꝛ q̄ cuilibet liceat interficere erbānitum. mō queriꝛ si erbānitus se defendendo cum moderamine peusserit aggressorē vel occiderit: an puniaꝛ ⁊ videꝛ q̄ sic. ac si iudicē vel officialem offendisset vel occidisset. certum est cū q̄ de hoc puniretꝰ. vt hic no. in gl. ex quo cū q̄ cuilibz est permissum loco iudicis succedit vt no. C. q̄ō me. cā. l. accusationis. ppterea si licita est aggressura. ergo defensio est illicita per locū a ꝓrijs. Et videtur exp̄essum. C. de his qui ad eccle. confu. l. si seruus. Item non sufficit tutela nisi sit inculpata. vt. C. vſ vi. l. j. Sed ista est culpa. ergo nō excusat. In ꝓrium q: defensio est de iure naturali. Item istud statutuz est contra ius cōe. C. de male. ⁊ mathe. l. ſi. ⁊ autoritate statuti ius naturale tolli nō pōt. ſ. ō vſuf. ea. re. l. j. Itez istud statutū est ꝑ ius diuinū: q: inducit hominē ad peccandū. vt no. Hosti. in c. ti. de ꝓsue. ⁊ maxime q̄ñ talia statuta fiunt ex leuissima cā: puta q: ciuis est malpagus. Absurdum cūvr̄ q̄ nō possit se defendere ab iniuria. vt hic. Item ius ciuile nō pōt eradicare ius naturale: ſz publicū possit velare. Respondeꝛ q̄ idē est in effectu velare ⁊ tollere q̄diu durat istud velamen. vt. ſ. ea. l. manumissiones. Et ideo prima opi. teneꝛ a multis: q: non est licitū offendere eī qui facit legis autoritatē cū sit minister. l. hinc videmus q̄ fur qui se telo defendit in maiorē indignationez. l. incidit. q̄ſ si per se non defenderetꝰ. ſ. ad l. aquil. ſz ⁊ si quēcunq̄: sed ibi defensio sua erat circa rem alienā. hic vero circa ppriam ꝑsonam. ⁊ non est dubiū q̄ō aggressor peccat: q: facit p̄uato odio ⁊ nō ppter fauorē publice disciplinc. sic ergo ipe peccat. ergo aduersarius se defendens non peccat ꝑ rōnem huius legis. sufficit tñ sibi q̄ defensio sua sit licita de iure naturali: q: non pōt tolli per statutum. Non ob. l. si seruus: q: ibi ofis facit p̄ ercutione iuris sui. vñ non peccat. ⁊ iō non pōt offendi q: seruus non pōt p̄tendere se iniuriatū. de iuregē. vel ciuili.
4 questio illa est dubia. ¶ † Tertio queriꝛ an liceat defendere quēlibet de sanguine suo. ⁊ dico q̄ sic nā simul oēs de sanguine patiunt iniuriā vt no. ſ. de iniur. l. lex cornelia. in prin. C. de epiſ. ⁊ cler. raptores. ꝑ Cy. ⁊ C. si quacūq̄ p̄di. po. l. j. ¶ Quarto queriꝛ

d ¶ Defensioni Adde scli. in c. expte. de offi. deleg. et in c. dilecti. ō exce. in v. col. circa fi. ⁊ qō d ixi in d. c. expte in apoſt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Socii. vi ō oo. pe. phil. cor. in ofi. cvij incip. Visa i lfa. m. n. t. o. i. j. parte. t adō ter. in. c. fortitudo. xxiij. q. iij. t p host. in l. sciam. §. qui cū akr ad. l. aq̄liam. Et adō q̄ q̄ debeo aliquē defendere possum eū defendere etiā cū armis vt p bar. ō. in j. ofti. §. oēm in. iij. col.

b ¶ Amicum. Adde Pau. de ca. in. l. refectionis. ff. cōia p̄dio. et bar. cep. i tracta. de fui. vf. cautela. xxiij. t flo. i. l. scientiā. §. q̄ cuz aliter. d. l. aq̄l.

c ¶ De leui amico. sz q̄d de extraneo dic idē vt per flo. in. d. §. q̄ cū akr. t ang. arc. itrac. malefi. v. defendēdo pe. col. vbi plene q̄s psonas t q̄s defendere liceat.

d ¶ A iudice. An t q̄ iudici resistere liceat. vide tu feli. in. c. si q̄ circa fi. de of fi. dele.

a an liceat defendere sociū in itinere. t dico q̄ sic: q̄ verecūdia fit sibi ꝓpter societatē. t ideo p̄t otume liā suā ꝓpulsare. j. de iniur. Item apud labeonē. §. tuet̄. ¶ †Quinto querit̄ an liceat defendere amicum cum b stricta amicitia ꝯiunctum. t dico q̄ sic: q̄ eq̄ parat̄ illis qui sunt de suo sanguine. C. de le. l. cum alienā. nā veri amici sunt vna anima in pluribus corporibus. fm Aristo. ¶ †Sexto querit̄ q̄d de leui amico c videt̄ ō: q̄ gl. dicit affectionē ofiderari. i. debitum affectionis. naz si non officio: sibi. ergo iniurias non patio: ꝓpter eum vñ non possum intromittere me rei ad me non pertinenti. nec imbrigare me in eo q̄d non tangit me vt. l. culpa est. de reg. iur. Item ō: rium: q̄ lz amico conuocare ad ꝓpulsandam vim pro rebus. ergo t pro psonis. l. iij. §. cum igit̄. de vi t vi ar. fm Bul. in glo. Jac. butri. dicit q̄ tanq̄ ipe non p̄t. sed tanq̄ alius p̄t. t ideo si eos conuocat in auxilium p̄t. als non fm Ja. butri. Tu tene opinio. Bul. nam aggresso: facit iniuriam etiaz reipublice. ergo quilibet de populo p̄t ꝓpulsare etiā cōtradicentē offenso t hac rōne t suum capitalē inimicū lz ab alio defendere insultante. t facit. l. sed t partus. §. j. Sed an vbi est licita vltio p̄nt conuocari a priuata psona amicivlciscentis advlciscendum. vel p̄nt adesse sine cōuocatione. Jo. dicit q̄ non. q̄ per missio psonalis nō egreditur psonam. Item no. l. cuz funduz. devi t vi ar. Et ideo si statutū dicit q̄ liceat offenso facere competentēvindictā. illi qui sunt in sua societate nō p̄nt apponere manū ad vindictā q̄ statutū signāter se restrigit ad offensum. t q̄ statutū nō reputat ꝺ eē maleficiū. et illi associātes non p̄nt dici associasse malefactorem cū nō ḧeat naturā nec nomē maleficij. credo eos de associatiōe t fauore nō teneri: q̄ sunt accessorij ad actum permissum ar. C. de adul. l. graccus. ¶ Et no. q̄ istud statutum q̄ō liceat offenso facere competentemvindictā intelligit̄ de p̄incipal̄ offenso nō per mediā psonam: q̄ v̄ba sunt intelligenda per p̄ius t non per posterius. l. q̄ liberis. §. hec v̄ba. devulg. t pupil. ¶ †Septio querit̄ an liceat se defendere a iudice d. Respondeo aut priuatus vim facit: t licita est defensio etiam armata manu: q̄ iurisditio sibi non suffragat̄ cū redigat̄ ad instar p̄riuati aut in forma officij. t tunc aut sine cause cognitione. t tunc aut inferk̄ grauamen reale t p̄t restitui. vt. l. meminerint. C. vnde vi aut psonale. t idē tñ melius facit reus qui appellat. C. de app. l. si quis ꝓuocatus. aut facit cā cognita. t tūc appellatio est necessaria oīno. t p̄t postea ei armata manu resisti. p̄sertim si non posset reparari post facti execution̄e. satis eñ est q̄ appellatus est extra offm C. de appel. l. additos. t adde q̄ō no. j. de regu. iur. l. non videk̄. §. q̄ iussu. ¶ †Octauo querit̄ possum titium euadere ne occidat̄ t euaderet si fugeret in domum meaz. claudo ostiumvt non imbrigē me. an punio:. Glo. dicit q̄ non in. l. culpa est de reg. iur. In ō rium facit q̄ō no. j. eo. l. iustitia. §. j. Sol. si nihil feci non punio:: sz si dolo clausi ostium punio:. ar. de dolo. l. eleganter. §. si quedam. Sed q̄d si clamore solo potui euz euadere t nolui. Rñdeo non punio: regulariter. fallit. j. ad fille. l. cum dñs t. j. de parici. l. si sciente. Sed quid si scio q̄ titius vult occidere seiū. an teneo: scio dicere q̄ sibi caueat non nominando

¶ Teneo: vide tu oīno feli. in. c. q̄te in j. col. ver. extra gl. de sen. excō. t in. c. j. circa me j. co. ō of. dele. vbi an t q̄si p scientiaz q̄s mori debeat nō revelādo illud q̄ō scit. t q̄dō iure canoni.

e a quo. Rñdeo teneo: e de honestate. tñ si non facio nō punio:: q̄ speciale est in. l. si scierē. ergo in ō rium est ius cōe fm Bul. Sed pone q̄dam accepit mihi castrum quoddaz. t ibi fecit incendia t stupra re mulieres vtruz possum me vindicare. t dico q̄ sic ꝓpter delictum stupri. nam est speciale ꝓpter violatam castitatem. l. q̄ſſi. ad. l. iul. de vi. t hoc verum incontinēti. i. infra tempus infra q̄ō est licita recuperatio rex q̄ō relinquit̄ arbitrio iudicis p rei qualitate. lz gl. restringat se ad triduū. hec sunt multū no. ¶ Quero quid differt substantialiter hec. l. a. l. j. C. vndevi. Rñdeo q̄ hec ler permittit simplr: sed illa cū temperamēto. hanc. l. multum interpretat̄. t est sicut thiriaca huius. l. Sane eñ hec intelligit̄: scz cuz moderamine inculpate tutele. ¶ Modo restat videre ō illo moderamine q̄d attendatur. vñ sciendum est q̄ cognito immoderamine statim cognoscit̄ moderamen: q̄ ō ria ō rijs cognoscunt̄. j. eo. manumissiones immoderamen autez est vbicunq̄ culpa est. Sciendū est tñ q̄ qui excedit modū defensionis. aut leuissima culpa aut leui: aut lata: aut dolo. istis enim modis delinquit̄ vt in ti. ij. l. j. t. ij. Si q̄dem excedit̄ modus valde paruz impetu concitati animi nonv̄ hoc peccatum: q̄ insultatus nō p̄t bene deliberare. nec habere stateram in manu. facit q̄ō no. j. de sta. ho. l. imperato:. per Guil. nā sepe excedit occasio rōnem Sed si parum transgreditur non vituperatur ar. j. de edil. edic. l. cui dens. t. j. de condi. t demō. l. q̄uis Item si excedat̄ modus per leuem culpam non videtur leuis culpa criminaliter puniend̄a. vt no. Cy. in l. siquis non dicam rapere. C. de epis. t cle. cū in atrocissimis t atrocibus delictis dolus requirat̄. vt no. j. ti. ij. per Odof. t. j. ōver. fig. l. magna negligentia

f in glo. ordinaria. Cognoscūtur aūt atrocia ex qualitate pene. de pub. iudi. l. ij. namvnum commensuratoz declarat reliquū. vt. j. de re. dub. l. j. t no. j. de suspecti. l. j. §. j. t in. l. transigere. per Cy. sed q̄ excedit modus malo dolo punitur excessus: minori tñ pena q̄ si non esset data occāsio delinquendi. t q̄ excedit lata culpa adhuc magis mitiori pena arbitrio iudicantis vt. j. ad. l. pompeia. de parrici. l. diuus. t. j. de adul. l. si adulterium cum incestu. §. imperatores. v. t magis. Modo ista vir bonus ex multis perpendet. de rei ven. in fundo. nam de factis hominum nō dat̄ regula ꝓpter nimiam factoz multiplicitatem t regula ō: esse iuris non facti. j. de testi. l. ij. §. tu magis. j. devsuris mora. Attendit ergo iudex in primis an insultatus potuerit se honeste defendere q̄ aduersarium vulnerando vel occidendo. nam si hoc de facili t non subijciendo se periculo potuit facere punitur si aliq̄d fecit. nec p̄t excusari. q̄ nō potuit deliberare: q̄ illud est vez aliq̄n: sed non semp. naz vetus prouerbium est gladiatorem in arena accipe

g re ofilium. non tñ dico q̄ insultatus teneat̄ fugere si nisi aks sit solitus fugere vel sit vilis psona: t p̄t hoc facere secure. Alij dicunt q̄ nemo teneat̄ fugere: q̄ fugans cū facit illicite. ergo ille non fugiendo facit licite q̄ō est verius. Item attendet iudex qualitatem psonarum. q̄ sepe pugnus plus est q̄ gladius propter fortitudinē animi. Item qualitatē instrorum ceteris alijs paribus vel parū disparibus. nam si pcutio aliquē cum hasta lancee non ō: percutere me cū puncta ferri. q̄ ex qualitate instrumenti affect̄ ostēditur animi t defectus periculi vt. j. de ficca. l. j. §. sed si clava. t extra ō homi. c. significasti. in fi. ¶ Et no. q̄ ille qui percutit p̄sumitur habere animum repercutiendi. vñ in flagranti actu p̄t offendi: q̄ p̄sumitur factū ad defensam cuz sufficiat terroz armoz̄. vt no. in. l. j. C. vñ vi. t. j. ad. l. aquil. si ex plagis. §. tabernarius. de resti. spo. olim per Inno. ¶ Item not. q̄

10 si duo. † inimici se videntes veniunt vnus versus alterū. t alter versus alterū q̄ō neuter punit̄ de insultu. vt no. j. si qua. pa. fe. di. l. j. §. cū arietes. Dico q̄ō neuter punitur sub noīe delicti insultus. sed si interuenerunt cedes t vulnera de istis vterq̄ punit̄. vt. j. ad. l. aquil. quēadmodū. §. si nauis alteraz. Vel dic verius q̄ ad interesse partis nullus punitur: sz criminaliter: q̄ vterq̄ delinquit ō tra rē pub. vterq̄ punitur etiam de insultu: q̄ respectu reipublice nō cō

h pensat̄ dolus cum dolo h. Sed pone statutum dicit q̄ de maleficio posset fieri pax. nunq̄d ante maleficium cōmissum vna pars p̄t dare alteri licentiam offendēdi. dic q̄ nō. vt. j. de pac. l. si vnus. §. illud nulla. sed nunq̄d p̄t promittere soluere ꝺdemnationez p offendente. dic q̄ nō: vt. j. de fideiusso. l. si a reo. §. fi. Ipsi aūt reipublice bene p̄t pmittere soluere penam alterius. vt no. j. de decre. ab ordi. facien. in rubrica. vnde valeret si promitteret notario recipienti p̄o fisco cum ex hoc non relinqueret̄ delinquens absolutus: vno tñ soluente liberatur vterq̄. argumen. no. per Dyn. j. de verbo. obliga. l. cum filius. in princip. nam ille promisso: loco fideiussoris habet̄. t ista sunt bene notanda.

1 ¶ Iusgentiū circa manumissiones an ō nouo dicat̄ disponere.
2 Qō manumissio nō sit datio libertatis.
3 Habitus facit priuationē cognoscere.
4 Verbū dare dupliciter sumitur.

Manumissiones

f ¶ Atrociavi de plene per feli. in. c. at si clerici. t. col. post me. ver. q̄ aūt dicant atrocia. de iudi.

g ¶ Fugere. ad de feli. i. c. suscepim. ō ho. i versi. no. ibi potius circa prin. ver. q̄in sultatus non tenet̄ fugere etiā si nō esset ōdecori fuga: q̄ propter fugā insultās efficit̄ aiosus.

b ¶ Cuz dolo. adde do. alex. de imo. in. l. si ambo. ō ꝓpē. t eundē bal. i mar. v. dolus t in. l. vlt. col. C. vñ vi. t bal. i rub. C. de fi. istr. pe. char. v̄si. incidēter etiam quero.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Manumissiones. Ab origine rationalis creature omnes homines liberi nascebant.q; in natura pari deus nō fecit vnū seruū alterius.sed pariter omnibus liberū cōcessit arbitriū. Postea propter noia possessiua. meū et tuū bella orta sunt. Ex quib⁹ bellis processerūt seruitutes. Postea merita seruoꝝ prouocauerunt dños ad cōferendū seruis beneficiū libertatis.⁊ hec dicit manumissio.⁊ propter istā crescētis nature varietatē posita sunt hominib⁹ tria nomina significātia tres status diuersos.tū in effectu vt hic.et in aut.qui.mo.na.effi.sui.§. dicimus versi. nam si quidē.ab effectibus enim rerū.q; cōmodius est singulas causas singulis appellationibus distinguere quā cōfusis equiuocare noibus.⁊ in applicatiōe verboꝝ ad naturā factorum oēs antiqui laborauerūt cū multa essent olim negocia et pauca vocabula.vt.ī.de prescrip.verbis.l.j.⁊ instī.'qui.mo.rest.infir.§. alio. ¶ Nota q manumissio est de iuregen. ⁊ est datio libertatis.

1 ¶† Oppo.iusgentiū circa manumissiones nō disponit de nouo. sed dispositū ex origine generali nature humane custoditꝫ confirmat. Naꝫ generalis ordinatio est q nascaṫ omnes liberi.ergo p manumissionē sue forme reddit nō noua forma erḡurit. ī.ō postu. l.j.⁊.l.filio.⁊ ī.de pac.l.si vnus.§.pactus.versi. sed q in specie dotis.Sol. dic generaliter hoc est verū. alij nō intelligētes exponūt
2 q ius nō disponit sez cōpulsiue.sed cōfirmatiue sic. ¶† Sōo opponitur⁊ videt q manumissio nō fit datio libertatis.sed detectio. nam naturalis libertas velata propter seruitiū reparat beneficio manumissionis.est enim libertas a deo de iure naturali.qō inest de necessitate.⁊ seruitus est accidēs nō natura.⁊ ideo accidēte cōtrario sublato de medio ipsa natura elucescit.⁊ sic expulsio nubiū non facit serenū.sed detegit.⁊ excussio spice nō facit granū.sed excutit. l.adeo.de acquirē.rerū domi.⁊ fm hoc idē deberem⁹ dicere in spurio q nullus sit a deo spurius quin ei insit legitimitas naturalis. et cū legitimaṫ est legitimus nō factus.sed natus.i. nō de nouo factus.sed detectus.⁊ sic imperator legitimando remouet nubeculā que dicebatur spurietas.ergo illa legitimatio valet vbiq; locoꝝ: q; qō naturale est suas radices extēdit vbiq;.ī.eo. l. offices populi. in fi.⁊ argumē.ī.de inoffi.testamē.posthumus.§.si quis.Sed glo. dicit q manumissio est vera datio noue libertatis.⁊ q primū iusgē. est correctum funditus per scōm iusgen.argumē.ī.tit.ij.sed⁊ posteriores.adeo q vetus.l.allegari nō pōt. C.de la.li.tol.l.j.in prin.et idem ergo dicimus in legitimatione.vnde legitimatus nō est legitime natus.extra de elec.innotuit. id quod apparet ex differentia nominis ⁊ effectus.vt.C.de iur.aur.ann.l.ij.Sed p precedēti opinio.facit in seruo:q; dñs naturaliter obligatur ei inspecta naturali libertate.ergo naturalis status nō est in totū apertus.⁊ pro hoc ī.de accusa.l.ab accusatione.§.omnibus.ibi dū dicit natura cōmunis est. Item q; libertas arbitrij est de iure diuino. Itē q; illegitimatio facit q sit detectio. q; lex dicit q est confirmatio. ergo aliquid precedit in habitu qō cōfirmaṫ in actu. qō essi nō est non potest cōfirmari.ī.de ritu nup.qua in prouincia.§.diuus.de liber.le. aurelius.§.testamēto.ista duo argumē.simul miscui.q; text.miscet in dicta autē.⁊ est simile q priuatio nō eradicat in totū habitū primitiuum vt no.ī.de autē.tu.⁊ si pluribus.⁊.l.si qs.sub cōditione.de te.tu.sed dicit q status manumissi ⁊ legitimati est mixtus status ⁊ natura accidente.non aūt purus status naturalis.vt.ī.de excu.tu. cū ex oratione.⁊.l.si ingenuus.⁊.ī.si inge.esse dicaṫ.l.ij.nā seruitus statū hominis annihilauerat.de adimen.le.l.si seruus.§. seruo.de condi.⁊ demonst.l.intercedit.ergo idē status liber.nunq; suscitaṫ. vt.ī.de mino.si causa.§.pam.⁊.ī.de sta. homi.homo liber.nā⁊ nos qui sumus regenerati per baptismū nō sumus in illa propria puri
5 tate in qua fuit creatus Adaz. ¶† Nota secūdo q habitus facit cognoscere priuationē ⁊ econtra.⁊ q nihil potest prius esse in priuatione q in habitu. ¶ Itē no.q quicquid est causa cause est cau
a sa causati ad fm Ja. butri. ¶ Item nota.q manus ponit pro dominio.⁊ ideo nō dicitur crisse de manibus meis qō nō crixt de dominio meo.ideo si rex concedit mihi castrū:vt non exeat de manibus meis:bene potero locare nisi faciā in fraudē.de leg.ij.codicil.§. in stitutus.fm Bull. Itē si locarē alicui potenti fine spe recuperationis diceretur crisse de manu mea.arg.l.qui habebat.de leg.iij. Itē est quedaz manus iuris.vt.l.fi.de pericu.nomina. l.j.lib.x.manus refertur ad omnē sensum illi actui congruentē. ¶ Itē no.arg. glo. sophisticum de tribus ⁊ quatuor.⁊ est rubrica q vbicūq; minor numb merus dinumerat maior semper inest ei:ᵇsed quando nō dinumerat:sed sunt dispartite summe.⁊ tunc ei nō inest vt.ī.ō solutio.l.fideiussor.⁊.l.si is qui ducenta.§.j.de reb.dub.⁊ ideo si datum est arbitrio.⁊.l.si is qui ducenta.§.j.de reb.dub.⁊ ideo si datum est arbitrium prioribus cum alijs adiunctis:isti non computantur in numero adiunctoꝝ per dictum.§.j. Item q; nemo pōt adiungi sibi ipsi. ¶ Item glo. format aliud ītium.dicit hic q dñs dat libertatem. Contra aut datur vt suā.⁊ tunc illam perdit.aut alterius:⁊ hoc non inuenit in facto:q; nec ipsius nec sei.⁊ sic de singulis nec inuenit
c in iure.i.in iuris rōne:q; nemo dat qō non hꝫ.ī. q.j. lambertus.

So.hic potest dare p discooperire.fm plac. Tu dic
4 q dare sumit duplicīter. †Primo modo p cōferre.
d Scōo modo pro transferre.ᵈSi accipit primo mō quis dat qō non hꝫ.nam eps dat bñficia. tñ non hꝫ ea in pprietate vel in possessione:sed sufficit qō habeat ius deferendi.Scōo modo nemo decedit qō nō hꝫ in ptāte vel pprietate.⁊ sic non obstat primum. vel dic q habere dr duplicīter.vno modo quo ad libertatē arbitrij.⁊ hoc modo nemo dat qui dare non pōt alio modo quo ad ius formale ipsius rei.⁊ tunc non valet argumentatio.naꝫ si emo a malefidei possessore acquiro interdū ꝺditionez ꝓscribendi quā ipe nō hꝫ qui vēdit.nec mirum:q; actus magis ꝺsideratur penes immediatam psonam q̄ penes remotā:q; qō est magis primum illud magis influit de sua qualitate in patiēte.i.sufficiente subiecto vt no.in.l. si mulier rei.⁊ amota.cum filibus.Bal.

1 ¶ Tyranni an sunt de iuregentiū.
2 Rex an possit expelli a subditis ppter tyrannidē.
3 Prouincia an possit hodie sibi regē eligere.
4 Regna an procedant per electionem vel per successionem.
5 Filius primogenitus an preferatur patruo maioris etatis.
6 Bella quare dicaṫ de iure.
7 Duellū an sit licitum.
8 Egressus modi an sit licitus in bello.
9 Bellū an sit licitū ꝺ principes infideliū in pace nobiscum degentes.
10 Bellum an possit indici ꝺ singularem psonam.
11 Bellum an possit indici ppter debitus pecuniariū
12 Ciuitas ppria dicit que hꝫ epalem sedem.
13 Castra ⁊ fortalicia ad emulationez superioris fieri non debent.
14 Cōtractus an sint de iure vel facto.
15 De dictione dez p quo ponatur.
16 Obligationes an sint de iuregentium.
17 Dominiū an et sua transferatur.
18 Per suam translatiuam legis ⁊ consuetudinis dominium absq; possessione transfertur.
19 Sententia lata super libello inepto an sit de iure nulla.
20 Obligatio naturalis an oriaṫ ex sententia.
21 Per sententiā fori iudicialis an quis liberet in foro penitentiali.
22 Obligatio an oriatur ex sententia confiscationis bonorum.
23 Obligatio an dicaṫ oriri ex mortis sententia.
24 Obligatio naturalis ex delicto nascatur.
25 Actiones an sint de iuregentium.
26 Bannitus in cre ⁊ psona nunq̄d in illo territorio possit aliq̄d acquirere.
27 Rustici antiquitus modicā pecuniam imperatori soluebant.

Hoc iure. ¶ Hec lex tractat de secundis inuentionib⁹ iuregen. Et tractat primo de his que respiciunt immediate psonas.⁊ sunt tria principalia.ſ.bella:distinctio gentiū. ⁊ gentes ¶ Scōo tractat de inuentionib⁹ respicientibus immediate res⁊ sunt tres principaliꝫ.ſ.dominoꝝ singulo d ꝝ facta distinctio quo ad intellectū. Item quo ad distinctionē que tangit manu.i.vt apparere per terminos ⁊ signa distinctiua.⁊ p quo ad agros. Itē per edificia suis terminis ꝓtenta.⁊ hoc quo ad domos.sociati aūt in vnū oppidū faciunt terras quas vulgo dicimus ciuitates si habent epm.aliud dr oppidū si sunt magnaꝝ opum.vel castra si sunt simplices munitiones muroꝝ vel ville si sunt rusticane rei cā.vt frugū de le.ī.si hꝫ.§.vitis. ¶ Tertio tractat de inuētionibus respicientibus ꝺctus ⁊ cōmercia.de iudi.aūt nihil dicit:q; ōia iudicia formalia sunt de iure ciuili.vt no.instī.de ob.in prin. ¶ Et no.q cuz gētes essent in principio:q; mundus nō fuit ab eterno vt docemur ex ipsis factis.⁊ ex ipo processu non nulla fuit in ipso creaturaꝝ ero:dio distinctio gentiuz.in aut.qui.mo.natura.effi.sui.§.j.colla.vij.sed q; deus qui nūq̄ incidit in idē ne sit supfluus fecit mētes diuersas hominibus.ceperunt boies aduersari ⁊ bellare inuicē:q; naturale est qō hoies discor

a ¶ Causati. addō do. Pe. pbi.cor.ī ꝺsi. cxliij. ici.vi so ī lfa p.in.ſ. pte.⁊ in ꝺsil. cexix.inci. vī in lfa a.ī. iiij. parte.

b ¶ Ei. addc do. alexā. de imo. in.l.§. si stipulanti. ꝺ vō.ob.⁊ in.l. cū funeti ꝺ in litē iur.⁊ sic suo consi.xliij.ij. parte.

c ¶ Qō nō hꝫ limita nisi habeat in habitu licet nō in actu sicut ī.c. cura. in fi. de iu.pa. Vñ canonici dant epatum ⁊ cardinalespapatū.⁊ tñ nō habent in actu quod dant.

d ¶ Pro trāsferre. addē sli.in.c. si cautio.ꝺ fi.instr. circa mc. ī.colō.⁊ qō ibi dixi. in apostil. ⁊ dy. in ꝺsil.ī.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dent. vt. j. de arbi. l. si vnus. §. penul. Et bello aũtẽ tum est ad diuisiones gentiũz linguas eoz. rex ne
a ¶ Capite. ad de q̃ no. habẽ tur p feli. i. c. cessitate cogẽte: q; omnia indigẽt capite[a] nati sunt
1 cũ nõ liceat õ pscrip. in. iij. col. post pri. i vsi. demũ ad pdicta. reges. ¶ Sed hic queritur de tyrannis quare tyrã ni † non sunt de iuregen. Rñdeo iusgen. semp bo-
b ¶ Mõ sic. vsi dat̃ psiliuz iu sto regi fm philosophuz dicẽtẽ cũctis esto benign⁹ nemini blan dus: paucis familiaris. oi b⁹ equus: ad ira cundiãtar dus ad clemẽ tiaz pnus: in aduersis fir- mus: in pspe ris caut⁹. oi- bus pdesse de bes: nulli no cere. Decet aũt aiaduer tere ne reges faciat reũ ini quitas impe rãdi q̃ leges hũanas deus distribuit hu mano gũi. xx ij. q. viij. c. q̃si q̃. z. viij. dis. c. quo iure vñ eoz pprijs est iustitiãz iudi ciũ facer. xxiij q. v. c. regũ. q̃ si Prium agãt nõ reges: sed tyrãni cẽsent nã si ipsi erce dũt z qõ faci- unt patiũtur ff. qõ metu cã. l. sz z post. z qõ iniuste i alios faciunt iuste sustinẽt. i. au- tẽ. õ san. epis. §. oibus aũt. naz iniustitia quã in alios faciũt i ipos oz cõuerti. in aut̃. sceni. cir. mediũ. z an a plato nõ ser- uãte canones possit discedi z an ppter b plato possit deponi. viõ p do. feli. i. c. cũ nõ liceat. i. ij. col. postmed. in. vsi. Ad il- lud a plato.
c ¶ Et hyspa nia. adõ feli. i c. cũ nõ liceat de prescri. cir ca med. vj. colum.
2 dicẽtẽ cũctis esto benign⁹ b nemini blan- dus: paucis
3 mus: in pspe ris caut⁹. oi- bus pdesse de bes: nulli no cere. Decet c aũt aiaduer- tere ne reges faciat reũ ini quitas impe rãdi q̃ leges hũanas deus distribuit hu mano gũi. xx ij. q. viij. c. q̃si q̃. z. viij. dis. c. quo iure vñ eoz pprijs est iustitiãz iudi ciũ facer. xxiij q. v. c. regũ. q̃ si Prium agãt nõ reges: sed tyrãni cẽsent nã si ipsi erce d dũt z qõ faci- unt patiũtur ff. qõ metu cã. l. sz z post. z qõ iniuste i alios faciunt iuste e sustinẽt. i. au- tẽ. õ san. epis. §. oibus aũt. naz iniustitia quã in alios faciũt i ipos oz cõuerti. in aut̃. sceni. cir. mediũ. z an a plato nõ ser- uãte canones possit discedi z an ppter b plato possit deponi. viõ p do. feli. i. c. cũ nõ liceat. i. ij. col. postmed. in. vsi. Ad il- lud a plato.
c ¶ Et hyspa nia. adõ feli. i c. cũ nõ liceat de prescri. cir ca med. vj. colum.

ij. cum malus rex tyrãnus sit. Item vnusquisq; põt suã salutẽ tueri. ff. eo. l. vt vim. Item a quo remouet̃ effe ctus nois oz remoueri ipm nomen z dignitas. nam reatus oẽm honorem excludit. C. vbi sena. vel cla. l. j. ¶ Contrariũ est vez: q; subditi non pñt derogare iu ri superioris. vnde licet de facto expellant: tñ supe- rior nõ amittit dignitatẽ suã. C. si seruus expor. l. mo ueor. ¶ Tertio queritur an hodie puincia † possit si bi eligere regẽ. z vr̃ q; non. nã puincie sunt sub natu rali dñio impatoris. ergo nõ pñt offerre alicui merũ imperiuz. in aut̃. de defenso. ciui. §. interim. sz tu dic q; sic si est talis puincia que nõ subsit imperatori: vt hyspania. cũ nã si dñs castelle deficeret in totũ regni cole possent sibi eligere regẽ de iuregentiũ. vt hic. nunq̃d ergo iurisditiones fuerũt introducte de iure gentium. dic q; sic: q; rex significat se habere iurisdi tionẽ. cũ ergo de iuregẽ. fuerint reges. ergo z iurisdi tiões. nõ tñ fuerũt ppriꝰ noibus seu spẽbus distin cte: q; hoc additũ est per ius ciuile. j. de iurisdi. om. iud. l. imperiũ. z ideo oia iudicia sunt de iure ciui. vt no. insti. de ob. in prin. q; oia iudicia referunt̃ ad di stinctionẽ iurisditionis. z habẽt sor̃ma a iurisditiõe
4 ¶ † Quarto queritur vtrũ regnaret̃ dãt p electionem an p successione. z dic q; semp fuit z semp erit q; pri mogenitus succedit in regno. fallit in regno roma- noz q; est tenturũ monarchiã. z tõ est rex eligendus z approbãdus. cx de voto. c. ls. z cx de electio. c. vene rabilẽ. nã si per successionẽ iret indignũ esset or̃dinẽ re gi forte a pupillo vel muliere. j. de curato. furio. cui⁹ bonis z facit q; no. viij. q. j. moyses. ¶ Quinto que ritur si regi duo filij nascunt̃: nec apparet or̃do nascen di. tvtq; ncuter sit rex. ⁹sz alter coz debeat eligi per regnicolas. z magnates z pplos regni. arg. de excu. tut. si duos. ad fille. siquis in graui. §. vtrũ. de leg. ij. l. siquis seruũ. §. si inter duos. de sta. ho. aretusa. vel dic q; uterq; est rex. j. de iurepatro. l. duo fratres.
5 ¶ † Sexto queritur an filius primogenitus prefera tur patruo maioris etatis pro inclyte memorie dño rege anglie est determinatũ q; sic. de consilio suoruz pcerum. vñ moriens anno illo disposuit regnũ suuz ptinere ad primogenitũ nepotẽ suũ filio excluso pri cipe de gaules. z ita ctiã sepe iudicatũ est in filiis per inclytũ regẽ francoz: sz eccla romana iudicauit Prium in rege roberto. nunq̃d aũt iuste iudicauerit tentaui dicere alibi per multas rõnes z leges z hac de cã ad tam magna iudicia habeo oculos nyctico racis. vñ dico q; in regno qõ natura disposuit semp est p nepote iudicãdũ: q; primogenitura in filio re gis est prima dignitas post regẽ iure iseparabili ip sius sanguinis pueniens. z tõ eo mortuo ille q̃ suc cedit in sanguine naturaliter succedit in regno cum natura limitet̃ z ab ea separari nõ possit. ad hoc. C. õ secũ. nup. l. in q̃bus. z. l. siquis prioris. qõ aũt primo genitura sit dignitas. ps ex fede: q; sedẽ dignitatis hz ad dexterã patris vt no. viij. q. j. q̃piculosuz in gl. ord. sz regnũ apulie nõ disponit natura. sz pacto. q; est feudũ. z legẽ trãsmissionis assumpsit ex quentiõe z ideo a teno:e Pctus nõ possumus recedere. vt. C. õ pba. l. ad pbationẽ ibi. dum dicit quippe cum hoc lectio nõ recitantẽ: sz quẽ teno: scripture designat adiuuat. nã interpratio pscripta õr esse text⁹ legis z Pctus. ¶ † Septimo queritur quo sunt bella de iure cũ ex bellis oriant̃ oia mala. Rñdet imo sequunt̃ si nalr bona si bellũ sit iustuz: q; rebelles reducunt̃ ad
6 debitũ rõnis. z cuius finis bonus est ipsum quoq; d bonũ est. z iustũ est oia suo fine determinari. z sicut in naui nõ attẽdit̃ periculũ maris: q; hoc est de na- tura sua. j. de vsufru. l. arboꝝ. §. j. ita in bello. z si- cut accessoriũ disponit̃ fm exigentiã pncipalis dis positi. j. de vsufr. eatenus. §. fi. ita ordo disponit fm exigentiã finis sui. ¶ † Octauo queritur vtrũ duel- 7 lum inter duos fit licitũ cũ alter diffamat⁹ corã re- f ge nõ possit forte aliter recuperare gratiã regis. et e videt̃ q; sic: q; necessitas facit pbabile qõ alr nõ es set. j. de manu. test. q̃ potuerũt. Itẽ q; licitũ est infa- miã suã repellere. j. eo. vt vim. i verbo iniurtã. In cõ trariũ vr̃: q; vt dicit lõgobarda. sub isto clypeo quis sepe periit. Itẽ ius cano. phibet. Sol. dicendũ ẽ q; ex maxima cã est pmissuz. de licẽtia superioris alr nõ vt no. insti. de here. ab intesta. §. pPrijs. in verbo per duelliones. z C. de specta. l. j. li. xj. z C. de gladia. l. j. lib. xj. ¶ † Nono q̃rit̃ nunq̃d in bello sit licitus ex f 8 cessus modi. dic q; manifestus excessus nõ est licit⁹. 9 vt no. Inn. extra de iureiur. in. c. sicut. ¶ † Decimo queritur vtrũ otra reges infideliũ viuẽtes nobiscũ in pace sit licitũ bellũ. z dic vt no. Inno. cx de voto. q; sup. Si tñ ipi bellũ xpianis inferãt nõ est dubiũ: q; iustã retorqutionẽ patiunt̃ iniusti. j. qõ quisq; iurit. 10 l. fi. ¶ † Undecimo queritur nũquid otra singularẽ psonã possit indici bellũ. z dico q; sic. ex iustaz legi- tima cã: puta otra rebelles patrie. vt. j. de religio. l. minime. z õ trãsfugas ad hostes. l. iij. §. transfugas. ad. l. cor. de sicca. z õ bannitos p graui maleficio. naz hoqiõq; possint impune occidi indicit̃ eis bellũ. z valet statutũ suggerẽte rõne atrocitatis delicti z cõ tumacia. arg. j. de alea. l. j. §. q; aũt. z si statutũ dice- ret q; possit offendi in cret psona. ¶ Queritur an oc cisus possit derobari. z dic q; nõ: q; mortuus nõ est ammõ bannitus nec mortuus ppriꝰ spoliari põt: q; nil possidet. l. j. §. scevola. si quis tc. li. esse iul. fue. et q; corpori mortuo nõ fit iniuria: pz q; si q̃s corpus mortuũ gladio feriat nõ punit̃ tanq̃ hoicem vulnera uerit: q; õ mortuus vulnerari nõ põt. vt legit̃ z no. 11 in. l. j. C. qui accu. nõ pos. ¶ † Duodecimo queritur nũquid ppter debitũ pecuniariũ nõ solutũ possit in dici bellũ. vt si ciuitas oz alteri ciuitati centũ milia et nõ vult soluere: nec est impator vel alius q̃ de hoc possit efficaciter ius dicere. z videt̃ q; sic. q; qõ ciui liter fieri nõ põt lz facere de facto p iure suo prosequẽ do. l. ait prator. §. si debitor cẽ. q̃ in frau. cre. nec est pec- catũ vi vel dolo puenire ad suũ debitũ cõsequendũ. vt no. Inn. de immunita. ecclesiarũ: q; plerique. et ar. de leg. ij. cũ pater. §. titio. debet tñ prius denũciari. Itez oz prius diffidari. vt no. in. c. j. de homi. lib. vj. in nouella. ¶ Decimotertio queritur an esset hoc ca su licitũ indicere reprẽsalias. z vr̃ q; nõ. q: in eis nõ saluat̃ debita proportio exigẽdi cũ capit̃ vnus p oib⁹ q̃ nõ oz capi nisi p rata q̃ tãgit eũ p est. lib. vt not. q; cuiusq; vni. l. j. §. q̃b⁹lz certe minor iusticia debite proportiõis seruat̃ i bellis. C. õ cad. tol. l. j. i prin. Si igit̃ est licitũ bellũ. g̃ z repsalie: imo iustiores sunt repsalie: q: ex quo ingredit̃ captus in territoriũ sta tutẽtiũ õ eoz voluntatẽ z statutũ delinquit. lz tõ me rito capi põt debẽt tñ prius oia ciuilia remedia ten tari q̃ reprẽsalie cõcedant̃. nã de natura sui phibi te sunt⁹. C. ne fi. p pa. auc. z oino cũ si. His pmissis 12 venio ad apparatũ. dicit̃ hic q; bella sunt de iuregẽ. g ¶ Sunt. pro qua materia. vide tu do. frã. are. i. l. sti pulationũ. §. sitis. si i facto in. ij. colũ. de acqui. pos. et qõ ibi dixi in apostil.
otra bellũ est illicitũ. ergo nõ pcedit a iure pmisso rio. vt. C. vnde vi. l. meminerint. Sol. hec. l. intelligi tur de bello licito z nõ illicito z no. q; cũ bellũ sit cõ trarioz. necesse est q; vna pars foueat iniusticiã: q; otrarioz extremorũ si vnũ est equũ. aliud iniquũ. j. q; quisq; iur. l. fi. vel dic q; bella licita processerũt a iuregẽ. dispositiue. sed illicita pcutorie: q; oia bel la pcesserunt a nominibus possessiuis meũ z tuum. fm Ja. but. ¶ Opponit̃ scõo. of hic q; de iuregen. sunt reges. Cõtra oẽs iurisditiões sunt de iure ciui li. j. tit. j. l. ij. post originẽ. sic z oia iudicia que a iure descendunt: vt no. insti. de ob. in prin. si sic est. ergo z reges sunt de iure ciuili. nam non pñt regere sine iu risditione. vt. j. ti. j. l. ij. So. iurisditiones sunt iuris gen. inuentiones. vt fortevno noie oẽs iurisditiões vocabantur: sed de iure ciuili pcedit differentia no minum, z forma tam iurisditionum. vt. l. imperiuz. j. de iurisdi.

d ¶ Adde eun dẽ bal. in j. cõ sti. ẽ. in. §. ita q;. vbi allega ui. d. alex̃. de imo. i. d. l. are tusa. q; pater eligit.
e ¶ De hac qõ ne vid̃ p pau. de ca. in. l. ma ximũ vitiũ. C. de libe. pteri. vbi etiaz vide p. d. Jaso. de may. in. ij. et iij. col.
f ¶ Licitũ. q; bus aũt cas bus duellũ p mittat̃ ẽt de iur canonico vide eundem bal. in. c. j. vij. col. de pa. tenẽ. in vsi. feu. vbi est casus. c. ex tuaz. pri mo z scõo. de pur. cano.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de iurisdi.om.iudi.q̄ officioꝝ.⁊ ideo dicunt de iure ciuili iurisditiones.ītē iudicia habēt formā a iure ciuili ꝓpterea sunt de iure ciuili.nam de iuregentium iudicia nō habēt ꝓtes formales distinctas nec ordines cōpositionis:quē nūc hūt.j.ti.j.l.ij.§. deinde ex his. ¶ Opponit tertio dr̄ hic q̄ dñia sunt distincta de iuregē.⁊.immo de iure naturali.vt insti. de obli. que ex delic.in prin. Sol.hic ponit ius naturale ꝓ iure ꝓprio nature humane.i.p iuregē.vel p lege mosayca. Cōtra hoc opponit:qꝛ per.l.diuinā.oia sunt cōia. Sol.expone cōia.i.cōicanda tpe necessitatis. ⁊ hūc est magis ꝺsilis q̄ ꝑcepti respectu fortī indicialis. vel dic ad precedens ꝛ̄tium q̄ de iuregentiū sunt distincta dñia.i.qualitates dñiorꝝ.i.directa ab vtilib⁹ Ita dicit glo.⁊ male:qꝛ simplicitas iurisgē.has formulas non nouit.nam si cognouisset effectū: cognouisset ⁊ cām:ſ nō cognouit cām puta ꝛ̄tum emphiteoticū ⁊ ꝑscriptionez ex qua queritr vtile dñium qꝛ ista sunt de iure ciuili.Itē vtile dñium nō est ius ꝓfectū.⁊ iusgen.iura imperfecta ⁊ semiplena nō nouit ¶ Opponit quarto.⁊ vr̄ q̄ dñia sunt distincta de iure ciuili vt.l.j.ff.de vsuc.So.aut loquimur ꝺ ofio respectu subiecti:aut respectu modi acq̄rendi. Primo casu est ꝺ iuregē.sicut possessio.nā est a possessione ꝺsecutiue.j.de acq̄.pos.l.j.in prin.⁊.l.traditionibus.j.de pac.tī inberet nobis magis q̄ possessio vt l.nihil.§.differentia.j.de acq̄.pos. Sc̄o vero casu respectu modi certū est qꝺ multi sunt modi acquirēdi dñia de iure ciuili.⁊ totidē amittendi. qꝛ gñatio vnius est corruptio alterius.C.de reiven.l.docet an cillā. ¶ Opponit quinto.dr̄ hic q̄ edificia sunt collata de iuregen.ergo ciuitates ⁊ castra sunt de iuregen.⁊.naꝝ ois ꝺgregatio est ꝓhibita.vt.l.j.de colle. illici. So.ibi loquit in collegijs.hic in populis ⁊ vr̄ib⁹ velvillis.nā illa sunt de iuregē.⁊ pūt fieri absq̄ autoꝛitate supioris.dic de hoc.vt in.c.dilecta.extra de excel.ꝓla.per Inn. ¶ Et no.q̄ in terris christia noꝝ illa dr̄ ꝓprie ciuitas que hꝫ epalem sedē⁹ vt no. xcviij.di.c.puincie:sed antiquitus non erant epi.et tī erāt ciuitates.quinimmo non oēs ciuitates hūt locū publicū causaꝝ.vt.l.si duas.§.pe.ꝺ excu.tu. ¶ Ciuitas ergo est que cincta murisveterū autoꝛitate ciuitas nūcupata est.fm cuius legē debent viuere castra in suo territorio ꝺstituta.C.de epi.⁊ clc.nulli.

¶ Itez no.q̄ castra ⁊ fortalitia nō pūt fieri ad emulationem superioris.vt legit̄ ⁊ no.in.l.quicunq̄ castroꝝ.de fun.limi.li.rj. Sed nunq̄d duo dñi possent esse in eadē ciuitate.dicvt in.l.j.C.de metropo.li.rj. ¶ Sexto opponit̄ dr̄ hic q̄ cōmertia sunt de iuregen.⁊.cū nomen cōmertij si gñale.ergo frustra supponit de emptione ⁊ locatione qꝛ frustra dr̄ per plura.qꝺ pōt dici per pauciora.C.de app.l.amplior.ē.ꝺ au.⁊ arg.leg.pediculis.§.labeo. So.hic genus stat ꝓ specie.ſ.p ꝓmutatione.⁊ sic nihil est superfluū fm glo.vel dic q̄ nomen generis.ideo opposuit ꝓpter exceptionē quaꝫ infra subijcit.nam exceptio ꝺz esse de ꝑdicamentis sui generis.l.nam ⁊ liquide. §. cui penus.de penu.le. ¶ Septimo opponit̄ ⁊ vr̄ q̄ cōtractus non sit iuris: † sed facti.vt.l.cū filio.§.fi.de cura.fu. So.talē modum ⁊bendi inuenit lex geñ. sz executio ipsius modi.i.ipm ⁊bere est facti. Cōsidera ergo tria. Primo legem p̄cedentem ⁊ctum oꝛdinantē. Sc̄o ⁊bentium voluntatē ⁊ctum absoluentem. Tertio obligationē vel acquisitionē:inde p̄cedentem. Vel dic q̄ ⁊ctus pōt ꝺsiderari in abstracto put hꝫ sua essentialia a lege. Item pōt ꝺsiderari in ꝺcreto.i.put applicat̄ p facti cām titio vel scio. prio modo est ius.sc̄o est factū.vel dic q̄ aliud est dicere q̄ ⁊ctus est de iure vel ex iuris introductione aliō est dicere q̄ sit ius.nā dictio exꝫ significat qñq̄ cām materialē.vt.l.j.§.ex incendio.j.de incē.ru.nau.ꝛq: cā materialis est cā essendi.ſ nō dicimus q̄ tūc significat cām immediatā. ¶ Itē significat cām formalēvt cū dico ille delinquit ex aio.ꝺ mino.aurilib.§. in delictis.⁊ silr̄ illa est immediata cā:qꝛ ista est cā sui esse ¶ Interdū notat cām finalēvt cū dico mors secuta est ex vulneribus:qꝛ copulatā advnum finē specie ⁊ numero vnū est delictum vt ibi pz. Interdum denotat cām efficientē siue disponentēvt fiat:vt ħ. Et facit ad statutū quo cauet̄ q̄ ꝺdemnato ex homicidio nō ꝓsit par nunq̄d ꝓderit ꝺdemnato de mādato ad homicidiū ꝓmittendū vr̄ q̄ sic:qꝛ denotat cām immediatā nō remotā. Itē dictio de:cq̄ significat cām materialēvt ille cultellus est de ferro.ille fund⁹ est de bonis titij.i.de isto toto integrali.vel quasicq̄ bonavocamus. Ista est quedā pars integralis vel subiectiua.nō curo qñq̄ significat oꝛiginē.vt ego bal. de perusio sum.de excu.tu.sed⁊ repꝛobari.in gl.in v̄bo.commanemus.qñq̄ significat oꝛdinem. vt cū dicimus de seruo fit liber.i.post seruitutem erit libertas.vt.ſ.l.pri. Item cum dicimus de mane fit meridies.i.post mane. Et facit similiter ad statutū qꝺ dicit qꝺ oībus ꝓsit par pꝛeter q̄ ꝺdemnatis de homicidio.q̄ si aliquis est ꝺdemnatus de mandato ꝓsit ei:qꝛ dictio de significat cām ꝓpinquā ⁊ immediatā vt.l.j.§.nunc videamus.de ꝺiugē.cū eman.li.⁊ si dicaꝫ eadem rō est in mādante. Rñdeo illud statutuꝫ est totū fine rōne:qꝛ nō hꝫ viuā rōnem.⁊ iō debemus seq̄ dūtaxat v̄ba.j.de legi.nō oium.sol.matri.l.si vero.§.de viro.⁊.l.ꝑsperit q̄ ⁊ a q̄bus.⁊.j.ad.l. pomp. de parri.l.ij. Sic volo sic iubeo sit ꝓ rōne voluntas.j. de postu.l.j.§.pueritiā. ¶† Octauo opp.dr̄ hic q̄ obligationes sunt de iuregē.paucis exceptis. Contra.ois obligatio.aut est naturalis.aut ciuilis vt in l.iurisgē.§.pactus ne peteret.j.ꝺ pac.⁊.l.iul.vex de bito:em.j.de ꝺdi.inde.sed ois obligatio naturalis est de iuregē.⁊ regula illa nūq̄ fallit.vt.j.de reg.iur. l.cum amplius.§.his natura.⁊ ois ciuilis est de iure ciuili.nam ⁊ illa regula nunq̄ fallit.ergo male dicit.ſo.nō ois naturalis est de iuregē.qꝛ nō illa que oꝛit̄ ex stipulatione vel ⁊ctu emphiteoticove l feudali vt hic.aliquis dicet naturalis obligatio oꝛit̄ ex cō sensu:sz ꝺsensus est ꝺ iuregē.vt.j.de pac.l.j.ergo ois naturalis est de iuregē. So.aut ꝺsidero ꝺsensum vt noīa gñis.⁊ tunc est ꝺ iuregē.aut sub noīe specifico vt ꝺsensus stipulantiū vel infeudantiū.tūc est ꝺ iure ciuili. Modo ita est q̄ vnumq̄ꝺq̄ magis est denominandū a suo eē specifico q̄ a gñali ⁊ idefinita materia.vt.j.de pactis.l.iur.gē.in prin.⁊ iō istam specificā obligationē hꝫ sit naturalis de iure ciuili esse dicemus ⁊ qꝛ iusgē.nō cognouit cām nō cognouit esse ctū.l.j.ſ.eo. Alij dicūt q̄ ex ⁊ctibus nō oꝛit̄ nisi vna obligatio:⁊ illa noīa naturalis ⁊ ciuilis sunt noīa ñ distinguētia substantiam:sz offm̄: sicut aia hois est vna ⁊ hꝫ multa officia ⁊ multa mysteria.nā aia videt audit ⁊ intelligit disputat ⁊ recoꝛdat.⁊ tī non sunt plures aie in vno hoie:sz vna aia tot hūs officia.cuius? est pꝛincеps.hꝫ iurisditiones habeat infinitas. ⁊ in eodē pꝛato bos querit herbā:canis lepoꝛem. ⁊ ciconia lacertā. Sz ⁊tia opi.verioꝛ est q̄ sunt due obligatiōes tm̄:qꝛ copulant̄ advnū finē diffiniunt̄ i singulari nūero.i.sub noīevni⁹.vt insti.de ob.in prin.⁊ est exp̄ssum q̄ sint due.j.de ꝺdi.inde.l.si fideiussoꝛ hꝺ apparet:qꝛ operatio dat nobis intelligere formam sz diuerse sunt operationes.ergo ⁊ substātie.⁊ iō qꝺ perit naturalis ⁊ remanet ciuilis.ergo sunt diuerse nam ea que sunt diuersa in coꝛruptiōe sunt diuersa in generatione ⁊ substantia. sicut natura manifestum est. ciuilis ergo obligatio non est robur additum naturali.qꝛ tūc si cessaret subiectū cessaret additum. naꝫ potest stare per se id quod in altero fundatur.j.de vsufruc.l.ij. Est ergo ciuilis obligatio ciuile pꝛeceptū.seu obligatio redacta i pꝛeceptis iuris ciuilis autoꝛitate. naturalis obligatio est in puris naturalibus cōsistens dispositio. ¶ Et no.q̄ huic naturali adiungitur iuris ciuilis autoꝛitas tribus modis sz cōpulsiue. et tunc pertinet ad duplicē vigoꝛem iudicij scilicet agere ⁊ excipere. Itē permissiue ⁊ tunc pertinet ad vnū vigorē iudicij:qꝛ permittitur excipere. Item suasiue.vt in obliga.antidoti. et tunc nō datur actio nec pariter exceptio. Cōsidera tū de obligatione antidoti.q̄ quia aut est redacta in pꝛeceptis specialibus.⁊ tunc nō datur repetitio soluti.de condi.indebi.l.si non sortem.§.libertus aut stat in suis finibus.tunc aut est solutū animo remunerandi.⁊ cessat repetitio.de fideiuſ.l.si testamento §.pꝛimo.aut respectu alterius cause.⁊ non cessat repetitio.vt pic in gl.fm Jac.butri. Rñdeo ad qōnes. ¶ Et primo quero an ex sentētia trāsferak̄ dominiū.k videt̄ q̄ sic.vt in gl.⁊.l.sunt ⁊ alie.de publi-

c De.ō hac dictōe vide q̄ dixi.ſ.in.l.§. ius naturale eo.ti.vbi ēt p eundē invlti. col.in v̄.circa alimenta.

a Epalem sedē. adde put ēt sentit hic bal. pt eē ciuitas sine epo vt pdo.aler.in l.ij.ꝺ v̄b.sig. vbi ēt pbar.⁊ bar.in.l.j.i.j. col.in fi.v̄.vñ possibile ē.C. de metropo. a lib.rj. ⁊ adde eundē bal. in ti.de pac.con stā.§.nos romanoꝝ.⁊ adde q̄ ciuitas efficit̄ si papa vel impato: scribat castro vel opido vt ciuitati Inn. in.c.cū ab ecclesiarū. in. j. col.in fin.sup glo. sua oꝛdi.

b Er.q̄d añt impoꝛtet hoi et ioide feli. in.c.nolite de ma.⁊ obed.et qꝺ ibi oꝛti in apost. ⁊ dñs pe.pbil. coꝛ.i ꝺsi.xxj.incipiēte in pūti. in lſa.c.i.iij.col. ⁊ in ꝺl.exhitij. incip. viso in lſa ꝺ.i.iij.par te.⁊i ꝺsi.ccxc. incip. tota in lſa ſ. i iiij.pte ⁊in ꝺsi.cxxx.i cip.circa i lſa r.in.ij.pte.⁊ i ꝺsi.xxvj.inci. i hac i lſa g.⁊ i ꝺsi.cc.incip. ꝺsuluerunt i subscriptōne in lſa g.in iij. parte.

1.4

d Antidoti, ꝺqua obloné viō que habēt tur p Feli.in c.ad nostrā.ō pba.i fi. ⁊ aliq̄d in.c. cum essent de sꝛmo.in fj.

e Dñium ad saturitatēy iō Feli.in.c. cū venerabilis. col.ix. de excep.post me.i versi.oporteꝛ tamey.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cia. de acqui. pos. pomp. §. si iussu. cõiũcta. l. claudius. de ẽhen. emp. ℞ de statuti. l. statuliber a ceteris. §. quintus et. l. sed si possessori. de iuretură. ¶ In ẽriũ videtur. de reg. iur. l. id quod nostrũ de excep. rei iud. l. exceptio. Sol. triplex est sñia. quedã dñij adiudicatiua. ℞ tũc trãsfert dominiũ si in patiente id est victo erat dominiũ. alꝰ transfert p̃scribẽdi cõditio: q; sententia habet p titulo. ℞ hoc in rebus mũdanis. secus in spiritualib⁹. q̃ nõ possunt in titulũ p̃scribi. vt i. c. j. de reg. iur. lib. vj. ℞ instituta de officio iudi. §. fin. ℞ l. ediũ. de pecul. quedã est sententia declaratiua. tunc aut ex ea possessio tradit ℞ acquirit dominiũ etiam in instō victori. victus em̃ nihil põt amodo dicere cui clausum est os. arg. l. qui habebat. de ma. test. aut ex ea possessio retinet. ℞ tũc aut est talis sñia que facit ius: ℞ idẽ. vt. d. §. quintus. aut non facit ius ℞ tũc non transfert dñium. vt. d. l. exceptio. C. de transl. l. si pro fundo. ℞ qõ no. in. l. sive apud eo. ti. Sed qñ cognoscam: an sñia faciat ius. Rñdeo si continet ius quo ad oẽs tunc facit ius. alias non vt. l. ingenuum. de sta. homi. nec mireris. nam interdum ẽctus rõne dubij status veritas facit ius quo ad oẽs: vt. j. de transl. l. ꝓtrouersia. alꝛ autoritas iud. vel ẽhentium non possit ordinare alias. tñ legis autoritas hõ facit. ℞ ideo dicitur ius: sꝛ gñale. Quedã sñia est simpliciter absolutoria ℞ illa nõ parit dominium possessori. C. de rei ven. l. fi. ℞ facit ad p̃dicta. dam. infec. l. si finita. §. si devectigalibus. de adul. si postulauerit. §. iubet. p so. cum duobus. §. idẽ rñdit

a ¶ Ciuilis tñ Et idꝛ dic p sñiam ꝯdẽnatoriaꝫ. vt per aler. i. l. si vn⁹ §. pactus. j. ꝺ pac. ℞ ter. i. c. quo ad ꝯsultationẽ. de re iudica.

b ¶ Mꝛopone re. sꝛ q̃d si ad dat vel detrahat libelloan dicã mutare vide feli. i. c. j. ꝺ libel. oblati. co. x̃. circa mutationẽ. ℞ in. xj. col. x̃fi. vnũ vltra oẽs vbi etiã q̃d si mutatio. ℞ an ℞ qñ mutari possit. ℞ ibidẽ ẽt de emẽdatione. ℞ q̃d in ciuili. ℞ q̃d in criminali i. d. c. i. j. col. x̃. ad illã materiã. ℞ q̃ emendãs tenca fresicẽ expẽsas. vide do. pet. phil. cor. in ꝯsi. cel xxxij. inci. viso in lra y. in iij. pte. ℞ adde eũ i ꝯsi. ccxxxviij. incip. reperio. ilra l. i iij. pte vbi si aliq̃d addit vl detrabit dicã alius.

c ¶ Prescriptionẽ. addetñ qõ eo casu quo p citationẽ interrũpit nõ curã an libellus sit male formatus. Ita feli. in. c. illud ꝺ p̃scri. i. iij. col. circa fi. in ver. sed a declaratio.

18 ¶† Et no. q̃ per sñiam translatiuã legis ℞ ꝯsuetudinis dominium absq; possessione transfert in aut. de incestuo. nup. in prin. de publi. l. cõmissa. ℞ arg. extra. de ꝯsue. c. ex pte. Item retenta possessio idẽ operat qõ traditio. j. de rei ven. l. quedam mulier. verũ est si causa superueniens sit ordinata ad translationem dñij: secus si ad meram exceptionẽ. ¶ Et not. q̃ ois actus ordinãt fm exigentiam suã. ℞ ideo declaratio ordinãt ad ꝑpetuum effectũ declaratiuum ℞ absolutio ad ꝑpetuam exceptionem. ℞ hec sunt notanda. ¶† Sedo queritꝫ nunq̃d sñia lata sup libello inepto sit de iure nulla. ℞ gl. instit. de obli. in prin. dicit q̃ vbi est inepta actio sententia ipso iure nonꝫ ac si esset lata a iudice incompetenti. facit extra de emptio. ℞ vẽdi. c. cũ dilecti. tñ dicendum est q̃ etiam actus nullus est de iure ciuili. q; descendit a iurisdi

20 tione: ℞ eaꝫ perpetuat. vt in. c. i. pe. ¶† Tertio queritur an ex sententia oriãt obligatio naturalis. ℞ dic q̃ aut sententia fundãt sup bono ℞ equo. ℞ tunc oritur obligatio naturalis: q; in ea repꝛesentat ius gẽtium. qõ est semper bonũ ℞ equũ. aut fundãt supopinione seu presumptione boni ℞ equi. tñ veritas est in ẽrium. tunc non orit obligatio naturalis. aut est dubiꝫ. ℞ in dubio ꝑsumitur sñia vera. j. de pba. l. ab ea pte. j. de euic. l. herennius. §. gaia. nisi mediꝫ super quo fundatur sit medium fingens vez vt cyrographum: q; tunc tñ presumitur p sententia q̃tum ex radice. ℞ tñ causa ipsius sententie infert ℞ nõ plus. ¶ Quarto quero an ex sñia iudicis obligẽt quis in foro ꝑscientie. ℞ dic q̃ nõ. nisi q̃tũ lex diuina dis-

22 ponit. †Item nec a foro penitentiali liberãt quis per sñiaꝫ fori iudicialis. facit qõ no. xij. q. ij. c. fraternitas. ¶† Quinto queritꝫ an ex sñia ꝑficationis

23 bonoꝝ oriatur aliqua obligatio. ℞ dic q̃ non. vt. j. ꝺ capi. dimi. l. tutelas. §. si libertate. ¶† Sexto que

24 ritꝫ an ex sñia mortis oriãt aliqua obligatio. ℞ dic q̃ nõ q; subiectũ in quo cadere deberet obligatio redit inhabile ℞ nõ capax. q; obligatio semp expectat post se sñiam. sed illa ꝯdemnatio non expectat aliud nisi facti celeritatem. C. de penis. l. cum reis. ¶ Et no. sñia dꝫ esse in patiente dispositio. vt. j. de accu. l.

25 hos accusare. §. oibus. ¶† Septimo queritꝫ an ex delicto oriatur obligatio de iure gentiũ: sꝛ obligatio naturalis. gl. dicit q̃ non. instit. co. §. ius gentiũ. q; delinquens non ꝑsentit. In ẽrium q; seruus obligatur ex delicto non ciuiliter. ergo naturaliter. j. de infa. l. seruus. Item q; qui delinquit ꝑsentit pene. j. de postu. l. j. §. bestias. ℞ in aut. de nõ alie. §. q; vero leonis. So. aut cõmittit delictum iuregen. ꝓhibitum aut de iure ciuili inuentũ. Mꝛio casu aut loquimur q̃tum ad penam que coꝛrespondet delicto generali rõne vt de pena satisfactionis. ℞ obligatur delinquens naturaliter. aut de alia pena. ℞ tunc obligãt tñ ciuiliter. Secõ casu non oritꝫ naturalis

a obligatio sed ciuilis tñ. a ꝑsertim si delinquit per ignorantiã: q; qui errat non ꝑsentit: ℞ q; non põt dici ius naturale. qõ per accidẽs populus sibi adinuenit vt siqs portauerit perlas puniat in. x. ista enim

26 pena iure gen. nõ deberẽt. ¶† Octauo queritꝫ an actiones sint de iure gen. ℞ dic aut egrediunt de potẽtia materie iur. gen. vt ex ẽctibus iur. gentiũ: ℞ sunt de iure gentiũ causaliter non formaliter nec interpretatiue: q; modus ꝓponendi eas est de iure ciuili. de actio. ℞ obligatio. l. naturales. j. ti. j. l. ij. Aut habent materiã ℞ formã a iure ciuili vt tutele ℞ stipulationes: ℞ tunc sunt ꝑcise de iure ciuili. q; cũ omne causatũ sit posterius suo efficiẽte. necesse est vt si cã hꝫ formam a iure ciuili vel materiam. ℞ formam in totum causatũ dicatur esse de iure ciuili vt ẽ. eo. manumissiones. ℞ no. j. e. l. ius ciuile. ¶† Nono queritꝫ nunq̃d

27 bannitus in ere ℞ in psona possit aliq̃d in illo territorio acq̃rere: ℞ vr q̃ non. nã si sñia est de iure gen. ℞ est priuata nihil acq̃rere põt. nec in territorio nec extra. q; ius gen. ex tenditur vbiq; suũ effectus. In ẽrium videt. j. de le. ij. l. si deportati seruo. j. man. l. si tibi mãdauero. §. is cui videt. j. de le. ij. l. si deportati seruo. j. man. l. si tibi mãdauero. §. is cui vt plene dixi. C. de here. instit. l. j. non obstat qõ dr. ℞ no. j. de postu. l. ex ea. q; ibi loquit in coherentijs status. vt in fama hic in coherẽtijs ꝓsensus. ¶ Decimo queritꝫ si princeps imponit subditis collectam. vtrum ex hoc inducatur obligatio naturalis. ℞ dic q̃ si cõcernit rei publice vtilitatẽ ℞ necessitatẽ q̃ tũc sic. vt. ẽ. e. l. veluti. sꝛ si soli⁹ prin-

28 cipis effrenatã voluntatẽ. tũc non oritꝫ obligatio naturalis. ¶† Et no. q̃ rustici olim nõ soluebãt imperatori nisi modicũ. es. in. xxvj. deñ. q̃ quolibet capite vel fumante. cũ tunc non plus indigebat imperium vt. j. de verb. sig. ager. §. j. in gl. sed hodie ꝓdolor. Pellẽ populo rũ excoriticant ℞ vix precarium dimittunt fm bal.

1 Actus denominãt a mutante nõ a mutato

2 Princeps cõmittens cãm ordinario ex forma iuris communis non dicitur noua commissio.

3 Derogatio statuti nõ trahitur retro.

+ Decidens filiũ spurium an teneatur pena paricidij.

5 Casus an sit dabilis in quo ius ciuile inuenerit materiã ℞ formam.

Ius ciuile. Qui addit vel detrahit nouam rẽ facerevt. b. d. ℞ hoc verum q̃ per hoc augeturvel minuitur effectus. ¶ Et no. q̃ actus denoiatur a mutante non a mutato. ℞ sic no. q̃ mutans libellũ ꝺ nouũ

b libellũ ꝓponere. b ℞ ideo ꝯdemnatur in expensis: q; varians est in cul pa. vt. l. edita. C. de eden. est eñ variatio temeritas q̃dam. C. de modo mul. l. eos. ℞ rõne temeritatis veniunt expense. j. de iudi. eñ quẽ temere. ℞ hoc verũ q̃ mutatur in materia vel in forma principali. secus si in aliqua qualitate que non sit cã actionis dandevel denegãde. sꝛ sit cã executionis temperande vt. j. de nor. l. in delictis. §. si detracta. si vero quis non mutat libellũ sed declarat. ille non ꝯdemnatur in expensis q; est idẽ libellus. vt. j. de rei ven. l. idẽ ꝓmp. §. fi. ℞ ideo põt declarari libellus vsq; ad sñiaꝫ. dũmodo ꝓbationes fint certe. nã si ꝓbatio nõ est certa imputet sibi qui ꝓbare debuit. vt extra de ꝓba. c. in pñtia.

¶ Item no. q̃ libellus ineptus: vt q; in criminali non est appositus mensis non põt mutari: sed dꝫ de nouo agi si tpa largiuntur: q; libe-

c lus ineptus non interrũpit ꝑscriptionẽ. ℞ nec ꝓtestatio facta sup eo. j. de adul. accusaturus. ¶ Item no. argu. huius. l. q̃ mutans clausulam de vno loco ad alium locũ ꝺ facere nouã clausulã. arg. j. de seruit.

1 si cui. ¶† Itẽ no. arg. q̃ si princeps committit cãm ordinario in forma iuris cõis. ista non est noua cõmissio. sed si cõmittit extra formaꝫ iuris cõis ꝺ noua cõmissio. extra de rescrip. cũ aliq̃bus li. vj. ¶ Itẽ no. arg. q̃ statutũ disponens idẽ oino q̃ ius cõe non sit statutum: sed si addit vel minuit sit statutũ. vt hic idem no. in. c. j. de ꝓsti. li. vj. ℞ verã est põderato effectu. vt. j. e. l. nã ℞ ipm. ¶ Item no. arg. q̃ qui ꝓfirmat dat qõvez est si ꝓfirmatio sit de substantia: ℞ actus possit cadere in cõfirmante sub suo noie. sed si ꝓfirmatio nõ addit aliq̃d roboris actus nõ denoiatur ab ipsa. j. commo. l. j. cum si. ¶ Itẽ no. arg. q̃ vbi est additum veteri statuto non possumus sequi statutum antiquũ. sed nouũ vt. l. fi. de aque duc. li. xj. ¶ Item no. arg. q̃ statuta renouata per modum ꝓfirmationis retro ligant. j. de li. leg. l. aurelius. §. si testamento si aũt per modũ correctionis ligant vt nunc a tpe scientie. si aũt p modum additionis etiam vident noua statuta. vt in aut. vt fac. no. cõsti.

3 §. fi. per Jac. de bel. vbi oino videas. ¶† Item no. q̃ derogatio statuti non trahitur retro nisi fingat q̃ statutũ antiquum non fuerit factum vt no. in. c. fi. de elec. li. vj. in nouella. ¶ Nunc reuertar ad glos. ℞ quero quõ exponatur adderẽ detrahere. Rñdeo exponitur in materia vel forma. ℞ q; sepe legitꝫ vtunt istis nominibus. Sciẽdum est q̃ materia mater dicitur quasi mater rei. Et ideo omne qõ gignit seu generat illud põt dici materia. vnde ẽctus est materia obligationis. ℞ obligatio est materia actionis. i. cã materialis. j. de pac. l. iuris gentium. §. j. j. de pcu. l. hꝫ. §. ea obligatio. de lega. iij. l. quesitum. §. illud. Forma vero dr. i. formosa. i. pulchra. bene ordinata cõpositio alicuius dispositionis vel dispositi. l. an inutilis. j. de acceptil. ℞ hec in rebus notant ꝓpriam rei essentiam. In vocibus notant ꝓprium significatum

Universidad de Deusto
Biblioteca

ficatum vel impropriū.l.approbatum ti.j.ti.ij.l.benignius ⁊.l.ambigua. Jn vocabulis ergo materia est ipa vox.forma aūt est ipm significatū vel virtꝰ.j.ti.ij.l.scire leges. ¶ Quero igitur exempla.⁊ glo.dicit detrahitur iuri naturali in vsu capionē.⁊ male dicit:qꝛ hoc exemplum respicit qualr detrahitur idest derogatur iuri gentium.vt.ſ.l.prima. alij dicunt detrahitur in successione filij que est de iure naturali.tamen huic iura derogant in filio spurio.sed certe successio cum sit dominij acquisitio non potest esse de iure naturali ſz gentiuz ⁊ ideo tu dic in alimentis que sunt de iure naturali nō spuri
a non est alendus.ª C.de natura.liber.aūt ſz hoc verum in iure fori nostri.secus de iure poli.⁊ de iure canonico extra de eo q̄ dormit in matri.quaz polu.per adul.c.cum haberet. Et illa sa
4 ciunt ad.q.an occidens. † filium spuriū teneaꝫ pena parricidij.nam cum teneatur ipm alimentare si non fiat p.oportet est necare.vt.l.necare.j.de li.agno.ergo non tenet ea lege.q: derogatū est iuri nature.⁊ ad hoc.j.de ritu nup.l.lege.iul.ver. nec distinguitur.⁊.C.de adul.l.ẋba.sed contrariū est ꝛꝛ: qꝛ natura cōis est.j.de accu.l.hos accusare.§.omnibus ⁊.l.quis quis ad legem.iul.maie.per Cy.sed nō fuit consultum de facto q̄ si nomen patris vel fratris vel filij ꝓferatur a statuto,
b q̄ intelligaꝫ solū de legitimo vt.l.filium diffinimus.j.ō his qui sunt iuri vel alicui.iur.q: statuta sunt strictius interpretanda.sed Cy.dicit q̄ fuit male consultum in.d.§. nec distinguitur in addi.Cy.⁊puto q̄ aut statutum ꝓtinet odiū irrationabile:puta q̄ magnates ⁊ eoꝝ filij puniant in quadruplum.⁊ tunc fuit dñ consultū.aut ꝓtinet odium rōnabile ⁊ naturam imitāt.⁊ tūc fit vera opinio Cy. Jtē gl.ponit exemplū de additione⁊ ponit exemplū de matrimonio.ſz certe matrimonium sub suo noīe nō cadit in bestiis.⁊ ideo nō est exemplū de iure naturali primo.ſz rūdeo q̄ immo est bonū exemplū.nā cōiunctio est de iure naturali.adde et ꝓsensum cōiugalem ⁊ discreditur ad ius gen.adde istis formam.idest verba.⁊ fit transitus ad ius ciuile. Jtem exemplū quō addit iuri gen. est. qꝛ sufficiūt duo testes.ſz ius ciuile addit ad numerū testiū. ſ.l. pri.in fi.⁊.C.de testamētis.l.hac ꝓsultissima. Et no.q̄ de facto ꝓsului sup testamento cuiusdā mercatoris facto in barbaria coꝛā duobus testibus.⁊ dixi q̄ valebat.ᶜ qꝛ cū nō appeat
e que forma ibi requiraꝫ p̄sumo q̄ ibi seruet ius gen.tāq̄ gīnale ⁊ equissimū.ar.j.c.l.oēs ppli.in fi. ¶ Quero nunq̄d sit alis
5 q̄s casus † in quo ius ciuile inuenerit materiā ⁊ formā. Rūdeo sic.in tutela fm gl. Et dicit Juno.q̄ si papa vel imperator. vel rex vel ꝓsuetudo nō permitteret aliqs q̄ nemo posset dare tutorem nisi ipe princeps.de fide instr.cū.p. tabellio per Jnn. Jtē inuenit etiā tabellionatū.nā de iure gen.vox mortua maximevnius nō pbat.de fide instr.cū.p.tabellio p Jnn. ¶ Jtē inuenit materiā ⁊ formā substōnis pupillaris ⁊ exēplarie que non sunt de iure gentiū:sed de iure ciuili.l.moꝛib⁹. in prin. j. devul.⁊ pupil. Jtē inuenit materiā ⁊ formā in actu emphiteotico ⁊ feudali ⁊ in seruitutibus oībus. Jt̄ē in q̄busdam delictis.j.de extraor.cri.l.seculariꝫ. Jtē statuta terraꝝ inueniūt materiam ⁊ formam q̄ꝛ vt statutum de monualdo florentie ⁊ statutū de supra tutoꝛib⁹ in ciuitate clusij.⁊ statutū de cōiugatis non faciendis.⁊ de non cūdo de nocte ⁊ filia.in q̄bus nō tenent nouitij aduene:qꝛ nō sunt de genere delictoꝝ.vt in. c. vt alarum.§.statuto.de ꝓsti.lib.vj.

Hoc igitur De legibus ⁊ ꝓsuetudinibus greco facte sunt leges romanoꝝ h.d. ¶ Nota in.l.sequenti ius ciuile non describi hic a cā efficienti. Jtem qūo se hꝫ prētoꝛ ad ius ciuile.naz interdūvt prelatus. Jnterdumvt socius. Jnterdūvt pedagogus.vt maioꝛ corrigit. vt socius adiuuat.vt pedagogus recitat.⁊ facit insti.de actio. §. de constituta cum si.

1 Omnes populi an vtanꝫ iure communi.
2 Populus pōt sibi facere statuta.
3 Populus pōt inducere ius factū sine ꝓsensu superioris.
4 Populus sup magistratu disponere non potest.
5 Clerus sine epō statuta facere non pōt.
6 Nullus populus videt sani capitis.
7 Superioꝛ pōt mandare inferioꝛib⁹ q̄ exhibeāt sua statuta.
8 Epi an possint facere statuta iuri cōi contraria.
9 Intrinseci an possint facere statuta ꝺ expulsos.
10 Statuta ppli ⁊ epi qualiter inter se differant.
11 Rectoꝛ vniuersitatis faciens statutū nunq̄d erat ius ciuile vel prētoꝛium.
12 Statutū an valeat q̄ iuramentū minoris non valeat absq̄ consensu curatoꝛis.
13 Epus an possit mandare iudici secularicꝫ faciat tale iuramentum seruari.
14 Statuta ad que tpa dicanꝫ referri.
15 Statutū dicens q̄ monachus nō succedat si quis ꝺ statutū esset factus monachis an includatur.
16 Statutū an ꝓtineat futuras psonas.
17 Constitutio penalis nunq̄ habet locum nisi contra futuros non seruantes.
18 Jn statutis an intellectus literalis sit sequendus.
19 Jn statutis an sit sequendus intellectus ciuilis.
20 Jntellectus dicit quedaz diuinatio.
21 Juder habet potestatē assimulandi.
22 Jus cōe an interpretetur statuta.
23 De interpretatione in statutis.
24 Jnterpretatio que sumit per argumentū a ꝺrio sensu an habeat locum in statutis.
25 Argumentū a ꝺrio sensu in iure nō est semper validum.
26 Propria verbi significatio sumitur ex autoritate legis statuentis.
27 Verba statuti efficaciter sunt intelligenda.
28 Jn statutis clausula generalis et specialis eādē vim ⁊ interpretationem habent.
29 Statutū trahitur ad contractum.

Omnes populi. Oēs populi pōt facere sibi statuta.⁊ vbi cessat statutum hꝫ locum ius ciuile.h.d. De regimine naturali gentiū ⁊ ciuili dictum est.verum qꝛ ciuitates habent propria statuta⁊ leges q̄bus se regūt.ideo ō his hic ponit. Populi ergo aut viuūt cōibus legib⁹ aut ppriis statutis vt hic.vel ppriis consuetudinibus.j.ti.ij.l.de q̄bus. ¶ Quero an oēs populi per oīa viuant iure cōi.respondeꝫ q̄ non oēs.nam partim populi vtuntur iure communi. ptim propriis statutis.ius commune appellat hic ius ciuile.vbi viget eius autoritas.sed vbi non viget.tunc vocatur ius cōmune.idest ius cōmunissimum.i.ius gentiuz.ius ppriū appellat pprissimum.idest propriū statutum q̄ sibi quilibet po
2 pulus constituit. ¶ † Nō.ergo q̄ populi pōt sibi facere sta
d tuta.ᵈ conco:.j.de priui.credi.antiocēsium.j.de decre.ab oꝛ. fuci.l.si.j.qō vi aut clam.l.prohibere.§.plane.C.de nora. si serui nostri.⁊ in.c.j.de ꝓsti.li.vj.nam sicut populus potest habere ppriam consuetudinem.j.de editi.priua.l.an in totū. j. de legi.l.de q̄bus.l.vendito:.§.si ꝓstat.j.cōia predi.a qua nō est recedēdum.qꝛ hꝫ vim nature.vt.j.de aqua plu.arcen.l.j.§.de nicꝙ ⁊.l.in summa vnde tenoꝛ ⁊ ordo ꝓsuetudinis ⁊ statuti nō dꝫ ptermitti.vt.d.§.si ꝓstat.⁊.C.de iure fis.l.certa forma li. r. ⁊.j.ad munici.l.ꝓstitutionibus.nā oꝛdo rei dt forma rei. que non dꝫ preuaricari etiam in actu fauoꝛabili.vt.j.de ver.obli. que nome.§.flauius hermes. ¶ Modo restat videre nunq̄d
d in tali statuto requiratur autoꝛitas superioris.⁊ videt q̄ nō qꝛ populi sunt de iure gentiū.ergo regimen populi est de iure gen.vt.ſ.e.l.ex hoc iure.sed regimē non pōt esse sine legibus ⁊ statutis.ergo eo ipo qō ppls hꝫ esse habet p ꝓsequens regimen in suo esse sicut omne animal regitur a suo spiritu p prio ⁊ anima.⁊ si bene se regit non potest superioꝛ se impedire.qꝛ ppter beneviuentes non sunt facte leges prohibitoꝛie ſz ppter errantes.nam si naturaliter ea que legis sunt faciūt ipi sibi sunt lex ⁊ sanis nō opus est extranea medicina.si ergo statuta sunt bona fm exigentiam ⁊ conseruationem publicaz illius loci.non indigent alio directoꝛe.qꝛ ꝓfirmata sunt ex pria naturali iustitia.preterea q̄tum vnūquodq̄ hꝫ ō forma essentiali.tantū hꝫ de virtute actiua.ſz populus habet formā ex se.ergo ⁊ exercitium conseruandi se in esse suo.⁊ in forma propria.nam hoc est naturale⁊ permissum q̄libet vnūquodq̄ studeat ꝓseruationi sui esse.ā.c.l.vt vim. Preterea populi prohibentur statuere illicita.ergo licita sunt permissa pꝫ primū.C.ō monop.l.j. Preterea non debemus requirere plus q̄ lex requiratvt.j.qō quisq̄ iuris.l.ij.qꝛ termini qui placent legi debent placere nobis sine alia subauditione vel interpretatione. de hoc no.e.ti.l.fi.qꝛ contenti esse debemus de eo in quo lex figit pedes.sed lex ꝓtenta est ꝓsensu populi.ergo ⁊ nos.j. de leg.l.de q̄bus.§.nam cū ipe.nec pōt dici q̄ ibi loquaꝫ solum de populo romano.nam ibi ponitur rō ad principiū leg.⁊ in
3 principio loquit soluꝫ de alio ppło. † Preterea ppls potest inducere ius tacitum sine consensu ⁊ scientia superioris.naꝫ inducit ꝓsuetudineꝫ nesciente superioꝛe.vt in.c.j.de ꝓsti.lib. vj.ergo pōt inducere ius expressum.i.statutū:qꝛ iusexpssum ⁊ tacitū vbi nō attendit forma verboꝝ.ſz ꝓsensus idē operantur qꝛ ꝓueniunt in eā ⁊ radicez potentia.ergo in effectu.Sic em̄ arguit iurisconsultus.in.d.l.de quibus.§.nam cum ipse. Preterea videtur expressum de priuile.credi.l.antiocensiuz de decre.ab oꝛdi.fa.l.fi.C.de nor.l.si serui. Jn ꝺrium facit.nā populus non pōt disponere sup magistratu.nisi confirmet⁹

a ¶ Valendus dic q̄ imo ꝺ alij etiā si pt in testō ea dari phibuit:vt p cundē bal.in l.id qō pauperib⁹. C. de epis.⁊ cle.in vi.col.in.ver. vlt.queritur.
b ¶ De legitimo vide ang. in ꝺsti.xxxij.in cip. duo sunt gña filioꝝ:⁊ i ꝺsti.inci.in nomie dñi amē. Dñasfrācisca ꝺdidit testm: ⁊qō perfecti.i c.i.pñtia ō p ba.in princi. ix.col.
c ¶ Valebat. i q̄bus aūt ea sib⁹ valeat testamentū cuz duobus testibus. vide firmanuz in suo aureo repertoꝛio in v̄. testm̄ qualrverficu.vj.
d ¶ Statuta. adde.ꝺ.ab.⁊ anto.ō bu.in c.qō clericis. de fo.cōpe.et do.alexan.de imo.hiez do. fran.are.in.l. ꝓtinuus.§.cū q̄s.in.iij.col. post me.in v̄. tu aūt aduerte cū sequen,

Universidad de Deusto
Biblioteca

superiorē.vt in autentico.ō defen.ciui.§.in crimine.ergo nō
potest disponere super iure reddendo a magistratu.q; cū ma
gistratus sit superior populo rōne confirmationis superio
ris.ergo ppl's non potest imponere legem magistratui.quia
non potest inferior imponere legē superiori.vt no.ī.de cōstitu.
princi.l.ī. Preterea ego video q; populus nō potest uni
minimū actū iurisditiōis exercere.nisi interueniat magistra
tus.vnde nō potest a pud populū aliquis emācipari.vt.ī. de
seruī.reipublice.ma.l.ī.sed statuta condere est iurisditionis.
q; qui statuit ius dicit. imo facit quod plus est q; dicere ius
vel reddere.ī.q; quisq; iur.l.ī. Preterea est forma legis q; ma
gistratus faciat propositā ⁊ interrogationē in cōsilio vel par
lamento populi.vt.ī.de leg.l.ī.in glo.nā consul.ibi vices ma
gistratus gerit. Preterea offic quod est necessariū ad ordinē
rei est necessariū ad esse rei.sed populus nō ozvocari nisi per
magistratū.vt.l.obseruare.de decur.lib.x. Preterea videt.l.
expressa.C.de leg.l.si quod extraordinarium. li.x. Preterea
clerus sine episcopo nō pōt facere statuta.q; essent mēbra ca
pite mutilata. ergo idē in populo.populus cū debet subesse
nō preesse cū magistratus sit eius princeps.de excu.tuto.spa
donem.§. si ciuitatis. Preterea nullus populus videt sani
capitis.q; quāto maior numerus. tāto minor intellectus de
appella.l.si cōstat.ī.qui ⁊ a qui.l.si priuatorū.ī.de polli.l.to
ties.preterea populus romanus in quo erat oīm populor
vis ac potestas abdicauit a se imperium. ergo nō remāsit in
mēbris.q; cū capite fortunas suas trāstulit.C.de legi.l.si.et
l.qui ex liberis.§.ī.ī.de bo.pos.scōm tabu. Preterea a quo
remouetur genus remouet ⁊ quelibet eius species.C.de trās
ac.l.si causa cognita.sed a populo remouet oīnis iurisditio.
ergo remouet iurisditio statuēdi.vnde dicit Jnno.q; penes
populū iurisditio nulla residet hodie.de cōstitu.cū acceessis
sent Jtē ibi notat Cōposto.q; nullavniuersitas potest facere
ostitutionē absq; magistratu.⁊ hec opi.seuera est⁊ tenaciter
seruatur in terris ecclesie adeo vt si tota prouincia marchie
vel ducatus faceret statutū nō admitteretur per ecclesiam ni
si esset approbatum.sicut si castrum faceret statutum non ad
mitteretur nisi per commune ciuitatis approbaretur.vt.d.l.
nisi per commune ciuitatis approbaretur.vt.d.l.
g ¶ Heri ipe
rij.adde eūdē
bal.ī.l.nulli.ī
ij.q.C.ō sen.
⁊interlo.om.
tudi.
b ¶ An epī.ad
de.d. alex. de
imo.ī.l. more
v.col. ō inrisd.
om.iu.⁊ in. l.
stipulationū
alie.in vl.col.
ī v. cī gl.ī.de
v.ob.vbi ēt p
bart.⁊ alios
oēs⁊ p eundē
bal.ī.l.ī.ī vlt.
char. C. q; ad
mi.vbi ēt per
ludo. pō. ⁊ p
eundē bal.ī.l.
receptitia. in
iij.no.C. ō cō
sti.pecu. ⁊ in
marg.in. v si.
epis v.rr.in q̄
bus ēt iurib⁹
habet ō cōite
marchiōe ⁊c.
⁊adde tū qō
statuere non
pōt q; liceat si
ne cāe cogni
tōe p nūciare
vt p fel. ī.c.ec
cle.S. marie
ī.xj.col. ī. fi.ī
ver.ij.no.ō cō
sti. ⁊ nūq̄d ex
cā magna ō
ius canonicū
statuet pōt vi
de p eū. in.c.
canonū.ī.xv.
col.circa me.
⁊pleni⁹ i.c.q;
sup his versi.
quotidie alle
gat de ma. et
obedien.

cut dīs est moderato: ⁊ arbiter ita talis ciuitas.vt not. ī.qō
quis.iur.l.ī.in gl.ordi ⁊ pōt in subditos oīa statuere ⁊ in sum
ma q̄tum ꝫ iurisditionis tūm ꝫ autoritatis condendi statu
ta.q; statuta condere est iurisditionis ⁊ cuno posito ponit re
i quū.⁊ remotouno remouet reliquū fm bar. Et qñq; est me
a ri imperij,a vel mixti fm causas quas deciditvt.l.imperium.ī.
de iurisdi.om.iudi.per Bar.tū sicut ius dicēs nō pōt tollere
naturalem obligationem sic nec statutum.vnde penalia sta
tuta nō absorbēt obligationē naturalē.ī.q; quisq; inr.l.ii.§.
fi. Jtē ℨ leges derogatorias clausula nō obstante apposita
in statuto nihil operat.c.l.§.fi is per Ja.bu.tū illa rō est in
discreta.nā si statuta ex iurisditōe vīz capiūt. ergo nō teneret
statutū q; potestas teneat exequi instrumenta.q; ppl's in ma
gistratū non ꝫ iurisditionē. Jtē si illa sunt connexa.ergo q;
libet magistratus posset facere statuta.quod est falsum. C.ō
sen.⁊ interlo.l.nulli.⁊ si princeps exp̄sse non permitteret sta
7 tutū nō valeret.de fi.instr.c.cū.p.tabellio per Jnno. ¶ Et
no.q; superior pōt mandare inferioribꝰ q; exhibeant sua sta
tuta.vt si quid est ibi corrigendum corrigat.de extraor.cri.l.
sub pretextu.⁊ ibi per bar.cū non liceat hoc nisi certis maio
ribꝰ magistratibus expressis in iure.⁊ illis qui habent cū eis
parem iurisditionē.⁊ iō signanter illa potestas ꝑceditur alī
quibus ne vsurpet ab oībus.C.de offi.pfec.preto.l.noma.ni
si accedat ppl's cum magistratu.vt no.in.l.ī.ī.q; quisq; iuris

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ l.ij.⁊ ibidē vbi eūdē bal. ⁊ bart.⁊ adde ad materiā q̄ habenē p Fel.in.c. q̄uis. i fi.de offi.de lega.⁊ in.c. fi q̄s. circa me. ij.col.eo.libr. vbi qualr intelligaī statuz q̄ stari debeat libris mercator.

b ¶ Cōtra erpulsos. Vid Feli.in materia omnes. in xv.col. in me. de cōsti.⁊ adde Ludo.pō. in.l.j.v. col.j. qō quisq; in. ⁊ Flo.in.l.te statrix.§.fi.ff. si seruꝰ. vēn.⁊ eūdē bal.in.l. j.C. de cadu. tollē.⁊ in.l.ij. quēadmodū testa. aperi.⁊ in dicta.l.fi.⁊ plene p alex. hic.

c ¶ Remissio. Tu tamē vide do.bar. sozi.i cōsi.lxviij.incip.fruſtra.v̄. ij.respondeō. cū seq.in.j.pte.q̄ iuramentum prestituz ad suā vtilitatem cuz pars possit remittere eadē ratione videtur q̄ possit remittere exceptionē piurij surgentem ex iuramēto prestito ad eius vtilitatez. vñ si simlatio alegeō ⁊ pbeō pars aduersa excipiat de piurio: poterit replicari. qō videō remissū periuriuz inquantū consensit contractum fieri simulatum. qō nota.

d ¶ Sz pone. Dic hac.q.vide p abba. in c. dilecto. de prebē. ⁊ in.c. ostitutus. de rescrip.col.iij vbi tenet cuz Bal.

re inter se statuta specialia ⁊ta statuta gñalia illi⁹ ciuitatis.⁊ videtur q̄ sic. nā eoipso qō collegiuz est approbatum pōt facere statuta inter suos iuratos. a C.de consti.pe.l.ij.ª in fi.tū si est cōtra gñalia statuta nō tenet illud seruare potestas.q: maioꝛ est eis. vt ibi no. Ad idem facit in auē.de fideius.§. argentariozum.nā talia statuta sunt approbata p ius cōmune.ergo nō indigent decetero approbari.vt in.l. j.de thesau.lib.x. ¶ In contrariū videō q: fm.l.generalē decet. i.oportet viuere oēs q̄ in ciuitate sunt. j.de legi.l.ij.q: iura nō in singulas personas ⁊c.vt.j. eo.tit.l.iura.nec debet cadē populi vniuersitas diuerso iure censeri.de vsucap.l.eū qui edes. q: diuersitates sunt odiose.⁊ plene tristissimi euentus. vt.j. de oꝛig.iur.l.ij.§.⁊ cū placuisset.in ver.initiuz.Sol. inter ipsos possunt habere ꝓpria statuta a gñali lege discrepantia facta sup factis illius artis vl̄ pꝛofessionis non super alīs.puta super hereditatibus. arg.notatoꝛ in.d.l.per iniquū.¶ Nec tamen statuta nō nocent alijs q̄ ipsismet ⁊ heredibus eoꝝ.nam talia statuta dicunt cōuentiones: vt.j.de leg.sed ⁊ ca. ergo alijs nō nocent: vt.j.de pac.l.si vnus.§.aīi oia. ergo alijs nō nocent: vt.j.de pac.l.fi vnus.§.aīi oia. b ¶ †Queritur viterius nunq̄d intrinseci possint facere statuta cōtra erpulsos.b.⁊ videō q̄ sic.q: intrinseci faciunt populū nō dispersi ⁊ vagi per munduz. ertra de no.oper.nūcia.cum ex iniuncto.per Inno. ¶ In contrarium.q: cōtra spoliatos anteq̄ restituant nō potest ferri sentētia pois.ergo nec sententia statuti.ij.q.j.in primis. Itē cōtra eos pōt esse cause fingi. Itē nō possunt cōparere ad contradicendum. vt in.c.pastoꝛalis.de re iudi.in clemen. Itē statutū sit a capitalibus inimicis coꝝ.ergo non valet sicut nec sentētia.j.de arb.nō distinguemus.§.cū quidā. Itē sit a notoꝛie suspectis.ergo non tenet.vt.l.j.C. Itē sit a notoꝛie suspectis.ergo non tenet.vt.l.j.C. si quacūq; prędi.po.⁊ videō fieri dolo malo.⁊ sic obstat ereceptio doli.vt.l.j.in fi.de doli excep. Item facit qō no.in.c.statutū.de rescrip.li.vj. Preterea ex quo sunt erpulsi desierunt esse de illa vniuersitate.⁊ de illo coꝛpoꝛe.de capi.dimi. amissione.§. qui desiciunt.ergo tanq̄ extranei nō sunt sub statuto. Dic q̄ si quidē sunt erpulsi ex iusta causa valet statutuz. q: delictū nō debet eis prestare exēptionē.d.§.q̄ deficiunt.⁊ arg.in.l.de pollicitationibus.j.de polliciꝛ. ⁊ qō no.in.l.ad eog.qui.er cau.in pos.ea. Et concedo q̄ iurisditio remanet penes intrinsecos.q: cohercet territoꝛio.⁊ intrinseci possident territoꝛiū. Itez intrinseci sunt vniuersi:⁊ erpulsi sunt singuli. Item absentes nō sunt vocandi.⁊ intelligo de statutis rationabilibus.si autē sunt erpulsi iniuste ⁊ de factoꝛ tion

Universidad de Deusto
Biblioteca

Item statutū dicit q̄ exceptio vsuraria non admittatur an opponenti possit inferri pena. et videtur q̄ non per dictā.l.et argumentū.C.de legi.l. non dubiū. Sed pōt responderi.ad.l.seius.q̄ illa loquitur in priuata persona.sed hic loquimur in legislatore. qui pōt adijcere penam et facere penalia. nā legislator non tantū penā.sed etiam materiā delicti potest inuenire.j.de extraor.crimi.l.saccularij.§. sunt quedam.sy respondeo q̄ in phibitis illeq̄ nō pōt statuere reducit ad istar priuati. preterea maior potestas requiritur in adiectione pene q̄ in dispositio principali.vt.j.de iudi.l.ij.§.his datur.ergo qui nō habet disponere simpliciter nō potest disponere penaliter

14 ¶ Nūc videamus ad que tēpora referant statuta. et dic aut habent relationē ad certum tempus et certos casus nominatos sigillatim. et illud tempus cū suis casibus cōprehendunt. et non aliud.aut habēt relationē ad certum tēpus et in certos casus.z tunc cōprehendūt illud tempus cum suis casibus nondū decisis.secus in decisis vel trāsactis.j. ad tertul. l.j. in fine.et intelligunt quo ad hunc articulū decisum etiam si sit a sententia appellatū. idez est in casibus conclusis in quibus nihil noui inrisvel facti potest allegari.vt in auc.vt cum de appella. cogno. in principio. et de causa possess.c.pastoralis per Innocen. aut habēt relationē simplicē z indifinitā. idest implicitam ad casus preteritos et futuros.et tunc aut noua lex refert veterem et trahitur ad tempus veteris legis.isti.de here.qua.et diffe.§.sed his permittit pretor.aut interpretat verba et mentē.l. veteris et idem quia retrotrahit.argumentū.in auc.de fili. ante dota.instrumen.na.§.fi. aut interpretat mentē legis cessantibus verbis. et tunc de rigore trahitur retro. Sed de benignitate non.C.man.l.ab anastasio in fi.aut innouat legem veterē aliquid addendo vel detrahendo.et non trahit retro in auc. hec cōstitutio inouat.col.viij.aut lex noua simpliciter disponit.et tunc aut per modum indulgentie. et non continet futuros casus:sed preteritos.j.de legibus ex lex.aut per modū regule.i.legis generalis.et tūc cōprehendit futuros casus.vt no.de cōditio.et demōstra.l.cuz tale.§.fi.quia hec est natura legis. ¶ Casus autē futurus dicit qui est in potētia suscipere diuersas legū formas. Preteritus autē casus dicit i quo non cadit noua forma.C.de donatio. que sub modo l.pfecta.et.C.de legi.l.leges.et ibi pene dixi. ¶ Et not.q̄ secus est in sententia hominis. que continet tm̄ preterita.vt.l.j.§.j.j.de vsuris.et no. in.c. romana.de senten.excō.libro.vj. ¶ Itē nota. q̄ verba.l. generalis exponūtur.de futuro.l.j.j. de condi. et.l. Et nota.q̄ aliud est querere vtrū.l. noua trahat ad veteres casus.et de hoc dixi modo. aut vtrū trahat ad veteres leges.et tunc dic.vt.j.de leg.l.non est no vū.et.l.sed et posteriores. ¶ Sed an trahat ad veteres res.verbigratia. statutum dicit q̄ dñe nō possint portare serica vestimēta an possint portare vetera retrofacta.et dic q̄ oia cōprehendit.quia generalis est illa determinatio.extra de vi. et bone. cleri.c. ij.in glo.vestibus.per Jo.an. ¶ Sed pone statutū dicit q̄ filia dotata non succedat.modo quidā dotauerat filiā ante statutū.sed iste decessit post statutū. an ista succedat.et videt q̄ sic.q: statutū non trahit retro cū natura.le.sit respicere futuros casus. C. de decur.l.penul.lib.x. In contrariū quia licet ratio.exclusiua sit ex causa de preterito tamen casus deferēde hereditatis est de futuro et istud est verius cum istud participiū dotata sit aptum includere preteritum. Sedverbum succedat non est aptum includere

15 nisi futurā successionē. ¶ Sed quid si statutū dicet q̄ monachus nō succedat certe si quis ante statutū esset factus monachus nō includit in statuto. q: layci nō possunt statuere contra monachos et clericos: sed monachati post statutum non succedunt. q: statutū pambula hora professionis reddit eos incapaces fm Ja.butri. Alij dicūt q̄ nō valet statutū tā q̄ religioni contrariū. Item.l.deo nobis.videt istā causam et causatum simul reprobare. Itē ad hoc.in auc.de sanctis.epis.§.sed hoc in presenti. in ratione sui.nō ob.qō no.j.de leg.l.de quib⁹.quia ibi specialē ppter ipsius rei.i.feudi naturaz.j.de ver. obli.ita

16 stipulatus. ¶ Sed nunq̄d statutū cōtinet futuras personas verbigratia dicit statutū q̄ vxor et filij bannitorū non possint stare in ciuitate antia dicit statutū q̄ vxor et filij bannitorū non possint stare in ciuitate antia nati post legē et post bannū poterūt stare.et videt q̄ nō.quia magis debet eis nocere delictuz patris q̄ ante natis.C.de liber.et eorum liber.l.ij. et.j.de sta.ho.iperator adrian⁹.in fi.et qō no.eo.ti.l.in seruorū mortuo tamen patre redire poterūt ad ciuitatē.q: bannū morte extinctū est.vñ ammodo non sunt filij bannitorum.vt.ff.de leg.ij.l. titia. §. vsuras. per Ja.

17 ¶ Hoc tamē scias q̄ cōstitutio penalis nunq̄ habet locū nisi cōtra futuros nō seruātes.q: vetera facta noue pene nō subiacēt.vt plene no.i pbe.cle.in glo.videt per hanc literā nimirū quia ratiōe pene est ius nouū. licet veteri sit ānexū.vt.ſ.e.l.ius ciuile. Itē hoc pbat ratio naturalis. Illud qō natū non est nō habet operationē aliquā. sed lex anteq̄ lata sit nō est nata.ergo nō prius pōt esse in operatione q̄ sit in suo esse.hac ratione posthumus nō rumpit testamentū anteq̄ nascat.q: nō est homo.j.de iniusto testamēto.l.ij.de col.bo.l.fi.et ideo statuta que trahūt se retro sunt cōtra rationē naturalē.nisi sint fundata in veteri radice.nam eo casu quo formā et originē ceperūt ex veteribus traberent ad cosdē casus. vt i auc. de filijs ante do.instrumen.na.§.fi.et argu.ad.l.falci.in ratione. §.si filio versi.vt enim opes. Nunc videamus aliquid de intellectu statutorū. Est autē duplex intellectus.s. literalis.i.grāmaticalis in quo recurrit ad speculatiuos grāmaticos.puta ad catholicōnē.et ciuilis in quo recurrit ad mentē z rationē legū. qui intellectus vocat sensus.i.volūtas. C.de liber.

18 preteri.l.ij. ¶ Primo ergo videamus nunq̄d i statutis debeamus sequi intellectū literalē. Est autē intellectus literalis sonus verborū extra neo nō indigēs interprete.vt in capitulo exit qui seminat.§. fi.de verbo. signi.lib.vj.j.de institor.e.l.si pupillus.§.pscribere. intellectus autē precedens appellat intellectus subtilis.et ideo laudat papi. Itē claudius magno ingenio.j.de condi.z demōstra.l.a testatore. Itē Paulus et scevola dicūt vertices.q: legū mētes cōsiderauerūt.j.de excusa.tu.l. scire oportet.§.et si marime.dicit etiā intellectus literalis.i.vulgaris.sicut vulgus intelligit de supel.leg.l.labeo.de leg.iij.l.liberorū.§.q̄ tamen cassius.dico ergo q̄ i statutis debem⁹ seq̄ literalē z planū intellectū ad vugē si i eo pōt saluari ratio motiua statuti:sed si nō pōt saluari rō. tūc sec⁹. Exēplus Dicit statutū si q̄s fecerit sanguinē i palatio puniat in centū.certe nō puni

a nisi barbitōsor.ª ¶ Quia pena succedit loco iniurie nō loco bñficij.l. quānis.j.de in ius vocā.z ibi nota p doctores nō obstat.l.psperit.j.q̄ z a quibus q: nō debet pri⁹ inqri an testis sciat veritatē quā deponat. z sibi datus est termin⁹ testificādi.vñ merito est expectādū.q: ante nō pōt scire an testis sciat vel nesciat cū ab ipso teste inquirēdū sit an fuerit psens vel absens.nā z absentes scisit interdū quedā cōferētia ad veritatē pbandū puta famā z diecturas. Est ergo illa.l.dura.q: religiosa.tñ rō legis nō prorsus deficit i absente.nā lz nō possit plene pbare pōt adminiculari circa pbationes.sed tñ bñ fateor q̄ hoc solū sufficit p rōne. q̄ ita scriptū est i lege. vt no.j.dist.c.oēs. ¶ Sedo q̄ro an i statutis debeam⁹ seq̄ itellectū ciuilē. vt no.j.dist.c.oēs. ¶ Sedo q̄ro an i statutis debeam⁹ seq̄ itellectū ciuilē. et videt q̄ sic.l.si cui.j.de serui.z.l.ij.de nox.z ideo i statuto cōtra nō subditos nō includūt clerici vel eccle.tāgit hoc Bar.de cōdi.isti.l.si q̄s subditiōe. Restringūt enī verba absolute plata ad id qō sit possibile de natura: de facto:z de iure: z fm bonos mores.j.q̄ z a q̄bus.l.si rogat⁹.§. matrimonij.de verbo.signi.nepos peulo. ¶ In otrariū videt:eo q: iste itellectus est quedā diuinatio in auc.de testamētis. imperfec.§.j.z ideo verbis est inherēdū.j.de exercito.l.j.§.si is qui nauē.de supelle. leg.l. labeo. Solutio si talis itellectus est rationabilis z pōt colligi ex verbis vel intellectus cōtrari⁹ est impossibilis.tūc debemus seq̄ mentē arg.de liber.et posthu.l.gallus.§.j.z.l.talē.§.fi.de heredi.insti.secus si ex verbis nō pōt elici.nec psumi.quia tūc dicit casus omissus argu. j.de libe.z posthu.l.cō modissime.z.l.si vero.§.de viro.solu.matrimo.z.l.fi. C.de predi.curi.li.x. et.l.in quorū.j.de pigno. ¶ Tertio quero que sunt illa que faciūt mentē legis presumi. Respondeo inter cetera est paritas equitatis:que similitura in diuersis terminis creditur suadere.l. illud.j.ad legem aquil. quia non videntur discrepātia que in ratione conueniunt.nam ratio est cōiunctio diuersoruz casuum ad eundem finem tendentium.j. de legi.l.non possunt.et.l.nam vt ait.et.l.ideo quia. Est autem ratio vigens disputatio vel euidens demonstratio.vt nota.in.l.j.§. veteres. de acquiren.possessio.et infra de leg. l. non omnium. et ideo ratio debet esse certior dicto. Facit quod nota.j.de offi. procurato.cesar. l. si. et vbi lex dicit certo certius est rationem ratione corroborat. vel ratio est quidam motus animi visum acuens: veraq̄ a falsis distinguens: vel ratio est mentis motus in his que dicuntur decernere vel convertere valens. C. de indi. vid.l. fina.

b de reuocan.donat.l.his solis. Equitas vero est[b] rectitudo iudicij naturalem sequens rationem.vt.l.j.post principium. j.si quis testa. liber esse. inf.fuerit et infra. q̄ quisq̄ iur.l.j. primo responso.et.l.bona. fides. j. deposi. Eadem igitur ratio et equitas. simul iuncta inducunt extensionem legalem ex auctoritate dicte.l. non possunt. j. de legi. quia nihil refert quid ex equipollentibus fiat. vbi ratio attenditur. vt. j. manda. l. finali. Est autem equipollentia. i. similium rerum qualitas. C. de institu. et substitu. l. si mater. sed vbi non attenditur ratio. sed sola voluntatis auctoritas ibi forma prescripta extensionem non recipit. vt in. c. susceptum. de rescriptis. libro sexto et de conditione et demonstratione. l. in testa. et primo. Et ideo statuta carentia ratione que sola auctoritate nituntur statuentium.vt q̄ nō extrahatur instrumentū de districtu

nō extenduntur

a Barbitōsor addo do. Jason. may. in.l. non dubiū.in. xvj col. in ver. et iuxta hoc infert bar.z do. Alex. dō Jmo hic et i.d.l. q̄ pius alleg. hic p bal.i.ij. col. ver.no.q̄ volēti cū cōcor. sibi per cū datis.z alber. dō yo.i trac. statu.ix. q.j. partis in fi.

b Est addendi in.l.j. ſ. eo. in ver. iſſ. opponit. vbi etiā per cūdē

Universidad de Deusto

non extendūtur ad legumina.vt.ĵ.de legi.l.ꝙ non ratione.ꝛ.ĵ. de iure fil.l.valerius. Item statuta que sunt contra rationē nō extenduntur.vt.ĵ.de legi.l.ꝙ non.q: ratio debet esse mediū ad id per quod fit extensio.ꝛ ideo vbi deficit ratio que debet eē bona ꝛ equa.vt.ɔ.eo.l.ĵ.post princ.non potest fieri extensio.quia a pari ratione iniquitatis non fit extensio.ſz a pari ratione eq̄tatis.ꝛ ideo statutum dicens ꝙ patruus excludat matrem non extenditur ad patruū magnum.nam ista adiectio magnus notat improprietatem.C.de successo.edic.l.ĵ.per Jaco.but. Item q: in isto casu omisso est minor ratio statuendi. Item si statutū dicat ꝙ mulier non possit testari absq̄ consensu ꝓpinquorum non traham hoc statutum ad hermafroditum. q: proprie non est mulier:sed homo mixtus.argu.ĵ.de lega.iij.l.legatum. non obst.quod notat.ĵ.de legi.l.de quibus. q: ibi consuetudo est iusta ꝛ equa.hic autez plures rationes possunt assignari ꝙ statutum sit iniquum q̄ꝑ ꝙ sit iustum.et ideo plura argu.vincunt argu.ĵ.ad trebel.l.qui filium.§.fina. Item quando statutū loq̄tur districtiue non extendā illud:q: oīs terminus districtiuus est etiā restrictiuus.C.de patri.q̄ fi.di.l.ij. Itē si statutū dicit ꝙ primogenitus non secūdogenitus succedat:nō extenditur ad primogenitum:quia in odiosis non fit conceptio personarum vt.l.ĵ.§.quaꝛ.ɔ ven.in pos.mit.Et ꝙ istud statutū sit odiosum ꝛ irrationabile pꝛ.q: in natura pari nō debent cōtraria statui. Item si statutū dicit ꝙ si solus primogenitus sit heres in feudis non extendā in allodijs.C.de testa.mili.l.ĵ.ꝛ.ĵ.de adop.l.si arrogator. Sed quid si statutus dicat.si quis percusserit cū massa ferri puniaꝛ pena dupli.modo percutio te cū capite securis vel instrumēto eque grauī sicut est massa ferri:an puniar pena dupli.respondeo si instrumenta videnꝛ iudici similia in effectu tunc debebit me condēnare pena dupli: q: de similibus ad similia ꝓcedere ɔz.que verba debet ponere in ipsa snia.naz interpretatio iudicis est in scriptis redigēda.vt no.ĵ.de legi.l.si
21 de interpretatione. Et no.ꝙ iudex habet ptātem assimilan
a di[a] per.l.nō possunt.ĵ.de legi. Certe illa.l.loquiꝛ in iure communi.sed in iure municipali.dic ꝙ habet hanc auctoritatē per l.de quibus.ij.rū.ĵ.de legi. Modo quero vtrum vnum statutum trahatur ad aliud eiusdem municipij. ꝛ dico ꝙ sic. vnde posterius statutum trahit ad se prius tribus modis. determinando.i.restringendo.ꝛ ista est interpretatio arctatiua supplēdo.i.ampliādo.ꝛ ista est interpretatio extēsiua.ꝛ si dicatur sta-
b tuta non recipiunt interpretationē extensiuam[b]. Respondeo duplex est interpretatio:ſz legis.ꝛ ista est ꝓbabilis ꝛ necessaria.ꝛ ideo admittitur. Quedaz est interpretatio hois.tunc aut certū est ꝙ ꝓcedit de mēte legislatoris.vt q: statuto cauet ꝙ ꝓcedatur de similibus ad similia.ꝛ tunc ꝓcedit instit.de legi.patro.tu.aut est certuz ꝙ non est de mente legislatoris.ꝛ tunc non ꝓcedit.l.si vero.§.de viro.ĵ.solu.matri. Aut est dubium. ꝛ tunc si est eadem naturalis ratioꝛ equitas extenditur.alꝫ non.vt.ɔ. probaui per.l.vlt.C.de indic.vidui.que lex est notabilis ad hoc facit quo no.C.de fur.si quis seruo.ꝛ ibi vide qō nota. Tertio modo posterius trahit ad se prius.vt corrigat hoc verum si vtrūq̄ generaliter vel vtrūq̄ specialiter loquitur in eodem casu.sed si primum statutum loquitur distincte.secundum vero loquitur indistincte.tunc non fit correctio que est vitanda.C.de inoffi.do.l.ĵ.sed primum statutum trahit ad se vltimum ꝛ distinguit ipsum.vt not.in.l.non est nouum.ĵ.de leg. Item declarat ipsum.vt.l.nihil.ĵ.de coniun.cū eman.liber.Itez vnū caput statuti trahiꝛ ad alterū caput eiusdē statuti.ĵ.de ꝓcti.here.l.vtrū.ꝛ dic ꝙ trahiꝛ ēt ꝑ ꝓiūctiones aduersatiuas.nā etiā in aduersatiua vī repetita qualitas precedentiū cū sit cōiunctio.argu.not. instī.de rerū diui.§.itē lapilli. Verbigratia.dicit statutū existētibus masculis femine nō succedāt nisi quatenus testator ei ouerit relinquendū.certe intelligitur facto testamēto.ſ.masculis extantibus.ꝛ hoc ex natura copule. quia dictio vō ꝓ sed est coniunctio.ergo repetitionem inducit.ĵ.de fun.instruc.l.scie.§. gaio.quidam tamen consuluerunt contrariū ꝛ male. Et no. ꝙ sicut se habet ius cōmune ad ius cōmune. ita se habet statutum ad statutum.ꝛ consuetudo ad consuetudinem. ꝛ statutū ad consuetudinem:q: traditur scriptum ad scriptum.ꝛ non scriptū ad non scriptum. Item scriptum ad non scriptum. et econtra:si sunt eiusdem generis.vt nota.in.l.de quibus.ĵ.de legi. Itez nota ꝙ istud ius quod trahit aliud ad se dicitur recipere interpretationem passiuam si ab eo informatur: sed si non informatur ab eo dicitur interpretatio actiua. Passiua ergo interpre-
22 tatio est suscipere. Actiua vō est influere alteri. Unde ḡo nunquid ius cōmune interpretet statuta.dicit Barto.ꝙ statuta a iure cōmuni recipiūt interpretationez passiuam.vt.l.ĵ.§. lex falcidia.ĵ.ad.l.falci. Et ideo si statutum dicit ꝙ.b. sit ciuis omnia iura loquentia de ciuibus habent in eum locum.l.q̄dam cum filium.ĵ.de verbo.oblig. Et si statutum dicit ꝙ valeat testamentum coram duobus testibus factum omnes leges testamentarie habent locum. Et si statutum dicit ꝙ bannitus habeatur pro confesso ꝛ cōuicto habebit locum lex que dicit ꝙ confessus et conuictus non appellet. Sed tu dic ꝙ ius cōmune nō influit huic statuto:sed rei statute. Statutum enim ipsum in se non recipit formam a iure cōmuni.sed dispositum a statuto bene trahitur ad ius cōmune.ꝛ hec non est interpretatio extēsiua salua reuerentia mei doctoris.sed est interp̄tatio effectiua ex proprio intellectu vocabuli.nam istud vocabulum testamentum sic supponit. Est ergo proprius sensus.dicitur enim proprius sensus i.suus.i.nō contra regulam.id est non abhorrens a diffinitione vel a descriptione que intelligentiam subiecti claudit: sed ꝛ cōmunis vsus loquendi atq̄ intelligēdi dicitur proprius vsus.i. istius vocabuli propria passio.de lega.iij.librorum.§.qō tamen a
cassius.de suppel.lega.l.labeo. Aduerte ergo non est dubium ꝙ ius cōmune recipit interpretationem passiuam a statuto ꝛ cōsuetudine posteriori.vt.ĵ.de legi.l.minime.et.l.si de interpretatione. Sed an econtra statutum recipiat.id est patiatur interpretationem largiendam sibi a iure cōmuni. et videtur ꝙ sic.
c Hoc enim est illud vulgariter dictum ꝙ statutuz interpretatur fm ius cōmune[c]. C.de nota.si serui nostri.extra de consue.c.cuz dilectus.ꝛ quod nota.C.de iure delibe.l.fi.§.in computatione.
In contrariuz videtur.q: separatorum separata debent esse ratio.vnde cum statutum separatum sit a iure cōmuni sequiꝛ ꝙ
b de vno non inferꝛ ad aliud. Solutio aut est certissima mens statuti ꝛ qualitas mētis istius statuti:ꝛ tunc precise debet stari ipsi statuto.aut non est certa qualitas mentis ipsius statuti. ꝛ tunc recurritur ad granuz salis.i.ad ius cōmune ne marcescat. Verbigratia.dicit statutum. Si quis occiderit occidatur.intelligā id est si dolo non si casu fortuito.vt.ĵ.de legi.l.benignius.ꝛ.l.in ambigua.coniuncta.l.in lege.ad.l.cornc.de sicca.nec enim sunt verba statuti sic iudaice intelligenda.quia prauus intellectus
c non recipitur in statutis.argu.C.de legi.l.ij. Est ergo aliud exēplum. Dicit statutum ꝙ succedat primogenitus.nam intelligā si sit habilis.quia beneficia legum capacibus scripta sunt:non autem odiosis ꝛ incapacibus.argu.de leg.ij.l.lucius.§.lucius titius damā. Sed quid si cauetur alio statuto ꝙ statutum non possit interpretari vel glosari. Respondeo istud statutum debet eque intelligi.scilicet de glo.hominis non de glo. legis.vt C.de adulte.l.q̄uis. Sed quid si cauetur statuto ꝙ statuta
d sint precisa[d].vel precise obseruenꝛ. Respondeo idem.nam verbum precisum recipit determinationē laudabilem.de ver. obli. l.stipulatus sum damā.et dicitur precisum fm derivationem.i. fm antecedentia quasi sit dictum ꝙ istud statutum precedat id est precidat seu recidat omnia alia que aliter disponerent. Itez precise id est necessario.de ꝓcur.sed ꝛ he. ver.ꝓcter.in glo.cum
23 similib[a]. †Sed que est interpretatio actiua in statutis. Respondeo ecce exemplum.statutum dicit.si quis occiderit.nō dicit si quis mandauerit.naz si trahimus ad mandantē ista interpretatio est actiua.quia statutum informat similem casum.et sic dat formam ꝛ omne quod dat dicitur agens. Ju hac vero materia de mandatore.dic aut actus est corpori coherens ꝛ inseparabilis a corpore:vt adulterium.ꝛ tunc non continetur mandās: vt notaꝛ in.l.ĵ.§.deieciſſe.ĵ.de vi ꝛ vi arma.coniuncta glo.in.l.ĵ. ĵ.de adulte. Aut est actus per alium factibilis. et tunc aut non potest cadere in patiente.i.in mandatario.i.sub nomine ei⁹ ꝓprio.ꝛ tunc contra manda.q: ipse vere facit vt si statutum dicit si quis alienauerit in non subiectum puniatur in.ɔ.nam mādator in re sua mandans tenet.vt.l.pater ex prouincia.de ma.vindic.ꝛ.ĵ.ꝙ quisq̄ iur.l.iij.§.si procura.aut talis actꝰ posset cadere in mādatario suo proprio noīe.ꝛ tunc aut verba sunt scripta
d in rem ꝛ contra mandan.ĵ.de adul.l.hec verba.aut in personam ꝛ non contra de proprio intellectu statuti.vt no. in dicto.§.deieciſſe.sed per interpretationem.sic fm Cy. Alij dicunt ꝙ in statutis non fit ista interpretatio:q: nō fine causa statutū personā vetat ꝛ non notat simpliciter ipsum factum ꝙ res appellaꝛ.vt.ĵ. de consti.prin.l.ĵ.in fi.ꝛ.l.si seruum.§.non dixi.de acquir.here. in dubio autem verba sunt realiter intelligenda. vt si statutum dicit pro vulnere imponatur talis pena omnes personas cōprehendat in quibus est eadez vel par ratio vel cōditio.vt extra de homi.c.sicut dignū.vel dicamus ꝙ verba statuti sunt in personam cōcepta qō refert aut statutū disponit de indulgentia.aut de pena. Primo casu vt si dicit ꝙ homicide habenti pacem remittatur pena personalis.ꝛ tunc idem statutū intelligaz in mādante ꝛ opem ferente.q: benigna est hec interpretatio.arg.ĵ.ad fil.l.ij. Secō casu refert aut disponit ō pena regulari iuxta qualitatē delicti:ꝛ tūc porrigiꝛ ad mandatorē nempe princeps est delicti:ꝛ ita intelligaꝛ.ĵ.ne quis cuz.l.ij per aliū.ꝛ ibi ꝑ Cy. aut statutum irregulariter dānat factum vel factum alꝫ damnatum irregulariter punit,ꝛ tunc non ꝓprehendit mandatorē. Exem-

a Assimilandi. An et qñ statutū ad casum simile extendi possit. vide Felī. in c.translato. ī v.col.circa fi. de cōstitu.

b Extensiuā Adde. d. pe. phi.cor. in cōsil.cclxiij.incip.nō sequē do.in lra g.in ij.parte.

c Jus cōe. Adde Dy.ī consilio.liij.ꝛ Pau.de cas. in cōsi.ciij.et in cōsil.cxliij. incip. in cā i carceratoꝛ.ꝛ i cōsi.xlj.incipi. in cā capture ꝛ do. pe.phi. cor.in cōsi.xj. incipi. stantibus.in lra d. in.j.parte.ꝛ i cōsi. l. incipi. circa.in lra g in.iij. parte. ꝛ in cōsil.l. incip.ꝓ decisione.in lra.l. in .ij. parte. et in cōsil.xxxvj. incipi.si recte.i prin.ꝛ in cōsil. xxxvij. incip. circa.i lra v.i iij.parte.

d Sint precisa. Qđ frā. arc.in.l.iij.§. in amittēda. circa fi.ĵ.ō acqui.pos. ꝛ qō ibi dixi ī apostil.

Universidad de Deusto
Biblioteca

plum. Primo dicit statutū q̄ si quis inuenit de nocte puniatur in centū. modo scholaris mittit famulum de nocte certe non punitur scholaris: q̄ statutum limitate materie dat penam. & istud statutū inuenit materiā delicti de nouo & suis terminis continenti esse debemus: q̄ statutum sic figit pedes suos. Exemplum de secundo. si quis fecerit iniuriam pri: nō gaudeat bñficio inuentarij: certe non contra mādatū. q̄ ista pena extranea est a propria pena delicti. q̄ respicit actum quendam remotissimum & extrinsecum seu extraneum valde vt dicto. §. nō dixit.

¶ Sed pone q̄ statuto cauetur q̄ de omni maleficio possit fieri par. Saluo q̄ si quis occiderit hominem ei non prosit par. modo queritur vtrum par prederit mandatori: q̄ exceptio que debet esse de predicatis regule: tamen contra officium regule q̄dam excipiendo & detrahendo cetera efficaciter dimisit sub regula. nam detractio in quibusdā videt cetera cōfirmare. vt. l. tribunus. §. fi. j. de mili. test. cum silī.

¶ Sed pone statuto cauetur q̄ preter nobiles ciuitatis Perusij oēs artifices possint esse priores. modo queritur an artifices comitat⁹ possint esse priores. & videt q̄ non. q̄ locus exceptionis arctat locū regule. l. nam qō liquide. §. si cui. de penu leg. In contrariū videt. j. si inge. esse di. l. hec oratio. quicq̄d em nō excipit remanet sub iudicio regule. de leg. j. l. tie textores.

¶ Ultimo queritur statuto cauet. q̄ q̄ eūq; nō petierit debitū infra annū postea nō audiatur. modo queritur vtrū ista prescriptio currat minoribus. dico q̄ nō. q̄. l. vlti. C. in q̄. can. in integ. resti. nō est necessaria. trahit ad statutū vt ipse distinguat vt. l. sciendū. in prin. j. q̄ satisda. cog.

¶ Itē q̄ ratio statuti talis esse debet sicut dicimus in principe. q̄ mens ei⁹ talis esse presumit qualis esse tenet: vt dixi sup verb. augustus. ergo ratio erit negligentia. sz infantes & furiosi nō possunt negligere. vt. l. j. C. de fal. mo. ergo eis nō currit prescriptio⁹. facit qō not. in. l. ij. C. de cur. fu. & j. q̄ q̄sq; iur. l. iij. §. si pcu. ij. rū.

Preterea iste annus succedit loco prescriptionis legalis: ergo erit eiusdem qualitatis. Preterea regula trahit se ad oēs casus q̄cunq; emergētes. vnde regula tradita in. l. j. de cōdi. ex lege. trahit se ad statutū & cōsuetudines. sic inst. de bo. pos. §. septima. sed regula data est minoribus per dictā. l. sancim⁹. ergo &c. In contrariū videt: q̄ statutum ligat pariter omnes. de admi. tu. fine herede. §. lucius. Itē statutum nō excipit aliquam personā. ergo nemo excipitur. vt. l. hec ratio. j. si inge. esse dica. nā facile erat excipere si voluerat. C. de cadu. tol. l. j. §. finautez ad deficientis. Item. l. sancimus est exceptio non regula. q̄ exceptat minores a regulari prescriptione. & illa exceptio est limitata ad veteres prescriptiones. vt ibi ptz. ergo nō pertinet ad nouas leges. argu. l. vlti. j. de reg. cato. Preterea prescriptio statutaria magis accedit prescriptiōi cōuentionali q̄ ius cōe q̄ dicit pactū statuentiū inter seipsos factū. vt. j. de legi. sed & ea. Sed cōuentionales prescriptiōes currunt oibus. vt. j. de mino. l. emilius. Preterea videt expressum in aut. de here. & fal. §. pupillus. & adhuc magis expressum extra de in integ. resti. c. cōstitut⁹. & ibi hoc tenet Inn. & Cy. in dicta. l. sancim⁹. Bar. dicit aut pupillus tractat de lucro captando & currit ei prescriptio: sed dat ei in integ. resti. sic loquit c. constitutus. aut tractat de dānovitando. & tūc ipo iure nō currit ne patiatur irrationabile dānuz. ar. l. si serui vestri. C. de noxa. fm Barto. & illa est equa opi. tñ cōtraria est vero: de iure per dictū. §. pupillus. currit ergo prescriptio: sed dat restitutio in integrū. q̄ hoc statutū innouat ius cōe. & loquitur indistincte & absolute & magis rigorose q̄ ius cōmune.

¶ Sed nunq̄d sub illo verbo si q̄s cōtra. hereditas latens seu iacens includat. & dico q̄ non. q̄ qñ statutū loquit de persona nō intelligit de psona ficta: nisi statutū notatim se ad fictam personā extendat. j. de nego. gest. l. iij. §. hec verba. hac ratione nō dat. j. de nego. gest. l. iij. §. hec verba. hac ratione nō cōprehendit ciuitates & castra: q̄ ppie nō sunt persone: sed vice psone. j. de fideiuss. l. mortuo. neq; eos q̄ sunt in vtero: q̄ non sunt psone. l. si. j. de colla. bo. Sed si statutuz loqueretur impersonaliter: puta de bitū qō non fuerit petitū infra annū. postea peti nō possit. bñ cōprehēdent oēs. j. de mino. l. etiā ei. la pi cola. Saluo q̄ ipsa ciuitas statuēs nō cōprehēdet. q̄ nemo credit statuere extra seipsuz. j. de pecu. leg. l. si peculiū. §. sicut.

¶ Sz pone q̄ statuto cauet q̄ nullus possit esse de prioribꝰ nisi sit originarius ciuis. Modo titius receptꝰ est in ciuē cū clausula q̄ habeat p originario quo ad oia: q̄rit an poterit eē de prioribꝰ. & videt q̄ non. q̄ ille est idem casus fictus nō verus. vt. d. l. iij. §. hec verba. In contrariū facit. j. de verb. oblig. l. quidā cū filium. & j. de excu. tut. l. cum ex oratione. nam ex quo sic habetur. ac si esset oriundus. Ista species temperat genus. i. derogat generi. nam ex quo esse talis: et haberi p tali est expressum & singulariter ordinatū debet pari iure censeri. sic in filio emancipato cui data est bonoꝝ possessio causa litis agnoscende. nam ex quo. l. acceptat eum nos respuere eum nō debemus. C. de inof. testa. l. ij. Non obst. quod no. in. l. mercis. j. de verb. sig. q̄ illud est verum attenta ipropria similitudine sed hic lex vltra procedit: q̄ non solum assimilat: sz statuit eandē esse censuram. d. §. hec vba.

¶ Ultimo queritur vtrum interpretatio que sumitur per argu. a contrario sensu habeat locū in statutis. & videtur q̄ sic. q̄ contrarius sensus esse dicitur tertus legis. j. de testa. l. qui testamento. §. mulier. ad hoc de pact. do. l. inter socerum. §. cum inter. j. de ma. testamento. l. si quis locuples. In contrarium: q̄ potius vocatur coniectura q̄ lex. C. de fur. l. apud antiquos. Soln. si er tali argumentatione sequit absurditas vel legum correctio. tunc non valet argumentum. als sic. quod dic: vt plene dixi. C. de epis. et cleri. l. conuenticulam.

¶ Et nota q̄ argu. a cōtrario sensu non semper est validum in iure. vt not. in l. j. de agri. & censi. lib. xj.

¶ Extra no. sunt quedā generalia in materia notabilia.

¶ Primo q̄ vltimo verbo statuti est standum. vt no. j. de legi. l. in ciuile. & ideo totū debet diligenter legi. de fide instru. c. contingit.

¶ Secundo no. q̄ vbi est eadē ratio et penitus omnimoda similitudo nō ppie dicim⁹ statutum extendi: q̄ inest tacite. vt in. c. sepe. de tēpo. ordi. in glo. quid ergo. lib. vj.

¶ Tertio no. q̄ statutum dicit q̄ verba statutoꝝ nō debeant ad lām intelligi. q̄ lām intelligitur prout a vulgo exponitur. j. de suppel. lega. l. labeo. per Bart. facit quod no. C. de cōpen. l. fi. in fi. per Cy. & de verb. oblig. l. stipulatio ista. §. hoc quoq; per Bar. & sepe imperitorum vulgus nescit vti cōpetenti sermone. vt no. j. de leg. l. j. per Ddof.

¶ Quarto nota q̄ ppria significatio verbi sumitur ex autoritate legis statuentis q̄ tale verbum sic debeat intelligi. j. de verb. signi. l. liberorum. per Barto.

¶ Quinto nota q̄ verba statutoꝝ si debent aliquid operari. vt. l. j. j. ad municip. per Barto. dummodo non trahantur ad iniquum intellectum. argu. extra de transactio. c. fina. & j. de vulga. substi. l. ex facto.

¶ Item nota q̄ a forma statuti non est recedendum. vt. l. constitutionibus. ad municipa. vnde si statutuz requirit tempus: & tu require tempus. j. de mili. testa. l. titius. Et si statutuz exigit factum consummatum: & tu exigas factū consummatumꝰ. vt not. in. c. perpetue. de electio. lib. vj. in nouella. nec obst. de iurisditio. omni. iudi. l. si q̄s id quod. §. quod si dum. quia ibi delictum est consummatum: licet sit in subiecto non perfecto. ad. l. aquiliam. l. si seruus seruum. §. si oliuam. et facit qō nota. j. de vsufruc. l. arboribus. §. idem. tractat in eo quod ibi nota. de lupo. nam aliud est dicere lupus vadit. aliud est dicere lupus iuit. sic in extrahentibus bladum. & plene dixi. in. l. si quis non dicam rapere. C. de episco. & cleri. & tunc delictum est cōsummatum quando est perfectum illud propter quod circunscribitur delictum. j. qō quisq; iur. l. j. in fine.

¶ Serto nota q̄ verba statuti sunt intelligenda efficaciter: & ideo si statutū dicit q̄ bannitus possit offendi. intelligit de banno efficaci qō non est nullum nec ab eo appellatum. vnde qō non potest inder non potest priuatus. vt. l. iij. §. si seruus. de acq̄ren. posses. per Bart. post Dy. Item non intelligitur de bannito cui data est publica securitas: q̄ cū per iudicem non posset puniri. ergo nec per priuatū vt nota. de publ. iu. l. is qui reus. idem si priuat⁹ est preuentus.

a ¶ Prescriptio Adde Fel. c. cuz nō liceat. col. iij. in ver. dñ abb. de p̄scriptꝰ. & i. c. extrāsmissa. co. li. qō dixi in d. c. cum nō liceat. in apos.

b ¶ In iure. vide Feli. in. c. significasti. i. iij. col. in fi. in fi. de argumēto de so. cōpe. et qō ibi dixi in apost. & qō p fel. ēt i. i. dist. c. j. qō ibi dixi i apo. & qō frā. de are. i. l. ex duob⁹. de vulg. & pu. & q̄ habent p. d. Pe. vbi cor. in cōsi. cclxvi. incipi. circa. i lfa d. & f. et in cōsil. cccviij. incipi. qō dicta. in. iij. pte & i cōsi. clxviij. incip. visa. in lfa b. in j. pte in cōsi. cxxiij. incip. ad euidentiā. in litteras. & in cōsil. clxij. incip. in hac. i lfa r. & in consil. cr. incip. in iudicio. in lfa i. & i cōsi. crir. incipi. circa primuz. in princ. in. ij. parte. & in. c. xr. incip. vf. i lfa a. & in cōsi. xxxj. incip. videtur. in lfa b & in cōsi. cvij. incip. viso. in litter a d.

c ¶ Intelligi. Adde pau. de cast. in. l. pe. ficer. pe. & bar. cep. in rub. j. de v̄. fi. & eundem. bal. in. l. illud. i. ij. col. in ver. itē no. et gl. C. de sacrosan. ecc. & i l. ij. in prin. in ver. extra inducitur. glo. C. de pa. q̄ fi. di. & in. l. si q̄s filiū. de libe. p̄ter. & l. l. iu-

d Cōsummatum. Adde Fran. are. in l. clausula. §. qui ad nundinas. de acq̄ri. pos. et in l. qui rome. § insulaz. circa finem. de ver. oblig. & pari. de puteo in tracta. fundi. in ver. tu qui vadis.

bemus. in fi. ad trebe. & in l. ij. i. j. col. magna. in fi. C. de exce. rei iudi. et Bicra. hic vlti. char.

Universidad de Deusto
Biblioteca

preuentus: quia potestas cepit bannitum. de hoc in.l.in laqueum. de ac-
28 quiren.re.do. per Dy.ꝛ.j. de sta.homi.l.iñ. per Ly. ¶ †Septimo nota. q̃ in statutis clausula generalis ꝛ specialis eandem vim ꝛ interpretationem habent sicut in alijs actibus. vt.l.sanctio legum.j. de penis. Idem in regula ꝛ exceptione: quia natura verborum. vt.j. de vsuris.l. si stipula-
29 tus. ¶ †Octauo nota q̃ statutum trahitur ad contractus. vt no. Bar. in.l.j. ad fi.j. de reg.cato. ¶ Nono not. q̃ statutum referens ius cõmune videtur vti iure cõmuni cum sua causa fuisq; intellectibus. cũ ius cõmune sit ratione originis ꝛ obseruantie lz translatum sit in figuram. vt.ff.l. pri. ¶ Decimo nota q̃ statutum trahitur de nomine ad nomen idez representans. vt no.j. de legi.l.fraus. per Do dof.ꝛ.j. ad tertul.l.ij.§.equidẽ. per Bar. ¶ Undecimo no. q̃ nisi in statuendo non est seruata forma. illud statutum non valet. arg.j. de sta.ho.l.nõ sunt liberi.ꝛ de appel.l.si cõstat. per Bar. ¶ Item not. q̃ generale statutum includit priuilegiatos. de mili.testa.l.in fraudem. nisi esset contra priuilegium indultũ. C. de filẽ. decurio. lib.xij. ¶ Et generaliter no. q̃ non dicit statutum: nec nos dicere debemus. de acqui.here.l.fi seruum.§.nõ dixit. nisi ratione materie in qua loquimur supplicamus. nã materia præstat nobis interpretandi materiam. vt in cle. exiui de paradiso. de verb.sig. Et impossibile est q̃ statutum assumit v̄ba glosata q̃ inde nõ glosẽt: q; illa est glo. naturalis statuti. Item vbicũq; est necessaria dispositio fori nõ est culpa legis si nõ loquimur ita clare q̃ non indigeat glo.l.ij.§. ex his. de or.i. iur. ¶ Item no. argu. ex vi sermonis. vt no. in.l.j. de agri.ꝛ censi. lib.xj. ¶ Item not. arg. a contrario sensu. j. titu. ij. l. ideo quia. Bal.

¶ Additio Bal.

Omnes populi. ¶ In text. id ipsius est proprium. Collige hic arg. exp̄ssum. ꝛ.j. de legi.l.ij. in fi. q̃ consuetudo vnius ciuitatis non ligat. sz cõtra. j. de euic.l.si fundus. ꝛ de vsuris.l.j. Sol. illud accidit ratione contractus ratione cuius in illa ciuitate fortitur forum. ¶ Item no. q̃ appellatio populi refertur ad populum vnius ciuitatis. ꝛ sic est arg. q̃ crimina publica deferri debeant ab vno de populo illius ciuitatis cõtra quẽ delictum cõmissum est dicen. contrarium verum est. C. de adul.l. q̃uis. el.ij. de oibus siue interpretatione ꝛc. Ray. et arg. C. de edifi. priua. l. si q̃s posthac. in verb. publicum decus. Bal.

Iustitia. ¶ Justitia est perpetua ꝛ immortalis sapiẽtia. c.j. Et hic prout lex est in diuino subiecto. i. in animo virorum constantium ꝛ perfectorum. talis ei habitus nõ moritur: sicut anima est immortalis ac perpetua ꝛ sic lex nostra loquitur in iustitia creature. nã anima est q̃d diuinum ꝛ immortale. Alij intelligunt in iustitia creatoris vel loquitur de iustitia in abstracto. ꝛ exponevoluntas. i. lex. ꝛ de lege sic loquimur quasi habeatvoluntatem: ꝛ tamen est inanimata. vt.l. non dubiũ. C. de legi. Est eĩ constans: q; inexorabilis: ꝛ perpetua: q; semper est in viridi ꝛ nũq̃ in sicco. C. de hereti. l. arriani. iustitia est quedam perfectio anime: que etiaz altos iustificat. ¶ Nucro de tali questione. cõpromissum est in titiuz de iustitia ꝛ iure ꝛ veritate. quid significant verba illa. ꝛ videtur q̃ significẽt q̃ arbiter possit sequi in iudicando viam conscientialem ꝛ viam poli. ꝛ si hoc est credetur simplici eius verbo. nã de conscientia alicui? credit sibimet. vt no. in.c. statutũ. de rescrip. lib.vj. ꝛ.l. theopõpus. j. de dote præleg. inheret eĩ conscientie: iustitia est mentis humane: ꝛ cõscientia ꝓprie est verorum sicut scientia est infallibilis notitia veritatis. vt. j. de legi. l. scire leges. Sed opi. nõ est ꝓprie cõscientia. q; non est conscientia dubitãs ꝛ nõ dicit habere cõscientiam formatam: q; dubitatio est equalitas contraria rationũ. In cõtrarium videtur q̃ debeat sequi legem fori nõ legez poli. Et sic intelligatur de iustitia que pertinet ad iudicij vigorem. nãverbum ius hoc significat: ꝛ sic ex hoc verbo ius datur intelligi verbuz iustitie. arg. de vi. tri. oleoq; leg. l. fi. §. cui dulcia. j. de verb. sig. l. cum fundum. Sol. videt dicendũ q̃ in hoc themate iustum ꝛ verũ cõuertatur sicut ens ꝛ bonum. arg. no. j. de sta. ho. l. libertini. Ego credo q̃ per ista verba generalia nõ fit a iure cõmuni discessum. C. de inoffi. test. l. si quando. in prin. ꝛ ideo debeat seruari ius. sed puto q̃ nõ solum ius cõmune: sed etiam mu-
a nicipale. nam cum pactum fit seruandum: ergo ꝛ statutum ꝛ consuetudo cum habeat instar conuentionis ꝛ pacti. vt. j. de pac. l. non impossibile. et j. de legi. l. sed ꝛ ea. ¶ Item no. q̃ illud est arbitrium in alio equum q̃d bo-
b nus vir optat in seipso. vt. j. de solu. l. j. ꝛ in prin. decreto: ñ. Est autẽ bonus vir ille q̃ innocẽtia cõsilij pollet. vt. l. cetere. §. j. j. fami. her. Bal.

¶ Additio Bal.

1 Justitia tripliciter modo accipitur.

1 **Iustitia.** ¶ †Mo. q̃ iustitia tripliciter dicit. Uno modo. i. proprietas quedam in naturalibus rebus. vt quod volet auis piscis natet. q̃d leuia ascendant ꝛc. De qua Augu. insunt inquit rebus corporeis rationes occulte ꝛc. Secundo modo. i. habitus. ꝛ tunc iustitia ponitur sub predicamento qualitatis. ꝛ hoc modo ponitur hic. Tertio modo. i. virtus quedam in abstracto. ꝛ hoc modo proceditdiffinitio. j. vnde ter. diffinit. Justitia in subiecto infusa vel acquisita informat ad religionem: pietatem: seueritatem: vindictam: misericordiã: gratiam dei: letitiam: charitatem. ꝛ innocentiam. Ad religionẽ. s. in deũ. C. de sum. tri. l. j. Pietatem: in proprio mentis affectu. Seueritatem: in cohertione delictorum. Uindictam: dixi q; esse potest sine seueritate. letabit iustus cuz viderit vindictam: ꝛ iterum. mihi vindictã ꝛ ego retribuam dicit dñs. Miam. misericors inquit ꝛ iustus dñs. Gratiarum actio est de iustitia. ꝛ iu.§. consuluit. Itez reuerentiã. vt in.§. libertus. Charitas est summa iustitia. vt in prin. decretor. vt.l.j. de solu. Innocẽtia est summa libertas. C. de sen. pas. l. fi. ꝛ includit sub versi. honeste viuere. Aristo. dicit q̃ iustitia est mensura quam deus statuit super terram: per quã pauper a diuite: ꝛ verax capitur a mendace. Et de hac mensura dicit Job. Utinã appẽderent peccata mea q̃ a
bus irã mereor: ꝛ calamitas quaz patior in statera.

1 Sententia iniqua dicitur ius.
2 Snia lata super libello inepto an sit ipo iure nulla.
3 Ineptitudo tacita vitiat libellum.
4 Maior ꝛ pñs si non appellauit a sententia iniqua an possit petere in integ. restit.
5 Episcopi an teneant obseruare hanc. l.
6 Clausula posita in lr̃is summi põtificis sez q̃d iustũ fuerit decernatis restringitur ad petita.
7 Jus quandoq; ponitur pro sententia.

1 **Ex pluribus.** ¶ †Mo. q̃ sententia iniqua dr̃ ius. ꝛ hoc est verũ si tenet de iure. secus si est nulla. ¶ †Quero
2 c an sententia lata sup libello inepto sit nulla ipso iure. ꝛ glo. sentit q̃ sic. insti. de obl. in pri. q̃ bene no. ¶ †Et no. ineptitudo tacita vitiat li-
3 c bellum sicut expressa: de offi. vi. c.j. per Inno. tamẽ sententia lata sup tacita ineptitudine valet. j. de inoffi. testa. l. posthum. §. si quis. j. de peculio. l. eo tẽpore. in prin. ¶ Et not. q̃ vbi sunt diuerse opiniones patrum nostrorum non dicitur error expressi. vt no. de verb. ob. l. qui rome. §. duo fratres. per Bar. ꝛ insti. de obl. que quasi ex delict. na. Solu. quero si statutum dicit q̃ contra sententias nõ possit opponi de nullitate an poterit opponi de iudicis incõpe-
d tentia. dic q̃ sic. vt no. in.c.j. de sequestra. pos. i cle. ¶ Tertio quero an si ciuitas ordinat iudicem appellationis snia eius sit aliqua. ꝛ videtur q̃ non. de iureiuran. c. venientes. Sed cõtrarium supponit glo. C. de senten. l. cum sententiã. ꝛ qõ no. C. de sen. q̃ fine certa q̃titate. l. q̃q̃. etiam in terris ecclesie. naz hec autoritas moribus prescribi põt. vt. l. viros. C. de diuer. offi. lib.xij. Et non requiritur titulus nec bona fides: q; est cõsuetudo nõ prescriptio proprie loquendo. Item ꝛ si esset prescriptio non dicit fieri mala fide. q; habere fori causarũ est de iure gen. q; oẽs gentes q̃ incolunt insignes ciuitates habent forum causarum. Itẽ ꝛ si esset prescriptio sufficeret cõtra subditos. xl. anni. valent ergo sententie ab istis late nec possunt ideo dici nulle coram superiore qõ sint late per incõpetentes iudices. ꝛ hoc tam de prima appellatione q̃ de secũda. non tamẽ dico ꝓ hoc qõ contra supremã potestatẽ prescribat. q; esset pre-
d scribere cõtra ius diuinum quod refert supremã potestatem: ꝛ contra ius diuinuz prescribi non potest. j. de ritu nup. l. qui in prouincia. §. j. ꝛ iurisditio que non põt auferri non potest prescribi. l. qui furere. de sta. ho. Item q; implicat cõtradictionez q̃ inferior sit capax supreme potestatis ꝛ contradictoria simul esse ipossibile est. ergo est ip̃rescriptibile. et facit qõ
4 no. de postu. prela. c. bone. per Inno. ¶ †Quarto quero an maior ꝛ presens si non appellauit a sentẽtia iniqua possit petere restit. in integ. ꝛ videt q̃ nõ. C. si sepius in integ. resti. po. l.j. In contrariũ videt per. l. seruo inuito. §. cũ prætor. j. ad trebel. sed ꝓpter dolum iudicis datur restitutio ex clausula gñali. et idẽ si error affectato fz Guil. ꝛ Ly. dic sec̃ si iudex bona fide ꝓnunciauit: q; bona fides præsumit̃ maxime in iudice vt hic. ꝛ de emic. l. berennius. §. gaia. ¶ Et no. q̃ si iudex iudicauit fm vnã opi. et postea supuenit. l. declaratoria q̃ illa opi. est falsa: tñ sentẽtia non vitiat̃. vt no. in.c. fi. de cõsti. in nouella. lib. vj. Solu. nota. q̃ iudex debet iudicare in loco maiorum. ¶ Quero an si alibi iudicat sententia sit ipo iure nulla. ꝛ dico q̃ sic. argu. C. quomodo ꝛ quando iud. l. vt ꝓponis præses. ꝛ C. de sententijs ꝛ interlo.

a ¶ Municipale. Glo tuoino do. Jas. may. hic i col. j. cũ trib? seq. vbi late examinat. et dicit per eum.

b ¶ Bon? vir. Vide Dy. in cõsi. l. ꝛ pari. d puteo. i tra. sindica. in. c. d offi. fin.

c ¶ Libellum. Et annullatoria acta. vt p do. phi. cor. i cõsil. cclxxvij. incip. post. in lra b. i. iij. pte ꝛ qñ dicat̃ libellus inept? vide per eum in cõsil. cxxj. incip. q̃q̃. in lra l. in prima parte. ꝛ ibi ẽt in subscrip. i lra l. dicit libellũ ineptum impedire litis ingressum. sz q̃d i summarijs in q̃bus non req̃rit̃ libellus. an libellus inept? peedat. vide p eum in cõsil. lxij. incip. i. in lra c. ꝛ d. in. j. parte.

d ¶ Quod sic Adde. d. bar. sozi. in consi. cclxxiij. incip. in causa. vsi. sexto. ista cõclusio. idi nec ob. in. ij. pte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Sup equo qđ verum fm Ang.in.d.l.j alleg.hic per Bal.ī deleg. a ꝛ epō nō ordinario laico lz ibi idem bal. in.j.col.ad fi. ver.quero ergo an iudex aliter distin- b guat fm Lā- fran.in.c. qm cōtra.ver.sen tentia.ver.iu xta hoc dubi tatur.de proba.vbi vide.

b ¶ In arbitro ¶ Idē Ludo. ī sing.ver.sen tentia arbi.ꝛ alex. post bar to.in dicta.l. fi cuz dies. al lega. hic per 7 Bal. in.§.ar biter.

om.iudi.l.cum sententiam.sed quid si partes prorogant de loco ad locū. Respōdeo.videtur valere prorogatio.argu.j.de solu.l.questio. ¶ Sed q̄d si non potest iudicare. Respondeo poterit alibi.vt not.in sedente super equo[a].C.de senten.ex peri.reci.l.j.sed si est officialis discurrens per prouinciā: vt sunt bariselli.dic q̄ etiā ī agro possunt ius dicere. si res nō reciperet dilationem.qz vbi te invenero, ibi te iudicabo. ¶ Sed an episcopi teneanť observare hāc.l. dic q̄ non:qz propter dignitatem amplius p̄mittitur eis.vt.c.cum ep̄s.de offi.or.lib.vj. ¶ Quid in arbitro[b] ꝛ iudice delegato. dic eis sufficere in loco honesto.j.de arbi.l.si cum dies. ¶ Sed pone q̄ ꝙs petijt sibi fieri ius ꝛ iustitiam in libello iudex pnunciauit pro eo non habente ius ꝛ iustitiam an valeat sententia.ꝛ videtur q̄ non.qz nō est cōformis libello.j.cōi diui.l.vt fundus.in fi.ꝛ.l.fi.de fideicō.libertatibus. Contrarium est verū:qz ius ꝛ iustitia fori intentata est q̄ est illud quod iudici videtur. vt hic. tū tutius est nō ponere illa verba in libello decretalis:tū approbat hūc libellū de ordi.cog.c.ū. nā hec verba p libelláte inserta sunt.vnde nō debent in cō trariū operari.ar.j.ad.l.fal.in rōne.§.q̄ loco.ꝛ facit qđ no.Inno.de offi.dele.c. prudētiā. ¶ † Et no.q̄ 6 clausula q̄ ponit in lris pape.s.qđ iustū fuerit decernatis restringit ad petita.vt no.ex de rescrip.c. sup lris.ꝛ sic intelligunť responsa doctoꝝ q̄ dicūt fiat ius qđ no. ¶ † Et no.q̄ ius q̄nq̄ ponit p snia:q̄nq̄ p iudicio.j.de iurisdi.om.iu.l.est receptū.Bal.

¶ Additio Bal.

As pluribus. ¶ Ibi prętor quoq;.vide Inno.extra de rescrip. super litteris.in glo.īmo siue forte. ꝛ de offi.deleg.prudētiā. ꝛ no.casuz hic si peto in libello mihi fieri iusti-

c ¶ Justitiaz. c de qua clausula vide Feli.in.c.causaz d q̄.el.ij.in pri. j.col.de testi. ꝛ quod ibi dixi apostil.et do. Pe.phi. cor.in psi.xcj incip.in causa.ī littera b. in. iiij. parte. et in consilio cxxxviij.incip. visis in littera q.in.j.parte.ꝛ in consi. xviij.incip.in presenti.ī littera c.ꝛ b.in iij.parte.ꝛ in consi.xxvj.incip.in hac.in littera b. ꝛ in consi.ccxviij. incipi.videť. in littera b. ꝛ in cōsi. cclxxviij.incip. viso.ī littera b. ꝛ in littera d. vbi an tollat ineptitudinē libelli.ꝛ in cō silio.cccj. incip.in presenti.per totum et in consilio cccij.incip.lz. ī littera g.ea. parte.

tiam[c].ꝛ non habeo ius ꝛ iudex pnunciat p me q̄ valet sentētia.nō ob.C.de fideicō.lib.l.fi.ꝛ ibi v̄ba sūt facti hic iuris.ꝛ facit primo de iurisd.om.iud.l.est receptum. An aūt iudex possit trāsgredi.l.[d] dic q̄ nō. nisi faciat de mēte seu snia alteri⁹.l.p no.p Inno.de cōsti.cañ.statuta.Bal. ¶ Ibi vero ad id.s.tantum. ¶ Ibi alia significatione.vide qđ no.Inno.dever. signi.cuz olim.in glo.maledictus. ¶ Ibi collata.i. derivata ꝛ tracta.vt no.Archi.l.dis.oīno.ī glo.j.appel.vbi vide. ¶ Ibi quē locū ꝛc.vide Ly.in.l.optimam.C.de ēpē.ꝛ cō.sti.in.j.op. ¶ Ibi maior.vide Inno.de offi.archi.c.archi.ꝛ.c.dilecto. ꝛ vide in.c. ep̄s.de offi.ordi.lib.vj.ꝛ C.de operi.pu.l.prętoriū. ¶ Cū querit an iniqua snia valet vel nō.distinguūt moderniores ꝛ dñi.Aut inique pronunciat inspecto iure legis vel cōstitutiōis:aut inspecto iure partis. Primo casu nulla est snia.l.q̄ sen. sine appel.re.l.j. §.j.ꝛ.d.l.ij.cū sibi. Secdo casu distinguit. aut pnunciat inique dolo partis falsa pponentis ꝛ allegātis aut dolo partis corrūpentis.aut suo proprio motu. Primo casu tenet snia.sed rescindit ope resti.in integ.j.de iudi.l.si prętor.§.marcellus.C.si ex fal.instru.p totū.j.de re iudi.l.diuus.ꝛ de excep.l.q̄ agnitis. Hec v̄ba in snia diffi.qñ pcedit p viam actionis pposite.sed in decretis iudicialib⁹: vbi pceditur p officiū iudicis:tunc esset decretū ipso iure nullū.vt j.de fideicō.lib.l.cū vero.§.subuentū.ꝛ.j.ex q̄b.cau. in pos.ca.l.fulcini⁹.§.si quis absentis.ꝛ de tut.ꝛ cu. da.ab his.l.tutor si petit⁹.ꝛ.C.de predi.mi.l.si p̄ses. ꝛ dixi de hoc.C.de iudi.l.pperandū.§.sinautē.ꝛ.C. quō ꝛ qñ iudex.l.cōsentaneū.nō ob.C.q̄ ma.nō pos. §.semel.qz ibi nō est falsa causa.sed iusta.vt ibi no. Sed contra videť q̄ imo ope resti.vt.l.si finita.§.si forte de dā.infec.Sol.vt ibi p Ja.de arc.vel ibi missio pcedebat ex parte missi.sed nō ita in alijs legib⁹ in quibus siue possideret principiū actionis ex parte actoris.siue ex parte rei erat defect⁹.sed in.§.si forte cautio erat debita ꝛ de iure prestā.sed ex parte rei erat priuilegiū ppter absentiā:tū istud nō elidebat ius agēdi cōcedo tū q̄ inq̄tum missio ex sēdo fit cōtra latitātē est spāle.qz magis attēdit res q̄ psona: hec vera si causis cōtradictionis non assignatis vel assignatis ꝛ indiscussis lata sit snia.sz si discussis. idē puto q̄ in diffinitiua.ar.l.edicto.ō edi.di.adri.tol.

Si autem pronunciat inique dolo partis corrumpentis iudicem.tunc sentētia est ipso iure nulla.vt.l. venales.C.sen.rescin.non pos.ꝛ rationem diuersitatis.s.dixi.Si autē pnunciat inique suo pprio motu:qz tunc motus esse potest triplex subdistinguo. aut hoc facit gr̄a seu amicitia ductus. aut odio:aut errore:aut simplicitate.si gratia vel odio. tunc istis duobus casibus tenet sentētia.sed ope resti.succurritur.vt.j.ad trebel.seruo iuito.§.cū prętor. Ratio est:qz ex odio tali vel amore pars cōsequitur lucrū. sed in alicuius cōmodum nō debet verti alicuius fauor vel alterius odium.ff.qđ me.causa.l.si cū excep. §.pedius.de bo.au.iu pos.l.si non expedierit. in fi. ver.q̄ si vtroq; instante ꝛc. Ideo lz res iudicata sit ppter eius autoritatem.sed tm̄ q̄ non dissium infligitur:lz lucrū tale auferť:dať restitutio.j.q̄ in fraud. credi.l.qui autem.§.simili modo. Si autem errore ductꝰ inique pronunciauit refert aut fuit error affectatus.ꝛ tunc tenet sentētia:sed datur restitutio. qz tunc iudex est in lata culpa. Ideo datur restitutio sicut si iudex fuisset in dolo.arg.j.quib.ex cau.ma.l.q̄ data opera.C.de inceſt.nup.l.q̄ cōtra.ꝛ sic intelligo prealleganū.§.sez cū prętor ibi cum dicit p errorē.ꝛ hoc tāgit ibi glo.circa fi. Si autē nō affectato errore pnunciauit:tunc idem qñ per simplicitatez iuris vel facti nō curo.vt qz errauit in.l.dubie intellecta: vel similis legis:vel nō plene examinauit negocium tunc tenet sentētia nec rescindit.vt.C.qñ puo.non est necess.l.ij.ꝛ ibi dixi.ꝛ.j.de cuic.l.si per ipsum. Judex tamē facit litem suā.vt.j.de iudi.l.si filius.et de va.cog.l.si iudex.ꝛ sic intelligo dictū.§.cū prętor. ꝛ quod no.j.de acqui.here.si is ad quē.in vlt.glo.lz aliter ibi habeat per Dy.sz qđ hic dico magis placet Ly. ¶ Ut plene liqueat qñ iudex debet seruare locū maiorū distingue:aut est ordinari⁹: aut cognoscit de his q̄ debent expediri sedēdo:vt in dilationibus.tūc debet seruare locū maiorū.vt hic.ꝛ ita loq̄t C.de dila.l.a pcedēte.aut cognoscit de his q̄ possūt expediri a procedente iudice vt interrogationib⁹ q̄ fiunt ante lit.cōtest.tunc iudex non tenet seruare locum maiorū.ff.de interrog.act.l.voluit. Si aūt prędecessores non habuerint certā sedē sicut est videre in iustitiario ꝛ magistro iustitiario regum q̄ quotidie discurrunt per prouinciā purgando eā malis hominibus.vt.l.congruit.tunc vbicūq; dat sententiā valet vt.d.l.voluit. Simile est in ducibus belli qui etiam extra territoriū existentes habēt iperiū more maiorum in hoies sue iurisditionis. Si autē est arbiter: tunc si est in cōpromisso cōprehensus certus locus in eodem loco debet dare snīam: alīs non valet.j.de arbi.si cum dies.§.si arbiter.si nō est adiectus:tunc in ea ciuitate debet dare snīam in qua est cōpromissum ꝛ intra eam in quolibet loco pōt dūmodo honesto. Et in delegato ad vnam causam idē dici debet. vt.d.§.arbiter. Sz in delegato ad vniuersitatē causarum dicimus q̄ debet seruare locū delegātis.j.de offi.eius cui man.est iurisd.l.ꝛ si prętor. An.de iser. De iure cañ.nō habent precisam sedem. ideo valet vbicūq; lata ab eis sentētia.qz seruant morē maiorū habēdo facultatēvt coꝝ maiores.ar.de annuis leg. l.seio.§.medico.ꝛ sic subtiliter intuendo non discordant casus a legibus. ¶ Quid si iudex habet certā sedem in palatio:ꝛ non fert sententiā in sede sua sed in sede alterius iudicis in palatio codē. Videtur q̄ nō valeat p hanc.l.dic cōtra.nō ob.l.ista.qz imo facit prio.qz in vna significatione appellať locus vbi ius redditur. Sed nunq̄d qñ potestas est in exercitu extra districtum suum pōt ibi ferre sententiā.distingue aut fert sententiam de his q̄ pertinent ad exercitum ꝛ potest.arg.l.cui iurisditio.aut de alijs:ꝛ nō potest.Guil.de suz.

¶ De origine iuris ciuilis ꝛ oīm magistratuū.ꝛ de successione prudentum. Rubrica.

1 Nihil potest esse totū sine partibus.
2 Ratione minoris instātie applicatur magis quis vni extremo q̄ alteri.
3 Perfectum constat ex principio ꝛ fine.
4 Principium bonū faciens.processum bonum facit.

Quis non

¶ l. Adde feli.in.c.cuz nō liceat.de prescript. in.ij. col.in ver,ad quod.et do. Jason may. post eundem Bal.in.l.j.in j.no.C. de p. impera. offe. cum concor. ibidem p euz datis.,ꝛ limita vt per do. Jason.ī auť. hodie. C. de iudi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Quis non debet exponere factum arduum nisi premisso prohemio.

FActurus. ¶ Not. ꝙ phemia introductoria sunt bona qm̃ ostendunt qualitatem rei: ꝛ causam finalem: vt. j. de here. inst. l. pacumentius androsthenes. ꝛ dicitur phemium. i. primus sermo. id est platio ordinata. ¶ Et no. hic ꝙ phemijs statutoꝝ: q; iportant causam finalem[a] hoc verum si in quolibet casu incluso sub statuto est eadē ratio. als est causa impulsiua: vt i calfurnia. ¶ Jtē i macedone. nā ois mutuans est macedo. cū multi mutuēt bona gratia ꝛ amore sine aliquibus vsuris. ¶ Jtē no. hic ꝙ non dicit verbosus ille q̃ dicit soluz essentialia vel vtilia. ¶ Jtē no. contra verbosos[b]. ¶ † Jtē not. ꝙ nihil pōt esse totū sine partib⁹. Not. etiā hic de principio ꝛ fine. Sed quero qō dicat principiū. Respōdeo in rebus est materia: in tpe est instātia. in factis motus cū inchoatione. l. si pecuniā. j. de cō di. ob cau. medtiū est sumptū ꝛ qualitas distās a pri. ꝛ fine. vel dic fm legistas ꝙ principium capit tertiā partem operis vel tempoꝛis. medium capit aliā tertiam partem. ꝛ finis postremam tertiam partē. sicut dies qui est mane meridies ꝛ sero. ꝛ sic equa fit diuisio: sed in iudicijs principium est vsq; ad probationem ibi medium. finis autem est sententia. ꝛ totū vt. j. si q̃s ius di. non obtē. l. j. in prin. Finis ergo dr proportionaliter ad principiū ꝛ mediū. sed proprie finis est postrema perfectio rei. vt. j. de re iudica. l. j. ¶ Ex his apparet ꝙ res tunc icipit qm̃ accedit ad esse. tunc cōtra desinit qm̃ recedit ab esse. ꝛ nomina formaruz recedentia a re indicant subiectū esse corruptum. ꝛ econtra accedentia ad rem indicant subiectum esse inchoatū. Verbigratia. Hoc nomē hō est nomē forme substātialis. i. aialis: rationalis. sic ꝛ nomen lapis. sed noia ppria non sunt noia formē substātialis. sed accidētalia noia sunt q̃ possunt abesse ꝛ adesse fine corruptione subiecti. vt. l. j. j. de mutatio. no. ꝛ ideo error in nomine ppio non vitiat: sz in nomine appellatiuo vitiat[c]: q; mutatio nominis inducit corruptionez subiecte rei que huic denominationi subijcitur. de leg. j. l. iiij. Jtē in eo qui est in vtero verum est dicere iste incipit esse. i. fieri homo. tamen nondum est homo: vt no. j. de sta. ho. l. qui in vtero. Jtem si statutum punit eos qui extraxerunt biada ꝛ aliquis arripuit iter vetitum est dicere iste incipit delinquere: sed non est propterea delictum cōsummatuz vt. l. qui falsam. j. de fal. Jtem patet in vsucapionibus inchoatis. Jtez in consuetudine inchoata ꝛ similib⁹. hoc modo dicitur q̃s est in quasi possessione iuris. ꝛ tñ adhuc istud ius nō est. si tñ nō fit perfectū est tñ inchoatū. ꝛ rebus inchoatis attribuuntur denominatiue nomina finalia reruz. vnde dicimus iste fabricat domum. tamen nonduz est domus antecp̃ sit perfecta. j. ad. l. falci. in ratiōc. §. quedam. j. de verbo. oblig. l. stipulationes non diuiduntur. ꝛ. l. continuus. §. si insulam. Et facit ad predicta. j. de vsu. l. ceptam. ꝛ. j. de here. institu. l. sed si in in conditione. §. solemus. ¶ † Et no. ꝙ ratione minoris instantie applicatur magis quisvni extremo cp̃ alteri. vt patet cum dicimus ille est proximus pubertati sic ratione minoris differentie. quia maior similitudo vincit minorem similitudinem. l. quer-
3 tur. j. de sta. ho. ¶ † Jtē nota ꝙ perfectum constat ex principio ꝛ fine. ꝛ ideo si statuto cauetur ꝙ potestas homicidam condemnet in centum saluo quod habeat arbitrium in homicidijs suo tempore perpetratis. ꝛ potestatis tempore titius est mortifere vulneratus ꝛ tempore successoris obijt non potest condemnari vi arbitrij. sed condemnabitur solū in centum: quia eius tempore non est homicidium perpetratum. nam vno tempore accepit principium alio
d tempore finem[b]. et ideo homicida non potest condemnari vi arbitrij: sed condemnabitur solum in cētum. Et illa fuit questio disputata fm Lynum. Et facit. j. quod vi aut clam. l. semper. §. hoc interdum. in verbo: perfectum. ¶ † Nota ꝙ ille qui facit bonum principium facit bonum processum. et ille qui facit malum principium facit malum processum. ꝛ ideo potestates terraruz in principio officij debent bene regere et constanter. et doctores in principio studij debent legere subtiliter et vtiliter et fideliter. ¶ Jtē no. ꝙ qui non intelligit principiū casus non pōt intelligere casum. j. de eden. l. argentarij. §. edi. et ideo ratio debet redi a capite. Jtē no. ꝙ nō debet
5 quis accedere ad mēsam illotis manibus. ¶ † Jtē no. ꝙ nō debet quis exponere factū arduū nisi prius premittat aliquale prohemiū. Et in hoc illa lex advocatos instruit in foro. et oratores in vulgo.

Necessarium. ¶ No. ꝙ i principio vbis cōdite populus vbis nō habebat legez sed habebat regē. ꝛ no. ꝙ oēs reges habent supremā potestatez. vt dicit Jnno. de fide instru. cum. p. tabellio et manu regia. i. arbitrio regis omnia gubernantur[e]. ¶ Et sic nota ꝙ populus de nouo creatus nō habet regē Jtem non pōt habere cōsuetudinē que requirit longā obseruātiā. vt. l. de quibus. §. inueterata. j. titu. j. Et hoc verum nisi populus sit accessorius et mēbrū alterius populi legē habentis vt est castrū nouū sub ciuitate sua. nam lex capitis prorogatur ad mēbra que ppriā legē non habēt vt. d. l. de quibus. iij. responso. C. de epi. et cleri. l. nulli. ꝛ. l. q̃ ex vico. j. ad munici. ꝛ. C. de te. l. ñi. ¶ Et no. ꝙ manus ponit pro arbitrio. Jtē pro dño. vt. ff. ti. j. l. manumissiōe. Alibi pro possessione. C. de iur. l. apud antiquos. facit ꝙ no. C. quādo decre. op⁹ nō est. l. j. et ille qui ponit se in manu alterius videt dare arbitriū liberū illi. ff. se. C. de pro. l. si cuz ca. extra de renun. c. sane quandoq; manus ponit pro substētatione extra de cōsue. c. ij. q̃q; ponit pro captura C. de epi. et cle. l. si q̃s curialis. man⁹ debet esse pia. q; impia manus est reprobata. cū de bona. c. ñi. Et manus impositio multiplex est. de consecra. dist. v. manus. ¶ Jn ter. ibi. tulerunt no. ꝙ rex potest facere legē. ¶ Jn ter. ibi. fuit illis temporibus. Ho. ar. pro teste q̃ dicit ꝙ fuit tēpore pape vrbani quinti talis natus q; tempus probat̃ per accidentia in tēpore que sunt notoria. ¶ Jn ter. ibi. appellatur. i. nuncupatur. alibi exponitur. i. inuocatur. vnde apostol⁹ cesarem appello. i. inuoco. ꝛ facit. j. de appel. l. ñj. ꝛ p totū. ¶ Et no. pro rusticis qui dicunt iste campus est meus: quia colo ipsum. tamē improprie loquuntur. et ideo si statutū dicit si quis offenderit aliquez in re ipsius non includit colonū. vt. j. de relig. l. ij. §. in locū Grammatici dicunt ꝙ meus et tuus sunt p nomina possessiua legiste dicunt ꝙ sunt pprietatis denotātia. ideo tñ dicta sunt possessiua. q; pprietas a possessione cepit. vt. l. j. in prin. de aqui. pos. ꝛ vide l. ij. C. in qui ca. colo. sensi. li. xij. Jtē vide ꝙ no. j. ad velle. l. si mulier intercedendi aio domus tñ alterius ōr: vbi quis habitat. q; domus pro domicilio. i. habitatione poni solet. vt. l. lex cornelia. §. domū. j. de iur. ꝛ sic differt vrbanū ꝑdiū a rustico. vt. l. plericp̃ cū l. se. de in ius vo. q; vrbanū prediū est tutū. Sed rusticū nō est sic tutū. Aduocati dicūt ꝙ i statutis nō ꝛ iclud̃ illi q̃ alieno noie tenēt. sz illi q̃ vēdicādi ius habēt. j. de au. ꝛ argē. lega. l. q̃ntus. §. argētū. ¶ Jn ter. ibi ordine. no. aliquid denominari ab ordine. vñ laudatur ordo. vnde Plato nihil esse potest sine ordinis cōpositione.

Exactis. Jbi. l. tribunitia. ¶ No. ꝙ si ista lex tribunitia nō fuisset lata leges regis expulsi remāsissent firme. ꝛ sic no. ꝙ lz imperator sic priuatus officio sicut fuit Federicus tamen leges quas ante fecit remanēt firme. nisi p̄ successorem cassarentur. Jtem no. ꝙ valet gñalis cassatio legū et statutoꝝ. sed quō potest populus regē ociure expellere ꝛ legem eius tollere. dic. vi. j. de le. l. non ambigit̃. Jn ter. ibi ppe viginti quomodo intelligat istud prope no. j. eo. l. §. hisdem temporibus.

¶ Additio Bal.

In lege secūda. §. exactis in fi. no. ar. pro bannitis nostri temporis ꝙ ad honores possint eligi et vocari i alia ciuitate sicut electus fuit hic ephesius exulans. p quo facit ꝙ

a ¶ Finalē. ꝛ adde ꝙ tāp̃ cā finalis ꝓsiderari dz. vt p eūdē bal. in l. vt liberis. p illū ter. C. de cola.

b ¶ Contra ꝛbosos. Facit qō habet̃ p doc. Abb. in phe. decre. in princ. i ver. ñ. facit ptra doctores diffuse loquentes cū supflua ingerūt difficultatem. ꝛ ptra aduocatos multa inutiliter allegātes cū bona allegatio inficiatur ꝛ obnubilat̃ ob nimiā allegationez ꝛ finistra oriatur suspitio ō allegātes: vt ibi p eū. ꝛ possit officio aduocatōis priuari p glo. fingu. in. l. ex eadem. ff. de postu. ꝛ adde b q̃ vltra me habentur ibi in apostil. p doc. Anto. corsi.

c ¶ Vitiat. ꝛ an ꝛ q̃n. vide tu Feli. in. c. significante. de rescriptis. et frā. are. i. l. si me. j. de aq. pos. ꝛ oldra. in ꝓsi. cclvj.

d ¶ Finem. Quale autē ꝛ tp̃s in diuersis dispositionib⁹ attēdatur an principiū vel finis. vide tu Fel. no. in. c. cū dilectus. circa prin. v. ij. no. de accusa.

e ¶ Gubernantur. adde duas esse psonas. q̃bus et mundus iste regit̃ regalis et sacerdotalis. ij. q. vij. cū danid. i aut.

Universidad de Deusto
Biblioteca

bannitus est alius a deportato:vt.ff.in consti.§.hec autem tria.et.C.de epis.audi.l.instaurati. arg.cōtra quasi eos infamia comitetur.C.de req.reis.l.fi.de digni.l.iij.fm Ja.de are.

Postea ne diutius. Ibi propria autoritate cō stituit viros. ¶Not.arg.ad id qđ sepe fit:quia cō mittitur p cōsilium populi aliqđ sapientib⁹.et valet licet non reducatur iterum ad consilium. qr sufficit semel esse cōmissum fm Ja.de are.et Cy. ¶In text. ibi: et ciuitas fundaretur legibus.not. fundamentum ciuitatis stare magis in legibus q̄ in lapidib⁹ seu muris. ¶In text.ibi:pro rostris composuerūt. ¶No.q̄ satis est ad publicandā legem q̄ sit posita p rostris.i.ante oculos hoīm:vt oēs legere possint.et sic lz nō apparcat q̄ statuta fuerint bānita vl̄ reformationes cōsilij:tñ ligant ex quo sunt in archiuo publico.et cōiter habet ipōz copia.et ad hoc allegāt istū tex.aduocati. ¶In tex.ibi.neq; puocatio. no.arg.q̄ non potest appellari ab iniquitate statuētium nisi arbitrium sit cōcessum appellatione remota.vt hic. in contrarium.qr ab iniquitate vl̄ duritia leg.non appellatur.vt.l.fi.de appel.recl.l.si qua pena.de verb.sig.et.l.pserit.j.quis a qui.Solu.a generali iniquitate non appellatur:sed a speciali iniq̄tate q̄ non tangit oēs:sed paucos appellatur.argu. l.j.in fi.de excep.do.vel hic habet respectum ad sententias nō ad sententias statutorum fm Cy.et sic illa clausula apposita a legislatore debet absolute intelligi.vt hic.secus si non in modum leg.sed in modum rescripti.vt extra de appel.c.vt debitus. ¶In ter.ibi.ex accidenti appellare.no.aliquid ex accidēti appellari qñ res nō remanet i statu primeuo.seu naturali.vt.l.j.§.bestias.j.de postu. ¶Itē no.arg. qđ non dicit idem qñ numerus est mutatus.

1 ☞ Disputationes fori sunt necessarie.

His legibus. Ibi naturaliter euenire. no. q̄ interp̄tatio necessaria est quodammodo de iure naturali.i. gentium.et ideo nulla cōstitutione potest phiberi. nam si est necessaria:ergo eius contraria est ipossibilis et ipossibile statutum nōvalet. ¶† Itē no.q̄ disputatiōes fori necessarie sunt.

a ¶Nō appellat.vide q̄ dixi.§.in pro hemio.vbi ēt per eūdem.

1

b ¶Judicis qñ prętor manus nō soluz a pecunie lucro:sz etiaz oculos a libidinoso aspectu cōtinētes esse debere. Jta Jo. an.i no.in.c. quorūdam.de electio.in.vj.

c ¶Preferēdam.de ꝓmēdatione autē castitatis.vide Specu.in ti.d aduo.§. his dicendū. ver. cōmēdet autem.

Deinde ex his legibus. Jnde iura nata sunt. ¶Not.q̄ actiones formate sunt de iure ciuili nate.nā ante ius ciuile erant rudes informes et inepte ꝓposite.et non vitiabant iudicium.qr pts ꝓponebat put volebat.sed hodie debent apte ꝓponi et sub suis nominib⁹:vt hic. ¶Et not.q̄ actio est ius:sed eius ꝓpositio est factum vnde libellus facti est:et in facto cōsistit.et ideo in recte agendo requiritur ius et factum.j.de pec.leg.l.eo tempore.in prīnc. ¶In ter.ibi:apud collegiū pontificū.i.ac si dicere tur apud antianos:qr ad eos erat recurrēdū. sz hic ossi hodie signant supplicationes per fiat. Jtez isti cōcedebant actiones aliter non poterat agi. hodie non est impetratio necessaria. ¶In tex.ibi.postea. ¶Not.ob malesicium vtile rei publice insigne beneficium quē lucrari. ¶Item no.cōcessionez dignitatis factam furi:qr istud furtum fuit meritoriuz sic extollitur hermodorus exulās et honoratur a romanis:vt.ff.e.l.postea.et sic banniti de vna patria qñq; honorantur in alia.vt ibi pt̄z.et sic bānīti nō sunt infames:qr nō sunt banniti de iure romano: sed forte per statutum vel cōsuetudinē ephesiorum.et sic banniti ex anglia apud nos nō sunt infames.qđ est no.

Deinde cum esset. ¶No.q̄ plebei possunt sibi facere legem per se.et magnates per se.et sic not.q̄ guelfi possunt habere sua statuta: et gebellini sua:sz istud ideo:qr successerant et erant duo corpora: sed in eodem corpore vni⁹ ciuitatis non cadit ista partitio.imo saperet monopoliū.vt.l.j.C.d monopoli. Jtem plebiscita fuerunt hic cōfirmata p omnes. et sic in maiori cōsilio vrbis.et sic no.arg.q̄ extitij terrarum possunt sibi facere statuta.et si postea sunt reuersi ista statuta adhuc vigent inter eos: sed cōmunitates possunt tollere taz statuta plebis q̄ militū. extra de iniur.c.in nostra.per Jnno.

Deinde quia. ¶No.q̄ vbi populus est maximus ibi congregatio et⁹ est difficilis et ꝓpterea facta sunt consilia autoritatis.et qđ fit per illos de consilio:videtur factum a populo.et facit.l.j.in fi.de liber.vniuer. Bal.

Eodem tempore. ¶Not.q̄ ideo proponuntur edicta. vt q̄s possit se premunire et preparare.

1 ☞ Jmperator debet esse vnicus et non predo.
2 Multitudo nimia generans cōfusionez:fuit cā iperatoris creandi.

1 **Nouissime.** ¶† No.q̄ imperator debet esse vnicus et nō prēdo:sed reipublice cōsul. Unde no.causam formalem per vnum:et causam finalem:qr ob publicum statutum.causa vo efficiens fuit populus romanus qui dedit ei imperiū. ¶Et no.verbū dedit ergo populus perdidit.tenet cōsequentia per no.ff.ti.j.l.manumissiōes.

2 ¶† Et not.q̄ nimia multitudo generans confusionem fuit causa imperatoris creandi.

Post originem. ¶No.q̄ ille qui aufert alicui iudicē aufert sibi in effectu ius et institiā.qr nec sua autoritate ius sibi dicere potest nec iudicem adire. ¶Et no.arg.q̄ licet in ciuitate sit nullus rector:tamē non potest quis sibi dicere ius propria autoritate.

Post hoc. ¶Nota q̄ sine iurisperito non potest respublica stare.

In initio ibi omnem potestatem. Ergo a sen

a tētia regis nō appellatur[a].hoc etiā ps̄z.j.in.§.exactis.ibi:tamen ne p omnia ꝛc.et ibi est tex.no.

1 ☞ Omnes habentes carceres:non habent merum imperium.
2 Aliquem carcerare nemini cōpetit:nisi lex concedat.
3 Sententie capitales qñ dantur:debent esse priores terre.

1 **Exactis ibi relictum.** ¶† Nota q̄ quidam habent carceres:et non tamē habēt merum imperium.i.gladij potestatem. ¶† No.tamen q̄ posse aliquem car
2 cerare nemini cōpetit nisi lex cōcedat. ¶† Jtem no.argu.q̄ si per statutuz debent adesse priores terre cum dantur sententie capitales q̄ eis absentibus non valet lata sententia:et multominus valet si requiratur iussus et consensus vt hic.

1 ☞ Merum imperium potest renunciari in manus superioris.
2 Amor puellaris subuertit rectum iudicium.
3 Usurpantes statum trucidari debent.

1 **Et cum placuisset.** Ibi abdicaretur. ¶† Not.q̄ merum imperiū potest renūciari in ma
2 nus superioris. ¶Item not.q̄ potest quis cogi ad renūciandū. ¶† Jn
b ter.ibi.amore virginis.no.q̄ amor puellarum subuertit rectum iudiciū[b]. ¶In text.ibi.indignatus. ¶No.q̄ indignatur ille cui non fit iustitia.
c ¶In tex.ibi:castitatem. ¶No.castitatem vite preferēdam[c]. ¶In ter.
3 ibi:statutum suum. ¶† No.q̄ vsurpantes statum trucidantur:et ciuitas recipit statum suum.

Et quia magistratibus. ¶No.q̄ hora incōgrua et post horam determinatam magistratus non debent sedere p tribunali et est eis verecūdia sedere insolito tempore.et ideo statuta terrarum determinant horas.

Deinde cornelius. ¶Nota ex hoc.§.q̄ accusationes de iure ciuili. ¶In tex.ibi fuit post eos.no.hic arg.ad dictum de gallo presso.

Balus scipio nasica. Ibi domus data.not.argu.pro doctoribus quib⁹ datur domus a cōmuni. ¶Et no.de sapientia istius in lectiōis recursione. ¶In text. ibi:seruius autem. ¶Nota q̄ turpe est doctori ignorare leges, et maxie nobili et patritio.facit qđ not.Cy.C.q̄ et aduer.quos.l.j.

¶Additio Bal.

In §.seruius autem.Ex hac littera deciditur.q.q̄ marischalcus qui emit equum morbosum non potest agere redhibitoria.et arg.ff.in.j.cōstitu.circa prin.ibi:quis amplius q̄ nos. ꝛc.fm Jaco.de are.

Er illo tempore. ¶No.non esse concedendum arbitriuz petenti.et facit contra potestates terraꝝ qui petunt arbitrium contra aduocatos qui petunt sibi causas cōmitti. ¶Sed an potest quis publica autoritate cogi ad consulendū.dic q̄ sic. vt no.l.ij.C.de prepo.sacr.scri.lib.xij. ¶In ter.ibi:plurimū potuit.no.q̄ potentia facit hominem esse maioris autoritatis. ¶In tex.ibi:sustentatus. ¶No.q̄ discipulus tenetur sustentare doctorem. ¶In tex.ibi:eo usq;. ¶No.q̄ expulsus de ciuitate nullā autoritatem habet. Bal.

¶De legibus et senatusconsultis et longa consuetudine. Rubrica.

¶Additio Bal.

Cripler Est.l.scz.cōuentionalis de qua in.l.j.§.si cō ueniant.depositi legis de qua per totuz istū titulum et dico legis scz interpretāde negociorum scz dispo nendorum,et de hoc per totum corpus iuris.

De his

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 De bis que legitimāt actus hominum.
2 In l. cōdenda dz seruari debitus modus.
3 Lex imponitur nō solū sciētibus sed etiam ignorantibus.
4 Aduena an incurrat penam statuti.
5 Ratione culpe an quis puniatur criminaliter.
6 Statutū an valeat q̄ ignorātia nō possit allegari.
7 Ignorātia iuris vbi excusat a delicto opus est eam allegare.
8 Error propter nimiam simplicitatem presumitur.
9 Presumit malitia vbi non potest esse iustitia.
10 Ad probandam ignorantiam sufficit probatio coniecturalis

Lex est cōmune. Nunq̄d ō essentia leg. est q̄ sit facta ꝓpter cōem vtilitatē ita q̄ si respiciat alicuius specialē gr̄am vel fauorē nō valeat. Rñdeo immo valet si fauor est naturali rone munitus: vel ob meritū indultus: vel ob simplicitatē cōcessus: vt. j. ti. j. l. j. ⁊ C. de decur. l. nec dz doctoꝝ. li. x. ⁊ C. de silen. ⁊ decur. li. xij. ⁊ C. de his qui sibi asscrib. l. j. q̄ adhibitus. et l. j. j. de mi. test. ⁊ j. de minor. l. j. ¶ Sed q̄d si est facta ꝓpter meram odiositatē cōtra singularē ꝑsonā an valet. Rñdeo si odiuz est rōnale. puta ꝓpter enormē delictū. tūc valet: vt. j. de capi. di mi. l. amissione. §. qui deficiūt sed si odiū est irrationale nō valet si cōtra singularē ꝑsonā emanauit. de pollicita. l. totiēs. j. qui ⁊ a quib. l. si priuat⁹. ⁊. l. j. in fi. de except. do. ⁊ hec vera q̄n rone statuti lex infringit si ꝙ rōne statuentiū: ꝓsiderāda est cōz autoritas: q̄ nihil sine publica autoritate factū valet. l. ij. §. postea. et §. ne diutius. ff. tit. j. l. prohibere. §. plane. j. q̄ vi aut clam. nihil em̄ recte agit vbi faciēdi autoritas vsurpat. C. de sacrosan. ec. l. decernimus. vnde nihil ꝑdest statuti eōtas si statuentiū deficit autoritas. C. si a nō cōpe. iudi. ꝓ totū. ⁊ C. de testa. l. cōsulta. dualia in fi. ¶ Et no. hic quatuor q̄ legitimāt actus hoīz describi. † Primū est prās. scōm volūtas. tertiū scia. quartuz forma. potestas est in populo qō describit ibi. dñi dicit reipublice. consensus describit ibi spōsio. cōsilij describit ibi cōsultum. forma describit ibi. cōis spōsio. ¶ Ex quibus no. iiij. prio in statucte requiri prātez. ⁊ an gñalia ꝝba sufficiāt tractat Bar. in l. ambitiosa. C. de decre. ab or. fa. vnū tñ no. q̄ si ppls totā suā autoritatem cōmittit q̄busdā sapiētibus q̄ illi sapiētes oia pūt: nisi sint noiatim excepta. vt. ff. ti. j. l. ij. §. nouissime. ⁊ §. exactis deinde. ⁊ arg. de verb. obli. l. qui rome. §. callimachus. in fi. ¶ Scōo not. exigi cōsensuz. vt. j. co. de q̄bus. verfi. nā cū ipse. ¶ Tertio not. q̄ talis volūtas nō dz esse precipitata: sed diu inter sapiētes deliberata. vt. C. co. l. humani. ¶ † Quarto no. q̄ in l. cōdenda dz seruari debitus modus ⁊ forma q̄ ille ꝓposita faciat in populo qui habet officium ꝓponēdi: puta cōsul. ¶ Unde hic quero de tali qone. dictat statutū perutile q̄ oēs ꝓposite debeāt fieri per priorē priorū ⁊ aliter nō valet. Modo cōgregata adunātia generali populus vult vnū q̄ prior prioꝝ nō vult ꝓponere: q̄ est penale: vel q̄ iurauit. Modo quidaz alius ꝓponit. ⁊ populus statuit. querit vtrū valeat statutū. ⁊ videt q̄ sic. q̄ exquo habetur cōsensus totius populi: nō curamus de modo. vñ lz nō appareat de ꝓposito sufficit q̄ appareat de volūtate cōsilij. l. obseruare. de decur. lib. x. per Bart. qui allegat. l. de quibus. j. co. ⁊. l. si qō. C. de leg. li. x. In cōtrariū q̄ nō est seruata forma. Solu. si consilium est tale qō posset illi forme derogare valet istud statutum als non. vt dixi in l. omnes populi ad fi. ⁊ arg. de lega. ij. l. fin. in prin. ⁊ de lega. iij. si quis in ꝓncipio. ¶ † Alterius no. q̄ lex imponit non solū sciētibus: sed etiā ignorātibus. si talis ignorātia in se culpā habeat vel delictū: vt hic patet coniuncto verbo delictoꝝ cuz verbo ignorātia. secus si ignorātia nō haberet in se delictuz: vt. l. fi. de decre. ab or. fa. ⁊ C. de tabu. l. generali. lib. x. ¶ † Et per hoc soluit qō de aducna an incurrat penaz statuti. nam aut incidit in factū culpabile ⁊ damnatū. aut in factum inculpatū als. primo casu incidit in penam: q̄ ignorātie est admixta culpa. naz pro culpa habet qō consuevit esse culpabile. vt. j. q. v. presentiū. secūdo casu non incidit in penā propter iustam ignorantiā. ⁊ hec distinctio legistarū: sed fz canoñ. ignorans excusatur oīno. vt in. c. ij. de cōsti. li. vj. ⁊ ibi per Joh. an. in nouella: sed tu dic q̄ illud. c. restringit ad penas spirituales in quibus mitius agitur q̄ in tpalibus penis: ⁊ q̄ illa est pena insolita que pro tali delicto nō cōsueuit imponi. ⁊ q̄ impōit a iudice insolito cū eps nō consueuerit intromittere se de talibus. ⁊ adde qō no. in Spe. de consti. ⁊ hoc de ignorātia constitutionis. ¶ Sed videamus q̄d de ignorātia facti. ⁊ si quidem est sine aliqua culpa ignorātis. certū est q̄ nō punit. C. de ser. fugi. l. quicūq̄z. j. de recep. l. j. si aūt est cū aliqua culpa. tūc aut ignorantia excludit specialez delicti ex quo agit. ⁊ excusat. verbigratia percutio clericū in habitu laycali in culpa sum percutiēdo non tamē cōmitto sacrilegiū. ⁊ ideo nō sum excōicatus. q̄ culpa mea nō ordinat ad sacrilegiū. vt. j. locati. l. si quis ignorās aut ignorantia nō excludit speciē delicti ex quo agit. ⁊ tūc punit ignorans propter culpā: vt. l. respiciendum. §. delinquunt. de penis.

5 ¶ † Sed dubitatur vtrū rōne culpe quis puniat crialiter. ⁊ dicit hic Cy. ⁊ in. l. si q̄s nō dicā rapere. C. de epis. ⁊ cle. q̄ rōne culpe leuis vel leuissime nō punit quis crialiter: sed rōne late culpe punit quis criminaliter: sz mitius q̄ ratiōe doli. in delictis. ergo nō venit culpa leuis vel leuissima crialiter puniēda sz Cy. tamē dic q̄ aut pena reqrit atrocitatē delicti. vt q̄ est pena simiter atror ⁊ coꝝporalis. ⁊ tūc requiritur dolus. ⁊ si cessat dolus cessat illa pena ita atror. vt. C. de fal. l. nec crēpium. j. de arbi. l. j in prin. de liber. causa. l. istud. ⁊ no. C. de plagi. l. plagij. de v̄. sig. l. magna negligētia. ⁊ de reg. iur. ad ea. Aut pena non requirit atrocitatem delicti: vt q̄ est pecuniaria. ⁊ tūc ex quo legislator non facit mentionē doli nō exigit: sed sufficit lata culpa ⁊ leuis forte. de incen. rui. na. l. qui edes. sed forte leuissima nō sufficit: q̄ leuissima nō est maleficiū. vt. l. si cuius. §. de ꝓteritis. j. devsufru. ⁊ de hoc dic latius: vt dixi in. d. l. si quis non dicam rapere. ⁊ qui parū trāsgredit nō mortificat. argu. de condi. ⁊ demon. l. q̄uis. de ista materia no. j. l. j. j. si quis te. lib. esse iuſ. su. per bar. ⁊ facit qō no. de in litem iuran. l. in actiōibus. ⁊ per Dy. in. l. pe. j. de adul. ⁊ ibi per bar. ⁊ l. ij. §. in hac. vt bo. rap. per bar. vbi notat q̄ occidens bānitū non rite punit de culpa.

6 a ¶ † Sed anvaleat statutū q̄ ignorantia non possit allegari. ⁊ videt q̄ sic. [a] vt l. diuus. de fal. ¶ Sed qualiter probet error iuris dic ex qualitate facti ⁊ personarū. de adul. l. si adulteriū cum incestu. §. fra-

b 7 tres. ¶ † Et no. q̄ vbi iuris ignorātia excusat a delicto. [b] vt mi-

8 nuit delictum ibi opus est eā allegare. vt ibi patet. ¶ † Itē no. q̄ propter nimiam simplicitatē presumit potius error q̄ malitia. C. de his qui sibi asseri. l. q̄ adhibitus que est. l. notabilis ad excusationē simplicium tabellionum. ¶ Itez no. q̄ ignorantia causata ab aliquo fundamento q̄ non sit pura negatio: sed alicuius rei affirmatio indiget probatiōe. j. ad trebel. si heres abeo per Bar. ⁊ j. de his qui sunt sui vel alieni iuris. l. filium. ij. et iij. rñso. Itē no. q̄ vitium inuisibile alicuius scripture autentice excusat errantem secus in vitio visibili. j. de contratab. l. non putauit. §. non queuis. ⁊ per hoc excusant offendētes bannituz ex pretertu banni invalidi ſm Bar. diligenter tamen tota scriptura est presentanda ⁊ inuestiganda an sit rebānitus nec ne. j.

9 co. inciuile. ¶ † Item no. q̄ non presumit malitia vbi pōt esse iustitia. j. pro socio. l. merito. Ultimo no. q̄ potestates terrarū facilius excusant q̄ coꝝ assessores: q̄ cū magistratu mutius lex agit q̄ cum iurisperito. j. q̄ quisq̄z iur. l. ij. ⁊ hoc in iuribus non

10 in factis. ¶ † Itē no. q̄ ad probandū ignorantiā sufficit ꝓbatio cōiecturalis. lz non plenaria. vt no. j. q. j. c. si quis a symoniacis. j. de accu. si cui. ¶ Itē no. in hac. l. q̄ stultitia nō excusat sic. de leg. ij. qui solidū. §. etiam Bal.

¶ Additio Bal.

Lex est. Ubi commune. dic aut est scripta in coꝝpore iuris. aut non. ¶ Primo casu gñaliter tenetur. ⁊ sic de certa scripta sit. vt prima consti. C. nisi in fauorez alicuiꝰ specialiter scripta sit. j. ad municip. l. j. ⁊. C. de decurioni. nec dz rotheuz. ¶ Secūdo casu specialiter tantū tenet. vt. j. co. l. leges vniuersales. vt. j. c. l. ij. ⁊. iij. nisi ō hac deſineret vniuersalis. Ricar. ibi ignorātia. vide Ja. in. l. quidā decedēs. in fi. de admi. tu. de adul. l. si adulter iū. §. fratres. de excu. tu. l. testamēto. per Ja. ⁊ de decre. ab ordi. fac. l. ij. Ubi ꝓtrahunt. vide Cy. C. de incestis nup. l. qui contra legem per Cy. ¶ Utrum lex liget ignorantem. vide per Archi. xvj. distin. quod dicitis. ⁊ ibidem nota an bannum liget ignorantem. ⁊ per Archidiaco. xxx. distinctio. de epistolis. ⁊ ibi ponitur si dubitatur de extrauaganti, an sit lex quid iuris.

1 Lex est inuentio ⁊ donum dei.
2 Lex est princeps dux et regula.
3 Justitia et iniustitia indigent ordine.

Am ⁊ demostenes. Hic ponitur diffinitio greca. ¶ † Nota q̄ lex est inuentio. et

1 donum dei. ¶ † Item nota q̄ lex est princeps

2 dux ⁊ regula. ¶ † Nota q̄ iustitia ⁊ iniustitia

3 indigent ordine. ¶ Nota ibi naturalia ⁊ ciuilia q̄ homo naturaliter est animal ciuile ⁊ lex similis debet esse homini bene composito ⁊ ciuili. ¶ In textu ibi actor. nota q̄ orator est vir dicendi peritus cum venustate verboꝝ. ⁊ pondere sententiarum ſm Victorinum. ¶ In textu ibi inuentio et

c donum dei. quia rex [c] est lex animata ⁊ donec concedit propriā c maiestatem est gratia gratis data. ⁊ subditi possunt tunc dicere ego dormio ⁊ cor meum videt, rex meus vigilat. j. de offi. prefec. vigil. l. nam salutem.

¶ Additio Bal.

a ¶ Nō sic. limita fz saly. in l. stat⁹. C. nō bis qui sibi asseri būt nisi allegarē igrātia iusta vel nisi offerret ꝓbatio incōtinentiſz io. nō ana. in. c. ad falsarioꝝ in pn. q̄ illi ter. i gl. de cri. fal. ⁊ q̄ tale statutū valeat. vid bar. i. d. l. dinus. i pn. nō fal. fz q̄ nō valeat vid lud. ro. i. l. de pupil. §. nunciationē. ⁊ de op. no. nū. ⁊ i l. j. §. occisorum ad sylle.

b ¶ Delicto. ⁊ i qb⁹ delict excusetvid Zu. l. l. si vo. §. de viro. fallitso. ma. vid i litera b. pōit ad excusationez ignorātie. itē q̄ no. l. qui cō meat⁹. §. turo mi. nō remi. vbi parcit nono militi tāq̄ iuste ignoranti leges militares q̄ idē bal. extēdit ad ciues nouellos ꝓueniētes status. in. l. data. x. co. C. q̄ accus. ⁊ seq̄t et Ludo. i cōsil. cexxviij. in. ij col. ⁊ i cōsilio. ccccxcj. qō sorte nō procedit i obuiāte statuto qō et cōit vbiq̄z viget. ꝓpterdetiā baldi. i. l. ij. i fi. C. q̄ sit lō cōsue. dū limitat. c. j nō ꝓstitut i. vj. vt dicit felyn. i c. j. nō re iu. ⁊ in c. ij. de excep. predicta relerendo.

c ¶ Nec rex. ad de q̄ de rege dixi. nō. ⁊ i p. phe. ⁊ i. l. j. nō or. iuris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Am et demostenes. Orator. orator est dicendi peritus cum venustate verborum ponderis suiarum sm Tullium. Cy. ibi stoyce. stoys latine porticꝰ. erat enim athenis porticus ubi depicta erant gesta philosophorum quorum sectatores dicuntur stoyci sm Papiam.

1 Sicut una hyrundo non facit ver. ita unus casus non facit legem.
2 Lex non presumit qꝫ nupta sit meretrix.
3 Lex non presumit qꝫ imperator vendat viridarium suum.
4 Lazarus an recuperauerit bona.
5 Lazarus an recuperauit vxorem.

1 Ara constitui. † Nota qꝫ sicut una irundo nō facit ver. ita unus casus nō facit legē. qꝛ in unico vel raro casu nō cōsistit publica utilitas. et ideo presumptiones legū frequētioribus adaptanť. et locus a cōmuniter accidentibus est validus in iure non locus a raro accidentibus. est aūt presumptio iuris statum presumens: sed nō pronuncians. sed presumptio iuris et de iure est statum presumens et iudicans. idest mandans pro veritate seruari. p̄sumptio vero hominis est probabilis animi applicatio ex cōiecturis bene dico probabilis non necessaria sicut diximus. de interpretatione. C. eo. l. j. Dicamus ergo qꝫ lex nō statuit aliquid propter raros casus nec presumit sup raris: sed sup cōiter accidētibus. seu cōtingētibus. vt no. C. de pbatio. l. nec naturales. unde lex nō presumit qꝫ aliquis viuat ultra. c. annos: qꝛ hoc est magis supra naturā qꝫ naturale l. ij. §. si dubitet. j. quēadmodū testa. apert.

a Nō sic. ꝛ tñ sm angel. in l. si marito so. ma. ſz qꝫ sit. vide. d. alex. bic et Lo. i. l. seruitutē. §. sublatū. ff. de seruit. vr. prē. in ter. xxxij. q. vij. licet io. an. in no. i. c. fraternitatis ō fri. et maleſi. et oīno. viō. d. alex. in. d. l. si marito. vbiqꝫ recuperat filios. ſz nō vxorem. itē adō qꝫ recuperat ordines sacros ēt si fuit degradat⁹ qꝛ nō dz ita ordiari ſz gl. i. c. ij. xxxij. q. vij. et abb. i. c. nō pōt ō re. iu. ſz nūqd patria prētez. vide spec. i tit. ō sta. moñ. §. ij. qōne. xiij.

3 Item non presumit qꝫ nupta sit meretrix. j. de statu homi. l. septimo mense. Item non presumit quod mulier pariat. xj. mēse nec statuit qꝫ talis partus succedat vt. l. gall⁹. qꝛ hoc esset miraculosum potius qꝫ humanū. et de miraculis nō est lex. † Item non presumit lex qꝫ imperator vendat viridariū suum. de lega. j. apud iulianū in fi. pōt poni exēplū de lazaro: sed nō credo qꝫ iurisconsultus sciuerit istud miraculum christi. vt no. in dicta. l. tertia. §. fi. de aur. argē. lega. † Quero tamē nūquid recuperauerit bona. et dicendū est qꝫ sicꝫ fuit restitutus a deo et restitutio dei nō debet minus operari qꝫ restitutio hois. vt in aut. Lazaros. C. de hereti. nisi medio tpe fuissent distracta. vt no. de li. qposthu. l. gallus. §. et quid si tamen. de reseri. c. qꝫis. li. vj. C. de sen. paſ. l. fi. Sed quid si medio tpe heres lazari percepisset fructus an lazarus recuperasset fructus. videtur qꝫ nō. C. de heret. aut. idem de nestorianis. qꝛ illa fuit indulgentia non iustitia. † Sed an recuperabit vxorem. dic qꝫ nō. j. de cap. l. nō vt a patre. sm Guil. ergo nec ecclesiā recuperasset. et si papa Urbanus hodie resurgeret non recuperaret papatum. Baldus.

Additio Baldi.

Ara. Vide in. l. j. in fi. de doli exceptio. Bal.

Quod enim. No. qꝫ binus actus non dicitur frequēs. et est arg. qꝫ binus actus non inducat consuetudinem. naz in cōsuetudine desideratur frequentia et binus actus non dicitur frequens sm

b Odofre. dic de hoc. vt. j. c. l. de quibusᵇ.

4 Tortura de iure cōi non debet fieri in secreto.
5 Consilium legis an sit obligatorium.
6 Verba precepti qualiter cognoscuntur a verbis legis.

b Z. de qbꝰ. et ibi vide q̄ dicam.

Legis virtus. Virtus idest robur mētis legis. vel virtꝰ idest intentio virtuosa vel virtus idest potestas seu autoritas vel virtus idest officium consistit pariter in quatuor reductiue. qꝛ omnia reducuntur ad illa quatuor: et sic quando unum ad aliud reducitur illud cum eodem esse videtur. j. de statu homi. l. j. in glos. † Quero si lex imperat et contemnitur mandatum que pena est. Et videtur qꝫ puniatur tanqꝫ violator supreme potestatis. et sic pena capitis. C. de veter. numi. potesta. l. fi. li. xj. nam qui disciplinas contemnit capite punitur: vt. l. omne delictum. §. contumacia. de re milita. sed alibi imponitur pena exilij. C. de tum. limi. l. fi. libro. xj. Et interdum sufficit facti mali correctio. in aut. de nup. §. ascripticios. colla. iij. et tolerat ex misericordia potius qꝫ ex iustitia calcate legis impunitas: vt. C. de veteri. elebo. l. temperēt lib. xj. fol. aut in mandato est determinata pena. tilla incurritur et non alia qꝛ species debet magis magis attendi qꝫ genus. vt l. sanctio legum. de penis. aut pena non est determinata. et tunc contra rebellem. de rigore est pena mortis. tamen nō potest in-

c Nō sic. adō pe. ō perusi. i. c. cām q̄ ō pba. et spe. i ti. ō teste. §. iā de interrogatorijs. v. cauetū immo si nō recipiāt poterit inq̄sit⁹ appellare spec. i ti. ō appel. §. ij. ver. ceterū.

1 consulto principe infligi. scilicet si principis est copia: sed de eq̄tate pena est arbitraria pro qualitate excessus ponderanda. argumen. l. j. §. expilatores. de expilla. et effra. vt sic pena contemptus delicto congruat. vt in aut. vt iudi. fine quo. suffra. §. igit̄. et princeps iuste potest etiam pro leui re si inobediētia est atrox infligere mortē. arg. C. de prin. li. in fi. lib. xij. qꝛ pena debet imponi. iurta leg. voluntatem. vt. C. de sum. trini. l. cunctos populos. in fine. et lex dicit qꝫ falsus est ille qui principi rebellat. vt in aut. vt defun. seu func. circa fi. col. v. Cōclude qꝫ est pena arbitraria. vt no. C. de sacro san. eccle. l. nemo martyres. nam pena arbitraria. est pena generalis. et ideo vbi pena specialis non prefigitur generalis pena inesse videt. Quero si lex vetat que pena est. respondeo arbitraria tamē scias qꝫ maius est delictū cō-
2 missiōis qꝫ omissionis. vt notat̄ in. l. si mora. j. so. ma. † Quero ad quem extēdit se virtus permissiua legis cuz ex naturali libertate omnia sint permissa. vt. l. xij. de sta. homi. respōdeo quedam permittit lex que nō sunt de regula permissiua. vt. l. j. §. cū aut̄. j. de alleato. et l. j. et ij C. quando li. fine iudi. se vin. cū simi.
3 et facit. C. de testa. aut̄. qꝫ siue. et l. fi. † Quero vtrū dicat̄ punire lex vel iudex. respōdeo lex. ideo iudex inquisitus qui fecit decapitare homicidam potest negare qꝫ nō fecit ipse. sed lex. vt l. palam. j. de ritu nup. et no. in. l. cū probatio. j. de prob. Quero an in criminali possint dari interrogatoria. dico qꝫ sic. vt in
4 §. questioni. et hic in glo. et per Guil. † Et no. qꝫ de iure communi tortura nō debet fieri in secreto sed presentibus honestis et bonis viris et prius auditis rōnibus utriusq; partis. Dubitatur quomodo adaptet̄ lex consilij ad hanc. l. et dicit glo. qꝫ adaptatur ad virtutem permissiuam. qꝛ consulit non mandat. l. ob
5 hec verba. j. de insa. † Sed nunquid consilium leg. est obligatorium respōdeo non tamen qꝛ consilij legis non est frustra se-
9 uit in eum qui a consilio legis deuiat. † Sed quomodo cognoscuntur verba precepti a verbis consilij. dic vt in clementi. erunt de paradiso. de verbo. signi. et adde qō no. j. de offi. presi. l. sepe. Quero cū legis virtus sit impedire. an idem sit impedire et vetare. et dico non sed contigua ratione iunguntur. est enim quasi quoddam vetare impedire. tamen nō per omnia sunt idē. vt. l. stipulatio illa. §. alter. de verbo. oblig. cū simi. et facit. de lit. contesta. c. j. li. vj. de exceptio. c. pia. de officio deleg. c. ex literis et de iudi. c. nouit. cum simili.

1 Exceptiōes sunt de predicatis regule sed nō de officio.

Ara non in singulas. Regulaē breuis et compendiosa traditio veritatis singulos complectens casus. sed lex est quedam forma eadem in omnibus personis. Et nota. qꝫ exceptio-
1 nes sunt de predicatis regule: ſz nō de officio regule. et subiectū restringit predicatum. vt. l. nam qꝫ liquide. §. si cui. j. de penu lega. et econtra. de legatis. ij. l. legatorum. C. si plures. et facit ad hanc. l. de excusa. tuto. l. non solū. §. qui primipilum.

1 Habitus dicitur tripler.
2 Imperator ebriosus mente captus vl inutilis an possit puniri.
3 Populus romanus an sit sub papa.

Non ambigitur. Nunquid sufficit si quilibet senator seorsum in domo sua consentit. dicit glos. qꝫ non. quia autoritas non est disgregata per singulos. sed iuncta apud collegium. et in forma collegij. facit extra de electio. c. in genesi. et C. de decurio. l. obseruare. et l. nominationum forma. lib. x. et de arbitris sicuti. Item commissio que fit pluribus sub noīe collectiuo. vt qꝛ committit̄ ordini capitulo vel collegio. est ita apud omnes qꝫ nō apud singulos. vt. j. titu. j. l. ij §. et bis legibus in verbo apud collegiū pontificum. secus si cōmissio fiat petro et iohanni qꝛ non copulantur p aliquam copulam que dicatur collegium. et ideo non requiritur scrutinium ne aliqua forma collegij in eorum consensu. simul tamen debent adesse in deliberatione. sed postqꝫ deliberauerunt concorditer sufficit maior pars. sed si discorditer deliberauerūt facere omnes debent esse presentes. vt dicta. l. sicuti. et per Inn. de testamentis capitulo Raynaldus. Et vbicunqꝫ est connexa commissio ibi pronunciatio debet esse connexa. sed vbi in extraordinarijs unus incipit sufficit ipse solus. l. j. de officio cōsulis. secus in delegatis vel arbitris quia forma est data. vt per plures fiat. vt j. de arbitris. l. pedius. §. j. vl dic qꝫ vbi committitur negocium publicum sufficit maior pars. l. plane. j. qꝫ cuiusqꝫ universi. uo. sed si committit̄ priuatum negocium. tunc habet locum dicta. l. sicuti. de arbi. Vel dic qꝫ si cōmittitur singulis negocium vniuersale sufficit unus. de exerci. l. j. §. si plures. secus si speciale. j. de procu. l. pluribus per Guil. qꝛ vniuersalis commissio representat officium ordinarium. sed specialis commissio representat officium delegatum. et vide quod not. in. l. vbi de tuto. et cura.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tuto.ꝛ curato.da.ab his.ꝛ.j.ad trebel.l.heredes. §. peto.per Barto. ¶ Iurta hoc quero numquid in vno senatore qui est hodie residcat hec auctoritas.ꝛ videt fic:q; iura collegij in vnum resident.vt.l.sicut in fi.j.ꝙ cuiuscꝫ vniuer.no. In contrarium videtur. nam paria sunt aliquid esse destructū.de iure vel ꝙ rerum naturam sed collegiū senatorū est destructū per rerum naturā:q; non est spes reparationis numeri.nam in desuetudinē abijt.j.e.l.de quibus.in fine.ꝛ ideo eius reintegratio ꝛ forme restitutio reputatur impossibilis.j.de verbo.obliga.l.continuus. §.cum quis.de lega.j.apud iul.in fin. Igitur est destructus collegiū.ergo iura collegij sunt facta caduca.de leg.iij.l.pater.§.tusculanus.de oper.noui nūciatio.c.ij.per Innocen.ꝛ hoc tenent Jaco.de ra.et Cy.q; collegius non est actu.idest exercitio nec habitu idest virtute ꝛ essentia tacita sicut ecclesia que desijt esse collegiata per desuetudinē ꝛ non est collegiata nec actu nec habitu:q; forma est oīno mutata ꝛ noua consuetudo non antiqua inspicitur: vt .l.
1 mella.§.j.de ali.leg. ¶ † Et nota ꝙ habitus dicit triplicīter.primo modo idest gestus corporis.secūdo modo idest latens existentia.tertio modo idest
2 virtus ex actibus causata. ¶ † Quero imperator est inutilis vel mentecaptus vel otiosus qui non sufficit reipublice cure nūquid populus romanus possit eum priuare vel dare ei coadiutorem.certum est enim ꝙ retinet dignitatē nisi priuetur:vt.l. qui furere.j.de statu homi.ꝛ de supplen.neglig.prela.c. grandi.ꝛ.j.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.patre furioso. Sol.populus romanus potest eum priuare ꝛ si vult melius agere.potest ei dare coadiutorem ſm
3 quosdam. † Contrariū videt q; populus romanus
a est sub papa ꝛ ideo in papa reſidet hec potestas:q; in eo residet cerebrum ꝛ verter totius populi ꝛ q; populus non potest confirmare imperatorem non ergo nec priuare:sed q; imperator non iurat fidelitatem populo:sed ofio pape.ꝛ hec est veritas.l3 Cy.ꝛ Ray.de for.ibi dicant ꝙ populus possit priuare tamen non est verum cum non posset eligere nec confirmare.in auc.de defen.ciui.§.interim. ¶ Querit hic vtrum populus transtulerit imperium suum in principem an concesserit.dicunt quidam ꝙ concessit.vt.j.titul.j.j.hinc est ꝙ retinuit in se populus supremam potestatē.puta legis cōdende.vnde imperator similis est toto populo.non aūt maior toto populo.vt.j.de offi.procō.l.barbarius.ꝛ mortuo imperatore residet in populo iurisditio sicut mortuo rege Anglorum sine herede iurisditio regia recidit in populum gallicanum ꝛ mortuis electoribus pape
b ¶ Adiūgit. adde do.bar. so.i ꝓsil.retij. icip.circa p̄n. v̄.ptereadem circa me.in.j. pte vbi refert ꝛ sequitur dictā Bal.hic. resident ecclesia que est congregatione fidelium pontificalis autoritas.q; catholica ecclesia est ipsa fidelium collectio.ergo bene dictū ꝙ populus concessit. sed non cessit.q; illa sunt diuersa.vt no.j.de dona.l.ad eum. In contrarium q; populus dedit ergo pleno iure.§. titu.j.l.ij.§.nouissime.nam verbum concedere ponit pro dare.vbi fit concessio ex causa apta ad ius trās
c ferendū.l.vrorem.§.j.de legatis:iij.ꝛ cōcedens posset dare alias si causa non subesset.concedere ponitur pro cōmittere.de leg.ij.cum pater.§.pater. idē si cōcedēs nō posset dare.de vsufru.l.arboribus .§. vsufructuari. ¶ Item quare dicit princeps.ꝛ quare dicit ofis si populus non dedit ei autoritatē. nam dicereturmagis cōmissarius.ꝛ hec est veritas. Dic ergo de verbo concedo ꝙ si habet annexam rōnem ius transferēdi.tūc transferat ius ſm potētiam dispōnētis ꝛ aptitudinem suscipientis pſone.si aūt nō habet talē rōnem.tūc est cōmittere.ꝛ ideo no. ꝙ hoc
b verbū concedo est verbū gīale.ꝛ accipit vim ſm naturam cōtractus cui adiungit.vt no.in.c.j.sup v̄bo concedat.de vsur.li.vj.ꝛ facit.de ser.ru.pre.l.si mihi §.j.cū simi.idē in v̄bo do.j.de iuri.om.iudi.l.j.

Eqz leges. Non potuit legislator figillatim determinare omnes casus quos videmus de nouo occurrere quasi ex vtero nature: q; natura ꝛ hominum actus semper nouas producunt formas.ꝛ ideo in istis nouis casibus consulendus est princeps vel iurisconsultus.vt decidant quid iuris.nam noui casus desiderant noua remedia.vt.j.de ven.inspi.l.j.in princ. quandocꝫ ergo occurrit noua materia ꝛ tunc recurrendum est ad legislatorem.quādocꝫ est dubia questio propter repugnantiā legum ꝛ rationū.de here. instit.si pater.vel propter multiplicationem opinī.ꝛ
e tunc similiter legislator est consulendus.C.eo.l.fin. quandocꝫ est casus dubius propter leg. obscuritatem.ꝛ idcꝫ q; eius est declarare leges qui eas tulit C.de indi.vi.l.fina.ꝛ hoc si volumus habere certitudinem necessariā ꝛ inuariabilem. C.de pa.l.fi.C.ad fil.l.fi.C.de condi.inde.l.pro dubietate.C.de fur.l. apud antiquos.C.man.l.ab anastasio.ꝛ in auc. ō si li.ante do.instr.§.fi.ſz q; nō pōt semp p̄ri leg.cōditor: debēt determinare iudices casus dubios p argumēta ꝛ rōnes.leg.vt.l.q̄ filiū.§.fi.j.ad trebel.ꝛ de iure patro.l.diui fres. Pōnt ēt pcedere de filijb' ad similia.ꝛ assimilatio iudicis est p; veritate inter partes inter quas est equa cōditio.j.e.l.nō pōt cū.l. se.
c ꝛ.j.c.l.iō q;.ꝛ.l.de quib' ¶ Et no.ꝙ illa sunt cadē quorū est diuersus nomē:ꝛ vna substātia:vt marcus
d tullius:ꝛ illa sunt filia quor' sunt diuersi terminī:ꝛ vna rō seu qualitas.ꝛ de sta.homi.l.querit.illa sunt equalia que ad numerū pōdus vl mēsurā sunt equalia.vt in.v.metaphiſ.ꝛ medici dicūt ꝙ q̄dā sunt eq̄lia ad iustitiā.q̄dā ad pōd':ꝛ gl.in.l.nō pōt.pōit di stinctiōem vnam p̄ponere.ꝛ ideo dic.vt.§.eo.l.cū de nouo per Cy.Bal. Additio Bal.

Eqz leges. Cōprehendantur scilicet clare ꝛ aperte Cy. ¶ Additio lecture vacantis in.l. et ideo Bal.

Ideo. Scilicet si emergit dubitatio circa sensum legis
f ibi interpretatōe.l.iurisconsulti.Cy. ibi certius ꝛc.j.declarāda est lex. vide Inn. de ser.nō ordi.ca.de seruor.ꝛ Cy.C.e.l.neꝙ Bal.
1 ¶ Articulis est respondendum per propria verba et explicita.
2 Legislator quare nō possit omnia declarare.

On possunt. ¶ In text. ibi articuli.not.ꝙ
c articulus est figillata locutio vel distincta per mēbra oratio:ꝛ dicit articulus e ab artu.idest mēbro extra de hereti.c. accusatus li. vj.per Archi.extra de test.c.p̄sentium.li.vj.de foro competen.c.j.eo.lib.ꝛ est articulus idcꝫ quod capitulum vel casus.vt hic ꝛ de procur.qui ad agendum.ꝛ.c. si quem.lib.vj.cum simi.C. de testi.l. iubemus. Aliquando articulus pro digito ponit ſm grecismum.hic ponit articulus pro rōne pertinenti cōni principali. Alibi ponitur articulus pro dictione relatiua.j.de here.instit.l.hoc articulo.cū si. ¶ No.in
1 ter.ibi figillatim.i.proprie ꝛ specifice. ¶ † Et not. ar.ꝙ articulis est respondendū per propria verba ꝛ explicita ꝛ figillatim non implicite ꝛ confuse ꝛ obscure.q; similiter ipse leg.articulus dꝫ esse clarus ꝛ
f explicitus non implicitus.vt.C.de transactio.vt re
2 sponsum. ¶ † Quero quare nō pōt legislator oia declarare.respondeo hoc contingit ex parte rei q; res sunt infinite ꝛ varie ꝛ ex parte nostra.nam omis legislator est homo ꝛ in natura mortali nihil est perfectum neꝙ sensus neꝙ intellectus.vnde propter nostram imbecillitatem non possumus cuncta rimari. Itē rōne accidentiū q; scientia nostra est de accidētibus ꝛ factis hoim que tot sunt quot anime ꝛ voluntates hoiꝫ.ꝛ ideo nō pōt haberi de istis vniformis certitudo.j.de sta.ho.l.idē erit.ꝛ.j.si paro.here. pe. l.antiqui.q̄tum tamē est humanitati possibile opꝫ recte positas leges omnia determinare ipsas ꝛ quā pauciſſimas cōmittere iudicantibus ſm Aristo.

¶ Additio Baldi.

On possunt. ¶ Nota ꝙ ius cō mune recipit interpretationem extensiuam: vt not. Accur. C.de interdictis. l.j. sed in statutis non est hec lex tradita. ideo non recipiunt interpretationem extensiuam ſm Jaco.Bu. Oldra.dicit ꝙ statutū nō recipit extensiōnē ad casum nouū ꝛ supercuenientem omissum in rōne sui si-

¶ Dē articulus.adde gl.i l.rōnalibus ꝛ doc.in.c.ij.de ofes.i.vj.ꝙ articuli oīr q̄ in arte capti. et adō ꝙ debēt extrahi ō petitione ꝛ quō formenē vide d.glo. ꝛ idem bal.i.l.ij.§. ꝙ observari super v̄.nūc venio ad vlt.gl. C.ō tur.ca. et Jo.an.ꝛ idcꝫ bal.i addi.ad spe.i ti.de depo.ꝛ quot modis dicanē et an ꝛ qñ iterū pduci pōt.vide eūdē bal.i mar.§.articulus.ver.j.

¶ Nō iplicitus adō felȳ. in.c.ij.ō ap.i col.vl.postḥnci.i v̄.cetꝛ.ō q̄busdam vbi an articul' alternatiu' valeat ꝛ qñ dicatur articulus duplex ꝛ iplicit'.viō tu.d. pet.phi.cor.i ꝓsi.ccxv.icip. viso i lra a in tij.pte ꝛ q̄ dicanē articuli impertinētes viō p eū i ꝓsi. xvnj.icip.i pscti.i lra l.ca. pte.vbi ēt an q̄s articulis iplicitis rūdere teneat.ꝛ ad de ꝙ articul' ꝙ q̄s possideat idebite ꝛituste dō: multiplere nō ē admittend' imo rūsio i eo simpliciter facta non nocet ita d.pe.phi.cor. i ꝓsi.cviij. ici. vē.i lra c.ꝛ i litera x.i.j.pte. ꝛ adō ꝙ rūsio facta articlis v̄bō credit pudicat quo ad oia i.c.ōtē ta vt p.d.pe. phi.cor.in.d. consi.ccxv.in litera.a ꝛ b.

a ¶ Papa.ad de eūdē.ē. in pri. phe.ꝛq̄ō videtur i papo.

b ¶ Adiūgit. adde do.bar. so.i ꝓsil.retij. icip.circa p̄n. v̄.ptereadem circa me.in.j. pte vbi refert ꝛ sequitur dictā Bal.hic.

c ¶ Z.de quibus.et aliqd dictum.

d ¶ Termini. vñ adō.d.ma. soci.i ꝓsil.ix.i p̄n.pſequēdo ordinez circa fi.x.co.i.j.pte ꝙ filitudo ē ō ria veritati ꝛ oīs filitudo ē quoddā figmētum rei nō ipsa res.ꝛ ad dc.d.frā. are. i.l.q̄ liberis i j.col.v̄.xl.no. dnul.ꝛ pu.ꝛtely.i.c.j.v̄. nulla filitudo reser.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cut cõsuetudo:vt.l.de quibus.j.co. Dominus Ricar.dicit q recipit extẽsionẽ si est eadẽ rõvel maio:: ar.l.de populo.§.si quis riuos. Alij dicũt hoc verũ quãdo ratio est scripta in statuto. ſz si nõ est scripta tũc ista ratio nõ est statutũ.ideo nõ est ex ea arguendum.vt.l.prospexit.secus in cõsuetudine: q: prẽsit ex nõ scripto.z sic nõ ob.l.de quibus. Alij dicunt q statutũ cõtinet fauorẽ recipit interpretationẽ extẽsiuam si odiũ nõ, q: omnia odia sunt stricti iuris.vt l.quidam.de li.z post.z vide in.l.j.so.ma. Ja.de are. Ibi co:.s.legũ.z senatusc̃ consultor: vel dic articulorũ tenet. ¶ Ibi is qui vide quod no. Inn.de verb.sig. olim Bal. ¶ Ibi ad similia q̃ nõ reperiunt expresse decisa ergo nõ est de esse legis scripte dic per Ly. C.eo.l.j. dicunt aũt similia quor: qualitas est vna: dicunt eadẽ quor: substãtia est vna:dicunt equalia quor: vna est equalitas:vt in li.meta.v.c. Similiter aũt dicunt.i.in eundẽ modũ.vt.j.co. naz imperator Ly.de hoc no.j.de trãs.l.cũ hi. §. sed si plurib⁹. ver. idem vide Ly.C.de sa.san.ec.l.illud. Et no.q illud quod statuit in aliquo z in eius simili videt statutũ not. C. ad exib.l. si res. ¶ Ibi ius dicere debet.de hoc extra de rescriptis inter ceteras. ¶ Additio lecture vacantis in.l.nam vt ait pedius.

Amvt pedius. ¶ Interpretatione:vid arch.xj.q.j.§.ex his.ibi supplere.vide omnino Ly.C.de secũdis nup. aut. sed:z fiquis.in vlti.q.z.C.de here. instit.l.in fi.vide Archi.viij.di.frustra.

1 ☞ Irrationabile est restringendum.

2 Statutuz excludẽs amitã an excludat materteraz.

3 Statutum priuilegians patruum in succedẽdo an videatur priuilegiare patruuz magnum.

Quod vero. Nõe qõ ẽ irrõnabile est restringendũ z nõ ampliandum.q: ex vno incõueniẽti nõ debemus inferre ad aliud incõueniens.nã incõuenientia debemus minuere nõ multiplicare.C.de do.promis.l.j.C.de in of.test.l.si quãdo C.de rescin.vẽdi.l.ratas.C.de iure do.l.auia.in aut. de alie.z emphi.§. sanctissimos. No.tñ q in dubio ossis lex presumitur rationabilis nisi cõtrariũ probetur.xij.di.c.illa. ¶ Quero dicit statutum q filia dotata nõ succedat nã istud statutũ in persona filie scriptuz est.ergo nõ includit neptẽ q: neptis abusiue dicit filia nõ fm ppriũ significatũ seu diffinitionem.j.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.filiũ.j.respon so. Ad hoc in aut.de resti.fideicom.§.manifestum. ¶ In cõtrariũ q: istud statutũ est factũ fauore domus.i.agnationis.ergo inspecta ratione statutũ est reale nõ personale. Item maior ratio statuẽdi est in nepote q̃ in filia.C.de bo.mater.l.si viua matre. Itẽ statutũ prouidet generi masculino . vñ licet nõ esset filia durat prouisio.ar.instit.de le.§.si quis ancillas et.C.de natura.li.l.cũ quis. nã persona que includitur nunq̃ est causa fauoris sed persone que includit̃ in fauore.ergo ipse debet attẽdi tanq̃ causa principalis.ar.no.j.de in ius vo.l. sed si hac§.si.hanc opi. tenent Ly.Ricar.z Bart.q: istud statutũ nõ dicit̃ extendi cũ includat agnatos dispositiue z sic ex parte agnator: nulla est extensio. Itẽ nec inquantũ excludit est extensio.nã nomen filij potest attribui nepoti quasi generale descẽdentiũ nomẽ.j.de here.instit.l.lucius.de verbo signifi.l.liberor:.et.j.ad macedo.l.filiũ habeo. ¶ Itẽ verisimile est statuẽtes hoc sensisse.argumentũ.j.de pac.l.tale pactũ.§.si.hoc tenet Ly.in.l.j.C.q̃ sit lon.consuetu.q: vbi est eadẽ ratio nõ dicit extẽsio.sed propinq⁹ intellectus statuti vt.j.de verbo.signi.l.nominis z rei.§.verbũ ex legibus.ergo q: verba nõ omnino repugnãt z standũ est menti.ar.j.de heredi.instit.l. talẽ in fi.in ratione litere. ¶ Sed quid si verba appellatiua omnino discrepant;verbi gratia. Dicit statutũ q frater excludat matrẽ nunquid excludat auiã dicũt Ricar.z Bar. q sic.q: duo sunt p̃cepta statuti.s.q frater succedat. Itẽ q mr nõ succedat.ex prio ergo p̃cepto cũ nunq̃ est causa fauoris sed persone que includit̃ in fauore.ergo ipse debet attẽdi tanq̃ causa principalis.ar.no.j.de in ius vo.l. sed si hac§.si.hanc opi. tenent Ly.Ricar.z Bart.q: istud statutũ nõ dicit̃ extendi cũ includat agnatos dispositiue z sic ex parte agnator: nulla est extensio. Itẽ nec inquantũ excludit est extensio.nã nomen filij potest attribui nepoti quasi generale descẽdentiũ nomẽ.j.de here.instit.l.lucius.de verbo signifi.l.liberor:.et.j.ad macedo.l.filiũ habeo. ¶ Itẽ verisimile est statuẽtes hoc sensisse.argumentũ.j.de pac.l.tale pactũ.§.si.hoc tenet Ly.in.l.j.C.q̃ sit lon.consuetu.q: vbi est eadẽ ratio nõ dicit extẽsio.sed propinq⁹ intellectus statuti vt.j.de verbo.signi.l.nominis z rei.§.verbũ ex legibus.ergo q: verba nõ omnino repugnãt z standũ est menti.ar.j.de heredi.instit.l. talẽ in fi.in ratione litere. ¶ Sed quid si verba appellatiua omnino discrepant;verbi gratia. Dicit statutũ q frater excludat matrẽ nunquid excludat auiã dicũt Ricar.z Bar. q sic.q: duo sunt p̃cepta statuti.s.q frater succedat. Itẽ q mr nõ succedat.ex prio ergo p̃cepto cũ nunq̃ inclusio sit generalis alior:exclusio⁹ vt.l.cũ i rerũ.§. si quis õ leg.j.sequit̃ q auia excludat̃.z idẽ si statutum;loquat negatiue.s.q fratre existẽte mater nõ succedat.nã ista negatiua resolui in duo precepta.s. affirmatiuũ z inclusiuũ hoc est dicere q succedat frater.z negatiuũ seu exclusiuũ scilicet q nõ succedat matervbi est frater.de hoc in.l.ij.§.videndũ.ad tert.per Bar. ¶ Sz Jaco.bu.dicit contrariũ q: istud statutũ est cõtra rationẽ. Itẽ casus de auia est omissus ergo stamus iuri communi:vt.l.si vero.§.de viro sol.matri.z sic erit melioris conditionis auia q̃ mater nec mirũ.q: si mater esset exheredata auiavero preterita matre exclusa admitteret̃

2 auia ſz nõ mater.de inoff.testa.l.si is qui.z.l.pater filiũ. ¶ † Itẽ pone q statutũ excludat amitã nunquid propterea excludet materterã certe nõ.C.de col.l.illã z tamẽ est eadẽ ratio quãdo nota appellatiua ossino discrepãt certe z ipsum statutũ discrepabit.q: nõ sumus in terminis statuti.z habemus ius cõmune in contrariũ. vt.j. eo.l. de quibus.in pñi.a pcrario sensu ad idẽ facit.j.de paricidijs.l.iij. z hec opi. verior: est. ¶ Sz quo ad statutũ dic q matertera nõ succedat an succedet filius matertere.z videtq̃ nõ.vt in.c.j.§.ob hoc aũt.qui feu.da. possunt.colla.x.z est ratio q: filius repꝛesentat matrẽ z eius loco succedit qõverũ credo. ¶ Sed pone q statutũ dicit q nõ succedat matertera an succedat matertera magna videt̃ q sic:q: adiectio magna significat imꝛoꝛiũ intellectũ:verba aũt statuti sunt intelligẽda pꝛꝛie. Ad hoc facit quod no.in.l.j.C.de suc.edic.per Ja.bu.contrariũ dico q verba omnino nõ repugnãt:z ratio excludẽdi est maioꝛ.z maioꝛ ratio minoꝛẽ rationez includit:vt.j. de seruis expoꝛ.l.cum pacto.

3 ¶ † Sed pone statutũ priuilegiat patruũ in succedẽdo an videtur priuilegiare patruũ magnũ:z cõsultũ fuit per ossẽs doctoꝛes bononie z per me q nõ:q: minoꝛ ratio est in remotioꝛi gradu ad includendum ipsum q̃ in propinquioꝛi.z ideo cessat statutum et ratio statuti. ¶ Sed quid si statutũ dicit q filij bannitoꝛũ expellant̃ an includit̃ nepos.dico q non:q: nepos nõ nascit̃ ex bannito z vxoꝛe eius.ergo nõ est filius.vt.l.filiũ diffinimus.j.de sta.ho.sed an intelligat̃ de bastardis.z dico q nõ:q: nõ gerũt imaginẽ patris z q: abusiue dicunt̃ filij:vt.d.l.filiũ:z nõ ꝓpetuant memoꝛiã parentũ.vt.l.j.§.pe.de iusti. et iur.per Ja.de are.z Ly.z q: istud statutũ cõtinet odiũ irrationabile:z dic de hoc.vt.l.quisquis.ad.l.iul.maie.z per Ly. z facit.j.de sta. ho.l.cũ legitime.z.l.lex nature. Ista em̃ nomina appellatiua absolute pꝛolata z nõ respectu alterius qualitatis debẽt intelligi in ꝓꝛia z stricta significatione cũ sumus in materia odiosa:vt. j.de ritu nup. l.lege iulia.§.nec distinguit̃:z licet naturalia nota sint naturaliter intelligenda:vt.l.fi.de his qui ve.eta.z.l. cos.de capitis dimi. tñ istud est verũ si nominis diffinitio patit̃ ſz hoc nõ patit̃:vt.d.l.filiũ diffinimus:z adde de in ius voc.l.parentes per Guil. ¶ Ultimo no.q lex nostra loquitur in statutis cõtra rationẽ.si aũt est fm rationẽ vel pꝛeter rationẽ tunc trahit̃ ad cõsequentiã:vt.j.eo.l.de quibus fm Bar. ¶ Itẽ no.in.d.l.si vero.§.de viro.so.ma.sed Jac.bu.dicit aut est cõtra rationẽ cõmunẽ sed fm rationẽ particularẽ:et tũc particularẽ rationem attendamus et sic extenditur. vt.j. ad macc.l.filium . aut est contra rationem in genere et in specie:z tunc secus:vt hic fm Jaco. bu.Bal. ¶ Additio Bal

Quod vero. Vide ossino quod notat Inno. de exẽsione cõsuetudinis pꝛeseriptionis que consuetudini inest in.c.messana. de elec. in glo.magna.z vide ossino Ly.C.de renu.do.l.j.in.iij. op. et.fin.vide Ja.in.l.iij.in fi.de supel.leg. ¶ Ibi producendũ:vide.C.de iur.si quis seruo.in vlt.glo. ¶ In fi.tex.vide spec. de instr.edi.§.cõpẽdiosc.ver.quid si pater naturalis:z ver.se. ¶ Itẽ licet glo.hic ponat multa verba tamen quo ad hoc.ita dicco. Aut id q̃ inducit̃ habet rationẽ.z tũc in simili casu trahit̃.nã trahi ad consequentias est per rationẽ.z ideo si id q̃ est inductũ inest rationi nõ producit̃ ad cõsequentias:q: si nõ habet rationẽ nõ habet cõsequẽtiam:facit no.C.de sacro san.ec.aut̃.quas actiones q̃ si est cõtra legem. sed non cõtra rationẽ legis. dic q potest trahi ad cõsequentiã: vt.j.ad macc.fm Jul.z no.per Jac.bu.in.l.j.de iur.z facti igno. bal.

1 ☞ Exceptio an debeat esse de predicatis regule.

Nbis In dispositis cõtra legẽ nõ possumus sequi regulã. Et sic no.q exceptio vincit re

b gulã in casu excepto:sed i aliis firmat regulã⁹ q: si quedam detrahit videt̃ cetera cõfirmare.de mili.testõ.l.tribunus.§.si.de le.j.legata inutiliter p̃ Dy. ¶ Et sic no.

1 q exceptio † debet esse de predicatis regule sed nõ de ossõ regule:vt l.nã q liquide.§.si cui.de penu.le.j.de vino oleo tritit.le.l.si.§.cui dulcia. ¶ Quodo quero dicat sic statutũ de oi maleficio sine sanguine q possit fieri ꝓcordia excepta percussione quadrelli cũ sanguine . de qua percussione cõcoꝛdia fieri nõ possit:cõtingit q percussi tritũ cuz quodã ligno cũ sanguinis effusione facta est mihi ꝓcoꝛdia querit̃ an valeat.z certũ est q regula nihil disponit de percussione sanguinolẽta. ¶ Sed q: exceptio nõ excipit nisi casum quadrelli.ergo a cõtrario sensu exceptionis videt̃ q in aliis sanguinolẽtis valeat ꝓcoꝛdia. ¶ In contrariũ videt̃ q: ſz exceptio firmet regulã tamẽ non ampliat regulaz.vt.j.de vsufru.le.l.generaliter. §.vꝛoꝛi per Oldr.et Ly.de fun.instru.l.quesitũ in pꝛin.per Barto. casus ergo ille tãq̃ omissus

remanet

a ¶ Exclusio. adde do.bar. so.i os. ccxlij.i cip. circa pñi. v.rl. ista opi. cũ v.se. i.ij.p. ſz q̃d si statutũ disponat q existente patruo mater excludatur an excludat̃ existente patruo magno vide p ꝑsa.do. bar. i os.ccviij.inci. Osideratav̄si. circa primuz circa finẽ cuz v. se. ca. pte.

b ¶ Regulaz. adde felí. i. c. qm̃ frequẽter vt li. nõ ote.z q̃ ibi dixi in apo.z adõ. p. pet.phi.i os. lvij.inci.plz p totũ.vbiq⁹ exceptio firmat regulam.vt si statutũ dictat q bãnit⁹ possit offẽdi exceꝑto homicidio pꝛisinteligit̃ q ille q̃ non est pater a possit occidi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Barbitõ sore. adõ eundẽ bal. §. in. l. oẽs ppli. õ in sti. ꝛ iur. ꝛ qõ ibi dixĩ apo. 1

b ¶ Legitiare 1
eũd. adõang. 2
ĩ dispũ. nobilis q̃dã gñe. ꝛ 3
viõ pau. õ ca. 4
in cõsi. eexrj. 5

c ¶ Tz. addebar. ĩ. l. fi. õ cõ 6
cu. vbi ppter 1
subseqũs matrimoniũ filij
nati. ex mulie
re extra do- a
mum retenta
legitimari nõ
pũt nec incẽ- 2
stuosi vl̃ ex adulterio nati
vr p eũõ. bal.
m. l. ex libera
C. õ suis ꝛ leg.
ꝛ ĩ. l. eaz q̃. C.
de fidei. l. nec b
vulgo cepti.
Bald. in. l. si
qua illustris
C. ad or.

d ¶ Veritas. q̃sup oia amãda ẽ p vt illõ
aristoẽ. duobus autẽ exist. tib⁹ amicis
socrate ꝛ pla
tone magꝭ amicabilitas re
fert do. mari.
soci. ĩ pmi. viij.
incip. vitis et
diligẽter v̄. q̃
l. cũq; cũ v̄. se.
ĩ. j. pte ꝛ adde 6
q̃ ẽ mal iusti
tiev p. d. pe.
phi. coꝛ. ĩ pmi.
ccrrxir. ici. vl̃
ĩ lfa d ĩ. ij. pte
vũ iudex sem
p v̄itati here
re oz vt p p̃fa 1
tuz. d. pe. phi. 2
coꝛ. ĩ pmi. xxx- 3
iij. ĩ lfa ꝛ ĩ pmi.
ccrl. vij. ici. vi 4
so ĩ lfa ĩ ea. p- 1
te. iij. ꝛ ĩ pmi. lxj
ici. visa ĩ lfa b 2
ĩ. iij. pte. adõ d
tñq̃ v̄itas nõ
excusat a foꝛ-
mavt p p̃fa. d.
ma. so. ĩ pmi. xxx
iij. ici. pseqẽ
do v̄. rcruz qz 3
ibi vñ dic̃ sta
tutũ ĩ. d. j. pte
nec sufficit q̃
appeat nisi so
lẽnitas iterue
niat vt q̃. d. pe.
phi. coꝛ. ĩ pmi.
xvij. ici. p̃nci

remanet in dispositione iuris communis tamen cõ
cordia non tollit penam fiscalem. vt not. j. ad sylleſi.
l. ij. in glos. per Dynum Baldus.

¶ Autoꝛitas est rationi p̃ferẽda.

TAs singulare. ¶ Nota autoꝛitatem rationi p̃ferri. cetera dic vt in glo.

¶ Statuta debent benigne interpꝛetari.
Lex cũ sit benigna mater nõ est calumniãda.
Filius in vtero legitimatur per matrimonium.
Moꝛtuo filio nunq̃d quis poterit sibi nepotẽ legitimare cõtrahẽdo mr̃imoniũ cũ eius naturali auia.
Legitimatio non trahit se ad casuz ꝛ tempus de iure p̃hibitum.
Cõceptio in legitimatiõe nature attẽdit nõ oꝛigo.

BEnignius. ¶ † Not. q̃ statuta debẽt benigne interp̃tari. ꝛ iõ si statutũ dicit q̃ si q̃s extraxerit sanguinẽ puniat nõ intelligit õ medico vel barbitonsoꝛe. a. j. de in ius vocã. l. q̃is. a
¶ Et no. hic q̃ qũ in p̃hibẽdo est fauoꝛ lex penalis
oꝛ fauoꝛabilis: vt in auc. de nõ alie. §. qz vo leonis ꝛ ibi per Jac. de bel. 2
¶ † Item no. q̃ lex benigna mater nostra nõ est calũniãda. xj. dist. c. noli frater. j. ad tertul. l. ij. §. pe. ꝛ l. penul. j. ad exhi. ¶ Extra querit Guil. nũquid per mr̃imoniũ possit titius inuitus legitimari; ꝛ videt q̃ sic: qz ille qui põt libere p̃ducere eam põt libere p̃ducere effectuz. de iusti. ꝛ iure. l. manumissiones; sed inuito filio meo possum cõcubinam meã accipe in vxoꝛẽ. ergo ꝛ legitimare beũ cũ legitimatio fit effectus matrimonij. b
¶ † Itẽ per mr̃imoniũ legitimat filiꝰ in vtero ꝛ infans ꝛ furiosus. ergo nõ exigit̃ oscensus filij. nam in passiua dispõne nõ exigit̃ voluntas tertij. sz in activa sic. j. de adop. l. si pater. in p̃in. ꝛ l. cũ nepos: ꝛ sic pater acquirct vsufructũ in bõis bastardi matrẽ eius in vxoꝛẽ accipiẽ
do cõtrariũ tenet Guil. p. l. j. de his qui sunt sui vel alie. iur. ꝛ in auc. qui. mo. natu. effi. sui. §. gñaliter. et c
§. illud fz Guil. qõ no. 4
¶ † Itẽ incidẽter queritur nũ quid moꝛtuo filio possit legitimare q̃s sibi nepotez per mr̃imoniũ cũ eiꝰ naturali auia otrahẽdo. ꝛ dicit q̃ nõ. qz ista fictio reqꝛit psonã filij: vt p eã extẽdat ad nepotẽ. ergo amotio medij directiui, in finẽ impedit effectũ extremi. ar. j. ad. l. aquil. l. huic scripture. de bo. li. l. qui libertinus. §. postbymus. fz Guilier.
¶ † Illud no. q̃ legitimatio nõ trahit se ad casum ꝛ tẽpus de iure p̃hibitum: vt. j. de sta. ho. l. paulus. ꝛ ratio est qz lz fictioni nõ resistat dispositio facti. resistit dispositio iuris: vt no. in. l. talis scriptura. de lega. j. 5
¶ † Item no. q̃ in legitimatione nature attendit̃ ꝛceptio. nõ oꝛigo. vñ nõ õꝛ quis legitie natꝰ nisi sit legitie cõceptꝰ casus est notabilis in. d. l. paulus. alias incipit cum ꝛ hoc facit ad multas q̃ones. 6

¶ Additio Baldi.

BEnignius. Vide Ly. C. de incest. nup. cuz ancillis. in. fi. questione Baldi.

¶ Sciẽtia est infallibilis notitia veritatis. 1
Veritas dicitur vera entitas. 2
Sciẽtia cõsistit in medulla rationis ꝛ non in coꝛtice scripturarum. 3
De triplici argumentatione. 4

SIreleges. † Sciẽtia est infallibilis notitia veritatis. † Veritas d autẽ est vera entitas. d
Opinio est motus animi elicientis sibi aliquam cõclusionez ex aliq̃bus p̃ncipijs. Dubitatio est equalitas contrariarũ ratiocinatiõum fides est perceptio alicuius veritatis per testimoniũ alioꝝ. et de multis habemus certam fidem ꝛ tamẽ nõ scimus ea per infallibilem rationem. vt no. Jnn. extra de iura. calum. c. cum causam. ¶ † Et no. q̃ sciẽtia consistit in medula rationis ꝛ non in coꝛtice scripturarum vt hic. ꝛ. j. q. ij. marchio. ¶ Et no. q̃ multipliciter exponitur cuius veritas ignoꝛatur. Et iõ valet sentencia in alterutram partez q̃ non dicitur esse contra legez. vt no. instit. de obli. que ex quasi delic. in p̃inci. ¶ Et nota hic tria scilicet verba vim ꝛ potestatem: verba sunt voꝛ formata ab intellectu. ꝛ oꝛe pꝛolata vel scripta, de suppel. le. labeo. §. j. Vis est significatio verboꝝ data ab intellectu ad significandum pꝛopꝛie. potestas est legis autoꝛitas verba 4
dictoꝛum q̃s. de actio. emp. l. veteres. ¶ † Et not. triplicem argumentationem scilicet planam ꝛ materialem: q: verba sic loquuntur. j. de exerci. l. j. §. si is qui nauem. ꝛ j. de adoptio. l. his verbis. subtilem. et intellectualem ex vi sermonis sicut est q̃ verbum exigere significat ab inuito. de legatis. iij. l. xj. §. si rem. ꝛ verbum trahatur significat inuitum: vt not. in. l. j. de agri. ꝛ censi. lib. xj. subtilissimam ꝛ coniecturalez que magis intellectu discernitur q̃ sermonis adaptatione colligatur: ꝛ quia interdum plus quis significat q̃ loquatur. de fideicom. l. cum acutissimi. ꝛ C. de inofficioso testamẽ. l. iij. ꝛ l. verbum volo. C. de fideicom. C. de instit. ꝛ substi. l. finali Bal.

¶ Additio Baldi.

TAmbigua. Munquid hec lex habeat locũ in ambiguis in dicto testis. dicit Jnno. q̃ sic. extra de testi. cum clamoꝛ in fi. f nõ ob. eodem titu. cum tu. quia ibi erat omnino dubiũ. f
¶ Item ibi habebat pꝛobationes sibi oppositas per quas falsus redderetur aliter intellectus. vide C. que res ex. non debent. l. j. in glos. videtur etiam in Specu. in titul. de teste. §. iam de interroga. versi. quid si vnus. vbi dicit q̃ dictum vnius testis ad dictum alterius debet trahi. ꝛ. §. postq̃ ver. poꝛro. et. §. j. versi. Item q̃ testis obstaret. multo ergo magis dictum vnius testis trahitur ad dictum eiusdẽmet. et vide per Ly. in. l. pꝛima. C. de vsuris. et in. l. in exercendis. de fide instrumentoꝝ.

1 Ratio motꝰ est intellectus pcedens per causas sensitiuas vel intellectiuas fz subiectam materiaz ad aliquid necessario concludendum vel disponendum.
2 Ratio est dupler.
3 Jgnoꝛans nõem dictum dicitur ignoꝛare.
4 Testis dicens scio quia tetigi manibus an videatur pꝛobare.

TOn omnium. Ratio ẽ alicuius dicti vel facti certaꝛ indubitata cõfirmatio dicta ex eo q̃ dictum vel factũ faciat ratum vel firmuz: et non potest semper reddi certifica in his que placuerunt legislatoꝛi. tamen pꝛo ratione sufficit opinio legislatoꝛi: qui opinatus est id esse bonum de vsu. l. j. ꝛ l. j. §. pueritiam. de postulando. ꝛ ideo a legislatoꝛe non est querenda ratio: sed voluntas: nec potest lex infringi per subditos: licet non habeat in se rationem; vt. l. pꝛosperitũ. j. qui et a quibus; quia sufficit g
sic statutũ esse: õ officio oꝛdina. c. irrefragabili. per
1 Jnnocen. ¶ † Et nota q̃ ratio est motus intellectus pꝛocedens per causas sensitiuas vel intellectiuas fm subiectam materiam ad aliquid necessario concludendum vel disponendum vel ostendendum. vel ratio est certa demonstratio veritatis. et sic ratio debet necessario concludere. ita dicit hic glos. ꝛ allegatur glos. q̃ si testis assignat rõnem que non concludit necessario non pꝛobat aliquid. Sed tu

paleilfa b ĩ. ij. pte. adõ ẽt q̃ nõ imutat̃ ex error notarij vl̃ ptiũvt p. d. pe. phi. ĩ pmi. xxxiij. ici. visa ĩ lfa ii ea. pte. ij. ꝛ antiq̃ pp scãdalũ omittat̃. viõ felyꝰ. ĩ c. nihil cũ scãdalo in. ij. col. v̄si. xxxiij. circa fi. v̄. õ plcr.
e ¶ Reqꝛat̃. adõ q̃ psepe. recedit̃ a rgulis iurĩ pp eminentẽ sciaz ita dicit bal. ĩ l. fz ꝛ reprobari ĩ fi. õ excu. tu. ꝛ lud. i. l. cũ q̃das z. j. si cer. pe. ꝛ replicat ĩ l. si cũ dies. §. arbitrẽ. j. õ arb. ꝛ ĩ. l. fiv̄o. §. õ viro ĩ pmi. lij. fallit. j. so. matri. alleg. itẽ ĩ c. statutuz. §. ius oĩb⁹. lxj. di. vbidiẽ ter. q̃ purꝰ laicus p̃t eligi ĩ eꝑm pp eminẽtem ciꝰ sciaz bñfacit q̃ dicit abb. ĩ. c. cõstitutus õ app. vbi dicit q̃ si scholaris sit notoꝛie coactꝰ p̃t doctoꝛari sine examine. ꝛ ita dicit ẽt glo. ĩ. c. q̃ eps in gl. ij. xxiij. distin. ꝛ i. c. de pẽo. xlvij. distinctio.
f ¶ Jn fi. ꝛ ibi videq̃ ad hoc habeaꝛ per felyn. ꝛ q̃ ibi dixi in apostil.

g ¶ Pꝛosperit p cuiꝰ. l. intellectu: vide tu felyn. in. c. si q̃i in. vij. col. v̄. fz videt̃ mirabilis vbi ẽt an ꝛ quando lex p rõne voluntatis hẽat̃ ꝛ ibi per eũ nõnulla. not. ad materiã. ꝛ oĩno vide eũ in c. tua nos. in j. co. ĩv̄s. ĩ tex. ibi res. de iureiur. vbi plenius p materra istiꝰ tex.

Universidad de Deusto
Biblioteca

die q ratio necessaria probat necessario. & ratio verisimilis pbat presumptiue. sed si testis non reddit rationē. sed pro rone reperit dictuz nihil probat: vt
2 no. j. de officio penrato. cesa. l. fi. ¶ †Itē no. q duplex est ratio scilz directa. & inflexa. directa est qua posita apparet veritas absq; medio: vt scio q; vidi. inflexa est qua apposita apparet veritas per subauditum vel per adiunctum. Exemplum de primo scio q; vicinus. C. quando fil. vel prima. l. ij. de bis qui sunt sui iuris. l. filiuz. de flu. l. j. §. j. nam vicini vicinia sciunt. j. loca. l. dominus horreorum. & l. tutori. j. de nego. gest. Item exempluz in negatiua que nō probatur per se directo. sz presuppositis principijs incompassibilibus. cum affirmatiua probatur negatiua: vt. l. filium diffinimus. ij. & iiij. respōso. j. de bis qui sunt sui iur. & ista dicitur probatio obliqua siue inflexa: vt. C. de contraben. stipulatio. l. optimam: &
notatur de acquirēda hereditate. l. panthonius. §.
3 rei perduellionis cum similibus. ¶ †Et nota q ille qui nescit rationem nescit dictum: q; scire est reddere rationem quam nouerit: & scientia infert veritatez de necessitate: vt nota. in. l. si pater in glos. par-
4 ua super verbo scit. j. de here. instit. ¶ †Quid si testis dicit scio q; tetigi cum manibus dicit Bart. q licet improprie loquatur tamen probat de visu & auditu non solum de tactu quia refertur ad sensum cōgruz illi rei. C. de pecu. no. l. fi. li. xj. & ibi per Bar.

¶ Additio Baldi.

a ¶ In. c. j. Et ibidē vide fely. & quod ibi dixi in apost.

Non omnium. Vide Archidiaco. xxvij. di. stin. virgines. & xxxij. q. iij. nabuchodonosor: & in glo. dic q in diuinis per Archidiaco. & per Jaco. de are. j. solu. ma. l. insulam ibi ratio est quidam modus animi visum mentis acuēs vtraq; de falsis distinguēs. vt ponit Tulli. de offi.

b ¶ Legere. adde frā. are. i. l. qui rome. §. duo fratres j. de ver. ob. l. si me. ij. col. & fely. in pbe. decre. in fi. in v. colū. circa me. & qō ibi dixi in apostil.

Ideo. Moli nimis sapere sed sapere ad sobrietatē. Et nota q non debet inquiri quod inquisitum potest subuertere: & non edificare.

1 ☞ Indulgentia preteritorum est prohibitio futurorum.

2 Verba quicunq; soluerit possunt habere significationem: preteriti & futuri.

Cum lex. †Indulgentia preteritorum est prohibitio futurorum. hoc dicit. Sed quomodo cognoscam si lex est indulgentia vel statutū generale. respondeo aut materia precedit legem aut lex precedit materiaz primo casu aut precedit generalis ordinatio in contrarium & presumitur indulgentia verbigratia sm generale statutum homicida debet occidi. modo propter guerram facta est reformatio q banniti pro homicidio habita pace solvendo. x. eximantur de banno. nam ista lex est preteriti temporis non futuri nisi in solutione & cancellatione banni. & ideo si quis esset homicida tamen nō esset bannitus non prodesset ei lex noua. itez nec futuro homicide. q; quod ignoratur remitti non videtur. de pecu. leg. l. cum dominus. nam illa est quedā dispensatio que nō refert ad ignoratos defectus. & propterea istis diebus quidaz fuit decapitatus bononie: q; habebat securitatē de processibus: sed nō de delictis. de quibus non erat processuz. C. de trās actio. l. si de certa. j. de transactio. l. cum aquiliana.

¶ Aut non precedit alia ordinatio in contrarium. verbigratia. Dicit reformatio vel statutū populi q omnibus pacem habentibus iudices dimittant me dictatem pene. & tunc de futuris etiam intelligo: q; nova forma noue materie adaptatur. C. māda. l. ab anastasio. in fi. ¶ Si autem lex precedit materiam. tunc de futuro loquit. ff. de iusti. & iure. l. ius ciuile. in glos. q; non potest esse forma ante materiam sicut materiatum non potest esse prius q̄ sit materia: et ideo statutum contra arengantes nō habet oculos retro. q; inuenit materiaz delicti de nouo. & ideo pe-
2 na non refert nisi ad futuros casus. ¶ †Et nota q verba quicūq; soluerit possunt habere significationem preteriti & futuri q; implicita sunt ad preteritum & futurum tamen in legibus interpretantur de futuro. idest quicunq; soluerit postea. vt no. exp; se. de condi. & demon. l. cuz tale. §. pe. & ideo soluenti ante reformationem non prodest reformatio. q; non est solutum autoritate reformationis: sed a casu & fortuna. vt. l. ij. de cōdi. & demonstra. quod est no.

Additio lecture vacantis in. l. minime. Bal.

Minime. Pone exemplum post tutelam finitam adultus remisit tutori redditionez rationis & iurauit non venire contra. certe nō poterit venire cōtra per auc. sacramenta que auc. hanc interpretationē habet: vt etiam si ab vna parte tantum oblig. contraba. & iuretur nō potest venire contra. Do doffred. vide exemplum in Specul. de loca. §. nunc aliqua. verficu. v. queritur.

1 ☞ Principium sine fine non est sufficiens.
2 Posteriora debent intelligi & inspici.
3 Quando vna scriptura remittitur ad aliam tunc vtraq; est edenda.

Minime. Nota q tota lex & totū statutū. & totuz instrumentum debet legi non solum ipsum. sed etiam id qō cōtinuaē cū ipso. nō ergo sufficit pncipium †sine fine. nec finis sine principio. nam priora dāt
1 sequentibus intellectum. j. de iur. & fac. igno. l. regula. §. ij. j. de eden. si quis ex argentarijs. §. initium tabularū quinimmo etiam proemium debet legi q; proemia interduz finalem rōnem legis aperiūt
2 j. de here. instit. l. fi. Item posteriora †debent intelligi & inspici: q; interdum priora corrigunt. j. si cer. pe. l. si tibi. ¶ Et no. q si quis in libello vel positionibus facit mentionem de instrumento debet instrumentum edere. vt no. in. c. j. a de proba. per Inn. idem si de statuto alterius ciuitatis nō illius vbi litigatur fit mentio in libello. secus si illius ciuitatis: q; cum pro nostris sit positum videat si vult. nam cū teneatur scire non debet ab alijs certificari. j. de eden. l. si quis ex argētarijs. §. fi. dico ergo q totū statutū debet edi. & totum instrumētum vt hic: sed certe eadē rōne dicemus q debeat edi totum volumē statutorum q; posset esse q esset aliud statutū qō tolleret primuz. rīdeo hic non presumitur qō legislator: sit tibi contrarius: vt in prima constitutione. C. §. quibus. vbi aūt sunt dictiones continuatiue ibi est manifestum q legislator adhuc loquitur. & ideo totum debet inspici. vt hic. nam iudex omnia debet videre. extra de fide instru. c. cōtingit parti autē ea edit iudex si necessaria sunt. C. de precib. imperato. offe. l. fi. Et no. ar. q non dicitur percunctatus dicta testium si incepit
b legere: sed nō potuit vsq; in finem legere b q; forte notarius elenauit
3 de manibus eius. ¶ †Item nota q si vna scriptura remittit ad aliā tunc vtraq; est edenda q; vna continuatur alteri ex natura correlationis. Quid ergo si illa nō apparet. respondeo si quidem ea posita ponitur & remota remouetur orationis perfectio. seu intellectus: et tunc non valet vna sine altera. si autem oratio & eius significatio est perfecta tunc non vitiatur id quod certum est propter id quod obscurum est. argumen. de verbo. signifi. c. abba. de lega. j. l. titie textores. sicut si esset in ipsamet eadem. l. vel instrumento aliqua particula non intelligibilis. nam non vitiantur ea que intelligi possunt. Item facit ad ad hoc. de lega. ij. l. cum pater. §. vicos. & C. de instit. et sub. l. penulti. Bal.

Additio Bald.

Minime. Ibi iudicare scilicet iudicem. ibi respondere scilicet aduersarium.

1 ☞ Odio an possit renunciari.
2 Iudeus nō pōt renunciare fauori publico iudeorum.
3 Instrumentum factum in fauorem alicuius non debet in eius lesionem retorqueri.

Nulla. Materiam hanc examinaui. C. co. l. q fauore ibi videas. ¶ Et no. q hec regula habet locū in eo qō concessum est siue per. l. vt hic siue per iudicem: vt j. de mino. l. si iudex circumuento siue per testatorem. vt. j. ad. l. falci. l. in ratione. §. quod locum. siue per contractū. l. cōmissorie j. de pac. inter emp. & ven. l. commissorie. ¶ Non ob. j. de peri. & commo. rei vendi. l. si vina: quia ibi non est fauoris concessio: sed cessatio contractus idest casus omissus ab homine: & a. l. & ideo omissum pro oppositio haberi non potest. Item non ob. l. petende. de tempo. in integrum restitu. quia ibi dilatio est communis: ex quo data est propter equalitatem iudiciorum seruandam. & vide quod ibi dixi. Item non ob. instit. de auc. tuto. §. nec q; ibi speciale in aditione hereditatis: que acquirit animi consilium quod in pupillo non cadit arg. C. de testamēto milita. l. fina. & q; ibi data est certa forma a iure que nō debet admitti. C. de iure deliberan. l. si infanti. in fine vel ibi fauor est dubius: hic certus: q; de negatiua scilicet q in hereditate non sint onera non potest omnino liquere: sed an si renunciat fauori remanet in iure communi videtur q non. l. ij. si quis ingen. esse dica. sed ibi nō perdit ius cōmune sed priuilegium annullorum aureorum. & hoc perdit facto suo non facto. l. & sic non est contra hanc. l. dic ergo q excluss a priuilegio remanet in iure communi. l. sed & mili. de excusatiōe
1 tuto. ¶ †Sed an odio potest renunciari. dic q non. j. q quisq; iuris l. iij. in princi. idest actui inducenti odium non potest renunciari.
2 ¶ †Et nota q iudeus non pōt renūciare fauori publico iudeorum C. de iudeis. l. die sabbati. & sic fauor publicus priuato preiudicat. ar.

de here.

Universidad de Deusto
Biblioteca

debere.insti.l.testamento. ¶Item no.ꝙ per tituli quod quisq; iurꝭ rescriptuꝫ concessum intelligitur ꝓo impetrante non contra. vnde nō suffragatur illa regula in cōcesso.sed in alio simili nō cōcesso ꝓpter malitiam impetrantis. ¶Itē no.ꝙ in.l. cuꝫ ex oratiōe.de excusa.tuto.est ratio qꝛ indiuisibilis status hoīs nō pōt claudicare. Itez.C.de questi.l.prudem.est similis ratioꝛ:qꝛ nec testis persona nec eiꝰ fides nec eius dictum debet claudicare.cum sit inter vtramq; partem medius.ꝛ eius fides indiuisibilis sit.C.de test.si quis testibus.ꝛ facit de cōnibus.l. maritus. ¶Pone mādat iudici ꝙ ꝓcedat summarie.ꝛ de plano.modo iudex ꝓcedit ordinarie. an valeat ꝓcessus.ꝛ dico ꝙ sic.ar.huius.l.ꝛ notatoꝛꝭ. in c.nouit de iudi.per Inno. ¶Sed nūquid cconuersio est bona regula qō introductū est in odiuꝫ nō debet verti in fauorē.ꝛ dico ꝙ sic.ſ.ad sille.ꝓpter venenū.§.fi.de leg.j.l.si seruus pluriū.§.j.ꝛ ideo odio excōmunicati statutū est quod nō possit agere tamē si est ei dānum vel opus pōt cōpelli agere:vt no. Innocen.in.c.exceptionē extra de except.ꝛadde ad hāc
3 l.qō no.C.ō bis qui ve.eta.impe.l.j.ꝑ Ly. ¶†Itē no.ꝙ instrumentū factū in fauoꝛem alicuius nō debet in eius lesionē retoꝛqueri.vt no.ſ.de eden.l. ꝓtoꝛ.§.j.ꝛ adde quod no.ō.in ꝓrima consti.§. finali. Baldus. ¶Additio Baldi.

Alla. Vide per Inno.de ꝓscrip. veniens in gl.que incipit.ō. de offi.deleg.ꝛ.C.de bis qui ve.eta.l.j.ꝑ Ly. Ibi equitatis vide in Spe.de loca. §.nūc aliqua.ver.xciij.ꝛ in Spe.de teste.§.j.ver.q̄d si aduersarius.vide Guil.C.de leg.filia. ¶Ibi ꝓ vtilitate:vide de te.mi.l.fi rufinus. ¶Ibi introducuntur legali ꝓuisione. ¶Ibi durioꝛ.c.vide Inn. de appel.vt debitus in glo.penul.dicimus.ꝛ.c.coꝛdi.in glo.tūc reputaī. ¶Ibi veritatē dicit Inn. ꝙ excommunicatus pōt cōpelli agere.de exceptio. in vlti.gl.de diuoꝛ.de illa in glo.ibi.l.nō comiñ. vide in Spe.de aetoꝛe.ver.q̄d si minoꝛ fuit in iudicio.

Non est nouum. Hāc.l. examinaui in.l.omnes populi. ¶Pone ꝙ statutum dicit ꝙ si quis extraxerit aliquez extra tribunal sue poꝛte soluat fiscoꝛ.modo trahoꝛ te volētem nunquid puniꝛ.dico ꝙ non.qꝛ ex vi vocabuli significat.de inuitoꝛ:vt no. in.l.j.de agri.ꝛ censi.lib.x.ꝛ facit.j.de in ius vocan. l.q̄uis. ¶Ex hoc no.ꝙ non dicit trahere clericum invetito examine ille qui trahit volentē.vnde si clericus in contractum renunciauit ꝓuilegio clericali.licet non valeat renunciatio.tamen qꝛ ex consensu trahitur non habet locuꝫ pena[a].l.in criminali.C. de iu.om.iu.qō est not. ¶Quero si per ius commune imponitur vna pena.ꝛ per statutum imponitur alia pena.an ꝓrima pena iurꝭ cōmunis fit sublata. dicunt docto.cōmuniter ꝙ nō.de acti.ꝛ obli.l.quotiens.de sepulc.vio.l.qui sepulchꝛa. ¶Alij dicunt quod aut pene sunt incompassibiles vt ius commune imponit moꝛtem sed statutum minuit penaꝫ ꝛ imponit mutilatiōem.ꝛ tunc stamus statuto tanq̄ posteriori.nam statutum minuit penam a toto integrali ad partē:ꝛ qꝛ restringit gladij potestatez receſſuꝫ est a veteri.l.j.de bis qui sunt sui vel alie.iur. l.j.§. penulti.ꝛ.l.qui cum vno.§.qui post.de re mili. Idē si pena pecuniaria fit diminuta.nam in penis minimum debeī.ꝛ in eodem genere pene putavtraq; coꝛ poꝛalisvl vtraq; pecūiaria.qō eī mutaī nō remanet in ꝓrima sua figura.j.loca.l.cuꝫ in plures.§.l.dicta. ¶Si autem sunt diuersoꝝ generū tūc non fit legis nonatio.de accu.l.senatus:sed tu dic indistincte ꝙ pena statutaria est exequenda[b] vꝛ non in pena iurꝭ cōmunis.ꝛ est ratio qꝛ potestas iurat seruare statuta ꝛ iuramentum obligat in foꝛma.vnde est seruandum omnino.vt no.j.de cōdictione ob causaꝫ.l. si pecuniam.in ꝓncipio. Baldus.

Non est nouum. Vide quod not.Inno de reſcri.c.j.in pe.glo.in fi.Bal.in fi.tex. ¶Additio.Baldi. ¶Finis legis coꝛrigit totaꝫ legē.

an per penam per statutum impositam sit receſſum a iure communi.vide in Spec.de accu.§. qualiter. post ꝓncipium.de duabus legibus contrariis.vide Ly.C.de test.tu.l.ij. ¶In glos.ibi coꝛrigantur not.ꝙ lex coꝛrecta vel cassa habetur ꝓoꝛ nō lata.C. de natu.lib.l.legem.ibi ac si lata non esset.ꝛ no.eoð. titu.l.iubemꝰ.ꝛ de lati.liber.tollē.in ꝓncꝰ. ¶†No. ꝙ quandoq; finis legis coꝛrigit totam legē.vt no. j.si cer.peta.l.si tibi. ¶Ibi alij dicunt ꝛ ma.qꝛ cum lex dicit ꝛ si notat identitatem iurꝭ et diuersoꝝ casus:sed cum est aduersatiua per se sine copula notat diuersitatem iurꝭ ꝛ casus: vt nota. in.l.j.j. nec quis cum fm Ricar. Baldi.

¶Additio lecture vacantis. in.l. sed et posterioꝛes. Baldus.

Sed ꝛ posteriores. Vide Cynū C.de rei vxo.ac.l.j.in fi.vide.j.de vulga.ꝛ pu.l.heredi.§.qui discretas. ꝛ.l. legatoꝝ rum.§.si plures.de legatis.ij.vide Jaco.de legatis ij.l.finali in fine.

1 Tot modis fit simulatio quot fit fraus.
2 Simulatus titulus non est titulus.
3 Simulata traditio non ꝓiudicat possessoꝛi.
4 Qui non potest esse potestas non potest esse defensoꝛ.
5 Prohibituꝫ vna via an alia possit attentari.

Fraus. ¶Quero q̄s magis puꝰnitur an faciens contra legem ex ꝓsse an sub dolo ꝛ per fraudem. ꝛ dic quanto dolus est callidioꝛ ꝛ latentioꝛ tanto punibilioꝛ.j.de bis qui sunt sui iur.l.ij.
c §.pennlti. ¶Et no.ꝙ fit fraus legi c.l. si libertus minoꝛem.de iure patronatus.C.de secundis nupti. l.hac edictali.fit fraus fiscoꝛ:vt.l.post cōtractum. de dona.fit fraus ꝓuatoꝛ:vt.l.sicut.§.non videtur.qui
1 bus mo.pig.vel hypo.sol. ¶Et no.tot modis.†fit simulatio quot modis fit fraus.C.man.l.ab anastasio.de aqua plu.arcen.l.emptoꝛ::ꝛ vide quod not.in spec.de dona.§.j.ver.item pone aliquid. Ex emancipatio possit fieri simulate.ꝛ dic ꝙ sicvt.l.j.§.is q̄.
d de col.bo.ꝛ ꝓsumiī fraudꝰ si diu stetit occulta.j.sol. ma.si filio per Jac.de arc.item ꝓsumitur fraus ex vna magna alienatione.l.omnes.§.luties.j.de bis que in frau.cre. Item ex pluribus paruis simul iunctis facientibus vnum magnum.de leg.iij.l.nomen. §.j.ꝛ ibi glo.not. Item traditio verbalis sine realitatis effectu ꝓsumitur simulata vt.§.superuacuū.
2 ¶Et no.ꝙ simulatus titulus †non est titulus. Et
3 simulata traditio†non ꝓiudicat possessoꝛi: vt.d. l.emptoꝛ.ꝛ.C.de transactio.l.cum ea.non tamen di
c citur simulatio:vbi vna persona permissa a iure recepit ꝓoꝛ alia ꝓmissa:de dona.l.iij.§.si ab ignoto: ſz fraus est de permisso ad ꝓhibitum tendens occasio.de dona inter vi.ꝛ vxo.l.sulpitiꝰ.ꝛ not.hic duas qōnes per Guil. ¶Ultimo no.ꝙ ille qui non pōt
4 esse potestas.†nō pt esse defensoꝛ: qꝛ esset fraus de nomine ad nomen.cum idem imperiuꝫ solo nomine mutato dareī:vt notat glo.de domino Ottone potestate qui in fraudez statuti fecit se vocari in defensoꝛem:ꝛ facit ad hanc.l.C.de pac.l.fi.C.de vsuc. ꝓo emp.l.ij.ꝛ extra de renun.c.j.lib.vj.soluto matri.l.si lie mee.de pigno.c.illo vos. de depos. grauis. per Innocen. Bal. ¶Additio Baldi.

Fraus. Vide omnino Jac.in summa seu.in.v.char.ver. versi ꝛ.§.qō dictum in glo.videndu;.vide exēplum no.in.l.vlt.C.de pac.vide.C. de repu.dubium.de renun.c.j.li.vj.ꝛ est ar.ꝙ famulꝰ frau
f duleter repudiatus nō testificeī:vide omnino qō not. Innocen.de depo.grauis. ¶An autem ꝓhibi
4 bitum†vna via possit alia via attentari. dic ꝙ non. alia equipollenti sed alia differenti in effectu sic. Vel dic aut actus est de genere ꝓhibitoꝝ: et tunc qualibet via videtur ꝓhibitum.aut non. tūc aut ꝓhibitio est facta ad odium:ꝛ non compꝛehēdit alium modum:qꝛ odia sunt restringenda ꝛc.aut ad fauoꝛez:ꝛ tunc sic.l.cum bis. de transac.vel dic si constat de mente ꝙ nunquam est recedenduꝫ a mente: vt hic Baldus.

¶Legi. Et quot mōis ℌ. l. committat fraus vid̄ do. bar.soci.i ꝓsi. lxviij. ici. cir. ꝑmā.q.vlti.iij. et ibi.ꝛ q̄nis i.j.ꝓter.d.pe. phi.coꝛ. i ꝓsi. xxix.ici.i pūti i lfa bi iij.pte

d ¶Presumitur fraus.adde ꝙ ꝓsumit et ex pact̄ iso littis q̄ apponunt i ℑctib⁹ vt p.d.p.phi. coꝛ.i ꝓsi.xxiij. ici.visis p totū itē ꝓsumit ex nimia cautela vt p eū in ꝓsi. ccxvij. ici. quintac⁹.i lfa f.itez ꝓsumit ex clausula isolita.vt p eū i ꝓsi.cccij.ici. vt i lfa mi.iij pte.ꝛ adde ꝙ fraus ē spēs doli.nā dol⁹ ē gen⁹ ꝛ fraus ē spēs vt p eū i ꝓsi.clxxxj.ici. visa. i lfa f in d.iij.parte.

c ¶Simulatio simulatio nuꝫ afit quot spēs sint vid̄ tu.d.bar. so.i ꝓsil.cclxiij. incip.visis istrumētis.vl.circa.ij.q.i.ij.pt. vbi q̄d ꝓpte fit simulatioꝛ an ꝛ q̄s ꝛ per quē allegari possit.

a ¶Pena. et q̄s committit cui applicet. vi.d.mari.soci.i ꝓsil.v.ici. pūs ꝓsul.ver. xij.ꝛ vl.i fi. d. bar.soci.i ꝓsi. lxxxiij.inci.visa.v.v. mouetur.i.j.pte ꝛ i ꝓsi.ccxlj.circa ꝑmā.v.v.videmus i.ij. pte.

b ¶Exequenda adō pari. de pu.i tract. findi.c.q̄dſi p statutū ꝛ do. alc.ō imo. i.l. sanctio.ō pe. ꝛ io.de imo. i l.ij.ō pu.iudi. ꝛ cūō. bal.i.l. i eū.C.de fur. 1 ꝛ l.data. iij. col.C.q̄ accu. sare non pūt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶Sub.l.fo ri.q̃rc añt ꝓn ceps dicaꝫ so lutꝰ legibꝰ vi. fely.i.c.cano nñ.i. viſ. col. ad fi.ꝺ ꝓſti.et ibi ēt ī.r.col.ī ver.j. colligiꝫ qũo et q̃liter aſtringatur.

b ¶Cõtrahe re.z adde q ꝓnceps ꝺz ſer uare ꝓtractũ initũ cuz ſub dito vt p do. pe.phi.coꝛ.in ꝓſil.lxx.ici.in hac in lfa m ī ñ.parte.

c ¶In tacito z ꝺ idē tz ꝺo. ma.ſoc.i ꝓſil. vñ.ici.nñc q̃ſi toꝝ.cir.ſeꝺaz ꝓncipalē. q. l ꝝ. ſeq.ī.j. pte ꝺũ ꝺicit q vt ꝓſuetudo ꝺu caꝛ neceſſari um ē q maioꝛ ps ꝓpli eavta tur nec p mio rē ꝓtez ꝺuci ꝓt eũ ꝓſuetu do ſit tacita lex.z tacitũ ñ põt ꝺuci ab eo q̃ exꝓſſum actum gerere nõ põt nã vt ipſe ꝺicit ille q̃ exꝓſſe ñ ꝓt legē vl̃ ſtatu tũ cõdere nec ꝓt p ei⁹ obſer nãtiã ꝺucere vñ vt ibi p eſt vſus mulier ſ ĩfantiũ z filiũ q̃ nõ cõputan tur ī nñero eo rũ q̃ pñt legē vl̃ ſtatutũ cõ ꝺere non ope ratur.

ꝺ ¶Et tacitũ. vñ ſicut lex in ducitur abſq; actu iudicia rio ita z ꝓſue tudo tacitevt ıꝺē tenēs ꝺic ꝺ.bar.ſo.ī ꝓſ. xcix.inci.ī cā in fi.j.colũ.in prima pte.

PRinceps. Princeps nõ eſt a ſub lege foꝛ[a] eſt tñ ſub lege poli nature rõnis.act⁹ añt ſui ſunt leg.ꝺe re iu. paſtoꝛalis in cle. z ꝺic vt no.C.eo. ꝺignavoꝛ p Ly.z ibi no.Ly.q̃ princeps põt cõtrahere[b] cũ ſuis fidelibus z tenetur eiꝺe iure gen.z ciuili q; ciuili rõni natu ra.i.naturalis ratio cõparaꝫ.j.ꝺepoſi.l.bonafides. nam ſi princeps nõ obligaꝛeꝫ alij certe nec alius ob ligaꝛeꝫ ei ex regula coꝛrelatiuoꝝ z ſi ſic eſſet prin cipi interꝺictuz eſſet commerciuz z eſſet tanq̃ exul. qui eſt omnium preſul.Bal. ¶Additio Bal.

PRinceps. Vide qꝺ no. In no. extra ꝺe ſta mo. cũm monaſteriũ.z Ly.vnꝺe vi.l. meminer int z.C.ꝺe le.l.fi.per Accur. ¶Ibi legibus iꝺeſt iure ciuili nõ naturali vl̃ ꝺiuino:z ꝺic in Spe cu.ꝺe accu.ver. Item papa z imperatoꝛ.z eſt arg.q̃ imperatoꝛ poſſit inſtituere ſuum ſpurium.C.ꝺe ꝺo na.inter vir.z vxo.l.pe.ſeꝺ contra viꝺeꝫ:q; eſt cõtra bonos moꝛes quibus princeps non eſt ſolutus pri ma vera.ſecus eſt in inferioꝛe a principe:q; ex quo non poteſt legem condere nec diſpenſare. vide ad iſtam qõnem quod no.Ly.in dicta.l.penulti.Bal.

1 In quibus cauſis eſt vtendum conſuetudine.
2 Conſuetudo extenditur de ſimilibus ad ſimilia.
3 Ex conſuetudine ratio tacita poteſt allegari.
4 Membꝛa vbi non habent legē ꝓpꝛiam recurrũt ad caput ꝓꝛo lege et moꝛibus.
5 Poſteꝛioꝛ conſuetuo tollit legm pꝛioꝛem.
9 Conſuetudo an poſſit deꝛogari legi ſcripte.
7 Oꝛdini iudiciꝝ per pactum renunciari non po teſt bene tamen per conſuetudinem.
8 Juriſdictio per pactum dari non poteſt.
9 Autoꝛitas pꝛobatiõis pꝛiuate ſcripture per pactũ dari non poteſt.
10 Pactum pupillis z furioſis non pꝛeiudicat conſue tudo vero ſic.
11 Malum ꝺicitur ꝺupleꝛ pene z culpe.
12 Quod conſuetudo trahatur ad legem.
13 Quod conſuetudo legem interpꝛetetur.
14 Tꝛia ſunt que integrant populi conſuetudinem.
15 Conſuetudo eſt actus pluralis nõ ſingularis.
16 Conſuetudo an oꝛiatur ex actibus ipo iure nullis.
17 Conſuetudo an valeat q̃ ſententia ſeꝛatur ſtando vel ſine ſcꝛiptura vel quod ſeꝛatur peꝛalium.
18 Statura valent q̃ inſtrumenta habeãt vim ſen tentie.
19 Conſuetudo an inducatur ex actibus conditiona libus.
20 Conſuetudo an inducatur ex actibus aꝛbitꝛoꝝum.
21 Conſuetudo an inducatur ex actibus nouam mate riam z foꝛmam pꝛebentibus.
22 De foꝛma cauſali conſuetudinis.
23 Cõſuetudo an liget furioſos z infantes.
24 Cõſuetudo an liget abſentes ſicut pꝛeſentes.
25 Cõſuetudo an extendatur ad foꝛenſes.
26 Clerici an poſſint vti beneficio conſuetudinis lai coꝝum.
27 Ad conſuetudinem pꝛeſcꝛibendam quantum tem pus requiratur.
28 Pꝛeſcꝛiptio currit ex negligentia cõſuetudo vero ex diligentia.
29 Unus actus an interrumpat mille ex quibus con ſuetudo oꝛiebatur.
30 Per conſuetudinem an poſſit induci q̃ conſuetu do nõ valeat.
31 Finis aliquãdo ponit pꝛo ratione.
32 Ratio an ſit de eſſentia conſuetudinis.
33 Conſuetudo valet q̃ pactum nudum habeat ſtipu lationis vigoꝝem.
34 Rationum quedam eſt motiua z quedam determi natiua.
35 De pꝛoꝛogatione conſuetudinis.
36 Sermo in vulgari quando eſt ꝺubius ꝺebet in lati num tranſferri.
37 Cõſuetudo per teſtes ſingulares an pꝛobetur.
38 Qualitas ſm legiſtas eſt quicquid inducit altera tionem ſubiecti.
39 Teſtis in quolibet pꝛeꝺicamento poteſt redꝺere ra tionem entis et non entis.
40 Similitudo conſuetudinis an poſſit pꝛobari per teſtes.
41 Verbo pꝛobato pꝛobatur animus.

DE quibus. Ubi deficit lex vel legis vſus.ſta tur conſuetudini.vel ſimilitudini: vel conſuetudinis verbis.hoc ꝺicit ꝺeficit lex:q; nõ la ta.vt in pꝛin.ꝺeficit vſus legis:q; abꝛogata.vt in fin.l. ¶Et no.oꝛdinem q̃ pꝛimo ꝓſuetudo.ſecũdo eius ſimi litudo.tertio conſuetudo verbis.Et no.rationem:q; inueterata cõ ſuetudo eſt lex tacita.z no.rationem rationis ex tacito conſenſu ꝛc.z no cõfirmationē rationũ:q; idem operatur tacitũ habẽs ſua eſſentia lia qꝺ operaꝫ exꝓſſuz ſuppoſita eaꝺē potẽtia diſponẽtis: z hoc ideo
1 q; cõſenſus verboꝝ adminicula nõ deſiderat. ¶†Queritur in quibus cauſis eſt vtendũ cõſuetudine.rñdet iuriſconſultus: z ꝺicit vbi non vtimur lege ſcꝛipta:que eſt vel q; nõ lata vel q; pꝛo deſuetudine abꝛogata.z ad vtrunq; pꝛobandũ laboꝛat autoꝛ.l.No. q̃ conſue tudo ius facit. ¶Item no.q̃ vbi habemus iꝺez non recurrimus ad
2 ſimile. ¶Itez nota.q̃ conſuetudo †extenditur de ſimilibus ad ſimi
3 lia. ¶†Itẽ nota q̃ deficiente conſuetudine poteſt allegari tacita ratio z equitas conſuetudinis. ¶Item no.tacitam rõnem tacite le
4 gis.i.cõſuetudinis pꝛo lege habitam. ¶†Item not.q̃ vbi membꝛa non habent legem pꝛopꝛiam recurrũt ad caput pꝛo lege z moꝛibus. ſecus ſi membꝛa habent pꝛopꝛiaz legem vt hac.l.pꝛimo z ſecundo reſponſo.C.ꝺe teſtamentis.l.fina.z quod no.xj.diſtinctio.c.nolite.per Johan.z facit ad notata.C.ꝺe iure ꝺotium.l.etiam per Ly. ¶Nota in.§.inueterata duo ſubſtantialia.ſcilicet tempus conſtitutum a iure ꝺum ꝺicit,inueterata:z actuum frequentiam.ꝺum ꝺicitur moꝛibus:z in verſiculo.nam cum ipſe ſtatum addit tertium ſubſtantiale, ſcilicet tacitum conſenſum populi.Item ex comparatione quam fa cit ꝺe ſtatuto ad conſuetuꝺinem patet quartum ſubſtantiale ſcilicet q̃ ſit populus talis qui poſſit ſtatuere.nam ſi non poteſt in exꝓreſſo
c nec in tacito cum [c] vtrobiq; requiratur par potentia cauſe efficientis. ¶Et ideo ſi ſtatuto ciuitatis cauetur q̃ ſyndici villaruz teneantur ꝺenunciare maleficia z quedam villa ſtetit per centum annos q̃ in ea non fuerunt maleficia ꝺenunciata.tamen illa conſuetudo eſt invalida cum illi ꝺe illa villa non habent poteſtatem ſtatuendi. niſi iſta conſuetudo eſſet exꝓreſſe appꝛobata per ſuꝑioꝛem : vt ꝺicta.l. finali.C.ꝺe teſtamentis. ¶Item nota q̃ hec lex et conſuetudo diſ
ꝺ ferunt.ſicut exꝓreſſum z tacitum[ꝺ]. ¶Item ſicut ſcꝛiptum. et non ſcꝛiptum. ¶Item ſicut inſtantaneum z ſucceſſiuum quia ſtatutum vno inſtanti fieri poteſt:ſed conſuetudo ſimilis eſt homini qui non perficitur niſi temꝑoꝛis curſu fit z niſi pꝛoueꝛet vt ita ꝺixerim etatis lentioꝛi igitur paſſu pꝛocedunt potius tacita q̃ exꝓreſſa .quia non ſunt ita certa nec ita ſolennizata que ex coniecturis veniunt ſicut ea
5 que exꝓreſſa ſunt.facit quod no.C.ꝺe ꝺo.pꝛomiſ.l.ij. ¶† Nota q̃ poſteꝛioꝛ conſuetudo tollit legem pꝛioꝛem.Item lex legē.Itez conſuetudo cõſuetudinē.ꝺe aꝺimen.lega.l.mella.§.j.q; ſemper id ꝑua let quod nouiſſime factũ eſt.ꝺe acquirẽ.poſ.l.ſi q̃s añ. ¶Modo veꝛnio ad op.zviꝺeꝫ q̃ pꝛincipium huius.l.cõtraꝺicat fini.nam in ꝓnc. ꝺicit cũ nõ habemus.l.ſcꝛiptam recurrimus ad cõſuetuꝺinem cõtra immo iꝺem ſi habemus.l.ſcꝛiptã:vt.j.e.l.§.fi.ſol.ibi nõ ꝺicimur habe re.l.q; eſt abꝛogata.C.ꝺe la.liber.tol.l.j.in pꝛinci. ¶Cauetũ q; vbi lex nõ eſt oĩno lata pꝛocediꝛnus in conſuetuꝺine vltra tenoꝛem conſuetuꝺinis per ſimilitudinem:ſed vbi lex eſt in pluribus caſibus ſimilibus lata. z eſt in vno caſu per ꝺeſuetuꝺinem abꝛogata. tunc conſuetudo nõ extenditur ad alterius caſus coꝛrectionem.vt. C.ꝺe ſac. ſan.eccle.auẽ.quas acti.C.ꝺe ap.l.pꝛecipimus.in fi.q; legum coꝛrectio eſt oꝺioſa. ¶Non ob.C.ad.l.viſce.l.fi.q; ibi nõ eſt caſus ſimilis:ſed pꝛoꝛſus iꝺem.ſed z in perſonis que ſunt vnuz z iꝺem. iꝺeſt in viro z vxoꝛe.vel ibi in coꝛrelatiuis vbi mutato verbo extremo muta
6 tur reliquum:vt.l.fi.ꝺe acceptil. ¶† Secũꝺo opponiꝫ z videtur q̃ conſuetudo non poſſit ꝺeꝛogare legi ſcꝛipte.vt.C.c.l.ij.ſo. ꝺicit pla. q̃ illa coꝛrigit iſtam:q; hoꝺie ſolus pꝛinceps facit legem.z ideo hoꝺie nulla cõſuetudo valet niſi ſit inꝺucta ꝺe conſcientia pꝛincipis.ſz Pla.z hoc tangit glo.viij.ꝺiſtinc.c.fruſtra.ſed illa opi.eſt falſa. nam tempoꝛe huius.l.ita erat imperatoꝛ ſicut hoꝺie.vnꝺe in ſua poteſtate nihil eſt additum vel ꝺetractum:vt.ſ.ti.ij.l.ij.§.nouiſſime.ſm Ly. et ideo non requiritur ſcientia pꝛincipis in conſuetuꝺine ſingulaꝛium locoꝝum.caſus eſt in.c.j.ꝺe conſti.lib.vj. vbi ꝺicit conſuetuꝺinem eſſe validam.z tamen pꝛincipem neſcire eam:vt not.xiij.ꝺiſt.c.leges.'et ideo ꝺixerunt alij q̃ lex contraria loquitur ꝺe lege non ſabꝛogata.q; populus quanꝺoq; vtebatur lege.quanꝺoq; conſuetuꝺine.nam ratione ꝺiſcrepantie z contrarietatis actuũ conſuetudo reꝺditur impꝛeſcriptibilis:vt.l.nemo.§.tempoꝛalis.ꝺe regulis iuris. et ibi nota . ¶Alij ꝺicunt conſuetudo eſt contra autoꝛitatem legis ſuꝑioꝛis: aut eſt contra ius ꝺiſpoſitum a lege non tamen eſt contra autoꝛitatem legis ſuꝑioꝛis.Pꝛimo caſu non valet conſuetudo q; minoꝛ autoꝛitas non tollit maioꝛem z hoc eſt vbicunq; ſuꝑioꝛ.iꝺeſt impatoꝛ pꝛhibet conſuetuꝺinē:vt.C.ꝺe fur.auẽ.nauigia z in auẽ.omnes peregrini.C.cõia ꝺe ſucceſſio.z in auten.caſſa.C.ꝺe

Universidad de Deusto
Biblioteca

facr.san.ec.secõ casu vs.vt si ius commune disponit q̄ succedat mulier:sed ius cõsuetudinis ordinat q̄ nõ succedat. ¶ Item si ius cõe dicit.q̄ nõ potest q̄s alteri stipulari ꝙsuetudo dictat cõtrariũ stabitur consuetudini.q: nõ est cõtra principez ista cõsuetudo sed ꝺ̃ priuatos.nã aliud est esse contra aliud p̄ter.de v̄.ob. l.stipulatio illa.§.alteri:sed istud est bene dictũ:sed nõ ad.l.contrariã:sed esset bona so.ad aur̄.nauigia.&c.Alij dicũt aut est l.que pōt abrogari per actũ.& tunc valet consuetudo aut nõ potest tolli.pacto:& tunc nec ꝙsuetudine: q: ꝙsuetudo dꝫ pactũ[a] .j. e.l.sed & ea.sed certe illa regula affirmatiua plata.s.q̄cq̄d pōt induci pacto pōt induci & ꝙsuetudine est vera:vt.j de pactis.l. nõ impossibile:& de regu.iur.l.nec er p̄to:lo:&.l.nec pign[a]. §. priuato:ũ i gl.&.C.de decre.decur.in rub.li.x. & valet iõ statutũ q̄ pater teneat̄ p delicto filij soluere pecuniariã penã q: hoc pōt pacto fieri.secus in corporali pena:vt no.&xiij.q.v. cũ homo: sed si regula formet̄ negative:qõ nõ potest pactũ nec ꝙsuetudo. Ista ē falsa.nisi intelligerem[a] de pacto publica autoritate tot[i]⁹ ppli munito.ecce per pactũ non pōt renũciari macedoniano.tũ statutũ & ꝙsuetudo in ꝺrariũ valet. † Itẽ p pactũ nõ potest renunciari ordini iudicio⁹.nã per consuetudinem potest:vt in aut.de fideius.§.argentũ.&.C.de consti.pecu.l.ij.in fi. † Itẽ p pactũ nõ potest dari iurisditio .vt.l.priuatoꝝ.j.de iudi.sed per cõsuetudinẽ fic.etiã oĩno p̄riuate persone.& etiã muliẽri.C.de arbi.l.fin. in gl.C.de diuer.offi.l.viros.li.xij. † Itẽ p pactũ nõ pōt dari autoritas ꝓbatiõis priuate scripture:sed per ꝙsuetudinẽ fic.extra de fide instru.c.cũ p.tabellio.per Inno.sed certe si vociue vnius potest ex disponẽtis autoritate dari robur ꝓbatiõi.vt.l.theopompus.j.de dote pleg.ergo & voci mo:tue.ar.j.ea.l.§.nam cuz ipse. Item nonvalet pactũ de futura successiõe sed ꝙsuetudo fic. † Itẽ pactũ nõ p̄iudicat pupillis & furiosis:ſꝫ ꝙsuetudo fic.vt.l. si fine.§.lucius.de admi.tu.nisi in hisque p̄cedũt ex animo:q: tũc non p̄iudicat ipsis cũ alter ifelicitate fati.alter innocẽtia consiliũ excusetur:de officio p̄esi.l.diuus.de siccar.l.infans.glosatores dicunt aut ꝙsuetudo est gñalis.de cõscientia p̄incipis tolerata & gñaliter vincit legem. exemplũ.C. de iudi.l.rem non nouam.aut specialis alicuius loci vbi non curo.de scientia p̄incipis: et tunc tollit in eo loco vsum leg.sed extra eum locum lex remanet in sua firmitate.nimirum si extra illũ locũ consuetudo non est:& ideo non potest venire ad conflictum cum.l. quia non ens non potest confligere ens. Item q: consuetudo est facti & facta suis limitibus sunt contenta.instit.de stip.ser.§.sed cum factũ.&.j.de iti.actuq; p̄riua.l.j.§.iulian[a]. ¶ Cane tibi:q: dico q̄ cõsuetudo localis vincit ibi vsum.i.obseruantiam legis:nõ autez dico q̄ funditus eradicet de illo legẽ.nam illa sunt diuersa. Si enim radicitus radicaret legem de illo loco:& ponam[a] q̄ fiat statutũ q̄ ꝙsuetudo sit cassa ille locus remaneret sine vlla lege.ff.de orĩ.iur.l.ij.§.j.sed q: non est abolita lex sed effect[a] legis tũc subtata consuetudine remanemus in iure cõi.& hec res reuertit ad naturam suam.q: nõ erat omnino extincta.sed velata.arg.ff.ti. ij.l.manumissiones.& qõ no.C.de sac.san. eccle.aur̄. quas actiones.simile no.extra de consue.c. cũ inter per Inno. Alij dicunt aut est consuetudo bona.aut mala.&non declarant que sit bona & que mala.& ideo tu dic q̄ bona est q̄ cõtinet bonũ honestum.ff. ti.ij.l.iustitia.§.j.verbigratia.vt non catur de nocte. quia male agens odit lucem.l.j.de ven.inspi.honestũ est ergo nõ ire de nocte. Item bona est que continet bonum commune.i.vtile reipublice.C.de primipilo.l.vtilitas.li.xij.j.so.ma.l.j.&.j.de condi. et de.l.hoc modo.& ideo bona est cõsuetudo q̄ in causa dotiũ p̄cedat̄ sũmarie.& q̄ instrumenta executioni mandẽtur.& similia. Itez est bona que ꝺtinet bonũ honorabile.puta est consuetudo q̄ doctorandi doctorẽtur publice & nõ secrete.q: est honor publicus. Item q̄ debeant portare varrũ.q: habit[a]⁹ virũ ostendit[b] vt.C.de fabricẽ.l.stigmata.& in.c.si iudex laycus.de sen.excõ. li. vj. Malũ aũt est duplex.s.malũ culpe & malũ pene. Primo modo non valet ꝙsuetudo q̄ inducit malũ culpe. vt ꝙsuetudo q̄ liceat fenerari ad duos denarios p̄o libra.q: ordinat̄ ad delicta & delinquẽti cõtra legẽ dei & nature certe sert opẽ.imo armat hominẽ contra legẽ diuinã.de hoc no.C.de vsu.aur̄. ad hoc.& glo. in.l.at qui natura.§.fi.in fi.j.de neg.ge.ergo consuetudo qõ vitiis facit mores nõ vs quoniam ineſt sibi vitiũ a radice. Male ẽñ adinuenta maleq; ꝙsuetudines nec ex longo tpe.nec ex longa ꝙsuetudine ꝙfirmant̄.vt in aut.vt nulli iudi.§.j.col.j.hac ratione.s.q̄ consuetudo foueat malos mores.itaq; inducat peccatiõe.ff.q̄ consuetudo tollit.l.imperator enim qui dat cõsuetudinibus autoritatẽ nõ intendit per hoc esse autor delictorũ:arg.C. si aduersus vẽ. l.j.&.j.man.l.creditor.§.fi.qõ cũ nulla ratione ipse concederet alijs cõmittere nõ videt̄.vt.l.si pater.si in frau.credi.si aũt cõsuetudo inducat malũ pene.i.penã quadam occasione p̄tensa infligat innocẽti.tunc aut talis pena potest deduci in pactũ.vt pena pecuniaria.& valet consuetudo aut non potest deduci in pactũ:vt pena corporalis:& nõ valet cõsuetudo:vt no.C.de decr. decur.in rubrica. ¶ Tertio oppo.& videt̄ q̄ ꝙsuetudo non tollat.l.sed tollatur per legem.q: imperiales cõstitutiones in omni loco p̄eualere oportet.l.ij.§.diuus.de sepul.vio.so.aut cõsuetudo est introducta post legez & p̄ualet ꝙsuetudo.vt dic:aut ecõtra ꝙstitutio est facta post cõsuetudinẽ & tollit̄ cõsuetudo p constitutionem vt in cõtrario. ¶ Quarto cõtra hãc so.opponitur q̄ ꝙsuetudo specialis non tollat̄ per legem gñalẽ sequẽtẽ vt in.c.j.de ꝙsti.lib.vj.so.aut constat de mẽte legislatoris scz q̄ vult tollere cõsuetudinẽ:& tũc statur legi tanq̄ superiori:aut cõstat cõtrariũ & tunc statur consuetudini in loco suo:aut dubitatur:& tũc aut id qõ consuetudo permittit noua constitutio censet esse delictũ:vel malũ publicũ & penam imponit:& tunc lex p̄ualet:q: vbi lex credit ineſſe delictũ non posset de nouo consuetudo fieri:ergo nec in futurũ permanere:vt.d.§. diuus. & adde qõ no.in.c.statutũ:in glo.non q: de elec.in cle. Aut lex non indicat illud esse delictũ qõ est p̄ambula cõsuetud:ne introducẽtis & tũc non tollitur consuetudo certi loci p legẽ gñalẽ q: species a gñe semper eximitur:& q: princeps non credit̄ velle qõ nescit:volũtas est enim actio intellectus cognoscẽtis.vnde nemo dicit̄ velle qõ in mente non cogit aut. vt.j.de supl. leg.l. labeo. ¶ Quinto opponit̄ & vꝫ q̄ ꝙsuetudo cõtra legẽ nõ valeat:& arguo sic.aut est per errorẽ populi obseruata & non valet quia abest consilium & consensus:aut ex certa scientia:& multo minus debet valere:quia non debet esse melioris conditionis populus delinquens.q̄ innocens:vt.C.e.l.ij.so. dico qõ ex certa scientia:tamen in hoc non est delictum.quia lex positiua potest mutari in consuetudinem sine aliquo delicto immo sepe meliores sunt consuetudines q̄ ius commune. Verbi gratia:si esset consuetudo venetorum qui sunt milites mercantie & maris vt no.j.de bo.pos.ex test.mili.l.ver.in classibus.quod omnia iura loquentia de militum testamentis habent locum in militib⁹ & mercatoribus classicis.quero quam inconuenientiam habet hec consuetudo nempe nullam vt extra de testa.ca.cum esset &.c.relatũ.que autem per errorem iuris obseruata sunt ius nõ faciũt nisi error fuerit in inchoatione.sed in obseruantia fuerit consensus.vt.l.ij.de supel.le. Vel dic q̄ non est curandũ. de errore.l.positiue dũmodo consuetudo habeat in se voluntatẽ populi.& rationem naturalẽ.vel mutuũ bonũ.nam tartari nesciũt ll.nostras tamen habent consuetudines suas validas.sed illud est quia.ll.nostre non sunt scripte nescientibus eas.C.de testamen.l.fi.in princi.vniuersis ignorantibus ipsas.ar turchis.& hic in friuoli est legum ignorantia.tamen viget consuetudo p babilis obseruantie. Idem in anglia & gallia & in locis infinitis.nimirũ si p̄ius fuit consuetudo hominis q̄ lex romanorum vt instit.de iure natura.§.eleganter.lex ergo q̄ non ratione.j. eodem loquitur in consuetudine.quam ratio naturalis. simul & ciuilis infringũt.& sic duplici iustitia sibi obuiante naturali s.& ciuili.vt.j.depo.l.bona fides.consuetudo erronea nonvalet q: ex certa scientia.& non per errorem introducta.tamen nõ trahitur ad consequentiam.id est ad similes casus ne multiplicemus inconuenientiam.nam inconuenientia non habet radicẽ & ideo non pullulant.arida enim sunt.vt.ff.eadem.l.q̄ vero cõtra rationem &c. ¶ † Decimo opponit̄ & videt̄ q̄ cõsuetudo nõ corrigat legem.sed trahat̄ ad legem.extra de consuetudine cũ dilectus.Sol.ibi potest interpretari sm.l.hic non.q: cõtraria legi. ¶ Septimo oppo.q̄ cõsuetudo non corrigat.l.sed interpretet̄ .l.vt.j.eodem si de interpretatione. Sol.ibi venit ad interpretandũ.hic ad cõtrariandũ & derogãdũ & sic nõ ob. ¶ Octauo oppo.dicit̄ hic q̄ cõsuetudo extẽdit̄ de filib⁹ ad similia & contra omnis consuetudo est p̄scriptio.sed p̄scriptio non extenditur.vt.l.j.§.iul.de iti.actuq; p̄i.ergo nec consuetudo. respondeo dum dicit omnis consuetudo est p̄scriptio. Istud nego.q: p̄scriptio est rerum consuetudo morum et licet nomine consuetudinis intelligamus de p̄scripta.de electio.c.cumana tamen exponit̄ p̄scripta.i.roborata seu firmata. Dicit̄ tamen similitudinarie.q: sicut per p̄scriptionem p̄riuati acq̄runt bona ita per consuetudinem acq̄rit res publica tus. qõ p̄o.l.seruat̄.vnde consuetudo potest dici ius p̄scriptũ & magis extenditur p̄scriptio consuetudinis que est fauorabilis ciuilis rei publice q̄ p̄scriptio rerũ q̄ est vigorosa.& interdũ odiosa.& ad de qõ no. Inno. de officio archi.c.dilecto.& consuetudo iuri cõtraria nõ requirit ti.j.de testi.l.ij.in fi.sed p̄scriptio sic.vt i.c. ad decimas de testi.ſpo.li.vj.& in p̄scriptione ciuili interpretatio fieri nõ potest nisi per eũ cuius interest.sed in consuetudine vnus actus cõtrarius publice notus interrũpit nocẽtem cõsuetudinẽ generaliter quo ad omnes.vt.no.m.l. nemo. §. tempozalis.de reg.iuris. ¶ Nono oppo. dicit̄ hic q̄ nõ refert inter verba et opera idest facta cõtra.C.de sen.ex peri.re.l.ij.et fi.so. ibi i hijs que tacite possunt exponi factis loq̃mur secus vbi ver-

a ¶ Pactum dic q̄ eq̄pat̄ pacto vt p eũ dẽ bal.in.l. liberti .x.co.x̄. q̄rit̄ ꝺ̃ co.C.ꝺ̃ oper.lib.& sapit naturã pacti vt p eũdẽ in.l.j. de ser. fu.vbi est glo.

b ¶ Stẽdit. adde ꝺy.i cõsi.lxij.

c ¶ Ad filia. adõ.d.pe.phili.cor.i ꝙsi.ccexrj.incipit.in hac ilia g.in xij. pte. & d. bar.soci.ipsi. celij. ici. visis inver. q̄nimo i fi.i.ij. parte.

d ¶ Cõsuetudinẽ.adõ idẽ tenẽtẽ.d.maria soci.i ꝙsi.vij.incip.nũc q̄sitorũ. v̄. alteri⁹ adp̄dcã.iii.i.j pte.& itellige put ibi p eũp vnicũ actũ cõsuetudie &rij añ pfectã cõpletã seu ꝙscripta ꝙsuetudinẽ.ita q̄ ꝺ no uo necessariũ est incipe p̄scribere ꝙsuetudinẽ.& adde dominũ bar.soci.i ꝙsi.excij. inci.capiodicsicultatẽ i v̄. nec p̄missis ob.iii.i.ij.pte & i q̄b⁹ casib⁹ tolli possit p vnicũ actũ vide feli.i.c. cũ accessissent. i xv.col.ad fi.i ver.sunt tñ.ꝺ conflit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ba sunt formalia seu necessaria.sic.ī. de adoptio. l.ij. §. fin.z.l.si pater naturalis. ¶ Decimo opp.q; ꝑ innuit q̄ scriptura sit de esse legū.qđ nōn verū:q; sic placet legislatori.siue scriptura interueniat siue nō.de cōsti.p;in.l.j.so.ibi loquit̄ qđ habet̄ ꝑ lege dū tamē seruet̄ forma.vt.C.eodē.l.humanū.z dic vt tibi per Ly. ¶ Nunc veniamus ad.q.de substantia consuetudinis.z de ei? prorogatione:z de eius etiā ꝓbatiōe.z tria sunt integrantia cō
14 suetudinē † cōsensus ppli.morū frequentia.z temporis diuturnitas.z ꝓmitto q̄ in cōsuetudine sunt quattuor cause.s.naturalis.vt frequens factū.siue actus formalis.vt consensus efficiēs vt tēpus finalis.vt ratio.z vtilitas cōsuetudinis. ¶ Circa primū q̄ritur nūq̄d ex vno facto actu ꝓmanēte longo tempore publicato.vt ex ponte facto super viam publicam.z in oculis omnium patente inducatur consuetudo. et videt̄ q̄ non. quia vn? actus non est mores.z mores req̄runt̄.vt hic in verbo moribus. Item q̄ semel fit nō meret̄ vocari lex hominū. q; non est actus hominum.sz actus hominis in singulari. Item in vno actu non verificat̄ diffinitio consuetudinis sed a quo remouet̄ diffinitio: z eius diffinitū.vt.l.j.§.j.ī.de dolo. In cōtrariū videt̄.nam habito effectu nō curamus de modo.vt.l.fi.ī. man. sed q; apparet de cōsensu populi.per vnū actum habem? consensum populi. ergo de modo nō curamus.sed sic rūdet̄.aut mod? est causa rei. et tūc curamus de modo tanq̄ de forma. de verb.obli.l. q̄ ratione §.flaui?.aut res est causa modi. z tūc nō curam? de modo.vt.C. de instit.z substi.l.si mater. ¶ Nūc ad propositū modus est cā ꝓsuetudinis igit̄ req̄ritur mod? id est actuū pluralitas.z si dicatur sufficit consensus. Respondeo verū est in forma debita. q; non est consensus iteratus.prout consuetudinis ratio z natura
15 exigit. † Itē consuetudo est act? pluralis non singularis z hec est verior opi.vel dic q̄ req̄rit̄ precise actuum pluralitas si consuetudo inducatur non contradicendo seu si consentiendo sufficit vn? actus publicus publice z notorie factus:q̄ adeo plz populo q̄ vult consuetudinem inducere ex ipso q̄ omnes talem actū laudāt.licet de eo expresse statutū non faciant. nam vt ait Petrus actuū frequētia requirit̄ ad finē eliciēdi cōsensum populi.si ergo apparet de consensu per vnicū actum. tunc vnicus actus equipollet multis virtute z efficacia ipsius. Vel dic aut ille vnicus est act? totius populi aut vnius persone. primo casu facilius transit in consuetudinem:quia habet simbolū cū.l.puta populus statuit non soleniter vnū quid nec fuit scriptū. nec habuit formam.l.tū illud obseruauit longo tempore.puta q̄ null? edificet turres.z titius solus volens edificare fuit ꝓhibit?. alij deinceps longo tempore nō tenuerunt:z sic expressum inualidū confirmatū tempore vocabitur consuetudo. si aūt fuit actus vnius persone talis actus solus nunq̄ fit generalis cōsuetudo. q; ex vno particulari nunquā fit vniuersale nam vnus nō est vniuersus.nec vnum est vniuersale nec plurale est.vt.l. iulius phebus.ī.ad trebel.prima opinio verior est quia requirit̄ indistincte frequentia.vel saltem pluralitas actuū vel sententiarū eūdē actū vel plures firmantiū.vt.ī.eo.l.nam imperator in verbo similiter.non enī possumus recedere a tex.nam hic tex.dicit moribus in plurali.vt insti.de iure natura.§.ex non scripto.similiter dicitur moribus.vt.l.moribus.de vulga.z pupil.substi.et. ī. de adop.l.si tibi filius.z.ī.que sit lon.consue.l. j. dicit frequēter C.de editi.prima.an in totū.similiter est ī verbo frequēter. z hoc tenent Gulier.z Lynus ecce ergo q̄ non sufficit vnus actus.
¶ Sed q̄ro an sufficiāt duo actus:et videtur q̄ non.vnde licet bis in decennio fit seruatum q̄ maritus premortua vxore lucretur dotem vel bona parafrenalia.vt extra de testa.c. raynutius. tamen non sufficiunt duo actus:q; q̄ bis fit contemnunt legislatores.vt.ī.eodem.l.quod enim semel.certe illa lex nihil facit. quia loquitur in eo qđ̄ est aptū sepius contingere.sed ille casus est aptus sepius contingere. Glosatores dicūt q̄ sufficit binus actus.vnde si bis fuit pronunciatum.z interuenit tempus legitimū satis est.allegat glo.in ar.l.ult̄.de episco.audi.que nihil facit quia ibi loquitur.in assuetudine delinquēdi que facti est improbati.sed nos loq̄mur de ꝓsuetudine probabili q̄ hz vigorem legis.z ideo dicūt doc.q̄ de numero actuū non potest dari certa regula. Possunt enim esse actus multum nominati in populo z tunc sufficiunt duo actus vallati temporis adminiculo Possunt esse alij actus parū sciti in populo.z tunc requirunt̄ plurimi actus ergo in causis grauibus que nō diruunt̄ sine magno strepitu z longo certamine sufficiunt due sñie.q; perueniunt verisimiliter in noticiam gentis sed in causis leuibus.z maxime vilium personarum non resonat ita negociū nec efficitur notorium z ideo actus debent esse sepissime ꝑ multas manus fuisse.ita q̄ fit verisimile q̄ populus sciuerit.z ratū habuerit. In his enim q̄ tot sunt spectata oculis.z tot insinuata sensibus verisimile est q̄ peruenerit ad publicā noticiā.q; homines sciunt q̄ sepe fiūt.vt.C. de pericu,tu,l,si tutor.z maxime que oculis patent.vt.l.j.§.j. de flu.z videtur q̄ probato q̄ sciuerint. r.homines q̄ videat̄ ꝓbatum notorium.iurta no per Ly.C.de accu.l.ea quidē. Item videtur q̄ probata publica fama satis sit probata sciētia ppli.ar de acq. here.cū q̄dam.§.q̄ dicitur. ¶ Quodo q̄ro viteri? an sufficiant duo vel plures illegitimi act?.z videtur q̄ nō.q; frequenter seq̄retur q̄ ius oriretur ex actib? illegitimis.nā consuetudo facit ius.sed ex illegitimis actib? non oritur ius ergo nec cōsuetudo. In cōtrariū videt̄ q; cogere patrem pro filio est act? illegitim?. C.ne fili? ꝓ pat.p totū.tu dic q̄ ex cōpulsionib? oritur consuetudo.vt not.C.de decre.decur.in rubrica.lib.x. Alibi tamen glo. videt̄ dicere q̄ nō valeat ꝙsuetudo. vt villa teneat̄ pro faciētibus furta vel damna.vt no.in aut̄.vt nulli iudi.§.quoniā verior argumentū.extra de pigno.c.ex lris.solu.si tales act? possent legitimari ꝑ pactū valet ꝙsuetudo alīs nō.vt dixi.§.ea.l.in seda op
16 po. ¶ † Sed quero an ex actib? ipso iure nullis oriatur consuetudo.vt ex pcessu inordinato.z videtur q̄ non: q; si ex nullo fieret aliq̄d istud esset mirabile:q; ex nihilo nihil seq̄tur nec fit aliquid.ar.de ver.ob.l.decem.z.ī.de iniusto test.l.si bine tabule. et est glo.in.l.iulianus.ff.qui satisda.cog. In contrarium.nam potest induci consuetudo q̄ procedatur summarie. vt no. Innoc. extra de libel.obla.c.j.z hoc nō potest fieri nisi per summarios. et inordinatos processus qui sunt nulli ipso iure.vt.l.prolatam
17 C.de sen. † Item valet consuetudo q̄ sententia feratur stando vel sine scriptura vel q̄ recitetur per alium.z hoc non potest fieri nec introduci nisi per sententias hoc modo latas que nulle fuerunt a principio. C. de sen. ex peri. rec.l. fi.nec reprobantur ex supuenienti robore consuetudinis: q; virtus consuetudinis non fingit retro.secus in prescriptione mera.C.de vsu.l.ocēs. in prin.z secus in ratificatiōe.C.qui admit.ad bo.pos.l.j.C.de peti.here.l.si filius. Solu.dico q̄ ad hoc:vt consuetudo inducatur non exigitur actuum valentia.nam etiam per actū nullum voluntas comprobatur.vt.l.fi.de rebus eorum.imo vere est de necessitate q̄ consuetudo inducat̄ ex actibus nullis.q; si essent per se validi non probaret̄ consuetudo:q; habitis presentibus in actu cessat prescriptio.vt.ī.de vsuca.l.sequitur.§.lana. Non ob.ratio in contrarium:nā habita causa immediata valida nō querimus causam remotam invalidam.ī.de condictiōe ob causam.l.dedi.§.subtilius.sed causa immediata valida est persecurans populi consensus.causa remota est sententia.vnde nō curamus de valore sententie.z ꝓ ꝓfis nec de eius executione. nā q; nullam meretur executionem.de re iudi.l.sed cum nulla.z.l. iij.§.condēnatum.dico ergo cum de causis loquimur q̄ intelligamus de proximis.vt no.in.l.non vt ex pluribus de reg.iur. z.l.si mulier.re.amo.z.ī.de vsuf.l.sed z si quid.la.ij.ver. nec distinguimus.ex ꝓdictis apparet q̄ ex actibus invalidis elicim? cōsensum.sicut ex testō nō solēni.vt nota.de iuris z facti igno.l. cū quis.z apparet:q; confirmaret̄.C.de testamē.l. sancimus. si enim deficeret ꝙsensus deficeret ꝙfirmatio.ī.de li.le.aureli?.§. testō.de leg.j.l.legata inutiliter. ¶ Quero an possit inducere cōsuetudo.vt incerta sñia teneat.hoc est an ex sentētijs incertis inducat̄ ꝙsuetudo.z videt̄ q̄ non:q; super incerto nō pōt fundari ꝙsensus.qui enim non sentit nō cōsentit. vt.ī.loca.qui. ad certū. Item lex siue scripta siue non scripta ex ꝙsilio nasci debet C.e.l. humanū.sed ꝙsilium ex animi ꝓuidētia alicui attribuitur que ꝓuidentia non pōt fundari sup incerto. vt.ī. de arbi.l. si de meis.§.fi. Item sup incerta causa nō pōt fundari certus effect?: vt.ī de vsufru.l.sed z si quis.§.si vō simul. Contrarium dico.nā incerta sñia multis casibus valet.ergo cōsuetudo pōt īducere q̄ valeat omni casu.sed liq̄dabitur ī sua executione.C.de iure fis.l.
18 facultas.lib.x. ¶ † Unde ꝑz q̄ valēt statuta q̄ insta habeant vim sententie.nam.lz sint incerta certificabuntur prolata certitudinis causa.de condi.z demon.l.q̄ sub cōditione rationū.tamen q; probatio non potest fieri nisi pri? precedat aliqua petitoria narratio:q; a probatione nunq̄ incipit iudicium.sed a petitione.vt in aut̄.de litig.§.omnem.oportet enim aliquam petitionem fieri.z in modo petēdi serua practicam antiquitus vsitatam in illo loco.z sic non poteris errare. et si nescis eam explora eam a scientibus:q; facti est.z in facto cōsistit.nec debes erubescere o fatue discere qđ̄ ignoras.nā apostolicus nō erubescit discere qđ̄ ignorat consuetudines locorū.in.c.j.de consti.lib.vj. ex predictis apparet q̄ ex actibus incertis īducitur cōsuetudo.
19 ¶ † Ulterius q̄ritur an ex actib? conditionalibus inducat̄ cōsuetudo.z videtur q̄ non.vnde sententie late sub conditōe non videntur ad rigorem cōsuetudinis ptinere.puta fert comes sententiam sub conditione si domino regi placebit vel vicari? domini pape sub conditione si placebit domino.nam si deficit consensus prime cause necessario deficit consensus secunde cause. sed iudex est principium cause.z populus est secūdaria causa.ergo ꝛc.sed dico q̄ ꝙsuetudo valet: q; est ibi cōsensus forme act?. licet pendeat in obligatione.nam sicut est in cōtractu conditio

mali:q;

Universidad de Deusto
Biblioteca

nali: quia est ibi consensus sicut contrahendi. et ipse consensus statim est. sed consensus obligandi pendet interim. & ideo valet consuetudo q̄ testamentum & contractus possint committi i alterius discretione. vt extra de testa. c. cū tibi. & sic ex p̄dictis apparet q̄ ex actibus conditionalib⁹ elicitur cōsuetudo. ¶ † De mū queritur an ex actibus arbitrorū inducatur ꝓsuetudo. & dic q̄ sic in eodem stilo. i. coram arbitris. sed illa cōsuetudo nō extēditur ad vera iudicia. argu. no. C. de consti. pe. l. ij. in fi. & q: permittunt quedā iudicibus facti que non p̄mittunt iudicibus iuris. & culpa est cōp: omittere. ſ. de mino. l. si minor. §. minores. vl dic. Aut ritus consuetudinis respicit arbitralem potestatē. vt in modo p: ocedendi summarie. & tunc est verum qđ dixi aut respicit facti rōnem & naturā. & tūc vbiq; valet. vt si sepius est p: onunciatū per arbitros q̄ primogenitus succedat. nā consensus firmat sniaz latā a p: orsus p: inatis. C. cōia vtriusq; iu. l. ij. & ibi no. Sed Guil. de cu. dicit ꝑiū: q: snia arbitri nō habet naturā snie. nec est stabilis: sed mobilis soluta pena ea que nō determinant sibi esse non determinat sibi operationē. sed tu dic q̄ cū pena succedat loco sententie. ergo perinde est ac si sententia valeret. non est enim ex loco nullum qđ fit coram arbitro. cū media cause valeāt & exordia interrūpant p: escriptionē. vt. C. de arbi. l. pe. §. fi. ex p̄dictis apparet q̄ ex actib⁹ arbitrorū inducitur arbitrandi consuetudo. ¶ Item queritur an ex actibus minus solēnibus ad p: obationem. tamē oriatur ꝓsuetudo. puta est consuetudo q̄ fiāt instrumēta non appositio nomine p: incipis vel absq; indictione. & videtur q̄ non: q: talia instrumēta tingūtur falsa. vt. C. de testa. l. iubemus. in fi. sed falsum nullo tpe convalescit. C. de fal. l. ex initio. Jn cōtrarium videtur. nam & nomen ꝓsulis est necesse apponi de iure. tamen quia nō est de cōsuetudine valent instrumenta. nam consuetudo potest minuere solēnitatem iuris nostri. vt no. in auk. vt p: epo. no. impera. et ibi not. in glo. ordi. & facit extra de fide instru. c. cuz dilectus. pari ratione esset consuetudo instituendi heredes in codicillis. vel q̄ quis decederet p: o parte testatus & p: o parte intestatus. & ita esset sepissime obseruatum. valeret cōsuetudo. Primū p: obo exemplo labeonis. qui inuenit codicillos. & q̄ non fuit lex a principio p ob seruantiam facta fuit ꝓsuetudo & p: o lege cepit haberi. vt patet instī. de codicillis. §. j. Secundū p: obo. nam sentētia hominis potest hoc facere. de inofficioso testamēto. l. mater. ergo. & sentētia consuetudinis. Item & leg. dispensatio. de vulga. sub. l. sed si plures. §. in arrogato. C. de secū. nup. l. j. de adop. l. si arrogator. conclusio quedā iuris subtilitate introducta sunt que consuetudinis equitate possunt i melius reformari. ¶ Ecōtra queritur an ex actibus augētibus solēnitatem legalem oriatur ꝓsuetudo. verbi gratia. est cōsuetudo in loco qđ in instrumentis apponat dies sub nomine p: opio ve die lune vel mercurij &c. Et instrumenta taliter facta semper fuerunt reiecta in iudicijs. respōdeo consuetudo & instrumenta aliter facta: q: non est seruata forma non valent. & ita consuluit Dy. Cōclusio. pōt consuetudo nouā solēnitatez inuenire qua p: etermissa actus nō valet. Ecce aliud exemplum. cōsuetudo est ducis venetorum q̄ litere sue fiant bulla te bulla plūbea sicut litere papales. certe nō seruata forma bulle nō valent litere: q: quotiēs stilus[a] infringit nō valet qđ agit C. de diuer. rescri. l. sacri affatus. & C. de diuer. offi. l. pbatorias. li. xij. ¶ Nota tamen q̄ illa nō est p: opria consuetudo sed stilus. q: dur sicut ēps non facit corpus vniuersitatis: q: non est plura lis nec potest ei addi significatio que ex vniuersis sumitur. nimirum ergo si non inducitur consuetudo: q: non est cōmune p: eceptum seu vniuersale volitum. i. volūtas vniuersorum. de hoc tangit Cy. in. l. ij. C. que sit lōga ꝓsuetudo. cōclusio. stili assueti omissio vel p: euaricatio reddit actum inutilez. & dicitur stilus quasi stans ad similitudinez stili ferrei qui est stabilis quasi ferreus sicut scriptum est scribere stilo ferreo. ¶ † Ampli⁹ queritur an ex actibus nouam materiam & formam p: ebentibus inducatur cōsuetudo. exemplū. Dicat cōsuetudo q̄ minor. xx. annis nō possit testari. pater tamen possit ei testari. an valeat consuetudo. puto q̄ sic. idē si diceret q̄ cura adulti esset legitima sicut tutela pupilli. cum statutum de hoc valeret: q: iuris ciuilis est. ſ. titu. ij. l. ius ciuile. Sed qđo vocabit illa substitutio. respondeo. ſ. pupillarem etatem vocabitur suo nomine. ſ. pupillaris. postea vocabitur statutaria vel anormala. Sed nunquid habebit naturam pupillaris. an naturam extraordinarie. an naturā militaris. dic vt. l. centurio. de vul. & pu. non est materia hic sed suo loco dixi de hoc. ¶ Modo queritur an ex non actibus inducatur consuetudo. puta: q: vasalli nunq̄ iurauerūt fidelitatem comiti. & videt q̄ non: q: non entia nō habēt materiam nec formā. de ꝓba. l. actor. Item ex nihilo nō sequit aliquid. ſ. de acqui. pos. l. q meo. Item q̄ nō est populus nescit. ſ. de heredi. instī. l. si pater in glo. parua. Item testim nō reuocatur silentio. ergo nec statutum q̄n imo cōfirmatur qđ non mutatur. C. de testa. l. sancim⁹. C. de ap.

l. precipimus. in fi. Jn ꝑiū videt cū cōsuetudo negatiua posset p: escribi. puta q̄ nō interponant decreta. vt no. j. e. l. diutur na. q̄ non liceat in mari piscari. de diuer. re. l. si quisq̄. Item eo ipso q̄ omittitur forma in actibus hominum longo tempore videtur p̄scribi cōtra formā. argu. ff. de mili. testa. l. tribunus. §. fi. Sed quia obseruātia in quibusdā videt cetera destruere ad hoc C. de test. l. fi. Jtē fuitus negatiua p̄scribit. C. de seruit. l. ij. ergo idē in ꝓsuetudine. argu. ad hoc. j. de p: oba. l. pcula de vsuris. l. q̄ semisses. Solu. si negatiua cōsuetudo potest elici ex actib⁹ p: e-
22 scribi pōt als nō. arg. d. l. ij. de seruit. & aqua. ¶ † Nūc videam⁹ de causa formali consuetudinis. i. de consensu populi. naz istud videtur impossibile: q: vniuersi consentiant licet singuli seorsuz in domo ppria: ꝺsentiant & velint. vt. ff. e. l. j. Quo ergo mō dicitur vniuersalis consensus. respondeo ea que tacito iure veniūt a non requirunt formam dataz testibus expressis. vt. C. de pac. l. post venditionē. & j. eo. l. imo magne. & ideo ꝛ in ciuitate sit statutum q̄ reformationes p: iorum non valeāt nisi sint firmate in cōsilio popli tamē si reformatio p: iorū fuit diu obſuata valebit iure consuetudinis: q: consuetudo non requirit formam. l. scripte. ¶ Modo circa hoc queritur si iudices & maiores populi erant excōmunicati an ex eorum actibus & sententijs inducat consuetudo. & videtur q̄ non: q: qui nō pōt consentire expresse nec tacite. j. loca. q: certum. sed excōicati non possunt facere statutum. vt. l. omnes populi per Barto. ergo nec inducere consuetudinem. Amplius videt q̄ excommunicatio interrumpat b nascentem cōsuetudinem. Jn cōtrariū videtur q: excommunicatus potest contrahere & p: escribere & ꝛ sit excōicatus habet tamen consensum. Item in consuetudine inducenda non requiritur consensus auctoritatis seu publica auctoritas. habet enim consuetudo plurimum facti. & minimū solēnitatis. & nullo iure cauetur q̄ consuetudo sit interdicta excōicatis. Porro q̄ consensus qui est facti & animi non sit consensus iuris introductū facere nō pōt: vt. j. de acqui. pos. l. j. §. si vir vxori. ¶ Queritur
23 an consuetudo † liget infantes & furiosos. & videtur q̄ nō: quia c non consentiūt nec tenentur consentire. ergo cum non porrigatur ad eos consensus. certe non extendetur. qđ ex consensu requirit. nam a quo remouetur rei causa & origo & res ipsa remoueri videt. vt no. j. de iurisd. om. iudi. l. ij. Jn contrariū videt q̄
b respublica pōt ligare vniuersos & singlos. etiā infantes b de ad d mini. tu. l. fine herede. §. lucius. & no. C. q̄ sit lōge ꝓsue. l. j. de priuil. cre. l. antiocēsium. & quod no. in. l. iiij. §. actor. de re iudi. per Bar. ad penam tamen nulla cōstitutio obligat nō capaces delicti: vt. l. j. de fal. mo. ¶ Tertio queritur an cōsuetudo † liget absentes sicut p: esentes. dicit Azo. q̄ sic. tamen tpe duplicato debet esse p: escripta cōtra absentem. ſm Azo. qđ ridiculum est. q: si ligat nō natos & pupillos cōtra quos non currit vera rerum p: escripto. ergo & absentes. vt. l. fi. de decre. ab ordin. fa. & l. nominationū forma de decurio. lib. x. nam in p: esentibus residet ius legis cōdende. ergo & cōsuetudinis inducende seu disponē de. vt inferius p̄babo. & facit qđ no. in auk. de ali. & emphi. §. in
25 predictis. col. viij. ¶ Quarto q̄rit an cōsuetudo † extēdat virtutē suā ad forēses. & videt q̄ nō: q: forenses non consenserunt cōsuetudini. ergo deficit causa & ratio extēdēdi se ad ipsos. Jtē
c q: extra territorium &c. Jn contrariū videt c. C. de eman. libe. l. j. Solu. aut est consuetudo permissiua & extendit virtutem suaz ad oēs: q: vtendo cōsuetudine consentiunt in ipsa. vt. d. l. j. aut est cōsuetudo compulsiua. vel p: ohibitiua vel penalis. & tunc refert. nam aut queris vtrum immediate liget & dico q̄ non. aut vtrū mediāte aliquo facto vel delicto in territoriū cōmisso & tūc ligat: q: tūc ꝺsentire videtur qui delinquit. in auk. de nō ali. §.
d q: vero verisimile. & quis dicatur forēsis d colligit i auk. de questore. §. fi vo. col. vj. ¶ Quinto queritur an valeat consuetudo dictans q̄ si aliquis paduanus offendat perusinum padue qđ intelligat ipso facto de perusio fore bānitus. vl q̄ potestas perusij ponat eum in banno & vī non: q: ds inspicit forsi rei non foruz accusatorio. C. de iur. om. iu. l. iuris ordinē. Jtē p. l. extra territoriuz. j. eo. ti. & per legē cunctos populos. & ibi tenet Bar. C. de sūma tri. Jtē per dictum inno. de fo. cōpe. c. postulasti. & l. ne quis. j. de incen. rui. nau. per Bar. si scit q̄ nullā iurisditionem habet nullā penam pōt imponere de offi. delega. cuz super per Jnno. Jn contrariū q: perusini possunt vetare paduanis ne ingrediant agrum perusinorū. & si ingrediātur possunt puniri. rei enim sue legē dicere p̄sit nec in alienum ꝺs imitti pōt invito domino. vt. j. si serui. vē. l. sicuti. §. aristo. & hoc sentit alibi Jac. butu die q̄ si illa consuetudo est obseruata de consensu vtriusq; ciuitatis tūc valet consuetudo. l. iij. in fi. j. de te. l. non dubito. j. de cap. C. de an. & tri. l. mediterranee. lib. x. Jdē si ciuitates ille cēnt cōfederate. vt. l. nō dubito ſm Bar. q̄ non credo verū: q: cōtractus federis est stricti iuris & nihil venit in ipso nisi qđ actuz est expresse. vt. l. q̄q̄d astringende de xpo. ob. vñ intelligo illam. l.

a ¶ Stilus. p qua materia vid̄ late: & no. fel. i. c. ij. vj. co. v̄ si stilus curie de rescrip. & i. c. cūm i fi. de testa. vide p do. Cy. i. l. ij. C. q̄sit lōga consue.

b ¶ Jnfantes. add̄ Jo. an. l. vendito: §. si ꝺstat. cōia p̄di. & cundem bal. i addi. ad spe. i ti. de restī. in inte. v̄. p̄scriptio.

c ¶ Videtur. adde. d. Pe. phi. cor. i ꝺsil. lxxxiij. in ſra m in. iiij. pte.

d ¶ Forensis. q̄s autē dicat forēsis vid̄. tu feli. in. c. q̄si i p̄i. de offi. or. & addeq̄ non dīr forenses boses vni⁹ castri in alio castro territorii einsdē ciuitatis p. d. Pet. phi. cor. i ꝺsilen. incipi. p: o decisione circa me. ꝺsilij. & adō q̄ forensis in iure varijs modis sumit̄: vt per p: esa. do. phi. cor. in ꝺsi. exe iiij. inci. lz. in ſra e. i. iij. pte sz q̄d de eo q̄ bz domū ꝺductaz i ciuitate an dicat̄ forēsis ex eo quia firmiter non habitat vid̄ p p̄sa. d. pe. phi. cor. in cōsilio ccix. incip. in hac p totum i j. parte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

non dubito. qñ de hoc est pactū exp̄ssuz vel qñ est fedus inequale ita q̄ altera ciuitas cognoscat' alterā iure superioritatis. Vel dico q̄ ibi fiunt apud nos rei ex ciuitatis federibus. hoc mō videlicet q̄ si delinquūt in ciues nostros rēgsiti etiā a republica nostra ifti in quoz territoriū est cōmissum delictū puniūt nō autem nos cum locus delicti sit principale forū delinquētis. vt in auē. vt nulli iudi. §. si quis vero comprehensorū. nam in criminali potissimum forum est locus delicti. sed in ciuili potissimū forum quis sortitur domicilio. vt no. in. c. statutū. §. j. de rescrip. lib. vj. in glo. que incipit olim dicebamus: aut ista ꝓsuetudo nō est obseruata de consensu vel fedēre vtriusq̄ partis. & tunc refert inter sententiam consuetudinis. que potest ferri sub condi tione preuenire delictum. & sic est vera opinio Jac. bu. non tamen mandabitur executioni nisi facta liquidatione & declarato per sententiam hominis q̄ incursum sit in sententiam legis vt legit & no. in capitulo pro humani. de homici. libro sexto. & iter sententiam iudicis. que non potest preuenire delictum. Mā delictum ingressus territorij iunctum cum prima offensa est causa iurisditionis tpenē. vnde nō pōt iudex iudicare anteq̄ habeat iurisditionem & hoc casu vera est sententia Barto. & ratio differentie est quia sentētia cōstitutiōis ligat futuras culpas. sed sententia iudicis nisi sit lata in modum constitutionis generalis non ligat futuros casus. vt no. in. c. ij. de cōsti. li. vj. C. de fur.

26 l. ciuile est. ¶ † Sexto queritur an clerici possint vti beneficio consuetudinis laycorum. & dico q̄ sic. x. distinc. si in adiutorium de foro competenti. delicti. obseruata tamen consuetudinis forma. vnde si est consuetudo q̄ instrumenta non mandentur executioni nisi sint elapsi x. anni non poterit ecclesia post. x. annos petere executionem ex beneficio consuetudinis. q: non potest formaz consuetudinis mutare. agat ergo de iure communi per libellum. i. via ordinaria cum iuri extraordinario sit prescriptū argu. de testamento mili. l. eius militis. §. militia. nempe beneficio meo nemo potest vti nisi quatenus volo vtatur ergo suo: q: cessante statuto sumus in iure cōi. vt. l. sed & milites in prin. j. de excu. tuto. hac ratione. etiam ab ipso principio statuti a beneficio suo potest exceptuare clericos. nec est contra ecclesiasticam libertatem: q: non impendit beneficiū & nullam facit iniuriam. tamē puto q̄ hoc casu appellatione non subiectoz nō includerentur clerici. cum & hec possint sine peccato includi sicut forenses. ergo cum generalis sit determinatio statuti & nulla ratio cogat dicere contrariū. generaliter intelligā. vt. l. in fraudem. §. fin. de test. mi. ex hoc etiam dico q̄ valet generale statutum qō non subiectis non patrocinentur beneficia statuti. qō tenemenți. ¶ Nunc videamus de tempore. & dixi q̄ in habentibus esse in tempore. tempus est quasi causa efficiens. si enim tendit ab esse ad non esse corrūpit: q: motus distare facit qō est donec corrūpat paulatim & corrodens. vt. l. proponebatur. j. de iudi. si aūt ordinat tempus ad non esse: & in esse. tunc facit esse qō non erat vt in prescriptione & consuetudine. & ideo pōt dici cā efficiens coz quevim ex tpe capiūt. sicut est p̄scriptio & ꝓsuetudo. Actuū vero quoz tps est comes & non dux nō dicit tps causa. sed comitantia. de re iudi. abbate. lib. vj. & etiā in tpe sunt tpa & correspondent actibus humanis vel factis vel fiendis. vel futuris. Nomen denicz ipsi tempori imponimus ſm res quas agimus dico ergo q̄ iura nostra ꝓsiderāt tps & in tēpore fundant leges suas. tempus enim qō valde recessit a memoria hoīm perinde reputat ac si nō fuisset. qm̄ deletū est diuerso vsu consumptum. Quid enim attinet nobis cesar an pompeius iustius regnauerit. certe nihil ad nos. sub cesare em̄ vixerūt maiores nostri igit & nos viuam⁹. nō sunt radices p̄scrutāde qm̄ oīm dei operū nullam potest homo inuenire causam. tempus qō dat sibi vitā dat sibi legem. Tempus vero qō semper accedit ad nos. illud dat nobis mores. illud dat nobis legem. illo viuimus: nutrimur: & sumus. vt dicit Jul. in hac. l. ¶ Et nota qō apud legistas ois actus permanens etiam mille annis est p̄ntis tēporis. vt troia capta est. de v̄bo. sign. l. verbū erit. de iure codicil. l. plotiana. & sic statutū vigens. C. de hereticis. l. arriani. cōclusio. tps cōfirmat mentem hoīs in sua stabilitate. nimirū si dat actibus humanis robur. nā tps abstractū. i. per se stans ab actibus humanis nihil operat. vnde q: silentiū non est actus hoīs. ideo non tollit actiōes nisi spatio a lege prefixo. de acti. & obli. l. obligationū fere. §. placet. silentiū cum nihil est. & ideo nō est per se cā alicuius effectus tqm̄. l. vult q̄ silentiū aliquid operetur fingit ibi cām. puta consensuz vel negligentiā vel dolū. vt patet ex no. C. de procu. & l. inuitus. tps aūt coniūctū actibus hominū ipsos reddit validiores & firmiores. & ista est nostra materia in cōsuetudine prescribenda dico q̄ tps qm̄cz ordinat ad ius. qm̄cz accedit ad iuris presumptionem. de vsuris. cū de in rem verso. qm̄cz ad roborationem. C. de testamentis. l. sancimus. porro oportet scire in quāto tēporis spatio tps facit consuetudinem.

a ¶ Decē anni vide. d. Jaso. may. hic i. xx. iiij. co. cū se. & do. alex. in cōsilio. lxviij. ij. parte.

b ¶ Decēnij. ē Add̄. d. Lu. i sing. v. ꝓsuetudo. & v. consuetudini pre ter legez. vbi dicit verū nisi deroget iuri eccle.

c ¶ Mille actus. vide tu fo li. in. c. cū accessisset ad fi. xv. col. in ver. sunt tū de cōsti. vbi no. quibus casib⁹ p vnicū actū cōsuetudo tolli possit.

27 ¶ † Quero ergo quatū tps requirat ad consuetudinem pre-
a scribendā. & videt q̄ sufficiant. x. anni ª. & hoc ex vi vocabuli. nāter. dicit longa consuetudo: sed longū p: out refert ad tempus ler differt esse decēniū. l. si cū fideicommissaria. §. aristo. j. q̄ & a qubus. immo tempus simpliciter prolatū ad decenniū se extendit. vt no. j. de pen. l. si diutino. Jn contrariū videt. nā consuetudo similis est prescriptioni. ergo in re mobili cōsuetudo inducit triēnio. in re immobili. x. annis. inter p̄sentes. & xx. inter absentes cū titulo & bona fide in actiōib⁹. xxx. annis. & ꝫ ecclīā. xl. annis. & ꝫ romanā ecclesiā centū annis. nam si p̄scriptio est de essentia consuetudinis. ergo regule prescriptionū sunt seruande in cōsuetudine: q: q̄cūd est de esse cāe est de esse causati. ff. de iustitia & iure. l. manumissiones. Sol. aut ꝓsuetudo inducit sup rerū ecclesiasticarū alienatiōe. puta infeudatiōe vel liuellatione. & tūc sunt necessarij. xl. anni. nec ante d: res ꝓsueta infeudari vel emphiteoticari. arg. extra de fen. c. ij. & de p̄scrip. c. de q̄rta aut super factis & actibus aliarū p̄sonarū. Et tūc dicit Bzo. q̄ inter presentes sufficiūt. x. anni. inter absentes. xx. certe pari ratione dicere debuit q̄ prescriptio cōsuetudinis nō noceret postea natis nec pupillis nec furiosis. vt no. C. de cur. furi. l. ij. & j. de minor. l. etiam ei. Jtem si dedisset titulū. vt q: ciuitas vult p̄scribere iurisditionem & nō h̄z ti. i. priuilegiū nec iustū errorem qui habet p: ti. ergo nūq̄ prescribet mala fide impediente qō
28 est falsum. vt. C. de diuer. offi. l. viros. li. xij. ¶ † Et no. q̄ p̄scriptio currit ex negligentia. sed ꝓsuetudo currit ex diligētia. & iō maior & minor negligentia attēdit in p̄scriptiōe. C. de seruit. et aqua. l. fi. sed in consuetudine attendit consensus nō neglect⁹. ¶ Alij dicūt aut habet cām continuā vel naturalem. & tūc longo tempore. aut dicōtinuam. & tūc tanto tempore cui⁹ cōtrarij certa memoria nō existit. dubia em̄ memoratio non habet p: memoria. sed est potius quoddā somniū. de proba. l. si arbiter. & possumus istā opi. cōfirmare tali rōne. si actus sunt cā cōsuetudinis. & inter actū & actū est tpis internallū. ergo tempus quod est cā efficiens sepe incipit & sepe desinit. sed causa efficiens cessans effectu existente in fieri nunq̄ pōt perficere suū effectū. j. de vsuca. l. naturaliter. & l. eum qui edes. §. si aūt demolita. sed l. dispensat cū prescribente. vt prescribat tanto tempore. cuius cōtrarij memoria non existit. q: tantū tēpus loco veritatis est j. de aqua quo. l. hoc iur. §. ductus aque. Et ſm hoc omnis consuetudo iudicialis vel iurisditionalis cū in iudicijs req̄rat factum hominis: & per conseqns nō possit esse cōtinua. de seruit. vrba. p̄dio. forsamen lex exigit tempus. cuius cōtrarij memoria nō existit. ergo q̄ procedat summarie nō p̄scribit nisi tanto tempore cuius cōtrarij memoria non existat. sed ista opinio non probatur. l. q: vbi non curamus de negligentia: sed de consensu etiam in actibus interpollatis sufficiūt decem anni. vt. j. de vsuris. l. cum de in rem verso: sed certe iste consensus est continuus. j. de acquir̄. pos. l. si is qui omnia. hoc sentit Jnnoc. extra de verborū signifi. c. quid per nouale. & hoc si longo tempore iudicis accedit autoritas. nam p: titulo habet autoritas magistratus ac etiaz p: bona fide. vt. j. de nox. l. generaliter. Quidam canonistę dicūt q̄ si consuetudo est p̄ter. l. sufficiūt decem anni. si aūt est contra. l. exigūtur. xl. anni: q: irrationabilis censetur eo ipso q̄ est iuri contraria. & ideo exigatur temp⁹ longissimi: quia irrationabilia difficilius prescribuntur. C. de pre. xxx. an. l. si quis emptionis. & l. cū notissimi. C. ne rei do. vel templo. l. vniuersas. ¶ Secundo queritur. vnde incipiat istud tēpus an ab actuum pluralitate: an a primo actu a quo cōsuetudo incipit exordium. & dicunt quidam q̄ verum & essentiale p̄cipium consuetudinis est ab vno actu. nam tunc presumitur q̄ populus sciendo consentiat & consensus est principium consuetudinis. Alij dicunt q̄ a prio actu publico & notorio incipit cōsensus. & per consequens incipit nasci consuetudo. nam actuum pluralitas est de diffinitione cōsuetudinis facte non fiende. vnde sufficit vnus actus in populo diuulgatus in principio decē-
b nij. et alterum in fine decēnij ᵇ & hec est veritas. vt no. j. c. l. cum
29 de consuetudine. ¶ † Tertio queritur an vnus actus interrum-
c pat mille actus ᶜ ex quibus consuetudo oriebatur. & dic aut consuetudo iam erat p̄scripta & tunc nil operatur actus contrari⁹ facit quod no. de sol. l. cum quis. §. si quis pro eo. aut p̄scribenda. & tūc est interrupta si talis actus est publicus & notorius. vt no. regula. in. l. nemo. §. temporales. & sic actuū difformitas reddit consuetudinem imp̄escriptibilem: q: varia rerum obseruan-
30 tia non dicitur cōsuetudo. vt. l. seio. de annu. le. ¶ † Quarto queritur an possit induci per consuetudinem q̄ non valeat consuetudo. & dic q̄ sic de p̄terito. de futuro non: q: tacita nō possunt habere clausulam derogatoriam. vt. l. fi. in prin. de lega. ij.
31 ¶ Nunc de causa finali restat dicendum. & nota q̄ finis dicitur quandoq̄ ratio. vnde dicimus ista est finalis ratio. & ista est in intentio. quandoq̄ finis dicitur operis executio. & ad hunc in-

tellectū

Universidad de Deusto
Biblioteca

tellectū dicimus habito fine. nō curamus de modo: q; finis eſt cuiuſcunq; rei poſtrema pfectio. ¶ In cōſuetudine ergo eſt cō ſideranda eius ratio ſubſtantialis ꝛ eiuſdē vtilitas finalis. ¶ Circa rōnē. Primo queriť an rō ſit de eſſentia cōſuetudinis. Secūdo an ratio habeatur pro cōſuetudine. Tertio an ceſſante cō ſuetudine ceſſet ratio. Quarto an ceſſante rōne ceſſet conſuetudo. Quinto quomodo cōſtet nobis de iſta ratione. Sexto an ratio conſuetudinis preſumatur finalis ꝛ de ſubſtantia. ¶ Et primo quo ad primū dico q; ratio nō eſt de ſubſtātia ꝯſuetudinis. 3 nam tūc conſuetudo tenet preter rationē ex ſola autoritate cōſtituentiū. vt. ſ. eo. l. non omniū. ꝛ. ĵ. de poſtu. l. ĵ. §. preterea iam. et ĵ. qui ꝛ a qui. l. proſperit. Sed an teneat contra rationē refert. aut eſt contra rationem generalem tamē habet rōnez ſpecialē. vt conſuetudo preſcriptionū. ꝛ tunc valet conſuetudo. ĵ. de vſu ca. l. ĵ. nam licet non ſit equa. eſt tamen bona. vt no. ſ. de inſti. et iu. l. ĵ. in prin. Aut eſt contra omnē rationem tūc aut permiſſum a cōſuetudine eſt lege diuina prohibitū tunc non valet cōſuetu do. vt no. ĵ. de conſti. prin. l. ĵ. idem econtra ſi cōſuetudo vetat id quod ius diuinū iubet: q; non valet cōſuetudo. iurta. no. ĵ. de cō ſti. prin. l. ĵ. Si aūt non eſt cōtra preceptum vel prohibita. l. diuine tūc valet: q; tranſgreſſio conſilij non inducit maleficiū. argu. in cle. exiui de paradiſo. de vbo. ſig. Si aūt cōſuetudo eſt ꝯtra hu mana ſtatuta tūc bene valeret. vt hac. l. §. ſi dūmodo introducta ſit ex certa ſciētia populi. Sed an valet ꝯſuetudo q; oēs volētes molere teneantur venire ad meū molendinuz. vel omnes emere ligna teneantur venire ad meum nemus. dico q; ſic. lz non ſit ra tionabilis. vt. ĵ. cōi. predi. l. ſi venditor. §. ſi conſtat. ꝛ extra de ap pel. c. ſignificāte per Inno. Ex predictis apparet non poſſe pre ſcribi ne corrigantur exceſſus. ꝛ dicit Inno. q; non valet cōſue tudo ne corrigant exceſſus. de ap. c. ad noſtram per inno. qđ in tellige quādo ſunt exceſſus a iure diuino prohibiti. ſecus ſi huma no. Exemplū. ĵ. de extraord. cri. l. ſaccularij. §. ſunt q̄dā. ꝛ cōclu de q; cōſuetudo valet cōtra ius ex inuentione boiuz ſic cōſtituē tium non contra naturam: vel mores tales. quoꝝ tranſgreſſio ē genus delicti. vt in aut. vt nulli iudi. §. ĵ. cū ſi. ſufficit ergo q; cō ſuetudini non contrarietur ratio. lz non faueat ꝯſuetudini. Cer te valet cōſuetudo q; q̄s alteri ſtipuletur ꝛ acquiratur ipſo iure. ꝛ tamē iuris ciuilis autoritas dictat cōtrariū. ꝛ ideo dicit glo. no. ar. quia vſitatū eſt. ĵ. de vſuf. l. ſi q̄s donaturus. Item valet cō 35 ſuetudo q; pactū nudū habeat ſtipulatiōis vigorē. ĵ. de pac. l. le gitima. ſed non valeret conſuetudo q; vnus contrahentium de beret ſtare pacto ꝛ alter non. vt. d. §. ſi conſtat: q; implicaret cō tradictiones in correlatiuis ꝛ valeret ꝯſuetudo q; certa die non poſſet cōtrahi. C. de iure delib. correctionum. vel q; ſint ſerie in arbitralibus. nam de voluntarijs nō poteſt reddi ratio. vñ om nis ꝯ voluntas eſt in bois poteſtate niſi ſit a iure ꝓhibita exp; eſ ſe. ĵ. ti. ij. l. iij. i boc enim eſt vera libertas poſſe quodlibet niſi vi aut iure prohibeatur. nota tamen q; in dubio preſumēdū eſt ex iuſta cauſa conſuetudinem proceſſiſſe. ar. de vſuris. l. cum de in rem verſo. ꝛ xij. di. c. illud. Concluſio. omne omiſſum a iure po teſt ſtatui ꝛ conſuetudine introduci ſiue habeat rationem aſſiſtē tem: ſiue non impedientem. ¶ Quo ad ſcōm ꝛ ad quartum ſi mul dico q; ratio conſuetudinis habeť ꝓ conſuetudine. ꝛ ſi ex cedit conſuetudinem extendit cōſuetudinem. Si autem conſue tudo videtur excidere rationē: tunc ratio videť arctare conſue tudinem. l. milites agrum de re mili. certe iſtud in ſtatutis verū eſt. ſed in ꝯſuetudinib⁹ ſi factū excedit rōnem. ratio nil operať. q; non pōt infringere factū preſcriptū. nam mens cedit factis: q; potētiora ſūt facta q̄ mēs. extra de ꝯſti. c. cū. Ⓒ. ferr ariēſis. Cōclusio. mens extendit ꝯſuetudinem: ſed non reſtringit eandē niſi actus exerciti ſint indifferētes: q; tūc reſtringūtur ad id qđ eſt de ratiōe: q; ratio regulat dicta ꝛ facta. de acq̄r. poſſ. ſi is qui animo. ¶ Quo ad tertiū certe. lz ex abrogatis legib⁹ nō argua mus: certe ex ratione ipſaꝝ arguimus interdū in cōtrariū. q; re ſublata abſurdū eſt relinqui eius imaginem ſiue ſimilitudinē. ꝛ ideo cōſuetudine in ꝓprio caſu reuocata: nō videtur ratio eius ad ſimilia trahenda. C. de la. lib. tol. l. ĵ. in prin. nam ſi deficit exē plar deficit ſimilitudo. de cōdi. ꝛ demon. l. in teſtō la prima. ergo vi detur q; ceſſante ꝯſuetudine ceſſet rō cōſuetudinis elicita ex cō ſuetudine. ꝛ ceſſat effectus rōnis. i. proceſſus de ſimilib⁹ ad ſimi lia. ¶ Quo ad q̄ntum dico q; tacita nō pūt nobis cōſtare. niſi per naturā rerū vel per cōiecturas. p naturā. vt in feudo de cui⁹ natura eſt ſeruitiū. ergo ceſſante ſeruitio ceſſat feudū. per conie cturā ē id qđ videť boibus peritis ꝛ ſapiētibus: q; ratio que eſt dux intellect⁹ adheret aīabus viroꝝ peritorū. vnde eoꝝ opi. eſt cōiectura ꝙ proxima. ar. inſti. de iure na. §. reſpōſa. vnde conic tura nō eſt aliud q̄ opi. vera ſapientum. maior tñ eſt vitas ĵ. d vbo. ob. l. cōtinuus. §. cum ita. ¶ Quero ad ſextum q; ratio eſt duplex. ſ. motiua ꝛ determinatiua. ratio motiua non ſemp eſt in alijs. ſed determinatiua ſic. ĵ. de ꝯdi. ꝛ demō. l. cū tale. §. fi. de po ſtu. l. ĵ. §. ſexti. ꝛ l. fi. ĵ. de be. iſti. ꝛ no. q; vbicūq; ſtatutū eſt potes tius ſua rōne ibi iō preſumitur impulſiua nec dz dici ratio: ſed occaſio. l. condende. vt in calphurnia. et dixi q; in cōſuetudinē dz attendi eius vtilitas finalis. nec mirum: quia qui conueniūt in fine in nullo diſcrepare videntur. ꝛ lz ſint diuerſa tamen ſin guntur vnum et idem. ſ. e. l. nam vt. ¶ Viſo. de cauſis. videa a mus de aliquibus effectibus conſuetudinis a. ꝛ dico q; conſue a tudo habet vim precarij. vt tranſferat poſſeſſionem rei corpora lis ipſo iure. vt extra de conſue. c. ex parte. ꝛ ideo per inueſtitu ram de conſuetudine datur poſſeſſio ciuilis. ſed de iure non da tur poſſeſſio niſi fiat in re ipſa. vt ibi per Inno. Item ſuper con b ſuetudine poteſt fundari petitio. extra de officio. or. c. cum dile ctus. ſm Inno. ꝛ. l. venditor. ĵ. communi. predi. ꝛ poteſt interpre tari ler ꝛ conſuetudo. de accu. ſenatus cenſuit. in glo. Item re periuntur in cōſuetudine omnes ꝟtutes. i. potentia legis. vt. ſ. e. virtus. vetat eū ꝛ punit. de extraordinari. cri. l. ſaccularij. §. ſunt q̄dā. quedā permittit. C. de teſta. l. fi. cōia predi. l. venditor. c de diuerſis preſcrip. l. ſi quiſq; q; cuiuſq; vniuer. l. plane. de di uerſis offi. l. viros. C. de cmā. li. l. ĵ. ff. quēadmo. teſta. aperi. l. ij. ꝛ parificat priuilegio. vt no. i. c. nouit. de iudi. per Inno. ꝛ iudex appellationis debet ſequi cōſuetudinem primi iudicis non ſuā. de teſta. Bay. ſm Inno. ꝛ permittit proceſſi abſq; libello. extra de libelli obla. c. ĵ. ſm Inno. et in officijs multum valet conſue tudo. de officio archi. c. ĵ. ſm Inno. ꝛ excuſat ab his que nō ſunt per ſe mala. de tempo. ordi. c. ſane. per Inno. ꝛ precipit ſcriptu ris dominorum credi. de fide inſtru. cum dilectus. ꝛ no. q; ſi eſt queſtio iuris videlicet an conſuetudo valeat: nec ne. talis que ſtio poteſt dirimi ſine ordine iudiciario. ꝛ idem vbicūq; eſt que ſtio de virib⁹ vel intellectu alicuius cōſtitutionis. vt no. Inno. extra de cōſue. c. cum inter nos in fi. quod eſt multū no. ¶ Re 35 ſtat videre de prorogatiōe ꝯſuetudinis. de qua loquit. l. noſtra ij. reſponſo. ꝛ iſta prorogatio poteſt eſſe de cadē re ad rem. vt de vino ad aquaticū. qđ magis ad vinū tendit. de quo dic. vt. ĵ. c. l. qđ non ratione. item. ſ. e. l. fraus. ¶ Et no. q; ſimilitudo eſt in diuerſis perſonis. cauſis. vel rebus. vna vel quaſi eadem ratio. no. tñ q; in penis que ipſo iure infligūtur non procedit de ſimili b bus ad ſimilia b. vt in. c. odia de re. iu. per Jo. an. ¶ Item no. q; non dicit extendi conſtitutio etiam penalis q̄n extendit ex mēte eiuſdem cōſtitutionis. vt no. in. c. ſi poſtq̄. de elec. li. vj. in no uella. fit etiam extēſio de perſona ad perſonam. puta de mutilato ad habentem membrum penitus inutile. ꝛ eſt hoc modo. no. ad ſtatuta de eroculāte. nā videť eroculare qui excecat ita q; q̄s non videat. lz rotunditas oculi remaneat in ſua cōcauitate. videz in ſilibus: q; ſimilia maleficia ſiles penas exigūt. ĵ. ad. l. aq̄l. l. illō. Item eſt exemplū de canonico regulari ad fratrē p̄dicatorē. nō enim noſa: ſed fines noīm conſideramus. item eſt exemplum de muliere ad quaſi mulierem. ideſt hermofroditaz. itē de patre ad matrez in materia feudorū. vt ſi filius ſuccedat patri in feudo: er go ꝛ matri: q; ratio diuerſitatis reddi nō pōt. de vbo. obli. l. a ti cio. ꝛ. l. ĵ. §. hoc interdictum. ĵ. de fonte. quando enim plura ha bent eandem rōnem. lz de vno fiat mentio videť fieri exemplari ter: non reſpective. ĵ. de iuriſdi. om. iu. l. imperiū. in preſcriptio ne. tamē nō fieret extēſio iſta. vt no. in. c. dilecto. de offi. archi. p Inno. nā in cōſuetudine cōſiderať equitas. ſed in preſcriptione vertitur rigor ꝛ odiū. argu. de libe. ꝛ poſthu. l. cuz q̄dam. ꝛ no. q; ſicut ſe habet cōſuetudo. ad. l. ſic ſe habet ſimile ꝯſuetudinis ad ſimile legis. ꝛ ideo in caſu non determinato lege nec cōſuetudi ne. ceteris alijs paribus vincit ſimile cōſuetudinis ſm Jaco. de ra. Alij dicūt q; in materia conſuetudinis ſequimur ſimile cōſue tudinis. ſed extra materiaz cōſuetudinis ſequimur ſimile legis cōmunis. Alij dicūt ſequendum q; rationabilius eſt. media opi. verior eſt. argu. C. de iure fi. l. certa forma. liber. ꝛ de pigno. l. in quorū. ꝛ. C. de predi. curi. l. fi. lib. x. ¶ Et nota q; vbi plures ca ſus ſunt ſpecialiter prouiſi ꝛ determinati figillatim vnus caſus non trahitur ad alium. de vul. ſubſti. l. ex facto. §. item quero. ꝛ c l. cum ex filio. §. filio. ¶ Poſtremo qualiter ꝯſuetudo ꝓbetur c videamus ꝛ qualiter ſit reddenda ratio p teſtes. de hoc enim ponit Bar. quedaz in. l. labeo de ſup. lega. ꝛ videtur q; teſtis de conſuetudine nullam poſſit efficacem reddere rationē. nam con ſuetudo quo ad nos ſtat in vtentibus. lz quo ad vniuerſos ſtat in tacito cōſenſu. ſed de tacitis reb⁹ nullus eſt ſenſus corporis. vnde dicit Inno. q; negligens ſuam volūtatez non manifeſtat. de offi. ordi. c. irrefragabili per Inno. ergo cum tacitus conſen ſus populi non comprehendatur ſenſu non poteſt de eo reddi a teſte efficax ratio. In contrarium videtur. nam tex. dat formā ꝛ modum probandi. dum dicit probatis bis que in oppido fre quenter contingūt. ſed contingentia ſunt euidētia ꝛ poſſunt tā gi manib⁹. ideſt ſenſibus corporis. ergo ſunt probabilia. Item ſi cōſuetudo nō poſſet probari materia conſuetudinis eſſet fru ſtra. ſed non poſſet probari ex ſcripti diſpoſitione: q; ſic eſſet ſta

a ¶ Cōſuetu dinis. Vide ēt gl. in. c. fru ſtra. viij. di.

b ¶ Ad filia. vide frā. are. i. l. cēturio. ĵ. de vul. ꝛ pu. ꝛ qō ibi dixi in apoſtil.

c ¶ Probeť. vid. d. alex. ō imo. l. ofi. xlv. ij. pte ſz q̄lr p bar perteſtes cōſuetudo q; eccliā nō ſol ucrit cōrtā ēpo per tm tps cu ius initij non extat mēoria vide do. Pe. phi. cor. i ofi. cerrij. ici. q; p totū ꝛ adō q; gñaliſ ꝯſuetu do ꝓbať p duo os doct. eā al legātes. vt p preſa. do. pe. phi. cor. i ofi lio. lxxxiij. in cip. circa i lia k i. iiij. pte ite p vnū famoſū do. pau. ō ca. ionſil. clix. ꝛ vi de do. Jaſo. may. ß i. xlix. col. ꝛ adde q; ſufficit q; ꝓbe tur q; ꝯſuetu do ſeruet ī vna pte territorij vl ciuitatis vt p pſa. do. pe. phi. cor. i con ſil. ccexix. incipi. circa ſi. iij. parte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tutum.ergo per testes potest probari.s.dico q̄ tacitū ex expresso nascitur.ꝛ probato expresso sequitur tacitum:q̄ lex vult esse sequelam expressi.verbi gratia.volo probare tacitam hypothecam per testes certe probabo causas ꝛ sequet effectus.puta probabo inuecta ꝛ illata.ĵ.de pac.l.item quia cum ſi.sic ergo in proposito dicit testis verum est q̄ est consuetudo.interrogatus de causa scientie dicit:quia ita vidit ꝛ audiuit obseruari:practicari:ꝛ fieri in palacio communis ꝛ populi publice et notorie longo tempore in multis litib⁹.ꝛ in omnibus in quibus ipse interfuit.Interrogatus si potuisset esse ꝛ fieri contrarium eo nesciente.respondet q̄ sic.certe hic testis reddit bonas rationem:ꝛ si habet contestem probat etiam si vtercz reddit eundem sermonem:quia est sermo iuris necessarius probationi.non obstat.quod dixit se nescire contrarium:quia non presumitur contrarius. si ergo testis assertio est sufficiens illa adiectio nōvitiat:quia id q̄ō est possibile non presumitur verum nisi probetur. C. vnde le.l. non hoc cum ſi.Sed nunquid ex non actibus possit probari cō suetudo.videtur q̄ non.quia nec induci. cuz enim fit facti q̄ nemo potest nasci ex eo q̄ nihil est.certe non videtur ex casu omisso aliquid nasci posse.l.ſi vna.C.de pericu.ꝛ cō.rei ven. item illi probant negatiuam qui eaz scisit.sed nemo potest scire id q̄ō non est.sed dic q̄ aut implicat contemptum. l. ꝛ tunc ex omisso inducitur consuetudo:quia ille qui contemnit aliquid facere videtur.vt.l.qui non facit.ĵ.de regulis iuris.probatur autez contemptus:vel quia expresse contemnitur:vel quia monitioni hominis vel legis certum terminum assignatis nunq̄ paritū est. sed ſi omnia silent lex ꝛ homo.non fit consuetudo nec inducitua de nouo nec derogatoria legi antique:quia derogatio nō fit nisi ex contrarijs.Item ſi consuetudo excludit formamvel ordinem.l.ex tali abusu fit consuetudo.C.de iudi.l.rem non nouam: quia negligētia forme in actibus exercitis est desuetudo.vt hic ꝛ in auē.de fideiuſ.in principio.de hoc per Ly.C.eo.l.ij.Cōclusio.vsus cōmunis ac prescriptio liberi arbitrij derogat legi arbitrium limitanti.itē mutatio modi vel forme legis inducit desuetudinem.l.itez alia cōclusio est talisq̄ ſi ex negatiuo resultat affirmatiuum. tunc potest id prescribi aliter non.C.de seruitu.ꝛ aqua.l.ij.item alia regula seu cōclusio ex preuaricationibus inducitur consuetudo facilius q̄ ex puris negatiuis. q: priuatio est actus cōtrarius.de verborum obliga.l. decem. Item vbi nō obseruantia.l.includit eius contrariū impossibile est contra statutuz legis prescribi.quia perpetuum est.sed quid ſi testis dicit videre meo ita fuit obseruatum an probet vsum.ꝛ dico q̄ nō.q: istud verbū videre ponitur tribus modis.s.pro sensu corporis. pro iudicio rationis.ꝛ pro opinione loquētis cuz profertur a teste.sub primo modo probat: sed sub secundo et tertio non probat.Nunc autem sumus in tertio modo.quia itavulgus intelligit hūc sermonem q̄ ſi literalis sermo vulgariter scriberetur ꝛ proferretur hoc modo talis testis dixit. che li pare cosi. ¶Et
36 nota q̄ vbi sermo in vulgari est dubius transferas in latinum ꝛ scies significatiuum vulgare.econtra ſi dubi⁹ est litteralis vulgarizа eum ꝛ intelliges.hec enim est verbis expositio ipsius vulgarizatio.ꝛ hic est q̄ dicitur intellectus vulgi.de leg.iij.l.libro-

a ¶Singulares. vide do. pe.phi.cor.in ofi.lxxxix.ici. visis in ifa u ꝛ x in.ĵ. parte ꝛ.d. alexā. de imo.in consi. clxxĵ. ij. pte ꝛ qſi ſdicaē testis sing. vide ſfa.d.pe.phi. co.ī ofi.lv.incip.vī in ifa e in. iiij. parte. ꝛ ī ofi.xxxiiij. ici. circa i ifa ꝛ hi.ij.pte.

rum.ſ.q̄ tamen cassius. ¶Sed an per testes singulares[a] pro-
37 betur consuetudo.respōdeo primo sciasq̄ illi sunt testes singulares qui non possunt in suis dispositionibus simul iungi. Et hoc contingit propter diuersitatem que cōtingere posset in omnibus decem predicamētis.sed illi non sunt singulares quorum depositiones.lz diuerse.possunt tamē simul coniungi ad vnum cōmune quid probandum.ꝛ ad vnam communez conclusionez. ¶Redeo ad primum.ꝛ pono exemplum in predicamento substātie.vn⁹ testis dicit de boue.ꝛ alter de asino.de leg.ĵ.l.iij.in predicamēto quātitatis vnus testis pro p̄cio.x. ꝛ alter pro p̄cio.v. vt no.ĵ.de arbi.l.diem.ſ.ſi plures.in predicamēto relatiōis. vt vnus testis dicit q̄ pater.alius q̄ filiusfamilias.de adop.l.post mortem.C.ad mace.l.zenodorus.vel vnus dicit q̄ dñs: et alter q̄ seruus.C.de ser.expor.l.moneor.in p̄dicamēto qualitatis.vt vnus dicit q̄ pure:alter sub cōditione.extra de fide instru.cum Jo.in fi.vel vnus simpliciter:alter sub alteratione.de fideiuſ.l. grece.de verborum obliga. l.j.ſ.fiquis simpliciter. Et nota q̄
38 apud legistas qualitas est quicquid inducit alterationez subiecti.ꝛ siue locus.siue tempus:siue quodcūq̄ accidens.ĵ.de penis l.aut facta.ſ.qualitas.in predicamēto agere.vnus dicit egit.alter dicit voluit agere. rem ra. haberi.l. amplius non peti.vnus dicit fecit:alter dicit opē tulit:alē dicit mādauit:alter dicit ꝯsuluit.de insa.ob hec v̄ba.ī p̄dicamēto maleficivn⁹ dicit q̄ fuit īsultatus.alius dicit q̄ simul īpetū fecerūt.ĵ.ſi qua.pa.fe.di.l.j.ſ.cū arietes.ī p̄dicamēto haberevn⁹ testis.dicit q̄ habebat ad pp̄riū vsū.alter dicit q̄ habebat ad cōmunē vsum.de leg.iij.l.hoc legatū.vel vnus testis dicit q̄ possidebat p̄ domino.alter p̄ credito re.ĵ.de sol.l.titia.in p̄dicamēto vbi ſi vn⁹ dicit sub sicu.alter sub quercu.vt not.C.de testi.l.testium.et ſi vnus dicit in hostio.alter iuxta hostium vide in.l.ſi statuas.ĵ.de iniur.per bar.in predicamento quādo.vt ſi vnus testis dicit ante guerram motam. alter post.C.de peti.here.l.ſi.de proba.l.matrez tuam. de negot. gest.l.cum.de sta.ho.l.aretusa.item in predicamento.vtvbi vn⁹ dicit a grum esse in vna parte vel territorio.alter in alio.vel vn⁹ propinquius:alter longinquius.inſti.de rerum diui. ſ. insulā. ¶Et nota q̄ situs.idem est q̄ locus.sed ꝛ vltra locum mihi cō notat aliquam differentiam loci que sunt.vj. sursum: deorsum: ante:retro.dextrum:ꝛ sinistrum.vt dicit. Aristo.li.j.de celo.vnde ſi testes in his discordant dissonans in situ. vt ſi testis dicit de ante domum:alter retro.et hoc exemplum est de quantitate numerali que dicitur quantitas discreta. item est exemplum in quantitate continua ſi vnus dicit q̄ promiſi titium parum: alter dicit de titio magno.nam vt dicunt mensura est differentia quantitatis.vt cum hoc stat q̄ differentia esset substantia ſi sint diuersa corpora.de his predicamentis no. Azo. in prohemio. C.in summa in.ſ.omnes autem istos testes. ergo producti ad vnum et certum factum probandum. ſi est ita vnum factum q̄ non possunt esse plura vt homicidium sunt contrarij ratione diuersitatis.Et idem in probatione iurium.ſi testimonia sunt incompassibilia.de proba.c.licet causam. sed ſi possunt esse plura facta tunc fiunt ex differentijs istis, et similibus singulares: et certe minima differentia imaginem habet cōtrarietatis. vt no. bar.in.d.l.habeo de sup.le.ꝛ l.j.in fi.quemadmo.testa.aperi.per barto. ¶Sed nunquid ſi testes deponunt idem dictum sed sūt varij in ratione.an isti testes sunt singulares. respondeo aut ratio est bona lz diuersa.aut mala.ſi bona isti sunt contestes. verbi gratia.volo probare me possedisse.dicit vnus testis q̄ percepi fabam.alter q̄ frumentum.sunt enim ista testimonia in causa colligata.C.de penis.l.qui sententiam.de hereticis.l. quicū q̄.ſ.iccirco.ſi autem ratio est mala iste non dicitur testis q̄ nescit et differentia est magna:quia vbi singularitas. vt in susanna.ꝛ ſi.ibi dictum vnius minuit ꝛ debilitat dictum alterius.sed ille qui non reddit rōnem. et ideo defert sacramentum in ciuili causa hoc casu.sed non in superiori:quia non debet videri iudicet ex dicto debilitato sacramentum deferre.vt not.l.l.j.C.qui ꝛ aduer.quos.item ibi agitur de probando notorio. emēdata suffragia sunt pro nihilo.vnde cum agitur de probanda consuetudine.q̄ probatur ꝛ fundatur in notorio.non defertur sacramentum in supplementum.seu immo in fundamentum probationis ex vero teste probante consuetudinem. ¶Et no.q̄ ſi testes contra interpretationem verborum possunt interpretari esse contestes. non presumuntur singulares. sed interpretatio esset cum quadam suppletione.lz non presumatur falsitas.tamen nō pro
39 ibant.extra de testi.c.cū filij. ¶†Et no.q̄ in quolibet predicamento testis potest reddere rationem entis. et non entis. ecce in predicamento substantie viuebat titius:quia vidi eum viuere loquebatur quia eum loqui audiui.audiebat quia ad narrata formaliter respondebat non viuebat:quia tetigi eum. et non habebat pulsum nec motum erat frigidus et rigidus absq̄ motu.nam accidentia et operationes remote a subiecto manifestant corruptionem forme substantialis:q: nunq̄ est forma substantialis sine propria operatione.nam operatio arguit formā et nulla forma potest esse sine operatione naturali. vnde lz forma substantialis sit indiuisibilis vt anima.tamen operatio demonstrat animam esse.et vbi omnino deficit operatio ibi non est anima:quia esset frustra.et cum anima sit ens diuinum nunq̄ frustra est.nec patitur naturaliter male collocari. vnde anima hominis non potest esse in leone teste Aristo.et cōmentatore.In predicamento quantitatis dic q̄ quantitas rei est sub visu.quantitas verbi est sub verbo.prima visui.secunda auditui subiacet vt.x.et.xx.natura enim entiū amicissima non decipit nos.et ideo vult q̄ in proprio obiecto non erretur nec presumitur errari cum sit naturale: quia naturalia semper p̄sumūtur inesse nobis.vt sensus et ratio.de probat.l.ab ea parte.nam qui ius naturale in esse alicui negat debet probare. C. de codicil.l.nec codicillum. In predicamento relationis oportet testes extrema rimari: quia non esset relatio sine suis extremis. extra de proba.c.per tuas.et no. xxxv.q.vij.c. de parentela. In predicamento qualitatis.dic q̄ est qualitas rei. vt seruitus et ordinaria iurisditio et dic vt.l. fiquis diuturno. ſi seruitus ven.l.j.ſ.cum vrbem de offi.pre.vr. cum ſi. et est qualitas verbi formata p v̄ba loquētiū.vt dic vt.d.ſ.cū adhcit.ꝛ ē q̄litas hominis vt virtus. et de ista virtuosi reddant testimonium secundum scientiam suam.vt.C.de aduo.diuer.iu.l. nemini. ſ. iurisperitos.et dixi in consti.ſ. omnem. In predicamento agere et pati causatur a vero hominis actu et redditur ratio per visum.aut a verbo ore prolato. et redditur ratio per auditum vt iniuria est quaſi predicamentum non agere nec pati. Et in

ſ.cum

Universidad de Deusto
Biblioteca

§. cum arietes. fm iuris intellectum. Jn predicamẽto habere redditur rõ per visum. vt. l. stipulatio illa. §. hoc quoq; de verbo. ob. & hoc de habere corporali. sed intellectuale habere nõ probatur visu nisi presumptiue: quia visa naturali possessione presumitur ciuilis. est predicamentum carere. C. qñ fis. vel pri. l. ij. & ille nihil habet. quod non sensu. sed opione victorum probatur. vnde fama probat in opi. vt. d. l. ij. & l. si fideiussor. §. qui satisda. cog. predicamentũ vbi subiacet visui: quia ad locum est spacium illuminantium a sole vel igne. & sic non potest probari nisi per visum. de illo predicamẽto loquitur in aut. quibus mo. natura effi. legi. §. quantum. & ideo maleficium in obscuritate noctis factum est difficilis inquisitionis & probationis. vt no. j. q̃ me. cã. l. si cum excep. §. in hac in glo. or. predicamẽtuz. qñ correspõdet omni sensui. vt qñ vidisti: quando audisti: gustasti: odorasti: vel tetigisti. rñdet nudis tertius. & memoria est hic sensus principalior. vt. l. quidã tabularum. de fur. et facit q̃ no. j. de eden. l. j. §. rõnes. predicamentum situs est sub visu. & ideo cecus nõ testificatur de situ. puta de finib⁹. q: color lustratus a sole facit oia videre nos. qui in cecũ non cadit. de isto predicamẽto habet. j. de censi. l. forma. de lega. iij. l. patronus. §. j. C. ad le. fal. l. si predior. vñ in accusationib⁹ in quantum ponimus locũ. puta in platea. sumus sub predicamento vbi. sed inquantũ ordinem loci designam⁹ & significamus locum per continens sumus sub p̃dicamento situs. de actu libellor. habetur. de testi. c. in pñtium. ¶ Dictũ est de singularitate testiuz mõ dicendũ est de quadam singularitate. sed tamen nõ est singularitas. vt cũ agit̃ de aliquo singulari facto p bando. nam per singula generis probatur genus. nã q: genus representat̃ in q̃libet specie. ergo deponũt de eodẽ genere singularitas est in causa scientie nõ in dicto principali. vtvn⁹ dicit. q: ita fuit obtentum in Petro aliter in Jo. de accusa. c. q̃liter per Jun. C. de test. l. ob carmẽ. §. fi. nã modus sic sciẽdi est per diuersa media. sed p̃clusio & effectus est vnus & idez. & posito q̃ acta non possent p̃bari per testes. j. de testi. l. curent. C. de hereticis. l. qñ. tamen illud esset verum quantũ ad vigorem illius iudicij. secus quantũ ad vigorem p̃suetudinis. nam ex quo non exigit̃ scriptura. vt. j. eo. imo magne. ergo potest p̃bari per te
40 stes. ¶ Modo quero an silitudo p̃suetudinis possit p̃bari p̃ testes. & dic q̃ nõ: q: cõsistit in motu iudicis qui habet assimilare & credo q̃ possit assimilare etiã parte nõ citata: q: questio iuris est. vt. ff. eo. l. nõ possunt cũ. l. seq. ¶ Amplius scias q̃ quedam est cõsuetudo disponẽs. quedã exponẽs. que dicit̃ vsus loquendi. vsus vtendi. vsus intelligẽdi. vsus loquendi. puta q̃ medici appellant̃ magistri. aduocati appellant̃ domini. modo in perusio sunt duo baldi. vnus medicus: alter legista. si ergo testator dixit lego dño baldo facia articulũ de consuetudine loquẽdi. & sic certificabo p̃sonã. & dicit testis vera esse. q: sic audiuit dici cõmuniter ab omnibus lõgo tempore. Sed quid si testis dicit q̃ dicit̃ ab oib⁹: sed nõ dicit q̃ audiuerit. dicit Bar. non sufficere: q: sua ratio nõ includit sensum corporis. cum posset dici ipso non audiente. sed Dy. cõsuluit q̃ talis ratio implicat auditũ: q: testis non p̃sumit̃ loquivt mẽte captus ductus fato sed ratione. ad hoc. l. si filius. ad mace. qõ est equum q: dicta testiũ nõ sunt calũnianda sed iuuãda. vt dicit idẽ. bar. in. l. j. si cer. pe. Sed q̃d si dicit vera esse, interrogat̃ qõo scit. dicit q: publice sic audiuit dici. & teneri a maiori pte hoium. tñ non dixit in redditione rõnis q̃ longo tpe. So. dic q̃ p̃bat longũ tps: q: si dictum includit temp⁹ & ratio supradicta includit idẽ tempus alias testis p̃sumeret̃ falsus & varius. vnde p̃sumitur esse subtipsi consonans: quia nemo p̃sumitur falsũ deponere. j. de proba. l. quotiẽs. §. si dolo. & fm bar. in. l. labeo. de supiel. lega. que est ratio subtilis. Jtẽ q: ratio reddit̃ dicto & ex natura relatiõis includit suũ antecedẽs. de interro. acti. l. si defensor. §. j. vsus vtendi est. puta q: carniũ libra est xvij. vnciarũ vt padue. q̃ vasellũ vini est duaz lagenarũ. q̃ corba frumẽti est centũ librarũ. & dicit testis q: ita audiuit dici & fieri longo tempore. Sz nunq̃d sufficit si dicit q̃ vidit fieri bis vel ter: dico q̃ nõ; q: in actibus frequẽtissimis debebat p̃bari frequẽtia & non paritas fm doc. & Ly. hic & Barto. in. d. l. labeo. vnde probatio actuum debet nature negocij cõuenire. ¶ Jsus intelligendi est si volo probare q̃ hoc vocabulum reda supponat ex vsu vulgi solũ pro filijs vel pro pueris. & dicet testis q̃ longo tẽpore audiuit hunc sermonem sic exponi ab omnibus. licet nõ adijciat ab omnibus loquẽtibus de materia. hec
41 adiectio non vitiat. quia tacite inest. ¶ Et nota q̃ probato verbo probat̃ animus. quia voces sunt note earum que in animo sunt passionum idest volũta b tum anime teste Labeone. ac Bocio & alijs peritis ¶ Et nota q̃ aut negatiua contrariat̃ sensui. & tũc
b nõ p̃bat̃ negatiua b: quia ratio remota cum sensu non potest probare sensum si nõ est. ¶ Et no. quod Bar. dicit in. d. l. j. quemadmodũ testa. ape. q̃ in ratione prima & immediata dicti sui semp testes sunt singulares. nam cum ratio reddat̃ a quolibet per p̃prium sensum. vt. l. qui testamento in fi. de testamen c tis. & l. testiũ. C. de testi. q̃libet est singularis de sensu suo non de sensu alterius. sed certe illa non est singularitas. sed est concors pluralitas in testibus etñ differentia numeri non est differentia. q: numerus auget testimonium non minuit. sed illa dicitur differentia: quando non dicunt idem in effectu. vnde tũc esset diuersitas. quando per sensuz diuersum redderent causam. puta vnus per visum alter per auditum vel quando diuersa sunt sensata. vt supra ostẽditur. quod ergo Bar. ponit pro singularitate nõ est singularitas sed nũeralitas. persona enim cuiuslibet testis est propria & oculus meus nõ est tuus. sed dictum est commune & vnum & idem. Bal.

1 ☞ Lege deficiente recurritur ad cõsuetudinem.
2 Cõsuetudo licet sit stricti iuris tñ in ea p̃ceditur de similibus ad similia.
3 Cõsuetudo specialis ecclesie romane trahitur ad ecclesias inferiores nõ habẽtes propriã cõsuetudinẽ.
4 Cõsuetudo inueterata & ius moribus constitutum.
5 Tacitus cõsensus ppli est de substãtia cõsuetudis.
6 Paria sunt aliqua verbis facere aliqua dictis.
7 Cõsuetudo in casu decisio per eam non est maioris potentie q̃ lex scripta.
8 Libellus qui est cõtra cõsuetudinẽ põt p iudicez lacerari sicut si esset contra legem scriptam.

Equibus. c Consuetudo p̃o. l. seruatur vbi non vtimur. l. scripta et p̃ceditur in materia consuetudinis de similibus ad similia. et deficientibus similibus recurritur ad consuetudinem vrbis roma. Jtem inueterata consuetudo habetur p̃o. l. igitur quia habet in se tacitum consensum populi et inter tacitum et exp̃essum non est differentia. Unde etiam tante potestatis est consuetudo q̃ potest derogare legi scripte. h. d. Primo ponit dictum. secundo ipsuz probat. tertio cõfirmat suam probationem. quarto infert ex probatiõe. secunda ibi: inueterata. tertia ibi: nam cũ. quarta ibi: quare rectissime. & in materia cõsuetudinis in corpore iu
1 ris non habemus melioꝛẽ. l. ¶ Jo. q̃ qñ † deficit. l. recurrimus ad cõsuetudinẽ in eo casu vel simili. vel ad p̃suetudinem vrbis rome eo ordine quo tradit̃ in
2 ter. ¶ Jtem not. q̃licet cõsuetudo † sit stricti iuris. tamẽ p̃ceditur in ea de similib⁹ ad similia in defec
3 tum iuris scripti. ¶ Jtem no. ar. q̃ specialis cõsuetudo ecclesie romane trahit̃ ad eccl̃as inferiores nõ habentes p̃priã p̃suetudinẽ. ¶ Jtem not. q̃ inue
4 terata p̃suetudo est ius moriz⁹ p̃stitutũ. ¶ Jtẽ no. q̃ ea que p̃cedũt a pari potentia cause sunt paria in operatione fm Jaco. & vt ait old. que conueniunt in radice & causa conueniũt in effectu et causato vt hic
5 fz Oldra. ¶ Jtẽ not. q̃ de substãtia † p̃suetudinis est tacit⁹ consensus populi scilicet tempore roboratiõnis qõ robur canoniste vocãt p̃scriptionẽ. licet p̃prie nõ fit p̃scriptio: quia lex nõ videtur p̃prie p̃scribi. sed res sunt ille que p̃scribũtur. vt patet in suis tractatib⁹. sed Jac. dicebat q̃ p̃scriptio nõ erat de essentia consuetudinis. sed tacitus cõsensus sufficiebat vt hic. Ego dico contrarium q̃ robur tẽ poꝛis requiritur nõ ad inducendũ sed ad solẽnizãdũ

a ¶ Antecedẽs. p̃o quo vide frã. arc. in. l. candẽ. j. de duob⁹ reis in secundo no. vbi referendo bal. b dicit ad hoc op. illã litteram facere vt ibi per euz vide.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Frustra. q; non est mẽbrũ. vt p Aristote.ij.de aia c.j.t.j.q.j.et alex.in.l.ij.de pu.iu.vũ fm bal.in.l.j.pe.col.C.de edi.edic.in.l. cõuẽticulã.v.collũ.de epis.et cle si statutuz dictat q debilitanti mẽbrũ alteri⁹ debilitet filiũ nõ dz debilitari mẽbrũ inutile. t adde eũdem bal. etiã in.l. ediles.§. celsus.j.de edil. edi. vbi dicit no.arg.q am putans manũ aridã nõ dicatur amputaſſe mẽbrũ. hoc tñ forte nõ vr̃verũ ex quo licz non detrahat quo ad vtilitatẽ. ñ iducit deformitatez que multũ hodie curãda ẽ vid eũdẽ bal. in aut̃. sed nouo. C. de fur. t car. in c.j. q̃ cle. vl'vo. t ibi plene vid aler. vi. t ang. arc. in trac. male fi. in versi. mẽbrũ t pau. de ca. hic aſſ me. ij. col.

p ¶ Cũ cãm. t ibidẽ vide fel. oino i col.ij. i fi. ver ad illũ cõſe. vbi per eũ plene t no. q̃d possit cõsuetudo i alienatiõe rei ecclesiasticẽ t an t qñ augere vel minuere possit circa eius rei eccle. alienationis solẽnitatem t nõ nulla alia ad materiam ſiñ.

ofensum. sicut i lege scripta reqrit̃ scriptura ad solẽnitatem non ad consensum. l. humanũ. C. eo. ¶ Itẽ not. q̃ sunt paria † aliq̃ facere verbis aliqua factis. ¶ Itẽ not. q̃ consuetudo † in casu decisso per eã est maioris potẽtie q̃. l. scripta. in glo. que incipit vt de feudis ibi debilitar⁹. ¶ No. q̃ paria sũt mutilatũ. t debilitatuz id est q̃ mẽbrũ remãserit frustra⁹ ita q̃ nõ sit in sensu. i. c. gl. ibi canonico. q; paria sunt quãtum ad substantiam regule. s. obedientiam: castitatẽ t abdicationem proprij. t idem in cõuerso regulari. secus in cõuerso seculari. idem t in cruciferis. vt notat Archi. xix. q.j.c. mandamus et in summa. t not. in ista glo. q̃ per consuetudinem potest monachus repelli a successione. sed hoc est propter rei naturaz: quia nõ potest seruire in feudo. sed an hoc sit in proprio patrimonio patris. dic vt not. in.l. si ita quis.§. eo.j. de verborum obliga. ibi ad non scriptum. id est cosuetudo ad cõsuetudinem ibi scriptuz ad non scriptum in.l. scripta ad consuetudinem eodem modo posset trahi. l. scripta ad statutũ. l.ij. C. de nova. quia est interpretatio passiua quam recipiũt statuta fm Bart. o. ad quod not. in glo.ij. ibi: quia nõ habemus hoc dic. vt in.c.j. de constitu. lib. vj. in glo. que incipit cuius ibi vel libellum. ¶ Not. q̃ libellus qui est contra consuetudinem potest lacerari per iudicez sicut si esset contra. l. scriptam quod nota.

¶ Additio. Bal.

Equibus. Que est differẽtia iter prescrip. et consuetudinem. In spec. de pscrip. in quarta parte ver. sed que est ibi cõsuetudine et pro id est consuetudine q̃ per mores t vsum populi qui idem est quod mores probatur. Tho. ¶ Ibi tunc ius id est consuetudo Bal. verbi vtitur vel in ea q̃stione vel simili. ¶ Ibi oportet. sic ergo patet q̃ olim ciuitates i defectu sue consuetudinis recurrebant ad consuetudinez vrbis rome sub qua erant ciuitates. C. de consul. li. xij. l. nemini. t. l. quoniam. t. ff. ad muni. l. roma. Ideo dicimus q̃ castra in defectum sue consuetudinis debent recurrere ad consuetudinẽ sue ciuitatis cui subsunt. pro hoc est. C. de episco. t clerici. l. nulli. §. q̃ si. t. j. ad municipa. l. cum eorum. ¶ Ibi inueterata vide plene de materia per archi. x. distin. consuetudinis. t c. i his per Archi. Bal. ¶ Ibi consuetudo scilicet romanorũ Bald. ¶ Ibi nõ imerito. vide Archi. xciij. distin. illud bal. ¶ Ibi hoc est ius. vide Archi. xij. distin. consuetudo. t Inno. de proba. ad nostram bal. ¶ Ibi nam cum. qui cõueniunt in radice t causa cõueniunt in effectu. hoc dicit fm oldra. bald. ¶ Ibi tacito consensu vide Archi. iij. distin. in istis. vbi ponit nouum verbum in fi. bal. ¶ In glo. ver. de regulari canonico. vide Archi. xix. q.j. mãdamus. Quid de crucifero dic ea. q. in summa p archi. bald. ¶ Ibi l. queritur istud exemplum non est bonum: quia talis hermafroditus est mulier et non similis mulieri. vt. d. l. queritur. ¶ Ibi enim sexum estimandum imo dic q̃ est mulieri similis: vt ibi patet cum dicit comparemus et probatur per. l. comparitiones. C. de fi. instru. tho.

1 ¶ Consuetudo q̃ in vendendis rebus ecclesie non requiratur decretum an valeat.

2 Judex debet dare sententiam moribus cõformem.

Futurna. ¶ No. q̃ consuetudo interdũ diuturna vt hic. Interdũ inueterata. vt. ff. l. proxima. Interdum perpetua. vt. j. e. nã imperator. Interduz vetusta. vt. C. de testa. l. testamen. interdum antiqua. vt. C. de iur. fi. l. penul. Interdum vetustissima. ff. eo. tit. j. l. ij. §. t cum placuisset. Interdum appellatur simpliciter consuetudo. vt. C. de erac. tri. l. penul. t intelligitur de prescripta. vt extra de electio. c. cumana. In consuetudine tamen vnius hominis nõ requiritur prescriptio. sed sufficit binus actus. C. de epi. audi. l. iij. de pigno. actio. l. vniuersorum. de alimen. legamella. §. j. †. Sed an valeat consuetudo quod inuẽ

1 dendis rebus ecclesie non requiratur decretũ. glos.

b dicit hic q̃ sic. tu dic. vt extra. de re iudi. cum cãm b. Et no. q̃ ꝯsuetudo alia est cõpulsiua. j. de testi. l. iij. in fi. alia repulsiua vt si filia preterita egit cõtra fratrem cõquerendo de testamẽto patris. tamen libelli hmõi querimoniarũ nunq̃ fuerunt recepti. Alia cõsuetudo ẽ privilegiata. ff. diner. referi. l. fi q̃sq̃. Alia permissiua cõmu. p. l. vẽditor. §. fi ostat. Alia correctiua est. ff. e. de q̃b⁹ in fi. Alia interpretatiua. j. eo. si de interpretatione. t fm officii suuz denoiatur. Alia collectiua. de man. li. l. j. Alia cõfirmatiua. j. de iur. om. iu. l. more maiorum. t. l. t q;. Alia prelatiua. vt que prefert primogenitũ patris. C. de preci. impera. offe. l. rescripta. per Cy. t si consuetudo est scripta in bonis patris non trahamur ad matrez quia est contra ius commune. j. solu. matri. l. fi vo. §. deviro. nisi forte in successione feudi. quia tunc est preter ius cõmune. vt not. est. ff. l. prori. ¶ Et no. q̃ iudex debet dare sententiam moribus ꝯformẽ. C. de nup. l. iij. bal.

2

¶ Additio. bal.

Futurna. ¶ No. q̃ vbi fit mentio de consuetudine itelligitur de prescripta. de electio. cumana. t dicunt canoniste q̃ non reperitur alibi. Quidã doc. dicunt q̃ prescriptio est de bene esse non de esse ꝯsuetudinis. vnde non exigitur nisi ad demonstrandum consensũ in esse. Certum est autem q̃ nulla demonstratio habet se per modum substantie sed per modum accidẽtis cum sit extra rem. nã aliud est demõstratio aliud res demõstrata. t idem dicũt de pluralitate actuũ q̃ non est de substantia dummodo constet de cõsensu fm Jac. bu. bal. ad hãc. l. vide Inno. extra de proba. ad nostram. bal.

1 ¶ Consuetudo firmatur in ꝯtradictorio iudicio

2 Consuetudo dicitur tacitum pactum ciuium.

Am de consuetudine. ¶ No. consuetudo firmatur in cõtradictorio iudicio. t vide archi. viij. di. frustra. t i. l. fi t ea. ff. c. ¶ Not. con

2 suetudinem dici tacitum pactũ ciuium. t iõ sine vllo pacto consuetudo contractibus inest. et informat ꝺctus. C. loca. l. fi. t. l. excepto. t q̃cũq̃ notari⁹ rogaturvt cõficiat instrm intelligit̃ de licitor ꝯsueto mõ. C. de fideicõ. l. fin. q; insolita sunt suspecta. vt not. in l. vl. j. de ꝯsti. sed statutuz t ꝯsuetudo dr̃ pactũ quare nõ pũt facere ne appellet̃ cũ per pactuz possit appellationi renũciari. rñdeo q; fit i fraudez supioris. alias bñ valeret statutum sup iuribus singulor extra de iureiur. c. veniẽtes. p Inno. Itẽ nõ valet expressũ. i. statutum. ergo nec tacitũ. i. pactũ. Itẽ q; pprie nõ ẽ pactũ. vt pz in vbo velut. i. sicut. qđ est nota similitudinis exprssiua vitatis. Sed an cõe possit noie singulor facere syndicũ ad renũciandũ appellationib⁹ cogita. t vide. l. viij. §. actor. de re iudi. per bar. et extra de iur. c. in nostra per Inno. bal.

¶ Additio. bal.

Am de cõsuetudine. Vide Innoc. de censi. ex parte in gloss. c ¶ No. q̃ maior de stilo habẽs. C. de sac.

c sanc. ec. l. j. et stilus c in iudicijs proprie est ordo. consuetudo est ad decisi. vt debet stilus esse prescrip. vt consuetudo melius dic per Cy. in. l. consuetudine. in iij. col. ver. iiij. Bal. ¶ Ibi consuetudo. vide omnino archi. viij. di. frustra.

1 ¶ Consuetudo an valeat q̃ testamentum factum coram duobus testibus sit nullum.

2 Consuetudo an valeat q̃ solus primogenitus succedat.

Edea. ¶ Not. q̃ consuetudo dr̃ tacita consuetudo ciuium t arguitur de consuetudine ad pactum. s. vniuersitatis non dico. singulorum. vt no. C. de decur. in rub. t. ff. c. l. de quibus in gl. t not. l. neq; ex pretorio. j. de

1 reg. iu. facit. j. de pac. non impossibile. ¶ Quero an valeat consuetudo vt valeat testamentum coram

d duobus testibus d. t vr̃ q̃ non ar. l. fi. C. de testa. et no. j. de testa. l. iij. per Jac. ¶ Contrarium est verum q̃ teneat talis cõsuetudo quia est rationabilis. arg. extra de

c ¶ Stil⁹ quot modis aũt capiat stil⁹. vid plene per. d. Jaſ. may. i. l. ſ. C. ꝺ sac. sanc. ec. in fi. j. co. t p feli. in. c. ex parte de reſcri. in ver. stilus.

d ¶ Testib⁹. vide. d. Jaſo. may. i. l. j. C. ꝺ summa tri. in xxxvij. colũ. vbi tenet qꝺ vz p quo allegat quamplimas concordãs. de q̃b⁹ ibi per eum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Succedat Sed qd si secūdus genit⁹ sit clericꝰ; an salts cōsuetudo ei noceat. 2 viāe: Feli. in c.eccle.sancte marie. circa medium. xliij. col.ibi.xv.de consti.

b ¶Esse ꝓsuetudinis. Tu dic ꝙ do.An. 1 plene in.c.fi.in iij.col.de cō- 2 sue.et Ange. arc.in iin. o iure natu. § er nō scripto b ⁊ Bar.hic in iij.col.cū cōcordan. 1

c ¶Contigat. c ⁊ ibidez.vide felt. in. j. col. ver.glo.in verbo.

d ¶In matrimoniis. Qiō 1 tu oīno Feli. 2 in.c.j.de spō. 3 in.ij.col.i me. ver.iij. nota. e vbi an cōsuetudinis omissio vitiat matrimonium.⁊ ibi quaz vim habeat invalidandis vel 1 infringendis actibus. 2 3

e ¶Immo. de qua dictione vide Joā. an. in no.i.c. fibi.de reseri. ⁊ quod ibi dixi in apost.

extra de test.c.cū esses.⁊.c.relatum. Item cōsuetudo pōt derogare solēnitati qz illa solēnitas oterit ius ciuile.⁊ est cōstitutio iuris ciuilis.ff.titu.ij.l.ius ciuile.ergo valet.ff.eo.l.de quibus.in fi. Idē dicerem in cōstitutione ep̄i ꝙ posset per eā derogari solēnitatibus iuris.l.nec quicq̄.in fi.j.de offi.peon.⁊ leg. ¶†Quero an tenet cōsuetudo ꝙ solus primogenitus succedat⁹.respōdeovt no.Ly.C.de preci.ipe. offe.l.rescripta.in.iij.q. ¶Additio Bal.

Sed ea. Ibi tacita.vide Ja.in l.iij.de testa. Utrū autem mere priuato consuetudo det iurisditionez.dic ꝙ sic.extra de fo. cōpe.cū cōtingat. et non reperitur alibi fm ||Host.⁊ Jo.an.ibi.⁊ est gl. Accur.C.de emancip.lib.l.fi.in glo.etiā fi.Bal.

¶Cōsuetudo an tantā habeat autoritatē ꝙ mere priuatus possit ferre iurisditionem.

In matrimoniis ⁊ spiritualibus an sit seruanda cōsuetudo.

Immo magne. ¶No. ꝙ scriptura nō est de esse cōsuetudinis[b]. dicunt tamen quidā ꝙ est de esse statuti. C.eo.l.humanū. alij dicunt contrariū. ¶Quero an tantā autoritatē habeat ꝓsuetudo ꝙ mere priuatus possit ꝓferre iurisditionē.dicūt doc. ꝙ sic.per.c.cū cōtingat[c].de fo.cōpe.⁊ dicūt cano.ꝙ illud.c.nō est alibi in iure canonico.de hoc no.ir.q. iij.cōquestus.ꝙ Archi.facit qđ no.C.de emanc.li.l. fi.in glo.in verb.etiā si.⁊ ibi ꝙ Guil.⁊ in.l. imperiū. j.de iurisdi. om.iudi. ¶†Quero an in matrimoniis[d] ⁊ spiritualibus sit obseruanda cōsuetudo. dic vt not.Archi.xxxij.dist.c.placuit.

¶Consuetudo an possit impedire matrimonium.

Consuetudo habetur pro veritate.

Cōsuetudo an inducat per sentētias arbitrorum.

¶Additio Bal.

Immo[e]. Hec dictio aliqñ ponitur correctiue: qñ cadit inter cōtraria vel de sui natura vel fm intentionē ꝓferētis. aliquando copulatiue⁊ ampliatiue.vt hic.aliqñ distributiue.vt.l.iubem⁹. ff.economus.dic ꝙ Jac.butr.in.j.cōsti.C.Bal. viō nō.tr.q.iij.cōquestus.ꝙ Archi. ¶†An aūt cōsuetudo possit impedire matrimonia. ⁊ dic vt no.Archi. xxxij.dist.placuit.post prin. ¶†No. etiā ꝙ cōsuetudo habeat ꝙ vitate.vt no.C.ō serui.l.j. ¶†Utrū per sententias arbitrorū cōsuetudo inducatur. vide Inno.de verbo.sig.abbate.glo.hic bene.vide extra de consue.cum dilectus.

De interpretatione.

Interpretatio debet esse verisimilis ⁊ exponere nō perimere.extra de accu.cū dilecti. Et pone exemplū per.l.semp.de reg.iur.⁊.C.si sedō nup.mulier.in glo. Item pone exemplum in statuto perusino quo caueē ꝙ si ex ꝓcussione.sanguis exiuerit nō valeat par.modo ego spinsi te ad terram.vnde percussisti caput in lapide:⁊ sanguis exiuit an valeat par. f ⁊ semper fuit ibi obseruatum ꝙ sicē.qz ego non percussi lapide:sed manu vacua.vnde nō sum vsus lapide loco instri.⁊ dictio ex notat causam ꝙ se:nō ꝙ accidens. Item est ibi obseruatū ꝙ syndicus iudex mādat nūcio ꝙ det tenutā.⁊ interim iudex dimittit officiū ꝙ nō possit tpe successoris fieri executio sine renouatione licētie:qz crediderūt antiqui ꝙ licētia non extēderet se ad tēpus successoris.sed alij ꝓtradicūt: vt in auē.vt nulli iudi.§.⁊ hoc vō iubemus.nā istud est ꝓceptū.⁊ interlocutoria lata cā cognita.et sic nō finiē.qz nō est ad litis ordinationē.vt.j.de arbi. l.si cū dies.sed ad litis executionē. Item nō est nuda cōmissio.sed cū cā. Item fundak ex necessitate nō i voluntate.de acq̄.pos.l.fundi.⁊ ibi ꝙ Bart.⁊ idē no.j. de iu.om.in.l.⁊ qz.ꝙ Guil.⁊ Bar.⁊ facit qđ no.in.l. j.C.de postbu.itē est iste nūci⁹ officij: nō ꝓsone vt ꝓsone.⁊ iō etiā vacāte magistratu vī ꝙ possit exeq̄:ſz q̄cq̄d sit de iure minime sunt imitāda ⁊c.ff.e.l. minime.⁊ ꝙ teipsum multa filia ꝙquirere potes. Bal.

De interpretatione.

¶No.ꝙ cōsuetudo interpretat.l.⁊ statutum.ff.eo.l.minime. ¶Item cōsuetudo habet ꝙ veritate vt no.in.l.j.C.de seruit.⁊ aqua. Sz an ꝙ sententiā arbitroꝝ inducat cōsuetudo vel interpretatio.dic vt no.Inno.de verb.sig.c. abbate.⁊ est verum ꝙ sicut ꝓsuetudo interpretat legē.sic.l.interpretat cōsuetudinē.ter.est no.extra de cōsue.c.cum dilectus.facit.l.de quibꝰ.ff.eo.in glo.vt de feu.bal. ¶Additio Bal.

De interpretatione.

Glide.j.ad fill.l.j.§.e.per Jac. ¶Ibi retro.not.ꝙ cōsuetudo dat formaz futuris tñ negocijs sicut.l.scrip.Bal.

1 ¶Consuetudo decidit dubia q̄ sup legē oriunt.
2 Judex debet dare sniam cōsuetudini cōformem.

Am imperator. ¶†Nota ꝙ cōsuetudo decidit dubia que oriunt sup legē.ergo iudex debet dare sententiam conformē cōsuetudini C.de nup.l.iij. Bal. ¶Additio Bal.

Am imperator. ¶Nota ꝙ iudex dz dare sententiam consuetudini cōformem.C.de nupt.l.iij.

Quod non ratione. ¶Errores non sunt faciendi. Et no. arg.ꝙ si statutū dicat ꝙ vinū non possit extrahi de ciuitate.tamē oleū poterit extrahi. Et si vetat de frumēto:poterit farina extrahi:qz est casus omissus.ergo ⁊ in primo exemplo poterunt extrahi vue.qz aliud est materia: aliud est materiatū.nisi fieret in fraudē statuti fz Bar.q̄ ita no.post Dy.de leg.iij.l.quesitū.§.illud fortasse. Item facit ad statuta q̄ tota die fiunt contra dñas ꝙ non portent perlas ⁊ filia.q̄ sunt preter rationem. iō nō debet extēdi arg.huiꝰ.l.Seq.ff.vide per te.Bal. ¶Additio Bal.

Quod non ratione. Ibi sed errore sine ratiōe.in fi.glo.dic aut cōsuetudo est per errorē inducta.⁊ tunc fmvltimā opi.aut ex certa sciētia ⁊ tunc aut est cōtra rationez.⁊ serua primā opi.glo. vt.ff.eo.qđ no. Aut nō est cōtra rationē.⁊ tunc pceditur de filijs ad filia.vt.ff.e.de quibus.et.C.que sit long.cōsue.l.j.Ricar.mal.dic vt nota.Ly.C.eo. l.j.in.iiij.op.Bal. ¶Additio lecture vacantis in.l.totum.

Otum. Ibi minuēdo qđ habemus. ¶Ibi fiat quātum ad acquirendū. ¶Ibi alienet trāsferendo in alium. ¶Ibi amittat vt si habeat ꝓ derelicto.

¶De constitutionibus principum. Rubrica.

1 ¶De potentia principis non licet disputare.
2 Quod ꝓsone cōceditur nō egreditur personā.
3 Priuilegia nō debent trahi in exemplum.
4 Priuilegiū in quo currit ratio fauoris ⁊ odij presumitur odiosum.
5 Voluntas principis q̄cz est lex nature.
6 Justum ⁊ verum principi placere presumitur.
7 Duo sunt supremi principes papa ⁊ imperator.
8 Rescriptum principis est ipsa veritas.

Quod principi placet. Pro lege haberi debet quod principi placet. Et nō solum est lex quod habet formam constitutionis.sed id quod habet formam contractus.l.pe.de dona.inter virum ⁊ vxor.immo plus quod licet pri- g ceps non ligetur lege § legis.ligatur lege connētionis.C.de legi.l.dignavor.per Ly.⁊.j.de iurisd.om. iud.l.est receptū.ipse dico.nō successor.qz ꝓtractus

Universidad de Deusto
Biblioteca

principis nō transit in successorem.q; successor non habet ab eo causam.ad hoc.ĵ.de pigno.l.lxvectigalis.ĵ.loca.l.si quis domū.q; ius nō transit ad successorem.sed de nouo creat̄ per electionē extra de preben.c.dilecto.facit qđ no.in simili in.l. quesitū.§.fi. de pecur.Et hoc verū nisi faciat ea que sunt de natura vel ꝯsuetudine sui officij.sicut est infeudare. arg. in auc.vt nulli iudi.§.t hoc vero iubemus.t in auc. cōsti.que de digni.§.illud. ¶†Et not.q; non licet disputare cū principe de potentia.vt hic.sed de scīē tia sic.q; qñq; errat.de sup.leg.l.ij.t de volūtate.vt ĵ.eo.l.beneficium.t.l.ex facto.t de vulg.t pupil. Et nullā iniuriam facimus principi: sed eū reputamus bonū t equū;imo maiestas eius per illa duo nomia cōseruat̄ in esse:vt dicta.l.ex facto. vnde oia mandata t rescripta principū debent intelligi cuz iustitia. ītē si quis dat vel cōfirmat semp debet intelligi saluo iure alterius.C.vnde vi.l.auctoritatem.t.l. meminerint.t ideo in generali cōfirmatione solū iusta videnť esse cōfirmata.vt not.in.l.ij.C.de diuer.predi. lib.xj.Et ideo non valuit ipetratio castrorum comitis Ugolini facta per alios nobiles.C.de fun.t sal. reb.l.fi.lib.xj.Et ideo princeps p generalia verba non videtur tollere specialia iura. vt.l. decurionibus.C.de silenti.lib.xij. ¶†Not.q; id qđ persone cōceditur nō egreditur personam vt hic.t de leg. ij.cū patronus.t intelligit cōcessio esse priuilegium eoipso q; discrepat a iure cōmuni.vt hic inverb.sine exēplo. ¶†Et sic no.q; priuilegia nō debēt trahi exemplū.idē in odijs discrepantiū a iure cōi.vt hic qđ est no. ¶†Ītē no.q; priuilegiū in quo occurrit ratio fauoris t odij presumit odiosum.vt nota.in.c. vlti.de senten.excō.lib.vj.in nouella. t an statutum vel rescriptū possit excludere peccatū.dic vt in regula peccatū.in nouella.t an cū periculo aīe fit parendum principi.vide in.c.ij.de eta.t qualī.in nouella. ¶†Tertio not.q; voluntas principis qñq; est lex nature.vt cū restituit natalib⁹ t antique legitimitati.vt.ĵ.de ritu nupt.l.qua in puincia.§.diuus.qñq; est lex gratie vt cū restituit fama.l.ĵ.§.de qua.de postu.t extra de re iudi.c.cū te.per Jnno. t cū rebānit exbannitum.de pe.relegati.qñq; est lex auctoritatis.C.de his qui ve.eta.impe.l. ĵ.t.C.de adop.l.ij.t qñq; est lex dispēsationis. de re iudi.quidā cōsulebat.de offi.preto.barbarius.t generaliter oēs virtutes legis possunt attribui rescriptis principis vt hic. ¶No.tū q; hec auctoritas qđ quid principi placet debet intelligi.s.possibile t honestū.nā ipossibilia princeps nō potest.illud autem est ipossibile cuius ꝯrarium est necessariū. Est aūt necessariū ius diuinū. Jta ius naturale. Sed cōtra hoc opponit̄:q; nō plus pōt naturalis obligatio q; naturalis liberatio.sed princeps pōt tollere naturalem liberationē.puta pacti de nō petendo vt.l.ij. §.is p quo.ĵ.qđ quisq; iuris.ergo ꝛc. Sol. ibi non tollit naturalē liberationē.vt.c.l.§.fi.sed exceptiones pacti.nā oēs exceptiōes sunt de iure ciuili sicut actiones.vnde tollit̄ exceptio.i.eius ppositio;forma.sed nō causa t materia.sic nō pōt tolli iusgētiū. ĵ.titu.ĵ.l.penul.t insti.de iure natu.§.ius aūt gentium.t ideo si principi placet qđ deo nō placet non habet legis vigorē. Ītē si principi placet q; vnusq̄sq; possit adulterari in rebelles nō habet vigorē.l.quia scriptum est.nō mechaberis.t adulteriū est semp prohibitum.extra de iureiur.c.t si xps. Homicidiuz tū est pmissum qñq;.q; lex occidit nō homo.cuz q; dignus est occidi.de ritu nup.l.palā.adeo q; accusat⁹ nō teneat̄ respōdere accusationi male iustitie. C.vt nemo priua.l.ij.de his q; ad eccle.cōfu.l.fi suus. Ītē si principi placet q; nullus pt teneat̄ alimētare filiū nō valet. Ītē si principi placet q; lex nature nō habeat locū i suis actis tale bñplacitū nō est lex.extra de re iudi.pastoralis.in cle. Ītē si principi placet q; hoīes possint licite furari.tale bñplacitū nō est lex. nisi in reb⁹ hostiū.C.de cōmer.t mer.l.ĵ.t.ĵ.de alea. l.ĵ.§.qđ autē. Ītē si principi placet hęresis vel vsura:certe hoc nō habet legis vigorē.vt no.C.de vsur. aut.ad hoc. ¶†Item no.q; nō presumitur aliquid placere principi nisi iustū t verū.t tō clausula si preces veritatē responsioni principis semp videť inesse. C.si cōtra ius vel vti.pub.l.fi.t si princeps excederet iustitiā partis: nunq̄ presumit̄ velle excedere nisi in modico.C.de preci.impe. offe. l.quoties. Et princeps vult oēs actus suos regulari a iustitia pol l.quoties. Et princeps vult oēs actus suos regulari a iustitia pol l.quoties.t fort.ppter modicū tamen excessum nō vult vituperari.vt.d.l.quo

Universidad de Deusto
Biblioteca

siue dubio.vnde pōt alicui tollere actionē ꝛ officiū magistrat⁹. de quo dicit not. Dy.C.de preci. impe.offe.l.rescripta. Bald. ¶ Iniurrogauit nō meretti tantā penā. Bal. ¶ In glo.ti.ibi distinguere tū pōt.vl dic qō aut ius diuinū loquit affirmatiue ꝛ pmissiue.ꝛ tunc glo dicit verū.aut pbibitiue.ꝛ tūc subdistingue.aut ius diuinū pbibet in gñe aut desedit ad speciē.ꝛ tunc aut rō legis excludit petiū.ꝛ valet ler seu statutū. Verbigratia. Dicit.l.diuina.nō occides.tū valet statutuz qō pmittit occidi transfugā vel bannitū vel hostē.vt.l.minime.de religi. Aut rō legis nō excludit petiū.ꝛ tūc nō valet statutuz cōtra legem dei. Verbigratia. Jus diuinū dicit q̄ peesserūt de labijs meis non faciam irrita.q̄ statutū non pōt poni cōtrariū.l.q̄ creditor qui stat p annū qō non petit perdat debitū:q; non excludit petiū. Ecce aliud exemplū. Dicitat statutū q̄ nō valet cōtractus minoris etiā iurat⁹.nā hoc statutū nō valet: q; nō excludit petiū. fm Bar.in.l.oēs ppli. Aut pbibet in spē:tunc petise est seruanda pbitio.extra de restī.spol.licas.si statutū diceret q̄ cōtractus celebrat⁹ cū minore etiā iuramēto preueniēte presumatur simulat⁹ valet statutū:q; rō statuti excludit petiū fm Bar.sed tu dic omissis istis ambagib⁹ q̄ bannit⁹ ex odio nō pōt occidi q̄n otrahat petiū.ergo nō valet statutū q̄ inimic⁹ ei⁹ possit cuz occidere.ista est truffa. ¶ Itē dicere qō nōz statutū induc.proscrip.inducēs q; iducit petiū. ¶ Itē dicere q̄ fictio statuti excludit petiū nō excludit remorsum cōscientie ridiculū est duobus testib⁹ presumit falsum.et loquimur cōtra casum.l.vlti.de reb.coz.ꝛ de fideicō.li.l.in testō. Et ideo dic aut loquimur in his q̄ sunt mere diuini iuris.vt sunt matrimonia.ꝛ tunc ius ciuile non potest statuere contra ius cano. si non specialiter sit p legē dei cōtra determinatū. Aut loquimur in his q̄ sunt iuris cōis:tūc via ꝺsciētie seu poli nō valet statutū qō inducit petiū: tū via cōscientie sola nnq̄ trabit ad necessitatē prestationis. Aut in via fori:ꝛ tunc si sumus in foro ciuili valet statutū.si in foro ecclīastico.dic q̄ nō est seruandū in casibus pertinentib⁹ ad ipsum foruz ex quo inducit petiū qō purgari pōt.de purga. cano.nos inter.ꝛ.c.nouit. Bald. ¶ Ibi cū sint imutabilia.vel dic q̄ sicut q̄ rescriptū est cōtra ius ciuile non tenet nisi dicat. nō obst.tali.l.eo modo si est cōtra insgentiū non valet nisi dicatur nō ob.iuregen.si hoc dicit valet vt l.queris de na rest.nam idē ius debet esse de oñio ꝛ actione.C.de predi.mi.l.si ad resoluendū. ¶ Itē q; magis posset tollere actionē acquisitā valentem mille marchas.vt.l.si q̄s.§.si is pro quo.j.qō quisq; iuris. q̄ oñium vnius rei valentis quattuor deñ.vel dic vt glo.q; iustitiam alteri⁹ tollere nō pōt .vt no.Inno.de cōsti.q̄ in eccliaz. q; pt⁹.de re iudi.pastoralis.in de.ergo nec oñium.vel q̄ alteri⁹ q; pt⁹.de re iudi.pastoralis.in de.ergo nec oñium.vel q̄ alteri ius nō reddat.q; ex hoc resultaret petiū ꝛ princeps nō habet licentiā peccādi.ꝛ vide Inn.de imu.ecc.q; plerīq;. Bal. ¶ Sed numq̄d valeat statutū qō a sentētijs non possit appellari, dicit Bar.aut q̄ris de iure ciuili:fm qō nō pōt appellari ad principem omissis mediis:ꝛ tunc aut ciuitas habet iurisdi. prime et secūde appellationis:ꝛ valet q; est de his q̄ pertinēt ad suā iurisditionē:aut hz iurisditionē prime:q; nō sc̄e:tunc non valet statutū:q; impediendo primā impedit sc̄am p quā deuenit ad superiorē. Aut loq̄mur de iure diuino seu cano.ꝛ tūc cū possit immediate appellari ad papā nō valet.extra de iureiur.veniētes. fm Bar.in.l.oēs ppli. Sed certe q̄libet ps pōt appellare bis. ergo debuit dicere de prima appellatiōe nō de sc̄a. Itē si tollit iudices.ergo adit pīses vt immediate sublatis mediis.vt.j cō. pre.l.si q̄s duas.§.j.ꝛ tō dic omissis istis truffis.q̄ aut facicus statutū nō hz superiorē.ꝛ tenet statutū vt in.§.exactis. de offi. pfec.vrb.l.j.§.his cunabulis:aut habet superiorē: ꝛ tūc aut statutū emanat sup iure ptis. Verbigra.q̄ cōdēnatus p furto nō appellet.ꝛ tūc valet statutū quo ad ius partis.s.vt non habeat ius appellādi.tū si appellat ad superiorē donec superior iudicet.s.iuder a quo.q; appellatio sit iiusta.ꝛ hoc ex forma statuti qō etiā ipse princeps sequet.vt.l.et ea.de postulā.tū iurisditio nō est adepta. Aut statutū non respicit ius partis: sed iudicis seu iurisditionē:q; tunc nō tenet.vt in ea venientes.bñ faceor q̄ dādo iudices ad quos gradatim appellet pōt impedire indirecte:vt nō appellet ad imperatorē: sed pbibendo nō pōt hoc in papa neutro modo fieri.

In rebus. Arg.q̄ ois nouitas presumat malā.ꝛ sic est arg.contra tentātes innouare contra bona regimina ciuitatum: secus in malis: vt dic. Bal.

1 ☞ Beneficiū est beniuola actio tribuēs gaudiū capienti.
2 Princeps ꝺcedēs alicui bñficiū intelligit ꝺcedere pleno iure.
3 Beneficiū interdū est personalissimum.
4 Bñficiū est taliter interptandū qō nō includat plura spīalia.
5 Dispesatio ex qua est ius q̄situ nō pōt reuocari sine causa.
6 Liberalitates principū intelligunt cōcedi saluo iure alterius,
7 Jus an querat ignoranti.
8 In dubio beneficia nunq̄d presumantur realia vel personalia.

a 1 **Beneficiū.** a Beneficiū est beniuola actio tribuens gaudiū capiēti.x.col. de mili.vasa.qui contumax est. c. vbertus de orto.

2 ¶ Et no.q̄ quādo princeps cōcedit alicui bñficiū intelligit ꝺcedere pleno iure.vt no.in aut. vt liberti de cetero.§.et propzio iure: vt in aut.cōsti. que de dignita.§.

b illud. Perpetuū tū dicit multis modis.vno mō ad vitā suā vt j.pro socio.l.j. Alio mō advitā suā et suoꝝ liberoꝝ.vel oīmvel vsq; ad certū gradū.in aut.et nō alie.§.emphiteosi. Alio mō.i. fine fine tpis de serui.vr.prc.l.eū debere.colonā.et q̄n aliq̄d pluribus modis dr.natura rei debet inspici.et inde debemus assumere modū significādi.vt.l.sciendū.de ver.sig. dedā.infec.l.inter quos.ꝛ ibi per Ja.de are.nā intellectus imitat rationē ꝛ natura de vsuris.l.si stipulat⁹ ꝛ ideo hz oē feudū ex natura sua propria fit psonale.tū bñficio p̄ncipis factū est impersonale. ꝛ transitoriū ad quosdā heredes de suo sanguine.vt in ti.q̄ feu.da.po.

3 c.j.§.cuz vero.coradus colī.x. ¶ † Et no.q̄ bñficiū interdū est psonalissimū.vt militia q̄ et si nō trāsit advllū heredē.tū fruct⁹ preceptos añ mortē suā bñ transmisit. de vsufru.l.defuncta. C.de anno.ciuili.l.j.lib.xj. Personalissimuz ergo ꝺ; qō nullā recipit b transmissionē vt no.j.de col.bo.l.j.§.si impuberi. Interdum est personale i quo succedūt certe pſone ex dispensatione.l.j. de iure immuni.l.j.per.§.pſonis. Interdū est reale qō transit ad quē libet heredē vniuersalem.vt si hoc actū sit in feudo. vt no. C. de ope.lib.l.libertus per Cy.et vide in.c.priuilegiū de re. iur.i.vj. per Jo.an. Interdū est realissimū vt cū transit ad quēlibet successorē etiā particulatē.ita q̄ potest vēdi ꝛ donari.q; hoc pacto cōcessuz est.vt i.c.j.de feu.nō habētē.ppriā naturā col.x. ¶ Sz pone princeps cōcedit mihi castrū ꝛ dat executorē qui me mittat in possessionē an possit mittere me: nō ablato libello. dic q̄ sic q; reseriptum habet pro libello. qō dic.vt no.extra de cta.et qua.c.accepimus.in nouella.et ibi vide.Sed pone q̄ princeps interim mort⁹.an expirat morte ꝺcedētis etiā re integra. vt i.c. si cui de preben.lib.vj.ꝛ no.in.c.ex tua de filijs presby. in nouel la secus si gra non est perfecta.sed emanauerūt litere per moduz cōmissionis.fm Jo.an. ¶ Itē no.q̄ q; beneficia sunt latissime c interpretandaᶜ.ideo inter socios est locus iuri accrescendi. vt.l. j.C.si so. liberali.imperia.siue heres lib:.x.qō in meris contractibus non est nisi si nō haberet locū ius accrescendi.dispositio contrahentiū redderet oīno inutilis.j. de cōtrahen.emp.l. fundus ille.C.de constitu.pecu.aut.si quando. ¶ Itē no.q̄ si princeps donat mihi iurisditionē alicuius castri. q̄ videt oēm iuris d ditionē donare⁹ sic que est nomē generis et oēs redditus causarum ciuiliū.ꝛ criminaliū pertinēt ad me.ar.de of.pre.vr.l.j. §. eū vr̄bē.ꝛ si donat mihi ciuitatē videt etiā comitatū et districtū donare.et oēs pticītias de quo loquit Inno.de resti.spo.cum ad sedem et tā in terra q̄ in mari. nā mare sicut terra distinguit seu restringit.vt no.in.c.vbi periculuz de elec.lib.vj.et in.l.j.C. de classi.lib.xj.ꝛ.l.deprecatio.ad.l.rhodiā de iactu.sed in odio- e sis nōie ciuitatis nō cōtinet districtusᵉ. vt in.c.ciuitas. de sen. excō.lib.vj.ꝛ ar.de lib.et posthu.l.cū quidā. Itē si princeps cōcedit mihi quoddā fortaliciū i quo sunt multa fortimēta.oīa cedunt.C.de bo.va.l.si q̄s.et ar.j.de vsufru.l.itē si fundi.§.fi.ꝛ.l.sz et si q̄s.§.proprietatis.ꝛ.j.loca.l.sed addes.§.ij. itē si vacant tria officia.ꝛ princeps dicat cōcedo tibi vnū ex tribus mea erit optio ꝛ potero optimū optare.l.ij.C.de castrēñ.ministerio.lib.xij. ¶ Et no.q̄ bñficio tuuari nō decipi nos oportet.j. cōmo.l.in cōmodato.§.sicut.itē q̄ bñficio affici interest hois.enimuero pene nō irrogate indignatio duriciē solā cōtinet. de seruis expor.

4 l.seruꝰ ea. ¶ Et no.q̄ bñficiū sic est interpretandū vt non includat plura specialia.nā licet vna dispensatio sit fauorabilis. plures tū sunt odiose.C.de inof.test.l.si quādo.nā illi sufficit vna inconueniētia.s.q̄ inhabilis testet.et tū non cōcedit sibi q̄ omittat solēnitatem.quia essent duo specialia arg.C. de do. promis.

5 l.j. ¶ † Et nota q̄ dispēsatio ex qua est ius quesitū non potest reuocari sine cā.vt no.in.c.cum ex eo.de elec.li.vj. Fallit in p̄ncipe.vt.C.de omni agro deser.l.qui fundos.p̄terea illa.l.si quādo loquitur non in beneficio. sed in priuilegio. nam omne priuilegium est dispensatio.non ius commune. Beneficium vero

6 non includit dispensationē.quia non est contra ius. ¶ † Item nota.q̄ liberalitates principum semper intelliguntur concedi saluo iure alterius. de emancip.li. l. nec auus. quia princeps non vult vnum altare cooperire. et alterum discooperire. C.qui potio.in pigno.haben.l.assidui ne quid in lo. pub.l.ij. §. si quis a principe.de aut.et vsupa.c.ex tuarum.immo interdum exaudiuntur saluo facto alterius scilicet possessoris. nam si aliquid impetratur:vt vacans videtur asseri q̄ de iure et facto est vacās nisi fiat mētio de possessiōe alteri⁹.qz tūc sola vacatio iu-

a ¶ Bñficiuz: q̄d autē sit bñficiū principis vide feli. i rubri. ō rescrip. vl. colū.v. circa diffinitionem autem.

b ¶ Perpetuum addō q̄ bñficiū principis i dubio ꝺz ee ppetuuz. vt p do. bar. sozi.i cōsil.lxj. inci. in pīsenti consultatiōe ver. ij.qz in.j. pte

c ¶ Interpretā da. et au. et q̄n vide feli. i c.cāz.r.col.v. ij.declaratio de rescrip.

d ¶ Donare. adō tu do.pe. phi. coz.i cōsil. clxxxix. incip. q̄q̄.i litera a in. iij. parte.

e ¶ Districtꝰ. q̄d aūt veniat vide p feli. in c. rodulphus in prin.de rescriptis. vbi etiā quomō ꝛ qualiter capiatur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ris vr asserta.de eccl.pbē.c.cū nris.de ofir.vti.vel inuti.c.bone p Inn.t.C.vñ vi.l.auctem. Rescripta vo principū sūt stricti iuris:q: extraordinariā iurisdi.cōfernnt q reputar odiosa: et ex eo:q: preiudicat iurisditioni ordinarie q fauorabilis reputar. sicut etiā mandatū executoris est stricte interptandū.vt extra de rescrip.eā te. ¶Et sic no.quattuor: quoz vnū nō est alterū: ppie loquēdo.s.bñficiū:priuilegiū:rescriptū:t mandatū.et facit extra de dona.c.cū dilecti.t de ofiang.t affi.c.q: dilectio. In spūalibus vo lre ipetrate ad bñficia ecclīastica tāq ambitiose debēt restringi.vt in.c.is cui.de pbē.lib.vj.cū ñ.t an noīe bñficij cōtineat dignitas[a].dic de elec.c.si alicui[a].p Inno.t de vb. sig.c.tua.p eūdē.t vide qd no.i.c.si ppter tua debita.de reseri. lib.vj.t an esse hospitalari[a] dicat bñficiū.dic q nō est bñficium: sed merū officiū:sicut tutela.de epi.t cle.l.orphanatrophos.et in.c.ij.de pbē.in cle. ¶Quero nunqd ex rescripto:bñficio vel precepto oriat ius añ pñtationē rescripti.videt q sic. vt i aut. vt nulli iud.§.t hoc vo tubem[a]. Et iō dicit.l.q nō finit morte. q: est ius q̄sitū. ¶Sic̄ q̄ro an q̄rat ius ignoranti. videt q sic. arg.j.de iureiur.l.labeo.Sol.ex gīa principis acq̄rit ius ignoranti.vt in.c.si tibi absenti.de prebē.lib.vj.ius dico bñficij.sed nō exercitij.arg.l.pe.de eo q̄ p tu.t qd plene not.C.de fur.l.falsus.t iō ex rescripto ad lites añ pñtationē rescripti nō est q̄sita efficax iurisditio[b].de resti.spol.ex oquestione.p Inn.t Hosti. de reservatione principis.an liget ignorātes.no.de elec.si eo.in nouella.lib.vj.an añ formatas lras valeat gīa pape.no.i pbe. serti in nouella. ¶†Alteri[a] q̄ro.nūqd in dubio bñficia presumant realia vel psonalia.in rescriptis nāq dicim[a] q si scribit dignitas dignitati est reale. Si dignitas psone est reale ex pte rescribentis.psonale ex altera.si psona dignitati est psonale hincinde.vt no.in.l.t q:.de iurisd.om.iu.quo ad partes ipas.tū nō est psonale.vt no.extra de iudi.c.q: eñ.per Inn. Itē in priuilegijs dicim[a] q si sunt cōcessa personis ppetuis:vt ciuitati t collegijs sunt realia.si ceteris singularib[a] psonis sunt psonalia.vt ff.eo.l.j.vel dic q liberatoria priuilegia presumunt realia.sicut in obligatorijs.sed certe t liberatio restringit:vt odiosa:t est extra naturalē rationē.facit.j.q quisq; iur.l.iij.§.añpe. t vide qd no.in spe.de instru.edi.§.nūc aūt.t ver.itē q fuit. In penis tū dic q rōne nois appellatiui pena nō trāsit in successorē.vt no.in.c.j.de offi.vica.in nouel.quia nora caput sequit: sz in bñficijs dic aut in bñficio principis.t tūc aut cōceditur tali psone q̄ nō morit.t est reale.q: personale esse non pōt cū sit perpetuū.vt.l.forma.§.q̄q̄.j.de censi. Aut cōcedit singulari psone.t tunc pōderaverba vt extra de priui.c.porro.in dubio censet bñficiū reale:vt latissima fiat interpretatio. vt hic fm bar.q̄ sic not.in.l.patet.de serui.le.allegat etiā qd no.in spe.de istru. edi.§.nunc aūt.ver.si aūt dubiū. Et p hoc dicit q filiperator: cōcedit iurisditionē in quodā castro qd videt ipsi territorio castri attribuisse iurisditionē.t sic q̄libet cui postea cōcederetur ipm castrū haberet eandē iurisditionē tanq realē.nisi appareret de cōtraria mēte cōcedentis fm Bar.sed tu dic cōtra si cōceditur iurisditio psone in loco:q: tunc nō territorio sed psone in territorio dat priuilegiū.sed si cōcedit psone ppter locuz tūc fateor q realis est cōcessio.t trāsit ad aliū quōcunq: q: coheret territorio.argu.in.l.viā cōstituī.§.si fund[a].de serui.rusti. predi. Item posito q esset realis in primo casu: tū esset cōcessa mixta rōne loci t psone.t iō finiret t anullaret extincta psona quasi extincta cā fi. Itē si cōcessio presumit realis vt Bart.dicit.sequit alius effectus de quo fuit satis dubitatū. Jo.an.dicit q in dubio recurrit ad ocedentē.de aut.t vsu pal.c.ex tuaz in nouella.dicit Aplicus.ocedimus Petro iurisditionē talis ciuitatis.nunqd videat cōcessisse heredibus suis.t vr q sic. q: realis. In cōtrarium:q: psonalis est officij cōcessio.de cur.l.is cui bonis. Sol.in feudo serua osuetudinē feudi.vt.d.§.cuz vo coradus.in cōcessione vo simplici.dic q nō transit post mortē in alienationē:vt si nobilis vēdit sua castra.dic q transit vt.j. de pba.l.si pactū.q: psona nō facit alienationē personalez nisi q̄ adijcit restrictioni cōtractus.vt.j.de pact.iurisgē.§.pactorum.t hoc de principū bñficijs. Inferiorū aūt liberalitates dicunt donationes t cōcessiones.iste aūt fiūt q debeant a re rei. t tunc realissime.aut a psona persone.t tunc psonalissime.sed si debeant illa iura a re psone:vt in vsufructu sunt personales.de serui.rusti.pdi.l.pecoris.de serui.l.vt pomū.t qd no.j.de vsufr. l.si quis ita.scias tamē q etiā in personalissimis actibus inseparabiles persone includuntur.vt.j.de verb. obli.l.si stipulat[a] fuero per te non fieri. Bal.

Beneficium. Beneficia principis sunt latissime interpretanda. h. d. Jn gl.vt si ibi videat idē in penis.C.de incest.nup. l.cū ancillis.sed ibi iō q:.l.vlt.precedit.docto. reprobant istud exemplū glo.q: nō p̄batur.l.vt cōcessa domovideātur cōcessa mobilia ibi existentia:vt vegetes t filia.arg.tū p gl. facit.l.si q̄s.C.de bo.va.lib.x.sed Guil.ponit exemplū per.l.ij. C.de castren.t ministe.lib.xij. Tu pone exemplū.si princeps bānitum rebāniuit simpliciter:vt videat in integr.restituere.facit qd not. Cy.de sen.pas.l.in qone. Idem dico in statutis:q: cum istud sit beneficiū est latissime interpretandū. ¶Jn ea.glo.ibi l.j.sed ibi.ideo q: illud priuilegiū nō esset aliter priuilegiū.sed ius cōe:qd est absurdū.ibi rō reddit.itē ibi priuilegiū.hic bñficium fm Pe.ibi cōcedere debet.tu dic q latissime est interpretandū.vt hic.q̄ tangit ius concedentis.sed in ius tertij est restringendū.extra de aut.t vsu pal.c.ex tuaz. Rescripta vo q̄ c nō emanant per iura: sed ad lites sunt stricte interpretanda[c]. d extra de ver.sig.c.cū oll.de rescrip.c.causam[d]. Dispēsatio etiā est stricti iuris t restringenda.vt not.Inno.extra de elec.c.dudum ecclia.facit de cōsang.t affi.c.q: dilectio.de vulga.substi. ex facto.vbi est ter.no.adde qd not.Inno.de priuil.c.dudum.t de deci.c.ex multiplici.quod no.de offi.deleg.c.ex lris.in no.

¶Additio Bal.

Beneficium. Nunquid hec.l. vendicet sibi locum in dispēsationibus.not.Inn.de elec.dudū ecclesia.in glo.no.ar. t in.c.licet.extra de transla.epis. Bald. ¶Jn fi. ter.vide de offi.deleg.ex lris.in nouel. Bal.facit ad hāc l.qd no.extra de deci.ad audiētiā.in rescrip.cōtra quia ibi est stricta interptatio faciēda.de verb.sig.c.olim.t facit extra de dona.c.pasto.t vide qd plene no.per Inn.de priuil.c.dudum.t de rescrip.c.causaz q̄. Bal. ¶Jn glo.j.istud primū exemplum nō probat.l.Scōm exemplū est de priuilegio nō de bñficio. Tertiū de.l.si q̄s.nō procedit.q: ibi est virtus verboz plato rum nō natura bñficij. Jdeo pone exemplū p.l.ij.de castrē.pec. fm Guil.ibi adiaecētia. Sz videt idē in penis.vt.l.cū ancillis. sed ibi iō.q: lex ibi de inoffi.test.l.si q̄s.sed ibi priuilegium.hic beneficiū.fm Pe. Sed cōtra.q: ibi lex nō resistit nec assistit.t sic preter.l.vt in.§.alteri.ideo dic aut beneficiū emanat in casu expsso.per.l.vt ibi.aut in casu omisso:vt hic.q: hic extensio nullam habet repugnantiā seu resistentiaz. Bal. ¶Jn fi.glo.vel plenius distingue circa bñficia:q: bñficiuz principis. aliud est rescriptū:aliud dispēsatio:aliud priuilegiū.respectu rescriptorum stricte interpretat inducēdo ea ad ius cōe. q: ad iuris cōmunis obseruantiā emanare credunt.vñ nō est recedendū a iure cōi nisi q̄n est clare t indubitabiliter expressum in rescripto. extra de rescript.c.causam q̄. Dispēsationē silr restringim[a]. vt extra de cōsang.t affi.q: dilectio.t de vulgari substi.l.ex facto. ¶Beneficium aūt aut tangit ius cōcedentis.q: tūc latissima fit interpretatio.exemplū vt hic. Jta tū q nō recedat a verbis t tenore priuilegioz. Aut tangit ius alioz:t tunc stricta fit interpretatio.extra de aut.t vsufpal.ex tuarū.j.ne qd in loco pub. l.ij.§.merito.fm Inno.t Ricar.mal. Jnterpretat iudex beneficiū iperatoris vt hic.t.j.de ann.sub.facto. sic interpretat lex. vt.l.non possunt.sed hic latissime ibi benigne.vt.l. benignius. neq; est gīalis t necessaria interpretatio eius.t sic non ob.qd ille interpretet q̄ condit.C.de legi.l.fi.t de.vete.iur.enu.l.ij.in vlti.col. Ricar.mal. Cy.t sic pōt iudex pnunciare sup priuilegio ipm interpretando.sed nō ipm anullando si de eius viribz dubitat.extra de iudi.cū venisset.t adde qd not.Jnn.de rescri. c.capituluz sancte crucis.in vlti.glo.t de cōsang. t affi.q: dilectio. Bald. ¶Jn fi.ter.hic querit Guil.si do alicui oīa bona mea.vtrū cōtineant actiones.t dicit q nō.q: addit nomē meū qd significat dñium. Cy.q: ipsa actio mea est.sz nō fit mea res p ipam actionē mihi debita.t q̄ satisfa.cog.l.sciendū.§.si fundus.t de pecu.l.q̄ tuberonis.§.in peculio.t de vb.sig.l.mouētiuz.j.ad trebel.l.cogi.de vb.sig.princeps bona.de vsufru.leg. l.vroti mee. ¶Itē cōtra Guil.est expsse.j.rē pu.fal.fo.l.cū pupillus. Bal. Quid si oīa bona pnuciant in tenutam.rūdeo de oib[a] intelligit q in pnūciādo silr pnunciat de oibus: sz in exequēdo est ordo.vt.l.a diuo pio.de re iudi. ¶Quid si statutum dicit q oīa bona homicide publicent.vtrū intelligant de noibus debitoz.dicvt in spe.de fruc.t interesse.§.j.vj.ij.q̄rit.t seq. t in.c.j.de re.ecc.nō alie.in cle.p pa.facit de anu.l.liberto.§.lucius.t iuxta hoc venit qd dicit vtrū debitores solvētes fisco liberent[e].de quo p Dy.j.de sol.l.creditor.t in spe.de ob.t sol.§. nūc aliqua.vi.illud querit ecce.t.l.paulo calimacho.§.fi.ō sol. Bal. ¶Querit hic Guil.Si vēdidi tibi res meas vtrū veniat hasta petri.t dic q sic.l.oīa.§.cū ita.de leg.ij.t C.de vb.sig. l.fi.nā appellatione rerū etiā psone cōtinent. Sed certe maior dubitatio orit hic et ver.meū.vt.j.si ager.vect.l.j.§.qui in perpetuū.tū quia hec verba demōstrationis loco adiciūt verū est contineri.de here. isti.tale.§.fi.Bal. adde cū i obligatiōe oīz bonoz venāt noīa qd no.C.de her.act.l.j.§. heredē mariti.an in oblatiōe possessionū ptineāt res mobiles.dic p Guil. C.de acqui.pos.

e

Universidad de Deusto
Biblioteca

acqui.pos.ls bal. ¶Item vide Inno.de dec.ex multiplici fig.q: c. tua per Inn.ddā de dispēsa.vide per archi.rñ.di.nos quidē.z Inn. de cōcel.p:eben.dilectus.z vide archi.lxix.di.qñ.z.j.q.ij.clericos.z j.q.vij.§.nisi et.viij.q.j.ls.et.vñ.q.j.si quis in ſt. et. xvj.q.j. eccle. et plenissime de materia p:iuilegio:ū.vide.c. q: frater. p archi. et.xvj. q.vij.ogregatio.itē si per modū p:iuilegij ocedit alienū arbitriū intelligit liberū.l.j.de testa.mili.Bal. ¶Ultimo distingue aut cōcedit imp:ator reseriptū ad litem.aut ad gratiā. si ad litē strictissime est interp:etandū.j.de of.p:esi.l.sepe.et.l.fi.si ad gratiā aut per hoc petunt euelli iura solēnitatis z idē.vt.l.si qñ.C.de inoffi.test. si ad gratiā faciendo.aut contingit ius cōcedentis tñ et tunc. plenissime. vt hic.aut alteri⁹ ius leditur.et tunc strictissime.vt.j.ne quid in lo.pub. l.ij.§.merito.Bal.

¶De statu hominū. Rub:ica.

1 Noie rerū mearū nunq̄d cōtinentur homines mei.
2 An sit differentia inter res et bona.
3 Donans vtensilia sua an intelligantur cōmunia.

Dne ius quo vtimur. Quoniam non intendo recitare glo;.leues venio ad alia. Et quero dico dono tibi oēs res meas. nūquid video:r tibi donare noia debito:rū meo:rū. z videt q̄ sic.j. ad trebel. l. cogi. in p:in.z.l.si legatus.§.j.in contrariū illud est meū qō vendicare pos
a sum de aur.z ar.l.q̄ntus.§.argento[a] sed nomē vendicare non possu; q: personalis actio et realis distinguit.vt species quasi oppositе.vt insti.de aut.tu.§.j.Itē hoc pnomē meū est pnomē possessiuū.sed iura personalia nō possident.vt.j.quo:rū bono:rū.l.fi.ergo nō ſncludūt in tali donatiōe. si autē dixissem res ad me ptinentes. tunc noia de
b bito:rū includerent.q: verbum rei est generale[b].verbū pertinere[c] est
c generale.ergo tc.ar.j.si cer.pe.l.j.z de ver.sig.l.verbum pertinere fm Guil.et Ly.et idē in verbo habere. vt dono tibi oia bona q̄ habeo. nā habere dicimur ea q̄ credito habemus vt.j.de re.iur.l.q̄ actionem et de aqui.rerū do.l. rem in bonis. sed si dico dono tibi id qō habeo perusq̄.actiones psonales non continent.q: locus non circunscribit illa inco:poralissima.de leg.ij.l.gaius in p:in. C.de p:escrip.lō.tpis l.fi.de ind.l.si fideicō.§.tractatū.z facit ad p̄dicta.C.de vsufru.l.j.C. de secū.nup.l.hac edictali.§.is illud.et de ver.sig.l.p:inceps bona. si autem dixi oēs possessiones meas. an cōtineant mobilia puta libri. vel se monētia:puta boues.et dic q̄ non ex cōiusu loquendi.C.de cō pē.l.fi.per Ly.¶Sed pone dico sic: dono tibi q̄q̄d habeo i domo nunq̄d videar tibi donare frumentū qō habeo venale vel mercātias venales et videt q̄ nō.sicut in legato nō veniūt.j.de vsufru.le.l. gñalis.§.vro:i.nisi aliud ibi nō fit ar.l.fundus qui locatus.de fun. instru. de auro.et argen.le.l.pedicul.§.itē.Jn contrariū videt.j.de pig.l.cū tabernā.de ver.ob.quicquid astringende.iij.responso. et hoc verum dūmō mercātie sint ipsius testato:ris.nāverbo generali ius suū solus donare videt.C.de le.l.vro:.patrui.z.j.de cōtraben.emp.l.qui taber
1 nas. ¶†Sed nunq̄d noie rerū mearū continent hoies mei. z videt q̄ nō.q: psonarū ius est distinctū a iure rerū. vt hac.l. Jn contrariu; videt de leg.ij.l.oia.§.cū ita.C.de ver.sig.l.fi.Et hoc tenet Guil.nisi essent sanguine cōiuncti.nā in generali sermone nō p:esumit quis loqui cōtra illos q̄ sunt de suo sanguine.ar.j.de pig.l. obligatiōe.C. de excu.tu.l.hūanitatis. z extra de ap.c. postremo.et facit.j.de here. insti.l.talē.§.fi.¶Ultimo no. q̄ si i vniuersali dispositiōe est dictio mea.nō restringit vniuersale dispositū. vnde si dono gregē meū etiā aliena capita includunt q̄ sunt de numero gregis de rei vē.l.marcellus.sed in generali dispositiōe restringit.vt dono oēs seruos meos. de leg.iij.l.seruos aut suos.sed qñ rei certe adūcit dictio illa ponitur magis demōstratiue et assertiue q̄ i mōdū limitatiōis.vt cū dico do no tibi stichū seruū meū.q: hec adiectio nō minuit ꝺtractū vel legatū certū rei.vt.l.stichū q̄ meus erit de le.j.nisi ponat in vi ꝺditionis: q: cōditio semp restringit dispositionē.vt ibi patet z in pluribus locis. ¶Sz pone dico dono tibi oēs domos meas quas ihabito. mō ppter mo:talitatē fugerā in comitatu.et ibi mo:abar ad tempus pe stis an veniat in donatione illa domus comitat⁹.et dico q̄ nō:vt.l.j. §.habitare.j.de his q̄ dete.vel effu. nam vt aiūt verbū habito est fre
q̄entatiuū. z iō de rara habitatiōe z momētanea nō est itelligēdū.nō eni singula momēta habitationē faciūt.sz animi residētia.ar.j.de cōdi.z demō.l.si q̄s ita legauerit dū vro: mea nimirū si nō nulla ex aio extimāt.j.de capti.l.nihil.j.de pig.l.debito:.de here. insti.l. ex fctō.§. rerū aūt. ¶Sz q̄d si dixi dono tibi q̄q̄d hēo i bonis z bēo vsumfru. fo:malē.an video:r donare ꝺmoditatē ei⁹ videt q̄ nō.vt.j.de vsufr.le. l.j.q: illō qō nō est aptū esse de ꝓprietate.vtusuf.fo:malis nō ō: p:o p:ie de bonis meis sz nec p̄cise sit ex bona.ar.ꝺtra i.d.l. vro: patrui.
2 ¶†Sz an est differētia iter res z bona.z videt q̄ sic.q: bono .nomē magis significat ius q̄ co:p⁹ vel fctū.sz nomē rerū magis fctū.i.co: po:a q̄ fcti sunt demōstrare ꝺsueuit.vt.l.multū.ve vsufr.l. imo dic. vt
3 ibi no.¶†Sed pone dono tibi oia vtēsilia mea nūq̄d includunt cō munia z dico q̄ nō quia vnum ex simplicibus. i. alterū extremū non continet mixtum.de le.iij.l.hoc legatum.

Dne ius. Jn glo.hoc videt tibi etiā actiones.ex hoc videt q̄ si obligauero tibi oēs res meas: etiā noia debito:r videant obligata. Jdē si dono.z sic p sniam ofiscata sunt oia bona. ¶Bar. vt etiā noia cōtineant.p hoc facit.j.de pecul.l.quaz tuberonis.§.in peculio.de v̄b.sig.p:inceps bona. z C.de vsufru.l.j.z qō no.in spe.de fruc.z interesse.§.j. ver.sedo querit.z v̄.seq.Et p hoc ptz q̄ cōfiscatis
d bonis alicui⁹ debito:res liberant soluēdo fisco[d]. de quo per Dy.j.de solu.credito:.z in spe.de sol.z ob. §.nunc aliq̄d.ver.aliud querit.Bul.dicit hic q̄ ap pellatione rerū meaz nō cōtinent noia q̄ vendicari nō possunt.ergo mea nō sunt.l.quint⁹.§.argento.j. de aur.z argē.leg.b:euiter p:ia opi.est vera.sed Ly. hic nō app:obat.allego duas.ll.f.l.j.C.de vsufr.z.l. cū pupillus.j.rē pu.sal.so.facit.j.de iure fi.l.defert. §.j.z qō no.C.de here.acq̄.l.heredē mariti. qō not. p ista.q: o:itur dubitatio ex v̄bo meas: qō est dñij significatiuū.sed alia dubitatio o:it ex verbo qō est rerū distributiuū.vñ si fiat mētio mobiliū z imobiliū querit an cōp:ehēdant noia ista.qō nō cadit hic:sz determinat in.l.mouētium.p gl.z doc.j.de verb.sig. dixi in.l.j.C.si aduer.trāl. ¶Quer doc.si do alicui oia bona mea:vtrū ꝺtinent vasalli.dubitatio est
b q: istud verbū meū videt referri ad directū dominiū qō in eis nō habet.ptz ex no.in.l.si mino:.§.si seru⁹ j.de cuic.z.l.j.§.q̄ in perpetuū.si agervectig.z.l.iij.j. eo.Contrariū determinauit Guil.z Ly.post eū. q: dedisse vide:r ius qō habeo.j.de cōtrahē. empt.l.q̄ tabernas.C.de leg.vro: patrui.z pbat in.l.oia.§. cū ita.j.de leg.ij.z de heredi.instī.talem.§.fi. que est l.multum ad hoc notabilis. ¶Additio Bal.

Dne ius. Vide contra Guil. hic.l.j.C.de vsufr.et per Jac.de are.in.l.ad eū.de dona.et per Guil.in aut.hoc ius po:rectū.in fi.text, querit hic Guil.vt dixi.s.in.l.fi.precedente.

Im igitur. ¶No.arg.ab o:dine titulo:um.z
e sic p:io:itas tituli significat p:io:itatem esse.z ex hoc dicit Bar.fil.q⁹ testamētarius ofirmatus p:eferetur legitimo tuto:i ex o:dine
c titulo:um:q: confirmatio operatur fm naturam rei confirmate fm Bar.fil.

¶Additio Bal.

Im igitur. Jbi et bis primos no.ar.de o:dīe titu.

Umma itaq;. ¶Not.oēs in plurali poni p ois in singulari nūero.sed certe singularis numerus nō restringit dictiones ois.z iō dic q̄ oēs z ois idē est dicere. nō ob.rō glo. q: sensum hic spectamus non verba.

Umma. Jn glo.j.ibi.i. p:ima ſ vera. Jn ead.ibi. digna vel.i.p:ecipue z p:incipalis.z hec est etiā vera. Jn ea.glo.ibi.§.fi.ibi.nō erat appositum signū vniuersale collectiuū.nā cū apponit nō
d pōt fieri resultatio in singularitates. nā ad veritatē o:ationis cuius significatio sumit ex vniuerso req̄runt oia vera esse.j. de reb.dub.l. si is q̄ ducenta.§. vtrū.sed fallit illud ꝓpter absurdū intellectū q̄ resultaret. Jn ea.ibi ascriptitijs.isti deseruiūt agricultu re.tū lz faciant seruile ministeriū essentialiter liberi
e sunt:qō ptz:q: in legitimis actib⁹ admittunt vt liberi.vt no.insti.de iur.per.vñ si baro habet vasallos lz nō possint recedere a loco ex cōsuetudine illi⁹ vasallagij:tñ nō ꝓpterea sunt serui:sed debēt seruitiuz limitatum:z facit q: dñs nō posset eos alienare ad durio:em seruitutem.vt not.j.de fideicō.liber.iniustus.in glo.o:di.

1 Libertas dicitur esse tripler.
2 Bannit⁹ capt⁹ a familia nō pōt occidi p priuatos.

Ibertas. ¶No. hic q̄ tripler est libertas.i. intentionis: vt liberi arbitrij voluntas. itē operis.itē status.z de hac tertia libertate loquit hic. Est autē libertas plurimum posse in his q̄ decet posse. Nec li-

a ¶§. argēto. z ibidez vide bart.in.j.col. v̄. q̄ro aliqs donauit.z.d. Alex.d imo. in.l.j.j.si cert. pe.z do. abb. in.c.fi.de p:escrip.z.d.ale. d imo.in ꝓsil. clxxxv.in vlt. char.i.ij. pte.

b ¶Gñale.ad de Frā.arc.i l.j.j. de acq̄r. pos. i. iij. col. ver. ad sedm. z qō ibi dixi i apost.z Fel. in.c.relatum. circa medi.ij. col.de offi.de lega.z do.pe. phi.co:.in cō sil.xx.inci.vide. in lfa o.i iij.parte.

c ¶Verbū p tinere. d quo v̄bo vide fel. in rub:. de re scrip.z qō ibi dixi in apost. z Fel. etiā i ca.inter dilectos. de fide instr.z do.pe. phi.co:.i ꝓsil. clxxxviij. ici. q:.in lfa g.in iij.pte.z Frā. arc.in.l.cētu rio.j.de vul.z pu.in vlt.col.

d ¶Fisco.ad de eundē.ō. i l.fi.d ꝓsti.ꝓn cip.circa fi,

e ¶Titulo:ū. Vide. domi. alex.de imo.i rub.j.si certū pcta.

Universidad de Deusto
Biblioteca

bertas:q; est de iure naturali p;esumit̄.nisi contra-
rium p;betur.⁊ q; iuramentū fidelitatis ⁊ fidelitas
ipsa quedam seruitus est.vt.j.de vsufruc.l.si cuius.
Ff.j.in glo.o;di.cōstatq; nemo est alterius homo vl̄
fidelis nisi hoc esse p;betur.⁊ p;batur esse. p;obo qō
debeat esse.⁊ adde qō not.instī.de iure perso. Item
q; dicitur hic q; captus nō debet occidi. dicit Jac.
de are.q; bānitus † captus a familia non potest oc-
cidi per p;iuatos.q; respublica est in possessione.et
q; via o;dinaria per publicam captur̄ excludit ex-
trao;dinariam ⁊ p;iuatam.⁊ q; melio; est conditio
p;euenientis.⁊ ideo consanguinei venenantes ban
nitum in carcere ne vituperentur si suspendātur.te-
nent̄ de paricidio⁹.hoc tenet Cy.⁊ Ja.de are. Alij
dicunt contra.j.de acquir.re. do.l. in laqueum. per
Dy.tene q; si est captus per aliquos p;iuatos pōt
occidi statuto permittente occidi bannitum.alʒ nō
C.de male.l.fi.sed si est aptus per p;etorem stat im
p;iuatus perdit ius occidendi.quia publica autori
tas p;eferetur p;iuate.simile dicitur q; publica vor
p;eferetur p;iuate.j.de bere.instit.l. testamento dñi.
¶ Sed quid si non est captus:sed citatus. dum ad
p;etorem vadit occiditur. Respondeo si iaz se rep̄-
sentauit.⁊ est sub oculis p;etoris nō potest occidi.
nā cū non est verisimile q; p;eto; p;mittat eum rece-
dere o; haberi p capto.⁊ ita iudicauit do. Odofr.
florentie. Si autē nondū peruenit ad p;etorem oc-
cidi pōt:nisi ei data sit securitas.⁊ de ea cōstet occi-
deti.iuxta no.de publ.iudi.l.is q; reus.⁊ facit quod
no.iij.q.ir.c.hortamur.⁊ forte eoipso qō est sic cita-
tus q; necesse habet cōparere:videtur data sibi secu
ritas.arg.j.de iudi.l.ij.§.ei quoq;.q; nō debet sub
p;etextu p;eceptī p;etoris decipi.ar.in.l.j.C.ō bis
qui ve.eta.impe.Sed hoc nō affirmo: q; glo.videt̄
velle q; detur sibi securitas q̄ est quedā interlocuto-
ria iudicis:q̄ causa cognita op; fieri.⁊ ideo caueat
sibi:q; cōparens sine securitate posset puniri de cri
mine p;io quo reperit̄ in bāno:⁊ occidi a quocūq;.⁊
ab alio bānito:q; in pluribus delinquētibus vnus
aliū deserēs p;emiat̄.⁊ nō punit̄. Itē q; nō attendi
tur interesse patiētis: s; publicū interesse:vt.j.ad.l.
iul.de ambi.l.j.⁊.j.de cu.reo.in eos. in fi.⁊.j.ad fill̄.
l.si in grāui.§.hi quoq;.⁊ hoc verum nisi ius occidē
di beneficiū datū sit.puta dicit statutū q; liceat be-
redi facere vindictā patris. nā si bānitus est:tunc ei
non licet:q; beneficiū perdidit p bannū.de capi.di-
minu.l.amissione.§.j.de hoc.j.solu.matri.l.cum mu
lier.⁊ ibi videre poteris si placet.

a De parici
dio.Adde se
li.in.c.cuz iu
ramēto. in fi.
de homi.

b Offendi.
vide bar.refe
rentē Dy.in
l.ij.C.ad.l.cor
ne.de sic. vbi
no.hic dispu
tat ⁊ vide fel.
in.c.cū iura
mento. ad fi.
in ver.vtrū i-
pune. de ho-
mi.⁊ idē dic ō
bānito q; to-
lerat̄ in ciui
tate:q; offen-
di nō pōt cuz
dispensatū vi
deat̄.vt p;a
feli.in.c. sicut
iudei.in p;ic.
ij.col.in glo.i
verb. p;atis.
post p;ic.ver.
de iudeis.

c Inuentio-
nis. Sed nū
quid hoc dic
tum locū ha
beat q̄ statu
tum dicit q; i
uentus cū ar-
mis puniat̄ i
x.lib. aliq; di
cunt q; nō:vt
Bar.⁊ Alex.
in.l.ij. nera-
tius.j.ō acq̄.
pos.⁊ bart.in
l.j.in p;i. vbi
etiā p; alex.c.
titu.⁊ pau.de
cas.bar.⁊ idē
bal.in.l. item
lapilli. de re.
diui. et in.l.q̄
seruū.vbi per
ang.⁊ aler.de
ꝟb.ob. Ang.
ꝟo vt refert.d
alexā. in.d.§. b
neratī⁹.alr di
cit q; sufficit
inuentū con-
uinci p;batio
nibus. tamē
Jo.ō imo.di
cit fuari opi.
bar.in p;act.
sed Ludo.in
d.§.neratius
tz opi.ang.q;
etiā alr loq̄t i
l.nec in ea.§.
ius occidēdi.
de adul. si ꝟo
statutū dispo
nat q; dep;e-

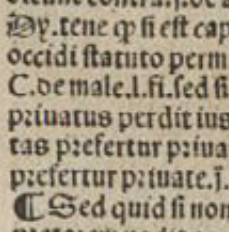

Ibertas. In.glo. diffe-
runt.in fi. dic
q; fm ius naturale p;imeuz oēs
hoīes erant liberi. Libertas aūt
consistit in explicatione quoꝝli-
libet actuū possibiliū.nam circa
impossibilia vel illicita nō versatur
libertas.l.fi.C.de sen.pas.⁊ ita nō seruat̄ circa pbi-
bita iuregen.vel ciuili.⁊ ille pōt esse alī intellect⁹.

Seruī. Inducitur in arg.ad fi. Primo q; si
statutum permittat bona rebellium
occupari.intelligitur q; fiant p;imi occupantis et
non possunt ei auferri.facit.j.de acqui.re.do.l. in la
queum. Secundo inducitur in arg.q; postq; bāni-
tus est captus a familia non potest impune offendi⁹:
q; cū per hoc sit in fortiam cōis positus ipsa respu-
blica videtur occupasse.⁊ ideo etiam si potestas ca-
piens talē bānitū occideret eū nō per viā iuris: sed
p viā facti videretur q; deberet puniri fm Jaco.de
are. Dy.tenet contrariuz in.l.in laqueum.j.de acq̄.
re.do.opi. Jac.plus placet. Cy. ⁊ ita cōmuniter te-
netur.facit.l.fi.C.de mal.⁊ ma.fm quosdam. tamen
mihi videtur q; nihil faciat:q; ibi nunq; licuerat ab
initio occidere:hic sic.

¶ Additio Bal.

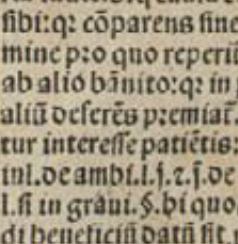

Ibertas. Ibi q; vi.scz
iuregētiū.b.
Ibi aut iur̄.s.ciuili.B. Ibi nec
occidere an pēdēte qōne nullita
tis bāni possit bānit⁹ occidi.dic
vt no.dy.de acq̄.pos.si seru⁹.nec
ob.l.si q;s filio.§.pe.q; ꝑ quo ad
excusationē delinquentis. Ibi quo ad ius testandi.
⁊ intellige dictū Dy.postq; si snīa esset aliqua trāsis
set in rem iudicatā. An aūt bānitus captus a fami-
lia possit occidi.dic q; sic.in.l.in laqueū.de acq̄.rerū
do. Ja.de are. disputat p;tra.⁊ melⁱ⁹.p quo facit.C.
de ope.lib.l.fi.cū iura sint equalia melio; est ꝺditio
p;euenientis.de nora.si q;s a multis. Itē q; obligat⁹
est curie p p;ius.ergo ⁊c.j.loca.l.in opis. Item p re
meditū o;dinariū cessat extrao;.⁊ facit.C.de malefi.
⁊ mathe.l.quicūq;.de hoc hic p Cy.in addi.bal. In
glo.j.ibi facere qō vult inspecto iure ciuili. Bal. Ibi
nisi vt.i.facto.secus si p cōtractus.bal. Ibi aut iure
quolibet.l.quā tuberonis.j. Bal. Ibi liberū ⁊c.⁊ fz
hoc diffinit libertas liberoz nō libertas seruorum.

Et seruorum. Nota quomodo
liber homo pōt
se vendere. ¶ Additio Bal.

Et seruorum. Ibi cōditio.i. onus sta-
tus. Ibi ante.xx.not.hic
q; facilius q;s alienat se q; sua.⁊ vide Cy.in auē. in-
gressi.⁊ dic vt ibi. Bal. In glo.j. in fi.⁊ sic quo ad of
ficia est differētia in seruis. Bal. In glo.ij.ibi: gra-
tia participādi. Mo.q̄d significēt ista ꝟba ad parti-
pandū facit p statutis dicētib⁹ si q;s iuerit ad insul-
tandū:vl̄ si q;s iuerit ad castrū capiēdū ⁊ filia. Bal.
☞ Spurij dicuntur ingenui.

2 Mulieres p;egnātes p;it bāniri⁹ de ciuitate expelli.
3 Inspiciendū est tps qō pdest innocenti.
+ Tēpus nō est determinatū qñ aliq̄d est certum.
5 Mulier p;egnās ꝟ excōicetur:tamen partus non
est excōmunicatus.

1 Ingenui. ¶ Mo.q; etiā spurij † sunt in- ꝺ
2 genui. Itē no.q; mulieres † ēt
p;egnātes p;it bāniri⁹ ⁊ expelli de ciuitate.j.e.l.ipe-
3 rato;.la.ij. Itē no.q; inspicit̄ tēpus † qō pdest in-
nocēti.⁊ nō tēpus qō nocet. Ulterius no.q; qñ cer-
4 tum tēpus † nō est determinatū:ita pdest medium
tēpus sicut quodlibet extremoꝝ. ¶ † Ultio no.hic
5 q; ꝟ mulier grauida excōicetur.tñ partus non est
excōicatus:q; matris exilium nō nocet partui.

¶ Additio Bal.

Ingenui. Ibi ancilla facta p ingratitudi
nem. Ibi expulsiua.no.q; ꝟ bā-
niatur mulier p;egnās:tū part⁹ nō est in bāno.facit
j.eo.l.iperato;. Bal. ¶ Mo.bannitū dici expulsum
de ciuitate.s.localiter⁊ significative.i.de ciuilitate.
Adde qō dixi in cōsti.oēm.§.hic autē tria.ō.eo.ibi
vel saltim.ibi medio. ¶ Mo.q; medium non regula
tur hic per extrema.

Et seruorum. Ibi q; calamitas mīs
nō nocet.rō illi⁹ ꝟ.⁊ cō-
trario ibi ex hoc pōt esse illatio et rñsio. ¶ In glo.
no.quattuo; ibi p;cipit:si hoc est tertiū. ergo nō in-
cludebat̄ sub scō.⁊ sic facit q; aliud est si statutū di
cit si q;s ceperit.aliud si dixerit inuenerit: puta si sta
tutum dicit q; inuctus ludere in eccl̄ia puniat̄ in cē
tum.certe nō req̄rit̄ q; sit cōsummat⁹ actus capture
c sed actus inuctionis. In gl.quasi dicat hic Cy.q;
delictū parentū nunq; sit imediata cā pene co;po-
lis in filios.vñ bāna q; dant̄ nascituris nō ꝓcedunt
fm rationē:q; nō sunt in rerū natura nec esse p;it in-
grati.C.de inoffi.testa.si q;s in suo.§.legis autē. In
ea.ibi.iustum.i.verū.ista sunt cōuertibilia loquēdo
de vera iustitia.veritas eiī est minister iustitie.

Ibertini. ¶ Nota q; idem est iu-
stum ⁊ verū fm vnaz ex-
positionē.veritas eiī est mater iustitie⁹.
d
¶ Additio Bal.

Ibertini. In glo. in p;in.ar.q;
si datū est alicui arbi
triū p;nunciandi:dūmodo iuste qō intel-
ligat̄.i.dūmodo sequat̄ veritatē. Bal.

¶ Additio lecture vacātis in.l.q̄ in vtero.

Ei in vtero. Nota.q. de lupa q̄
hic formak. vide.j.
lo.l.sed addes de adul.§.si q;s. Bal. ad hāc
l. vide Ja.ad trebel.fz ⁊ si.⁊ de lib.⁊ postli. titi⁹.§.j.
Ibi custodit̄:q; natus fingit̄. Nec est fictio siue p;i
nilegiū.idē persona nō egredit̄ vt statim dicet. B.
In gl.j.ibi deficit rō.q; sic se ꝰ fo;ma dispositiōis.

⁊ facit

Universidad de Deusto

facit ad.l.j.ad tertul.l.fi.§.fi mater.ver.quid si cū pregnans. & de ope.libert.l.qui libertinus.§.post.&.j.de mi. etiā. cl.ñ.bal. in glo.ff.ibi.§.qui autē.illa cōcordat. Ibi posthumus. Solu. existens in vtero cōsequitur cōmodum qō natus potest percipere:vt hic.sed cōmodum qō natus capere non posset non consequitur:vt ibi.vel dic q ibi non sit in posthumo:q: nondū heres erat.nam non fit in natos antecq̄ sit heres. C.de collatio.l. posthumo.&.l.fi maritus.ibi in.l.falci.Solu.vt ibi.Ibi.l.fina. concor:vt ibi.

1 ¶ Grāmatica mala non vitiat instrumentum.

2 Error in causa facti ambigui non potest corrigi nisi de māda to iudicis.

3 Instrumentū directe & indirecte reprobaī per duos testes.

4 Dies & hora in instrumentis debent poni.

5 Error omissionis minor est q̄ cōmissionis.

6 Mercatores & cāpsores an possint officere publicas scripturas

7 Pactū an valeat q̄ credatur scripture private.

8 Cancellatio forme habet vim suc forme.

a **Operator.** Vitium latinitatis non officit instro⁴. ¶ Et sic no.q̄ mala grāmatica nō vitiat scripturam etiaz si certum fit q̄ fit mala grāmatica:ſz in dubio ratio recti sermonis est obseruāda.j.de aur.& arg.

1 leg.l. plautius. ¶ † Et no.qō non dicīt instrumentū vitupera tum:ſz in latinitate sit defectus.fallit in līis apostolicis:q: mala latinitas vitiat eas.vt extra de rescrip.c.ad audientiam.qō dic.vt no.xxxv.q.ii.c.apostolice.Et ibi facit glo.differentiam inter rescripta & priuilegia.& no.q̄ non dicīt falsa latinitas: ſz defit verbū oratione perficiēs.q: subaudīt.C.de fideicō.l.verbum volo.&.C.de herc.instit.l.j.sufficit tñ q̄ sit perfecta oratio mentalis.& q̄ in mente sit verbū principale.i.quo posito ponīt orationis perfectio:q: virtus humanorū actuū non stat in uno modico attramento:sed in eo qō maxime est homo.s.in mente hominis.vt.j.de pac.l.iurisgen.§.pactorū.tñ nō credo q̄ mala orthographia.i.mala cōscriptio lrarum vitiet.arg j.de ma.te.l. habebat:q: non est mala latinitas.ſz orthographia sit pars grāmatice:q: est ars recte scribendi.ergo prima lectura glo.est intelligēda in mala latinitate. ¶ Sed nunq̄d notarius pōt hoc ex officio sue artis corrigere sine iussu magistratꝰ. Rñdeo sic. q: facit officij sui debitum & neminē ledit.& q: idez facit ipse qō lex.nā ſz ipse non corrigeret:tamē lex ipsa corrigit & reducit ad bone grāmatice intellectum.Itē nec iudex posset in cōtrariam pendere sententiā.frustra ergo aditur pretor prō eo qō necesse est esse.argu.de condi.instit.l.q̄ sub conditione.§.fi.&.C.de thesau.l.j.lib.x. ¶ Secūda lectura est qñ erratur in substantia vel qualitate substantiali:vt q: scribitur seruus vbi debuit scribere liber.Et sm hoc habes q̄ error scripture nō nocet:& hoc verum ꝓbato errore:sed in dubio standum instro.C.de ꝓba.l.cū pōcibus.Pone ergo q̄ tabellio sic dicit.Petrus sanus corpore ſz mente languens cōsiderans mortis periculū volens decedere testarꝰ fecit testamentū in quo &c.querīt nunq̄d istud instrumentū valeat.& videī q̄ non.nisi ꝓbetur q̄ testator erat sanus

b mente[b]:q: scriptura dicit mente languens.Ju cōtrarium videī q: manifeste apparet q̄ error in eo qō dicit mēte languens: cū statum sequat cōsiderans &c.& istud est verius:q: ipse sui errorem precedentē per sequētia corrixisse videtur. arg.j.de manu. testa.l.stichus. ¶ Itē pone q̄ notarius rusticanꝰ sic ait.Martinus volens decedere testatus fecit hunc codicillū in quo.T. suū heredē vniuersalē instituit ac fecit.nunq̄d q: errauit in hoc verbo codicillum vitiatur actus.& dico q̄ non.q: potius valet qō apte sentit q̄ vitiet qō pfert inepte.vt no.j.de reg.iur.l.si librarius.C.de testa.l.testamentū. ¶ Sed an poterit corrigere ꝓprio motu sine iussu magistratus:puto q̄ sic:q: error est notorius & notorius equiparatur sententie:q: ille est ordinarius in officio suo.cum enim ipse veritatis sit auctor potest emendare scripturam suam presertim si concordat emendatio cum ptocollo.& cum ratione iuris.& verisimilitudine facti: quia cū hoc totum redigat postea ad examen boni virī.id est iudicis. vt.l. continuus.§.cum ita.de vero.oblig.Bonus vir cōcordando se cum ratione dz habere ratū id cui lux veritatis assistit.arg.j. de testi.l.ob carmen.§.fi.Item posito q̄ esset necessariū mādatum pretoris.puto q̄ pōt hoc mādare nemine citato.q: est pūctus iuris.& de iure.nō facti.etsi veritas apparēs est ꝓbatio ꝓbata.nō probatio ꝓbanda.& ideo nō indiget discussione seu disceptatiōe fori. Nihil ei pōt allegari cōtra.qñ veritas est notoria.Et hoc tenet Ly.erpsse.j.de adopt.l.nā ita. Dy.in addi. ar.no.p Jnno.de osue.cū inter vos.in fi ¶ Item quidā notarius rusticus dixit q̄.A.reliqt tritio centū p̄ sua falcidia.nescīt eni pferre falcidia.nunq̄d videī pferre falcidiā.Item alius notarꝰ dixit.q̄ mulier renūciauit bñficio valeriani.nescīt enī

ꝓferre velleiani.nam sepe imperiti notarij multas cōmittunt, ineptitudines.que tñ nō nocēt:vt hic.et.d.l.fi librarius.& C.de testis.l.error.et hic in errore patēti. ¶ Sed q̄d in errore latenti.vt in exēplo glo. q: debuit scribere liber.& scripsit seruus. nūquid poterit illū errorē corrigere ꝓpria autoritate. dicunt doc. ex quo cōpleuit instrumentū & reddidit ipsum pti in forma pubblica et solēni q̄ non pōt corrigere suū errorē nisi iudicis mandato & error ꝓbato.& hoc triplici rōe. Primo q: cā facti pertinet ad iudicis examē.ſz tabellio nō est iudex.maxīe i cā sui erroris Itē q: reqrīt ptis citatio.& notarius nō habet autoritatē citādi facit qō no.C.de testamentis.l. hac cōsultissima.§.penul.C. de li.cā.l.iubemus.Secō q: tabellio iunctus est officio suo cuz fecerit id qō est extremū officij sui.s.reddere instrumentū. Tertio q: instrumentū redditū ꝓsumīt verū.ergo qō mutat ꝓsumīt falsum p locū a cōtrarijs.sic in teste.in auc.de testi.§.quia vero.

a ¶ Instrumē to adde feli. i c.ex literis. ō fi. instru. i.ij. col. ver. post casus.

¶ Et no.q̄ potis ꝓsumīt diuersitas tpis vel loci q̄ ꝓsumat instrumentū falsum.vt no.j.de pac.l.iurisgentiū. C.qō fere. Item si posset infringere suaz scripturā sic variando, ergo tollere ius partis.q: nec prima scriptura nec secūda teneret.vt.j. de testi. l.q̄ falsa aut varia. Itē aut prima scriptura est vera.et tūc debet stare i ꝓpria solēnitate.aut nō.ergo notarius delinqt i officio. ergo et postea nō creditī.vt no.j.de edē.si q̄s er argētarijs.§.j.de boc no.in data.lib.vj.per Jo.an. Qñ autē ꝓtor iubet iussus ꝓtoris

2 habeī ꝓ veritate.j.de re.iur.l.res iudicata. Concludo † ergo q̄ error in facti ambigui cā nō possit corrigi nisi de mādato iudicis cōpetentis et oblato libello sup correctiōe erroris. ꝓbato error.& hoc tenet spe.de instru. edi.§.instrumentū.ver.sed nunq̄d.& Ja.de bel.in auc.de equa.do.§.j.et Guil. de cu. hic.& Ly. Sed pone libellus est oblatus sup correctiōe erroris: cōparuit notarius et cōfiteī se errasse.nunq̄d stabit sue cōfessioni. et videī q̄ sic:q: ptes elegerūt cū:vt ei starēt.j.de dote prelc.l. theo pōpus.et q:verbo notarij est credendū vt no.j.q.vij.cōuenientibus.sed illud verū in eo q̄ scriptura loquit nō in eo q̄ ipse nuda voce loquit.vt no.C.de fal.l.si q̄s decurio.verba enī scripture nō censent verba notarij:sed ptiū ambarū.de verb.ob.l.scienduī in glo.Jn cōtrariū q: est ius quesitū parti.ar.j.quēad.seruiamit.l.fi partē.&.l.si cui.in fi.ff.de ser.Et q: cōmissio partiū itel- d ligit de primo actu.de ver.sig.boues.§.hoc sermone.et sic nō videī sibi cōmissum q̄ corrigat:sed semel dūtaxat. facit de arbi.l. si arbiter. ¶ Sed q̄d si vltra notariū est vnus testis idē probās an sufficit.et videī q̄ sic:q: notarius est vn⁹ testis de te.l.domitius C.qui testa.fa.pos.l.hac cōsultissima. §.si.et habet cōtestē.ergo sunt duo testes.et hoc verū nisi sint plures testes q̄ q̄ requirantur ad substantiā actus:q: tūc similiter requirunt ad ꝓbationē errōris.de leg.ij.l.cū ꝓponeret. Jn contrariū videī.nā in hoc libello ipse notarius est reus.ergo no pōt esse testis. Itē cōtra prōpriam scripturā non potest testificari. C. de non nume. pecu. l. gñaliter in fi.et hoc est verius.q̄quid dicat bar.in.d.l. si librarius. Sed an poterit deferri sacramentū in defectū probatiōis super illa cā erroris videtur q̄ sic.ex regula generali. l. in bone fidei.nā nos sumus in bonefidei iudicio:q: mādatum est bone fidei:sed notarius cōuenitur ratione mandati vt no. j. de eden. l.prētor.§.j.et in auc.de tabel.§.nos ergo &c.Jn contrarium videtur:quia non standum confessioni notarij. ergo ad quid defertur sacramentum nisi dicat inter ipsas partes principales. Sz puto non deferri:quia cum in contrarium sit scriptura non debemus deferre sacramentum ex minus valida ꝓba arg.notatorum.C.qui et aduersus quos.l.j. Requiro ergo claram prōbationem.et si notarius esset mortuus. adhuc requiro clariorē iuxta no.insti.de inuti.stipu.§.Item verborū.et.l.j.in fi. quēad mo.testa.aper.per.Bar. ¶ Et no.q̄ instrumentū directe et in

c directe reprobaī per duos testes[c].no. vt in regula pluralis locutio i mercurialibus.per Jo.an.i.infringīt tabellio: sed pars non pōt infringi nisi per aliā scripturā.vt.l.generaliter. sed prēsumptio legis potest infringi per duos testes. vt in. § .q̄ fere. ¶ Sed quid si notarius vult supplere quod dicit omissum in facti cā.et dico q̄ non potest nisi de mandato iudicis: q: etiam in omittendo est error et an sit erratū debet primo videri apud iudicem cōpetentē:vt dixi. ¶ Sed quid si vult corrigere instrumentum circa solēnitatem:puta circa diem. et consulē an poterit ꝓpria auctoritate.et si quidē apparet error:puta in inditiōe valet instrumentū.& inditio erronea nō nocet:quia trahīt adveritatem certi temporis.i.anni:mensis et diei. ergo et notarius potest:quia idem facit ipse quod lex.& hoc dico sequendo. Dy.

d qui.xiij. consilio consuluit q̄ licet inditionis omissio vitiet[d], tamen non vitiat si quid sit in eius computatione erratum. Alij dicunt non valere: quia si est erratum q̄ inditio non est posita:vt debuit poni. Sed opinio.Dy. verior est. nam maior est defectus omissionis q̄ erroris. de li.et po.l.titius. §.j. iuncta.l.gallus.§.in omnibus. Si vero error dici non apparet:tūc

b Mēte ad de oino.d.pe. phi.cor. i cōsil. celxj. icip. de duobus in litera.r.i. iiij. parte.

c Testes an & qñ:ꝛp quot testes instrumētum repro bari possit. Glde feli.i.c. cū Jo.in.viij. col.ver. i glo. in ver.instrumēta. de fi. instru.

d Citiet ad de. do. Pe. phi. cor. i cōsi. xciij. incip. q: p totū.& in cō sil.cxvij. incipi.plz. i lra. f. in. iiij. parte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nō potest corrigi nisi autore iudice. et maxime in facto remoto nam nedum indiuiduum tpis.i.dies.sed etiā tpis.i.dies ⁊ annus.vt no.ī.de diuer.prescrip.l.in tpe:q; facile excidūt de memoria.vt extra de accu.c.qualiter.p Inn.⁊.ī. de pba.l.census.

4 ⁊.ī.de fur.l.quidā tabularū.in fi. ¶ Et no.q; dies † ⁊ hora[a] debet poni in instrumēto.qñ rōne solius diei siue horę. pōt nasci dubitatio circa id qđ fit.vt no.in.c.si eo tpe.de elec.in nouella. lib.vj. ¶ Et no.q; rōne horę vnū instrm̄ ōr prius altero.de sol. l.si ex pluribus causis.§.fi.⁊ ibi glo.or.quā raro alibi reperies fm Bar.raffi.⁊ no.de duplici die.ī.de edē.l.j.§.editiōes. ¶ Itē no.q; alius est tenor cōtractus:alius solēnitas instrī: vt dies: testes:⁊ signū tabellionis. ¶ No.etiā q; si duo notarii sunt simul adhibiti.⁊ vnus officio priuat⁹ valet tñ vtriusq; instrumentum propter illū notariū q; est antīcus.ī de edē.l.si q̄s ex argentariis.§.cogēt.ver.q̄d em̄.qđ est not. Et sic habes q; vtilis ꝑsona p inutilē nō vitiat. qđ facit ad multa. ¶ Sed numq̄d in cōtractu in scriptis pōt corrigi error mādato iudicis. vidē q; nō.q: illa noua scriptura nō esset eiusdē speciei: nec officeret cōtractū in scriptis:sed nūcupatiuū.ad hoc facit qđ no. Bart.de lib.⁊ posth.l.gallus.§.idē credendū. Jn cōtrariū facit.d.l.cum ꝓponeret.de leg.ij.sed certe ibi nō valet vi scripture:sed vi alterius ꝓbationis. Sed q̄d si notari⁹ errauit in finib⁹ vel in alijs circūstantijs. Rñdeo er predictis habes regulā de quocūq; errore. Sed q̄d si notari⁹ vult declarando addere:puta dixit tpe dñi Gregorij pape.⁊ nō dixit.rj.q̄ mō est.an poterit addendo declarare.rj.⁊ videt q; sic.arg.de testi.l.heredes palaz.§.sed si notā. Sed ibi loquit in dño.hic in scriba.tñ credo q; possit cuz er anno scripto in instrō pōt cōprehendi quot⁹ esset papa.arg. C.de fideicō.l.verbū volo. Sed numq̄d p vnū instrm̄ ꝓbatur error alterius.si sunt scripta manu eiusdē.⁊ videt q; sic.vt.l. sempro⁹.de leg.ij.sed ibi loquit in scriptura testatoris q̄ caret oī suspitione falsitatis.secus ergo videt in scriptura notarij.C.de fide instru.l.scripture.si est repugnātia.neutra valet.sed si i vna est plus q; in altera:aut illud plus pōt reduci ad min⁹.vt i summis.⁊ valet de minori summa.ar.de arb.l.dīē.§.si plures. Aut nō pōt reduci.vt q: vna scriptura est plenior q; altera.q: continet plura capitula.⁊ tunc plenioris scripture stabo.arg.ī.de here.instī.l.si ita scriptū fuerit titius.nam vna scriptura supplet ꝑ alterā.vt.ī.de eden.l.si q̄s ex argētarijs.§.si initiū.tabularuz.et no.q; qñq; variatio nō est variatio:vt cū mutat stilus scribēdi in persona primavel tertia.vt extra de cōuer.cōiug.c.dudū.sed

b quid si vnum instrumentū est ꝓtocolli.aliud est exemplī⁹.et variant.dic stari originali:vt in aut.si quis in aliquo documēto.C.de eden. ¶ Sed qualiter ꝓbatur error. Rñd.vt in.C.de erro.aduo.l.errores.sed si cēt erratū in vno capīo nec liquet error:an nocet in altero.⁊ dico q; non.⁊ q̄ sunt diuersa capitula. dic de hereti.fraternitatis.per Inno.de lib.le.aurelius.§.idez quesijt.per Bar. ¶ Itē quomodo cognoscit originale ab exēplo.dic vt dicta.l.sempronius.per Bart. Item cassato principali:an capitula sint cassata.dico q; sic eoipō.vt.l.si patronus. §.ij.ī.si quid in frau.pa.⁊ ibi glo.nota. Item an instrumentum potest confici super eo qđ iuris est sicut super eo qđ est facti.videtur q; non.q: notitia notarij debet esse per eūdem sensum: p quem est notitia testis.sed iura non sunt in sensu.vt ait Inno. de testi.cum causam. Jn cōtrarium videt:q: notarius conficit instrumentū ingenuitatis.vt hic.⁊ instī.de inge.in fi.⁊ dixi.C. de rei vendi.l.cū super veteri. Sol.de iure cōficit in consequentiam facti:⁊ prout de facto percipit. ¶ Et no.q; error † omissionis minor est q; error cōmissionis.vt.l.si mora.ī. sol.ma:arg. ī.de vsufr.l.si cuius.§.de preteritis. ¶ Ulteri⁹ no.q; illi debet reddi instrm̄ ad cuius cautelaz fit.vt not.ī.de edē.l.prētor.§.j. ⁊ ipe debet soluere tabellioni.C.de eroga.mili.anno.cum sepe. lib.xij. Item an notarius qui per imperitiam errauit teneatur ad interesse partis.dic q; sic.C.ō magistra.cōuc.l.fi. ¶ An notarius qui roganit instrm̄ fm cōsilium sapientis dictaū. possit ipsum extendere in facto.dic q; non:sed in iure potest ordinare.ita q; de iure valeat.de leg.j.l.hmōi.in prin.de here.instī.l.illa institutio.⁊ sic clausula de consilio sapiētis sonat in ius: nō in factū. Itē ⁊ sine illa clausula semp notari⁹ videt rogat⁹ vt legitime officiat instrm̄ in forma cōi.C.de fi.instr.l.fi.⁊ q: presumit solenniter rogatus.ideo presumit solēnitas in instrumētis.vt no.C.de vsur.l.j. Itē scribentes presumunt magis cautelosi et magis sapientes.et vide in spe.de instru.edi.§.instrm. ver. q̄d

6 si a contrahentib⁹. ¶ † An mercatores vel cāpsores cōficiant publicas scripturas.dic q; nō.ī.de eden.l. quedā mulier.§.nūmularios.in glo. ¶ † Sed an valet pactuz q; credat scripture

7 priuate.dicit Inno.q; nō.q: est indiscretū.i.sine causa lege approbata.vt no. Inno.extra de fi.instr.cū.p.tabellio.⁊ adde qđ no.in.l.fi.de preto.stipu.p Bar. ¶ Sed an creditur scripture massarij cōis.dic q; nō.nisi notarius scribat.C.de puc.fi.debi.

a ¶ Dies ⁊ hora.vide feli.in c.si scripturā, de fi.instr.circa me. iij.col. ver.itē requiritur dies.⁊ ad fi.in ver.item addō q; hora,

b ¶ Exemplā. Adde feli.in c.pastor:alis. col.ij.vsi.amplia.ij.ī fi.v. de iud. q; magis stat ꝓtocollo. q; exēplo ide extracto.⁊ adde eū in.c.qñi.in.v. col.v. no.vij. de pba,

c ¶ In cancellando. Adde feli.in.c.ex literis. in fi.v. not.viij.de fi. instru,

l.ij.lib.x.nisi lex municipalis aliud statuat.vt.d.c.cū.p.q; Inn. ¶ Sed pone notarius infamis copiat scripturā de libro bon[i] notarij.⁊ ille bonus notari⁹ se subscribit.an sufficiat.⁊ vī q; sic nec q; hoc vī instrm̄ male cōscriptū.q: tota auctoritas instrī stat in subscriptione⁊ signo.arg.ī.de eden.l.si q̄s ex argētarijs.§.ij. ipam aut subscriptionē ⁊ signū cōmittere nō pōt:q: notarius nō pōt cōmittere alteri auctoritatem suā.in aut.de tabel.§.nos aūt.⁊ vide qđ not.in Spe.de instru.edi.§.instrm ergo.ver.sed nunq̄d videmus.⁊ ver.precedēti. ¶ Sed nunq̄d notari⁹ actoris cū abest pōt deputare alīū loco sui.dic q; nō: q: nō pōt hoc delegare.sed iudex er se pōt hoc facere.C.de spor.l.j.⁊ facit.ī.d offi.cōsul.l.j.de iure fis.l.in fraudē.§.quot.nam temere priuata auctoritate vsurpat qđ publica auctē cōcedit. ¶ Ultio q̄ro.pone q; error tabellionis est omissa legitima solēnitas. vt q: nō registrauit bannū seu in tabula.vt debuit. an vitiat bannū:ita q; nō censeat inter bānitos tabule.dic q; sic. vt no.C.de testi.l. ambiguitatē.p Bar.fil.⁊ adde qđ no.C.de fal.l.nec exēplum.

c Item q̄d si notari⁹ errauit in cācellādo. dic vt.l.j.⁊.l.fi.de his que in testa.delen.Sed an presumat ꝓ cancellatione sicut pro scriptura.dic vt no.ī.de pac.l.postq̄.⁊.ī.de mili.testa.l.in fraudem.p Bar. ¶ † Et no.q; cācellatio formis habet vim sue forme.sed cācellatio informis habet vim pacti.ergo si q̄s non pōt pacisci nō valet.⁊ facit.ī.de leg.j.l.hmōi.§.si cui.

8 Operator. Defectus instrumenti vel scripture nō preiudicat veritati.b.d.in gl.mos erat in fi. Adde.qđ no.insti. de inge.§.li.Extra no.ō: hic q; error scripture nō officit veritati qđ est verū si ostat de errore al's statur scripture autētice.C.de ꝓbationibus.l.cū precibus. ¶ Sz numq̄d tabellio qui errauit vel deficit scribendo instrumentum possit illud corrigere videt q; sic:q: nō debet error nocere.vt hic Item q: melius est q; ipse errorē suū corrigat q; ab alio corrigatur.vt in aut.vt fra.li.in pri.et in autētico.de nup.§.j.in fi. Ecōtra videt q; non:q: functus est officio suo.ar.ī.de iudicijs.l.iudex.dixerunt quidā. vt Alber.papiēn. aut vult corrigere inconuenienti. et pōt.aut er interuallo:et nō pōt.ar.ī.de ver.ob.l.j.circa prin.et in autentico.de equali.do.§. illud. Alij distinguunt. aut vult corrigere malā grammaticā et pōt. ī. de re iud. actoris verba.aut vult corrigere declarando verba obscura.vt quia dicebat per instrumentū forte.x.ꝓmissa:nec cōtinebat de qua moneta.⁊ tunc pōt:q: nil nouī facit ar.ī.de acqui.re.do.adeo.§. cū quis. Aut vult addere vel minuere. et tūc nō pōt:q: videt facere nouū instrumētū.ar.ō.de iusti.⁊ iure.l.ius ciuile.ī.de no.ope. nun.l.j.§.fi.de pacto.stip.l.j.§.fi.sed nouū instrumentū non pōt facere tabellio sine partiū requisitione.in aut.de ta.in prin. Quidā dicūt q; tabellio postq̄ restituit instrumentū partib⁹ nō pōt instrumentū declarare:q: functus est officio suo. vt.d.l.iudex.⁊ sequit Guil.sz videt q; possit.vt.l.heredes.§.sed si notā.ī.de testa.sed respondet q; ibi loquit de testatore qui nouū testamentū facere pōt multomagis declarare. sed tabellio non sine partiū voluntate. preterea tabellio equiparat testi.l.domitius. ff. de testa.sed testis non pōt in aut.de testi.§.q: vero. Itē q: non lz iudici igit nec testi vel tabellioni.ī. de appel.l. ab executore. ista videt ſnia verior.vt tabellio nō possit corrigere ꝛc.declarādo sed coram iudice probabit per testes vel alias ꝓbationes de errore ipsius ⁊ mādato iudicis.et tūc fiet correctio.et hoc videt sentire spe.sub rubrica.de instru.edi.§.instrumentū.ver.sed nūquid tenet tū ipse tabellio ad dānum restituēdū parti.si hoc sustinet ob hoc.ī.si mens.fal.mo.l.j.de ma.conue.l.fi.in. iij. lec. fm Guil. ¶ Uero vnū vt remittā.pone q; tabellio posuit annuz non cōuenientē inditioni.⁊ sic errauit an valet instrumētū. Itē si valet in quo ꝓsumit errātū. Dy.cōsuluit q; valebat instrumētū q: inditio nō erat totaliter omissa. facit.ī.de cōdi.et demō.l.nominatim.et ꝓsumit errātū in inditione quasi error in annis dñi esset latio:culpa. Itē non presumit quis errare in eo qđ est oībus notū:vt sunt anni dñi.indictiones aūt nō sunt oībus note. Ita cōsuluit Dy.in.xxvj.⁊.xlij.co.⁊ Bar.tractat.ī. de reg.iur. l.si librarius. Et qualr error ꝓbet.dic.ī.de leg.ij.cū ꝓponeret. facit.l.ij.C.de erro.aduo.C.de fal.nec exēplum. Bar.

¶ Additio Bal.

Operator. Tenor vel defectus instrī nō ꝓiudicat veritati.b.d.bal. Quot testibus error testatoris ꝓbetur.vide de leg.ij.cū ꝓponeretur.vide oīno.C.de falc.l.nec exēplum. Quot testib⁹ ꝓbet error scripture notarij q̄ cōfecit testm̄.vide in.l.j.ī.quēad. testa. ape.⁊ ꝓ Inn.de fide instr.cū Jo. An possit ꝓbari error in solēnitate q̄n ꝓbet in volūtate.vide. C.de bo.pos.fm tab. Bal. ad hāc.l.vide Dy.ī simili.in.xxvj.et.xxviij.cōsi.vide qđ no.in.l.scripturas.C.q̄ po.ī pig.ba.vide.C.ō fideiuss.l.fi.vide arch. ir. dist. si ad scripturas ⁊ Inn.de hereticis fraternitatis.⁊ de offi.dele.

cum in iure

Universidad de Deusto

cum in iure. Bal. In glo.j. in fi. vel alicere. pone casum liber hō scripsit in testo se esse seruū nūqd ledit ius ppter tenorē instī inique accepti. Certe nō. C. de libe. cā. l. nec frivolens. nā iniquus est q liber taliter efficiat seruus. Old. An aūt tabellio possit corrigere errorē dicat loquitur de errore partis et non potest
a corrigere: q: vbi est nimis actū et minus scriptum non errauit tabellio. ſz pars. ergo tabellio non pōt illud scribere de quo nō fuit rogatus. vt no. C. de test. arbi. Aut errauit tabellio vt q: est plus vel minus scriptum q dictum tunc subdistingue. aut constat q est erratū et in quo. et tūc pōt corrigere q: pars nō bz cām ꝺicendi. so. ma. l. doterz. Aut est erratū: sed in quo: vt q: discordat inditio ab annis dñi: et tunc refert: aut vult corrigere istū errorem ass redditum instrm pti. et pōt: q: lex ad plenū confidit de tabellione. C. de fal. vbi. Aut post. et tunc dicūt doct. q non pōt quasi functus sit officio suo. vt. l. iudex. tunc dic q aut substātia qōnis est in tpe: vt hypothecaria. et tūc nō possit corrigere nisi pbato errore. Aut non est vis in tpe nisi quo ad solennitatē instrumenti. et tunc pōt corrigere: q: aptare instrm: ita q ꝓ valeat de iure ptinet ad offm tabellionis. vt no. j. de hereti. fraternitatis. et si non aptauit aptare ꝺebet vt no. in fin. i. de le. j. serui electione. nō ob. l. iudex: q: aliud in suia: aliud hic. cū tabellio nō fungat officio suo: immo plene possit instrm reficere. C. de discus. l. ij. li. x. Aut nō ꝓstat q tabellio errauit. et tūc aut tu queris vtrū possit addere aliqd vel mutare. tnō pōt: q: ꝓsumit esse ita: vt tā scripsit. C. de pba. cū ꝓcibus. et interdū plus ꝺz qđ scriptū q qđ actū est. de vsu. le. si alij. et no. C. de fideius. cūvnū. Aut vult ✠bum dubium declarare: et pōt fm quosdā. vt in. §. si notā vnde tabellio
b verbū a se platum: obscure tū a pte pbatum pōt declarare fm istos. Alij distinguunt sic redditū instrm pti. et tunc non pōt aut nondū redditū. et tunc nō est suspitio q sit corruptū a pte: ideo
c pōt. c Tu dic. aut verbū est ita obscurū q non bz intellectū. et tūc pōt declarare sicut testis. extra ō testibus. cū clamor. aut bz intellectum. et tunc non reddidit parti instrm. et idē. aut reddidit et tūc aut vult declarare: vt ius ꝓsumit. et non pōt: q: ꝓsumptio ꝺria facit eius fidē vacillare: sed consona robor at eius fidē z vt. j. de testibus. ob cām. §. fi. Si ꝺō q instrm hoc nō valeat si discordat inditio ab annis ōnii. Primo ppter repugnantiaz. l. vbi repugnanta. Scō ppter inditionis carentiā: q: falsa et nulla idē sunt. Tertio q: in parte falsum. per. l. a ꝺuo quoꝝ alterū est necessario falsum. Quarto si nocet vituperio. ex. de cenſib⁹ cūvenerabilis. Ergo multo fortius euidēs defectus in solēnitatib⁹ l. si q̄s lega. de falsis. Quito si tabellio equiparat testi. ergo ꝛc. vt. l. q falsa velvaria. Sz rñdeo primo ad. l. vbi q hec repugnantia inducit ad cōclusiā ibi nō. Ad scām rñ. q due sunt indit. et talis indi. ar. j. de arbi. celsus. vñ instrm inceptū ōtinet inditionē est verū. et sic solēne. Ad tertiū rñ. q ō est falsum nō inofficiosum fm. l. erroneū. l. filius. §. sequēs qō. Sed qđ est difficilius pbare: an error ē partis: an tabellionis. ꝺic q partis. l. quotiēs. §. j. de here. instī. Sed an error pōt pbari p ꝓtractus. ꝺic q sic. vnū ex precedētib⁹ et sequentib⁹ cōiecturamus errorē in medio. no. de le. ij. ꝓquerent. C Sz anvbi. l. fingit plus dictū et minus scriptū tabellio poterit illud fictū scribere. ꝺic q nō: q: illud est iuris nō facti: et q: fictio est veritati ꝓtraria. ſz scriptura ꝺz esse cōsona veritati si notari⁹ errauit in nōie citationis. et iō iudex bānivit eū. vt cōtumacē: an teneat bānū. ꝺic q nō q: citat⁹ nō fuit cōtumax: q: nō debuit credere se citatū cū nō esset nomē suū ex pressum. de appel. exquisiti. Bal.

1 Cōsuetudo regniq primogenitus succedat nō intelligit in femina.

2 Masculinū an ꝺecipiat femininū in differētibus ratione.

3 Ex vbi loquitur discretine tunc masculinum nunq̄ ꝺecipiat femininum.

4 Magis fauet monasterio monialiū q̄ viroꝝ.

In multis. Ar. q consuetudo regni q primogenitus succedat nō intelligit in femina: q verū est si extat masculus alis intelligit de femina q: succedit in naturali dignitate licz nō in mera officiali auctoritate. tñ hic est secus q: officiū est sequela nature. et idez in comitissa et filiabus quib⁹ dignitas pcenit ex genere. vt no. C.
d de arbi. l. fi. C Et no. q masculinū nō cōcipit femininū indifferentibus rōne. et ideo statutū q nullus audiat ꝺ instrm nō cōcipit seminā vtentē beneficio veleiani q est propriū seruus. Sed si vellet opponere exceptionē i qua nō discrepat a masculo. puta q pactū sit nudū: tūc nō pōt: q: masculinū cōcipit femininuz in pari et eiusdē rationis. vt plene dixi. C. de ser. fu. l. quicūq. et est ter. C. de indi. vidu. l. fi. et facit qō no. in. c. j. de ele. in cle. j. de regu. iur. et qō no. Cy. in rubri. de procu. Item in differentibus consuetudine. masculinū nō concipit femininū: q: ea que differunt consuetudine evidēt natura differre. exemplū. Dicit statutum q nullus magnas ingrediat palaciū potestatis. nō cōprehendit mulierē: q: raro ꝺ accidit. et iura nō vident facta de raro contingentibus. ar. de vsuc. l. iusto. in prin. et §. de leg. l. nam ad ea. Item si masculinū et femininum differant in causa fina. C. ad l. iuliam. ma. l. quisquis. et facit quod no. in. l. j. C. de rapto. vir.
3 C † Item not. q vbicūq lex loquitur discretiue. i. per se de masculo. et per se de femina. tūc nūq masculinū cōcipit femininum: quia expressum facit cessare presumptum. l. si ita de libe. et posthu. et de hered. instī. l. clemens patronus. et adde qō not. in spec.
4 de procu. §. j. post principium. C † Item no. extra q ceteris paribus magis fauetur monasterio monialiū q̄ viroꝝ: quia monasterium monialiuz reputatur a iure locus magis pius et pauperior. vt not. Cyn. C. de dona. ante nup. l. cum multe in vltima q. quod tene menti.

a C Errorē de quo vide felī. in. c. ex lris ō fi. istr. vbi plene et not. et qō ibi natura ꝺixi in apostil.

C Additio Bal.

In multis. Vide qō not. C. de legibus princeps. Et hic plene prosequere in specu. de procuratori. §. post principi. vide Cyn. C. de dona. ante nuptias. l. cum multe. in vlti. questione.

1 Quis tenetur iuuare illum dominum contra aliuz a quo maius tenet beneficium.

2 Mixta per se denominantur ab extremo fortiori.

Queritur. Quod de pluribus participat ei magis accedit in quo magis participat. b. o. C Not. q potētio: qualitas vincit. Sic potentio: q̄litas. j. de contra. ben. emptio. l. si domus. Sic potentior. similitudo. vt no. l. ij. in princ. de dote prele. Sic potentior ratio de minor. i. emilius. de vsuc. pro dona. l. si virvxor. Sic frequentior conversatio. j. de verborum significa. l. maior e parte. Et est arg. q de illa parrochia quis intelligatur in qua plu-
1 rimum morat ur. ad muni. l. eius §. celsus. C † Itē et argu. q q̄s teneatur iuuare illū dominum contra alium a quo maius tenet
2 beneficium. C † Item not. q mixta que non habent medium esse per se denominantur ab extremo fortiori. et sic si est idē collegiū clericorum et laicorum dicetur hoc vel illud ex maiori numero. facit extra de loca. c. j. Quid si non apparet in quo magis incalescat. dicit Guil. stari dicto suo. et hoc est vtile vt sciam⁹ an possit esse testis etiam in testamēto: vel an succedat in feudo. vt no. §. de legi. l. de quibus. de hoc per Hostien. in summa. de testi. §. qui testes. C Item no. argumen. ex hac. l. quem dici partialem vel sequacem eius partis quam magis iuuat in guerra.

b C Prolatū obscure. de hō vide q domi. Alexā. in cō. cclvj. in fi. vj. col. in. v. vol.

c C Pōt et hō idē tz ꝺo. bar. soci. in cō filio reiij. inci. pō stātia mi. vō si. preterea cōfirmat in. j. pte.

1 Hermafroditus an succedere debet.

Queritur. In hermafrodito prevalet qō plus est. hoc dicit. Et per hanc legem determinatur questio. Dicit statutum q femina non succedat. quid in hermafrodito. hec. l. decidit. et est argumen. huius. l. q permutatio rei emphiteotice potest fieri ꝺomino irrequisito. secus est in venditione. quid ergo si permuto rem emphiteoticā valentem centuz cum re tua valente quinquaginta z pro restauratione superflui recipio pecuniam. vtrum in hoc contractu dominus erit requirendus si alterum prevalet: videtur illud cōsideranduz: sed quā do sunt equalia. vt in. q. formata. Guil. non decidit. Cyn. hic in lec. dicit q ratio huius legis est: quia pars trahit secum aliam rationem coniunctionis inseparate. secus vbi quelibet pars per se discerneretur: sed per hoc non percipio solutionem. et ideo debes scire q est casus questionis in ratiōe sui. C. de pac. inter empto. et vendito. l. cum te. facit. l. j. C. de re. permu.

C Additio. Bal.

Queritur. Dixtum vel promiscuū illi extremoꝝ applicatur de quo magis sapit. b. o. Bald. ibi prevalet quid si nullus prevalet ꝺic standum eius dicto: quia de conscientia sua agitur. vt hic p Guil. ad hoc allegat plures notabiles leges et precipue. facit de nup. l. vidue. Et hanc opinionem tenet Hostien. in summa de testamē. §. qui testes. nam scientie sue relinquendum est. et hoc est verum quando res est omnino dubia. nam tunc ad opinionem et gratificationem recurritur ceteris paribus. et not. j. de vsufruc. quotiens. de rescrip. duobus. lib. vj. et. c. penulti. de electio. fm Jo. cal. Bald. Sed quid si est infans qui non habet conscientiam ꝺic q expectabitur donec fuerit maior fm Guil. hoc est argumentum q perviam denunciationis non possit procedi contra infantem: quia non habet conscientiaz lesam. Bald. Quid in questione Guil. in furioso vbi non habet locum expec. vt. l. si finita. §. si cogitabis. Bald. Hec. l. allegatur ad questionē. Cōsuetudo est q si emphiteota permutat rem valentem centū cū re

Universidad de Deusto
Biblioteca

valente. xx. ℞ residuum recipit in pecunia: an soluat dño Guil. mouet hanc. q. hic ℞ non determinat: sed hec. l. videtur in ar. qđ ꝑualeat id quod plus est. Sed certe ff. l. loquitur qñ vnum trahit ad se aliud qđ non est in. q. ista fm Cy. dñs Cy. videt sentire ꝙ quatenus ꝓz ꝓformitatē cū ꝓmutatione non soluat: sed quatenus cum venditione soluatur. ℞ no. Bal.

1 ☞ Cōceptus illegitime qualiter legitime nasci possit.
2 Filius inuito patre an possit tenere concubinam.
3 Filius de iure canonico an inuito patre possit nubere.
4 Testamenta facientia mentionē de legitime natis requirūt qđ quis sit legitime natus.

1 **Paulus.** Qui est illegitime ☨ cōceptus non pōt legitime nasci: ℞ ex tunc si matrimonium conualescat anteꝙ nascat. ꝟ. d. econtra ꝙ est conceptus legitime non pōt nasci illegitime. de filiis ꝓbr. c. lris. ☾ ☨ Opponit filius inuito patre potest tenere concubinam ℞ pereare filios naturales. C. de naturali. li. l. fi. ergo legitimant per sequens matrimoniū. extra ꝙ fi. sint le. c. tanta so. illa non credebat nec volebat esse concubina. sed vror: qz esse non poterat vror. filius est spurius non naturalis fm Do dof. qđ est no. ☾ Opponit ad idem. C. de natura. li. l. cū ꝗs. so. aliud est in mrimonio interdicto. vt hic. aliud in cōcepto ex legitimo concubinatu. vt ibi. Et per hoc determinat qđ ꝙ licz papa dispenset in mrimonio: tñ filij an dispensationē concepti tanꝙ spurij nō succedūt. fm Guil. ℞ Cy. hic. ℞. C. de nup. l. ℞ si ꝟ. vbi de hoc. ℞ vide qđ no. Archi. lvj. dist. c. ofius. ℞ est rō: qz fictio nō trahit se retro: qz ad tps de iure ꝓhibitum. vt no. in. l. talis scriptura. de le. j. faciant ergo filios legitimari. de ri. nup. l. qui in ꝓuincia. §. diuus. Et item faciat dispensari sup infamia ℞ alijs
5 penis. C. de incestus nup. l. si qs incesti. ☾ ☨ Opponit ꝙ de iure canonico filius inuito patre possit nubere. vt no. insti. de nup. in prin. so. occido. Nunqđ ergo tanta est autoritas iuris canonici vt filij sibi succedant tanꝙ legitimi. Dicit Cy. ꝙ non. vt. d. l. ℞ si ꝟ ℞. C. de interd. ma. l. fi. sed somniauit in parnaso. narratio iuris ciuilis est correcta cū non spurius ergo succedit. ius quo ꝙ ciuile dz in matrimonio cuz suis appendicijs sequi ius canonicum. ℞ idez si nuptie essent ꝓhibite per statutum ciuitatis. nā nihilominus filij essent legitimi ℞ successibiles. ℞ si statutum dicaret ꝟ. iuz nō ualeret statutū. vt no. in. c. statutū ō hereticis. li.
4 vj. in nouel. ℞ ar. j. de here. insti. l. pater. ☾ ☨ Ultimo no. ꝙ testamenta facientia mentionem de legitime natis requirūt ꝙ quis sit legitime ꝙceptus. alꝭ non pōt legitime nasci. vt hic. Sed nū quid tenet legitimatio vel dispensatio super naturalibus suppressa qualitate per quam quis est spurius. dic ꝙ sic. nisi sit natus ex illustri. vt no. in. c. fi. de filijs presby. in nouella: quod est no. dignum. Bal.

1 ☞ Materia legitimationis an sequatur ius ciuile vel canonicum.

Paulus. Cessans impedimēto nō legitimat filium conceptum illegitime. ꝟ. d. vel sic quo ad legitimationē filioz inspicit tēpus ꝙceptionis. ☾ Opponit ꝙ filius iste fit legitimus sicut legitimat filiam natus si mater eius efficiatur postea vror patris: qz primo erat concubina. insti. de nup. §. fi. in autentico. qui. mo. natu. effi. le. §. sīquis. C. de natu. lib. cum quis in fi. Solu. in contrarijs tpe conceptionis mater poterat esse vror: lz non esset. hic autem non poterat sine ꝙsensu patris: quod est no. ℞ sic facit ad. q. Quidam de vbaldis duxit quandam suam ꝙsobrinam in vrorem erqua habuit filius. post ea secuta fuit dispensatio per papā: qz illa non poterat esse vror quereba an legitimatio traheretur ad filios iam natos. ℞ dic ꝙ non de iure ciuili. idem credo de iure cano. qz lz de iure cano. possunt legitimari spurij. tñ talis legitimatio non trahit ad filios iam natos fm Guil. ℞ Cy. in ꝗddi. ℞ in lec. no. etiam per eum C. de nup. l. qua in ꝓuincia. §. diuus: qz ibi per rescriptū ℞ dispēsationem principis. hic aūt loquit quo ad matrimonij virtutez Ex his videt apparere ꝙ spurij per matrimoniū legitimari nō
a possunt qđ tz Ricar. malūbre in. q. quaz disputauit que incipit clericus. ℞ sic exorditur ab alto dicens ꝙ de iure naturali ℞ etiā gentiū. primeuo oēs legitimati nascebant. in aut. ꝙ. mo. na. effi. sui. ℞ in aut. qui. mo. na. effi. legi. circa prin. sed postea illud ius distinctum fuit inter ptes ad ꝓbationem expressam reprobationem. ℞ pti relictum expressam. ℞ in hoc tertio tm̄ hz locum legitimatio per matrimoniuz fm Cy. sed Jo. an. dicit ꝙ non oportet ad legitimationē ꝙ filius sit naturalis sed satis est parētes ipsius tpe conceptionis posse mrimonialiter copulari. requirit ergo legitimatio quoddam extremum. ad quod fuit possibile: nec est vis de coitu: qz si potuit esse vror eius sequens matrimoniū inducit legitimationez. extra qui si, sint legiti. c, tanta, ℞ ideo dī

a ☾ Non pñt. Adde eundē bal. in. l. benignus. §. ō le. ℞ qđ ibi dixi ī apostil.

b ☾ Sua. adō eundē bal. §. in ꝓhe. in. §. omnes. ℞ qđ ibi dixi ī apo.

natum ex clerico in minoribus ꝓstitutum legitimari per sequēs matrimonium. naz ℞ legitimatur ille qui natus est ex futuro cōcubitu lz sit spurius. vt no. extra de elec. c. innotuit. nec ob. l. nostra: immo ꝓcordat qz hic erat iuris defectus. ff. de contrata. l. iij. §. si emancipatus. non aūt erat defectus solus ipsoz ꝓugatoz. ℞ facit. j. de his qui. vt indi. l. claudius. fm ꝓdictum Jo. qui ita notat sup regula culpa. in mercu. vbi vide. ☾ Jurta ꝓdicta formant due qōnes. vna per Guil. §. de legi. benignus. Alia ꝙ
1 Jaco. de are. j. de solu. l. cum decem in fi. ☾ ☨ Quero vtrum in materia legitimationis sequamur ius ciuile vel canonicum. dicit Cy. ꝙ ꝗtum ad ipsum matrimonium essentialiter considerā dum sequimur ius canonicum. sed ꝗtum ad successionez ius ciuile. ita no. C. de inter. matri. l. fi. C. de nup. l. ℞ si cōtra. sed errat qz cum successio pendeat ex matrimonio oportet nos ius canonicum sequi: ita in accessorio sicut in principali. extra de ordi. cognī. c. tuam. extra qui fi. sint legi. c. per venerabilem. ℞ ar. extra ō dona. inter vi. ℞ vxo. c. de prudentia. facit qđ no. instit. de nup. in prin. ☾ Ultimo adde qđ no. archi. lvj. di. osius.

☾ Additio Bal.

Paulus respondit Eum qui. Non intelligitur legitim' filius legitime non conceptus. ꝟ. d. vide per Cyn. C. de nup. ℞ si ꝟ. ℞. j. de solutio. l. cum. r. per Jac. de are. vide quod no. Archi. lvj. di. suus. vide Ricar. in. q. que incipit clericus Bal. Sed pone ꝙ contrabo sic. accipio te in vrorem si papa dispensabit an sit legitimum matrimonium dic ꝙ non. fm Jnno. de cōdi. appo. super eo: facit de le. j. l. apud iul. §. fina. bal. Sed quid si ꝟho tecum sub conditione si dabis. x. interim ꝟho pure cum alia postea das. x. vtrum sit vror. dic ꝙ non. vt notat Jnn. de cōdi. appo. quecunqz.

1 ☞ Perito in arte sua fides est adhibenda.

Septimo mense. Jus ciuile credit hypocrati. ergo ℞ doctoribus medicis: si habeāt autoritatē docēdi ℞ interpretandi autores medicine. Et magis creditur doctori habenti autoritatem ꝙ licentiato autoritatē habituro: qz validius est quod est: ꝙ qđ erit cū multi casus accidere possint. ita
b ꝙ nō erit. ☾ No. ergo credi perito in arte sua b. C. de re mili. l.
1 semel. lib. xij. Sed nunquid partus qui potest esse taz de nouē mensibus ꝙ. vij. presumitur magis de nono ꝙ de septimo. potest enim dubitari propter successionem: cum mulier statim renupsit. dixit Ja. de ra. nihil presumi. ℞ ideo legitime natus. tamen qz patrem demonstrare non pōt. habet pro spurio quo ad successionē. j. c. l. vulgo. Alij dicūt ꝙ eius est filius cui reformlatur sicut in pecudib'. Illud vero nō videt dicendū ꝙ stetur dicto matris cū sit infamis. vel dic ꝙ nō standum dicto matris: qz nō est ꝑprie testis. vt. j. de ꝓba. l. etiā mꝛis. ☾ Vel dic ꝙ presumitur natus in nono mense ꝓ locū a cōmuniter accidentib' presertim si mater cōsueuit parere alios in. ix. mense. ℞ hoc per arg. a consuetudine. C. de proba. l. neqz natales. hanc qstionē disputauit Ja. de belui. ℞ ponit eā in. l. j. C. quoz bo. ibi plene videas ꝓ eū.

☾ Additio Bal.

Septimo. Ibi credendum. quia pium est ☧ presumere id esse quod possibile est esse. vnde quando aliquid potest esse verum nunqđ presumitur esse falsum. vt no. j. de pac. l. iure gentium. §. ꝙ fere.

Septimo. Recurritur ad iudicium medicorum in his que pertinent ad artem medicorum. Idem in philosophis. j. de sol. l. si pater Idez in obstetricibus. l. j. j. de ven. inspi. Idem in architectoribus. in aut. de nō alie. §. qđ autem. ℞ nota peritissimos assumendos qđ facit contra assessores qui ad iudicium de cicatrice assumunt imperitos fm Cyn. in lec. not. ꝙ in dubio ille qui nascitur ex viro ℞ vxore legitimus iudicatur.

Seruus Id quod committitur fortune non videtur prio derelicto haberi. Item ille qui non defendit nouū ꝓpterea renūciare iuri suo. vide de dam. infec. l. ꝓtor. in prin.

Seruus. Seruus qui non defenditur a domino postea liber non efficitur. ☾ In glo. contra. ibi cum non defenderetur iudicium in se transferendo: sed assistendo; inducendo ꝓbationes ℞ in appellādo. j. de app. lutius. Guil. dicit ꝙ prio retento in carcere semper admittitur defensor ad plenam defensionez: qz exercitio frustrari nō pōt. C. ō ap. eos. aū fi. vbi per eū in fi. ergo nō vt renūciare iuri suo q nō assistit defensioni. ℞ vide hāc gl. in. l. ꝓtoris. j. de ꝺā. infec. que dicit ꝙ ille qui nō defendit videt habere ꝓderelicto. sed ibi fuit res adiudicata aduersario hic non.

Seruus.

Universidad de Deusto

Seruus. Seruus qui non defenditur pro derelicto habitus non videtur nec in libertatem eripitur.h.d.vide qō no.j.de dam.infec. pector.is in glo.si non erat.z qō no.Guil.hic.

1 ¶ Membrorū dilatatio vel diminutio nocet.
2 Digitus nō dicit membrū sed pars officialis membri.
3 Dens nō est membrum.

On sunt liberi Quod nō hz corpus hois aliam hois nō presumit habere:a qz presumit qz natura nō ponat aliam vbi non est corpus.vel sic:qō no i hz formam visibilem presumit formaz inuisibilem.habere.Vel sic.remota forma rei remouetur esse rei.z ideo si data est forma vt due citationes fiant assi bannum z iudex in prima citatione misit peremptorium nō valet bānuz:qz data est alia forma.s.vt pluries citet.z sic obmissio formevitiat bannū fm Bar.Sill.et isto ar.de ver.ob. l. qui rome.§.flauius hermes. ¶ Item no.q membrorū dilatatiovel diminutio nocet. ¶ Itez no.q digitus †non dī membrū:sz pars officialis mēbri.z aliud est diuidere rem in mēbra.aliud in frusta.z sic amputās digitū non dī amputare membrum fm Jac. de are.Bar.sill.z Cy.mēbri aūt dī diuisiovel pars mobilisvt oculus:manus:pes:z auris.digitus aūt est membrū in diminutiuo.nō mēbrū:qz nō est aliquota ps corpis:sz fit aliquāta pticula respectu ꝯtitatis:qz pars nō diminueratus suū totū. nō est ei⁹membrū.sz ps mēbri vt lignū in tecto.z lapis i pariete.devsu
3 ris.l.cū q edes. Itē dens †nō est membrū:qz illa pusilla nō sunt mēbra.de edil.edic.l.cui dens.sicut in ciuitate vnus homo non est membrū ciuitatis:sz portę seu quarteria z parochie sunt mēbra.l.j.§.publicū.de iusti.z iur.vbi de hoc.

On sunt. Cū forma dat esse rei qui non hz formā hois non est bō nec per cōsequēs liber.qz libertas est hois qualitas.Diminutio aūt vel ampliatio mēbrorū formā hois nō mutat. h.d.in ter.monstrorū sile exemplū.de offi.ord.c.qm.§. phibem⁹ per istā.l.fuit determinata qō talis Bononie.quodam statuto caueb qz si aliqs abscindit alienū membrū debeat ꝺdemnari in pena dupli.accidit qz aliqs abscindit alicui digitū . vtrū dicat abscidisse membrū.fuit determinatū ar.hui⁹.l.q nō:qz digitus
b nō est mēbrū hz offm mēbri.in hoc ꝺcordat Jo.fasolus. Bar. Ja.ō arc.z Cy.z si dicas vī abscindere partē mēbri.dic q est verū vbi est eadem rō argumēto notatorū in.l.imperiuz.j. de iurisꝺ. om.iu.sz hic nō est eadem rō:qz statutū pōderat facti atrocitatem:sz aūt iste nō dicat abscindere:tū credo qz dicat debilitare qz pz ab effectu:qz fit lesio:z impedit operatio mēbri: sz lex nra facit ad Jrium.qz ēt in ea carens totalr aliquo mēbro si hz formā rōnalem aialis:sz deficiat in forma mēbrorū:tū est bō.nascit in ptāte rūpit testm̄.z dz alimētari sicut in multis semihoibus. ¶ Qūo cognoscimus mēbrum a pte mēbri credo qz illō qō dī qz hz principalē operationē in corpe humanovt sunt manus pedes:oculi.auricula.z filia.illa que nō hūt opationem p se vt digitus nō dicunt mēbra sz ps mēbri.facit ad id qō dicti ō oculo. vt no.in.l.capitaliū.§.pe.de pe.quedā sunt que non sunt mēbra nec pars mēbri.vt dens.l.cui dens.j.ō edil.edic.itē membrū ardū non ꝓpterea dī mēbrū.vt no.in.l.vires.j.ar.fur.cef.per Jac. de are. Circa.l.videvtrū isti q non hūt formā humanam debeāt baptizari.certe nō si hūt formā Jriam homini.sz si habēt formā hois que marime in facie ꝓsistit sz deficiat aliqō mēbrū debent
c baptizari.cvt no.Arch.v. di.baptizari.zvide.xxiij.q.j.c.dī qō no.insti.de iniur.§.pena. ¶ Additio Bal.

On sunt. Qui caret forma hois caret libertatis noīe.sz qōbz aliqd forme hominis.sz forma sit diffōrmis libertat; tz effectuz. h.d. bal.vide Archi.v.di.baptizare.

1 ¶ Conditio debet impleri.
2 Uno impetu duo nasci nō possunt.
3 Conditio per aliū impleri potest.
4 Excōicatus sub ꝺditione eligens electio est valida.
5 Parere aliud est z aliud peperisse.
6 Conditio inducit effectū dū est in actu.
7 Libertas cause semp dz prevenire libertatis effectum.
8 Allegatio iuris vel cōis municipalis ipedit litis ꝓtestationē.

Rebusa. Si libertas relicta est ancille.si tres peperit z quartum inordie pariat ingenuum parit ꝓueniente mīs libertate.z sic in eodē instanti qō mater est libera partus nascit ingenuus . Sufficit enim in eodem instanti matrem esse liberam quo partus nascit z quelibet conditio libertatis existēs in partu ꝓdest partui.b.
1 d. † No.q ꝺditio dz impleri immo dz impleta esse anteq̄ dici possit qō dispositum sumat effectum.de conditio.z demon . l.
2 qui heredi.§.vltra.z no.C.de ꝺdi.inser.l.ij. † Secundo not. q vno impetu non pūt duo nasci.qz natura non permittit hoc ¶ Et sic no.q fortissimū est ar.qō fit per locū a natura. ¶ Itē a ¶ Here.sz̄qd
no.q vbi est prius z posterius.ibi est ordo.Et cm̄ ordo rerū gestarumvel gerendarū scōm Arist.scōm prius z posterius. ¶ Itē no.q in pluribus simul fientibus cāvidet ꝓcedere effectū suum vt hic libertas matris libertatem filij. ¶ Item no.q conditio
3 †pōt impleri per aliū.z est ar.q fivsurario laborante in extremis ꝺsanguinei faciant cautionē p ipo qvaleat testm̄ eius. In Jrium.j.devsuf.carū rerū.l.tribus.§.illud. ¶ Itē not.q questio facti est que exigit ꝓbationes facti.z ideo ꝺsuetudines dicunt facti.s.qtum ad onus ꝓbandi.vt in.c.j.de ꝺsti.lib.vj. Questio vero iuris est que determinatur per disputationē z interpretationez prudentiū.de orī.iur.l.ij.§.bis legib⁹ legatis. ¶ Et no. q Old.per locū a natura defendit quēdā accusatū ō maleficio noctis tpe commisso.nam testes deponebāt devisu.Et interrogati in quo loco erant dixerunt de loco aliquantulum remoto. z interrogati.si erat ibi lumen ignisvel candele.dixerunt q nō vel hoc fuit ꝓbatum per alios.nā dōs Old.considerans q illa b ¶ Nō est mē
nocte non fuerat lumen lune.convicit testes.qz hoies nonvidēt de nocte.z sic teste natura euasit accusatusvt audiui a preceptori
4 † bus meis. Ad hoc gl.j.qō me.cā.l.si cum excep.§.in ꝺ. ¶ † Itē no.ar.ex hac.l.q siquis esset excōicatus sub ꝺditione si elegerit z eligat q electio valeat.qz non est facta ab excōicato sed ab excōicando.naz pena exigit delictū perfectum.j.q quisqz tur. l.j. §.fi.z hoc per Jnn.extra de ap.c.preterea requisisti.z sic actus verbi ꝺditionalis dz in suo esse ꝓcedere actumverbi dispositiui
5 ¶ † Itez no.q aliud est parere.aliud est ꝓperisse.sic aliud est exire.aliud est exiuisse.j.de vsuf.l.arboribus.§.de illo.in glo. fa
6 cit quod no.in.c.ꝓpetuc.de elec.li.vj.in nouel. ¶ Item no.q cō ditio inducit effectum dum est in actu.sed nondū est in potētia. sed modus inducit effectum suum quolibet tpe. modus cm̄ est adiacēs determinatio principalis dispositi originē non impedicns sed executionis dirigens z coartās effectū.est cm̄ modus velut freni quedā temperies.de ꝺdi.z demō.l.qbus diebus . §. termilius.vī in modo nonvitiat ꝓposteratio.sed in ꝺditione sic
7 vt hic. ¶ † Et no.q libertas cause semper dz preuenire siue ꝓcurrere libertatis effectū saltem in momento naturali vel intellectuali. Cm̄ pr⁹ dz eē libera mr q̄ fili⁹.z nō erit liber fili⁹ ancille:sz erit liber fili⁹ libere. Et ꝓdicta facit̄ ad q.dicit apostolic⁹ restituimus oēs ad quos pūtes lre ꝓuenerit.dūvero lre erant in itinere.qdam obierunt.certe isti non sunt restituti qz ad mortuos nō pūt litere peruenisse.nec a mortuis potest incipere beneficium cum desinit subiectum in quo fundatur.vt.l.qui libertinus.§.posthumus.de operis liber.z futurū subiunctiui rem p c ¶ Baptizari
fectam significat quam in mortuo significare non potest. vt hic ¶ Et allegatur hec.l.ad.q.de puncto.z certe quedam ordinātur naturaliter per semet.z tunc est punctum nature.sz nō temporis.vt inter actionem z oblonem.quedam ordinant extrinsecus per accidens.z idē ordo dicitur facti non iuris . vt hic. Et sic est ibi pūctum tam nature q̄ temporis.z punctum est quedā extremitas.z ad punctum finalem oīa reducuntur.j.fiquis ius di.non ob.l.j.§.j.hoc est ad finalē rōnem ipsius actus. ¶ Querit gl.quid si quatuor natis non apparet quo ordine nati sunt an z quis liber erit.glo.dicit q masculus presumitur primo genitus.vī si qua est ibi femina ipsa erit libera.z sic hoc casu erit deterior conditio masculi quam femine.alleg.glo.l.si fuerit . in si.de reb.dub.que non dicit hoc.nam ibi est fauor matris. quia in dubio legis presumptio fauet libertati . nam ita iudicat lex qucmadmo.mandat iudici iudicare.sed iudici mandat q in dubijs causis pro libertate ꝓnunciet. Fauore cm̄ preponderante opz inherere fauori.sed in casu nostro cessat illa rō.nam de matre est certum q est libera.qz quo ad eam non est qō ordinis :sz numeri.sed questio vertitur inter fratres quis eor sit liber.z iudicare in dubio Jmasculum non vī equum.ar.Bal.co.l.in multis. Item glo.dicit qō in dubio oēs eodem partu nati sunt liberi p l.C de fideicō.liber.l.cum inter.que.l.non dicit hoc.nam ibi testator neminem a libertate excluderevoluit.arg.de.lib.zposth. l.placet.sed hic tres in seruitute nascentes excludere voluit a libertate.quia eos in seruitute nasci decernit . esset ergo directo contra intentionez testatoris si essent liberi.quare dicunt guil. Pe.z Cy.q nullus erit liber.quia incertitudovitiat.vt.l.cum ex pluribus de manu.testamento presertim. quia agitur de lucro captando.et non est lucrum diuisibile inter plures . et ideo inuicem sibi obstant.vt.j.de here.institu.l.inuicem.sed Jaco.de arena.iudicat pro eo qui se reperit in possessione libertatis . qz in iure pari possessio facit ipsum ius preferri:vt ipse notat in simili.C.de proba.l.matrem tuam. Ad hoc extra de proba.c.licz causam.z infravti pos.l.j.in fine. ¶ Quid ergo si omnes sunt in possessione vel nullus. Respondeo puto quod heres teneat

baptizari principalis absolutez

Universidad de Deusto
Biblioteca

alius postea sub ꝺdicione si tu nō es baptizatus ego rebaptizo. ꝛc. nec baptizet intētione vaga. ſꝛ determinādo se ad vnū als nihil faceret scōm haberi. l quo libero suo.

a ¶ Impetu. Vide fel. in c. pastoralis. de rescrip. v. ad idēritatez ꝛ Frā. arc. in l. an duob⁹ de dno. reis ꝛ q̄ ibi dixīt apꝰ, vel cogat gratificari. de le. ij. l. si q̄s seruū. §. si inter duos. q: vbi est obscuritas ibi heres tenet eligere. de le. j. l. fignis a filio. §. si quis plures. Alioquin p:etor eliget. arg. in. l. si duas. de excu. tuto. in prin. ꝛ facit de le. j. l. huiusmodi in fi. ꝛ de ꝺdi. ꝛ demō. l. in testamento. la prima. §. j. in fi. ¶ Quero nunq̄d tertius sit liber. dicit Jac. de are. q̄ sic. ꝓpter ptcipium incipiente ꝛ sic nascente libertate matris connascit libertas vteri tanq̄ conneri. sed alij dicunt ꝓtra. q: sequeretur q̄ in. l. idē erit. gemini postremi essent liberi. quod est falsum. vt ibi ꝓ fm guil. ꝛ Cy. ꝛ q: non ficns ꝺditio. ſꝛ facta purificat dispositum ꝛ illa est veritas. Nō ob. litera que incipit incipiente: q: statim subdit exp̄s ꝺditio. p qō requirit inceptionē cū ꝓsummatione. ¶ Extra quero q̄d si testō: dicit si tres peperit ex nūc libera esto. an partus sint liberi. ꝛ vī q̄ sic. ex dictione nunc que extrema tangens vltimū trahit ad suū p:incipiū: ſꝛ ꝛium est verū: q: in ꝺditione hoc nō pōt esse. fy dictio ex nūc denotat dispōnentis actū: nō dispositionis purificande effectū. ꝛ iō spectanda est ꝺies. vt. j. de v̄. obli. l. huiusmodi stipulatio interposita. ¶ Extra quero de quodā pble mate dixi seruo meo si obuiabis libero liber esto tu dixisti tuo si obuiabis seruo liber esto. modo obuiant sibi inuicem. queritꝝ quis liber erit. ꝛvī q̄ neuter. q: in tpe pari ordo nō discernit. facit qō no. j. ō iurisꝺ. om. iudi. l. si familia. Tu dic q̄ cū illud qō est p:ius in esse sit p:ius in tpe. q̄ ille erit liber cui decreta est liberas si obuiabit suo: q: seruit⁹ est hic status p̄ambulus. ad hoc. j. de dona. inter vi. ꝛ vxo. l. cū hic status. §. si ambo. fm guil. confidera q̄ velocissimū entium est intellectus: vt ait. Tales milesius vī ybi tps non inuenit in motu distinctus. tū in intellectu reperit discretū. p̄currit itellectus oēm tpis velocitatē. Et iō intellectus ordinat etiā futura: q: p̄currit añq̄ ipa fiant. ꝛ sic apparet p:ius ꝛ posterius posse in itellectu: ſꝛ in tpe naturali sint vnſꝛ idē instans vt hic. ꝛ vide qō no. j. de eo per quē fac. erit. l. fi. per Ja. but. ¶ Ultimo no. hic de ordine tpis ꝓbando vbi punctus qōnis stat in ordine tpis. i. vbi q̄s petit ex tpis ordine se ad aliquid admittivel aduersarium repelli. ꝺcor. de peti. here. l. si post motā. ꝛ j. de neg. ge. l. eū actum. ꝛ facit qō no. C. de codicillis. l. cum ꝓponas. ¶ † Extra no. q̄ allegatio iuris cōis vel municipalis impedit litis ꝺtesta. q: nō indiget ꝓbatione. secus vbi est qō facti. vt no. in. c. j. de lite ꝺtest. lib. vj. in nouella. Bal.

1 Implementum ꝺditionis ꝺz p:ecedere ad hoc vt dispositio purificetur.

2 Illa dicunt̄ p:ius fieri inter que nō pōt p:ioritas vel posterioritas demonstrari.

3 Questio facti ꝺf illa q̄ quis interrogat̄ an aliq̄d factuꝫ sit vel quo ordine.

Rethusa. Ancilla sub cōditione libera enitra immediate post ꝺditionez adipiscit libertatem ꝛ parit ingenuum. ꝛqō ordinis in facto non in iure ꝓsistit. h. d. cum. l. seq. ¶ No. q̄ ille qui apponit ꝺditionē vult eam impleri. facit. j. de ma. ſe. l. siquis locuples. ꝛ not. de condi. inser. l. ij. ¶ † No. q̄ implementum ꝺditionis debet p:ecedere ad hoc vt dispositio purificet. ꝛ ꝺz p̄cedere in actu facto ꝛ ꝓsummato. ꝺcor. j. de ꝺdi. ꝛ demō. q̄ bf̄di. §. fi. ¶ † Tertio no. q̄ illa dicunt̄ simul fieri inter que nō pōt p:ioritas vel posterioritas demonstrari. tū aliqñ al̄r accipit̄ simul. vt no. j. de iudi. l. si debitor. i. ꝓ Jac. in. l. j. §. inspiciendo. j. de ven. inspi. ¶ Quarto no. q̄ ꝓdest vltimo nasci sic est reperire ius vltime geniture sicut econtra q̄ſꝛ est reperire ius p:ime geniture. C. de nup. imperialis. ¶ Quinto no. qōnem de puncto etiam no. j. qō met. cau. l. sed ꝛ partus. in fi. instit. de his qui sunt suivel alie. iur. in prin. ꝛ est duplex punctus. ſ. intellectualis. ꝛ alius qui ꝓsistit in tpe. facit. j. si cer. pe. l. singularia. de acquir. here. l. illud. ꝛ. l. iij. §. sciendum. de dona. inter vi. ꝛ vxo. ¶ Item no. q̄ ille qui nascit̄ hic quartus in ordine est liber: quia mater eius fuit libera in p̄ambulo instanti. ¶ No. q̄ sufficit q̄ ꝺditio p:eueniat conditionem in puncto. ꝛ no. q̄ conditio dandi potest per alium impleri

5 ¶ No. q̄ questio † facti dicitur illa quando quis interrogatur: an aliquid factum sit vel quo ordine: puta si quis interrogaret quis primo intranit scholas. quis primo natus. sed questio iuris est quotiens p:esuppositio facto dubitatur quid iuris sit.

¶ Additio Bal.

Rethusa. Ancilla sub ꝺditione libera esse iussa immediate post impletam ꝺditionem consequit libertatem. ꝛ ex tunc libe. parit: q: incipiens partus liberam matrem reperit. ꝛ sufficit si momento acquisito libertatis nūcium p:eueniat partus nec est vis cuiusmodi ꝺditio sit apposita libertati. ꝛ questio que ex ordine facti pēder: facti dicitur non iuris. h. d. cum. l. seq. ¶ Ibi adimplenda est. vide qō no. C. de condi. inser. l. ij. ꝛ no. q̄ ille qui apponit cōditionem vult eam impleri. ¶ Item not. q̄ ꝺditio debet esse in facto nō in fieri ad hoc vt dispositio purificet fm Cy. Ibi simul vide. j. rerum amotarum: sed si diuortij per Jac. de are. ꝛ deven. inspi. l. j. §. de inspiciendo per eūdem. forma super hac. l. questionem Cy. C. de secū. nup. l. si quis p:ioris. §. talem in fi. §. ¶ Et no. q̄ illa dicuntur simul fieri iter que non potest p:ioritas ꝛ posteriozitas demostrari. vide Cy. C. de testamentis. hac edictali. ꝛ hoc bal. ¶ Item no. q̄ dicuntur simul fieri que vel fiunt vno

a impetu. a vide Dy. in. l. nunq̄ plura. de p:iua deli. bal. Ibi incertum per naturam bene potest esse incertum per accidens vt. j. de eden. l. argen. §. fi. Ibi veluti. i. sicut mulieris existēte impetu ad impletur conditio ita hic ac. Ibi momento. vide Jaco. de are. in. l. stip. ista. §. alteri. bal. Ibi peperisse. no. q̄ inter existentiam conditionis ꝛ purificationem ꝺispositionis nullium est medium bal. Ibi incipiente ꝛc. per hanc. l. ꝛ. l. qui duos. §. cum in bello. de rebus dub. determinauit Bar. fill'. q̄ si bon. esset statutum qō collegium vbi erant. xlij. monetarij deberent ammodo. xl. tantum esse ꝛ si aliquis moꝛeretur: tūc p:oximus de genere succederet qō tribus mortuis non succederet p:oximus de genere p:imi: sed de genere vltimi morientis: quia in eis persone conditio subꝛogationis extitit. ꝛ non ob. j. l. in operis: q: loquunt in iure quesito fm Bal.

1 Masculus p̄sumitur p:imo natus.

2 Papa mandans alicui ne eligat sub pena excōicationis ꝛ eligit an electio valeat.

3 Questio facti que dicatur.

4 Questio iuris que dicatur.

1 **Idem erit.** In gl. j. q̄ alios ibi. §. fi. ¶ No. q̄ † masculus p:esumit̄ p:io natus. ꝛ facit ad iura p:ime geniture. In ea. ibi. l. cū inter. Jac. de ra. Pe. ꝛ Guil. dicunt q̄ nemo per. l. cuz ex pluribus. de ma. te. non ob. l. cum inter: q: ibi pōt interp̄tari testato:em fic voluisse. de oibus. hic aūt constat p̄ius fm eos. Ibi ꝛ in possessionē libertatis. dic de hoc vt no. extra de p̄sump. c. nonne ꝛ mouetur super hoc vna qō per Dy. ff. de adi. le. l. ij. §.

2 si duobus. vbi vide extra no. ar. † Papa mandauit alicui ne eligat sub pena excōicationis. iste eligit an dicat̄ electio facta ab excommunicato. ista. l. est ar. q̄ non: quia nec anteq̄ eligat nec in ipsa electione incurrit excōicationem: sed statim electione facta. dicit no. Inno. extra de appel. c. p:eterea. requisisti. ¶ Secundo inducit̄ in ar. ad. q. Dicit statutū q̄ camerarij debeāt esse quadraginta. postea fuit determinatum q̄ essent triginta octo. ꝛ si aliquis moꝛeretur debeat subꝛogari alius de genere ipsius Queritur vtrum intelligatur de genere vltimo morientis in cuius persona vendicat sibi locum dispositio subꝛogantis: an in persona p:imoꝛ: fuit determinatum q̄ deberet fieri subꝛogatio ō gñe vltimo moꝛiētis. ita disputauit Bar. fill'. ¶ Ultimo queritur q̄d si ex isto vltimo non est natus aliq̄s sed est in ventre vtrū iam nati ex alijs debeant hunc expectare. determinauit Oldr. q̄ non fauoꝛe collegij. l. petitione. §. aliquis. C. de aduo. di. iud. ꝛ. l. nullus de agen. in re. fm Old. ¶ Item queritur de tali. q. diri seruo meo. Gade super pontem ꝛ si obuiaueris seruo liber esto. alius dixit seruo suo vade super pontem: ꝛ si obuiaueris libero liber esto. modo isti obuiauerunt simul. q̄s erit liber: dicit docto. q̄ seruus meus quasi videatur obuiasse seruo. naꝫ status seruitutis. ꝛ questio de puncto dirimitur non solum per punctū tēpoꝛis: sed per punctum intellectus fm alleg. in. l. post moꝛtez

3 de lega. j. ¶ † Quero que dicat̄ qō facti. Rñdeo illa que continet factum ꝛ non ius. qōinris ꝺz illa in qua non disputat̄ de facto: sed q̄d iuris scōm doc. ergo hic qō p:ioritatis est questio facti. sed postq̄ constat de ordine. ꝛ querit̄ quis sit liber: ista est questio iuris que dirimitur per has. ll. Scias q̄ Jaco. disputauit istaꝫ. q. Dicit statutum q̄ p:oposita non possit fieri nisi per capitaneum populi. alio statuto cauetur quod de factis rebellium non possit aliquid p:oponi. ꝛ si p:oponatur capitaneus sit ipso facto p:iuatus. Modo capitaneus de facto p:opꝛio rebellium p:oposuit ꝛ fuit refirmatus. queritur an valeat questio stat in puncto: sed vtrum p:oposita sit facta capitaneo. apparet per hanc. l. q̄ sic. q: p:oponere est in conditione a p:iuatione et cōditio p:ecedit ergo sequitur q̄ in tempoꝛe p:opositionis nō desierit esse capitaneus: ſꝛ immediate post p:opositam desijt. et ideo valet reꝺmatio secundum butri. qui disputauit similem questionem.

¶ Additio Bal.

Idem erit. Ibi facti. questio facti dī q̄ factū est incertum super quo l. non p̄sumit. ꝛ super hoc nec sapiens pōt consulere nec iudex iudicare nec pars tenet̄ rñdere. vt hic ꝛ. j. de fundo instru. sete. §. fi. ¶ Questio iuris est quando factum est certum vel incertum: tamen super eo cadit iuris p:esumptio. scōm guil. Cyn. An autem ex interlocutoꝛia iurisveniat refectio expensarum. quidam qō ꝺcor. sed ex interlocutoꝛia facti sic. scōm Ricar. Bald. ¶ In glos. ibi. §. fina. sed ibi fauoꝛe

Universidad de Deusto
Biblioteca

ibi fauore libertatis:q; alias mf nō essz libera fm Guil. ¶ Ibi dic omnis liberos. Jaco.de ra.guil.z P. et.dicunt q; nullus vt j.de manu.re.l.cum ex pluribus. nec ob.l. cum inter. quia ibi testō: subinde finita locatiōe oēs indurit:ḃ afit oēs p̄ter quartū excluſit fm Cy. Quid ſi ex ſectoribus extracta ſunt. dic idez fm Cy.Bal. ¶ Ibi alij diſtinxerunt.hoc tz Ja.de are.j. de p̄ba.circa.z ſi omnes eſſent in poſſeſſione libertatis.oēs haberētur p liberis, ſed hic erat intentio fundata ex p̄terita ſeruitute ar.l.ſiue poſſidetis.ibi no.bal.

In vrbe. ¶ No.q; ciues effecti ex cōſtōne habent ius ciuiū et originē.q; ſunt veri ciues.rnō dicit Cy.alibi q; ſi ſtatutū dicit q; oēs ciues habeāt tale p̄uilegiū z forēſes nō:q; ſi aliqs forenſis eſt effectus ciuis per ſtatutū q; habebit eadē p̄uilegia que hñt illi qui ſunt ciues originalr.vt.l.ſz ſi hac.§.ſz ſi ius anulor.j.de in ius vo.ar.ō.C. de his q.ve.eta.l.fi.ita dicit ibi Cy. in addi.de bac.q.de vſuc.l.ſi is qui p;o emptore.per bar.iſtū tñ adoptiuū ciuē nō admittā ad honores ad quos nō ſolent admitti niſi ciues naturales.q; conſuetudo reſtringit p̄uilegium.

¶ Additio Bal.

1 **In vrbe.** Liberti ſunt ciues romani.ḃ.d.Jn ſi.glo.ſaluo iure patronatus.

1 Matris delictū non nocet ei qui eſt in vtero.
2 Filij rebellium in rebellione concepti non ſunt ciues ſue ciuitatis.
3 Mors an differatur ſicut mēbri mutilatio.
4 Mulier p̄egnās nunquid cogaturvenire ad teſtificandum.
5 Mulier que eſt p̄egnās.x.vel.xx. dicz an ob hoc debeat differri mors.

Operator. Executio ſnie corporalis differtur donec pariat mulier ꝺdemnata:ſed executio exilij non differt.tñ partui nō officit naſcituro.ḃ.d. ¶ Et not.ſecundū penc libez parere.z eſt in p̄tte mariti.C.de penis.l.ſi añ. ¶ Secō no.in ter.q; ſolita fieri non ſunt fienda. ¶ Item no.quēvīuere alieno bñficio qui fm ſe debeat mori.z ſic no.haberi per alium qō nō p̄t per ſeipm. ¶ Itē
1 no.hic q; delictū † matris nō nocet ei qui eſt invtero. ¶ Jn gl. no.q; filij rebellū cōcepti in rebellione nō ſunt ciues ſue ciuita
2 tis qō eſt bñ no. ¶ † No.de muliere p̄gnante qſio ꝺdemnetur
3 ¶ † Quero an ſicut differt mors differat membri mutilatio. dic q; ſic. Jdē in ictu fuſtiū idē in qualibet tortura.vt.l. p̄gnantis.ij.rūſo.j.de penis:q; p̄hibitum eſt corpus tangi p̄gnantis. l.j.§.de inſpiciendo.j.de ven.inſpi.fm Guil.ergo mulieres p̄egnantes nō p̄nt torqueri.a Jgitur ſi tormentate ſunt z partum depoſuere magiſtratus eſt homicidavel quaſi. Credo ēt cū lex p̄hibeat mulieres p̄egnātes torqueri q; nō valeat eaz confeſſio facta in tormentis.cū cū licita nō ſit tortura nōz qō ſequit ex ipa.ar.j.de cōnubus.l.maritus. ¶ Sz numq̄d poſt partū ꝺz ſtatim mori que iam erat ꝺdemnata ad mortē.dic q; ſic. nā infans expenſis publicis ꝺz alij z tradi nutriēdus.ar.j.de cap.l.mulier in opus ſalinaz.ſed ſi nō reperit alia nutrix ꝺz interim differri ſuppliciū ne infans fame neceſ fm Old.ſz gl.in.l.p̄egnātis de penis.ſentit q; ſuſpendeat.xl.dieb;.q;.illi.xl.dies ſunt dies partus quī gl.itelligo ī tortura.q; nō eſt ſortis ītra.xl.dies ad ſubeūdū torturā fm Jn.de piſis.Sz in morte nō hz locū illa gl.q;
4 ibi nō curat robur corpis.Sz numq̄d mulier † p̄egnans cogat venire ad teſtificandū.dic q; nō.ſi periculū eſt ne deponat partum in itinere.j.ſiqs caut.l.ij.§.ſz ſi nō ꝓpter.Itē ſi eſt hoc periculū rōne itineris ꝺdemnata in exiliū.nō ꝺz illo mitti donec pariat fm Guil.ptui eī nō mſi fit hoc bñficiū.qō no. ¶ Sz pone dicit ſtatutū q; bāniti poſſint ſpune offendi z occidi vſ q; nō:vt B in Jrium.q; h loquit in iudice q̄ ꝺz deliberare.ſecus in p̄uato.vñ p̄ occidens filia p̄gnantē in adulterio dep;ehenſam non punit ō homicidio.ergo pari rōne in muliere bānita. So.dico q; nō p̄t occidi:q; hz dilationē a lege donec pariat.vt hic.z.d. l.p̄gnantis.non ob q; p̄ occidit.z eſt homicida:q; illud eſt p̄pter flagrātis criminis impetū. Jſta eī rō mouit Guil.ſz ille ō quo loquimur potuit eſſe p̄uſus. Jtem in patre qui ſi differret nō poſſet poſtea ex interuallo occidere.q; ſtatutū eſt certū tps a lege.hic añt eſt ſec;.geminū ergo facinus cōmittit q̄ p̄egnātē occidit cū materviuēdi habeat intercapedinē:qō eſt no. Sz q̄d ſi partus ſit adulterinus vel in carcere ceptus dico q; idēvt
5 ſ.co.in ſeruoz.§.pc.Dubitat de muliere † que eſt p̄egnās.x. vel.xx.diez.an ꝓpterea differat mors.z videt q; non:q; qui eſt
b invtero viuit tūc vita plāte.i.vita vegetatiua nō vita animalis. Sz de planta non eſt curandū. Contrarū dico:b q; lex indiſtincte loquit:z hz nondū ſit animal:tñ ſpes que eſt nō ꝺz abſcindi pturiendi.vt hic z.l.p̄gnantis. ¶ Et no.hic q; lex nocentē ꝓpter innocentem p̄cipit viuere.Bal.

1 Executio matris ad mortē dānate fauore partus differt.
2 Tortura an differatur ſicut mors.
3 Pater filiā p̄egnantē in adulterio repertā an poſſit occidere.
4 Statutum permittens occidi bannitū z quis mulierem p̄gnantem bannitā occidit q; non tenetur.

¶ Additio Bal.

Operator. Fauore partus differt executio corpalis mris dānate ad mortem. Jtem añ ceptus et mre damnata naſcit ingenuus. Jn glo.idē de ancilla.i.ꝓpter gñalia verba. Jtē ꝓpter gñalem rōnem:q; cū ptus ſit innocēs vltio ſupplicio ꝓpter delictū matris perire non ꝺz.z hoc vez etiā ſi eſſet ptus vnius diei z nondū formatus.z ꝓpterea multe mulieres ſuſpicātes de morte faciunt ſe impregnari in carceribus. z credo qō differat mors. Jn ca.gl.in.fi.z ſufficit q; ſit libera tpe ceptionis.j.de penis.l.ſi añ.z.ō.eo.in ſeruoz.§.fi. Jn gl.nā hz ibi ſi p impreſſionē:ſz ibi totū redūdaret in fauorē p̄hibiti hic non. Et dic q; hic fauor z odiū ſumūt inſeparabilē. Itē fundat ſup indiuiſibili:q; ptus dū incubat viſceribus eſt idē cū monſtro.ergo ſumunt originē in vna p̄ſona. Jn ca.gl.ibi.l.j.ſz ibi erat adiunctū ptā ſeparabilē.vnde ibi adiunctus hz cām ſubſiſtēdi.poſt hoc nō. Et rō hic neceſſario permittit q; alias nō p̄mitteret: z hoc caſu hz q̄s p aliū adiunctū non tanq̄ ſibi datū: ſz tanq̄ illi datū fm Ja.ergo ſi mater interim abortiuaret ſtatim poſtea interim executio fiet:q; non erat ius queſitū matri virtute ipſius conceptionis.ſz partui:ſz ille extinctus eſt.vñ ceſſat bñficium p̄ſonale Jn gl.ſeq.ibi aque z igni ibi depoſita eſt.veſtigiū huiꝰ pene i excōicante remāſit ſz nō effectꝰ pene.z ita ꝺz intelligi qō no.inſti. de capi.di.§.minor.non cui excōicatus pdit iura ciuilia nec extincta ſunt ſibi:ſz interim quedā eſſent.z p̄ſequere.vt.not.in.d. c.pia.de ſen.excom.li.vj.in no. Jn ca.ibi.et non in p̄tte bocverbum fm antiqua tēpora qñ deportatio ſoluebat matrimoniū ſecus hodie.q; cuz naſcit ex matrimonio.ergo naſcitur in patria poteſtate.inſti. de pa.po. Jdē dicas in bānitis: q; filiꝰ naturalis cōceptus ex matre bannita nō eſt ciuis ſue ciuitatis.ſecus ſi a ¶ Torqueri z
2 eſſet legitimꝰ:q; patrē ſequit.j.l.pri. ¶ † Quero vtrū ſicut differtur executio corporalis matris:ita differat tortura dic q; ſic. q; corpus p̄egnātis tangi nō ꝺz.l.j.de ven.inſpi.z eſt expreſſus ō pe.p̄egnantis.p̄t ergo mulier p̄gnās in teſtimoniū adhiberi:ſed non torqueri nec ad primū cogit ſi in itinere fatigaretur l.ij.§.ſz non ꝓpter.ſiqs cautio. ¶ Queri ſi alicui mulieri ſint aſſignata cōfinia.vtrū dū eſt grauida ꝺz adꝺſinta expellividet dicendū q; aut cōfinia ſunt ita prope q; nullū imminet piculum partui tūc expellat. Itē ſi p̄t bene ſufferre laborē:q; multū diſtat a tpe pariēdi.ſi autē eſt ꝓpe partū ita q; fatigatio p̄t afferre piculum.tūc ꝺbz differri expulſio p rationē huiꝰ.l.z.l.p̄egnātis fm Guil.z Cy. ¶ Queri ſi iſta mulier iā peperit.vtrū propter lactationē differat.z vt q; non.q; inſpicitur tempus dumtaxat partꝰ fm doc.ſed tu dic ſi inuenit nutrix fiſcus debet acq̄rere mulierē puero.ſi non inuenit ꝺz differri donec nutrix inueniat:q; nō ꝺebetur minor fauor nato q̄ naſcituro fm Oldra. facit.j.loca.l.ſz addes.§.ſiquis mulierē.z ideo ſi officialis vult eſſe gratioſus p̄t ſatis differre.nec imminet ſibi pena alicuius
3 ſtatuti.q; legis p̄miſſione hoc facit. ¶ † Queri pater filiā p̄egnantem reperit in adulterio vtrū poſſit eam occidere. videt q; non.ꝓpter puerū vt hic in litera. Guil.dicit ꝺtrariū q; dolor impedit animum vt ita non ſeruetur fm euz.et ita tenet Cy. Sed tu dic q; dolor non ꝺebet impedire animū.vnde licet mitius puniatur.tamen aliqualiter punitur ꝓpter ptum. arg.j.de pe cicero.de adul.l.ſi adulterū.§.fratres.C.de adul.gracus. nam iſte b videt excedere modum.arg.l.j.C.vnde vi.idem dico ſi quis occidit p̄egnantem.licet fm guil.z Cy.non puniretur in aliquo. Dicit hic Cy.q; ſiquis poſſet ex forma ſtatuti peuſorem reperire q; non cōſideratur ordo ſeu qualitas.quia impetus ereuſat.qō non credoverū q; ꝺbz fieri cum moderamine.l.j.C.vnde vi.vnde bene credo q; minuat penam. ſed non in totum excuſet ¶ Ultimo quero in multis locis eſt q; qñ quis p̄vocatur ad bellum ipſe poteſt mittere ſubrogatum.modo pone quod iſte q̄ eſt ſubſtitutus eſt damnatus ad mortem ob aliam cauſam. an differatur mors p;opter iſtam cauſam.videtur q; ſic. vt hic. et l.j.de bo.dam.veritas eſt in contrarium.quia non ꝺiffertur cuz poſſit alius ſubrogari loco mortui.C.qui pet.tu. cum a matribus.fm Guil.z Lyn.in lectu.ego credo qō ad hoc de nouo ꝺebet ſtatui terminus integer qui conſueuit eſſe. xl. ꝺierum ſecundum legem lombardorum. Et eſt ratio quia caſus emergēs extinguit commodum totius dilationis.z ideo de nouo danda eſt.l.z ideo hēſitatur.j.de verbo ob. Non ob.ll.allegate in contrarium.quia ibi non poterat explicari per alium extra circa vltimam.q.gloſ.dic quod hodie viuens cum pena non efficitur ſernꝰ mortis. Itē dic q; ad libertatē ſufficit ſtatus fauorabilis

a ¶ Torqueri z hoc idē tenet Bal.hic.

b ¶ Cōtrariū dico.z hoc verū ēt ſi ptus eſſet vniꝰ diei ceptus.cnō dū formatus invtero q; ꝺz differri executio mortis ſz eūdē bal.hic. z in.l.interpoſitas.C.ōtrāſac.z rō eſt fm eū ibi.q; magis naſcit rei pub.q̄ pen.l. j.§.ſi ea.ō vē. i.poſ.mit.z ſz Alex.i.ꝺ.l.p̄ gnantis.

cuiuslibet tpis supra eo.paulus. Et est ratio.q; ibi requirit solennitas matrimonij quedz adhiberi certo tpe.s.in principio.de aur.tu.l.obligari.in fi.lz Ly.querat rones quare et nō soluit.C. de nup.l.si contra. ¶ Additio Bal.

Imperator. Qui nascit er serua pene vel deportata tunc pregnāte nascitur.et mulier grauida vltimo supplicio condemnari potest.sed dz executio differri post partū.h.d. Idē de mutilatione mēb.vel fustigatione vel qualibet pena ex qua timor est de partu amittendo.nam suspendi debet executio.et pro hoc bene facit.l.pregnantis que dicit q non potest torqueri.ergo multominus atrocius in personam affici. Propter lactationem vero post partum non suspendit.fm Guil.lz gl.in.l. pgnantis sentiat q suspendatur inde ad xl.dies. Sed dicit cōtra hunc text.inver.oum quod notat extremitatez temporis fm guil.et Ly.Bal. Sed nunquid pater filiam pregnantem occidere poterit in adulterio deprehensam.an debeat abstinere pter ventrem Guil.dicit q potest occidere.vt hic per eū. Et facit in arg.q si statutum † permittat occidi bannitum.et tu occidis mulierem pregnantem bannitam q possis.q; lex hz locum vbi proceditur per viam iuris nō extra ordinem fm guil.et Ly. ergo ꝛc. In gl.libera in fi.immo ēt serua pene parit liberū vt.C. de penis.l.si ante Ja.de are.et Ly.

Cum legitime. Dicit statutū q nobiles sint de cōplio non alij.queritur an appellatione nobilitū ptineantur bastardi:vt distinguendū ex psona matris vt hic sed tu dic non ptineri:q; sordes nō merēt nosci inter pcipuos.vt.C.de incest.nup.humilem.

Si furere. Sicut retinet dnium.ita et iurisdictio.h.d. Et est no. p hoc dicit bar.q cū furem tot locis pōt pcedi quot locis cuz res furtiua facit residentia.i.de fur.l.si dnium per bar.et intelligo residentiam vnius dici:vt.i.de fur.l.quo destinauerit. quod est no.vnum tamen furtum est.vt.l. si familia. de iur. om. iudi.tū non est mirum si vnum delictū habet plures iudices. vt C.de spon.l.ij.

¶ Extremū iurisditionis non est de substātia iurisditionis.

Si furere. In text.retinere q; in eo residet licz administrare nō possit q; nō habet exercitium nō ppter defectum officij.sed ppter defectū sensus. ¶ In text.dnium no.q arguit de iurisditione ad dnium qđ est no.ar.et facit q sicut dnium non perdit nisi acquirat alij. i.qui.ex ca.ma.l.intravtile.sic nec iurisditio.et per hoc est ar.qđ si delegatus qui hz potestatem subdelegandi in totum subdeleget non capaci q adhuc remanet delegatus ipe fm Guil.et Ly.

1 ¶ † No.q extremum iurisditionis non est de substantia iurisditionis qđ pz;q; lz furiosus non exerceat.tū retinet iurisditionem in habitu etiam si staret per longissimum tempus.C.de decur.l.in tribus.in ratione litere lib.x.Bal. ¶ Additio Bal.

Si furere. Vide Inn.de eta.et quali.vt abbates.vide Jac.de op.le.l.apud aufidium.Bal. Ibi dnium arguit de iurisditione ad dnium.et sic est arg.q sicut dnium non perdit nisi alteri acquirat.i.qui.ex cau.ma.l.necvtile.sic nec iurisditio vt si delegatus habens ptātem subdelegandi subdelegat non capaci. nam adhuc remanet iudex fm Ly.et Guil.hic.

Domo liber. Natura non potest facere vt id qđ est absorptum.tā dem reparatum sit idem numero.et sic habes q accidentia restituta non sunt eadez numero.i.de vsu fruc.l.quivsufructuz accre. sed natura recipit facilius proprium esse qđ est no.Bal. ¶ Additio Bal.

Domo liber. Ibi abdicauit:q; homo tunc mortuus fuerat nunc nouus homo esse dr.et q; remanent reliquie seruitutis.s.ius patronatus.de here.insti.talem.§.fi.d condi.et demon.interdicit. Bal. In glo.ij.in fi. lz ibi notat perfectionem vt patet dum dicit quasi quodam postliminio vel ibi mutatio non habebat ppetuam cām vt perpetuz duraret hic habebat cām perpetuam. Itez cōtra.i.de iur.fi. sed reuocata.sed ibi ius deliberationis pendebat ab ipo initio.vel ibi restitutio iure interuenit hic non. Item contra.i.de pac. l. si vnus.§.quod.et in specie sed ibi interuenit actus retro contrarius hic non.

Erennius. Quod esse debet habetur ac si esset.et idez in suis appenditijs operat.h.d.et vide quod no.in.l.qui rome.§. flauius i.de verbo obliga.
¶ Additio Bal.

Erennius. Legem id est pactum.

Vulgo. Quod nō pōt denotari a nobiliori extremo vel cū denotatur ab ignobiliori. h.d.et sic no.q id qđ non pōt dici non pōt pbari. et qđ non pōt pbari non dr esse.facit.i.de ōpen.empt. l.in lege cuz similib?. ¶ In text.spurij quasi extra puritatē iuris naturalis nati fm Ricar.mal.vel quasi sine patre nati.l.j. de cap. in glo.ppter ibi interitum.iste potest demonstrari per pbationē.i.de pba.l.j.C.ne ō sta.desun.l.si iuris.lz spuria filiatio qđo pbetur.dic q per presumptiones indicia et famam. extra de fil. presby.c.michael. ¶ In ea.glo.ibi certa.hocvez quo ad se:sed filius quandoq; est incertus de iure:vt sunt expositi ad hospitalia. In glo.vt monachum ibi habuit.ergo habes hic duplex genus spuriorum.s.conceptorum vulgo. et eoz qui sunt nati ex damnato coitu. Et est tertiū genus eoz qui nascunt ex legitio cubinatu.vbi pater est certus maternica in domo retenta in figura cubinc.et extraneq; solutus et soluta. Alij non exigunt q sit in domo retenta mater dūmodo sit talis cum qua possit esse cubinatus et non committit stuprum qđ dic per Dy.in.l.in cō cubinatu.de cu.per Spe.in ti.de suc.ab inte. isti naturales reputantur coniuncte psone:sed nō spurij q̄tum ad ciuiles actus qđ dic per Inn. extra de rescrip.c.nonnulli. ¶ Extra no.q paria sunt non esse.et nō apparere legitime.sic.i.qui sat.cog.l.quotiens. Per hanc.l.rōsum fuit ad.q.talem.pone sicut frequenter accidit.mulier primo viro mortuo statim nubit sedo. et peperit in septimo mense filium qui potest esse primi viri:q; potest portare vsq; ad nouē menses. Itē pōt esse ex sedo. vt.s.e.l.septimo certe fm Ja.de ra.rone incertitudinis non pōt aliquē ex predictis pfem dicere.vñ priuabit vtriusq; hrditate fm Ly.in lec.tu dic.vt no.i.de adi.lega.l.ij.§.si duob?.gl.est or.extra de psum. c.ij.et est.q.azo.in brocardis.et est disputata per Ja.de bel. in. l. j.C.quo bonorum. ¶ Additio Bal.

Vulgo. Qui sine pre natus fingit spurius quasi extra puritatē nature genitus appellatur.h.d.et dr spurius quasi sine pre natus.et sic ō naturā bal. Qualr ergo probat naturalis filiatio sola. dicvt no. Inno.de filijs presby.michael.et adde qđ no. Inn. de rescrip.nonnulli. Bal. Ibi non pōt vllo modo. Et multo magis sunt spurij sine mr evt spurij qui ptinent ad hospitale misericordie. Bal.in gl.j.ppter incertitudinē omnimodam.et sic sunt spurij:sed naturales sunt quoz pr est certus vt nati ex vna cubina in domo retēta. hi prem naturalr demōstrare pōt: lz ciuilr non pōt et ideo nouocant legitimi:q; hoc ciuile nomē nō naturale i.e.eū qui.bal. Ibi interitū.sed certe hic demōstrari pōt non ad oculū lz ad intellectū bal. ¶ In gl.nō lz ibi nepos.et hoc de potētia ordinata relata ad nature effectū. Sed p absolutā potentiā etiā illicita possumus et fornicari.et dic de multiplici potētia. vt.i.de iniust.test.l.j.et extra de reseri.scisitatus.bal. In fi. hoc vez cum de mero facto esset sermo.vt de cui.insti.l. mulier. §.si quis hereditariū.nam ex quo non est nisi de mero facto cogitatum sufficit merum factum. Bal.

Ex nature. Lex nature loquit vbi ius ciuile nō loquit.h.d. ¶ In text.ibi nature.i.rō insita a natura que fundat in b: q; cū filius sit accessorius.ergo dz aliquē seq.ergo si nō sequitur prem dz seq matrē.vel dic q filij naturalr est portio matris id est matrē naturaliter sequit. ¶ Additio Bald.

Ex nature. Ibi legitimo.et sic patrem ostendere non potest nec imitari potest.sequitur igitur matrez cuius portio semel fuit et q; hec est naturalis phia q decisum ab aliquo sapiat conditionem eius a quo deciditur. Bal.

1 ¶ Sententia q̄ cz facit ius plenum plenius et plenissimum.
2 Hoes tria dicunt possidere vitā libertatē et ciuitatē.
3 Legitimus actor et reus qui dicantur.
4 Sententia quibus verbis debeat esse formata vt faciat ius.
5 Snia qualiter faciat ius.
6 Sententia in petitione hereditatis qualiter faciat ius.
7 Sententia declaratiua que sit.
8 Sententia adiudicatiua que sit.
9 Sententia condemnatoria que sit.
10 Snia absolutoria que sit.

Ingenuum. Snia sup statu facit ius apud oēs.h.d.et est rō:q; si nō faceret ius ?nia snia rescinderet primā:et eneruaret ei vigorē qđ est impossibile

Universidad de Deusto

est impossibile.nam sñia est terminus disceptationis.z iō in sententijs pualet prima sñia:q: aufert materiā litigādi:z vbi deficit materia deficit materiatū:z in b̄ stat rō.l.j.C.qñ quo.nō est
1 necel.quicqd alij dicāt. ¶ †Et no.ad euidentiā q̄ qñcz sñia facit ius plenū.qñcz plenius.qñcz pleniſſimū. facit ius plenū in ter ptes sōlas siue erveritate siue er ꝓtumacia lata sit. de ap. ex ꝓsensu.facit ius plenius qñ nō er ꝓtumacia:ſz cā legitime defensa.z vsqz ad finē inclusiue lata est.j.de euic.l.si iō.in gl.facit ius pleniſſimū qñ.l.statuit sñiam haberi p vero bois statu. quo ad oēs.vt hic fm Frā.accur.Diuide quatuoꝛ modis.vt in gl.z aliquantulū clarius p Butri. ¶ Sēdo no.q̄ ler nr̄a directe respicit rub:icā que dicit.ō sta.ho. ¶ Et no.q̄ tria sunt que habem⁹
2 scz.vitā:libertatē:z ciuitatē.vt no.j.de in.om.in.l.imperiū.z i his tribus sñia facit ius gñale z vbicqz locoꝝ. Idem in sñia lata sup fama.j.ō postu.l.er ea. Idē in sñia lata sup bāno.ereōicatione vel relegatiōe.vel fm mār.fil. Mā oēs iste sñe sunt gñales rōne gñalis effectus. Et iō faciūt ius apud oēs. Idē in sñia lata sup
3 etate a.j.de interrog.ac.l.de etate. Idē in sñia lata sup dignitate.vel officio publico.l.j.§.idē pōponius.qō fal.tu.auto. Idē in sñia lata supvniuersitate.z sup b̄ditate.vt.l.statuliber a ceteris §.fi.j.de stat.liber. Idē in sñia lata sup patria ptātevel sup filiatiōe.vt.l.j.in fi.cū.l.seq.j.de li.agno. Idē in sñia lata sup mīmonio.vt ex q̄ filij sint legi.c.cām q. Hec sunt vera quatuoꝛ ꝯcurrentib⁹.s.q̄ sit legitimū principiū.i.q̄ ꝑsone sint legitime ꝯgruum meduū.s.qō cā sit estimata.z defensa plenarie sñia formata vbis z causis affirmatiuis supponentibus vez esse rei.z quarto post scientiā pmanentē.s.q̄ nō detegat collusio.fm mar.fil.z Ja.bu.
3 ¶ †Quero ergo quatuoꝛ ꝯ ordinē.primo q̄s sit legitim⁹ actoꝛ vel reus. Rñdeo q̄ ꝓcipuum ius hz in agēdo vel defendendo de ven.inspi.l.j.§.denūciari. Et ideo inter pares cōpetitoꝛes sñia ō vnum lata.puta ō vnum ex fratrib⁹ vel pſonis non nocet alteri.C.de ſt.inſtr.l.ij.z.j.de iureiur.l.si ono pſoni.in prin. z alteri non tribuit nec minuit ius.nimirū nā per hoc est q̄ vnū in alterū nihil possit.j.de manu.apud eū.§.fi. Mā z asinus tumescit si viderit se ꝑ cōparem apprehendi vt no.j.de acq̄.pos.l.j.§.veteres oꝛ ergo litigatoꝛ esse talis ad quē vt ita diretz ꝓficiat ius i capite.i.i prediō.ita q̄ alij sint sub eo.sicut mēbꝛa sub capite. Et hoc vocabulo vtunt̄ apuli in feudis. ¶ Sꝛ quero q̄s dē legitīe defendere.rñdeo ille q̄ nō est ꝓtumax in his que sunt de substantia qōnis.i.qui qō extremū in lite est.vt in ꝓtestatione.z sñia facit z nihil omittit.q: nonvī bona fide litigare q̄ ꝓtumax est. Et ideꝛ si media cause nō sollicitat.cū in pba.sit totꝰ cāe pōdus.ō inof.te.l.qui repudiātis.§.fi.hic tū est notandū q̄ sīqs sollicite defendit in principio z medio cāe z tandē q: videbat se malam cām fouere nō cōparuit in sñia.tū is defendisse vī:q: sua cōparitio nō potuisset nec debuisset iudicez trahere in ꝛriam opi.vt no.C.de ꝛrio iudi.tu.l.ij. ¶ †Tertio quero q̄bus vbis oꝛ esse
4 formata sñia vt faciat ius in cā status vel quasi vt bāni z fame. nam fama magna pars status nostri est.de variis cogni.l.cognitionū.§.j.rūdeo oꝛ esse formata vbis affirmatiuis.vt pnuncio. te ingenuū nō verbis negatiuis.l.si seruus.j.de lib.cā. Et est rō q: negatio cū suo ꝛrio stat in diuersis pſonis.ſz nō affirmatio vt.j.de iureiu.l.ſz si possesſoꝛ.i.in prin.nā pōt esse q̄ nō est seruꝰ meus.tū est tuus.ſz non pōt esse ingenuus quin sit quo ad oēs ingenuus.qū ergo est tale ius q̄ ꝑsuppositō in aliquo sit necesse illud idē supponere in oī necesse est q̄ sup tali iure sñia intelligat gñaliter lata z oībus ius faciat. Est z alia rō.nā sñia operat diuersimode fm mentē iudicātis.j.de arbi.l.qualē. Oꝛ per verba negatiua iudex nō intēdit ius facere.nā intentio iudicis est seq̄ effectū pbationū:sed negatiua sñia nō fundat ex vi pbationū:ſz potiꝰ q: deficit pbatio.C.de pba.l.actoꝛ.nā q̄ nō pbat vincit.vt.l.si.j.si inge.cē dicat. Et si nesciat pbare nō pbat.z non est dubiū q̄ q̄s etiā inſtā cām habens in veritate succūbit ꝓpter inopiā pbationū.j.de edē.l.argētarius.§.cū autē.z nisi q: dicit q̄ actoꝛe nō ꝓbante reus absoluit iudex nō posſz absoluere reū actoꝛe nō ꝓbante.nā iudex prius oꝛ scire q̄ iudicare:ſz ꝯclusionē negatiuam iudex nescit esseverā:q: sñia iudicis oꝛ interuenire ꝑcedente cognitiōe veritatis.z b̄ magis est ex ignoꝛātia veritatis nisi talis sit negatiua que inferat ex ꝑexistenti cognitiōe rez affirmatarū. Ita q̄ intellectus iudicis sit notatus a principijs affirmatiuis.iuxta no.per Ly.in.l.ij.C.de erro.aduo.cū si. Et nisi pbationes habeant suo tpe nihil relenāt vt.d.l.argentarius.§.cū autē. ¶ Quarto quero si volēte dño seruus ꝓnunciatur ingenuus ad q̄d intromittit se lex de collusione detegenda nōne dīs est. Rñdeo ne respublica polluat vt.l.j.de col.dete.
¶ Ex hoc no.q̄ si pater filium sum facit pnunciari legitimum cū sit spurius.ad hoc vt admittat ad honoꝛes.vel successionē q̄ pōt collusio detegi.illud tū no.est qō de collusione amplius q̄
5 semel queri nō pōt.vt.l.ij.de prenart. ¶ †Quinto quero quō sñia facit ius.j.de inof.te.l.posthumus.§.fiqs.cū litigato: esset iniustus:immo nullus.qō cū iudicium male institutū facit ibi ius. Rñdeo victus ꝓsiderat an sñia faciat ō ipm ius.non victorem:q: actus agentiū sunt in passiuo disposito.z sic oīs passio denominat ab eo in quo fit non ab eo a quo fit.nec cū refert q̄s faciat:sed cui faciat.an.s.ille habeat in secollectū ius omnium necne:q: victus in se est victus aliꝰ.z in se.vt.d.§.fiquis ex his Item sñia ibi in testamento datur potius q̄ pſone.z ideo est in
6 rē.sic.j.de neg.ge qui aliena §.fi. ¶ †Sexto quero quare sñia in petitione hereditatis facit ius.i.habeā p lege.naz statutū legis p iudicat oībus z ita illa sñia p iudicat citatis z nō citatis. Rñ.q: est sñia fundamenti sicut si ferretur de iurisditione.extra de iudic.§.fi.ad hoc.j.de transac.l.ꝓtrouersia. ¶ Septimo
b querit nonne omnis sñia facit ius apud oēs.b cū ex sñia oriat titulus z non ꝓscriptio.j.de nox.l.gñaliter. Rñdeo titulus non facit ius:sed iunctus cū possessoꝛe ex tpe debito facit ꝓscriptionē.hoc cū facit titulus Ictus:puta emptionis.tū titulus non hz vigoꝛez rei iudicate:sed qñ sñia facit ius sic.z vide.C.de posſ.l.desiderium.per Ly. ¶ Octauo queritur nunq̄d sñia faciat ius.z dic q̄ in criminalibus facit ius sed in ciuilibus nō facit ius.s.inter oīs.fallit in actione populari.facit.l.eum qui.§. in popularibus de iureiur. Itez fallit in aliꝭ casibus expressis in iure.z rō regule est:q: ꝓcessus iudiciꝝ est stricti iuris: q: omnia iudicia sunt ō iure ciuili.vt no.inſti.de ob.in prin. Et ideo extranee persone non clauduntur in iudicio sicut nec in stipulationibus.ar.j.de ver.ob.l.si ita stipulatus.§.grisogonus. Et in actione populari est rō.q: vnus exerceat noīe oīm.z in iure gñali melioꝛ est conditio occupantis z totum ius gñale consumit in iudicio. ¶ Concludendo aūt in materia distingue naturas z species sñiarum.nā interdū fertur sñia dispositiua. Interdū solutiua. Interdū rescissoꝛia. Interdū priuatiua. Interdum declaratiua. Interdū adiudicatiua. Interdū odemnatoꝛia. Interdū absolutoꝛia. Primo casu sñia facit ius nō solū declaratiue:ſz ꝑsumptiue non oꝛiginaliter sed p accidens. Nō sic probo decretum iudicis facit ius.ergo multo magis sñia diffinitiua. Et iō decretalis bonoꝝ possessio ius tribuit in oībus causis in quibus ius consideratur. Et ideo vbi non tribuit ius est:q: causa eius in facto:non in iure consistit vt in carboniana z ea que datur noīe vētris.vt.C.vnde le.l.certū.z si iudex ius tribuit bonoꝝ possessionem decernendo.multo magis diffiniēdo quē esse heredē.l.statuliber a ceteris.§.quintus.de ſta.lib.z idē est vbi fertur sententia in causa status.vt hic nam indiuisibilis status hominis non recipit separationem.presertim cum z ipſi sententie natura cooperetur.puta q: pnunciatur ingenuus cū rō naturalis:z natura cōis sit oībus.de accu.l.hos accusare.§. fi.z idem si pronunciatur q̄ aliquis sit bone fame.nam z natura liter hoc ineſt.idem tamen dico.z si non cooperatur natura sed rō ciuilis vt q: pnunciatur aliquis tutoꝛ. l.j.§.idē pomponius q̄ fal.tu.aufē.C.de pe.here.l.si putas.vel pnunciatur ꝑlatus.nā talis sñia eccleſie dat.z ideo est generalis z in rem sicut sententia lata sup matrimonio.extra q̄ filij sint legiti.c.cām que.z idē si feratur super monachatione.z idem si super ciuilitate.vel oꝛigine.vel clericatu.ad municip.l.de iure.de sen.excō.si iudex laicus.nec est em̄ per singula pronunciandum:sed sufficit semel.cū generaliter fit illa determinatio. est em̄ sententia fundamenti. vndevt finis imponatur nonvult lex idem sepius reuolui:z hoc de sententijs dispositiuis. Idem de reuolutiuis.vt si minoꝛ restituitur in integrum contra conditionem hereditatis.j.de condi.inde.l.ij.ponitur enim gladius ad radicem.z ideo oībus nocet.C.si vt se ab here.abstine.aufē.si oīs.z idem in rescissoꝛia. vnde sententia rescissoꝛia testamēti ius facit.de inof. test.l.posthumus.§.si quis.q: admoto obstaculo aperta est oībus viaꝛ q: talis est illius sententie natura.de inof.test.l.titia. Idem de sentētia priuatiua.l.q̄ vltimo.j.de penis.z no.j.de post.l.ex ea. Pri
7 uatiue aūt sententie ꝓpꝛie respiciunt tria que habemus.s.statum:ciuitatez.z libertatē.adde famā.vt.l.cognitionum.ff.de variis.co. ¶ †Declaratiua aūt sñia est illa que fert in realibus actionibus z illa de sui natura non facit ius nouū:sed declarat antiquū.vt.l.sicuti.§.si queratur.j.si seruitus vendi.tū si adminiculo possessionis ꝛfirmat habet p titulo.z causat ꝓscriptionē que valet contra oēs:qō dicit.j.de iureiurā. l.sed z si possessoꝛ.i. prin.titulus em̄ z possessio habitus alvno ꝓiudicat oībus.non respectu obligandi alium.sed respectu prescribendi.alias fuisset frustra inuenta publiciana non ꝓscriptio si titulus non esset titulus quo ad oēs.z vide qō tangit Ly.C.depo.l. desiderium.
8 ¶ †De sententia adiudicatiua.dic q̄ illa ꝓpꝛie non fertur diffinitiue nisi in duplicibus iudicijs.z hoc facit iudicij equitas.z cause necessitas.cū instar ꝑmutationis habeat diuisio.vt no.in ſti.de officio iudi.in ti.C.fami.her.l.si familie. Secundum vero decretum p qō aliquid adiudicat non ꝓpꝛie dī sententia:q: nō est diffinitiua.vt no.l.j.§.cū in sententijs.j.qñ ap.sit.z.l.si mi-

a ¶ Sup etate Sed nūquid hec sñia sup etate faciat ius iter alias personas z in alijs causis vi de Jnn. in.c. cū dilectus. i vl.col.iver.iudicata.ōlec. z cundē bal.i margari. sua ver.sñia.

b ¶ Nōo. adō q̄ in casibus in q̄bus sñia facit ius quo ad oēs intelligit si lata sit ō ꝓsentem nō fiō abūtez pau. de ca.in l.cū filius.§. j.de ver.ob.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nor. de bo. auc. in. pos. ¶ De sñia condemnatoria. dic q̄ non facit ius generale. sed solū inter partes inter quas lata est: q̄ persona que nō includit in iudicio nō includit in sñia cū ad eā nisi per iudicium peruenire non possit. Sed illa regula q̄q̄ fallit. vt quādo alia persona includit liti. ſ. de re iud. l. sepe. C. si propter pub. pe. l. si deserta. Itē fallit ratione ordinis. nā preiudicat respectu ordinis quādo duo sunt iudicia cōtra diuersos quorum vnū debet prius p̄cedere. nā sufficit q̄ iste ordo seruet etiā alio non citato. C. de aduo. diuer. iudi. l. ſ. nāvbi nō disputat de iure absentis nō est absens citandus. vt no. in. l. iij. §. pe. de bo. pos.

10 ¶† De absolutoria dic q̄ eius natura est elideret exceptione parere. z his terminis regulariter est cōtenta. vt insti. de excep. §. itē si in iudicio. z de ꝺdictio. inde. l. iul. Vbicūq̄ dixi q̄ sentētia facit ius generale intelligе si quatuor interuenerunt de quibus dixi in prin. huius legis. Bal.

AGennum. Sententia que pro ingenuitate est lata ius facit z loco veritatis habet. b. d. ¶ In ter. ibi adipiscēt ibi quo ad oēs isto casu. In gl. que dicit preiudicaret. q: talis sentētia non habet vim probationū z dic q̄ ad hoc vt ista sententia faciat ius quatuor exigunt. vnū in pri. ſ. q̄ petitor sit iustus. de solu. l. decē cū nō iusto. Itē q̄ ab isto petitore pendeat ius ceterorū. secus si aliquis esset hic principalis. ar. ſ. de iureiur. l. si duo. fm Bn. zaffi. ¶ Secūdo requiritur in pcessu q̄ ille qui succūbit causam defenderit. vnde sententia lata ex cōtumacia nō facit ius. ſ. de inof. testa. l. qui repudiantis. in fin. ¶ Tertio requirit in sentētia q̄ sit declaratoria z lata verbis affirmatiuis nō negatiuis. l. diui fratres. z. l. si seruus. ¶ Quarto requirit post sententiā q̄ nō detegat lata per collusionē. l. ſ. de col. dete. fm Butri. ¶ Extra no. quasdā sentētias que faciūt ius apud omnes. Prima est sentētia ingenuitatis vt hic. Secūda filiationis. vt. l. ij. de lib. agno. Tertia legitimationis seu legitimitatis. ar. einsdē. l. tñ hoc non tenet ita exp̄sse. Inno. vt ipse not. extra qui fi. sint le. c. cām q̄ vbi vide. Quarta patrie potestatis vnde est q̄ admittit tertius oppositor cui⁹ interest. ſ. sol. ma. l. titia. sed nec hoc est ita expeditū. Is ista tria videantur cōnera filiatio. legitimitas z patria potestas. Quinto fm quosdā facit ius sñia bānī quasi sit criminalis fz. Bal. fil. tñ nō est ita clarū: q: nō disputat de crimine sed de processu cause. aliud est esse criminosum aliud cōdēnatiuel bānitū q̄ etiā innocentibus accidit qđ dicit tex. dever. sig. propriū z opprobriū per quē videt probari q̄ posito possit fieri de cōdēnatione licet nō possit fieri de crimine. vt hic per Inno. de elec. c. dudū. Sexta est sñia etatis z matrimonij. ar. d. l. ij. de lib. agno. q: non habemus aliā. l. ita bene loquētem. Septima est sñia rescissoria. ſ. de inoff. test. l. papi. §. si quis. Octaua est sñia declaratoria facti cōcreti. ſ. de adul. denūciasse. §. querit. Tu dic q̄ ibi speciale regulariter eīm sñia declaratoria nō facit ius apud omnes fz solū apud litigātes. ſ. de iureiur. l. sed z si possessori. Itē in sñia introductoria iuris noui: q: nec illa afficit nisi litigātes vnū tñ scias q̄ omnes dicunt litigātes quos res tāgit si sunt citati fm Inn. extra de re iud. c. quis. facit etiā ius inter omnes sñia lata super collusione. vi no. l. ij. de preuarica. ¶ Vltimo adde qđ no. Inno. de accu. c. ad petitionē. Itē facit ius sentētia in accusationibus. ff. de accu. si cui. §. ſ. itē in popularibus acti. ſ. de sepul. vio. l. sepulchri. itē videt q̄ faciat ius in vniuersalib⁹ iudicijs. l. sto. libe. a ceteris. §. quintus. de statulibe. tñ hoc nō est simpliciter verū. itē videt sententia facere ius in causa restitutionis in integrū generaliter petite. C. sivt se ab here. aut. si omnes. ¶ Querit Inno. in. d. c. causam. de sentētia lata contra instrumentū qđ sit falsum. vtrū afficiat alios. videt casus. in. l. ij. C. de fide instr. facit. ſ. de insa. lucius. itez facit ius apud oēs sñia q̄ afficit persona succūbētis. vt no. ſ. de postu. l. ex ea. bal. ¶ Additio. Bal.

AGennum. Vide qđ no. Inno. de rescrip. pastoralis in gl. sed et de renū. in presentia. z qđ no. ſ. de preuarica. l. iij. per Azo. z per Archi. ij. q. vj. c. j. Sentētia sup ingenuitate lata ꝺtra patronū de libertino facit ingenuū. b. d. bal. Sed quid si cōtra vnū ex duobus patronis nō credo q̄ fiat ingenuus. vt. ſ. de iureiu. l. si duo patroni. Sed quare in hoc iuris articulo sentētia facit ius. respondeo q̄ referens questionē status exuperet de iure tertij qđ ille amisit. z sic nō potest ad hoc. de manu. test. l. qui habebat. §. fi. z in aut. de nup. §. qm̄ infirmas. Quid de sentētia lata super affinitate. dic vt no. ſ. de pac. ius agnationis. Item adde quod no. Inno. qui fi. sint legi. causam que. bal. ¶ In tex. q: res iud. vide omnino extra. de accu. ad petī. in prin. In glo. ibi esse ingenuum. idem si prouīciet aliquē esse verū clericum. Idem dicunt aduocati si aliquis banniat vt homicida. Idē si super etate vt ſ. de mino. l. de etate. Bar. fil. Cy. in addi. Ratio q: de statu agitur. vnde aut refricatur questio status seu crīminis propter statū z verū est quod dicit Bar. fil. vt propter penā. z tūc non est verū: q: bānitus de vno loco pōt in alio causam diffiteri. vt. l. ſ. C. de mo. mulc. Itē hec lex procedit quādo iudex pronūciat super facto principali. Si vero super rescripto falso q̄ sit verū vel super mandato falso quod sit verū nō valet pronūciatio. primo casu propter defectū iurisdictionis. secūdo q: nō habet potestatē in absentē. vt no. inspec. de rescripti presentatio. §. j. in glo. ver. pe. z si. ibi omnino videas. Sed cōtra id. z qđ dixi de bāno obstat. l. qui repe. in fi. sed ibi quo ad aliā personā hic quo ad eandem. Itez ob. l. j. C. de nūdi. ibi mulierū. i. expone facit ius. i. inducit quoddā statutū quo ad iura suę ciuitatis nō quo ad mia miam nec aliqua iura ciuium Romanorum.

QVi in vtero. In si. huius. l. not. argumē. q̄ mortuo rege relicta vxore pregnante fidelitates z homagia debent ventri vt deberentur filio si taz natus esset in mundo. Dictat statutū q̄ quicunq̄ ceperit lupū habeat. x. pro quolibz. cepi lupaz pregnātem cum quibꝰ lupatinis queritur quid iuris. Respondeo vnica. x. habeo: quia in vno corpore sunt plures anime. z la borvnicus. ar. de annuis le. scio. z q: quod est in vtero non videtur. ar. ſ. de ꝺbeñ. emp. l. rutilia. z q: lex nō curat de lupatinis vnde non fingit eos natos. ¶ Quid si matrem cum lupatinis cepi. dic vnum premium deberi. l. sed addes. §. siquis mulierē. ſ. loca. nam qui ex lacte nutrit adhuc in vtero videt. ¶ Quero quidam florentinus fecit testū z dixit si rex partoꝝ decesserit sine filijs ex se legitime natis. instituo heredē sanctam instinam de padua modo rex partoꝝ decessit relicta vxore pgnante que post ea peperit quid iuris. Rñdeo non habet p nato: q: non agit de commodo vtero. q: sibi nihil est relictum. cum verba sint negatiua. vt. l. ex facto. ſ. de here. insti. z no. in. l. lucius co. ti. z ideo cū non agat de commodo partus ds inspici veritas verboꝝ: sz nō est natus. ergo admittit sancta iustina. z idē in si. vt no. §. co. l. q̄ in vtero. Mā exempla ponimus. nōvt ita sint: sz vt sentiant qui adiscunt. Bal. ¶ Additio Bal.

QVi in vtero. Ibi rex natura q̄q̄ natus habet p non nato. ſ. de li. z post. titius. §. vl. sed ibi. iō q: erat sensus de certo. bald. ¶ In ter. sequit ille reuersus. Ibi si ancillam. Vide hic per Bul. de capiente lupam pregnantem ad quaz allegatur. ſ. loca. l. sed addes. §. si mulierem.

¶ De his qui sunt sui vel alie. iuris. Rubrica.

1 QVi non est sui iuris oia domino acquirit.
2 Inuestitura generalis nō extenditur ad feuda inutilia.
3 Libertus z vasallus acquirūt dñis suis.

DE iure personarum. Qui cognoscit vnum ꝺriorum cognoscit reliquum. Et qui nescit pbare vnum nescit pbare reliquum. vnde si testis interrogatus q̄ dicit fuisse ō nocte qualiter est facta dies dixit nescio. nō pōt pbare p̄ noctis tpe: sz si dicat dies est facta sicut lumē z nox sicut obscuritas: licz nō det ppriam demonstrationem cum quadam circūlocutiōe apparet ipm habere intellectum rei. z ideo pbat. Et si testis dicit q̄ titius est male fame interrogatus q̄d intelligit per bonam famā dixit ignoro. ostat eum non intelligere suum ꝺrium. ſ. malam famaz. z sic non pbat: sed si dicit bona fama est laus bonoꝝ hoim z infamia est blasmum bonoꝝ virorum: tunc apparet q̄ non deficit in eo iudicium nec sensus. in teste cūi magis consideratur quedam grossa discretio: q̄ totius rei completa diffinitio. vt. l. stip. ista. §. ei quoq̄. de ver. ob. Est aūt fama naturalis cōtis opinio de hominis innocentia: sed fama acquisita factis est consentiens laus bonoꝝ: z veraꝝ recte iudicantium de aliqua virtute: z sic de excellētivirtute illa est gloriosa. de qōnibus tusculanis. ij. c. Econtra infamia est macula acquisita ex corruptis moribus ꝺuulgata in populo detestabilis. z maxime apud bonos z graues. z infamia est interdum sine certo autore inuentus rumor: cui malignitas. ſ. malorum morum dedit ortum. fides autem incrementum. extra de accu. c. qualiter z q̄ñ. z interdū falsa fama inducit defectum cause finalis. in. l. viti. ſ. de heredi. insti. Reuertor ad ppositum: z dico q̄ ꝺria ꝺrijs pbantur. vide albū probat per nigrum: nam opposita iuxta se posita se ostendunt.

¶ Scōo no. q̄ ille qui nō est sui iuris omnia acquirit dño suo.

1 Et glo. intelligit. hoc de acquisitione iusta. † Quid ergo si seruus fenerat pecuniaz dñi vel filiusfa. pecuniā patris. z acquirit exinde multas vsuras. An dñium istarum vsurarum acquiritur

b patri ᵇvel dño glo. C. de bo. que lib. l. cum opz. in prin. que incipit ex substātia patris. videt q̄ acquirat patri vel dño cum suo tñ vitio

¶ Patri pro quo vide tu no. ofi. Dyn. ofi. rñ. z q̄ do. bar. in. l. cum opz C. ō bo. quē liber.

a ¶ Etatis. vide que dixi, ꝺ. iij ca. l.

tñ vitio. s. q̄ pr̄z dño tenet ad restōnē. Sz illa. gl. innit. ōriū. zō acq̄. poss. q̄ seru⁹. z ar. j. p socio. l. qō aut. z ar. j. fa. her. l. cetere. §. j. pña opi. verto: vr. nā ex vsuraria p̄anitate aq̄rit dñium. vñ solūcti ꝓpetit liberatio. q̄ als nō ꝓpteret. vt extra de iureiur. c. debito: es: q: acq̄rit dñium. ergo acq̄rit dño cū seru⁹ ñ possit eē dñs. Et idē i filio i pfecticijs. Cōcedo tñ filio z seruo vt possint p̄uenire p̄z z dñm i restōne taliū vsurarū q: ad hoc teneāt. xlvj. di. c. sicut nec suo. dico q̄ mero iure q̄rūt. sz efficaciter nō: q: debēt restitui. z allegat gl. illa q̄ i gñali ꝓfirmatōe p̄uilegiorū nō vtūt nisi rōnabilia ꝓfirmari. ¶ † Et ē ar. q̄ gñalis investitura nō
2 p̄rigat ad feuda iutilia. vt i. c. j. p quos fiat iuesti. col. x. z ar. j.
3 de fal. l. dim⁹. §. sz nec gñalē. ¶ † Sed nūq̄d sicut acq̄rit p seruū ita acq̄rat p libertū: vasallū. z dico q̄ nō: q: isti sūt sui iuris. j. ō ñ. ob. l. si ita stipulat⁹. §. grisogon⁹ ¶ Itē no. aliud qō gl. dicit p seruū publicū. i. tabellionē acq̄rit. i. nō tā p ipm q̄ p. l. q̄ nō req̄rī
a tur cessio⁹ q: p legē acq̄rit. Sz alij dicunt q̄ req̄rit cessio nisi fit stipulo iudicialis vl̄ p̄toria i q̄b⁹ nō req̄rit cessio. vt no. inno. i. c. dudū. de conuer. cōiug. Nonam⁹ ergo q̄ notari⁹ sit bānitus: an poterit ei cui stipulatus est opponi exceptio bāni. z dico q̄ non triplici rōe. p̄mo q: q̄ritur p. l. nō ex cessione. arg. j. q̄ quisq; iur. l. iij. §. si filius. secō q: negociū p̄cipaliter p̄tinet ad cessionariū z sic eius psona dz inspici. l. fi. in p̄in. C. de iur. do. Tertio quia tabellio est sicut pica z organū. z ideo non sua sz dñi psona considerāda est. vt. l. mulier. als incipit sulpitius. j. de iure dot.

1 ¶ Quilibet p̄batur sui iuris nisi p̄betur contrarium
2 Qō potestas dominoꝝ non sit totaliter libera
3 Dominus an possit occidere seruū delinquentem.

¶ Iure. P̄imo ponit quādam diuisionem bimē-bre. secundo p̄sequitur membra. ibi secunda. Videamus. ¶ In. ter. ibi intelligim⁹ dicit Dy. q̄ id quod dī q̄ contrarioꝝ est eadem disciplina intelligitur ars scia vel doctrina. z ideo ꝺ hanc doctrinam vel disciplinam appellat cognitionē. nō aūt est statutū in ōriis. sed ōria. ita no. Dy. in. c. q̄ sentit onus. de reg. iur. li. vj. ¶ In ter. nā qūo hic ponitur q: ista p̄tās erat libera. ¶ In ter. ibi manumittere. i. ꝓhibere. ¶ In ter. ibi. si hoc tpe hic ponit refrenatio potestatis.
1 ¶ Mo. q̄ libet ꝓbat sui iuris nisi ꝓbet ōriū. nā vt dicit litera eoipso q̄ no apparet eē i p̄tāte alterius sequit̄ q̄ sit sui iuris. facit. j. so. ma. l. titia. ¶ † Scdo no. q̄ p̄tās dño: uz erat olī libera.
2 hodie vero dñis imoderate sentientibus frent quedam tēperies adhibet fic. C. de cus. reo. l. ij. ¶ Tertio no. q̄d q̄d acquirit seru⁹ acq̄rit dño. qō est vez vbi ius versat: secus vbi meruz factū. ista. de stip. seruo. §. sz cū factum facit. C. de cadu. tol. §. ne aūt. Itez hoc verū q̄n acq̄rit iuste. secus si ex latrocinio vel delicto. q: talem acquisitionē abhorret. l. j. C. de acq̄. pos. l. q̄ seru⁹. facit. j. fa. her. l. cetere. z idem dic fm Jnno. i monacho. vt ipse no. extra de p̄uil. c. cū olim cl. ij. Ex hoc arguūt doc. ad dcm gñale q̄d̄ et restringit. s. de iure. z sic facit fz eos ad ꝓfirmationē p̄uilegiorū q̄ q̄n ꝓfirmat p̄uilegium nō vt cōfirmari nisi iusta de cā fm Jac. de ra. z Ly. nā in cōfirmatione gñali vident ꝓfirmari ea q̄ sunt confirmanda. j. ad. l. fal. l. diuus. §. sed nec gñalē fm Guil. Itē z si confirmant feuda vt intelligant confirmari ea que iuste possident. vt in feu. p quos fi. innesti. c. j. de cōfirma. aūt speciali dic vt dixi in. l. z q:. j. de iurisd. om. iu. z quod no. Arch. xij. q. c. p̄scriptis. vbi omnino vide. ¶ In glo. si p ipm ibi nō cōpatiunt. incōpassibilia esse et cē ōria vt vult glo. tñ q̄dā sunt ōria directe. z q̄dā indirecte. vt. l. optimā. C. de ōbē. z cō. stip. et in. c. testibus. de testi. in cle. ¶ In glo. sup ñbo dño acquirit ibi q̄si dñi sunt: sed sui iuris nō totius rei. j. si vsufru. pe. l. q̄ vsufructū. z iō cōtiet appella. dñoꝝ fz q̄d nō simplr. ¶ In ca. gl. ibi quo ad cō modū. z est ar. ad. q. Statuto cauet q̄ malpago. i. soluēti gabellaz nō redditur ius nec in ciuili nec in criminali. modo offensus fuit quidā malpag⁹. iudex cepit inq̄rere. opponebat ei ius reddi non debere. dicebat ei ecōtra nō debere ex offō suo p̄cedere. fuit p ista glo. determinatū q̄ vt ei reddere ius inq̄rendo: q: lz nō ad suā postulationē tñ ad suā vtilitatē. Ja. bu. facit. l. j. §. ō iusti. z iure. nec ob. q̄ q̄lcz p̄mittitur inquisitio vbi non permittitur accusatio. C. de fal. l. querela. q: illud non est ab origine: sed ex post facto ꝓpter curſuz p̄scriptionis. In ea. non tñ epla q̄rit q: in epla non residet ius: sed in eo q̄ mittit. vt. j. de fur. l. cū qui
3 §. si epistola. z no. in. l. multum. C. si qs alte. vel sibi. ¶ † Extra quero vtrū hodie dñs possit occidere seruum delinquentē. dicit Guil. q̄ non. j. de ficca. l. occidere. z ad fil. l. certus. nisi reperiat eum in flagranti crimine. z sic de casibus in quibus qs permittitur occidi. sic intelligitur. j. de ma. l. si qs dicat. z de le. j. quid ergo. §. heres meus Guil. z Ly. facit. j. de ꝓdi. ob causam. l. pe.

¶ Additio Bal.

¶ Iure. Ibi intelligimus quomodo dz intelligi q̄ cōtrarioꝝ eadē est disciplina. dic. i. ars siue scia: quia scito vno: scitur z alterum: cum statu ta sunt cōtraria in cōtrariū s. vt dic fm Dy. qui ita no. in ca. qui sentit onus. ¶ In ter. p seruū acquiritur. s. iuste. z sic restringit hec regla: vt hic in glo. Et sic no. q̄ si papa ꝓfirmat omnia p̄uilegia alicuius ecclesie q̄ intelligantur cōfirmari iusta. ad hoc de his que i fraū. ere. l. si p̄ cum si. Ja. de ra. Ly. adde. quod no. de pac. l. legitur in fi. magne glo. dicit Jnno. q̄ indulgentia et dispensatio non porrigitur ad defectus suppressos. de elec. dudum eccleſia. in glo. non indulgentiam. z in gl. se. et in glo. j. nō intendebamus de confirmatione dic q̄ aut constat de mente cōfirmantis. z ei est standum. vt. l. ex verbis. C. de do. inter vi. z vr. aut non constat. q: tūc aut loquimur in actu qui necessario egeret ꝓfirmari. z tūc dic vt in. §. sed interi de fru. ciui. z p Inno. de elec. nihil. aut de p se valido. z tūc si valet de p se parum operatur cōfirmatio. C. de testa. oīm. si aūt nō valet. sed valere p̄t. tūc aut cō firmatio est gñalis z nō oparur alicuius facti inualidi confirmationē. sed propriꝝ sic. de le. j. legata inutiliter. aut est spālis cōfirmatio. z tunc aut cā cognita z validat inualidum in p̄iudicium
a p̄uate psone. z nō valet. vt. l. nā ita diuus. Idē si ꝺ ius q̄sitū rei publice. vt. l. vlti. si ꝺ ius vel vti. pub. nisi sit clausula non ob. vt no. ibi. Aut nō ꝙgit in p̄iudiciū alicui⁹ i iure tā q̄sito. lz sit ꝺ ius legis. tunc aut ex certa scia p̄cipis z valet. l. q̄dā. de re iudic. l. idem vltra. de ercu. tu. Aut p errorē. z nō tenet. z p̄sumit error si p̄inceps facit ad postulationē alterius. sz si propriꝝ motu p̄c sumitur q̄ ex certa scia. de reg. l. qui cū alio. de ꝓbē. si motu proprio. li. vj. z de proba. c. j. in clc. Item facit ter. cū ista additione iuste ꝛc. ad cōfirmationē feudoꝝ: vt in vsibus feu. p quos fiat i uestitura. Ly. z Guil. allegat pro casu. j. de sal. diuus. §. nec generalē. facit. j. de sol. l. fi is cui. §. flauius. Adde q̄ō no. Jnno. in c. j. de ꝓfir. vti. vel iuti. z dic vt no. Ly. C. de dona. inter vir. z vr. ex his. z Arch. xj. di. q̄s nesciat in addi. bal. in glo. acq̄rit ibi nō querit. dic de hoc. vt no. Jnn. de p̄uille. cū olim. el. ij. in gl. z male. Et intellige glo. de acq̄sitiōe facti: sed acq̄sitio iuris indistincte q̄rit dño vt si seru⁹ p metū faciat sibi aliq̄d dari vel feneret advsurā. ar. l. placet de acq̄. here. z de cōdi. indc. frater a fratre i p̄ma gl. bal. Ibi. §. sz cū fctm ibi fctm psone coheret. z facit. j. de capi. di. ligatū. z. j. de sol. stichū. §. in vsufru. vide Jaco. ff. ad treb. siqs p̄ior. Arch. in. c. si gratiose. i vl. gl. de rescrip. lib. vj. bal. ibi q: scōario. Et est ar. ad. q. Statuto cauet q̄ ei q̄ nō solvit collectas. nō reddat ius in ciuili nec in criminali. mō offensus fuit quidā malpagus q̄ nō soluerat. Iudex incepit inq̄rere Opponebat ei ius reddi nō debere. dicebat ecōtra ei nō reddere ius: sed ex officio p̄cedere p ista gl. vt ei reddere q̄tūcūq; nō ad sui postulationē. q: ad sui vtilitatē saltim scōario: immo certe p̄incipaliter: q: iniuriā ei factā vlciscit. Ja. bu. Aut statutū dicit q̄ possit impune offendi. tūc iudex nō pōt inq̄rere. l. si seruus. C. de his q̄ ad eccle. ꝓfu. l. j. C. ne fil. vel respu. Aut qō nō possit inq̄ri. z idē q: inq̄sitio pōt p statutū ꝓhiberi. l. rescripto. §. siqs accusatoꝝ. de mu. ꝛho. Aut statutū dicit q̄ iudex nō habeat iurisdi. z idem q: pōt adimere iudici iurisditionē. ar. de excu. tu. l. scire oportet. §. consequēs. Aut dicit q̄ nō possit accusari. vel dicit malpagū nō audiri. tūc bene pōt inq̄ri. vt no. C. de fal. q̄rela. z. c. tit. l. falsi. sicut q̄n ꝙhibet executio. nō tñ iudicis officiū dīmodo eq̄tas iudicē efficiat vel moneat. j. de pe. here. l. fi. Concludo ergo q̄ aliq̄n statutū permittat fieri vt bānitū offendi. z tūc cōstat q̄ nō pōt iq̄ri. j. de sicca. l. ij. §. trāsfugas. z de religio. minime. cū si. Aliq̄n prohibet ius reddi. z dic q̄ idez. vt hic p li. aliq̄n ꝙhibet procedi. z idem. vt in. §. q̄ aūt. Aliq̄n dat iurisditio. z idem. C. de decur. l. ōr. Aliq̄n ausert remediū accusationis. z tūc non tollit inq̄sitio. ar. l. ij. C. de aboli. z istud est verū de principali inq̄sitione. sed inq̄sitionē deseruientē accusationi nō posset formare cū debeat potius ex officio suo repellere accusantem. vt no. Ja. de ar. C. vt que desunt aduo. partium. Aliq̄n vetat audiri. z tūc aut loquit. de inq̄sitione ad promotionē suā. z ista nō pōt fieri. ar. no. in. c. de rescrip. lib. vj. Aut de ea q̄ fit ꝓprio motu curie. z ita ponit exēplū in excōicato. cui ꝺ negat audientia. z tñ si offendit nō remanebit delictum impunitū: immo puniet p inq̄sitionē si est de casib⁹ in quib⁹ possit inquiri. non tamen admittam eū volentem iurare inq̄sitionem p probationes ex quo non debet audiri. vnde quando statutum disponit esse ipsum factum. z tunc generaliter disponere videt circa omnem moduz procedendi. vt. j. de iureiuran. duobus. §. colonus. C. de his qui ad eccle. confu. l. si seruus. quandoq; circa modum obligandi. z idem. vt dicto. §. quod autem. nam officium iudicis cessat in criminali si cessat obligatio. i. q: factum nō sit obligatoriū: licet secus in ciuili. l. quintus mutius. Quā doq; per statutum non repellitur punitionis equitas: sed accusationis improbitas. z tunc procedit inquisitio. bal. ¶ Ibi. secundum per. l. acquiritur. not. quod ex stipulatione notarij acquiritur acquisitione legali non per liberam personam: sed per legem Bald.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sdominus. ¶In ter.ibi que sint partes no.verbum qō frequenter apponit quando committitur eā ad cōsiliū sapientis.

1 Jurisditio potest auferri ppter nimiā crudelitatem.
2 Excessus extra modū aliqū est puniendus.
3 Afflictio ex vilissimis causis non est danda.
4 Coterio debet esse moderata.
5 Judex in arbitrarijs nō dz ee nimis grauis nimis gratiosus.

Dñorū. ¶No.q sicut superiori debet ius suū conser-
1 uari.Jta inferiori.etiā seruo nō debet iustitia denegari.z hoc verum si vult iure uti:secꝰ si vult abuti. ¶† Et nota hic arg.q propter nimiam crudelitatem potest alicui auferri iurisditio secūdū Guil.z Ly.Jtem q ille qui facit fraudē contra mandatum principis debet seuerius puniri. ¶Jtem nota.hic q ille qui teneturvendere propter delictum suum post ea redimere prohibetur ne delusorium sit preceptum.z si redimat non valet.arg.j.de penis.l.morio.Jaco.de ra.z Ly. Jtem habes hic arg.q ille qui male tractatur a domino consequitur ius recedendi ab eo. ¶Jtem nota puniri excessum siue malū
2 factū vltra modū. † Et inducit in argumentū q iurisditio potest iudici auferri propter nimiā crudelitatē z abusuz.Ly.dicit hic q aut iudex deliqt in iurisditione omittendo aut committendo.primo casu nō debet priuari:sed postea suo tempore puniri facit in auth.de qstio.§.sup hoc.z auth.vt diffe.iud.in prin.secō casu aut facit iniustitiā circa res.aut circa personas.primo casu nō pōt ppterea puniri iure.licet faciat litē suā.vt.l.pe.de va.z extraordi.cogni.si vero circa psonas est nimis seuerus.tūc potest auferri iurisditio.C.de aq out.l.reos.z.l.j.C.de of.comi. Ly.predicta vera nisi cōmitteret barataria:q tūc statim debet
3 sibi auferri iurisditio.C.de dignita.l.iudices.li.xij. ¶† Jte nota q ex vilissimis causis non debet alicui dari magna afflictio.
4 ¶† Jtē no.q coertio debet esse moderata.alias debet recurri ad superiorē ppter simplicis qrele.Jtem habes hic q seruus supplicatō dñz.zq princeps decidit rescriptū remittit qrelā. ¶Jte no.iuste pertīb⁹ audiētiā imo exaudiētiā nō denegādā.fac.j.de ius vo.l.liber.cū si. ¶† Extra no.q iudex dz cauere sibi ne iarbitrarijs sit nimis grauis vel nimis gratiosus.j.si qs cau.l.j. et no.in.c.j.de re iudi.li.vj.in nouel. Jn gl. sup verbo snū detrahi ibi nisi ꝓsuetudo. Jdē in statuto qō valet i preiudiciū priuate p
5 sone si habeat cām motiuā necū necessariā.secus si esset sine causa.l.si priuatus.j.qui.z a quibus.tu dic vt no.in gl.l.ij.C.que sit lon.ꝓsuc.per dy.Et no.in glo.l.ij.z.l.totiens.j.de pollici. Non ob.l.vendito: in fi.j.cōia predio.q: ibi dñs tacite cōsensum suū accōmodauit:q: ꝓsuetudo erat ibi introducta facto eius cōcurrente. et ideo non ob.facit.l.j.in fi.de excep.do.l.j.§.j.j.qō qsq; iur.Bal.

a ¶Jn ptāte vide Feli.in c.iudei.in.j. col.añ fi.i.v. in gl.mag.de iudeis.

1 Priuilegium concessum alicui nō pōt reuocari p statutū
2 Modus appositus in sententia debet impleri
3 Faciens aliqd in fraudē legis extraordinarie est puniendus
4 Correctio non debet modum excedere. ¶Addi.baldi.

Sdominus. Jbi partes.ar.q si causa cō mittitur cōsulenda sub hac forma que sint partes iudicis intelligitur q sunt partes in cognoscendo.et sententiando.Bald.Jbi dominorum quidem Jnno.extra de coniug.sed eā dignuz.z qō plene no.in auth.de man.princi.§.coges.z.§.pce.Bal. ¶† Jn ter.
1 ius suum.ar.q priuilegium alicui concessum non possit reuocari p statutum cum sit ex eo ius quesitum.Sed dic aut est concessum a principe.tunc inferior non pōt reuocare etiā statutum condendo.vt no.Dy.de le.j.si mihi z tibi.§.in legatis.nā in generali permissione.l.offis populi non venit qō spāle factū principis populus possit reuocare.vt.j.mā.l.si hoiez.Aut ab ipso populo. z tunc aut ex nona cā:z potest reuocari.de excu.tu.fz reprobari absqz causa.z tunc aut priuilegiū fecit in suis finibus z pōt reuocari si ius ex eo quesitum est subdito:secus si superiori ꝑm quosdam:vt in secōa consti.C.ad fi.i.c.vlt.de rescrip.lib.vj. Aut priuilegiū transiuit in cōtractū.z tūc non pōt reuocari.de dona.ac quilius.de dolo.si cū inde. Jdēvidet si transiuit in distractū:puta q: est ad liberandū.de libe.le.l.non solū.§.tale.hoc si de potestate est qstio. Si añt devolūtate nunqꝫ p gñalē.l.derogat spāli priuilegio.z si lex hēbat clausulā spālē derogatoriā nisi discedat ad idimiduū.de rescrip.si pp li.vj.bal. ¶Jn ter.detrahi. no.ar. q ille q facit ꝑ priuilegiū vni⁹ eccle:puta ꝑ priuilegiū exēptōis fit excōicat⁹ Dz die ꝑ q: illō itelligit d priuilegio vniuersalis ecclesie.vt sic facit ꝑ iura scripta i progatiuā ecclia.z.vt no.Jnno. de sen.excom.nouerint.Bal. ¶Jbi interest no.interest re sua abuti ꝓhiberi:nec ꝓhoc dñium nō est liberū:imo magis liberuz q: sub lege.z est arg.q hūtes ptātē sup negocijs ciuitatis z statutis exceptō q̄ ꝓtra libertatē artiū q possint artes sub lege redigere.quia nō est libertatis nostre.bal.Jbi fame.ar.q d nega
tio cibi sufficiētis appellatiōe tormentoz cōtineat licet rib⁹ nō precise tollat.Bal.Jbi veniri.fz qd de dño mioze dic idē.qd de phibito alienare. dic idē fm Ly.Bal.z est ar.q famul⁹ q male tractat a scholari possit ab ipo iuste recedere.bal. ¶Jbi vt ipe trāte.no.q modus appositꝰ in snia dz ipleri. Jbi nō reuertant ar.ꝫ illos q expellūt familiarē.z postq tulit testimoniū ieā. tūc recipiūt cū vide i spe.de teste.§.j.v.quid si oli fuit.z no.p dy.i.l. peto.§.fre.de le.ij.Bal. ¶No.et ex hoc ter.iussum vēdere non posse redire q redimēdo vī fraudē cōmittat.facit extra ōne.c.
3 gētis fz Ly.bal.Jbi executurū. † No.q ille q aliqd facit i fraudē legis vl snie pt crialiē puniri extra ordinē facit.j.de penis sāctio.Ly.z est ar.ꝫ cōmissarios q cōmittāt fraudē i vēditiōibus.
4 ¶† Jtē not.q reuēditio punit.vt hic.nāz.§.iterdictū vī.vt.C. de cupressis.l.si.C.de sepul.vio.l.si.Jn fi.tex.no.q correctio nō dz excedere modū z q excedēs modū pt crialiter puniri.Sz an seruū merentē dñs pt suspēdere.dic q nō regliter:fz ponet i vinculis ppetuis fm Guil.bal.Jn gl.detrahi.ibi idicat.tūc illō est in legis ꝓsuetudinē cōfirmātis nō vi ꝓsuetudinis fm Jaco.de ra. Ly.ꝫ qui za quibus.l.si priuat⁹ fz ibi sine cā hic cū cā saltim motiua fm Ly.hic plene.in.iij.op.quem oīno vide.

1 Judei an habeāt filios ex suis vroribus in potestate.

1 **Item in potestate.** Extra que runt doc. vtrum iudei † habeant filios ex suis vroribus in potestate.zvī q nō:q: non ꝫbunt matrimoniū. Contrariū est vez dūmodo ꝫbant fm iudeoz ritū.z fm legē romanā.z iō filij eorum sunt successibiles.fm Ja.de ra.z alios. ¶Scōo qrunt doc.vtrum si est datū aliqd priuilegiū filijspositis in ptāte.vtrū filij qui per epistolā adoptiui facti sūt sui iuris mereāt istō priuil.dicūt doc.q sic q: dignitas dz ꝑdesse nō obeē.vt no.hic.z.l.nepotes.j.c.B.

¶Additio bal.

2 **Item in potestate.** *An iudei habeant filios in potestate. dic q sic.si contrahunt matrimonium fm ritum romanorum fm Jaco.de ra.z Ly.

Am ciuiū. Dis q ex mrimonio nascit. ēi ꝑma ptāte.siue sit fidelis.siue infidelis.vī iudei sūt i ptāte parentū. Jdē in paganis q sunt sub ipio rōano.cū eis mrimoniū sit de iure naturali. nō distinguitur an sit natus ex iudeo.vel ex Christiano.caue tū q hereticī nō hūt filios in ptāte.forte nec scismatici propter crimē lese maiestatis diuine.ar. C.de hereti.auth. gazaros.ergo filijsa. iudeoz nō possunt testari impediente prima ptāte sunt eis iudei sub iure cōi:de excu.tu.l.spadonē.§.iam autem.Bald.

1 Dignitas facit hoiem sui iuris.

Epotes. ¶No.hic q dignitas facit hoiez sui iuris ad sui cōmodū sed nō ad suū dānum.z tō nō dz esse extra ptātē patris eps quoad trāsmittēda hereditatem paternam. ar.huius glo.quod est no.fm Guil.z Ly.Bal.

Additio Bal.

Epotes Jn gloss.ibi.nisi per dignitatez arg.ad.q.de consuetudine que permittit q dominus terre occupet bona morientis sine filio in ptāte q si pater moriēs relicto filio abbate vel epo dñs nō veniat fm Ly.Bal.

1 Filius est immediata persona descēdēs a viro z vroze.
2 Monasteriū non dicitur filius.
3 Monasteriū in cōtractibus nō habetur loco filij.
4 Fiscus non habetur loco filij.
5 Generatio nō fit inter absentes.
6 Potentia vbi deficit ibi deficit actus.
7 Presumptio nihil operatur vbi veritas in ꝫriū probatur.
8 Probatio vbi certa haberi non pōt recurrit ad presumptionē
9 Filiatio an possit probari quo ad patrem.
10 Testimoniū dicitur triplex.
11 Lex testificatur de iuribus.
12 Ex causa verborum cognoscitur effectus eorum.
13 Matrimonium an possit priuari coram seculari iudice.
14 Emphiteosis ecclesie non transit ad bastardos.
15 Clinis potest esse filius sacerdotis z tū legitimus.

Filium euz diffinimus. Qui nascitur ex viro z vroze est filius.vnde qñ lex dicit filiū. z nihil plus dicit intelligo legitimū fm Ly.z sic diffinimus quo ad psumptionē.z sic no.qlex diffinit aliqd ex psumptione.Qui vo nō pōt nasci ex viro z vroze nō est filius mariti. nā inter absentes nō fit gnatio.nec inter pītes si virtus abest. tū nō psumit abesse virtus in cohabitātib⁹.z sic vroz psumit cognita a

Universidad de Deusto
Biblioteca

guita a viro ⁊ cōcepisse ex eo: nisi probetur in potentia q̄ nō ꝑsumit. q̄ scit nō ꝑsumit alicui abesse cerebrū vel cor. vel epar. Ita nec aliud membrū principale: immo nō habētes sauū cerebrum generant. ſ. eo. l patre furioso natura enim magis studet generationi q̄ intellectui. ⁊ apparet hoc: q: animalia nō habēt intellec. ſi. tamen generant. Et ideo natura magis curat de cē rerum q̄ de scientijs. Nunc reuertamur ad propositū. ⁊ no. primo q̄ semp̄ indiffinita locutio assumit sibi q̄ nobilius significatum possit nisi mens loquētis vel vulgi aliud sentiat. ¶ Secō no. q̄ diffinitiue loquēdo. filius est immediata ꝑsona a viro et
1 vxore descendens. Ex hoc patet q̄ nepos nō dicit filius principaliter. ergo nec proprie ꝟ tz Jo. an. extra de fi. presby. ad extir pandā. in nouel. Itē bastardi nō dūr proprie filij patrū: q: iurisconsult⁹ q̄ tradidit diffonē. non includit eos sub diffone. ⁊ est ar. q̄ bastardi non dicantur de casata nec pōt portare arma ltiorū: nisi eis concedatur. ad hec. ſ. tit. j. l. ex nature. cum ſi. ⁊ hoc tz dy. de le. ij. l. cum pr̄. §. mr̄. quia vbicunq; fit mentio filij respectu alicui⁹ dignitatis ꝓsequēde vel pene infligende. intelligit de ltio et naturali. j. de senato. l. liberos. ⁊ ibi per guil. ⁊ fuit ꝓsultum q̄ do. lutius de petra mala non intelligeretur de domo de petra
2 mala: tz esset miles strenuus. ¶ Itē no. q̄ monasteriū nō est filius q: nō nascitur ex viro ⁊ vxore. q̄ ergo fatuitas est dicere q̄
a monast eriū habeatur loco filij. [a] quinimo potius posset dici q̄ habeatur monasteriū loco parētis. arrogati. Respondeo obstat multitudo est aliud q̄ veritas. vñ lex loq̄tur ꝑ filiationē: seu facit quādā opationē. ⁊ dicit q̄ sicut filius heres excludit substitutū. sic monasterium heres. extra de proba. c. in presentia heres. i. domios dico. ¶ Et no. q̄ monasteriū i cōtractibus nō hr̄ loco filij. vt no. i. l. de q̄bus. ff. de le. ⁊ i spe. de loca. §. nūc aliqua v̄. exr. Itē fiscus non hr̄ loco filij vt no. i. l. j. C. de bo. li. ¶ Secō pri
4 cipaliter no. q̄ gñatio nō fit inter absentes. ⁊ illō q̄ est impossibile i regula naturali lex non fingit: q: cēt lex fatua. j. de adop. l. nam
5 adoptio. ¶ Tertio no. ar. ex frequentatione actuū. et sic hēs hic q̄ presumitur filius legitimus: vbi p̄cedit matrimoniū ⁊ cohabitatio viri ⁊ vxoris. ⁊ hoc ꝓbatur pervicinos scientes. q̄ presumuntur scire. l. j. §. j. de flumini. ⁊ l. tutor. C. de neg. gest. ⁊ qui
6 fil. vel prima. l. ij. ¶ Quarto no. q̄ vbi deficit potētia ibi deficit actus. ex hoc no. q̄ negatiua probat ꝑ aliquā affirmatiuā in
7 cōpassibilē negatiue. Itē hēs hic q̄ presumptio nihil operatur vbi veritas in cōtrariū ꝓbatur. ⁊ q̄ presumptio affirmativa tol
8 litur propter negatiuā. ¶ Itē no. q̄ vbi non p̄t probatio certa haberi recurritur ad p̄sumptionē. est aūt p̄sumptio rei dubie rationabilis coniectura lege approbata ad aliqd in aio fingēdū. sed si ē adeo approbatū ꝑ autoritatē legū q̄ sit ad aliqd statuēdū ista est presumptio iuris ⁊ de iure. Probatio autē est rei dubie certa fides ⁊ indubitabilis demonstratio. Demōstratio autem est sensus rei in quo si intellect⁹ claudicat est infirm⁹. nā
9 q̄ negligit sen sus ē infirm⁹ intellectu. ¶ Oppo. q̄ filiatio nō possit probari quo ad patrē. de ꝺi. ꝺo. l. filius. ſo. non p̄t necessario ꝓbari. ſz presumptive ꝑ locū a cōiter ꝓtingentibus. ⁊ ꝑ locū a cōi opinione sapientū ⁊ bonorū virorū. Posset tū de facto ita poni thema q̄ cēt probatio necessaria vt i masculo ⁊ femina clausis in conclaue. ¶ Oppo. de le. j. l. si quis propter. ſo. plus nocet contumacia. i. contemptus forme legis q̄ iuuet veritas.
b ¶ Quero quomodo probatur filiatio. respondeo probat tribus modis. i. a cassis. i. a matrimonio precedente ⁊ cohabitatione ⁊ natiuitate in domo. vt hic. ⁊ hec probatio non est nisi in legitimis filijs. secō ꝓbatur a signis. vt q: pater ⁊ mater sic vocabant tenebant: ⁊ tractabant vicinis sciētibus. extra de ꝓba. c. per tuas. tertio probatur a causis ⁊ signis simul iunctis. ⁊ ita sa
10 ciunt aduocati in articulādo. ¶ Et no. hic q̄ triplex est testimoniū. ſ. nature puta q̄ ꝙs non viderit vento. C. de vsur. pu. l. ſi. Item testimoniū legis: puta q̄ natus in domo sit filius vt hic. Itez testimoniū hois: vt. j. de test. p totū. ¶ Itē no. q̄ de iuri
11 b⁹ lex testificat. j. de proba. ab ea pte. Sed pone q̄ pr̄ mater dicebāt q̄ puer erat spuri⁹. rñdeo non credit eis nisi cū ratione loquantur. nā negatiua dz probari ꝑ cās. j. de ꝓba. l. ſi. nisi forte fama eis cōsēciat. nā fama multū operatur: q: fama cōiter adaptat se rebus veris vel vero primis. est aūt fama testimonium vulgi sui dicti rōnem nō reddētis: sed opinātis. ¶ Et not. q̄ impossibili posito in esse nullum sequit̄ cōtingens. vt hic in fedo respōso. Item q̄ possibili posito in esse nullum sequitur impossibile ¶ Item not. q̄ potius presumitur possibile honestum q̄ possibile inhonestum. vt hic. iij. rñso. ⁊ j. de adul. l. miles. §. defuncto. alis incipit quapropter. ⁊ iō probatio filiationis non elidit̄ per ꝓba. adulterū. q̄d est no. Sed pone quidam puer natus est in domo mea ex pedissequa mea. nunq̄d presumit̄ filius meus: certe non. nisi probaretur q̄ esset mea concubina: q: indigna esset illa presumptio. arg. huius. l. j. respōso. ⁊ extra de fil. presby. c. michael. Sz q̄d si testis dicit scio ꝑ certo q̄ a est filius. d. an pro
betur: videt q̄ nō: q: dicit impossibile: sed dic cōtra: q: intelligit de ea certitudine q̄ cōiter pōt haberi ꝑ presumptiones hoium. ⁊ legū ſm Ja. de ra. ⁊ Cy. ar. de edil. edic. si q̄s vēditor. certus est dicitur esse cuius animus in cōtrarium nulla ratione pōt inclinari. ⁊ dr certus a cerno is: q: decernit ita esse. ¶ † Viteri⁹ no.
12 q̄ ex causa verborū pēdet cognoscit effectus eorū: et ideo quando cā vocē te filium discuti oportet. l. nemo. de here. instit. ¶ Itē no. q̄ nō pōt probari aliquē esse legitimū et naturalē filiū nisi ꝑ betur matrimoniū. vt hic ⁊ l. j. §. ſi ea. de ven. in pos. mit. tū inter dū error habetur ꝑ ti. i. ꝑ matrimonio. vt no. C. de incest. nup. l.
13 qui ẓ. ⁊ extra q̄ ſi. sint legi. c. ex tenore. ¶ † Sed an coram iudice seculari pōt probari matrimonium. dic aut sumus in summaria cognitione: puta i cā alimentorū. ⁊ pōt ꝓbari. cū non preiudicet veritati. j. e. l. pe. ⁊ in facto magis q̄ in iure consistat. vt. j. de cap. di. l. legatus. Aut sumus in cā que requirit plenariā cogni a ¶ Filij. Vide. Frā. arc. i l. ſi ita q̄s. §. ea lege. in. j. col. i v̄. ij. no. j. dv̄. obl. ⁊ q̄ ibi dixi i apostil.
tionē. ⁊ tūc aut mr̄imoniū est certū per partiū cōfessionē. ⁊ tunc non req̄rit iudiciū eccle: q: ecclesia bz stare cōfessioni: ⁊ de quo nō est lis. non requirit iudiciū. Aut est dubiū per aduersarij negationē. ⁊ tunc decretalis dicit q̄ debet recurri ad iudicium ecclesie: sed mūdus nō curat de illa decretali: q: ſm hoc q̄ō adulterij non pōt ire nisi per manus eporū. ⁊ filr q̄ō hereditatis ab intestato. ⁊ melioris essent cōditionis iudeis pagani qui sua matrimonia pūt probare coram potestate q̄ xp̄iani. Sed dic q̄ aut b ¶ Filiatio. vide Feli. in c. ꝑ tuas. i pri mo not. ⁊ i. ij. col. i ſi. v̄. gl. j i. fi. de ꝓba.
est q̄ō de potentia. ⁊ illa est questio iuris: ⁊ pertinet ad iudiciū ecclesie. An possit teberga esse vxor regis. an ne. aut est q̄ō de actu. i. de mero facto. i. de platione verborū ex quibus creditur matrimoniū esse ẓctum. ⁊ tūc q̄ritur q̄re sint aures iudicis secularis ipassibiles ad hoc audiēdū z dicat apollo. ⁊ facit q̄ō no. in. l. titia. ſo. ma. ꝑ Bar. hic enim nō requirit iudiciū hominis: q: ex verbis ipſis ipse canon ⁊ ipsa lex determinat ⁊ indicat q̄ sit matrimoniū. ar. de ꝓba. l. ab ea parte. ergo questio habilitatis vel inhabilitatis stat in determinatione ecclesie. Sed nō q̄ō facti. ⁊ sic interlocutoria iuris ptinet ad ecclesiaz. ⁊ non interlocutoria facti diffinitiua ante federis matrimonialis. i. vbi principalr. ⁊ ꝓpter se nō propter aliud matrimoniū intētatū. nō est dubiū q̄ ptinet iudiciū ecclesie: q: est q̄ō spūalis. ⁊ illa cognitio principalis nō bz locū nisi inter illos ꝓtinges. ceterū post mortē eorū nō pōt disputari nisi incidēter propter aliud. Et an matrimoniū ꝓbet̄ ꝑ instrm dotale. Imo. dicit q̄ nō: q: est instrm mr̄imonij. Sed ter. dicit Jnū in aut. vt fratrū filij. post pri. so. si cū instrō alia cōcurrunt verisimilia ⁊ ꝓbabilia indicia. vt puta matrone honestas: psonarū equalitas ⁊ cōsanguineorūz dignitas creditur instrō: alis non: q: posset fingi dos in fraudez canonū.
14 extra de presūptio. c. illud. ¶ † Et no. q̄ per hāc. l. dixit Dy. q̄ emphiteosis ecclesie non transit ad bastardos: q: non sunt proprie
15 filij. j. de le. ij. l. lucius. §. dame. per Dy. ¶ † Et no. q̄ potest esse quis filius sacerdotis. ⁊ tamen est legitimus: quia fuit ante cōceptus. vt extra de filijs presby. c. literas. ⁊ adde quod not. Cy. C. de nup. l. ſi vicinis. ⁊ C. de proba. l. non nudis. ꝑ Cy. ⁊ j. de proba. l. j. per Ja. bu. vbi omnino videas.

1 Filius dicitur proprie qui ex legitio mr̄imonio procreat
2 Matrimoniū an possit probari ꝑ dotalia instrumenta
3 Ad filiationē probandam quid requiratur
4 Jus presumit super impossibili
5 Modus probandi filiationem.

Filium. Natus in figura matrimonij viroꝝ vxore simul cohabitantibus presumitur forre legitimus: secus si probetur absitia vel impedimentū generandi. hoc dicit. Et primo loquitur de filio q̄tum ad diffinitionē. Secō qualr probet̄ negatiua filiationis. Tertio qualiter probet̄ affirmatiua. Quarto qualr illa affirmatiua probatio possit elidi vl̄ ꝓbari. sed a ibi: sed si. ⁊tia ibi: nō tamē. quarta ibi: sed mihi vr̄. ¶ Jd tex. ibi. assiduc. i. frequēter. Ja. de ra. ⁊ cy.
1 ¶ † No. q̄ filius proprie dr ille q̄ ex legitimo matrimonio procreatur. vñ non ptinet̄ filius naturalis ēt legitimat⁹: q: q̄tūcūq; q̄s legitimet̄ ēt ꝑ mr̄imonium non dr natus de matrimonio. vt no. extra de ele. c. innotuit. ⁊ per Rofre. in summa. in ti. de fi. pbr̄. imo eo ipso q̄ est legitimatus vel q̄ producit dispensatiōnē sup natalib⁹ fatetur originaliter se i natalibus pati defectū. vt no. in. l. ij. C. de iur. au. anu. Per pr̄. l. dixit Dy. q̄ emphiteosis etiā accessa alicui ⁊ filius eius non transit ad filios naturales j. de leg. ij. Iutius. §. dame. per Dy. ⁊ ita fuit iudicatū ⁊ consultū in ista ciuitate per. d. F. de pijs. ⁊ q̄ spurij non dicuntur de domo. ⁊ q̄ promissio q̄ nemo de domo offendat non trahit̄ ad spurios. ita no. Dy. de le. ij. l. cum pater. §. mater. Itē est ar. q̄ si alicui cōcedit̄ priuilegiū in cām filio: siq̄ bastardus non possit vti tali priuilegio. ⁊ videt̄ quasi casus in. l. ſi liberti ius. j. de ope. liber. ⁊ l. ij. de ærcu. tu. ¶ Secundo no. q̄ probato matrimonio⁊ cohabitatione assidua viri ⁊ vxoris q̄ filius sit legitimus. sufficit ergo ad ꝓbandū filiationē p̄sumptio. q: est verū circa ipsam

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶. c. illud. et ibidē vidē oi. a no. Feli.
b ¶ Legitimā. vidē tu feli. i. c. ius generale. ¶. dist. 2qdō ibi dixi i aposti.

filiationē. tñ de mrimonio liquere dz ad plenum. 2 ita dicit glo. oz. in. l. ¶. §. si ea. ¶. de ven. in pos. mit. q no. ¶ Sed an pbēt mri monij per dotalia instrā est ar. q sic. de p̄sum. c. illud[a] moueor. 2 videt q̄si expressum in aut. vt fra. fi. post prī. Inno. dicit ōrius extra de p̄scrip. c. illud. Ego distinguo aut agitur primo: dialit qō mrimonij tunc est verum dictū inno. aut incidēter q̄ritur de mrimonio ppter filiationē: tūc de incidēti sufficit leuis pbatio. ita intelligo iura faciētia pro parte ōria. ¶ Sed nunqd ad fi liationē † pbandā est necesse pbare q̄pf 2 mater tractauerāt eū vt filiū. dico q ista pbatio ē vtilis. extra de pba. c. p tuas. tamē non est necessaria si pbantur alia que bac. l. ꝺtinētur. 2 facit. ¶. ō ma. te. l. vxorem. C. ne de sta. defun. l. si iure hoc p̄sequere. vt bu. iu. l. ¶. de proba. 2 Cy. C. de nup. l. si vicinis. Item per eum. C. de proba. l. non nudis. adde quod no. Inno. de resti. spolia. c. ex p te. Itē vide ter extra ō fil. p̄sby. c. literas. ¶ † Tertio no. q ius p̄sumit sup impossibili. vñ si pater fuit abūs vel morbosus nō p̄sumitur filius ex eo nat⁹: nā ad ipossibile nō est p̄sumptio aptāda. ¶. loca. l. qui ad certū. ¶ † Quarto no. qualis sit mod⁹ pbandi tam affirmatiuā q̄ negatiuā filiationis. Coꝝ quo aūt ista probatio dz fieri. vtrum coram iudice seculari vel ecclesiastico: ponit spe. vnū singulare dictum. 2 dicit q si per modum disce ptationis opz q probetur coꝝ ecclesiastico: secus si aduersari⁹ cōfiteatur. 2 ideo positiones 2 depositiōes sup mrimonio bene possunt fieri coꝝ iudice seculari: q si aduersarius cōfitetur nō opz remitti ad ep̄m. Ita no. spe. in ti. de cōuen. 2 reconuen. 2 est dictuz singulare. Adde qō no. Archi. xcvj. dist. c. bene quidem. 2. liij. dist. c. frequēs. In glo. super ver. non filium ibi impossibi le est. quid ergo si testis dicit. scio pro certo q iste est filⁱ⁹. ¶. an ei credaī. die dicū eius saluari: q: itelligit deponere de certitu dine p̄sumpta ꝺz Ja. de ra. 2 Cy. de qua aūt certitudine testis habeat deponere. ¶ No. singulr Inno. de iura calum. c. fi. ¶ In ea. glo. ibi. lucius per hanc glo. dicit Cy. q q̄ a. l. vl'a testatore mādaī aliqd pbari nō sufficit pbare per p̄sumptionē. hoc ver de p̄sumptiōe hois: sed bñ sufficit pbari p p̄sump. l. ¶. de pen. l. obseruare. in prī. facit de apoch. sunt q̄cunq. de leg. ¶. l. ¶ impe rator. 2qō ibi p Ja. de are. facit qō no. i. l. pe. C. de peri. tu.

1 ☞ Emphiteosis ecclesiastica nō transit ad filios naturales
2 Spurij non dicuntur de domo
3 Allegans dispensationē sūper natalib⁹ fatetur se originaliter in natalibus pati defectum
4 Matrimoniū an possit cōtrahere in articulo mortis ꝺstitutus
5 Quis quantūcunq. legitimetur nō dicīt natus de mrimonio.

¶ Additio Bal.

Filium. Qui in mrimonio nascīt iust⁹ filius cr edīt nisi ꝺ pbet. h. d. Si de eo fiat mētio in ꝺctu q̄liter accipiaī. die in spe. ō loca. §. nūc aliqua. v. lxviij. 2. v. seq. 2. v. clxxij. B. Vide. l. vlti. ¶. de iure deli. 2 qō no. ¶. de pba. l. ¶. Vide inno. de verbo. signi. venīēs. 2 Cy. C. de interdi. ma. libertinū. vide extra de filijs p̄sby. lras 2 nō est alibi fz io. cal. vide plene p Cy. C. de nup. si vicinis. 2. l. ¶. C. quoꝝ bonoꝝ. 2ō pba. nō nudis. ibi no. An filiatio pbēt per cōfessionē patris. In ter. ibi sed si fingam⁹. dicit Inno. q p instrām dotis non pbatur mrimoniū. de p̄sump. illud: 2 reddit rationem. nam alius est contractus dotis. alius matrimonij q̄ requirit verba per se 2 aliam formā verboꝝ q̄ requirat ꝺtract⁹ dotis fm inno. Contra videt cum dos ex matrimonio fūdetur. ergo ꝛc. vt. l. optimā. 2. C. de seruis expor. moueor. 2 ibi per Ja. bu. no. ex hoc. ter. qō p̄obet negatiua patronitatis 2 filiatio nis. Itē quomodo pbet possessio viri 2 vxoris vel spōsi. 2 spon se. vide per inno. de restitu. spolia. ex parte. Bal. Ibi non tamē fendū. not. nō debet audiri allegans id quod verisimile nō est: sed potius incredibile: qō est verū: q: tale quid erat qō directaz p̄obationē non recipiebat. vnde vehementio: p̄sumptio p̄ualet. Bal. ibi assidue idest frequēter. Ja. de are. Cy. Ibi agno scere. Vide Jaco. in. l. si eget. de libe. agno. Ibi si cōster. ergo in dubio quilibet p̄sumitur posse generare. 2 cū vxore coire. bal. Ibi ī domo. Vide an iudex ecclesiasticus possit dispēsare quo ad successiones cum illegitimo in specu. titu. ij. §. fi. vsi. sed illud quare. Item quādo questio filiationis incidēs coꝝ iudice secu lari remittīt ad ecclesiasticū: an sit necessarius libellus. vide in spe. iiij. parte. de or. cogni. Itē plures questiones circa hāc ma teriā. vide in marga. alberti gal. in ti. de naturali fil. Et in spec. in ti. de suc. ab īte. iiij. parte. 2 vide omnino qō not. Archi. xvj. dist. bene quidē in addi. que incipit adde nō credo. 2. liij. di. fre quens. ¶ Inglo. ¶. ibi impossibile si solus cū sola in carcere ad quē nemo accessit stetit: 2 ibi mulier peperit nō ipossibile: sed ne cessariū est vere scire: quoniam ex illo peperit p̄propter nimiā co habitationē est hoc no. q probari q̄q̄z ꝺz filiatio per ꝺiecturas no. in. l. lutius. q̄q̄z per p̄sumptiones no. in. l. ¶. quoꝝ si q̄q̄z per iudicia no. ¶. de proba. l. ¶. 2. l. ¶. §. si ea de ven. in pos. mittē. Per hāc. l. dicit Dy. † q emphiteosis ecclesiastica nō trāsit ad filios naturales de leg. ij. lucius. §. dame. † Itē dicit q hāc. l. q spurij nō dicunt de domo 2 promissio q nemo de domo offendet non cōtinet spurios. ita no. Dy. de lega. ij. cū pater. §. mater. Argu mentū est etiā hic q si īmunitas est alicui cōcessa in casu quo fi lios habuerit q bastardis nō p̄osit. 2 vt casus in. l. qui liberti
3 nos iurta fi. dō dicit ex lege aūt 2c. ī fi. de ope. lib. bal. ¶ † Itē no. q ille q allegat dispēsationez super natalibus fatetur originaliter se in natalibus pati defectum. C. de iure anu. aur. l. fin. 2 ibi no. 2 hoc audiui a dño ep̄o florentino. ¶ Vtrū autez filius naturalis tñ dicatur iustus filius Cy. dicit q sic. C. de alē. li. l.
4 si cōpetenti. ¶ Vtruz cōstitutus † in arti. mortis possit ꝺbere matrimoniū per Cy. C. de na. li. l. nuper. Vltimo no. q quantū
5 cūq; † q̄s legitimet nō dicitur natus de mrimonio not. de elec. innotuit 2 per Gof. in summa de filijs presby. Bal.

1 ☞ Filius deportatus habetur pro mortuo
2 Pater preteriēs filiū bānitū in ere 2 persona an fiscus nomīe bannitī possit dicere testamentū non valere
3 Filius bānitus bāno capitali an debeat habere legitimam
4 Statutum an sit validum q pater teneatur assignare legitimā filio delinquenti.

1 Si qua pena. Filius deportatus habetur pro mortuo: et ideo nepos ex eo succedit loco eius in primo gradu. vt. ¶. de lib. 2
2 posthu. l. gallus. §. 2quid si tantuz. ¶ † Quero si pa ter preterit filium bannitum in ere et persona an fiscus nomine banniti possit dicere testamentum nullum. 2 dico q non: q: ban num morti comparatur. sed mortuus non ō: preterit⁹. 2 sicut est
3 reipublice mortuus. ita p̄ī premortuus. ¶ † Quero an filio bannito bano capitali debeatur legitima. 2 dico q non. vt hic: quia persona banniti non reputatur esse in rerum natura. cum enim in loco eius alter succedat. ergo ipse pro mortuo habetur ¶. pro socio. l. actione. §. publicatione. Ex hoc sequitur q fiscus nomine eius non potest legitimam petere. facit. l. certa forma. de iure fi. li. x. de hoc plene notaui. C. ō bo. lib. l. ij. 2 vide. ī. de dā. infec. l. si finita. §. si que sunt iura per Bar. nam si nulla bona in ciuitate relinquit successorem non habet. ¶. de vul. substi. l. lex cornelia fm Gui. 2 Cy. ¶ Sed quero pone tempore testamen ti filius erat in integro statu tamē erat a patre preteritus post ea viuo patre est capitaliter bannit⁹ an fiscus possit patre mor tuo dicere testamentum nullum. 2 puto q non: quia bānitus nō potest dicere nullum. ergo nec fiscus ex persona bāniti. nam fis cus pretendit causam lucratiuam. ergo ei obstat exceptio doli ex persona banniti. infra de excep. doli. l. apud celsum. §. de au
4 toris. ¶ † Quero an valeat statutum q filio delinquenti pa
b ter teneatur assignare legitimam[b]. nomine fisci. 2 videtur q nō quia est iniquum. Solu valet quo ad patres ciues. non quo ad forenses qui non sunt de foro iudicis nec ō foro statuti. forēsis enim non fit de foro nisi ex cā. sed quo ad patrem qui non delin quit nulla est causa. Morro autem inter seipsos est cā ciuiuz vo luntas. nam in statutis non requiritur cā. sed autoritas. vt. l. nō oium. ¶. de legi. de hoc not. C. de decre. decuri. in rubrica. lib. x. ¶ Quero cum legitima attendatur tempore mortis. vt. l. ¶. §. si impuberi. ¶. de col. bo. quomodo potest pater assignare legiti mam. Respondeo posito vno incōuenienti sequitur aliud con nexum. ¶. q attendatur tempus delicti. 2 tunc cedat dies legiti me. simul ertra de regula. c. cū sciamus. Sed pone pater erat vsu rarius vult detrahere illas vsuras vt es alienuz ante omnia: an potest. 2 Dy. consuluit q sic. Idem de alijs male ablatis: q: de eis non debetur legitima. quia non veniunt in diuisione. l. ceteꝛ re. §. ¶. ¶. fami. her. quod est no. Sed an pater qui ex forma statu ti tenetur soluere condemnationem filij delinquentis. teneatur soluere penam quanti pluris quam statutum Perusij includit non soluentibus infra certum tempus. 2 dico q non. vt no. in. l. iij. ¶. qui satis. cog. quia pater vt fideiusso: tacitus iudicatuz sol uere non tenetur ex contumacia. vt. ¶. de in. lit. iuran. l. ¶. quod no. nisi v̄ba statuti aliud sonarent. 2 adde. ¶. eo. l. filius. ¶ Que ro pater habet filium et nepotem ex eo. modo ex forma statuti assignat legitimam filio bannito. an nepos ex eo preteritus ab auo dicet testamentum aui nullum. 2 vī q non. quia pater eum precedendo excludit. Vel die q statutum ꝺz intelligi si non est alius qui succedat rationabilius q̄ fisc⁹. ar. C. pe. fis. credi. prce fe. l. ¶. lib. x. Sed quid si bannitus est rebannit⁹. Respōdeo cre doq; hoc verbum rebannitus omnia reponat in primo statu: q: precise contrariatur banno rebannito. 2 cōtrario: uz est plena 2 libera natura. facit. ¶. de iusto testa. l. si q̄s filiū. §. penul. Et qō no. C. de sen. pas. l. fi. per Cy. Illud p cōstanti teneas q statutū potest in suo territo: io auferre bannito non solum beneficium statuti sed etiā ius cōe. vt no. ¶. qui. ex cau. ma. l. sed 2 si per preto rem. §. sed si dum decreto. Bal.

Si qua

Universidad de Deusto

Equa Ex ista. l. colligit. ar. ad qđ si filius cõmiserit delictũ vnde bona publicã iuꝛ z fuerit dãnatus vtrũ filius poterit petere legitimam quã dz hꝛe in bonis patris z dicendũ est ꝙ non. qꝛ iste filius reputatur moꝛtuus ante patrẽ. vt hic. z l. gallus. §. q̃d si tiũ de lib. z posthu. ergo nihil trãsmittit ad fiscum pꝛeterea si non trãsmittit peculium qđ hz. C. de bo. pꝛos. l. si filius. ergo multominus legitimam quaz nõ hz nec sperat hꝛe. pꝛeterea filius viuo patre nullum ius hz in legitima. vt no. Dy. in. l. fi. de lib. agno. cũ ergoꝛ ius eã sit de futuro. ergo fiscus non occupat. p̃stat ad hoc ar. j. de noua. l. quoꝺ. in fi. z p hoc apparet ꝙ statuta terrarũ que cogũt patrẽ assignare filio delinquenti legitimã poꝛtionẽ sunt s̃ bonũ z equũ fm Cy. in lec. ad hoc facit. j. de colla. bo. l. j. §. si impubes. z in spec. de execu. senten. §. sequit x̃. q̃d si filius. sed p̃supposito ꝙ statutũ valeat quã ta poꝛtio assignabit cũ pater possit adhuc plures filios generare. j. si pars hꝛe. pe. l. antiqui si statutũ non diffinit difficile erit diffiniꝛe, z nota hoc singulare dictum.

¶ Additio Bal.

Equa. In glo. vltima ibi z facit ad legẽ istaz.

1 ☞ Arguмẽtari est licitũ a sufficiẽti partiũ enumeratione
2 Cõiunctio extremoꝛũ non vitiat si extrema non vitiant
3 Filius an exeat de patria' potestate per ingressum patris in monasterium.

Atre furioso. Furoꝛ iura mr̃imonij nõ dissoluit. h. d. sicut nec doꝛmire vel hꝛe frenesim. j. de acqui. pos. l. si is qui animo. ex hoc patet ꝙ consensus est cã efficiens matrimonij. nã si esset cã formalis vel materialis statim ea cessante cessaret causati effectus. ergo pꝛoductus a consensu non cessat. hz cesset consensus qꝛ cõsensus est pꝛincipiũ effectiuũ nõ subiectiuũ. z sic nõ est materia. sed agẽs in materia. vt dixi in rub. ff. de iusti. z iure i fi. rubꝛicet an cessante cã cesset effect' dicit Dy. ꝙ cessante causa cesset effectus. z sic cessat ex toto. secus si remanent reliquie finalis cause. vt. l. ij. z. iij. j. re. amo. z ibi p Dy. due sunt cause fiendi. s. efficiens z finalis. z due sunt cause essendi. s. materialis z formalis. de pꝛimis duabus intelligit Dy. de tertia z quarta. si in totũ destruãtur. destruitur qõ fundatur in ipsis. vi. j. de x̃bo. ob. l. si ex legati eã. z. j. loca. l. in naue saupbelli. de ꝺben. emp. l. q̃ vsufructũ arce. de leg. iij. l. quesitũ. §. illud. sed in. l. nostra cause sunt vellate non absoꝛpte. Et in hac. l. colligũ
1 tur bꝛocarda ista. ¶ † Pꝛimo ꝙ licituz est arguere a sufficien-
2 ti partiũ enumeratione[a]. z no. ꝙ illud argumentũ pꝛocedit nõ solũ in dictis legũ. sed etiã in dictis testiũ vt si testis dicit ꝙ in cõsilio non interfuerũt. x. hoies qꝛ numerauit eos. z nõ erant ni si octo. z sic concludit ratio per locũ a sufficienti personarũ enumeratione. Itez in rimatione que fit in palatio an petrus fit in palatio. Item in rimatione scripturarũ vt si volumus ꝑ scripturam archiui ꝓbare ꝙ titius non est registratus in extimo vel non soluit collectas. qm̃ oẽs soluentes sunt descripti z ipse
2 non. l. j. C. de exac. tribu. li. x. ¶ † Scõo no. ꝙ si extrema nõ vitiant non vitiat coniunctio extremoꝛũ. que enim singula nõ impediunt nec simul iuncta debent impedire. z ratio est hec: qꝛ nõ sunt huius ratiõis. z cõditionis. z sic ex pluriũ concursu nõ augetur effectus. an ergo ratio. l. ponderat numerũ. z tunc que nõ pssunt singula multa iuuant vt in duob' testib'. j. de excu. tu. l. ij. §. j. in glo. aut ratio. l. non concernit numerũ sed aliã rationem. z tunc secus vt hic. ¶ Tertio no. ꝙ multa impediũt contrahenda vt furoꝛ que non vitiãt iam cõtracta. z est ratioꝛ qꝛ ea q̃ sunt pfecta sunt in suo esse eo ipso pꝛecedẽte consensu. vt no. ꝺ acq̃rẽ. pos. l. si is qui animo. super illo aũt bꝛocardo. dic ꝙ aut impedimentũ est ex parte cause materialis. z tunc vitiat. de verboꝛum obliga. inter stipulantem. §. sacrã. Aut ex parte cause finalis. z idem. Aut ex parte cause efficientis. z tunc aut effectus dependet a cã: qꝛ est in fieri z vitiat. Aut nõ depẽdet a causa: qꝛ est in facto esse z non vitiat vt hic. Aut est impedimentũ alterius accidẽtis. z tunc aut est potẽs ad resoluendũ z resoluit. Aut nõ. z non resoluit. vt. j. de arbi. l. nõ distinguemus. §. sacerdotio. fm Ja. bu. Aut impedimẽtũ est circa ipsuz pꝛincipale. z tũc aut impedimẽtũ nõ cõpatitur se cũ pꝛincipali. z tũc vitiat. j. ꝺ fideius. l. vꝛaniꝰ. §. fz cum duo. aut cõpatit̃ z non vitiat. de fui. l. pꝛo pte. de ver. ob. l. existimo. Sed Pe. dicit aut actꝰ peruenit ad ꝓsummationẽ. z tunc casus supueniẽs nõ vitiat. aut nõ. z tũc aut seq̃retur absurdũ z vitiat. vt. l. fj. j. rem amo. z ibi per Pe. z Cy. in additio. Aut nõ seq̃retur absurdũ z nõ vitiat. vt instr. de leg. §.
3 ex ꝛrio fm Pe. z Cy. ¶ † Ultio inducit̃. hec. l. ad. q. an p monachatũ pfis filius exeat de pfia ptãte. nã si non exit acq̃rit pfi vsufructum z per patrẽ monasterio tu dic ꝙ exit. vt no. j. de mino. l. fi. ex cã. §. pap. nam pf habet̃ pꝛo moꝛtuo fm Guil. Bal.

1 ☞ Patris furoꝛ vel matris non dirimit patriã potestatem
2 Filius nõ potest definere esse in ptãte patris nisi fiat sui iuris
3 Inquirẽs de patria potestate inquirit de matrimonio
4 De causa successiua et transitoria.

Atre. Pater hz furiosus hz filiũ in patriam potestatem z vinculũ matrimonij retinet cũ
1 furoꝛe ẽt vtroq; furente z iure patrie potestatis ei per filium queritur. b. d. ¶ † Mo. ꝙ furoꝛ patris vel matris non dirimit nec impedit patriã potestatẽ nec mr̃imonium nec acq̃sitionem futuram. ¶ Secõdo no. ꝙ ista est bona argumẽtatio certe sunt cause que dirimunt vinculũ patrie potestatis. a
ista causa non est inter enumeratas. ergo nõ dissoluit. Simile ar. certe sunt exceptiones pmisse ista nõ est de illis permissis ergo non ob. nec põt opponi. C. de adul. l. ita pudoꝛ. z vocaꝝ istud
2 argu. a casibus enumeratis vel a sufficienti diuisione. ¶ † Tertio no. ꝙ impossibile est filium definere esse in ptãte nisi fiat sui iuris. vñ hoc ar. vasallus nunq̃ ꝺesinit esse vasallus nisi adipiscatur libertatẽ. j. qui. ex ca. ma. l. nec vtilem. Apparet ex hoc ꝙ b
patria ptis non possit haberi pꝛo derelicto. ita qđ cõcedaꝝ occupanti. ¶ Quarto no. ꝙ cã filiationis mixta cum cã patrie potestatis dependet totaliter ex matrimonio z infertur ex eo,
3 z ideo volẽs inquirere † de patria ptãte inquirit de matrimonio. fic extra de oꝛ. cogni. c. cum tua. ¶ Quinto no. ꝙ quedam impediũt ea q̃ sunt in fieri que non dirimũt ea que sunt cõsummata z in perfecto esse sic. j. de x̃. ob. l. existimo. ¶ Sexto no. ꝙ multũ operantur reliquie. appellant̃ hic reliquie cõsensus pꝛecedẽs siue in doꝛmiente. alibi appellantur reliquie rõ quedã remanẽs ex p̃teritis. l. sub ꝺdi. j. de testa. tu. tertio modo appellãtur reliq̃e. extra de re. z vene. sanc. c. sanc. ¶ Vltimo no. hic ar. non impedit hoc vel hoc ergo non impediunt ambo. simul iuncta. Jac. vult tractare hic illud bꝛocardum vtrum cessante cã re. dic aut effect' dependet a cã. z tunc cessat. Aut nõ. z tunc nõ cessat. ita dicit Jac. ¶ † Aduerte quia quedam est causa successiua. z tunc ab ista põt defectus depẽderc. j. de capi. di. l. tutelas.
4 Quedaz est causa statim transitoꝛia. z tunc vꝝ ꝙ effectus ab ea dẽpendeat post factum esse. vt no. j. de acqui. pos. l. j. §. veteres. vel dic aut loq̃mur de effectu cum confirmante z cessante cã nõ cesset effectus aut confirmando. z tũc tic. vt. l. j. §. exegit. j. de se. tab. Vel dic aut superuenit causa influens. z tunc cesset effect' aut superuenit causa infirmans sed cessatio cause pꝛioꝛis tunc aut per hoc reducit̃ ad non cãm z cessat effectus. l. ij. §. circa. de excep. doli. Aut nõ reducit̃ ad non cãm z non cessat effectus. vt l. nfa. Aduertatis tex. dicit ꝙ nõ cessat cã qꝛ remanẽt reliquie. grãmatici dicũt ꝙ quatuoꝛ sunt cause. s. fiẽdi due vt efficiens z finalis z due sunt essendi vt materialis z formalis si cessat cã efficiẽs: aut cũ efficiẽs est in fieri obuiaꝝ effectui aut post factũ. tũc secus si cessat cã finalis. tunc dicit no. C. de epi. z cle. l. generaliꝛ per Cy. facit. l. fi. ꝺ hꝛe. isti. Si aũt cessat causa materialis z formalis. tũc quia effectus est inseparabilis a causa sublata cã tollitur effectus qꝛ ista causa dat esse rei z rem inesse cõseruat. j. ad exhiben. l. iuli.

1 ☞ Pꝛopter ingressum patris in monasteriũ an filius exeat de patria potestate
2 Filius per ingressum religionis liberatur a patria ptãte
3 Causa cessante an cesset effectus.

¶ Additio Bal.

Atre. Ibi furioso denuo facto. hoc dicit. Furoꝛ non dissoluit vinculum patrie potestatis nec matrimonium nec impedit acquisitionis effectuz
1 pꝛoduci p filium furiosi. h. d. bal. ¶ † Querit ꝟ Gui. vtrum ingressus oꝛdinem minoꝛum vel pꝛedicatoꝛum retineat filium in potestate z determinat ꝟ ꝙ nõ. p glo. q̃ ẽ. j. de mino.
2 l. si ex cã. §. pap. autẽ. Econtra filius p ingressum † religionis liberaꝝ a patria ptãte: qꝛ p moꝛtuo reputaꝝ. z licet succedat pfitũ nõ est ei suus heres: quia cessat exũtia ex quo tẽpoꝛe moꝛtis nõ reperit se in potestate patris. Idem vꝝ in filio sacerdote fm illos q̃ dicũt ꝙ sacerdotiũ liberat a pria ptãte quasi nouũ creat hominẽ. no. extra de eta. z qualı. indecoꝛum ingressus monasterii efficitur seruus sue pꝛofessionis igit̃ nõ hz in ptãte z liberatur a pꝛioꝛi ptãte sicut z datus in adoptionẽ transit in ptãtẽ adoptantis z liberatur a potestate patris naturalis. z sicut raptus ad hostibus. vt. j. de capti. nõ vt a patre. z. C. de adop. cuz adoptiuus. et no. j. de solu. cũ quis per Jac. de arc. z i. l. deo nobis. z de acq̃. pos. cũ heredes. §. vlti. de iudi. cũ pꝛoꝛ. de inuti. sti. §. si quis aliuz. z ꝙ no. insti. de act. §. rursus. in. v. §. z sacit. l. seruos. j. de lib. cã. z p Ja. de are. j. vñ libe. l. si poste. B. ¶ † Vtrũ cessante causa cesset effectus. z vtruz cã in dubio censeatur finalis vel impulsiua[b]. die plene et vere. z no. Cy. C. de episco. z cle. l. generaliter. z vide Archi. lxj. di. neophitus. B. ¶ In ter. solent quando pꝛocedat ar. a diuisione. vide quod no. j. de trãsac.

a ¶ Enumeratione. adde tex. i. l. filius §. filiꝰ de leg. j. z in. l. cũ hi. §. si pꝛoꝛ. j. de transac.

b ¶ Impulsiua. vide Dy. i 2si. vj. x̃. pꝛe terea aut.

Universidad de Deusto
Biblioteca

l.hi.§.si pretor. ¶Ibi potest quia ad dirimendum requiritur nouus actus Ly. ¶In glo.retinere in fi.Sol.quod hic dicitur est regulare fm Azo.in casibus contrarijs specialc. vl'dic aut prohibetur contrahere aut non. Primo casu loquitur hic. Secundo casu cõtraria.vel dic ad.§.satisdatio. vt no. insti. de assig.lib.§.mf. Vel dic aut que contracta sunt & facta sunt legitime.& tunc aut.l.prohibet simplr.& dic q dirimunt tam contracta.aut lervltra progreditur siquidẽ cõfirmando hz locũ hec regula: si anullando non hz locũ & dic.vt.l.non dubiũ.C. de legi. Ja.de bel.dicit aut impedimẽtũ incurrit dũ res est in fieri & vitiat.vt.ff.qui.ex ca.ma.l.sciendũ aut postq res est in facto esse. & tũc aut occurrit impedimẽtuz intrinsecũ circa essentialia ipsi? rei.Aut extrinsecum circa accẽtalia. Primo casu impedimẽtũ resoluit actionẽ.j.de rei.ven.l.siqs hac.l.cuz si. Secũdo casu secus.si vsuf.pe.l.j.§.j. Contra hoc op.j.de here.insti.sed si conditione.§.solemus.nã testamentũ semper est in fieri donec viuit testator: quia hz cãz successoriã.vt.l.talis scriptura de leg.j.& tũ impedimẽtũ occurrẽs interim nõ vitiat.Sol.vt no.Dy.in.c.j. de re.iur.li.vj.in.vj.q.nã aut actus est perfectus nec ius ex eo q̃ situm.& tunc sic.vt.l.sciendum.aut perfectus.sed non consummatus.dic vt ibi per Dy.& eo.ti.c.possessor.Bal.

1 ¶Citatus qui non apparet venit citandus

2 Propter patris condemnationem nunquid aufertur filio peculium aduenticium.

3 Fratres an admittantur pro fratre in criminali

4 Paria sũt patrẽ cõsentire filio vel se simul obligare cum filio.

Filius. Publicum offiũ inhercs filiosa. repsentat personam duorũ.h.d.& vide qõ no.Ly.C.qui test.fa.pos.l.seniũ. Per illaz l.determinat Dy.q de publico erie filius põt accusare sine consensu patris. Sed quid econtra si ipse est accusatus.Respondeo aut est pena corporalis. et non curatur pater in aliquo:q: nec i seruo curatur dñs.j.de accu. l. hos accusare.§.fi.de adul.l.inter liberos.§.filius.aut est pena pecuniaria.& tunc aut pater nõ tenetur p filio aut tenetur ex forma statutorũ. Primo casu non curatur patria ptãs. Scõo casu curaẽ forte q: hz locũ rõ.l.cũ nõ soluz.§.necessitate.C.de bo. que li. Si enĩ patri piudicat iudicisi.ergo oz citari.vt.l.naz ita diuus.j.ti.j.& C.si propter pu.pen.l.si deserta: q: nemo patitur executionẽ nisi fuerit citatus ad cãm.vt no.in l. cum miles. §.j. qui.ex ca.ma. ¶Non ob.q pater equiparetur fideiussori iudicatũ solui ex quo afficit p vnã & eandem sniam.vt no.per Dy.& Bar.j.de v̊.ob.l.cũ filius.sed fideiussor non est citandus.ergo nec pf.nã aliud est in vero fideiussore qui se suo consensu astrinxit.aliud in patre q̃ inuitus incidit in obligationẽ.Et tõ est magis ei subueniendũ q̃ vero fideiussori.ar.l.fi.j.rẽ pu.sal.so.in ratione sui. Itẽ pater oẽz defensionẽ facere põt.j.si ex nora causa aga.l.ij.Et citandus est qs ad defensionẽ faciendã. vt.l.iij. §.si ad diẽ de re mil. ad hoc facit.qõ no.j.q satisf.cogã.l.ij.§.fi.p Ja. bu. Itẽ non sufficit patrẽ scire.nisi citeẽ vel consentiat.vt.l.si cũ

1 dotem.§.si post.j.so.ma.p Ja.de are. ¶† Et no.ille qui nõ apparet citat? semper est citand?.facit extra de iudi.c.q:.u.per in no. Forte dicendũ est q in illa executione sit citandus pri? verbo q̃ re. ¶Nõ ob.qõ no. Inno.extra de appel.c.ex rõne:quia ibi loq̃tur in cõuicto & condẽnato.sed pf est condẽnatus nec cõuictus nec pfessus.ij.q.j.nos in quẽquã. ¶Sed q̃d si filius cõfitetur sed pater negat. Rñdeo statur filio in foro proprio.nisi pf õriũ pbet. Admitti enĩ oz ad pbandũ õriũ.vt.no.in.l.ij.si ex nora.cũ aga.& in.d.l.cũ filius p Bar.qõ no. Sed an de iure cõi pater teneatur soluere condẽnationẽ filij.no.j.de nora.l. & si condẽnatus. Respondeo non.immo occupat etiã bona propria filij.tanq̃ mortui sine herede.& sic occupat iure pfio nisi filius esset emancipatus.C.de bo.dã.l.filius.cũ enĩ filius ille heredem hẽre non possit quia ius ciuile amisit.ergo sumus ad ius antiquũ reuersi.quo iure pf occupat iure peculij.lz. quidam dicant q̃.l.illa filius sit correcta.sed non recte considerauerũt. Si aũt snia non adimeret statum sed bona vel quantitatẽ aliquam vt centũ.tũc pater non posset impedire execu.fiscalem in bonis filij:qui a non põt occupare quod nonvacat.cuz filius nõ habeatur pro mortuo nisi statu amisso. Sz de suo nõ tenetur soluere. vt dixi in ca.l.si qua pena. Non ob.predictus glo.d.l.& si condẽnatus.q: aliud in ciuilibus aliud in criminalibus.nam in pcessu criminali nõ quasi cõtrahitur:quia sic redigeretur causa criminalis ad ciuilis cause intellectum:quia oĩs quasi cõtractus est ciuilis. Et no.cauelã.nã si filius tuus clericus fecit homicidiũ.& statutũ dicit q̃ quicũq̃ declinauerit ius ei nõ reddat. nõ declines noĩe filij sed tuo.pro tuo itereſſe.j.de appel.l.lucius. & sic filius tuus nõ poterit impune offẽdi.nec tu:q: te excusat paterni necessitas officij ac fides.l.tutorẽ.j.de his qui.vt idig.tũc etiam quidã declinant ipso facto.& tamẽ nõ declinant x̃bo qui non cõtinetur sub statuto.naz si quis comparet i habitu & tõsura ipso facto dicit se clericũ.tamẽ non punitur.q: cum non debeat dimittere habitum non potest comparere in alio habitu. vnde hoc casu ille nõ declinat forũ:sed forũ declinat ipm.et refutat ipsuz.vnde est declinatio passiva nõ activa.C.de leg.l.ab administratione.& ibi dicit Ja.bu.hunc non puniri.q: nõ declinat ipse sed lex.qõ est no.adde filem intelligendi figurã.j.de se-

2 na.l.qui indignus in glo. ¶† Sed quid ecõtra pdẽnatus est pater nunquid peculiũ profecticiũ auferẽ filio.videturq̃ sic:q: est patris pleno iure.in cõtrariũ.videẽ ter.j.de mino.l. deniq̃. §.sed vtrũ.vbi dicitur q̃ peculiũ ex cõstitutione claudij sepaẽ. So.illa sepatio non fit vt filius lucretur peculiũ. sed vt satisfaciat creditoribus peculiaribus si preferũtur fisco.& ille est intellectus huius.§.vt no.Bal.de cu.j.qũ ac.de pec.est anna.l.j.§. alienatio.& adde qõ no.C.qui bo.ce.po.le.pe.& j.so.ma.l.si filiu-

3 ssami.data. ¶† Sed an alij cõsanguinei vt fratres admittantur pro fratre in criminali.& videtur q̃ sic.vt.j.in ius vo.vt cant l.ij.in si.cum.l.se.sed glo.ibi dicit q̃ in criminali debet venire & satisdare.& tunc frater admittitur ad satisdandũ pro fratre & si mulibus.secus si principalis non veniat.vt ibi no. ¶ Et no.cõiunctos sanguine affinitate vel beneficio vt patronos semper censeri idoneos.& sic est ar.q̃ ille qui tenetur dare obsidẽ libere tur dando quẽlibet de suo.licet nõ sit locuples qõ est no dignũ

4 ¶† Ultimo no.extra q̃ paria sunt patrẽ cõsentire filio vel se simul obligare cũ filio & sic facit ad statutũ perusinũ. vt.j.de le. ij.l.cum pater.§.libertus per Bar.

¶ Additio Bal.

Filius. Ibi casus in quib? qs hz duplicẽ personã vt in magistratibus & tutelis. Pã tunc et vna persona est sub potestate talia non.& tunc habetur pro patrefamil.vt hic.est aliud quo quis nõ habet duplicẽ personã.& tũc non habetur pro patrefa.vt in factione testamenti Ricar.mal.Ly.Bal.

¶† Sententia lata in causa alimentorũ pretextu alimentatio

1 nis non facit ius in causa alimentationis.

2 Sententia lata in principali an dicatur excludere questionem incidentem.

3 Snia lata sup incidẽti minori an piudicet sup incidẽti maiori.

1 **Siúdex** †Snia lata in cã alimẽtorũ ptextu filiatiõis nõ facit ius in cã filiationis per se principlr mote. h.d.& est rõ: q: incidens est maior.ergo non absorbetur per minorẽ:vt.j.de iudi pre minorẽ. Item cã principalis est summaria & semiplena ergo non tollit ordinariã.vt.j.de re iudi.l.a diuo pio.§.si super rebus. Itẽ cã alimentoz est sicut cã possessionis. vñ nõ derogat proprietati: q: merũ factũ nõ derogat iuri.C.si de momẽ. po.l. j.j.de li.agno.l.si qs a liberis.§.si vel parens. Itẽ ad aliũ finez tẽdit cã seda q̃ prima.nã vltra naturã petitionis alimentorum esset si decideretur causa filiatõis.ergo vbi terminus litis est diuersus.nõ ob.exceptio rei iudicate:q: res mutari vf.j. de euic. l.sed & si exceptio. Itẽ snia alimentoz fundatur in psumptione & ideo veritatis examẽ nõ tollitur.arg.ff.e.l.filiũ. ¶Et cõcludo q̃ aut incidẽs est simplr maior.& sententia super principali nõ preiudicat i incidẽti per se mouẽda.aut non est maior.& tũc aut replicaẽ ad impugnationẽ iudicati.& nõ põt.C.de fide instru.l.si.in fi.aut ad nouũ effectũ.& tũc põt.vt.d.l.sz si exceptio.

2 ¶† Sed an snia lata in principali excludat incidẽtẽ questiõez dic q̃ standũ est snie.vñ snia lata in principali.puta q̃ laudũ sit equũ facit ius in penali:q: hoc ipso pena cõmissa est fm Dy. et Bar.& hoc ponit Bar.de ver.ob.l.qui rome.§.fi.sed tu dic qõ snia sumit ex mẽte actoz & ex sui serie. Et ideo aut iudex pronũciauit bñ arbitratũ.& tũc cõmissa est pena.aut absoluit simplr reum a petitione reductionis ad arbitriũ boni viri.& tũc nõ cõmittit:q: põt esse iusta cã litigãdi q̃ excludit a pena cõpromissi fm Jo.an.in ti.de arbitris in addi.& snia nõ icludit nec excludit.nisi cũ sequitur necesse psupponendũ vel necessario excludẽ

3 dum. ¶† Sed queriẽ an snia lata sup incidẽti minori preiudicet super incidenti maiori.verbi gratia.petiẽ executio instrumẽti:opponiẽ exceptio prescriptionis vel pacti.iudex pronũciat obstare. Denuo actor agit ordine iudicario.opponiẽ eadẽ exceptio.queriẽ an possit & vf q̃ sic:q: iudiciũ primũ est summariũ.scdm est ordinariũ.ergo nõ ob.exceptio.vt.d.l.a diuo.§.si super.de re iudi.& de lib.agno.l.si qs a liberis.§.si vel parens.& h Jn hũ vf ex interlocutoria oriẽ exceptio rei iudicate:q: talis interlocutoria est terminus litis.vt no.in.c.duduz extra de elec. Itẽ eadẽ rõ est in scdo iudicio sicut in primo. Itẽ plenaria cognitio nõ attẽdiẽ penes ordinẽ iudicij.sz penes qualitatẽ pbationis. Si ergo plene pbata fuit exceptio.ergo viteri? nõ põt agi qõ verũ credo.& dic q̃ sicut se hz vna principalis ad principalẽ sic incidẽs

Universidad de Deusto

incidens ad incidentē. Item dic q̄ principale exclusum princi
paliter non p̄ōt reſtricari incidēter. j. ō exceptio. l. quecūq;. Itē
dic an incidens exclusum incidēter possit per se p̄cipaliter re
ſtricari. vt dicēno. ꝛ. C. de o:. cogni. l. ij. Et scias q̄ de facto con
sului Janue sup hoc p̄cto. An reus q̄ excipit de solutione pos
sit sumta vel pendente exceptione petere sibi reddi instr̄m can
cellatū ex causa solutionis. Et hoc erat expediens sibi scire p:o
pter quedam statuta que loquebanť de diuersitate iudicū: de
cōp:omissis. Et q: cōsiluz est pulch:um hic inseruī in effectu.
Philippus cōtra oñam Petram egit hypothecaria. oña Pe
tra excipit de solutione debiti. ꝛ dato sibi termino ad p:obādū
petit sibi reddi instr̄m cācellatū: q: nō negabať se p̄basse super
exceptione. petens hanc cām cōmitti q̄busdā reuisoribꝰ fm for
maz statutoꝝ Janue. interimq; superſederi sup hypothecaria
dicebať hāc petitionē nō p̄cedere obstante litis pendētia sup
exceptiōe. querebať quid iuris. Et q̄ petitio vltima p:eualeat
apparere dicebatur ex co:q: p:incipale intelligiť p:eiudiciale.
Et nō. l. ratione incidentis. j. de excep. l. sed si ante. Sed causa
instr̄i p:incipalis debiti cancellandi est p:incipalis. causa vero
hypothecaria ē secundaria. ergo causa cācellationis p:efertur
tāq̄ p:incipalis p:eiudicialis ꝛ maio: sicut causa rei vendica.
cōtraria confessorie p:efertur cōfessorie. In contrariū dicebať
nam si acto: petit vnū reus non p̄ōt petere contrariū nisi excī
piendo. vñ libellus actoris impedit libellū rei ne p:o:rari suie
p:oferaꝝtur. vt not. Juno. extra de offi. delega. c. cū contingat.
Item non reperiuntur actiones contrarie nisi respectu mutue
petitionis. ꝛ in casibus expressis in iure. l. oīno. j. de impensis.
So. dixi. q̄ incides questio ex parte rei impedit reum interim
reſricare illū idem per modū agendi: q: q̄cunq; sententia lata
in incidenti p:eiudicat p:incipali non admittitur cumulatio ex
ceptionis ꝛ actionis ad idē p:opositē: q: idem operať interim
lis: qō operatur ꝑpetuo sniа lata. j. de excep. l. fundi. ꝛ. l. fundū.
de excu. tu. §. dirimus. ꝛ in. c. ij. de restī. in integrū. Sed ex sen
tentia lata super illo incidēti p̄ōt absō:beri petitio cancellatio
nis. argu. C. de fi. instru. l. fin. in fi. ergo interim non p̄ōt peti cā
cellatio. hoc ergo non facit hypothecaria actio silere sed obie
cta pendens exceptio. reus ergo nō p̄ōt cumulare exceptionez
ꝛ actionem ad eundem finem: q: in excipiendo est acto:. ꝛ sic ꝑ
bibetur ingressus litis. ꝓhibetur cōp:omissum necessarium. et
ita consului. nā comp:omittere hoc casu est de p:ocessu litis. sz
p:ocessus non debet fieri. ergo nec cōp:omitti. Itē arbiter suc
cederet loco iudicis. ergo frustra cōp:omitteretur si arbiter de
beret p:onunciare non esse p:ocedendum. qō tene menti.

1 Judiciū o:dinariū sententia sūmarie cognita nō decidit
2 Sententia lata super alimentis non p:eiudicat super causa fi
liationis postea mota.

1 **Si iudex.** †Sētētia lata ex summaria cogni
tione o:dinarium iudicium nō de
cidit. h. d. vel sic. Sententia lata in incidenti non af
2 fert p:eiudiciū in causa p:incipali. h. d. ¶ †Jo. q̄
sententia lata super alimentis non p:eiudicat super causa filia
tionis postea mota. ratio litere est: q: causa alimento:ū deter
minatur ex p:esumptionibus. causa filiationis ex veritate ꝛ p̄
sumptione non afferunt p:eiudiciuz veritati. ꝛ est alia ratio: q:
causa alimento:ū dirimetur ex possesso:io. j. ad carbonianū. l.
q̄ labeo. ergo nō p:eiudicat in petito:io. In tex. ibi querendū
in iudicio postea moto in filiationevel sup successione. ¶ Jo.
q̄ sententia lata ex summaria cognitione qua p:onunciatur in
strumentum exequendum si postea ex o:dinario iudicio ꝓnun
ciatur indebitū esse videtur p:ima interlocuto:ia reuocata. cō
co:da. j. de re iudi. a diuo pio. §. si sup rebus. In glo. sup v̄. ali
mento:um in filiatione: q: adhuc p̄ōt negare filium esse nec ēt
ob. patri p:estatio alimento:ū. q: non p:opterea videtur reco
gnoscere filium esse nisi quatenus infert pñciatio. ex nouo enī
non intelligitur augere effectuz p:onunciationis nec inducere
effectū. extra p:onūciata. vnde hec. l. legitur siue sniа stet i suis
finibus siue transeat in execution̄e facti qō est no. ¶ In ea. ibi
C. de fal. l. vbi. ꝛ. C. de fide instru. l. fi. in fine. ¶ In ea ibi. §. si
super rebus hec distinctio vera est. sed non perfecta. vñ cū que
ritur an sententia lata sup p:incipali p̄iudicet in incidenti que
reſricatur sic distingue: q: aut super p:ima p:incipali p:ocedit
summarie aut plena cause cognitione. si summarie tunc nō p̄iu
dicat in incidenti vt hic. ꝛ in. §. si vel parens. ꝛ est rō: q: summa
rie nō p̄ōt p̄iudicare sup illo qō indiget maio:i examie. vt. j. de
iudi. l. si mino:ē. si vero cum plena cause cognitione tunc refert.
aut loq̄mur de emergenti aut de incidēti ꝑpte: si de emergenti
nō p̄iudicat q: dirimit ante litis cōtestationē quo tempo:e p:ī
cipale negociū nō potest diffiniri. extra de testa. c. veniens. Si
loq̄mur de incidēti ꝑpte sumpto vocabulo p eo quod est deci
ſiuum litis refert, aut p:onunciatur p:o excipiente aut contra
cuz si p:o eo nunq̄ p̄ōt sopitū in dubiū reſricari. de x̄bo. oblig.
l. qui rome. §. duo fratres. ꝛ maxime si sed: iudicium est acceſso
rium p:imi argu. j. de reiuēdi. l. ex diuerso. §. j. ꝛ siq̄s cautio. l. ij.
ꝛ. C. de vsuris. l. eos. facit qō no. Jnno. extra de o:di. cog. c. cum
dilect9. aut ꝓnunciať cōtra excipiētē. tūc refert aut iudiciū p:i
mo motu est p:incipale respectu iudicij p:oprij. aut nō est p:inci
pale sed dependēs. aut nō est p:incipale nec dependēs. si est de
pendēs sentētia lata in p:imo iudicio p̄iudicat alio. j. de exce.
l. fundū titianum. ꝛ lege fundi. si autē est dependēs. tunc non ex
cludit sed: iudiciuz: q: maius p:imo. j. de excep. l. sed si ante. si
autem p:ima p:incipalis causa non dependet a sed̄a p:incipa
li nec econtra. sed sunt eque ꝛ pariter causa p:incipalis. tunc re
fert aut p:onūciatio p:ima nō p̄ōt habere effectū nisi per exclu
sionem sed̄i iudicij. ꝛ tūc p̄iudicat in sed̄o. l. ij. C. de o:. cogni. aut
p̄ōt alter habere effectū: tūc aut in p:incipali iudex rep:obauit
incidentē q̄stionē: aut ꝓterijt: si rep:obauit: tunc aut de vno re
petiť ad eūdē effectū. ꝛ nō obstat exceptio quasi re mutata. j. de
cuic. sed si exceptio. Si aūt iudex ꝓterijt tūc aut est incidēs que
p̄ōt moueri seo:suz a p:incipali. ꝛ nō obstat res iudicata: q: de
incidenti nō videtur iudicatū. d. §. sed rōne. ꝛ. l. iij. §. Jtiū. j. de
contra. iu. tute. aut incidēs non p̄ōt per seo:sum moueri. ꝛ tunc
videtur questio incidens totaliter esse sopita vna cum p:inci
pali. no. j. de neg. gest. l. si autem. §. si. quam diligenter no. quod
non est alibi.

1 Filius an possit paciſci de nō petendo alimenta futura.
2 Prelati an teneāntur alere parentes pauperes.
3 Pater an possit filie meretrici alimenta denegare.

¶ Additio Bal.

Si iudex. ¶ Ubi ad decisionē p:incipalis
sequi nō potest decisio incidētis
sniа lata in p:incipali nō p:eiudicat in incidēti que a ¶ Erhereda
stione que post modū p:incipaliter reſricatur. h. re. adō. bar. ꝛ
o. Bal. ¶ In tex. nutriri qō est paruuloꝝ. Ubi vl doc. i. l. si filiā
aliquod est maioꝝ. Ubi de veritate illius incidētis. Ubi querē p̄ illū tex. C. ō
dus in alia causa cū cā alimentoꝝ finita est bal. Ubi iudiciū an moffi. testa. ꝛ
a sniа alimēto:ꝝ possit appellari. vide in spe. de offi. iudi. §. j. n̄s. l. cā.
sed an in etsdē. In glos. j. in fi. vide qō no. spe. de summa cogni.
§. iij. videndū vsq; in finē ꝛ qō no. in. l. j. C. quoꝝ bonoꝝ. ꝛ ex si.
glo. no. arg. q̄ si ꝓnunciať cōtra execution̄e instrumēti vel sniе
tū p̄ōt o:dinarie agi ꝛ ad hoc est necessaria in factū actio q̄ est
o:dinaria. Item no. argu. q̄ cū discussio super causa insinuatio
nis sit summaria q̄ licet donatio sit insinuata. tamē p̄ōt summa
rie agi de ei9 nullitate Bal. Sup hac cā alimēto:ꝝ qualiter fo:
1 meť libellus. vide in spe. qui si. sint legi. ¶ †An filiꝰ possit pa
ciſci de nō petendo alimēta futura. dic q̄ nō etiā si partē suā ha
buerit a patre: q: iuri naturali renūciari nō p̄ōt eo. ti. ver. iz po
2 ne q̄dā. secꝰ de alimētis iuxta no. c. ti. v̄. nūc dicim9. ¶ †An pla
tus teneať alere paupes parētes ꝛ q̄d de monasteriū igresso. dic
eo. ti. v̄. hinc est ꝛ v̄. q̄d siq̄s intrat. ¶ Jtē an pater filie meretri
3 ci possit alimēta denegare dicit †spe. q̄ sic: q: p̄ōt exheredare a
eo. ti. v̄. q̄d si filia tua peccat. vide. C. de alcū. li. l. fi. ¶ Jtē si filiꝰ
perdidit ptē suā. vtrū pater eū alere teneať. de ope. li. l. liber. p
Ja. ¶ Jtē oīno vide qō not. Gui. de exerci. l. fi. vide in spe. de
offi. iu. §. j. v̄. iz in etsdē. vbi tenet simplr q̄ a sniа lata sup alimē
tis appelleť. sed nō est verū de iure ciuili vt per Gui. sed de iu
re caſi. q: a quolibet grauamine p̄ōt appellari: q: aut ius ciuile
rep:obat appellationē ꝑpetuo. ꝛ tunc idē in iure canonico. vt. l.
fi. de ap. recī. ij. q. vj. sunt quoꝝ. aut nō rep:obat sed differt. vt in
terlocuto:ia que reseruat reg in diffinitiua ꝛ in cā possessionis
que reseruat ius in cā ꝓp:ietatis. tūc de iure caſi. ꝓcedat appel
latio ō iure ciuili nō videī spe. de ap. §. in q̄b9 v̄fi. sed nunquid
tū. An heres extraneꝰ pñs cogať alere naturalē filiū. dic q̄ sic
C. ō na. li. auť. iz. Jdē credo ō mōasterio qō alat ōbonis ingressi.

Nuiti ¶ Per hanc legem determinatur qō na
turalis non legitimatur inuitus. hoc dicit
Baldus.

1 Jnfans non dicitur cōsentire.
2 Per comitē nō p̄ōt infans legitimari.
3 Bastardus nō p̄ōt legitimari si supsunt legitimi.
4 Jnfans an legitimetur per matrimoniū.

¶ Additio bal.

1 **Nuiti** Allegať per doc. q̄ infans †nō p̄ōt cō
sentire. ¶ †Jtē ar. q̄ p comitē nō p̄ōt
2 infans legitimari nisi hoc habeat in spāli p:ocessiōe a
p:incipe. vt. C. de emā. li. l. iubem9. ¶ Jtem nō p̄ōt le
3 gitimari p cū spurī9: q: est de reseruatis p:incip. ¶ †Jtē nō p̄ōt
legitimari bastardus si supsunt legitimi. C. de naturali. li. auť.
p:eterea. ¶ An possit aliq̄s legitimari in fratrē sicut i filiū. dic
4 q̄ nō. C. de here. instī. nec apud. ¶ An ꝑ mīmoniū †legitimeť
infans, dic q̄ sic: quia et ille qui est in vtero. C. de na. lib. l. pe.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Bal. ¶ Sed quero quid si filius testatoris voluntate suppo-
nat aliquem rogatum tacite a se et testatore simplr eus instituat
nunquid potest fieri. Et si institutus non restituat an possit vel
teneatur actione mandati. credo q̄ sic. per. l. quidaz. de here. in
sti. ꝛ no. l. fi. de stipu. ser. ¶ Item dicunt quidam p. l. eo. tempo-
re. §. fi. de pecu. ꝛ. l. hi de nūc. de sc. tabu. q̄ ꝛ filio incestuoso nō
potest reliqui directo. tamen potest per indirectū: quia in aut̄.
vbi prohibetur relinqui dicitur ex paternis rebus. non autem
dicitur propter paternas. vnde instituendo alium heredem vel
ei legando poterit pater rogare heredem vel legatariuz q̄dam
rem ipsius heredis vel legatarij ipsi spurio dare. ꝛ sic non ex re,
sed propter rem habebit: quia hec differunt vt dictis legibus.
ꝛ hoc no. j. de do. cā mor. l. q̄ donationis. ¶ Sed certe ista non
vr̄ mihi bona via: quia. l. non voluit punire eum in rebus ꝓpter
res. sed propter patrem. Ideo dic meliorem viam q̄ pater insti
tuit eum heredem sub conditione cum fuerit legitimatus. et sic
interim petit bo. po. secū. tab. ꝛ sic ex ipsis rebus poterit sibi ac
quirere: quia sic multoties cōsului.

¶ De adoptio. ꝛ emanci. ꝛ aliis modis quibus ius
patrie potestatis dissoluitur. Rubrica.

Filios. Ars conatur facere idem quod fa
cit natura tamen non potest face-
re sine adminiculo fictionis et est quedam alchi
mia. hoc dicit. Bal.

1 ¶ In matrimonio cōtrahendo quis prius loqui debeat
2 In emancipatione prius debet interrogari pater q̄ filius
3 Castratus non potest adoptare spado vero sic.

Generalis. Gl. dicit q̄ in matrimonio pri⁹
loquitur vir⁹. nimirum quia di-
gnior est et prius exacturus debitum. ꝛ ideo ad eum
pertinet de congruitate primum verbum. sed con-
suetudo seruat prius interrogari mulierem: de iure autem ille
qui vult aliquid petere: primo loquitur. de ac. em. l. iulianus. §.
offerri vel forte ille qui prius est nominatus in instrumento ꝑ
missionis matrimonij ꝯhendi. vt. j. de sti. ser. l. si seruus cōis. ꝛ. l.
quoti. de usu. nam hoc ipso vr̄ datus ordo q̄ talis ordo reperit̄
in instro. ꝛ sic ordo verborū designat ordinē fiendo. ff. de ose. di.
ij. c. j. in xpo pf. sicut ministeriū v̄borū sīgnificat ministeriū intel
lect⁹. de ose. di. j. c. tu signaculū. Iz tamen non requiratur ad essē
tiam matrimonij ordo v̄borum req̄ritur tñ ad impletionez pro
missionis. prima opi. verior est fm Gui. † Iste tex. facit ad emā
cipationes. vt primo interrogetur pr̄ deinde filius postea sub-
sequatur decretū. nec est vis quis interroget. vt hic pz qō tene
menti. In glo. super v̄bo aut magistratus ibi. l. si impialis. ni-
hil. n. est derogatū principi. q: si est hoc opz q̄ fit hoc p. l. aliquā.
sed nulla. l. est superior eo cū ipse sit dñs legum fm Ly. sed q̄ est
ratio q̄ maior autoritas requiritur in arrogatione. respōdeo
q: ibi est maior mutatio. s. ad ōria. sed in adoptione est simbolū
siue similitudo: q: de prestatione in prestationem ꝛ in habentibus
symbolū facilior est trāsitus vt dixit Aristo. adde qō no. de fide
instru. c. cū. p. tabellio. vbi punctualr loquitur Inno.

Illud. Priuatus beneficio nature priuat̄ bñficio iuris
naturā imitātis. d. b. ¶ Ho. q̄. l. imitat̄ naturaz
nec adaptat̄ fictio. l. ad ea q̄ sunt impossibilia fz naturā. ad hoc
allegat̄ q̄ ē verū in his q̄ sunt impossibilia ee ꝛ fuisse. vñ castrat⁹
nō adoptat: q: caste natus. Spado aūt adoptat: q: Iz nūc fit im
possibile fz naturā tamē retro nō fuit possibile cū nō ꝯcerat vi-
tiuz a principio generationis. ꝛ no. hoc facit. j. eo. l. adoptio.

Hocvero. A submissione capitis sequitur submissio
membroꝝ. h. d. ¶ Ho. cui me committo ꝛ
mea video: cōmittere vt habes in glo. fz hoc est verū q̄n me ple-
narie cōmitto ꝛ submitto. l. q̄ ex liberis in fi. ō sc. tabu. secꝰ si nō
ex toto me trāsferā sed fz q̄d. C. de pac. quen. l. hac lege. facit qō
no. extra ne sede vacan. c. j. Bal. Additio bal.

Generalis Ibi autoritate ex absoluta eius
potestate procedēs: vt not. Inno.
de fi. istru. cū. p. tabellio. bal. Que sit plena auctoritas
ꝛ q̄ nō. vide Archi. x. di. dñs in fi. ¶ Ibi que spēs formā insti u
menti arrogationis. vide in spe. de cogna. le. §. formam instru-
mēti emancipatiōis. vide in spe. de na. ex libero. ven. Ibi roga-
tur. vide qō not. Inno. de tēpo. ordi. vel nō est compos.

☞ Nulla persona potest gerere vicem plurium
Una persona in actibus voluntarijs an sustinet vicē pluriū
Distinctio personalis debet esse inter baptizantē ꝛ baptizatū
Pretor an seipsum delegare possit
Notarius de proprio mandato an possit conficere instm
Notarius an possit scribere testamentum
Magistratus faciens aliquam questionem an possit eam insi-
nuare coram seipso.
Comes sacri palacij an possit legitimare filiū suum coꝝ seipso
Episcopus pater pauperum facit procuratorem pauperuz ad
agendum an talis procurator possit coram se agere.
Procurator ad substituendum substituēs an poterit intenta-
re proprias actiones contra substitutum.
Duis in eadem causa an possit esse iudex et testis
Notarius qui stipulatur tanq̄ publica persona pro alio reci-
piendo an possit super hoc conficere instrumentum
Habens plura officia an gerat vicem plurium.

a ¶ Prius lo-
quitur vir ad
de alber. ō ro
sa. hic q̄ dicit
q̄ in mtimo-
nijs ꝯhendis
prius debeat
pcōtari ma
ritus q̄ vxor
Jo. Ly.

b ¶ De ppio
mādato Ad-
de albericum
hic dicentem
se obtinuisse
instrumentuz
si efactū nōva
lere ꝛ allegat
l. gaius. j. de
usu. Jo. Ly.

Consul In iurisditione voluntaria pu-
blica persona potest gerere si-
mul publicam personam et priuatam. et autori-
zat proprium actum. ad hoc allegatur. ¶ Oppo
1 nitur q̄ nulla persona † possit gerere vicem plu-
rium. vt. j. ad treb. l. ille a quo. §. tempestiuum. Sol. ibi in con-
tentiosa iurisditione. hic in voluntaria eodem modo. j. de pro
cura. l. Iz. §. si plures. ꝛ. j. de arbi. l. pe. ¶ Secundo opponitur:
quia in actibus etiam voluntarijs vna persona † non sustinet
2 vicem pluriū. vt. j. de pac. l. si ples. So. vbi attenditur numerus
personarum vna persona non sustinet vices pluriū vt ibi. ꝛ. C.
de test. l. iusiurandi. sed vbi attenditur qualitas personarū ibi
vnus ꝛ idē vicem pluriū personarū gerit. vt hic. ¶ Tertio op.
3 ad idē: q: sicut iter dātem † ꝛ accipientē. iter baptizatū ꝛ bapti
zantem: inter presentatum: ꝛ presentātem inter stipulantē. ꝛ pro
mittentem dz esse distinctio personalis. vt. l. ij. de stipu. ser. ꝛ ex-
tra de baptis. c. debitum de isti. c. fi. de iurepa. c. per vestras. Ita
vr̄ etiam in. l. nostra. Sol. aliud in relatiue oppositis vt in con-
trarijs. aliud vbi non est oppositio. sed consona dispō. nam iuri
consonat quod in eodem actu quis gerat vices patientis ꝛ cō-
firmantis seu approbātis sicut eps in eodem caplo pōt interes
se vt canonic⁹. ꝛ autoritatē p̄stare vt p̄latus. j. qñ ap. sit. l. j. §. so-
let. nec enim est nouū uel absonū q̄ quis sit propriꝰ actus ꝑfirma-
tor: vt. j. de mili. te. l. tribunus. §. fina. ¶ Quarto oppo. ad
idem. j. de tu. ꝛ cu. da. ab his. l. pretor. So. aliud in decreto tute
le ꝛ cure qō debet esse necessitatiuuz. aliud in hoc decreto quod
non est necessitatiuum sed roboratum actione necessitatis. er-
go nemo sibi suum decretum imponit ꝛ hoc est contra illos qui
dicunt quod episcopus ligatur suo statuto: q: ligatur vt priva
tus non vt prelatus. Et quia a canone non a se. vt no. Ly. de sa
crosan. ec. aut̄. quibuscunq̄ modis. ꝛ. j. de in ius vo. l. sed si hac
§. prostituta per Guil. ꝛ de consti. c. ij. li. vj. per Archi. alij vero
intelligentes allegant ad idem. j. quod quisq̄ iur. l. j. §. j. qui. §.
nihil facit: ibi non ligatur eadem. l. sed alia. l. j. non suo statuto
sed pretoris edicto. sed veritas est quod non videtur se ligare
velle. l. si peculium. §. sicut de pecu. lega. ꝛ si vellet non posset. vt
4 d. l. pto. ¶ † Quinto op. ad idē quia pretor † seipsum delega
re nō potest quod faceret forte si posset. vt a se tāq̄ delegato ap
pellaretur ad se tanq̄ ordinarium. sed hoc non potest facere. vt
j. de officio preto. l. fi. So. quod idem sit ordinarius ꝛ subordi
narius in eadem causa implicat contradictionem. cum iurisdi
tio ordinaria confundat delegatam in eadem persona. j. de iu
di. l. iudicium soluitur. sed in. l. nostra cessat omnis contrarie-
tas. Concludo ergo cum queritur an quis possit gerere vices
plurium. aut est talis actus in quo consideratur personarū nu-
merus ꝛ non potest. vt dicta. l. si plures: aut in quo considera-
tur persone qualitas. ꝛ tunc aut in relatiue oppositis vel incō-
passibilibus non potest. aut in consecutiuis ꝛ compassibilibus
ꝛ potest vt hic. ꝛ. l. accipientis. j. de auto. tu. ꝛ. l. fistulas. §. j. de
contraben. emp. cum fi. ¶ Et predicta faciunt ad questiones.
5 ꝛ primo an notarius † de proprio mandato b possit conficere
b instrumentum quasi duplicem personam gerat. ꝛ videtur quod
non: quia notarius est testis. vt. l. domicius. j. de testa. Sed ne
mo potest esse pars ꝛ testis: quia illa sunt repugnantia officia.
l. omnibus. C. de testi. Sol. aut ille constituit procuratorem. et
potest propria manu scribere procuratorium. j. de procura. l. si
procuratorem absentem. aut ille constituitur ab alio ꝛ non po-
test. ꝛ ideo quādo alicui tabellioni fit aliqua commissio. alius
notarius debet esse rogatus de commissione. vt not. in. c. qm̄ cō
tra falsam. extra de proba. per Jo. an. vel dicit no. in regula cū
6 quid prohibetur alicui. de regu. iur. li. vj. ¶ † Secūda questio
an notarius possit scribere proprium testamentum ita quod sit
publicum. ꝛ est glo. ordi. quod sic. in. l ij. in princ. j. quemadmo.
te. aperi. secundum quosdam certe isti bene dicunt. ar. l. non pu
tauit. §. si quis sua manu. de contra tabu. tamen glo. quam ipsi
allegant non dicit hoc: q: nō aperit de testatore. vel de alio no-
7 rario. ¶ † Tertia questio est. magistratus facit quandā dona-
tionē: an possit eā insinuare coram seipso ꝛ dicit Gui. q̄ nō: q: in
insinuatione req̄rit̄ cause cognitio ne donās decipiat̄. C. de do
na. l.

Universidad de Deusto

na. l. data. ⁊ pōt ꝺꝛ interrogari de cauſis quare ſic patrimoniū ſuum erhaurit. ar. C. de prędi. curi. l. j. in fi. lib. x. ⁊ ſic eſt cum minor manumittit vindicta. naꝫ hoc nō fit coꝛā ſe. j. de offi. conſu. l. j. vndeſi iudex videt nō ſubeſſe cauſaꝫ dicet volumus q̄ donatio ponatur in actis. ⁊ ſic nō erit inſinuata ſm Guil. ⁊ adde qō
8 plene notaui. C. de ſac. ſan. eccle. l. illud. ¶ Quarta queſtio eſt an comes ſacri palatij poſſit legitimare filium ſuū coꝛā ſeipſo. ⁊ dico q̄ ſic, ⁊ multo fortius filium fratris vel alterius coniuncti vt hic. ¶ Non ob. de iuriſdi. om. iudi. l. qui iuriſditioni: qꝛ ibi lo-
9 quitur in foꝛo cōtentioſo. hic in foꝛo voluntario. ¶ † Quinta queſtio eſt. epiſcopus tanq̄ pater pauperū. facit procuratoꝛem pauperū ad agendū. an iſte procur. poſſit agere coꝛam ſe. ⁊ dico q̄ ſic: qꝛ diſtinctum eſt officiū quo eſt pater pauperum. ab offi-
10 cio quo eſt prelatus oīum ⁊ ita ſeruat conſuetudo. ¶ † Sexta queſtio eſt. procuratoꝛ ad ſubſtituendū factus ſubſtituit. an ipſe poterit intentare propꝛias actiōes cōtra ſubſtitutū a ſe. ⁊ videtur q̄ ſic: qꝛ agit vt ipſe. ſubſtituit ꝛ̄o vt alius. Item ammodo nō ē pcuratoꝛ: qꝛ eſt ſetā trāſlatio officij in aliū. ⁊ ipſe funct⁹ eſt mandato. vt in. c. iij. de pcu. lib. vj. ¶ Cōtrariū cōſului Janue hac ratione: qꝛ mandatuꝫ ſubſtituēdi nō ampliat p̄ncipale mandatum ad alias res vel cauſas. ſed in p̄ncipio non includebaꝫ vt ipe poſſet agere ꝺ ſeipꝺ. ergo nec i ſubꝛogatiōe pōt hoc includi. Hinc eſt q̄ ſi tutoꝛ vult agere ꝺ pupillū. certe nō aget cōtra
11 actoꝛē a ſe cōſtitutū. ſꝺ ꝺtra curatoꝛē quē ipe pupillus petet de cōſilio cōiunctoꝝ. nā abſurdū eſſet q̄ ipſe tutoꝛ eligeret ad vo-
a tum ſuū aduerſariū ſibi. j. de tute. l. q̄ ꝺꝫ. §. ſi pupillus. ¶ † Secunda qō eſt an i eadē cā poſſit q̄s eē iudex ⁊ tabellio dic q̄ ſic[a] ſi de plano p̄cedit. C. de ſac. ſan. ec. l. iubemus. §. bis ſecus ſi per
12 viam ordinariam. vt. j. de teſti. l. curent niſi in cauſis paruis. C. ꝺ ſen. ex peri. re. auꝺ. niſi breuiatoꝛes. ¶ † Octaua queſtio eſt an notarius qui ſtipulat tanq̄ publica perſona p̄ alio recipiē do poſſit ſup hoc cōficere inſtꝝ. ⁊ dico q̄ ſic. niſi ſperet commodum: vt qꝛ nomen illius apponit ſimulate cū ſit cōſanguineus vel amicus. ⁊ illa fraus p̄obabiꝫ p̄ indicia. C. q̄ me. cauſa. l. ſi p̄
impreſſionē. j. de ꝺo. inter vi. ⁊ vxo. l. quintus mutius. cū filij. ⁊ idē ſi iudex recepit p̄ alio ſuper eadē ſtipula. exequenda. Iſte idem poterit eſſe iudex: qꝛ nō abſoꝛbeꝫ officiū p̄incipale. ſed officium ſubalternū. j. de fur. l. ſi quis vxoꝛi. §. ſi fugitiuus. ⁊ adde quod no. Inno. extra de ſpon. ſigni. c. ex parte. ¶ Nona queſtio
13 ex delegato facto fratribꝰ ⁊ p̄ioꝛi de qua dic p̄ Cy. C. de lega. l. cum queſtio. ⁊ hic p̄ Guil. ⁊ in. l. iiij. de ſtipu. ſeruo. ¶ † Decima ⁊ vlti. queſtio eſt an habēs plura officia gerat vicez plurium
b in habendo ſalariū p̄ ſingulo officio deputato. ⁊ dic q̄ ſic[b]. vt in autenti. vt iudi. ſine quoquo ſuffragio. §. illud. ⁊ ibi glo. oꝛdi. ⁊ nota in p̄ohemio. C. per Jaco. de belui. ⁊ ibi plene dixi.

1 Faciens aliquid tanq̄ p̄riuatus ſuper quo tandem interponit decretum tanq̄ publica perſona an valeat.
2 Unus fungitur aliquando vice duoꝝ.
3 Tabellio de p̄prio cōtractu an poſſit cōficere inſtrumētum.
4 Ea que ſunt voluntatis ⁊ autoꝛitatis poſſunt alicui competere in facto p̄prio.

Siconſul. In actu voluntarie iuriſditionis poteſt quis eſſe iudex ⁊ pars. hoc dicit. ſecus in iuriſditione contentioſa vel quaſi vt quando iuriſditio voluntaria requirit cauſe cognitionem. ꝺ. d. B. p̄obatur in. l. j. de offi. p̄ocon. ⁊ hec. l. loquitur quando autoꝛatur emancipatus. l. ſequens quādo emancipaꝫ.

1 ¶ † Not. q̄ quis facit aliq̄ꝺ tanq̄ p̄riuatus ſuper quo poſtea interponit decretum tanq̄ publica perſona ⁊ credo q̄ debet apparere de decreto: qꝛ non eodem iure competit facere ⁊ autoꝛi-
2 zare ſed diuerſo iure. facit. l. j. §. ſolēt. quādo appel. ſit. ¶ † Nota q̄ vnus fungitur vice duoꝝ. ¶ Circa qō diſtingue aut perſona q̄ vnus fungitur vice duoꝝ. ¶ Circa qō diſtingue aut perſona diſtinguaꝫ vt p̄incipalis ſimpliciter ⁊ vnus nō fungiꝫ vice duorum. j. de pa. l. ſi plures in rōne litere. aut perſona conſideraꝫ reſpectu alicuius rei vel qualitatis tūc aut qualitates ſunt cōpaſſibiles ⁊ vnus fungiꝫ vice duoꝝ vt hic. aut ſunt incōpaſſibiles. tunc ſecus. j. de act. l. pe. ⁊ ad trebel. l. ille a quo. §. tempeſtiuum ſm Gui. ex quo determinaꝫ qō de legato relicto fratribus p̄edicatoꝛibus ⁊ p̄ioꝛi q̄ p̄ioꝛ fungaꝫ voce duoꝝ ⁊ veniat tanq̄ p̄ioꝛ ⁊ tanq̄ frater ſimplex: qꝛ plura iura cōcurrūt in eo. ⁊ ideo conſideraꝫ dupliciter ſeu multipliciter. ar. j. de his qui. vt indt. l. tutoꝛem. ⁊ videꝫ caſus. j. de adi. leg. qui marco. Forte cōtrariū eſt verus q̄n relinquiꝫ vna oꝛatione ſeu clauſula. j. de vul. ſubſti. l. coheredi. §. qui diſeretis. ſecus ſi diuerſis oꝛationibus ⁊ clauſulis diſiunctim. facit. j. de adi. leg. l. alimenta. §. baſilice. ⁊. l. ſti-
ebus. de ꝟbo. obli. doli clau. no. per Cy. C. de lega. cum queſtio.
3 Item arguit Guil. q̄ tabellio † de p̄prio contractu poſſit conficere inſtrumentum. quia ad eum non pertinet vtilitas p̄riuata: quia nō interuenit vt p̄riuata perſona. ſed vt publica. ⁊ ideo dicit notarius promiſit mihi tanq̄ publice perſone etiam hoc eſt verum: qꝛ iſte notarius non fungiꝫ niſi vno officio ſeꝝ publico in his que ad ſuū officiū pertinēt. j. rem pu. ſal. fo. l. nō quaſi. ⁊ ideo maioꝛ dubitatio eſt vbi negociū tangit ipſum p̄riuatum tabellionem. vbi ſic diſtinguūt doc. aut tabellio vult ſcribere inſtrumentuꝫ cōtra ſe. ⁊ facit fidē. j. de cōtra tab. l. ex ſnīa. aut per ſe. ⁊ tunc nō facit fidē: qꝛ tabellio eſt teſtis nec pōt per ſe teſtificari. ar. no. in. l. hac cōſultiſſima. ⁊. l. dūs. de teſta. ſm docto. qui dicunt q̄ de qua re notarius nō teſtificaꝫ nec cōficit inſtrumentum. ſed quid dicemus de inſtrumēto q̄ cōtinet odiū vel fauorem vt de inſtrumēto ꝓcurationis nūquid notarius poterit ſcribere inſtrumētuꝫ p̄curatiōis ſue. credo q̄ ſic. q̄ ipſe facit p̄ocuratoꝛem credit literis eius. j. rem ra. habe. l. nec ſatiſdatio. de procu. l. ſi procura. abſentis. Et ſi dicis q̄ō valet inſtm: quia non rogatur: reſpōdeo qꝛ nō requiriꝫ vbi nō ſunt partes. in autenti. de tabel. §. nos autē. in q̄ne p̄oteſtatōis iſti ſunt effect⁹ diſtinctiōis. Gui. tamen vt clarius liqueat. diſtingue aut perſona eſt vna reſpectu cuiuſlibet qualitatis. ⁊ tūc nō fungitur vice duoꝝ. l. ſi plures. aut vna reſpectu perſone. plures reſpectu cōſensus. ⁊ tunc aut conſensus ſunt repugnātes. ⁊tūc nō fungiꝫ vice duorum. de procura. licet in fi. Aut conſensus ſunt cōpatientes. ⁊ tunc fingiꝫ vice duoꝝ. j. de auto. tuto. l. aucupātis. de cōtraben. emp. l. fuſtulas. §. fundus. hoc apparet i illis qui habēt ſuā vocē ⁊ etiā habēt vocē alterius ex cōmiſſiōe: qꝛ ſit vna perſona reſpectu perſone ⁊ reſpectu conſenſus. ſed plures reſpectu aliarum qualitatum vel officioꝝ. tunc dic vt Guil. Aut ſunt of- a ficia repugnantia aut non ſm Guil. ⁊ alios. ¶ † Ultimo not. q̄ ea que ſunt voluntatis et autoꝛitatis poſſunt alicui competere in facto p̄prio vt hic. ſed non ea que ſunt neceſſitatis. vt in. §. tempeſtiuum: qꝛ nemo poteſt imperare ſibiipſi. Bal.

a ¶ Qō ſic. vide q̄ hītur p ꝺ. pe. phi. coꝛ. i oſſi. eccliē. ici. viſo per totū.

¶ Additio Bal.

1 Notarius an poſſit conficere inſtm de ſua pcuratione.

Siconſul. In actu mere voluntarie iuriſditionis poteſt quis duplicez ſuſtinere perſonam. ſeꝝ iudicis ⁊ partis. ꝺ. d. Vide oīno Cy. C. de ſacro ſan. eccle. auꝺ. quibuſcūq̄ modis. C. de cōtraben. emp. cū ipſe ⁊ Guil. C. de appe. ſi quādo ⁊ Archi.
1 xvij. q. vlti. in venditione ad fi. ⁊. c. queſti. Bald. ¶ † Un notarius poſſit cōficere inſtrumenium de ſua pcuratione. dicit hic Cy. q̄ non in additio. quam vide Bald.

b ¶ Qō ſic. idē ꝛz pau. de ca. i. l. ſi cadez j. ꝺ offi. aſſeſſ.

Magiſtratum. Dic vt not. Johan. andre. in regula cum quid p̄hibetur alicui. Baldus.

¶ Additio lecture vacātis in. l. magiſtratu. Bal.

1 Tacens videt affirmare niſi metu vel nimia reuerentia.
2 Varia ſunt conſentire expreſſe ⁊ actui nō cōtradicere.

Iadoptiōibus. Illius cōſensus requiritur i actu qui eſt dūs ſui actus. ꝺ. d. vel ſic. In ſubmiſſiōe eius qui eſt ſui iuris non requiriꝫ cōſensus ſuperioꝛis. i. illiꝰ
1 qui habet illum in poteſtate. ꝺ. d. ¶ † Not. hic qui tacet affir-
c matꝰ niſi taceat metu vel nimia reuerentia. vt not. j. quarum rerum actio non da. l. j. §. que onerande. ⁊. l. fin. j. de fur. ⁊ facit qō no. j. rem ra. habe. l. quo enim. § . j. ⁊. j. ad mace. l. ſi filius. ⁊ adde qō no. Inno. extra de p̄uileg. c. cum capella. ⁊ per Archi. vij. q. j. c. epiſcopus. ⁊. x. q. j. c. regenda. ⁊ in. c. ij. de conſti. lib. vj. per eundem. ¶ In ter. ibi vtriuſq̄. No. p̄o ſubmiſſionibus terrarum q̄ ille que ſunt ſui iuris poſſunt ſe ſubmittere ſine alia autoꝛitate. ſed alij ſubiecte non poſſunt niſi conſentiat ille de cuius p̄eiudicio agitur. ⁊ eſt argu. ad ſubmiſſionem eccleſiarum. nā cū oēs ſint ſubiecte epō dioceſano nulla ſubmiſſio ſeu vnio poteſt fieri ſine eius autoꝛitate. extra de exceſ. p̄ela. c. ſicut vni-
2 re. ⁊ Archi. vj. q. j. c. eps. ⁊. x. q. j. c. regenda. ¶ † Not. q̄ paria
ꝺ ſunt ꝓſentire expreſſe ⁊ actui nō cōtradicere. ꝺfacit extra de his que fiunt a p̄ela. c. ij. ⁊ adde quod no. in. c. j. de conſti. lib. vj. per Archi. ⁊ extra de appella. c. q̄m. cl. ij. ⁊ oīno vide quod no. Jac. de are. in. l. ij. §. volūtatis. j. ſoluto matri. ⁊ facit de fideiuſſoꝛi. l. cum oſtendimus. §. finali. ⁊ ad macedonia. l. ſi filius. Adde p̄o determinatione omnium predictoꝛum. quod not. in dicta. l. j. §. que onerande. Baldus.

c ¶ Qui tacet affirmat. adō bar. i. l. j. C. de rela. rapha. ⁊ pe. ſuz. i. l. iij. C. q̄ſoꝛ q̄ſ iudex läſr. i tracta. de arbi. j. par. xj. co. bar. l. ne i arbitrꝝ C. ō arb. bartho. ccpol. in cautel. clxvij. alex. i. l. j. ō v. ob. ⁊ iō cauti p̄actici i iudicio debent dicere me p̄ſentez ꝺtradicēte Johan. thierry.

¶ Additio Bald.

Inadoptionibus. Idēſt arrogatōnibus vi ō quod not. Innocen. de p̄uile. cum appel. ¶ Ibi finautez vide Archidiaco. vij. q̄ne. j. epiſcopus. ⁊. x. q. j. regēda. ¶ In glo. j. ibi affirmat: qꝛ ex debito honeſtatis conſentire tenetur. ⁊ ſic non ob. quod no. in. l. j. §. que onerande. quarū re. ac. non da. ⁊ facit qō capitulū videaꝫ cōſentire in editione ſtatutoꝛum epō tanq̄ patri. Idez eſt ſi contradicat non aſſignata ꝛa cā. vt no. Archi. in. c. j. de cōſti. lib. vj. ⁊ no. q̄ ille qui contradicit ꝺz pertinaciter cōtradicere. vt. C. de apppel. q̄m. cl. ij. Bald.

d ¶ Cōtradicere. vi ō felyn. i. c. nonne. i. j. col. v. i glo. fi. cll ſeq. ō pl ū. ⁊i. c. ſignific. circa fi. ij. col. v. ⁊ ō conſu. ō fo. ope. ⁊ in c. ſi q̄s ō. c. ij. in fi. j. colū. v. certos caſus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶Casus huius.l. In adoptionibus illarum personarum consensus exigitur que sunt de adoptionis substantia & patre loquente in persona filij: filium sufficit tacere. nam per hoc consentire videtur. hoc dicit Bal.

¶Cum nepos. Persona cui attribuit actus non consentire in ipso actu: sed personarum que sunt appēdices non requiritur consensus. ĵ. l. proxi. & argu. in l. j. §. denunciari. ĵ. de lib. agno. q; superior non dz reqrere cōsensum inferioris. ¶In tex. ibi exigit nō ad essentiā actuū. sed vt ad filiuz progare qō not.

¶Cum adoptio. Requiritur consensus illius in actu cuius auctoritas expirat per ipsum actum. Quid si sunt plures eiusdem auctoritatis. dic vt. C. de auto. prestan. l. fi.

¶Additio Bal.

¶Cum adoptio. In alienatione persone non est necessaria auctoritas eorum qui nō sunt principales in actu sed per consequentiam contingit. hoc dicit Bal.

¶Quod vt. Ibi mutatū est: q; Iz non sit in administratione tamē tāgit officiū suū: q; finiret officiū suū. ĵ. e. l. fi. C. de auto. pre. alleg. in glo. & qō no. l. j. §. fuit quesitū. ad treb. ĵ. de manumis. l. ab agnato.

1 Manus ḡs nō videat lumē tū pōt cōsentire & intelligere.
2 Cecus an possit accipere vrorem.

¶Etiam. †Licet quis non videat lumen tū pōt cōsentire: & intelligere. & not. arg. q; cecus † pōt accipe vroꝛē. dubitatio huius. l. erat q; nō videbat partem aliquā. & ideo videbaꝫ q; non posset perfecte cōsentire quasi deficiat ei consensus cōmunis scilicet visus qui cōmunicat oīa alij sensui exteriori fz legislas. nam secus esset fm alias scientias. Bal.

¶Si is qui. Tenet actus quantum ad consentiē tem & non tenet quantum ad non cōsentientem. h. d. ¶Not. q; ille qui non consentit actui nō pōt eo niti: q; non fuit sibi ius quesitum. Bal.

¶Additio Bal.

¶Si is qui filium. Adoptatus loco nepotis ex filio censeē vt natus ex eo nisi adoptioni cōtradixerit. nam tūc ex ea quam impugnauit se fundare non pōt. h. d. hec l. Bal. Hec licet hic penitere: q; consentire requirebatur determinato tempore. cum alias suo modo res transibat in actum quasi in quēdam contractum. nam duorum requiritur consensus. Bal. ibi adoptasset scilicet extraneum. Bal.

1 Extinctū nunq̄ reuiuiscit.
2 Pater qualiter filiū emancipatū in sua ptāte rehabere possit.
3 Semel liberatus dicitur imperpetuum absolutus.

¶Si liberatus. Quod extinctum est nunq̄ resurgit idem numero. & ideo patria potestas extincta † nunq̄ reuiuiscit ipsa eadem numero & hoc in extincto. secus in suspenso. vt no. Innocen. de consue. c. cum inter. Istud est verū nisi per iuris fictionem. ĵ. de cap. l. nō vt a patre. vel per in inte. resti. C. de sen. pas. l. fi. de inoffi. test. l. si filio. vbi postliminiū & restitutio equiparā
2 tur. vt ibi no. per Jaco. de are. ¶† No. q; si pater vult filiū emā
3 cipatuz rehabere in sua ptāte. & p eū querere dz eū adoptare. facit. ĵ. de lib. & posth. l. filio cū pater. ¶† Scdo no. q; semel liberatus est in perpetuū absolut?. & adde qō no. C. de ope. libe. l. liberte tue. & facit ad qōnem de scholari qui iurauit nō recedere
a sine licētia q; si semel est licētiatus nō indiget noua licētia si reuersus velit recedere iterato. quā qōnem disputauit Oldra. et incipit q̄dā scholaris. facit qō no. Inno. de iureiur. c. ventens.

¶Additio Bal.

¶Liberatus. Vide Inno. extra de iureiur. venientes. & xvij. q. ij. c. si. per Archi. vide qō no. C. de oper. lib. l. liberte tue. Item vide oīno per Oldra. in q. quā disputauit que incipit quidā scholaris. Aliquādo per liberatiōez mutatur status. & tunc loquit hic. Aliquando liberatio non concernit statum persone. sed rei status. & idē vt in. §. sacramēta. vl esse rei. & idem vt in. §. arena. Aliquādo nullū istoz cōcernit. sz aliquam obligatiōem precedentē. & hic refert. aut liberatio precedit totaliter radicē actionis tollēdo ipso iure oēm obligationem. aut solum opem exceptionis parit. primo casu aut queritꝰ. vtruz prima obligatio possit resumere robur ex restitutione. §. et dico q; sic. vt. l. si reuocata de iure fis. aut ex restitutione pretoris. et dico q; sic. vt sit vtilis non directa. aut ex conuentione partium. & dico q; non. vt in. §. pactus ne peteret. et ibi patet quid de alio membro.

¶In omni. Accidētia ita resoluunt̄ q; nō remanent reliquie p̄cedentis status secus in rebus naturalibus. Adde qō no. ĵ. de auctu. l. si pluribus. vel finita cā finitur effectus. h. d. vel sic. Omnia que per adoptionem querunt̄ per emancipationem soluunt̄. h. d. ¶Not. q; remota origine remouent̄ ea que dependent ex origine facit. C. de lati. liber. l. j. in princ. Item est l. ista in ar. q; si per statutum vrores rebellium non possunt stare in ciuitate quod intelligitur quamdiu mariti viuunt. sic. ĵ. de lega. ij. tritia. §. vsuras. per Jaco.

¶Additio Bal.

¶In omni. Remoto principali removeē accessorium. Item remota origine removentur dependentia ab ea. h. d. Ly.

1 In suo arbitrio nō remanentes an possint aliqua suo arbitrio reseruare.
2 Differētia iter impossibilē adiectōez & impossibilē exceptionē.
3 Abbas pro pace obtinēda pōt dare monacho annuā pecuniā.

¶Si pater. Qui submittit se submittit sua et suos. h. d. Et facit q; illi duces infidelium qui iure belli submiserunt se hoc anno regi vngarie transtulerūt in iurisditionem regis non solum se. sed suas terras & vasallos: q; seruiente capite mēbra seruire necesse est. ō secun. tab. l. q̄ ex liberis. §. testamēto. ¶† Item
1 querit gl. an illi qui nō remanent sui arbitrij possint aliqua suo arbitrio reseruare. dicit glo. q; non. ergo exceptio impossibilis non vitiat pactū principale sed potius ipsa pro nulla habetur.
2 ¶† Item no. dīaz inter impossibilē adiectionē & impossibilez exceptionem. nam adiectio fit ad augendū si nō pōt augere. tamen non minuit. idest nō vitiat principale. vt. l. cū precario. ĵ. de preca. & l. si pecu. §. j. de pecu. leg. sed exceptio fit ad diminuendum. & tūc aut est pcta officiū act? aut cōtra substantiā act? primo casu si est cōtra offiū: vim ac ptātez actus nō vitiat actū. vt. l. quidā decedēs in prin. & l. titiū & menium in princ. de admini. tu. & de here. instī. l. si qs heres instituꝰ fuerit excepto fundo. et ĵ. si vsufru. pe. l. j. §. j. ¶Secdo casu qñ est cōtra substātiaz actus refert aut excipit actu iam formato: & nō valet exceptio: aut in ipsa formatione actus permiscet illa contrarietas & repugnantia tūc act? nō valet. ĵ. de vsu & habi. l. per seruū. §. j. Fallit in eo qui religionē ingredit fauore religiōis. vt in aut. ingressi. C. de sac. san. eccle. nō ob. hec glo. q; in hac glo. reseruatio nō erat cōtra substātiā arrogātis. sed cōtra eius offiū seu effectū. nam statui arrogati nō repugnat habere ppriū. & ideo nō est cōtra substantiā. & hec vera videt̄. nō possumus saluare vtrūq;. Sed vbi possumus vtrūq; saluare. tūc oīa saluāda sunt. C. de iure emphi. l. ij. per Ly. etiam trahendo actū ad impropriā naturā. vt. l. vbi ita. de dona. causa mor. l. lucius. ĵ. depo. & qō nō pōt valere propric valet improprie. vt no. ĵ. fami. hercis. l. & puto. §. j. ¶Extra
3 not. q; pro pace habenda Abbas † potest dare monacho annuam pecuniam. vt in. c. non est obligatorium per Jo. an.

1 Principali translato transfertur accessorium.
2 Pactum de non repellendo emphiteotam ratione canonis nō soluti valet.
3 Filij patris ingressi in monasterium an transeant in potestatem monasterij.

¶Si pater Translato principali transfertur accessorium & oīa que dependent ex eo. h. d. Et solū transferunt̄ ea que sunt iuris non facti. ĵ. de preca. l. si adoptauero. ¶In gl. excepto ibi monacho. idem not. in aut. ingressi. q; ingredientes monasteria
a nō possunt sibi aliqua reseruare: q; est alienatio necessaria qō est verum quantum ad ius retinende proprietatis. sed quantū ad vsuz facti donec superior patiē tenet exceptio. & adde quod no. Archi. xvj. q. j. & temporis. & xvij. q. iij. in summa. & xix. q. j. quia. et xx. qōne. j. vidua per Archi. Item facit quod not. ĵ. ad trebellia. lucius. §. tres heredes. in specul. de statu monachoꝝ versicul. xlix. ¶Oppo. extra ista reseruatio & exceptio videtur incompatibilis actui principali. ergo videtur vitiare & nō vitiari. de vsu & habi. l. per seruum. §. j. Quidam dicunt q; est speciale fauore religionis sicut alibi fauore libertatis. C. de lati. libertate tollen. l. j. §. de illo. & alibi fauore institutorum. ĵ. de here. instī. l. si quis heres. in instī. fiunt excepto fundo. Tu vt plene liqueat vtrum pactum vel exceptio appositum vel apposita contra naturam contractus vel actionis vitietur vel vitiet sic distingue fm Ly. in lec. aut pactum siue exceptio adiicitur contra naturā accidentalē & extrinsecaz actus: aut adūcit cōtra naturā substantialē & intrinsecā ipsius actus. Primo casu exceptio siue pactum vitiatur & nō vitiat actū siue cōtractū cū apponitur. ĵ. de vsufr. pe. l. j. §. j. & ij. vbi ō: q; si lego vsufructū & adimo viam per quā itur ad fundū nō opz adeptio & remanet legatum principale

Universidad de Deusto

tum principale: q; admittit quoddã extrinsecũ qõ erat sequela legati principalis. ⁊ ideo nõ vitiat ipsuz legatũ. Scõo casu qñ cõtra naturã substãtialez refert aut adiectio põt facere transire actum in nouã spẽm. ⁊ tũc nõ viciat nec viciat. sed vtrũq; vz. exẽ pluz si dico me donare cã mortis ⁊ nolo me posse reuocare q̃ est cõtra naturã istius donatiõis. naz tũc ista donatio valet tanq̃ donatio inter vir̃os. de do. cã mortis. l. vbi ita. aut iste actus nõ põt trãsire in no tã spẽm cõtractus tũc refert aut cõtractus cui pactũ cõtrariũ apponit põt naturã suã reducere ad id qõ deducit ipz pactũ. ⁊ tũc nõ viciat: q; tale pactũ põt cadere in contractum ẽm naturã accidentalẽ eius de po. l. lucius. ⁊. l. die spon salioꝝ. §. j. de cõtraben. emptio. l. fundi. ⁊. l. fundum. aut nõ põt cõtractus deduci ad naturã pacti nec pactũ ad naturã otract⁹. ⁊ sic est ibi vera incõpassibilitas. ⁊ tũc refert. aut pactũ ponitur ad augendũ ⁊ nõ viciat sed viciat. exẽplũ si cõcedo p̃cariũ irreuocabiliter. nã impossibile est q̃ p̃cariũ sit irreuocabile. j. de dona. l. lucius. nã illa adiectio apponit ad augẽdum ⁊ nõ hz diminuere nec impedire p̃cariũ q̃n valeat hz suã naturã. j. de p̃ca. l. cũ p̃cario. aut illud pactũ vel exceptio apponit ad diminuendũ ⁊ refert aut apponit incõtinẽti aut ex intervallo. Primo casu viciat actũ. j. c. si pater filiũ. fallit fauore religiõis. vt in illa glo. ⁊ fauore libertatis. vt in. §. de illo. ⁊ in fauore institutorum. vt. l. si quis ita. Scõo casu nõ haberet viciare tanq̃ impossibilis de iure. d. l. per seruũ. §. j. Adde tũ q̃ nõ reputo impossibile oĩmode excep. que facto cõpatit se cũ actu. lz nõ de iure. vt no. in exẽplo. H. Ex p̃dictis appet q̃ si cõstituo p̃curatorẽ simplicem. ita tũ q̃ nõ possiz reuocare q̃ est cõtra mandatũ: q; nihilominus tenet p̃curatoriũ. lz ista adiectio nõ teneat q̃n possit reuocari ratio: q; fuit apposita ad augendũ. l. cũ p̃cario. Eodem modo si facio testm̃. ⁊ volo q̃ hoc testũ sit irreuocabile. naz illa clausula ponit ad augendũ. ⁊ vitiat. j. de ẋbo. oblig. l. si stipulatus hoc modo rõ differẽtie: q; ad augẽdũ qñ ad diminuendum est: q; augmẽtum tẽdit ad valentiã actus. diminutio nõ. j. de here. instit. l. ex facto etiã. † Ex p̃dictis etiã apparet q̃ pactũ de nõ repellẽdo emphiteotã rõne canonis nõ soluti valet: q; cadit in cõtractu emphiteoticho ẽm naturã cõuentionalẽ. lz nõ hz naturã simplicẽ ⁊ legalẽ naturã. de quo dic in. l. ij. C. de iure emphi. per Cy. que ẋba aurea no. q; oẽs alij freneticant. † Extra quero si pater efficiat monachus. vtrũ filij eius trãseant in potestatẽ monasterij. Guil. ponit istã. q. in. l. p̃e furioso. ⁊ determinat q̃ monachus nõ trãsferat potestatẽ. hz liberat a p̃ria potestate de quo habes glo. o. di. in. l. papã. §. si ex cã de minor. nec ob. hec. l. que est i temporalibus. aliud in spiritualib⁹. ratio q; in spiritualibus pater nullam potestatem habet in filium in. c. finali. de iudi. lib. vj. Bald. Additio Bal.

1 Mendicantes an acquirant bona p̃fitentis.

Si pater. Qui trãsfert se trãsfert oĩa que sequnt. h. d. Et adde q̃ nõ solũ iura hz ẽt possessio. vt l. si adoptauero de p̃cario ⁊ vide qõ no. C. de bo. q̃ li. aut. idẽ est. ⁊ p Dy. de acq̃. pos. q̃ vni. §. j. vide Arch. xvj. q. j. ⁊ tẽ
1 poris. xvij. q. iiij. in sum Bal. † An aũt mẽdicãtes acquirũt bona p̃fitentis. vide p Arch. xix. q. j. q: ⁊. xx. q. j. vidua. Bald. Ibi cũ sequunt. secus in ingresso monasteriũ. vt dixi. s. tit. j. l. p̃e furioso. ⁊ est ratio: q; nemo põt filiũ dedicare. ⁊ no. q̃ in eo qui remanet sui iuris nõ sequit. Cõmittit se: ergo sua. vt. C. de pac. cõuentis. l. hac. l. Et facit ad hãc. l. j. de se. tab. l. qui ex liberis. §. testõ p quẽ. §. ptz q̃ vbi nõ remanẽt sui iuris p̃dicta eẽnt necessaria. Et ex hoc sequit in filij q̃ aut q̃s offert se ecclie seculari. ⁊ tũc remanet sui iuris ⁊ ideo retinet bona. Aut monasterio. ⁊ tũc nõ remanet sui iuris. nec retinet bona. vt legi. ⁊ not. in c. vt lex cõtinentie. Sed quare pater nõ trãsfert filium in monasteriuz ⁊ transfert in arrogatorem. rñdeo q: in spiritualibus pater nõ hz ptãtez in filiũ. c. fi. de iud. li. vj. Bal.

1 Per nomen appellatiuuz id non potest fieri quod fit per nomen proprium.
2 Tanq̃ dictio aliquando ponitur p̃o quia.
3 Quo nomine aliquid agatur est respiciendum.

Qui duos. Premitte ad euidentiã: q̃ sicut pater ⁊ filius sunt relatiue oppositi. ita q̃ in eodez subiecto nõ cadũt ita pater ⁊ auus. ⁊ ideo auus vt auus nõ põt fieri pater. Sed vt Petrus põt adoptare Martinũ in filiũ. lz Petrus sit auus. Martinus fit nepos: q: qõ nõ põt vt auus põt vt quilibet. ⁊ ille casus nõ est hic. in tex. sed maior est cõtrarietas hic q̃ habeãtur nepotẽ ex duobus meis filijs qõ est na-
1 turaliter impossibile. sed arg. de tanq̃ soluit contrariũ. † Et sic no. aliq̃d nõ posse fieri per nomẽ appellatiuũ qõ põt fieri p nomẽ proprium. Et econtra quedã possunt fieri in noĩe proprio que possunt fieri in noĩe appellatiuo. j. qui satis. cogan. l. filius. Et no. q̃ argumentũ de tanq̃ sumitur a qualitatibus. vt a qualitate. vt hic. ⁊. j. p̃o so. l. socium. §. fi. C. de iure delibe. l. cum aliquis a qualitate persone. j. loca. si quis ignorãs. a qualitate rei vel cause. j. de instit. l. penul. a qualitate loci vel tp̃is. j. de penis l. aut facta ⁊ istud est frequẽtissimum argumẽtum in oĩbus que possunt fieri diuersis respectibus. vt. l. post mortem. j. quãdo ex facto tu. verbo. obli. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. j. de p̃cu. l. procur. qui p̃o euic. Et no. q̃ aut istud argu. inducit cõtra rietatem: ⁊ nõ valet argumẽtatio. vt. l. j. C. de dolo. nã ibi est cõtra fidẽ. ideo cessat argumentũ aut inducit solẽnitatẽ vel substãtialitatem ⁊ valet q: eo noie ⁊ respectu intelligit fieri quo pactum valeat efficaciter. vt dicta. l. fin. de instit. aut inducit ambiguitatem. ⁊ tunc aut in tali actu est certa ratio iuris ⁊ illam seruat. vt. j. de pac. l. si vnus. §. fi. ⁊ ibi per Guil. ⁊ extra de p̃script. c. cum ex officij per Inno. aut ratio iuris ⁊ mens hoĩs est incerta. ⁊ vtroq; respectu res põt valere. ⁊ tunc id quod est principali⁹
2 trahit ad se aliud. vt. l. si seruus. j. de stipul. seruo. † Et no. q̃
a dictio tanq̃ᵃ ponitur p̃o q:. C. de here. instit. l. j. Item pomit p̃o quasi. vt in. c. j. de homici. lib. vj. Item ponitur p̃o vt. vt. l. iij. §.
3 sed si quem. j. iudi. sol. † Item no. inspiciendum quo nomine aliquid fiat. vt. j. loca. l. si quis domum. §. pe. ⁊. j. ad trebel. l. debitor. §. fi. Et qua contemplatione. j. de vulg. substi. l. sed si plures. §. in arrogato. j. de iure dotium. l. p̃ofecticia cuz fimi. Sed quare in illo. §. requiritur emancipatio. respondeo q: nõ posset adoptio aliquid opari in nepote in potestate existẽte. Sed ad quid est vtilis. §. respondeo valde: q; si auus habet vnum filiuz sine p̃ole: ⁊ vult q̃ nõ possit p̃iuare nepotes suos adoptet eos quasi natos ex sterili filio. scz filio consentiẽte. ⁊ si vult eos equaliter ab intestato sibi succedere sibi adoptet eos in filios ⁊ est multum no. cautela. ⁊ facit. j. de libe. ⁊ posthu. l. si filio quem pater. ⁊. s. c. l. qui liberatus.

Additio Bal.

Qui duos. Cide no. verbum Inno. de offi. ordi. in. c irrefragabili. ⁊ Dy. in. l. j. de stipul. seruo.

Ibi quasi ex altero ex quo nepotem non habet. ⁊ vide extra de elec. cum inter. Bald. Jo. argu. de tanq̃. ⁊ facit ad questionem. dicit statutum q̃ si aliquis tanq̃ assassinus aliquẽ percusserit tam ipse q̃ fieri faciens capite puniatur. ⁊ sufficiat p̃obatio fame. modo p̃obatum est per famam q̃ titius assassinus occidit seium. sed non dicunt tanq̃ assassinus. nam nõ videtur p̃obatuz per hoc. j. vi bono. rapto. l. ij. §. homines. Sed nũquid fieri facicus qui ignorabat illum alĩs assassinum etiaz ex hoc q: ignorabat excusetur a pena huius qualitatis. ⁊ videt q̃ nõ. de parici. vtrum ideſt cõtra videt q: ibi qualitas faciẽtis inest persone ⁊ crimini hic persone ⁊ nõ crimini: q: non tanq̃ assassinus. ⁊ idem si nec persone nec crimini: sed emergit ex postfacto. vt. l. is qui opem. de fur. adde. j. de transactio. ⁊ post rem. §. j. ⁊ de iur. l. eum qui nocentem. §. penulti. Bald.

1 Studendum est magis generationi quam religionis ingressui.

In arrogationibus. Etiam actus in quo p̃iceps autoꝛatur requirit causę cognitionem. hoc dicit. Et facit quod not. in. l. fin. in p̃in. C. de lega. licet non requirat ordinarium processum. vt no. Inno. de re iudica. c. in causis. facit. c. pastoralis. de re iudi.
1 in clemen. † Jo. argumen. q̃ magis est studendum generationi q̃ ingressui religionis. Et ideo si filius regis vnicus ingreditur monasterium peccat et non moretur. sed papa potest dispensare ne regnum pereat argumento huius. §. Bal.

Addio Bal.

In arrogationibus. Ibi ex iusta causa. quia multum erat duces. Baldus.

Adoptio. Ars naturam imitatur inquantum potest. hoc dicit. Et not. q̃ filius non potest esse senior patre. Nota etiam q̃ ad ea adaptatur lex ad que natura seu ratio naturalis. Bald.

Additio Bal.

Adoptio. Nota q̃ fictio nature rationem atq; stilum imitatur. Bald.

1 Arrogatio impuberis rumpit substitutionem.
2 Quis nõ debet dimittere naturalia p̃opter accidentalia.
3 Filius debet studere complacere patri.
4 Pupillus cum autoritate tutoris an possit aliquid facere p̃opter quod extinguat pupillarem substitutionem.
5 Filius viuo patre an dicatur habere spem successionis.

1 **Necei** Not. q̃ arrogatio † impuberis rumpit substitutionem. dic vt. j. eo. l. si arrogato.
2 Secundo not. q̃ non debet quis dimittere naturalia † ppter accidentalia. Itẽ q̃ filius † debet studere complacere pri. Ultio no. q̃ plures filij tãto minoꝛ poꝛtioꝛ sic habes

a Dictio tanq̃. adõ bar. in l. oĉs ppli. s. de instit. ⁊ iur. bal. i. l. apud ãtiquos circ. med. C. õ fur. alex. pli. xxix. iij. par. bald. in l. j. C. õ herdie. instituẽ. i. l. meminim⁹ C. õ legi. heredi. Bar. in. l. j. C. õ offi. eⁱ cui mã. ẽ iurisd. in. c. solite. de maior. ⁊ obe. alex. i. l. pecuniaz si cer. pe. bal. in auẽ. ex cã. de liberis p̃eteri.

Universidad de Deusto
Biblioteca

q̄ omne quod diuidit̄ minorat̄. ⁊ sic onera distributa sunt leuio
4 ra. Extra querit̄ nūquid pupillus † cum autoritate tutoris pos
sit aliq̄d facere ꝓpter qō extinguat pupillarē substitutionē. dico q̄ non. nisi dando se in arrogationē. ⁊ tunc extinguit̄ mero iure. sed nō in effectu vt dicā. ī. e. l. si arrogator. Itez si malitia supplet etatem ⁊ acciperet vxorem ⁊ cōciperet. ar. de vul. sub. l. ex facto. secus si ex cōcubina generaret. nō ob. C. de instī. ⁊ sub. l. generaliter. q; ibi in fideicō. ⁊ substitutiōe que est onus. secus in directa. Item q; ille casus raro accidit nō determinat lex de ipso. immo ipsam conjunctionē reputat stuprum. instī. de nup. in princi. Sed an alienando bona pupillus cum autoritate tutoris possit preiudicare substituto pupillari. ⁊ videtur q̄ sic. q; cū fiat heres impuberis. ergo nō pōt venire cōtra factū testatoris immo cōtrariuz per aut̄. res que subiacēt. C. cōia delega. ⁊ si tu dicis illa loquit̄ in substitutione fideicōmissaria ꝓpter verbuz restitutioni qō est ibi. ℜ Rideo qñq̄ dicit̄ restitui. lz substitutio sit directa. q; restituit̄ possessio nō ius hereditarium. ī. qui fatt. cogan. l. inter oēs. ℜ Respondeo nisi ex iusta causa fiat alienatio
5 substitutus pōt eā impr̄obare. de tu. ⁊ ra. distra. l. j. §. sed nonnullos. in verbo aut substituti. ¶ Quero vlterius an filius † viuo patre dicatur habere spem successionis. ⁊ videtur q̄ sic. vt hic. ⁊ in. l. in suis. ī. de lib. ⁊ posthu. ⁊ ideo si filius renunciat omni iuri qō sperat in bonis patris videtur renunciare future successioni. vt in. c. ij. de pac. lib. vj. ⁊ de hoc dic vt. ī. de v̄bo. obliga. l. qui rome in. §. duo fratres. per Bartol. ⁊. ī. de transactio. l. de his. per Guil. de cu. ¶ Additio Bal.

Eorum. Ibi cuius vite. prodigus an parcus. Bal. ¶ Additio Bal.

Preterea. Ibi spes. not. filium bona paterna spera re. addc. ī. de his qui sunt sui vel alieni iuris. l. si qua. Bald.

1 ¶ Singulares successores appellatione personarum quarum interest continentur.
2 In pupillari substitutione non solum potest pater substituere verum legata relinquere.
a ¶ Utrū ciuitas. adō tex. i. l. ij. ō of. pr̄o con. ⁊ le. c. romana. §. otra bētes ō so. cō pe. ī. vj. io. ō ligna. i tract. ō senten. ex. ix. char bal. in. l. repetita. ō. ō epi. ⁊ cle. Uu. i. c. cū. p. tabellio. ō fi. instr.
3 Decretum an debeat interponi vbi satisdatur.
4 Decretum an teneat si nō est de oībus causis inquisitum.
5 Notarius an possit alteri stipulari.
6 Notarius an possit stipulari verbis directis in absentem.
7 Notarius an possit acquirere alteri ex contractu de iure ciuili.
8 Notarius an habeat actionem quando sibi stipulat̄ recipienti.
9 Ciuitas an possit creare notarios.
10 Appellatione successoris an singularis contineatur.

Satisdatio. ¶ No. q̄ vltra probationē causarū dz arrogator prestare quancūq̄ satisdationem de restituendo impuberi vel personis ad quas pertinēt
1 integro statu. ¶ † No. q̄ appellatiōe personaruz quarū interest etiam successores singulares continentur multo magis vniuersales siue pretendant cōmodum extimabile siue inextimabile vt libertatem. ¶ † Tertio no. q̄ in pupillari substitutiōe nō
a ¶ Ginales. adō io. ō li. intra. ō sen. exō. ix. car. v̄. ij dicebā q̄ notari⁹ pōt creari autoritate vt ofᵒiat instra ī territorio si extra sz vide eūdē bal. i. l. j ij. colū. C. de emāci. q̄ pōt ofᵒicere instra ō ofᵒensu ptiū q̄ valeāt extra ⁊ vbiq̄z locoz ꝓ quo videēt bar. ī l. j. ī. de offi. pr̄o con. ⁊ leg.
solum potest pater substituere sed etiam legata relinquere. Item codicillari circa secundas tabulas sicut circa primas. ¶ Quarto no. q̄ isti codicilli illa legata expirant pubertate. ꝓcor. ī. de leg. j. l. qui fideicōmissum ⁊ per hoc expirat satisdatio que subrogatur loco istorū relictorū. ¶ Quinto not. casum in quo satisdatur de hereditate viuentis ⁊ valet satisdatio sic. ī. de pac. iur. gen. §. pe. l. si quis seruum de actione empti. ¶ Sexto no. q̄ nō vitiat omissio stipulationis que tacite subintelligitur a iure. ⁊ est ar. q̄ procedat tutela lz non fit ibi expressa hypotheca q; sufficit tacita subiecta pr̄o hac. l. pr̄o officio. de admi. tuto. Alij dicūt contrariū per. l. de creatiōibus. in fin. C. de epi. audi. sed primam partē credo veriorē q; si non valeret tutela sine expressa hypotheca. ergo nō esset requirere tacitā qō est falsū. Accedat qō habeā. C. de iudi. l. properandū in fi. ¶ † Extra op. ō; hic q̄ vbi satisdat̄ nō dz decretū interponi cōtra. ī. eo. bis v̄bis. solu. nō aliter loquit̄ ante factuz. l. bis verbis: loquitur post factuz. ⁊ nō dz fieri. tñ tenet si fit. q; l. supplet. ⁊ est spāle q; supplet̄io huius. l. repr̄esentat factū hois. ī. de manu. l. cām. §. j. ⁊ ibi p Dy. ¶ Secūdo opp. extra ⁊ videt̄ q̄ etiā si lex nō suppleret tñ actus valeat. C. de p̄ci. impe. off. l. vniuersa. so. ibi loquit̄ de quadam satisdatiōe accidētali que nō requirit̄ ante factū. sed post factū. hic autē loquit̄ de quadā satisdatiōe q̄ ptinet ad ordinationem hui⁹ actus. que dz interuenire ante factuz vel in ipsa in
c ¶ Cōtineri. vide frā. aret. l. l. pōponius §. q̄situ. ō acq̄. pos. vbi per do. ias. may. ⁊ qō ibi dixi in apos. ad fran. areti.
4 terpositiōe decreti. ⁊ sic non ob. ¶ Venio ad. q. ⁊ primo quero vtrum tenet decretū † si nō est de oībus causis inq̄situz. ⁊ respō
5 det glo. q̄ nō. qō no. ¶ Extra gl. quero primo vtrū notarius † possit alteri stipulari. ⁊ videt̄ q̄ sic. vt hic dum dicit seruo publico. ad idem. ī. rem pu. fal. fo. l. non quasi. de magis. conuen. l. j. §. exigere. de vulga. substi. l. causa cognita. de in ius vocā. l. cū pr̄o quo. C. de epi. audi. l. q̄liter. C. de oper. no. nunci. l. si. facit qō no. C. quādo mulier tu. of. fun. aut̄. matri ⁊ aule. pr̄o hoc facit q̄ notarius est persona publica. ergo rōne publici officij pōt cuilibet stipulari. ⁊ huic rationi videt̄ nostra lra innitī. In cōtrariū facit q; tabellio nō est publica persona nisi scribēdo nō stipulādo ⁊ ei nō dat̄ autoritas in contrahēdo sed in cōficiēdo publica instrumen. vnde in stipulando videt̄ esse priuata persona nō publica. ergo alteri stipulari non pōt. vt. §. si quis alij. preterea speciale videt̄ in iudicijs idest in stipulationib⁹ vs pr̄etorijs ⁊ iudicialibus. ergo in contrariū est ius cōmune. Itē nō reperitur hoc lege aliqua cautum ergo dicemus stari dicte regule. Item si posset alteri stipulari idem esset contrahens ⁊ tabellio q̄ non videtur possibile q̄ gerat officiū patris ⁊ tabellionis. hanc partem tenet Inno. q̄ in extraiudicialibus notarius nō possit alteri stipulari. sed in iudicijs sic. extra de conuer. cōiu. c. dudum. H. dicit q̄ potest alteri stipulari rōne publici officij. nam idem est in quocūq̄ publicū officiū gerentc. ī. de vsur. grauis. Idez si tu diceres q̄ nō posset nisi in iudicijs. ergo nō esset differētia inter tabellionē ⁊ priuatā personā. l. pe. si quis cau. hoc etiā tenet hic Ly. Ex hoc conclude q̄ tanq̄ publica persona possit alteri stipulari lz nō possit tanq̄ priuata persona. ⁊ ideo dicunt notarij promisit mihi tanq̄ publice persone recipiēti. Sed hic quero si non sunt illa verba tanq̄ publice persone. vtrū intelligant̄. dic q̄ sic. q; in eo qō facit publicus officialis semper intelligit̄ noie officij. l. cū post mortē. quando ex facto tu. ¶ Item quero iuxta hoc incidenter vtrū erit necessaria cessio scilicet q̄ tabellio cedat iura. ⁊ videt̄ q̄ sic. ī. de acqui. pos. l. possessio quoq̄. §. sed si possessio. de fur. l. ñ quis iurta. §. si fugitiuz. breuiter dic contrarium. nam siue notarius dirigat verba in ipsam partem tunc in ipo notario nō formāt̄ contractus. ergo nō potest cedere iura siue verba conferantur in ipsum notarium pr̄o parte. puta pr̄o titio adhuc non pōt cedere iura propter duas rationes. prima q; adhibet̄ vt nuncius seu vt minister non vt sibi querat ius agendi. sed notarius non acquirit a prin. ius agendi. ideo non habet in eum locuz cessio. item q; in eo non residet actio si subtiliter considerēt̄ est reperire vtilez sine directa. ergo nō per
6 viam cessionis. ⁊ hoc de prima qōne. ¶ † Secūdo quero vtrū notarius possit stipulari verbis directis in absentem. respōdet̄ q̄ nō. de act. ⁊ obli. l. quecūq̄ gerimus. Dic contrariū q̄ illa habent locum in contractu procuratoris ⁊ in officio priuato ⁊ nō quando quis ex officio publico contrahit pr̄o alio. vt. ī. de consti. pec. si quis pr̄o alio actori. ⁊ l. eum qui fm Guil. ⁊ Ly. quod
7 not. ⁊ adde. ī. de pac. l. j. §. j. ¶ † Tertio quero vtrum notarius possit acq̄rere alteri ex contractu. de iure ciuili. ⁊ dic q̄ sic. fm Guil. ego dico q̄ facilius acquiritur. de iure gen. q̄ ciuili. ī. de
8 acquirē. re. do. l. ea que ciuiliter. ¶ † Quarto quero notarius sibi stipulatur recipienti pr̄o alio ille nō ratificat. vtrum notarius aget ⁊ videtur q̄ sic. ī. de admi. tuto. l. si absen. Guilier. dicit contrariuz quia notarius non adhibetur vt sibi querat vllo modo. Item quia adhibetur. vt publiciana persona. ergo nō agit vt priuata. non ob. ll. contrarie quia loquuntur in eo in quo contractus residet primordialiter. sed in notario non dicitur residere contractus sed solum officium scribendi qō not.
9 ¶ † Quinto quero vtrum ciuitas[a] possit creare notarios. veritas est q̄ non. vt sint generales[b] ⁊ ita intelligitur quod not.
b Innocen. extra de fide instrumento. c. cuz. p. tabellio. sed vt sint municipales idest vt possit conficere instrumenta in loco etiaz vbicunq̄ valituro quia si potest conferre iurisditionem qō est maius ergo et officium scribendi in suo municipio fm Guil. et Lynum quod est valde nota. ¶ Sexto quero notarius recipit pacem pr̄o absente infra terminum nunquid post terminuz ille poterit ratificare in procuratore recipiente certuz est q̄ nō ī. rem ratam haberi. l. bonorum sed secus videtur in notario qui acquirit in acquisitione. l. sicut apparet: quia non est necessaria cessio. vnde ratificatio est quedam confirmatio non de nouo inductio. breuiter dico contrarium quia in priuato ad liberandum non requiritur cessio ⁊ tamen post terminum non potest ratificare quia cum debeat consistere ex consensu duorum oportet q̄ interueniat ille consensus infra tempus statutum a. l. argu. ī. communi. predio. receptum. secus forte esset in renunciatione litis. quia pendet ex consensu vnius. vt not. C. de pactis. l. post liti. Extra not. in. l. non aliter q̄ decretum debet interuenire omnibus alijs paratis. ⁊ ideo optime fiant ipsa verba in finibus instrumentorum et singulis sic paratis do. iudex suam interposuit autoritatem et decretum et istis verbis vtuntur notarij. item est argu. q̄ si primo interponit decretum videtur interpositum non precedente cause cognitōe. et ideo iudex primo decerneret administrationem tutele matri ⁊ postea renūciaret
10 velleiano nihil operarēt̄ quia debuit hoc precedere. ¶ † No.
c app. successoris singularem contineri[c] ratio quia agitur de obligatione ei querenda non de suo damno. ⁊ sic non obst. ī. de eden.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cden.quedam.§.is autem.facit quod notat.ĵ.de ali.iu.l.iij. §.j. per Dy.in.l.fluminum.§.adiicere.ĵ.de dam infec.vbi videas.

¶ Additio Bal.

Satisdatio. Idest cautio cum fideiussore. Bald. Vbi in his casibus.vbi impubes arrogatur. Baldus.

1 ¶ Notarius in contractibus an possit stipulari pro altero contrahentium.
2 Judex an vbi nō sunt notarij publici possit eligere.
3 Decretum an valeat vbi nō est cognitū de causis.
4 Veritas vbi cōperitur non requiritur fictio.
5 Subscriptio debet esse cunctis finitis.

Non enim aliter. ¶ No. ꝙ per seruū publicū.i.per notarium publica autoritate cōstitutū per stipulationem queritur oībus quorū iuterest. ¶ Secūdo not. ꝙ ibi loquitur in stipulatiōe forti ꝛ volūtarij. Idē.l.nō queritur.ĵ. rē pu.sa.so.ꝛ.l.j.§.exigere.de magi.cōue.loquunt in stipulationibus fori.seens in extraiudicialibus oīno q: nulla.l. cauet ꝙ p notariū querat sine cessiōe in extraiudicialibus.ꝛ ideo debem? stare regule ꝙ sit necessaria cessio.vt no.Inn.de cōuer.cōiu.du
1 dum. ¶ Vn ergo in cōtractibus possit notarius stipulari pro altero cōtrahētiū videt ꝙ nō:q: stipulatio est adinuēta vtrunq; quisq; acquirat sibi ꝙ ei? interest.vt.ĵ.ō ṽ. ob.l. stipulatio ista habere in.§.alteri. Item an in pretorijs stipulatiōib? hoc pmittatur.dic ꝙ sic.vt.l.ij.ꝛ.l.nō quasi.ĵ.rem pu.sal.so.ergo in alijs stipulatiōibus secus videt.q: ꝙ in vno pmittit ꝛc.vt.l.maritus. C.de peu.die i cōtractibus nō vēdicare sibi locū seruū publicū alteri stipulari posse. Sed nūquid in peu.quotidie videm? contrariuz.q: cū quis vult releuare pcuratorē a cautiōe seruus publicus stipulat pro absente:sed dic ideo q: stipulatiōes pcuratorie ꝛ si fiāt extra iudiciū tñ pretorie sunt.vnde dic cuz.ſ.tabellionem posse stipulari in oībus stipulatiōibus pretorijs ꝛ iudicialibus secus in stipulatiōibus que fiūt in cōtractib?.ꝛ sic dr spēciale in superioribus stipulatōib?.ſ.ꝙ notarius possit pro alio stipulari fm Guid.de suz.ꝛ Cy.sed Guil.in.§.si q̄s alij.de inuti.stipu.tenet ꝙ ipso iure possit ppter publicū officiū.ꝛ.ſ.ō his qui sunt sui vel ali.in.l.j.dixit ꝙ queritur per.l.ꝛ sic ipso iure. naz de cōsuetudine ꝛ de facto videmus esse coniunctū officiū stipulandi cū officio scribēdi eūdē cōtractuz ꝛ cōsuetudo facit alteri per aliū recta via queri.ĵ.si cer.pe.l.certi odictio.§. si nummos. ¶ Et no.ꝙ illa qō est expedita.vbi apponit preceptū guarentigie more tuscorū.q: cū illud p̄ceptuz fiat per modū volūtarie iurisditiōis ergo redigit cōtractus ad instar iudicialis stipulationis. ergo redigit cōtractus ad instar iudicialis stipulationis fori.seens in extraiudicialibus oīno q: nulla.l. cauet ꝙ p notariū querat sine cessiōe in extraiudicialibus.ꝛ ideo debem? stare regule ꝙ sit necessaria cessio.vt no.Inn.de cōuer.cōiu.du
1 dum. ¶ Vn ergo in cōtractibus possit notarius stipulari pro altero cōtrahētiū videt ꝙ nō:q: stipulatio est adinuēta vtrunq; quisq; acquirat sibi ꝙ ei? interest.vt.ĵ.ō ṽ. ob.l. stipulatio ista habere in.§.alteri. Item an in pretorijs stipulatiōib? hoc pmittatur.dic ꝙ sic.vt.l.ij.ꝛ.l.nō quasi.ĵ.rem pu.sal.so.ergo in alijs stipulatiōibus secus videt.q: ꝙ in vno pmittit ꝛc.vt.l.maritus. C.de peu.die i cōtractibus nō vēdicare sibi locū seruū publicū alteri stipulari posse. Sed nūquid in peu.quotidie videm? contrariuz.q: cū quis vult releuare pcuratorē a cautiōe seruus publicus stipulat pro absente:sed dic ideo q: stipulatiōes pcuratorie ꝛ si fiāt extra iudiciū tñ pretorie sunt.vnde dic cuz.ſ.tabellionem posse stipulari in oībus stipulatiōibus pretorijs ꝛ iudicialibus secus in stipulatiōibus que fiūt in cōtractib?.ꝛ sic dr spēciale in superioribus stipulatōib?.ſ.ꝙ notarius possit pro alio stipulari fm Guid.de suz.ꝛ Cy.sed Guil.in.§.si q̄s alij.de inuti.stipu.tenet ꝙ ipso iure possit ppter publicū officiū.ꝛ.ſ.ō his qui sunt sui vel ali.in.l.j.dixit ꝙ queritur per.l.ꝛ sic ipso iure. naz de cōsuetudine ꝛ de facto videmus esse coniunctū officiū stipulandi cū officio scribēdi eūdē cōtractuz ꝛ cōsuetudo facit alteri per aliū recta via queri.ĵ.si cer.pe.l.certi odictio.§. si nummos. ¶ Et no.ꝙ illa qō est expedita.vbi apponit preceptū guarentigie more tuscorū.q: cū illud p̄ceptuz fiat per modū volūtarie iurisditiōis ergo redigit cōtractus ad instar iudicialis stipulationis. Idē si fiat cōfessio tabellioni vt iudici.q: est actus fori. vt no.Cy.C.ō ofec.l.j. Item si ex forma statuti instrūm habeat executionē parata sicut sūa q: cōtractus ille trāsit ficte in acta iudicij.facit qō no.C.fa.her.l.certū per Cy.ꝛ adde qō no.in.l.bulsmodi.in prin.de le.j.ad predicta facit vnū dictū Bar.qui dicit ꝙ vbi est appositū preceptū guarētigie queritur fine cessione. q: videt cōtractū in iudicio.de acqui.pos.l.possessio.§.ꝛ si possessio.per Bar. Item dicim? in instrūs que fiūt neapoli q: semper iudicis interest nec indignent notarij eo ꝙ vocētur serui publici q: ꝛ papa dr seruus publicus.vt no.Inn.extra de pac.c. cum pridem.ꝛ idem dico in quolibet officiali publico quatenus cōcernit offm suū.vt.ĵ.de vsur.l.gaius.ꝛ in.c.quēq; de vsuris. lib.
vj.ꝛ.ĵ.de fur.si q̄s vxori.§.si fugitiuuz.ꝛ predicta sunt vera tam in cōtractibus iuris ciuilis ꝙ iuris gentiū lz tabellionatus sit
2 iuris ciuilis fm Gui.de cunio. ¶ Et no.ꝙ vbi nō sunt notarij publici deputati inder pōt eligere duos etiā nō tabelliōes qui scribant acta.nam vni nō crederet.ĵ.de testibus.l.curēt.extra de pba.c.qm̄ cōtra falsaz.ꝛ ideo isti scribe sunt boni viri approbati nō tñ sunt notarij.q: tūc sufficeret scriptura vni? ēt solius.ad hoc facit qō no.Inno.de fide instru.c.cū.p.tabellio.ꝛ illud est verius ꝙ id qō scribit Guil.dic.ꝛ adde qō no.spe.in tit. de procu.§.rōne aūt forme in prin. ¶ Item no.ꝙ aliq̄d intelligitur tacite vt stipulatio illa tñ lex iubet exprimi. Quid ergo si non exprimat.respōdeo nihilominus valet iuris fictione. nam
§ nō valeret actus ergo nec fictio cessionis.ideo effi.l.fingit. vt vtriq; parti consulat.ꝛ super actu nullo nō fingit.l.j.C.de condi.ob cām ꝛ est simile in tutela ꝛ cura.C.de epi.au.l.de creationibus iūcta.l.de officio.C.de admi.tu.vel dic esse spāle in curatore furiosi ꝙ nisi expresse obligauerit bōa nō possit administra-
3 re sed in alijs curis sufficit obligatio tacita. ¶ Item quero si nō est cognitū de causis an valeat decretū.ꝛ dic ꝙ nō fm glo.q: non est rite interpositus nisi princeps hoc facit ex certa sciētia. q: tūc valet ex lege augusti.vt.ĵ.de manu.l.papō cuz.ꝛ.l.augusti. ¶ Et nota tamē ꝙ vbi decretum reperit interpositū qō est necessarium ad cōfirmationē actus semper presumit ꝙ cognitio causet ordo iuris p̄cesserit in decretis fori nō contētiosi.vt no. in.l.j.C.de fide instrumento.ꝛ iure.hastefisca.lib.x.ꝛ in spec. de empti.ꝛ venditio.§.nūc videndum ver.ꝛ breuiter.ꝛ no.ĵ.rem ra
a tam haberi.l.actor? nisi contrariū probet.probabiliter aūt con a
trarium probando causas in contrariū.verbigratia.probando ꝙ arrogator est persona impudica suspecta ꝛ similia. nam veri simile est ꝙ hoc fuerit indiscussum . nam hoc constito iudici index esset in maiori culpa q̄ si ex leuitate animi non inquisiuit ꝛ in iudice semper presumitur minimū culpe propter autoritatez iurisditionis.C.de offi.ciuil.iudi.l.ij.in verbo ꝙ non arbitramur.ꝛ extra de eta.ꝛ qualita.c.accipimus.naz nō debemus credere ꝙ pretor male faciat item ꝙ si male ꝙ q̄ minuus male. ꝛ
4 vide quod ibi no.in nouel. ¶ Item no.ꝙ vbi habemus veritatem nō inquirimus fictionem. vnde vbi habemus veritatem
b cessat fictio b et sic vbi quis est verus ciuis non dicimus ille fingitur ciuis.q: semper citra veritatem est similitudo vel fictio. de libe.ꝛ postbu.l.filio quem pater.et dixi in .l. omnes populi.
5 ¶ Item nota ꝙ subscriptio debet esse ceteris peractis.ꝛ sic debet esse in fine instrumentorū.ꝛ nō in princi. vel medio signum autem notarij pōt esse in prin.ꝛ in fi.instrumēti.q: non est deputatus a iure certus locus instrumenti in quo debeat situari. ¶ Sed pone titius promisit notario potestatis bononie recipienti nomine ꝛ vice potestatis cōmunis ꝛ populi bononiēsis ꝛ omnium quorū interesset vel interesse posset nō facere aliquā robariam homicidiū cōspirationem ꝛc.sub pena mille modo in
b comitatu mutine fecit robariam querit an vigore istius stipulationis possit cōueniri bononie disputauit Bar.syl.ꝛ est vera disputatio ꝛ dixit ꝙ si delinquit in bononiensi districtu vel in subiectos cōmunis bononie vel eorum res possit conueniri als non fm Cy.in additio. ¶ Additio.

1 Prelatus an debeat cauere rem ecclesie saluam fore.
2 Instrumentum rogatum a quocūq; an prosit ei cuius interest.

Non enim aliter. An prelatus debet cauere rem ecclesie saluam fore.vide per Archi.xxviij.disti. de siracusa-
1 ne.ꝛ Inno.de testa.cum in officijs. ¶ Ibi si cām .si pro q̄uis.ibi subscribendum no.cūcta debere obseruari antēq; interponatur autoritas Bal. ¶ Ibi seruo publico. Item si pape vt no. Inno.extra de pac.cum pridem Bal. ¶ Quid autem si dicatur ꝙ ille qui subscripsit instrumentum non est tabellio.dic vt no. Inno.de fide instrumen.c.j.ꝛ illa que ibi dicit intelliguntur quando de hoc est controuersia inter partes. si autem cum ipso dicit no. Innocen.de verbo.oblig.veniens.ꝛ adde qō no.in specu.de pbatio.§.j.ad fin.ver. vtrum licet proba. cum ver.seq.ꝛ de instru.edit.§.restat ver.ꝛ scias.ꝛ ver.illud autem.ꝛ per Azo.in summa autenti.de fi.instru.per Cyn. C.de fi de instru.l.cōparationes:ꝛ per Hostien.ꝛ Joh.an.plene in dicto.c.j.de fide instru.Ego vltra predictos puto ꝙ quando de mandato iudicis conficit instrumentum ꝙ nō possit sibi de predictis obijci.vt.l.ij.rem pu. sal.for.ꝛ.ĵ.de mino .l. ait pretor.§. permittitur. Item si sit questio nō propter fidem scripture: sed propter ipsam stipu.interpositam nō pōt hec questio refricari. cum in eum.vt tabellionem constet consensum a partibus.C.de contrahe.ꝛ cōmit.stipu.l.optimam. Bal. ¶ In tex.illis no.tabellionem alteri directo stipulari. ꝛ idem in quolibet officiali dummodo sit officialis quo ad cū pro quo recipit als secus in specu.de procu.§.vt autē.versi.sed nunquid talis.qō est no. dignum.ꝛ facit qō no.in aut.matri ꝛ auie.ꝛ in.l.fi.C.de oper. no.
nun.vide Pe.ĵ.de peur.l.fi peu.abs.Bal.vide ad hoc Inn. de sepul.paroch.de cōuer.cōiug.dubū.vide in spe.de peu.§. ratio
2 ne autem forme.in prin.Bal. ¶ Sed nūquid instrumētū rogatum a quocunq; prosit ei cuius interest.dic vt not. Inno.extra de fi.instru.c.j.ibi oīno videas. ¶ Sed quero si vendo tibi rem ꝛ trado.ꝛ inde conficit instrumentū.valet postea tibi in publiciana contra tertium possessorem cū res inter alios acta ꝛc. respondeo hoc ideo q: instrumentū est in rem scriptum ꝛ continet ius reale. Item non nocet alij.sed iure tradentis Baldus. ¶ Ibi que satisdatio.no.fingi stipulationem.ꝛ est ratio q: qui facit aliquem actum omnia fecisse videtur que requirūtur ad illum actum . ꝛ ideo cū requiratur ꝙ ille qui arrogat caueat.etiā cauisse videtur arrogando.arg.ĵ.de acquiren. heredi. illud vel dic.vt no. Inc.ĵ.c.l.arrogator.ꝛ Cy. in secunda.

1 Heredes arrogatoris tenentur restituere heredibus impudicis arrogati bona duplicis iuris.
2 Arrogator licet teneatur ad quartam tamen directo potest substituere in quarta.
3 Substitutio directa pmittit vbi nō pmittit fideicōmissaria.
4 Judicium hois legis prouidentiam infringere non potest.
5 Impendere debitum et prestare beneficium differunt.
6 Testamentū ruptuz an recōualescat cessante causa irritatiōis.
7 Dilationem petens an possit tandem dilationi renunciare.

a ¶ Actor.ꝛ ibiō vide do. Alex.ō imo. ꝛ adde pau.ō ca.i.l.cū hi.§. si pto: p illuz tex.ĵ.de trās. ꝛ eūdē bal. in tracta.ṽ. differūt vbi dicit scripturā rcq̄ri lz aliter loquit spe.loco alleg.hic per Bal.vñ vide tu do. alex.ō imol.i.l.scien dū.in.vij.co. ĵ.de ṽ.ob.vbi etiaz per Johan.de par.

b ¶ Fictio. Adde.d.bar. soc.i ofi.cr vj. incip. nō pōt ver.ad quartum circa medium in.j. parte ꝙ fictio sp est ō vitatē ꝛ ad casum ad quē vitas nō extendit nec facto vnē fi bi locum vendicat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sarrogator. Nec l. difficilis est nō solum ex singularitate materie sed propter repugnantiā regularū iuris ciuilis. nam. vt. j. patebit in declaratione materie ex diuersitate patrum ac potestatum regule iuris infringuntur. ꝛ hoc dicit in summa si premoriꝰ arrogator impubes arrogatus postea decedens transmittit ad heredem suum bona propria ipsius arrogati ꝛ postea quartam partez bonoꝝ arrogatoris debitaz arrogato impuberi ex cōstitutiōe diui pij. b. d. prīo. ſz in illa q̄rta pōt arrogator prouidēdo substituere impuberi pupillariter vsq; ad tpa pubertatis nō postea nec p fideicōmissum. b. d. secūdo. Tria facit q; prīo ponit thema ꝛ principalē qōnez cū determinatione. secundo subiungit nouā qōnem ꝛ eius solutionē cū limitatione. tertio ponit tertiū dictū cū extensiōe. scōa ibi. ſz an impuberi. tertia ibi. hec oīa. ¶ † No. primo q; heredes arrogatoris tenent restituere heredib⁹ impuberis arrogati duplicis iuris bona. ſ. ppria impuberis ad arrogatorē puenta ꝛ quartā partem bonorū arrogatoris impuberi debitā. ¶ Scōo not. q; sic loquitur tex. de illa quarta dū dicit q; heredes arrogatoris tenent ac si diceret q; illa quarta nō facit quē heredē. ſz reliqua vniuersitas bonoꝝ. ¶ † Tertio not. q; iz arrogator teneat ad quartam. tamē pōt directo substituere in quarta. ꝛ sic debitū nō impedit substitutionē pupillarē. ¶ Quarto no. q; illa substitutio fieri nō pōt nisi in quarta: q; sic est voluntaria ptās substituētis. ꝛ limitata potētia limitatū parit effectū: q; virtus ꝛ potentia cause efficientis semp restringenda est vt catenus operetur quatenus pōt in passum ꝛ in suscipientē materiaz. ¶ Quinto no. q; pmittit directa substitutio † vbi nō pmittit fideicōmissaria etiā infra tpa pubertatis. qō est no. ꝛ ratio reddit. C. de inof. testa. l. ex tribus vncijs. ꝛ ibi plene dixi. ¶ † Sexto no. q; iudicium hois nō pōt infringere prudentiā legis. ¶ Septio no. q; si hō putet idē q; l. putdit seu statuit ista ō: putdētia legis nō hois. ¶ † Octauo no. q; aliud est impendere debitū. aliud est prestare beneficiū. cōcor. j. de ri. nup. l. pri. ꝛ j. de here. instit. l. si seruo fideicōmissa. ¶ Nono no. q; statutū in filio prorogatur ad nepotē: vbi est statutuz iuris cōis ꝛ qualitas rōnis. ¶ Oppon. ō: hic q; hīdes arrogatoris tenent restituere bona impuberi. cōtra nam illa bona fuerūt facta arrogatoris iure arrogationis. vt instit. de acqui. per arro. in prin. ꝛ l. qui ex liberis. ſ. j. j. de secun. tab. ergo ipso iure nō pōt reuerti ad impuberem vel eius heredē. facit qō no. j. de dona. l. j. in magna glo. ꝛ j. de vsu. prodote. l. j. ſ. si vniuerse. Rideo sicut trāsiuit in arrogatorem proprietas ꝛ possessio. vt. j. de preca. l. si adoptauero: ita retransit arrogatū mortuo arrogatore. vel dic nō trāsire dōiium vl' possessionem. sed agi ex stipulatiōe. vt. ſ. e. l. nō aliter. ꝛ dōiium etiaz trāsit citius q; possessio. C. solu. ma. l. doris. no. j. pro so. l. cū duobus. ſ. idem rīdet. sed hodie nec dōiiuz nec ciuilis possessio transit in arrogatorē. ꝛ ideo mortuo arrogatore impubes sua autoritate possessionem cōtinuare pōt etiā ope pretoris non inuocata. vt. C. q; cum eo. l. si seruus. ¶ Secōo oppo. ꝛ videt q; impubes nō transmittat quartā nisi agnouerit eam. C. de inofſi. test. l. si quis filiū. rīdeo virtus stipulatiōis facit vt agnouisse videatur: q; in iure cōtractus nō requirit alia cognitio. arg. no. de lega. ij. l. cū pater. ſ. mater. ꝛ idē in lucro q; maritus lucrat de dote ex forma statuti q; nascitur occasione precedētis cōtractus. ¶ Item est titulus singularis. ꝛ iura singularia facilius transmittuntur. C. de cadu. tollen. ſ. in nouissimo. Et q; legitima dicatur titulus singularis. no. C. de rei vendi. l. cum a matre. Alij dicunt q; existētia sui heredis inducit transmissionē legitime. ſz nō videt bene dictū: q; legitima sola non est inducta fuitas de iure ciuili que fuit inducta fauore creditorū. sed iste nō tenetur creditoribus. vt no. in. d. l. cum a mre. ꝛ ideo in trāsmissiōe legitime oēs quibus debet legitima sunt pares. nō attento iure potestatis. sed speciali natura trāsmissiōis legitime. vt. d. l. si quis filium. ¶ Tertio opp. ꝛ videt q; ita possit substitui per fideicō. sicut directo. ff. de leg. j. l. fideicōmiſ. so. aut pater intēdit per fideicōmiſ. grauare filium in legitima. ꝛ nō pōt vt hic. aut filius si decesserit in pupillari etate vult grauare heredes filij codicillando ipsi filio ꝛ tunc pōt vt in cōtrario sicut pōt pater impuberi testari. ita ꝛ codicillari vsq; ad pubertatē ꝛ nō postea. ꝛ ita loquitur. l. cōtraria. q; est not. dignū. ꝛ tūc nō debet dicere pater substituo per fideicōmiſ. filio meo. sed debet dicere ego intendens codicillari filio meo substituo heredibus eius. ¶ Quarto opp. ō: hic q; substituit pupillariter solūmodo in quarta. nā illa limitatio de quarta videt quedaz truffa q; rōne quarte oia crescunt substituto. de vul. sub. l. coheredi. ſ. fi. rīdeo illud est verum nisi lex p̄hibeat ius accrescēdi: vt hic. vel vt. j. dicaz in qōnibus. et facit. j. de vul. sub. l. si is qui. ꝛ qō no. C. de secun. nup. l. j. ¶ Quinto opp. nā si cessat ius accrescēdi ergo decedet p̄ parte testatus. ꝛ p̄ro parte intestatus cōtra. l. ius nostrū. j. de regul. iur. so. hic spāle q; potētia cause efficientis. i. p̄fis arrogatoris substituētis limitata est. vt vltra nō possit extēdi. ergo nec tacite per ius accrescēdi. ar. no. de leg. iij. ſ. si q̄s titio vel mento. ſ. iulia. Item filius ille hz duos p̄res. ergo ipse est duo filij ex natura correlatiuorū. ꝛ sic ex tali diuersitate impeditiuus accrescēdi. q; nō pōt copulari ad vnā finalez rōnem sicut fieret per ius accrescendi. ¶ Sexto opp. q; possit fieri alia substitutio q̄ pupillaris. ſ. vulgaris tacita que inest in ipsa ꝛ vulgaris expressa ar. j. de here. instit. l. iam dubitari. so. cōcedo cū sit directa substitutio. ꝛ nō cōtineat grauamē. Sed tūc dubitat an impediat transmissionem ꝛ dicēduz est q; nō in tacita vulgari: q; vulgaris p̄re sumpta a lege nunq; tollit sui heredis existentiaz. de vul. substi. l. si filius qui patri. ¶ Sed de expressa est dubiū. ꝛ dico idē in hac quarta impuberis arrogati cum ipse censeat creditor. vt. j. si q̄s i frau. pa. l. fi. immo. dicit Jac. bu. q; hodie substitutio vulgaris nō impedit existētiaz sui heredis. q; si impediret esset grauamē. q; nō trāsmittere est dānū. j. de acq. here. l. pomponius. sed omne grauamē tollit. C. de inofſi. test. l. q̄m in prioribus ſm Jac. bu. q̄d nō credo verū. q; istud nō est grauamē. ſz est natura actus a iure p̄missi. vt no. j. de inof. test. l. papinian⁹. ſ. quarta. j. fol. ma. l. si cum dotē. ſ. si pater. Ja. de are. Item existentia sui heredis est principalis introducta fauore p̄fis q̄ filij: ergo si pater vult eaz locū nō habere nō ō: grauare filiū. sed satisfacere ipsius patris fauori. nam vtī iure suo potestatiuo vel permissiuo nō est grauare aliquē: vt. j. de mino. l. si iudex. ¶ Septimo opp. ꝛ videt q; si filius arrogatus nō debeat hīe quartā. nam ponamus q; arrogator decedat intestatus habēs filios naturales ꝛ legitimos ꝛ impuberem arrogatuz. ergo due rōnes scilicet ciuilis ꝛ naturalis vincerent vnā. ſ. ciuilē tm̄. ꝛ sic arrogatus excludet. vt in auc. de cōsan. ꝛ vter. fra. in prin. so. in successiōib⁹ nō attendit natura. ſz ius ciuile. ꝛ ideo ciuili ratiōe attēta vterq; est in pari cā ſm Ja. de ra. sed certe immo attendit rō naturalis. vt. l. cuz ratio. de bo. dam. Hinc est q; arrogato nō debet quarta iure nature. sed iure ciuili. ſ. ex cōstitutione diui pij. ꝛ illa quarta nō est hodie augmentata. per auc. de trien. ꝛ semis. Item impubes arrogatus institutus ꝛ de restituēdo grauatus nō detrahit duas quartas. j. de inof. te. l. papi. ſ. pe. in fi. secus in suo legitimo ꝛ naturali. extra de test. c. raynutius. ꝛ c. raynaldus: sed rīdeo attendit in dilatione sed nō in prelatiōe. vel dic q; in arrogato est ius ciuile vere. ꝛ naturale ficte. q; fingit filius ppriū corpoꝛis ꝛ sic ciuile vinculum hz effectuz ciuilis ꝛ naturalis vinculi. ꝛ idē opat ſz Pe.

a ¶ Unum. ad de idem tenē tē Barthol. soci. in consilio. cclij. incipien. visis ẋ. ex quibus ẋ bis ibi quantomagis. in scōa parte.

a ¶ Et no. q; duo vincula naturalia vincūt vnū naturale q; alterum vinculū esset fruſtra si nihil operet. sed vnum vinculū ciuile pōt duobus vinculis naturalibus coequari. vt hic. ¶ Octauo opp. illa que cōueniunt in effectu debēt etiā conuenire in pmissione seu p̄batione: q; in aliquo pmittēdo vel p̄hibēdo semper finis ōz attēdi magis q; modus ducēs ad fi. l. querit. de bo. li. ꝛ j. man. l. fi. de ẋb. ob. l. continuus. ſ. cum ita. C. de instit. ꝛ substi. l. si mater: sed substitutio pupillaris facta in quarta debita ex cōsti. diui pij. ꝛ fideicōmissaria in effectu nō discrepāt vt p̄o babo. ergo debēt vel pariter pmitti vel pariter p̄hiberi. cuius contrarium hic ō:. nam directa pmittit. sed fideicōmiſ. prohibetur. modo p̄obo q; nō differāt in materia. l. nostre. ꝛ arguo sic. Ista substitutio in quarta nō est p̄uisio impuberis arrogati. immo est ponere perplexitatē in successiōe ipsius. Item que p̄uisio est illa cum substitutus in quarta nō fit heres vniuersalis sed hīs singularis in ipsa quarta abstracta ab omni ere alieno. Horror legatarius in re legata quodā modo heres est. de vsu. l. id tempus. ſ. j. amplius omnis qui nō hz ius accrescēdi nō reputatur heres q; nō est vniuersalis. ꝛ oīs qui capit citra ius et nomen vniuersalis heredis accedit magis fideicōmissario quā heredi. ꝛ capit de manu alterius ergo sicut in quarta illa nō p̄cedit substitutio fideicōmissaria etiaz infra tpa pupillaris etatis. ita nec directa. q; hoc casu noīe differūt: ſz vn⁹ effectus esse videt pupillaris directe ꝛ fideicōmissarie facte pupillo so. directa substitutio nō obligat impuberē instituētū. ꝛ ideo est merus fauor. sed fideicōmiſ. obligare cōsuevit. Ideo est vnus. ¶ Nono opp. q; substitutus debeat hīe bona iure directo. de vul. sub. l. sed si plures. ſ. ad substitutos. fol. ibi loquit de substituto avero patre legitimo ꝛ naturali. hic de substituto a patre ficto cui minus pmittit q; minus diligit. ꝛ min⁹ lex de eo cōfidit. vt patet in. e. l. ſ. in arrogato. ¶ Decimo opponit quē nō honoꝛo ci nō possuz legē imponere. C. de fideicō. l. abeo. sed in quarta nō honoꝛo impuberē. q; natura sibi ego arrogator debeo velim nolim. ergo nō impono sibi legē in ipa substituēdo eū. Sed hic ō: contrariū. ergo male. ſo non impono sibi. l. q; ipse videt testari organo ꝛ consilio meo ꝛ hec est p̄uidentia q; capio consilium p̄o ipso. vt no. C de inofſi. testa. l. ex quib⁹. ꝛ hec est ratio quare lex fingit q; substitutio pupillaris fit ordinatio ipsius pupilli. nam alioquin non posset fieri in legitima. q; omnis substitutio

in legitima

Universidad de Deusto

in legitima ꝺ: grauamen niſi fingaꝯ procedere mente ⁊ ordinatione ipſius pupilli, ſupra legitimaꝫ autē nulla ſubſtitutio pro parte ꝺ: grauamen: qꝛ pater vtiq; iure libero ſuo proprio. ⁊ ſi hoc facit nō ꝺ: pprie grauare. ſicut dicimus in iudice qui non dicit proprie grauare cū cuſtodit iura partium. ¶ Undecimo opp. dicitur hic qꝫ impubes arrogatus ꝺz habere quartā. ergo plus habebit adoptiuꝰ ꝙ naturalis. C. de inoffi. teſta. l. cū querif. tamen cōtrariuꝫ ꝺeberet eſſe qꝛ nunq; fictio tñi valet vt melior veritate exiſtat. ſol. intellige ſane de ea quarta de qua loquitur lex ſeꝫ de eius quarta quam habiturus eſſet ab inteſtato. Illa enim eſt legitima portio ⁊ debitum bonoꝝ ſubſidiū. nō cūi ꝗc quid habet filius ab inteſtato id ſibi debeꝯ. ſed quarta eius. et hodie. tertia vel ſemis in filio vero. ſed in illo filio ficto nihil eſt innouatū. Hec apparēt vera ſi ponas. v. vel plures impuberes eſſe arrogatos. ſ. e. l. ſi pater. §. ſi. qꝛ oibus debeꝯ quarta nec omnium bonoꝝ. qꝛ nō eſt poſſibile. ergo ⁊c. ¶ Duodecimo opponitur ⁊ videꝯ qꝫ ſi lex aliquid ordinat ⁊ hō ordinat illud idez qꝺ lex magis dicaꝯ ordiatio hois ꝙ legis. vt. j. ad. l. fal. l. titia. ſol. ibi plenior erat puiſio hois. Unde qñ ex puidētia hois augeꝯ
a effectus[a] tūc ꝺ: puidere homo. ſꝫ cū nō augetur tūc ꝺ: puidere lex. qꝛ homo ſiue priuat' vt teſtator ꝺ: tunc iuris miniſter ⁊ executor legis. nō aūt diſpoſitor principalis. ¶ Sed cōtra hoc opponiꝯ ⁊ videꝯ qꝫ ſemp augeaꝯ effect' nā diſpoſitio legis ꝺ: tacita. ⁊ diſpoſitio hois ꝺ: expreſſa ⁊ expreſſum facit ſilere tacitū. de vul. ſub. l. cū ex filio. §. filio. ⁊ potētius eſt expreſſuꝫ ꝙ tacitū l. aſſiduis. C. qui po. in pig. ha. ⁊ C. ſi pen. ap. mor. interue. l. iij. ad idē. C. de pa. cōuen. l. ſi. ⁊. C. de pcu. l. maritus. Sol. aut prouiſio legis eſt ſubſidiaria. ⁊ tūc puiſio hois facit ceſſare puiſionem legalē qꝛ talis puiſio nō cōpetebat ante factum hois. Itē nec poſtea qꝛ factuꝫ hois impedit eā naſci. de ꝟb. ob. l. qui rome §. ſtauius. Aut eſt ordinaria. ⁊ tūc aut homo imitaꝯ. l. aut facit pter. l. aut facit, ſupra. l. prio caſu aut imitaꝯ. l. ꝓcipiētem. ⁊ tunc ꝺ: diſpoſitio legis. vt hic. aut. l. phibentē. ⁊ tunc ꝺ: mixta diſpoſitio legis. vt hic. aut. l. phibentē. ⁊ tunc ꝺ: mixta diſpoſitio hois. vt in auk. de ali. ⁊ emphi. §. ſanctiſſimus. nā ex pluribus phibentibus augeꝯ effectus. aut imitaꝯ. l. conſulentē vel permittentē. ⁊ tūc ꝺ: puiſio hois. qꝛ per hoiez legis cōſilium redigitur in ꝓceptuꝫ. aut imitaꝯ legē puniētez. ⁊ tūc aut puniꝯ eodem modo. aut diuerſo modo. ſi eodē modo tūc eſt puiſio legis arg. l. palam. §. pe. de ri. nu. ⁊ qꝺ no. j. de pba. l. cuꝫ pbatio. ſi ꝟo punit diuerſimode: vt qꝛ lex punit acceſſorie ex quadā cōſequētia: ſꝫ ꝺō principaliter ppter ſe tūc eſt diſpoſitio hois: vt. d. l. iij. ⁊. j. ſi pen. ap. l. j. ij. ⁊. iij. qñ ꝺō facit pter. l. vel ſupra. l. tūc ꝺ: mera puidentia hois ⁊ nō legis: vt. l. debitor. §. ſi. ad trebel. Queriꝫ autez gñaliter an expreſſio eoꝝ que tacite inſunt aliqꝺ opeꝯ. et dic vt. j. de lega. l. j. hec verba. ¶ Et predicta faciunt ad. q. ſi arbiter ꝺat condēnato terminū iuris ad ſoluendū an poſſit mora purgari. ⁊ videꝯ qꝫ ſic: qꝛ iſte eſt terminus iuris ⁊ mitius agitur cum. l. in purgatiōe more ꝙ agaꝯ cum iudice. j. de arbi. l. celſus. Contrarium dicit Pe. qꝛ arbiter offendit ſimul cum. l. nam ſaltim approbatione illa dilatio eſt arbitrabilis ſm Pe. ⁊ Cyn. Sed hoc videꝯ falſuꝫ. vt. j. de re iudi. l. iij. §. ſi qꝭ condēnatus. ⁊ no. in. l. cum ſtipulatus ſim mihi a pculo. de ver. ob. p Bar. et facit. c. qꝭis. de ap. in clc. qꝛ arbiter nō loquit voce ſua ſed voce le. ar. §. de iuſti. ⁊ iur. l. nam ipſum vnde qꝛ diſponit ſd qꝺ ius cōe ꝺz ꝺici ius cōe. ar. no. in. c. j. extra de cōſti. li. vj. Itē ꝺicendo ego aſſigno terminū iuris nō intēditur grauare vlterius ꝙ lex grauet. vt. j. de pac. l. ſi vnus. §. pactus. videꝯ qꝫ ſic in ſpecie dictis. ſecus ſi diſſonaret a termino iuris qꝛ tunc eſſet dilatio arbitralis ⁊ nō ꝫ locū purgatio more. ⁊ hec eſt veritas. ar. j. de le. iij. l. vnum ex familia. §. ſi de ſalcidia. cū ſtatuit terminū legis mēs iudicis ⁊ mens legis eſt vna ⁊ eaꝺē. nec plus cogitat iuder quā lex velit. Et ex mēte iudicis ſnīa habet effectū ſuum. j. de arbi. l. qualē. in prin. vnde nō contēnit terminum arbitri: ſed terminuꝫ iuris ſi nō ſoluit in termino ipſo: quē lex ſtatuit: ſed arbiter cum profert mētem legis nihil aliud facit niſi qꝫ ſe ad mentē legis refert: ⁊ exprimit: ⁊ declarat. nam qui ſpicam excutit nihil noui facit. j. de acqui. re. do. l. adeo ſꝫ An. de piſi. ⁊ Guil. ¶ Nūc venio ad materiā. l. per qōnes. in glo. magna. ⁊ pmitte qꝫ bec. l. loquit quādo prius decedit arrogator demū impubes arroga. ⁊ ſic arroga. deceſſit ſui iuris ⁊ in pupillari etate. ¶ Quero ergo prio an ſubſtitut' pupillariter a pre naturali ordinat' ſuccedat huic impuberi morieti ſui iuris. dicit gl. qꝫ ſuccedit de eqtate ptoris per bonoꝝ poſſeſſionē qꝛ ſubſtitutio rupta p arrogatorē reconualeſcit prius mortuo arrogatore. ⁊ hoc nō eſt de mero iure ciuili qꝛ ius ciuile nūq; extincta reſuſcitat. ſꝫ eſt de eqtate ptoria. vt inſti. q. mo. te. inſir. §. nō tñi. ⁊. l. q ex liberis. §. teſtō. de fm ta. Sed ille leges ꝫ nō ꝓbāt. qꝛ in. ll. illis recōualeſcit ex nouavolūtate lz nnda. ⁊ nō ſolēni. ſꝫ hic nō itercucnit noua volūtas nec interuenire potuit qꝛ impubes. l. qui ad certū. j. loca. itē prio gl. facit de iniuſto te. l. poſthum'. ⁊. l. filio pteruto. ſꝫ ibi erat ruptū facto legis vl' facto nature hic facto hois. Itē pro gl. facit. ſ. de here. inſti. l. q ſoluēdo. ſꝫ ibi nō erat ruptū ſꝫ ineficax attēto pncipio ⁊ magis pēdebat qꝫ eſſet nullū. Itē pro ⁊ cōtra facit glo. l. j. §. exigit. de ſꝫ tab. Itē eſt ar. prio glo. j. de iure. fi. l. ſi reuoca-
6 ta. ⁊. j. ſi ex nora. cā aga. l. i. in fi. ¶ † Ex ꝓdictis colligе an teſtamentū ruptū recōualeſcat ceſſante cā irritatiōis. nā aut erat ruptum facto legis vel nature ⁊ cōualeſcit. aut facto teſtatoris ⁊ nō cōualeſcit. Et tō in ꝓpoſito nō videꝯ ſubſtitutio cōualeſcere. ſed agiꝯ ex ſtipulatiōe. vt. ſ. eo. l. nec cūi. §. coꝝ. ⁊. l. bis vbis. hec glo. videꝯ male loq. ⁊ hoc tz Mar. ſy. p. §. teſtō. vbi ad confirmationē reqrit declaratio pſeuerātis animi in prio ꝓpoſito teſtatoris. Sed de tali aio nō pōt hic apparere in impubere. ergo teſtū nō recōualeſcit. ſed tu oſtende qꝫ glo. bene loquaꝯ ⁊ cō ſidera qꝫ ſtipulatio non imponiꝯ ſup quarta debita ex cōſtitutione: ſed ſuper bonis arrogantis: vt no. inſti. e. §. cuz aūt. cum ergo petaꝯ quarta per ſubſtitutū ⁊ ad ipz nō porrigaꝯ ſtipulatio ergo petiꝯ petitiōe hꝛditatis ſaltim vtili qꝛ alio iure nō poteſt peti. ſed certe immo petiꝯ cōdictiōe ex. l. j. ex conſtitutiōe diui
a pij. vt. l. ſi. j. ſi qꝭs in fran. pa. Sed rñdeo qꝫ ita tñ ꝺdictio. ex. l. he redi vel bonoꝝ poſſeſſori ꝺz dari. ex iure cūi tranſmiſſo agi opz. de col. bonoꝝ. l. j. §. ſi impuberi. ergo glo. vera. ¶ Nō ob. §. eorum. qꝛ de rigore irrita eſt ſubſtitutio. ſꝫ de equitate fauore patris naturalis ⁊ impuberis conualeſcit. Et rñde ad. §. in teſtō. niſi queraꝯ nouū iuꝺicium. qꝛ verus eſt qñ arrogaꝯ pubes. nam ſuo facto ex voluntate teſtī erat ruptuz. ergo ad hoc vt cōualeſcat requirunꝯ iuꝺicia pſeuerātie in volūtate prīa. ar. C. ꝺ nup. l. ſi vt ꝓponis: ſꝫ impuberis voluntas nulla eſt in teſtō rumpendo. ergo nec in cōfirmādo. ex ptē legis ruptū ptē legis reſtituitur abſq; facto hois. ergo glo. vera ⁊ illa eſt ipa veritas. nec eſt propterea ſupflua ſtipulatio. vt. j. q ſa. co. l. inter oēs. ¶ Et predicta faciunt ad. q. de teſtō facto per ſetū anteq; eſſet vſurarius. ſi poſtea exercuit vſurariā prauitatē publice ſed vltimo fecit cautionē. nā poſito qꝫ recōualeſcat de equitate canonica. vt no. in. c. q; q; de vſu. li. vj. tñ eſt neceſſaria bonoꝝ poſſeſſio ſm illam glo. vnde ex tali teſtō nō pōt ſuccedi de iure ciuili qꝺeſt no. vel ꝺic qꝫ mitius agiꝯ cum iure canonico ꝙ cum iure ciuili. ⁊ tō plenius recōualeſcit. ſ. vt hereditas ꝓpetuo poſſit aduri. qꝛ ius canonicum nō ꝺamnat niſi pſeuerantē in ꝺelicto. ⁊ ad hoc facit l. ſi. de reg. cato. qꝺ credo equius tamē ꝺo. Cy. ꝺicit nullo modo recōualeſcere. qꝛ teſtū pſone inhabilis nō cōualeſcit vt. l. j. §. ſi filius. de leg. ille impubes habet ſubſtitutū arrogatoris ⁊ conſanguineos ꝓpīj ſanguinis ⁊ decedit poſt arrogatorem qui ei ſuccedit. Iſtuꝺ videꝯ impoſſibile. nam nō ſuccedunt cōſanguinei ab inteſtato: qꝛ decedit teſtatus qui nō ꝫ pupillarē ſubſtitutum. Itē nō ſuccedit ſubſtitutus niſi in quarta vt hic. Itē nō ſuccedunt ſimul qꝛ eā teſtati ⁊ inteſtati non poſſunt permiſceri. vt. l. ius noſtrum. de reg. iur. So. ꝺicit gl. qꝫ minus incōueniēs eſt ꝺicere qꝫ ſubſtitutus ſuccedat in oībus bonis. ſed tenеatur conſanguineis ex ſtipulatu: vt. l. nō aliter. ⁊ l. his verbis. ſ. e. et ſic cauſa teſtati trahit ad ſe eām inteſtati. Sed hic eſt conſiderādum. nam ad hoc vt eā teſtati trahat ad ſe eām inteſtati. opz qꝫ habeat locū ius accreſcēꝺi. quo ceſſante eſt totum cōtra. qꝛ eā inteſtati trahit ad ſe eām teſtati: vt. l. pe. j. de iniuſt. teſt. eſt ergo videndū an ſubſtitutus in illa quarta pte p arrogatorē habeat ius accreſcēꝺi ad bona pīs naturalis. ⁊ videꝯ qꝫ nō. prio qꝛ verba taratiua legis impediunt ius accreſcēꝺi qꝺ ſic ꝓbo. nam ſic eſt natura verbi taratiui. ad trebel. l. lucius. §. qui habebat. ſꝫ hic ter. ꝺicit ſolā ⁊ ſic loquiꝯ taratiue. Item in diuerſis hereditatibus nō habet locū ius accreſcēꝺi. Itē arrrogator ſubſtituit in quarta. de iure ſpāli. ⁊ ex priuilegio ⁊ ſic ceſſat ius accreſcendi. j. de cōꝺi. ⁊ demon. l. mulieri ⁊ titio. Itē nō ꝫ tantaz ptātem vt hic. Item legitima illa nō eſt hereditas nec vniuerſitas. cum ſit ab omni cre alieno ſepata. ergo nō accreſcit ſibi vniuerſitas. Itē qꝛ ius accreſcēꝺi nō ꝓcedit niſi habentibus ſymbolū. Itez alia bona nō vacāt. ſed pertinēt ad ſucceſſores inteſtati. hoc eſt verius. ⁊ eſt hic ſpāle qꝫ fiat ſepatio bonoꝝ ⁊ qꝫ cadē pſona deceꝺat p pte teſtata. ⁊ prio pte inteſtata ꝓpter diuerſitatē patrū ⁊ eſt illa ſucceſſio anoꝛmala in qua nō ſeruanꝯ regule iuris. naz regule ſucceſſionū ſunt de iure ciuili inducte nec poſſunt mutari ſuaꝺēte cauſa. vt no. inſti. de eo cui li. cā bo. adiici. in fine. Et ſicut eſt ratione diuerſorū patruz. Ita pōt accideре ex diuerſitate patrie. verbigratia. ego ſum paduanus vl' perugīnus ⁊ cauek ſtatuto padue qꝫ pater poſſit ſubſtituere pupillariter impuberi emancipato. ſꝫ perugīj ſeruaꝯ ius cōe. ſi ergo ſubſtituā filio meo impuberi emancipato in paduanis bonis ſeruabo ſtatutū padue: ſed in alijs ſeruabo ius cōe: qꝛ diuerſitas pīe mee. ⁊ ꝓnis filij mei inducit diuerſitatē illā cuz patria eqparet patri. vt. l. q veluti. §. de iuſt. ⁊ iur. ¶ Tertio queriꝫ ponamus qꝫ impubes arrogatus habet duos ſubſtitutos. vnum a patre naturali. alterum ab arrogatore. Et decedit primo arrogator deinde impu-

a ¶ Effectus. Unꝛ qñ puiſio hois potētior ſit ꝙ legis vine vel mortue vide felyn. not. in. c. paſtoralis. §. cū aūt cir. medi. j. col. de offi. deleg.

¶ Queſtio autentica in materia vſurarum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

bes. queritur quid iuris. respõdet glo. q̃ substitutus posterior idest a patre arrogatore oĩa capit. sed iure stipulationis restituit substituto a pfe naturali bona impuberis. ergo verus ⁊ insolidum heres impuberis est substitutus a pfe arrogatore. ergo ipse solus tenebitur creditoribus oĩbus hereditarijs. ⁊ substitutus a patre naturali non tenebit. q̃ nõ est heres cum anihilata sit substitutio prima: vt. l. nec eñ. §. eorum. ⁊. l. cã cognita. de vul. sub. nam si nõ esset anihilata quare lex fingeret stipula. sed certe videt absurdũ. nam sic directa pupillaris vertet in obliquam. ⁊ sic nõ veniet bona pupillaria. vt. l. verbis ciuilibus ⁊. l. coheredi. §. cũ filie. de vul. sub. itẽ videt absurdissimũ q̃ ei restituatur bona cũ nõ possit cõueniri a creditoribus vl̃ legatarijs. Dicam ergo q̃ pro hãde dz hñ. de trãsa. l. cõtrouersia. immo videtur q̃ fauore creditorũ oĩa crescãt substituto vniuersali pñs naturalis. ⁊ nõ substituto in legitima si redigit ad instar singularis successoris: vt. l. si certa. ⁊. j. de mil. test. ⁊ hoc tenet Jac. de are. Vel dic ipz decedere cũ duobus testamẽtis ꝓpter diuersitatem patruz. ⁊ posterior substitutio nõ infringit priorẽ: q: vna in altera nihil pot ꝓpẽ patrũ diuersitatẽ qõ est mirabile ⁊ ĩ hoc residet gl. ⁊ est ipa vitas. Et facit ad plures. q. quas notaui. C. de sum tri. l. cũctos pplos. ⁊ p̃die ꝓsului bonoñ. vbi cõsuetudo pmittit relinqui vroꝛi fm ius cõe. ⁊ cõtrariũ statutũ est regij. et quidã regius origine ciuis tñ bononiẽsis relinqt vroꝛi ⁊ dixi in ciuitate boñ. seruari cõsuetudinẽ boñ. ⁊ regij regiã. nam cuz subtracq̃ pria sit seruet ex diuersitate prie diuersitas statutoꝛuz. ⁊ quelibet in suo territorio prevaleat. ar. coꝛ que no. j. de manu. l. apud euz. Iste eñ est subiectus diuersis patrijs sicut diuersis patribus. ⁊ tõ regij cẽsẽt regius. sz boñ. censẽt bononiẽsis. ⁊ fit separatio bonoꝛ sicut ꝓtor facit alibi: vt. j. de sepa. bo. l. j. Itẽ facit ad aliã. q. statuto cauet q̃ mater possit filio pupillariter substituere. modo pone q̃ filio substituit tam ipsa q̃ pater q̃s preferetur rñdeo in bonis maternis prefert substitut'a matre: q: redacta est ad instar patris. sed in pñis prefert substitut'a pfe nam quo ad effectũ istarũ substitutionũ. iste decedit cũ duobus patribus. vt. §. in arrogato. sed in bonis extrinsecis prefert substitutus patris. q: pater plus iuris hz. ⁊ idẽ dico in substitutione extraordinaria. lz Guil. aliter dicat in. l. pcibus. C. de impu. ⁊ ali. substi. vbi dicit q̃ substitutio matris vertit in obliquã. sed falsum dicit: q: si detraheret substitutio matris legitima nullũ esset matris priuilegiũ euz de iure cõi possit mater substituere ꝑ fideicõ. ⁊ sic statutũ nil oparet. Itẽ statutũ loquit de pupillari nõ de fideicõmissaria. Itẽ ius cõe in q̃ne Guil. loquit de extraordinaria nõ de fideicõmiss. ⁊ ideo Guil. erravit ĩ hoc passu. ⁊ idez in tutela. dico q̃ si eque statutũ pmittit matri relinquere tutorem absq̃ ope cõfirmatiõis vt patri. ¶ Et adde tres conclusiones. pria q̃ impubes nemie substituto hz heredẽ ab intestato. sed hoc videt falsum. q: impubes non decedit intestatus sed intestabilis. vt no. C. de iure deli. l. cũ antiquioribus. in glo. ⁊. l. ij. C. qui test. fa. pos. ꝑ Cyn. ⁊. l. j. qñ impera. inter pu. ⁊ vl. per Gui. ⁊. l. j. in prin. ff. suis ⁊ le. ⁊. l. intestato. de le. tu. ꝑ Pe. ⁊ Cy. in addi. so. q̃tum ad voluntatẽ nõ ꝺz decedere intestatus. q: nõ pot velle. ergo nec nolle. vnde succedens ei nõ ꝺz habere tacitã eius volũtatẽ. sed quantũ ad effectũ successionis ꝺz habere hereditatẽ ab intestato ex interpretatiõe legis nõ ex mera significatione verboꝛũ. vt. d. l. j. ¶ Et predicta facit ad. q. dicit statutum q̃ minoꝛ. xx. ann. nõ possit testari. quero an codicillãdo poterit grauare venientes ab intestato. ⁊ videt q̃ nõ. q: eos nõ honorat cum nec possit. ergo nec grauat. C. de fideicom. l. ab eo. facit. l. ij. de iure codi. Contrariũ videt per. l. j. §. vel maxime. de col. bo. cũ sua glo. facit qõ no. in. l. ij. de lega. j. per Barto. cõclusio hec est q̃ pupillus nõ decedit intestatus respectu volũtatis. sed respectu effectus sic. ⁊ idem in ꝓdigo ⁊ furioso. ¶ Secũda conclusio est q̃ impubes habẽs substitutũ ab arrogatore datũ ⁊ nõ a patre naturali decedit ꝓ parte testatus ⁊ ꝓ parte intestatus: q: cẽsẽt diuerso iure propter diuersos patres. nam ipse censetur loco duoꝛũ filioꝛũ ex natura correlatiõis. secus si solus pater naturalis ei substituit q: tũc decedit in totũ testatus de vul. sub. l. sed si plures. §. ad substitutos. q: substitutio pñs naturalis subꝛogatur loco cause intestati. ⁊ sic ad oĩa trahitur. ¶ Tertia cõclusio est q̃ habẽdo diuersos substitutos istis patribus q̃ decedat cũ gemino testamẽto. q: ꝓcedit a gemino autore ⁊ causa efficiente. vnde dinumeratio causarũ dinumerat effectus ⁊ facit vnũ ⁊ idez censeri aliter. ⁊ aliter idest diuerso iure qõ est ipsa veritas in illa materia. ¶ Eliso quãdo primo decedit arrogatoꝛ. secũdo impubes. videndũ est quid iuris sit si primo decedit impubes ⁊ dic tũc agi ex stipulatiõe vera vel ficta ⁊ talis agẽs nõ est ꝓpꝛie heres: sed ꝺz haberi loco heredis actiue ⁊ passiue q: petit vniuersitatẽ ex dispositiõe legali. C. ad. l. iuliam de vi. l. si tutoris. Donamus ergo q̃ substitut? a patre naturali agit ad restitutionẽ bonoꝛ cõtra heredes arrogatoris il

li volunt detrahere ei alienũ puta vsuras quas pater naturalis erto: fit ſz substitutus dicit ad se ptinere hãc curã restituit ⁊ aĩe defũcti. q̃rit q̃d iuris. rñdeo q: stipulatio subꝛogat̃ loco substitutiõis vniuersalis eandẽ habẽtis naturã. Et iõ oĩa cũ suis vitijs ⁊ onerib? restituẽda sunt substituto. ¶ Et no tũc excludi alios venientes ab intestato impuberi q: vt dixi stipulatio succedit loco substitutiõis extincte. de vul. sub. l. cã cognita: sed si nõ esset substitutus agerẽt legitimi successoꝛes. Sed an teneantur facere inuentariũ. rñdeo: forte nõ tenet substitut?: q: nõ est ꝓpꝛie heres cũ rupta sit substitutio. ergo etiã nõ facto inuẽtario nõ tenent vltra vires hẽditarias. Quae tibi si hoc est verũ ergo nec falcidiã detrahet de legatis a se relictis: q: citra iuse nomẽ heredis nemo detrahit falcidiã. vt no. j. ad treb. l. j. §. inde neratius. ⁊ ideo magis puto in oĩbus istũ haberi loco heredis quãtum ad predicta. ⁊ quantũ ad trãsmissionẽ: vt. C. de inof. testa. l. cum antiquioribus. ¶ Sed queriẽ vtrũ ex illa stipulatiõe queratur actio directa an vtilis. Glo. dicit q̃ directa ex vera stipulatione. vtilis ex ficta stipulatiõe. tu dic aut agit ex ꝓpꝛia stipulatione ⁊ agit directa aut ex stipulatiõe alterius ⁊ agit vtili: q: quotiẽs actio descẽdit de vno in aliũ. ⁊ sic mediate est vtilis: nisi descendat in heredẽ. sola eñ est directa illa que pucnit per immediata principia. vt. d. l. cã cognita. ⁊ sic actio que queriẽ alteri per tabellionẽ est vtilis nõ directa: q: nõ pucnit ex immediatis causis: sed per obliquũ. habet tñ ꝑ oĩa natura directe: q: ꝓncipaliter ptinet negociũ ad agentẽ. ⁊ ideo tabellio qui est stipulatus nõ posset hoc ius reintare. Nõ ob. C. de noua. l. iij. q: ibi loquit q̃ñ negociũ primoꝛ dialiter: ⁊ naturaliter ptinebat ad habentem ius directũ. Preterea illa lex nõ habet locũ in restitutione ex trebelliano. j. de trãsac. l. fi. q: ius nõ pertinet ad heredem ꝓ seipso: sed ꝓ fideicõmissario. ⁊ vide not. j. de pac. l. si
7 cũ emptoꝛe. ¶ Ultimo inducit hec lex in argumẽtum q̃ ille qui petit dilatoez sibi dari nõ possit ea sibi data renũciare dilationi in damnũ aduersarij: q: tũc cũ ꝓpter equalitatẽ seruandam dilatio sit facta cõis beneficio legis. Istud beneficiũ non est in aduersarij potestate: q: in iure pari nõ pot ꝓiudicare vn? alteri. vt. l. si post mortez. §. fi. de cõtratabulas. secus in iure q̃ venit in consequentiã ⁊ nõ pariter. vt. j. de mino. l. si iudex circũuento. de hoc no. per Cy. C. de tem. in inte. re. l. petende. ex quo eñ ius dilationis aduersario meo est quesitũ ei renũciare non possum in eius preiudiciũ. ar. j. q̃ quisq̃ iur. l. iij. post prin. non ob. de excu. tu. l. amicissimos. §. lucius: q: ibi erat acquisitus in priuilegium renũciantis. nõ rõne equalitatis seruãde. Est ergo differentia aut habeo priuilegiũ ꝓ te idest tua cõtemplatione. ⁊ eovti nõ possum contra te. vt dicto. §. lucius. aut habeo priuilegiũ ꝓpter te. idest tua occasiõe ⁊ tũc aut in iure q̃sito suz tibi equalis: aut sum accessoꝛius. Si quidez sum coequalis: et tunc tua renũciatio mihi non nocet. ar. j. de iur. om. iudi. l. si idẽ §. j. Si vero sum accessoꝛius: tũc mihi nocet: vt dicta. l. si iudex.

¶ Additio Bal.

Sarrogatoꝛ. Si premoriẽ arrogatoꝛ. deinde impubes arrogat? heredes arrogatoris: ⁊ bona arrogati: ⁊ quartam ei debitam ex cõstitutione diui pij restituere tenentur. Itez arrogatoꝛ impuberi arrogato directo pupillariter substituere pot. In quarta predicta ꝑ fideicõmissariuz xo nõ pot. b. Bal. ¶ Ibi quartã hic no. q̃ quarta. hic etiã nõ agnita trãsmittitur ad quẽlibet fm docto. Cy. ⁊ est ratio q: petit vt debitum qõ sumpsit ortum in persoñ arrogatoris. Ideo etiã caluisiana ꝓponit ad instar pfoni. vt. j. si q̃d in frau. pa. l. fi. secus in quarta q̃ debet filio ex natura: q: nõ est adeo debita q̃ pater viuens possit dici obligat?: vñ pro ea nõ hz locũ revocatoria ex leges: vt. j. si a pa. q̃s fuc. ma. l. nõ vsq̃. adeo no. per Cy. C. de inof. testa. l. ij. ⁊ ꝑ doc. extra de testa. Ray. vbi Host. dicit cõtrariũ: ex illud ex can. vel dic q̃ male dicit. Itẽ filiꝰ q: bonoꝝ subsidiũ loco querele defert nõ sic trãsmittit debitũ bonoꝝ subsidiũ sicut arrogatus quartã: vt no. C. de inoffi. te. l. scimus. in prin ex Cy. hic in. v. q. ¶ Sz cece q̃ pater arrogatoꝛ instituit vel legat arrogato quartã: an valeat institutio vl̃ relictũ. dic q̃ sic de cõtate ex Pe. lz gl. dubitet: ⁊ nõ soluit. j. de col. bo. l. j. §. si impuberi. Tu dic q̃ vz de rigore: q: lex q̃ fieri hoc iubet eoipso factũ confirmat: nec facit adeo debitũ q̃ in ea remoueat institutionẽ vel legatũ. in. §. lz an impuberi. Nõ. q̃ tz substitutio in re certa. i. in quarta. ⁊ nisi q: lex impedit traheret ad vniuersuz. vt de vul. sub. l. coheredi. §. fi. ¶ Itẽ no. q̃ nõ tz grauamẽ in quarta. facit q̃ nõ. q̃ q̃uis testatoꝛ relinquat hãc quartã tñ nõ dicit capi iudicio testatoris sed ex dispositione. l. qõ intellige sez mediate. naz arrogatoꝛ est debitoꝛ facti. s. q̃ ꝺz relinquere in factũ trahit ad se dationem. immediate aũt accipit a patris testamẽto in quo relinquit impuberi quartã: sic de le. iij. l. vroꝛ. §. agri plagã: et sic inducit in ar. ad. q. de arbitro qui adiecit diẽ legalem in prece-

pto q̃ possit

Universidad de Deusto

pro q̄ possit mora purgari sicut si nō adiecisset diē. nec ob. iura q̄ dicāt q̄ expressio eoz q̄ insunt aliquid operet. vt l. si ita exp̄ssum. de ōdi. z gl. q̄ imo nō inerat. nā in legato est duplex acq̄sitio revocabilis. z ru. pe. nō ineſt ōdi. si volet fm Pe. z Cy. in legato tōdi. si volet ineſt tacite ad repudiationē nō ad ipsam acq̄sitionē. ideo p̄cepta sup ipsa acq̄sitione importat ōditionē q̄ tacite nō fit ineſt q̄ importet legatū sub ōditione p̄ceptū: sed q̄ contrarium p̄mittit q̄ ipsa forma legādi est sub ōditione p̄cepta. z sic ex tali exp̄ssione aliq̄d resultat qđ nō inerat in lege vero nra aliud resultat. idē in. l. si cer. pe. l. cū q̄d. z de le. j. hec verba. Item no. de le. j. l. talis scriptura. vbi verbū p̄siti die qđ tacite inerat exp̄ressum aliq̄d opat. ſo. hic inerat de necessitate ibi nō. nā potuisset testator aliā diē adiicere fm Pe. hic vel ibi aliq̄d aliō resultat. s. spālis p̄uisio q̄ eximit a gñe. vt i. §. basilice. Item ob. p̄iectio duarū legū. j. loc. l. iuj. z. j. de p̄cario. l. cū p̄cario. ſz dic q̄ ibi plus inerat q̄ exp̄rimat fm Pe. Item ob. de li. z po. l. iij. §. filiꝰ. ſz ibi nō valet: q̄ medio tpe reperit p̄teritus. Tū ad questionē p̄positam de arbitro. Dicit Pe. q̄ mora nō p̄t purgari p̄ter contemptū arbitri. vt l. celsus. Item cy. guil. de cu. tenet ꝯ. allegat de re iudi. l. iiij. §. si q̄s q̄ cū gl. Primaverio: q̄ ex ipsa exp̄ssione aliq̄d resultat qđ tacite inerat. s. p̄ceptus arbitri exp̄imētis

Qui in adoptionem. Adoptio ad eas p̄sonas suas radices extēdit ad quas iura agnationis p̄sit pervenire non ad alias. h. d. Additio. Bal.

Qui in adoptionem. Regula est oēs q̄ sibi attinent sine interpositione femine sunt agnati. et oēs q̄ cū interpositiōe feie sūt cognati. q̄re agnati oēs sequunt̄ p̄ez suū. nā iura agnatiōis a p̄re ꝯhi mus nō a matre. z iō inter legitimos nulla est agnatio. l. si spurius. z. l. hac parte. vnde cognati vide qđ not. in. l. j. de suc. edic. Bar. ibi in familia mea. i. agnatione.

Qez absens. Nō fuit multū ardua in civitate boñ. vz q̄dā spuriꝰ volebat legitimari p quēdā comitē q̄ habebat ad hꝰ ptā tē: p̄stituit quendā p̄curatorē ad hoc impetrandū et fuit legitimatus. mō queritꝝ an p p̄curatorē potuerit fieri. z est ar. hic q̄ nō. z. j. c. l. post mortē. §. fi. per Ja. bu. de lib: o. Barto. Querit ēt andreas de pisis nūqđ emācipatio possit fieri p p̄curatorē: z dicit q̄ nō: q̄ nō administratione p̄timonij nisi in casu. l. vlti. de emāc. p. li. Bnd. zaffi. Sz Bar. dicit q̄ legitimatio p̄t fieri p̄curatore ipetrāte p̄curatorio nōie z p p̄curatorē ita dicit ipe. de li. p. l. gallus. §. forsitā. Ego nō puto agnationē inter absentes nasci posse. ar. ff. de bis q̄ sunt sui vel ali. iur. l. filiū cū diffinitꝰ. z iura dīt imitari naturā: vt. ff. c. l. nā adoptio ſz certe illa nō ē agnatio datiua: ſz verā: q̄ inheret naturali agnatiōi. z iō legitimatio favorabilior est q̄ arrogatio. vl̄ dic q̄ p curator nō est hic p̄curator: ſz suppliceator. z iō nō attendit̄ supplicans sed concedēs. C. de p̄ci. impe. offer. l. j. cum si.

1 Decretū non p̄t dici nullū post decē annos.

2 Quis ꝯ factum suum venire nō potest.

3 Emancipatio an possit fieri die feriata.

4 Filius vivens seorsum a patre an dicatur emancipatus.

Est mortē. Nō nō est factū legitime cursu tpis legitimat̄. h. d. Ho. q̄ pater p̄tra emancipationē quā fecit venire nō p̄t ſz alle. cām nullitatis ſz p̄tra. C. si aduer. rē iu. l. cū pater. ſo. Bactus invalidus a p̄incipio qualescit lōgi tpis silentio

1 ibi nō fm gl. †Ergo no. q̄ decretū nō p̄t dici nullū post. x. an. z est spāle in cā stat̄. nā alis ius agēdi de nullitate ē ppetuū fm pe. dicit q̄ h̄ ē spāle: q̄ deceſſit emācipata in q̄si possessiōe libertatis. i. exīte sui iuris. ar. C de decu. l. antepe. li. x. Si enī vixeret posset qō referri fm pe. qō reprobo q̄: si invita p̄t status in dubiū p̄habiliter revocari. q̄ testiū eius nō valuisset enī ꝯ hꝰ

b hic ōz. †Item no. q̄ nō p̄t quis ventre ꝯ factū suiꝰ z nō est dubiū si factū est obligatoriū. secus si nō est obligatoriū q̄: nullū: sive sit nullū favore p̄prio. sive publico: ſz si favore tertij tūc nō

2 expectat̄ declaratio illiꝰ tertij. l. si seruꝰ pluriū. §. j. de le. j. ſz qui. nisi ope tpis vel alia ētate. l. sit p̄firmatū vt hic. Sz an in emācipatione requirit̄ instrm z testes dic. C. de fide instr. l. emācipa

3 tiōe. †Sz an emācipatio possit fieri die feriato: dic. C. de fe. l. actꝰ. z an magis mereat̄ pater emācipādo q̄ filius p̄sentiēdo dic. de ✠. ob. l. q̄dā cū filiū. p Jac. de are. z. C. de col. l. vt liberis. per Cy. z forma instrumēti emācipationis. vide in spe. in tit. de natis ex liberoven. Et an coram iudice delegato possit fieri emācipatio. die vt. j. de p̄ba. l. ab ea p̄te. Sed quare in emācipatiōe req̄rit̄ decretū. vide extra de fi. instr. c. cū. p. tabellio. p Inno. et hic per Guil. q̄ reddit duplicē rationē. primo q̄: emācipatio in se est inestimabilis donatio. ſcōo q̄: patria p̄tas est sacra. et iō est de iure publico. p̄terea emancipatio nisi publica auctoritate fieri nō p̄t fm Gui. Et not. q̄ qualis q̄s fuit habitus in vita ita p̄sumit̄ in morte. Item no. q̄ exceptio p̄scriptionis cansate ex titulo ex facto agētis excludit cū ab ingressu cōtroversie. i. impedit p̄cessum. si aūt est causata p̄scriptio aliūde dic vt C. de p̄scrip. lō. te. l. emptor. Item habes hic q̄ p̄scriptio que dat esse libertati dat esse testō interiz facto. quod tene mēti. z q̄ hic tractat̄. an q̄s possit venire p̄tra factū suū distingue aut ē factū fm legē aut p̄tra. i. aut p̄ter legē. i. lege nō assistēte. Primo casu aut est tale factū in quo hz locū pnia z p̄t q̄s venire cōtra factū suū vt in p̄tractib⁹ innouatis re integra. vt. l. j. de rerū permu. aut nō hz locū pnia z tūc aut cām hz p̄trauenied ab aduersario. z p̄t p̄trauenire. vt. l. q̄ fidē. de trāsa. idē si cā fit finita. vt l. lex vectigalis. de pig. aliter non p̄t cōtrauenire. l. p fundū. de ser. ru. p̄edi. non tū dī venire ꝯ. ille qui agit ex actu fm eius naturam. vt. l. venditor. j. de ver. ob. Secōo casu aut venit ꝯ noie alieno aut ppio. Si q̄dem noie alieno p̄t. C. de sa. san. ec. l. iubemus. §. economus. Si vero venit ꝯ noie ppio. tunc aut absq̄ eo qō allegat suam turpitudinē. z p̄t. vt. l. j. z. ij. de rc. co. aut allegat suam turpitudinem. tūc aut. l. irritat actum odio ipsius z non p̄t ꝯuenire. j. de dolo. l. eleganter. in p̄in. z. j. de ac. emp. l. iul. §. siq̄s colludente. Fallit in matrimonio. z per p̄fis in dote j. de ri. nup. l. a diuo. aut irritat actū. q̄: cā est turpis: z tunc aut allegat turpitudinē suā agendo: z non potest ꝯuenire. C. de reuo. do. l. cū p̄fitearis. aut excipiendo. z p̄t ꝯuenire. vt. l. fi. j. de act. z ob. Fallit nisi alleget turpitudinem suam ꝯ sniam iudicis. nā tunc nullo modo auditur nec agendo nec excipiēdo. l. si seruus plurium. §. j. de le. j. Tertio casu aut tali facto non accessit extrinsecus alia confirmatio p̄t q̄s venire ꝯ. vt. d. l. si cum pater naz rōne solius facti qui factū est inutile non repellit̄ q̄s. aut accessit alia p̄firmatio puta tpis vel superioris. z tunc aut in actu inter vivos z non p̄t venire p̄tra vt hic aut in vltima voluntate.

4 z tunc p̄t testator ꝯuenire. C. de testa. l. oium. †Sed quero an filius qui diu vixit seorsum a patre habitando z negociādo p̄sumatur emancipatus. z dic si allegatur emancipatio cū cursu. xx. an. sufficit. C. de p̄scrip. lon. temporis que p lib. l. ij. z. C. de patria po. l. j. z hic aut concursu decennij. z idē videt̄ vt hic. z ar. j. de vsu. l. cum de in rem verso. Si aūt non allegat̄ emancipatio a ſz sola quasi possessio libertatis tunc requirunt̄. xx. ann. p dicta iura. ergo apparet q̄ aliq̄d p̄sumit̄ mixtū ex actibus z tpe fic j. de p̄batio. l. p̄cula. Additio Bal.

Est mortem. Emancipatio nō solemniter facta longi tpis silētio p̄firmatur. z ꝯ factum p̄prium ab initio nullum: sed postea p̄firmatum q̄s venire nō p̄t. h. d. Bal. Quanto tpe filiꝰ p̄scribat se in existentia sui iuris non p̄cedente aliqua emācipatione que est loco tituli. dic vt hic per Guil. vide ad hanc. l. in spe. de pac. §. fi. Item oino vide in spe. in tit. de emanci. z ven. §. tertio loco. ver. ſz pone exemplū cū se. Ibi emancipata forma instrumēti emancipatiōis vide spe. de na. ex li. ven. Ibi quasi non iure. pone exempla que ponunt̄. j. e. l. adoptio non iure facta. vel pone exemplum vt no. j. de p̄ba. ab ea p̄te. §. fi. vt puta est facta coram iudice delegato. q̄: hec cā non potest delegari sicuti nec tutoris datio. Item pone exemplum vt q̄: non interuenit scriptura. C. de fi. instru. emancipatione. vel non interuenerunt testes: vt hic z est spāle. nam in alijs actis forensibus non sunt testes necessarij. de do. l. in donationibus vel non interuenit interrogatio z rūsio vel equipollentia verba. ff. eo. l. ij. vel q̄: decretum fuit interpositum in loco inhonesto. vt. j. eod. emancipari. Bal. Quare aūt in istis emancipationibus requiritur decretum iudicis. dicit Guil. q̄: emancipatio equiparatur immē se donationi excedenti legitimam summam. Item q̄: patria potestas est iuris publici. ergo ꝛc. vt. j. ō pac. l. ius publicū. ibi nec p̄sentibus. vide Inn. de p̄ba. post cessionem. z de fide instr. c. ij. in glo. ij. in fi.

Neqz adoptare. Ar. q̄ compaternitas non posc sit ꝯhi per p̄curatorem. alij dicunt contra. q̄: iura spiritualia non fundantur in p̄cura. sed in domino. de hoc dic. vt no. in mercuri. super regula p̄t q̄s p Jo. an. Item per p̄curatorem iuramus. itez absolumur ab excōicatione de elec. c. venerabilis. alij dicunt etiaz in hoc contrariū q̄: requiritur manus impositio z tactus. vt no. de sen. excom. c. cum desideres. per Hosti. Sz p̄o p̄ima opi. facit. j. de iureiur. l. labeo. itez facit vt no. in. c. vt circa. de elec. li. vj. Item ille. §. est ar. q̄ legitimatio non possit peti per p̄curatorem. sed curia imperatoris servat contrarium p̄pter diseriminaviarum z est exp̄essum. extra qui fil. sint le. c. per venerabilē. secundū. Gber. de bobio. z Cy. dic vt dixi. ff. c. l. neqz. Additio Bal.

1 Procurator an possit p̄stitui sup alienatione rei minoris.

f

a Fieri. adō bar. i. l. nequa q̄. §. j. ō excu. tu. z in. l. gallus. §. forsitā ōlib. z posth.

b Suū. limita nisi sit a lege reprobatū q̄: tūc venire p̄t. tex. est in l. quemadmodū. C. ō agri. z cēsi. li. xj. ēt si sit iuratum fm fede. ō se. in p̄s. clxxij. vide etiā bal. in l. cū a mfe. in j. col. C. de rei vē. z. l. ij. cū p fitearis. C. ō reuo. do. z in l. si creditores. C. ō ser. pig. da. z Inno. in. c. cū cōtingat. l. xxij. col. z in. xlvij. in fin. de iure iuran.

c Per p̄curatorez. vide fel. in. c. ſz i. ij. col. circa me. ō test. qō ibi dixi in apost. vbi tz q̄ cōis opin. est qō p p̄curatorem

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 Filius an in dubio presumatur esse in patria potestate.
3 Legitimatio dicitur ad honores non ad onus.

1 **In versiculo neq3.** adoptare. Nūquid possit cōstituī † curator ad impetrandum decretum super alienatione rei minoris.de hoc per Azo.C.ō pdi.mino.l.minori.vide in spe.de pcu.§.j.ver.q̄d igitur si ostituat. ¶Ibi abūs q̄d de emancipatione.dic q̄ idē: q̄ lex dicit nō fieri in absentē nisi ex rescripto.C.e. iubemus. bal. ¶In gl.j.in prin.hoc plene examina per Guil.† p archi.xliij. di.penitētes.† xij.q.j.certe. ¶In gl.ij.ibi;ſz dic. ¶An aūt in
2 dubio p̄sumatur † filius in ptāte patris.dic aut dubitat in facto aut in iure. Primo casu p̄sumit in ptāte instī.de pbia.po.in prin.† no.so.ma.l.tittia. Secō casu hz locū ista lex Cy.in.l.post mortē.in fi.adde nūq̄d legiti.q̄ fit coram comite possit fieri p procuratorē vt q̄ nō. vt hic.tū Primum credo q̄ p̄ possit petere p procuratorē filiū legitimari:nā pōt dūs per procuratorē.hz nō simplicē seruū suū manumittere.l.cū pponas.C.de do.† p nūciū:vt.l.si p̄.j.ōma.viu.† p̄ſas.l.j.§.j.de ca.to. Et ista legitimatio.quasi quedā spēs libertat̄ est. Itē facit q̄ō de mino.d̄ in.l.iiij.j.ō spō. c.ti.l.fi. Itē satis est q̄ filius hēat ꝺsensum p̄is p̄itis sibi hz nō fit p̄ūs iudici legitimaturo.dū tū iudici ꝺstet de tali ꝺsensu p procuratorē vel p nunciū vl alio mō.ar.in.l.obligari.§.tutor ō aut. p̄stan.nō ob.§.neq3 absens.q: ib i filiꝰ nō erat p̄ns p̄ ꝺsentiē ti:ſz abūs.† fm naturā quā imitat̄ adoptio nō pōt q̄s abūtem gñare.nec etiā p aliū vel p nunciū vel p epistolā pōt q̄s filiū quere.l.j.§.ne aūt.C.de ca.to. ¶Q̄ō aūt ipe idē filiꝰ possit ad b̄ cē procurator credo:nā satis est q̄q̄ñ q:vt dicti p̄ faciat fidē iudici
3 ō eiꝰ voluntate. ¶† Itē b legitimatio est ad honores nō ad onꝰ ergo licē duos pōt q̄s subire vt no.in.l.fi.de offi.p̄to.† ō.e.si cō sul. Pe.de bompetris. Et per hoc terminat̄ quedā q̄ō que fuit multū ardua bononie q̄daz spurius voluit legitimari p quendā comitē q̄ hēbat ad hoc ptātem. Cōstituit quendā procuratorē ad b impetrandū † fuit legitimatus. Modo queri. an p procuratorē hoc potuit fieri.dic q̄ nō per hunc.§.† id q̄ō hic dr. Ja.bu. totam hanc appostillam accepit Bal.in libro Bar.

Quem filius. Dicit glo.q̄ emācipatio nō tollit hodie agnationis iura quod verum est in effectu sed ipo iure tollit q̄ō dic vt C.vnde liberi.l.qui se patris.in.ij.gl.magna.

¶Additio Bal.

Quem filius. In glo.ibi hodie tū idem no.j.vñ cogn.l. legitimis ō.C.vñ liberi q̄ se p̄is.i gl.pe.† instī.de legi.agna. suc. Jus tū existētie sui hī dis sine dubio tollit vt C.de iur.deli.l.si fratris.

Liberum Br.q̄ hz dūs liberet patrē a vasallagio suo nō tū liberat filios iam natos sed nascituros sic.C.de li.† cogn.l.ij. ¶ Itē est arg.q̄ hz ciuitas sit priuata epō tū in dioceſi possit exercere iura epalia.de hoc no.in.c.felicis.de penis lib.vj.in nouella. ¶Additio Bal.

Liberum. Exemplū q̄ hz pbetur exēptio capitis nō probatur exemptio membroꝝ de hoc per Jnno.de priuile.ex ore sup versi. in membris.

Si pater naturalis. ¶Not.q̄ pat̄ pōt interponere autoritatem suā nutu.secusvī in tutore vt.l.j.in fi. j.de aut.tu.ō hoc no.j.de re.iur.l.vbi nōvoce. ¶Hz qualiter tabellio scribet nutum.dic vt.l.nutum.de acquir.here. per Bar. ¶Additio. Bal.

a ¶Alino p̄ adde feli.i c.i p̄ūtia.ō.pba. i col.xxviij.et q̄ō ibi dicti in apost.ſz q̄d si filius emācipatus legitimam hēat.q: p̄ ei dedit.an teneat̄ alijs fratrib⁹ in potestate remanentib⁹ remū 1 ciare iuri succedēdi in bo- 2 nis paternis † maternis vide oy.in cōſi. xij.in fi.

Si pater. Pater qui loqui non pōt adoptioni filij pōt ꝺsentire per nutum. h.d. vide in spe.de test.§.nunc tractandū ver.q̄d de muto vide q̄ō no.C.de p̄scri.xxx.an.cū notissimi in prin.et plene p archi.xliij.dist.sit rector.ad fi. Ibi oinovide bal. ¶ Jn gl.j.ibi verbis vide Cy.in aut.sacra puberum.in.ij.q. ¶ Jn fi. ter.hoc in patris autoritate.sed tutor in autorando necesse hz loqui fm Oy.q̄ ita no.de re.iur.vbi nō pōt q̄ō est ver in extrajudicialibus.sed in iudicijs fingit̄ loq̄ qui tacet.l.j.C. de erro. adno.l.cum ostēdimus.§.fi.de fideic.tu.† ideo p̄ūtia sufficit: vt l.minorem.C.si tu.vel cur.interue.dicit hic per Guil.quē vide etiam in.l.cum non solum.§.necessitatē.de bo.que li.

1 Pater q̄ſi cogitur emancipare filium nunq̄d teneat̄ ei assignare legitimam.
2 Per instī emancipationis an probent̄ presumptiue q̄ filius sit legitimus.

Non potest. Nunq̄d vbi p̄ cogit̄ emancipare filiū teneat̄ ei assignare legitimam dic q̄ nō.q: non debet̄ viuo patre⁴.l.fi.de li. agn.

l.j.§.si impuberi.j.de col.bo.C.de bo.que li.l.cū opz.§.cū aūt.† C.ō sa.san.ec.aut̄.si qua mulier fm Bar.sy.† Cy. Sed nunq̄d pater qui dilapidat bona filij teneat̄ ꝓpterea ip̄m emancipare dic q̄ nō:vt.j.ad treb.l.imperator. Sed nunq̄d t.nec̄ ei assignare aliquam possessionem p alimentis. dic q̄ nota;ſz tm̄ de mense in mēsem tenet̄ soluere alimenta.l.in principio ff.de is p toto mē se:vt.d.l.fi.ō li.agno. ¶Sed nunq̄d ex causis ex q̄bus p̄ cogitur emācipare filiū.cogat̄ filius emācipari.dicit in aut̄. q̄. mo.
2 natura.effi.sui.§.gñaliter col.vij. Sz an † p instī̄m emācipationis probet̄ p̄sumptiue q̄ filius sit legitimus.† vī q̄ sic.nā p hec pz q̄ pater vt legitimū tractabat eū.dever.ob.l.quidam cū filiū Sz an per rescriptum principis possit q̄s emācipare ventrē vroris sicut infantē:† dic q̄ non.q: nō est in ptāte.vt.l.fi.de col.bo.

¶Additio Bal.

Non pōt. Cide.C.de repudijs aut.ō si filij.† l.ꝺsensu.§.si vero.in gl.† vide Ja.ō li.ag.l.alimenta ibi nullo modo.no.verbū modo itel ligi.l.regl̄r.vel dicit mō.i.nec p actionē nec per offm nō ei dicit cū:ſz mōvidin spe.ō iud.dele.§.seq̄t̄ v̄.itē legitimas.

1 ¶ Victricus an possit esse tutor prinigni.

1 **Nonnunquam** ¶† Mo.q̄ victricus p̄t esse tutor prinigni intelligas testamentarius vt q: tutor:vro rē testōris accepit in vxorē. Itē datiuus vt q: ille dedit nō aūt legitimus:q: esset incestus † non matrimoniū nisi papa dispensaret facit.C.de Jrio iudicio tu. l. fi.ſz alibi gl.dicit q̄ pōt esse testamētarius:q: eius fides est approbata p testōrem. Sed secus in datiuo:vt no. in aut̄.de nup. §.ciusdem quoq3.† C.vbi pu.edu.de.l.j.† ibi Bz.in summa.que rō multum vz cum testō: de illo casu non cogitauit. Sufficit ergo rō gſialis.l.q̄ ideo pōt esse tutor q: non reperit̄ ꝓhibitum a iure.ar.j.de pba.l.ab ea pte.† q:victricus est loco parētis.dubitatio aūt erat q: si repellit̄ mater † pater ꝓpter transitum ad secundas vota a tutela ꝓprij filij:vt in aut̄.de nup.§.si aūt tutelam in quibus est naturalis fons charitatis.ergo multo magis repellitur victricus:q: verisimilr dz esse magis suspectus: vel saltim pari suspitione dz laborare:q: vir † vxor sunt vna caro:q: l.j. §. si vir.j.ad silā. Non ob. hec. l. quia hoc iure non erant cognite pene secundarum nuptiarum:sed nouo iure sunt cognite:† sunt cōes viri† vroris.† valdevī lex errare.si matrē pupilli dz suspectā cuz sit mater † quendam exercitum.qui viscera suggeret si posset.l.lex que tutores j.de admi.tuto.approbat:sed quicquid dicat̄ consuetudo victricum admittit decretum tutoris.cm.† dicit Gui. q̄ō etiam si sit datus tutor post nuptias contractas valet datio q̄ō est no.† dicit q̄ facilius repellitur mater:ideo quia est nutrix ō iure speciali.quod facilius tollitur quā ius cōmune fm Guil.† adde q̄ō no.in spe.de tuto.§.nunc dicendum.ver.vtrum tamen. vide.C.de interdi.matri.l.ij.Bal. ¶Additio.Bal.

Nonnunquam Ibi per iudicem. ar.q̄ si papa concessit monacho bñficium manuale abbas possit ex cā priuare vel ad renunciandū cogere: vt probat̄ hic iuncta.l.ij.ō.eo.† adde q̄ō no.Jnn. cī de p̄ben.nisi esset. ¶Jn gl.j.no.glos.ſz alibi distinguit inter testamentarium.† datiuū.in aut̄.de nup.§.ciusdē quoq3.† C.vbi pu.edu.de.l.j.† azo.in sum.ibi sed in.d.l.de contrario iudicio tutele loquit̄ simpliciter:sed istud putoverum q: impossibile est q̄ō testator sciret eum victricum futurum. † per hanc.l.† ita dicit bar.de li.† eo.lib.vide in spe.de tutore.§. nūc dicendum ver.vtrum tū.† C.de interdi.ma.l.ij.

1 Que non possunt ad diem limitari ꝓpter dici limitationem vitiantur.
2 Prelatus an possit eligi ad tempus.
3 Papa de eius potestate potest facere q̄ matrimonium duret ad tempus.

Si tibi filius Dies appositus adoptioni vitiat eā.h.d. ¶Mo.q̄ ea
1 que non possunt ad diem limitari ꝓpter limitationē diei vitiant̄.† sic vitiat̄ non solūmodo dies ſz totus actus.non ob.l.cum precario.j.de preca. q: ibi erat dies supra naturam actus. hic vero diminuebat de non substantiali actus vt.l.actus legitimi.de re.iur.ergo superflua non vitiant:sed cōtraria vitiant.C.de testa.l.testamentum.non dico infirmari.

¶Et no.ar.ex hac.l.q̄ō nō pōt aliquis fieri monachus ad tps
2 ¶† Item no.q̄ non potest eligi prelatus ad tempus:vt no.extra de fi.p̄boy.c.veniens.secus in commenda:q: ille non dicitur pater:sed prelatus dicitur pater ideo non pōt esse temporalis.
3 ¶† Item no.q̄ papa de plenitudine ptātis pōt facere q̄ō matrimonium duret ad tempus puta q̄ monachus possit habere vxorem vsq3 ad procreationem sobolis ne forte stirps nobilis

deficiat

Universidad de Deusto

deficiat sine berede.vt no.in rubrica actus legitimi in nouella.

¶ Additio.Bal.

Cui filius. Ipis adiectio vitiat actū qui nō recipit tps.h.d.vel sic.limitatio que non compatitur se actui vitiat actum.vel sic.si non valet qō age:vt ago qñ limitate ago nō vz:vt valere pōt.h.d. ¶ Sed op.p̄tino de p̄cario:ſz hmōi clausula seu pactū erat ad diminutionē:ibi ad augmentum.z die plene.ſ.eo.ſi pater.et vide.ſ.de duobus re.eande.§.ſ.per Jaco.vide qō no.C.de arbitris aut.decernimus.

Er adoptionem. Nobilis per adoptionē nō fit plebeius.h.d. ¶ No.ar.q̄ hz p̄ statutū nobiles fiant pp̄lares tñ non p̄dunt dignitatē generis:sed accrescit eis pp̄larit atis bñficium vt ilo rentie.Et scias q̄ nobiles[a] p̄ maiori pte sunt subi z inimici pp̄larium z gulosi z luxuriosi pluſq̄ pp̄lares. Nō dico de illis quos virtus nobilitat: q: illi sunt p̄cepti nobiles q̄uis careant diuitijs:sed de illis qui abundant diuitijs qui nesciunt facere reparari aliq̄d nisi comedere bibere z superbire.

¶ Additio. Bal.

Er adoptionem. Accidens cōnō est nature nec alterius cōpassibilis accidentis sed inuicem cumulant. h.d. adde.ſ.de postu.l.j.§.bestias vbi accidens p̄ualet:q: p̄rium nature.nam nature officium conuertit ibi ad eius oppositum.z ſ.de alleato.l.ſi eodem Bal.vide Jnnocē.de cta.z qua. indecorum.

Emancipari. Voluntaria iurisdictio non hz locum in sui exercitio annexū:seu determinatuz.secus in potentiosa vt.l.pe.ſ.de iust.z iu. Item in vno territorio pōt q̄s exp̄licare facta alterius territorij que sunt sue iurisditionis libere.i.volūtarie q: iurisditio voluntaria non circūscribitur loco. Sed oibus locus ei p̄z q: libera est.z facit extra de offi.le.c.nouit.z qō ibi no. p̄ Jnno.z per archi.xj.q.j.ſi quisq̄.z ea.cā.q.ij.c.ep̄m.vbi oino videas.z ij.di.ſi in aliquo per Archi.z de offi.le.c.qō translationem per Jnno.extra qui ti.sint le.c.pervenerabilem per Jnno. vbi dicit quod quis potest legitimari quolibet loco.

¶ Additio Bal.

1 Legitimatus dicitur iuri nature restitutus.

2 Actus voluntatis iurisditionis in loco inhonesto exp̄licari nō debet.

Emancipari. Vide oino qō no.Jnn. ex de offi.leg. q̄ translationē vbi glosat hec.l.z ei similes z co.ti.nouit bal. ¶ Ibi quocunq; loco Jmperator concessit p̄iuilegium cuidam q̄ possit legitimare spurios iste legitimat in terra cessa p̄ p̄incipē ecclesie nunq̄d tz legitimatio:z certe tz si cessio tenuit si aūt nō tenuit nō tenuit legitimatio:z caue qō legitimādo nō facit quem legitimum si iura legitimorum ei confert vnde remouet impedimentum z reddit habilem.z restituit iure nature ſm Ja.bu.qui ita no.in p̄ima consti.C.sed neutrum approbo. Nā legitimare est actus voluntarie iurisditionis.z ideo non curat quo loco fiat vt dic. sed bene curatur sup qua p̄sona z ad quem effectum fiat ad cum super quo legitimans habet iurisditionez vel non Jnno.in.c.pervenerabilem qui filij sint legi.sicut in tu-

1 telavt.l.iurisperitos.§.cū oriundus. ¶ † Jtez dico q̄ legitimatus est restitutus iuri nature.z ideo est legitimus vt restonius q: auferre p̄riuationem nil est aliud quaz cōferre habitum.vt no. de leg.ſ.l.ſi ita scriptum.z aliud est remouere obstaculum.q: obstaculum est velatio habitus. Aliud est amouere veraz p̄riuationem.vt in.§.pactus ne peteret.vel dic q̄ sicut aliud est ingenu? aliud libertinus.sic aliud est legitimus.aliud legitimatus per p̄incipem quod p̄z q: quo ad solum patrez habet p̄o legitimo non quo ad agnatos vel cognatos patris.vt.C.de na.li.aut.p̄-

2 terea cū se.bal. ¶ † Jn gl.in p̄m.no.actū volūtarie iurisditionis nō posse exp̄licari in loco inhonesto.

¶ Additio lecture vacā.§.apud p̄consulem. Bal.

Apud p̄consulem. Actus voluntarie iurisditionis p̄t per p̄consulem etiam in alia p̄uincia q̄ sibi decreta exerceri.h.d.B. Multomagis in ecclesia q: abnuersitate territorij nō est exempta. Alij ꝫ q: sacra non debent actibus pphanari.l.nemo martyres.C.de sacrosan.ec.p̄ima vera in voluntarie iurisditionis actibus in quibus locus non est de substantia. Et dicit pe. per banc.l.z fil'es q̄ etiam ex stipulatione iudicis incompetentis q̄ritur nobis actio vtilis q: cum hic actus sit voluntarie iurisditionis p̄t a quolibet exp̄licari.ista no.pe.ſ.de p̄cu.l.ſi p̄cu.absentis in commento suo illius.l.

Doptare.

¶ Additio. Bal.

Doptare. Jn glo.in ſi.dic hic q̄ filiū nō hz q: decessit potuit tñ habere eo superstite z ex eo nepotem.z ſm hoc expone literā filium nō hz: q: mortuus est.z sic concordat vel dic q̄ est spectale.sic. ſ.e. l.z qui Jaco.de belui.

Emquem. Fictiones nō permittunt nisi semel.z est ar.q̄ non potest dispensari cum aliquo nisi semel.

¶ Additio. Bal.

Emquem. Memo pōt nisi semel adoptari.h.d. Est arg.q̄ ille qui renunciauit electioni non possit iterum eligi bal. ¶ Jn gl.ibi:ne leges ar.hui?.§.dico q̄ emancipat? reductus in p̄tate rōne ingratitudinis non pōt iterum emancipari facit.C.de epi.au.l.iij.z est expressum. C. de libertis z eoꝝ li.l.ij.in fi.Bal. ¶ Est etiam ar.otra matrem que transiuit ad sēdas vota q̄ non recuperet tutelam ipsis dissolutis p̄ hoc:q: facta est suspecta.vt no.in aut.sacramenta z per Ly. in aut.matri z aute.in addi.z in rub.qui semel malus.

Doptio. Confirmatio firmat invalida z qñ petit confirmatio debent citari citandi.i.bi qui leduntur p confirmationem.h.d.Bal.

¶ Additio. Bal.

1 Libellus an sit necessarius qñ petitur confirmatio.

2 Causa falsa an vitiet p̄iuilegium.

3 Promotor an sit necessario citandus si appellatū sit a sñia lata super inquisitione.

4 Confirmatio sententie an possit peti aqua nō est appellatum.

5 Confirmatio emptionis an peti possit.

6 De forma confirmationis.

Doptio. Confirmatio p̄incipis solenniter emanans actum nullum efficit efficacem.z dato q̄ actus sit p̄incipis tamen requiritur citatio p̄tis.h.d.Bal. vide Jnn.de transac. veniens. de concess. p̄ben.literas. ¶ Jn gl.hec confirmatio vide specu.de offi.iudi.§.j.versi.porro.z.ſ.de here. insti.ſi non lex.§.vlti.per Jaco.de arc.z de le.ij.ſi tamen quibusdam.z de le.j.huiusmodi.§.sticbum.z in.l.patrono.de nata. resti.per Jaco.de are.vide.l.ij.de temp.ap.z Jnno.de concess. p̄ben.q: diuersi.in ſi.p̄me glo.z extra de accu. ſi constiterit.z de reg.iur.quamuis in.j.z.ij.gl.de excess.p̄la.inter dilectos.vtrū autem requiratur specialis citatio eorum qui leedi possunt. vide Jnno.de elec.cum inter el.ij.de transac.decetero.z vide omnino Jnnoc.extra de test.Albe.ad fi.z extra qui ma.ac.pos. cum in tua.de clan.despon.cū inhibitio.ſ.qui.ex cau. in po.ca.l.hec autem per Bc. Item vide Jnno.de decī.dudum.in vlt.glo.z de re iu.cum bertoldus.z ibi Jo.an.in nouella.z de p̄sump.c. vlti.per Jnno.z.c.j.de offi.delcg.in cle. ¶ Jn tex.confirmari potest dicit Jnno.q̄ confirmatio magis sequitur viaz decreti quā sententie cum in ea summarie proceditur.de elec. cum dilectus

1 in.ij.glo.habes de hoc in.c.vlti.lib.vj. ¶ † Utrum autez qñ petitur confirmatio sit necessarius libellus.p Jnn.de elec.dudum

2 in ecclesia in glo.non continet. ¶ † Utrū falsa causa vitiet p̄i

b uilegium[b] dic per Jnn.de fi.instru.inter dilectos in glo.sed di-

3 ces Bal. ¶ † Si est appellatum a sententia lata super inquisitione vtrum necessario sit citandus p̄motor:.dicit Jnno.q̄ nō q: non habet ius in causa.de accu.olim ad fi.de p̄motore.no.ſ. de infa.lucius.z vide archi.vij.q.j.factum ad fi.in.c.quam periculosum.in p̄in.z xij.q.ij.quatuor per Archi.Bal. ¶ † Querit Jnno.vtrum possit peti confirmatio sententie a qua non est

4 appellatum z dicit finaliter q̄ sic.de confir.vti.vel inuti.c.j.alibi dicit hoc esse verum de diffinitiua.secus de interlocutoria vt̄ pe no.de ap.dilecto.z ibidem in nouel.alibi aliter explanat.de offi.deleg.cum p̄tingat.z est dubium per.l.j.qñ p̄uo.non est ne.

5 ¶ † Item querit vtrum possit peti confirmatio emptionis ver alterius contractus iure gentium.z dicit q̄ non.q: isti cōtractus non pendent ex iurisditione iudicis.co.tit.c.ij. ¶ Item queritꝫ cum petitur confirmatio p̄iuilegioꝝ z pars se opponit vtrum lis fiat testanda.z dicit Jnno.q̄ sic eo.ti.c.cum dilecta.in vlt. glo. ¶ No.q̄ gesta per dolum nunq̄ intelliguntꝫ confirmari.eo. ti. venerabilis per Jnno.ſ.de neg.gest.l.pompo.scribit. ¶ Vide contra Jnno. in eo q̄ dicit contractu iuris gentium.C. de decurio.ſi quos. ¶ † Formā confirmationis.vide in spe.de rescrip. p̄sen.§.cōis forme.versi.se.videre de confirmatione.z ver.se.et vide omnino Jaco.de are.infra.de ver.ſi.l.lege obuenire. vide

[a] ¶ Nobiles. vide q̄ dixi in apost.i sel. in c.cū adeo i v̄. nobilitas de rescrip.referēdo id quod p̄ bal.h.

[b] ¶ P̄iuilegiū.vide felic. in.c. q̄ super bis de fide instrumen.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſ.de fal.impub.§.q̄ codicil.ꝛ ō op.no.nū.l.de pupillo.§.q̄ opus i magna gl.ꝛ.C.de decu.ſi quos li.x. ¶ Vtrū confirmatio trabaꝫ retro.dicit.C.de do.intervir.ꝛuxo.dona. ¶ Vtrū debeat eſſe gn̄alis vel ſpālis.vī ibi dicꝫ ſpālis.vide in.l.j.C.de tu.ꝛ cu.illuſtriū ꝑſonaꝝ. ¶ Nō ius queraꝫ p electionē.ꝛ q̄ confirmationē vide arch.xxiij.di. Jn noīe dñi in gl.addeꝫ vī ꝛ.lxj.di.miramur ꝛ Jnn.ō ele.cū dilectꝰ.lxij.di.quāto p archi.bal. ¶ Si conſuetudo eſtq̄ req̄raꝫ res an eo abſente req̄raꝫ vicariꝰ.vide p archi.lxij. di.coactiua ſm Jnn. ¶ Jtē an in inſinuatiōe inſtrī fienda ſint vocādi illi. quos teno: inſtrī tāgit.ꝛ qualr fiat inſinuatio inſtrī q̄ō nullū ſpāle tāgit an ille q̄ a prīn.p:iuilegiū ceſſit poſſit illō innouare nō vocatis ptibus.vide per archi.c.di.ō morem.

1 ¶ Legitimatio anvaleat q̄n citati ſunt cōtumaces.
2 Legitimatio quid ſit.
3 Preſens an ſit citandus.
4 Citatio an ſit de ſubſtātia litis q̄n pars eſt preſens.
5 Confirmatio ℞ctus an peti poſſit.
6 Jnfirmationē ptestationis mihi facte an petere poſſim.
7 Aduerſarius in petitione bonoꝝ poſſeſſionis an ſit citādus.
8 Ante ſpoliationem quilibet eſt citandus.
9 Executo:es lr̄arum gratie nunq̄d teneanꝫ aliquē citare.
10 Citatio an poſſit fieri ſub cōditione.
11 Citatio dz eſſe lucida in noīe ꝛ cognomine citati.
12 Dictum teſtis nō citati anvaleat.
13 De quadruplici citatione.
14 Fraus p:eſumiꝫ ℞ nō comparentem in termino.
15 Quelibet cōſtitutio au habeat vim monitionis.
16 Citatus legitime comparens eſt monitus a iure ne receedat illicentiatus.

Quinta diuus. Nec.l.nō loquiꝫ de agnatis arrogatoꝝ q: nō ſunt vocādi:ſz de agnatis pupilli qui ſunt vocādi ſm Guil. ſz dic q̄ hi debēt citari q̄bus eſt data a iure ptās cōſentiendi ꝛ ℞ dicendi nō alij.ꝛ ſi ledaꝫ.vt.ℨ.e.l.cū adoptio.ꝛ.l.j.§.de cōſiciari deven.inſpi. ¶ Quarto q̄n pī facit legitimari filiū an ſint citādi agnati ꝛ cognati.ꝛ vī q̄ ſic vt hic. Contrariū eſt verum q: nō pōſt cām ℞dicendi patri.ergo nō ſunt citandi niſi eſſent filij legitimi ꝛ naturales.q: eis inuitis pī nō pōt ſpurios legitimare vt C.de natu.li.aut.itē fiq̄s.nā q: pī eſt dñs ſuoꝝ bonoꝝ nō requirit cōſenſus alterius q̄ ſuus ſm Cy.ℏ ar.ℨ.j.de li.cā.l.j.ſz rideo ibi legit totū genus ſm Cy.Sz q̄d ſi mortuo pī iſte ſpurius facit ſe legitimari an debēt citari agnati ꝛ cognati ꝓpinquiores ꝛdico q̄ ſic q: eſt eis queſitū ius ſuccedēdi.ꝛ iō eis ℞dicentibus

a ¶ Nō pōt vi a de q̄ habenꝫ i per Dyn. in conſi.r. fieri nō pōtꝰ vt.l.fi.de na.reſti.p Ja.de are. Fallit ſi princeps hoc faceret de plenitudine ptātis.vt.l.ij.de nata.reſti. ¶ † Sz q̄d ſi ſunt citati ꝛ ſunt cōtumaces.anvaleat legitimatio comitis.ꝛ vī q̄ non.q: abſurdū vī q̄ prīuenī iure ſuo ꝓpterv̄nā leuē inobedientiā.vt no.j.fiq̄s inſd.nō ob.l.j.in fi. Et iō vī q̄ nō ſufficiat citatio ſz requiraꝫ cōſenſus.vt.l.in ꝓcedendo de aqua plu.ar.et ℏ tz bar.j.de li.ꝛ poſt.l.gallus.§.ꝛ q̄d ſi tm̄.ſz.d.Dy.ꝓſuluit q̄ō

2 vz † legitimatio.nā legitimatio eſt merū prīuilegiū q̄ō pōt ꝓcedi ex mera autoritate:ꝛ liberalitate ſupioris inferioribꝰ inuitis Eſt enī lex priuata:nāvbi prīuilegiū vel reſcriptū ꝓceditur non eſt de more.nec de iure q̄ aliq̄s citeꝫ:q: eſt donū ſupioris.j.ō in ius vo.libertus.ex de pben.c.eū q̄ li.vj. Et legitimatio dī donū vt in aut.q̄.mo.na.eſſi.ſui.§.ſi vero ſolū. Jtē dī cōfirmatio.j.ō ri. nup.l.qui in puincia.§.j. Alij dicūt q̄ ſi agnatiꝛ cognati adiue riſt hēditatem infira eſt eis hēditas. Et iō non pōt definere eſſe hēdes.ſecus ſi nōdum adiuerāt q: patiēdo filiū legitimari videntur ius eoꝝ hēre p derelicto.q: facile erat eis ℞dicere ſi volebāt ℞ciū ar.l.fi.j.qui ap.ſit cū.ſi. ¶ Et no.q̄ꝝ aliq̄ citanꝫ ad pñtiā ꝛ tūc ſufficit pñtia ſi etiā ℞dicant.q̄ꝝ ad cōſilium.ꝛ tūc ſufficit audiuiſſe cōſilium nec artat ad ſequendū.q̄ꝝ ad cōſenſum.tunc requiritꝰ cōſenſus.vt.C.de bo.que li.l.cū nō ſolū in.§.neceſſitatē Q̄ꝝ ad hoc vt opponāt quicq̄d volūt opponere.ꝛ tunc ſi opponūt ambages hūr p cōſentientibꝰ ſecꝰ ſi opponāt iuſtas cās.

b ¶ Citādus. vide feli.in.c. j.de iudi.ꝛ in c.cū nō oportcat. de accu. in.j.col. j.ſo.ma.l.dotē.ſm Gui. ¶ † Sz an pñs ſit citādusᵇ dic q̄ non vt no.j.de in ius vo.l.j.p Guil.ꝛ in.c.j.de elec.li.vj.in nouella.

c ¶ Inſtrumēto:vide pau. de ca.l.l. teſt. oia.C.de teſ. ꝛ ēt bal.l.l.ſi lud in.ij.col. ver.ex hoc in fero:p inſinuatiōe.C.de ſa. ſan.ec.ꝛ in.l. j.i prīn.C. de li.ꝓteſ.ꝛ bar. in ꝓſi.inci.in ſinuatione inſtrumenti. + ¶ † Et ſic no.q̄ citatio nō eſt de ſubſtātia litis.q̄n ps eſt pñs. ꝛ vide de offō dele.c.cū iure p Jnn. ¶ Jtē no.q̄ culpa habeꝫ p citatione ꝑſonalr facta;ō excel.pla.c.ex lr̄is.p Jnn.ꝛ ex ō alie. iu.mu.cā fac.c.j.p Jnn.ꝛ C.ō decu.l.ſi p equato:e li.x.p Andre. de barulo. ¶ Sed an pōt peti cōfirmatio † ℞ctus.dic ſi eā deſiderat ſic.alias nō.C.de decu.l.ſi quos li.x.extra de cōfir. vti.c.j. per Jnn.ꝛ hoc vez agendo q: nō cōpetit ius agēdi ex ℞ctu nullo.ſz ſi eſt aliq̄s.ſupflua eſſet cōfirmatio ſz impetrādo bñ pōt peti cōfirmatio ℞ctus:ꝛ tūc magis utiliꝫ ḡfe q̄ iuri:extra de trāſac. c.j. Jn his aūt que natura ſui cōfirmationē ſupioris exigūt cōfirmatio magis accedit iuſticie q̄ ḡfe.ꝛ pōt etiā peti iudicialr vt in aut.de defen.ciui.§.interim.ꝛ vide q̄ō no.lxij.di.in ſynodo p Archi.ꝛ.c.quāto ꝛ.xxvij.di.c.p̄sbyter.ꝛ.lxxxvij.di.c.quiſq̄s per Arch.ꝛ qualr formeꝫ exceptio ℞ non legitime cōfirmatum no.ar

6 chi.xij.q.ij.c.alienatiōes. ¶ † Sz quero ecōtra nūquid poſſuz petere infirmationē ptestatiōis mihi facte.dicit Jnn.q̄ nō.niſi in nūciatione noui opis.ex de offō dele.c.ſane p Jnn. ¶ Ne-

c ro an in inſinuatione inſtrōrumᶜ ſit citandus aduerſarius dicit in centeſima di.c.ℨ morē.p archi.ꝛ tangiꝫ.C.q̄ admi.ad bo. po.

7 l.fi.p Cy.ꝛ extra de teſti.c.alb:icus p Jnn. ¶ † Sz nūquid q̄ petiꝫ bonoꝝ poſſeſſio eſt citandus aduerſarius.dic vt not.in.l.

8 ij.§.pe.de bo.poſſe. ¶ † Sz nūquid q̄libet poſſeſſor eſt citādus anteq̄ ſpolieꝫ.dic q̄ ſic.ēt notorius p̄do.C.vñ vi.l.meminerint ¶ Sz nūquid executores literaꝝ ḡfe teneanꝫ aliquē citare.dic

9 vt no.in.c.j.de off.dele.in clc. ¶ † Sz nūquid in mera executione eſt pars citanda.dicit no.Jnno.de ap.ex rōne. ¶ Sz qualr ꝛbi citabiꝫ collegiū ꝛ vniuerſitas.dicit no.in.l.nō pōt dolo carere.de reg.iur.ꝛ no.q̄ vniuerſitas nō dī ꝑſonaliter citari q: eſt

10 corpus inaīatū in ꝓprio ſuo eſſe intellectuali. ¶ † Sed an citatio pōt fieri ſub cōditione.dicit.C.ſi man.ita ſu.ali.l.ea quidez. ¶ Sed an ſufficit citatio ḡnalis oium.an vero noiatim dz fieri dic aut eſt factum ḡnale ꝛ ſufficit ḡnale edictū.extra de maio.et obe.c.humilis.p Jnn.ꝛ.c.cū in tua.extra qui accuſ.nō poſ.C.ō remiſ.pig.ſi eo tpe.ꝛ de ꝓceſ.p̄bē.c.q: diuerſitatē.in fi.prime gl. per Jnn.ꝛ de accu.ꝓſtiterit.per eūdem. ¶ Et iō no.in aut.ō here.ꝛ fal.§.ſancim?.col.j.aut eſt factū ſpāle tūe de illo dz fieri ſpecialis citatio.ſz de cōſanguineis adherentibus ꝛ amicis ſufficit generalis citatio ſine expſſione nominū.vt no.in.l.hoc aūt.§.j.

11 qui.ex cauſis in poſ.caꝫ. ¶ † Et no.q̄ citatio dz eē clara in no

12 mine ꝛ cognomine citati.vt no.j.ō in.l.eū quē temere. ¶ † Sz anvaleat dictū teſtis nō citati.dicit.l.poſt legatū.§.bis vero.ō

13 ſpis q̄. vt idig. ¶ Sz an ſufficit vna citatio.nī.q̄drupler eſt citatio.ſ.legis.iudicis.partis.ꝛ collegc. Jn citatiōe legali ſufficit vna citatio q: citatio legis hz vim pemptorij.vt i.c.j.de elec.li.vi. in nouel.ꝛ vide q̄ō no.in.c.ti.c.fruis.in nouel.ꝛ facit q̄ō no.i.c.ſi añ.in fi.magne gl.de do.ꝛ ꝓtu.in clc.in citatiōe iudicis.vbi agitur de p̄iudicio ḡnando requirit trina citatio vel pemptorium. vt.j.de iud.l.ꝛ poſt q̄ō dic.vt no.in clc.ſepe.dcm.fig. Jn citatiōe ptis ℞bigratia p̄miſiſti mihi te rep̄ſentare coꝝ iudice ad oēm meā requiſitionē.requiro te vt cōparcas cras ſufficit vna nō tm̄ interrūpet p̄ſcriptionē.vt no.in.l.fi.in prīn.j.ō eo per quē factū

14 rit. Jn citatione collegc ſufficit vnica q: nō eſt ꝓprie citatio vt no.in.c.j.de hereticis in clc.ꝛ per Greb.lxij.di.c.plebs. ¶ † Jtē no.q̄ p̄ſumit fraus ꝛ malicia ℞ nō cōparentē in termino.vt no. in.c.cupientes.de elec.li.vj.in nouel.ꝛ poſtea ipo iure repellit. ō excu.tu.ſcire opz.§.pñs. ¶ Vlterius no.q̄ citatio quo ad cō miſſionē eſt iuriſditionis. Sed quo ad executionē nō.vt no. in c.j.de fo.cōpe.li.vj.in nouel. ¶ Jtē eſt ar.hec lex q̄ ille qui tulit ſn̄iam a qua eſt appellatū ſit citandus ad defendendū ſuū p̄ceſſuz maxime in p̄ceſſu inquiſitiōis.ar.de excu.tu.l.ſeueriter.Sz tu dic de hoc.vt no.Jnn.extra de teſt.c.cū clamor.ꝛ extra de accu.c.olim.ꝛ de pcu.c.auditis.ℨ in c.cū in noſtra per eundē.Et ſi princeps ſcribit alicui q̄ ſummarie ſe informet quid iuris.dic vt

15 j.c.exhibita de iudi.in nouel.ꝛ extra de ap.c.ſuper eo per Jnn. ¶ † Sed an quelibet cōſtitutio habeat vim monitionis.dicit no. Jnn.de pben.c.extirpande.An in excuſſione bonoꝝ ſint citandi poſſeſſores collige ex.l.ſi deſerta.C.ſi ꝓpter pu.penſita. An in cā reſtōnis in integrū ſit citandus poſſeſſor tertius no.j.qui. ex ea.maio.l.cū miles.§.j.ꝛ facit ad.l.j.de leg.ij.ꝛ ſi cū quibuſdā ꝛ.C.ō auto.p̄ſtan.l.fi.ꝛ C.de occur.l.obſeruare.li.x.j.ō vſufru. le.l.legatū ciuitati.ꝛ q̄ō no.in.l.j.§.cū dī.j. ſi cui pluſq̄ per.l.

16 fal. ¶ Cūtio no.q̄ oīs citatus legitime cōparens eſt monitus a iure ne recedat illicentiatus de re iudi.queſitū ꝛ no.c.ſi poſtq̄ de ele.in nouella.ſecus ſi non eſt legitime citatꝰ.j.de in ius voc. l.q̄uis.q: ſi non tz expſſa citatio non tz tacita de nō recedēdo monitio.ad hoc facit q̄ō no.i.l.ſi eū in prīn.j.ſiquis cautio.ꝛ.j. ne quis eum.l.j.§.ſi. Bal.

Rogatio. ¶ No.de plena pubertate. Jtez no.glo.huius.l. Bald.

Spater. Arg.q̄ reſtō porrigaꝫ ad bona aliena ta ex cadē cā:ſz nō ad bona aliena ta ex alia cā.puta ex vēditiōe.C.de ſen.paſ.l.fi.per Cy. ℞ videndū eſt an in.l.gallus.§.ꝛ quid ſi tm̄ aditio hereditatis dicaꝫ noua cā ꝛ dic vt ibi. ¶ Additio Bal.

Spater. Nepos naturalis nō recidit in ptātez filij adoptiui.h.d. Formā inſtrumenti manumiſſionis.vide in Spe.de ſer.non or. ¶ Jbi quē in adop.adde quod no.Jnn.extra de elec.Jnnotuit. Jn gl. ar. ad.q.dñicalem.vide Jnn.de cleri.nō reſi.ex tue. Allegaꝫ etiaz iſte ter.in ar.q̄ reſtitutus ad bona non intelligiꝫ reſtitutus ad bona alienata vel filijs applicata ex forma ſtatuti.dicit dixi.C.

de ſen.

Universidad de Deusto

de sen.paſ.l.vlti.in lec.Cy.Et hic niſi fiat reſtō ꝓuiaꝫ iuris ſcripti.nā tunc fit ex cā de ꝓterito ꝛ que ꝓcedit alienationē.j. de mino.incer.§.interdū bal. ¶Item allegaꝫ ad.q.de eo qui vacatum impetrauit ꝛ interim durit vꝛoꝛē ꝙ lꝫꝛoꝛ interim decedat tū repellatur. Non ob.ꝙ medio tpe hec nō nocant.qꝛvez eſt ſi nullū ius haberet.ſed hic habebat ius ꝛ ſi nō in bñficio ſaltem in reſtituto ſm Guil.de cu.facit.j.de dinoꝛ.qō ait lex.ꝛ adde et oīno videas qō no.Inno.de reſcrip.in.c.veſtra.ꝛeſt caſus in.c. gratioſe.de reſcrip.in cle.ꝛ vide omnino Arch.xxxij.di. placuit in fi.ꝛ.xcij.di.ſi qui ad fi.

a ¶Sisqui. Incertitudo oīa vitiatª cōcoꝛ. de leg.j.l.titie tertoꝛes.C.ōrepu.l. cō ſenſu.§.j.de ſta.ho.l.vulgo eū ſi. Mo.ꝙ filius alius nature iuris.alius iure legis.ꝛ ſicut in patre. ita in patria.nam alium accipit iure nature.vt naturales ciues.alius iure legis.i.per ſtatutum.

¶Additio Bal.

¶Sisqui. Argumētum ꝙ ſi duo fratres ignoranter habuerunt rem cū aliqua ꝛ inde natus eſt filius ſed neſcit exquo ꝙ etiā iure canonico a nemine ſit alendus.

¶Additio vacantis lecture.l.onera.Bal.

¶Onera. Pater ſuſtinet onera filij adoptiui.hoc dicit.Barto.

¶Additio lecture vacantis.l.in ſeruitute. Bal.

¶In ſeruitute. Diſpenſatio principis non facit de libertino ingenuus.ꝙ.d. facit.j.de excu.tu.cum ex oꝛd.

¶De diuiſione rerum ꝛ qualitate. Rubꝛica.

1 ¶Pater in teſtamēto mādans ꝙ in ſuis domib⁹ fiat hoſpitale an filius poterit illas eligere ꝓo ſua legitima.
2 Aliquis an poſſit ꝓſcribere mare.
3 Jus ꝛiſcandi nemini competit niſi principi.
4 Emētes gabellas anvideanꝫ emere penas quas tādē incurrit
5 In flumine ſuo quilibet pōt facere molendinum.
6 Edificare in mari an ſit licitum.
7 Cōia ꝛ publica qualiter differant.
8 Populus in flumine nauigabili an poſſit concedere alicui poteſtatē edificandi.
9 Portus maris ho⁹m ingenio fabꝛicati an ſint publici.
10 Domini ripaꝝ poſſunt conſtruere molendina in ipſis ripis.
11 Imperatoꝛ an poſſit alicui ꝺcedere molendina.
12 Pena fiſco applicanda dicit res fiſcalis.
13 Collectoꝛ gabellarum an poſſit ꝓꝛogare terminos legales.
14 Fiſcus an habeat tacitā hypothecam in penis.
15 Fiſcus an teneaꝫ ꝓſequi litē incohatam per ꝺfiſcatum.
16 Fiſcus an dicatur perſona.
17 Ciuitas an habeat ꝓꝛium fiſcum ſuum.
18 Plures habētes nomen vniuerſitatis non facilit vniuerſitatē.
19 Alluuio non mutat publica iura.
20 Via publica non impedit alluuionem.
21 Mō aluuio abſtulit an debeat recuperari.
22 Lapides p̄cioſi in meo agro inuenti an occupanti ꝺcedantur
23 Inſularum alia eſt naturalis alia caſualis alia accidentalis.
24 Caput loci quod dicatur.
25 Villavbi dicaꝫ habere principium ꝛ finem.
26 Agrovendito anvideaꝫ vendita ripa fluminis agro coherēs.
27 Alueus dꝛventer fluuioꝝ.
28 Aluco mutato an dicatur nouum flumen.
29 Mñ quis dicaꝫ factum incohare.
30 Principiuꝫ iudicij qñ dicatur.
31 Principiū eſſentiale alicuius rei qñ dicatur.
32 Forma rei qualr cognoſcatur.
33 Modus parciendi alluuionem ꝛ alueum.

¶Erum omnium Quedā ſunt dei vt eccleſia.quedā omnium animantium.vt mare.quedam olum hominum de mūdo:vt flumina nauigabilia.quedam fiſci.quedam ciuitatum vt teatra.ſtrate ꝛ platee ciuitatum.ꝛquedam campi.vt campus bataglie peruſij.quedam ſingulo⁹.vt agri ꝛ domus quedam nullius vt gēme ꝛ lapilli maris. Itē que diuini iuris ſunt a ꝓphanis vinculis exempta ſunt de ꝺfti.c.eccleſia ſancte marie.de foꝛo compe.c.verum per Inn. ¶Sed hic queritur an ſine iuſſu vel licentia principis poſſit fundus ſui territoꝛij autoꝛitate ſummi pontificis de licentia domini conſecrari.ꝛ vī ꝙ ſic.ſi ſit ꝓꝛius de pa.iu.fir.§.ad hec. de allodijs.ſecus in fundo feudali.qꝛ requiritur conſenſus domini.cuius'ius requiritur vt in feudis quali.olim feu.pote.alie.c. j.Guil.j.eo.ti.l.in tantum dicit ꝙ etiam ꝓꝛium fundum non poteſt eps conſecrare de voluntate dñi.niſi ad hoc accedat pꝛincipis conſenſus per.l.ſi.j.vt in poſ.le.quod an ſit verum de iure canonico.dicit no.Arch.xxiij.q.v.c.fm canonicaꝫ.ꝛ.xvj.q.j.in ſacris per Archi.ſine conſecratione autem poteſt alienari in eccleſiam cum ſua cauſa.niſi in caſibus in quibus eſt ꝓhibitum in eccleſiam tranſferrit in emphiteoſi ꝛ feudo.vt no.j.de ver. ob. l.ſi ita.§.ea lege.ꝛ in auꝫ.de alie.ꝛ emphi.§.ſi vero ꝺtigerit quē libet col.ir.ꝙ uis hoc caſu pervniuerſitatem tranſeat commoditas in eccleſiam.lꝫ non tranſiret titulo ſingulari.vt no.extra de ꝓba.c.in p̄ſentia per Inn. ¶Ex his no.ꝙ cum per ſtatutū peruſij oīa p̄dia ſint tributaria ꝓ datijs ꝛ collectis ꝙ ſi teſtō: mādat in pꝛedijs ſuis fieri vnum hoſpitale vel capellam ꝙ non poterit conſecrari de licentia a cōi peruſij. Secus tamē eſſet in allodio franco.qꝛ ibi ſufficit pontificalis autoꝛitas qꝛ lex hoc pontifici conceditvt in auꝫ.de ecc.ti.§.ſiquis edificatione.col.ir.ꝛ in ſti.c.§.ſacre.in verbo per pontifices.ꝛ extra de teſ.c.nos quidē. ¶Sed queritur nunq̄d in p̄iudicium alioꝝum creditoꝝum qui habent bona hypothecata poſſit fieri illa conſecratio.ꝛ dico ꝙ non ſi ſunt ſp̄aliter obligata. Secus forte ſi generaliter.vel dic ꝙ ſi ex alijs bonis poſſit creditoꝛi ſatisfieri valet talis conſecratio aliter non.C.de ſer.pig.da.l.ij. Et inſti.qui ma.non poſ. §. in fraudē ꝛ.j.de religio.ꝛ ſump.fu.l.ij.§.fi. ¶ †Sꝫ pone pī mā dauit in teſtamento ꝙ fiat hoſpitale in domibus ſuis, Filius vero vult illas domos eligere ꝓ ſua legitima an pōt. ꝛ videē ꝙ ſic.ar.de diſtrac.pig.l.creditoꝛes. Ꝝium dico qꝛ pater pōt eligere vnam rem de qua teſtari pōt ſi filius in ceteris bonis relictis poteſt habere legitimam.electio eſſī que datur filio datur in alijs bonis non ligatis quoniaꝫ legata integraliter pꝛeſtanda ſunt ſi deſſem non excludunt.vt in auꝫ.de reſti.ꝛ ea que parit §.quāoꝛem. ¶Sed quid ſi iſte teſtatoꝛ tenebatur alicui ex delicto an anteq̄ ſatisfacit creditoꝛibus ꝺꝫ iudicium executioni mandari dic ꝙ non.niſi certum eſſet bona ſufficere omnibus qꝛ de iure canonico heres tenetur ex delicto defuncti fm vires hereditatis.vt no.in.c.q̄q̄.de vſuris.lib.vj.ꝛ debita inter vivos pꝛius debent ſolui q̄ iudicia ꝛ legata.immo pꝛius quam legitima.de inoffi.te.pa p̄.§.quarta.ꝛ.C.de le.l.ſi vniuerſe ꝛ.l.erroꝛ.j. ad.l.fal. ¶Nunc de ſecundo membꝛo diuiſionis videamus qō eſt qꝛ quedaꝫ ſunt cōia non ſolum humani generis.ſed reptiliū etiam.vt acr.aqua.pluuia.mare.ꝛ litoꝛa maris.vt.j.e.l.quedam ¶Sed que eſt differentia inter illa cōia ꝛ ea que in nullius bonis ſunt. Rñ.ꝙ cōia non poteſt quis ſibi pꝛeciſe appꝛopꝛiare nec ſic ꝺceduntur occupanti. Sed ea que in nullius bonis ſunt conceduntur occupanti. Hic ergo queritur nunquid quis poſſit pꝛeſcribere † mare.i.aliquem vſum vel aliquam iuriſditionē in mari.ꝛ videtur ꝙ non qꝛ vī eſſe ꝺ naturaꝫ rei.i.maris. qō eſt cōe omnium hominum.ꝛ omnium animantium.nam ꝺ infantes ꝛ nondum genitos impoſſibile eſt pꝛeſcribi. Item vī eſſe ꝺ ius naturale.ꝛ ideo maxime ſine titulo pꝛeſcribi non pōt. In ꝛotrariumvī de diuerſis p̄ſcrip.l.ſi quiſq̄.ꝛ arg.j.cōia p̄di.l.venditoꝛ Item in mari eſt iuriſditio ſicut in terra.nam mare in terra.i.in alueo ſuo fundatum eſt cū terra ſit inferioꝛ ſpera.vt no.de elec. c.vbi periculū.li.vj.ergo p̄ſcribi pōt:vt.l.viros.C.de diuer.off. li.xij.nā p̄ſcriptio equiparaꝫ pꝛiuilegio.de ver.ſig.c.ſuper quibuſdā.§.pꝛterea.ꝛ videmus de iure gen.in mari eſſe regna diſtincta ſicut in arida terra.ergo ꝛ ius ciuile. i. p̄ſcriptio illō idē pt opari ꝛ h̄ p̄ſcriptio qñq̄ auferē ꝛ applicaꝫ alteri.ſꝫ cū applicaꝫ
b alteri ita ꝙ alij non auferē iſta eſt conſuetudo.ꝛ ſic venetiani[b] ꝛ ianuenſes ſua maria habent diſtincta ex inueteratiſſima cōſuetudine.facit.j.de iu.om.in.l.moꝛe. Sed nunq̄d hoc pꝛetextu nauigantibus per ipſoꝝ mare poſſunt imponere gabellas ꝛ confiſcare merces inconſulto pꝛincipe.ꝛ videtur ꝙ non.vt.l.j.C.no
5 uavecti. Item ius confiſcandi † nemini competit niſi principi C.de bo.vacan.l.j.li.x.ad hoc in vſibus feudoꝝum in titulo que ſint regalia.c.j.col.x. In contrariuꝫ videtur qꝛ hodie totus mūdus hoc iurevtitur ꝛ ſic derogatum eſt legibus contrarijs.ad h̄ j.loca.l.colonus.§.nauem.nam illa ſpecialis taliandi conſuetudo ſpeciali pꝛincipis permiſſioni comparaē.vt no.in ſimili. in auꝫ.de defen.ciui.§.non habente.col.iij. Illud eſt certum ꝙ ſi non eſſꝫ illa conſuetudo ad nouavectigalia inſtituenda nil operantur ciuitatum decreta.vt.C.noua vec.l.ij.ꝛ vide.j.de pu.l.vectigalia.vbi dicit bar.ꝙ foꝛenſes qui fraudant vectigalia iſta non delinquunt.ſunt em̄ illicita rōne inducentis qꝛ in hoc redi guntur ad inſtar pꝛiuati. Item cum ciuitates non debeant habere vltra tertiam octaue partis.C.de vecti.ꝛ commiſ.l.fina. qꝛ quicquid vltra inducunt ſemper inductum nouum ꝛ illicitū dici debet.tum qꝛ vſurpant illud quod eſt erarij ceſaris tum qꝛ vltra modum. Sed vt dixi ciuitates que realiter ſuperioꝛes non recognoſcunt ꝛ infiſcant ſibi regalia hoc habent de conſuetudi

a ¶Vitiat.ad de fel.i.c.imputari circa pꝛin.de fi.inſtrumento:ū.

b ¶Venetiani.adde ꝙ veneti ſunt dñi maris adriatici ꝛ litoꝝ et ſ.in gñe nō in ſpē qꝛ litoꝛa ſunt ciuitatū adiacentium litoꝛi: vt p eſt dē bal.i.l.pe. C.de ꝺdi. inſert.ꝛ p ſaly.i l.iij.C.ōna.ſe no.ꝛ bart.ce po.i.l.ēt q̄ ve ctiga. de ver. ſign.ꝛ in tracta.de ſer.ru. ti.de mar.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne ꝛ minime mutãdavidenꝫ que ꝯsuetudinem certam semp ba-
bucrũt.ff.de le.l.minime. equanimiter toleremus.qꝛ nõ ipsi fa-
cimus. Sed de iure ꝯstat potestatem soli principi reseruatꝫ a
ciuitatibꝰ esse exemptã.C.ff decur.l.euacuatis.li.x.ꝛ.d.l.ij.C.no
uavectigalia.ꝛ de leg.j.apud iul.in fi.sed olim erat princeps au
toꝛitatẽ ꝛ utilitatem publice rei ꝓspiciens.nũcvero nõ eadem fi
des est in principe nec in subditis.pempto em̃ seu moꝛtificato ni
mis vno extremoꝝ aliud extremũ pati necesse est:vt.j.de acce.l.
fi.ꝓ inceps relatiue ꝺ sicut pꝛ.ꝛ sicut subditi sunt obligati bñ
4 obedire.Ita ipe est obligatus bñ imperare. ¶ † Sed ponam⁹
ꝙ aliqui emũt illas gabellas.nũquid videnꝫ emere penas post
ea incurrunt.ꝛ dico ꝙ sic:qꝛ succedũt loco rei.de ac.emp. l. cre-
ditoꝛ ꝛ ibi per Cy.ꝛ facit.C.devec.l.si qui in fi.Apparet ex ꝑdi
ctis qõ lꝫ mare cõissimum sit oĩs creature tñ in eo quedam iura
ꝑscribi ꝛ acquiri possunt:ꝛ idem dico in aere qõ ꝺz esse liberum
C.ff serui.l.fi.sepe tñ libertas aeris alicui infringiꝫ.de ser.vꝛba.
prædi.l.binas:ꝛ qñ quis condemnatur ad perpetuum carcerem
multum sibi auferꝫ de aere non tñ ꝺz sic coartari qõ suffoceꝫ:qꝛ
disgrederꝫ carcer vltra ꝓpriam speciem pene.i.moꝛtis.arg.ff.
l.binas.ꝛ ita tenent canoniste. ¶ Circa aquam que de celo ca-
dit,queritur de tali qõne quo sunt molẽdina in quodã flumicel
lo que molendina non sunt apta ad molendinum nisi qñ pluit.
molendinum superius cum pluit aqua continet aquam in suo
molendino.Et impedit inferius molendinum.querꝫ nunquid
possit ꝛ videꝫ distinguendum.Aut hoc facit solum vt noceat et
non põt qꝛ equitas naturalis talem dolum excludere ꝺz:vt.l.ij.
§.itez varus.ff de aqua plu.arc.qui ter.est no.ad multa. aut facit
vt sibi pꝛosit tunc distingue.aut ambo iure habent molendinũ
ꝛ tunc potest facere.qꝛ aqua illa occupanti conceditur: vt.j. de
aqua quotidi.l.hoc iure.§.aqua.Aut neuter iur.habet molen-
dinũ.et tunc male facit. Sed inferioꝛ nõ habet ius ꝓhibẽdi.ar.
j.cõi diui.l.cõi diuidũdo.§.inter prædones.aut solus faciẽs ha
bet ius:et tunc põt sine dubio facere qꝛ vtiꝫ iure suo vt.l.iniuria
rum.j.de iniurijs.Aut solus pꝛohibens ꝺz ius molendini.ꝛ tũc
ꝓhibere põt.qꝛ ille qui ꝓhibet aquam currere ꝛ in possessionẽ
turbare.ar.no.C.vbi de pos.agi.opꝫ.l.j.ꝛ de moꝛ.inse.l.j.§.edi-
ficare.nam qui ꝓhibet accessum in rem videt vim inferre posse-
sioni.volentes autem venire ad molendinum nemo potest ꝓhi-
5 bere.ar.de ꝺdi.ꝛ de.l.q̃bus diebus in pꝛin. ¶ † Et no.ꝙ in flu
mine suo quilibet põt facere molendinum ꝛ clusam:sed in publi
a co non* nisi superioꝛ permittat:ꝛ priuata sunt ea que non semp
currunt vt rapo de molõcellum.j.eo.l.nemo.ꝛ adde remissiones
6 quas.j.pono.ꝛ qõ dicam.j.e.l.lapilli. ¶ † Circa edificia quero
nunq̃d sit licitum edificare in mari sicut in litoꝛe.ꝛ dico ꝙ sic.ea
dem rõne ꝛ ita veneti faciunt qui sunt fundati in mari.ff de iure
gen.ciuitates in mari edificate sunt ipsoꝝ qui edificant.j.e.l.in
tñ.Hac rõne veneti ꝓtendunt libertatem:qꝛ non edificauerũt
in solo alicuius ceterum qui in solo iurisditionali alicuius edi-
ficat illius efficitur subditus.vt no.in spe.de relig.do.ver.q̃d si
petaꝫ ciuitas. ¶ Sed q̃d si edificium est collapsum.rñ.si funda
menta remanserunt in totũ vel ꝑ ꝑte maioꝛi non ꝑditur ꝺminium
ꝛ alius non põt ibidem edificare secus si fundamenta sunt sub-
lata in totum vel pro maioꝛi ꝑte.qꝛ alius edificabit etiã.j.vete-
rem habitum dum tñ illis fundamentis se abstineat.j.e.l.nemo
ꝛ l.in tñ.ꝛ l.aristo.ꝛ facit ad distinctionem.ar.j.de ꝛben. emp. l.
domum in eo ꝙ ibi dicit,qõ in maioꝛi ꝓvideꝫ tota rei substan
tia ꝺtineri.secus in minoꝛi.melius dic ꝙ eatenus remanet ꝺms
quatenus fundamentoꝝ edificiuꝫtꝫ ꝛ nõ plus qꝛ locus vacuus
ad suam naturam statim redit.vt.d.l.in tñ ꝛ.d.l.aristo. ¶ Hũc
de tertio membꝛo.ff de publicis videndum est.ꝛ no.ꝙ hic dicun
tur publica.i.publica ꝺium populoꝝ mũdi.Aptitudine enĩ na
tura ꝺium hominũ vtilitati se exhibent.Ista sunt flumina mari
mayt padus.rhenus.meduacus vt tiber.arnus.brenta ꝛ similia
7 ¶ † Sed quero que differentia est iter cõia ꝛ publica.rñ. quia
cõia sunt magis cõia ꝙ publica.qꝛ cõia deus instituit ꝓpter oĩa
animantia ꝺz publica deus instituit pꝛincipaliꝫ ꝓpter humanũ
genus ꝺm gl. ꝺz certe oĩa sunt inuenta hominũ gꝛa.j.de vsuf.l.
vetus ꝛ iõ nõ plꝫ hꝫ distinctio ꝺm Plac.dicit ergo Plac.ꝙ oĩa
cõia sunt publica ꝛ ecõuerso.nã flumina ita sunt cõia oĩbus ani
mãtibus ꝛ auibus ꝛ quadrupedibꝰ sicut mare.ista ergo cõe ꝛ pu
blicum supponunt ꝑ eisdem rebus.Sed denotant quãdam di
uersitatem accidentalem put sunt inꝟu hoĩum puta inꝟu navi
gatiõis dicunꝫ publica.ꝺz put sunt inꝟu omnium aiantium di
cunꝫ cõia.ꝛ hoc de istis aquis. ¶ Quero ergo an in aquis flu-
minũ publicoꝝ possint edificia ꝺstrui puta cluse ꝛ molendina ꝛ
domus.nã si sunt cõia.ergo pñt ꝺstrui.sicut in mari.tñ ꝛrium est
veꝝ qꝛ non pñt sine publica autoꝛitate ꝺstrui in ipis nec.ff.ipa.
ꝛ ideo nec pontem pꝛiuato facere.liꝫ ex vtraq̃ ripa possideat.
j.de flu.l.fi.ꝛ interdicta sunt ꝑdita ff edificantẽ per id qõ appa
ret ꝙ publica nõ sunt cõia nec ecõtra.vt no.insti.e.§.litoꝝ quo

8 qꝛsus ꝺm Jo.qõ est verius. ¶ † Sꝫ nunq̃d ppls põt ꝺcedere
alicui pꝛãtem edificandi in flumine navigabili.ꝛ dico ꝙ non si
per illud impediꝫ navigatio.qꝛ cuꝫ flumen sit publicũ oĩum ho
minũ ergo nõ põt ab vno hoĩ vel ppl'o vsurpari.j.de aqua quo.
l.j.§.permittiꝫ.nam nec ipe ppls posset ꝺstruere publica molen
dina in tali flumine in pꝛeiudicium navigationis.j.de flu.l.j.in
pꝛin.Item qꝛ illa flumina navigabilia nõ sunt ppl'oꝝ ꝺz im-
perij.vt no.Dy.j.de flu.l.quominus.§.autoꝛitate ꝛ ptãte.Qõ
ergo obstat in publico remouenduꝫ est.secus si non obstaret.vñ
eõe perusij ꝛ multe persone singulares habent molendina in ti-
bꝛi ꝛ clusas in tibꝛi ex permissione.l.municipalis.que sunt eoꝝ
quo ad vtile ꝺminium:qꝛ sunt superficiarij.Priuatuꝫ aũt iure pu
blici est sicut ipm flumen qõ innavigabile est in illa patria pꝛo-
pter loci naturam ꝛ aque paucitatem ar.ad hoc.j.nequis in lo.
pu.l.ij.§.fiquis nemine. ¶ Sꝫ nõne alueus.i.lectus aque est ꝺ
territoꝛio illius ppli certe sic.qꝛ territoꝛium hꝫ certos limites.
ꝛ quicquid in se tꝫ de territoꝛio est.si ergo alueus est illius ciui
tatis ergo ꝛ flumen.ꝛ sic erit vniuersitatis non publicũ flumẽ.
tam in alueo q̃ in aqua:qꝛ alueus tanq̃ subiectum aque trahit
ad se aque iura ꝛ cõmoda.ar.j.ff flu.l.j.§.si insula.in fi.ibi qꝛ im
possibile ꝛc.so.ar.tuum pꝛocedit q̃tum ad iurisditionem.ꝺz nõ
q̃tum ad ꝓpꝛietatem.nam illa sunt diuersa.vt no.insti.e.§.j.
¶ Queroꝛ vlterius q̃d in habente molendina in istis fluminib⁹
que inuicẽ turbant impediendo aque motum.q̃d iuris.ꝛ dic:vt
ff.diri.ꝛ no.per Hui.j.de eden.l.fiquis ex argentarijs.§. si inꝰ
tiuꝫ.ꝛ per Cy.C.de serui.ꝛ aqua.l.si manifeste.ꝛ in.l.quominus
j.de flumi.per Bar.ꝛ adde qõ dicã.j.e.l.lapilli. Et ꝯualiter ait
Cy.aut edificando in publico aufers mihi commodum qõ a te
citra vinculum obligationis percipio ꝛ potes.aut qõ percipio
a deo vel a natura.ꝛ tunc secus nisi illicite edificauerim.vt.j.si
9 quis in lo.pu.l.ij.§.fiquis in loco.ꝛ ibi per Dy. ¶ † Sed que-
ritur an portus maris hoĩuꝫ ingenio fabꝛicati sunt publici om
nium populoꝝ an edificantium.ꝛ vꝛ ꝙ publici:vt insti.e.§. flu-
mina In otrarium ꝙ edificantium.j.e.l.in tãtum. In otrarium
ꝙ cõe est qꝛ aqua est cõis.so.edificia sunt edificantium.sed ipe
portus est publicus. Et renocabaꝫ hoc anno in dubiũ an testiũ
factum in portu cuiusdam ciuitatis soldani diceꝛeꝫ factũ in ter
ris sarracenoꝝ ꝺz.ꝛ dicebaꝫ ꝙ non.qꝛ portus est publicus.ꝛ ita
xpianoꝝ sicut sarracenoꝝ terra.hoc est introductum de iure
gen.ꝺsequentia aũt inferebatur ex premissis:vt.l.hoc legatum.
de leg.iij. ¶ Sed dubitatur cuꝫ appendices sequanꝫ naturam
ꝓpꝛij ꝛ principalis subiecti qꝛ ripe fluminis sunt singularum ꝑ
sonaꝝ que pꝛope ripas possident ꝛ tñ illa flumina publica sunt
vt.j.e.l.ripaꝝ.§.sed ꝓpꝛietas.Sed diuersa rõ est in ripa ab ipo
flumine.nam ripe hominum cultura ꝛ cura recipiunt incremen
tuꝫ.Flumina in seipsis fluunt.ꝛ ripaꝝ incommoda advicinos
pertinẽt quia moꝛsu fluminis ripe latioꝛes fiunt.ergo ꝺm natu
ram est.vt commoda sequanꝫ eosdem.recompensat enĩ naturaꝛ
ler.Itez non interest publice quod ripe sint publice sicut flumi
na. ¶ Ex his apparet ꝙ si concessa sunt mihi bãna molendino
rum factoꝛum in flumine nihil vẽdico de factis in ripa.vt.l.j.§.
in flumine.j.de flu.qꝛ ripa non est eiusdem noĩs cum flumine.
10 ¶ † Itez ex his apparet ꝙ dñi ripaꝝ pñt ibi ꝺstruere molendi
na in ipsis pꝛopꝛijs ripis quod est verum nisi diuertendo aquã
vel alio modo impedirent vsum navigationis vel piscationis.
fortevbi est solitum piscari ac siccari retia.ar.no.insti.eo.§.hoc
autem.in glo.sed quid si piscatur.intellige si ibi publice vtile et
consuetum est piscari non enim vnius singularis ꝑsone com-
modum ꝛ incommoꝺũ censeri est publicum.ꝛ ideo aptitudo lo
coꝝ conseruanda est.aptitudo enim facit actum ꝛ ab aptitu-
dine sumunt formam noĩa seu denominationes qualitatum re-
rum.ꝛ aptitudine deficiente forma reuidetur mutata vt.l.quid
tñ.§.agri.j.qui.mo.vsufru.amit.Item si ripe sunt eoꝝ qui ꝑ
ripam dominia possident quomodo vsus publicus ꝺm quid
sꝛvt naues ligenꝫ ad ripam ꝛ arboꝛes retia siccentur ꝛ similia
que necessitas navigantium ꝛ piscatoꝝ exigit.ceterum arbo
res ꝛ fructus arboꝝ sunt ꝺminoꝝ ꝛ si navigantes acciperent
de talibus fructibus tenerentur sicut q̃cunq̃ alij. Flumen enĩ
quod est pꝛincipale non trahit ad se ripam nisi quõ advsum ne-
cessarium fluminis non quo advsum extraneum.j.eo. riparum.
11 ¶ † Sꝫ hic queritur an imperatoꝛ possit alicui ꝺcedere flumi
na.ꝛ dico ꝙ sic.qꝛ publica concedere potest:vt.j.e.l.sacra.§.sciẽ
dum. ¶ Nunquid ergo ipe poterit colligere passagium ibi cõ-
suetum colligi.ꝛ puto ꝙ sic qꝛ solo coheret. Et qꝛ consuetudo
donantis inspici debet.sed qꝛ videtur in pleno iure taꝫ commu
ni quam consuetudinario esse ꝺcessum.vt dixi in.l.j.§.cumꝛbẽ.
j.de off.pꝛefec.vꝛ.ꝛ i.l.bñficium.de cõstit.pꝛin.ꝛ facit de adi. le.
l.mella.§.i.nõ tamẽ credatis ꝙ ipse donatarius solutus sit legi
bus.ꝺz ipse pꝛinceps qui donauit sit solutus vt.j.de publi.l.lici
tatio.§.fin.ꝛ.l.si peculium.§.sicut.j.de pec.leg.ergo hꝫ iurisdi-
tionẽ:ꝺz

Universidad de Deusto

tionē.sed tñ est sub ꝓncipe ⁊ legibus. ¶ Hūc de quarto mem
11 bro.ſ.de fiscalibus rebus:⁊ no.ꝙ pena† fisco applicāda dr̄ res fiscalis.ar.extra de testibus co.c.j.per Jnno. Jtem confiscatio inducit galibus fit ipo iure.j.de pub.l.commissa. ⁊ alibi in aut. de incest.nup in ꝓcin. Et sic ꝓius ferr̄ sntia qō ꝓcessus fiat:qz est sntia legis que iustificatur in semetipa.cū non possit esse diſſona veritati:ſz sntia hominis nonvaleret:qz esset lata facto ⁊ ordine peruerſo. ¶ Et no.ꝙ defraudata gabella.vel nō posita re in estimo non pōt agi post quinquennium:vt.l.cōmissa.j.de pupil.per Bar. ¶ † Jtem no.ꝙ collector gabellaꝝ non pōt ꝓro
13 rogare terminos legales nisi in rē suā sit minister.vt.j.de v̄.ob. l.qui rome.§.calimacus tñ eius culpa nocet dño in omittendo. j.de pac.l.imperatoris.⁊.j.de pub.l.ſi.§.ſi quis ꝓfessus. ¶ Et
14 an fiscus† habeat tacitā hypothecā in penis.dic.vt.j. de pac.
15 l.reſcriptum. ¶ † Et an fiscus teneat̄ ꝓsequi litem incohatam per confiscatum.dic ꝙ non:vt.j.ſol.ma.l.ſi constante.§. fina.qz
16 fiscus vult habere suos iudices. ¶ † Et an fiscus dicat̄ ꝓsona
17 colligit̄ in aut.de alie.⁊emp.§.ñ. ¶ † Et an ciuitates habeant ꝓprium fiscum suū dico ꝙ nō nisi quedā que supiorem nō recognoſcunt.que per sua statuta ⁊ ꝙsuetudines habent iura fiſci.j. de ꝓbi.credi.l.antiochenſiū. ¶ Hūc de quinto membro de rebus vniuersitatum est videndum. ¶ Et no.ꝙ quedā sunt vniuersitatū quo ad bonorem⁊ commodū vt molendina cōis.qz burse cōitatis applicant̄ rēditus⁊ ꝓuentus eoꝝ.ſicut est peruſii lacus perusinus.⁊ clusium perusinū.⁊ mons malensis. ⁊ quedam alie cōmunantie de quibus not. in.l.ſed celsus.j.de ꝟben.emp. j.devsuf.le.l.vſufructꝰ.§.ſi vinarijs.de v̄.ſig.iter publica. Que dā sunt vniuersitat̄.quo ad nomē⁊ bonorē tñ nihil exigit burſa vniuersitat̄ vl̄ nihil ꝓcipit:ſz ſinglares boies illiꝰ loci.vt sunt q̄ dā nemora i q̄bꝰ ligna⁊ pascuatōes faciūt boies ville.vt no.j.qō cuiuſ.vni.l.ſicut. Et dr̄ia est ſi lis vertit̄ de rebꝰ vniuersitatis autoritate vtilitate ſingularibꝰ boies ville pōt testificari niſi forte cā esset criminalis vel multū ardua in qua minus crederet̄ testibus domesticis:vt extra de accu.c.repellatur.ſi autē lis vertit̄ ō rebus vniuersitatis autoritate:ſed de ꝓpriis ſingularium ꝓna⁊ vtilitate tunc non pōt testificari.qm̄ re ipa sunt ꝓtes vt.l.oī bus.C.de testi.⁊ille qui est pars non pōt esse testis.non ob.§.legatarijs.inſti.de te.qz ibi non erat queſtio de legato.ſed de institutiōe.⁊ sntia non mandat̄ executioni super legato. ideo legatarius non potest ibi dici pars iudicij.⁊ maxime in testamento in ſcriptis vbi est approbatum per dictuz illius testis.i.testatorem.de hoc.j.co.l.in tñi.§.vniuersitatis.per Guil.⁊ Ly.⁊ alios
18 ¶ † Et no.ꝙ plures qui habent nomen vniuersitatis non faciunt vniuersitatem.vt.l.testatrix.§.ſi plures.ſi ſeru.ven. ¶ Hūc de rebus ſingulorꝝ non dicā nisi qm̄ res rem ad ſe applicat latēti incremēto qz dū est in fieri creſcit vt cucurbita. iſta est aluuio qm̄ arena paulatim arene ſe applicat.ſicut illa que cadit de horologio vitreo oſtendit terminos ⁊ menſuram agroꝝ. Jtem est acceſſio patens.que insula vocat̄. Jnſula est terra firma aquis circundata. Jtez acceſſio patens ꝓuenit ex alueo quotiēs flumē naturali.i.cōſueto alueo derelicto alio loco fluere cepit ⁊ eorum fiunt quivicinioꝝ p̄dia habent.vt inſti.c.§.p̄terea.⁊.§.insula.⁊.§.ꝙ ſi naturali.⁊.ff.de acq̄.re.do.l.adeo. Tria ergo sunt alluuio:insula⁊ alueus. alluuio est vna parte p minutiſſimas particulas addit⁊ ex alia.ſ.ex oppoſito diminuit⁊ corrodit. vnde Job.xiiij.c.aluuione paulatim terra conſumit̄.⁊.l.ſic diffinit. alluuio est latens incrementum.qō ita paulatim adijcit̄ vt intelligi nō possit c̄tum quoquo momento tēporis adijciat̄. Quis em̄ arenam que in formam agri paulatim redigitur dinumerare vel per ſingula momenta deſignare aut intelligere pōt.certe nullus inſti.e.§.est aūt.ſed ſicut natura rebus paulatim addit⁊ detrahit.vt.j.de iudi.l.ꝓponebat̄. Jta⁊ flumina.agunt enim flumina ex vi continua⁊ naturali.j.de ſer.vrba.prę.§.ſoramen. ⁊ vicem iudicū tz.de acq̄.re.do.l.ergo.§.pe. ¶ Sed hic queri⁊ an domui fiat acceſſio alluuione.ſicut fundo.⁊ videt ꝙ nō qz domus est limitata parietibus de ac. empt. l. fundi mihi. ¶ Sed certe quedā accedunt domui vt horti⁊ ſimilia.j.de ſerui.vr.prę. l.olimpico.de le.iij.prędijs.§.qui domū.⁊ ideo alluuio etiam p̄ dijs vrbanis adijcit ſm Bar. ¶ Sed vlterius querit̄ an aluuio
19 aliq̄d operet̄ circa iuriſditionē.⁊ dic ꝙ nō qz alluuio † non mutat publica iura.j.d acqui.re.do.l.martius.vbi dr̄ ꝙ alluuio ea que sunt publica.vt viam publicā in aliū non transfert. ⁊ ita tz
20 Bar. ¶ † Et no.ꝙ via publica non impedit alluuionez.ſecus in loco ſacro vt ſi eccleſia vel cimiterium est in medio.⁊ tunc terra illa a flumine ſic derelicta occupāti cōcedit̄.ſm Bar.allegat ꝙ locus ſacer impediat.de aqua plu.ar.l.ſi ꝓius.§.ſacro. j.de ſeru.l.ſeruitutes.§.ſi.qō occupanti concedat̄ ꝓbatur per ſimile j.de flumi.l.j.§. ſi inſula.⁊.§.ſe.⁊idem dico.ſi inter agrum meum ⁊alluuionē sit in medio murus ciuitatis vel caſtri.qz ſancti sunt ⁊ nullam opem in hac acquiſitione mihi inferre poſſunt. Jdem puto ſi intermediet vallum vel ſteccatum publicum.qz loco muri funguñ⁊ violato:capite punitur.arg.j.c.l.ſanctū in ꝓcin.⁊. §.fina.⁊.l.fina.eo.ti. ¶ Sed nunquid vnꝰ recuperatur quod
21 alluuio† abſtulit.dic ꝙ non.qz ſntia iure gen.est⁊ ꝓfectim transit in rem iudicatam. nā ſi ſntia hois irreuocabilis est.multo magis ſntia legis inuiolabilis est. Quod em̄ ertictum est reſuſcitari non pōt.leges em̄ limitantur a natura. Sed natura certū est ꝙ nihil extinctuz reuiuiſcit.de ſo.qui res.§.aream. Non ob.qō no.j.de acq̄.re.do.l.adeo.§.qō ſi toto.in ſi.§.qz in alluuione ibi in alueo.vt.j.dicam. ¶ Sed hic queritur an ꝓuatus torrens poſſit cōcedere⁊ diminuere iura p̄diorum ſicut publicuz flumē⁊ dico ꝙ non:qz cum sit ꝓuatum non obtinet vicem cenſitoris Et ideo foſſata que labuntur per agros vicinorum non conferunt ius alluuionis.cum lex tantum de publicis fluminibus loquat̄ ſm Bar.⁊ est rō qz alueus dictoꝝ torrentiū est ꝓuatus⁊ ſuā naturam non mutat:ſed fluminis publici alueus est publicus.⁊ dum corrodit de ꝓuato facit publicum.⁊ dum reſtituit de publico facit ꝓuatum. Jn torrente autem ſi permanens dominium non aufert.ergo nec recedens aliquid applicare alicui potest qz non est ex natura torrentis:ſz publici fluminis hoc est natura.vt curſu ſuo mutato aluei cauſam mutet qz non est vniformis ſtatus eius.j.de acqui.re.do.l.ergo.§.j.ver.nam⁊ natura. ¶ Jtem queritur de lapidibus preciosis⁊ auro ⁊ metallis antiquis inuentis in meo agro an occupanti concedunt̄. dicit Bar.ꝙ non ſicut nec lapides vel arena in meo agro exiſtentes ſed illa mea ſunt cum ager meus ſit.ſi tamen moneta inuenit̄ in forma theſauri in aliquo forte vaſe.tunc habent locuz iura que loquuntur de theſauris.j.de rei ven.l.a tutore. de acq̄.re.d.l.ſi is qui.⁊.C.de theſauris.l.j.li.r. Pecunia autem ab incognito loco tranſducta ⁊ in agro noſtro reperta non dr̄ theſaurus.⁊ q̄ cunqz inuenerit eaz reſtituere debet ſm bar.qō est no. Sed nū quid trabes ⁊ ligna accedant nobis per alluuionem.⁊ dico qō non.qz non sunt cōcreta.i coniuncta.⁊ideo ſuis dñis reddi debent.vt.l.ſiquis.in hac cā.§.ſi.j.ſi cer.pe. ¶ Sed qūo pōt ꝓbari incrementū latens.rñ. ſicut potest ꝓbari qō cucurbita ſit maior hodie quam nudiuſtertius qz vidi. Et ſic in cucurbita appareret ꝙ hoc est ex vi rtute celeſti.ita in alluuione qō est ex vi fluminis:qz non pōt esse aliunde.ſicut cum ſecretuz conſilium fuit reuelatum.⁊ non exiuit de pallatio niſi vnus qui potuerit reuelare.neceſſe est ꝙ ille reuelauerit qz ſufficit ꝓbare ꝓncipia ex quibus infertur aliq̄d ꝙ neceſſe est eſſe ſm bart.C.de ali.p̄ſtan.l.ſi.
22 ¶ † Nunc videamus de inſula.est autem inſula * alia natura- a ¶ Jnſula.q̄d
a lis que ſemp fuit.vt corſica.ſardinia.⁊ ſimiles alia caſualis⁊ accidentalis.que in flumine ſepe naſcitur.⁊ in mari rariſſime. naturales inſule ſunt ꝓncipis.non in dñio patrimoniali. ſed in dñio iuriſditionali.vt.l.inſule.j.de iud.⁊no.in.l.illicitas.§.qui vniuerſas.de offi.p̄ſi. ¶ Querit̄ ergo an occupāti concedant̄, ⁊ dicendum est ꝙ aut loquimur quo ad iuriſditionez⁊ non concedunt̄ occupanti.cum ſint imperij.vt.l.decernimus.C.de ſacr. ſan.ec.aut quo ad ꝓuatum⁊ familiare dñium.⁊ tūc ꝓius occupanti deeduntur.vt.d.l.adeo.§.inſula. ¶ Et no.ꝙ ille dr̄ occupare qui ſic incipit occupare quod poteſt conſeruare⁊ poſſidere.alꝰ non dr̄ occupare.de acq̄.re.do.l.in laqueum.⁊ ſi plures ſimul occupando debellant victor qui ſtetit per tres dies in poſſeſſione dicit̄ occupaſſe.argu.no.in.l.iij.§.cum igitur.de vi⁊ vi ar.ille autem qui nō potest tenere niſi capiat aliquem locū ꝓncipalem non dr̄ occupaſſe.ar.d.l.in laqueum.⁊ est ar. ꝙ ſi vnus tenet eccleſiaz alter tenet campanile quod est fortilicium ꝙ ille qui ingreſſus est eccleſiaz cum de facili poſſit expelli non dr̄ habere adhuc corporalem poſſeſſionē beneficij.ſi tamen ille est incaſtellatus⁊ euadere non potest tunc cum ipe non dicat̄ tenere ſed teneri:vt p3 ex no.de vi⁊ vi ar.l.j.§.pe.dicam ipm poſſeſſione ꝓuatum⁊ ſic est in poſſeſſione⁊ tñ non poſſidet qō est no. ¶ Caſualis inſula maris conceditur ſil̄r occupanti quo ad ꝓprietatem:ſed quo ad iuriſditionez est ſub iuriſditione illius q̄ illud mare diſtringit. ¶ Caſualis vero inſula fluminis non cōceditur occupanti:ſed vnit̄ per.l.prędijs vicinis ꝓ latitudine frontis cuiuſq̄ agri qui verſus inſulam reſpicit. ¶ Et est not, ꝙ agri habent frontem ad ſimilitudinem hoīs.ſicut em̄ ſi vnus homo vellet ſe verſus inſulam⁊ ꝓſpiceret eā frons hois dirigeret̄ in eā ſic in agro ille est frons qui verſus inſulā est.⁊ ibi intelligit̄ eſſe caput agri q̄tum ad hunc effectum.⁊ideo magis caput inſpici dz quam cetere partes.ar.j.de relig.l.cum in diver-
24 ſis. ¶ † Sed hic querit̄ abſolute loquēdo qō dicatur caput loci.rñ.aut loquimur quo ad honorē⁊ tūc dignior pars dr̄ caput putavbi est palatium regis vel epi ſicut in regno regia ciuitas dicit̄ caput regni.j.de off.prefe.aug.l.j.Et in menſa vbi cū ꝙ est dñs ibi caput.ſicut vbi papa ibi roma etiā ſi eſſet in quodam turgurio ruſticano recluſus. Aut loquimur quo ad ſitum loci.⁊ illud est cap.qō hoīes appellāt caput.ar.l.j.§.de flu.ſz ſi hoc no

Universidad de Deusto
Biblioteca

apparet vt q locus altior seu eminētior dicat cap. Et si nō est ibi aliqua eminētia.sz planicies credit bar.q cap.sit vñ principiū motus.i.vñ q̄s ingredi agrū vt dicamus cap.i. principiuz facit qō no.j.sol.mat.in rub.z de eden.l.argentarius.§.edi.z.l. siq̄s ex argentarijs.§.fi initiū.sz si hz plures introitus ibi sit caput vbi magis frequentat introit⁹.ar.de fun.instr.l. cū delanio nis.§.sabinus.sed istud caput q̄tum se extendit dicit Bar. qō vsq; ad tertiā ptem z mediū advnam aliā tertiaz ptem in medio sitā z finis siue pes ad extremā tertiam ptem: sic capitis z medio pedi assignat ptes equales. Et sic apparet q̄d iur.si vendo tibi quatuor tornaturas terre a capite medio vel pede agri fm bar.

¶ Sed an si forte pervnū pedē sum primior insule q̄ tu an tota insulā habeo.dico q nō.sz habebo plus q̄ tuvnū pedē est em insula diuisibilis z postea cordula a duobus extremitatib⁹.tua z mea si cadit recta linea z cōplicata per mediū vsq; ad medium corde z illius indiuisibilis pūcti habebo z ego.z aliud habebis tu.j.cōi diui.l.arbor.z hec diuisio fit etiā in plurimis ciuitatis. q: quilibet presumit habere a suo latere vsq; ad punctū indiui sibilē qō est in medio sz bar.qz vbi nō apparet quota sit portio media em presumit esse.dever.fig.l.nomen filior.§. portionis.

¶ Sed an istas accessiones decretas fundis nostris incipimus ipo iure possidere absq; aliquo alio corporis actu.bar.dicit q sic in alienatione.etiā in aluco.nec em opz singulas cespites terre calcare q̄m vnum totū integrale vnico iure possessionis z pro pretatis censendum est. j.de acq.pos.l.iij.in prin.deyfuca.l.cū qui edes.ergo secus in insula.nam dūium ipso iure ꝓuenit. sed non possessio.cū sit locus distinct⁹ ab agro z aqua que est in medio inter agrū z insulam. Sed pone statuto caueē qō possessiones non attribute alicui territorio intelligant attribute magis vicino:an intelligit quatenus est magis vicinus sicut insula.dicit bar.q sic.z sic quo ad onera supportanda p ipo agro z quo ad maleficia denunciāda per sindicos villaz cuilibet ville attri
25 buit q̄tum p rata sibi ꝓtingit fm mensuram. ¶ † Sed quero vbi villa incipit zvbi finitur.rñ.incipit in ingressu qui respicit ciuitatem.nā ibi est frons z caput ville.nō tñ si vna domus multū distat ab alijs in q̄bus est collectio familiarū talis domus vocē caput ville sed dicē de coherentijs z appēditijs ville nō de intrinseco corpore ville.z dō multum distare si non audiūt vocē ipsoz clamantiū ad inuicem fm Bar.cum em ville construant. vtvnus alij subueniat qui tm̄ distat qō illam subuentionem de facili habere nō pōt non dō ꝓprie habitare in villa.ar.C. ad fil. l.fi. ¶ De ripa aliq̄d dicamus.ripa a rapio dō eo q vl ab aqua
26 rapiat.vel impediat ne aqua p̄dia rapiat z deuastet. ¶ † Et que
a ro an vendito agro videat vendita ripa fluminis a agro cohercs dicit Bar.q non.sed legis ptāte accidit agro.z iō vendito agro ad mensuram non mensurabit ripa fluminis.nam hoc esset iniquū cum vnus sit publicus z sic non possit pleno iure vendi. nā sicut venditor non tenet plene tradere illā ripaz ita nec venit mē suranda sicut nec via publica.nec flumen publicum qō iret etiā per mediū agri venditi.vel sacer locus.j.de ꝺhen.emp.l. in modicis. Donamus ergo q in illa ripa sunt arbores fructifere et magni valoris nunq̄d emptor habebit eas gratis.nā hoc vr ab surdum.si em̄ p̄cium p̄o istis nō soluitur q: p̄cium est correspō dens mēsure.ergo tales ripe remanent penes venditorē. ¶ Sz hoc videt ꝺ.l.que vult q sint eoz qui ꝓpe ripam p̄dia possidēt adeo q per se ipe ripe vendi non possent.fm Bar.de hoc dicvt dicam.j.e.l.ripaz.z ibi per Cy.cedunt ergo p̄dio.z tñ non mensurantur.j.de ꝺhen.emp.l.litora.de pericu.z cō.rei ven.l.id qō. §.fi.z imputet sibi venditor qui.l.debuit apertius ꝓscribere.j.d pa.l.veteribus. Caue tamen q: non est simplr ripa si est ibi tanta terra que arari possit immo est diuisus ager si qua via publica est in medio inter agrum venditum z illud terre spacium.z b casu non loquit.l.martius.j.de acq.rer.do.z dō ager ab agendo.deverbo.sig.l.iij.§.j.ager autem z fossata primata que inter agrum sunt veniunt mensuranda z mensurabunt in superficie.
c ¶ Cōtestatio de fun.instr.l.p̄dia martiana.§.si ita.z breuiter terminus termi
adōbar.i.l.ij. 27 natus mensurabit sed nō terminus extra terminans. ¶ † Nūc
j.de fur.vsi.q redeamus advidendum de aluco. Aluc⁹ est venter fluuiorum fm catholicorem z sicut stomacus continet vinum sic aluc⁹ su pra se continet aquam. Alucum hunc lectum fluminis invulgari nostro appellamus:qz ibi flumen cubat. Iste alueus publici iuris est q̄diu flumini deseruit cūvero flumen alucum oino dimittit.z desinit esse publici iuris etiam si dimittat cum impetu. z oibus videntibus z efficitur eorum qui iuxta alucum habent possessiones suas:vt.d.l.ergo.z.d.l.adeo.§.q si toto. Sed pone q impetus fluminis abstulit mihi simul z semel vel successiue totā agrū meum nō applicando vicino.sed applicando sibi ipsi flumini.qz fecit sibi lectum tandez post tēpus breue vel longū alio impetu lectum mutauit.nunq̄d mihi ager meus de eq̄tate restituit anverovicini lucrabunt.dicunt q̄dam mihi restitui: vt no.

a ¶ Ripa fluminis. Vide tu bar.cepo.i ti.de ripa. in trac.deserui. rusti.

b ¶ Jus tā q̄sitū nunq̄d aūt mutatio aluei tollat ius.vide bar. cepo. d serui.rusti. tit.de alueo.

in.d.§.q si toto.alij dicunt contrarium si in totū perdidi.p prima opi.facit.de ser.rust.predi.l.atilicinus.z est casus fm vnam lectu.j.qui.mo.vsuf.amit.l.ager.z.l.se.vbi de hoc.nec est simile
b de alluuione qz ibi est ius tam quesitum ꝺ priuatis ꝺ fru stra quereret de rigore si casus esset de equitate.nam oēs leges loquētes de alluuione essent frustra. Sed in alueo nihil est que situm priuatis.sed solum ipsi flumini.vt sic dixerim. cum ergo flumen habeat vt ita dicam istū alueum ꝓ derelicto equum est agrum restitutum ad suum dōm redire magisq̄ ex lucratiua cā circūcolentibus applicari.ar.d.l.ergo.§.alluuio.z hanc opi. tz d.Dy.secus si mutauit lectuz paulatim recedendo z vicino adij
28 cīdo:q: illa est alluuio z ideo nihil recupero.nec de rigore.nec de equitate:qz alterius factum est. ¶ † Sz an mutato alueo dō esse nouū flumen.pone cū princeps concesserat mihi ꝙposse colligere passagium ibi vel pedagium.an potero alueo mutato z dicunt q̄dam q non per.d.l.ergo insulam.ver.nam z natura. Drium videt:qz est idem flumen.arg.ad hoc.de condi.z de.l.filio §.fi.so.si vno impetu recessit dō nouum flumē.secus si paulatim de aqua quoti.l.hoc iur.§.si aqua.secus esset in ponte: qz loco mutato esset alius pons.j.de eo qō cer.loco.l.iij.§.item iul.z.l. fi.de ser.ru.prę.z hoc no.j.de flu.l.quominus.in.xvj.q.per bar. naz pons dicitur a pono.is.z stabilitatem designat.z ideo amotus de loco suo nō est idem pons flumen autem est ipa aqua fluens que est eadem.sicut vinū est idem lz de dolio in dolium sit mutatum. Et facit qō no.j.qui.mo.vsuf.amit.l.si vsufructus legeē ciuitati. ¶ Sed qūo cognoscam q alueus sit mutatus text.dicit qñ esse desinit amissa prima forma.i.qñ sic exaruit qō aqua non currit:vt.d.l.adeo.§.q si toto. ¶ Eidcamus ergo p quo termino rei supponit verbum incipit.z dico p̄o quo extremo priuationis supponit verbum desinit.z dico q in illis que habent distincta extrema tunc res incipit qñ dat sibi principium tunc desinit cū primo loco prouenit resolutio.de condi.ob cau.l.si pecuniam in.prin.si quis iusdi.non obtē.l.j.in prin.sed qñ principium includit secū suū effectū.tunc in habitu idem est incipere z esse.z in priuatione idem est desinere.z non esse.C.vt act.ab here.in rubro z nigro.z.j.so.ma.l.z desinit.vnde incipere vbi est idē principium z finis.tunc dicit respectu tractatus futuri non respectu esse sz respectu pseuerantie esse.nā illa ꝓpositio incipit z desinit talis est:qz omne verbū signat cū tpe prepositio ergo de esse non esse est vera in his in q̄bus principiū includit suum effectū:vt iste est obligatus z iste incipit esse obligatus vel liberatus.s.ō sta.ho.arctusa.z.j.qui.mo.vsufr.amit.l.interdū.z.C. de col.aut.qō locum:sed qñ sunt extrema distincta:vt in fabrica domus.tunc principiū non predicat de esse rei. sed de esse fieri.vnde incepta domo illa ꝓpositio est falsa incipit domus esse. qz verbum substantiū.s.esse signat formam que reperit rē in ꝓpria pfectione.j.ad.l.fal.l.qui quadraginta.l.quedam sed ꝓpositio de fieri esse est vera.nam recte dō incipit fieri domus dever. ob.l.continuus.§.qui insulam.qñ ergo principiū includit secū suū finalem effectū seu esse finale.idē est incipere z esse:sed qñ non
29 includit secū vsq; quo.ergo tunc principiū ꝓtendimus. ¶ † Et primo queri qñ dicat q̄s incipere factū.puta domū.rñ. qñ aliq̄d de formali principio incohat.puta fundamentū.vñ si ꝓmitto non edificare castrū sub pena lz oia preparem si tñ fundamēta non cepi facere nō dico: incepisse:vt.d.l.si pecuniā. ¶ Sedo qñ dicat principiū tpis dicit statutū q ptās habeat arbitrium in principio officij.z eligit p sex mensibus.z dico qō intelligit id est primo mense z si eligerent ꝓ pluribus annis intelligeret q primo anno:qz dinumeratio temporis hz hunc intellectū dever.ob.l.cū q̄ calendis.z vbi nō est dinumeratio tpis. vt cū dico principiū diei.i.prima hora.naz ibi est tacita dinumeratio p horas.momēta aūt que nō deseruiunt actibus hominis ꝓpter
30 suā paucitatē non curamus.ar.j.ō ꝺdi.z.l.siq̄s ita. ¶ † Tertio qualr dicatur principiū iudicij.z dic primus actus formalis.i.
c ꝓtestatio erp̄ssa vel tacita:vt no.j.de iur.om.iu.l.et qz. Et cum iudicū cōprehendat plurimos actus pervnū actū particularem nō incohat iudiciū:vt pervnam exceptionē vel positionē.extra de lit.ote.c.j.nisi in illo actu consistat iudicij fundamentū. vt in ote.li.vt in aut.de liti.§.oēm.nam iudicium est actus formalis et prima ps cuiuslibet forme est fundamentū rei dicit em a principio substantie ad pfectionē sicut ait Aristoteles.gñatio est in
31 ductio ad substātiam. ¶ † Quarto qñ dicat principiū essentiale alicui⁹ rei z dixi q in re formali p aduentū forme pficientis rē ipam tali nōr illa pfectio appellat forma substātialis. ¶ Quito qñ verbū incipit et desinit adijcitur potētie.quero qñ hoc fit. rñ.aut potētia exigit actū et tūc incipit ab actu:vt.j.de sta.li.l. iij.§.siqs sit.nā ibi talis mens esse ꝓpenditur:vt actus potentie ꝺiungatur ad hoc vt verba sint effectualia et nō inania et ventosa. Aut potētia nō exigit actū. et tūc dō quis icipere posse qñ sine obstaculo potest.dever.sign.l.nepos proculo. Incipit ergo potētia cum

Universidad de Deusto

tentia cū libere ad actū pduci pōt.ꝛ incipit a cōtrario in potē-
32 tia qñ potētia actus est amota. ¶ †Certo principaliter videa
mus quō cognoscit forma reivt cognito hoc cognoscat cōtra-
riū.Quō amittat forma rei.Rñ.forma rei qñq; ponit p qua-
litate.qñq; p ordine.qñq; p vero esse alicui⁹ rei naturalis.vbi
est no.q; qñ qualitas habet loco cause finalis ibi mutata qua-
litate videt mutata forma rei.Itē si qualitas habeat loco ma-
terie sue substātie.ꝛ sic respectu ad aliud dr forma substātialis
ꝛ in seipa sit forma accidētalis qō marime apparet in turibus
q̄ in superficie cōsistunt.vt inusufructu.vt.j.q.mo.vsufr.ami.l.q̄d
tū.§.q̄.ꝛ.§.seq.Ordo etiā dr forma in actib⁹ hoim.de ob.obl.
l.q̄ rome.§.flaui⁹.ꝛ in ipa etiā rerū natura ordo cōputationis
ptū retinet substātiā subiecti.vt.l.nō sunt liberi.de sta.ho.Et
destructo ordinis principio:totū ordinatū destruet.j.de pact.
l.si debitorē.verū aūt esse in reb⁹ est ppria forma quā cognosci-
mus p opationes.nā animata cū agūt naturales operationes
debitas ppie speciei ꝛ attingūt ppie virtuti.p quā habēt p-
fectionē.tūc nobis cōstant q; habēt formā.qz opatio arguit.i.
argute pbat formā.ꝛ est pbatio ab effectu.ꝛ pbatio sensitiua q̄
est optima pbatio.nā q̄rere rōnem vbi habem⁹ sensum est infir
mitas intellect⁹.cū vō videmus rem a naturalib⁹ opationib⁹ ꝛ
solitis potētijs privatā:tūc forma nō est ibi signū hui⁹ qō amit
tit nomē rei qō significat substātiā ꝛ oia accidentia corrūpunt
a corruptione subiecti.ꝛ nomē appellatiuū mutat q; stāte idē-
titate substātie est imutabile.vt.l.iiij.de lega.j.vbi vō acciden
tia pmanent.vt in rebus animatis sensus ꝛ motus.ꝛ nō anima
tis vt in lapide terra ꝛ arbore.superficies ꝛ calor.in fructib⁹ sa-
por ꝛ maturitas.q̄ est terminus mot⁹ tendētis ad substantiam
ibi certū est esse formā substantialē.ꝛ sic dicit Aristo.primo de
aia.accidentia magnam partē cōferūt ad cognoscendū qō q̄d
est.ꝛ sic de substātia pōt reddi rō p accidētia:qz forma substan
tialis re vera nō vr.Sed color videt:qz color est accidens non
substātia.legiste tū nō debent p hoc ipugnare dicta testiuz. qō
dicāt se vidisse lapides vel boues.qz ad bonū ꝛ ciuilē intellectū
dicta testiū sāt tolerāda nō cauillanda.de ÿ.ob.l.stipulatio illa.
§.hoc quoq;.nō em̄ ad philosophiā est recurrendū:sed ad intel
lectū vulgi.de leg.m.l.libroꝝ.§.qō tū cassi⁹.cū em̄ intelligim⁹
qō testis vult nō curam⁹ vtrū loquat pprie vel iproprie.arg.ē.
de leg.l.scire leges.vnde apud legistas illa ppositio qō nō vi-
deat hō q; maxime ex indiuisibili.i.ex anima cōsistit est deriden
da.ꝛ merito respuenda tanq̄ nimis scrupulosa ꝛ fantastica.re-
mota sunt ei a virtute iuris insidia.C.de adul.ita pudor.ꝛ mēs
legū est nō disputare verbaliter:sz determinare realiter:qz im-
perator ait.legē imponim⁹ reb⁹ nō verbis.C.cōia de leg.l.ij.in
fi.ꝛ ideo sepe iproprijs vocabulis vtimur.j.si cer.pe.l.si tibi.C.
de do.ante nup.l.si cū ante.C.de li.prete.l.iij.cum multis simi.
33 ¶ †Et no.modū partiēdi aluuionem ꝛ alueū.nā si frons mea
sit spaciū vni⁹ pedis.tua duoꝝ. ꝛ terrenuz aluuionis vel aluei
sit triū coꝝbiū ad perticā ego habebovnū coꝝbē.ꝛ tu duos.ꝛ sic
pportio cause est ,pportio causati.ꝛ ille locus est a ,pportione
nā pportio optime cadit in muris ꝛ mensuris.ꝛ est ad hoc arg.
de libe.ꝛ posth.l.si ita.Insulā vō cōsidera vel coherentē vni la
teri.ꝛ idē qō in alueo vel appositis laterib⁹.ꝛ tūc singe incisoꝝ
rium in mensa positū ea lege q; q̄cq; ferat qō sibi ex loco cōtin-
git;ꝛ in capite mense sit.a.in pede mēse sit.b.duc primā lineā ab
a.vsq; ad.b.Et in medio punctalis lince fige clauū.demū sup
ipm̄ duc sedam lineā p transuersum directe p centruz clau. Et
quatenus erit versus caput mēse erit.a.quaten⁹ inferi⁹ pspicit
erit.b.ꝛ hoc mō q̄libet distantia equalis vel inequalis reducē
ad pportionem p punctam ad lineā bis ductam.

1 ¶ Res in dubio an presumantur esse alicuius.
2 Beneficia eccliastica an presumantur vacantia.
3 Inuenicns bursam pecunie ꝛ facit diligentiā de inuestigando
cuius sit:an possit sibi retinere.
4 Feudū antiquum queritur sine inuestitura.
5 Causa valida suo causato nō prebet effectum.
6 Jus aluuionis an habeat locū in feudis.
7 Faciens castrū in fundo feudali an erit feudale.
8 Feudū an possit assignari insolidū vni heredi.
9 Vasallus inuito dño an possit feudo renunciare.
10 Concedens fundum in feudū an videatur concedere fructus
pendentes.
11 Dns remittens vasallo felloniā an dicat nouū feudum.
12 Pater faciens de feudo inuestiri filios in vita an pptera di-
catur feudum nouum.
13 Dns liberans vasallum ab omni seruitio:an feudum dicatur
extinctum.
14 Pupillus an possit aliquē de feudo inuestire.
15 Adultus an possit suos vasallos liberare a fidelitate.
16 Infans an possit de feudo inuestiri.
17 Vasallus si nō prestat obsequium:an dns sua ppria autori-
te possit eum expellere.
18 Omnibus heredibus domini:an sit prestandum iuramentū
fidelitatis.
19 Fratres cōmittentes inter se bellum:an vasallus teneatur ali
quem iuuare.
20 Prelatus de antiquo feudo an possit inuestire ꝓsanguineos.
21 Patris culpa an noceat filio.
22 Filij delictū an mortē patris.an sibi noceat.
23 Jus accrescendi an habeat locum in feudo.
24 An quis possit feudum prescribere.
25 Juramentū fidelitatis pariter cum fama dñi finitur.
26 An q̄s possit vendere vasallos suos duriori dño.
27 Feudum an transeat ad filios q̄ non sunt heredes.
28 Qui sint iudices feudi eccliastici vel secularis.
29 Feudum an veniat in petitione hereditatis.
30 Pater an possit vni filio stipulari: ita q; alteri filio non que-
ratur.
31 Heres domini an possit intentare ꝓtra vasallū fidelitatē quā
pater eius intentauit.
32 Propter delictum vasalli an feudū cōfiscetur.
33 Vasallus an presumatur proditor: eoipso qō ꝓtrahit parēte-
lam cū inimicis dñi.
34 Vasallus permittens venire inimicos in territorio dñi an p-
sumatur proditor.
35 Dns concedens castrum in feudum an poterit cognoscere de
primis causis rusticoꝝ castri.
36 Seruitiū prestitū in feudo an dicat preciū vel merces.
37 Propter delictū an possit fieri missio in rez feudalem.
38 Proprietarius quā possessionem dicatur habere.
39 Nomen heredis prolatū sine significatione vniuersali quali-
ter accipiatur.
40 Filius institutus in re certa vel minori parte an succedat cuz
fratribus in feudo.
41 Filia renunciās bonis paternis an videat feudo renūciare.
42 Incestum cōmittens an ipso iure perdat feudum.
43 Pactum an sit validum qō propter felloniam non perdatur
feudum.
44 Vasallus succedit dño postea fiscus (vt indigno)ei heredi-
tatem aufert:an recuperat feudum.
45 Juramentum fidelitatis an possit prestari per nuncium vel
procuratorem.
46 Dominus vendens castrum an intelligatur vendere iura in-
feudata.

Summa rerum. In textu ibi: q̄ publice id est di
uersitate.vt sequitur.Aliter sumitur publicuz
cum dicimus flumen publicum. ¶ In ver.nec
ad rem. Nota q; aliud est res. aliud ius rei vt
hic. Aliud rei possessio. l. si duo. in fine.j.vti
1 possideo.de verbo.significatio.l.agere.in fine. ¶ †Quero pri-
mo an in dubio res presumatur esse alicuius. Respondeo sic.
si profana res est.C.vnde vi.l.finali.non tamen presumitur pos
sessio nisi probetur vsus.de verbo. significatio.l. agi.in fine.
2 ¶ †Secundo quero.nunquid beneficia eccliastica presumā
tur vacantia.ꝛ videtur q; sic.nisi appareant esse collata vel in-
stituta alicui.c.j.extra de regu.iuris.lib:vj.vel nisi quis sit in
possessione.nam titulum beneficij nemo cogitur ostendere nisi
suo superiori:vt notatur in dicto.c.j. ¶ Tertio queritur quid
de gemmis.ꝛ lapidibus preciosis. Respondeo. distingue lo-
ca vbi inuenit.nam si in littore maris presumuntur nulli⁹ esse.
secus si in agro alieno. Pecunia non semper presumitur esse
alterius nisi sit thesaurus.institu.eodem.§.thesauros. ¶ Sed
3 pone in quodam nemore † inueni saccum pecunie vel anulum
precioſum.et cuius fuerit diligenter inquisiui.et reperire non
potui.quid debeo facere.nunquid possum mihi retinere ꝛ pre-
sumere quod sit habitum pro derelicto. Videtur quod non.vt
instit.eodem.§.finali.Econtra: quia nemo est qui aduocet.
ergo iuste possideo.argn.titu.j.in fine.j.vti possidetis.ꝛ quic-
quid fit in iudicio anime de anima nihil ad nos. id est ad forum
nostrum causarum.vt notatur in.l.j.§.eodem.in glo. que inci-
a pit.intransitiue. Sed certe illa gl.non vult dicere hoc:sed vult
dicere quod siue anima sit corporea siue incorporea. nihil ad
nos.non autem vult dicere quod de peccato nihil ad nos. Vi-
detur ergo cum non sit meum quod debeam consignare episco
a po loci quod det pauperibus[a]. argumentum. C.communia de
succe.auten.omnes peregrini. ¶ Quarto quero.nunqd ille q̄
inuenit se in possessione feudi presumat illud feudū habere de
iure.ad hoc sciendū premittte q; feudoꝝ aliud nouū.aliud an-
tiquū.nouū feudū est quod non a successione ,pcedit: sed octi-

a ¶ Pauperi
bus. Vid tu
Fran.are. in
l.interduz. §.
qō ex naufra
gio.de acq̄rē.
poss.ꝛ qō ibi
dixi in apost.
ꝛ Fede.in cō
silio.xvij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

patur in alios successores. sine descēdat ex ppria natura feudi siue ex pacto: vt q; ad feminā descendit: vel ad natos p feminā, nā nisi a primordio tituli inceperit forma nō trāsit ad feminas, nec ad masculinū descendentē ex ppria natura feudi. vt in tit. incipiūt consue. feudor in.c.j.§.hoc adit no. Sed ex pacto pōt trāsmitti. z tunc dr feudū antiquū: q; nō nouū. qm̄ acq̄sitū a parentib⁹ vel ab alijs ex sua cognatione. ea.l.vt antiquet. Et est antiquū q; ex antiqua inuestitura est quesitū. Et non requirit nona inuestitura z noua solutio de feudo. i. noua traditio in ti. de feu. marc. c.j. in verb. p inuestiturā plis z aul. col. r. z de feu.
4 cog. c. sciendū. Et hec est differētia: q; feudū † antiquū queri sine inuestitura: tū nō cōseruat nisi infra annū petat inuestitura: q; petere inuestiturā est quasi quidā census deuotionis z recognitionis q̄ dr prestari dño: z si nō prestat res incidit in cōmissum: q; cēsus reuerētialis z pfessio cēsualis est omissa in ti. de pbi. feu. alie. c. qm̄. Sed feudū nouū nō q̄rit sine inuestitura nec trāsmitti pōt nisi q̄s sit inuestit⁹ vt in ti. qui. mo. feu. consti. pōt. c. sciendū. z inuestitura est dupler. s. p aliqō signū vt p hastā exp̄ssio v̄bo inuestiture. z hoc nō facit verū feudatariū nec trāsmittit nisi apprehēsa possessione. nā feudi hec est natura qō nō trāsmittit nisi sit pleno iure q̄situm p inuestiturā. Et inuestitura in feudo ppria dr possessio in tit. q̄d sit inuestitura. c.j. ius ergo feudi. vt trāsmittat plenū esse debet. Si em̄ nō esset ius plenum vasallus nō pōt heredem suū vasallū facere. ergo nec trāsmittere feudū. z est plena inuestitura facta verbo z traditione: q̄ cōtinet plenū ius vasallig̃. Et sic videt q; infeudare sit nudum pactū q̄m̄ traditionis expectat effectū. j. de pa. l. diuisiōis placitū. Et sic vestitur pactū rei traditione sic vestit feudū. ergo qui nō pōt tradere corporalē possessionē nō pōt feudū concedere. q; nō intelligit dōs. z in feudo antiquo natura ei⁹ prōprior est ad transmittendū q; in feudo nouo. arg. de leg. iij. l. pater. §. xv. etiā ad inuestiendū. q; noua nō videt inuestitura per quā vera inuestitura cōseruat. vt in.c.j. p quos fiat inue. col. r. z arg. j. de pa. l. si vnus. §. pactus. ver. q; in spē. z arg. de feu. c.ij. nisi noua inuestitura esset none forme z nature. arg. no. in. c. bi qui. de prebē. lib. vi. z adde alias differētias de verb. obl. l. si mihi z titio. p Bar. ad. q. ergo ppositā rād. q; vbi inuenit census prestatio ibi presumit ea z infeudatio. z si facta fit lōgo tēpore aut pretertu certe cause: qua cōstat esse invalidā nihil operat. vt C. de pa. l. si certis annis. aut est dubiū z tunc aut lōgo tpe z presumit ea vera q̄ allegat. vt. l. cū de in rem verso. j. de vsur. de agri. z cen. l. litibus. z hoc si detēt⁹ prestitit secus si alius. vt. l. pōponius. j. qui. mo. vsufr. amit. si aūt modico tpe solutio fit facta sine cōfessione specifice cause nō preindicat. Et no. q; ea invalida suo causato nō pbet effectū. vt. j. de pac. l. tale pactus.
5 §. pe. † Illud est no. q; inuestitura simplr facta z indistincte videt facta tm̄ de instō feudo nō de iniusto. text. est no. r. col. in
6 ti. p quos fiat inuesti. c.j.ij. rn̄. † Quinto q̄ro. nunq̄d in feudis habet locū ius aluuionis aluei vel insule. Rād. vt no. s. de leg. l. de quibus. p Guil. z alios. Sexto q̄ro iuxta fundum feudalē emi aliū in sequentiā ip̄ius vel iuxta domū feudalem emi hortū. an erit feudalis. z videt q; sic. de leg. ij. l. cū fund⁹. de leg. iij. l. predijs. §. qui domū. ctrariū est verū. q; accessio desereta nō decreta. z ideo q̄d quesiui vt pprū erit pprij. nā separatorū rerū separatū est dñium: lz q̄q; sub meo includat etiā alienus. j. de rei ven. l. marcellus. extra de postu. prela. c.j. Septimo
7 querit q̄d si nō appareant termini distincti. rn̄. vt nota. j. de rei ven. l. si in rē agat aliq̄s. † Octauo querit q̄d si q̄s in fundo feudali facit castrū. Rn̄. erit feudale. q; est accessio cōcreta. ar. C. de iur. emphi. l. ij. aliud est tm̄ i feudo: q; dōs ad quē ex morte vasalli reuertit tenet pati meliorationes tolli aut expēsas reddere. vt exp̄esse dr. in. c. si vasallus. in tit. hic incipit lex. de ofic. reg. col. r. †
8 Nono querit an feudū possit assignari insolidū vni heredi. z dic q; nō. C. fami. ber. l. si familie. Decimo q̄rit si feudo renūciauit vnus filior̄ in vita patris: z alij fratres non iunt. an iste idē possit redire ad feudū. Rād. vt no. in simili per Guil. j. de pac. l. auia. z est casus qui est in tit. de eo q̄ fecit finez fratri agnato. c. tres erant fratres. col. r. Undecimo querit. vni fratrū feudo datum est in parte: z ille decedit absq; herede an reuertat ad fratres. Et dic vt no. in. d. l. si familie. gl. ibi. sentit q; non. sed in contrariū videtur casus in tit. de phi. feu. alie.
9 per lotha. c. satis bene. † Duodecimo querit an inuito dño vasallus possit renunciare feudo. z videtur q; sic. q; persona est obligata ppter rem nō ppter personā. ergo ꝛc. arg. j. de vsufru. l. cū vsufructuarius. z. r. col. de ali. cōtra ofti. lotha. §. si vasall⁹.
a dic de hoc vt no. extra de cōsti. c. q̄ in ecclesiarum⁴. de dā. insect. l. p̄etor. §. hoc edictū. p Jac. de leg. ij. impator. §. q̄ centū. p Dy. vide in spe. de censi. ver. ité pone quidā. z spec. de feu. §. q̄ſi. ver. xxviij. z p Guil. de ofti. pc. l. luci⁹. z p Archi. xxij. q. v. de forma.
Decimotertio querit q̄ fructus feudi mortuo vasallo ad he-

redes eius transmittant. Rād. vt not. j. de vsufruc. l. defuncti.
10 † Decimoquarto q̄ro an q̄ concedit fundū in feudū videat cōcedere fructus pendētes. Rn̄. sic. vt. l. fi. §. j. j. q̄ in frau. credi.
11 † Decimoquinto q̄ro si dōs remittit vasallo felloniā an dicatur nouū feudū. z dico q; nō. nisi p nouā inuestiturā sit factus q; cessat reuersa ad dñm possessio corporalis z dōs de nouo inuestinit vasallū vt no. j. de pecu. l. peculiū em̄. §. q̄ heres. in glo.
12 arg. j. de pac. l. ab emptione. † Et not. q; si pater facit de suo feudo inuestiri filios suos in vita sua q; dictū feudū nō dicitur ppterea nouū sed antiquū: vt in tit. de vasallo decrepi. eta. c. q̄
13 dam. col. r. qō est no. † Decimoserto quero. si dōs † liberat vasallū ab oi seruitio. an feudū sit extinctū. z dico q; non: q; vasallus pmeruisse nō demeruisse presumit. j. de pac. si cōuenerit, j. de vsufru. l. quotiēs. §. si colono. nō obst. j. de accep. l. fi. q; ibi penitētia vtriusq; partis hic meritū seu satisfactio gratuita est sibi ppter meritū. ideo remanet feudum quo ad alia z redit ad dñm mortuo vasallo sine herede. Decimoseptimo queritur. nunq̄d habēs inuestituras verbotenus absq; reali intermissione possit ppria autoritate possidere. die vt no. Inn. extra de ofue. c. ex parte. econtra sufficit exp̄essa licētia vel mandatū sine in-
14 uestitura. vt in. c.j. de cōsue. rec. feu. col. r. † Decimooctauo queritur an pupillus possit aliquē de feudo inuestire. z dico q; sic. si est maior infante z feudū est antiquū z tutor aut iudex cōsentit in defectum tutoris. nam pupillus nouam rem non facit sed q̄ est conseruat z custodit. vt in. c. inuestitura. §. fiue. p quos fiat inuestitura. col. r. z arg. de aqua quoti. z esti. l. j. §. pmittit. z extra de feud. c. ij. secus in nouo feudo. q; alienare non potest immobilia vel quasi. vt iurisditiones z panes ciuiles sine iusta
15 causa decreto iudicis approbata. vt. l. ler q̄ tutores. † Decimonono querit an adultus possit suos vasallos liberare a fidelitate. z die idem quod in seruis: vt. l. si minor. j. de ser. expo.
16 † Vigesimo querit an infans possit de feudo inuestiri. z dico q; non: q; in inuestitura est opus verbis. ergo ꝛc. argu. j. de
17 verb. ob. l. mulier. † Vigesimoprimo querit si vasallus nō prestat obsequiū an dōs possit sua ppria autoritate expellere ip̄m. z dico q; sic. vt no. j. vsufr. quēadmo. ca. l. vsufructus noīe.
18 † Vigesimosecundo querit. an oibus heredib⁹ dñi fit prestandum iuramentuz fidelitatis. z dico q; sic. vt no. j. de vsufru.
19 l. si cuius. † Vigesimotertio querit si fratres cōmittunt inter se bellum an vasallus teneat aliquē iuuare vel gratificari. z dico q; non: q; inuicem sibi obstant. j. de here. instit. l. inuicē. Si si quidam tertius facit eis bellū debet gratificari si non potest iuuare omnes. j. ad sill. l. si q̄s in graui. §. si cuz oēs. z bene facit gratificando digniori z seniori. vt. j. de pac. l. maiorem. z. l. fi. j. de fide instr. vel ei q̄ est sibi magis cōiunctus. arg. l. j. de priuil. credi. z facit q̄d not. in. l. ciues. C. de inco. lib. xij. Vigesimoquarto querit. vasallus pmisit dare dño vnum militez in omni guerra sua: deinde inter dñm z ip̄m vasallū orit guerra: an teneatur dare ip̄m militē. z videt q; sic. sicut si pmisisset. r. nam cū habeat feudū impendat seruitiū. ad hoc. j. de cōdic. inde. l. frat a fratre. §. porro. In contrariū videt q; cōtra seipsum pmisisse non videtur. de pec. leg. l. peculiū. §. sicut. C. de solu. l. inquisitio veritatis. nec cōtra alios de sanguine suo quorū pōt iniuriam ppulsare. j. de iniur. l. lex cornelia. in princ. C. de excu. tut. §. humanitatis. nec contra patriā q̄ est oī persona maior fm oēs. et hoc si guerra nō cōcernit feudū. si aūt nascitur a feudo tūc illa questio determinatur p. l. j. j. de verb. ob. l. vēditores. Vige-
20 simoquinto querit, an prelat⁹ † de antiquo feudo possit suos cōsanguineos inuestire. z dicit Ja. de bel. q; sic. q; nō est suspitio q; ius ecclesie fiat deterius. z idē in antiqua emphiteosi cū nō sit prohibitum. imo fauorabilior debet esse q̄s suis q; extraneis. vt. l. antepe. j. de pac. in. ij. lect. secus si gestit aliquam rem de nouo facere feudale vel emphiteoticā. C. de sacrosan. ec. auf. quibuscūq; modis. Vigesimosexto querit si vni dñor⁹ vasallus prestat iuramentū alij nō. an pdat totū feudū. z dicit col ligit ex no. j. si q̄s cau. l. si seruus. §. si plurib⁹. Vigesimoseptimo q̄rit. si duo sunt heredes vni⁹ vasalli z vnus iurat: alij⁹ non.
b nunq̄d totū feudū reuertat ad dñm ppter culpam vnius⁹. z dic
21 vt no. j. cōi diui. l. cōi diuidūdo. in prin. † Vigesimooctauo querit vtrū culpa p̄ris noceat filio. z dic q; nō. j. de sena. l. emancipatus. §. fi. ter. dicit q; nocet filio: sed alijs agnatis nō nocet.
22 vt in tit. si vasall⁹ feu. prius. cui debeat dese. c.j. col. r. † An delictū filij ante mortē p̄is sibi noceat. dic q; sic. si delinquit in dñm in titu. de capi. qui cur. ven. c. quesitū. arg. cōtra. j. man. l. si tibi. §. is cuius. z ibi non est delictum cōtra naturam rei hic sic. Vigesimonono queritur si petij fundum vt feudum an potero postea petere vt allodium. z dico q; sic. vt notatur. C. de inge.
23 ma. l. penul. † Trigesimo querit an in feudo habeat locum
c ius accrescendi. die de verbo. obli. si mihi z titio. per Barto.
24 † Trigesimoprimo querit an q̄s possit p̄scribere feudū p se z successoribus

Universidad de Deusto

se ꝛ successoribus suis, dic ꝙ non sed ꝑ se tm̃: q; ipse solus possidet. arg. de iti. actuq; priua. l. j. §. iulian⁹. Sol. possessor ꝑscribit feudū sm̃ naturā feudi. Et tō quatenꝰ est trāsmissibile indistincte successum catenus pōt operari prescriptio ꝛ nō plus. et sic prescriptio operat̃ ꝛ eq̃parat̃ facto apposito iurta naturaꝫ rei: nō supra vel ꝑtra. ¶ Et no. q; ille q̃ possidet feudū. xxx. annis sine inuestitura presumit̃ iuste possedisse. vt in. c. iuꝰ. §. si q̃s per. xxx. ſi de feu. cōtrouer. fue. col. x. ꝛ presumit̃ voluntaria inuestitura. necessaria aūt inuestitura minori tpe presumitur. C. de peti. here. l. ſi filius. C. cōi diui. l. penul. ꝛ l. vj. j. de acquir. here.

25 ¶ † Et no. q; iuramētū fidelitatis pariter cū fama dñi finit̃. ſ. cū excōicatus est dñs. sed pariter cū fama restituit̃. vt in tit. hic finitur ler. c. dño guerram. ꝛ in tit. p quos fiat inuesti. c. nulla.

26 in vlti. glo. col. x. ¶ Trigesimoſcō q̃ritur an possum vasallos meos vēdere ouriori dño q̃ ipos puniat grauiori seruitute. dic

27 vt no. j. de fideicō. lib. l. inuitus. in spe. de feu. §. xxix. ¶ † Trigesimotertio querit̃ an feudū transeat ad filios vel agnatos q̃ nō sunt heredes. dic vt in spe. de feu. ver. xxxvij. ꝛ facit qō no. in tit. de capi. qui cur. veu. c. filius. col. x. ꝛ in aut̃. de nō alie. §. emphiteosim. ꝛ qō not. j. de pact. l. ſi tibi. §. ſi pactus. ꝛ l. ſi tale pactum. §. fi. distingue inter filios ꝛ agnatos. nā ad filiū nō trāsit nisi sit heres: q; originē habeat a patre. sed ad agnatū sic. tamē eo volente filius debet inuestiri. Iz nō sit heres. vt in titu. an sit agnatus. vel filius defunc. §. ſi cōtigerit. col. x. ¶ Trigesimoquarto querit̃ ſi nō est facta mentio filioꝝ: sed dictū est ꝑ here dib⁹ q̃buscūq; vtrū hec adiectio porrigat feudū extraneis heredibus. rñdeo collige ex not. per Cy. de ope. lib. l. liberti. ꝛ dic oēs cōtineri. vt in. c. j. de feu. nō habente ꝓpriā feu. naturā. §. j.

28 col. x. ¶ Trigesimoquinto querit̃ q̃ sint iudices † feudi eccleſiastici vel seculares. dic extra de iudi. c. ceteruꝫ. ꝑ Inno. ¶ Et no. q; pares curtis dicunt̃ alij vasalli eiusdē dñi ſi prestiterunt iuramentū fidelitatis. alꝫ nō dicunt̃ pares curtis. de hoc not. ibidē in nouella. in. c. ceterū. Et est ter. in. x. col. ſi de inuesti. iter dñm ꝛ vasallū. c. ſi inter dñm. ¶ Trigesimosexto queritur. duo sunt dñi indiuisibilis feudi. vasallus cōmisit felloniā: vn⁹ vult remittere: alter non. querit̃ q̃d iuris. Rñ. vt no. in filiū. C. ō lib.

29 ꝛ eoꝝ liber. l. ij. ¶ † Trigesimoseptimo querit̃. an veniat feudum in petitione hereditatis. dic vt no. j. de peti. here. l. ſtē vi-

30 dendū. §. fi. ¶ † Trigesimooctauo querit̃. an in feudo pōt possit vni filioꝝ ſtipulari. ita q; alteri filio nō q̃rat̃. Rñ. sic vt not. C. de col. l. pactū. ꝛ sic equiparat̃ pacto. de verb. obl. l. ꝓtinuus.

31 §. fi. ꝛ l. auus. j. de pact. ¶ † Trigesimonono querit̃. an heres dñi possit intētare fidelitatē cōtra vasallū quā pat̃ ei⁹ intentauit. Rñd. dic vt. C. de reuo. dona. l. fi. ꝛ C. de inoffi. test. l. oīmo-

32 do. C. de decur. l. antepe. lib. x. ¶ † Quadragesimo querit̃. an

a ꝑpter delictū vasalli feudū confiscet̃. ꝛ dico q; nō[a]. q; cōditio dñi efficeret̃ deterioꝝ: qō esse nō debet in ti. de phibi. feud. alie. ꝑ lotharium. c. j. col. x. ſz cū ꝑ mortuo habeat̃ penit⁹ redit ad suā ꝓpietatē. nam cū fiscus nō possit esse fidelis suoꝝ inferioꝝ nec esse in seruitio psonali. ergo nec in feudo succedit. de dam. infec. l. ſi finita. §. ſi aqua. ꝑ Bar. in aut̃. de alie. ꝛ emphi. §. j. et

33 arg. C. de vsufru. l. corruptionē. ¶ † Quadragesimoprimo q̃ritur an vasallus presumat̃ ꝑditor. ꝛ dic vt no. in. l. ſi q̃s a barbaris. C. de re mi. lib. xj. Et no. q; mecū esse tenet̃ ſi mecū nō est. cōtra me est. C. de iude. l. celicolarū. secus ſi nō tenet̃ ex debito mihi: vt no. j. de reg. iur. l. culpa est. Et an q̃ ꝑdit imperatorem amittat feudum ecclesie. ꝛ dic ꝙ non. nisi per sniam ecclesie. Et ideo ſi ecclesia absoluit euꝫ non perdit. vt in. c. pastoralis. de re

35 iudi. in cle. ¶ † Quadragesimotertio querit̃. an dñs qui concessit mihi castrum in feudū poterit cognoscere de primis causis rusticoꝝ castri. ꝛ dico ꝙ nō. q; ego habeo iura vtilia cū vtilitate in effectu. iō preferor. qui aūt sunt duo quoꝝ q̃libet habet ius efficax melior est preuenientis cōditio. vt no. j. de pac. l. ſi cū

36 emptore. ¶ † Quadragesimoquarto querit̃ an seruitium qō prestat̃ ꝑ feudo dicat̃ precium vel merces. Rñ. non dicit̃ precium q; nō rñdet rei. Itē nō dr merces: q; nō correspōdet fructibus. iurta no. j. de superfi. l. j. Et iō potius seruitiū nuncupat̃. arg. j. de cōdi. inde. l. ſi non sortē. §. libertus. Et scias ꝙ nihil est ita ꝓportionabile rebus sicut pecunia. j. de fideiuſ. l. ſi ita fideiussorem. ꝛ ideo fine pecunia nō est vera emptio nec vera locatio.

37 j. de prescrip. ꝟb. l. naturalis. §. at cū oo. ¶ † Quadragesimo quinto querit̃. an ꝑpter delictū possit fieri missio in rē feudalē. ꝛ circa hoc vide qō no. in simili. j. de acq̃. here. ꝑ herede. §. ſi q̃s tm̃. Et not. q; ſi aliq̃s acq̃rit feudū ꝑ se: ꝛ cui cōcedere voluerit: habet alienādi potestatē liberā quo ad hoc vt nō teneat̃ requirere dñm. sed nō liberā. i. cōtra iura dñi sui. nam non pōt facere

conditionē dñi deteriorē. primū ꝓbatur in. c. ſi quis ea lege. de feudo nō habente ꝓpriam naturaꝫ feu. scōm ꝓbatur. de prohi. alie. feu. per lotha. c. j. ¶ Et no. q; ſi q̃s accepit feuduꝫ ſic. accipio ꝑ me ꝛ meis successoribus in infinitum. intelligit̃ de suis sanguine suo non de alio sanguine. vt in dicto ti. de ꝓhibi. feu. alie. c. ij. §. fi. nec pōt vendere irreq̃sito dño. q; hiſverbis succeſ-

38 ſoꝝ meus signific̃at. de edē. l. quedā. §. j. ¶ † Quadragesimosexto querit̃. quā possessionē habeat ꝓprietarius. Rñ. imaginariā q̃ ciuilis dicit̃. sed corporalis possessio q̃ naturalis ꝛ est penes vasallū: vt no. j. cōmo. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculuꝫ. Et no. q; finito feudo ista ciuilis statim trahit ad se naturalez: ꝛ econtra. q̃cq; naturalis trahit ad se ciuilē. j. de acqui. poſ. l. ſz ꝛ ſi nolit. ¶ Quadragesimoseptimo querit̃ an fiva vasallus de facto alienauit: tñ dño prestitit seruitiū dñs intelligat̃ esse in solita possessione. ꝛ videt̃ ꝙ ſic. vt. j. de vſufr. l. arboꝝ⁹. §. fi. ſz ibi loquit̃ in possessione personarū ꝛ hoim. secus videt̃ in rebus in

39 animatis. j. qui. mo. vſufr. amit. l. pomponi⁹. ¶ † Quadragesimooctauo querit̃. quō nomen heredis simpliciter ꝓlatum ſine significatione vniuersali ois vel quilibet accipiatur. Rñ. ſz ipsius feudi naturam. l. ex facto. §. fi. ad trebel. per Dy. et Cy.

40 ¶ † Quadragesimonono queritur an filius institutus in re certa vel minori parte succedat cū fratrib⁹ in feudo equis portionibus. Rñ. vt no. per Bar. de ope. lib. l. vt iureiur. §. ſi liber

41 ti. Et vide nota. in Spe. de test. §. j. ver. sed pone. ¶ † Quinquagesimo querit̃ an filia q̃ renūciauit bonis paternis videat̃ renunciare feudo qō postea pretendit ex morte fratrū. Rñ. vt no. in simili. j. de pact. l. tres fratres. de verb. obl. l. qui rome. §. duo fratres. ꝛ dic qō not. de lega. iij. l. paulo callimaco. §. j. ꝛ est

42 ter. q; nō. de eo q̃ finez fecit agnato. c. j. col. x. ¶ † Quinquagesimoprimo querit̃ vtruꝫ cōmittens incestū perdat ipso iure feudū. ꝛ dico ꝙ ſic in aut̃. de incestis nup. in prin. ꝛ Iz papa dispenset quo ad matrimoniū. nō ꝓpterea recuperat̃ feudū qō vel alij est apertū vel redit ad primā materiā. i. ad naturā ꝛ ꝓpriam

tem vnde fuerat discessum. arg. in. c. q̃ uis. de rescrip. li. vj. ꝛ qō

43 no. de libe. ꝛ postḥu. l. gallus. §. ꝛ q̃d ſi tm̃. ¶ † Quinquagesimosecūdo querit̃. nunq̃d valeat pactū qō ꝓpter felloniā nō pdat feudū. ꝛ videt̃ ꝙ non: q; agit vi⁹ delicto. j. de pact. l. ſi vn⁹. §. illud nulla. ꝛ §. ſeq. In ōriū videt̃ p. l. fi. C. de iure emphi. ſol. ſi est fellonia in omittēdo valet pactū. arg. j. ad fill̃. l. diuus. secꝰ ſi in cōmittendo. Certe. l. diuus. nihil facit: q; ibi loquit̃ post factū i quodā delicto: qō ex priuilegio dñi est delictū nō ex sui natura. hic vō loquimur añ factū. vt in. d. §. illud. Et iō aut talis fellonia est factū crimē. ꝛ nō pōt ante factū idulgeri. aut nō est crimē: sed est forte omissio exhibēde reuerētie: ꝛ tūc valet pactum: q; reuerētia q̃ debet iure cōtractus ꝛ non iure pſone pōt remitti. arg. no. j. de pac. l. ſi q̃s crediderit. ꝛ fraudib⁹ renūciari nō pōt vno scīēte ꝛ altero. i. eo qui renūciat ignorāte vt no. j. de pact. l. pacisci. ſz vtroq; ignorāte ſic. q; nō fraudat ſi factū igno-

44 rat. vt. j. de trāsac. l. de his cōtroversijs. ¶ † Quinq̃gesimotertio queritur. vasallus succedit dño postea infi⁹ ei hereditatē abstulit vt indigno. an recuperat feudū. ꝛ dico ꝙ nō. vt. l. ꝓpter veneni. §. nepotis. j. ad fill̃. ꝛ adde qō not. C. de inoffi. testa. l. ſi maritus. ꝑ glo. ꝛ Cy. ¶ Quinquagesimoquarto querit̃. ponamus q; ſi tale feudū in quo habeat locū ius accrescēdi. nūq̃d ſi q̃s ꝑdat partē suā ꝛ ei alia accrescat. ꝛ collige respōſionē p. l. j. de vſufr. l. ſi titio. §. vſufructū. illud est certuꝫ ꝙ eā portionem quā semel amisit nunq̃ recuperat ipo iure accrescēdi. j. q̃b. mo. vſufr. amit. l. ſi cū in annos. §. pe. ver. placet cū. iura cū extincta nō resuscitant̃ presertim q̃ naturaliter sunt extincta. argu. eo. titu. l. ſub conditione. ꝛ l. ſi tibi. ꝛ l. cū vſufru. §. j. ¶ Quinquagesimoquinto querit̃. qō seruitium debeatur an promissum. an longo tēpore prestitum ꝛ longissimo. dic vt. j. quib. mo. vſufru. amit. l. qui vſumfructū. ꝛ facit in ratione sui. j. loca. cum in plu-

45 res. §. lege dicta. ꝛ j. de ꝓba. l. pcula. ¶ † Quinq̃gesimosexto queritur an iuramentū fidelitatis possit prestari ꝑ nunciuꝫ vel

b ꝓcuratorem[b]. ꝛ credo ꝙ non. q; habet anneram reuerentie exhibitionem q̃ in presentia personaꝝ fieri debet. ſicut ſi tenetur dñm associare non poterit mittere ꝓcuratorem vt in opis diximus in. d. §. libertus. Fallit q̃ iurat vniuersitas ciuitatis vel

46 castri. qō dic vt in spe. de feu. ad fi. ¶ Et no. q; dñs † vēdit castrum seu curtem suā non intelligit̃ vendere iura infeudata in titu. de capi. q̃ curtem ven. c. quidā. ꝛ arg. de reg. iur. l. q̃ cū alio. hec dixi super hac. l. q̃ tractat de vniuersali ꝛ particulari dñio. et licet non multuꝫ pertinenter tamen alibi in. ff. veteri melius non cadebant. Bal.

¶ Additio Bal.

Summa. Quinq; modis dicitur res esse in bonis nullius. vt no. Archidya. j. distin. c. ins autē. Itē adde qō no. Archi. xij. distin. illud. et Innoc. de cleri. non resi. c. clericos. Bald.

a ¶ Nō non. Vide feli. in c. vergentis. circa prin. de here. ꝛ qō ibi dixi in apost.

b ¶ Procuratorem. Adde Ludo. et do. Alex. ō imo. in. l. q̃ bona. §. q; alienat. de dā. infec. ꝛ Bald. in. c. j. vlti. col. quo tpe mil. ꝛ i. c. j. §. fi. ꝑ quos fi. inue.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Mundū phibitus alienare possit habere p̄o derelicto. dic q̄ non: q̄ hoc est genus alienandi. l. qō seruus. de stipu. seruo. ¶ Item an ille q̄ occupat rem habitam p̄ derelicto habeat eā insinuare sicut insinnaī donatio. dicit hic Bul. q̄ sic p̄ eādē. l. Sed videī p̄imus esse falsum: q̄ alienare per viam transfusionis in alterū ꝛ amittere per modū habendi rem p̄ derelicto ponuntur vt due res specie differentes. ſ. de leg. l. fi. Sed dic q̄ ls in specie differant tamen in effectu eiusdē p̄ductionis concordant. ꝛ ideo phibito aliquo phibitū videī. ꝛ id p qō venīt ad effectū phibiti. vt no. Dy. in. l. codici. §. istituto. ꝛ Dy. in. l. manumiſ. Itē an dictū Bul. p̄cedat in statutis insinuationē donatoris exigentib⁹. ꝛ dic q̄ nō. q̄ nō est p̄p̄ie donatio habere p̄ derelicto sed ip̄o p̄rie: q̄ nō cadit in cōtractum de dona. filius. §. sic etiā. ¶ Itē habit⁹ p̄ derelicto est sine dño. ergo nō dr alienatus. vt no. ſ. de sta. ho. l. iij. §. j.

Sancte. Ibi p̄te. als est in textu ciuitatum. Baldus.

Oledam naturali iure. Dicitur b q̄ mare est cōmune. ¶ Quero quō itelligaī. dic q̄ est cōe quo ad vsum. sed p̄p̄rietas est nulli⁹. sicut aer est cōis vsu: p̄p̄rietas tñ est nullius ſz Jadera. sed iurisditio est cesaris[a]. ꝛ sic ista tria sunt diuersa. ſ. p̄o p̄rietas vsus iurisditio: ꝛ p̄tectio. Bal.

Aemo. Dicit gl. q̄ flumina q̄ ad tēpus fluūt puta rapor melōcellus sunt p̄riuata. ergo non dant ius aluuionis. nam cum ad similitudinem p̄riuati hois rediganī ius censendi nō habent. sed publica flumina ad instar censitorum qui habent publicum officiū redigunī. l. ergo. §. pe. j. de acq̄. re. do. ꝛ dic vt. ſ. in rub. qō est no. Bal.

1 ¶ Aqua fluminis an cōcedatur occupanti.
2 Proprium flumē est eatenus quatenus in suo ingreditur.
3 In publico flumine nemo potest p̄riuata autoritate edificare clusam.
4 Cōditio phibentis est melior in fieri phibitis.
5 Molendinū qñ licite possit fieri in flumine.
6 Aquam quis dicatur occupare.
7 In ripa titij an sempronius possit appodiare.
8 An liceat facere pontem sup̄ viam publicam.

Item lapilli. Dicit glo. q̄ cōmunia cō ceduntur occupanti: qō intellige de reb⁹ mobilibus. vt de gēmis ꝛ lapidibus p̄ciosis. sed imobile et perpetuo cōe: vt aer ꝛ mare occupari nō pōt. aliquid tñ ex eo est occupabile puta aqua ex qua fit sal: ꝛ tunc tale sal fit occupantis et facientis. ſi autem stares mille annis cum naui super fluctibus maris nihil p̄pterea p̄p̄rietatis acquireres. vt. j. qui. mo. vsufr. amit. l. ſi ager. ibi nec piscando ꝛc. Itē dicit gl. q̄ alueus fluminis est publicus: sed aqua est cōmunis. Et hoc est mirū. nā superficies videtur sequi naturā soli. dic ergo q̄ sicut aqua est cōmunis ꝛ efficitur occupantis. i. exportantis secum. Ita in arena aluei extracta de alueo: sed dū coheret glebe sue nō dicitur occupari fm Bar. syl. ꝛ Dy. ¶ Itē no. qō gl. dicit q̄ aqua † fluminis conceditur occupanti qō est no. dignum. ergo potest amoueri de loco suo ꝛ occupari: nisi per id eius fluminis vel alterius in quo illud flumen ingreditur deterior nauigatio fieret. j. de flumi. l. quominus. qō autē fiat deterior p̄bari debet p agentē: q̄ quicūq̄ ip̄ugnat aliquod factū qō potest fieri iuste ꝛ iniuste debet p̄bare cām quare fit iniustum. j. p̄ socio. l. merito. C. de peti. here. l. post motaz. ¶ Et hoc facit ad. q. de duob⁹ molēdinis de qua dixi. ſ. in rub: i. ꝛ no. in spec. de cau. pos. §. vero. ꝛ j. de flumi. l. quomin⁹. p̄ Bar. ꝛ vltra iam dicta addam sex cōclusiones. Prima conclusio est q̄ in p̄p̄rio flumine. i. quatenus sua possessio se ꝓtendit quis potest facere velle suum ꝛ cōtinere aquā. q̄ rei sue quisq̄ est moderator ꝛ arbiter. ¶ † Secunda cōclusio q̄ p̄p̄rius flumen est. ſ. catenus quatenus in suo ingreditur. qō non semper fluit vt sunt gurgites ꝛ quedam fossata que causam continuam non habent. que etiā sepe arescunt publica non sunt. vt no. j. eo. l. nemo. ¶ † Tertia cōclusio est q̄ in publico flumine nemo pōt p̄riuata autoritate edificare clusam nec aliquid aliud nec vt sibi p̄osit nec alij obsit: q̄. l. p̄hiber. de pac. l. iurisgen. §. item si pacisear. ꝛ j. de flumi. l. j. ꝛ ne q̄d in flumi. publi. l. j. ¶ † Quarta cōclusio est q̄ in fieri phibitis melior est cōditio p̄hibētis marime si tenet locū defensoris. ¶ Quinta conclusio est q̄ ante factum quod fit in publico q̄libet potest p̄hibere: sed post factum non potest destruere: q̄ qui fecit est in possessione postq̄ fecit. Unde oportet recurrere ad interdicta p̄out formata sunt a p̄store tam in agendo q̄ incipiendo. j. de flumi. l. j. §. labeo. ¶ Sexta conclusio est q̄ iniustitia ex parte actoris ꝛ ex parte rei p̄ualet. reꝰ iuste se defendit. ſi actor male petijt. j. ne quid in loco pub. l. j. §. idem ait. in pari causa iustior est possessor. l. j. in ſi. j. vti possi. ꝛ qualiter intelligatur par causa. vide per Bul. j. de pactis. l. ſi quis crediderit. ¶ Ex his colligitur talis distinctio. Aut flumē erat p̄riuatum illius qui p̄imo habuit. ꝛ illius qui molendinum secundum fecit. ꝛ tunc ipse potest in suo licite facere: etiā si alijs noceat. q̄ nullam debet seruitutem et liberum p̄dium habet. dedam. infec. l. fluminum. §. fina. ꝛ l. proculus. ꝛ sicut domum meā possum altius tollere: ls tuam obscurem. etiam si hoc facio solū modo vt tibi noceam fm quosdam. naz libera dominia lex non coheret dum tamen in alienum nō ī̄mittatur. vt. l. sicuti. §. aristo. j. ſi serui. ven. Et est simile si ex agro tuo vene aquarum veniant in p̄dium meum. nam illas venas in tuo p̄cidere potes et in tuum puteum etiam si sit tibi inutilis cohercere. vt in meum deinceps non fluat. q̄ mihi nullam seruitutem debet et paria sunt iura super terram: ꝛ subtus terraz. C. de interdic. l. j. Sed Dy. in dicta. l. fluminuz. §. fi. videtur dicere q̄ non possit si p̄inci paliter. i. marime fit ad nocendum vicino. q̄ nō est malitijs hominum indulgendū. vt. l. in fundo. ff. de rei ven. Itez q̄ tenetur quis p̄curare vtilitatem p̄rimi sui. ꝛ q̄ ipse sibijpſi non noceat. j. de aqua plu. arcen. l. ij. §. item varus. tu distingue nam si aqua nascīt in p̄dio tuo potes mihi ip̄edire: q̄ beneficio tuo. i. p̄dij tui habeo. Sed si ad agrū tuū aliūde venit tūc vere beneficiū cū tibi nō p̄sit ꝛ mihi noceat auferre non potes. illud añt est notandū q̄ in dubio vnusquisq̄ p̄sumitur facere principaliter p̄pter se ꝛ nō per iniuriā fm Dy. in. d. l. fluminū. §. fi. Et hoc de p̄riuato flumine qō est omne qō arescit vel pusillum aque in estate cōtinet vt vix te laues interdū ibi: nā hoc nō est aptum natum esse ad publicum bonū. ¶ Aut flumen est publicum in quo fit sicut est cōe flumen qō ꝑpetuo currit. l. j. §. j. j. de flumi. tunc ei q̄ habet molendinū legitime alius nō potest ip̄ediendo aquā lucrū auferre etiā si faciat vt sibi p̄osit. vt. l. ij. §. merito. j. ne q̄d in loco pub. nam q̄ plus equo vult sibi p̄desse dicīt iniuriam alteri facere p̄pter modi excessum. ſi vō ille qui impedīt nō habet licite: tūc alueus q̄ nihil in possessionē illius ī̄mittit sed in suo vel publico facit pōt ip̄ediri tale lucrū impune. vt. l. ij. §. idem ait. j. ne q̄d in loc. pub. intellige qō dixi in publico nisi ante factū p̄hibeaī. nam ne in publico fiat circūscripto omni particulari interesse q̄libet potest p̄hibere denunciando nouū opus. vt. j. ne q̄d in loco pub. l. ij. §. ſi quis nemine Et sic possum mihi cōsulere per noui operis nūciationem. ſ. añ factum. sed interdū non possum p̄pone re post factum p̄opter
5 equale delictū. vt dicto. §. idem ait. ¶ † His p̄missis quero. p̄imo quādo liceat in flumine facere molendinuz. Rñd. ſi flumen est p̄p̄riū semper licet. dūmodo in alienū q̄s non ī̄mittat licet etiam facere areem ꝛ circūcirca transmittere flumen. q̄ de suo potest quis facere qō vult. vt dicta. l. peculus. ¶ Sed pone q̄ istud flumen est cōmune. Rñ. quilibet consortū potest facere qō vult de dimidia parte aque. j. cōi diui. l. arboz. ꝛ sic potest ramificari ductus aque ad necessitates vltro citroq̄ colentiuz ſi sufficit ambobus. argu. j. de aqua quot. l. hoc iure. §. aqua. cū §. seq. Si vō flumen est publicum nemini licet construendo aliquid in publico ius publicum occupare. nisi hoc habeat ex p̄uilegio p̄incipis. vt not. Jac. bu. C. de seruis. l. ſi manifeste. vel ex cōsuetudine patrie vel ex lege municipali. vel ex natura loci: q̄ forte locus est bassus. vnde aq̄ sic rapido cursu fluit q̄ nisi facerem aliquem apparatum destrueret agrum meū. nam ſi talem apparatū faciendo iniuriam aque repello: ꝛ vtilitatē meaz p̄curo ꝛ nemini noceo. naturalis ratio permittit mihi hoc facere in quo nullius iniuria ꝛ mea salus p̄curatur. Verius puto q̄ illa est causa impetrandi a superiore: sed non est causa faciendi p̄p̄ria autoritate. cause enim cognitio non pertinet ad p̄riuatas p̄sonas sed ad eas que habent autoritatez ꝛ p̄dicta p̄bātur. j. de aqua plu. arcen. l. p̄incipis. ꝛ. l. j. §. permittitur. de aqua quoti. ꝛ esti. l. hoc iure. §. j. ꝛ ibi glo. q̄ vi aut clam. l. p̄hibere. §. plane. ¶ Et no. q̄ in p̄uilegio p̄incipis est necesse dicere q̄ nō ob. cōtrarijs legib⁹ fm glo. Ego dico q̄ eoipso qō p̄inceps vocat ip̄m p̄uilegiū ꝛ bullaī bulla p̄uilegiorum nō est necessaria alia clausula: q̄ satis apparet ipso facto qō tunc p̄inceps vult infringere ius cōe. vt. l. quidā consulebat. j. de rei udi. in legibus autem necessaria non est clausula non obstantium. vt in. c. j. extra de consti. lib. vj. Item licite facio si nihil ī mitto in publico: sed solum in ripa que mea est p̄pter p̄dium vicinum qō iurta ripam habeo. nam possum ripam excidere et facere ductum aque. videlicet ad molendinum meum. per possessiones meas si flumen non est nauigabile vel non impeditur nauigatio alterius fluminis. nam aqua est cōmunis de iure gētium. ꝛ ideo concedīt occupāti. nisi ius ciuile p̄hibeat. ſz in hoc casu nō p̄hibet ius ciuile. ergo stam⁹ iuri naturali. i. gentiū. vt dicta. l.

a ¶ Cesaris. Adde q̄ mare adriaticuz italie conterminū a parte orientali ē de iurisditiōe venetoz ex p̄scriptione. p quo vide feli. in. c. de quarta. in vlti. col. circa med. de p̄script. vbi se remittit ad ana. in. c. j. vl' ij. de cle. ven. 1

Universidad de Deusto

dicta.l.quominus. ¶Que tñ q; si intra ripã ꝛ prediũ meũ estvia publica:tũc ego nõ possem viam amputare ꝛ facere ibi foucam aque.vt.j.ne quid in lo.publ.l.ij.§.ait prꝛetor. ¶Scõdo quero. nunq̃d possit prꝛescribere ius habendi molẽdinũ in flumine publico.ꝛ videt ꝙ nõ.q; iura publica oĩm populoꝝ non possunt prꝛescribi.j.de vsucap.l.fi.sed illud est verũ longo tpe.sed si non extat memoria loco priuilegij habeat.j.de aqua quoti.l.hoc iure.§.ductus aq̃.imo.xxx.anni sufficiũt fm Jo.vt instit.§.j.in verbo.oĩbus. ¶Tertio quero an possum prꝛescribere[a]. ꝙ nullus possit habere molendinũ:nisi ego ꝛ posteri mei.rñ.sic.j.de diuer.pscrip.l.si quisq̃.f.cõtra certos quos phibui. ꝛ ibi acq̃euerunt phibitioni.C.de seruit.ꝛ aqua.l.ij.ꝛ q; iura phibitoria nõ possunt aliter pscribi nisi primo pceedat phibitio.ergo possum prꝛescribere hanc seruitutẽ ꝙ in pdijs vicinis nõ possit edificari molẽdinũ in prꝛeiudiciũ molẽdini mei.ꝛ sic est seruit9 predialis sicut seruit9 altius nõ tollendi vel nõ edificãdi.ista tñ pscriptio vꝝ posse infringi tpe publice necessitatis.arg.C.de seruit.l.
6 fi.in fi. ¶†Quarto q̃ro.q̃s dicat occupare aquã an ille q̃ cepit edificare an ille qui tñ edificauit qui habet vsum aq̃. dicit Bar.ꝙ dr̃ occupasse opis initio.allegat.l.ij.§.j.ne q̃d in lo.pu. fm vnã lec.Et si simul inceperũt. ¶Jdẽ iuris est in ipsis qõ in plaustris obuiãtib9:vt ibi no.fm tertiã lect.poccupat ergo ius prꝛi habendi molẽdinũ.ꝛ p oĩs habẽdi aquã. ¶Quinto q̃rit quãto tpe perdat istud ius poccupationis. dic vt.l.quomin9. de flumi.in.xv.q.p Bar.rñ.perdit tãto tpe quãto pdunt iura q̃ pdunt nõ vtẽdo.j.de ser.vrb.prꝛe.l.hec aũt iura. ¶Serto q̃ro qõ ius est illa poccupatio.rñ.libertas poccupãtis:ꝛ seruit9 poccupati.intẽtabo ergo ne ego occupãs negatoriã vel cõfessoriam.ꝛ videt ꝙ negatoriã q; libertatẽ defendo.Jn ꝫrium ꝙ cõfessoriam:q; agovt finas me vti hac prꝛeoccupatione.ꝛvt tibi silentiũ imponat. Tuũ eĩ molendinuꝫ debet hanc seruitutem meo:ꝛ libertas mea est seruitus tua.ꝛ sic agam quasi ꝓfessoria. ¶Quicq̃d sit siue sit libertas siue seruit9:destructo meo molẽdino nõ durat ampli9.vt.l.seruitutes.§.si sublatũ.j.de seruit.vrb. prꝛedi. ¶Septimo quert.fect tecũ pactũ ne posses altiare clusam nisi vsq; ad clauos cõfixos ab extremitatib9 vtriusq; ripe. modo vnus clauus ablatus est:ꝛ nõ apparet quid erit.¶Rñd.si remanet alter obseruabit posita linea.ita ꝙ tota sit equalis fꝫ Bar.in suo libello de tyberi.ꝛ sic vnũ extremum regulat plura extrema in dubio.arg.l.j.de reb.du.Et congrue hec dicta sunt propter glo.que dicit ꝙ aqua fluminis conceditur occupanti. ¶Octauo quert.dicit statutũ ꝙ aqua non possit extrahi de solito cursu.¶Quero q̃s dicat solit9 cursus.rñd.q̃ fuit precedẽte estate.vt.l.j.j.ne q̃d in flumi.pu.nã constat ꝙ fecit alueũ. Jtẽ prima cõsuetudo debet inspici.j.de adi.leg.l.mella.§.j. Jdeo eĩ attendit estas:q; tũc naturaliter aqua currit nõ casualiter. arg.j.de otrahẽ.emp.l.fistulas.§.frumẽta. Jn cõtrariũ videt: q; vnus annus nõ faceret cõsuetudinẽ.Et sic videt posse reduci ad veterẽ cursum.quasi nature sue reddat.argu.j.de pact.l.si vnus.§.ꝙ in specie dotis.nõ ob.l.mella.§.j.q; ibi loquit in testatore q̃ põt ꝛsuetudinẽ mutare vnico actu.ꝛ sic ibi magis ꝛsiderat animꝰ ꝙ factũ.Sol.videt diccndũ ꝙ eoipso qõ firmauit alueũ.si ad aliũ locũ diuertat fiat ꝛtra statutuꝫ:q; diuertendo aliud flumen facit.arg.j.de aqua quot.ꝛ est.l.hoc iure.§.si aq̃.
7 ¶†Nono queritur an in ripa mea tu possis apodiare clusam tuã.ꝛ videt ꝙ sic:q; est in vsu publico.j.eo.l.riparum.sed ibi loquit quo ad quosdã vsus nõ quo ad oẽs. ꝛ ideo me inuito non potes:q; nec vsufructuari9 q̃ habet plenior ẽ vsufru.hoc posset. j.de vsufruc.l.vsufructuari9 nouũ.cum si.fm Bar.in.l.quominus.in.vij.q.Et ideo hãc clusam in parte infira ripe mee possum mea autoritate destruere.j.ad.l.aquil.l.quẽadmodũ.C.qõ cũ eo.l.si seruus.non tñ esset ita si q̃s vellet ibi nauem ligare.vt no.instit.e.§.riparũ.in glo.sed q̃d si piscator.quid ergo si ligat nauem cũ cathena.vt superponat molendinuꝫ sicut fit in pado ferrarie.¶Rñd.nõ põt.Et no.ꝙ vt sepe dixi in via publica non ipedit ius coherentie.vt.d.l.martius.ꝛ not.in.d.§.riparũ. sup verbo herent. ¶Also de occupatione aque.videamus de occupatione aeris.
8 Et quero primo an liceat † facere pontẽ sup viã publicã.ꝛ dicit Spe.ꝙ nõ:q; solũ publicũ debet esse liberi aeris vsq; ad celum.¶Ita no.Spe.de cã pos.§.nunc dicendum. versi.itẽ querit habeo.qõ eĩ supra publicũ est priuati iuris eẽ nõ põt.j.de flu.l.quesitũ.nec etiã supra priuatũ solũ possum facere pontez vel ꝓfellum.vt.j.vti pos.l.si duo.§.labeo. ¶Et an si vendo vnã de domib9 meis video:vẽdere pontẽ q̃ requieseit in alia domo mea.vide in.l.ꝙ cõclaue.de dã.infec.per Barto. ¶Sed q̃d si cõsuetudo vel statutũ pmittat fieri pontes vel ꝓfellos supra viam publicam.¶Rñ.tunc posset fieri lege pmittẽte vt.j.qõvi aut clam.l.pbibere.§.plane.ꝛ tunc sunt duo.vnus ex vna parte strate.alter ex altera parte ꝛ quilibet poterit se extendere vsq; ad medietatẽ strate.ꝛ nõ vltra.sicut in alueo dixi. ꝛ in aqua cõi.ꝛ in insula in medio nata.vt instit.e.§.insulã.ij.rñ. ¶Sed quid si pmisi tibi dare viam ad fundũ tuum an supra viam possuꝫ facere pontẽ.ꝛ dico ꝙ sic.si tibi nõ nocet ꝛ mihi ꝓdest.l.hoc iure.§.fi.j.de aqua quoti.q; solũ nõ est tuũ sed meũ. ꝛ si supra meũ edifico tibi non officio.ambulabis ergo subtus pontẽ.ꝛ satis est tibi:q; nõ teneor in pl9.ꝛ hoc vidi de facto florentie. ¶Dicto de occupatione aque ꝛ aeris.videam9 de qua
b dam alia occupatiõe.s.thesauri.vtrũ per visum occupetur[b].an ꝛo sit necessarius tactus ꝛ glo.instit.eo.§.lapilli.dicit ꝙ visu dfiium querit:vnde nõ est necessarius tactus vel amotio de loco.sed ibi dicit ꝙ non intelligitur inuenisse qui non apprehendit.vt.C.de fideiuss.l.si barsatoram.ꝛ facit quod idem Ly.not. C.de acqui.pos.l.licet. ¶Et faciunt hec ad.q.statuto cauet ꝙ quicuq; fuerit inuentus cum cultello soluat.r.quidaꝫ visus est cum cultello.nunq̃d soluet.r.certe nõ.q; non est inuentus ꝫ sit visus.fm Ja.de are.ꝛ Ly.Jdẽ si dicit statutũ ꝙ dñe inuẽte euꝫ perlis soluant.r.nã si sunt vise per officialem sed nõ apprehense nõ tenent qõ no. ¶Cuius aũt sit thesaurus.dic vt.d.§.thesauros.Et adde qõ si inuenitur in loco qui locus in nulli9 bonis:fit totus fit inuentoris fm Ly.in addi.Bal.

¶Additio Bal.

Papilli. Jn fi.glo.qualiter ibi formetur libellus ꝛ q̃d fit tenẽdũ de.q. sabba. pill'.de molendino vide in Spec.de ea.pos.§.q; vero.in.iij.col.Et fuit qõ de molendino dispen. p Bar.syl.ꝛ verũ est ꝙ in priuato põt quis facere qõ nocet vicino.sed non in publico.ꝛ sicut nõ põt nocere priuate persone ita multominus publice vtilitati q̃ ex navigatione vel alia cã habet.Et idẽ est in quocũq; edificio qõ publicaꝫ vtilitatẽ ipedit vel decorẽ. nã destrui dꝫ nec currit prescriptio. vt.C.de op.pub.l.pscriptio.quc.l.facit ꝛtra occupantes fossata vel vias vel carbonarias cõis fm Odof. ¶Jtẽ de edificio p quod sequi posset emulatio:vel incendiũ:vel seditio in ciuitate.nã cõburendũ ꝛ destruendũ est eo.tit.edificia.ꝛ facit in ar. ꝙ tpe guerre possint oburi segetes ad hoc vt gualdana careat victu. Jtẽ dom9 ꝛ loca q̃ nõ possunt defendi sicut sit quotidie. Jtẽ facit ad cõbustionẽ bictonij.ꝛ adde.C.de edifi.prꝛina.p p uincias.ꝛ qõ ibi no.ꝛ de fundis limitro.quecũq; castroꝝ.ꝛ no. in.l.j.j.qõ cuiusq; vni. Jtem destrui debet edificiũ supra altitudinem statutã factũ.C.de edifi.prꝛi.l.j. ¶Jtẽ factũ ꝛ more ciuitatis.eo.titu.meniana.ꝛ debet illud spacium esse liberum vsq; ad celũ.vt ibi dicit.ꝛ p hoc ptꝫ pfella nõ posse fieri supra locũ publicum. Jtem si sit factum in palatio cõis vbi nõ licet nisi officiali habitare.C.de opi.pub.quicũq; locus. Jtẽ factum in ecclesia.e.tit.basilicam. Bal.

1 ¶Ripa q̃ est cũ prꝛedio qõ venditur an videat vendi.

2 Sepes an debeant mensurari.

1 **Riparum.** Nõ est dubiũ † ꝙ fivẽdo prꝛediũ ꝙ ripa que est cũ eo videt vendi. ¶Sed pone ꝙ vendidi prꝛediũ qõ dixi.ꝛ iugerum. nunq̃d debet mẽsurari ripa.do.Robert9 de bobio determinat ꝙ sic per.l.id qõ.j.de peri.ꝛ com.rei ven.ꝛ de actio. empti.l.fundi nihil.fm Ricar.malũ.ꝛ Ly.in addi.Sed Bar. loquitur aliter in forma que sequitur ad lram. ¶Querit cum ager venditur:an ripe ꝛ loca quę ripe ceduntveniunt mensurãda.qõ non videtur.de cõtraben.emp.l.littora.Jn cõtrariũ videtur ꝙ sic.j.de fun.instru.l.prꝛedia.§.legatuꝫ.ꝛ ibi no.per hoc facit:q; d.l.littora.loquitur in littorib9 maris que cõia sunt. Ripe autem fluminis sunt coꝝ q̃ prope ripaꝫ prꝛedia possidẽt. vt hic respondet ipse ꝙ prꝛedicta non veniũt mensurãda nisi fit dictum sicut dicimus in limitibus fundi q̃ coherent vijs publicis.vt.d.l.id qõ.§.j. Ratio aũt est fm eũ q; prꝛedicta nõ venduntur:sed magis rei vendite accedũt qõ apparet.q; p se vendi nõ possent.cũ eĩ riparũ vsus sit cõis de iuregentiũ apparet ꝙ proprietas sola p se esset inutilis cũ semp duret in vsum alterius.j. de vsufruc.l.ij.§.ne tñ.ideo p se non censetur sed alteri cedunt. Et hoc vult fm eum dicere ter.in.d.l.id qõ.§.j.qõ dicit esse no. sed tu melior9 rõnib9 vtere vt dixi in summa rubrice.ꝛ dictũ do. Ri.salua in ripis ꝓpꝛijs ꝓprietate ꝛ vsu.nõ in ripis publici fluminis.cum eĩ ripe priuate vẽdantur ergo ꝛ mensurant: si tñ tales ripe ad aliquẽ vsum sint:que eĩ nulli vsui seruiunt: nõ debent apprꝛopriari:q; nullius ad aliquid nulla est ꝓportio.
2 ¶†Sed an debeant mensurari sepes.i.terra illa vbi sunt sepes.dic ꝙ sic.p dictã rõnem.q; venit in venditione.sed quid de fossatis q̃ sunt extra sepes.i.iuxta sepẽ ꝛ viã publicã.dic ꝙ non mensurantur:ꝫ deseruiant fundo.secus si fit intra funduꝫ.ꝛ ita loquitur.d.l.ꝓdia.§.ita.fꝫ Bar.dicte aũt fosse exteriores sunt eoꝝ quoꝝ ꝓdijs herent.nec ei põt dici vic:q; per eas nemo vadit.vt.l.ij.§.prꝛetor ait.j.ne quid in lo.pub. Puta tñ ꝙ vsus sit public9 sicut via,vñ q̃libet põt aĩalia sua ibi ad bibẽdũ ducere

a ¶Prꝛescribere. Adde qõ tale ius prꝛescribit tanto tpe qõ nõ fit memoria ī cõtrarium. vt p Bar.cepo.d seruit.rusti.ꝓdio.ti.de aq̃ ductu. ꝟ. aduerte q; ꝛc.

b ¶Occupet Vide do. alc. de imo.ꝛ frã. are. in. l.ij. §. neratius. j. d aq̃.pos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de illo torrente. Nec no. q; quotidiana sūt. Sz pone. dicit statutū si q̄s vulnerauerit aliquē in re sua amputet sibi man?. nun quid vulnerat? in dicta fossa dicat vulnerat? in re sua. ꝛ vī q; sic rone ꝓprietatis. Jn ſrium q; non est plene sua. qđ est veri?. q; talis fossa p se nō censet̄ eu; per se vendicari vel p se vendi non possit. accessiones eiꝰ cōcrete nō possunt a subiectis ꝓpr̄is separari. C. de agri. ꝛ cēsi l. quēad. ¶ Sed pone statuto cauet̄ q; offendēs aliquē in via q̄ vadit ad talē locū puniat̄ in pena dupli. an includat̄ offensio facta in dicta fossa. ptz ex prędictis q; nō. q; nō est via. ꝛ si maleficiū sit ibi nō debet dici factū in via: sed noiari sub ꝓpria appellatione sui situs. ¶ Jn text. ibi sed ꝓprietas. opponit̄ ꝫ iō̄ m ter. q; illa ꝓprietas sit inutilis. ꝛ hoc sit. cū earū riparū sit vsus public?. ergo ꝛ ꝓprietas earū inutilis. nā. l. dicit q; si q̄s hz ꝑpetuū vsufructū l aliqua re q; ꝓprietas est inutilis. vt. j. de vsufru. l. iij. sed cū hic sit ꝑpetuus vsus public?. ergo ꝛc. Sol. hic loquit̄ de certo vsu. l. ficēdi rbetia ꝛ applicādi ꝛc. tū sibi sunt arbores fructifere nō est inutilis: q; fructus ꝓprietarij sunt ſm Ja. de ra. ꝛ Cy. Bal.

a ¶ Testificari. Tu vide latere felt. in. c. dilectus. el. ij. i ſ. col. in ver. ſ ea. glo. in fi. ō ſymo.

Tantum. Dicunt quidaz q; si quis edificat de pecunia ecclesie in solo ꝓpr̄io perdit ędificium ꝛ efficit̄ ecclesie. ꝛ sic edificiū rapit solum. ꝛ est speciale favore eccl'ie. vt no. i spe. ō empt. ꝛ ven. §. iij. loco. ver. q̄d si clericus. ꝛ per Archi. xij. q. ij. c. apostolicos. ¶ Quid ergo si ꝓ parte est expensum de pecunia ecclesie. ꝓ parte de ꝓpria fabricantis. Item quid si sup ꝓpr̄ium edificium quis amplius edificauit de pecunia ecclesie. ꝛ locum forte paruum reduxit in arcem: sicut faciunt prelati nepotibus suis. Bal

¶ Additio Bal.

Tantum. Ubi edificium est causa dñij resoluto edificio dominus euanescit. h. d. De priuilegio die vt no. Jnno. de ope. no. nuncia. cum ex iniuncto. ¶ Utrū mutato loco mutetur priuilegiū. die aut loq̄mur in priuilegio loci aut psonaz. Si loci mutat̄. si personaz nō mutat̄. vt no. ꝑ Guil. j. ex q̄. eau. ma. l. si q̄s. B. Vide in spe. iiij. ꝓte. de sequestra. v̄. sed pone. ꝛ de locato. §. nūc aliqua. v̄. erit. ¶ Jn ter. in tantū ꝛc: sed q̄d de possessione vtrū area remaneat in possessione dñi an edificātis. die vt no. glo. ꝛ Cy. C. de rei ven. l. ij. ¶ Aut fundans ecclesiam in solo feudali sit patronus. et an desinat esse feudo finito. die q; sic. nec desinit quia ratione edificū non soli. xvj. q. j. in sacris. ꝑ Archi. ibi edificauit. vide in spe. de relig. do. versi. quid si petatur ciuitas. ibi omnino videas vtrum villa vel castrum sequatur solum. Bald.

b ¶ Universitatem. Vide feli. in. c. j. de maio. ꝛ obe.

Universitatis. Res vniuersoz nō sunt singulorū. h. d. Et sic in cā ciuili vniuersitatis. Jta q; nō singuloz singuli pūt esse testes. ꝛ si est q̄ō inter vniuersitatē de iurisditione singuli de vniuersitatib? poterunt testificari[a]. ſz si est vniuersitatis: ita q; etiā singuloz: vt i vsu nemoris. tūc nō pūt testificari. q; ꝓpria cā vī esse ſz Odo. mar. syl. Guil. ꝛ Cy. addit Cy. q; in criminali nō admittunt̄ ꝑ vniuersitate ꝫ extraneos. vt ex̄ de accu. c. repellant. ſm Cy. in addi. ꝛ vide q̄ō no. Archi. lxxxj. di. c. tātis daniel. ꝛ ij. q. vij. c. lator. ꝑ Archi. ꝛ vide in spe. de teste. §. j. v̄. nunq̄d in cā. ꝛ extra de testi. c. veniens. in fi. Bal.

c ¶ Puniēdū Adde eūdez Bal. sing. in ꝓsi. inci. q̄ q̄. alle. sint multaz pulchra ꝛ q̄s dicat̄ ꝓdiroz. vide feli. i c. j. de homi.

¶ Additio Bal.

Universitatis. Quod vniuersitatis est vni? corporis est. Jō pluriū seu singuloz nō est. h. d. bal. ¶ Quis cōuocet vniuersitatez? b. not. Jnno. de no. ope. nū. ex iniūcto. An sit differētia an interdicat̄ castrū: populus: vel homes castri. dicit Jnn. q; sic: q; ꝓ tali casu interdictū est reale. Scō ꝓsonale. de ꝓuil. qō nonnullis. circa fi. ꝛ vide oīno Archi. xxiij. distī. illud. in fi. magne addi. ¶ Ibi iōq; nec seru?. vide Jnn. ex̄ de testi. cū nūcius. Bal. ¶ Jn glo. rescripserunt. ibi vel ꝑ collegio. vbi cā vniuersitatis est talis q; singuli de vniuersitate nō ferūt simplicē vtilitatē vt in nemore ad vsuz hoīm ville ſm Odo. fol. als in crimine publico nullus esset testis de vniuersitate. nō ob. instī. de testa. §. testes. q; ibi nō ex eo habet cōmodū sup quo deponit sed ex alio. ſ. ex suo legato hic eēt ex eadē re. Bal. Et vide in Spe. de teste. §. j. ver. sed nunq̄d in causa. ꝛ ver. nunq̄d ergo secus. in fi. Bal.

¶ Additio. §. sacre res vacantis. Bal.

Sacre res. Vide Jnno. de restitu. spol. olim. super ver. dominium. Bal.

Cenotaphium. Mo. leges poetarū autoritatibus anteferri. Bal.

Sed diui fratres. Quod est in proxima dispositione ad perficiendū. non tū dicit̄ esse perfectū. j. de act. emp. l. fundi.

§. item q; insule. ꝛ hoc verū vbi facti essentia requirit. secus vbi solius animi cōsilium cogitat̄. de leg. j. l. cetera. §. fi.

¶ Additio lecture vacantis in. l. sanctum. Bal.

Sanctum est. Ibi fere solebant. arg. ꝓ incedentib? in habitu ꝛ tō sura q; clerici presumant̄. vide Archi. xcvj. dist. ecclesie. Ibi in municipijs. argu. q; proditoz castri velut proditoz patrie incidit in legem iuliā maiestatis. sic. C. de abolit. l. ij. Bal.

1 ¶ Princeps pōt donare qō publicum est.

Sacra. §. Sciendum. ¶ Not. ex isto 1 §. q; † princeps potest donare qō publicū est ſm Cy.

Muros. Hic dicit Guil. q; q̄ violat muros punitur extra ordinē. Fallit i muris rome. vbi punit̄ capite. j. ne q̄s in loco sa. l. pe. j. eo. l. fi. ſm Guil.

¶ Additio Bal.

Sacra. Jn. §. illud notandum ibi euocare. no. vbi res per accidens sortitur priuilegium illo accusante cessante priuilegium non retinet. Bal. dic vt nota. Guil. quib. ex cau. ma. l. si quis stipulatus.

1 ¶ Romulus an fuerit fratricida.

2 Deprehensus in crimine seditionis an possit puniri statī absq; ordine iudiciario.

3 Pena apponentium scalas ad fenestras.

Siquis. Nota contra fures qui intrāt domos alienas aliunde q̄ per hostium. Cy. et idem Jnno. extra de renun. c. nisi cum pridem. in gl. quale est. ¶ Pone duo sunt dñi in eodē castello an vn? poterit punire altum. dico q; nō. nec obstat hec. l. quia hic nō erant ambo domini: sed solus romulus erat rex. vel forte quia maior natu. ſm Guil. nec enim possunt esse simul duo reges romanorum. Ratio: quia dominatio non debet habere tot capita. esset etenim monstrum q; in vno corpore essent duo capita. et facit. j. de offi. prefec. preto. l. i. Alij dicunt q; possunt esse simul duo reges. j. de iurepatro. l. dui fratres. cuz similibus. Et 1 adde quod nota. Barto. in. l. vlti. j. vti posside. Sed cum romu-
c lus[c] fuerit fratricida quomodo fuit rex. Respondeo q; nō p̄ri nato gladio: sed publico eum interemit propter seditionem. immo iustitia interemit ipsum non frater. vt. j. de ritu nup. l. palam. §. finali. vbi dicitur q; factum aliquem condemnat. et alibi dicitur. Delictum tuum punit te: non ego. vt nota. j. de probatio. l. eum probatio. propterea etiam criminosus potest esse rex. tam ex successione. vt. j. famil. herciscun. l. is consequenter. §. j. q̄ populi electione. vt. j. de officio preto. l. barbarius phi-
2 lippus ¶ † Item nota. q; in crimine seditionis deprehensus potest puniri statim absq; ordine iudiciario: q; h statim rem? fuit mactatus. facit. j. de iniusto testamē. l. si quis exheredato. §. hi autem omnes. versi. nisi forte. ꝛ C. de seruis fugitiuis. l. si
3 fugitiui serui. ¶ † Sed hic queritur que pena est si quis apponat scalas ad muros vel ad fenestras alicuius. Respondeo si hoc facit causa violande castitatis est pena mortis. vt. C. de episco. ꝛ cleri. l. si quis non dicam rapere. secus si mulier non sit casta: sed meretrix. vt. j. de furtis. l. verum. tunc tamen punitur extra ordinem crimine iniuriarum. vt. j. de iniurijs. l. lex cornelia. in princip. hoc vero crimen regulariter est extraordinarius. Et ideo pena arbitraria puniendum. j. de priua. delic. l. finali. C. de iniurijs. l. fina. posset esse adeo atrox hec iniuria vt etiam mors veniret imponenda. argu. C. ad legem iuliaz de vi. l. quoniam multa. Nam arbitrium datum a lege in maleficijs etiam
d ad mortem se extendit[d]. si sit factum nimis graue. vt nota. institu. de iniurijs. §. pena. et adde quod dixi. ē. eodem. l. sacra. §. muros. Bal.

¶ Additio Bal.

Si quis violauerit. Ibi occisus. argu. q; vnus frater possit alium fratrem status ꝛ dominij communis proditorem punire. Bald.

e ¶ Ibi voluerit. nota proditorem patrie ex solo consilio puniendum[e]. ¶ Nota q; delicta inter coniunctos puniuntur hoc in atrocibus. secus in leuibus. in. §. delinquunt. l. respiciendum. de penis ſm Dy. Franc. &c. disputauit questionem de tribus militibus habentibus castrum. ꝛ vnus vendidit partez suā Burgensi qui postea quoddam delictum commisit ex quo illi duo milites volunt procedere contra eum: an possint. Et sentit q; non. si dominus feudi nō consentit. quia par in parem non habet imperium. Si aūt venditio fuit nō solēnis tunc sic: q; tunc burgensis non est collegij militis in iurisditione castri ſm eum. Bal.

De senatoribus.

Universidad de Deusto

De senatoribus. Rubrica.

2 ☞ Masculi in regno debent succedere nō femine.
3 Femina ubi non succedit nec eius filij.
4 Filia regis francie quare nō succedat in regno.
Mater regis an dicatur regina.

Consulari. Dignior est vir q̄ femina ⁊ est argu. q̄ auus p̄fert aute in tutela. ⁊ ita tenet hic glo. ⁊ in aut. matri ⁊ auie. ¶ In glo. ibi. q̄ si nemo. intelligo in casu quo mulier potest esse tutrix. vt in dicta aut. matri ⁊ auie. per Cy. tamē de iure veteri istud exēplū nō est bonū: q̄ femina nō poterat esse tutrix fm Bar. ff. vt. l. q̄ in aliena. §. q̄q̄. j. de nego. gest. de solu. l. filie. de cur. fur. l. cui bonis. ⁊ de tute. l. tutela. ¶ Item si masculus ⁊ femina relicti sunt executores testamēti insolidū ⁊ discordant p̄feratur masculi cōsilium in dubio. ¶ Item facit ad materiā exēplaric substitutio. q̄ substitutus a patre p̄ferat substituto a matre. ¶ Item facit q̄ si patronus ecclesie decessit superstite filio ⁊ filia. ⁊ discordant in p̄sentando q̄ debet p̄ferri vox
1 masculi tāq̄ dignior. ¶ Itē no. arg. q̄ masculi potiꝰ q̄ femine
2 succedūt i regno. ¶ † Et no. ⁊ adde q̄ vbi nō succedit femina nō succedit filius eiꝰ. ex de re iudi. c. ad aplice. lib. vj. in nouella. nam omne q̄d est ex radice sequitur naturā ꝓprij genitoris.
3 ¶ † Et ideo si filia regis francoꝝ non succedit in regno ex rationabili cōsuetudine francoꝝ filius eius. s. dñs rex anglie inclyte recordationis in regno francoꝝ nullū ius p̄tendere potuit: q̄ in causato non potest esse plus virtutis q̄ p̄cedat ab influenti potentia cause. ⁊ est exp̄essum. x. col. qui feu. da. pos. c. j. §. hoc autem notandū. Et si male successit regibus francoꝝ forte fuit ꝓpter aliam causam que erat in mente diuina. non p
4 pter illam que est clara p̄ rege francoꝝ. ¶ † In fi. l. no. q̄ mat regis que nō fuit vxor regis non dicitur regina. sed vxor regis bene est regina. ¶ Ulterius no. q̄ vlpianus dicit nunq̄ relatum. ⁊ tamen ipse refert. sed tu dic q̄ in generali sermone persona loquentis excipitur. C. de solu. l. inquisitio. fm glo. et Cy. ¶ Ultimo no. ꝑ singulares ⁊ pegrinas opi. doct. opinioni aūt cōi inhereas. j. de infami. l. athletas. in p̄in. Bal.

¶ Additio Bal.

Consulari. In. §. cōsulares. vide in Spec. de feu. §. qui. vsi. xx. Dignitas descēdit sed non ascendit. h. d. Ibi matres consularium non dico consulum. Bal.

1 ☞ Comes condemnatus in centum ꝓpter falsum an perdat comitatum.
2 Notarius infamis an possit cōficere instrumentum.
3 Testimonium est dignitas.
4 De falso condēnatus ex forma statuti an sit infamis ipo iure.
5 Ex accusatione dānatus an sit infamis.
6 Officium tabellionis dicitur ville officium.
7 Infamia hois an ꝑ famā p̄bari possit.
8 Rebānitus an possit esse ꝓcurator ciuitatis.
9 Deus solus facti infamiā potest amoliri.
10 Libro mercatoꝝ vel campsoꝝ an detur plena fides.
11 Libri feneratoꝝ an faciant plenam fidem.
12 Que p̄batio dicatur infamare.
13 Infamis non potest esse miles.

Ulius longinus. Autoritatē iudicādi ⁊ offm testificandi ꝓdit amotus ꝓpter turpitudinē a senatu. h. d. Et est rō: q̄ reatꝰ oēm honorē excludit. C. vbi sena. vel cla. l. j. j. de ifa. l. ij. Sed officiū iudicādi est honor cū administrationis gradu Itē q̄ remotus est infamis. ⁊ ois infamis dicit exautoratꝰ ab oi publico officio ⁊ dignitate ecclīastica ⁊ sclari. vt no. j. de ifa. l. ij. §. miles. ⁊ ois exautoratꝰ dicit extinctꝰ. vt. C. de p̄mice. l. p̄cipua. lib. xij. ¶ Sed quare ꝓdit offm testificādi. rñ. cuiꝰ p̄sona vilis est eiꝰ vox ⁊ scriptura vilis est. ⁊ nō ꝫ fidei pondus. j. de cde. l. si q̄s ex argētarijs. §. cogent. ⁊ in aut. de testi. §. si vō ignoti. vsi ait q̄dā p̄bs: cuius dictuꝫ nō ꝫ iuris pondus eiꝰ q̄s
1 iusiurandū vile est. ¶ † Sed hic queritꝰ an comes ꝓdēnatus ꝑ furto vel falso in mille ꝓdat comitatū quē ꝫ a rege a quo nō reperit amorꝰ. ⁊ vt q̄ sic: q̄ comites sunt spectabiles. sꝫ ois infamis ꝓdit dignitatē. ergo ꝓdit comitatū: q̄ est ei annexa dignitas. Ad hoc. C. de digni. l. iudices. li. xij. In ōrīuꝫ vt. q̄ ex quo est tarata pena. ergo nō patit aliā penā exterioꝝ ē. ar. j. de post. l. īperatoꝝ. Et ꝑ hoc facit Inn. q̄ dicit q̄ i his q̄ rōne officij q̄s facit puta si sit ꝓlatꝰ tenet q̄d facit infamis. donec p̄mittat offō. de accu. quakr ⁊ q̄si. in glo. mag. Itē dicit q̄ irregularis ⁊ homicida remanet in sua dignitate ⁊ ꝓlatura donec remoueat ab ea vt ipse no. extra. de cōcess. p̄bē. c. cū nostris. iste ergo est magis deponēdus q̄ depositus. vt no. ipse Inn. de so. cōpe. c. postula
2 sti. ¶ † Scdo querit an notarius infamis possit cōficere instru
a menta. ⁊ videt q̄ nō. vt. l. si aliq̄d. C. de suscep. ⁊ archa. item q̄ ipse debet esse idoneus testis q̄d officiū in infame nō cadit. ad hoc. j. de test. l. domitius. C. q̄ testa. fa. pos. l. hac cōsultissima. §. si. Itē totū pondus instīti stat in notario q̄ debet esse veritatis
3 autoꝝ. C. de fal. l. si q̄s decurio. Itē testimonium ꝫ † est dignitas. i. statꝰ illesus absq̄ macula. sed infamia est macula legis ⁊ moribꝰ reprobata. ⁊ nō dꝫ in cōsortiū bonoꝝ admitti infamis. alīs q̄ differetia esset inter bonos ⁊ malos. certe nulla. q̄d est absurdum. ⁊ hoc tenet glo. in. d. l. si q̄s ex argētarijs. §. cogent. In cōtrariū facit. nā donec p̄uat ꝓuilegio tabellionatꝰ tabellio est. ⁊ sic valet q̄d facit rōne publici officij. hinc est q̄ infamia ordinario, nō ꝑt opponi. vt no. Inn. de rescrip. c. scisscitatus. Sol. aut notariꝰ est notatim p̄uatꝰ officio: ⁊ tunc aut ꝑ hoiem in loco publico ⁊ cōsueto. ⁊ deinceps sua instīa nō valet: sed tā facta nō perdūt robur. j. de eden. l. p̄tor. §. his etiaꝫ desijt. Aut p. l. ⁊ tunc valet donec sit declaratū. vt in aut. de tabel. §. pe. in glo. ordi. Aut notariꝰ nō est expresse ꝓhibitꝰ ab officio. ⁊ tūc aut est infamis ex delicto cōmisso extra officiū: ⁊ retinet officiū donec p̄uetur. p̄uari eū debet et pōt ex quo est infamis. sed si non p̄uat valet q̄d facit. q̄ facit legis autoritate. Et lex potiusq̄ a ¶ Instīa. vide eūdē bal. i trac. tab. xvij. q. ⁊ seq. ⁊ i. c. ij. de. l. cor. in vsi. fe. ⁊ bart. i cōsi. incip. existens ⁊c. ⁊ do. ale. de imol. in. l. herēni. de decur. et bar. in cōsi. incip. ser. Jo. de cas. diruti ⁊c. ⁊ pau. de cas. in consi. ccj. ⁊ do. alexan. de imol. in. l. ca. j. ad. l. iul. repe. persona ponderanda est. Aut est infamis ex delicto cōmisso in officio. ⁊ tūc aut est infamis ifamia iuris ⁊ repellit. vt. d. l. si aliquid. aut infamia facti. ⁊ idē fm glo. sed fm Bal. dof. nō ꝓdit officium donec p̄uet. vt. l. ad statū. j. de pe. Et hec vera. s. q̄ dꝫ notari ꝑ sniam. nō ipso facto sicut nō perdit dñium. vt. l. q̄ furē. ff.
4 de sta. ho. ¶ Sed dubitat vtrū cōdēnatus † de falso ex forma statuti sit infamis de iure. nā de facto certū est q̄ est infamis: q̄ his malis cumulus accedit: q̄d est estimatio plurimoꝝ q̄ facit infamiā facti. nō rerū merita: sed fortune spectat euentū. Et dicit hic Cy. q̄ cōdēnatus ex inq̄sitione nō est infamis: q̄ processus inq̄sitionis est extraordinarius. ⁊ quātuꝫ ad infamiā sntia lata ex inq̄sitione dꝫ vim interlocutorie. Itē q̄d extra ordinē fit: quodāmodo nō dicit factū in iudicio: vt. l. q̄ cūno. §. nō oēs. j. de
5 re mili. ⁊ ibi glo. ¶ † Sed si esset dānatus ex accusatione esset infamis fm Cy. ⁊ ita cōsuluit Dy. ⁊ alleg. l. j. C. de modo mulcta. cū sua glo. ⁊ ita dicit hic Cy. Bar. cōsuluit q̄ etiā ex accusatione condēnatus nō est infamis infamia iuris: si nūq̄ cōparuit in cā: sed semp fuit cōtumax ꝑ dictā glo. ⁊ argu. j. de infa. l. furti. §. si q̄s alteno. nam si absens defensus nō infamat. vt ibi. Multomagis nō infamat absens oīno indefensus. nam talis sntia fundat in ꝓtumacia tanq̄ in ficta ꝓbatione. ⁊ ista ꝓbatio nō infamat. nō ob. C. de interdic. ma. l. si tutoꝝ. q̄ ibi est sntia. l. nō hois. vñ aliud est infamia iuris ⁊ de iure vt ibi. aliud ifamia ex sntia ꝺbenda. ⁊ duriꝰ agit cū lege in infamia q̄ cū eius ministro. vt no. j. de infa. l. liberoꝝ. §. notāter. ⁊ iō ꝺsuluit q̄ notariꝰ iste posset adhuc ꝺficere publica instīa. nisi. l. municipalis hoc ꝓhiberet exꝑsse. ¶ Sꝫ ꝺdicta sic opponit certū est q̄ instīm reddit suspectū ex ꝑsona edētis: vt q̄ humilis ⁊ deplorat edidit. vt. d. §. cogent. ⁊ ex ꝑsona scribētis: vt q̄ alīs ꝺsuetus falsa scribere instīa. vt. j. de susc. ⁊ archa. si aliq̄d. ⁊ no. C. de ꝓba. l. iubemus. Itē in eodē gñe delicti semel malus semp p̄sumit cē malus. sicut ecōtra semel bonꝰ semp p̄sumit esse bonꝰ ⁊ legalis. vt. l. nō oēs. §. a barbaris. j. de re milit. nisi cōsuetudinē mutasse ꝓbetur. q̄ prima ꝺsuetudo inspici dꝫ. C. ne de sta. defun. l. si mat. Ex vituperatiōe etiā instīm reddit suspectū. C. de edi. di. adri. tol. l. fi. Et scias q̄ sp boni hoies debēt diligi: q̄ deus eos diligit. ⁊ boni semp vincūt. malitia hoies debēt expelli ab oi honore. q̄ seruiūt diabolo ⁊ sunt sine ꝺsciētia ex testibꝰ etiā in eo descriptis. puta q̄ notorie sunt infames. j. de test. l. cū lege. q̄d dic vt dixi. C. de testa. l. j. Itē est instīm suspectū q̄n omittitur forma quā. l. statuit seruari. vt. C. de testa. l. iubemus. in fi. Itē est instīm suspectū si nō apparet ꝓthocollum. vt in aut. de tab. §. fi. nisi ꝓbetur amissum. vt. j. de edē. l. si q̄s ex argentarijs. §. fi. Cū ergo ꝓduceret istꝰ cōdēnati instīm opponet q̄d est suspectū nec poterit ei ponī fides p notariū tam condēnatū maxime de falso. vt. l. iij. §. duc. j. ad carbo. nisi cum tormētis. vt in aut. de testi. §. si vō ignoti. Itē condēnatus de falso habet p̄mo mortuo. C. de transac. l. trāsigere. p Cy. nisi fit restituꝰ in integrū ꝑ papā vel iperatorē. j. de post. l. j. §. de qua. extra de re iudi. c. cū te. p Inn. at inferior ab infamia nō ꝑt absoluere. vt. l. q̄ cū vno. §. ignominia. de re mili. ⁊. d. §. de qua. cuꝫ igit condēnatio in totū fidē absorbet: q̄ fides in infamia stat tanq̄ in ꝑpetuo subiecto. ergo talibus instrumētis minime est credenduꝫ. Quicquid dicant Inno. Cy. Dy. ⁊ Bar. ⁊ hoc si cōtra instrumentū opponat de falsitate vel suspitione. si autē opponatur de nullitate: q̄ dicatur scriptura facta a p̄uato. tunc est vera opinio omnium dictoꝝ doctoꝝ. Sed videtur fatuus ille qui non opponit de falso vel suspecto. cum lex p̄sumat

Universidad de Deusto
Biblioteca

pro opponente. sed rñ. nō est fatuus immo interdū sano vtiq; cōsilio forte q; timet obūciens obūcere de falso. z diffamare aduersarium suum. cū excipiens etiam de falso fm quosdam debet inscribere sead penam tallionis. C. de fide instr. l. fi. in prin. qō est ō glo. ordi. in. l. ij. §. si publico. ī. de adulte. tamen bene puto qō iudex possit eum qui opponit exceptionē fic famosam cogere p mittere certā penam aduersario applicandam si instrumētum verum apparebit. arg. ī. vbi pu. edu. debeat. l. ius alimentorum §. prius. Itē z diligenter debet interrogari an putet falsum vel non z iurare de calūnia. Item interrogandus est super quo dicat falsum. vt no. ī. de eden. l. j. §. editiones: q; ergo opponendo de falso nimis onerat se. z cōmittit se graui periculo. Ideo opponit ibi in alia forma q̄ falsi. videlz q̄ scriptura est nulla tanq̄ facta a priuato. i. erauctorato. rñ q; exceptio dz esse vera. l. ergo si exceptio nō est vera. nō ob. an aūt sit vera. z quādo pz ex p̄dictis

a ¶ I. eadem. et ibidē vide. d. aler. de imol. z bar. in cōsi. incip. ser. Jo. ō cast. diruti.

b ¶ Probat q̄ famam. vide. d. aler. de imol. in §. tor mēta de q̄sti. z oīno p fel. ī. c a inq̄sitiōis. §. Q̄finisti in fin. de accusa.

¶† Et no. q̄ officiū tabellionis dicit vile officiū vt no. C. de de curi. l. vniuersis. lib. x. nisi transeat in spāle nomen maioris officij. vt. l. j. C. de primicerio. z tunc perdit per infamiā. fm Bart. qui ita no. ad. l. iul. repe. l. eadem a. §. hac. l. Et similiter dico de officio procuratoris: q; interdum est vilissimum. z tūc nō repellitur infamis. vt insti. de excep. §. fi. sicut nō repellit a cura etiaz voluntaria. ī. de postu. l. cui coz. cū. l. seq. z hec est veritas. Interdum est honorabile. vt esse pcur. regis vel episcopi. z tūc repellitur. l. dist. c. acccedens. iij. q. vij. c. infamis. z vide quod not. ī. de postul. l. j. §. hoc edicto. p Cy. z Guil. qui dicūt q̄ infamis ipso facto vel per sententiam ciuilē potest esse pcur. secus si per sententiā criminalē. prima opi. verior est. idez in tutore dico q̄ infames possunt esse tutores. non infamium. vt. l. sed z milites. §. si ignorans. ī. de excu. tu. z no. in. l. j. C. de insa. lib. x. nisi pupilli sint spectabiles vel superiores: q; z tunc tutela est honor. z iō a tali tutela repellunt indigni z infames. qō est not. ¶† Sed nunquid infamia hois pbatur per famam b. i. dictum gentium. Rñd. non. imo debet dilucide pbari factū ex quo infamia orta sit. z sic fama. i. dictum gentium nō facit pbationem de infamia i. lesa hois dignitate. vt no. ī. d. l. cū lege. ¶† Queritur de rebānito an possit esse pcur. ciuitatis. Die per Bar. ī. de vb. ob. inter stipulantē. §. sacram. ¶ Itē queritur nūq̄d infamis teneatur vel possit ipse vel contra seipm opponere de infamia. dicit Jnno. q̄ non tenet in. c. scisscitatus. de rescrip. ¶ In cōtrariuz vī p. l. ij. C. si seru⁹ aut liber. ad decu. aspi. lib. x. Sed aliud est impetrare vt ibi. aliud eligi vel p superiorē pmoueri. vt. l. barbarius philipp⁹. ī. de offi. pto. Sed certe imo punit idign⁹: q; patit se eligi. q̄sentiēdo electioni de se facte. vt. l. q̄ cū vno. §. isulā. de re mili. z ibi p Ja. de are. Sz ibi nō solū erat infamis sz nullus: q; deportat. idē si bannit⁹. nā pena capitis est bānito si acceptat officiū publicū autoritate z utilitate qō alibi nō reperit z facit. ī. de postu. l. q̄ aduersus. ¶ Extra no. q̄ solus deus †i famiam facti pōt āmouere. vt no. Ber. ex de pur. vul. c. ex tuarum. Et sic princeps non tollit eā sed eius effectum. q; infamie sunt de iure positiuo. nō de iure naturali. ¶ Sed nūq̄d ppter infamiā repellit q̄s ab hereditate. dico q̄ nō. nisi in casib⁹ exp̄ssis in iure. C. de inoffi. test. l. in arena. z not. p Jnn. ex de accu. c. cū oporteat. Sed nunq̄d pēdēte inq̄sitione: exceptione vel accusatione crimis pōt aliq̄s eligi vel cōfirmari ad aliqō publicū officiū cū honoris gradu. z dicūt q̄dā q̄ pōt eligi sed nō cōfirmari. p q̄bus est. ī. de re mili. q̄ cū vno. §. nō ois. Alij dicūt aut loquimur in exceptione. z tūc exceptio nō extēdit se extra propriā litē. z tūc in alia dignitate pōt eligi z cōfirmari exceptiōe pendēte. aut in accusatione. z tunc interim pōt eligi nisi in episcopatum: q; electio epi nō dz stare in suspēso. q; celeritatē desiderat. aut inq̄sitiōe. z tūc etiā eligi nō pt. z est rō: q; magz psumitur otra inq̄situ ppter autoritatē inq̄rentis q̄ nō psumit motus sine cā. q̄ p̄sumatur ō accusatū. vt no. extra. de symo. c. accusatum. p Jnn. z vide p Arch. l. dist. c. studeat. ¶ Et no. q̄d in d. c. accusatū. tenet Jnn. q̄ in. l. reū criminis. C. de pcur. non est nullū mandatū: sed solū denegat exercitiū: q;. l. nō pmittit vagari ei q̄ ppric saluti studere dz z purgare se. vt. C. de exhi. reis l. ij. z quedā p̄hibent interim: q̄ postea pmittunt. vt. ī. de publi. iudi. l. is qui reus. Et hec sunt bñ notanda. ¶ Sed q̄d si testi opponit infamia facti z ipse se purgat fm. l. canonicam. an valebit eius testimoniū. z die q̄ sic. vt no. Jnn. de pur. cano. c. iter.

c ¶ Ad testificādo. adō frā. are. in. l. cunctos. C. de sū. tri. z q̄d ibi dixi. in apostil.

d ¶ Ad iudicādo adde feli. ī c. scisscitat⁹. vj col. ver. dū dz de rescrip.

¶† Ultimo queritur si liber mercatoz vel cāpsoz datur ex forma statuti plena fides. vel semiplena de iure cōi: vel ex cōsuetudine alioz conficiunt rationes. vt no. ī. de eden. l. quedā. §. nūc mularios. an hoc sit verū si sunt infames. z dico q̄ non. si talis infamia est publica. als sic. vt dicta. l. cū lege. in glo. ti. Facilius em̄ obrumpit fides ipsoz: si publicā psona nō habēt q̄ notarij si autoritate principis gerit tabellionatū. vt. d. l. si q̄s ex argēta rijs. §. cogent. ¶† Sed q̄d de libris fenerator. Rñ. cū sint infames. C. d insa. l. improbū. nō faciūt fidē nisi ō se z suos heredes vt in. c. j. de vsuris in clc. Et si fiscus succedat illis vtiq; iure cōi. C. de iure fi. l. inter chartulas li. x. si aut̄ peniteat etvsuras restituant vel solēniter caucāt famā recuperant dejectā tare canonica.

12 arg. in. c. q̄q̄. de vsuris. lib. vj. et hec sunt no. digna. ¶† Adde q̄ nulla pbatio infamat nisi ea q̄ fit per confessionē. ar. no. ī. de iureiur. sed et si possessori. §. fi. Item adde q̄ famosa execution irrogat infamiā absq; dilictione ordinis iudiciarij. dūmodo fit liquidū de cā famosa als secus. vt. ī. de infami. l. ictus fustium. ¶ Itē no. q̄ preceptū pricipis deportat aliquē z infamat. ī. de re. mili. l. qui cum vno. §. cum qui debilitauit. ¶ Ulterius no.

13 q̄ infamis nō pōt fieri miles. ī. c. l. §. ignominia. ¶† Ultio no. q̄ degradādus est miles ingratus. vt. l. j. in fi. ff. de obsequijs. sz si est turbator status est decapitādus. vt. l. fi. de re. mili. quō aūt debeat miles degradari. dic. ī. de ifami. l. ij. §. ignominia. Bal.

¶ Additio Bal.

d e Quasius. Infamis repellit a iudicādo d. et a testificādo e. ad hoc allegat. Qualiter probetur infamia facti per testes not. Jnno. extra de accu. c. cū oporteat z co. ti. inq̄sitio. in glo. P. et B. qualiter. el. ij. Bal. ¶ In ter. motus quid si pēdet lis sup hoc die. vt no. Jnno. extra de symo accusati. Bal. ¶ In glo. j. ibi z no. an papa possit dispēsare q̄ infamis admittat ad testimoniū. dic. q̄ sic. vt no. in spe. de teste. §. j. ver. sed q̄rit. vtrū papa. z vide de hac glo. co. §. ver. Item excipit q̄ est infamis Bal. ¶ Ibi si ue facti aliter not. glo. in. l. j. C. de fam. tri. et dic. vt ibi per Cy. ¶ Quid fiet si testis est infamis infamia facti. q; est fama q̄ occidit hominē ad hoc vt eius testimoniū oīno valeat vel oīno repellatur. Respōdeo iudicēda est sibi purgatio. z si se purgat arbitrio iudicis omnino valet dictū suū. si se non purgat omnino repellit. et hoc videtur verum de iure canonico. vt no. Jnno. de pur. canonica. inter sollicitudinē. ¶ Bal. ¶ Ibi q̄ hic dicit vide q̄ no. in spe. de accu. §. j. versi. sed quid de his qui sunt infames. z vide qō no. de pur. canonica ex tuarum.

Senatorē. Qui non est infamis potest morari in v. be. b. o. Et in hoc ponderā cām sententie. nā causa fnīe semp intelligit diffinitiua: siue finalis. lz in cōtractib⁹ z vltimis volūtatibus p̄uesmat cā ipulsiua. ī. de suspe. tu. l. cū. n. et. l. q̄ cū vno. §. j. de re mili. z. l. ij. in fi. de oo. et. l. aurelius. §. fi. de lib. le.

¶ Additio Bal.

Senatorē. Impedimentum facti non irrogat ignominiam. b. o.

Qui indignus. Cui nō cōueniunt minora denegant maiora. ¶ In ter. ibi ordine. q̄d est dicere ordo idest grad⁹ vide p Archi. xxj. di. c. clericos. z. c. ī nouo. et in. c. inferior. z. c. deniq;. et. xxiij. di. c. q̄ eps z vide per Archi. xxxj. dist. c. p̄ter. z vide p eundē. vj. dist. c. testamētū. ¶ Opponit glo. papa nō est dign⁹ esse capellan⁹. ergo non est dignus esse papa. Respō. omnia cōtinet sub se dignitas suprema. Vel aliter: papa non est dignus plebanus ville canalis: ergo nō est dignus papatu. nam illa est falsa: quia papa dign⁹ est. sed villa canalis indigna. nec est enim tāti capax. Et idez in imperatore. nā cesar nō est dignus esse decurio. i. decurionatus non est dignus cesare nec aliqua inferior dignitas rōne pportionis digna est amplecti quod supremū est. immo stando i gradu remisso. et cōnotante quid diminutū esset implicare contradictoria. et q̄ non gradus esset gradus. vnde sub ratione formali imperfecti est impossibile q̄ sit ibi supreme perfectiōis. i. summe autoritatis gradus. et sic perfectiora et potiora confundūt imperfectiora et debiliora. ¶ Modo hic reuocatur in dubiuz talis questio. cauetur constitutione Magnifici domini Paduani q̄ nemo possit i ciuitate. Padue licentiari in iure ciuili. nisi sit maior. xxx. annis. modo quidā licētiatus. Bononie vult recipere publicā Paduc. z est minor. xxx. annis. nam bō. seruat ius cōe querit nunquid possit. et videt q̄ sic: q; non confertur noua dignitas: cum iam cōcesse conferatur administratio dignitatis. vt. C. de ofuli. l. pe. lib. xij. et ille est ita primus actui q̄ in actu esse videtur. ¶ Ecōtra q̄ nō. quatuor rationibus. z primo ratione ordinis. naz Padue nō posset recipere minorē gradum. s. licentie. ergo nec maiorem. s. publice vbi propria dat forma doctoratus: q; forma est vltima pfectio substantialis cuiuslibet rei. et insignia q̄ ab insignib⁹ viris z orta z dicta sunt tāq̄ coherentie adjciuntur als esset sicut homo nudus et incultus. ¶ Secundo nō videt q̄ ille q̄ in vno loco subjcit se examinari possit ibi doctorari: q; nō debet cause continentia diuidi. C. de iudi. l. nulli. et. ī. de iudi. vbi ceptū. C. de execu. et exac. l. quicūq; lib. xij. ¶ Tertio qui apud vnum nomen edidit. apud eundem debet perseuerare. ī. de offi. cōsu. l. j. ¶ Quarto si vnus doctor presentauit. alius non posset dare insignia nisi substitutus

vel ex causa

Universidad de Deusto

vel ex causa.vt dicta.l.j.ꝛ.C.de spon.l.j.ꝛ ita credo ad hoc facit C.de testa.l.cum antiquitas ꝛ quod no.in autenti.de here.ꝛ fal. §.si vero absunt in gl.que incipit illa scriptura.ꝛ facit.l.in fraudem.§.quot.de iure fis.

¶ Additio Bal.

1 Dignus dicit̃ proprie qui non demeruit.
2 Persona quot modis prosit persone.
3 Consuetudo an possit introducere ꝙ mino: habeat iurisditionem super maiorem.
4 Peccatum forme an possit denunciari.
5 Indignus officio an sit indignus beneficio.

Qui indignus. Qui remouet̃ a gradu proprie in ordine remouetur a posterie.h.d.Bal. ¶ Ibi indignior non econtra.vt no.Archi.vj.dist.testim̃.ꝛ Inno.de senten.excom.cum medicinalis. ¶ † Dignus aũt dr̃ ois qui non demeruit.Est eñ positiuũ.vnde verificat̃ etiã in meriorib⁹ magis:vel maxime meruit.ff.de le.ij.cũ quidã.ꝛ no.ff.de manu.l. fi rogat⁹. §.matrimonij non tamen esset dubiũ ꝙ in magis merito magis verificetur intentio. ¶ Item vide quid vult dicere dr̃ subtiliter.per. Archi.xxj.dist.cleros in glo.adde quicquid ꝛ.c.dist. c. 1 in nouo in glo.adde dic. ¶ † Item quot modis persona prosit persone vide centesima dist.§.in his per Archi.An per consue- 3 tudinem possit introduci ꝙ minor † habeat iurisditionẽ in maiorem no.c.distin.inferte per Archi.ꝛ per Inno.de offi.ordi. ir refragabili.An presente maiore taceat inferior.c.distic.denicz in fi.per Archi.C.de dona.in hac per Ac.An ꝙ aliquis qui sit 4 indignus possit denunciari.ꝛ per quem. † Et an peccatum forme possit denunciari.vide Archi.xxiij.distinc.qui episcopus in 5 glos.adde est hic arg. † Et an qui indignus est officio sit indignus beneficio not. Archidia.xxxij.distinctio.preter ad fi.ꝛ facit C.de lc.ab administratione.

Senatoris. ¶ Nota ꝙ non refert quomodo fiat:dummodo efficaciter fiat. qđ dic.vt.j.de verb.obligatio.l.cuz seruos per Dy. Bal.

¶ Additio Bal.

Senatoris. Appellatione filij quasi filius continetur.ꝛ non refert a quo nec qualīter.nec quando.hoc dicit. Bal.

¶ Additio lectu.vacantis.in.l.Sena. Bal.

Senatoris. Filius per accidens per cõtrarium accidẽs desinit.h.d. Sed priuilegium a natura procedens nõ mutatur ex accidenti.h.d.§.sc.Bal. ¶ In gl. admittitur in fi. Sed hic natura.ibi iure ciuili quesita fuit dignitas.ꝛ facit.j.de reg. iur.l.nihil.ꝛ.l.iura sanguinis.Jaco.de belui.

Emancipatum. ¶ No.ꝙ si filius nascatur antec̃ pater fit banitus ꝙ nõ põt dici filius banniti.ꝛ sic in eo qui est natus.antec̃ pater fit clericus.C.de decur.l.curialibus.li.x. Dy. ꝛ hoc vbi tractatur de incommodo secus si tractatur de fauore. vt not.C.de epis.ꝛ cleri.l.ij.ꝛ.C.de nup.l.imperialis.qđ est no.

¶ Additio Bal.

Emancipatum. In.§. sed cum cessante causa cessat effectus de futuro.vt hic non de preterito.in.§.prox.h.d. Bal.

1 Nepos succedit in feudo aui nõ obstãte patris delicto.
2 Nepos in feudo patris delinquentis non succedit.
3 Prouidentia legis vel nature est firmior quam prouidentia pacti.

Sed ꝛ si pater. ¶ No. ꝙ nepoti magis prosunt aui merita.ꝙ nocent patris demerita.immo ꝛ sua innocenita magis ꝓdest ꝙ noceat culpa pa- 1 tris.j.de cõtra tab.l.iij.§.si emãcipatus. ¶ † Et sic facit ad.q. ꝙ nepos succedat in feudo aui non obstante patris delicto.ꝛ vide qđ no.extra de feu.c.fi.Sed tu dic ꝙ si pater nepotis delinquit ante feudum sibi acquisitũ ꝛ radicatum.i.delinquit viuente auo nõ nocet tũc nepoti.sed si delinquit feudo abradicato sibi idest post mortẽ aui quo ad nepotẽ ꝛ patris quo ad se.tũc nocet nepoti.nam iccirco feudo priuatur vt ad dñm reddeat.at in priori casu nõ priuat̃ feudo.qr nõ habebat feudũ sed inhabilitatur ad feudum acq̃rendũ.ꝛ ideo cũ habeat̃ pro mortuo nepos succedit in eius locum.j.de li.ꝛ posthu.l.gallus.§.ꝛ q̃d si tantũ. 2 ad hoc.x.col.si de feu.fue.contro.c.si vasallus. ¶ † Ex his apparet ꝙ in feudo patris delinquẽtis nepos nõ succedit sicut nõ succedit in donatione reuocata per ingratitudinem.C. de reuo. do.l.ft.nam ad hoc vt aliquis succedat in aliquo iure dr̃ inueniri apud predecessorẽ istud ius tpe mortis illius.in eo eñ ꝙ priuerunt de bonis heredẽ nõ habet.vt.j.ad.l.fal.l.in quantitate.ꝛ ita tenet Guil.hic ꝛ Dy.in.l.adoptiuũ.§.fi.de in ius vocan. et facit.j.de interdic.ꝛ rele.l.iij.ꝛ.j.ff iurepa.l.diui fratres. Et no. ꝙ vbicunq; quis per cõtractũ posset prciudicare heredi.põt et per delictũ.presertim si talis culpa punitur.l.cõtractus.ꝛ adde qđ no.in spe.de loca.§.nũc aliquaver.crl.ꝛ facit.C. de sacr.san. 3 ecc.auc.qui res. ¶ † Et not.ꝙ prouidẽtia.l.vel nature firmior est ꝙ prouidentia pacti.l.ius agnationis.j.de pac.ꝛ dicta.l.iij. de interdic.ꝛ rele.cũ si.Bal. ¶ Additio.§.si quis. Bal.

a **Si quis.** Cessante vna cã nõ cessat effectus [a] alterius cause.h.d.Bal. ¶ In ter.vide in specu.de loca.§.nunc aliqua.v̊.crliij.hic loquit̃ in eo qđ habet̃ ex positione legali.non in eo qđ ex positione patris descendit.Bal.

a ¶ Effectus. sz q̃lr.vid̃ fel. j.c.cũ nunc⁹. ꝛ.no.j.ff̃ testi.

Femine Corruscant nupte radijs maritorũ ꝛ vidue radijs relictorũ. Econtra degenerant nupte que viliorib⁹ nupserũt.ergo filia regis francorum que est illustris nupta comiti efficitur spectabilis superme dignitatis gradu fuscato.ar.contra.ff̃.e.l.senatoris.§.a senatore.sed ibi pluralitas ꝛ adiectio nõ minuit.sed hic.dum se inferiori nupsit gradum superioris amittit.si autem matrimonium non tenet̃ nõ nocet ei matrimonij inanis titulus.sed põt ei officere crimẽ incest⁹ si sub.l.imperatoris sit adde qđ not.j.e.l.filiam per Guil.si vo.l.impialis ibi nõviget rõne etiã incestus nõ perdit dignitatẽ ipo iure.qr de iure gentiũ nõ reptit̃ hoc cautũ nec de iure diuino ex quo nõ est accusata nec cõdemnata. vñ in regnis infidelium nõ bz locũ titulus.de incest.nup. ¶ In glo.vsqz collige ꝙ q̃libet dr̃ plebei⁹ q̃ nõ bz dignitatẽ.itẽ collige ꝙ fortiora sunt iura pñia ꝙ mariti Dy.Sz ꝛ ꝙ q̃s bz vrtutes suas tenacius inheret.vt.j.de cap.l.si q̃s in bello.Itẽ de domicilio nupte.Elide per Dy.C.de in.om.in.l.ij.ꝛ istud in domicilio personalis,conuentionis.sed in domicilio realis vel mixte cõuentionis die vt.l.j.de mu.ꝛ in quo loco.lib.x. ¶ Additio Bal.

1 Dignitas procedens a patre est maioris efficacie ꝙ procedens a marito.

Femine. Dignitas procedens a patre est efficatior ꝙ dignitas † procedens a 1 marito quia prima aut durat illibata. aut soluatur. sed a marito.ꝛ soluit̃ ꝛ permutatur.h.d.Bal. ¶ In ter.feminis refert se ad primũ. ¶ Ibi parem.refert se ad sedm. ¶ In glos.donec ibi inferioris dignitatis.pater vero prestat. ꝛ si is cui nubit sit inferioris dignitatis. Bal.

Filiam. Casus patris nõ perimit filij dignitatem a patre natã.h.d.Et sic ius mihi quesitum ex persona tua facto tuo non perdo. vt j.de cõtra tab.l.si post mortẽ.§.fi.fm Ebet.secus iure querẽdo.vt no.j.ꝙ quisqz in.l.iij.§.si is pro quo.ꝛ.§.si filius qđ est no.ad multa.ꝛ facit.j.quemad.serui.amit.l.si patrem.§.j. alibi tñ dr̃ maiorum tuorũ exẽpla tibi preiudicant.vt. C. de cobarta.l.si cobartalis.lib.xij.Et qui natus est ex patre incontinente non presumitur continens.vt no.extra de filijs presby.c. literas in nouella sed istud quantum ad morum presumptionẽ. non quantum ad iurium priuationem. ¶ Additio Bal.

Filiam. Cessante causa remotar remanente proxima non cessat impedimentum.hoc dicit vide Guil.C.de episco.ꝛ cle.oia priuilegia.Bal.

Liberos ver.sed et si. ¶ Nota contra milites qui dicunt habere nobiles matres:quia nobilitas non procedit ex genere materno sed paterno.vt hic cum si.Bal.

¶ Additio Bal.

Liberos. Appellatione liberorum continentur omnes qui descendendo eum sequuntur a quo causam habent priuilegij.hoc dicit.Ad de not.in Specula.de loca.§.nunc aliqua ,verficulo. cxlviij. ibi omnino videas vide Jaco.in sum.feud.iiij.charta.ꝛ.ij. colum.

1 In colluctatiõe licitũ est viribus ꝛ ingenio alios superare.
2 Domicilium antiquum per nouum non mutatur.
3 Clericus vbicũq; habet beneficium vtrũ fortiatur forum.

Senatores. Adiectio non immutat id cui adijcitur.hoc dicit. ¶ Et inducitur.l.ad questionem de eo qui promisit dare schachmatũ [b] cũ pedita et dat cuz pedita facta forsa qr

b ¶ Schachi matũ vide fely.i.c.qñ dof. dele. ꝛ qđ ibi dixi in apos,

b satis est:quia adiectio dignitatis debet prodesse non obesse. nam illa adiectio dignitatis non videtur permutatio: sed honor auctus. Et ideo determinat quidam domi. Benedictus ita . Sed Jaco.de are.sentit contrarium:quia rude officium pedite translatum est in ministerium. idest officium forse ergo non est idem.de lega.iij.l.legatis.§.si ex officio.fm Ricar.malumb.de hoc per Dy.C.de suspec.tuto.l.curatorem. pro prima opi.facit quia videtur sensum de pedita attento tempore promissionis non attento tempore victorie.argu.de legatis.iij.l. si 1 cor.j.de auro ꝛ argen.lega.l.si ita. † Itẽ qr in colluctatione li-

Universidad de Deusto
Biblioteca

citum est viribus ꝛ ingenio alium superare ꝛ se augere. facit qđ no.de ẏb.ob.l.in executione.§.fi.ꝛ ita teneo cũ do.Benedicto. Item ar.est ad qõnem de notario ad iudicatũ ꝓmoto q̃ post modũ vt insufficiẽs a iudicatura remot⁹ est ꝙ remaneat in pristino officio tabellionatus a quo se nõ fecit indignus:ꝫ fuerit ad maiora ꝓmotus.vt hic.sic remoto priuilegio remanet quis in iure cõi.de excu.tu.l. milites.in prin.nõ ob.l. ij.j.si inge. esse dica.qr ibi est speciale ꝓpter suũ delictũ.j.ad fille. ꝓpter venem.§.fi.Ad hoc.C.de his qui spõte mune.sub.l.ij.ꝛ de excu.mu. l.cos in fi.ꝛ.C.de excu.tu.l.volũtarie vbi dr ꝙ primil.qđ recipit iterationeꝫ nõ perdit vno actu cõtrario.ꝛ ita tenet Frã. accur. Item iudicantis officiũ nõ est cõtra officium tabellionatus.C. de sac.san.ec.l.iubemus.§.his tabelliõib⁹.sicut nec est incõpatibile cũ decurionatu.vt.C.de fal.l.si q̃s decurio.ꝛ adde qđ not. C.de decu.l.vniuersos.li.x.ꝛ ibi no.ꝙ aduocati nõ debẽt exercere tabellionatũ:qr est vile offm̃.Ad idẽ facit.C.de pri.sacr.scri. l.hac parte.li.xij.ꝛ.C.de decu.l.gfialis.ꝛ sic abbas depositꝰ remanet monachus.ar.ꝫ.de adop.l.qui liberat⁹. ¶ † Itẽ not. hic ꝙ domiciliũ antiquũ per nouum domicilium nõ mutat:qđ dic vt in glo. ¶ Extra quero nũquid vbicunq; clericus † habet beneficium ibi sortiat fori ꝛ dic ꝙ si beneficiũ requirit residentiaꝫ ibi sortitur forũ[a] tanq̃ necessarius incola.nam in culpa est si se trãsfert alio.ar.j.de edẽ.l.ꝓtor.§.pe.Si aũt nõ teuck ad residẽtiaꝫ. tũc nõ ẖ ibi domicilium:nec põt ibi cõuenire nisi ratiõe ipsi⁹ beneficij.vt extra de referi.dilectus ꝛ.C.de incolis.l.cũ.nec.Bal.

a ¶ Fori.ꝛ ẖ idẽ tꝫ sel'.i.c. postulasti in ꝑn.j.col.ꝫ fo. compe.

¶ Additio Bal.

1 Adeptio dignitatis originis domicilium non tollit.
2 Cuius quis non definit esse per clericatum.
3 Clerus a populo qualiter differat.
4 Clerici statuto vel cõsuetudine laycorũ nõ ligantur.

1 **Senatores.** † Domicilium originis nõ ꝑditur ex adeptiõe dignitatis.ẖ. d.translatione perditur veluti quadã nouatione.de
2 excu.tuto.l.idem vlpianus. ¶ † Ubi ꝛ ibi videvnde oriundi.arg.ꝙ per clericatũ q̃s nõ definat esse ciuis quantũ ad sui fauorem.de hoc.de fo.cõpe.dilecti.vbi priuilegium concessuꝫ anglicis prorigit ad clericos:secus si priuilegiũ cõcederet populo. Nam aliud est clerus.aliud populus.ideo nõ prorigeret
3 ad clerũ.per hoc no.concludit ꝙ nõ prorigit ad clericos. insti. de iure naturali.§.plebs.vide de elec.in plerisq; in glo. certum
4 est in cle.Econtra vero clerici statuto vel consuetudine laycorum non ligantur.j.de postula.ex ea.

Apte. ¶ No.ꝙ princeps dispensat cum suis coniunctis.sed raro: quod est no. Sed nunquid princeps potest dispensationeꝫ suam renocare. Respon.non pro tempore preterito:sed pro tẽpore futuro sic.nam video ꝙ facta concessione ab imperatore. ꝛ translato dominio rei concesse potest a principe conditio apponi nõ erui cõtractus:sed ex vi legis:qr omnis legũ potestas est in pectore suo.vt.C.de omni agro deser.l.qui fundos lib.xj.

b **Senatores.** ¶ Nota ꝙ dictio a:[b] ꝛ ab:[c] includit
c quando est eadem conditio extremorum: sed si est contraria tunc excludit.vt.C.de nupti.l.a caligato.per Ly.ꝛ extra de exceptio.c.j.lib.vj.ꝛ in.c.statutuꝫ.de preben. eo. lib.ꝛ.j.de actio.empt.l.ratio.§.fi.ꝛ si ponitur super termino intrinseco includit de momento ad momentum.C. de appel. aut. hodie.quia non debet esse aliquod tempus vacuum ꝛ inutile: sed si apponitur super termino extrinseco excludit.extra de dolo ꝛ contuma.c.cum dilecti.Et ideo si fundus venditur a tali arbore ad talem.si ille arbores sunt pars fundi includuntur: sed si sunt alterius non includuntur.argu.l.si domus.in princip.de lega.j.de hoc latius suo loco dicetur.

b ¶ Ab. de q̃ materia.vide fely.in.c.placuit.i.j.co.de pseri.ꝛ qđ ibi dixi i apost.ꝛ adde do.pet. phi.cor.i ꝓfil. cclxxix.unci.i hac i lra a.in iiij.parte.

¶ Additio Bal.

c ¶ Ab. de q̃ dictione vide fraci.are.i.l.si er duob⁹.i ꝑmo no.ꝫ duo reis. ꝛ qđ ibi dixi in apost.

Apte. Unum priuilegium conseruat aliud.ẖ. d. ¶ Ubi ꝛ hi soli not. non habet quis vocem in collegio nisi sit de numero collegiatorum. ¶ Item nota hic ꝙ vox seu cõsilium appellatur sententia.Bal. ¶ In tex.sententiam in arrogando.Bal.

¶ De officio consulis. Rubrica.

1 Papa quando dat specialem visitatorem tunc generalis visitare non potest.
2 Prelatus an constituere possit locum tenentem vbi inferior iurisditionem prescripsit.
3 Maior pars numeri alijs absentibus an sufficiat.
4 Due partes debent esse presentes vbi agitur de preiudicio vniuersitatis.

5 Causa posita tribus consulenda duo consulunt vnum tertius cõtrariũ et iudex vni adheret ꝛ iudicat an dicat partẽ grauare.
6 Cõmissio nunquid facit quem ordinarium.
7 De facto proprio nemo cognoscere debet.
8 Instrumentum per alium tabellionem confici non potest nisi ꝑ eum qui confecit protocollum.
9 College vnde dicãtur.
10 Iudex superior an possit prohibere iudici inferiori ne vtatur sua iurisditione.
11 Episcopus lingonensis infirmatur papa mittit duos ad regendum nunquid vnus sine altero regere poterit.

Officium consulis. Premitte ad euidentiam ꝙ iurisditio potest cõpetere pluribus tribus modis. Primo modo simul exercẽda sicut in pluribus delegatis propter formã mandati. extra de officio dele.c.prudentiam. Item in pluribus arbitris propter formam cõpromissi.j.de arbi.l. pedius. ꝛ.l.sicuti.vbi de hoc est glo.satis elegans:qr vbi traditur forma ibi pluralitas non geminat:sed vnit singularitates suas ꝛ numerus pluralis nõ saluat in vna.j.ad tre.l.fi. Secõdo modo seorsum exercẽda.ita ꝙ nõ simul.exẽplum in ciuitate Florẽtie sunt duo equales magistratus.s.ptãs ꝛ capita.ꝛ q̃libet ẖ propriũ ꝛ distinctũ tribunal.vñ q̃libet ꝑ se ꝑt ꝓcedere:ꝫ si ẖbo simul.i.eodẽ tpe ꝓcedũt:puta q̃libet inqrit de vno ꝛ eodẽ delicto ꝓtra Bar. semuicem impedisset donec reus gratificet.vt no.j.si q̃s cau.l.ij. §.ij.per Pe.tenet tñ eligere vnuꝫ corã quo cõpareat: alꝫ vterq̃ ẖ cũ reputare contumacẽ.ar.j.de adulte.l.iij.in prin. Tertio modo seorsum vel etiã simul exercẽda.vt in pluribus collegijs ordinarijs.nam si simul sunt additi debẽt simul ꝓcedere ꝛ sniare: sed si vnus est additus:ipse solus ꝛ nõ alius ẖ se intromittere. nisi ex cã:vt hic.adde.j.ad munici.l.magistratus.ꝑ glo.ꝛ Dy.posunt tñ inuicẽ cõmittere vices suas.ꝛ tũc valebit. ¶ No.tamen ꝙ etiã vbi simul sunt additi vnus eoꝝ põt citare sine collega: ꝫ nõ cãꝫ diffinire.vt no.j.de re iu.l.põponius si vbi in glo. ¶ Extra quer̃ an si sunt duo officiales in eadẽ ciuitate.vnus deputatus gñaliter.alter specialiter:an gñalis possit se intromittere de illa specie.ꝛ dic aut illa specialis subalternat gñali.ꝛ põt.C. de offi.prefec.vr.l.j.vbi dr ꝙ iurisditio ordinaria vni competẽs nõ tollit ꝑ attributionẽ alteri factã eiusdẽ iurisditõis:qr a maiori nõ fit nouatio.j.de ẏb.obli.l.qui vsumfructũ. Et tõ ꝫ per statutũ sit data assessoribꝰ specialis ꝛ distributa iurisditio.tñ potestas qui illos assessores deputat.ꝛ remouet eam per seipm exercere põt cũ assessores exerceãt eaꝫ noĩe ptãtis.i.tanq̃ ab eo deputati. Aut ille specialis est superior gñali vt iudex spãliter deputatus ꝑ principẽ vel ꝑ statutũ sup causis appellationũ vl nullitatis.ꝛ tũc gñalis nõ intromittit se ꝛ spãliter alteri tanq̃ superiori attributis.ꝛ idẽ si nõ sit tanq̃ supior: sed tanq̃ differens specie vt iudex insinuationum.vt.C.de testa. consulta divalia.

1 ¶ † Et est arg.ꝙ si papa dat spãlez visitatorẽ.ꝙ gñalis visitare nõ possit.de hoc de le.j.l.seruũ filij.§.si q̃s post.ꝑ Jac.de are. Illud certũ est ꝙ vnus officialis nõ ẖ se intricare in officio alterius.vt.C.de excu.ꝛ ap.l.ij.lib.xij.ꝛ adde qđ no.j.de manu.l.
2 apud eũ. ¶ † Secõdo quer̃ an eps possit ponere locitenentem i loco vbi inferior ꝑscripsit iurisditionẽ. ꝛ dic ꝙ nõ.in.c.cũ eps. de off.ord.li.vj. ¶ Tertio queritur q̃d si est districta iurisditio vnius ꝑsonas:puta pupillorꝝ.alij ꝑ eãs puta depositorũ.ꝛ pupillus ẖ cãm depositi q̃s erit iudex.ꝛ videt ꝙ vterq̃.de leg.j.l. titie tertor:es.videlicet ꝙ simul vterq̃ sit necessarius ad.ꝛ excu.tu.l. iurisperitos.§.cũ ortũdus.So.dicit Bar.ꝙ attendit persona magis q̃ cã,nã specialis: est iurisditio in qua maior est specialitatis ratio: ꝫ maior spãlitatis rõ est in psona q̃ in cã.ar.l.j.ꝫ.ẖ sta.ho.C.qñ impera.inter pu.ꝛ vi.l.j.qđ ergo spãliori rõne fundatur derogat ei in quo minor inuenit spãlitatis rõ fm Bar.q̃ ita no.in extrauagã.Henri.imperatoris que incipit ad reprimẽdum:qđ est nota.Et adde ꝙ vbi spãliter est ꝓpositum de iudice ꝑ statutũ vel cõsuetudinẽ.tũc gñalis ꝓpositio cõquiescit.de offi.ordi.cũ eps.lib.vj.per Jo.cal.ꝛ per Archi. ¶ Quarto querit̃ pone perusij sunt quatuor cõsules mercatorꝝ qui habẽt cognoscere de factis mercatorꝝ nũquid q̃libet posset seorsum adiri. ꝛ dic ꝙ non:qr iurisditio est cõcessa eis sub vno noĩe collectiuo scilicet consulũ ꝛ sub forma pluralis numeri:qr dicit cõsules cognoscant.nõ dicit cõsul cognoscat.ꝛ sic est forma data q̃ per plures cognoscatur nõ per vnum:qr pluralis nũmerus nõ verificatur in vno.j.ad trebel.l.lucius phebus.ꝛ ideo ꝫ mandatũ legis videatur:alꝫ datum cuilibet insolidũ:secus in mãdato hominis. j.de procur.l.pluribus.tamen hic secus est propter datam formam a qua non est recedendum.C.de iure fis.l. super creandis. lib.x.Sed nũquid sufficit maior pars dico ꝙ sic:qr quando lex aliquid pluribꝰ cõmittit semper tacite videt inesse vt sufficiat

maior pars

Universidad de Deusto

maio: pars.vt.l.maio:ẽ.j.ꝺ pac.ꝛ.l.plane.j. ꝙ cuiuſ.vniuer.no. etiam ſi tanꝙ ſingulis fiat cõmiſſio.ſecus x̃o ſi per hoiem ali-
3 quid cõmittit.vt.l.ſicuti.j.de arbi. ¶ † Quinto queritꝝ nũquid ſufficit maio: pars numeri alijs abſentibus ꝛ irrequiſitis. Rñ. aut eſt actus i quo conſideraꝝ faciẽtiũ vtilitas ꝛ animi affectio. aut ſolius numeri impletio. Primo caſu requiri debẽt abſentes:qꝛ tractaꝝ de eoꝝ prejudicio:vt in electionibus. Scõo caſu vt ſi quidẽ eſt actus collegialis.debet cõuocari collegiuꝫ ſono tube vel campanelle moꝛe ſolito.ſi vero eſt actus ſingularis non requiriꝝ cõuocatio.ꝛ ideo qõ faciunt tres ex dictis cõſulibus mercatoꝝ quarto irrequiſito valet.facit qõ no.Barto.ad trebel.l.heredes mei.§.peto.vbi oĩo videas. Adde ꝙ vbi ex facto aliquoꝝ generaliter alijs ſingulis prejudiciũ tũc debent ſimul eſſe cõgregati:ſed ſi nõ generaliter prejudiciũ niſi ipſis faciẽtibus: ꝛ nõ eſt actus collegialis ſed ſingulorũ.tũc nõ requiritur collectio. Primũ probaꝝ.j.de pac.l.ſuum heredem.§. hodie. Scõs probatur in.l.per funduꝫ.j.de ſerui.ruſti.predio.ſed ſi eſt actus
4 collegialis ſemper requiriꝝ ꝙ ſimul ſint cõgregati. ¶ † Item no.ꝙ vbi agiꝝ de pjudicio vniuerſitatis ad minus due partes debent eſſe preſentes.vt.l.plane.j.ꝙ cuiuſcꝫ vniuerſi.no.ſedvbi tractatur de prejudicio ſingulorumꝫ ſufficit maio: pars qñ.l.hoc maiori parti cõmittit vt.o.§.hodie:qꝛ regulariter nõ põt quis prejudicare alteri.j.de magi.cõuen.l.j.§.j.ꝛ.j.de pac.l.Itẽ magiſtri in glo.cũ ſimili.ꝛ adde qõ no.in auꝝ.de ali.ꝛ empti. §. in predictis.in glo.ꝛ facit.j.de pac.l.cũ in eo. ¶ Et not. ꝙ ſi tres inceperunt ꝛ vnus eoꝝ abeſt.quartus põt ſupplere vices illius abſentis.vt hac.l.qõ eſt no.Et predicta ſunt vera etiã in extraiudicialib⁹:vt ſi eligaꝝ pkres advẽdendũ gabellas cõis Florẽtie. ſufficit cũ maioris partis cõſenſus. vtꝝ.l.qõ maio:.ad municipa.qꝛ i factis publicis ſufficit maioris partis legitime tamen cõgregate cõſenſus:lꝫ qñcꝫ ſit ſecus in factis priuatoꝝ.nam res publica per alios regiꝝ.ꝛ ideo ſufficit maio: pars regẽtium.vt.C.de decur.l.obſeruare.lib.x. Et qõ inceptũ eſt ab vno alter ꝓpter illius abſentiam põt pficere.vt in.l.noſtra. Et idez dico ſi vnus ex dictis quatuo: cõſulibus nollet officiũ accepta re:qꝛ interiz tota iuriſditio reſidet in acceptantibus.oñ tamen
5 ſit maio: pars.vt.j.de ap.l.imperato:.§.ſi magiſtratꝰ. ¶ † Sexto queritur pone ꝙ cauſa eſt cõmiſſa cõſulenda a tribus. duo conſulũt vnũ.tertius cõſulit contrariũ. Judex x̃o illi vni adheret.ꝛ ita iudicat.an ex hoc ſolo dicaꝝ partez grauare.in dubio. Reſpon.ſic ſi teneꝝ ſtare cõſilio:ſecus ſi nõ teneꝝ ſtare.vt no.in c.nullus ex cõſilio.extra de reg.iur.li.vj.per Jo.an. ¶ Septio quero.pone quidã baro deceſſit relictis duobus filijs.nũquid põtvnus ſine alio exercere iuriſditionẽ.dicit Guil.ꝙ nõ.lꝫ ſint ordinarij:qꝛ fungunꝝ vice vnius cum ab vno ceperit iuriſditio. argu.j.de cõdi.ꝛ demon.l.cui fundus.ꝛfacit in auꝝ.de man.p̃n. §.ſi x̃o canonicũ.ꝛ.j.de officio pre.l.ij.ſm Guil. Et adde quod no.de rerũ diui.l.ſi.qõ bene no. ¶ Octauo queriꝝ ſi ſunt in ciuitate due curie.vt eſt peruſij poteſtas ꝛ capitaneus: an vnus poſſit exequi ſniam alterius.dic ꝙ ſic in criminali:qꝛ vterqꝫ fiſcum repꝛeſentat.ſecus in ciuili:qõ dic vt no.in.l.a diuo.§.j. de re iudi.per Bar. In ciuili namcꝫ ſunt neceſſarie litere iudicis qui pꝛonũciauit.vt.j.de iuriſdi.om.iudi.l.cũ quedã puella.ꝛibi
6 per Ly.ꝛ.l.cũ vnus.§.is qui.j.de bo.aut.iudi.poſ. ¶ † Nono queriꝝ nũquid cõmiſſio facit quem ordinariũ vel delegatũ. Reſpondo.ſi eſt cõmiſſio perpetua facit ordinariuꝫ.ſi aũt tpalis: vt qꝛ dicit reformatio cõis piſarũ ꝙ pũtes oñi antiani piſane ciuitatis poſſunt oĩa que põt totũ cõe piſarũ.tunc eſt autoꝛitas delegata nõ ordinaria ſicut nõ eſt in certis rebus:ſed vniuerſalis eſſe debet.vt in.c.cũ eps.de offi.ord.in nouella.lib.vj.ita nec in certo limitato tpe:ſed dz eſſe ad vniuerſitatẽ cauſarũ ꝛ tempoꝝ. ꝛ facit qõ no.j.de pcur.l.pluribus per Guil.extra de exerci.l.j. § ſi plures.per Bar.ꝛ.l.ambitioſa.ad ſi.de decre.ab or. facien.
7 per Bar. ¶ † Itẽ no.in.l.noſtra ꝙ de facto ꝓpꝛio nemo cognoſcit.tamẽ interdũ iudicat.vt hic. Et ſic eſt arg.ꝙ interdũ vnus cognoſcit:alter pnnciat ſic.C.vbi ſena.vel cla.l.fin. ꝛ extra de ordi.cogni.c.tuam. Itẽ allegaꝝ hec.l.ꝙ neceſſitas nõ habet le-
a gem[a].C.de teſta.l.cũ antiquitas.j.de re iudi.l.queſitum. de manu.te.qui potuere.ꝛ.j.ſi qꝭs cautio.l.ij.§.qõ dirimus. ¶ Itez ex
8 hac.l.collige ꝙ nõ põt cõfici inſtrumentũ † per aliũ tabellionez niſi per eũ qui ſcripſit abꝛeuiaturam ſine pꝛotocollũ niſi ex cã: vt hic, dicit ibi ſi qua ex cauſa ꝛc.ſm Ly. ¶ † Decimo queriꝝ quid ſi eſt moꝛbo impedit⁹. Rñ.ſufficit ꝙ ſe ſubſcribat.ar. j. de eden.l.ſi qꝭs ex argẽtarijs.§.cogenꝝ.ꝛ ſi ſuo nõ põt ſe ſubſcribere debet mandato iudicis per aliũ cõpleri ne ius pꝛobatiõis caſu pereat.extra de fide inſtru.c.cum.p.tabellio. ¶ Undecimo queritur ſi in aliqua ciuitate ſunt plures iudices.ꝛ aliqua cauſa ventilatur coram vno.an põt alius ſniam pꝛoferre.dic ꝙ nõ. vt hic videꝝ.ꝛ.j.de iudicijs.l.de qua re.Ly. ¶ Duodecio queritur quid ſi eſt impeditus aliqua de cauſa ferre ſniam. nũquid poteſt alius pronunciare videꝝ ꝙ ſic per.l.iſtaz.tuñ o dic ꝙ nõ: niſi delegatur cauſa.nam opus eſt delegatiõe.vt.j.de iudic.l. ſi longius.ſꝛ Ly.in additio.hoc verũ in nõ collegis:ſi ĩ collegijs vnus ſupplet vicẽ alteriꝰ ex cã ſine alia delegatõe: qꝛ ꝺ facit hu
19 ius.l.autoꝛitate:vt ſuperius notaui. ¶ † Et no ꝙ college pꝛopꝛie dicuntur in officio dicti ab eo ꝙ ſimul electi: et electi ſunt ad aliquod officiũ gerẽdum.vnde qui ſeoꝛſum eliguntur ꝛ ſeoꝛſum gerunt:ꝛ maxime ſi nominibus diſtinguuntur nõ ſunt colleges:ſed ſeparata tribunalia. Et ideo aſſeſſoꝛes poteſtatis peruſij qui habent diſtributiuã iuriſditionẽ per portas non ſunt colleges:ꝛ quiſcꝫ in ſuo tribunali ius dicere debet non in tribunali alterius.vt.l.penulti.de iuſti.ꝛ iure.ꝛ oĩno vide per Bart. in.l.fina.vti.poſ. ¶ Ex predictis x̃o oĩbus collige ꝙ in eadem ciuitate.quandoꝫ ſunt plura tribunalia pluriũ.quandoꝫ vnũ tribunal plurium. Item plura tribunalia:qñcꝫ differunt vt genus ꝛ ſpecies.quandoꝫ vt ſuperius ꝛ inferius.ꝛ hoc dupliciter.vno modo in primis cauſis.alio modo ꝙ vnum eſt tribunal primarum cauſarũ:alterũ vero appellationũ. quandoꝫ plura tribunalia ſunt per ſuas ſpecies diſtincta:vt qꝛ vnuꝫ pꝛeeſt vrbanis.alterũ peregrinis.j.de iuriſdi.om.iudi.l. ſi per erroꝛem. ¶ Et not.duo.primo ꝙ vbi eſt iuriſditio diſtincta per portam non valet ipſo iure pꝛoceſſus iudicis alterius porte niſi inter-
10 uenerit pꝛoꝛogatio.vt dicta.l.per erroꝛẽ. ¶ † Decimotertio queritur an iudex ſuperioꝛ põt inhibere inferioꝛi ne ſua iuriſditione vtatur.ꝛ dico ꝙ nõ.vt no.per Archidia.xj.q.j.de perſona niſi ex cauſa devoluta ad ſuperioꝛẽ:vt ex cã appellatiõis vel in integrum reſtitutiõis vel nullitatis coram ſuperioꝛe intentate C.de accu.l.iij.ꝛ ar.C.de tranſactio.l.ſi ex cã:ꝛ niſi inferioꝛ habuerit iuriſditionẽ nõ certã:ſed cõmiſſam ad nutũ ſuperioꝛis vt vicarij epiſcopi ad nutũ dñi ſui.vt.j.de iudicijs.l.iudiciũ ſoluitur. ¶ Item no.ex hac.l.ꝙ melioꝛ eſt conditio occupãntis niſi alterum impediri cõtigerit.nam in collegijs clauſula de impedimento ineſſe videtur in cõmiſſione legali ꝛ oꝛdinaria.vt hic:qõ
11 eſt no.dignũ. ¶ † Decioquarto pone quidã epus erat infirm⁹. Papa miſit duos ad regendũ epiſcopatũ.nũquid vnus põt regere ſine alio.ꝛ dico ꝙ ſic:qꝛ ſunt oꝛdinarij non dele.C.de officio eius.l.ij.de tu.ꝛ cur.da.ab his.l.j.de leg.iij.l.j.§.a pꝛefectis. ꝛ no.de officio pꝛocõſulis.ꝛ le.l.ne quicꝝ.§.vbi decretũ.ſꝛ Ja. de ra.ꝛ Guil. ¶ Decimoquinto queriꝝ.pone epus ꝺz duos vicarios.an quod vnus incepit alter poſſit pſequi ꝛ finire. dico ꝙ non:niſi ex cã vt hic.ſm Bar.qꝛ iſti vicarij ſunt college ꝛ habent iuriſditionẽ oꝛdinariã.vt in.c.j.de cõſue.li.vj. Epus tamen poteſt in hoc dare formã quã vult.vt.j.de iudi.iudiciũ ſoluitur. ꝛ ar.eoꝝ que no. Inno.de offi.deleg.c.ſi pꝛo debilitate. ¶ Decimoſexto queriꝝ.pone per ſtatutũ aſſignati ſunt certi nuncij capitanei.ꝛ certi poteſtati.an vnus poſſit citari per nunciũ alte-
b rius.ꝛ videꝝ ꝙ nõ[b].vnde nõ valet citatio:qꝛ nõ eſt facta per legitimam perſonã.arg.C.de execu.ꝛ appa.l.ij.lib.xij. ¶ Decioſeptimo queriꝝ.pone ꝙ capitaneus habet plures nuncios. fe- a ¶ Legẽ.ꝛad
cit citare per vnũ.an poterit poſtea citare per aliũ.ꝛ videꝝ ꝙ nõ C.de ſpoꝛ.l.j.nam nõ debet ſubtrahi merces nuncio qui incepit ꝛ hoc ſi ſpoꝛtule eidẽ debenꝝ pꝛo tota cã.ſꝛ ſi in ſingulis actibus fiat ſingula ſolutio.tunc põt qñcꝫ per vnũ:quãdoꝫ per aliũ citare ꝓut vult.vnde illa.l.j.loquiꝝ in nuncio cui erat pꝛo tota cã vnum ſalariũ deputatũ:qꝛ tunc gerit indiuiduũ officiũ.ſecus ſi in ſingulis citationibus ſingulũ ſoluaꝝ ſalariũ.qꝛ labor ꝛ pecunia diuiſionem recipiunt.argu.de annu.leg.l.ſcio.ꝛ ita de facto b
c ſeruaꝝ. In notario aũt actoꝝ ille qui incepit ꝺz pficereꝰ.vt not. in auꝝ.de here.ꝛ fal.§.ſi x̃o abſunt.ꝛ in gl.no. ¶ Decimooctauo queriꝝ ſi appellaꝝ a ſnia collegarũ ꝛ ſtatuũt diuerſos terminos.quid iuris.dic vt in.c.j.de appel.in cle.glo.pe. ¶ Decimo nono q̃ro ciuitas ꝺz cõſules ꝛ antianos ſuos ꝛ vacat index appellationis:an a ſnia ptãtis poteſt appellari ad antianos cum nõ ſit alius ſuperioꝛ.dicit Bar.ꝙ ſic.in.l.vbi.de tuto.ꝛ curato. da.ab his.Sed Guil.dicit ꝙ cõſules nſi tpis:vt ſunt conſules toloſani nõ habẽt aliã iuriſditionẽ quã habebãt olim decurio-
n es.ꝛ ꝙ demũ in ſubſidiũ intromittũt ſe de mixto imperio per d.l.vbi ſm Guil. Sed Inno.dicit ꝙ deficiẽtibus etiã rectoꝛibus penes vniuerſitatẽ nõ eſt exercitiũ iuriſditionis.ꝛ ſi nõ eſt c
apud populũ multominus eſt apud decuriones.opi. Inno.c.eſt vera in vniuerſitatibus iuriſditiõez nõ hñtibus:ſed in habẽtibus iuriſditionẽ eſt vera opi. Bar. hmõi ſunt inſignes ciuitates hñtes hoc ex cõſuetudine vel pꝛiuilegio:vt ex pacto: vel ex pace cõſtantie:vel alia ex pace que fieret hodie.nã ꝛ talibus antianis ſeu pꝛioꝛibus tanꝝ pontificibus ciuitatis iura pñt impetrari.ar.ff.de oꝛi.iur.l.ij.§.deinde.nã ſunt ſicut regule in ſua ciuitate durãte officio.vñ eoꝝ cura pcipua eſt curare ne aliqꝭ ꝺd patiaꝝ iniuſtũ.ꝛ maxie ne carcerati detineaꝝ iniuſte.vt no. C.de epiſ.audi.l.iudices p Guil.de eu.ꝛ pñt cõſules etiã inbere aliquẽ in carcerẽ duci.j.de in ius vo.l.ij.ꝛ cõſules debẽt poꝛ-

a ¶ Legẽ.ꝛad de doct.i.l.ij. j.ſi cer.pe.ꝛ.c. ꝙſiliũ. ꝺ obſ. ieiu.ꝛ.c.q̃to. ꝺ ſue.ꝛ.c.qõ nõ eſt ꝺ re.iu.

b ¶ Qñ non. hoc tñ in ciuitate lugdũ. nõ itegre ſeruaꝝ: qꝛ nũcij dñi archiepi adiuuãt clientes dñi nſi regis.ꝛ ecõtra. ꝛ maxie i cauſis crialibus.

¶ Perfeceꝝ. tuvio late fel. i.c.qñ.i.j.co. x̃.ij.no.ꝺ pb. vbi qꝭs eũ eligat ꝛ an electꝰ poſſit mutari.ꝛ an poſſit aliũ ſubſtituꝝ ꝛ an poſſit recuperare officium.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tare insignia sua per que cognoscant ab aliis. vt no. in l. ij. post prin. j. de insa. z. j. de manu. vin. l. ego. z sic ambasiatores debent incedere in forma z honorificētia ambasitorum vt habeant in maiori culmine. ff. de rerum dini. l. sanctū. ¶ Vigesimo queritur an quis possit emancipare filiū coram suo collega. z videt q̄ nō. nā si speciale est vbi requirit causę cognitio q̄ tps capit cognitionem explicat coram collega. ergo in cōtrarium est ius cōe. nā hoc cōcedit lex hec solū ex causa. q̄ nemo pōt examinare scipm vel suum factū pproprium: sed in emancipatiōe nō requirit causę cognitio. ergo coram seipso facere debet nō coram alio suo collega vl pari. arg. j. de cōdi. instit. q̄ ratio. z videtur expressus de manu. l. apud eū. In cōtrarium videt: q̄ possum progare iurisditiones in parē. ac etiā me ei submittere. vt. j. de iurisd. om. iu. l. hoc est receptum. z videt expressus. j. de manu. vin. l. an apud. ff. rñi. So. cōiungēdo glo. cū. d. Dy. apud collegā pōt: q̄ videt manumittere coram seipso ppter identitatem vnius z eiusdē officij: q̄ socij fingunt vna z eadē psona. ſz apud alīū qui nō est collega nō pōt: q̄ par in parē nō hz cōmissionē seu mandatū ex primordiali natura mandati. Sed ex submissiōe vel prorogatiōe bene valet fm Dy. in. d. l. an apud. Et illa q̄ fuit florētie satis ardua. nam per statutū florentie oēs aduocati matriculati sunt iudices ordinarij. z interponunt decreta. ¶ Quodo vnus aduocatus coram alio aduocato emancipauerat filium z donauerat ei multa z dicebat donationē nō valere: q̄ nec emācipatio valuerat. vide hic q̄ Buil. ¶ Ultimo no. hic mirabile. q̄ quādo in causa voluntarie iurisditiōis emergit aliqua causę cognitio z probatio q̄ talis causa excipitur quasi cōtentiose iurisditiōis in probatione z vētilatiōe: sed in decreti interpositioe suaz retinet naturam: quod tene menti. ¶ Additio Bal.

a Prudentiā z ibidem in gl. vide Fely.

Officium. Vide ad̄ no C. quādo tutor vl curator. l. j. vide et q̄ no. Inn. extra de prebē. de multa. in vlti. gl. z extra de off. deleg. cū super. z. c. prudentiā. §. vi. in magna glo. ver. nobis videtur. z de offi. deleg. cum cām in vlti. glo. vide quam iurisditionem z in quos habeant ordinarij qui nō habēt territoriū. de foro. compe. cōtingit. per Inno. Vide de eo qui dubitat qua autoritate p̄cedat. vtrū valeat suus p̄cessus per Inn. de p̄scri. cū ex offi. in gl. no. q̄ simul. ¶ Itē not. q̄ ad offīm ꝺsulū videt pertinere q̄ si qs est captꝰ a potestate iniuste q̄ faciant ipsum exarcerari. C. de epis. audi. iudices. z ibi per Buil. Bal.

b ¶ Juder. vide Fely. in. c. si q̄n. in. ij. col. ibi vltimo alleg. de offi. delega. z q̄ ibi dixi in apost.

Consules. Plures ordinarij hñt iurisditionē insolidum: sed exercitiū habet ille qui prevenit nisi impedimentū facti vel iuris intercedat. b. d. vide. j. ad muni. l. magistratus. per Ja. z C. quādo ꝓuo. nō est ne. l. cū magistratus. Qualiter vnus collega citet alīū no. Inno. de elec. cū nobis. gl. sed nūquid. z. c. bone glo. si enim. z. c. cuz fide. gl. de qua. z. c. j. de maio. z obe. z. c. vlti. de arbi. li. vj. z in. c. j. glo. nō ergo. de here. in cle. z C. de ap. in offerēdis. Et idē vbicūq̄ duo ordinarij sociant. vt. C. si aduersus fi. l. ij. In glo. expedire. vide Jac. de excu. tu. nisi oīmoda. z de manu. te. l. qui potuerūt. Archi. xv. q. vij. si autē. z. c. ēps. z. vij. q. j. nō autē. Bal. ¶ Not. hic q̄ si sunt plures ordinarij. vnus pōt pnunciare super altero: vt hic. quod est verū quādo separatim cognoscit. secus si simul. vt not. de re iu. Pomp. pōt etiā pnunciare sup iurisditiōe. nō ob. C. de auto. prestā. l. fi. q̄ ibi in totū finiebat officiuz hic offīm remanet in se. Aut sunt plures delegati. z tūc loquit de re in. Pomp. z de offi. deleg. prudentiā. z dic vt ibi Bald. Sed nunq̄d ante lit. cōtesta. ille qui adiuit vnum ordinariū pōt penitere z adire alteruz. dic q̄ nō. contradicente aduersario. l. j. C. de asser. tollen.

1 ¶ Juder vnus nunquid amittat iurisditionem propter alterius presentiam.

2 Officium archidiaconi non filet propter episcopum.

3 Manumissio que debet fieri causa cognita est voluntarie iurisditionis.

4 Causa cessante propter quam fit alicui commissio cessare dicitur commissio.

5 Notarius si cepit scribere in causa alterius alter notarius scribere non potest.

Consules. Cōsules maiores. xx. annis possunt apud se seruos suos manumittere: secꝰ si sint minores. xx. annis. h. d. Bal. ¶ In ter. examinat. dic aut est data iurisditio pluribus z collegiatis. z tūc oēs debent interesse. vel maior pars. vt no. in l. nō ambig. ff. de leg. aut est collata pluribus vt singulis. z tunc aut est data cum quadam iuris plenitudine sicut in ordinarijs. z quilibet habet iurisditionem insolidum z per se. vt hic. z argu. de admi. tu. inter tutores. Siue loquamur de pluralitate insolidū quo ad numerum habendi siue quo ad modum exercendi. Verum hic no. q̄ aut oēs habent iurisditionem eodē iure. z tunc dicūtur colleges: q̄ coniuncti sunt coniunctione locali. aut diuerso iure. z tunc nō dicunt colleges. vt ar. ff. de bo. po. l. si cū pfono. Aut est collata iurisditio pluribus absq̄ plenitudine iuris. vt in delegatis. Et tūc si sunt cum aliqua clausula delegati standū est forme mādati. Sinautē sim pliciter iuris forma est q̄ oēs simul p̄cedant: q̄ habēt iurisditionem colligatā. z videt oīm vna esse iurisditio quo ad modum eam in iudicio exercēdi. Sicut essi plures alienum negotiū gerentes pro vno reputant. j. de pac. l. si plures. ita hic cum vnius vicem gerant. ar. j. de exercito. l. j. §. si plures. vt extra de offi. de
a leg. prudentiā. Nam iurisditio delegatoz hz originē seu radicem in persona vnius delegantis. ergo bona est censenda vt arbo. fur. ce. l. si gemina. at ordinaria habet originē in personis diuersorum. ergo plures sunt in personis pluriū. arg. de act. z ob. si is. z de leg. j. si mihi z tibi. Itez pro eo qō dixi de plenitudine potestatis facit qō dixit gl. ff. de legi. l. non omniū. z de procur. pluribus. Pro eo añt qō dixi qñ iurisditione data pluribus z collegiatis facit qōcollegiū reputat vna persona z nō plures. j.
1 de fideicō. mortuo. Bal. ¶ † Nūquid vnus iudex amittat iurisditionem propter presentiā alterius. z dic q̄ aut sunt collegę z nō amittit. nam sic impediret vnus alterū: z alter alterū. vt. j. fami. hercis. meulus. §. j. qō est absurdū. Aut habēt distictas iurisditiones. z tūc aut vna iurisditio nō est sub alia: sed sunt coeque. z idem: vt. j. de arbi. naz magistratus. Aut vna est sub alia. z tunc aut minor iudex nō pōt adiri nisi in defectū z loco maioris. aut potest eque principaliter adiri. Pro eo casu propter presentiam maioris iudicis filet minor. l. iiij. §. si tam vicinū. de dā.
2 infec. Secūdo casu nō. Unde non filet † officium archidiaconi propter epm. hz sit maior. de offi. ordi. cum ab ecclesiarū. z no. j. depo. l. ex ea. z in aut. habita. C. ne filius pro patre. z predictave ra in his qui habēt iurisditionē ordinariā eodē tpe. Sed si successiue per aduentū successoris finitur officium prioris. vt. l. me minisse. de offi. procon. Et intelligit veniſſe cum in territorium est ingressus. immo cum habet plenitudinem officij exercendi. scilicet in contentiosa z voluntaria iurisditione. vt. l. j. de offici.
3 presc. Ang. Bal. ¶ In fi. ter. no. q̄ manumissio † que debet fieri causa cognita est voluntarie iurisditionis in determinando z contentiose in discutiendo z examinando casus. Et ideo in sua
b causa nō est quis iudexᵇ in cognoscendo: q̄ est contentiose iurisditionis: sed interponendo autoritatem sic: q̄ voluntarie. z ideo processus hic distribuit in duos iudices. qui tū nō sunt omnino diuersi: sed colleges. z sic nō obst. C. de iudi. nulli. Vel dic q̄ alia est ratio. s. quasi causa examinata apud collegas manumittat apud se scilicet q̄ per examinationē preambulam facta est res notoria. z in notoriis pōt quis esse iudex in causa ꝓpria. Tum quia neminem ledit. z sic non interest aduersarij. tum q̄ videt procedere vt executor in notorio nō vt iudex fm Innoc. qui ita not. de ẏbo. signi. ex parte in xpo. z no. per docto. extra de male dic. c. j. z in cā propria pōt quis esse executor. vt. l. vlti. §. j. de public. z ad fille. z si per. sed hec ratio hz videatur bona per. c. nouit extra de appel. tamen videtur contra. l. senatusconsulto. j. de offi. presi. Ideo tutum est dicere q̄ aut loquimur in voluntaria iurisditione. z tūc quis potest esse iudex in causa sua. vt hic. z. l. si cōsul. z. l. nam quod in prin. ad treb. Aut in contentiosa: z tūc aut habet collegā in offi. z agitabit causa apud collegā. vt hic z no ta. in. l. j. de cōtractibus iudi. aut nō. z tunc coram superiore. vt no. in. l. senatusconsulto. z hoc verus in causa propria z propric. Secus si abusiue vt cum incidenter querit. an sua sit iurisditio. Nam ista est magis cā iurisditōis q̄ persone. vt no. in. l. ex qua cunq̄. Item in epo ᵇ vbicunq̄ eps est executor ad cōmoduz alienum. vt. l. nulli. z. l. si quis ad declinandā. nam tūc nihil sibi applicatur. sed pauperibus. z ideo nō est ꝓpria cā sua: sed pauperum. Preterea ibi procedit vt executor iustitie: vt. l. heredes. ff. de pe. here. per hoc cōpetit sibi de iure cōi. z ideo est iudex: q̄ habet fundatam intentionē de iure cōi fz Jo. cal. Secus si vellet cognoscere de feudo sue ecclie vel emphiteosi que de iure cō muni nō cōpetunt: sed ex cōtractu: q̄ nō posset. vt no. Jo. an. in mercu. sup regula sciēti fm eum. Vel distingue hoc casu q̄ aut cā sup iurisditiōe mouet principaliter ppter se p viam preiudicialis actiōis vel officij iudicis. z tūc etiā in ista cā nō sit iudex q̄ nō essent tres psone. sic intelligit q̄ no. j. ad munici. de iure. Aut mouet incidēter ppter aliud. z tūc est iudex ne cause contingentia diuidat: z ne vera iurisditio impediat. vt no. i. l. ex quacunq̄. z. l. si q̄s ex aliena. z. C. ꝺ pac. l. pe. Sic incidēter punit iudex eum q̄ ipz offendit. vt. l. j. ff. si q̄s ius di. non obtē. C. de testi. nullū. extra de offi. delc. c. j. z ibi p Inn. z no. j. de fideicō. excep. Sed canonistę aliter dicūt in ista materia. vide Jo. cal. de male
4 dic. c. j. Bal. ¶ | Itē no. ex ꝓdictis q̄ cessante eā ppter quā fit alicui cōmissio cessat cōmissio. z sic est ar. q̄ si iudex ppter absentiam notarij deputati i cā a lege vel ab se cōmittat scripturā actorum alteri q̄ illo reuertēte cesset cōmissio: z prumᵇ ipo iure reassumit offīm. facit. j. de tute. l. quesitū. Bald. ¶ In ter. pōt. vide

omnino

Universidad de Deusto

omnino Guil. in. l. j. C. de spon. & glo. no. in corpore. j. de here. et
a fal. §. si vero absuerit. & allegatur[a] illa glo. q̃ si vnus notarius †
5 cepit scribere in cã alter notarius non potest scribere nec valet
eius scriptura fm Lãb. de quodam lib. habui facit de iure fisc.
in fraudem. §. quotiens. Bald.

¶ De officio prefecti pretorio. Rubrica.

Breuiter. Asnia prefecti ptorio nõ appel
latur & mínor magistratus nõ põt
rescindere factũ maioris magistratus. h. d. ¶ Not.
b q̃ summa ptãs nõ est alicui lõgo tpe committẽda
nec summũ arbitriuz. sicut bene faciũt alamanni q̃
omni anno mutãt sibi superiores suos. & hoc faciũt ne nimis ad
superbiã ascẽdant: q: ipi multũ odiũt superbiã. & refutãt in par
tibus suis. & ideo pacifice viuũt populares. & gaudẽt. & sicut ita
lici expẽdunt pecunias suas in faciendo guerram. alamani ex
pendũt in laute viuendo & conuiua faciendo. ¶ Secũdo nota
q̃ regimenta fuere translata in principem. ¶ Tertio no. q̃ pn
ceps eligitur ad regendum non ad destruendum.

1 Appellatur a sententia cuiuslibet nisi reperiat̃ inhibituz.
2 In prefectis pretorio eligendis que concurrere debeant.
3 Cardinales dicuntur illustres.
4 Reges loco prefectorũ pretorio succedere.
5 Supplicatio remota appellatione non remouetur.
6 Imperator dicitur rex.
7 Appellatio non est fienda a regibus.

Bis cunabulis. Ibi & iure liceret. Mo. q̃ a snia
cuiuslibet appellat̃ nisi reperiat̃
1 inhibitũ. ¶ † Itẽ q̃ vbi lex phibet appellationẽ nõ põt appel
lari vllo modo: sed vbi rescriptuz vetat appellari. videt̃ remota
extraordinaria appellatio. s. ab interlocutoria. nõ autẽ ordina
ria. scz a diffinitiua. C. de sen. & inter. l. fi. Sed q̃d si statutũ dicit
q̃ a snia ptãtis nõ possit appellari: an poterit saluo statuto ap
pellari a decreto vel interlocutoria. & dico q̃ sic. q: statutum est
contra ius cõe. Et ideo nomẽ snie ponit̃ stricte pro diffiuitiua
tantum. vt no. in. l. j. §. q̃ in sentẽtijs. j. quãdo app. fit. Et hoc te
net Guil. j. de mino. l. si ex cã. §. nunc videndũ. & ita consului pi
storij. si aũt statutũ simpl'r dicit q̃ a potestate appellari nõ pos
fit: tunc intelligit̃ tam de interlocutoria q̃ de diffinitiua. vt hic.
¶ Mo. hic q̃ illud q̃ credit princeps & nos debemus credere.
2 ¶ † Secõ no. q̃ in prefectis pretorio eligẽdis tria debent esse
precipua scilicet industria singularis. fides explorata. & mo:uz
maxima grauitas. Idẽ in cardinalibus addite sapientiã. vt seq̃
tur ibi pro sapiẽtia. est aũt sapiẽtia superior pars hois versans
circa diuina. ¶ Itẽ no. presumi pro cardinalibus fm glo. & vi
de in spe. in ti. ij. §. superest. ver. illud aũt no. ¶ Itẽ no. etiã pre
sumi pro epis. vt dicit glo. & vide quod no. l. dist. c. dño sancto.
3 ¶ † Ulterius no. q̃ cardinales sunt illustres sicut consul. Itẽ
c patriarche qui redacti sunt ad instar reguz. qui multas regunt
prouincias: sed archiepiscopi & epi sunt spectabiles sicut comi
tes. abbates vero & reliquos habentes terras & iurisditionem
tanq̃ vice prefidum suffectos clarissimos dico. facit q̃ no. j. de
officio eius cui man. est iurisd. l. j. in prin. glo. hic no. quatuor or
4 dines. ¶ † Et no. hic Guil. q̃ reges successerũt loco prefecto
rum pretorio. Itẽ dicit hic oĩa regna esse sub Cesare excepto re
d gno Francoz cũ rex francoz de iure non habeat superiorẽ d fz
5 Guil. sed ista est truffa. ¶ † Ultimo no. q̃ remota appellatio
nemõ est remota supplicatio. vt in gl. patet & in aut. que suppli
catio. C. de preci. impe. offer. Sed an a snia officialis epi possit
ad epm suppliari. dic vt no. Archi. ij. q̃. vj. c. anterioz. & c. sc.
vbi omnino videas. Sed an remota querela videat̃ remota ap
pellatio. verbigratia. statuto cauet̃ q̃ querele bannitorũ nõ au
diantur an poterunt appellare. dicit Do doffre. q̃ non. j. qui sa
tisdar. cog. l. ab arbitro. & ibi per Do doff. tu dic idẽ. & Do doffre.
si agẽdo appellant secus si fit reus originarius. vt in. c. j. de re
scrip. lib. vj. dũ tamẽ causas appellationis fundet de iure cõi nõ
de iure municipali cũ nõ procinet̃ sibi. & adde q̃ no. C. õ natura.
6 lib. l. j. per Cy. ¶ † Itẽ no. in verbo regimẽtuz q̃ imperator di
citur rex & sub noie regis assecutus est imperium fm Gber. In
verbo magnitudine. no. q̃ ex magnitudine cause presumit̃ ele
cta industria persone. Itẽ ex verbo sapientia no. q̃ presumitur
bene factum q̃d a bono fit. Itẽ q̃d presumit̃ pro eo q̃d fit a ma
gistratu electo per principem. ¶ Item no. presumi pro his qui
sunt electi per principem. ¶ Itẽ no. q̃ quanto quid a meliori
bus fit tanto magis pro eo presumit̃ q̃d fit. C. de legi. l. huma
num. & j. de eden. si quis ex argentarijs. §. cogentur. vbi de hoc.
¶ Item ex hac. l. no. q̃ si papa cõmittit cãm cardinali appella
tione remota q̃ nullo modo põt appellari ppter dignitate car
dinalatus. vt hic. Adde tamẽ q̃ legatus cardinalis nõ põt cõ

tra ius prohibitorũ. vt no. in. c. nemo deinceps. de elec. li. vj. in
nouella. Et scias q̃ ppzie in ecclesia dei nemo similis est prefe a ¶ Et allega
cto pretorio. q: ab oibus appellat̃ qui sub papa sunt nisi specia tur. Mot. hoc
7 le rescriptuz pape aliud ordinaret. ¶ † Ultio no. q̃ a regibus doctũ bal. pro
non appellatur etiã si sunt subditi romano imperio: q: reges vl' graffarijs cu
pares vel maiores sunt prefecto pretorio fm Guil. et alios. ta riaruz frãcic.
men a sententia regum potest supplicari ad Cesarem & vacante q: bñ hoc di
imperio ad apostolicum. ar. in. c. pastoralis ad fi. de re iudic. ctũ obseruãt.
in clemen. & si regnum est ecclesie potest supplicari ad apostoli
cum recta via. vt patet ex iam dictis que tene menti. Bald.

¶ Additio Bal.

b ¶ Alamani
dicti mozib⁹ ger
manorũ vide
corneliũ tacitum in suo tra
ctatu. q̃ inscribitur de vita
& mozib⁹ germanorum.

Breuiter. In. §. his cunabulis. ¶ Ibi enim
not. & vide in specu. ti. ij. §. superest
ver. illud autem notandum. An ab officiali possit ad
epz supplicari. dicit no. Archi. ij. q. vj. ãterioz. & §. se.
ibi omnino vide Bal. & de supplicationis materia. vide aliqua
per Inno. de restitu. in integrum ex literis. Bal.

¶ De officio prefecti vrbis. Rubrica.

Omnia. Argu. istius litere dicimus q̃ cũ
officia sint distincta vt plurimum
in qualiber ciuitate q̃ iudex maleficiorum ha
beat cognoscere de interdicto vndevi vl' q̃ vi aut
clam. quod patet: q: prefectus de hoc cognoscit.
vt in principio patet fm Ricar. malumb.

Relegandi. In tex. ibi assignandi. no. q̃ qñ snia cõ
tinet aliquid cuius declaratio est in ar
bitrio superioris. vt hic est insula. debet formari sententia ỹ fu
turo verbigratia. deporto te in insulam quã tibi assignabit do.
Imperator. nam assignationem insule princeps sibi reseruauit
et super reseruatis non potest fieri sententia nisi quatenus pla
cet superiori nec habent iur. executiõem anteq̃ superior decla
ret intentionem suam. j. de lega. iij. l. j. §. a prefectis. Bal.

1 Principalis cura quando alicui committitur videtur et c ¶ Sũt illu
committi accessoria. stres. Adde
2 Territorium in concessis nole ciuitatis inducitur. do. Jaf. may.
3 Comitatus qualiter accipiatur. in. l. j. in prin.
4 Archidiaconus an dicat̃ vicarius episcopi. in. vij. colum.
5 Territoriũ allegans: illud debet probare. in fi. j. de offi.
6 Princeps priuato non potest concedere suam supremam iuris eius. & do. ale
ditionem. xan. de imol. i
7 Legatus castra ecclesie alicui legare non potest. l. j. ij. col. j. de
8 Concedẽs aliquid in plenum concedere videtur. iur. om. iudi.
9 Cõmissio indefinita equipollet vniuersali.

In initio. ¶ Mo. q̃ illi cui curia principalis cõmit- d ¶ Superio
titur etiã curia accessoria cõmissa videtur. rem. vide frã.
1 ¶ † Et si cõmissa iurisditione ciuitatis includit̃ comitatus. l. are. in. l. cun
proprium illius ciuitatis territoriũ. Territoriũ autez vrbis ex ctos popul⁹
omni latere est centuz miliarium tam in mari q̃ in terra: q: ita C. de sum. tri.
statuit lex. vt hic. & hoc. §. & apparet q̃ electus in potestatẽ Ve & qũ ibi dixit
rusine ciuitatis est electus etiam in ptãtem comitatus eiusdez. apostil.
Sed an lz vniuersitatibus eligere perpetuũ rectorẽ. dic vt not.
in. c. fundamẽta. in fi. de elec. li. vj. i nouella. Sed pone q̃ papa ¶ Questio
concessit mihi castrũ in tpalib⁹. & castellani iurauerũt mihi fide an summ⁹ põ
litatem. tamẽ re vera illud castrũ nõ erat de tpali iurisditiõe ec tifex possit a
clesie. an dicti rustici sint ad fidelitatem obligati. & dico q̃ non: liq̃d decedere
q: error impedit cõsensum fm Fran. accur. qui disputauit hãc ex iurisditio
questionem. immo nec ex certa scientia tale iuramentuz valeret ne tempozali
in preiudicium imperatoris. vel alterius dñi tẽporalis: q: iuris ecclesie.
ditio non põt prozogari in perpetuũ: qñ in successiuis actibus
successiua habet locũ penitentia. ergo &c. vt. j. de iurisd. om. iudi.
l. si cõuenerit. & facit. c. impiale. §. preterea. de prohi. feu. ali. col.
x. & Bar. dicit q̃ vasalli nõ possunt prozogare iurisditiones si
ne licentia dñi. secus in hoibus liberis laicis. & ita no. Barto.
in. l. j. §. & post vpis. de oper. no. nun. sed dicit Inn. q̃ si quis cõ
fitetur se subditũ alterius tenetur seruare sententiaz illius nisi
2 sit exemptus. vt in. c. j. de offi. ordi. per Inno. ¶ † Et no. hic q̃ e ¶ Et no. idẽ
e in concessis nomine ciuitatis inducitur territoriuz. Sed quid tenet Bart.
in prohibitis. vide de sepulc. violato. l. iij. §. non perpetue per hic in. §. cum
Jaco. de are. & in. c. si ciuitas. de senten. excõ. lib. vj. & ibi videtur vbem.
determinari q̃ siue interdicatur locus siue persona non fiat ex
tensio in loco. Item si conceditur non ius commune. sed ius sin
gulare. puta immunitas ciuitatis non porrigitur ad villas. vt
ibi no. in nouella. Et vide qõ no. lxiij. distic. c. ego Ludouicus.
Econtra aũt si fit mẽtio de comitatu. idest de iure siue ꝓmissiue
siue prohibitiue nõ includit̃ ciuitas. vt. C. de testa. l. si. ¶ Sed
hic queritur qũo iurisditio sit i territorio. Rñ. materialiter & pas
siue. sed formaliter & actiue est in magistratu. Item sicut merus
imperiũ est in furca per modũ signi. Item suppositiue sicut do

Universidad de Deusto
Biblioteca

minium ꝛ seruitus est in preiudicio. C. vbi ꝛ apud quos. l. fi. vel dic ꝙ est in territorio. i. qꝛ inberet territorio. fz Guil. sed in pso

a ¶ Exercitiue a adde Fel. ī. c. rodulphus ō rescrip. inv̄si, territorio, na indictis est exercitiue[a] ꝛ hoc mō dr officiū. j. de iur. om. iu. l. j. ꝛ hic in rubric. ꝛ in rubricis seq. Et iurisditio in pson̄a iusdicen tis est sub p̄dicamētis agere ī pson̄a subditi est sub p̄dicamento pati: fz iurisditio ī territorio est sub p̄dicamēto vbis vel situs. Adde qō dixi. ℈. de legi. l. de qb⁹. nec hēas ꝙ malo. tu legista si vtor sermone aliq̄r dialetico: qꝛ gn̄alia principia opz hoīez scire, alꝫ est sine intellectu ¶ Et no. ꝙ noster. §. loq̄tur ī simplici cō missiōe q̄ ampliat fauore publice vtilitatis. Sz q̄d in donatiōe in qua nō ꝟsistit; vtilitas publica. vt si q̄s donat mihi castrū. an v̄ donare territoriū castri. ꝛ v̄ ꝙ nō. ar. C. de operi. pu. l. aliq̄s. In cōtrariū v̄: qꝛ iurisdictio est indiuisibilis. ꝛ cū sit cōcessa in castro. ergoꝛ in territorio. ar. j. de ꝟtrahē. emp. l. si aque ductus.

b ¶ Sz q̄d. Vide ō hoc per Bar. b in. ij. col. ¶ Et si cura accessoriū seq̄tur principale. de hoc per guil. Sed quidꝫ si nō ꝟcedit ipm vniuersale. i. ipm castrū. sed frumētū puta qō est ī castro. an cōtinet id qō est extra castrū. tū ī territorio castri. ꝛ dic ꝙ nō nisi paterfa. destinauerat illud trāsferre in castrū ar. j. de here. instit. l. ex facto. §. rerūm pig. l. debitor. ¶ Sed quid si nō dicit in castro. sed dicit lego tibi frumentū qō habeo plagarij: an venit frumētū ꝙ nōdū est ad plagarij castrū portatū. tū est intra territoriū recollectū. Rn̄. si testator hoc destinauerat venit. Idē si nō apparet destinasse. si tū in castro aliud nō habebat nc inutile sit legatū. vt. l. fundus q̄. j. de fun. instru. fm guil. de cu. ꝛ adde in p̄cedenti. q. qō no. xxiiij. q. j. rogamus. ¶ Sed dubitaꝫ de tali. q. dicebant l̄e papales negocia fideli tali cōmittimus. ꝛ dubitaꝫ an inquisitor fit ordinarius vel delegatus. dicit Jaco. bn. ꝙ delegatus. qꝛ nō hz territoriū. tū qꝛ est delegatus principis. ꝛ ad vniuersitatē cārū est ad instar ordinarij fm Ja. bu. ꝛ hoc verū q̄n cōmissio fit pson̄e. sed si fieret talis cōmissio dignitati officio vl̄ ministerio: puta qꝛ minister fratrū fit perpetuus īquisitor: tunc esset iurisdictio ordinaria. ꝛ habe ret territoriū: puta prouincia sc̄i Francisci in qua est inq̄sitor limitatus. dico in hoc articulo. nō tū dr hēre. ppie territorium ille cuius est limitata potestas in spē: qꝛ territoriū est vl̄e. sicut non dr ppie heres ille qui in negociatione salis est institutus heres. Ille vō qui vl̄ est heres. ppie heres est. C. ō here. instit. l. quoties ꝛ sic automittit iurisditio respectu territorij. ꝛ si ē ordinaria. aut respectu cāruꝫ vl̄ psonaꝝ: ꝛ est delegata. vel dic ꝙ aut cōmissio realis est ordinaria psonalis delegata. ꝛ nō est verum ꝙ de substantia iurisditionis ordinarie sit territoriuꝫ nisi in eo qui hz iurisditionē ordinariā principaliter. vt ep̄s. vel denoīata a loco vt magistratus municipalis. Et adde qō no. Bar. in. l. j. j. de dā. infec. vel forte nullus dr habere territoriū nisi qui hz mixtum imperiū: qꝛ pōt in possessionē mittere ipe. vt. l. iubere cane re. j. de iurisd. om. iudi. Proprium eiꝰ accidēs territorij est in possessionē mittere. Et ideo nō delegaꝫ: qꝛ territoriū nō delegatur i. nō trāsit in delegatū. ergo nec missio re ipa. vt. l. a diuo pio. in prin. j. de re iudi. Et ideo ꝟsules artiū ppie nō habēt territorium: qꝛ nō possunt in possessionē mittere: nisi cōsuetudo vel. l. municipalis hoc eis nominati cōcederet. arg. ꝙ vi aut clam. l. phibere. §. plane. Et p hoc videt ꝙ archidiaconus: licet in suo archidiaconatu habeat iurisditionē ordinariā. tū qꝛ territorium est episcopi nō archidiaconi non posset mittere in possessionez ex suo decreto in territorio alieno. vt. l. cū vnus. §. is qui. ¶ Et no. ex predictis quomodo accipiꝫ cōmitat⁹ †† districtus aūt vocabulū latius patz. Nine est ꝙ clerici dicunt de districtu iudicis laici. ꝛ p qō aliquando distinguit eos. vt no. in. c. fina. de offi. deleg. lib. vj. in nouel. q̄nq̄ tū ponit districtus p dioceſi. Itē

c ¶ Ordinariā addeno. in. c. fras de restit. spo. ꝛ spe. ī ti. de iur. om. iudi. v̄. sz casu. ꝛ archi. i. c. plectis. xxv. di. ꝛ vide spe ī tit. de offi. or. in prin. in. v̄. et hac rō.

4 quandoq̄ p comitatu. centesima dist. c. quincie. ¶ †† Itē no. ꝙ archidiaconus dr quodāmodo vicarius episcopi. de offi. ordi. cū ab ecclesiaꝝ. p Jnno. ꝛ sic hz iurisditionē ordinariā[c] nō plenam. vt ita dicat: sed semiplenā. i. sine realis executiōis potentia. s. imediata. sed imediatā hz: qꝛ litteras suas ep̄s mittet. ꝛ sic facit p medium qō imediate facere nō pōt. simile. j. de manu. l. ab agnato. ꝛ si nō faceret dz corripi: q̄a qui nō seruat iurisditionez subditoꝝ dz puniri. de of. ord. c. cū ab ecclia. p Jnno. Vel dic ꝙ aut loquimur circūscriptiue. ꝛ tūc quilibet ordinari⁹ hz territoriū hoc est dicere ꝙ infra certos limites locales potest vti iurisditione ꝛ nō vltra. vnde archidiaconus nō pōt vti iurisditione extra fines archidiacōatus. Aut loquimur subiectiue. ꝛ tūc non ois ordinari⁹ hz territoriū sibi subiectū. i. sub se. Et hec vera. ꝛ per hoc pz q̄s verius dicat. an. Jnno. an. Hosti. extra de foro cōpe. c. cum contingat. vbi in nouella vtriusq̄ opi. inuenies. ¶ Sz pōt ꝓnceps donauit mihi locū publicuz: puta montem. subastū. ibi castrū edifico cui deputo p territorio totū montem querit an castrū sit meū. ꝛ an habeā iurisditionē. ac si ꝓnceps donasset mihi sub nomine vniuersali. s. territorij. tūc pro certo habeo oīa iura territorij. ꝛ castrū est meū quo ad ppietatē. ꝛ quo ad iurisditionē. ꝛ hoc ex noīs significatione. j. de v̄. sig. l. pupill⁹. §. territorium. si autem nō expresso nomine vtili est magis dubium tū videt principē donasse omne ius qō in monte situm est et sic iurisditionē. argumentuz de cōtrahen. emptio. l. qui tabernas ꝛ. l. in modicis. eo ti. ꝛ extra de re iudi. cū bertoldus. ꝛ. C. de bo. vacā. l. si q̄s. vel dic cōtra: qꝛ merū ꝛ mixtum nomiatim est cōcedendū. j. ō officio eius cui mā. est iur. l. j. Et an liceat edificare castra. dic ꝙ sic in loco p̄roprio. vt in. l. quicunq̄. C. de fun. limi. lib. xj. tamē tale castrū nullā hz iurisditionē: sed ille qui est dñs ciuitatis. quo ad iurisditionez est dñs illius castri. C. de episco. ꝛ cle. l. nulli. ꝛ j. ad municip. qui ex vico quia edificium est eiusdem iurisditionis cuis est solū fm illam regulā quicquid edificatur ꝛc. ¶ Et adde qō no. j. de dam. infec. l. si finita. per Bar. vbi dr qō noīe castri cōtinētur boues si sn̄ia dat personis. sed si territorio ꝟtinet ipe loc⁹. ꝛ adde qō no. Jnno. de restitu. spoliatis. c. accedēs. ¶ † Ex quo no. ꝙ allegans territorij dz pbare: qꝛ

5 6 in facto ꝟsistit. ¶ † Nota tamē ꝙ princeps p̄riuato nō pōt cōcedere suā supremā iurisditionez. vt no. Bar. j. ꝙ vi. aut clam. l. phibere. §. plane. ¶ Itē no. ꝙ legatus nō potest concedere alicui castra ecclesie nisi hoc habeat in cōmissione. vt. d. §. plane. p Bar. nimirū: qꝛ hoc est cōsistoriale. C. de leg. l. humanuz. vbi de hoc. ¶ Et no. ꝙ cui nō licet noua castra facere. non licet vetera inhabitata reformare: vt extra de resti. spoliato. c. pisanis. per Jnno. ¶ Extra. no. ꝙ si dñs recuperat castrū vi ꝙ non perdit ius suum: quia non facit vtz vasallis sed inuasori. vt no. in. l. j. §. interdū. j. de le. tu. p Dy. ꝛ Cy. in addi. ¶ Vlterius no. in versi cu. si vltra ꝙ de cōmissis extra fines territorij perfectus non cognoscit subaudi ratione delicti. sed rōne domicilij vel originis delinquentis: qꝛ est de suo territorio sic. fm Ja. de are. ꝛ Cy. sed Old. tenuit ꝙ de delictis cōmissis extra territoriū non possit inquiri cōtra subditum: qꝛ nō est offensa maiestas p̄toris inquirentis nec eius res publica. Et videmus simile ꝙ statuta q̄ p̄toꝛ ex mero officio facit non ligant delinquentes extra territorium. extra de cōstitu. c. vt aiaruz. §. statuto. lib. vj. vñ qō nō potest inducere sententia statuti nō posset sententia iudicis. et illa opi. approbaꝫ ī foro canonico: sed ī foro ciuili sunt opinio. quod dic vt dixi i. l. cūctos populos. C. de summa trinitat. fi. cathol. ꝛ ibi omnino videas. Quid aūt si maleficiū tenet se ī duobus locis. vt qꝛ percutiēs tenebat pedem in territorio pcussus puta cū lācea vel balista in alio dic. C. vbi. de pos. agi oportet. l. j. per Pe. ꝛ Cy. ꝛ dic ꝙ nō inspiciꝫ locus a quo. ꝫ sz locꝰ in quo quia locus in quo ponit in vno libello. ꝛ ab eo denoīaꝫ maleficium. qꝛ ibi ꝓficit. ff. de accu. l. libelloꝝ. argumētū cōtra. nā sicut res trahit ad suū initiū in tēpore. vt. l. huic scripture. ꝛ. l. ita vulneratus ad. l. acquil. de cōfes. si is qui sticbū. itaꝛ in loco. Rn̄ in legibus cōtrarijs erat initiū ex parte agentis ꝛ passiz cōiuncti hic nō. Quid si sit in cōfinio ꝛ testes nesciunt bene distinguere locum. qꝛ viderunt a longe. Rn̄ ppter difficilem descriptionez ius in certo esse non debet. Et ideo permittit vtriq̄ inquirere: quia obscuritas nascēs ex facto rei nō nocet actori. vt. l. j. §. q̄d aūt. j. quoꝝ lega. ꝛ arg. de vsufru. l. vsufru. §. si vinarijs. ꝛ. l. sine cōtra. §. fi. j. de lib. agno. per Cy. ¶ Sed nunq̄d si vnus incipit inquirere accusatio postea coꝝ alio facta faciat inquisitionem silere. ꝛ videt ꝙ sic: qꝛ ordinariū remediū tollit extraordinariū j. de eden. l. quedam. in principio. Jn contrariū: quia cōpetit diuersis. ꝛ dic ꝙ nō tollit in origine: qꝛ extra ordinarium officiuz in criminali nō est pditū in locum deficientis ordinarij aurilij cū nunq̄ deficiet ordinariū. i. accusatio. sed causa coadiuuandi iuxta no. C. de fal. l. querelā. j. de rei ven. l. j. §. per hanc. sed an exercitiū tollat. videt ꝙ sic. in crimine p̄riuato sicut sunt regulariter oīa. nisi de quibus nominatiz. l. cauet ꝙ sint publica. ff. de p̄uarica. l. iij. §. fina. nā in istis plurimū iuris reſidet in agente secus in publicis criminib⁹ que acriora sunt. C. de aboli. l. ñ. vl̄ dic aut maleficium erat per aquisitionem liquidatum. ꝛ tūc stat firma inquisitio. argu. C. de adul. quamuis indubitati. aut non erat liquidatum. ꝛ tunc secus. tu dic non cessare. quia p̄uenta est iurisditio. per. l. vbi ceptum. j. de iudi. Et ideo etiam in eadē ciuitate vbi sunt duo magistratus. vnus cepit p̄ius inquirere coram alio. postea facta accusatio processum inquisitoris non impedit: quod no. quia coraz eodem magistratu superueniens accusator inquisitionem facit aboleri: quia inquisitio est cōtra ius cōmune. cum regulariter inquisitiones sint p̄ohibite. vt. l. rescripto. §. si quis. j. de mu. ꝛ ho. Et ideo dicit An. de pisis ꝙ si per formam statuti de quolibet crimine potest inquiri ꝙ tūc est remedium ordinarium ꝛ non cessat per accusationem superueniēs. sed certe inquisitio dicitur remedium extraordinariuz: qꝛ non seruatur ordo iudicij: quoniam non contestatur lis: nisi ex vna parte. s. ex parte rei. dic ergo aut inquisitio est iussa aut permissa. aut p̄ohibita. Primo casu non silet. Secundo casu. aut est liquidata: et non silet. vt no. in. d. l. sine contra per Cypri. in addi. post Dy. aut non est liqidata. tunc accusatori potest mora notabilis

Universidad de Deusto

ra notabilis imputari. et non filet. aut nō tunc filet. quia iudex succedit loco accusatoris pro publico iur. Et ideo ppriū dolorē prosequens presert nisi ei posset imputari mora vel dolus: puta quia collusit. argu. C. de aboli. l. ij. vel consensus. q; instruxit inquisitionē q; nō pōt venire cōtra factū se procurāte. arg. de le. j. l. si seruus plurium. §. j. Tertio casu filet inquisitio. imo ab ipso initio processus ipse tanq; pbibitus est nullus ipso iure sicut sententia lata super inepto libello nisi forte esset lata in confessum. arg. extra de restitu. spo. c. pisanis. ꝛ de elec. c. per inquisitionē de confes. c. cum sup per Inno. ꝛ videt q; q̄ libellus est nullus. et sententia fundat ex sola cōfessione. q; talis sententia sit interlocutoria: iurta no. j. de insa. l. ictus fustium: qō est no. ¶ Itē no. q; cum aliq̄d conceditur in plenum concedi videt. vt no. in auth. vt lib. de cetero. §. j. ¶ Itē no. hic de dictione intra[a] sua: q; includit extrema. adhuc. j. de succes. edic. l. j. §. qō diximus. ꝛ sic q; vēdit quicq̄d est intra muros videt vendere ipos muros si sunt eiusdem venditoris. Itē si inuenit quicq̄d est intra arborem q; b continet arbor.[b] facit. j. de vb. sig. anniculus. fm Guil. ꝛ Ly. ꝛ sic no. q; limitatio pprios otinet limites q; distinctū ab aliquo includit in se terminus distinguentē. ꝛ facit de actio. emp. l. fundi. in prin. Et nūquid limes cedat limitato. dic vt no. xxx. q. j. c. 9 j. p Archi. ¶ Itē no. hic q; indefinita cōmissio equipollet vniuersali fm Rizar. malū. Sed tu dic q; ciuitas castrū territoriū ꝛ huiusmodi sunt nōia rerū vniuersaliū: q; includūt ea q̄ iuris sunt vt no. Inno. de excess. prela. c. dilecta. ¶ Et no. q; tantum valet vniuersalis cōmissio in oibus quantus spālis in singulis: sed hoc fallit in his que in vniuersali cōmissione non includunt vt in. c. licet. ꝛ in. c. fina. de officio vica lib. vj. ꝛ dic vt ibi. arg. j. de trāsac. l. cū hi. §. qui transigit. ¶ Ultimo no. q; gl. dicit hic q; ciuitas romana est pape non imperatoris. ergo ꝛ ambit. idest vallū. p vallo aūt est comitatus. i. circuitus circa quatenus a iure et consuetudine deputatū est. ꝛ hoc tenent Ric. ꝛ Ly. de quo dic vt dixi. §. in consti. omnem. ¶ Additio Bal.

Omnia. Jn. §. initio Cui ciuitat cura mā dat. et specialis eius territorij et districtus cōmissa censet. h. d. Qualit acquirat possessio gnalis iurisditionis. vide in spe. de inris. om. iudi. ver. illud etiā no. q; post. ¶ Itē adde qō no. guil. C. de bo. que lib. cum multa. An papa possit alicui epo subijcere castrū in tēporalibus. dic q; nō nisi sit de terris eccle etiā si illi faciant epo cartam fidelitatis ꝛ homagiū. vt in auth. qūo oportet epos in prin. fm Fran. accur. qui disputauit Bal. Vide ad hunc. §. quod no. Archi. lxj. di. nullus in glo. adde scias in glo. pertinere. et sic tenuit donatio et vim legis habuit. vt ex ea sit ius ecclesie quesitum. et ideo revocari non potest lex per quam est quesitum ius superiori. C. de do inter vir. ꝛ vro. l. pen. fm Ricar. mal. ꝛ Ly. in addi dic vt. §. de constitutio. omnem. vide in specu. de instru. edit. §. nunc autem restat in fi.

Sed ex interdictis. Prefecti officius generale est tam in criminali. vt. §. q̄ in ciuili. qō ex crimine sumit ortum. h. d.

1 Sextum per symoniā punitur criminaliter.
2 Scolarium rector an possit punire doctorem acquirentem sibi per precium scolares.
3 Jmperitie aliquando parcendum est.
4 Pecunia vbi iacet ibi est sordes.
5 Tutor septem facere tenetur.
6 Tutor ante gestionem tutele an possit accusari de suspecto.

1 **Item solent.** ¶ No. q; fetū per symoniam punitur criminalit. ¶ † Et no. arg. q; rector scolarium potest punire doctorem qui acquirit scholares pecio 2 fz gl. ꝛ facit. j. de tu. ꝛ cu. l. scire. ꝛ qō no. j. ō tute. l. i eos. c ¶ † Itē no. q; tutor q̄ male cōfecit inuentarium studio nō imperitia puni 3 nit ꝛ remouet. Et hoc pz in vbo ofulto. † Jmperitie em parcit ꝛ maxime mulieribus. j. de edē. l. j. in fi. q; nō presumit dolus i mulieribus vt. j. de edē. l. vbi. §. fi. vñ si inter bona pupilli non assignat mr legata sibi inutiliter feta: puta perlas sibi legatas q̄s maritus ei coram duobus testibus relict certe nō punit mr. nā tutor qui non assignat debita pupillo nō punit. sed ille punitur qui bona pupilli occultat. sed illa mulier potuit probabiliter ꝛ de iure gen. credere q; istud legatū pertinet ad ipam. vñ excusata est a pena iur. ar. l. j. i. fi. j. de abigeis non ob. qō no. in. l. ij. sed si mr. j. ad tertu. q; ibi error iuris non pōt pbari. nā ad pbandū errorē ops patere de tali facto super quo error aliqua naturali ratione vel grossa opi. posset cadere. vt. C. de his q̄ sibi ascribūt l. senatus: sed in. l. contraria nullum erat factum inuentarium legitimum vel excusabile. ꝛ sic nō ob. ¶ Et vide qō no. in simili in. l. diuus. in prin. j. de bo. dā. quod enim dāi nō est administrator in inuentario ponere non tenetur. Itez an prelati remouet qui non fecerunt inuentarium. dic q; non. xxvij. dist. de siracusane. per Archi. sed prior hospitalis non dt prelat: sed quasi tutor. ꝛ ideo ex hoc remoueri pōt. Item si tutor non fecit inuentarium tpe quo tutelā acceptauit: sed postea ex intervallo. an possit ei opponi si vult agere vel administrare d dicit Frā. de scbal disputando q; nō. nisi prius remoueat vt suspectus ideo quia autoritate prioris pōt mora purgare. Itē quandoq; secorsuz tutelā suscepit ꝛ secorsum satisdat corā diuersis iudicibus. vt. l. de die. §. tutor. ꝛ. l. fideiussor. §. si necessaria. j. q̄ satis. cog. Itez si ex post facto: q; crescit patrimoniū pupilli: vel decrescunt opes si deiussoris si satisdatio minus idonea reperiat tū tutela nō vitiatur. vt. C. de iure do. l. si mulier. ¶ Itē no. q; otra pprium inuentarium nō pōt pbari error p tutorem. C. arbi. tu. l. fi. nisi fecerit ipsum sub vbo credulitatis. nō sub assertiōe. ꝛ sub ptestatio a ¶ Jntra. De qua dictione vide plene p Bol. in consi. xlix. et per. d. alex. ō imo. in osi. viij. quarta parte.
ne q; vt ivalcat vitare: sed heres suo nō obligat stare inuentario e si vult pbare errorē. vt no. Alber. in margarita. in ti. de fide instru. in fi. nā regula est. q; vitas rerum erroribus gestaz nō vitiat. vt. l. illicitas. §. veritas: lz alibi dicat q; desiderū apud acta publicatū nō pōt corrigi. vt no. C. de oi agro deser. l. rura. li. xj. q: est firmitate ōcretivallatū. ¶ Itē no. ℔ q; vbi pecunia ibi sordes. vt. j. de insa. l. qm. ¶ Itē no. q; tutor. vij. facere tenet. primo psonā curare. secō res custodire. tertio sine vlla cūctatione pso nā ꝛ bona defendere. q̄rto iurare. q̄nto satisdare nisi sit dat i testō cū inq̄sitione maioris iudicis. q: tūc nō satisdat. certo inuentariū facere nisi testōr ei remiserit. vt. l. fi. j. arbi. tu. septio de licentia seu decreto iudicis administrare nisi necessitas scribens aliud pmittat. vt. l. fi. j. de tu. ꝛ cu. q̄ satis. nō de. vl nisi testōr. dixerit q; possit administrare sine decreto. ar. l. j. j. de re. eo. ¶ An b ¶ Bote. Bide plene p Bol. in consi. xlix. et per. d. alex. ō imo. in osi. viij. quarta parte.
tutor possit accusari de suspecto antecp gerat. vide. j. de neg. ge. l. nā ꝛ seruius. §. j. ꝛ C. de suspec. tu. l. pses. ꝛ l. curatores. p Ly. An curator absentis possit remoueri p iudicē rone suspitiōis vt q; sic. C. de pcur. l. eū q̄ res agit heredū. An pri possit iterdici administratio rone suspitiōis. vide. j. ad treb. l. iperator. C. ō sen. pas. l. fi. ꝛ ō coadiutore alicui dato. ō quo loquit. C. quō ꝛ qñ iudex. l. si pses q̄si ꝛ. j. ō pac. l. cū i eo. ꝛ. j. de insa. l. ij. §. ignominie in glo. pua. an possit remoueri p Archi. lxxviij. di. c. epos. quid si interdicat plato suspecto. vide p archi. iij. q. ij. c. q:. An possit postulari suspect q̄ titulū hz sine administratiōe. dic de sol. l. q; si forte. §. em. q: ibi tū non omnino administratio deerat.

Additio Bal.

1 Testator an possit remittere tutori cōfectiōez inuētarij.
2 Prelati an teneant facere inuentarium.
3 Tutores ꝛ curatores septem facere deberent.

Item solent. Tutor ꝛ curator suspectus non soluz remouet: sed si subest cā a iudice cōpetenti grauius cohercet. h. d. De remotione coadiutoris ꝛ eius creatiōe. vide p Archi. lxviij. dist. epos. De tutela clericos vide p archi. lxxxvj. di. p venit. Qualit aūt peedat rone suspitiōis ꝛ que alienatio interiz interdicat. vide oino p archi. iij. q. ij. q:. Bal. ¶ In tex. vel cōsulto. i. malitiose. de cōdi. ꝛ demō. q̄uis. Bal. Ibi quātitatē. vide nouū vbū qō ponit Inn. de redditione rōnis ꝛ priuilegijs cū ꝛ plātare. ¶ Sz nunq̄d sicut ō cōfessiones quā tutor facit i inuentario nō pt pbari: ita sit in inuētario heredis dic q; nō. q: nō fit ad obligandū: sz inuētariū tutoris sic Itē est spāle fauore minoris fz Alber. ꝛ may. i ti. de fi. instru. i fi. ibi vide. Itē an cōiuncta plona possit remoueri rōe doli. dic aut p offm. ꝛ tūc pōt remoueri. l. iij. §. ptrea. de suf. tu. q: remouet si ne infamia. Aut pcusationē suspecti. ꝛ tunc aut plone sunt ita ōiuncte q; inter eas cessat actio de dolo ꝛ nō pcedit remotio ex dolo aut nō sunt ita ōiuncte ꝛ pcedit. ꝛ cum ista notabili distinctione intelligit. de suspe. tu. si tutor. aliq̄ induco ad ℔ de fal. fal si. q̄daz Bal. Ibi q̄titatē. sed q̄d si non minus inq̄titate. sed tutor q̄ debet inuentariū mor ofice re dilatulit p sex meses vl annū postea facit inuentariū ꝛ decreta fuit sibi administratio: an decretū teneat. ꝛ videt q; nō: q: mora tpis facit videri fetū minus q̄ debuit fieri vt in. §. minus als ad q̄d lex diceret q; mor. vt. l. tutores. Sz dic q; tenet decretū iudicis. ꝛ q; administrare pōt 1 nisi remoueat vt suspectus. fm Fede. de scbal. ¶ Sz nunquid testōr potest remittere tutori cōfectionem inuentarij. dicit. Bar. fil. qui hoc disputauit q; non. quia nec liberare a rationib? reddendis. sed prohibere ne fiat inuentarium potest si expedit pupillo. vt. l. fi. ar b. tu. fm enim. Dy. dicit aliter. vt no. per Dyn. in 2 l. nemo potest. Bal. ¶ Item no. q; prelati non tenentur facere inuentarium nisi sint suspecti. xxviij. dis. de siracusane. per archi. 3 Bal. ¶ Item no. tuto. † vel cura. septem debere facere. s. personas curare. res custodire: cum in iudicio sine vlla cunctatione defendere. iurare. vtilitates gerere. Jnuentarium facere cum decreto. administationem suscipere et satisdare si non est datus in testimonio vel cum inquisitione alias nō satisdat. Bar. fil.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quod autem. ¶No. arg. q si mandat potestati q precipiat oīs accusatiões sub certa pena dz intelligi hoc modo accusatio si sit bene instituta. si esset formata contra ius. talis accusatio recipi non deberet. vt hic cū simi. ¶Additio Bal.

Quod autem. ¶Verba sunt ciuiliter intelligenda non in absurditatis cōsequentiam pducenda. hoc dicit Bal. Ibi receptis: vt infra de iudi. l. iur. Bal.

Cum patronus. ¶No. ter. ibi p modo querele q modus accusandi seu querelandi ponderādus est. Et est hic ter. no. z habes glo. iij. q. vij. c. hoc quippe. vbi omnino videas: q acusatio factum desiderat vt nota. in Spec. de accusa. §. j. v̄si. in summa. ¶Deinde no. gl. q ille qui confederat se cum inimico domini sui debet priuari feudo: z priuilegijs omnibus que a dño suo dignoscitur obtinere. nec mirum. cū etiam in mettallum dānari debeat hoc ipso q conspirauit. quod est no. Et vide de hoc in Specu. de dona. §. j. x̄. quid si aliquis baro. Jtē qui dicant esse partiales seu de parte alicuius. ¶Vide in spe. de treu. z pace. ver. sed pone. z adde q miles conspirator est degradandus. vt no. in l. j. in fi. de obsequijs.

Additio Bal.

Cum patronus. Ibi pro modo querele. argumentū q iudex non potest punire de qualitate non deducta in libello. Bal. Ibi autem vlterius fic. j. de in ius vocā. l. fi. Bal. Jn. glo. hoc omnino. vide qō no. in specu. de treug. z pace. versi. sed pone. A z B. z v̄si. sequē. vbi omnino vide. vbi etiam ponit quid significent illa verba. p mitto non offendere te z illos qui sunt de parte tua. nam continet omnes qui pro te acceperunt arma fm eum: et est singulare De questione huius glo. vide plene in speculo. de dona. §. j. x̄si. quid si aliquis baro. Bald.

Cura carnis. ¶No. preciuz in victualibus esse tandum. z vide. C. de epis. audien. l. j. per Cynum. z non valet statutum artificum in contrariuz. C. de monopo. l. j.

1 ☞ Rector prouincie debet subditos in pace custodire.
2 Rector prouincie an debeat inimicos ad pacem cogere.
3 Officialis videns aliquos rixari z se non immiscet officio priuandus venit.

1 **Quies.** ¶No. q regens. puinciam vel ciuitatem debet subditos conseruare in pace. z debet rumores impedire. z subditos. ad quietē viuendum non solum ortari. sed cogere. nā plerunq; status publicus ex priuato turbat vt infra de capti. l. si quis ingenuam. §. in ciuilibus. Nunquid ergo inimicos dz cogere ad pacem. a Rñ. offensus suadendus est non cogendus vt remittat iniuriam. nā equitatis ratio nō patit vt qs inuitus parcere iniurianti cogat nisi in foro penitentiali. vt in fi. de iniur. §. fi. z hoc post factuz. sed aliter facti obuiari debet ne iniuria cōmittatur. vt. j. de vsufr. l. equissimū. z hoc adito iudice z mota controuersia. vt no. Guil. C. de sen. l. ex plationez absq; libello hoc peti pōt p quēlibet qui timet vim inferri in sua possessione. C. q cū eo. l. fi seruꝰ. p Cy. z p Jaco. de are. z C. vti possi. l. j. p cy. in addi. z in spe. de libel. concep. §. nunc videndum x̄si. xxij. z extra de pba. c. in pfitia. p Jnno. z habes. l. no. j. de officio pcur. cesa. l. fi. Et idem si in sua libertate alicui fiat impedimētuz j. de condi. z demon. l. quibus dz in prin. z adde qō no Arch. xc. dist. c. discordantes. z. xv. q. vj. nos sanctoz. ¶Et no. q si officialis videt aliquos rixari. z nō interponit se q pōt ab officio remoueri b fz Pe. vt no. Cy. C. de noxa. l. si seruꝰ quod tene mēti Bal.

a ¶Ad pacem. vide tu late fe li. i. ru. ō treu. z pace.
b ¶Remoueri. adde esse bal. in. l. nullus. C. de sīma tri. z fide catholica.
c ¶Cronicis z an z quantuz credat. vide fel. in. c. ij. ad fi. vlti. col. de rescrip.

3

Et disciplina Vide hic q not. insti. de here. ab intesta. §. per contrarium.

Et sane Jn ter. ibi dispositos. i. deputatos. ¶No. credi relationi officialis deputati ad hoc. si autez non apparet q sit deputatus ad hoc non credit sibi. z ideo littera cuz ministerio dicit dispositos. i. deputatos. de hoc no. extra de ap. c. cū parati. j. de custo. reo. l. diuꝰ extra de sentē. excō. c. venerabilis. §. secus. C. de fal. l. si quis ōcurio. per Cy. lxvj. dist. c. catinensis. p Arch. z in spec. de cita. §. sequit. z adde in spe. de accu. §. j. ver. hoc autem fiat. vbi omnino videas.

Et vrbem Hic vide qō no. in. l. j. C. de postu. z extra de cra. z qualt. c. cū bone p Jnno. Bal.

¶Additio Bal.

Cura carnis Vide per Cy. C. de epis. audien. l. j ¶Ibi quies quoq; vide omnino in spec. de accu. §. j. ver. hoc aūt scias. Sz cui magis credit vtrum tabellioni vel nuncio iurato. dic p Cy. C. de fal. l. si quis decurio vide in spe de cita. §. sequit. post principium. z ver. fit quoq; et ver. sed nunq̄d credat. Argumētum est ex hoc textu q potestas cogat ad faciendum pacem illos ex quoz guerra pendet status ciuitatis fz doc. Bal. Ibi ad referendū nunq̄d credatur nūcio referenti q citatus dixit nolo venire. Et vt qō non ad plenum preiudiciū: q factum suum referre dz non alienuz de hoc no. l. c. venerabilibꝰ. de sen. excō. li. vj. vide Arch. lxvj. di. catinensis. et facit de custo. reo. diuus. in ver. p exploratio. faciē. Ibi z si quē releget. Sz pone q eps dat alicui bānuz qō facere pōt. extra de calū. c. j. An iste erit bānitus de dyoceſi. archi. vt q sic. si appellat z succumbat. nā tunc eps mādat sentētiā executiōi. j. de his qui no. infa. furti alias archieps nō intromittit se. Sol dico q exequit verum est in forma ipsius snie. sed hoc esset extra formā sententie cū non senserit eps de alieno territorio nisi de suo. j. ō iuris. om. iudi. l. fi. nā archieps hz modificatam z limitatā iurisditionē. z si exerceret modum z metā sue iurisditionis eps posset agere cōtra eū iniuriarū. vt no. Juuo. de priuile. quāto. Jtē vide Jnno. extra de censi. cum apostolus. vbi dicit q archieps est iudex epi. sed non subditoz epi. vnde si subditi agunt cōtra episcopum adeunt archiepm. Si aūt episcopus agat cōtra subditos adit papam fm Jnnocen. Bal.

Derectus Jlle qui est extra territoriū non pōt iudicare. fz delegare. pcipue. z iudicare. h. d. Et hoc verū postq̄ hz iurisditionē efficacē non ante. j. de officio procōsulis. l. observare. §. fi. ¶Et no. attendi locū vbi actus fit. nō vbi mandatur fieri facit. j. de fideius. l. vt pponitur. Et vide extra de officio lega. c. nouit.

¶Additio Bal.

Derectus Existens extra territoriuz p se iudicare non potest sed potest causam delegare. h. d. z sic potest quis per alium quod nō potest per se. simile no. extra de rapto. c. in archiepiscopatu. Et est ratio: quia cum per alium facit cessat ratio prohibitionis. Bal. vide ad hanc. l. Jnno. de offi. leg. quod translationē. z. c. nouit. vide in spec. de rescrip. presen. §. ratione quoq; eius vers. fi. z adde quod nota. Cy. per hanc. l. C. de epis. et cleri. omnes. §. hoc. nihilominus.

¶De officio questoris Rubrica

1 ☞ Magistroꝝ opiniones vbi sunt diuerse standū est opinioni plurium testimonio comprobate.
2 Cronicis approbatis standum est.
3 Quod sapientes cōmuniter credunt imitari debemus.

Rigo Jn ter. ibi suffragio. arg. q reges quedam debeant facere de consensu populi: sed istud est de congruo non de necessario cum legatus possit facere statuta absq; cōsensu populi. ergo multomagis princeps. vt in c. fi. de offi. leg. per Jnno. ¶Jtem in versi. et sane no. q vbi sunt diuerse opinio. magistroꝝ debet stari illi opi-
2 que plurimoꝝ testimonio comprobatur. ¶Et sic no. arg. q standum est cronicis c approbatis. ¶Jtem no. hic quedam sciri per opiniones que proprio sensu scire non possumus. extra
3 de iur. cal. c. in causa per Jnno. ¶Ultimo no. q quis tenetur credere istud quod comuniter credunt z tradunt sapientes.

¶Additio Bal.

Rigo Jn hoc titulo de officio questoris nihil ponitur. ideo sequitur titulus de officio pretoris.

¶De officio pretoris Rubrica.

Apud. Hoc vide. j. de arbitris. l. qui etiā cum similibus Bal.

1 ☞ Dignitatem an aliquis petere possit.
2 Error superioris an noceat dignitati collate.
3 Error cōis pro veritate habendus est.
4 Equitas fauet publicis actis.
5 Populus romanus an seruo alieno libertatem donare possit.
6 Administrationem temporalez an liceat postulare.
7 Inferior a principe non dispensat cōtra canonem phibitorem.
8 Dispensatio requirit verborum expressionem
9 Gesta a minus legitime electo an valeant.
10 An quis possit querere quasi possessionē iurisditionis etiam eti

dolo

Universidad de Deusto

dolo ꝛ malafide.
11 Fama ꝛ cõis opinio dat vim officio.
12 Electio confirmatio collatio ꝛ pmotio quid sint.
13 Imperator an possit renunciare imperiũ in manibus electoꝝ si.
14 Papa an possit renunciare in propꝝis manibus.

Barbarius philippus superioris autoritas: cõis errꝛ ꝛ plurimꝫ vtilitas: faciunt valere processus: sniãs ꝛ statuta facta ab eo qui ex seruitute errante superiore assumptus est ad prelaturã. h. d. vel sic. Publica vtilitas ꝛ cõis errꝛ faciunt valere acta ab alias minus iusto pretore. h. d. fm Ja. bu. vel sic. Citiñ latẽs nõ infringit ea que publica autoritate fiũt ab ordinario putatiuo. vel sic. Citium persone nõ vitiat gesta autoritate publica vel sic. Habens ti. iurisditiõis licet inualidum potest vti iurisditiõe propter communem errorem. vel sic. Propter publicam vtilitatem ꝛ communem errorẽ inducitur dispẽsatio legalis in actibus alias inualidis in quibus: ꝛ homo si sciret ꝓpter dictas causas teneretur dispensare h. d. ꝛ facit. ĩ. de pactis. l. tale pactum. §. fi. in gl. ꝛ non erat hic errꝛ in iure naturali. sed in iure constitu. vt no. extra ō elec. qõ sicut per Inno. Isti casus sunt varij propter varias lecturas. ꝛ secundum glo. diuidere potes. l. intres partes. Iã prima parte ponit thema. ex quo eliciũtur tres questiões. In secũda parte soluuntur ille questiões per ordinem. licet prima ꝛ tertia nõ soluãtur clare. In tertia ponitur quedam cõparatio. omne autem comparatiuum retinet rationẽ sui positiui. Secunda pars principalis incipit ibi: sed nihil. Tertia ibi. quod ius. Itẽ secũda subdiuiditur in tres. nam primo querit de vera pretura ꝛ essentia dignitatis. In secũda querit de eius exercitio. In tertia querit de libertate. ꝛ soluitur fm glos. pria questio ꝙ fuit ptor. ꝛ soluitur secunda questio ꝙ valerent actus exerciti. ꝛ soluitur tacite. Tertia questio ꝙ fuit liber secundũ gl. itaq; barbarius assecutus est veram preturam cum exercitio ꝛ libertate. Et ratio quare est verus pretor. est: qꝛ ppls romanus potest seruo cõferre veram preturã. ꝛ ideo Põp. dicit seruitutem nihil obfuisse. Et ratio quare gesta valuerunt est. qꝛ de equitate fuit verus pretor: ꝛ qꝛ equum est acta valere propter publicam vtilitatem ꝛ communem errorem: ꝛ hoc est verum tam in iudicando ꝙ̃ i stando. ꝛ tam in gestis ad petitionem partis. ꝙ̃ ex mero officio ergo concluditur quod pretura fuit functus. ꝛ quo ad se ꝛ quo ad alios non solum de facto: sed de iure. sed ratio quare est liber est ficta volũtas ppli. nã. l. fingit ꝙ ppls ꝓpter publicã vtilitatẽ fecisset eũ liberũ si sciuisset. ergo nũc dicamus eũ factũ fili liberũ ꝓpter publi. vtilitatẽ. vt gesta valeãt. ꝛ intelligant facta a cõgruo ꝛ nõ ab incõgruo ptorẽ. ꝛ ille est sensus huius legis fm hãc glo. ꝛ dictũ in pplo extendit ad principẽ pari vel maiori ratione: qꝛ facilius presumit volũtas vnius psone ꝙ̃ innumeratione: qꝛ facilius presumit volũtas vnius psone ꝙ̃ innumeratione: qꝛ

1 bilis pplꝰ. ¶ † Collige notabilia prio ꝙ qs põt petere dignitatẽ. ¶ † Secõ ꝙ error sup̃ioris non officit dignitati collate.
2 3 ¶ † Tertio ꝙ error cõis hẽtur ꝓ veritate. ꝛ sicut vitas facit ius
4 sic ꝛ error cõis. ¶ † Quarto ꝙ lex ꝛ eq̃tas fauet publicis actis: ꝛ ꝙ benignitas ꝓterit rigor i. ꝛ ꝙ bñ actũ ex supueniẽti casu nõ retractat. cõcor. ĩ. de ac. here. l. quotiẽs. ¶ Quito ꝙ id qõ ꝓ sumeret factũ a sciẽte fingit ab ignorãte processum. ¶ Sexto qõ facilius ꝟsentit vnꝰ ꝙ̃ multitudo. ¶ Septimo qꝛ ppls romanꝰ
5 ꝛ impator seruo alieno libertatẽ donare ꝓt. ¶ † Octauo ꝙ q̃ seruo dat dignitatẽ vt tacite prius eũ habilitare ad ipam. facit ĩ. de re iud. q̃dã ꝟsulebat. ¶ Vltio no. illud gñale qõ ex falsa credulitate opi. agit ꝟfirmata. ecõtra no. ĩ. de pac. l. si cũ te. §. si debitorẽ. als est. l. ꝛ alla notabilia vadũt ad itellectũ glossatoris q̃ an sit verus patebit inferius. ¶ Opponit ꝓ ordinẽ. ꝛ vt ꝙ qs nõ possit petere dignitatẽ. vt. C. de epis. ꝛ cle. l. si quẽ q̃. so. ibi loquit ĩ dignitate spũali. hic ĩ tpali. ¶ Secõ app. ꝛ vt ꝙ etiã tpa
6 lẽ nõ liceat administrationẽ postulare: † qñ icidit ĩ. l. iul. de ambitu. q̃ ipedit ꝓmouẽdũ. vt. ĩ. ad. l. iul. de ambitu. l. ĩ. Rñdet quidã ꝙ fieri nõ dꝛ: factũ tñ tꝛ, donec ꝓ sup̃iorẽ toleratꝰ in officio. ꝛ sic symoniaca ꝓmotio in tpalibꝰ ẽ aliqua quãdiu sup̃ior eã nõ rescindit. vt. ĩ. de decre. ab ordi. fa. l. ambitiosa. nã multa nõ debẽt fieri. tñ facta tenẽt. ĩ. qñ ap. sit. l. ĩ. §. biduũ. Quia cũ tolerantꝰ ꝓp officiũ qõ administrat. vt no. Inn. extra de accu. c. qualiter ꝛ qñ in gl. magna. ver. sꝫ nõ idẽ dicim? in his q̃ rõne officij ꝛc. ꝛ hoc ꝓbat ex ꝓiũctiõe duarũ legũ. ĩ. de sta. ho. l. q̃ furere. ꝛ de dona. l. post ĩctũ. Itẽ ꝓbat. qꝛ licet testis sit per sniam infamandus. tamen iterum fungitur testificãdi officio. de infa. l. furti. §. ĩ. per Guil. nisi retro fingatur. vt ibi not. in glos. ordi. Sed gui. dicit vtrobiq; valere. ꝛ dic vt ibi. ꝛ idem videt etiã in spiritualibus ꝙ valeãt gesta per ꝓmotũ ad bñficiũ ꝛ dignitatẽ symoniace. dũ tñ hoc sit occultũ. i. in mente ipsius vel etiam aliquorum alioꝝ ꝛ non declaratum per veritatem ꝛ probationem. Illud etiã dicitur occultũ qõ debita inquisitiõe facta ad notitiã non est ꝛedu

ctum. vt no. in. c. si electio. de ele. in nouella. lib. vj. ꝛ hoc ne homines decipiant publica autoritate. ar. C. de his qui veni. eta. l. j. Et hoc verũ in his que ille symoniacus gerit tẽporaliter vt hic. sec? si spũaliter. nã nemo dat qõ nõ hꝫ. In spũalib? em potiꝰ veritas ꝙ̃ opi. põderat. ĩ. q. j. c. dalbertũ. ꝛ no. ꝓ Inno. de resti. spo. c. olim. el. iij. ꝛ extra eccliã nõ est reperire iurisditionẽ spũalem. vt no. in. c. si a subdelegato. ꝛ de offi. ocleg. lib. vj. in nouella. ꝛ facit. c. j. de offi. vica. in vltima glo. lib. vj. fꝫ in tpalib? valent oia que faciunt administrando tẽporaliter q̃diu ab eccliã tolerãtur. imo cõtra tẽporalia exigẽtes non potest excipi q̃ fuerint promoti per symoniã: quia in arbitrio superioris est tolerare eos. vnde inferior de iure superioris non potest opponere vt no. per Inno. extra de symonia. c. per tuas: in prin. glo. que incipit quicunq; enim. Et predicta vera sunt nisi sit symoniacus in ordine quia tũc etiã a temporali administratione suspẽsus est ipo iure fm Inn. in. d. c. per tuas. in gl. magna debitores tamen liberantur ꝓpter iustũ errorẽ ꝛ fauorẽ liberatiõis. arg. de sol. l. cuꝫ quis. §. j. de cõdictio. inde. l. si nõ sortẽ. §. qui filio. ꝛ l. eius qui in puincia. ĩ. si cer. pe. presertim si soluatur sibi ex contractu celebrato cũ ipso. ar. de ꝓdictio. inde. l. si vrbana. Sꝫ alie nationes facte ab eo non valent. qꝛ esset admoduꝫ intrusus. xñ. q. ij. c. alienatiões. ꝛ cũ legitimã administrationẽ nõ habeat nihil alienare põt. ĩ. de solutiõib?. l. filie. Itẽ iudiciũ secũ factũ nõ valet: qꝛ qui non põt alienare ꝓpter defectũ persone vel ꝓpter suspensionẽ aliquã ille nõ põt agere. vt. l. ait pretor. ĩ. de iur. de li. sed si rõne rei qs ꝓhibet alienare non ꝓhibet agere. l. j. C. de bo. ma. ¶ Sꝫ videt ꝙ etiã debitores soluẽtes ei q̃ nõ habuit canonicum ingressum: sꝫ furtiuum nõ liberent. vt no. Inno. de elec. nihil est nisi soluãt ei ex suo cõtractu celebrato noĩe suo vl simplr. de cõdi. inde. l. si vrbana. fol. Inno. loquit. in eo q̃ nullũ habuit ingressum. qꝛ nõ erat confirmatus. secus si fuit confirmatus. lꝫ ꝓpter latens vitiũ cõfirmatio eẽt nulla. ar. ĩ. de sol. l. q̃ hoĩe m. §. si nullo. et in. c. j. de re iudi. li. vj. Porro si cõfirmatio esset aliqua: tũc virtute cõfirmatiõis ꝟfirmatus oia posset nõ attento vitio in eã remota. i. in elatiõe: qꝛ sufficit ad producendũ effectũ ꝙ causa imediata fit valida: lꝫ eã remota sit inualida ĩ. de condi. ob eãm. l. iij. §. subtilius. ¶ Sed ꝟdude aut nulla ĩteruenit ꝟfirmatio. ꝛ nihil valet nec ad liberãdũ nec ad obligãdũ. Aut interuenit ꝟfirmatio: sꝫ inualida ꝓpter vitiũ latẽs et tũc valẽt gesta ad liberandũ. sꝫ nõ ad obligãdũ ipsam dignitatẽ vel officiũ. aut interuenit ꝟfirmatio efficax. ꝛ tũc oia valent qꝛ prior suũ fcm̃ tueri dꝫ. vt. l. j. §. idẽ põponi?. qõ sal. tu. auc. l. ait ptor. §. pmittit. ĩ. de mino. Et hoc. de prima so. gl. ¶ Ventamus nũc ad secãm so. Dij. de le. j. ad. l. iul. de ambi. nã illa ĩtelligit q̃ clam petit. hic q̃ palã. nã sub tot oculis vitiũ cõmitti nõ põt. ar. C. q̃ te. fa. pos. l. hac ꝟsultissima. infi. sꝫ per hoc eũ petit a principe dꝫ peti palã. ar. C. de testa. l. oĩm. princeps tũ ambitẽ inerepare ꝟsuenit. tñ si cõcedit valet cõcessio. vt. l. ij. in vltima colũ. ĩ. de origi. iur. ꝛ illa sol. Jo. est bona. ꝛ approbat ꝓ lambertũ de sal mis. soluit etiã aliter ꝙ hic loquat in vrbe vbi non põt symon ta in tanto cetu senatus ꝛ pplꝰ cõmittit: ꝛ multo minus cũ cesare qui est sanctissim?: ꝛ vir religiosissimus. de lega. q̃. l. vnꝫ ex familia. §. fi. imo si principi datur pecunia ꝓ officio suo. ista nõ est symonia: qꝛ istud nõ est prohibitũ ĩ officijs secularib?. iure diuino: sed iure ciuili cui cesar nõ subest. ergo et papa sua tpalia põt vẽdere absq; aliq̃ prauitate. ꝛ vide de hꝫ Pe. ꝛ Ly. in. l. ex territoriũ. j. de iurisdi. om. iudi. introitus autẽ publicos vẽdi posse ꝟstat. C. de vecti. l. penul. cũ si. Quid autẽ
a si papa ꝓ pecunia cõferat epatum[a] dic vt no. lxiij. di. c. agato. ĩ. de pac. l. cũ pridẽ. lxxix. di. c. si qs pecuniã ¶ Sꝫ opponit ꝟ ꝛa Jo. ꝛ videt ꝙ quis possit petere dignitatẽ ꝛ promotionẽ suaꝫ. vt extra de elec. c. cũ in cunctis. so. aut dignitas est sua. aut sibi debita ex precedenti ordinatiõe: puta qꝛ electus. aut est ĩdebita: puta qꝛ inhabilis ꝛ indignus. aut neutro istoꝝ modoꝝ. Prio casu qs põt cã petere ꝛ vendicare. extra de iudi. c. si. Secõ casu põt petere. vt cõfirmet ꝛ legitime ĩchoatũ est fine debito vt cõsumetur. extra de elec. c. cũ inter canonicos. Tertio casu nõ põt petere. C. si seruus aut liber. ad decur. aspi. l. ij. lib. x. ꝛ ar. ĩ. de post. l. j. §. q̃ aduersus. ꝛ C. de epi. audi. l. nemo. el. ij. Quarto casu est in superioris arbitrio notare petentẽ de ambitu: nec ne. ꝛ si superior admittit nõ censetur impetrãs ambitiosus: sed dignus. vt. C. de cri. sacri. l. instar. Sed nõne. in. l. nostra. petens erat indignus. ꝛ tñ valet cõcessio. Rñ. hic dispensat nõ qꝛ barbarius: sed qꝛ pretor ꝓpter publicã vtilitatẽ ꝛ iustissimum errorem. ar. ĩ. de vsuc. l. iusta in princi. ꝛ hec est causa ꝛ ratio equitatis in. l. nostra. Quia cũ qõ in publico vtile est id equũ est. Eq̃tas cũ nihil aliud est nisi quedã pietas q̃ maxime dꝫ cẽ circa rẽ publicam. vt ait auctor in princi. de somno Scipionis. ibi dum dicit iustitiam cole ꝛ pietatẽ ꝛc. ¶ Expeditus de primo notabili ad vlteriora ꝓcedo. Dicitur hic qõ errꝛ cõferentis digni

¶ No. ꝓ principiꝫ q̃ vendunt officia secularia: et maxime pro dño nro rege franco: um.

a ¶ Epatũ. vide tu Feli. in ca. j. de symo. post pri. ver. iquãtũ. d. abba, b tractat,

Universidad de Deusto
Biblioteca

tatē non impedit collationem dignitatis.cōtra errorē est cōtrarius consensui.z impedit actū maxime iurisditionalē.vt.j.de iuris.om.iudi.l.si per errorē. So.ibi.i errore primate persone.hic in errore publico.i.populi vel publice persone. hoc est ceteris. actus enim qui publica3 auctoritate innititur validior eē debet ppter publicū fauorē. ¶ Sed contra hoc oppo.quia error eodem modo infirmat actū publicū sicut priuatum. vt.j.de in ius vocan.l.sed si hac.§.patronū.j.de excu.tu.l.idem vlpianus.j.de re iudi.l.quidā cōsulebat a contrario sensu.C.qui admi.ad bonos.pos.l.bonor.so.in illis.ll.tractāt de cōmodo priuator. hic de vtilitate vniuersor saltim potentia z aptitudine.z sic nō ob. certe in.l.quidā cōsulebat.tractabat de cōmodo publico sicut hic z ideo quātū ad illā.l.ista rōsio non videtur bona:ſz rōideo q ibi nihil dicit.q regrat scientia superioris.z ideo illa.l.loquitur in dist incte.Sed ista so.reprobari videt p glo.ordi.in.l.fi.C de diuer.of.lib.x.vel dic q aut error principis causat ab errore cōmuni.z tunc non officit promoto ad dignitatē:vel officiū vt hic.aut sumit originē ab obreptione promoto.z tūc non cōfert verā dignitatē.z si princeps er certa scientia facit.tūc dispēsare videt. ¶ † Nota.tū q ꝺ canonē,phibitor iū inferior a principe non dispensat.extra de tem.or.c.vel nō est cōpos.p Inn.nisi lex vltra pcedat permittēdo dispensationē.z tunc necesse est q dispenset premissa cause cognitione.ſz nō in figura iudicij.ar.j. ꝺ confir.tu.l.tutores a patruo.vñ nō intelligit ipso facto dispensare.q; ē data a iure certa forma.ar.dever.obli.l.qui rome.§.flavius hermes. Et ideo si ppls vult eligere pupillū in suū defensorem.primo faciat statutū qꝺ esse possit defensor. Nā istꝺ statutū est quedā dispensatio q̄ exīsse fieri ꝺz postea pplus eligat. alis non valeret electio pupilli ad tale officiū.vt no.in.d.l.q̄da3 consulebat.p bar. † Et q dispēsatio requirat verbor expressionē.no. Host.de filijs presb.c.veniēs. Et hoc tenet etiā ibi Jo. an.in nouella.vel dic q popul⁹ etiā tacite dispēsat q; nō habet procedere in suis actib⁹ cognitionaliter seu litigiose.sicut magistratus. C. de adop.l.ij.in fi.z hic z ar.ff.de legi. l.de q̄b⁹.ver. non cū ipse.z ar.extra de cle.cōiuga.c.diuersis fallacijs z liij.dic.si seru⁹.nam ois act⁹ tacite includit sua essentialia.z ordinē sui qui est in prāte agentis.j.de acqui.here.l.illud. ¶ Et no.q reformationib⁹ factis per consiliarios contra formā statuti.quia habent potestatez suspendēdi.z statuta videt tacite suspensa.z in eis ipso facto dispēsatuz.nā istud decretū valet donec rescindatur.vt.d.l.ambitiosa.de decre.ab or.fa.sed in magistratibus quibus ē data certa forma non presumit dispensatio.q; eēt temeraria ordie peruerso.z ita intelligit opi. Host.nā electio populi hz vim electionis z statuti simul.ar.C.de dona.inter vi.z vx. l.pe.sed factū magistrat⁹ qui tenetur .l.]obseruare.non valet in re statuti vbi est iuri ꝺtrariū.j.de feri.l.j.§.ij. ¶ Tertio opponit z videt q barbari⁹ non fuerit ver⁹ pretor.sed putatiuus vt j.de decur.l. berennius. nam qui fm legem creatus non est, verus pretor nō est.sicut nec verus decurio q̄ nō est electus fm legem que loquit de electione decurionū adeo vt etiā si peceperit cōmodū officij.tū officiū non dicat habere.vt ibi pz so. ibi percepit cōmodū officij.i.salariū sine titulo.q; non erat electus.vt. no.j.de fal.l.eos.§.qui se fm glo.z de illo intelligit q incidit i crimen falsi .sed Bar .dicit q q̄cūq; quis assumit z exercet dignitatem quā nō pōt habere icidit in crimen falsi.j.de pub.iud. l.j.p Bar.z facit C.ad l.iuli.vicel.l.j.cum fi.Sed tu dic q ibi precesserat electio de facto.sed de iure non erat electus vt. j .de appel.l.si constat.sed hic de iure erat electus iuris fictiōe.et sic non ob. ¶ Quarto contra hoc op.nam aut tu dicis q barbari⁹ fuit pretor per hanc.l.z hoc videt falsum.nam lz pōp.dixerit ei non obfuisse seruitutē:tñ Vlpian⁹ exponit quo ad exercitium. sed quo ad verā dignitatez an obfuerit.querit z non soluit.quiimo er quo de exercitio tm̄ fatet.de alijs negare vt.j.de minor. l.z si sine.§.fz q pap.aut dicit cū fuisse in vera pretura per rōnē huius .l.tunc cum ratio huius.l.sit equitas z publica vtilitas.z ille rōnes faueant actibus barbarij sed non barbario.ergo acta valēt sed barbarius non est pretor.z sic ī uenitur administratio dignitatis vbi nō ēdignitas.sicut inuenit administratio tutele absq; vera tutela rōne dubij.vt.C.de peti.here.l.si putas.q cū equitas non faueat persone barbarj nec eius statui aparet.q; fugiendo eratfur z criminosus.C.de ser.fu.l.j.z q; obrepsit populo tacendo suā inhabilitatez.C.si seruus aut liber ad li.aspi. l.ij.lib.x.z q; tacita conditio intelligitur z est capax z dign⁹.vt. l.q̄q̄.j.de ritu.nup.vnde susceptī fasces.i.honores nō patrocināt idigno.C.de digni.l.indices.lib.xij.de sena.l.cassius.deficiunt cū omnia.s.superioris v̄a voluntas.suscipictis habilitas z modi congruitas.q; obrepsit vñ nihil videt in barbario reperiri nisi coloratus titulus z colorata possessio.ē ergo pretor quo ad alios non quo ad se. Item non interest reipublice q barbarius sit pretor,sed q acta valeant propter communem errorē benē interest reipublice.quare cōcluditur q barbari⁹ nō fit in vera pretura.sed putatiua.z q ipse fuit pretor noīe z administratiōe quo ad alios nō quo ad se: q; nō habuit veram dignitatē: Et hoc tenet Inn.de elect.c.cum dilectus.in glo.confirmatio. Et si dicatur.si princeps hoc obtulisset dispensasset. Respōd. hoc nego:quia non presumitur q princeps velit infringere ius commune.C.de inoffi.te.l.si quando.in] prin.nec presumitur q velit promouere odiosos et multipliciter criminosos.arguinē. de.le.ij.l.luci⁹ §.luci⁹ titi⁹ dāmam nam barbarius plura delicta cumulauit vnde pena dignus est.j.de re mili.l.non omnes.§. qui assertioni.Itē dolus barbarij dedit cām electiōi:q; simulauit se dignū.ergo electio nō valuit.de nata.resti.l.j.Itē dignitas nō cadit in seruo.Itē errās nō ꝺsentit.Itē error in qualitate substātiali vī esse error finalis cause.C.de here.instī.l.si pī. Itē barbarius q; seruus nō pōt esse in possessiōe preture. ergo nec in pprietate.que iuris est.j.de ver.ob.l.stipulatio illa,§.ꝟ quoq;.Itē vbi nō est ꝺsensus.ibi nō est materia.z p ons necessa. z sic deficiūt prima principalia fiēdi z essendi.ex quibus ob bus videt q barbarius nō fuerit in vera ptura.z hoc tenēt pe. Buil.z Cy.ad hoc facit.l.ij.C.de diuersis offi.li.xij.z illa est cōmunior opi.q barbarius nō fuit pretor.s.vere:sed iurisditione.s. quo ad ordinata p ipm.Sz Ja.bu.tz glo.q barbarius fuerit verus pretor.z hoc sic pbatur.Si barbarius nō esset pretor:acta facta ab ipsovt a pretore nō valerēt.q; qui facit aliq̄d tanq̄ talis ꝺz esse talis.q; nomen operi suo effectum suū ponit.noīa eīm qualitatū degnāt opationē z effectū subiecti.vt.l.fi.j.de instito.cū si.Item si nō erat pretor.ergo falso noīe vsus est.j.de fal. l.reos.§.q̄ se.ergo gesta nō valent.arg.C.de fal.ex initio.ons ē falsum.ergo z antecedēs.Itē si q̄s dicat valere gesta circunscripta pretura supponet effectū ante cām vel sine cā forme qꝺ est impossibile:q; cā semp ꝺz precedere.nā cā ꝺr substantia sicut q̄q̄ materia ꝺr substātia z forma.q̄q̄ ꝺr substantia'z sine substantia nihil esse pōt.vt.j.de ꝺtrahē.emptio.l.pacta conuenta.z qꝺ no.j.de pac.l.iurisgē.§.q̄ sere.Itē si barbarius sciebat se nō eē pretor:ē nō potuit facere statuta marime penalia.q; ille q̄ scit q nullā ꝺz iurisditionē nullā penā pōt imponere.vt no.Inno.de officio dele.c.consuluit.Itē vera iurisditio confert seruo q̄ pro libero habet.C.de senten.z interlo.om.iu.l.ij.quod ꝓbo.Nam ibi loquit in iurisditiōe delegata.z ꝺr ibi q valent gesta.ſz hoc nō potuit ibi eē ppter publicā vtilitatē:q; delegato ibi erat ad vnā cām.vel ad vnū articulū.Itē nec pōt esse.q; sit in possessiōe iurisditionis.q; seruus nihil pōt possidere.Item q; delegatus alieno noīe vtitur iurisditione.ergo nō possidet.ibi ergo nō potest valere iudiciū.nisi q; vera suppetit iurisditio.ergo seruo cōfertur vera iurisditio.marime ordinaria cum sit fauorabilior q̄legata sed delegata ꝺfert.vt.d.l.ij.ergo multomagis confertur iurisditio ordinaria.Itē populus habebat consensum in conferendo.Itē in eū ꝓferēdo.z sic informiter z formiter cōsensit.sed erranit in qualitate.at error qualitatis non infringit substantiā veritatis.de conditio.z demon.l.demonstratio falsa.Et ad hoc pōt rñderi q iurisditio delegata nō est aliud nisi quoddaz exercitiū qꝺ seruo cōpetit.q; cū sit minister.z exercitor iurisditionis aliene ꝓsona ordinarij q̄ delegauit inspecta z repsentata valere ꝺz quod agitur.arg.j.de dona.inter vi z vx.l.mulier.als incipit sulpicius marcellus.ſz iurisditio ordinaria ꝺz esse radicata.sed in seruo non pōt radicari.z ideo aliud in iurisditione ordinaria aliud in delegata.q; iurisditio delegata non reqrit tam magnū iuris ministeriū sicut requirit iurisditio ordinaria. quid dicemus. Rsi.videt dicendū sult inendo gl.q aut querit vtrum barbarius habebat pretūrā radicatā z incōmutabilē.z dico q nō.aut vtrū habebat verā pretūrā reuocabilē tamen tanq̄ collatam indigne.z videt q cā sortitus est q̄diu latuit vitiū et defectus.z ideo valēt gesta tanq̄ a vero pretore lz minus digno. z cui pretura per superiorē esset interdicenda.z idem dico in oibus dignitatibus.q; est annexa iurisditio siue sint secularcs vt hic:siue sint ecclesiastice.hoc sentit Inno.extra de rescrip.c.scisscitatus.cōsidera eīm q ita est in iurisditiōe sicut in oñio.vt ar. l.qui furere.§.de sta.ho.Sz oñium retinet indignus.donec superior sibi auferat.z nemo alius de indignitate potest excipere.j.fa.her.l.is.oñter.§.j.Et hec clausula si est dignus non facit conditionem vt notare videt Inno.in.c.vltimo.de presum. nam si faceret conditionē haberetur loco cause finalis.j.de verbo obli.l.a titio. ¶ Sed hic querit nunq̄d sua iurisditio possit elidi p exceptionē q minus canonicū ingressum habuit.z Inn. in dicto.c.scisscitatus videtur dicere q sic.sed dicit alibi q ordinario existenti in quasi possessione iurisditionis superiore scīente z patientenihil possunt opponere subditi.nec exquirere abeo titulum sue possessionis quia non pertinet ad subditum vetilare factum superioris postq̄ superior confirmauit.vt no.Innocen.extra de elec.c.transmissam.sed vere dicipotest q in exceptione

Universidad de Deusto

ceptione seruitutis sit speciale:q; iurisditio equipar dñio vt.l. qui iurere.§.de sta.ho.ergo vera acq̃sitio.s.ppetuo nõ cadit in seruum. ¶Quis aũt de exceptiõe seruitutis cognoscet.dic vt.d. l.quidã cõsulebat.per Bar. ¶Quinto opponit̃ z videt̃ q; nõ
9 valeant gesta a minus legitime electo†.vt.d.l.actuarios.C.de munc.z actua.li.xj.z ibi no.ergo nõ valent gesta barbarij.So. barbarius fuit rite assumptus.licet non recte:sed in.l. cõtraria non fuit rite electus:q; per nõ habẽtes potestatẽ.z q; non seruata formata superiore prefixa.z sic nõ ob.q; rite factũ nõ valet ipso iure.sed rite factum licz nõ recte per eũ qui hz potestatẽ valet licet debeat cassari.si debito modo cassatio petitur.quid eñ si non petitur cassari videtur bene factũ.quinimo ex nullo iterdum sequit̃ aliq̃d.de elec.q; ppter.per Innoc.tamen illud dictum non est simpliciter verũ.vt no.in.c.is cui.de elec.lib.vj. in nouella. ¶Serto contra hoc opponitur.quomodo eñ potest dici rite factum cuz fuerit defectus cause finalis.vt.C.de here. instit.l.cũ ponas. ℞ñ.hoc non est verum.nam finis dicitur ad id ad quod intellectus ordinatur principaliter ppter seipsum vt studeo vt fiã bonus.nam ratio finalis studij mei est bonum fieri:sed barbarius nõ fuit pmotus ppter seipsum:sed propter bonum publicũ qõ representatur in magistratibus.vt.l.j.§.publicum.ff.de iust.z iur.z illa causa finalis fuit vera. Itẽ barbarius optime gessit officiũ. ¶Notandũ tñ est q; ppter bene agere nõ iustificat̃ intrusus:q; nec barbarius iustificat̃ omnino in semetipso datoq; non esset proprie intrusus:quod est notan. ¶Sed hic queritur an acta barbarij valeãt:q; non fuit obiectum.an quia erat in possessione.an in mera vi electionis.z certe tria requirunt̃.s.electio:acceptio:z ingressus officij.j. de ꝓdi. z demõ.l. publius.quo facto etiã anteq; aliq̃d gerat est i possessione.j.de offi.prefec.augu.l.j.an vero nihil gerere põt nisi causaliter.j.de seruis expor.l.pridẽ.in gl.vel dic q; iurisditio semp debeat precedere iurisditionis exercitiũ q; in iurisditõe exercẽda attenditur superioris collatio non precedẽs quasi possessio iurisditionis collate.nã quedã fiunt etiã anteq; in puincia q̃s aduenerit.z sic anteq; fit in territorio seu in quasi possessiõe. de officio ꝓsulis.l.obseruare.§.fi. Ex quasi possessione tñ probata sciẽtia superioris.ex fama publica p̃sumit̃ collatio dignitatis.vt no.C.de fi.instru.l.si solẽnibus.nã superior q̃ scit mãdare videt̃ sicut no.in simili extra de rescrip.c.ex parte decani. per Innoc. hoc non placet:sed tene qõ prius dixi. Itẽ z aliud adde q; pro cõfirmato p̃sumit̃ q; pcesserit canonica electio.vt in.c.cũ olim de dolo z ctu.p Inno. Itẽ adde q; ratione illegitimarũ personarum vel illegitimi iudicis.dũ tñ in facti causa fit verus iudex z vera psona.non reuocant̃ gesta.nisi postq; de inhabilitate est exceptũ.vt dicit Inno.de offi.dele.c.cũ prudẽtiã. Item adde z dic q; omne decretũ z ossie mandatũ qõ exceptionẽ meretur iustum dici põt de iustitia rigoris.s.donec infringatur z elidatur remedijs opportunis.de iudi.l.si ptor. Et ideo ꝓuisio seu electio vel promotio barbarij.nõ eñ proprie dicit̃ electio.q; non expectat nec exigit confirmationẽ post se:q; execution̄ iuris z facti habuit dz dici fuisse iurta.tñ ter.noster dicit q; hoc est de iustitia cẽtatis nõ iustitia rigoris. ¶Septimo cõtra hoc opponitur z videt̃ q; acta coram barbario teneant de iustitia rigoris q; cũ nihil fuerit obiectũ contra iurisditionẽ.ergo mero iure tenent ꝓcessus.C.de excep.l.fi.q; omissio exceptionis declinatorie persoñ iudicis legitimat.so.illud est verũ quando exceptio omittitur per negligentiã.sed hic non fuit negligentia:sz ignorãtia vel error. Preterea.l.nostra loquit̃ nõ solũ i ꝓcessionib⁹ sed etiã in statutis in quib⁹ nulla prorogatio intervenit.vnde l.nostra non fundatur in excep.omissa. sed in creatione officij. q; hec.l.iustificat nõ ex psona sed ex causa.s. publice utilitatis Et adde q; ille qui sine causa declinat iurisditionẽ põt puniri de contẽptu.ũ.q.vij.c.metropolitanũ.in gl.z Inno.dicit q; põt verus contumax reputari.q; nõ videtur stetisse declinãs suam iurisditionẽ.sm Inno.z ideo barbarius potuisset punire friuole declinãtes suam iurisditionẽ:puta q; opponebat̃ alia exceptio q̃ seruitutis vel obiecerũt de seruitute.z nõ pbauerũt:qõ no. ¶Octauo opponit̃.nã reprobato barbario.ergo z facta sua debẽt reprobari.extra de heret.c.fraternitatis.fol.ibi nihil fuit factũ legitime.hic sic.vnde ex supueniente casu nõ tractatur.j. de mino.l.interegrũ.z in.c.q̃uis.de reseri.li.vj. ¶Nono opponitur.nã ppls errauit in facti causa.vñ non valet quicq̃d ex co
a error secutũ est.vt.l.tutor si petitus.j.de tuto.z curato.da. ab his so.hic fuit error cõis[a] qui facit ius.i.facit habilitatẽ persone.C.de testamentis.l.j.z sic habilitas persone dr ius.j.de pb. l.ab ea parte.sed an de isto errore cõi dz pbari:z videt̃ q; sic.vt l.quesitũ.j.quando actio de pecu.est annalis.z instit.de testa.§. sed cũ aliquis z probabitur p publicã fama.j.ad mace.l.iij.sed certe eoipso q; p pretore publice habebat̃ satis constat de errore cõi. ¶Decimo oppo.quia oia cassantur que fiunt a non iuste electo.C.de sacrosan.eccle.l.decernimus.So.ibi nullo modo fuit electus.sed intrusus a semetipso. xxiij. quẽstiõe prima c.didicimus. ¶Undecimo opp.ad idem de notatis in.l.iusiu. qõd ex conuentione.§.j.ff.de iureiuran.so.ibi erat officium auctoritate publicum.sed utilitate priuatum.hic oino publicũ.vnde hic versat̃ utilitas publica ibi non.z sic nõ ob.de hoc per Dy. in.c.j.de reg.iu.in.vj.Sed an.l.nra habeat locũ in iurisditione in rem suã:vt in comitatu.z baronia si princeps contulisset eaz barbario. ℞ñ.hec q̃stio pendet ex hoc.an barbarius sit liber. q; seruus nõ põt habere dñiũ.circũscripta aũt seruitute. hec.l. hz locũ in iurisditione in rez suã donec remoueat̃ per superiorẽ tenendo opi.glo q; barbarius habuit verã preturã. secus esset tenẽdo ptrariã opi.q; qõ nõ acq̃ritur recipienti remanet penes dantẽ.j.de acq̃.pos.si quis vi.§.differentia.ideo cõmoda talis iurisditiõis z introitus nõ pertinerent ad eũ sed ad dominum.
¶Ex p̃dictis arguit̃ ad aliam questionem.statuto florẽtie cauetur q; nullus possit eligi in potestatẽ florẽtie nisi sit guelphꝰ verus.z de domo guelpha. Et si secus fiat electio nõ valeat ipso iure.modo electionarij elegerũt quendã gilbellinũ q̃ p errorẽ ex populi fuit receptus z gessit officiũ.tandem ille petit salarium obijcitur eiq; non fuit verus potestas.ergo salarium habere nõ debet.q; in perceptiõe salarij veritas debet attendi.j.ad municip.l.titio cum esset. Econtra ipse dicit q; fuit verus potestas. z ita habitus z reputatus.z q; fuit officio functus.vt hic scõm glo.z licet fuerit electus a principio incõpetenter a non habentibus mãdatũ.z contra formam statuti.tamẽ ppls fingitur ratificasse.arg.huiꝰ.l.in ver.nã z si placuisset.sz certe immo nõ est verisimile q; ppls velit derogare suis statutis.z ista videtur vera opi.q; electores non potuerunt obligare cõe forma nõ seruata de elec.c.cũ in veteri.z hoc si erat notorũ vel certũ istis electoribus.sz in dubio p̃sumitur factũ bona fide.z ideo nõ videt̃ factum male.sed bñ.ar.j.de condi.z demonstra.l. q̃uis.z.j.mã. l.si hominem. ¶Duodecimo opponit̃ barbarius fuit in quasi
a possessione pcture mala fide.q; suũ sciebat defectum.z fama ei non patrocinat̃.q; habuit causam ab ipsius dolo.vt.j.de adul. l.miles.§.penul.ergo non potuit iurisditione vti.cum usus et fructus non pertineãt ad p̃donẽ.usus enim iurisditionis est ei⁹ exercitiũ. Fructus vero iurisditionis sunt cõmoda que inde p ueniũt.j.ad municip.l.de iure.C.de bo proscri.aut.bona so.superioris decretum velat malã fidẽ.vt.j.de nox.l.gñaliter si aũt quis possideret iurisditionẽ absq; titulo ipe bonã fidẽ nõ posset habere,q; ea q̃ nõ possunt haberi nisi ex cõcessione superioris nõ pñt bona fide absq; titulo possideri.vt in.c.ad decimas. de
10 resti.spo.li.vj. ¶†Et no.q; q̃rere q̃s põt quasi possessionẽ iurisditionis etiã cũ dolo z mala fide.extra de seruis nõ ordi.c.j. per Inn.tamẽ nõ querit effectũ possessionis.vt.d.l.herẽtius. z nõ ois possessio ptingit ad iudicij vigorẽ.j.c.cõi diui.l.cõi diui dũdo.§.inter p̃dones. Econtra vero malã fidẽ quis põt habere i.prenã cõscientiã etiã vbi deberet habere bonã cõsciam.nã vt ait Inno.in.c.p tuas.extra de symo.nemo põt osciam alterius mutare.cũ nõ possit vis inferri aio. Ista tñ opi.nõ est curãda in iudice.q; qõ facit valet ex virtute iurisditionis.vñ si barbarꝰ credidisset sua gesta nõ valere.tñ valent p bãc.l. Facit qõ not. extra de prescrip.c.cũ ex officij.p Inno. ¶Et predicta multas dirimũt questiones. Ecce quidã tanq; tabellio confecit longo tempore instra. Postea apparet q; non est tabellio:q; creatus
b a nõ habẽte potestatẽ a principe vl a rege.certe ille nullus est. z istrumẽta sua sunt nulla.[b] q; nõ sunt facta a publica psona.sz faciãt aliquã p̃sumptionẽ.ar.no.j.de edẽ.l.quedã.§. nũmulario os. Sz pone q; bene fuit creatus tabellio.tñ tunc erat excõicatus.ergo non valuit creatio.vel pone in heretico q̃ lõgo tpe cõfecit instrumẽta inter ignorãtes certe valẽt instra tanq; publica.vt hic si erat excõicatus vel hereticus occultus.sec⁹ si manifestus.[c]. ¶Sz pone sicut de facto vidi q; erat tabellio. tamen
c
d eps eũ cõdẽnauit de falso secrete[d] in camera sua.z ipse postea inter ignorantes cõfecit instrumenta.queritur an valeant.z videtur q; sic.cum sit degradatus.vt dixi in.l.cassius. In contrarium videtur.quia nõ definit oino esse tabellio.vt.l.si pluribus de auto.tuto. Item sententia legis que non declaratur ab hoie non pruat ab exercitio.vt no.in auẽ.de tabel.§.penul.ergo idẽ in occulta sententia hois pari ratione.ar.vt ecclesiastica bene. c.j.nã sententie debent legi publice non in camera.vt.C.de sententi.z interlo.l.cum sententia.vnde consului instrumenta valere z adde qõ no.in spe.de instru.edi.§.restat.vñ.qd si tabellio perdit officiũ.z.l.ũ.de agẽ.i rebus.li.xij.et p Bzo.in summa.i auẽ. de fi.instru. Qualiter aũt probet̃ q; quis fuit tabellio. ℞ñ.in istrumẽtis antiquis in quibus põt esse fama sufficit inueterata fama.de ver.sig.c.veniens.p Inn.z si esset adeo antiquũ q; de tabellionatu non esset fama sufficit q; reperiant̃ plura sua istrumẽta in locis autẽticis:puta in archiuo publico. C.de fide in-

a ¶Cõis.vide oina.Fel.i.c. ad pbãdũ circa fi.j.col.z seq̃.de re.iu. ibi nonnulli ad huiꝰ.l. materiã z limitationem.
b ¶Nulla.vide Fel.i.c.j.ũ fi. instrum. post me.tiij.col.
c ¶Manifestꝰ Adde.d. alex.ũ imo.in l.lege iu.j.ad l.iuli.repe.et bar.ibi.si.cris ze.zeũdẽ bal. i tra.tabe.xiij z xvij.que.z car.in.c.ppẽ dimus.xxxix q.ũ sen.exc.z i clc.j.q.ix.de ex.z feder.de senis in cons. lxxj.
d ¶Secrete. Ino.p dñus venerabilisp lamẽti tholose:q; qõdã arrestũ protulerũt z quẽdaz magnũ dñz secrete in camera ꝓsilij.ne nimis diuulgaretur in populum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

stru.auk.ad hoc.Itē sufficit matricula: q; ꝑsumit ꝑ matricula vt.l.penul.j.de mili.testa. ¶Et no.q; fama ꝛ cōis opi. dāt robur officio.vbi ꝓsidera q; aut fama p;ecedit actū officij.ꝛ tunc etiā p;imus actus valet etiā circūscripto omni alio actu.vt hic l.ij.C.de sen.aut actus officij parit famā.ꝛ tunc requirunt plures actus ꝛ multoꝝ vtilitas ſm Ly.Jac.de bel.ꝛ Ray.ꝛ forte etiā requirit longū tp̄s:ad hoc vt actus cōualideꝫ ꝛ fingaꝫ retro.vt.C.de petit.here.l.si filius.ꝛ ar.C.de vsuris.l.eos in p;in. Sed nunquid per actū vnū q̄s incipit possidere. Rñ.aut actꝰ exigit cōfirmationē si est in possessione aut nō:q; nō habet fructū sue intentionis nisi ꝑ cōfirmationē.maxime cū possessio in fructu cōsistit vnde qui arat arādo vadit. Sz qui ꝓcipit fructꝰ ille efficaciter possidet.C.finiū regū.l.iij.j.qui.mo.vsufru.amit. l.pōp.si aūt actus nō exigit cōfirmationē:tūc videꝫ q; ꝑ p;imū actum quis sit in possessiōe:quinimo sufficit potentia ꝛ licētia iuris.vt quis dicaꝫ esse in quasi possessiōe in corpalibus.alias non valeret actus si quasi possessio non p;ecederet ipm actū.de cōcess.p;eben.c.cū nostris.per Jnn.de causa po.cū eccl̄ia ꝑ eundem. ¶Et no.q; sentētia iudicis si bona fides est in quasi possessione iurisditionis valet vt in.c.in l̄is.de resti.spo.p. ¶Also de p;etura:ꝛ de gestis barbarij.videamus nūc de eius libertate quoniam vt dixi potest esse p;etura circūscripta libertate vtvideꝫ ter.aptus.ꝛ ideo p̄tura nō arguit de necessitate in libertate. ¶Queriꝫ ergo.an barbarius fuerit liber effectꝰ.ꝛ glos. dicit q; sic.in potestate cū ꝛ voluntate simul cōcurrētibus perficiꝫ ois actus humanus teste Boetio.sz hic est ptās ꝛ volūtas ficta circa libertatē cōferendā.ꝛ hoc aperte dicit l̄a.Sz certe ymmo reqriꝫ tertiū.s.scia q̄ hic nō est.ꝛ licet iurisc̄onsultus dicat q; liberū fecisset nō loq̄ de iure.sz de facto.quō cū pōt iurisc̄o. scire intētionē ppl̄i.q̄s cū silentis noui ꝛ mētē de pac.iurisgen. §.pactoꝝ.in glo.nā iuris sapiēs hz determinare de iure non de facto.de testa.ho.l.arctusa.ꝛ no.j.de here.instit.l.illa institutio. Sed respon.q; determinatio facti certi pertinet ad.l.sed cōiectura.i.qua mēte factū sit bene ptinet ad officiū legislatoris.j. de pac.l.tale pactū.§.fi.cū si.q; cōiectura dz fundari rōne.j.de verbo obl.l.cōtinuꝰ.§.cū ita.erit ergo rō:q; expedit bono rei publice regi ꝑ dignū receptū aut factū.sicut apostolatꝰ aut dignū recipit:aut dignū facit.ꝛ sic dignitas nō vilis sit i p̄sonali. Et sic aufert sor;dē ab ipsa. Item fuit.l.lata p;o barbario.vnde aliq̄d dz sibi ꝓdesse lex.i.creationum legis habēs.p̄tereavbi sit lex ibi sp fingiꝫ inesse scia.j.de cōdi.ob causam.l.si pecuniam §.si seruū.nō ob.c.j.de cōsti.li.vj.q; ibi ignor;ātia nō infringebat factū superioris ex toto.sed hic ifringeret ex toto.vel de iure vel saltim de honestate:q; inhonestū est q; seruus sit p̄to;ꝛ liberis hoīb? p̄sit.nec mireris:q; etiā ab hoīe ignor;āte.qñq; aliquid geriꝫ validū.vt.j.de ÿbo ob.l.si ita stipulatꝰ fuero hāc sūmā.ꝛ ym p̄dicta dicendū est q; barbarius philippus sit factꝰ ingenuus ꝛ nō libertinꝰ.vt.j.de na.resti.l.queri. Nō ob.C.de seruis expor;.l.moneor;.q; ibi delictū.hic statutū.vnde rōne mera delicti nemo libertatē mereꝫ:sed eā bene pōt mereri per ꝓuisionem legalē vt.C.de or;i.iu.l.ij.§.postea cū appius.nā faciens in publico qōvtile est mereꝫ p̄miū.de here.instit.l.testamento dñi.ꝛ j. ad sil.l.si quis in graui.§.hi quoq; conclude ergo cū glo.q; barbarius sit effectus ingenuus iuris fictiōe ipso instanti sue creationis. ¶Sz ō gl.opponiꝫ.de verbo seruitutē.ꝛ de ÿbo q̄diu latuit.s.seruitus:sed rñ.q; litera loquitur inspecto rigor;e:sz inspecta equitate.est secus vt postea dicit.nā illa litera si scivisset liberū effecisset nihil ad ꝓpositū.si nō esset factus liber. Itē nō cōfert ad ꝓpositū cōparatio per aduerbiū magis de populo et imperator;e. Itē cōtra glo.q; si ingenuus:ergo non cassandus a p;etura. Rñ.illud nō sequiꝫ:q; multi ingenui cassantꝫ ex eā.ꝛ ille cassatur q; criminosus. ¶Item cōtra glo.opponiꝫ:q; nulla.l.scelus imperat vel fauet.j.de nego.ge.l.siue hereditaria so. hic nō ꝓpone merito.sz merito officij fit gr̄a. Item cōtra gl.j.de in ius vo.l.sz si hac.§.patronū.sz ibi p;iuata vtilitas.hic publica. Item contra gl.C.de libe.causa.l.nō mutata.C.qui mili nō pos.l.super seruis.ꝛ ꝑ illas leges Mar.fil.Alber.de ere. Pe. Guil.Ly.ꝛ Ray.tenent cōgl.sed officiū fuit gestū imp;obet illicite.vt.l.herennius.j.de decur.hic vero licite. Itez hic specialē in officio p;etur:quia est de officijs sup;emis cum p;etor habeat potestatem.l.condende.instit.de iure natura.§.p;etor;ū. sicut diximus in episcopo.in aut.de san.epis.§.sed hoc quidē.ꝛ sic videꝫ gl.a suis emulis defensata.si ergo barbarius fuisset assumptus in minor; officio nō a pplo romano vel p;icipe nō haberet libertatē nec verā iurisditionē radicatā nec gesta valerēt vt ex p;edictis apparet si aūt valerēt vt exp̄dictis apparet si antē velis tenere cōem opi.q; barbarius nō habebat verā p̄turaz nec libertatē.dic q; vna q̄stio tm̄ soluiꝫ i litera.s.q; gesta valeāt. Et sic est reperire exercitiū p;eture sine p̄tura sicut multi sunt i quasi possessione iuriū tm̄ illa iura eis nō competunt. Et ꝑ hoc facit.q; l̄a vt corrigere dictū pōponi. Itē q; loq̄tur cōditionaliter.s.si sciuisset.ꝛ ara cōtrario sensu sumpto ex illa conditionali.secus est si ignor;auit:ꝛ illa opi.planior; est quia sic barbarius insignia habuit sine dignitate.nam insignia differunt a dignitate.de officio ꝓcōsul.l.j.ꝛ factū distat ab or;dine.de actio. ꝛ obli.l.obligationū substantia ſz vſber. ¶Et no.q; materia.l. nostre hz locū in his que fiunt ꝓne publici officij.non in alijs. extra de consuetu.c.dilectus.ſm Jnno.ꝛ in his que tangūt ingalior; nō solius facientis vel patientis.extra de p;ocur. cōsuluit per Jnno. ¶Illud est no.q; ꝑ eo qui in possessione iurisditionis or;dinarie inuenit ꝓsumit.licet hic status naturaliter inesse non possit.de offi.delega.cum in iure per Jnno.ꝛ.c.cum sup eōdem.argu.contra:quia nemo ꝓsumitur officialis.nisi ꝓbeꝫ.l.ꝑ hibitum.C.de iur.fi.li.x.vide Ly.C.vbi causa sta.l.j. ¶Et no. quod ler loquitur de eo qui nō debuit admitti ad officiū:tm̄ admissus est.Sed quid econtra si non admissus est:sed tamen debuit admitti.vide de reli.do.cum venerabilis.per Jnno.de iudi.c.fi.ꝛ vide in spec.de secundo decre.§.videndum.ver.quid si electus.ꝛ adde quod no.in spe.de censi.§.nunc video.ver.ponc. t. Apparet ex hac.l.intellectꝰ ꝛ vtilitas etiam multipliciter adaptata.sed generosus intellectus adhuc potest ad infinita p;ocedere:q; intellectus pertingit vsq; ad celum. ¶Unū nō omitto quod Ly.dicit hic quod.l.ij.C.de senten.ꝛ interlo.om.iudi. nō hz locū in seruo:q; ibi nō versaꝫ publica vtilitas cum sit factū singulare.nā male loq̄tur:q; iurisditio est iuris publici ivniuersali ꝛ singulari:qm̄ in quolibet suo singl̄ari a publico fonte autoritate ꝛ vtilitate p;edit.ff.de iu.ꝛ iure.l.j.§.publicū.ꝛ iō et in seruo ibi loq̄tur. Itē scias q; ſz iudex vel notariꝰ sint depositi.tm̄ gesta nō repelliuꝫ.nā inuit q; barbariꝰ q̄diu latuit ei? qualitas stetit in p;etura.quasi tacite dicat fuit postea remotus vl detectus nullus ſm varios intellectus.tamē actus retro exercitī sunt efficaces.facit quod no.j.de infa.l.furti.§.j.per gl.ꝛ j.ff operis liber.l.hoc demū.ꝛ extra nec cleri.vel mona.c.sicut.ꝛ est simile.quia instrumentū cancellatum p;obat obligationem de
a p;eterito.quia fuit.sed non de p;esenti q; non est vt.l.fullo.ª vl sarcinator;.j.de fur.ꝛ est rō quia p;ivatio includit habitum cuz effectu de p;eterito:ꝛ excludit habitum de futuro.ꝛ ideo nimirum si consummata debito tempor;e valent.ea enim tempor;a inspicienda sunt que actibus insunt.i.legem actibus dant.aliave ro tempor;a tanq̄ impertinentia non curantur.arg.§.quinimo ꝛ.l.sed si in conditione.§.solemus.de here.instit.ꝛ facit de conditio.ꝛ demon.l.intercidit. Et vt sparsa per oppositionē tituli in vnum distinctionis fontem colligantur.dic q; aut quis ꝓmouetur a p;incipe vel quasi:vt a populo qui in sua viuit libertate.
b vt romanus ꝛ gallicus.ꝑ ꝛ tunc aut p;opr;io motu.ꝛ omnia valent q; ꝓp;io motus omnē obr;eptionē excludit.vt in.c.si motu ꝓp;io.de p̄ben.li.vj.aut ad supplicationē alterius.ꝛ tūc aut quo ad fauor;em alior;ꝝ multor;ꝝ.vel reipublice.vt in balneis ꝛ statuis.ꝛ valent oīa nō quasi ipse fecerit qui indignus est.sed qua si fecerit p;inceps qui autor;itatem dedit.C.de ve.iu.enu.l.j.§. omnia. P;incipem dico fecisse permissiue non formaliter.sicut deus permittit.tamen deus non facit.aut loquimur quo ad favor;em obr;ipientis.ꝛ tunc quantū est in se ipse non meretꝫ honorem sed pudor;em.tamen in sup;emis dignitatibus non licet in ferior;ibus tractare.vt hic.aut ꝓmotio sit ab inferior;e a p;incipe.ꝛ tunc sic potest distingui. Aut enim conferentis deficit potentia.ꝛ autor;itas.ꝛ tunc non valet.q; deficit fundamētū.ꝛ ꝙquid ex eo sequitur est nullum.vt.d.l.actuarios.C.de numerarijs ꝛ actua.li.xij.nā illa.l.vltra p;ocedit cassando quicquid fit ab eo qui quod facit vsurpat.ar.ad hoc.C.de testa.l.consultavi ualia.in fi. Et hoc ratione naturali ꝛ ciuili.q; nō hz radicē nec fundamentum.vt dictum est.ad hoc.C.de sacrosan.eccl.l.decernimus.ꝛ.l.naturali.§.j.de confir.tuto.ꝛ qui neq; de rebus cor;. Aut collator;is adest capacitas.ꝛ tunc aut est defectus qui iure ciuili nō pōt suppleri.vt q; est infans iste ꝓmotus ad administrationē ciuilis officij ꝛ collatio seu ꝓuisio ipso iure nō vz.vt no.Jnn.extra de rescrip.c.scisciatus. Nō ob.q; q̄q; infantes sunt reges ꝛ dñi i:q; istud est verū in dñio naturali.xxxiij.q.j.c. ij.aut pōt suppleri defect? de iure ciuili.i.otra defectū puideri ꝛ tunc aut est rite peessum.ꝛ oīa valent ꝓpter autor;itatē sup;ioris.vt no.in.l.ij.C.q̄ ꝓuo.non est necess.aut non est rite peessuz ꝛ tunc nihil valet.vt in.c.ij.de elec.li.vj.in collator;e p̄tās.ꝛ i suscipiente reperiꝫ iuris capacitas.tm̄ si est alius accidētalis defectus.puta criminositas.tunc aut collator; cōfert iure suo.aut mādato alieno. P;imo casu vz collatio dignitatis ꝛ officij.vt i aut.quō opz epi.§.si q̄s aūt talis. Sedo casu aut facit cōtra vl p;eter for;mā ꝛ nihil valet.q; tūc deficit substātialis modi ꝛ for;me solēnitas.de elec.c.cū in veteri.de leg.ij.l.cū quidā.ꝛ.l. cum pater.§.rogo.aut seruat mandatū hois.ꝛ tūc vz etiā qō iniuste fit nisi sit error; exp;essus.de excu.tuto.l.qui testamento. ¶Et no.q; recte

a ¶l.fullo.vbi dē vide bar.ꝛ adō eūdēbal. in ru.C.de fi. istru.pe.char. ÿ.iuxta p̄āro ꝛ inp;si.incip. mor;tuo tabellione.

b ¶Gallicus loq̄t.do.bal. ſz sua tpa. q; forte tūc populus gallicꝰ erat in libertate.

Universidad de Deusto

no. q recte factū videt q opi. hoīm generali creditur bene actū vt hic. ſ. qñ opinio precedit actū factū. facit qđ no. j. de teſta. l. cum lege. ſed ſi temerariū factum precedit famā nō conualeſcit poſtea occaſio fame: q fama pro titulo nō habet. ſed canonica inſtitutio. vt in. c. j. extra de reg. iu. li. vj. facit qđ no. Jac. de bel. C. de ſen. et interlo. l. ij. in ſua diſtinctione. ibiq quādam ponit diſtinctionē quā do. Ray. de fo. li. recolēde memorie ſupplens ſic notabiliter ait ſic dicēs. ſ. circa error: ez cōmunē diſtingue: q aut error cōis precedit electionē ſeu collationez dignitatis vel officij. et tunc an valeat electio et collatio. et probet cōis error. et valent acta et geſta: q lex tollit omnē defectū. vt hac. l. Barbarius. et l. ij. C. de ſen. canonizata. iñ. q. vij. c. tria. Fallit in publice excōicato extra de re iudi. c. ad pbādū. aut error cōis ſupuenit poſt electionē ſeu collationē. et tunc nihil operat: q ingreſſus fuit vitioſus et error nō pbabilis: q veritas debuit inquiri vnde. l. nō ſupplet defectū. ar. j. de iur. om iud. l. ſi per error: em et de iudi. l. ij. in prin. et l. ſi quis ex aliena. et de interro. actio. l. de etate. §. pe. Et tūc ceſſat hec. l. barbarius cū ſi. arg. j. de iuris et facti igno. l. nec ſupina. ¶ Secundo vero diſtingue ſi queratur an teneant acta et geſta per non iure electum dic. aut in electione eſt clauſula que tractatur exp: eſſe quis quod fuerit aliter ſecutum. aut non. Primo caſu non tenent acta per eū per dictaz l. in his. et p. l. actuarios. et p aut. caſſa. C. de ſacroſan. eccle. Secundo caſu aut eſt peccatū in forma electionis. vt q: in ea non eſt ſolēnitas obſeruata. et tūc aut elector: ibus competit ius a lege. et ſic ſuo iure. aut ab hoīc. et ſic alieno. Primo caſu tenēt acta et geſta ſi nullus ab initio extitit ōdictor: alis. ſec⁹ vt. d. l. penul. §. fi. j. de occu. et in aut. qu omodo opor: tet epi. §. ſi q̄s autē. et extra de cauſa poſ. c. cū olim. et de preben. c. dilect⁹. Secūdo caſu non valent acta per eū: q electio ſeu collatio non habuit radicem nec fundamentum. arg. d. l. actuarios. et. C. ſi a non compe. iudi. per totum. et extra de hereti. c. fraternitatis. ratio inter caſus predictos bene no. ex his que no. Pe. C. de contraben. em. l. fin. aut peccatur in materia: puta q: nulla facta eſt electio: q elector: ibus nullum competit ius eligendi: tunc error communis nil operat nec tenent acta per illū. vt. d. l. herēnius. C. de ſacroſan. eccle. l. decernimus. et. j. de re. eo: um. l. qui neq; cum ſi et hoc no. Jnno. extra de elec. c. ſi. et. c. q ſicut. aut eſt peccatum in accidenti: puta q: electio eſt facta p pecuniam. vel ſymoniacam. et tunc dicūt quidā q error cōmunis nihil operat: et acta nō nocent: q: talis electio p̄ceſſit a radice auaritie q̄ eſt mater oīum

a malor:ū [a]: vt probatur. in aut. vt iudi. ſine quoquo ſuf. §. quanta C. de epiſ. et cle. l. ſi quēquā. et in aut. quomodo opz epos. §. et hāc de ſan. epīs. §. prior: ibus. bene facit. C. de legi. l. non dubium et d. l. actuarios. nec ob. hec. l. barbari⁹: q electio ſi fuit hic turpiter facta: vt hic dixi. alij dicūt q electio predicta habuit radicē et fundamētum: et valent acta et geſta. vt no. Jo. j. q. j. c. cito. commis Jnno. vero dicit q ſi talis electio fuit confirmata per ſuperiorem: et crimen eſt occultum q tunc valent acta et geſta. cum ex confirmatione poteſtatem recipiat adminiſtrator:. extra de cle. c. tranſmiſſa. vt ipſe videt notare in. d. c. vlti. et. c. q ſicut. et allegat. j. q fal. tu. aut. l. j. §. idem pomponius: ſed non facit: q ibi pretor: decreuit ſe ratum habiturum geſtum cū illo falſo tutore quod plus operat q̄ ſimplex cōfirmatio. Item allegat. j. de mino. l. ait pretor:. §. permittit. ſed nō facit: q ibi adminiſtrator: legitimus. Item allegat. j. de occu. l. penul. §. fi. ſz non facit quia ibi electio fuit facta rite: ſz nō recte. hic aūt nō rite. differūt eſſi ibi electio fuit facta rite: ſz nō recte. hic aūt nō rite. differūt eſſi hec verba. vt no. j. de inoffi. teſt. l. ij. et. j. de contra. l. non putauit §. non queuis. primam opi. tenent legiſte. et Ja. de bel. opinio. Jnno. tenēt canoniſte. aut eſt peccatū in qualitate: puta in perſona electi. et tunc aut vitiū eſt manifeſtū. aut occultuz. Primo caſu nō valent acta et geſta. vt. d. c. nihil. et. C. ſi a non competen. iudi. p totū: q nō ſuffragat error cōis quod eſt neceſſe. vt hac l. barbarius. Secundo caſu tenēt acta et geſta ſi eſt error pbabilis. vt. ſ. dixi. et hoc tenet Ja. de bel. tū vltramōta. et nos legiſte tenemus q ibi requirat aliud. ſ. publica vtilitas multoz. vt. ſ. ſepius dixi. et hoc pbat in ſra. l. nec. et per hoc intelligas qđ no. in. d. l. iuſiurā. §. j. j. de iureiu. et qđ no. in ſpe. de actor. §. j. ver. ſed pone quidā dicēs ſe epm. et in ſpe. delega. §. nunc vidē. ſcōm Ray. de fo. li. et hāc diſtinctionē ſerua in cōfirmatione quā electio p̄cedere dz: ſed in collatiōe ſeu puiſione ſerua diſtinctionē meā. ¶ Et no. q iſta ſunt diuerſa. ſ. electio: confirmatio: collatio

12 et puiſio†. Electio eſt actus legitimus in quo ex plurimus vn⁹ eligitur. i. pro alijs elicit. facit. l. j. de mili. teſt. vñ illa eſt pfecta electio in qua inter mille vn⁹. i. optim⁹ eligit. Cōfirmatio eſt ſuperioris autoritas cōfirmās electionē inferioris. vt in aut. de defen. ciuita. §. interd. dr confirmare. i. cum alio firmare. j. de libe. le. l. aurelius. §. teſtō. qñq confirmat id qđ nullū eſt. de le. j. l. legata inutiliter. d mili. te. l. trib⁹. §. ſi. Collatio eſt officij vl dignitat legitima dōatio ſola ſuperioris autoritate p̄cedēs. Prouiſio ē nomē pluriū adaptabile. nā qñq ſapit electōez. qñq confirmatōez qñq vtrūq ſil. qñ q ppio motu facta largitionē. extra d elec. c. i cāis. pl. Poſt et de elec. c. is cui. li. vj. p archi. et p eūdē. extra de pben. c. cū in illis. et extra de appel. c. cōſtitutis. p. Jnno. ¶ Et no. q ille dr potiſus cui eſt potiſum cū effectu: q plenū hz ſignificatum hoc vbū potideat. vt in. c. in lris. de offi. dele. p Jnnoc. Eſt aliud nomē qđ appellat inueſtitura qđ nomē antiq̄tus nō fuit in vſu. nec in legibus ſtor inuenit: ſz in iuribus nouis inuenitur. et vide qđ no. in. c. cū in illis. de pbē. li. vj. p Archi. et inueſtitura facta in re vel in ſpectu rei trāſfert veram poſſeſſionē corporalē. ſz licentiā accipiēdi eā nō. vt no. in. c. ij. de pſue. p Jnno. et in. c. j. de reg. iur. lib. vj per Dy. marime aūt eſt innouata inueſtitura ppter inco: poralia. ¶ Vlterius quero an q̄s poſſit intitulari in eo qđ nō poſſet poſſidere. et vī q ſic. nā ita fuit de barbario. ſz certe hoc fuit de facto. ar. de acq̄. poſ. l. j. §. ſi vir vxor:. et ſic barbarius habuit iuriſdictionē actu et nō habitu. actus i factum ſonat. habitus vo ius deſignat. ſed tū ego vidi aliquos dare intitulari in eo qđ nō p̄t poſſidere: vt in rege hiernſalē. et ibi ecōtra eſt habitus ſine actu. tū vere dr rex reſpectu dignitatis q̄ cum ſit inco: poralis vbiq retinet nomē ſuum. q: loc⁹ nō circūſcribit inco: poralia. vt. l. ſi. C. de p̄ſcrip. lon. tēpo. ſed dicendum eſt q̄ aut impeditur poſſeſſio de facto. et pōt intitulari. aut de iure. et tūc inepta eſt talis intitulatio. ar. de vb. ob. l. quidam cum filium ¶ Deinde quero barbarius vult renunciare i manu populi. populus non vult acceptare renunciationem q̄d iuris. dico q conualeſcit et pretura non euaneſcit. ar. j. de mili. te. l. tribunus. §. fi. ¶ † Sed hic quero: nunq̄d imperator poſ-

13 ſit renunciare imperium in manibus electorum. et dico q non. q: non ſunt eius ſuperiores. nā ille dicitur ſuperior in cuius manibus fieri dz renunciatio. et q: hz p̄tātem inſtituendi et deſtituēdi. vt no. extra de renun. c. q in dubijs p Cōpo. ſz electores poſt q̄ imperator eſt confirmatus et coronatus vel confirmatus tm̄ non hāt p̄tātem deſtituēdi. ergo in eorū manib⁹ nō pot renūciari: ſz re integra bñ poſſet electus in impatorem non acceptare electionē. et renūciare etiā abſtitibus eligentib⁹ coā vicinis et amicis. ar. j. de neg. geſt. l. pomponius ſcribit. Sed an papa poſſet

14 renūciare i ppriis manib⁹. dic q ſic. q: ipſe pōt deponere et de

b ſtituere ſeipſum. ij. q. vij. vos de renū. c. b. j. li. vj. impator vo ſuperiorē hz. ſ. papā. et ideo ſeipm nō pōt deponere. nec dare licētiaz a electoribus q eligāt aliū niſi de licentia pape qđ miramini. papa iuſtus eſt ſuprēmus vicarius dei q̄ dicit ptrariū mentit. Imperator q̄tū ad mundum eſt maior papa et papa maior q̄tū ad deum ſi eſt iuſtus non eſt maior ipſo in hoc mundo q̄tū ad deū. et ideo imperator inclinatur ſibi amore dei et ſancti petri apoſtoli qđ no. an bene actio retractetur. dic aut caſus ſuperueniens infringit actum aut officium vel perſonaz. Primo caſu aut b infringit principalia eſſentialia actus. aut accidentalia. ſi quidem ſubſtantialia. aut reſpicit ipſa prout ſunt in facto eſſe et vi riat. vt. l. iij. j. de cōdi. inde. et adde quod no. in. c. vlti. de elec. li. vj. in nouella. aut prout ſunt de futuro. et nō vitiat retro cōſummata. j. de ver. ob. l. pluribus. §. hoc ſi placet cum ibi notatis. ſi c vero accītalia non vitiat. de vſu et habi. l. per ſernū cum ibi no. Secundo caſu cū non reſpicit factū. ſed officium facientis. tūc non officit in pactis. vt hic. ſecus ſi eſſent male geſta. j. de teſta. tu. l. iure noſtro. ¶ Vltimo vide q p̄ceps pōt ſibi accipere ſeruum et pmouere cū ſe inuito. ſic papa monachum nimirū. quia papa eſt oia et ſup oia i ſpūalib⁹. vt ſancte et deuote ait teſtis veritatis beatus Bernar. c de contemplatione ad eugeniū vbi vi deas verba elegantia plena fide et veritate.

a ¶ Maior: ū. adō Jo. an. in no. in. c. auaritie. de elec. in vj. in fi. j. col. et qđ ibi dixi i apoſtil.

b ¶ c. j. Et ibi vide Jo. an. i nouel. et quod ibi dixi i apoſtil.

c ¶ Btūs ber. vide plenius in lib. q̄ i ſcribitur ōptāte eccleſiaſtica.

1 Seruus et libertinus an ad dignitatē aſpirare poſſint
2 Ad actor:ū valentiam an cōis error populi publica autoritas et cōis vtilitas requirantur.
3 Proceſſus factus coā iudice excommunicato an teneat
4 Papa promouēs aliquē p ignorātiā q̄ erat clauſtrū an valeat
5 Actus ſunt quidā exerciti per modum legis
6 Notari⁹ ab officio priuat⁹ an vetera acta perficere et publicare poterit
7 Error cōis an faciat ius
8 Actū legitime ex ſupueniēti caſu nō retractatur
9 Fama facit aliquē dignum preſumi.

Barbarius philippus. Diuidit i tres partes Primo ponit thema. Secundo ex eo eliciuntur tres queſtiones et ſoluuntur per ordinē ſm glo. Tertio dicta in creato a populo extendunt ad creatū ab imperatore. ſecunda ibi. nihil et. tertia ibi. q̄uis. Et hoc dicit p̄pter publicam vtilitatem et cōmunem error: ē p̄tura ſeruo decreta cum p̄torem efficit et geſta tuetur. et ſeruum in libertatem adducit. et hec ſunt vera in p̄tore creato a populo romano. et multomagis et melius et nobilius ſi ab imperatore. hoc dicit ſm gloſſ. Caſus. Barbarius

Universidad de Deusto
Biblioteca

philippus seruus fugiens a dño romã applicuit ibiq; se pro libero gerebat ⁊ talis erat in habitu ⁊ in apparentia exteriori. vt dñi pretura peteret a pplo dign⁹ ptura iudicaret ⁊ ptor decret⁹ est in sua ptura multa statuit ⁊ decreuit. ¶Querit de trib⁹. Primo an fuerit pretor. ⁊ videt q; sic fz pomp. Scdo an gesta in officio valuerint. ⁊ determinat q; valuerint de equitate: q; populus romanus põt etiam seruo offerre iurisditionem ⁊ officium ⁊ eius exercitiũ ⁊ executionẽ. Tertio an fuerit liber. ⁊ videt q; sic ex presumpta voluntate populi: q; presumitur q; si sciuisset libertus a principio ⁊ ante omnia effecisset. coniunge has rationes simul non est defectus ex parte potestatis. nec ex parte volũtatis. ergo ⁊c. fm Ja. qui tenet glo. ⁊ adde qd̃ not. ĵ. de pac. l. tale pactũ. in fi. postea dicit q; si iperator decerneret seruo preturaz multomagis predicta forent vera. h.d. ¶Mo. primo q; publicum officiũ põt decerni petẽti. ¶Secũdo no. q; ppter publicam vtilitatẽ: ⁊ superioris autoritatẽ: ⁊ errorẽ cõmunem Barbarius fuit pretor. ¶Tertio no. q; eisdẽ rationibus gesta valẽt quecũq; i pretura gessit etiã ex officio ⁊ etiã legẽ edita ꝺdẽdo. ¶Quarto nota q; eisdem rationibus in libertatem eripitur. ¶Quinto no. q; id qd̃ facit princeps multofortius iura tuentur q; id qd̃ facit populus. ¶Opponit ad primũ notabile. ille qui petit officiũ incidit in. l. iul. ambitus. l. ĵ. ergo non ꝺz creari fz repelli: tanq; criminosus ⁊ suspectus. ĵ. de pcu. l. q̃ oĩa. §. ĵ. solũ est verũ añ factũ: fz post factum tz. in creatione ergo futura pcedit oppositio: sed hic loquimur facta creatione. ⁊ approbatione. nam superioris approbatio oẽm maculã diluit. nõ ob. l. q̃ omnia: q; ibi ingerebat se contra volũtatem dñi. hic fm domini volũtatẽ. facit. ĵ. de te. tu. l. ex suia. Et est simile: q; facili⁹ dispensat in tolerãdo. q; in promouẽdo. vt no. Archi. l. di. c. nõ cõfidit. ¶Secũda so. est: q; priuatim ⁊ clam nõ lz petere honorẽ sed palam sic. q; ex clãdestinitate presumit fraus ⁊ vitiũ animi ĵ. de admi. tu. l. nõ existimo. ⁊ facit q̃ nõ. in. l. ĵ. de contra. iudi. ¶Tertia sol. est q; hic loquit in ciuitate romana vbi cessat. l. iulia ambitus fz glo. Sic ergo q̃q; petitur honor licite. q; publice. q̃q; petit licite. q; in vrbe fm Ja. ¶Sed ↄtra hoc opp. de. l. q̃q;. ibi in epatu hic in ptura. fm glo. meli⁹ ꝺic q; idẽ vtrobiq;. nam petẽti potest papa epatum ofterre maxie si petat non p viã gre. fz pviã iuris scripti. vt q; petat electionẽ suã confirmari ꝺuz tñ a symonia cõmittẽda abstineat. tñ fz quosdã symonia nõ bz locum in curia romana. Istud est verũ. q; papa non cõmittit symoniã. q; papatus ⁊ apostolicus aut factum recipit. aut de facto facit. sed promouẽdi cõmittũt infinitas symonias in curia romana inscio apostolico ꝓpter qd̃ illicite ⁊ prave beneficia detinent. ⁊ sicut beneficiũ emunt sic ⁊ beneficia alijs vendũt. ⁊ deteriora faciunt in eoz dãnationem presciẽtes aiaz quã diabolo tradiderũt quotidie deteriorib⁹ cõfirmant actib⁹. fm naturam peccati. nã vt ꝺicit Hieronymus. peccatũ qd̃ per penitentiam nõ delet suo pondere ad aliud trahit. ⁊ scias q; sunt aliqui viliſimi mobiles qui vsurpant sibi bona ⁊ beneficia ecclesiarũ fingentes se esse monachos vel abbates ⁊c. Et hoc faciũt nõ amore dei. fz solũ amore redditurũ ⁊ diuitiarũ. neq; tenẽt monachos vel fratres sicut deberẽt. ⁊ sic dãnant aias eoz ad ignem eternũ etiã sunt aliqui gaudentes redditib⁹ hospitaliũ ⁊ nihil dãt pauperibus xpi. neq; hospitant pauperes peregrinos. ⁊ tales damnant aias eoz ad ignẽ eternũ qd̃ no. ¶Quarto solui f̃ rium q; hic petijt non verbis. sed rebus ipsis ⁊ factis taliter se habendo q; pretura petijt eũ magisq; ipse preturã fm Ja. nam opz volentẽ ⁊ nolentẽ principari. q̃ dign⁹ est principatu. ꝺicit Aristo. vir diuinus. ¶Nã actus qui fm veritatem fiunt necessario laudẽ pariunt. nõ eũ sunt inanes ⁊ steriles. laus aũt parit honorem. honor bonã fortunã. ars. ſ. bona ꝺilexit fortunã. ⁊ fortuna. ſ. bona ꝺilexit bonam artẽ. i. industriã ⁊ bonos mores ⁊ raro seorsuz consistunt. laus est sermo elucidãs magnitudinẽ virtutis b fm Aristo. in rethoricis. ⁊ virtus ⁊ hũilitas alta petũt. q; diuina q̃dam sunt ⁊ semp sursum eoz fama volat p astra. sicut ait. Virgilius egregius. Tu aũt ex oĩb⁹ colligẽdo vtrũ q̃s possit publicũ officiũ vel dignitatẽ petere sic distingue. Aut petit p modũ iustitie. aut p modũ virtutis. aut p modũ ambitionis. aut dubitat qua mẽte petat. Primo casu lz electo et postulato petere confirmationẽ. de elec. c. cupientes. lib. vi. nã ipse puocari nõ vt. Scõo casu cõcedi nõ ipetrari cõsueuit. vt. ff. de or. iur. l. ĵ. §. er illo tpe. ad. fi. l. Tertio casu nec ꝺecdi nec impetrari cõsueuit. imo tanq; temerari⁹ ꝺz repelli q̃ de se psumit. l. ĵ. ĵ. ad. l. iul. ãbit⁹. ¶Quarto casu aut loq̃mur in dignitatib⁹ spũalib⁹ ⁊ non lz petere. fz si absq; prauitate ꝺecdat valet ꝺecessio: q; supioris decretũ inducit presumptionẽ inste petitionis. hic fz primam lec. nec tñ põt appellari si denegẽt bñmerito qñ de gratia petit. ar. de aqua quoti. l. ĵ. §. pmittitur. q; superior suũ ⁊ non tuũ tibi denegat bñficium. aut tpalibus bñficijs. ⁊ in dubio presumit ↄtra eũ qui immerecunde petit. tñ si concedat licite retinet. vt hic. palã autẽ ⁊ bona fide peti licet. vt hic fm Ja. ⁊ no. ĵ. q; cuiusq; vni. l. itẽ eoz. §. ĵ. ⁊ hec vera nisi petat p symoniã. nã iurisditiones venales esse non debẽt. in aut. vt iudi. sine quoquo suffra. §. cogitandũ. non cũ ꝺebet esse iustitia venalis. si aũt est dignitas que impetrãti prodest. talij nõ nocet: puta sine administratione vel imperio. q̃ ꝺz cõcedũt q; pecunia dari põt. de pollici. l. ĵ. §. sed siquis: sed publice non priuatim. nã psumit ꝺ illũ qui ex mala conscientia timet exire in publicũ. vt in. l. ĵ. de famo. li. nam ex mala conscientia digna timere. cauere. nature est. ⁊ cũ furtiue vel clam nititur vulneratam causam habere presumitur. ⁊ male res agitur cum qõ virtute fieri ꝺz pecunia tractat fm Tullium. Itẽ cauendũ est ne q̃s supra fortunã animũ gerat. nã nõ oĩbus cupiẽda hec sunt sicut ait Saluſt. in iugurtino. ⁊ ideo in illicitis auribus abstinendũ est. ⁊ opz prudẽtẽ magis regulare concupiscentiã q; substantiam suam. sicut ait Aristo. in. ĵ. politicoz. Istis ꝺictis ad solacium venimus ad factum. i. ad scõm notabile. ⁊ opponitur ⁊ videt q; barbarius non fuerit põtor verus: fz solũ putatiuus: quia ꝺicit ler q; is qui non iure creatus est decurio si salarium percipit decurio non efficitur. vt. ĵ. de decu. herennius modestinus: sed seruus de iure nõ põt creari pretor. vt. ĵ. de iudi. cũ pretor. §. fi. ergo ⁊c. So. glo. vtrũ salarij pereeptio cõferat officiuz vel dignitatem. ⁊ ꝺico q; nõ ofert. vt in cõtrario. vtrũ error cõis habilitet inhabilẽ. ⁊ ꝺico q; habilitat. vt hic. naz error populi p veritate habet cũ ius facit. ĵ. de sup. le. l. ĵ. ¶Scõo opponitur ⁊ videtur q; barbarius non fuerit pretor: q; talis medio tempore alios esse psumit q̃lis postea declarat. vt. C. de seruis expor. l. moueor. sed hic Barbarius postea declarat inhabilis. ergo ⁊ interim fuit. soluit gl. q; iste barbarius postea declarat habilis immo liber in ipsa hora sue creationis: ⁊ sic non ob. ¶Tertio opponit: q; seruo nõ cõpetit publicũ officiũ. vt. ĵ. si quis ea. l. si seruum. So. ille nõ est seruus. cõcludit ergo glo. q; Barbari⁹ fuerit pretor. pro hoc facit. q; vbi de publica autoritate agitur persone habilitas nõ curat. ad fil. si quis in grani. §. hic quoq; ⁊ argu. C. de pci. impe. offe. l. ĵ. Sed extra cõtra hic opponitur. Primo de ter. q; licet põ. hic ꝺixerit. tñ auto:. l. hoc nõ ꝺicit immo videt ꝺicere ↄtrariũ: q; ꝺicit q; seruitus in Barbario latuit. ergo erat. alꝫ non lateret. de acq. pos. peregre. in prin. So. latuit ꝑambula hora sue creationis. vel ꝺicit etiã tpe officij gestionis latuit seruitus. ſ. preambula hora. nõ aũt tunc erat seruus. sed liber. ergo ⁊ pretor. ¶Itẽ extra opp. contra hoc quod seruus ⁊ libertus ad dignitatem aspirare non possunt. C. si seruus ad lib. aspi. l. ĵ. ⁊ ij. So. hic speciale propter publicam vtilitatem ⁊ communem errorem. ¶Item oppo. si Barbarius fuit põtor acta per eum tenent de rigore. Sol. de equitate qua est pretor in habitu exercet in actu. q; ab vna causa ratione procedit esse ⁊ operari secundum Ja. ¶Item oppo. iste Barbarius p obreptionem promotus est. ergo pmotio nulla. de in ius vocã. sed si hac. §. prestationũ. de na. resti. l. ĵ. de excu. tu. qui testamento. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. tuto: si petit⁹. So. ille leges loquũtur in factis priuatoz ista in facto publico: ⁊ vbi versat ius publicũ. autoritate ⁊ vtilitate. pterea hic error cõis facit fingi non fuisse obreptum. ¶Item oppo. q; Barbarius illicitis insignibus vsus est. vñ nõ ꝺz ei ꝺolus suus patrocinari: sed ꝺebet puniri. vt. ĵ. de fal. l. eos. §. q̃ se. So. hic nõ est vsus illicitis insignibus: fz licitis ex quo est pretor. ergo iure ei lz se talẽ vocare. qualis est ⁊ sic cõualescit dignitas in eum qui est vitiose electus. vt no. Archi. l. diſ. quicũq;. ¶Itẽ oppo. rõ quare est pretor. scõm ter. est publica vtilitas. Sed illa rõ videt falsa. nã quo ad statũ barbarij non versat publica vtilitas. sed quo ad litigãtes. ergo rõ nõ est vera. So. gesta depẽdẽt a statu: q; si nõ eẽt põtor ⁊ liber nõ valerent acta p eũ. vt ergo valeãt acta p eũ. ideo est pretor liber. Ista solu. non est vera: q; licet nõ esset pretor de iure sufficit quo ad litigãtes q; erat pretor de facto. C. de sen. l. si arbiter ⁊ ar. in. l. ĵ. C. de testamẽtis. si ergo ꝺicis barbariũ esse põtorem ⁊ creationẽ suã habere valẽtiã in seipsa hoc redũdat ad priuatam vtilitatẽ barbarij. nõ ad bonũ publicũ. Barbario aũt fauere q̃ decepit pplm indignũ est. ⁊ maxime q; criminosus ⁊ infamis. nõ habuit canonicũ ingressum. pterea si barbarius fuit pretor q; eritur quare formam q̃stio de actibus exercitis: an valeãt. q̃s ei ꝺubitat valere cum sint facta a iusto pretore. preterea aut barbarius est põtor de iure cõi. aut dispẽsatiue. prio nõ: q; nõ capax nec scõo: q; sup defecto suppsso: q; nõ intelligit dispẽsatũ. de re iudi. quidã cõsulebat. de excu. tu. idem Ulpi. de pec. le. cũ dñis preterea nihil ꝺebemus põ supponere frustra. fz põ supponere barbariũ pretorẽ esse frustra respectu publice vtilitatis. quia lz sit oppositũ valerẽt gesta: ⁊ saluat publica vtilitas. Item nõ debemus implicare incõtinẽtias. q̃d ꝺicemus. ꝺicit Gui. de cu. et Cy. hic q; barbarius nõ fuit põtor verus: fz putatiu⁹. ⁊ fm hoc hec. l. ꝺicit hic ꝓpter publicã vtilitatẽ ⁊ superioris autoritatez ⁊ errorẽ cõmunem valent gesta etiã a minus legitimo põtore. Et hoc solum

a ¶Fraus. facit qd̃ hẽ p fẽti. i. c. ꝓsuluit. in fi. vij. colũ. de offi. dele.

b ¶Virtutis. vnde vt⁹ laudata crescit. a ¶Quidi⁹ i lib. de põto. Excitat auditor studiũ laudataq; crescit et imẽsũ gl'ia calcar habet.

¶Nota hic pulchra dicta et plena philosophie.

b

Universidad de Deusto

solū determinat hec.l.de valentia actuū exercitoꝝ qđiu latuit inhabilitas barbarij.z alia q̄ dicit circūferētia.sunt rōnes ad p baudū gesta valere fm eos. Sz pro glo.facit q̄ pōpo.dicit barbario nō obesse seruitutē.vnde expresse decidit questionē quo ad personam barbarij.nec eīm est dicendū.nō obstitit.s.de facto sz de iure sic.nā factū p̄supponit.vnde de eo nō ē opus disputare fm Ja. Item pro glo.sic facit.q: si barbarius esset minus legitima persona.ergo pro nulla debet reputari.ſ.q̄ cuiusq̄ vni. no.l.j.§.q̄ si nemo. Et confirmo gl.talī rōne.vbi est defectus solum in persona electi cōfirmatio supioris tribuit ei ius.z idem est in promotione.vnde si homicida qui est irregularis vel symoniacus cōfirmet in episcopū vz cōfirmatio.z erit prelatus tuitione cōfirmationis superioris.ar.q̄ fal.tu.au.l.j.§.idez pō po.facit qđ no.archi.viij.q.j.in scriptis.nam in eū hoc ius cadere nō pōt virtute cōfirmationis.vt no.Jnno.de concess. p̄bē. cū nostris in prin.sed certū est q̄ promotio barbarij habuit vz electionis z confirmationis.facit qđ no. Archi.lxiij.dist. in synodo.cū aliū actū non requirat:sed trahit secū suū effectum sicut confirmatio.de condi.z demon.l.publi.z no.per Jnno.in.c.cuz nihil de elec.z.c.cū inter canonicos.z.c.cū dilectus.c.ti.per Jnno.z hoc verū in cōfirmatione principis:sz confirmatio inferioris nō valet si in electiōe fit vitiū intolerabile:ita intelligo Jnno.i.d.c.cū dilectus. Et adde qđ no.Jnn.de dolo eū olim z facit de excu.tu.qui testamento z qđ istud ius cadat in seruo falti dispensatiue.dicit litera aperte ibi cū z potuit ꝛc.nam z tenet iudiciū vbi seruus iudicat.si nō opponatur exceptio. vt notat Jnno.ō sepul.c.scisscitatus.ergo l eo cadit istud ius quodā mō sed in.d.c. nihil est. sed Jnno.videt dicere q̄ error cōis nō prodit huic q̄ de statu suo nō errabat:sz bene p̄fit litigātibus errātibus:z ita post multa verba videt concludere Jnno. in fi. dicti c.qđverissimū credo:q: furtiuū ingressū habuit.C.de primicer. l.fi.lib.xij. Et ideo barbarij statu detecto nō opz eū sententiali liter priuari p̄tura:sed ioculari non esse qđ no.z hanc partē cōsentit barbariū precise tenet Jnn.in.c.cū dilect⁹. Et q̄ dico in seruo idē in excōicato:q: nō recipit titulus dignitatis:maxie spūalem.vt no.archi.lxiij.dist.c.nullus. Venio ad tertium notabile de valētia actuū exercitoꝝ.z videt q̄ non valeant: q: barbarius nō fuit p̄tor quo adveritatē.ergo falsus p̄tor.ergo acta nō valent.C.de eo q̄ pro tu.l.ij.C.de sacrosan. ec.l. decernimus si vera esset opi.glo.nō esset opus laborare:q: barbarius fuisset verus z legitimus p̄tor.sed tenēdo q̄ q̄tum ad se nō fuerit p̄tor:sz quo ad alios p̄tor debeat reputari.tūc opz soluere q: alia est exceptio.tu non es creatus.alia.tu non potes esse.nāvbi ab est factū z ius:est exceptio falsi.z hoc no.hic:q: nō erat defectus in facto.sed in iure.vbi vero adest veritas facti z non iuris. iste non dicit falsus sed inhabilis.vt no.j.de pcur.l.q̄ procuratorem dat.§.fi.ad.l.decernimus.rīde q̄ ibi nunq̄ fuerat creatus . sed se intruserat z innaserat.vt tyr:ann⁹. Secundo oppo.cū barbarius non fuerit p̄tor.ergo detecta veritate p̄ceditur p modum declaratiuū nō p modū p̄uatiōis.ergo retro gesta apparent infirma.q: declaratio retro trahit. vt.l. penul.ff.de re mili.z no.in.l.furti.§.j.j.de infa.So. obiectio est vera per moduz regule.fallit hic in his que pertinent ad iustitiam z ad iurisdictionem no.Ja.de acq̄.here.l.quotiēs. Item opp. z videtur q̄ acta valeant de rigore z iure quo barbarius erat in quasi possessiōe officij.Nā sola quasi possessio sufficit in incorporalib⁹. extra de iure patro.consultationibus.So.dicit Jnno. q̄ id est verum in quasi possessionibus in quibus non requiritur decretum superioris vel in quasi possessione iuris eligendi presentādi secus vbi requiritur autoritas superioris.nā si illa sit imposita de iure vz q̄ fit de rigore.si autē de facto loq̄tur hec lex.z innocen.de elec.c.nihil. Oppo.q̄ acta nō valeāt.nā barbarius sciebat se legitime nō procedere.vt.l.si pcu.absūtis.j.de pcu.So.legitime pcedit ex quo creatus erat. Venio ad rationē.dī hic acta valere propter vtilitatē publicā.contra immo idē in p̄uata.C.de sen.z interlo.om.iu.l.ij.So.iurisditio delegata potest considerari tripl̄r.vno modo respectu delegātis. Secundo modo i seipsam. Tertio respectu actus exerciti respectu delegantis iurisditio delegata ē ordinaria.sicut in dōio vsufructus formalis est causalis.Sed ordinaria iurisditio est publica autoritate z vtilitate respectu iurisditionis in seipsa idem in l.munerum.de mune.z bono.respectu vero actus exerciti inter titium z scium non attenditur qualitas iurisditionis.quia non denominat a p̄uatis. vt.l.j.§. publicē. ō iusti. z iur. Cy. vero dicit q̄ler otraria loq̄tur in liberto non in seruo.qđ nihil est.q: si id qđ non est iurisditio valeret ppter cōem errorem.vt.l.ij.C. de testa.multomagis quod est iurisditionis. quia est magis favorabile. Item oppo.dicitur hic in alia rōne litere q̄ error habetur p̄ro consensu.immo contrarium tenet glo.ſ.q̄ p̄ro dissensu.vt.l.sed per errorē de iur.om.iudi.So.ibi error vni⁹ persone hic ppli fm.glo.vel ibi error dat cām actui exercito.hic est error incidens.quia habet hic populus in latenti qualitate psone.non autem fuit dolo inductus. Tu autem dic q̄ error hic nō habet p cōsensu quo ad barbariū.sz quo ad acta idiget hac fictiōe.sz valēt ex eq̄tate quā hūt i seipsis. Item op. ō tertiā rōnē de autoritate supioris.z videt q̄ nō req̄rat. vt.l.j.C. de test. So.ibi i actu testis q̄ de sui nāa nō desiderat autoritatē supioris. Jnno.i.d.c.nihil. Venio ad scōaz ptē.dī hic sz gl.q̄ barbarius fuit liber effect⁹.ō q: pplus nō pōt mihi auferre dñiū rei mee.vt.j.q̄ z a q̄b⁹.l.si primat⁹. So.ibi verū i alio pplo q̄ romano i quo olī fūma ptās z absoluta residebat. So.hic spāle ppē publicā vtilitatē vl hic spāle libertatis cā.ō nata.resti.l.qōnis. nam in seruo quedā vestigia iuris naturalis remāserunt.vt insti.de iur.natu.vū de facili ad talē naturā reuertit.de pac.fi vn⁹ §.q̄ in spē.de na.resti.per viā legitimatiōis.vū sepe videm⁹ q̄ princeps restituit filiū ad successionē alteri agnato quesitā. tū in dubio hoc nō videt velle de rescrip.q̄uis li.vj.de lib.z po.l. gallus.§.z q̄d si tm̄.in gl. Sc̄ō opponit.actus agentiuz nō debet vltra eoꝝ ppositū opari.j.fi cer.pe.l.nō ois.de reg.iu.nec ratius.sed hic nō fuit votū z animus dāde libertatis.C.de dona.nec ignorās. So.imo p̄sumptio huius.l.fm Jac.bu.vel dic q̄ nō operat vltra nisi in his fine q̄bus voluntas suū effectū non haberet.j.de pcu.l.ad rem mobilem.z.l.ad legatū.de acq̄.here. l.illud. Item opp.C.de li.cā nō mutat.vbi dī q̄ dignitas z honores ciuiles nō liberant a potestate dominica. So. concedo z idem dico quod ille barbarius non fuit liber:sed solus in qua si possessione libertatis.z hoc vult litera ibi.q̄diu latuit ꝛc.z ibi:sed z si sciuisset.nam omnia que animo complentur nō possunt perfici fine vera z certa scientia.de reg.iur.in totum omnia facit ad hoc.C.de his qui a non domino ma.l.vltima.de fideic. li.generaliter.§.si quis tutor:em.z j.de mili.test.l.neq̄.§.si seruum:quia nō creditur p̄nceps velle alicui p̄iudicare de aut̄. z vsupalij.c.ex tuarum. Item quod non fuerit liber facit l. penultima.de p̄posi.sacri cubi. Cōcludamus ergo tres finales conclusiones. Prima est de barbario q̄ non fuit p̄tor. Secūda de actibus exercitis q̄ valuerunt. Tertia quod barbarius nihil fuit:q: seruus.ergo in seipso barbarius nihil fuit sed quo ad litigantes aliquid fuit.z sic casu z fortuna populus roman⁹ fuit seruus z subditus serui.nempe fortuna in omni re dominatur.z si dicatur quod barbarius non fuit liber.nec p̄tor.ergo fuit iudex incōpetens.quomodo acta valent. Respondeo quo ad subditos iudex competens esse videtur.vt ō.dixi:sed in seipso.secus sicut ergo non potest habere dominium:ita non potest habere iurisditionem.arg.de statu homi.qui furere.§.in verbo habitu.

2 Modo restat querere.an communis error populi publica autoritas:z communis vtilitas omnia illa tria essentialiter requirantur ad valentiam actorum.z videtur quod sufficiat superioris autoritas cum quasi possessione libertatis. vt C.de sen.si arbiter econtra videt quod ppter periculum multorum dispenset hec lex.z sic sit finalis ratio publica vtilitas.cōtra videtur q̄ sufficiat solus error cōis:q: facit ius:z maxime in iudice ordinario,cui nihil potest opponi ex quo est i pacifica quasi possessione iurisditionis autoritate superioris.vt no.Jnno.per hanc.l.de offi.deleg.cum sup.z Archi.viij.q.iij. nonne vbi oīno vide.nam quasi possessio non debet esse sterilis. parit ergo vsum quendam qui est exercere ipsam iurisditionem. vt no.Jnnoc.de resti.spoli.c.literis.fol.credo qđ pessima ratio sit error cōis z superioris autoritas.vt.d.l.si arbiter.nā ita dz illa lex intelligi.q̄ ibi cōis error pro libero habeat. Item ibi interuenit supioris autoritas.i.delegatio supioris.z si est illud in iurisditione delegata q̄ est extraordinaria z odiosa.vt.C.de dila.l.si q̄s multomagis in iurisditione ordinaria q̄ est favorabilis necessaria z ampliāda.vt.l.j.§.cū vrbē de officio p̄fec.vrb.et p hoc puto q̄ si barbarius nō exercuisset nisi vnicū actū ille vnic⁹ actus valeret:z de equitate ita valuit primus quē fecit sicut vltimus. Donamus q̄ deficiat autoritas supioris:an error cōis sufficiat. Exēpluz in eo qui diu pro notorio se gessit cū nō esset an valeant instrumēta.semp eīm fallum cōmisit dū se in notariū subscripsit.z videt q̄ nō valeant de rigore.sed de equitate.arg. l.nostre.z.C.de testa.l.j.naz notarius est testis approbatus. vt l.hac consultissima.§.vlti. Azo dicit ꝛ.ibi in cor.aut.de fi.instr. vbi dicit nullo modo valere:z idem tenuit hic Guil.vt.l. actuarios.C.de nume.z actuar.nō ob.hec.l.q: hic nō erat aliquis defectus nisi in persona barbarij qui defectus dī defectus materie.sed in q̄stione posita est defect⁹ forme.ideo est scribēs fundibus falsus.vt.j.de fal.l.cos.§.q̄ se.vū sue scripture nō dz credi ē.de eden.l.si q̄s ex argētarijs.§.j.C. de pba.l. iubemus. teneāt ibi iste scribēs p̄tibus ad interesse.vt.l.vlti.C.de ma.cōue. Non ob.l.j.C.de testa.q: ibi in officio testis in quo nō requirit autoritas supioris:sed tabellio nemo est nisi q̄ a supiore creatur no,

De instrumētis ꝑfectis p falsum notarium.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Nō nō. vi de fel. in. c. ro dulphus. i. v. ſz̄ declaratoria in fi. de referi. z in. c. ad pbā dū. de re iudi.

b ¶ Interdicatur. vide oino eūdē in. l pe. C. de poſt. z. d. alex. de imol. in. l. eadez ad l. iulia. repe. z eundē bal. in l. iubem⁹. C. d pb. z i auē. habita. C. ne filius p patre et in. l. in exercē dis in pe. col. C. de fi. inſtr.

Jnno. de fi. inſtr. cū. p. tabellio. nec iuuat poſſeſſio: q; in ea fuit mala fide verſatus. facit qđ no. doc. C. de fi. inſtru. ſi ſolēnibus.

3 a ¶ † Sed quid dices de vero iudice qui tamē erat excōicatus occulte an teneat proceſſus ſuus. videtur q; non⁹. vt no. in. l. j. C. de iur. z facti igno. tu dic contrariū. quia occulte excōicatus partibus obeſſe non debet. ar. l. noſtre. nam ille excōicatus ē verus iudex in ſeipſo ergo multofortius valent inchoata q; i barbario. facit q; no. Jnno. in. c. conſulti de procura. ¶ Sed quid dicemus in his que non fiunt per modū iuriſditionis: vt in cōtractib⁹. an de equitate valebunt facti cōtractus a minus legitimo prelato ſicut eſt intruſus. de facto non valent. xij. q. ij. alienationes. Si vero autoritate ſuperioris: tamē illa autoritas nō valuit. quia confirmatus erat excōicatus qui habetur pro mortuo. quo ad ſpiritualia. vt no. Jnno. in. c. nihil eſt. tū ſubdiſtingue aut eſt actus neceſſarius z valet. ar. de mino. l. aſt prefor. §. permittitur de procu. tuto. in fi. z arg. huius. l. q; iuriſditio eſt neceſſaria z debita ſubditis impartiri vt in auē. de ōſtore. §. ſuper hoc. aut eſt actus voluntarius. z tunc aut concernit proprietatē rerū. aut fructus. Primo caſu non valet cōtractus. ar. C. de his qui pro tuto. l. ij. de iureiurā. §. j. Secundo caſu nō valet ſi erat in poſſeſſione bona fide. q; adminiſtrationez facti habet ⁊ nō habeat ius plenū. ar. extra de elec. querelaz. ne prela. vi. ſu. i c. fi. Et hoc in prelatis. ſecus in tutoribus nō legitimis qui nihil poſſunt. nec in iudicio: nec extra in preiudiciuz dñi. vt. l. qui negz. de reb. coꝝ. naz dñs in coꝝ adminiſtratione nō ſuccedit. nec cogitur ratū habere. vt. l. filie. de ſolu. ¶ † Sed quid de ſeruo religioſis q; aufugit a clauſtro vt ſunt apoſtate an ſi papa

4 ignorās promouet eos valeat promotio. puta ad epatum. z dic q; non ſunt epi. tū valent que faciunt ex quo a cōi errore p epiſcopis reputanē. vt hic. Et iſte caſus frequēter contingere pōt. ratio autē quare non eſt eps. eſt q; hoc ius non cadit in apoſtata: ſed in homicida in quo cadit hoc ius ipſo iure. z ideo eſt verus eps. Jnno. de cōceſ. preben. cū noſtris donec remoueatur. nam remouēdus eſt tanq̄ criminoſus z indignus: ſed q̄dm nō priuatur verus prelatus eſt. nec ob. de fideicō. liber. cū vero. §. ſubuentum: quia ibi agitur de preiudicio tertij. hic non. naz ibi de iure tertij. hic de iure ſolius concedentis puta pape. Simile ſi dolus dat cauſam contractui. z ſequatur traditio dñij. trāſfertur dominium. j. de dolo eleganter. Sed quid ſi papa ex certa ſcientia tales promouet dico q; diſpēſare videtur de re iudi. quidam conſulebat. z not. in. l. ij. C. de diuer. of. lib. xij. inferiores aūt nō diſpēſant niſi cauſa cognita. z in caſibus permiſſis. vt in. c. a t ſi clerici. extra de iud. per ber. z Jnno. q; non prodeſt homini pro legitima diſpenſatione factum temerariuz inferioris qđ eſt no. ¶ Sed quid de his que iſti prelati putatiui ordinant per modum legis condende. vt in. c. aiarum. §. ſtatuto. de poſti. li. vj. an valet. breuiter caſus eſt hic q; ſic. tamen dicit inno. q; ſi proceſſus exerciti per moduz iuriſditionis inter ptes non veniant caſſandi. vt hic. ſecus in legibus: quia ſunt quo ad futura dānata autoritate. vt no. Jnn. d elec. nihil eſt. tū illa caſſatio

Nota hāc tri mēbrē declaſionem. 5 non trahit effectum ſuum retro. ¶ † Cōclude. ergo ex pdictis q; quidam ſunt actus exerciti pet modum legis. Quidam per modum iuriſditionis litigioſe. quidam per modū conuētionis Quidam per modū liberationis. z facit. j. de cōdictio. inde. l. ſi vrbana. z. j. de pac. ſi tibi. §. cū poſſeſſor. Sed quid de ſentētijs ſpiritualibus iſtoꝝ epoꝝ putatiuoꝝ an ligant. z videē q; nō. nā cum deus ligat nō ligat ſtra veritatē. ar. j. de ordi. ob cām. ſi pecuniam. §. ſi ſeruuz. vñ in ſnia excōis plus conſideratur veritas q; opi. vt no. archi. xj. q. iij. ſnia paſtoris. z credo ſtrariū quo ad ecleſiam huius mundi. q; hz adminiſtrationem iuriſditionis z meri z mixti imperij tam in ciuilibus q; in criminalibus etiā p inq̄ ſitionem z iudicis officiū. vt hic. z hoc eſt verum in ſpūalibus q̄ fiunt ratione publice vtilitatis z publici officij. ſecus in alijs. vt no. Jnno. de conſue. cū dilectus. z no. archi. xj. q. j. Nos in hoinem. vbi oino vide per euz. ¶ Sed quid de actis moris a min⁹ iuſto p̄lato vel ab eo q̄ poſtea remotus eſt ab actu an tenent vſ q; ſic. ar. eius. q; no. j. de iudi. nō idcirco. §. cū poſtea j. rē. ra. ba. l. procu. ad exhibendū. §. fi. contrariū. facit. j. de ſolu. diſpēſatori. ſi cer. pe. eius qui. de admi. tu. vulgo. z l. actor. rem ra. ha. dic q; prima pars eſt vera in p̄latis ex quo ſunt in pacifica poſſeſſione. ar. l. noſtre. z de elec. querelā. ſcōa pars eſſet vera in tutoribꝰ z ſimplicibus adminiſtratoribus. de quibus etiam loquit glo. que eſt. j. de peur. l. que oīa. z adde qđ no. Dy. in. c. j. in. vij. q. de reg. iur. vbi ſentit q; l. noſtra hz locū in publicis officijs autoritate z vtilitate. ſecus ſi vtilitate priuata: vel priuata vtilitate z autoritate ſm Dy. z officium prelatorū cenſet publicū etiam vtilitate arg. ſ. de iuſti. z iur. l. j. §. publicū ius in ſacris ſacerdotibus ꝛc. 6 ¶ † Quid de notario ab officio priuato an vetera inſtrumēta perficere z publicare poterit. z videē q; non: q; deficit in fide. Jn oppoſitum videtur: q; fides illa in preteritū extimaē z illa pars eſt vera: q; alij nō debet nocere ſentētia lata ptra notariū de infami. lucius cum ſi. z facit qđ no. Jnno. de hereticis. c. fraternitatis. Ex quo eīm ſnia āmotionis ſortitur ſuū effectū. ertūc non valent ſcripture poſtea inchoate: ſed vetera ꝓſummare poteſt. q; ſumūtvim retro. ar. vt cauſe poſt pu. adfit. tu. l. j. ¶ Sed quid ſi notarius nō eſt adhuc dānatus. ſed pēdet proceſſus an interim pōt inſtrumēta facere. z videtur q; non. vt C. de pcur. l. reum criminis. argu. de excu. tu. diximus. q; idē opatur proceſſus pendēs. qđ ſnia. de excep. l. fundus. z. l. fundi. ad idē facit de li. ea. qui de libertate. de ſoln. q; ſi forte. §. j. de admini. tuto. cyrographis. §. penul. ecōtra. q; pēdentia. pceſſus operatur idem qđ ſnia abſolutoria. q; dubiū z certū paribꝰ paſſibus ambulant pro eo. ſed non operatur. idez condēnatoria ex quo interim eſt in poſſeſſiōe officij. videē q; poſſit officiū exercere niſi expreſſe ſibi interdicatur

b ⁹. vt. l. moris de penis. z. d. l. cyrographis. §. vltimo cum ſi. ad idem facit qđ no. j. de inſa. l. furti. §. j. nam et miles anteq̄ ſit eraueto: atus p milite eſt repudiand⁹. facit q; no. j. de inſa. l. ij. §. miles. z de edē. ſi quis ex argētarijs. §. j. p Do fre. credo hec pars ſit verior. q; hz ibi ad nouum honorem aſpirare nō debeat. tū executio officij prioris nō denegatur. q; ē in quaſi poſſeſſione cuius vſus interim ſibi cōpetit iure pprio. nā etiam interim notarius eſt. non obſtat. C. de ſuſpec. tuto. l. eum quē. q; officium tutoris eſt gratia alterius introductū: z nō intereſt tutoris. ſecus in officio tabellionis. naz honor eſt ſibi credi. z ſua intereſt z eſt officium publicum autoritate z vtilitate. Et facit q; in dubio ſtitut⁹ poteſt licite poſſidere. z vti poſſeſſione. de operis no. nuncia. ſi prius cum ſimilibus. z ſic interim non auferūtur ſibi bona. z non debet ei auferri officiū nec ſtat⁹ argu. de ſtatu homi. l. q̄ fuerere. nec fama. C. de inſa. nullum honeſtius tū facit ſi interim abſtinet a nouis inſtrumentis. imo vſ q; ſit oīno prohibitus ſicut ferre teſtimoniū. vt. j. d teſti. l. iij. §. ler iulia. z. l. teſtimoniuz. la. ij. Et no. in. l. j. de reis poſtu. lib. xj. vbi dicas aliud in teſte ſimplici. aliud in tabellione. nam infamis non poteſt eſſe teſtis. tamen poteſt exercere tabellionatuz niſi in officio deliquerit. z ſic āmotus ab eo. Jtem dictuz tabellionis eſt magis autenticum q; dictum teſtis. vt nota inſtit. de inuti. ſtipulatio. §. item verboꝝ. Jtem quidam non poſſunt eſſe teſtes in iudicio. ſed in contractibus ſic. C. de hereticis quoniā non credo fidem totaliter anihilari. ſz diminui ſi poſtea culpabilis iudicet. ¶ Quid ſi papa tranſtulit epm de vno epatu ad alium epatum ille ignorās tanq̄ prim⁹ eps aliqua geſſit. q̄ritur an valeant. z vſ q; ſic. q; papa non vſ executionē officij adimere ignorāti. de reſti. ſpol. audita. ex eo q̄ſit plene trāſlatus de in re. ar. de offi. p̄ſi. l. fortc. ar. ō de manu. vin. ſi pſ. z. §. pater ex prouincia. z arg. j. de iudicis. l. ij. §. j. z ibi nō requirit ſcientia. ſed ō fauore iudicioꝝ. hic autē eſſet oppoſitū. alia nō obſtant z ideo valet iudiciū qđ fecerūt litigantes coꝝ co. z q; in legibus contrarijs tractabaē de lucro captādo. hic de damno vitando. ſaltim de euitando dāno expenſarum factarum in lite. facit quod not. j. de procur. pōpon. §. ſed z his. ¶ Conclude trēs caſus. Quandoq; quis nunq̄ fuit in officio de iure. ſed de facto i colorata poſſeſſione. et loquitur. l. noſtra. ¶ Quandoq; fuit de iure et de facto. tū erat priuationi ſubiectus. vt quia dolo obtinuerat offiū. z tunc valerent interim geſta. et quo ad ſcientes: quia vere eſt talis et pro tali ſe gerit donec per ſuperiorem remoueatur. Quandoq; quis iam fuit in officio. ſed hodie non eſt tunc non valent. ſiquidē ſit per ſnīam ammotus. nam ſi in. l. noſtra eſſet lata ſnia depoſitionis contra barbarium. ertūc geſta non valerent. vt no. Jnno. de accu. qualiter in glo. magna. ſi aūt eſt ſibi adēpta iuriſditio ppter errorē ipſius ad hoc acta tolerātur. de reſtit. ſpo. audita. de hoc tangit. j. ſi cer. pe. l. is. qui. in prin. z facit qđ no. j. de ordi. inde. l. ſi nō ſortē. §. ſi filio. hz enim abſenti z ignoranti iuriſditio ꝓferatur z adimatur. tū exercitiū non confertur nec adimit ignoranti. vt no. Jnno. z Oſt. extra de reſti. ſpo. ex conqueſtione. z archi. in. c. iij. de procu. li. vj. Sz qđo reſpondes ad. l. ij. §. j. de iudi. in ver. ignorans. hz executionē iuriſditionis prorogate. Reſpondeo iuriſditio prorogata ē eadem in ſubſtātia cū iuriſditione principali. z ideo ſufficit ſcia circa iuriſditionē principalē. hz circa acceſſoria nō ſit ſcia. nam accreſcit ignoranti. Et facit ad p̄dicta. q; interduz quis ex vna parte procedit. z ex alia pceſſus valet. vt no. Jnno. de reſcrip. c. cum ex officijs. ſecus ſi in eo ex quo principaliter confertur iuriſditio erretur. ar. j. iudi. ſol. l. iij. §. z ſiquidem. de acqui. here. ſed ſi de ſua. ¶ Sed quid ſi non eſt ignorantia circa factum ſuperioris. ſz circa qualitatē ſue perſone labitur vt quia credit ſe excōicatum cum non ſit. an valet pceſſus credo q; ſic. ō ꝓdi. z de mō. multū quia circa impedimēta inſpicit veritas non ſua opinio ſingularis. z eſt ar. j. de tut. z fac. igno. regula. §. qui ignorauit. 7 ¶ † Deinde quero qđo colligit. hic q; error cōis facit ius nam ſi non interueniſſet hic factū ſupioris nedū error ppri. ſed

Universidad de Deusto

error totius mundi non facit ius aliqđ. Sol.esse habilẽ vel inhabilem in iuris dispositione cõsistit.ff.de pba.ab ea pte.sed error iuris cõis inhabilez habilitat. ergo ius facit.i.facit valere gesta q̃ alʒ nõ valerẽt de iure. ¶ Sed opponit̃ z videt̃ q̃ nõ solum in facto cõi z gñali:sed etiã in facto cõtractu spãli cõis error ius facit inter partes.vt.ff.ad macedo.l.iiij. C.ad macedo. senedorus.Sol.illud est spãle odio exceptionis macedoniani nã ille q̃ credit eũ cui mutuat esse patrẽfami.nõ contẽnit macedonianũ. Et ideo contẽnendus nõ est nec dãnificãdus in amissione pecunie mutuate.q: agit de dãno vitando vbi error facti nõ nocet.z marime error cõis.i.qñ actio de peculio est ei q̃sita nisi sit lata sniã:q: tñc error singularis nocet.sed error cõis in effectu nõ nocet.vt.d.l.quesitũ.alʒ est.§.deinde.in.l.nostra.apparet q̃ opi.cõis prevalet veritati.alibi vo nihil valet nisi cuz veritate cõcurrat.de acq̃r.bere.cũ quidã.§.qđ dr.alibi veritas opinioni preferr̃.ff.de iniur.l.eũ qui.§.fi.glo.ff.de bere.insti.berennius tyberin⁹.dicit q̃ vbi ignoram⁹ certitudinẽ volũtas veritati est preferẽda.imo dicit q̃ veritas regulariter est preferẽda.fallit qñq; vt hic cũ si.Jnn.de biga.nuper.sup illo gñali nõ
8 insisto. ¶ †Deinde no.glo.qđ legitime actũ est ex supeniẽti
a casu nõ retractar̃[a]. z colligit̃ istud notabile quo ad acta. q: legitime pcesserunt nõ quo ad factũ barbarij.q: nõ pcessit legitime fm verũ intellectũ.nec possumus arguere in cõtrarium ex lfa conditionali q̃ dicit si scisset.nam verũ est si scisset. sed presumitur nõ creaturus esse:si sciuisset indignũ: q: non presumitur id factum esse qđ fieri nõ debuit. ¶ Venio ad vltimã partem. dicitur hic q̃ multomagis in imperatore cõtra. q: imo pari ratione z pari ptãte.z sicut in natura pari vnus maior alio nõ est fm August.z no.de manumi.vindi.l.apud eũ.ita nec id preseritim:q: appellatio precessit.l.ij.de consti.prine.l.ij.§. nouissime. de orig.iur.Sol.verũ est ex parte potestatis: sed ex parte osensus facilius z verius cõsentit vnus q̃ populus. facit qđ nota. Jnno.in.c.grauez.de senten.excõ. ¶ Sed oppo. si errat princeps errat vnus z non error cõis.ergo multominus debet dicere nõ multomagis.Sol.nõ attenditur hic error cõis respectu creãtis:sed respectu subditoꝝ.z fz hoc dicit multomagis q̃ in ppło.vel dic nouã expositionez multomagis q̃ in barbario.vt fit sensus fuisset creatus imperator minus noceret ei seruit⁹ q̃ pretor.q: iperatori nihil opponi pt dũmodo sit catholic⁹ sicut sunt alamani q̃ sunt optimi catholici z fideles sicut z pupe.expositores ergo loquunt̃ in iperatore creãte.ergo etiã in iperatore creato. ¶ †Ultimo ista.l.allegat̃ q̃ quis presumit̃ dign⁹
9 tore creato. ¶ †Ultimo ista.l.allegat̃ q̃ quis presumit̃ dign⁹ ex fama.de hoc no.Breb.viij.q.ij.dulcissimi.itẽ presumit̃ innocens ex fama nisi suo conatu sumpserit originem cõtra existentiam veritatis.de adul.miles.§.pe.z illa q̃ fama sciunt̃ psumitur ab oibus sciri.vt not.in.l.j.ff.de receptа.hic fit finis.l.propter vtilitatem.ista ratio tãgit partes litigãtes. z ibi tñ ista rõ tãgit officiũ z cãm efficientẽ.z ibi.sed si.illa rõ tangit intentionem creãtis cui⁹ summũ imperiũ demonstrat̃ q̃ pot dispensare de officio in statu seruitutis z liberare. etiã gratias agim⁹ deo oipotẽti.q̃ est benedictus in secula seculoꝝ amẽ. ¶ Repetita est hec.l.p egregiũ atq; peritissimũ vtriusq; iuris doctorẽ excellentissimũ dñm Baldũ de perusio.sub anno.M.ccclxvj.in ciuitate Perusij.cuius aia requiescat in pace.

¶ Additio Bal.

1 ☞ Jmperator an possit dare libertatem.
2 Princeps facilius dicit̃ cõsentire q̃ populus.
3 Dicta in ppło romano an habeant locũ in imperatore.
4 Honor petendus est.
5 Dominia dicunt̃ esse de iuregentium.

Arbarius. Vide Jnno.de exce.cũ ecclesiasticis.z.c. exceptionc. eo.tit.z de concess.preben.lras.in fi.z de relig.do. cum dilectus.z de accu.qualiter.el.ij.et de excess. prela.inter dilectos.in glo.ma.vide Jnno.de rescrip.scisc itatus.z.c.sup lris.in glo.imo sine.z de cõsue.cum dilectus.z de elec.qualiter.z.c.cuz dilectus.z.c.nihil est.de biga. super.z de offi.deleg.cũ causam.in glo.magna.ibi oino videas z de peur.cõsulti.z de resti.in integ.c.in glo.p monachos.z de dolo.cũ olim.in glo.mag.z eo.titu.veritatis.z de appel.si duobus.Bal. ¶ Jn ter.designatus.vim electionis z cõfirmationis habet designatio:q: cũ hoc etiã in vna psona resideat non sunt actus distincti electio z confirmatio.secus si vna psona representaret plures.q: ibi essent distincte cause z persone.z act⁹ debent esse distincti:vt colligitur ex no.per Jnn. de elec.cũ inter.in glo. ¶ Sed nonne vbi non possunt distingui iura.ita q̃ aliud sit ius qđ ex electione.z aliud qđ ex cõfirmatione querat ibi electio et confirmatio non dicuntur actus distincti. Adde qđ no.Jnno.de elec.publicato.ibi sol.dicunt ꝛc. ¶ Jn text.latuit hoc an fuerit seruus. ¶ Jbi que dixerat pnunciando iter litigatores. ¶ Jbi decreuit edita pponendo. ¶ Jbi z verum puto cõtra.de numerarijs z actuarijs.l.actuarios.sed hic ofirmatur.ibi ante confirmationem non iure electus gessit. Bal. ¶ Jbi humanus.qđ sit humanum pbatur.q: iterare pcessum est odiosum z penale.cũ eius cõtrarium sit sauor.l.nõ eo min⁹. sed pbabiliter errans nõ debet penã pati. Bal. Jbi populus. dicit Jnno.q̃ hoc nomẽ populus est nomẽ iuris nõ personaꝝ. de sentẽ.excõ.graue.alibi aliter.de priuil.q̃ nonnullis. ¶ Jbi decernere dispensatiue. ¶ Jbi liberũ.z sic remouisset ipedimẽtuz. ¶ Jbi effecisset:sed reuoco in dubiũ. ¶ Ecce qđ prin. scit aliquẽ seruũ.facit eũ pretorẽ.vtrum videat̃ dispensasse secũ q̃ sit pretor stante seruitute.an videat̃ dare libertatẽ. differentia est.q: Jn primo casu remanet seruus nec posset ad aliã dignitatem assumi.Jn secõ habilis factus esset ad oẽm dignitatem. arg.de excusa.tur.cũ ex ofone. Et videt̃ q̃ fit dispẽsatio nõ restitutio natalib⁹.vt in.c.ij.de fil.presby.lib.vj.cõtra dico. nã id accipiendũ est qđ vitio caret.de legi.in ambigua. Jtẽ qđ verisimile est.sed verisimile videtur ex culmine dignitatis qđ nolit ipam dignitatẽ minuere preficiendo ei seruũ.z ideo dico eũ liberũ.vt in auth.cõstitutio q̃ de dignita.z hic de offi.presi.l.obser
1 uare.z de osti.prin.beneficiũ.qđ no. ¶ † Et q̃ possit impator libertatẽ dare est casus.in.l.ij.z.iij.C.de ser.q̃ p premio q̃uis dñium nõ pot auferre alʒ. sed hic in libertate.iõ est q: cũ facto principis cõcurrit iusgentiũ primeuũ. Jbi multomagis nõ vi maioris autoritatis:sed vi expressionis.q: magis ppriꝝ cõsensus.nã populus nũq̃ cõsentit nisi fiete.vt no.in.l.ij.C.q̃ sit lon.
2 cõsue.z extra de cõsue.ex parte.p Jnno. ¶ †Jtẽ q: facili⁹ consentit princeps q̃ populus.vt.l.j.in fi.de liberis vniuer.cũ filij. Bal. ¶ Jbi observandũ est.C.de crimi.sacrile.l.ij.z no.de absoluta potestate principis.dicit Jnn.q̃ princeps ita potest pscribere rem alterius sicut privatus nisi absoluta ptãtevtatur. nã tunc non prescribit fm cum.vt ipse no.de postu.prela.bone. el.ij.in glo.quare ad fi.illius glo.z est rõ.q: nemo prescribit qđ habet de vsucap.sequitur.§.lana.z intelligo qñ in subditos.nã in non subditos etiã papa nullam habet potestatem. de so.cõpe.licet.per Jnn. Bal. ¶ Hec.l.loquitur in his que iudicijs aguntur.q̃d in his que agunt̃ extra iudiciũ.puta si ei qui est in possessione dignitatis solvitur a debitoribꝰ.dic aut est in possessione autore pretore z soluentes sibi liberantur.argu.hui⁹.l. aut sine pretoris autoritate possidet.z tũc aut loquimur de debitoribus ipsius dignitatis z non liberatur soluendo priori.vt l.actuarios.aut debitoribus ab ipo possessore cõtractis z liberatur.vt.ff.de condi.inde.si vrbana.facit qđ not.Jnno.de resti. spol.in lris.z de elect.querelã. Bal. Casus. Barbarius seruꝰ fugitiuꝰ rome preturã petijt.z pretor designatꝰ est z multa gessit.vt pretor tam ferendo sententias q̃ interponendo decreta. queritur an fuerit pretor.respondetur q̃ sic. fm glo. ¶ Secundo an valeant gesta coram eo. Respondetur q̃ sic.fm omnes. Et hoc ppter tres rationes.prima publica:z cõmunis vtilitas ciuiũ que est ius.an fozent ꝛc. Secunda humanitas siue benignitas ibi.hoc eĩ ꝛc. Tertia ratio est voluntas populi tacita. potuit eĩ hoc pplus.cũ ergo potuit z presumitur voluisse.ergo z sic. ¶ Tertio queritur an fuerit liber.z rñdetur fz gl.q̃ sic Jdeo q: verisimile est pplz si scisset effecisse liberũ. ergo z in nostro casu ignorans idem fecisse videatur ppter publicam vtilitatem z errorem cõem.qđ tñ facilius expeditur a principe qui cõsentit facilius.d.d.fm glo. ¶ Scõm alios sic ponet casum. Barbarius designatus pretor multa decreta interposuit.multas sentẽtias tulit.querit̃ an valeant an vero detecto statu barbarij nulla debeant iudicari Ulpia.premittit qđ põpo.dixit. seruitutem nõ obstetisse barbario.tñ dicit Ulpia.bñ est verum q̃ non obstitit quominus fungeretur officio.sed an dignitatis pprietate functus fuerit q̃diu latuit dubitabile est.verum q̃cquid sit in qõne ppsita an valeant acta dicit iurisc̃sultus.dicendum esse valuisse de equitate ppter vtilitatem litigantium. ¶ Et si dicis quomodo valebũt gesta a seruo.respõdet̃ q̃ valere possunt. Nam si ppl's romanus vellet: posset seruo decer-
3 nere hanc potestatẽ imo eũ etiã liberũ facere. ¶ † Fuit quesitum an dicta in ppło romano habeant locũ in imperatore. Rñdetur q̃ sic.multomagis.h.d.fm Pe.z suos sequaces.fm Ja. de are.sic pone casum q̃ duo querunt̃.s.an fuerit pretor.z allegat dictũ Põpo.q̃ sic.deinde dicit q̃ dictum põpo.intelligit̃ q̃ nõ obstitit quo ad exercitiũ officij:tñ in rei veritate: q: seruꝰ q̃diu latuit pretor nõ fuit. ¶ Secũdo queritur an valuerunt gesta z determinat q̃ sic.vnica rõne q̃ ex cõcursu triũ causarũ formatur.s.erroris cõis.publice vtilitatis:z autoritatis superioris.deinde remouet dubium si nõ est pretor z latuit seruus. ergo impossibile est acta valere. Nã dicit q̃ nõ est ipossibile cõsiderato q̃ populus romanus etiam stante seruitute pot decernere hanc potestatẽ.deinde not.predicta determinat duo alia

a ¶ Retractatur.vide Dy. in reg.in ambiguis.in.vj. in.c. factaz. z do. Bar.soz. oino in cõsil. lxj.incipiẽ. in pñti.ver.j. q: in pria pte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dubia. Pone q populus romanus sciebat cuz seruum. nunqd designando eum pretorem videtur cũ liberum effeciſſe. z respõdetur q sic. deinde vtrũ dicta in populo habeant locum in ipe ratore. z respondeꝫ q sic. Et ista est tertij casus positio in. l. nra directe cõtradicens positioni glo. z fm diuersos sensus diuer
4 sa z cõtraria colligunt. ¶ †No. fm glo. q quis petit honorẽ. Secõdo q barbarius fuit pretor. Tertio q eius actavaluerunt. Quarto q error cõis ius facit. Quinto q bene gestum nõ est per superuenienti causa retractandũ. Sexto q equitas preferꝫ rigori. Septimo q populus romanꝰ põt dispensare ꝫ iusgentium. Octauo q ppls romanus z princeps possunt dñm pri
5 uare dñio serui sui. ¶ †Nec ob. q dominia sunt de iuregẽtiũ: q; verũ est in sua gñali inuentione: nõ in modis ãrendi z amittendi. s. omnibus. Nono cõsi. id qõd põt populus romanꝰ multomagis potest imperator. ¶ Venio nunc ad glo. in glo. designatur in fi. Prima solu. non videt vera: q; symoniacꝰ nõ habet canonicum ingressum. vt dicta. l. si quẽꝑ. Itẽ hic non tenet designatio. Itẽ videtur cõtra. l. nõ dubium. fm Pe. sed ibi ꝙ hi bet ipsum actum hic quedã circunferentia z extrinseca ab ipso actu principali. z sic illa nil ad ꝓpositum. nõ ciſi hic designatio vel pmotio: sed ambitus phibetur. vñ quo ad. l. nostraz prima solu. glo. põt saluari sed id qõd subiciunt de symonia est falsum q; vbi cõmittitur symonia: ubiversaꝫ turpitudo. vñ reprobatur actus ratione turpitudinis. z sic etiã de iure naturali nõ valet: q; cõtra bonos mores. vt. l. iurisgentiũ. §. preterea ait. ¶ Declaro hoc magis. qñqz symonia cõmittitur[a] in electione nõ in confirmatione qñqz cõmittitur in pulsione seu institutione. qñqz cõmittitur in cõfirmatione. Primo casu est opi. vtrũ valeat cõfirmatio quasi vitio carens. quidaz q; sic. alij q; non. in aliis oibus cõstat ipso iure esse nullũ decretũ ꝑ symoniam z vitiose interpositum fm oẽs. tũ Inno. est istius opi. q; si symonia est cõmissa in sola electione ipso iure nulla sit cõfirmatio ꝓcedens vi illius electionis: q; dicit cũ electio nõ teneat nec inspecto iure naturali sit ius vllũ quesitũ qõ non põt cõfirmari: z si cfirmaꝫ ipso iure nulla est cfirmatio. tũ hoc qõ dicit in. c. q; ficut. modificat in. c. cũ dilectus. eo. tit q; ly sit nulla cõfirmatio: tamẽ acta valent sungente publica vtilitate z errore cõi ꝑ hanc. l. ¶ Ego dico hoc esse verũ vbi delictũ est in sola electione. si autez est in cõfirmatione dubito an acta valerẽt. z est arg. q; no. j. qui satisdo. cog. quotiens vitiose. cum fi. nã nõ valerent si nulla cõfirmatio esset facta. z no. idẽ Inno. de elec. qualiter. z ad. l. nostrã. rñdeo q; nõ erat hic defectꝰ in sola ꝑsona electi. hoc tenet Ja de bel. C. de sen. l. ij. ¶ Verius credo q; valeãt gesta si est in possessione. z cõis error z publica vtilitas hoc suadent. ¶ Hoc ꝓbo. prelatus est obligatus subditis ad faciendũ eis iustitiam. z põt ad hoc cogi in auꝯ. de questore. §. super hoc. Itẽ est obligatio realis. naz ipsa dignitas est obligata subditis ad hoc. z sic ex hoc resultat ius reale: igitꝫ quasi possidetur hoc ius ab vniuersitate subditoz. Ecce filꝫ filius est in quasi possessione filiationis: et pater paternitatis. vñ in iſtis iuribꝰ possessio est reciproca. vt. l. nõ nudis. z. l. neqz natales. C. de ꝓba. ¶ Ex hoc ocludo q; ista quasi possessio subditoz iustificat ꝓcessum in eoz fauorẽ ꝓpter eoz bonã fidẽ dato q; prelatus habeat malã fidẽ. dico etiaz q; istud ius possidet vniuersitas subditoz nõ singuli. q; sic infinite essent possessiones cũ non sit nisi vna in oibus. z ideo sententia aliquoz singulorũ non noceret etiã eis. vt. l. in tũ. §. vniuersitatis. z hoc est nouũ. ¶ Ista ratio cõcludit q; gesta ꝑ barbarium valuerunt de rigore. quidẽ videt cõtra text. So. fateor q; rõ ocludit in his q; gesta sunt ad petitionẽ subditoz: sed ista loquitur etiã de aliis in quibus cessat dicta rõ. certe nunq; cessat. Bal. ¶ Secunda solu. glo. nõ videt vera: q; nec publice licet petere. s. de orig. iur. l. ij. §. et illo tpe. ¶ Tertia sol. nõ videtur bona: q; cũ symonia sit iure diuino ꝓhibita etiã papa põt cõmittere z ceteris cardinalibus: q; iuri diuino subijciuntur. de resti. spol. ifas. Sed l boc põt rñderi q; aliud est symonia. aliud simpler ambitio. ¶ Quarti dicunt q; hic nõ petit verbo: sed bonis moribus q; interpellant ꝓ bonis virtuosis. Ly. dicit fm Pe. q; aut loquimur in spualibus. z tunc debet ambitus z symonia cessare. vt. l. si quẽꝑ. aut in tẽporalibus. et tunc aut clam aliqõ dabat. z non licet. vt. l. nõ existimo. aut palam. z tunc iure. ff. licebat. vt hic. ¶ Hodie distinguit: aut datꝫ ꝓ dignitate vel officio habẽte annerã iurisditionẽ: z nõ licet. vt in auꝯ. vt iudi. fine quoquo suffra. hic vide Inno. ne prelati vices suas. c. j. aut nõ habet iurisditiones annerã. z tunc licet. vt. l. j. §. j. de pollici. fm Pe. facit. C. de pig. l. vlti. z. j. de neg. gest. que vtiliter. in princ. ¶ Tu dicas in spualibus: vt habes de symo. insinuatum. z de elec. significasti. z. j. q. j. per totũ. nec est verũ qõ dicit Pe. pone q; aliquis ipetrat beneficium quod est aliquid spuale nõ valet cõcessio. fm Pe. truffa est. vt in. c. si motu ꝓprio. de preben. lib. vj. hoc dimittamus canonistis. z dic per eos de eta. et qualitate. vel dic quinto ad cõtraria q; hec. l. non excusat barbariũ ab ambitu. Nam cõsiderandum est q; aut ille qui impetrat dignitatem obrepit concedenti etiam principi. et incidit in. l. iul. de ambitu. vt. l. j. C. ad. l. iul. de ambitu. Aut non obrepit: z tũc certa scientia superioris vitium delet ambitionis. vt. l. ij. et ibi no. C. de diuer. offi. lib. xij. vnde cum hic barbarius obrepsit principi vel populo. dicendum est qõd non excusetur a crimine: nec hec. l. excusat eum. Bal. In glo. functus. ibi sed dicunt. hoc tenet Inno. de elec. cũ dilectus. in glo. confirmatio. ratio quia ex quo valent acta non interest dñi nec populi q; sit liber vel pretor. sed meo sensu priuatũ interesse versatur: nec tangit ius subditorum: sed solius barbarij. Bal. ¶ Ibi deprehenditur. circa hoc dic q; vltimus actus quandoqz est declaratorius: z non est dubium qõd se refert ad preteritum sui natura. Quãdoqz est recisorius: z tunc non est dubium: q; declarat altum fuisse statum in preteritum. z hoc etiã sui natura. vt. l. nam etiã. si sub cõditione. §. rumpendo. de iniusto rup. Quandoqz est quidã status seu portio: z tunc aut status iste habet dependentiam aveteri presumpto. z presumitur in preteritum. vt. l. moueor. aut nõ infertur in preterito: z tunc non presumit de preterito. vt. l. siue possidetis. Nam vbi remoto preterito remouetur presens. tũc de presenti presumitur in preteritum: sed vbi nullam habet conueritatem vel dependentiam. tunc nõ presumitur: q; nulla presumptio sine causa. z hic non esset causa. Bal. ¶ Ibi qui facit ius. hoc non videtur verum. vnde quero si barbarius fuit liberanteꝫ pretor designaretur: z constat q; non. vt. j. de proba. circa cuz. z. l. mouco. in prin. ergo error cõis qui tunc aderat ius libertatis non prestat. ergo glo. male dicit. nam posito q; esset pretor hoc nõ facit error cõmunis: sed autoritas superioris. vñ error non est ratio immediata etiam tenendo q; barbarius fuerit pretor. Sed ratio est autoritas superioris. Ratio vero autoritatis est error cõmunis. etiam tenendo glo. Bal. ¶ Ibi si quis seruum. vel dic vt ibi. Bal. ¶ In glo. iure in fi. q; mirti iperij. Bal. In glo. reprobari: ibi: euentu. salua pace glo. hic nil est nouum. sed detectio quedam veteris status. constat autem q; nulla declaratio immutat esse rei z substantiã veritatis. bal. ¶ In glo. humanius. ibi: benignitatis. hic neqz rigor neqz eqtas scripti erant in proprijs terminis: sed in ratione sui sic. Itẽ hic vtrunqz speciale: sed si alteruz genus species derogaret nõ prerogatiua equitatis: sed natura generis. Ly. in. c. possessor. malefidei. de reg. iur. ¶ In glo. seruo ibi existenti. nunqd aliꝰ populus ꝙ romanus potest dispensare. Dic per Cy. in. l. omnes populi. z per Odof. in. l. non ambigitur. Dic aut est talis casus in quo potest dispensari de potestate ordinata. z tunc potest populus. Aut exigitur potestas absoluta. z tunc non potest. vt quod spurius legitimetur vel in venia etatis vel super infamia. ¶ Sed nunquid princeps potest non restituẽdo spuriuz natalibus facere q; succedat. credo q; non. quia est contra ius naturale q; non filius qui per nullam fictionẽ fingitur deterior sibi patrem. nam hoc implicat contradictionem. ideo non potest fieri. Bald. ¶ Sed vnde hec potestas populo romano. dic partim cusc. partim cõsensu. vt refert Tullius in tertio rhetoricorum. iij. c. nec hoc fuit iniustum: quia nutu diuino. vt patet in vaticinijs poetarum. Item iuregentium. vt. l. ex hoc iure. vnde si qua terra nunqꝫ subiugata fuit: nec consensit libera esset iuregentium. ¶ Nunquid est ita bodie. Nonamꝰ q; iustum bellũ est inter ciuitates. an quod occupat vna de terris alterius iuste tenetᵇ. Inno. videtur velle q; non. de iureiuran. ficut contradictio. quia iuste tenet quo ad illam terrã que vim intulit: quia non tenetur petitorio nec restitutorio. sed tamen tenetur imperatori vel pape cuius est territorium omne. Bald. ¶ Ibi si tollere. l. illam si legem tolleret etiam inferior hoc posset. quia ius naturale non impediret. z sic esset ius commune. Vnde dic etiam stante lege. terit dispensatio. Baldus. ¶ In glo. etiam fecisset. ibi: vel credimus contra. de lega. iij. si delcom. §. si seruo. ¶ Ibi eriperet. hoc verbum sonat ex postfacto. z tertus loquitur ab initio. vnde non congruit littere. bal. ¶ Ibi. sed qui domini. ibi fraus in domino. hic non. ¶ In gl. magna. ibi. l. antepenul. hoc non credo. vt. j. de rei ven. ¶ Item si verberatum: vbi modicum datur. de calum. l. ij. ¶ In fi. glo. immo potest princeps sine causa restituere natalibus. vt. l. queris. j. de na. resti. et ratio: quia gratia sua innititur iure nature. Baldus.

a ¶ Cõmittit. Et aut qñ cõmittaꝫ symonia. vide tu seli. in. c. cuz. in. terra. i me. r. col. v. no. bñ. de consti.

b ¶ Tenet. vide tu Franc. are. in. l. j. j. ff. de acqui. pol. et qõ ibi dixi in apostil.

Retor. ¶ Nota differentiam inter causam et causatum. Item inter presentantẽ z presentatum. z baptizantem z baptizatũ. extra de iurepa. c. per vestras. in glo.

¶ De officio prefecti vigilum. Rubrica.

Apud.

Universidad de Deusto

APud. ¶ In ter. ibi fuerunt. not. q̄ non cogitur quis succurrere ad ignem cum per hoc possit pecuniam. id est mercedē recipere. Et ratio est: quia non tenetur se ponere in periculo p̄o alio. Et facit ad no. j. de reg. iur. l. culpa est. Bal. ¶ Additio Bal.

APud vetustiores. In ter. circa p̄or tam. i. iurta. l. rutilia. de cōtraben. empt. ⁊ in auc. iusiur. qō p̄estatur ab his. i. ppe. C. de iudi. pperandū. de despon. imp. attestationes. vū qñ apponit sup loco. loquit hic qñ sup tpe significat parū añ vel parū post. C. de pba. exceptionē. in glo. et istud parū modicū secessuz significat. l. ⁊ si post tres. cū si. Bal.

AM salutem. ¶ No. q̄ nullum opz magis publicam salutē tueri q̄ cesarem. ⁊ nemo est ad aliud habilis et potens nisi ipse. ¶ Et not. arg. cōtra donationē cōstantini. Bal. ¶ Additio Bal.

AM salutem. §. effractore ibi custodes p̄sumitur contra custodes. Baldus.

1 MAleficium quando est cōmissuz in confinio: an vtraq̄ ciuitas teneatur.

2 Incendium an sit casus fortuitus.

3 Furtū an p̄sumat factum culpa custodum.

COgnoscit. ¶ In ter. ibi. ⁊ q: plerūq̄. cū loc' a cōmuniter accidētibus. lz nō sit necessari? tū sit pbabilis est sequedus. Apparet q̄ in dubio incendiū ortum in aliqua domo p̄sumit culpa inhabitantiuz processisse. Quid ergo si multi habitant in illa domo: nec potest apparere culpa. Exemplum. locaui partem inferiorem titio. superiorē scio. deinde orto incendio cuz non appareat an sit ortum p̄ius in superiori: an ī inferiori parte tota domus cōbusta est. queri
a tur quis teneatur? ad emendā dāni. et videtur q̄ neuter ppter incertitudinem. naz Ricar. malū. disputauit similem. q. de statuto Paduc dicente q̄ male auiari teneant de maleficijs commissis in suis villis. ⁊ in quadam villa apparet corpus cuiusdā interfecti iacens in terra. non tamen apparet q̄ maleficiuz fuerit ibi perpetratū. nam dicit ppter incertitudinem nō teneri. lz ex cōiecturis appareat q̄ ibi fuerit scelus perpetratū. q: vt ibi consueuerunt talia cōmitti vel ibi homicide conseruabant. fm Ricar. malū. negz ei corpus mortuū testimoniū loci p̄ebet in quo scz loco cedes facta sit fm Ricar. qō est verum ⁊ notabile. q: locus ⁊ tēpus ex quibus pendet accusatio debet pbari. vt. l. p̄etor docere. vt bo. rap. debet cū pbatio concludere. vt no. in l. oim. §. de legi. Jn cōtrariū videt q: hic cōstat de culpa. scz q̄ culpa inhabitantiū. nam. l. ita iudicat p̄su mendo vt hic. cū autē maleficiū a pluribus dicitur cōmissuz ⁊ persona est incerta oēs tenentur. vt. l. item mella. §. si plures. ad. l. aquil. naz de pena pecuniaria loquimur nō de corpore ali. Jtē p̄ hoc. j. de his q̄ deie. vel effu. l. si vero. §. q̄ si ex mediano. ⁊. l. j. in fi. per quas. ll. direrunt quidam cum quattuor homines essent sub quodā porticu ⁊ veniens familia potestatis ibi subtus bancū ad pedes eoruz inuenit gladiuz ⁊ nescitur quis delecerit. q̄ oēs condēnent: tū vno soluente oēs liberent. sed in cōtrarium facit qō not. d. §. si
1 plures. fm Alber. ¶† Jtem direrunt de maleficio cōmisso in confinio q̄ vtraq̄ villa teneat: tū vno soluente alia liberet: sed q: materia nō est ppie hic. ideo aliter nūc nō determino. dico tū q̄. §. si plures. nō ob. q: ibi ostabat de initio delicti. s. q̄ oēs percusserant. sed nō constabat de fine delicti. i. de morte. s. cui? ictu decesserit. hic autez non cōstabat de principio nec de fine. Jtem nō ob. d. §. q̄ si ex mediano. q: ibi loquitur in quasi malefacto qō facilius cōtrahitur. ⁊ in ꝯrario mitius agit. vt no. i. l.
2 adeo. j. de iurisdi. om. iu. ¶† Quero nunq̄d incendiū sit casus
b fortuitus? ⁊ videt q̄ non. cū culpe annumeret. vt hic. in cōtrarium. q: qñq̄ accidit sine culpa sua. puta si transiens quidā imittit ignem. vt. l. si alius. §. est ⁊ alia. q̄ vi aut clā. vel non fuit dōis. sed seru? vel ancilla. j. de peri. ⁊ cōmo. rei ven. l. si vēdita. Solu. qñq̄ dicit casus fortuit?. qñq̄ non. fm facti varietatem. in dubio tū p̄sumit culpa eius q̄ rez debuit custodire. vt hic. ⁊ adō
3 qō no. in. l. cōtractus. de reg. iur. ¶† Jtem not. q̄ furtū p̄sumitur factum culpa custodum. j. e. l. §. hec fracture. nisi esset factum in loco qui bene custodiri non poterat. vel tpe quo custodiri non poterat. nā tunc per rerū naturam culpam abesse pbabatur. ⁊ ideo in. d. §. tex. dicit custodes puniendos esse plerūq̄ q. d. non semper. vt. j. q̄ vi aut clam. l. semper. §. hoc interdictuz. naz non est impossibile custodibus imungendū. arg. j. de excu. tut. l. titius. §. fi. nec est homo qui semp possit vigilare. j. de serui. l. seruitutes. a culpa tamen ppria somnus non excusat. vt in §. fi fornicarius. Bal.

AVt enim. ¶ No. officiales cōmunis posse ⁊ debe-
c re portare armas. ⁊ idem puto de familia epi cū ipse habeat imperium in sua dyocesi. ¶ Additio. §. sciendum. Bal.

SCiendum. Jbi cū armis. no. stipendiarios de nocte debere stare armatos cū eis custodia mandat. h. d. hic. Et sic no. q̄ ille cui mandat custodia non debet puniri de delatione armoz. Jtē no. arg. cōtra habentes equos cauallcate q̄ debeāt semp stare parati. de quo p Jac. de are. de aur. ⁊ argē. leg. l. q̄ vrori. in fi. Bal. Jbi inq̄linos habitatores sentētie in domib? suis siue alienis. F. Jbi habeat no. q̄ bene faciunt potestates terraz dū iubent iurta puteos vasa aque impleri ppter arcenda incendia. F. Bal.

OPeratores. ¶ In tert. ibi flagellis. ar. q̄ flagellatio vel fustigatio non sit meri imperij cū competat p̄fecto vigilū q̄ non habet gladij potestatem. sed dic q̄ imo habet in quibusdā. sed nō per oia. vt. d. co. l. nā salutē. §. cognoscit. ⁊ ideo quelibet pena corporalis q̄ imponit: vt termin? pene est de mero iperio. q: nō cōsistit in pecuniario cōmodo. facit. j. tit. pri. l. si q̄d erit. C. de spor. l. ij. in auc. de defen. ciui. §. audiet. col. iij. fm Ja. but. penas añt pecuniarias q̄ nō continent publicationem bonoz fic redigunt ad instar ciuiliū penarū. glo. nō ponit esse sub mero imperio. ⁊ ideo si papa retēto sibi solo mero imperio in castro cōcessit mihi ipm oēs pene pecuniarie ad me pertinebunt ⁊ oēs mulcte. ⁊ oia bona pecuniaria mere: vt not. in. l. imperiū. per glo. j. de iurisd. om. iu. sed si veniret bonoz publicatio est meri imperij. q: hoc arbitriū princeps nemini cōcedere nisi verbis specialibus cōsueuit. vt. C. ne fine iussu p̄. in. l. j. lib. ix. alij dicunt oēs causas criminales esse sub mero iperio. et sic ille castellanus nihil cōsequeretur de penis fiscalibus. sed p̄ima verior. q: redacte sunt ad instar ciuilium. ⁊ j. trecentos aureos cōpetunt iuris magistratibus. ⁊ sic p similitudinē magis q̄ p speciem iurisditioni accedunt. qō est no. Bal. ¶ Additio Bal.

OPeratores. Jbi insulanos. i. dominos a ¶ Tenetur. Glide tu do. Alex. cō imol. in cōsi. ccxvj. ij. pte. ⁊ in cōsil. l. j. pte. qō tenetur habitans in potestate iferiori.
edium. Bal.

¶ De officio pconsulis ⁊ legati. Rubrica.

ROsa. Dicit q̄ pconsul est spectabilis. sed nōne ex cōsulibus eligit ⁊ oīs cōsul est illustris. Respōdeo ratione legationis est spectabilis: sed rōne cōsulatus est illustris sicut rex sicilie est rex respectu sicilie. ⁊ comes puincie respectu puincie. ⁊ dux apulie respectu diuersaz ciuitatū seu patriarum fm Cy. ⁊ Guil. dici etiā potest q̄ ipsa principis presentia cardinales pfites illustrat. C. de prepo. laboz. l. j. li. x. lz oīs ordo accipiat splēdorē a principe tū nō equaliter resplēdet ille q̄ abest sicut ille q̄ est in pūtia. et sic cardinales in curia
b sunt digniores q̄ extra?. b ¶ Fortuit?. Glide Flo. ī l. si q̄s sūme. §. qō d:. ad. l. aq̄l. ⁊ ibi esī. Bal. ⁊ in cōsil. suo incip. quidā de coutrouer. qō est ad lfam positum in. d. l. et Flo. in cōsil. incipi. in xpi noie amē. cuz querit an incendiū ⁊c.

PRoconsul. ¶ No. q̄ insignia distāt ab auctoritate. et sic aliud est dignitas. aliud sunt insignia dignitatis. fm Alber. sic. j. de postu. l. j. §. casum. bal. ¶ Scdo no. q̄ q̄s pōt deferre insignia ppie dignitatis in quocūq̄ loco etiā nō subiecto. ⁊ est rō: q: nemini nocet ⁊ sibi est honor. vt hic ratio reddit in. l. ij. C. de ppo. sacer. cubicu. lib. xij. fm Guil. potestatem autem nō exercet nisi in eo loco vbi est sibi cōmissum. qō dic. vt j. l. pri.
1 ¶† Episcopus extra puinciam pōt instituere presentatum a patrono ad beneficium.
2 Voluntarie pcedentia facilius expediuntur.
3 Jurisditio extra territorium an progari possit.
4 Jurisditio volūtaria an possit delegari.

OMnes procōsules. Ordinari? pōt excedere iurisditionem voluntariā extra territoriū. sed nō contētiosam. sed locū tenens ordinarij nō pōt exercere extra territoriū aliquā iurisditionē: nec voluntariā: nec cōtentiosam. h. d. notabiliter fm Guil. de cug. ¶ In ter. ibi procōsulis puinciam adhuc nō ingressi. Jdē si esset ingressus. et
1 locū tenēs esset extra puinciā. ¶† No. ergo arg. q̄ epūs extra puinciam pōt instituere presentatū a patrono ad beneficiū. q: est voluntarie iurisditionis. secus in vicario epi etiaz habente speciale mandatum. qō est not. q: cōmissio facta ab inferiori a principe nunq̄ potest exerceri extra territorium cōmittentis.
2 fm Bar. in. l. cunctos populos. C. de sum. tri. ¶† Scdo no. q̄

c ¶ Portare arma. hoc hñ seruat in frācia: q: clietes portāt lāceas ⁊ arma.

d ¶ Quaz ex. qō intellige nisi ille esset legat?. vt per sel. in. c. clerici. in fi. ij. col. de iudi. facit etiam qō dixi s. in pbe. i fi. in apostil.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ea que pcedunt voluntarie facilius expediunt q̄ ea q̄ pcedunt
5 per modū disceptationis. ¶ †Tertio no.arg.q̄ iurisditio extra territoriū progari nō possit.alis nō esset hic differētia rōne qualitatis iurisditionis:sed rōne cōsensus partiū sine quo voluntaria iurisditio in pprio actu nō est. ¶Quero quare dicit volūtaria.¶Rñdeo:q; nō reddit inter inuitos: sed quo ad ipm iudicem si est intra territoriū est necessaria:q; punit iudex q̄ cā non impedit.vt in auth.vt nulli iudi.§.ad hoc puenit.fm Guil.
4 z in auth.de questo.§.super hoc. ¶ †Sed quero an iurisditio voluntaria possit delegari.videt q̄ nō.vt.j.de pba.l.ab ea pte. cōtrarium est verū:q; cōpetit iure magistratus. ergo delegari pōt per hoc.j.de manu.vindi.l.apud.nō ob.hec.q; hic bene tenet delegatio.sed nō potest exercere extra territoriū delegātis q;.l.nō vult.fm Guil.de cug.z adde de illo puncto qō no.Archi.xxv.distin.c.perlectis. ¶Tertio quero cū volūtaria iurisditio extra territoriū explicatur[a].an hoc sit ex propria natura: an vi progationis.¶Rñd.ex pria natura inter subditos inter nō subditos autem distinguitur.aut exercetur fm cōsuetudinē loci z illa nō est progatio:sed est cōsuetudo:q; inspicimus locum.C.de eman.lib.l.j.aut cōsuetudo hoc nō dictat.z tunc necessaria est progatio.ergo z sententia que est de substātia progationis.z pōt dici q̄ illa est magis quo ad hunc actū submissio q̄ progatio.cū his nō protestetur nec cōtestari possit in his q̄ sunt iurisditionis volūtarie.z facit.j.de iurisd.om.iudi.l.est receptum. ¶Sed opponit qō nō sit necessaria progatio. nā iurisditio est publici iuris.adeo q̄ oēs hoies de mundo possunt cā implorare.vt in auth.de questo.§.super hoc. iplorantibus ergo partibus iudex tenet ad hoc ex natura iurisditionis. cuius iploratio est publica oim hoim de mundo.sicut ire ad flumē p aqua.Solu.iurisditio habet duo extrema.vnū in iudice.z hoc habet suos limites.aliud in partibus.modo extremū qō est in iudice restringit extremū partiū.z ideo exemplū de flumine nō est bonū exemplū. ¶Et no.q̄ si nō subiecto cōmittitur causa. valet cōmissio.lz cōmissarius nō proget iurisditionē cōmittentis.j.de iurisdi.om.iudi.l.cum qui.vel dic q̄ videtur prorogare statim quod acceptat:quia deinceps compelli potest.argu. j.de arbi.l.iij.Bal.

¶Additio Bal.

Omnes. ¶Vide Inno.extra q̄ filij sint legiti.c.per venerabilem. ¶Et nū sententia proconsulis vel legati de latere generalit lata sub cōditione expiret eo interim mortuo vel revocato.dr q̄ non.cū sit ordinari;. vt hic.ita no. in spe.tit.ij.§.superest.ver.qd de sententia quā fert.vide in spe. de rescrip.presen.§.ratione esse.ver.quosdam autem.z ver.itez q̄ obtentum.Bal.vide in Specu.titu.ij.§.nunc dicamus.ver. z breviter.Bal.

¶Additio vacantis lec.in.l.nec adoptare.Bal.

Necadoptare. Ibi legis actio:scilz plena.vt.C.de adop.l.j. Itē nec coram notario.q; non habet iurisditionem.C.c. l.adoptio non tabulis.Bal.

Obseruare. ¶Officiales non debent esse subditis i hospitijs onerosi.h.d.Et facit q̄ prases visitans prouinciam dz visitare suo sumptu.nō sumptibus subditoz.sed aliter dicunt canonistę.z vide de censi.c.cū venerabilis. ¶Et no.q̄ q̄ bartselli vadūt per comitatū causa purgandi ipm malis hoibus nō debent cōpellere subditos q̄ hospitentur eos gratis.sed mercede ꝓgrua recepta.z si sunt hospitia publica non debent accedere ad priuata.tū si gratiose modica ensenia offerunt a subditis possunt recipere.j.eo.solēt.§. fi.z.C.de cōtracti.iudi.l.j.§.prouincias.z.C.de defen.ciui.l.iiij. soli cūi principi lz gratis hospitia exoriquere z nō recipit nisi tertiam partē dom;.vt.C.de meta.l.ij.li.xij. fm Guil. Bal.

Nemo. Ex hoc.§.nata est consuetudo terrarū q̄ potestates ducant secū socios milites per quos nōnulla expediunt grauia.beruarij etiā hodie sunt in vsu q̄ vadāt pedites.lz maximi magistratus nō debeant de iure cōi habere pedones.sed milites.in hoc seruanda est ꝓsuetudo z forma electionis prātis a qua potestates nō possunt recedere.arg.C.de iure fis.l.sup creādis.lib.x.vij si nō tenent familiā quā debēt est eis salariū p rata detalcandū.arg.j.de an.leg.l.scio.

a ¶Explicat. adde cundez bal. in.l. j. C. iure au. anu.

b ¶Officij. ad de feri. in.ca. si qñ.circa fi. j. col. de offi. deleg.et in.c. petrus. circa med.ij.col.de homi.

c ¶Pecuniaria. sed q̄d si post pactum initū tpe electionis cū findico ciuitatz faciat in pri. officij preconizari q̄ nullus cōtrahat aut credat alicui de sua familia sine sua licētia:alis potestat se nolle teneri. dic q̄ oino nō liberat. vt per do.Bar.soz. in cōsi.cvij.incip.vt in qōe ver.z tūi clarius.circa medi. in.j. pte.

1 ¶Rectores ciuitatū vrores secū ducere non debent.
2 Statutū dicens q̄ potestas teneatur pro sua familia intelligitur tantum ciuiliter.
3 De quibus rebus findicetur.
4 Libelli querimoniarū debent infra octo dies offerri.
5 Judex iurans seruare statuta si non decidat causam infra tempus:an dicatur periurus.
6 Inquisitio an sit processus magis odiosus q̄ processus accusationis.
7 Potestas in suo sindicatu fideiussorem non reperiens: an debeat personaliter capi.
8 Officialē accusans nūquid teneat in scriptis libellū offerre.
9 Potestas an possit transgredi leges z statuta.
10 Potestas an teneatur de alio q̄ de dolo.
11 Judex nolens audire allegationes vel probationes an faciat litem suam.
12 Familia potestatis an possit p sindicatu testificari.
13 Sententia qñ est nulla an iudex faciat litem suam.
14 Judex male iudicās an dolo iudicasse videatur.
15 Judex pretermittens formā statutorum an sit periurus.
16 Potestas in sindicatu totam familiā exhibere cogitur.

Proficisci autem. ¶Nota q̄ rectores ciuitatum non debent secū ducere vxores.z si ducunt tenentur pro ipsis.Ex hoc no.q̄ potestas tenetur p oibus quos secum ducit.etiam si non sint prepositi alicui officio.sed preterea officij sui delinquant.vt in auth. de iudi.§.ne autem.col.vj.secus in alijs officialibus q̄ non habent iurisditionē in iudicādo.qō dic vt.j.de pub.l.j.§.familie. si autem delictum non sit cōmune cum officio.vt quia beruarij facit homicidium non tenetur potestas p eo.extra de resti.spo. cum ad sedem.Et ad hoc adde fm Dy.q̄ si familia potestatis vulnerat aliquem:q̄ potestas non tenetur soluere penam si criminaliter agatur.vt hic no.in glo.Dy.z lz statutū dicter q̄ potestas pro sua familia teneatur intelligitur ciuiliter:non criminaliter per illam glo.singularem.sed de iure cōmuni potestas pro tali delicto non tenetur.nec ciuiliter nec criminaliter. si em̄ teneretur non posset esse iudex de hoc crimine.cuius contrariū habetur.j.de offi.presi.l.senatusconsulto.z de pe.l.si quis forte. §.si quos comitum.fm Bar.si autem delinquunt ratione officij[b]:tenetur potestas ad interesse partis lese ex facto suę familie.argu.j.fur.aduer.nau.l.j.§.serui.in auth.vt diffe.iudi.§.si tñ. de publi.l.j.§.familie.fm Dy.z ibi tenet Bar.q̄ officialis exhibendo familiam non tenetur. ¶Sed quid si statutum dicit q̄ potestas teneatur representare tempore sindicatus omnes suos officiales:z vnus fecit furtum z aufugit.¶Respondeo. videtur q̄ potestas non teneatur ad sibi impossibile.argu.de excu.tut.l.tutios.§.fi.q; casus fortuitus bonefideiviro obesse nō debet.argu.de rei ven.l.si a bonefidei.cautius est q̄ ponantur in banno.nam tunc videtur stare per ipsam rem publicam:cuius auctoritate positus est in banno.ne fisti possit.j.fi quis cautio.l. z si quis.Itez si esset capue z traditus custodibus z aufugisset siquidem custodes essent de familia potestatis. videtur teneri potestas:q; malos posuit custodes.si autem a re publica erant deputati non tenetur potestas.sed ipsi tñ custodes puniūtur. vt.C.de custo.reo.l.ad cōmentariensem. ¶Sed quid si potestas expresse se obligat ad soluendum omnem penam ciuilem z criminalem pro familia sua.¶Respōdeo.hoc intelligitur de pe-
c na pecuniaria[c] non de pena corporali que per alium p alio solui potest.arg.j.de interrog.act.l.qui seruū.in prin.z quod no. xxiij.q.v.c.cum homo.Et q; hic congrue cadit tractare aliqua de sindicatu officialium.queramus de aliquibus questionib;.

¶Primo quero qui sunt eorum iudices.¶Respondeo de iure cōmuni est princeps. Item prefectus pretorio. Itē is cui a prefecto pretorio cōmittitur. Item episcopus.vt.C.vt omnes taz ciuiles q̄ mili.l.j.in fi.z in auth.vt iudi.sine quoquo suffr.§.necessitatem.vbi de hoc.sed de generali consuetudine z rationabili iurisditio episcopi apud nos recessit ab aula. Itez q; istos prefectos pretorio hodie in italia non habemus.debet successor sindicare predecessorem suum.nam finito officio potest coraz loci ordinario conueniri.j.de iudi.l.pars litterarum.i. coꝝ eo qui habet merum imperium cum sindicator habere debeat gladij potestatem.vt dicto.§.necessitatem.z hoc tenet Jo.and.in addi.spe.in tit.de sindico.hoc verū nisi lex municipalis det formam q̄ sindicetur per alios bonos viros. nam preter illos deputatos nullus potest se intromittere. arg. no.in.l.ij.de erecu. z appa.lib.xij.nisi quatenus esset requisitus a sindicatoribus. nam vnus officialis debet iuuare alium si fit ad hoc requisitus. sicut milites tenentur iuuare potestatem in suo officio exequēdo.de rei ven.l.qui restituere. ¶†Scdo quero de quibus rebus sindicetur.¶Respondeo de cōmissis pretextu officij. puta de sententijs male latis z de baratarijs z similibus. Sinautez delinquunt extra officiū puta adulterando. dicit Guil.q̄ hoc non pertinet ad sindicatores.sed proceditur contra eum tanq̄ contra quēlibet priuatum ibi delinquentem vsq; ad.xx.annos non attenta meta.nec ordine sindicatus. iuxta.l.querelam.C. de fal.hoc not.Guil.C.quoz appel.non re.l.nulli.alleg.j.nau. cau.sta.l.iij.§.penul.sed istud est verum de factis extra.puta si

Universidad de Deusto

conuenitur q; ante promiserat ibi soluere. de consti. pecu. l. cuꝫ qui. §. iul. sed de eo quod factum est intra terminos loci ⁊ tpis officij. de toto debet sindicari vt de furto. ⁊ de iniuria. vt. d. l vt omnes tam ciuiles. ⁊ c. §. necessitatez. Item si finito officio de hijs quunt. hoc nō pertinet ad sindicatores. sed ad potestatem. argu. j. q; cuiuis vni. l. item eorum. §. si decuriones. v. sed si.

4 ¶ † Tertio ḡro infra quod tps sindicentur. dicit. l. q; infra. l. dies ⁊ libelli q̄rimoniarū debent infra octo dies offerri. ⁊ oblato libello debēt infra. xx. dies expediri. vt no. j. ad. l. iul. repe. l. ij. sed depositio officio fm distinctionem no. j. de iudi. l. pars litterarum. tamē si processus non expedit infra eos dies debet expediri postea. vt. d. l. j. vt oēs tam ci. Et sic no. q; istud infra tēpus iubetur postea nō prohibetur. ⁊ in hoc sic dicas. Aut tempus apponitur iuri proponendo ⁊ elapso tēpore legali nō potest oppoi. de excu. tuto. l. scire oportet. §. consequēs. ⁊ ideo si statutū determinat certū tempus ad querelandū cōtra sindicandos postea querela ꝓposita est ipso iure nulla. idest non tenetur respondere. Aut tempus statuitur iuri intentato prosequendo ⁊ probando. ⁊ tunc non auditur postea nisi impedimēto probato. si autē auditus. i. admissus est vz. quia presumitur q; ex aliqua causa est admissus. vel q; in culpa fuerit admittēs j. iudi. sol. l. tam tamē. §. in hac. Aut tempus statuitur iuri diffiniendo. ⁊ tunc si non diffinit perit instantia nisi lex vltra procedat ⁊ statuat q; non pareat vt hic. Vel dic aut tempus apponitur permissioni. ⁊ tunc permissum ad tēpus postea videtur prohibitum. ⁊ sic perit instantia. vt. l. properandū in prin. C. de iudi. aut tempus apponitur tussioni ⁊ tussus ad tempus tūc non videtur prohibitus postea tamen punitur de contemptu. l. hoc enim casu non est data meta. ⁊ forma potentie. ⁊ ideo nō excludit eam: q; missio propria in personam dirigit. nam instantia cum sit res inanimata non recipit legē precepti: q; nihil imperari pōt nescienti. sed bene recipit tēporis mensuraz si tempus apponatur vt terminus instantie vel vt terminus litis. et ideo si statutū est penale qō loquit iudici ⁊ ī persona iudicis dirigitur dicens q; apponat tps psone non liti. ⁊ ideo post tps valet sīa q; durat adhuc instantia. pterea nisi statutū expresse derogret iuri cōi: iuri cōi standū est. vt in. c. ober. v. strenuus. de seu.

5 cog. col. x. ¶ † Sed nūquid iudex q̄ iurat seruare statuta erit piurus si non determinat cām infra tps. dicit Ja. bu. q; sic. in. l. properandū in prin. C. de iudi. nam alia pena non excludit reatum piurij. vt. C. de transac. l. siquis maior. Sed cōtra videtur q; pena specialis derogat ḡnali. vt. l. sanctio legum. de penis. ergo sufficit specialis pena absq; pena piurij. sed ad hoc rndetur q; piurium non est ꝓprie pena. sed est crimen ex quo sequit pena ⁊ veritas est q; est piurus. q; est ī dolo. q; potuit et voluit sed cessante dolo nō est piurus alis sequeretur q; ex culpa quis foret infamis quod est falsum. a pena tñ pecuniaria non excusatur nisi propter cām probabilem ⁊ necessariā. de vb. ob. l. cōtinuꝫ. §. istud. adde qō no. Inno. de offi. dele. c. p. ⁊. g. ¶ Sed opponitur tu dicis q; si statutū loquitur cū iudice non perit instantia. sed si loquitur cū instantia: q; si dicit q; tantū duret tūc perit. contra. q; quōcunq; loquatur statutum semper instantia duret donec durat triennium in ciuili vel biennium in criminali. vel fm can. in perpetuum. nam lz alis qñ vnum disponitur de vno tpe videatur econtra in alieno tpe statutum. vt. l. statuliberum. §. fi. de lega. ij. tñ hoc est colligendo argumentū a ꝓrio sensu. quod non habet locū in his statutis. ⁊ si haberet locū in alto casu non hz locum hic vbi est ꝺ ius cōe. C. de condi. insert. l. ij. et tō videtur q; infra tps prefixum a statuto ꝓcedatur vigore statuti ⁊ eo elapso cessante statuto procedetur ex dispositione iuris cōis. et hoc tenent quidam nisi expresse statutuz dicat q; instantia pereat vel q; postea procedi non possit. tamen q; precedens distinctio probabilis est. Respondeo ad contrarium q; istud non est argumentū a contrario sensu sed ex natura tpis limitati. C. de prescrip. xxx. annorum. l. sicut in fi. et. j. de pac. l. si vnus. §. j. de vulga. substi. l. ex facto. §. item quero. Item ⁊ si esset arg. a ꝓrio sensu est hoc necessariū ex natura limitatoꝝ vbōꝝ. et sic habet locum in statutis q; videt esse ter. statuti. j. de testa. l. qui testō. §. mulier. C. de fur. apud antiquos. alis limitatio tēporis nihil operaretur quod esset absurdū. arg. j. de pact. l. epistola. §. fi. ⁊ de postu. l. imperator. ⁊. C. loca. l. ficum hermes. ⁊ interdum tps apponitur cōmissioni seu iurisditioni. ⁊ tunc aut ordinarie et principaliter expirat instantia simul cum iurisditione. aut delegate vel subordinarie. vt q; eps prefixit metam vicario suo tunc instantia non expirat. sed iste superior procedit vel mandat procedi in ipsa: q; quo ad eum cui committitur iudicium solutur non quo ad superiorē. j. de iudi. l. iudiciū solutur. Quod dixi de ordinaria iurisditione intellige de temporali que de nouo creatur ⁊ non habet successorem. arg. extra de preben. c. dilecto. si enim habet successorem transit ad ipm. als moritur cū subiecto in quo est delega. ij. l. quod principi cū l. seq. ⁊ facit quod no. in. l. tale pactū. §. fi. j. de pac. ¶ Quarto quero an potestas florentie possit de ibi commissis in propria

a patria conueniri[a] vel accusari ⁊ videtur q; possit rōne originis et domicilij. C. vbi de cri. agi opz. l. j. Item est glo. ordinaria. j. ad. l. iul. repe. in fi. magne glo. In ꝓrium videt multis rōnib⁹ a ¶ Conueniri. viōtupari. de puteo in trac. sindicatꝰi. c. officiał. in charta. ij. ⁊ qō ibi late dixi ī apostil. Primo q; est elapsus terminus querelādi post quē quis non auditur. de accu. l. titia. C. qui accu. nō pos. l. si ea. extra quima. ac. pos. cū in tua. extra de accu. c. lz. ⁊ quod not. C. vt nemo inuitus. l. j. Item q; iudex domicilij ⁊ originis est preuentus saltim per generalem inquisitionem quā faciunt sindicatores. j. de iudi. l. vbi ceptū. C de asser. tol. l. j. in fi. Itē q; terminus absoluit aliquē sicut sīa. j. de iniur. l. ⁊ si vnus. §. si ante. et ar. ad treb. l. facta. §. siquis bonoꝝ. Item q; est absolutus sup ḡnali inquisitione ⁊ ex tali absolutoria oritur exceptio rei iudicate sup accusatione: q; de eodem delicto nō debet sepius disceptari. j. nau. cau. l. licet. §. fi. Itē q; debet cognosci in loco vbi gessit officiū non alibi. vt. d. §. necessitatem. ⁊. C. vbi de cri. agi opz. l. j. ⁊ vī q; ipse pōt petere se remitti ad illum locū. sed ibi non pōt amplius sindicari. ergo ⁊c. ⁊ hoc credo verum si ratione officij conuenit sed si ex delicto in quo non pretenditur nomen officij. vt in homicidio puto cōueniri posse: q; nihil habet cōe tale delictuz cū ratione vilicationis vt sic dixerim. et in ḡnali absolutione non veniunt improuisa. argu. de transac. l. aquiliana. ¶ Quinto quero nūquid ꝺ ptātez sindicandū possit formari inquisitio generalis. ⁊ videt q; non: q; in inq̄sitione oz apponi certus locus delicti. ⁊ certum tps sicut in accusatione cuz inq̄sitio succedat

6 loco accusatoris. ¶ † Itē inquisitio videtur processus magis odiosus q; fit ꝓcessus accusationis: q; magis est ꝺ iuris ciuilis regulas. si ergo locus oz coninari in accusatione. ergo multo fortius ī inquisitione. j. de accu. l. libelloꝝ. et in ḡnalibus nō pōt poni locus certus. vt in. c. abbate. de re iud. lib. vj. ergo generalis inq̄sitio non ꝓcedet. In ꝓrium videt. nam ꝺ oēm officialem procedi pōt per inq̄sitionē lz dānati ex inq̄sitiōe nō sint infames q; grauant ꝓter legē ideo ꝓter legē subleuantur. vt. l. ij. §. ꝓterea. j. de suspec. tu. Itē ī ḡnali inq̄sitiōe nō opz ponere locū certuz. vt no. insti. de publi. iudi. in ꝓn. sed in speciali fic. vt no. Ja. bu. insti. de ac. in prin. sol. pōt inārī. ¶ Sexto queritur nūquid ex receptis. i. pbatis sup inq̄sitione generali possit sequi sīa specialis sine aliqua inq̄sitione. Bar. dicit q; non: q; inq̄sitio ḡnalis est potius facti q; iuris. vñ est preparatoria nō decisoria cum fiat de omni delicto. vt. j. de offi. pref. l. cōgruit. tamen specialis que subsequit non fiet de oi delicto. sed de eo tantū de quo pōt inquiri. lz in hoc Bar. dicat ꝺriuz. s. q; specialiter inquiri possit de oi crimine ex quo ex receptis super inquisitione ḡnali iudex est informatus de delicto. quod non credo verū indistincte. vt in. d. l. congruit dicā ¶ Quid ergo dicem⁹ in questione illa. Rñdeo considero subtiliter q; iudicia criminalia ad instar ciuilium redigunt. l. absentē. j. de penis. et sicut in ciuilibus est dare generalem actionez dño ꝺ suum gestorem sic ⁊ reipublice contra suum rectorem. ⁊ sicut ex pbatis sup generali actione sequitur specialis condēnatio. ita ⁊ super inquisitione generali. sed aduerte Rector ciuitatis tenet generali iudicio dño suo idest vniuersitati seu ciuitati. particularibus autem quos lesit tenet singulari iudicio. qūo ergo ad publicā penaz procedit efficaciter inquisitio generalis. sed quo ad priuata comoda non procedit nisi incidēter. hinc est q; si, vbi gratia condemnetur de culpa criminaliter etiam ad restitutionem condēnabitur accessorie ne fiscus suoꝝ subditoꝝ commoda negligere videat: arg. de fur. l. interdum. §. qui furē. ⁊. d. §. necessitatē et magis est. hoc no. dignuz in inquisitione q; vbi procedit accusando. cum inq̄sitio ad priuata iura nō videatur extendi. extra de iureiurā. c. ad nostrā. per Inno. ⁊ de accu. cum oporteat per eūdem. lz ergo sit pbatum q; sit debitor meus tamen si hoc debitum nō descendit ex maleficio non potest sequi condēnatio. ⁊ ideo assessores ⁊ familiares potestatis sint cauti q; petant sua salaria: cum generalis inquisitio eis non patrocinare tur quod tenementi. ¶ Septimo queritur nunq̄d tpe sindicatus offendens potestatem vel suam familiaz puniat. ac si offendisset eū tpe officij. ⁊ videtur q; sic[a]. q; adhuc remanēt reliquie officij. i. appendices. arg. C. vt cause post pub. adsit tu. l. j. quod verum credo si offensus sit rōne ꝓteriti officij. alis si statutum dicit siquis offenderit potestatem intelligo presentem. non eum qui quondam fuit. vt. l. cui eorum. §. ad ciuitates. j. de postu. ¶ Octauo querit potestas fecit capi quēdaz insignē latronē populus liberauit eum. potestas indignatus fecit eū mactari. modo statuto cauetur q; homicida forensis puniat capite. sed ciuis ī mille libris. querit qua pena veniat puniēdus. Respōdeo pena ciuilis. q; est caput ciuis. ⁊ ideo oz eodē ꝑuilegio gaudere quo sui ciues gaudēt arg. C. de testamēto mil. l. q; cōstitu-

Cōsic. ad deparī. de puteo i trac. sindi. i vñ. an ofkedēs. ⁊. §. officialis finito offō. vñ. j. et. §. oī autē col. j. si hūerit manū mundas ⁊ bñ gessit. sed quidq̄s offē dat famulum ptātis nō portanteē ditulaz ptātis vt moris ē an teneatur ad penam statuti puniēdis offensorez familie ptātis dic q; nō. ita flor. in. l. si putator. ff. ad. l. aquil.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tum.t q; ciuis est donec i officio pmanet.vt no.de roffino guasco potestate bononie.C.de incolis.l.ciues.lib.x. Idē in familiaribus potestatis:q; gaudent priuilegio dñi.ar.C.de epis.et
7 cle.l.j.de iudi.l.non alias.§.j. ¶ †Nono queritur nūqd si potestas in suo sindicatu nō reperit fideiussorē debeat personaliter detineri.dico q nō.sed cōmitti iuratorie cautioni nisi eēt causa capitalis.vt dicta.l.j.vt oēs tam ciuiles q̄ mili.Et inter maximas causas capitales est barataria :q; tūc tenet crimine fal si.vt no.in.l.j.in prin.ad.l.cor.ne.de sal.Aduerte tū q̄ fecit iudici securitatē indēnitatis nō ꝺr falsum cōmittere.vt.j.de fur.l.si
8 q̄s vxor.§.si fugitiuū.p Bar. ¶ †Decimo queritur.nunqd accusans officialē vel de eo cōquerens teneat offerre libellum inscriptis.an sufficiat simplex t verbalis facti narratio. et dic vt no.C.de sen.ex peri.re.aut.nisi breuiores.t.d.§.necessitatē.t facit qđ no.iij.q.iij.q; presulat⁹.t cū eā debeat expediri ifra.xxx. dies.t sic res sit breuissimo tpe peritura nulle sunt ferie etiā in hono:ē dei.vt.j.de feriis.l.ij.t iij.tū lis ꝺr cōtestari fm gl.in.d. l.j.vt oēs tā ciuiles.in antepe.glo.parua.q̄ dicit p cōtestationem quā glo.bū no.pbationes aūt extra officiales debēt eē euidentes cū p eis multū presumat.vt.C.de offi.eius.iudi.l.si q̄s.
a ¶ Leges.ad de eūdez bal. i.l.ius publicum.in fi.§.ꝺ iusti.t iur.et qđ ibi dixi in apostil,
9 ¶ †Undecimo queritur.nūqd sit licitū potestatib⁹ terraꝝ iter-
a dum trāsgredi leges⁴ t statuta.t vr q̄ nō.cū iurauerūt ea obseruare.de iureiur.venientes.in ꝺrium no.Inn.de cōsti.c.j.t iō de hoc nō debēt sindicari.cū forte fecerint id p qđ multoꝝ sal⁹ pcurat.arg.C.de feriis.l.penul.de iniusto test.l.si q̄s filio.nam absurdū est statuta facta p publica vtilitate ꝺ publicā vtilitatē interp̄tari.arg.j.de trāsac.l.cū hi.§.ca. ¶ Et no.q̄ lz sit datus arbitriū potestati nō intelligit datus sup tpe instātie limitate. vt.l.si in.l.in prin.j.loca.p Bar.lz si occurrerit difficultas. vi ꝺ Cy.C.q̄ accu.nō pos.l.j.in fi.C.de adul.l.fi.t Ja.but.C.de sen. l.cū iuder. ¶ Duodecio q̄rit.p;is ifra tps appellādi misit furem ad furcas.accusat in sindicatu.queritur an puniat.t vr q̄ sic q; abstulit ei legitimā defensionē appellādi.ergo punit ac si occidisset innocentē.vt.j.ad.l.iul.repe.l.lex iulia.§.hodie.In cōtrariū vr.j.de appel.l.nō tm̄.Sol.si fecit hoc ex cā q; erat cōfessus t liq̄bat de crimine nō punit.q; morte rei snia trāsit in rem iudicatā.secus si esset appellatū.C.de appel.l.additos.t ita seruat ꝺsuetudo.p̄terea iudices faciūt ipsos ꝺfiteri.sup quo vide Cy.C.quoꝝ ap.nō re.l.ij.t in.d.l.nō tm̄.t glo.dicit q̄ cōfessus
b ¶ Suaz.sed q̄d si nolit audire aduocatos partium. dic q̄ nō tenetur nec facit litē suā. q; p̄sumit doct⁹: nec ꝺr tūc grauare partes. Inn.in.c.pastoralis. de cau.pos.t p̄ prie.t Bal.i marg.ver.iudex.t v. lxvj. tū dic q̄ se suspectus facit etiā si cā erat clara fm Zā fran.in cle.sepe.ver.de plano.de verbo. signifi.
etiā nō audit appellās nisi alleget cām.sed certe in.d.l.non tm̄ erat ꝺfessus:t tū recipit appellatio cuiuscūq; adeo q̄ nō pōt renunciare capitalit cōdēnatus appellationi.facit qđ nota.j.de pac.l.pactū inter heredē. ¶ Decimotertio q̄rit.agit ꝺ ptātem q̄ fecit quēdā p vim cōstiteri.ꝺno testes ꝓbant qđ vi.t.r.testes dicūt q̄ spōte q̄bus magis credit. Inn.q̄ deponētib⁹ de vi.q; deponūt de actu corꝑali t visibili.q; viderūt tormentari. t alij deponūt de actu mētali p̄sumpto t inuisibili q̄ est soli deo not⁹ extra de renū.c.sup hoc.p Inn.t idē dico si instrm notarij dicit q̄ spōte.nam reꝓbat p duos testes.qđ est no.t adde qđ not. bar.j.de ope.no.nū.l.de pupillo.§.si q̄s ipi. ¶ Decimoquarto queritur statuto cauet q̄ i sindicatib⁹ ipis nō seruet alīqs ordo: mō seruat⁹ est ordo an valeat pcessus.t vr q̄ nō.q; recessum est a forma statuti.dic ꝺrium:q; hoc statutū nō p̄firit formā:sed recedit a forma.i.nō dat formā.sz remittit t relaxat formā cōis t seruare formam non nocet.dicit Inno.extra de iudi.c.nouit.
10 ¶ †Decimoquinto q̄ro.vtrū ptās teneat de alio q̄ de dolo.t q̄d de suis assessorib⁹.an teneat de culpa assessorū. Sol.vt no. j.q̄ q̄lcz iur.l.ij. ¶ Decimosexto queritur.iudex inq̄siuit contra titiū.tandē absoluit eū condēnat in sindicatu ad expēsas.q̄rit q̄d iuris.dic eū teneri si temere inq̄siuit.C.de excu.tuto.l.seueriter.t C.sumpt⁹ imū.mune.l.j.sec⁹ si nō temere: q; p̄sumitur p inq̄rente si cōstat de fama vel de indicijs.C.de offi.rec.puin. l.iustissimos.nec erubescere ꝺz si id qđ male inchoauit bñ finiuit.j.de iudi.l.destitisse. ¶ †Decimoseptimo queritur.an iuder
b q̄ non vult audire allegationes vel pbationes faciat litē suaz b t dico q̄ sic.j.de edē.l.argentari⁹.§.cū aūt.idē si nō admisit exc 12 ceptiones iuridicas.C.de pac.l.si q̄s in ꝺscribēdo. ¶ †Decimooctauo queritur an familia potestatis possit p eo in sindicatu testificari.t dico q̄ sic.si q̄stio nō tāgit testificātes.C.de repu.l. ꝺsensu.§.sup serui.nā in factis domesticis nō repellit domestici testimoniū.extra de testi.c.veniens.in fi. ¶ Decimonono q̄ritur an refor:mat⁹ in officio debeat bis sindicari.t dico q̄ sic.si sunt duo officia.sec⁹ videt si est vnū p;ogatū.t tū vnicū est tps totū rōnis reddēde.arg.j.ad carb.l.idcoq;. ¶ Et no.q̄ nō dicitur p;ogatū nisi sit eiusdē forme t nature.vt in.c.bi q̄ autoritate.de p̄bē.lib.vj. ¶ Vigesimo queritur.an pendēte appellatione iuder q̄ tulit snīam iniquā possit cōueniri.t videt q̄ non. nisi ad sumpt⁹ litis.ad hoc facit qđ no.j.q̄ quisq; iur.l.j.in.§.j.
13 in gl.or. ¶ †Vigesimoprimo queritur si snia est nulla.an iuder faciat litē suā.dic q̄ nō.ex sola pnūciatiōe nisi accessisset execu
tio facti.vt.l.penul.j.de var.t extraor.cog.p Bart. ¶ Vigesimosecūdo queritur.an iuder soluēs habeat regressum ꝺ partez q̄ lucrata est iniuste.dico q̄ nō.nec etiā pōt petere sibi cedi iura. C.de ser.fugi.l.mācipia.in glo.or. ¶ Vigesimotertio queritur an iuder q̄ fecit executionē iniuriosam facit litē suā. Rūd.aut fecit cōtra iustitie effectū:aut ꝓtra iustitie modū.i.ordine p;etermisso primo casu fecit litē suā.j.de peri.t cō.rei.ven.l. lectos emptos. Scōo casu aut executionē passo aliōd adest vt liberatio.t tunc executio non debet retractari.l.fi.§.fi.j.q̄ me.cā.iuder tñ tenet iniuriarū si dolo fecit.aut executionem passo nihil adest.tūc ꝺz retractari qꝺ factū est.ꝺ re iudi.si cū nulla.de cuic. l.minor.in prin.extra de accu.c.qualr.el.j.j.de re iudi.q̄ iussit. extra de appel.cū cessante.j.qñ mu.ven.no.§.j.necessaria. t facit q̄ iniuriosa executio retractet si qualitas facti patit.de admini.rerū ad ciui.pti.l.j.§.grauī.t extra de pign.c. ex lr̄is.j.de re iudi.l.a diuo pio.§.si sup.C.ne vx.p mari.l.ob maritorū.ibi cūm ideo retractat:q; vergit in iniuriā tertij t fit hoc summarie vt ibi ptz.sed nihilomin⁹ iuder facit litē suā in expēsis t dānis partis iniuste lese facto iudicis. ¶ Vigesimoquarto queritur si reuocat tenuta:q; data de bonis cuiusdā tertij. an iuder qui dedit tenutā teneat ad aliq̄d illi tertio.dico q̄ nō. primo q; de iure vel de facto illius tertij iudici vt iudici prius nō cōstabat. Secōo q; tenutā dedit saluo iure tertij.t hac ptestatione vtunt iudices p quā cōstat q̄ snīa nō trahit se ad illū tertiū nec in ei⁹ detrimentū.istā ergo reseruationē semp ad cautelaz facere debent cū dant tenutas. ¶ Vigesimoqñto queritur.datus est arbitriuz iudici pcedendi fm equitatē nō attēto iuris rigore. vtrū p hec v̄ba poterit pcedere summarie t de plano.ita q̄ pcessus suus sit iuridic⁹ quo ad partes t quo ad ipm iudicē vt non faciat litē suā. Rūd.banc.q.mouet in fili Ja.but.C.de iudi.l.perandū.in prin.in noua lect.vbi sic ait.no.q̄ tractus instantie habet ordinē in se.q; eius ꝺriuz.s.abbreuiatio est fauorabilis. Et est dic arg.ad.q.de facto.nā statutū habem⁹ q̄ si aliqua petitio porrigat in p;eiudiciū alteri⁹ debeat aduersari⁹ citari.et iuder habeat pnūciare:an sit equa vel iniqua de eq̄tate non de iure.mō quidā porrigebat petitionē p;iorib⁹ q̄ in cā quam habet cū tali pcedi posset summarie dicebat q̄ erat petitio iniqua. sed certe p.l.pperandū.videt equa.nā si est cōtrariū.s. p;ogatio est odiosum t iniquū.ergo t abbreuiatio est equa t fauorabilis.sed hoc verū qñ nō peteret nimis breue tps:q; oē nimiuz est odiosum.lex ei vult vt plene cognoscat:vt veritas inueniat. vt.C.de iudi.l.iudices.C.de appel.l.eos.nisi in quibusdā casibus in quib⁹ summarie pcedit:q; modicā lesionē ꝺtinent.j.ad trebel.l.ille a quo.§.si de testameto.t no.de offi.cōsul.l.nec q̄q̄.§.vbi decretum.ista sunt verba Ja.bu.notabilia t vera. Et adde qđ dicā in.d.l.nec quicq̄.§.fi. ¶ Vigesimosexto queritur. iudici est datū arbitriū cōtra turbatores status an pōt er hoc arbitrio etiā minuere penā ordinariā.t dico q̄ fic.cum cā.vt q; nō fecit dolo.vt.l.bodie.j.de penis.t.l.j.in fi.j.de abige.vel q; hoc nō fuit ex ordine dato sed incōsulte.j.de capti.l.si q̄s.§. in ciuilibus.t iō per hoc nō pōt dici q̄ iuder offenderit statutum certā penā limitās.caueat tñ ne sit nimis gratiosus in arbitrijs.arg.j.de transl.l.cū hi.§.si p;etor.t not.in.c.de re iudi.li.vj. in nouella. ¶ Vigesimoseptimo queritur.statutū dat iudici potestatem sub certa forma:t priuat ipsum iurisditione non seruata forma.an si tale statutū est cōtra libertatē eccl'ie iuder ipz seruans puniat.t dico q̄ nō:q; non est peccatū in iudice:sed in legislato:e.nam si vellet aliter ius reddere nō posset. q; nō habet iurisditionem.de epis.co.t cleri.l.statuimus. per Jaco.but. ¶ Vigesimooctauo q̄rit.si sententia iudicis q̄ male iudicauit a quo fuit appellatū est cōfirmata:q; appellatio est desertavel cōfirmata p̄iudicat snīaz an prim⁹ iuder possit cōueniri quasi fecerit litē suā.vr q̄ nō.nā si deserit appellationē ꝺz conq̄ri de se. nō de iudice.arg.j.de edē.l.argentari⁹.§.cū aūt. Itez si nou⁹ iuder sententiam cōfirmauit conquerat de ipso cū prima snīa nō mandet execution:sed secūda de pac.l. tale pactū.§.q̄ puocauit. so.dicit Inno.q̄ per hoc non relevat in aliquo prim⁹ iuder q̄ male iudicauit t qui statim in ipsa prima sua pronuntiatiōe deliquit.t sic fuit fundamentum t cā iniquitatis.vt no. Inno.extra de app.c.sepe.t istud est verum nisi iuder a quo fuisset citatus in pcessu cāe appellatiōis ꝺparēs suū pcessū iustificauerit. nā tūc vlteri⁹ cōuenir nō pōt.expedit ergo sibi cōparere p suo interesse.iuder tamē non ꝺz de necessitate citari:vt defendat ea q̄ facit ratione iurisditionis.extra de trāsa.c.decetero per Inno. nisi de eius pena tractetur.de ap.c.cum spāli.per Inn. t tunc si non citat sibi non p;eiudicatur.j.de infam.l.lucius. ¶ Vigesimonono queritur: an iuder qui male iudicauit p;esumatur iudicasse per dolu:an per igno:antiam.dico q̄ in dubio p;esu
c mitur per igno:antiam⁵. vide ad trebel.l.seruo inuito.§.cū p;etoz,nisi qualitas facti nulla posset palatione velari.j. de iudi.
l.fi filius.

Universidad de Deusto

l.si filius.§.iuder. ¶ Trigesimo querit.agit cõtra iudicẽ de ĩperitia.ipse excusat se ꝓpter diuersitatẽ opi.an excusetur.z dic ꝙ hoc habẽt sindicatores arbitrari.nã leuis z incolorata opi. nõ excusat:sed grauis z põderosa sic.vt insti.de oblg.q̃ ex quasi delicto.in glo.facit qõ no.extra.de cõsti.c.ne innitaris.p Inn.

¶ Trigesimoprimo queritur an excusẽt q̃ ꝓnunciauit de cõ-
1 silio sapiẽtis electi a partibus.z dico ꝙ non. si cõsilium non est sanum nec iuridicũ nisi per pactũ sit actus. vel statuto cauet ꝙ consiliũ sit oino sequendũ.de hoc in.l.si cõuenerit.j.de re iudi. p Bar.vl dic ꝙ excusatur z ĩputent sibi eligẽtes.arg.j.de arb. l.itẽ si vnus.§.principaliter.si aũt iuder elegisset eũ sibi ꝓprio motu non excusaretur per hoc vt no.Inno.de offi.deleg.c.sup qõnum.z vide qõ no.c.tit.si p debilitate.post Inn. in nouella.

¶ Trigesimosecũdo querit.quidã in libello petijt sibi fieri iustitiam �some formam legis z statutoꝝ.modo iuder secutus est statutum z nõ ius cõe vel econtra an fecerit litẽ suã. Sol.illa ẏba debent intelligi qõ illud ius fiat qõ fieri debet:sed si hoc factũ est iuder bene fecit.alꝫ fecit litem suã.de hoc in.l.rerum amota
15 rum quidẽ.j.rerũ amota.p Bar. ¶ † Trigesimotertio querit nunqd semper cuꝫ iuder pretermittit formam statutoꝝ sit periurus z puniendus. Rñd.in leuibus nõ intelligit ꝙ hoc preuaricator statutoꝝ.arg.de ven.inspi.l.j.in fi.de cõdi.z demõ.l.q̃uis.de edil.edic.l.cui deus abest.sed in grauib⁹ distingue. aut facit dolor z est periur⁹.aut culpa:z nõ est periurus.punitur tñ de culpa ad interesse partis.sed si etiã culpa cessat tunc nõ punitur z ei⁹ factũ tenet.j.de trãsac.l.cũ hi.§.causa.si secus dicere mus sequeret ꝙ oẽs iudices essent periuri:qz raro est qõ in aliquo ex multis nõ peccet.periuriũ ergo requirit dolũ.facit qõ no.j.de reg.iur.l.non videt.§.q̃ iussu.z cũ est in dolo.tñ non est infamis ipso iure:sed p sniam.nõ ob.l.si q̃s maior.qz ibi est speciale quãdo iurat sup cõtractu.facit quod no.j.de infa.l.luci⁹. in alijs ergo casib⁹ nõ recedo a regula generali. ¶ Trigesimoquarto querit si sunt tres ad findicandũ potestatem z vnus nõ vult interesse cũ alijs.an alij poterũt oia sine ipso peragere.sol. vt j.de reg.iur.l.duo ex trib⁹.z qõ no.j.de arbi.l.sicuti.cum filij.

¶ Trigesimoquinto querit.pone ꝙ statutũ vult ꝙ ille sententie habeat ferri in pũtia antiano:ũ ciuitatis.modo antiani nolunt interesse.q̃d fiet. Rñ.satis est si requirant legitime.qz cõtumacia est p pũtia.vt in auct.qua in quincia.z ar.in.c.fi.de arbi.lib.vj.z extra de elect.cũ in veteri. ¶ † Vltimo no.ꝙ potestas torã suã familiã in sindicatu cogit exhibere q̃ super his q̃ gesta z p potestatẽ ab eis poterit indagari. vt Azo in summa. C.de assesso.vbi oino videas.z.l.si post.e.ti.z qõ not.C.de test. l.nimis graue. Itẽ scias ꝙ officiales regum z principũ quãdocũq; principi placet sindicari debent.vt not.in auct.vt iudi.fine quoq; suf.§.si q̃s.in glo.ourãte.z hec summula sit tibi gẽmula.

1 ☞ Ciuitas quando dicatur turbari.
2 Consuetudo facta in mari est obseruanda.
3 Minores in ꝓcessionib⁹ an precedant predicatores.

Antecꝫ vero. Ceteriens regere ꝓuinciam dꝫ diem ingressus sui significare.z se aliqualiter cõmẽdare z hortari ne ꝓpter aduentũ suũ subditi se a suis negocijs aduocent.h.d. ¶ Not.ꝙ incerta z inopinata turbãt
1 ꝓuinciales. ¶ † Scõ no.ꝙ dr turbari ciuitas q̃ ratione alĩ cuius casus hoies relinquunt artes z ministeria sua.z sic facit ad statutũ florẽtie si q̃s cõmiserit maleficiũ ex quo ciuitas fuit cõmota.z artifices oẽs vel maior pars clauserunt apothecas suas satis est ꝓbata turbatio.qõ est not.z est ratio: qz turbati sunt hoies z ciuitas vera sunt ipsi hoies. vt no.j.qõ cuius.vni. l.sicut. ¶ Tertio no.ꝙ quis debet ingredi p loca cõsueta.z sacit ad statutũ qõ ꝓhibet quibusdã ingressum palatij z ipsi non per portam sed p stabulũ retro ingrediunt.nã puniunt qz magis delinquũt q̃ si per portã introirent. ¶ Quarto not. ꝙ ꝓ-
2 uinciales volũt suas cõsuetudines obseruari. ¶ † Quito no. ꝙ vbi in mari est cõsuetudo illa est obseruanda.z no.bene istuꝫ §.Est argu.ad cursum brauij venetor:vt debeat fieri p mare sicut est vsitatũ.Et est arg.ꝙ societates artiũ perusij qui vadunt ad luminaria in festo sancti herculani debeant se mouere ab ec-
3 clesia fratrũ predicatorũ sicut mos antiquus est. ¶ † Item est argu.ꝙ in ꝓcessionibus in tuscia minores vadũt ante predica-
b toresb:qz ita est cõsuetum.vadat ergo primo q̃ prius ire cõsueuerat.qõ facit ad multa.z digniores debent altiori loco sedere z altior locus est q̃ est dño magis ꝓpinquus.vt no.insti.de bo. pos.§.alia vo.Vn glo.dicit trabe.item in ecclesiastico dicit.loquere maior natu.te cũ decet primũ verbũ.facit.l.j.de alb.scri. cum si.Et qui vult ordinem turbare tenetur actione iniuriarũ. z põt ei de facto resisti etiã armata manu:qz nemo tenet iniuriam pati.vel paruipensione ꝓpria honoris.arg.j.de postu.l.j. in princ.cum sit in quasi possessione ratione consuetudinis.vbi autem nõ apparet consuetudo debet assignare loca superiora

sm qualitatem personarum.

¶ Additio Bal.

Bseruare. Jn.§.pficisci.ibi:meli⁹.viõ Jac.in.l.j.solu.ma.ibi: vt si quid.vide.C.de assess.l.si post depositã.z no.Azo in summa illi⁹ tituli.ꝙ ptãs q̃ est in sindicatu cogitur facere venire suã familiã quã habuit in offi cio vt perhibeãt testimoniũ de his q̃ gessit z fecit.de publica.si cũ exhibuisset.z vide qõ dixi de custo.reo.ad cõmentarienses. vide.C.ad.l.iul.repe.l.j.z qõ no.extra de testi.nimis graue.ibi que ad officia.vide Jac.de publica.l.j.§.familie.z de statulib. l.penul.Item quero.

Etiam. Ibi consuetudinem.vide textum extra qui filij sint legi.gaudemus.

1 ☞ Ratificatio quare retrotrahatur.
2 Ratificatio duo extrema requirit.
3 Ratificatio an operẽ in preiudicium tertij.
4 Ex ratihabitione condẽnatus an sit infamis.
5 Scientia ratificantis an requiratꝫ in ratificatione.
6 Factum an possit ratificari z nõ qualitas.
7 Factum a iudice incompetenti an possit ratificari per iudicem competentem.
8 Sententia nulla an possit ratificari.
9 Propter ratificationẽ an q̃s criminaliter puniri possit.
10 Ratificatio qualiter fit probanda.
11 Tacitus cõsensus non est sufficiens vbi licẽtia requirit.

Posthec. Non potest quis cõmittere alteri qõ non-
a dum habet. Ratificatio vel persecuratio actus voluntatis incõgruo tẽpore celebrati nõ trahit retro:ſz disponunt solum respectu futuri.h.d. Et lz iste.§.nõ loquatur ꝓprie in materia ratificationis:sed in materia persecutiõis in eadem voluntate.vt.j.de pba.l.cum tacitum.tamẽ hic vtilẽ materiam ratificationis tractabo parum dicẽdo de dictis aliorũ. ¶ Et no.ꝙ istã materiã sic ptractabo. Jaz primo querã quis possit ratificare.Scõ cuius factum possit ratificari. Tertio quid potest ratificari. Quarto quo tempore possit ratificari. Quinto quid sit ratificationis effectus. ¶ Circa primum dicendum est ꝙ ille põt ratificare q̃ potest facere p se quid vellet. non alius:vt hic in prin.z hoc verus siue loquamur de actibus precedentibus ab ipso siue ꝓcedendis in ipsum:vt.j.cõia predi.
b l.receptã.i.actiue z passiue.vel dic ꝙ ille põt ratificare post factum q̃ ante factũ põt mandare efficaciter. ¶ Et no.ꝙ mandatum semp precedere debet.j.man.l.si vo non remunerandi.§.si post creditã.z ideo vbi statutũ precise reqreret mandatũ: tunc ratihabitio supueniens nihil operaret.vt.l.si q̃s mihi bona.§. iussum.j.de acqui.here.qz qõ inordinate z nõ rite factũ est non potest conualescere per ratihabitionẽ.vt inferius clarissime declarabo.Sed opp.ꝙ ille qui nõ põt de iure facere.tñ potest de iure cõsentire.vt.j.de ma.vin.l.si pater.in fi.Sol.ibi ptz ꝙ consuetudo nõ facit actum sed nõ ꝓhibet factum.z nõ est eadẽ ratio nec idem finis. ¶ Circa scõm cuius factum possit ratificari.dico ꝙ ei⁹ in cuius persona factũ habet formalia principia. nã si deficit forma non potest ratificari. z ideo factum falsi nũcij non potest ratificari:qz non habet formale principium.C.si quis alteri vel sibi.l.multũ cum sit precise nullũ. z actus peccat in forma:in materia.z in actu:z in potentia. z per hoc dicimus ꝙ lz per peturatorem acquiratꝫ dño cui pepigit verbis executiuis directis in dõm exceptio doli.z hoc fauore liberationis. j.de pac.l.reseriptum.§.si.secus tamẽ est in gestore:lz ratificet, vt no.j.de pact.l.idem in duobus.qz ratione verborũ directorum in dõm ad instar nuncij.z cum sit falsus nuncius nõ potest ratificari.tamẽ glo.dicit contrariũ in.l.non solũ.§.si liberationis.j.de lib.leg.qõ videtur equius ex quo est factum noie ratificantis.z super re ipsius.sed si nemo recepisset ꝓ ipso ratificante vel verba ꝓmissionis vel etiam liberationis essent directa in dõm absentẽ.tunc est vera glo.d.l.idẽ in duobus.vel aliꝫ illa glo.loquit in facto nudo.vbi si ꝓcurator est pñs z consentiens valet.si aũt falsus est ꝓcurator tunc non valet:qz neminẽ representat.z ipse nihil facit.sed sol⁹ creditor dicit ꝓmitto nõ petere:vel pfiteor dõm non teneri.qõ vero ratificat necesse est aliq̃d esse.qz aliquod negociũ debet esse gestum a gestore vt ratificari possit.z si nihil gestum est non potest ratificari. vt.j.de condi.inde.l.si vrbana.z facit.j.de iureiur.l.labeo.Item vt valeat ratificatio talis debet esse persona celebrans actus in qua actus possit cadere suo vel alieno nomine.si cũ persona gestoris est ab illo cõmercio penitus interdicta non potest id qõ fecit ratificari.vt qz hereticus ipetrauit nomine meo beneficiuꝫ ecclesiasticum.vt arg.j.de postu.l.j.§.qui aduersus.vel bannitus egit in iudicio cuius persona est nulla ipso iure sm statutũ ciuitatis,hic tamẽ vide Ja.de arc,j.de iniust.tc.l.si q̃s filio,sed

a ¶ Qõ non. Et an z qñ teneat.vide feli.in.c. pastoralis.circa fi. de iudi.z i.d. c.Si p debilitate. alleg.: hoc p bal. in prin.iij.col.

b ¶ Ante pdi catores. Tu ad hoc oino vide felt. i in bri. de maio. z obe. circa finem.ij.col.

Universidad de Deusto
Biblioteca

si persona est nulla sed anullanda ratificari posset. vel dicit ratificatio facit cessare totaliter finalē causam phibitionis ⁊ inhabilitatis: tūc valet ratificatio: alꝫ nō. arg. de leg. iij. l. j. §. si filius. l. iij. §. celsus. j. rem ra. ba. ⁊ extra de rescript. c. qꝫ nōnulli. ⁊ vna causa ꝓhibens prevalet multis cāis ꝓmittentib⁹. j. de bere. insti. l. si nō lex. ⁊ l. si dom⁹. j. de ser. vsb. prē. ⁊ dic ꝙ q̄n ratificatio supplet ea q̄ sunt omissa. tūc valet qō factū est ꝑ autoritatem ratificationis. secus si nō pōt supplere defectuꝫ. ad hoc qō no. C. de bo. q̄ libe. l. si. §. necessitatem. per Cy. ¶ Circa tertiuꝫ q̄d pōt ratificari. ℜñd. quedā sunt q̄ stant in suspēso siue in pēdenti in futurū esse. et eo qꝫ desiderant cōsensum de futuro. ⁊ illa possunt haberi rata. qꝫ ipsius actus ordo ⁊ natura pendet et ratificatione futura. j. de iudi. l. licet. quedā sunt q̄ non possunt petere. ⁊ ista non possunt rata haberi. j. cōi prēdi. l. fi. nihil ergo potest ratificari nisi qō pendet. ratificatio em̄ iungit tēpus tēpori. ⁊ principium suo fini. ⁊ extremū. i. principium debet esse in potentia ad finez. i. ad effectū q̄ ꝓuenit et ratihabitione. exigit em̄ vnum principiū actuale. ⁊ aliud potentiale. ⁊ mediū non repugnans. ⁊ ideo extincta rei origine extinguit̄ eius confirmatio. vt. j. de solu. l. dispensatorē. in fi. ibi etiā ptz ꝙ excluſus ab aliquo iure illud ratificare nō pōt. ⁊ erat ratio dubitandi. in. c. licet. de ꝓcur. lib. vj. ⁊ facit in arg. j. quēadmo. ser. amit. l. si partem. §. j. j. de pign. l. qui superat⁹. ⁊. j. de testa. milit. l. si certarum. §. fi. Si em̄ vis scire quare ratificatio retrotrahit̄. scias hoc eē necessariū. qꝫ actus q̄ cōualescit habet cōcomitantiā sui temporis atq; loci inseparabiliter sibi inherentis. de re iudi. c. abbate sane. lib. vj. j. de fideins. l. fi vt ꝓponis. vnde nec intellect⁹ pōt imaginari actum abstractum a loco ⁊ tpe. sed concretuꝫ sic. aut ergo nō occurrit impedimentū in tpe. ⁊ trahit̄ ratificatio retro aut occurrit impedimentū in tēpore quo actus geri cepit. ⁊ cessat impedimentū tēpore ratificationis. ⁊ tunc retro gestum trahitur ad nunc ratificatū. aut occurrit impedimentum in tēpore
2 ratificationis. ⁊ tunc ratificatio est nulla ſm Jac. bu. ¶ † Est etiam hic notandū ꝙ ratificatio est quedaꝫ relatio. qꝫ in aliq̄d dicitur ⁊ referr̄. ⁊ sic requirit duo extrema. aut ergo primum est
a ¶ Valeat. ad de eūdē bal. i addi. ad spe. in ti. de accu. in. iij. col. i fi. versi. si ꝑ fortunam. validum: ⁊ posterius invalidū ⁊ nihil valet. vt. l. bonoꝝ. aut ecō tra. primū est invalidū: sed posterius validum. ⁊ tūc valet vt ex nūc: qꝫ inutile tēpus trahitur ad vtile ex vi attractiua sicut alibi in. §. quinimo. ⁊ ita loquit̄ hic. ⁊ de leg. j. l. talis scriptura. in glo. qꝫ ꝓtra ius nō fingit ius. vt ibi not. ⁊ C. de dona. inter vir. ⁊ vro. l. donatiōes. sicut veritas nō est ꝓtraria veritati. de acq̄. pos. l. j. §. si vir. Ex prędictis apparet ꝙ par non pōt ratificari post terminū nec appellatio nec aliquid qō tempore sopitū sit ipso iure. vt. l. j. de appel. recip. qꝫ vbi certū tēpus est de substātia: ibi oportet obseruari tēpus. alꝫ actus est nullus ipso iure. de excu. tu. l. scire oportet. §. cōsequens. qꝫ recedere a tempore est recedere a forma. de ver. obl. l. qui rome. §. augeri⁹. de fideicōmiss. lib. l. thais. §. inter. de lega. ij. l. statuliberi. §. fi. sed certe hoc nō est perfunctorie transeundū. Sed aliqualiter examinādum. Jdone enim statuto cauetur ꝙ si quis fuerit in banno ꝓ homicidio capite puniatur si venerit in fortiaꝫ cōis nisi anteq̄ in fortiam cōis venerit habuerit pacē ab heredibus occisi. mō quidā bannitus est ꝓ homicidio. heredes occisi reddiderūt pacem cuidam amico recipienti ꝓ ipso absente. qui anteq̄ ratificaret captus est postea ratificauit. querit̄ q̄d iuris. ⁊ videtur ꝙ
a ratificatio vale at⁴. ⁊ sic decapitari nō possit: qꝫ retro fingitur C. ad macedo. l. fi. ⁊ de solu. l. si quis. §. fi. ⁊. l. cum. r. §. itē si ignorans. In contrariū videt̄. nam exclusiua conditio excludit fortius ꝙ lapsus diei simplicis. vt. l. thais. §. intra. de leg. ij. Jtem videtur casus in. l. bonoꝝ. ſ. alleg. Sol. Dy. dicit pacem ratificari posse. nō obst. l. bonoꝝ. ⁊ ibi interuenit tacita renūciatio vt no. de nego. gest. l. si ego. hic non ſm Dy. imo videt̄ qō idem esset in qōne qō in. l. bonoꝝ. nam sicut ibi est tēpus vsq; ad qō possit peti bonorum possessio. ita in qōne est tēpus infra quod possit pacē facere. ſ. anteq̄ in fortiam cōis deuenerit. Jtē sicut in. l. bonorum. patiendo labi tempus videt̄ renūciare. vt. C. qui accu. nō pos. l. si ea. de accu. l. cum titia. Jtē in qōne patiendo se capi ante. sed certe nō est simile. nam in. l. bonoꝝ. est in sui potestate petere. ⁊ ab eo dependet. vnde si non petat renūciare videtur: sed in qōne non dependet ab eo pacē facere. qꝫ ⁊ a parte aduersa quare non faciendo nō est ꝓsumptio renūciationis. Jtem in. l. bonoꝝ est certū tempus. ⁊ scit. sed in. q. nostra nō est certum nec scit q̄n capi debeat. vnde et bis cōiunctis cū sit tempus incertum nec scit qō eueniat. Jtem qꝫ nō ab eo solo dependet nulla capi potest coniectura tacite renūciationis. sed in. l. bonorum. sic ſm An. de pisis. sed Cy. in. l. fi. C. ad macc. dicit se dubitare: qꝫ status illius banniti est mutatus per capturam. et mutato statu ratihabitio nihil operatur. vnde dicit Cy. ꝙ pater ratificando post emancipationem cōtractū mutui celebratum cum filio nihil agit. j. de acqui. here. l. pantonius. ꝑ Dy. et
b ¶ Cōpetentez. de quo vide per feli. in c. prudentiā. in fi. iij. col. ō offi. deleg.

hoc qꝫ statim est seruus pene effectus. ergo nihil amplius ratificare potest. vt. j. ad trebel. l. ex facto. §. ex facto. sed status debet intelligi ſm veritatē ⁊ ſm fictionē. vt. l. iij. §. verba. j. de nego. gest. ⁊ istud esset per fictionem: qꝫ fingeret retro. Jnsuper preterea verbum habuerit: perfectam rem significat ⁊ cōsummatam non ceptam. vt. j. ꝙ quisq; iur. l. j. in fi. sed hic ante capturaz nō erat cōsummata: qꝫ pendebat. vt. j. de vsufru. l. sed q̄ si quis. §. interdum. j. ad macedo. l. j. §. si pendeat. ⁊ l. qō pendet. de reg. iur. Jnsuper essent due fictiones. ſ. actus ⁊ temporis: qō esse nō debet. no. j. de pact. l. ab emptione. per Guil. Jnsuper acquisituz est ius reipublice. ergo facto alterius tolli nō pōt. arg. j. de pact. l. fi. ⁊. j. de cōtratab. l. si post mortē. §. fi. ⁊. j. ꝙ q̄sq; iur. l. iij. in pri. non ob. arg. de tacita renūciatione: qꝫ fortior est excluſio tēporis que est excluſio iuris ⁊ de iure ꝙ fit excluſio tacite repudiationis. vt. l. facta. §. si quis bonorū. j. ad trebel. Jtē iste est prevenitus. l. in laqueum. j. de acqui. re. do. his non ob. dico ꝙ cum tempore quo fuit captus implicitus foret ei status libertatis. qꝫ cum sua implicita cōditione transiuit in reipublice potestatem. itaq; pōt ratificando postea sibi cōsulere: qꝫ tacite inerat. vt. l. j. j. si ex nora. cau. aga. per quā. l. banc. q. decido. non obst. l. bonoꝝ. qꝫ ibi tempore ratificationis ius erat extinctum. hic non. iste enim captus tēpore ipsius sue capture non erat precise obligatus ad mortem cum haberet statuz implicitū libertatis a pena mortis. ⁊ ad hoc facit in ratione sul. j. si ex. pe. l. pinde. cum fi. Sed q̄d si pacē faciens decedit ante ratificationez. ⁊ videtur ꝙ nō possit ratificare: qꝫ par est actus recipro⁹ q̄ debet fundari in duplici subiecto. arg. j. cōia prędi. l. receptum. Jn cōtrarium videt̄ ꝑ ter. in. o. l. bonoꝝ. ⁊ no. per Jnn. extra. de elec. ꝙ sicut. nō ob. l. receptū. qꝫ illa. l. nō loquit̄ ꝓprie in ratificatione: sed in cōfirmatione non. ¶ Et no. ꝙ termini confirmati limitant terminos cōfirmantes. j. de lib. leg. aurelius. §. testamēto. Jtē non ob. j. de ope. lib. l. q̄ libertinus. §. posthumus. qꝫ ra-
3 tio diuersitatis ibi ptz. ¶ † Circa quintuz querit̄. an ratificatio operet in prēiudiciū tertij. ⁊ dic ꝙ nō. si tertio est ius quesitum facto vel negligētia ratificantis. vt. l. si. j. rem ra. ha. de sol. l. cum. r. ⁊ l. si q̄s offerenti. §. fi. ⁊ qō no. in spe. de ob. ⁊ sol. §. j. v̄.
4 q̄d si ago. ¶ † Scōo querit̄ vtrū condēnatus ex ratihabitiōe sit infamis. ⁊ dico ꝙ nō. j. de infa. l. q̄d ergo. in princ. ¶ Tertio queritur si ratificaui malum postq̄ erat rescriptū cōtra principalem. vtrum puniar. ⁊ videt̄ ꝙ nō. arg. j. de trāsac. l. post rez. §.
5 j. ⁊ de sol. l. cū q̄s. §. si q̄s ꝑ reo. ¶ † Quarto q̄ro vtrū in ratificatiōe requirat̄ scientia ratificātis. ⁊ dico ꝙ sic. vt no. C. de rei vē.
6 l. mater. ¶ † Quinto q̄ro an possum ratificare factū: ⁊ nō ratificare qualitatē ei⁹. ⁊ videt̄ ꝙ sic. cū duobus modis fiat ratificatio. ſ. ꝑ verbū vel participiū. Jtē ꝑ aduerbiū. vt no. j. de nego. gest. l. pōponius. cl. j. C. arbi. tu. l. cū interdicte. Jn oppositum vī qꝫ aut totū est ratificādū. aut totū reprobandū. j. de po. l. publia. §. fi. qꝫ opz in totū approbare. j. de mann. l. gaius. j. de ope. lib. l. si ita stipulatio. nec em̄ pōt vnus ⁊ idē actus a suis qualitatibus ⁊ passionib⁹ separari. de leg. ij. l. nemine. ⁊. l. in cause. de ꝓcura. ⁊ stante subiecto nō pōt ab ipso separari accidēs inseparabile ab ipso. vt. j. si vsufr. pe. l. j. §. j. ⁊ facit qō no. C. de excepti. l. quidē. Sol. in prēiudiciū tertij nō pōt approbari ſm q̄d: sed debet simplr approbari vel reprobari: sed in prēiudiciū gestoris. dic aut oño pōt plene cōsuli nō variādo. ⁊ tūc nō dz variare. vt. d. l. cū querit̄. aut nō pōt ei plene cōsuli in totū approbando. ⁊ tūc potest approbare factū ⁊ reprobare modū. vt. d. l. pompo. nec ob. l. publia. in fi. qꝫ ⁊ aliud est in scriptura testimoniali q̄ debet esse in totū vera vel falsa. aliud in administratione negocio-
7 rum. ¶ † Sexto q̄ro vtrum factū a iudice incōpetenti pos-
b sit ratificari ꝑ iudicē cōpetentem⁵ cuius noie factū erat. de hoc no. C. de pe. iudi. l. j. C. qui ꝑ sua iurisdi. l. j. C. de iure fis. l. istar. lib. x. ⁊ dic ꝙ non. qꝫ ratificatio cōparat̄ mandato priuato: sed non equiparat̄ mandato. qō est iuris publici. arg. j. de test. l. testamenta. ⁊ qō not. C. ad l. fal. de pla. l. non valet. Jtē preterea nō potest ratificare invalida: qꝫ non facit cum cause cognitione. arg. j. de postu. l. j. §. de qua. Jtē delegatio causarum est autoritas quedaz. ⁊ ea que sunt autoritatis non possunt ratificari. vt in. c. dudum. de reb. eccle. non alie. lib. vj. ꝑ Jnn. nam autoritas debet esse causa ⁊ principiū rei. nō sequela. ⁊ ideo nō potest interuenire seorsum post factum. sed cōsensu qui nō est autoritas quandocūq; potest accedere: qꝫ actus primus est causa sequētis cōsensus. j. sol. ma. l. post dotem. ⁊ interdū aliquid est eā sue
8 cause. vt. j. man l. heredem. ¶ † Septimo quero vtrū sentētia nulla possit ratificari. ⁊ dico ꝙ sic. vt valeat iure pacti: sed non valere vt res iudicata. C. cōia vtri. iudi l. iij. ⁊ sic progatio facta post sniam nō cōfirmat sniam latā a non suo iudice. et hec vera vbi est defectus iurisditionis: sed vbi esset defect⁹ cōsensus ratificari posset. vt. l. iij. §. falsus. j. rērā. ha. ¶ Octauo queritur an possit ita tunc ratificari ad cōmodum ratificantis sicut ad incōmodum.

Universidad de Deusto

incommodum. So. aut dñs est minor ꝛ pōt ratificare q: non vī dolose dissimulasse. C. in qui cau. in integ. re. non est ne. l. si tutor aut maior. tunc aut dissimulauit sciens. ꝛ non pōt ratificare. ar. l. ratum. ĵ. de so. aut in eo non deprehendit malitia in tacendo: ꝛ tunc pōt ratificare. de excep. rei iu. l. si mater. §. hoc iure. ¶ Nono querit nunq̄d ille qui incidit in penā faciendo incidat in penam ratificando vt ꝓsentiendo. ꝛ dico q̄ sic. de le. ĵ. l. cum pater §. libertus. ¶ Decimo querit caret statuto q̄ de quolibz ℞tu ꝛ actu ex quo ius querit̄ soluat̄ gabella īfra mēsem a die celebrati ℞tus. modo querit̄ cui debeat solui illa gabella an emptori gabelle ad quem ptinet gabella tpe ℞tus. an alteri ad quē ptinere cepit tpe ratificationis. ꝛ vī q̄ primo emptori q: ratihabitio retro trahitur. C. ad mace. l. fi. in ℞rium q̄ sedo. q: in p̄iudicium tertij non trahit̄ retro. ergo nō trahit̄ retro in p̄iudicium secundi emptoris gabelle. eadem qō est in loco. vbi gra. vendidi tibi porcos noīe titij in burgo panicalis vbi gabelle debentur seyo. sz titi⁹ ratificauit ℞tum in villa casalis vbi gabella debet̄ sempronio: querit̄ cū nō debeat nisi semel solui gabella cui ĩsto rum debeat̄. Rñ. cū agat̄ ex ℞tu ꝓpter ratihabitionem inspiciam locum ꝛ tps ℞ctus. non locum ꝛ tps ratificationis que fit ad robur ℞ctus. arg. ĵ. de noua. l. cum cīm. ꝛ C. de rerū pmu. l. er placito. ¶ Undecimo querit̄ dicit statutū q̄ nullum mandatū possit ꝓbari nisi per publicū instrm. querit̄ an ratihabitio possit ꝓbari per testes. ꝛ videt̄ q̄ non. q: est eadē rō ꝓhibitionis. alīs circunueniret̄ statutū qō esse non dz. ĵ. ō transac. l. cū hi. §. si cū lis. nam cū mandatū habeat in se ratificationē. ĵ. qui satisda. cog. l. iulianus. ꝛ ratificatio fit ficti mandatum. ergo qō de uno statuitur vī de altero statutum. Jn ℞rium q: istud statutū est ℞ius cōe. ꝛ ideo non cōprehendit nisi suos terminos. q: statuta recipiunt fictionem. vt. l. iij. §. hec ẏba. ĵ. de neg. gest. ꝛ hoc est verius. ¶ †Duodecimo querit̄ nunq̄d de ratificatione. quis possit crimualiter puniri. ꝛ vī q̄ non. naz quotiens principalis est alīs facturus mandans non tenet̄ de mandato. vt no. Ja. bu. in l. ĵ. §. ĵ. ĵ. de eo per quē factū. erit. q: tunc mandatū nec opem nec cām dedit delicto. sed ita est in ratificatione: q: delictū dat cām ratificationi non aūt ratificatio delicto. ergo ratificans nō punit̄. Fallit si ad ratificantez aliq̄d peruenisset puta possessio īuasa ab inuasore. vt. l. j. §. quoq̄. ĵ. de vi ꝛ vi ar. non ob. c. cū quis de sen. excō. li. vj. q: ibi spāle in suīa excōicationis que est medicinalis. hoc tz Ja. de are. C. de accu. l. non ī̄ minus. Jtē qui ratificat nō est princeps delicti sz sequar. Jtē er suo ratificare vel nō. nō augēt̄ nec minuit̄ effectus rei. ergo nō tenet̄. q: est cā delicti ipe. Jtē sua ꝓditio nihil importare pōt in actu exercito. ꝛ ꝓtito effectum plenariū ergo nec ꝓsensus dz aliq̄d opari. cum nihil ab eo dependeat. Jtē istud est potius delictū mentale quam actuale. ꝛ si qua pena deberet imponi deberet esse leuior ꝛ extra ordinaria nō aūt ordinaria. Et illa est ipa veritas. lz cōis opi. sit in ℞rium. sed certe pōt dici q̄ dupler est cā. f. mētalis ꝛ illa est ex eoq: facit intuitu alterius. alīs actualis. ꝛ illa nō ⟨est hic. tñ q: cā finalis est prius in mēte ꝛ vltima in ope attendimus mentez. ꝛ idcoq̄ dicendū q̄ ratificans sit cā. f. ꝓcepta in mente faciētis. lz in facti ordine sit posterior. ¶ Extra no. q̄ in ℞tibus nō distinguit̄ an mandatarius esset alīs facturus vel nō. vt no. ĵ. man. l. ĩ remunerādi. §. si tibi. ¶ †Decimotertio querit̄ qualr ꝓbetur ratificatio ꝛ vī q̄ possit ꝓbari voce ⟨ signis. a ⟩ ĵ. de pac. l. itē q: ꝛ l. apud celsum. in prin. ĵ. de excep. doli. vt q: fecit magnū festum ꝛ magnam leticiam. ℞rium dico q: dz ꝓbari qō ratificauit tanq̄ suo noīe factum cū possit quis gaudere qō sit factū. sz nō tñ gaudet q̄ sit suo noīe factum. vñ id per qō delictū distinguit̄ a non delicto dz ꝓbari clare. ar. ĵ. p so. l. merito. ¶ Sed nunq̄d p̄sumit̄ ratificatio eo qō famulum q̄ē scio deliquisse retinui in domo⁽ᵇ⁾ vī q̄ non. extra de resti. spo. c. cū ad sedem. nā hoc pōt esse rōne affectiōis. ar. ĵ. de opis ser. l. fi. ¶ Decimoquarto querit̄ nunq̄d vbi est peccatū in forma valeat subsequēs ratificatio ꝛ dic q̄ nō. vt. ĵ. de arbi. sicuti cū ibi no. ꝛ p̄ vez siue sit actus singularis siue collegialis. q: si deficit forma collegij. i. numer⁹ faciēs collegium ratificari non pōt ꝓptervitium forme. si aūt idē numerus sz ille qui debuit citari nō fuit citatus. si postea ꝓsentit plus opatur ꝓsensus q̄ ꝓtemptus. vt extra de ele. c. sicut ꝛ ibi p Jnn. ¶ Dz nunq̄d cēt ita in iudicijs vt si lata est sīa ℞ nō citatū ꝓualescat eo approbante. ꝛ vī q̄ sic per dictū. c. qō sicut. ad idē. C. de adul. l. q̄uis indubitati. ꝛ qō no. C. de iudi. l. pperandum. §. si aūt reus. vbi dicit gl. q̄ vz sīa p̄ non citato. ex quo cā ratificat. que gl. pōt pcedere in criminali iudicio. secus in ciuili vt no. in. l. furioso. de re iudi. Nō ob. c. q̄ sicut. q: ibi ius est collegiale non singulare. ꝛ ī̄ tz mero iure actus factus vna singulari pſona non tacita est canonicus actus. de iure naturali ꝓpter ꝓsensum capituli. lz possit infringi. de iure ciuili ꝓpter contemptū. sz vbi agitur de ꝓprio iure absentis: ibi sīa est ipo iure nulla. ꝛ ī̄ non pōt ratificari. nisi ratificando transeat in ℞tū inter ptes. vt. d. l. ĵ. ĵ. cō. vtriusq̄ iu. ꝛ qō ibi no. per Cy. ¶ Decimoquinto querit̄ papa donauit mihi quandā iurisditionem tpalem quam non habebat. sz imperator postea papa decessit. nūquid conualescat iurisditio in pſona mea absq̄ noua ꝓcessione ꝛ vī casus q̄ non hic. si tñ princeps patit̄ me videtur vt de nouo concedere. ꝛ idem in oībus officialibus ab aliquo deputatis ab q̄ ipe sit in publico officio. Facias ergo eos de nouo deputari cum est in publico officio per hunc ter. quēvalde no. nō ob. ĵ. de rei ven. l. si a titio. q: aliud in iurisditione in qua requirit̄ auctoritas q̄ in ℞tibus ꝛ facit. ĵ. de mil. test. l. tribunus. §. vlti. ꝛ ĵ. de fīm tab. l. qui ex liberis. §. testō. ꝛ hec dicta sufficiant de materia tangit̄ in spe. de rescrip. p̄sen. §. fi. v̄. Jtz qō obtentum. C. de quadri. pscri. l. bene a zenone Pe. ꝛ Cy. ꝛ in spe. de iudi. dele. §. excipi potest. ver. quid si committens. ꝛ spe. ti. ĵ. §. finitur. v̄. q̄d si papa. ꝛ in spe. de cita. §. pe. ver. q̄d si iuder ꝛ allegat̄ ille. §. qō factum retro trahit̄ ad tps ꝓfirmationis. de iniusto. testa. si q̄s filio exheredato per Ja. de are. ꝛ Cy. ĵ. de insa. l. furti. §. ĵ. Econtra post factus trahit̄ ad prius factū. de pub. l. cesar. de ope. nouun. l. de pupillo. §. siq̄s ipsi. per Ja. sed dic q̄ inualidū trahim⁹ ad validum. tam hic q̄ in ℞ns. ꝛ alibi hoc ꝓtingit. vt in teste exa minato post terminuz cuius dictū trahit̄ ad tps retro. i. ad tps iuramenti: q: iurauerat infra terminū. ꝛ sic tūc fingit̄ deposuisse vt no. in. c. ĵ. de officio dele. in cle. ꝛ C. de test. l. si bñ. per Ja. bu. q̄ etiam hoc disputauit. nam iuramentū non dz esse si ustra. Jtem necessario deponit ex quo iurauit deponere. ergo fingit̄ retro vt l. potior. ꝛ l. qui balneū. ĵ. qui po. in pi. ba. Jtem sicut in grāmatica antecedens respicit verbum principale. ꝛ relatiuum nō. ita hic: q: verbum principale est verbum iuro. ꝛ quicquid sequitur est relatio ad illud. ꝛ ideo merito verbum principale totū dispo nit ꝛ regit. ꝛ hec vera nisi virtus iuramenti esset elisa siue abruptaꝛ absorpta per lapsum termini prefiri ad faciendum depo nere testes q: tunc non vz depositio ꝛm Ja. bu. ꝛ per Barto. de dam. infec. l. damni. §. sabini. ꝛ sic iuramentuz est nullum ꝛ depositio que ex eo sequitur: q: vt sic loquar verbū principale deficit sine quo oratio sensuz suū repūtare nō pt. ĵ. de le. ĩ. l. cū pf. §. cū impfecta. ꝛ ad p̄dicta facit. ĵ. de acq̄. here. l. antisti⁹. ĵ. de bo. pos. ex testamento mil. l. j. scitote etiā. vt dixi q̄ vbi forma iuris omittitur ratificatio nihil operat̄. de aūt. tu. l. obligari. §. fi. ¶ Extra no. q̄ vbi requiritur licentia non sufficit tacitus ꝓsensus: vt not. in. c. si abbatem. de elec. lib. vj. in nouella. tñ hic vide quod no. de le. ĩ. l. cum pater. §. libertis. per Bart. ¶ Jtem no. q̄ qñ punitur certo tpe factum. q̄ factum alio tpe non punitur ratuz habens non tenetur. ĵ. de insa. l. quid ergo. in princip. Econtra qñq̄ faciens tenetur ex facto penali. ꝛ tenetur alius. vt. ea. l. §. ĵ. quod est no. ¶ Additio Bal.

1 ☞ Jus superueniens autori an fingatur retro.

2 Ratihabitio an trahatur retro.

Postbec. Vide Ja. de iniu. te. si quis exheredato. ꝛ de pub. cesar. ꝛ de ope. no. nuncia. l. de pupillo. §. si quis ipi. Bal. ¶ Jn ter. nāciscatur vide in spe. c. ti. ĩ. §. finit̄ ver. sed quid si pap. ꝛ ver. ꝓcedenti. de rescri. p̄sen. §. fi. v̄. Jtē quod obtentum est ibi voluntate. vide oīno Jnn. de foro cōpe. lz in prin. ꝛ extra de eo qui durit in ma. c. ĵ. ꝛ de offi. deleg. prudētiam. vide in spe. de iudi. dele. §. excipi pōt. ver. q̄d si committēs ꝛ de pcu. §. ĵ. in prin. ꝛ ver. sed quid si ꝓcuratorium. ꝛ ver. ꝓcedenti. ¶ Jtem no. hic q̄ non sufficit fieri post quod debuit fieri ante. facit ad. q. no. in spe. de teste. §. sequitur. ver. q̄d si testis de ponit. ꝛ vide arcb. lxij. di. quanto ad fi. ꝛ viij. q. j. si igitur. ꝛ ix. q. ij. nullus. ¶ Jn ter. non erinde. q: esset ℞rius. ergo ꝛc. no. de le. ĵ. l. talis scriptura. ibi ex quo vide in spe. de citatione. §. pe. ver.

1 quid si iuder. ¶ Sed hic opz q: ius superueniens autori non fingitur retro. ꝛ prodest successori indistincte. vt. ĵ. si cer. peta. p inde. aut non trahitur retro. ꝛ tunc aut interest autoris confirmari ius successoris ꝛ confirmatur. vt. ĵ. de reiven. si a titio. Aut non interest. ꝛ non confirmatur. vt. ĵ. qui ꝛ a quibus. l. si seruo. sz ita est hic q̄ non trahitur retro nec interest ergo non debet confirmari. Solu. hic auto: tempore quo delegauit habebat ius. scilicet iurisdi. radicatam vnde hic confirmatur delegatio. quia ius autori nō omnino superuenit de nouo ꝛm Jac. de are. Jac. bu. dicit q̄ delegatio causarum semper est in fieri cuz semper pēdeat ex potestate delegantis. vt. l. iudicium soluitur. ideo ius superueniens occurrit dum res est in fieri. ideo prodest successori. sed in contraria actus erat momentaneus ꝛm Jac. bu. quod est no. Bal. ¶ Jn fi. ter. vide. ĵ. cōia p̄redi. receptum. ꝛ per Jnno. de elec. quod sicut vide. C. de do. inter vi. ꝛ vro. l. dona. bald.

2 ¶ † Cum queritur an ratihabitio trahatur retro ⁽ᶜ⁾ distingue aut ratihabitio est facta illo tpe quo actus. de quo queritur nō potuit agi. ꝛ tūc nonz nec trahitur retro. vt ĵ. rē ra. ha. l. bonoꝛ aut eo tpe potuit ille actus agi. ꝛ tūc aut actus peccabat in alio q̄ in defectu consensus, f. q: ꝓconsul ante prouincie ingressum

a ¶ Quod sic. vide fel. in. c. ĵ. ĩ me. vj. col. de off. deleg.

b ¶ In domo. sz q̄d si aliq̄s familiarſ me⁹ recepit delinquentē in domo⁽ᵇ⁾ gauisus fuerit maleficiū esse cōmissum. vide fel. i. c. affert̄ circa. fi. iij. col. ō p̄sump.

c ¶ Retro. vide in. c. sicut tuis. ō sym. in vi. col. ꝛ qō ibi dixi ĩ apo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝓ̃ habebat iurisdictionē. ⁊ ideo nō poterat delegare vt hic. Aut actus ille peccat in solo defectu ꝓsensus ⁊ tunc refert. Aut act⁹ habuit alia sua essentialia. ⁊ nō restabat nisi solus ꝓsensus. ⁊tūc ratihabitio ꝓz retro trahit. C. ad macedo. l. fi. Aut nō habebat sua essentialia verbi gr̃a. Judiciū requirit tres ꝑsonas. s. actorē reum ⁊ iudicem. ⁊ minor non hꝫ legitimam ꝑsonam tūc ratihabitio nō trahit retro. C. q̄ da. tu. po. l. vniuersis. C. qui legi. ꝑsonā. l. ij. Pe. de bel. per. h. d. q̄ vbi ꝓsensus est de solēnitate req̃sita ad actum nil vꝫ ratihabitio. q̄ ois solēnitas dꝫ interuenire vno cōtextu. l. obli. §. fi. de auct. tu. de test. l. heredes palam. §. vl. ⁊. l. siquis mihi. §. iussum de acq̄. be. Ja. bu. dicit q̄ aliq̃ occurrit impedimentū circa actū in tpe quo fit tūc nō trahit retro vt hic aliq̃ ex tpe quo ratum habeb. ⁊ tunc vꝫ ratihabitio. vt. l. bonor aliq̃ ex neutro ⁊ tunc retrotrahit hoc verꝫ si actus primus nō valebat sine ratihabitiōe. ⁊ si valebat tūc ratihabitio nil operat vt. j. qui sa. cog. l. iulius. Ja. bu. hic de b̄ per Ly. C. ad mace. l. fi. ⁊ de bo. que libe. l. fi. §. necessitatem. ⁊ facit. C. de don. a. ante nup. q̄ sponser. sed ibi ideo non trahitur retro. q̄ deficit extremum a quo fm doc. meum. Et ꝓsidera si occurrit impedimētum retro. vtrum sit impedimentum iuris vel facti. ⁊ si factiv trū esse efficientis vel cuius esse ⁊ quare. ⁊ vtrum ratihabitio remoueat rōnem impedientem vel non.

1 Vicarij potestatū an possint punire de sanguine.
2 Vicarius an habeat iurisdictionē ordinariam.
3 Vicarius an possit facere subvicarium.
4 Cōmissio vicariatus an possit per testes ꝓbari.
5 Conseruatores an possint restituere vicarios generales.
6 Constitutio an possit reuocare vicegerentes.
7 Officium vicarij an expiret ẽpo mortuo.
8 Vicarius generalis an possit ferre sententiā depositionis.

Aliquando. ¶ No. q̄ ille qui non est ad hoc in actu officij pōt ꝓstituere vicarium si necessariam moram patit̄ in itinere. ¶ Oppo. q̄ possit mittere vicarium suū etiaꝫ absq̄ alio impedimento. vt in auth. de colla. §. ad hec adhibemus. fol. concedo hoc fm glo. non ob. l. ꝓxi. §. j. q̄ in hoc ille. §. corrigitur fm glo. Tu dic q̄ anteq̄ in puinciam veniat non hꝫ iurisditionem actu. ⁊ ideo committere alteri non potest. Fallit si ex iusta causa ad puinciam venire impedit. tunc ẽm vicarium mittere potest. vt hic. ⁊ in ẋrio. ⁊ ita intelligit Ja. de bel. ¶ Sed ꝰ hoc opponit. Nam q̄ilibet q̄s hꝫ iurisditionem non exercitium. ⁊ idē. vt ꝰ. de officio ꝓco. l. fi. Q̄ilibet nec iurisditionem nec exercitium. et tunc nō pōt delegare vt. ꝰ. l. pri. q̄ nemo committit alteri q̄d ipse non hꝫ Ja. bu. ⁊ illa rō est perpetua. so. speciale est hic: q̄ler dat sibi hanc iurisditionem. vel dic q̄ ille non est delegatus sed suffectus. sicut cum ex necessaria cā iussu principis recedit de puincia dimisso vicario. i. locum tenente qui oia potest ꝑter vltimum supplicium ⁊ membri abscissionem. vt. d. §. ⁊ hic in glo. ⁊ no. j. eo. l. nec quicq̄. §. vbi decretū. ¶ Et no. in. c. vlti. de officio vi. li. vj. per Archi. bal. ¶ Tertio opponit̄ q̄ hmōi vicarij nō p̄nt ꝓstitui q̄ non lꝫ alicui ordinario loci seruatorem facere vel mittere cum ipe per se debeat fungi officio suo. ad q̄d ꝓpter suā industriam p̄sumitur deputatus. vt in auth. vt nulli iu. in prin. in auth. de col. §. ad hoc ꝓhibemus. so. hoc est spāle cetez cū est in puincia loci seruatorē facere non pōt. vt in ẋrio. ¶ Quarto op. nōne pōt vniuersitatē causaꝝ delegare. j. de iur. om. iu. l. ꝓtor. so. cum gn̄ali cōmissione non pōt aliquē mittere per puinciam: sꝫ certas cās bñ pōt delegare q̄d est valde no. p Ja. ō bel. in. d. auth. vt nulli indi. ¶ Quinto op. nam de iure ⁊ de facto videmus fieri ẋrium cum epi suos ꝓstituunt vicarios gn̄ales vt in. c. j. de cō sue. li. vj. so. ius ciuile non ligat iurisditionem ecclesiasticam. et ideo aliud est de iure canonico quam ciuili. ¶ Sexto op. de iure ciuili q̄ sit idē. nā videmus q̄ potestates terraꝝ faciunt suos vicarios per quos plurima expediunt. so. istud est de ꝓsuetudine non de iure. vel dic q̄ cum isti vicarij faciunt in p̄tia cōmittentis videt̄ fieri ab ipo committente cū idē sit tribunal. ar. ff. ꝰ ẋ. ob. l. q̄ pcurat. p̄tis. ⁊ q̄ no. in simili. j. de arbi. l. sicuti. sꝫ secus a se per puinciam dirigere non pōt. vt in ẋrio. ¶ † Queritur an istivicarij potestatum possint punire de sanguine. ⁊ dico q̄ non. vt ex predictis patet. ⁊ no. j. de offi. eius cui man. est iur. l. i. §. j. ¶ † Secundo quero an vicarij habeant iurisditiones ordinariam. ⁊ dico q̄ sic si sunt suffecti. vt. d. l. suggerente. idem si non sunt suffecti. si sedent. vt in eodez tribunal. vt. d. c. j. de ꝓsue. ¶ † Tertio queritur an vicarius possit facere alium vicarium. ⁊ dico q̄ non a cū ordinaria potestate. tū per modum delegationis pōt alteri committere vices suas. vt in. c. j. de offi. vica. li. vj. per Jnno. ⁊ archi. ⁊ no. in. c. j. de regula. in cle. ⁊ vide q̄d no. in. c. ij. in ẏbo ipsoꝝ. de hereti. in cle. ¶ † Quarto queritur an vicaria tus commissio possit probari per testes ⁊ videt̄ q̄ nō. C. de iur. fi. l. ꝓhibitum. lib. x. C. de man. ꝓin. l. j. hoc q̄ vult explicare mā

datum in absentia committentis. secus si in eius ꝓtia. ar. ff. de pen. l. mutus. §. is qui argu. contra. xxv. q. ij. c. instōnis. de hoc in. d. l. j. de man. ꝓin. per Ja. de bel. ¶ Quinto queritur q̄lio cognoscitur an q̄s sit vicarius delegatus ad vniuersitatem causarum. Respon. ex forma commissionis. vt. l. j. quis. ⁊ a quo ap. ⁊ ibi vide per Bartolum. de vicerectore. in. l. vicarius. j. de leg. ¶ Sexto. queritur an p̄ ex eā possit ꝓstituere filium suum vicegerentem. dicit. l. j. §. hi quibus. de le. iij. per Barto. Septimo queritur an mandatum factum vicegerenti artet dñm. ⁊ dico q̄
5 non. vt in. c. eam te. de rescript. in nouella. ¶ † Octauo queritur an ꝓseruatores possint restituere vicarios generales. dicit in. c.
6 statuimus. de offi. dele. per Abba. ¶ † Nono queritur an vicegerens possit reuocari per constitutionem. ⁊ dico q̄ sic. j. de iud. l. iudicium solui. ar. ō. j. eo. l. solent. §. j. nisi forte esset suffectus per superiorē vt. j. de decur. l. ij. Et q̄ superior hoc possit ex cāvt ibi ꝓꝫ. ⁊ facit q̄d no. j. de infa. l. ij. §. ignomine. in glo. parua que
7 dicit ar. ꝓ dando curatore debili ẽpo. ¶ † Decimo queritur
b an mortuo ẽpo expiret offiū vicarij ẽpi. ⁊ dico q̄ sic ꝰ ⁊ in causis incohatis. nā cum iurisditio sit ordinaria devolvitur ad capl̄m facit q̄d no. Jnno. de here. c. ad abolendam. ¶ Undecimo queritur quare ptātes terraꝝ substituūt suos collaterales vicarios ⁊ non delegatos. Respon. q̄ ea que requirunt iurisditiones ordinariam non possunt expediri per delegatos. sed per vicarios sic. vt no. in. d. §. vbi decretū. ⁊ in. c. lꝫ. sup verbo officialē. de offi.
8 vica. li. vj. ¶ † Duodecimo queritur an generalis vicarius possit ferre sententiam depositionis vel amotionis ab ordine. ⁊ dic q̄ non. argu. C. de sen. ⁊ interlo. l. nulli. ⁊. j. l. ꝓxi. ⁊. c. lꝫ. ¶ Decimotertio queritur an ex speciali commissiōe hoc facere possit. et videtur q̄ non nisi quando est factus vicarius. l. suffectus de cō scientia legis. vt. d. §. ⁊ hoc ꝓhibemus. sed de iure canonico potest. vt. d. c. licet. ¶ Decimoquarto queritur apostolicus quosdam cardinales fecit vicarios in aliqua patria. ⁊ non legatos que differentia est in istis. rñ. legati possunt conferre beneficia ex generali autoritate legationis. vt in. c. j. de officio lega. li. vj. sed ex generali autoritate vicariatus beneficia ꝓferre non possunt. de offi. vica. c. fi. l. vj. ⁊ ar. q̄d vi aut clam. l. ꝓhibere. §. plane ¶ Decimoquinto queritur nunq̄d sufficit aliqua expꝛimi in cōmissione de his que requirunt specialitatem verborum ⁊ postea subīci clausulam generalem cum libera. ⁊ videt̄ q̄ non. j. de dona. l. filius. §. sic enim. Econtra videt̄ q̄ sic. vt no. in simili. in l. sed ⁊ siquis. §. quesitum. j. siquis cautio. so. generalis clausula extendit se ad casus eiusdem ponderis cum expꝛessis non maiores. vnde expꝛesso mixto imperio non includeretur merus imperium virtute generalis. q̄ q̄ñ genus copulat̄ speciebus intelligitur copulare silles qualitates. vt. l. fi. §. cui dulcia. j. de vi. le. et de fun. instru. l. cum de lanionis. §. afinam. ⁊ si committo tibi q̄ facias aliq̄d quod potest fieri nomine meo non videor tibi cōmittere q̄ facias nomine tuo ꝓpꝛio. j. man. l. creditor. in fi. hinc est q̄ si promitto tibi donare non videor tibi promittere q̄d donem causa mortis. tum q̄ facis nomine tuo quod tū posses me expꝛesse permittente. vt. l. fi cui. §. venditionis. j. qui. mo. pig. vl hypo. so. ⁊. l. cum qui in ꝓin. de leg. iij. tum q̄ confers post mortem tuaꝫ. ⁊ sic in id tps quo non durat commissio. iuxta no. in. l. cum pater. §. medico. de leg. ij. tum q̄ donatio causa mortis est alterius speciei. q̄ sapit vltimam voluntatem. ⁊ sic non est oīno de specie contractus. idem in. d. §. si enim erat filiusfami. Et sic erat inhabilis nisi temporis autoritas que specialis esse debet cum habilitet. Bal.

1 Sententia est maior ⁊ potissima pars iudicij.
2 Potestas gladij an committi possit.
3 Hereticorum inquisitores an possint committere vices suas.

Stent. Proconsul merum imperium committit vsq̄ ad sententiam exclusiue. ⁊ absolutio ita appellatur gladij potestas sicut cōdemnatio q̄ ab eadem ꝓcedunt iurisditione. h. d. no. q̄ extraordinarium dicitur id quod est contra iuris ciuilis regulas. ⁊ nota bene istud ꝓnci. ¶ Collige primo
1 q̄ maior ⁊ potissima pars iudicij est sententia. ¶ † Secundo collige. q̄ qui non potest condemnare condemnandus nō potest absoluere absoluēdum. Fallit. C. vbi sena. vel clarissi. ⁊ quo
2 tiens. ¶ † Tertio collige q̄ gladij potestas committi non potest ⁊ hoc fm leges. sed fm cano. secus vt extra de rapto. c. in archiepiscopatu. ⁊ est ratio differentia: quia clerici per se non possunt actualiter gladium exercere nec sanguinem effundere humanum. sed tamen ex permissu canonuꝫ committitur alteri hoc sꝫ q̄d faciat iustitiam: q̄ tunc lex occidit non ipe qui committit al's si non posset committi gladij potestas esset frustra in clericis. q̄ est falsum. ⁊ de hoc vide q̄d no. in spe. de iur. om. iu. in ẋ. ⁊ no. q̄ episcopus. ¶ Sed an ille qui non potest absoluere pōt ꝓnunciare absoluendum esse, ⁊ videt̄ q̄ sic. ar. C. si aduersus lib. l. j. C.

Universidad de Deusto

l.j.C. vbi apud quos l.fi. tu dic ꝫ. nam qui phibetur ab aliquo
prohibet ab eius simili vel pari vel equipollenti. vt. l. fraus. ff.
de le. Preterea ista est interlocutoria que nō artat marime supe
rioꝛē ad quē ptinet sentētiare. immo nec artaret successoꝛē. vt. l.
qō iussit. j. de iudi. sine ergo valeat sine nō. tñ nō transit in rez
3 iudicatas nec ꝫ vim diffinitiue. ¶ † Sed an de iure canonico
inquisitoꝛes hereticoꝝ pñt committere vices suas. glo. dicit q
fic. z ita seruatur in. c. ij. in gl. ipsoꝝ de hereticis in cle. ¶ Sed
an legatus pconsulis posset cognitionem istam delegare alteri
videt q fic: qz natura mutata est er quo semel delegata est. ar.
C. qui pro sua iuri. l. j. in fi. sed dicꝫ qz specialez extraoꝛdinariū
est in pconsule q deleget: qz hoc facit de scientia legis: ergo
in alijs inferioꝛibus. secus est arg. C. de pcu. l. maritus. nō ob.
d. l. j. in fi. qz ibi spāliſſimum est in delegato principis. ¶ Ulti
mo no. hic de relatione necessaria. s. qñ quis pōt cognoscere z p
nunciare. fic. j. co. §. legatos. sed interdum est pbabilis non ne
cessaria. interdum est temeraria. z vide practicam istius materie
relationum. per Jnn. extra de app. c. intimasti.

Sicut. ¶ No. q quis pōt suū vicarium reuocare tamē
acta factavalent. super quo viꝫ extra de appel. c.
intimasti. per Jnno.

Legatos. ¶ No. q relatio ꝺz fieri gradatim. ¶ Se
cundo no. hic in glo. que incipit de iure q p
consules presides. z potestates terrarum debent super punctis
iuris deliberare cum consilio sapientum non ex suo capite cum
sint imperiti literaꝝ ad hoc facit de iure pa. l. diui fratres. tñ in
ꝓsilium non debēt assumere partiales puta aduocatos partis.
vt. l. proxima. j. de his que in testa. delen. nec pandere eis animi
sui motum. C. de fal. l. vbi.

1 ¶ Victualia a subditis an emere liceat.
2 Rectoꝛes an possint recipere esculentū z poculentum.
3 Eurenia an assessoꝛibus liceat recipere.
4 Prestatio quot annis debet esse facta vt presumatur debitum.
5 Causa z initiū vniuscuiusq; contractus est spectandum.

Non vero. Premitte q olim proconsules quādo re
uertebantur romam redibant valde diui
tes. z spolia subditoꝝ ferebant secuꝫ sicut hodie nonnulli fa
ciunt cardinales z alij officiales ecclesie qui in his modum nō
seruant. vt dicit Jac. de bel. in auth. scriptum est exemplar habē
tes appetitū caninum non loquoꝛ de bonis qui magno animo
spernunt pecunias. vnde lex romana ꝓsiderans q status pbli
cus ex hoc diffamabat z qō ois infamia pericli excogitata fe
cit suū plebiscitū qō describit. j. ti. ij. l. plebiscito. ad cuius intel
lectum emanauit iste. §. ¶ No. q puerbium non oīno vꝝ semp
nec oībus. ¶ Item no. q illud qō fit gratis non ꝺz ad necessita
1 tem produci. No. q medium est tenendus. ¶ † No. q a subdi
tis licet emere victualia. non hospitia vel campos intelligo qō
etiam possint emere equos qz non debet rectoꝛ esse pedes vt. ff.
eo. l. obseruare. §. nemo. z qui in eo q̄ non pōt ire pedes similes
sunt alimētis immo sunt pars alimentoꝝ. ar. no. j. man. l. idē
2 qꝫ. §. idem labeo. ¶ † Querit Guil. nunq̄d hodie rectoꝛes pos
sint recipere esculenta z poculenta. glo. dicit q non in auth. scri
ptum est exemplar. z. l. plebiscito. sed Guil. dicit q immo pñt qz
indiffinita phibitio illius ter. scriptuꝫ est exemplar. distinguit
per banc. l. que distinguit cū rōne. nā rō z humanitas istius. §.
est bona. z non corrigit rō glo. nec dictū fm Gui. sꝫ Ja. de bel.
dicit q pñt ea recipere in defectū sui salarij alꝫ non. sed debent
ea emere. z ita no. in. d. auth. z illa opi. est verioꝛ non tñ ex paruis
offendit ler. vt p vno pari faranoꝝ. vel pro duabus fialis mal
uatic. argu. j. de pdi. z demon. l. q̄ uis. qz ex talibus rectoꝝ non
deflectit animus. ¶ Sedo querit Guil. nunq̄d officiales per
petui possint a subditis emere possessiones rñdet q nō qz plus
pñt emere epi q̄ officiales tpanei z qz lex indistincte phibet. C.
de Sctibus in. l. j. sed non videt verum qz epi emere z acquirere
possunt ls acquirant epatui. vt. C. de epis. z cle. auth. licentiam. et
ideo tyranni z imperiales vicarij lombardie possunt emere pos
sessiones z castra nisi phetur metus. secus in officialibus tpali
bus. ¶ Et adde q illud qō querit in officio publico de iure vel
de facto obtento presumitur quesitum ex publico. vt no. l. facul
tas de iure fi. li. x. nec debent fauoꝛabilioꝛes esse quā iniusti. j. d̄
nor. l. non solum. el. ij. ¶ Et no. q isti officiales perpetui duran
te officio possunt agere z conueniri. argu. j. de tu. z ra. di. l. si fini
3 ta. §. fina. fm Guil. ¶ † Tertio quero nunq̄d assessoꝛibus fit li
citum recipere illa eurenia dic q non. z caue tu assessoꝛ. qz ptās
vinculo iuramenti tenet repellere malos assessoꝛes. vt in auth. in
siurā. qō pñta. ab his. z ibi per Ja. de bel. ¶ Quarto quero nūq
quid officiales q̄bus non est certuꝫ tps prefinitum p̄sumantur
perpetui. z videt q fic. de excu. tu. l. iurisperitos. in prin. z vide
de opc. no. nun. l. de pupillo. §. ipsi. per Bar. ¶ Quinto quero
an finito officio possint ista dona recipere ob honoꝛez hñ transi
acti. officij. z videt q fic. qz ler nō phibet nisi ei qui est in officio
vt hic. Jn d̄rium qz quod fit in ingressu vel egressu officij videt
in ipo officio fieri. ar. j. de pac. l. iurisgen. §. quinimmo. versi. cuꝫ
essi. item ad hoc. j. de postu. l. j. §. bestias. d̄. nisi. item qz hoc pōt
presumi structum durante officio. j. de priui. credi. l. si ventri. §.
si. ¶ Sexto quero qualiter punitur huius plebisciti transgres
soꝛ. Rñ. q illud quod accipit confiscatur z ipe notat infamia. z
ppetuo ab omni dignitate repellitur. C. de digni. l. iudices. lib.
xij. z no. j. de postu. l. j. §. ait ptoꝛ. ¶ Septimo querit nunq̄d si
non recepit. sed pactus est. an istud ius confiscat. dic q non: qz
istud pactum non tꝫ. vt. l. iurisgen. § ait ptoꝛ. j. de pac. tñ turpi
ter pactꝰ puniēdus est. z no. ar. l. j. §. bestias prea. cū si. ¶ Octa
uo glo. dicit hic arg. pro rustico qui multis annis vixit vel poꝛ
tauit ensenia. vt in futurum nō teneatur inuitus. nunq̄d est hoc
verum videt q non qz pstatio facta longo tpe facit p̄sumi debi
tum foꝛe ppetuum. vt. j. de vsu. l. cum de in remverso. z no. doct.
in. l. si certis annis. C. de pac. Jn d̄rium videt potꝰ ensennij do
natio quam debiti exhibitio. duabus enī obiecturis cadentibus
sup eodem illa pponderat que sapit minus abusionis z dilapi
dationis. arg. j. de so. l. si cum aurū. pro socio. l. merito. sol. ad cō
iecturas recurrendum est q̄d enī si rusticus qñq; portabat gal
linam. quandoq; spalam porcinam. certe ex varietate rerum cer
ta obligatio presumi non potest: sed ensenius. ar. j. de auro z ar.
le. l. seyo. §. medico. Item q̄d si rusticus portabat illa aduocato
vt hab eret eius fauoꝛem. Item q̄d si erat rusticus multum libe
ralis. nam ex conditione psone presumit facti qualitas. de pig.
ac. l. vel vniuersoꝝ. Econtra finge q ille rusticus erat colonus
meus. vñ hoc poterat esse de mercede fundi. vel pone q erat ho
mo meus. vñ poterat esse de seruitute debiti certe hoc casu p̄su
mitur debitum. z cogit in futurum fm Guil. ad hoc. xviij. q. ij. c.
seruitium. p̄sumitur ergo tunc incensum pstari z in signū fidelis
tatis. idem est si vna ecclesia alteri pstitit similes pstationes. rl.
an. qz presumit ex hoc subdita z fidelis q̄tum ad hunc censum.
facit ad hoc. j. de pba. l. census. z adde quod no. extra de censi. c.
4 peruenit. z per Jo. an. de v. sig. abb. in prin. per Jnno. ¶ † No
no quero quot annis ꝺz esse facta pstatio vt presumat debitū z
vt q. xxx. an. nā nō min⁹ tps ꝺz reqri in aliquo obligādo q̄ in li
berando. vt in. l. arrian⁹ de act. z ob. sed in aliquo liberando req
rit q fiat. xxx. an. vt. l. sicut. C. de pscrip. xxx. an. ergo multo foꝛ
tius in obligando. Jn d̄rium videt sufficiant. x. an. siue inter p̄
sentes siue inter absentes. puta si per nuncium est facta prestā
tio. vt. d. l. cum de in remverso. vbi presumit solennis stipulatio
interuenisse: ex eo q vsurarum prestatio facta est per longū tps
z possunt in futurum peti ex stipulatione p̄sumpta. z sic ex solu
tione cōtinuata longo tpe actus solēnis presumit p̄cessisse. so.
sufficit lōgum tps. Non ob. l. sicut qz ibi loquit in negligente ꝫ
in pstante. vñ plus operat pstatio q̄ patientia nuda. nā pstans
euidēter ꝺsentit: sꝫ patiens nō ꝺsentit fm Guil. sꝫ in patiēte nō
interuenit factū obligationis inducēde sꝫ p̄sumende necessariū
fm Ja. bu. immo plus est in. l. cum de in remverso. qz pbatur de
bitū principale per pstationē vsuraꝝ. diuturna enī solutio facit
p̄sumi cām obligationis principalis z accessoꝛie. sꝫ non patien
tia qz in patiente nō apparet ꝺsensus de futuro: poꝛro si sapien
tia esset ꝺiuncta rei iudicāti ꝺsensum tūc sufficeret longū tps. j.
de pba. l. pcula. C. de peti. here. l. si filius. j. de acq. here. l. vj. C.
cōi. di. l. pe. sꝫ spe. dicit q in rusticis semp requirit pstatio. xxx.
an. als nō presumunt in futuꝝ obligati. vt no. in spe. de cā pos. z
ppie. §. ij. ver. ceteꝝ. z in spe. de resti. spo. §. nunc dicamus. nam
cum in ppetuum teneri z nunq̄ liberari posse sit spēs seruitutis
requirunt. xxx. an. vt plene no. p Jn. de barulo in. l. litib⁹. C. de
agri. z cen. li. xj. vbi oīno videas. ¶ Decimo quero qō formet
libell⁹. Dic si agit possessoꝛio sufficit allegare factū sine obliga
tione qz possessoꝛia in facto ꝺsistunt. vt. l. ij. §. si ser. ven. sꝫ si agit pe
titoꝛio ꝺz allegari ius z cā. z hoc qñ ex prestatione resultant illa
indicia. qz cā prestationis est realis puta homagium z subiectio
vt. c. querela. extra de elec. sed si resultat mera actio psonalis vt
j. de vsufructu lega. l. si quis fundi trebatiani. tunc est agendum
formiter. i. cum cā. nam informis libellus esset oīno ineptus. vt
no. in. l. ij. §. circa. j. de do. except. est enī tunc duplex vitium. qz in
formis fuit prestatioꝛ informis eet petitio. ꝺz ergo optinere cām
est autem causa generalis stipulatio. que pōt allegari in omni
debito. nec opꝫ allegari cām causē. s. causam stipulationis. quia
sufficit loco causē longeui tpis prestatio. naꝫ presumit q absq;
iusta causa hoc factum non fit. ls de ea non appareat specifice ꝺ
istis libellis formandis. no. in spe. vbi. d̄. z vide quod no. C. ꝺ rei
ven. l. solennibus per Azo. z Guil. z. C. de proba. l. ad probatio
nem. la. ij. per Cyn. z. j. q. iij. quesitum per Archi. ¶ Et not. qō
vniuscuiusq; contractus initiuꝫ spectandum est z causa. j. man.
l. si procurator em. in princip.

¶ Additio Bal.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Solent. Vide Cy.C.de legi.l.ij.& qđ no. Jnn. de ap.intimasti.& in spe.de ind. deleg. §.sequit̃.v.& no.q simplr. Jtem vide qđ no. in.c.ij. in vbo ipsoꝝ cõmissis.de bereti.in cle. ¶ Jn ter.ad se. sez pconsulem.ibi eꝛordinarioꝝ.i.spãle est. ¶ Jbi nec essi vide in spe.de legato. §.põt ver.sed nunqđ.ij.bal. ¶ Jn fi.ter.vid in spe.ti.ij.§.supest.ver.legatis ẽt.& archi.j.q.j.eos in fi.& c. iudices.in prin.& x.q.vl.cauendũ.in fi.& c.relatũ. ¶ Jn gl.adde dic per archi.in glo.qualitatẽ.vide archi.xvij.q.ij.c.sernitium. ¶ Qualr aũt formeꝫ libellus vide in spe.iij.pte.de cã po.§.ij. ver.ceteꝝ.& ver.seq. ¶ Jn rustico.reqrunt̃.xxx.an.in alio.x.fm Guil.in spe.in.d.ver.ceteꝝ. ¶ Sz nunqđ p annuãvel mẽstruaz prestationẽ est aliqđ possessoꝛiũ vel petitoꝛiũ realeꝫ qꝫ nõ.vt.j. quoꝝ bonoꝝ.l.si. Jn ẽ.riuz vꝫ casus.cꝫ de elec.querelã. Dic aut talis põstatio cadere põt in spẽm seruitutẽ.& tũc talis põstatio est realis.vel cõpetit possessoꝛiũ & petitoꝛiũ. Aut ista põstatio est psonalis.tunc nõ de hoc no.Jo.an.de censi.puenit.lz ẽ no.& male p Cy.in.l.si certis annis.fm Jo.de pisi.& Jo.cal.certe ista verba fuerũt originalr Guil.de cu.put ipe no.j.qui sa.cog.l.sciendus & ibi ẽt per Cy.in vl.q. Alibi etiam dixit Cy.aut põstatio annua est ppetua.& tunc possidet qꝫ comparat̃ immobilibus. Aut tpalis.& tunc nõ possidetur.ita not.Cy.C.de ser.& aqua.l.ij.in.j.q. ¶ Sed nunqđ pro istis iuribus dat̃ ꝓfessoꝛia vꝫ qꝫ non.vt no. Jnn.de verbo.fig.abb.in prin.& dic ẽ si põstatio est realis.si psonalis tuncveꝝ dicit Jnn.j.de ser.vt pomum.

1 Metropolitana ciuitas dicit̃ caput sue puincie.
2 Eps de esse ciuitatis an requiratur.
3 Legatus tenet̃ seruare ferias cõsuetas.
4 Legatus ꝓsuetudinem loci laudabilez tollere non põt.
5 Proconsul dicit̃ generalis visitatoꝛ totius pouincie.

Si in aliquam. Proconsul in suo iocũdo aduentu debz audire arengas puincialium commendantium & laudantiũ pconsulem.nam hoc ptinet ad beniuolentiã captandam.& honoꝛẽ ciuiũ.itẽ dz seruare statutaꝝ ꝓsuetudines patrie maxime circa ferias. Jtem dz visitare loca publica & facere ea reficivel pfici ciuiuz expensis & immunire p deputatos ad hoc ẽt manu militari.b.d. ¶ No.qꝫ decet arengare coꝛã pconsulibus & regibus.nã laudandi sunt & qui loquit̃ dz eis recõmendare ciuitatẽ p qua loquit̃.& laudare ciues de affectione & deuotione & promptitudine.ad honoꝛẽ & obsequia pconsulis vel regis.

1 ¶ † No.scdo qꝫ ciuitas metropolitana dꝫ caput puincie sue. sez cui metropolitano modo pfidet.vñ ciuitas pisana non est caput tuscie.lz sit metropolitana.qꝛ eps pisanus nõ preest florentino vel perusino epo. ¶ † Quero an de esse ciuitatis sit qꝫ habeat ẽpm vꝫ qꝫ sic[a] vt no.xcix.di.c.puincie.vbi glo.dicit qꝫ cõmitatus est districtus ciuitatis habẽtis ẽpm. Jn ẽ.rium vꝫ qꝛ põt esse ciuitas absq; tribunali causaꝝ nedũ absq; epo.vt.j.de ereu. tu.l.si duas.§.decet.& ibi per Ja.de arc.in quadã parua notula Jtem laici põt facere ciuitatẽ de nouo.vt no.j.qđ cuiusq; vni.l. j.& tũ põt sedẽ epalem creare. Jtẽ nihil bz cõe iurisditio tpalis cũ spũali.facit qđ no.cj.di.puenit. Jtẽ puius fuere ciuitates qꝫ epi. Jtez sarraceni bũt ciuitates & nõ habẽt epos nisi forte abusiuos. Jtẽ si ciuitas ppter suum delictum pdit ẽpm non ppter ea pdit ius ciuitatis quo ad tpalia nec nomẽ. Jtem econtra est eps sine ciuitate:vt in epo lunẽsi & phesulano.fm tũ vsum loquẽdi cõem oppida que nunqꝫ habuerunt ẽpm nõ dicunt̃ ciuitates per excellentiã.dꝫ & signũ potissimũ excellentie habere epalem sedẽ.& aplicus p maximo dono decidit oppidis hãc dignitatez vt papa:banus.v.montisflasconi.qđ de oppido simplici in ciuitatẽ erexit. ¶ Et pdicta faciunt ad.q.si decesse sunt represalie ẽ dcs ciues tuscos non intelligunt̃ nati de oppido pratensi vel sancti miniatis[b] qꝛ non habẽt epos. ¶ † Secdo no.qꝫ legatus tenet̃ seruare ferias ꝓsuetas.ergo nouz sntia legati lata tpe feriato.qđ no. ¶ Jtem no.qꝫ legatus nõ põt ꝓsuetudinẽ loci rõnabilẽ & pscriptam tollere. ¶ † Jtẽ no.qꝫ collegia põt habere p pꝛias ferias ex ꝓsuetudine ipsoꝝ in qbus nõ valent actus iurisdici sui magistratus.quod no. ¶ Jtẽ no.ter.ibi putvires qꝫ publica edificia debent ꝛstrui publicis sumptibus illius ciuitatis in qua fiunt.& vide.C.de sac.san.eccle.l.neminẽ.per Guil.nõ tñ sunt impoꝛtabiles sumptus imponendi.vt hic.ar.j. de ereu. tu. l.titius.§.fi.no.qꝫ curatoꝛes opeꝝ debent esse diligẽtes.facit.j. de nego.gest.si pupilli.§.videamus.ibi qđ ab eo exigimus &c.

5 ¶ † Ultimo no.qꝫ pconsul est generalis visitatoꝛ & circuitoꝛ totius puincie.& non tollit hec cõmissio gñalis per aliquam commissionẽ spãlez.qꝛ omni alij intelligit̃ cõmissum tanqꝫ sub co.vt j.eo.l.nec quicqꝫ.ar.C.de offi.pfe.vr.l.j.cꝫ dẽbere.c.per hoc. ¶ Et est arg.qꝫ generalis visitatoꝛ põt coꝛrigere malefactuz a speciali visitatoꝛ.c.j.man.si hominez. ¶ Extra queritur de tali questione tempoꝛe guerre pꝛinceps foꝛtificauit locum meum vt habilius faceret guerram & posuit ibi gẽtes suas qꝫ potuit etiã me inuito.C.de naui.non exeu.l.j.li.vj.j.de pig.ac.l.fi.§.fi.post ea finita guerra repeto locum meum sic aptatũ.opponit mihiqꝫ debeo reddere sumptus querit̃ quid iuris.& dicunt quidam qđ non teneoꝛ reddere.& sic lucro meo cedit sorticllium & pꝛinceps non mihi negocium gessit nisi tanqꝫ vni de populo sed sibi & regno suo.vnde non teneoꝛ ad ꝓferendum nisi tanqꝫ vnus de populo.sed non tanqꝫ pꝛiuatus ad totam impensam vt.l.j.§.idem labeo ne quid in loco pu.& facit hec.l.que dicit quod debet fieri publicis expensis.j.de nego.gest.l.ex duobus. Bal.

¶ Additio Bal.

Si in aliquam In ter.inspiciẽdi gratia. vide Jnno. extta de censi.romana.in.j.& ij.glo.& Archi.x.q.j.dicere mus eꝑos placuit.ibi curare dz.quid est cura spũalis.vide Archi.xv.q.fi.cognouimus.

1 Jmperium tripler dicitur.
2 Jmperium contentiosum est dupler.
3 Legati a latere habent tantã iurisditionẽ quantã patriarcha.

Cum plenissimam. ¶ No.qꝫ plenissima iurisditio includit merum imperiũ plenioꝛ mixtũ.semiplena modicũ imperiũ bz quod dꝫ imperiolũ qđ est minoꝛis qualitatis & gradusqꝫ sit mixtũ imperiuz. ¶ † No.glo.de triplici imperio.magno.medio.& minimo addeqꝫ magnũ imperiũ bz etiã tres differẽtias. Quia quoddã est imperiũ magnũ. Quoddã mixtũ quo concedit̃ ptãs hoiem interficiendi.vel mutilandi. Quoddã qđ non est ita maximum sed est ei proximũ & simile.vt dãnandi in metallũ.vel quasi simile vt reporrãdi. Quoddã est magnũ sed non maximũ nec simile maximevt delegandi.vt.C.de sen.l.nulli.vel forbãniendi seu cõfiniandi.vt ibi patet. Jtẽ mixtũ imperiũ.aliud volũtariũ aliud contentiosum.aliud partim capit̃ a voluntario partim a contẽtioso.de primo patet exẽplum in decreto emancipatiõis & tutoris dati absq; inquisitiõe & filibus.& hoc decretũ interponit̃ su
2 per psona & respectu psone. † Cõtẽtiosuz vero est dupler.aliud parui ꝓiudicij.vt primũ decretũ cõiicta sibi reali missiõe aliud plenioris preiudicij.vt fm decretũ cũ suo effectu.i. cuz reali missione decretũ qđ dic vt.j.de iur.om.iu.l.iubere.& istud exercetur in re & respectu rei.s.territoꝛij.vt.l.cũ nnus.§.is qui.de bo.auct. iud.pos.aliud vero taz de volũtario qꝫ de cognitionali pticipat vt cũ ex inq̃sitione tutoꝛ dat̃ citatis citãdis.alꝫ nõ dꝫ inq̃situz nisi pfunctoꝛie & illa nõ dꝫ inq̃sitio nisi pfunctoꝛie.vt.j. de trãs. l.cũ hi.§.si ptoꝛ.& de officio ꝓsul.l.j.in fi.itẽ iurisditio alia maxima a.ccc.aureis supra.alia media.ccc.aureis infra. vsq; ad.c. alia minoꝛ ab infra.c.que etiã descensiue potest esse minima. vt in autẽ.nisi breuiores vel infra duos aureos.j.de dolo.l.idẽ est sed Gui.in.l.imperiuz.dicit qꝫ oẽs ꝛdenatiões a.ccc.aureis supra sunt mixti iperij & oẽs ꝛdenationes pecuniarie & ciuiles a ccc.aureis infra sunt iurisditiõis.ñ dic qꝫ oẽs pecuniarie & ciuiles sunt iurisditiõis.vt no.in.l.iter ꝙetiones.ad munici.sz criminales sunt iperij fm modernos.j.de iudi.l.ij.§.bis dant̃. sed
3 de bis plenit̃.dic vt in.l.iperiũ. ¶ † Jtẽ no.qꝫ legati de latere qui dicunt̃ pro ꝓsules habẽt tantã iurisditionẽ quantã patriarcheepi & archiepiscopi.in omnes de sua prouincia & etiam maioꝛem omnibus post principẽ.& est notandum.

Additio Bal.

Cum plenissimam. Vide Jnno.de instit.ex frequentibus in glo. no. Archi.

¶ Additio lecture vacantis in.l.& ideo. Bal.

Ideo. An pñte maioꝛe filet minoꝛ dic vt.C.de dona.l.in hac sacratissima.bal.

Necquicquam ver.sane. ¶ Not. qꝫ pconsul non potest intromittere se de offi.procura.cesa.& sic legatus de latere non potest se intromittere de officio collectoris apostolice camere.qđ est no.& sic inter fiscum & pꝛiuatum nemo cognoscit nisi de speciali mandato.de commissione extraoꝛdinaria quam pꝛinceps alteri facit non intromittit se legatus. de mino.l.minoꝛ autem magistratus.& extra de officio lc.c.studuisti.nec etiam potest res publicas concedere.vt.l.prohibere §.plane.quodvi aut clam.nec etiã intromittunt se de exemptis ab omnibus alijs preterqꝫ a papa.de hoc per Hostien. in summa de officio le.§.quid pertinet.ver.sed in exemptis in specu. co.titu.§.supereſt.ver.sed nunquid legatus.

¶ Additio Bal.

Necquicquaz Vide Archi.xj.questio. j.peruenit.in versiculo.sane. Allegat̃ quod legatus de latere nõ habz iurisdi

tionem

Universidad de Deusto

tionem exemptos. vt no. in spe. de leg. §. superest ver. sed nunqd legatus pōt suum officium. Bal. ¶ No. in generali commissione non venire quod est alteri specialiter commissum sic extra de accusat. ad petitionem no. in spe. tit. secundo §. superest ver. Jtē is cui aliqua causa. Baldus.

1 ¶ Decretum multis modis dicitur.
2 Differentia inter auctoritatē consensū et decretum.
3 Libellus quādo sumatur pro epistola diffinitionē cause principaliscontinente.
4 Libellus variis modis accipitur.
5 §. iste habet quinq lecturas.
6 Bannitus in absentia reuersus.
7 Libellus ineptus non interrūpit prescriptionez.
8 Productio gratiosi rescripti habet vim libelli.
9 Rebannire aliquē et pronunciare extimēdū de bāno differūt.
10 Quantitas in obligatione aliquando est propter speciem.
11 Jurisditio voluntaria an possit delegari

Ubi decretum Jste. §. ter. breuis est obscurus i materia vero diffusus: et vtilis: z practicabilis valde. zgl. legit hunc. §. quinq modis. ¶ Et ad euidentiam lecture est declaranda interpretatio verboz. vt. j. si cer. pe. l. j. due eīi dictiones posite in tert. s. decretum z libellus equiuoce sunt. z plures interpōtationes habēt. z ideo ne in equiuoco ambulemus. q: teste boetio. qō multipliciter exponīt ei⁹
a veritas ignorat. † Premittamus q⁹ decretū ot plurib⁹ modis
1 vltimo mō fm glo. j. diffinitiua snia finem liti imponēs. vt b fm primam lec. z ō. de iusti. z iu. l. pe. §. decreuit. z j. de iud. l. si pretor. ¶ Scō o modo ot decretum. i. snia interlocutoria vt. j. qui. er cau. ma. l. sed z si per pretorem. §. sed si dum decreto. vbi de hoc z hoc modo non accipīt in illo. §. fm glo. ¶ Tertio modo ot decretum iudicis ob hoc iōm aditi permissio vel dispositio condēnationez vel absolutionē non continens. z istud repetīt in iurisditione oīnovoluntaria vbi nemo est citandus vt cū bonoz⁹ possessio decernīt: vt no. j de bo. pos. l. iij. §. pe. z. j. de pba. ab ea parte. Jtem in iurisditione precisa contentiosa. vt cum primum vel secōm decretum interponitur: vt. C. de dis qui ad eccle. confu. l. pōsenti. de dam. infec. l. si finita. §. nihil. in aut. ō erbi. re. §. sivero q̄dam. Jtez in iurisditione. vt ita dixerim media: vt q: aliq̄ sunt citandi. tñ ppte non est ibi iudicium. vt. j. de officio consulis. z l. magis puto. §. ne passim de re. eo. de transac. l. cū hi. §. pōt. de pac. l. z suum heredē. §. hodie z in illa significatione optime istō
* vocabulū nostro. §. adaptat fm tertiā lec. cōem z verā. ¶ Quarto modo ot decretū electio facta de aliquo ad aliqō offīi per autoritatē habētes: vt. j. q⁹ cuiusq⁹ vni. l. itē eoz⁹. §. si decurio: sz canonistevocant decretum scripturaz continentē pcessum electionis cū ipa electiōe. ¶ Quinto modo dicīt decretū quelibet ordinatio supioris: vt. j. de decre. ab or. fa. l. ambitiosa decreta. vñ statutum consulum ciuitatis ot decretuz: qō si otinet spālem fauorē singularis psone ō ius cōe ot ambitiosum vt. j. de minor. l. iij. in prin. sivero continet odium presumīt dolosum l. j. in fi. or doli excep. ¶ Sexto ot decretū vbicunq⁹ ostitutio dicit aliquē admittendū vel repellendum. extra vt li. pen. c. ij. in v. decreuim⁹ admittēdos. Jtē si decernit aliq̄d ofirmandum vel infirmandū C. de testa. l. hac consultissima. §. pe. in ver. decreuimus infirmari. Jtem si lex decernat missionē faciendā. de so. cōpe. c. j. §. ōnes ver. decernere faciendum. Jtē si decernat aliquos cōpescendos. c. ti. c. ij. ver. decreuimus compescēdos. li. vj. ¶ Septimo ot decretum in integrū restō gratiosa. vt. j. de postu. l. j. §. ō qua ¶ Octauo ot decretum illa clausula que addīt ad cōfirmationē gratie. s. decernentes irritum z inane ꝛc. que clausula semp apponīt in lris ofii papevt in. c. j. de pcef. pben. in cle. ¶ Nono ot decretū taratio alimentoz⁹. vt. j. de neg. gest. l. nēsenius. j. vbi pu. edu. de. l. ij. ¶ Decimo z vltimo ot decretū ofirmatio que añ q̄ interponat offīi decernendum formam z statutum suū ot nō habere: vt. j. de exec. l. gaius. z q̄libz hz formam esse sz non executionē. C. arbi. tu. l. fi. z no. qō instrumenta que fiunt de decreto iudicis dicunt instrumēta sori. z nō debent edi cum die z pfule: vt no. in. c. j. de pbatio. per Jnno. Jtem no. q⁹ presumīt p decre
b to iudi. ⁹ vt no. in. l. j. C. de fide instr. z iure bas. fiscal. li. x. ¶ Et no. differentiam inter autoritatem psensum: z decretum vt. j. de minor. i. ait pretor. §. permittīt in glo. sed eū secus. z adde aliam differentiam quam no. Jnn. in. c. dudum. de re. eccle. nō alie. li. vj. ¶ Et facit ad. q. statuti. nam si exigit decretum pōt pcedere z seq. si autoritatē hz pcedere vel inesse si consensum pōt q̄libz sequi. si licentiam hz pcedere si consilium hz pcedere. z adde quod no. de leg. ij. cum pf. §. libertis per Bar. C. de fer. Lactus
3 per Ja. de are. z de acq. heredi. l. eū q̄ duoz⁹. §. filius. ¶ † Scō o premittamus q⁹ libellus q̄libz sumitur pro epistola diffinitionē cause principalis cōtinente z hoc modo ponitur hic fm primaz lec. z of in diminutiuo ppter paucitatē lrarum. C. cōmi. vel epi.
4 l. fi. in verbo paucis lris. ¶ † Scō o modo ok libellus supplicatorius de iu. suo. l. libertus. Jtem requisitorius vt qñ rogo iudicez q⁹ decretum interponat in aliquo actu. vt in insinuatione donationis z differt hic libellus a supplicatorio: q: ibi a negatione non potest appellari. de aqua quoti. z est. l. j. §. permittīt q: nitīt gratie non iuri: sed in scō casu potest appellari. in aut. de questore. §. sup hoc. ¶ Quod aūt in insinuatione requirat decretum tz Guil. in. l. illud. C. de sacrosan. eccle. alij dicunt q⁹ nō requirīt aliud decretū nisi q⁹ mādato iudicis registret in actis C. qui admitti ad bo. pos. l. fi. per ¶. z ar. C. ad trcb. l. pe. vel dic aut est insinuatio ōdicta per aliquos oppositores. puta per cōiunctos donantis qui dicunt q⁹ est facta charitate: vel leuitate vel ex turpi cā. ar. j. quaz⁹ rez⁹ ac. non da. l. j. §. que onerande z de fur. l. fi. de ac. z ob. l. fi. de transac. l. nec ei. §. eor⁹: z tūc post excōi cationem causaz⁹ hz confirmari vel infirmari: z hoc appellat decretum. z ita intelligīt gl. no. in aut. vt non fi. pigno. §. fi. col. v. aut nō est ōdicta: z tūc sufficit registratio in actis. ar. C. de trās act. l. oium. ¶ Tertio modo dicīt libellus conuentionalis z ōdictorius: vt in aut. offeratur. C. de litis contesta. ¶ Quarto modo dicīt libellus appellatorius vt. C. de ap. l. siquis libellos ¶ Quinto modo ok libellus excusatorius. j. de excu. tu. l. scire opz. §. pōt autem. ¶ Sexto modo ok libellus accusatorius. vt j. de accusa. l. libellorum. ¶ Septimo modo ok libellus denunciatorius. de anna. excep. l. vt plectius. de accu. l. ea quidem.
a ¶ Modis. quot modis aūt sumatur decretū vide. d. Hart. soc. in. ofi. xxv. in cip. visis: v. fz b aducrtēdū cum ver. se. in j. parte.
¶ Octauo modo ok libellus inquisitorius. j. ō officio pōsi. l. cōgruit. de accu. c. qualiter qui requirit maiorem industriam quā processus partium. vt no. Jnn. de officio deleg. qñ hz locum etiā ciuil. inquisitioz in omnibus causis publicis z fiscalibus: vt. C. de bo. vacan. l. fi. li. x. ¶ Nono ok libellus citatorius. i. ipe misse citatio ad domum vel ad fores ecclesie destinate. facit qō legīt z no. de anna. excep. l. fi. p ¶. extra de dila. c. ij. Et ita est de consuetudine bona in quibusdam locis q⁹ substantia citatiōis mittat cum citatorio vnde tales litere possunt dici libellus. ¶ Decimo z vltimo potest dici libellus concessio facta in emphiteosimvel simili modo: puta ad centum annos: vt no. ¶. de le. ij. l. codicillis. §. instituto. z forte sic dicitur q: scriptura est de substātia: vt. x. colī. qui. mo. feu. amitta. c. j. §. rursus. ¶ Premissis istis ad euidentiam oīuide. §. in duas partes in prima dictū. in scōa ratio dicti sumpta ex generali regula. ¶ † Et fm primam
5 lec. h. o. snia lata inter absentes ad eos directa per epistolaz nō valet ipo iure. Scō m vero secundam lec. hoc dicit. Que decretum desiderant per libellum oblatum expediri non debent hoc dicit. Secundum tertiam hoc dicit. Que decreti interpositionem z plenam cause cognitionez exigunt delegari non possunt h. o. fm quartā lec. hoc dicit non pōtvni scribende alteri legēde sententie iurisditio delegari. h. o. Secundum quintam lec. h. o. Non potestvni delegari sola sententie diffinitiue prolatio cum ipe qui pronunciat iuris est de causa non congruit. nec potest vni processus vsq⁹ ad sententiam exclusiue alteri vero sola sentētia delegari. h. o. Et ratio prime lec. est q: absentevtraq⁹ pte vel altera non citata. nonz snia hz fit per literas intimata. qō not. ¶ Ratio secunde lec. est q: videtur ordo peruerti si seruatur ordo libelli vbi non dz seruari cum ordo in talibus sit non seruare ordinem iudiciorum. ¶ Tertie lec. ratio est q: officium nobile quo interponitur decretum est mixti imperij. ¶ Ratio quarte lec. est q: iudicans dz fungi officio iudicandi insolidum non p parte. ar. C. de testa. l. cum antiquitas: q: vnitas indiuisibilis p nunciandi actionem non recipit separationem. ¶ Ratio quinte lec. est q: mauditam a se causam nemo mature possit diffinire. vt in aut. ad hec. C. de iud. qui. n. per se videt z per se audit melius nouit veritatem. de testi. l. ij. §. idem diuus ar. de officio pōsi. l. observandum. de questionibus. l. de minore. §. tormenta: et tunc hoc est de plenissima examinatione vult poro lex solamve ritatem pbationum z iustitiam locum debere habere in causis C. de ap. l. eos. de tempore ap. l. per hāc. z si q̄d iudicē pōt mouere vt palor: tremor: vacillatio: z similia scribi debent in actis de mādato iudicis. vt extra de proba. c. quoniam per Jnno. z ideo lex refrenat indiscretas delegationes causarum. sed de iure canonico omnia sunt delegabilia: vt extra de raptoribus. c. in archiepatu. Jtez quilibet ordinarius vel delegatus principis potest id qōvult delegare. z id qōvult si bi reseruare. Jtez dare formam delegato de ofitio reqrendo q̄q̄ ipe delegans non teneatur requirere de officio deleg. c. si pro debilitate. per Jnno. sed legiste ea que sunt cōmissa maiorib⁹ p maiores explicari volūt quorum fides est explorata: z industria singularis electa: vt. j. de officio eius cui man. est iur. l. j. z arg. l. j. ō. de officio pretoris. et canonistevolunt quodvbi est electa industria puta officium p̄dicandi. quod id committi non possit. de officio deleg. qui per Jnno. z cū iudicium non possit committi. de arbi. l. sicuti. Jtem est implicare ōdictionē dicēdo q⁹ infimis supema iudicia sunt
b ¶ Pro ōcre. iudi. vide do. ale. ō imo. i. l. sciēdum deō. ob. z paul. de cast. in consi. lxxxix.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Interlocutoria. adde fel. in. c. ¶sultatio nid⁹ in fin. q. col. de offi. de lega.

b ¶ Grauatū. vide eundem bal. in. ca. j. in ti. de mil. vasal. q̄tu. est & pau. de cast. in ¶sil. v. inci. cā que vertit & d. ale. & imo. in. l. de pupillo §. meminisse & oper. no, nun,

ꝑcessa. ad qs̄ p̄deraī supremus gradus. si infimo & alr primato delegari p̄t. & si infimi p̄ñt marima quare nobis distinguunt quare gradus ꝓñt sursuz & deorsum: & ꝛ canoniste dicūt in eoꝛ foro seruet nō in foro iustiniani. q; qs̄ dicunt nō ꝫ significare distinctionē & rōnem veritatis. ¶ Nunc a capite incobātes examinamus lec. dī hic q; snia nō p̄t dirigi per epl'am continentē tenorem sententie contra hoc opponitur mandatum de citādo est snia. C. de epis & cleri. l. cū clericis & p̄t fieri cōmissio pte absente. & sufficit q; per nunciū vel epl'am dirigaī: vt. l. sed & si interpellaī. de arbi. C. qūo & qñ iu. auī. qui semel. Jtē certū est q; statuitio termini eius progatio: vel econtra eius artatio est interlocutoria & tñ p̄t fieri absente pte. probaī primum. j. de arbi. l. qualē. §. fi. probaī scōm. e. ti. l. idē pferre. sufficitq; post factū in timari vt ibi pz & ff. de req. re. l. annus. & l. j. §. et hoc annō. C. vbi in rem actio. l. ij. C. vbi de cri. agi opz auī. qua in puincia. Jtem manifeste apparet q; snia de citando semp p̄venit citationem que est executio p̄cepti. ergo sufficit primo fieri. scōo intimari. hic dī ō quare male glo. dicit q; ille. §. loquiī in diffinitiva secō in interlocutoria vt in. l. Jtia ¶ Jsta glo. sic simplr loquens nō est vera q; sic ꝓbo. scōm decretuz est snia interlocutoria a de bo. auī. iudi. pos. l. si minoꝛ: modo pone q; scōm decretum est interpositum ō non citatum sed est ei intimatum an vz. certe non est rite ꝓcessum adeo q; si esset clausula & si senseris te gravatum v comparcas recepturus iustitie cōplementum. Jsta clausula nihil operatur q: tunc demū operaī vbi non dz p̄cedere citatio fz potest incipi a p̄cepto qō est solum in certis casibus. vt in operis no. nūci. que sicut potest fieri per privatum ita per iudicem non p̄cedente citatione tñ iudex iustificat se per clausulam. & si senseris &c. Sed privatus non vt. j. de no. oper. nun. l. de pupillo §. meminisse. & ibi bar. ¶ Jtem est alia ratio quare illa clausula nō operaī q: hz i seditionē si senseris te gravatū sed nō sentit se gravatū q: decretū est nullū. ergo nō teneī cōparere. facit. C. si man. ita fue. alic. l. ea q̄dem. ¶ Et no. q; q̄dam dicunt q; cōparente absente ista clausula facit transfundi p̄ceptum in simplicem citationē. & sic expirat p̄ceptum eo ipo q; cōparet. ad qs̄ facit quod no. Jnn. de coha. cler. & pe. quod nō est verum immo si p̄ceptum iustum est: dz confirmari & non infirmari. arg. C. dē car. edic. l. si enī p̄ceptum est iustuz ergo non gravatur si ergo illa clausula est conditionalis si senseris &c. non transfunditur in citationem nisi existente cōditione vera. s. qō grauetur. tunc bñ evanescit q: inder qui apponit illam clausulaz non intendit indebite gravare ptes. j. de ma. te. l. fiās locuples in fi. Jꝑterea si ambe ptes sunt absentes. gl. non dicit verum. etiam in citatione cum debeat fieri parte petente. vt. j. de iud. l. ad pemptoꝛium & C. infra q̄tū ipe cri. qō. l. ij. dic ergo qō autvtraq; pars abest & tunc non valet ylla snia q: inder est solus. & non est ibi iudicium nec actio. vt. C. de iudi. l. properandum in p̄in. aut vtraq; est p̄sens & valet sine ylla citatione. j. de feriis. l. j. §. j. item testis dum ꝓducit in iudicio est pñs p̄t iurare sine ylla citatiōe. de his q̄. vt indig. l. post legatum. §. is vero. nam cū finis citationis sit cōparitio frustra citaī pñs. vt dicit Jnn. & ioānes andreas. extra de electio. c. j. in nouella. vñ. l. ꝓsentiā p̄derat de re. iu. l. de vno quoq; autvna pars abest: alia est p̄sens & petens. tunc aut fertur snia p absente non citato & tunc vz snia q: citatio requiriī fauore absentis: sed si non valeret retoꝛqueret in eius lesionem q; esse non dz: vt no. C. de iudi. l. pperandum. §. si aūt reus. lz ō no. in. l. furioso. j. de re iudi. tu dic q; in criminali vz snia p fisco lata. vt. C. de adul. l. q̄uis idubitati. q: fiscus est ybiq; vt no. C. de quadr. p̄scri. l. j. aut in ciuili. & nōz diffinitiua. q: nō est actus trium psonarum. sed vbi sit citatio ibi est actus trium psonaruz q: ꝓtumacia habeī p pñtia. vt in auī. qua in puincia. C. vbi de cri. agi opz. aut ferī snia ō absentem. & tunc aut est diffinitiua. & non valet eo legitime nō citato. vt. l. j. §. itez cum ex edicto. que sen. fine ap. re. & l. si feriatis. de feriis. Aut interlocutoria & tunc aut requirit causē ꝓbationem & nonz nisi absente legitime citato. de ꝺdop. l. nam ita diuus. vel dicq; sufficit si est legitime citatus ad p̄cessum licet non sit citatus ad interlocutoꝛiam fm Ja. bu. sed in diffinitiua secus in officio deleg. c. consuluit. per Jnno. post litem contestatam p̄ter q̄ ad diffinitiuaz sententiā non est necessarium peremptoꝛium. quia omnis dilatio ꝓz vim peremptoꝛij post litis contestationez fm specu. adde quod no. Jnn. de accu. c. ad petitionē. Aut non requirit causē discep tationē g̃ñtē p̄cedentem & tunc vt dic no. d. l. iñ. §. j. de bo. po. illa autez requirit ante se que requirit ex oꝛdine suo post sed vt est citatio. que causē cognitionem semper ex natura sua p̄cedit et est parui p̄iudicij. que sunt no. ¶ Sed dubitatur: si possum ingredi possessionem ex pacto & inder dat mihi licentiam non citato possessoꝛe. an vz illa licentia. & dicit Jaco. bu. q; sic insti. de liber. §. multum cum glo. sed tu dic q; illa licentia non est p̄toria q: non emanat in foꝛma p̄toꝛie. cuz pars non sit citata vt. C. vndevi. l. meminerint. vnde inder hic debet reputari potius merus executoꝛ Jctus q; iudex vt dixi in. l. tale pactum. §. qui provocauit ī. de pactis. ideo si quis missum non admittit non tenetur ex edicto ne vis fiat ei. nec potest multari. ad hoc facit q: lz in eadem re habeam pignus conuentionale. tamen p̄toꝛium nisi suo oꝛdine non habeo. C. de pac. l. si pacto quo penam. C. de iudiciis. l. cum debitoꝛis. de an. le. l. fundus. quod est no. ¶ Jtē queritur an laudum arbitratoꝛis scriptuz & sigillatum per eum & traditum guardiano fratrum minoꝛum vt publicet partibus post discessum arbitratoꝛis qui forte aliquaz partium timebat valeat videī q; non: q: lz non sit snia est tñ equipollēs: q: est diffinitiuum litis & tractatur de magno p̄iudicio. ergo non valet. nec enim possunt dici partes p̄sentes q: non intelligūt id qō sit. vt de verb. sig. l. coram. sed arbitratoꝛ dz ferre laudum partibus p̄sentibus. de verb. ob. l. si quis arbitratu. de edi. edic. l. q; si nolit. §. fina. & idez videī in executoꝛe testamenti qui bz aliq̄d declarare. nam id dz facere adhibito herede qui ledi p̄t. vt de vsufru. leg. l. legatum. & extra de testa. c. nos quidem. & hoc patet ex. l. theopompus. de do. p̄e. nam cum ibi iuret. ergo pars est citanda. vt. C. de testi. l. si quando. quod autem clam fit non videī fieri bona fide. & dicitur clam fieri: quod fit nesciente eo cuiꝰ interest. vt. l. clā possidere. de acq̄. pos. & q̄vi aut clam. l. aut qui alr facit extra vt ecc. benefi. c. j. semp enī dolus vī ab omni arbitrio exceptus. ī. manda. l. creditoꝛ. §. fi. & dolus est nō notificare notificanda. vt. j. mā. l. idemq; §. si ignoꝛantes non ergo solū in fine: sz in medio oꝛdinato ad finē dz seruari modus ¶sonās arbitrio boniviri. nam & si equū sit iudiciū ñ tñ nō est bono mō p̄cessum dī pars gravata: q: qualitercūq; p̄cedat qui nō seruat modum dī gravare. j. q; me. cā. l. fi. §. fi. ¶ Contrariū videī qō sufficiat partiū pñtia sine scientia q: arbitramentū p̄t fieri in scripts. vt. C. de fide instru. l. Jctus. vnde si laudum est sigillatum valet. si autem non est lectum nec sigillatum. tunc non vz q: non est conclusiuuz. de le. iij. l. fideicō. §. j. & de testa. l. qui testamento §. si ex ea. & l. is qui. Jtē videī q; arbitratoꝛ possit declarare voluntatē suā non solū tractatu habito cū pribus vt. j. de arb. l. si ō meis. §. recepisse sed tractatu habito cum vicinis vel etiaz inter seipm in camera sua. vt. j. de neg. gest. l. pomp. & l. nemo enim. pe. rñ. nam arbitratoꝛ non teneī seruare oꝛdinem iudiciorꝫ ideirco enī eligiī. vt a iudiciario strepitu recedaī. vt per Jnn. extra de in. c. quintauallis ¶ vel dic si post examinationez causaꝝ fert tale arbitriuz vz laudum. secus si p̄termissa cognitione ex arrupto p̄fert laudum clandestinū. q: tūc est in dolo. & sic laudū est nul lūm vel annullandū. arg. qō no. j. de peu. l. si curatoꝛem absentē in dubio. tñ p̄o laudo p̄esumiī nisi appareant doli indicia. vt no. ¶ y. in ¶silio qō incipit tholomeus. bar. dicit nō valere ō absentem nō requisitū in suis ¶silijs & incipit ¶silium talionis. & in d. l. fiās arbitratu alioq̄n captio erit si nō seruabiī laudū. qō ad noticiā deducetū nō est: sz quo ad penā certū est q; nō ligat ignorantē vt ar. l. fi. de decre. ab oꝛ. fac. q: non interpellat. ergo pars ignoꝛās nō est in moꝛa vt. j. si cer. pe. l. q; te. ego dico et si tale laudū ex forma cōpromissi valeret. sz si fit simplr cōpromissum ō ius naturale nō valeret p̄te irrequisita. q: est p̄cessum ō ius naturale. nā defensio est de iure naturali. & iō auferri non p̄t. l. iij. §. si ad diem. de re mil. & in. c. pastoralis. de re iud. in clc. nō ob. dictū Jnn. qñ non dicit q; arbitratoꝛ non debeat p̄tes requirere vel q; eis irrequisitis p̄cedere possit sz dicit q; nō requiriī oꝛdo iudiciari⁹. ergo sufficit vnica citatio. facit quod no. in. c. j. de here. in clc. & si requisitus nō cōparet & nō soluiī cōpromissum arbitratoꝛis q: est q̄dam trāsac. & sic nō fit vera nouatio: lz pena cōmittaī. j. de transac. l. q̄ fidem. vz ergo nihilominus laudū. secus in arbitrio nisi sit clausula rato manēte pacto. q: tūc duo sunt compromissa. vnū cū pena. & istud soluiī aliud sine. & istud nō soluiī q: non p̄t transfundi in penalem stipl'onem cū sit absq; pena vt. j. de arb. l. si duo. §. fi. quod no. ¶ Memento ad secundā lec. que dicit. q; vbi requiriī decretū ibi nō offerī libellus ō immo offerī. vt. j. de excu. tu. l. scire opz. §. opz. vñ gl. reprobat illam lect. ¶ Sz contra glo. op. j. de excusa. tu. l. excusare. so. ibi libellus ponitur p̄o nuncio vel epistola. nam cās cause non p̄t quis in iudicio reddere per nunciū vel epistolam & non fundant iudicium. j. de peu. l. j. per Cy. in addi. quod est no. ¶ Reuoco in dubiuz illa lec. petitur a iudice q; iterponat autoꝛitatē in aliquo actu. ō dicitur & petiī offerri libellus q̄d iuris dicunt isti libellus non est offerendus contradictoꝛi q: nihil cōcludetur sibi sed iudici opponens dicit aduersarius sum mihi debet offerri libellus. petitoꝛ dicit nihil a te nec contra te peto. Jn illa. q. glo. dicit libellū offerendum. i. narrationē scriptam continentē quid petiī & quare. nā cās q̄bus strāgulaī notatim exponat vt. C. de p̄dijs curi. l. j. li. x. so. si ō dictoꝛ petit q; petitio scribaī in actis & dei sibi copia recte postulat. l. j. §. edēda. j. de edē. si aūt petit oꝛdiarie p̄cedi & litē p̄testari nō recte petit: q: nō teneoꝛ litē p̄testari cū eo a quo nihil

Universidad de Deusto

quo nihil possum ꝓsequi. secus si ab eo volo aliq̄d ꝓsequi. C. de edi. di. ad. tol. l. fi. eẽ de iudi. c. fi. facit. ĵ. de mino. l. tutor. in prin. nõ ꝓvitiat. processum extraordinarium litis ꝓtestatio: q; abundans cautela nõ vitiat. C. de test. l. testũ. de iudi. c. nouit. p Inn. ¶ Item reuoco i dubiũ intellectũ. d. l. excusare. gl. exponit diuersas leet. sed Dy. approbat illã per libellũ. i. per iudicẽ delegatũ. Sz q; alĩ exponit per nunciũ vel procuratorẽ tu considera causas excusationis. nã si p examinationẽ persone cognoscunt est necessaria ꝑsentia: vt. C. de bis qui ve. eta. l. ĵ. si vero nõ constitit i ꝑsentia ꝑsone tũc sufficit procur. z adde qõ dixi. s. de adop. l. si post mortẽ. §. fi. sed gl. in. d. §. opz vult q; quedã quis dz allegare p se que tũ põt ꝓbare per aliũ inducendo testes z ꝓbationes. facit. c. si forte de ele. li. vj. Prouberiori aũt intellectu materie. hanc scõam lec. ꝺcernenti primo est querendũ: vtrũ cũ officio iudi aliq̄d est fiendũ fit necessaria ei⁹ implo:atio. Scõo an fit necessaria absentis citatio. Tertio an fit necessaria libelli oblatio. Quarto an sit necessaria litis ꝓtestat. Quinto an sit necessaria aliqua sñia vel decreti interpositio. Et quo ad primum punctũ vt q; sit necessaria officij implo:atio: vt. ĵ. de dam. infec. l. iiij. §. hoc aũt iudicium. Jn ꝟrium q; iuder dz ptes suas interponere etiam sine implo:atione facit. C. de ap. l. eos. §. fi. ĵ. de li. di. l. ĵ. tũ vt q; possit non tũ debeat de necessitate. ĵ. de inter. ac. l. vbicũq; extra de fi. instru. c. cũ iohannes. de ꝓcu. l. filiusfa. §. veteranj. ĵ. de iudi. non quicq̄d. de offõ dele. ꝓsuluit: z qõ no. insti. dever. obli. §. ois. C. quõ z q̃ iud. l. ĵ. examinat Cy. in. l. ĵ. in. iiij. q. ĵ. de iurisdi. omnium iudi. z bar. in. d. §. hoc aũt iud. Tu dic q; quedam sunt iudicij iussa per. l. queda; permissa sunt per. l. in libero eius motu z arbitrio. Queda; requirunt interpellationẽ ptis. Exemplũ de primo. l. eos. C. de ap. vbi iubet iudici a quo appellat dare apostolos. item q; facino:osos inquirat z puniat ĵ. de offõ presi. l. ꝺgruit z tunc si nõ facit punit: vt. C. ne fan. ba. ite. l. ĵ. z hoc ꝓpter publicam vtilitatem. vt. ĵ. ad. l. aql. l. ita vulneratus. ō publi. l. licitatio. §. qõ illicite facit in aut. insiu. qõ ꝑstatur ab his. §. fi. ergo vbicunq; dz supplere de facto inquirendo non dz expectare q; aliquis petat vel accuset qõ intellige esi aliquo temperamento. ar. ff. ad tertul. l. ij. §. ꝺfestum. z ar. ĵ. de neg. ge. l. diuortio. §. sed hic quidam. Exemplum de scõo est vbicunq; iudici permissum est sed non preceptum q; supplea vt. l. ampliorem. §. fi. C. de ap. z. d. c. cum ioannes z adeo ei⁹ libero arbitrio z motu est facere. z nõ facere: vt siue faciat siue nõ appellari põt vt no. in spe. de offõ iu. §. impedit. ver. sed q̄d si iuder. qõ est no. sic est in his que ad merum libitum iudicis ptinent sicut est delegare vel non delegare causam. vt. l. cum solitum. C. de sen. z interlo. in. z. C. de peda. iud. l. plz nam hoc est ius iudicis z non tãgit ius partis. z ideo nõ dicit grauare ptem siue cãm deleget siue nõ quecunq; ergo cõmittunt iudicum volũtati pñt sine partiũ interpellatiõe explicari. ¶ Exemplum de tertio est in restõne in integrum que peti dz in dilationibus ꝓcedendis que peti debẽt. vt. C. de tpe in integrũ resti. l. pe. z fi. z de iudi. l. ad emptorium z. l. ij. C. vt. ifra certum tẽps no. tũ q; sufficit restõnem in integrũ tacite peti. C. de aut. tu. l. defendere. sic z restõnem possessionis sufficit tacite peti ꝓposita spoliatione. vt not. ĵ. q. iiij. q; ꝑsulatus. Jtẽ ea que ptinent ad pñtiam petitoꝝ vident tacite esse petita tanq̃ annexa rei petite. vt fructus interesse z litis expense. vt. ĵ. de edil. edic. l. ediles. §. item sciẽdum. z de rest. spo. grauis per Inn. ¶ Et ideo non est necessaria expressa petitio. vt no. in. d. §. hoc aũt per Dy. Quecunq; aũt requirunt intentationem. ea mero iudicis offõ non implorato explicari non pñt. q; pertinent ad ius intentantis vt insti. de repli. in prin. nisi vbi iuder supplere dz. ĵ. de pe. here. l. fi. z qõ no. C. de trãsac. l. vbi pactum. sz ibi est ideo q; iuder non dz pnunciare iniustũ nec ꝫ iudicialem ꝓscientiam. vt. ĵ. de fer. l. ij. in fi. facit. ĵ. de pe. here. l. hereditas in fi. C. de epis. z cle. l. nulli: sed in istis legibus est spãle fauore pietatis. de an. leg. quintus. §. ad autoritatem. z de leg. j. l. ciuitatibus. in prin. Item facit qõ no. Inno. extra de iureiu. ad nostram. la. ij. sed ibi spãle odio vsurariorũ. vt sine petitione z vltra petitionẽ iuder possit ꝫ eos inquirere z de facto supplere qõ est no. Item facit ꝫ. ĵ. de post. l. quos ꝓhibet so. ibi spãle ꝓpter maiestatez pretoris ꝓseruandam q; polluitur dignitas cõsortio infamium. Item fallit in causis orphanorum z miserabilium personarum z eorum qui suis negocijs superesse non possunt quibus absentibus iuder potest de facto supplere secus si suis negocijs superesse possunt z nolunt. ar. ĵ. de postu. l. item q̃bus. z. l. z qui negocijs. Item fallit in curatore dando bonis cõseruandis. z interdum distrahendis si res vergat. nam hoc potest iuder ex officio q; ipa bona petere non possunt curatorem cũ anima careant. vt. ĵ. de ex. bo. dan. l. ij. eadem rõne puto. Idem si infans sit litigaturus cum tutore vt iuder ex officio possit dare curatorem liti lz si esset maior infante non posset nisi peteret. vt. l. qui hz. §. fi pupillus. de tutel. potest etiã remedij loco iuder hortari. z forte etiam cogere aliquem propinquum infantis: vt petat pro eo z de rato caueat. arg. ĵ. de pecu. l. mutuus. §. is qui. z hec sunt no. ¶ Quo ad secundum punctum videt qõ sit necessaria citatio. de adop. l. nam ita diuus. Jn contrarium q; non sit necessaria citatio. no. de bo. pos. l. iij. §. pe. solu. Quandoq; iuder vel superior facit gratiam q̃q; ius exhibet siue reddit. primo casu aut illa gratia residet mere in ꝑso z ius alterius non infringit. z non requirit citatio. de ꝓben. cum qui. lib. vj. si vero ius alterius infringitur. vt cum legitimatur spurius per comitẽ. tunc exigitur citatio lz illa legitimatio dicat donum. vt in aut. qui. mo. na. effi. sui. §. si vero solũ de na. resti. l. fi. z ita tz bar. in. l. gallus. vel dic latius. vt dixi in. d. l. nã ita diuus. facit. ĵ. de tu. z cura. ab his. l. j. ¶ Secõo casu cum ius dicit. z tunc refert aut per modum iurisditiõis ꝓtentiose in ꝟrio iudicio. aut per modum iurisditionis mere z simplr voluntarie. si quidẽ per modum cõtentionis z tunc aut tractat de absentis prejudicio pleno. z dz citari. vt. l. in cãe. §. cã cognita. ff. de mino. z. l. ẽt. §. fi. aut ō semipleno. z idem. l. j. §. denunciari. deuẽ. inspi. aut de qualiquali qõ absenti parum nocet. z non dz citari. de infa. l. lucius. aut de nullo z non dz citari q; illi sunt citandi quorũ tunc interest aut agitur de fauore. z non est necessaria citatio. vt. l. cum vnus. de bo. aut. in. pos. ¶ Et est ar. q; futuri aduersarij nec sunt citandi nec in publicatione priuilegiorum. nec in exemplificatione instrox vt. d. §. denunciari. qõ est no. aut sumus in iurisditione voluntaria. z tunc aut aliqs se offert legitime ad ꝫdicendum q̃ q̃ nõ citat z cum eo postea de necessitate citando dz expediri cã vt. l. j. C. de bo. po. fm tabu. Aut nemo se obijcit z tunc aut iuder decernit id quod ler decernit. z tunc nemo est citandus. vt. d. l. iij. §. pen. quia executo: z minister. l. est. vt. l. j. §. decretalis. de suc. edi. nam bonorum possessio edictalis est forma decretalis. z de scientia. l. decernitur. z ler non decernit nisi verum. vt. ĵ. de cõditio. ob causam. l. si pecuniam. §. siquis seruum. Aut iuder aliq̄d statuit z tunc si voluntas adest habentium principale ius ac potestatem liberam in actu nemo alius est citandus de adop. l. in adoptione. als fic. vt. l. nam ita diuus z dic vt ibi dixi. ¶ Quo ad tertium punctum de libello videtur q; libellus nõ detur. vt h scõm secundaz lec. Jn ꝟrium videt dictus. §. opz. solu. aut quis implorat iurisditionem ad gratiam aut ad iustitiam. primo casu offerat supplicationem tũ z sine scriptura vz quod fit. qõ dic vt no. in pheno. vj. in nouella. Secundo casu qñ ad iustitiam z tunc aut tendit ad preparatoria petendorum z non exigitur libellus de interroga. ac. in rub. aut in consequentiam petitorũ z idem. aut est quid principale. z tunc aut concludit aduersario aut superiori. Si aduersario. dic vt. ĵ. e. l. §. de plano. si autem concludit superiori soli. z nõ est proprie libellus. q; superior nõ dicitur ad iudicium trahi. sed adiri. C. de ordi. iud. l. j. cum si.

¶ Quo ad quartum punctum dic litem non contestandam nisi duobus concurrentibus. s. qõ iudicium fit formatum ex trib⁹ personis principalibus. s. iudicis actoris. z rei. naz inter actorẽ z reum principalem fit contestatio litis. sed cũ iudice non contestatur lis. vnde in inquisitione non contestat lis. tũ rũsio rei habetur pro ꝯcontestatione litis. item cum reo transuersali non cõtestat lis. sed cum reo principali. C. de liti. aut. nunc si heres. et no. ĵ. de inoffi. te. l. si suspecta. qõ no. ille aũt dicit reus principalis qui in se claudit totam litem z eius effectum. Secundo req̃ritur ad hoc vt lis cõtestet q; cause ordo desiderat. vt. ĵ. §. de pla no. z sunt quedam cause que periclitarentur nisi dispensaret lex super contestatione. z tunc ler dispensat vt si tempore litis contest. reus est absens lz postea sit presens. vz iudicium. de tpe ap. l. fi. §. illud. z est ibi spãle ꝓpter periculum more. z ideo secus in causa nullitatis solius: q; ibi non sunt fatalia. vt. ĵ. de ap. l. si expressum. ¶ † Et no. q; bannitus in absentia reuersus restituit nisi sit absentia captata. de postu. l. j. §. de qua. z dz ordo iudiciorum seruari. vt ibi no. ¶ Quo ad quintum circa doctrinam est natura finis petitionis q: natura z qualitas petitionis ostendit. z enunciat nobis naturam z qualitatem decreti vel ꝓnunciationis. ĵ. de neg. gest. l. pomp. in negocijs. in fi. ¶ Extra no. q; conclusio libelli restringit narrata ad ea que concludit siue petitur q: in conclusione stat modus agendi qui semper dz inspici vt no. iij. q. vij. c. hec quippe. z per Inno. de rescrip. super literis ¶ † Secõo no. q; ineptus libellus nõ interrumpit ꝑscriptionẽ nec citatio facta super eo. vt. ĵ. de adnl. l. accusaturus. q: ex eodem facto dz actor consequi penã: q: ꝺemnetur in expẽsis. et ꝓmium q; ꝑscriptio interrumpat. ar. de neg. gest. l. siue hereditaria. facit de interro. act. l. si filius. la. ij. z quod no. in aut. offerat de lit contesta. ¶ † Tertio no. q; ꝓductio rescripti gratiosi habet vim libelli. secus in rescripto ad lites z causas. C. de dilatio. l. si quando. C. de his qui ve. eta. impe. l. ij. C. de litis contestatione. autentica. libellum. ¶ Quarto nota quod ꝓductio appellationis coram iudice ad quem petendo quod pro

6 a ¶ Inspici. ad de idẽ tenentẽ. d. bar. soc. in ꝺsi. clr. incip. in pñti cõsultatione ỹ. cõfirmat ista opi. z ij. i fi. iij. pte. z. d. maria. soc. in ꝺsi. xxxix. inci. vi fis ỹ. vex q: z d. bar. ciuf. d. mari. filiũ in ꝺsi. cxxxiij. incip. visa. ver. ij. via i. j. pte.

7 a 8

Universidad de Deusto
Biblioteca

cedatur sup ea hyrim libelli non dico q̄ sola appellatio habeat vim libelli: vt no. Inno. in. c. cum contingat. de officio delega. ꝛ adde qō no. de fide instru. c. g. ppetuus per Inn. ꝛ de ap. dilecto ꝛ qō no. ij. q. vj. c. siqs in quacunq;. ¶ Quinto no. q̄ vbi ad p̄parationem alterius cause queritꝝ de possessione sine libello. potest iudex se informare in possessiō ꝛ mādare alteri pti qō agat possessorio vel petitorio sivult ꝛ qō ad possessionez iniuriose vel cū armis nō accedat siue suo pmissu. de offō pcu. cel. l. fi. devsuf. l. equissimū. de li. cā. l. liberis. §. fi. qō cū eo. l. si seruus. p Jac. de are. de pba. c. in pūtia: post prin. per Inn. ꝛ ita dicit Jn. de pis. obseruari in practica in palatio qō no. ¶ Nūc accedamus ad tertiā lec. que dictat q̄ cause decretoꝝ interponendoꝝ solēniter cū plena cause cognitione delegari nō pūt. Sed hic queritꝝ quare tenaci⁹ hȝ officij impartitio cū interpositione decreti q̄ diffō cāꝝ equalis p̄iudicij vel maioris: cū primū non delegetꝝ scōm sic Rñ. q: primū est mixti imperij scōm iurisditiōis. ¶ Sȝ cur tā varie q̄ alteꝝ sit iurisditionis alteꝝ mixti imperij. Rñ. decretū nō ens facit ens: ꝛ istud est nobilius ꝛ maius q̄ iuri iaȝ facto famulari: vt pbatur per no. per Inn. in. c. cū. p. de fi. instr. ¶ Dō veniamus ad op. ꝛ op. ꝛvr̄ q̄ cause mixti imperij pūt delegari vt C. vbi⁊ apud quos. l. fi. so. ibi spāle fauore minoꝝ ꝛ eis similium Jtē ibi non interponit decretū: sed diffinitiua. ¶ Scōo op. q̄ cause que decretū reqrunt delegari pūt: vt. j. de offō eius. l. cognitio. §. vt possessio. fol. hic loquit vbi exigit cause cognitio ibi semiplena: vel min⁹ q̄ semiplena. ꝛ tō ibi nō ponderat a quo fiat. dūmodo fiat. ¶ Tertio op. de. l. j. C. qui p̄ sua iurisdi. so. ibi nō loquit in his que ptinent ad iudicis autoritatē impartiendam ſz ad actionē ptium exquendā sic. j. de ānu. leg. l. quintus. §. ad autoritatē. ¶ Quarto opponit de. l. suggerente: de offō eius q̄ vicē alte. ge. ſz ibi loquit in suffecto nō delegato. ſm gl. ꝛ vez dicit. q: vicarij non hūt iurisditionē delegatā ab hoīe sed accessam a iure: ꝛ sic ordinariā ſm glo. qō est no. Et adde qō not. in. c. ꝛ si principalis de rescrip. in cle. ¶ Quero an dilationis cā plene cognita dāde vel denegande interlocutio possit delegari: vr̄ q̄ non: q: cū plena cause cognitio ꝛ iudicis officio expedit. tu dic Ꝺ: q: qui pōt declarare totum pōt ptem. j. de in lit. iurā. l. videamus. §. fi. vnde si tota cā pōt committi. ergo ꝛ vnus articulus incidens in tota cā. naȝ incidentia non censent suis principalib⁹ potiora. C. de iudi. l. quot. ¶ Sed occurrit videre in quo verbo stet primū decretū: ꝛ i quo ꝟbo stet scōm decretū: ꝛ vr̄ ex vi verbi vtrunq; stare in verbo decerno cū dicit decerno te mittendu⁊ in possessionē ex primo decreto istud est primum decretum: ꝛ cū dr̄ decerno te mittendum ex scōo decreto. istud est scōm decretū inductio aūt que fit in possessionem per nūcium iudicis illa est executio decreti non est decretū: sicut em̄ distat executio a snia: vt. l. a diuo pio. de re iud. ꝛ de epis. audien. l. imperiale: ita differt decretū ab executione decreti cum ctiaȝ diu post fieri possit. Jn Ꝺrium vr̄ q̄ ipa missio in possessionē dr̄ primū decretū: ꝛ scōm decretū: q: tunc Ꝺbitur pignus p̄toꝝium ex primo decreto: vt. l. nō est mirum. §. sciendū: de pigno. act. ꝛ tūc per scōm decretū nāciscit qs veraȝ possessionē ꝛ dūm de acq̄. pos. l. quivniuersas. §. utez cū p̄tor. Tunc em̄ actus primus. ſ. actus verbi trahit secū effectum suū ꝛ nō prius: hic est qō actus verbi pōt explicari per delegatū saltum in primo decreto: q: est ptātis psonam ꝺcernentis: ſz realis actus non pōt delegari: q: ꝺcernit territoriū iurisditionē ab eo inseparabilē: at delegatus non hȝ territoriū: ꝛ tō realem actum nō pōt exercere: q: territoꝝium ꝺcernit: vt. l. fi. C. vbi ꝛ apud quos ꝛ tō non mittit in territoriū alienū: vt. j. de bo. aut. iudi. pos. l. cum vnus. §. is qui. facit qō no. de so. cōpe. c. postulasti. Et si dices si actus primus. ſ. de mittendo delegat ergo mixtū imperiū delegatū. Rñ. nō infert pars in toto. ar. j. de edil. edic. l. cui deus ob. p̄dictis q: nuncius mittit qui nō hȝ iurisditionē: vt. j. de iudi. l. si. q: ꝺsideramus put emanat a iudice. j. de manu. vin. l. si pater. §. fi. ꝛ sic lictor seu speculator qui decapitat hoiem non ipe decapitat sed iudex vt extra de re. iur. c. qō qs mādato per Ꝺy. sic ꝛ nauis defert frumentum: sed nō sibi sed dño: ꝛ ideo dūs inspicit. l. j. §. nauē. j. loc. ꝛ sic nō inspicit pica et organū: q̄d ergo dicemus nunq̄d actus verbi in pnunciando dimittendo est mixti imperij vr̄ q̄ nō: q: lex dicit q̄ in possessionez mittere est mixti impij: vt. j. de iu. om. iu. l. iubere cauere: ſz aliud est mittere aliud mittendum pnunciare: vt. l. j. de iu. om. iu. Jn Ꝺrium vr̄: q: istud expedit offō qō non deseruit petitioni: q: non est actū p̄incipalr̄ ad hoc vt fiat missio ſz ad ipm debitū: ꝛ ideo cuz nō deseruiat actioni est officii nobile veniens pp̄rio iure. i. excdicto p̄toris: vt no. j. de neg. ge. l. j. ergo cum sit nobile: ꝛ tendit ad decretum: ergo est mixti imperij. Respon. credo q̄ est mixti imperij: sed delegabile q: actus verbi pōt delegari: sed actus facti nō. q: adheret glebe territorij. vnde a simili ſz possim dño territorij pmittente inter ꝺsentientes cognoscere in suo territorio tū executionē facti facere nō possum ēt eius pmissu. q: hanc potestatē qs nō hȝ sine territorio facit qō no. j. qs in iuspo. nō te. l. ex quacunq;: ꝛ de illo mixto imperio principalr̄ dȝ tractari in. l. iubere cauere: dicit ibi. Aduerte tū dicunt doc. q̄ aliud est pnunciare tm̄. aliud facere: ꝛ ideo est differentia an iudex pnunciet mittendū: an dicat mitto. ꝛ vez est si res est parata missiōi. alꝫ si non est parata verbū mitto exponit. i. decerno mittendo: q: nō pōt iudex verbo solo mittere in possessionez: facit in. l. duobus. §. idem rūdet: qui satisda. co. l. sciendū: de iure do. l. si sponsus. §. j. j. mā. l. q̄ negocia. de acq̄. pos. l. p̄dia cū seruis. ¶ † Jtē dicunt doc. q̄ aliud est aliquez rebānire aliud pnunciare eximēdum de bāno. C. si aduer. li. l. j. qō est bū dictum q̄ tum ad formalem differentiam. tū qui pōt rebannire non pōt diffinitiue pnūciare rebanniendum sed interlocutorie sic: ꝛ facit q̄ aliud est deportare aliud declarare deportandū: q: hec snia non mutat statum hois nisi postq̄ fuerit approbata per habentem autoritatem deportandi: sed prima sic. q: trahit secum sūm finē. de inius. te. l. si quis filio. de le. iij. l. j. §. a prefectis de off. p̄si. l. illicitas. §. quivniuersas. in gl. cū si. facit. j. de rei ven. l. fundus: ꝛ illa faciūt ad multa. ¶ Et no. q̄ qñ committit aliq̄d non iudiciale: sed extraiudiciale: tunc missio in possessionem non est mixti imperij ꝛ pōt demandare de acq̄. pos. l. qui absenti. §. j. ꝛ ideo executores gratiarum possunt in possessionem mittere de officio. deleg. in literis per Inn. nec ante expirat eoꝝ mandatū. de pben. p illoꝝ
10 per Inn. ¶ † Scōo no. post gl. q̄ qlīcq; q̄titas est in obligatione ppter spēm: ꝛ dic vt. j. si ex no. cā agatur. l. ij. §. j. Qlīcq; factuz debetur ppter spēm vt cautio ppter domū ruinosam vtin. §. iul. de pe. l. ediū: ꝛ de neg. ge. l. fz anvltro circa mediū. Qlīcq; debet factū estimatū ipo iure: vt liberatio: ꝛ dicit. j. de neg. ge. l. si qs mādato. qlīcq; debet patientia ꝛ dicit no. j. de op. no. nū. l. si p⁹ qlīcq; debetur pignus vel cautio ꝛ tunc nō interponitur scōm decretū: q: missio p̄ cautione habetur vt. j. vt in pos. le. l. io cui. §. queri pōt. ꝛ j. ad carbonianū. l. de bonis. §. qui pupillo. ¶ Circa quartā aūt ꝛ quintā lec. hic nō insisto. sufficit em̄ remittere vt glo. remittit. ¶ Sexto ꝛ vltimo pōt in hac. l. poni casus p̄. l. me minerint. C. vū vi. fm Guil. ꝛ C. si p vim vel alio modo. l. j. in gl. no. ꝛ in. l. siquis in tantam. in gl. magna. ¶ Vltimo doct. inducunt hunc. §. q̄ delegatio. per libellum. i. per literas est pbanda qō est verum in delegatione vniuersali. C. de man. prin. l. j. secus in singulari q: pōt pbari per testes in auc. in medio lit. §. j. ꝛ vt liti. iurēt. §. q: vero fm Ray. tu dic si añ factū. i. si opponitur in principio litis dȝ pbari per scripturam sed post factum tene distinctionem. d. ray. ꝛ adde qō no. de officio deleg. cū in iure per bar. cuz em̄ pūtatio rescripti debeat ante oīa p̄cedere: non est procedendum non ostenso rescripto nisi ptes velint aut sub silentio ptranseant. de gratiosis vero. dic vt no. Jo. an. in phemio sexti in nouella: vbi oino videas. Deo gratias bal.

Circa aduocatos. Non dȝ quis tm̄ pati q̄ se ꝺemptibiles reddat aut nefanda dissimulet: sed cū ingenio ꝛ gravitate animi quis dȝ esse patiens. h. d. ¶ Additio Bal.

Vbi decretum Hic. §. non hȝ locū in spūalibus fm Inn. de relt. do. ofti. in. iij. gl. bal. ¶ In glo. ibi dic decretum: quid refert dicere decreuit. vel dedit. vel constituit tutorem. vide in spe. de eu. §. vt autem. vers. instrumentum quoq; in fi. Ay autem excommunicatio vel interdictum pp̄rie dicatur sententia. dicit no. Archi. xvij. di. decernimus. ¶ Jbi alij dicunt. vide in specu. de li. conce. §. nunc oicē
11 dum. ver. xxvij. ¶ † An iurisditio voluntaria possit delegari. dicit no. archi. xxv. di. plectis in gl. ad hoc extra ꝛ no. j. de pba. ab ea parte bal. ¶ Jbi respon. hi qui ꝛc. vide quod no. Inn. extra de offi. vi. tua nobis ꝛ de offi. ord. romana. ꝛ de of. archi. c. j. ꝛ de reser ip. ꝛ si qs. in cle. in glo. ver. superver. so. anco. ibi cum ordinariam iurisditionem. Quid de vicarijs. dic q̄ habent ordinariam. ꝛ eandez cum domino. ꝛ ideo non appellatur ab eis ad dominum. q: appellatio debet esse ad superiorem gradum. ꝛ hic non possumus gradi. quia eadem est iurisditio. sed delegata iurisditio subalternatur ordinarie. ꝛ ideo facit alium gradum. Sed quid si statutum p̄hibet appellari a sententia potestatis an poterit appellari a sententia sui vicarij dic q̄ sic. vt. C. de ap. l. etiam eos. ꝛ. l. a proconsulibus. ꝛ ibi per do. meum.

a ¶ De plano vid per Frā. arc. ꝛ d. Jas. may. i. l. coheredi. §. coheres. de vul. et pu. ꝛ Felt. i. c. oltz in. v. col. in princip. de accu.

1 Oblatio libelli an sit remissa per istud verbū de plano.
2 Princeps quando committit causas sub aduerbio qualiter intelliguntur.

a **De plano.** Verbum de plano[a] itelligitur. i. tempore etiam feriato. de adul. l. miles. §. feragita ꝛ vbiq; in loco honesto omisso tribunali solito. de interro. act. l. noluit. §. j. dilationes etiam abbreuiantur propter istud verbū de plano secundum Guil. in. l. leuia. de accu. de dila. l. a proce-
1 dente. ¶ † Sȝ an libelli oblatio sit remissa per istud verbum de plano. dicit

Universidad de Deusto

plano. dicit Guil. q nō in cāis gravib⁹: sz in leuib⁹ sic. C. de nau. li. xj. l. de submersis. t. d. §. seragita t hic t bas solēnitates etiā leues nemo pōt relaxare nisi p̄ceps: vt hac. l. §. fi. ēt. si sit p cōsul vel legat⁹ nisi p̄ceps hāc autoritatē ei spāliter dederit: vt no. in spe. de legato. §. superest ver. sz nunq̄d. t in. c. j. de hereti. li. vj. t i. c. sepe. de v̄. sig. i cle. sepe. i. iij. gl. sic nemo cōmittit cām appellatiōe remota. nisi p̄ncepts. qō dicit. C. de sen. t iter. om. iu. l. fi. ¶ Sz pone q ī modū poste. nō in modū libelli. pono q mutuauit tibi. r. tu negas. ego pbo. an dēs mihi ꝺdēnari vī q sic q: de ꝺsensu ptiū pōt remitti solēnitas libelli. t hoc tz glo. in. d. cle. sepe. in gl. q̄ incipit. dar̄ p hoc. Jn ꝺriū facit qō not. de offcio deleg. de causis per bar. C. de li. contest. aud. offerar̄. in fi. nā cū ius dat formā t vltra p̄cedit annullando ptes nō pōt p̄termittere solēnia tene gl. si interuenit saltim q̄lis q̄lis petitio. nā tunc satisfactū ē rōni legis: vt iudex certā possit ferre sniaz cū pettio fit certa. t ita intelligit gl. Jo. an. feens si sola positio eēt absq; aliq̄ petitiōe q: nō pōt fundari iudiciū vbi nihil petit. si autem est narratū aliq̄d nō sub verbo pono. sz p modū q̄rele p verbum cōquero: ille est libellus ex tacita cōclusiōe. t vz iudiciū. j. q. iij q: p̄sulatus. ¶ † Quid si p̄ceps cōmittit cām sub aduerbio summarie [a] dic idē significare q verbū de plano. f. m Guil. sz certe illa sunt diuersa cū copulat̄. t copula cadat inter diuersa vt i c. sepe. de v̄. sig. in cle. t iō vī qō istud v̄bū sūmati tollit toiū ordinē iudiciarij vt sit dicere sūmarie. i. extra ordinē t sic ꝺz referri. ad merā solēnitatē iudiciorū vel plene de v̄itate ꝺz liq̄re. vt. l. aūt. §. j. q̄. ex cā. in pos. ea. nisi sit cā leuis. vt. ff. ad tre. ille aquo. § j. vt i pos. lc. is aquo. ad car. l. iij. §. due cāe. l. si iudex. debis qui sūt sui vel alie iu. ar. C. ad exhi. l. thesaur⁹. facit q no. gl. j. ꝺ mio. l. iij. §. j. ¶ Quid si cōmittit sub v̄bo semiplene. dic vt cē vt li. nō ꝺte. c. qm̄. §. in alijs. t vī q istud semiple accipiat̄ p media p batōe vt no. l. l. admonēdi. de iureiur. t. l. in bone fidei. C. de iureiu. t exēpla pone vt ibi. [b] ¶ Quid si sub aduerbio simplr dic q marie opar̄ vt nō admittat̄ libell⁹ implicit⁹ vel ꝺditionalis nec petitio intimata vel ꝺditiōalis. nec rūsio hmōi. sed oia clare t sine duplicitate p̄cedāt. ar. de vul. sub. li. in fi. t. l. vj. di. c. vltimo. sz alibi exponit̄ simplr. i. sine inq̄sitiōe. vt. j. de ꝺfir. tu. l. j. sed istud est qī nō req̄rit inq̄sitio alibi. i. bona fiꝺ. C. de edil. ca. l. j. t adde qō no. arc. de tc. c. religios⁹. li. vj. t Jo. an. ¶ Quidsi sub aduerbio fauoꝛabilr dic q itellr q dilatiōes abbꝛeuient̄ v̄ tute tī fuata. j. so. ma. l. j. ꝺiffecta. l. fi. C. de sen. q̄ sine cer. p̄ti. q̄d si sub hac forma sūmarie. t ꝺ fctō. dic vt. l. filiꝰ. de do. p bar. suffi cit q ille p̄cedat salua iustitia. t eq̄tate. j. mā. l. creditoꝛ. §. fi. licz nō seruet ordinē ciuilē vel statuariū. iudicioꝝ. vnde ius ꝺz reddere in cōclusione. i. exitu otrouersie. vī nō pōt ius alicuius partis tollere per suā sniam sicut nec olim cū oia manu regia gubernanē iustitia tī naturalis nō ꝺbeat de eē sicut arbitratoꝛ q̄ p̄cedit de fctō eq̄tate tī fuata. j. p socio. l. vī si nerue. sz id qō nō est magni p̄iudicij facere p̄t. C. de p̄ci. ipe. offer. l. quotiēs. alibi ꝺz de facto. i. absq; iuris effectu. ff. de ꝺdi. t de. l. meuius. C. de transa. vbi pactū. C. de adul. l. cū q̄. de ver. ob. l. q̄dā cū filiū. t qō ꝺ facto fit de fctō ꝺz revocari. vt de minoꝛ. l. verū. §. ex facto. p qui. ¶ Quid si cōmittit sine figura iudicij [c]. ℞ Rñ. figura significat formā rei. t iō forma iudiciorū relaxata. C. de la. li. tol. l. j. §. fil'licz mō. de hoc. de cle. c. īdēnitatibus. sup v̄bo figura. li. vj. p Arch. t in extrauaganti ad reprimendā per bar. t adde qō no. C. ꝺ li. cā. l. pe. t q̄ admi. ad bo. pos. l. j. in gl. sed nonne t qō no. de fi. p̄sby. c. j. li. vj. per archi. t est interdū plena iudiciorū figura qñ ordinarie p̄cedit. semiplena qñ extraoꝛdinarie p̄cedit. vbi vero ē actus voluntarie iurisditiōis. ibi ꝓprie nulla est figura iudicij. iij. §. j. in gl. de bo. pos ¶ Quid si dixit sine strepitu. dic q̄ oportet vt faciat oia q̄ breuiter narrari. t strepit⁹ est [d] v̄bū. t iō quāto pauciora verba tanto minoꝛ strepitus. de elec. c. quoꝛūdā in p̄ri. li. vj. p Arch. C. de stu. li. vi. ro. l. j. in fi. C. de inof. te. l. fiāt in suo. extra de fer. c. fi. de fin. c. j. C. de epi. t cle. l. ij. iuste tī p clamātē audire ꝺz j. mā. si p̄cedēte. §. fi. aures eīm accommodate sunt iustis vocibus. t de facili pōt amittere cām is p̄ro quo nemo facit verba. vt. j. de dolo. l. si dolo acciderit. ¶ Quid si sub aduerbio statim. ℞ Rñ. intelligit. i. exactissima diligentia t oībus frustratiōib⁹ amputatis. necessariū tī interuallū inest oīno. vt de resti. spo. olim in gl. que dicit q̄ cito poterit in. l. ij. §. confestim. ad ter. alioquin mādatū eēt impossibile t nō valeret ꝓpter impossibilitatem vt ar. ff. de ver. ob. cōtinu⁹. §. itē qui insulā. alibi ꝺz de facto. i. absq; iuris effectu. ff. de ꝺdi. t de. l. meuius. C. de transa. vbi pactū. C. de adul. l. cū q̄. de ver. ob. l. q̄dā cū filiū. t qō ꝺ facto fit de fctō ꝺz revocari. vt de minoꝛ. l. verū. §. ex facto. p qui. ¶ Quid si cōmittit sine figura iudicij [c]. ℞ Rñ. figura significat formā rei. t iō forma iudiciorū relaxata. C. de la. li. tol. l. j. §. fil'licz mō. de hoc. de cle. c. īdēnitatibus. sup v̄bo figura. li. vj. p Arch. t in extrauaganti ad reprimendā per bar. t adde qō no. C. ꝺ li. cā. l. pe. t q̄ admi. ad bo. pos. l. j. in gl. sed nonne t qō no. de fi. p̄sby. c. j. li. vj. per archi. t est interdū plena iudiciorū figura qñ ordinarie p̄cedit. semiplena qñ extraoꝛdinarie p̄cedit. vbi vero ē actus voluntarie iurisditiōis. ibi ꝓprie nulla est figura iudicij. iij. §. j. in gl. de bo. pos ¶ Quid si dixit sine strepitu. dic q̄ oportet vt faciat oia q̄ breuiter narrari. t strepit⁹ est [d] v̄bū. t iō quāto pauciora verba tanto minoꝛ strepitus. de elec. c. quoꝛūdā in p̄ri. li. vj. p Arch. C. de stu. li. vi. ro. l. j. in fi. C. de inof. te. l. fiāt in suo. extra de fer. c. fi. de fin. c. j. C. de epi. t cle. l. ij. iuste tī p clamātē audire ꝺz j. mā. si p̄cedēte. §. fi. aures eīm accommodate sunt iustis vocibus. t de facili pōt amittere cām is p̄ro quo nemo facit verba. vt. j. de dolo. l. si dolo acciderit. ¶ Quid si sub aduerbio statim. ℞ Rñ. intelligit. i. exactissima diligentia t oībus frustratiōib⁹ amputatis. necessariū tī interuallū inest oīno. vt de resti. spo. olim in gl. que dicit q̄ cito poterit in. l. ij. §. confestim. ad ter. alioquin mādatū eēt impossibile t nō valeret ꝓpter impossibilitatem vt ar. ff. de ver. ob. cōtinu⁹. §. itē qui insulā. alibi ꝺz de facto. i. absq; iuris effectu. ff. de ꝺdi. t de. l. meuius. C. de transa. vbi pactū. C. de adul. l. cū q̄. de ver. ob. l. q̄dā cū filiū. t qō ꝺ facto fit de fctō ꝺz revocari. vt de minoꝛ. l. verū. §. ex facto. p qui. ¶ Quid si cōmittit sine figura iudicij [c]. ℞ Rñ. figura significat formā rei. t iō forma iudiciorū relaxata. C. de la. li. tol. l. j. §. fil'licz mō. de hoc. de cle. c. īdēnitatibus. sup v̄bo figura. li. vj. p Arch. t in extrauaganti ad reprimendā per bar. t adde qō no. C. ꝺ li. cā. l. pe. t q̄ admi. ad bo. pos. l. j. in gl. sed nonne t qō no. de fi. p̄sby. c. j. li. vj. per archi. t est interdū plena iudiciorū figura qñ ordinarie p̄cedit. semiplena qñ extraoꝛdinarie p̄cedit. vbi vero ē actus voluntarie iurisditiōis. ibi ꝓprie nulla est figura iudicij. iij. §. j. in gl. de bo. pos ¶ Quid si dixit sine strepitu. dic q̄ opa tur vt faciat oia q̄ breuiter narrari. t strepit⁹ est [d] v̄bū. t iō quāto pauciora verba tanto minoꝛ strepitus. de elec. c. quoꝛūdā in p̄ri. li. vj. p Arch. C. de stu. li. vi. ro. l. j. in fi. C. de inof. te. l. fiāt in suo. extra de fer. c. fi. de fin. c. j. C. de epi. t cle. l. ij. iuste tī p clamātē audire ꝺz j. mā. si p̄cedēte. §. fi. aures eīm accommodate sunt iustis vocibus. t de facili pōt amittere cām is p̄ro quo nemo facit verba. vt. j. de dolo. l. si dolo acciderit. ¶ Quid si sub aduerbio statim. ℞ Rñ. intelligit. i. exactissima diligentia t oībus frustratiōib⁹ amputatis. necessariū tī interuallū inest oīno. vt de resti. spo. olim in gl. que dicit q̄ cito poterit in. l. ij. §. confestim. ad ter. alioquin mādatū eēt impossibile t nō valeret ꝓpter impossibilitatem vt ar. ff. de ver. ob. cōtinu⁹. §. itē qui insulā. alibi ꝺz de facto. i. absq; iuris effectu. ff. de ꝺdi. t de. l. meuius. C. de transa. vbi pactū. C. de adul. l. cū q̄. de ver. ob. l. q̄dā cū filiū. t qō ꝺ facto fit de fctō ꝺz revocari. vt de minoꝛ. l. verū. §. ex facto. p qui. ¶ Quid si cōmittit sine figura iudicij [c]. ℞ Rñ. figura significat formā rei. t iō forma iudiciorū relaxata. C. de la. li. tol. l. j. §. fil'licz mō. de hoc. de cle. c. īdēnitatibus. sup v̄bo figura. li. vj. p Arch. t in extrauaganti ad reprimendā per bar. t adde qō no. C. ꝺ li. cā. l. pe. t q̄ admi. ad bo. pos. l. j. in gl. sed nonne t qō no. de fi. p̄sby. c. j. li. vj. per archi. t est interdū plena iudiciorū figura qñ ordinarie p̄cedit. semiplena qñ extraoꝛdinarie p̄cedit. vbi vero ē actus voluntarie iurisditiōis. ibi ꝓprie nulla est figura iudicij. iij. §. j. in gl. de bo. pos ¶ Quid si dixit sine strepitu. dic q̄ opa

amplificādū potētiā cōmissarij q̄ magis āpliar̄ ex diuīcta q̄ ex diuīcta q̄ diuīcta accipitur p̄ro coniuncta. vt no. in. d. c. sepe. in glo. iiij. Jtē alternativa directa in ipsum iudicē suā auget potestatē t arbitriū eligēdi cōfert sibi. C. de ser. fu. l. iij. ¶ Et sic no. q̄ vbi addicit̄ verbū addicit̄ sensus. ¶ Qñq; tū addicit̄ verbū t nō addicit̄ sens⁹. t hoc q̄ñq; ꝺtingit ꝓpter ineptiā loquētis. q: plus loquit̄ q̄ expediat. de au. t ar. le. l. pediculus. §. labeo. ¶ Qñ q̄ ꝓpter ꝺfect⁹ naturā. j. p socio. l. si adjiciar̄. ¶ Qñq; ꝓpter qualitatē verboꝝ. nā q̄litas copuati extremi restringit virtutē copule ne ipsa qualitas videat̄ inserta dūmō sit talis qualitas q̄ de vtroq; extremo possit p̄dicari. l. fi. §. cui dulcia. j. de v̄. sig. l. si quis fundū. t. l. nā cū lāde. §. si cui penus de pen. l. regulariter vero oē verbū ꝺz aliq̄d opari. s. quatenus de mente t de iure loquentis cōsumpta opari pōt. C. de inoffi. te. l. si qñ. de vsu. l. stipulatus. ff. ad municip. de lc. j. l. si qñ. ad trebel. l. balista. t nō solū verbū: sed etiā oꝛdo verboꝝ signat̄ exp̄essus. de ꝺsecra. di. ij. c. in xp̄o pater. t. l. quoticns. de vsufr. t. l. heredes. §. fi. ad treb. ¶ Sz nunq̄d vbi pōt de plano p̄cedi ꝺz filiꝰ hīe ꝺsensum. vī q nō. q: hic requirit̄ plena iudicioꝝ figura sic dicimus in cā executoris. j. de mino. l. deniq; sz vtrū in verbo iuuito patre t ibi no. t C. qui admit. ad bo. pos. l. j. in glo. Jn ꝺriū ꝺz q cōsensus patris est magis de substātialitate q̄ de solēnitate. ad hoc eīm adhibet̄. vt filiꝰ habeat legitimā personā q̄ sine patre nō ꝺz cui cu rationē t protectionē filij lex cōmittit t sic pī ꝺz ꝺsentire insinū p tectiōis t curatiōis. t ita dicerim. C. de bo. q̄ li. nō solū. §. necessitatē. sz eīm statutū disponat de facto p̄cedit tī necessario t ꝺz interp̄etari. s. cū legitimis p̄sonis. C. de test. mil. l. fi. de iu. codi. l. q̄dā referunt. C. q̄ da. tu. pos. l. in vniuersis. nō eīm ꝺz statutum abusiue intelligi. q: nō fuit ꝓpositū hoc legislatoꝛi. t iō ēt in extraiudiciarijs iudicijs exigit̄ q̄ iudicium ex p̄sonis ꝺstet. t qō sit fundatū facit ad p̄dicta. q: q̄q̄ agat̄ ꝺ ꝺsensuz tī si p̄sona nō ē legitima ꝺz ps grauari. t pōt appellari. q: qualitercūq; p̄cedat ꝺz pars grauari. t pōt appellari. sz alia ps nō est legitima. de min. ait p̄toꝛ. §. ꝓmittit. facit q no. in. c. inotuit. de eo qui fur. oꝛ. recepit per Jnn. t hoc verū in ciuilib⁹ cāis. nō ob. §. sz vtrūq; q: vbi pater quondā ꝺfecerat i iudicio oꝛdinario. vñ nō req̄rit q̄ de novo ꝺsentiat in sūmario. q: trahit oꝛiginē. t eām a p̄rio. sec⁹ si nūq̄ ꝺsensisset a ꝺcto sensu illi⁹ gl. itē no. l. j. C. q̄ admit. ad bo. pos. q: ibi nō ē iudicium nec ꝺtētiosa iurisditio. ℞ Sic. t dicet ibi plene no.

Obseruare. ¶ Jn ter. ibi ne q̄z im' aliq̄ dignitate. no. hic Gui. q officiū aduocationis nō est dignitas. sz merū officiū sine dignitate. ¶ Jn ter. nemo. no. qō miserabilibus personis iudex debet. supplere nemine petēte. t c.

¶ Additio Bal.

De plano. Vide Inno. de offi. iu. c. j. de accu. olim t p Jo. de blonastū isti. de ac. in p̄in. t in spe. de offi. iu. §. j. ver. Jtē aliud exēplū. nā si pater. t c. vīd oino i spe. de lib. oecp. §. nunc dicēdū. per totū in ver. vī. q̄ no. in cle. sepe dever. sig. in. iij. gl. t no. q̄ vbi nō offert libellus si tī snia sequi ꝺz. ꝺz offerri q̄lis q̄lis petitio. q: cū snia ꝺz formari ꝺz i ea eius tenoꝛ inseri. C. de sen. ex paric. re. l. ij. t ibi per Ja. bu. Bal. vide Arch. xxij. q. v. hoc vī in vltima gl. ma. de ver. simplr bēs ter. et glo. in. l. j. j. de ꝺfir. tu. ibi exponit̄ simplr. i. sine inq̄sitione. t hoc vbi istud verbū addit̄ in his que sunt de voluntaria iurisditiōe si aūt est contentiosa nō esset bona expositio. ¶ Qñ quid dicatur celeriter. t ex quibus causis quid debeat accelerari. dic per Arch. xxiij. di. communis. t. xcij. dis. si inimicus p Arch. ¶ Jn ter. ibi poterit de plano. t sic non per modum actionis. licet no bile. t per se stans.

Que etiam omnia. ¶ Per hīe v̄. dicit spec. q̄ p̄ses p̄uincie nō pōt cō mittere causam decidendā sine strepitu t figura iudicij ita nec legatus de latere qui eq̄parat̄ p̄consuli. vnde in rescriptis legatoꝝ non ponit̄ ista clausula. sz solū in rescripto p̄rincipis fm spe. q̄ ita determinauit. in ti. de leg. §. superest v̄. sz nunq̄d. t dicit q̄ ꝺ casus in eq̄patiōe hui⁹ līe. ꝺ hoc habetis duas gl. ord. vna est in. c. sepe de ver. sig. in q̄rta gl. hoc tenuit Guil. de ecy. ea. l. §. de plano. ¶ Sz nunq̄d hoc poterit p statutū ossi legati adhuc ista līa est ar. q̄ nō tī ꝺriū videm⁹ fieri. q: p hoc non tangit̄ ius superioꝛis. secus si vellet statuere q̄ non posset appellari a sententia inferioꝛis. arg. extra de iureiu. c. veniens. de hoc vide q̄ no. in. c. fi. de ap. li. vj. innouella. vbi disputatur t declaratur plene q̄ statutum inferioꝛis valeat tā super oꝛdine iudiciario q̄m super appellatione interponenda.

¶ Additio Bal.

Que etiam. ¶ Dicit spec. hic esse casum q̄ legatus cardinalis nō pōt solitū oꝛdinē iudiciorum immutare nec cōmittere eām oꝛdinariā terminādā summarie t de plano. q: p̄consul cui legatus de latere eōparat̄ ꝺz obseruare oia que olim p̄cessū cōia sunt. vt hic. t. ff. eo. si in aliam.

[a] ¶ Sūmarie. vīd. d. alex. de imo. i. l. i. sūma de ꝺdi. inde. t lud. ro. i ru. de arbi. v. co. t bar. i eāua. ad rep̄i. vers. summarie.

[b] ¶ Simplr vīd frā. are. i. l. j. §. fiāt simplr ꝺ v̄b. ob. t qō ibi ꝺixi i apo.

[c] ¶ Judicij. vīd. d. Pe. ph. cor. i ꝺsil. iiij. incip. vī i lra i i. ij. pte. t old. i ꝺsi. cxv. vo. bar. soci. ꝺsi. xcvj. incipiē. vt so circa me. j. col. in. j. pte.

[d] ¶ Strepit⁹ e. vīd Jo. an. i no. in. c. īdēnitatib⁹. de ele. in. vj. t qō ibi ꝺixi in apost.

Universidad de Deusto
Biblioteca

§.fi. Ita no.in Specu.de legato.§.superest.ver.sed nunquid ꝛ in.c.vlt.de here.li.vj.ꝛ de verbo.sig.sepe in gl.iij.

1 ¶ Lex que dicit ꝙ officiū duret vsq; in aduentū successoris an habeat locū in alio officio ꝙ̄ in iurisditione ordinaria.

2 Princeps decedēs iurisditionē ordinariā ad suū bñ placitū ꝛ mo ritur an expiret iurisditio ante aduentū successoris.

Meminisse Officiū pcōsulis durat vsq; in aduentū successoris ꝛ tam procōsul ꝙ legatus eius debēt remanere ad sindicatū. ꝛnō recedere nisi sindicati.b.d. ¶ Et no.l.istā no.arg. in isto fine, ⁊ assessores ꝙ debeāt reuerti tpe sindicatus ꝛ ꝙ nō possint licētiari ass. ¶ Prio de dictōe vsq; pōit exclusiue sup quo dicit Guil. ꝙ dictio vsq; q̄q; pōit respective ad aliud. Vsq; super tpe. vt si dicaī a tali die vsq; ad talē diē. ꝛ tunc includit si pōt includere, secus si rō nō patit ꝙ includat. Exemplū dicit in der do tibi dilationē vsq; ad octo dies ad pbādū. si q̄dē octava dies nō est feriata tūc includit q; pōt actio exerceri ea die si aūt est feriata tūc nō includit q; nec pōt includere ybanī. ista. ⁊. de suc. edi. l. ⁊. §. q̄bus. ꝛ extra de dolo ꝛ ctu. c. cum dilecti. adde qō no. in. c. si gratiose. de rescrip. li. vj. ꝙ archi. ꝛ in spe. de. dila. §. i. ver. sed pone iudex ita facit. C. de tēp. ap. l. ij. in fi. q̄q; apponit super loco. exēplū tibi vendo vsq; ad talē arborē ꝛ vsq; ad talez domū. ꝛ tūc dicit Guil. ꝙ duplex est terminus. est terminus terminans. ꝛ terminus terminatus. verba fuerūt glo. C. de euic. l. si fines agri. terminatus includit q; est terminus intrinsecus et pars rei terminus terminans nō includit q; est terminus extra rē. dic ergo psiderādū ālis est ille terminus vtrū accidēs rei tūc ponit inclusiue fm eū. Idē tz Archi. q̄ dicit ꝙ super hoc fuit valde ardua qō ī lōbardia sup finib⁹ duarū diocesum sicut ipe ele gāter ponit. viij. q. iij. c. ecclesias. vbi dicit ꝙ si tales sunt fines ꝙ fz sui naturā accedere pōt. dictio vsq; apposita sup istis finibus ponit inclusiue. si nō pōt accedere vt vie publice fundis priuatoꝝ. tunc ponit exclusiue. vnde si vēdo fundum vsq; ad viam publicā nō vēdo ꝓpterea viā. facit. ī. de acq̄. re. do. l. martius fz esī. Interdū illa dictio vsq; apponit super gradū exēplū. decedo tibi fundū in emphiteosi vsq; in tertiā generationē. nā ipsa tertia generatio obtinet. ꝛ sic ponit inclusiue. vt in aut. de nō alie. §. emphiteosim hoc tū est verū si natura ⁊ctus patitur. nam scōm naturā cōtractus verba sunt intelligēda. verbi gra eccl'ia q̄ nō pōt decedere nisi vsq; ad tertiā gñationē finitā dicit decedo vsq; in quartā generationē. nā ponere it tūc exclusiue. q; rō nō patit ꝙ includat. ar. d. §. emphiteosim. facit in rōne sui. ī. de dā. infec. l. dāni. ꝛ qō ibi no. ꝙ Ja. dicit Cy. ī. l. a caligato. C. de nup. ꝛ no. ī. de dolo. l. idest vsq;. Qō in materia odiosa illa dictio nō includit. exemplum. ꝙ descendētes rebelliū sunt rebelles vsq; ad tertiam generationem. nā tūc ponit exclusiue vt nō obtineat tertia generatio. rō est q; agit de odio irrationabili ꝛ crudelitate. ꝛ illa debēt restringi ꝛ nō ampliari qō credo verū ⁊z quādoq; reperiamus ꝙ etiā in penalib⁹ ponat inclusiue. vt. ī. de extraor. cri. l. saculariū. §. sunt q̄dā fm Ja. ⁊z istud odio delinquētiū at in exemplo p̄missō loquor quo ad nō delinquētes. ¶ Quarto ꝛ vltimo no. ꝙ ponit ista distinctio super numero. exēplū. ī. q̄ dies leg. cc. l. si cum prefinitione tunc dicit ibi Bulie. ꝙ ponit inclusiue nisi sit diuersa ratio fm eū. ego dico sicut in precedenti qō si agit de obligatōe vitāda ponit inclusiue. exemplū permittitur alicui ꝙ nō obstāte deducto ꝙ possit extrahere vsq; ad numerum xx. salinarū frumēti. ꝛ tunc includet. secus si agat de odio. ar. ī. de lib. ꝛ po. l. cū q̄dā. exemplū ꝙ illi q̄ sunt de domibus ꝓfinatorum intelligunt cōfinati vsq; ad numerū triū q; dico ꝙ nō continebant tres. ⁊z duo cū vsq; ponat exclusiue. ꝛ adde qō no. Ja. de are. i sili. ī. l. j. ī. de manu. vbi videas. ¶ † Extra q̄ro vtrū lex illa q̄ dicit offiū durare vsq; in aduētū successoris hēat locū i alio offō ꝙ̄ i iurisditōe ordiaria. ꝛ breuit Gui. dicit h ꝙ nō: q; nō bz locū i decedēdis bñficijs vel pbēdis ⁊z eū qō ē no. dignū. ar. C. loca. l. si cū hermes. vñ legat⁹ posit⁹ cū tpis p̄finitiōe: sicut est pcōsul q̄ pōt dici legat⁹ de latere nō posset ꝓferre bñficia post tpus ⁊z aūt successoris aduētū. qō no. ¶ Scōo q̄rit vtrū hec. l. hēat locū si successor nōdū aduenit tū misit suū vicariū. dicit Guili. qō si est tale regimē qō cōpetat vicario offiī precessoris statim expirat ꝓpter aduentum vicarij. vt in aut. de colla. §. iubemus. ¶ Tertio q̄rit Gui. vtrū iste qui remanet in officio ꝓpter defectū successoris debeat habere salariū ꝓ rata quo plus seruit: determinat ipse ꝙ sic. per casum. in. aut. de administra. §. illud. co. vij. ¶ † Quarto quero si princeps decedit iurisditōe i ordinaria ad suū beneplacitū ꝛ morit vtrū expiret iurisditio ante aduētū successoris dicit Guil. ꝙ nō. ar. huius. l. ꝛ hoc est verū in ordinaria iurisditione. secus in gratijs ꝛ bñficijs. erit ergo ordinaria donec reuocet per successorem. allegat in aut. de questore. §. super hec. gratia aūt ꝛ beneficiū expirat: vt no. in. c. susceptum de reseri. li. vj. ¶ Vltimo q̄ro nunq̄d ꝓ tpe quo durat offiī ꝓpter nō aduētū successoris intelligat esse idem officium numero. an. intelligat nouū offiī Gui. sentit ꝙ intelligat eē idē offiī nūero qō credo verū qz ē sequela primi. ꝛ explicat vetera continuādo. nō per modū officij: qz est prorogatio legis ꝛ non interuenit noua electio vel ꝓfensus. ergo est idē offiī numero. ar. ī. de pca. l. sed si manente. de nego. ge. l. nā ꝛseruius. §. fivno. eū si. qō facit admulta. ꝛ vnū scias ꝙ nō dr successor aduenisse. nisi receperit iuramētū. ꝛ applicauerit ad locū vbi decernitur sibi administratio. vt ī. ti. ī. ꝛ adde iurta hanc. l. qō no. C. de dona. in hac. l. ī contrariū facit qō no. ī. de ferijs. l. post diem. ꝛ in glo. huius. l.

¶ Additio Bal.

Meminisse. ¶ In tex. vsq; ꝓtinuatiue: ꝛ sic non est nouus officiū. sz vetus continuatur. de ver. ob. l. cū stipulatus sim mihi a proculo. de precario sed si manente: sz si assumeret per viam noue electionis esset nouum officium et vetus expiraret. C. loca. l. si cuz hermes. ī. de preto. stip. l. pe. vbi de hoc. ꝛ vide. de suspe. tuto. l. tū. §. idem erit querendū. Bald. ¶ Qualiter aūt in citationibus ponatur hec dictio vsq;: vide plene per Archi. de rescrip. si gratiose super ver. vsq; li. vj. vide. ī. de extraor. cri. seculare. §. sunt quedam. per Ja. vide ꝙ no. ī. ō
a dolo. l. idest vsq;. ꝛ per Cy. ī. l. a calligato: ꝛ de dictiōe siue ꝛ vsq; a per archi. v. di. ad eius vero cōcu. In tex. ad adentū: vide in spe. ti. ij. §. superest. ver. sed si morā. ꝛ de dila. §. ī. ver. sed pone iudex ita Bal. ¶ In tex. proconsulatus. ¶ No. vnum proconsulatuz ꝛ plures proconsules: vide qō no. in spe. de iudice dele. §. fi. ver. quid si plures sunt consules bal. ¶ In tex. admonent. vide quo dno. C. de do. l. in hac.

Legatus. Hic vide quod no. in Spec. de iudice delegato. §. iam nunc. per totum Bal.

¶ Additio Bal.

b Legatus. ¶ Vide oīno qō no. in spec. de iu. dele. §. nūc aūt. ꝙ totū illū. §. vbi quedā vtilia de materia huius legis explicantur. bal. ¶ Itē an credatur legato ⁊ sine literis an post sniam p̄sumat iurisditio. quib⁹ iudicibus creditur sine lr̄is. si delegatus perdit lr̄as an assertioni autentice p sone stetur de bis que acta sunt cor̄ eo. vide per Archi. ꝛ cvij. di. nobilissimus.

¶ Additio lecture vacantis in. l. legati. Bal.

Legati. Scilicet futuri. Bal.

Proconsul. Ista. l. inducit q. qñ festuz occurrit i die dominica q̄s debeat habere oblationes vtrū ille cui deputant oblationes illi⁹ festi. an ille cui deputātur oblatiōes dici dominice. finaliter dicit Gui. ꝙ fiat diuisio oblationū interpretatur separatio fm eū. ¶ Ultimo vide in illa. l. qō no. in spe. de le. §. super est. circa fi.

¶ Additio Bal.

Proconsul. Vide intellectum huius. l. in spe. de legato. §. super est circa finem bald.

¶ De officio prefecti augustalis.

Refectus egypti. In gl. sed q̄ritur sibi sicut papa ꝛ imperator. ¶ No. ꝙ antecp̄ imperator cōsequatur insignia rome nō est ꝓprie imperator fm aliquos. vnde necesse est ꝙ rome cōpetatur fm aliquos. extra hec. l. inducitur p Gui. ad. q. de possessiōe cuiusdā sacristitie. alter erat in possessione reliquiarū ꝛ paramētorz. Qō q̄rit q̄s istoz dicat possidere sacristiā Guil. sentit ꝙ ille qui possidet partem principatioꝛē. i. locū ipsum sic dicā ipm̄ē in possessiōe beneficij q̄ possidet eccl'iā nō eum qui possidet poderia ꝛ possessiones ecclesie. quod est no.

¶ Additio bal.

Refectus. In tex. ¶ Ubi ingressus sit i alijs sufficit quod prouincia intrauit ingressi. quia per vnum cespitem terre attingit totum fundum ꝛ possidet. de acquiren. pos. possideri. §. ī. vnde habet iurisditionem actu. ꝛ habitu Igitur non predecessor. nam non possunt instituere ꝛ substituere concurrere nisi ratione dubij. l. si pater. de he. isti. ꝛ in pfecto augustali est spāle ꝓpter ꝛsuetudinē q; non rome ⁊z in alexādria recipiebat insignia magistratus ꝛ iurabat.

¶ De officio

Universidad de Deusto

De officio presidis. Rubrica.

PResidis nomen. Appellatio psidis gnalis est.et oēs magistratus comprehēdit.h.d. ¶ No.q appellatione psidis continētur oēs habentes merū imperium.z facit quod dicam infra eo.l.illicitas §.qui vniuersas.

PReses prouincie. In voluntaria iurisditione potest vnus z idē esse iudex.z pares.h.d.apparet per hanc.l.q iudex cōisp usū pōt emācipare filiū suū coꝝ seipso.istud est quoddā officiū qōbic appellatur iudex cōis qui interponit autoritatem in tutelis:z curis:z emancipationibus:z similibus.

1 Ratiōe delicti quis efficitur de iurisditōe nō sui iudicis
2 Commissio indefinita indistincte est intelligēda.
3 Dux exercitus an possit aliquē cōdēnare in territorio alieno.
4 Extranei delinquentes qualiter sunt puniendi.

¶ Additio bal.

PReses prouincie. Preses prouincie suos subditos habet merū imperiū intra territoriū:z nō extra:z rōne delicti q̄s efficitur de iurisditione eius in cuius territoriū cōmittit excessū.h.d.z est no.lex. ¶ In ter.ibi excessit.i. exierit. ¶ In ter.ibi priuatus quo ad actū:nō quo ad habituz q̄: quātū ad iurisditionē inseparabilē donec durat tps sui officij pses ē fz gl.z bñ. ¶ No.q iudex extra territoriū nō hz exercitiū impij sui.s.p se.fz p vicariū suū residētē in territorio pōt incū bentia explicare.z illū vicariū pūt ordinare exūtes.tā i territorio q̄ ex vñ rectoꝝ puicie spoletane lz exīs senis nō pōt ibi p tribunali sedeꝛ ēt iter suos.tū pvicarios suos quos dimisit pt reddere iurisditionē z imperiū.vt in auē.de col.§.phibem?:z.ñ.ti.
1 ñ.l.aliq̄.¶ †Scō no.q rōne delicti efficitur q̄s de iurisdi-
2 tione nō sui iudicis. ¶ †Tertio no.q indefinita cōmissio indistincte hz intelligi maxime quātum ad iurisditionē q̄ est fauorabilis bal. ¶ In gl.sup verbo priuatū ibi guascones. guascōnia est ducatus per se iurisditionē habēs nō aūt est pars regni anglie:q: tunc rex posset in quacūq; parte regni pro tribunali sedere z per seipsum iudicare:vt in.c.cū eps:de officio ordi.lib.vj. nō aūt pōt per seipm:sed per vicarios in guascōnia existentes z residentes:z hoc vult glo.ista quā no.pro rege apulie:q: etiam est comes quarundam prouinciarū.nā per se non pōt iudicare cum est extra prouincias.sed per vicarios ibidē degentes tenemēti.q: est iurisditio.separata iurisditio regni a iurisditione illius comitatus z q̄libet desiderat suū territoriū.vt.l.fi.C. vbi z apud quos.nā sicut seruitus desiderat fundū ita iurisditio territoriū vt ibi pz.q: territoriū a iurisditione.z a terrendo dictū est.vnde iurisditionē inherentē glebe ex vi sermonis hz. ¶ In ea.gl.ibi sicut nec sacerdos desinit in habitu.lz exercitiū sit suspensum.z adde qō no.in spe.de leg.§.nunc dicamus.ver.nunquid pōt.z ver.se.Itē adde qō no.Inn.de sen.excō.c.a nobis z c.quod in dubijs.z qō no.Cy.in auē.matri.z auie.in secunda
3 op. ¶ †Quer̄ doc.vtrū dux exercitus possit aliquē cōdēnare in territorio alieno in quo residet cū exercitu.z tenēt q̄ sic.vt hic per Cy.de hic no.Ja.in.l.cūctos pp̄los.C.de sum.trī.i lec. noua.facit.c.j.de fo.cōpe in clc.rō apte affirmatiua est.q: vī cē cū vtilitate.z vtilitas minus inheret iurisditioni q̄ fundo.ar. j.de ꝺhē.em.l.in modicis.de acqui.re.do.l.cū q̄dā.cū si.fm doc. qō no.z adde qō no.in spe.de cōpe.iud.aditio.§.j.ver.vj.z ver. seq. ¶ Ultio q̄ro hic isti extranei delinquētes qua lege debeāt
4 puniri. †Quidā dicūt q̄ debeāt puniri fm ius cōe.alij fm legē sue ciuitatis.q̄ fm legē loci delicti vī pbabilius.dic de hoc.vt no.doc.in.d.l.cunctos pp̄los. ¶ Quer̄ hic Gui.iudex domicilij p̄cedit,iudex loci delicti petit remissionē.vtrū debeat fieri z determinat q̄ sic.quod est not.q̄ hz remittere etiā ille q̄ per se pōt punire.facit.j.de accu.l.si cui.§.cū sacrilegiū fm Gui. hodie tamē non vtimur istis remissionibus nisi in terris q̄ sunt sub vno principe gnali.nō aūt in terris q̄ nō subalternātur regimini alicuius.z ita se hz cōsuetudo que est seruanda q: gnalis z pscripta.vnde videmus q̄ bāniti de ciuitate pisarū possūt hic secure morari nō tñ timēt remissionē.q: nō est in vsu q̄ fiat de pari ad parē. ¶ Additio bal.

PReses. Quatuor.q.circa materiā huius.l.vide in spe.ti.ij.§.nūc dicam? v.sz nunq̄d pōt legatus.z v.se.vsq; in fi.z vide de cōp.iu.adi.§.j.v.vj.&c. z versi.se. ¶ In ter. si quid malū.vide Inn.de sen.excō.a nobis el.j.z eo.ti.qō in dubijs in vltia gl.vide qō no.Cy.in auē.mīi z auie in scōa op.bal. ¶ In ter.curet no.p verbū curet impiū cōmitti bal. ¶ In ter.distinguit.Sz an forēsis ignorās statutuz a obligat ex eo ad penā.no.Cy.C.de sū.trī.l.j.a Guid.de suz.dicit q̄ aut statutū afficit rē z tunc ligat ignorātē.Aut psonā tūc a aut phibitū a statuto est als phibitū a iure cōi z tenet.aut nō enō tenet fz cū.Idē Cy.i.l. extra territoriū.dic aut q̄s dat operā rei de se licite.z tunc excusat ignorātia a pena.sz nō validat p pterea actū.vt.C.de litigiosis.l.fi.Aut dat operā rei de se illicite.z tunc aut allegat ignorātiā iuris.z nō excusat aut ignorantiā facti.z sic circa personā principaliter offensi nō excusat.sed circa eū qui per accidēs offenderet excusat.vt.l.cū qui nocentem.§.j.z fi.de iniurijs. a Clj.z ibidē vid.d.frā.are. z.d.Jas.may.

¶ Additio lecture vacantis in.l.preses.bal.

PReses. Hic vide in auē.de mā.pri.per totū.z ade ad hanc.l.q̄ multa mādata ptinet, alia mandata que ibi continentur.

ILicitas. Preses nō dz pati q̄ alicui fiat violētia z dz facere destrui instrumēta simulata z vēditiones factas sine numeratiō epcij.h.d. ¶ Et no.elegās principiū q̄ sepius practicari vidi actus extortos maxime a puellis remanētibus in domo cū carū cōsanguineis z similibus psonis.nā pro rescissione eoꝝ pōt implorari officiū magistratus qō tenet mēti. ¶ In ter.ibi factas.no.participiuz preteriti tpis.tū q: profertur a lege etiā futura cōprehendit fz doc.q: nō pfert respectu certi actus.sz in gne.z ler semp loquitur.vt.C.de here.l.arriani.z ad hoc semp allegatur. ¶ In text. ibi numeratione z sine spe future numerationis.vnde actus fuit simulatus. ¶ Illud principiū inducitur ad duas. q.primo qō cōfessus spe future numerationis licet post biennū non possit
b exciperе b tamen possit officiū iudicis misericoꝛditer implorare.Secōo q̄ idem si renunciauit c exceptioni non numerate pecunie z hoc p cq̄tatē gnalē huius legis fm Odof. ¶ Extra lec. etiam facit ad istud principiū q̄ no.Inno.extra de censibus.c. cum instātia.z.c.venerabili.z in spe.de renū.§.ij.ver.priuata.et ver.seq. ¶ Querit hic Jaco.quo remedio violentia debeat pbiberi.z Rñdeo q̄ aū factū offō iudicis.fz post factū purgat re
c medijs a iure pditis fz Ja.z facit extra de pba.c.in psentia. b ¶ Excipe.ade feli.in.c.fi. cautio.ō fiō i strm.i eo.rūij. ver. fallit.iij. c ¶ Si renūciauit. No.istud dictū singl̄r p tpe pfīti q: notarij sp apponūt renunciationē nō nu. pec.in suis instrumentis.

¶ Additio bal.

ILicitas. In ter.exactiōes.vide Innoc. extra de cē.cū instātia.z eo. ti. c.venerabili.in ma.gl.vide oīno in Spe.de renū. §.ij.ver.priuata no.iudi.z ver.se.quid si hoīes &c. vide.j.de op.li.l.cāpanus.z de pe.here.l.fi. ¶ In ter.violentias vide qō no.j.q.iij.q: presulatus per gl.z Arch. ¶ In ter.factas aut verbū presentis tpis venit ad limitationē ipi? legis disponētis.z tunc lex nō viget de cetero.C.de na.li.l. iubemus z ibi no.aut venit ad determinationem casus dispositi per legē.z tunc semp viget vt hic.z.l.arriani.de hereti.bal.ibi numeratione.hic refertur tñ ad venditiones.

1 Error an veritati noceat.
2 Iudex iudicare debet fm allegata z probata.
3 Conscientia dicitur dupler.

1 Veritas. †Error nō officit veritati.z illud qō est i iudicio probandū illud presumitur etiā verum. z fm id pronunciandū.h.d.text.z gl.z vide Jac.j.de li.le.l.aurelius.§.filias z quod no.in auē.de ta.in prin.in gl.optime.z qō no.Cy.in.l.rescripta.in.iij.q.C.de preci.impe.offe.z Archi.xv. q.v.c.presby.z.xxij.q.v.ille.z Inn.de re iu.c. cum bertoldus. in gl.no.post vbi dicit q̄ licet probatio nō debuerit fieri.tamē facta dz obseruari per iudicē.qō est no.ad id facit.c.j.de rest.spo.
d ¶ No.q iudex dz iudicare fm acta z probata d z ad hoc allega
2 tur. †tamen quedam sunt que probatiōe nō indigēt.sicut est notoriū.tunc iudex dz seq̄ ipsum notoriū.licet p acta nō appareat probatum.vt no.in.l.j.C.qui z aduer.quos cum si. d ¶ Probata Videfeli.i.c. pastoralis.§. q: vero de of. deleg.

¶ Additio bal.

Veritas. Vide Inn.extra de excep.cū venerabilis in gl.ij.magno.z de pscrip.cū ex officij in gl.no. qui simul.z de sen.z re iudi.cum bertoldus in glo.no.post diffinitiuam.Bald.vide quod no.Cy.C.de preci.impera.offe.l. rescripta.in.iij.q.z quod no.in.l.j.C.de bono.pos.secundum tab.
3 vide Archi.xv.q.v.presbyter.i fi. †Et no.q̄ dupler est cōscientia sz rei z dicti.vnde iudex licet faciat contra conscientiā rei non facit contra conscientiam dicti iudicando secundum probata. nam sic eum inquantum iudex pronunciare oportet.de hoc per Archi.xxij.q.v.ille aliud est aliquid simpliciter scire.aliud est scire.z prout debet scire quia nescit vt iudex.simile de offi.ordi. si sacerdos.de hoc per Ja.bu.in consti.§.omnē.in prescrip.principiū Bal. ¶ In ter.gestorum.vide quod no.in auē.de tabellio in prin.gl.optime.

1 Preses permittere nō debet grauari pauperes.
2 Innocentes q̄ sentiūt se grauatos ad pfidē habēt regressum.
3 Iudex debet esse protector z fauorabilis pauperum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Me potentiores Preses debet prohibere apprehensionem.concessiones.z erroressones.z quelibet nocendi pretertum habenti.z marime potentioribus.z his qui aliquod pretenduntofficium.h.d.vsq; ad.§.sicuti medico. ¶† In ter.ibi humiliores.i.minꝰ potentes. ¶ No.quod preses non debet pati.quod potentes grauent z opprimant minus potentes sicut faciunt canes z alie bestie.nec q; nocentes opprimant innocentes.ucq; mali homines opprimant bonos. ¶ No.quod guil.de cu.tractat hic plene de materia securitatis prestande.quādo quis timet ab aliquo offendi[a] z adde quod no.in spec.de pigno.§.sequitur.ver.quid si timeo ¶† In ter.ibi innocentibus.not.quod omnes innocentes qui sentiunt se grauatos habent regressum ad presidez. ¶ Itē no.quod pauperibus maxima z capitalis iniuria est auferre illud modicum quod habent ac si eis extraheretur oculus.z ponit glo.exemplum in porcello. ¶† Et no. quod iudex semper debet esse fauorabilis z protector pauperū.ne iniuste molestēt zerit sibi magna elemosina coram deo.

a ¶ Offendi. Pro quaꝫma teria vide tu feli. in ru. de trcu .z pace i xiij .col.ver. q timet.

¶ Additio Bal.

Me potentiores. Vide in spec.de pig.§. sequit ver.q̄d si timeo.z Archi.xviij. q.ij.siquis in si. ¶ In ter.afficiant ex hac causa secundum can. potest extra iudicium appellari.z que tūc est forma appellationis vide in spe.iiij.parte.de ap.§.restat.ver.si autem secundum nos non debet appellari.sed procedi per viam simplicis querele adito superiore.vt.j.quod me.causa nō est verisimile.in prin. z.j.de offi.procura.cessa.l.fi.

¶ Additio lecturevacātis i.§.neq; licita.bal.

Neq; licita. Vide oino in spe.de emp.zven.§.nunc dicendum.ver.sed nūquid ei facit.j. de contrahe.emp.si quis sciens.z extra de testi. Ray. An iudex ecclesiasticus possit imponere maiorem penam q̄ perpetui carceris dic q; non fm Arch.qui ita no.xix.distin.ad memoriā.s. nisi habeat temporalem iurisditionem.vt.l.imperijs. ¶ Quādo imponitur pena in genere vtrum erit spiritualis nam intelligitur de temporali.vide archi.xxiij.di.q̄.q̄.

Me tenuis. Si quis vltra debitum grauatur. z vult petere se exgrauari qualiter formetur libellus. vide in spe.de censibus.

Me quid. No.q; sub pretextu liciti non debet illici tum perpetrari.

¶ Additio Bal.

Me quid. Vide.C.de his qui latro.l.ij.

Sicuti medico. Medico nō imputatur casus sed imperitia.h.d. ¶ No.hunc §.ad.q.medicorum iudicantium super cicatrice.cum postea sequatur contrarius euentus.nam si iudicāt fm regulam artis sunt excusati als nō.no.illum.§.z facit qō no.Inn.de homicidio.c.tua nos .vbi oino vide. Itē no.q; humana fragilitas in delictis nō excusat.z vide in spe.in tractatu dispensationū.§.iuxta ꝓponit.ver.sed queritꝰ.z ver.seq. ¶ Additio bal.

Sicuti. Vide Inn.de cta.z quali.ad aures.in spec.ti. ij.§.iuxta propositū ver.sed quando.z se.z ver. quid si clericꝰ.vide qō no.Inno.extra de homi.tua nos Bald. ¶ An presumat q̄s mortuus morte naturali vel violēta.dic natu rali.l.j.§.illud.ad fil.z l.j.C.vbi causa fisca.

1 ¶† Bānire an sit meri imperij.

Qui vniuersas. Habentes merum imperiū possunt condēnare ad mortem z in metallū.h.d. ¶ In ter.ibi regunt hodie q̄libet regia ciuitas q̄ alteri non subalternatur habet suum presidem.vt not.in.l.fi.C. de preseri.ion.tempo.z maxie ciuitates italie que habent hoc ex pace constantie.vt no.in auk.de defen.ciui.§.non habente.ſz olim non erat ita immo erāt quedam ciuitates que nō habebāt forum causarum.vt.j.de excu.tu.l.si duos.§.decet.z ibi per Jaco.in glo.superverbo in metallum.ibi de dominio.q; reseruauerat sibi dominium insularum z assignationem locorum insulis z nō commiserat nisi prefectis.vt.j.de le.iij.l.j.§.a pfectis simile dicemus q; ptās huius ciuitatis nō possit assignare alicui cō finita limitata extra districtū.q; nō habet locū in sua iurisditione.vt no.Ja.j.de interdic.z rele.l.relegatorū quod videt durū z quedam ciuitates habent statuta in contrariuꝫ. ¶ In ca.gl. in fi.gl.Jac.de are.dicit q; non est ista rō.quare pses nō possit deportare.ſz rō est q; deportare est extra ius ciuile portare.qō nō pōt nisi solus imperator.qui concesserat.ar.ff.de ado.l.si arrogator.ff.sed an impuberi.z ibi dicit q; banniti nostri tpis qua cūq; de cā nō eq̄parantur deportatis nec pdunt ea q̄ sunt iuris ciuilis:q; nō pōt pses puincie eo q; nō hꝫ iurisditionē talē multo minus q̄dē ptās vl alius officialis deportare pōt.ar.hui⁹.§. Et ibi dicit q; retinēt patriā ptātem z testamēti factionē: vt no C.de here.instit.l.j.ibi dicit q; pdit bīficia ciuitatis sibi ꝓcessa.z sic si statutū dat bīficium filio vt succedat patri excluſa femina istud bīficium nō dꝫ hre filiꝰ bānitꝰ qō est vtile scire fm Ly. in addi. Itē no. Ja. j. ad trebel. l. ex facto. §. ex facto. sed do. Fe. de sca. disputādo tenuit gl. relegati. s. q; perdat iura ciuilia tāq; deportatꝰ saltim in ciuitate sua cuius censetur hostis: vt. j. de cap. di. l. amissione. §. q̄ deficiūt. z ibi q; filio minori dabit curator: cū sit extra paternā ptātem. quod ibi est dubiū mihi: q; pfia ptās ē inseparabilis a psona. z ibi ex dicta locorū nō potest de ea diffoꝛmiter iudicari. ar. j. de iudi. l. si fideicōmissum. §. tractatu. aut ergo vbiq; perdit. aut necubi. adde qō no. Ly. C. de penis. l. peur. z qō no. Jaco. j. q̄. ex ea. in pos. ea. l. ad cognitionē. adde etiā qō no. Ly. de vsufru. l. coꝛruptionē. in viti. q. item adde vtrum epi possunt deportare. extra de calū. c. j. p archi. xlvj. di. c. seditiosꝰ rios. per Inno. in. c. j. de offi. oꝛ. ¶ Ultimo queritur an bannire sit meri imperij. probatur q; sic: vt. C. de sen. z interloc. l. nulli.

1 ¶† Bānitus a iudice seculari an habeat pro bannito quoad iudicem ecclesiasticum.

2 Bannire an sit meri imperij.

3 Usufructus an finiatur per bannitum.

4 Judex ecclesiasticus an possit bannire.

¶ Additio. Bal.

Qui vniuersas. ¶ Hodie singule ciuitates habet sua regimina: vt no. C. de ꝓscrip. lon. tempo. l. fi. ¶ Munquid bānitus a iudice seculari debeat haberi pro bānito quo ad iudicē ecclesiasticū. no. † Inn. in c. j. de offi. oꝛd. Itē cōtra vide in. c. j. de calū. in Spec. de arb. §. differt. ver. q̄d de bānito. vide. C. de req. re. l. j. p quā dicūt doct. q; bānū nō est snia. ¶† An bannire sit meri imperij. dic q; sic: vt C. de sen. z interlo. om. iu. l. nulli q̄ iudices possint punire i aueꝛe: z psona: dic p Ly. C. ne fine iuss. prā. l. j. vide qō no. in auk. de armis. ¶† An p bānitū finiat vsufructꝰ. vide p Ly. C. de vsuf. l. coꝛruptionē. i. vl. q. ¶† Sz nūq̄d iudex ecclesiasticꝰ pōt dꝺoꝛtare z ex bānire: dic q; sic. extra de cal. c. j. qō ē no. vide archi. xlvj. di. seditionarios: sz ad quē recurrūt illi q̄ iniuriosaz dānationē in ciuitatibꝰ patiūt dic q; ad principē: vt no. Ja. de are. q̄bꝰ ex cau. i posse. ea. l. ad cognitionē. Sz nūq̄d iudex ecclesiasticꝰ cōfiscat bona pape vel imperio: dic per Guil. C. de decre. decurio. l. j.

Preses prouincie. Multa propter inopiam possūt diminui z totaliter relaxari. h. d. no. hic Jaco. q; in mulctis potest plus iudex q̄ in ordinarijs penis.

¶ Additio. §. reprehensa lec. vacantis. Bal.

Reprehensa. In ter. muleta pena vero non potest remitti propter inopiā qñ imponitur propter dolū: vt. j. de in ius vocā. l. fi. Secus si ppter culpā fm Jaco. de ra. qui ita no. Insti. ex quibus ca. ma. non po. bal. z vide Archi. xj. q. j. certum.

Preses prouincie. Iudex pōt cogere possessorē vt reapter domū q̄ diffoꝛmitatē iducit. h. d. hic Ja. dicit q; si timet dānū pecuniariū hꝫ locū cautio dāni ifecti. si diffoꝛmitas: hꝫ locū hec. l. ¶ Et no. ar. cōtra possidētes cassalina in q̄bꝰ fit turpitudo z tota ꝺtrata diffoꝛmat z putrescit q; dōs cogit ad purgādū z claudēdū: si hmōi fiūt in vīs publicis: dēs. l. specialē. j. de via pub. l. ediles.

¶ Additio. Bal.

Preses. ¶ Ibi detractantem. i. inobedientem. ¶ Ibi ferat: hoc intelligo aſi sentētiam non post. vt. j.

Spe audiui. Verba directa ad litigantem non artāt iudicem. h. d. Et sic littere monitorie vl littere facultatis nō indu cūt necessitatē sed istruūt ptē vl iudicē. h. d. z ad hāl legetis cū. l. seq. z sunt ibi tex. multum no. ¶ In ter. ibi cognitiōis. s. p. se. Frā. ac. ¶ In ter. ibi susceptiēde. i. p se. Frā. accur. ¶ In ter. ibi sz eū. s. iudicē. ¶ No. q; princeps in dubio nō intelligit diminuere officiū ordinarij. nec derogare eiꝰ ptāti. ¶ Scdo no. q; ea q̄ sunt de iure iudici cōmissa nō intelliguntꝰ p rescriptū adepta. ¶ Tertio no. q; delegare vel nō delegare residet in pectore iudicis nec ptinet ad ius ptī. ¶ Quarto no. q; hꝫ dicat in rescripto p te vl p aliū: tū hec clausula tacite itelligit i causis delegabilibꝰ: facit qō no. Inn. i. c. fi. Dof. dle. ¶ Quito no. q; vba excitatoria directa ad partē fm ter. vel ad iudicē. fm gl. ius cōe nō ledūt: si ēt essent vba q̄ imporꝛarēt nouā formā mādati principis dat formāt ꝓcessui. z hoc est seruādū als non valet processus. extra de prescrip. c. cū dilecta. z extra de resti. spo. c. pisanis adde qō no. Inn. de pbum. c. dudū. de pben. dilectus. qō no. Archi. xvij. q. vlt. c. dudū. z. l. di. q̄tū. xj. q. j. c. qui resistit. z de reseri.

ca.cum

Universidad de Deusto
Biblioteca

c.cū aliq̄bus.ff.di.p arch.ꝛ qđ no.in gl.ordi.in.c.j.de offi.dele. in clem. ¶ Ultimo no.q̄ iudicis est extimare q̄ sunt ptes suc. ¶ In gl.supverbo necessitatē.ibi distingue an p verbū mando no.istā distinctionē que nō reperitur alibi ꝛc.

¶ Additio Bal.

Sepe audiui. In ter.adire per verba monitoria nō itelligit q̄s astrigi vltra q̄ ius disponat. Itē dicit Jnn.q̄ illa est monitio q̄ seruari dz etiā post ius q̄situ.de tutel. muto. §.j.sic no.de elec.dubū eccl̄ia in gl.hoc intelligo verū.ꝛ vid̄ no. archi.xviij.q.vlt.dubū. ¶ Ibi potes.lre facultatis sic emanātli tere autoritatis aliter.vide arch.de rescū aliq̄bus.li.vj. ¶ Ibi necessitatem.vide Jnn.de pscrip.dubū.de pben.dilectus in fi.

Generaliter. Arch.l.dist.q̄ cit.xj.q.j.qui resistit. Bal. Legi vobis cum.l. proxima.

Omnibus. ¶ No.ar.huius.l.q̄ oēs habentes superiorē iurisditionem ordinariā pñt dici pōsides. Iz in italia ppie non appellent pōsides:sz rectores:q: Jtalia nō dz puincia.q: dña prouinciarū.hodie vero est pessima ꝛ minima puinciarū ppter partialitates que vertunt in ea.ꝛ est pauperrima puincia propter pctā hoim in ipsa habitantiuz:q: in ipsa hodie multi mali homines reperiunt put manifeste apparet.ꝛ dz qđ italia est bona prouincia ꝛ bñdicta.sed itali ci maledicti sunt et pessima gens reperitur. ¶ .ccccviij.bal.

Sedlicet. Allegatur quod mala practica nō est seruanda.

1 ☞ Prouinciarū rectores puiciā malis hoīb⁹ purgare debēt.
2 Ex gñali inquisitione an possit formari libellus.

Ongruit. Rectores puinciarū debēt purgare puinciā malis hominibus.ꝛ habent ius generaliter inquirēdi.h.o. ¶ Jsta lex probat melius q̄ aliqua alia quod possit formari inquisitio generalis
2 ¶† Quero vtrū ex ista gñali inq̄sitiōe possit seq̄ odēnatio. Jn no.vī sentire.q̄ sic:q: sufficit si ex pbationibus appareat loc⁹ ꝛ tps Iz libellus gñalis hoc⁹ pbari ex dictis Jnn.extra de ele. c.bone memorie.magūtino in gl.sed Nico.de mat.ꝛ Oldra.vident sentire ꝛiū:q: dñt q̄ inquisitio gñalis est ꝓparatoria nō aūt inquisitio iudicialis ꝛ solēnis.vnde dicūt q̄ sine spāli inq̄sitione nō pōt ferri sūa q̄ videt verius.vbi inquisitio gñalis nō est facta ꝛ certā psonā.opi.illoꝝ refert bar.i.l.ij.§.si publico.j. de adu.ibi vide p prima opi.facit gl.insti.de publi.iudi.in pri. prio scōa opi.facit qđ no.Ja.bu.insti.de acti.in prin.ꝛ qđ no.in spe.de inquisi.§.nūc tractemus in penul.ꝛ vlt.col.ꝛ qđ no.Jno.de accu.c.cū oporteat.ꝛ ita ten eas q̄ ex inq̄sitiōe q̄ formar fm hāc.l.nō possit sequi odēnatio nisi descendat ad specialē processum.ꝛ facit.j.de custo.reoꝝ.l.diuus.q: illa inq̄sitio fit ad inuenīdū nō puniendū.nec super ea est pars citāda.nec recipiūtur testes in figura iudicij:sed solū ad informationem curie.ꝛ iō non potest ferri diffinitiua ex ea bal.

1 ☞ Lex cōmūetis furiosi custodiā cōmittit.
2 Negligens in officio sibi cōmisso per legē venit puniendus.

Furiosi ¶ No.in illo.§.ꝛ in.l.diuus.§.pri.furoꝛē nō
1 presumi nisi pbet. ¶† Itē no.q̄.l.cōmittit custodiā cōiunctis furiosi:vt eū custodiāt ꝛ q̄ possint ligare ꝛ carcerare. ¶ Itē no.q̄ ille qui detinet p ꝙsanguineos in carcere
2 presumit furiosus. ¶ Itē no.q̄ ille qui est negligens † in officio sibi cōmisso per.l.debet puniri.qđ no.

¶ Additio Bal.

1 ☞ Inquisitio nūquid procedat i causa clerici.
2 Inquisitio gñalis fit ꝛ oēs malos homines.
3 Testes qualiter recipiant super inquisitione.

Ongruit. Qualiter hanc legē totus mūdus
1 practicet.no.Jnno.de elec.bo. memā gū.in gl.licet enim ibi videas. ¶† Nunqđ in clerici cā procedat inquisitio.vide Jnn.de iureiu.ad nostrā cl.ij.ꝛ spe. de inquisiti.§.qñ aūt ver.qđ etiā in cā ciuili. Et ex hoc vī q̄ inder inq̄rēs non possit iubere rem restitui.q: prio interesse partis nō procedit inquisitio die p Cy.in.l.si quis ad se fundū i vl. q.Bal. ¶ Nunquid in causa inquisitionis possit procedi de principali ꝛ recipi.dic per Jnno.de iudi.exhibiti. hoc principium primo loq̄tur de inq̄sitiōe gñali ex qua nō sequit odēnatio. sz est ꝓparatoria.scōo loquit de inq̄sitiōe spāli ex q̄ sequit odēnatio. sz
2 est ꝓparatoria.scōo loquit de inq̄sitiōe spāli ex q̄ sequit odēnatio. sz ꝛ put. † Et no.q̄ inq̄sitio gñalis fit ꝛ oēs malos homines.ꝛ vz ad hoc vt reptus suspect⁹ vel culpabilis de crimine pōt capi ꝛ detineri.tū nō odēnabit si nemo eū accuset.l.diu⁹.de custo.re.ibi si quis erit q̄ eū arguat nisi sit tale crimē ex quo possit.nā inq̄sitio p̄ria gñalis tūm vz ꝛ tū fama.ad spāliter postea in
a quirendū ꝛ vt hic.est em ꝓparatoria. Et dz inq̄sitio gñalis qđ p a sona inq̄sitoris est incerta ꝛ nō specificata.ꝛ ita itelligit gl.isti. de publi.iudi.nō spāliter bal. Vide Cy.C.de his qui ad eccle. cōfu.l.si seruus. ¶ Quāto tpe pscribit iurī inq̄rēdi no.C.ō fal.
3 q̄rela. ¶† Qualiter testes recipiant sup inq̄sitiōe gñali i spec. de teste.§.nūc tractādū.i vl.co.vide i.c.j.de reseri.lib.vj. ¶ An sup inq̄sitione fit extraordinarie pceditū gl.insti.de publi.iudi.in prin. Sz dic melius in spe.in tractatu.de sūmaria cogni. ver.q̄ aūt sint istis ꝛ ob inq̄si.§.j.vī.postremo no.ꝛ §.tractemus ver.si aūt inq̄rit.ꝛ vī.q̄ si crimē plene sup excessib⁹.ꝛ ver.p̄ce.et ver.q̄d igit si in lra. ¶ In ter.difficile.vide Cy.C.de excu.tu.l. seueriter. ¶ In ter.cōq̄ras.vide.j.de fal.si q̄s obrepserit ibi si accusatus fuerit vide distinctionē q̄ inq̄sitio alia ꝓparatoria.alia solēnis ꝛc. Jn spe.de inquisitio.§.nūc tractem⁹ in pe.ꝛ vlt.col. Ibiz vt q̄ pmissa sunt. ¶ Et no.q̄ sup inq̄sitiōe pñt testes producī p inq̄sitorē ꝛ publicatis attestatiōbus ꝛ dicitis i spec.ō teste.§.satis vtiliter.vī.xx.ꝛ.vī.q̄d si publicate.ꝛ Jnn.de test.cū clamor. ¶ In ter.sacrilegos psequit de grauioribus criminibus:nā sup illis tūm pcedit inq̄sitio in spec.de inq̄sitio.§.j.circa prin. Itē dicit spe.q̄ in gñali delegatiōe cārū nō venit.vt possit procedi p inq̄sitionē eo.§.vī.q̄d de officialib⁹. ¶ Itē dicit q̄ p vbū inq̄ras nō vī processa inq̄sitio nisi alia vba adūciant q̄ boc iportēt.eo.§.vī.q̄d si in lra applica.ꝛ de reseript.pscn.§.rōe forme. ver. Itē si in reseripto otinet cla vocatis ꝛc.nunq̄d pcedēdo p inq̄sitionē sufficiat citatio ad domū. Jnn.dicit q̄ nō.qđ dic. in spe.de citatiōe.§.sequit.vī.sz nūquid sufficit denūciare. ¶ Ibi latrones no.q̄ ponunt hic fur:ꝛ latro.vt spēs differētes.ꝛ statu tū loquēs de fure nō intelligit de robatore stratarū. Cōtra hoc vī q̄ latro dz improbior fure.j.q̄ me.cā.l.si cū exceptiōe.§.q̄vi. Et sic fur tanq̄ genus cōprehendit latronez dicā.j.de iureiurā.si duob⁹ Cy. ¶ Ibi receptatores no.q̄ vbi pōt inquiri cōtra principalem.ꝛ contra accessorios bal.

Iusmarcus. ¶ No.q̄ rectores loco rū nō pñt inde recedere sine lītia superioris etiā si velint stare p vnam diē tūm.ꝛ iō si ptās huius ciuitatis vellet recedere dz reqrere litiam a dñis prioribus.qđ no.bal.

¶ Additio bal.

b **Ius.** Utrū maritus possit ponere vxorē in vinculis cū cā.b vide per Cy.C. de repud.ꝙsensu in.j.q. Qđ pōssere lapides sit signū furoris habes.C.de iudeis.l.ij. Ebrietas est leuis culpa.vt no.C.de repudijs.l.fi.ꝛ C.de adul. que aduerit. ¶ Ibi simulatiōe data q̄ in foro iudiciali nō stetur dicto alicuius pro se.vt hic tū secus in foro penitētiali vtp b Jnn.de iudi.nouit ꝛ in cle.de prīule.c.j.in gl. Sz nunq̄d ibi de mō pene vide.C.si q̄s Jmpato.male.l.j. Quid de dormiente.vide.vj.di.testū.in gl.j.magis. ¶ Ibi seueritatū no.hic.q̄ intrusio in carcerē est magis inducta ad custodiā q̄ ad vindictā.ꝛ tū est carcer perpetuus.ꝛ hoc tō est q: nō ꝓcessit crimē.ꝛ iō nō est pena criminis.sz cautela furoris bal. ¶ In ter.supplicio non semp morte significat.sz extraordinariā penā.vt not.C.q̄ accu. nō pñt.l.fi. ¶ In glo.cū satis in fi.dic aut q̄s est afflictus casu aut culpa.Si casu tūc loquit hic.Si culpa aut culpa est ordinata ad plures penas tunc additur aut nō.ꝛ tunc nō. Vel dic vt Ja.bu.C.de summa tri.l.cunctos populos.bal.

¶ Additio.lec.vac.in.l.illud.bal.

Illud. Argu.p clerico qui tenet in eccl̄ia residere nō tz alibi pnoctare.vide qđ no.archi.v.q.j.puenit.ꝛ.c.si quē.ꝛ.c.si q̄s.e.q.bald. ¶ In gl.ij.in fi.de hoc dic.vt no.Jnn.et de seruis nō ord. c.de obligatio.vide in spe.de statu mōa.ver.xxix.ꝛ vī.xxx. quot requirunt ad votū.ꝛ an stultū votū obliget vide per archi.xvij. q.ij.bona.xij.q.j.sancimus. An monachus obligetur ex voto, vide.xx.q.vlt.monach.per Archi.bal.

1 ☞ Prescriptio nō desinit currere pp impedimētū supueniēs.
2 Actio delicto durāte magistratu pōt intentari.
3 Satisdatio impedit sequestrū fieri.

Senatusconsulto. Dividit hec.l.i duas actionib⁹ nascētib⁹ in pterito añ inchoatū offm.scōo loquit de actiōib⁹ q̄ sumūt originē in officio:scōa ibi si q̄d tū vl pri⁹ loq̄t ō actiōib⁹ q̄ oriūt ex actu volūtario siue ꝛctu.scōo ō actionib⁹ q̄ oriūtur ex delicto.scōa ibi.si q̄d tū.ꝛ h.o. Actio q̄ per offm moueri nō potuit.finito offō restituit.h.o.prio si durante offō furtū vl iniuriā patiat officialiū q̄ bz offm ei annexa iurisditiōe vel aliq̄s de ei⁹ familia aut alteri faciat.iteri ad lit.ꝙtest. ꝛ seq̄strū pcedi pōt ꝛ nō vlterius.h.o.allegat q̄ qñ lis differt ꝛ est aliqua suspitio interiz fit seq̄strū.ad hoc allegat finis legis

¶ Iñqrēdū. vñ nō sufficit inq̄sitio gñalis ad odēnādū malefactorez ex ea reptū culpabilez nisi postea sequatur inquisitio spālis ō eū.vt p eādē bal.in.c.iniuria.ōpa.iura. firma.ꝛ p fel. i.c.inq̄sitiōis circa prin.iij. col.ō accusa,

¶ Cū cā vid tu.do.alex.ō imo.consilio xcvj.iiij.pte,

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Prescriptio. vide tu oino fel. in. c. cãm colũ. pe. v. inçpncz vo de pscrip. zin c. extrãsmissa co. ti.

b ¶ Dederit. vidõ q̃ hñtur p̃ fel. i. c. decausis circa pri. i ver. in glo. in ver. de off. de lega.

a ¶ Jtẽ allegaf ad aliud q̃ impedimẽto agẽti currit p̃scriptio sed daf restitutio qñ ipedimẽtũ supuenit ex accidẽti ppter naturã actiõis intẽtate. secus qñ nõ supuenit ipedimẽtũ a principio: sed post inchoatũ cursum p̃scriptionis ſm Petrũ. ℈ quẽ facit de iure deli. l. fi. §. bõc. z. C. de inof. testa. l. ℈ maiores. nec ob. j. de fut. l. z attilicinus. q: ibi erat impedimẽtũ facti. z non iuris vt no. ℒy. de pcibus imper. offer. l quof. in. iiij. q. z sic non facit ppzie. ad id qõ dicit tex. ¶ Jn tex. ibi restituerenf. s. illis puincialib⁹ q̃ metu officij partim interim egerũt. z ecõtra officiales in eos. ¶ No. pzio q̃ idẽ vf de magistratu z familia ei⁹. ad hoc facit. l. j. C. ſi quacũq; p̃dl. potesta. ¶ † Scõo no. q̃ ppter ipedimẽtũ supueniẽs p̃scriptio inchoata nõ desinit currere. tñ ſi ẽ inter impedimentũ daf restõ. z ſi tu vis ñdere ad. §. donec. dic q̃ ibi supuenit impedimẽtũ z dilatio. z lõ interim non currit p̃scriptio. hic añt occurrit impedimẽtũ z nõ dilatio. ¶ † Tertio no. q̃ magistratu durãte põt moueri actio ex delicto vsq; ad cõtestationẽ. ¶ Jtẽ no. q̃ fit seq̃strũ qñ cause cognitio differf per l. p̃sertim ſi ibi interp̃tatur crimẽ. ¶ Vltio no. quod satisdatio impedit seq̃strũ fieri. † Jtẽ facit reuocari⁹ qõ factũ ẽ. vt. l. ſi fideiussor. §. fi. j. q̃ sa. cog. ¶ Jn gl. sup vbo restituif ibi. ſz daf restitutio. Pe. dicit q̃ b̃ p̃scriptio ceperat currẽ ibi nõ. Jo. allegat ℈ pe. l. fi. §. in cõputatõe. C. de iure deli. dic q̃ b̃ nõ erat ipedimẽtum p̃cisum: ſz causatiuũ. Jtẽ ℈ pe. facit. l. ℈ maiores. C. de inof. test. ſz ibi erat impedimẽtũ cause. b̃ psone. Jtẽ q̃ impedito non currat p̃scriptio. facit extra de elec. c. eis qb⁹. ſz hic loquit. de p̃scriptiõe circa actiões iudiciales. ibi ẽ extraiudicialib⁹. z vide qõ no. Jnn. de p̃scrip. c. ex trãsmissa. ¶ Jn glo. superverbo inuito. ibi vel dic. cozã superiore p̃sonã cũ illa: q: cozã superiore tam mgratus q̃ eius officialis vel familiaris. z quotidie allegatur q̃ tãs nõ est iudex cõpetẽs in cã familie sue: nec potest cõdẽnare eũ qui intulit iniuriã familie sue. sed bñ põt p̃cessus timari cozã eo: vt p̃cessus perpetuef. Jtẽ z fieri sequestrũ vel recipi satisdatio. z vide. j. de penis. l. ſi quis forte. §. ſi quos. itẽ vide. qõ no. Jnn. de ver. sig. c. ex parte. z qõ no. xciij. dis. ſi quis z in spe. de leg. §. j. ver. ſz nũquid legatus poterit. z de cõpe. iudi. aditio. §. j. ver. item no. ¶ Additio bal.

1 ℈ Prohibitio facti prescriptionem interrumpit.

2 Prescriptio non currit contra agere impeditũ.

Senatusconsulto. Jn tex. comites vide in spe. de iudice deleg. §. superest p totũ. z tit. ij. §. j. v. ſz nunq̃d legat⁹ poterit. z de executore seq̃tur. §. officiũ ver. ſz q̃rit q̃ litter. z de cõpe. iudi. adit. §. j. v. Jtẽ not. Guil. C. de iudi. cũ debi. in. ij. q. Jo. calde. extra de maledicis. c. j. Jo. an. in mercu. super regula sciẽti. vide. C. de vxo. militũ. l. j. p ℒy. Jnn. extra de ver. sig. c. ex parte Arch. xciij. dis. ſiqs. z. ij. q. vij. sicut z ea. cũ. ij. q. v. c. ℈ sanguinei. bal. ¶ Jn tex. restituerẽtur. vtrũ psolã. prestatione interrũpatur p̃scriptio no. Jnno. de p̃scrip. c. illud. ¶ Jn glo. restitueref ibi. vt perfectius. prestatio vero nõ interrũpit p̃scriptionẽ nisi in casibus exp̃ssis in iure. vt no. Jnn. extra de cẽsibus cũ cãm vide. qõ no. in. l. ij. C. de serui. ¶ † Jbi no. q̃ pbibitio facti interrũpit prescriptionẽ nõ pbibitio verbi. vide de vsuca. pro emptore. l. penul. Jbi restitutio. Pe. dicit q̃. l. j. in fi. loquitur qñ impedimentũ iuris fuit ab initio. hic qñ ex postfacto. do. Ja. ℈ dicebat per. l. vlt. §. in cõputatiõe de iure delib. sed ibi loquitur in priuilegio qõ ℈ intelligi ℈ sensus fine alterius iniuria fic loq̃tur. l. sicut. §. non secus. z facit de stip. seruo⁹ ſi seruitus vẽdi. ¶ Cognoscitur añt q̃ fit priuilegiũ: q: fauore vnitñ est p̃cessum. sed in. l. nostra propter publi. vtilitatẽ z vriusq; partis cõmodũ. l. j. C. ſi qua. preditus pote. eũ ſi. ¶ Contra pe. est casus directe. C. de inoffi. test. ℈ maiores. vbi iuris impedimentum emergẽs impedit cursum prescriptionis inchoate ipso iure. licet nõ interrumpat. vnde fit postea cõiunctio tempo⁹. At vbi est interruptio de nouo op⁹ inchoari p̃scriptionẽ. ff. de vsuca. l. eũ qui edes. §. ſi añt demolita. Simile in seruitutibus que habent cãm discõtinuã vbi nõ currit discontinue p̃scriptio. z tñ non fit interruptio: q: nunq̃ curreret. facit. l. hoc iure. §. ductus aq. põt. z aliter dici qñ ex postfacto supuenit p̃cisum iuris impedimentũ. namvt superuenit facto debitoris vel eius heredis. z tũc ipso iure nõ currit prescriptio: vt in. §. in cõputatione. Aut facto tertij. z tunc currit. sed ſi est equũ datur restitutio. j. ex quibus ca. ma. sed z ſi p erp̃zẽ. §. ſi femine. z vide oino qõ no. Jnno. extra de prescrip. ex trãsmissa in glo. magna. vbi de hoc adde. j. ad fillenia. ſi qs in graui. §. elegãter. bal.

2 ¶ Jtẽ no. q̃ impedito agere nõ currit p̃scriptio verũ est nisi amotio impedimẽti stet in sua ptãte. vnde dicit Gui. q̃ creditori sub oditiõe ptãtis na statim currit p̃scriptio. ſz secus in casuali vel mixta. ita not. ipse. C. de p̃scrip. xxx. an. l. eũ notissimi. §. illud. Qõ ſz fit no. dignũ tñ nõ puto verũ: q: p̃scriptio est actionis extinctio z actio que nõ est nõ põt extingui. de ver. obl. l. decẽ. Jtẽ in ptãte debitoris est facere q̃ nascaf pignoratio offerẽdo debitũ. vt no. in. l. cũ notissimi. §. immo. z tñ nõ p̃scribif pignoratio nisi ex quo nata est. Aut ergo est mora circa actionẽ natã z inducit p̃scriptionẽ aut circa natiuitatẽ actionis z nõ inducit p̃scriptionẽ vt no. j. de pig. ac. l. ſi rẽ. §. oĩs. z no. plenius. C. de anna. exce. l. j. in magna gl. nec ob. j. er. qui. ca. ma. l. ſz z ſi p ptoꝛẽ. §. ij. z extra de eleeis q̃bus. q: loquũtur in iure in esse p̃ducto z iã nato z cõpetenti. nõ in cõpetituro. vide oino ℒy. C. de pet. impe. off. l. quotiẽs in. iiij. q. z qõ no. in. l. j. C. q̃ admi. ad bo. pos.. po. in scõa gl. z adde oino vide qõ no. Gui. de eu. j. ex q̃b. ca. ma. l. in eadẽ alias nõ intelliges vide archi. xvj. q. viij. prima actione bal.

Sſorte. Jurisditio successoꝛis durat donec ei sit notũ de successoꝛis aduentu. b. d. Et not. l. in tex. ibi dederit b vel alium actũ iurisditionis exercuerit. z facit qõ no. j. ſi cer. pe. l. cius q̃ in pꝛouinciã quidã tñ dicũt q̃ hec lex h⁹ locũ in oꝛdinario nõ in delegato ℈ quos est. extra de resti. spo. c. auditis. ¶ Jn tex. ibi cognouerit qõ põt esse pꝛopter pꝛouincie latitudinẽ. q: põt esse finis egressus tamen nescitur adhuc.

b

¶ Additio Bal.

Sſorte. Vide Ja. de test. tu. iure nfo. Jn tex. successoꝛẽ vide in spe. ti. ij. §. finiſ v. i summa. Jbi no. q̃ per missionẽ sẽdi legati nõ intelligiſ primus reuocatus. nõ ob. hec. l. q: hic mittebaf. vt esset successoꝛ nõ simpliciter. bar.

¶ Additio lec. vacã. in. l. obseruandũ Bal.

Obseruandũ. Jbi augeat. vt. j. de postu. l. j. in pꝛinci.

Legatus. Nemo põt renũciare iurisditiõi nisi in manib⁹ superioꝛis. h. d. z ad hoc allegaf iuxta gl. hic positã. vide qõ no. Jnn. de renũ. c. q̃ in dubijs. z qõ no. in. c. j. de renũ. in cle. super verbo. manibus.

¶ Additio Bal.

Legatus. Vide arch. xxxiiij. di. quoꝛũdaz in fi. z in spe. de iuri. om. iud. ver. vl. no. q̃ q̃ duobus vide Jnn. de pꝛesci. cũ ex officij glo. no. q̃ simul. z de renũ. q̃ in dubijs dicit Jn no. q̃ illud qõ emanat a legato nõ intelligiſ emanare a sede aplica de fi. p̃by. dilectus. ar. ℈. j. ti. j. l. j. in pꝛin. z ℈ per arch. ij. q. vij. quisqs. Jtẽ vide Jnn. de symo. ex insinuati. an absoluendo subditos videaf qs renũciare regnũ dicq̃ nõ. extra de renũ. lecte. ¶ Jn tex. abdicãdo q̃d ſi erat symoniace intrusus vel indigne. dic vt no. arch. ℈ Jnn. xij. di. nemi in addi. addedicit z Jnno. de renũ. in fi. adde qõ no. Arch. lxij. di. nullus. vide arch. vj. q ij. denicq̃. z xvj. q. ij. visis in fi. ¶ No. q̃ nõ legitima renũciatio nõ nocet in ꝓpꝛietate. ſz in possessiõe. xvij. q. ij. §. sed beneficiũ per arch. ſm Jnn. vide. c. cũ appellationib⁹. de apell. li. vj. in fi. tex. vide Jnn. de p̃ben. in lateran. z de do. pastoꝛalis. i gl. magna. Jn gl. j. ibi manu pꝛincipis vel alterius qui posset eũ inuitũ pꝛiuare. vt no. in. c. j. de renũ. in cle. super. manibus hoc in oꝛdinario. ſz delegatus qui põt pꝛiuare nõ tñ põt volũtariã renũciationẽ recipere. ar. de reseri. suscep. li. vj. j. mãdati diligẽter ſz ꝓtẽtiosam fic. extra de elec. dudũ eccla rotho. §. vl. ¶ Sz quid de oꝛdinario. q: rõne oꝛdinarie ptãtis nõ põt pꝛiuare. cõmittiſ a pꝛincipe q̃ possit pꝛiuare an in hoc erit oꝛdiarius. dic q̃ non. vt. l. z ſi pꝛetoꝛ: q: psone est facta cõmissio. z iõ est delegatus. z fuit de facto flozentie. bal.

Reses. Ex quãtitate dãni augetur z similiter pena imponenda ex eo. h. d. ¶ No. q̃ ſic q̃put familie coꝛrumpitur tota familia coꝛrumpi videtur quod no. bal.

¶ Additio bal.

Reses. Vide ℒy. in. l. j. C. qñ ciuilis actio. in. iij q. z Gui. in. l. j. C. ſi quis aliquẽ testa. p̃bi. Jn tex. seueriſſime. vide in spe. de inquisitio. §. nunc videndũ ver. q̃d ſi actũ est. dic etiã q̃ facta cõfessio nõ nocet reo ad qõ nõ agebaf directe. nec indirecte. l. ij. j. de iure fi. z. C. de fi. instru. l. iij. z. l. ti. ¶ An ex eodẽ pꝛocessu quo fit odẽnatio fiat restitutio rei dic aut iudex pꝛocedit de facto extra oꝛdinẽ. z põt hoc fieri. l. interdũ. §. qui furem. Aut pervia iuris z tunc aut diuersis legibus fit punitio ciuilis z criminalis. z nõ facit rẽ reddi. q: hec lex nõ est in iudiciũ deducta. tũc eadẽ lege. tunc ex eodem processu põt fieri restitutio. q: tunc ciuilis z criminalis potest eodẽ iudicio tractari z terminari. C. de sepul. vio. auf. Item qui. z. C. vnde vi. l. meminerint ſm Ja. bu. in. l. j. qñ ciuilis actio vel q: pcedit executiue. vt ex notoꝛio. iõ põt extra oꝛdin ẽ mandare q̃ fiat restitutio rei. bal. ¶ Jn fi. ter. Vide Jnno. de accusa. cũ oporteat in gl. dic q̃ ver. z quod est no. dignũ sup eo. vide ℒy. in. l. ſi qs ad se fundũ. in vlt. q. vide qõ no. in. l. j. C. ad. l. falc.

de pla.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de pla. Itē vide Inn. extra de testi. veniēs in gl. magna ver. vidē dicimus si etiam inter easdem. & in spe. de fur. ver. porro. Bal.

¶ De officio procuratoris cesaris. Rubrica

Quegesta. Procurator cesaris partibus cesaris fungit̄ tñ non alienat nisi ex certa scientia & habeat in mandatis. Itē adeundo hereditatē vel iubendo seruo q̄ adeat acquirit cesari nisi hereditas sit dāno sa. cuius aditio ex ratificatione cesaris pēdet h. d. cū. l. seq. ¶ No. primo q̄ procurator cesaris. pōt ea facere q̄ potest ipse facere. si ad cōmodum cesaris. nā i illa gñali pmissione seu arbitrio nō cōtinctur alienatio nec cōtinet̄ q̄ possit cesarem dānificare p̄ter ius cōe. ¶ Scdo not. in procuratorē cesaris errantis in traditione & in dñionō trāsfertur dñium. ¶ Tertio no. in procuratore cesaris duo specialia q̄ pōt seruo cesaris inbere adire. Itē pōt ipse suo aio heredē facere cesarē dūmodo hereditas sit opulēta. sz in hereditate dānosa cesar vtitur iure cōi: vt nō fiat heres aio alieno. & istō q̄ō dico in cesare illud etiā est dicendū in papa. q̄ p̄cipuus cesar est. & de facto videmus q̄ papa habet procuratores suos sicut sunt collectores pape & sic. ¶ In gl. q̄ nemo ibi. vt no. optimā distinctionē hic. vtrū procurator labēdo in dñio vel in persona dñi transferat dñium & vt hēat cognitionē dz precedere alio inspecto. s. de causa dñij scz vtrū oblatio ex qua radicet̄ in persona ipsius gestoris vel non q̄ examinat̄ in. l. pcur. qui pro euic. ī. de pcura. dupler ergo est inspectio vna de oblatione alia de executione oblationis p tra ditionez. ¶ In ea. glo. ibi. l. iul. §. ī. & qui hz animū alienādi qui desiderat̄ in trāslatione dñij. vt. l. iij. §. facilius. ī. de ædi. ob. cām ¶ In ea. glo. ibi. l. si pcur. la. ī. & est rō: q̄ nō habet aīm alienādi dñium suū: nec tradidit eo noie nā oīderādū ē quo noie fiat traditio. vt. l. cū qui. §. fi. ī. de publi. ¶ In ea. glo. ibi vt officialis. ergo nō repellit̄ p exceptionē. ar. l. si seruū. ī. qui & a quibus ¶ In ea. glo. ibi seruū titij. s. in primo casu illius. l. frau. acc. ¶ In ea. glo. ibi in secūdo casu illius legis hucusq̄ dictum est quando res erat procuratoris. modo dicit q̄ res erat domini. ¶ In ea. glo. ibi hoc casu in pcura. cesaris. sed an desideretur scientia mandati. dicit no. Archid. in. c. is q̄. de procur. lib. vj. Item facit ad hanc glo. l. cum fundus. §. seruū tuū. ī. si cer. pet. vbi tractat̄ de errore vtrū impediat translationē dñij. sed ibi loquitur de errore dñij. hic de errore administratoris. & sic dividit materiā. Item adde q̄ aut quis hz liberam a lege. aut ab homine si a. l. non pōt alienare. vt hic nisi faciendo dñi cōditionē melioret̄. vt hic si aūt ab hoīe tunc bene pōt alienare. vt. l. pcurator cui. & ideo no. Cy. l. mādato gñali. & l. pcur. totoz. ī. de pcura. & dicit hic Bui. q̄ nemo hz liberaz nisi concedat̄ spāliter. vt. l. q̄ tuberonis. §. aliam. ī. de pecu. ¶ In glo. in alio in fi. & est rō q̄: si hereditas posset adiri per procuratorē acquirereť ei invidiose ctum & radicareť in eū aditio qō est possibile. vt. l. quecūq̄ geritur. ī. de actio. & obli. & ar. in. l. si mulier. §. ex asse. ī. de iure do. fm And. de pisis. Bal.

¶ Additio Bal.

Geacta ¶ Ibi si & cesare vide in spec. de leg. §. superest ver. illud autem no. in fi. l. ibi cesarem facit.

Gratores. ¶ In ter. ibi non habent id est non est eis commissum. ¶ In ter. ibi debebit scilicet prohibitus ab accedēdo. ¶ No. q̄ non pōt ille deportare cui non est specialiter permissum. facit. l. ī. in prin. ī. ti. ij. ¶ Scdo not. q̄ tumultuosus & iniuriosus pōt phiberi ne accedat ad aliquē locum. & vide de hoc quod no. inno. in. ca. inpresentia. extra de proba. ¶ Item no. fm vnam lec. q̄ procurator cesaris non potest dare bānito licentiā de redeundo fm aliā lec. ¶ No. etiam q̄ suū preceptum revocare non potest qñ precepit cuz cause cognitione. ¶ Item no. in glos. & denegatione q̄ non est bona ratio qñ est eadem cum dicto. & facit quod no. in. l. nō oīm. ī. de legibus.

¶ De officio eius cui mādata est iurisditio

Quecunq; Cause meri & mixti imperrij non delegantur. sed cause iurisditionis possunt delegari hoc dicit. istud principium. vel sic. Cause quei signū excellētiez superioritatis discretiue maioribus iudi cib⁹ sunt cōmisse non sunt delegabiles. [a] sed cause que iure magistratus cōpetūt existūt delegabiles hoc dicit istō principiū. in quovsq̄ ad ñ. & ideo ponuntur due regule quaz quelibet habet rationem annexam. prima est negativa. secunda est permissiva: sive affirmativa. secunda ibi. que vero. ¶ In ter. ibi specialiter & expresse. discretiue & excellenter fm docto. & est de mente glo. ¶ No. q̄ illa que sunt concessa sive commissa in signum superioritatis non possunt inferioribus delegari. & hoc operatur virtus ipsi⁹ vocabuli: virtus superioritatis. ¶ Secundo no. q̄ in generali commissione non veniunt ea que committi non possunt. ¶ Itē no. q̄ cause quarū cognitio non desiderat aliō nisi q̄ ḡs sit magistratus sunt delegabiles. ratio q̄: etiā iudex delegat⁹ est ciuilis qualem requirit natura cause. & sicut duo sunt precepta. ī. de arbi. l. celsus. & aliud est debere soluere. & aliud dicitur ad diem soluere. sic ad simile aliud est eē magistratū. aliud est esse de maioribus. vnde cause que requirūt q̄ sit de maioribus nō possunt delegari. q̄: delegatus est pedaneus. sed cause que nō requirūt titulū superioritatis ille sunt delegabiles. & hoc vult istud prin. fm Ja. bu. ¶ Et no. q̄ istud prin. nō dz intelligi in imperatore delegante q̄: oēs causas pōt delegare tam ipse q̄ delegatus eius quod est no. vt in. l. j. C. qui pro sua iurisditione. ¶ In gl. hic no. in autē. vt ab illustribus. & clarius no. in spec. de turisdi. om. iudi. in prin. vsq̄ ad ver. nota.

a Delegabiles q̄ aūt cause ō legari possint vide feli. & ru. de of. delega.

1 Praxis erronea seruari non debet.
2 Argumentum a contrario sensu sumptum ex vi conditonis validum.
3 Delegatio irregularis presuponit regulam in contrariū.
4 Cessante causa dilationis cessat dilatio.

Et ideo videtur. Usq̄ ad. §. qui mandatum fecit quatuor: q̄: primo ponit illationem ex prima regula. secundo inducit probationē per arsortissimū. tertio ponit quādam cōclusionē. quarto exēplificat. scdm dictū sc̄e regule. secūda ibi. huiꝰ rei. & tertia ibi nō aliter. quarta ibi. & si familia. & in summa. h. d. Cause criminales. publice iudicioz nō pñt delegari & errāt q̄ delegāt nisi in cā absentie. & tunc quo ad cognitionē tm̄. & sic est delegatio irregularis q̄: regularis delegatio nō requirit absentiā. h. d. & ponit tria exempla. vnū in. l. de adulte. scdm. iul. in. l. de vi. tertium in sena iusconsulto fill. ¶ In ter. ibi veluti. exemplum de lege. sed. ī. in ver. & si familia ponit exemplum de senatusconsulto. ¶ In ter.

1 ibi mandāt. i. cōmittāt seu delegāt. ¶ † No. q̄ erronea pratb ca nō est seruāda. ¶ Scdo no. q̄ argumentū a contrario sensu. [b] sumptū ex vi cōditionis est fortissimū tā in legibus q̄ in cōtractibus. vt. ī. de pa. dota. l. inter socerū. §. cū inter. facit quod no. C. de fur. l. apud antiquos. & ī. de manu. testa. l. si quis locuples

3 ¶ † Item no. q̄ delegatio irregularis presuponit regulaz. in contrarium vnde quia solum in casu absentie irregulariter delegātur. ergo natura earū est idelegabilis. ¶ Et nota hic tria b

c argumeta. fm doc. s. a contrario sensu. ab antecedēte destructo. a causa cessante. adde de illo vltimo q̄ cessante causa permissōis cessat pmissio. vt hic. ¶ Itē cessante causa priuilegij cessat priuilegium. ī. de leg. ij. l. titia seio. §. visuras. & de excu. tuto. l. amicissimos. & ibi per Ja. nisi priuilegiū esset sortitū suū effectū re-

4 tro ar. l. patre furioso. ñ. & his q̄ sunt sui vel alie. iuris. ¶ † Itē cessante causa dilationis cessat dilatio. vt. ī. ad trebel. l. filia. §. alumno & ibi per Dy. & per eundē de acqui. here. l. q̄ diu. Item c cessante causa officij cessat officium. vt. ī. de capitis di. l. tutelas & per Cy. in addi. quod est verum quando est causa talis que requiritur ad seruationem rei necessarie. vt ibi patet.

¶ Aditio Bal.

Quecūq; Prima regula negativa sicut in homine est considerare duo scilicz genus. quia animal & differentias. quia rationale et sicut homo per genus cōmunicat alijs animalibus ex efficacia generis: vt in sensu & in motu. & seorsum censetur ab alijs ibis q̄ sibi sunt specifice data vt i ratione. sic quoq̄ homo fuit p̄ductus in duabus naturis in vna cōi. in alia excellenti. l. j. ñ. de iu. & iur. Sic imperator creat aliquos magistratus in natura cōmuni. vbi sunt simplices magistratus & quod habent vi istius generis cunctis cōmunicare seu delegare possunt: q̄: generalia sunt. Quosdam vero creat in duplici natura. scz in cōi d & in excellenti spāli. & priuilegiata. Q̄: isti qō hñt virtute generis pñt delegare. que virtute differentie sive speciei patet q̄ nō delegāt q̄: differētia hoc facit. nā si delegarēt nō cēt ista differētia. Hec aūt species cōsistit in gradu dignitatis. & in his que gradū cōcernunt. vnde sicut gradus nō transit ad delegatū cū sit ifim⁹. Ita nec efficacia ipsius gradus cū sit annexa ipsi gradui. et esset oppositum in obiecto & cōtradictionis implicatio. si secus diceres nā astrueres delegatū esse pedaneū & quō pedaneū si mero imperio potiret̄ bal. ¶ In ter. iurisditio. facit ad no. q̄ Inno. de concess. preben. c. dilectus. & in spec. de locato. §. nunc aliqua ver. xcvij. & per Inno. de rap. illis. ¶ Ibi transferūtur per hanc. l. dicit Fran. accu. q̄ ciuitates que habent merum imperiū per pacem constantie vt est ciuitas boñ. non potest suo ca

Ⓒ Ar. a dicto sensu vide tu d. alex. dimo. hic & adō spe. in ti. de alleg. & disp. §. pōt ver. nōob. sensus.

Ⓒ Tria arg. vide tu eūdez bal. in. l. quēti culā. C. dō epi. & cle. in. iij. et iij. coet. de argumento ab antecedente destructo vbi. d. bar. sozi. cōsi. xciij. icip. circa primū ver. hjs tñ nō ob. circa me. in. j. parte.

Ⓒ Priuilegiū. vide oino d. alex. dimo. in. l. excusant §. nō soluz. ff. de excusa. tu. in. apostil.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſtro vel ville ipſum cõcedere.ꝛ ideo determinauit quod villa pa nicalis non poſſet p̃ſcribere merum imperiuꝫ contra ciuitatẽ boſi.quia ibi non valet expꝛeſſus conſenſus nec tacitus.ſecun duꝫ eum. Unde p̃ſcribendo mero imperio eſt neceſſaria ſcĩẽ tia ꝛ merus conſenſus p̃incipis non ſolius ciuitatis. Si vero conſtaret quod dicta villa eſſet de territoꝛio ciuitatis vinceret non vi p̃ſcriptionis ſedvi cõmodi poſſeſſionis ſecundũ Frã. accur. Bal. ¶ In glo. tribuuntur oꝛdines ꝛ nomina magiſtra tuum. vide plene in ſpe. de iuriſdi. om. iudi. in p̃in. vſqꝫ ad ver. nonum. ¶ In ter. iure magiſtratus. an poteſtates terraruꝫ poſ ſint delegare cauſas no. C. de ſen. ex peri. recꝛi. l. fi. in glo. per ſe. ¶ In ter. ꝛ ideo illatio ex p̃ima regula ꝛ exemplificatio p̃imi dicti p̃ime regule. Ibi huius rei pꝛobatio. ꝛ limitatio p̃ime re gule ꝛ concluſio papianiani an merũ imperiuꝫ directo tranſeat cum vniuerſitate. vide in ſpecu. de iuriſdi. om. iudi. §. j. ver. que aũt meri. ꝛ ver. ſe. ¶ In ter. fortiſſimum. vide quod not. de fur. apud antiquos in glo. j. a contrario ſenſu. vide de lega. ij. l. fi. in p̃in. vbi. arg. a contrario ſenſu dicit̃ eſſe tacita volũtas ꝛ ipſo fa cto tollitur. vide per archi. xvij. q. j. conſaldus. ¶ In ter. p̃ofi ciſcatur vide quod no. in ſpecu. de iuriſ. om. iud. verſi. ꝛ no. quod epiſcopus. In ter. non aliter ceſſante cauſa delegationis ceſſat delegatio. vt hic ꝛ ceſſante cauſa p̃iuilegij ceſſat p̃iuilegium de leg. ij. l. tieia. §. vſuras. ꝛ ibi per Dyn. ¶ Ceſſante cauſa dilatio nis ceſſat dilatio. l. a filia. §. alumnus ad trebel. ¶ Ceſſante cauſa tutele ſeu officij. tutela ſeu officium ceſſat de capi. dimi. l. tute las. ¶ Ceſſante voluntate finita eſt legis autoꝛitas pẽdens avo lũtate. j. de diuoꝛt. quod ait lex. ¶ Ceſſante modo qui ipo. tabat cauſam finalem finitur obligatio. de condi. ꝛ demon. titio cum §. ſed cum ante. ꝛ no. de leg. j. ſi fundum. §. iulia. per Dy. ¶ Ceſ ſante contumacia ceſſat pena pro tempoꝛe futuro. de conſti. c.

a ¶ Et literis ibidem vide feli. i fi. ir. jco.

a ex literis. l. j. §. ſi frater de co. bo. bal ¶ In ter. ceperit. vide i ſpe. de conceſ. acti. §. j. ver. quid ſi palam. ¶ In ter. cuꝫ alias dif ferentia inter delegationem voluntariam ꝛ neceſſariam. Bal. ¶ Ibi ꝛ ſi familia. exẽplificatio ſecundi dicti p̃ime regule bal.

1 Juriſditio in delegato non reſidet.
2 Imperium merũ p̃incipaliter exercenduꝫ non eſt delegabile.

Qui mandatam. Quatuoꝛ dicit. p̃imo quod per delegationem non tranſit oꝛdinaria iuriſditio. ſecundo quod tranſit delegata. tertio q̃ non tranſit imperium. quarto quod non tranſit modica cohoꝛtio. ſecunda ibi verius. tertia ibi. ſed merum. quarta ibi. Paulus. ſm Jacobum. ¶ In textu ibi. p̃opꝛium. id eſt non habet iuriſditionem radicatam. ſed miniſterium. ¶ In ter. ibi notat adiẽcendo non aduerſando. In ter. ibi imperium. id eſt modi

1 cam cohertionẽ. ¶ † Nota quod in delegato non reſidet iuriſ ditio. ſed executio et miniſterium ſm quoſdam. ſed tu dic quod non reſidet oꝛdinaria. ſed delegata. et vtraq̃ iuriſditio eſt foꝛ

2 malis et habet foꝛmam p̃opꝛiam ſm Jac. ¶ † Secundo nota quod merum imperium p̃incipaliter exercendum non eſt dele gabile. ſed acceſſoꝛie exercendum quatenus deſeruit iuriſditio ni tradit per delegationem et hoc ex natura actionis ꝛ conſiſtit in modica cohertione. ſed glo. in. l. imperium vult quod illa mo dica cohertio etiam p̃opꝛie non appelletur merum imperium. ſed ſit quarta ſpecies que habet nomẽ per ſe. vt ibi patet. et ibi vide Baldum.

¶ Additio Bal.

Qui mandatam. Ponit quattuoꝛ. [Primum] q̃ per delegationem non tranſit oꝛdinaria iuriſditio. Secundo quod tranſit delegata. Tertio q̃ non tranſit imperium. Quarto quod tradit modica cohertio. Et hoc dicit Jacobus. butri. Et pꝛoſequitur hic ſm regulam poſitaꝫ. ff. in. §. que vero. et eius effectum vſqꝫ ibi. ſed merum. ibi reſumit p̃imam regulam ꝛ ex ea infert vnam concluſionem. Tertio limitat eam. vide quia dicit Innocen. per iſtum textum quod oꝛdinarius non poteſt teſtificari coꝛam ſuo delegato. extra de teſti. dilecto. dicit archidiac. quod ſicut interdicitur iuriſditio non videtur interdici iuriſdi tio delegata. ſed oꝛdinaria. xxiij. q. j. audiuimus. Bald. ¶ In ter. vtitur tunc valet pꝛoceſſus excommunicari factus coꝛam oꝛ dinario ꝛ non coꝛam delegato. quia tunc vitium in ipſa iuriſdi tione delegata. q̃ impetrari nõ põt. vt not. archi. in. c. ꝛ in gl. fi. de reſcrip. li. vj. Bal. in ter. coheret. vnde cõgrue iſta dicunt de Jmperio cohereti nõ de imperio ſimpliciter. vt no. in ſpe. de iu riſdi. om. iudi. ver. item licet ea. bal.

Mandata iuriſditione. Decretũ q̃ requirit ean ſe cognitionẽ non põt delegari. h. o. Vel ſic. Interpoſi tio auctoꝛitatis requiritis pbationẽ non põt delegari. h. o. po nit exempla. ꝛ adde q̃ no. in. l. ab ea parte. j. de pꝛoba. ¶ Jngl. ſcz ſi grauari ibi q̃ commodi. vt q̃ plus ponit ibi de ſumptu q̃ reddat de fructu. vñ illa eſt iuſta cã altenãdi ſm gl. facit. j. de trã ſac. l. cũ bi. §. cã. vel dic. vt no. in. l. ob es hic allegata. bal.

¶ Additio bal.

Mandata. Jn. §. ſi tutoꝛes q̃d de curatoꝛe ad litẽ dic in ſpe. de iur. om. iu. §. j. v. quid de datione curatoꝛis ad litẽ. ¶ Itẽ hic loquit̃ de datione quid de confiꝛmatione. vide j. de pfir. tu. l. tutoꝛes a patruo. bal. ¶ In glo. cauſa cognita. Jnnoc. dic vt no. in. d. l. ob es. ꝛ C. qſi decreto opus non eſt in rubꝛica. bald.

Et ſi pꝛetoꝛ ſit. Non debet attẽdi dignitas cõmiſſarij. ſed dignitas cõmittentis in actu exercitio vel exercendo vigoꝛe cõmiſſionis. h. o. ¶ No. q̃ non debet conſideꝛari qualitas inhereꝛtis commiſſario ſeu delegato. ſed qualitas committentis ſiue delegantis.

1 ¶ Confiꝛmatio tutoꝛis an poſſit delegari.
2 Delegatus ad cauſam an poſſit dare minoꝛi curatoꝛẽ.

Cognitio eius. Cognitio ſuſpecti tutoris poteſt delegari ſpecialiter immo etiam tranſit per delegationem generalẽ. ¶ In ter. ibi dederis. i. commiſeris. ¶ Queritur hic vtrum ſicut po teſt delegari cognitio. ita poſſit delegari ipſa remotio vel puni tio. So. vt hic q̃ doc. ꝛ vide Cy. C. vbi pe. tu. l. j. C. de ſuſpec. tu.

1 l. fi per Cy. in vlti. q. C. arbi. tute. l. quid per eundem. † ¶ Sed nunquid poteſt delegari confiꝛmatio tutoꝛis. ſicut infiꝛmatio dic vt no. Ja. in. l. tutoꝛes. de cõfiꝛma. tu. adde quod no. per eun

2 dem in. l. multo. §. tutoꝛum. j. de tutelis. ¶ † Extra quero vtrũ inder delegatus ad cauſam poſſit dare minoꝛi curatoꝛem ad il lam litem. dubitatio eſt q̃ hoc venit incidenter. ergo competit delegato. So. vt no. in ſpe. de iuriſdi. om. iud. §. j. ver. q̃d de da tione curatoꝛum ad litez. ꝛ facit de adminiſtra. tuto. l. ſi. §. ſiꝛ ex tra de iudi. c. vlti. lib. ſexto.

Et poſſeſſio. Primum decretũ eſt delegabile. quo ad autoꝛitatem pꝛonũciãdi. b. d. ter. ſed non quo ad autoꝛitatem realiter immittendi. h. d. gloſſ. ꝛ eſt ratio. quia autoꝛitas immittendi eſt annexa territoꝛio. vt. j. de bo. auc. iudi. poſ. l. cum vnus. §. is qui. ꝛ ideo requiꝛit iuriſditio nẽ oꝛdinariã. vt i. l. vlti. C. vbi ꝛ apud quos. in ratione ſui. Vel ſumma ſic. pꝛonunciatio tenute põt delegari. h. d. ter. ſed datio tenute nõ. h. d. gl. ergo iſti actus ſunt ſeparati. q̃ pꝛimo pꝛonũ ciat de mittẽdo. ſecõ cõmittitur q̃ detur tenuta. pꝛimus actus põt fieri p̃ delegatũ. ſecũs nõ. ¶ In ter. ibi poſſidere. i. in poſ ſeſſionez eſſe ex pꝛimo decreto quod examina. vt no. in. l. iubere Bald.

¶ Additio bal.

Cognitio. Jus dandi tutoꝛes non com perit ratione iuriſditionis. ſz commiſſionis facte per legem. vt not. Cy. C. qui petant tut. l. j. Et idem forte de iure remouendi. de hoc vide addi. Jaco. but. C. ſi tut. non geſ. l. j. ꝛ vide. C. de ſuſpec. tu. l. fi. in vlti. queſt. ꝛ Cy. C. arbi. tute. l. quicquid. ¶ In gloſſ. mandari poteſt in fin. Et eſt ratio quia miſſio non conſideratur per reſpectum ad perſonas: ſed per reſpectum ad territoꝛium vt. l. cum vnus. §. is qui. de bo. auto. iudi. poſ. ſed delegatus non habet territoꝛium. quia tunc eſſet oꝛdinarius. Sed cognitio conſideratur per reſpectuꝫ ad perſonas contra quas tranſit iuriſditio. Bald. ¶ Item aduerte eſt hac glo. concoꝛdat gloſſ. in. l. j. ꝛ ij. j. de iuriſdi. omni. iudic. ꝛ in auẽ. de erbi. rc. §. ſi vero. Sed gloſſ. que eſt in. l. iubere caueꝛe. ſubdiſtinguit. Aut loquimur de miſſione reali: ꝛ tunc tam miſſio ex pꝛimo q̃ ex ſecundo eſt mixti imperij. aut de pꝛonunciatione de mittendo. ꝛ tunc refert aut de mittendo ex pꝛimo. ꝛ eſt iuriſditionis. aut de mittendo ex ſecundo ꝛ eſt mixti imperij. Et ex hoc inferꝛ quod miſſio realis non poteſt delegari ſed verbalis pꝛonunciatio ex pꝛimo delegari poteſt ex ſecundo non vt. l. iij. §. duas. Doc. dicunt quod cognitio. ꝛ pnunciatio. ꝛ miſſio ſunt mixti iperij. vt. l. iubere mixti imperij dico delegabilis quo ad cognitionem tam ex pꝛimo q̃ ex ſecundo. vt hic. Ibi poſſide re iubeꝛ cõfecta. l. iij. §. gña. de acqui. poſ. ſz indelegabilis quo ad miſſionẽ rei fallit in pꝛima miſſiõe q̃ fit in ei dãni infecti que magiſtratibus municipalibus põt delegari. q̃ de cõſcientia le gis fit per celeritatem quã cauſa deſiderat vel ſunt in hoc magi ſtratus municipales oꝛdinarij ex cõmiſſione legali. i. ex edicto vnde ſecꝰ eſſet in miſſione i cauſa legatoꝛũ. l. ea que. §. fi. ad mu nicipales ꝛ iſtud tene. bal.

¶ Mandatã ſibi.

Universidad de Deusto

Mandatam sibi ¶ Delegatus non delegat & minimum imperium est delegabile. h. d. ¶ In text. ibi nulla est idest non posset effectualiter exercere. Bal.

¶ De officio assessorum. Rubrica.

Bene officium ¶ In glo. cōuentionalib⁹. no. q̄ nō dz recipi libellus ineptus imo dz dilacerari. & vide qđ no. Ja. ſ. de iniurijs. l. ꝓtor. §. ꝓterea. ¶ Sz qđ si petitio est inepta. probatio apta. an pōt reus cōdēnari. dic vt no. in spe. de iurisd. om. iu. §. deseruit v̄. qđ si libellū. ¶ Quid si sup articulis formatis male sunt testes recepti. vtrū pūt ꝓbare. dic vt no. in spe. de teste. §. j. v̄. qđ ergo si capitula. & de istis duabus qōnibus no. extra de iud. c. examinata i no uella. facit de elec. in. c. ostitutus. ¶ In gl. s. gñalibus in fi. no. q̄ bannimenta debent fieri ex pte magistratuum vel ex parte pt̄um. qđ no. ¶ Additio Bal.

1 ¶ Laicus an possit esse assessor epi̇scopi.
2 Laicus an cogatur suscipere delegationē epi̇scopi.
3 Consultor in causa cuius expensis detur.

Bene Utrū assessor i causa spūali assumptus debeat eligi de cōsensu partium dicit Inno. q̄ dz req̄ri cōsensus. dō offō delega. sup qōnū in glo. ex quo cū. Secus si generaliter assumit: q: ibi nō est aduersarius. Bal.

a 1 ¶ Itē an laic⁹ † pōt esse assessor epi. Itē an cogat suscipere † delegationē epi. Itē an possit cē arbiter i spūalibus. vide p archi. xvj. q. j. plures. qđ de clerico cōiugato an pōt cognoscere de cā spūali. dic p archi. xviij. q. ij. dubū. & vide per archi. xcvj. di. bone rei. Bal. ¶ In ter. libellus vide in spe. de libelli conceꝑ. §. sequit̄ v̄. iudex aūt. & i spe. de actio. seu peti. §. sequit̄ ver. aūpenul. vide qđ no. Inno. extra de elec. cū inter. ℟. senio: ē. & de officio vica. c. j. & de iudi. bal. ¶ In fi. tex. vide in spe. de assessor. §. officiū. Itē cui⁹ expensis detur ꝓsultor in cā. vide eo. ti. §. salarium ver. quid si alter. vide. j. de iniurijs. l. item prętor. §. ꝓterea. & §. j. per Jaco. Bal.

3 Eadem ¶ No. q̄ per diuisionem de vno p:esidatu pūt fieri duo. & tūc ille qui remanebit sup:no ꝓsidatu nō rādebit cor̄ alio. vt est flo:entie. q: ille q̄ est ōvno cpatu pōt assidere in alio cpatu ecō tra de bononia habes. i aut̄. vt iud. sine quo quo suffra. §. istō. & dicit no. in. c. j. extra ne se de vacā. ¶ In gl. sua tñ ibi o:iginalē cāz. i. o:iginē alicui⁹. & sic est arg. q̄ si est decessa repsalia extra flo:entinos q̄ nō po:rigat̄ ad eos q̄ se alio trāstulerūt. q: lz illi sint o:iginalit̄ flo:entini. tñ potius est spectanda cā domicilij. arg. hui⁹. l. & facit. j. de postu. l. j. §. bestias. & ita fuit determinatum Padue fm Cy. in addi. facit qđ no. Ja. de are. i. l. puinciales. j. ō v̄. fig. & dic vt i tractatu repsaltar ꝑ Bal. ¶ Additio Bal.

Eadem Vide qđ no. j. de rei vē. l. ij. & vide Inno. de cta. & qua. cā te. & qđ no. Jo. & di. lege. & caplo seq. Bal.

b Item functo ℣ Mortuo prātei officio debet salariū assessoribus totius tpis, vsq; quo nō locauerūt se cui alio. secus est in ptāte remoto ab officio. q: assessoribus integrū salariū nō debet. h. d. ¶ No. per hanc. l. q̄ ptāte mortuo durante officio debetur integrum salarium heredibus eius & etiā assessoribus & familiaribus. tñ cū quadā moderatione ad istos vltēres. ¶ Secundo nota q̄ ei qui remouetur non debet integrum salarium nec etiam assessoribus & officialibus & vide qđ no. in. l. j. §. diu⁹ j. de varijs & extraor. cogni.

¶ Additio Bal.

Item functo Vide Inno. de of. vica. romana. & de vi. et bone. cler. cū ab oi. & arebi. reciꝑ. di. valde necessariū. & in spe. ti. ij. §. iunct̄. in fi. ¶ Quis interiante aduentū successoris exercebit officiū. colligere ex no. ꝑ Inno. ō hec. c. ad abolēdā. Bal.

Consiliarius Inter assessorem et aduocatum debet esse distinctio ꝑsonarum. h. d.

¶ Explicit liber primus

¶ Incipit liber secundus.

¶ De iurisditione omnium iudicum. Rubrica.

In glosa rubrice Ibi per singula. i. singulariter & minus. ¶ In ea. glo. ibi locut⁹ est. hoc est dicere. dictum est supra de iurisditiōe in singulari. hic dicit in vlt. ¶ In ea. glo. i fi. ibi. vel. ibi. vel hic vere p:incipaliter de ordinario. Bal.

¶ Additio Bal.

Nota in glo. q̄ incipit. Et necesse in v̄. dz hoc idēverū in offō. qđ i pte residet & dz ipēdi distracta iustitia. vt. C. si sepius i integ. rest. po. l. j. secus in eo qđ residet in iudice & si parti impendat̄ est gra fz doc. de hoc vide qđ no. in Spe. de arbitro. §. seq. v̄. sed quo iure ō offi. iudi. ꝓ totū & maxime i. § deseruit. vsq; in fi. & §. seq. vbi de singulis actib⁹ iudicij i quib⁹ iudicis offm versari dz instruit. In tex. & in possessio. vide de locato. §. nunc aliqua ver. xlix.

1 ¶ Officiū iudicis & iurisditio an sint idem.
2 Officium iudicis an sit actio.
3 Litis cōtestatio an in officio iudicis requiratur.
4 Iudex an possit impendere officium suum parte nō petente.
5 Officium iudicis quotuplex est.

Iudicentis Diuidit̄ in duas ptes nā in prima pte ponitur dictū. in seda ponunt̄ exēpla. seda ibi. nam & hoc dicit offiū iudicis ē gñale. etiā in his q̄ sunt mixti ipery & iurisditiōis. h. d. ¶ In p:ia gl. ibi iusdicētis id est decretū interponētis. Frā. ac. h. d. vt euitet oppositionē quā faciūt doc. q̄ idē sit dicere iudex & iusdicēs. p. c. forus. de ver. sig. ¶ In ea. gl. ibi p:eter vltimū. Tu dic q̄ ideo dicit iusdicētis. & nō dicit iudicis. vt referat se ad iudices q̄ hūt iurisditionē cū exercitio. nō ad eos q̄ hūt iurisditionē tñ in habitu. vt sunt iudices chartulary. vt no. j. de in. l. j. & C. de iud. l. rē nō nouā post pn. ¶ Itē ideo non dixit iudicātis. q: decreta interponere ꝑp:ie nō est pnūciare. vt no. in l. nec quicq̄. §. vbi decretū. de offō ꝑcon. & no. ij. q. j. c. in ꝓmis. & no. in. l. j. §. qō in sentētijs. j. qñ app. sit. ¶ In gl. ij. in pn. ibi & ne esse hz. Jsta necessitas ponit̄ p. l. sibi. Itē pōt ponī ꝑ superiorez cui iurisditio sua subalternat̄. nō p aliū. vt in aut̄. de quesito. §. super hoc. & C. de sen. ciui. §. nulla. & facit. C. ō exac. tri. l. missi opinatores. & illa gl. est vera. put v̄bum pōt respicit tria exēpla p:ia. sz put respicit q̄rtū exēplū delegatio cause est pene voluntarie iurisditiōis. vñ sup q̄rto exēplo nō cadit hec gl. qō dic vt. C. de pedancis iudi. l. plz. & l. fi. & adde qō no. Bul. de cu. in. l. ij. & de of. ꝑcon. & le. ¶ In ea. gl. ibi iurisdicēdi ꝑ hoc dicit Bar. q̄ facere statuta est iurisditiōis. dñs Ray. de foꝛ. dicit ꝺ̄rū q: populus facit statutū. & tñ penes ipz nō residet iurisditio in aut̄. ō defen. ciui. §. interiz. & no. ꝑ Inno. ō ostri. cū oēs. vñ dicē dñs Ray. q̄ ppls nō facit statutū iurisditiōis: sz vi pmissiōis. l. oēs ppli. qō ē ipa v̄itas. nō ob. ista gl. q: loq̄tur de eo qō in iudicio venit statuēdū. nō de eo qō ꝑ modū legis ꝺcēde. nā. l. cōdere nūq̄ est de necessitate. sup:ioꝛa v̄ba gl. nō pūt adaptari ad hoc dixit cū ēt necessitate iurisdicēdi. ¶ In ea. gl. ibi cā cognita & offō iudicis. ¶ In ea. gl. ibi pp:iū gl. vult q̄ sicut ꝑpū bois ē risibile. ita ꝑpū iurisditiōis sit delegabile. qō dicā i. l. iperiū. & l. iubere. In ea. gl. ibi l. fi. bar. dicit q̄ etiā hodie si pte petēte iudex decerneret q̄ ius decretalis bonoꝛ possessiōis esset mixti imperij sicut olim q̄ nō credo verū: q: illud decretū est nullū. nec ꝺfert aliqđ ius etiam in bo. possessione ꝺ̄ta. vt no. in. l. fi. §. j. C. de cur. fur. vbi est gl. singularis. ¶ In se. gl. q̄ incipit si dicas ibi mixti imperij est. inc̄ptū iste actus referē ad iudicē. nō inc̄ptuz ad nuncium. vt. j. de iudi. l. fi. nec inc̄ptū referē ad partē. vt. C. de ente. si ob eāz ¶ In ea gl. ibi diffinitiua ip:opꝛie loquit̄. nā illa ꝓnunciatio ē interlocuto:ia. vt in. l. pūti. §. ij. de his q̄ ad eccle. ꝺfu. & ꝑ Dy. in l. fi mino:. ō bo. aut̄. iudi. pos. large tñ quelz interlocuto:ia appellat̄ quodā mō diffinitiua illi⁹ capituli sup quo ferē. vt. l. gñalit̄. C. de re. etc. ¶ In ea. gl. ibi fz Bal. & sic maio:is iurisditiōis est executio quā pnūciatio. vñ iudex q̄ ñ pōt facere executiōez vltio mēse fz formā statuto:z nō tñ ꝓhibet ꝓnūciare: successo: ereq̄tur. vt. C. si aduer. it. l. j. C. vbi & apud qs. l. fi. & vtrobiqz ꝑ Cy. et etiā b in lectura. ¶ In ea. gl. ibi: sz vt ꝑ eū expediat̄. i. nūcio nō cōmittit̄ iurisdi. sz merū factū vt. j. vt in pos. ic. l. is cui. §. missus de pūil. c. cū olim. ꝑ Inno. & no. in. l. missi opinatores. de exa. tribu. lib. x. ¶ In gl. que incipit hoc est mixti imperij. doc. dicunt.

a ¶ Assessor. vide sel. in. c. decernim⁹. i ꝓ: de iudi. in. ñ. col. paulo aī v̄. fallit pmo.

b ¶ Dic̄ functo p:o cui⁹ tex. mā vide pau. de ca. b & do. ale. de imol. in. iij. col. i vlti. no. & bar. in vlti. col. in v̄. no, ex hac. l.

Universidad de Deusto
Biblioteca

qppropꝛie loquendo non eſt mixti imperij. ſed eſt ſpālis cōmiſſionis que fit p. ll. que hñt diuerſaz fozmaz a mixto iperio: vt. d. l. iperiū. ¶ In ea. gl. ibi ex demādatiōe: nō intelligas q̄ iſtō mādatuz inducat iuriſditionē delegatā: ſed oſtēdit oꝛdinariam. vñ illa pꝛogatio eſt nō delegatio: qꝛ dirigit mandatū in eū q̄ habebat iuriſditionē ſemiplenā. ꝛ adō qō habes in ſiki. de reſcrip. c. cū aliquib⁹. li. vj. ¶ In ea. gl. i ſi. ꝛ ar. j. de exerci. l. j. §. eſt autez. ¶ Circa pꝛimā partē. l. noſtre que tractat de offi. iudicis in gñali. Mꝛio queꝛitur vtrū offiū iudicis ꝛ iuriſditio ſint idem ꝛ videt q̄ ſic. qꝛ idez eſt dicere de officio p̄ſidis qō de iuriſditione pꝛeſidis. ꝛ ſic in alijs officijs. vt in glo. rubꝛice. in contrariū: quia reperit iuriſditio ſine officio. vt vacāte ſede. vt. no. j. eo. ꝛ qꝛ. Jtē reperitur offiū ſine iuriſditione: vt. j. de arbi. l. non diſtinguem⁹ ergo non ſunt idem. So. dicit pe. q̄ non ſunt idem: ſed offiū naſcitur a iuriſditione. ꝛ eſt executiuū iuriſditionis ſm Pe. quod eſt verum loquendo de offō iudicis put impendit parti: ſed loquendo de offō abſolute ſatis pōt dici q̄ ſunt idem iuriſditioꝛ offiū: ſed. l. noſtra loquitur de officio put alicui impendit. ergo quo ad tractū huiꝰ legis: offiū ꝛ iuriſditio nō ſunt idē. hoc pꝛ qꝛ iuriſditio eſt ius pu. autoꝛitate ꝛ vtilitate ſz offiū ēvtilitate ꝓpria tum: vt in exemplis hic poſitis ꝛ pcedit qō de officio put pꝛocedit in iudice: ſed pꝛout reſidet in parte certum eſt q̄ nō eſt iuriſditio: qꝛ iuriſditio non reſidet in parte. vt. j. eo qui iuriſditioni.

a ¶ Actio. vide tu fel. in. c. in dicis oſſij. ō of. iudi.

¶ Sed a queſtio eſt vtruz offiū † iudicis ſit actio. [a] Bar. dixit q̄ ſic Jo. q̄ nō. pꝛo Bar. facit de dam. infec. l. qui inquilino. ō actio. ꝛ obliga. l. actionis verbo. de vbo. ſigni. l. pecunie. §. penalis. pꝛo. Jo. facit ter. j. de actio. empti. l. q̄ per colluſionē. §. fi. de alī. le. l. ſeruis ad cuſtodiā. de an. leg. l. quintus mutius. §. pōpo. j. de minoꝛ. q̄ ſi minoꝛ. §. ſi. ꝛ hec eſt veritas ꝓprie loquendo q̄ offiū iudicis nobile nō eſt actio. de mercenario eſt certū q̄ offiū iudicis mercēnariū nō eſt actio: vt. j. de eo qō cer. lo. l. centuz ea pue. ꝛ. l. ſi. ¶ Tertia queſtio eſt cū nō ſint idē i quibus differāt: ꝛ dicendū eſt q̄ differunt in natiuitate. ꝛ effectu: in natiuitate: qꝛ actio oꝛit ex obligatiōe p̄ſidenti. vt. j. de pac. iuriſgen. §. j. ſz offiū iudicis nō oꝛit ex obligatiōe. vt. d. l. pecunie. §. pe. ¶ Jtez differunt in effectu: qꝛ in officio iudicis mora per interpellationem factam parti non cōtrahitur: ſed tiū per litis cōteſtationez vt. j. de dam. infec. l. cum poſtulaſſez. in pꝛin. ꝛ eſt ratio differētie qꝛ officiū iudicis cōcludit iudici nō parti. Sed alibi. Cy. diſtiguit inter officiū nobile ꝛ mercenariū: vt in nobili habeat locuz l. cum poſtulaſſem. in mercenario. dicit q̄ cōtrahitur mora p interpellatiōez ita notat ſpe. C. ō alie in. l. vna circa mediū. ¶ Jtē differunt penes perpetuitatez: qꝛ ls in ciuilibus. ita pꝛeſcribāt officio. ſicut argu. vt no. C. de pꝛeſcriptio. xxx. an. tamē in criminalibus. dicit glo. aliter. C. de fal. querellā. ¶ Jtē differunt i delatione iuramenti in litez: qꝛ in officio iudicis. dicit glo. q̄ non. ¶ Quarto quero vtrum differant penes moduz deducēdi i iudicium. glo. dicit q̄ ſic: qꝛ i officio iudicis nō requiritur libell⁹. ita dicit glo. nota. j. de interroga. actio. in rubꝛica. ꝛ videt caſus in. l. liberis. §. fi. de liber. cauſa cōtrariū no. gl. C. de naufra. l. de ſubmerſis. bꝛeuiter dic q̄ aut implozatur officium iudicis ad pꝛparationē cauſe vel incidenter ꝛ non requiritur libellus aut implozatur pꝛincipaliter: ꝛ requiritur libellus. ꝛ hoc per aut offeratur. que generaliter loquitur. Quum tñ no. q̄ ſup acceſſorio admittit libellus incertus vt no. Cy. C. ſi quis al. vel ſibi. l. cum ꝓpꝛiat ad idē facit qō no. Jnno. ō reſti. ſpolia. c. grauis: ſz vtrū in iſto libello requirat expꝛeſſa concluſio. videtur caſus q̄ non j. de aucto. iu. l. defendente. Ctrariū tamē credo. q̄ libellus ſine concluſiōe non eſt petitio: ſed magis poſitio vel narratio: vt in c. dudum. de elec. facit qō no. Cy. C. in quibus caſibus. in ītegr. reſti. non eſt ne. ꝛ. l. in minoꝛum. ꝛ in. l. edita. ¶ Quinto quero

b ¶ Lit. cōeſt, adō. do. aler. de imo. j. l. ab hoſtib⁹ ex q̄. ca. ma. ꝛ in. l. ij. §. ſi publi. de adul. ꝛ ſeli. i. c. fi. de of. iud.

vtrum in officio iudicis requiratur litis cōteſtatio [b] dic ſiquidem imploꝛatur incidenter non requiritur litis conteſtatio: vt in. c. ij. de offi. iudi. ſi pꝛincipaliter tūc refert aut ꝓponēs arguit factum aduerſarij. ꝛ tunc requirit cōteſtatio. vt. j. de mino. l. papianus exuli. C. de tempo. in integ. reſtitu. l. ſuperuacuam. Aut non arguit factum aduerſarij: vel intemtatur contra incertam perſonam. ꝛ tunc non eſt opꝰ conteſtatione. vt. C. ſi vt ſe ab hereditate. abſti. auc. ſi omnes. ¶ Sexto requiritur vtrum requirat citatio alicui⁹. ꝛ quedā gl. dicit q̄ nō. ff. de bo. poſ. in. l. ij. §. ſi cauſa cogni. que eſt ſingularis glo. in contrariū q̄ ſit neceſſaria citatio per regulā gñalez legis. nam ita diuus. ꝛ per. l. vlti. C. ſi p vim vel alio modo. ꝛ. C. ſi ꝓpter publi. penſi. l. ſi deſerta. ꝛ eſt gl. oꝛdi. q̄ nedū pꝛincipalis aduerſarius: ſed etiā tertius qui ledit eſt citandus. j. qui. ex cau. maio. l. cum miles. §. j. bꝛeuiter illa eſt veritas q̄ vbi imploꝛatur p moduz iuriſditionis cōtentioſe dz pars citari: ſz vbi per moduz iuriſditionis voluntarie refert aut tangit ius abſentis ꝛ idem per. l. nam ita diuus. aut tangit ius pꝛeſentis. ꝛ tunc nemo eſt citandus. ita intelligit glo. que eſt in §. ſi cauſa cognita. ꝛ no. in. l. j. C. quoꝛum bo. ita tamen q̄ ad ſa-

c ¶ Imploꝛet als iudex nihil petenti nihil imptit. vt p do bar. ſoc. in ꝓſi. erlit. incip. in cā ver. circa quartū vl. ſibi: ſz nec i pꝛia parte.

eti executionem non pꝛocedatur niſi citato poſſeſſoꝛe. vt ibi no.

4 ¶ † Septimo queꝛit an iudex poſſit impendere ſuū officium parte non petente cum non imploꝛatur. dicunt docto. q̄ officium quod reſidet in ſolo iudice non opz imploꝛari. ſed quod reſidet in parte. i. quod eſt ius ptis opz q̄ imploꝛetur [c] vt. l. iij. §. hoc iudicium. de dam. infec. de mag. con. l. j. §. magiſtrat⁹. ꝛ hoc verum in officio nobili: ſed in officio mercenario. ſiquidem nō eſt lis conteſtata requirit imploꝛationem partis. cuius ius tangit: ſed poſt lit. conteſta. nō requiritur imploꝛatio. vt. j. de edil. edic. l. ediles. §. item ſciendum. ꝛ eſt ratio quia venit tunc in conſequentiaz petitionis. ¶ Sed nunquid eſt verū hoc in expēſis Dy. dicit q̄ ſic. ꝛ Cy. tenuit pmo iſtā partem pꝛo glo. que eſt in l. ſi quis miſſum. §. iudex. de dam. infec. poſtea tenuit contrariū in addi. C. de iudi. l. pꝛoperandum. §. ſinautē. ꝛ Jnno. tenet hoc idem. de reſt. ſpol. c. grauis. bꝛeuiter dicunt q̄ ſi expenſe venirūt ratione contumacie non requiritur petitio partis. j. ſi quis iuſdi. nō obtē. l. j. in pꝛin. quia ad contumaciā pꝛopulſandā omnia remedia ſunt parata etiā ex mero officio. ſi autem veniunt ratione victoꝛie tunc poteſt eſſe vera opinio Jnno. q̄ tūc illud tāgit ſolum ius partis. non iniuriam iudicis. ¶ Octauo quero ſi libellus eſt ineptus ꝛ pꝛobationes apte vtrum iudex poſſit ſuppliere ꝓ agente ex actis pꝛobatoꝛijs. bꝛeuiter dicit Spe. q̄ non in ti. de of. iud. §. de ſeruitute. ver. q̄d ſi libellus. dicit Abbas q̄ iſtud eſt verum niſi ſuppleat ex confeſſione partis per. c. piſanis extra de reſt. ſpo. ¶ Similiter quero ſi exceptio eſt ineꝑta ꝓbatio apta vtrum poſſit ſuppliere exceptiones partis pꝛo exeipiente. ꝛ dico q̄ non. vbi deſideraꝝ exceptio: vt in. l. j. §. labeo. de flu. ꝛ in. c. conſtitutionē. de elec. in cle. ꝛ eſt glo. ſingularis. in. l. ſiuꝰ §. pactus ne peteret in glo. in opponēdo. de pac. ꝛ eſt glo. no. C. de trāſa. vbi pactū. ¶ Quid ſi eſt ineptus articulus: ſed apta pꝛobatio: ꝛ bꝛeuiter dico q̄ illa pbatio non releuet ſi teſtis erat iuratus ſuper articulo ſolū. ita dꝰ in ſpe. de teſte. §. j. ñ. q̄d ergo ſi capitula. vnde iudex non pōt ſuppliere: qꝛ ſuppleret ex dicto teſtis non iurati. ꝛ vide qō no. Jo. an. in. c. examinata. de iud. in nouella: ex his ergo concludo q̄ exceptio ineꝑta libell⁹ ineꝑt⁹ articulus ineptus. non firmaꝝ per aptam pꝛobationē quod eſt

5 no. dignū. ¶ † Quero quotupler ē officiuz iudicis. dic vt nota. inſtitu. de actio. §. pꝛeterea quasdā. ꝛ hic per Cy.

1 Differentia inter officium ꝛ iuriſditionem.
2 Officium aliqñ accipit pꝛo exercitio adminiſtrationis.
3 Officium iudicis qualiter eſt largiſſimum.
4 De officio iudicantis ꝛ qualiter exerceatur.

Us dicentis officium

Non curo aliquid dicere: ſed dicaz infra in materia meri ꝛ mixti imperij. ¶ Sed quero cum dicit hic iuſdicentis officium ꝛc. quare non dicit iudicis dicētis. dicit glo. q̄ de his loquitur qui habent imperium. ꝛ ſic de oꝛdine. quidam repꝛehendunt. glo. qꝛ iſtud eſt imponere legem verbis qō eſſe non debet. C. cōia de lega. l. ij. in fi. de vſuris. l. fi. dic q̄ glo. bñ dixit: quia cum dico iuſdicentis video: illuz notare q̄ habet merum ꝛ mixtum imperi. vñ non fuit dictuz: vt excluderet iudices pedaneos. per hoc. j. ne quis eñ. l. iij. §. ſi quis: vñ nō ibi punitur qui non obedit iudici pedaneo. ſecus ſi oꝛdinario non obediat ſimile. j. ſi quis iuſdi. non obtem. l. vnica. in rubꝛica pꝛo hoc q̄ iudicatio pertinet ad maioꝛes. ſed notio ad minoꝛes. ergo eſt aliud. j. de re iudi. ait pꝛetoꝛ. in pꝛin. de vbo ſigni. notio-

1 nem cum ſi. ¶ Sed quero que eſt differentia inter officiuz ꝛ iuriſditionem. quidam dicunt q̄ officiū iudicis poteſt dici tanq̄ ſilia: ſz iuriſditio mꝰ dicaꝝ. vt in obligationib⁹. vt. j. de pecu. l. ſz. §. ea obligatio. vñ iudex hz offiū: ſz iſtud offiū naſcit ex iuriſditiōe: ſz hoc nō videt qꝛ. l. alibi videt inuere q̄ ante eſſet iuriſditio q̄ magiſtat⁹. ſ. de oꝛ. iur. l. ij. §. poſt oꝛiginē. ita eſſet dicēdū q̄ ante eſſet nata filia q̄ mater. Jtez qꝛ iuriſditio adheret territoꝛio. vt. C. vbi ꝛ apud quos. l. ij. circa mediuz. alij dicunt q̄ non habent ſimilitudinem offiū ꝛ iuriſditio ſicut contractus ꝛ obligatio. vñ contrahere eſt facti. j. de cur. fur. l. aurilio. §. ſi. ꝛ ſic q̄ officium ſit factū. ꝛ ex illo facto iuriſditio reſultet. nec obſtat. §. poſt oꝛiginem. qꝛ opz q̄ ante eſſet iuriſditio. vel dic q̄ ibi de iuriſditione vniuerſali de qua habetiz neq̄d in loco publico. l. lit toꝛa. ꝛ illa bene erat ante officium: ſed ſecus poſtq̄ fuit diſtincta ab vniuerſali iuriſdiſditione. vnde ibi bene erat iuriſditio vniuerſalis: ſz nō in foꝛma ſeparata a iuriſditione imperij. ꝛ ſic offiū iudicis conſiſtit in facto ex quo facto oꝛit iuriſditio diſtincta. Credo aliter vñ dico q̄ iuriſditio naſcitur ab offō. q̄ imo eſt iuriſditio qualitas officij. vel idē cum offō ex quo modica differētia eſt. vnde officium qō pertinet ad magiſtratus poteſt accipi p adminiſtrationē ſicut dꝰ q̄ iudex durāte offō nō dz conueniri. ff. de of. pꝛeſi. l. ſenatus. j. de iud. pars litterarum. Jtez poteſt

accipi ffiio

Universidad de Deusto

accipi offm̃ pro exercitio ipsius officij. ff. de offi. consulis. l. ij. in pri. & ff. de of. presi. per totū. & de offi. prefe. magistri. Unde si tu accipias offm̃ pro iurisdictione. vñ iurisditio est qualitas officij qz iurisditio adheret territorio. vt. C. vbi & apud quos. ergo adheret administratiōi. sicut iudex in seruitute. j. de vsucap. si alienam. §. hoc iure. de serui. vrba. predio. si edes. §. qualitates. j. de verborz significatio. quid aliud. ergo iurisditio nō est qualitas officij nostri. iurisditio nihil aliud ē dicere nisi qd iudex hz offm̃ sicut in diuisione facta inter tutorez vñ nō est iur. sed modꝰ adhibet. ergo iurisditio nihil aliud est qd qualitas officij. j. de administratione tutorz. l. nutu. sed differt qz administratio est tam
2 ad principale officium qd particulare. ¶ Item officium potest accipi pro exercitio administrationis. & de illo loquit hic. & tunc vt idē qd iurisdi. put iurisditio sumit gñaliter. in aut. de defen. ciui. l. ipsos quoq. ¶ Uñq accipit pro specie distincta. j. eod. l. imperium. vñ si accipias iurisditionem pro offō. dic qd sit spēs officij. put hic sinautē accipias iurisditionem generaliter videt esse idem qd offm̃: sz differt: qz offm̃ dr respectu persone iurisdi
3 tio respectu territorij principis. ¶ Sz quero qualiter iudicis
a offm̃ est largissimū iuxta qd sciēdū est qd offm̃ dr multis modis[a] Uñq pro instinctu nature. Uñq put distinguit ab artificio. Uñq p iurisdictione. Uñq iudex ex offō suo ꝓprio motu: vel p partē requisitus aliqd facit. Ut iō facit cū dicit hō hominiꝛc. j. de seruis expor. seruus. C. de nego. gest. l. offō. j. de interdic. l. ij. §. officij. Pro scdo facit qd offm̃ distinguit per artificiū. vnde officium dr. j. de edil. edic. si venditor in prin. de artificio. j. de lc. iij. legatis seruis. §. ex offō. & l. territoribus. Uñq accipit offm̃ pro administratione facta: vt habes hic. j. de admi. re. ad ciui. pertī p totū illū ti. Uñq accipit pro administratione. vt. ff. de offi. cōsulis & p totū. Uñq accipit offm̃ qñ iudex habet aliqd facere ex suo offō in sua psona residente. vl ad partis requisitionem de illo vult hic tractare. & dicit qd est latissimū. videas ergo latitudinem & debes scire qd habemus offm̃ iudi. aliud nobile. aliud mercenariū: sed mercenariū quādoq adheret actioni. et dr mercenarium qd habet actionē superiorē dñam: vt in hypotheca dr. C. de veteri iu. enu. l. iij. §. qtum & sunt verba magistralia. de hoc vidistis in prohemio digestorz. §. territorij ibi ministra ꝛc. vñ dr mercenarij: qz est pedisecum actiōis q est principa-
4 lis. arg. j. deco. qd cer. lo. l. centū capue. & C. dēpositi. l. iij. ¶ Ut deamus ergo de nobili offō iudicantis qualiter exequat. & dico qd quandoq impetrat in modū actionis. quādoq in solutus iudicantis personā. & hoc casu debet iudex facere ex officio suo ff. de offi. presi. cōgruit. de of. pfe. aug. l. j. §. q es in aut. de col. §. iubemus. col. viij. in aut. de mā. ꝓn. §. j. & ij. C. de offō. rec. pui. l. iustissimos. vñ dz p se iudex latrocinia inqrere. Itē ꝓponit quandoq p modū actiōis qñ minor restituit in cōtractu. vt habetur. j. de mino. l. mino. §. ex hoc edicto sic accipiam. j. de verb. signi. l. actionis verbo. vnde oia verba dirigunt iudici non parti. Item proponit iudicis offm̃ in modū actionis quando officialis reperit aliquē delinquentem. de hoc habes. C. de accu. l. ea quidē. j. de custo. re. diuus. Quandoq ꝓponitur in modū exceptionis: vt in expensis. vt. j. de peti. here. l. plane in medio & l. vlt. in fi. & quandoq ꝓponit in modum requisitionis. & ita iudex dz facere reqsitione in tutoris datiōe. vt. j. de ma. conue. l. j. §. in magistratibus. & idem a quocunq a quo exigit pluscꝫ debeat. vñ offō iudicis sibi subuenit. dumtū requirat iudicem. vt. C. de ca. lar. ti. l. precipitur in prin. lib. x. hoc ergo bene est offm̃ iudicis latissimū. vñ dr hic qd in bonorz possessione quā pōt dare. qd ꝓpositio p modum requisitionis quandoq requirit causę cognitionem. aliter ꝓponit per modū actionis. j. de bo. pos. l. ij. §. dies ꝓiuncta. l. j. j. de car. edic. & ad offm̃ iud. pertinet bo. pos. barc. vt dixi. & istud non habet hodie locū. C. qui admit. ad bo. pos. l. fi. Quandoq ꝓponit: vt hic dr in lra qñ dicit i possessionem mittere. vnde per modum petitionis dz procedi. j. de dam. infec. l. inquilino. Item potest ꝓponi p modū requisitiōis. j. dē. in pos. mit. l. j. §. j. Itē qd dr tutorem pupillis dare ꝓponitur per modum requisitionis. vt in. §. magistratibus sz si bene esset notum p se deberet dare. arg. j. de suspec. tu. l. iij. §. prę. C. qui admit. ad bono. pos. l. bonorz. Itez qd dicit in lra de iudice qd det. pōt dici qd pertinet ad eius offm̃ residente in persona sua. C. de pe. iud. l. fi. & l. ij. non aūt p modum requisitionis. qd intelligo dō certo iudice. secus de incerto. j. de iudi. l. obseruādū. secus si generaliē dat iudicē: qz tūc suspitio nō vr. & ita ad eius offm̃ pertinet p modum requisitiōis generaliter. & ista que dicta sunt habent locum de officio iudicis nobili. seu habentis offm̃ iudicis mercenarij. & dr sic ꝓpter hoc: qz est accessorium actionis. & est valde latissimū. & ita posset intelligi qd mercenarius possit dici latissimum inspecto principio: qz qñ tractam⁹ de principio offm̃ iudicis pōt se habere: vt ex causa cōpellat venire reum vel actorem. & pro reo contra actorē hz locum qñ actor tardat prosequi ius suū. vñ statuit tēpus infra qd agit. C. de inge. ma. l. diffamari. C. de accu. l. si ca. de op. le. l. mancipiorz. Item habet locum p actore & pro rei qñ actor vult cū citare. & hec ē sententia monitoria q ferē absente parte. C. ō epi. & cle. l. oēs in ꝓn. j. de arbi. l. qlē vñ ad reqsitiōez rusticiꝰ iudex dz facere. ñ aūt nūciꝰ. als puniret nūciꝰ iaut. ōqsto. §. si vō aliq i eo. vj. itē hz locū ab initio petitionis pposite vtrū ꝓcedat vl nō ō quo. ff. ō assessorz. l. j. ō v. fig. l. veluti. C. de colla. l. posthumo. Itē vertit iuxta postulationē advocati. & in medio litis. vt. j. de postu. l. j. §. ait prętor. Itē in potestatis responsiōe cōsistit istud offm̃. j. de interro. act. l. j. & l. de etate. §. q tacuit. alioqn nisi velit respondere mittit iudex i possessionē actorē. in aut. ō erbi. §. si vō qdā. Itē pōt dici latissimū inspecto cause medio. vt. j. de iud. l. si qs intentiōe ambigua. vñ dicit media a tpe litis vsq ad sententiā vñ spectat ad cuz istud offm̃. vt. j. de edil. edic. l. ediles. §. Itē sciendū: sz specialiter ptinet ad eū circa sacramentum calūnie prestā. C. de iura. ca. l. ij. §. sz qz veremur. Itē in positionib⁹. j. de leg. iij. auditus. in aut. ō his q ingre. ad ap. §. fi. Itē in positionū rūsione. Item de iuris actione vbicūq. Itē in testiū pductione. C. de testi. l. si qñ. Itez a in testiū examinatione. vt. j. de testi. l. ij. ibi. tu magis. Itē in testis falsi punitiōe. C. de testi. l. vlti. j. de testi. l. cos q. Itē ꝓsistit i dicti testis apertiōe. in aut. de testi. §. qz vō. Item in facti & iuris allegatione. C. de iud. l. iudices. Item in renunciatiōe. vt in aut. vt cū de ap. cogno. §. j. & ij. Itē est latissimū iudicis offm̃ iuxta actus q̄bus deseruit. vñ iudex debet facere. vt lites dirimātur. vt. j. si cer. peta. l. qdā estimauerunt. j. de eo, qd cer. loco. l. ꝓ si ephesi. Itē vt bene pnunciet in autentico in medio litis non fieri sacras formas. §. penul. coll. ix. C. de peda. iud. l. Paulus respondet. C. de fruc. & litis expen. l. terminato. Itē in executione sententie. j. de reiuē. l. q restituere. de re iud. l. a diuo pio. i ꝓn. & §. j. & j. ne vis fiat ei q in pos. miss. est. l. ij. in ꝓn. & §. j. Bal.

¶ Additio Bal.

Iudicentis. Uide in spe. de arbi. §. semel ō. sed quo iure. et in spe. de offi. iud ꝓ totum. & maxime in. §. de seruit vsq in fin. & §. seq. vbi de singulis actibus iudicij in q̄bus offm̃ iudicis versari dz instrueris: & vt in possessionē vide in Spe. de lo. §. nūc aliqua ō. xlviij. ¶ In gl. j. in fi. nam per exemplū cognoscimus exemplatum. ¶ In glo. ij. ibi necesse hz hoc verum de offō qd in parte residet & ei dz impendi de stricta iustitia. vt. C. si septus in integrum restō po. l. j. secus in eo qd residet in iudice & si parti impedat est gratia fm doct. ¶ Ubi de publico: qz est publici iur. l. nam qd: ad trc. Et ideo pactis priuatorz nō cōferē lz per electionē. sic no. extra eo. l. & qz. ¶ In glo. in possessionem ibi expediatur. velut per ministrum non velut per iudicētē. C. de exe. rei iudi. l. si vt proponis nam aliud lz per merum ministeriū: & non per mixtū. de iure domuliер. §. ex asse. de ma. vin. l. pater ex pronun. patet etiā qz qualitas iurisditionis. cōsideraē per respectum ad iudicem non p respectum ad non iudicem. bal. ¶ In glo. tutorez in si. argu. ad hoc i. l. j. §. est autē de exercito. ibi quia non eodē ꝛc. Bal.

1 Syndicus qñ constituitur ad solutionem recipiendam non videtur ei cōmissum qd agat in iudicio.

2 Quotiens aliquid cōcedit videtur concessum quicqd ad illud sequitur.

3 Potestati si cōcedatur arbitrium procedendi super furto. vtrū sit intelligendum arbitrium decidendi.

4 Cum aliquid prohibetur oē videtur phibitum.

b **Ui iurisditio.** [b] Ista lex legitur vno modo fm glo. secūdū quā breuiter. h. d. Cui delegatur iurisditio eidē concessa videntur ea sine quibus iurisditio exerceri non potest. h. d. legitur secundo: fm Ud dofr. & breuiter. h. d. Cui committitur iurisditio ordinaria videntur omnia cōmitti sine quibus cōmissum non potest cōmode explicari. h. d. legitur per Dy. alio modo & fz cum. h. d. breuiter. Cui committitur questio ꝓncipalis eidē & incidens cōmitti vr. h. d. ¶ In glo. sua in prin. vt modica verbalis non in corpus prout loqueris in delegato fm Bar. in ordinario. dic vt. j. c. magistratibus. per Jaco. & vide in aut. de test. §. si vero ignoti. ¶ In ea. glo. ibi. dic re qd ordinari⁹ potest citare re. sed non delegatus: quod plene no. Cy. C. quomodo et quādo iudex. aut. qui semel ¶ In ea. glo. ibi. cum mixti sit. et sic non sit quid delegabile: vn de merito non transit per delegationem. cum lex nostra loquat in eo quod est delegabile prout intelligitur in iudice delegato. ¶ In ea. glo. ibi. vel ad legatum: & hoc plenius no. in. d. §. si vō vbi videas. Ud dofre. vt fugias omnes opi. que possunt fieri. ex predictis itelligit legē nostraz in ordinario. ofis Dy. intelligit

b ¶ Cui iurisditio. cōcorz dat tex. in. c. ꝓcorea & in. c. suspitionis extra de offi. et potest iud. ō legati.

a ¶ Modis. quot & quibꝰ modis officium capiatur. vide tu feli. i. c. post cessionem. de ꝓba.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in questione prin. et incidenti. ¶ In ea glo. ibi. §. vt edificium: sed ibi. ideo quia mutaret forma rei que nō potest mutari salva vsufructus substantia. ¶ In ea glo. ibi. ff. de spon. ofo. Tu dic plenius fm Cy. hic. in lec. q quatuor sunt regule. Prima est cū aliquid cōcedit id vt concedi sine quo cōcessum nō potest explicari. q vt plene habeas. sic distingue. Aut nullo mō pōt explicari. aut pōt explicari: sed non eque bene. si nullo mō potest explicari. refert aut hoc est tale qō non potest cōcedi sub cōcessione prioris ppter limitatam concessionē. et tūc nō cōtineret. vt. j. ō pcura. l. itē. aut poterat cōprehendi sub cessiōe prioris. tūc aut cōcessio tenet de iure spāli. aut de iure cōi. si de iure spāli. nō cōceditur. allegat ipe. l. barbari⁹. p hoc facit rō: q: iura spālia nō extendunt. vt. j. de cōdi. et demō. l. mulieri. et titio aut cessio sun datur de iure cōi. et tunc aut illud aliud nō cōsuevit cōcedi. et nō includit in cōcessione. vt. j. c. l. iubere caucre. et in aut. de testi. §. si vero ignoti. aut consuevit cedi: et tunc tacite includit. vt in. l. nfa. Scōo casu pōcipali qsi pōt explicari: sed nō eque bñ refert aut tacitū poterat eque cōprehendi sub cessione expressi ex natura vel interptatione. et tunc includit. vt in. l. ad rē mobilez. et. l. ad legatū. de pcuratoribꝫ. aut nō pōt eque cōprehendi. tūc aut loquimur in cōcessione stricte iterpretanda et nō vt cōcessum de pcu. l. si disiunctus. §. si. aut est cessio large interptanda. et tūc continet oē id sine quo expressum nō pōt cōmode explicari. vt. j. de vsufr. l. j. si aūt omissuz sive concessum poterat fine illo alio cōmode explicari id non cōtinet. vt. j. de ser. vr. pred. l. olipieo. fm Pe. et Cy. ¶ Ex pdictis infero ad duas qōnes. Prima ē q si constituit syndicus vel pcurator ad solutiōem recipiendā. q huic non videt cōmissuz q agat in iudicio: q: ad istā solutionē naturaliter venit p ppzium actū soluendi. actus aūt agēdi est valde remotus. vñ non pōt includi hoc sub mādato. ar. j. de pac. l. sed si tūi. ¶ Secundo q si est datū aliquibus arbitriū: vñ pecunia veniat in cōi. q isti non pñt paciscī cum debitoribus communis. lz p hoc celerius pecunia haberetur. q: pacisci nō est de executione officij cōmissi. et hoc pbat dever. obli. l. q rome. §. calimacus. et. j. q vi aut clā. l. phibere. §. plane. ¶ Tertio vltimo dic q p premissam distictionē q habentes arbitrium: vnde pecunia veniat in cōmuni nō possunt rebānire erbānitos. nec tangere pcessus pendentes. et hoc ideo q: talia non consueuerunt cōmitti. ar. j. de post. l. j. §. de qua. Item q: verba generalia statuti non referunt ad lites sopitas vl pendentes. vt in aut. vt cū de ap. cogno. in prin. de istis vide p Bar. in. l. ambitiosa. de decre. ab or. fa. ¶ Secunda regula est illa quotiēs aliqd cōcedit cōcessuz videt quicqd ad istud seqtur. vbi sic distingue fm Pe. et Cy. Aut sequit er necessitate. tunc secunda est vera. vt. l. obligationum fere. §. placet. de act. et ob. aut non sequit necessitate: sed ordinati. tunc aut est eadē rō cōcedendi. vidē: vt. l. ii. §. inspecto. quemadmo. test. ape. aut nō est eadē rō cōcludendi. et tūc refert. aut illa concessio est stricti iuris: q: pcedit er actu stricte interpretando. et tunc concesso antecedenti non videt cessuz cō sequens. vt. ff. de offi. pcon. l. solent. aut loquimur i actu large interpretando: tūc aliquo cōcesso videt cessum quicqd sequit ad istud. vt no. ff. de pstitu. prin. l. beneficiū. fm Pe. et Cy. ¶ Ex predictis infero ad vnū. Cōcessuz est ptāti arbitriuz pducendi sup furto. vtrū intelligat arbitriū decidendi. certe non poterit arbitraliter pcedere: sed sententiare habebit fm limitationem statuti. et hoc tenet do. Ja. bu. j. de pcura. l. q procuratorem dat ¶ Secundo est illa cū aliquid pbibetur videt prohibitum oē id p qō pervenit ad illud. hoc dicit et no. Cy. C. si rector. puin. in. l. j. et ibi et hic ponit eandē distinctionē er qua distinguit. Pe. et Cyn. Infero ad statutum quod phibet peti a debitoribꝫ principalibus cōmunis. vtrum poterit peti ab eorū fideiussoribus vbi sunt ponderanda verba statuti. vtrum sint in rem an in personam: vt pz er distinctiōe. Pe. et pbatur in. l. fi. de vsuris rei iudi. et. j. de pac. in. l. nisi. ¶ Quarta regula est cum aliqd phibet et oē id qō ad illud sequitur. vbi sic distingue. aut illud cōs consistit in iure et facto. et si cōsistit in iure tūc refert aut requirit cām subsistendi a principali: et vi phibitū. vt. j. de dona. iter vi. et vxo. l. iij. §. sciendū aut pōt subsistere p se. tūc aut principale phibet de iure cōmuni aut de iure speciali. si de iure cōmuni tantum videtur phibitū. vt. C. de legibus non dubium: si de iure speciali tunc refert aut est eadē ratio phibitiua aut non. vt no. in. l. j. §. j quibus modis pig. vel hypo. sol. si aūt illud aliud consistit in iure et in facto. tunc non videtur prohibitum. j. de acqui. pos. l. j. §. si vir et vxori. et ita colligo er dictis pdictorum Pe. et Cy. ¶ Ex hoc infero ad questio. vnam. Per statutum phibētur possessiones alienari in non subiectos. si nō subiecto tradatur possessio. vtrum transferatur mera possessio. et primo dico q illud statutū vz per glo. ordi. C. nō licere habitatoribus metro in. l. ij. lib. xj. tamen nihilominus dico q nuda possessio transit: quia verba statuti sunt verba iuris et non facti. Et est casus in dicto. §. si vir

1 2 3 + 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

a ¶ Sequit ad de scli. in. c. ō causis. §. ptea. cir. me. ij. col. ō of. de lega.

b ¶ Ad illud adde do. alexan. de imo. i consi. cxcvij. ij parte vbi plene ponit qualiter hoc intelligat.

vxori. quod tenementi. Bal.

Additio Bal.

¶ Si iurisdi Vide Inno. de presum. dudum. Archi. xciij. dist. decessor. Bal. facit extra de of. dele. preterea et ibi q Inno. et co. ti. super qōnum. In glo. cuz ista vniuersi, vide Inno. de confes. cum super. in fi prime glo. et de pbatio. lz causam in princi.

¶ Si iurisdi Super ter. dum dicit iure vi de Inno. de presum dudum vide oino archi. xciij. di. decessor. ibi i ter. sup ver. pfato facit extra de officio delega. Preterea et ibi per Inno. Item eo. ti. super questionum in glo. cū ista vniuersitate.

¶ Repetitio.

1 Jurisditio quid sit.
2 Merum imperium quid sit.
3 Merum imperium quare dicatur
+ Merum imperium quotuplex sit.
5 Cause meri imperij.
6 Carcer dicitur quadruplex.
7 Absoluere an sit meri imperij.
8 Executio facti an sit meri imperij.
9 Officium sine iurisditione cōsistēs an possit infirmitatem vel absentiā delegari.
10 Merum imperium an possit prescribi.
11 Libertas an prescribatur cōtra merum imperium.
12 Mirtum imperium quid sit.
13 Mirtum imperium quare dicatur.
14 Mirtum imperium quotuplex est.
15 Mirtum imperium in quibus cōsistat.
16 Cause delegabiles mixti imperij.
17 Simplex iurisditio que sit.
18 Populus an habeat merum vel mixtum imperium.

Imperium Merum imperium consistit in gladij potestate et in aiaduersione. mixtuz in decreti interpositione. iurisditio consistit in cognitione vel delegatione ciuiliū cāruz. h. d. tex. aliqualiter supplet: sed si vis ter. mere. h. d. iurisditio in duo diuidit s. in imperium et iurisditionem. Imperium subdiuiditur in merum et mixtum. h. d. ¶ In ter. ibi. mixtum sic dictum: q: mixtam habet naturam. Cy. ¶ In ter. ibi. ēt. q. d. non solum imperium. ¶ In ter. iurisditio. i. quedā qualitas iurisditionis. Ja. de are. Cy. et Jaco. but. in glo. j. in fi. ibi. fm Jo. q: si supponeretur hic diffinitio. diffinitio non esset completa. et ita tenete. non tñ pōt negari quin hic ponat maior pars diffinitionis. vt. j. videmus. ¶ In gl. ij. ibi consistit imperiū. idē not. j. in gl. magna. et C. de seu. et interlo. om. iudi. l. nulli. ¶ In. e. glo. fi. ibi. soli principi. tu dic q duplex est merum imperium. Quoddam est merū imperium a iure limitatū. et istud residet in presidibus: et etiaz in maioribus magistratibus. vt gl. dicit. Quoddā est merū imperiū absolutū cum plenitudine potestatis: et nō est nisi in principe. vnde pnceps ita pōt delegare cās meri imperij sicut alias. vt. C. q pro sua iurisdi. l. j. in fi. ¶ In gl. q incipit. i. animaduertendum in aiam hoc est animatum corpus totū. naz verbū aiaduerti ppzie morte significat. fm Azo. in summa huius tit. §. pōt Cy. ¶ In ea glo. ibi. vel partem. vnde mutilatio membri est de mero imperio sicut mors. cōparat enim morti membri mutilatio. et idē qō hic tenet gl. ff. ti. ij. l. j. §. et iō. et. C. de offō eius q vi. alter ge. l. suggerente. de hoc ēt no. q Cyn. C. de epi. et cle. l. si qs nō dicā rapere. in. ix. op. et. C. ō trāsa. l. trāsigere vel paciscī. in. iij. q. et tene mēti. apparet ergo er pdictis q oīs sūia cōr potalis ē meri impij supiozis. ¶ In glo. mag. ibi. si tñ iurisdi. nō est verisimile. q Bla. sic itellexerit sz q intellexerit q iurisditio tāq gen⁹ repzesentat i mixto imperio tanquā in specie. q: genus est q in qualibet sua specie repzesentat. vt in. l. j. si cer. pet. sed sic intellexit pari modo inesse iurisditionem mero imperio. qō nō est ō mente littere. Et ideo sequens exposito est verior. ¶ In eadem gl. ibi. et quasi ex diuersis. nō q in mixto imperio sicut species meravel species iurisditōis: sed sunt quedam qualitates similes. et hoc ex ipsius meri impij natura cognoscitur: q: in aliquo accedit nature meri imperij: et in aliquo accedit nature simplicis iurisditionis. et ille est verus intellectus. ¶ In glosa sequenti ibi. quasi dicat ex hoc habeo. Jurisditio est genus generalissimum: q: predicatur de mero imperio. Item de mixto ꝛc. vt statim patet. ¶ In ea. glo. ibi. in suo noie simplici. ¶ In ea. glo. ibi. dic ergo hic ē. ij. q ¶ In ea. gl. ibi. grad⁹ seu species. ¶ In ea glo. ibi. hoc modo qui sequitur. ¶ In ea. gl. ibi. q non

Universidad de Deusto

ibi.q̄ non fit illa est cognitio p abnegationē. ¶ In ea gl. ibi fz q̄ illa est cognitio p ppriā qualitatē. ¶ In ea gl. ibi similibus exēplis.vt.i.j.§.e. ¶ In ea glo.ibi iurisditio.vt.§.l.ij. ¶ In ea glo.ibi prima duo.l.cause meri z mixti imperij. ¶ In ea gl.ibi q̄ pficiscit.l.absentat se ordinari⁹. ¶ In ea gl.ibi.§. antepe. materiā ergo delegationis causaꝝ gl. expedit p regulā z p exceptionē a regula. ¶ In ea gl.ibi idē erat vnde isti confundebāt gradus z miscebāt species iurisditiōis: z sequebanť ex hoc plura inconuenientia z falsa. ¶ In ea glo.ibi patz q: ista causa non cōpetit inter magistratus.vt in.§.iudicare.ergo est mixti imperij iste fuit intellectus gl.sed.j.declarabo ꝫriū,s.q̄ non fuit mixti imperij.z est gl.ordinaria.j.ad municip.l.inter incolentes. ¶ In vltima glo.ibi predicationē.i.dicere posset quēdā actuz de quo
1 predicať iurisditio. ¶ Pro declaratione huius materie primo quero.q̄d est iurisditio.put est genus generalissimū.z ñde put no.in.l.j.§.e.q̄ diffinitio est vꝫ tā in iurisditiōe ordinaria q̄ delegata. ¶ Quero nūquid in diffinitiōe iurisditiōis ordinarie debeat addi vꝫbū cū territorio.ex dictis doc. videť colligi q̄ sic
2 q: dicūt q̄ iurisditio ordinaria haberet territorio. a z si in eo est vt.C.vbi z apud quos.l.fi.de vꝫ.fig.pupillus.§.territoriū.C.de decur.l.dñiuz.lib.x. Et p hoc dixit Ja.bu.q̄ſe papales directe ad quēdā inq̄sitorē.sub hac forma. ¶ Regulā fidei tibi omittim⁹ nec limitabant territoriū q̄ iste lře ꝓferebāt iurisditionē delegatam nō ordinariā: qđ est no. Sz aduerte iurisditio haberet territorio sub noīe vłi.singulis aūt reb⁹ territorij nō adheret.vñ si imperator decederet mihi singulariter oēs possessiones cuiusdam castri.z nō vtereť vbo vniuersali.ego nō habereť iurisditionē q: iurisditio teneť sic cū vłi. nō cū particulari.vt no. Inno.in.c ex lřis.de iure patro.z no.ꝫ.de offi.pre.vz.l.j.§.cū vrbē. ¶ Scdo quero vtrū in diffone iurisditiōis delegate debeat apponi verbum sine territorio.hoc est dicere. vtrū sit reperire iurisditionē delegatā cū territorio. Ista questio apd cañ.est ꝓfunda.de qua dic vt extra de hereti.ad abolēdā.§.fi. Arch.tenuit in quodam suo ope.q̄ carentia territorij nō sit de essentia iurisditiōis delegate in exēplo.d.c. ¶ Seq̄tur nūc videre de speciebꝰ. Et p̄mo de mero iperio.circa qđ q̄ro istas q̄stiones.z primo qđ est merum imperium. Tertio quotuplex est merū imperium. Scdo quare dicať merū. Tertio quotuplex est merū imperium. Quarto q̄ cause sint de mero iperio. Quinto q̄ dicať merum imperium posse delegari. Sexto an gradꝰ meri imperij distinguatur penes gradus magistratuū. Septimo an merum imperium ꝓscribať. Octauo an ꝓtz merū imperium possit ꝓscribi libertas. Nono q̄tū tēpus requirať in ꝓscribendo. Decio z vltimo
3 an q̄ ꝓscripsit merū imperium absolucdo possit ꝺdēnare. ¶ Quātum ad primā.dico q̄ merum imperium ē iurisditio seueriorꝭ vltiōis inferende p accusationē vł mero offō principaliť introductā ob publicā vtilitatē.z sic diffiniēdo ꝺiūgo diffonē. Jaco.de are.et Pe.Bar.dicit q̄ istud vꝫbū p accusatiōez supfluit.z ipse dicit q̄ ois accusatio ē offm iudicis. Nā ille q̄ accusat implorat offm q̄ ois accusatio ē offm iudicis nobile.vt insti.de pu.iu.in pn.fz eū. Sz ego credo q̄ accusatio z officiū iudicis sint spēs differētes. sicut accusatio z inquisitio.vñ accusatio nō residet i iudice.sz in accusatore:sz offm iudicis in criminali residet in iudice. z pōt exerceri nemine petente.vt.C.ꝺ adul.q̄uis ꝺubitari.ad idē qđ no. ꝺ cōdi.ob tur. cāz.in.l.idē est.§.fit tibi iudicium. Itē si accusatio ē offm iudicis eo casu quo iudex p⁹ incepisset inārere sequereť q̄ non posset accusatio formari.sz deberet accusator ibereť offō cepto.z in iudiciū deducto: q: illa accusatio.z offm essent idē.vt no. Dy.i.l. ij.§.fi.j.de adul.vñ cōcedo q̄ accusans implorat officiū mercenarium.sicut q̄cunq̄ agēs.ex hoc apparet an accusatio z officiū iu
3 dicis criminalis idē sint. ¶ Circa scdz quare dicať merū imperium dicit Jac.bu.ppter tria.sz tu dic q̄ ꝺ merū imperium q: imperium mixtū est cū alia qualitate. Imperium aūt ꝺr: quia cuz iperio p: cipis participať.z inde denominať. habetis ergo quare ꝺr ad
4 iectiuū z quare istū substantiuū imperium. ¶ Circa tertiaz questionem quotuplex sit merū imperium.dico q̄ prima distinctio est illa q̄ est duplex.s.absolutū in principe.z limitatū in inferiore.put est in principe diffiniť sic. Merū imperium est absoluta potestas imperatori concessa p.l.regiā.in papa diffiniť sic.merū imperium est absoluta potestas apostolico in spūalib⁹ a deo concessa ad istud imperium principis specialiter pertinent infrascripta. Primo legitimare illegitimos.i aut.qui. mo.na. effi. leg.§.fi. nec inferior hoc potest.nisi ex speciali cōmissiōe principis. Secundo restituere fame.vt.j.de postu.l.j.§.de qua. Tertio restituere in integrum per viā gratie cōtra sententias criminales vt.j. de penis l.relegati. Quarto cōcedere venia etatis.vt.C.de his q̄ ve.eta. impe.l.ij. Quinto interponere decretū sup arrogatiōe.C.de adop.l.ij. Sexto interponere decretū sup emancipatione infantis vel absentis vt.C.de emanci.lib.l.iubemus. Septimo auferre ius alterius licite vt.l.queris de nata.resti.quod dic vt i prima glo.digestorum. Octauo dispensare sup natalibus de ritu.nup.

qua in puincia.§.diuus. Nono q: solus princeps potest creare generales tabelliones.vt no. Inno.de fi.instru.cū.p.tabellio. Decimo q: solꝰ princeps potest facere statuta super lite pendēte z non inferior de iure cōmuni. vt in aut.vt cum de ap.cog.in prin. Undecimo q: solus princeps delegat libere merū vel mixtum imperiū.vt.C.qui pro sua iurisditiōe.l.j.in fi. Duodecimo q: solus princeps cōfert magnas dignitates.vt.C.de diuer.offi. l.probatorias.lib.xij. Decimotertio q: solꝰ princeps assignat i sulam deportatis a preside.vt no.in.l.illicitas.§.qui vniuersas de offi.presi. Decimoquarto q: solꝰ p̄nceps pcedit omisso quolibet iudiciario ordine.vt no. Inn.i.c.in causis.de re iudi. Decimo quinto q: presentia solius p̄ncipis supplet defectum oīs solēnitatis.vt.C.de testamentis omniū. Decimosexto q: solus princeps imponit supindictum.vt.C.de superidi.l.j.li.x.sunt.j. talia multa q̄ p te scrutare potes. ¶ Venio ad meruz imperiuz q: imperator participat aliis inferioribus. z dico q̄ est triplex i.bz tres gradus. Nam quoddā est merum imperiū magnū: qđ consistit in penis capitalibus.vt in glo. Quoddam est mediuz quod consistit in capitalibus.non tñ leuibus in quib⁹ requiriť
5 plena cause cognitio vt in relegatis z similib⁹. vt insti.qui. modus.pa.po.so.§.relegati.z.C.de sententijs.z interlo.l.nulli.minimum imperium consistit in modica cohertiōe respiciente. principaliter tñ publicam vindictā.vt in leuib⁹ penis ad quas iponendas pcediť ex sūmaria cōgnitione.vt.ꝫ.ti.ij.l.fi.vbi glo.exponit verba sine modica cohertiōe.i. sine ipericulo qđ per diminutionē significat infimum gradū.vt.ꝫ.de accus.leuia fz Guil.
6 de cu. ¶ Circa quartum punctum que cause sunt meri imperij. Secundo an torqueri possit reus. Tertio an absoluere in causa crimina li. Quarto an facere executionē in corpus. ¶ Circa primū de carcere.dico q̄ est quadruplex carcer.scilicet perpetue pene ad canonistas.tunc carcerare est meri imperij: q: pena illa equiparatur morti.vt not. Inno.extra de accu.c.qualiter. Secundus est carcer modice cohertionis exemplum quando bainlus non facit bene ambasiatam iudicis.z iuder facit cuz poni in cippis vel in catbenis.dico q̄ ille carcer non est meri imperij.sed minimi. de illo potest loqui in.l.ij.C.de spon. quia ille carcer adhibetur ad vindictam publicam.quia forte nuncius contempsit iurisditionem iudicis. infra eo. si familia. Tertius est carcer custodie in illo dicit Guilielmus de cun. q̄ est eiusdem speciei cuius est causa principalis.vnde si sit causa litis pecūiarie. est iurisditionis si sit cā criminis est meri imperij.facit quod no.in.l. ij.ꝫ.de illo carcere.loquitur.l.ij.de in ius vo.ꝫ.de orig. iur.l.ij. §.exactis.j.de ser.fu.l.liminiarce.in auc.ꝺ defen.ciui.§. audiēt cuz similibus. Quartus carcer est domesticus.qui nō est licitꝰ nisi in casib⁹ expressis in iure.vt.ꝫ.de offi.presi.diuus.z ille carcer non est sub aliquo gradu iurisditionis: quia competit priuato. Quo ad secundū de torqmentatione.dico q̄ est meri imperij.quia non delegatur per tex.in auc.de testi. §. si vero ignoti.
7 † Circa tertium punctū de absolutoria.vtrum absoluere sit meri imperij sicut condēnare littera.l.nostre est ar.q̄ non.veritas est in contrarium: q: absoluere z condēnare non differunt penes speciē iurisditionis.sed tātuz penes formā pronūciationis.vnde sicut nō delegatur cōdemnatoria.ita nec absolutoria tex.est no.in.l.solent.in prin.ꝫ.de officio procō. z leg. fm guil.
8 de cu. † Circa quartū de executiōe dico q̄ executio facti est meri imperij put refertur ad carnificē. Primum ꝓbať per tex. nostrum.quia animaduertere proprie executionē significat. vt j.ad fil.z si certus.§.fi.z.l.senatus. Scdm de carnifice probať: q: in mero ministerio ius nō fundať nec in iurisditiōe. vt.j.de iudi.l.fi.z ar.j.de obseq.titius puerum. ¶ Venio ad sextaz p̄n cipalem.q.quando merum imperium possit delegari.et tex.in l.j.§.huius rei.ꝫ.ti. ij. dicit solum in casu absentie. ¶ Quero quid ergo in casu alterius occupati. Sol.est secus.vt no.C.de peda.iudi.placet. ¶ Secundo quero quid in casu infirmitatū. q̄ infirmus habetur pro absente. b ar.j.de re iudi.l.quesituz.
9 † Tertio quero nunquid ꝓpter infirmitatem vel absentiaz possit delegari officium sine iurisditione cōsistens. z dicatis q̄ non potest fieri delegatio.tex.est not.in auc.de tabel.§. oībus. ¶ Quarto quero vtrum litteris iudicis credať de illo impedimēto. So.dicit Guil.ꝺ cu.q̄ de illo est p̄sumēdū p illa scriptura.ar.de publi.l. si publicanus.§.j. potest tñ probari contrariū facit qđ no.C.de fide instr.z iure hastē si.l.j.lib.x. p officiali ergo p̄sumēdū est q̄ sit legalis in officio suo.vt.l.ij.in pnc.de curiosis lib.xij.ler pria istius tit.tñ facit in contrarium. ¶ Quinto z vltimo quantū ad hunc passum quero si delegauit p̄nceps merū imperiū.vtruz delegatus subdeleget. Guil.de cu.dicit q̄ sic.q: eoipso q̄ princeps delegauit videť mutata naturalis qualitas meri imperij z dicit q̄ est casus in.l.j. in fi.C.q̄ p sua iurisdi. ¶ Venio ad septimā.q.an gradus meri imperij distinguanť penes gradū magistratuū.z dico q̄ nō. vnde merum imperium

a ¶ Territorio adde pau. de ca. in consili. cxxxij.lin fi.z do.bar. soz. i cōsi.lxxiij.incip. in pñt ꝺ. in. q: ex quo circa fi. in.j. parte vbi dicit q̄ iurisditio coheret territorio. z iest eo tāq̄ nebula super paludem.

b ¶ Pro absente. adde tex.i l.ij. furiosus deciu.codi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

presidis qui est clarissimus non differt a mero imperio spectabilis vel illustris. imo est eiusdē speciei ꝛ ꝙlitatis. ꝛ ꝓpterea alia diuisio daꝝ de magꝝatib⁹: ꝛ alia datur de gradib⁹ siue specieb⁹ iurisditionis. vt. ff. ti. ij. l. j. in prin. ¶ Circa octauum an merum imperiū p̄scribaꝝ. a quidam dicūt q̄ nō: q; oportet q̄ habeat a principe vel ab alio cui hoc. l. permittit. alij dicunt q̄ pōt p̄scribi per tex. l. viros. C. de diuer. offi. li. xij. ꝛ p alium tex. in. l. ij. C. de iun. limi. li. xj. Guil. de cu. allegat etiam ad hoc. l. vlti. ff. de vsuc. p̄e. videꝫ glo. ordi. j. c. ꝛ q; in auꝝ. de defen. ciui. §. nulla. in fi. magne gl. ll. allegate non loquunt̄ in p̄scrip. sed in consuetudine: ꝛ est differentia in hoc: quia ius quesitum per consuetudinem post tolli per superiorem qui potest consuetudinem reprobare vt. C. de te. l. fi. sed ius quesitum per p̄scriptionem nō posset licite tolli per superiorem. vt in auꝝ. vt ecclesia ro. gau. p̄escrip. cen. an. in prin. Jtē p̄scriptio ꝓprie est singulor̄ ꝙsuetudo vniuersor̄. Jtem de substātia ꝙsuetudinis est pluralitas actuū non continuatio possessionis totū diuersus est in p̄scriptiōe
11 vt in. l. seruitutes. de serui. ti. generali. ¶ Quo ad nonū ꝑctū vtrū libertas p̄scribatur cōtra merū iperiū dic vt. C. de p̄scrip. xxx. ānō. cōperit. ꝛ vide Jnno. in. c. bone. de postu. ꝓla. ¶ Quātō tpe ꝓcedat p̄scriptio in materia iurisditionis. vide hic per Guil. quidā dicūt q̄ requirit̄ tempus cuius ctrarij non extitit memoria quidā vero dicūt q̄ sufficit longū tempus q̄d videtur ꝓbari p dictam. l. viros. ¶ Circa vltimus ꝑctus an p̄scripta ptāte absolucēdi sit p̄scripta potestas cōdēnandi. dico q̄ Jnno. dicit q̄ p̄scriptio non extendit̄: ꝛ consuetudo extēdaꝝ. c. dilecto de offi. Archi. sed tu dic q̄ p̄scriptio extenditur ad ea que sunt eiusdem speciei. ꝛ absoluere ꝛ cōdēnare est eiusdē speciei. vt dixi superius: quod sic ꝓbo. Jurisditio p̄scribitur p actus: nō tū est dicendum q̄ p̄scribaꝝ solum actus vnifōmes gesti: ꝛ oēs eiusdem speciei quasi possidenꝝ ꝛ p̄scribuntur. vt no. in. l. ob carmen. §. fi. de testi. ꝛ p Jnno. de accusa. qualit̄. ¶ Vltimo vnum dico circa iurisdictionē q̄ non perdit̄ non vtendo etiam quo ad possessionem nisi ex quo volens vti ꝓhiberet̄: q; tūc perdit possessionem: ꝛ incipit p̄scribi libertas. vt ꝓbaꝝ. C. de decur. l. in filijs lib. x. C. de agri. ꝛ censi. l. cum scimus. §. illud. lib. xj. ꝛ in. l. ij. C. de ser. ꝛ aqua. ¶ Nunc venio ad mixtum imperium ꝛ quero istas questiones. Primo quid est mixtum imperiū. Secundo quare dicitur mixtum. Tertio quotuplex est mixtum imperiū. Quarto in quibus consistat mixtum imperiū. Quinto que sint cause mixti imperij. Sexto que cause mixti iperij sint delegabiles libere. Septimo q̄si cāe mixti imperij ex sui natura non delegabi
12 les possint delegari. ¶ Circa ꝓmum dicunt doc. q̄ mixtū imperium est iurisditio q̄ nobili officio iudicis exerceꝝ ꝑpatam vtilitatem respiciens. ideo dico nobili officio. q; officium mercenarium: qđ deseruit actionibus fm naturam actionū est simplicis iurisdictionis. Jtem ideo dico priuatam vtilitatē respiciens vt differat a mero iperio qđ principaliter respicit vtilitatez publi
13 cam. vt. ff. de publica. l. licitatio. §. qđ illicite. ¶ Venio ad secūz punctum. quare dicatur mixtum. ꝛ dr mixtus ꝓpter duo. Primo q; hz mixtam naturam. Secō q; in eo concurrunt diuerse qualitates. vnde participat ratiōe qualitatū de quolibet extremorum. vt no. j. e. iubere in prin. magne glo. dr etiā mixtū p abne-
14 gationem. l. non merum. vt apparet in glo. magna. l. nr̄e. ¶ Circa tertium quotuplex[b] est mixtū imperiū. dico tripler. Quoddā essi est magnū: qđ consistit in ordinaria iurisditione. Quoddam est mediuz qđ consistit in summaria. Quoddā est minimū ꝛ consistit in voluntaria iurisditione hz Bar. lz Guil. de cu. nō faciat nisi duos gradus: lz forte debem⁹ loqui cōtra ad Bar. s. q̄ magnum mixtū iperiū ꝓsistat in his q̄ libero motu ꝛ fine cause cognitione decernunt̄. mediū in ordinaria cognitiōe infimū in summaria. ꝛ dico p tanto q̄ mixtū imperiū volūtarie iurisdictionis non delegaꝝ regulariter. vnde cū non cadat in iudicē videtur esse dignius. ꝛ facit. l. ij. C. de officio pcō. ꝛ leg. Jtē q; cō sistit in maiori libertate arbitrij. tene qđ vis. similes aūt gradꝰ ꝓbant̄ p id qđ no. C. ti. ij. l. cognitio. §. vt possessio. ꝛ in. §. vbi de
15 cretum. ¶ Circa quartū in quibus consistat mixtū iperiū: dico q̄ principaliter ꝓsistit in tribus q̄ sunt multū notabilia ꝛ multū magna. Primo ꝓsistit in cessione noui iuris: vt pz in bo. pos. qui ius tribuit. vt no. in. l. j. C. e. p hoc ꝓrebēdo nō solū ofij ius sed etiā ius officij. vt ibi pz in exēplo datiōis tutoris. Secō cōsistit in roboratione actꝰ inualidi. vt decretis interponendis: in alienatione predioꝝ ꝛ similiū: in transactione alimentoꝝ vt j. de transl. l. cū hr. §. fi ꝑtor. ꝛ ibi no. Tertio ꝓsistit in ꝓpulsanda cōtumacia rebellium p missionē in possessionē. ꝛ sic ad vtilitatem partis vt. j. e. iubere. muletare aūt ad cōmodū fisci istō est ō gradu mixti iperij. vt. C. e. titu. l. ij. in fi. §. fi. in illa glo. parua q̄ dicit i. fine iperiolo. Quo ad quintū punctū. q̄ sint cāe mixti imperij. aut tu queris regulā. ꝛ recurre ad diffinitiōez. vel formabis regu

a ¶ Prescribi baꝝ. an ꝛ qđo ꝑscribatur. vide feli. i. c. j. in fi. de off. or. ꝛ qđ ibi dicit in apostil. ꝛ feli. i. c. cū nō liceat de ꝑscri. i. vj. col.

b ¶ Quotuplex Videꝫ post bar. do. alex. de imol.

lam sic. quicqđ expediꝝ officio iudicis nobili ad partis vtilitatē est mixti iperij. vel forma regulā sic. quicqđ ꝓsistit in cōcessione noui iuris vel in roboratione actꝰ inualidi. vt in ꝓpulsanda cōtumacia rebelliū ad partis vtilitatē ꝛ officio iudicis expediꝝ
16 est mixti iperij. si aūt q̄ris exēpla vide. l. j. §. e. cū si. ¶ Circa sextum q̄ cause mixti imperij sint delegabiles. dicit no. in. l. iubere cauere. ꝛ. §. de offi. procō. l. nec quicq̄. §. vbi decretuz. ¶ Circa. vij. q̄ aliter nō regulariter possit mixtū iperiū causari. dic vt. C. de pe. iu. l. placet. ¶ Venio ad tertiū ꝑncipale de simplici iurisditione. Et ꝑmo quero qđ est simpler iurisditio sumpta i specie. Secō quare dr iurisditio. Tertio quotupler est. Quarto in quibus consistat. Quito an sicut ꝓpriū hoīs est ritibile.
17 sic ꝓpriū iurisditiōis est delegabile. ¶ Venio ad primū ꝛ dico q̄ simpler iurisditio est ptās de publico introducta cū necessitate iurisdicendi ꝛ equitatis statuēde officio iudicis mercenario deseruienti actiōi intētate. Jsta est iurisditio simpler ita p hāc differentiā addita generali formaꝝ spēs. ¶ Quo ad secūz punctum q̄re dr iurisditio. dico q̄ ethimologia ponit̄ in gl. magna ꝛ ideo dic. vt in glo. ¶ Circa tertiū quotupler est. dico q̄ ē tripler. magna supra. ccc. aureos. media. j. trecētos aureos. supra tū cētū. ꝛ minima infra cētū aureos. illa ꝓbant̄ in auꝝ. de defen. ciui. §. iudicare. ꝛ in auꝝ. de mand. ꝑn. si tibi fz Guil. fz glo. nr̄a dicit. ꝛ idē tenet Ja. de are. in. l. iiij. de dā. infec. q̄ē pecuniarie ciues vltra summā trecētoꝝ aureoꝝ existentes sunt mixti iperij q; nō cōpetūt iure magꝝat⁹: fz gl. nr̄a hz glo. ꝛ trariā. j. ad municip. l. inter cōuenies. ꝛ hoc est verū: q; maius ꝛ min⁹ nō dñt species. vt. l. vlti. ff. de fun. instruc. Effectus est iste. q; si esset mixti iperij magꝝatus municipalis nō posset cognoscere p viā progationis q̄ est falsuz. vt. j. de iudi. l. de quare. §. j. ¶ Quo ad quartum in quibus consistat dico q̄ ꝓsistit in oibus causis pecuniarijs vbi ciuilis actio intētaꝝ. ꝛ mercenarius iudicis officiū iploraꝝ. vt pz ex diffinitiōe. Circa quintū ꝛ vlti. glo. dicunt q̄ ꝓpriū iurisditionis est delegabile: tū veritas est q̄ cause q̄ excedūt trecentos aureos sunt indelegabiles. vt in. §. iudicare. ¶ Nūc venio ad vltimū. l. ad modicā cohertionē. q̄ modica cohertio put exerceꝝ ad vindictā est de gradu meri iperij. put ad itereſſe partis est de gradu mixti imperij. put vero exerceꝝ ad expeditionē pcessus inchoati q̄ fit simplicis iurisditionis est simplicis iurisditionis. ꝛ sic regulaꝝ a principali causa. arg. C. titu. ij. ꝛ si ꝑtor. nō cū dz interpretari accessoriū esse dignius principali vt ibi dicit̄. Sed qualit̄ ꝓcedit̄ ad istaz modicā cohertionez. dic vt. j. de accu. leuia. ꝛ. j. de infami. fictus fustiū. q; non requirit̄ ordinari⁹ processus. qđ no. ab illa tamen modica cohertione potest appellari si inferaꝝ iniuste. vt. C. de app. si quis prouocatione. j. l. j. in
18 multis. ¶ Vltimo an populi habeant merum vel mixtum iperium vel iurisditionem. dic vt no. Jnno. de cōstitu. cū accessissent. ꝛ qđ not. C. de defen. ciuita. §. nulla i fi. magne glo. de collegio decurionū. siue ꝓpriꝝ dic vt. j. de tu. ꝛ cu. da. his. l. vbi absūt. Bal.

Repetitio.

1 Imperium sumitur duobus modis.
2 Merum imperium an possit esse sine iurisditione.
3 De iurisditione prout ab imperio distinguitur.
4 Judicē delegare an sit iurisditionis.
5 Delegatus equiparatur ordinario.
6 Imperij descriptio.
7 Fustigatio an sit de imperio
8 Missio in carcerē an sit de imperio.
9 Questionare an sit meri vel mixti imperij.
10 Cause liberales an sint de mero vel mixto imperio.
11 Sententie prolatio an sit de mero vel mixto imperio.
12 De iudicibus habentibus imperium.
13 Merum imperium an possit prescribi.
14 Jurisditio an possit perdi.

Imperium. Vos debetis scire q̄ iudicantes q̄ēq; habēt imperium qđ descendit ex iurisditione ꝛ imperio. Jsta mā sublimis est diffusa ꝛ male tractata p gl. q̄re ego assumo materiā per hunc modum. Primo vos scire debetis cum nos habeamus iurisditionem. ꝛ imperium. Jurisditio potest sumi tripliciter. vno modo in genere alio mō in specie put in spē per se stat. Tertio modo prout ad-
1 heret imperio. Sed imperiū potest sumi duob⁹ modis. vno modo principaliter. alio mō prout adheret iurisditiōi in genere sumitur iurisditio. vt cōprehendat tam merū q̄ mixtum imperiuz ꝛ oēm eam de mūdo. vt. C. ti. ij. l. j. in prin. ꝛ in auꝝ. de defen. ciui. §. ipsos quoq; in fi. col. iij. sumitur iurisditio per se in spē. prout p se stat. ꝛ illa est triplex. vna q̄ cōsistit in maximis causis. vt qñ causa excedit

Universidad de Deusto

causa excedit cām.ccc.aureoꝝ. q; maximos magistratꝰ de illis oportet se intromittere. Jn auĕ.de defen.ciui..§.iudicare.col. iij. alia que ꝓsistit in causis mediis.vt sunt cause que nō excedūt vltra.ccc.aureos:z excedunt sūmā cētum aureoꝝ.z istas causas appello minimas z villas in auĕ de mā.ꝓn.§.si tibi.quare ille cause differunt inter se.z ille cause q̄ sunt de maiori iurisditione nō pōt delegari.nisi cū causa.vt.C.de peda.iudi.l.placet medie aūt cause pōt delegari sine causa q̄ cōpetūt iure magīatus. vt.d.§. iudicare.z illa q̄ cōpetūt iure magīatus pōt delegari vt.ē. ti.ꝙ. l.j.nūc aūt de necessitate sunt delegāde.vt.C.de peda.iudi.l.vlt. z differunt ab alijs:q; in istis ꝓcedit sine scriptura.in alijs vō nō vt in auĕ.de defen.ciui.§.si tibi.z appello cās minimas.que sunt intra centum aureos.z pōt hoc ꝓbari ex rōe iuris antiqui isti de succes.li.§.ſz nr̄a.z hoc videt dicere in antiqua.in auĕ.de iudi.§.ne aūt labor.ꝓpe fi.§.col.vj. Jn curijs aūt ꝑm consuetudinē aliĕ seruat.sed hic loquit de iure. ¶Est reperire tertio iurisditionē.q̄ adderet imperio.z ideo venit dubiū.z tāgit Placē.
2 sup vbo mixtū. Munq̄d merū † imperium pōt esse sine iurisditione.z vī q̄ sic.j.de iudi.l.solem⁹.§.j. Jurisditio pōt sumi duobus modis.vno mō in suo esse.vt ꝓ se stat i sua specie ꝓma.z pōt esse sine mero iperio.z merū iperiuz sine ea.q̄ cause sunt separate.vt.j.ō mino.l.papꝭ.exuli.aut ꝓsideras iurisditionē nō quo ad sui ordinē ꝑut adaptat ad cās:z dico q̄ tūc nō est dare merū imperiuz sine iurisditiōe:q; imperio adheret iurisditio.j.de accu. l.libelloꝝ.C.de accu.l.in causis.z.l.singuli. Jmperiū aūt pōt assumi dupliciter.vno mō ꝑut stat p se.z ꝓncipaliter de quo loq̄t ꝓin.l.nostre.alio mō ꝑut est adherens iurisditioni z nō est imperium:ſz vt ꝓsideraī actus ꝓncipaliē.z illud ꝓsideraī.vt accessoriū.ē.ti.ij.l.j.in fi.z l.fi.z dico q̄ merū iperiū ꝑut ꝑ se cōsideratur est triplex:sicut dictū est de iurisditione. vno mō ꝑut est iperium maximū.z tunc de illo pōt loqui ille tex. z intelligo habere merum iperium in causis capitalibus:vt in dānatis.vt.j. de bo. pos.l.edictio.de pe.l.ij.siquis cau.l.sed z si quis rei.in ꝓn.est mixtuz iperiū.z in illo ꝓsistit ois cohertio corporalis q̄ requirit cohertionē mino:ē capitali pena.vt est relegatio. z loci interdictio vel illa que est mino: relegatione.j.de penis.l.ij.z.l. relegati in ꝓin.j.de offi.prefec.vrb.l.j.in fi.ſz de minima cohertione corporali que nō requirit cāe cognitiōem.j.e.magistratꝰ.in auĕ.de defen. ciui.§.audiēt de accu.l.leuia. de istis ergo videam⁹ qualiē possit cognosci. ¶Videamus de iurisditione ꝓut sumit ꝑ se qualiter describaī.dico q̄ iurisditio est potestas in ꝑsona iudicantis consistens.sic describo iurisditionē ꝑut sumit in genere ad merum iperium z ad oēs casus.vī ex natura vocabuli bñ pōt dici legitima.ar.j.de acq̄ren. pos.l.j.in ꝓn.z .j. ad.l. aquil.l.ita vulneratus. vī illud ōr esse legitimū.vt.j.vnde leg.l.j.z.j de legi.tu.l.legitimos.j.de his qui delec.vel effu.l.si vero.§.si.insti. de ppe.z tēpo.ac.§.j. Jtē potest dici potestas. q; ibi est dictio que est ptās.in auĕ.vt oēs obe.in.ꝓ.§.cōsiderātes.col.v. Jtē sequitur postea in ꝑsona iudicantis ꝓsistens.z ideo dico q̄ multi sunt legitime ptātes. vt.ē.de his q̄ sunt sui vel alie.iur.l.naz ciuiū z iō ad differentiam illius ego dico in iudicis persona.vt. j.de vō.sig.l.potestates in ꝓn.§.j.sed caueatis: q; nō consistit in potestate iudicis vt in suo subiecto.sed in sua potestate accidē-
3 tali.vt dixi.ē.l.j.z ꝓbaī.C.vbi z apud quē.l.j. ¶Sed videam⁹ de iurisditione ꝑut distinguit ab iperio.z cōsideraī ꝑ se qualiē describatur. Tex.dicit.hic q̄ iurisditio est iudicis dandi licētia glo.dicit q̄ nō est sufficiēs:ſz dico q̄ iurisditio pōt considerari ꝑut cōcernit ꝑsonā iudicis tantum vel aliud respectu paritū vl̄ litigij.z tūc iurisditio est iudicis dandi. vt dixi.ē.z habetis.j.ō iudi.l.observandum.alio mō ꝓsideraī iurisditio ꝑut concernit causas.z exercitium causaꝝ:z tunc dico non est sufficiēs descriptio hic:ſz glo. descripserit causam.ē. eo.l.j. sic iurisditio est legitima potestas de publico introducta cum necessitate iurisdicendi z equitatis statuende.z ita dicit tex.in auĕ.de defen.ciui. §.ipsos quoq;.sed nō reputo eam sufficientē:quia codeꝝ modo dicīē vel posset dici in mero z in mixto imperio.vnde si accusem aliquē posset adaptari quare dico q̄ iurisditio est legitima potestas de publico introducta cum necessitate iurisdicendi z eq̄tatis statuende in causa principaliter non criminaliter intentata.nec per decreti interpositionem:sed per sententiam determinanda declaratur.istud dico q̄ iurisditio est legitima potestas q; ius est ius z dico q̄ potestas vt dixi.ē. de publico introducta vt.ē.de iusti.z iure.l.j.§.ius publicum cum necessitate iurisdicē di.qui index ad hoc compellīē.j.de mune.z bone.l.vlti.§.z iudicare.C.de peda.iudi.l.ij.in auĕ.in me.li.nō fieri sa.for.§.penul. viij.col.j.de iudi.l.de qua re.iurisdicendi ideo dicit:quia habet ꝓnunciare secundum ius. vt de iusti. z iure.l.pe. Et equitatis statuende.j.de eo q̄ cer. lo.l.q̄ si ephesi.in fi.C. de iudi. lege placuit. Postea sequitur in descriptione i causa principaliter non criminaliter intentata:q; si intentaret criminaliter dicere tur otineri sub mero z mixto iperio Jtē bene dico ꝓncipaliter, q; si scōdario pōt iquiri.cū ibi ꝓncipaliter crimen nō vertaī.j.ō ꝓtma.delic.l.fi.z in hoc differt ab imperio mero z mixto. Jtē se quit postea.nec per decreti iterpositionē.ſz p sniaz determinā-da:z in hoc differt a mixto iperio q; de decreto officiū iudicis implorat.oīa aūt veniunt iuris actione.istud videtur exponi. z istud q̄ō dico decreti interpositionē.vī pone in emācipatione interponitur decretū.C.de officio ꝓcto.l.j.sed illa que sunt mixti imperij nō ꝓtinēt ad magīatꝰ municipales.j. ad munici.l. ea ſz emancipatione magīatus interponit decretum.vt.d.l. ergo ꝛc. ar.C.de magist.munici.l.j.z.ij. Et dico q̄ mixtum iperiū est duplex. quoddā q̄ō requirit cause cognitiōez.z istud dico q̄ potest
4 competere magīatui i auĕ.de defen.ciui.§.audiēt. ¶† Ad hoc opponīē.z videt q̄ iudicem delegare nō sit iurisditionis: q; in tota illa descriptiōe nō inuenies factā mentionē de delegatiōe que est ꝓncipaliter in iurisditione.nec describit i tex. nr̄o ꝑut consistit in ꝑsona iudicantis tm̄.z concernit iudicē siue scripturam:sed vbi ꝓsideraī iurisditio ꝑut cōcernit cās z exercitiū causaꝝ:tunc est illa describenda vt dixi.iudicis ergo dandi licētia est de iurisditiōe. ¶Scōo hic concludit vnum. Pone delegata est causa criminalis titio ꝑ principez vel causa indelegabilis per se:sed tm̄ princeps potest.C.de ꝓcci. ipera.offe.l.j.z.C. vbi sena .vel cla.l.j.pone ergo q̄ causa criminalis fuit delegata per principē titio. Titius vult delegare alij quer̄ an possit. videt q̄ nō.q; q̄uder datus a principe possit delegare. intelligit in causis delegabilibus.C.de iudi.l.a iudice ar.j.de mune.z bono. l.vt gradatim.§.sed si lege.j.de pigno.l.lex vectigalis.j. de serui.l.si cui. Jtē q; delegatꝰ † equiparaī ordinario:sed ordinari⁹
5 non potest delegare nisi ex causa ergo ꝛc.vt.ē.ti.ij.l.j.vī nec ille qui ꝓſz fictā.ne plus operet fictio q̄ veritas.j.si cer.peta.l.si filius.j.de acquiren.re.do.l.liber hō. facit.l.j. de dona. inter vi.z vro.z.l.cum hic statꝰ.§.viti.vnde hic attendo duo impedimēta.q; dico q̄ istud tollit tantum impedimentum persone.nō impedimentum cause rei.vnde legem que dicit q̄ delegatus a principe possit delegare.intelligo dum tamen causa sit delegabilis. ar.l.j.de here.instituē.de cōdi.z demon.l. auia.§. nunciare.j.de opti.leg.l.cum ita.§.questum de ritu nup.l.q̄ō. Contrarium dico q̄ delegatus a principe in causa non delegabili possit delegare sine causa iudici dando iurisditionem. q; dico q̄ in causa, quam ordinarius delegat ꝓpter absentiaz ,vt.ē.ti.ij.l.ij.iāz est delegare iurisditionem. vt habetis hic. quare dico q̄ causa illa si sit iurisditionis possit delegari.per tex.istum si erat causa indelegabilis. sed tamen dico q̄ potest delegari per principez. vt.d.l.j.dico q̄ decetero sit sublatum impedimentum delegationis ex eo q̄ impedimentum fuit semel sublatum per principem. vī ōr cuasisse naturam primaz.z q̄ possit delegari est arg.i auĕ. de resti.fidei.colla.viij.§.nos igitur.z.§.fi.C.de impo.lucra.de scrip.l.vij.§.plane.z melius.j.de leg.ij.l.cum pater.§. quindecī argu.j.de his qui vt idig.l.qui titij.z.l.iij.§.sane si is qui. ō lib. si filius.§. Paulus.z ex eo q̄ videt euasisse primam naturam possit delegari.facit lex ne reuertatur ad primaz naturā. vt causa efficiatur indelegabilis.C.de remis.pig.l.soluta.j. ad.l.fal.si a me.in delegato autem ab ordinario non dicetur idem quia si fuerit delegata causa criminalis vel causa maxima.vt.ē.ti.ij.l.j. q̄ non possit delegare nisi ex maxima causa ne plus habeat minister q̄ ille a quo causam habet.argu.j.de regu.iur.l.nemo plꝰ iuris. cum si. ¶Habemus iurisditionem que adheret imperio z sic pōt describi iurisditio que adheret iperio. quasi legitima potestas de publico introducta ordines in causis meri imperij tribuens.ar.j.de accu.l.libelloꝝ.z de adul.l.miles.§.sexaginta. ¶Nunc describamus imperium ꝓut principaliter z ꝓpter se sumitur.z pōt cōsiderari tripliciter ꝑut consideram⁹ ad cās maximas.alio modo ad medias.alio modo ad minimas.quare
6 potest sic describi. Jmperium † est legitima ptās de publico introducta cum necessitate iurisdicendi z equitatis statuende in causis capitalibus z mediis plenam cause cognitionē vel in minimis cohertionem corporis habentibus requirens.z sic de publico statutor alijs exponatis. vt.ē. postea sequitur de causis capitalibus:quando agitur de morte naturali vel ciuili minimas causas appello vbi corporis cohertio venit z comprehendo fustigationem.z interim etiā in minimis causis.ar.j.de accu. l.leuia.z.j.e.mgīatibus. Sed iuxta hoc quero.dī q̄ imperium est.ꝛc.sub hoc comprehendo merum imperium mixtum z minimū. ¶Sz iuxta hoc quer̄i potest nunq̄d delegatio sit de iperio quidā dicūt q̄nō:sed de iurisditiōe:q; ꝓcedit ꝓtra absentē.j.ō penis.l.abstinē an p alios cā ap.l.j.§.ſz si ea z p hoc vī facere.l.j.si quis iusdi.nō obtē.in gl.alibi vī ꝛrium tenere q̄ sit de iperio insti.qui.mo.ius.pa.po.sol.§.relegati.z hoc credo q̄ sit de iperio nō de mero:sed de medio.cū sit ibi aliqua cohertio corporis.q̄ habeat accusans locis abstinere.j.de bo.li.l.ij. de cōdi.z demō.

Universidad de Deusto
Biblioteca

l. titlo cētuz. Jtē imperiuz nō dz distingui p qualitatē: sz p oīs
q: distinctio qualitatis nō mutat aliq̄d in substantia: sz differt
in mediocritate. nō in gñe: ita dicit ter. j. de fun. īstru. l. fi. ¶ Sz
de fustigatiōe quero nunq̄d sit de iperio. vī. q nō ꝑtet magi-
stratibus. j. eo. l. mgratib⁹. z in auc. de defen. ciui. §. audiēt. ꝓtra
ium dico q sic de iperio. s. mimo. vbi nō requirit plena cause co
gnitio. j. de accu. l. leuia. z. l. fi. de fun. instru. ¶ Sed nunq̄d mis
a ¶ q sic i quib⁹ aūt cōsistat i- sio in carcerē est de iperio. vr q sic.ª. i. de maximo ꝓtra de in ius
periuz meruz vo. l. ij. in ꝓtin. in ꝓtariū vī cū defensoꝛ ciuitatis possit in carce
vel mirtū. vi- rem mittere in aut. de defen. ciui. §. audient. z vī ter. j. de seruis
de ℞ld. i cō fugi. l. fi i arca. z. ff. de ori. iur. l. ij. §. exac. z. j. siq̄s iusdi. non obtē.
fil. x. l. j. ifecta. l. siq̄s vroꝛ. §. siq̄s fugitiuū. j. d̄ fur. tñ dico q carcer pōt
fieri ex mltis causis. vno modo respectu causaꝝ q̄ sunt meri ipe
rij. z tūc vī esse meri iperij habere carcerē. j. de in ius voc. l. j. alio
mō respectu medij iperij. z tūc dī medij iperij. alio mō minimi im
perij. z tūc dī minimi iperij. ar. l. prealle. j. de cōdi. ob cām. l. vlti.
z intelligo qñ vult incarcerare iure ꝑpꝛio. alis secus: vt. C. de de
cur. z statio. l. j. lib. xij. z. C. de cohar. ꝓtin. l. j. eo lib. z p hoc facit
gl. in aut. de nō alie. §. j. col. ij. ar. j. de mil. te. l. fi certarum. z. j. de
pig. ac. l. si quenerit. circa pn. si aūt iure alieno. vult facere dī q
pōt. arg. j. de fur. l. interdum. §. qui furem. z. j. de adul. capite q̄n
to. §. j. tñsti possunt dici habere carcerē vbi retinēt. seu recludāt
9 ff. d̄ offi. pfec. vrb. l. ij. §. fi. C. d̄ defenso. ciui. l. defensoꝛes. ¶ Sz
quero an q̄stionare sit meri vl mixti iperij. vl an sit de imperio.
videt q nō. q: dñs pōt habere q̄stionē de seruis suis. j. ad sil. z
si percussoꝛ ar. j. de ꝯditione cā. da. l. j. z. ff. de officio ꝓcōsi. l. ij. §.
ij. z. j. de iniurijs. l. Jtez apud labeonē. §. quēstiōis. z. §. quēstio
nē. dic q q̄stio sit de imperio: z q debeat fz causaz regulari vt si
causa fuit de mimo iperio. vt illi habeant vt. l. alleg. vel fz alias
causas. z iō dico si iudex delegat⁹ inueniat testēs vacillantē coꝛaz
se nō possit ipm q̄stionare. lz ordinari⁹ possit hoc facere. j. de q̄
stio. ex libero. z. l. fi. sz delegatus bz remittere ordinario vt casti
10 get vt in auc. de test. §. z iudicc. col. vij. q̄ ter. est multū no. ¶ Sz
quero an cause liberales sint de mero vel mixto iperio. si dicā te
seruū meū videt q non: q: potest dare ꝓcuratoꝛē. j. de ꝓcur. sed
z he. §. j. z ar. C. de. lib. cā. l. calūniatoꝛes. Jrīū vī cū nō possit cō
promitti sicut de criminib⁹. j. de ar. nō distinguemus. §. iul. ar.
ad hoc. C. de peda. iud. l. placet. ita dico. aut agit p cōmodo pe-
cuniario. de cā liberandi. vt si q̄s dicat se liberū. ego euz seruum
meū dico. z tūc esset maxima iurisditio. vt nō possit delegari. ar.
j. de arb. nō distinguemus. §. de liberali. z de peda. iudi. l. plz q:
agimus cum seruis. j. ad. l. aq̄l. l. ij. circa ꝓtin. si aūt agat causa
liberalis ad cohertiōez z ad penā tunc dico q est de imperio vt
possit fieri cuocatio coꝛā minoꝛib⁹ magistratib⁹ vt. C. de lib. et
eoꝝ li. l. ij. Sz pone q agit de criminib⁹ capitalibus snīa ē lata
b ¶ ℙrescrbi absolutoꝛia. nunq̄d dicet ō iperio. vr q nō: q: nō videt aiaduer
vide feli. in. c. sio. ar. istius ter. z. ff. de officio p con. l. solent. in ꝓtin. C. vbi sena
cāz ami me. pe. vel cla. l. vlti. Jta in pfide puincie in autētico. vt cle. apud ppm.
col. de pscrip. epm. cōue. §. pe. col. vij. z p desset istud p̄supposito q merū iperiū
possit pscribi. pone q aliq̄s fuit vsus sententiando: semp tñ ab-
soluendo p cētū annos nūq̄ odēnādo. quero an videat pscripsi
se iurisditionē seu meruz imperiū. videt q nō ar. l. prima ō hoc
distinguo: q: aut absolutoꝛia ferē ab illo qui habet solum potc
statē in absoluendo. aut ofideras absolutoꝛiā per abnegationē
condēnatoꝛie: sed ex cuentu cause differunt ꝓbatiōes. z tūc dico
q absolutio est de imperio sicut condēnatoꝛia. ar. infra de cōdi.
instī. l. q̄ sub cōditiōe. §. quoti. Jta habebitis infra eo. cū quedā
puella. z. C. man. l. si cōtra. z p hoc faciūt iura de re iu. l. ij. §. igit
q possit seq̄ odēnatoꝛia dicā esse absolutoꝛiā de iperio. ar. j. de
lib. z postb. l. siq̄s posthumos. z de aqua plu. ar. l. j. §. j. nō obstāt
iura allegata: q: in absolutoꝛia est p abnegationē ad odēnatoꝛi
11 am. ¶ Sz quero in criminibus vtrū smīe ꝓcatio dicat de mero
imperio an executio. z videt q ille qui bz executionē: q: executio
sit ex necessitate ꝓme sententie. ergo ipse non videt facere. sz
ille qui ponit necessitatem. ar. infra de leg. ij. l. vnū ex familia. §.
j. z. ij. de leg. j. titi⁹ vñ soliū nuliū ministeriū vt. ꝓstare vt infra ō
acquirē. pos. qō meo. §. j. C. de execu. rei iud. l. executoꝛes. p hoc
videt. l. j. de iniust. rup. test. si quis exheredato filio. §. irritū de
leg. ij. l. j. §. apud. Jncontrariū videt: q: executio non fuit ꝓcatio
dicat de imperio. vñ oīs iurisditio recipit denominationez
ab effectu infra nouis fiat ei q̄ i pos. mit. l. j. §. j. de oꝛig. iur. l. ij. §.
postea. q: nō videt ascēdēs. de scō officio ad ꝑcedēs. infra de
verbo obli. l. in executione. §. si infra ad mace. l. si filius. §. vlti. et
ar. infra de aqua plu. arcen. l. j. §. Jtem sciendū. z p hoc videtur
ter. infra de iure pa. l. seruū a filio. §. fi. z ꝓ hoc infra de suis et
legi. here. l. intestato. §. is plane. Ego ita dico aut queris ō illo
qui bz cognitionē. z pnunciationē. z dic q ille semp habet impe
rium. si autem queris de illo qui bz executionem. tunc aut exeq̄
tur vt superioꝛ. z tunc bz imperium. aut vt alius. z tunc non ha
bet imperiū. Ꝺꝛo prima parte faciunt illa q̄ allegaui in q̄stiōe
an in carcerē missio sit imperij: sz p hoc q si appellaret talis eet
q posset resoꝛmare snīam z nullus alius. j. de ꝓcto. stipu. l. j. §.
pe. z sic non est inconueniens q duo insimul habeant tale ius.
ff. de offi. cōsul. l. j. z arg. j. de adul. l. si marito. vbi aūt non exeq̄
tur vt superioꝛ tunc dico q bz imperium per iura in prima par
te allegata. C. de execu. rei iudi. l. executionem. p illa distin. fa-
12 cit infra de obsequi. l. titius. per tot. ¶ † Quero qui sint iu
dices q̄ bīt impium gl. vī velle q oēs. ff. de officio eius cui mā.
est iurisd. l. j. circa ꝓtin. z hic in littera nra. vnde ꝓsides ꝓuin-
ciarū qui sunt clarissimi habēt gladij ptātem. ff. de off. ꝓsi. l. j.
si ergo ꝓsides q̄ sunt clarissimi z minoꝛes. multo foꝛtius illu-
stres vel superillustres q̄ sunt maioꝛes ar. C. de decur. l. vlt. dico
q istud sustineri non pōt q illi qui sunt super clarissimos ha-
beant impium. Ꝓximo q: in cōsulibus habemus Jniuz. ff. de of
fi. cōsul. l. i. Jtē ꝓfectus vigilum q̄ est spectabilis nō posset se
intromittere de grauioꝛibus. vt. ff. de ꝓfe. vigil. l. iij. in ꝓncip.
Sed ita dico q illi bīt impium q̄ bīt administrationem cū ter
ritoꝛio. Blī nō. vt. ff. de offi. ꝓsi. l. illicitas. §. q̄ vniuersas. j. de
verb. sig. l. si pupillus. §. territoꝛium. Sed nunquid ꝓtoꝛes et
epi qui sunt spectabiles. vt in auc. de app. z intra que tpa. §. si-
mili quoq̄ modo. col. iij. in gl. alibi dicit q sic instī. qui. mo. ius
pa. po. sol. §. cum autē dicte. ll. reprehendunt gl. dicentes q ꝓto
ꝛ bz imperium non q: in causis minimis se intromittit. vt. C.
de offi. ꝓcto. l. j. z. l. ij. per totū gl. illa allegatur. infra de leg. iij.
l. j. §. a ꝓfectis: sed ille ter. non loquitur de ꝓtoꝛe. sed dico q
ꝓtoꝛ in causis meri imperij vī habere imperiū ꝓpter cogni
tionem cārum meri imperij. sed execu. nō bz. sed ꝓfectus vrbis
qui erat in ciuitate romana. vt. ff. de offi. ꝓfec. vr. l. j. §. cū vrbē.
hodie in ciuitate constantinopolitana. vt in auc. de consuli. §.
ꝓponamus. col. iij. vnde sicut dixi de consulibus istius ciui-
tatis qui bīt merum imperium q̄tum ad cognitionē ita est ꝓto
ꝛ. ar. C. de adul. q̄nis. z. j. de accus. l. libelloꝝ. in ꝓtin. z vī h
in fi. z. j. in ius vo. l. ij. z. j. de arb. l. iij. aut q̄ris quo ad executionē
z de illa nō se intromittebat sed remittebat ad ꝑfectuz vrbis. vt
z de illa nō se intromittebat sed remittebat ad ꝑfectuz vrbis. vt
j. de suspec. tu. j. §. pe. Sed nunq̄d epi bīt imperiū in clericos
vī q non. q: impium est habere gladij ptātē. sed ipsi nō exercēt
gladij ptātem. ergo nec videntur habere iperiū. ar. istius. l. Jtē
q: nō bīt territoꝛiū. q: nō mandant snīam suā executioni. C. de
epali audien. l. epale. z. l. si q̄s. z in auc. de sanctis. epis. §. si quis
antē. col. ix. dico q suo mō bīt imperiū. vñ in epatu bīt ad ter-
rēdū clericos suos. in auc. de alie. z emphi. §. ab illis. colū. ix. vñ
et ꝑbīt exercere suā iurisditionē que succedit in locuz pene capi-
talis z easdē vires bz. j. ad. l. iul. pecu. l. iij. Jtez oīs bz in seruis
cohertionem non p modū iurisditionis. sed pōt euz tenere liga
3 tuz in perpetuis vinculis que equiparant mortī. ¶ † Sed que
b ro an merū impiuz possit ꝓscribi. bz ñ ꝓscribat quāto tempoꝛe
itelligo sic illam questionez q quis habeat territoꝛiū in quo nō
habebat iurisditionē. sed tñ ipse exercuit. z sic requirit quanto
tpe ipse ꝓscribit. Ja. dicit q nō ꝓscribebat. vñ iurisditio in-
troducta est ꝓtuitione iur. ff. de oꝛi. iuris. l. iij. §. post oꝛiginez
z. j. ne vis fi. ci qui in pos. mit. l. j. ergo non dz introduci ex eo q
est contra ius. q: videoꝛ facere carcerem priuatū q est maximū
crimen. C. de priua. car. l. vnica. Jtez in. l. iulia. de vi publica. cū
gerat se ꝓ magistratu. z non est. j. ad. l. iul. ma. l. j. z. ij. Jtem q:
istud est imperij. ergo non pōt ꝓscribi. C. de ꝓscri. xxx. vel. xl
an. l. comperit. de fun. pa. l. fin. Jtem q: mali moꝛes ꝛc. in auc. vt
nulli iudi. §. j. C. de decu. l. oēs iudices. z p eo videtur. C. de de-
cur. status lib. xij. z ita de comitatibus. contrarium videt veri⁹.
vñ fundat se. quia talia iura sunt imperialia. ergo non pōt ꝓscri
bi. dico q quedam iura imperialia sunt que non concedūtur. et
si fiat non vz. vt est iperiū. vt in casu illius. l. ꝓperit. ar. C. de fun.
pa. l. si. ergo nō est iniquū. si nō possit facere q: nō reperimus q
ꝓcesserit iperatoꝛ castrū cū ꝓprietate: sed in feudis bene est hoc
vt in feudis quis sit dux comes. c. j. de cle. vio. pa. §. si vniuersas
cū aūt hodie videamus q ꝓcedat q̄libet die. arguas ex illis vñ
illa que sunt ꝓcessibilia sunt ꝓscriptibilia. de aqua plu. arcē. q
ꝓncipis. de flu. quominus. j. de aq̄ quoti. z exti. l. j. §. ductus
aque. arg. C. no. vec. isti. nō po. l. iij. z de publi. l. impatoꝛes. de
hoc q iperiū possit ꝓscribi vī. j. C. de eman. lib. l. j. z vlti. sed vī
loqui in voluntaria. sed vī hoc inuere. C. de fun. limi. l. quicunq̄
castelloꝝ. li. xj. z videtur ter. C. de diuer. offi. l. viros. lib. xij. z
in glo. hoc notauit. Jtē consensus ciuitatis cū autoꝛitate supe-
rioꝛis hoc pōt facere. Ja. auc. de defen. ciui. §. inter li. C. e. l. fi. z
videbitis statiz. j. e. l. z q:. ergo ex tacito ꝯsensu multo magis vi
det dicendū. ar. C. e. l. priuatoꝛū. iuxta. l. j. z fi. C. de eman. li. vñ.
ad contraria q̄ dī iurisditio est introducta ꝓ tuitione iuris.
ergo non potest ꝛc. possum dicere q istud bz locum in illo qui
non delictū: q: credebat suo iure facere. ar. quēadmodum serui.
amit. l. vlt. ergo sine dolo. C. de transac. l. z exemplum. vel aliter
dico q non videtur introduci ad iura postq̄ est ꝯsummata per
ꝓscriptionē.

Universidad de Deusto

prescriptionem.ar.ĩ.de acq̃.pos.siqs fundũ.§.i.& qñ dicit ipe in edit in crimẽ.l.inde dico q videt sublatũ post q̃ est pscriptũ.C. cõia pdi.l.si.de ser.ru.pred.per fundum.ergo totũ quicqd est factum medio tpe videt rõne esse factum.C.de his qui a non dño ma.l.vl.in fi.l.optime.facit pro materia ista.l.j.C.de decur.si dico q illi prescribebant vel videbanẽ se iuvare solicitudine q̃ non habebant territorium.qđ erat iudex superior & incõueniens q̃ pscriberet cum non haberet id cui iurisditio adheret.s. territorium.hic aũt loquimur qñ habebat.ergo &c.ar.ĩ.de diver.& tempo.pscri.l.longe iuncta.l.j.C.de agri.& censi.li.xj.& l.quẽadmo.

¶ Sed tunc venit qđ quanto tpe prescribat videt q̃ longo tpe C.de diver.offi.l.j.& C.de emanci.li.l.j.& fi.longum tps dicit.x. annoꝝ inter pñtes.& xx.inter absentes.insti.de vsuca.in prin.sz vt q̃ nõ.nisi tanto tpe q̃ non extet memoria in ctrium:sz illa que no.j.de servi.l.seruitutes.loquunt̃ si alienaverit. Ita dico.quia aut queris de iurisditione quo ad extensionẽ.& dico q̃ ibi sufficeret longum tps vt.d.l.viros.& l.quicunqz.de fun.limi.& l.j.et fi.de emã.lib. Aut queris quo ad acquisitionem.& tunc dico q̃ tunc sufficit tps de quo non extet memoria in ctrium. Primum pbatur qz quotidie exerceẽ iurisditio:& hz cãm ptinuam.C.de offi.presi.l.egrunt.ergo põt queri.ĩ.de servi.ru.pdi.l.foramẽ.in acquisitione:qz tangit ius publicũ requirit tñ tps de quo non extet memoria in ctrium.j.dõ aqua quoti.& esti.l.j.§.ducẽ aque. de pub.l.imperatores.hoc probat.ĩ.de vsu.l.vlt.in fi.iunta.l.j.de diver.& tempo.pscrip.l.si quis q̃.& si queras que sit rõ diversitatis.dico q̃ facilius istud põt extendi q̃ de novo acquiri.C.eo.

1+ l.privato ꝝ.l.j.ar.ĩ.de iud.l.j.& ij. ¶ †Sed quero quanto tpe perdat iurisditio vel an possit perdi.& queritur vnqđ per non vsum.& maxime si casus non veniat possit amitti iurisditio. quidaz dicunt q̃ sic:sed qz sua culpa non euenit detur restõ ex clausula gñali.si casus eueniat.vt.ĩ.de servi.ru.pdi.vnus.in fin.& l. alie.& p hoc vt facere.l.j ĩ.de iti.actuq̃ priva.siqs aũt essz in eul pa:qz casus eueniebat nolebat vti.qđ longo tpe amittat. Alij dicunt q̃ requirit tps longissimũ vel publicatiõ.ar. de servi. vrba.pdio.l.hec aũt cũ semp sit paratus & teneat locũ paratũ. Itẽ cum casus eueniebat ad quẽ imputaret sibi ar.quẽad.ser.amit. l.siqs alio.& illã ptem credo verã qđ aliquo tpe non tollat iurisditio.si casus non eueniat.finaũt eueniret.bñ ar.ĩ.de reg.iur.id qđ nostrũ. Itez qz alij non quererẽt.C.ex qui.ca.ma.l.nec inutile.& iura in ctriũ allegata repello.vñ habes ius in meo:& ibi sum quotidie.qualr potero amittere.vbi aũt habeo ius in alieno vt est in seruitutibus rusticis.& nonverer bñ est dicendũ q̃ amittã.hic aũt non.ar.ĩ.de ser.vr.pdio.l.cum ea cum ibi no.C. de servi.& aqua.l.altius. Item dico q̃ video:vti.qñ casus non evenit cum teneam lram paratam per quã est introducta iurisditio.C. de iudeis.nemo externus.vñ magis punitur qui quotidie impedit cum tangit terrã suam in pace.fil'.C.de officio pñi.l.egruit. de mã.prin.& talis.§.j.& ij. Itẽ qz teneo seruitutes meas.& fil'a ergo video:retinere tortũ.ar.ĩ.quẽad.servi.amit.si eo loco.in fi. & si imperat.habemꝰ imperium:qđ per se non cõsideratur:sz est adherens iurisditioni.non aũt merũ de quo habetis.ff.ti. ij.l.j. in fi.& põt describi sic.imperium adherens est legitima ptas de publico introducta adiunctione iurisditionis.ff.ti.ij.l.j. in fi.& l.vl.vñ illo respectu pñt dici delegati habere aliquam cohertionẽ.C.de spon.l.ij.circa.aliquantulũ.ff.l.ij. ¶ Nunc venio ad mixtum imperium & ex qua pprietate.dico q̃ ex quadã mixtura imperij.& a iurisditione.qđ est ius principale.ideo hz mixtam naturam.ĩ.ad.l.aql.l.ij.in fi.sed recipit ab imperio:vt glo.dicit q̃ non delegetur a iurisditione recipit vt cõsistat in causis pecuniarijs in imperio qđ est principale qđ cõsistit in animadversione mixtum de illa nil recipit.& qñ dicit glo.recipit q̃ non delegat: dico q̃ immo habemus q̃ cause que sunt iurisditionis nõ delegantur & non sunt mixti imperij.C.de peda.iudi.plz.quare non est sufficiens:qz dicit gl.q̃ mixtũ imperiũ recipit ab imperio q̃ vbivertat principalr iudicantis ptas implorat iudicis offiũ. a iurisditione recipit quod nõ hz locuz in causis criminalibus.sz in commodo pecuniariovel quasi. ¶ Videamus ergo eius descriptionem.iurta hoc debetis scire qñ reperitur mixtum imperium maius vt in illis in quibus vertitur iudicantis offiũ cũ plena cause cognitione.reperitur mixtũ imperium & minimũ vt in illis in q̃bus iudicantis offiũ nõ requirit cause cognitionẽ plenam que põt delegari. Quare dico q̃ mixtum imperium est legitima ptas de publico introducta cũ necessitate iurisdicendi & equitatis statuende in causis pecuniarijs vel quasi plenarias vel summarias cognitionez cum decreti interpositione requirens iudicis officio implorato.& illud vltimum designat differẽtiam inter imperium merum & mixtũ.vñ imperium merũ cõsistit in eo in quo est cohertio.mixtum in pecuniarijs vel quasi.ĩ.de le.j.fi liussa.§.scõm vulgarem.de reg.iur.libertus.vñ iudex tñ decernit non sententiat & implorat iudicis offiũ,habes.de hoc extra de bonoꝝ pos.quam dico mixti imperij siue interponatur decretum p tribunali.siue alibi.de bo. pos.l.ij.§.si cã.& ĩ.qs or.in bo.pos.ser.l.ij.§.dies idẽ dico in emancipatione tutoris datiõe in q̃bus interponitur decretũ.C.de offi.pre.l.j.ex hoc declarat l.i.qñ dr q̃ illa que sunt mixti imperij non delegantur. dico qđ immo illa in q̃bus non requiritur plena cause cognitio. sm qđ a videbitis.ĩ.e.l.tubere cauere. Nunc est videndũ in causis meri imperij.an possit delegari.& dico aut queris de causis imperij maximivel mixti.tunc aut ille vult delegare:q̃ iaz erat adeptus imperium:qz iam erat in puincia sua.& tunc dico aut vult cõmittere eñ cãvalde necessaria.vt pter absñtiam & tunc põt sive spãliter sive gñaliter totũ committere.ff.ꝺ offiõ eius cui ma.est iur. l.j.§.i.& idẽ si pter infirmitatem.ar.ĩ.ex qui.cã.ma.l.in eadẽ cã & l.succurritur:& hoc credo qñ pre delegatur:q: si esset aliꝰ vt ordinarius:secus videretur.C.de officio pfe.augu.l.vlt. finaũt adhuc non erat ingressus puinciam:sz veniebat quotidie:tũc dico q̃ põt cõmittere oia illa que sunt medij imperij nõ nisi q̃tuz absolutionem.ff.de officio pcon.l.solent.& est ter.in auẽ.de so.§. p bibemus.col.ir.& ita intelligit illã ter.glo.si aũt queris de illis que sunt medij imperij.vt relegatio & iurisditio.tũc dico q̃ iste cause non pñt delegari.nisi in causis pecuniarijs:sz discordãt in hoc q̃ ille qui non est adeptus puinciam põt cõmittere istas cãs ꝺemnando vel absoluendo.ar.ĩ.ad turpil.l.j.§.absolutio.& §. suspecti.si aũt queris de causis minimi imperij.tunc dico q̃ pñt delegari.ff.ti.ij.§.quero qz cõpetunt iure magistrat?.ĩ.ea.l.ma. Si aũt loqueris de mixto imperio.& tunc aut loqueris de mixto imperio.quod non requirit cause cognitionem.& dico q̃ illa non pñt delegari.ff.ti.ij.l.cognitio.§.vl.aut queritur de mixto imperio.quod requirit cãe cognitionem.& tũc q̃dam dicunt q̃ gñaliter non põt demãdari sz spãliter fie.C.de peda.iudi. l. plz circa mediũ.ff.ti.ij.l.cognitio.in prin.ita intelligitur. de dã. infec.l.j.& l.iij.§.cãs duas. Quid dicendum.dico q̃ illa que sunt mixti imperij & requirũt cãe cognitionẽ nõ pñt cõmitti spãliter & nõ cũ magna cã.C.de peda.iudi.l.ij.& l.cognitio.nõ loqtur de causis mixti imperij.sz de causis iurisditiõis.& quod ea spãliter non cõmittantur.est ter.ĩ.de trãsac.cũ hi.§.si ptor.vñ dic vel ex hac cã.& hoc est vez nisi in causis spãlibus.C.vbi & apud quos. l.vlti.in.l.cognitio illud dico q̃ est spãle in causis pupillorꝝ.finaũt queras de causis iurisditionis in qua sunt cãe maxime:medie:minime.vt dicit gl.C.de peda.iud.l.plz.tũc si queras.vtrũ cause iurisditionis maxime pñt delegari.tũc dico q̃ spãliter sic sed gñaliter non ita põt intelligi.ff.ti.ij.l.cognitio.vñ accusatio de suspecto tutor:vt removeatur solũ.& tunc dico q̃ est iurisditionis maioris.& põt demandari spãliter & non gñaliter. qñq̃ accusatio de suspecto ꝓponitur per modũ vindicte.& tunc dico q̃ est de imperio & non põt demandari sine cã.vt.ĩ.ad turpil.l.j. §.suspecti. Sz que est rõ iurisditionis quod põt demãdari spãliter non gñaliter.dico p eo quod req̃ritur pendẽs ar.ĩ.de pen. l.põnius.in prin.de mi.illud.§.si talis. ¶ Sinaũt queratur de causis que sunt medie iurisditionis.tũc dico q̃ pñt delegari ff.ti.ij.l.j.& si.qz competunt magistratibus. ¶ Si aũt queratur de causis que sunt inferioris iurisditiõis.q̃dam dicũt q̃ habẽt necesse delegare.ego nõ dico q̃ necessitatẽ habeãt hoc facere.sz pñt si volũt.ff.de peda.iud.l.fi. Gui.de cu. in lect. & l.loqtur.& hꝰ sufficiãt:qz nõ laboro nisi vt intelligatis. ¶ Additio Bal.

¶ Delegari & an & qñ possit.& qđ de iure ciuili.& qđ de iure canonico.vide fel. in.c.sedes circa pri. de off. or.& in.c.vno delegatorum circa me. iij. col.de offi.de lega.

Imperium. Vide oĩno in spe.c.ti.vñ, notãvsq̃ in fi.ti.& Archi. ix.q.iij.§.illud. ¶ In text.me. ab oi qualitate iurisditionis.ĩ.de so.q̃ res.§.in rõne. Ibi ptas.ĩ.de vb.sig.l.ptate. Ibi q̃ & quasi dicat non solũ merũ Franc. Ibi iurisditio.i.qualitas etiaz que iurisditionis est sm Ja.de are. Cy.idẽ Ja.bu. Bal. ibi inest vt pars ꝺstituens. Ibi iurisditio.s.meri. Bal.

Imperium. In ter.supverbo imperium, vide oĩno in spe.c.ti.vbi not, ¶ In ter.supverbo licentia huiꝰ ptor:e formã. vide in spec.de pignoribus infra.

1 Index an possit cõmittere actori q̃ per seipsum accipiat possessionem.

2 Jurisditio magistratus municipalis an possit per prorogationẽ extendi ad missionem in possessionem.

Tabere Quod cauetur stipulone ptoria.& i pos. mittere est mixti imperij.ꝺ.ꝺ.& iõ nõ delegatur sm glo.& ꝺ illam suppletionẽ venit quasi oia ctria.doc.non supplent hoc.& ideo euitant oia ctria. ¶ In ter.ibi.iurisditionis.i.dicere est mixti imperij denoiatione accepta a digniori & a potentiori cã. In glo.ibi.ex alia cã.ex qua sunt due ꝓpositiones diversa respicientes.& sic nihil superfluit & sm hoc duo supposita capitulata reguntur ab vno verbo singularis numeri,vt pz in ter. In ea.gl.ibi,non electiue. non ob,

Universidad de Deusto
Biblioteca

de so.z magis ibi ponit electiue:q; ibi ponitur inter cõpassibilia.vñ ad positionez vnius sequit remotio alterius vt.j.p socio l.si ancillam.hic aũt ponit inter cõpassibilia que cadũt in eodẽ subiecto.s.in mixto imperio. Jn ea.glo.ibi minimũ . vñ merito magis accedit mero imperio ꝙ simplici iurisditioni.z appellat mixtum imperiũ nõ mixta iurisditio:q; denoiatur a digniori z a predominãti qualitate vt.j.de sta.ho.l.querit. Jn ea.gl.ibi in periũ.i.summũ vel ꝓprium.vt no.in.l.j.ff.e.in scda gl. Jn ea.gl. So.vt ibi notat:q; ibi loq̃mur in missione.ꝫ in ꝓnunciatione mittendi vel intelligẽdo illũ.§.fm prin.einsdẽ.l.ibi loquit in legato ꝓconsultis in quo est spãle:q; hz iurisditionẽ quasi ordinariam.z vniuersalẽ:z tunc lra ista ius. §.stat ppria z fine violentia. Jn ea.gl.ibi.a principe.no.ꝙ princeps põt delegare merũ z mixtũ imperiũ vt.C.qui ꝓ sua iurisditio.l.j.in fi.z no.i.l.a diuo pio in prin.de re iud. Jn ea.gl.ibi delegat.missionẽ.i.cõmittit ꝓ edictũ suũ.z sic ꝓ viam legis.tñ in hoc repugnat ille.§.q; vt dicere ꝙ missio ex primo decreto competat iure magistratus.ergo põt delegari. Jn ea.gl.ibi.spãle fm ꝫ tota.l.nra dz intelligi in alia cã ꝙ dãni infecti.z sic est ꝛ primam gl.z illa prima gl.distinguit cãs. Jn ea.gl.ibi.vel dic ista scda so.distiguit missiones. Jn ea. gl.ibi vsucapere.vt.j.de dã.infec.ꝓtotis.z.j.ꝛ nota. gñaliter. Jn ea.gl.ibi.iure magistratus.z fm ꝫ.l.nra nõ intelligit ex primo decreto.sz ex scdo.sz ꝛ hoc veniunt due oppositiones . Primo q; immo etiaz loquit in primo où dicit iubere cauere. Scdo q; nõ põt loq̃ in scdo decreto cũ interponat nisi in cã dãni infecti. que oppositiones faciunt ꝙ gl.recedant ab ista so.vt.j.ptz. Jn ea.gl.ibi.vel dic ꝙ est verius. Tertia so.que distinguit actus.i. missionẽ realẽ ab actuverbali. Jn ea.gl.ibi.ea que.§.magistratus. ¶ Ex hoc no.ꝙ ꝓsules mercatoꝝ z alij camerarij qui sunt magistratus municipales quo ad suos collegiatos nõ ꝓsit dare tenutam z mittere in possessionẽ.nisi ler municipalis hoc eis cõcederet exꝓsse:q; si hoc eis ꝛcederet valeret vt.j.ꝙ vi aut clã.l.ꝓhibere.§.plane.z.d.l.vir.§.duas.tenc mẽti. Jn ea.gl.ibi ꝓ legato.ꝛium no.in.l.is cui.in prin.vt in pos.le.ſz solue aut agit ad absoluendũ aut ad cauendũ.si agit ad absoluendũ in cã põt iterponi scõm decretũ suo ordine vt.C.d exec.rei iud.l.ordo.si aũt agit ad cauendũ nunq̃ põt interponi scõm decretũ.nisi in cã dãni infecti.z est rõ:q; eoꝓo ꝙ ꝗs est missus ex primo vr sibi cautũ per pignus ꝓtorium.vt notabiliter dicit ter.j.ad car.l.de bonis.§.qui pupillo. Jn ea.gl.ibi.etiã quo ad cognitionẽ. ꝛium no.s.e.l.j.z melius per ter.l.cognitio.§.vt possessio.s.tit.ij. Jn ea.gl.ibi.iubere cauere.hoc.s.iubere cauere nõ est primũ decretũ.sed eius preambulũ:q; primũ decretũ appellat prima licẽtia eũdi in possessionẽ.vt no.in.l.si finita.§.iulianus.de dã.infe.bñ tñ vez est ꝙ ſz nõ sit primus decretũ:z illa est intentio gl. Jn ea. gl.ibi.inferat.i.de iussu coactiuo.z nõ stat in simil suis.ſz istud est diuinare. Jn ea.gl.ibi.vel dic scõ hic ponit scda principalis lec.ꝙ.l.nra ponat vnã ꝓpositionem tñ z nõ duas.z ideo ponit verbũ numeri singularis:qõ non plz doc.q; superflue diuisset iubere cauere. acsi diuisset auis z asinus volat.nam superflue ponit asinus. Jn ea.gl.ibi.hoc totum. Jstud posset esse vnũ totum q; ptes integrantes non sunt eiusdem rõnis.vt no.in.l.j.C.qui numero tutel. Jn ea.gl.ibi.ꝛc.tu.dic vltra glo.ꝙ iubere cauere ꝛ in pos.mittere põt tripliciter ꝛsiderari.vno modo ꝙtum ad spẽm iurisditionis.z dic ꝙ est mixti imperij.q; expedit officio nobili ꝛde ꝫ dicit dixi in.l.imperiũ.Scdo põt ꝛsiderari ꝙtum ad iudicis ordinarij cõpetentiã.z tunc distinguc cãm dãni infecti ab aliis causis. Jn cã damni infecti.dicit in.§.duas i aliis dic vt.l. ea que.§.magistratus ad municipales. Tertio modo põt ꝛsiderari ꝙtum ad delegabilitatẽ.tunc dicit actus verbalis põt delegari.sed non actus realis vt no.in.l.j.ff.e.ſz actus verbalis sit mixti imperij.tñ est mixti imperij delegabilis.ſz realis actꝰ nõ est actus delegabilis.q; respicit mixtũ imperiũ ꝓput inheret territorio.z illa est opi.modernoꝝ.z est ipa veritas. ¶ Jn ea. glo. ibi nec cognitio.vtrũ iteruenial eãe cognitio necne vbi petitur bonoꝝ possessio que ius tribuit.dicit.l.iij.§.si cã cognita.ꝛbo.

1 pos.z in.l.j.C.d secũ.tab. ¶ † Extra querũt doc.vtrũ iudex possit cõmittere actori ꝙ per seipm accipiat tenutã vel possessionẽ z dic ꝙ sic.vt.j.de acqr.pos.l.iuste.C.vñ vi.l.meminerit.dicit tñ Jnn.vnum ꝙ qñ fertur sententia in corporalibus que consistũt

a ¶ Det. vide q̃ habent p fel. in .c.cũvenisset. de testi. post princ. in ꝫ.in gl. j. i fi. 2 in sola licentia iuris qõ non est necesse ꝙ det executor. vel ꝙ cõmittatur parti.ꝙ capiat quasi possessionẽ illius iuris: ita dicit Jnn.extra de ꝛcef.ꝓbeu.cũ nostris.qõ est no.in ꝛium quod in istis incorporalibus que in sola habilitate siue aptitudine cõsistũt statim qõ est pronunciatũ p aliquo est acquisita quasi possessio illius iuris. ¶ † Item quero vtrum iurisditio magistratus municipalis vel delegata possit per progationẽ extendi ad missionem in possessionem.z dicit no. Jnno.extra de arbi. c.in notuit.vbi videas.

¶ Additio Bal.

¶ Vbere. Vide Jnno.extra de offi. deleg.significasti.an iudex datus ad iustitiaz faciendam possit exequi no.per Jnno.de offi.deleg.si qñ. An delegatus cpi possit exequi sniam suam. vide.ij.q.vj.quisquis per archi. An iurisditio delegati possit prorogari ad executionem faciendam.no.Jnno.extra de arbi.innotuit. vide ad hanc l.de re iudi.l.miles.§.qui iudicati per Jac.de acquiren.pos.iusta per Bar.vide Cy.C.si in cãm iudi.l.cum in cã.ij. vide Jnn. de offi.ordi.cum ab ecclesiaꝝ.in.§.fi.z.l fi.C.si per vim. vel alio modo. Bal. ¶ Additio Bal.

¶ Vbere cauere Jn ter.supverbo iubere.vide in glos.extra de offi.deleg.significasti. An iudex datus ad iustitiam faciendã possit exequi no.per Jnno. de offi.deleg.si qñ. ¶ Jn ter.in verbo cauere vide de reg.iur.§.ij.in verbo stipulatione. ¶ Jn text.qui iudicat p tac. z dat post cust.z per Bar.vide.z si in cãm vide.l.cum in cãm.ij. ¶ Jn ter.in versi.mittere.vide Jnn.de offi.ordi.cum ab ecclesiarum.invlti.glo.c.si perinde.

1 ¶ Ordinarij possunt delegare causas delegabiles.
2 Delegati non ꝓnt subdelegare.
3 Jurisditio delegati morte delegantis expirat.
4 Judex ordinarius quis dicatur.
5 Jurisditio delegata que sit.
6 Delegatio an morte principis expiret.
7 Res integra z non integra qñ dicatur.

¶ Ore Jsta.l.z sequens que adinuicem cõtinuantur in tres ptes diuidũtur.q; primo ponũtur due regule. Secundo rõ secunde regule. Tertio ponit quedam illatio cũ quadam filitudine secunda ibi.z q;.tertia ibi.ideo ꝙ. Et breuiter.ꝫ.d.ordinarius delegat: delegatus non subdelegat:q; non hz principalẽ. i. ordinariam iurisditionem.z mortuo mandãte re integra expirat delegatio.

1 ꝫ.d. ¶ † Ho.prio duas regłas. Prima est ꝙ ordinarij ꝓnt de
2 legare causas delegabiles. † Secũda regula est ꝙ delegati nõ possunt subdelegare. ¶ Secundo no. de more seruando circa iurisditionem extendendam.C.de diuer.offi.l.viros.li.xij.alibi habemus de modo seruando quo ad iurisditionem exercendaz vt.C.de testamentis.l.testamẽta oia.z facit.l.j.C.de emanci. li. alibi habemus gñale dictum ꝙ morem agentiũ sequi debemus de sta.li.l.labeo. ¶ Tertio no.ꝙ plus possumus in eo quod habemus iure ꝓprio ꝙ in eo qõ habemus iure cõmissionis ex qua nõ confertur ins ordinarij.z habemus fike.j.de fideicõ.li.l.si filius.§.rubriano.z facit de leg.ij.si auguste.z.j.videbimus. ¶ Quarto no.ꝙ ille q̃ ꝛfirmat nõ dat. ¶ † Quito no.ꝙ mor
3 te delegantis re integra expirat iurisditio delegati. ¶ Sexto z vltio.no.ꝙ est bonũ ar.de mandato iurisditionis ad aliquod mandatum extraiudiciale. ¶ Jn ea.gl.que incipit ac si in prin. Hanc glo.recita per tres oppositiones. ¶ Jn ea.glo.ibi.l.j.in prin.tu solue clarius.quod lra que dicit ꝙ ille qui hz iurisditionẽ bñficio alterius non delegat.exponit sic.i.qui hz iurisditionem ex iure residente in psona aliena:sed princeps hz iurisditionem residentem in ppria pſona.z quam ꝓprio noie exercet cũ sit iudex iudicũ vt legitur.z no.C.de decur.l.siqs decurio.lib.x. ¶ Jn ea.gl.ibi.§.fi.solue vt dixi.s.in ꝓcedenti.ꝛio. ¶ Jn ea. gl.ibi.spãle ꝫ vera. ¶ Jn ea.gl.ibi.solent.ꝫ dicit ibi. ¶ Jn ea. gl.ibi.§.cũ hec falsa.vt ibi no. ¶ Jn ea.ibi.legit z q; ibi in illa dictione nec.z tũc ponas hãc dictionẽ.q; bis.vt designet duas rõnis.nã dictio q; est designatiua rõnis vñ bis posita importat duas rõnes.z tũc forma prima rõnez sic.tñ ille qui hz iurisditionẽ a principe er privilegio subdelegat.vt in.l.a iudice.C. de iud. ſz iste delegatus nõ erat delegatus principis.ergo ꝛc. Rõnem secundam forma sic. Et nõ hz iurisditionẽ ordinariã:q; nõ hz a lege.ergo nõ delegat.alijvero dicũt ꝙ hic ponit tñ vna rõ ad regulã negatiuã finaliter nõ est vis. ¶ Jn gl.iij.magna ibi.ſz cum ler ꝛfirmet.hic citee quatuor opi.in gl. ¶ Jn ea.gl.ibi ꝛfirmari.vel dic ꝙ iurisditio delegata ꝛfirmat put est.nõ aũt trãsfert delegata in ordinariũ:q; ꝫ natura ꝛfirmatiõis nõ est aliqd mutare ſz roborare vt.j.de liberatio.lc.l.aurelius.§.testõ.tistõ sufficeret ad so.ꝛij. Et q; est via brocardica.sic distingue.cũ queri

a turvtrũ ille q̃ ꝛfirmat det.a vel nõ refert.aut ꝛfirmat actus vino nullus:tũc ille q̃ ꝛfirmat dat:q; actus a solo ꝛfirmante hz cãm subsistẽdi vt.ff.de adoptio.l.adoptio nõ iure facta. ¶ Scõo casu qñ ꝛfirmat actus aliqualis ſz imperfectus dico ꝙ ille q̃ ꝛfirmat dat nõ simplr.sed cũ alio.z istõ est ꝓprie ꝛfirmare vt in aut. de defen.ciui.§.interim. ¶ Tertio casu qñ cõfirmatur actus q̃ erat aliquis z pfectus:tunc refert aut ꝛfirmato:ille nõ poterat infirmare nec ꝛfirmare:tũc ꝛfirmando non videt dare.vt.ff. de de test.tu.l.tutores.non ab hñde.z.j.de le.ij.l.vnũ ex familia.§. si de falcidia.vt ꝛfirmato:poterat infirmare z reprobare. tunc refert.aut

Universidad de Deusto

refert.aut ꝯfirmat actū essentialiter.ꝛ vt dare vt.l.j.§.oia essi.C. deve.iure ennu.aut ꝯfirmat quo ad actū exercitij tñi.ꝛ tūc non vt dare ius.sed conferre ptātem iudi ministerij vt hic in.l.nſa.fm ℒ.qui hoc ꝛ̄ hic in lect.queꝝba sunt aurea.ꝛ no.digna. Subdiripe ꝙ quidā transferunt se ad cās q̄bus implicit ꝑ̄ctus immo minati:ꝛ ꝙ credūt subtilia dicere dū referūt somnia.hec ꝝba dixit vituperans Ja(.bu.qui hoc b;rocardū al'r expedit.ſ. de pac. l.legitima.p̄dicta sunt intelligēda de ꝯfirmationevtili.inutilis aūt ꝯfirmatio nō p̄t dici datio.q; nihil operat.vt.C.vñ vi.l.aūt ꝛ.C.de fundis ꝛ saltib⁹ rei dñice.l.ij.li.xij.ꝛ vide ꝙ ibi no. ¶ In gl.se.ibi.effectus nondū incohatus.si aūt est incohatus ꝛ̄ non ꝯsummatus in materia nſa nō cessat effectus.ꝛ rō est p.l.vbi ceptū.j.de iudi.si aūt est icohatus ꝛ ꝯsummatus.tūc regꝫa est. qō nunq̄ cessat effectus.q; ammodo nō ꝝ depend entiū a cā efficiēte.vt.ꝛ̄.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.patre furioso.ꝛ de verb. obli.estimo. ¶ In gl.que incipit alioquin vero.hinc elice quinta oppositionē ꝛ eius so. ¶ In ea.gl.ibi.quę est ꝛ̄.ſ ꝝ solue ꝙ ibi res nō erat integra.hic sic. ¶ In ea.glo.ibi.ꝛ.l.vbi istud ꝛ̄:ium solue eodem modo:q; ibi erat iudiciū ceptū.hic non. ¶ In ea. gl.ibi.ſ ꝝ quoddā negociū.i.dicere ꝙ aliō est cū mandāt iurisdictio.aliud cū duplex ꝛ simplex negociū siue iurisdictio cōmittitur ꝛ hoc ꝛ̄ Guil.de cu.ſ ꝝ istud dictū nō est simpl'r v̄cꝝ.q; ꝛ̄ tex.l. in v̄.sicut in reliquis. ¶ In ea.gl.ibi.de mādato.p̄ ꝛ̄ Pe.ꝛēt spe. ō iudice delegato.§.restat.v̄.itē mortuo.ꝛ sequēti.ꝛ in spe.ti.ij. §.finit.v̄.sed pone de facto.d.bar.ꝛ̄ hoc idē tñ addit declarādo sic.v;ꝝ ꝙ in.§.ꝛ hoc vero iubemus.loquit in p̄cepto qō fiebat p superiorē iferiori ordinario.ꝛ sic als spectabat ad offīm eius cui p̄cipiebatur quasi ad ordinariū.ꝛ ō nō finit morte p̄cipientis.ꝛ ex p̄ dicit ꝙ si iudex p̄cipit nūcio ꝙ capiat aliquā tenutā vel aliquē debitorē ꝙ ꝝ expiret offīm iudicis bñ nuncius poterit facere execution̄e tpe successoris.ꝛ p̄ ꝛ̄ hic.ꝛ.j.de acquir.pos.fundi p hoc facit:q; p̄ceptum qō sit cū eāe cognitione est perpetuū vt no.in.l.j.C.de post.nos in ista ciuitate seruamus ꝛ̄:ium.ꝛ facimus semp renouare licentiā per successorē ꝛ est ista practica melior:q; nūcius b; formare negociū in psona mittentis.cui⁹ est nudū organū.vt in.l.si p̄.de manu.vin. ¶ Nō ob.§.hoc vero iubem⁹ q; ibi nō fiebat p̄ceptum vt nūcio.ꝛ facit qō no.in fili.C.fiḡs alteri vel sibi.l.multū. ¶ In ea.gl.ibi.in p;in.§.per hoc nō solui ꝛ̄:ium qō est in fi.j.vñ illa so.est impfecta. ¶ In ea.gl.ibi.in fi. tu;clude ex p̄dictis oībus sic. Aut committit iurisdictio.aut aliō negociū.si iurisdictio.aut morit delegās. aut delegat⁹.si aliō negociū.aut cōmittit p priuatū.aut p iudicē:si p iudicē.aut p modū p̄cepti qō iferat ꝛ necessitatē aut p modū simplicis ꝯmissionis vt p; ex ꝯiunctione harū so. quas simul ꝯiunge.si aūt morit cōmissarius dicit hac glo.hic in fi. ¶ In gl.sequēti in p;in.hic elice septimā oppositionē. ¶ In ea.gl.ibi.iudiciū vbi dī ꝙ mādatus iurisdictionis.p̄t reuocari re nō integra:tū secus est in alio mādato. ¶ Quero p;imo circa.l.more qd est iurisditio ordinaria.rñ.iurisdi.ordinaria est iurisditio in psona alicuius pp;io
4 noie residēs. ¶ † Similiter si querat q̄s est iudex ordinarius: dico ꝙ iudex ordinarius est ille qui in aliquo territorio suo iure vel p̄cipis bñficio vniuersalē iurisdictionē exercere p̄t. hoc p̄batur ad lr̄am per tex.nr̄m.ꝛ ita canoniste sumunt ex isto text.
5 istā diffinitionē.in.c.cū eps.de offi.ord.li.vj. ¶ † Sc̄o quero qd est iurisditio delegata. ℜ ñ. iurisditio.delegata est quoddā exercitiū iurisdictionis que nō exercet pp;io noie exercētis.hoc p̄batur:q; fons iurisdictionis remanet in delegāte.ꝛ exercitius in delegato.vt.j.de iudi.l.iudiciū solui.§.ti.ij.l.j.§.qui mandatū.ex hoc apparet diffinitio q̄s est iudex delegatus.nā iudex est q̄ exercet iurisdictionē noie alieno non ex iure sibi radicato. vt p;
a in ter. ¶ Tertio queroꝝtrū morte p;incipis expiret delegatio.[a] ab eo facta gl.t; ꝙ fic.ſ ꝝ tu dic aut p;inceps delegauit sub noie sedis.aut delegauit simpl'r. P;imo casu nō expirat morte ipsi⁹ vt extra de hereti.ad abolendā.§.fi.q; sedes nō morit vt in.l.ꝙ p;incipi.de le.ij. Sc̄o casu expirat morte p;incipis.sicut morte cuiuslibet inferioris.ꝛ ita intelligit gl. ¶ In gl.j. a principe ibi imperiū semp est.hoc ver ꝯtum ad sedē ipam ꝛ dignitatē. non ꝯtum ad exercitiū officij in quo ꝯsistit delegatus.immovacat offīm mortuo p;incipe. ¶ In ea.gl.ibi.ordinariū so.hoc no. ꝙ ordinaria iurisditio nō finit morte collatoris ꝝ res sit integra ꝛ habes hoc exꝑssum in.c.ij.ex̄ de offi.dele.li.vj. ¶ In ea.gl.ibi c.ꝝ.adde qō ibi no. ¶ In gl.que incipit ꝯsuetudo ibi.l.j.p;imo rñ.so.dicit ibi. ¶ In ea.gl.ibi ꝯsensus collegialis nō singulor̄ so.vt ibi p;. ¶ In ea.gl.ibi.priuator̄.i.singulor̄. ¶ In ea.gl. ibi dat oīs.ergo; lex p̄t dare iurisdictionē delegatā.vt ex̄ de hereti.c.ad abolendā.§.fi.ꝛ no.in.c.j.ō maio.ꝛ obed.li.vj.in nouella. ¶ Iurta qō quero de ista qōne.per reformationē adunātie gñalis:quibusdā est datū quoddā arbitriū. ℚ Modo queritꝝ trū
b illa ptās intelligat ordinaria vel delegata.[b] Effectus est ille q; si ista ptās est ordinaria p̄sit isti habēti arbitriū si fecerit ali-

qō ordinamentū ipm reuocare q; lex vel statutū nunq̄ trāsit in rē iudicatā quo ad statuentē quin possit reuocar durāte officio q; illa est natura legis.ꝝ secus sit in re iudicata.vt.l.qō iussit.ꝛ l.post sniam.C.de sententiis.ſ ꝝ delegatus si semel ꝓuidet aliq̄d statuēdo nō posset illud mutare.so.dicit Bar.ꝙ aut arbitrium ꝓceditur dignitati puta offō p;ior; aut ꝓceditur singularibus psonis. P;imo casu intelligit istud arbitrium esse ordinarius ꝛ venire per modū p;ogationis publici eor̄ officij. Sc̄o casu subdistinguit.aut ꝓceditur adv̄niuersale.puta ꝙ puideant sup abūdantia.videl q; ptās ordinaria dz esse v̄niuersalis.aut cōmittit spāle factū inter aliquas psonas.tūc istud arbitriū intelligitur delegatū sicut nos dicimus in iurisditiōevt p; hic p ℒ dof. ꝛ alios.ita dicit Bar.in.l. ambitiosa.de decre.ab or.fa.qō not. ſ ꝝ ꝙ dixi in p;imo mēb;o qñ committit dignitati intellige si est tale q̄d:quod possit cadere ordinario iure.vt in.l.vbi absunt.de tu.ꝛ cur.da.ab his. Adde tñ ꝙ quodlibet offīm p̄t adaptari officio decurionū per modū ordinarij officij:q; est offīm multū v̄niuersale circa oēm vtilitatē patrie.vt.C.de decu.l.quinq̄ summātes.li.x. ¶ In ea.gl.forte.istud non est v̄cꝝ.q; per lit.ꝓte.nō auget iurisditio delegata quo ad hāc ptātem.nec magis radicat in delegato.ꝙ añ.vt.j.de iudi.l.iudiciū solvit.fm ℒ dof.ar. tñ est p gl.j.de ꝓcur.l.si reus paratus. ¶ In glo.que incipit alioquin nō ibi.§.sivero initiū.vbi dī ꝙ iudicium incipit a ptāte. ſ ꝝ istud intelligit quo ad formale p;incipiū iudicij nō quo ad p;incipiū iurisditionis.tñ p ista ꝑte facit.j.c.si ꝓuenerit.ꝛ.j.de excu. tu.titius.vbi dicit gl.ꝛ Ja.de are.ꝙ lis incipit exerceri per ꝓtestationē ꝛ non añ. ¶ In ea.gl.ibi.§.si.vbi dī ꝙ actus q̄ p;ece-
c dūt litis ꝓtest.sunt ꝓhemia siue p̄ludia iudicior̄:ꝛ sed posito ꝙ ita sit istud respicit litē non iurisdictionē. ¶ In ea.gl.ibi añ litē ꝓiungendo.l.illā cū filitudine quam ponit lr̄a nostra de mandato iurisditionis ad alia mandata. ¶ In ea.gl.ibi.tutor est.imo secunda est verior tribus rōnibus. P;ima rō est:q; citatio ponitur p p;incipio ꝓcessus.vt insti.de pena te.liti.in fi.C.de tēp. ap.l.si.§.illud.ꝛ extra de ꝓba.c.qñ ꝛ̄ falsam. Secunda q; iurisditio est quoddam vniuersale ꝛ citatio est pars istius vniuersalis.ꝛ in v̄niuersali rōne p̄tis totum ꝓpetuatur. vt.j. de institu.si quis mācipijs.§.si impubes. Tertia q; tex.dicit res geri cepit res dico.ſ.commissa ſ ꝝ iurisditio est res cōmissa que cepit geri p
7 citationem.ergo ꝛc.ꝛ ita est approbatum per tex.in.c.gratū.de offi.dele.ꝛ ita se b; veritas. ¶ † Et vt latius scias qñ dī res integra.ꝛ qñ non integra.fie distinguc.aut loquimur in rebus ex̄iudicialibus aut in iudiciis.si in extraiudicialib⁹ aut est ꝓcessum ad actum intrinsecū ipsius rei.tunc res non est integra. vt.j. de pollici.l.j.§.cepisse.aut non est ꝓcessum ad actum intrinsecum. sed p;ambulum.tunc non desinit res esse integra vt.j.de condi. ob causam.l.si pecuniam.in p;in.ꝛ.l.quod seruus. ¶ Secundo casu si in iudiciis refert.aut loquimur ꝯtum ad ipm iudicē. aut quo ad ipos litigato;es.si quo ad ipm iudicē statim ꝙ incipit gerere.i.vti iurisditione per citationē vel alio modo desinit res esse integra.vt.ꝛ̄.p bani. Aut loquimur quo ad ipas ptes:ꝛ tūc res est integra vsq; ad litē ꝓtest.vt in aut.de litig.§.omnem. fm Lyn.hic in lec.queverba bene no.ꝛ vide.l.igitur.§.j.de lib.cā. ¶ Extra quero nunquid si citatio est circunducta.ꝛ absoluta pars ab instantia citationis.ꝛ anteq̄ viterius p;ocedatur delegans moritur.arg.optimum est quod dicatur res integra. j. de accu.l.bos accusare.§.hoc beneficio.vbi videtur tex.no. Bal.

¶ Additio Bal.

Ore. Ibi suo iure.i.ordinario.ꝛ vide Jnno.de offi. dele.in literis.ꝛ de reseri.gfa in fi.li.vj. ¶ In glo.j.adde.C.de diuer.offi.viros.ꝛ de offi.ordi.c.j. lib. vj.ꝛ de foro compe.cum contingat. ¶ In gl.ij.ibi. de mandato dicit Jnn.ꝙ aut p;inceps committit alicui ministerium sine iu-
b risditione.ꝛ tunc aut eligendo industriam persone et tunc non mandatur alteri.aut non eligendo tunc sic. Aut cum iurisditione.ꝛ tunc delegatus subdelegat.ita no.de offi.delega.c.vltimo Item adde quod not.Jnn.de re iudi.cum bertoldus. ¶ In gl. ꝛ male.vide quod no.in.c.j.de hereti.in cle.in ver.ipsorum commissarius. Bal.

Ore maiorum. ¶ In gl.que incipit mo;em.vt.C.de diuer.offi.iur.ꝛ de offi.ordi.c.in lib. vj.ꝛ de foro cōpe.cum contingat. ¶ In glo. p;eceden.l.que incipit ac si dicerem inversi.de manda.dicit Jnno.ꝙ
c aut p;inceps cōmittit alicui instrumentū sine iurisditione.ꝛ tūc aut eligendo industriā p̄sone.ꝛ non mandat alteri.aut nō eligēdo tunc sic. Aut cū iurisditione.ꝛ tunc delegatus subdelegat. ita no.Jnn.ex̄ de offi.dele.c.vl. Itē adde qō no.Jnn.de re iudi. cū ber. ¶ In gl.ꝛ mal.ij.vide qō no.in.c.de here.in cle.in v̄.ipsor̄ cōmissarius.ibi oīno vide b. ¶ In tex.in ver.vir.vide Jnn. de offi.dele.in lr̄is.ꝛ de rescrip.gratia.in fine.lib.vj.

[a] ¶ Delegatio vide tu fel.in c.relatum.de offi.deleg.circa medium .iij. col.

[b] ¶ Vel delegata.per q̄ ār signa cognoscatur q̄n dat iurisditio delegata vel exercet ordinaria vide fel.in c.ꝝ de offi.ordi.circa p;in. j.col.

[c] ¶ Judicior̄ adde fel.c.sup q̄onum circa medinꝝ .ij. colum.de off. deleg.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Additio lecture vacantis.in.l.Et qr.Bal.

Tquia. Vide per arch.xiij.q.j.qō precipitur.t.xviij.q.ij.dubium. ¶ Jn text. ideoq; quia iurisditio nō est radicata in delegato sed in delegāte. Jbi aſſ̄ res vide.C.de veteranis l.fi.li.xij.t qō no.in.c.cū plures fi.de offi.dele.lib. vj.i nouella.vide arch.vij.q.j.petisti. ¶ Jn text.solui an ipso iure dubitat Jnn.de testi.cū veniſſet.t de offi.dele.lz.t vide co.ti. c.officiuz in nouella.t ibi ſicut vide.Jnn.de fo.compe.dilecti.t de procur.c.vlt.in cle.rō illius ca.est qr mādatū quenit ad casuz a quo nō pōt incipere.qr ad casuz vacatiōis sediū.qua vacante non pt ostitui qr ea vacāte nil dz innouari merito.ergo ea vacāte mandatuz vitiaſ̄.qr qñ resvenit ad talē casum a quo non pōt incipere per iuris impotētiā non dico factivitiaſ̄ nisi act⁹ trariſ ſet secuz execution̄.vt.l.patre furioſo.bal. ¶ Jn gl.nec ipsa lex ibi ordinariā aut princeps dat alicui iurisditionēt assignat sibi territoriū.t ē ordinari⁹.aut nō assignat territoriuz.t ē delegat⁹ ¶ Ordinaria autez iurisditio est realis.delegata personalis. ¶ Jtez ordinaria adherēs territorio vt regulariter.vt.l.fi. vbi et apud quē alia dignitativel alicui ppie qualitati psone cohe renti vt iurisditio doctoris in scholares t epi iure codicis. vt.l. epale.C.de epi.audi. ¶ Jtez cōpetit alia actu t habitu.alia habitu t nō actu nisi proger̄.vt no.j.de iudi.l.j.t illa q̄ cōpetit habitu in exercitio validior est vt.C. vbi sena.vel clariſſimi.l.quotiens in vlti.col. ¶ Jtē nullus ordinari⁹ qui nō dz territoriuz pōt exequi suā sententiā qr exequeret̄ i alienū territoriuz ſicut patet in.d.l.episcopale licet ibi ☞ do.dicit cōtra t male p.l.cuz vnus.§.bis qui.de bo.au.iudi.poſ.t vide oīno archi.xj.q.j. experientie.t Jnno.de offi.ordi.cū ab eccliarū.t de fo.cōpe.cū cōtingat.t.c.postulasti.bal. ¶ Jn glo.antequā ibi vel ibi de p̄cepto hoc tenet spe.dicēs q̄ mandatū finit̄ re integra.dz p̄ceptum non.adde in cōsilio:vt no.spe.de iudice dele.§.restat.ver.Jtem mortuo.t versi.se.t idē tenet in.c.ij.§.finit̄.vsi.dz pone de facto. Bal. ¶ Jn glos.anteq̄ ibi imponit necessitatem. vnde si iuder mādauit alicui nūcio q̄ caperet mesi debitorez nō finitur aduentu successoris.q̄a nō est mere mandatū.sed p̄ceptū nuncio factum cū sit necessario ex necessitate officij a nūcio suscepti.ar.j de eden.q̄daz.Clerius puto q̄ expiret.qr aliud est i nuncio qui fundat actuz in psonā domini mandantis qō hic facere non potest.de ma.testa.si p̄ t aliud als q̄ in nuncio.Et tō facimus de
a ¶ Similia ad de Jnn.i c.q̄liter.t qñ el.ij. de accu. i. iij. col.magna.

consuetudine renouari licentias per successores qō est necesse.Et in hac renouatione non citat̄ pars.qr fit solū ppter electionem nuncij.t tō iuder non dz citare ptem qr merum est eius ministerium Bal.vide Bar.de acq̄.pos.fundt.

b ¶ Si quis.ō qua dictione vide que per bar.hītur in l.q̄ filiab⁹. §. j.t ibi raf. de leg.j.

Tquia. Vide plene per archi.xiij. q.j. qō precipit̄.t.xviij.q.ij.dubiū.p archi. ¶ Jn gl.que incipit.i.psuetudo in v̄.ergo eam dare v̄.vt in auth.de defen.ci.§.interim ibi vt. ¶ Jn text.ibi dum dicit quavide.C.de veteranis.l. fi.li.xij. ¶ Jn text.in v̄.ab eo vide qō no.in.c.cum plures in fi.de offi.dele.li.vj.in nouella. ¶ Jn text. in versi.iurisditio.vide oīno arch.vij.q.j.petisti. ¶ Jn text.in v̄. solui.an ipo iure dubitat me.extra de testi.cuz veniſſet.j.de off. dele.licet per Jnno. ¶ Jn text.in versicu.mandatum.vide extra de testibus.cum veniſſet.t de offi.delega.c.j.t de offi. ordi.lib. vj.vide Jnno.de foro compe.dilecti.j. de procura.c. in clemen. Ratio illius capituli est quia mandatuz peruenit ad casum in quo non potest incipere. ¶ Jn text.ibi in reliquis officium lib. vj.in nouella.

c ¶ Corporal. addetū q̄ diminuit̄ t duplicat̄ ex qualitatib⁹ vigore statuti sicut more pecuniario. sa ly.in psi.inci. statuto ciuitatis cauet̄ q̄ occiderit aliquē forēsez p quo facit qr infra terminuz est mora pecuniaria t post dt̄ innouata pecuniaria i psonalē ita tenet bal.i.l.acceptā.xxj.co. v̄.vñ ista nota.C.de usuar.dz ex no.p eūdez bal.i.l. trāsigere.C. a de transac.

1 ☞ Dictio siquis absolute prolata cōprehēdit omne genus personarum.

2 Pena pecuniaria in defectu solutionis efficitur corporalis.

Error iuris qualr̄ probari debeat.

Siquis. Amouens vel corrumpēs dolo malo scripturā gnalis edicti ptoris tenetur pena quingentoz aureoz.t actio est popularis t qui nō pōt eam soluere fuit in corpe.a qua pena quidam excusant̄ ex p̄sumptione doli cessantis.t si plures incidunt in edictum singuli tenentur insolidum cuz exactionis effectu.h.d.tota.l. ¶ Jsta lex diuiditur in duas ptes principales.primo ponit verba edicti.secōo edicti interpretationem:siue intellectum.secōa ibi:serui quoq;.nec alr̄ subdiuido:qr hoc faciam ꝓsequendo text. ¶ Jn glo. prima ibi similia. item sunt banna generalia.vt no.C.qūo t qñ iuder.aut̄. qui semel in.iiij.glo. ¶ Jn ea.glo.ibi.dz locum hec.l.quo adverba et mentem. ¶ Jn ea.gl.ibi sententia.i.mens nam mens t snia idē sunt.vt no.Dy.de reg.iur.li.vj.in.c.vlti. ¶ Jn ea.glo.ibi de eq̄tate.t sic no.q̄ in penis maleficioz ꝓceditur de similibus ad similia.a facit ad idem qō no.C.ō fur.si quis seru.dz doc.cōiter nō tenent istam glo.qr tunc ꝓceditur de similibus ad similia.qñ ea

sus ad quem ꝓceditur est omissus si autem est expressus in lege statur verbis legis.vt.l.pſperit.qui t a qui.j.de exerci. l. j. §. si is qui nauē.t no.in.l.q̄uis.j.de in ius vocan.t tene illa menti. ¶ Jn ea.glo.que incipit.i.in albo vt in palatio idez si de armario cōis aliqua scriptura amoueatur fm bar. ¶ Jn glo. sequenti ibi alias quinquaginta.dicit Cy.q̄ si ipe esset iuder sequeretur banc viam ꝓpter literam equiuocam seu diuersam.per.l.interpretatiōe.de penis.t ar.de le.ij.sempronius proculo. ¶ Jn ea.glo.ibi crimine falsi tenetur.idem in illis qui corrumpunt cedulam citationum vel amouent eam in damnū citati.sicut multi faciunt.qr tenet̄ hac pena.facit qō.no.s̄.in prima glo. ¶ Jn ea.glo.ibi actori datur.s.pena que imponit̄ per.l.nostram.vt.j. dever.fig.l.si cui.§.q̄ si ex populari. ¶ Jn glo.que incipit eius essi.ibi.l.j.adde qō no.in rubrica istius ti. ¶ Extra scias q̄ do. Dy.per banc.l.dicit in consiliis qō semper admittitur ad agendum quilibet de populo vbicunq; est offensa iurisditio iudicis. t ponit exemplum in fractis confinibus t precepto spreto. qō teneas menti. ¶ Jtem quero qualiter formatur libellus in illa materia.t sol.vt no.in spe.de dolo t contu.§.restat post princi.

1 ¶ Jn ter.ibi serui quoq; exponitur verbuz siquis. ¶ † Et no.
b etiam q̄ dictio si quis. b absolute prolata comprehendit omne genus personarum.item t omnem sexum.t die de illo vltimo.qō no.per Dy.in.l.j.dever.fig.t Cy.C.de seruis fug.l.quicunq;.et vide qō no.in.l.j.de reg.iur. ¶ Jn ter.ibi.q̄ si dō exponitur verbum propositum erat.t not.q̄ qñ ratio.l.excedit verba.l.extendunt̄ per rōnem. ¶ Secundo no.q̄ lz.l.loquatur per verbum p̄teriti perfecti.tñ idem est in preterito imperfecto.t etiam in futuro.Facit ad.q.quam disputauit Ja.bu.de statuto dicente.si capitaneus ꝓposuerit factuz bannitoz fit priuatus.vtrum illa pena requirat ꝓpositum consummatum.an etiam dum ꝓponitur t est in fieri.Similem.q.mouet Jnn.extra de app.c.ꝓterea requisiti.de hoc dic.vt no.s̄.de sta.ho.aretusa.t vide qō no.j.de vsufru.l.arboribus.§.iul.videbitis in.l.sed t ptem.§.j.j.qō me cau.t infti.de his qui sunt sui iuris in prin. ¶ Jn ter. ibi in seruos.t idem dicam in monacho.vt no.Jnn.in.c.cum olim.de priuile. ¶ Jn ter. ibi qui inopia.supple. si nemo pro eis soluat.

2 ¶ † Jn ter.ibi torquendum.no.hic q̄ pena pecuniaria in defe-
c ctum solutionis efficitur corporalis.c t allegat glo.concordantez.alia lex dicit q̄ soluere dr̄ qui in corpus fuit:vt.j.de iurijs in.l.sed sivnius.§.si anteiste ter.facit ad statutum quicunq; cōmiserit homicidium debeat soluere quingentas libras t si non pōt soluere infra mensem luat.nunq̄d debeat expectari mensis. certe fic:qr alius poterit soluere ꝓ eo quemadmodum hic in seruo.facit lex sticbus'bz'ō pec.leg. ¶ Jn ter.ibi doli mali exponitur verbum dolo malo. ¶ Jn gl.ibi.ver.doli.ibi.l.j.§.fiḡs.so.h dolus erat de essentia delicti.t qñ delictū circūscribitur per dolum non sufficit culpa.secus in his in quibus culpa venit puniēda fm Ja.bu.quod no. ¶ Et an error ꝓsumatur vel qualiter ꝓ
3 betur error iuris:dicit no.Cy.C.de his qui sibi asscribunt.l.senatus.t C.de interdic.ma.l.senatus.t adde quod notatur.j.de abig.l.j.in fi.t C.de plagia.l.plagij. ¶ Extra quero vnum vtrū ꝓcedat libellus si non fit expressa mētio doli.t solue hoc:vt no. per Cy.C.de fal.l.nec exemplum t.C.de iniurijs.si non conuicij in.vj.q.ibi videas t tene menti. ¶ Jn glo.se.ibi rusticitatē.no. rusticitatem excusare.rōne simplicitatis intellige. Sed secus ergo in rustico sagaci.vt no.in.l.athlete.§.de rusticis . de excu. tu. ¶ Jn ea.glo.in fi.sed ibi delinquebat̄ siue errabatur in iure quasi naturali.hic aūt secus:qr istud ius est positiuū: vt ibi no. Et ita dicunt oēs doc. ¶ Jn se.glo.ibi.no.q̄ iussus hic dic: vt no.j.de reg.iur.non videt̄.§.qui iussu.t ꝓ Dy.extra de reg. iur. c.qō quis mandato. ¶ Jn ter.ibi vel casu.hic vide qō legit̄: et no.j.de penis.l.respiciendum.§.delinquunt. ¶ Jn text.ibi hic vero exponit̄ verbum corrumpit. Jnver.sed si alius.no.q̄ innocentia faciētis nō excusat dolū mandātis qō no. Jn glo.in.ver. ob.qui.ibi.§.feciſſe q̄ declara.vt ibi ꝓ Ja.bu. ¶ Jn eadem gl. ibi.l.siquis perferendū. non ob.j.de fur. interdū. quia ibi non deficiebat delictū vel obligatio.sed actio.fm old. ¶ Jn eadē gl.ibi.qō nō est ex illa glo.not.q̄ non pōt aliquis cōdēnari de mandato vel de ope t cōsilio nisi pbet̄ principale delictū. qr delictum accessorij vel accessoriū requirit aliqō p̄cipale non tñ intelligatis q̄ in maleficijs vna obligatio fit accessoria alterius imo q̄libet obligatio ē principalis t quelibet stat per se.vt patet in ter.ist ius.l. ¶ Jn ea.gl.in fi.vñ in albo post mādatū implet̄ delictū fm intētionē mandātis.sed in furto . mandatarius' nō exequitur mandatum. Et ideo non tenetur mandato: t hanc gl.Ja.bu.t alij doc.valde notant.Bal.

¶ Additio.

Siquis id quod. Vide in spec. de dolo t contumacia. §.restat post principiū in tractatu libelloz ibi inuenies formaz libelli in

Universidad de Deusto

libelli in hac actiõe. ¶ In ter. ꝓpositũ vt bãna gñalia. vt no. in auc. qui semel in. iij. glo. ¶ Ibi dolo malo. quasi si est actum cõtra corrumpentẽ: nec est dictum ꝙ dolo malo corrumpit an ꝓcedit libellus. Ly. ꝙ fic. C. de fal. nec exemplũ. dic ꝙ si agit cõtra rusticum. vel alium qui excusatur a dolo ꝓsumpto nõ ꝓcedit libellus nisi fiat mentio doli. Nam libellus debet concludere saltem ꝓsumptiue. vt no. j. que in frau. credi. l. omnis. §. lucius. Si autem cõtra aliũ bene ꝓcedit. quia ex facto ꝓsumitur dolus. ꝛ adde quod no. Ly. in. l. si non conuicij. de iniurijs. in. vij. q. Bal. ¶ Ibi populare est. vide Dy. in consil. xxv. vbi dicit ꝙ actio est popularis ꝛ annalis. vbicunq; maiestas ꝓtoris est offensa: vt in fractis cõstitutionibus: precepto cum si. ¶ In glo. propter tuc in fi. Contra videtur quia littera loquitur taxatiue: ꝛ per consequens non potest extendi. l. lutius. §. qui habebat ad tre. l. ij. de patribus qui si. ꝛ in. l. ob es per aliam legem non esset enim extensio magistratus. Bal.

Serui. Ibi sed virũq; seruũ. vide quod no. in. l. fi. C. de litigio. ꝛ in. l. j. de postu. ibi torquendum vide. j. de penis. l. in seruorum. §. fi. ꝛ. j. de iniur. l. iz si vn⁹. §. fi añ Bal.

Doli mali. Quid c. C. de plagi. l. plagij. que locum habet vbi causa erroris consistit in facto secus si in iure. C. de his qui sibi ascri. l. iij. per. Ly. nisi esset de psonis quib⁹ licet ignorare. eo. ti. l. pe. Quid de celesti milite vide. in. l. fi. C. de his q̃ sibi ascri. ¶ In gl. j. hoc verũ durãte ignorantia. sed statim ꝙ scit debet reponere chartam. vñ elcuauit si extat. C. de incest. nup. l. cum ancillis versi. est regula no. ꝛ facit glo. C. de his qui latro occulta. l. j. ita dixit Guido de suzaria. in fi. vt inueni in quodã libro. sup. l. cuz ancillis. vide. c. presenti de offi. lega. lib. vj. ꝛ. l. imperator. de postu. l. prima. sed nũquid vbi dolus est de substantia criminis cessante dolo aliqua tamẽ culpa subsistẽte imponitur pena pro illa culpa. dic ꝙ sic. vi. bona. l. ij. §. hac actione. ꝛ vide Ly. C. de interdic. ma. l. senat⁹. Aliquando delictum habet materiam: formã a iure ciuili ita ꝙ eo circunscripto non esset delictum. ꝛ tunc non est verus ꝙ aliqua pena imponatur si dolus qui exigit cessat. Aliqñ hz materiã. s. iniquitatẽ circunscriptã. l. ꝛ tunc punitur culpa. Bal.

Hoc verbo edicto. ¶ In ter. Itẽ qui ar. contra. j. ꝙ vi. aut clam. l. aut q̃ aliter in fi. ¶ Ibi mandauit vide. C. de leg. l. non dubiũ. ꝛ Inn. extra de homicidio. c. sicut dignum ibi. sed ꝛ si alius vero. vide quod no. de vi ꝛ vi ar. l. j. §. deiecisse in glo. parua. ¶ In gl. §. ibi secus in suo non obstat. ff. de fur. l. interdum quia ibi non deficiebat obli. sed actio fm Old. Ibi sit sine dolo non ob. C. de fur. si quis seruo. quia vbi speciale. vide vtiliter questionem de facto que no. j. de rei vẽdi. l. in rem. §. tignuz. Quid de defendente. socio. consiliario. ꝛ fauorem dante. dic vt in. c. j. de pe. in clemẽ. in glo. quia littera ista ꝛ adde pro declaratione huius. §. quod habens in. q. ccxij. q. incipit contra titiuz Bal. ¶ In fi. glo. aut mandatũ obligat principaliter propter se. ꝛ tunc nõ inspicimus euentum q: solo mandato delictũ est cõsummatũ. l. j. §. psuadere. de ser. cor. l. si q̃s seruo. C. de fur. aut obligat principaliter ꝓpter aliud. ꝛ tunc aut mãdatarius implcuit actũ ita ꝙ actus habet formam ꝛ substantiam delicti. ꝛ tunc tenetur mandans. C. de accu. l. non ideo minus[a]. ꝛ in auc. qua in prouincia. aut habet formam delicti. ꝛ non substãtiã: et idem. l. infans. de ficcarijs. Aut nec formã nec substantiam. ꝛ tunc non tenet mandans. vt in. §. si incertus. ꝛ. j. de penis si aliquid. §. testiñ. ꝓbatur hec distinctio. ar. j. de fal. l. siquis legatum. Sed quid si mandatari⁹ dixit ꝙ volebat obedire. postea penituit. rñdeo tenet mãdans. ar. no. C. de pe. here. si filius. vide. C. de fur. l. eos qui. et. l. si quis seruo. Aut mandatuz ordinatur ad tale quid quod põt plene impleri iuxta intentionem mandantis sine delicto mãdatarij. ꝛ loquitur hic. Aut nõ põt sic ipleri ꝛ loq̃tur lex cõtraria. an ꝓcedat libellus iste accusationũ ꝙ fecit fieri ꝓmicidium p quẽdã cuius nomen ignoro. dico ꝙ fic. j. quod metus cã. si cum exceptione. §. in hac fm aduo. sloz̃. Bal.

a ☞ Libellus saltẽ ꝓsumptiue cõcludere debet.

b 1 ☞ Dolus vbi est de substantia criminis an cessante dolo tamẽ alia qua culpa subsistente imponatur pena pena pro illa culpa.

Si quis id. In ter. in ver. id quod vide in spe. de dolo ꝛ contu. §. restãt. ponit principium in tractatu libellorum. ¶ Ibi inuenimus formam libelli in hac act. in ter. in. v. albo. quia ad casum vacationis sedis qua vacante non potest cõstitui. quia ea vacante nil debet innouari. merito ergo mandatũ vitiatur. quia quasi res deuenit ad talem casum a quo nõ potest per iuris impotentiã non dico facit incipere vitiatur nisi actus traxisset secum executionem. vt. §. patre furioso. ¶ In ter. in versi. quid populare vide Dy. in consilio. xxv. vbi dicit ꝙ actio est popularis et annalis vbicunq; maiestas ꝓtoris est offensa: vt in fractis consi nibus: ꝓcepto spreto: ꝛ consimilibus. ꝛ vide qõ not. in. l. fi. C. de litigi. ꝛ. l. j. de po. ac. ¶ In ter. dum dicit malo. Quid si est actum cõtra corrumpentẽ: nec est dictum ꝙ dolo malo corrupit An ꝓcedit libellus Ly. ꝙ fic. C. de fal. nec exemplum dicit ꝙ si agatur contra rusticum vel alium qui excusatur de dolo ꝑsumpto ꝙ libellus nõ procedit nisi fiat mẽtio doli. Nã libellus oz
1 concludere saltim ꝑsumptiue: vt no. que in frau. credi. l. oẽs. §. luci⁹ si autem contra alium bene ꝓcedit libellus: quia ex facto ꝓsumitur dolus. Et adde. qõ no. Ly. in. l. si ipso cõsui. in. l. vij. q. j. Sed nunquid vbi dolus est de substantia criminis cessante
2 dolo aliqua tamen culpa subsistente imponitur pena ꝑ illa culpa. dic ꝙ fic. vt. ff. vi bonorum rap. l. ij. §. hac actione isdemñ. ibi est casus no. ꝛ vide Lyn. C. de interdicto matri. l. senatus. Aliquando delictum habet materiam ꝛ formam a iure ciuili. ita ꝙ eo circunscripto non esset delictum: ꝛ tunc non est verum ꝙ aliqua pena imponatur si dolus qui exigitur cessat. Aliquãdo habet materiam seu ipsam iniquitatem circũscripta. l. ꝛ tunc punitur culpa. ¶ In glo. que incipit alioquin versi. necessitatem unde si iudex mandauit alicui nuncio ꝙ caperet meum debitorem non sinitur per aduentum successoris quia non est mere mãdatum sed ꝓceptum nuncio factum cum sit necessario ex necessitate officij a nuncio susceptum. arg. j. l. j. de edendo. quedam verius puto ꝙ expiret. quia aliud est in nuncio qui fundauit actũ in persona domini mandantis ꝙ hoc facere non potest. de manda. vi. l. si pater. ꝛ aliud als quam in nuncio. ¶ In ter. duz dicit ꝛ qui alij. vide. C. de legi. non dubium. ¶ In glo. j. ait pretor ibi vide omnino. Innoc. extra de homicidio. sicut dignum.

¶ In ter. in ver. sed ꝛ si. vide qõ no. de vi ꝛ ar. l. j. §. deiecisset in glo. parua. In glo. que incipit no. mandante in versi. dolo. non ob. C. de fur. l. si quis seruo. quia ibi speciale. vide vtilẽ questionem de fabro. que no. j. de rei ven. l. in rem. §. tignum. ¶ Quid de fautore. dic vt in. c. j. de penis in clemẽ. in glo. quia ira ista. et adde pro declaratione istius. §. quod habenos in. q. Rim. q. que incipit contra litteram ibi videas. ¶ In eadem. gl. in verbo in furto non ob. j. de fur. interdum. q: ibi nõ deficiebat obligatio sed actio scõm Oldra. Baldus.

1 ☞ Impingens an dicatur vulnerasse.

Deo. ¶ In glo. j. ibi. l. j. vide ibi quod no. ꝑ Lyn. in fi. glo. ibi abest hoc est dicere in contrarium agebatur ad interesse. sed in. l. nra agitur ad meram penam vnde merito vnus soluẽdo non liberat alios. fallit quando plures tenentur sub nomine vnius: vt puta collegium vel vniuersitas. vt. j. ꝙ vi aut clã. l. semper. §. si in sepulchro. ꝛ ar. j. eo. si familia. Itez fallit quando tenentur ex quasi maleficio. vt. j. de his. qui deiecc. l. exceptis. Item fallit in officialibus ꝛ collegijs quãdo officium mitigat maleficium vt. j. de publi. l. si multum ꝛ qõ ibi per Jaco. ¶ Ultimo distingue an ille qui mandat dicatur vere fecisse vel interpretatiue: an nec vere: nec interpretatiue. Glo. distinguit inter actus. nam quidam sunt actus qui non possunt ꝑ alium exerceri. vt adulterium. nam qui committunt etiam in se et in suum corpus delinquunt ꝛ tunc non dicitur mandans facere. nec interpretatiue. Quedam sunt que non coherent corpori. ꝛ ideo possunt per alium exerceri vt homicidium. quod fiste ꝛ gladio fieri potest ꝛ tunc dicitur facere posse interpretatiue. i. iuris ciuilis intellectu. non vere ideſt naturaliter ita no. in. l. j. §. deiecisse. Bar. dicit quedam sunt que non possunt exerceri per organum a corpore separatũ. tũc nõ dz facere qui mãdat vt adulterium ꝛ falsum testimoniũ. ꝛ hoc vere. sed interpretatiue dicitur facere scõm eũ in. d. §. ꝛ §. seruus. Quedã possunt exerceri mediãtibus accidẽtalibus instrumẽtis. ꝛ tũc refert. aut ad hibeẽ instrumẽtũ nil addens in virtute sua vt gladius: tũc act⁹
b vere ꝛ ꝓprie attribuit motiõi ꝛ non corpi moto. [b] qõ agit de necessitate ad. l. aquil. itẽ mella. aut instrumentum agit in virtute ꝓpria. tũc aut paret de necessitate ciuili: vt seruus. tunc dñs vere facit de manu. vin. l. pater ex ꝓuincia. aut paret spõte tũc mãdans facit interpretatiue fm Bart. de iniur. l. si vn⁹. §. seruus ista distinctio incõgrua est. nã cultell⁹ fabri. vel percussoris non est equiparandus mãdatario ꝛ impertinens locutio est. Itez si dñs mandat seruo leuia. ꝛ seruus facit nõ tñ dñs vere facit. sed vere fieri facit. Et ideo tu dic aliter. aut loquimur in his q̃ ꝓcedũt per viã facti. aut i his q̃ ꝓcedũt ꝑ viã iuris. primo casu aut factũ est tale. qõ nõ põt exerceri nisi ꝑ seipm. Et tũc mandãs nõ facit nec vere nec interpretatiue. nec ex facto obligat. sed ex cõsilio tanq̃ prestans occasionẽ facto. de adul. l. hec verba. ꝛ est ratio q: non potest exerceri nisi per actũ corporis extrinsecum vt adulterium: periuriũ. ꝛ similia. vt. C. de cadu. tol. §. ne autem. vn de ꝓducẽs falsum testẽ nõ est ꝓpterea fallus testis lz faciat fieri: quia tale officium non competit sibi sed testi. aut est talis nature quod potest per quemlibet explicari nec refert a quo fiat.

[a] ¶ Moto. ad de saly. i. l. nõ iõ min⁹. C. de accusa. vide lapide. q. pij cies dicat ꝓcutere et non lapis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et tunc dic quod quedam sunt que post facti cōmissionem auctoritate residēt in mandante tunc vere facit de re.iu.l.hoc iure.§.dejecit.nec ob. gl.§.detecisse quia obtinent ꝑtum ad delictum quod inheret persone de vi tvi ar. l.cum a te.sed.§.detecisse loquitur quo ad qualitatem possessoris.l.certe.§.j. de prec̄ar. Quedam autē residēt in faciente tunc fieri faciens continetur iuris intellectu tinterpretatiue.non vere tnaturaliter ista fictio operatur fictionem in facto. veritatem tamē in iure. extra de sen.ex.c.mulieres.si loquimur in his que p̄cedūt p viā iur.refert.an adijcientur in dño tunc ipse vere facit de manu. vin.l.pater an in ministro.tūc dōis facit per extensiuā interp̄tationē:vt.j.de instito.l.j.als ibi edictū p̄toris extēdēs obligationē vel transferens.j.de act.emp.l.iul.§.si p̄cu. nō est necessarium.hinc est quod vtilis ibi actio datur ciuilis tdirecta p̄toria.test ibi nomen actionis.nā si per cognitionē.non esset directa.qz per fictionez.nec esset reperire vtilē p̄torianā.tamē reperitur directa tvtilis.vt.C.man.l.licitas.anvterqꝫ tam dōis ꝙ̄ ministercōcurrant ad actū.vt in iudicijs vbi ius residēt in p̄sona dōi.vt no. Ja.bu.in.l.p̄ocu.qui p̄o euictione in lec.tūc vtercꝫ facit vere.vel dic ꝙ ante litis conte.dōis vere facit postea interp̄tatiue.ideo dño nō queritē directa iudicati. sꝫ vtilis q̄ est p cō sequentiā non directa.de p̄cu.l.si p̄cur.patet ex p̄dictis ꝙ ꝫ mandans tmandatarius sit vnum factum immediatum nūc debet crimi.attribuit vere alteri interp̄retatiue.alioq̄n petet ex p̄dictis.si statutū punit expulsorem non continetur mandans seus si punit violentū possessorē.dicit statutum ꝙ̄ dcordia non fiat homicidē an mādanti fiet.credo ꝙ̄ sic.qz odiuꝫ p̄hibētis non extendit.facit in ratione sui de leg.iij.quindecim tqō not. in aut.de restitu.fide.§.manifestuꝫ.ex eo quod.dixi de organo.

a ¶ In terram adde.d. alex. ō imo . in.l. si gemina.j.ō fur.teundem bal.in.l.j.C. ad.l.aq̄.tvidō angel. are.in tract.malefi. ver.pcussit et vulnerauit,

1 a ¶† Quero an dicatur vulnerasse qui impinxit.vnde secut⁹ est casus in terram[a] tra percussione terre vulnus. tdic ꝙ non immediate vulnerauit.sed fuit occasio. ¶ Quid si percussio est i cerbeleria.cerbeleria itrauit caput.dicitur ꝙ immediate vulnero quia deseruit mihi. Bar.in.l.si ingenuam per vim instrumenti scōm Bar.in.l.aut qui aliter.§.fi. tprodest ad concordias permissas vbi nō sit ꝗs de vulnere impeditus.nā valet primo.quia non accusat de vulnere:sed de occasione vulneris non in secundo scōm aduocatos. vbi.l.non facti sunt verba in rem. vt quia impersonaliter loquit̄.puta dicit statutū ꝙ homicidio⁊c.de mino.auxilium.§.in delictis.vbi dirigit verba ad certam personā tunc sunt in personam:vt si dicat homicidia ⁊c.qz ille qui exercet actum corporalem est ifte:ꝫ an idem potest teneri de facto tde mandato.videtur ꝙ̄ sic.nam qui hominibus coactis vtē de suo talioꝝ facto tenetur.vt.l.ij.§.si quis.vi bono.rap.tl.qñ in vita. So.aut actus vnuscuiusq̄ per se discernit̄. tunc tenet potest diuersis respectibus.aut non tunc secus. ¶ Sed an idem in auxilio dico sic.in primo casu in alto distinguit̄.aut dicitur p̄stitisse auxilium per eundem actum per quē fuit p̄ncipaliter tnon tenetur.an per alium et tenet̄.de fur. q̄ seruo.§.fi. tibi per Bar. Et ideo dꝫ act⁹ tmodus auxilij in libello distinguj.fm do.Bar.

¶ Additio. Bal.

Deo. Cide omnino Dy. in.c. ratihabitionem et in.l.semp.§.si in sepulchro.qō vi aut clā. t Cy.in.l.j.C.de odi.fur.no.Bal.

b ¶ Collectiuū adde bar. i.l. scire debem⁹ in prin.de ꝟ, obliga,

Deo quidem. Jn ter.ibi.vulnere vide.oīno Dy.i.c.ratihabi.no. tp Dy.in.l.semp.§.si i sepulchro qō vi aut clam. t Cy.in l.j.C.de condi.furti.bal.

1 Dōis in albo corrupto a familia nō habet beneficium vnice solutionis.

2 Jurisditionē p̄toris offendere minus delictum est ꝙ̄ offendere personam p̄uatam.

3 Differentia quādo delinquatur per se vel per alium.

Si familia. Si familia seruorum corrumpit album tenetur nomine singulorum dominus.ꝫ secus in furto.si autez familia non corrumpit.sed mandat corrumpi.quia vere tinterpretatiue est vnum factum idem beneficium habet domin⁹ in albo corrupto qō habet in furto.hoc dicit. tdiuidit̄ in quinq̄ partes.quia primo assignat quandam differentiam inter album corruptum et furtum. Secundo ponit duas rationes differentie. Tertio adducit quoddam simile. Quarto ponit sententiam oct̄auent. Quinto distinguit ꝙ indistincte posuerat.tadducit autoritatem pompon⁹.sed ibi fortasse quia. tertia ibi: quēadmodum.quarta ibi octauenus. quinta ibi.sed hoc pōt.

1 ¶† No.ꝙ in albo corrupto a familia dom⁹ non habet beneficium vnice solutionis.secus in furto. ¶ Secundo not. ꝙ mi-
2 nus delictum est offendere iurisditionem p̄toris ꝙ̄ offendere p̄uatam personā. ¶ Tertio no.ꝙ ex dinumeratione personarum sequitur dinumeratio tpluralitatis delictoꝝ in albo corrupto.in iniuria tdam.da.secus tamen est in furto quod factū a pluribus qui comprehenduntur subvno nomine collectiuo reputaturvnicum quod est nota.dignum. ¶ Quarto not. quod quando plures mandant fieri delictum qō p̄opter vnum consilium dicit̄ vnum factum quod est nota.scōm Cyn. ¶† Quinto tvltimo nota differentiam vtrum delinquatur per se.vel per alium . tfacit ꝙ si mando.t.personis ꝙ occidant titium ꝙ ego nō teneor nisi adveniam personam:qz vnicum est consilium meū tdelictum qō tenemenți. ¶ In glo.ergo hic.§.ꝙ in sepulchro vide quod ibi plene no. Dy. In eadem glo.ibi nonvt fit hec est ip̄averitas qz filitudo est hic quo ad pluralitatez nō quo ad puniendi modum. ¶ In eadem glo.ibi diuersoꝝ.hecvera tade quod iterdum plura delicta interp̄etāturvnum rationevnius finis vt insultus tvulnus immediate secutum.vt no.C.de accusa.l.qui de crimine.interdum quia plures nomine vnius continentur vtvniuersitas:familia: tquicunq̄ alij qui continent̄ subvno nomine collectiuo.arg.huius.l.t.l.semper.§.si in sepulchro cum si. ¶ Extra inducitur ista.l.in arg.ad questionem. dicit statutum ꝙ potestas p̄o quolibet delicto impunito puniatur in decem.modo plures fuerunt accusati simul de eodem furto punitvnum tnon alium nunquid debet puniri in.v.an in integris.r.tdicit Hug.de cūg.ꝙ in.r.p̄opter istud distributiuū quolibet vt no.in.l.si pluribus in p̄incip.de lega.ij. si tu dicis. furtum istud estvnum delictum tnon plura dico ꝙ immo interpretantur esse plura quantum ad penam criminalem . vt habemus hic per Jaco.butri.hoc etiam tenet domi.Cyn.in lectu.et facit.j.de ter.mo.l.agraria tC.de remili.l.contra publicam.li. xij.tC.de seruis fugitiuis.l.quicunq̄ tista est veritas.

1 ¶ Quādo plures mādāt fieri vnū delictū ꝙ ꝑpter vnum cōsiliū dicitur vnū factum.

2 Maleficia plura dicūtur qñ plures sunt offensi

3 Vnū delictum dicitur multipliciter.

4 Vnū delictū et plura debēt accipi sicut accipit̄ ius ciuile.

Si familia alicuius. Cum familia seruorum p̄toris album corrumpit non liberatur dominus p̄stando vnicam penam tantum.tquando per se corrupit .secus si ad corrumpendum alteri consulit .hoc dicit. ¶ Inter.ibi quemadmodū.ista similitudo respicit pluralitatez essentialiter non autem effectum pluralitatis. ¶† In ter.ibi vnum
1 ꝯsilium no.ꝙ qñ plures mandāt fieri vnū delictū ꝙ ꝑptervnum ꝯsilium ꝯ vnū factum quod est no.fm Cy.in lect.test ratio.qz hic mandabant sub nomine vnius fm And.de pisis . Nam fa-
b milia est nomen collectiuum[b] vt patet per banc.l.in p̄ima glos. parua.hoc inferius declaraboveriusvtvidebitis. ¶ In gl.hec non est ratio fm Azo.qz si illa esset ratio.ergo idem esset in iniuria tdamno datovbi est eadem ratio pluralitatis quod est falsumvt patet in glo.se. ¶ In eadem glo.ibi immo videtur. quia in albo corrupto sunt plura facta vere tinterpretatiue. nec obstat ratio Azo.qua iniuria tdamno dato a familia licet sint plura factavere non tamen interpretatiue in p̄iudicium domini qui est tertia persona in qua resultat obligatio fm Jaco.bu.Et dic ꝙ in albo corrupto illa.l.assignat tacite tres rationes. prima qz non cauetur edicto.secūda qz publica iniuria p̄incipaliter vindicatur.tertia ex ipa pluralitate factoꝝvera tinterpretatiua tdic intelliguntur.s.a iure. ¶ In eadem glo.colligitur ibi idē quod in furto.tsic no.quatuor casus naz in albo corrupto sunt plura facta naturaliter teffectualit̄ in iniuria tdāno dato sunt plura facta naturaliter sed nō effectualiter respectu domini in furto autē nec naturaliter nec effectualiter possunt dici plura furta.exq̄ res estvna.qz furtū ꝯsideratꝫ magis p respectū ad rei vnitatē.itē qz Octio singlor⁹ est idifferēs:ꝫ i dāno dato iniuria facta est differentia fm odofre. tCy.in.lec. ¶ Quia hic agitur articulus ille quando delicta dicantur plura.tquandovnū dic sic.ꝙ delicta dicuntur plura multipliciter. Primo quando facta p̄incipaliter et per se sunt plura et distincta. vt plures ictus.nā quilibet ictus per se discernit̄.vt hic in solutiōe. Ibi. et patet de p̄iua.delic.nunq̄ plura. Secundo quādo sunt plures facientes.vt.j.de iniurijs. si plures nō solum etiam delicta dicuntur tunc plura sed etiam dicuntur tunc atrociora. vt ibi patet.quod est no. ¶ Et facit ad.q. Statutum ciuitatis florētie permittit offenso facere competentem vindictam. modo tu solus percussisti me.ego postea gentibus coadunatis repercussi te simili vulneris qualitate.nam ratione multitudinis in alio excessisse videor modum tpuniar p̄o illo excessu.per dictam.l. si plures.tamen in hoc membro est aduertendum.ꝙ quādo plures sunt facientes:aut faciunt sub nomine vni⁹.aut faciunt tā ꝙ plures. Primo casu aut est tale quid.quod non potest exerceri per singulos.verbi gratia statuere cōtra libertatem ecclesie qō est penale.vt in aut̄.cassa.tirrita.C.de sacrosan.eccle.tunc tale factum

Universidad de Deusto

factum dicitur vnicum.vt.l.aliud.§.refertur.de reg.iur. si autē potest explicari per singulos aut loquimur respectu ipsorum facientium.aut respectu tertij in quem resultabat obligatio. si respectu ipsorum facientiū sunt plura facta numero.vt supra eo.si quis id quod.§.fi.si respectu tertij in quem resultat obligatio. tunc quandoq; sunt plura facta vere et non interpretatiue.vt in albo corrupto.tūc quandoq; sunt plura facta vere et non interpretatiue. vt in iniuria et dāno dato. quandoq; necvere nec interpretatiue.vt in furto.casus est hic fm Jac. si vero plures nō iunguntur eodem nomine nec habēt vnicā representationē.sem per facta plurium plura esse dicuntur.tam vere q̄ interpretatiue.vt.j.de fiscā.fi in rira.et ibi per bar. ¶ Ex his apparet.dicit statutū q̄ pro quolibet maleficio non denūciato villa tencatur in centum.plures occiderunt vnū.modo queritur si illa maleficia non denunciantur vtrū sit vna pena vel plures. naz istud est vnū maleficiū respectu patientis.respectu facientiū sunt plura Jtē hic resultat obligatio iter tātos.dico tamē q̄ plures pene imminent arg.in.l.agraria.j.de termi.moto. ¶ Simile Dicit statutū qō ꝓponit de maleficio impunito.iudex puniatur in cē tū si quinq; fuerint occisores et vnū dimiserit impunitū tenebi
2 tur ad integra cētū fm Cy.hic in lectu. ¶† Tertio dicūtur plura maleficia quando plures sunt offensi seu patientes quod est verum quādo delictū principaliter cōmittitur circa personas vel circa vnā personam principaliter.secundo incidenter tamē et proposito.j.de iniur.cum qui.§.si nupta.secus si delictū committat̄ principaliter circa res.nā est vnū si res est vna.arg.hui? l.et est expressum.j.ar.fur.ce.l.si plures.et ibi per Dy.hoc prosequitur do.Bar.in.l.iij.§.si plures de sepul.vio.et ibi vide p eū. ¶ Quarto dicuntur plura vbicūq; facta sunt diuersi generis et forme nā nō possunt esse idē delictū ex quo essentialiter differunt.Fallit vbi plura facta tēdūt ad vnū finē.ita q̄ ex omnib? resultat idē effectus.secūdū Dy.qui ita no.in.l.nunq̄ plura.pro bat̄.j.ad.l.aq̄l.istud in fine habetis gl.ordinariam.C.de accusa. qui de crimine.hoc prosequitur do.Bar.in.l.nunq̄ plura. et.j. de fur.l.inficiando.§.Jtem infans.ibi vide. ¶ Quinto dicun tur plura ratione iterationis vbi est distinguendum inter momē tanea et successiua.nam dicūtur momentanea.q̄ actus non ha bent tractum facti. dicuntur successiua illa que in fine habent continuationem.Exēplum de primo in homicidio.nam homi cidium et percussio est quidam actus qui quātum ad offendē tem statim perficitur et cōsummatur nec potest protendi in futu rum.licet enim duret delictum non tamen durat ipse contract? sicut glo.eleganter dicit in simili.nam si contrabo tecum.iste cō tractus statim absoluitur et consummatur. vt.C.de fide instru. contractus.tamen ipse contractus perpetuo durat. ita dicit.j. de acqui.pos.l.j.§.veteris. modo ad propositum quādo delictū habet causam successiuam diuersitas temporis nō inducit plu ralitatem delictorum.secus si habeat causam instantem.hoc ve ro sentit glo.in.l.eum qui.§.in popularibus.de iureiuran. hoc dic.vt no.Bar.in.d.§.insans huiusmodi delicta successiua re periuntur non sunt in faciendo.sed in omittendo.nā vna est cō tumacia successiua si duraret centum annis.nec sunt plures cō tumacie nisi ratione noui precepti vel ratione termini.vt.C. de mo.mul.eos.i.l.lecta.si cer.peta.facit quod no.Jnno. extra de preben.c.extirpande. ¶ Sexto dicuntur plura crimina quan do ex vno facto resultant plures tituli criminis. casus et exem plum.C.de accu.qui de crimine.vnde qñ ex vno ictu plures p cussiones resultant.Exemplū si percutio eū forcbon vel si per cutio in capite et descendit in brachio. vnde dicūt aduocati. q̄ aut statutū ponderat ictum seu actum.vt q; dicit pro qualibet percussione.Et tunc reputatur vnum factum.et vna pena debe bitur.aut ponit pro vulnere.et tunc considerat prout in alterū infertur.et tamvere q̄ interpretatiue erunt plura et plures pe ne sed Bar.dicit q̄ in omnibus istis casibus plures pene debē tur.q; in omnib? cōsiderat̄ prout in alterū inferr̄.et ille recipit
a plures ictus.vt.l.si gemina a.j.ar.fur.cesa.cōiter seruat̄ prima opi.vñ si pcutio aliquē in plurib? digitis nō puniar nisi de vna percussione.q; statutū magis videt̄ ponderare pcussionē actiuā q̄ passiuā.ar.l.j.in pri.si pars heredi.pe. vnde dicunt̄ plura qñ transcendit cōsideratio actus de loco ad locū. quod pōt esse in hoc exēplo cōtractaui eandē rē hic et florentie.nā mutatio terri tor? operat̄ idē q̄ mutatio dominij.hoc no.bart.de fur.si domi nium. ¶ Septimo fit causa vel dominū rei circa quā delinquit cum dicitur.et concurrunt alia que possent de nouo delictum in ducere.j.de cōdi.fur.sed nec legatarius. ¶ Ultimo qñ vnum fa ctum ad plura maleficia ordinat̄.vt.C.ad.l.iul.de vi.l.qñ mul
b ta facinora. ¶ Unum vero delictū dicitur multipliciter b Primo ex actu et fine.q; timor est factum vnicū et finis. et vnica per cussio et vnicum furtum.et hoc est vnū proprijssime.tam natura si cut naturaliter patet.q̄ iuris ciuilis inspectione.q; ex vnico si nali effectu resultant.ꝫ actus sunt plures.vt ex insultu.et percus sione.nam insultus est preparatorū et incidēter fictū. vñ hic so lum consideratur et insultus cum vulnere tm confundit̄ tanq̄ si mul cum ictu faciens quoddā integrale et quendam actum ꝑfe ctū.nā motus corporis est necessarius ad percutiendū hoc tenet gl.C.de accu.qui de crimine.et Dy.in.d.l.nunq̄.plura. Statu ta tamen terrarum cōmuniter disponūt contrarium.tamen de bet intelligi qñ fecit insultū per aliū actū q̄ per percussionē.et iō in libello debet designari diuersitas actuū.naz vnus et idē act? numero non debet assumi p insultu et causa percussionis.q; vn? et idem non facit actus diuersos. ¶ Secundo dicitur vnum quando ex plurib? actibus resultat vn? titulus criminis. vt ex plurib? vulneribus vnū homicidiū vt.j.ad.l.aquil.l.illud. ¶ Ter tio quando delictum habet nomen collectiuum et ex pluribus actibus simul factis resultat illud de iniurijs. item apud.§.con uitium. Exemplum si statutum dicit siqs blasphemauerit nec adiecit pro qualibet vice.vel si dicit quis verba iniuriosa. nam multiplicatio verborum et blasphemie simul facte non facit nisi vnum delictum nec restituit pluralitatem.hoc dicitur vnum delic tū.quando plures delinquunt sub ciuili nomie vnius. de reg. iur.aliud.§.refertur. ¶ Quarto dicitur vnum delictum quan do plures delinquunt cōmunicato consilio.vt.j.q̄ vi aut clā.l. semper.§.si in sepulchro. ¶ Quinto quādo plures delinquūt simul per vnum puta per mandatarium.vt in.l.nostra ¶ Sexto quando vnū factū astringit plures puta factū mandatarij obli gat mandantē.nā ex vno facto numero quilibet obligat̄.nō em a obligat̄ mādans ex mandato.ꝫ ex facto ꝓpter mādatū.et iō nō inspicit̄ locus mandati:ꝫ locus act? cōsumati. et ita dz poni in libello fz Ja.bu.qui ita no.de fideiuss.l.si vt ꝓponitur. habetis glo.ordinariam in.l.j.§.persuadere.de seruo cor.et vide qō no. bar.in.l.nō solū.alias.l.eum de iniur.facit qō no. Cy.in.l.j.si re? vel accu.mor.fu.nec mireris si dico q̄ est vnum factum. ꝫ obli gationes sint plures et qñq; sint diuerse agendi forme.sicut pa tet in statutis terrarum.que qñq; aliter puniūt facientē. aliter mandantē.nam est simile:q; interdū est vna obligatio et plures cōtractus.de ver.oblig.sticbū.§.stipulo.et vna sentētia qñq; cō tinet plures cōdēnationes.vt.l.j. C.si plures vna sentētia. et vn? b libellus est similis in effectu continens plures conclusiones.de iud.circa.et de re iu.paulus. ¶ Septimo dicit̄ vnū.in quodam largo modo.puta adulteriū respectu maris et femine.q; nō inte grat̄.nisi ex amborū cōiunctione.vt.l.denunciasse.§.q̄ritur.de adul. ¶ Octano dicitur vnum ratione temporis. Exemplum dicit statutum q̄ pro primo furto soluat.r.pro secundo suspen datur.quidā eodem tempore plura furatur.nunq̄d dicatur vnū et idē furtū primū et fm certe nō. in idētitate temporis.quia idē
c titas temporis facit vnum furtū videri.c vt.ff.de fur.l.eū qui.§. idem dicit.et ibi per bar.et est ratio in exemplo premisso.quia ra tio statuti vult augere penam ex consuetudine furandi.que cō suetudo nō inducitur in instāti.facit.l.iij.C. de episcopa.audi.
4 t.ff.de penis.diutino. †¶ Ultimo colligere regulā talē.q̄ vnuꝫ delictū et plura debēt accipi sicut accipit̄ ius ciuile. hoc aūt ap paret qñq; ex rōne.et ideo pōdera vtrū sit ibi aliud verbū distri butiuū.puta q; dicit p qualibet vice.nam tūc intendit plura fa
c cere fm act? repetitos.vt.ff.de termino.mo.l.agraria. Jtē caue q;.v.vj.vij.modis dicendi vnū non habet locū in criminalibus causis:sed in ciuilibus.fm bu.hic nec etiā in ciuilib? mere pena lib? nisi qñ resultat obligatio in tertio.secus si in ipsos vere de linquētes.fm Bar.q̄ ita no.in.l.j.in fi.si fa.fur.fe. di.sed cōtra hoc videt̄.nā serui q̄ nō defenduntur debēt luere i corpus.vt.ē.l. pri.tū ab ista tortura dñs liberat eos soluēdo solidum pro vno grosso.etiā in mera pena.qñ sub noīe vni? delinq̄t dr vnū factū quod tenet Dy.vt in.§.si in sepulchro. tu responde per hanc.l. nā q̄ serui torqueant̄ est.vbi nō defendunt̄:sed dicit: intelligit̄ defendere soluendo pro vno grosso vt defendere.

Ci iurisditioni. Jurisditio.or dinaria ꝓtestatio non pōt exerceri circa seipsum. nec circa suos b.d. ¶ Jn ter.ibi preest ordinarius significat.et p hoc contrariū soluitur. ¶ Jn prima gl.ibi in de legato.hec vera vt no.j.de arbi.l.quin etiā nam maius periculū esset in ordinario cū nō possit recusari q̄ in delegato qui potest recusari.fm Do. ¶ Jn secunda glo.ibi.§.is qui.vide hic qui cōtineantur hac appellatione.quod no.arch.vj.q.ij.c. epūs.et vi de quod no.in spe.de feudis.§.quoniam.ver.xviij. ¶ Jn ea.gl. ibi senatusconsultum.dic vt ibi. ¶ Jn ea.gl.ibi lex cornelia. et vide oīno quod ibi no.alias non intelliges Jtē adde quod no. Cy.in.l.j.§.si rector prouin.Bal.

¶ Additio Bal.

1 Ciuitas an possit deputare aliquē qui cognoscat in cau sa ciuium priuatorum.

a ¶ l.si gemi na et ibi vide an. j.l.nūq̄ ō pri ua.delic.et qō p flo.j.l.item mella.et j.l.il lud.§.si idē.j. ad.l.aq̄l. et p ang. arcti. in tra.male.v̄.p cussit.

b ¶ Multipli cit.adde spe. in ti.ō scn. §. ij.v̄.sed pone i statuto.tad de qō vbi ex eodē facto in surgunt duo delicta q̄ ha bēt se vt spēs sepata p̄t q̄s de vtroq; pu niri ita tel. i c.l.fis i prin.) colū. de pre sump.

c ¶ Videri. et an et qñ v̄o si q̄s plura delic ta ꝓmiserit ex iteruallo et diuersis tpi b? plib? pēis puniri possit vid.d.bar.so zi.i ꝓfi.lxiij.i cipi.i pūti cō sul.v̄.circa se cūdam dubi tationē in.j. parte.

Ci iurisdictioni. Vide Ja.in.l.j.de aut.iu.& in spe.de feudo.§.qñ ver.xviij.vide p Guil.C.de iudi.l.ap tissimi.& per Cy.de cpt.au.l.si pfes.Et qui hic cõtineant appellatione seruoꝝ.vide in.l.j.C.si rec. puin.& Cy.in.l.ij.C.de eden. ¶ †An ciuitas possit deputare aliquem qui cognoscat in causa ciuium priuatoꝝ.um. dic. vt no. C.de sen.que sine cer.cõti.l.ij.in fi.gl.& dñ ibi q̃ sic ¶ An si quis cum domino castri.ibi contrahat sortiat̃ ibi fori.m conuentionis.dic q̃ nõ.in.l.j.C.de ñdis. ¶ Jn ter.dz.& Jmperatoꝝ cõmittit cãm & se subijcit.vt no.C.de quadrien.pscri.l.bñ a zenone.& hoc de honestate.sed de rigore potest.qz nõ habet superiorem. ¶ Jn glo.fi.Jbi & huius legis hic non erat casus omissus sed lege exꝑssus vel ñ.mus exꝑsso.ideo glo.non bene dicit.

Ci iurisdictioni ¶ Jn ter.§. si qui vide Jac.in l.j. de au.iu. ¶ Jn ter.ibi necꝫ sibi ius dicere. vide spe. §.qñ ver.xviij.vide plene per Guil.C.de iudi.ap tissimi.& vide olno Cy.C.de epali audientia.l.si pfes.& qui hic ptineantur appellatione seruoꝝ vide Cyn.in.l.ij. C.de eden. ¶ Jn ter.ibi debet.scõdo Jmperatoꝝ.sz cõmittit cãm & se subijcit.vt no.C.de quadri.pscri.bene a zenone.& hoc de honestate.sed de rigore põt.qz non dz superioꝝ. ¶ Jn ter.ibi dz vide archi.vj.q.ij.cps.Bal.

Sidem cũ eodem Quantuz ad iurisditionem iudicis non inspicit̃ cumulatio summaꝝ diuersis actionibus petitaꝝ.sed quelibet consideraꝝ per se.b. d. formal.q.quam soluit.& solutionez phat. ¶ Jn ter.ibi actionibus numero.vel specie. ¶ Jn ter.ibi singularum.i.quelibet per se. ¶ Jn ter.ibi intra.melius dicit intra q̃ infra.qz itra significat illud qõ sub aliquo claudit̃. ¶ Jn ter.ibi.modũ.i.metã.& taxationem. ¶ No.cumulationem summaꝝ non fieri dz eodem libello actiões sint cumulate.& hoc faciebat hic dubitationem quasi attẽta forma libelli deberet fieri coaceruatio summaꝝ.ista tñ.l. determinat ñ.mum.& est no.glo.ibi querat̃.vt est in actione gñali vt.j.pro socio.l.pro socio.arbi. ¶ Jn glo.que incipit si nõ facta ibi.§.pe.so hic agit̃ de exercitio.ibi ô ꝓiudicio.vel aliter hic eq̃tas suadebat cumulationem nõ fieri ne fauorabilis & ordinaria iurisditio recipiat impedimentum.in ñ.mum aũt equitas suadebat cumulationem fieri.qz agebat̃ non de iure acquisito exercẽdo.sed de iure quesito tollendo.& ter dicit q̃ an fiat cumulatio nec ne:semp debemus inclinare in humaniorẽ ptem.& que mari me facit remvalere.vt.C.de dona l.sancimus.§.si quis aũt.fm Ja.de bel.& Ja.bu.& Cy.& faciunt ꝑdicta in ar.ad.q.dicit statutum q̃ banniti a.c.libris supra possint impune offendi.modo q̃ dam erat bannitus ex duobus maleficijs.ex uno in octuaginta. ex alio in.l.queritur nunquid iste poterit impune offendi.naz si numeros aggregas.& componis poterit impune offendi.si aũt diuidis & separes non poterit impune offendi.& hec est veritas. qz ista pars est benignior.& hoc est quod dicitur alibi q̃.r.&.r. non faciunt.xx.vt.j.de solutio.l.vbi fideiussor.& ibi nota.per gl. illam.ita fuit ꝓsultum per do.Raynaldũ plagiarensez de senis ¶ Vltimo quero extra. Tu debes mihi ex una cã mille. Ego diuido petitionem & ex istis mille coram defensore peto.l. vt habeam eum in iudicem.modo queritur vtrum ego possum repelli Guil.de cung.dicit q̃ ego non possum diuidere. cum mihi imponat̃ simul necessitas petendi totum debitum ex eadem causa descendens vt.j.cõmo.l.in commodato.§.duabus.qõ dic.vt no. per Guil.j.si certum petat̃.l.quidam estimauerunt. ¶ Vltimo circa istud ꝑtin.quero quid econtrario ponamus q̃ duo iudices vnus deputatus a.x.libris.infra alius a decem libris.ñ.ille qui est deputatus a.x.libris infra non est mihi amicus.vnde volens agere coram eo peto.xij.coram alio.modo quero vtrum cõperta veritate inder iste aditus debeat se pnunciare iudicem incompetentem.breuiter dico q̃ ille casus ponitur.j.co.cum quedam.si bene inspiciatur.& in aut̃.de defen.ciui.§.iudicare & veritas est q̃ non dz pronunciare se iudicem incompetentem.sed agens dz puniri fm formam illius.§.& facit insti.ô act.§.tripli.

¶ Additio.Bal.

a ¶ Nõ mutue qual'r aũt reconuentio pcedat & qñ locũ hẽat vide.d. mari.soc.i cõ si.xxxviij.incipi.p decisione ver.lx. principal'r & o.ba. so.ci⁹.d. mari.filiũ in ꝑsi. xlj.incipi añ q̃ ver. ij.casu cum sequenti in.j.parte.

¶ Clericus an possit reconueniri coram laico.

Sidem cum eodem Jn terr. apõ cum agi posse no.in eodem libello diuersas cãs intẽtari. ¶ No. dic.xxx.& xxx.non faciunt septaginta.de sol.vbi in gl. & j.Jbi pone exemplũ.& vide Guil.j.si cer.pet q̃dam estimauerũt.Sed q̃d si coram defensore petã.l.ex maiori summa an fim audiẽdus.dic q̃ nõ.j.cõmo.l.i cõmodato.§.pe.ar.ñ isti.de act.§.si minus.sz ibi iurisditio aderat dic nõ. ¶ †An clericus possit reconueniri coram laico.videt q̃ sic in aut̃.de san.epi.§. reuerendissimi.Solutio.de iure ciuili potest.de iure canonico non.ne fraus fiat canoni nisi faciat se conueniri.vt conueniat coram seculari.& sic de rebus ecclesie pronunciet laicus.vel dic quod procedit reconuentio in preiudicium persone non ecclesie.vel dic q̃ procedit de eodem negocio non de alio.l.j.de quibus rebus ad eundem iudi.eat̃ Bal. ¶ Jn glo.ij.ibi.§.si quis aũt.& ar.C. de annali.excep.l.fi.Bal.

Quod si mutue. Reconuentio non põt fieri coram eodem iudice de maiori vel minori summa:sed coram eodem iudice potest & dz fieri.h.d.fm communem lec. ¶ Et iste.§ legitur principal'r duobus modis primo in reconuentione.que repellitur ppter iudicũ diuersitatẽ.scõdo in reconuentione que admittit̃ ppter iudicis idẽtitatem prima lec.subdiuidit̃ in duas.nam primo legit̃ qñ a primo petebat plus.a scõdo minus.secundo legit̃ econtra & fm oẽm lec. no. q̃ ille q̃ est iudex competens in cã cõuentionis est iudex cõpetens in cã reconuentionis etiã si al's nõ eẽt sua iurisditio. & hoc ñ.l. dicit. ¶ Jn glo.j.ibi erimus sub pside.& sic ppter naturam reconuentionis iurisditio presidis flectit̃ ad minorẽ summã que al's non includebat̃ in sua iurisditione.vt in aut̃.de defen. ciui. §. iudicare. ¶ Jn ea.gl.ibi nõ potest ñ.mum videbat̃ quasi iurisditio non pateret aliter fieri cum esset limitata.l.in minorẽ summam. ¶ Jn ea.gl.ibi de vtroq̃.sicut ergo in prima lec.glo.iurisditio superior flectitur ad inferiorem.hic contra iurisditio inferior augetur & prorogatur ad superiorẽ.qõ no.& est rõ q̃ quentio & reconuentio ad paria iudicant̃.vt extra de mutuis pe.c. prudentiam. ¶ Jn ea.glo.ibi.C.de iud.ibi loquit̃ in incidenti. sz certe reconuentio bz naturã cause incidẽtis.fm Ja.bu. ¶ Jn ea.gl.ibi rogatur.cñ dixit melius esz quertere terminos in ista lec.vt aduersarius meus esset conueniens.& ego reconueniens coram eodem iudice tunc bene vadunt verba.ne in potestate calũniosa aduersarij mei &c.idẽ tñ est sensus & ratio vtriusq̃ exꝑsitionis.ex quo no.q̃ in causa reconuentionis non potest opponi declinatoria fori. ¶ Extra no.q̃ materia eiusdez iudicis adeundi est triplex. Primo cñ dz idẽ iudex adiri propter naturã reconuentionis.& licet reconueniens non dicat reconuenio sz dicat quẽro tñ cũ sit mutua seu reciproca petitio dz cẽseri reconuentio vt hic.& in.c.dispendia.§.reus de reseri.li.vj. ¶ Secũda materia eiusdẽ iudicis adeũdi est ne cõtinẽtia cãe diuidat̃.i.ne diuidat̃ cadẽ instãtia in plures iudices.vt.C. de asser.tol.l.j.in fi. er.C.de re.mili.l.tñ collatores.§.pe.li.xij. ¶ Secũdo accipitur cõtinẽtia cause.i.cõnexitas duarũ causarũ adinuicẽ subordinatarũ.vt causa petitorij & possessorij.vt.C.si a nõ cõpe.iu l.si de ꝓpietate.& quãtũ ad vtr'q̃z mẽbrũ ista materia examinat̃.C.de iudi.nulli. ¶ Tertia materia in adeundo eundem iudicem est ratione vitande perplexitatis.vel ratione facilioris ꝓbationis habende.vel ratione plurium specierum sub eodem genere inclusarũ.& hoc probat̃.j.de li.cã.l.cognitio.§.si plures.& j.de q̃. rebus ad eundem iu.ea.l.j.& ij.& facit qõ no.Jnn.extra de ꝓsti. cũ ⟨illegible⟩.ferrariẽsis. Ex istis appet q̃ si duo simul accusant vnũ in diuersis tribunalib⁹ de eodẽ facto.q̃ ista tota cognitio debz remitti ad vnuz ex eis.& si vnus iudex alteri non vult deferre.i. q̃ impedit̃ processus vtriusq̃z.qõ tene mẽti.& habes simile no.i.l. si duas in prin.de ercu.tu.si aũt eẽt primo cognitio coram vno ceptam ille preferẽ i cognoscẽdo rõne preuentionis.vt.j.de iudi.l.si q̃s postea.cũ sua materia. ¶ Jn gl.q̃ incipit nota non debere. ibi in potestatem.istud est verũ.p.l.tñ quandoq̃z q̃s ponit se in potestate aduersarij.vt extra de iureiuran.c.quitauallis. ¶ Jn ter.ibi calũniosam,no.q̃ presumitur calũniari ille qui facit aliquid quod de iure non licet.Baldus.

Additio Bal.

a Quod si mutue. a Vide oõ archidi. xiij.q. viij. cuius in agendo.ca causa ij. q. ir.neganda.& c.prins.& Guil.de cu.in.l.cum pompo.C.de sen. ¶ Sed vsq̃ ad quod tps potest fieri reconuentio. respondeo. fm Guil.aut coram eo q̃ est al's ordinarius.& tunc ppetuo.aut coram alio & tunc incõtinenti.sz afiq̃ fit multũ ꝓcessum in causa & ante lit.cte.ita no.ipe in aut̃.& ꝓsequenter. Tu dic q̃ reconuentio sapit naturam emergentis.qz suspendit diffinitionem cause principalis ne fiat de ꝓpe.l.j.in fi.que scu.sine ap.re.& ad hũc effectũ dz fieri añ lit cte. Sz si fiat ad effectum suum principal'r ppter se fieri põt vsq̃z ad cãe conclusionẽ nõ post.qz conclusio in causa intelligitur causa finita.vt no.Guil.j.de mi.l.iij. sz dic vt no. in cle.sepe.& §.non.ñ.ibi omino vide Bal.in gl.minore in prima lec.cã conuentionis erat maioris reconuentionis minor. Jn secũda econtra. Et no. iurisditionem limitatã quo ad quentionẽ nõ esse limitatã quo ad reconuentionez. ¶ Jn duab⁹ primis lec. reconuentio fiebat coram alio & male.& vltima coram eodẽ & bñ bal. ¶ Jbi sub preside hoc casu lex progat iurisditionem de maiori summa ad minorẽ.nam in reconuentione nõ est progatio hois sed legis

Universidad de Deusto

sed legis. Bal. ¶ Ibi de vtroq; hoc casu fit progatio p legem de maiori ad maiorē. Ista progatio leg. est q̄dā legis dispositio t ex accidēti crescit iurisditio. tñ in eadē iurisditione est et eadē autoritate proceditur vtrobiq;. Ibi. B. R. tñ dixit ī p̄cedētibus lec. declinabat recōuenies in hac declinabat recōuent⁹. nō pōt ne in p̄iudicium sue fit ne recōueniat. t facit de custo. reo. l. ij. §. fi. t in aut. de executo. §. j. Bal.

1 ¶ Inspiciendum est qō euenire potest.

2 Iurisditio dicit quoddam indiuisibile.

3 Agens cōi diuidūdo an teneat soluere sportulas.

Si vna. Inspicitur qō euenire pōt ex natura t aptitudine iudicij moti. h. d. ¶ In ter. ibi placet qō fiat partiū coaceruatio. t nō cōsideret q̄libet pars p se. nec ob.

1 ñ. co. l. j. in p̄i. q: ibi plures actiōes. hic vna. t ibi no. ¶ † No. inspici qō euenire pōt. est istud iō q: iudicium sine ista potentia nō obstabat. vñ ista potētia erat indiuisibilis ab ipa iurisditio

2 ne ¶ † Itē t ipsa iurisditio reputat quoddā indiuisibile. vt. j. sa. ber. l. in hoc iudicio. ¶ Scōo no. q̄ clausula in fi. posita re-

3 fert ad prima⁴. t ad hoc quotidie allegat. Iste. §. habet duas materias. habet enī materiā specialē. t habet materiā b:ocardicam t generalē. ¶ Circa primā materiā extra glo. quero de tribus aut quattuo: questionib⁹. q̄ sunt Guil. de cug. Prima est ista. coram iudice minoris summe petij rem que tpe petitionis claudebat sub iurisditione. pendente iudicio crcuit rei estimatio. modo queritur vtrum poterit de hoc pnunciare. t dic q̄ sic. vt C. de app. amplior. §. fi. t est arg. q̄ si decimus cōmittit ex forma statuti fz valorē rei: intelligat recte solutū: lz res postea creuerit quo ad estimationē. t est vitas. ¶ Scōo queritur q̄d si nō creuit res sed creuit actio: puta. l. aq̄lie ppt̄ inficiationē. Nñ. idē: q: hoc augmentū nō est primordiale sed ex accidenti. vt. j. de peti. heredi. Itē veniunt. §. cū p̄edirimus. t. j. si cer. pe. l. certi cōdictio. in p̄in. in glo. notabili fm Guil. de cug. ¶ Tertio queritur q̄d in annuo debito q̄n simul agit p̄ preterito t futuro. vtrū fiat coaceruatio. t videt distinguendum per. l. C. de dona. sanctim⁹. §. fi. alij distinguūt an sit vna actio: vl an plures. si vna fiat coaceruatio sic. si plures nō. q̄n aūt sit vna vel plures no. j. de dona. can. mo:. l. senatus. §. fi. t. j. de stipul. ser. l. seruus cōis meuij t castrensis peculij. §. vlti. ¶ Quarto t vltimo queritur q̄d in actionib⁹ arbitrarijs q̄ habent vel non habent a principio certā quantitatē vel naturā. Nñd. in habentib⁹ certā quātitatem illa inspicit. vt in. §. nostro. sed in nō habentib⁹ nō pōt inspici id qō nondū apparet. vt. l. j. j. de in litē iurā. vbi videas.

3 ¶ † Extra facit iste. §. ad. q. vtrū agens cōi diuidendo teneat soluere sportulas seu decimas vel gabellā p tota re. an p parte sua. nam hic videt q̄ p tota re. sed credo contrariū q̄ solum p parte sua: q: lra nostra loquit quo ad diuisibilē iurisditionez. sed nos loquimur quo ad indiuisibilē cōmoditatē partis respectu cuius cōmoditatis soluit decima vel gabella. ¶ In glo. ij. in fi. sol. inspicit qō euenire pōt facile t frequēter. nō qō raro t casualiter. vel inspicit qō euenire pōt sine alterius incōmodo t iniuria. vel dic q̄ inspicit qō euenire pōt fm ius t rationem. non cōtra ius t rationē fm Jac. de bel. Vel dic q̄ aut presens status rei vel cause vel persone ordinat. t tendit ad id qō euenire potest. t tūc inspicit qō euenire pōt. q: videt inesse de presenti. vt hic. t in. l. fi. j. si ex nora. cau. aga. habet enim causam de preterito. t ideo ōsiderat qō euenire pōt de futuro stante eadē causa. vt. j. de condi. ob cau. l. q̄ seruus. aut pñs status nō ordinabatur ad istud qō euenire pōt. t tunc nō cōsiderat. vt in. l. j. de in lit. iurā. fm Ja. bu. q: de pñti nō erat nec ius: nec causa. sz de in lit. iurā. fm Ja. totū pendebat de futuro. vt. j. de vsur. l. j. post p̄in. fm eūdē Ja. qui ita no. j. de iudi. nō quēadmodum. t. C. de fideius. l. j. p eūz. vel dic latius fm Ja. de ra. Cū queritur an inspiciatur qō euenire potest. sic distingue. aut loquimur quātum ad condēnationē faciendam. aut quātum ad cautionem prestandā. aut quantuz ad rem impediendam. primo casu refert. aut loquimur de futuro euentu inspiciendo: t nō inspicitur. vt. j. de iudi. nō quēadmodum. t. C. de fideius. l. j. p eūz. vel dic latius fm Ja. de ra. Cū queritur an inspiciatur qō euenire potest. sic distingue. aut loquimur quātum ad condēnationē faciendam. aut quātum ad cautionem prestandā. aut quantuz ad rem impediendam. primo casu refert. aut loquimur de futuro euentu inspiciendo: t nō inspicitur. vt. j. de iudi. nō quēadmodum. aut de non inspecto in condēnatione deducēdo: tunc inspicitur. vt. j. locati. si quis domū. §. j. Scōo casu sez quantū ad cautionem prestandā inspicitur qō euenire pōt. vt. j. de iudi. l. in oibus. Tertio casu sez quātum ad rem impediendaz. aut istud possibile est impossibile t extra rationē. t non inspicitur. vt. j. de pecu. l. eo tpe. aut est pbabile. t tunc refert. aut de facili cōtingere poterat. t inspicit vt hic. aut non poterat cōtingere de facili: tunc aut non interuenit delictū: t non cōsiderat. vt. j. qui et a quibus. l. iulianus. aut interuenit delictū: tunc cōtra euz qui non deliquit. cōsideratur qō euenire potest. vt. j. de neg. gest. l. diuortio. t ibi no. si autē nondū deliquit tunc non cōsiderat. vt j. de in lit. iuran. l. j. t hec vera vbi agimus de considerando eo qō euenire potest in eo quod in iure consistit. sed quo ad merū factum: puta quo ad possessionē non inspicitur qō euenire pōt. vt. j. qui satisd. cog. l. sciendū. §. si fundū. fm Ja. de ra. t Cy. hic in lec. ¶ In gl. se. ibi fm Jo. q: in dubio vltima opi. censet approbata si non reprobetur t multi dicunt de opinionibus Jn ¶ In ea. gl. ibi. adiudicaretur. q: est illa non necessaria istius iudicij. vt patet insti. de offi. iudi. §. fi. ¶ In ead. glo. ibi cum quedam. §. fi ille. § facit pro vltima opi. cū ibi dicat considerādum qō includit sub forma petitiōis. ¶ In ea. gl. ibi. in fi. ibi. §. fi. vbi dō: q̄ clausula in fi. posita refertur ad oia nā ibi poterat ad oia referri hic nō rōne cōtrarietatis qō declara. vt no. i spe. de instrumēti. edic. §. nūc aūt. ver. itē excipe q̄ talis. vbi vide. et adde fm Bart. q̄ due sunt materie vna est materia relationis t alia est materia repetitionis. materia relationis est qñ clausula absolute posita t que stat per se referatur ad oia vel nō. qō dic. vt no. hic. t. C. de lib. prete. l. j. vbi vide. materia aūt repetitionis est quando non est clausula per se. sed est quedam qualitas vnius clausule vtrum intelligatur repetita in alijs clausulis. de qua materia. dic vt not. per. Dy. in. l. repetendis de leg. iij. t probatur plenarie i. l. pretor. §. erit vi bo. rap. t adde quod no. insti. de re. diui. §. item lapilli vbi glo. dicit q̄ quando clausule non sunt solute. sed coniuncte semper fit repetitio. quod vlterius non examino nunc.

¶ Additio Bal.

Si vna. In fi. ter. ad que clausula vel relatio referatur vide plene t vtiliter in spec. de instrumē. edi. §. nunc autē restat ver. Item excipe qō talis clausula cū se. ¶ In glo. fi. in. fi. aut est eadem ratio t conditio omnium precedētiū et tunc relatio seu terminus relatiuus refert ad omnia. aut est ratio contraria vel diuersa. t loquitur hic. Bal.

Si idem cum. ¶ In glo. que incipit si habēs. eo. ver. in prima lec. cā cōuētiōis erat maior. cū recōuētiōis minor in seda ecōtra. ¶ No. in iurisditionē limitatā quo ad cōuē. nō eē limitatā quo ad recōuētionē i duab⁹ primis lec. Recōuētio fiebat coram alio t male. in vltia coram eo t bñ. In gl. q̄ incipit pone exēplū co. §. t vide Gui. j. fi cer. pe. q̄dā crti. Sz q̄d si coram defensore peto. l. er maiori sūma an sim audiend⁹. dic q̄ no. j. cōmo. i cōmo. §. pe. ar. contra insti. de ac. §. fi min⁹: sed ibi iurisditio aderat hic nō. ¶ No. an clericus possit recōueniri coram laico vl q̄ sic. vt in aut. de san. epis. §. b reue. so. de iure cano. nō⁴ ne fraus fiat canoni si faciat se cōueniri t recōueniat. t sic de reb. ecc. pnūciat laic⁹. Vel dic q̄ p̄cedit recōuentio in p̄iudicium p̄sone nō ecclesie. vel dic q̄ procedit de eodē negotio nō de alio. l. prima de quibus reb⁹ ad eūdē iudi. ea. in. gl. si habēs ver. trib⁹ presi. hoc casu rñ progat iurisditionē de minori sūma ad minorē Nā in reconuentione nō est prorogatio hominis: sed legis. ¶ In ead. glo. ver. de vtroq;. hoc casu fit prorogatio per. l. de minori ad minorem. illa prorogatio legis est quedam legis dispositio: t ex accidenti crescit iurisditio. tamen eadem iurisditio est: t eadem autoritate proceditur vtrobiq;. In precedentibus lect. declinabat reconuenies in hac declinabat reconuentus. nō potest. ne in prāte sua fit ne recōueniatur. t facit de custo. reo. l. ij. §. fi. no. et in aut. de exec. §. j. non. ¶ No. in ter. ibi: dum dicit apud eum agi. no. in codē ibi libello. diuersas causas intentari. non hoc. xxx. t. xxx. nō sa ciunt. lr. de solu. vbi no. ¶ No. ibi. §. test. sed si mutue. sup ver. mutue. oīno Arebi. iij. q. viij. t etiā in eo. §. ver. sz vide. d. Guil. de cug. in. l. cui pap. C. de senten. Sed vsq; ad qō tēpus pōt fieri recōuentio. Nñd. fm Guil. aut coram eo q̄ est ordinari⁹. t tūc ppetuo aut coram alio: tūc incōtinenti. s. anteq̄ sit multū p̄cessuz in eā t aū lit. ptest. ¶ Ita not. ipse in aut. t consequēter. tu dic q̄ reconuentio sapit naturam emergentis. q: suspendit diffinitionez cause principalis ne fiat de per se. l. j. in fi. que sententie fine ap. rescin. t ad hunc effectū debet fieri ante lit. cōtest. sed si fiat ad effectum suū principaliter ppter se fieri pōt vsq; ad cau b se conclu. etiam post liquidatā causam. l. j. C. rerū amo. nō pos. q: conclusio in causa intelligit in causa finita. vt no. Guil. j. de mino. l. iij. sed die vt nota. in cle. sepe. ¶ In glo. no. ir. vbi oīno vide. facit. l. j. de satisda. j. in ter. in ver. quantitatem. t. q. nona neganda. t. c. prius. vide oīno. C. de cōpen. neq;. et. l. fi. in fine. ¶ No. in ter. ibi: pbabilior. ad que clausula vel relatio referat. vide plene et vtiliter in Spec. de instru. edic. §. nunc aūt restat. ver. item excip. q̄ talis clausula conse. Bal.

1 ¶ Malefactor qui cōfessus est maleficiū coram potestate nō habente sanguinis iurisditionē. an possit ex eadē cōfessione eō dēnari ad mortē p̄ presidē ad quē est remissus.

Magistratibus. Magistratus municipalis nō habet gladij potestatem per quem possit inferre supplicium, sed potest

a ¶ Ad prima. adde car. in cle. j. §. fi. de iure patro.

b ¶ Non. vide fely. in. c. at si clerici. de iudi. t qō ibi dixi in apostil.

Universidad de Deusto
Biblioteca

leniter cohercere.h.d.& per hoc l.dicũt hic Cy.& Bal.dof.etiã i lectura.q̃ de iure cõi potestates terrarũ nõ habẽt iurisditionem sanguinis.& idẽ no.in spec.de iurisd.om.iudi.§.expedito. ver.ergo potestates.dicit tñ Bal.dof.q̃ ptãtes ciuitatũ lõbardie hoc habẽt per pacẽ cõstantie.sed glo.in auẽ.de defen.ciui.§.nulla. in fi.magne glo.dicit q̃ ptãtes ciuitatũ italie habent de generali cõsuetudine:vt dixi vobis in.l.imperiũ. ¶ In ter.ibi modica castigatio in lenib⁹ delictis.vt in auẽ.de defen.ciui.§. audient.qõ tvidistis no.ẽ.eo.imperiũ.adde dicit Jac.bu.dũmodo corpus nõ tangat qõ esset bñ dictũ in delegato:nõ in ordinario.vt ĩ auẽ.de testi.§.si vero ignoti. ¶ † Querit hic Guil. de cug.vtrũ malefactor q̃ confessus est maleficiũ corã potestate nõ habẽte iurisditionẽ sanguinis possit er eadẽ cõfessione condemnari ad mortẽ per presidẽ ad quẽ est remissus.arguit pro & cõtra.finaliter tenet q̃ nõ:q̃ corã quo iudice nõ tenet facta prelatio:nõ tenet facta cõfessio:q̃ est iudex incõpetens.& q̃cq̃d fit corã iudice incõpetenti nõ valet.vt.C.ne de sta.defun.si pater. de iniusto test.l.filio erheredato.§.q̃ si q̃s.facit qõ no.in fiki.ĵ. de his q̃ no.infa.l.quid ergo.§.ex cõpromisso.in glo. nã & ipse. quã glo.multũ no.& hoc est expressum extra de iudi.c.at si clerici.vbi est ter.no.sed Inno.videt dicere cõtrariũ.dicit enim q̃ cõfessio facta corã iudice incõpetenti nõ põt revocari corã iudice cõpetenti.sed debet pfisti in eadẽ cõfessione.ita dicit Inno.ex de elec.c.cũ per inquisitionẽ.& in.c.cũ sup.de cõfes.sed cõiter dictum Inno.reprobat.sed tu dic q̃ aut loq̃mur de illa ofessione q̃tum ad pba.aut q̃tum ad iudicis instructionẽ.si q̃tum ad pba.nõ valet ofessio.& ita intelligit dictũ Guil.de cug.Si q̃tũ
a ad instructionẽ valet cõfessio.sed vt possit ex ea torq̃ri ofessus[a] & cogi ad pfistendũ in ea.Et ita intelligit dictũ Inno.qõ tenemẽti. ¶ Secõ quero de illa.q.vos debetis scire q̃ quedã sunt
b crimina ecclesiastica in q̃bus eps iponit penã ecclesiasticã:& inde tẽporalis iponit penã tẽporalem.modo querit virũ in illo crimine pcessus factus ab epo & cõfessio facta corã eo arcetet iudicẽ secularẽ.an requirat corã iudice seculari nouus pcessus.& dic fz Guil.& Bar.q̃ requirit nou⁹ pcessus.q: respectu pene tẽporalis infligẽde:eps nõ erat iudex cõpetens. ſm ter.& glo.in auẽ.de sanctis.epis.§.si vo crimẽ.col.ir.qõ est no.dignũ & quotidie contingit de facto in punitione hereticor.

b Cõfessus, vide tu oino feli.in.c. at si clerici.in.iiij. col. ver. virũ autez.cũ phi, per.seq.

¶ Additio Bal.

Magistratibus. An valeat cõfessio coram non suo iudice.vide hic Guil.Inno.contra de elec. per inquisitionẽ. Guil.idẽ qõ hic.ĵ.de arbi.l.quid tñ. Bal.

Magistratibus ¶ In ter.ibi. magister. An valeat confessio coram non suo iudice.vide hic Guil.in ter. dñ dicit deneganda.Inno.cõtra.de elec.p inq̃sitio. Guil.idẽ qõ hic.ĵ.de arbi.l.q̃d tamẽ. Bal.

1 Processus factꝰ a delegato nõ rite:an possit ratione cõsensus partiũ fundari.

2 Sententia er defectu iurisditionis:an confirmẽt partium consensu interueniente.

Eamqui. Delegans debet esse ordinarius. Et dicit ordinari⁹ q̃ certo preest territorio.h.d.istud principiũ notabile. Et diuidit istud pricipiũ in duas partes.nã primo ponit dictũ suũ.scõ declarat quoddam vocabulũ.sed ibi: magistratus. ¶ In glo.ibi:nemo delegat.sed regulariter fallit in delegato a principe:& in delegato ad vniuersitatẽ causarũ qõ declarabo ĵ.eo.solet. ¶ In ea.glo.ibi:itẽ tertiũ vltra predicta duo. ¶ In ea.glo.ibi:de iurisditione.vñ requirit quo ad cõpellendum qõ sit ordinarius persone iudicis delegati neduz cause. ¶ In ea. glo.ibi:ad instar tutoris.qui debet esse de iurisditione dãtis. ¶ In ea.glo.ibi:in fi.& eod.titu.l.ĵ.& l.pupillo.& de excu.tuto. iurisperitos.§.cũ oriũdus. ¶ In ea.glo.ibi tenent delegatio. sic tenet officiũ tabellionatus qõ cõfert imperator nõ subdito. vt ei qui est de terris ecclie:q: etiã nõ subdito põt cõferri officium & iurisditio.& hic habes.vt idem no.in.l.ĵ.C.qui p̃ sua iurisdi. ¶ In ea.glo.in fi.adde qõ requirit quartum scz q̃ causa sit delegabilis.vt.ẽ.eo.l.iubere cauere. Item requirit quintuz quod dicã.ĵ.ea.l.§.fi. ¶ Extra quero cuz delegatio interdum non teneat ratione delegationis.interdũ ratione delegati. interdum ratione cause delegabilis. vtrum si talis delegatio est facta de cõsensu partium valeat necne.& breuiter dicendum est q̃ non. Primo per rationẽ.l.C.e.l.priuatorum. Secũdo p̃ gl.
3 ordi.C.de peda.iudi.l.ĵ. ¶ † Secũdo q̃ro quid de pcessu cause vtrum pcessus factus a delegato non rite possit ratione consensus partium fundari.& dicendum est q̃ non.per eandẽ glo.& per dictam.l.priuatorum.non ob.ĵ.de iudi.l.ĵ.q: ibi aderat iu-
2 risditio que poterat prorogari,hic nulla erat iurisditio. ¶ Sed tertio queritur quid de sententia.vtrum sententia alꝰ nulla ex defectu iurisditionis confirmetur partiuz consensu accedente & videtur q̃ non.q: cum pcessus sit nullus:ergo & sententia.vt l.si cum nulla.de re iudi.contrarium tenet glo.in.l.ĵ.C.qui pro sua iurisdi.per.l.ñ.C.cõia vtriusq̃ iudi.vnde post sententiam pars que consensit sententie non potest opponere exceptionez iudicis incõpetentis:sed ante sententiaz sic.sed tu dic q̃ talis sententia non valet vt sententie.& si statum est in finibus sententieer ea agi:sed si partes exeeute sunt illam sententiam.tũc valet executio vi ꝯsensus partium.& ita loquitur.l.ñ.C.cõia vtriusq̃ iudi.ſm Jac.bu.alibi adde qõ etiã vbi nulla exceptio põt opponi cõtra sententiam.tamen potest opponi exceptio iudicis incõpetentis.vt no.in.c.ĵ.de sequestra.pol.& fru.in cle. & est glo.singularis. ¶ Quarto quero.titius cepit cognoscere de quadam causa tempore quo incepit cognoscere.nondũ recepe rat litteras delegationis pendente processu recepit eas. queritur vtruz pcessus valeat.glo.nostre dicunt q̃ delegatio superueniens pendente pcessu non iustificat pcessum. vt no.C.de iure fisci.l.instar.lib.x.licz contrarium notetur in.l.ĵ.C.qui p̃ sua iurisdi.sed glo.l.instar.est verior.& ptz ex his q̃ plene no. Inn. extra de offi.deleg.prudentiam.in magna glo.sed ego nõ quero de delegatione superueniente.sed de presentatione litterarum.ita q̃ tempus date bene precedebat pcessum:sed non tps presentationis litterarum.in hoc breuiter dico ſm Inn.& Hostien.q̃ pcessus est nullus.vt ipsi notant extra de restit.spol.ex conquestione.& idem tenet Archi.& Jo.an.in.c.is qui.de pcu. lib.vj.Et ideo sis cautus q̃ quando delegatus procedit quod appareat per rescriptum delegatorium.q̃ sit sibi ante oia presentatum.vnde Spec.facit ad hoc vnũ titu.videlz de rescripti presentatione. ¶ Quinto & vltimo quero si delegatio est nulla.sed delegatus habebat alꝰ iurisditionẽ istius cause. vtrum teneat pcessus.glo.dicit q̃ sic.q: quãdo iudex habet duas autoritates.vnam efficacem.alteram invalidam.tenet processus ratione autoritatis & iurisditionis efficacis.ita tenet glo.expresse in.d.l.ĵ.C.qui p̃o sua iurisdi.quam glo.alibi nõ habes. doct.distinguunt quo noie:& quo titulo ille formauit pcessum vtrum vt delegatꝰ.an ex iurisditione vera vel simpliciter. arg. ĵ.de eo qui p̃o tu.l.quero.& quia agentium &c.nõ ois.si cer.pe. sed dicit Inn.q̃ illa distinctio non est bona q̃ semper tenet pcessus.vt ipse plenarie no.extra.de prescrip.cũ ex officij.vlt.ad id qõ dicã.ĵ.eo.si per errorem. Bal.

Judicare. Iste.§.habet duas lecturas. ſm primam hoc dicit. Delegatus nõ põt conferre iurisditionẽ in tẽpus successoris.ſm aliam.h.d. Ultima die officij non põt fieri delegatio causarum.& iste lecture variantur timore cõtrarij.d.l.venditor.ĵ.de iudi. ¶ In glo.sua. ibi limitabatur biẽnio vt in auẽ.de defen.ciui.§.si. ¶ In ea.glo.ibi triẽnium.puta dicunt lre delegatorie presentibꝰ p̃ triennij duraturis.nã hec verba artãt iurisditionẽ nõ p̃rogant.artant. vt etiã re non integra.tñ non durat iurisditio vltra tps diffinitũ.non p̃rogant:q: res est integra:non trahunt iurisditionẽ in tẽpus successoris.non ob.ĵ.man.si vo nõ remu.§.si.vbi mandatũ collatum post mortẽ nõ finit morte qõ ex natura rei mandate perpendit.vt not.de leg.ij.cũ pater.§.meuio.q: ille.§.si.loquit qñ mandans disponit de ppria & trãsmissibili.sed iurisditio nõ est trãsmissibilis.vt no.in.l.tutela.ĵ.de tute.& ĵ.de cura.furi.cuius bonis. ¶ In ea.glo.ibi sit.i.incipiat esse. ¶ In ea.glo.ibi: vel verius.iunge vtrãq̃ sol.aut initiũ iurisditionis delegate est collatum in tẽpus successoris.& non valet.vt in solutione precedẽti.aut initiũ collatũ est in tẽpus delegãtis:& tunc aut res est integra & expirat mandatũ.& idem operat finis officij qõ mors. vt.ẽ.eo.& q: aut res non est integra & durat tunc mandatũ autoritate iuris nõ autoritate mandãtis.vt in.§.iudices. ¶ Extra queritur.priores faciunt quoddã preceptũ q̃ mihi soluant & per cõseruatores monete.tempore istorũ nõ fit mihi solutio. nunquid poterit fieri tempore successorum sine nouo mandato dic q̃ sic.q: illa non est cõmissio:sed preceptũ.vt no.ẽ.eo. & q:. & pbatur in auẽ.vt nulli iudi.§.& hoc vero iubemus. ¶ In ea. glo.ibi:alij.sic differt a prima lectu.q: ſm primam nõ valet delegatio tempore successoris.ſm istam non valet tẽpore predecessoris.id est ipsius delegantis. ¶ In ea.glo.ibi meminisse.illa loquitur ante cuentum successoris.nam ppter defectum successoris.prima iurisditio a iure prorogatur.vt sit idem officiuz numero.& non sit officium nouum.vt.ẽ.de offi.pconsul.l.memi nisse.que est cõtra. ¶ In ea.glo.in aduentu. ille aduent⁹ ponitur p aduentu in puinciam non p̃o initio officij. ¶ In ea.gl. ibi:deponat imperium.i.claudatur iurisditio quo ad exercitiũ sicut est apud nos in officio nostrorũ officialiũ vel potestatis & capitanei post restitutionez librorum.q: iurisditio nõ est finita:sed clausa est quo ad exercitiũ. vnde qõ illo tẽpore fieret nõ valeret.

Universidad de Deusto

valeret. no. in auk. de admi. §. fi. col. vñ. ⁊ in illa glo. iuris can. dicit ℨium. qđ nõ est sic clausa iurisditio quin posset exerceri. cũ addus sit in officio. vt no. extra de iureiur. ⁊ si xp̃s. in. vj. glo. et hoc tenet do. Ly. bicĩ lec. ⁊ quotidie videm⁹ qꝺ post restitutionem librorꝫ. i. reassignationẽ actorꝫ fiunt q̃dam act⁹ puta insinuationes ⁊ recipiuntur denuncie sindicorum et talia ista tamen consueuerunt determinari per statuta locorum ¶ Ultimo adde circa glo. nostram et ter. qui legitur ⁊ nota. ĩ. de mili. testa. si certarum. §. vlti. vbi not. qđ omnes reseruationes expirant finito officio. arg. huius. §.

¶ Additio Bal.

Eam qui. Ibi iudicare. sed si legem cõdendo perpetua est: lz actio er eo sit annalis. c. fi. de offi. leg. ⁊ l. fi. ĩ. de penis. ibi iubere. vide. ĩ. de mili. testa. l. si certarũ. §. vlti. ⁊ qđ ibi per Ja. de are. ¶ Jn glo. ibi finito officio. sic cõferendo imitũ mãdati actio in tẽpus officij expirat. Bal. ¶ Jbi: deponat. si tamen fert sententiam tenet vt nota. B. in. c. ⁊ si ch̃istus. de iureiuran. in. vj. glo. Lynus.

Eam qui. Jn ter. ibi. dum dicit eo die. vide Ja. de mili. testa. si certarum. in fi. no. ¶ Jn ter. ver. iudicare. sed si. l. condendo perpetua est: licet actio ex ea sit criminalis. c. fi. de offi. deleg. l. fi. ĩ. de penis. ¶ Jn glo. q̃ incipit putauerat. in ver. sic conferendo initium mandati acẽ. in tempus officij expirat. Bal.

1 ¶ Quis se submittere potest iurisditioni paris et minoris iudicis.
2 Jmperator si habet litem cũ subditis potest de ipsa lite cõpromittere.
3 Differentia inter submittere ⁊ subrogare.

Streceptum Nõ † ꝺs se subijcere iurisditioni paris ⁊ minoris iudicis. h. d. ¶ Jn glo. ĩ. ibi. l. post certi. sed ibi dominũ qđ erat causa ipediens nõ erat mutatũ nec inflexũ. hic auũt rõne submissionis cessabat causa ipediens. s. superioritas submissione mutata siue alterata ſm Ja. bu. vel istud ꝓpter publicã vtilitatẽ: qz publice vtile est qꝺ lites sine suspitione ꝓcedant. vnde lz imperator possit cognoscere de ꝓpria causa. honestius tamẽ facit cõ
2 mittendo vel submittendo se alij circa illã causam. ¶ † Et est arg. qꝺ si imperator habet litem cũ subditis qꝺ possit de ista lite cõpromittere. vel etiã qđ plus est se submittere. ⁊ ita fecit imperator: tẽpore quo fuit facta par cõstantie ſm Do. dof. ⁊ Ly non tamen preiudicat successori. vt. C. de decurio. lib. x. l. prouidendum. ⁊ facit ad predicta extra qui filij sint legi. c. per venerabilem. §. verum. Jtem est argumen. qꝺ pape possit iniungi penitẽ
4 tia a suo penitentiario[a]. quia ei submittit se. ⁊ vide quod not. Archidya. xxj. q. j. c. in quibus. ¶ Jn cad. glo. ibi. l. apud. §. apud. melius hoc ꝓbatur. ĩ. de man. princi. apud eum. vbi de hoc. Sed do. Dy. dicit qꝺ etiam in voluntaria iurisditione potest quis ꝓrogare: ⁊ submittere se ⁊ facilius in ea q̃ in iurisditione contentiosa. per id quod nota. ĩ de manu. vin. l. etiam. §. fina. ita tenet Dy. in dicta. l. apud. tamen docto. cõmuniter tenent contrarium. non obst. l. etiam. §. fi. quam allegat Dy. qz illa loquitur in ꝓrogatione quando priuatus ꝓrogat. hic loquitur in submissione que sit ab habente iurisditionẽ. vnde non posset se submittere quando salua dignitate et honestate sui imperij potest per seipsum actum explicare. arg. ĩ. de condi. insti. qz ratio. ⁊ tenet ita Do. dof. ⁊ Ly. ⁊ Tho. de formaginis. sequendo glo. qđ est multũ not. ⁊ fuit de facto in emãcipatione quadã ⁊ contẽdebaũ occasione donationuꝫ factaꝝ q̃ dicebanũ
3 nõ valere. ¶ † Ultimo q̃ro nunq̃d sit differẽtia inter submittere ⁊ subrogare. dic vt dicã. ĩ. co. si conuenerit.

¶ Additio Bal.

Streceptum. Vide in spe. de test. §. j. ver. quid si is q̃ tulit. ĩ. de manumis. apud eum. in glo. ⁊ vide qui fil. sint legiti. c. per venerabilem. in glo. verum. ¶ Jn glo. mator. ibi: cum affirmes. ibi adest causa impediens. s. dominium. hic non. Jac. Bal.

Streceptum. Super hoc ver. receptũ. vide in Spe de teste. §. j. ver. quicquid si is. ⁊. ĩ. de manumis. ap. causa. ¶ Jn gl. ⁊ vide q̃ fil. sint legi. c. p venerabilẽ. §. verũ. Ly. Bal.

1 ☞ Factum cora iudice incõpetenti dicit nullum.
2 Error iurisditionẽ prorogari nõ permittit.
3 Errans non dicitur consentire.
4 Prorogationem que dicantur impedire.

Sper errorem. Vbi est error: ibi nõ habet locũ prorogatio iurisditionis. ⁊ ꝓcessus factꝰ a iudice incõpetenti ipso iure nõ tenet h. d. hec. l. ¶ Et dicit in tres partes. qz primo ponit quoddã dictum. secũdo respõdet obiectioni in contrariũ. tertio ꝓbat suã respõsionẽ. Scõa ibi: nec eñ. tertia ibi. cũ vt iul. ¶ Jn terr. detegit. i. dicere. qꝺ ꝓbato errore apparet de iperitia. i. nescientia ⁊ per ipsaz naturã certũ est qꝺ nesciẽs nõ consentit. ⁊ vide quod
1 no. ĩ. de testa. l. de statu. ¶ † No. qꝺ quicq̃d est factũ cora iudi-
2 ce incõpetenti est nullũ. ¶ † Jtẽ not. qꝺ error non finit iurisdi-
3 tionem prorogari. ¶ † Jtẽ no. qꝺ errans nõ consentitᵇ: qz errare ⁊ cõsentire sunt cõtraria. ¶ Jn glo. ñ. ibi. si est cõis. per hoc
b soluitur cõtrarium de. l. barbarius. ⁊. l. ij. C. de sentẽ. ⁊ interlo. ¶ Jn glo. de facto. ibi circa iurisditionem. hec vera. vnde erat hic defectus fundamenti nec potuit hic lis contestari. nisi de facto cũ esset iudex incõpetens. vt. C. ne de sta. defunct. l. si pater. ¶ Jn glo que incipit hyperbolice. ibi: magis. imo minus: qz coacta volũtas est voluntas. vt in. l. si cũ excep. §. cũ q̃. ĩ. qõ me. causa. ¶ Jn penul. glo. ibi. §. si iniuria. ibi: volebat percutere ⁊ iniuriari. ⁊ in hoc non errauit. ¶ Jn ea. glo. ibi. §. si legatari⁹. ibi erat error cause nõ traditionis. vñ circa ipsam traditionem erat cõsensus. vt. ĩ de condi. ob cau. l. ij. §. subtili? ¶ Jn glo. q̃ incipit. i. discooperit. nocebat. s. ꝓcessui. ⁊ impediat ꝓrogationem nõ aũt dicat. nocet erranti. qz esset exponere p cõtrarium ad id qđ glo. intendit dicere. ¶ Jn ea. glo. ibi mittit. hoc verũ de foro cõpetenti. non idem in incõpetenti. ⁊ sic non obst. illa ratio. ¶ Jn ea. glo. ibi cõsensu. quolibet errore cessante. vt sequitur. ¶ Jn ea. glo. ibi: dari. i. efficaciter prorogari. ¶ Jn ea. glo. ibi
a reſertur. tu reproba p tertiã rõnem: qz ☩uis post litẽ contesta. noceat error iuris erranti. tñ hic nunq̃ est lis ꝓtest. sed semper sumus a prin. cũ lit. cõtest. facta cora iudice incõpetenti sit nulla. hanc rationẽ assignat glo. in simili. C. de pecu. licet. ¶ Jn ea. glo. ibi. item scõm. ĩ. distinctionẽ certãtiũ personarũ. ¶ Jn ea. glo. ibi: inter priuatos. vnde loquitur de ambobus litigantib⁹ ⁊ sic non sufficit scientia vel consensus vnius tñ. ¶ Jn ea. glo. ibi. item tertiũ. s. qꝺ per verũ cõsensum etiã ex sola citatione tundetur ꝓrogatio. ¶ Jn ea glo. ibi: cõferr. sez quo ad reliquum ꝓcessum. sed ante lit. contest. nõ conferr nisi quo ad actus exercitos quos manifestum est tenere. qz si non tenerent non posset
4 veniri ex eis ad ꝓtestationẽ qđ ẽ falsũ. ¶ † Extra no. duo ipedientia ꝓrogationẽ. sez errorẽ ⁊ metũ. in ter. ⁊ glo. est ⁊ tertium sez penitentia. vt. ĩ. eo. si cõuenerit. est ⁊ quartũ: sez inhabilitas personarũ. ⁊ quintũ. sez inhabilitas cause. ⁊ sextũ: sez inhabilitas iudic. q̃ dic vt no. Ly. C. de epis. audi. l. si q̃ ex pfensu. in. iij. q. vbi videas oĩno. ¶ Extra q̃ro vtrũ presumat ꝓcessum ex certa scientia. eoipso qđ est ꝓcessum fine aliqua ptestatione lata
b nia. ⁊ solue vt no. in spec. de cõpe. iudi. adi. §. j. vñ. sed nunq̃d p̃sumit scire. vbi vide. ¶ Vltimo adde ad istã. l. qđ no. Jnno. ex de accu. c. ad petitionem. in. j. glo. ¶ Additio Bal.

Sper errorem. Per consensum fit prorogatio. error ergo impedit cõsensum: ⁊ per cõsequens ꝓrogationem. h. d. vide oĩno qđ no. Jnno. extra de accu. ad petitionez. in. j. glo. ¶ Sed nunq̃d presumit q̃s scire ex quo vsq; ad finem litigauit. dic in Spe. de cõpe. proga. ⁊ iudiciũ reddit nullum. h. d. no. ⁊ vide Archi. xxxij. q. j. in quib⁹. ¶ Jn ter. q̃d effi. vide Jnn. de p̃scrip. cũ ex offi. in glo. no. qꝺ simul. ⁊ facit. ĩ. de iudi. l. ij. §. ij. ¶ Jn ter. qui iperitiam. vide. l. de statu. de testa. ¶ Jn gl. ij. ibi. l. barbarius. ibi error non excludit consensum. quia non sunt circa idem. hic sic. Bald. ¶ Jn glo. errant. ibi. l. ij. sed ibi non vi consensus: sed vi confessionis. ¶ Jn glo. detegit ibi: vt aliud vim. hoc verum ceteris paribus. alꝫ secus. vt auten. ⁊ cõsequenter.

Sper errorem. Jn ter. superver. errorem. vide Archi. xxxij. q. j. in quibus error impedit prorogationem: et iudicium reddit nullum. hoc dicit. ¶ Nota in text. ibi. sed vide omnino quod notat Jnno. extra de accusatio. sacri. ad peti. in glo. j. Sed nunquid presumitur quis scire ex quo vsq; ad finem litigauit. dic in Specu. de cõpeten. iudi. adi. §. j. ver. sed nũquid presumitur scire. ¶ Jn ter. dum dicit. quid enim. vide Jnno. de prescrip. eum ex offi. in. ix. nota. quod simul hoc facit. ĩ. de iudi. l. ij. §. ij. ¶ Jn glo. que incipit. hyperbolice. Si causa suspitionis est notoria an sit necesse eam exprimere. an qui iudicem recusat tenetur petere iudicem coram quo probet causam recusa. vide per Archidya. ij. q. vi. non ita. Bald.

1 ☞ Delegans taliter loquẽs delego tibi centũ cãs in tali castro: an dicaũ delegatio ad vniuersitatẽ causarum.

a ¶ Penitentiario Adde fel. in. c. sane. circa. fi. j. col. de offi. deleg. Sed nunq̃d papa possit seipm subijcere iurisditioni iperatoris vel lai. vide p cũ in. c. eccle. in prin. ij. col. ver. ex his. de consti.

b ¶ Nõ cõsentit. Add trã. are. in. l. j. §. vir. de acqui. poſſeſ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 Delegatus ad vnam causam an possit delegare vnum articulum eiusdē cause.

a ¶ Albe. in titu. iudi. vide ample. que di xi ibidem.

SOlet. Valet delegatio causarum tā vniuersalis q̄ specialis q̄ etiaz singularis. Et q̄cq̄ ēt debet fieri ex necessitate saltē honestatis. h. d. cum. l. se. Et diuiditur ler solū in duas partes. q̄ primo ponit quoddā dictū. secundo respondet cuidam obiectioni. secūda ibi. nam ꝛ is. ¶ Jn gl. j. ibi non esset nec posset. vt. l. imperium ꝛ. l. iubere cauere. ¶ Jn ea. gl. ibi dandi lniam. Et sic vniuersalis commissio duo continet cognitionem ꝛ subdelegandi potestatem ex quo collige q̄ etiam delegatus ad vnam causam hoc adiecto q̄ possit subdelegare. ad hoc facit. j. de serui. ru. predi. l. cum esset. §. fi. ꝛ de of. dele. c. is. cui. li. vj. hoc tenet Gui. de cu. C. de iudi. l. a iudice. hoc tenet Cy. B. eo. l. ꝛq̄ licet pe. direrit cōtrarium. ¶ Jn ea. glo. ibi eo casu. s. in delegato ad vniuersitatem causarum. ¶ Jn ea. glo. ibi spēs. ꝛ sic est delegatio cohartata ad cognoscendum nō ad subdelegandū. ¶ Jn sequēti glo. ibi vel castra. reuoco in dubium vtrum illa delegatio que non respicit totū territoriū sed certum locū dicaī vlis. q̄ sicut vlis delegatus pōt subdelegare vnā cām. si nō ē vlis tunc non pōt vt no. in ti. precedenti. ꝛ hec glo. in illo principio videl dicere q̄ō illa nō sit vniuersalis delegatio ſ3 spālis. 3riū no. j. q̄s ꝛ a quo ap. l. j. §. fi. ꝛ hoc est verius q̄ castrū: ꝛ villa: ꝛ similia nomia sūt vniuersitatū de le. j. si heres. §. vltiſs fm Guil. de cu. ad hoc facit q̄ō no. Jnno. extra. de ſnia' exco. grauē. ꝛ de excel. pla. c. dilecta. ad hoc facit extra de re iudi. cū bertoldus. ꝛ hec est veritas cū ꝛ territoriū censeri dicaī q̄d vle. vt in. l. si pupillus. §. territoriū. j. de ver. signi. ¶ †Secō pone q̄ delegans dixit. ita delego tibi. r. cās. vertentes in tali castro. an ista dicaī delegatio ad vniuersitatē causarū. Gui. dicit q̄ illa est delegatio cārū specialiū non vniuersitatis. q̄ vle est q̄ō recipit augmētū diminutionis. vt. j. de fun. instru. luciꝰ de pecu. lega. l. peculiū naſcit. ꝛ no. j. de ipen. in rebus dota. factis. l. q̄ dicit. sed illa cōmissio. ꝛ. causarum nō recipit augmētū. itēꝫ diuidit in singularitates. vt. j. de condi. ꝛ demon. l. falsa. §. vlti. ¶ Tertio querit quid si delegās dicit sic delego tibi oēs lites q̄ vertunt inter titiū ꝛ seiū. nam ratione signi vniuersalis. s. omnes videt cōmissio vniuersalis. sed rōne certarū personarum videt specialis. so. dicit Gui. de cu. q̄ illa delegatio intelligit spālis q̄ gñale dictū restrictū est per sequētia ꝛ habeb̄ p speciali. de vi. ꝛ oleo. le. l. si. §. cui dulcia. ad trebe. luciꝰ. §. q̄ habebat. fz Gui. de cu. ¶ Quarto querit quid de illa forma delego tibi oēs causas mutui que vertuntur in tali castro videt. n. delegatio vniuersalis quo ad personas inde finitas sed specialis quo ad causas: sed respondeo q̄ ista delegatio in rōne causaꝝ nisi esset aliter limitata ad species cū cā mutui est genus. cū dicatur oibus sub se cōtentis fm Gui. de cu. ꝛ adde q̄ō no. per Dy. de pecu. le. l. seruo manumisso. ꝛ etiā quod ibi per alios no. ꝛ facit. j. l. pr. ¶ †Quinto et vltimo querit vtrū delegat⁹ ad vnā cām possit delegare vnū articulū eiusdē cause. ꝛ dico q̄ non ne cognitio vnius cause diuidaī. vt. C. de iudi. nulli ꝛ aut. ad hec fz Gui. qui ita ponit. C. de iudi. l. a iudice. ꝛ Cy. refert. hoc in lec. ¶ Jn glo. j. sequenti ibi non prorsus. i. nullo modo aliud em̄ est cōmittere aliud est amittere. j. de iud. l. iudicium soluitur bal.

¶ Additio. Bal.

SOlet. Vide q̄ō no. C. de libe. cau. l. filium in glo. j. in prin. vide Jac. de are. de ver. obli. l. q̄ō dz ibi de iudicis dandi lnia. vide q̄ō no. in. c. is cui. de offi. deleg. lib. vj. Bal.

SOlet pretor ¶ Jn ter. super ver. prefato. vide quod no. C. de li. cā. ver. s. ꝛ vide plene de materia huius. l. in spe. de iud. deleg. §. supereſt. per totū. §. vbi circa materiam istaz inuenies quod pluraliter allegatur. ¶ Jn ter. ibi mandata not. q̄ exceptio que obiicitur deleganti non ob. delegato quia erat personalis si suspitionis fm allegat in mar. ti. de iudicibus ꝛ hoc vnde si nondum erat obiecta. tunc esſi. dic vt in. c. iudex ab. de of. delega. li. vj. ꝛ an frater fideiussor possit esse delegat⁹ in cā principalis. dic vt in Bar. ff. de iudi. in fi. tenet q̄ sic.

1 ¶ Retor. Cum glo. q̄ necessariū ibi. l. fi. hic est vn⁹ casus specialis in quo ordinarius recusatur. s. ratione officij aduocationis. tamen si non vult recusari deleget. quod no. Secundus casus est ob inimicitias capitales. vt. C. de li. causa. si pariter. Tertiꝰ casus est l. j. C. si quacunq̄ pred. potesta. ¶ Extra vide vbi materiam. l. nostre examinat Jnno. de of. or. irrefragabili. Et vide quod no. C. de li. causa si filium.

Additio Bal.

1 ¶ Retor. Vide Jnn. de ver. sig. ex parte. an frater fideiussoris possit esse delegat⁹ in cā principalis. dic vt in margarita p Albe. in ti. d̄ iud.ª i fi. vbi tenet q̄ sic. ꝛ no. q̄ exceptio q̄ obstat delegāti nō ob. delegato q̄ erat psonalis. s. suspitionis fm Albe. in dicto ti. de iudicib⁹. ꝛ hoc verū si nōdū erat obiecta. tūc enim dic vt in. c. inder Albe. de off. dele. li. vj. Vide plene oīno de materia huiꝰ. l. in specu. de iudice dele. §. sup est p totū. vbi circa materiā istā inuenies q̄ plenissime allegatū vide vbi hec ler glosatur per Jnn. de offi. ordi. irrefragabili ꝛ i spec. de assessore. §. fi. in fi. ꝛ vide q̄ō no. j. de quadrien. preſcri. l. fi. ¶ Jn ter. iuſtam cām. vide Jnn. extra. de testibus dilecto in glo. ad hanc quęstionem. ꝛ vide in spe. de rescrip. presen. §. fin. ver. quid si is qui nullum. B.

1 ¶ Retor sicut. ¶ Jn ter. in predicto n̄. vide Jnn. de ver. signi. ex parte. ¶ Jn ter. in ver. iustā. vide ibi hic. l. glosatā per Jnn. de. of. or. irrefragabili. vide de assessore. §. fi. in fi. ꝛ vide q̄ō no. j. de qua p̄. l. fi. vide q̄ō no. Jnn. extra ō testi. dilecto. vide in spe. de rescrip. pre. §. fi. n̄. quid si is q̄. ¶ Jn ter. super ver. suscepte casus spālis q̄ ordi. recusetur aliter est ab inimicitia. de lib. cā si pariter. Jtem in causibus. c. si que cū. pre. plete. no. Jtem alius. C. de assel. l. fi. talē cōten. quod dic in mar. Alber. ti. de iudi. Bal.

1 ☞ Prorogantes iurisditionē possunt penitere vsq̄ ad litem cōtestatā.

2 Processus nou⁹ an possit fundari ex irritato processu ex prima causa.

SI conuenerit. Prorogantes iurisditionem pūt penitere vsq̄ ad lit. pte. h. d. ¶ Jn gl. ij. ibi vsq̄ ad litē cōtest. nō vsq̄ tūc durat facultas penitendi ꝛ impediendi reliquū processū. nō ob. j. de iud. sed ꝛ si susceperit i pri. q̄ ibi cōsentiebaī in suū iudicē hic nō sufficit. Et si tu dicis q̄ ū vn⁹ erat iudex ad q̄d req̄rit cōsens⁹ Rñ. q̄ re⁹ habebat exceptionē declinatoriā fori ex aliquo p̄uilegio. ut vide tur renūciare p quēcūq̄ actū consentiat in iudicē. vt plene no. Jnn. de re iudi. c. inter monasteriū ꝛ Greb. iij. q. ij. offeraī. ꝛ iij. q. iij. c. null⁹ ꝛ Bar. postea refert de re iudi. l. q̄dā cōsulebat vbi vide p eū. ¶ Jn penul. glo. ibi. §. verū ad idē facit. C. de except. l. fi. ꝛ ibi vide q̄ō no. p Cy. ¶ Jn sequēti glo. ibi nocet actori. ꝛ no. B. eo. si p errorē. ¶ Jn eadem glo. ibi ꝛ nō esset clari⁹. dic q̄ vbi fuit pactū iurisditionis nō declinande ibi nō est prorie prorogatio. sed remotio cuiusdā obstaculi. Et dato q̄ esset prorogatio nō est prorogatio iurisditiōis sed vsus. ꝛ exercitiū. vn de notabiliter ait Jnn. q̄ facili⁹ progaī exercitiū q̄ iurisditio. quia non est adeo graue. vt ipse no. in. c. prudentiam. §. ferta. in magna glo. extra de offi. delega. ꝛ vide eundē Jnno. eo. ti. significasti. in vlti. glo. vbi aperit materiaz huius. l. ¶ Extra oppono. de. l. est receptum. B. eo. vbi ille qui se submisit non potest penitere. sed prorogādo iurisditionē quis submittit se. ergo non hz locū penitētia. dicūt doc. ꝛ Cy. refert q̄ ibi fuit facta submissio iudice pfite ꝛ acceptāte. hic iudice absente fuit facta simpler prorogatio. istud est diuinare. vel dic q̄ ibi fuit facta cōmissio ex necessitate quadā: q̄ nō erat cōgruū q̄ submittēs cognosceret de causa propria. hic ex voluntate. hec so. non satisfacit: q̄ illa l. loquitur non solum in principe: sed in inferiore. tertij dicunt q̄ aliud est se submittere. aliud est prorogare: quod non videt verum per. l. j. j. de iudi. dum dicit si se subijciant. ꝛ ideo tu aliter responde. quod in. l. est receptum durauit consensus vsq̄ ad lit. conte. hic non. quod tene menti. ¶ Jtem oppo. extra q̄ nō habeat locum penitentia. per. l. titium ꝛ meniī. §. j. de admi. tu. sol. ibi non fuit prorogata iurisditio sed collata solutio debiti vbi forum sortitur de iure cōi. non per prorogationem sic. quia iudex habet iurisditionem suo iure. vt. j. de ac. ꝛ ob. l. contrarisse. ¶ Ex predictis collige quattuor casus. interduz fit submissio vbi sunt opiniones. interdum fit prorogatio. interdum renunciatur priuilegio fori seu exceptioni declinatorie fori. interdum confertur solutio in locum certum. ¶ Sed quid si conferatur solutio in locum non certuz dic vt no. per Gui. de cu. j. de cōsti. pec. si duo. Et pro declaratiōe istius. l. vide q̄ō no. in spe. de compe. iu. adi. §. j. ver. sed q̄d erit fm cos. ꝛ ver. sed nunquid pōt declinare ꝛ ver. sed quid si fit pactuz ꝛ vbicūq̄ ꝛ per Cy. C. de epa. audi. in. ij. q. i. l. si qui ex cōsensu vbi oīno vide. ¶ †Ultimo circa. l. nostrā quero vtrum irritato processu ex prima prorogatione possit fundari nouus processus. de hoc dic. vt not. Gui. de cu. j. de consti. pec. in. l. cū qui allegat pro casu. l. quam dicit esse no. j. de accu. l. hos accusare. §. hoc beneficio. vbi videtur quasi exp̄ssū q̄ i nouo pcessu nihil operet illa p̄rogatio.

Extra queritꝫ

Universidad de Deusto

Extra querit an progatio iurisditionis post lit.cõtest.supueniens firmet preteritũ processum.an vo opz q de nouo inchoet. vt q sit necesse q inchoet de nouo:q: iudiciũ fuit male inchoatũ. vñ nõ dũ de fine ppendit.vt.C.q da.tuto.pos.l.in vniuersis.ad idẽ facit.q: vbi est defect' iurisditionis cõsensus partiuz nihil operat vt plene dixi.ff.eo.cũ q.cõtrariũ tñ no.in glo.o:.C.vbi de cri.agi opz.l.j.vbi habetis glo.singularẽ q dicit q ille ofensus progantiũ retro fingit.qđ est no.nõ ob.no.ff.eo.cũ q.q: loquit eo casu qñ iurisditio nõ pẽdet ex cõsensu partiũ. hic autẽ loquit in progatiõe q pẽdebat ex partiũ cõsensu.qđ tene mẽti. Et adde qđ no.C.de iurisd.om.iudi.l.j.

¶ Additio Bal.

Si cõuenerit. Quid si pmisi soluere vbicũq petieris: an ãte lit.cõtest.possuz declinare fo:ũ quasi nondũ sit petitum.dic q nõ.q: talia verba nõ important conditionẽ.vt.l.si decem cũ petiero.fm Fede.de feal. Quid si pmisi iudiciũ suscipere vbicũq petieris.dic q important cõditionẽ z ante lit.cõtest.possum declinare fo:ũ vt hic.ratio differentie ponit de act.z obli.l.otrarisse.vide Jnn.de offi. archid.dilecto.in glo.ad hanc.q.vide Jnno.vbi glo.hanc.l.de offi.deleg.significantib'.in vlti.glo.¶ Jn ter.cõpellit.q: non est ex hoc ius aduersario quesitũ.secus post lit.cõte.q: tunc cõsensus transit in cõtractũ inter partes.j.de peculio.l.iij.§.scribit.z est ratio.j.de pac.l.ius publicũ.nunqđ est rationabile qõ dz de clericis fm canones extra de fo:o cõpe.si diligẽti.in.c.significasti.Rñ.sic.q: qñ superio: reseruat sibi ius in priuilegio non põt inferio: renũciare in preiudicium superioris.z idem si superio: reseruasset alteri q sibi.vt.j.de pac.l.inter debitorem. Jtẽ nõ valet actus factus a subdito ex quo est ab eius superiore interdictus.ergo ze. ¶ Dicit Jnno.q periculosius est progare iurisditionẽ q vsum eius.de offi.deleg. prudentiã.glo. vj.in glo.magna.vide Jnno.de fo.cõpe. dilecti. dic subtilius. ideo valet pactũ de nõ declinãda iurisditione: q: põt qs renũciare iuri suo.Sed de dãda ideo nõ valet: q: nõ põt priuatus dare iurisditionẽ lit.contest.iõ valet:q: lex dat cũ declinatoria nõ possit opponi lit.pteita.Bal. ¶ Jn glo.ibi:sed fm nos ze. Jdẽ Guido de su.sepe intelligit hoc de nuda cõuentione. sec' dicit in vestita in Spe.de compe.iudi.aditio.§.j.v.sed erit fm eos.z adde eo.§.v.sed nunqđ põt declinare. Jtez pcedit hec.l. qñ pactũ est sup iurisditione cõceptũ.sec' si sup ipsa re deducta in contractũ vt si pmisi soluere vbicũq inuenirer eo.§.ver.qđ si fit pactum vt vbicũq.nã hec cõuentio est pars cõtractus.sed primo est pars iudicij futuri z ab actu iudicij põt recedi lite nõ cõtesta.C.de app.si qs libellos.et adde eo.§.v.quid si pmisi q stipulationẽ. ¶ Jtẽ an iste cõsensus magis valeat si emanat in iudicio q extra. ¶ Jtẽ vide oino q Guil.extra de nõ nu.pecu. l.si duo. ¶ Jtẽ vide Ly.C.de epis.audi.si q ex cõsensu. in.iij.q. Bal. ¶ Jn glo.fi.in fi.dic q aliud est cõsentire in nõ suã iudicem vt hic.aliud in suũ iudicẽ q poterat declinari vel recusari: vt ibi fm Albe.in materia titu.de iudi.

1 Cõsensus an magis valeat si emanat in iudicio q extra.
2 Actus factus a subdito ex quo est ab eius superiore interdictũ an valeat.

Si cõuenerit. ¶ Jn ter. vbi ob.C.de testi.nullum. vide Ly. vide Jnno.de offi.archi.in glo.dilect. ¶ Jn glo. ad hanc questionem vide Jnno. vbi glosat hanc lectu.de offi.deleg.signifi.in vlti glo.in ter. super ver. iurisditio.dicit Jnno.q periculosius est progare iurisditionem q vsum eius.de offi.delega.c.prudentiam.§.sexta glo. magna.z vide Jnno.de fo:o compe.dilecti. dic subtilius. ideo valet pactum de non declinanda:q: potest quis renũciare iuri suo.sed de danda.ideo non valet:quia priuatus non dat iurisditionem lite contestata.ideo non valet.q:.l.dat cui declinatoria non possit opponi post lit.contesta. ¶ Jn ter.super ver.cõpelli.q: non est ex hoc ius aduersario quesitus.secus si post lit. contesta.q: tunc consensus transit inter contractus inter ptes. vt.j.de pact.l.iij.§.idem scribitur.z est rõ.j.de pac.l.ius publi. ¶ Jn tex.in ver.si cõuenerit.Idem Guil.de su.spec.hic de nuda conuentione.secus dicit in vestita in Spec.de compe.iudi. aditione.§.j.ver.sed quid erit.fm eos.z adde eo.§.ver.sed nũ quid potest declinare. ¶ Item pcedit hec.l.quando pactũ est super ipsa re deducta in actu:vt si pmisi soluere vbicũq inuenirer eo.§.ver.fi.Quid si fit pactum vbicũq.nam hec conuentio est pars cõtract'.sed prima est pars iudicij futuri z ab actu iudicij põt recedi lit.non contest.C.de appel.si quis libellos.z

1 adde eo.§.ver.sed quid si pro stipula. ¶ Jtẽ an ille cõsensus magis valeat si emanat in iudicio q si extra. ¶ Jtẽ vide Guil. qui dat nouum intellectum huic legi.C.eod.l.nemo.z.j.de consti.pe.l.si duo.z vide Ly.C.de epi.audi.l.si qs ex ofensu.l.iij.q. ¶ Nunqđ est rõnabile qõ canones dicũt de clericis. extra de fo:o cõpe.si diligẽti.z.c.significasti.rñ.q sic.q: qñ superio: reseruat sibi ius in priuilegio nõ põt inferio: renũciare in piudicium iuris superioris.z idẽ si superio: reseruasset alteri q sibi.vt

2 j.de pe.inter debitorẽ. ¶ Jtẽ non valet actus fact' a subdito ex quo est ab eius superiore interdictum.ergo ze.

1 Fo:ũ originis an transferat per matrimonium.
2 Nobilis nupta populari quo ad penas maleficio:um erit popularis.
3 Quis an possit effici cleric' post maleficiũ cõmissum.

a **Am quedam.** Vbi ceptuz est iudicium ibi execu tionem z diffinitionem meretur'.nõ ob.qđ rei domicilium sit mutatuz.hoc notabiliter dicit. Et tria facit:q: primo loquit de execu.sententie.Secõdo loquit de pcessu cause. Tertio ponit dictũ generale id est dicit in specie extendit ad genus.secõa ibi:sed z fi.tertia ibi.qđ generaliter. ¶ Jn ter.ibi: exequi possit.s.per pnunciantẽ. ¶ Jn ter.ibi:ante.s.matrimoniuz. ¶ Jn ter.ibi:cognitione.i.lite inchoatã seu motaz. ¶ Jn ter.ibi hoc i.mutato domicilio. ¶ No.q siue sit pcessus inchoat' z ꝑsummatus siue inchoat' z nõ cõsummatus:tñ translatio iudicij nõ fit.sed ad eũdem iudicez ptinet executio z cognitio. secõ no.q p mrimoniũ mutat fo:ũ.s.quo ad inchoãda nõ quo ad inchoata. ¶ Jn glo.ibi:cõcubina.idem in nõ legitime nupta.alibi tñ vxo: z cõcubina equiparant.vt in.l.itẽ in legato.§.j.de leg.iij. sed ibi loquit quo ad affectionẽ.non quo ad ea que veniunt ex dispositione legali. ¶ Jn gl.iij.ibi:in.l.ea q despõsata.vbi not. q non requirit cohabitatio.q: nexus mrimonialis vinculi hz trãslatare fo:ũ.nõ cohabitatio.vñ etiã si vxo: ducat virũ.quod qñq fit.tñ nihilomin' seruat fo:ũ viri. nõ ecõtra.vir fo:ũ vxoris.Sed qđ de spõsa traducta ad domũ sponsi.tex.in.d.l.ea q. dicit q nõ mutat fo:ũ.istud est verũ.tñ adijcit fo:um nõ ratione matrimonij.qđ nõ est:sed ratione facti z animi.z est domicilium voluntarium. ¶ Sed quero vlterius vtrum per matrimoniũ trãsferat fo:ũ originis sicut fo:ũ domicilij dubitatũ est. q: origo nõ põt deleri.vt.j.ad munici.l.assumptio. tamen glo. notabiliter dicit q tanta est virt' mrimonij q fo:ũ originis tollitur z nouũ acq̃rit.vt no.C.de munici.z origi.l.pe.lib.x.z tenementi illã.glo.Et predicta sunt vera q̃tuz ad iudiciũ. sed q̃tũ ad onera fiscalia q appellant munera. dic q psonalia subit in loco mariti.patrimonialia in loco vbi possidet.z fructus percipit.vt.C.de anno.z tribu.l.j.C.de incolis.l.cum nec.C. de mulier' et in quo loco.l.j.lib.x.Et quid iuris de rebus per eam

2 datis in dotem.dic vt ibi no.z.j.de stipen.l.nec. ¶ Sed qđ dicemus q̃tum ad alios effect'.vtruz nobilis nupta populari quo ad penas maleficiorũ erit popularis vel fo:ensis.nupta ci ui quo ad maleficia reputabit ciuis.hic ei reperiunt due qualitates in eadez psona.s.qualitas naturalis.z qualitas accidẽ talis.seu qualitas natiua.z qualitas dativa.z videt q inspicia

b tur qualitas naturalis'.vt.C.de his q ve.eta.impe.l.ij.in contrariũ qđ inspiciat qualitas accidentalis que est posterior. vt j.de postu.l.j.§.bestias.Et inst.de rerũ diui.§. ceruos. Preterea ter.dicit.C.de murileg.l.ingenue.q pdit splendorẽ gñis q̃ nubit minori.sed quantũ ad deũ oẽs equales sumus.z equales erimus.s.limus erimus.z eo.tit.l.edicimus. dicit q perdit natiuũ decus.sic ecõtra dicit ter.q vir nobilitat vxorẽ.vt.C.de incolis.l.mulieres.z.C.de digni.l.mulieres.ergo qualitas mariti debet inspici.ad idẽ facit.l.j.z.ij.C.de vxo.mili.z.ff.de senato.l.femine. Sol.aut ratio statuti põderat naturã: aut accidẽs aut dubitat.si põderat naturã inspiciã qualitatem originis.si põderat accidẽs inspiciã qualitatẽ accidẽtalẽ.vt.j. de capi.di. tutelas.in rõne sui.secõ casu inspiciã qualitatẽ magis fauorabilem.arg.j.de odi.z demõ.l.qõ traditũ. ¶ Jn.ij.glo.ibi.l.vbi sed videt q lz non fuerit iudicium ceptũ.tamen ista puella possit conueniri sub primo iudice:ita q preuentio de qua hic loq̃tur:nihil operet vnde videt obstare.C.eo.l.ij. Sol. ibi loquit cum domicilium mutat voluntarie.hic quando mutat ex necessitate.s.ex dispositione legali. Et fm hoc facit ad.q.de eo q post cõtractũ delictũ assumpsit clericatũ.nam cũ per hoc mutet fo:um ex necessitate ppter priuilegiũ ordinis clericalis.q non possit cõueniri sub iudice quẽ merebat tpe contractus id est sub seculari.Secõ modo soluit istud cõtrariũ.q.l.cõtraria loquit in foro ratione cõtract'.hic cũ ex alia causa qõ est diuinare. ¶ Sz iurta hoc quero quid si fo:ũ mutat ratione delicti. puta notarius vel mercato: cassus est de matricula:vtrum ratione preteritorum cõtractuũ poterit cõueniri sub cõsule primo. sub quo nũc nõ est. Guil.de cug.dicit q si cõuenit ratione illius artis seu officij:cõuenit sub primo.si ex alia causa non.ita no.Guil.

a ¶ Hereti.z an z qñ iudiciũ vbi ceptũ ibi finiri debeat. vide tu late feli.in.c. ex tenore. in vij.colũ.in v. ter. vbi ceptũ de rescrip.

b ¶ Naturalis adde feli. i.c. j.in.ij. col. de spõsa.z quod ibi dixit apo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de eu.C.vbi de cri.agi.opz.l.j.z vide qđ no.in.l. nemo potest.j. de leg.i. ¶ Extra quero ecõtra vtrum possit conuenīri sub nono iudice.verbi gratia perusinus cõmittit delictum.ausugit et fuit florentiã z est effectus ciuis illius ciuitatis vtrũ poterit cõueniri de isto delicto coram potestate florentino.z videt qꝫ sic sicut posset conueniri ex cõtractu.vt.d.l.ij.C.eo. parificant em̃ maleficia z cõtractus quantũ ad fori.vt.j.de iudic.l.olim.in cõtrarium est ipsa veritas qz maleficiũ cõsideratur nõ solũ respectu partiũ sed respectu reipublice.z ideo nõ põt accusari vbi nõ offendit.z illa est sua spec.in ti.de cõpe.iudi. ad.z probatur per arg.de illo ephesio exulãte.de quo habes in.l.ij.ſ.de origine iuris. ¶ Jn ea.glo.ibi.vbi.c.scilicet patrimoniũ vel bona. ¶ Jn glo.ibi ad litteras.hoc verbũ est ponderandũ.z cũ de facto cõtigisset in quadaz sententia lata florentie qꝫ victor cũ sola sua fine litteris iudicis iuisset pistorium:ibiqꝫ petijsset executionẽ bonorum rei ibi existentium:qz nõ portauit litteras primi iudicis.fuit Cy.consulente repulsus.vt refert hic in lec.argu.cõtra.j.de iudi.argentarium.ſ.nomine. ¶ Jn ea.glo.ibi in fi.ibi ſ.penul. hoc plenius declara.vt no. Jnno.extra de foro.cõpe. postulasti.vbi oino vide. ¶ † Extra iducitur.l.nostra ad.q.de illo qui post maleficiũ factus est clericus ad cuitandum penaz statuti.de qua questio.dic vt no.per.Joã.an. in.c.j.de obli.ad ratiocinia.per.Cy.C.de epis.z cle.auẽ. causa que fit.tangitur per Jaco.de are.j.iudi.solui.iam tamen.z palios doc.de.l.bos accusare.ſ.hoc beneficio. per Bar.in.l.j.de penis qui tanꝫ posterior plenius examinat vbi videas.

1 ☞ Veritas petitionis quidem ad iurisditionẽ iudicis non est examinãda.

a ¶ Jmprimit. sed qđ de homicida p papaz ad cpatũ pmoto vide Jnn.in.c.cuz nris.ð cõces. pbẽ.z bar.i.l. barbarius .x. col.ð. of.pto.

b ¶ Reputari de quo vide pfeli.in.c.postulasti i pri. j.colum.ð fo. compe.

Quotiens. Quo ad iurisditionem iudicis forma petitionis.non debiti quantitas inspicitur.b.d. ¶ No.qꝫ quantum ad iurisditionem iudicis nõ est examinanda veritas petitionis.sed solũ est attendenda forma libelli.z quid z quantũ petitur. ¶ † Jn glo.sua ibi in auctoris z sic habebit iudicem ad votum z beneplacitum suum etiã mẽtiendo sic.z potest diuidendo.puta petendo certaz quantitatẽ ex maiori summa quia non quantum debetur.sed quotiẽs petitur inspicitur.veritas tamen debiti non potest examinari ante lit.contesta.Et ideo non potest hoc opponi ad iurisditionẽ.z ita tenet Bar.sed Cy.z Guil.de cu.in.l.quidam estimauerũt si cer.peta.dicunt qꝫ summa eiusdem debiti nõ debet diuidi.tu dic vteroz bene loquitur vnde si excepto opponatur de incompetentia iudicis inepte excipitur.z ita intelligitur Bar.si aũt exceptio opponatur actori.qꝫ nõ potest diuidere.tamẽ apte excipitur.z diuidens repellitur vnde lis est in forma excipiendi. z ita intelligitur Guil.de cu.z Cy.qõ tenementi. ¶ Sed ponamus actor qui adit iudicez minoris summe diuidit petitionẽ hoc modo.dico qꝫ titius debet mihi quinqz; quare peto cũ condemnari in.x.sic qz quasi plures libellos formar vt habeat iudicem quem summis cumulatur.in vno libello haberet. respõ.qꝫ ille repellitur:qz quando plures summe; ex vna causa nascũtur omnes inuicem cõgregantur.vt.ſ.eo.l.si idem.ſ.fi. ¶ Jn ea. glo.ibi si idem in fi.so.hic non põt considerari forma future cõdemnatiõis qz est penitus incerta.vnde hic nil de presenti respicit futurum ibi;sic fm Cy. ¶ Jn ea.glo.ibi sed lz so.in.l.nostra est ideo qz iudex de sua iurisditione debet esse certus a principio non autem expectare probationẽ facti principalis ad procedendũ cum non expectat probatio.sed ad condẽnandum sic. Et no.istum.ſ.z est contra accusatos qui anteꝫ litem contestẽtur volunt infringere libellum.nam processus debet fieri fm libellum.condemnatio vel absolutio fit postea fm tenorem probationis veritatis.Bal.

¶ Additio Bal.

1 ☞ Caracter an inferatur per monachatum.

2 Homicida si ordinet an habeat priuilegiũ clericale.

Quamquedam. Vide. Jnn.de offi.deleg. significasti in magna glo.z Guil. C.vbi de ratio.agi. oportet.l.ij.z.C.eo.l.iuris ordinem. vide Jac. de are.j.iudi.sol.l.iam tamẽ in prin. vide quid de matrimonio iter infideles qõ no.in.l.j.j.de ritu nup.no. Jnno.qꝫ locus in quo quis tenetur ad residentiaz

1 ðz pro domicilio reputari.de priuile.ex ore.Bal. ¶ † Vtrũ p monachatũ inferatur caracter no. Jnn.de sacramẽto inter presbyt.vide in spe.de reo.ver. Jtem clericus.z ver.se.z vide.l.igit. de libe.cã. ¶ Jn ver.quotiẽs vide Jnno.extra de iudi.citerio-

2 ri.z Guil.j.si cert.peta.l.quidã estimauerunt. ¶ † Querit de homicida si ordinetur vtrum habeat priuilegium clericale. et videt qꝫ fie:qz caracter imprimit.lz irregularis vt no. Jnno.extra de scismati.c.j.in glo.magna.z vide qõ ipse not.de tẽpo. or. qõ translatus.z de aposta.c.j.vide Jo.an.de obl.ad ratioci.c.j. Jtem vide Guil.de cõsti.pecu.eũ qđ. ¶ Jn glo.qualr.in fi.vide Jnno.de ap.pastoralis. ¶ Jn glo.idẽ credim? z hic subtiliter z plene examinata.vt no. Jnn.extra de foro compe. postulasti. ¶ Jn gl.fi.ibi si idẽ.hic presens stat? z futurus euent? sunt contrarii:ibi nõ. Jdeo hic in ipso inspicit initiũ in.ſ.sed lz. Ibi inspicitur finis:hic initiuz. Rñdeo qꝫ iudex debet esse certus de sua iurisditione:nõ certificandus de futuro. Bal.

a Jtem vide Guil.de cõsti.pecu.eũ qđ. ¶ Jn'glo.qualr.in fi.vide Jnno.de ap.pastoralis. ¶ Jn glo.idẽ credim? z hic subtiliter z plene examinata.vt no. Jnn.extra de foro compe. postulasti. ¶ Jn gl.fi.ibi si idẽ.hic presens stat? z futurus euent? sunt contrarii:ibi nõ. Jdeo hic in ipso inspicit initiũ in.ſ.sed lz. Ibi inspicitur finis:hic initiuz. Rñdeo qꝫ iudex debet esse certus de sua iurisditione:nõ certificandus de futuro. Bal.

Quamquedam. ¶ Jn ter.ibi dum dicit puella.vide oino Guil. C.vbi de ratioci.agi opz.l.ij. Jn ter.iver.iudicẽ.vide oino.Guil.C.eo.l.inter ordinẽ. ¶ Jn ter.in ver.deinde.vide oino.j.de leg.i.l.nemo põt.z qõ.j.dico in memorialj. Jn ter.in ver.ea que.vide Ja.de are.j.iudi.sol.iam tñ.in princ. ¶ Jn ter.ibi in x̃.alterius.vide qđ de mrimonio inter infideles.qõ no.in.l.j.j.de ritu nup. ¶ Jn ter.ibi dñ dicit:an prioris qđ de bigamis.vide p Cy.C.de in rẽ ver.auẽ.sed q̃uis. ¶ Jn ter.ibi quotiens.vide Jnn.extra de iudi.ceterũ.z vide oino in ter.ibi:ad iurisditionẽ.Guil.j.si cer.pe.l.q̃daz exti. ¶ Jn terr. ibi dum dicit cum quidã.vide Jnn.de deleg. significasti.in magna glo. ¶ Jn ter.super ver.quidã. ¶ Querit de homicida si ordinet vtrũ habeat priuilegiũ clericale.z videt qꝫ fic.qz caracter imprimitur[a]. lz sit regularis.vt no.Jnn.extra de scis.c.j.in glo.magna.z vide qõ no.Jnno. de tempo.or. qõ translatum. vide Jnn.de ap.c.j. Jtẽ vide Jo.and.de obliga.ad ratiocinia. c.j. Jtem vide Guil.de consti.pecu.eum qui.vbi ponit an processus annullatus possit operari sup presen. ¶ Jn ter.i ver.iudicem.not. Jnno.qꝫ locus qui tenetur ad residentiam debet p

b domicilio reputari[b].de priuil.ex ore.vtruz per monachatum inferatur caracter.not. Jnno.de sacri.inter presbyteros vide in Specu.de reo.ver.item clericus.in sequenti.z vide.l.igitur de lib.cau.z.j.iudi.solui.l.iam tamen.in prin.per Ja.de are.in glo. que incipit:sed vbicũqꝫ.in ver.cum in iure hec subtiliter examina.vt not. Jnno.de foro cõpe.postulasti.vide Jnno.de appel. ibi pastoralis.in glo. Jdem credimus in glo.que incipit:sic cõtrario.in ver.si idem.hic presens status z futurus eventus sunt contrarii:ibi non.ideo hoc in initio inspicitur ante non. ¶ Jn ea.glo.in ver.fi.sed ibi inspicitur finis.hic initium. Ratio:qz iudex debet esse certus de iurisditione sua non certificãdus de futuro. ¶ Jn glo.que incipit.siue dicas.super ver.dicas.hic q̃ritur quis dabit clericum tutorem laico.dic qꝫ simul habent cõuenire iudex ecclesiasticus z secularis.vt nota.Cy.C.de episc. z cleri.auten.presbyteros.in additio.z tangitur istud de auctoritate.§.vt autem.

1 ☞ Judex extra territorium an possit cognoscere de prorogatione partium de vno territorio ad aliud.

2 Delinquens extra territoriũ an ligeẽ statuto sui territorij.

3 De delicto criminoso extra territorium an possit inquiri contra subditum.

4 Pena an debeat imponi fm statutũ iudicis inqrentis.

5 Subditus an possit citari extra territorium.

Extra. Extra territorium iurisditio non potenditur.z vltra summam taratam iudex volẽs cognoscere impune contemnitur.b.d. ¶ Et diuiditur in duas partes. Jn parte prima iudex excedebat suam iurisditionem respectu territorij. Jn secunda respectu summe.secunda ibi.idem est. ¶ Jn glo.ij.ibi:siue dicas.ponit tres intellectus siue sensus litterc. vt patet ex glo. ¶ Jn ea.glo.ibi:inter non suos.vt.j.si quis in ius voca.non ie.l.ex quacunqꝫ.vbi de isto articulo plene no.et adde quod no.j.iudi.sol.vir bonus. ¶ Jn ea.glo.ibi.ſ.penul. not.ð.eo.cum quedam puella. ¶ Jn ea.glo.l.fi.j.respon.sed in secundo respon.signatur illa.l.pro contraria ad hãc.sed respõde qꝫ fm responsum illius.l.loquitur in delegatione cause:non in cognoscendo.nam delegatio non requirit partium informationem:nec disceptationem.licet fiat extra.confertur ad intra. fm Pet.quod verbum Cy.multum nota.et videbis inferius. ¶ Jn glo.vlti.ibi proroget.tunc non est.ð.sed intra virtute prorogationis. ¶ Jn eadem glo.ibi:nil valere. qz sententia non potest pro parte valere:quo ad idem capitulum.habet enim naturam indiuidui:vt quantum ad essentiam nõ possit scindi fm docto.sed respectu diuersorum capitulorum possibile est qꝫ sententia in vno valeat.in alio non valeat.vt.j. fami.hercis. quedã mulier.z.j.de iurepatro.carmelia pia.z hoc prout loquimur de nullitate.si vero loquimur de iniquitate.certum est qꝫ potest eẽ pro parte equa.z pro parte iniqua.z sic per iudicem appellationis.pro parte confirmabitur:pro parte infirmabitur. vt.C.de appel.ampliorem.in princip.z hec est veritas.z hanc glo.tenet Guil.de cug.C.quando prouo.non est necesse.l. cum certa ratione.facit quod habes.ij.q.vj.c.diffinitiua.ver.itẽ cũ certa.et ibi no.tñ videt habere gl.Jrnã.ſ.qꝫ sua possit pparte esse nulla.C.de

Universidad de Deusto

la.C.de re iudi.l.ñ.ad idem.de excep.do.l. apud celsum.§.item q; Cy.z alñ docto.tenuit istam glo.alijs reprobatis est tamen verũ q; ille glo.loquuntur in diuersis casibus.nã illa loquitur vbi esset defectus iurisditiõis. glo.que est in.d.l.ñ.loquit vbi erat error calculi.vnde videtur sententia valere qnaten? nõ erratur breuiter non recedo ab alijs doc.q; dico q; nõ valet i aliquo propter vitium pronunciatiõis.argu.j.de excu.tu.l.qui testamento. ¶ In ea.glo.ibi.l.in hoc iudicio.illa.l.in prima parte sui dicit q; sentẽtia nõ põt diuidi quãtũ ad actũ z formã pronũciandi sic.j.de arbi.quid tamẽ.postea dicit q; nõ põt pro parte valere.z sic etiam nec quo ad effectum ꝓnũciati.vñ bene probat id ad qõ allegat. ¶ In ea.glo.ibi ampliorẽ.§.fi.ibi fuit ab initio iudex cõpetens.hic non. ¶ In ea.glo.ibi de dona.sancimus.ibi loquitur in cõtractu hic loquit in snĩa.nam nec instantia nec snĩa debet diuidi.vt probat.ff.eo.l.si idez cũ eodez.§.fi. ¶ Extra.in.l.nostra queritur de infrascriptis questionibus. ¶ Primo an extra territoriuz possit iudex cognoscere de prorogatione partiũ de vno territorio ad aliud territoriũ. ¶ Secundo queritur vtruz delinquens extra territorium ligetur statuto sui territorij. ¶ Tertio queritur an de delicto cõmisso extra territoriuz possit inquiri contra subditum. ¶ Quarto queritur si põt inqri qua.l.veniat puniẽdus. ¶ Quinto queritur an extra territoriũ possit citari. ¶ Sexto queri si sunt duo iudices.quorũ vni veniat applicãda certa quantitas. alij maior quãtitas vtrũ illo casu possit fieri ex vna cã diuisio. ¶ Septio querit si ex dona.regis vel exemp.quis debeat redire ad iurisditionẽ pro certo tpe.vtrum hoc veniat cõsiderãdũ fm tps delicti an fm tps processus que questiones formant hic per Cy.in repetitiõe huius.l. ¶ Clenio ad primã.q.breuiter querit vtrũ

a progatio possit fieri de loco ad locuz[a].z q; illa prorogatio nõ possit fieri pbat sic.aut in aliquo territorio iste pceder vt delegat? aut vt ordinari?.vt delegat? non q; iurisditio prorogata ẽ eiusdẽ spẽi z qualitat? cũ psona.ar.j.de pac.do.l.iter socerũ.§. cũ inter.z no.j.de iudi.l.ñ.per doc. ¶ Nõ vt ordinari?:q; iurisditio ordinaria nõ extendit extra territoriũ.vt i.l.nostra.z.C.de decur.l.duũuirũ.lib.x.et.ff.de offi.pre.vi.l.fi.de cõsti.vt aiaruz in fi.lib.vj.xviij.q.ñ.epi.nõ etiã põt in alieno territorio pro tribunali sedere.vt plene not.cy de offi.dele.c.nouit.ad idẽ q; ois officialis fines sibi cõmissos seruare dz z nõ trãsgredi vlterius vt.C.de exac.tribu.l.missi opinatores.§.j.z.C.de appari.p.au. l.j.z de execu.z exac.l.ñ.li.xij.z vtrobiq; no.ad idẽ.C.de testamẽtis testamenta omnia.z.l.cõsulta diualia.z.C.de epis.z cle.l.repetita.z a contrario sensu facit.c.cũ eps.de offi.or.vi.lj. ¶ In contrariũ sic pbatur.l.cauet q; officiũ tutoris põt de vna puincia ad aliã prorogari per pactũ.vt.j.de sol.l. quero.ergo idẽ a simili,i offo.iu. ¶ Preterea iura simpliciter loquũt q; põt fieri progatio vñ itelligã de qualibet specie progatiõis etiã de loco ad locũ.vt.j.de iudi.l.j. ¶ Preterea ordinari? habet iurisditionẽ voluntariã extra territoriũ.vt.ff.de offi.peõ.l.ij.ergo põt progari,i hac.q.sũt tres opi. ¶ Quidã simpliciter negãt dicẽtes q; progatio nõ põt fieri.z habẽt pro impossibili q; qs sit ordinari? ibi vbi nõ habet territoriũ.q; ordinaria iurisditio coheret territorio vt i.l.fi. C.vbi z apõ quos. Sed a opi.ẽ q; illa ꝓrogatio nõ possit fieri nisi iudex illi? territorij patiatur vel pmittat:q; eo inuito nõ licet in alienũ igredi.z hoc tenet Ja.de are.j.de vsufr. le.l.heres z pbatur q; iudex territorij ẽ maior in suo territorio vt no.j.de manu.l.apud cũ ergo phibere põt nec debet contẽni.ar.C.de decu.l.curiales.ỹ.nec extimare. Tertia est opi. Pe q; etiã iudice territorij inuito tenet prorogatio.q; lex pmittit. vñ iudex illius territorij nõ põt prohibere.nam nec ex hoc sua iurisditio leditur.z hoc tenet Pe.C.de epi.audi.l.fi qui ex cõsensu.in.v.q.z Guil.de cu.j.de iudi.l.ij.§.si iudex opi. Jac.de are.est q; nõ possit fieri ordinario loci prohibẽte. que mihi pl? placet. ¶ Sed iurta hoc quero vtrũ iste qui cognoscit in alieno territorio per prorogationem quo ad modum procedendi id est quo ad ordina.iudicij vel quo ad decisionem sequatur statuta sui territorij an loci vbi cognoscit.z videtur q; loci vbi iudiciũ fit.vt.C.de cmã.lib.l.j.z.C.que sit longa consuetu.l.j.contrarium est verũ:q; idem est.ac si cognosceret in ꝓprio territorio.z ibi fingitur esse z cognoscere z hoc probatur per glo.or.i c.j.in glo.que incipit temporalem.de foro compe.in cle.qõ no. z si dicatur q; põt valere processus.cũ non sedeat in loco cõsueto.vt in.l.pe.C.de iusti.z iur. ¶ Rñ.ppter consensum partiũ hoc est.nam z volũtate partiũ potest omitti locus solit? causarũ.facit.C.quõ z qñ iudex.l.fi vt proponis pses puincie cuz certũ locum.z per hoc dico q; lz maior sindicus ist? ciuitatis deberet sedere fm formã statutorũ.vt in volta sancti Herculani.tamen qõfacit alibi in palatio sue habitationis si nõ opponit a partibus de incõpetentia loci valet z tenet q; tacite videtur progare iurisditionẽ de loco ad locũ sciẽdo et nõ opponẽdo.ar.in.l.

2 ñ.de iurisd.om.iudi.qõ tene menti. ¶ †Clenio ad secundaz.q.

b vtrũ penalia statuta ligent subditos delinquẽtes ex territoriũ b z qõ nõ ligent.videt primo pbari p.l.nostrã.p quam hic text? dicit rotũde in.c.vt alia.§.statuto.de cõsti.lib.vj.ad idẽ q; cõ suetudo loci delicti debet inspici non alia.vt in.l.saccularij.§. sunt quedã.de extraor.cogni.in contrarium videtur expressum j.de decre.ab or.fa.l.fi.C.de cuictio.l.ñ.C.de commer.z mer.l. mercatores.z quotidie fiunt statuta si quis extraxerit bladũ extra districtũ puniat in.x.nã illud delictũ cõsummatur in egressu territorij.z sic extra territoriuz.vt no.j.de vsufru.l.arboribꝰ. §.Iulianus. Sol.canoniste dicunt q; statutũ nõ ligat extra territoriũ.legiste distiguũt vt refert Cy.q; aut pena adijcit facto phibito de iure cõi.z tũc ligat subdit? extra delinquẽs aut per statutũ inducit nouũ delictũ qõ nõ erat de iure cõi.z tũc secus q; ipune sit extra territoriũ.nõ ob.c.vt aiaz.§.statuto. q; executio nõ põt fieri extra territoriũ.z ita loquit ibi in pena q; trahit secũ executionẽ.secus aũt in pena q; nõ trahit secũ executionem.lz pariat obligationẽ.z ita tenet ad illũ ter.quã rñsionem nõ vidit Cy. ¶ Sed contra istã distin.videt expressum in.d.l.fi. C.de decre.ab or.fa.nã ibi per statutũ inducebat delictũ de nouo.z tamẽ dicit q; ligat subdit? existens extra territoriũ. respõdet Bart.q; istud est ideo:q; a statuto hoc noiatim cauet.sec? si statutuz loqueret simplr:q; tunc non videt disponere de his

3 q; foris fiunt.qõ not. ¶ †Circa tertiã.q.an de delicto cõmisso extra territoriũ subditus possit inquiri. dicit Dof.q; non.et primo:q; inquisitio respicit principaliter iniuriaz publicã.secundario iniuriam priuataz.sed res publica cui prefidet iudex inquirens nõ fuit offensa.ergo cessat inqsitio. Preterea sufficit hoc nullo iure cauer.q; cũ inqsitiones sint regulariter phibite.vt no.j.de adult.l.ij.§.si publico.casum omissum intelligimus fm ius cõe.sufficit ergo q; nulla.l.dicat q; possit inqri.de mu.z bono.l.rescripto.§.si quis accusatorẽ. ¶ Tertio probat quia non extenditur vlterius officiuz q; iurisditio.vt dixi in.l. j.ff.eo.sed iurisditio nõ extendit extra territoriũ.ergo ꝛc. in cõtrarium determinat Cy.disputando: quia nos videmus qõ si cõmittitur delictum in ecclesia:iudex secularis inquirit.vt.C. de epis.z cleri.l.fi quis in hoc genus.et tamen ecclesia nõ est de iurisditione iudi.secularis. Preterea paria sunt pceder p accusa.z p inquisitionem.nec differunt:nisi quo ad ordina. iudicij.vt no.inst.de publ.iudi.in prin.lz quo ad ordinationẽ iudicij inspicitur locus iudicij vt superius probaui.ergo ꝛc. Jo.an. Guil.de cug.z Azo.in fi.sui operis tenẽt opi. Dof.q; nisi statutũ exprisse dicat q; possit inquiri de delicto extra cõmisso.non inqrit de eo. Bar.tenet opi.doc.sui.ff.Cy.p narrationes pdictas.z q;.l.j.C.vbi de crimi.agi opz.nõ distinguit inter accusationem z inquisitionẽ.vnde indistincte dz intelligi qõ credo verũ.

c ¶ Illud tñ no.est fm oẽs q; delicta extra cõmissa aggrauant[c] cõmissum intra territoriũ.vnde q; fecisset plura furta extra territoriũ posset suspendi pro vno furto commisso intra territoriũ q; furta extra territoriũ cõmissa faciunt eum famosum.et quo-

4 cunq; vadat sequuntur eũ.vt no.j.de post.ex ea causa. ¶ †Clenio ad quartã.q.qua querit.an imponetur pena fm statutũ iudicis inquirẽtis.an fm statutũ illius loci vbi fuit delictum petratum.an fm ius commune.z videtur q; fm ius cõmune.vt C.vbi sena.vel cla.l.j.in verbo. publicis subiungitur legibus. ¶ In cõtrarium q; debeat puniri fm statutum qõ viget in loco delicti. Casus est in.d.l.saccularij.§.sunt quedam.j.de extra or.cri. Preterea pene ipositio respicit decisionẽ cause.sed quo ad decisoria inspicit locus delicti:sicut locus ordo tractus.vt.j.de euic.si fundus.in hac opi. Bar.dicit q; iponat pena fm statutum qõ viget in loco delicti.vnde in.q.precedẽte.lz iudex inqrat fm sua statuta.q; hoc respicit ordinationẽ.tamẽ puniet fm statuta aliena.s.loci delicti.fm euz.p hoc glo.est ordina.in.c.j. in glo.tẽporale.de fo.cõpe.in cle.d.Cy.tenet opposituz q; puniet fm statutũ ppriu:q; habet inde officium z iurisditionez z formaz.z pbat hoc.q; si inquirat de delicto cõmisso in eccl'ia

c per iudicẽ secularẽ certe non puniet fm ius cãi.sed fm ius ciuile.z sic seruat formam.l.si data.z tamẽ istud delictuz erat cõmissum extra locuz iurisditionis.z allegat Cy.pro casu in auẽ.vt liceat ma.tauie.§.ff.C.de adul.auẽ.lz quis. ¶ Sed quomodo tunc respondetur ad.l.saccularij.§.sunt quedaz.rñ.q; ibi procedebatur in loco delicti hic alibi.nam cũ pena statuti porrigat ad delinquentem extra fm eũ.ergo illa pena debet imponi.sed audi in quo est difficultas:quia fm hoc in decisione cause non expectamus locum delicti.sed respondeo.q; imo.quia cum statutum extendat se ad locũ delicti ibi er eo statuto subdit? ligatus fuit.z ibi viguit statutuz quo ad eũ sic.ergo diuersi iudices diuersis legibus habent procedere vnusquisq; fm suũ statutũ. z melior erit conditio occupãtis fm Cy.sed hoc vltimuz.dic vt no.Jaco.de bel.C.vbi de crimine agi opz.l.j.in.q.per eũ dispu

a ¶ Ad locum. vide tu.d.ale. ō imol.z pau. de ca.ī.l.de di ff.q; q; j.ō cō di.ob cãz z eũ dē bal.in.c.fi. de probi.fen. ali.p Fede.ī vj.col.ver quero an vasalli.

b ¶ Extra territoriũ.vide oino d.alex.de imo.ō z paul ō ca.z frã.are. ī.l.cũctos. C. de sũ.tri.z fel. in.c.cũ a nobis.de sen.ex cō.ibi circa, iij.z Fede.de se.in consil.ij. vbi tenet ligare.z d.ale.de imo.ī cõsil.iij. j.parte.z Jo. ō ligna.ī tra. ō sẽ.ex cō.vñ. consequenter querit quidz in.viij.char. ỹ.examinãdo an statuta.

c ¶ Aggrauãt Adde tu feli. in.c.ficut.ī.j. col.ver. glo.ī ỹ. adulterio. de testi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tata. vbi determinat Ja. de bel. q vterq; dicit offensus. z q oc casione vnius delicti possit erbãniri de plurib⁹ locis. s. de loco originis z delicti. qõ no. z est ar. ad hoc. l. ij. C. de spõsa. z idẽ tenet Bal. ß. vbi de crimi. agi opor. l. j. in q. ↄtrarium sentit in. l. iij. ß. de offi. pñi. z ibi exẽsse ↄrium tenet do. Guil. de cu. ¶ Sed no. q Cy. etiã aliter sentit in. l. ista in lec. mẽbranaz. circa qõ vi dere potes. q. disputatã p do. Zil. Ð. ccclxxxij. i ciuitate pa-
5 duc. ¶ † Quo ad. v. punctũ an subdit⁹ possit citari extra terri
a ¶ Extra territoriuz. vide tu late fel. i. c. Ij. ő fo. cõpe. post pri. in ỹ. tuỹo sequere cum plu. seq. vbi plene an z qñ possit. et qñ non,
4 toriumꝫ mittẽdo nunciũ vel epistolã. z videt primo q nõ. per. l. nostrã. nã sicut iudex est primatus extra territoriuz. ita nũcius est primatus extra territoriũ z non est nũcius publicus nec habet autoritatẽ citãdi. arg. ß. de offi. pcon. l. ij. ℌ. fi. ꝓterea extra territoriũ iudex nõ posset citare nec monere per seipm. vt. l. fi. j. rũ. ß. de offi. prefec. vrb. ergo nec per aliũ maxime: q referendo citationem ad ius. iudex citat nõ nũcius. vt. j. de manu. vindic. l. pater ex puincia. ver. ceterũ. Ꝓterea qñ citandus est extra territoriũ certa forma est data a iure q ad ĩas iudicis cognoscentis trãsmissas ad iudicẽ vbi degit per illũ iudicẽ citẽt. vt in auẽ. vt nulli iudi. ℌ. si qs vo cõprehensoꝫ. pre. ad hoc facit. j. de eo qõ cer. lo. l. j. de so. cõpe. c. romana. ℌ. cõtrahentes. lib. vj. de reg. iur. pastoralis. in cle. vbi videt expressum. ad idez. j. de bo. auto. iu. pos. l. cũ vnus. ℌ. is qui. Jn cõtrarium videt expressum C. de epis. z cle. l. oẽs. ℌ. si vo apparitor. z. C. de offi. prefec. vrb. l. q pmulgat. Ꝓterea actus citãdi put explicatur a nuncio: nõ est actus iudicialis. vt. j. de in. l. fi. ergo põt vbiq; fieri. sicut vbiq; dñs rimat p suo seruo fugitiuo. vt. j. de ser. fugi. diuus. z fratres vbiq; capiũt apostatam. vt. C. de decur. l. gñali. z. C. vbi qs decur. vel cohar. l. j. ꝓterea ista citatio put est quedã intimatio nõ reqrit partiũ informationẽ. vñ põt extra territoriũm fieri. vt. ß. de offi. prefect. vrb. l. fi. ij. rũ. in hac. q. sunt opi. tũ do. Cy. disputãdo tenuit q valeret citatio. q qõ residet in iudice est explicatũ intra territoriũ. itẽz id qõ erit explicandũ a parte eorã iudice referẽ silr ad intra territoriũ. vnde considerato fundamẽto z sine. dicẽdũ est q tenet citatio fm Cy. qõ credoverũ. Non ob. l. cũ vnus. ℌ. is qui. q ibi nõ loquit in citatione sz in execution facti. Et si citatio haberet secũ annexã quandã execution. sicut est citatio ex qua persona capit: istud non posset fieri extra territoriũ. vt in. d. ℌ. is qui. arguendo de captura rei ad capturam persone. vt extra de vb. sig. ex parte in xpo. z. j. de cdil. edic. q sit fugitiuus. ℌ. idez celsus. vñ talis captus prius debet relaxari anteq; procedatur vlterius: q cũ sit spoliat⁹ quasi libertate debet ante oĩa restitui. ad hoc facit qõ legitur z nota. de verb. sig. l. qui neq;. et facit. l. j. j. de req. reis. ¶ Quo ad. vj. punctũ si vnus iudex habet iurisditionẽ maiorẽ alter minorez. q emerunt redditus iurisditionis a dño territorij. an penam vnius delicti diuident inter se vnus mulctando quantuz patit sua cõmissio. ali⁹ supplendo quatenus deest. Rñdeo q fit ista diuisio sz Cy. ppter singulare interesse ipsoz iudicũ. alleg. l. ij. C. de spor. Ego dico q iudex q ꝓtẽdit singulare interesse nõ videt iudex cõpetens. vt no. ß. ad municip. l. j. in prin. sed si hoc non potest opponi non vult dñs vel res q opponat. satis põt defendi opi. Cy. z Ðe. vnũ tamẽ absurdum est hic. q de eodez facto hic cognoscit per diuersos cõtra. l. licet. ℌ. fi. nau. cau. stab. de sepul. vio. l. sepulchri. cũ simi. nisi dicat q istud est: q nõ proceditur ordinarie sed arbitrarie. quasi p modũ mulcte. vt. d. l. ij. C. de spor. ¶ Quo ad. vij. ponamus q vnus emit a rege reditus vni⁹ mẽsis. z alter emit reddit⁹ sequẽtis. z vltima die primi mẽsis est cõmissum maleficiũ. vñ primus ẽptor nõ potuit facere punitionẽ propter brevitatẽ tpis. secũdus facit punitionez. cui⁹ erit ista pena. hic obligatio est inchoata tpe primi. condẽnatio est facta tpe secũdi. dicit Cy. q applicabit prio. q ius erat ei quesitũ. z hoc per. l. quecũq; actiones. de act. z obl. ego allego ad hoc. l. is qui in puteũ. ℌ. si postea. j. qõ vi aut clã. ¶ Et faciunt hec ad. q. de sindico in vltima die sui officij. est cõmissum maleficiũ qõ p formã statuti debeat denũciari infra octo dies sub certa pena. vtrũ illa necessitas denũciãdi incũbat nouo sindico. in cuius tps incidit dilatio statuti. an incũbat sindico veteri. z dico q incũbit sindico veteri: q in psona sua cepit obligatio q nõ transiundit in successorẽ in officio. vt. C. de decur. l. prudendũ. z arg. C. vt cause post puber. adsit tutor. in rubro et nigro. Expedita est notabiliter hec. l. cũ oĩbus q dicũt doctores. z hec de iurisditione dicta sufficiant. Bal.

¶ Additio Bal.

Extra territoriũm. Juder nõ potest excedere metam sue iurisditionis respectu loci vel summe. et si excedat inobedientez nõ obligat. p. d. vide Jnn. de offi. leg. nouit. Archid. de cõstitu. vt animaꝫ. in glo. hoc habes vbi oĩno vide z Jnno. de so. cõpe. verũ. z c. possunt. vide per Guil. C. qñ prouo. non est necess. l. certa ratione, vide qõ no. in. c. j. de sequestra. pos. in cle. ¶ Cõcessum est alicui q non possit excõicari ab epo. vtrũ possit per cõstitutionem epi. Dicit Archi. sic. quia non ab epo: sed a canone. tunc excõicatur. de cõstitu. j. lib. vj. vide Cy. C. de inces. nupt. l. qui contra in fi. C. de nupt. imperialis. in. j. q. z. l. z si contra. z. l. si vicinus. z de interdic. matrimo. l. fi. z per Cy. C. de sacrosan. eccl. l. priuilegia. z extra qui fil. sint legi. c. per venerabilẽ. z per Cy. de secun. nup. l. j. in vlti. q. z Cy. C. vbi peta. tu. l. j. z de admi. tu. l. fi. ß. j. z. l. diuus. de tu. z cura. da. ab his. per Ðe. z eo. titu. pupillo. per Bar. z Cy. C. de prediis mili. l. fi predium. in lec. z in addi. z per Jnno. de priuile. pastoralis. z Archi. x. distin. lege. in addi. que icipit adde sed nonne. z in alia addi. que incipit. adde dicas. z cad. distin. imperiuz. in additio. que incipit adde videtur. z. xxj. distin. decretis. in additio. que incipit. adde ex eo. z. lxiij. distin. in synodo. ad fi. per Archi. z. xcvj. distin. bñ quidẽ. in glo. dicas. z ea. distin. peruenit. per Archi. vide Archi. ij. q. j. entheum. in glo. per hoc. iij. q. vj. ibi semper. per Archi. in fi. z. lxxxix. distin. iudicatum. per Archi. ad fi. vide qõ no. in. l. ij. in fi. C. de consti. pec. z in. c. dispendiosam. de iudi. in cle. vide Archi. vj. q. iij. placuit. xj. q. j. clericus. in vlti. addi. xvj. q. j. in canonibus. xxij. q. v. hoc videtur. in magna addi. Bald. ¶ Jn glo. ij. ibi: siue dicas. hic quare quis dabit clericum tutorem laico. dic q simul habent cõuenire iudex ecclesiasticus z secularis. vt not. Cy. C. de epis. z cle. auẽ. presbyteros. in addi. z tangitur illud de articu. tu. ℌ. nos autẽ. ¶ Jn glo. fi. ibi. sed quid. vide. ij. q. vj. ß. diffinitur. ỹ. item cum. ibi: nil valere. q nec processus valuit: quia nec iudex fuit. Bal. ¶ Jbi in hoc iudicio. ibi: decessus. hic excessus. ibi non vitiat: sed illud in indiuiduis. hoc in diuiduis nõ rõne rei petite: sed ratione instantie. et etiam ipsius snie fm doc. ibi scimus. Jbi nõ constat de excessu. Jtem loquitur in diuiduis. qd in facto dic idem quod in dando si habet certaz quantitatẽ vel naturam per se vel per relationem ad aliud. Si incertaz procedit ratione dubij. Jbi. l. ampliorez. ℌ. fi. Sed ibi emersit augmẽtum lite pendente. z ideo iudex habet potestatẽ tanq; sup emergenti. z dic de hoc vt no. ß. eo. l. si idez per Guil. vel illud ratione dubij. z adde per Guil. eo. ti. l. in offerẽdo. vide Jnno. de cõsti. cum omnes.

Extra territoriũm. Vide in. c. extra de offi. dele. nouit. vide Cy. in. l. cunctos populos. z in. l. j. C. que sit longa consuetudo. z in. l. si predium. C. de pre. mi. vide Archi. de consti. vt animarum. in glo. hoc habes. vide Jnno. de foro compe. verum in. c. potest omnino Guil. C. qñ quo. non est ne. in. l. certa rõne. vide quod no. in cle. j. de sequestratione pos. z fructuũ. in vlt. glo. ¶ Sed pone q cõcessum est alicui q non possit excõicari ab epo. vtrum poterit per constitutionem episcopi. Archi. q sic: q non ab epo. sed a canone tũc excõicatur de constitutionibus. c. ij. lib. vj. vide Jnno. de. offi. dele. significasti. in magna glo. ¶ Jn glo. que incipit nisi partis in vsi. sed quid vide. ij. q. vj. Dixi. versu. Jtem cũ certa in eadẽ glo. ibi. nil valere: q nec processus valuit. Jn eadem glo. ibi. non vitiatur: sed illud i indiuiduis hoc i diuiduis ratione rei petite: sed ratione instãtie vel etiam ipsius sententie fm docto. Jn eadẽ glo. super ver. ℌ. fina. Sed ibi emersit augmẽtũ lite pẽdente. z ideo habet iudex potestatem tanq; super emergendũ. z de hoc dic vt nota. ß. c. ibi si idem per Guil. vel illud ratione dubij. z vide eo. titu. in offi. in eadem glo. in verſi. sancimus. ibi nõ constat de excessu. ¶ Jtẽ loquitur de indiuiduis quid in facto dic idem q in dãdo si habet certam quantitatẽ vel naturã pro se vel per relationem ad aliud. Si incertã procedit ratiõe dubij. vide Cy. C. de inces. nup. qui cõtra in fi. z aut. ex complexu. in fi. C. de nup. imperialis. invlti. q. z. l. j. si contra. z. l. si vicinus. z de interdicto matrimonio. l. fi. z per Guil. de sacrosan. eccle. l. priuilegia. extra q fi. sint legi. c. per venerabilez. C. de secũ. nup. l. j. per Cy. in vlti. qstione. vide Cy. C. vbi pet. tut. l. j. C. de mini. tu. l. fi. ß. j. z in. l. diuus. de tu. z cu. da. ab his. per Ðe. z eo. ti. pupillo. per Bar. vide Cy. C. de pdiis mi. si predium. in lec. z in additionibus. p Jnno. de priui. pasto. per Archi. x. di. le. in addi. que incipit adde sed nonne. z in alia que incipit. adde dicas. z eadem distin. in prouin. per Archi. z in addi. que incipit adde videtur. z. xxj. dist. decretis. in addi. que incipit adde ex eo. z qui cõtra. ea. distin. nulla. z. lxij. diuisiuo ad fi. per Archi. vide in specu. de legato in vltima columna. ver. sed z illud. vide Archi. ij. q. j. consensium in consti. per hec. z. iij. q. vj. ibi semper. z vide quod no. in. l. ij. in fi. C. de cõpen. z in cle. di. de iudi. vide Archi. vj. q. iij. placuit. xj. q. j. clericus. in vltima addi. vj. q. j. in canonibus. xxij. q. v. hec videtur in magna addi.

¶ Qõ qsq; iuris i alteꝝ statuerit ipe eodẽ iure vtat. Rubrica ¶ In rubrica ibi statuerit. suppleas vel statui fecerit.

Hoc edictum.

Universidad de Deusto

1 ¶ Equum ex iniquo nasci dicitur.
2 Statuta ligant statuentem.
3 Rectores terraꝝ et prouiciarum statuta facere possunt.
4 Statutum ponitur duobus modis.
5 Beneficium iniquum in beneficiatum retorquetur.
6 Sententia lata per dolum iudicis an sit ipso iure nulla.

De edictum.

a Ista. l. dividit in duas partes: quia primo cōmendat edictus rōnem cōmendationis assignās. secōdo ponit verba edicti. secunda ibi. qui magistratū. Illa secōda subdividit in duas quia primo ponit primū caput edicti de statuēte. secōdo ponit secūs caput edicti de impetrāte. secōda ibi. siquis apud. & durat vsq; ad. §. hec aūt ẏba. si vis etiā melius summare. h. d. fūme qd equū est vt iniquū statutū in statuentē: & in ipetrātē retorqueat. b. d. ¶ No. ex. prin. q ex iniquo nascit equū. equissimū cm̄ est vt qui statuit vl ipetrauit iniquū patiat retorsionē in seipz. ¶ In glo. ij. ibi. ipse tuleris. que verba ponunt formaliter in tex. extra de cōsti. cū oēs. vbi tractat mā. l. nfe. ¶ In tex. ibi. §. ipetrantem. ¶ In tex. §. rō. ¶ In tex. ibi. ipse. §. impetrās. ¶ No. primo post 2 prin. q statuta ligāt etiā ipz statuentē. ¶ Secōdo no. q rectores 3 terraꝝ & puiciaꝝ pñt facere statuta. ¶ Tertio no. q hoc nomē statuti ponit duobus modis. vno mō p legislatione. alio modo pro pnunciatione. & istos duos intellect? recipit istud principiū 4 ¶ Quarto no. put loquit hic in statuto per viam legis q valet statutum iniquū. ¶ Quinto no. put loquitur in statuto p 5 viam pnunciationis q valet iniqua pnunciatio. ¶ Sexto vltimo no. q iniquū beneficiū retorquet in beneficiatum. ¶ Op b ponit q magistrat? nō possit facere statuta[b] fz solus princeps. vt. C. de legi. l. fi. istud contrariū soluitur duobus modis. in gl. per hoc etiā due alie solutiōes colligunt ex glo. q fit prima so. est ista q solus princeps facit. l. verū est generalē: sed localem & municipalē pñt facere magistrat? inferiores. Et ita loquit hic & hanc so. glo. conat pbare. Primo p. l. j. C. que sit lō. cōsue. vbi ex sententijs iudicū inducit ler. hoc est cōsuetudo: q illa ler hoc non probat: q illa cōsuetudo habet in se tacitum cōsensum populi. vnde ibi ratio est magistratus solus. Secūdo nitit hoc pbare per. §. sed ius. isti. de iusti. & iure. fz ibi non loquit in statutis magistrat?. Tertio nitit probare per. l. j. §. omnia. de ve. inenu. sed hoc nō bene pbat: q valet statutum magistratus si apparet q haberet autoritatē tamē nō pbat q habeat p aliquam l. & ideo glo. sol. cōtrariū. secōdo mō videlicet q iste. §. loquat antecq; imperium esset translatum in principē. Sed imperio trāslato in principem magistratus perdiderunt autoritatem legis condende. & si tu intelligas de. l. generali cōcedo vnde pretores hodie nō possunt facere generalia edicta nec etiaz populus romanus: sed loquendo de. l. municipali. ista so. nō est vera. & ideo venio ad tertiaz so. que colligitur ex alia glo. s. q solus princeps facit. l. solus autē magistratus nō facit legē etiā legalem: fz cū voluntate procerum illius loci sic. & ita intelligatur hic. Quarto soluitur & recidit in idez: videlicet q statutū magistratus nō valet. nisi quatenus ratificatur & approbatur per populum. et ita debet hic intelligi q populus habuit ratiz. Ecce solutiōes que eliciuntur ex glo. Sed ego revoco in dubium. quid est tenē dum de isto puncto. Rñ. tres sunt opi. Nam Ly. dicit q statutum magistratuū valet in eo quod est cōmissum cor arbitrio. & respicit bonum publicum: puta q non vendantur carnes mortecine: q nō eatur de nocte & similia: sed in his que habent certam formam a iure nō possunt statuere. hoc pbo. Nam cuz ipsi iurent seruare. l. cōtrariū statuēdo essent periuri. vt in aut. iusturandum. qō presta. ab his. qui admi. su. §. j. nā sub iuramento cuiuslibet magistratus ius cōmune includitur. vt extra de iure iuran. c. venientes. ¶ Secūda opinio est Ja. bu. qui distinguit sic. q aut est datum arbitrium istis magistratibus statuendi a populo: tunc valet statutum eoz etiam iniquum: sed retorquet in ipsos: & ita potest hic intelligi. probatur. j. qō vi aut clam. l. prohibere. §. plane. aut non est eis datum arbitrium a populo. & tunc tres sunt casus. Quedā enim respiciunt rerum publicarum administrationem. tunc de istis nō intromittit se magistratus nisi interdum autorando. vt. C. de seruis reipublice ma. l. j. C. de vē. re. ciui. l. fi. vnde ad pōres & camerarios istius civitatis pertinet statuere qualiter vendant cōmunitie cōmunis nō ad magistratus nec est opus q eoz prouisio per superiorem cō firmetur fm Jaco. bu. Quedam sunt que respiciunt iurisditionem. tunc in limitatis non habent arbitrium. vt. l. j. §. calūniatoribus. ad turpil. sed in non limitatis bene habent arbitrium limitandi & statuendi fm Ja. Quedaz sunt que respiciunt rei publice necessitatem propter nouum casum emergentem. tunc dicit. l. q de istis magistratibus pñt prouidere & statuere cum tamen tractatu & deliberatione procerum illius loci. vt. C. de lega. l. si quod extraordinarium. & C. de nauicula. l. cum nauarcorum. Secōda est diui. do. bar. q dicit q quidam sunt magistratus summi. quidam medij. quidā minores. summi magistratus pñt l. cōdere vt reges & prefecti pretorio. & proconsules. vt. C. de offi. prefec. preto. formam de fide instru. cuz dilectus. de offi. le. nemini. Quidam sunt magistratus medij: vt presides & cpi. & ipsi similiter statuere possunt in his que non sunt prohibita statui a iure cōmuni: sed sta tuta coruz in his que sunt magistratus p petui durant perpetuo donec revocentur. in his que sunt temporales non durant nisi tempore eorū regiminis. probatur primum membrum per rationem q: perpetui habent maiorem autoritatem q̄ temporales. Item probatur per tex. extra de maio. & obe. c. ij. extra de loca. nostra. de consti. c. vt animarum. §. statuto. Scōm probatur per. l. eum qui. §. fi. ff. tit. j. facit. l. vlti. j. de penis. Quidam sunt magistratus minores: puta municipales loquor de iure cōmuni. Jsti nō possunt statuere nisi in leuibus arbitrio eorum cōmissis. in alijs non. vt. j. de decre. ab or. fa. l. ij. C. cōminationes vel epi. l. programma. predicta possunt esse vera quando statutum est rationabile: sed quando statutum est factuz dolo malo repudiandū videt. Et q̄ pena istius edicti nō habet locum. sic probo. istud edictum requirit q malum statutum valeat. vt. j. c. l. §. fi. sed statutum factum dolo malo non valet saltim ope exceptionis. vt. j. de excep. doli. l. j. in fi. ergo non potest loqui in statuto istud edictuz. Preterea si nos dicerem? valere: cum statutum factum dolo malo faciat eum periurum. ergo valeret statutū factū a piuro. oportet te fateri hoc q statutū non sit nullū ratione periurij. d. Bar. dicit q posito q statutum esset nullum: tamen si executio est facta de facto habet locū istud edictum: sed non probat. l. sed ego probo: quia paria sunt aliquid valere: & quem cogi ad nō opponendū. ita habetis tex. & glo. ordi. j. de nego. ge. l. naz & seruꝰ. in prin. ¶ Expedita est prima lec. que intelligit hunc. §. in statutis magistratuum quādo est processum per viam. l. cōdende. ¶ Sed iurta hoc queritur vnum scilicet quando populus fecit iniquum statutum. vel consensit fieri per magistratus. vtrum statutuz iniquuz retorqueat in quemlibet de populo. & dicit glo. q nō: quia deliquerunt vt vniuersi non vt singuli. quam glo. no. Et ecce statutum huiꝰ ciuitatis dicat q si Perusinus occidat forēsem: sit pena centum librarum tñ modo ponamus qō quidaz pisanus occidit pisis quēdam perusinum. Modo queritur vtruz pena sit solūmodo centum. fm istam glo. non erit hec pena: sed capitis fm statutuz pisanum. ratio quia nō fit retorcutio in singulos. fm hoc in exēplo premisso nulla cadit retorcutio nec in vniuersos: q vniuersitas non potest occidi. nec in singulos quia non statuerunt vt singuli. sed doc. dicunt q illi qui interfuerunt ad statuendū possunt eadem pena occidi. alij non: quia non interfuerunt cum dolum non cōmiserint. hec est veritas per. l. j. §. j. de magistra. conue. qō tene mēti. ¶ Nunc venio ad secūdam lec. prout intelligitur hic in statuto. i. in sentētia. zilla lec. patitur tria cōtraria primum contrarium est q: ista sententia non videt preiudicare vt. l. fi. de penis: sed respondeo q non preiudicat tempore successionis: sed tempore officij statuentis sic. secōm cōtrarium de. l. j. §. Item cum sacras. que sñt sine ap. rescin. sed respondeo q ibi fuit error expressus in sententia hic non. Tertium contrarium est q: lesus debuit appellare. vnde si non appellauit sibi imputet. vt. C. si se. in intc. rest. post. l. j. istud contrarium soluitur duobus modis. Primo q hic loquatur in interlocutoria a qua nō potest appellari. Secōo q loquat in diffinitiua a qua licet possit appellari de iure. tamen lesus de facto appellare non potuit propter aliqō facti impedimentum. ista sunt ẏba glo. ¶ In gl. que incipit q sit ibi. l. ij. nam lz in edicto non fiat mentio doli expressa. tamen iurisconsultus interpretat edictuz. vt in. l. fi. j. eo. ¶ In ea glo. ibi. q tamen preceptum. ista est magis inhibitio q̄ preceptum propte loquendo. & intelligas q iudex imposuit istud silentium adiecta causa: sed non vera. si enim non adiecisset cām non valeret preceptū. vt no. Ly. C. de fideicō. quoꝝ. Jtē c si causa esset vera non haberet locum hoc edictum. vt. l. sed & si p pretorem. §. sed & si cum decreto. qui. ex cau. maior. ¶ In ea. gl. ibi. & j. de pe. l. fi. dic vt ibi no. vel pone exemplū in precepto facto in cōfessum qui tñ allegabat iustam excep. quā tamen iudex dolo reiecit nec audire voluit. ¶ In ea. gl. ibi omnium q statutum lz sit iniquū: valet tamē ipso iure. ar. j. qui & a qui. l. pperit ¶ In ea. gl. ibi singulariter. ergo delictum vniuersitatis nō nocet singulis. qō verum est nisi interessentibus & cōuenientibus. vt in. l. tam collatores. §. j. de re mili. & vide quod no. Jnno. in. c. c grauem[c]. de sen. ex com. ¶ In ea. gl. ibi. mentionē. nā lz nomen sentētie stricte acceptum significet diffinitiuam. vt no. j. quando ap. sit. l. j. §. quod in sententijs: tamen largo vocabulo etiam

a ¶ Hoc edictum. Cōcordat tex. i. c. cū oēs extra de cōsti. tex. i. c. p illoz. ff. cō. tex. i. l. cuz in eo. j. ff. pac. in. l. cū hereditas. j. de admi. tuto. & ibi albe. de rosa.

b ¶ Satutariō late do. alex. de imol. hic & in. l. v. in pri. de v. ob. & i. l. fi. de penis. & ang. i. l. apertissimi. C. diudi. & doc. i. c. vt animarum de consti.

c ¶ In. c. grauem. & ibidez vide feli. & ad de eūdē in. l. intātū. §. vniuersitatis. ff. ff. rerū di. & qō ibi dixi i apostil. & Fel. i. c. dilect?. el. ij. ime. j. col. i fi. in ea. glo. i fi. de symo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

interlocutoriam comprehendit. vt hic. ¶ In ca. gl. ibi. non appellatur. isti volūt q̄ ab interlocutoria nō appellaf. sed Ja. bu. dicit q̄ ab interlocutoria lata sup principali appellef. vt. j. ō mino. ait pretor. §. permittit. idē si ferat in emergenti vel incidēti. ꝛ trahit secum execution ē cū preiudicio cause principalis vl̄ sententie. vt. j. qui satisda. cogā. l. arbitrio. ꝛ de mi. l. intra vtile. ab alijs interlocutorijs: iz nō appellaf tñ pōt peti qōrevocenf cōtrario imperio qō nō minus operef q̄ posse appellare. vnde isti qui distinguūt interlocutoriam ꝛ diffinitiuam non bñ dicunt. nec soluunt contrarium. fm Ja. bu. ¶ In ca. gl. ibi subesse potuit. tu dic q̄ idem si nulla fuit causa: q: negligentia sua cū dolo iudicis non cōpēsatur. facit qō no. j. so. ma. l. si mora. fm Ja. ꝛ Cy. Bar. ꝛ oēs. ex hoc collige q̄ omissio appellationis non ipedit recursuz contra iudicez qui male iudicauit. Bar. disputādo allegauit hanc glo. me audiente. ꝛ hoc ponit Inno. extra de offi. dele. pastor: alis. in gl. vel ex causa: qō no. ¶ Extra opponit q̄ sententia lata per dolū iudicis sit nulla ipso iure. vt no. j. de iudi. quesitum. j. de procur. l. si procura. absentē. so. q̄ in. l. quesituz pnunciauit contra absentez non contumacē. in. l. si procura. absentem in glo. pronunciauit cōtra non legitimam personaz alis sententia bene tenet ipso iure: quia est stricti iuris. vnde dolus non facit eā nullam sed pōt appellari. Itē peti restitutio i integrum. vt no. j. ad trebel. seruo inuito. §. cū pretor. ꝛ facit qō no. in. l. si is ad quem. de acqui. heredi. ¶ In ca. glo. in fi. no. argumentum ad statutum qō dicit q̄ priores habeant arbitriuz sup nouis casibus: quia intelligitur sup insolitis vel raro contingētibus: non super casibus consuetis contingere. facit. j. de cōtra hen. emp. l. fistulas. §. flumina. ꝛ C. de cōsuli. l. fi. li. xij. ¶ In gl. seq. in fi. no. bene hanc glo. q̄ in facto qō oēs tāgit generaliter quilibet de populo est aduersarius. nisi ille quē factum tangit. ¶ Extra dicit Bar. per nostrum. §. q̄ si iudex debuit cōdēnare homicidam ex forma statuti in trecentum ꝛ condēnauit in capite. q̄ iudex in sindicatu debet condemnari in caput: quia fit retorcutio in eum per. §. nostruz. certe iste. §. hoc nō probat: quia titulus modo ad hoc vt fiat retorcutio requirit paritatez termini: num. bñ probaret iste ti. q̄ ratione alterius homicidij iudex patietur similem penam. quam in alium statuit. ꝛ ideo tu proba per aliam. l. que dicit expresse q̄ in criminalib⁹ ratione doli iudex tenetur ad similitudinez supplicij. vt in. l. lege. §. fi. ad. l. iul. repe. vbi est ter. no. ¶ In gl. que incipit duo ibi assessor. no. q̄ durius agitur cum assessore. q̄ cum potestate. s. in dolo p̄sumendo: q: facilius p̄sumit in cōsolus qui est iurisperitus: vt. j. eo l. ij. ꝛ vide quod no. C. de mu. pa. in. l. professio. in prima glo. li. x. ¶ In eadem glo. ibi. Respon. non. no. q̄ ler mitius agit cū iudice: qō tenementi. ¶ In ca. glo. ibi inuit. no. de vbo excedit. ꝛ de eius significatione. ¶ In gl. sequenti ibi. no. q̄ debet p hāc glo. no. q̄ iz non sit iudicandū exemplis tamen contra, obtinentem ius iniquū iudicat exemplo[a]. ꝛ hoc plerunq̄ cōtingit. quā doq̄ quis obtinet aliq̄d qō est iniquum in iudicio. nam in simili casu codē exēplo vti dz: ꝛ adde qō habes. j. dele. j. l. si seru⁹ plurium. §. j. Et qō ibi no. per Ja. de are.

a ¶ Exemplo ꝛ an q̄ exēplis iudicandum sit remissiue vide Feli. i. c. ij i pn. de presump.

¶ Additio Bal.

Hoc edictum ¶ In ter. dixit cum esset magistratus.

Qui magistratū. Vide qō no. Inno. de offi. le. memini ꝛ de loca. vera. ꝛ in. c. ij. co. ti. ꝛ Cy. in. l. placet. de sacro sanc. ec. ¶ In ter. co. iure vide Inno. de excep. cum venerabilibus. ꝛ in glo. magna. verūtamen bene fatemur. ¶ In glo. ibi. facere videtur. hoc nō videtur verum: q: in generali concessione non videtur princeps sensisse de iniquo statuto permittendo: vt. j. mandati. l. creditor. §. fi. Ista ratio cōcludit q̄ iniquum statutum nō valet: q: deficit permissio principis quod est contra istum ti. Bal. ¶ In gl. ij. ibi. vltra tempus. vide Inno. de insti. cum venisset. in glo. perpetuo. ꝛ no. quantum duret iudicis preceptum q̄ intelligitur i eo precepto ex quo non oritur parti actio sed officiuz mercenarij Bal. ¶ Ibi vel sic habito tractatu. vide Jac. in. l. decreto q̄ petitu. ꝛ hoc requirit ad hoc vt statutuz eius sit perpetuū. sed absq̄ hac solēnitate bene valeret: sed esset temporale. l. si. de penis cū si. fm Ray. de forliuio. facit. C. de nauicula. l. cum nautaz. l. j. C. de tutore ꝛ curato. illust. personaz. Sed an poterūt talia statuta reuocari. dic q̄ sic re integra seruata ea solēnitate que in faciendo interuenit. C. de nup. si vt proponis. C. de pactis mi. si ad resoluendum. Sed quid si res non est intega: quia trāsiuit i contractum videf q̄ non possit reuocari. vt no. in. l. qō semel nisi ex causa tacite subintellecta ab initio. vt. l. iz reprobari. Vl'dic q̄ potest reuocari ipsa lex: sed non contractus fm Ray. vel dic q̄ lege reuocata contractus potest reuocari si remanet sine causa: ꝛ soli legi nititur. ꝛ ad. l. potestatez pertinet al's non. l. j. in fi. de prete. stipula. Bald. Ibi poterit conuenire: q: nec cōmodū sentit. Et iste titulus pcedit per viaz cuiusdam recompensationis que non hz locum nisi detrimentū ꝛ cōmodū cōcerneret personas diuersoz. Ista ratio nil valet q: procedit respectu impetrantis non respectu statuentis. Et ideo est ratio q: p iuris fictionem non videtur cōmissum a singulis. sed a persona ficta representata. de fideicom. mortuo. Itē nō est hoc iure delictuz cū transeat iuris officiuz. ideo lex fingit. Bal. Ibi iterlocu. tu dic q̄ nulla est differentia inf interlocutoriā ꝛ diffinitiuā. Jac. Ibi subesse potuit. alis videf consentire. ꝛ per consensum dolus purgatur. l. ij. C. q̄ metus cā. j. de dolo. l. si dolo. cum glo. per hoc. j. de edendo argentarius. §. cum autem. Tu dic idez si potuit: q: dolus preponderat culpe non appellantis facit. j. ad treb. seruo inuito. §. cum pretor.. Bal.

Hec autem Tria facit. Prio ponit quoddā dictuz Secūdo infert ex eo. Tertio ipsum exēplo declarat ꝛ confirmat ratione. secunda ibi. ideo si cum. tertia ibi. et ideo si inter. et hoc dicit. vbi in lege apponitur vbuz preteriti temporis requiritur consummatio facti nec sufficit conatus. hoc dicit. ¶ In ter. ibi. cessat tam quo ad statuentem: q̄ quo ad impetrantem. ¶ In tertu ibi. dixerat pronunciando vel statuendo. ꝛ no. q̄ statutū factum ab incompetenti iudice vel alio officiali incompetenti est ita nulluz sicut pronunciatio. ¶ In ter. ibi hoc habetur ꝛ vere est nullum. nam verbuz habetur. hic notat veritatem ꝛ non fictionē. ¶ In ter. ibi. obfuit ad, nocumentum respicit. l. ꝛ ideo actus nulli⁹ non potest retorqueri. ¶ In gl. ij. ibi. relcriptum rescissorium venditionis. In ca. gl. ibi. non valebat. ibi ergo punitur inualidum qō est cōtra ter. nostruz. ¶ In ea. gl. ibi. speciale. naz ꝛ aliud est speciale q̄ sententia fertur a iudice incōpetēti. s. q̄ hec exceptio potest opponi. iz per statutum nulla exceptio potest opponi. vt no. in. c. j. de sequest. pos. ꝛ fruc. in cle. maior ergo defectus qui possit esse i iudicijs vel statutis est defectus iurisditionis. ¶ In ea. gl. ibi. iudicauit. tu solue. vt no. in contrario. ꝛ j. e. l. iij. §. si is pro quo. s. q̄ contrarium loquif presuppositā tali forma rescripti quod rescriptuz valet: vt q: dicit non obstante ꝛc. ¶ In ea. glo. ibi. fz ibi propter enormitatez criminum. vel dic vt no. C. de epis. ꝛ cle. l. si quis non dicam rapere in fi. magne glo. Sed nunq̄d vbi punitur conatus punitur eadem lege qua factū cōsummatū. Rñdeo si in eadē. l. fit mentio de conatu sic. vt. C. de sic. l. is qui cuz telo. si autem non fit mentio de conatu non punitur eadem. l. fz extra ordinem. vt. l. j. de extraor. cri. fm Ray. de forli. quod no. ¶ In ea glo. ibi, puenit. s. res vel pmissio. vñ in illo crimine baratarie hoc sufficit nec aliud requirif. ꝛ idem dicam in assassino qui accepit pecuniam causa assassinandi aliquem[b] iz factum nō potuerit consummari. Extra not. vtrum factum de facto ꝛ non de iure inducat penam legalem. habuistis. ff. de pena cōuentionali. dic vt no. C. de transl. l. pactuz. adde q̄ p̄dicta faciunt ad id quod dicit Jo. an in. c. perpetue. de elec. li. vj. in nouella. q̄ vbicunq̄ pena incurritur ipso facto ita quod non requiritur sentētia hominis qō requiritur factum cōsummatum. Vltimo. §. no ster est in ar. ad. q. de opponente exceptionem penalem. qō si opponit eam inepte. non tenef ad penam: q: non tenet oppositio. facit. j. ad turpil. l. j. §. accusatorem.

a ¶ Additio Bal.

Hec autem verba Dicit Gnil. in. l. si quis nō dicam rapere q̄ ille qui conatus est corrūpere vginē imaturā non punif ad mortem qō ē notandū. ¶ In ter. nec effectu. vide qō no. Inno. extra de preben. de multa. in gl. cōputandos. Ibi nā statuit. vide plenissime per Arebi. xvij. q. ij. si igif. Ibi ꝛ cōsummatā. vide in spe. de accusatore v. qd si primo. in fi. vide i spec. de calūniato. in fi. Rñquid tractatus dicitur excedere terminos nude cogitationis. dic q̄ nō. vt. l. presenti. in prin. C. de his qui ad eccle. cōfu. Bal. ¶ In ter. quoniā pro nullo. nota sentētiā nullam iudici nō obesse. concordat. l. si iudex. de var. cogni. Ibi conatus: sed nunq̄d vbi punitur conatus puniatur eadez lege qua factum. Rñdeo si in eadē lege fit mētio de conatu sic. sic intelligitur de ficcarijs. l. j. Si aūt nō fit mētio non punif eadem lege: sed extra ordinez vt. l. j. de extraordi. cri. fm Ray. Bal. ¶ Additio Bal.

Hoc edictum In v. qui vide qō no. Inno. de offic. delegmemini ꝛ vide extra de loca. c. ij. ꝛ c. vsam. in v. ptātem. vide Cy. in. l. placet. de sac. san. ec. in v. in ter. iur. vide Inno. in. c. cum venera. in. ij. gl. magna. Ler cum bene fatemur. In glo. que incipit. per hoc intelligis in v. rudes. hoc nouerum vr: q: in gña li concessione non videtur p̄nceps sensisse de iniquo statuto pmitteñ. vt. j. nā creditor. §. fi. Illa ratio concludit q̄ statutuz iniquum nō valeat: quia deficit permissio p̄cipis qō est otra istū tituluz. ¶ Oppo. in glo. que incipit quod scit in ver. tp̄s. Rño. quantum duret iudicis preceptuz qō intelligif in eo p̄cepto ex quo no

Universidad de Deusto

quo nō oꝛit̄ par actio.vt.l.obli.§.iuſ.hoſi.de actio.ꝛ obli.ꝛno. in §.neceſſitateꝫ.ꝛ ideo glo.exēplificat de ꝑcepto ꝓhibitiuo ex quo non oꝛit actio:ſed officium mercenariuꝫ. Jn ea.gl.in v. cōuenire:q; nec cōmodum ſequitur hic.ꝛ iſte titulus ꝓcedit per viam cuiuſdam recōpenſationis que non habet locū vbi de trimentum ꝛcōmodū decerneret perſonas diuerſoꝝ. Illa ratio nil valet:q; ꝓcedit reſpectu impetrantis non reſpectu ſtatuēntis.ꝛ ideo eſt ratio:q; hoc idem non videtur cōmiſſum a ſingulis:ſed a perſona ficta repꝛeſentata.de fideicō.mortuo. Jtē nō hoc eſt mere delictum cū tranſeat ī iuris effectū:ideo lex fingit in cadē gl.in verſi tractatu.hoc requiriť ad hoc vt ſtatutum ei⁹ ſit perpetuū:ſed abſq; hac ſolēnitate bene valeret:ſed eſſet tempoꝛale.vt.l.fi.de penis cum ſi.fm Ray.de foꝛli.facit.C. de naui cul.l.cū nauta.l.j.C.de tu.ꝛ cu.illu.perſonaꝝ. ¶Sed an poterunt talia ſtatuta reuocari.ꝛ dic q; ſic.re integra ſeruata ea ſolēnitate que in faciendo interuenit.C.de nup.ſi vt ꝓponis.C. de ꝓedi.minoꝝ.ſi ad reſoluendā.Sed quid ſi res nō eſt integra q; tranſiuit in cōtractum videť q; non poſſit reuocari.vt no.in. l.qō ſemel.nō ex cauſa tacite ſubintellecta ab initio.vt.l.ſed reꝓbari.vel dic q; poteſt reuocari ipſa lex:ſed non contract⁹ fꝫ Ray.de foꝛ. Vel dic q; lege reuocata cōtractus poteſt reuocari ſi remanet ſine cauſa ꝛ ſoli legi nitiť.ꝛ de.l.poteſtate pertinet alꝫ nō.l.j.in fi.de ꝓeto.ſti. Jn ea.glo.ſuper.ver.potuit. alꝫ nō videť conſentire.ꝛ per ſequentem cōſenſum dolus purgať.l.ij. C.q; metus cauſa.per hoc.j.de eden.ar.§.cū aūt.tu dic idē ſi potuit:q; dolus ꝑponderat culpe non appellantis.facit.j.ad trebel.l.ſeruo inuito.§.cuꝫ ꝓetoꝛ cōcluſio.ꝛ vide.j.de dolo.l. ſi dolo.cum glo. Jn ea.glo. in ver. interlocutoꝛia.tu dic q; nulla eſt differentia inter interlocutoꝛiam ꝛ diffinitiuā. Ja. ¶Jn ter. ibi. in verſi.ſtatuerit.dicit Guil.in.l.ſi quis non dicā rapere q; ille qui conatus eſt coꝛrūpere virginem imaturā non punit̄ ad moꝛtē:qō eſt no.ꝛ vide Guil.j.de arbitrio qui arbi.ꝛ vide Ly. in auť.cauſa que fit cū monacho in vlti.q. ¶Jn.ter.in ver.effectum.vide quod no. Jnno.extra de ꝓebē.de multa in gl.cōputandos. ¶Jn ter.in ver.nā ſtatuit.vide pleniſſime per Archi. xvij.q.ij.ſi cōcluſio.ibi omnino vide in ter.in ver. cōſummatam vide omnino in ſpe.de accuſatoꝛe verſi.q̄d ſit ꝓimo. in fi.vide in ſpe de calumnia.in fi.nunquid contractus excedere intelligitur terminos nude cogitatiōis.dic q; nō.vt.l.ꝑſenti.no. ¶Jn ter.ſuper ver.nullo no.ſnīam nullam iudici non obeſſe.ocoꝛ.l.ſi iudex.de natu.cogni. ¶Jn ter.ibi.dum dicit conatus:ſed nunquid vbi puniť conatus punitur eadem.l.qua factum. Rñ.ſi in eadem.l.fit mentio de conatu ſic.ſic intelligiť.l.j.ō ſucce. Si autem non fit mentio non punitur ea.l. ſed extra oꝛdinem.vt.l. j.de extraoꝛdi.cri.fm Ray.

De edicto. Citius agitur cum magiſtratu q̄ cum aſſeſſoꝛe circa penam huius edicti.h.d. ¶Jn ter.ibi q; opoꝛtuerit.puta cōſuluit aſſeſſoꝛ poteſtati q; nudo pacto poterat agi vel quod valebat teſtiū coꝛam duob⁹ teſtibus.ꝛ ideo poteſtas ſic tulit ſententiam non expreſſo erroꝛe.Jn glo.ſua ibi.ſe ſapientem.ꝛ ex hoc aſſeſſoꝛes imperiti ſunt in magno periculo conſtituti.ꝛ tenentur de imperito cōſilio qō dant poteſtati:ſz ſententia nō foꝛmetur in perſona aſſeſſoꝛis:ſz poteſtatis.vt.j.quod me.cauſa.l.metum.§. ſed q; ꝓetoꝛ ibi.ꝛ ꝓtoꝛie ꝛc. ¶Jn ea. glo.ibi inuiti. ¶No.q; poteſtarie que differūt a ſuperioꝛe non poſſunt renūciari.ꝛ idē no.in auť.de defen. ciui.§.iterim. ¶Jn ea.glo.ibi non negatur.imo negatur expreſſe hec vera. ¶Et no.ex hac ſol.q; conſilium aſſeſſoꝛum curie non excuſat poteſtatem quin faciat litem ſuam ſi pronunciauit iniquc.quod tenc menti. ¶Jn cadē glo.ibi hoc edictum.qꝛ ibi requiritur dolus vel quaſi dolus ꝛ latiſſima culpa.

¶Additio Bal.

1 ☞ Magiſtratus vbi non tenetur niſi de dolo non tenetur ō facto ſuoꝝ officialium.

De edicto Vide Jnno.de offi.ōlega.ex litteris i gl.ō.co vide in auť. iuſiurā.qō pꝛeſtatur ab his in fi.ſz ius ſuperat ꝛc. ſed non credo q; illud iuramentū aliq̄d addat circa obligationeꝫ.qꝛ pſtatur ſuper officio ex quo nō aliter obligatur quis hodie q; olim. ¶Jn ter.aſſeſſoꝛi:qꝛ quo ad aſſeſſoꝛeꝫ videtur lata culpa ius ignoꝛare. ¶Et nota q; vbi magiſtratus non tenetur niſi de dolo non tenetur ex facto ſuoꝛum officialium.facit.l.j.quando ex fac.tu. concoꝛ.extra de ꝓebē.c.j.lib.vj. ¶Jn textu dictum ſit a magiſtratu conſilio aſſeſſoꝛis. Bal. ¶Jbi ius dicētis.ſ.laice.Bal. ¶Jbi puniri hec interpꝛetatio ſumi videtur ex ratione alterius legis dicentis q; magiſtratus non tenetur inſoliduꝫ niſi de dolo. ¶Jn glo.ſi, ibi.l.ſi iudex,ſed hic requiritur dolus ibi non. Bal.

De edicto Vide arch.xxviiij.di.igno. ad fi.ī.ix.q.j. ſummopere q; Archi.ꝛ c.q̄ merito.per Archi. ¶Jn ter. ibi edicto.de offi.deleg. ex litteris.in glo. ſuper eo.vide in auť. iuſiuran.quod pꝛeſtatur ab his. in fi. ibi. ſed ius impera.ꝛc. ſed non credo q; illud iuramentū aliquid addat circa obligationem:quia pꝛeſtatur ſuper officio ex quo nō aliter obligatur quis hodie q; olim. ¶Jn ter.ibi.duꝫ dicit puniri hec interpꝛetatio ſumi videtur ex ratione alterius.l.dicentis q; magiſtratus non tenetur inſolidum niſi ex dolo. ¶No. in ter.ibi.dum dicit aſſeſſoꝛi:quia quo ad aſſeſſoꝛem videtur lata culpa ignoꝛare.ꝛno.qvbi magiſtratus nō tenetur niſi de dolo non tenetur ex facto ſuoꝛum officialium ꝛ aſſeſſoꝛ conuenitur in veram litis exſtimationem: ſed non magiſtratus ſecundum quoſdam. Bal.

Si quis Quando punitur factum ad poſtulationem.non ideo punitur factum ꝓpꝛio motu ſuperioꝛis: ꝛ nō reperitur ī iure ciuili ita bñ hoc alibi. ¶Jn ter.ibi non poſtulante ſcilicet conceſſum ſit. ¶Jn ter.ibi.non cohercetur ideſt non punitur pars. ¶No.ꝓpꝛium motum ſuperioꝛis non modicum operari.j canoniſte tractant hanc materiam in.c.ſi motu ꝓpꝛio.de ꝓeben.lib.vj.ꝛ vide qō not. Ja.de arꝛ. in.l.ſi ſeruus plurium.§.ij.de lc.j.

Sed ſi impetrauerit. Pena incurſa ratione impetrationis nō euitatur.ſz renuncietur vſui beneficij impetrati.h.d. quod ē notabiliſſimuꝫ. ¶Jn glo.ſua ibi.l. ſi.in fi.vide qō no. Archidia. xvij.q.ij.§.ſi ergo.vbi omnino vide.ꝛ per doc.noſtros in .l.ſiq̄s non dicam rapere.C.de epiſ.ꝛ cle. ¶Jn eadeꝫ glo.ibi. in fi.iſte §.eſt ar.q; ſi quis oppoſuit excep.legalem:licet ei poſtea renunciet non euadat penam. Jn contrarium videtur ter. expꝛeſſus. j.de in ius vocan.l.quamuis.credo q; ibi ſpāle.ꝛ vide quod no. inſt.de act.§.itē mixta eſt actio de eo vbi habes optimā glo. Jtē in ar.noſtri.§.dicit Gui.de cu.q; impetrans iudicem delegatuꝫ pōt re cōuenīri coꝛaꝫ eo.ſz ipſe nolit vti reſcripto.ſed contrariū eſt verum qꝛ reſcriptum non eſt commune niſi ſit pꝛeſentatū per impetrantes.nec habet iudex impetratus ante pꝛeſentationeꝫ
a exercitium iuriſdictionis[a].vt no. Jnno.poſt Poſti.extra de reſti.ſpo.ex conqueſtione.Archi.in.c.is qui de ꝓcur. li.vj.dictuꝫ o.Guil.de cu.poſſet vīficari poſt pꝛeſentationeꝫ reſcripti.nam tunc poſſet renunciari in pꝛeiudiciuꝫ aduerſarij. vt.C.de tēpo. in integ.reſti.l.petende.ꝛ de ꝓtratab.l. ſi poſt moꝛtē.§.fi. Bal.

a ¶Juriſditionis ō quovīs tu ſeli. j.c.ceterū. viij. col. v. vꝫ ꝓceſſus de reſcri.ꝛ ibi i.x.col. q̄d de geſtis añ pꝛeſentationem reſcripti revocantis iuriſditionem.

¶Additio Bal.

Si quis ¶Jn ter. ſi poſtulationē vide de le.j. ſi ſeruus plurium. §.ij. ibi non poſtulante. vide Jnno.de ꝑben. cum olim in fi. ¶Jn ter. non cōicetur: quia nec deliquit bal. ¶Jn.§.ſed ſi ipetrauit.vide doc.de reſti.ſpolia.ex conqueſtione ꝓtra Guil. hic. Jn glo.licet vſus. vbi patet. ergo conſummatum: ꝛ aduerſario ius queſitum.non ob. qꝛ delictū ē ar.ō.j.ō minoꝛe ſi iudex:qꝛ ibi fauoꝛ.hic odium. idem ſi ius cōmune.l.ſi poſt in fi.de contratab. Bal.

1 ☞ Procuratoꝛ aliqñ facit incidere dñm in penam legalem.
2 Curatoꝛ opponens exceptionem penalem penaꝫ patietur non dominus.
3 Procuratoꝛ in rē ſuam nō requiriť ſpeciale mandatum ad impetrandum.

Si procuratoꝛ Jſte.§.diuiditur in tres partes qꝛ primo loquitur ī ꝓcur. ſimplic. Secundo loquitur in tutoꝛe ꝛ cur. Tertio loquitur in ꝓcur. in rem ſuam.ſecunda ibi.ſi tamē.tertia ibi.item ꝛ hoc dicit. Jus iniquum a ꝓcura. impetratum retoꝛquetur in dominum. cuꝫ ꝓcuratoꝛ habuit mandatum ſpeciale vl̄ dominus ratificauit hoc ꝓimo.ius vero iniquum impetratum a tutoꝛe vel a curatore retoꝛquetur in ipſos impetrantes nō in dominum.hoc ſecundo.ius iniquum impetratum ꝓcur.in rem ſuam in ipſum tm̄ ꝓcuratoꝛē retoꝛquetur.hoc tertio ꝛ vltimo dicit iſte.§. ¶Jn ter. ibi poſtulauerit.i.ius iniquuꝫ nomine meo. ¶Jn ter.ibi.quis an ꝓcuratoꝛ:vel ecōuerſo dominus. ¶Jn ter.ibi.ſ.curatoꝛ vl̄ tutoꝛ. Jn ter.ibi datus ꝓcuratoꝛ qui impetrauit ius iniquuꝫ in actione ſibi ceſſa. ¶No.ꝓimo q; ꝓcuratoꝛ non facit dñm incidere in penam legalem: niſi in duobus caſibus. Jꝓimo ſi habet ſpeciale mandatum. Secundo ſi dominus ratificat hinc eſt quando ꝓcuratoꝛes opponunt exceptiones penales ꝛ nō habent ſpeciale mandatum. aduerſa pars debet dicere q; ꝓcuratoꝛ non poteſt illam exceptionem opponere niſi faciat qō dominus eā ratificet:quod tenc menti. Et ideꝫ dico in ſyndico

Universidad de Deusto
Biblioteca

vniuersitatis.accedat qō no.j. de re.iur.l.non potest dolo. et.l. aliud.§.refertur ī optimis glo.positis.de hoc no.in spe.de pcu. §.j.ver.sed nūquid media.ꝛ.c.ij.de ꝑcur.in cle.vbi vide. ¶Secundo no.ꝙ in isto quasi delicto impetrationis iuris iniqui mitius agitur cum ꝑcuratore ꝙ cuꝫ tutore vel curatore.in obligationibus autē que veniunt ex contractu agitur durius cum voluntario administratore ꝙ cum necessario. vt no.j.de ꝑcura.q̄
2 pro cuictiōe. ¶†Mo.tertio ex hoc.§.ar.ꝙ si tutor vel curator opponit exceptionem penalem ipse patietur penam ꝛ non dūs.
3 ar.cōtra.C.de his qui.vt idig.l.polla. ¶†Quarto ꝛ vltio not. ꝙ procurator in rem suam nō requirit speciale mandatū ad impetrandum:nec requirit ratificationem cedentis etiaꝫ in penalibus.oia eīm pōt quasi dūs:qō tene mēti. ¶In glo.j.nō debuerit.nam ibi erat ꝑcurator cōstitutus ad delinquendum: vnde nō tenet mandatum quo ad necessitatem ipsuꝫ exequendi siecꝫ ꝑcura.ꝓpria ꝛ libera voluntate delinquit. ꝛ in euꝫ residet.ideo punitur.hic aūt erat ꝑcura.cōstitutus ad impetrandum qō mādatū de iure tenebat.ꝛ de iure obligabat: nec residebat ius impetrandi in ꝑcur.vnde ꝑcura.est sicut instrumentum ꝛ organū nō sicut persona in qua fundatur actio.vt.j. ō mā.vin.l.patri et prouincia.fm Bar.facit qō no.C.de procur.l.quamuis.in fi.fꝫ Jde. ¶In ea.glo.ibi.tenear ego dominus. In ea gl.ibi.negocia mea.q: delictum nō dicīt esse de administratiōe negotiorū. ꝛ vide omnino qō no.j.si quis omiss.cā testa.l.si dolo. ¶In ea. glo.ibi.non videor. Ex hoc no.ꝙ habentes liberum arbitrium faciendi statuta nō possunt facere aliquod statutū cōtra libertatem ecclesie:q: cum hoc statutum sit penale statuentibus vt in aut.cassa ꝛ irrita.C. de sac.san.eccle.istud qō est penale nō cōtinetur in libero arbitrio.qō tene menti. ¶In ea.gl.ipse autem. s.procurator.ꝛ hoc colligit gl.a cōtrario sensu litterę:sed tu potes dicere cōtrarium:q: ꝓpter defectum mandati ista impetratio ab ipso principio fuit nulla.vt.C.de ꝑcur.licet. ergo nō pōt retor:quert.vt.l.j.in fi.ff.eo. ¶In ea.glo.ibi.sed quomodo ipse scilicet procu. ¶In ea.glo.ibi.vt in tutore vel dic ꝙ nō est simile in tutore ꝛ procuratore:q: impetratio procura.depēdet essentialiter ab ipso principio a speciali mandato vel ratificatione nec aliter vꝫ:sꝫ in tutore non dependet ab hoc:q: tutor habet officium suum liberum a lege.vt.j.de admi.tu.l.inter bonor:ff.vſi valet qō tutor impetrauit:ꝛ q: pena nō potest cadere ī dominū cadit in ipsum impetrantem. ¶In ea.glo.ibi. contra dominū obiicio dicit. Rñ nō.doc.dicūt cōtrarium:quia ipse dominus nō potest obiicere procuratori culpam. cuius ipse fuit causa: et autor.vt.j.de iure do.l.cum fundo.tene glo.quia hoc non est vi delicti.sed vi consensus.nam cum procurator cōsenserit imputet sibi: quia nō dꝰ pati ex quo cōsensit.vt.j.de pac.l.cum in eo. ¶In ea.glo.sequenti ibi nitiť.ꝛ sic nō vi impetrationis a principio:sꝫ vi vsus ex post facto. ¶In vltima glo.qō dixim⁹.ibi vero relatio facienda. ¶Mo.hic de dictione Jtem[a] que referť ad prima.vide qō no.inſti.de rerum diui.§.Jtem lapilli.

a ¶Jtem de q̄ dictione vide feli.ī.c. pastoralis.ī.§. itez cū ō offi. ōle. ꝛ qō ibi dixi ī apostil.

b ¶Defensiōez ꝑ qua materia vide feli.ī. c.dilecti.i.iiij col. vſi.sꝫ no. de excep.

Hec pena Retor:cutio datur cuilibet qui ledi potuit licet de facto lesus nō fuerit.h.d. ¶In gl. sua ibi.ledi.vt.j.de sta.li.labeo.ꝛ no.ꝓ appellantibus qui dicunt se lesos.eo.ꝙ ledi possunt. ¶In ea.glo.ibi.quo ad alios. nō ob.extra de vsuris.c.q: frustra q: pena illius.c. imponiť vsurario ꝓpter qualitatē persone. In isto autem ti. imponiť ratione damni.ꝛ vide ibi per Jnno. ¶In glo. ibi contra preiudicium prima verior est.vt.ō.e.l.j.§.j.inverbo aduersario postulante. Bal. ¶Additio Bal.

Si procurator Ei generalis mandati. Jtez tutor ꝛ curator non faciunt dominos in penaꝫ incidere.h.d.Bal. ¶Ibi ratum habui.no.ꝙ ratihabitio specialis operatur id quod speciale mandatum.vt h. Bal.Dicit Spe.ꝙ procurator habens generale mandatū ad causas itelligiť habere ad ciuiles tm̄ nō ad criminales nec si faceret dominuꝫ incidere in penam.in spe.de ꝑcura.§.j.ver.sꝫ nſi quid. media facit.c.ij.de ꝑcura.in clemen.ꝛ hic. ¶In glo.hec pena ibi.sed omni.vide Jnno.extra ō vsuris frustra. ¶In ter. experitur agendo vel excipiendo ac.ex quo no.ꝙ ex hoc edicto oritur exceptio ꝛ actio.Bal.

1 ¶Culpa fideiussoris an dicatur reo abesse.
2 Fideiussor qui ꝓpter suam culpaꝫ exigitur nō habet regressuꝫ contra reū principalem.

Si is pro quo. Jste.§.subtilis diuidiť in duas ptes.quia primo loquiť quando reus impetrauit ius iniquum ꝛ nō fideiſſor.Secundo qñ fideiussor ꝛ nō reus.seda ibi.sed si tu.ꝛ hoc dicit.delictum rei officit fideiussori in iure querendo fideiussori ex persona rei. Sed delictuꝫ fideiussoris nō officit reo.h.d. ¶In ter.ibi.si is.s.reus ꝑncipalis. ¶In ter.ibi.spopondisti.i.fideiussisti. ¶In ter.ibi. ipsi⁹.s.rei principalis. ¶In tex.ibi.tu.s.fideiussor. ¶In textu ibi negocio.s.ꝑdicto. ¶In ter.ibi.vti.ex ꝑsona rei. ¶In ter. ibi.nec te.s.fideiussorem. ¶In ter.ibi.nec ipsum.s.principalez ¶In ter.ibi.ꝑtrare hoc est dicere nō potest esse ctualiter excipere. ¶In ter.ibi non fit.exigens enim.ꝛ tamen non poteris repetere propter inopiam rei. ¶In ter.ibi.in edictum.s.impetrando ius iniquum . ¶In ter.ibi. ad reum.i.ad damnum rei. ¶In ter.ibi ꝛ ideo.s.quia tua culpa succumbis. ¶Mo.ꝙ ꝑōt impetrari a principe ꝙ ꝑtratur a suis debitoribꝰ nulla ex ecutio possit opponi. ¶Secundo no.ꝙ culpa rei officit fideiussori etiam si reus sit nō soluendo. ¶†Tertio no.ꝙ culpa fideius
1 soris nō officit reo. ¶†Quarto ꝛ vltimo no.ꝙ fideiussor q̄ ꝓpter suam culpam exigitur non habet regressum cōtra reuꝫ ꝑncipalem. ¶In glo.j.ibi l.si mandauero. tu potes respondere. vt no.in vlti.glo.que salvat vtrancꝫ opi. ¶In ea.glo.ibi.perēptoriam.i.ꝙ nō possit sibi obiici aliqua peremptoria.ꝛ sic illa ꝟba ita precisa oēm exceꝑ.auferunt.lz sit argu.cōtra.C.de adul. l.ita pudor.ꝛ.j.qō vi aut clam.l.j.§.j.sed responde ꝙ ibi fuerūt ꝟba prolata a iure hic fuerunt ꝟba prolata a principe ꝑ modum priuilegij qō priuilegium debet aliquid operari. ¶Nota.in simili.C.de in offi.te.l.si quando. ¶In ea.glo.ibi.nō obstante Et sic no.ꝙ princeps potest de plenitudie potestatis aufere ali-
b cui defensionez.b ꝛ hoc in causa ciuili ꝛ pecuniaria. sec⁹ in causa criminali.vel causa status.vt extra de re iudi.c.pastoralis.in cle.facit qō no.j.de pac.l. pactū inter heredē.ꝛ.j.de re mili.l.iñ. §.si ad diem. ¶In glo.ij.ibi cuꝫ effectu fideiussoris:q: nec reo nam qualis est apud reum talis descendit in fideiussorem ex ꝑsona rei. ¶In ea.glo.ibi de pac.l.si.ꝛ.C.loca.l. si cum hermes. ¶In ea.gl.in fi.cōiunge vtrancꝫ so.ꝛ dic ꝙ aut delictum ꝑest sit exceptionē.aut exceptio delictum. Primo casu exceptio fuit ab initio invalida. ꝛ ideo nō prodest fideiussori. Secō casu exceptio fuit a principio valida.ꝛ ideo factum rei nō officit fideiussori:lz fideiussor adhibuerit cōsensum. Et hoc est qō vult ista glo.quā no.nec alibi habemus melius:an culpa rei noceat fideiussori ꝙ hic. ¶In gl.seq.in fi.tu dic ꝙ ideo nocet: quia fideiussor nititur adminiculo ex persona rei.ar.j.de acq̄. pos.l. pomponius.§.cum quis. ¶Extra glo.opponitur contra istū §.de.§.si filius.j.e.l.solutio.vt ibi dicam.

¶Additio Bal.

Si is pro quo. Delictum principalis nocet fideiussori in iure exceptionis querendo ex persona rei. sed delictum fideiussoris non nocet reo.h.d. ¶In ter.iniuriarum a debitore.Bal.

1 ¶Filia in iure querendo patri nō preiudicat.
2 Domus ex delicto proprietarij devastari non potest in qua alius habet vsum fructum.

Si filius Delictuꝫ seu culpa filij patri nō officit ēt nitenti ex persona filij qō est no. ¶In ter.ibi. intendo.i.propono. ¶In ter.ibi.locus fit.s.cōtra me patrem.

1 ¶†Mo. ꝙ filia nō preiudicat patri ēt in iure q̄rēdo.nec ob.j. de pac.si quis seruū.§.etiā.q: ibi loquiť cōtrahendo. hic loquitur delinquēdo fm Ja.bu. ¶Opponiť duob⁹ modis. ¶Primo oppo.ō.e.l.§.si is pro quo.in prin. so.ibi.loquiť in reo ꝛ fideiussore.hic ī patre ꝛ filio. Sed que est ratio differentie. Rñ. q: fideiussor querit exceptionez beneficio rei.ꝛ si reus volet nō queret.vt j.de pac.nisi:sed pater nō querit ius beneficio filij:sꝫ beneficio legis.ꝛ est acquisitio necessaria velit nolit filius.ꝛ ideo non potest ꝑ filiuꝫ patri preiudicari:q: nō pēdet hoc ex filij potestate:sed ex iuris autoritate. ¶Secundo contra hoc opponitur:q: pater ꝑ filio tacite fideiubere vſ.vt.j.de ꝟbo.obli.l.cū filius so.ibi.filius erat debitor hic creditor.nō eīm accedit fideiussor obliganti:sꝫ obligatio.ꝛ ista est sententia glo.ꝛ est.§.ille.
b arg.ꝙ filio delinquenti pater nil teneatur.b assignare etiam de bonis per eū acq̄sitis.ꝛ est expressuꝫ.C.ō bo.dā.l.si filius. ¶In prima gl.ibi.ratione vsufru.hic colligit duo argumenta. Primo ꝙ exceptio bāni:cum filius est bannitus nō ob.patri.q̄ agit
2 vt legitim⁹ administrator. ¶†Secūdo no.aliud ar. videlicet. ꝙ ex delicto proprietarij nō possit devastari domus in qua alius habet vsufructū.ꝛ adde qō no.Ja.de.arc.j.de his qui.vt indig.l.post legatum.§.filius.ꝛ vide qō no.in spe.de cessiōe actio. no.§.j.ver.illud etiā. queriť an bānitus.ꝛ qō no.j.de excep. doli.l.apud celsum.§.si cum legitima .ꝛ subtilem glo. illius.§. hic rumina.

¶Additio Bal.

Si filius Vide Ja.de his quibus vt indi.l. post legatum.§.filius.argu.ꝙ exceptio banni que obstat cedenti.nō ob.cessionario.fm Od.dic cōtra. ꝛ hoc ideo q: pater non pretendit a filio cām.vide in spec.de ces.actio.§.j. ver.illud etiam q̄ritur an bannitus.bal. ¶In.ter.deterio:ar. ꝙ ex delicto ꝓprietarij non possit devastari domus in qua aliꝰ habet vsumfructum au. ¶In ter.fiat.q: ius patris.i.pria potestas in qua fundatur acquisitio precedit factum filij.ꝛ in iure

acquisitionis

Universidad de Deusto

acquisitionis filius non potest patri derogare.

Quod autem. Pena inflicta per.l.cuius non restat nisi sola facti executio transit ad heredem nisi fuerit iudicium motum.h.d.fm vnū intellectuz no.& facit.ī.ad fil.gaius seius. ¶Jn tex.ibi.nō solum sed soluz ipsi.l.impetranti. ¶Jn tex.ibi actionem quaz ipse impetrauit sed nulliter contra alteruz. ¶Jn gl.sua ibi.l.in oibus.q̄ dic vt plene no.l.sordidoz.C.de excu.mune.lib.x. ¶Jn eadē glo.ibi. heredicq̄ suo.& sicut impetratio fuit realis & trāsitoria:et ita retorcutio:quia debent habere se tanq̄ paria & correlatiua. non tanq̄ excedentia & excessa.& sic vnum nō dz esse personale alterum reale.& hec est veritas.vnde si impetratio esset realis.personalis retorcutio non posset esse in rem.i. transitoria. ¶Jn ea. glo. ibi.l.j.in fi. ibi non loquitur de extincto: sed de efficaci a principio:ꝫ salua glo.quia ab isto pricipio apparet p̄ p̄sonale priuilegium quod post mortem nullum est. vnde deficit a principio.sed pro nunc pro tempore in quo sumus.& sic nō ob.glo. ß.c.l.§.j. ¶Jn ea.gl.ibi.iussit priuilegium.ergo & pena in consequentiam priuilegij.hoc enim operatur hic vtus istius cōsequentie.& hec est prima solu. ¶Jn eadem glo.ibi.a lege nō ōsi derabant ministerium iudic.in imponenda pena:sed tantum in exequenda. ¶Jn eadem glo.ibi.q̄ ibi dicitur.& ista est secūda so.ex qua no.q̄ licet cōdēnatio ad penam delicti nō trāseat ad heredem:transit tamen executio vbicunq̄ sententia fertur ipso iure vel ipso facto.vt ē hic.q̄ō no.& adde quod habes.ī.de iure fi.l.eius qui delatoꝛem.nec transit hic. ¶Tertia so.ex qua no. q̄ exceptio facilius transit cōtra heredem q̄ actio:quod declaro tibi alio exemplo. Dicit statutum q̄ non assignans obligationem in extimo cōmunis nō possit agere nihilominus puniatur pena.c.liberarum.dixi q̄ si testatoꝛ ius sibi cōpetens nō assignauit.q̄ hec pena tranfit ad heredem quantū ad exclusionem vt repellatur heres ab agendo.non quātum ad punitionez per modum cōdēnationis ad illa centum.& tota die potest de facto occurrere in statutis de gabellis.

¶Additio Bal.

Quod autem. Ex delicto defuncti ex quo exceptio oritur heres per exceptionem repellitur.h.d.nec exigitur contesta. quia non est in potestate excipientis.& q̄ super exceptione nō cōtestatur lis.h.d. ¶Jn glo.ij.ibi.vnde nulla pena ar.cōtra no.ā.e.l.§.j.naz etiam remi ei.extinguitur.Bal.

Illud quoq; Pena que simpliciter imponitur refertur ad presentia & futura.h.d. & ratione istius.§.ponit glo.ī.de p̄cur. omnium. vbi iste.§. glosaī. ¶Jn tex.ibi.acquireretur.& sic retorcutio que a principio nō fuit nata actualiter tū fuit nata potentialiť.& nō operatur in futuris.& vide subtilē questionē que formaī in casu simili.ī.de dolo.l.heredibus.& ī.de iureiuran.l.ꝫ & si possessoꝛ.§.j. ¶Jn gl. sua ibi generaliter quo ad spēs.& tēpora. ¶Jn glo.eadē ibi vl' etiam specialiter.& est ar.q̄ in cōfiscatione bonoz̄ veniant futura:ꝫ hoc est falsum.vt.ī.man.l.si tibi mandauero.§.is cui bona iuramenta conditionalia cōfiscantur:licet fit ar.cōtra.ī.de noua.l.quoticns.§.fi. ¶Additio Bal.

Illud quoq; Qui ex delicto priuatur actionibus suis carere debet presentibus & futuris.h.d.hoc q̄ priuaī per sniam legis sine ministerio iudicis: secus si per iudicem:q̄ de futuris nō pōt pronūciare nisi in habilitando personā ad futura.vt in deportato:q̄ō dic vt in.l.si tibi mandauero.§.is cuius.ī.mandati.Bal.

1 Jus an debeat reddi ad penam alicuius delicti.

2 Obligatio naturalis an statuto tollatur.

Ex hac causa. Priuilegium vel retorcutio nō tollunt naturalem obligationem: nec soluenti datur repetitio.h.d.& habet duas lcc. Prima loquiť in ipetrante.Secunda in retorquente qui omisit vti iure ciuili ¶Jn tex.ibi causam.i.oblationem. ¶Jn glo.sua ibi.illud repeti.& sic allegabatur vt causa repetitionis.nō vt causa solutionis. ¶Jn ea.glo.ibi.subiecit.s.cum edictum contineat equitatem quando nō tollit naturalem obligationem que sola equitate fouetur.vt.ī.de solu.l.stichum.§.naturalis. Rñ q̄ ista est reciproca.vnde sicut priuilegium iniquum non tollit naturalem. 1 sic nec hoc edictum. ¶†Et no.ad statuta que dicunt q̄ non debeat ius reddi ad penam alicuius delicti.quia p̄ ista statuta nō tollitur obligatio naturalis.vt no.ī.de cōdi.inde.l.si pene causa in prin.& ī.quod me.causa.l.extat. & si talia statuta non cōtinerēt ius equuz vel iniquū defectus iudicis secularis debet tūc suppleri per iudicem ecclesiasticū apud quem agitur ex sola naturali.vt extra de foro cōpe.c.licet.fi.c.ex tenoꝛe.& ita quotidie practicamꝰ in ista ciuitate:sed si statutum esset equum:tunc non haberet locum iste recursus.exemplum in retorcutione que fit ex hoc edicto.que retorcutio etiam iure canonico cōprobaī.vt 2 extra de consti.cum oēs.que ꝛba no. ¶Extra querit hic guil. de cu.vtrum p̄ prescriptionez tollatur obligatio naturalis.& habes de hoc in.l.fi. rem ra.haberi per Dy.ī.de nego. ge.l.at qui natura cū multis si.& dicit Guil.de cu.q̄ nō:q̄ nos videmus q̄ sententia que est potentior q̄ rescriptum qō apparet in translatione dñij directi non tollit obligationez naturalem.vt.ī. de cō dictione inde.l.iulianus.fm Guil.de cu.Bal.

¶Additio Bal.

Ex hac causa Naturalis obligatio nō tollitur ex delicto.h.d.facit.ī.de cōdictio. indebiti.si pene & qō me causa extat.

1 Procurator habens generale mandatum ad causas intelligitur ad ciuiles.

2 Statutum facere an sit iurisditionis.

Si quis iniquum ¶Jn text.ibi. si p̄ postulationez. vide gl.ī. si seruꝰ plurium.§.ij. ¶Jtē tex.ibi.si ipso non postulante. vide Jnno. de p̄ebē.cū olim.in fin. ¶Jn ter.sed si impetrauit.vide doc.de resti.spo.ex conquest.contra Guil.in glo.que incipit. vt.C. in ver.patet ergo: q̄ delictum est cōsummatum. & aduersario ius quesitum non ob.argu.cōtra.ī. de mi. si iudex. q̄ ibi fauoꝛ. hic odium. Jdez si ius cōmune.l.si potest in fi.de cōtratabu. dic vt no.C.de episco.& cleri.si quis non dicam. ¶Jn tex.ibi dum dicit si p̄curatoꝛ.p̄ocuratoꝛ vi generalis mandati. Jtem tutoꝛ et
a curatoꝛ non faciunt dominos in penā incidere ad hoc[a] Alber. ¶Jn text.ibi si p̄ocura.dicit spec.q̄ p̄ocuratoꝛ habēs generale mandatum ad causas intelligitur habere ad ciuiles tantū non ad criminales nec si faceret dominum incidere in penaz.in spec.de p̄ocur.§.j.ver.sed nūquid media facit.c.secūdū de p̄e. in cle. et hic in tex.ibi sed cū.vide Jnno.extra de vsur.q̄ frustra ¶Jn tex.ibi excipitur agēdo vel eripiendo.ac. ¶Nota q̄ ex hoc edicto oriť exceptio.& actio. ¶Jn tex.ibi si is delictū p̄icipalis.nam fideiussoꝛ in iure exceptionis querēdo ex p̄sona rei; sed delictus in fideiussore non nocet reo.h.d. ¶Jn tex.si filius ar.q̄ exceptio banni que obstat cedenti nō obst.cessionarijs.ꝫ ad hec dic contra.& hoc ideo:quia pater non p̄etendit causam vide spec.de cessi.ac.§.j.ver.illud.et queratur an bannit?.& vide Ja.de his qui.vt indi.post.l.§.filius pater qui fideiussoꝛ: nō filij habetur si agit.h.d.tl.ꝫ si cōuenitur sic.h.d.Guil. ¶No. ibi.in tex.dum dicit ratuz haberi. ¶No.q̄ ratihabitio specialis operatur idem qō spāle mādatū.vt h. ¶Jn. tex.ibi dum dicit deteriꝰ.ar.q̄ ex delicto p̄p̄rietarij nō possit deuastari domꝰ in qua alius habet vsumfructum an. ¶Jn tex.in ver.fiat quia ius patris.i.patria potestas in qua fundatur acquisitio p̄cedit factū filij.& i iure acq̄sitionis filius nō pōt patri derogare. ¶Jn tex.in.§.q̄ aūt. Ex ōlicto defuncti ex quo exceptio oriť heres p̄ excep.repelliť.h.d.nec exigiť cōtestatio:q̄ nō est i potestate excipiēt.& q̄ sup excep. nō cōtestaī lis.

a ¶Ad hoc alber. adde qō ibidem appostillani.

Illud quoq; Qui ex delicto priuatur actionibꝰ suis carere debet p̄esentibus & futuris.h.d.q̄ nō priuaī per sententiā.l.fine misterio iudi.Secꝰ si per iudicē:q̄ de futuris nō pōt pnunciare nisi in habilitādo personā ad futura.vt in deportato. Vel dic vt.l.si tibi mandauero.§.is cuius bona.ī.mandati in tex.§.ex hoc ꝛsi.causa naturalis ob.nō tolliť ex delicto.h.d.facit.ī.de condi.insti.si pene.ī. qō metus causa extat in glo. que incipit dilatoꝛia. ꝛsi aliqua. ¶No.q̄ q̄ q̄ clausula derogatoꝛia respicit voluntatē. & ei derogat declarādo volūtatē nō futurā i actu cōtrario. & tūc actꝰ illeco cōtrarius nō valeat nisi habeat clausulā derogatoꝛiaz p̄ime vel faciendo specialem mentionē vel generaliter alteri generali derogando.vt hic quādoq̄ respicit potestatem:& ei derogat q̄ tūc ista clausula nil operatur. q̄ nemo pōt se libertate tali p̄iuare.de ver.obli.stipulatio hoc modo.q̄ q̄ respicit solēnitatez & ei derogat.& tunc valet actus appositus etā fine clausula derogatoꝛia.vt.l.fi.in p̄in.de lc.ij.fm Old.& Ray.& est ratio p̄dictoꝛ.q̄ voluntatem quilibet habet a se:sed libertatem & solēnitatem a.l.superioꝛe cui nec potest derogare fm Jaco.de arc.

2 ¶An facere statutū est iurisditiōis. Et videtur q̄ sic:quia sub diffinitione iurisditionis pōt cōprehendi.vt.ī.ti.j.l.j. Rñ sicut iurisditio alia mera:alium merū imperium: alia mixtum sic statutum sup mera iurisditione est mere iurisditionis.& oibus iurantibus cōpetit super mero imperio meri imperij. sup mixto mixti. Et sic tunc maiozes stantum iudices statuent de talibus vt.l.j.§.de officio eius dūmodo non statuatur contra ius legis vel contra formam & metam eis dandam vel ab eis iuratam.vñ p̄sertim in arbitrijs valent talia eoꝛum statuta.vt.l.j.§.an cā. licet statuatur contra ius partis.vt.l.nomina.C.de offi.p̄e.p̄to.& h.& si est iurisditionis quomodo populus statuit cum iurisditionem non habeat. Rñ,immo super hoc.vt.l.oēs populi

Universidad de Deusto
Biblioteca

contentiosam.z habet habitu licet non actu z exercitio nō exercat per alium z hoc in his que non tangunt ius superioris.nā in eis nullam habent potestatem.de iureiur.c.venientes

1 ☞ Factum lege permittente fit impune.

2 Iudex denegat impune audientiam ei cui ex forma statuti non tenetur ius reddere.

¶ Retorcutionis. addebar. cepo. de seruit. vrba. a c.xxiij.

Illud. Non fit retorcutio retorcutionis z hoc nominatim cauetur edicto prętoris.h.d. ¶ No.ex hac.l.nō fieri retorcutionē retorcucionis.[a] p hoc dicit doc.q nō habet locum reconuentio reconuentionis.alias esset procedendum in reconuentionibus in infinitum fm Guil. de cu.z hoc tenet glo.nra ordinaria.in.l.cum papinian⁹.z auc.z cōsequēter.C.de sent.z inter. ¶ † Scdo no.q id qō sit .l.permittente fit impune z sic est arg. quod opponens testi infamiam nō teneatur sibi iniuriarū actione.bonū tū est q p testetur q nō facit animo iniuriandi:sed causa iuris sui conseruandi fm Guil de cu.z facit.j.de in ius vocan.l. libertus a patrono. ¶ Vltimo no.per istā.l.q iudex impune denegat audiētiam ei cui ex forma statuti nō tenetur ius reddere.zvide in hac l.quod no. Ja.de are.C.ne filius pro pa.auc.habita et in spec. de rescrip.presen.§.fi.ver.sed nunquid possum. ¶ In glo.ibi statuit per viam retorcutionis. ¶ In eadē glo.generaliter.vt nō obstet qō no.in prima glo. ¶ In ea.glo.ibi paulus sic intellerit zsic no.ar.ad statuta penalia lz simpliciter loquant cū dolī clausula subintelligatur de quo nō dico hic vlterius.q siderat hic q istud edictum procedit quasi inducendo delictum de nouo.qō alias non erat delictum. ¶ In glo.vltima ibi.me teneri:q illa non est retorcutio:sed noua z separata impetratio nullam habens consequentiam ab impetratione prima

2 ¶ Additio Bal.

Illud Qui ius iniquum in impetrantem retorquet iure equo vti videtur nec penam patitur ex delicto.b.d. in prin.l. vide i spec. de rescrip.presentatio.§.fi.ver. sed nunquid possum. Ibi vt litigator.vide Jaco.de arc. in auc.habita.Bal.

Illud eleganter Vide in spe. de rescrip. presen.§.fi. versi.sed nunquid possum. ¶ In ter.ibi.illud qui ius iniquum in impetrantez retorquet iure equo vti videtur.nec penam patit ex edicto.b.d. ¶ In tertu ibi.duz dicit litigator.vide Jaco. de arc.i auc.habita.C. ne filius pro patre.

¶ Si quis ius dicenti non obtemperauerit. Rubrica.

¶ Additio Bal.

Rubrica In ver. si quis formam libellorum super edictis cōtumacias puniētibus.vide in spe.d dolo.z cōtu. i parte.§.restat in rubrica.in ver.obtemperaucrit. An p cōtumacia possit quis banniri in causa ciuili.no. de decre.z ven.inspi.l.j.§.quid ergo. Sed pro debito not.q fic.in.l.j.C.qui bo.ce.po.i vltima glo.dūmodo debitus sit liquidum.z sit cōdēnatus sicut etiam requirit vt possit carcerari.nā bānum succedat loco carceris.vt ibi no. Sed videt q bec.s.captura vel bānum fiat demum bonis excuss.l.iij.§.tutores q̄ no. in spec.tu.de contra.C.quomodo.z quando iudex consentit.vt li.nō cōte.qm in fi.

1 ☞ Jurisdictionem habens mulctare potest.

2 Duūuiri qualiter accipiatur.

3 Jurisditio dr offendi per contumaciam.

4 Prętor an offendatur p contumaciam nō appellandi.

b ¶ Pro cōfesso.z hoc si illa confessio in ei⁹ odiū tēdit. secus aūt si i cōmodū. vt per fel.in.c. itelle rim⁹ circa fin. i v.ij. allego. de iud.

c ¶ Mulctari adde feli. i.c. j.ij.col.v. no. ibi. donec.de iudi.

Omnibus Hec.l.diuiditur in quatuor partes.nam in pria parte ponit qui magistratus possunt mulctas contumacibus iponere. In secunda parte qñ zin q parte iudicij. In tertia parte ponit quādo possunt mulctari. In quarta z vltima parte ponit ad quid ex hoc edicto cōpetat actio.secunda ibi.is videtur tertia ibi.si procurator.z in.§.non solum quarta ibi.in.§.hoc iudicium principium.h.d. Quilibet magistratus potest rebellis cōtumaciam penalt iudicio propulsare. Istud pn.duas habet lectu. Prima lec.est quod ponatur solum vnum dictuz.z tunc est littera nō tantum. Secunda lec.est q ponantur duo . dicta scilicet regula z exceptio.z tunc est littera non tamen. ¶ In glo. j.ibi olim'prout habes in littera:non tamen Fran.accur. ¶ In ea.glo.z ipsi.s.duumuri. ¶ In eadem glo.ibi.de leuibus crimi nibus.ergo z de cōtumacia. ¶ In eadem glo.ibi.non tantum doc.dicunt quod inconueniens locutio est fm litteram non tātum.ac si diceremus:rex potest deliberare castrum non tantum comes:quia locutio conueniens est cōtra.ego de hoc modicuz curo. ¶ In eadem glo.ibi.ptātis. nam illa dictio significat habentes merum imperium.nō duumuiros.vt.ff.ti.ij.l.imperium ¶ In eadem glo.ibi.sed dic.nunc glo.cōcordat opi.z lec. z sensus glo.est iste.q littera non tamen transit vera in negocijs magnis z multis magnis.sed littera nō tantum sit vera in paruis vnde concludendo fm glo.vbi duumuiri habēt cognitionē.ibi habent cohertionem in negocijs autem magnis in quibus nō habent cognitionem. nec cohertionem habebunt. vt.C.de decur.l.duumuiri.li.x.fm illam glosaz.etiam vicarij castrorum qui habent aliquam iurisditionem possunt contumacibus ponere minimas mulctas. fm consuetudinem loci et fori. sed Jaco.de ra. et Pe.dicunt q mulcta quandoq imponitur propter con-
1 tumaciā incidenter.† z tunc quilibet habēs iurisditionem ordinariaz potest mulctare.duumuiri autem non possunt: quia non erant iudices:sed executores fm eos.quandoq irrogatur mulcta propter delictum principaliter puniendum. tunc est verum
2 quod loquit.§.audient.in auc.de defen.ciui. † Tu dic clarius quod duumuiri possunt accipi trib⁹ modis. Primo modo pro principali magistratu municipij.vt.d.l.duūuiri.tūc potest mulctare cōtumaces:q mulctare est de mero imperio minori quod cōpet:z ei.vt in.d.§.audiēt. Scdo modo potest accipi duūuiri p eo qui non hz iurisditionē principalē sed inferiorez vt sunt in ista ciuitate iudices cōis. z tunc isti non possunt mulctare: q nō reperitur hoc ius eis cōcessum.vt.j.de iudi.l.ij.§. is datur.z hoc fz litteram .tū hoc nō est verum nisi consuetudo ampli⁹ eis pmitteret:vt q: cōsuetudo ampliat iurisditionē.vt dictum est. ff.ti.ij.l.z q: de istis iudicibus cōmunis habetis glo.ordi.C.de sentē.z inter.l.cuz sententiā. Tertio modo accipiūt duūuiri.i. exactores:vel executores.z isti non possunt imponere mulctas: quia non habent ius puniendi:sed cōpellendi. facit.C.de exac. tribu.l.missi opinatores.lib.x.predicta vera sunt de pecuniaria mulcta. Sed ponamus quidam cameralengus qui habet iurisditionem inter artifices suos vult vnum p cōtumacia cōfinare quero nunquid poterit mitterē ad cōfinia.z breuiter dico q nō de iure cōi:q: istud pertinet ad merum imperium vel mediū qō isti nō habent.vt no.C.de sen.z inter.l.nulli.nisi ler municipa-
3 lis eis permiteret.vt.j.q vi aut clā.l. phibere.§.plane. ¶ In ea.glo.in fi.extra no.q dr offendi iurisditio p contumaciam.et hoc i quolibet genere cōtumacie que habet ipedire partes iudicis quo minus sociatur effectum.vt in contumacia nō veniēdi.j. de re iudi.contumacia. z vide quod ibi no.in contumacia non patiendi.vt.j.ne vis fi.ei.l.si quis missum.in cōtumacia non restituendi.vt.j.de rei ven.qui restituere. de ap.l. creditor. §.ius.per cōtumaciam autem non pbandi non offenditur prętor.z ideo non punitur nisi per exclusionem a iure pbandi.vt.j. de arbi.l.non ex oibus.z extra de resti.in integ.c.coram felicis. Item per contumaciam non agendi vel nō accusandi nō offenditur prętor.z ideo nō mulctatur contumax:sed a iudicio excluditur.vt.ff.de accu.l.cum titia.C.de ingenu.z manu.l. diffamari.j.de fal.arbalectus.† ¶ Itē per contumaciā nō appellādi nō
4 offenditur prętor:imo defendit.vnde talis contumacia non punitur penali iudicio:sed solum per exclusionem.i. omnem honorem.in prin.C.quando quo.non est ne. ¶ Sed reuoco in dubium qd de contumacia non respondendi.nam ex quo non respō-
b dens habetur p cōfesso.[b] vt no.j.de cōfes.l.certum in pri.in gl. or.notabili.z in.l.j.§.ex hoc rescripto.de ven.inspi. per Ja.de arc.vbi oīno videas nō videt aduersarij interesse. ergo nec mulctari potest contumax.vt.j.siquis in ius voca. non ierit.l.ij.i fi. contrariuz credo:quia cōtemnendo offendit prętorē.vnde pōt
c mulctari.[b] licet cum haberi p confesso satis sit aduersario.non satis tamen est iudici qui non potest impune contēni.vt dicaz in simili.j.c.l.§.fi.apparet ex predictis q offenditur magistratus per contumaciam. Item offenditur magistratus per calumniā vt no.insti.in prohemio.in verbo calūniantium iniquitates.et ideo potest calūniantem ex officio repellere nemine excipiente vt in.l.qui cum maior.§.si patris.j.de bo.li. Item offendit magistratus z dignitas sua per verum delictum in eum commissuz vt si quis inuadat territorium alienum hoc casu qualiter.z per quem procedatur ratione istius offensi.dic vt plene no. Inno. extra de ver.signi.c.ex parte in xpo.Bal.

1 ☞ Extremum iurisditionis' appellatur principium z finis.

2 Tres casus in quo quis dicitur cōtumax z rebellis.

3 Aduersatiua dictio cuz copula nō ponitur aduersatiue sed implicatiue.

Js videtu,

Universidad de Deusto

Is videtur. Omnis contumax pōt ratione contumacie puniri.[a] siue in ingressu. siue in processu: siue in egressu: siue in executione iudicij: contumacia committatur. b. d. colligendo ibi omnem veritatem istius. §. diuidit iste. §. in duas partes: q; primo ponit quoddam dictuz. scōo ponit duo exempla. primum exemplum est ibi: veluti. secundū exēplum est ibi: certum. ¶ In textu ibi. passus nō est q; citatus noluit venire. Fran. accur. vnde non potuit ab eo vendicari. i. ferri diffinitiua in rei vendicatione. ¶ In tex. ibi sequentia recusauerit. i. i executiōe fuerit inobediens: tūc supple etiaz ¶ No.
1 in isto. §. q; extremum iurisditionis appellatur principiū z finis principium est extremū a quo. finis est extremuz ad qō. sic nos dicimus in materia fictionum q; fictio trāslatiua requirit duo extrema. i. terminum a quo z terminū ad quē. vt. no. per Ly. fm Pe. in. l. fi. C. de sen. pas. In iudicijs ergo extremum a quo est citatio. vt insti. de pe. teme. liti. l. j. §. fi. extremū ad qō est execu-
2 tio. vt hic ver. ceterum. ¶ Secundo no. tres casus qñ quis est contumax z rebellis iudici i extremo a quo. z in extremo ad qō tunc non est dubium q; illa cōtumacia pōt puniri fm oēs. qñq; quis est contumax in extremo a quo: sed est patiens z obediēs in extremo. ad qō tunc fuerunt opi. que variant lecturaz istius littere. nā bul. dixit q; finalis obedientia purgat cōtumaciam precedentem. z ita intelligebat ver. veluti. q; illeuer. non veniat exemplificatiue ad dcm̄ superius: sed restrictiue. vt restringat illam dictionem extremum ad id qō est executiuuz nō ad id qō est inchoatiuum iudicij. z p illa opini. facit. j. de arbi. l. celsus in pri. Secūda fuit opi. Jo. q; obediētia in extremo ad qō nō purget inobedientiaz in extremo a quo: q; nō sunt circa idem. z hec est veritas. Tertius casus est qñ qs est obediens in extremo a quo. sed nō in extremo ad qō tūc oēs cōcor. q; vltia cōtumacia est puniēda. ¶ In gl. magna. ibi. vel vilissimū cōparatiue ad ea que sunt maioris gradus in iurisditiōe vel ad ea que sunt maioris gradus in processu cāe. citatio ei minimū gradū tz: q; procedit ad eā fine cāe cognitione. z tamē inobediēs in hoc minime punitur: ergo multo magis i mario ista est pria expositio. ¶ In ea. gl. ibi. nō patit nisi dicas defendēdo bul. q; lz snia absolutoria nō desideret executiōez traditiōis nō desiderat executionē silētij z patiētie. vñ actor ptra sniaz venietdo pōt mulctari vt. j. ō arbi. l. inter castellianū. z qō no. j. ō li. le. l. aurelius. §. centū. ¶ In gl. ibi. l. q restituere. tu dic q; alia rōne est sal. opi. bul. q; si nō punitur nisi cōtumacia q̄ est circa executionē. ergo anteq; fit ventuz ad pnūciationē: iudex nō posset punire cōtumacē. qō est ridiculū dicere q; prius expectet snia in pncipali. q̄ cōtumax posfit puniri. z est cōtra l. j. §. ex hoc rescripto. de ven. inspi. z cōtra
3 l. cōsentaneū. C. qūo z qñ iudex. cū multis fi. ¶ † In ea. glo. ibi sequētez copulā. ista gl. cōtinue allegat q; aduersatiua dictio cū copula nō ponit aduersatiue. sed implicatiue. qō no. ¶ In ea. glo. ibi puniendus. ¶ Ex hoc no. q; licet fit facta missio cōtra aliquem ex primo z scōo decreto tñ potest accusari ō preceptis spretis: q; nō est purgata p hoc cōtumacia. z licet sit punita vno remedio. adhuc pōt puniri alio. vt extra vt lit. nō contesta. qñ frequenter. §. fi. ¶ In ea. glo. ibi. nil inuenit mediū. tu dic q; est triplex medium. s. temporis. ordinis: z pbationis: mediū tēporis requiritur. vt. l. si finita. §. si forte. in verbo duret. de dā. infecto cum fi. Medium ordinis iudiciarij non requirit. vbi lis nō cōtestet. z ita intelligit glo. mediū aūt pbationum bene requiritur quod in primo decreto fit per iuramentū. in scōo per dilucidas pbationes: licet summarie recipiat. vt no. in aut. de exhiben. reis. §. si vero. etiam quidā. z est ista glo. in arg. q; vbi petitur executio sententie ibi nō fit instātia: q; cuz procedit fine litis cōtesta. vel q̄si. ergo nō est instantia qō satis pōt dici vbi nō opponit exceptio ō executionē: sed vbi opponit exceptio vī q; ibi fit instantia q̄si obiectus exceptionis perēptorie. i. perimentis executionem. faciat haberi litem p cōtesta. vt no. Ly. de pcu. l. nihil arbitramur. z Joā. an. in. c. j. de elec. li. vj. Opi. aduocatorum est q; nō fit instantia. vbi petit executio: quia expeditur p interlocutoriam. vt. j. de mino. l. minor. xxv. annis. cui fideicommissum z hoc si agit officio iudicis. Si autez agitur actione in factum. certum est q; est instantia. vt in. l. Item veniunt. §. idem recte. de peti. heredi. vbi tex. dicit q; fit litis cōte. ergo est instātia. eadem questio formari solet in palatio in executione instrumenti confessionati. ¶ In eadem glo. ibi. nunq̄d in medijs puniret eum. Rñ. fic. vbi talis contumacia offendit pretorem: secꝰ si nō offendit. vt declarauī in prin. huius. l. ¶ In eadez glo. ibi plures. no. quod non pertinet ad primum decretum ex pria citatione sed citari debet pluries. vt. C. quomodo z quando iudex. l. cōsentaneum. z. C. de his qui ad eccle. confu. l. pfiti. §. ij. z no. de dā. infec. l. si finita. §. iulianus. ¶ In ea. glo. ibi pcedere vt in linea. z ista est quedam truffa.

¶ Additio Bal.

1 ¶ Pro cōtumacia an possit quis bāniri
2 Pro debito an possit quis bāniri.

Omnibus. Vide q̄ no. Jnno. de officio. delc. c. j. que ibi no. Jn no. exēplificat spe. q. vj. q. in spe de iud. dele. §. semel in prin. ¶ An p contumacia possit bāniri i cā ciuili. no. de ven. inspi. l. j. §. qui igitur. Et an p debito. no. q; sic in. l. j. qui bo. ce. pos. in vlt. gl. damodo debitū sit liquidū z sit cōdemnatus sicut etiā requritur vt possit carcerari. naz bānum succedit loco carceris. vt ibi no. Sed vī q; hec ſcz captura fiat demuz bonis excussis. vt no. l. iij. §. tutores qui. de suspec. tu dic contra. C. quomodo z quādo iudex in. l. consentaneum. extra de lit. nō contest. qñ in fi. Bal. z. J. ti. j. sed z si.

a ¶ Puniri. et quot modis puniat. videc. tua. vt lit. si contest.

1 ¶ Delictuz z contumacia administratoris nō nocet ipsi dño
2 Contumacia procuratoris an indistincte noceat domino.
3 Dominus an videatur ratificare contumaciam procuratoris per scientiam non purgando.
4 Dominus ex cōtumacia pcuratoris an habeatur pro cōfesso.
5 Dñs ex vera procuratoris contumacia an pdat ius appellandi
6 Dñs an patiat secūdū decretū ex vera pcuratoris cōtumacia.

Si procurator. Ex cōtumacia tutoris vel pcuratoris dñs nō incidit in penam b. d. no. ¶ In tex. ibi obtemperauerit p verā cōtumaciam cōtēptum em̄ significat hoc verbum dic positum. ¶ In ter. ibi ipse
1 s. administrator. ¶ No. hic q; cōtumacia z delictum administratoris non nocet dño sz ipsi administratori. ¶ Extra glo. op. q;
2 quedam. ll. dicunt q; cōtumacia pcuratoris indistincte nocet do-
b mino vt. C. de pcur. l. eum qui res agit heredum. z. j. de pcur. l. sed z he. §. fi. quedā. l. dicunt z distinguūt qō aut loquimur ad litis cōtest. z dolus pcuratoris nō nocet dño. aut post lit. cōte. z tunc dolus pcuratoris nocet dño. vt. j. de except. do. l. apud celsum. §. quesitū. z. l. si pcur. agit lex vero nostra dicit indistincte q; nō nocet dño. quare male. super ista materia dicit quedam glo. que est. j. si quis ob. eā te. l. si dolo. q; aut dolus administratoris cōmittitur in cōtractu. aut delinquendo. si in delicto aut in aliquo. quod quasi tenet medium inter hoc. z licet illam glo. nō babeas alibi. tamen est nimis breuis. z imperfecta. z ideo dic q; aut dolus cōmittitur cōtrahendo. aut delinquendo. aut impetrando. aut litigando. si cōmittitur cōtrahendo. tunc dominus non potest se fundare ex illo cōtractu nisi qualificato prout est a prīcipio. z ideo dolus ministri nocet domino. vt. j. qui z a qui. l. si fidei cōmissa. §. Aristo. z ar. j. de mā. gaius. z quod no. j. de pac. finantem. ¶ Secundo casu quando dolus cōmittitur expresse delinquendo. dolus administratoris non nocet domino. vt. C. vnde vi. l. meminerint. C. de sal. mo. l. j. quod est verum nisi dominus ratificet delictum suo nomine cōmissum. vt. j. de vi z vi. ar. l. j. §. quotiēs. ratio est: q; nō administrat qui expresse delinquit. immo potius dilapidat. z ideo nisi interueniat ratihabitio que habet vim specialis mandati non preiudicat domino sz si interueniat sic. sed Jaco. de arc. est in quadam singulari opi. quia ipse dicit q; in maleficijs ratihabitio non obligat nisi quā do aliq̄d puenit ad ratificantē puta possessio. z mouet subtilit. q; in negocio quod non est nec esse potest meum ratificatio nil operatur. vt. l. si pupilli. §. sed si ego. de nego. gest. tamen tert. decretalis est in contrarium. extra de sen. excō. c. cuz quis. li. vj. sufficit enim q; delictum sit commissum nomine ratificantis. licet enim ad euz non perueniat vtilitas aliqua. vt in homicidio tamen ipsa affectione z ratificatione facit delictū. quod no. ne. z istud est verum nisi sit tale delictum quod sui natura nō possit explicari per ministrum. vt adulterium. vt no. j. de vi z vi ar. l. j. §. delecisse. z ar. C. de cadu. tol. l. j. §. ne autem. ¶ Tertio casu quando procur. delinquit impetrando. q; non est absolute delictum. tu dic vt. ō. ti. j. l. iij. §. si procur. ¶ † Quarto casu quādo procurator delinquit litigando illa est proprie materia nostri. §. in hac distingue fm Jaco. bu. q; aut procurator delinquit negligendo. aut delinquit faciendo. si delinquit negligēdo. puta quia est contumax. tunc refert. aut loquimur de preiudicio generando circa processum cause. z tunc dico q; cōtumacia procuratoris preiudicat domino. quia aperit viam contra dominuz ad solita remedia pretoris. puta ad missionem ex primo decreto. C. de procurato. l. cum qui. aut loquimur de preiudicio generando circa ius totius litis. z tunc videtur q; post lit. contest. malicia procuratoris noceat domino. vt. C. de his qui. vt indi. l. polla. aut loquimur de preiudicio generando quo ad aliam penam extrinsecam. tunc dolus procuratoris non nocet domino vt in nostro. §. z sunt verba satis no. z assignat rationem differentie. quia. d. Ja. quedam sunt que procedunt ex ficta contumacia. vt missio in possessionem z similia. tunc quasi procurator representat dominum. z dominus est ficte cōtumax. ideo officit

b ¶ Dño vide bar. i. l. quis i vlt. col. v. ij dsuevit dubitari ōdā. iscc. z i. l. quotiēs C. ō digni. li. xij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quedam sunt que non procedunt nisi ex vero dolo.vt mulcta ⁊ excõmunicatio.vt no.de in litem iuran.l.in actionibus. tũc nõ nocet domino.quia in persona domini non reperitur verũ delictũ. Inno.dicit q̃ cõtumacia procuratoris non nocet domino quo ad penã fisci.⁊ ita intelligitur hic.sed quo ad interesse partis.vt quo ad missionem in possessionem vel refectionem expensarum.⁊ hoc nocet domino.vt.ĵ.de le.ĩ.l.qui solidum.§.etiam. Moderniores dicunt q̃ quantum ad cohertionem et penam que concernit personam non nocet domino.sed quantũ ad prejudicium cause bene nocet domino. quia imputet sibi q̃ talem procuratorem constituit.vt in.l.idemq3.§. si tutores.ĵ.man. et omnes bene dicũt ⁊ opi.eorũ in idem recidũt. glo.tamẽ or.ĵ.de regu.iur.in.l.non potest dolo carere. vñ dicere q̃ non generet prejudicium domino etiã in refectione expensarum.tamẽ istud docto.non approbãt cõiter. Item adde vnumverbum quod dicit Ja.bu.alibi.ſ.q̃ in contumacia procura.nõ potest procedi ad aliquid nisi iudici liqueat de eius mandato.pro quo dicto facit.l.hoc autẽ.in prin.ĵ.qui.ex cau.in pos.ea.⁊.ĵ. depo.l.si q̃s
3 insiciatus.⁊.ĵ. de eo qui pro tu.l.quero qõ tenementi. ¶ †Secundum predicta revoco in dubium.vtrum dominus videatur ratificare cõtumaciam procuratoris sciendo ⁊ non purgando ipsa3 ⁊ dic q̃ sic.vnde illo casu domin⁹ potest ratione veri doli puniri.iste est tex.in.l.ij.C.de exac.mi.an.lib.xij.et extra vt lite nõ conte.c.ĵ. Ad hoc facit quoddã dictum Inn.qui dicit q̃ patiẽtia domini habet vim mandati.extra de rescrip.c.ex parte decani.⁊ probatur per aut̃.qua in provincia recte intelligendo.
4 ¶ †Secundo queritur vtrum3 ex contumacia pcuratoris dominus possit haberi pro confesso. Rñ.sic in interrogationibus q̃ fiunt ad litis preparationẽ.vt.ĵ.de procur.l.non solum.in prin Idem in positionibus que fiunt adveritatis indagationẽ post lit.contest.vt in.c.ĩ.de confes.lib.vi. secus in interrogationib⁹ que fũt ad iudicij inchoationem.i.ad litis conte.inducendam quia ibi requiritur vera responsio.vt no.in.l.ĵ.§.ex hoc.de ven.
5 inspi.per Jaco.de arc. ¶ †Tertio queritur vtrum ex vera contumacia pcuratoris dominus perdat ius appellandi. doc.dicunt q̃ non in.d.c.ĵ.vt lit.non contesta.⁊ ego addo rationes.q: procurator non potest renunciare appellationi.facit quod no. Innocen.de offi.delega.c.cum olim abbas ⁊.ĵ.de ver.oblig.l.q̃ rome.§.calimachus.ergo nec contrabere hermodicium per vnã contumaciam in prejudicium appellationis. Item quia appellatio est secunda causa in qua procurator nondum est litem cõtest.⁊ ideo nõ potest domino preiudicare.nec ob.l.ĵ.in fi.ĵ.quãdo appel.sit ⁊ quod not.C.de appel.aut̃.hodie quia ibi fuit cõtumacia in non appellando. non in non comparendo. vt hic et
6 sic non ob.casus eiũ sunt valde diversi hic. ¶ †Quarto quero vtrum ex cõtumacia procuratoris dominus patiatur secundum
a decretum.[a] Bar.dicit q̃ non.per.l.hoc amplius.§.pe.de dam. infe. Jaco.bu.dicit contrarium.saltim post lit.conte.vt no.per eum.ĵ.de dolo.l.eleganter.in principio.vbivide.non obst.l.qui bona.§.pe.quia illa non loquitur in vero procuratore.sed in ficto.vsufructuarius enim non habet verum mandatum a proprietario.sed tacitum.vt in.l.ĵ.in fi.ĵ.vsufru.quẽadmo.ca. ¶ Quinto ⁊ vltimo quero statuto cavetur q̃ si filius est condemnatus de maleficio an pr̃ teneatur solvere condemnationem pro eo q̃ statutum volet no.C.de decre.decur.in rubrica.lib.x.modo queritur si filius fuit condemnatus ex contumacia.vtrum pater teneatur solvere condemnationem.⁊ fuit consultum q̃ non p̃ter. istius. §.⁊ in aut̃.de incest.nup.in prin.C.de hereti.aut̃.ibi posita.facit de insa.athletas.§.calũniator. ad.l.iul.maie. quisq̃s ad fil.l.necessarios.in princi.fm Jaco.bu.pau.de lia.⁊ Ray.de for.⁊ est casus expressior.ĵ.de ap.l.si perfugio.i fi.⁊ ibi p̃ Bar. ¶ Ultimo facit ad materiam nostri.§.ĵ.C.de sa.san.ecle.iubemus nullam. ⁊ vide ibi Cy.⁊.C.de non nu.pe. aut̃.contra q̃ p̃positam in fi.C.de dig.l.quoticus.lib.xij.Bal.

a ¶ Scõm decretũ p quo.⁊ dõibus .ĩ. dictis. vlõ late ⁊no.feli.in.c.ĵ.in.ĵ.colũ. vt lit.nõ conte.

Non solum. Ex hoc edicto ita punitur actor contumax sicut reus.b.d. ¶ No.in contumacia puniendã.actorem ⁊ reum ad paria iudicari.

1 ¶ Per contumaciam expense litis non solum veniunt sed etiam damna.
2 Absens citatus ratione contumacie an habeatur pro confesso
3 Docens de ignorantia excusatur a cõtumacia.
4 Condemnatus pro contumacia an dicitur condemnatus pro pro maleficio.

Hoc iudicium. Dividitur in duas partes.quia primo loquitur de pena aplicanda aduersario seu parti. Secundo loquitur de pena aplicanda fisco seu iudici:vbi hoc esset ex cõsuetudine.q̃ mulcta sue curie applicaretur vt videmus in curijs episcoporuz fm Jaco.de bu.secunda ibi.⁊ cum causam de iure communi enim est ⁊ non continet in se petitum,sed interesse.⁊ hoc dicit pena que ratio-

b ¶ Parti vlõ d. Alexã. de Imo. hic pe. colum.

b ne contumacie applicatur patri⁹ non continet interesse petitus sed interesse emergens.ea vero que applicatur fisco est mere pena annalis. ⁊ non transitoria in heredem.h.d. fm Bzo. prout Bzo legit in summa.sed prout ipse legit in suo apparatu quem fecit hoc dicit. Mulcta que fisco applicatur non desiderat interesse. ⁊ arbitrio iudic.moderatur anno sopitur. et in heredes non transit hoc dicit. ⁊ fm hoc totus.§. loquitur in mulcta applicanda fisco et est notabilis.§. ¶ In textu ibi concluditur ideſt imperatur. ¶ Oppo.contra istum.§.⁊ videtur q̃ iste.§. sibijpsi contradicat. Primo enim dicit q̃ actio in factus ex hoc edicto non datur ad interesse. Secundo dicit q̃ datur inquantum res est ad interesse.et quanti ea res est. idem significant.ĵ. de verbo.significa.l.inter hec verba.ergo ille.§.intricat contra tradictoriam.timore huius contrarij istud principium legitur duobus modis.vno modo q̃ loquitur de pena applicanda fisco.⁊ fm primas lecturã text⁹ exponitur dupliciter. vt sibijpsi non contradicat. Primo sic.hec actio non datur ad interesse scilicet totale.⁊ hoc primo. Sed datur ad interesse particulare scilicet damnorum ⁊ expensarum.hoc secundo. ¶ Sed contra istam expositionem opponitur.videtur q̃ detur ad interesse totale.vt.ĵ. de rei ven. l.qui restituere. Respon.illud est in actionibus arbitrarijs per illam.l.non per hoc edictum. Secunda expositio littere est ista actio non datur ad interesse. scilicet singulare probandum per iuramentum in litem.sed bene datur ad interesse commune etiã totale.et iste sit sensus littere. ¶ Sed contra illã expositionem opponitur. quia fm hoc ratione contumacie adhibite in principio litis reus tenetur ad tantam quantitatem. quanta est petita per libellum.sed hoc est falsum. quia nisi probetur q̃ id qõ petitur debeatur reus non debet ad id condemnari. sed fit contumar.vt.C.de iu.l.pperandum.§.finautez reus.et ideo glosa damnat istam expositionem. Secunda lectura istius .§. est q̃ istud principium loquatur in pena fiscali.et tunc sensus littere est iste q̃ actio ex hoc edicto respectu fisci continet meram penam non interesse. quia pene fiscales non desiderant interesse. et hoc primo.debet tamen ista pena moderari pro qualitate iurisditionis. et contumacie. ⁊ hoc est qõ dicit quãti ea res ideſt contumacia.⁊ ista expositio,lz non approbetur in.ĵ.glo.magna approbatur in vltima. tu dic q̃ vtraq3 lec. est bona.et apparet solutum contrarium principale per expositionez littere. ¶ Ulterius opponiẽ quod vtraq3 lectura sit falsa.quia lex dicit satis est quod contumax patitur missionez in possessionem.vt.ĵ.titu. ĵ.l.satis.ergo non debet pati aliam penam respectu fisci vel aduersarij.respondet glo. q̃ ibi loquitur in fisco cõtumace. hic in vero.quia per hoc edictum vera tantum contumacia punitur. iste est intellectus glo. ¶ Querit glo.quot remedia nascãtur ex hoc edicto,et dicit q̃ duo.vnum respectu fisci.alterum respectu aduersarij.⁊ hoc premittit glo. tanq̃ evidentiale. et vide in glo. ¶ In glo.ĵ.ibi positam per interlocutoriam iudicis.ergo ad hoc vt mulcta petatur iure actionis debet precedere pronũciatio condẽnatoria ad ipam mulctam.hoc est dicere q̃ officio iudicis devenitur ad istam interlocutoriam: sed post q̃ interlocutoria est lata:actio in factum nascitur.⁊ tunc est ponderandum quod non nascitur actio in factum ex ipa interlocutoria. sed ex h̃ edicto.⁊ hoc probo q̃ ex interlocutoria non nascitur actio.lz ex edicto pretoris ppter interlocutoriã.p.l.C.cõminationes vel epis.l.interlocutio.demũ ex interlocutoria nascitur actio in factum quãdo succedit loco diffinitiue.ĵ.de iu.l.si debitor.⁊ no.C.de bo.que lib.l.cum nõ solum.§.necessitatez.secus autẽ si non succedit loco diffinitiue. vt q: fertur interlocutoria in emergenti.q: tunc ex interlocutoria nõ nascitur actio in factum vt notatur extra de electionibus capitulo cum dilecti in fine.⁊ notat̃.hic subtiliter intuẽdo. In eadẽ glo.ibi statuitur a iudice.vt.ĵ.h̃ ver.fig.l.si qua pena.⁊.l.aliud.§.iter mulctã,intelige q̃ statuat̃ officio suo.sed Ja.de ra.dicit q̃ ab ipso p̃ncipio nascitur actio in factũ ex hoc edicto q̃ datur fisco ad mulctã officio iudicis imponendã.⁊ sic a principio illa actio habet incertã quantitatẽ.q̃ in libello taxari nõ põt simile.ĵ.de iniur.l. iniuriarum.estimatio fz Ja.de ra.⁊ multi eũ sequunt̃.qõ falsum est q: si mulcta imponeret̃ per actionez in factũ sententia lata sup ea esset diffinitiua. Tñ nos habemus q̃ sentẽtia mulcte dicit̃ interlocutoria.⁊ ideo põt ex causa cõtrario imperio revocari.vt.ff.õ offi.presi.illicitas.§.fi.l.ĵ.C. de mo.mul. ¶ In ea.glo.ibi seda a mortuo.i.ab edicto pretoris. ¶ In ea.glo. ppter dãna ex ista glo.apparet q̃ ista sunt diversa.expeñ.⁊ dãna.⁊ vide.ĵ. de cõditio.⁊ demõstra.l.q̃bus diebus.§.ĵ. ¶ Itẽ ex illa glo.no.q̃ rõe cõtumacie veniũt nõ solũ expẽse litis.lz dãna.cõcor.C.õ iudicijs l.sancimus facit.C.de fruc.⁊ lit.expen.l.nõ ignorat. vbi aũt q̃s nõ est p̃tumax ⁊ venit p̃dẽnandus rõne temeritatis nõ veniunt damna extrinseca.lz tantum expense iudicij.vt ĩ aut̃.de iudici.

§.oportet

Universidad de Deusto

§. oportet ꝛ C. de iudi. properandum. §. finautem. vnde regula dicit victus victori condemnatur in expensis non autem dicit condemnatur in damnis ꝛ expensis. quia ista sunt diuersa secũdum quosdam. ¶ In eadem gloss. ibi qui restituere. adde ꝛ vide quod not. Innocen. extra quod metus causa. c. super eo. ꝛ de omnino. ¶ In eadem glo. ibi positione. id est expositione litere quanti ea res est. ¶ In eadem gloss. ibi leuem inobedientiam. ex hac glo. not. quod absens citatus ratione ꝓtumacie nõ potest haberi pro confesso. quia non debet in dispendio totius cause puniri ratione vnius contumacie vt ista gloss. dicit aperte. nec potest iudex hoc interloqui quia eum habebit pro confesso in casu contumacie. quia non debet iudex excedere terminos. l. sed aliam penam bene potest sibi comminari. vt. j. vbi pupil. educa. debet. l. ius alimentorum. ꝛ ibi per Jaco. ꝛ hoc in contumacia absentis in contumacia autem presentis qui non vult respondere. dic vt no. j. de ven. inspi. l. j. §. ex hoc rescripto per Jaco. de arc. ꝛ quod maior sit contumacia presentis inobediẽtis q̃ absentis probatur per id quod legitur ꝛ no. C. quomodo ꝛ quando iudex. l. ij. apparet ex predictis quod ex sola contumacia in non veniendo non potest quis haberi pro confesso. et adde quod no. Jaco. but. j. de interro. ac. l. si filius. la. j. ꝛ est illa l. in illa materia notabilis. ¶ In eadem gloss. ibi expressum est immo. i. inquantum meretur proteruia contumacis secundum doc. ¶ In eadem gloss. ibi prima verior. j. in alia gloss. approbat tertiam lec. magisq̃ primam. quia litera loquitur continuato sermone ꝛ cum ꝛc. vnde non est fienda disgressio que fieret secundum primam lectu. ¶ In eadem glo. ibi vel presens. i. in ciuitate vel in palatio. non tamẽ cõparuit ad hoc ad qõ fuit citatus. ¶ In eadem gl. ibi licet iniustam puta quod fuit occupatus in alijs. nam licet non debuerit. propterea omittitur quin obediret iudici tamen excusatur a vera cõtumacia. ¶ Ex quo no. quod qualis excusatio excusat a dolo. vt. j. de li. ca. l. igitur. C. de plagiarijs. l. plagij. ꝛ de abigeis. l. j. in fi. ꝛ habetis similez glo. j. de ap. l. ex consensu. §. fi. ꝛ. j. de fideicom. lib. l. non tantuz glo. j. de ap. l. ex consensu. §. fi. ꝛ. j. de fideicom. lib. l. non tantuz §. artificuliano. ꝛ ideo licet quis fuerit personaliter citatus. tamen potest excusari a vera contumacia ꝛ habebit beneficium appellandi. si docet de qualiquali impedimento. qõ tene mẽti. hoc tamen multi non approbant. ꝛ facit. j. de re iudi. l. quesitum. ¶ In eadem gloss. ibi secus est. ex illa gloss. not. quod licet actor sit missus in possessionẽ ex primo ꝛ secũdo decretor sit ei plenarie satisfactum per hoc tamen adhuc contra reum contumacem potest de preceptis spretis agi. quod tene menti. ¶ Illud not. quod in istis remedijs pretoris que sunt inducta ad contumaciam propulsandam. vnum remedium excludit aliud. vnde licet fecerim poni debitorem meum in carcerem. adhuc tamen possum prosequi contra eum. ꝛ impetrare primum ꝛ secundum decretum vt. C. quomodo ꝛ quando iudex. l. consentaneũ. et est expressius extravt lite non contesta. quoniam frequenter. §. fin.

3 ¶ †Item ex predictis collige eum qui docet de ignorantia excusari etiam a ficta contumacia. ꝛ ab omni pena que propterea imponeretur per statutum. facit ad hoc. C. de tabu. l. generali. ꝛ j. de decre. ab or. fac. l. fi. secundum Rofre. Cy. ꝛ alios quod no. quando vis defendere accusatum de precepto spreto secundum formam statuti nostri. ꝛ hoc innuitur in glo. superius ibi duz dicit. quia absens est. ꝛ facit. j. de excu. tu plane. ¶ Venio ad ver. ꝛ cum meram penam. ꝛ reuoco in dubium. vtrum ille ver. loquatur de remedio quod datur parti. an de remedio quod datur fisco. Due sunt opi. Prima quod loquatur de remedio quod datur parti. ꝛ hec falsa propter literam que dicit meram pen am. Item quia hoc remedium est transmissibile. Secũda lec. est qõ loquatur in remedio quod datur fisco ad muletam imponendã vel verbotenus impositam. ꝛ hec vera. ¶ In gloss. sequ. ibi totus. §. loquitur. coniungendo istam lect. cum alia gloss. apparet quod. §. noster tribus modis legitur. Primo vt principium loquatur de remedio partis. finis de remedio fisci. Secundo vt totus. §. loquatur de remedio fisci. Tertio vt totus loquatur de remedio partis: sed ista tertia lec. est falsa. ¶ In eadem glo. ibi. ꝛ ideo nec post annum. no. post annum quem non posse accusari de precepto spreto. ¶ In ea. glo. ibi administratori. nazcusari de precepto spreto. ¶ In ea. glo. ibi administratori. naz fiscus ꝛ respublica non habet heredem. quia non potest mori. ¶ †In eadẽ gloss. ibiq; ex delicto. hic videtur glo. ordin. quod

4 condemnatus pro contumacia dicatur condemnatus pro maleficio. que tamen condemnatio mandatur executioni mortuo contumace. ꝛ quod condẽnatus pro contumacia dicatur condẽnatus ex maleficio. videtur alia glo. ordinaria. j. de interro. ac. l. si filius la prima. In contrarium q; nulla. l. cauetur. qõ cõtumacia fit maleficiũ [a] cũ nulla. l. dicat q̃ possit puniri criminaliter. vnde edictuz istius ti. est edictũ ciuile nõ criminale. si ergo esset vnum maleficiũ statim esset pdita accusatio criminalis. vt no. in. l. fi. de priua. delic. super hoc vide. Cy. C. de cri. stel. in rubrica vbi dicit q̃ illa questio fuit multũ ardua. ꝛ ego credo q̃ licet fm allusionẽ vocabuli cõtumacia sit maleficiũ. tamẽ loquendo prout. l. accipit maleficium dico quod nõ est maleficiũ. nec in tractatu maleficiorũ cõtinetur cõtumacia. ꝛ facit. C. de here. aufe. prima ibi posita. ad idem facit glos. ordi. in. c. ex literis. extra de cõsti. Item proprie non dicitur cõdẽnatus ille cõtra quẽ est lata interlocutoria. vt no. j. quãdo app. fit. l. j. §. q̃ in sententijs. ¶ Ultimo quero vnũ vtrum quilibet possit agere ad istaz mulctã imponendã vel impositam exequendaz. quedam glo. dicit q̃ tantuz administratori rei pub. competit actio. q; nulla. l. cauetur q̃ contumacia fit crimen publicũ. multi doc. tenẽt contrariũ q̃ quilibet de populo admittatur. q; iniuria cõis est q̃ irrogatur magistratui. vt. C. ti. ij. l. si quis id quod. ꝛ q; illa mulcta est pecuniaria. ꝛ pro hoc inducũt doc. glo. ordina. j. de popula. ac. in rubrica. ꝛ ego addo tibi gl. q̃ est in fi. C. de litigiosis.

¶ Additio Bal.

1 Tutor an possit facere pupillum incidere in penam.
2 Prima citatio an possit incipere a procuratore.

Si procurator. Vide Inno. de app. sepe in prima secunda ꝛ tertia gl. ꝛ de iud.

1 cum depu. ꝛ Cy. in. l. iubemus nullã. ¶ †An tutor potest facere incidere pupillum in penam. dic q̃ sic. si pupillus est sub pena obligatus ad dandum vel faciendum. de ver. ob. si ex stipulatu. ꝛ. l. cum filius. §. in hoc. Item si ad hoc pupillus tenetur ex dispositione legali. vt. l. polla. ꝛ dic. vt dic per doc. In hoc vero §. non precedebat obligatio in persona pupilli principaliter: sed in persona tutoris qui est obligatus directa obligatione respectu instantie cum sit dñs litis. licet dñs dicatur etiaz qui habet ius vtile. vt. C. de appe. dñs litis. Item in hoc. §. est alia ratio. s. quia preceptum erat conceptum in personam tutoris non pupilli. ꝛ a forma precepti non debet recedi. ꝛ facit de leg. ij. qui solidum. §. etiam. ꝛ de verborum oblig. qui rome. §. coheredes ꝛ. j. de mino. emilius. Bald. ¶ In text. ius dicenti. vide. C. de non nume. pe. autent. contra qui propriam in fin. Ibi punitur. vide. C. qui ac. non pos. l. ij. hic de mera pena loquitur. Si autẽ est interesse ex parte aduersarij. vt impensarum tunc tenetur dominus secundum Innocen. qui ita not. extra vt lit. non contesta. cap. primo vide Innocen. de ca. po. cum olim super verbo. procuratori. ꝛ de fideicom. quod quibusdã. ꝛ Ja. de arc. C. de pecur. eum qui. in spe. de contu. §. fi. ver. sz nunq̃d minor. ꝛ de primo ꝛ scõo decre. §. restat. versi. quid si reus agit. ꝛ ibi no. q̃ pcu. preiudicat dño in causa sibi commissa. sed non in persona. quia dominus nõ commisit procuratori personam sed causam. ideo non excommunicatur dominus propter causam procuratoris Bald. ¶ In ter. non dominus. quia ius hic requirit propriaz contumaciam ꝛ cum agat de puniendo crimine contumacie inspicitur veritas ꝛ non fictio. ꝛ vide de lega. ij. qui solidũ. §. etiã

2 ¶ †Szs nunq̃d prima citatio põt incipere a ꝓcuratore. dic qõ sic. absente dño. C. de ꝓcurato. l. ij. cauten. qua in puincia. ꝛ. l. vt perfectius. ꝛ. j. ex. quibus cau. ma. l. is qui rei. fm veram lectu. ꝛ hoc verũ si cõstat de eius mandato. alias nõ potest citari. quia nõ constat iudici q̃ sit legitima ꝑsona. vt no. Ja. bu. C. vndevi. l. meminerint[b].

b

¶ Additio Bal.

1 Dñs ex cõtumacia procuratoris an patiatur diffinitiuã.
2 Cõtumacia procuratoris an noceat dño circa probationes vel instrumentorum productiones.
3 Dolus ꝓcuratoris post litẽ cõtestatã an noceat domino.

Omnibus magistratib⁹ ¶ In ter. ibi non tantũ. vide Archi. lxxiij. di. honorato ad fi. ¶ In ter. vero potestatis. vide in spe. de iur. om. iudi. in fi. ¶ In ter. in verbo tuus. vide Cy. in. l. iubemus nullam in ter. in ver. nõ obtẽperauit. vide. C. de nõ nu. pe. aut. ꝓtra qui ꝓpriã in fi. ¶ In ter. ver. punit. C. q̃ ac. nõ poss l. ij ¶ In ter. in ver. dñs. quia ius reqr it hic propriã ꝓtumaciã. si causa agat de puniendo crimine cõtumacie inspicit veritas ꝛ non fictio. vide de leg. ij. qui solus supra eos. ¶ Sed nunq̃d prima citatio põt incipere a procu. dic q̃ sic absente dño. vt. C. de procu. eum. de alle. l. ij. ꝛ in aut. qua in puincia. ꝛ. l. ij. vt profectus. ꝛ. ff. q̃bus ex cau. ma. l. is. qui rei. fm veram lectu. ꝛ hoc verũ si cõstat de eius mandato. alias nõ potest citari. quia nõ constat iudici q̃ sit legitima ꝑsona. vt no. Ja. bu. C. vndevi. l. meminerint. ¶ In ter. c ibi vel pupillus. vnde Greb. xvj. q. v. placuit. ¶ In ter. ibi dum dicit oibus. vide qõ no. Juno. extra de offi. deleg. c. j. §. j. no. In no. explicat spe. per. vj. q. in spe. de iudi. dele. §. sequere. in prin. ¶ In ter. ibi si parcis vide Innoc. de appel. sepe. in. j. q. ij. ꝛ. iij. gl. mag. ꝛ de iudi. cum depu. ¶ Et an tutor potest facere inci-

a ¶ Maleficiũ vide feli. i. c. super. el. j. ad fi. de test. ꝛ oio i c. ex lris. in. x. col. circa. medium. de cõstitutio.

b ¶ l. meminerint. ꝛ ibidez vide bar. i. ij. co. vii. qro dz hic et eãdem bal. in. d. l. iij. in prio not. ꝛ bar. in. l. solẽt in fi. col. in v. vlti. no. de li. lega.

c ¶ Dño. vide spe. de. j. ꝛ ij. decre. §. iij. v. q̃d si reus el, ij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dere pupillum in penā.dic q̄ sic.si pupillus est sub pena obligatus ad dandum vel faciendū.de verbo.obli.sed si ex stipulatu.ꝛ l.cum filius.§.in hoc.idem si ad hoc pupillus tenetur ex dispositione legali.vt.l.polla.ꝛ dic vt hic per doct.in hoc vero.§.falso precedebat obligatio in personam pupilli principaliter.sed in persona tutoris qui est obligatus directa obligatione respectu instantie cum sit dominus litis:licet dominus dicatur etiā qui habet ius vtile.vt.C.de appel.dolus litis. ¶Item in isto.§.est alia ratio.q̄ preceptum erat conceptum in personam tutoris non pupilli.ꝛ a forma precepti nō debet recedi.ꝛ facit de leg.ij.qui solt.§.etiam.ꝛ de verbo.obli.qui rome.§ coheredes.ꝛ.j.de mino.emilius. ¶In text.ibi dum dicit punitur. hic de mera pena loquitur.Si autem est interesse ex parte aduersarij vt impensarum.tunc tenetur dominus secundum Innocen.qui ita no.extra vt lite non contest.c.j.vide Innocen.de causa pos. cum olim.super verbo procur.vide omnino quod not.Innocē. de fideicom.quod quibusdam.vide omnino Ja.de arc.C.de p cur.cum qui.ꝛ vide in spec.de contuma.§.fi.ver.sed nūquid minor.de primo ꝛ secundo decreto.§.restat.ver. quid si reus agit omnino videas.ꝛ ibi not.quod procura.preiudicat domino in causa sibi commissa.sed non in persona quia dominus non cōmisit procuratori personam.sed causam.Ideo non excommunicatur dominus propter cōtumaciam procuratoris nec infamat vt.l.furto.§.qui alieno. ¶In text.ibi procu.ꝛ facit.j.de procu.
1 omnium.ꝛ.l.vel in operis. ¶†Sed nunquid ex contumacia procuratoris dominus patitur diffinitiuaz.breuiter distingue.aut habet generale mandatum circa causam cum libera aut sine libera.primo casu dominus patitur ex dolo procuratoris diffinitiuam.exemplum in auē.qui semel quomodo ꝛ quando inder. secundo casu aut lis non est conte.ꝛ tunc si requiritur contesta. non est dubium quod non venitur ad diffinitiuam.extra vt lit. non contest.tit.j.aut non exigitur conte.ꝛ tunc interuenit quasi conte.que sufficit ꝛ post lit.quasi conte. dolus procuratoris nocet domino.vt.d.l.si procu.§.j.ꝛ.l.apud celsum.§. quesitum. sed ante lit.conte.vel quasi nō noceret.vt.d.l.nisi dominus posset purgare contumaciā procuratoris.ꝛ nollet vt.l.litis.de exac. mili.contra.lib.xij.ꝛ vide.C.de dignitati.l.quotiens.ꝛ per Dy. de re iudi.l.contumacia.Aut lis est vere conte.ꝛ tunc nō p eas-
2 dem.l. ¶†Sed contumacia procuratoris nocet domino circa probationes vel instrumentorum product.concludas ꝛ dic qō sic.licet non noceret domino expressa renūciatio procuratoris. vt no.Inno.de officio deleg.cum olim abbas. ¶Sed an contumacia procuratoris noceat domino in expensis litis.dic qō sic.nam in accessoriis mandati nocet dolus procuratoris domino.vt no.Inno.in.d.c.j.vt lit.non cō. ¶Sz nū quid si procur. est vere contumax dominus perdit ius appellandi.dico quod non.q̄ dominus non est vere contumax:sed fictus.ergo potest appellare sua propria persona inspecta nō ob.q̄ post lit.cont. dolus procuratoris nocet dño:q̄ verus est si dominus ex persona propria.In gl.que incipit.no.ex hoc edicto.inver.hec verba. ¶Sed an ex contumacia procuratoris dominus patiatur missionē ex pno decreto.dic q̄ sic.vt.C.de procu.eū q̄ res agit peredū. ¶Sed an ex scō.ꝛvī q̄ nō.vt.ff.de dā.infec.l.hoc amplius.§.q̄sitū.ꝛ ibi no.ꝓiuncta.l.j.in fi.de no.oper.nū.Ja. bu.dicit q̄ aut hz liberā ꝛ dño patit̄ ex eius ꝓtumacia scōm decretuz aut nō.ꝛ nō patit̄.Ita not.di.Ja.j.de do.pre.in pī.vnde dic q̄ aut loquitur in ficto procuratore ꝛ dño nō patit̄ ex eius ꝓtumacia scōm decretū.aut in vero ꝛ tūc ante lit.cōtest.di.habeat liberam vel non post lit.conte.vel quasi dño ex eius ꝓtumacia patit̄ scōm decretū.q̄ lit.ꝓtest.dolus ꝓcuratoris nocet dño.l.si procur.de ex.doli.cū si.in glo.q̄ incipit nō ex hoc.in versi. satis.dic q̄ est satis q̄tū ad aduersariū:sed nō q̄tum ad iudicē qui cōdemnitur fz Pe.ingl.q̄ incipit nō ad hoc.vide.C.de nō nu.pec.auē. cōtra q̄ proprie ad fi.in gl.q̄ incipit nō ad hoc nisi meminerint
3 ¶†Una ler dicit q̄ dol' ꝓcuratoris post lit.ꝓte.nō nocet domino vt.l.si ꝓcu.de ex.dol.ꝛ.l.apud celsū.§.q̄sitū. Alia distinguit aut ꝓcurator q̄ dolū comisit.puta nō appellādo aut solue do tūc nocet.l.j.in fi.qui appel.fit so.duplex.nā aut ex dolo procur.aduersarius sentit cōmodū ꝛ tunc loquit̄.l.j.in fi.arg.de eo per quē facerit.l.fi.Aut dānū.tūc loquit̄ ler si ꝓcur. Vel scō dic aut dolus est cōmissus lite pendente tūc loquitur.l.si proc. aut instantia finita.tunc loquit̄.l.j.in fi.rō q̄: finita instātia nova instantia est in qua lis nō conte.vnde procura.non est dominus eius.vt no.de procu qui proprio.§. Item queritur Ista solutio concludit duo.Primo quod interlocutoria lata post lit.contest.dolus procuratoris non appellantis noceat domino indistincte.per.l.si procu.§.j. Secundo videtur concludere q̄ante lit.cōte.dolus procuratoris noceat dño in eā appellationis q̄ interponit̄.Iz secus sit in eā q̄: prin. Ratio pro proc.aliquid iuris habet plus in causa appellatiōis que est de appēdi
tijs prime in qua lis est contesta.

¶De in ius vocando. Rubrica.

¶Super rubrica. Diuide istū titulum in quatuor partes secūdum Dof.q̄: primo dicit quid est in ius vocare.secundo dicit qui prohibēt̄ ius vocari ō iure ciuili.tertio dicit q̄ phibent̄ de iure pretorio. quarto ponūtur questiones extrauagantes.primum facit.l.j.secundum facit.l.ij.ꝛ.iij.in princi.l.iij. tertium in.l.v.§.pretor.vsq; ad.l.q̄uis.ꝛ abinde inferius quartus explicatur.q̄ diuisio etiā colligit̄ ex gl.d.§.pretor.ꝛ no.in glos. rubrice q̄ citatio est de ordine iudiciorum.
1 ¶†Processus an dicat̄ ichoat' p citationē si cōparēte actor.
2 Processus sine citatione an dicat̄ valere.
3 Citatus presens an teneatur aduersario respondere.
4 Testis dictum an valeat si de citatione non appareat.
5 Citatus an presumatur quis eo ipso q̄ comparuit.
a

¶Ius vocare. Nō summatur q̄: se ipsuz summat. ¶In glo.sua que incipit.i.vt experiatur ibi respondeat. i.nō veniat.no.hanc expositionē qō respōdere ponitur p cōparere.ꝛ sic est ar.qō aliud est ꝓmittere rīdere vbiq; locoz aliud promittere soluere. In ca.glo.ibi sine
b dubio sed an per solā citatiōez dicat̄ ꝓcess' ichoat' b glo.rub.sētit q̄ sic.ad idē facit qō no.C.de tēp.ap.§.illud vbi dī ꝓcedere i appellatiōe ille q̄ facit citari appellatū.nā citatio est de processu vt extra de proba.c.qm̄ cōtra falsam.in cōtrarium facit in auē. de liti.§.omnes.ꝛ quod not.in.l.j.C.de p̄scrip. lon.temp.C.de iuri.om.iud.in criminali.ꝛ quod no.C.ne filius pro pa.auē.ha
1 bita.prima verior est per text.institu.de pe.te.liti.§.fi. ¶†Sz an dicatur processus inchoatus per citationem non comparente actore.dic quod non vnde non est facta interruptio prescriptiōis.vt no. Guilli.de cu.C.de prescrip.xxx.an.l.sicut. ¶In ead.glos.ibi libelli oblatio.not singularem glos.quod libelli oblatio que fit iudici antequam pars citetur non dicitur propte de processu cause hinc est quod libellus offertur die feriata.vt.C.de adul.l.miles.§.seraginta. ¶Ex hoc not.quod non dicitur procedere in appellatione ille qui tantum offert libellum.quid de verbo exercere.dic vt not.j.de excu.tut. titius per
2 glos.ꝛ Jacob.de arc. ¶†Extra queritur an valeat processus sine citatione.dicit hic Guilli.de cu.quod sic quando procedi tur contra presentem:secus si procedatur contra absentem.ꝛest expressum.j.de re iud.l.de vnoquoq;ꝛ.j.de mino.l.etiam.§.fin. ibi dō dicit presente vel vocato. ex quo apparet quod p̄sentia equiparatur citationi.vnde per productionem instrumenti facetam cōtra presentē in iudicio.ita interrūpitur prescriptio sicut
3 per citationem.quod no. ¶†Item an presens citatus tenea-
c tur respondere aduersario.sentit hic Guilli.de cu. quod sic nisi habeat forī priuilegium.vt.j.de iudi.l.ij.§.legatus. quod dic
4 vt no.Joā.and.c.vltimo.de elec.libro.vj.in nouella. ¶†Item quero an dictum testis.si non apparet de citatione valeat dic vt not.in.l. post legatum.§.his vero.de his qui.vt indi. quam
5 glos.alibi non habes. ¶†Item quero an presumatur citatus quis eo ipso quod comparuit.ꝛ dic vt not.Archi.lxxxij.distin. cap.postulasti. ¶Vlterius quero si appareat de relatione nunciꝫ ꝛ non de commissione an presumatur facta commissio.ꝛ dic vt not.Ly.C.de exi.re.neminem. ¶Vltimo quero vtrum citatio.l.sit vera citatio.dicit Spec.de contu.§.j.in fin.ꝛ ideo non sunt ferie in citatione legali.quod tenementi. ¶Vltimo adde quo no.Jaco.de arc.de iniust.test.l.si quis filio.§.j.vide omnino ꝛ quod no.in.c.j.de iudi.in clc. ¶Additio bal.

Ius. Vide oīno quod no.in.c.j.de in.in clemē. Item an valeat sentētia si nō cōstat de citatione.dicit per gui.hic ꝛ Ja.de iniust. testa si quis in fi.an sit necesse q̄ ille qui est presens citet. vide per Guil.hic bal.

Ius. ¶In text.eod. vide omnino quod not.cap.primo de iudi. in clc.Et an valeat sententia si non constat de citatione.vide hic per Guilli.ꝛ per Jaco.de iniust.testa.si quis ex in fin. In gloss. precedenti que incipit not.ex hoc.in ver. in iustam.vt.l.consequenter.de li.causa. argu. contra.j.de furtis qui rem sibi vbi falsa opinio non excusat.sol.non excusat a culpa.sed a dolo sic.vt hic.et j.vi bonorum rapt.l.ij.§.si publicanus.ꝛ.C.de plagia.l.plagij. vbi de hoc.vt not.j.de appel.l.ex consensu.§.fin.ꝛ facit.j.de fi. lib.non tñ.§.artifi.ꝛ solu, matrimo.si cum dotē.§.eo aūt tpe.

In ius

Universidad de Deusto

Ius vocari. Ex ista.l.collige.xv. vl. xvj. exceptiões. q̃ ñ̃ opponi qñ̃ citatio fit nulla ipo iure z̃ facit vsq; ad.§.pretor ait.j.l.iij. ¶ Jn ter.in carceres duci allegatur pro opi.illoꝝ̃ qui dicunt q; carcerare sit meri imperij.ad idem allegatur.ff. de orĩ.iur.l.ij.§.exactis deinde regibus. ¶ Jn ter.ibi dum ex ista dictione dum.apparet qñ̃ loquitur quãdo citatur pro tunc.naz diuinum officium non potest impediri.sed si cõferatur citatio i horam cõgruã.valet bene citatio.s.finito officio diuino ex hoc apparet quod alias valet citatio.que sic fit.vt citatus tunc immediate comparcat quia intra spaciũ tẽporis non est de citationis substãtia.qñ̃ no.in ter. ¶ Jn ter.ibi nõ debet nec re nec verbo.z nota multa i hac.l.q̃ possunt opponi;capiture.fm bar. ¶ Jn ter.ibi agat causam ille comparuerat coram vno iudice nõ potest inde abstrahi.z ad alium duci vel citari.j.in.l. quicq; cõparuerat.ss debebat cõparere coram vno z citatur corã alio z in hoc differunt.q; ista loquitur in representato.z illa in rep̃sentando. ¶ Jn gl.que incipit.sed nec ibi;in fi.no.glo.qui continẽtur nomine familiarium.bald.

¶ Additio bal.

Ius. Jn ter.transuehatur vt predonem thebaldum. ¶ Jbi dicat.i.interim dñs dicit bal. ¶ Jn gl.imperium ibi z maiores qñq; puta quãdo est tale delictũ ex quo debeant deponi alias non nisi essent perpetui.

Ius vocare.. Jn gloss.que incipit merũ in versiculo officio deponi.puta quãdo est tale delictum ex quo debeant deponi alias non.vbi essent perpetui.

¶ Additio lecture vacãtis.in.l.vel qui.Bal.

El qui. Vide Jnno.extra de dila.c.pterea.z de foro cõp.licet in prin.z dic aut sententia non facit mentionem de processu.z tunc non presumit̃ pro processu nisi pbet̃.de proba.qñ̃ cõtra. ¶ Alij dicunt vt Host.q; ante sententiam nõ presumitur pro processu.ss post fic.aut facit mẽtionem de processu.z tunc aut fuit lata contra absentem.z idem aut cõtra presentem z reclamantẽ z adhuc idem.Aut cõtra presentem z nõ reclamantẽ z tunc presumitur pro processu nisi negatiua probet̃ fm Jnn.ad qñ̃ C. de rela.l.j. in fi.j.de exeu.z u.gaius.Negatiua processus est probabilis vt no.in.l.ij.C.de er.aduo.Aut cõtra p̃sentem z consentientem.z tunc processus nõ põt negari.C.de cõtraben.z cõmit. stipul.l. optimam.de fi.instru.z iure ba.fiscalis.l.j.z per Jaco.de are.z Ly.C.de fi.instru.emãcipat.z facit extra de re iudi.sicut nobis

El qui cadauer Vide Jnnoc. extra de dila.c.pre.z de foro cõpe.licet in prin.z dic.Aut sentẽtia nõ facit mẽtionem de processu.z tunc nõ presumitur pro ꝓcessu nisi
a probet̃.de pba.qñ̃ cõtra[a].Alij dicunt vt Off. Bof.q; ante sententiam nõ presumitur pro ꝓcessu:sed post sententiã. ¶ Aut facit mentionẽ de processu z tũc aut fuit lata contra absentẽ.z idẽ aut contra presentem non reclamantẽ z adhuc idẽ.Aut contra presentem z non reclamantem.z tunc presumitur pro processu nisi negatiua probetur fm Jnno.ad qñ̃.C.de rela.l.j.in fi.ff. de exeu.iu gaius.negatiua processus est probabilis.vt no.in.l.ij. C.de error.aduo. Aut cõtra presentem z cõsentiẽtẽ.z tũc ꝓcessus nõ põt negari.vt.C.de cõtraben.cmp.optimã.C.de fi. instr. z iur.ba.fis.l.j.vide hic.z no.per Ja.de are.z Ly.C.de fi.i.emã. z facit extra de re iud.sicut nobis z vide de lega.iij.fidecom.§.j. per Jaco.de are.per Ly.C.de edendo procur.z vide omnino.l. vlt.quando.

1 ☞ Carceratus pro vna causa ab alio iudice pro alia causa recõmendari non potest.

2 Quicquid põt opponi citationi põt opponi recõmẽdationi.

El qui. † Jn ter.ibi certo loco fisti.ar.q; ille
1 q̃ est in carcere pro vna cã nõ possit recõmendari pro alia ab alio iudice.q; cũ ista detentio dicatur citatio re.non debet a diuersis re
b citari.sed contrarium est verum.quia etiam ille q̃ est de carcere potest citari[b] re.z ver.vt not.in.l.ij.C.ex qui.cauma.non ob.hec.l.q; intelligitur in actibus qui impediunt se cõcursu.sed vbi non est impedimentum per concursum cuilibet in
2 dici est obediẽdum vt no.in.l.ij.§.fi.de custo.re. ¶ † No.tamẽ q; quicquid potest opponi citatiõi põt opponi recõmendatiõi que fit in carcere q̃ est species citationis.dixit tamen bart.distinguendo in.q.que incipit lapus.q; si principalis captura non tenet recommẽdatio nõ potest fieri.q; spoliatus libertate sua est ante omnia restituendus.z quia si non tenet principale nõ tenet adiunctũ sibi.per.l.cũ vnus.post principiũ.ff. bonis auct. iudi.pos. ¶ Jn gl.que incipit si merum.no.hanc gl.bene.

Parentes Nomen parentis indifinite prolatũ accipitur in infinitũ.h.d. ¶ Jn ter.ibi superiores supra tritauum sunt innominati.quia non habent specificatum nomen a iure.

¶ Additio Bal.

Parentes. Appellatione parentis continetur non solũ legitimus.sed naturalis. Jtem si filius est vulgo conceptus continetur mater.non pater.si autẽ sit filius naturalis cõtinet̃ pater z mater.h.d.cũ duabus.ll.sc.que sunt de eadem materia. ¶ Jn ter.ibi iustos.i.legitimos.

¶ Additio bal.

Qiqz. ¶ Jn.§.pretor. Vide in spec.de acti. ver. Jtẽ q; est filius. ¶ Jn ter. dicit ex eq̃tate. ¶ Jn.§.parentes.ibi dicebat male.

Qiqz litigandi. ¶ Jn ter.ibi in.§.pretor.vide in spe.de actore.ver. Jtem quod est filius. ¶ Additio lecture vacantis in.l.q; bal.

Qia. Vide quod no. Jnno.de iur.calũ. accedens et quod dico.j. de ritu.nupt.iul.§.nec distinguitur.z hic per Guilli.vnde Jnnocen.de fil.presby.c. michael.

1 ☞ Pupillus an patiatur diffinitiuã ex cõtumacia tutoris.
2 Pupillus ex contumatia tutoris an incurrat contumaciam extraiudicialem.
3 Pupillus ex contumacia tutoris an habeatur pro confesso.

Qia semper. ¶ Jn ter.in verb. pater vide Jnno de fi. presby. michael.vide quod no.Jnnoc.de purgatione canonica accedens.vide quod dico j.de ri.nup.l.iu. §.non distrahitur.z hic per Guil.qui querit hic. an si est concessa legitimitas.alicui z super partibus petitio fatur.an valeat.z an bastardi succedant sibi inuicem. Dicit statu.quod consortes teneantur soluere condẽnationem cõsortis committentis malum.modo queritur nunquid statutum vendicet sibi locum in bannito ex contumacia.z dic quod non per istum tex.z in auẽ.de incest.nup. in prin.z est tex.in auẽ.gazaros.facit de infa.athlete.§. calũniator. ad.l.iul.inci. quisq; ad fil.necessarios.quia magis pro contumacia q̃ pro crimine videtur imponi.vt.l.qui repo.in fin.de inofficioso testamento.z idẽ tenet Jaco.butr.z Pau.de liazar. Sed facit in contrarium.q; l.not.factum non sententiam nec proprietatem.vt.l.ij.de receptato.z est casus.de appella.si per collusionem.in fin.z ibi per
1 Bart. ¶ † Sed an ex contumacia tutoris pupillus patiatur diffinitiuam.dic aut in processu fuit tutor.sed in sententia abfuit.z tunc patitur.vt not.est de mino.C.si aduersus rem iudic. aut defuit in sententia.z in processu z tunc non patitur. vt.l.acta.§.contra.de re iudicata.vt.C.de adulteris.quanuis.sed an ex contumacia tutoris patiatur primum decretum. dic vt.l.
2 apud iulianum. † An ex contumacia tutoris pupillus incurrit extraiudicialem contumaciam.dic quod sic.vt.l.qui solide.
3 §.ij.de le.ij.z.l.emilius.C. de resti.mi.l. sicut militaribus. † An ex contumacia tutoris pupillus habeatur pro confesso.dic qñ̃ non.sicut non patitur diffinitiuam. An idem in adulto quod in pupillo.dic vt.l.si procuratorem habens. ¶ Jn text.par vide Ly.C.de inter.ma.liber.

1 ☞ Natus ex legitimo concubinatu dicitur legitimus.
2 Spurij dicũtur nati ex personis quibus matrimonium prohibetur.
3 Natus ex vulgari dicitur spurius.
4 Filij appellatione an comprehendãtur naturales et spurij.

Parentes. Jn materia illa primo oportet videre qualitatem filiorum qui sunt legitimi z naturales z qui spurij.secundo oportet videre. vtrum
c appellatio filiorum; porrigatur ad naturales [c] vel spuros. Et redeo ad primam partem.z primo de legitimis do regulam quod omnis qui nascitur ex legitimo matrimonio est legitimus. secunda fallit in vna.l.mirabili.C.de cap. et postli. reuer.l. prima. z videtur mihi quod gloss.tangat illum casum.in.l.gallus.§.si eius.de libe.z posthum. ¶ Secunda regula est ista quod nullus est legitimus nisi nascatur ex legitimo matrimonio.fallit propter cõmunẽ errorem vbi ex falso.vt sic dixerim matrimonio nascit̃ legitim? filij?.vt not.C.de incest.

a ¶ Qñ̃ cõtra videbit̃ vtiosa fel. i.r.co.v.gl.fi. in fi.cũ nonnullis.v.seq.vbi late z no.

b ¶ Citari.ad de.d. alexã. ẽtimo.l.l.ij.i.ij. col.z pau. de ca.i.l.qñ̃ vbi ẽt.p.d.alc.i.ij col.de re iud. z.d.alex.i.l.ij §.ij.fiq̃s cau.

c ¶ Ad naturales vide oino gemi.in.c.statutũ.cl.ij.õbre.in.vj.z frã. are.i.l. si is q̃ de vul.z pup. i medio.j.col.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nup. l. qui cõtra singularis aũt errorẽ nõ facit filiũ esse legitimũ sed est cũ dispensandi cũ eo. vt. l. qua in puincia. §. diuus. de ritu. nup. ¶ Secũda qualitas filiorũ est eorũ qui dicũtur filij naturales. ¶ Tertia qualitas est eorũ q̃ dicũtur spurij. ¶ Quartam adde eorũ qui dicũtur legitimati. q; teneo q̃ illa sit quarta
1 species p̃ se. sup quibus do has regulas. ¶† Prima regula ẽ ista q̃ qui nascit ex legitimo ocubinatu est naturalis. pbat. ĩ. de cõcubinis. l. cõcubinatu. C. de natura. li. humanitatis cum simili. legitimus aũt cõcubinatus describit pernicã in domo retẽtã vbi aliud impedimẽtũ nõ sit. Et sic vr q̃ exigatur quedam cohabitatio. vt in aut. qui. mo. na. effi. leg. §. ex illo cõcubitu. q;
2 iure nõ approbat sed tollitur. et nascũtur naturales. ¶† Scõa regula est ista q̃ inter quas personas phibet matrimoniũ nati sunt spurij vt extra de renũciatio. c. si cũ pridẽ. §. pone. ¶ Tertia regula est ista q̃ inter quas personas prohibet cõcubinat9 licet nõ prohibeatur matrimoniũ nati tamẽ sunt spurij. vt extra de clerico habẽte tantum minores ordines qui põt habere vxorem. tamen nõ cõcubinam. Item exemplum in pinzocula tertij ordinis sancti Frã. que potest cõtrahere matrimoniũ tamẽ nõ esse in cõcubinatu. et ita disputãdo tenuit Ricar. ma. ¶ Quarta regula est ista q̃ natus ex meretrice vel vulgari femina ẽ spu-
3 rius. vt hic in. l. q;. ¶† Quinta regula est ista q̃ natus de furtiuo accessu vidue vel virginũ est spurius. vt extra de elec. innotuit. et de restit. et ea que pa. §. si. ¶ Ultima regula est q̃ pluralitas cõcubinarum eodẽ tempore retentarũ facit natum esse spurium. et hoc patet ex predictis. de filio vero legitimato. q; illa est quedã qualitas perse. dic vt no. insti. de nup. §. fi. et no. ĩ. de municip. l. j. et in. ō. c. innotuit de elec. ¶† Modo venio ad secun-
4 dam partem huius materie. vtrum appellatione filij vel parentis comprehendatur naturalis vel spurius. et primo videtur q̃ non. vt. ō. de his qui sunt suivel alie. iur. l. filium diffinimus. et ĩ. de ritu nup. l. lex cornelia. §. nunc distinguitur. C. de adul. l. verba. Jn cõtrarium videtur q̃ cõtineatur filius naturalis. de leg. ij. l. lucius. §. dame. de iure delibe. l. si. facit extra de filijs pbyt. c. michael. dicit Bui. de cu. q̃ aut prouisio. l. cõsiderat naturalem causam puta reuerentiam. vel effectũ naturalem et tunc continetur filius. vt hic. et interdum cõtinetur etiam spurius. vt in l. pompeia. ĩ. de parici. q; natura cõis est vt. ĩ. de accu. l. hos accusare. §. omnibus. vbi est ter. singularis. aut prouisio. l. nõ considerat causam naturalẽ. sed accidẽtalem. tunc non cõtinet filiũ naturalis vel spurius. vt in. ll. pro hac parte allegatis. et ex hac theorica infertur filius non potest testificari propter naturalẽ affectionẽ. certe ita prohibetur spurius ad testimoniũ sicut legitimus facit. ĩ. de verb. si. massurius. ¶ Sed pone concessa est immunitas doctori et filijs: q; hoc casu nõ põderatur ratio naturalis sed accidentalis qualitas patris. puta doctoratus nõ cõtinentur naturales vel spurij fm Bui. de cu. et quod est not. ¶ Sed quid dicemus cõcessum est patri q̃ possit inter liberos testari cũ duobus testibus. nunquid hoc intelligemus in filio naturali. dicit Spe. q̃ sic q; istud priuilegiũ ipũ nature concessum videtur. vt. C. de cõfir. tu. l. fi. vbi videtur casus. Jta not. in spe. de instr. edit. §. cõpẽdiose. ver. quid si pater naturalis. multi tamen osuluerũt ꝓ̃ iũ p. l. vl. C. fa. her. que restringit se cũ loq̃mur de testamẽto patris solũ ad suos et mãcipatos. ¶ Jtẽ facit ad aliã. q. dicit statutũ q̃ filij et nepotes nõ soluãt gabellã relictorũ q̃ istud beneficiũ porrigat ad bastardos. q; cũ statutũ nõ possit habere aliam rationẽ nisi quendam fauorem qui naturaliter debetur istis. ergo ratio statuti porrigitur ad istos. facit. l. j. C. de impo. luer. descrip. li. x. ¶ Sz quid dicemus in materia odiosa. dicit statutuz q̃ filij bãnitorũ non possint in ciuitate morari. vel dicit statutũ q̃ pater teneatur soluere cõdẽnationẽ filij nunq̃d hoc intelligitur de filio naturali vel spurio. ō. Ly. C. de interdi. ma. l. libertinum. distinguit inter odium rationabile et irrationabile ex qua distin. videtur q̃ in dictis exemplis non cõprehendatur filius naturalis. q; est odium irrationabile q̃ vn9 pro alio puniatur. vt. ĩ. e. adoptiuum. §. fi. sed alibi distinguit aliter q̃ aut iste filius est natus ex certo complexu. et tunc continetur aut ex incerto. et tunc non continetur. ita no. ipse. C. ad. l. iuma. l. quisqs. in. iiij. q. Sed spe. in tit. de accusa. in prin. simplici
a er tenet q̃ non contineatur. ¶ Ultimo quero quid in dispositione bois. Recipit aliquis in emphiteosim pro se et suis filijs. vtrum intelligatur de naturalibus. et dicit no. spec. in ti. de loca. §. nunc aliqua ver. lxxvj. et facit. C. de insti. et substi. l. generaliter §. fi. facit ad predicta. l. j. et. ij. ĩ. de lib. cau.

¶ Additio Bal.

Parentes. Ponit hic qui. an immunitas cõcessa alicui et suis parẽtib9 porrigat ad naturales. et an naturales succedant sibi inuicem.

Patris ad. ¶ Pater patris adoptiui in ius vocat sine venia. h. d. ¶ Jn text. ibi vocabit. s. nepos.

a ¶ q̃ sic. vide d. alex. ō imo. i. c. potuit. ir. q. de loca. et i l. j. post bart. de inter. et releg. et i. l. si finite. §. si deve ctigalib9 ō dã. infec. et salice. in l. ij. xxij. q. C. de iur. emphi. et p eũdẽ bar. in. l. ij. C. de lib. et eorũ libe.

Adoptiuum. ¶ Jnter. ibi ꝓtoris quia iste precise prohibetur sed prohibitio pretoris non est precisa. sed modificata. ¶ Et no. hic quod quando cõcurrunt ad prohibendũ due cause. effectus denominatur a causa fortiori. ¶ Jnter. ibi. sed naturalem. nota quod etiam statu mutato patri naturali debetur reuerentia. vnde si filius esset papa. tamẽ inquãtum filius debet habere reuerentiam ad patrem.

Patronum. Nomine patroni continetur quicũq; habetur pro patrono. et qui non habetur pro patrono nõ tinetur. licet revera sit patronus. Jtem delictum patris nocet filio. hoc dicit. Et est ille ter. validum argumentuz. quod statutum loquens de ciue intelligatur de quocunq; qui habetur pro ciue. puta de scholari. licet aliud sit esse ciuem. aliud haberi pro ciue. vt in. l. mercis. de verborum significatio. ¶ Jn text. ibi manumiserunt isti sunt patroni vere vel interpretatiue. ¶ Jn text. ibi si iurauit. tunc sum patronus fm iuris interpretationem. et cuz sit interpretatio necessaria cui est standum habetur pro veritate. et quod ille ter. dicit de patrono liberti. idem si quereretur quis esset patronus dicendum esset. s. ecclesie. quia sufficit quod sit verevel interpretatiue. vt debeatur sibi honor et ius patronatus. ¶ Jn glo. nã si quis ibi et iudicetur. quod fiebat ad hoc vt possit habere honores ingenuorũ et in hoc committebatur contra rempublicam. ¶ Jn text. ibi in tali liberto in quo est perditum ius patronatus propter delictũ et sic se refert ad casum proximum non ad propria exempla de sententia et iuramento. quia illa obesset filijs cum sit in rem. et sit lata cum persona principaliori. ¶ Jn text. ibi: hoc eueniet. i. hoc sequitur. ¶ Jn gloss. secus ibi si amittit feudum. vt in. c. j. quibus modis feu. amit. coll. x. vbi etiam dicitur quod ratione solius assaltus feudum perditur. ¶ Jn eadem gloss. ibi vel mancipatũ. de quo dic. vt ibi per Bull. de eu. ¶ Quid in em-
a phiteosi. pater nõ soluit canonem. an preiudicat filio. et dic sic. Primo q; negligentia communis est. et in non soluendo vter q; concurrit. argu. ĩ. de verborum oblig. l. cum filius. §. j. Secũdo quia hoc ex primordiali natura contractus. a quo non potest recedi. argumentum. ĩ. de pignor. l. lex vectigalis. Tertio quia lex non dicitur tantuz quod priuetur: sed addit. qõ ad pro prietarium reuertitur. vt. C. de sacrosanctis ecclesijs autentica qui res iam dictas.

¶ Additio Bal.

Adoptiuum. ¶ Jbi causa cognita id est venia petita. ¶ Jn. §. patronum. nota quod lex que loquitur de patrono intelligitur de omni eo qui habetur pro patrono. et sic lex que loquitur de ciue intelligitur de omni eo qui habet iura ciuium. licet vere ciuis nõ sit Baldus. ¶ Jn ter. non habebor non dicit non ero. sum etenim patronus. sed non habeo iura patronatus. Ergo not. quod aliud est non esse. aliud non haberi sic econtra. de verbo fig. mercis. baldus. ¶ Jn. §. sed si. Jbi adegi. i. compuli. ¶ Jbi quasi innocens mater transiuit ad secunda vota non petito tutore et suscepit puerum ex secundis nuptijs deinde decessit primus puer. licet mater non succedat succedet puer fratri. argu. huius litere.

Adoptiuum. §. patronũ. Nota qõ lex que loquitur de patrono habet locum in omni eo qui habetur pro patrono et facit quod omnis ille qui habetur pro ciue comprehẽ datur appel. ciuis quod no.

Jsquoq; ¶ Jn text. ibi non dicitur scilicet ob aliã causam.

Sed si. ¶ Jn text. ibi non potero. not. quod mora non tollit iuspatronatus. ¶ Jn text. ibi non habebor. not. qõ frangenti fidem non debetur honor. ¶ Jn gloss. secunda ibi plus sibi nota. argu. quod ille qui iurauit soluere titio qui titius cessit alteri iura non sit periurus non soluendo cessionario a quo interpellatur: quia ille proprie non frangit fidem in quo cogita. Jtem facit ad istaz gloss. ĩ. de obsequij s. titius pueruum. et. ĩ. de fideicom. li. l. si filius. §. erit.

Prostituta. Nemo potest infringere legem quam ipse tulit. ad hoc allegatur. vnde est validũ. arg. q̃ eps ligetur constitutione ppria. ¶ Jn ter. ibi excipit. Jstud fuit pactum diuersum a primo. q; hic nihil fuit actũ de libertate. tñ lex facit eam liberam. vnde eadem pacto et eatẽ

l. ligatur.

Universidad de Deusto

l.ligatur.obligatus.z obligans.quod est no. ¶ Inducitur per Gui.ad duas questiones. ¶ In ter.ibi sub illo.i.sub eius domino. ¶ In ter.ibi equū non est:q: facinus excindit honorem vt.C.vbi fena.vel cla.l.j.z fm Gui.est arg.q: si dñs cui dz applicari pena dānoꝝ datoꝝ cōsentit:vt dānum detur.qō transfert applicatio pene in partem lesam sicut hic libertas z dominium transfertur in ipsam prostitutam.z valde bene facit iste tex.z.l. viti.j.de litig.

Patronum. Ubi est obreptio ibi nō potest esse priuilegium ingenuitatis.z adde quod no.Ly.C.si contra ius vel vtili.pu.l.prescriptione in distinctione sua.z Inno.de regu.iur.cum olim.in glo.non literas.z Jac. de are.j.de pecu.§.cum filius. ¶ In text.ibi.per obreptionem obreptio fuit in tacendi fraude.tamen non reddit decretū nullum:quia fuit interpositū inter cōsentientes:sed facit ipsuz nō esse priuilegiatum.z no.hic tertium cuius interest opponere de obreptione. ¶ In ter.ibi celat conditionem.facit.l.ij.C.si seruus ad decu.aspi.l.ij.libro.x. ¶ In glo.que incipit quid est in fi.glo.vult quod obreptio non reddat actū nullū:sz annullādū obripere est hic qualitatem persone.z defectū tacere.z vide hic quod no.Inn.extra de rescrip.c.scisceitatus. ¶ In ter.ibi immunia.i.immunitates. ¶ In ter.ibi ingenuum. facit ita quod pro hoc libere z totaliter eximitur a patrono.

¶ Additio bal.

Ed si hac. Ibi non habebor.q: vt minister fui sumptus z fidem fregi bal. ¶ In.§.pstituta hic ponit Gui.si dominus terre consentit delicto an applicetur sibi pena illius delicti.Item ponit de re que debebat certā prestationem si incidit in commissum an illa prestatio debeatur ¶ In.§.patronum.vide omnino Ly.C.si cōtra ius vel vti.pu. l.prescriptione. ¶ In ter.cum hoc ipso vide Innocē.de re iudi.cum olim. ¶ In glo.no.literas.z in glo.sequ.vide.C.de pe. per.l.fi.ante fi..Bal. ¶ Ibi aliud quia sibi confert natura legitimorum.quod intelligitur salua reuerentia.At hic ingenuum plene facit.ideoni reseruatur alicui. ¶ In glo.capit.diminut. ibi non tenet.non ob.obreptio.quia tenet in preiudicium obripientis non pro obripiente.z ideo non consequitur iura ingenuorum.

Qui manu. Libertus vniuersitatis nō est libertus singulorum.h.d. ¶ In ter.ibi in ius vocabit libere z impune. ¶ In ter.ibi actorem.er hac litera colligge quod sufficit libellum formari contra syndicum vniuersitatis.Item qō sufficit syndicū citari [a].z adde qō.no.j.de reg.iur. a l.nō potest dolo carere.z.l.aliud.§.refertur.ar.hui⁹.§.no.inuniuersali facto singulos non citandos.h.d.Inno.extra de maio. z obe.c.humilis.vbi vide.Item est ar.q: per literas impetratas cōtra bones de tali collegio nō possit cōueniri collegium.sz tm singuli.qō dic:vt no.in.c.cū in multis.de rescrip.lib.vj.per Archi.z facit eo.ti.c.cum te.in decretalibus.z qō no.Ly.C.de sacrosan.ec.l.j.in.iij.q.

¶ Additio Bal.

1 Priuilegium patrie cōcessum dr singulis prodesse.
2 Collegium an possit cōueniri per literas singulos impetratas.

Qui manumittitur. Argu.huius.§. dicit Inno.quod per generale bānum acquiratur possessio generalis iurisditionis nō in singulos.de ca.mo.dilectus.Idem no.in spe.de iu.om.iudi. in 1 fi. ¶ †Quod priuilegium datum patrie prodest singulis.C. de te.si nō speciali.sed ibi erat accessum super actibus singulorū vt eo.ti.l.fi.Secus si super re cōmuni.vt vniuersis nō vt singulis.vt hic.Certum est enim ibi quod vniuersitas nō testatur.sz 2 singuli. ¶ †Utrum per literas impetratas contra singulos cōuenirī possit collegium vide de rescrip.cuz in multis. ¶ In gl. iste numerus libro.vj.Utrum per literas directas ad collegiū obligentur singuli.vide extra de rescrip.cum te.vtruz in dubio mentio facta de collegiatis.videtur facta de his.vt de singulis vel vt de collegio vide per Ly.C.de sacrosan.eccle.l.j.in.iij.q. z ibi per Odofr.z Gui.de cu.z facit.C.de ca.tol.l.f.§.finaliter ad deficiētes.ibivelut in vnū corpus.Et credo q: aut dispositio relata ad collegiū cōtinet piam causam relata ad singulos nō tūc collegio.ar.ff.de leg.l.benignius.Aut otinet impiā z reprobatam causam relata ad collegiū z nō si ad singulos referat.z tūc refertur ad singulos.vt in.q.Ly.z Odof.Aut otinet parē causam ad quēlibet relatā.z tūc in dubio referā ad singulos. quia cū relinquatur ob meritum z collegium proprie nō mereatur.q: inanimatum referā dispositionē ad illos ad quos causa illius dispositiōis proprie nō improprie potest referri.ar.de auro et arge.leg.l.plautius.z de sentē.ercom.romana.li.vj.z no.codez ti.grauem per Inn.non ob.illa de cad.tol.quia ibi sumitur coreus aliter.scilicet vi copule hic no. p prima ficta.vt.l. mortuo de fideicō.Bal. ¶ In ter.singulos.dico mihi ius esse exercendi iurisditionem in tali castro z vico nunquid per hoc preiudicetur his qui singulari iure se iuuant.puta per priuilegium.videtur quod fi c.quia fuit vniuersaliter actum contra determinatur post istum.§.ab Inno.extra de sepul.certificari.vbi omnino videas Bald. ¶ Ibi sed si aduersus.not.in facto generali singulos non citari.adde quod not.Innocen.de maior.z obe. humilis.

Liberos. Argumētum est iste.§.quod emphiteosis cōcessa alicui pro se z liberis suis porrigat ad masculos z femin as.z est expressum in auten.de non alie.§. emphiteosim.colla.ij.Sed an extendatur ad filiam filie vel ad filium filie.videtur quod sic.vt.C.de condi.inser.l.j.in contrariuz videtur per.l.j.§.j.j.de iure immu.So.vt not.Specu.de lo.§. nunc aliqua.ver.erlvj.z facit optime in ratione sui.C.de decu. l.nullus solius.lib.x.

¶ Additio bal.

Liberos. Quidam accepit emphiteosim pro se z filijs suis masculis.Utrum admittetur nepos ex filia.dic.q: nō.in spec.de loca.§.nunc aliqua.ver.erlvj. nō ob. hic.§.quia hic verbum generale est z simpliciter prolatū in materia indifferenti.

Sed si per penam. Deportatus perdit honorem quem recuperat restitutus.hoc dicit. ¶ In ter.ibi honorem.concor.l.j.C.vbi se.vel cla.vbi ter.dicit reatus omnem honorem excludit. ¶ In gloss. que incipit quem ibi tutelas.§.fin.immo in aliquo casu potest in ius vocari.puta ex contractu celebrato post deportationem vt.l.si tibi mandauero.§.is cuius bona.j.mand. vocabitur ergo in ius hoc casu non petita venia. ¶ Extra querit hic Guil. de cu.vtrum ratione litis ciuilis permittatur exbannito vel cōfinato reuerti.z respondet quod non.sed debet comparere per procuratorem.vt.j.de mino.l.papi.exuli.in criminali autē causa dic idem vbi admittitur procura.si autem non admittitur procurator:.z exbannitus pone de nouo accusatur vel inquiritur potest in iudicio comparere.z debet sibi dari licentia veniendi. Ita dicit glos.j.de publi.iu.is qui reus.nec poterit detineri ob causam primam.cum ob eam non comparuit.vt.j.de iudi.l.ij. §.legatis.z.§.nam z diuus.z.§.idem claudio tene mēti. ¶ Extra quero de illa.q.post bona exbannitorum vendita.per communc.banniti sunt in integrum restituti.vtrum recuperent bona videtur quod fic [b].vt in fin. huius.§.ad idem.j.de captiu.et b postlit.reuer §. mulier in opus salinarum.z.l.non vt a patre. In contrarium est gloss.ordina.in.l.gallus.§.z quid si tantum de libe.z postbu.ad idem facit.j.de decurio.l.ij. vbi restitutus non recuperat locum alij concessum.ad idem facit quod plene not. in.l.qd ergo.§.pena.j.de infami.z extra de rescrip.cap.quānis.libro.vj.non ob.ille.§.quia hic fuerat ius quesitum immediate ex ipsa deportatione.sed in.q.proposita fuerat ius quesitum aliunde z hec est veritas.facit.j.de condi.z demon.l. interdicit.

¶ Additio Bal.

Sed si propter. Hic not.Guilli. quod deportatus per se non potest esse in iudicio nec potest exire insulam causa litigādi. In.§. parentes ibi excipiūtur.i.acciptātur.In.§.si libera.hic no.Gui.si duo sunt inuicē vasalli.z ambo cōmittūt feloniam inuicem fiat cōpensatio z dicit q: nō.q: circa idē facit.Bal. ¶ In.§.preto:.hic no. Gui.q: nullius est grauissima offensio.bal.

Parentes. ¶ No.q: verbum simpliciter prolatū refertur ad veritatem z fictionem in materia fauoris.ar.j.de condi.z demonstr.l.fideicommissum.z.C. de his qui ve.era.impe.l.fi.

Si filius. ¶ In ter.ibi nō poterit.s.sine venia.q: sz sit translatus in alienā familiā nō tamē cōfunditur ratio naturalis.vt.j.de libe.z postbu.l.filio quem pater. ¶ In ter.ibi vltra trinepotem.idem in infinitum.

Si liberta. ¶ In ter.ibi nō vocabāt.i.reciproce debent sibi reuerētiam.z est ar.quod respectu diuersoꝝ feudoꝝ ego possum esse vasallus vasalli mei.z hincinde turabimus fidelitatem.facit.j.si certuz pe.l.eius qui i prouincia.§.fi. ¶ Sed quid si ambo cōmittimus felonia vnus contra alterum.dicūt quidā q: dolus cū dolo compēsatur.guil. de cu.dicit q: vteroz cadit a feudo.q: cū non cōmittatur dolus circa idem non fit compensatio fm cum qō est no.z adde qō no. per Dy.z alios in.l.cū pater.§.libertus.de le.ij.z.l.qui fidē. de transa. ¶ Item ille ter.est ar.q: licet ecclesia romana sit mater imperij.tamen si tenet feudum ab imperio hoc respectu sit eius vasalla.q: feudaria nō q: mater.

a ¶ Citari.vide cūdē bal.i auē.szcū testatoꝝ.in.j.co.in fi.C.ad.l.fal. z in marg.v̄. citatio.v̄.xxxij.z i.c.j.i.vij. col.v̄.an vniuersitas.ō mili.vas.q̄'ptu.ē z i.l. etiā. iij. col.in v̄. item pñt inst.C.de execu.rei iu.

b ¶ q: sic.vide tu late.z not. fel. in.c. qm̄.i iij. col. circa pri.de pstī.z i c.supeo.circa prin.j.col. de of.deleg.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sinautem. ¶No.q̄ inimicitia capitalis ꝓtracta ꝓpter delictum filij patroni excludit eum ab honor:e.t̄ tñ tali inimico qui fuit machinatus in mor:tez vel libertatem non debetur honor.

Pretor. ¶In tex.ibi permissionis.s.iudex aditus ob hoc. ¶In text.ibi causa cognita.in hac cause cognitione non puto patronum vocandum cum appareat q̄n teq̄ vocetur illa cause cognitio p:emittatur.t facit ad idez qđ no.j.de bo.pos.l.iij.§.pe.t est vtile scire.q: quãdoq; statuta permittunt citationes certo or:dine p:emisso.nam circa illor:um or:dinem nõ debet pars citari. ¶In tex.ibi cecidit.itẽ est grauis iniuria percussio in oculo [a].Item percussio cum sanguinis effusione.sed percussio cũ manu vacua.vel cum pugno regulariter nõ dicitur iniuria atror fm Gui.de cu.

a ¶In oculo, adõ flo.i.l.fz t si qđ.§. mãcipio:ũ.ff.de vsufru. t do. aler. de imo. in ꝓsi.ccij.ñ.p te.t in ꝓsi. xcviij.j.pte.t in l. p:etor:.§. si dicatur.de iurijs. 1

a ¶Reuerẽtia equalis debetur a liberto patrono cũ litigat suo nomine t cum alieno.

1 Honor: q̄ debeť dño nõ debetur eius officiali.

2 Syndicus.in causa criminali intervenire dicitur.

Semper autem. Honor: debetur parenti t patrono.licet sit in iudicio tãq̄ minister alterius.tutor:i autẽ vel ꝓcurator:i patroni nõ debetur honor:.h.d. ¶†No.in nostro.§.j.q̄ par reuerentia debetur a liberto patrono cũ litigat suo noie.t cũ litigat alieno. ¶†Secundo no.q̄ honor: qui debeť dño nõ tñ debeť eius officiali vel ministro. ¶In gl.j.ibi producitur.i.extenditur. ¶In eadem glo.ibi.l.cuz quidã.collige q̄ quãdoq; cõstitutio est mere odiosa quãdoq; mere fauor:abilis.vt.j.de cõdi.inde.l.qui exceptionem.quãdoq; mixta.i.ex vna parte fauor:abilis.ex alia odiosa.

b ¶Postq̄ liti.t ibidẽ.vidbar.i.v. co.ñ. t aduerte qñ q;.t adde cundẽ bal.in addi.ad spec.inti.de li.ꝓcep. in.j. colñ.ver. actor:. 2

3 ¶†Et no.hoc in se.gl.ibi tñ p alĩ ista est ratio.q: in causa criminali interuenit ꝓcur.vniuersitatis siue syndicus.q: impossibile est q̄ tota vniuersitas litiget p:o se.vt.j.de re milita.l.cuz collator:es.lib.xij.t sic necessitas facit p:obabile id quod alias nõ esset p:obabile:vt.j.de ma.te.l.qui potuerũt. ¶Ultimo colige ex tex.nostro q̄ maior honor: debeť episcopo q̄ vicario vel nũcio suo.t siquis tamen offendit vicariũ vel nũcium epi. ipsuz tamen episcopũ offendere videť:vt.j.de relig.l.offa.in fi.vbi est tex.bonus. ¶Additio bal.

1 Singulares an dicantur obligati per literas directas ad collegium.

2 Conuentione facta de collegiatis an intelligať facta de bis vt singulis.

3 Acto: an possit renũciare instantie reo invito.

Sed sibac. Hoc ponit Gui.si domin⁹ terre cõsentit delicto an applicetur sibi pena illius delicti aut leso. Item ponit de re que debebat certam p:estationem si incidit in cõmissum an illa p:estatio debeatur. ¶In.§.patronum vide Cy.C.si cõtra ius vel vti.pub. l.p:escriptione. In tex.in ver.hoc ipso.vide omnino Innoc.de re iudi.cum olim.in glo.no.literas.t in glo.seq.t vide.C.de pe. here.in.l.fi.ante fi.§.qui manumittitur.ar.istius.§. dicit Inn. quod per generale bãnum acquiratur generalis possessio iurisditionis non in singulos.de capel.mo.dilectus.itẽ no.in Spe. de iurisditione omnium iudi.in fi.q̄ p:iuilegium datum patrie p:odest singulis.vt.C.de test.si non speciali:sed ibi erat cõcessum super actibus singulor:.secus si super re cõmuni:vt vniuersis non vt singulis.vt hic certum est enim ibi q̄ vniuersitas non testatur:sed singulares. Utrum autez p:opter literas impetratas contra singulos possit cõuenti collegium.vide in.ca.cũ in multis.in glo.j.numerus de rescrip.li.vj.per Arch. ¶†Utrũ per literas directas ad collegium obligantur singulares. vide extra de rescrip.eaz te vide omnino Cy.C.de sacrosan.ec.l.j.in iiij.q.t ibi per Odofr.t Guil.de cu. ¶†Utrum autem facta conuẽtione de collegiatis intelligitur facta de bis vt singulis vel vt de collegio.t facit.C.de cadu.toll.l.j.§. finautem.ibi velut in vnũ co:pus &c. Et credo q̄ si sumus in materia indifferẽti q̄ dispositio relata ad collegium cõtinet piam causam relata ad singulos non tunc collegio.arg.ff.de legibus.benignius aut continet impiam t rep:obatam causam relata ad collegiuz non si ad singulos referatur et refertur ad singulos:vt in questio.Cy.t Oldra.aut continet parem causam ad p:iuilegium relata:t tunc in dubio referam ad singulos:q: relinquatur ob meritum.t collegium p:op:ie non numeratur.quia in'animatis referamus dispositionem ad illos ad quos causa ipsius dispositionis p:op:ie t non imp:op:ie potest referri.arg.de aur.t ar.leg.plautius.t de sentẽtia excom.c.romana.lib.vj.t not.co. ti.grauem.per Inn.t nõ ob.illa de cad.tol.q: ibi sumitur vnuz co:pus al.ve.copule hic vero persona ficta.vt.l.mor:tuo de fide iusso. ¶In tex.in singulos.dico ius esse exercendi iurisditionem in tali castro t vico.nunquid per hoc p:eiudicetur qui singulari iure se iuuant:puta per p:iuilegium videtur q̄ sic.q: fuit vniuersaliter actum contra determinatur per istum.§.ab Inn extra de sepul.certificari.ibi videas. ¶In text.ibisi aduersus No.in facto generali singulos nõ citari. Adde quod no.Inn. de ma.t ob.humilis. ¶In tex.ibi vocaturus.vide quod no.j. de reg.iu.non potest dolo. ¶In tex.in.§.liberos. Quidaz accepit emphiteosim p:o se t filijs suis masculis. Utrum admittetur nepos ex filia.dic quod non in Spe.de lo.§.nunc aliqua ver.erlvj.non ob.hic.§.quia hic videtur generale t simpliciter p:olatum.t in materia indifferenti.in tex.§.sed si in co.ver.hic no.Gui.quod deportatus per se non potest esse in iudicio nec potest exire insulaz causa litigandi in.§.si libertus.hic no.gui. ¶Si duo sunt inuicem vasalli t ambo committunt felloniam an inuicem fiat compensatio.t dicit quod non.q: non idem circa facta. ¶In tex.in grauissima.hic no.Gui.quod nullius est grauis offensio.in glos.j.diminuat.vide Cy.in.l.edita actio.in vij.q.t Ja.bu.in auť.qui semel in lec.noua.t per Cy.in.l.p hãc j.vj.q.t nil petendus in ador:.t per Dy.t de contratab. si post mortem.§.fi.siue loquimur de instantia totius cause vnius capituli.aliquando quis renunciat liti.aliquãdo instantie.aliqñ mutat actionem.aliquãdo differt.t die per Ja.bu.in auť.qui semel. ¶†An acto: possit renunciare instantie reo inuito cõstat quod acto: potest.vt hic.t liti.C.de pact.postq̄ liti [b] t libello: vt.C.de ap.si quis libellos. Et videtur quod sic.vt.C.de iurisd. om.iu.in criminali.t no.j.de acqui.pos.vniuersale.§.nihil commune.t de vi t vi ar.confunde.§.fin. In contrarium videtur.vt in auť.qui semel.So.ante lit.cõtesta.potest:sed punitur tãq̄ temerarius in expensis.vt no.in.l.edita actio.per doc.t facit extra de rescrip.ex parte.ñ.t Spe.de libe.concep.§. nunc ostẽdamus.ver.item taliter variamus.t in Spec.de expen.§. si ante ver.xxx.emendans.fz post lit.contesta.distinguo. Aut interest rei quod acto: procedat:puta q: habet paratas probationes suarum defensionum.t tunc acto: non potest renunciare nã lit. contest.quasi contrabitur.t ita obligatur acto: instantie sicut reus. Aut non interest.tunc nõ auditur sua cõtradictio exquo nõ interest quod interesse probabit per suum sacramẽtum.vt.j. ad exhi.thesaurus.nõ ob.lex.in criminali.q: ibi erat defectus in iurisditione iudicis.ideo nõ cogetur procedere.t hec predicta no.q̄us.j.priori.per bar.vide Ja.de are.de fideicom.si cum honorem.vbi dicit q̄ reus cedit liti quid operetur.t in.d.l. q̄us.vide oĩno Cy.C.de nup.l.fin.

b ¶Postq̄ liti.t ibidẽ.vidbar.i.v. co.ñ. t aduerte qñ q;.t adde cundẽ bal.in addi.ad spec.inti.de li.ꝓcep. in.j. colñ.ver. acto:. 2

3 ¶†An acto: possit renunciare instantie reo inuito cõstat quod acto: potest.vt hic.t liti.C.de pact.postq̄ liti [b] t libello: vt.C.de ap.si quis libellos. Et videtur quod sic.vt.C.de iurisd. om.iu.in criminali.t no.j.de acqui.pos.vniuersale.§.nihil commune.t de vi t vi ar.confunde.§.fin. In contrarium videtur.vt in auť.qui semel.So.ante lit.cõtesta.potest:sed punitur tãq̄ temerarius in expensis.vt no.in.l.edita actio.per doc.t facit extra de rescrip.ex parte.ñ.t Spe.de libe.concep.§. nunc ostẽdamus.ver.item taliter variamus.t in Spec.de expen.§. si ante ver.xxx.emendans.fz post lit.contesta.distinguo. Aut interest rei quod acto: procedat:puta q: habet paratas probationes suarum defensionum.t tunc acto: non potest renunciare nã lit. contest.quasi contrabitur.t ita obligatur acto: instantie sicut reus. Aut non interest.tunc nõ auditur sua cõtradictio exquo nõ interest quod interesse probabit per suum sacramẽtum.vt.j. ad exhi.thesaurus.nõ ob.lex.in criminali.q: ibi erat defectus in iurisditione iudicis.ideo nõ cogetur procedere.t hec predicta no.q̄us.j.priori.per bar.vide Ja.de are.de fideicom.si cum honorem.vbi dicit q̄ reus cedit liti quid operetur.t in.d.l. q̄us.vide oĩno Cy.C.de nup.l.fin.

Quamuis lex que indistincte loquitur per aliam legem distingui potest ad hoc alleg. Item quod statuta nõ recipiant interp:etationem magistralem. tamẽ recipiunt interp:etationem per aliud statutum quia alia interp:etatio est necessaria.vt not.C. de le.l.j.t facit quod no.C.de nox:al.l.si serui nostri.t C.de iure delibe.l.fi.§.in computatione.in fine magne glo.t extra de cõsue.cum dilectus. ¶In text.ibi causa cognita in edicto p:etoris fit mentio cause cognite q̄tum ad p:omissionem nõ quantum ad pene remissionem.t sic p:ecise loquitur edictum. ¶In tex.ibi moderandam.licet verba.l.sint p:ecisa.tamen recipiunt modificationem. ¶In text.ibi actionem remittit renunciando liti. ¶Et not.quod secundum gloss.non dicitur petinere ni renunciet t vide hic quod not. Cy.de exhib.re nullus.et est. ar. quod ille qui fecit p:otestationem.in iudicio possit eam reuocare t penitere.in contrarium facit.j.p:o derelic.l.fi.t dic.vt not. Innocen.extra de testi.cap.p:esentium loquor: de p:otestatione que est penalis vel p:eiudicialis p:otestanti.si enim contineret merum fauorem p:otestantis non est dubium quod potest renunciare suo fauor:i.vt.j.loca.l.cum in plures.§.locator: hor:rei. ¶Item est argu.iste text. quod si quis opponit exceptionem penalem ex forma statuti:puta non solute gabelle.quod iste liberetur a pena.si re integra renunciat exceptioni.t ad hoc.j. de iureiuran.eum qui in p:inc.t insti.de actio.§.item mixta est actio.vbi omnino vide. ¶In tex.ibi e nonveniat.quia non debet patronus petere execution̄em quam contempsit.vt no.inst. de actionibus.§.penales.t est argumen.ad penas contractuuz quod reus qui citatus non comparuit non possit dicere cõtrauentum.nec possit petere penam tanquam ex controuersia sibi mota.quod tene menti.lex tamen nostra loquitur in pena legali. ¶In text.ibi non inuitus:sed volens.vnde dicunt doctor:es q̄ licet statutũ dicat q̄ si quis extraxerit alicui sanguinẽ in palatio amputetur sibi manus.hoc non habet locũ in barbitonsore flobotomante.q: hoc fecit in volente per hanc literam scõm Ja.bu.t q: hoc non est delictũ.sed exercitio medicine. vt no.in simili.j.de rei ven.l.in rem.§.tignũ. ¶In glo.ñ.ibi necessariuz hec est vera. ¶In gl.se.ibi.l.amplius.fz rñdeo q̄ ibi pena ponit actui subsitãtiuo iudici.hic ponit actui ichoatiuo cõtro uersie,vñ nõ desiderat vlteriorẽ p:ocessum in cã qõ not. ¶Ultio quero hic

Universidad de Deusto

quero hic fm Gui.de cu.q trāz citatio nō petita venia sit nulla ipso iure. Gui.de cu.q nō:q: lex hoc nō dicit:sz tm̄ dicit q̄ committitur pena. Bart.dicit q̄ si citatus cōparet:citatio tenet.si non comparet non tenet:sed qō nō teneat videt expssuz.j.neqs eū.l.j.§.offilius.quasi o:do omissus reddat citationē nullā.tūc dic aut fuit in citatione expressa qualitas citati & sic vitium.et tunc citatio est nulla.aut non fuit vitium expressuz in citatione & tunc citatio est aliqua.h.d. Inno.extra de dila.c.pre.in fi.vbi omnino vide.Bal.

¶ Additio Bal.

1 ¶ Per penitentiā an quis a sua ptestatiōe possit recedere.
2 Aero: an possit renūciare instantie reo inuito.

Quamuis. Vide quod no. Inn.de pben. de multa.& glo.cōtēdēdo.& extra de testa. Raynaldus i gl.j.tertie.vide insti.de act.§.pen.hic no. Guil. An processus factus non petita venia sit nullus. Quid si de licentia vocati & vbi familiaris consentit duello an dūs possit dicere se offensū vide omnia p Ly.C.de exhi.reis.l.nullus. ¶ In tex.remittat no.esse locū penitentie. ¶ † Munqd per penitētiā potest quis recedere a sua ptestatione dic per Inno.de testi.presentium. ¶ In glo.j.nullo modo. Item vide archi.de rescrip.dispend. ¶ In gl.j.si literas li.vj. Vbi non venerit.ratio q: citatus qui non cōparuit.licet in suū odiū videat in ius vocatus.& no.B.e. l.j.tamen non in sui fauorē.vt per hoc alius cōmittat ei vel propter eum in penam nā ea citatione q̄ ipse contemplit vindicari non debet.vt hic.& no.iustitu.de act.§.penales qudcst not. Bal. ¶ Vbi nō patiant.vid.C.qui accu.nō pos.l.pe.& qō ibi dicti ¶ Et no.hic de barbitonsore facīte sanguinē in palatio a. ¶ † An actor possit renūciare instātie b reo inuito:constat qō actioni pōt.hic & liti.C.de pac.l posteā litti.& libello.C.de ap.l.si quis libellos. Et videtur q̄ fic.C.de iurisd. om.iu.l.in criminali. & no.de acqui.pos.l.naturaliter.§.nihil.& de vi & vi ar.l.cū fundum.§.ri. ¶ In cōtrariū videt in aut.q̄ semel.So.ante lit.cōt. pōt.sed punitur tā temerarius in expensis vt no.j.l.edita actio per doc.& facit extra de rescrip.ex ptc.& in spe.de libel.cōce. §.nunc ostendamus.ver. Item taliter varians.& de expen.§. si ante.ver.xxx.emendans. Sed post lit.contest.distinguo aut interest rei q̄ actor peccat puta.q: hz paratas probationes suarum defensionū.& non pōt:q: lit.cōtestatione quasi cōtrahitur & ita obligat actor instantie sicut reus aut non interest tūc non auditur sua cōtradictio ex quo nō interest qō interesse probabit per suum sacramētū. vt.j.ad exhi.l.thesaurus nō ob.l.in criminali:q: ibi erat defectus in iurisditione indicis. igitur non cogitur procedere.bal.

Quamuis nō. ¶ In text.in ver.pfato quis vide inst.de ac.§. penal.vide qō no. Inn.extra de preben.de multa in gl.cōtēdēdo.vide Innocē.extra de testamētis Raynaldus. ¶ In gl.j.tertie.& hic no.guil.an processus factus non petita venia sit nullus.& quid si de licentia vocati & vbi familiaris dsentit duello,an dūs possit dicere se offensum.vide oia per Ly.C.de exhi.rei.l.nullus.in tex.in ver.remittat nō esse locū penitētie. Munqd per penitētiam pōt quis recedere a sua ptesta.vide per Martinū de testibus presentium. ¶ In gl.j.nullo modo. Item vide arch.de rescrip.dispēd.in glo. j.si literas ti.vj. ¶ In tex.ibi nō venerit ratio q: citatus q̄ non cōparuit.licet in suū odiū videatur in ius vocatus:vt no.l.ea.l. j.tū nō in penā in suū fauorē.vt per hoc alius cōmittat ei.vel propter eū in penā.nā ea citatione quā ipse cōtēpsit iudicari nō dz vt hic.& no.inst.de ac.§.penales qō est no.in gl.q̄ incipit no.vbi lex.in ver.arg.cōtra.So.vt no.ibi de phibitiua.l.de preto.in glo.que incipit duobus modis in vltima dic. Tu dic plenius circa hoc. Nisi lex punit aliquē vocātem aliquē in ius. Nisi accusatorē. Nisi eū qui vocat coram iudice nō cōpetente.& tunc sola vocatiōe incidit in penā:nec pōt penitere. vt.l.in criminali.C.de iur.om.iud. Nisi punit qui agit.& tū e ita demū punit si lit.ptest.nā ante nō videt agere.j.de pec.si postea. Nisi punitur q̄ accusat.& tunc nō punit nisi pseueret vsq; ad finē:vt.l.q̄ cum maior.§.accusasse.j. de bonis lib. Nisi punit qui vocat in ius.& tūc pōt penitere.vt hic. Item est ar.q̄ si statutū dicit q̄ qui intrat vineā alienā puniat in centū.& aliquis intrat de voluntate dñi.q̄ nō puniatur. Item est arg.q̄ si q̄s percutit aliquē volentem q̄ nō punit:sz ptra hoc facit.l.j.§.adeo.j.de iniur.per illuz §.dicimus q̄ reus publicam pōt exigere penā Ly.fm Gui.de prima.l.dic q̄ qñq; pro pene impositione cōsiderat actum momentaneū.quādoq; cōsiderat actū successiuū vel ordinatus ad alios actus.vt.ff.de pcu.l.q̄ procuratorē dat.si cōsiderat actū momētaneū aut ocernit effectū.aut voluntatem seu ppositū.si effectū:tunc loquitur hic.si volūtatē loquitur lex in criminali.nā rō subiecte materie ibi nō patitur legē de effectu iudicij sentire.q: coram iudice incōpetenti procedi nō pōt facit.C.de assert.tol.l. j.in fi.& idem dico vbicūq; pena pōt imponi ei qui agēs p declinatoria repellitur.nā tunc lex nō potuit ocernere processum qui sequi non pōt secus si per prestoriā.q: tunc processus sequi potest.& ideo lex de processu nō potuit cogitare. C.de transac. si pactum si quis maior cum fi. Si vero lex cōsiderat actū successiuum vel ordinatuz ad actus successiuos sicut est petitio vel accusatio tunc loquitur lex qui cit.maior.§.accusasse.& C.de bis qui.vt indi.aliam adde.j.de alienatione iudi.ex hoc edicto.§. p.sed inquisit.erat ius ad interesse qō delict.secus si ius creatū fuisset mere penale. ¶ Item adde qō no.in.l.si quis non dicaz rapere in.q.ir. ¶ Item adde quod no.in.l.iij.in prin.quod q̄sq; iur. ¶ Item adde.l.licet.j.vt lega.nomine ca.no.in glo.que incipit.j.si remissionem.in ver.ex promissiōe ergo in hac.l.est speciale.Bald.

Slibertus. Propter absentiā patris filius habet legitimā personā:propriam contumeliā vindicādi.h.d. ¶ Nota q̄ permittitur filio in absentia patris qō eo presente denegatur.baldus.

¶ Additio Bal.

Slibertus. ¶ In tex.in pfato ver. vide C.accu. nō possunt.l.j. quod ibi dixi.& no.h.Jac.i.de barbitonsore facīte sanguinem in palatio bal.

Generaliter. ¶ In glo.sua.ibi in edicto. & sic.l.generalis restringit p leges speciales.ne ex nimia generalitate resultet absurditas qō no. ¶ In ea.gl.ibi.§.sacruz.idem dicit Gui.de cu.in eo q̄ me de sacro fonte leuauit q: in patre sacro sicut in adoptiuo habet locum pena edicti quod no. Ex similitudine sequitur q̄ non possit ipse esse testis in causa mea.nec ego in causa sua.quod tene menti.

¶ Additio bal.

Generaliter. Vide in spe.de actore.ver.sz nunquid edictum.& per Ly. C.de adul.l.ita pudor.bal. a

Generaliter eas. ¶ In tex.co.vide i spe. de actore.ver.sz nūquid edictuz & per Ly.C.de adul.ita pudor.

Ibertus. Nō dicitur agere qui petit se absolui.h.d. Vel sic.in defendendo offendenti nō debetur.h.d. ¶ Nota in illa.l.quod ille dicitur actor qui primo incipit litē nō ille qui prosequitur. ¶ Item no.arg.ex illa.l.quod excommunicato detur defensio. secundū Guil.de cu.quod est verum in mera.defensione.vt not. Inn.de excep.cum inter priorem.& Ly.C.de adul.l.quoniam & l.ij.invlti.q.& archi.iij.q.j.c.quod autem.patet ex predictis quod excommunicatus potest opponere exceptionem defensionis:non impugnationis trahentis secum aliud preiudicium.gl. tamen huius.l.facit quod omnis defensio competat.& vide.j.de accu. seruus.per Ja.de are. b

¶ Additio Bal.

1 ¶ Exceptio compensationis an sit mera defensio.
2 Excōicatus an possit excipere.
3 Jurans non opponere an possit compensare.

Ibertus. Vide.iij.q.j.qō aūt per archi.in c.in summa per totam glo. ¶ In tex.defenderet vide omnino quod no. Inn.de excep. a nobis.& c.dilecti.co.titu.& dic quod licet lex intelligatur in reo necessario.quia dicit reus cōstitutus.secus in eo qui se sponte reum consti.nam reus necessarius funda uel firmauit personā in suam iudicio hoc ipso quod fuit citatus non est ita in contradictore voluntario qui in generali iudicio.i.qō non tangit personam specialem.se opponit vel in speciali non directo in eū tunc igitur petita venia dicet libertus. ¶ Idez videtur si velit recōuenire.nā exceptio compēsationis non est
1 mera defensio.secūdū Inn.qui sic no.in fi.de exceptio.cum inter priorem.vbi omnino videas. Et adde quid in causa appellationis.& dic vt no. Inn.eo.ti.significauerūt.& vide Innoc.de
2 preben.illoz in glo.pe.bal. ¶ † In tex.nō videt an excōicatus possit excipere. Sūt opiniōes. Quidā q̄ opponit exceptionez facti & non iuris. Alij q̄ aut exceptio cōtinet defensionē cause aut nō.dic de rescrip.c.j.glo. vlt.per Archi.li.vj. Jac.de are. dicit aut est mera exceptio.aut nō.ita dicit.C.de accusa.seruo. Et est etiam argumētū hic tex.q̄ excipiendo non interrumpat̄ prescriptio.de hoc.extra de or.cogni.cum dilectus per bart.et Inno. An qui iurauit nō opponere possit cōpēsare.& dic q̄ nō extra de iureiu.c.debitores.bal.

a ¶ In palatio vid̄ oo. iason may.in .l.non dubiū in.xvj. col.in ver. et iuxta b. ifert bart.

b ¶ Instantie vidō sel.in.c. exceptionem de excep.col. xiij.in prī. in x̄. & saly. vbi plene an & qñ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ibertus. Qui se defendit i crimine accusare nō videt licet iudicē interpellet.vt lis fiat debito terminet. Idē si accusatur vlciscatur crimē.z in accusatorē retorquēdo z vide hic Ja.in ver.reus vide arch.iij.q.j.per totaz gl.summa inver.cōsistit.vide oīno.iij.q.j.c.qō aūt per arch. in ver.defendere.vide omnino qō no.Inno.extra de erce.c.dilecti eo.ti.a nobis.Item dic q hec lex intelligitur in reo necessario.q: dicit reus constitutus.secus in eo qui sponte se constituit reum.naz reus necessarius firmauit personā suā in iudicio hoc ipso q fuit citatus non est ita in contradictore volūtario q in generali iudicio.i.qō non tangit specialem personā se opponit vel in speciali non directo in eum tunc agitur petita venia contradicet libertus.videtur idē si velit recōuenire.Item idez videtur si velit compensare.nam exceptio compensationis non est mera defensio secundum Inn.qui sic no.in simili de excu. cū inter priorem.ibi omnino.videas.z adde quid in causa appellationis.z dic vt no.Inno.eo.ti.significari.vide de preben.prō illorum in glo.pe.bal.

a ¶ Citatiōis adō spe.in ti. a de li. ocep.§. sequitur.verite dñt q̄daz.

Ibertus. Oblatio libelli nō h3 viz citatōis nec cōtrouersie more.b.d. ¶ In gl. que incipit no.ibi vel supplicatorium vel conuentionalem. ¶ In ter.ibi non puto.nam licet princeps dederit iudicez nō videtur tamē permittere quod agatur nisi forma debita.nec enim per hoc presumitur dispensare contra ius. ¶ In ter.ibi in ius vocare.idem dico de simplici pductione exceptionis facte absente parte.quod producens non incidit in penaz.si exceptio sit penalis per statutum nisi secuta citatione idem enim iuris est de libello petitionis z libello exceptionis.nec est dare rationem differentie.z adde qō dixi.ff.co.l.j.q: nō videt perfecte producta exceptio vel libellus donec aduersarius citet.bald.

¶ Additio Bal.

b ¶ Autoritas adō.ter. in.c. q̄ gñalr de p cu.i.vj.z bar. in.l.fil?.§.ipse quoq.e.ti. z spe.in ti. de acto.v̄.sed an egeat.z ita.io. an.in addi.et gl.in.c.fi.i v̄. regulariter ō tudi.in.vj.

Ibertus. Spe.dicit quod litere citatorie transeunt per audientiam z non recipiūt contradictionem nisi is contra quē impetrantur obiciat de excommunicatione impetrantis.nam tertia persona nō potest excipere nisi litere ad eam extenderentur qō est no.Et ita dicit in spe.de rescrip.presen.§.ratione forme ver.item litere citatorie.z in ver. tamen idē quod in excommunicato dico in omnibus casibus cōprehensis.ff.l.iij.§.pretor ait.z.l.Quis bal. ¶ Et vide Inn. de fil.presby.veniens de clericis coniugatis diuersis fallacijs. vide in spe.ti.ij.§.qualiter ver.dicunt autem.z ver.se.z de accu.§. j.ver.sed nunquid in criminali.z vide.C.vt lite.pen.l.j.vide qō no.ff.e.l.j.bal. ¶ Ibi libellum dicit archi.quod idem si separatur exprimere aliquid coram iudice.z in citatorio de reseri.c.ij. ¶ In glo.ista expressio.lib.vj.allegat de excu.tu.sed e oportet §.pen.Bald. ¶ In glo.j.ibi delegaretur.z sic erat libellus precum.bal.

c ¶ Comittendus vide Lu. roma.i fin. in v̄. accusat? .z do.Blerā. de imo.in ost.clr xir.j.pte z in l.j.de cus.re.

Ibertus aduersus. Impetrans imperiale rescriptū vt iudex delegetur in causa non incidit in edictuz.b.d. secundum veram literam vel libelli oblatio sola pro citatione non habetur.b.d.secundum al.z in ter.in ver.libertus.vide Inno.de filijs presby.veniens.vide Inn.de cle.coniu.diuersis fallacijs vide oīno.in spe.tit.ij.§.qualiter ver.dicunt aūt.z ver.se. vide in spe.de accu.§.j.ver.sed nunquid in criminali. z vide.C. vt lite pen.l.j.z vide quod no.j.co.l.j. ¶ In ter.ibi patronū vide omnino Arch.xxiij.di.illud ¶ In glos.magna.in ver.dissimulando vide.q.j.de no.ope.nū.de pupil.§.j.remis.in prori. precedenti.l.in ter.in ver.non videtur.An excommunicatus possit excipere sunt opi.quidam quod opponit exceptionem facti z non iuris.Alij quod aut exceptio continet defensionem cause aut non dic de rescrip.c.j.gl.vlt.per arch.Ja.de arc.dicit aut est mera exceptio aut non.vt ipse not.C.de accu seruos.z vide archi.xxiij.di.Inno.in fi.vide hic Hui.z ar. quod excipiendo non interrumpatur prescriptio.de hoc extra de ordi.cog.cū do. per ver,z Inno.z etiam in ver.pronuncie eius presa.in.vide per Ja.rem ra.ha.amplius nil opponere possit compensare.z dic q non.extra de iureiu.debitores. In ter.prediete.l.ver.pro tribunali.vide Cy.C.de adul.quoniam z.l.ij.in vi.q.in ver.libertus. ¶ In ter.pñ.l.spe.dicit q litere citatorie transeunt ad audientiam.z non recipiunt ōtradictionē nisi is cōtra quē impetrant obijciat de excōicatiōe impetrātis.nā trina persona nō potest excipere nisi litere ad eum extenderētur qō est not.in spe.de rescrip.pñen.§.rōne forme ver.itē citatorie v̄.se.tñ idē q in excōicato dico in oībus casib? cōphēsis.ff.e.l.ij.§.pretor ait.z.ff.e. l.Quis.Bald.

Qesitum. Permittit? noie alieno:qō noie p prio prohibet.b.d.z sic magis cōsi deratur officiū q̄ natura.z dic.vt.ff.l.fz.si hac.§.fi. ¶ In ter.ibi potuisse dicit Hui.q̄ secus est i procuratore Jtē.ar.hui? lic dicit Hui.de cu.q̄ qñ filiusfa.agit nomine alieno non est necessaria patris autoritas b licet otrariū notetur z male.in.l.non solum.§.necessitatem.C.de bo.que lib.

b

¶ Additio bal.

Qesitum. Vide hic Hui.cōtra gl.in. §. necessitatē.vide Inno.de ordi.cog. cum inter dilectos glo.hanc exceptionem.bal.

Qesitum est. Qui ex necessitate facit.vt alius nō incidat in edictū quo tenet vt ipse.b.d.vide hic gui.ff gl.§.necessi.no. z vide Inn.de ordi.cog.c.dilec.gl.hanc excep.

Cam pro quo. Duo dicta habz z pficiat promissionem factaz officiali z promissionem factam parti.quod not.qui promisit aliquem representare ad hoc compellitur.b.d. ¶ In ter.ibi exhibere.i.representare.hec tamen promissio non durat lata sententia.vt.j.de fideius.l.contracte post prin. ¶ Quid si adijciatur z de parendo mandatis curie:vtrū videatur promittere iudicatum solui.dic vt no.Dy.j.de ver.obli.l.continuus.§.cū q̄s z an post illam promissionez possit opponi declinatoria fori. vide per Cy.in.l.fi.C.de spon. ¶ In ter.ibi.i.pmisit. paria ergo sunt recipere fideiussores a curia:z recipi fideiussorem ab actore.z vide qō habes.j.de fur.l.si quis vrori.§.si fugitiui. ¶ In ter.ibi ad exhibendum.i.ad representandum z compellitur officio iudicis secundum bar.qui allegat Ja.de bel.nam promissio facta in iudicio habet vim confessionis.z ideo habet executionem paratam.vt.j.de pac.l.tale pactum.§.qui prouocauit. In gl.q̄ incipit non est in fi.no.ergo quod licet ille promissiones que fiunt ad vigorem iudicij conseruandi habeāt executionem paratam citatio tamen premitti debet.bal.

¶ Additio bal.

1 ☞ In criminalibus an quis sit fideiussoribus cōmittendus

Cam pro quo. Quod si aparet promissio sed non aparet cui dic per guil.Ibi cauit.An in criminali quis sit fideiussoribus committendus.c dic vt no.in spe.de accu. §.qualiter.ver.sed pone ti.ij.ver.cum autem.nam aut cōstat de crimine per confessionem vel alio modo.z ponit in carcere.Aut negatur maleficium tunc aut imponitur pena personalis:z idē Aut alia que potest solui per fideiussorem tunc committitur fideiussoribus idoneis de hoc in mar.alb.ti.de accusa.dic vbi admittitur defensor z fideiussor.vbi non tunc no.ar.C. de fideius. sancimus bal. ¶ In ter.apud acta.vide Innoc.de eo qui mit. in pos.causa rei seruan.consti.gl.z ita habes.Ibi quem scilicet aliquem. ¶ Ibi promisit.f.actori si promitto aliquē sistere an non valeat si non est facta scriptura.Dic quod sic.C.de fideius. l.pe.Sed cōpto tempore durat obligatio.dic si ad preparationē iudicij est facta.vt ibi si ad totam causam.dic vt lege.§.z post item bal. ¶ In glo.fi.in fi.sed vbi.dic vt not.in ti.j.l.j.vel dic si est facta promissio iudici.vt iudici ibidem si parti tūc habet locum illa glo.bal.

c 1

Cam pro quo. Promissio officialibus vel parti facta in act. obligat promittentem.b.d.z quid si appareat promissio. z non aparet cui.dic quod hic guil.in ver.canit.An in criminali quis sit fideiussoribus committendus.dic vt no.in spe.de accu.§.qualiter ver.sed pone.z ver.cum autem.nam aut constat de crimine per confessionem vel alio modo.z ponitur in carcere.aut negat maleficiū:tūc aut est pena personalis.z idem.Aut alia que potest solui per fideiussorez:tunc committitur fideiussoribus idoneis de hoc in margarita alb.de accu.ibi vide.dic si admittit? defensor.et fideiussor:vbi nō tūc nō arg.C.de fideicō.sanis in verbo acta.vide Inno.de eo qui mitti.in pos.causa rei seruan.pñti.gl. z ita habes.bald.

1 ☞ Quis de domo ppria nō potest extrahi.
2 Captus illicite ante oīa venit restituendus.
3 An quis possit in ecclesia citari.
4 Citatio an possit fieri in palatio dominorum.

d Clericz. Non pōt quis in domo sua re citari id est capi.nec de domo extrahi.z q̄ se abscondit in domo taliter q̄ citari non possit patiatur primum:z secūdum decretū verbo aūt simpliciter quis in domo citari.si ad eū patet accessus.vel ex publico ispicit.in alijs aūt locis q̄ i domo habitatiōis pōt vnusq̄sq̄ retro verbo citari.b.d.vsq̄ ad.l.neq̄. ¶ In ter.ibi domo sua.i.in domo.sua capi.z ad iudicē duci. ¶ In ter.ibi vocaret.f re. ¶ In ter.ibi vim inferre ex quo duo sequuntur.prio q̄tāq̄ illicite captus est ante oīa relaxādus.† vt.j.de ver.si.q̄ neq̄.vbi dic qō ille qui est

Universidad de Deusto

qui est in domo sua si spōte nō sequit.i.nō accedit cū nūcio ad iudicē nō potest duci p vim.secūdus effectus est q capiens tenetur iniuriarū.sed addo tertiū q capiēti pōt resisti etiā armis vt.C.de neta.l.devotum.lib.xij.z.C.de iure fisc.l.prohibitum. lib.xj. ¶† Extra querit hic Guil.de cug. vtrū possit q̄s citari in ecclesia.z respondet q fic.lz etī ecclesia sit tutissimū refugiuz z non possit quis inde extrahi.vt.C.de his qui ad eccle.confu. l.presenti.z in aut.de man.prin.§.sed neq.hec que dicunt verba sunt Guil.de cug. ¶† Sed pone q aliquis est in palatio dñorum[a] priorū.nunq̄d potestas pōt illū ibi citare re z verbo. dico q sic.dato etī q palatiuz sit locus publicus z securus.tū ibi potest fieri citatio z captura.vt.j.eo.l.sed etiam.nam ibi dicit de theatro quod est locus publicus. ¶ Tertio et vltimo q̄ro.familia potestatis currebat post titium causa capiendi eū p debito.ipse velocitate fuge preuenit z ingressus est domū suā. queritur hoc casu an possit extrahi de domo.z videtur q fic.cōfiderato principio.vt.j.de adultc.l.quod ait lex.§.fi.sed cōtrarium est verum.z est ter.hic dum dicit refugium.z idem dico in ecclesia.z ad hoc.j.de edil.edic.l.quid sit fugitiuus.§. idem ecclesius.z ibi no.Bal.

¶ Additio Bal.

Veriqz An valeat citatio facta i ecclesia. vide hic per Guil. ¶ Item vide Guil.de epis.audi.l.episcopale.ibi de domo. vide Ja.de leg.j.l cetera.§.hoc se. ¶ In ter.dom? etiam conducta.fm Guil. Bal.

Veriqz putauerunt An valeat citatio facta in ecclesia[b].vide hic p Guil. ¶ Item vide Guil.C.de epis. audi.l.episcopale. ¶ In ter.ibi:de domo. vide Ja.de le.j.l.cetera.§.hoc se.Bal.

Statisqz ¶ In ter.ibi pene. no.primū z secundum decretū penaz appellari. ¶ In ter.ibi in bonoz possessionez. lz ista dictio bonorū premittat:tū significat factum z non ius. q̄ sunt due dictiones.vnde cōuerfine lege in possessionem bonorum.apparet ex predictis q in domo ppria q̄s nō patitur capturā persone:tū patit bonoz.vū possunt de domo alie res extrahi z pignora capi.facit.j.de ven.inspi.l.j.§.ex hoc rescripto. ¶ In glo.ij.ibi nisi cōtra latitantē vel personaliter citatū.q̄ nō minus operat cōtumacia expressa q̄ velata:z presumitur latitare eoipso quod premissa diligenti rimatione nō reperitur in loco vbi cōsueuerat morari.facit qō not. Inno. de eo qui mit.in pos.c.si aduersarius.de verbo.signi.c.dilecto. ¶ Sed hic quero vtrū scōm decretū interpositū contra nō latitantem sit nullū ipso iure.z videt q sic.vt.j.nec q̄s cū.l.j.§.filius.tu die q est aliquod ex quo emanauerūt citationes legitime.lz citatus haberet aliquam excusationē.vt.C.de resti.mili. l.ignorare.z ibi plene per Cy. ¶ Extra quero hic vtruz ex ista missione q̄ fit ex interlocutoria sit seruādus ordo.l.a diuo pio. vt primo capiant mobilia ꝛc.glo.q̄ est in.l.pūti.§.j.de his qui ad eccle.cōfu.dicit q sic.z si hoc est verū multi processus possent rescindi:q̄ videmus hoc obseruari.sed habetis glo. cōtrariaz in aut.de exhi.reis.§.si vo etiaz quidā.z ista est veritas.q̄ ista missio q̄ fit ex interlocutoria sit ob cōtumaciā ppulsaū.z iō cōmittitur iudicis arbitrio z tene menti.Bal.

¶ Additio Bal.

Statisqz pene. Existens in domo si non habet aditum.ad cum vel de longinquo cōspici non potest in ciuili causa.nec re vel ver.pōt in ius vocari.vt cōstituatur vere cōtumax.secus si in alio loco existat.h.d.vsq̄ ad.l.neq̄.in.§.sed modificat primum casum.z ista que dicam debent sequi post verbū episcopalis.vbi est illud signum.z.C.de sacrosan.ecc.l. placet. Et no.q̄ ecclesia est exempta a iurisditione laici:sed non a territorio.vñ dicit ecclesiam regni ciuitatis.vel castri.de supplē. negl.prela. cōtradi.z facit de imu.eccle.c.j.z de re iudi.cū ber.z Inn.de iure patro.l.ex litteris.nam sub vniuersali significato bene venit oīno. ¶ Item no.q̄ citatio inuita p actu iudi.non pōt fieri in ecclesia a laico iudice.de imu.eccle.placet.sed sumpta pro actu nuncij sic.vt hic per Guil.z.C.de his qui ad eccle.confu.z.l.sequenti.presenti.vnde si queris quis actus possit fieri in ecclesia. An querimus de contractibus. et possunt fieri vt valeant. tamen punitur faciens.l.fin.de his qui in eccle.manu.z.l. presenti.§.q̄ si.de his qui ad eccle.confu.qui.mo. natu.effi.sui.§. quanē.fm Guil.in dicta.l.nemo.nam causa phibitionis non respicit essentialia act?.sed quedaz extrinseca. cum actus in se seu propter se sit permissus.vnde valet actus.j. de diuor.l.fin. non ob.l.j.j.de pacto.stipu.q̄ ibi actus est prohibitus ratione suspitionis.z actus suspectus continet turpitudinē saltim presumptiuam.vnde nonvalet:q̄ causa phibitionis respicit essentialia actus.s.q̄ corporis.aut queris de iudicijs secularibus. z tunc aut loqueris de iudicio stricto p actu contentioso.z nō valet si fit in ecclesia.vt in.c.decet.de immu. eccle. libz.vj. Aut pro actu voluntarie iurisditionis:z tūc aut exigit cause discussionem z partis citationem.z equiparatur iurisditioni contentiose.secz de officio consul.l.j. Aut non requirit has solēnitates tunc valet.de tutel.qui habet.§.quolibet.l.fi.de his q̄ in eccle. ma.arg.de bono.pos.l.iij.§.penul.ex his apparet q̄ tutor dat in ecclesia:sed non interponitur ibi decretuz super alienatione rei minoris:q̄ ibi exigitur plena cause discussio.ff.de transz.cuz hi.§.si pretor.z no.in simili per doc.C.de fer.actus. z Spec.de ferijs.§.j.ver.fi. ¶ Idem dico de iuramēto testis:q̄ est articulus contentiose iurisditionis vel quasi.nam iudicatur respectu cause principalis non de per se.z vide in Spec. de senten.§.iusta pronunciatio.ver.item est nulla ratione loci.z nota ista: q̄ sunt quotidiana.Si promitto aliquem sistere:an valeat si nō est facta scriptura.dic q̄ sic.C.de fideicom.l.penul.sed quanto tempore durat obligatio.dic si ad preparationem iudicij est facta.vt ibi.si ad totā causam.dic vt in.l.credi.§.z post lit.Bal.

¶ Additio Bal.

Sed etiam. Hic deciditur casus nouus.ff.de pere.instit.de lib.ho.

1 ¶ In causa criminali an reus sit detinendus.

Sed z si is. In ter.ibi ex domo sua.tamē idē est in domo cōducta ex hospitio. tamē vbi quis est tanq̄ aduena bene potest duci.vt j.de iniur.l.ler corne.§. domum. fm Guil.de cug. Sed quid de eo qui est extra domum.tamen sub porticu.dic vt no.Ja.de are.j.de leg.j.l.cetera.§.hic senatus. ¶ In glo.vltima.ibi secus in criminali.dic q̄ in criminalibus si venit imponenda pena corporalis reus semper est detinendus. imo dicit ter.q̄ reus z accusator ppter penam talionis.vt.C.de accu.l. fi.lz de consuetudine hoc non obseruetur in accusatore.aut venit iponenda pena pecuniaria crimine pbato.tunc aut quis inuenit fideiussorem idoneum de eo representando.z non debet duci.vt.j.ti.ij.in rubro z nigro.z.j.tit.j.l.j.prout eam intelligit Jac.but.vnde inuenti cum armis non debent duci ad palatiū si dant idoneum fideiussorem de representando se.Et idez etiā tenet Bar.aut non inueniunt fideiussorem:tunc distingue inf masculum z feminam.nam masculus debet duci z detineri.vt i l.ij.de custo.reo.mulier non debet duci:sed relaxari suo iuramēto de sistendo iuri.ille ter.no.C.de custo.reo.aut.nouo iure.nō est ducenda ad palatium:sed committenda iuratorie cautioni q̄ tene menti. ¶† Extra quero vtrum in causa capitali reus sit detinendus vsq̄ ad sententiam.an solum quousq̄ appareat eum absoluendum:q̄ apparet ex publicatione processus.z dicit Ja.but.q̄ si per publicationem processus apparet eum absoluendum non debet plus detineri per ter.de exhiben.reis.l. nullus.in verb.donec repererit.qui ter.est ad hoc magis singularis aliquo alio qui reperiatur. ¶ In ead.glo.ibi nec verbo vocatur personaliter ad domum:tamen citatur.vt.C. de anna. excep.vt precisius. ¶ In eadem glo.ibi.§.si vero quidam. et sic no.q̄ captura persone tribus modis impugnatur.secz ratione loci:ratione persone que capitur.z ratione defectus iurisditionis. Itez impugnatur ratione tpis.vt.j.de ferijs.l.j.z adde q̄ no.j.indi.sol.l.vir bonus.Bal.

¶ Additio Bal.

Sed z si. ¶ In glo.ibi:in criminali.de captura.dic q̄ in criminali fieri potest in ciuili non regulariter. vt.l.nemo carcerez. de exacto.tribu.fallit ratione suspitionis.j.de pignō.questū. Item ratione ꝯtumacie ex peremptorio in non veniendo.vt.l.consentaneum.C.quomodo z quādo iud. Item ratione contumacie in non soluendo post sententiā. vt.l.j.C.qui bo.ce.pos. Item ob debitum fiscale.vt.l.sacri.in fi. ad.l.iul.pec. ¶ Sed an postq̄ cepit tenetur; captum dimittere fideiussoribus. Respondeo in delictis.dic vt.l.ij.de custo.reo. ¶ In causis ciuilibus.dic aut ratione suspitionis z debet dimitti fideiussoribus.l.si fideiussor.in fi.qui satisda.cog.aut ratione contumacie in non veniendo.z debet dimitti purgata cōtumacia.z non anteq̄ purgetur.per id quod traditur in auten. et qui iurat.aut in non soluendo debitum.z si est liquidum nō dimittitur donec soluatur.de leg.j.si heres iussus.aut nō est liquidum:z tunc fideiussoribus relaxatur. de statu libe.l.statulibe.rationem. Aut ob debitum fiscale. z eodem modo distinguo inter liquidum.z non liquidū. vide.c.cū ēpo.de offi.ordi. lib.vj.Bal.z vide.j.l.fi.z.ff.tit.j.l.j.

[a] ¶ Dñorum. vide oino do. Alex.ō imo. hic.

[b] ¶ In eccl'ia. vide tu Lar. in cle.j.p illū ter.in.x.no.ō so.cōpe.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sed tibis Hic redit ad primum dictum modificans adhuc regulam.& durat vsq; ad.l.neq; impube.no.glo.que incipit: sz nec qualiter.in ver.criminali.arg.q; etiaz homines de contrata possunt capere malefactorem et iudici presentare. de fur.inter.§.penul.de captura.dic q; in criminali fieri potest in ciuili non regulariter.vt.l.nemo carcerem.de erac.tribu.fallit ratione suspitionis.vt.j.de pig.quesitum. Item ratione contumacie in non veniendo.vt.l.consentaneuz.C.quomodo & qñ iud. Item ratione contumacie in non soluendo post sententiã. l.j.qui bo.cede.pos. Item ob debitum fiscale.vt.l.sacri.in fi.ad l.iul.pec. Sed an postq; cepit:tenet captum dimittere fideiussoribus. Respondeo in delictis.dic vt.l.ñ.de custo.reo.in causis ciuilib⁹.dic aut ratione suspitionis.& debet dimitti fideiussoribus⁹.l.fi fideiuss.in fi.qui satisd.cog. Aut ratione cõtumacie in non veniendo.& debet dimitti purgata cõtumacia & nõ anteq; purgetur.per id quod traditur in auth.& qui iurat. Aut in non soluendo debituz.& si est liquidum per id quod non dimittitur donec soluat.de leg.j.si heres.aut non liquidum:& tunc fideiussoribus relaxatur.de statu lib.rationem. Aut ob debitũ fiscale & eodẽ modo distingue inter liquidũ & nõ liquidũ. vide in.c.cũ eps.de offi.ordi.lib.vj. Bal.

Eqz. Libellus ergo citatorius & conuentionalis debet dirigi contra partem. & vide qõ no.per Jac.de are.& Cy.in auth.causa que fit cũ mo. C.de epi.& cle.in Spe.de libelli concep.§. iam nũc. ver.porro. Bal.

Qui. CJn ter.ibi vocatus est.s.re.& sic capt⁹. CJn ter. ibi vocatus est vi mittendus iudicis autoritate. nõ enim potest relaxari sine licentia iudicis.etiam de licentia actoris fm Bar. CJn ter.ibi:defendat & satisdet. vt.j.de reg.iur. l.nemo aliene.& hoc verum quando quis est captus pro cause cognitione:vt cognoscatur de lite aliqua. sed si esset captus p debiti pnunciati executionem: tunc non debet dimitti defensor:i vel fideiussori:q; non cadit defensio: sed debet detineri donec soluat.fm Bal dof.in quadã sua addi.& hoc bene no. CJn ter.
a CSoluat.an & qñ pcedat & qñ non. vide feli.in.c.ad liberandam.in me.j.col. ver. nota.iij.de iudeis. ibi.transactum.no.arg.q; statim q; accusatio est facta concordia que tollit totam penam malefici; ex forma statuti ipe capt⁹ qui detinebatur:q; non poterat dare fideiussoreז statim debet relaxari. CItem arg.q; si pendente termino banni fiat cõcordia q; per lapsum termini non intelligatur non cõparenti preiudicium generari:sed quando apparet debet absolui ab obseruatione iudicii.& est ter.iste notabilis multũ & singularis.& põt ille ter.intelligi in captura facta.& in cõparatione fienda. & vide qõ no.in Spe.de cõtu.§.fi.in fi. CEt no.in hac.l.qõ nõ dr contumax qui defenditur.

CAdditio Bal.

1 Causas absentie allegans an impediat pcessum.

Eqz impuberes. Vide in Spe.de contumacia. §.fi i fi.& de libel.cõcep.§.iam nũc.ver.porro.& de primo & secundo decreto.§.restat.ver.q̃d si nominãs dñz. & co.tit.§.sequitur.ver.fi. CJn ter.dimittenduz a captura vel a pena.fm Ja.bu.ibi:si quis. vide.l.hoc autem.§.j.ex qui.can.
1 in pos.catur. C† An autem allegans causas absentie impediat pcessum.dic q; sic.in criminali.sed in ciuili non impedit pcessum tanq; cõtra absentem:sed bene impedit ne pcedatur tanq; cõtra latitantem.vnde primũ decretũ patitur non restitutionem.C. de resti.mili.ignorare. Si autẽ veniret ad plenam defensionez neutrum pateretur.hoc tangit quedam glo.j.de heredi.instit.si quis instituatur de quodaz libro habui. Bal. CJn ter.defendet quid in nuncio.dic secus.vt no. Jnno.de pcu.c.ñ.& in spec. de scõdo decre.§.restat.ver.quid si nõ reperiat.in fi.vide.j.iudi. sol.l.iij.§.pe.per Jac.vide Cy.C.si cõtra ius vel vtili.pub.l.prescriptione.in vlti.q. Bal.

Eqz impube. Vide oino in Spe.de contumacia.§.fi. in fi. vide in Spe.de libel.concep.§.nõ nunc.ver.porro.vide qõ no. Spec.de primo & secũdo decreto. §.restat.ver.quid si nominans dñm.& eo. tit.§.sequenti.ver.fi.in ter.in ver.si quis eius.vide.l.hic autem.§.j.et quibus cau.in pos.catur.in ver.& si dum. vide.j.iudi.sol.l.iij.§. penul.per Ja.vide Cy.C.si cõtra ius vel vtili.publi.l.prescrip. in vlti.q. Quid in nuncio.dic secus.vt notat Jnno.de procur. c.ij.& in Spec.de scõdo decre.§.restat.ver.quid si non reperiat. in fi.in ver.persona. An allegans causas absentie impedit pcessum.dic q; sic in criminali.sed in ciuili non impedit: procesum tanq; contra absentem:sed bene ipedit ne procedatur tãq; contra latitantem. Unde primum decretum patitur nonvenditionem.C.de resti.in integ.ignorare.si autem veniret ad plenã defensionẽ neutrũ pateret.hoc tangit quedam glo.ff.de hered. instit.si quis instit.pac.victi.de lib.habui. Bal.

Ommunis. Reuerentia est indiuidua. & ideo cuilibet patronorum debetur insolidũ.b.d. CJn ter. ibi:ne in penam.sez integram. non enim dicitur pena. CJn glo.sua in fi.ibi:in re vniuersitatis.hic singulorum.& facit.j.si ser.ven.l.testatrix.§.plures. CExtra quero si habeo feudum vel emphiteosim a duobus fratribus.& vni facio quod debeo. alteri non. an perdam totum feudum vel totaz emphiteosim.videtur q; sic.vt in.l.nostra.contrarium est verum q; partem tñ.circa quam delinquo.j.de his quib.vt indig.l.reseriptum.nam sumus in iure diuisibili fm Guil.de cug.& facit ad hanc.l.l.viti.j.de iure pat. & adde qõ no.in.l.ñ.circa prin.C.de libe.& cor.liber.

CAdditio Bal.

Ommunis. Vid.q.de eo qui habet rem in emphiteosim a duobus.& vendit de consensu vnius tantum.& in re dimidia. vide hic Guil.ibi libertus. vide de iure patro.l.fi. Bal.

1 Eum. Hanc.l.declara.vt not.instit.de act.§.penales. Baldus.

1 CPena corporalis loco pecuniarie nõ irrogatur.
2 Lex penalis nõ habet locũ nisi in suis terminis.

a Sine. Luat in corpore qui non habet vnde soluat⁹. hoc dicit. que regula est vera vbicũq; quis cõuenitur ratione maleficij vel doli.nõ in simplici debito quod non descendit ex maleficio.vt.C.de exact.tribu.l. nemo carcerem. lib.x.qui ter.est nota. CJn ter.ibi:ex querela. hoc verbum est multum ponderandum.q: nec pena.l.aureorum: nec secundario pena in corpus infligitur.nisi quatenus ab offenso petitur vnde eo inuito non posset iudex loco pecunie castigare debito rem in corp⁹. CJn ter.ibi:a pfecto vobis.i.a iudice cõpetẽti. CJn ter.ibi castigatur.hec castigatio loco solutionis succedit.& a pena pecuniaria liberat.vt.j.de iniur.l. sed si vnus.§.si ante.vbi est ter.nota.vnde si postea perueniat ad pinguiorem
1 fortunam fm Guil.non tenetur. C† Jn ter.ibi si inopia.nota ergo q; pena corporalis loco pecuniarie non irrogatur. nisi in subsidium facta excussione bonorum.& dicit quedam glo.q; cũ detineri in carcere sit pena circa corpus detenti:qõd pro debito non potest quis detineri in carcere nisi facta excussione bonorum vt no.j.de suspec.tu.l.iij.§.tutores.quam glo.alibi nõ ha
2 bes.& adde quod nota.in.l.j.C.de ccs.bo. C† Jn glo.que incipit.q: hic.in fi.no.ergo legem penalem non habere locum nisi tantum in suis terminis & casibus ea.l.comprehensis.vnde pena que imponitur per reformationem extrauagantẽ habet locum in casu reformationis non in casu statuti scripti involumine. CSed nunquid impune alij vtentur.dic q; non. sed imponitur pena arbitrio iudi.vt.C.de profes.& medi.l.medicos.li.x. vbi est ter.nota. Bal.

CAdditio Bal.

Sine. Vide Archi.xiiij.q.vj.si res.in addi. que incipit.adde vbi. CQuid si patronus remittit ius patronatus videtur non valere.vt.l.paulus.§.patroni.de bo.lib.cõtra tamen in generali exemptione non videtur remissa reuerentia nec futura ingratitudo.vt.C.de bo.lib.l.fi.non ob. contra. quia loquitur in factione testamenti que est publici iuris.ideo per pactuz nõ immutatur. Sed ius patronatus est ius priuatum & remissibile.& sic non obst.j.ter.dignoscitur. Quid si dolus venit purgãdus per actionem ex contractu.dic admitti cessionem. nota.in l.fina.C.que in fraud.credi. CAn possit tali beneficio renunciari.est argu.qõ cod.titu.l.fi.in vlti.glo. CIbi inopia.aut pena est tarata a iure.& tunc non distinguitur qualitas personarum nisi qui non potest soluere luat in corpore. Aut est arbitraria. & tũc aut ratione dignitatis quis presumpsit delinquere & fortius punitur. Aut delinquit.vt quilibet.& tunc pena personalis est maior in minori pena pecuniaria.vt no.Cy.C.ñ summa trinita.nemo.in additio. Bal. CQuid si reus est diues:tamẽ prius vult luere in corpore q; soluere. Respondeo soluere cogitur:quia in subsidium tantum transitur ad penam corporalem:licet hic est aurilium missionis in possessionem.vt.j.de nouo.& si condemnatus.licet contra nota. Hic duplicatus est titulus de iurisditione omnium iudicum.quia ipsum hic apostillauit dominus Bald.cum ceteris titulis sequentibus. et plenius q; alios.ñ.

CAdditio Bal.

1 Qui luit in corpore an possit puniri si postea venerit ad pinguiorem.

Si sine venia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Si sine venia. ¶ Laborare. vi̇ō Inno. extra de so. c. penul. vide. ſ. de mino. q̄ ſi mino:. §. ſi ſeruus. vide hic Guil. vide in Spe. de accuſa. §. ſequitur. ver. ſed quid ſi pauper. ſic vide alſ non intelligas quod no. Ja. de are. C. ō ſeruis fugitiuis. l. quicunq;. in ver. ſ. ſi ſine. Quid ſi patron⁹ remittit ius patronatus. videtur non valere. vt. l. paulus. §. patroni. de bo. libe. dic contra. tamen in generali exceptione non videtur remiſſa reuerentia nec futura ingratitudo contra. vt. C. de bo. libe. l. ſi. non ob. contra. quia loquit̄ in factione teſtamenti que eſt publici iuris. Jdeo per pactū nō imutatur: ſed ius patronatus eſt ius p;iuatum ꝛ remiſſibile. et ſic non ob. in ter. ibi: ſine. vide arg. xiiij. q. vj. ſi res. in addi. que incipit. adde vbi. ¶ Jn ter. ibi dignoſcitur. quid ſi dolus venit purgādus per actionem ex contractu. dic admitti ceſſ. not. in. l. ſi. C. que in frau. credi. ¶ Quid in opp;eſſis. dic. C. de ceſ. bo. l. ppter. An poſſit tali beneficio renunciari eſt arg. q̄ ſic. l. vlti. ſ. co. tit. in vlti. glo. pur. in ver. dignoſcitur. ¶ Quid ſi reus eſt dives tamen p;ius vult luere q̄ ſoluere. dic q̄ ſoluere cogitur. q; ſubſidium tiñ tranſitur ad penam co;po;alem: ſed hic eſt auxilium miſſionis in poſ. vt. ſ. de nova. ꝛ ſi condēnatus. licꝫ extra no. vt lit. non cōteſt. tue. ſed in verbo dignoſcitur. Aut pena eſt tarata a iure. ꝛ tunc non diſtinguitur qualitas perſonaruꝫ niſi qui non poteſt ſoluere luat in co;pore. Aut eſt arbitraria. ꝛ tūc aut ratione dignitatis quis p;eſumpſit delinquere ꝛ fo;ti⁹ punitur. Aut deliquit: vt quilibet. ꝛ tunc pena perſonalis eſt maio; in mino;i pena pecuniaria maio; in mino;i. vt no. Ly. C. de ſumma tri. nemo. in addi. ſed illud poteſt intelligi cum agitur ad vindictam. ꝛ lis eſt conteſta. tunc eñ actio non eſt de rerum familiari. l. cum eunti. §. emanc. de colla. bo. arg. contra ex quo eſt in mo;a conteſtandi litē. vt. l. ſi eū. §. qui iuiur. ſi quis ca. ¶ †Sz an q̄ luit in co;pore poteſt puniri ſi poſtea venerit ad pinguio;em fo;tunam. dic q̄ non[a]. q; ſatiſſactum eſt. vt. l. ſed ſi minus. §. ſi ante. de in lit. iuran. Sed qualiter iudex egreditur fo;maꝫ petitionis quo ad rem. ꝛ in perſonaꝫ cū pena perſonalis applicetur fiſco. contra. l. vt fundum. ꝛ. ſ. de arbi. arbiter intra. Rñd. in illis egrediebatur fo;mam ꝛ naturam qōnis. hic fo;maꝫ ſed non naturam criminis ꝛ iudicij. ꝛ eſt ſic in. §. pena grauio;. Jnter. in ver. fine. ¶ Quid ſi in eadem cauſa vocauit plures. vtrū plures puniantur. dico q̄ non. q; lz ſint plures: facta tamē ſunt ad vnum finem o;dinata. vnde qñq; eſt vnum factum ſolum. et tunc vna pena. qñq; plura facta. ꝛ tūc aut ſunt o;dinata advnū finem. aut ad diuerſos. vt no. Dy. de p;iua. delic. nunq̄d plura. ꝛ plene per Jaco. but. in. l. quicunq;. C. de ſer. fugi. ibi videas. Vel dic aut quis perſeuerat de codez crimine quod eſt quādo nunq̄ ſe purgauit. ſed ſemper continuauit: ꝛ tunc non cumulat̄ pena: ſed augetur. vt. l. ſi diutino. de penis. ꝛ de fur. inficiando. §. infans. ꝛ. C. de anna. excep. l. j. §. pe. Aut quis verterat crimē qō eſt quando iam ſemel ab eo ſe purgauerat. vel quando crimen non habet cauſam continuam: ſed interpolatam. vt adulteriū. ꝛ tunc nō augetur pena: ſed cumulatur. vt. l. agraria. de termino moto. ꝛ. l. pe. ꝛ fi. de colleg. illicit. Quandoq; etiā augetur vt. ff. de penis. aut facta. ꝛ in aut̄. qui ſemel. ꝛ ibi per Ja. du. Jn littera. f. no. iſtam ſolu. qō dicit ſtatutum q̄ ille cui eſt factum preceptum de ſoluendo ſi eſt cōtumax puniatur in. x. lib. modo pone q̄ ſunt facta plura p;aecepta an p;o quolibet punia tur in. x. lib. ꝛ dic q̄ ſic ex p;edictis. ſeens in mulcta. vt ſi ſtatutum nō limitat penaꝫ: ſed dat iudici auto;itatē mulctandi vſq; in. x. lib. p;o qualibet cōtumacia. nā nō poteſt mulctare niſi ter vt. l. eos. de modo mulctaꝫ. ¶ Sed q̄d ſi accuſatus de vno p;aecepto ſp;ecto iterato accuſatur de alio in eadem cauſa. dicit reo tu nō debes audiri: q; ab initio debuiſti de oib⁹ accuſare. Ecō tra dicit acto; q̄ illud non fuit petitum tunc. ꝛ videtur q̄ acto; non auditur. vt. ff. de iniur. l. p;etor. §. ſi mihi plures. nō ob. allegatio acto;is: q; reus nō cogitur petere cōtra ſe. Bal.

¶ Si quis in ius vocatus nō ierit: ſiue quis eū vocauerit quē ex edicto non debuerit. Rubrica.

1 Renūciatio p;iuilegij facit idoneum illum q̄ alſ nō erat.
2 P;iuilegio an ipſo facto poſſit renūciari.
3 Qualiter quis habeat p;iuilegium non ratione ībecillitatis: ſed fauo;is abundantis.
4 Electio ſemel facta qualiter poſſit iterari.

Si quis in ius. Non dicitur idoneus fideiuſſo; qui coram iudice eiuſdem cauſe non poteſt efficaciter cōuenirī niſi p;iuilegio ſuo ſpecialiter renunciet. h. o. Vel ſic. p non facto habeꝫ qō ſm fo;mā iuris cōis non eſt celeb;atū. h. o.

¶ Mo. q̄ ſiue loquamur in fideiuſſo;e dando ſiue in fideiuſſo;e dato nō ſatiſſit iuri. niſi fideiuſſo; ſit idoneus. Secūdo not. q̄ nō eſt idoneus ille qui habet p;iuilegium ꝛ declinato;iō fo;i. ¶ †Tertio no. q̄ renūciatio p;iuilegij facit idoneum illum qui alſ non erat. ¶ †Quarto no. q̄ nō renūciatur p;iuilegio ipſo facto. ſed requiriꝫ renūciatio ſpecialis. i. exp;eſſa ſm Pe. que faciat mentionem p;iuilegij. nam non ſufficit generalis renūciatio ſm glo. ¶ Opponitur idoneus fideiuſſo; debet p;o idoneo reputari ex quo eſt acceptatus per acto;em ꝛ iudicem. vt. ſ. de fideiuſ. l. qui ſatisdare. Reſpōdet Pla. q̄ hic nō erat fideiuſſo; acceptatus. imo cōtradicebat acto; ꝛ dicebat eum nō eſſe idoneum. vt. ſ. qui ſatisda. cog. l. arbitro. ꝛ hec lect. eſt vera in ſc. ſed ter. non patitur iſtam expoſitionem. q; ter. dicit dederit. ꝛ dicit p nō dato habetur. nam hoc verbum habetur. denotat fictionem. ergo re vera erat datus. ꝛ ideo alij ſoluunt aliter. q; dicunt q̄ hic fideiuſſo; non erat idoneus ratione p;iuilegij. vnde defectus cōſiſtebat in iure obligationis: vel in iure exercutionis. in. l. autem cōtraria erat defectus facultatum. tūc enim lz fideiuſſo; nō fit ſoluendo: tenetur tamen ꝛ poteſt capi p debito. vt. ſ. l. cuz p quo. ꝛ ideo mino; defectus eſt ille p;imus. q; in p;imo ius reſiſtit. hic aſſiſtit. Tertij diſtinguunt q̄ aut fideiuſſo; eſt acceptatus ab ignoraīte aut a ſciente. vt arg. ſ. ſi q̄s cau. l. ſed ꝛ ſi quis. §. fi. ¶ Tu quaſi ex oībus collige ſic. aut loquimur in fideiuſſo;e dando. ꝛ tene opi. Pla. aut in fideiuſſo;e dato: tunc refert. aut eſt impedimentū iuris. ꝛ habetur p nō dato niſi impedimentum remoueatur. vt hic. aut eſt impedimentum facti. i. facultatum. ꝛ tunc refert aut fideiuſſo; eſt acceptatus p illum qui habet poteſtatem p;eiudicandi. aut per aliū. P;imo caſu aut ſcienter ꝛ p;eiudicat ſibi. aut ignoranter ꝛ non p;eiudicat. vt no. ſ. man. l. inter cauſas. §. abeſſe. Secundo caſu non p;eiudicat. exemplum ſi iudex maleficio;uz acceptauit fideiuſſo;em nō idoneum. nam nihilominus poterit reus capi. vt itera to ſatiſdet. nec tamen p;imus fideiuſſo; per hoc eximitur ab obligatione lz reus nō ſit releuatus ab onere ſatiſdandi de novo. vt colligitur in glo. quare. in p;ima ſol. ꝛ tene mēti. ergo eir cūſpecte debent agere aſſeſſo;es: cū fideiuſſo;es recipiūt. ꝛ no. qō ex p;edictis apparet q̄ acceptatio nō firmat perſonā cōtra inhabilitates. ¶ Secūdo opponit̄ ꝛ videt̄ q̄ reneat fideiuſſio lz non ſit renūciatum p;iuilegio: q; ratione cōtractus p;omiſſo; fo;titur fo;um indeclinabile. vt. ſ. de iudi. l. oēm. ꝛ. l. cū furioſus. §. fi. ꝛ in aut̄. qua in p;ouincia. in p;in. glo. reſpondet trib⁹ modis. P;ima reſponſio eſt q̄ p;omiſſo; obligatur. tamen reo p;incipalis nō exoneratur. hec reſponſio nō placet glo. quia ſi obligatio tenet: fideiuſſo; videtur idoneus. ergo non eſt volteri⁹ grauandus reus in dando fideiuſſo;em. Et ideo ſoluit. Scōo modo qō verum eſt q̄ obligatio tenet. ꝛ q̄ poteſt cōueniri in loco vbi contrarit: tamen nō coram eodem iudice: ſed coram ſuo iudice. vnde habet declinato;iam ratione iudicis non ratione generalis fo;i. exemplum in ſcholari qui ſe obligat in iſta ciuitate bene fo;uz hic fo;titur ratione contractus. tamen nō perdit electionem iudicum niſi huic p;iuilegio renunciet. illa fuit ſolu. Jo. que eſt ipſa veritas ſm Pe. ꝛ nota bene hanc ſo. Tertio modo ſol. glo. qō verum eſt q̄ p;omiſſo; obligatur. ꝛ veruz eſt qō ibi fo;titur fo;um ratione contractus. ſi ibi inuenitur. ſed ſi non inuenitur ibi: tunc nō fo;titur ibi fo;um: ſed in p;o;io domicilio. niſi renūciauerit declinato;ie fo;i. q; hoc caſu fo;titur ibi fo;um. ſiue inueniatur ſiue non. ꝛ iudex loci vbi degit remittet cum ad locum contractus ſicut fit remiſſio in delictis. ꝛ ſm hoc habes ponere exemplum in fo;enſe qui fideiuſſit. q; ſi non renūciauit p;iuilegio fo;i poſt receſſum non poteſt ibi cōueniri. ſi autem renunciauit poterit cōueniri ꝛ debebit ad illum locum remitti. ſic q; eſt idoneus ex cōueniendi facultate. ꝛ ſunt illa verba glo. que opinio non reperitur alibi. ꝛ ſic no. q̄ in contractibus non fit remiſſio[b]: niſi ſit renūciatum exceptioni fo;i. qō tene menti. ꝛ ratio poteſt eſſe. q; ex quo renūciauit exceptioni fo;i nō poteſt opponere de fo;o incōpetenti. Jtez q; doloſe videtur abeſſe. vnde quomodo ratione delicti ſiat remiſſio. ꝛ ſacit hoc contra debito;es fugitiuos. ꝛ contra iſtos mercato;es fallitos. ꝛ adde qō no. Guil. de cug. in. l. j. ſ. de eo quod cer. loc. ꝛ no. bene iſtam glo. ¶ Sed contra iſtud exempluz de fo;enſe opponitur q̄ fo;enſis non dicatur idoneus fideiuſſo;. vt nota. in aut̄. de erbi. reis. §. ſuſcepto. ſed reſpōde q̄ ibi loquitur quo ad facultates. hic quo ad facilitatem conueniendi. ¶ Tertio p;incipaliter opponitur. Dicitur hic q̄ requiritur renūciatio ſpecialis. contra. q; idem operatur generale quo ad genus. qō ſpeciale quo ad ſpecies. vt. l. ſi duo. de admi. tut. Sol. illa regula fallit in renūciationibus: q; vbi quis renunciat iuri ſuo. renunciatio debet eſſe ſpecialis ꝛ certa. vt. ſ. ſi quis cautio. l. ſed ꝛ ſi quis. §. queſitum. ſm glo. ſed ipſe dicit q̄ ſufficit renunciatio generalis. ꝛ reſpondet ad. §. queſitum. qō ibi renunciabatur

a ¶ Quod nō Adde pari. ō puteo. i tract. ſyndi. v. lz. et qō ibi dixi in apoſtil.

b ¶ Remiſſio P;o quo tu oino vide ſel. in. c. lz rōne. i iij. col. in p;i. in v. ex dict̄ doc. cū plu. ſequen. de fo;o cōpe. vbi etiā q̄d ꝛ an ꝛ qñ i criminalib⁹ ꝛ q̄d in ciuilib⁹ multa alia ad materiā no.

Universidad de Deusto
Biblioteca

exceptionibus futuris que sunt incerte.hic presentibus q̄ sunt certe in quibus non potest cadere error fm Pe.Bar. dicit q̄ nō sufficit renunciatio generalis dicendo renuncio exceptionibus meis.nec tamen requiritur renūciatio specialissima dicendo renuncio tali priuilegio.Sed sufficit quedam media forma dicendo renūcio omnibus priuilegijs.fm Bar.tu dic q̄ interdum est priuilegium alicui cōcessum ratione ibecillitatis.exēplum in muliere ⁊ minore.vt.j.de noua.l.doli mali.tūc requiritur renūciatio specialissima.⁊ q̄ renūcians sit certiorat⁹ de beneficio.vt no.j.ad vell.l.fi.nisi illa renunciatio fiat de conscientia iuris.vt in matre suscipiente tutelam: que habet renūciare omni beneficio.vt in auth.vt matres debitrices.§.q; vero.⁊ no. C.qñ mu.tu.offi.fun.pōt.auth.matri ⁊ auie.facit qō no.j.de ver. 3 obli.l.sciendum.⁊ per Cy.in.l.ij.C.de relcin.ven. ¶† Interdū quis habet priuilegium nō ratione imbecillitatis. sed ratione eruberantis fanoris.vt in milite.⁊ scholari.tunc sto littere nostre qō requiritur renūciatio specialis.nō tamē specialissima.⁊ in hoc credo q̄ Bar.bene dicat.⁊ adde qō no.C.qñ impe. iter 4 pu.⁊vi.l.j. ¶† Ultimo.l.nostra ducitur in ar.q̄ electio semel facta:possit iterari.si est in ea defect⁹:q; habetur pro nō facta. quam.q.prosequit hic Cy.in suo cōmento.⁊ Ja.ponit.j.de iureiur.l.qui p salutem.Bal.

¶Additio Bal.

Si quis in ius Vide oīno i Spe. de cōpet.iudi.adi. §.j.ver.sed pone clericus.vide qō no. Jnno.de offi.deleg.significantib⁹.in glo.q̄ incipit ignarus.in ver.remittat. Vide oīno Arch.xj.q.j.te quidem.vide a n.in auth.qua in quincia.⁊ in eadem glo.vide Bul.C.si quis decurialī. vel coartali.l.j.⁊ vide oīno qō no. Jnno.de offi.deleg.significantib⁹.de fo:.cōpe.dilec.⁊ Accur.in summa.C.de iurisdi.om.iudi.in glo.q̄ incipit ibi dare. vide in Spe.de ci.§.cōtra ci.per Jo.an.in fi.

1 ¶ Citatus q̄nis priuilegiū habeat tñ tenet cōparere.
2 Excusato: sine mandato pōt allegare causas absentie.
3 Inobediens mulctandus est.
4 Simplicitati venia danda est.
5 Citatio facta die feriata nullius est valoris.
6 In penis an inspiciatur interesse.
7 Judex an cognoscat de causa suspitionis sibi obiecte.
8 Citatus a iudice delegato in dubio an teneat cōparere.
9 Citatio facta die iuridica p die feriata an tenet.
10 Casus in quibus q̄s non tenetur cōparere.

Equacunq; Quilibet citatus tenet cōparere.⁊ non cōparens mulctatur.simplicitati parcitur ⁊ excusatur qui nō cōparuit tpe feriato.b.d.Et diuidit in tres partes principales.q: hec.l.ponit tres regulas.sed̄a ibi.si quis.tertia ibi.item.⁊ est ista lex fundamentum totius materie. ¶In text. ibi:remittit.excusatio est nō liberatio.q: ipso iure nō incidit in 1 penam. ¶In tex.ibi:dies.sez sistendi in iudicio. ¶† Not.q̄ lz quis sit exemptus vel habeat priuilegiū fori.vt miles ⁊ scholaris.tamē citatus tenetur cōparere nec pdest sibi priuilegius. 2 si nō cōparet per procuratorez.ita intellige. ¶† Ex hoc fundat̄ quoddam no.dictum Jnno.q̄ dicit q̄ excusato: sine mandato potest allegare causas absentie facti:puta infirmitatez.sed nō causas absentie iuris:puta exceptionem.q: illa lra dicit q̄ req̄ritur cōparitio.vnde anteqū citatus cōparcat istud beneficiuz nō potest allegari.qō est no.dignum.ita no. Jnno.extra de accusa.veniens.Et no.q̄ quādo vertitur dubiū sup iurisdictione in dubio sp est cōparendū. ¶Tertio no.q̄ de isto dubio pnū 3 ciat idem iudex coram quo opponitur exceptio. ¶† Quarto no.q̄ quilibet inobediens est mulctandus.⁊ hic dicit Bar.q̄ nō mulctatur ex eadam citatione in qua fuit cōtumax: sed req̄ritur noua citatio adhoc.q: quedam cause cognitio requirit vt in ter.sed contrarium credo:q: contumax sine alia citatione mulctatur officio iudicis quēadmodum patitur alia remedia pretoris.vt no. Jnno.extra de procur.c.querelam.⁊ Jac.bu.in.l. nec quicq̄.§.vbi decretuz.de offi.pcon.vbi solēniter loquitur. 4 ¶† Quinto no.q̄ parcit̄ simplicitati. ¶Sexto no.q̄ in mul 5 cta imponēda inspicitur interesse. ¶† Septimo ⁊ vltimo not. q̄ non valet citatio ad diem feriatam.⁊ citatus nō tenetur cōparere. ¶Opponitur ⁊ videtur q̄ citatus nō teneatur cōparere.nam citatus a nō suo iudice non tenetur cōparere.vt.§.de iurisdi.om.iudi.l.fi.So.ibi erat certum q̄ nō erat suus iudex. hic erat dubium.vnde in dubio tenetur obedire ⁊ cōparere.dic ergo q̄ tres sunt casus.Aut est certum q̄ quis est de iurisditione ⁊ tenetur cōparere.aut est dubium : ⁊ tunc in dubio tenetur cōparere.Aut est certum q̄ non est de iurisditione: et nō tenet̄ cōparere.illa sunt verba glo.⁊ no.eam bene.Sed quero q̄ sunt illa que faciunt esse dubium de iurisditione. Respōdeo q̄ ista possunt consistere in iure:⁊ possunt cōsistere in facto.in iure.vt si dubitatur an priuilegium exemptionis teneat. In facto vt si dubitatur an quis habuerit priuilegium necne. Item si dubitatur an contrarerit vel deliquerit eo loco: necne.vt.j.patebit. Et circa distinctionē istius glo.trado has regulas.⁊ aduerte. Prima regula est ista:q̄ quādocunq; citans habet fundatam intentionez de iure cōmuni.ibi citatus debet cōparere. Secūda est ista q̄ vbicūq; citans nō habet intentionem fundatā de iure cōmuni.citatus nō tenetur cōparere.⁊ ratio est:q: ius cōe est certum.⁊ apparet per ipsum ius cōmune q̄ citatus non est de iurisditione. Exemplum si potestas florentinus citat perusinum.vt.ff.de iurisd.om.iudi.l.extra territorium. Tertia regula est ista.q̄ citatio q̄ elicitur iuris presumptiōe potest esse sic iustificata q̄ citatus tenetur cōparere vt not. Jnn.extra de dila. c.ij.⁊.j.declarabo. Quarta regula est illa q̄ vbicūq; citatio cōtinet manifestum vitium vel errorem vel impossibilitatem citatus non tenetur comparere.siue hoc concernat iurisditionem. siue sit vitium loci vel temporis.vt in hac.l.fi.⁊ ita no. Jnno.in dicto.c.ij.de dila.vbi mirabiliter declarat hanc.l. ¶Secundo opponitur ⁊ videtur q̄ iudex nō possit super iurisditione pronunciare.vt.C.ne quis in sua cau.in rubro ⁊ nigro. Respōdeo dico q̄ ista causa nō est ipsius iudicis. sed est causa iurisditionis ⁊ officij.⁊ nō persone.⁊ ideo nego oppositionem.sed alibi.ff. in.l.de iur.j.ad municip.glo.distinguit.aut aliquod cōmodum pecuniariū pertinet ad iudicem.tunc causa dicitur sua nec pōt pnunciare de iurisditione.aut nō pertinet ad cum cōmodū aliquod.⁊ tūc potest.⁊ est illa glo.no. Sed docto.dicunt q̄ aut q̄stio iurisditionis est emergens:⁊ semper potest: q: illa questio non videtur esse inter partem ⁊ iudicem: sed inter litigatores. aut questio principaliter est de ipsa iurisditione.⁊ tunc nō potest ipse idem esse iudex cuz sit pars.vt.j.de rei ven.l.j.in.§.per hanc.⁊.j.de arbi.l.pe.Et his apparet q̄ cōmodum sportularū vel aliud cōmodum incidenter perueniens iudici nō reddit eū suspectum quin possit pronunciare de iurisditione incidenter. arg.l.j.j.de auth.tu.⁊ instit.de testa.§.legatarijs.qō no.⁊ est ipsa veritas.⁊ adde qō not. Jnno.in.c.ex parte in xpō.extra de ver. sign.vbi dicit q̄ quando principalis est de iurisditione:lz ipse per viam iudicij nō possit pronūciari.tamen per viam facti si iurisditio sua est notoria potest eam defendere: etiam movendo 6 bellum.ita dicit Jnno. ¶† Secundo opponitur ad vltimum ver.q̄ in penis non inspiciatur interesse.de ver.obli.stipulatio ista.§.alteri. Sol.ibi loquitur in pena cōuentionali. vbi lz cesset interesse:nō cessat ratio pene cōmittende.hic autem in pena iudiciali.vbi cessat ratio pene cōmittende.⁊ sic non obstat. nolo assignare plures oppositiones:sed volo procedere querendo. ¶Et primo quero iudex citauit exemptum.exemptus nō cōparuit.vnde iudex processit ad primum ⁊ ad secūdum decretum contra eum.quero vtrum teneat processus.⁊ videtur q̄ non.quia ex quo erat exempt⁹ nō videtur latitare.vt.j.iudi.sol.l.vir bonus.contrarium est verum.q: lz sit exemptus nō tamen iurisditio est funditus eneruata.imo adhuc est iudex cōpetens si non opponitur exceptio.vt ptz in hoc prime. Item videt̄ contumax prorogare iurisditionem patiendo procedi ad tales actus fm glo. sed hoc vltimum nō credo verum:q: iste processus non fundatur in prorogatione cum non sit lis cōtestata.vt.ff.de iurisdi.om.iudi. l.si cōuenerit.sed fundatur autoritate iuris ⁊ primo:dialis iurisditionis.vnde secus dicerem si iurisditio nō haberet fundamentum.vt si potestas perusinus procederet contra florentinum q: ex contēptu iudicis nunq̄ inducitur prorogatio.⁊ est casus 7 in.l.extra territorium subtiliter intuendo. ¶† Sed iuxta hoc quero vtruz iudex cognoscat de causa suspitionis sibi obiecte. ⁊ dicit glo.q̄ non.q: illa exceptio nō opponit̄ iurisditioni nec elidit iurisditionem:sed opponitur persone.vnde solus iudex est in hac exceptione aduersarius.⁊ no. hanc glo.⁊ adde quod no.extra de appel.sollicitudinem.⁊ per Jnno. de offi.deleg.cū super abbatia.⁊ per Archi.iij.q.v.c.q: suspecti.⁊ eadem causa. q.viij.c.hortamur. ¶Extra glo.quero an exceptio declinatoria fori sit opponenda ante omnes alias exceptiones declinatorias.⁊ videtur q̄ sic.vt.j.de iudi.l.sed ⁊ si susceperit.in prime. Cy.dicit hic q̄ lz sit opposita exceptio procuratoria vel alia declinatoria.tamen adhuc potest opponi exceptio iudicis incōpetentis donec lis sit contestata.q: non plus operatur prorogatio tacita q̄ expressa.vnde probatur hoc per.l.si conuenerit. de iurisdi.om.iudi.facit.C.de excep.l.fi.fallit in exceptione suspecti que debet opponi ante omnes alias.vt not. Jnno.extra de re iudi.c.inter monasterium. Sz ego dico aliter.aut enim exceptio iudicis incōpetentis negat iurisditionē funditus. aut nō negat sed elidit. Primo casu aut reddit iudicium retro nullū. ⁊ potest opponi quādocunq;:q: cum litis cōtestatio nō valeat

semper

Universidad de Deusto

semper sumus a principio. vt. C. si a non cõpeten. iudi. l. fi. aut udicium est aliquod vi prorogationis tacite. ꝛ tunc potest op põi vsq; ad litis contestationem. ꝛ ita loquitur ℒy. Si autez exceptio elidit iurisditionem. tunc aut est ꝓcessum a sciente. et tunc tacite videtur renunciatum exceptioni. vt. l. sed ꝛ si susce perit. aut ab ignorante. tunc potest opponi vsq; ad lit. contest. vt dicta. l. fi. de excep. fallit in excepti. suspecti que non opponit ꝓprie iurisditioni: sed persone. vnde per quẽcunq; actum ista exceptio esset approbata. Ista exceptio non posset opponi. ar. C. de testi. l. si quis testibus. vnum tamen not. q; per simplicem ꝓmissionem de stañ. iuri nõ videtur iurisditio iudicis appro bata. vt. C. de lit. contest. auẽ. offeratur. ꝛ vide Bart. in. l. quí dam consulebat. de re iudi. ordinem opponendarum declinato riarum. vide per Jnno. in dicto. c. inter monasterium. de re iud. ꝛ in Spe. de reo. §. j. ver. quid si is cui. ¶ Jtez quere de ista. q. iudex secularis processit contra clericum ignorãs de clericatu ꝛ erbanniuit eum. queritur vtrum teneat processus. ꝛ videtur
a q; sic. q; debuit clericus cõparere et allegare clericatum[a]. vt in prine. huius. l. contrarium est verum. q; quo ad clericatum iu dex secularis nulli innititur iurisditioni. vnde ꝓcessus est ipso iure nullus. non ob. hec. l. q; loquitur in tali cõtumace qui si cõ paruisset poterat consentire in iudicez. secus ergo in clerico. q; contumacia ꝛ cõparitio equiparantur. vnde non poterat plus operari contumacia q; consensus expressus. vt extra de iudi. c. at si clerici. de foro compe. c. si diligenti. ꝛ adde qõ no. Dy. in. c. ea que fiunt a iudice. de reg. iur. lib. vj. ¶ Modo iurta hoc q; ro quid si iste clericus bãnitus occidatur. nunquid poterit ipu
b ne occidi[b]. ꝛ videtur q; non. Primo q; processus est nullus. vt l. si quis filio exheredato. j. de iniusto testa. facit qõ not. Dy. j. de acqui. pos. l. iij. §. si seruus. Secũdo fortiori ratione: q; si po test occidi. hoc non est nisi vi statuti. sed statutum laicorum nõ potest operari in clericos. vt extra de cõsti. c. ecclesia sancte ma rie. contrarium fuit determinatum q; excusaretur occidens nõ vi banni: sed vi ignorantie. excusat eñ cum publica scriptura. ꝛ q; ille reperitur in libris bannitorum. ꝛ ita fuit disputando de terminatum per duas leges. per. l. penul. j. de adul. ꝛ per. l. j. in fi. j. de abige. sed per istam rationem non accusaretur ille q; sci ret de clericatu. ꝛ ideo caue tibi. Item isti non respondent ad
8 argumentum de statuto quod nõ porrigit ad clericũ. ¶ †Jtẽ quero hic vnum. vtrum citatus a iudice delegato in dubio te neatur cõparere. littera enim nostra loquitur de ordinario. naz pro iurisditione ordinaria presumitur. secus autem in delega to. vnde citatus non tenetur ꝓparere nisi in citatorio mittatur teno: delegationis. b. d. textus ꝛ glo. ordi. extra de dila. c. pre terea. citatus enim habet intentionem fundatam de iure cõmu ni ad non cõparendum. ꝛ hoc ꝓbatur etiam per. l. prohibitũ. C. de iure fi. lib. x. ꝛ adde qõ no. Jnn. in. c. super litteris. ô rescrip. lib. vj. ¶ Procedo vlterius circa id quod hic dicitur. quod in mulcta inspicitur interesse. ꝛ quero de tali. q. quidam fuit cita tus ob falsum debitum vel q; nunq; fuerat contractum vel fue rat solutum. ꝛ q; iste non cõparuit. positus est in banno. modo queritur an bãnum teneat. et videtur q; non: q; primo non in terest actoris ipm non cõparuisse. vt. j. de pecul. l. eo tẽpore. in prin. Secundo hoc videtur expressum. j. ne vis fiat ei. l. j. §. hec verba. contrarium tenuit Oldra. q; bãnum est mera pena que imponitur ꝓpter contẽptum iudi. et illa citatio tenuit quo ad imponitur ꝓpter contẽptum iudi. et illa citatio tenuit quo ad ipm iudicem. ꝛ allegat pro casu. j. ne quis eum. l. sed eximendi. §. fi. non ob. §. hec verba. q; ibi loquitur de interesse partis. et nullum est interesse: vbi est falsus debitum. ita sentit ℒy. in hac l. ꝛ Jnno. in dicto. c. pe. de dila. tene menti. nõ ob. littera nostra q; vt ptz exemplo littere. hic erat citatio nulla: etiam respectu ipsius iudicis. ¶ Et iurta hoc quero de tali puncto ex forma statuti post sex menses non potest quis accusari de maleficio. Jpone q; fuit accusatus ꝛ ex cõtumacia bãnitus. quero vtrum teneat processus. ꝛ videtur q; sic. q; citatus cõparere ꝛ excipere debuit. vt hac. l. in prin. nam. l. nostra. loquitur tã in ciuili q; in criminali. vt dicit glo. parua. in contrarium videtur per. §. vlti. istius. l. q; non interest rei publice ipm cõparuisse cum habeat defensionem ratione temporis. vt. j. de iniur. l. sed si vnius. §. si ante. hoc etiã sic probo. maior est defensio ratione prescriptio nis q; ratione concordie vel remissionis. iste est text. in. l. facta. §. si quis bonorus. ad trebel. vbi dicitur q; potentior est preferi ptio q; pactum. sed habens concordiaz liberatur a cõparendo vt. ff. titu. j. l. neq; impuberes. §. fi. ergo ꝛc. ista questio est mihi dubia. ꝛ videtur distinguendum an error colligatur ex ꝓcessu: vel non. vt. l. vir bonus. iudi. sol. finaliter ego credo q; bannum valet: q; exceptio prescriptionis desiderat q; opponatur. sicut relique exceptiones. vt insti. de repli. in prin. pro hoc videt ca sus. j. si quis cau. l. si eum. in prin. ¶ Venio ad vltimam parti culam. dicitur hic q; citatio vitiatur ꝓpter diem feriatam. iam

9 igitur non est questio. an citatio † facta die iuridica ꝓ die fe riata teneat: q; expressum est hic q; non. nisi citetur ad actuz in quo non sunt ferie. ꝛ hoc dicit glo. notabilissime. ꝛ hoc est verũ qñ dies feriata opponitur pro prefisso termino dilationis. sec9 si verba patiantur dilationem differri in sequentem diem iuri dicam. q; tunc differtur. vt. j. si quis cautio. l. ij. §. si quis in iudi cio. ꝛ extra de dolo ꝛ contu. c. cum dilecti. hic tamen dicunt doc tores q; in citatorio debet exprimi actus ille. ꝛ dant regulam istam q; citatus causa expressa que si esset vera afferret iurisdi
c tionem vel licentiam procedendi q; semper debet cõparere[c]. et
10 est regula Jnno. in dicto. c. penul. qõ tene menti. ¶ †Ultimo quero. nunquid sunt alij casus in quibus quis non teneatur cõ parere. dicit glo. q; sic. Primus casus est ꝓpter absentiam iu dicis. vt. j. de arbi. l. arbitri. Secũdus si circũducitur edictum. vt. j. de iudi. l. ꝛ post edictum. Tertius si quis citatur ad locum non tutum. vt. j. ad trebel. de etate. ꝛ sunt alij plures in q̃bus nõ tenet citatio. vt. ff. de in ius voc. l. ij. ꝛ l. q̃uis. ꝛ j. ne quis eũ. l. j. §. offilius. ¶ Ultimo ꝓ declaratione eius qõ hic dicit de die feriata. ꝛ an dies feriata cõputetur necne. sic distingue. q; q̃daz sunt dilationes dierũ vtiliũ. ꝛ tunc dies feriata non cõputatur siue ferie sint in principio dilationis: siue in medio: siue in fine. vt. j. de diuer. ꝛ tẽpo. prescrip. l. pe. ꝛ hoc quando sunt dies vti les quo ad principiũ mediũ ꝛ finem. sed vbi est tẽpus vtile quo ad principiũ non quo ad mediũ vel finem. dic vt plene no. C. de tempo. in integ. resti. l. superuacuã. vbi habes melior̃ glo. que sit alibi. quedã vero sunt dilationes dierũ continuorũ. tũc aut ferie occurrunt in princ. vel in medio. aut in vltima die dilatio
d nis. Primo casu cõputantur in termino dies feriati[d] ꝛ nõ fe riati. vt. C. de dila. l. fine pars. Secũdo casu cũ queritur quid iu ris si vltima dies termini est feriata: sic distingue. aut illa vlti ma dies erat assignata ꝛ limitata pro termino comparitionis,
e tunc nõ valet dilatio siue citatio[e]. vt hic in ter. fallit in actibus vel causis in quib9 nõ sunt ferie vt hic in gl. quã no. aut vltima dies nõ assignatur precise ꝓ die cõparitionis. q; non dicit cõ parcas die dñico: sed est dilatio plurium dierũ. puta assignat ibi terminus octo dierũ vel vsq; ad octo dies. ꝛ tunc refert aut loquimur in causis in quib9 nõ sunt ferie. ꝛ tũc vltima dies cõ putatur in termino. q; quo ad ipm actum est iuridica nõ feria ta. nec differt in sequentẽ diem. vt. j. de adul. l. miles. §. seragin ta. C. de fer. l. j. aut in tali actu sunt ferie. ꝛ tũc refert aut dilatio est legalis: aut iudicialis: aut arbitralis: aut cõuentionalis. si
b dilatio est legalis nunq̃ fit diffusio in diẽ sequentẽ. vt. C. de tẽ po. ap. l. ij. in fi. licz interdũ ope restitutionis succurrat si ferie nõ erant certe. sed repentine. vt. l. sed ꝛ si per pretorẽ. §. sed si fe rie. j. qui. ex cau. ma. ꝛ ideo in termino octo dierũ q̃ assignant ꝓ decretalẽ. pia. de excep. lib. vj. ad ꝓbandã excep. excõicationis nõ differtur dilatio rõne vltime diei feriate. ꝛ idem dico in ter mino octo dierũ q̃ assignant per statutũ ad ꝓducendũ instru mentum cõcordie. lz quidam dicant q; ideo iste termin9 nõ dif
c feratur. q; in ista ꝓductione nõ sunt ferie. ꝓ q̃bus facit. l. miles §. seraginta. ꝛ qõ not. ℒy. C. qui admit. ad bo. pos. l. fi. sed ego credo contrariũ. q; illa ꝓductio est de ꝓcessu cause. sicut ꝓductio alioz instrumentoz. extra de ꝓba. c. qñ cõtra. nec est iurisditionis voluntarie: sed cõtentiose. ꝛ ideo q̃tum ad istuz actum bene sunt ferie. non ob. §. seraginta. q; ibi loquit̃ in ꝓductione libelli q̃ non est de ꝓcessu antecq̃ emanaret citatio. vt dixi in. l. j.
d §. de in ius vo. alij dicunt q; alia ratione in illa ꝓductione non sunt ferie. secz q; res est tẽpore peritura. vt. j. de fer. l. ij. sed respõ detur q; ꝓputet sibi q̃ se artauit. vt. d. §. sed si ferie. ꝛ. j. si q̃s cau. l. ij. §. si quis tũ. aut loq̃mur in dilatione iudiciali. ꝛ tunc refert sub qua forma assignetur. aut eñ dicit iudex assigno terminuz octo dierũ ꝛ fit dilatio in diem sequentẽ inridicũ. als non habe ret cõmodum octo dierum sed tñ. vij. Et ad hoc. j. si quis cau. l. ij. §. si quis in iudicio. aut dicit iudex sic. assigno tibi terminum vsq; ad octo dies. tunc non fit diffusio: q; dictio vsq; ponitur exclusiue. vbi non põt includere. vt extra de dolo ꝛ cõtu. c. cum dilecti. aut loquimur in dilatione arbitrali. ꝛ tũc refert aut assi gnatur ab arbitro. ꝛ tunc idem qõ in vero iudicio: q; arbitria ad instar iudicioꝝ redacta sunt. j. de arbi. l. si feriatis. C. de iudi. l. rem non nouã. aut loquimur in arbitratore tunc cor̃ eo
e non sunt ferie: q; nec est iudicium. vt. C. de ferijs. l. fi. ꝛ illuz tex. inducit Jac. but. vt no. Jnno. extra de iureiur. c. quintauallis. aut loquimur in dilationibus cõuentionalibus ꝛ tunc aut re spiciunt ꝓcessum cause. ꝛ est idem qõ in dilatione data per iu dicem. vt. j. qui satisda. cog. l. de die. in prin. ꝛ sic intelligitur fi nis littere nostre. aut illa dilatio non respicit ꝓcessuz cause tũc in extraiudicialibus non sunt ferie vt ptz in dilationibus que dantur ad soluendum. nam solutio est actus extraiudicialis. iõ non diffunditur in diem sequentem. vt. j. de verb. obl. l. cum qui certarum. C. de contrahen. ꝛ cõmit. stipu. magnam. facit. C. de

a ¶ Clericatũ vide tu feli. in c. si duobus. col. j. añ med. vbi lz regulari ter citat9, de appel.

b ¶ Occidi. ꝓ quo vide no. et plene. per Dy. in cõsil. liij. vbi an tũc talis occidẽs excusetur.

c ¶ Cõparere. ꝛ hoc idem tz Bar. hic i vl. col. in prin. in versi. q̃rit gl. q̃d si aliqs.

d ¶ Feriati. adde pau. de cast. in consi. ccxiiij. vbi q̃d de dieb9 feria tis in vtilita tem hoim an cõputent̃ in termino vtili prefixo arbi tris ꝓ statutũ si talib9 ferijs ꝓpter renun ciatum sit.

e ¶ Sive cita tio. adõ q̃ ha benẽ p feli. in c. meminim9. circa prin. iij. col. de accus. ꝛ qõ ibi dixi j apost.

Universidad de Deusto
Biblioteca

iure delib.l.erectionū.cū si.quaz perfectissimam distinctionem no.cum satis magno labore collectam. Bal.

¶ Additio Bal.

1 ☞ Citatio qñ artet citatum & qñ non.
2 Contumar qñ admittat declinatorias.

3 Equacunqz[a] Vide Dy.in.c.ea q̄ fiunt a iudice. li.vj. vide qō no.Inno.de verb.sig.ex parte in rp̄o. vide Inno.de offi.deleg.prudentiam.in.j.glo. & in glo.magna. ¶ † Qñ autē citatio artet citatum & qñ non. & vtrū in oi facto principalis vel iurisditio sit exprimenda in citatorio.p Inno. de dila.pre-
1 terea. ¶ † Itez qñ contumax admittat declinatorias.vide ibi in fi.vide Inno.de appel.si duobus.vide in Spe.de citatione. §.j.ver.itē exceptio.& ver.seq.& ver.sed pone q̄ iudex secularis & Cy.C.de epis.& cle.l.generaliter.vide Inno.extra de cens.cū apostolus.& c.venerabili.q̄ citatio q̄ fit a iudice incompetenti artet citatum.est casus in.l.ea quidē manet.C.si mācipi.ita fue. alic. Et an interrūpat p̄scriptionē.vide.l. si paterne.de statu defun.q̄ non interrūpat possessionē.vide Inn.de resti. spol.in lris.in glo.que incipit:sed quō.circa fin.& maxime q̄ hec exceptio afficit personā iudicis & inhabilitat iudicem in futurū.de hoc plene no.in.c.q̄ suspecti.per Archi. ¶ Quid si opponit̄ q̄ rescriptū in quo fundat̄ iurisditio est falsum:non dico obreptitium sed falso fabricatum a notario:q̄ sup obreptitio bene pnunciat.de rescrip.c.sup lris.& l.prescrip.mendacioz.¶ Ñ. ad hoc nō pōt pnunciare nec cognitio exceptionis cadit in eū qō etiā si pnunciaret posset opponi exceptio falsi.de offi.vica. sua. Quid ergo faciet si opponat̄ exceptio falsi tanq̄ sit preiudicialis. ¶ Rñdeo.iudex informabit animū suū nō tamē iudicialiter.& si putet exceptionem veram supsedeat.si secus pcedat. et si appellet̄ cūctus appel.declarabit.nō ob.de appel. interposita.§. j.q̄ ista decretalis non habet locū qñ cognitio exceptionis nō venit in iudicio principalis cause. Et si dicas quare distinguis inter obreptitium & falsum. ¶ Ñ.q̄ in obreptitio ille q̄ dedit iudicem potuit dare iurisditionem.sed in falso q̄ fecit falsam scripturam nō potuit dare iurisditionem fm Jo.an.in.d.c.sup litteris. Quid de alia exceptione falsi q̄ non tangit iurisditionē. dic q̄ de ea pnunciat.vt.l.fi.de fide instru.& de dam.infec.inter quos.§.alieno.& l.j.§.idē pōponi[b] q̄ falso tu. Et si dicas quō iudex dubitans de iurisditione pcederet ad ulteriora.vt.l.quero.de eo q̄ p tu.rñdeo nō dubitat ex quo se iudicialiter informauerat.arg.de acqui.here.cum falsum.& j.eo.tit.l.fi. ¶ Quid si obijcitur iudici infamia q̄ pōt obijci nisi causa esset vilis.vt.j.d iudi.l.fi.rñdit homo bonus q̄ ipsaz nō pōt cognoscere. tum q̄ eū afficit.tum q̄ causa est infamie.ergo nō potest esse iudex in illa causa.ergo nec super hoc articulo.An sit iudex fm Pe.ca. & hec est ratio. Bal.

Cum quis. In pmissionib[9] facti si pena non inserit̄ obligatio ad interesse succedit.& vide iuxta hanc.l.j.de fideiuss.l.sicut reus.& qō no j.de verb.obl.l.cū filius.§.j. ¶ In glo.j.ibi.i.interesse q̄ est incertum prima facie:est tñ certificandū post.vt.C. de inuti.stipu.l.ij.in fi.& instit.de ac.§.curare.& C. cōia utriusq̄ iudi.l.fi fratres.& hoc respectu hois.sed ipsi[9] legis interesse est certū a principio.vt.j.de iudi.l.sed & si restituat.§.vlti.& arg.j. de cōdi.ob cau.l.si pecuniā.§.si seruū. ¶ In glo.ij.& j.de evict. l.fi.& j.de verb.obl.stipulationes nō diuiduntur.§.celsus.& ibi plene per Dy.& alios. ¶ In ea.glo.ibi. Rñdeo sic.tu dic q̄ qñ pena inseritur mero facto:aut inserit̄ causa diffimēdi interesse. & non pōt plus peti.vt.j.de pacto.stipu.l.fi.idē si inserit̄ causa limitādi obligationē.vt.j.q̄ satisd.cog.l.ij.§.fi.aut inserit̄ loco contēptus siue cōtumacie.tunc nō derogat̄ petitioni interesse. vt.j.de excep.do.l.apud celsum.§.j.& vide qō ibi no. si autē pena nō inserit̄ mero facto sed mixto.vel inseritur dationi, dic vt j.de actio.empt.predia.& j.de actio.& obl.l.obligationum fere. si aūt pena nō inserit̄ obligationi sed deliberationi.dic vt.j.de pact.l.rescriptum.§.si pacto.& no.hec verba.

¶ In ius vocati vt eant aut satis vel cautū dent. Rubrica.
In hoc titulo nihil addidit Bal.

¶ In glo.rubrice ibi mittere.ita p nunciū impedit̄ cōtumacia sicut p procuratorē. ¶ In ca. gl.ibi:in se obligationē iudicij.nō cessi opz q̄ transferat in se obligationem debiti principalis.nec hoc posset fieri actore inuito.q̄ nō cogit̄ nouare seu mutare debitorē.vt.j.mā.l.si mādato meo.in fi.prin.sufficit ergo q̄ suscipiat in se obligationē instātie.licz nō obligationē debiti.naz illa sunt diuersa.& facit.ff.de in ius vo.l.neq̄ impuberes.§.fi.glo.tñ illa videt̄ aliter sensisse er.l.quā allegat. ¶ In ea.gl.ibi:impedit̄ vñ eidē nō patrocinat̄ beneficiū fideiussoris.& vide qō nota.in aut̄.de fideius.in prin.in glo.magna.

Dicto. Fideiussor de iudicio sisti debet eē locuples rei qualitate attenta.sed necessitudo siue sanguinis parentela habet supplere defectum.b.d.vsq̄ ad.l.vltimā.& duo facit. Primo ponit regulā.secō expositionē.sed̄a ibi. exceptis. ¶ In ter.ibi:necessarijs.l.conuentorū. Fran.accur. ¶ In ter.ibi:qualecūq̄ inspectis qualitatib[9].q̄tum autez ad vim obligationis debet esse idoneus.vt.ff.ti.j.l.j. ¶ In ter.ibi nurum ne sua.ptz ex predictis q̄ pater pōt fideiubere p filio.& filius p patre.& maritus p vxore.& socer p nuru. ¶ In ter.ibi necessitudinem.i.coniunctionē vel parentelā. ¶ In glo.q̄ incipit hec dictio.ibi:in criminali.no.q̄ in criminali est cautius cauendū q̄ in ciuili.vnde ista.glo.instruit assessorem in fideiussoribus recipiendis.vide qō no.in aut̄.de exhiben.reis.§.fusceptoruz. ¶ In glo.q̄ incipit.de eo dz.l.quare hoc.ista q. querit de ratione nominis. ¶ In ca.glo.ibi.de receptatoribus.l.ij.& xiij.q.ij.c.nō estimemus.& no.ratione sanguinis aliquid presumi.hic cū presumit̄ obedientia.& alibi presumit̄ fraus. vt.j.de condi.& demon.l.heres meus.§.qō in fraudem. & vide qō nor. Cy.C.de spon.l.fi. Itē ratione sanguinis fit aliq̄d qō alias non fieret.vt.j.de suspec.tut.l.si tutor:.ex quo ex predictis apparet q̄ si familia q̄ vadit rimando p armis inuenit cū armis filiūfa. & pater vult fideiubere de filio representando q̄ filius non debet duci sed dimitti fideiussioni paterne. & in hoc titu.ponunt exemplū Ja.bu.& Bar. ¶ Sed quero vtrū hoc habeat locū in alijs fideiussionibus q̄ de persona representanda. Respōdet Buil.de cug.q̄ nō.q̄ vbi fideiussio nō implet̄ mero facto sistēdi.sed desiderat solutionem pecunie.fideiussor debet esse idoneus & soluendo.cū enim sit speciale in fideiussore de aliquo representando.igit̄ in cōtrarium est ius cōe fm Buil.& Bar.qō no. ¶ In glo.que incipit forte.in fi.imo per.l.qñ.j.eo.q̄ generaliter loquitur de necessarijs personis.

b c Aliquos. Oratio que ex vniuerso sumitur falsificata in aliquo in totum[b] falsificatur.b.d.vel fic.pluralitas non verificatur in vno[c].ad hoc allegatur.b.d. ¶ In ter. ibi:fuisse.& ideo mero iure tenetur ad integram penam quam promisit. ¶ In glo.sua.ibi:specialē in seruis.ista est truffa. Prima solu.est verio:& hoc quando pmissio plures infert in plures effectus separatos.q̄ tunc plurale soluit̄ benigna interpretatione in singularitates.vt in.§. si plurium. sed quando pmissio plurium infert in vnum effectum indiuisibilem:vt si promisi sistere duos testes. tunc vnum sistendo non releuo:in aliquo.q̄ non releuo aduersarium in aliquo cuz per hoc aduersarius non possit fundare probationem ad quam ordinabatur finalis intentio contrahentium.& iste potest esse casus.huius.l.& no. Bal.

¶ Ne quis eum qui in ius vocatus est vi eximat. Rubri.

1 ☞ Factū illicite si tñ penam nō merek̄: non dicit̄ delictum.
2 Bannitus offendēs bannitū an impune hoc dz esse factum.
3 Dis exceptio excludens crimen pōt opponi a quolibet reo.
4 Exceptio inhabilitatis pone semp potest opponi
5 Reus de inhabilitate potest opponere.
6 Copula exequat copulata per omnia.

Hedictum. Primo cōmendat edictum tanq̄ rationabile. Secundo determinat circa ipsum quēdam casum. Tertio ponit casus in quibus nō habet locum edictum.secunda ibi: deniq̄. tertia ibi.offilius.& durat vsq̄ ad.§.quod prector. in.l.qō si quis seruum.& hoc dicit.eximens in ius vocatum punitur:si vocatio tenuit.& iurisditio iudicis patitur. alis euadit impune.h.d.vsq̄ ad predictum.§.q̄ prector. ¶ In ter.ibi.suscipiet.ſz an iura que scripta sunt in seruis q̄ dñs teneatur ex eorum delictis habeant locum in alijs familiaribus.& dic q̄ non, vt instit.de nox.§.fi.& habes ter.not.extra de resti.spol.c.cum ad sedem. ¶ In ter.ibi nō potuit.nisi certo ordine seruato qui fuit omissus.idem multo fortius si nullo tempore.& hoc dicit.in l.seq.q̄ fortior est prohibitio precisa q̄ modificata. ¶ In ter. ibi.non delinquit.ſz iuris interpretatione.delinquit tamē re vera.vt.j.l.prori.& no.hic casum in quo impune delinquit. Bal. ¶ No.q̄ eximens excusatur a pena quando citatio potuit impugnari ex priuilegio citati.& ponit littera duo exempla. Ñ. de parentela.aliud de patrono. Primo quando citatio impugnabatur de iure cōi.& de hoc ponuntur plura exempla. Secō quando

a ¶ Equacunqz. Concor.huic l.ij. ver. venire oz.tert.l.c. j.& c.cuz pone. de priuil. libr.vj.in.l. si q̄s.ex aliena. ff.de iudi.

b ¶ In totum Adde bar.in l.fi necessarias.§.si annua de pign.act.

c ¶ In vno.adde q̄ cōtenta est nūero duorum vt dicit Spe. in titu. de inq̄si. §. j. ver.itē crimina.& tert.est i l.vbi numer[9]. j.de testi.& in l.si gemina. arb.iur.cel.

Universidad de Deusto

quando poterat impugnari ratione loci. vt q; citabatur quis extra territoꝛium. vel q; citabatur ad locum inhonestum. vt in ver. eadem equitas. vel q; cõpetebat declinatoꝛia foꝛi. vt in ẽ. sed ꝛ foꝛinsi. vel q; ille qui citabatur non erat legitima persona in iudicio vt seruus. ꝛ idez in infant. ꝛ puella. vt. ff. de in ius vo. necꝫ. Item excusatur etiã quando iurisditio iudicis ad cum non potest extendi. vt puta q; iudex qui citabat erat delegatus. vt in. §. si quis ad pedaneum. nã iurisditio delegata nõ extenditur de persona ad personam. vt extra de offi. deleg. c. j. i glo. ꝛ ista est ratio istius. §. ꝛ adde quod not. Inno. ꝛ Hostien. in. c. j. extra de offi. deleg. vbi oĩno videas. ¶ † Secũdo not. qꝫ illud qõ fit illicite si tamen penam non meretur: non dicitur delictum. vt in. §. offilius. tamen lex. ĩ. videtur dicere contrariuz. q; ls non puniatur tamen delictuz est contra bonos moꝛes. circa qõ dicit qꝫ vere est delictum. sed iuris interpꝛetatione nõ est delictũ. ꝛ iõ nõ punitur. nec per actionez nec officio iudi. quasi per inquisitionem: q; non est delictuz iuris interpꝛetatione. vt dixi. ꝛ istud vult. §. offilius. vnde non poterit ĩponi muleta ex officio iudi. ꝛ no. hic ꝛ adde qõ interdum lex disponit super iniuria. Interdum disponit super pena. Interdum disponit super exercitio. ¶ Primo casu siquidem. l. peccdit pmittendo ꝛ assistendo. tunc tale factum puniri non potest. nec per accusationẽ nec per inquisitionem vt. C. de his qui ad eccle. confu. l. si seruꝰ. item si fingendo qꝫ non sit delictuz vt. j. de alea. l. j. §. quod aũt. ꝛ hoc idem si fingendo qꝫ non sit iniuria. q; cum iniuria descendat in rempublicam per medium persone pꝛincipaliter offense vbi lex fingit qꝫ non sit offensio nulla datur persecutio. vt. j. de iniur. l. non solum. §. quãꝫ. ¶ Secũdo casu quando lex disponit super pena dicendo qꝫ impune possit fieri quãtũcunq; pꝛesupponatur esse delictum. tunc dico qꝫ non põt puniri vllo modo nec ad opus partis. nec ad opus reipub. ter. est in. l. ij. istius titu. ꝛ per hoc dico qꝫ occidens exbãnitum sicut nõ potest accusari: ita nõ potest contra eum inquiri. q; cũ effectus finalis accusationis ꝛ inquisitionis debeat esse pene impositio. ꝛ hic nõ possit pena imponi. nõ debet frustra pcedi. vt. C. ne quis vela regia. l. ij. in fi. ¶ Tertio casu quando. l. disponit super exercitio. dico qꝫ ex officio inquisito: potest supplere defectum accusationis. ita habes ter. ꝛ glo. in. l. j. C. si tuto: nõ gesserit. ꝛ facit ad predicta quod no. j. de dolo. l. j. §. nõ fuit. ꝛ C. qꝫ me. cau. l. accusationis. ꝛ C. de infa. l. decuriones. per glo. ꝛ Ja. bu. ¶ Terno. temerariam vocationem excusare eximentem a temeritate. ¶ Sed contra hoc oppo. j. eo. l. sed eximendi. §. itez si quis. circa quod vt plene habeas. an temeritas excuset aduersarium citantis sic distingue. aut est temeritas citationis ꝛ excusat. quia non rite videtur emanasse citatio vt hic. aut est temeritas principalis petitionis. tamen in citatione non est defectus. tñc nõ excusat vt in contrario. q̃uis enim non recte fiat. tamen sit rite vt dicit glo. ꝛ facit quod not. in simili. j. de acqui. pos. iuste. ¶ Tu vo dic latius qꝫ citatio potest considerari duobꝰ modis. Primo modo quo ad iudicis autoꝛitatez. Secundo modo quo ad partis vtilitatem. isto casu refert. aut citatio laboꝛat moꝛbo citationis: ꝛ tunc non artat. vel ipso iure vel in effectu. vt hoc. §. cum. l. seq. aut laboꝛat moꝛbo petitionis: ꝛ tunc artat vt in contrario. et ex hoc apparet quid iuris de muleta imponenda vel bãno: q; ista respiciunt autoꝛitatem pꝛetoꝛis. Secundo casu. s. quo ad partis vtilitatem refert. aut loquimur quo ad vtilitatẽ tunc aut comparuit ꝛ temeraria citatio sibi pꝛodest. aut nõ cõparuit. ꝛ tunc nõ pꝛodest. casus est. ff. de in ius vo. q̃uis. aut loquimur quo advtilitatem citantis id est citari facientis. ꝛ tunc refert. aut citatio laboꝛat moꝛbo citationis: ꝛ non artat: q; nõ emanat rite vt hic. aut non est vitium in citatione sed in petitione. tunc refert. aut loquimur respectu mere pene. ꝛ nocet. vt. j. e. si per alium. §. in euz. aut respectu interesse. ꝛ tunc refert. aut respectu interesse emergentis quod non discutitur cum pꝛincipali interesse. ꝛ tunc nocet citatio nõ comparenti. non obstante temeritate actoꝛis. vt. ff. si quis in ius voca. nõ ie. l. j. in fi. aut loquimur respectu pꝛincipalis interesse: tunc nõ nocet: q; hoc interesse non potest liquidari. nisi per veram pꝛobationez. iste est casus. j. ne vis fiat et. l. j. §. hec verba. Ultimo in isto. §. scias qõ ius opponendi de temeraria citatione cõpetit non solum citato: sed etiam tertie persone que incidenter conuenitur occasione citationis vt eximenti. vt hic si in factuz pꝛincipale tertia pꝛsona non habet ius opponendi. vt. j. e. l. sed eximendi. §. item si quis: q; respectu facti pꝛincipalis. iste tertius nullus interesse pꝛetendit. que verba no. ¶ In glo. no. tripler argumentuz ibi sumitur. et vnum confundit aliud. vt in neutris ratio habeaꝛ. ¶ In ea. glo. ibiqꝫ non videtur factum. vnde citatio que nõ est legitime facta non videtur facta. ꝛ ideo eximens citatum non punitur. ista est intentio glo. ¶ Extra quero circa materiam ter. ꝛ glo. de aliquib? questionibus. Primo pone titiꝰ pmisit

1

seio centum. postea vteꝛq; positus est in banno non adeptis bonis: statuto tamen cauetur qꝫ bannito non reddatur ius tandẽ agit dictus creditoꝛ bãnitus contra debitoꝛem bãnituz. opponit conuentus actoꝛi exceptionez bãni. replicat actoꝛ simile de bãno. Modo queritur vtrum exceptio bãni tollatur per repli

a cationem bãni[a]. ꝛ videtur primo qꝫ non tollatur: q; in simili delicto vel pari odio vel pari inhabilitate. melioꝛ est conditio rei q̃ actoꝛis. ita dicit hic ter. nota. Idem. j. solu. ma. l. cuz mulier ꝛ. j. de excep. dol. apud celsum. §. marcellus. ad idem facit quod not. eꝛ de excep. c. dilecti. in vlti. glo. ꝛ per Inno. extra de adul. c. intellexim⁹. In contrarium: q; agens tractat de damno vitando. q; habebat ius radicatum quod perdere est damnuz. vt j. de bo. libe. l. libertus octuaginta. reus ergo per consequens certat de lucro captando. sed ita est qꝫ tunc non dicuntur actoꝛ ꝛ reus esse in pari causa. imo pꝛefertur qui certat de damno. vt no. Jaco. de are. in dicta. l. cum mulier. solu. matri. facit qõ not. j. de pac. l. iurisgen. §. sed si fraudandi. Idem. ex quo bannitꝰ suo odio non debet audiri. clausum est ius excipiendi. ꝛ. l. cauetur qꝫ actio que alꝫ non pccdit: tamen pccdit si reus nõ habet ius opponendi. vt not. j. de ma. te. l. qui habebat. §. fi. ꝛ extra de excepꝛ. c. cũ ecclesiastice. ꝛ. j. ad exhi. l. iulianus. §. quantum. So. aut statutũ simpliciter dicit qꝫ bannitus nõ debeat audiri. aut dicit qꝫ bãnitus nõ debeat audiri agẽdo vel excipiẽdo. ¶ Primo casu debet intelligi statutũ qꝫ bannitus non audiatur agẽ-

b do. exceptio tamen sibi non denegetur[b]. vt. ff. de in ius voc. l. libertus a patrono. ꝛ. j. de accu. seruos. ꝛ ideo hoc casu põt opponi exceptio banni. facit. c. dilecti. extra de excep. ¶ Secũdo casu Ja. bu. disputauit ꝛ Bar. refert in dicta. l. cũ mulier. qꝫ non admittitur exceptio. ꝛ sic vnuz bãnum. vt sic dixerim confundit aliud vt non possit obĩci de banno. argu. j. de dolo. l. si duo. ꝛ. j. solu. ma. l. viro atqꝫ uxoꝛe. ¶ Sed contra hoc opp. nam eoipso qꝫ reus est citatus. Videtur persona sua legitima ꝛ habilitata. vnde habet ius excipiendi. vt no. Inno. extra de excepꝛ. c. cũ inter pꝛioꝛem. Preterea in pari inhabilitate maioꝛ est inhabilitas actoꝛis q̃ rei. arg. l. nostre. ergo videtur qꝫ reꝰ debeat audiri. sed ad hoc respondetur. q; per formam statuti sibi denegatur exceptio. ꝛ hoc potest statutum facere ꝓpter duo. Primo q; talis exceptio assumebatur ex ipso statuto. ꝛ ideo per ipsum statutum potest denegari quibusdam personis: puta bãnitis. Secundo q; dicta exceptio non continet veram defensionem. sed potius eximit personam a iudicio. et est exceptio odiosa q̃ de facili tolli potest. vt no. j. man. l. si fideiusso⁹. §. quedam. ꝛ sic non ob. c. pastoꝛalis. de re iudi. in clemen. vbi dicitur qꝫ defensio non potest auferri etiam a pꝛincipe: q; istud est veruz de defensione que excludit crimen: id est de mera innocentia. q; non potest pꝛinceps facere qꝫ non disputetur de ea. secus autem in alijs exceptionibus ꝛ defensionibus iure positiuo introductis in quibus non habet locum illud. c. vt ꝓpter. C. de adul. l. quoniã

2 alexandrum. ¶ † Juxta hoc quero quid dicemus in causa criminali bannitus offendit bannitum. queritur an impune. ꝛ videtur qꝫ non: q; cum offendens sit bannitus beneficium statuti sibi patrocinari non debet. vt. C. de epis. ꝛ cleri. aut. item nulla cõmunitas. ergo beneficium licite offendendi sibi non competit. ad idem. q; in generali sermone fauoꝛis non continentur odiosi. vt. j. de leg. ij. l. lucius. §. lucius damã. q; video qꝫ si bãnitus capit bãnitum: non solum excusatur sed pꝛemiatur. vt. j. ad l. iul. ambi. l. j. ꝛ. j. de re mili. l. non omnes. §. fi. ad hoc facit qõ no. Guil. de cug. j. si cer. peta. l. si filius. ꝛ hec est ipsa veritas: q; cuz ista exceptio excludat crimen. ergo potest a quolibet opponi etiam ab indigno. q; est vera excusatio. ꝛ magis negatio delicti qꝫ exceptio. ꝛ ideo videtur hoc verum etiam si statutum dicat qꝫ bannitus non audiatur in excipiendo. q; ista non est pꝛie exceptio sed pꝛobatio. qõ factum sit licite. vnde ls non er-

c cipꝛetur sufficit sola pꝛobatio. ad hoc facit. C. quando li. vnicui. fine in. se vin. l. oppꝛimendoꝛum. ꝛ quod not. C. qꝫ me. cau. l. accusationis. ¶ Ultimo quero quid de except. non solute gabelle. vtrum neutro soluente possit reus opponere actoꝛi hanc exceptionem. ꝛ videtur qꝫ non. C. de inoffi. testa. l. in arcuam. et

c C. de here. quoniam. §. inter se. ¶ Contrariuz est verum[c]. loquoꝛ vbi exceptio hec reddit contractum nullum. ꝛ est ratio. q; tunc non permittit intentionez actoꝛis fundari. vnde necessario reꝰ absoluitur. vt no. C. de transac. vbi pactum. facit quod no. j. de iureiuran. l. si non fuerit. ¶ Ultimo in hac materia no. quasdã

3 regulas breues. ¶ † Prima est ista. qꝫ omnis exceptio que excludit crimen potest opponi a quolibet reo. ¶ † Secunda est

+ ista. qꝫ exceptio inhabilitatis persone semp põt opponi actoꝛi a reo nisi exꝓesse reus niteretur excipere vel non excipit suo tẽpoꝛe. vt. C. de adul. l. quoniam alexandrum. ꝛ. l. q̃uis indubita-

5 ti. facit extra de accusa. c. j. ꝛ de iudi. c. j. lib. vj. ¶ † Tertia regula est ista. qꝫ de ihabilitate. i. de incõpetentia iudicis. q̃libet

m iij

a ¶ Banni. de quo latez no. vide fel. in rubꝛi. de excep. in vlti. col. in ver. demũ scias qꝫ dato.

b ¶ Denegef. sz q̃d si dicat nõ sum bãnitus an audietur ex eo q; si nõ sit banꝛnitus statutum nõ operaꝛ. vide fel. in. c. ex parte. el. ij. circa pꝛi. iij. col. de offi. ꝛ pot. iudi. deleg.

c ¶ Est verus. Et an et q̃n. vide tu fel. in c. dilecti. i. iij. col. in ver. ad aliud exẽplũ. de excep.

Universidad de Deusto
Biblioteca

reus potest opponere etiam si statutum dicat.ponamus q̄ bannitus non audiatur excipiendo.ista est glo. no.ꝛ ordi.in.c.j.de seque.pos.in cle. ¶ Quarta regula est ista.q̄ exceptio q̄ respicit priuilegium conuenti denegatur bannito cui priuilegium non patrocinatur.habuistis ter.not.in.l.sed si hac lege.§.sed si per penam.de in ius vo. ¶ Quinta ꝛ vltima regula est q̄ quādo exceptio respicit equitatem seu iniquitatem petitionis q̄ tunc aut preponderat equitas ex parte agentis ꝛ preferr̄ agēs. aut ex parte rei ꝛ prefertur reus.ꝛ ita loquitur.l. apud celsum. §.marcellus.ꝛ.d.l.iurisgen.§.sed si fraudādi.sed quando exceptio non respicit equitatem petitionis sed respicit habilitatez personarum vel publicam vindictam.dic vt patet ex predictis. ¶ In glo.facias vim.ibi:nam per hoc quod dicit. ¶ Et no.q̄ 6
copula † exequat copulata per omnia.ꝛ probatur.C.de ipub. ꝛ alīs substi.l.q̄is[a].itē inducit plenā repetitionē.vt.j.de fun. instruc.l.scia.§.gaio. ¶ In ea.glo.ibi.fortius.no.q̄ fortior est exclusio ipso iure:q̄ ope exceptionis.

a ¶ l.q̄is.vbi etiam vide p cundē Bal. q

Quod prętor. Ex debet intelligi simpliciter put loquitur.nec debet subaudiri aliquid extrinsecus.h.d. ¶ In ter.ibi:vi.hic formatur q̄ō an cuz vi requiratur dolus. ¶ In ter.ibi:sufficit.hic respōdet. ¶ In ter.ibi.cesset.no.arg.ad statutū q̄ dicit si quis peremerit aliquem q̄ puniatur in centum.q̄ non requiratur ppterea dolus ex quo statutum non facit mentionem doli.culpa tamen requiritur q̄ requiritur q̄ sit delictum.ꝛ forte non sufficeret culpa leuissima nec punir̄ criminaliter.vt not. Cy.C.de epis.ꝛ cleri.l.si quis non dicam rapere. ¶ In glo.quantum.ibi:noceat exempto.puta si quis eum qui a familia ducebatur:auferat familie. nam hoc facit vt prosit ei qui ducebatur.ꝛ sic quo ad eum non est in dolo.sed quo ad aduersarium sic. ¶ In ea.glo.ibi:semp esse dolum.q̄ dolus est respectu eius qui leditur. non respectu eius cui fauetur per talem actum.Bal.

¶ Additio lec.vacantis in.l.nam cum.Bal.

Am cum. Vide Ja.in.l. viro. solu. matri.ꝛ.l. cum mulier.in ver.sed ꝛ fortius.vide in spec.de no.ope. nun. ver.sed nunquid verum.in fi.q̄ puta vocabat̄ ad locum non securum.ꝛ dum iret amicus et̄ eum detinuit.arg.j.ad trebel.de eta.Et an requiratur q̄ locus sit securus vel non stetur verbis citantis.dic q̄ non.vt no.in cle.j.de foro cōpe.in glo.super ver.aūs oclusio. ¶ Item an qui timet inde inferri teneat̄ dimittere peuratorē. dic aut timet inde inferri personaliter ꝛ tenet̄ mittere nisi causa sit ardua.aut q̄ non tenetur mittere.de elec.bone memorie. in glo.magna.Bal.

¶ Differentia inter rapere ꝛ erimere.

Sed erimendi. Generalius est significatū verbi erimēdi q̄ verbi rapiendi siue eripiendi.h.d. ¶ Mo.differentiam inter erimere ꝛ rapere.tanq̄ inter genꝰ ꝛ speciem.ꝛ rapitur ille qui per vim trahitur.erimitur quis etiam si corpus non tangatur:sed non sinatur vlterius pgredi que iniuria non dicitur illata in personam cū corpus non tangitur.vt not.Inno.ex tra de senten.excō.nuper.et Guil.de cug.C.de epis.ꝛ cleri.l.si qua per calūniam.ꝛ j.de his qui dele.vel effu.l.j.§ hec autem verba.ꝛ not.ad questiones statutorum.ꝛ facit ad hanc.l.quod no.Jac.de are. de acqui.here. l.si seruum.§.non dixit.ꝛ j.de condi.ꝛ demon.l.quibus diebꝰ. in prin. ¶ In glo.que incipit.trahendo de itinere.no.q̄ ille q̄ trahit aliquem in itinere dicit̄ rapere.vnde rapere dicit̄ mulierem qui eam trahit de itinere.licet eam non perduxerit ad locū destinatum.q̄ō not.ad penā statuti.ille tū qui eā in loco in quo est detinet:non dicitur rapere.vt in ver.sed si eo.

Item si quis. Calumnia agentis non excusat erimentem. h.d.

Prętor. Non solum proprio corpore erimens tenetur. sed etiam qui per alium dolo erimit.h.d.cum prin.l.seq. ¶ In ter.ibi.cum iusta causa.no.iustam causam excusare.vide glo.in.l.de eta.ad trebel. ¶ In ter.puta ibi.iuisset no.ergo q̄ citatio illa non artat quando periculum est in itinere vt hic.idem si periculum est in loco cōparitionis. q̄ ille locꝰ non est tutusᵇ.vt no.j.ad trebel.l.de etate.ꝛ facit quod no.in.l. iij.j.q̄ metus cau.ratio enim quare excusatur erimens in hoc consistit.quod dixi.vnde ista glo.bene probat hoc. ¶ In glo. non tantum.collige q̄ mandans si de eo non fieret mentio in l. vel statuto.non includeretur nisi ex interpretatione. vt no.j.de vi ꝛ vi arma.l.j.§.deiecisse.ꝛ.§.quotiens.de quo multuz disputat hic Cy.qui dicit q̄ mandans includitur per eandem rationem magis q̄ per interpretationem extensiuam. vnde tenetur directo remedio non vtili.ꝛ sic in statuto tacite cōtinetur mandans.lz de eo non fiat mētio.ꝛ istud est propter identitatem rationis. Item dicit do. Cy.q̄ esto q̄ esset per interpretationem extensiuam.tamen statutum in faciente habet locum in mandāte.arg.j.de ritu nupt.l.libertus.§.senatus. Tu dic q̄ quādoq̄ mandatur id quod resid̄et in mandante:tunc qui per alium facit vere facit.exemplum.mando tibi q̄ manumittas seruū meū vel q̄ alienes fundum meum.nam dominium residet in me.ꝛ tō ego vere manumitto ꝛ vere alieno.de hoc ter.est nota.j.de ma. vin.l.pater ex prouincia.ver.ceterum. Interdum mando id qō non residet in me.Exemplum.mando tibi q̄ vim facias vel aliquid turpe facias ꝛ cōmittas.tunc refert.aut istud mandatum est delictum per se.exemplum in seruo corrupto.tunc ille q̄ mādat statim deliquit ꝛ delictum imediate consummatur per seipsum.vt.j.de seruo corrup.l.j.§.persuadere. istud mandatum non est delictum per se.sed expectat facti consummationez.tūc ille qui mandat liez vere delinquat non explicat factum.sed fiete.vt dicta.l.j.§.quotiens.in glo.ꝛ ideo in statutis est subdistinguendum.Aut statutum facit mentionem de mandante et mandatario.tunc non est dubium.vt hac.l.in prin.aut non facit mentionez de mandante tunc aut verba statuti sunt scripta in personam.ꝛ non continetur mandans.q̄ istud esset extendere statutum.aut sunt scripta in rem.ꝛ tunc continetur mandās. vt.j.q̄ vi aut clam.l.aut qui aliter.§.fi.de acquir.heredi.si seruum.§.nō dicit.ꝛ ibi per Ja.de are.ꝛ de adul.l.hec verba.ꝛ hoc tenet Bar.lz illa distinctio non placeat Cy.qui dicit q̄ statutum hoc casu recipit interpretationem etiam extensiuam.ꝛ hoc late examinat hic. ¶ Ex predictis pz quid iuris de statuto qō dicit q̄ concordia non possit fieri homicide. vtrum possit fieri mandanti fm Bart.fic:fm Cy.non. ¶ In ter.ibi.siue absens. no.q̄ mandans tenetur.licet tunc cum delinquit̄ fuerit absens fm Bar.ꝛ tamen licet accusetur mandans debet confirmari loco vbi delictum est perpetratum:non locus mādati.j.de fideiusso.l.si vt ꝑponitur.ꝛ vide qō subtiliter no.Cy.in.l.j.C.si reꝰ vel accusa.mor.fue.Bal.

In eum. Erimens ex hoc edicto tenetur ad omne interesse probandum per iuramentum actoris. etiā si re vera agatur per calūniam.h.d. ¶ In ter.ibi.oat̄.ecce prima pars que ponit que actio detur. ¶ In ter.ibi.q̄ non id. ecce secūda pars in qua ponit ad quid detur.ꝛ inquātū. ¶ In ter.ibi.ab actore estimata.hinc elicitur tertia pars.s.qualiter probetur. ¶ In ter.ibi.hoc eniz.hic quarta pars in qua ponitur cui detur. ¶ In ter.ibi.penam.hinc elicitur quintuz.quod oportet scire.sez an hec actio sit penalis. ¶ Not.in hoc.§.que actio detur contra erimentem ꝛ inquantum detur.qualiter probetur.cui detur.an iusto petitorio.an etiam iniusto. Item an hec actio dicatur penalis ꝛc. ¶ Opponitur contra istum.§. dicitur hic q̄ ista actio non datur ad interesse. cōtra.j.c.l.§.fi. Solu.ibi loquitur in herede.hic in principali cui est facta iniuria.hic ergo non consideratur interesse.ibi vero cōsideratur interesse.vt causa dande actionis.non tamen vt causa moderande vel cōmensurande condēnationis.i.dicere datur actio heredi si interest tamen non quantuz interest.sed etiam vltra.vt ibi no.ꝛ ista est opi.glo. ¶ Secūdo opponitur. dicitur hic q̄ ista actio datur ad interesse.qō actor allegat ꝛ probat per suum iuramentum.sine re vera interfit siue non.contra.ista actio in factum est stricti iuris.ꝛ in stricti iuris iudicijs non iuratur in litem.vt.j.de in litem iuran.l.in actionibus.Solu.dicit glo.hoc est speciale propter vigorem iudicij conseruandum. ꝛ q̄ purgatur hic delictum cōmissum in faciendo.Sed.l.contraria loquitur solum in delicto contumacie.ista est opinio glo.ex qua colligit q̄ contra erimentem iuratur in litem etiam de affectione. Alij dicunt q̄ ille ter.non facit mentionem de iuramento in litem. et ideo non iurabitur in litem de affectione:sed iurabitur solum super vero interesse.quod iuramentum pro vero habebitur:licet falsum iuretur.ꝛ hoc in penam erimentis. tertij dicūt q̄ non erit opus iuramēto aliquo.sed eoipso quod quis deliquit erimendo tenetur ad totam quantitatem que petebatur a reo.ꝛ istud videtur littera clare sonare.fm Petrū.sed vt hoc liqueat clarius formo talem.q. Vos scitis q̄ captura dicitur citatio re.modo ponamus ego petebam a titio centum vel fundum.iudex citauit reū.dū ducebatur ad iudicium sempronius abstulit cum baruarijs.modo queritur ad quid agā cōtra sempronium.ꝛ qualiter probabo.fm opinio.glo.agaz ad interesse etiam affectionis quod cadit circa fundum.nō solum ad aliud interesse.ꝛ probabo per iuramentum in litem.ecce opinio.glo. fm aliam opinionem agam contra sempronium ad dicta centū vel fundum.ꝛ probabo quod tantum mea interest per meum iuramentum.licet re vera agerem per calūniam contra principalem reuz.tamen erimens non potest hoc opponere. ¶ Tertia opinio est q̄ agam ad centum vel fundum. et non est necessaria

aliqua

b ¶ Tuᵛ.adō felī.in.c. accedens. el. ij. vt lit.nō cōtest. ꝛ in.c.cū oliz. ī pri.de testi. b

Universidad de Deusto

aliqua probatio ꝫ crime.ꝛ si non oportet me deierare q; nec iurare.ſm Pe.ſz quãcunq; opi.teneas apparet q; ille qui aufert captum vel alio modo crimit citatum ſuccedit nedum in par.ſz etiam in maius periculum quam eſſet reus principalis.ꝛ facilio: eſt probatio contra eum.ꝛ in hoc iſte ter.eſt valde no.ꝛ hoc probatur per.l.fina.C.de ope.li.C.de aſſeſſoribus.l.cõſiliarios ꝛ.C.de erac.tri.l.quoꝫ.lib.x.vbi de hoc eſt glo.ordi.ꝛ tene menti. ¶Querit glo.vtrum ſolutio crimentis liberet reum principalem.dicit glo.q; ſic.ꝛ contra quatenus in illa ſolutione includitur verum intereſſe.non quatenus eſt mera pena. ¶Jn glo. ibi.continetur ibi vel ſingulare quod eſt de veritate. ¶Jn cadẽ glo.ibi.l.ſiquis ſtipulatus in fine.hãc opi.approbat Jac.de ra. per ter.ſ.in.l.ſed crimendi.ibi vt actionis dicꝫ ꝛc. ¶Jn ea.gl. ibi.de li.le.l.iij.iſta eſt debilis ratio.melior ratio eſt:q; in iudicijs ratione moꝛꝛ culpe obligatio ſuccedit ad intereſſe totale. vt.j.ſiquis cau.l.eum.§.qui iniuriarum.ſm Pet. ¶Jn eadem glo.ibi quo ad impenſas puto.no.q; petitio expenſarum non dicitur petitio pene. ¶Jn eadem glo.ibi.excedit Pe.dicit q; in nullo hec pena excedit intereſſe petitum in primo libello.ſed commenſuratur iſta pena illi intereſſe petito cum probatione. ſm Pe.credo verius q; requiratur probatio ſaltim per iuramẽtum.vt no.inſti.de ver.ob.§.fi.ꝛ.j.qõ vi aut clam.l.ſemp.§. in fi interdicto.ꝛ.j.de tab.exhi.l.locum.§.odemnatio.ꝛ ille eſt cõis intellectus doc.Bal.

1 ☞ Non ſufficit qnẽ pbare fuiſſe citatum niſi pbetur q; in termino non comparuerit.

2 Negatiua fundãs intentionẽ accuſantis eã pbari concinũ eſt.

Docereautem. Non ſufficit probare delictum ſin cobatum.niſi probetur conſummatum.vel ſic quando negativa eſt cauſa delicti.qui aſtruit negatiuam debet eam probare.hoc dicit. ¶Jn ter.ibi producere tur.duo ergo debet probare actor.ſcilicet exemptionẽ.ꝛ quod exemptio fuit impedimentum ſiſtendi.ꝛ eſt iſta probatio cuiuſ-

1 dam negatiue.ſecundum Bar. ¶†No.er illo ter.q; non ſufficit probare quem citatum niſi probetur quod nõ comparuit in termino.hoc autem probatur ex geſtis ſiue actis cauſe.nã ſi in actis tabellionis non continetur q; comparuerit ꝛ eius cõtumacia fuit per aduerſariũ accuſata hoc ipſo apparet illa negatiua.vt.C.de iudi.properãdum.§.j.vbi eſt ter.no.facit ad ſimilem probationem negatiue.C.de erac.tri.l.j.li.x.ꝛ.C.de reb.credi.l.fina. ¶†Secundo no.q; quãdo negatiua fundat intentio-

2 nem accuſantis oportet eam proponi ꝛ probari.argu.huius.§. quod dic.vt no.Jnno.extra de accu.c.ſuper his .ꝛ Cy. facit de hoc mentionem in.l.ij.C.de iure emphi.ſed Bar.hoc melius declarat quam alius.de verbo.obliga.in illa.ꝛ.l.hoc iur.vide ibi peum. ¶Tertio no.hunc.§.argu.ad duas queſtiones. Prima eſt illa ſtatuto cauetur quod ſiquis acceſſerit violenter ad eccleſiam puniatur in mille.modo quidam armata manu inerũtq; ad medium iter vel vltra.tamen non intrauerunt fines eccleſie modo queritur vtrum teneantur.Reſpon.iſti incohauerunt delictum ſed non conſummauerunt.merito non tenentur per iſtuz noſtrum.§. ¶Secunda eſt illa dicat ſtatutum florentie quod nullus guelfus poſſit contrahere matrimoniuz cum aliquo de comitibus albertis.modo quidam contrarit ſponſalia queriꝫ an teneatur poſt arguitur q; ſic per.l.oratio.de ſpon.facit quod no.ſ.de iuſti.ꝛ iur.l.ius ciuile in quodam exemplo gloſ. poteſt in contrariũ allegari.l.j.C.ſi rector prouin.breuiter dico q; illa queſtio poteſt per noſtruz.§.determinari:quia ille delictum inchoauit ſed non conſummauit.vnde non tenetur.ſecundum noſtrum.§.ꝛ.j.de condi.ob cauſam.l.quod ſeruus.vnde non tenẽ pena ſtatuti.Bal.

1 ☞ Actio defuncti nõ tranſit in hẽdem ſi non intereſt hẽdis.

Hoc iudicium. Jn ẽdicto pena ab vno exacta non liberat aliũ a ſimili pena.itẽ nec liberat alium ab intereſſe.h.d.cum.l.ſeq. ¶Jn ter. ibi in factum eſt.i.nomen actionis eſt actio in factum. ¶Jn ter. ibi dabitur ex actionis effectu.nota.ex hoc q; ſi plures auferunt captũ familie vel erimũt aliquem de carcere.quilibet tenetur inſolidũ vnius ſol.non prodeſt alteri.ſi tamen vis defendere reos diligenter attẽde.an ſit annus vtilis elapſus:quia poſt annum iſta actio non competit vt ſtatim dicetur ꝛ tene menti. ¶Jn ter.ibi eremptus.ſcilicet debitor principalis. ¶Jn ter.ibi obligatus obligatione antiqua qua primo tenebatur. ¶Jn glo. ꝛ hec pena ibi tam ex parte rei quam ex parte actoris.ꝛ vno ſoluente deſinit intereſſe.ergo deſinit actio competere. ¶Jn eadẽ.glo.ibi quot.ecce prima regula. ¶Jn eadem glo.ibi finautem. ecce ſecunda regula. ¶Jn eadem glo.ibi.l.pro fure.§.furti.in fi. glo. adde.ꝛ dic plenius.vt no.per Cy.j.quod vi aut clam.l.ſemper, §.ſi in ſepulchro.ꝛ Cy.hic refert Dy. ¶Jn glo.que incipit. ſecus in prin.ꝛ ſic alteratur actio ex perſona heredis.ſimile not.j. de dolo.l.heredibus vbi videas. ¶Jn eadem glo.ibi.§.item ſi quis heredi vero non daretur hoc caſu:q; nõ intereſt.vt.j.de pecu.l.eo tempore in prin. ¶Jn eadem glo.ibi.ſolaz immo ſapit vindictam.ꝛ nihilominus includit intereſſe.ꝛ ideo tranſit ad heredem ratione intereſſe.ꝛ non ratione vindicte.vt.j.de colla.bo.

1 l.cum emancipati.§.cum emancipatus filius. ¶†Et no.actionem defuncti non tranſire ad heredem.ſi non intereſt heredis.ꝛ adde quod habes.j.de precario.l.queſitum.§.fina. ¶Jn eadez glo.ibi.non ad intereſſe.aliud ergo eſt dicere.q; intereſſe ſit cauſa actionis dande.aliud eſt dicere q; ſit cauſa condemnationis moderande ꝛ commenſurande. ¶Jn eadem gloſ.in fi.vnde ſm iura heres habet probare intereſſe.vt.j.de pacto.ſtipu.l.fin.ſed ſecundum glo.facultas ꝓbandi que cõpetebat defuncto per iuramentum tranſit ad heredem.quod eſt no.

¶Additio Bal.

Jper alium. ¶Jn gl.que incipit. i. nõ continetur in verbo tu dic hec vera ſm Ja.de ra.nazꝛ ſiquis ſe ſubtrahit eſt idẽ vt not.in.l.j.in fi.ſiquis iuſdi.ergo idem ſi ſubtrahit alium.arg.ff.l.prori.§.j.pro hoc quia iudex debet tarare iuramenta in lit.C.vnde vi.l.ſi quando de iureiur.videamus. §.pe. ergo niſi patietur non vicit non cadat nec ob.j.titu.j.l.ij.§. fin. quia fideiuſſor iudicio ſiſti poteſt defendere reus.ideo imputet ſibi ſi non defendit ſed crimens. Jn contrariũ videtur caſus.C. de ope.lib.l.fina.ꝛ.C.de erac.tri.l.quoꝫ.ꝛ ibi de hoc.ſed ibi exemptus eſt debitor ne ſoluat hic ne compareat.ꝛ ideo hic nõ verum debitum.ſed petitionem conſideramus q; ſumus ante ſententiaz.ꝛ ſic metimur ius ex forma libelli.ꝛ in.l.cum quedã pur. in fi.ꝛ fateor q; eſtimatio rei petite probetur per ſacramentum tamen erit de affectione ſi de veritate dic in lib.iu.cuz fi.c.j. ſecũdum Pe.

Siqui. Iſtã.l.ſummaui.ff.vel dic ſoluẽs incidenter ppter delictum non liberat principalem debitoreꝫ.h.d. ¶Jn ter.ibi ipſum principalem.i.ipſum principalez debitorem. ¶Jn terr.ibi ſoluit.ꝛ ſic hoc facit ratione mere pene.item quia tenentur ex diuerſa cauſa. ꝛ ſic non ob.j.de peti.he.l.etiam.§.pe.tamẽ quia ibi non eſt materia quo ad agendum.tamen quia iuris fictione vterq; tenetur ex eadez cauſa.ſcilicet ratione poſſeſſionis.vnius.ſcilicet ratione poſſeſſionis vere.alius ratione poſſeſſionis ficte.facit.j.ſi fa. fur.fe.di.l.quotiens. ¶No.ex iſta.l.q; pena que ſuccedit loco delicti ſiue loco contemptus non liberat aliam perſonam a debito principali.alibi habes de hoc.j.de arbi.celſus.ꝛ.l.ſi quis rem.ſed ille leges loquuntur reſpectu eiuſdem perſone. hic reſpectu diuerſarum perſonarum.Bal.

¶Qui ſatisdare cogantur. Rubrica.

¶Diuide rubricã.q; in prima parte ponitur de ſatiſdatiõe.in ſecũda de iuratoria cautiõe.i tertia de cautiõe nuda ſimpliciter et cõtinuatur.Dictũ eſt ſupra de in ius vocando in titulo.de in ius vocã.ꝛ de priuilegio i ius vocati quo ad ſatiſdationẽ i titulo in ius vocati.¶Hic vero gñaliter de ſatiſdatione ꝛ pſonis ſatiſdantiũ vel cauẽtiũ dicit.vel aliter.quidã ad ius vocati ſatiſdant qñq; iurant qñq; nude ꝓmittũt.ꝛ ideo ꝛc.Cy.vel aliter.dictũ eſt.ff.de in ius vocãdo.ſz q; per vocationẽ in ius fiũt ſatiſdationes.iõ de ſatiſdatiõe premittit Jac.de are. ¶Opponit̃ q; hic nõ tracterur de ſatiſdatiõe rez ratã haberi.nec iudicatum ſolui ſz.j.iudicatũ ſoluiꝛ.j.rẽ.ra.ba.ſo.ibi ẽ principalis tractatus in ſpecie hic incidens in genere.ꝛ ſic non ob.Bal.

1 ☞ Satiſdationes requirũt fideiuſſiones.

2 Accuſati ſi dant pignora debent relegari ac ſi darent fideiuſſores.

3 Promittens ſatiſſacere ſub pena dando fideiuſſorem an liberetur.

4 Securitatis verbũ an intelligatur cũ fideiuſſoribus.

Satiſdatio. Largo vocabulo ſatiſdatio ſatiſfactio appellat̃.h.d. ¶No. ꝙ facere debitorẽ ſecurũ ſiue ſecuritas eſt addito fideiuſſore appellat̃ ſatiſſactio. ¶Scõo not. qõ ſa

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 satisdationes † requirunt fideiussores. ¶ In gl.vlt. ibi pigno
2 ribus ex hoc no.q accusati † si dant pignora in cõi.puta'massa
rijs.ita debent relarari pignoribus acsi darent fideiussores idẽ
no.j.de ꝓto.sti.l.ꝓtorie.z in aut.de exhi.reis.§.suscepto.sz ꝺ.riũ
no.C.de lit.ꝓte.aut.offerat.z.j.de reg.iur.l.in eo. §. j. qz nil ꝺz
addi forme stipulationis ꝓtorie z forma.l.est vt cum fideiussori
bus.tũ prime glo.sunt veriores fm bar.idẽ dicit q reus põt sol
vere cõditionaliter.i sub conditione.z remaneat in cõi si veniat
ꝺemnandus.z qõ rehabeat si veniat absolvendus.ar.j.de dã.
inf.l.pretor.§.si cõtroversia z ꝑdest ille modus solvendi.qz eo
existẽte in casu ꝺemnationis nõ formabitur ꝺemnatoria sen
tentia sed absolutoria inserta cã;qz solvit.que absolutoria non
infamat.vt.j.de ꝑcura.si reus paratus.z ibi per barto.tene hoc
menti. ¶ In ea.gl.ibi.z se facere.i.facturum.z sic duo iurat:im
potentiam z satisfactionem. ¶ In ea.glo.ibi. aut. generaliter.
quidam ergo relevant ex privilegio.quidam rõne inopie sed z
a ¶ Pauptas vi̇ũ.d.alex. ũ mulieres relevant rõne servus vt in criminali nõ detineantur ꝓ
ĩmo.in.l.si cõ pter inopiam fideiussoꝝ.sed suo iuramento cõmittantur.vt.C.
stante so.ma. de custo.reo.aut.nouo iure.statuta tũ locoꝝ ꝺisponunt ꝺrium
iij.ebar.z fir 3 in q̃bus serua statuta. ¶ † In ea.gl.ibi.in fi.extra querif vtruz
mianũ in suo qui ꝓmisit satisfacere sub pena dando fideiussores vel pignora
aureo repto liberetur a pena. Guil.de cu. dicit hic q non.qz hoc verbũ itel
rio ĩ ver. pau ligitur tunc de actu solutionis nõ de actu obligationis . z facit
ptas ver.iij. j.de lega.j.l.si servus iussus.z respondẽ ad hanc.l.qz ꝺicverbuz
satisfactionis ꝑferebatur a.l.secus si ꝑtur ab hoĩe fm Gui.
de cu.z idem refert bar.z facit ad.q. Dicit statutum q si ꝺemnatus ꝑ homicidio infra decẽ dies nõ satisfecerit:q sibi caput
a spatulis amputetur.modo queritur vtrum dãdo fideiussores
vel pignora cõi dicatur satisfeciſſe vt non subrogetur caput . ex
dicto Guil.inferẽ q sic:qz hoc verbum ꝑfertur a lege . vnde est
interpretandum benigne.hoc enim cõdemnato ꝑdest z cõi non
nocet.ergo ꝛc.vt de aqua plu.arcen.l.ij.§.item varus.qõ credo
verum.secus si statutum diceret.si non solverit.vt.j.de solu. l.so
lutam pecuniam.z de acceptil.l.si acceptolatum.§.apotbecam.
¶ Ultimo no.q verbum securitatis intelligit cum fideiussori
bus qui.mo.z est.infr.z idem videtur in arbitris si ex forma sta
tuti sit prestanda securitas qz arbitria sunt redacta ad instar iu
diciorꝝ ergo illa cautio est redacta ad instar ꝓtorie.alꝝ enim hoc
verbũ nõ inferret de necessitate dationem fideiussoris.vt.j.mã.
l.si mandato.§.fi.

¶ Additio Bal.

1 Pauperтas qualiter debeat ꝓbari.
2 Mendicare quid sit z vnde dicat mendicans.

Satisdatio eodem modo.

¶ In ter.in v.satisdatio.vide.j.qui.mo.pig.vel hy
po.solui.l.p.z Spe.de ob.z so.§.nunc aliquaver.qd
si ꝺte. ¶ In ter.ibi appellat vide Jac.vt in pos.lega.l.j. §. sat.
¶ In ter.inver.ex facultatibus vide ver.cxvj. ¶ In ter.in ver.
fideiussorem. vide hic qõ no.in c.j de iniur.z dam.dato.li.vi.q
b ¶ Copia. ad ꝺe q ꝑt pau peribus dari põt qñ princi palis ẽ ditissi mus . et ido neus ita idez bal.in. l. mu lier.C. de iu. do.post gl. et tz.d.alex.ĥ.
in fideiussorem iudicatũ solui fiat executio ꝺemnato vel ꝺefẽ
so reo ꝓbatur.j.man.l.si vero non re.§.maurus z.j.de solu.eum
qui.§.de peculio.z.j.iudicatum so.l.j.z.j.de re iud.sepe.§.sz scie
tibus.nã non est ꝑsona extranea sed inclusa in ꝓcessu.j.iudi.so.
l.iij.§.nunc videamus ergo ꝛc.arg.extra.de excep. c.j.nam fide
iussor est ꝑsona incidens in ꝓcessu.ideo vi de eo iudicatum vna
cum principali.sz hoc non videt qz non est actum ꝺ eum.z pone
qõ interveniat post lit.ꝓtest.vt.l.non potest de iudi.sed dic qõ
est ratio qz ꝓceditur ꝺ fideiussorem ex notorio iure z vt in ꝺefẽ
sione.z ideo ꝓceditur executive.z in ter.ibi dum dicit actionez
¶ Quid de alio fideiussore.dic q in fideiussorem ꝺctus nõ fit
execu.nam inter execut ionem z actionem z fideiussorem est me
dium.s.excussio rei que si facta non est habet fideiussor declina
toriam.quam non haberet si fieret in eum.vt in ꝺemnat.execu
tio.qz declinatoriam non obiceret post sniam.vt.C. de ꝑcur. l.
ita demum. ¶ Sed in fideiussorem iud.sol.fit executio.qz in ꝺ
ꝺfensit.z qz videtur ꝺemnatus vna cũ principali fm Gui. de
suza.vñ non ꝺz extensio excussionem. Idem puto in eo qui fide
iubet per instrumentum guarentigie qõ ex forma statuti habet
vim ꝺemnatio.z adde qõ no.ff.de excu.l.ij.z.iij. ¶ In glo.que
incipit ꝺsiderat.in ver.castello. Que differentia est inter castel
lum z ciuitatem no.j.de leg.j.l.si heres.§.vicis. ¶ In glos.que
incipit quidam libri inversi.nec obstat vide quod no.j. de fidei
cõ.sicut reus vbi ꝺatur cautela quod ad hoc vt valeat si plus ꝓ
mittit quod promittat vt principalis persona circa quod adde
quod no.in specu.de dolo.§.fina.versi.sed.c.presentatur.z vers.
precc.sed pone q promisi sub certa pena. ¶ In glo.que incipit
hoc non sufficit in versicu.sed quidam. ¶ Cum queritur an pre
sumendum sit in presen.quod fuit in presen.vide Dynum.in cõ
filio.xv.z vide quod nota.C.de magi. conven .l.adversus. z. ff.
de magi.conven.l.j.§.probatio.vide Archi.viij.dist.quo iure.
in glo.pauper.z sic distingue. Aut tractamus de minoribus. et
tunc aut constat de preterito.z idem presumitur de futuro.vt.l.
non omnes.§.a Bar.de re mi. Aut non constat de preterito.et
tunc loquitur lex omnino cum materia sua.C.de inoffi.testa.nã
olim probabat exhereꝺatus se meritum.hodie probat heres eũ
demeritum. Aut tractamus de divitijs.z tunc distingue vt su
pra. Aut apparet de preterito.aut non.si apparet quod fuerit
ꝺives in preteritum presumitur.z tunc z in futurum.vt.j.de lib.
agnoscen.l.fina. Si autez de preterito non apparet tunc dist in
guevt in illa glo.z est hoc no.quia vbi quis dicit se maiorem vel
minorem eadem debet fieri distinctio. Idem. de bel. per. hoc in
1 brocar. Idem hic Zan.de sal. ¶ † Qualiter probatur pauper
a tas a glo.ponit.C.vnde vir z vxor.auten.preterea.C.quando fis
cus vel privatus.j.de excu.tuto.paupertas.z videtur fama val
ꝺevalere.argumen.ff.de reli.l. j. §. j.quod verum credo si agi
tur de modico preiudicio.argumen.ad exhiben.thesaurus.sec?
2 si de magno secundum Barto. ¶ † Quid sit mendicare.z vn
ꝺe ꝺicatur mendicans.vide Archiꝺi.xciij.distin.diaconi.vide
Jaco.de excu.tuto.paupertas.z.l.ij.C.quando fiscus vel priva
tus. ¶ In glo.que incipit querebatur inversicu. quandoqz vi
de omnino Innocen.de senten.excommu.contingit. z. capi. vt
fame. ¶ In glo.que incipit.sed an compellatur.inversic.prefa
to.vide Innocen.extra qui si.sint legi.causam que. ¶ In glos.
generaliter ibi.l.generaliter.sed etiaz nuda iura hic allegata fa
ciunt ad questionem. Per electionez concessa est potestati por
tio eorum que pervenire fecerit in condemnatione nunc condẽ
nat malefactorem.z ponit eum in carcere an ꝺebeat habere pre
miuz.z ista iura faciunt quod non:quia non est facta realis exe
cutio. ¶ In contrarium videtur quia si carcerati sunt solven
ꝺo ammodo stat per commune facere execu. Istud non est verus
immo stat per potestatem. nã per istaverbaz ꝺevenire fecerit in
potestatem habet potestatem exequendi realiter.ergo ꝛc.de cõ
traben.empt.labeo si bibliothecam.sed etiam z ante capturam
hoc erat.z tamen non vendicat sibi locum premium.z hoc verus
credo.arg.j.ꝺever.signi.l.iiij.nam de reali executione intelligit
non de personali que est individua.personam enim devenire fe
cit in communi.z non rem.z persona scindi non potest iura etiã
non videntur cedi ꝺebere vt si ꝺicatur fecit ꝺevenire personam
habeat partem in persona hoc est in personali obligatione per
viam concessionis iurium vt sicut habet partem de pecunia qñ
facit eam ꝺevenire in cõi.sic de actione vt sit ei cedenda ꝑ parte
Prima pars est vera qz hoc premiuz ꝺebetur potestati ꝑ actu
distincto a cõdemnatione.s.pro executione que per eum fieret
vñ ea non facta perfecte ꝺefecta est ꝺitio si ꝺesint posse. ¶ Nec
clausula vult esse supra j.si conclusio prefacto.z erat iuxta ter.l.
satisdatio.vide omnino Gui.de constit.pecu.l.qui autem.§.j.vi
de quod no.C.de procu.l.j.vide.j.de fideius.l.heres a ꝺebitore
ver.cir.rei.z instit.de repli.in fi.z extravt lit.non conte.qñ in fi.
z de leg.j.si heres vsus.z ꝺe verbo.sig.sol.verb.z.l.verbũ exacto.
z.C.de fide.l.fi. Bar.

b # Ideiussor. In fideiussore requiritur facultatum copia b z conue
nienꝺi facilitas.h.ꝺ.in pri. ¶ In ter. ibi facili
tate.i.habilitate. ¶ In glo.ibi vel castello.hac
ratione ꝺicit q si principalis haberet aliquod
castellum seu castrum . z sic esset idoneus ex ꝺi
vitijs tamen fideiussor eius possit conveniri et excussio princi
palis ꝺiceretur legitime facta attento solo hoc quod excuti nõ
potest.vñ illa sunt paria excussum esse.z excuti non posse.C. de
epis.z cle.l.siquis in hoc genus.quod tene menti.Bal.

1 Satisdatio nõ tenet vbi nõ tenet iudicium.

Siquis. Incapacitas recipiẽtis z inhabilitas pmit
tentis pari modo stipulationem infringunt
1 ꝺ.ꝺ.conjunctavtracz lec.z no.hoc. ¶ † Not.q vbi non tz iudi
cium ibi non tenet satisdatio que fit advigorem iudicij conser
vandum.z ex hoc apparet quod satisdatio prestita iudici incõ
petenti ꝺe parendo mandatis suis. z ꝺe iudicato solvendo cũ
iudicium sit nullum ipso iure.non tenet illa satisdatio ipso iure
quod tene menti. ¶ In glo.j.ibi ex bis.z sic sunt due litere . et
sic due lecture principales.licet secunda subdividatur . ¶ In
eadem glo.ibi.vel similis.vt monachus vel si. fa. sine consensu
patris. ¶ In eadem.glo.ibi.personis ꝛc.ergo idem in filiofa.
quod sine consensu patris non potest esse fideiussor iudicij licet
possit esse fideiussor contractus . z hoc per regulam nostri.§.qz
in iudicio requiritur talis persona que possit firmare iudicium
notorie. ¶ In eadem glossa.ibi cum principaliter hoc verum
si intercedit pro non obligato vel animo novandi . vt nota .ff.

in ius

Universidad de Deusto

in ius vo. vt cant in rubrica: sz si precedit obligatio rei ꝺ iudicio si sti. ⁊ fideiusso: accedit illi pmissioni. tñc est ꝓprie fideiusso:. vt j. de fideiuss. sicut reus. ⁊ l. grece. §. post litē. ⁊ ar. j. de vsufr. earū re. l. tribus ⁊ habere bñficium excussionis. sicut fideiusso: ℞ctus fm Gui. tñ ꝺ hoc facit. §. de in ius vo. cū pro quo. q: fideiusso: conuenit hic rōne ꝓemptus iud. vñ officio iudi sed hoc verum quo ad iudiciū sisti. sed si conuenit ad itereſſe est vera opi. Gui. ⁊ hoc ꝛz in ciuilibus sz in criminalibus fideiusso: non hz bñficium excussionis sed officio iudicis procedit ꝺ eum executiue vt j. de custo. reo:. l. si quis reum. ⁊ facit. xxiij. q. v. cū homo ꝓsulo tñ cā euitandi istas dubietates qꝺ facias eum renunciare bñficio de fideiussoribus. ⁊ adde qꝺ no. in spe. in quarta pte sub rubrica de dolo in v. sed pone q promisi. Bal.

Pretor. Qualiscunq; pſona data in fideiussorem a' con iuncta pſona in iudicium vocata, censet idonea ℏ. ꝺ. vel die etiam qñcunq; iudicium vertitur iter coniunctos q̄ libet fideiusso: datus censet idoneus ℏ. ꝺ. ⁊ hoc operatur fauo: coniunctionis litigantium. ⁊ hoc vult iste. §. sed in. l. ij. §. in ius vocati vt cant. hoc operatur fauo: coniunctionis inter fideiusſo:em ⁊ reum. ita loquitur ibi. sed hic qñ est fauo: coniunctiōis inter acto:em ⁊ reum.

Quod ait. ¶ In ter. ibi semineo seru. ꝓco:. C. de con di. inſer. l. j.

Et filius. ¶ In ter. ibi. pro patre. no. q; si pater est acſ cuſatus filius potest fideiubere pro eo ⁊ est
a idoneus fideiusso:. a. ¶ In glo. intelligendum in fi. ex hoc no. q; ſz in. l. vel statuto reperiat verbum qualiscunq;. ſz huius verbi significatio sit multū lata. argu. l. balista. ad treb. tamē intelligit ꝺe habili. ⁊ vide qꝺ no. in. l. j. §. nūciatio. de no. ope. nun. per Jac. de are. ibi omnino vide. ¶ Ex hoc no. q; si statuto cauetur q; omnia lauda qualitercunq; lata mandentur executioni. tñ ꝺ ꝺz intelligi dūmodo subsistant de iure. vt ℏ ⁊ ar. l. diuus. de mil. testa. idem si statutum dicat q; ꝺ magnatem sufficit qualiscunq; ꝓbatio. nam ꝺz esse talis ꝓbatio que de iure valeat. ⁊ qꝺ nō sit remota per ꝓbationem ℞ij. Bal.

1 Fideiusso: de iudicio sisti tenet ad itereſſe post moram.
2 Fideiusso: de iudicio sisti post motam litem tenetur ad totale itereſſe.
3 Obligatio fideiusſo:is si est limitata nō pōt in plus ꝓcuniri.

In fideiussorem † Fideiusso: de iudicio sisti post moram tenet ad itereſſe
1 siue fideiusserit in obligatiōe rei perſecuto:ia siue in obligatione penali. ℏ. ꝺ. ¶ In ter. ibi q̄titatem declarandam per iuramē tum in litem. vt habuistis. ℞. ti. j. §. j. ¶ In ter. ibi veram q̄titatem. i. verum itereſſe. ¶ † No. ex isto. §. in fideiusſorem. q; fide
2 iusſo: de iudicio sisti post moram litem tenetur ad totale interesse. qñ fideiusſit simpliciter. ¶ † Secundo not. q; si obligatio
3 fideiusſo:is est limitata ad certam quantitatem non potest in ius conueniri. ſz verum itereſſe actoris illam quantitatem excedat. ⁊ ad hoc facit. j. de fideiuſ. fideiusſores magiſtratuum. §. pro aureo. ¶ Tertio no. q; ſz actio intentata sit penalis tñ ꝺ fideiusſo:em ista penavenit post moram per modum itereſſe.
¶ In glo. illa ibi simplr promittat. hoc est verū tam in ciuili q̄ in criminali. vt no. j. de custo. reo. l. si quis reum. Item hoc est verum etiam si dixerit sic: promitto talem repreſentare ⁊ ola facere que sunt in iudicio facienda: q: ista verba debēt ad ius referri. vt no. ꝺy. in. l. ꝓtinuus. §. cū quis sub hac deverb. ob. item q: post sniam non ꝺr iudicium. ſz non sit facta executio. ⁊ ideo fideiusſo: liberatur post sniam. vt. j. de fideiuſ. l. grece. §. ⁊ post litez ¶ In glo. que incipit. ſ. in factum. in prin. ¶ Et no. q; litera dicit actionem dat preto:. non autem executionem dat preto:. ex quo apparet qꝺ reſpectu itereſſe petendi a fideiusſo:e vel etiā reſpectu pene promiſſe fideiusſo: de iudicio sisti non patit̄ paratam executionez. cum eā nullo modo sit pronunciatum non potest esse executio parata ⁊ maxime in itereſſe. q; nō est liquidū. ⁊ hoc dico in fideiusſo:e de iudicio sisti: q: casus est hic q; est cō ueniendus per modum actionis intentande. ¶ Sed quid in fideiusſo:e iud. sol. vtrum sit in eum executio sententie late ℞ reā an vero est opus qꝺ ipe fideiusſo: condemnetur. dicunt cōiter docto. q; non est opus alia condemnatione: q: executio parata ⁊ istud tenet Ꝺdof. in. l. ij. in. C. de vſu. rei iudi. istud tenet gl. o: di. in. c. j. de iniurijs ⁊ dam. dato. li. vj. bocvidetur probari p̄ ter. expreſſum. j. man. l. si vero non remu. §. maurus. ad idem. j. de so. l. cum quis. §. de peculio. ⁊. l. j. iudi. sol. ⁊ ista est cōis opi. Guid. de ſuzar. Gui. de cu. ⁊ aliorum doc. sed Jac. bu. hic ſz ℞ium. dicit q; cum de iure fideiusſo:is non fuit adhuc diſcuſſum: nec sua obligatio intentata in iudicio q; non patitur executionem niſi primo conueniatur ⁊ condemnetur. ⁊ dicit ipse q; est casus. j. de iureiuran. l. duobus. §. que iurauit. tu autem tene opi. cōem: q: iſte fideiusſo: videtur condemnatus vna cum principali tanq; perſona acceſſoria ⁊ coherens. est casus in dicto. §. maurus. ſed si tu dicas q; non fuit cognitum de iure fideiusſo:is. Reſpō. q; bene requiritur cauſe cognitio ſed erit ſummaria nō per modū libelli. ⁊ ad hoc prestat. argu. j. de pac. l. tale pactum. §. qui pro uocauit. vbi dicitur q; conuentio. de iudi. ſol. habet vim confeſſiōis facte in iudicio. ergo merito habetur executio parata quē tent. alibi non habetis de fideiusſo:e contractus certum est fm omnes qꝺ non fit in eum executio q: non accedit iudicio nec est de appendicijs proceſſus. vt. ꝺ. l. ij. de vſuris rei iudi. ⁊ facit. C. ꝺ euic. l. autore laudato. ¶ In ea. gl. in fi. ibi. §. fi. ⁊ hec vera q: nō cogitur releuare aduerſarium ab onere ꝓbandi itereſſe. tñ hoc fallit. si ꝓsuetudo est in ℞ium. vt. j. de cu. reo. l. si quis reum. item fallit in cauſis in quibus non cadit ꝓbatio itereſſe. vt in cā status. vt. j. rem ra. ha. l. peu. ad exhibendum. §. j. item fallit in alio caſu qui no. j. de verb. obli. l. ex ea pte in prin. item fallit vbi reꝰ releuatur ab onere dandi fideiusſo:em. naz tunc in alio grauat̄ q:. ſ. ꝺz apponi pena. ⁊ no. j. de iud. l. ij. §. si dubitet. ⁊. l. si cui plus q̄ per. l. fal. nisi. l. §. q̄uis. ⁊ adde qꝺ no. Jun. extra qui ſi. sint legi. c. cauſam que. Bal.

Sue in duplum. ¶ In ter. ibi. intelligitur. i. quanti inter est actoris reum sisti. interest autem quanti lis est: q: in iudicijs ex mora particulari committitur obligatio ad totale itereſſe. vt. j. iudi. ſolui. l. cōquerebatur. ¶ In gl. a ¶ Fideiusſo:
sua que incipit pone exempla ibi tenetur in tripluz si de hoc tri viꝺ raf. cu. et
plo postea acto: conueniturz ſuper hoc ꝺat fideiusſo:em habet die p vt p do.
locum. l. noſtra. ⁊ ecce exemplum in pena tripli. ¶ In ea. gl. ibi. aler. ꝺ imo. ⁊
ſed q̄ꝺ no. optimam glo. qualiter teneatur fideiusſo: iudicij sim ang. hic quoſ
pliciter acceptus in fideiusſo:em. non ꝓtractus. dicit no. j. loc. per tevide.
l. quero. ¶ In glo. ibi. ſed non. ſ. post ſatisditionē. ¶ In ea. gl. ibi. itez veniunt. §. cum prędirimus. ⁊ facit quod no. j. si cer. pet. l. certi condictio in prin. ¶ In ea. gl. ibi. §. ſi nummos ibi augetur condemnatio ratione more ⁊ loquitur ibi circa acceſſoria vt no. j. de eo qꝺ cer. lo. l. centum capue. ¶ In eadem glo. ibi. de in lit. iuran. l. j. dicit ibi no. ¶ Sed quid si non creuit actio vel cō demnatio ratione noui delicti. ſed creuit ipſum delictum. exemplum in eo qui erat accuſatus de vulnere ex quo vulnere pendente iudicio secuta est mors an fideiusſo: teneatur. ⁊ dic q; non: q: fideiusſo: iudicij non tenetur. niſi quatenus forma proceſſus patitur. ⁊ hoc tenet Specu. de fideiuſ. §. j. ver. ſed pone egi. ⁊ ver. ſe. ⁊ Ja. de are. j. de fideiuſ. l. fideiusſores magiſtratuum. §. j. fa cit. j. iudi. ſol. l. si ſeruus. ¶ In eadem glo. ibi. ⁊ puto idem vt inſpiciatur origo petitionis. nō id in quo creuit ꝺemnatio ex accidenti delicto rei principalis. quod est no. ita q; obligatio fideiusſo:is de iudicio sisti vel iudi. ſolui. ſemp concernit ⁊ referꝰ ad originem petitionis. ¶ Et iſta faciunt ad statutū vtrum pena quāti pluris addita rōne ꝓtumacie dicat̄ pena maleficij ⁊ veritas est q; nō ⁊ iō fideiusſo: acceptus ſup pena maleficij nō tenet̄ ad penam quanti pluris ⁊ ita ꝺeterminat illa glo. ⁊ est casus in ꝺ. l. j. de in lit. iuran. Bal.

Si decesserit. Mors rei principalis libe
rat fideiusſo:em a neceſſitate ſiſtēdi. nec committi potest obligatio ad itereſſe ſed obligatio ante commiſſa ratiōe more per interitum rei non punitur. hoc dicit ſubtilis ⁊ bona ler. ¶ Et dividitur in duas partes principales. in prima loquitur de morte ante moram. in ſecunda loquitur de morte poſt moram. ſecūda ibi ſinautem poſt. ¶ Item prima pars ſubdiuiditur in tres caſus primus caſus est quando interuenit mors. ſecundus preceptuz tertius quando interuenit prius ceptum postea mors ante terminum appoſituz in precepto. ſecunda ibi q; si ignorans. tertia ibi: vel poſt. ¶ In ter. ibi iubere. ſ. fideiusſo:i. ¶ In ter. ibi. exhibere eum. ſ. reum principalem: q: id quod est impoſſibile non est precipiendum. j. de excu. tuto. titius. §. fina. ⁊ C. de lega. l. ab adminiſtratione. ¶ Et est no. q; ille fideiusſo: non cogitur ſiſtere heredem. ⁊ vide. j. de fideiuſ. l. si cum hominem. vbi iſte paſſus declaratur. ¶ In ter. ibi. exhibere iam mo:tuum. ¶ Et no. qꝺ non tenet preceptuz cuius executio est impoſſibilis. ¶ In ter. ibi. decretum poſt. vnde decretum fuerat a principio aliquid ſz annullatur propter caſum ſuperuenientem. ¶ In tert. ibi. deceſſerit ſcilicet naturaliter. ¶ In tert. ibi. ciuita. ⁊ ſic deceſſit ciuiliter vnde not. mo:tem naturalem ⁊ mo:tem ciuilem paribus b ¶ Ambulare
b paſſibus ambulare ᵇ. ¶ In tert. ibi agi. ſcilicet ad itereſſe. ad ⁊ aut qñ vide
quod primo fuit commiſſa obligatio. aut ad penam. ⁊ nota. in tu. ꝺ. bar. ſo. i
hac. l. quod aut moritur reus ante moram ⁊ liberatur fideiusſo: ꝺſil. xcij. inci.
aut poſt moram ⁊ non liberatur. ¶ In glo. que incipit ſi me in circa primuz
fine. licet enim ibi non interuenerit mo:a tamen interuenit cul- buiꝰ ꝺſul. per
pa que idem operatur quod mo:a. vt. j. de dolo. l. si fideiusſo:. et totū i prima
j. de verbo. oblig. l. si ſeruum. §. j. ¶ In gloſ. magna ibi. vt non parte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

noceatvt hic.lex eñ nostra loquitur de precepto coactiuo ꝛ obligatiuo.qđ dꝫ fundari in psona eius cui fit in.l.vero ℟ia loq̃tur de quodã decreto fauorabili scripto in rẽ non in psonam. et ĩ tñ dic rõne fauoris qꝛ in rẽ scriptura transfunditur in heredẽ ista fuit intẽtio gl.ꝛ clarius hoc ponit ℞de. ¶ In ea.glo.ibi.ſ.ſi tuncviuat non intelligas ꝙ illa conditio ſubaudita ſi dixerit faciat ſtipulationem ꝺditionalem.ſicut illa ſi deus voluerit. vt.ĵ. de arbi.l.ita demũ.ꝛ facit qđ no.ĵ.de pac.l.item qꝛ.ſed vult dicere glo.ꝙ obligatio ad penam vel intereſſe habet p̃cedentem cõditionem negatiuaꝫ ſi non ſteterit.ꝛ illa concluſio negatiua impleta dr̃ cum deſinit poſſe ſiſti añ diem.vt.ĵ.de ℣bo.ob.l.cum ſtipulatus ſim mihi a ꝑculo.hoc etiam ꝓbatur.qꝛ non eſt ſubueniendũ ei q̃ ſe artauit.vt.ĵ.ſiq̃s cautio.l.ij.§.qđ diximus. ¶ In ea.gl.ibi.ꝛ hoc ꝑualet.obſcure loquit̃ tñ ſenſus gl.eſt ꝙ aduenientẽ die pena petit̃.ſed ℞de.dicit ℟ium.qꝛ cum ante diem debitor non ſit in mora.ergo liberat̃ per interitum ab obligatione principali.ꝛ conſequens a penali.ꝛ idẽ etiam tꝫ ℑa.bu.ꝛ ſi dicatur ꝙ lꝫ non p̃cedat mora p̃cedit culpa ſe artantis.rñdet ℑa. ꝙ caſus ſuperueniens purgat culpam p̃cedentem.vt.ĵ.ad.l.rhodiam de iactu.l.ſi vehenda.§.idem iuris.non ob.ĵ.ſiquis cau.l. ij.§.quod diximus.qꝛ ibi ſuperuenit difficultas non impoſſibilitas nec mora.vt.ĵ.de ℣bo.ob.l.continuus.§.iſtud.ꝛ.§.cũ q̃s ſub hac.pro iſtis etiam facit:qꝛ lꝫ obligatio pene vel intereſſe ſit in genere.iſtud tñ genus debetur reſpectu ſpeciei. ergo liberat̃ debitor per interitum.vt.ĵ.loca.l.in naue ſaupheli.ſꝫ iſta ratio poteſt tolli qꝛ lex in naue ſaupheli loquitur in obligatione principali.non obligatione penali.que poſtq̃ eſt commiſſa non tollitur per interitum ſpeciei vt hic.l.§.finantem.ꝛ.ĵ.ſi quis cau.l. ſi cum.§.homo ſiſti. ¶ In ea.glo.ibi cum ſtipulatus ſim mihi a ꝑculo. ℞de.dicit ꝙ illa lex loquitur in facto ſucceſſiuo.vbi ante diem committitur mora ſaltim incohandi.vt eodem titu.l.ſtipulationes non diuiduntur.§.ſi.ſecus in dationevel facto momẽtaneovbi nõ committitur pena niſi in inſtanti temporis elapſo termino.vt.C.de ℣ben.ꝛ commit.ſtipu.l.magnam.que℣ba ſunt ſubtilia. ¶ In ea.glo.ibi.l.in illa ſtipulatione ſi calendis tu dic qđ idem eſt in iudicijs ꝛ extra quando ſtipulatio incipit a ꝓmiſſione:qꝛ perempta obligatione principali non poteſt fieri tranſlatio in penalem.vt no.ĵ.de℣bo.ob.l.ſi homo mortuus.ſꝫ vbi ſtipulatio incipit a conditione.tunc per interitum non liberat̃ debitor.immo purificat̃ obligatio.ꝛ ita loquit̃ in illa ſtipulatione ſi calendis.vt no.℣y.in.c.nemo põt.de reg.iur.li.vj.ꝛ eſt rõ differentie.qꝛ tunc interitus liberat qñ illa res erat in obligatiõe non autem qñ illa res erat in ꝺditione tñ.fm℣yn.qđ cñ eſt in ꝺditione.nec in obligatione nec in liberatione eſt vt in.l.ſiquis ſub conditione.ĵ.ſiquis ob.cau.teſt.tu potes dicere ꝙ qñ ſtipulatio incipit a ꝺditione.tunc in ℑctibus habeat locuꝫ lex in illa ſed in iudicijs liberat̃ ꝓmiſſor qꝛ mitius agit̃ in iudicio. vt. ĵ.ſi quis cau.l.ſi poſt tres.ꝛ ſic in aliquo caſu ſit vera diſtinctio glo. ¶ In glo.que incipit que eſt in ſi.non ob.ĵ.de ver.ob.ex ea pte vbi mors ciuilis non equiparat̃ naturali.qꝛ hic mors ciuilis et naturalis inferebãt in eodẽ effectu.qꝛ vtroq̃ mõ ingerebat̃ impoſſibilitas p̃ſtationis.ibi añ non inferebat in eodẽ effectu.et eodem modo.reſponde ad.l.ſtatius florius.§.cornelio.de iure ſi.adde quod no.per ℒyn.C.de epiſ.ꝛ cle.l.deo nobis.

¶ Additio Bal.

Si deceſſerit. Vide qđ not. ĵ.de fideicõ.ſi quis ꝓ eo in prin.vide oino ℒy.in.l.deo nobis in prin.ꝛ vide in.l.q̃.C.de pre.impera.offe.(n.vj.q.per ℒy. ¶ In gl.l.p̃cedent. que incipit pone inver.de fide.ꝺ his qõnibus no. ℜlbe.in ſua margarita in ti.de fideicõ.ꝛ in.ĵ.ti.de accuſationibus.

1 ☞ Snia lata ℈ reum an liberet fideiuſſorem.
2 Fideiuſſio de iudicio ſiſti an prestatur ante litem conteſtatam.
3 Condemnatus de crimine capitali an poſſit dare fideiuſſores.

a ¶ Exhibeat. dicevꝫ ſi prꝛia ꝛtꝫ ſi mãdaverit vel ratũ habuerit ita idẽ bal.ĩ rub. C. de pe. iu.qui ma.iu.℣. q̃ro q̃d in factis.

Si vero. Obligatio commiſſa ex clauſula ꝺ iudicio ſiſti vel ex clauſula iudicatuꝫ ſolui non reſoluit̃ quo ad fideiuſſores.lꝫ reus ſit poſtea deportatus vel mortuus hoc dicit ſm vtranq̃ lec.vel ſic exceptio ſuperueniens reo ſtatu mutato non ꝓdeſt fideiuſſori.ad hoc allegatur.ꝛ eſt no. ¶ † Opponitur.ꝛ videt̃ ꝙ ſententia lata contra reum liberet fideiuſſorem vnde videtur obſtare ĵ.de fideiuſ.l.greece.§.poſt litem.ſolu.ibi fuit lata ſnia in eadem cauſa.in qua fideiuſſit.vnde finita eſt obligatio de iudicio ſiſti. hic autez fuit lata ſnia.non in eadem cauſa.ſed in alia quod patet:qꝛ fideiuſſio fuerat facta in cauſa ciuili.ꝛ ſententia fuit lata in criminali.cum hic loquatur de ſententia criminali. ¶ Secũdo opponitur.ꝛ videtur ꝙ etiam per talem ſententiam fideiuſſor liberetur vnde videtur obſtare.ĵ.ſiquis cau.l.ſed ꝛ ſiquis.§. ĵ.ſolu.hic mora ſiſtendi p̃ceſſit ꝺemnationeꝫ.ibi añ non interuenerat mora. ℞obat̃ hec ſo.per.l.ſi deceſſerit in ſi.℣.eo.ꝛ illa contraria reſpiciunt lectu.que loquitur in fideiuſſore ꝺ iudicio
2 ſiſti. ¶ † Sed contra iſtam lecturam oppo.ſic.fideiuſſio de iudicio ſiſti preſtatur ante lit.conteſta.vt.ĵ.eo.l.de dic.§.ſi ſeruus ſed litera loquitur quod fideiuſſit pro cõdemnato.ꝛ ſic poſt ſententiam.ergo lectu. falſa. ſolu. dicunt quidam quod hic debet eſſe litera negatiua non condemnato.alij dicunt quod ponitur tempus pro tempore ꝛ exponitur pro condemnato.id eſt condẽnando.alij exponunt pro condemnato.ſcilicet nunc non tunc tẽpore fideiuſſionis que omnes reſponſiones invnam recidunt.
3 ¶ † Quarto opponitur ille qui eſt cõdemnatus ꝺ crimine capitali non poteſt dare fideiuſſorez nomine iudicij vel obligationis preteritevt.ĵ.de fideiuſ.l.ſi debitori.ꝛ argu.ĵ.ſiquis cautio. l.ſi ſeruus in princip.hic dicitur contrarium quare male.ſo.eodem modo.qꝛ hic non dedit fideiuſſorem poſt condemnationẽ ſed ante. ¶ Alia lec.huius.l.eſt ꝙ non fuit fideiuſſor ꝺ iudicio ſiſti.ſed iudicatum ſolui.ꝛ reus fuit proprie condemnatus in ciuili.ꝛ ſic commiſſa ſtipu.vt.ĵ.iudi.ſolu.l.ĵ.poſtea fuit condemnatus criminaliter hoc non nocet creditori quominus poſſit agere contra fideiuſſorem.hoc dicit hec.l. ¶ Et not.ꝙ hic non requiritur niſi quod obligatio ſit commiſſa.non autez requiritur mora.ſed eſt ratio quod fideiuſſor de iudicio ſiſti liberatur ante moram.ꝛ in fideiuſſore iudi.ſo.eſt ſecus.quia ſufficit quod ſit lata ſententia.licet nondum ſit in mora ſoluẽdi. ℜeſpondeo quã do pendet iudicium per deportationem perit inſtantia.vt.ĵ.ſo. matri.l.ſi conſtante.§.fina.ꝛ ideo fideiuſſor inſtantie liberatur ſed poſtq̃ eſt lata ſententia:ſententia non perit. ꝛ ideo fideiuſſor ex hodecapite remanet in obligatione.quam ſubtilem rationem no. ¶ Extra oppo.ſimul vtriq̃ lectu.ꝛ videtur quod exceptio ſuperueniens reo proſit fideiuſſori. vnde videtur obſtare C.de excep.l.defenſiones.ſo.vt ille articulus notabilis liqueat ſic diſtingue. ℑut exceptio ſuperuenit reo.quia mutauit ſtatus aliunde quam ex mutatione ſtatus.primo caſu aut ſtatus mutatio non ingerit impoſſibilitatem preſtationis ꝛ tunc non liberatur fideiuſſor.vt hic ſecundum ſecundam lecturam ꝛ.ĵ.de fideiuſſ.l.capitis.ꝛ C.de fideiuſ.l.ĵ.ꝛ iſtud eſt verum.tam in contractibus quam in iudicijs quicquid dicat glo.que eſt in.l.defenſiones predicta.aut mutatio ſtatus reddit impoſſibilem prestationem.vel factum impoſſibile.ꝛ tunc aut preceſſit mora.ꝛ non liberatur fideiuſſor.vt hic ſecundum primam lecturam.ſ̃.l. pro ri.§.vlti.aut non preceſſit mora.ꝛ tunc fideiuſſor liberatur vt.ĵ. ſiquis cau.ꝛ.l.ſed ꝛ ſiquis.§.ĵ. Secundo caſu principali quãdo exceptio ſuperuenit reo ſtatu non mutato vel aliunde quam ex mutatione ſtatus.tunc aut eſt exceptio perſonalis ꝛ non extenditur ad fideiuſſo.vt.ĵ.de pac.l.vbi.aut eſt exceptio realis.ꝛ tũc aut ab initio fuit efficaciter nata ꝛ prodeſt fideiuſſori. vt. ĵ.de pac.l.fin.aut non fuit a principio efficaciter nata tunc non prodeſt fideiuſſori vt.ſ̃.quod quiſq̃ iur.l.ĵ.§.ſi is pro quo.ꝛ ibi no. quam notabilez diſtinctionem pro maiori parte ponit hic ℒy. tene menti ꝛ ex hoc inſtructus es.quid iuris de fideiuſſoribus bannitorum.tam in iudicijs quam in contractibus. ¶ Extra quero vtrum per confiſ.criminaliter confiſcatus liberetur a naturali obligatione.glo.dicit quod non.ĵ.de fideiuſ. l. vbicunq̃ ℞yn.ibi dicit contrarium ꝛ iſtud eſt verum:quia nudus exulat vnde ammodo non poteſt agere ex ante geſto.nec conueniri.vt ĵ.de capi.dimi.l.tutelas.§.liberte. ¶ Secundo quero ſi fiſcus nõvult acceptare bona ꝺemnati. quid erit de iſtis bonis vtrũ ille poterit agere vel conueniri videtur ꝙ ſic. arg.fami.her.l. is conſequenter.§.ĵ.de iure ſi.l.ĵ.§.an bona.nã parta ſunt factum non eſſe.vel non eſſe acceptatumvt.ĵ.de legi.l.fina.credoverum premonito tamen fiſco.an agere velit argu. ad iſtam premonitionem.ĵ.de fideicom.lib.l.ergo.§.ſi bona de leg.ij.ſi tamen quibuſdam.ꝛ.ĵ.de in diem adiect.l.neceſſe.facit.ĵ.ad trebellia.l.recuſare.§.ſi fiſcor.C.de bo.vacan.l.ĵ. ¶ Ultimo formo hanc.q. poteſtas ſecundum formam ſue electionis tenetur pro ſuis fa
a miliaribus.vt exhibeat a aut ſoluat. vnus familiaris commiſit delictum poteſtas banniuit eum.in ſindicatu petitur quod poteſtas ipſum repreſentet.poteſtas excuſat ſe propter bannum queritur quid iuris.videtur quod poteſtas non teneatur.vt.ſ̃. l.priori.ꝛ infra ſiquis cau. l. ſed et ſiquis in princip. nec poteſt poteſtas ſe excuſare propter bannuꝫ:quia hoc contingit facto poteſtatis qui banniuit.vnde ſuum factum non debet alij preiudicare.ſicut dicit ler de eo qui data operavult aliquod beneficium conſequi. quod repellitur. vt. ĵ.qui.ex cau.ma.l. qui data.contrarium eſt verum.quia hoc fecit ex neceſſitate poteſtas vt patet in diffinitione iuriſditionis.item fecit licite ꝛ ſic excuſatus eſt.argu.ĵ.de leg.ĵ.l.quid ergo.§.ſi heres merentem. ꝛ ad hoc.infra de fideiuſſ. l. capitis.cum gloſ. ſua que etiam melius facit ad hoc.quam aliqua alia.ꝛ hoc not.quia eſt bona cautela pro officialibus.

Qui p rei

Universidad de Deusto

a **Qui prorei** Notorium ꝛ ſnia indicis ambulant pa ri paſſu[a]. ꝛ neganti notorium nō patro cinaꝫ negatio immoveꝫ potius puniendus. h. d. ¶ Jn ter. ibi approbatum propter interlocutoriam iudicis. vt. j. c. l. arbitrio ꝛ ſic no. ꝙ interlocutoria equiparaꝫ notorio. ¶ Jn ter. ibi non acceperit priuaciter ōdicendo. ꝛ negando eum idoneum. ¶ Jn ter. ibi. duci in ius ꝛ marime pro captura perſone. ꝛ ſic no. quod captura in caſu premiſſo eſt iniuria merito punienda. ¶ Jn gl. j. ibi. non indigent. adde quod quodlibet notorium indiget probatione. niſi notorium facti permanentis ſeu preſentis notorium autem facti preteriti appellant doct. notorium factiſtrā ſeuntis. iſtud indiget probatione. qꝛ potius debet dici hoc manifeſtum. quam notorium. vt. C. de app. l. ciues ꝛ incole. ſm Ja. bu. ꝛ hic ꝛ ibi. apparet ergo quod eſt quoddam notorium probans. ꝛ quoddaꝫ notorium probandum. notorium probans eſt notorium per rei euidentiaꝫ. qō preſentialiter inſtat. vt in. §. noſtro. notorium ꝓbandum eſt id quod ad preſens non eſt in ſenſu. ſed ſolum in memoria hominuꝫ. ſicut dicit ter. alibi. j. de fur. l. quidaꝫ tabularum in fine. ꝛ dicitur notorium quaſi publice notum. ꝛ poteſt probari per maiorem partem populi. verbi gratia ꝙtitius fuerit notorius vſurarius. qꝛ tenuit altare paratum do necvirit vel quod aliquis geſſerit magiſtratum. item banna publica. vt no. j. de feriis. l. ij. C. quiꝛ aduer. quos. l. j. j. de recep. l. j. ꝛ dicit. d. Dy. ꝙ illud quod probatur per plures quam per decē teſtes cenſetur notorium. C. de accu. l. ea quidem quod tenemē ti. ¶ Adde etiam ꝙ poteſt eſſe notorium non ſolum factum. ſꝫ etiam ius. vt dominium ꝛ iuriſditio. ꝛ in notorio non iuratur ō calumnia. vt no. j. de nego. geſt. l. atqui natura. §. cum me abſente. Et vtrum poſſit probari aliquid eſſe notorium niſi probetur factum per ſenſum corporis eius qui teſtificatur. Ja. bu. hic ſentit ꝙ fic. ſed ſub qua forma deponet teſtis. dic vt no. Jnn. extra de officio. delega. c. ſtatuimus. ¶ Adde ꝙ licet notorium equiparetur ſententie quo ad ꝓbandum tū non intelligiē eſſe vera probatio vnde non operatur idem q̄tum ad aliquid inducendū vel prohibendum. niſi vbi ſic factum notat. vt. j. de ritu nup. l. palam. j. de cur. fur. l. iulianus. Et per hoc decidit quеſtio de notorio prodigo. que formatur. j. de teſtamentis is cui bonis. ꝛ. j. de verb. obli. ꝛ facit. j. de vſu. pro emp. l. ſi quis cum ſciret. ¶ Jn glo. ij. cum ſit preſumptio. immo quia erat notorium. ¶ Jn ea. glo. ſed quidam. iſta fuit opi. odoꝛ. vt ipe hic refert. ꝛ tene menti. qꝛ ſic non reperiē alibi. ¶ Jn ea. glo. ibi. l. ſi creditores: ergo qui vult admitti ad aliquod officium ad quod non admittiē niſi ſit diues debet probare diuitias. ¶ Jn ea glo. ibi. §. item propter vnde ſi villa petitur eximi per quoſdam officiales de armario ratione defectionis vel paupertatis debet hoc probare. et qualiter probeē paupertas. ꝛ dicit. j. de excuſ. tu. l. paupertas. qui dicit ꝙ probatur per famam. ꝛ in hoc ſunt meliores teſtes vicini quam alij vt dicit gl. oꝛ. qſi fiſ. vel priua. pſona. l. ij. qō tenemēti. ꝛ adde qō no. Ly. C. de iure doti. vbi adhuc. ꝛ. C. vñ vir et vxoꝛ auēꝑ. ¶ Et no. ex illa glo. ꝙ ille qui fundat intentionem ſuam ex aliqua qualitate. que habet ſe naturaliter ad eſſe ꝛ non eſſe. ſemper dꝫ ꝓbare ipſam qualitatem tanq̄ fundamentum intentionis ſiue ſit qualitas affirmatiua ſiue negatiua. quā theoricam tene menti. ¶ Jn ea. glo. ibi cum quidam. adde qō no. C. de pba. ex pſona. C. de magiſtra. cō. aduerſ. ꝛ. j. de magiſtra. cōue. l. j. §. pbatio. Bal.

Jvero. Tres. no. q. circa hāc legē. vide in ſpe. de accu. §. ſequere ver. ſed ſi dedit fideiuſſorem cū ſeq. ver. q̄d ſi eſt. §. qui p rei. vide in ſpe. ō citatione. §. j. ver. ſed nunquid citatus toraliter vide quod no. Jo. an. in. c. infamibus de reg. iur. in nouella. vide Jnno. extra de ſcrutt. c. j. vide in ſpecu. de notorio crimine. ver. ſed qualiter poſt principium inverſi. euidentiſſime. ¶ Jn ter. vide quod no. Jnno. de reſcrip. c. preſenti in vltima glo. vide vbi Jnnocen. examinat hanc materiam. extra de cohabi. cle. c. vlti. ꝛ. c. tua vide in ſpe. de notorio crimine. §. tam de notorio. in ſi. ꝛ per totum. §. ſuper ter. in ver. locupletis. ꝛ hanc. l. no. ꝙ ſi poteſtas debet ſtare ad ſindicatum pro ſua familia. ꝛ ſoluere condemnationem familiarum q̄ non tenetur ſtare ad ſindicatum pro eo q̄ interim decedit per hanc. l. ſuper ver. eo. quando diuitie ꝓſunt. vide. xxx. di. hoc autem per archi. ¶ Jn ter. inver. approbatur. vide Ly. C. de iure do. vbi adhuc. in. xij. q. ¶ Jn ter. in ver. iniuria. vide in ſpe. de accuſatore. ver. ſed pone q̄ obijciens infamiā vide in ſpe. de fideicom. §. j. ver. ſed pone egi. vbi hoc examinaē ver. ſequere vbi no. An fideiuſſor acceptus. adde qō no. Jac. de are. j. de fideicom. l. fideicom. §. j. vel adde. j. iud. ſol. ſi ſeruum ¶ Jn ter. inver. iniuria. nunquid ille qui dicit alicui verba iniuriоſa tunc vere teneatur iniuriaꝫ. dic aut dicit ſuo iure vtēdo ꝛ nō teneē. ar. huius lr̄e a p̄rio ſenſu cū ſi. Aut iniurioſe. ꝛ tunc aut dicit iniuriā qua ꝓbata nō ſequit aliq̄ crimē. vt ſi dicaē alicui ſpurius vel ſimilia verba. ꝛ tunc ille qui dicit tenetur iniuriarum[b] vt. C. de iniur. ſi non conuicij. vnde ſiquis rem faciat alicui poſt mortem patris tenetur iniuriarum. l. item apud. §. coniunctim. de iniur. l. j. §. ſiquis depo. aut dicit talem iniuriam qua ꝓbata ſequitur aliquod crimen punibile. vt ſi quis dicit alicui ꝙ eſt adulter ꝛ tunc non punitur. quia intereſt reſpublice talia manifeſtari. vt. l. eum qui noc. cum ſimilibus ſcōm Martinū de ſano habui hec de quodam libro. Bal.

b

Cotiens vitioſe cautum

vel. Non videē factū qō non eſt legitime actū. h. d. concor. j. de iureiur. l. qui per ſalutem. ¶ No. ꝙ non refert an aliq̄d non fiat an minus bene fiat. concord. ad velle. l. quamuis. §. ſi conuenerit. ¶ Secundo no. ꝙ cū lex caueri vel ſatisdari iubet intelligiē cum effectu vt valeat de iure ꝛ de facto ꝛcor. de le. j. l. hmōi in prin. ꝛ in gl. facit qō in fiſi no. de bo. auē. iu. poſ. l. minor. vbi no. ꝙ citatus ꝙ cōpareat intelligiē citatus ſub aduerbio legitime vt. j. qō cuiuſq̄ vni. no. l. j. §. ſi. vbi nō dē defendi q̄s ſi defendiē p illegitimā pſonam vt. ē. fiq̄s in iusvo. l. j. vbi nō dē legitime fideiuſſiſſe in iudicio qui pōt declinare iudicē litis ſeu cauſe principalis ꝛ qui nō ſortiē foꝛ. ꝛ. j. de iniurijs. l. ſz ſi vnius §. curatoꝛ. nam curatoꝛ qui cōparet illegitime. puta qꝛ non oſtendit mandatū p nullo habeē lz re vera ſit curatoꝛ. ꝛ ibi eſt gl. oꝛ. vt. j. de edendo. l. vbi. §. j. nā qōnō fit plene nō dē fieri legitime. idē ſi nō fit bona fide. ſo. ma. l. ſi cū oē. §. ſi mulier. ſm vnā lec. ad idē. j. mā. l. creditoꝛ. §. fi. de manu. te. l. q̄ filiā. vbi tutoꝛ approbans rōnes nō legitime nō intelligiē approbaſſe. vt. j. de cōdi. ꝛ demon. l. cū ſeruus. ¶ Opp. videē ꝙ lz ſit male ſatisdatū tū p ſatisfacto ſit habendū. vſi vē ob. j. man. l. interdū. §. abeſſe. j. d̄ iure doē. l. pmittēdo. §. ſi a debitoꝛe. j. vt in poſſ. le. l. is a quo §. ſi. cum. l. ſe. j. de ſepara. bo. l. itē queriē in quibus oībus legibus dē ꝙ ſibi imputet qui nō idoneū expromiſſoꝛē vel fideiuſſorem accepit vel acceptat. ſo. timore huius d̄ij factum eſt principiū glo. vnde ſciendum eſt qō aut obligatio non tz ipō iure vel ope exceptionis vel ope alterius bñficij ꝛ tunc loquiē. l. noſtra. exemplū qñ ipō iure non tenet eſt ac ſi ſeruū in iudicio pmittat. j. eo. l. de die. §. ſi ſeruus exemplum de ope exceptionis eſt in muliere. j. e. l. de die. §. mulierē. exemplū de alio beneficio eſt in minore. ea. l. ver. nec minor. aut tenet obligatio ſed fideiuſſoꝛ laborat inopia tunc imputet ſibi recipiens. vt in d̄cio. ¶ Sed ō hoc oppo. nam licet obligatio de iure teneat tamen non dicitur ſatisdatū. vt. ē. de in ius vocan. l. j. ꝛ ſic ſolu. videē falſa. ſol. aut q̄s eſt tutus legis beneficio ꝛ tunc non videtur idoneus vt ibi. aut non poteſt exigi quia non ſoluendo ꝛ tunc loquitur lex contraria. ꝛ hoc ſentit tacite glo. per. l. quam allegat et probatur. j. l. pxi. in prin. ¶ Sed ſtatim contra hoc oppo. certum eſt ꝙ filius poteſt obligari tamen qꝛ non eſt ſoluendo equiparatur ſeruo q̄ obligari non poteſt in iudicio. C. qui bo. ce. po. l. ſi. ꝛ. j. de fideiuſ. l. qui ſatisdare. ꝛ tamen in filio non eſt alius defectus niſi qꝛ non habet patrimonium. ꝛ per hoc non eſt ſoluendo. ſol. filius eſt inhabilis etiaꝫ ex ꝓuenienti facilitate quia per ſe in iudicio eſſe non poteſt. vt in. §. neceſſitatem. vel dic. vt. l. qui ſatisdare. quia filiuſſa. eſt non ſoluendo de iure ꝛ de facto preſentialiter ꝛ potentialiter dum pater viuit cuius aduerſam fortunam ſperare non poſſumus. vt in. §. ſacramenta ſecus in eo qui ſtatu nou mutato poteſt effici ſoluendo. l. cura. §. deficientium. de mune. ꝛ bo. ſm Jaco. Lyn. ꝛ Barto. ¶ Quarto oppo. diuiſione aut receptoꝛ ſcit ꝛ ſemper preiudicat ſibi ꝛ domino ſuo de tu. ꝛ ra. di. l. ſi probatum. aut ignoꝛat vel errat ꝛ nunq̄ preiudicat ſibi ſolu. neutrum membꝛum eſt omnino verum. ꝛ ideo diſtingue aut ſatisdatio eſt inualidaꝫ in iure ꝛ inutilis in executione. aut valida q̄tum ad ſubſtantiam: ſed aliter eſt inutilis. primo caſu non intelligitur ſatisdatum etiam ſi ex certa ſcientia ſatisdatum fuerit ſed intelligitur remiſſa satisdatio. vt. j. de procura. l. non cogendum. §. ſed ſi satis. ſecundo caſu aut eſt inutilis propter impedimentum iuris communis vel ſpālis aut ꝓpter difficultatem conueniendi aut propter inopiam. ſiquidē ꝓpter legis ꝓhibitionē vel priuilegium nō dē ſatisdatū qꝛ parta ſunt aliq̄d nō valere ꝓpter inefficaciā obligationis vel ꝓpter inefficaciā conueniendi que inefficacia ex iure pendeat. vt no. ē. ſiquis in ius voc. l. j. in glo. quare hoc in fi. ſi vero promiſſoꝛ non habet legis vel principis ſuffragium. ſed facti patrocinium aut perpetuuꝫ vt qꝛ hz eſtrū refugij: nam rerū dominia p̄ſumuntur perpetua ꝛ tunc non eſt idoneus. ē. eo. l. q. aut tpale vt qꝛ inops ꝛ tunc eſt idoneus ſi recipienti poteſt imputari ignoꝛantie culpa vel ſciēcia. alꝫ ſecꝫ. vt. d. §. abeſſe. ergo nocet ei qui perquiſiuit vel cogitauit facta ſua. de reg. iur. l. qui cum alio. niſi ter ei ꝓpter improuiſum eaſum ſubueniat. j. eo. l. ſi ab arbitro. §. fin. ꝛ vide. C. de iure doē. l. mulier. cū gl. ¶ Quid ſi eſt obligabilis ꝛ ſoluēdo ſed rixoſus. dicit de verbo. ob. l. ſi q̄s ſtipulatus ſit. §. ſi. qꝛ non dē idoneus

a Paſſu. ad de trā. are. i. l. exiti i. ij. col. de acq̄. poſ. ꝛ quod ibi dixi in apoſtil.

a Teneē iniuriaꝫ. ꝛ adō ꝙ dicēdo alicui baſtardo ē infamia factivt d. aꝛo. in ſumma. C. de iſa. ꝛ. d. alerā. de imo. i l. ſi apō §. ait ꝓtoꝛ de iniurijs ꝛ eſt iniuria. vt p d. alex. i. l. iij. de li. ꝛ poſth. ꝛ bar. in. l. turpia. de lega. j. fine.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶Extra no.vt dicit gl.in.l.qui satisdare q̄ erranti in iure subuenit vt fiḡs recipit in fideiussorem filiū vel seruū credēs patrez vel oīm obligari cū de iure nō obligat: sed errantiin facto non subuenitur.vt si quis credit inopem soluturum.s. q: credit cum hēre amicos p se soluentes cū forte sit nobilissimus et gratiosus sed fallit in spē.sicut plerunq; euenit.sed respondek q̄ illi errores sunt circa diuersa genera et rōne.et q̄q; eadem temeritate eratur in facto et in iure vt no.in.l.j.de condi.indeb. ¶Extra oppo.de conditio.et de.l.meuius.sed ibi natura rei merum factum desiderat hic vero ius cum facto mixtum.l.quidam cum filium. dever.ob.itē ibi additio in factū sonat: sz obligatio in ius. Dīs Bal.istam legem sic ordinauit vna cū rubrica in prin.huius ti. scripta per dōm Bal.cuidā scholari suo qui eam habuit in pūctis in regio studio padue. Mccclxxvij.indi.prima.

a ¶De fugavi de.d.alex.h̄ et adō cardi.in cle.j.xxij.et. xxv.d̄ phi.se. pos.et fruc.et d.alex.in ofi. vj.iiij.parte.

1 Maria sunt aliquid non fieri vel inutiliter fieri.
2 Maleficium facientē non exonerat.

1 **Toties.** Maria sunt aliq̄d nō fieri vel fieri inutiliter et non legitime
2 d.d. ¶†No.q̄ maleficiū non exonerat facientez ¶In ter.ibi nec satisdatum.et est arg.q̄ si in aliqua causa nō est procedendum per formam statuti nisi dato fideiussore et cura recipit fideiussorem nisi idoneum q̄ perinde impeditur processus ac si nullum recepisset q: non videtur seruata forma statuti.vnde vitium nature reputatur vitium forme fm Jaco.bu.hoc statutum habemus hic in.c.false.et ideo opponendo quod fideiussor non est idoneus impedit reus processum.

Si fideiussor non negatur.

Protestatio excludit priuilegiū protestati q: tacuit non ōdixit protestationi.h.d. ¶In ter.ibi prescriptione.i.priuilegium vel exceptionem. ¶In ter.ibi iure.i.priuilegio. ¶In ter.ibi non possit.et ideo reus non est artandus vltra eius posse.vt no.in.l.j.ff.eo. ¶In ter.ibi dicendum.i. protestandum. ¶In ter.ibi.ei.s.fideiussori. ¶In glo.vlti. ibi cauerinon possit.q: non inuenit reus alium.et hoc iurat. ¶In ea. glo.ibi si taceat.q: silentium habek pro exp̄ssione verboz sicut dicit.l.alibi in fideiussore qui nō obligat nisi p stipulatiōem tū in iudicijs si patitur se in fideiussorem ascribi.istud habek p expressa stipulationevt.j.de fideiuss.tu.l.cū ostendimus.§.vl. ¶In ea.gl.in fi.extra no.ar.q̄ protestans de iure suo ante litis ptestā.reseruat sibi ius q̄ poterat per ptestationem excludi cū protestationi aduersarius non ōdixerit. ¶Ultimo not. esse paria aliquem esse idoneum ipo iure vel fieri idoneum per renūciationem priuilegij. ¶Itē no.q̄ ille quivult admitti ad aliquē actū ad quē non est idoneus nisi renūciet priuilegio cōpellit illi priuilegio renūciare.et idē pbatur in.l.j.siquis in ius voca.

1 Succurritur ei qui arctatur a iure sed nō qui a sua culpa

Si necessaria satisdatio fuerit.

Reus qui non potest satisdare in loco iudicij remittitur ad locum domicilij in satisdatione legali.secus in conuentionali et voluntaria.h.o.et est notabilissimus text. ¶In ter.ibi vbi conuenitur.i.in loco iudicij. ¶In ter.ibi audiri.s.reus. ¶In ter. ibi paratus sit potest ergo dari fideiussor alunde et alibi ppter necessitatem. ¶In text. ibi voluntaria.i.conuentionali. vt q: pmissuz est de dando fideiussore. ¶In ter.ibi remittit sz dz in loco iudicij idonee satisdare. ¶In ter.ibi neq; cū merek.s. exe
1 cutionem. ¶†No.hic q̄ succurritur ei qui arctat a iure sz nō succurritur ei qui arctat sua culpa: pmissione.et ideo dico q̄ in delictis non hz locum prima pars huius.§.sz in loco iudicij est satisdandum de ciue vel forense idoneo non enim repellitur q: forensis si sit idoneus fm Bar.et adde q̄ō dicam in.l.sciendū. j. eo.et quod no.in aut.de exhi.re.§.suscepto.et in.l.j.ff.siḡs in ius voca.non ierit.

1 In sequestro quid premitti debeat.
2 Sequestrum factū in prima causa an duret in prima causa appellationis.
3 Descriptio pōt fieri sz cessat suspitio.

b ¶Die feriata vide cūdez bal.in.l. dies festos i.j. no. C. de ferijs.et adde sal.i cle. j.ō phi.se.pe.

Si satisdatum pro re mobili.

Ratiōe suspitionis rei mobilis fit sequestrum duraturum donec reus satisdet aut lis terminetur.h.o. ¶In ter.ibi suspecta ō recessu vel fuga vel baratatione. ¶In text.ibi ex qua.i.a qua. ¶In text.ibi apud officium in hoc non est vis quia potest deponi apud quemcunq; bonum virum.vt.C.de vsur.acceptam. ¶In ter.ibi deponi.istud appellatur sequestrum. vt.j.de acqui.pos. l.interesse. ¶In ter.ibi sederit in arbitrio.ergo iudicis est estimare an q̄s sit suspectus. facit.j.de suspect.tu.l.si tutor.et quod
1 ibi no.per Ja.de are. ¶†Item ex illo ter.no.q̄ ad hoc vt fiat sequestrum debet p̄mitti cognitio quedam p quaz appareat de suspitione in qua tū cognitione nō puto partē citandaz si timetur de fuga: ne fuga instruatur.nam cōtra fugitiuos procedit de facto sine ordine iuris.vt.j. que in frau.cre.l. ait pretor. §. si fuga.debitorē.no.C.de pig.ac.l.pe.et.j.de pigno.l.quesitum et in illo casu non sunt ferie: q: res est tempore peritura.vt no.C.de ferijs.l.dies festos.in glo. parua facit quod not.j.de euic.in.l. minor.in prin. ¶No.hic tria.primo quando fiat sequestruz secundo.in quo casu q: in casu suspitionis: tertio no.quo ordine fiat sequestrū q: premissa quadā cognitione suspitionis qd interdum fit potius ad iudicis instructionem q̄ in figura iudicij vt dixi superius. ¶Tertio nota qūo sequestrum finiatur siue reuocetur q: reuocatur duobus modis: primo p satisdationez
2 secundo per absolutionem rei.et hoc dicit ille no.§. ¶†Adde hic vtrū sequestrum factū in prima cā duret in cā appellationis C.de agri.et cen.l.litibus.vbi casus est q̄ sic.et no. in spec.de sequestra.possessionis.v̄.sed pone lata. ¶In glos.j.ibi nō possidere immobilia istud non est simplr verum q: frustra ita nostra diceret si hoc iudici sederit iam cū non esset in arbitrio iudicis sed esset in necessitate positum: et ideo dic q̄ etiā qualitas pso ne dz ōsiderari vtrum sit talis pson de qua sit finistra suspitio necne.vsi nō ois q̄ iurat se nō posse satisdare patit sequestrum sed is demum qui est suspectus de fuga vel de recessu vel de baratatione vel qō dolo desinat possidere.quevt dixi ex qualitate persone perpendenda sunt arg.j.de ac.et ob.l.fina.et C.si q̄s impera.maledi.l.j.cum.si.adde q̄ non solum fit sequestrum ratione suspitionis sed etiam ratione contumacie.vt extra de dolo et contu.c.ex literis.et ibi per Jnno.tenementi. ¶In ea.glos.ibi item mali mores ordinati ad dilapidationemvel ad fugam. nō si alias sit male morigeratus quia nihil ad rumbum si mingat in lecto: mali ergo mores debent esse tales qui inferant tū hoc effectu suspitionem de alijs non est curandum fm mar.si.et Jac. bu. ¶In glos.se.l.imperator in fine.adde q̄ licet in principali causa et in causa appellationis a sententia requirat suspitio tū vbi appellatur ab executione fit sequestratio licet nulla suspitio allegetur vt.C.quorum app.l.ab executione.et dic vt ibi.
3 ¶†Item adde q̄ descriptio potest fieri licet cesset suspitio. vt not.An.de baru.in.l.facultas.C.de iure fis.libr.x.similiter preceptum de non dilapidando vel de non alienādo potest fieri statim lite mota.licet cesset suspitio.vt.j.de peti.he.l.diuus. sic ergo tria sunt que sunt diuersa sequestratio descriptio inhibitio et tenementi. ¶Ultimo not.et addevnum q̄ dicitur dilapidare fructus etiam ille qui conuertit eos in suam vtilitatemvel necessitatem.vt nota.per Archi.ij.q.vj.quotiens.vbi vide et perfice materiam huius legis.vt no.in mercur.super rubrica locupletari.

1 Sequestrum factum ex mora rei an reuocetur ex mora actorum.
2 Sequester nemo esse cogitur.
3 Sequester an possit vendere fructus.
4 Cōtra sequestrum iudicis officio proceditur.
5 Sequestrum per iudicem cōpetentem dz fieri.

Si fideiussor.

In text. ibi si satis an pōt fieri sequestruz ante sniam et tunc loquitur hic aliquando post sniam.et tūc aut est appellatum ab execu.et fit sequestratio indistincte.C.quorum appel.non recip.l.ab execu. Aut a snia et tunc.q: recissum est a pronun.per ap.non fit sequestratio nisi ratione dilapidationis.l.postq̄.§.imperator.et.l.imperator.§.vlti.de ap. sed in precedenti casu quando ab executione sequestrum quod fit autoritate rei iudicis a quo non fuit appellatum fit. Quid pendente causa nullitatis. Die in.c.j.de re iudi.in cle. ¶Querit Archi.ij.q.vj.quotiens de istis duabus.q.scilicet quid si appella.ab interlocutoria an fiat sequestrum dic q̄ non. Item an si prior conuertit fructus in suam vtilitatem dicitur dilapidare
b dicit q̄ sic. An sequestrum potest reuocari die feriata b dic.j.de eui.mino. Item an parte non citata colligitur ex no.in Speculo. de.j.et.ij.decreto.§.nam de effectu.ver.quid si ipse iudex ibi omnino vide.et no. ¶†Sed nunquid sequestrum factum ex mora
1 rei reuocatur ex mora actorum.et die quod sic.infra de dolo si oleum.et ibi per Guili.an sequestrum potest fieri die feriata. die quod sic.et si periculum est in mora.vt not.in simili.C.de for. l.fina.an minor et ecclesia patiuntur sequestrum.dic q̄ sic. sicut primum decretum.argumen.no.per Jnnocen.de ver.signi.dilecto.et in speculo.de sequest.pos.et fruct.in fi. An rei dotalis do.fossu.matrimo.si cum dotem.§.si vero, Sed an durat sequestrum in causa

Universidad de Deusto

in causa app. dic q̄ fic. de agrico. ꝛ cen. litibus. Per hoc solui. q. spec. d. ti. versi. sed pone lata. ¶ † Ultimo no. q̄ nemo cogit esse sequester cum suo damno. vt. C. de bonis auc. iudi. poss. l. ii. ibi ꝛ nō cōcedentur ꝛc. ¶ † Nunquid sequester potest vēdere fructus, dic aut est sequester positus a iudice. ꝛ tūc nō debet ei⁹ auctoritate. Aut a parte tunc potest sua auctoritate vt no. guil. in l. sancimus. C. de sacro sanctis eccles⁹. Ego credo q̄ primo casu nō egeat auctoritate prętoris cū possit rez locare ꝛ locatio cōtinet fructus alienationem. vt in. l. inven. §. j. de bonis auc. iud. pos. ꝛ de agri. ꝛ cen. litibus. de priuil. credi. ꝛ innanimatus hic omnino vide quod no. in. c. sequest. pos. in cle. in glo. cum sequester. ꝛ. ff. de requi. reis. l. fi. per Ja. de are. ¶ † Et no. q̄ ꝺ sequestrum p̄oceditur officio iudicis ꝛ executiue etiam si non sit electum a iudice. C. de bo. auc. iudi. po. l. fi. §. pe. ibi per suam interlocutionem precipientem. Item vero si iudex facit fieri sequestrum apud sacristaz fratrum licet sit iudex secularis tamen mādat sequestrum reddi ei ad quem pertinet facit. C. quorum ap. non recip. ab execu. Et sequester mandato iudi. soluit ꝛ statim est liberatus. vt. d. §. ꝛ arg. de mino. ait prętor. §. quid tamen.

¶ Et not. quod dicit Innocen. q̄ p̄o sola contumacia potest fieri sequestrum. vt ipe no. extra de dolo ꝛ contu. ex literis. vide Innocen. extra de sequest. ca. j. ꝛ de offic. delega. sane per Innocen. ꝛ vide. j. de dolo si olei. ¶ † Item no. q̄ non potest facere sequestrum nisi iudex competēs. ꝛ eadem ratione. nec capere debitorem suspect. vt. j. de condi. ꝛ de. l. auia. §. pater. adde quod no. Jo. an. in mercur. super regula locupletari. ¶ Nunq̄d cum agitur interdicto retinēde fiat sequestratio. vide in spec. in. §. pte de sequest. pos. ꝛ facit versic. ſꝫ ponc. ti. ꝛ ver. se. ꝛ se. ꝛ in mar. alb. de sequest. ¶ In tex. in ꝟ. datum. vide Ja. de ar. de aqua quot. l. si diuinas. ¶ In tex. in ver. ꝛ prima vide archi. xj. q. j. q̄ res. vide Ja. in. l. j. §. penul. de ven. in pos. mit. ¶ In text. ibi datio. Idem dico de capturavt. j. de fur. siq̄s uxo. §. si fugi. ꝛ de statu. i. status liberationem per Jaco. quod est verum si est facta ratione suspitionis. secus si p̄o debito liquido.

1 ☞ Cōcordia partium est sequenda vbi ptes sunt in concordia de termino apponendo.
2 Terminus est apponendus arbitrio actoris.
3 Actori in iudicio magis fauetur q̄ reo.
4 Iudex an possit moderari dilationes.
5 Interpretatio semel tñ fieri debet.
6 Interpretatio apta ꝛ verisimilis esse debet.

Edie. In stipulatiōe de iudicio sisti vbi partes de die concordant statur prium declarationi: vbi non concordant statur iudicis diffinitioni. fauendo magis actori q̄ reo. h. o. istud prin. no. j. ꝛ legitur duobus modis vno modo legitur in stipulatione formata ꝛ interposita. ꝛ ad illam lec. inducunt contraria. Secundo modo legitur ex stipulatione formanda ꝛ interpretanda. ꝛ per hanc lectu. cuitant Jtia. tamē revera vtraq; lec. est bona. vt. j. patebit. Alij legunt econuerso. q̄ prima lect. fit in stipulatione formanda. secunda in stipulatiōe formata. ego nō curabo dicere que sit prima lec. ¶ In tex. ibi conueniri. ꝛ tunc concordia ptium est sequenda. vt. j. de re iudi. l. si conuenerit. dcꝟ. ob. in conuentionalibus ꝛ. j. de prętor. stipu. l. j. in fi. vbi oīno vide. ¶ In tex. ibi si non conuentur. i. si partes non sunt in concordia de die. ¶ In tex. ibi esse. scilicet limitationem dici. saluo q̄ dia de die. ¶ In tex. ibi esse. scilicet limitationem dici. saluo q̄ si actor velit nimis reuz artare hoc nō ꝺ⁹ iudex pati. sed equum spacium moderari. ꝛ hoc sequitur moderate ꝛc. ¶ In tex. ibi interponenda. i. subintelligenda vel adijcienda prout lex intelligitur in stipulatione formata stat proprie. ¶ † No. primo q̄ vbi partes sunt in concordia de termino apponendo ibi ptium concordia est sequenda. ¶ † Secundo no. q̄ terminus est apponendus actoris arbitrio. ¶ † Tertio no. ex hoc quod in iudicio statuetur magis actori q̄ reo. ¶ Quarto ꝛ vltimo not. q̄ si arbitrium actoris iurta terminum non est equum iudex reducit ad equum ꝛ moderat spacium. ¶ Oppo. dicit hic q̄ dies committitur arbitrio stipulatoris contra. q̄ lege cauet q̄ dubia stipulatio est interpretanda p̄o reo non p̄o actore. vt. j. de ver. obli. l. quicquid astringende. sed o rñso. hic autem dicit Jtium quare male. timore huius contrarij istud principium legit duobus modis. Primo modo q̄ loquat in stipulatione interponenda. et tunc istud contrarium solut de facili. s. q̄ hic loquimur in forma concipiende stipulationis. ibi autem loquit de interpretatione stipulationis concepte. ꝛ sic non ob. Secundo modo loq̄tur in stipulatione tam interposita. ꝛ tunc opꝫ Jtium soluere q̄ videt satis difficile. ꝛ soluitur duob⁹ modis. Primo q̄ aut nos loquimur in stipulatione circa iudicia interposita. ꝛ tunc fauemus actori ꝛ ita loquitur hic. aut in stipulationibus extraiudicialibus tunc fauemus reo. ꝛ ita loquitur. l. Jtia. ꝛ reddunt rationez differentie. q̄ si in iudicio fauceremus reo, ppter subterfugia sua reus nimis differret intentionez actoris. vt. j. dever. ob. l. inter stipulantem, §. j. Secundo sol. distinguendo tres casus q̄ aut partes ambe senserunt de certa die. ꝛ tunc illa dies habetur p̄o expressa. ar. j. si cer. pe. l. cum quid ꝛ. j. dever. ob. l. triticuz ꝛ iste casus est casus. l. nostre nec. l. contrarie. aut neuter sensit ꝺ⁹ die. ꝛ tunc ꝺ⁹ locum. l. Jtia. q̄ recurritur potius ad intentionez rei quam ad intentionem actoris. ꝛ sic non ob. q̄ ibi intentiōes partium fuerunt diuerse. hic autem de illa diuersitate non fuit cogitatum. glo. non reprehendit istam solu. tamē est falsa: q̄ intentio tacita vnius partis tantuz nihil operat in contractibus vt. C. de condi. ob cām. l. si repetendi. Preterea q̄ si operaretur aliq̄d operaret q̄ non valeret actus non aūt q̄ valeret fm intentionem vnius partis tantum infra si certum pe. l. si ego. remanet igitur hoc contrarium non solutum. Tu faciliter soluc. qō in. l. nostra ibi agitur de stipulatione exequenda. in. l. contraria agitur de stipulatione dubia interpretanda vnde tu debes scire qō in contractibus ille qui promittit statim potest conueniri. vt. j. de ꝺ⁹sti. pe. l. promissor. sed in iudicijs ꝺ⁹ habere spacium moderatum. ꝛ hoc vult hec. l. not. ¶ Secundo opponitur ꝛ videtur qō dies non debeat adijci. sed omissio diei reddat stipulationem inutilem. vnde videtur ob. j. dever. ob. l. ita stipulatus. la grande. §. j. vbi dicit expresse q̄ omissio diei vitiat. istud contrarium solui. Primo q̄ hic loquitur in stipulatione interponenda ibi in interposita. ista so. est quedam truffa. cum ista. l. possit itelligi in interposita stipulatione. ꝛ ideo alij dicunt q̄ aut dies fuit omissa per errorem ꝛ nonvalet stipulatio. vt in. l. contraria. Aut fuit omissa ex certa scientia: vel quia non fuit de hoc cogitatuz. tūc valet stipulatio ꝛ loquitur. l. nostra. ratio differentie hec est. q̄ vbi fuit error. ibi non fuit consensus. vt. ſ. de iur. om. iud. l. si per errorem. aliꝫ solu. alitervidelꝫ q̄ ibi loquitur in stipulatione extraiudiciali. hic vero loquitur in stipulatione iudiciali vbi qō deficit partibus supplet prętor. j. de pre. stip. l. j. in fine. ꝛ vtraq; solu. est vera si eas simul iungas. nam aut loquimur in iudicialibus aut in extraiudicialibus. ꝛ si in extraiudicialibus aut fuit error. aut non. vt ex predictis patet. ¶ Tertio oppo. ꝛ videtur q̄ debeat subintelligi dies consueta apponi. non autem pertineat hoc ad iudicis moderationem: vel ad intellectum actoris. vnde videtur ob. j. de dam. infec. l. si finita. ij. rñ. so. hic in stipulatione interponēda ibi interposita. ego dici supert⁹ q̄ ista: est truffa magis quam declaratio veritatis. ꝛ ideo alij soluunt ꝛ dicunt qō speciale est in damno infecto. ista solu. est quedam truffa. et ideo tu sol. q̄ hic loquimur de die que respicit executionem promissionis ibi loquitur de die que respicit limitationem promissionis. i. de die quo elapso non durat amplius obligatio vnde in damno infecto apponitur terminus. ne promittēs si tperpetuo obligatus ꝛ si super hoc erat aliqua consuetudo statur consuetudini. ꝛ de illo tempore tacite intelligitur actum facit. C. loca. l. licet. ¶ Ex predictis sic collige q̄ aut est questio de substantia stipulationis an valeat. aut est questio qualiter ꝛ qñ stipulatio committatur. aut est questio quando stipulatio resoluatur ꝛ finiatur. ¶ Primo casu aut loquimur in iudicijs ꝛ supplet a prętore quod partibus deest. de prętor. stip. l. j. in fi. aut loquimur in extraiudicialibus. tunc aut interuenit error circa diem ꝛ nōvalet stipulatio. vt in. l. ita stipulatus. aut non interuenit error, tunc aut stipulatio est ita obscura q̄ non potest interpretari: ꝛ tunc stipulatio non valet. vt. j. de verbo. obliga. l. quicquid primo respon. aut non est adeo obscura. sed dubia. ꝛ tunc aut ꝺ⁹ relationem ad certum. ꝛ fm istud interpretabitur. vt. j. de verborum obliga. l. triticum. ꝛ. j. si certum pe. l. cum quid. aut non habet relationez ad cer. tunc stamus interpretationi debitoris. interpretationi dico declaratiue non restrictiue. vt. j. de verb. ob. l. quicquid. ij. ꝛ iij. respon. ¶ Secundo casu principali cum agimus de stipu. committenda. dico quod in extraiudicialibus stipulatio pura statim est commissa nisi aliquod tacitum tempus insit ex natura rei. vt. j. de verbo. obliga. l. interdum. j. de condi. ꝛ demon. l. j. in fi. sed in iudicijs aliquod moderatuz spacium dādum est. ꝛ si tunc non fit quod fieri debet committitur stipulatio ad interesse. ꝛ ita loquitur. ¶ Tertio casu quando agitur ꝺ⁹ obligatione finienda siue limitāda. aut aliquod tempus incrat ratione consuetudinis. ꝛ tunc standum est illi tempori. vt in. l. si finita. de dam. infec. aut non incrat tempus. tunc obligatio est perpetua. vt. l. ij. C. de constitu. pecu. ꝛ not. bene hanc distin.

¶ Expedita sunt contraria glo. Odofr. formant plura contraria de quibus non curo. vento ad questiones. ¶ † Et primo queritur vtrum iudex possit moderari dilationes. [a] glo. expedit se ꝛ dicit q̄ sic. ꝛ alibi dicit glo. magis precise q̄ iudex pōt moderari dilationes siue sint legales siue iudiciales. ita no. in auc. de erbi. re. §. sancimus. ꝛ in auc. de litig. §. omnem. ꝛ videtur hoc probari per. l. expressam. j. de re iudi. l. secunda. ꝛ. l. iij. §. si quis ꝺ⁹demnatus. sed o. Ocy. dicit q̄ quedaz sunt dilationes legales

a ¶ Dilatiōes vide q̄ habentur p̄ fel. in. c. personas. de appella.

Universidad de Deusto
Biblioteca

que assignanꝫ a lege sine ministerio iudicis. tunc istas potest iudex moderari. q; ad offm̃ iudicis ptinet. vt. d. l. ij. ¶ Quedaz sunt dilationes legales que assignantur a lege siue ministerio iudicis. istas dilationes non põt iudex moderari. vt. C. de app. auꝫ. hodie. ꝛ in. c. pia. de exceptio. lib. vj. q; non pertinet ad officium iudicis de dilationibus autem non taratis a lege: certum est ꝙ iudex eas pro suo arbitrio moderaꝫ. vt. j. de iudi. l. non videtur. ꝛ in hac. l. in pr̃in. ita no. Dy. in. c. indultum de reg. iur. lib. vj.

¶ Ex predictis videtur ꝙ si iudex in dando dz assignare terminum. viij. diez ꝙ possit istum terminum abbreuiare ꝛ progare. q; ille terminus assignatur a statutis mediante iud. officio ꝛ ministerio. ita ꝙ per hoc ille terminus est redactus ad iudicis officium ꝛ arbitriũ fm theoricam. d. Dy. ſ̃ium tũ vr̃. q; cum ibi dilatio sit vni formis. non videꝫ ꝙ possit ibi mutare formã statuti. arg. d. l. pia. nõ ob. l. ij. de re iud. q; ibi loquit̃ in dilatione nõvni formi. sicut ibi pz ex lr̃a qõ credo verius. ¶ Secõ queritur certũ est qõ per. l. sunt quedã pscriptiones introducte. modo queritur vtrum iudex poterit breuiorẽ terminũ assignare. sup hoc Guil. de cu. ꝛ Ja. bu. hic loquunt̃ elegãter dicẽtes qõ quedã sunt que emergũt in iudicijs. ꝛ in istis põt iudex terminũ moderari. vt in l. nostra. quedam sunt que contingunt extra iudicium ꝛ non possunt per iudicem coartari vel progari. vnde in actionibus non motis. iudex non põt. vt. j. de dam. infec. l. iij. §. hoc iudiciũ. aut sunt redacta ad iudicium. ꝛ tunc incipiunt esse in iudicio potesta. ꝛ põt iudex super eis terminum assignare. vt extra de excep. c. pastoralis. ꝛ no. per. d. Dy. in. c. indultum. que verba sunt no.

¶ Sed ego quero quis est ipe qui põt ipa reducere ad iudicium ℞ſi. regulariter est actor ꝛ nõ reus. vt. j. õ exce. do. l. pure. §. fi. Fallit ꝓpter status diffamationẽ. C. de inge. ꝛ ma. l. diffamati. itẽ ꝓpter diffamationẽ alicuius de aliquo crimine. vt. C. q̃ ac cu. non pos. l. si ea. j. de accu. l. cũ titia. j. de fal. actilatus. extra de ac. c. lz in beato petro. ¶ Ex hoc no. ꝙ lz libellus oblat9 in criminali q̃ fuit oblat9 iudicij ꝛ nõ ꝓt possit retrahi ꝑ accusatorẽ ex j. de fur. l. sempronia libellos. ꝛ C. de ap. l. si q̃s libellos. ꝛ j. ad turpi. l. quesitũ ℞ quo ddã ius est ꝓsecutus re9 ex õ q; põt facere assignare terminũ accusatori ad accusandũ post quẽ terminũ non auditur. vt in. l. allegata. quod tene menti in ciuilibus non esset ita. q; si lis sit incohata per citationez non cogitur actor ꝓsequi. vt. C. quomodo ꝛ quando iud. auꝫ. qui semel. Item fallit ꝓpter turbatam possessionem. q; lz possessor fungaꝫ partibus rei. tñ potest petere ꝙ aduersario imponatur silentium. ꝛ de officio ꝓconsulis. l. fi. de li. cã. l. liberis. §. siquis ꝛ no. in. l. aurelius §. centum. de li. le. itẽ fallit ꝓpter actoris machinationez. vt no. C. vt ne. innu. l. j. in optima glo. ibi posita. quã tene mẽti. ¶ Itez fallit q; defensio rei periclitaretꝫ per moraz actoris. tunc potest reus rem in iudicio deducere. vt. C. de ꝛsur. pu. l. pupillus. ꝛ j. de fideiuss. l. fi cõtendat. ¶ Tertio principaliter queritur cui in iudicio sit magis fauendum an actori an reo[a] respondet. d. Dyn. ꝙ in principio cause. ꝛ in ingressu iudicioꝝ est magis fauendus actori. vt in. l. nostra in medio cause ĩ ciuili fauetur pariter actori ꝛ reo. in criminali magis reo ꝙ actori. vt. j. de ferijs. l. in pecuniarijs. in fine autez cause semper in dubio est iudicandum pro reo. vt. j. de pe. l. si species. ꝛ l. interpretatione. ita no. d. Dy. j. õ ver. obli. l. inter stipula. §. j. ꝛ in. c. non licet actori. de reg. iur. li. vj. ꝛ fuerunt verba Azonis in summa pandectarum in titu. de re. du. ꝛ sunt verba glo. or. in. c. cum ad sedem. extra de re. spo. tu potes dicere sic. quedam sunt que respiciunt dilationes quedã sunt que respiciunt ipsam sententiam. quedam sunt que respiciunt executionem. ¶ Primo casu do istam regulam ꝙ in omnibus dilationibus fauetur magis actori quaz reo preterq̃ in dilationibus probatorijs. ista probantur per legem nostram pro[b] batur per. l. petende. §. ꝙ si defensio. C. de tem. in integ. resti.

¶ Secundo casu aut queritur de interpretatione verborũ partis. ꝛ ipa pars habet interpretari nec transmittit ius interpretandi ad heredem. vt. j. de iudi. l. siquis intentione. de rei ven. l. pomponius. §. fi. aut de interpretatione verboꝝ testis. tunc verba interpretant̃ õ producentem. vt no. in. l. fi. j. de preto. stipu. facit extra de ꝓba. c. in pñtia. dicit etiam Inno. ꝙ dicta testium semper sunt interpretanda in meliorem partem: vt ipe not. in. c. dudum. de elec. si autem loquimur de interpretatione verboꝝ iudicis. dic vt no. j. de appel. l. ab executore. ¶ Circa tamen interpretationes no. duas regulas. Prima regula est ꝙ interpretatio non potest nisi semel fieri. vt no. j. de verbo. ob. l. quicquid astringẽde. secunda regula est qõ interpretatio debet esse apta et verisimilis que exponat non perimat id quod venit interpretãdum. vt extra de accu. c. cum dilecti. que verba no. ¶ Tertio casu principali. scilicet quantum ad sententiaz magis est fauendũ reo regulariter quia reus habet intentionem suam de iure communi fundatam. vt. C. de eden. l. qui accusare. ꝛ. C. de exce. si quidem. ¶ Quarto ꝛ vltimo casu, scilicet circa executionem. dicvt in. l. ij. j. de re in. ¶ Sed iuxta predicta quero vnum quando iudex assignat eundem terminum quem assignat lex vtrum ille dicaꝫ terminus legalis an dicatur terminus statutus per iudicez ꝛ videtur ter. ꝛ gl. or. d. ꝙ dicatur terminus mere legalis. j. de re iudi. l. iij. §. siquis condemnatus: ꝛ in contrarium videtur quia iudex poterat illum terminum artare ꝛ progare. ergo ille terminus videtur deponere ab ipso iudice. ar. no. in. l. ꝛ qz. de iur. om. iu. istam. q. for. Jde. ꝛ Cy. ſ̃. de adop. l. si arrogator in repetitione illius. l. potest tñ dici ꝙ aut est dilatio tarata ꝛ necessaria. et tunc non est dubium qõ est dilatio legalis vt in. c. pia. aut est tarata non tamen sic. ꝙ ex iudicis arbitrio non pendeat. tunc dico ꝙ illa dilatio est mixta. q; vt sic dixerim concurrunt due cause. s. lex ꝛ l. minister. vt. ſ̃. de legi. l. naz ipm ius. ¶ Ultimo induco. l. nostram in ar. ꝙ quando debet formari aliquod instrumẽtum in iudicio vel debet formari punctus ad consilium trãsmittendum vel quando debet eligi notarius vel consultor. si partes sunt in concordia bene quidem: si vero sunt in discordia iudex
b habet arbitrari [b] q; talia que in iudicijs emergunt ad considerationem iudicis spectant vt in. l. nostra. hoc etiam facit ad similes questiones: puta si sit discordia tertij arbitri. ꝛ in silibus qõ tene menti. Bal.

1 ℞ Mulier ꝛ minor non dicunt̃ fideiussores idonei.

1 **Qui mulierem.** ¶ Mulier ꝛ minor non sunt fideiussores idonei nisi fideiubeant in rem suam. ¶ In textu. ibi probandi. i. approbãdi. ¶ In ter. ibi procuratore suo. ¶ No. ꝙ quando minor facit procuratorem ꝛ eum releuat promittendo pro eo. quod iste procurator dicitur legitime releuatus non obstante quod sit ille minor qui releuat eum. ita tenet specu. in titu. de defensore. verſi. sed pone fideiussor.

1 ℞ Sententia lata contra maritum super re dotali an noceat vxori.

1 **Quidam.** ¶ No. hic Guil. de cu. questionez an sententia lata contra maritum super re dotali preiudicet vxori quo ad actionem de dote. certum est quia cum res sit euicta a marito non tenetur eam restituere mulieri ꝛ questio non querit õ hoc. Sed queritur an mulier perdat ita quod amodo non audiatur super re contra euincentem. ꝛ dicit Guil. de cung. ꝙ aut maritus est soluendo ꝛ generatur mulieri preiudicium ꝛ dicit ipe ꝙ est tex. no. in. l. titio centum. §. fi. ꝛ de condi. ꝛ demon. quod dictum non est verum quando mulier non habet regressum contra maritum: quia tunc nihil ad rumbum: vtrum sit maritus soluendo vel non. cum non teneatur: sed bene est verum quando euictio fuisset per culpam mariti. quo casu seruanda est distinctio Guil. de cung. ꝛ ita loquitur. l. allegata per cũ in alio vero casu vbi maritus non est in culpa. non preiudicatur mulieri nisi sciuerit causam suam agi. ꝛ fuerit in culpa quod non instruxit causam. vt. l. sepe de re iudi. ꝛ no. istum punctum. nec ob. quod not. j. de bo. dam. l. quinq; legibus. quia hic fuit lata sententia super re dotali. ibi super alio vnde merito ibi non preiudicatur doti: vt. j. solu. matri. l. si marito publico iudicio damnato in pr̃in.

Si seruus. Seruus non est competens fideiussor tñ ante lit. contesta. debet hoc opponi. h. o. ꝛ no. qõ postq̃ est litem contestatus non potest impugnari processus rõne non idonei fideiussoris.

Minori. ¶ Minor ꝛ mulier equiparantur. hoc dicit. ¶ Nota quod minor ꝛ mulier equiparantur in iudicijs ꝛ par fauor impenditur eis. l. vltima. C. de iur. ꝛ fac. ignorantia.

Si fideiussor. Stipulatio confusa ex accidenti debet a capite renouari. h. o. ꝛ Guil. õ cung. o. hic ꝙ si fuit causa delegata titio ꝛ abbati sancti Petri ꝛ titius sit factus abbas ꝙ est finita delegatio propter confusionem personarum.

Tutor Qui tenetur ad necessariam satisdationem nec eam potest prestare in loco iudicij remittatur ad locum vbi potest eam prestare nisi illa necessitas incumbat sibi rõne pcedentis contumacie. ꝛ qui petit se remitti alibi debet iurare de calumnia nec potest petere se remitti ad locum quem semel declinauit. hoc dicit. vsq; ad fi. ꝛ sunt no. casus. ¶ In text. ibi municipio. ꝛ sic no. ꝙ per vnum notarium potest fieri instrumentum tutele. ꝛ in vno loco. ꝛ per alium notarium in alio loco potest fieri instrumentum satisdationis ꝛ multo magis inuentarij. ꝛ sic vnum instrumentum supplebitur per aliud instrumentum. vt hic probatur. ¶ Ex hoc probatur ꝛ apparet qõ non requiritur vnus contextus circa ista omnia. cum sint actus diuersi. separari. ꝛ vide quod no. in aut. de here. ꝛ fal. §. fi vero absunt in gl. singulari. ¶ In tex. ibi non debebit no. gravari conditionem alicuius propter contumaciam ꝛ beneficium iuris perdi.

¶ In tex.

a ¶ Reo. ꝓ q̃ vide que habent ꝓ feli. in c. ex lris. in. j. col. in v̄. interibi ꝙ si ambarũ de ꝓb. lz q̃ ro nũquid fauor datus reo duret in iudicio in quo re? efficiaꝫ actor vide fel. ĩ. c. significauerũt in fi. vl. col. in ver. vl. oũ hic de excep.

b ¶ Arbitrari. adde fel. in. c. sup qõnuz. §. rez. de offi. õ lega.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶In ter.ibi sine culpa hic collige ar.q; vbi reo nō pōt imputari culpa per tenutam sine refectione expensarū.z istud no.In no.in.c.si aduersarius.de eo qui mit.in pos.

Iubetur In ter.ibi rome.vbi agebatur.z erēpli cā ponitur de roma.q; ides in alia ciuitate. ¶In ter.ibi euocet.i.petat se remitti. ¶No.q; ille qui petit si remitti debet iurare de calumnia.

Si autem iurare debet. Scilz vltimū iuramentum calūnie.istud enim est iuramentum qō est de substantia remissionis ¶In ter.ibi quo.i.in alio loco ad quē petit se remitti. ¶No. in isto ver.q; ille qui petit se remitti.nō solum iurat de calūnia. sed etiam debet iurare de impotētia.s.q; nō pōt satisdare in loco iudicij.item debet addere se posse satisdare in loco ad quem petit remitti.z sic istud iuramentum habet duas partes. ¶Secundo no.q; in negatiua nō coartata de facili committitur periurium.z ideo dicit decretalis q; testis astruens negatiuam nō coartatā est suspectus de periurio.vt extra de causa possess.c.cū ecclesia.Bal.

Hoc autem. In ter.ibi impetrabitur.s.qō remissio fiat. ¶In ter.ibi videtur ad remittendū.nam si iusta causa est ad non remittēdum.nō fit remissio vt sequitur. ¶In ter.ibi cum per eū.no.ar.q; qui semel forum declinauit ad illum redire nō potest.z sic facit ad no.in auē.habita.C.ne fil.pro pa. ¶Item no.ex illo ter.ad illā. q.qua querit vtrū actor pro solutione recipienda debeat ire od forum rei.an reus debeat ire ad soluendum ad domuz actoris.de quo tāgit
a gl.z Bar.in.l.item illa.[a] de consti.pe.z per glo. C.de solu. vsuras.z facit.j.de eden.l.prētor.§.fi.

¶Additio Bal.

Ede ponenda. ¶In ter inverbo. vt pro suo vide in Specu.de seu.versic.sed pone fideiussor. patet p hanc literam q; procurator minorum releuatus a minore dicitur releuatus legitime secundum speculatorem. ¶In ter.in minori.vide de verborum obligationi. in.l.sciendum.vbi gl.no.

1 ¶De questione emergēti in arbitrū pōt cōpromitti
2 A laudo arbitri lato super emergēti pōt appellari.
3 A sententia arbitri an possit appellari.
4 Ab interlocutoria an sit appellandum.
5 Quā ab interlocutoria appellatur.
6 Appellatione pendente ab interlocutoria an possit procedi in principali negocio.
7 Appellatio ab interlocutoria an possit iustificari ex noua probatiōe vel allegatione.

Arbitro. Ab interlocutoria lata per iudicem delegatum potest appellari quando per talem interlocutoriam generat preiudicium qō citra appellationē ab ea non potest reparari.b.d.fm intellectū glo.z Dof.vel sic ab interlocutoria appellatur quā do ista interlocutoria respicit seu tangit executionem negocij. vel sic ab interlocutoria lata in emergenti appellatur.Et habz tres lectu.vna q; loquatur in arbitro cōpromissario. alia loquitur in iudice delegato.tertia q; loquatur in bono viro. cuius in officiū est assumptus.qui habet officium sine iurisditionez istā tertiam lec.glo.non tangit clare.tamen ad eam potest adaptari opi.Bul.z eam sequitur cōmunis practica mūdi. fm Jaco.bu. sed ego summaui tibi legem fm intellectuz glo. ¶In ter.ibi alterutrum ideſt siue in partem actoris siue rei.quia quicunq; gratur appellat. ¶No.primo lec.antiquorum q; potest in arbitrum compromitti de questione emergenti.cocor.C. de pac.l.si quis in conscribendo. ¶Secundo no.q; a laudo† arbitri lato super emergenti potest appellari. ¶Modo cōtra istā lec.op.
b quia.l.cauetur q; a laudo arbitri non appellatur.[b] videtur obstare.C.de arbi.l.j.z.ij.j. de arbi.l.diem.§. stari.respondent anti qui q; ista est regula.sed fallit in casu.l.nostre quando si lauduz non posset per appellationem corrigi preiudicaret vero iudicio Jsta so.non placet glo.quia.l.aperte cauetur q; a nulla sententia arbitri appellatur vera appellatione.vt.j.de ap.l.ex cōsensu in prin.put est ibi in littera dictio citra est.verū q; interdū cōtra laudū subuenit per exceptionē quando est latum ex inimicitia vel sorde.vt.j.de arbi.l.nō distinguemus.§.cum quidā. ista non est vera appellatio:sed exceptio est.z tex.ibi.dū dicit q; est q̄daz exceptio appellandi loquitur largo modo prout appellatio potest dici quelibet querela.vt.j.l.pri.hoc etiaz apparet:quia per lapsum.x.dierum non transit illud laudum in rem iudicatam: quod esset si eēt vera appellatio.z alij respondent ad contrariū quod esset si eēt vera appellatio. z alij respondent ad contrariū sez q; a sententia arbitri non appellatur corrigitur tamen officio iudi.z ita videtur sensisse bul.sed Dosr. reprehendit bul. j.l.pri.dicens q; lauduz arbitratoris bene corrigitur officio iu
dicis:sed non lauduz arbitri.vt in.d.§.stari.sed quicquid sit de hoc not. vbi reductio petitur. ibi officium iudicis implorat.ur. ¶†Iurta istam primā lec.querit guill. vtrum hodie a sententia† arbitri possit appellari.antiqui dicebant q;sic.quia ex ea si
3 non appellatur nascitur actio in factuz.vt.C.de arbi.l.fi.potest ergo appellari ne ista actio nascatur fm eos. Glo.dicit contrarium hic.et vbiq; nam ante.x. dies dicit glo.non appellatur:q; sententia arbitri est etiam nulla post.x.dies dicit glo.non appellatur:quia tunc tarde prouocaretur.d.Bar.tenet opi. q; hodie possit appellari:quia ille qui appellat approbat vt reprobet.vt l.cum minor.§.j.rem ra.haberi.vnde per suum consensum videt inferre robur sez eī.qō falsum est:q; appellatio debet fieri gradatim ad eum qui habet superiorem iurisditionem.sed hoc nō cadit in arbitro.quia non est in gradu iurisdictionis. Sēo q; arbiter est priuata persona nō suffulta iurisditiōe.z a facto prinatorum non appellatur.vt in.l.scire oportet.in prin.j. de execu. tu. Tertio quia ille qui appellat contradicit.vnde statim quod appellat sententia arbitri nō potest habere robur.q; cessat emologatio.vnde lz deferatur appellatio.non tamē laudum firmat. apparet ergo q; non est vera appellatio.nec hz locū processus appellationis super ipsa.Quarto zvltimo.q; tex.in.d.l.j.de arb. z in.d.l.ex officio dicit q; nō appellat:z istud nō reperit correctum ergo ze.z ita tene. ¶Ex p̄dictis apparet q; lex nostra nō potest intelligi in vero arbitro cōpromissario.z ideo nonvenio ad lectu.gl.q; intelligat in iudice delegato. ¶Ex qua lec. not. duo. Primo q; illa questio emergens potest delegari. Secūdo q; a sententia lata interlocutorie super ea pōt appellari. ¶Cōtra istam lec.opponitur duobus modis.z videt primo q; iste articulus non potuit delegari.q; iudi.officio expedit z desiderat quoddam decretum approbationis vel reprobationis.vt.ē.de offi.pcōsulis.l.nec quicquā.§.vbi decretū.glos.solu. pluribus modis. Pro q; hic fuit delegata tota causa in qua incidit ille articulus: ita q; hoc est ratione incidētis cognitōis.vt.j.de in. a l.quotiēs ista est diuinatio.Secunda so.q;.§.vbi decretū loquturvbi requirit plena cognitio:sed in illo articulo sufficit cognitio summaria.vnde potest delgari.vt no.ē.de iur.om.iud.l.iubere cauere. Ego dico q; ille articulus non est mixti imperij: sz iurisditionis:z posito q; esset mixti imperij est mixti iperij delegabilis.z in hoc sufficiat quod dictum est in.l.iubere. ¶Secūdo opp.q;.l.cauetur q; ab interlocutoria non appellatur.vt.C. quorū appella.non re.l.ante.C.de sen.z inter.l.fi.C.de episco. audien.l.ij.so.dicit glo.illa est regula que fallit hic eo qō in principali generabitur preiudicium circa executionem faciendā bene vel male.z fm hoc gloss.restringit.l.nostram ad satisdatiōez iudi.sol.quia ista concernit executionē faciendam. Jtē restrin- b gitl.istā ad pnūciationē affirmatiuā:q; fideiussores sint idōei q; nō sunt reuera idonei p negatiuā essi pnūciationē nō afferē preiudiciū in execu.q; sunt dādi alij fideiussores.z iō illa so.gl. nō est pfecta q; lex nostra loquit in fideiussore de iudicio fisti. Jtē loquitur etiā in pnūciatiōe negatiua. ¶Tu ergo scias an
c ab interlocutoria appellat[c] dic q; regula est q; nō:tū ista regula fallit quando primo interlocutoria meret execu.q; per eā cogitur reus ad soluedū.vt.j.de mino.l.ait prētor.§. permittitur z facit qō no.j.de app.l.creditor.§.iussus.Secōo qñ trahit secū c exec.vt no.j.de mino.l.intra vtile. Aduerte tū q̄d est hoc dicere nā illa interlocutoria dicit trahere secū exec.per quā q̄s excluditur ab agendo.vt.j.de accu.l.cū titia vel ab excipiendo. vt.d. §.pmittit.zertra de ap.c.ex parte.Do.vel per quā excludit aq; bando.habes exemplum.C.de dila.a predēte vel per quā excluditur a iuris bñficio.vt.C.de exec.tu.l.ij.Licet gl.innuat ibi cōtrarium vel per quā quis habetur pro cōuicto vel cōfesso.vt.C. de re.cre.gñaliter.§.si iudex.vel per quā q̄s grauat in onere pbandi:vt interlocutoria lata super etate ex aspectu corpis vt.j. de minor.l.de etate.z ille est casus i.l.intra vtile.ex his pz q; qñ interlocutoria preiudicat in principali facto.vt in.§.permittit vel tangit substantiā negocij.vt in.d.intra vtile.a tali interlocu
5 toria potest appellari. ¶†Jtez appellat ab interlocutoria qñ preiudicat in executione futura.vt hic in gl.vel quando fertur super executione lata snia.vt.C. quo.ap.non re.l.ab executiōe Jtem qñ non pōt reparari grauamen aliter q; per appellationem ab interlocutoria.vt si iudex interloquatur aliquē torquēdum.vt.j.de ap.l.ij.z.C.de ap.l.si quis prouocatione hac ratione a snia lata super legitimatione personarum appellatur.quia istud grauamē nō pōt reparari per appellationē a diffinitiua. vt.C.de pcur.ita demū.sine illa interlocutoria feratur sup legitimatione persone iudicis.vt no.C.ne filius pro pa.auten. habita.siue sup legitimatione persone actoris.vt.l.ait prētor.§.pmittit.siue sup legitiatione psone procuratoris.vel tutoris vt extra de ap.c.ex pte.Do.siue sup legitimatione psone fideiussoris.vt in.l.nostra.siue sup legitimatione persone testis. vt not. in spe.de testi.§.j.ver.recepta autem,vbi dicit Spe. q; in.l.no-

¶In.l.itē illa.z ibidē.viō d.ale.de imo. vbi plene zoī nop bu.z imolā in.c.significāte de pig.z ale.post bar. pleni?i.l.cū filius.§.fi.d x̄. ob.vbi pcūdē bal.z Angel.

¶Nō appellat.vide tu feli.in.c.fi.invti.colū.in prī. ver.vñ dicit bal.dere iud. c.que in eccl. in.xxxv.colū. de consti.

¶Appellat viō car.i.cle.j p illū text. de do.z pt.z cle. appellāte de ap.z c.vt ōbitus.z c.sup.e. ti.z adde qō qtiēs grauamē fit irrepabile.ēt de iurisdi appellatiōe pt vt p feli. in.c.si qñ.circa medium.ij. col. de offic. deleg.

Universidad de Deusto
Biblioteca

stra est casus q̄ potest appellari de iure ciuili ab interlocutoria q̄ iudex pnūciat esse admittendus testem qui nō debet admitti. que verba oīno no. posui tibi regulā exceptiōis. vt habilius intelligas. ¶ Sed hic queritur de duabus q̄stiōibus. ¶ Prima est vtrū pendente † appellatione ab interlocutoria possit procedi in principali negocio. canoniste habēt pro expedito q̄sic * in. c. cum qui. de do. & contu. li. vi. & est verū nisi sit talis interlocutoria que sit preiudicialis in principali negocio. quia tūc interim non potest procedi. casus est. j. de mino. l. intra vtile. & facit. C. de reb. cre. l. generaliter. §. iudex. ¶ † Secōdo queritur vtrum appellatio ab interlocutoria possit iustificari ex noua allegatione vel probatione. ter. in. d. §. permittitur. videtur requirere quod allegatio facta fuerit. tert. est in. c. appellanti. de appe. in cle. dicit quod non potest iustificari. nisi ex retro gestis tu dic q̄ aut grauamen interlocutorie est devolutum in appellatione a diffinitiua & admittuntur noue allegationes & noue probationes. casus est. C. de re. cre. l. generaliter. §. si iudex. aut est appellatum ab interlocutoria & tunc refert. aut iudex voluit admittere allegationem vel probationem appellantis. tunc in causa appellationis potest fieri allegatio & probatio de nouo. quia appellans sine culpa sua non debet excludi a iure suo. & iste est casus in. §. permittit. tunc enim tota culpa residet in iudice a quo aut non fuit in mora iudex sed pars. tunc habet locum. d. c. appellanti. que verba not. ¶ Ex predictis apparet an. l. per hanc C. de temp. ap. habeat locum quando appellatur ab interlocutoria. ¶ Expedita est secunda lec. ¶ Tertia lec. est in officiali deputato sine iurisditione nam si iste officialis grauat partem non est opus appellare. sed implorat officium superioris p modum querele. quod est no. dignum. Et facit ad id quod quotidie contingit quod iudex committit tabellioni taxationez expensarū. si male taxat nō est opus appellatione. sufficit enī simpler querela. sed si iudex ipse declarat secundum illam taxationem a facto iudicio bene appellatur vt no. Innocē. extra quod me causa. c. super e. vbi vide. ¶ In glo. magna ibi alij. vt Bul. lec. Bul. relata ad compromissarium est falsa. sed relata ad delegatum & ad simplicem officialem est vera. & ita vult hic Ja. bu. ex hoc p̄z q̄ interlocutoria lata per delegatū potest revocari officio iudicis ordinarij. s. delegantis. Item etiam ipsemet delegatus potest revocare interlocutoriam. vt. j. de arbi. l. qualem §. si. fallit si latis interlocutoria perimit iurisditionē. vt in c. iudex. ab apostolica. de offi. dele. li. vi. Itē si dirimit litem. exēplū j. de iudi. si debitor. q̄ tūc hz vim diffinitiue. Itē si transfert ius dominij vel quasi. vt in secundo decreto. quia non potest revocari contrario imperio cū iudex sit functus suo officio. no. doc. in. l. quod iussit de re iudi. alias frustra diceret lex quod petere tur in integrum restitutio si ipso iure posset consuli. vt. C. de resti. mil. l. ignorare. Item interlocutoria quam ipse partes mandauerunt executioni non potest revocari cōtrario imperio nisi de eo sensu partiū vel nisi ex iustissima cā erroris. vt. j. de p̄to. stip. l. j. in fi. & tunc dato quod iudex revocet nō revocat ipso iure. sz ope exceptionis. e. ti. l. valerianus. alia autem executio que nō est valde vallata cōtractu vel consensu partium bene pōt revocari si ex interlocutoria male facta appareat. vel ex diffinitiua si diffinitiua sit nulla ipso iure. vt. j. de admi. re. ad ci. perti. l. iij. §. generi. extra de pur. vul. c. significātib⁹. j. de euic. minor. in prin. & ff. e. l. de die. §. diuersum. ¶ In eadem glos. ibi in incidenti. i. emergenti. ¶ In eadem glo. ibi non potest procedi. sed quid si proceditur. an processus est nullus. quidam dicunt quod sic. q̄ est processus inordinatus. vt extra de iudi. c. exhibita. ¶ Sed in contrarium videtur casus quod licet non pronuncietur sup exceptat valet processus. vt. j. de minor. l. ait pretor. §. permittitur. & j. de compen. quod in diem. §. si rationem & extra de ap. c. ex parte. ☞. & ista videtur veritas. & dicit alibi Barto. quod omissio ordinis iudiciarij ante lit. contesta. nunquam reddit processum nullum. quia ante lit. contesta. non est iudicium vnde ille non est ordo iudicij. & ita me audiente dicebat. j. de te. l. si quem ramus idem etiam sentit spe. in quodaz loco tenemenți. ¶ In ea. glo. ibi recusasti: q̄ ille non est merus arbiter sed mixtus cū iurisditione. quem decretaliste appellant arbitrum iuris. vt extra de offi. dele. c. suspitionis. ¶ Ultimo quero in illa materia quando appellatur ab interlocutoria an sufficiat exprimere generales causas grauaminis. an oporteat q̄ō ventiatur noīatim ad cās certas & specificatas[b] dicat no. Inno. de no. oper. nū. c. fin. vbi legem nostram vult glossare. ¶ Itez an interlocutoria possit revocari contrario imperio in qualibet parte processus no. Inn. extra de ap. sepe facit extra de acc. qualiter. el. primo. ¶ Ultimo scias q̄ omne preceptū iudicis q̄ō facit ad cām est interlocutoria. excepta diffinitiua sententia. vt no. in auē. de litig. §. j. vbi est glo. no.

¶ Additio bal.

a ¶ q̄ sic. Sed nūq̄d appellāte nō citato vide tu feli. i. c. cum cā. ij. co. i ver. ad illas duas limitationes. de re iudi. vbi non nulla ad materiaz. d. c. cū qui. de do. et contu.

6 7

b ¶ Specificatas. sz q̄d si dicat appello q̄ iudex me grauauit putoti netur in l actis tan satisfactū b dicaē ele. appellāti de ap. vide feli. in. c. sup q̄nū. de offi. deleg. ad fip; in.

Arbitro. ¶ In text. ibi in principio si papa mandat alicui prouideri si est idoneus an sit necesse pronunciari dicit per Inno. de transla. licet in vlti. gl. de presum. c. vltimo. Et per hanc l. arbitro. dicit spe. q̄ si iudex pronūciat testem admitti qui nō oz admitti q̄ pōt appellari in specu. de teste. §. j. versi. recep. aūt & vide qualiter. & quomodo intelligitur hec. l. per Inno. de no. oper. nū. significantibus. & vide per ☞. C. de episco. audi. l. iij. ¶ In glo. que incipit appellatur. super ver. appellationis. & tunc non loquitur in iudi. delegato nec in abitro proprie. sed in bono viro ad instar arbitratoris assumpto a iudice ad facultates inuestigandas & estimandas cuius dictum si iniquum videtur ad petitionē partis que ledi potest iudex per officium suum cessat fm Ja. bu. qui dicit q̄ ita mundi practecca seruat. & allegat hanc l. De intellectu istius opinionis. no. Inn. extra de no. ope. nun. significañ. ¶ Sed nunquid inferior a principe pōt remouere appel. ab interlocutoria videtur q̄ sic. l. fi. C. de sententijs & inter. quod non est verū. q̄ appellatio non est introducta fauore iudicis. sed partis. Ideo iudex non potest tollere ius partis. hoc tenet ibi Ric. appellatio. n. est ius residēs in parte nō in iudice. ¶ In ea. glo. in ver. pcedi nisi prius dirimat̄ questio emergēs sicut est exhibita. extra de iudi. exhibita. ¶ No. in gl. q̄ incipit appellari in ver. ptis. ¶ Itē no. de tacita approbatione. & adde qō no. in. l. legata inutiliter per Dy. ¶ Itē no. q̄ ille qui non reclamat ab interlocutoria videtur consentire. Bal.

Sub arbitro. Statur interlocutorie q̄si partes nō cōtradixerunt. Itē factū de consensu partiū nō debet rescindi. sz ex eā suppleri. h. d. No. q̄ qui nō appellat ab interlocutoria ptumitur consentire. & hac ratione dicūt quidam quod ille q̄ vult petere interlocutoriā revocari contrario iperio debet petere infra. x. di. q̄ postea repelleretur propter tacitum cōsensum & hoc est q̄ canoniste dicūt q̄ interlocutoria transit post. x. dies in rem iudicatam. est verum quo ad partem non quo ad iudicem. vt extra de ad. cum cessante. non tamen negant quin iudex sine petitiōe partis possit corrigere errorē ex suo officio donec sit functus iurisditione. vt extra de acc. qualiter. el. j. ¶ In ter. ibi contentus. no. quod quis debet stare cōtētus eo in quo consensit. ¶ Itē no. quod contradictor debet stare contentus sue contradictionis.

1 ☞ Stipulatio iudicij qualiter finiatur.
2 Satisdatio prime cause an porrigat̄ ad causam appellatiōis.
3 Fideiussor an teneatur qui acceptus est in prima causa si sentētia dicitur nulla.

Gallianus. Firmatur satisdatio si superuenit persone legitimatio vel sic. mandatum gestoris superueniens satisdationem iudicij firmat nō infirmat h. d. ¶ In ter. ibi satis acceperis. s. a reo vel a procuratore rei. ¶ In ter. ibi fideiussores. de iu. fisti. vel iudi. sol. quia in qualibet satisdatione procedit. l. nostra. vt. j. videbitis. ¶ No. in illa. l. primoq̄ ler nostra presupponit q̄ possessor satisdet. ¶ Secundo no. q̄ superuenies mandatū firmat iudiciū. sicut ratificatio qō est menti tenendū. ¶ Tertio no. q̄ qualitas persone mutata satisdatione iudicij non infringit declaro. q̄ hic primo non habuit mandatum. ecce prima qualitas persone est ista mutatio persone de eodem ad seipsum. ¶ Opp. litera presupponit qō possessor satisdet. contra possessor immobilium non satisdat. vt j. e. l. sciendum. sed reus erat hic possessor immobilium. quod apparet q̄ possidebat fundum qui ab eo petebatur. ergo non debuit satisdare & tunc infertur sic. stipulatio que nō debuit interponi interposita non committitur. vt. j. si quis ca. l. sed & si quis §. fi. sed ista non debuit interponi. ergo male dicit litera que dicit fideiussores teneri. & confirmatur hec ratio per. l. j. de fideiussoribus. l. grece. §. a fideiussore. timore. huius contrarij. l. nostra habet duas lec. Prima est quod loquatur i stipulatione iudi. sol. tūc nō ob. cōtrariū. l. sciēdū. q̄ ibi loquit̄ i stipulatiōe iudi. sisti. hic in stipulatione iudi. solu. & ita tenet & respondebat. azo. ¶ Sed contra istam sol. oppo. quia lege cauetur quod etiam suo nomine conuentus non satisdat. iudi. so. vt insti. de satisda. §. sed hodie. sed hic reus erat suo nomine conuentus. ergo non debebat satisdare. respondet azo. quod aut loquimur secundum iura vetera. tunc satisdabat. vt in. l. nostra. aut loquimur secundum iura noua. tunc non satisdat. vt in. §. sed hodie. sed ista verba Azo. nō sunt vera. primo dū dicit q̄ possessor immobiliū non satisdat. de iud. fisti. tamen satisdat iudi. solu. nam istud vt falsum. q̄ in stip. iudi. solu. includeret̄ stipulatio. de iudi. fisti. vt in. l. iudicatum solui. j. iu. sol. & not. j. e. filius. itē fm dictū Azo. q̄ olim suo noīe cōuentus satisdaret iudi. so. falsum est p. l. sz et

Universidad de Deusto

he. §. defendere. ĩ. de pcur. z. ĩ. er qui. ca. in pos. ea. l. hoc asst. §. fi. z. ĩ. ti. ĩ. l. aliqe. fm primam casus positionem. nec obst. tex. insti. de satisda. circa prin. q; ibi loquit de iurevetuit issimo. nõ de iure stou. restat ergo q; sol. azo. est falsa fm fran. ac. qũo ergo so. Trium Rñdet ipe Fran. qõ in satisdatione iudi. so. debemus erẽ plificare hanc. l. quando procurator rei satisdedit nõ ipe reus. vt insti. de satisda. §. finaũt. ecce prima lec. secunda lec. huius. l. est in stipulatione. de iudi. fisti. tunc opz soluere Trium de. l. sciẽdum. z soluitur duobus modis. vno mõ fm bal. qui dicit q; possessor immobilium non satisdat vez est qñ res quã possidet non est in ꝯtroversia. aut res quã possidet est litigiosa. nõ relenat eũ vt. C. o. l. de die. §. q̃dam fm Bul. gl. hic reprobat q; etiã possessio rei litigiose releuat ab onere satisdan. ter. est. ĩ. eo. l. sciendũ. §. fi fundũ. z ideo sol. scõo modo. s. q; reus nõ erat hic verus possessor: sed simplex detentor qui cõuenitur rei ven. l. offiñ. ĩ. de rei ven. tunc est prompta sol. ad. l. sciendũ. qõ ibi loquit invero possessore. hic in detentore. vt. ĩ. e. l. §. creditor z est bona sol. ¶ Ex predictis appet q; lex nostra optime põt legi tam in satisdatione iud. sol. quam in satisdatione iudi. fisti z vide glo. magnaz. in ver. alij. vt bul. q; ibi ponitur dicta. ij. lec. ¶ Nunc veniamus dicere ad materiã legis. z op. sic Dicitur hic q; mutatio qualitatis psone non liberat fideiussorem. nec vitiat stipulationẽ. l. apte. canet Trium. vñ vt ob. ĩ. iud. so. l. si asi acceptum vbi of q; si mutata est ꝺditio psone q; primo habebam mandatũ. sed postea cepi nõ habere: q; fuit renocatum vel ꝺfusione extinctũ sive ecõuerso sit mutata ꝺditio: q; primo nõ habebat mandatũ postea cepit habere q; stipulatio amodo nõ committit. z fideiussores sunt liberati. hic añt of aperte Trium quare male. rñdet Azo. q; ibi variata est ꝺditio ꝓcuratoris rei. z iõ nõ committit stipulatio. hic est variata ꝺditio ꝓcuratoris actoris. z ideo stipulatio cõmittitur fm Azo. vel clarius: ibi erat variata ꝺditio ꝓmissoris. hic erat variata seu alterata conditio stipulatoris. z ista so. est ipa veritas. ¶ Sed iuxta hoc formo quandam qõnem incidentem. s. cur tam varie. z in hoc stat tota difficultas huius gl. rñdet Azo. q; due sunt rationes. Prima ratio est ista quia dicit ipse ex parte rei est vera mutatio conditiõis z ex parte actoris non est vera mutatio. quod sic declaro. procurator rei etiã si nõ habet mãdatũ. tñ legitime defendit aliquẽ. ergo statum habet etiam sine mãdato. vt. ĩ. de solu. l. solutionẽ. et iudiciũ. si postea superuenit mandatũ status primus nouatur et nouatione satisdatio finitur sed ex parte actoris sine mandato nullum statũ satisdatio finitur sed ex parte actoris sine mandato nullum statũ habet veniens alieno nomine. si ergo postea superuenit mandatum non potest dici q; sit status mutatus. sed est per ipsum mandatũ persona firmata. z retro fingitur q; hic fuerit status eius a principio. merito stipulatio cõmittitur. ista fuit prima ratio do. Azo. ¶ No. q; mutatio de aliquo in aliqõ hz viciare sz mutatio de nullo in aliquod nõ habet viciare. sed mutatio de aliquo in nullum. de hoc dic. vt no. ĩ. iudi. sol. l. si ante receptum. z fili⁹ distinctio hr. C. de acqr. poss. l. si nulla. ¶ Sed contra istam rationem opponitur. certum est q; coniuncta persona agit pro cõ iuncta etiam sine mandato z tamen. l. cauetur q; superueniens mandatum stipulationem interpositam facit cõmitti. vt. ĩ. iudi. solu. l. iij. §. sed si forte. z tamẽ hic aperte perpenditur status seu qualitatis mutatio cũ coniuncta persona ab ipo principio cẽt in tali statu q; poterat agere. mala ergo videt ratio Azo. respõdet ipse q; immo est bona ratio si quis eam defendat. q; coniuncta persona licet habeat qualem qualem statum. non tamen hz talem in agendo qualem amicus in defendendo. q; amic⁹ potest defendere inuitũ. sed pro inuito nõ agit coniuncta persona. et infert Azo. q; si quo casu ageret pro inuito. vt. ĩ. de li. cã. l ij. z iij. z. ĩ. de ap. non tñ q; tunc stipulatio nõ cõmitteret. statu mutato. Ista sunt verba azo. ratio ergo azo. fundat solum in nouatione circa qualitatem persone. Secunda ratio redditur: q; quãdo fit mutatio ex parte actoris semper est eadem persona cui q̃ritur. sed quando ex parte rei non est eadez persona pone enim q; mutaret. de pcur. in procuratorem stipulatio interposita a scõo procur. finita est quia satisdedit pro condẽnatiõe sua. non pro condẽnatione alterius. vnde non cõmittitur stipulatio ex clausula iudicati. Item non cõmittit ex alio capite: q; nõ est de defendendo cum non fiat defensio. nec er doli clausula. quia non fit dolo. ista sunt verba glo. fundat igitur se illa ratio secunda in diuersitate persone. prima autem ratio fundauerat se in ratione qualitatis. s. in eius diuersitate circa eandem personam. ¶ Sed vlterius opponitur contra primam rationez Azo. certum est q; procurator actoris qui ab initio non habebat mãdatum. tamen lite contesta. factus est dominus instantie z sic cepit habere statum aliquem. ergo sequitur q; si post lit. contesta. superuenit mandatum: q; stipulatio non committatur quia facta est mutatio de aliquo in aliquod. respondet Azo. z fatetur contrarium. z ideo dicit q; l. nostra non habet locum nisi quando mandatum superuenit ante lit. cõtest. sed si supervenisset mãdatum lite contes. ãnihilata esset stipulatio nouatione sive mutatione stante fm Azo. sed doc. nostri verba. Azo. reprehẽdunt in multis. ¶ Primo in eo q; Azo. dicit q; mandatum superueniens defensori non trahitur retro. quia. l. aperte cauetur qõ retro fingitur a reo sicut in actore. vt. ĩ. de exce. rei iu. l. si mater. §. hoc iure. z est pulcher passus. ¶ Scõo in eo qõ dicit azo. q; quis põt defendere inuitũ. nam istud non est verum in defensione simplici. vt in aut. vt oẽs obe. iudi. §. et hec considerantes tñ esset verũ in defensore animo nouandi. vt. ĩ. de so. l. solutionẽ z iudiciũ. ¶ Tertio redarguũt Azo. in eo quod dicit q; falsus procu. actoris in litis cõte. acquirit eẽ quoddã. z firmat statum suũ nã istud falsum est cũ cõtestatio sit nulla q; exceptio falsi procuratoris reddit iudiciũ nullũ. vt. C. de pen. lz ex hoc sequit q; etiam falsum dicit in quarta so. q; hoc nõ hz locũ superueniẽte mandato post lit. conte. nam imo hz locũ post sicut ante: q; vt dixi in falso procuratore semp sum⁹ a principio donec superueniat mandatũ. apparet igit quare azo. fuit defectus in intellectu huius rõnis dñe. z ideo glo. que est in. l. si ante acceptum. ind. sol. reddit tertiaz rõnẽ dñe. z dicit q; ratio stat in hoc: quia si mutatio ex parte actoris infringeret stipulationẽ quotiẽs fieret mutatio. totiẽs teneret reus de nouo cauere z hẽ esset reovalde onerosum. vnde fauore rei nõ in eius odium est introductum vt duret satisdatio. sed qñ mutatio fit ex parte rei iputet sibi. ñ oz de nouo caueri. q; istud est ꝓpter factuz suũ. ita dicit glo. in. l. si añ z istam rationem approbant Pe. An. de pisi. et Cyn. ista ergo ratio consistit in absurditate vitanda. sed Ja. bu. fm doct. suum Bar. fil. reddit aliam rationẽ differentie dicens q; ex pte actoris nõ admittit quis nisi allegato mandato. ergo secutũ mãdatum nõ facit eum alium. sed verificat eum talẽ vt cõparuit. at ex parte rei nec allegatur nec cogitur allegare mandatuz. sed põt sine mandato. z tunc quando sine mandato fit contra cuz executio: lz si cum mandato in dominum fiat. vnde vere dz dici alius et alia eius cõditio fm Bar. fil. z Ja. bu. sed Bar. aliqualiter melius declarat z fuit etiam intellectus glo. naz qñ fit mutatio ex parte actoris non mutatur respectu obligationis interponẽ de sed quando ex parte rei mutat finalis respect⁹. rõ q; añ mãdatum stipulatio respiciebat sententiaz ex equendã ꝓtra defensorem. superueniente vero mandato respiceret sententiam exequendam contra dñm: vt. ĩ. de procu. l. plautius. z. l. iij. de re. iu. cũ igit mutet respectus z causa finalis dicẽdum est q; nõ durat stipulatio fm Bar. Ex hoc colligit quita ratio que cõsistit i diuersitate executionis. z in diuersitate cause finalis. Ego addo sextam rationẽ. q; dico q; ratio differentie est diuersitas representatiõis persone. nam a parte actoris non variatur persona representata. immo est semp eadem. q; non admittit agens nisi tanq̃ representans dñm. sed nõ est sic ex parte rei quia cum non habeat mãdatum non representat dñm. cum habet mandatum rrpesentat. vnde psona representata mutat. includit ergo sub mutatiõe qualitatis mutatio psone. z hec est rõ qñ cessat stipulatio. z ex hoc infero q; si ex parte rei amic⁹ veniss̃et tanq̃ habẽs mandatum z vt talis satisdedisset q; mandatũ superueniẽs firmaret non autẽ infirmaret stipulationẽ. q; persona representata est eadem. iste est verus intellectus istius. l. ¶ Sed pro complenda materia ista. nunc venio ad questionem. extra glo. z primo quero qualiter stipulatio † iudicij finiatur z q̃bus modis. z dico q; finitur pluribus modis. Primo finitur mutatione vt. l. si ante acceptum quod est intelligendum. vt superius dixi. Secundo finitur cõfusione. vt quando procurator succedit actori vel econtra. vel est in casu q; potest confundi lz non sit adhuc facta confusio. tunc tamen non finitur cautio. Sed stat in suspenso. ista ꝓbantur. ĩ. iudi. sol. l. si ante acceptum. §. ĩ. z. ĩ. de fideiuss. l. si eum hoiem. Itẽ finit satisdatio. de iudi. fisti. finita instãtia qualitercunq̃. siue q; sit instantia perempta. siue quia sit sopita per sniam. vt. ĩ. de fideiuss. l. grece. §. post litem. z. ĩ. iudi. sol. l. cum lite mortua. stipulatio autem iudi. sol. finitur. primo mõ. non secundo. vt. ĩ. iudi. sol. l. j. Ex hoc apparet q; reo vel actore cõfiscatis lite pendente. q; instantia non transit in fiscum. vt. ĩ. sol. ma. l. si constante. §. fi. est finita stipulatio. Itez finitur satisdatio nouatione. ĩ. iudi. sol. cum querebatur. §. pinde. Item libellie mendatione seu actionis mutatione. vt. d. l. fi. §. cum querebatur. z no. hoc. Item finitur interitu fm. l. si decesserit. s. c. Item finit cursu temporis quod dic vt plene no. insti. de satisda. §. primo. vbi est glo. magistra. ¶ † Secundo q̃ritur an satisdatio prime cause porrigatur ad causam appellatiõis. tex. dicit q; nõ. ĩ. iud. sol. l. cum apud semproniũ per quam. l. apparet. q; etiam ille qui promisit parere mandatis potest appellare. z glo. iur. casi. allegant. l. illam q; etiam si iurasset idem posset. ita no. gl. vj. q. iiij. c.

a ¶ l. cũ apud vbi vide. d. alexan. cõsimo. p⁹ bar. z adde feli. l. ij. C. de pcu. vbi dic̃ verũ in satisdatiõe. de ap. p sequenda.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Retro. vide bo. alex. 3 imo. & adde feli. in. c. sicut de symo. & ibi dd. Bal. i. l. fi. in. j. col. C. ad mace. vbi potuit octo fallentias.

ꝓbene. sed guil. de cu. dicit ꝙ aut appellat stipulator. & tunc est verum ꝙ fideiussores dati in prima cā non tenētur in causa appellationis. aut appellat promissor. & tunc tenet. alias esset absurdum ꝙ etiam per friuolam appellationē posset liberare fideiussores. cum friuola appellatio nō debeat patrocinari. vt. j. de re iudi. l. negotiorum. & j. de vsur. l. tutor. in prin. & illa opi. est multum equa. tu dicere potes idē quod Guil. si iudex appellatiōis simpliciter confirmat primā sententiam detur actio. vt. j. de pac. l. tale pactum. §. j. si autem aliquid adderet vel detraheret sententie. quia tunc opz agi ex secunda sententia fideiussores dati in prima causa de iud. sol. non tenerētur. quia non agitur ex sententia ad quam fuit relatio facta tempore stipulatiōis. & hoc est vtilissimum scire. maxime in criminalibus causis in ꝙb⁹ dantur fideiussores. vtrum si reus condemnatus appellat & fertur sententia in causa appellationis. vtrum possit fieri executio in fideiussores per hoc patet. vtrum mutatio iudicis per viaz appellationis finiat stipulationē. nec ne. ¶ Item per eandez. l. dico ꝙ si cōpromissum est in duos cum pena. & quia nō concordant est additus tertius ꝙ pena cōmissa nō videt cōmitti si ille tertius laudat cū vno ex primis. qz tertius sit prorogatus ex quo tamen pena non fuit apposita respectu sui. sed respectu priorū arbitrorum mutatio persone facit penā nō cōmitti. vt in. d. l. cum apud sempronium. & ita videtur dicendum prima facie. tamē forte contrarium est verum vbi iste tertius eligitur ex permissiōe legis. quia si non committeretur consilium legis de electione tertij esset frustratorium. vt. j. de arbi. l. Item si vnus. §. principaliter. quod est ridiculum dicere. & no. istum passum. ¶ Tertio q̄ritur an fideiussor acceptus in prima causa teneatur si sententia dicitur nulla & respondeo. si quidē illa sententia infirmat. tunc non tenetur. vt. j. de arbi. l. si feriatis. de reg. iur. l. iij. §. cōdēnatum si autem confirmatur. tunc dico ꝙ tenetur nec distinguo sic distinxi in appellatione. & est ratio quia semper fit executio ex prima sententia. & idem dicerem in restitutione in integrū si cōfirmet ſnia. & ratio differentie est inter has cās. & causas appellationis. qz per appellationē rescinditᵗ sentētia. sed per nullitatem & per restitutionem non rescinditur. qz quis dicat nullam vel petat restitutionē. vñ cum prima sententia durat in suo esse primeuo. merito fit executio ex cā iudi. sol. & ad hoc facit qō no. domi. Dy. j. de acqui. pos. l. iij. §. si seruus. quod tene menti.

¶ Quarto reuoco in dubium cum mandatum respiciat futura & non ꝑterita quomodo est hoc. quod retro fingit in. l. nostra hoc enim videtur contra id quod no. j. man. l. fi vero. non re. §. si post creditam. vbi no. ꝙ mandatū semper debet precedere. ℞ deo istud contingit propter inclusam ratihabitionem. qui enim mandat ad vteriora procedi actitata ratificare videtur. vt. j. rē ra. haberi. Paulus. Item qz iudicium est indiuiduum. & iō mādatum operatur circa totū processum cum non possit diuidi. vt j. fami. her. l. in hoc iudicio. ¶ Quinto quero quid si esset lata sententia vtrum post sententiam possit ratificari processus. glo. dicit sic. j. de excep. rei iudi. l. si mater. §. hoc iure. doc. dicūt contrarium. C. in qui. cau. in integr. resti. l. si tutor. ne sit in potestate ofsi ratificantis expectare sententiam. & sic si pro eo faciat ratificare. si pro eo non faciat ratificare. qz sic claudicaret iudiciū qō esse non dz. & ita tenent Pe. & Cy. sed ego dico ꝙ ista rō nō concludit. qz si dominus scit ꝙ aliquis tanꝯ procurator ei⁹ experiet tacitevidet mandare non prohibendo. vt no. Inno. extra de rescrip. c. ex parte decani. & probatur in autē. qua in quincia si autem dominus ignorat cessat ratio eorū: quia non fuit dominus tunc in aliqua malicia. ego super hoc puncto audiui Bar. distinguentem sic. aut ille falso allegauit mandatum. & tunc nō possit ratificari ꝓpter vitium obreptionis. ar. j. de fal. l. si qs obrepserit. in verbo nihil agit. aut non allegauit mandatū. vel allegauit bona fide credens se esse procuratorē cuz non esset: & obtinuit in causa. tunc dominus potest bene ratificare & cōfirmare retro gesta in suum fauorem per rubricam generalem. j. de iudi. licet. nec ob. glo. l. si tutor. que dicit ꝙ speciale est in minore: qz ibi loquitur in actore nomine alieno qui solo consensu dñi non erat legitima persona: sed requirebat decretū iudi. vnde merito est ibi speciale in minore ꝙ idem operet ratificatio quod decretum superioris. hic autez loquimur vbi a principio non erat defectus nisi voluntatis domini: que voluntas retro fingitur per ratificationem. vt no. docto. C. de bo. que lib. l. fi. §. necessitatez & no. Inno. extra de offi. de lega. in glo. magna. in. c. prudētiam in ver. & est quasi. ¶ Sexto & vltimo quero vtrum stipu. solucre iudicatum contineat tres clausulas sicut stipulatio iudi. sol. quidam dixerunt ꝙ nō qz nō erat interposita in forma pretoric stipulationis. & fuit opi. Jaco. de ra. vt no. Cy. C. qui admit. ad bono. possessio. l. j. sed contrarium est verum ꝙ hac vna oratiōe tres clausule includantur ter. est instī. de satisda. in princi. & magis expressuz habetis. j. de preto. stipula. l. iij. & ita tenet Cy. & est ipsa veritas. & adde quod no. Dy. j. de vbo. obl. l. continuus. §. cum quis sub hac. & vide per Cy. q. qualiter punitur in crimina li ille qui promittit aliquem representare & non representat. In glo. ma. ibi. tunc demum. no. mirabilem glo. ꝙ de natura ratihabitionis est ꝙ non trahitur retro[a] nisi quādo actus fuit invalidus a principi. tunc non retro fingit vt actum roboret. sinautez actus erat validus pro se ratihabitione nō trahit retro. nō ob. j. de pigno. l. si fundus. §. j. qz etiam ibi ex ratificatiōe augeret effectus. non potest augeri vbi nō porrigit retro. & aduerte mirabile: quia illa glo. vult. ꝙ ler licet. j. de iudi. non habeat locū in defensore ex parte rei. sed hoc non est verum. vt. j. de except. rei iudi. l. si mater. §. hoc iure. ¶ In eadem glo. in ver. porro. adde hic. & vide qō no. j. de procura. l. que omnia. in prin.

¶ Additio. Bal.

Vlianus ait. Vide in spe. de actore ver. sed pone ꝙ lis & in spec. de defensore. ver. sed pone legisti. no. in glo. bone casum in ver. vbi ꝙ factum. ¶ Not. ꝙ ratihabitio non confirmat id quod per se. et precise tenet. quia non pendet a volūtate ratificātis tūc sed bene cōfirmat id qō nō tenet nec tenet. Preterea est tertiꝰ casus in quo nō tenet nec tenet nec tenere pōt. & tūc ꝙ ratihabitionē nō cōfirmat. & no. plene ff. de of. delega. c. prudētiā ꝑ dñz Inno. ¶ Item quando ꝙz actus confirmans non trahit retro. vt. j. cōmu. pred. l. fi. & est ratio qz actus confirmatus nō erat gestus nomine confirmantis. bene cōfirmatur magis: quia cessat impedimentū ꝙ ex alia causa que retro se trahit vt habeat oculos retro.

1 ¶ Heres institutus sub conditione non cadit a iure suo occupando bona.

Inter oēs. Institutus hereditatem possidens cauet substituto vulgari de bonis restituēdis in casu etiam vbi substitutio vendicet sibi locum. h. d. ¶ In ter. ibi possidente vel autoritate iudi. ¶ Et no. ꝙ heres† institutus sub conditione non cadit a iure suo occupando bona interim propria autoritate. ¶ In ter. ibi aduentum no. ꝙ illa dicitur directa substitutio ex qua substitutus potest hereditatem adire. ¶ In ter. ibi. & plerūꝙ quod dixit in substituto vulgari extendit ad casus simules. ¶ In glo. prima ibi. interroga tos no. ergo verbū vniuersale restringi. & facit ad dictum testis qñ loquit hyperbolice vel nimis vniuersale. ¶ In gl. q̄ incipit sez. ibi. l. reprehendit. tu dic ꝙ non dz cauere de restituendo precise. vt in contrario. sed cum modificatione & temperamento. s. si hereditas deferatur substituto sic. vt hic.

1

¶ Additio Bal.

Inter omnes. Vide quod per hanc. l. determinat speculator in ti. de testamentis. §. in ver. quid si quis est instī. sub condi. et vide qō no. in. l. j. C. de tabulis exhibendis.

Filius. Etiam coniuncta persona vel coniunctissima veniens ad defensionez debet satisdare iud. solu. h. d. ¶ In glo. que incipit ꝙ non. ibi erit hodie. tu dic ꝙ aut pater non est legitimus administrator. & idem hodie & olim. aut est legitimus administrator rōne vsufructus. & tunc aut venit vt legitimus administrator et non satisdat. vt. C. de bo ma. l. j. aut venit simplr tanꝯ coniuncta persona non pro interesse vlufructus tunc satisdat. et ita loquitur hic. sic ergo pater debet esse cautus vt eo nomie veniat. quo nomine sibi vtilius est venire. et facit. j. iudi. sol. l. iij. §. ft tamen. & vide Dy. in. c. ratum. de reg. iur. li. vj. & facit. j. de mino. pater pro filio scōm Ja. bu. tene menti.

¶ Additio Bal.

Filiusfa. Vide omnino Dyn. in. c. rati. de reg. iu. li. vj. & adde qō not. Inno. de ver. sig. cum inter. no. glo. quid ad hunc in ver. tres prolata ad obligandum. quid si ad deliberādum. dic idem. j. de accepti. si accepto. ¶ Item quid in soluere iudicatum. dic idem. vt. l. iij. §. incertā. de preto. stipu. Sed alij dicunt vt Ja. de ra. ꝙ tunc non continet tres clausulas. Nam plus important ista verba ex institutione ꝙ fit eorum propria significatio. ergo a forma verborum non est recedendū sicut haberur in simili. extra de baptismo. c. ij. per ineternum. dic aut interponitur ex mandato pretoris mortui & continet tres clausulas aut non. & non continet nisi qō verbū sonat. qz tunc pretor non interpretatur. ¶ In gl. que incipit ꝙ non habuit in ver. q̄ est contra hic veniebat vt coniuncta persona non vt legitimus administrator. scōm Jac. bu.

1 ¶ Tripliciter aliquid dicitur possideri.

2 Possessor immobilium qui non tenetur dare fideiussorem an tenetur

Universidad de Deusto

tenetur promittere cum iuramento.
3 Patris possessio an prosit filio.
4 Non possidens immobilia an sit idoneus fideiussor.
5 Possessor immobilium an intelligatur qui debet recipere annuos redditus.

¶ Siendum. Diuidit tota.l.nostra in duas partes principales. In prima parte ponitur quedam regula seu quoddam dictum traditiuū regule. Secundo ponitur interpretatio et declaratio ipsius rubrice. secunda. ibi. possessor autez. ¶ Et ad euidentiam huius.l.pono quandam diuisionem possessionū alia est vera interpretatiua. alia vera non interpretatiua. alia interpretatiua et non vera. possessio vera et interpretatiua est illa quando dominus vel quasi dominus possidet. possessio vera non interpretatiua est illa quando vsufructuarius possidet. possessio interpretatiua z non vera est possessio quā habet vxor in fundo dotali. et loquor quo ad materiam nostre.l. ¶ Secūdo premitte q possessio alia plena: scilicet quando concurrunt in eodem possessore possessio ciuilis et naturalis. alia semiplena: puta ciuilis tantum. et ista non est dignior. vel naturalis tm
1 et ista quia minimū iuris habet non est ita efficax. ¶† Tertio premitte q tripliciter aliquid possidetur. Primo possidetur aliqua res pro suo ideſt cogitatione domini. Ita exponit ter. C. de fur. apud antiquos. Secundo possidetur pro alieno. ita dicit ter. j. de vsuca. pignori. Tertio possidet mixtim pro suo et alieno. vt res dotalis. et probatur infra ea.l.§. creditor. et.§. si fundus. et est quedam possessio predonis ab omni iure abstracta. vt infra de morali.l.non solum. et ille differentie non respiciunt substantiam possessionis. sed effectum. vt infra de acquiren. possessione.l.iij.§. ex contrario. ¶ Quarto et vltimo premitte q tripler est ius. Quoddam est ius rei. vt directus dominium. vtile dominium. et quasi dominium: quod ventilatur in publiciana. Quoddā est ius in re. vt ius hypothece et iura seruitutum. vnde etiam vsusfructus formalis cum sit seruitus non dicitur proprie ius rei. sed ius in re. Tertium ius est ad rem. vt infra ea.l.§. diuersum. hec omnia hac.l. includuntur si quis subtiliter intuatur et breuiter. Et hoc dicit possessor immobilium qui possidet vere vel interpretatiue tantum non satisdat de iudicio sisti. possidens vere tantum. sed non huius.l. interpretatione satisdare tenetur. an autem possideat necne ante lit. contesta. nō post inspicitur. h.d. tota ista.l. ¶ In prin. huius.l. no. q reus qui possidet immobilia non tenetur satisdare de iudicio sisti. ¶ Sed opponit cōtra istud quattuor modis. Primo de auc. offeratur. C. de lit. contesta. vbi dicitur q reus tenetur satisdare. Secundo dicit. glo. illa auc. distinguitur per hanc.l. et sic iura vetera interpretantur iura noua distinguendo ipsa idem not. in auc. de exhi. reis. §. sancimus. et vbiq3 tenet hoc glo. et doctores. ¶ Ex quo not. q statutum precedens interpretatur reformationem subsequentem. ¶ Querit hic Bar. quid si in l. noua apponatur hec clausula non obstante aliqua alia. l. vtrū per istam generalem clausulaz impediatur quominus incipiat interpretationem ab alijs legibus. et allegat ipse glo. ordina. in auc. de here. ab intest. in prin. et hoc est verum. quia alias interpretationes recipit saluo q non recipit interpretationez de rogatoriam. iuxta not. supra q quis. iur. l. iij. §. si is pro quo. et C. de testa. auc. hoc inter liberos cum fi. ¶ Secūdo opponitur de. l. neq3. §. a domino. de incen. rui. nau. so. ibi est speciale. quia naufragium passis tanq̄ nimis afflictis iura multum fauent. et etiam propter delictum aduersarij. vt. C. de naufr. l. de submersis libro vndecimo. ¶ Tertio oppo. extra gl. de. l. de die. §. quidam supra eodem. Secundo. vt ibi not. et supra eodem. l. iulianus. in fi. magne glosse. ¶ Quarto et vltimo oppo. supra eadem. l. de die. §. plane si misso. Secundo. istud est propter precedentem contumaciam. nam contumacia aggrauat conditionem rei. et etiam si possideat immobilia. non tamen recipiet tenutā nisi satisdet. vt no. in auc. de exhiben. reis. §. si vero etiam quidam. et no. hic quattuor casus. Interdum non precedit contumacia, vel missio et tunc loquitur. l. nostra. Interdum precedit contumacia. non tamen missio tunc loquitur. C. de iudi. l. sancimus. Interdum p̄cedit missio. non tamen contumacia. tunc loquitur supra eodez de die. §. diuersum. Interdum precedit contumacia et missio. reus venit ad recuperationem tenute. vt supra eodem. l. de die. §. plane. que verba sunt not. ¶ Quero primo de qua satisdatione hic loquitur. respondet glo. de satisdatione iudi. sol. nam satisdationem iudi. sol. non prestat suo nomine conuentus. vt insti. de satisda. §. sed hodie. bene dicit glo. in causa ciuili. sed in causa criminali regula est q quilibet conuentus satisdat. vt. ī. de custo. reo. l. si quis reum. fallit in quibusdam personis priui legiatis. vt. C. de digni. l. quotiens libro duodecimo. Item fallit in mulieribus[a] que pro pecuniaria accusatione non possunt detineri inopia fideiussoris. sed relaxantur iuramento suo. vt.
2 C. de custo. reo. auc. nouo iure. ¶† Secundo querit glo. vtrū possessor immobilium qui non tenetur dare fideiussorem teneatur saltim promittere cum iuramento. et glo. dicit q sic infra eadem. l. §. fi. C. de digni. quoc. nam si priuilegiata persona iurat vt ibi. ergo multo fortius persona non priuilegiata. ad idem instituit. de satisdatio. §. sed hodie. et in auc. de exhiben. reis. §. si vero. etiam quidam docto. dicunt hic contrarium. quia cum nō reperiatur. l. cautum q cogatur iurare de iudi. sisti. non debeat ad hoc cogi per iudicem. vt. C. de colla. illam. naz poneretur in
b maximo periculo. quia si denegaret. licet non haberetur pro cōfesso. ad plenum tamen est orta contra eaz presumptio. vt dicto §. si vero. Item quia efficeretur infamis z dignitate priuaretur si quam haberet. vt dicta. l. quotiens. facit quod not. infra de infami. lutius. preterea cum possessio immobilium succedat loco satisdationis satisfactum est legi eoipso q possidet immobilia argu. infra ad carbo. l. de bonis. §. qui pupillo. et hoc credo verum licet ter. in. §. hodie. institu. de satisdatione videatur hoc cōmittere arbitrio iudicis. quod etiā satis dici posset. ¶ Tertio querit glo. vtrum pro vili cespite terre. vel pro vili domunc
b cula quam reus possideat euitet illam satisdationem in causis magne quantitatis. et determinat glosa q non b dicens q res possessa debet esse commensurabilis ad id quod petitur. sicut enim fideiussor daretur idoneus pro rei qualitate. ita et possessio debet esse idonea pro rei qualitate. et illa est opinio. Jo. et glos. Moderni doctores dicunt q non oportet q possessio sit ita commensurata. sed sufficit q sit talis et tanta q cesset suspitio fuge. qō arbitrio iudicis relinquit̄ qō satis credo bene dictum. et dicit hic Barto. q omnis reus qui non possidet immobilia presumitur fugitiuus. quia reorum est fugere scōm cum quod multum facit ad iuramentum eorum qui iurant aliquem suspectum et fugitiuum. quia videtur iurans habere intentionem fundatam eoipso q debitor non possidet imobilia vel possidet nimis pauca. alibi tamen videtur notari q suspitio fuge est probāda per indicia fuge. vt infra de priuile. credito. l. si creditores. et ideo dictum Barto. restringendum est inquantum dicitur q presumitur fugitiuus ad necessitatem satisdandi. de iudi. sisti. non ad alios effectus: puta ad capturam persone: q ibi suspitioni actoris debent esse iuncta indicia fuge. et in hoc multum ponderatur qualitas persone. vt dixi supra eodem si fideiussor. §. fina. ¶ Extra glo. quero aliqua. Primo vtrū quis debeat possidere imobilia in loco iudicij. an sufficiat alibi ter. infra eadem. l. §. possessor. non bene aperit. sed glossa ordinaria dicit q illa possessio debet eē in loco iudicij. vt. C. de princ. age. in re. l. fi. libro duodecimo vbi est glos. not. per quam infert ad similem questionem q dicitur excussio legitime facta: licet non sit facta de bonis positis extra istud territorium: quia possessio illorum bonorum non representat debitorem idoneum in loco iudicij. preterea sicut non est exeuntiendus reus alterius domicilij. ita nec arguendo de personis ad res. vt. C. de fideius. auc. presente. quod tene menti. ¶ Quinto in hoc princ. quero vtrum
c possessio patris prosit filio[c]. z videtur q non. quia filius nō pos
3 possidet. nec vere nec interpretatiue. nam viuente patre nullus ius habet. vt. l. j. §. fi impuberi. de col. bo. nec fieret executio in rebus patris. vt supra q quisq3 iur. l. iij. §. fi filius. et hoc tenet Guil. de cu. vnde scōm eum diuitie patris non reddunt filium non suspectum quod facit ad iuramentum suspecti debitoris. de quo supra dixi. sed cōtra Guil. est glossa ordinaria de qua ipse non fuit recordatus nec aliquis qui allegat hanc. l. fi. C. q̄ etate. §. ij. libro decimo vbi glo. dicit q quicquid est in estimo patris intelligitur esse in estimo filij. z scōm istud estimum fingitur filius muneribus et oneribus. et sic si dicit statutū q nullus possit eē prior nisi habeat in bonis mille libras q̄ cataſtruz patris patrocinatur filio. illa est not. glos. sed illa loquitur in muneribus publicis. non in priuatis debitis. et sic non ob.
4 ¶† Ulterius quero vtruz ille qui non possidet immobilia sit idoneus fideiussor et dic q non. quia ille qui non est idoneus principalis non est idoneus fideiussor. vnde scholaris forensis pro scholari forensi non est idoneus fideiussor. vt in auc. de exhi. reis. §. susceptor. vbi ponit illa verba ad litteram. ¶ Ultimo in isto prin. Quero quid de annuis redditibus. vtrum ille qui debet recipere annuos redditus intelligatur immobilium possessor. quidam dicunt q sic. vt. C. de secundis nuptijs. l. hac edictali. §. is illud. et. C. de sacrosan. eccle. auc. iubem. z in auc. de non alienan. §. vult enim. In contrarium videtur. quia vsufructuarius percipit fructus annuos. tamen non censetur possessor. vt infra eadem. l. §. cum vero. Guil. de cu. dicit q aut isti redditus annui debentur actione personali. tunc non censetur possessor. vt infra ea. l. §. diuersa. C. quorum bonorum. l. fi. aut debentur actione reali. tunc censetur possessor. exemplum. extra

a ¶ In mulieribus adde ange. are. i tract. maleficiorum. fideiussit. ij. col.
b ¶ q non. Et hoc idē dic si possidet in loco periculoso vel ruinoso. bar. in. l. ij. so. ma. z Alex. hic.
c ¶ Filio. de quo late p. d. alex. hic.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dē accu.querelam.ꝛ facit qđ no.j.de petitio.heredi.regulariter que verba sunt satis subtilia:sed do.Ly.alibi nō approbat: qꝛ dicit qꝫ in actionibus personalib⁹ nulla cadit possessio vera vel interpꝛetatiua.vt ipse no.in.l.si certis annis.C.de pact.ꝛ ad.c. querelam.respondet aduersus querelam. opus est querela fm Ja.de ra.qđ tamen est temerarium dicere.

Possessoꝛ. Hic interpꝛetatur regulam respectu locoꝛum.

Sed et qui. Hic interpꝛetatur regulam possessoꝛum ¶In tex.ibi intelligitur.i. interpꝛetat̄ et sic nomen possessionis absolute pꝛolatum refertur etiam ad solam naturalem quando dominium vtile est cum possessiōe cōiunctum.ꝛ no.

Item qui. ¶In tex.ibi.solam.i.nudam.et no.hic nomine possessoꝛis significari eum qui tm̄ ciuiliter possidet.ꝛ facit ad statutum quod dicit si quis damnum dederit possessione alterius.Bald.

Eum vero. ¶In tex.ibi.nō est interpꝛetatiua. vere enim habet naturalem possessionem rei. vt.j.de acq̄.pos.naturaliter. Item habet quasi naturalem et ciuilem possessionem iuris sui.vt.j.qui.ca.ma.l.ait pꝛetoꝛ.§. Itē et.hec ergo est vera possessio.sed non interpꝛetatiua.

1 Possessio dicitur duplex.

2 Per primum decretum non transit possessio.

Creditoꝛ. ¶In tex.ibi.non est interpꝛetatiua. ¶In tex.ibi habet:sꝛ vere. ¶In glo.sua dic ergo.immo dic qꝫ duplex est possessio vera que in substantia possessionis consistit.ꝛ interpꝛetatiua que effectum concernit quo ad veram possessionem possidet creditoꝛ.quo ad interpꝛetatiuam.dic vt in glo.sequitur. ¶In eadem glo.ibi. causa rei seruande.quia per primum decretum non transit possessio.sed custodia.vt infra de acqui.pos.l.iij.§.genera. ¶In eadem glossa ibi possidet tamen quo ad veritatez.Buil.de cu.C.de prescrip. xxx.anno. cuz notissimi.distinguit inter rem mobilem. dicit em̄ qꝫ in re mobili creditoꝛ habet plenam possessionē pignoꝛis:sed in immobili hꝫ tm̄ naturalem possessionem.in re enim mobili ciuilis possessio naturalem sequitur. vt infra de acqui. pos.l. rem que nobis.ꝛ.l.si rem mobilem.secus in re immobili scōm Buil. sed hoc falsum est.adde tamen qꝫ vno casu creditoꝛ interpꝛetatur plenarie possidere.sꝛ quando nod est spes luitionis ꝛ recuperatiōis rei vt infra de.l.iij.l.qui habebat.in pꝛin.que.l.ē no.

Si fundus. ¶In tex.ibi.eliguntur interpꝛetatiue vxoꝛ enim vxoꝛ non possidet.vt.C.so.ma. l.dot̄.facit quod no. C.mā.l.iij.ꝛ. C.de mult.ꝛ in quo lo.l.j.li.x. adde tamen vnum qꝫ ꝛ maritus solus vere possideat rem dotalem.tamen quo ad munera publica dos separatur a certis bonis viri.et per se censetur nec est ponenda in estimo viri simpliciter.sed tanq̄ res dotalis cum illa adiectione qꝫ sit dotalis. vt infra ad munici.lucius.§.idem rñdit constante vbi est ter. nor.

Diuersa. ¶Nota qꝫ aliꝰ ē possidere.aliud ius ad possessionem habere.ꝛ hoc est quod dicunt casi. qꝫ aliud est ius in re.aliud ius ad rem.

☞ Possessio administratoꝛis qñ patrocinatur dño.

Tutoꝛ dicitur idoneus licet nō possideat immobilia.

Tutoꝛes. ¶No.mirabile qꝫ possessio administratoris patrocinatur domino. quando administratoꝛ ipse est in iudicio nomine domini.ꝛ est ratio quia cessat suspitio fuge fm Bar.ꝛ alios. ¶In glo.j.ibi.executio sententie.nos nō loquimur hic de satisdatione iudi.sol. sed iudi. sisti. in qua pꝛopter contumaciam tutoꝛis posset fieri executio in bonis tutoꝛis.iurta no.i.l.j.§.si pꝛocura.supꝛa si quis iusdi.nō obt̄.ꝛ.l.qui solidum.§.etiam.de leg.ij. ¶In eadem glosa.ibi alij dicunt diuinatio est.tamen est pulcꝛum dictum. ¶In eadem glosa.ibi executio sentētie. istud nihil est.quia ꝛ non patiatur executionem sententie.patitur executionem sue satisdationis. vnde inhereas regule.qꝫ omnis qui venit nomine alieno satisdat nisi sit legitime releuatus ab onere.vt insti.de satisdati.§.si vero aliquis.vel nisi sit releuatus a iure.vt dixi supꝛa eodem.l.

2 filius. ¶In eadem glosa.ibi.in fine. ¶†Nota ergo qꝫ tutoꝛ est idoneus.licet non possideat immobilia. vnde possessio immobilium non est de substantia tutele.et adde quod not. de iure do.l.mulier.

Si fundum. Etiam appellatione pendēte victus intelligitur possidere.b.d. ¶In tex. ibi.sim vt per hoc in alia causa cuitem satisdationem de iu.sisti. In tertu.ibi.et recte hic respondet.In tertu.ibi.possideo.ꝛ pēdente appellatione non potest mihi possessio auferri. vt infra de admi.tu.l.eyꝛographus.§.finali. ¶In glosa et est ratio ibi nec condemnatus videtur.licet pꝛo sententia pꝛesumatur pꝛesumptione hominis non iuris ex quo est appellatum, vt infra de euic.l. herēnius.§.gaia. ¶In eadem glosa ibi.l.si idem. §. finali.dic vt ibi. ¶In eadem glosa.ibi.respondeo idem not.qꝫ licet deferatur appellatio.non tamen videtur deferi possessio. quod est no.dignum et verum in rebus coꝛpoꝛalibus.sed secus est in quibusdam incoꝛpoꝛalibus in quibus non cadit nisi iuridica possessio. vt not. ¶Inno.extra de concess.pꝛeben.cū nostris. ¶Adde quidam doctoꝛes repꝛobant glo. quia licet duret possessio tamen iste est pꝛedo.vnde possessio non debet tm̄ releuare arg.infra de noxa.l. non solum. sed pꝛo glos. facit qꝫ ꝛ sit pꝛedo tamen habet plenam possessionem.nec potest sibi fieri questio dominij nisi a domino.vt no.j.de conditio.inde.l.indebiti.§.fi.ꝛ arg.j.de do.vt mihi donares.ꝛ facit.j.de euic.l. habere licere.quod credo verius.Bal.

Possessoꝛ. ¶In tex.ibi.tempus cautionis.scilicet interponende.hec enim questio cum sit pꝛeparatoꝛia iudicij non cadit nisi ante lit.contest. et hoc vult iste §. ¶In textu.ibi.vēdidit bona fide.et p hoc sol.cōtrarij de dilapidāte.quia di. lapidatio non est sine culpa.vt no.in.l.j.§.exigit.de secun.tab.sed venditio potest fieri bona fide. ¶Not.in hoc.§.qꝫ cessante causa non cessat effectus retro consummatus ¶Secundo no. qꝫ pꝛeparatoꝛia iudicij non possunt disputari post litem contesta.facit.C. de pꝛocu. ita demum. supꝛa eadem de dic.§.si seruus. ¶Tertio et vltimo no. qꝫ eadem regula est contrariozum.

¶Additio Bal.

Sciendū ē. ¶In tex. ibi. coꝛum vide Lyn.C.de secun.nupt.hac edicali.§.is.v. illud.ꝛ in.v.pꝛecario. vide infra de fur.eum qui.§.is qui pꝛecario. ¶In textu. in versi. creditoꝛ.vide Inno. vt lite non conte. quoniam fre.§.vltimo. ¶In glosa.que incipit secundum quosdam vide. ¶In tertu ver. si fundum vide not. C. de manumis. vide in Specu. de cen. verficu. finali. Si vir est in banno an sit alendus de rebus dotalibus vide in specu de donatio.inter virum.et vxoꝛem.§. formatus.verficu.quid si vir est in bāno. ¶In gl.hec littera.ver.possidet.hoc verum in re mobili.vbi distinguitur inter naturalem ꝛ ciuilem possessionem:quia possessio est vilis ꝛ abiecta.sed in re immobili dominus possidet ciuiliter creditoꝛ naturaliter:vt pꝛobat̄ per Buil. in.l.cum notissimi:quod non placet:quia hypothecaria possessionem aduocat vt.j.de euic.si cum venditoꝛ.ergo multomagis spōtanea traditio.ꝛ hoc inspecta virtute.sꝛ ficte bene posset debitoꝛ quo ad quid et hoc sentit ter.in.l.cū notissimi.§.j.in ver. imaginem. ¶In tex.ibi fundum hoc pꝛobatur:quia qui negligit litem non perdit possessionē.facit.ff.de statu ho.l.seruus in in capitali iudicio. Sed quid de negligēte ipsam possessionez vide per Innocen.de.elec.c.querelam. ¶In glos.dicūt quidā ꝛ de seruis non oꝛdi.c.de seruoꝛum.ꝛ de resti.in integrum cum veniſſet. Ibi omnino videas.ꝛ de cōcess.pben.cū nꝛis.ꝛ p archi. lxxxj.di.ñ.quis acceperit.ꝛ de coha.clericoꝛum ꝛ mulie.c.sicut. ꝛ ex parte.de arbi.B.ꝛ ideo ver.p.Bald.

1 ☞ Periurus non dicitur qui iuris auctoꝛitate deierauit.

2 Casus in quibus iuramētum nō obseruatur

3 Debitoꝛi iuramentū contemnere non licet pꝛopter creditoꝛis peccatum.

1 **Si iura.** †Non dicit̄ periurus qui iuris autoꝛitate deieravit b.d.fm glo.pone exemplū in eo qui iurauit contestari litem die dominica:ꝛ pꝛopter feꝛias deseruit iuramentum.non ille non est periurus legis interpꝛetatione.dicit tamen gl.qꝫ ē periurus re vera:ꝛ ter hoc sequeret̄ qꝫ in foꝛo penitentie iniungeretur penitentia de periurio.adde casus in quibus iuramentuz non opoꝛtet ob-

2 seruari. ¶Primus casus est ratione impossibilitatis vel turpi-

a tudinis:vel quia vergit in dispēdium salutis eterne ipsius iurantis.vt pꝛobat̄ in auc̄.sceni casu non solum.in pꝛin.de reg.iur. non est obligatoꝛium.facit extra de iureiuran.quemadmodum. vnde dicit Inno.in quodaz loco qꝫ si aliquis iurauit tenere aliquam credentiam:ꝛ tenere illam credētia vergit contra salutez publicam quia tunc tenere illam credentiam est peccatum.ꝛ sic vergit in dispendium anime ipsius iurantis qꝫ illa credētia potest reuelari. Secundo potest iuramētum sperni ex defectu cause vel conditionis tacite.vt.C.de non nu.pecu.l.fi.vel quia aduersarius non seruat pꝛomissa vt in.l.quero.§.inter locatoꝛem j.loca. Tertio potest sperni pꝛopter nouuz casum contingentē culpa aduersarij vt extra de iureiuran.c.quemadmodū. ¶Quar-

to potest

a ¶Eterne. vide plene fe. in.c. si vo.i.j. col.i.v.i glo. ij.cū.v. se. de iureiu.vbi ēt qđ de iuramē to in dānuz salut̄.corporal'. ꝛ qđ fiobligat ad veniale.et qđ de iuramē to vergēte ad peioꝛē exitū.

b ¶Quer?.ad de Feli.in.c. si vo.de iure iur.

Universidad de Deusto

to potest sperni ratione erroris ⁊ ignorantie.⁊ iuris sui.vt.ſ.de transactio.l.cum aquiliana.⁊ nota per Cy.in.l.ij.C.de rei.vendi.⁊ extra de emp.⁊ vendi.c.cum causa.in nouella. Quinto po-
a test sperni ratione metus. [a] vt no.in.l.ij.C.q̄ met⁹ causa.⁊ hoc ſm.l.sed secundum cano.requritur absolutio tenda per superiorem vt extra q̄ met⁹ causa abbas. Sexto potest sperni iuramentum. quando lex expresse prohibet iuramentuz ⁊ prohibet turari.vt.l.ſi.quis inquilinos.ℊ.ſi.de.le.ſ.vnde fortior prohibitio est si statutum prohibet minorem contrahere ⁊ iurare:quia tunc non valet iuramentum q̄ si prohiberet contraheret tantum.vt in auᵗ.sacramenta puberum. Septimo ratione iuris superioris.vt.ſ.ad munici.l.de iure.⁊ extra de iureiuran. c. veniē tes.ex hoc apparet q̄ submissiones terrarum quandoq; fiunt cum iuramentis ⁊ non valent in preiudicium iuris superioris. Octauo.ratione cōtractus simulati.tuti⁹ tamen est q̄ petatur relaratio iuramenti coꝝ episcopo:quia in dubio contract⁹ nō presumitur simulatus.vñ cōtrauenies in dubio presumeretur periurus. ⁊ sic repellendus.consulo ergo q̄ primo petatur relaratio iuramenti:licet glo.iuris ciuilis simpliciter dicat q̄ iramentum non nocet.C.plus valere quod agitur.l. emptione. ⁊ illa iuramenta sepissime apponuntur in venditionibus que re vera fiunt loco pignoris.

3 ¶Vltimo scias q̄ propter peccatum creditoris non licet debitori contemnere iuramentum:sed potest petere relaxationem. vt patet in causa vsuraria.extra de iureiuran.c. debitores. vbi autem nullum vertitur peccatum creditoris:licet iurans enormiter ledatur non potest peti relaratio.vt.in.c.ſi.de.pac.in. vj. ⁊ de iureiuran.c.mulieres.⁊ adde.⁊ omnino vide quod no. Jn no.extra de elec.c.venerabilem.

¶Additio Bal.

1 ☞ Minor iurans simpliciter non venire contra an intelligatur iurasse
2 Periurus an repellatur a iuramento honoris et oneris
3 Periurus an repellatur a beneficio.
4 Periurus an repellatur a testimonio
5 Periurus an admittatur ad agēdum pro ecclesia sua.

Ad iuramento. Vide omnino. cy.C.de sponsa. l.ſi.in vlti.q.vide Jnn.extra de iureiur. debitores.⁊ c.querelam ſerui.⁊ c.quanto. vide Jnno. extra de.elec.venerabilis ad finem.vide Jnno. de immuni eccle.quoniam plerisq;.in fi.vide de impetratione iuramenti.dic vt extra de const.ex litteris.de extorsione iuramenti.dic.vt extra de renun.cum inter. ¶Jn tex. in versicu.qui nunquid iusciuile possit statuere super iuramento videtur q̄ sic vt hic cum ſi.Solu.aut ius ciuile impugnat iuramentum per rationem concludentem de iure naturali vel diuino. et tunc potest. aut per aliquam suam fictionem que non concludit peccatum si seruetur iuramentum et tunc non potest.Ray.⁊ Bart.in commento.l.omnes.populi. ¶Jn tex in versi.iuramento.vide quod not.infra. de regu.iur. non videtur.ℊ.q̄ iussu.ī ver. iudicio.vide omnino ī Spe.ti.ij.ℊ. nūc ostēdendum.ver.xxiij.⁊ ver.ſe.in ver.periurasset.iuramentum non tollit defensionem iuris ad quod hic alle. ¶Jn glo. non compelli.in ver.satisdationis. ¶No.q̄ possessio immobilium non facit quem non presumi suspectum nisi sit pro qualitate rei petite. ¶Jn tex.ibi.in ver.hec vide omnino.quod no.Cy.C.ſi cōtra ius vel vtili.publi.l.ſi.q.iiij. vide quod no. in.c. pastoralis. ¶Jn glo.per hanc regulam.de re iudi.in cle.⁊ in.l.ij.C. q̄ metus causa per ac. ¶Jn tex.ibi deseruerit.vide Cy.in auᵗ.sacramenta.j.op.Si quis iurat aliquid ⁊ vult ℈contrauenire ⁊ agere penitentiam de periurio an audiatur.vide per archi. viij.disti. quē contra mores. ¶Jn glo.hic vniuersalem.vide etiaz omnino quod no.Archi.xix.distin.in memoriam.in p:in. alꝰ non intelliges. Jn versi.prefato deseruerit.vide omnino Archi.vj. q. iiij.quod bene.vide quod no.C.de vsuris auᵗ.ad hoc in magna glo.et eo ti.eos.ℊ.illos.in glo.vt infra.an ille qui iurauerit nō venire contra possit agere:vt aut contractus iustificēᵗ aut rescindatur no.C.de rescin.vendi.l.ij.† An minor q̄ iurauit simpliciter nō venire intelligaᵗ iurasse nō ℈uenire rōne minoris etatis ℈nec alia de cā.no.idē dicta.l.ij. An sufficiat iuramētū spiritualiter iplere.no.Archi.xj.q.ſi.antecessor.vide Archi.xij.q.ij. longinquitate in fi.de iuramēto assertorio ⁊ pmissorio.⁊ an metus excuset a periurio.⁊ an a papa dispēset in iuramēto vxv.q.vj.
1 c.autoritate per Archi. An capitulū possit venire contra suaz
2 constitutionem iuratam.xij.q.j.certe.ac. An periurus † repella
3 tur a iuramento honoris non oneris. xij.q.v.paruuli. in ſi. per
c Archi. An.periurus repellatur a beneficio[c]. Dic.xxij.q.v. iu-
d ramētū.per Archi. † An periurus repellatur a testimonio[d] ea.
4 q.paruuli. per archi.C.de.fi.instru.l.ij.parat. An periurus ad
ℊ mititur ad agendum p ecclesia sua. dic q̄ sic:vt no. Archi.iiij. a
o.vlt.omnibus. An periurium probetur per scripturam est casus.C.de rebus cred.l.fin. An periurium probetur per lapsum termini.no. Jnno.extra de accu. super his. An iuramentum extendatur ad alia capitula.xxij.q.ij.ne quis per Archi. An iuramentum de re turpi sit ipso iure nullū. An per excep.xxij.q.iiij. est excep.per Archi.quando possit quis venire contra iuramētum ea.q.qui sacramento.per Archi. Quid de iuramento per metum extorto cadē.q.inter cetera per archi. an ratihabitio faciat quem periurij eadē causa.⁊ .q.v.qui cōpulsus. p Archi.tot sint iuramenta quot res.xxij.q.iiij.inter cetera.per archi.

¶Si ex noxali cā agatur quēadmodū caueaᵗ. Rubrica.

1 ☞ Facto rei ius actoris deterius fieri non debet.
2 De triplici interesse.
3 Testis non cognoscēs personā nō potest pbare factū.
4 Medici quare non dant iudiciū de cicatrice.

Iquis. Homo fisti promissus debet in eadem causa fisti qua erat tempore pmissiōis.i.q̄ ex novo facto rei ius actoris non fit factum deterius: nec in substantia nec in exercitio.b.d. Diuiditur in tres partes Jn prima edictuz ponitur. Jn secūda exponiᵗ tam per vocabulorum expositionem q̄ per exemplorum positionem. Tertio ponitur quedaz relatio.secunda ibi.eadem. tertia ibi.itaq;.⁊ durat vsq; ad ver. sed si nore. Jn illo versi.formatur quoddam dubium et soluitur cui continuatur principium.l.sequentis vsq; ad.ℊ.absens. ¶Jn tex.ibi.ſcz seruum:quia pro filio non datur actio noxalis.vt inſt.de noxa.in ſi. Item publica crimina non intentatur noxaliter.vt.ſ.de ver.sig.l. hec stipulatio.loquitur ergo hic ti.de criminibus priuatis.vt no. Bart. in l.penul.ſ.eo. Jn tex.ibi.tunc tempore promissionis. Jn tex.ibi iudiciū accipiatur.i.donec lis disceptēᵗ ⁊ terminetur. Jn tex. ibi.in.ea.cā.causa enim hic pro vtilitate siue cōmoditate poniᵗ sic in materia seruitutū ille dicūtur habere cōtinuā causam que cōtinuum afferunt cōmodū ⁊ vtilitatē in tex.ibi.ſi quis seruus pro quo agebaᵗ noxali. Jn tex.ibi.magis.i.verius. ¶No.hic
1 primo inſpiciēdū tps cōtractus. ¶† Scōo no.q̄ facto rei ius actoris nō dz fieri deteri⁹. ¶Tertio no.q̄ ius actoris dz fieri deterius vbicūq; additio actoris est magis grauata nūc q̄ a principio.qđ est.vel quia hz nunc ptēdere cū duriori aduersario,vel q: habet ptendere in diuerso foro:vel q: ius actoris ex toto est
2 peremptū ꝓpter moram rei. ¶Quarto ⁊ vltimo no.triplex interesse.ſ.mutationis persone. mutatiōis fori.⁊ interitus iuris intētati. ¶Opponiᵗ cōtra istud prin.⁊ videᵗ q̄ falsuz hic presupponaᵗ.ſ.q̄ lite mota actio possit perimi.q: lex dicit q̄ interrūpitur prescriptio per citationem.vt.C.de prescrip.xxx.anno. cum notissimi.timore huius ꝓtrarij iste tex. intelligitur dupliciter. Primo q̄ loquatur in interitu rōne tpis tunc rūde ad contrarium.vt no.j.ti.j.l.j.in prin.⁊ ibi dicā. Secūdo q̄ loquatur
d de actione perempta q̄ non potuit probari:quia non fuit exhibitus suis testibus qui eum cognouissent.sed quādo testes deposuerunt taliter q̄ non probant,tunc exhibetur seruus. dicit q̄ non videtur in eadem causa fisti. ita dicit glo.no. quam alibi sic clare non habes.ex qua no.tria Primo q̄ quando testis nō cognoscit personam nisi prius sibi ostendatur presentialiter q̄ persona est ostendenda testi.⁊ de hoc habes glo.magis expressam et oz.extra de testi.c.causam que.facit.j.de publi.l.ſi cū exhibuisset. ¶† Scōo no.q̄ testis qui non cognoscit personam
3 non potest probare factum.⁊ postq̄ attestationes sunt publicate nil relevat exhibere personaz facit quod no.C. de iure deli.l.
4 ℊ.finaūt dubius. ¶† Tertio no.ex ista gl.quomodo potest fieri.q̄ medici non dent iudiciuz de cicatrice.ita q̄ infra terminū statutuz ℈non apparcat.si postea appareat nil relevat:vt in illa glo.iudicium enim de cicatrice non potest dari nisi per oculoꝝ inspectionem.vt.j.de feriis.l.ij. dum dicit aspectu atrox ⁊c. qō no. ¶Secūdo oppo.dicitur hic q̄ lite mota iste seruus potest alienari contra.C.de liti.auᵗ.litigiose.respondeq̄ seruus erat hic in solutione non erat in obligatione. Item hic loquitur in iudicio personali.ibi in reali. ¶Tertio opponitur dicitur hic q̄ si est alienatus in hominem alterius fori. q̄ oportet q̄ actor illud forum sequatur.contrariū.quia potest conueniri vbi possidet.vt no.in.l.ſi.C.vbi in rem actio.⁊ in auten.vt omnes obe. iudi.ℊ.⁊ hoc cōsiderantes.So.ibi.loquitur in reali.hic in personali et eodem modo respondeq̄ ad.l.j. de iudi.l. non aꝰ.ℊ.j. ¶Quarto et vltimo opponitur q̄ lz sit facta alienatio. tamē ille qui alienauit tenetur vtili actione noxiali.ergo nō interest actoris.vt.j.de noxa.l.ſi plurium.ℊ.ſi. So.ſm glos. dico q̄ interest respectu directe que p;imo intentabatur. Item q: grauq

¶Met⁹.ad de.Fili.in.c. fi vo.de iure tur.

b ¶Jn iuramē to adde q̄ lz ad solū papā ptineat dispē satio iuramē ti liciti tñ epſ tale iuramētū ꝓmutare pōt vt ſi quis iurauit ire ad sanctum Ja.pōt cōmutare vt vadat ad sepulchrum.ita fel.i.c.debitores.ō iureiu. circa fi.

¶Beneficio Sz nūq̄d sit ipso facto remotus a bñficio: aut vo ꝓ suiam remouendus. vide tu fel.in.c. q̄relam.de iure tur.circa. i.v. Jn tex.ibi.remouētes.tam et qñ nō solū priuaᵗ eo bñficio ꝓ qđ piuriū cōmisit sz etiā oīb⁹ aliis ⁊ sit ihabilis ꝓpetuo ad beneficiū suscipiēdū. vide q̄ eū ī.c.tuanos iij.col.ī fi.eo. titu.

¶Testimonio, vide fel. in.c. ex pte. ō testi. ⁊ in.c. ꝓ tuas ō symo, circa fi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ta est conditio actoris in onere pbandi. de dolo vel culpa. ꝛ sic non ob. ¶ Querit glo. primo quid in eo qui nō alienauit: sed habuit p derelicto. respōdet gl. ꝙ iste videt alienare. s. occupatiōe ab alio secuta. facit. j. de stip. ser. l. ꝙ seruus vñ dicit Bart. ꝙ de re donata dz solui gabella si res habet pderelicta. sic solueret de donatione. ¶ Secūdo querit glo. quot remedijs tenetur ille talis alienans. ꝛ dicit ꝙ tribus remedijs. s. ex stipulatione vtili actione. ꝛ actione in factum. ¶ Extra collige ar. ex illo tex. ad duas. q. primo que est cā qbic dicat ꝙ inspici dz cōditio personarū tpe contract⁹ ꝙ si facta est liga inter duas ciuitates nō pōt altera ciuitas facere statutū p quod conditio colligatorum reddat deterior ꝙ esset tpe lige. ꝛ hoc tz Bar. in quadā extrauagāti henrici quā voluit glosare. Secūdo est arg. ad illam cōnem quā ponit Cyn. C. qui accu. non pos. l. fi ea. vbi dicit ꝙ post terminū possunt produci testes ꝛ instrumenta nisi ex mora alias pars sit lesa. nam hoc intelligitur fm. l. nostram vbi deterior est facta pditio aduersarij ꝙ esset si testes ꝛ instrumēta fuissent producta in termino. si enim non est facta deterior dicitur res integra. ꝛ potest admitti quis post terminū: quia iudex potest facere gratiam dilationis. vt extra de of. dele. consuluit. et facit. j. de euic. l. si rem. §. quolibet. et extra de elec. cum in veteri de opt. le. l. mancipiorum. et ita cōmuniter tenent doc. ꝛ glo. ar. in. c. sepe. de verbo. sig. in cle. ꝛ facit. C. de tēpo. in integ. res. l. pretende. §. ꝙ si defensio. ꝛ j. de excu. tu. scire opz. §. ꝑterea. ꝛ. l. si cum ipse. ꝛ C. de adul. l. fi.

Sed et si nocte. Datio pro nocta factavni non permittit ius aliorum. vnde seru⁹ qui taliter sistitur in eodem statu sisti censetur. h. d. fm intellectum gl. ¶ In tex. ibi nocte dedit alij ꝙ ei cui erat facta promissio de iu. sisti. In tex. ibi cum. i. qr ꝛ est ratio offitij. ¶ In tex. ibi cunctis i. ceteris. In tex. ibi noxa. i. actio noxalis. vel. i. delictū. In tex. ibi caput serui. In tex. ibi sequitur. s. eo dato pro noxa. ¶ Nota ꝙ noxa caput sequit. ꝛ ad hoc semper allegat. ¶ Itē not. ꝙ paria sunt dare pro noxa ꝛ vendere. ¶ Item no. ꝙ duo sunt intellectus littere vnus ꝙ offilius corrigatur in ratione. nō in dicto. alius ꝙ corrigat in vtroq;. ꝛ hic est verior intellectus: quia datio pro noxa fit bona fide ꝛ ex necessitate. vnde excusatur re⁹ ¶ In glo. vlti. huius. §. ibi. Rūde preuenienti. sed si simul veniunt pōt cōgratificari. vt. j. ad fil. l. si quis in graui. §. si cū oēs

¶ Additio Bal.

Si quis eum. ¶ In tex. ibi. eadem cum simile dicitur in eo qui promittit rem saluam fore. Nam non intelleg itur solum circa ipsam rem: sed exigitur ꝙ fit salua stipulatori. id est ꝙ sibi satisfiat. ꝛ ꝙ possessionem habeat. j. rem publi. fal. fo. l. pe. ¶ In. versi. ius vide quod no. Inn. de rescrip. eam te. ¶ In versicu. loco concor. de fideicon. si testamento. §. fina. ꝛ sic vbi statutum dicit ꝙ fit eadem pena in vno delicto que in alio. si in vno non duplicatur ratione loci nec in altero. quia quoruz est vna et exequata conditio circa delictum et circa penam intelligitur exequata etiam circa locuz ꝛ tēpus. l. fi. C. de sen. ꝛ interlo. ar. cōtra de duob⁹ reis eadem in fi. sed ibi diuersitas loci nō inducit variationem in eo ꝙ venit iure actionis. hic inducceret quia crimē exequatur criminī quo ad substātiam ꝛ pena intelligitur exequata ad qualitatem seu locum. ergo cum statutuz reputet ista: vt proportionalia non potest esse durior ratione loci. ꝛ sic de facto dicebam. ꝛ facit. C. de tē. in inte. resti. superuacuam. ꝛ vide Guil. in. l. ij. C. de fi. instru. §. oino vide. ꝛ quia differentia penes locum non variat ordinat advnū finem sicut est raptus stuprum: quia raptus ordinatur ad stuprum vel adul. ꝛ quia illa que perfectionez iuris reducit ad idē non debet diuerso iure censeri. ꝛ quia illa verba specialia restringunt generalia quo ad locum: vt. l. nam quod liquiduz in. fi. de pe. l. l. contra nec inducit diuersitatem penes rationē in his in quibus est ratione voluntas nisi fit. l. contrarium expressum. et facit. l. j. de rap. vir. ꝛ. nō ob statu. de pe. dupliciter distinguen. quia vbi pena est imposita per verba taxatiua: vt. l. mevio. §. a me. ibi taxa. loco. de le. ij. cessat duplicatio: vt. l. lutius. §. impij bouem. de le. ij. vel. i. ita scriptus.

a ¶ In integrū adō Pau. ō decā. ꝑsi. c.

1 Tres casus in quibus dñs tenetur precise.
2 Propter iustā ignorantiā vel absentiā secundū decretuz restituitur ope restitutionis in integrū.
3 Missus per secūdū decretū an fiat dñs.
4 Judices ad primū ꝛ secūdū decretā procedere non debent nisi citatione premissa.
5 Contumax q̄ non cōparuit an sit denuo citādus ad audiendum interponi primū decretum.
6 Amici reo absente an sint citandi.
7 Missus ex primo decreto an lucret fructus.
8 Ser casus in quibus secundum decretum nō interponitur vel differtur.
9 Latitatio in secūdo decreto an requiratur.
10 Cōdictio vsucapiēdi an p secūdū decretū acquirat
11 Citatus per proclama an post secundum decretū possit audiri.
21 Exceptio peremptoria an possit apponi post secūdū decretum
13 Appellatio ar possit fieri in secundo decreto.

Sed alio... Si absens. Dividit i duas partes principales. In prima loquitur quando dominus qui conueniebatur noxali erat presens. In secūda loquitur quando seruus erat presens dominus absens. secūda ibi. sed si seruus. Prima subdividitur in duas partes. Naz in prima loquitur qñ dñs fatebatur se dñm. ꝛ habet tria respōsa. Secundo qñ dñs falso negabat se dñm vel alis dolum cōmittebat. et habet duo responsa. secunda prime. ibi si vero falso. ¶ Item secunda pars principalis subdividitur in tres partes quia in prima parte consulitur actori in actione instituta. Secundo consulitur reo absenti. In tertia parte consulitur actori actione restituta. secunda secunde ibi. sed causa cognita. tertia ibi. ergo. Et hoc dicit dñs seruo absente noxali conuentus si se dominum astruit. potest vel desistendo cauere vel iudiciū accipere vel cauere se ius suum cessurum. si vero negat se dominū et de mēdacio cōuincatur precise tenetur. Idē si dolo desijt possidere. h. d. prima pars. seruo presente. domino absente et indefenso. tamen legitime citato interponitur primum et secūdū decretum. contra quod si dominus restituatur actio que perempta erat etiam restituitur aduersario. hoc secundo. et sunt octo responsa huius. ¶ In textu. ibi competit scilicet aduersus dominum serui. In textu. ibi. esse: ꝛ sic agnoscit bonam fidem nec mentitur sup. queritur quid iuris erit. et respondet compellendum ꝛc. In text. ibi. in iudicio sisti. vt veritas inquiratur. ꝛ hoc in casu dubij. In textu. ibi. accipere quādo certus est dominus de innocentia. quia tunc secure potest ingredi in iudiciali certamine. In textu. ibi nolite defendere. quia forte est certus de maleficio serui. In textu. ibi. exhibiturum non vt veritas inquiratur. sed ideo est daturum actori pro noxa. In textu. ibi neget ad hunc finem negabat. vt iudicium euitaret. In textu. ibi. susceptum scilicet probato mēdacio. ꝛ hoc patet per hoc quod supra dixit falso neget. In text. ibi ascribit scilicet vt p̄ esse teneatur dominus. In tex. ibi ducendus erit: scilicet seruus. In tex. ibi. iussu id est decreto pretoris. In text. ibi nec ei. scilicet domino. ¶ In tex. ibi. restituenda est: scilicet restituto aduersario aduersus fm decretuz. In tex. ibi. eius: scz actoris. ¶ Nota ꝙ quando dominus est presens et fatetur se dominum et seruus est absens: puta in fuga ꝙ tres sunt casus. nam aut domin⁹ dubitat an seruus deliquerit. tunc cauet de iudicio sisti vt veritas inquiratur. aut est certus ꝙ non deliquit: tunc secure accipiet iudicium. quia vincet propter innocentiam aut est certus ꝙ seruus deliquit. ꝛ ideo expedit sibi tali seruo cauere. tūc debet cauere quod dabit pro noxa et ecce principium huius. §. ¶ Sed hic quero quando potest esse dominus certus de negatiua. Respondeo. vt. j. de ac. here. l. cum falsam. ꝛ. l. pantonius. §. rei. vbi omnino vide. ¶ Secundo no. tres casus in quibus domin⁹ tenetur precise. primus quando mentitur. Secundus quando dolo desinit possidere. Tertius casus est extra ter. quando domino sciente ꝛ patiente: vel iubēte. seruus delinquit ex hoc apparet propter mandatum perdi iuris beneficium. ꝛ facit. j. de interrog. actio. l. non alienum. ¶ Tertio no. in. §. sed si seruus ꝙ contra absentem ꝛ indefensum in causa noxali proceditur ad primum et ad secundum decretum eo legitime citato ad domū. sed Ja. de ra. dicit ꝙ in causa noxali non sit necessarium primū decretum. tamen hoc ē cōtra casum. l. edium infra de pecu. ꝛ no. infra de publi. l. item si seruo. ¶ Quarto not. ꝙ propter iustaz absentiam et ignorātiam secūdum decretum rescinditur ope re
a stitutionis in integruz. a et datur absenti defensio. quia restituitur ad totam causam. et per hoc dico probationes recepte summarie pro veniendo ad secundum decretum non preiudicant absenti. et erit iterato probandum. et hoc est quod dicit littera dabitur defensio. ¶ Quinto et vltimo not. ꝙ restituto reo ad defensionem videtur restitutus actor ad actionem veterem. et sic actio mortua resuscitatur per vigorem iudiciorū. et quia cessat causa liberationis. vt. j. de iure. fi. l. deferre. §. si. cum similibus. ¶ Querit hic glo. ad quid dñs cauet ꝙ seruuz in iudicio sisteret. cum seruus in iudicio esse non possit. et respondet ad hoc vt veritas inq̄ratur p interrogationē serui. facit. j. de edil. edic. l. quero. in. si. ꝛ. j. de probatio. l. cū pbatio. ꝛ dicit glo. ꝙ confessio serui

Universidad de Deusto

fio seruꝰ p̄iudicabit dño nisi dominus ꝓbet contrarium. Ex qua glo.ego sepius collegi tale argumentū ꝙ si per formā statuti pater cogatur soluere ꝓdēnationē filij ꝙ statutū valet: vt no. C. de decur. in rubrica. & filius est confessus in iudicio ꝙ pater addmittit ad ꝓbandum cōtrariū ꝙ suo interesse pecuniario. & est casus in hac glo. si em̄ nō reuocat hoc p̄iudicaret patri & idem sentit bar. ī. de verb. obli. l. cum filius. in p̄in. vbi vide p cum. Item si non vertat pecuniariū interesse: q̄ fit pena personalis. nō solum admittit pater: ſz quelibet coniuncta ꝑsona ad reuocandū cōfessionē. & ad ꝓbandū cōtrariū. & ad appellandum si est op⁹. vt. ī. de li. ca. l. ij. & iij. ī. de ap. l. nō tm̄. tene meti. ¶ Venio ad ver. sed si seruus. & no. hic primum & secundum decretum posse interponi contra indefensum. vt dixi superius. & ꝙ absenti succurrit ex iusta causa per restitutionem in integrum. & hoc dic: vt not. Ly. C. de resti. mili. l. ignorare. ¶ Ex hoc habes ꝙ post secundum decretum tenuta recuperari non potest mero iure. & dicunt quidam ꝙ hoc est verum in causa norali. de dam. infec. l. si finita. §. postea: sed in alijs actionibus personalibus potest reus recuperare tenutam veniendo post secundum decretū vsq; ad biēnium. & soluendo debitum & expensas & interesse per l. fi. C. de iure do. impetrā. ar. in. d. §. postea. & glo. or. in. c. contigit. de do. & contu. nisi per statutum terrarū esset aliter p̄uisum quia statuta sunt seruanda. vt no. glo. in. d. l. fi. de iure. do. ipetran. Alij intelligunt dictam. l. fi. quando non ꝓcedebatur ī figura iudicij: sed per rescriptum p̄incipis: qđ tamen illa. l. non videt pati posse cum ibi fiat mentio iudiciarij ordinis & detur modꝰ & forma ꝓcedendi. de iure ergo cōmuni ſdz decretum nō impedit luitionē infra biēnū. nec ob. ī. de re iud. l. a diuo pio. §. si post addictum: q̄ ibi loquit in tertio cōtradictore. q̄ volebat
3 rescindere decretū nō soluere debitum. vñ nihil facit. ¶ †Querit glo. vtrum per secundum decretum missus fiat dñs: & dicit ꝙ sic. si reus erat dominus. & ista est veritas. addit glo. mirabiliter que est in. l. p̄etoris. de dā. infec. hanc rationē: q̄ ille qui patit interponi secundū decretū cōtra se videt habere rez p̄o delicto quam glo. alibi nō habes. ¶ Ultimo inq̄tum dicit hic de actione perēpta ꝙ resuscitat dicas ꝙ hoc est ex noua causa. alꝫ non pōt actio resuscitari: qđ dic: vt. ī. de pac. l. vnus. §. pactum. ver. si pactum conuentū. ¶ Expedite sunt glo. sed Dofr. & Ly. tractant hic de primo & secundo decreto. de quibus vltra alios ali
4 qua noua dicam. & multū vtilia. ¶ †No. in illa mā quasdā regulas. siue cautelas. prima est ꝙ iudices caueant ne ꝓcedāt ad p̄imum & secundū decretum non p̄emissa citatione legitima: quia
2 tunc p̄imū vel secundum decretum non valeret[a]. vt. C. vnde vi l. meminerint. C. si per vim vel alio modo. §. fi. de re iudi. si cū nul la & no. in Spe. de p̄imo decreto. §. iam. ver. ꝙ si iudex. secundo caueant ne interponāt decretū ante summariam ꝓbationez de biti. vt no. in. l. fulcinius. §. cū hoc edictum. ī. q̄ ex ca. in pos. ea. & in aut. de exhi. reis. §. si vō etiā quidaz que summaria ꝓbatio qualiter fiat distingue. aut cū fit missio ex diffinitiua. tūc coraz eodē iudice nō est necessaria ꝓbatio: q̄ liquidū est. si coraz alio iudice dz duci snia. vt. ī. de ꝓba. l. quoties. in glo. or. que est singularis. aut fit missio ex interlocutoria. idest ante sententiaz. & tunc aut loq̄mur respectu p̄imi decreti. & in actione personali tunc fit ꝓbatio summaria p̄ sacramentū actoris. & videt p̄emissa illa sūmaria p̄obatio eoipso ꝙ est iuratum de calumnia. fm Azo. vt no. ī. de exhi. reis. l. thesaurus. lz iuramētū calumnie de sui natura non fit iuramentum p̄obatorium debiti: sed tantuz animi agentis ꝙ agat bona fide: & operatur tm̄ regulariter in his que dependent a vera existentia terminorum. vt no. aut. de iudi. §. oportet. Aut loquimur r̄espectu secūdi decreti: tūc oportet ꝙ ꝓbet debitum clare & liquide. & in hoc recipiunt ꝓbationes lite non contesta. Itez & absente aduersario. & p̄o tanto dicit cognitio summaria. qđ hoc no. doc. C. ō bo. auc. iud. pos. aut. & qui iurat. ¶ Tertio caueant iudices quādo extat tertius cōtradictor: ne ꝓcedāt indiscussa causa ꝓtradictiōis. vt no. Inno. extra de cōcess. p̄eben. cuz nris. & extra de testamentis. c. veniēs facit qđ no. Ly. C. ne vx. p̄o. ma. l. ob maritorum. C. de p̄iuile. fi. l. ī. de re iudi. l. a diuo pio. §. si super. ¶ Quero vtrum p̄imū decretum exigat sessionem p̄o tribunali dicit Dy. ꝙ non: quia emanat summarie. facit. ī. de interro. ac. l. voluit. §. ī. requiritur tamē ꝙ tempus sit iuridicum. quia tempore feriato non potest interponi p̄imū decretū. nec ꝓnunciari tenuta iudicialis. vt no. ī. de euic. l. minor. in p̄in. & hoc apparet: q̄ spāle est ī quibusdaz casibus positis in. l. ij. de feriis in quibus fit missio tēpore feria
5 to. ergo in ꝓtrariū est ius cōmune. ¶ †Scdo quero nunqd cōtumax q̄ nō cōparuit sit denuo citandus ad audiendū interponi p̄imum decretum. & dic ꝙ nō. secus in secūdo decreto in quo requirit maior cognitio sicut ī diffinitiua: vt no. Ja. bu. in. l. nec quicq̄. §. vbi de offō. pēsulis & leg. ¶ Tertio querit vtrum or do traditus in. l. a diuo pio sit necessarius vbi fit missio ex cōtumacia non lata sententia diffinitiua. glo. dicit ꝙ sic in. l. p̄esenti. §. ī. C. de his qui ad eccle. confu. contrarium no. in aut. de exhi. reis. l. fi. & hoc tene: quia nulla. l. cauetur ꝙ ille ordo requiratur vbi fit missio ad contumaciam p̄opulsandam ante latam
6 sententiam. ¶ †Quarto queritur reo absente vtruz sint citandi amici coniuncti saltim in genere. & videtur ꝙ sic. in duobus casibus tamen. s. quando ꝓceditur contra absentē qui hz ꝑuilegium ꝑsone. vt cōtra minorē vel cōtra absentē qui hz p̄iuilegium absentie. puta q̄ abest cā rei publice vel causa studiorum vt. l. hoc autem in p̄in. ī. qui. ex ca. in pos. ea. & ī. qui. ex cā. ma. l. ergo. breuiter dico ꝙ ista citatio eoz qui habent ius in ꝓcessu cause nō requirit nisi in casibus expressis in iure. vt. ī. de ven. inspi. l. ī. §. denunciari. ¶ Quinto queritur vtrum reꝰ missionem passus ex primo decreto possit cogi ad luendam tenutam exemplum si missus est in possessionem cuiusdam equi & non potest tollere sumptus. breuiter doc. dicunt ꝙ non: quia ex ista tenuta nihil habetur nisi pignus p̄etorium. non ius compellēdi ad luendū. nec reperit ꝙ iste modꝰ fit traditꝰ a iure. & hoc dicūt
7 reperiri in addi. Spe. ¶ †Sexto queritur vtrū missus ex p̄io decreto lucret fructus. dicit glo. ꝙ nō de iure ſz de consuetudine
8 sicꝫ vt no. in aut. de exhi. reis. §. si vero. tu dic ꝙ vbi est illa consuetudo vel statutum loci valet. & intelligit istud lucrū non esse vsura: ſz pena cōtemptꝰ: quod est notabile. vñ nec extenuat sortem: ſz vbi non apparet de illa ꝟsuetudine vel statuto: tunc missus non lucrat fructꝰ & est rō q̄ fructus quis lucrat qui possidet ex causa habili ad lucrandū: secꝰ si ex causa pignoris. fallit vbi iudex p̄imum decretum agrauauit ꝙ pōt ex vera ꝓtumacia rei non ex contumacia p̄esumpta: vt in. l. fulcinius. §. fi. qui. ex ca. in pos. ea. ¶ Septimo quero vtruz missus ex primo decreto expulsus habeat aliqđ interdictum. & dicit ꝙ non in ꝑsonali: q̄ plenum decretum nō transfert possessionē: sed cōpetit sibi officium iudicis. vt. ī. ne vis fiat ei. l. si q̄s missus facit qđ no. de cōdi. furti. l. & ideo. §. neratius ex hoc patet ꝙ si intentat hypotecharia ex p̄etorio pignore: non dz concludi ad restitutionez possessionis. sed ad detentionē. vñ. l. si cum venditor. in p̄in. de euic. que dicit ꝙ hypotecharia aduocat possessionem. nō habet locum in pignore p̄etorio. & facit. l. ij. C. de p̄eto. pigno. ¶ Quero hic vnum. vtrum cōtra p̄esentem qui non vult obedire possit interponi p̄imum decretū. & dic ꝙ sic. vt. l. nō tm̄. §. fi. de fideicō. li. &
8 ibi per Ja. de are. ¶ †Circa secundum decretū no. vj. casus in quibus ſcdz decretuz non interponitur vel differtur: vt primo in criminalibus non interponitur secundum decretum. sed ꝓceditur ad aduocationem bonorum: q̄ cōtra absentem diffinitiua non potest fieri in criminali lite non cōtest. vt. l. ī. de requi. re. & de penis. absentium. ¶ Secundo non interponitur secundum decretum in causa status: quia non recipit pecuniariaz recompensationem. & ideo potest ferri diffinitiua lite non conte. quia non est aliud remedium. vt. l. fi. de li. ho exhi. idez in causa matrimoniali: ſz similibus cauſis puta in causa monachatus vel paternitatis & filiationis. vnde do. Jaco. bu. dat talem theoricam: ꝙ vbi non cadit missio. ibi contra contumacem potest ꝓcedi ad diffinitiuam lite non contest. ita no. ipse. C. quomodo & quando iudex. l. consentaneum. in lectu. Specu. tamen dicit ꝙ istud est verum in extraordinarijs iudicijs cuz agitur officio iudicis. secus in iudicijs ordinarijs vbi intentatur actio: q̄ non potest ferri diffinitiua lite non contesta. nam si non est speciale in causa appellationis. ergo in contrariuz est ius commune. vt C. de tempo. ap. l. fi. §. illud. ita no. ipse in Spe. de primo de. §. sequitur ver. si vero. & ver. se. & idem tenet hic Ly. et tene menti ista verba. ¶ Item in causa officiorum vel in numerum personalem cadit ſcdz decretuz. quia non possunt pecunie redimi. nec ꝙ commutari. vt. l. illud. de exen. mu. idem est in causa vbi petitur ꝙ aliquis in matricula ponatur vel cassetur: q̄ est meruz factum ob omni pecuniaria taxatione abstractum. vt no. Ja. bu. in dicta. l. consentaneum. & auc. qui semel. ¶ Item in rei vendicatione non interponitur secundum decretum: quia per primū reus desijt possidere. & sic est liberatus ab instantia iudicij. & q̄ actor est sibi contrarius. vt no. de dā. infec. si finita. §. si plures. ¶ Item iuribus inseparabilibus a persona non interponitur secundum decretum quo ad ius inseparabile ab illa persona. ſz solum quo ad commoditatem. vt. ī. ca. l. si cum vsufructuario. ¶ Item in appellationibus non interponitur secundū decretum: sed ꝓceditur ad diffinitiuaz lite non cotesta. vt. d. §. illud idem est si petatur restitutio in integrum. nam nec hic est aliqđ debitum verū ante restitutionem concessam. facit quod no. ī. de condi. indebi. l. fi. §. fi. ¶ Item si agit querela inofficiosi: quia nec hic p̄etenditur ad debitū fm Ly. ¶ Idē si petat testes recipi ad eternaz rei memoriā. q̄ hic nō cōcludit partē: sed iudicem est aliquod debituz cui missio possit cōmensurari. ī. de te. l. curēt. ¶ Quero de duobus. primo quero vtrum in interdicto

a ¶ Nō valet ꝙ q̄ vide q̄ habent p. d. maria. soci. ī consi. xviij. incipsequen. v̄. & posito p totū ī. ī. pte & ade. d. Bar. soci. ī ꝟsi. clviij. incip. visis. ī ij. parte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vti pos. possit interponi primum vel secundum decretum. dicit j. de no. ope. nuncia. l. si prius. nec habes alibi glo. quam ibi. ¶ Item quero quando fideiussor petit se extrahi ab obligatione qualiter fiat hec missio. respondeo q̄ iuxta mensuram debiti principalis. vt no. j. de neg. gest. l. si quis mādato. vbi habes gl. or. qō tene mēti. ⁊ sic opz q̄ fideiussor porrigat duo instrumēta. s. instrumentum debiti p̄ncipalis. ⁊ cōseruatiōis. facit quod no. Ly. j. de v̄. ob sciendū. ¶ In glo. ex hoc in fi. ibi. §. aream. So. hic beneficio restitutionis nō ipo iure. ⁊ adde q̄ vbi actio restituit a iure ciuili est directa: vt. j. de iu. fi. l. deferre. §. fi. vbi a p̄tore est vtilis: vt hic. ¶ † Tertio quero an in scō decreto requirat latitatio ⁊ tex. dicit q̄ sic. j. qui. ex cau. in pos. ea. l. fulcinī. §. cū hoc edicto. ⁊. §. quid sit latitare. sz contrariū videt. j. de dā. infe. l. si finita. §. si forte. ⁊ C. de re. mi. ignorare. ad idem q̄ minor patitur scōm decretū. vt. j. de bo. aut. iu. pos. l. si minor. ⁊ tū mior ppie nō latitat. vt. j. de mino. l. minor ēt si fitq̄si contumax. So. interdū scōm decretum interponit ex causa que afficit ipsaz rez vt in causa dāni infec. ⁊ in causa noxali. ⁊ tunc nō requirit latitatio. vt dicto. §. forte interdū interponit scōz decretū ex causa que concernit ipsaz personā. ⁊ ppter ipsam p̄sonam nō ppter rē ipsam. ⁊ tunc dico q̄ requirit latitatio. tū notandū est q̄ sufficit latitatio p̄sumptiua. q̄ est si quis sit citatus solenniter ad domum habitationis. ⁊ nemo compareat. vt no. Jnno. extra de eo qui mit. in pos. si aduersarius. Item sufficit culpa eius qui pōt legitime cōparere ⁊ animo intelligit habere legitimū responsalem. nec legitimat personam eius in iudicio. vt dicta. l. si minor.

9 ¶ Latitare. a q̄s autē dicatur latitare. vide tu fe. i. c. p̄sultatiōib⁹. de of. deleg. 10

¶ Quarto quero vtrū ille qui est in palatio in loco causarum non tū rep̄sentat se ad causaz ad quā est citatus dicit latitare[a] ⁊ dic q̄ sic. q: p̄ absente habet ille qui non facit id p̄o quo citatus est vt. j. de excu. tu. l. scire opz. §. opz. ⁊. j. de p̄tuile. cre. l. euz qui. circa columnā. ⁊ ideo rimatio palatij quā quidā faciūt fieri frustra fit: q: nō sufficit in palatio venisse nisi venerit ⁊ cōparuerit ad id ad qō citatus est. ¶ † Quinto querit an p̄ scōm decretū acquirat vsucapiendi conditio. ⁊ ius p̄scribendi nō obstāte q̄ missus habuerit scientiā rei alienę. ⁊ malam fidē. ⁊ vt q̄ sic. ppter tuitionem p̄toris vt. j. de acqui. pos. l. iuste. ⁊ videtur expressum. j. de nox. l. ⁊ generaliter. In cōtrariū videt: factum in dictis reputatur factum partis: nec plus operat. vt. C. de cuic. l. ob causaz. ⁊. j. de pig. actio. l. ⁊ generaliter. Item factuz p̄toris non derogat iuri tertie p̄sone nō tacite. vt. j. ne vis fiat ei. l. j. §. si quis ideo. ⁊. j. de lega. p̄estan. l. filium. contrariū non ob. C. dō furtis. l. apud antiquos in ratione sui. ¶ † Sexto querit vtrū citatus p̄ pclama gñale possit post scōm decretū audiri ⁊ dō suo iure ⁊ videt q̄ non. vt. C. de distra. pig. l. si eo tempore. ⁊. j. de re iudi. l. a diuo pio. §. si post aditā. ⁊ facit qō no. in. l. j. §. dicitur si cui plusq̄ per. l. fal. In cōtrariū videt q̄ nulla. l. cauet q̄ p̄ generale p̄oclama quis excludat a iure suo immo debet nominatiz citari de ven. inspi. l. j. §. denunciari. ⁊ no. Jnno. in. c. humilis. extra de maio. ⁊ obe simile videmus q̄ lz creditores ⁊ legatarij sint citandi per generale p̄oclama in confectione inuentarij. tamen admittuntur postea ad p̄obandum contra ipsum inuentarium vt in aut. de here. ⁊ fal. §. si vero absunt. ¶ Item absurdum est dicere q̄ quis perdat ius suum eoipso q̄ nō cōparuit in vna citatione. vt no. ō. si quis iusdi. nō obtē. l. j. in fi. So. aut quis nō est citatus vllo modo. ⁊ tunc sibi nullum gñatur p̄eiudicium in possessione vel p̄oprietate. vt. d. §. si quis rem. ⁊ no. Jnn. extra de officio dele. c. si qñ. aut est citatus per p̄oclama generale. et tunc post scōm decretum non admittitur per modum contradictiōis. vt. d. §. si quis post aditam. si tamen admittitur p̄osequēdo ius suum. excluditur ergo solum a summaria cōtradictione non a via ordinaria. cum via ordinaria non sit sublata per summariam cognitionem. vt. l. a diuo pio. §. si super rebus. aut non est nominatim citatus. ⁊ tunc est sibi imputandum si non cōtradixit. vt p̄imo non audiat vllo modo. vt. C. si p̄opter pu. pēsi. l. si deserta. ⁊. j. qui. ex cau. ma. l. si miles. §. j. ⁊. d. l. si eo tempore cōtrarium tamen credo q̄ repellat solum a contradictiōe summaria. non ab ordinaria petitione. ⁊ in hoc nocet ei cōtumacia q: facit euz de reo actorē. vt. j. de ope. no. nun. si prius. ¶ Querit vij. vtrum sit necessaria missio corporalis ex scō decreto. an vo sufficiat decretū iudicis sine alia ītromissiōe corpali. ⁊ videtur sufficere q: titul⁹ scōi decreti aduenit detentatori. vñ ipso iure mutat cā possessionis. vt inst. de re. diui. §. interdū. In oriuz videt q̄ requiratur vere apprehensio ex secundo decreto. ⁊ nō sufficiat ficta possessio: q: aliud est quando titulus habetur de cōsensu possessoris ⁊ ita loquit. §. interdū. aliud qñ inuito possessore. vbi requirit q̄ possessor expellat. ⁊ aduersarius intromittatur in possessionē corporalē. ar. de pig. ac. l. nō est miruz. §. scienduz. ⁊. ō. q̄ satisda. cog. l. sciendū. §. si fundū. qō credoveri⁹. vt ō. de iurisd. om. iudi. l. iubere cauere. frustra enī interueniret scōa missio corporalis. i. executio secundi decreti si nihil operaretur ⁊ ad hoc. j. de acqui. pos. l. q̄ fundi. ⁊. l. qui vniuersas. §. Item cū p̄etor. ¶ Octauo queritur vbi agit ille qui est in possessione quam petit vi possidetis in iuribus incorporalibus. nisi actio cōpetat possessori. ⁊ qualiter interponitur scōm decretū. rñdeo vt. j. de no. ope. nū. si p̄ius. ⁊ no. Jnno. de eo qui mit. in pos. cau. rei ser. c. j. ¶ Nono queritur an missio ex secundo decreto olim sicut hodie debuerit fieri p̄o mensura debiti. ⁊ dic q̄ sic. vt. j. de re iud. l. a diuo p̄io. §. in venditiōe. ex hoc sequit q̄ secundū decretum non p̄odest quo ad dominij acquisitionez nisi impetrāti. non ceteris creditoribus etiā eiusdem rationis ⁊ tituli quibꝰ p̄imum decretum p̄odesset. vt. j. de bo. aut. iud. pos. l. cum vn⁹ ⁊. C. de iure do. impetrā. l. fi. 12 ¶ Decimo queritur an post secundum decretum possit opponi exceptio peremptoria: ⁊ videtur q̄ sic. quia exceptio peremptoria reddit retro nullum tam p̄imum decretum q̄ secundū cū vtrūq; debet fundari in vera existentia debiti. vt. l. j. §. hec verba. ne vis fiat ei. Item obiectio vitiat decretum ipso iure. vt. l. cū vero. §. subuentum de fideicom. lib. Et no. in. l. imperatores. de p̄iuileg. credi facit. ff. de rescin. ven. l. fundus. ⁊ quod no. C. si aduer. fiscum. l. edicto. ⁊. C. de iur. fi. l. si minori. libro. x. In cōtrariū videtur. quia secundū decretum habet vim diffinitiue. ⁊ glo. dicit q̄ secundum decretuz est quedā diffinitiua. s. considerato effectu. vt no. ō. de iurisd. om. iudi. l. j. sed post diffinitiuam nō potest opponi exceptio nisi i certis casibus. vt no. C. de iu. ⁊ fac. ign. l. j. ⁊. j. de pecul. l. si eo tēpore. ⁊. j. mā. l. si fideiussor. §. in oībus. C. de odi. ide. l. j. cū si. P̄re. de hoc est glo. or. in. l. fulcinī. §. hoc edictuz. j. quib. ex causis in pos. ea. P̄re. ille cōtra quē interponit scōm decretuz citat q̄ veniat ad opponendum quicquid vult. si ergo nihil opponit exceptionem p̄sumit non habere. vt extra de excep. c. pastoralis. nō ob. §. hec. Vba: q: loquit in p̄io decreto qō interponit ex iuramēto actoris: ideo merito rescindit si apparet de p̄iurio. ar. i. l. admonēdi. j. de iureiur. fm hoc p̄imū decretū nō tenet. tū vz secundū: q: est ordo seruatus. secus si p̄imū decretū nō esset aliq̄ modo interpositum: q: nō esset obseruat⁹ ordo. vt. j. de re iud. l. si cum nulla. So. dico q̄ si scōm decretum fuit interposituz dolo actoris ex mendacib⁹ allegationib⁹ ipsius actoris qō nonvz q: est obreptum p̄tori. si tū actor egit bona fide. tū reus re vera habebat exceptionem. tūc iputet sibi reus si illā exceptionē nō opposuit. nā dānuz qō quis sentit sua ⁊c. ita intelligit glo. que est in dicto. §. cū hoc edictuz. ⁊ hoc facit: q: non dz esse melioris cōditiōis contumax q̄ si cōparuisset. C. vbi de cri. agi. opz. ⁊ extra de dila. c. p̄eterea. ⁊ hec vera si missio fit ex interlocutoria. si aūt ex diffinitiua: tūc nō pōt opponi exceptio q̄ sumpsit originem ante sniam. vt. j. de excep. rei. iud. l. duobus. ⁊ de pigno. l. si fundus. §. si pluribus. fami. her. l. cū putarē. ¶ Undecimo queritur quid si libellus fuit ineptus. vt scōm decretū sit nullum. et dicūt quidā q̄ sic: q: semp pōt opponi de inepto mō agendi. et iudex est in lata culpa non rejciendo libellū ineptū. vt. j. de interro. actio. l. filius. la. scōa. ⁊. l. j. de offi. asses. ergo non potest iudex plusq̄ vigor libelli patiatur: vt. l. fi. C. de fideicō. li. facit quod no. Ly. C. de eden. l. edicta. vbi dicit q̄ exceptio libelli ineptus semp potest opponi. alij dicunt q̄ libellus ineptus ipso iure tenet. ⁊ ideo valet p̄cessus super eo si non opponatur. vt. C. de anna. excep. l. fi. nā magis dz inspici veritas q̄ aptitudo. ⁊ maxime fm ius cano. vt extra de iudi. c. examinata: sed p̄ima 13 opi. verior. est ar. j. iu. so. l. vir bonus. ¶ Duodecimo queritur vtrum in secundo decreto appelletur. dicit do. Dy. q̄. sic. facit quod dixi. ō. qui satis. cog. l. arbitro. sed de p̄io decreto potest dubitari. nā aut est iustum: ⁊ appellatio est friuola. aut est iniustum. ⁊ appellatio est superuacua cum ipso iure nō videatur valere. vt. j. de p̄iui. cre. l. cum qui in possessione. de ap. l. si cum cōstat. Item ab interlocutoria non appellatur nisi in subsidium: sed hic potest succurri leso comparendo ⁊ satisdando de stādo iuri: vt. ō. qui satisda. cog. l. de die. §. plane. ergo non debet recurri ad remedium appellationis: nec transferri cognitio ad superiorem iudicem. vt. C. de sen. ⁊ interlocu. om. iudi. l. si. P̄re. si reus non comparet. ⁊ non satisdat eo q̄ non purgat fictam contumaciam p̄ecedentem cum possit eam purgare incidit in veram contumaciam. vt. extra. vt lit. contesta. c. j. ergo tanquā verus contumax non appellat. vt. l. contumacia. de re iudi. et dato q̄ posset appellare debet quodam ordine: vt p̄imo compareat ⁊ secundo offerat satisdationem de stando iuri. vt. j. de ita. lib. l. statuliber. rationem. ⁊ extra de verb. signifi. c. ex parte. in christo. ⁊ tunc si iudex non audit eum appellare: quia tunc grauamen trahit secum executionem facti nec ob. ei contumacia p̄ecedens. quia eam purgat comparendo postea: et legitime appellat a grauamine quod infertur post comparitionem. et hoc credo verum. ¶ Decimotertio queritur an tertius contradictor iuris possessionis impediat missionē respectu p̄oprietatis. Bar. fil. dicit q̄ non. si allegat nudam possessionez cum

domino

Universidad de Deusto

dño vel cum titulo:q; in ista summaria cognitione sufficit contradictori dominium presumptū ex possessiõe. nec admittit actor ad probandum de dominio rei: quia requirit altiorē indaginem. predicta sunt vera quando reus nullam habebat possessionem. si autem haberet aliquam possessionem vel ciuilem vel naturalem. tertius contradictor non impediret missionem respectu possessionis & iure debitoris: vt no. in l. ij. C. vbi in rem ac. & de dã. infec. si finita. §. si de vectigalibus. & no. in l. ideo de cõdictio. fur. nõ ob. predictis q; pignus conuentionale contrahitur quocũq; possidente: q; aliud est in pignore ptorio qõ nõ contrahit sine corporali intromissione. vt. l. non est mirum. §. sciendum. de pig. actio. que intromissio non potest fieri cuz opponit se legitimus contradictor. vt. l. ob maritorum[a]. C. ne vxor pro mari. C. de pũile. fil. l. j. & C. de edicto diui adri. tol. l. fi. ¶ Decimoquarto & vltimo queritur vtrũ pro secundo decreto psumat & dico q; sic. nisi contineat vitium visibile. vt no. j. de priule. cre. Liperatores. & sic alibi presumitur pro decreto. vt no. i. l. j. C. de fide instru. & iure hastę fil. lib. x. & hec de secundo decreto p nũc dicta sufficiant. Bal.

¶ Additio Bal.

Sed alio iure. ¶ In ter. in. §. sz in eo ver. vide oino quod no. Guil. in. l. j. C. qui le. pso. & vide in spe. de contumacia. §. fi. ẍ. sed nunquid excõmunicatus. & versi. sed nũquid minor. Dicit Jnno. q; si facta est missio cõtra pupillum & legitime tũc eo cõparente & cauente de iudicio sisti revocabitur tenuta etiam nõ refectis expensis. de eo q; mit. in pos. si aduersus pinde & de hoc no. j. de re iur. l. nõ põt dolo carere. vide formã libellor in hac materia. in Spe. iij. pte. de eo q; mit. i pos. cã rei ser. Jn ẍ. fi. vide qõ no. Jnno. de ẍb. sig. dilecto filio. & vt lit. nõ ptest. qm frequẽter. §. fi. Jtẽ qũo fiat missio in pfessoria & negatoria. ¶ Jtẽ qũo in spũalib'. no. Jnno. de eo q; mit. in pos. c. ij. in glo. mag. ¶ Item formã primi & secũdi decreti. vide ibidẽ i vlt. gl. An bona vacãtia patiant pmũ decretũ. dic q; sic. vt. C. de bõis auct. iudi. pos. l. v. & vj. ¶ Jn ter. ibi. ofis absens. vide oino Archi. ij. q. vj. §. sunt & i addi. q; incipit. ad de & no. q; ꝺ cõtumacẽ. ¶ Jn ter. in. ẍ. ducẽd'. hic pz. q; iudex põt dare & cõmittere licẽtiã p se capiendi tenutaz. cõcor. vt in pos. leg. Jus cui. §. missus. sz i cã iudicati hoc nõ põt facere nisi iudex q; suã sniaz ereq; põt nõ alius: vt no. Jnno. de cõcess. pben. cũ nris in mag. glo. vbi oino videas. ¶ Jn ter. ibi iussu ptoris vide. j. de pecnlio edi. in fi. & j. de publi. Jtem si seruũ. ¶ Jn ter. ibi. ante seruũ. ¶ Sed pone q; si ad ipedidẽduz missionẽ opponit se tertius ꝺicto. iudex indiscussa cã otradictionis reddit tenutã an revocabit. dic q; sic. pter iordinatuz pcessũ fz Jnn. q; ibi no. de cõcess. pb. ꝓposuit in mag. gl. vbi examinatis iuenies. §. si sup rebus. ibi videas. Sed quid si missus vult incõtinẽit de iure suo docere. & apponit erce. dolo facis an auditur. dubitat Spe. de j. & ij. decreto. §. restat. ẍ. si. quid si ego tu indubitãter dic q; non ob. exceptio: q; reus videtur spoliat' vt. l. meminerit. C. vsũ vi. & l. j. C. si p viz vel alio mõ. & ar. ꝺ admitu. l. cyrographis. §. vlt. & extra de pcur. ex insinuatione. ¶ Jn glo. que est sup ẍ. p restitutionẽ incipiẽte vel pfit. ¶ Mo. hic q; post scõz decretũ non audit reus nisi beneficio restitutiõis sic de dã. infec. si causa. §. si forte. & est rõ: q; liberatus est debitor solutione & finita cã. ergo non durat ius cõferendi qõ est officius inde emergens. vt. l. iiij. C. depositi. nõ ob. l. ij. C. de iure dñij impe. q; illa non loquit in scõo decreto: sz in dñio impetrato a pncipe. hoc tenet Jo. an. vt lit. cõte. qm frequẽ. & in Spe. de contumacia. §. sequit videre. ver. porro. contra no. de dolo. & contu. c. contingit per Bar. vide in Spe. de pmo scõo decreto. §. insta ꝓpositionis post pn. vide. C. de restit. in inte. ignorare. vide qõ no. C. de execu. rei iudi. l. eos. prima vertor. Jnno. dicit & bñ. vt. l. si cũ iudi. C. de bo. auct. iudi. pos. & vide in glo. q; ꝺicit: puta locando q; imperiali si iudex nõ vult multũ grauare absentez põt dare psenti solaz verã possessionẽ. & isto casu soluto debito esset recedendũ de pos. vt no. Jnno. de ẍb. sig. dilecto. Si aũt adiudicauit dñiuz. tunc prima pars est ẍa fm Jo. an. in dicto. c. qm frequẽter. & de primo & scõo decreto. §. restat. ẍ. h aũt no. Aliqñ quis impetrat dñium pignoris in quo pcedit primũ decretũ: & eũ habẽs pignori. & tũc si cõcedit ista cõcessio dicat scõm decretum hz vim diffinitiue. & transit in rẽ iudicatã quo ad ptem & ratio nõ hz vlterius ius offerendi. & hic ẽ casus nr. Aliquando ãs impetrat dñium pignoris conuentionalis. in quo nõ processit primũ decretum. & tunc si cõceditur ista concessio est gra nõ res iudicata. & in isto casu loquitur. l. vltima de iure dominij impe. vñ fatuus videt creditor qui recurrit ad illam. l. Nam melius est sibi expedire iudiciaria tramite q; gratiam implorare: sz dic q; non est oino frustratũ: q; datio insolu. per scõm decretuz exigit latitationem: sz gra nõ. tum q; simpliciter facta concessio pervenit illius. l. non nocet creditori nisi vsq; ad concurrentem qtitatem: qõ nõ est in scõo decreto simpliciter interposito. tum q; minor posset restitui cõtra sententiam: sed nõ cõtra illius. l. prorogationem. no. in gl. & ex hoc in ver. itẽ no. solutio vtribi. & est hoc speciale: q; restituitur re qua equitatis suaden. debet actori restitui acẽ. Jta facit quod nota. ac. C. ꝺ execu. rei. iudi. l. ij. ¶ Jn glo. que incipit. scilicet post litem. contestatam. in versi. improprie. Solue vt no. ẽ. de in ius vocan. l. antepe. Jaco. & in ẍ. promittendo in eadẽ gl. Sol. vt ibi. vel dic q; ibi cedebat actori alia pars hic non. q; nec poterat. cum socius suam partẽ possideret. Ja ¶ Jn ter. in ver. cognita. Ergo pro resti. sed contra ipso iure. C. de re. mi. ignorare. So. speciale in causa noxali & dãnt infecti: vt nõ requiratur latitatio. quia magis interponitur propter rem ipsam q; propter contumaciam. vt. l. si finita. §. si forte. sed oppo. q; sit necessaria restitutio etiam in personali. vt C. de resti. mi. super militaribus. Sed ibi fuit facta venditio nõ ex edicto ptoris quod requirit latitationẽ. sz iure extraordinario vbi non requiritur ad esse venditionis latitatio. vt. l. ij. C. ꝺ iure domi. impe. & vt no. in dicta. l. sup militaribus. & rescrip. nõ emanans in forma iudicij. Et an redditus prelati possint capi in renutam. vide Jnno. extra de fideicõ. c. peruenit & in marga. Alber. tit. de ex. sententiarum: & in ver. si noceat. ¶ Jn ter. Si data est tenuta ex cõtumacia non revocatur nisi resti. expensis. dicit Jnno. q; verum si sunt liquide. & iudex vult taxare. Si autem iudex dicat non sibi liquere revocabitur prestita cautione fm Jnno. qui ita notat de eo qui mit. in pos. cuz venissent. vide Jaco. de are. C. de epis & clericis. Jtem nulla. & C. de iudi. properandum. §. si autez reus per cundẽ. Ja. de sta. lib. i. statuli. rationem p eundẽ Ja. Quid si aliqs est missus in hypothe. & vult vti retentione ex pignore cõuentionali an põt. dic q; Alber. in marga. ti. de sequestrati. Bal.

[a] ¶ Vt. l. ob maritorum. & ibidẽ vide gl. & Cy. & adde eũdẽ Bal. in addi. Spe. iti. de pmo secundo decre. ver. si.

Jcum vsufructuario. ¶ Vsufructuario nõ defendit seruum i causa noxali denegatur persecutio vsufruct'. b. d. ¶ Jn glo. & dabit in prin. q; tum ad commoditatem non quantũ ad vsumfructum. inseparabilem. vt. j. de noua. l. si vsufructuario. & de dã. infec. si finita. §. si qua sunt iura. & §. si de vectigalibus. ¶ Quero de ista questiõe nunqd ex cõtumacia procuratoris interponat scõm decretum cõtra dñm & videtur casus no. q; nõ. nã hic ex contumacia fructuarij nõ interponitur scõm decretum contra dñm. sed solum contra vsufructuariũ. sed vsufructuarius dicit procurator domini. vt in. l. j. in fi. cũ. l. se. j. de ope. no. nun. & in l. j. in fi. cũ. l. se. j. vsufru. quẽadmodum ca. ergo apparet manifeste q; ex contumacia procuratoris nõ interponitur scõz decretũ contra dñm sed ad primuz decretũ ex contumacia procuratoris bene pervenit cõtra dñm. l. eum qui res. de procura. & C. de digni. l. quotiẽs. lib. xij. probant etiam pdicta i simili in. l. hoc amplius in fi. cũ. l. sequẽ. de damno infec.

1 ☞ Defensio hominis est indiuidua.
2 Diuiduum non potest diuerso iure censeri.

Jcum vno. Cuiuscunq; satisdatiõis respectu idiuidua cẽset rei omnis ꝺfensio. b. d. ¶† Mo. q; defensio ei⁹dẽ hoĩs ẽ idiuidua. ¶† Jtẽ no. q; id qõ est indiuiduũ nõ põt diuerso iure censeri. ¶ Jn glo. si post in fi. fol. hic indiuiduis. ibi in his que recipiunt diuisionem hoc est hic loquitur respectu idiuisibilis defensionis. ibi loquitur respectu indiuisibilis ꝓprietatis Bal.

¶ Additio Bal.

Jcum vno. Mo. hanc legem qui non laborat nõ manducet. j. de dã. infec. q; uis vsus.

Jseruum. In criminali causa nõ dicitur seruus in eadez causa fisti. si fistitur liber factus nisi illa libertas superuenerit ex causa de preterito. in ciuili autem causa interpretatur in eadem cã fisti. quia in causa fistitur melioris. b. d. cum. l. seq. que est no. Diuiditur in tres partes. q; primo loquitur in criminali. secundo in ciuili. tertio primum edictum modificatur. secunda ibi: quod autem. tertia ibi: sed si statuliberum. ¶ Jn textu ibi iniuriarum criminaliter notatur. ¶ Jn eadem glos. ibi non recte. quia non in eadem causa. ¶ Jn textu ibi satisfit supplicius. ergo dicit satisfactio. sic. j. de iniur. l. sed si vnus. §. si ante. ¶ Jn textu. ibi noxales causas ciuiliter moras: quia nulla actio criminalis est

Universidad de Deusto
Biblioteca

noxalis:sed tñi cuz ciuiliter agit. ¶ In rex.ibi meliorez.z ideo interpretatur in eadem cā fisti.q: fistit in meliori z vtiliori respectu actoris cū actio q̄ erat primo modificata nunc fit precisa.

¶ Additio Bal.

Si seruum. Vide Ly.C.de summa trinitate.l.nemo clericus.z.j. de iniur.l.iniuriarum extimatio.p Ja.z p Archi. xj.q.j.nemo in fi.in ver.si de ipso vide Ja.in.l.statuli.a ceteris.in prin.de statu. In glo.q̄ incipit q̄vin dicta in ver.criminibus aliter dicit hic Guil.cōtra quem videt glo.j.de penis capi.§.fi.Ray.dic p Bar.in cōmen.l.oēs ppli. ¶ Et no.q distinctio fm qualitatē psonaz etiā hz locū in pena secundaria que est similitudo supplicij.ar.C.de custo.reoz ad cōmentariensem.q: eadē dr esse pena nō solū ea.l. sz eadē pena qualitatis.vt no.Guil.C.de fide instru.l.ij. ¶ Item non hz locū in pena statutaria. nam pene statutarie sunt precise dūmodo dolus preuentat delinquentē non ob.§. pena grauior.quia illud q̄ procedit vigore iuris cōmunis.z hoc ex autoritate attributa.p.l.hodie de penis q̄.l.tanq̄ generalis nō derogat speciabus que sequunt imo ecōtra species derogat generi.vt.l.sanctio legum de penis z est filr qđ dixi.ff.de le.l.nō pñt.z.l.j.eo.ti. per Lyn. ¶ In glo.que incipit que vidicta in ver.fi.tu dic aut pena est cōmunis.i.cadez in libero.z seruo z tunc expectat tps

a ¶ Delicti.ad de fel.in.c. significasti.de homi.z in.c. pueris.ō sen. excō.z qđ dixi i.d.c.significasti.i apo.

a delicti[a].z in publicis z priuatis criminibus.vt ibi aut pena est specialis z maior in seruo q̄ in libero sicut est regulariter.z est corporalis siue sit capitalis siue nō. siue crimē,sit publicū siue p uatum non est vis. In hac.l. manifeste apparet si littera non calūniet:tunc expectat tempus suū vt hic z est ratio:q: primo casu delictum est causa pene z nō persona.Secōo aūt casu iniustū delictum z persona est causa pene:sz cum persone conditio mutetur mutatur z causa:sed cessante cā ꝛc.vt.C.de epi.z cle.l.generaliter z maxime fauore libertatis. Sed quid si de libero fiat seruus tunc dicq̄ semper debet expectari tempus delicti.vt ibi Nam pene sunt emoliende.vt j.de penis.l.interpretatione.sed cōtra.Sol.glo.vī esse.l.j.de statuli.l.statuliberi. in prin.sz posset responderi: q: ibi statulibero existenti in statu libertatis imponit pena.hic vero libero iam facto.Ja.Bal.

1 ¶ Conditione variata genus pene criminalis variatur.
2 Laycus si post maleficium factus est clericus quid iuris.
3 Quis liberat faciendo plusq̄ debet.

Sed si statu. Ista respicit prin.l.precedentis.z illud principium limitat.z est.l.notabilis. ¶ In textu ibi fuerit ab ipso pn.z hinc colligitur ratio quare ius superuenies ex causa de preterito pdest actori.i.z secus si est ex noua cā.vt.j.de pigno.actio.l.si rem.§.fi. nam istud est.q: istud ius videtur inclusum in iudicio ab ipso principio:quia in

1 erat cause intentate.vt dixit ista littera notabilis. ¶ † Ho.q̄ variata cōditione variatur genus pene criminalis.Sed cōtra hoc opponitur:quia in penis inspicitur tempus delicti.vt.j.de penis.l.j.so.hic dicit glo.ibi loquitur in priuatis delictis hic i publicis.Guil.de cu.reprobat hoc dictum:q: imo dicit ipse dz dici econtra q̄ hic in priuatis ibi in publicis.q: cum hic faciat mentionem de actione noxali:z actio noxalis non oritur ex publico crimine:vt.j.de verb.obli.l.hec stipulatio.ergo necessario hic loquitur in priuatis delictis fm Guil.gl. alibi dicit indistincte q̄ tam in priuatis q̄ in publicis delictis inspicitur conditio delinquentis tempore delicti.nec eius conditio postea alterata vel mutata mutat penam.ita.no.j.de statuli.l.statuliber a ceteris in prin.z.j.de penis.l.capitalium.§.fi.z videt expressuz j.de fur.l.si quis in seruitute.in prin.Bar. in repetitione.l.oēs populi.z in.l.j.de penis.dicit q̄ aut loquimur de pena ordinaria ,aut de pena arbitraria.si de pena ordinaria inspicit tps delicti.si pena arbitraria inspicitur tēpus cōdemnationis.ratio differentie est:q: prima pena est certa a principio z vniformis z variabilis:sed pena arbitraria non est certa a principio: sz tē pore sentētie certificat p motu iudicis habito respectu ad qualitatem delinquentis tpe sententie.vt hic tu dic q̄quedam sunt pene q̄ de sui natura expectant mutationem status.exēplum qñ ille qui est in officio est primo deponendus q̄ puniat vel clericus est primo degradandus:tunc in istis penis non pōt cōsiderari qualitas que erat a principio. sed qualitas que est statu mutato.vt extra de iudi.c.cum non ab homine.vt in auē.vt iudi.fine quo.suf.§.oportet.z ibi no. Quedā sunt pene que non desiderant status mutationem.z tunc refert aut nos consideramus arbitrium.l.aut arbitrium iudicis.si non consideramus arbitrium.l.inspicitur tempus delicti.vt.l.j.de penis si nos inspicim⁹ arbitriuz iudi.qō iudex habet vel in penis arbitrarijs vel etiaz in alijs p.§.pene.z per.l.hodie.de penis dico q̄ lz de rigore debeat inspici tempus delicti:tamen de equitate mutato statu in melius pōt pena mitigari z maxime pena corporalis.vt hic.vñ vlti.so.glo. plus placet quaz prima quicquid glo.dicat. ¶ Et

b ista faciunt ad.q.de layco qui post maleficiū factus est clericus de qua dixi in.l.cum quedā.de iurisdi.om.iudi. ¶ Ulterius vos

3 habetis hic q̄liberatur † quis faciēdo plusquam debet oppo. glo.iusti.de actio.§.penult.so. hic erat plus respectu interesse. forma prestationis non mutabat.sed in contrario mutabatur forma pstationis.z sic non obstat.Bal.

¶ Additio Bal.

Sed si statu libertum. Vide.gust. C. fa herc. familie in fi.in versi.implicitus vide Rica.in questione que incipit in quibusdam prouincijs in fi. In versi.si statur.facit.j.dever.obli.l.si seruum.§. Item si homo:z quod no.j.de sol.l. si rem.j.man.in.§.si seruus hic dicit qualiter fiat missio in noxali. Sed quomodo fiet i pre iudiciali:vt puta ago cōtra aliquem dico eum esse meum subditum vel meum hominem ipse abest.vnde de eo tenuta facti dari non potest. Quid ergo fieret dicit speculator q̄ missio non habet hic locum sed alio modo proceditur.s.per indictionem mulcte vel banni.vt no.in spe.de primo z secundo decreto.§.restat. ver.quid si agatur. actiōe priuilegiata. ¶ Quid si peto aliquē in filiū meum z ipse negabat z abest.dicit idem q̄ missio fieri nō potest:tamen in casu isto etiam lite non contesta. poterit procedi ad diffinitiuam alle.ff.de officio proconsulis nec quicq̄.§. de plano. Quid si dico aliquem esse seruum. z is abest. vtrum iudex poterit pronunciare me mittendum in possessionem eius ex dicta contumacia videtur q̄ non ex predictis. Tu sic considera q̄ missio potest fieri super rebus corporalibus dummodo possint possideri. Item super incorporalibus. vnde fit missio etiam in omnibus.vt.l.j.C.de pretorio pi. z de re iudi.commodis. Itez in predictis iuribus paternitatis z filiationis cadit quasi possessio.vt.C.de proba.non nude.z.l.non epistolis.z extra de probatio.per tuas.que possessio potest hoc modo queri.vt is obediat alicui tanq̄ patri vel domino tam in faciendo quā in non faciendo licet per obedientiam que in non faciēdo consistit non sic euidenter.z facile queratur possessio sicut quando consistit in faciendo.arg.j.de serui.vr.prediorum.l.hec autē iura. Dic ḡ qđ iudex interponet primum decretū hoc modo:q: mandabit ex prima contumacia .z in vim primi decreti qđ contumax actori exhibeat obedientiam z que consuevit exhibere filius patri:vel libertus patrono.z si ille exhibeat facta est missio.si non exhibeat completur ex illo edicto ne vis fiat ei.vt.j. ne vis fiat ei.l.si quis missum. Istud preceptuz non preiudicabit in questione principali: quia emanauit ex summaria cognitione.vt.j.de bis qui sunt sui iuris.l.si iudex z hoc de primo decreto. ¶ Secundum autem interponetur hoc modo quia isto durante in contumacia non comparendi in iudicio z solēniter citato causa cognita iudex mandabit absenti q̄ perpetuo tractet presentem pro patre vel pro domino.z ei exhibeat exhibenda non autez declarando pronunciabit pro actore quia hic nō esset missio ex secundo:sed esset diffinitiua sententia declaratoria iuris deducti de pcur. post.§.si is qui.probantur predicta quia in vasallo cadit pignus conuentionale. ergo et pretorium seu iudiciale de pig.actio.non est mirum. Idem.cum tertia agen.fieret missio in vasallum meum.arg.de damno infecto si finita.§.donec.quare non me agente si nō possidet fiet missio vel si possideo procedit̄ in forma legis.si prius de noui oper. nun.dices tu si peto vasallum actione preiudiciali non debet fieri missio:quia est paratavia ordinaria scilicet veniēdi ad diffinitiuam.ergo cessabit extraordinaria via missionis in possessionē. Concludit ista ratio q̄ in summarijs iudicijs nō habeat locum missio sed veniatur ad diffinitiuam. Rñ.nego istam. Nā licet lit.non contestata possit veniri iure communi ad diffinitiuam tamen etiam missio fieri potest.C. de iudic. properandum §. finautem. Nam remedium missionis non est introductum in subsidium sed ad cautelam . vnde concurrit cum alijs remedijs siue ordinarijs siue extraordinarijs vt lite non contestata.quoniaz frequenter.§.finali.C.quomodo et quando iudex consen. Facit quod notatur.j.de rei vendicatione.l.j.§.per hanc.et.j. de publicis.l.prima.§. direxit aliquis . Item oppono q: non videtur q̄ in ipsum vasalluz fiat missio sed debeat estimari ius quod peto.et fieri missio in interesse quia sic est in obligationibus facti vt notatur infra de negotijs gestis.l. si quis mandatozar.C. si seruitus.ven.l. si is cuius. Solutio aut loquimur in actiōe personali vel vbi agitur ad personales prestationes et tunc fit missio secundum estimationem interesse. Aut in reali. et tunc quia specialiter agitur nec cogitur quis in rem suam nec recipit functionem cum alia re. Ideo debet fieri missio in ipsam rem vt.j.de rei vendicati.l.qui restituere vbi nō

habet

Universidad de Deusto

habet locū missio. vt si aliquis petat se describi in aliqua societate etiam lite non contē. venitur ad diffinitiuam ꝛ hoc ponit Ja.bu.in.l.ꝛ in auē. qui semel. C. quo. ꝛ qñ iuder. Et fuit de facto fortt. consultū per Ja.bu. vt inuenitur in quodā li. per auē. si omnes si vt se ab here abstī.. ¶ Sed pone questionem que fi liationis est non solum ꝓpter personam sed ꝓpter bona vt ꝓpter heredi. filio delatazvel aliquid obiecit ꝙpater dicit sibi acquisitum. quomō tunc respectu illius obuentionis fiet missio. Respondeo. iste obuentiones possunt sazcere personalē possessionez. vt si sunt in genere: vel realē vt in specie. ꝛ fiet missio vt i personali vel vt in reali ꝓout habuit natura vel personalium vel realium hoc tangit Jnn. qui filij sint legitimi. c. causaz que. ¶ Idē dico quādo agitur ad aliqō factuz quod fieri nō potest Nam licet agatur reali: tamen interesse oportet extimari ꝛ fm ipsum fertur quelibet sentētia siue diffinitiua siue missiōis que in locum diffinitiue succedit. vt. no. Jnno. de sepult. certificari ad fi. alleg. de dolo arbitro. §. j. facit j. quod me. causa. l. metū. §. idem pomponius. ¶ Quid de electo in potestatem alicuiꝰ loci qui non admittitur. vtrum ex contumacia mittatur in possessionē iuris siue territorij. dic. vt. no. in. spec. de primo. ꝛ secundo decreto. §. videndum ver. quid si electus ꝛ dicit non fieri missionem sed procedi ad diffinitiuam etiā lit. nō contest. Sed ego non video quare non fiat missio cuz fieri possit. Quod sic patz Pone ꝙ lata diffinitiua cuz non admittat: nōne introducetur in possessionē certe sic vt extra de iudi. c. fi. Nam territoriuz est quid quod potest possideri. l. vlt. vbi ꝛ apō quē. Quid in possessorijs. ꝛ dicēdū est in possessorio retinēde. Nam cum actor asserat se possessorē nō pōt i possessionē mitti. quō ergo ꝓcedetur. Rñ. qꝛ loco missionis fiet ꝑceptum in forma. l. si ꝑus alle. vt ibi no. Et idez ē vbicūqz agēs possidet siue sit petitorū siue possessorū vt no. Jnno. de eo qui mit. in poss. causa rei seruāde. c. j. ꝛ i spe. de ꝑmo. ꝛ secundo decreto. §. restat. versi. sed pone ago facit qō no. in. l. j. de itī. actuqz priua. ꝛ de aqua quot. l. fi. nō aūt potest ꝓcedi ad diffinitiuā super interdicto li. nō cote. secūdū spec. But. tz cōtra. j. de interro. ac. l. ols. Vel dic aut petitoriuz illiꝰ possessorij erat summariū ꝛ tunc ēt illud possessorū sit sūmariuz alīsnō. regꝛ fallit. l. edicto. ō edi. di. adri. tollē. facit isti. ō iterdi. §. hodie. cū si. dico etiaz ꝙ alio mō pōt fieri missio in interdicto retinende si actor vult vt extimeē quātū vz possessio vt dicamus in hac missione qꝛ succedit loco diffinitiue. Idez ꝙ i diffinitiua vti pos. si duo. §. fi. ꝛ no. j. ꝙ met. causa extat in mag. glo. ꝑterea qui molestat me in mea possessione ꝛ obligatur mihi ad nō molestādum ꝛ in obligationibus non faciendi succedit interesse. g̃ ꝙ interesse meo possuz mitti de ꝟb. ob. cū filiꝰ. §. stipulatꝰ. Quō peto mihi caueri de duplo ꝛ fic ago ad factum. reꝰ est cōtumax qualiter fiet missio. Respondeo secundū interesse meū sicut in alijs peti. facta. Idē si peto me eximi ab obligatione ꝛ i similibꝰ. vt in. d. §. restat ꝟ. sed quid si petatur. ¶ Quid i act. ad exhibē. ꝛ in accusatiōe suspecti dic idē ꝟ. qd si agit ꝛ se. ꝛ. ar. C. ō dolo cū ꝓponas. Quomō fiat hodie missio i hypothecaria. viō qō no. C. de ꝓcu. eū qui ad fi. ꝛ no. in autē. qꝰ mīi. ꝛ. l. j. in fi. C. cōia de leg. Contra hoc facit qꝛ si non est itū ex primo nō oz interponi secūdū: sed illud verū si per negligētiā secꝰ si facto aduersarij. vt hic. ¶ An in hypotecaria possit fieri missio ex scōo decreto dic ꝙ sic. contra dominū rei vt no. in. l si quis empti. ad fi. sed cōtra solū possessorē non sic intelligitur alia de ac. pos. l. vl. §. gña fm Barto. de ꝓter. habuit de quodam libro. Si debitor extmissus in possessionez bonoruz debitoris an possit recurrere cōtra fideiussorem dic ꝙ sic. vt. j. de fideicō. heres. §. ꝙ si idē ver. arg. rei qō est no. fm Ja. de arc. ¶ Sz quid si petit restitutio in integrum. reus est contumax qualiter fiet missio. ꝛ vī ꝙ nō possit fieri missio qꝛ illud iudiciū oz dici ꝑsonale. ꝛ in ꝑsonalibꝰ fit missio ꝓ mensura debiti declarati sed hic nil debeē ante restitutionez concessaz. ergo ꝛc. Ꝓre. id qō hic petit. i. rescisio non est in rerū natura sed i ipsa snia creatur ꝛ oriē hoc cōcedūt q̄dā ꝛ ideo dicunt veniri ad diffiuitiuā lit. non contest. ꝛ tunc super rescissoria ꝓposita bene poterit fieri missio. Sz dic aut restitutio petitur iure actionis. ꝛ tunc potest fieri missio quia quod petitur debetur ꝛ fiet iure petito si species petit ꝛ extat. si non extat ꝓ interesse ꝛ si q̄titas petaē ꝓ mensura eius q̄titatis. j. de dolo arbitrio. §. j. j. ꝙ metus causa sicut ercō. §. qualit. in fi. ꝛ §. sed si quis per viz. Aut restitutio petit officio iudicis. ꝛ istō est magnum dubium tñ credo ꝙ iuxta interesse fiat missio. argu. j. ꝙ met. causa. §. idem pompo. qō no. Jnno. in d. c. certificari ver. ꝛ qō no. est dignū de sepultu. ꝛ idē ꝙ in hoc vltimo dico si agaē querela inofficio. cōmuni. ꝛ ad hoc. j. de ioffi. te. si instī. §. de inofficio. in ꝓmota facultatis ꝛc. vel snia condemnatoria nulla declarari vel quid simile. Sz dñs ℓ ꝙ. per hunc. §. in suo cōmē to determinat contrariū ꝙ nō habeat locū missio qꝛ si fieret missio. plus consequeretur ꝑ interlocutoriam ꝙ per diffinitiuam. Nā diffinitiua nō fieret nisi sola rescisio testamēti. Cui rñdeo ꝙ nō fit missio nisi q̄tum interest rescindi testamentum vel contractum ꝛ nō in plus. vñ nō plus cōsequeē sed idem. Et si dicas istud interesse non est debitū cōcedi. tamen est secundū mensuram estimationis rei debite. s. ipsius querele vel restitutionis. ¶ Sed nunquid in nudā ꝓprietatem tertij possidentis ꝛ cō tradicentis pōt fieri missio saluo iure possessoris. dubitat spc. in titu. de primo ꝛ secūdo decreto. §. restat. ver. quid si appe. Cōtra tu dic ꝙ in reali causa nudam possessionem aduocet. nō pōt fieri cum alius possideat naturaliter ꝛ ciuiliter detineat sed in personali potest fieri arg. j. de fundo dot. l. si fundū. ꝛ de dāno infecto si finita. §. si qua sunt iura ꝛ ibi per Jaco. de are. Item nunq̄d in nudā ciuilem possessionē. dic ꝙ sic. vt no. in. l. ij. C. vbi in rem actio. Item nunq̄d in vsufruc. feudum vel emphytcosim ꝛ dic ꝙ sicvt transeat cōmoditas sola. vt no. spec in dicto. §. ver. quid si res ꝛ se. Item nunquid. j. annum redditur dic ꝙ sic. l. cōmodis de re indica. ꝛ dicto. §. restat ver. qūid si res nō habetur ¶ Item nunquid. j. solam naturalez obligationem credo ꝙ sic ꝛ in officium iudicis ꝛ in quolibet nomen debitoris. l. j. C. de ꝓtor. pi. dicto. §. restat versi. quid si ergo de annuis leg. liberto. §. lucius. An in solaz ciuilem dico ꝙ nō nisi esset efficax ad agēdum. arg. C. de nō nu. pecunia sicut de lib. legata. peti. ¶ No. de contradictore ꝙ non admittitur si sua nō interest. vt. l. Quis de acq̄. rerum do. per Ja. Bal.

¶ De eo per quem factuz erit quominus quis in iudicio fistat Rubrica. In hoc titu. nihil addit Bal.

QUissimum. Impediēs aliquem in iudicio sistere tenēt quomōcūqz dolū cōmittat. reo ab actore ipedito sufficit exceptio. Si plures delinquūtvn? soluendo alter liberat. ꝛ in heredem non dat actio nisi quaten? ad eū pueniat. h. d. tota. l. ¶ In tex. ibi cōmiscēt i. perpetraretur. ꝛ sic ignorantia facti tis nō excusat mandantē Jac. ¶ In tex. ibi triste. puta qꝛ domus eis cōburebatur. vñ citatus retro cessit ꝛ ad iudiciū nō iuit. ¶ In tex. ibi de pena quam ꝓmisit si non sisteret. ¶ In glo. illa in fi. no. ꝙ bonū est arg. ex ordine titulorū[a] ¶ In glo. que incipit istud ibi dolus cum dolo hoc limita vt no. j. so. ma. l. si mora. vbi est glo. singularis.

a ¶ Titulorum adde eundez bal. i. l. ij. ō. de sta. ho. et qō ibi dixi i apposti.

SActoris. Ex dolo serui ofiscui culpa pōt iputari tenēt ꝑsē: sed si ei non potest culpa iputari tenēt noraliter. h. d. ¶ In tex. ibi mihi. s. reo. In tex. ibi exceptionez. s. ꝑsam. In tex. ibi ipso. s. seruo. In tex. ibi careat si elegit dare ꝙ noxa. In tex. ibi ipse. s. dñs. ¶ Ex ista. l. ego colligo. ꝙ sicut est reperire actionē ꝓcisaz ꝛ noralez. ita est reperire exceptionem ꝓcisaz vt in primo casu. l. ꝛ exceptionem noralem. vt in scōo casu. l. ꝙ raro inuenies alibi ꝙ sit noxalem exceptionem reperire. ¶ Extra quero quid in familiaribus nostris liberis vtrum dominus qui potest prohibere ꝛ non prohibet teneat. dic vt extra de restitu. spolia. c. cum ad sedem vbi habes tex. no.

1 Vsucapio vel prescriptio per citationem non interrumpitur.
2 Dolus tertij dans causam vsucapioni non reddit eam nullam ipso iure.
3 Prescriptio dicitur causa lucratiua.
4 Prescriptionuz quatuor sunt genera.
5 Prescriptio in causis criminalibus an per citationem interrūpatur.

EHoc. Actio in factum ex hoc edicto competit contra dolosum ad interesse in quo includitur actionis peremptē estimatio. ꝛ si dolosus non est soluendo restituitur actio in verum debitorē. h. d. istud ꝓin. no. Et diuiditur hoc principium in quatuor partes. primo ponitur quoddam dictū secundo ipsum dictum declarat. tertio ponit quoddam aliud dictum. quarto ponit rationem. secunda ibi: in quo iudicio. tertia ibi: plane. quarta ibi: ne ꝓpter dolum. ¶ In textu ibi deducitur idest includitur siue interpretatur. In textu ibi ob eam idest ipsum dolum. In textu ibi ipsum reum. scilicet originalem In textu ibi alienuz scilicet tertie persone. In textu ibi damno scilicet actionis amisse. ¶ Nota primo ꝙ illa actio dat ad interesse. ¶ Secundo nota ꝙ licet reus sit citatus nihilominus tamen complet vsucapionem vel prescriptionē. ¶ Tertio ex hoc no. ꝙ per citationem non interrumpit vsucapio vel prescriptio

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 ¶ † Quarto no. q dol⁹ tertij dans causaz vsucapioni vel pre
scriptioni non reddit eam nullā ipso iure. nec in effectu. nisi in
subsidium quando ille dolosus non est soluendo quod tene mē
3 ti. ¶ † Quinto z vltimo no. q prescriptio dicit causa lucratiua: vñ lucrari dicit ille q̄ pscribit ita dicit ista littera aptissime.
¶ Et no. glo. que incipit. sed nonne ibi rñdeo. ibi sez in. l. con
stitutionibus. sed hoc est diuinatio. ¶ In eadem glosa ibi de
nunciationem aduersarij lz hec solutio sit diuinatio. tamen no
ta. er ea q per protestationem extraiudicialez non interrumpi
tur prescriptio. ad hoc. j. de vsucapio. pro emp. l. alienam. hoc
etiam probatur. quia speciale est in certis casibus q per prote
stationem prescriptio interrumpitur. ergo in contrariuz est ius
commune. C. de an. excep. vt perfectius. ¶ In eadem glo. ibi. l.
illa constitutionibus. vnde illa loquitur ibi de perpetuitate re
spectu transmissionis: non respectu extensionis in tempore. tñ
dic fm Jaco. de are. z Ly. q quattuor sunt genera prescriptio
4 nū. ¶ † Quedā sunt mero odio introducte. vt prescriptio. xxx.
z. xl. annorum. quedam sunt introducte simpliciter propter ne
gligentiā non petentis. z iste prescriptiones de facili interrum
a puntur sez per citationem[a] vt. C. de prescrip. xxx. annorum. l. si
cut dum tamen citatio valeat. vt. C. ne de sta. defun. si pater. nec
sit circunducta per contumaciam actoris. vt nota. in. d. l. sicut
per Guil. de cu. Quedam sunt prescriptiones mere fauorabi
les vt est vsucapio triennij. tunc aut nos loquimur de interru
ptione in effectu. aut de interruptione ipo iure. primo casu re
quiritur lit. contesta. vt. j. de rei vendi. l. si post acceptū. que lit.
cōtesta. debet esse valida. alias non interrumperet. vt. C. de lit.
cōte. auf. offerat. secundo. casu nō interrūpit nisi p sentētiā cō
dēnatoriā. q̄ post sentētiā ipo iure nō currit vsucapio propter
vigorē sententie vnde mandatur sentēcia executioni. fm. l. qui
restituere. j. de rei ven. Quedaz sunt pscriptiones mixte ex fauo
re. z odio. vt est pscriptio. x. annoruz inter presentes. z. xx. inter
absentes. in quibus cōcurrit duplex ratio. s. ratio fauoris a pte
possidētis. z ratio odij a parte nō petentis. tūc in istis eligitur
quedam mediavia. q̄ nō interrumpitur p citationē. tamē inter
rumpuntur per lit. cōte. ipo iure. C. de rei ven. l. more litis. z ibi
no. Quedam sunt pscriptiones sui natura currētes. exēplū in
actione iniuriarū. vt redhibitoria. z iniuriarū. vt. j. q̄ me. cau. l.
si cū exceptio. §. ij. z. j. de edil. edicto. l. cū ser. iste non interrum
puntur nisi lit. contest. non autem per citationez. z ita loquitur
hic. ¶ Sed quare iste prescriptiones dicuntur sui natura cur
rentes. respondeo quia actio z prescriptio veniunt ex eadem le
ge. vnde lex que actionem produxit ipam ab origine coartauit
vt non viueret nisi certo tempore. merito ergo illa dicitur natu
ra actionis que ab origine cohesit. ¶ Unum est tamen nota.
diligenter: q̄ vbicunq̄ dixi q̄ requiritur lit. contesta. ibidē suf
ficit mora rei in lite contestanda. quia ista mora habet vim lit.
contest. quantum ad interruptionem. vt. j. si quis cau. l. si euz. §.
qui iniuriarum. vbi est tex. singularis. z est glo. ord. in. l. consti
tutionibus de actio. z obliga. tene mēti. ¶ Quero hic quid in
b ¶ Statuta- b prescriptionibus statutarijs[b] Ricar. malum. disputādo deter
rijs. adde ca minauit q̄ interrumpuntur per citationem et q̄ perpetuantur
pā otra Jo. per lit. contesta. z allegauit glo. que est in. d. l. sicut. de prescrip.
de imo. i. c. il xxx. annorū. ¶ Sed posset dici q̄ disputatio sua esset vera in p
lud de pscrip. sonalibus actionibus. vbi prescribit exceptio. sz in actionib⁹
z oino vide dō realib⁹ vbi prescribitur dominiū non credo q̄ interrumpatur
mi. alexā. de pscriptio p citationē imo requirat cōtestatio vel q̄si dicta. l. mo
imol. hic. z ad c re litis q̄ tene mēti. ¶ Ultimo q̄ro q̄d in causis criminalib⁹
de essē bal. i vtrū iterrūpat pscriptio p citatioez tex. videt dicere p solā libel
addi. ad spe li oblationem. vñ sufficit q̄ intra terminum iuris statuti sit pro
cu. in tit. de ducta accusatio vel formata inquisitio. licet citatio non ema
appel. v. q̄ro ta nauerit adhuc. z iste videtur tex. ad litterā. j. de adul. l. miles. §.
lis est. seraginta. z Bar. videt hoc tenere ibidē cum eū ibi loquat in
tpe feriato. ergo apparet q̄ nō interuenit citatio fm eū szvos
habuistis gl. ord. q̄ intelligit illū. §. q̄ interuenerit citatio. ff. si q̄s
in ius vo. nō ie. l. ex quacunq̄. §. fina. z idē tenet gl. in decretis.
xv. q. iij. c. placita secularia. sola eū libelli oblatio facta iudici
cōtra reū nō citatum nil operat z iste intellectus videt verior.
¶ In glo. q̄ incipit vtilem ibi erat directa hoc verum si prescri
ptio fuit ipo iure sublata vl' esset directa amoto obstaculo pscri
ptiōis. fm Ja. bu. z alios. z est glo. ord. l. fi. C. qui. ex cas. mai.

Si stipulator. Si actor z reus dolo diuersorum receperunt impedimentum fisten-
di quilibet agit ad interesse suuz cōtra impedientem. sed si se in
uicem impedierūt dolus cū dolo compensat. h. o. ¶ In tex. ibi
vterq̄. s. quilibet ad suū interesse. ¶ In tertu ibi fuerit. i. vterq̄
fuerit impeditus. ¶ In glo. que incipit qualiter ibi aliud erit
quam in precepto iudicis. debet ego fistere ex stipulatione et iā
si aduersarius non fistat. z si ppterea reus incidat in penaz hoc
consequetur ab impediente. iste est intellectus glo. z fz hoc no.
q̄ licet circunducat edictum citationis vel precepti actore non
cōparente. vt. j. de iudi. l. z post edictum. non tñ circūducitur sti
pulatio partium qō nō credo verū. vt. l. ex quacūq̄ in fi. ff. si q̄s
in ius vo. nō ie. z ar. j. de nau. feno. l. labeo. dicūt Jac. bu. z mar.
syl. q̄ ille. §. intelligit de interesse retardati processus vel expēsa
rum qō eque cadit in reo sicut inactore. C. de fruc. z lit. expen. l.
pe. z facit. j. de cōdicti. ob cau. l. si pecuniā i prin. ¶ In glo. que
incipit nō dolum ibi compensare hoc dic, vt no. j. solu. matri. l. si
mora. Et ex hoc no. q̄ si inimici qui fecerunt pacem postea se in
uicem insultent. q̄ neuter potest petere penam pacis rupte. et
ad hoc facit quod no. j. si qua. pa. fe. di. l. j. §. cum arietes. de leg.
ij. l. cum pater. §. libertus cum fimi. Bal.

1 ¶ Fideiubens in minori summa non tollit petitionem ma-
ioris contra principalem debitorem.

2 Reus soluendo an liberet delinquentem.

Si a fideiussore. Taratio obligationis acces-
sorie non inducit taxationem in obligatione principali: nec in obligatione delinquētis: hoc dicit notabiliter. ¶ In tertu ibi centum que re vera mihi de
bebantur: sed dolo eximentis reus fuit liberatus. fm glo. odo
fre. z omnes. ¶ In tertu ibi veniat. z ideo actionem perdidi z
supple queritur in quantum sufronius teneatur. respondet in
1 centum &c. ¶ Nota q̄ fideiubens in minori summa non tollit
petitionem maioris summe contra principalem debitorem vel
contra delinquentem. ¶ Premitte anteq̄ opponas. q̄ in no
stro. §. est considerare tres personas sez persona rei principalis
qui fuit liberatus tempore ab actione primitiua. z persona de
linquentis qui tenetur ad interesse totale. z persona fideiusso
ris qui tenetur ad penam siue ad interesse taxatuz. ¶ Modo
opponitur: et videtur q̄ delinquens non teneatur ad aliquid
quod sic probo. reus principalis promisit sistere certa die. quia
non fistit liberatus est ab interesse: quia non stetit. cum igitur
reus principalis teneatur in aliquo. ergo nec agit contra delin
quentem cōclusio enim stat in hoc quia non interest. lz enim sit
mutata actio. tamen idem est exitus petitionis. ad istud cōtra
rium glo. respondet duobus modis. ¶ Primo enim modo di
cit glo. q̄ relatione habita ad veterem actionem interest. licet
eā successerit noua petitio vetus tamen pur extincta est. z hoc
debet considerari. declarat hoc dñs Jaco. but. subtiliter sez q̄
obligatio que de nouo successit contra reum non profit delin
quenti quia in eodem instanti temporis quo obligat reus ista
noua obligatione obligatur delinquens ratione delicti. ita q̄
non est reperire ordinem temporis penes istas obligationes.
merito cum concurrant in idem tempus vna non impedit alte
ram. quia pari ratione qua obligatio rei impediret obligatio
nem delinquentis. eadē obligatio delinquētis impediret obli
gationem rei. s. quia non interest. Item quia oīs causa impedi
ens debet esse prior tēpore. nā istud est de natura cause q̄ semp
habet precedere effectum vel ordinem temporis vel ordinē na
ture. vt. ff. de sta. ho. l. aretusa. z. j. de verb. signi. l. cedere oicm. et
ista ratio est subtilis. z vera. arg. j. de fideiuss. l. generaliter. Se
cūda so. est q̄ hic contra reum non successit noua obligatio. q̄
reus nihil promiserat. z si tu dicis quō ergo accessit fideiusso
rñdeo q̄ fideiussor iudicij nō est fideiussor ppie. vt no. in. l. j. ff.
2 q̄ satisda. cog. sz ista so. ē diuinatio. z ideo tene primā. ¶ Que
rit gl. de duab⁹. q. Prima est vtrū reus soluendo liberet delin
quentē dicit glo. q̄ nō: q̄ licet vterq̄ teneat ad interesse tñ tenē
tur ex diuersa causa. vñ solutio vnius nō prodest alteri. qō verū
est q̄si reus soluendo nō hz regressum contra impedientem. quia
tunc non liberat impediēs licet reus soluat ppter rationē glo.
Et si tu dicis si reus soluit interesse. ergo desinit actio ꝑpetere.
respondeo q̄ tū ad delinquentē istud venit p modū pene. ¶ Se
cundo querit glo. vtrū actore eximēte seu delinquēte possit pe
ti a fideiussore. z glo. arg. pro z cōtra. finaliter tenet q̄ sic. q̄ stipu
lator cōsequitur a fideiussore illa. l. ex sua pursiōe nō ex pursio
ne legali. cōcurrunt ergo hic due pursiones hominis cōtra fide
iussorē. z. l. loquit ꝺ delinquētē. z vna pursio nō tollit aliam. q̄
cōcurrūt diuerse psone z diuerse cause nec obst. j. si quis. ca. l. si
duo. §. Item si duo. q̄ ibi erat identitas cause. Item non ob. j.
de act. emp. p̄dia. q̄ ibi erat identitas psone. hic aūt vt diri erat
diuersitas causaꝝ z psonarū vnde q̄ diuerse cause sumebāt ori
ginem in psonis diuersoꝝ vna non confundit alterā. alij dicūt
contrariū. q̄ cū fideiussor soluendo habeat regressum cōtra de
linquentem. ergo ex eodē facto delinquēs afficeret duplici pe
na qō videt incōueniens iuxta id qō no. j. de peti. here. l. et iaz
§. vltimo. z. j. si ca. fur. fecit. di. l. quot. iste passus est subtilis z cō
clude ex glo. aut plures tenent ex eodem facto. z vnus soluēdo
liberat aliū. aut ex diuersa causa. tūc aut vterq̄ tenet ad interesse
z sunt vtroꝝmiter obligati. z vnus liberat alium. aut vnus tene
tur ad interesse. alter ad penam cōtractus. z si est diffoꝝmis coꝝ
obligatio

Universidad de Deusto

obligatio.z vnus soluendo non liberat alium. ¶ In glo. que incipit sed hoc ibi.§.si plures ibi loquit in pluribus oblig. ex eadez causa nō ex diuersa.vt.j.patebit. ¶ In ea.glo.ibi nec dicat quis vile ponere quandam diuersitatem inter principalez z delinquentem ex vna parte et fideiussorem z delinquentez ex alia.z hoc facit propter id qō dixit.ē.in glo. in ver. vna tm.ꝛc.q̄ tamen differentia glo.non est bene fundata in rōe. ¶ In ea.gl. ibi qui succedit.istud verbum indigeret pbatione.qz non est verum q̄ crimēs succedat loco rei principalis.imo ille obligationes sunt penitus separate. nec vna est succedanea alterius. qz tunc transfunderet vna in alterā qō hec glo. negauit.ē.inversi. rm.lz ꝛc. ¶ Ultimo nota q̄ fideiussor tenet alias q̄ principalis. ſ. obligationis expressione. naz tacite obligationi ad interesse potest fideiussor accedens ꝓmittere q̄d certum z liquidū lz obligatio tacita rei non sit liquida.in plus aūt teneri non potest nisi ex sua malicia conueniat vt no.j.de fideiuſ.ſi cū reus i nō. §. non est plus in accessorio quaz in principali sed est expressi? Baldus.

¶ Si quis cautionibus iudicio sistendi causa factis non obtemperauerit. Rubrica.

1 Dies premissionis an cōputantur in termino.
2 Iuder partes grauare non debet.
3 Dies termini an computautur in termino.
4 Dies vltima an sit de termino.
5 Dilationem octo diez habens an possit in qualibet parte termini comparere.

Glossa. Dies termini nō computat in termino. ad hoc consuevit allegari. q̄ qualiter intelligat.j.videbitis.z potest intelligi duobus modis.primo in dilatione assignanda. scō in dilatiōe assignata. ¶ Queritur qualiter iuder moderetur terminū.cū tres statuit absenti.z rīdet q̄ moderabit. ita q̄ absens debeat habere p quibuslibet.xx. miliaribus vnū diem.z non cōputabitur dies citationis. nec dies in qua dz cōparere in illa dinumeratione temporis. hec est prima lec.z optima. ¶ Secundo mon legit in dilatione data.que est etiā mō predicto interpretanda.sed prima lec.clarior est. ¶ In ter. ibi vicena milia passuum.i.xx.miliaria. In ter.ibi iubet sic j.de exeu.tu.l.scire oportet.§.aliud. In ter.ibi z in quē repete.
a z p̄ter eū diē in quē ꝛc. In ter.ibi sane.i.certe. †† Nota primo q̄ dies premissionis siue termini assignationis nō cōputant in
a termino. ¶ Scō no.de dictione preter.a q̄ qñ cadit super tēpore ponit exclusiue. ¶ Tertio no.q̄ in termino q̄ assignat respectu itineris nō includit dies cōparitionis imo ista dies cō-
2 paritionis dz esse.j.tēpus itinerandi. †† Quarto no.q̄ iuder dz studere id facere q̄ partes nō grauet.z facit.j.de solu.l.cū stichus in rōne sui. ¶ In glo.j.ibi faciūt miliare.no.q̄ miliare est
b mensura mille passuū. passus est mensura quilz pedum pes est mensura.xv.digitoz fm ysidorum in li.ethimologiarum. ¶ Item no.q̄ dicta legalis est mensura.xx.miliariorum. est q̄dam dicta q̄ appellat dicta vulgaris.de qua dic vt in.c.statutum.de rescrip. lib.vj. ¶ Opponit ō hāc.l.sic.aut cōuenit de certa die z tūc debemus stare cōuentioni.aut nō cōuenit de certa die. z tūc debemus stare arbitrio iudicis:nō arbitrio hui?.l.vnde videt ob.ē. qui satisda.cog.l.de die.sol.concedo q̄ iuder debet arbitrari fz cōscientiaz.l.z fm q̄ ipsa.l.presumit. p̄sumit aūt.l.q̄libet in vnaquaq̄ die possit perambulare.xx.miliaria.vt hic ptz si tū ex qualitate persone.vt quia quis est claudus vel infirmus vel nimis senex iuder vellet aliud arbitrari hoc posset.iurta no.i.l.de die z pbat in.l.continu?.§.cū ita.de v̄.obli. ¶ Scō opponit ōr hic q̄ illa dilatio est vniformis.s.xx.miliariorum pro qualibet die ō imo est difformis.qz alia dilatio statuitur iuueni.alia seni alia debili alia forti.vt in.d.§. cum ita.so.dicit glo.ibi in cōtractibus hic in iudicijs.q̄ro.non est bona.qz in iudicijs quasi ōbit vt.j.de pecul.l.iij.§.idem scribit.z ideo dicit Ly. q̄ ibi loquit i dilatione tacita z arbitrali. hic aūt loquit in diebz tarandis a ꝓncipio.vbi ergo iuder tarat dies dz p̄cedere fm hanc.l.fz vbi spacium nō est taratuz tūm tacite includit p̄cedere dz fm.l.contrariū. Tu dic q̄ illa.l. intelligit fm istaz.s. q̄ debeat assignari vna dies p viginti miliaribz nisi valitudo vel q̄litas psone moueat iudicē ad aliter arbitrandū.vt in contrario.z hoc etiā appareat p ittū ter. qz ista dicit q̄ ista dinumeratio nō dz esse onerosa ptibus.si ergo esset onerosa ppter corporis debilitatē vel infirmitatē iuder habet hoc considerare.vt.j.co.l.ij.§. si quis in tu-
3 dicio.z.§.seq.z hāc tene. ¶ Querit hic doc.vtrū dies termini
c computet in termino? Ly.dicit hic q̄ si apponit dictio a:vl' ab q̄ dies termini nō computat in termino.qz iste dictiōes habēt denotare separationē z ponitur exclusiue.vt no.j.de act.emp.l. ratio.§.fi.facit qō no.Ly.C.de nupti.l.a caligato. Si aūt non apponunt iste dictiones sed simpliciter statuit terminus puta dicit iuder statuo tibi terminū octo diez.tunc fm Ly. fit cōputatio de momento ad momentū.z hoc pbat dupliciter.primo qz dilationes sunt stricte interpretande.scdo qz.l.cauet q̄ talis cputatio fieri dz.vt.j.de mino.l.iij.§.minorē. Tertio pbat hoc autoritate spec.qui de hoc no.in spec.de ap.§.restat ver. sz nunquid dies.z in spec.de cita.§.viso.circa fi hoc etiam pbari videtur per id qō no.C.de ap.aut.hodie.sed Jaco.bu.dicit cōtrarium quod dies termini non cōputat in termino. quia cuz iuder dicit assigno tibi terminum trium dierū intelligit de diebus prime sequentibus nō de eadem die in qua assignat terminus. vt j.de ver.obl.eum qui calendis ad idem facit.l.nostra que aperte dicit q̄ illa dies non debet dinumerari. p hoc videt ter.ad literaz.extra de excep.c.pia.z ibi per Jnno.zextra de resti.spo.c. frequens.li.vj. istā etiā opi.hic tenet videt Bar.s.q̄ nō fiat cōputatio de momento ad momentū. Si aūt iuder diceret ita assigno tibi dilationē hic ad tres dies vel vsq̄ ad.viij.dies tūc fiet cōputatio de momento ad momentū ppter aduerbium hinc quod significat temporis extremitatem.vt.j.de cōdi.z de.l.iij. z in hoc ita disputando tenuit mar. syl. ¶ Et ista faciunt in ar. ad statutuz de cōpromisso qō mandat causaz expedirī infra mēsem vtrum dies cōpromissi cōputetur in termino.s. cōputando de momento ad momentum. an vero illa dies non cōputet i termino.sed incipit terminus in sequenti die.s. naturali fz.l.more j.de feriis.z ar.j.de testa.l.qua etate. sz fm Ly.fit cōputatio de momento ad momentum. qz dies emergens.i.mensis emergēs potest inchoari qualibet hora diei vel noctis. vt.l.iij.§.minorē z in dicta aut.hodie.z hoc puto verius in dilatiōe statuti.quia dilatio legalis est per dictā aut.hodie. Si aūt in statutis poneretur .a.vel ab.vt qz diceret .j. mensem a die cōpromissi.tunc dies cōpromissi nō cōputaretur in termino.vt no.in.c. statutū de preben.li.vj.in glo.or.z p archi.in.c.j.de elec.co.li.idē si apponeret dictio ex.vt.j.de adul.l.mariti lenocinium.§.ser mensiuz. non ob.j.de lib.z pos.l.gallus in prin.cuz glo.sua.z.j.so.ma.l.fi ante vbi iste dictiones ponunt inclusiue.qz istud est ex eo.quia si ponerent exclusiue resultaret absonus intellectus.z sic nō ob.
4 ¶ †Secundo quero vtrum vltima dies sit de termino.z videt q̄ non p hunc ter. In contrarium videt per ter.j.de succes.edi. l.i.§.q̄ dicimus.breuiter istud est verū.qz sufficit qualibet hora vltime dici cōparere etiāvsq̄ ad mediā noctē.vt no.j.ō feriis l.more nō ob.ista.l. qz hic nō dicit q̄ vltima dies non sit de termino eius imo est de termio actꝰ cui prefigit.s.de termio itinerationis.sed vltra illam diem debet dari alia dies.s.ad sistendū
5 in iudicio.z ita loquit hic. ¶ †Tertio quero vtrū habēs dilationē octo diez possit in qualibet parte termini comparere vel facere qō sibi incūbit.an vero teneat expectare finem termini.z glo.or.dicit q̄ potest in qualibet parte termini cōparere z explicare qō incūbit.ita no.in.c.q̄uis de ap.in cle.in glo.no.qz sed tu dic q̄ aut iste terminꝰ assignat ad talē actum qui non desiderat aduersarij presentiā aut ad talem actuz qui desiderat. Primo casu quando nō desiderat aduersarij pñtiaz pōt in qualibet parte termini cōparere z explicare quod incūbit.ita loquitur glo.in.d.c.q̄uis. Secundo casu qñ desiderat aduersarij pñtiaz puta est assignatus alicui terminus ad respondendū positionibus vel ad ꝓbandum tunc dico q̄ nō sufficit preuenire ante diē dilationis.nisi aduersarius sit monitus vel citatus.qz cum ista dilatio sit comunis quelibet pars potest differre vsq̄ ad finem termini.C.de tempo.in inte.re.l.petende z dico quādo assignatur dilatio alicui ad p̄obandū.p̄atica aduocatorum dictat q̄ moneatur altera pars q̄ singulis diebus z horis assistat ad videndum testium iuramenta.alias si non fit ista monitio nō possunt p̄duci testes in fine dilationis.facit.C.de testi.l.si quando.z extra de ap.c.sepe. ¶ Iurta hoc quero quz dicatur prima dies dilationis incipiens an dies quo iuder cōmittit an dies quo parti notificatur. z videtur q̄ dies cōmissiōis. z sic dilatio etiā ignoranti incipiet currere.quia dies sunt cōmunis.C.de dila.fiue pars.j.de insa.genero. In contrarium q̄ non incipiat terminus nisi ex die notificationis.de ealū. annus de requi.rcis.l.j. §.annus.C.vbi in rem actio.l.ij.de exeu..tuto.l.scire opz.§.j.et arg.in.l.fi.de decre.ab or.fa.quod est verius vt in dubio sic intelligatur.C.de exeu.tu.l.quinquaginta.quia nō est ꝓprie ꝓfecta.donec intumet.z ideo nec pōt cedere dies antēq̄ fit perfect? actus. vnde in dubio terminus ponamus trium dierum alicui assignatus intelligitur trium dierum a die notificationis qō est notandū.sinautē fit dictio hic ad tres dies.ab hodierna die

a ¶ Preter.de qua dictione vide.d. fran. are.i.l. si pr.ō vul.z pup.et qō ibi dixi in apostil.

b ¶ Passuuz adde.d. aler. ō imol.b post pa.dcas.q̄ho die ispicit cō suetudo ōq̄p Jnno.i.c. nō nulli.ōreseri. limita tū nisi qñ iuder taxat dietas qz intelligit fm iusp hūc ter.

c ¶ In termio vide aliq̄d p fe.i.c.j.ō prescrip.i.j.col.i v̄.z dum iste ter.z vnū dictū i.c. qō ad ꝓsultationez col.pe.in ver. q̄rta cōclusio ō re iud.z qō diri i apostil. i.d.c.j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vel similibus intelligitur a die cõmissionis vel hora. ¶ Quarto vltimo q̃ro vbi per statutũ assignatur mensis & dilatio emergit in mẽse habente pauciores dies. puta in februario & protendit in aliũ mẽsem habẽtẽ plures dies. puta in martio. de quot diebus cõputabimus mẽsem. vtrũ fiet dinumeratio tot dierum quot hz mẽsis i quo icipit dilatio seu extẽdit & q̃liter fiat. & breuiter de hoc vos habetis duas glo. or. vna est in. c. si ꝓpter. de rescrip. li. vj. in glo. q̃d dices. alia est in. c. quaz sit. de elec. in. vj. vbi glo. videt tenere q̃ tot dies sunt dinumerãdi quot hz dies mẽsis sequẽs quasi p̃incipiũ debeat ispici: sz verius est q̃ quota die prioris mẽsis icepit mẽsis tota die mẽsis sequentis finiatur mẽsis & hoc vidit expressum. j. de testa. l. qua etate. & j. de manu. l. j. vnde si incepit mẽsis tertia die februarij: finietur tertia die martij. si. xv. februarij. finietur. xv. martij. & sic de singulis. vtrũ autẽ huius vltime diei quodlibet momẽtũ diei hz esse elapsum vt dicatur terminus cõplet⁹. dicit eleganter no. Ja. de are. in. d. l. j. j. de manu. q̃ oia no. quia practicabilia sũt. ¶ Quero de istis. xx. miliaribus vtrũ cõputentur fm viam rectam. an fm viã breuior̃ẽ. vel longiorem. breuiter habetis tex. q̃ semp fm viam rectam. dũmodo sit via recta secura. j. de exeu. tu. l. nõ solũ. & C. de nauicula. l. fi. ibi etiã dicit q̃ ille q̃ non tenet viam rectam est in culpa facit. j. e. l. ij. §. si q̃s tñ. & j. de ap. l. negociorum. §. fi. & j. de fal. l. eos. vbi oino vide de hoc no. in spe. de cita. §. j. v. q̃d si reus distat. & ex hoc habes q̃ñ nuncijs soluitur fm dinumerationẽ miliariorũ. qualiter illa dinumeratio sit facienda q̃ gl. ponit ad litterã. in. d. l. eos. §. fi. ¶ Sed quid si in mẽsuratiõe nõ habetur respectus itineris. sed soli⁹ distantie: verbi gra: q̃ nõ possit eligi potestas de terra q̃ non distet p. xl. miliaria quõ accipiemus hec. xl. miliaria an ad lapidem. vt. ff. de offi. presec. vr. l. j. §. eũ vrbẽ. rñdet Bar. ad mẽsurã geometricã ita q̃ artificio geometre mẽsurabit aer. q: hic non habet respect⁹ ad facultatẽ vel difficultatẽ itineris sed distantiam in se & dicit q̃ continetur in quadam extrauaganti no. Bal.

b ¶ Breuiorẽ b tu vero vide late feli. i. c. olim de excep. i fi. j. col. i v̄. dũ subdit abb. & i. ij. col. i mc. i v̄. et ibi sũt plures vie et ibidem paulopost iv̄. & q̃ stãtib⁹ pluribus.

¶ Additio Bal.

Jcena Quando dies termini computet in termino. Vide plene in specu. de appellati. §. restatver. sed nunquid dies & de citatione. §. viso circa fi. & vide quod nota. in. c. q̃uis. in glo. nota. quia de appella. in clemẽ. vide omnino qõ nota. Jnno. de exeu. pue. in glo. sic dies. & quid in extraiudicialibus. vide. l. j. §. dies. de liberis agno. & ibi per Ja. de are. in. l. gallus. in prin. p cũ vide de liberali cã paulus. §. gaius. Sz distingue aut est termin⁹ naturalis cursus & tũc currit fm naturã. vt. l. gall⁹. in prin. de peti. & posi. Aut ẽ termin⁹ cursus positini & arbitrarij. & tũc aut ẽ assignat⁹ p verba denotãtia instãs: vt verbum hinc. & tũc fit cõputatio de momẽto ad momẽtũ. i auẽ. hodie. C. de appel. aut p alia verba. & tũc aut ẽ ibi aliq̃ dictio q̃ sit nota sepationis. vt a: vel ex: & nõ cõputat. vt. j. de actio. emp. & rõ. C. de tẽpor̃ib⁹ ap. l. ij. aut nulla est huiusmodi dictio. & tunc aut illud est tẽpus cõmensuratũ & ꝓportionatũ actui. & non cõputatur. vt hic. naz hoc esset absurdũ q̃ cõputaret. Mã sequeretur q̃ si in die dati termini nõ superat nisi vna hora diei q̃ haberet q̃s ire vna hora. xx. miliaria q̃ est absurdum. Aut nõ est cõmensuratũ. vt q: statuitur ad actũ momentaneũ. & tunc cũ dilationes sint stricti iuris videt q̃ fiat cõputatio de momẽto ad momentum nisi contra exprimatur. vt dicta auẽ. hodie. & C. de feriis. materia. & de exeu. pie. lib. vj. Alij dicũt non computari quos vide in remissionibus supascriptis. Sed pone q̃ iudex mãdauit nũcio q̃ notificaret titio qualiter rei status est terminus hinc ad. x. dies ad luendã tenutam: nuncius vero dixit q̃ iudex assignauit ei terminũ. x. dierũ. & sic ei notificauit vnde nõ fecit notificationẽ. vt supra mandatũ fuit. Est in q̃stione vtrũ dicta notificatio & termini assignatio artet vel non. Martin⁹ sylima. dixit q̃ sic. nõ ob. errore nunctj. Jtẽ dixit q̃ perverbũ hinc fit cõputatio de momẽto ad momentum. & q̃ si dies cõmissionis erat iuridica & dies intimationis feriata nõ tñ ẽvis q: retro fingit. vt. l. qui. C. qui potiores. in pigno. ha. q: termin⁹ a quo ẽ iuridicus fm eum. Ego puto q̃ si non sit forma cõmissiõis seruata nõ valeat intimatio & q: actus q̃ p̃ficit̃ per nunctum sicut est apud intimatũ nõ põt perfici in alia forma q̃ a nuncio exp̃ssa facit q̃ vt aut clam aut q̃ aliter. & de acq̃. pos. l. fi. in fi. C. si aũt intimatio esset facta in forma debita tũc sto cuz martino in alijs q̃ dixit. Sz caueat sibi pars ne erret in cõputatione. nã & si iudex simul erraret nõ pdesset. vt. C. de temp. ap. l. fi. §. &c. ãte ver. cir. nolet. & no. hic ꝓpter terminos banni. Sz quid si per viã rectaz sunt. xxx. miliaria. & per distortã sunt. xx. dic vt no. spe. de cit. §. j. versi. quid, si reus distat. & vide. j. de exeu. tu. non solum. §. annus. per Jaco. de arc. Baldus.

l ¶ Transactio facta in principali videtur facta in accessorio et penali.

2 Pene petitionem sibi reseruãs non preiudicat sibi quicquid super sorte agat.

Non exigimus Transactio super principali impedit ne pena committatur. & si commissa erat: facit vt in effectu resoluatur hoc dicit istud princi. ¶ Jn textu ibi transactuz quasi dicat nemo debet tractare de pena cum transegerit super principali. ¶ Nota q̃ transactio facta in principali videtur facta in accessorio et penali habem⁹ simile alibi in prescriptione q̃ sublato principali per prescriptionem tollitur accessoriuz. qõ sumebat originem fine causaz ex tempore. vt. C. de vsur. l. eos. in principio. ¶ Secundo nota q̃ vbi quis specialiter sibi reseruat petitionem pene. tunc non preiudicat sibi quicquid agat super sorte. vt hic in ver. nisi. & ex hoc dicit spe. q̃ si quis recipit censum ab emphiteota. si protestatur q̃ per hoc non intendit remittere ius pene vel renunciare legi commissorie que habet locum in contractu emphiteotico. q̃ talis exceptio non preiudicat sibi. vt notat̃ in Specu. de loca. §. nunc aliqua. versi. xxv. ¶ Glo. oppo. duobus modis. sed tu extra glo. oppone. tertio modo de. l. si pro fure. in princi. j. de condi. fur. so. distingne notabiliter quattuor casus. Nam interdum est sors & pena legalis. & tũc si actio est penalis ab orig̃ine. dic vt in. l. si pro fure. si autem est penalis ex postfacto propter contumaciam. & dic. vt. j. q̃ metus causa. l. si eum excep. §. satis clementer. Jnterdum est sors & pena iudicialis. tunc habet locum. l. nostra. propter equitatem enim iudiciorum peremptorum principali perimitur & penale iudicium. quasi cessante causa finali. vt hic quod nota. Jnterdum est sors et pena arbitralis. tunc aut pena debetur ratione contemptus: aut ratione retardate solutionis si ratione cõtemptus ideſt propter spretam autoritatem arbitri. dic. vt. j. de arbi. l. si quis rem. si autem ratione retardate solutionis. dic. vt eo. titu. l. celsus tene menti. Jnterdum est sors et pena conuentionalis tunc refert. aut talis pena potest peti vna cuz principali ipso iure & in effectu. tũc recipiendo quis vel remittendo principale. etiam sine protestatione potest nihilominus petere penaz. vt. l. fi. j. de eo q̃ cer. lo. aut pena non potest peti vna cuz principali ipo iure & in effectu dic. vt. j. de pactis. reseriptum. §. si pactum. & hec distinctio est do. Dy. & Ly. post cum quam no. perpetuo. & adde q̃ notatur Ly. C. de indi. l. j. in lec. & hec verba no. cum queritur vtrũ recipiẽdo vel remittendo sortem preiudicatur in pena. Bal.

Si quis municipalis. Impedito datur exceptio. hoc dicit notat̃ quem excusari ratione necessitatis iniuncte vel a collegio habente autoritatem vt a collegio decurionum vel a iudice. ¶ Secundo notatur citatum ad vnum tribunal non habere necesse cõparere in alio tribunali. circa hoc distigue sic. fm Pe. in brocar. si queritur vbi quis ad duo tribunalia vocat⁹ est. ad qõ ire debeat distinguitur q: aut vn⁹ iudex est maior altero. & tunc maiori debet obtemperari. vt. j. de iudi. l. q̃ minoriez & de re iudi. l. ꝺ pupillũ. §. fi. aut sunt iudices equales & tunc refert. aut cã ꝓpter quã ab altero vocatur est maior altera. vt cã testimonij. vel est piculuz in mora. vt q: actio erat tpe peritura. & hoc casu illi iudici dz obtemperari q̃ vocat ꝓpter talez causaz maiorez & magis ardua. vt hac. l. ver. simili mõ. & j. ꝺ cus. reo. l. ij. §. fi. & de re iudi. l. contumacia. §. j. si autem cause & iudices sint equales. tunc aut vnus primo preuenit. & illi est parendum qui primo vocauit ad iudiciũ. ſ. de in ius vo. l. ij. j. de iudi. l. qui prior. aut eodẽ momento ambo cum vocant vel saltem dubium est quis primo vocauit & tũc est in electione citati coram quo cõparet & est locus gratificationi. ar. j. ad syl. l. si quis in graui. §. si cũ oẽs. verum tamẽ si neutri obtemperauerit. abvtroq̃ poterit puniri. de adul. si maritus de. lc. ij. cũ quidã. & l. si q̃s titio fm Pe in brocar. & hoc dicit q̃ quando iudices nõ sunt pares. q̃ obtẽperandum est maiori. istud est verum si ille maior est princeps. si autem est alius ordinarius. tunc refert. aut isti iudices citauerunt reum in diuersis causis aut in eadem cã. si in diuersis causis maiori est obediendum. nisi reus sit a maiori iudice detent⁹ personaliter: q: tunc excusat̃ si nõ cõparet vt. j. e. l. §. pe. si autez est citatus in cadẽ cã tunc semp est cõparendum coram eo q̃ incepit primo cognoscere. q: in alium iudicem cognitio non põt transferri. nec potest superior vetare inferiori. nisi ille superior sit princeps. vt in auẽ. de defen. ciui. §. & iudicare. C. de dona. in hac. xj. q. j. c. de persona. ad hoc facit. C. de re mili. l. tam collatores. §. j. li. xij. ¶ Unuz quero ponamus q̃ quidam clericus est simul citatus ab archiepo pisano & epo florentino nunq̃d archieps dicit̃ maior. & videt̃ q̃ nõ. q: eps florentinus non subalternatur sibi secus aũt si subalternaret̃ sibi. vt q: esset ei⁹ suffraganeus. ad hoc facit. q̃ no. j. de manu. apud ecl. Episcopus florentinus est maior illo archiepiscopo i suo territorio. vt glo. ibi notabiliter

Universidad de Deusto

tabiliter dicit.ego dico q̄ hic est considerandā primo psona citati.nam si subest vtriq; cōpareat coraz eo cui subest quo ad maiorem iurisdictionem vt in.d.l.ptumacia.§.j.facit quod no.C.de multis.z in quo loco.d.j.li.x.Bal.

1 ¶ Difficultas non impedit quin pena cōmittatur ipo iure
2 Promittens in iudicio cōparere si psonaliꝫ non pōt non tenet mittere procuratorem.
3 Mulieres post partum decūbentes sin ius vocari non possunt.
4 Paupertas an idē operetur q̄ morbus.

Si quis in iudicio. Impedimētum excidēs excusat a pena ope exceptionis z differtur iudicium donec cesset impedimentum. h. d. diuiditur in tres partes.q̄ primo ponit quoddaz dictum. secūdo illud pbat per rationem.tertio illud pbat per antiquam legem.rij.ta.secunda ibi.nec etiam merito.tertia ibi: z iō. ¶ In ter.ibi promiserit.scilicet certa die.In ter.ibi prohibitus.i.impeditus. ¶ In ter.ibi promissione.scilicet implenda. In text. ibi impeditus est quasi dicat non potest sistere.vnde eū excusat impotentia. In text. ibi morbo sontico nomen generale est ad quandam egritudinem actui afferentem impedimentum. In ter.ibi grauida est adeo q̄ periculum erat in itineratione rationē distantie. In ter.ibi decubuit vsq; ad quadragesimam diem vt no.j.de pēn.l.pregnātez.z vide quod no.archi.in.c.in literis
1 vij.q.ij. In text.ibi valitudine.i.morbo mentis. ¶ †Not.primo q̄ difficultas non impedit quin pena committatur ipso iure.committitur enim propter existentiam conditionis. tamen de equitate ob.exceptio z hoc in obligationibus faciendi. sed in obligationibus dandi difficultas non excusat.vt.j.de verb.
2 obliga.l.continuus.§.illud. ¶ †Secundo no.q̄ ille qui promisit in iudicio comparere si non potest comparere personaliter non tenetur mittere procuratorem. nam si teneretur mittere. morbus nō haberet eū excusare adꝫ allegat ille ter.no. ¶ Tertio no.dilationem z iudicium differri propter impedimentum superueniens. ¶ Quarto no.purificari impedimentum superueniens parti.z impedimentum superueniens iudici. ¶ Quinto no.fauorez pregnantibus adhiberi. ¶ †Sexto no.q̄ mulieres decūbentes post partum nō possunt in ius vocari. ¶ Opponitur z videtur q̄ ille qui non potest personaliter comparere teneatur mittere procuratorem.vnde videtur obstare.j.de minor.l.papi.exuli.z.j.qui.ex ca.ma.l.sed z si per pretorem. so. ibi quis erat impeditus sua culpa vnde sibi patrocinari non debet vt.j.ea.l.§.quid enim hic autem sine sua culpa. ¶ Sed contra istam solu.opponitur.j.e.l.versi.sed si non propter.mulier enim fit grauida sua culpa z tamen excusatur.vt ibi patet.respondet ibi glo.q̄ non est culpa quia est parcendum vitio naturali. ista est truffa.vel dicit glo.q̄ ibi loquitur in ea que est pregnans ex marito vbi non est culpa ista est diuinatio.z ideo dicit m Guil. q̄ aut culpa ordinatur ad impedimentum z tunc non excusatur quis propter impedimentum.z ita loquit̄.l.papi.exuli.aut culpa non ordinatur ad impedimentum.z tunc excusatur quis propter impedimentum vt inversi.sed si non propter.z pbatur hec solu.per.l.verum de fur.secundum Guil. ¶ Tertio oppo. z videtur qō quis teneatur mittere procuratorem vnde videtur obstare.j.de diuer.z tempo.prescrip.l.j.respondet glo. q̄ aut nos loquimur in actore.z tunc actor tenetur mittere procuratorem ne sibi labatur prescriptio.z ita loquit̄ ibi.aut loquimur in reo z reus non tenetur mittere procuratorem.z ita loquitur hic.Et si queras quare magis fauetur reo quam actori.respondeo. q̄ actor potuit primo deliberare.sed non reus.vt.j.de excepti.do. l.pure.§.fina. ¶ Et vt articulus iste plene liqueat quero vtrum
3 quis teneatur mittere procuratorem a z sic distingue m Guil. aut quis non tenetur venire ex priuilegio persone perpetuo. et tunc tenetur mittere procuratorem.vt.C.de iniurijs.l.fi.z.C.de procura.l.quicunq;.z aut.ibi posita.alias iudicium cum talib⁹ personis non posset accipere exordium neq; finem.quod est absurdum.aut quis non teneturvenire ex priuilegio temporali.et tunc non teneturvenire nec mittere.vt.ō.de in ius vocan.l.iij. z j.de iud.l.j.§.legatis.nam tale priuilegium affert quandam dila.excep.iudicij que dilatio non d3 sibi auferri.aut quis non teneturvenire aliquo casu propter impedimentum alicuius accidentis.tunc refert aut casus contingit culpa sua.z tenetur mittere procuratorez.vt.j.de mino.l.papi.exuli hoc verum si talis culpa tendebat ad impedimentum.secus si non tendebat ad impedimentum.vt.j.e.l.versi.si vero propter.q: tunc idem q̄ si non esset impeditus sua culpa aut impedimētum supervenit sine culpa.z tunc refert aut loquimur de reo.tunc reus non tenetur mittere procuratorem.z hoc verum dicit guil.si istud impedimentū erat ad modicum tempus.sed si istud impedimentū esset nimis longum tunc licet non mittendo non dicatur contumax vt possit multari,tamen dicitur contumax.vt possit contra eum pce-

di in causa.z vt committatur pena promissa.argu.j.de iudi. l.si longius.z.l.cum furiosus.z.l.ij.§.cum cuius de tu.z ra.distra.
¶ Si autem loquimur in actore actor tenetur mittere procuratorem.vt.d.l.j.de diuer.z temp.prescrip.fm Guil.Ja.bu.z ¶ y. de illa materia notant decretalistę.extra de procu.c. querelam extra de dila.exposuit z.v.q.iij.si egrotans.z tangitur etiam in c.pastoralis.de re iu.in cle.sed isti doc.non faciunt mentionem de duabus glo.in hac materia singularibus.no.vnam glos.que est.ff.de legationibus.l.eundem.§.j.que dicit q̄ post litem motam ille qui ex necessaria causa abest tenetur mittere procuratorem nec excusatur propter impedimentum.alia est.ff.de here. instit.l.si quis instituatur.que distinguit circa actus. aut enim nos loquimur vtrū quis teneat̄ mittere procuratorem ad lit.ote. vel ad sniam audiendam.z non tenetur quis mittere procuratorem.quia illa capitula videntur ardua cum stet in eis totum pō dus cause.aut loquimur quo ad alios actus.z tunc tenetur q̄s mittere procuratorez.ista est opi. Jo.que ibi ponitur.z facit in ratione sui.j.pro socio.l.idemq;. Tu vero aliqualiter latius sic distingue.aut loquimur vtruz quis teneatur mittere procuratorem ad negocium.aut est negocium arduum vel q̄ non plene cadit in noticiam procuratoris.z non tenetur quis mittere vt.j.p socio.l.idemq; aut q̄ eque bene potest explicari per procuratorem sicut per principalem vt negocium electionis.tunc imputet sibi qui non misit procuratorem.vt in.c.procurator.de elec.lib. vj.aut loquimur ad iudicia z tunc refert.aut principalis non est impeditus nec priuilegiatus.tunc alterum de duobus debet facere.aut personaliter comparere aut procuratorem mittere.loquor in causis in quibus procurator admittitur vt.C.de procuratoribus.l.fina.z in.c.j.de iudi.lib.vj.aut dominus est priuilegiatus.z tunc refert aut loquimur in actore.z debet mittere procuratorem nec potest allegare priuilegium ad actionem prorogandam.q: debet prescriptionem interrumpere per procuratorem.vt.l.j.de diuer.z temp.prescrip.Si autem actor nō allegat priuilegium ad actionem prorogandaz sed ad contumaciam excusandam in processu cause dico idez in actore quod in reo. aut loquimur in reo tunc aut habet priuilegium perpetuum.vel nimis longum z tenetur mittere procuratorem.vt.C.de procura. l.quicunq;.aut habet priuilegium more modici temporis. tunc non tenetur mittere procuratorem.quia illud priuilegium debet aliquod operari.ad hoc facit quod plene no.in.l.pretor. §. si post causam.de vaca.munc.aut non pretenditur priuilegium sed impedimentum tunc refert.aut est impedimentum absentie aut impedimentum morbi vel simile. ¶ Primo casu quando est impedimentum absentie. aut quis se absentauit lite mota z omino debuit mittere procuratorem. vt. infra de gi. l. eundem. §.j. aut absentauit se ante litem motam. tunc aut loquimur in actore aut in reo.si in actore debuit mittere procuratorē z currit sibi prescriptio.vt.l.j.de diuer.z tempo.preseri.vtruz tamen sibi competat restitutio in integruz.dic.vt.j.qui.ex.ca.ma. l.j.z.l.sed z si per pretorem.§.si.cum si.aut loquimur in reo. tūc non est imputan.sibi q̄ non dimisit procuratorez. dico q̄ nō est imputan.quo ad culpam vel cōtumaciam. processus tū factus contra eum in absentia tenet.vt.C.quō.z quādo iudex.l.ab eo. Sed vtrum possit petere restitutionem in integrū.dic.vt. no.j. de in integ.resti.l.si.aut quis est impeditus impedimento morbi.tunc aut loquimur in actore q̄tum ad actionem prorogādā. z dico q̄ sibi non prodest impedimentū.vt.d.l.j.de diuer.z tempo.prescrip.aut loquimur in reo q̄tum ad excep.consequendā. z dico q̄ prodest.vt in.§.nostro aut loquimur q̄tum ad sententiam infringendā.tunc glo.distinguit.j.de re iudi.q̄situz.aut iudex scivit impedimentū tunc sententia est nulla aut ignorauit. tunc est ānullanda.ita dicit illa glo.qō intellige quando iudex scivit vt per informationem executoris.vel q: forte in ꝓspectu iudicis supervenit ei morbus.si eū iudex sciret vt priuar⁹ istud non redderet snīam nullam.z ideo dicit Jnno.q̄ pro eo qui est impeditus semper compareat aliquis qui alleget iudici impedimentum.vt ipse no.extra de dila.c.preterea.quam disti.tenementi. ¶ Quero z reuoco in dubium quid vult dicere lra dum dicit diem iudicij esse diffusum dicunt quidaz q̄ ipso iure differtur dilatio in sequentem diem impedimēti cessantis. sed illa expositio non potest esse bona. q: si ipso iure differtur termin⁹ ex benignitate huius.l.pena ipso iure non esset ꝓmissa.vt.j.de verbo.oblig.l.cum stipulatus sim mihi a proculo.cuius contrariū hic dicitur aperte.s.q̄ opus est exceptione.z ideo veritas intellectus est q̄ dies iudicij est differendus per iudicem.i. est dāda noua dilatio z ita intelligas literā.z si tu dicas propter ferias differtur dilatio in sequentē diem fm cōem opi.vt dixi.ō. si q̄s in ius vo.nō ic.l.ex quacunq; in fi.ergo ita est hic. Rñ.q̄ aliud est in tempore feriato.q: ibi est impedimentum iuris.ar.j.de iudi.l.ij.§.pe.aliud est in impedimento accidēte seu in impedimē

2 ¶ Procuratorē.ō quovide aler.dimo. in.l.fiq̄s instituat. §. fina. post.glo.j.de her.instit. z ß z eundē bal.i c.j.vl.col.quo temp. mil. in vsi.feu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

to facti.quod eget reparatione per ministerium iudic.ar. ĵ.de seruĩ.vr.predi.l.z attillicinus. ¶ Ultimo quero quid de impedimẽto ratione paupertatis.dicit Jnno.q̃ idem operatur paupertas quod morbus.maxime circa dilationem legalem.ita no Jnno.de ap.c.de appella.z est no.dignuz.z p hoc dicit Bal.q̃ euasit quẽdam pauperem a furcis qui cum appellasset propter pupertatem nõ erat psecutus appellationẽ.vt ipe no.C.de ap. l.eos.quod tene menti. ¶ Ultimo adde in fi.huius .§.qõ not. Jnno.extra de peñ.c.calũniam.vbi oio vide.z qõ no. archi.extra de excep.c.pia.li.vj.tene menti.

Quod dirimus. Non dicitur impedimentũ nisi sit efficax impedimentum. h. d.et vide quod notat Jnnocen.extra.de elect.c. ne pro defectu. Baldus.

1 ¶ Coartatio nimia tpis vitiat ẽctum stricti iuris.

2 Impedimentũ an possit pbari per iuramentum.

Si quis tamen. Non debet subueniri ei qui se artauit.et an se artauerit iudicis arbitrio cõmittitur. Jtem qui nõ potest ire per viam rectam vadat per indirectam.b.d. ¶ Nota.q̃ imputatur ei qui se astrinxit ad terminũ:dicitur autẽ se astrinxisse qui parum habebat de termino nõ qui multũ habebat de termino quod tene menti.alibi habemus q̃ imputatur ei qui se astrinxit ad probãdum. Jtẽ ei qui se astrinxit ad aliquã qualitatez.ex quavariatur effectus iudicij.vt.ĵ.de instĩ.l.habebat.z extra.de proba.c. licet causam. quandoq; tamẽ non nocet astringere. quia habet intentionem fundatam de iure cõmuni siue aliqua probatione.vt legitur. et no.ĵ.de proba.l.circa eum. ¶ Secundo not. q̃ non est quis nimis coartandus nec ctã parus coartandus sed mediocriter.qz ex duobus contrarijs fit optimuz temperamentum dicit. glos. ¶ Jn gl.que incipit.i.minima.ibi.l.siquis seruos. adde quod habes.ĵ.loca.l.insulam. §.fi.circa quod dic aut breuitas tempo-
1 poris est inserta actui a prin.aut emergit postea. ¶ Primo casu nimia coartatio temporis vitiat contractum stricti iuris. vt instĩ.de ver.ob.§.locati sed non vitiat contractuz bone fidei.vt ĵ.locati.l.insulam.§.fi.nec vitiat vltimaz voluntatem.vt.l.si mihi.z tibi.§.siquis seruos. ¶ Secundo casu quando est artatio emergens aut precedit culpa.z nõ vitiat nec ipso iure.nec in effectu.vt hoc.§.si quis:tamen aut non precedit culpaz tũ vitiat
a ¶ Per iuramẽtũ.viõ do. alex.hic q̃ di a in effectu non ipso iure.vt.ĩ.c.l.si quis in iudicio.quod tene mẽti. ¶ Extra quero vtrum impedimentum probatur per iuramẽtum[a] Ja.de are.dicit q̃ debeat pbari per testes.vt.l.scire oportet.§.sufficit de excu.tu.allegat.l.iij.§.si ad diẽ õ re mili. Guil. de cu.dicit credendũ iuramento inspecta qualitate persone allegat ĵ.de re mili.l.nõ omnes.§.a barbaris in aucẽ.vt iu.fine quo. suf.§.necessitatem de ista.q.no.in spe.de ap.§.nunc breuiter.ñ. quid ergo.z in spe.de dila.§.fi.ñ.in secunda. Tu dic cum queritur an impedimentuz probetur per iuramentũ patris. q̃ refert aut quis vult ex impedimẽto consequi actionẽ. aut dilationis legalis prorogationem.aut vult consequi officio iudicis nouã dilationem. ¶ Primo casu debet probare impedimentũ clare
b per testes[b] vt.ĩ.ne quis cum.l.pe.§.docere.C.de naufra.l.quoli.xj. ¶ Secundo casu refert aut est tale impedimentum q̃ verisimiliter potest probari per testes tũc non sufficit per iuramẽtum solum.vt.d.l.iij.§.si ad diẽ. Aut nõ potest verisimiliter probari per testes tunc sufficit per iuramentum si persona sit bone sta z fide digna.ita q̃ iudex arbitretur iuramentũ ei deferẽ.vt d.§.a barbaris.z facit quod not.l.qui ex liberis in prine.de fm tab. ¶ Tertio casu distinguerem eodem modo quo superiori. z ita intelligo ter.in.d.l.scire oportet.§.sufficit.in illo verbo et ipsa naturali iusticia.z ita intelligit Guil.illum ter. ¶ Quarto z vltimo casu dico q̃ cũ noua dilatio detur ex summaria cause cognitione dico q̃ videtur sufficere sacramentum si iudex arbitretur ipsum deferendum argu. ĵ.ad exhiben.l.thesaurus .ĵ. de bo.auc.iudi.pos.l.fi.extra de elec.c.quia propter.dico etiam q̃ si quispectat nouam dilationem.qz dicat se ignorasse primaz dilatio.qz forte fuit notificata ad domũ non in facie.vt. d.l.scire oportet q̃ etiam tunc sufficit iur.per gl.no.quã habetis.ĵ.de accu.l.is cui quod tene menti.

Simili modo. ¶ No.parci ei qui non potuit cõparere propter fluminis inundationem vel propter aliud periculum eminens.z dicũt canoñ. q̃ sub illo genere venit periculũ aeris:qz forte erat mortalitas in loco. Jtez periculũ ineũbens propter inimicitias capitales.de hoc no.ĵ.ad trebel.l.de etate.extra vt lite non cõtest.c. accedẽs. ¶ Secundo not. q̃ parcitur ei qui non potuit cõparere eo q̃ erat a magistratu principaliter detẽtus sec9 si a priuato. qz imputet sibi si nõ habet recursum cõtra illum priuatũ.hoc dicit littera.gl.distinguit. Aut magistratus detinuit iuste.z excusatur aut nõ iuste,tunc nõ excusatur detentus.sed habet regressuz cõ-
2 tra magistratum. ¶ Ex quo nota q̃ magistratus detinens iniuste tenetur detento ad interesse.z secundũ hoc quãdo iniuste idez est in magistratu quod in priuato.z hoc verum quando cõstat de iniustitia.sed in dubio presumitur pro magistratu in eo quod pertinet ad suam iurisditionez z ad suum officium.z facit ĵ.de reg.iur.l.non videtur.§.qui iussu.z quod not. per Jnno.in c.innotuit.extra de eo qui fur.or.suscepit.circa id quod dictum est in priuato subdistingue.vt dicam in.§.quesitum.

¶ Additio Bal.

Quo exigimus. Vide Jnno.de procu. querelam. ¶ Jn gl.idẽ est.z in spec.de citatione.§.j.versi.Jtem q̃ fiat ad locum pernam columnam.§.ceterum.vide quod not. ĵ.de dolo eleganter.§.non solum in glo.mag. ¶ Vel dic aut pena succedit loco rei.z tunc loquitur hec.l.z quod no.ff.ti.j. l. fi. in fine. Aut accidit z idem:vt.l.capue.aut eque principaliter.z per se accumulatur non accessorie z tunc secus.vt.l. fi. de eo qõ certo loco.de transac.qui fidez. Vel dic hoc verum in solutione sed in transactione semper liberat.hic Jnno.dic.vt no.Lyn.C. de iudi.l.j. ¶ Jn ter.inver.contrarium.vide in specu.de locato §.nunc aliqua versi.xxv.§.simili modo distingue. vtrum sit tribunal maius vel non.sed hoc videt contra hũc.§.qui non respexit tribunal z eius maioritatem sed causaz.vnde premiss.ceteris paribus melior est causa prior.vt.ĵ.locati in operis. C. qui po. in pi.ba.assiduis.§.excep.vnde dic aut cause vocationis sunt pares.puta q; ambe personaz exigunt vel nulla.tunc est melior cũ prior nisi trahatur ad maius tribunal secundo vt.d.§.is qui ad maius.z.d.§.excep. Aut impares sunt cause.tunc si prima persona pfitiam exigit prefertur ex priuilegio prerogatiue cause z ex ordium. Si secda tunc est psonalis preferẽ. vt hic z pbatur ff C.qui accu.non pos.l.j.z.l.neganda cũ suis glo.z.ĵ.de pub. l.is qui reus Ja.bu.de hoc no.Pe.in brocardis.z vide Jnn.de ap. cum parati. ¶ Si queratur an qui non tenẽ venire teneaẽ procuratorez mittere.dic aut nõ tenẽ venire ex priuilegio psone ppetuo:z tenẽ mittere vt.C.de iniur.l.fi.z de pcu.l.q̃cũq; z auẽ.ibi posita. Aut ex priuilegio temporali.z tunc non tenẽ venire nec mittere.vt.ĵ.de in ius voc.l.ij.z.ĵ.de iudi.l.ij.§.legiti. Aut ex alio casu.z tunc aut contingit sua culpa z tenẽ mittere.vt.ĵ.de mi.papã.exuli. Aut sine tunc si ñ actore querimus tenẽ mittere vt.l.j.ĵ.de diuer.z tẽpora. Aut de reo tunc licet gl.dicat indistincte non teneri per hanc l.z.l.fa.§.adeo ñtium puto.s.vt debeat distingui an sit tpale impedimentum.z non tenẽ vt hic.z intelligo ad tps modicũ si perpetuũ vel ad tps non modicũ tunc dico iz non dicaẽ latitare vel patiaẽ venditionẽ.tñ dicẽ otumax vt patiaẽ missionẽ z cõmitti possit stipõ de sistendo.vt.d.l.fulcinius z ar.de iudi.si longius.z.l.cũ furiosus.z arg.l.ij.§.cũ cuius. de tu.z ra.di. Ja.bu.fm Guil.fm decretistas.dic vt no.extra.de pcu.querelam Cy.vide Jnn.extra.de dila.exposuit. ¶ Jn gl. quere .vide oĩno archi.v.q.iij.si egrotans. ¶ Quid de illo qui non tenẽ cõparere rõne metus.vtrum tenẽ mittere procuratorẽ z no.per Archi.lxij.di.quanto.z.c.si egrotus per archi.plene.z c.pastoralis.de repudi.in cle.per Jo.an.z tu dic aut timet vim inferri psone aut psensui. Primo casu aut est actus qui non recipit dilationẽ z tenẽ mittere. Secõ casu nõ tenẽ mittere. de elec.bone memorie magis z vide q; hoc facit p expulsis z exititis terraꝝ.de q̃bus.dic vt.l.ful.§.quid sit latitare.q̃bus causis in pos.per Ja.de are.z tangit per Jo.an.de rescrip.statutis.li. vj. ¶ Jtem facit p bannitis de q̃bus dicvt.l.ad eum.eo. ti. per Ja.de are.de pub.iudi.is qui reus.per ac.si timet vim facti nõ sunt otumaces sivim turis sic. ¶ Quid in sententia excõicationis vel banni.dic q̃ impeditus comparere ipo ture non incurrit.nam non emanat nisi rõne doli.vt.l.j.§.quid ergo.de ven.in spi.vnde ipso ture non ligant impeditum in spe.de citatione.§. pe.ad fi.ver.quid si non. ¶ Sed quid si in terra tyranni tyrannus det se ciuitati. Rsideo.vt no. Jnno.de no.oper. nũ. cum ex iniuncto. ¶ No.q̃ non est tutum stare in loco in quo cõuersantur inimici.vt no.C.de pac.inter emp.l.fi. Et quis dicaẽ maior iudex.vtrum iudex territorij domicilij vel originis.dic in spe.ñ cita.§.fina.ver.pe.adde qõ no.ĵ.de manu.apud. ¶ No. q̃ non tenẽ quis ire ad locũ ad quẽ si iret posset occidi.vñ no.C. ñ ac. post si nulla. ¶ An citatus non expresso ad quid teneaẽ ire.dic q̃ nõvt no.archi.v.q.j.si primates. ¶ Quis dicaẽ maior iudex an committẽs an is cui cõmissio no.C.de fide instrumentorꝝ iudices in vl.glo. ¶ Jn ter.in.§.siqs op.ĵ.de ver.ob.l.continuus §.illud.fol.spãle in iudicijs vt hic.secus in extraiudicialibus vt ibi.Jta no.ac.ĵ.eo.z si post tres lib.in mob.primitiua hoc in secundaria quevenit ꝛhenda ex mora. Nam iustum impedimentum excusat a mora.z sic a pena vt hic.sed non a forte.vt in.§.illud in.ver diffusum. ¶ Jn ter.vide Jnn.extra. de dolo z cõtumacia cũ dilecti. ¶ Sed nunquid diffunditur si citatus die p-

missa

Universidad de Deusto

missa cõparet.dic in spe.de cita.§.viso ℣.quid si aliqua. ¶ Inter.inver.valitudinem.Quid si propter paupertatẽ.dic vt no. Inn.de ap.cr rõne.z dicit idem z qõ est no.de tertio legali no. arg.de excep.pia fide seminis.Idem q̃ Inno.tenet Guil.C.de app.dos z per hoc dicit q̃ euasit quosdã a furca. ¶ In glo.que incipit sed nõne inversi.ibi porro solutio ibi non excusat a iure potestatis in dispositione sed a pena iudicij sicvt dic.z ideo dic q̃ hoc erit idem etiã in ea que non fuit vror.lz glo.alr intelligerevideaẽ Ja.de bel. ¶ Inver.viro.Inno.idem in non vrorata cum sit eadem ratio q̃uis sit in culpa.sed tamen ista culpa non est ordinata ad causam.vt.ſ.de fur.vnde Guil. ¶ In ter.in.§.si tamen inver.decubuitvsq; ad.xl.dies.vt.ſ.de penis p̃gnantem z ibi no.in ver.pbandum.vide Arch.vſ.q.ij.in literis. ¶ In.§. quod dirimus.vide quod no.Inn.de elec.ne pro defectu in prima glo.z in gl.secus. ¶ In.§.siquis.vide.C.de spon.ex literis vide Inno.de clericis non residentibus inter quatuor in versi. isteviide.ſ.de ap.l.negociorum.§.sina.ſ.de falsis eos in fi. ¶ In §.quod dirimusvosvidetis hic q̃ si aliquis sit impeditus tempesta.vel vt fluminis [a] quod excusatur. ¶ Quero nunquid iste illam tempestatem habeat probare.dic q̃ credendum est iuramento inspecta conditione persone suevt.l.quotiens de nautragijs.li.xj.zvidek ter.ſ.de excusatio.tu.scire oportet.§.sufficit sacit in auk.de collatoribus.viij.collatione.§.super hoc.arg. eorque notantur in auk.vt iudi.siue quoquo suk.z.ſ.õ re mi.nõ omnes.§.a barba.vide quod no.C.de fide instr.si solennib⁹.Guil. in spec.de app.§.nunc videk ver.quid si conclusio z in speciu.de dilationibus.§.fi.in ver.in summa.z ibi oinovideas.z.C.de tẽpo.ap.l.fi.§.illud in summa oper.vbi no.si esset presumptio contra eum debet probare per testem.vt.ſ.de edendo siqs ex argen. in fi.no.tamen q̃ vbi casus vel impedimentum probatur per iuramentum semel tantum probatur.vndevitravnã vicem nõ erit probandum per testesvt.l.fi.ſ.de bonis auk.iudi. pos. fm Jac. de ra.ibivide.ſ.de procura.sed hec neqꝫ possum.tu dic aut dilatio datur ex summaria cognitionevt circa preparatoria. vt no. in.l.arbitror.z tunc sufficit sacramentũ.vt.l.thesaurus.Aut nõ est summaria.z tunc si est multum preiudiciale.z tunc si non interuenit difficultas.pbandi z debet probari per testesvel instrumenta.Aut pbatio est difficilis.z tunc recurrendum est ad qualitatem personarumvide extra de electiõe.c.quia propter in. §. cum tantum. ¶ In ter. periculum vide Jac.de excusationibus tu.l.non solum in.§.simili modo.vide oino qõ no.Ly.de ẽphen. z cõmit.stip.l.non moriturum.

Sed siquis. Condemnatio superueniẽs ex causa precedenti excusat non comparentem in alta causa.z eius fideiussorem. secus si emanat ex culpa subsequẽti.hoc dicit fm gl. ¶ In ter.ibi ante diem.ſ.diez sistẽdi. ¶ In ter.ibi z huic ignoscitur.qr p causa ciuili non datur exbannito licentia reuertendi in criminali dicvt no.ſ.de pu.tu.is q̃ rens. ¶ In ter.ibi coberci tus.i.condemnatus. ¶ In ter.ibi necessarium esse lz ergo principalis hac excep.non egeat fideiussor eget. ¶ In ter.ibi abierit.vt qr fuit relegatusvel ordinatus. ¶ In ter.ibi defensor.no. expressum ter.q̃ bannito datur defensio.

Illud. ¶ In tert.ibi condemnato ista literavidetur ponere differentiam inter impedimentum litis pendentis z condemnationis iam facte.tamenverus intellectus est q̃ intẽdit distinguere.aut promissio p̃cedit culpaz tunc nõ excusatur aut culpa ex qua facta est condemnatio precedit pmissionem.z tunc excusatur.ista est opi.gl. Ratio differentie est.quia culpa precedens non ordinabatur ad impedimentuz. sed culpa sequens ordinabatur ad impedimentum sistendi.Et hoc no.qr facit ad questio.de eo qui testem productum in iudicio percussit ad hoc vt non posset testificari tanq̃ inimicus.qr non debet [b] sibi fraus sua patrocinari⁹.vt hic.z.ſ.so.ma.l.filie mee.z.ff.co.l. ij.§ nam si ipa fraus.ergo presumitur ex tempore contracte inimicitie.qui enim percutit testez iam productum in iudicio videtur percutere vt subtrahat probationes aduersario.z hoc inducit vehementem presumptionem contra percutientem.argu.C. de postu.l.ſ.in fi.

1 ☞ Promissioni future per verba specialia potest renũciari.
2 Specificatio plus q̃ dictum gñale operatur.
3 Renunciatio gñalis an tñ valeat sicut spãlis.
4 Juri future per verba spãlia põt renunciari.
5 Renuncians exceptioni anvideaẽ renunciasse actioni
6 Exceptioni p̃scriptionis an possit renunciari.
7 Generalis clausula nõ obstantium an in rescriptis sit sufficiẽs

Quesitum. Iste.§.subtilis.breuiter hoc dicit ppter equitatẽ superueniẽtis casus in iudicijs datur exceptio etiam ei qui generaliter renũciauit omnibus exceptionibus.secus si renunciasset specialiter z expresse.hoc dicit diuiditur in tres partes.Quia primo ponitur questio. Secundo ponitur responsio attiliani indistincte loquẽtis.Tertio ponit responsio vlpiani.distinguentis.scda ibi.z ait.tertia ibi z ego.Premitte ad euidentiam q̃ si quis promisit in iudicio sistere certa diez fuit impeditus propter casus fortuitosvnde nõ stetit q̃ si conueniatur ad penam z interesse iste talis habet exceptionem.vt in superioribus dictum est.in quibus etiam casuum fortuitorum exẽpla habuistis.modo in isto.§.tractatur an valeat renunciatio vel pactũ q̃ exceptio casus fortuiti non possit opponi.attiliañ.dixit q̃ non vlpi.dixitq̃ nonvalet renunciationvel conuentio generalis.sed bene valet si specialiter fiat.z p̃ dicit fmveram lectu. ¶ Secundo premitte ad euidentiã quod iste.§.hz duas lec.vna lec.fuit mar.q̃ intellexitq̃ si spãliter sit renunciatum aliquibus exceptiõibus z postea sit inserta clausula generalis.qõ nihil operetur.z exponit literam ita.q: dicit q̃ dictio deserta est nominatiui casus z eius substantiuum est illa dictio exceptio.z exponit deserta.i.non specificata.alia est lec.gl. qõ ille.§.non ponat hunc casum qñ precessit renunciatio specialis z secuta est clausula gñalis.sed pone casum vbi interuenit renunciatio gñalis tantum.Itezvbi interuenit renũciatio specialis tñ.non vbi vtraq; simul.z iste intellect⁹ est ipa veritas.z fm intellectum posui vobis casum. ¶ In ter.ibi an possit conuenire.i.anvaleat conuentio.In ter.ibi deserta.i.nõ impleta seu nõ obseruata.z sic est ablatiui casus z eius substantiuum est illa dictio pmissione.In ter.ibi sed ergo aduersatur attiliano:qr attilianus non distinxit sed vlp̃.distinxit.In ter.ibi cause.cause exceptionum sunt maris tempestas.viarum discrimina:inũdatio fluminis timor inimicorum:z similia. ¶ No. gñalem renunciationem nonvalere.nec etiam gñalem pmissionem. de exceptionibus non opponendis. ¶ Secundo.no.spãlem renunciationem z pmissionemvalere. ¶ † Tertio no.q̃ perverba spãlia potest renunciari future exceptioni z future pmissioni. ¶ † Quarto no.ex p̃dictis q̃ plus operatur specificatio q̃ dictum gñale. ¶ Quinto z vlti. not. q̃ ad hoc vt renunciatio valeat debet esse spontanea non autẽ extorta viribus p̃turevel metu aduersarij.facit.ſ.de ind.l.ij.§.ſ.z licet nos dicamus q̃ valeat confessio extorta viribus p̃turevbi precedunt indicia ad cogendum. tamen secus est in renunciatione iuris sui.vt hic z maxime in criminali vbi non potest renunciari defensionibus vt no.ſ.de pac. l.pactum inter heredem. ¶ Premitto quãdam questionem ad euidentiam.z primo quero que est ratio quare hic non valet renunciatio.z conuentio gñalis.vt dixit mar.q̃ rõ est.qr iudicium redditur in inuitum.vnde presumitur renunciatio extorta viribus p̃ture. alias non est verisimile q̃ quis sponte renunciet.z iactet ius suum.arg.ſ.de pba.l.cum de indebito.gl. non approbat istam rõnem.qr in iudicio non presumit̃ metus adhibitus vt.ſ.qõ me.causa.l.non est verisimile.z no.hoc dictum glo.qr ex hoc dicoq̃ si apparet confessio accusativel inquisiti nec dicitur in scriptura qõ fuerit facta sponte vel non sponte q̃ presumitur sponte facta.z facit qõno.Inn.extra.de renun.c.super hoc.vbi eleganter dicit q̃ aliquid esse sponte factum non potest directe pbari per testes.sed solum per iuris presumptionem qr facere sponte vel non sponte hoc residet in animo z animus videri vel sensu capi non potest.sed.l.presumit ipm animum.facit.C. õ insti.z substi.l.reprehendenda.z.ſ.de ac.z ob.l.fi.§.fi.z quod not. in.l.ſ.§.que onerande.quaruz re.ac.non datur. ¶ Ex predictis apparet q̃ ratio mar.non est vera. ¶ Quero ergo de ratione. respondet ibi Do.q̃ ratio est ne quis decipiatur sub inuolucro verborum.ar.ſ.de transac.l.cum aquiliana.z no.istam rationem quia communiter respicit iudicia z contractus. ¶ Secunda rõ est quia non estverisimile cogitatum esse perverba gñalia de eo quod quis specialiter non esset facturus.vt.ſ.de pigno.l. obligatus.ista ratio est Guil.Ly.z Jaco.z est similiter cõis ad iudicia z Dctus ego credo aliam rationem.qr dico q̃ renunciatio generalis inducit rigorem in genere.sed casus in contrariũ contingens inducit equitatem in specie merito rigor equitati succumbit.facit quod no.Dy.in.c.j.de reg.iu.li.vj.z similiter illa ratio est communis ad iudicia z contractus. ¶ Quarta ratio redditur per Bar.qui dicit q̃ stipulationes pretorie interpretantur ex mente pretoris.vt.ſ.de preto.stipu.l.ſ.in fi.sed in p̃tore residet summa equitas.z ideo non vult ius q̃ per verba generalia quis capiatur in stipulatione pretoria.ista non est nona ratio.sed potius est declaratio rationis Dof.nisi quia potest importare quandam differentiam inter iudicia z cõtractus ¶ Ista questione premissa ad euidentiam nunc veniamus ad oppositiones z questiones.opponitur z videtur q̃ tantum valeat gñalis renunciatio vel pactio.quantum specialis. vnde videtur obstare regla que dicit quod idez operatur generale quo ad genus quod speciale quo ad speciesvt.ſ.de admi.tu.l.si duo

[a] ¶ Si flumis dicevez q̃ excusek si pbet se iuisse ad flumẽ cã transeũdi nõ potuisse ppter inũdationẽ eius vt p̃ do.alex.õ quoviõp̃ barto.in.l.p̃ses. C.de appel.

[b] ¶ Patrocinari.õ quo vide feli.in.c.repellañ de accu.ſ.col.x̃.fallit nisi circa prin.ver.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ .l.postq̄.et ibidē vide eū dē bal.ꝛ in. l. pactū ix.q.C. de colla. ꝛ d. alc. de imo. b vbiq; eū iura mēto iuri: et ō futuro renū ciari possit. fz spḥ. cu. hic.

ꝛ.ſ.p ſocio.l.actione.§.renūciare.ſo.illa eſt regula que fallit in caſu noſtri.§.iſta eſt intētio gl. hoc idē tz gl.ſ.ō acq̄.here.l.ſi q̄s mihi bona.§.iuſſum.ſ.de acq̄.here. imo ēt clari⁹ ibi loquit guil. de cu. dicit q; regula eſt vera in his de q̄bus verifiſſe vī cogitatū ꝛ ita loquunt Bria. ſecus in his de q̄bus non videt verifiſſ cogitatū ꝛ ita loquit hic. ꝛ Cy. in addi. etiā hic ita ſe expedit. Sz p hoc nullā habes claritatē. dic ergo q; regula eſt que multis legi bus ꝓbari pōt qō tm̄ operat gn̄ale quo ad ſuas ſpecies p̄tum operat particularis ꝛ diſcretiua enumeratio ſpecierum. Tamē hoc fallit primo ꝓpter iuris Brietatem vnde q̄n actus erorbitat a iure cōi. oz interuenire ſpecificatio. vt.ſ. de minor. l. illud. §. ſi talis. ꝛ.ſ. de fal. l. diuus. §. nec generalem. vbi hoc aperte colligi mus in rōne litere. ¶ Secō fallit ꝓpter Briam equitatē. q; vbi equitas eſt in Brium verba ſpecialia requirunt. iſte eſt caſus in noſtro. §. ¶ Tertio fallit ꝓpter cauſe ardnitatem. vnde dicit. l. q; in cā ſtatus vel fame requiritur ſpeciale mandatū. vt.ſ. de p̄ cura. l. non ſolum. §. fi. cum. l. ſeq. ¶ Quarto fallit ꝓpter actus penalitatē. vñ dicit. l. qō in penalibus requirit mandatum ſpe ciale. vt. Ff. qō quiſq; iuris. l. iij. §. ſi procurator. ¶ Quinto fal lit ꝓpter nimiam facilitatem. vnde dicit. l. qō ꝓcurator habens liberaz de facili pōt nocere dño. q; non intelligitur habere libe ram niſi exp̄imatur. vt.ſ. de pecu. l. q; tuberonis. §. alia. ad idez ſ. de verbo obli. l. qui rome. §. calimacus. ¶ Sexto fallit ꝓpter mandati paritatem. vñ dicit lex q; qñ ſunt plures procuratores habentes generale mādatum vnus in alterum nihil poteſt ſine ſpeciali mandato. vt.ſ. de ꝓcura. l. qui duos. nam ꝛ aſinus intu meſcit cum videt ſe per comparem appꝛehendi. vt no.ſ. de acq̄r. poſſ. l. j. §. veteres. ¶ Septimo fallit ꝓpter naturam act. requi rentis explicatam voluntatem vt patet in aditione hereditatis ꝛ in matrimonio. vt.ſ. de ritu nupti. l. generali. ꝛ d. l. ſiquis mihi bona. §. iuſſum. ¶ Octauo fallit ꝓpter vitandam impedietatē vnde quia impꝛobum eſt q; illud qō lucratus ſum abvxore mea non reſernem filijs meis. dicit. l. q; per verba generalia non vi deor auferre. ſed potius reſeruare. vt in aut. de nup. §. ſolutum. ¶ Nono fallit ꝓpter fugiendam Brietatem. vnde dicit. l. q; pro pter gn̄ale mandatuz nonꝰ committi ꝓcuratori q̄veniat ō fa ctum dñi. vt.ſ. man. l. ſi hoiem. ꝛ alia. l. dicit qō ꝓpter verba im plicita non intelligitur verbis ſpecialibus ꝛ explicitis derogari. nec intelligit q̄s ſibi Briari. vt.ſ. de leg. ij. l. vrorem. §. feliciſſi me ꝛ de odi. ꝛ demō. l. nō ad ea. ¶ Decimo fallit ꝓpter vitandā legum correctionez. vnde gn̄alis clauſula poſita in fi. ſtatuti. nō obſtantibus quibuſcunq; ſtatutis ꝛc. non derogat ſtatutis ſpe cialibus vt no. in auten. de here. ab inte. in princip. facit. C. de adul. l. ita pudor. ¶ Undecimo fallit propter vitandaz bonoꝝ diſſipationē. iō donatio exigit mādatum ſpeciale vt.ſ. de dona. filius. de pac. l. ō iuris. §. fi. qō vi aut clam. l. ꝓhibere. §. plane.

¶ Duodecimo fallit in inducenda diſpenſatione cū ꝓſona in habili. ꝛ tunc requirit ſpecialiſſima permiſſio. ꝛ ideo dicit. l. q; vt filiuſſami. poſſit donare cā mortis. q; in hoc ex ſe non bz ꝓſo nam habilez: qō requirit ſpecialiſſima permiſſio patris nec ſuf ficit gn̄ale mandatum ad donandum. vt.ſ. de dona. l. ſi filius. §: ſed cum. quez ter. no. ¶ Decimotertio fallit ꝓpter Briam p̄ſum ptionem. vnde dicit per. d. Dy. q; generalitati derogatur per p̄ ſumptionem Briam. vt ipe no. in gn̄ali. ꝛ in. c. Bctus. de reg. iur. lib. vj. facit ad hoc. l. inquiſitio veritatis. C. de ſol. ꝛ videt tex. de fideicō. li. l. lucius. §. lucius. ¶ Decimoquarto fallit ꝓpter ni miam affectionē vel duram ſeparationē vt.ſ. de pig. l. obligatio ne gn̄ali. ¶ Decimoquinto fallit ꝓpter odium ꝛ delictum vnde dicit. l. qō in verbis gn̄alibus non ꝛtinentur odioſi. vt.ſ. de leg. ij. l. lucius titius damam. ¶ Ultimo fallit regula ꝓpter ignoꝛantiam vel erroꝛem. vt.ſ. de pac. l. tres fratres. de tranſac. l. cum aquiliana. de odi. inde. l. fi. §. idem queſijt. C. de except. l. ſi ex ma ioꝛe de leg. ij. l. oīa. §. cum ita. de pec. le. l. cum dñs. cum ſili. quez ba aurea a nemine alia dicta annotent. ¶ Sēo op. dī hic. qō ſpālis conuentio valet ō. illa conuentio vī obligare ad impoſſi bile. q; caſus contingens in ꝓſona reddit impoſſibilem execu tionem. vt. l. ij. §. ſiquis. ō. eo. ꝛ.ſ. de pub. l. ceſar. ¶ Modo ſi pmiſ ſio ōtinet impoſſibilitatem pena inferi non pōt vt.ſ. de ac. ꝛ ob. l. non ſolum. ꝛ ar.ſ. ad. l. fal. l. ſeius ꝛ augerius. rñdet Guil. q; il la non eſt impoſſibilitas ſed difficultas ꝓpter caſum emergen tem que difficultas non ꝓdeſt ei qui ſe artauit per ſpālem ꝓmiſ ſionē. q; ſic ꝓmittendo eſt in culpa. vñ imputet ſibi q; eſt in cul pa. vt. ō. eo. l. ij. §. ſiquis tñ. iſte eſt intellectus eius lz non loqua
4 tur ita clare eſt veritas. ¶ † Tertio opponitur. dī hic q; iuri fu turo renūciat pverba ſpālia ō. lege cauet q; iuri futuro renū ciari non pōt vnde vī. ob.ſ. de leg. ij. l. ſi ita ſit ſcriptum. §.ſ. ſolu. dicunt q̄dam hic non fuit renūciatio ſed ꝓmiſſio. de exceptione non opponenda. nam ait Pe. renūciatio eſt abdicatio quedam ꝛ ideo ſuper iure futuro non cadit ſm Pe. q; priuatio non pōt pcedere habitum. vt.ſ. de ver. ob. l. decem. alij dicunt q; aut renū ciatur in iudicio. aut extra iudiciuz. Primo caſu vz renūciatio iuris futuri vt. l.ſ. de cur. bo. dan. de here. inſti. l. ſiquis inſtituat ꝛ iſtud eſt ꝓpter vigorem iudicij conſeruandum. Scō caſu non valet renunciatio. ꝛ ita loquit Brius. Tertij dicunt q; aut loq̄ mur de renunciatione que ſtat per ſe in ſuis finibus tunc nō po teſt renūciari iuri futuro. aut loquimur in renūciatione que trā fit in Betum vel quaſi. vt in iudicijs tunc pōt renūciari iuri futu ro. ꝛ ita hic. ¶ Quartio Jac. de are. dicunt q; aut renūciatio fit p̄ſente ꝛ acceptante aduerſario. tunc pōt renūciari iuri fu turo. q; hz vim pacti. vt hic vñ ter. renūciationem vocat hic con uentionem. ad idem.ſ. de pac. l. tale pactum in prin. aut eſt facta p̄ſente aduerſario. tunc iſta renūciatio nō valet quo ad ius de futuro. ꝛ ita loquitur. l. ſi ita ſcriptuz. §.ſ. fm Ja. de are. tu die cō iungendo ſimul ſolutiones q; aut quis renunciat iuri de pūti. ꝛ ſic renunciatio cadit ſup certo tunc valet renunciatio. ſiue p̄ſen
a ſente ſiue abſente aduerſario. vt. C. de pac. l. poſtq̄ ꝑliti ita intel ligitur quod no. in. l. non ſoluz. §. ſi liberationis verba. de liber. le. in hoc tñ eſt aduertēū. q; ſi renunciatio eſt facta ꝓtertio vni us ꝓſone vel cauſe non tollit ius queſitum funditus. ſed facit q; renuncians non pōt eo vti quo ad illam ꝓſonam ꝛ cauſam dīs tat quo ad alias ꝓſonas ꝛ caſus ſic. eſt tex. no. C. ad velle. in be mus facit.ſ. de interro. ac. l. ſi. aut renunciatio cōcernit ius de fu turo. tunc aut illa renūciatio tranſit in pactuz exp̄eſſum ꝛ valet tanq̄ pactum. C. de pac. l. j. aut trāſit in pactum tacitum ꝛ valet ſimiliter tanq̄ tacitum pactuz. vt. l. tale pactum aut tranſit in iu dicium. i. in actum iudicij. ꝛ idem eſt. q; quaſi cōtrahitur. vt. d. l. de cur. bo. dañ. aut reſidet ſimpliciter in ſuis finib⁹. ꝛ tunc nō va let.ſ. quorum. le. l. j. §. quod ait el. ij. ꝛ d. l. ſi ita ſcriptum. §. j. qō no. ¶ Quarto ꝛvlti. op. ꝛvidet q; gn̄alis renunciatio valeat vn de videtur op. C. q̄ſ mu. tu. of. fun. pōt. l. fina. in aut. ma. debi. §. quia vero. vbi ponitur talis forma in tutela mulieris ſcilicet q; renunciet velleiano ſecundis nup. ꝛ omni alij legum auxilio. ee ceverba gn̄alia ꝛvalida de iure. rñdet Pe. q; ibi renunciat ſup beneficijs pūtibus hic ſuper futuris. que ſo. falſa eſt q; ante q̄ mulier intercedat non eſt ortum ſibi beneficium vnde de futuro eſt bñficium hic et ibi. ꝛ ideo ſolue aliter. Tu debes ſcire q; mu lieres debent eſſe certiorate alias non valet eaꝝ renunciatio vt no. in. l. ſciendum. de verb. ob. ideo ergo valent dicta verba gn̄a lia. q; preceſſit commemoratio ꝛ certificatio ſpecialis vel aliter Brium loquitur in renunciatione que fit ex diſpoſitione legali ad roburꝛ ſolennitatem actus ſuſcepti. in qua renunciatione re nuncians non dicitur ledi ſed habilitari. hic autez loquimur in renunciatione que eſt cōtra naturam vel ſaltem ſupra naturam actus. in renunciatione interuenit leſio enormis. ꝛ ſic non ob. ¶ Uenio ad queſtiones ꝛ formo primo quandaz. q. gn̄alem de noīe ꝓprio. ꝛ primo quid eſt dicere generaliter. ꝛ quid ſpāliter certum eſt enim ſm dialecticos. q; eſt duplex genus maius ꝛ eſt quoddam genus minus quod appellatur ſubalternum. quia eſt membrum ſub primo genere contentum. tamen habet prediꝛ cationem de pluribus ſub ſe contentis. vt no. l. ij. ſ. ſi cer. pe. ꝛ. ō. de iuſti. ꝛ iur. l. j. §. huius ſtudij. Item ſpecies dī duobus mo dis. eſt eīm quedā ſpecies ſuperior q̄ ſm legiſtas nuncupatur ge nus vt homo. vt.ſ. de ver. obl. l. ij. ꝛ ſcōm dialecticos appellatur ꝓprio noīe species. eſt etiam ſecunda ſpecies inferior q̄ ſm le giſtas nuncupatur ſpecies vt ſtichus. ꝛ ſm logicos appellatur indiuiduum. quia non diuiditur eius predicatio ſeu ſignifica tio in plura quam etiam dialectici appellāt ſpeciē ſpāliſſimam. facit quod no.ſ. de condi. inde. l. cū is. §. fi. ſed loquendo ſm ver ba legum dicit Dy. q; illud eſt genus. quod plura compꝛeben dit illud dicitur eſſe ſpecies quod minus eſt. ff. de pec. le. l. ſi ſer uo manumiſſo. vel ſm Pe. illud dī genus qō pluribus modis ſignificat. illud dī ſpecies qō pauciꝛibus nominibus ſignifi catur. ꝛ hoc per. e. l. ſeruo manumiſſo. Sed vos dicatis clarius q; illud eſt genus: ꝛ illud generaliter dicitur quod ſine vlla nota ſpecifice demonſtrationis ꝓfertur. tex. eſt. j. de ver. obl. l. ſi ex pluribus. Illud autem dicitur ſpeciale ſiue ſpecies quod expli cite ꝛ non implicite ꝓferturvnde talis eſt regula. q; quicquid implicat plura poteſt dici q; ſit genus. vt.ſ. de leg. iij. l. vrorem. §. feliciſſime. ꝛ ſi duo ſunt quorum vnum implicat plura aliō im plicat ſiue includit pauciora. iſtud quod includit pauciora dici tur ſpecies eo q; eſt aptius ꝛ magis proximum ad ſpecificatio nē que vba ſunt notabilia ad multa. ꝛ hoc de generali ꝛ ſpāli di cta ſunt. Expreſſum autem dicitur quod voce ꝓfertur. vel qō per ſcripturam apparet ad oculum. id autez quod colligitur ſo lum per rationem intellectus illud dicitur tacitum. vt.ſ. de vul. ſubſti. l. iam hoc iure. de fideiuſſ. l. non recte. ꝛ l.ſ.ſ. de his que in te. deleū. cum ſi. de quo datur quedam regula qō ad id ad quod non poteſt adaptari expreſſum nec tacitum. vt. d. l. qui ad certū ſ. loca. ¶ Nunc premiſſa iſta queſtione ꝓ euidentia dicendo rum venio directe ad noſtrum. §. ꝛ quero quid vult dicere litera

quod

Universidad de Deusto

quod fiat mentio specialis verum intelligaſ. id eſt specialiſſima qõ oporteat dicere ita ꝓmitto nõ opponere exceꝑ. tempeſtatis vel vis fluminis. an vero ſufficiat dicere ita promitto non opponere exceptiones casus fortuiti. iſta cũ verba tenent medium inter renunciationem generaliſſimã. puta ꝓmitto non opponere aliquam exceptionem & inter exceptionem ſpecialiſſimam. & ſic diuerſo reſpectu iſta verba ſunt gñalia & ſpecialia. quid dicetur Dicunt quidaꝫ ꝙ ſufficit dicere renuncio caſibus fortuitis. qz ſub iſto vocabulo fortuito cõprehenduntur caſus quoꝝ eſt vna formis & eadem rõ vnde ſatis apparet de mente renunciantis. argu. ad hoc. C. de qua. preſ. l. omnes in prin. alij dicunt contrarium ꝙ litera noſtra vult ꝙ exprimantur cauſe. ſed hic nõ exprimerentur cauſe ſed genus cauſarum & illa opi. glo. eſt ꝙ in iudicijs non ſufficiat dicere renũcio caſibus fortuitis. Guil. dicit ꝙ aut aliqui caſus fortuiti ſunt enumerati aut non. Primo caſu ſufficit clauſula generalis cũtum ad caſus pares non autem ad caſus magis arduos. verbi gratia. ſi quis ſuſcepit in ſe periculũ predonum vel bannitorum. non ideo hoc trahitur vt pertineat ad eum periculum exercitus. qz iſta eſt maior violentia de qua non videtur cogitatũ vt. ĵ. loca. l. ſi merces. §. vis maior. & l. Item queritur. §. exercitu. de ac. emp. l. ſi ea res. hoc etiaꝫ ꝓbat Guil. per. l. ĵ. de contraben. emp. l. fiſtulas. §. frumenta. Si autẽ caſus ſunt pares vel ſimiles tunc bene comprehenduntur ſicut dicunt decretaliſte. extra de reſcrip. c. ſedes. & in. c. ij. de procur. in cle. p hoc facit ratio. quia genus iunctum ſpeciei per copulatiuaꝫ cõiunctionem intelligitur de his que ſunt eiuſdem qualitatis. qz copula habet eandem qualitatem tribuere copulatis. vt. ĵ. de vi no lega. l. ſi. §. cui dulcia. de penu le. l. nam quod liquide. §. ſi cui penus. immo etiam alternatiua coniunctio videſ cadere iter eq pollentia vel parum diſtantia. vt. ĵ. de re. eu. l. j. Si autem nulla eſt facta mentio ſingularis aliquorum caſuum indiffinita renũciatio vel conuentio tanꝙ a iure erbo debitans nihil operatur vt hic ſm glo. & illa eſt ipſa veritas. & ita ponunt caſum doctores. ¶ Et ex hoc infert Guil. ad. q. qõ obiceunꝫ ier requirit ſpeciale mandatum ibi intelligitur. i. ſpecialiſſimum. vnde oportet ꝙ fiat mentio cauſe & perſone vnde dicit ipe quod mandatum ad petendam reſtitutionem in integrum non exꝓeſſa cauſa & perſona non eſt ſufficiens mandatum per hunc ter. quod falſum eſt qz aliud eſt querere de iuris ſui proſecutione. aliud eſt de iuris ſui renunciatione. ¶ Primo caſu ſufficit ꝙ exprimatur qualitas cauſe in genere. vt in. c. qui ad agendum. de procura. in vj. & in. c. ij. de procu. in cle. ¶ Secũdo caſu non ſufficit. qz renunciatio ſui iuris non continet actum fauorabilem ſed reſtringendũ. & ita loquitur hic. ¶ Tertio quero quid in extraiudicialibus. vtrum valeat renunciatio generalis & indiſcreta. iſta enim extra iudicialia pertinent ad diſpoſitionem contrahentium non ad equitatem pretoris. vnde de iſtis non loquitur noſter. §. in hac q. dicit Bar. ꝙ verba gñalia ſufficiebant. & hoc probat Bar. per ter. exꝓeſſos. certum eſt quod nomen periculi eſt nomen generale. immo generaliſſimum. & tamen. l. cauetur ꝙ ſi quis ſuſcipiat in ſe periculum. qõ valet pactum. vt. ĵ. de pac. l. iuriſgentiuꝫ §. Item ſiquis pactus. ĵ. commo. l. ſi vt certo. §. ij. ĵ. man. l. & ariſtoni. & hec fuit prima opi. ſecunda fuit opi. Jo. ꝙ in contractibus er generali renunciatione non veniret caſus fortuitus. & ꝓbat ipe per. l. exꝓeſſam. C. commo. l. j. & in. l. j. C. depo. vbi exꝑſ ſe dicitur ꝙ ad hoc vt veniat caſus fortuitus debet hoc eſſe ſpeciſe dicitur ꝙ ad hoc vt veniat caſus fortuitus debet hoc eſſe ſpecialiter actum inter partes. modo reſtat reſpondere ad. ll. mar. ad quas reſpondet Joan. ꝙ in legibus mar. verba generalia includunt culpam non caſum fortuitum. vnde ſine cauſa ex generalibus verbis agetur obligatio ratione culpe qz culpa eſt pro cauſa. ſed non ratione caſus fortuiti: quia caſus fortuitus non eſt cauſa ad obligandum. vnde quodammodo obligatio eſſet ſine cauſa ſm Joan. & ꝙ in. ll. mar. non intelligatur de caſu ꝓbat ipe per leges. que aperte dicunt ꝙ nomen periculi non includit caſum fortuitum eo qõ talis caſus non videtur cadere in mentẽ obligantis cum nullo conſilio poſſit reparari. vt. ĵ. de neg. geſt. l. litis. §. ſi pecunie. & ĵ. de magiſtra. conuen. l. non ſimiliter. ĵ. de admi. re. ad ciuita. pe. l. ij. §. ſi eo tẽpore iſta eſt opi. Jo. ¶ Tertia fuit opi. bul. qui diſtinxit ꝙ aut facta eſt numeratio aliquorum indiuiduorum. tunc ſufficiat ſi ſequatur clauſula generalis aut eſt ſtatum ſolum in finibus generalis clauſule. tunc non valet renunciatio ſm Bul. ratio primi membri eſt illa. quia quando genus adijcitur poſt ſpecies non videtur adijci cauſa determinationis ſed cauſa ampliandi. vt. ĵ. de leg. iij. l. ea tamen adiectio. & no. in. l. queſitum. §. vlt. de fun. inſtr. ¶ Quarta fuit opi. Bzo. qui tenuit opi. bul. hoc addito. qz dicit Bzo. ꝙ vbi ſtatũ eſt in finibus generis tũ vz renũciatio. ſi alꝫ nihil operaretur. puta qz ex mora natura Jctus veniret leuiſſima culpa. tunc cũ ſufficiat dicere ſuſcipio in me caſum fortuitũ. immo plus ſufficit loqui magis in nube dicendo. ſuſcipio in me omne periculũ. nã v

ba Jctus debent aliq̃d operari. arg. in. l. ſi qñ de leg. j. que gl. eſt no. ¶ Quinta fuit opi. Do. qui diſtinguit aut agebatur de omnibus caſibus ſpecificandis. tunc habent pro ſpecificatis. aut de quibuſdã vel nullis ſpecificandis. tũc in omiſſis caſibus nil operatur quentio ſm Do. & ſm hoc oportet ꝓbari formã tractatus habiti inter partes ante Jctum vt. ĵ. de reg. iur. l. ſemp in ſtipulationibus. q̃d aũt in dubio hoc non ſoluit Do. & ideo nõ diremit dubiũ. ¶ Sexta fuit opi. Hic. de mata. qui diſtinxit aut q̃s eſt obligatus ad rem & ſuſcipit in ſe periculum rei tũc eſt vera opi. mar. aut quis eſt obligatus ad factum & ſuſcipit in ſe periculum pſone. tunc eſt vera opi. Jo. hanc diſtinctionem reprobat bart. per. l. opus ꝙ auerſione. ĵ. loca. que loquit in periculo rei. & tamen nonvenit caſus fortuitus quod periculum rei & periculum pſone inferunt in eodem effectu impediende pſtationis vnde ambulant pari paſſu. vt no. ĵ. de ver. obl. l. continuus. §. illud per Dy. ¶ Septima eſt opi. Guil. de cu. qui dicit ꝙ aut interuenerunt verba gñalia tm̃. & nihil operant. aut interuenerũt verba ſpãlia tm̃. & tunc certũ eſt ea opari. aut iteruenerũt verba generalia ſpecialibus iuncta. tũc aut loquimur in his que ſunt ſimilia. aut in maioribus que ſunt exꝓeſſa. Primo caſu operatur clauſula. Sedo non. vt. l. fiſtulas. §. frumenta. & iſtam opi. tenet Cy. in addi. in. l. j. C. commo. & eſt ipaveritas. non ob. rõ glo. ꝙ verba debent aliquid operari. quia verbum eſt de verbis certis & ſpecialibus. ſed in verbis generalibus eſt diſtinguendum. aut proferant modo apto & decẽti. & tunc debent aliq̃d operari & ita loquit. l. ſi quando de leg. j. aut non ꝓferuntur modo apto ſed indiſcreto & incongruo vocabulo. & tũc nihil operantur niſi quatenus rõ ſuadet ꝙ operent vt qz interuenit culpa. iſta eſt ratio que põt ſuaderi. ſm Guil. & hoc tene. ¶ Jurta p̃dicta tamẽ dicis quandam regulã. ꝙ vbicũq; per aptã naturã verborum nõ infert de neceſſitate ꝙ verba exorbitẽt a natura cõtractus ſem per illa verba ad naturam cõtractus debent referri & eidem adaptari. iſte eſt ter. no. ĵ. de dam. infec. l. dãni ver. & ꝙ in ſtipulatione. ĵ. de vſur. l. ſi ſtipulatus. §. verſi. no. j. loca. l. in lege locatiõis & ĵ. fami. herc. l. ꝓuto. §. j. ¶ Jurta predicta forma hanc q. ꝓ ſuppoſita opi. glo. qõ valeret renunciatio caſuum fortuitorum. quero vtrum intelligatur de caſibus conſuetis. an ſolummodo de caſibus fortuitis & inopinatis. dicit Bar. ꝙ eſt caſus. l. fiſtulas. §. frumenta qõintelligitur ſolum de caſibus improuiſis. vñ ſi commune peruſij vendit fructus aque lacus & ſuſcipit in ſe caſus fortuitos nõ intelligitur de inuaſione ſocietatum. que tempore contractus potuit preuideri per emptores. ſed bene intelligeretur de guerra eccleſie romane. que non erat in conſideratione mentis. nec eſſe debebat. ſecundũ opi. Bart. ſiquis vellet dicere ꝙ venirent caſus ſoliti & inſoliti facile eſſet reſpõdere ad §. frumenta. quia in illo. §. id quod eſt ſolitũ non dicitur eſſe caſus fortuitus. quod. n. nives ſunt in hyeme ſi non ſunt immoderate vltra conſuetudinẽ. iſte nõ dicitur caſus fortuitus ſed quedam incontinentia ſm naturam. vnde in. §. frumenta. venditor qui ſuſcepit in ſe caſum fortuitũ nõ tenetur in caſu ſolito. Jdeo qz nõ eſt caſus fortuit? ſed naturalis. nõ autem dicit ibi ꝙ ſiqs ſuſcepit in ſe caſum fortuitũ non teneatur de caſu fortuito quocunq; modo contingat. & ideo glo. ibi dicit, no. ꝙ qui obligat ſe ad inſolita non tenetur ad ſolita. vnde vbi verborum ſignificatio non poterat comprehendere caſum de quo queritur. ſecus autem ſi poſſet comprehendere. vt. ĵ. de ver. ob. l. quicq̃d. iij. reſponſo. ¶ Jurta hoc quero quid ſi interuenit iuramentum. reſpondeo iuramentum generale nihil operatur in his que debẽt ſpecificari. iſta eſt glo. ord. in aut. ſacramenta puberum. & Cyn. 5 ponit in. l. j. C. commo. ¶ Vlterius quero an renuncians exceptioni videatur renunciare actioni. dicit hic Guil. ꝙ non ſi tendunt ad idem. allegat. ĵ. de euic. ſi vendicantem cum. l. ſe. ego allego. l. cum mulier. j. ſo. ma. & ĵ. rerum amo. l. ſi cum dos. et quod not. C. de tranſac. l. nec intentio. ¶ Quero vlterius vtrum ille qui renunciat omni iuris beneficio renunciare intelligatur be- a neficio ſtatuti [a] credo ꝙ non qz credo ꝙ nomen iuris ſit reſtringendum ad ius commune. vt inſti. de iur. natura. §. ſed quotiẽs. 6 ¶ Quero an poſſit renunciari exceptioni preſcriptionis [b] de b hoc habes in. §. ꝙ ſi nolit. §. ſi quid ita. de edil. edic. habes glo. in aut. quas actiones. C. de ſacroſanc. ec. habes per Dy. in. l. nemo poteſt de leg. j. ¶ Jtem quero vtrum ille qui renunciat privilegio perdat beneficium iuris communis. dico ꝙ non. et hoc b colligitur ex caſu. l. j. de adul. l. miles. §. ſeraginta vlt. reſponſo 7 ¶ Vltimo quero vtrum in reſcriptis priuilegij ſue ſufficiat generalis clauſula non obſtantium. dicit Fed. de ſenis diſtinguẽdo. aut conceditur proprio motu principis. aut ad poſtulationem alterius. Primo caſu ſufficit clauſula generalis. Secundo requiritur clauſula ſpecialis allegat. de reſcri. cũ aliquibus. & c. ſuſceptum. & c. ſi gratioſe. & de preben. c. ſi motu proprio. li. vj. ſed contra illam diſt. habuiſtis glo. in. l. iij. §. ſi is pro quo. ſ.

a ¶ Statutivi de bart. in l. j. in prin. inv̄ſi. quero ſi ſtatutũ. ĵ. ad. l. fal. & adde flo. i. l. ſi domus de ſer. vr. p̃. & Jo. de lig. i. c. j. de reſcrip. ꝙ etiam nona ꝓſtitutio p̃ ius cõmune & ſtatutũ ſi dubio corrigit ſolũ ius cõe. & adõdo. bar. ccpo. i. l. noĩs. §. v̄bus de v̄. ſig.

b ¶ Preſcriptionis. vide d. alex. de im. in. l. cũ ſtipulat? de v̄. ob. & in rub. de arbi. & eundẽ bal. in. d. aut. quas actões

Universidad de Deusto
Biblioteca

q̄ quisq; iur. ¶ Querit hic Guil. de drabus. q. quas ponam in. §. fi. iſtius legis.

¶ Promiſſio erronea an ſit implenda.

Item queritur. ¶ †Erronea p̄miſſio implenda nō eſt. ſecus ſi ſit facta ex certa ſcientia. hoc dicit no. §. diuiditur in .ij. partes. q̄ primo loq̄tur q̄ſi p̄miſſio non debuit interponi in aliquo. ſecundo q̄ſi p̄omiſſor excedit modum in p̄mittendo. ſecunda ibi. nā ꝛ iul. ¶ Inter. ibi ſatiſdare non deberet. ſ. in aliquo. ¶ Inter. ibi ſtatus a iure. ꝛ cui deberet p̄omittere ſimplum intereſſe p̄omiſit duplū nomine pene. ¶ Nō. q̄ ſtipulatio que in totam vel in ptem non debuit interponi interpoſita ab errante nō committitur eū effectu. ſi autem ex certa ſcientia tunc effectualiter committit vnde gl. colligit notabile. ſ. quēdā valere ex certa ſciētia que per errorem facta nō valent. ꝛ allegat leges optimas. tu tū poſſes expedire remittēdo ad id quod no. Dy. ī. l. ſi patronus. de dona. ꝛ vt legitur. ꝛ no. ī. fa. heredi. l. qui heres erat. vbi habetis de hoc articulo gl. magiſtrā. ꝛ dicit ibi glo. vnū verbū no. q̄ aut q̄s p̄omittit noīe officij aut noīe p̄p̄rio. Primo caſu nunq̄ ſtipulatio indebita committit. ꝛ hoc tenet omnes. Secō caſu diſtinguit inter certam ſcientiam ꝛ errorem. ¶ Sed ī. l. iſtam. extra opponitur ꝛ vī q̄ ſtipulatio indiſtincte committat. q̄ videt obſtare. ī. de fideiuſ. l. greco. §. a tutore. vbi ly tutor teſtamentarius nō debeat ſatiſdare tū fideiuſſor ab eo datus tenet. ſo ly ille ter. nō diſtinguat tū dy diſtinguī ſm hunc. §. ¶ Secō op. extra. ꝛ videt q̄ ſtipulatio nunq̄ committat. q̄ certum eſt q̄d iſta ſtipulatio eſt ſine cā. ꝛ ter. dicit q̄ ſtipulatio ſine cā nō committit cū effectu. vñ videt ob. ī. de excep. do. l. ij. §. circa. ſo. poſſet dici q̄ hic in iudiciis ibi in extraiudicialibus ſicut nos dicimus in confeſſione q̄d in iudiciis valet confeſſio informis. i. ſine cā. ſecus ſi extra iudicium. vt no. ī. de interro. ac. l. j. tū ī iſtam diſtinctionem vt ter. q̄ idē ſit in extraiudicialibus. ī. de ver. obli. l. ſi duo rtio. ꝛ. ī. de nouā. l. ſiq̄s delegauerit. In. l. eſſi ſi duo rtio dr̄ q̄ falſa cā exp̄ſſa a ſciente nō vitiat ſtipulationem. in. l. ſiquis delegauerit dr̄ q̄ ille qui p̄mittit ex certa ſcientia vt renunciare exceptioni. ad idē facit. ī. de op. lib. l. cāpanus. p̄pterea vt ſimplr dicendum q̄ tā in iudiciis quā extra ſit ſeruanda diſtinctio huius. §. ꝛ ad. §. circa rūdē q̄ ille dr̄ intelligi vbi p̄miſſio non emanauit ex certa ſcientia. ſed vbi pōt p̄tendi error vel ex poſtfacto defecit cā. vt ibi no. ꝛ facit. ī. de leg. ij. l. cum quis decedens. in p̄in. ¶ Extra queritur vtrū in dubio p̄ſumat error an certa ſcientia dicit. d. Bar. q̄ eſt caſus hic q̄ in dubio p̄ſumitur error. ꝛ inducit ſubtiliter ter. nā ter. dicit q̄ actor iuuat replicatione certe ſciētie. modo dicit ipſe. ſi hoc venit per viam replicationis. ergo actor dr̄ illā replicationē p̄bare iuxta regulam. ī. de p̄ba. l. in exceptionibus. appareret ergo q̄ p̄ſumitur erratū niſi actor p̄bet replicando certā ſciētiā ſm bar. ꝛ ſm cū iſte ter. determinat non ſolū caſum certe ſcie ꝛ erroris. ſed etiā caſum dubij. tu dic in ꝟ artienlo. vt no. gl. or. ī. de noua. l. ſiq̄s delegauerit. que eſt ad hoc optima ꝛ menti tenēda. facit q̄d no. Ly. C. de ſpō. l. ſi. in tij. oppoſitione. ſz notarij in inſtrumentis conſueuerunt apponere hec verba ex certa ſcientia non per errorem. ꝛ apponunt illa verba ſolum vt inſtrumentum ſit efficax ſm Bar. cum tū certa ſcientia vel error poſſit ſtare ſolum in mente per iſta verba non p̄babit certa ſcientia niſi p̄ſumptiue q̄. pars videt confiteri illud q̄d in ſcriptura continetur. ſ. q̄ hoc facit ex certa ſcientia. vnde ſi poſtea p̄babit rem aliter ſe habere videtur q̄ per hoc p̄ſumatur confeſſio iſta erronea. vt ī. de interroga. act. l. de etate. §. fina. queſtionem quam tangit Guil. in. §. queſitū non tangit hic Bal. vide per Guil. de eu.

¶ Additio Bal.

Sed ſi quis. §. queſitum. vide Lyn. C. de epiſ. ꝛ cle. ſiquis in cōſeri. in pen̄. concluſio. ꝛ. C. ſi cōtra ius vel vti. pu. l. fi. in. ij. q. ꝛ. C. q̄ſi imperator in rē pu. in vl. q. ꝛ. C. de fideiuſſoribus. l. non recte. vide. C. de nautico fenore. l. cum ꝓponas vide Ja. de penu. lega. l. nam q̄d liquide in fi. vide Lyn. in auth. quas actiones in vltima queſtione. ¶ Nunq̄d autem hec verba generalia apposita in confirmationibus p̄iuilegiorum ſupplemus de plenitudine p̄tātis[a] ſiq̄s fuerit defectus aliquid operent dicit ſpec. q̄ operant ſolum circa defectum ſolennitatis non inhabilitatis vel alicuius naturalis defectus in ſpe. ti ij. §. nūc oſtendendum. ver. ꝛ no. q̄ ſi clauſula illa ſupplemus idē no. Archi. in c. cenomanēſem facit de re iudicata paſtoralis in cle. facit in ar. q̄d no. de liberis p̄teritis auth. ex cō. ꝛ. l. j. de mi. teſta. de electio. q̄ ſicut per Inn. Si aūt detur in manda. ad obtinendū crimina non ꝛ certā p̄ſonam. an dicat mandatū ſpeciale dicit hic Guil. q̄ non. ſed ſpe. tenet ꝛrium in ſpecu. de procuratore. §. j. ver. ſed nunq̄d ſufficit. ꝛ no. c. ij. de procu. in cle. vide in ſpe. de reſcript. p̄ſen. §. ratione impetrantis ver. ſed nunq̄d procurator. ꝛ verſi. ſeq. ꝛ de p̄uile. c. j. in gl. hoc etiam in cle. ¶ In. §. queſitum po

a ¶ Ætātis. vi de oino feli. i c. poſtulaſti i xv. col. de reſcri. ꝛ in. c. teſtimoniū i fi. vij. col. de teſti. ꝛ in. c. cum oliz ō re iud. ꝛ q̄ō dixi i. o. c. poſtulaſti i apoſtil.

ne caſu hoc modo titius p̄mittebat aduerſario ſuo de iudicio ſiſti ſub pena. dicebat aduerſarius ego volo q̄ tu renuncies omnibus caſibus fortuitis vt ſi aliquo caſu fueris impeditus extra me non excipias. dixit titius placet. ꝛ ita renunciauit omnibus fortuitis caſibus. modo queſitum eſt an valeat talis renunciatio. dixit attilicinus q̄ non. Bucto. leg. diſtinguit aut facta eſt renunciatio generaliter ꝛ non valet. Aut ſpecialr ꝛ exp̄reſſe. et tunc valet Oppo. q̄ generalis renunciatio valeat ac ſi ſpecialr eſſet renunciatum. q̄ tantum valet ꝛc. vt. ī. de admi. tu. ſi duo. et ī. p̄o ſocio vel actione. §. renunciare. So. illa eſt regula que ſallit in hoc caſu. vt no. ī. de acq̄. here. l. ſi quis mihi bona. §. tuſſum Ratio fallendi eſt q̄ in gñali renunciatione non eſt verſimile q̄ renunciet his quibus ſpecialiter non eſt renūciaturus. vt. C. de pa. ac. l. que fortuitis. ꝛ. ī. de reg. iu. l. contractus ꝛ de pignor. l. obliga. ꝛ de condi. indebi. l. fina. §. idem queſit. ¶ Secō oppono q̄ etiam ſi fuerint caſus fortuiti numerati non valet renūciatio. q̄ non poteſt caſus fortuitus p̄uideri ꝛ ſic renunciatio ꝛ cōuentio continet impoſſibile. ergo ꝛc. ¶ In regula iuris impoſſibilium. ꝛ de ac. ꝛ ob. non ſolum. ꝛ de verbo. obli. impoſſibilis. So. caſus fortuiti poſſunt euenire ꝛ nonvenire. ideo non cōtingunt neceſſario. licet non poſſint p̄uideri Ly. fm Guil. vel eſt impoſſibilitas emergens ex poſtfacto. ideo non vitiat de le. ī. ſi mihi. §. ſiquis ſeruos. Tertio oppo. ad idem q̄d renunciari non poſſit etiam ſpecialiter ꝛ exp̄reſſe. q̄ caſus fortuiti ſunt de futuro. ꝛ futuro iuri renunciari non poteſt. vt. ī. de leg. ij. l. ſi ita §. ſi ſub condi. ꝛ. ī. de acqui. here. l. ſi is poteſt. So. dicunt quidā q̄ hic non fuit renunciatio. immo pactum. Nam litera caute dicit omne ꝛc. pacto autem bene poteſt iuri futuro renunciari. vt C. de pac. l. j. ꝛ ibi no. Tu dic q̄ hic renunciatio ſimplex fuit ꝛ valet triplici ratione. vna quia fuit facta iuxta contractum ſtipulationis iudicio ſiſti quare videtur facta conſenſu duorum cum fuerit ſin p̄ſentia vtriuſq; partis facta. Secus ſi in abſentia alterius partis ſm Jaco. de are. ar. ī. de ver. obli. tritia. §. idem reſpondit. ¶ Secō q̄ fuit facta in iudicio. ergo ꝛc. ar. ī. de interrog. ac. l. fi. ꝛ de cura. bonis dando. l. j. ꝛ. j. quibus ap. non ly. l. j. §. ſi quis. ¶ Quero de tribus. Primo quero ſi reus vocatus ad iudicium p̄mittit q̄ non opponet aliquam exceptionem caſus fortuiti an valebit dicit glo. q̄ ſic. q̄ alīs operarentur verba tu dic q̄ non valet ꝛ p̄oba per rationes quas aſſignaui in ſolutione primi contrarij. ¶ Secūdo quero ſi alibi caſus exp̄rimātur ꝛ ſubijciatur clauſula generalis quid iuris. ꝛ tunc dic aut caſus non exp̄reſſi ſunt caſus ſimiles exp̄reſſis. aut non. Primo caſu habentur ac ſi exp̄reſſi eſſent. Secundo non q̄ in habentibus ſymbolum facilior eſt tranſitus. l. in rem. §. Item quecunq; de rei ven. cum ſimili. Tertio quero an idem in contractibus Odo. verum. Jo. ꝛ bu. aliud glo. contrarium omnibus Odo. ſic diſtinguit. aut augebatur inter contrahentes. puta locatorē equi ꝛ conductorem qui volebat p̄omittere omnem caſum de omnibus caſibus enumerandis cum aliquot coram tabellione enumeraſſet locator ꝛ volebat adhuc enumerare quos poterat dixit conductor occupatus forte alīs. tu tenes me in verbis habeantur omnes caſus p̄o enumeratis. ꝛ tunc in omnibus nocet. quia omnes videtur locator exp̄rimere ex quo ſtetit per conductorem. ꝛ quia hic agebatur. ꝛ quod tacitum eſt inter contrahentes agitur p̄o cauto habendum eſt. vt. l. cum quid. Si vero cum ſimul agerent de caſibus enumerandis. enumerat quoſdaz locator ꝛ ſua ſponte adiecit generalem clauſulam. tunc in numeratis tantum tenetur conductor. argu. ī. de tranſactio. eſſi aquili. Aut non agitur de caſibus enumerandis. ſed ſic generaliter in ſe conductor recepit omne periculum vel caſum. tunc non tenetur. videtur in ſe recipere caſum. ſed leuiſſimam culpam p̄omittere videtur. vt. ī. loca. l. opus cum alijs concor. in glo. poſitis. tu dic vt dixi. C. commodati. l. j. in lectura. vbi hunc articulum ſolenniter explicui. ¶ In verbo facta vide. C. de nauti. fe. l. p̄oponas. vide Jaco. de pen. leg. nam q̄ li. in fi. ꝛ vide vnum verbum quod ponit Innocē. circa iſtum. §. extra. de p̄uilegijs dudum. vide in ſpecu. de loca. §. iam dicendum. In verſi. ſed qd ¶ In tertu in verbo. ſed ergo vide Ly. in autentica quas actiones. q. j. ¶ In verſicu. renunciatur. Renunciatio eſt abdicatio quedam. ꝛ ideo ſuper iure futuro non cadit ſm Petrum hoc in brocar. Nam nemo poteſt abdicare a ſe quod non habet. P. Quomodo ergo hic tenet. dico q̄ non eſt renunciatum pure. ſed conditionaliter renunciatum poſt ius queſitum ꝛ in tempus iuris queſiti. vel hoc habet vim p̄ecij quia inter p̄ſentem ꝛ de directo in contractum. ¶ Sed nunquid hic. §. habet locum in renunciatione cum iuramento. dic q̄ ſic. vt no. per accur. in autentica ſacramenta puberum. §. nam ꝛ Julianus. vide de do. ſi patronus per Ja. ꝛ Dy. in ver. dare debere. vide Jac. in. l. j. §. j. ff. vt in poſ. leg. iul. ait vide ibi Lyn. C. de ſpon. l. fina. in. tij. opi. ¶ In gl. que incipit. ſed de in rem in verbo ꝛ eſt ratio dicit Inn.

quod

Universidad de Deusto

qõ spontanea renũciatio nõ potest ꝓbari per testes.sed coacta sic.de quo subtiliter per eum extra.de renũ.sup hoc. ¶ In glo. que incipit deseritur inver.preterea ibi loquitur in renũciatione necessaria ⁊ debita fieri. hic in voluntaria que obligat ad indebitum.

1 In obligatione committendavnus ex socijs alteri preiudicat.

2 Obligatio qñ ex facto filij in patrem descendit factum filij prodest patri.

Si duo. Socius preiudicat socio in stipulatione committẽda. Item perceptio sortis excludit penam in duobus reis ⁊ patre ⁊ filio ⁊ econtra perceptio pene excludit sortem.h.d. ¶ Et diuiditur in tres partes. In prima loquitur in duobus reis stipulandi. In scõa pte loquit in duobus reis ꝓmittendi. In tertia pte loquitur in patre ⁊ filio.quando ex facto filij descendit in patrẽ obligatio.scõa ibi. Item si duo.tertia ibi.eque. In textu.ibi vnus ex eor. In tex.ibi tenet.s.correus credendi.In tex.ibi alterus id est satis accipientem. In tex.ibi altero qui non ꝓmiserat de

1 iudicio fisti.In tex.ibi cum filio ad sortẽ. ¶ †Nota.q in obligatione committenda vnus ex socijs preiudicat alteri. ⁊ est rõ qr commissio stipulationis erat indiuisibilis.vnde rõne ptis tota vitiat.dicit gl.q secus esset in legato.vt.j.de lib.le.l.si is q̃ duos ⁊ no.gl.⁊ facit de neg.gest.l.si ex duobus. ¶ Scõo not. q sors exacta abvno ex correis purgat moras alterius correi ⁊ liberat eum a pena.⁊ istud est no.in materia purgationis more.q vnus

2 ex correis purgat morã alterius sicut ipsemet. ¶ †Tertio no. quod quando ex facto filij in patrem descendit obligatio. factũ filij ꝓdest patri.⁊ contra.vnus purgat moram alterius.facit.j. de ver.ob.l.cũ filius in prin. ¶ Quarto vlti. no.actore contẽtum alterutro esse debere aũt sorte aut pena.vnde pena nõ põt petivna cum principali etiam si sors ⁊ pena sumant originem in psonis diversor qui tñ habeant loco eiusdẽ psone.⁊ hoc notabiliter dicit hec.l.⁊ facit.j.de stip.ser.l.j.§.fi. ¶ In glo.que incipit hoc caue ibi. Item siquis dicit.vt ibi no.Bal.

¶ Additio Bal.

Si duo rei. ¶ In ver.alter.vide Innocentium de sepul.in nostra.in fi.

Si quis. Exceptio que patrocinat principali patrocinat fideiussori. a. h.d.

3 ¶ No.beneficium rei ad fideiussorem protendi. ⁊ declara.vt plene no. Ly.C.de preci.impera.of.l.quotiens.in.vj.q.C.de non nu.pecu.l.mãdator.⁊ facit.j.de ope.li.l. qui libertino.§.pe.

¶ Additio.Bal.

Si quis. Vide omnino Ly.C.de preci. impe.offe.quotiens in.vj.q.iuris beneficium quod reo competit prodest fideiussori ō iudicio fisti.hoc dicit.Adde.j.iudi.solui.si res.⁊.l. vir bonus.

1 Exceptio impossibilis admitti nõ debet.

2 Distinctio psonarum in materia indifferenti fieri nõ debet.

Si quis seruum. Exceptio potest opponi que põt adaptari ad qualitatem persone ⁊ negocij.nõ ea que adaptari nõ potest.h.d. ¶ †No.in hac l.exceptionẽ im

1 possibilez admitti non debere.impossibile fuit q seruus vel mulier fuerit absens cã rei publicc.qr hoc non cadit in seruo ⁊ mu-

2 liere.cũ sit officium publicũ. ¶ †Scõo no.q in materia indifferenti nõ fit distinctio psonarũ.per.j.de accu.l.hos accusare.§. fi.sed in materia differenti bñ est habenda distinctio psonarum ⁊.h.d.notabiliter hec.l.⁊ facit qõ no.Ly.l.quicũq;.C.de seruis fugi.Bal. ¶ Additio Bal.

Si quis seruum. In materia indifferẽti iura loquentia in libero vendicant sibi locũ in seruo.h.d.vide.j.de accu. l.hos accusa.§.omnibus.

1 Obligatio ad penamvel interesse an committatur ex mora rei.

2 Modus incertus an inducat obligationem.

3 Demonstratio quid sit.

4 Actio an nascatur ante certum diem.

5 Actio an queratur añ diem incertum.

6 Cõditio tacita an impediat nativitatẽ actiõis vel obligatiõis

7 Modus tacitus in dubio an sit psumendus.

8 Dies incerta an interpellet.

9 Materia purgationis more.

10 Mora an purgetur vltra paucos dies.

11 Qñ mora non purgatur.

12 Interesse dicitur duplex.

13 Mora an possit purgari.

14 Ratio diversitatis inter initia iudicior ⁊ decisoria.

15 In actibus bone fidei pena põt peti.

16 Mora vbi põt purgari.

Si post tres. In iudicijs mora rei põt purgari.j.modicũ tps si est saluũ ius actoris.h.d.ista no.l.que ponit quod dam dictum duplciter modificatum hec ipa sit divisio.l.ptes ꝓprie nõ pñt assignari.qr tota est vna oratio. ¶ In tex.ibi.⁊.i.etiam. In text.ibi reus. s. principalis. In tex.ibi fecerit.s.legitime comparendo. In tex.ibi factum sit in substantia ⁊ exercitio.vt.l.j.§.j.ff.si ex nora.cau.aga. In tex. ibi consequens equitati vel.i.consecutivum purgationis more In tex.ibi eum.s.reum. ¶ No.primo stipulationem committi er lapsu temporis.seu dici apposite.⁊ ideo non in ista.l.tractat qualiter stipulatio committatur.⁊ est vna materia. ¶ Secũdo no.moram purgari.⁊ ideo in ista.l. materia purgationis more tractatur.⁊ hec est secũda materia que hic tractatur. ¶ Tertio

b no.q ista purgatio dr fieri intra paucos dies b vnde diuturnitas more excluderet beneficium iuris circa purgationem more. ¶ Quarto not.q quando mora trahit secum periculum circa ius actoris q̃ istud impedit purgationem more. Quinto ⁊ vl. no.de effectu purgationis more quod inducit remedium exceptionis põ autem liberationem ipo iure.⁊ sicut sunt quinq; notabilia ita per ordinem venient formanda contraria ⁊ sumus in

1 materia que est de apicib9 iuris. ¶ †Genio ad oppositiones. dicitur hic q obligatio ad penamvel interesse committit er mora rei.⁊ istud est qõ presupponit hec.l.contra.qr.l.cauetur q ad hoc vt obligatio committatur requirit q ꝓmissor desierit posse dare vel facere id quod principaliter venit dandum vel faciendum.vt.j.de ver.ob.l.si ita stipulatus.§.sed si ita so.ibi respondet glo.qõ promissio pene incipit a conditione hic autem incipit a precedenti obligatione.rõ differentie est.qr vbi incipit a p̃cedenti conditione ibi non põt ibi mora.sed vbi incipit a p̃cedenti quentione.ibi ibitur mora in principali ⁊ rõne more succedit nova obligatio ad penamvel interesse.⁊ ita loquitur hic, rõ rõnis est illa quia cõditio in solo cuctu est posita non in necessitate pstationis.vt.j.siquis ob.ea.te.l.siquis sub conditiõe. ⁊ hoc qñ conditio est posita in ptãte debitoris vel in aliquo cuctu.si autem est posita in ptãte creditoris.tunc loquit.j. de leg. iij.l.fideicommissa.§.cũ esset.⁊ facit qõ legit ⁊ no.j.de odi.⁊ demõ.l.a testatore. ¶ Scõo op.ad vtrunq; membrũ solutionis.tu dicis in primo membro.q si incipit a conditione precedenti expectatur q desinat posse.sed ad.l.cauetur q tũc committitur stipulatio per lit.conte.vt.j.dever.ob.l.si titius ⁊ seius.rñdet glo. q ibi spãle ppter perplexitatem vitãdam.nam in pplexitatibus regule fallunt iuris vt no.in.d.l.ita stip.d.Ja.de are.dicit q duplex est impedimentum quoddã est impedimentum facti. quod b dam est impedimentum iuris.modo rñdet ad.l.si titius q ibi est impedimentum iuris.qr per lit.pte.preoccupat executio stipulationis ⁊ alteri de iure non põt solui.vñ fm cum ibi desinit posse de iure.ideo idem operat acsi desineret posse de facto.vt.j.de ñ.obli.l.ptinuus.§.cum quis sub hac. ¶ Scõo op.ad idem qr l.cauet q si obligatio fideiussoris incipit a precedenti obligatione non expectat q desinat posse sed committit per interpellationem rei.j.de fideius.l.fideiussor obligari.§.fi.so.dicit glos, ibi incepit a pmissione in psona rei.vñ intelligit scipere a pmissione in psona fideiussoris.qr mora rei nõ nocet fideiussori.sed aũt si nõ haberet p̃cedentẽ pmissionẽ i psona pmissoris vel ei9 q̃ reputaret cadẽ psona cũ ipo.⁊ sic nõ ob.⁊ optima so.est. ¶ Tertio op.ad idẽ qr.l.cauet q si testor.ita dicit si hres penũ nõ dederit.⁊.dato q.⁊.sunt in petitione penus est in solutione.ergo nõ est expectandum q penus desinat posse solui.vnde videt ob.ad l.sal.l.j.§.Item si ita in fi.§.⁊ expressius.j.dever.ob.l.si ita stip. §.sabinus.so.dicit glo.ibi est spãle in vltima volũtate test. vero dicit q illud est speciale ppter rei legate naturam. Ide.dicit q si tale legatum incepit a conditione est expectandum q desinat posse. Tu dic q magis est inherem.tex.quam glo. vel petro. Et debes p̃o solu.huius contrarij premittere.q tunc est expectã, q desinat posse quando conclusio non habet diem.si autem habet diem expressum tunc committitur stipulatio er lapsu dicivt j.de ver.ob.l.in illa stipulatione si calendis.⁊.l.hoc iure.idem si habet diem tacitum.vt not.j.solu.matri.l.si mora. ⁊.j.de verbo. oblig.l.si ex legati causa.modo dico q legatum penoris cũ tendat ad alimenta habet diem tacitam.quia semper ea dies intelligitur tacite que commoditatem afferat creditoris.vt.j.quando di.leg.ce.l.nec semel.§.inhabitatione.⁊.l.firmio.§.fina.⁊ quod no.j.dever.ob.l.cum qui certarum in princi.⁊ arg.j.de so.l.cum stichus. ¶ Quarto opponitur ad idem quia.l.cauetur quod si

a ¶ Fideiussori.adde tex. in l.si alio ꝓ muliere q̃ res pi. obli.po.⁊ esse dẽ bal.in l.cõstitutiones per illũ tex.C. de vsu.⁊.l.tã mãdatori. C.de nõ nu.pe.

b ¶ Dies.qõ verũ nisi ius actoris sit factũ deteri9 vt p̃bar.hic.

Universidad de Deusto
Biblioteca

testator ita dicit. si seruus meus capitolium non ascenderit liber esto. quod non est expectandum quod desinat posse ascendere. sed data potentia sibi ascendendi eo ipo quod non ascendit est liber. vnde videtur ob. ĵ. de man. te. l. libertas. §. j. so. dicit gl. ibi speciale in libertate. tu dic quod ibi ideo quia si expectarek desinere posse inutile redderek legatum. q; libertas post morte inutiliter relinquitur. vt. ĵ. de ma. tes. l. fi. ¶ Extra ad idem opponitur q;. l. cauetur q; statim qñ conditio potestativa pōt impleri ⁊ non implek; habek pro defecta. vnde dr̄ ob. ĵ. de ꝯdi. ⁊ demon. l. hec conditio. si in capitolium. So. ibi loquit̄ in cōditione affirmatiua hic in negatiua. vel ibi ꝯditio adūcit̄ honorato h grauato ⁊ hec vera ⁊ dicit no. ĵ. de here. instit. l. si q̄s instituat̄. ¶ Nunc venio ad scōm mēbr; solutionis primi contrarij quā do incipit a pmissione. ⁊ videk q; tunc pena non committatur ni si per lit. contest. vnde videk ob. C. de contraben. stipu. nuda. C. de pac. l. si pacto quo penam. so. dicit glo. aut precedit conuētio vestita. tunc committit̄ per mor̄ā. aut recedit conuentio nuda. tūc committitur stipulatio per lit. contest. ⁊ ita loquitur contrariū rō differentie est. q; vbi precedit conuentio vestita ⁊ ibi competit petitio ⁊ vbi petitio ibi mora. sed vbi conuentio est nuda ibi nulla petitio ergo nulla mora nisi intercueniat lit. ꝓtest. q; per lit. ꝓte. inducit̄ quasi moram vel saltim conditionis existentia. ⁊ sic pena debek: ista aūt lit. ꝓtest. potest fieri vel super principali. vt in lege nuda. vel super penali. vt in. l. si pacto quo penam. ⁊ vtrobi q; fit litis contest. de facto ⁊ sumit robur ex dispositione legali qō est no. Et vt liqueat quando stipulatio committit̄ sic distingue. aut loquimur de stipulatione principali aut de stipulatiōe secundaria ad penā vel interesse. si loq̄mur de stipulatione principali. aut est pura ⁊ statim committit̄. aut est post diem certum ⁊ tūc q̄tum ad natiuitatem statim committit̄ sed q̄tum ad exercitium expectatur euentus diei. aut est conditionalis. vel in diē incertū. ⁊ tunc interim non nascitur actio. ista ꝓbantur deverb. sig. l. cedere diem. hec sunt verba glo. Aut loquimur de stipulatione penali vel ad interesse. tunc aut stipulatio incipit a conditione: aut a ꝓmissione vel dispositione: si a conditione tūc refert aut eminet perplexitas tūc committit̄ per lit. ꝓtes. deverb. ob. l. si titius aut non imminet perplexitas tunc aut habet precedentem dispositionem in persona alterius cuius mora nocet fideiussor: i; tunc committit̄ per interpellationem. vt. ĵ. de fideiuss. l. fideiusso: obligari. §. fi. aut non habet p̄cedentem dispositionem in persona alterius. tūc aut loquimur in ꝯctibus aut in vltimis voluntatibus. si in contractibus expectat̄ q; desinat posse. vt. l. ita stipulatus. §. sed si ita. dever. ob. si in vltimis voluntatib⁹ nō

a ¶ Finalis vide eūdē bal. in l. g̃naliter i. v. co. in v. ij. principalr̄ querit̄ de epis. ⁊ cle. ⁊ in. l. si repetēdi in v. quero nunq̄d cū. C. de ꝯdi. ob cām. ⁊ adde Jo. an. sing. i c. pe. de imu. ec. i. vj. vbi ēt p gemi. ⁊ glo. fin. in v. coberet i. l. eū tale §. legato. de ꝯdi. ⁊ demō. ⁊ ibi ēt vide eūdē bal. ⁊ adde q; in dubio p̄ sumit̄ impulsiua vt p eundē bal. in. d. l. generaliter.

b ¶ . l. itē q; et ibidē vid. do. ale. de imo. post. bar. q̄ dicit eā gl. esse singu. ⁊ adde Jo. de imol. in l. iij. de le. ij. ℈ gl. in d. l. ita de mū. C. de pac. alle. b. p bal.

expectatur q; desinat posse. sed lapso quodaz spatio arbitrio iudicis tunc potest peti legatum. vt. ĵ. de verb. ob. l. ita stipulatus §. sabinus. q; tps quod nō diffinit̄ a testatore arbitrio iudicis vr̄ committi. ar. l. j. ĵ. de le. ij. sed ego dico q; aut est legatum simpler. aut est legatum ob cām que tacite includit tps prestatiōis ¶ Primo casu idem in vltima voluntate. quod in ℈ctu. non ob. de ma. test. l. libertas. §. j. q; ibi ꝯditio erat inserta legatario. nō grauatio. vñ nō facit ad rumbum. si aūt legatū implicat cām aliquam cum tpe ꝓstationis vt legatum penoris vel alimentorum tunc illa tacita dies facit obligationem committi. vt. d. l. nec semel. §. inhabitatione. ⁊ d. l. firmio. §. fi. q̄ dictū est subtile. ⁊ no. ¶ Scōo casu q̄n incipit a ꝯditione tunc aut incipit a cōuentione nuda. ex qua non oritur nisi sola naturalis tunc requirit̄ lit. ꝓte. vt in. l. nuda nisi ꝯditioni esset inserta dies vt dixi superius aut est cōuentio vestita. i. ex qua oritur actio. tunc sufficit interpellatio cum modico spatio temporis arbitrio iudicis q̄ spatium semp inesse videk interpellationi q̄ est no. gl. allegat. ĵ. de col. bo. l. siquis filium. §. fi. ego allego tibi tex. ⁊ aurea gl. ĵ. de mino. l. emilius largianus. modo q̄tum ptinet ad glo. expedita estyna materia huius. l. ſ. de stipulatione committenda. ¶ Venio ad quedā que scire opz extra gl. nā; in iure habemus q; qñq; est in diem. qñq; pura. qñq; respicit cām de ꝓterito. qñq; respicit modū de futuro. qñq; ꝯtinet aliquā demonstratione. vndevt melius sequentia intelligant̄ p̄mitto quandam gl. que est. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. in rubrica quā alibi non habemus que gl. dicit q̄d est ꝯditio. q̄d causa. q̄d modus. quid demonstratio. circa primū dicit q; ꝯditio est quedam suspēsio cuius de futuro defectus seu ꝯfirmatio pendet ex hoc apparet q; ois actus ꝯditionalis bz in sui esse pendentiam de futuro. ⁊ probatur. ĵ. de noua. l. quotiēs. §. fi. ĵ. dever. obli. l. x. de condi. ⁊ demon. l. qui heredi. §. vlt. de pi. ⁊ cō. rei ven. l. necessario. §. q; si pendente. ¶ Causa aūt fm glo. est quedam de ꝓteritis precedens suasio. ista tñ nō conueniunt nisi cause motiue siue impulsiue. sed vera cā est illa que est fundamentum ⁊ principium sui effectus. vt. j. de except. do. l. ij. §. circa de ꝯdi. inde. l. damus in qua cā dat̄ talis regula q; aut si esset vera importaret verū debitū. tunc eā presumit̄ finalis. a aut non importaret verum debitum. tunc regulariter presumit̄ impulsiua,

ita dicit Ja. de ra. ſz ego dico q; aut eā pfertur a sciente. aut ab errante. si proferr̄ a sciente non presumit̄ cā finalis. vt. ff. e. ſz ⁊ si quis. §. fi. dever. ob. si diuortio. si aūt proferr̄ ab errante tūc aut est de substantia obligationis. ⁊ presumitur finalis. vt no. insti. de iuregen. §. q; fere. ⁊ d. §. circa. aut non est de substantia obligationis. sed facit ad bene esse. tūc ista cā presumit̄ regulariter impulsiua. vt. ĵ. de do. l. ij. §. fin. ¶ Modus autem est de futuro quasi eiusdem renunciationis exhortatio vel deprecatio. vnde
2 olim modus † insertus non inducebat obligationem. hodie vero inducit in vltima voluntate vt. l. ij. C. de dona. que sub modo Item in donatione. C. de dona. que sub modo. l. quotiens. Itē in ꝯctibus innominatis. vt. ĵ. de contraben. emp. pacta conuenta in nominatis vero non. dic vt. C. de rerum per. l. ex placito.
3 ¶ † Demonstratio est quedam ex instantibus seu ꝓteritis accidentibus noticia fm glo. vnde demonstratio ꝓprie est que fit per signa de ꝓterito. sed ea que fit per signa de futuro est ꝯditio
4 vt. ĵ. de conditio. instit. l. vter ex fratribus. ¶ † Istis ꝓmissis quero circa istam materiam vtrum añ diem certū nascat̄ actio. Se-
5 cundo quero vtrum añ tacita ꝯditione. ¶ † Tertio quero vtrū ante diem incertam nascat̄ actio. redeo ad primum ⁊ dico q; in prima. q. sunt quatuor opi. Prima est opi. glo. q; ante diem sit nata actio. sed non competat exercitium. vt. ĵ. qñ dies vsuf. le. cc. l. j. in fi. ĵ. si cer. peta. l. certi condi. in prin. Secunda est opi. pe. ⁊ quorundam vltramon. qñ ante diem nō sit nata actio qñ diffuse examinat Cy. C. vt ac. ab here. ⁊ cōtra here. l. j. Tertia est opi. Gui. de eu. qui dicit q; aut dies apponit̄ a. l. ⁊ interim non orit̄ actio. vt. ĵ. de pac. l. iurisgē. §. quinimmo. v. ⁊ puta. si post diuortium. aut apponit̄ ab hoie ⁊ tunc orit̄ actio interim fm Guil. Quarta fuit opi. Bar. q; aut est talis actio que oritur fm propriam naturam ℈tus. ⁊ illa oritur ante diem. aut est actio que orit̄ mere ex legali dispositiōe sicut est certi ꝯdictio g̃nalis. ⁊ ista non oritur ante diez. vt. l. certi condictio in principio. fm Bar. do. An. de pisis tenet simpliciter opi. glo. q; dicit ipe q; tpe ipo dies non inserit̄ natiuitati sed executioni. vnde non apponitur verbo obligatiuo. sed verbo executiuo. ⁊ ideo retardat prestationem. sed non impedit nascentem actionem. fm An. de pisis. d. Lā. de rap. tenuit opi. glo. ⁊ dixit q; erat casus. ĵ. man. l. qui mādatū suscepit vbi dr̄ q; ante diē cedit actio. ergo est nata: q; si nō eēt nata non cederek actio. sed species. qō est cōtra illū tex. do. Cy. tenet simpliciter opi. pe. ⁊ vtitur illa ratione q; si ante diem esset nata actio. esset nata in plus q̄ deberek. nam certum est q; representatio affert commodum. vt. l. in lege falc. placuit. ĵ. ad. l. falci. ⁊ instit. de acti. §. plus. ⁊ ista ratio videtur fortis. nec videtur bona distinctio Guil. quod quando dies apponitur a lege non nascatur actio interim. quia videtur contra casum. l. j. de cō pen. l. si cum miliți. §. cum intra. sed illa non ob. quia Guil. loq̄tur in die que apponitur a priu. contractus nō ex post facto miserationis causa. sed magis facit contra eum. ĵ. sol. matri. l. si cōstante. §. quotiens. De opi. Bar. non darē tibi vnam muscam. q; actio g̃nalis ⁊ specialis eandem habent originē. nec possunt quo ad originem separari. Tu ergo dic quinto loco q̄ aut in actione personali. ⁊ ista nascitur ante diem. cum enim nascatur obligatio ⁊ actio. quia inter obligationem ⁊ actionem nullum est medium l; sit ordo quidā nature sicut inter ignē ⁊ colorem. sicut alibi dicimus. j. ℈ pac. l. iurisgē. §. quinimmo. aut loquimur in actione reali. vel hypothecaria. ⁊ tunc dico q; non nascit̄ ante diē vt. ĵ. de vsuf. le. l. sempronius attalus. fateor tñ q; nata post diem retro fingitur. vt. C. de bo. que libe. l. cum opz. §. fi. ⁊ hoc ℈
6 prima. q. ¶ † Scōo quero vtrū tacita conditio impediat natiuitatem obligationis ⁊ actionis. ⁊ videtur q; sic. vt. ĵ. de ver. ob liga. l. interdum. ⁊ ĵ. de condi. ⁊ demon. l. j. in fi. econtra vr̄ q; nō
b vt. ĵ. de arbi. l. ita demum. glo. que est. j. de pac. l. item q; b dicit q; ꝯditio tacita ita suspendit natiuitatem obligationis. sicut expressa. sed tu dic. q; aut nos loquimur de tacita conditione accepta improprie. pro modo aut de tacita obligatione proprie sumpta. Primo casu non suspendit vt. ĵ. loca. l. quero. §. inter locatorem in fi. §. ⁊ no. Cyn. C. de transac. l. cum mota. Secundo casu subdistingue. aut tacita conditio respicit id quod est substantiale. ⁊ rem ipsam suspendit. vt. d. l. interdum. ⁊ d. l. j. in fine. de condi. ⁊ demon. ⁊ l. stipulationem. ĵ. de iure do. aut non respicit id quod est substantiale sed exercitium. ⁊ tunc non suspendit. sed resoluit ope exceptionis. ⁊ ita loquitur. ĵ. de arbi. l. ita demum. ⁊ est ratio differentie. quia tunc non inest a princip. sed emergit ex post facto postq̄ obligatio erat producta in esse. et ideo natiuitatem suspendere non potest. vt. ĵ. de in diem adiec. l. ij. de condi. ⁊ demon. l. cum tale. §. j. in ratione sui. ⁊ argu. C. de
7 dona. que sub modo. l. perfecta. ¶ † Iurta hoc quero quid in dubio an presumatur tacitus modus vel tacita conditio. dicunt doctores, quod quando habent se ad vtrumlibet in dubio presu

Universidad de Deusto

bio presumit modus.vt.l.quero.§.inter locatorē.z no.p Cy.in d.l.eū mota.adde circa hoc q natura modi est q insit rei pducende de futuro sicut aperte apparet in.d.l.cum tale.§.j.vbi est etiā ter.not. ¶ Scdo quero iurta hoc vtrū tacita vel expressa cōditio interpellet sicut dies.z formo questionē.vbi nō apponitur vtrūq; l.cōditio z dies. tūc em est certū q cōditio existēs ante diem nō interpellat.vt.j.de vb.ob.l.insulā intra biennū. sed ādtio mea ārit qñ est cōditio sola.in illa.q.sunt opi.nā glo. que est.j.de verb.obl.l.si ex legati cā.dicit aperte q cōditio interpellat.sed glo.q est in.l.ita stipulatus.eo.ti.videt sonare cōtrariū.glo.aūt.l.nostre.s.vlti.glo.in fi.ponit quandā opi.quorūdam qui dicebāt q ois cōditio interpellat. tā ꝺditio potestatiua interpellat purgabiliter.cōditio casualis vel mixta interpellat ipurgabiliter.q; nō recipit actū retro similē per quē posit purgari.sed glo.deridet istam opi.q̄d ergo dicenduz. Bnil. de cug.ponit illā.q.j.si cer.pe.l.q te.Ja.bu.ponit eā.in.l.vinū. si cer.pe.z vteraq; sentit q cōditio nō interpellet:q; inter nativitatem obligationis z morā dz esse mediū tps.qđ nō esset si interpellaret.sed huic rōni posset rñderi:q; nō est vez q inter interpellationē z morā nō sit mediū.nā post interpellationem dz currere aliqđ tps vt mora ducat.vt dicit aperte illa glo.z alia que est.j.de mino.l.emilius largianus. sic z inter conditiones z moraz erit tunc mediū. Breuiter ego teneo opinionē doc.q cōditio nō interpellat nisi certet culpa debitoris. q; tunc culpa interpellat.vt.j.de verb.ob.si seruum.z arg.j.de dolo.l.si fideiussor. ¶ Quarto quero q̄d de die incerta.vtrū ipediat nativitatē obligationis.glo.dicit q aut est incerta.an z qñ cū titius fuerit fact⁹ cōsul.tunc ipedit nativitatē.aut est certa.an sz nō qñ.vt cū titius morietur.tunc in cōtractib⁹ nō ipedit nativitatem.vt.j.de condi.inde.l.nam z si cū moriar.in vltima aūt voluntate distingue.vt.j.de cōdi.z demō.l.heres me⁹.in pin. sed hoc videt q cōstante matrimonio sit nata actio de dote.sz non possit exerceri.q; certum est q matrimoniū finiet. sz sit incertū qñ.eodē modo videt q actio tutele nascat durante tutela.quia certū est q tutela finiet.sz sit incertū qñ.sed do.Ray. de fo.in hoc eleganter sic subdistinguit.aut est talis obligatio q̄ continet diē vniformē.seu tm vnicuz tps vt cū moriens:tunc statim nata est obligatio.j.de nona.l.si pupill⁹.§.q̄ sub cōditione.aut ista tacita dies non est vniformis vt cū tutela finietur cuz dos erit in casu restitutionis z filia.tūc interiz nō est nata actio nec obligatio.q; nō apparet ex quo capite debeat nasci. nā cū dos est in casu repetitiōis ex diuersis causis.tutela soluit filr diuersis modis.vñ ex hoc nō cōtinet vnicū tps tm.z q; nō est certuz ex quo capite cōmittat interim obligatio vel actio nō oriat.licz quidā dicant obligationē nasci.nō actionē. sed do.Ray.dicit neutrā nasci.q; est incertuz ex quo capite nascat.allegat.l.nisi finita.de tute.z ra.dis.tu p illa rōne allegat⁹ ex.in.l.sul.verū de
8 bitorem.in fi.j.de cōdi.inde. ¶ † Iurta hoc q̄ro vtrū dies incerta interpellet.Verbigratia.pmisi sub pena centū.q faciaz cōsentire cuidā cōtractui filiū meū cū erit legitime etatis.vtrū sine vlla interpellatione imediate incido in penā q cū ꝺsentire non facio postq̄ est legitime etatis.do.Cy.movet hanc.q.in.l. magnā.z nō firmat.inclinat tm in partē affirmatiuā q interpel
a lat.sed tu dic q cū dies incert⁹ cōtineat vim ꝺditionis[a] qđ nō interpellet.z est casus.l.in multere q̄ pmittit dotez cū nupserit vel in extraneo pmittente filr dotem.q per existentiā hui⁹ dieī nuptiarū nō cōtrahat mora.iste est tex.j.sol.ma.l.si ante diez.z C.de iure do.l.fi.§.vtrāq;.z no.bas.ll.ad hoc: q; nemo allegat eas. ¶ Quinto queritur circa istam vltimā materiā. ad q̄d cōmittatur stipulatio ratione more. Breuiter aut est pmissa pena vel interesse conuentū. Primo casu refert.aut loq̄mur in iudicijs:z tūc ex prima mora tota obligatio cōmittitur.vt.ff.qui satisd.cog.l.ij.§.si.j.iudi.sol.cū querebat.z est rō.q; is qui qđ extremū est nō facit nō obtēperasse videt.vt.ff.si quis iusd.non obtē.l.j.§.j.aut loquimur in cōtractibus z tunc nō cōmittitur pena vel interesse cōuentum ex mora principij. vel ex mora continuationis facti.vt.j.de verb.obl.l.stipu.nō diui.§.fi.in pri. z sic in cōtractibus ille dicit non obtēperare q̄ non facit qđ extremū est.i.qđ vltimū est.Secdo casu refert aut ē pmissuz factū successiuū.aut instantaneū. Primo casu ad interesse particulare cōmittitur stipulatio.z sepius agi pōt.vt.j.de vb.ob.l.si fic. z.l.stipulationes nō diuidunt.§.vl.tū postea si fit secuta cōmissio ad interesse:totale interesse particulare cū totali confundit arg.in.d.l.cū querebat. Aut nos loq̄mur quo ad interesse totale,tūc non cōmittit stipulatio nisi toto tpe emenso.q facti qualitas exigit.vt.j.de verb.ob.l cōtinuus.§.itē q̄ in insulā.si autē stipulatio cōtinet factū momentaneū ex primo facto tota stipulatio cōmittitur.vt.j.de arb.si qs rem.z.l.si duo.§.fi.z hoc de illa quinta questione. ¶ Sexto z vltimo q̄ro. nunq̄d idem sit in dispositione legali,quod est in contractibus vel iudicijs.pona

mus q legalis cōstitutio incipit a cōditione. Verbi grā. dicit statutū ita quicūq; ciuis nō fuerit reuersus ad ciuitatē puniat in.x.de decre.ab or.fa.l.fi.vel dicit cōstitutio epi ita. si qs nō secerit residentiā in beneficio puniat in.x.quero igit qñ cōmittatur pena in illo articulo.Inno.eleganter distinguit. dicit enim aut pena inserit cōstitutioni negatiue aut affirmatiue. Primo casu,puta dicit si qs fecerit furtū puniat in.x.tunc pena cōmittitur ipso facto.licz nō precedat monitio.aut pena inserit cōstitutioni negatiue:tūc aut cū tpe:aut sine tpe. Primo casu tps interpellat.exemplū.si qs nō solverit collectā infra mēsē puniat in duplū. Secdo casu qñ sine tpe.exemplū.si qs nō solverit collectaz dnō adiecit tps puniat in duplū:tūc requirit monitio superioris.vt in aut.de here.z fal.§.si qs aūt nō ipleus z de eccle sia.§.si qs autē hoc facere.ita eleganter no.Inno.extra de prebē.c.extirpande.ex hoc apparet q qñ cōstitutio incipit a conditione.tūc per interpel.z monitionē superioris cōmittit pena. licz secus sit in cōtractibus.vt in.d.l.ita stip.de vb.ob.qđ est mēti tenendū.sed videt q idē sit in cōtractib⁹. vt.j.de verb.ob.l.q rome.§.flauius hermes.vbi dr q ille seru⁹ donatus pōt peti q manumittat:licz de sua manumissione nō fuerit facta mētio nisi ꝺditionaliter.dicit do.Ray.q ille ter.debet intelligi z supplerī q interuenit cōuentio de manumittēdo.z ita etiam dicebat Bar.me audiente.sed ille est grossus intellectus. q; in.§.seru⁹ flauius.fit donatio cā manumissionis.q̄ causa idē est qđ mod⁹. q; causa est de futuro.ibi ergo incipit act⁹ a modo ex quo agit vt in.l.quotiēs.C.de do.q̄ sub modo.vñ tres sunt casus. aut in
a cipit a ꝺditione.aut a pmissione exp̄essa.aut a modo. z ille est casus illius.§.subtiliter intuendo.nec opz quicq̄ suppleri.mō habes primā partem hui⁹ materie tā opponēdo q̄ querendo.
9 ¶ † Veniam⁹ ad aliā.s.ad materiā purgationis more dr hic q vbi est dies z pena vel dies z interesse mora purgat.vt infra tres vel quinq; vel plures dies.sed cōtra hoc opponit. si mora pōt purgari infra plures dies.ergo pōt semp purgari.q; cū ille dictio plures.pferatur indeterminate.z indiffinite.ergo verificat in quolibet tpe.vt.j.de bo.auto.iudi.pos.l.inuenditiōe. §.de tpe.j.de euic.si rem.§.quolibet.sed hoc est falsuz. q; mora nō pōt semp purgari.vt.j.de vb.ob.l.si insulā.z.l.si ita quis.§. seia.ergo male loquit hec.l.timore hui⁹ cōtrarij. Rñd.glo.q ille dictio plures.refert ad paucos.z rō est:q; ista dictio ponit hic cōparatiue.vñ cōparatio illa nō apprehendit longū tps. q; tunc nō poneret ꝺparatiue:sed suplatiue.facit ad hoc.j.de vb. obl.l.vbi aūt nō apparet.§.j.z q̄ hec dictio referat ad paucos dies apparet p filr qñ opponit sup quātitate qđ refert ad paruam quātitatez ad paruū excessum.vt.j.de leg.ij.l.cū filius.§. pater.ista sunt verba glo. ¶ Sed tunc incidenter q̄rit quātuz est istud paucū tps.dicit quidā q est quarta pars. arg.C.de iofficio.test.l.si q̄s i suo.vbi minuscula appellat quarta portio.alij dicit q ista dictio plures.significat duos dies.z sm hoc qđ fit infra tres vel.v.vel.vij.dies dr fieri incontinenti. q; illa dictio plures addit duos dies ei qđ ter.dixerat de.v.dieb⁹.ad hoc facit j.de test.l.vbi numer⁹.z.j.ad trebel.l.phebus.alibi dr incōtinēti fieri qđ fit infra.x.dies.vt.j.de iudi.l.si debitori. alibi dr incōtinenti fieri qđ fit infra tres.vt.l.ij.C.de erro.aduo.C.de iudi.l.cū speciali. ¶ Secda aūt opi.est q illa dictio plures[b].intelligatur ad arbitriū iudicis q̄ habet arbitrari sm qualitatem psonarū z sm distantiā locorū:z etiā sm facultatem soluendi. vt vbi est magna summa ibi arbitret in maiori tempore.similiter vbi est maior distantia loci.vel psona pauperior.vt.j.de verbo. obl.l.otinnus.§.cum ista.z.§.qui insulā.z.§.illud.z hoc approbant nostri doc.z dicunt q est casus.j.de vbo.oblig.l.si ita q̄s. §.seia. ¶ Sed contra predicta opponitur q hec adiectio plures nihil operet.vt.j.de in lit.iurā.l.cum furti. Sol.dicunt quidam illa dictio pferatur a.l.z ideo interpretat arbitrio iudi.vt in.l.j.de iure delib.z.ff.de legi.l.non possunt.in.l.cōtraria proferatur ab hoie priuato.vnde interpretatio non spectat ad iudicem.ista est vna opi.sed istud reprobat per dictaz.l.cum filius. §.pater.z ideo dicit Bn.de pi.q siue pferatur a.l.siue ab hoie aliquid operat.nō ob.l.cū furti.q; ibi nihil operat ppter tara
b tionem factam a iudice sm predictū doct.do.Ja.bu. dicit se in palatio audiuisse a do.Lam.de rāpo. q ista adiectio operatur qñq;.z quandoq; nō.z dicit ipse q quando illa adiectio pferatur a teste:q; dictum testis debet esse certum z cadere sub certo q illa adiectio nihil operat.z idem si pferatur a parte non per modum positiuum:sed per moduz pbationis:q; pbatio debet esse certa z clara.z ita loquit.d.l.cum furti . q; ibi iramentum tenet locum probationis.ad hoc facit quod nota.j.de proba. l.qui cyrographum.z extra de proba.c.in presentia. Aduerte si illa opinio est vera sequuntur plures errores. Primo sequitur quod si testis dicit q vidit seium percutere titium pluribꝰ vicibus q nihil probet. Secundo sequitur q si testis dicit q

a ¶ Cōditionis.adde frā. are.in.l.si seruus cōis.i.§. fit titio. in. j. col. in ver. in glo. z ī col.ij. i ver.z ista ratio videt sufficere.

b ¶ Plures.ꝺ qua dictione vid⁹ do. Ale. hic.z in cōsil. suo.xc.iiij. pte.z felt.in.c. pastoralis. ꝺ rescript.in vō. rōne vnius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vidit titium possidere pluribꝰ annis.q̄ non ꝓbet possessionem etiã vnius diei qđ est ridiculum.ꝛ ideo dic tu q̄ ista dictio a teste plata per nomẽ aliquid operarẽ.si añ ꝓferatur per aduerbium:puta dicit testis q̄ talis res valeat.x.ꝛ plus.tñ nihil operatur:q; tunc illa dictio non interp;etatur certo modo a iure. eodem modo si dicat testis q̄ vidit titium possidere.x.annis.ꝛ plus.non ꝓbat de aliquo pluri.vt no.ĵ.qui.ex cau.ma.l.ab hostibus.§.si.secus si diceret.x.annis.ꝛ pluribus:q; tunc ꝓbaret de.xij. Item si diceret aliquem esse percussum pluribus vicibus q̄ ꝓbaret de duabus.vt in.l.vbi numerus.ĵ.de testi. Item p;edicta faciunt ad aliud.dicit decretalis q̄ emphiteota q̄ non solvit infra biennũ.sed postea celeriter solvit recuperat ius suũ. vt extra de loca.c.potuit.nam per istaꝫ glo.apparet q̄ celeriter dicitur arbitrio iudicis.qđ est no.ꝛ de hoc habetis glo.o;d.in c.vt super.de reb.eccle.nõ alic. Item facit ad aliã.q.dicit instrumentuꝫ vendo ꝑ.x.ꝛ si plus valet dono.qđ debeat intelligi de tanto pluri qđ non ledat equitatem et arbitrium boni viri. Item facit ad aliam.q.dicit statutum.si quis extraxerit viduam per vim de domo puniatur in mille ꝛ plus ad arbitrium d.potestatis.modo potestas ratione arbitrij vult istũ decapitare.querit nunq̄d possit.dicunt doct.q̄ non.q; cõparatio debet esse de eodẽ gñe.vnde intelligitur de modico pluri in quãtitate non in alio genere pene.ꝛ ita determinat do. Ly.ꝑ dictũ.§. pater.ibidem in addi.ꝛ dicit q̄ illa qđ fuit de facto florentie.et est ratio:q; cõparatiuum sic debet interp;etari vt includat positiuum.nõ vt excludat.ꝛ inducat aliud penit9 diuersum. Sed q̄d si statutuꝫ dicit ita.puniatur in mille vel alia pena arbitrio potestatis.videt q̄ tunc possit ponj quelibet alia pena.vt ĵ.đ leg.iij.l.cũ quis decedens.§.fi.dicunt doc.nõ potest ponj alia pena q̄ non sit equalis p;ime.vel parũ excedens ꝑ.l.j.de re.du. que est no.ad hoc nisi statutum diceret q̄ super pena ponẽda potestas habeat plenũ ꝛ liberuꝫ arbitrium.q; tunc potest ponere quãlibet penam.de qua sibi videt.arg.ĵ. de leg.iij.l.fideicõmissa.§.q̄q̄.in hoc dicũt quidã q̄ ille đ; habere plenũ arbitrium.qñ habet potestatẽ p;eferendi iniquũ equo.vt.d.§.q̄q̄. Jtẽ đ; liberũ qđ nulli iuri subiacet cõi.vt.ĵ.de ꝓcur.ante litem vel liberũ đ; q̄ nullo cogente ĩperio:sed libera voluntate fit.vt C.de transl.l.si quis maio;. Tu dic q̄ ista sunt vera quãdo istud liberũ arbitriũ refert ad ꝓpriatẽ:secus si referat ad ministrum vel quasi ministrũ legis:q; tunc subiacet eq̄tati.ꝛ debet ad bonum ꝛ equum redigi.vt.ĵ.de ope.lib.l.si libertus ita.ꝛ extra de iureiur.c.quintauallis.ꝛ facit ad p;edicta qđ no.insti.đ iniur. §.pena. Et hec de p;im.glo.dicta sufficiant. Procedam9 ad
10 vlterio;a redeundo ad materiã purgationis mo;e. † Secũdo opponit ꝛ videtur q̄ mo;a purget vltra paucos dies:q; lex dicit q̄ ille qui ꝓmisit aliquem rep;esentare iudici liberat rep;esentando post terminũ vsq; ad.vj.menses.vnde videtur ob. C.de fideiuss.l.sancimus. Sol.dicit glo.ibi ꝓmisit quis rep;esentare alium.ꝛ sic ꝓmisit factum non potestatiuum.hic autem ꝓmisit rep;esentare seipsum.vnde hic maio; est mo;a q̄ in.l.cõtraria.item maio; est facilitas purgandi mo;ã.ꝛ ideo assignatur terminus magis b;euis. Ista est sentẽtia glo.hic.ꝛ insti. de satisda.§.j.ꝛ hoc in causa ciuili.sed in causa criminali. dic vt.ĵ.
11 de custo.reo.l.si quis reuꝫ. † Tertio opponitur q̄ mo;a nõ purgetur.ꝛ ꝓbo sic. Aut interest.ꝛ mo;a nõ purgat.vt in ỹsi. nec actoris.aut nõ interest.ꝛ stipulatio nõ committitur. vt.đ.si quis in ius vo.l.ij.§.fi.đ.qui satisd.cog.l.ij.in fi. Sol.dicunt q̄dam q̄ hic fuit ꝓmissa pena.nam quando pena apponit non inspicitur interesse.vt.ĵ.de verb.ob.l.stipulatio illa.§.aiteri.et sic non obst.contrarium. Et ista est vna lect.huius legis q̄ hic fuit inserta pena. Jsta lectura est vera in se.tamen solu. ad contrarium est falsa.q; aut loq̄mur in penis iudicialibus tũc inspicimus interesse.aut loquimur in penis arbitralibus. tunc dic vt.ĵ.de arbi.l.cum pena.aut loquimur in pena cõuentionali extra iudicium. tunc dic.vt.ĵ.de ver.ob.l.ij.§.fi.ꝛ l.iij. cũ ergo hic loquamur de pena iudiciali.ergo inspicit interesse. vñ ratio solutionis est falsa. Preterea vbi p;ecedit obligatio facti.ibi in penis inspicitur interesse nõ vt pena cõmensuret ipsi interesse. sed non vt agatur nisi interfit.vt.d.l.ij.§.fi.l; secus sit vbi p;ecedit ꝓmissio dandi.vt in.§.dandi.licet hic p;eceſſit ꝓmissio facti.ergo interesse est causa actionis dande:non condẽnationis moderande.facit quod no.ĵ.de verb.obl.l.ij.§.ex his.ꝛ.§.itez si in facto. Jtem habuimus ter.exp;essuꝫ in pena.in.d.l.ij.§.fi.đ. si q̄s in ius vo.nõ ie.dic ergo q̄ ista lect.est in se vera:sed respõ
12 sio ad contrarium non est sufficiens ad hoc. † Secũda lect. est q̄ hic non fuit ꝓmissa pena.sed agit ad interesse. tunc dictũ contrarium ob.fo;tius. nec glo.sol. Tu dic q̄ est dupler interesse.s.interesse p;incipale a p;incipio.ꝛ istud facit obligationem cõmitti.ꝛ ita loquunt contraria ꝛ interesse emergens p;opter mo;am.ꝛ istud interesse facit qđ mo;a non potest purgari. ꝛ ita loquitur hic. Quarto opponitur si pena fuit inserta.l. cauetur:qđ non admittitur purgatio mo;e.vt.ĵ.de act.ꝛ obli.l. traiectitie.§.de illo. Sol.ibi loquit in extraiudicialibus.sec9 autẽ est in iudicijs.s.in stipulationibus p;etorijs.q; reducunt ad equitatẽ p;etoris.ꝛ ois purgatio mo;e innititur equitati. vt.ĵ.de verb.obl.l.si seruum.§.sequitur.ista est sententia glose. Quinto opponit.actoris semper interest ꝓpter expensas. ergo reus nunq̄ purgat mo;am. Respõdet glo.q̄ quoddaꝫ est interesse qđ venit officio iudicis vel ex illo titu.si q̄s iusdi.non obtẽ.vt interesse expensarum.ꝛ istud non impedit mo;am purgari.quoddam est interesse quod venit ex ipsa satisdatione. et istud ipedit mo;am purgari.d.Ja.dicit q̄ refectio expensaruꝫ non habet locum in eo qui purgat mo;am.l.permittẽte: q; ille fingitur comparuisse.in termino fm Ja. ego dico q̄ nunq̄ potest purgare mo;am ille qui non offert expensas aduersario.ratio q; non comparet legitime cui claudit iudicio;um copia.vt C.de iudi.l.sancimus.ad hoc in aut.de exhiben.reis.§.si vero. etiam quidam iurent.hoc p;obo ex coniunctione duaruꝫ legũ. quarum vna.l.dicit q̄ purgatio mo;e dicit emendatio. de ỹb. obli.l.si seruum.§.sequitur.alia.l.dicit q̄ emendatio nõ potest fieri nisi refectis expensis.vt.C.de eden.l.edita actio.ergo ꝛc.ꝛ credo q̄ ista sit veritas q̄ debeant refici expense si sunt liquide ꝛ si nõ sunt liquide debet caueri.vt.ĵ.de statu lib.l.statu libe;.
13 Sexto opponit.dicit hic q̄ si est factũ ius deterius.vt quia est p;escriptum non purgat mo;a.contra si est p;escriptuꝫ ius actoris.non est deterio;atuꝫ: sed sublatũ. Rñdet glo.q̄ largo modo dicitur deterio;atũ id qđ est peremptũ.tu dic q̄ põt poni exemplũ qđ est deterio;atũ.ꝛ tñ nõ peremptũ.vt.ĵ.co.l.q̄ antem.l; glo.in se sit vera. † Expedite sunt oppositiones glosarum.restat vna questio in qua tota materia pendet. vtrũ mo;a potest purgari. Nunc venio ad p;incipalẽ.q.ꝛ ꝓpriam materiam.l.vtrum mo;a cõmissa possit purgari.super hoc glo.refert tres opi. Prima fuit opi. Oldr. q̄ siue sit apposita pena siue non mo;a possit purgari. Secunda fuit opi. Bul.q̄ vbi est apposita pena:mo;a purgari non possit nisi in iudicijs ꝛ arbitrarijs. Tertia fuit opi.alio;um q̄ quando pena cõmittitur ex conditione casuali vel mixta non habeat locum purgatio.si autem cõmittitur ex conditione potestatiua.tunc possit purgari. Iste fuerunt tres opiniones antiquo;um. Modo videamus qua ratione fulciuntur. Et p;imo venio ad opi. Oldr. q̄ mo;a possit purgari etiam in penalibus sicut dicit Oldr. p;obatur per.ll.exp;essas. Jtem q̄ mo;a purgetur ĩ quasi iudicijs i.in arbitrarijs est casus.ĵ.de arbi.l.si cuꝫ dies.§.si.item q̄ mora purgetur in contractibus.l; pena fuerit inserta.est casus.ĵ. de verb.ob.l.qui rome.§.flauius hermes.ij.rñso. Jtẽ q̄ mo;a purgetur in vltima voluntate.est casus in.l.j.§.j.de penu.lega. Jtem quod mo;a purgetur in dispositione legali.ĵ.de publi.l. hoc edicto.ergo de p;imo ad vltimum concludendo etiã in penalibus habet locum purgatio mo;e. Modo videamus rationes facientes p;o bul.qui dicit q̄ in cõtractu penali non habet locum purgatio mo;e nisi circa iudicia:ꝛ nisi circa arbitraria: nam q̄ illa sua opi.sit vera.est casus.l.ad litteraꝫ.ĵ.de act.ꝛ obl.traiectitie.§.de illo pomp̃.vbi licet dubitaret pomp̃.affricanus tamen auctoꝛ.l.tenet p;ecise q̄ in penalibus mo;a nõ purgetur. Hoc.l.est exp;essa que dicit q̄ quando pena est commissa reus est obnoxius pene ineuitabiliter.ita q̄ euitari non põt quasi dicat impurgabiliter.vt.C.de contraben.et cõmit.stipu. l.magnam.per istas duas leges.s.per.§.illo.et per.l.magnam glo.tundat opi. Bul. Venio ad tertiam opi.dicẽtium q̄ qñ pena cõmittit ex cõditiõe casuali vel mixta.mo;a nõ purgatur ratio faciens p;o istis est:quia cum mo;a non sit eã pene.sed solũ existentia cõditionis nõ est hic tractandũ de purgatiõe mo;e. Jtem conditio casualis non recipit actum retro similez: sed cõditio potestatiua sic.ar.ĵ.de pac.l.ab emptiõe. Ultis opi. antiquo; videamus opi.modernoꝛũ ꝛ incipiamus ab odofre. odo.dicit.C.de pac.l.si pacto quo penam.q̄ in contractibus si erat dies et pena mo;a non poterit purgari:sed si erat dies tñ vel pena tantum vel neutrum.tunc mo;a recipiebat purgationem tribus concurrẽtibus. Primo q̄ ius actoris non sit fetũ deterius nec in substantia ipsius iuris.i.q̄ non sit p;escriptum nec in exercitio.vt.ĵ.e.qui adsit.nec in difficultate ꝓbatiõis.ar. ĵ.de eden.argentarius.§.cum autẽ. Secũdo q̄ lis non sit contestata.super obligatiõe secũdaria.ꝛ succedanea.vt.ĵ.de ỹ.ob. l.si insulã. Tertio q̄ non sit elapsum magnũ tps a tẽpo;e more nam.l.exp;ectat de benignitate per modicũ tempus.non autez per magnũ tps.vt.ĵ.de ver.ob.l.si ita quis.§.ea lege. Supponit do. Dy.q̄ in illa materia latius sic distinguit.aut est dies et pena.tunc dicit do. Dy.q̄ in cõtractibus non factis circa iudicia.hoc dico vt excludam stipulationes iudicio;um.non admittitur purgatio mo;e.vt.l.magnam.et.l.traiectitie.§.de illo

sed in iudicijs

ſed in iudicijs ⁊ quaſi iudicijs ſubdiſtinguit.aut dies apponit̄ a lege.⁊ habet locum purgatio more.vt.j.de arbi.ſi cuz dies.§. ſi,aut apponit̄ ab hoīe.⁊ tūc aut circa initia iudicioꝝ.⁊ habet locū purgatio more.vt in.l.noſtra.aut circa deciſoria vel ereen tiua iudicioꝝ.tunc non habet locū purgatio more niſi de exp̄ſſa vel tacita volūtate actoris recipientis ſortē poſt penam cō miſſam.vt.j.de arbi.l.celſus.Modo videamus rationē diuerſitatis q̄ eſt ratio qđ aliud in contractibus.aliud in iudicijs. Rñd.q: iudicia reſpiciunt ad eātates p̄toris.ſed nō otract⁹ extraiudiciales.arg.j.de p̄to.ſtip.l.j.in fi.⁊ ideo in iudicijs p̄e tor pōt facere gratiā expectationis.vt extra de offi. deleg.c.cō ſuluit.ſed in contractib⁹ nō eſt ita:q: non pertinet ad poteſta tem p̄toris. Sed vlterius quero q̄ eſt rō diuerſitatis in iu dicijs inter diem legalem⁊ diem oppoſitum ab hoīe.dicit Dy. q̄ ratio eſt:q: mitius agitur cū,l.q̄ cū homine.lex eñ benigna eſt niſi quis velit legē ieñuenire:q: tunc durius agit̄ cū lege q̄ cum hoīe.vt.j.de iure patro.l.ſi libertus minorem.⁊.j. de dolo l.arbitrio.§.pe.item purgatio more p̄cedit ex eātate ſcripta. cui eātati non derogat̄ per rigorē ſcriptū:ſed bñ derogat̄ p ſor
1+ mam cōtractus.arg.ſ.e.ſed ⁊ ſi quis.§.queſitū. †Sed ter tio q̄ro q̄ eſt ratio diuerſitatis inter initia iudicioꝝ ⁊ deciſo ria. Rñd.in initijs mora cōtrabit̄ ex interlocutoria:ſed in ere cutione ſuīe mora cōmittit̄ ex diffinitiua.⁊ nō eſt dubiū q̄ ſor tior eſt diffinitiua q̄ interlocutoria.vt.l.q̄ iuſſit.de re iudi.ex pediti eſt ergo ſm Dy.primū membrum qñ eſt dies ⁊ pena. Sed veniо ad ſcōz mēbrū qñq̄ eſt apposita pena ⁊ nō dies. vt dicit Dy.tunc admittit̄ purgatio more.vt.l.j.poſt p̄i.de pe
a nu lega.de verb.obl.l.q̄ rome.ª.§.ſlauius hermes.hoc dicit ipe in.l.ſi inſulā.ſed in.l.ſi ſeruum.§.ſequit̄.de verb.obli. facit do. Dy.vnā exceptionē.videlz q̄ hoc eſt verū niſi in penā ſit facta trāſlatio dñij.q: trāſlatio dñij impedit moraꝫ purgari. arg.j.de leg.ij.l.ſi is cuius. Et fuit iſta queſtio de facto. marit⁹ legauit vxori dotē que erat centum.⁊ ſi heres nō ſoluerit relinq̄t vxori fundum p̄ dote.ſtatim cum heres eſt in mora tranſſundit̄ lega tum quātitatis in legatū fundi.⁊ q: fund⁹ erat teſtatoris.vxo: tum quātitatis in legatū fundi.⁊ q: fund⁹ erat teſtatoris.vxo: ſtatim efficit̄ dña.vt in.l.a titio.de fur.vult do.Dy.q̄ illa mora nō poſſit purgari.nō ob.l.j.de pen.leg.q: ibi loquit̄ ecōtra.qñ legatum ſpeciei tranſſundebat̄ in legatū quātitatis.hic quādo legatum quātitatis tranſſundebat̄ in legatū ſpeciei. ratio diſ ferentie p̄z:q: in quātitatis legato nō tranſfert̄ dñium nec p eo dat̄ rei vendicatio.vt no.in.l.j.C.coīa de leg.ego audiui do. Bar.valde cōmendātem iſtud dictū:⁊ addentē q̄ vbicūq̄ p̄i mo mora eſt facta executio a lege vel ab homine.ibi nō admitti tur purgatio more per.l.q̄ ob rem non defenſam.j.de ꝺdi.inde. Tertiū mēbrum eſt qñ eſt dies non pena.tunc admittit̄ pur gatio more.vñ quicq̄d ſit in materia penali.tñ qñ ſumus in ma teria intereſſe mora pōt purgari.vt.j.de ⅋b.ob.l.ſi inſulā.⁊.l.ſi ita q̄s.§.ea.l.dūmodo actor ſemp conſeruetur indēnis.vt.j.de ereep.do.l.fideiuſſor.in fi. Quartum membrū.d.Dy.eſt qñ nō eſt dies nec pena.tunc hz locū purgatio more. vt.j.de verb. obl.l.interdū.§.ſi.⁊ hec eſt ſentētia illuſtris doct. Superuene rūt poſtea Hoſt.de bellap.⁊ An.de piſ.q̄ ſunt in opi.ꝺtra Dy. ⁊ tenent ſniam Bar.q̄ hz fit dies ⁊ pena:tñ habeat locū pur gatio more tribus concurrentib⁹.de quibus.ſ.dixi. modo vi deamus rōnes iſtorum.⁊ arguit An.ſic vbi eſt pena.ibi tacite intelligitur dies.vt.j.de fideiuſ.l.fideiuſſor obligari.§.ſi.⁊.j.ō verb.ob.l.ſi decē eñ petiero.tūc dicit ipſe arguo ſic. in materia purgationis more.idē operatur dies tacita qđ operat̄ dies ex p̄eſſa.etiā ſm Dy.in.l.ſi inſulaz.⁊ hz Dy.negaret tñ hic ter.di p̄eſſa.etiā ſm Dy.in.l.ſi inſulaz.⁊ hz Dy.negaret tñ hic ter.di cit aperte in.l.j.ver.niſi forte.de pen.leg.nā ibi dum dicit ⅋bis cit aperte in.l.j.ver.niſi forte.de pen.leg.nā ibi dum dicit ⅋bis dicit de die exp̄eſſo.dū dicit mente.dicit de die tacita.hoc etiā dicit de die exp̄eſſo.dū dicit mente.dicit de die tacita.hoc etiā fundat̄ per regulā gñalem.q̄ eadez eſt potentia taciti ⁊ exp̄ſſi. fundat̄ per regulā gñalem.q̄ eadez eſt potentia taciti ⁊ exp̄ſſi. ⁊.l.cū quid.ſi cer.pe.de ⅋b.ob.l.triticū.C.de fideiuſ.l.nō recte. ⁊.l.cū quid.ſi cer.pe.de ⅋b.ob.l.triticū.C.de fideiuſ.l.nō recte. cū igit̄ ſm Dy.admittat̄ purgatio more vbi eſt ſola pena.ergo cū igit̄ ſm Dy.admittat̄ purgatio more vbi eſt ſola pena.ergo idē vbi eſt dies ⁊ pena. Preterea vera interpellatio non debet idē vbi eſt dies ⁊ pena. Preterea vera interpellatio non debet minus operari q̄ appoſitio diei.q̄ eſt interpellatio ficta.immo minus operari q̄ appoſitio diei.q̄ eſt interpellatio ficta.immo deberet ad paria iudicari.⁊ hoc dicit ter.in.l.magna ī ratione ſui. Preterea ler eſt exp̄ſſa ſi ſubtiliter induceat̄ in.l.ſi ita q̄s.§. ſeta.rō.hz do.Dy.dicat q̄ ibi non erat pena. tñ contrariuz erat verum:q: ibi erat tacita pena.ſ.liberatio debitoris ex mora cre ditoris.vt.C.de tranſ.ſup poſ.⁊.C.de pact.inter emp.l.ſi ante. Preterea nos videmus q̄ mora purgat̄ in iudicijs.ergo idem in cōtractibus.q: parificant̄.vt.j.de iudi.omnē. Preterea hec opi.eſt approbata a iure canoſi.vt extra de penis.c.ſuā.⁊ extra de loca.c.potuit. Nunc dicunt ipi reſtat rñdere ad tres leges. Primo ad.l.magnā.⁊ reſpōdemus.dicunt ipſi q̄ illa nihil di cit de purgatione more. Scōo reſtat reſpondere ad.l.traiecti tie.§.de illo.⁊ rñdemus.dicunt ipſi q̄ ibi loquit̄ in pena q̄ pōt peti vna cū ſorte.ſecus ſi eſt pena q̄ nō poſſit peti ſimul cū p̄in cipali.⁊ ita loquit̄ noſtra q̄ſtio,ratio differentie p̄z.q: vbi pōt peti vna cū p̄incipali eſt obligatio copulatiua.vnde vtrūq̄ de betur.vt.j.de tranſac.l.qui fidem.de verb.ob.l.ita ſtipulat⁹.ñ. q̄ ſine dubio.⁊ no.in eo.ti.in.l.cū ſtipulatus ſim mihi a penulo. in glo.regule.ſed vbi non poteſt peti vna cū p̄incipali.⁊ ſic pe na venit per modū ſubrogationis nō per modū cumulationis. tunc eſt obligatio diſiuncta.ad cuius veritatem ſufficit veritas vnius partis.vt dicam.j.eo.ſi ſeruus.§.ſi pluriū.⁊ fuit illa ſub tilis rō. Reſtat tertio rñdere ad.l.celſus.j.de arbi.ad quod rñdet Hoſt.q̄ ibi dies inſerebatur a miniſtro legis. cū quo du rius agit̄ q̄ cum lege vel cū p̄incipali in eo qđ eſt extremum ⁊ vl timum iuriſditionis.facit qđ no.in.l.j.§.j.⁊ vlt.ō.ſi quis iuſdi. nō obtē.vnde Hoſt.in iſta materia alr diſtinguit.vt refert Cy. in.l.ſi pacto quo penam.⁊ in.l.magnaz. Superuenit poſtea doct.meus qui teyet cōtra iſtam diſtin.pe.⁊ nitit̄ ꝓbare.q̄ liez pena poſſit peti vna cū p̄incipali:tñ admittit̄ purgatio more: ⁊ hoc trib⁹ rationibus. Primo q: actione arbitraria ratione a loci poteſt peti intereſſe vna cū p̄incipali.tamē admittit̄ pur gatio more.vt.j.de eo qđ cer.lo.l.q̄ ſi epheſi.§.interdū.iſta ra tio non valet vnam muſcam.q: iſtud intereſſe non eſt in obliga tione.vnde ibi tunc rōne more nō ſuccedit noua obligatio. co. tit.l.centuz capue.⁊.l.ſi.ſed qđ noſtra loquit̄ vbi ratione more ſuccedit obligatio pene.Sol.arguit ipſe ſic.pena contemptus poteſt peti vna cū p̄incipali.vt.j.de arbi.l.ſi q̄s rez.⁊ tamē ad mittitur purgatio more.vt.l.ſi cum dies.§.ſi.ſed ad iſtā ratio nem pōt reſpōderi q̄ nō eſt verū qđ in.d.l.ſi cum dies.§.ſi.poſ ſit peti pena cū p̄incipali.refert eñ aut pena petit rōne retar date ſolutionis.⁊ tunc pena nō poteſt peti vna cum p̄incipali aut rōne contumacie ⁊ nō cōparitionis.tunc illa pena ſuccedit loco mulcte.de illa eſt verum q̄ pōt peti vna cū p̄incipali.vt.l. ſi quis rem. Preterea Hoſt.loquit̄ in extraiudicialibus.⁊ ille
15 arguit in iudicialibus.vnde non eſt cōtra Hoſt. †Tertio p̄ bat hoc Bar.q: in cōtractib⁹ bone fidei pena pōt peti vna cuz p̄incipali quatenꝰ excedit intereſſe.vt.j.de act. emp.l. predia.
b tñ in bone fidei contractibus hz locum purgatio more[b].vt.l.ſi ita quis.§.ea lege.iſta rō videt difficilis.ſed tu rñde q̄ in actio nibus ſtricti iuris non hz locū purgatio qñ pena pōt peti vna cū p̄incipali.ſiue petat̄ ex ſtipulatione ꝓpter ſtipulationē ſiue ex ſtipulatione ꝓpter moraꝫ.vt.j.ſi cer.pe.l.lecta.§.ſi. Hz in cō tractib⁹ bone fidei poteſt mora purgari ꝓpter equitatē exube rantē in ipſis cōtractibus.arg.j.loca.l.inſulam.§.ſi.velverius. qñq̄ pena poteſt peti vna cū p̄incipali ex ꝓuidentia.l.tunc lo quitur.l.predia.qñq̄ rōne pacti exp̄eſſi: q: actū eſt qđ vtrūq̄ debeat̄ tunc nō hz locū purgatio more.q: a forma pacti nō eſt recedendū.arg.j.de fideiuſ.l.ſtipulat⁹ es opus in rōne ſui. In hoc ergo ſum in cōcordia cū Hoſt.qñ pōt peti vna cū p̄incipa li.ſed in caſu vbi non pōt peti vtrūq̄:ſed altero hz eſſe conten tus.tūc teneo me cū Dy.⁊ q̄ vbi eſt exp̄ſſa dies eſt exp̄eſſa pe na.vel vbi eſt tacita dies ſubintellecta ab vtroq̄ cōtrahente q̄ mora non poſſit purgari:q: eſt caſus in.l.j.ver.niſi forte.de pe. leg.⁊ ad iſtum ter. Hoſt.nūq̄ aduertit. Preterea dico q̄ eſt ca ſus in.l.magnā.nam ſi tu dicis q̄ ibi nō loquitur de purgatio ne more.iſtud eſt falſum:quod ſic ꝓbo.illa.l.emanauit ad decla randum dubium qđ erat ſm veteris iuris p̄udentiaz.ſed nūq̄ fuit dubitatum an dies interpellaret.q: interpellat tā dies ta cita q̄ exp̄eſſa.vt.j.ſol.ma.l.ſi mora.dubium ergo erat non de cōmiſſione pene.ſed de purgatione more.⁊ hoc eſt dubium qđ decidit.l.magnam.alꝰ.l.illa nō valeret vnā muſcā.imo mentire tur ibi imperator dum dicit q̄ erat magna qđ.q: nunq̄ fuit qđ an dies interpellaret. Preterea ibi eſt verbum obnoxius p te nore ſtipulationis:ita dicit lra. Item dicit minime ad euiden tiam ⁊c.ex quo apparet penam incōmutabiliter eſſe cōmiſſam. alꝰ eſſet recedere a tenore ſtipulationis:qđ eſt contra illā lraz. non ob.ratio quā facit An.de pi.q̄ tacite intelligitur cum pe tiero.q: iſta non eſt dies.⁊ ſi eſſet dies eſt dies incerta q̄ nō red c dit moram impurgabilem.apparet ergo q̄ appoſitio diei⁊ pe nе facit moram non purgari.eſt enim mora nō cōuentionalis ⁊ ꝓmiſſor ſic ſe artauit.vñ venit actor ex ꝓpria ꝓmiſſione que ſor tior ⁊ vtilior ſibi eſt q̄ ꝓuidentia legalis. imo ꝓuiſio hominis c facit ceſſare ꝓuiſione legalem[c].vt in.d.§.flauius hermes.j.rñ.
16 ⁊ hec ſunt dicta de iſta q̄ſtione. †Quero vlterius vbi mo ra poteſt purgari vſq̄ ad quātum tps poſſit purgari.in hoc.ll. vident̄ variare:q: quedam.ll.dicunt q̄ vſq̄ ad modicū tēpus. vt hic.⁊.l.ſi ita quis.§.ea.l.alie dicunt q̄ vſq̄ ad lit.conteſta.vt l.ſi inſulam.⁊ alie dicunt q̄ vſq̄ ad ſententiam.vt.j.iudi.ſol.l.j. in fi.alie dicunt q̄ etiam poſt ſententiam.j.de except.l.fideiuſ. j.de pig.ſi fundus.§.ſi plures.de peti.here.item veniunt.§.idē recte.alie dicunt totum contrarium q̄ nullum eſt tempus pur gationis more.vt.j.de fideicommiſ. libe.l.thais.§.intra.C.de tranſact.ſuper poſſeſſione.C.de pact.conuen.l.ſi a te.Sup hoc articulo ſic diſtingue,aut nos loq̄mur q̄tuz ad actionē querē-

a [a] l.q̄ rome.⁊ ibidē in.§.ca limach⁹.vide Fran. arc. et qđ ibi dixi in apoſtil.

b [b] More.ad de do. alex. ō imo.i.d.l.ſi ī ſulaz.j.col.de verb.obl. vbi late.⁊ vlō qđ p eū hē in ſuo cōſil.cvij. nūj. parte.⁊ qđ p Anto. ō p̄a. in oſil.incipi. paucis vtar. qđ eſt poſt cō ſil. do. Ulier. xlv.e.parte.

c [c] Legalē.ad de ſcl.in.c.pa ſtoralis.§. cū autez.de offi. delega. et qđ ibi dixi ī apo ſtil.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dam. aut quantum ad quesitam exercendam. aut quantum ad exceptionem parandam. Primo casu mora purgatur vnde in conditionibus adimplendis mora non recipit purgationem. vt in. l. thais. §. intra ꝛ est ratio. quia facit dispositionez defice re. Secundo casu dico ꝙ potest mora purgari. vt. l. si ita quis. §. seia. s. infra modicum tempus. ibi dicitur. Tertio casu similiter potest purgari tribus concurrẽtibus ꝙ ius actoris non sit factum deterius. ꝙ lis non sit contestata. ꝙ non sit elapsuz modicum tempus. vt no. in. d. §. seia. et. l. si insulam. ꝛ hoc fallit. nã quandoq; post litem contesta. purgatur mora. s. quando mora non erat commissa ante: sed committitur post. vt. C. de transac. l. si quis maior. et ibi per Cy. Secundo fallit in fideiussore qui conuenitur ob rem non defensam. vt. l. iij. §. fi. j. iud. sol. Tertio fallit in fideiussore qui conuenitur ex causa euictionis. vt. j. de excep. do. l. fideiussor. Quarto fallit in hypotheca. propter naturã hypothecarie. vt. j. de pigno. l. si fundus. §. si plures. Quinto fallit propter beneficium. l. vt. j. de publica. l. hoc edicto. et. j. de peti. here. itẽ veniunt. §. idem recte. in omnibus autem istis casibus purgatio more admittitur etiam post lit. cõtest. sed in quibusdam ex istis admittitur purgatio vsq; ad sententiam. in quibusdam etiam post sententiaz. ꝛ istud est specialissimũ. quãdo transfusio transiit in rem iudicatã regulariter est mora impurgabilis. vt. l. iam tũ in prin. iud. sol. vnum scias ꝙ vbi pena est adiecta per iuramentum ibi nunq̃ admittitur purgatio more. vt. C. de transac. si quis maior. vbi est casus. ¶ Vltimo in hac materia quero vnum. assignatus est terminus commissario testamenti ad aliquid faciendum. vtrum post terminũ possit purgare moram ꝛ implere officiuz. vt hoc intelligas. no. ꝙ quadruplex est transfusio. s. officij siue ministerij tunc dico ꝙ nõ habet locum purgatio more: quia lapso tempore finitum est officium ipso iure. vt extra ð elec. c. ne p defectu. ꝛ ar. j. de vul. substi. l. ex facto. §. item quero. ꝛ dicũt quidam ꝙ iste terminus currit executori etiam ignoranti. quia non agitur hic de suo preiudicio pecuniario. ar. j. de insa. l. genero. ꝛ pro hoc facit glo. or. in simili. c. statutum. de preben. in. vi. Quandoq; fit translatio dominij. tunc tenendo opi. Cy. non habet locum purgatio more. fallit in. c. potuit. extra de loca. quandoq; fit transfusio principalis oblationis in penalem. et fit transfusio circa personam eiusdem creditoris. tunc habet locum materia superioris tractata de purga. more. quandoq; fit transfusio in diuersam personam ita ꝙ est mutatio personarum. tunc videtur posse dici moram non posse purgari. cum tertio fit ius quesitum ex mora. j. de stipu. ser. l. j. in fi. et. j. de op. le. l. cum optio dieruz. ꝛ qõ ibi no. per Ja. et Cy. in addi. ¶ Vltimo in ista materia est sciendũ ꝙ vbi mora purgatur est intelligendum de prima mora. sed secunda mora. i. mora cõmissa in purgatione more aggrauat magis cõditionem debitoris. vt patet in. l. nostra a contrario sensu. et in §. seia. ꝛ facit. C. de fideiuss. l. sancimus. §. penul. ꝛ hec sufficiãt. Sed per viam repetitionis. j. posite altiora dicam.

¶ Repetitio.

1 Purgatio more inducit exceptionẽ in petitione intra se.
2 Purgatio more impedit petitionem pene.
3 Mora longa non dicitur purgari.
4 Tres dies dicuntur modicum tempus.
5 Purgatio more elidit ius quesitũ ex conuentione.
6 Purgatio more an ipso iure dicatur liberare.
7 Reus purgat moram legitime cõparendo.
8 Interesse particulare quando facit succedere oblationem ad aliud interesse purgatur mora si offerat interesse particulare.
9 Stipulationes pretorie ꝛ iudiciales interptationẽ restrictiuã recipiunt. cõuentionales vero non.
10 Stipulatio penalis cõmissa an purgetur in cõtractibus.
11 Purgatio more admittit vbi pena peti nõ pt vna cũ principali.
12 Pena vbi peti potest vna cum principali mora non purgat.
13 Obligatio nona vbi nõ succedit mora purgari potest.
14 Mediũ esse debet inter contractũ ꝛ moram.
15 Monitus ad litem contestatam an dicatur interpellari sicut monitus ab homine.
16 Dierũ pluralitas q̃tum tempus significet.
17 Protestatem agendi secũ facere quid sit.
18 Obligatio pura que dicatur.
19 Obligatio q̃ dz in sui esse dependentiã: est conditionalis.
20 Obligatio de presenti sup re de futuro non põt cõtrahi.
21 Nulla dies certa facit conditionem.
22 Obligatio que non est transmissibilis nec pura reputatur cõditionalis.
23 Post facti pmissionem an statim oriatur actio.
24 Dies mera an impediat actionis originem.
25 Cõditio tacita an impediat natiuitatem actionis.
26 Mora qualiter possit probari.

Et si post tres. Ista. l. habet duas principales lec. vna ꝙ hic fuit dies non pena sed̃a ꝙ hic fuit dies ꝛ pena hoc intendit. iudicijs mora rei purgat. j. modicũ tps: si ius actoris nõ est factũ deteri?.
1 ¶ Nota. primo ex prima lec. ꝙ purgatio more inducit exceptionem in petitione intra se. ¶ Nota. secundo ex secunda lec. quod purgatio more impedit petitionem pene.
2 ¶ Ex vtraq; lec. no. ꝙ in iudicijs re integra mora purgatur.
3 ¶ Item no. ꝙ longa mora non purgat. ¶ Item no. ꝙ si ius actoris ex mora rei est factum deterius mora fit impurgabilis nam purgatio more fundatur sup hac equitate. s. q; alteri non noceat. ꝛ purgãti pdest. secus si alteri obest. ar. l. peculius. de dã. infec. ꝛ l. ij. §. item veratius. de aqua plu. ar.
4 ¶ Item ex vtra q; lec. no. ꝙ tres ꝛ etiam plures dies dicunt modicũ tẽpus sic vt in. l. debitori. j. de iud. ¶ Itẽ lecture predicte distinguũtur in alias lecturas. nã quidã intelligunt hanc. l. in stipulatiõe de
5 iudicio sisti. alij intelligũt eã in pcepto de iudicio sisti. ¶ Secundum primam lec. no. ꝙ purgatio more elidit ius quesitum ex conuentione. ¶ Scõm aliam lec. not. ꝙ contumax qui non paruit iudici potest purgare suã ptumaciaz re integra. ¶ Ex vtraq; lec. simul iuncta no. ꝙ ille qui contẽnit pmissionez ꝛ preceptum simul. tamen potest purgare moram. ¶ Item scias ꝙ super hac. l. sunt due opi. vna est Mar. q̃. l. illa continet regulam sup purgatione more. vbi est dies et pena. tũ fallit in iudicijs vbi purgat re integra.
6 ¶ Ex oĩ lec. not. ꝙ purgatio more nõ liberat ipo iure. sz p exceptionẽ. vñ ex hoc no. ꝙ purgatio more pcedit ex cõtate. ideo parit excep. q̃ nitit̃ ex cõtate. vt. l. si seruũ. §. sequit̃. de ẽ. ob. l. et q̃ cõtatẽ. de doli exceptio. ¶ Itẽ no. ꝙ adiectio pluris adiecta sup tpe refert̃ ad modicuz tps. ꝛ illa sunt textualia. ꝛ ad itroductionẽ dicta. ¶ Rũc discutiam? ota. primo opponẽdo. deinde querẽdo. et etiam distinguendo. est ꝛ illa materia subtilis ꝛ vtilis. ꝛ ideo põderãda bñ. ¶ Opponit̃ contra primã lec. principalẽ. Dicit or. ꝙ vbi est dies et nõ pena mora purgat̃ nisi iterfit actoris: q; debuit dicere ꝙ mora non cõmittit̃ vbi nõ interest. non aũt debuit dicere ꝙ cõmittit̃ et purgat̃. vt. l. ij. in fi. §. si q̃s in ius vo. non ie. ꝛ probat̃ rõne q; vbi debet̃ factũ nihil reputat̃ deberi nisi iterfit. vt. l. fi. procurator §. mandati. j. man. itẽ vbi cessat interesse ab initio cessat observantia q̃ non põt otrahi sup eo qõ non est in rerũ natura. ergo non est ius purgatiõis: sed ab initio non nascit̃ ipso iure. vt. l. fi. §. si quis in ius vo. nõ ie. ꝛ l. iij. C. de inuti. stipu. ¶ Itez ois oblatio ad interesse de futuro est cõditionalis si interfit. et vbi nõ interest conditio nõ existit. igit̃ ecõtra. vt. l. interdum. de ẽ. ob. timore huius ordis quidã recedũt ab ista lec. ꝛ intelligũt hãc l. in stip. penali. vbi non consideratur interesse in cõmissione obligationis. sed solum in purgatione more. sed glo. sol. vtrãq; lec. et ideo dic ꝙ est triplex interesse expensarum et interesse retardati pcessus. ꝛ interesse petitionis sup qua fundat̃ iudicij. modo ppter interesse expensarum ꝛ retardati pcessus cõmittit̃ stipulatio ad interesse. sed non impedit̃ mora purgari sup interesse sup quo fundat̃ iudicij cõmittit̃. ꝛ nõ purgat̃. vel dic ꝙ est duplex interesse. s. pticulare. ꝛ incidens. Itez principale ꝛ totale rõne interesse particulariuz emergentiũ in iudicio ꝛ expensarum ꝛ dãnoz. ꝛ cõmittit̃ stipulatio de iudicio sisti. sed nõ impedit̃ eius purgatio: sed rõne principalis interesse cõmittit̃ ꝛ nõ purgat̃. sm do. Ja. bu. idẽ sentit gl. ¶ Opp. ꝛ videt̃ ꝙ nõ possit purgare q̃s quominus pstet itereſſe. vt. l. sancimus. C. de iudi. l. j. §. fi. ff. si q̃s iusdi. nõ obtẽ. So. verũ est offõ iudicis vel p actionẽ in factũ. ex edicto. si q̃s iusdi. non obtẽ. nõ vi stipl'onis sm glo. ergo purgatur quo ad aduersariũ. nõ tũ quo ad iudicẽ quin possit mulctare. ꝛ repellere a legitimatione nõ ab exercitio iudicij. ¶ Ex hoc no. ꝙ diutius purgat̃ mora respectu offi cij iudicis q̃ respectu actiõis ex stipulatu. et non videt̃ bñ dicũ qz melius ius qõ habeam? est actio. ꝛ est potẽtior q̃ sit officiũ iudicis. vt. l. cũ postulasset. j. de da. infec. et no. in. l. j. C. de usur. ergo nõ dz facilius elidi q̃ offm residẽs ex iure ptis: q; pcedit
7 ex maiori potẽtia cãe. ¶ Preterea reus purgat moraꝫ faciendo incũbentia et cõparẽdo legitime: sed si nõ refundit expẽsas nõ cõparet legitiẽ. nec dz audiri. ergo nõ purgat moraꝫ vt pall. l. sancimus. Pze. dicere ꝙ purget̃. et nõ purget̃ est cõtradictoria multiplicare. Itẽ mora fundat̃ super idiuisibili facto. ergo non põt p:o parte purgari. ꝛ ideo do. Ja. bu. nõ stat cũ gl. ꝛ dicit ꝙ. d. l. sancimus dz intelligi vbi mora purget̃. j. modicum tẽpus. vt hic. p:o quo facit: quia qui venit. j. modicuz tempus. videt̃ venisse in termino. vt. l. ab hostibus. in fi. j. ex q̃. cau. ma. qõ est no. si esset verum de iure cõi. ¶ Ex hac opi. no. si actor fecit sumptus. vel aliter est passus dãnũ sine piudicio litis principalis ꝙ reus purget cõtumaciã. j. paucos dies. nec tenet̃ sumptꝰ reficere: sed ego non credo hoc: quia illa purgatio more nõ continet in se

Universidad de Deusto

tinet in se equitatem si er ōtumacia rei actoꝛ remaneat afflictꝫ vnde credo ꝙ nō possit purgari quo ad refectionem expensaꝝ vel dānoꝝ.nisi dāna reficiant.vt in glo.qꝛ non videt venisse in termino ille q̄ venit post terminū.vt.l. sciendū.§.quotiens.ff. de ecꝛ.tut.nisi veniat iudice sedēn. p tribunali.vt.l.diuus.j.ō in integ.restit.quō ergo.sol.cōtrariū. Rñdeo fateoꝛ ꝙ moꝛa nō purgat.nisi interesse particulare offerat qñ p̄ceptū iudicis iꝛtervenit.vt.l.sancimꝰ.ꝛ sic no.ꝙ cōtumacia purgat p̄stita digna ꝛ cōgrua satisdatione.vt in.l.j.§.iubet.j.de col.bo. ꝛ ibi p Ja.ꝛ facit de cōsti.c.er lris.si q̄s aūt nō fuit cōtumaꝛ:sed ipediꝫ tuꝰ tuet se ercep.etiā non refectis exp̄ēsis.ꝛ si etiā infra modicū tp̄s nō venit.vt.l.ij.§.si q̄s eū.ō.e.cū si.ꝛ.l.fideiussoꝛ.in fi.de dolꝫ tur actio ad interesse vi purgationis moꝛe: sed vi solutionis. Jt̄ē nec releuaret in aliquo purgatio moꝛe q̄tū ad liberationē moꝛe:sꝫ solū qꝛ aperiret reliquo p̄cessui viā.qđ nō est de mente huiꝰ.l.So.ꝛ nūc aperit intelleeꝰ.l.sciendū est ꝙ rōne cōtumacie cōmittit stipulatio in iudicijs ad totale interesse: qꝛ ōr moꝛa totalis.ex quo durat.ꝛ ipedit totum p̄cessum.vt.l.cum ārebatur.j.iudi.sol. Jt̄ē qꝛ instātia reputat idiuidua.ꝛ tō insolidū petat.vt.l.ea.§.cato.j.de v̄b.obl.ergo ꝓpter culpā omissionis succedit totale interesse.hoc p̄misso dico ꝙ si reus fuit ōtumaꝛ euadit obligationē totalē cōferēdo interesse particulare infra modicū tp̄s.si ius actoꝛis nō est factuꝫ deteriꝰ.ita dicit hec.l. istā lec.ponit Ly.cū Pe.in.l.per aliū.§.j.ō.nec q̄s cū qui in ius
8 vo.est vi eri.ꝛ est ipsa veritas. ¶ † Ex hac l.not.ꝙ qñ interesse particulare facit succedere obligationē ad aliud interesse.i.ad interesse totale purgat moꝛa si offeraꝫ interesse ꝑticulare, quasi cessante cā obligationis cessat effectꝰ.vt hic ar.l.ij.§.circa.j.de doli ercep.ꝛ tō si ponaꝫ ꝙ nullū erat interesse totale ꝙ reus ꝓpter culpā cōueniebat:ista purgatio nil opat:nec affert aliq̄d vtilitatis ipi reoꝛ:sꝫ respectu alicuiꝰ obligatiōis vt.d.l.si p aliū §.j. ¶ Oppo.ꝛ vr̄ ꝙ illa purgatio fit vbi pena nō est permissa magis dānosa q̄ vtilis ipi reo.qꝛ ex quo succedit cōtra eū noua obligatio fatigat actoꝛ:qꝛ habet agere per nouū libellū ad interesse:ꝛ expedit reo ꝙ actoꝛ fatiget.nec videt ꝙ āmodo possit petere qđ p̄ꝛio petebat.quasi sit facta nouatio.ar.l.j.de pec. leg.Sol.in iudicijs non fit nouatio.i.trāsmutatioꝛ:sed adiectio.vt no.in.l.j.C.de iudi.ꝛ tō nō ꝫ actoꝛ de nouo agere. nec desistere si non vult.imo plus quasi vellet cōsequi interesse nō videtur agere petitione:qꝛ surrogat loco rei.arg.l.si post acceptum.j. de rei ven.ꝛ.l.j.in p̄in.j.de actio.empt.extra de testa.c.raynaldus.sed hoc non credo verum.vt.l.ij.§.fi.ō.qui satisd.cog.imo opus esset libello super interesse:qꝛ ex noua causa est.non obst. l.j.in p̄in.j.de act.empt.qꝛ ibi succedit interesse ex eadē causa id est ex eodem contractu. Jtem non ob.d.l.si post acceptuꝫ.qꝛ ibi non succedit noua petitio ad aliud.sed ad idem ꝙ petitum erat variata qualitate actionis ꝛ nō substantia.vt.l.q̄ q̄.§.iulianus.j.de aqua plu.ar.sed hic ratione moꝛe succesꝛerat obligatio ad aliud. Jtem non ob.c.raynaldus.qꝛ ibi pena erat petita successiue in libello fm formaꝫ testamenti.quod no. dixi ꝙ non ꝑdest reo cōmissio noue obligationis sed in quo obest. respondeoꝛ:qꝛ obesset sibi teneri pluribus vinculis. Jtem secūda obligatio habet hypothecam ꝛ fideiussoꝛes ꝛ nō p̄ima.ꝛ ideo est leuioꝛ p̄ima q̄ secunda.ꝛ ideo concludeꝛ ex p̄missis distinctionē talem.aut remanet obligatio p̄incipalis elisa p̄opter moꝛam ꝛ non potest moꝛa purgari:qꝛ esset cū p̄iudicio actoꝛis.aut non remanet elisa:sed in suo statu.ꝛ tunc aut sumus infra paucos dies.ꝛ potest moꝛa purgari.aut sumꝰ vltra paucos dies ꝛ non purgatur:quod est no. ¶ Opponitur ꝛ videtur ꝙ non debeat distingui:aut ius p̄incipale fit factuꝫ deteriꝰ an ne.sed an interfit aut non.vt.l. si ita quis.§.eadem.j.de verbo. oblig.Solu.hic erat p̄missum quoddam factum explicandum in iudicio.ibi extra iudicium.facilius enim admittitur purgatio in iudicijs.qꝛ sunt in potestate iudicis qui debet habere eq̄ tatem p̄e oculis.q̄ in contractibus.vel ibi purgatur moꝛa ad agendū.hic ad excipiendum.qꝛ in purgatione moꝛe agitur duriꝰ cum actoꝛe q̄ cum reo.vel intellige istam fm illam.vel dic cum interest nō purgatur.vt ibi.nisi interesse offeratur particulare vt hic.supplendo illū tex.per differentiam.l. sancimus.C. de iudi.sed certe illa suppletio habet locum qñ iudeꝛ p̄ceꝛpit sed vbi iudeꝛ nō p̄ceꝛpit nō oporteret in hac.l. offerre itereſſe particulare.i.expensas fm glo.Ego credo ꝙ nisi offeratur nō potest moꝛa purgari.vt.l.vtiq̄.j.de arbi.ꝛ ibi no.lꝫ cñi in refectione expensarum in casu p̄dicto cesset.l.sancimus.qñ iudeꝛ p̄ceꝛpit:sed partes p̄fixerunt sibi terminum.arg.l. quedā.in p̄in.j.de eden.tamen nō cessant alia iura.vel in hac.l.fiebat p̄missio incidenter.i.p̄incipaliter ꝓpter aliud. ideo p̄incipale cōsideratur.vt.l.si eum.§.fi.j.eo.sed in.L.si ita quis.j.de verbo. obl.fiebat p̄incipaliter ꝓpter se aliūde.ideo regulariter: quia nec dependet aliunde accessoꝛie.ergo ille videntur contrariari respectu interesse:sed respectu tēpoꝛis cōcoꝛdant.qꝛ hic ꝛ ibi non admittitur purgatio post vltimū tēpus. ¶ Sꝫ cōtra istud opponitur ꝛ videtur ꝙ alio modo est tempus mensurandū.l.si in substantia.j.de verb.oblig.vbi dicit ꝙ ante lit.cōtest.admittitur super interesse purgatio moꝛe:postea non.ergo terminus purgationis moꝛe est litis contesta.non solus cursus tp̄is:sed act.lit.cōtest.ex quo lis est cōtesta.augetur moꝛa.ꝛ firmatur iudicium de quo cognouit est p̄nunciandū.vt.j.de iudi.l.de quare.male ergo hic dicit.Sol.tria ip̄ediunt purgationē moꝛe.scꝫ lit.cōtest.vt ibi.ꝛ longū tēpus.vt hic.ꝛ interesse de quo.ō.dixi. est ergo intelligendū ꝙ vsq̄ ad lit.ōtest.purgat moꝛa.verū est si cōtestatio fiat infra modicum tēpus.alꝫ nō tm̄ durat purgatio fm quosdam.ꝛ glo.hoc sentit in.d.l.si ita q̄s.§.seia.mihi videtur ꝙ aut cōmittitur obligatio in iudicioꝛ:ꝛ tunc nō expectet lit.cōtest.sed modicum tp̄s.alꝫ semper reus esset cōtumaꝛ. nec ei obsiceret.non enim etiam eo absente fiet lit.contest. aut obligatio cōmittitur extra iudiciū.ꝛ tūc loquatur cōtrariū. vel tūc distingue vt reus purget vsq̄ ad lit.cōtesta.vt.l.si insulam.j.de verb.obli.in fi.nisi moꝛa sumeret oꝛiginem post lit.cōtest.vt.l. si maioꝛ.C.de transac.ꝛ ibi per Ly.vel dic ꝙ ibi in distractibꝰ facilius purgatur moꝛa q̄ in cōtractibus fauoꝛe liberatio.sic i l.q̄uis.C.de transac.actoꝛ nō purgat vsq̄ ad modicū tempus. vt.d.l.si quis ita.§.seia.non etiā debet in actoꝛe spectari lit.contesta.qꝛ illa nō obesset actoꝛi.vt.l.nō solent.j.de reg.iu. Unde Andre.zati.de pi.super gl.que est in.d.§.seia.dicit ꝙ glo. esset vera vbi cōtra moꝛem sum lis cōtest.ad eius moꝛā perpetuandaꝫ sup interesse.vt.l.si insulam.j.de verb.obli.sed vbi fm eū lis cōtestaretur ꝓtra moꝛem sum ad eius moꝛā purgandā conditio eiꝰ nō debet fieri deteriꝰ fm eum.sed istud esset verū si bñ ageret. sed ante cōditionis cuentum male ageret.vt.d.§.seia.ꝛ ideo sibi imputet.nec ob.ꝙ cōditio p̄ōt impleri ab actoꝛe lit.ōtest.vt l.si rem.§.si.ff.de pig.act.qꝛ istud est verū qñ dies nō est appositā gratia iplende cōditionis.secus est vbi est dies apposita. et sic habet p̄cedi per viam purgationis cuiusdam negligentie. ¶ Oppo.qđ nō sit possibile ꝙ ex parte actoꝛis purget moꝛa vt.l.talis.§.intra.j.de fideicō.Sol.ibi volebat actoꝛ moꝛā purgare ad actionē requirēdā.sed in.d.§.seia.volebat purgare ad iam retro ex facto quesitam conseruandā. aut ergo est iaꝫ nata ꝛ tunc potest moꝛa purgari.qꝛ deficit cōditio.vt in.d.§.seia.nā ibi cōditioꝛ dies nō fuit inserta ab initio.ꝛ sic fuit nata obligatio ex veteri mandato ꝛ a iure pure q̄ postea modificat.vt.l.p̄fecta.C.de do.q̄ sub modo.aut actio non est nata: ꝛ tunc nō potest etiam moꝛa purgari.qꝛ deficit cōditio reo.vt.l.dispēsationem.in fi.C.de solu.maxime vbi agitur de lucro captando. qđ no. ¶ Oppo.iterato.de.l.si rem.§.fi.sed ibi trahit retro fingitur ius ex causa de p̄terito.sed in.d.§.intra.non trahit retro. ꝛ sic nec ius nec causa videt inseri de p̄terito. vt.l.si iur.§.eadem.j.de excepꝛt.rei iudi.item in.d.l.si rem.§.fi.est ex necessitate iudicij vbi est tacita cōditio. ¶ Oppo.ꝙ moꝛa purget etiā post tempus maius q̄ ibi dicatur.vt.l.sancimus.C.de fideiuss. a Sol.hic in reo.ibi in fideiussoꝛe.ꝛ est ratio.qꝛ fideiussoꝛ in iudicijs.in obligationibus non tenetur ex moꝛa sua: sed ex moꝛa rei.vt.l.cū filius.§.stipulatio.j.de verb.obl.ꝛ ideo cū fideiussoꝛ nō fit in moꝛa nō dicit sibi moꝛa obstare. sed venit ad purgandum moꝛā tertij p̄incipalis:qđ potest in p̄paratoꝛijs iudicoꝛum fm tenoꝛem illius.l.sed in alijs decisoꝛijs iudicijs vsq̄ ad sententiam.vt.l.iam cum.j.iudi.sol.qđ not. ¶ Oppo.ꝙ moꝛa
a purgetur vsq̄ quo petat execuꝰtio[a] sententie.vt.l. item venit. §.item recte.de peti here.Solu.ibi ratione moꝛe nō augetur a p̄incipio obligatio nec ius actoꝛis.hic sic. ¶ Oppo. ꝙ tunc non purget vsq̄ ad executionem sententie sed vsq̄ ad lit.ōtest. in actione p̄ima.vt.l.si stipulatꝰ fuero.r.in melle.j.de sol. So. ibi cōuenitur quis ex facto suo.ꝛ ex p̄missione hois.sed in.d. §.recte.cōuenitur ex facto alieno.ꝛ beneficiū est sibi datū a iure:ꝛ venit in iudicio.vt.l.miles.§.decez.j.de re iudi. Jꝓterea in.d.§.idem recte.erat vnuꝫ in obligatione ꝓpter aliud.ꝛ ideo illud potest soluere quandocūq̄ anteq̄ fit lis cōtest.sup excep. Sed in.d.l.si stipulatꝰ fuero.r.in melle.vnū erat in obligatiōe ꝓpter scip̄m.ꝛ etiā in solutione.facit.l.nauc.j.loca.ꝛ.l. si x̄o.§. pe.j.sol.ma.ꝛ.l.si fundū p fideicōmissum.j.de leg.j. ¶ Oppo. ꝙ moꝛa purget etiaꝫ post sententiā. vt.l.fideiussoꝛ.j.de excepꝛt. dol.Sol.ibi potius est in culpa siue dolo q̄ in moꝛa. fm Joā. vel ibi obligatio oꝛitur ex casu non ex moꝛa.vnde pupilliꝰ obligatur vt.l.si dictum.§.pupillo.j.de cuict.ꝛ tamē indefensus nō trahit moꝛā. Jt̄ē ibi est cōditio casualis vel mixta in qua nō habet locum purgatio moꝛe.qđ no. ¶ Oppo.de.l.q̄ ea mente.j. de fur.So.ibi in maleficijs. Ex hoc no.ꝙ i maleficijs moꝛa nō purgatur.ꝛ sic syndicus qui nō denunciat maleficium infra terminum:lꝫ deliquerit in iudicio non purgat moꝛam suam:qꝛ ve

a ¶ Executio. Sed nūquid post.dic ꝙ nō vt per Pau. de cast.in ꝓsi. xxxj.ꝛ ꝑ alex. de imo.in.l.si insulam. pet. char.de verb. obl.ꝛ Alexā. de vin.i.c. potuit.iij.char.i vj.no.ō loca,

Universidad de Deusto
Biblioteca

nit ex maleficio. ¶ Oppo.de.l.er hoc edicto.ĩ.de publi.so.ibi rõne more succedit obligatio causatiua.ꝫ ꝑcisa Itẽ ibi est obligatio legalis:seu edictalis.hic iudicialis.vel ibi.l. vltra p̃cedit admittẽdo morã purgari.hic nõ ꝓcedit vltra. ¶ Opponit̃ ad idẽ de.l.si cũ exceptione.§.sicut.ĩ.q̃ me.cau.sol.ibi in arbitrijs.sed illa cõtraria melius signarent̃ ad sequentẽ lec.de obligatione penali q̃ ad istã primã lect.de interesse tñ.ꝛ ad istã:nec ꝑñt.q: interesse est pena ex parte rei.vt.l.ĩ.§.si eum.ff.de eo per quẽ fac.erit.ꝛ maxime interesse totale ex mora cõmissa sup̃ nouo articulo.facit qõ not.in.l.ĩ.§.fi.ñ.si q̃s iusti nõ obtẽ.ꝛ.l.pe.ñ.ne q̃s cum q̃ in ius voc.est vi eri. ¶ Opponitur.õ: hic q̃ q̃ius est factum deterius impedit̃ mora purgari. Cõtra imo resoluit stipulationẽ.vt.l.si cum.§.si.ĩ.eo. Sol.ibi erat eodẽ mõ peritura sine mora.sicut cũ mora. hic non.nã distinctio etiã in iudicijs habet locũ.ls non in cõtractib⁹.vt no.in.l.qõ re.si cer. peta.ꝛ.l.si cum exceptione.§.si homo.ĩ.q̃ me.cau.vel hic est defectus actionis.ibi vo est defectus persone.q: nõ est vbi fundetur actio.simile in.l.qui autẽ.§.fi.ĩ.eo.est defectus interesse.et hec est veritas.simile in.l.quotiẽs.§.fi.ĩ.õ noua. ¶ Opponit̃ si deficit cã ipso iure deficit actio.vt.l.itẽ q:.§.j.ĩ.de pac.sol.ibi causa cõditionalis erat.hic causaliter. ibi em̃ obuiat nativitati.hic nõ.aut ergo deficit causa finalis obligationis antec̃ nascatur actio.ꝛ ipso iure nõ cõpetit vt ibi. aut post̃ est nata.et tunc obstat exceptio vt hic. ¶ Oppo.q̃ vtrobiq; ꝑ exceptionem.vt.ĩ.de impen.l.oĩno.ꝛ.l.ꝛ ideo. Sol.ibi.nõ est actio neq; causa desistit:sed interesse.qõ est causa remota. ¶ Oppo.in iudicijs est obligatio p̃toria.ergo nõ succedit interesse in obligatione vt.l.sed ꝛ hẽ.§.defendere.ĩ.de ꝓcur. Sol.ls sit p̃fixa tñ nõ excludit actorẽ a petitione interesse.sed reũ excipientẽ si actor vult p̃cise cogi eu:q: obligatio nulla est p̃cisa inuito actore.vt.l.de pollicitatione.ff.de pollici. ¶ Nunc venio ad secũdã lec.vbi nõ est dies ꝛ pena.ꝛ no.ex ea.q̃ vbi mora purgar̃. ibi est dies ꝛ pena. ¶ Oppo.ꝛ videt̃ q̃ nõ purget̃.vt.l.magnã C.de cõtraben.ꝛ cõmit.stipu. Sol.ibi de rigore.hic de eq̃tate. fm Bart.vel hic in iudicijs.ibi in ꝯractibus extraiudicialibus.fm glo.ꝛ est ratio differẽtie:q: in iudicijs iudex habet arbitrium sup̃ emergentib⁹.ꝛ iõ nõ arbitrat̃ fm iuris rigorez:sed
9 fm equitatem. ¶ † Itẽ stipulationes p̃torie ꝛ iudiciales recipiunt interp:etationẽ restrictiuã ꝛ modificanꝫ de mente p̃toris.cõuentionales non:sed ex mẽte contrahentiũ consistunt. Alij soluunt qõ in.d.l.magnã.nil d̃: de purgatione more: ſz bñ d̃: ibi de cõmissione pene ꝑ lapsum diei:q: dies interpellat pro hoie.sed certe si aliud non dicit̃ ibi non oportuit q̃ per hanc.l. illa.l.remaneret:q: semp fuit certũ q̃ pena cõmittitur ꝑ lapsuz diei apposite tam circa penã conuentionalẽ. vt.l.traiectitie.§. de illo.ꝛ.l.ad diẽ.ĩ.de verb.ob.ꝛ.ĩ.si cer.peta.l.lecta.q̃ iudicialem.vt.l.si cum.§.si homo.ĩ.eo.item legales pene: vt vsura centesima.vt.l.fi.C.de vsur.rei iudi. Itez pene quasi iudiciales:vt in cõpromissis apposite.vt.l.si cũ dies.§.fi.de arbi.cũ si.vt igit̃ d.l.magnã.aliq̃d operetur debet intelligi de cõmissione inexpugnabili ꝛ incõmutabili.nec potest debitor causarũ opponere oblitionez termini.q: cogitur memorare:vt hic ꝓz.nã quilibet tenetur memorari ea q̃ fecit.vt.l.filio.ĩ.de adi.lega.p̃e.q̃ ibi pena non possit euitari.facit q: illa.l.vtitur p̃cisis verbis. osi dicit minime:ꝛ dum dicit obnoxius. ¶ Oppo.ad idẽ de.l. traiectitie.§.de illo.ĩ.de act.ꝛ ob.vbi penalis stipulatio nõ purgatur vbi est dies cõuẽtionalis ꝛ pena cõuentionalis. So.eodem mõ:q: ibi in extraiudicialibus.hic in iudicialib⁹ fm glo. ¶ Tertio oppo.ꝛ videtur q̃ in iudicijs non admittat̃ purgatio more.vt.l.celsus.ĩ.de arbi.nã arbitria sunt ad istar iudiciorum redacta.vt.l.rem non nouam.C.de iudi.§.patroni.ꝛ in arbitrijs non admittitur purgatio more. ergo nec in iudicijs dz admitti per locũ a simili. Sol.dicit glo.q̃ dies aut apponit̃ in
a stipulatione ad p̃paratoriã iudicij.ꝛ tũc ꝺz locum purgatio[a] more.vt hic.aut apponit̃ in sentẽtia certa decisorie.ꝛ tũc iudex non põt admittere purgationẽ more vt hic:q: est functus officio suo.ꝛ sic loquit̃ cõtrarium. Vel clarius hic loquit̃ ante sententiã.nec curo in qua ꝑte iudicij mora sit cõmissa.ibi vo loquitur post sniam vbi terminus transit in rẽ iudicatã:nec põt reuocar̃.ꝛ q̃ dixi in p̃paratorijs iudicioꝝ nõ habet locũ in compromisso.si arbiter iussit sisti ꝛ nõ sistit̃ coꝝ eo:q: cõpromissum solui.ꝛ sic desijt esse arbiter.nec põt more purgationẽ admittere:q: nõ est arbiter vbi contrari⁹ actus fit in cõpromisso:quod no.in.l.diem ꝓferre.§.si quis.ĩ.de arbi. ¶ Oppo.et videt̃ q̃ in decisorijs admittatur purgatio vt.l.si cum dies.§.fi.ĩ.de arbi. Sol.ibi fuit pena:ꝛ non dies.nec ob.q̃ intelligit̃ tacitum tẽpus quadrimestre:q: aliud est expresse poni.ꝛ aliud est subintelligi tacite.ꝛ est ratio differẽtie:q: vbi arbiter apponit diẽ agitur ex contractu vel ex contẽptu.ꝛ ideo pena non purgatur vt.l.si quis.ĩ.de arbi.sed vbi non apponit nõ debet pena ex cõ
temptu:q: ls.l.contẽnatur:tamen mitius agitur cũ.l.q̃ cuz homine. Simile est in alio.in.l.diem.§.stari.ĩ.de arbi.nã non recipitur a ꝑsona.ergo si ipse statuit terminũ opz q̃ seruetur in forma:q: in compromissis seruatur rigor iudiciorum nõ equitas. exorbitant ibi cõpromissa ab equitate odio litium.vt in palle. §.stari.hic vo per modũ accessorie obliga. Itẽ ibi debet̃ pena ꝓpter fieri.hic ꝓpter non fieri. Item ibi pena debetur rõne delicti.hic ratione negligentie. ¶ Oppo.ꝛ videt̃ q̃ penalis stipulatio cõmissa purget̃ etiã in cõtractib⁹.vt.ĩ.de verb.ob.l.qui rome.§.flauius. Sol.ibi fuit pena ꝛ non dies fm Dy.ꝛ est ratio:q: vbi partes sibi puident de pena.ꝛ die certa faciunt cessare legalem puidentiam.vt.ff.de p̃eto.stip.l.ꝛ habet.§.cũ q̃s.ꝛ l.si.C.de pact.cõuen.ꝛ.l.maritus.C.de ꝓcur.cũ ergo oĩs purgatio more sit ex ꝓmissione.ꝛ.l.cessat imputet sibi q̃ se astrixit ad terminum specificatum.q: terminus cõuentionalis est peremptorius.arg.in.d.l.qui rome.§.seius. augerius. Concludam⁹ ergo sic.fm Odofr.in.l.si pacto quo penã.C.de pac.ꝛ fm Dy. aliqua eis addendo. Quãdoq; est dies ꝛ non pena.ꝛ tunc admittit̃ purgatio more.vt in.d.§.seia. Quandoq; est pena ꝛ nõ dies.ꝛ idem est:q: admittitur purgatio more.vt in.d.§.flauiꝰ. Quãdoq; non apponit̃ expresse dies neq; pena: vt idem purgetur mora.vt.d.l.si insulã. Quãdoq; apponit̃ dies ꝛ pena cõuentionalis.ꝛ tũc nõ admittitur purgatio more.vt.d.l.magnã ꝛ.d.l.traiectitie.§.de illo.aut est dies ꝛ pena iudicialis.et tunc aut post sniam est cõmissa ꝛ nõ purgat̃.aut apponit̃ ante sentẽtiam.ꝛ tunc aut est circa ordinationem iudicij.ꝛ tunc est purgabilis vt hic.l.aut est dies iudicij:ꝛ pena quasi iudicialis seu arbitralis.ꝛ tunc aut est cõmissa circa p̃paratoria.ꝛ pena est soluta cũ ꝓmissione.ꝛ non põt mora purgari:q: tunc succedit loco contẽptus non loco rei.vt.l.si quis rem.ĩ.de arbi.ꝛ ideo cum sit in obligatione ꝓpter rez:sed ꝓpter contẽptum rei obligate nõ tollit̃:q: ipertinens est. Itẽ nec tollit̃ nolendo fisti:q: nõ est ibi.aut circa decisoria:ꝛ tũc aut est dies expressa.aut tacita.vt l.si cum dies.ꝛ.l.seq.ĩ.de arbi. ¶ Sed q̃d si tacitã diẽ exprimit dic vt.l.iiij.§.condẽnatum.in fi.de re iudi.si autẽ nõ est dissolutum:ꝛ tunc aut durat cõpromissum:q: repetitũ est ꝑ modũ novi cõpromissi.ꝛ est idem:aut q: est actum vt nõ dissoluat̃.ꝛ tũc credo moram purgari ad instar iudicie tñ.nec ob.ratio de contemptu.q: non est maior contemptus arbitri q̃ iudicis. et tñ mora purgatur.aut est pena ꝛ dies legalis.ꝛ tunc aut actio est penalis ab origine.ꝛ non admittit̃ purgatio more quo ad penam:sed quo ad periculũ interit⁹ sic.vt.l.si p̃o fure.ꝛ.ĩ. de vb. obli.l.scire debemus.aut non est penalis actio ab origine.ſz ex postfacto exhibita contumacia.ꝛ tunc aut est a lege taratũ tẽpus purgationis.ꝛ tunc potest mora purgari vsq; ad illud tẽpus.vt instit.de ac.§.fi cum ista.ꝛ in.d.l.si cum excep.§.satis clementer.aut non est tps taratum.ꝛ intelligit̃ vsq; ad summã sortis.vt.d.l.hoc edicto.ĩ.de publi.ꝛ facit.ĩ.de edẽ.l.vlti.§.fi.ꝛ ibi no.Sz vltramoñ.in ista materia sunt diuerse opi.ꝛ dicit̃ q̃ vbi est pena cõuentionalis admittitur purgatio more.ꝛ hoc ꝓbo. nam dies tacita ꝛ expressa idẽ operatur.vt.l.si mora.ĩ.de penis l.sunt quedam.nã tacitum ꝛ expressum qõ ꝓcedit a pari potentia cause idem operantur.vt.l.cum q̃d.ĩ.si cer.pet.ꝛ.l.de quib⁹. in fi.ff.de leg.nec operatur minus mens q̃ verba.dũmodo ipa mens ex verbis concipi possit.vt.ĩ.de sup.lega.l.labeo.§.idem tubero.ꝛ.ĩ.de li.ꝛ po.l.gallus.§.idem recte.ĩ.de verb.sig.l.nominis ꝛ rei.§.j.ꝛ.l.ĩ.ver.nisi forte.ĩ.de pecu.lega.sed certum est q̃ siue datio permittatur siue factum monẽtaneum intelligitur cum petiero.ĩ.de verb.obl.l.fi.ꝛ.cum petiero.si autez sit factum successiuum.tunc intelligitur terminus appositus infra quem possit cõmode explicari.vt.ĩ.de verb.ob.l.cõtinuus.§.cum ita. ꝛ.§.qui insulam.ꝛ.l.cũ stipulatus essez abs te. ergo idẽ operat̃ qõ dies specificata.q: non requirit̃ expressio in his q̃ pertinẽt ad cõsequentiam stipulationis.vt.l.triticũ.ĩ.de verb.obl. Pretereca fortior est interpellatio viuevocis q̃ vocis mortue.i.diei hoc ꝓbatur ex cõiunctione duarũ legũ.vna dicit q̃ expressa interpellatio inducit perpetuã morã.alia dicit q̃ tacita finit̃ tẽpore.vt.l.mora.ĩ.ĩ vsur.ꝛ.l.titia.§.vsuras.ĩ.de leg.ij.nisi dicas ꝛ bene qõ ibi est tacita ꝛ irregularis mora.ꝛ ideo debilior. tertio ꝓbatur per.d.l.magnã.C.de cõtrahẽ.ꝛ cõ.stip.nõ fundat se super tacito ꝛ expresso.sed super interpellatiõe. ergo idẽ vtrobiq;. Preterea si expressum est maioris efficacie.ergo expressa interpellatio plus operat̃ q̃ interpellatio tacita vel saltim nõ minus.ꝛ si dicatur dies expressa est certa.ꝛ ideo debitor debuit se premunire:secus in die tacita. Respõ.etiaz tunc debuit esse preuisus:q: magis se artauit.et illa opinio recidit in opi.mar. Modo restat respõdere ad.l.nihil.ꝛ.d.l.magnã.ꝛ dicũt q̃ illa l.nihil dicit de purgatione more.nam tollit excep. nõ purganti.secus si purget. Ad.l.traiectitie.§.de illo.respondet̃ dupliciter.vno mõ q̃ ibi poterat peti pena vna cũ principali.ꝛ ideo non purgat̃.

a ¶ Purgatio adde Bar.õ peru.in cõsil. incip.ẽba statuti ꝛc.

Universidad de Deusto

non purgat hic fic.sed altero tñi acto: dz esse dtētus.vt.l.apud
celsum.§.labeo.j.de except.do.fz Pe.in.d.l.si pacto quo penā
t in.d.l.magnā. Vel dic fm An.zaf.de pi.q hic nō est pena sti
pulationis.ibi sic.qō apparet per p:in.l.sed est rei pſecutio.q:
succedit loco operaruz serui. t lz succedat loco interesse tñ non
succedit per moduz accessionis.t accesso:iū non tollit:sed offe
ratur p:incipale.vt no.in.l.eleganter.§.j.j.de do.p:e.ibi est in
teresse particulare.nec venit ex eadē causa.t ideo nō mirum si
plura debens offerendo vnū liberat:q: significatio oblationis
sumit ex vniuerso nō ex aliquo.t illā rationē tangit text.in.l.si
pcura.j.rem ra.ha. Sed tenēdo hanc opi.q mo:a purgef quō
respōdetur ad dictā.l.celsus. Rñ.ibi erat ꝓnunciatum.hic nō.
vel dic q durius agitur cū arbitro. vt ibi:q cum parte.vt hic:
q: cōp:omissa fm sui naturā dicunt esse penalia t ꝓiudicialia.
vel dic q ibi pena debetur ex vna causa scz ex cōp:omisso. so:s
xo debetur ex alia causa.vtputa ex mutuo vel simili causa.t ī
est pluralitas causarū.sed hic est vna causa.puta ex stipulatio
ne fundi nascitur obligatio fundi.t subsequenter pene obliga
tio.vt.j.de act.emp.l.p:edia.t ista opi.cōtinet equitatē. Colli
gendo ergo dic fm Pet.aut rōne mo:e nō succedit noua obli
gatio.t tūc pōt mo:a purgari ante lit.cōtest. per solā oblatio
nem.sed post lit.cōtest.purgari pōt offerendo:deponēdo:t cō
signando.vt.l.interdū.ff.de verb.obli.t.l.sed t alia.ff.de cōsti.
pecu.fm Ray.t Bar. Sed tu dic q qñ lis est cōtest.aut offer
tur in iudicio.t tūc sufficit sola oblatio.vt.l.si rē.§.si.de pigno.
act.aut extra iudiciū.t tunc nō.q: oblatio valet ad ipediendu
cursum vsurarū t periculū interit?.vt no.p Ja.de arc.in.l.acce
ptum.C.de vsur.vbi vide per ipm. Aut rōne mo:e succedit no
ua obligatio per modū nouationis vel quasi.t tūc nō pōt vna
cū p:incipali.t admittit purgatio mo:e.vt.l.si seru?.§. sequit.
j.de verb.obl.etiā si sit dies t pena.vt.l.j.de pe.le.vbi Ray.di
cit esse casum p vltramoñ.sed do.Bar.dicit esse casum p Dy.t
Odof.cōtra vltramoñ.aut pena succedit loco successionis vel
actionis.t venit per modū accumulationis.t pōt peti vna cuz
p:incipali.t nō admittit purgatio mo:e.q: est incertū p modū
multiplicāde obligationis.vt.l.lecta.j.si cer.pe.ista verba sunt
subtilia.t no.glo.o:d.in.l.cū stipulatus sum mihi a ꝓculo.j.de
11 verb.obl.in glo.si de rigo:e. ¶ † Ex predictis colligo ibi tres
regulas. Prima q vbi pena nō pōt peti vna cū principali ad
12 mittit purgatio mo:e. ¶ † Seda est q vbi pōt peti vna cū pri
13 cipali nō purgat mo:a. ¶ † Tertia est vbi noua obligatio nō
succedit mo:a purgari pōt. Sed obijcit p o:dinē.nā prime re
gule ob.q: dicit.l.q in pacto.l.cōmissorie.mo:a nō purgef.t tñ
nō pōt exerceri vna cū principali.vñ ob.l.traiectitie. vlti. rñ.j.
de act.t obli.nō est dubiū q pactū.l.cōmissorie est penale.vt.l.
lege.j.de peti.here.t ī id pactuz reprobat in pignor?.vt.l.si
fundus.in fi.j.de pig.l.capillus.de solu.t.l.ij.C.de pac.pig.pe
na ergo nō purgat. Rñd.illud est ideo: q: trahit secū execu.et
translationē dñij.vt no.in.l.j.de dona.in glo.magna.nā vt ele
ganter ait Dy.qñ in pena fit translatio obligationis bz locuz
purgatio.secus si fit translatio dñij.vt.l.si is cui.de lega.ij. vbi
nō habet locū penitētia.igit nec purgatio mo:e. ¶ Ex hoc no
ta talē regulā vbi in pena fit translatio dñij.nō habet locū pur
gatio mo:e.qō est no.siue fiat ipo iure siue p traditionē vt.l.ob
rem nō defensam.j.de condi.inde.ex quo aliā rōnem no.q vbi
rem nō defensam.j.de condi.inde.ex quo aliā rōnem no.q vbi
cunq est facta traditio nō habet locū purgatio mo:e fm.Bar.
vel aliter dic ad cōtraria q ibi extinguit cōtractus.ex qua sol.
not.talē regulā q in cōditionibus extinctiuis nō habet locum
purgatio mo:e:q: deficit cōtractus.sed purgatio pr̄supponit
aliquod fundamentū.t hic nullū est. ¶ Itē ad idē oppo. q: vi
detur casus.l.q in penalibus dies ipediat purgationez mo:e.
vt.l.j.j.de pec.leg.vbi dicit q testato: fecit legatū annuū.t ad
iecit penā.purgat mo:a nisi forte aliud tēpus adiecerit.qd cūi
vult dicere q tps nō impedit. Rñd.tēpus incertū causa mul
tiplicāde obligationis nō exeludit purgationē mo:e q nō in
terpellat.sed purificat.nec adijcit solutioni sed obligationi.nā
istud legatū est ꝺditionale.t singulis annis cedit dies quo ad
obligationē nō quo ad mo:ā:sz si aliud tps adijcit solutioni.i.
executioni obligatiōis nō obligationi.tūc illud tps ipedit mo
ram purgari q interpellat p hoīe.t tō ibi vī esse casus ℨ vltra
montanos fm Bar.sed bñ cōcordat Dy.per illū tex.q dies i
pediat mo:ā purgari.vt dicit ibi.t in.l.ita stipulatus.j. de vb.
obl.hoc videt esse verū siue adijciat causa obligationis multi
plicāde siue cā dilationis: q: semp interpellat fm Dy.nec ob.
in p:in.illius.l.q: loquit in vno legato cui nō erat tps insertū.
t si dicat dies q obligat nō interpellat videt cōtra.per id quod
d: de fructib? futuris.l.interdū.j.de verb.ob.l.j.in fi.de cōdi.t
demō. Pe.hic tenet glo.q cuctus cōditionis que in die etiā
certo cōsistebat interpellet.vt.l.si ex legati causa.j.de verb.ob.
t fo:te est verū ex quo p:euideri potuit.alis non credo q inter

pellaret.q: scientia requirit in.l.q te.si cert.peta.t si dicat.ergo
nō erit mediū inter obligationem t mo:ā. Rñd. aliqñ est ides.
14 vt in delictis. ¶ † Preterea inter cōtractū t mo:az bñ debet
esse medium.vt.l.ratio.§.fin.j.de act.emp.sed inter obligatio
nem que nascitur dudū post cōtractum:t inter mo:am nulla.l.
exigit spaciū t videt exp:essum in.l.quotiēs in diē.j.de verbo.
obl.nā ibi cōtrahit per cōditionis euentū. t ideo inspicit con
ditionis eucntus t tēpus.vt dixi.glo.sentit q cōditio non in
terpellet.vt.l.ita stipulatus.§.sabin?.j.de verb.obl.in glo.ob.
ergo ibi vel fo:te &c.t de hoc notat in.l.vinum.j.si cer.peta.t in
l.si diuo:tij.j.de verb.obl.t per Ja.bu.in.d.l.vinum quicqd fit
de interpellatione.tñ ter.ibi exp:esse dicit q dies incertus te
testato:is appositus impedit purgationē mo:e. Sol.aut loq
mur in cōtractibus aut in vltimis voluntatibus. Primo casu
potest mo:a purgari. Secūdo casu non fauo:e vltime volūta
tis.t ideo heredis cuius etiam inductio est cohercēda.vt in fi.
illius ter.nā durius agitur cum testato:e q cū cōtrahente. naz
voluntas testato:is p lege habetur.vt in.§.disponat.in auē.d
nup.item ex vltima volūtate fit nouatio. ex cōtractu autem fit
quasi nouatio.vt.l.obligationū fere.§.si.j.de act.t ob.vnde cū
aliud fit in obligatione.s.so:s.merito purgatur facilius:q: sol
uitur debitum.non aūt soluit indebitum.t q opo:teat sic dice
re ptz.q: vbi dicit q dies tacita ipedit mo:am purgari. qō nō
est in cōtractibus etiā fm Dy. Secūda regula que dicit q qñ
pena potest peti simul cum so:te.tunc nō admittit mo:e purga
tio. ¶ Oppo.de eo quod dicit q in cōp:omisso vbi pōt peti
penavna cum so:te p:incipali.vt.l.si quis rem.j.de arbi.t tamē
admittitur purgatio mo:e.vt.l.si cum dies.in fi.j.de arbi. So.
aut petitur pena:q: nō solvit id qō debet solui.t ista pena non
potest petivna cū p:incipali.t tunc habet locū purgatio mo:e.
aut q: nō statur ei qō iussit arbiter.t tunc peti potest pena cum
p:incipali.nec habet locū purgatio mo:e.t sic ꝺcor. ¶ Oppo
nitur ad idem de.l.rescripto.§.q si pacto.j.de pact. So.ibi cō
currit pena t so:s quo ad o:dinē:non quo ad effectū.vt.l.qui fi
dem.j.de transac. ¶ Opponitur ad idem in arbitrarijs mo:a
purgatur:tñ interesse ratione loci potest peti simul cum debito
p:incipali.t qō purget apparet q: reus potest eligere vbi sol
uat.t sic in loco destinato soluendo purgat mo:am.vt.l.iij.j.de
eo qō cer.lo.so.istud est de natura illius actionis arbitrarie in
qua non desideratur p:incipaliter interesse ratione tempo:is:
sed ratione loci. Item non est verum q istud interesse debeatur
effectualiter vna cum principali nisi casualiter quādo extra lo
cum destinatum soluat.t sic non ob. ¶ Oppo.ad idē in actio
nibus bonefidei t in cōtractibus iurisgen.in quibus nō fit no
uatio a stipulatione penali debetur pena vna cum p:incipali.
t vtraq exigi potest quaten? est plus in vno q in alio.vt.l.p:e
dia.j.de act.emp.t.l.si quis a socio.t.l.seq.j.p socio.t mo:a po
test purgari.t tunc potest evadi pena. Sol.d.l.p:edia.t.l.si q
a socio.nihil dicunt de purgatione mo:e.vnde dicam. hoc enim
casu mo:a non potest purgari. Nam dicit Dy.in.d.l.si insulā.
j.de verb.obl.q vbi interesse excedit so:tem mo:a non purgat.
ergo idem in pena.cum videatur apposita t subro:gata loco in
teresse.vt.l.si.j.de p:eto.stipu.ex his apparet q vbi est clausula
rato manente pacto.q tunc non habet locum purgatio mo:e.t
hoc dicit glo.exp:esse in.l.cum stipulatus sim mihi a p:oculo.
in glo.de rigo:e.t not.in.l.id quod pene.j.de solu.t facit.l.ita
stipulatus.ver.q fine dubio.j.de verb.oblig.t.l.qui fidem.j.de
transac.t quod no.in.l.ij.C.de iure emphi.operatur ergo dicta
clausula.vt mo:a nō possit purgari.quia adijcitur obligationi
non subro:gatur.sed do.Bar.dicit contrarium in dicta.l. si in
sulam.t dicit q mo:a potest purgari etiam si dicatur rato ma
nente pacto.sed si non purgatur vtriq debetur. qō non credo
verum:quia est contra tenorem contractus p:ecise.t p:esertim
vbi hominis p:ouisio cumulatur. naz in eo qō esset.ita in dicta
l.p:edia.q mo:a purgatur. Respond. vbi ex p:ouisione legis
non ex puisione hominis fit cumulatio.t fm quid validio: est
hominis p:ouisio si sibi accedat.facit quod nota.in.l.si cum mi
litaribus.C.de testa.mili.t in.l.filius.§.erit.j.de fideicom.lib.
¶ Tertie regule oppo.de.l.cum quid.j.si certuz petatur.t.l.in
hac.j.de tritica.vbi mo:a non purgatur nisi p:o futuro tempo
re quando non succedit noua obligatio. So.ibi succedit quasi
equipollens.i.officium iudicis. ¶ Opponitur ad idem. t vi
detur q vbi contra acto:em nō succedit noua obligatio ex mo
ra,tamē non purgatur quandoq.vt.j.de act.t obl.l.titia.t.C.
de inge.ma.l.diffamari.t per Jnno.extra qui ma.accu.pol.cuz
in tua. Sol.regula est vera in reo:nō in acto:e.t ita intelligo in
reo q sit in mo:a soluēdi.secꝰ si sit in mo:a excipiēdi vel ꝓbādi.
vt.l.fi.j.de feriis.nā qñ est in mo:a ꝓbandi vel excipiendi reus
debet aliter tunc subdistingui.aut pars limitauit sibi terminuz
t tunc vlterius non debet audiri.argu.l.qui rome.§.augerius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſ.de ver.ob.aut iudex limitauit ſibi terminū.z tūc aut ſine cauſe cognitione.z tunc nō nocet.aut cū cāe cognitiōe.tūc ſibi nocet ſm Dy.in.c.indultum.eȳ de regu.in.lib.vj. Vel dic q̄ de re integra.etiā iure principalis cauſe pōt mora purgari infra modicū tēpus.ar.huiꝰ.l.z.l.mancipiorū.de op.le.z p Jnno.extra q̄ ma.accu.poſ.c.fi.ſed ex predictis inſurgūt quedā dubia tāq̄ appendentia. Primū eſt verum poſito q̄ vbi eſt dies z pena nō purgetur in extraiudicialibꝰ mora:an ſit idem. ſi nō ſit promiſſa pena:ſed intereſſe cōuentū.vt.l.fi.ſ.de p̄to.ſtipu.vbi gra.promitto tradere fundū z ſi nō tradidero pmittovice z nole ſintereſſe ſoluere.x.z vī q̄ non ſit idem: q; intereſſe fingitur loco rei: z res bis non debetur.vt.l.qui bis.ſ.de ver.ob.z.l.cum certū. ſ. de ali.le.facit qō no.in.l.fi.§.fi.ō.de eo per quē fac.eſt z.l.etiam §.pe.cū ſua materia.ſ.de pe.here.facit.l.p̄dia.ſ.de ac.emp.pre. iſtud intereſſe nō debet dici pena.ſed rei perſecutio. vt.l.fi.ſ. de p̄to.ſtipu.lz in ſtipulationibus cōuentionalibus faciēdis non apponatur intereſſe expreſſe.tū apponitur tacite ab vtraq̄ pte z tacitū z expreſſum debet operari.vt.l.ſtipu.nō diui.§. celſus. ſ.de vbo.ob.z.ſ.ſi cer.pe.l.cū q̄d.ſed vbi eſt tacita ſtipulatio admittitur purgatio:q; eſt dies z nō pena.vt.d.l.ſi inſulam. ergo z hic:z lz intereſſe diceretur pena ex parte ſoluētis.tamē in purgatione more cōſiderāt an ſit pena ex parte petentis.alꝰ opi. Dy.eſt falla z contra caſum.l.ſi inſulam.de verb.ob. naz ibi eſt pena z dies ex parte rei:lz ſit intereſſe ex parte agentis.vt.ſ.co. tit.l.inſulam intra biennū. Jn contrariū videt:q; nos debem⁹ eſſe fauorabiliores actori in pena q̄ circa intereſſe.ergo nō debet admitti purgatio circa intereſſe cū non admittat purgatio in pena. Jtem intereſſe cōuentionuz nō indiget alia pbatione ergo conuentio habet vim ꝓbationis.cum igitur cōſtet de intereſſe nō poteſt mora purgari circa intereſſe:niſi offerat intereſſe.vt.l.ſi ita q̄s.§.ſeia.ſ.de verb.obl.qō credo eſſe verū ſz Dy. z etiam ſm opi.vitramon.ſed contrariū facit prima glo.huius l.in ver.licet.in hoc quod eſt no. Secundo queritꝰ poſito q̄ opi. Pe.ſit vera q̄ non poteſt pena peti vna cū principali: niſi purgetur.quid ſi creditor ſponte receperit:an videatur purgari eo conſentiente.videtur q̄ ſic.in.l.cōmiſſorie.C.de pac.inter empt.z ven.ſed ibi petendo penam eſſet ſibi cōtrariꝰ.z ideo renunciaſſe videt.vt.l.ſ.§.ſ.ō.eo.ſed ibi nō poterat peti ſimul cū principali. Jtez ibi in tranſactione que habet vim ſentētie abſolutorie late ſup toto.z iō quo ad neceſſaria ſopita videt. naz exceptio rei finite.z iō non pōt iterato reſuſcitari q̄ſtio prima q̄ pena req̄rit ꝓbationem ſortis z proceſſum cui obſtat trāſactio ad idē.l.cos.C.de vſu.ſed ibi preſcript.ius tollit.arg.l.fi.C.de his q̄ a non do.manu. Jn cōtrarium eſt q̄ pena ſit in obligatione.l.fi.ſ.de eo qō cer.loco.ſed ibi ſuccedit loco particularis intereſſe:q; nō confundit cū principali. Breuiter dic ſi talis pena ſuccedit loco fructuū vel dāni intrinſeci.credo q̄ poſſet peti vt.l.traiecticie.§.de illo.ſ.de act.z obl.ſi aſit non ſuccedit:ita q̄ accedat:q; ſubſidiaria pena eſt.videtur forte eſſe ſecus.vt.l.celſus.§.ſ.ſ.de arbi.z ar.l.cū plures.ſ.loca.z.l.lege.z.ſ.de fideicō. lib.l.ſtipulatus es opus. Jn contrarium faciunt q̄ due obligationes ſunt cōpaſſibiles in execution̄e z origine. z ideo ſimpliciter recipiens ſcit ius ſuum vbiq̄ durare.arg.l.ſi domus.ſ.de ſerui.vr.predio.tū cautius eſt q̄ recipiat cuz ꝓteſtatione q̄ intendit ſibi in pena preiudicare.vt.l.ſ.§.ſ.in fi.ō.eo. qui tex.no.
15 ad hoc valde bene. † Tertio quero vtrū monitus ad litem conteſtatā dicat interpellari:ſicut monitus ab hoſte.z dic q̄ ſic dūmodo habeat cōſcientiam conte.vt.l.fi.ſ.de decre.ob or.fa. nam lex nunq̄ intelligit monere ignorantē.vt.l.quinquaginta ſ.de excuſ.tuto.ſecus in die cōuentionali.vt.l.ad diem.ſ.de vb. obl.cum ſi. Quarto querovtrum monitus a teſtatore cū appoſitione certe diei poſſit ignorantiā pretendere. Rſideo non. ſi percūctatus eſt ſcripturas.vt.l.nō eſt ferendus.ſ.de tranſac. ſi aūt hoc non apparet.dic aut eſt ſcriptura teſtamenti. aut codicillorum.ſi eſt ſcriptura teſtamēti preſumit ſcientia.ſi eſt ſcriptura codicillorꝫ preſumit ignorantia.vt.l.cuz heres.ſ.de libe. leg.qō no.ſed q̄ heres preſumat ſcire ſcripturā teſtamēti.fallit ſi heres eſt abſens.vt.l.eius qui in puinciam.ſi cer.peta.alij dicunt q̄ voluntarius heres preſumit ſcire ſcripturam teſtamēti poſt aditam hereditatem.neceſſarius vō heres nō preſumit ſcire eam niſi poſtq̄ ſe imiſcuit in bonis.vt.l.eius qui.ſ.ſi cer.pet.
16 z eſt ſatis rationabile. † Quinto querit quantuz tēpus ſignificet hec pluralitas dictum.dicunt quidam q̄ plurale pro duobus[a] ſingularibꝰ ſignificat.vt.l.fideicōmiſſa.§. ſi quis ita. ſ.de leg.iij.alij dicunt q̄ iudex hoc arbitratur. vt.l.ſ.§.expillatores.ff.de effra.z.l.ſ.ff.de iure delibe.z hec vera per.l.ſi ita q̄s. §.ſeia.in fi.ſ.de vb.ob.z debet aliter arbitrari de eo qō nō pōt. z aliter de eo q̄ non vult.vt.l.ſ.§.ſi cum duobus.ſ.de col.bo.nec ob.o.§.ſi quis ita.q; ibi nec obligatio multiplicat.ſed cū agit de iure cōſeruando intelligitur totiens quotiens opus erit.vt

a Pro duobus.adō frāc. arc.in.l. ſi plures.ſ. de vulg.z pupil. z qō ibi dixi i apoſtil.

l.veluti.§.fi.ſ.de eden.ſi ibi refertur ad acta.hic ad tēpus.tagitur hic de prorogatione beneficij.nam beneficius debet admitti ad purgandam moram. Sed hic incidit dubitatio q̄d ſi verbis pluralibus inferatur a teſte aliquid. Vbertus de rampo.de bononia dicit q̄ nihil operat:q; teſtis debet deponere de certo tpe.ſed q; verbum.l.poteſt indeterminate pferri.ſm Ja.bu. ſi autem teſtis non haberet ꝓbare tempus vel exceſſum temporis determinatum:ſed indeterminatum eſſe ſufficeret.vt extra de teſti.c.cauſam. Sed quid ſi q̄s venditrem p.x.z id quod pluris eſt denotat:an totum qō eſt in re ſignificet.an modicuz. dicunt quidaz q̄ modicum.q; pfertur ſine vlla taratione bois interpretantis de modica quātitate. vt.l. cū filius.§.heres.de leg.ij.ſed in materia ꝓbationis non valet verbū incertū.vt.l.cū furti.ſ.de in lit.iurā.z.c.in preſentia.extra de ꝓba.z.l.ſ.§.ſi q̄s argen.ſ.depoſiti.nec ob.ad hoc glo.que eſt in.l.ſtipulatio illa. §.hi quoq̄.ſ.de verb.obl.q; detinens preſumitur naturaliter z ciuiliter poſſidere.vnde profertur ibi ſermo certus z interpretatus a iure.vt no.in.c.cum olim.extra de priuil. ego.in.q.premiſſa.credo q̄ debeat intelligi de quolibet z omni valore ſi verba ſunt plata ab eo qui ſcit vel preſumitur ſcire rei valentiam. nam relatio fit ad id quod habet certam quantitatem vel naturam.z ideo certa z integra eſt.vt.l.in ſumma.z.l.ſ.C.de ſen.que p eo qō intereſt profe.z.l.ſi ita ſtipulatus fuero hanc ſummam ſ.de verb.obl.cautius eſt tamen dicere omne id z totum qō plꝰ valet dono.niſi eſſet ceſſio actionum vel rationum.vt.l.pervi-
17 uerſas.z.l.ab anaſtaſio.C.man. † Sexto querit quid eſt facere ſecum poteſtatem agendi. Reſpōdeo hoc idem eſt qō legitime.z ſufficienter cōparere z ꝓcedere. ſed alibi vbi eſſet actio perempta.opz q̄ ſe reponat in obligatione.arg.l.iul.§. quātiſ. ſ.ad exhiben.z.l.onera.C.de tranſ. Ex premiſſis nota tria. Primo q̄ ſtipulatio ſecūdaria rōne intereſſe: z penalis cōmittitur p morā ex diei appoſite lapſu. Secundo no.q̄ ipſa mora purgat. Tertio no.q̄ non ſemp purgat:ſed cōcurrentibus q̄buſdā ex quodā exordio.z lz hec.l.preſupponat cōmiſſionem z preſuppoſita ſint habēda tanq̄ cōfeſſata.vt.l.ratiꝰ.C. de reſcin.vē.q; glo.impugnat opi.eam opz inſpici.z lz glo.aggrediatur mare magnū cum parua nauicula.tamē latitudo materie optat latitudinem z verborū copiam ſuccinctā. vī oppo. videtur q̄ penalis obligatio nō cōmittatur per moraz:ſed per lit.cōteſt.vt.l.nuda.C.de cōtraben.z cōmit. ſtipul.z.l.ſi pacto. C.de pac.naz ſiue dicat ibi de litis cōteſtatione ſuper pacto ſiue ſuper pena cōtrariari videtur huic ſolutioni.ibi preceſſit pactio nuda.hic eſt veſtita. Vel ibi principaliter. hic incidenter. Secūdo oppo.ſi ibi pactio nuda.ergo nulla mora.vt.l.ſi pupillus.ſ.de verb.oblig.ergo pena cōmitti nō poteſt. Sol.verū eſt ex mora.ſed cōmittitur ex euentu cōditionis.vt not.in.l.ita ſtipulatus.§.ſabinus.ſ.de ver.obl.in glo.nō ergo ibi vel forte. Tertio oppo.q̄ conteſtatio nihil operetur.q; aut agitur ex nudo pacto:z tunc non debet lis cōteſtari:q; certum eſt q̄ agi non pōt:lz lis cōteſtetur. Jtem ex tali cōteſtatione non pōt ſequi reliquus proceſſus. Aut agitur ex penali ſtipulatione.z tunc debent inducie duplicari.vt no.in.l.pecuniam.ſ.ſi cer.pe. q; qui male agit non debet lucrū reportare.ſcdo tollatur vnum incōueniens.ſ.q̄ ſtipulatio penalis nihil operetur que minus de incōuenienti habet qō lis conteſtetur ſuper ſtipulatione q̄ ſuper pacto nudo ſm Jac.bu.z ideo plus placet intellectus de lit.conteſt.ſup penali iudicio. Quarto oppo.iſtud ius ſupuenit poſt lit.cōteſt.ergo req̄rit nouū libellum.vt.l.non poteſt. ſ.de ſolu. Dicunt quidā q̄ illa.l.nō habet locū ſup ſtipulatione penali.q; habet cauſaz de preterito.igit venit i iudicio ſine novo libello.vt.l.ſi rez.§.fi.ſ.de pig.act.ita no.in.c. raynaldus.et de teſt.alij dicunt q̄ illa.l.nō habet locū vbi ius oritꝰ tpe lit.cōteſta.vt.l.ſi titius.ſ.de verb.obl.ſed hoc nō videt verū:q; ꝓbari debet de iure qō cōpetebat ante lit.cōteſt.vt no.in.c. abbate ſane.extra de re iu.in fi.lib.vj.dic q̄ illa.l.nō habet locū vbi ius oritur ex ipſa lit.cōteſt.ita q̄ oriat in ea.z ex ea.vt.d.l.ſi titius. tamē ad illā pōt dici q̄ loquit in ſtipulatione iplicita.z in iplicita regule legiſtarum deficiunt ſicut regule dialeticorū.vt dicta.l.ita ſtipulatus.ergo apparet.vel dic q̄ in.d.l.ſi titius.deſinit poſſe de iure.lz non de facto.z verba iuris ſilr plata vident ſeu intelligunt ad ius relata:vt.l.cōtinuus.§.cū quis ſub hac. ſ.de verb.oblig. Opp.ſi nō ꝓdeſt obligatio.ergo debet expectari tēpus quo nō poſſit dari vel veri.vt.d.l.ita ſtipulatus. Sol.ibi a ꝓditione incipit.hic ab obligatione. Opp.z vī q̄ etiam vbi incipit a ꝓditione ſufficiat interpellatio.vt.l. fideiuſſor obligari.§.fideiuſſor.ſ.de fideiuſ.ibi incipit ab obligatione in ꝓſona eius qui cōſtituit fideiuſſorem in mora.z ſic nō obq; cōmittitur ibi non ex mora rei.ſ.de verbo.oblig.l. mora rei. Et concludendo dic q̄ aut eſt obligatio ſecundaria que poteſt introduci ex mora.z tunc inſpicit mora. vt.l.lecta.vſi.ſed cum

Universidad de Deusto

sorte.ĵ.si cer.pe.quedã est obligatio que non põt ex mora introduci.ꝛ tunc aut incipit a quentiõe nuda.aut a ꝺditione.primo casu aut est incertum tps.ꝛ tunc eo lapso põt agi ad penaz ꝛ interesse.vt.l.magnam.C.de ꝺben.et cõmit.stipu.aut nõ est incertum tps vel ꝺies apposita tacita vel expꝛessa.ꝛ tũc ad interesse nunq̃ põt agi:qꝛ non deuenit in stipulatione aliqua.itẽ nec ad penam nudo pacto cõuentã.vt.l.seruus ea.l.ĵ.de ser.expoꝛ.sed ex stipulatione penali põt agi.lit.conte.vt.l.nuda. cum si.C.de contraben.ꝛ cõmit.stipu.secundo casu quando incipit a conditione.tũc loquitur.ꝺ.l.ita stipula.ĵ.de ꝟbo.obli. ¶ Oppo. de.l.labeo.ĵ.de contraben.emp.so.ibi cõnditio nõ erat inserta debitoꝛi sed tertie psone. ¶ Item opp.de.l.hec conditio.ŋ.rũ. ĵ.de condi.ꝛ demon.so.ibi conditio erat inserta actoꝛi hic reo.

28 ¶ † Nunc accedamus ad questiones.ꝛ prima est q̃stio generalis.quero an obligatio cõmittatur descendendo ad speciem quero primo que sit obligatio pura.rñdeo ad hoc vt obligatio sit pura ꝺebet esse pura in materia ꝛ forma.in exceptione consistit forma.in re materia in persona cõsistit fundamentũ.ꝛ ideo ante oĩa requiritur q̃ persona sit talis in qua consistere possit obligatio.vt.l.vsufru.ĵ.de stipu.ser.ꝛ.l.quoꝺ.in si.ĵ.de noua.et l.quecunq; gerimus.ĵ.de ac.ꝛ ob.l.quidã referunt.ĵ.de iure codi.ꝛ.l.extimo.ĵ.de ꝟbo.ob.vbi ergo persona est legitima conceptio pura ꝛ res in rerum natura ꝛ stipulatio est pꝛesens ꝛ pura si vero conceptio fiet in futurũ vel super re de futuro est condi-

29 tionalis.vel in ꝺiem. ¶ † Super quo ꝺo talẽ regulaz.oĩs obligatio que habet in sui esse dependentiam est cõditionalis sine sit cõꝺitio expꝛssa siue tacita.vt.l.itẽ qꝛ.§.ĵ.ĵ.ꝺe pa.et.l.ĵ.in fi.ĵ. de condi.ꝛ demon.et. l.interdum.ĵ.de ꝟbo.ob.non ob.l.ita demum.ĵ.de arbi.qꝛ ibi obligatio non habebat essentiã ex illa cõditione legali subintellecta.qꝛ non additur per legẽ obligatio

20 sed executio obligatiõis. ¶ † Alia regula est q̃ super re de futuro non potest cõtrahi obligatio de pꝛesenti.vt.l.inter stipulantem.§.sacram.ĵ.de ꝟbo.ob.ꝛ ꝺ.l.interdum.eo.ti. nã obligatio que hꝫ se ad esse ꝛ nõ cẽ est conditionalis ꝛ huiusmodi g̃ ꝛc. ¶ Sed contra regulã oppo.si pꝛomitto tibi funduz nõ est fund9 in obligatione sed datio fundi.vt.l.si ita.de cõtraben.ẽptio. et.l.si stipulatus.ĵ.de vsur.sed illa datio est de futuro alꝫ non valeret stipulatio.vt.ĵ.de ꝟbo.obli.l.v.ꝛ instĩ.de litteraruz ob. in pꝛin.ꝛ no.ĵ.de pac.l.tale pactum fol.lꝫ actus soluẽdi in futurum conferatur.tũ res in actu tunc est. ¶ Secundo op.si pꝛomitto factum successiuum.vt edificare domũ ibi non est in actu res.nec rei persecutio.tamen pꝛomissio non est conditionalis: sed in ꝺiem.sol.hic certum est debituz. sed regula debet intelligi vbi est certum an et quando. ¶ Tertia regula est illa nulla obligatio certa an ꝛ quando potest esse cõditionalis.vt.l.si pupillus.§.qui sub conditione.ĵ.de noua.qꝛ nõ habet in sui essen-

21 tia pendentiaz. ¶ † Quarta regula est illa nulla ꝺies certa facit conditionẽ.vt.l.stipulatio illa.§.inter certam.ĵ. de ꝟbo.ob. ¶ Quinta regula est ista omnis obligatio secundaria ꝛ penalis vel fuit vel est conditionalis.ꝛ ideo liquidanda ꝛ purificanda.vt.l.hoc iure.et.l.in hac stipulatione si calendis.ĵ.de ꝟ.ob. et.ĵ.e.l.si cum.§.homo fisti.aliter tamen liquidat eam creditoꝛ. aliter extraneꝰ.nisi sit ꝓcur.vel quasi.vt no.Jnno.in.c. sup his extra de accu.ꝛ q̃ oĩa ĩcerta requirãt liq̃datiões pꝛ.i.l.fi.C.de cõpẽ.ꝛ.l.iij.§.si ad diẽ.ff.de re mili.ꝛ.l.statulib.ꝛ.l.hoc aũt.§.ĵ.

22 cũ si.ĵ.ex q̃.cau.ipos.ea. ¶ † Sexta regla ẽ illa obligatio q̃ nõ est trãsmissibilis nec pura reputat cõditionalis. vt.l.si heres

23 meus.ĵ.de condi.ꝛ ꝺe.ꝛ.l.ĵ.in fi.ĵ.quando ꝺi.le.ce. ¶ † Hꝫ hic queritur quando factum pꝛomittitur an statim nascatur actio ꝛ videtur q̃ nõ.nam in pura obligatione nihil est qꝺ̃ hꝫ naturam non possit solui alias actio latua esset.item si quis pꝛomitteret hodie facere insulam esset stipulatio impossibilis.vt in.§. loc.instĩ.de inuti.stipu.item videt.l.expꝛessa.vt.l.si ita stipulatus iesem a te.ĵ.de ꝟbo.obli.ꝛ.l.continuus.§.item qui insulam ꝛ.l.interdũ.e.ti.nã similis est hoc fructibus nasciturꝭ.ergo videtur ꝺies ineſſe tam obligationi q̃ executioni obligationis. Jn ꝺtrariũ videt qꝛ ꝺies non impedit obligationez nasci.vt.l. in illa stipulatiõe si calẽ.ĵ.de ꝟbo.ob.ꝛ.l.qui mandatum suscepit.ĵ.mã.l.si mãdaui tibi.ꝛ.l.ex his.C.qñ ꝺi.le.ce.hꝫ illa iura loquunt.qñ ꝺari est in obliga.vel factum instãs q̃ sui natura põt explicari. secus videtur esse in facto successiuo. quia ex quo nõ est in pꝛestatione.non videt q̃ sit ibi obligatioꝛ:qꝛ esset impossibilis nõ intendo hic referre verba Cy.que sunt ĩ.l.ĵ.C. vt actio ab here.ꝛ cõtra here.sed ꝺicit Bu.in.l.iurisgen.§.quinimo.ĵ.ꝺ pac.aut ꝺies est de natura obligatiõis.ꝛ illa suspendit obligationẽ ꝛ actionẽ aut incidẽtaliꝫ ꝺies est in obligatione.vt qꝛ addit ꝺies per pactũ ꝛ tũc nõ impedit nasci obligationẽ ꝛ actiõez sed inducit tacitꝰ pacti exceptiõez si ante diẽ agatur.alij ꝺicunt obligationem nasci interim.Hꝫ an actio sit nata distinguit.vt Bu.aut est ꝺies necessaria de natura obligationis vel rei pꝛo-

missse ꝛ tunc interim non nascitur actio.vt.l.interdum.ĵ.de ꝟbo. obli.ꝛ.l.si stipulatus essem a te.ꝛ.ꝛ.l.si finita.§.fin.ĵ.de tu.ꝛ ra. ꝺi.ꝛ.l.si tutoꝛ rei publice.§.sina.e.ti.sed ꝺo.Bn.de pi.ꝺicit qꝺ̃ ꝺies nõ inserit ꝟbo obligatoꝛio sed executivo.ꝛ ideo statiz actio nascit. hinc est q̃ actio statim tenet inchoare.vt.l.stipulatiões nõ ꝺiuidunt.§.fi.ĵ.de ꝟbo.obli. Sed tu in hoc latiꝰ scias.pꝛio in obligatiõe facti quando cõmittit fic ꝺistingue. aut queritꝛ vtrum obligatio cõmittit statim ad ipm factuz an ad interesse. Pꝛio casu aut factum est specificatũ seu ꝺesignatuz. vt puta facere foueaz.vel scribere libꝛũ.ꝛ tunc statim contracta est obligatio.vt.ꝺ.l.stipu.nõ ꝺiui.§.plane.itẽ actio statim est nata ad ipꝛ factum.nã cõiuncta est actio obligationi sicut rei ven.dominio vt no.in.l.ĵ.de eden.est enim actio vigoꝛ obligationis exhiben de.vt instĩ.de act.§.ĵ.aut factũ non est specificatum:puta ꝓmittis mihi.x.operas.nec est expꝛessum pictoꝛias vel quas.ꝛ tunc contrahit obligatio statim cum fuerint edite.vt.l.interdum.§. itez si operas.ĵ.de ꝟbo.ob.ꝛ.l.quoꝺ.ꝛ.l.opere.ĩ fi.de ope.li. Secundo casu cum queritꝛ vtrum obligatio statim cõmittat ad interesse.ꝺic refert aut cõmittit qꝛ fit id qꝺ̃ fieri nõ debuit.ꝛ tunc statim cõmittit ad totale interesse ex offensa particulari.vt.l.si in.l.§.colonus.ĵ.loca.ꝛ.l.ĵ.ĵ.de an.leg.ꝛ efficaciter petit nisi infra modicum tps purget.vt ibi pꝛ.ꝛ hoc no.in pꝛin.glo.aut contra heredẽ:qꝛ nõ fit qꝺ̃ fieri debuit.ꝛ tũc aut factũ erat explicãduz in iudicio aut extra iudiciũ.si in iudicio.ꝛ tũc statim cõmittit ad totale interesse.vt.l.cũ querebat.ĵ iudi.sol.ꝛ.l.iã tñ.§.in hac.e.ti.si extra iudiciũ ꝛ tunc aut queritur de particulari interesse.ꝛ tũc cõmittit statim qꝺ̃ potuit inchoare.ꝛ non inchoauit. vt.ꝺ.l.stip.nõ ꝺiui.§.ĵ.ꝛ hoc verũ qñ non fuit apposita ꝺies expꝛessa.naz quando fuit ꝺies expꝛessa non potest aliq̃ꝺ agi ante ꝺiem.vt.l.insulam.§.biennũ.ff.de ꝟbo.obli.lz ante cõmittatur obligatio cum certum est fieri non posse.vt.l.cum stipulatus fiz mihi a pꝛoculo.ĵ.de ꝟbo.obliga.tamen ante non intemptatur: quia est in ꝺiem.vt.l.si eũ.l.homo fisti.ĵ.e.ꝛ no.in.l. si decesserit. ℈.qui satisꝺa.cogã.aut queritur de interesse totali vel de pena apposita loco totalis interesse.ꝛ tunc aut fuit apposita ꝺies expꝛessa ꝛ ante ꝺiem male agitur.vt.l.insulaz.aut ꝺies tacita fuit apposita ꝛ tunc aut transiuit tẽpus quo potuit facere. ꝛ agi potest aut non transiuit ꝛ tunc nõ potest ante agere.vt.ꝺ.l.si stipulatus essem a te.ꝛ.l.continuus.§.itez qui insulaz. ſm Bn.ℏ pi. ꝺominus Ray.ꝺe foꝛ.expedit se bꝛevius ꝛ ꝺicit q̃ ex mora particulari que inducitur pꝛopter maleficium ex culpa succedit obligatio ad interesse.sed ex mora in non faciendo. ꝛ tunc aut cõmittit circa inꝺiuiduũ ꝛ tunc cõtrahitur insoliduz ad totale interesse.vt.l.ij.ĵ.ꝺ an.leg.ꝛ.l.siquis in graui.§.siquis ita.ĵ.ad fil. ꝛ si ꝺicas oẽ factum qꝺ̃ non habet foꝛmã nisi p cõsummationez est inꝺiuiduũ.respondeo verũ est quo ad liberandum ꝺebitum non quo ad quid.ergo est factum inꝺiuiduum de quo ꝺicit.respondeo est factum momentaneum non successiuũ.qꝛ ibi cõsummat mora in instanti. ¶ Sed op.ꝛ vt q̃ etiã ꝓpter maleficiuz nõ cõmittat pena insolidũ.vt.l.nouissima.ĵ.iudi.sol.ꝛ.l.si fit.ĵ. de ꝟbo ob.so.aut maleficiũ poꝛrigit se i futurũ.ꝛ tunc ꝓtrahit obligatio in torũ.vt.ꝺ.l.si in.l.§.colonꝰ.ĵ.loca.aut nõ poꝛrigũtur vires in futurũ.ꝛ tũc sceus.hꝫ sepius cõmittet. ſm Bar.vel ꝺic in facto non iterabili sepius cõmitti.ꝛ ita loquunt cõtraria

24 ¶ † Consequẽter vtscias an ꝺies mera impediat oꝛiginẽ actionis.ꝺic aut ꝺies apponit fauoꝛe creditoꝛum causa multiplicande obligatiõis aut fauoꝛe debitoꝛis causa retardãde exceptionis.aut causa miserationis.aut ea limitatur. Primo casu nõ impedit actionẽ oꝛiri nisi inducat cõꝺitionẽ in annuis legatis ꝛ in stip.vsurarũ que est cõditionalis:qꝛ exigit moꝛã.vt.l.ĵ.C. de fide instru.ꝛ.l.lecta.ĵ.si cer.pe.ꝛ.l.siquis sticũ.§.si stipulatus de ꝟbo.ob.ꝛ de ꝑscrip.xxx.an.l.ij.Sedo casu ꝺic aut obligatio ni retro redit ꝺies.ꝛ nõ impedit eã nasci.vt no.in.ꝺ.l.fivnus.§. possessoꝛ aut ꝺies adijcit cõtractui ex quo agitur.ꝛ tunc ꝺicim9 cõiter q̃ actio est nata qꝛ obligatio est efficax.pꝛesens. pura.ꝛ certa.secus si obligatio sit ĩ pẽdẽti ꝛ qñ ipsa obligatio non est transmissibilis ad heredẽ vt in vsufructu. vt.l.ĵ.quãꝺo ꝺi.le.ce. perfectius.ꝺic ſm Ray.aut est ꝺies certus an ꝛ quãꝺoꝛ statim nascitur actio.aut est certus ꝺies an sed non quando.ꝛ tũc aut ille ꝺies est ꝟnifoꝛmis.ꝛ statim nascitur actio.vt.l.nam ꝛ si cum moꝛiar.ĵ.de condi.inde.vt si pꝛomitto cum moꝛiar vt.l.veteris C.de contrahẽ.ꝛ cõmit.stipu.aut nõ est ꝟnifoꝛmis sicut est ꝺies finiende tutele vel societatis que quãꝺoq̃ finitur tardius quãꝺoq̃ frequentius p varios casus ꝛ multis modis. ꝛ tunc interi non oꝛitur actio:qꝛ ignoꝛamus ex quo capite casu vel mõ veniet ꝺies finiende tutele vel societatis.vt.l.si tutoꝛ rei publice.§. fi.ĵ.de tu.ꝛ ra.ꝺis.ꝛ.ĵ.pꝛo socio.l.verũ.§.pꝛo socio ſm Ray.itẽ ratione pſonarum non rõne solius tpis interim non oꝛit actio vt.l.in rebus.l.fi.C.de iure ꝺo.non eñ isti casus ex solo tẽpoꝛe sed ſm naturaz officij regulatur tutela ꝛ ſm naturaz societatis

Universidad de Deusto
Biblioteca

egulatur societas: nam quādiu durat socius meus ꝛ ego: non possumus aduersarij esse inuicē simile in. l. j. j. fi. regun. que no. vnde si ante apponitur dies vel tps causa miserationis ꝛ hoc tē pus producitur vna cum ipso actu seu dispositione nec inspicitur initium. ꝛ ideo non impedit actionē nasci: sed obijcitur exceptioni: vt. l. si ex diuerso. ꝛ. l. si cōstante. §. quod. so. ma. ꝛ. l. si cū militi. §. j. j. de cōpen. cum si. fi autem apponit dies causa limitande petitionis. ꝛ tūc interim nō debebat agi. vt. l. cū [qui. §. q̄ j. de ỽbo. ob. ꝛ ibi p Dy. sed quid ad rumbuz si actio sit nata ante diem vel non ex quo omnes concedunt eam intentari nō posse ante diem. rñdeo si nō esset nata exceptio dilatoria solutioni esset exceptio perēpta ꝛ posset post lit. contest. opponi. item iudex posset de facto suplere ex quo ipso iure actio non esset nata. vt no. in. d. l. si vnus. §. si pactus in glo. in opponēdo que oia falsa sunt. ꝛ ideo verum est esse natā. ꝛ si quis donaret vel venderet actiones suas ista actio cōtinerē in cessiōe. vt no. in. l. fi. C. que
25 res pigno. ob. pos. ¶ † Ulterius quero. an tacita cōditio ipediat natiuitatem actionis. ꝛ vī q̄ sic. vt sepius dictum est p. d. l. interdū. j. de ỽbo ob. cū si. Jn cōtrariū vī. l. ita demū. j. de ar. gl. in. l. item q̄. j. de pac. tenet q̄ interim actio nō oriaī. ꝛ rñdet ad l. ita demuz. q̄ ibi nō est ꝓprie conditio sic in. l. pretor. j. ō col. bo. ꝛ in. l. quero. §. inter locatorem. j. loca. ꝛ Cy. in. l. cum mora. C de trāsac. dicit ꝛ verum dicit q̄ sicut dolus in contractu non inducit conditionem de presenti. vt. l. elegāter. j. de dolo. ita dolus de futuro nō vitiat pluſq̄ dolus de presenti. item dolus importat vitium in qualitate nō in substantia cōtractus. ꝛ ideo of
26 ficit natiuitati de quo latī ibi dixi. ¶ † Ultimo querī q̄liter mora probatur. ꝛ dicit Jnn. q̄ debet probari q̄ sit inserta dies vel q̄ sit facta monitio ꝛ aliter pena inserta ꝓstitutiōi vel dispositioni negatiue non cōmittitur. secus si pena sit constitutioni vel dispositioni affirmatiue inserta. vt si quis luserit sit excōicatus. nam non requiritur monitio. ꝛ no. ita Jnno. in. c. extirpande. extra de prebē. in. c. super his. extra de accu. ꝛ no. dictuz Jnno. quia est verū. nā q̄ propter non fieri. tunc est mora ꝛ requirit monitionē. sed q̄ est propter fieri. tunc non est mora sed culpa. ꝛ delictū lz ois delinquens eoipso q̄ delinquit esse videtur in mora. vt. l. j. §. rectissime. j. de vi ꝛ vi. ar. ꝛ. j. lo. l. fi i. l. §. colon' in fi. vbi culpa vocatur mora q̄ obligarē ad aliquā restitutionem. ꝛ ista materia incidit in materiam negatiue an debeat probari. ꝛ per que de quo plene per Bar. in. l. hoc iur. ꝛ in. l. illa. j. ō ver. ob. p Jnn. in. d. §. sup his. ꝛ p glo. ꝛ Ja. bu. in. l. ij. j. de ꝓba. ꝛ p Cy. C. de ꝓba. l. actor. nec pena intelligitur liquida. nisi declaretur. vt. j. de verbo. ob. l. ita stipulatus. ver. nec ante. j. de rebus. l. hoc iur. ꝛ. l. iij. §. si diem. c. ti. ¶ Nec volo apostillare glo. ¶ Jn glo. ad paucos ex parte alteri' tpis ad q̄ fieret relatio vt. l. j. j. de re. dub. ꝛ. l. cum delationis. §. afinam. j. de fun. instru. ꝛ ideo glo. dicit hic adiectio ꝛc. sed quia adijcitur. ꝛ ideo regulatur fm principale. ¶ Jn eadem glo. ibi. §. colonus. in fi. ꝛ. l. si ita quis. §. scia. j. de verbo. ob. ꝛ ita tex. dicit q̄ est arbitriū tps purgatiōis more. alibi dicit q̄ pōt purgari mora etiā vsq̄ ad
a ¶ a lit. conte. vt. l. si insulam. ꝛ. l. j. j. de pen. le. alibi dicit q̄ pōt purgari vsq̄ ad sniaz. vt. l. ij. §. fi. j. de sol. ꝛ. l. hoc edicto. j. de pub. alibi dicit q̄ potest purgari etiam post sententiam. vt. l. fideiussor j. de excep. do. alibi dicit q̄ potest purgari vsq̄ ad lit. cōtesta. ī actionibus vniuersalibus. vt. l. item veniunt. §. cum predixim' j. de peti. here. alibi dicit q̄ semp pōt purgari. vt. l. interdum. §. fi. j. de verbo. ob. ꝛ sic varie loquitur tex. Jde. dicit q̄ in. d. l. fideiussor. est culpa ꝛ non mora qō nō placet. q̄ nō est purgabilior culpa q̄ mora. vt in. d. §. colonus. si per obligationem si p casuz qō dic vt no. in. l. fiv tenda. §. idē iur. ꝛ ideo dic ad. d. l. fideiussor q̄ ibi non committitur pena per moram vel culpam. sed per casum euictionis. ꝛ ad. d. l. hoc edicto. dic q̄ ibi est pena legalis. ꝛ mitius agitur cum. l. quando actio nō est penalis ab origine. vī dic q̄ hic loquitur in actione arbitraria vel quasi. vt. l. iij. §. fi. iudi. sol. dic q̄ ibi non fuit in mora ille qui ꝓcurabat ad interesse. sed reus. Jtem lz mora rei sit mora fideiussoris. tamen existente contumace principali non censē contumax fideiussor. et ideo mitius agit̄ euz ficto cōtumace q̄ cū vero contumace. Jtē ibi desinit interesse: q̄ soluitur factum quod debē. Jtē ibi special q̄ cōmittit̄ ex mora particulari ad interesse totale. ꝛ ideo facilius purgat̄: q̄ q̄ in vno grauat̄ in simili releuat̄ fm doc. ad l. interdū. dic q̄ ibi loquit̄ in obligationib' dādi vbi non succedit alia obligatio ad itereſſe. ꝛ ideo si soluit̄ qō debē audiri oz nec est istud beneficiū. sed necessitas. vt. l. iul. j. de ꝓcu. ¶ Sed quid si non succedit noua obligatio. tū succedit noua ꝑsona in obligatione. an pōt fieri noua purgatio. ꝛ vī q̄ non. ar. l. j. §. j. ō stip. ser. dic vt. l. cū quidā. j. de le. ij. ꝛ facit. l. q̄ rome. §. flami'. j. de ver. ob. in fi. §. ¶ Jn ea. glo. ibi. l. fi. in prin. ꝛ. l. sed eximendi. ff. ne quis eum q̄ ius vo. ꝛ in. §. instī. si ex noxa. cā. ꝛ j. si q̄s ex no. cā. aga. §. j. l. j. ¶ Jn eadem glo. in fi. ꝛ sic nō recupat expensas

a ¶ l. si insulaz. ꝛ ibidem vid. do. alexan. de imol. vbi dic̄ q̄ post nō bz locum more purgatio si p cessit lit. cōtesta. al'sse. pro quo vide ēt ī. l. si maior. vbi per bar. C. de transac.

b ¶ Nō interpellat. adde idē tenēt̄. d. bar. soci. ī ꝓsi. clxxxix. icip. nō potuisset circa fi. in. iij. col. ī. j. pte. ꝛ q̄ dies interpellet p hoie q̄ locū habeat. vide p euz ī ꝓsi. cvij. ici. vt ī. q. ỽ. sit ergo conclusuz in fi. ca. pte. beneficio huius. l. sed ex beneficio illius edicti. item officio iudi. vt. l. sancimus. C. de iudi. sed tu dic q̄ non purgat̄ mora. nisi legitime comparcat ꝛ offerat sumptus. nō ergo habet beneficium cōparentis ille qui nō cōparet. vt comparere debet. ¶ Jn glo. ibi: item siue hic glo. confirmat ibi vtranq̄ lec. ¶ Jn eadē glo. in fi. ibi loquitur in fideiussore. hic in principali. vnde ꝓ purgatione more non debet de novo satisdare. si autem q̄s moram purgans petit aliquid. vt puta petit revocari temerariam sententiam. tunc dic vt no. in auc. de exhi. re. §. si ỽo. ¶ Jn glo. vt quia in fi. tot modis dicitur deterius quot modis dī minus l. qui autem. j. c. ¶ Jn glo. non ipso iure ibi quidam dicunt si loquitur de obligatione primitiua presupponitur litem contestari anteq̄ actio oriatur. si loquitur de secundaria obligat. idem presupponere. ꝛ vtranq̄ male loquitur. ¶ Jn ea. glo. ibi: alij si loquit̄. de obligatione primo: dicti. illa nō exigit: nec interpellatur potentie facti. sed nature sic. vt. l. cōtinuī. §. illud. de ỽbo. ob. si loquit̄ de obligatione successoria seu succedanea interdū dicunt bene interdum male. ꝛ ideo q̄ modum traditiuz regule non loquitur bene. q̄ regula debet verificari in oībus vl̄ in pluribus sicut genus nec debet habere casus ꝛ species exequales. nam cū regula predicetur vt genus debet esse generalis. ¶ Jn ea. glo. ibi venerit ter. in. l. cedere diem. j. de ỽbo. signi. dicit q̄ dies cessit ꝛ non venit quod exponitur. i. actio nata est. sed non agitur fm glo. vel expone. i. nascetur. sed nō est nata interim ff De. hoc probatur quia dies incertus omnino exiturus nō facit conditionem sed diem. ꝛ tamen ter. dicit q̄ post diem oritur actio. vt. C. vt actio. ab hc. ꝛ ꝓtrahere. l. j. j. sed ibi loquit̄ de actione efficaci. item in actiōe tutele oritur obligatio in ipsa gestione ergo non est conditionalis. vt. l. tutorez q̄ qui. j. de admi. tuto. sed non oritur actio ergo in diem. igitur dies facit actionez nasci. vt. l. si tutor rei publice. §. j. j. de tu. ꝛ ra. dis. Tu dic si dies est incerta an ꝛ quando interim non nascitur actio nec obligatio. v. l. ꝓmittendi ꝛ. l. stipulationē. j. de iure do. vbi est incertū an ꝛ quando q̄ ibi non constat an matrimonium contraherē. nec quando. vt. l. si rem. §. ois. j. de pig. ac. vbi nō constat an solueī debitum. ꝛ q̄ aut est dies certa an ꝛ q̄ñ. ꝛ tunc statim producit̄ actio ꝛ obligatio. frustra enī origo necessaria differtur. aut est dies certa an ꝛ incerta quando: tunc si loquitur de obligatione ꝛ obligatio statim nascitur. vt. d. l. tutorem qui tutelam. Aut loquitur de actione quando ipsa nascatur ꝛ tunc aut dies est vniformis ꝛ vnus: ꝛ tunc statim nascitur actio. vt. l. nam ꝛ si cū moriar. j. de condi. inde. aut est dies diformis ꝛ varius ꝛ tunc non nascitur actio: q̄ de causa īcerti sumus. vt. l. si tutor rei publice §. fi. j. de tu. ꝛ ra. di. alij dicūt q̄ si dies est necessarius ꝛ naturalis obligationis ꝛ tunc actio non oritur. vt. d. §. quinimo. in. l. iurisgē. j. de pa. ꝛ. j. de ỽ. ob. l. si stipulatus essem a te. ꝛ. l. ꝓtinuī. §. qui insulā. vt si ꝓmitto factū successiuū vel dare q̄d rome. aut dies nō est necessarij. sz preter naturā. ꝛ tunc actio oriī. vt si promitto dare. x. in pascate. ꝛ si esset dies q̄si ꝓtra naturā ex dispone legali etiam actio nascī. vt. l. si ꝓstāte. §. quotiēs. j. solu. ma. ¶ Jn ea. glo. ibi sed titius ibi definit posse de iure lz non nunc de facto: q̄ in pplexis ꝛ implicitis melio: est cōditio occupātis ¶ Jn ea. gl. ibi obligatio rei. hoc est optimū dictū. ꝛ ē no. q̄ mora rei ē mora fideiussoris ꝛ sufficit mora. ¶ Jn ea. glo. ibi. §. itē si ita imo non dicī hic: sed in. l. stipulatur. j. de ỽbo. ob. ver. idez quia tamen ibi nō loquitur ī omni legato. sz in legato penoī. i. alimentorum. vt. j. eo. ibi enim ponderat rei moram. ¶ Jn eadē glo. ibi libertas. sed fuit conditio inserta legatario hic ōbitori. ꝛ lz sit ibi speciale. tamen non est speciale ad istam regulam. sed ad eam que ponitur in. l. multū. j. de condi. inde. ꝛ no. i. l. j. C. de pac. ¶ Jn. ea. glo. ibi: in principali. ꝛ ptz ex fi. l. nuda. C. de cōtra hen. ꝛ cōmit. stipu. vbi dicī q̄ qui aperit viam petitioni pene ḡ future petitioni. igitur loquitur de lit. ꝛte. facta de facto. ¶ Jn ea. glo. ibi de sorte. q̄ de facto vī cogitarū qō ledit ꝛ de iure cogitare non potuit. vt no. ī. l. qui pactum. C. de transac. si autem in penali cōtineatur idē ꝛ habēt minus absurduz. vt. l. si pacto quo penam. C. de pac. fm Ja. bu. ¶ Jn ea. glo. ibi itelligere debeat hoc verum nisi per interpretationē. sed per dici lapsuz etiā inscius. ꝛ ignorās obligatur. vt. l. ad diē. j. de verbo. obli. ꝛ facit l. si predio. j. de in diē adiec. qō no. ¶ Jn ea. glo. ibi modicū spacium ex hoc dicunt quidam q̄ dies incertus ꝛ cōditio nō interb pellat' quia non est medium inter obligationem ꝛ moraz. Tu dic q̄ interpellat scientem. sed nō ignorantē. vt. l. j. j. de pe. leg. ¶ Jn ea. glo. ibi ait Bar. p quo facit. d. l. si ita. §. scia. j. ō ỽbo obli. nam ibi dies est expressa. Jtem pena tacita lz priuatio iuris ꝛ actio mandati. ꝛ omnis priuatio est pena. vt. l. j. C. de his q̄ pe. no. Jtem pro mar. facit dictus. §. flauius. nā ibi est pena expressa sed dies tacita ineſt. vt. l. latius. C. q̄ sine ma. ad libe. pue. ꝛ. l. si r. cum petiero. j. de verbo. ob. sed dico q̄ non est dies ꝓuentionalis sed legalis. Jtem pro mar. facit quia tacita dies principaliter

Universidad de Deusto

cipaliter intellecta ꝓpter aliud non ꝓpter se et ꝓpter lo-
cū interpellat.vt.l.traiecticie.§.de illo.ſ.de ac.ꝛ ob.l.j.ſ.de pe.
leg. Item interesse dicitur saltim tacita pena respectu rei.ꝛ im
pedit purgationem. Item tacitū et expressum sunt paria: nam
dies tacita interpellat.vt not.in.l.ſi mora ſo.ma. Item in.d.l.
insulam ibi est tacita dies.ꝛ in.d.l.ſi ſtipulatus essem a te.est ta
cita pena.vt.l.j.§.de eo per quem fac.erit.§.ſi reus.et tamē mo
ra purgatur. Item par ratio videtur vtrobiqꝫ et par equitas.
¶In ea.glo.ibi insulā ibi etiam ſol.non purgat.cum ſit mora
in obligatione irrenocabiliter.i.lite contestata quod est nota.
¶In eadem glo.ibi bul.dicit ꝛ videtur casus in.l.j.§.niſi for-
te.ſ.de pec.leg.item in.l.magnam.C.de cōtraben.ꝛ cōmit.ſtip.
et ſi ibi quereꝛtur de pena cōmittenda.nunqꝫ fuit dubitatio ve-
teribus.ꝛ littera in parte ꝓhemiali esset falsa. qꝛ nunqꝫ fuit du
bitatio qꝛ in diei lapsu cōmitteretur pena ergo impurgabilis
est. ¶In eadem glo.ibi mora alias fatua est reſpōſio: quia cer
te ter.magis faueret glo.nam diſtinctio ſit inter tacitum et ex-
preſſum.vt.l.ſi cum dies.ꝛ.l.ſeq.ſ.de arbi.quia contumax miti⁹
agit cum.l.qꝫ cum homine.ſed fraudulentius in faciendo. igit̄
agitur cuꝫ.l.vt.l.ſi liber.ſ.de iure pa. ¶In ea.gl.ibi ſtipulatio
pura.ſed in exēplo.quod ſequitur non est pura: ſed in dic̄. vt.d.
l.ſi ſtipulatus essem a te. ¶In eadem glo.ibi certa iudicia.tu
dicī iudicijs aut apponitur a lege ꝛ potest mora purgari.vt.l.
ſi cum dies in fi.ſ.de arbi.aut apponitur ab homine. ꝛ tunc aut
pena cōmittitur circa preparatoria.i.ante ſententiam ꝛ purga
tur.vt hic aut circa deciſoria.i.poſt ſniam.et tunc nō purgatur
vt.l.celſus.j.de arbi.fꝫ Dy.aut apponitur ſimul a lege ꝛ ab ho
mine.vt qꝛ arbiter exprimit illam diem tunc videtur esse pica ꝛ
organum legis.ꝛ executoꝛ quidam.ꝛ ideo ipſe non dicitur gra
uare ſed lex.vt.l.iiij.§.ſi quis.ſ.de re iudi.ꝛ ar.in.c.nouit. extra
de ap. ¶In ea.glo.ibi.§.illud idem no.in.l.apud celſum.ſ.de
do.except.et male.et ideo dic vt no.Dy.in.d.§.illud.vbi ſubtili
ter loquitur. ¶In ea.glo.ibi.§.in hac idem.vt no.in.l.vbi.§.
ſi.ſ.e. ¶In eadem glo.ibi qꝫ nihil tamen ratio eoꝛum est quia
mora per contrariam moram purgatur. vt in.d.§.ſequitur ſed
conditio non potest purgari quod no.deo gratias.

¶Additio Bal.

Si poſt tres. Reus qui non ſte-
tit in termino ſiſte-
re pōt poſt terminū infra modicuꝫ tēpus ꝛ mo
ram purgare vbi mora traxit ſecū preiudiciuꝫ
actoris in iure deducto in iudiciū. ¶†Utrū
1 dies tacita interpellat pro hoīe.dic vt no.in.l.
ſi mora.ſo.ma.per.Ly.vide quod no.Inno.de concеſ. preben.
extirpāde.et vide oīno Archi.xviij.di. ꝓpter.ꝛ xciij.di.dictis
per Arch.ꝛ c.di.qſi per Archi. ¶In glo.que incipit ad pau-
cos ego vidi quēdam ſolēnem aduocatuꝫ de laude empo.ſic di
a centem qſi quis debet deponere ſup certo iſta adiectio ꝛ plus[a]
nihil operatur.vt.l.cum furti.ſ.de in lit.iur. Ita ergo in dicto
teſtis qui debet deponere ō certo nec ob.hec lex: quia hic ſunt
verba legis que poſſunt indeterminate proferri Jac.bu. poſt
Guil.de lib.bar. ¶In eadem.glo.in.ver.vel dic qꝫ est verius.
¶Item ibi cum fuit appoſita pena hic cum fuit vel nō fuit ap
poſita nec est vis. Unde cum queritur de eo qui promittit ali-
quez ſiſtere qualiter liberetur diſtingue.aut loqueris ante mo
ram aut poſt moram.ꝛ infra tēpus purgationis more.aut poſt
moram.ꝛ poſt tempus purgationis.primo caſu liberatur ſolu
tione.itē iudicij interēptione.item mutatione ſtatus rei quod
dic.vt.ī.eo.ſi deceſſerit.C.de exc.defenſione.ꝛ no.C.de fideiuſ.
ſi ea que.ꝛ.l.j.ſecundo caſu liberatur exhibitione. Item iudicij
pro reo ſuſceptione dummodo ſi alterum eligat ad alterum nō
recurrit cau.no.§.ſtatus rei mutatione non liberatur. quia ca
ſus fortuitus emergens poſt obligationem commiſſam in tem
pore purgationis more non prodeſt debitori. Tertio caſu nul
lo modo fideiuſſor liberari poteſt a pena vel hec omnino pro-
batur.C.de fideiuſ.l. ſancimus.in predictis purgandi moram
tranſit ad heredem.vt.d.l.ſancimus.in fi. Si vero pena non eſ
ſet adiecta mora non poteſt purgari niſi infra modicum tēpus
quia non debet actori auferri ſuum intereſſe niſi per purgatio-
nem definiret intereſſe.ꝛ tunc ſemper poteſt purgari quia vim
ſolutionis habet purgatio. Sed quantum est tempus purga-
tionis reſpondeo aut loqueris in reo et ſerua.l.iſtam aut in fi-
deiuſſore. et aut est adiecta dies et pena et ſerua.l. ſancimus.
aut non est adiecta pena ꝛ ſerua hanc legem.aut est adiecta pe
na.et non dies in ſtipulatione. et adhuc habet locum hec lex:
quia tempus eſt arbitrarium.ergo non est per legem determi-
natum. Et nota.ex predictis moram purgari in iudiciis circa
preparatoria etiam ſi ſit dies et pena. ¶Secundo qꝫ dies in-
ducta ad purgationem more non facit obligationem in dic̄: qꝛ
non purgat moram ſola iſta dilatio. Tertio qꝫ caſus emer-
gens in tpe purgatiōis more non ꝓdeſt debitori. ¶Quarto
2 qꝫ ius purgādi morā tranſmittit ad heredē. ¶†In ea.gl.in ꝟ.
ſed certa pena pro quib⁹.ſ.de arbi.celſus.ſed ibi circa deciſoria
3 hic circa preparatoria.vt ibi no. ¶†An ꝓ pactū poſſit renun-
ciari beneficio purgationis more.dic qꝫ ſic.de fideiuſ.l.ſancim⁹
ꝟ.nihil parti teneoꝛ.an mora cōmiſſa in purgando morā poſſit
purgari.dic qꝫ non.c.l.ver.ſinaūt. An eligens certuꝫ modū pur
gationis more poſſit ad illum cedere.dic qꝫ nō ea.l.ꝟ. nulla.an
caſus cōtingens in tpe purgandi morā tranſeat ad heredē.dic
qꝫ ſic ea.l.in fi. Tu proſequere hanc mām.vt hic ꝓ Pe.ꝛ Lau.
de ſo.indiſti.quos recita. ¶In gl.nā ipſo iure mām hancvide
per Ly.C.de pac.ſi pacto quo penā.ꝛ.l.ſi iſulaꝫ. per ange.de pe
ru.ꝛ plene in.l.magna ꝓ Ly. ¶In ea.glo.inꝟ.cōmittitur quo
ad diei ceſſionem: ſꝫ nō quo ad more inductiōeꝫ.vt.l. qꝫ te.cū ſi.
ꝛ tunc ſi est dies expreſſa interpellat ꝓ hoīe.vt.l.magnā.ꝛ.§.de
illo. Quid de conditione an interpellat pro hoīe.rſideo aut est
concepta cōditio naturaliter tunc non interpellat.aut tpaliter
tunc aut debitor interiꝫ nō habuit ptātez ſoluendi.vt ſi promi-
ſit ſticum cum naſcetur.ꝛ idem quia interim poſſet ſoluere ꝛ mo
ra dꝫ eſſe medium tps at hic nō esset. Aut interim ſolui potuit.
ꝛ tunc interpellat.vt no.de ꝟbo.ob. iſta ſtip.l glo.nō ergo. Ul
melius die pro reſpectu interitus non contrahit̄ mora ſꝫ reſpe-
ctu cōmittende ſcōarie obligationis ſic nō rōne more.ſꝫ qꝛ ſic ē
cōcepta ſtipulatio. dic de obligatione ſcōaria pene cōuente nō
intereſſe: qꝛ intereſſe nō cōtrahit̄ niſi rōne more nō ante. vl dic
aut concluſio retro tunc interpellat ſi non: tunc nō interpellat
qꝛ nō esset mediū tps inter obligationē ꝛ moram qō ē impoſſi-
bile. vel dic vt no.per Ja.bu.i.l.certi conditio.ſ.ſi cer.pe. ¶In
ea.glo.ibi: ꝛ nō fecit. Itē aut est adiecta cōditio iuris aut facti
l.ea quidē ꝛ no.C.de tranſac.vbi pactum. Item ſi peſi.cōmitti-
tur er nō fieri euitaī ſi ler facit qꝛ puiſio iuris excuſat a pena
de qua ꝟ.cām.§.j.niſi ſit diffoꝛmis prouiſio hominis a puiſiōe
iuris.l.qui rome.§.ſlauius.de ꝟbo obli.

Si ſeruus. Ubi perſona est inhabilis ibi ſti
pulatio nō poteſt committi. hoc
dicit illa.l.

Si plurium. Una pmiſſio plura continēs quātuꝫ
ad cōmiſſionem pene nō diuidit̄ i iu-
dicijs ipſo iure.ſed in effectu.ꝟ.d.vel.fic. ſtipulatio penalis i iu
dicijs inſolidū cōmittitur: ſꝫ in effectu obſtat exceptio in parte
propter ſolutiōeꝫ partis rei in primitiua cōuentione deducte.
¶Diuiditur in tres partes. primo ponit.q.ſcō cam ſoluit de
rigore iur.ꝛ ſolutionem ſuam probat.tertio.ſo.de equitate ſecū
da ibi.pena quidem.tertia ibi: verum. ¶In ter.ibi: vnius.i.il-
lius qui ſta.non est.

¶Additio Bal.

1 ¶Qui partem facit in totam penam incidit
2 Factum ſine dubio videtur diuiduum
3 Indiuiduum multipliciter accipitur.
4 In penis an ſit intereſſe conſiderandum

Si ſeruus. In.§.ſi plurium. Qui pmittit ſi-
ſtere duos ſeruos copulatiue ſub
pena vnum ſiſtendo ꝛ alteruꝫ non.de rigore ad penā
tenetur inſolidum de equitate pro parte tantuꝫ.hoc
1 dicit. ¶No.qui partem facit nihilomin⁹ in totā penaꝫ incidit
rō est: qꝛ conditio pene excluſiua dꝫ ipleri: ſed copulatiue cōce-
pta nō implet̄ niſi copulatiue impleatur de additionibus inſti.
ſi heredi pluresde fideiuſ.ſi a reo qꝛ dato qꝫ ſtipulatio ſit parti
cularis.tñ conditio ſi oēs nō ſtete.ex vniuerſo ſumit̄ ſm Ange.
de peru. Ja.bu.ꝛ Ly.ō reb.du.ſi is qui eccl'ia.§.cū ita.ꝛ.§.vtrū
Secundo no.qꝫ de equitate ob.exc.pro parte. Rō est: quia nō
intereſt nec pro parte.ꝛ pena loco intereſſe ſuccedit.ī.de ꝟbo.ob.
l.ij.§.ſi.ꝛ.l.ſeq. ¶Qꝫ.qꝫ imo iure pena nō cōmittit̄ niſi ꝓ ptez
vt.l.ſi pcura.rē ra.ha.ſo.ibi intereſſe hic pena. ¶Secūdo op.
ad idem qui promittit illud ꝛ illud duo pmittit.ꝛ.l.dicit qꝫ duc
ſunt ſtipulationes.vt.l.ſcire debemus.ergo ſicut in facto ita in
2 pena. Item factuꝫ ſine dubioꝟ diuiduū.ergo ipſo iure pena nō
cōmittit̄ niſi per partem.vt in.§.cato. So.ſpāle in iudicijs ſm
glo.hic nil est qꝛ ſpālitas debet eſſe cum effectu.at ex iſta ſpāli-
tate nō reſultat effect⁹ ꝓpter id qō hic dicit ō exc. Ideo glo.dat
aliam ſolutionem qꝫ hic loquimur in pmiſſione ibi in heredib⁹
eius. Tu dic qꝫ ibi diuidua est cōditio. hic indiuidua in copl'e,
vnde no.qꝫ diuiduum dicitur dupliciter.ſ.numero.ꝛ quoritate
vt.l.in ſtipulante.§.opa re. de verbo.ob. Indiuiduuꝫ ꝟo aliq̄d
accipitur multipliciter.ſ.natura vt ſeruitus ꝛ ſimilia.ꝛ.l.ſtipu-
lationes non diui.ꝛ.l.ij.de ꝟbo.obli. Secundo dicitur indiui-
duum quo ad ſolutionis poteſtatem.vt obligatio generis ꝛ al
ternatiua.d.l.ij.ꝛ.l.in exec.non ob.de acce.qui hominez: quia
ibi in facta ſolutione loquitur que non fit in ſpem. quia nonver
ſatur in ea traditio: ſed fit in gñe ſic fit direc. in re debita inxtꝫ

a ¶Et plus.vi
de tu.fel.in in
c.paſtoꝛa. de
reſcrip.i ver.
rome. vide ēt
qō ibi dixi.ī
appoſtillis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quod no. q̄ in obligatione generis ipsum genus est in obligatione non species. sed in solutione. l. si optio qui ꝛ a quibus de leg. ij. menius. §. duoꝝ vide. j. de pac. si vnus. §. sed ꝛ si gñaliter. Quod pbo si tu dicis q̄ spēs sub ꝺdi. sit in oblig. tunc arguā aut ista ꝺditio nō pōt extare. sic est impossibilis. aut potest extare. tūc quero q̄si extabit ante solutiōez nō. Itē post non existet conditio obligatiōis: q; sublata est obligatio. Tertio queritꝝ ī diuiduū forma cōcep. v̄boꝝ. nā diuisio ipsam formā corrūpit. ꝺ le. ij. l. vlt. §. scio. Quarto dicitur in diuiduū effectu cōsiderato ad quē est relatum. ꝛ requiritꝝ totū factū in plurali. vt si pmisisti sistere duos boues quibus. vt testibus egebam si exhibes vnuz vor vniꝰ vor nullius. ꝛ si in diuiduū dicit pmissuz. q; ob cām

a ¶ Nō pōt. vi de eūdē bal. ī l. si pl'es. iō. C. ꝺ ꝺdi. iser. ꝛ in. l. ij. j. col. C. ꝺ hēr. ac. ꝛ qō p eūdē i. l. furiosuz. C. q̄ test. face. pōt.

a que diuidi non pōt. ar. j. de edē ar. §. fi. ꝛ j. si ex nora. cā aga. l. j. in prin. ꝛ isto casu etiā de equitate tota penā patit: q; totaliter interest. ¶ Tertio op. ad istuz. §. in eo qō hic dicit q̄ de equitate ob. exceptio imo nō ob. ve. l. v. §. si sortē. de v̄. ob. in fin. rū. so. ibi in obligationibus dāti. vbi non distat diuiduū ab indiuiduo. q; pōt in totū impleri p quēlibet. sed in facto distat: q; nō pōt fieri. ꝛ sic est impedimentū ex pte rei debite. ꝛ ideo excusat implentē ꝛ facientē qō pōt ar. de col. bo. l. j. §. si cū duob⁹. ¶ Quarto op. ꝛ hanc so. de dicto. §. si sortē scō rū. nā illud stare sūia arbitrij factum continet ꝛ diuiduū tū in solidū pena cōmittit. dic q̄ cōmittitur: sz ob excep. vel dic q̄ dari vertit ex parte rei qui dare p arbitriū iubet. sz tunc q̄d si facere iubet vel ibi in decisorijs. ꝛ censet mera pena nec imittat scōz interesse no. j. de arbi. l. cuius pena. ꝛ l. celsus. ꝛ l. siquis rē. ꝛ ideo lz definat interesse p parte tū pena effectualiter debet. sz hoc in ꝓparatorijs. ar. eoꝝ

4 que no. ff. c. l. ꝛ si post tres. ¶ Quinto op. q; in penis nō est cōsiderandum interesse. vt in. §. alteri. sz dic circa hoc. aut loq̄mur in iud. ꝛ tunc aut in ꝓpatorijs iudicioꝝ. aut in occisorijs. prio casu loq̄mur ff. scō dic. l. cū pena. aut in extraiudicialib⁹. ꝛ dic vt no. in. l. ij. §. si. ꝛ. l. se. de v̄. ob. ꝛ. o. l. cū pena. ꝛ dic aut pena cuz mittitur ꝓpter non fieri. ꝛ tunc inspicit interesse. q; ibi ab initio non fuit habitus respectus ad interesse aut ꝓpter male fieri et tunc aut ille q̄ egit est is in cuius pona est directio. verū ff. l. est hēres eius ꝛ nō inspicit interesse. aut est tertia pona. ꝛ tūc inspicitur an iterfit. sz nō q̄tum interfit. vt. o. §. fi. in. l. idem iuris rō: q; qui tertij. nō interest offensa nō respicit eiꝰ ratione pone: q; nō est in eius persona maleficiū nec rōne rei: q; nō interest. ꝛ sic quo ad eum non intelligitur situm ff. ¶ Sexto op. de le. qui duos. ꝛ dic vt in glo.

1 ¶ Exceptio prescriptionis nō facit iudicem incōpetentem,
2 Veritas in dubio est inquirenda.
3 Exceptio dubia prescriptionis non impedit iurisditionem

¶ Seum. † Exceptio prescriptionis nō facit iudicē esse incōpetētez. ꝛ ad hoc p̄ dic alle. istū ter. vel sic etiā q̄ prescripsit in iudicio est sistend⁹. vt veritas inq̄ratur. ꝺ. o. In ter. ibi: nō tenebaꝫ ista esset causa dubitatiōis. tū hoc nō obstet actio ꝛc. ¶ No. primo qō dixi in p̄lo summario. ꝛ q̄ hoc sit verū ptz. q; si exceptio p̄scriptionis obstaret iurisditiōis stipulatio nō cōmitteretꝫ. vt. C. de. sta. defun. l. si pater. ꝛ. ff. ne quis eū. l. si seruū. §. siq̄s apud. ꝛ p hoc dixi q̄ lz sit elapsuz tps aliquē findicandi nō per hoc videtur sublata iurisditio. imo adhuc est iudex cōpetens. ꝛ hz inquirere de hac libertate an sit prescriptū an ne. casus est hic. nisi verba statuti venirent ad iurisditionem excludendā lapso tpe. Scōo no. q̄ i dubio est v̄itas inquirēda

b ¶ Pria videtur lōgam dis. bart. in. l. j. §. ff actio. ī. j. ꝛ ij. colu. j. siq̄s test. liber. ꝛ vide ꝺy. i. l. q̄ ꝺbitoꝝ. ꝺ do. cā mor. ꝛ bar. in. l. lz. §. idē ī lec. nona. ī. j. col. v̄. itē no. q̄ actio. ꝛ ī vltima. colū. v̄. vento ad. iij. no. j. de pe.

2 facit. j. de sta. li. l. statuliber rōnez. ¶ † Tertio no. q̄ illa veritas est inquirēda in iudicio ꝛ cora iudice nō cora amicis ꝛ extra iudiciū. nā fides est facienda iudici pfecte. vt. C. de edē. l. is apud

3 quez. ꝛ. C. de appel. l. cines ꝛ incole. ¶ † Quarto ꝛ vlt. no. hic q̄ exceptio dubia prescriptionis nō ipedit iurisditionem. sz ad hoc vt ipediat opz eā liquidari ꝛ pbari. facit qō no. j. de iureiu. l. nam postea. in prin. in glo. l. iurisiurandi quā glo. no.

Homo sisti. ¶ Ante diem nunq̄ potest pena peti. ꝺ. o. ¶ In ter. ibi pmiss⁹ certa die. ¶ No. q̄ ibi stipulatio continet conditionē ꝛ diem. cessante cōditiōe. tamen dies debet expectari: q; nō sufficit vnam clausulā extare donec alia impleatur. concor. j. de v̄bo. ob. l. in illa stipulatione si calendis. ꝛ vide circa hoc. j. si cer. peta. l. non ois ꝛ ex hoc possumus colligere q̄ ex duobus impedimentis non sufficit cessare vnum altero remanente. ad hoc. j. de hēre. inſti. l. si non lex. in prin. ꝛ j. de ser. vrba. prędi. l. si domus.

1 ¶ Actio iniuriarum ante litem contestataz non transmittitur ad heredem
2 Iudicium ꝛ cōtractus regulariter transeunt ad heredes.
3 Casus supuenies in pona pmissoris extinguit ius q̄sitū actori
4 Mora longa commissa in lite contestanda habet vim litis contestate.
5 Loco pene corporalis an subrogatur pene pecuniaria.

Qui iniuriarum. Actio accessoria ꝛ succedanea regulatur a principali. ꝛ eiusdem est nature. ad hoc alle. ¶ Diuidit in tres partes quia primo loquitur qñ casus mortis cōtingit in pona stipulatoris scōo qñ in pona pmissoris. tertio ponit quedā singularis limitatio. scōa ibi: idem dicendum. tertia ibi: idez pōponius. Prīa subdiuiditur in q̄tuor partes. primo ponit dictum. scōo infert ratio. tertio rñdetur tacite questioni. q̄rto ponit cōfirmatio dicti p nouā rōnem. scōa ibi: q; tales: tertia ibi q̄uis. quarta ibi: nā ꝛ defunctus. Item scōa pars principalis diuidit in duas partes. q; primo ponit quoddā dictū. scōo infert ꝛ cōcludit ex illo secunda ibi: fm q̄. ¶ In ter. ibi mortuꝰ est. s. stipulator. ¶ In ter. ibi. defunctus. s. stipulator idēq; iniuriā passus. ¶ In ter. ibi stipulatione actio. q; nec iniuriarū. Fran. ac. ¶ In ter. ibi fideiussoris. de iudicio sisti. ¶ In ter. ibi decesserit. l. promissor vel etiaz stipulator. ¶ In ter. ibi. remisset. s. reus. ¶ In ter. ibi.

1 contestari. ꝛ per hoc fecisset actionē trāsitoriā. ¶ † No. q̄ actio iniuriarum ante litem cōtesta. nō transmittit ad heredē. ꝛ est ratio q; cōpetit ad vindictam que non cōmensuraꝫ rei familiari. ideo nec est in bonis ante lit. cōte. vt. j. de col. bo. l. cū emancipati. §. emācipatus filius. ꝛ per ꝺy. j. de iniur. l. qō senatus. ibi vide per ꝺy. ꝛ in. l. j. C. qñ ci. ac. pre. cri. ¶ Scōo. no. q̄ sicut non trāsit illa actio principalis. ita nec actio ex stipulatu que loco eius subrogaꝫ. ꝛ ex hoc colligit tale no. q̄ actio que loco alteri

2 us subrogatur eiusdē est efficacie ꝛ nature. ¶ † Tertio no. q̄ regulr iudiciū ꝛ cōtractus transeūt ad heredes. tū ante lit. con te. ideo nō transit actio iniuriaꝝ: q; nō est ꝓprie iudiciū. vt hic ꝛ in auē. de litigi. §. oēm. ¶ Quarto no. q̄ remissa actione principali actio subrogata nō pōt moueri nec intētari. ꝛ facit iuris-

3 consultus equiparationē mortis ꝛ remissiōis. ¶ † Quīto no. q̄ casus superueniens in pona pmissoris extinguit ius quesi-

4 tuz actori. ¶ Sexto no. q̄ dictio nisi nihil ponit. ¶ † Septio ꝛ vltimo no. q̄ longa mora cōmissa in lite contestāda ꝺz vim litis cōtest. ꝛ pari modo facit actionē transmissibilē qō alibi non reperit. ¶ In ter. habes hoc in gl. j. de ac. ꝛ ob. l. cōstitutionib⁹ Octauo collige ex. §. nostro. q̄ vbi definit interesse definit actio cōpetere. nec ob. j. e. l. q̄ aut. §. illud. q; dic vt ibi dicā. ¶ Nero vtrum actio iniuriaruz tpe finiaꝫ ipso iure sicut mortē: vl' pacto: vel concordia. glo. sentit hic q̄ nō: q; solus cursus tpis nō est tante potentie. vt actionem perimat ipso iure. qua cū ratiōe non inducit eadem ratione nec perimit. C. de pac. si certis annis. de ac. ꝛ ob. l. obligationū fere. §. placet. ter. tamē alibi dicit q̄ idē operaꝫ p̄scriptio qō abolitio. j. de iniur. l. sz si vnꝰ. §. si ante. j. ad turpil. l. j. §. accusationē. ꝛ alibi ꝺr q̄ p̄scriptio est potentior q̄ pactum vel repudiatio. vt. j. ad tre. l. facta. §. siq̄s bonoꝝ ꝛ j. quemadmo. ser. amit. l. nam satis. §. si ego. ¶ Alibi vero notaꝫ q̄ id qō operaꝫ pactum in vno instanti illud operaꝫ prescriptio in cursu temporis. vt no. in. l. ij. C. de do. promis. ¶ Alibi equiparaꝫ p̄scriptio solutioni. vt. j. de admi. tu. l. si pupillus. p glo. tū nra facit. j. de fideiuss. l. siquis postq̄. ꝛ. l. vbicunq̄. ꝛ. l. cū quis. §. siquis prior reo. de so. ꝛ in hoc nō dico plus. ¶ Restāt examinande due materie. prima est de actione subrogata vtruz sa-

b piat naturā prime ᵇglo. se expedit in. l. certi conditio. in prin. si cer. pe. ꝛ dicit q̄ sapit naturā originalem non accidentalem. per l. item veniunt. §. cum prędiximus. de pe. here. Cy. in ista materia distinguit in. l. rem in presenti. §. ꝛ oēs. C. de re. vxo. ac Jac. de ar. distinguit. j. de dona. causa. mor. l. q̄ debitori. Tu verodistingue fm lamber. de rā. sic q̄ vna actio loco alterius subrogaꝫ tribus modis. vno modo per viam suppletionis. secundo mō per viam transfusionis. tertio modo per viam cumulationis. ¶ Primo casu actio subrogata sapit eandē naturam. crēpluz si quis volo desit possidere teneꝫ actiōevtili subrogata loco directe. que vtilis venit ad supplementū dicit lex q̄ sapit naturā eandē. iste est casus. j. de nox. l. electio. §. si is. ¶ Scōo casu qñ est ꝓprīa subrogatio per viam transfusionis. tūc refert aut ista subrogatio fit per hoiez. aut fit per legē. si fit per hominē nō sapit eandem naturam. vnde stipulatio nouans non sapit naturā contractus bonefidei. quando nouat contractum bonefidei. vt j. de noua. l. emptor. item stipulatio nouans sententiaz sapit naturam sententie nec habet executionē parataz. vt. j. de minor. l. minor. xxv. annis. cui fidei cōmissum. aut ista transfusio fit per l. tunc actio subrogata sapit naturā prime. vnde actio ex stipulatu pro dote sapit naturam veteris reivxorie actionis: q; legē transfundit plenarie cum efficacia ꝛ qualitate veteris actionis vt. ff. l. rem in presenti. §. ꝛ omnis quidem. ¶ Tertio casu quādo per viam cumulationis refert aut noua actio cumulatur accessorie. tunc sapit naturam prime. vt in nostro. §. aut cumulaꝫ principaliter. tunc non sapit eandem naturam accidentalē que venit exposfacto. sz bñ sapit eandem naturā quantū ad substātiam debiti. vt no. in. ff. l. certi cōditio. ꝛ de dona. cā. mor. l. debitori. de

Universidad de Deusto
Biblioteca

tori.de consti.pe.l.j.§.debitum.z.l.itē illa.§.addicitur.fm Lā-ber.de sali.que vba nota sunt ¶Ex istis habes statuta loquē tia de veteri officio tam quo ad salarivz q̄ quo ad iurisditionē intelligunt loqui etiā de novo officio subrogato per.l.loco veteris offici.pbat hoc in auc.vt iudi.sine quoquo suffra.§.illud de condi.z demon.fille.§.a titia.de do.inter vi.z vxo.l.si donatc.§.si sponsus. ¶Itē ex predictis videt q̄ si loco pene corporalis subrogatur pena pecuniaria per statutū.si crimē prio erat publicū q̄ adhuc sit publicū.z illa est opi.Ja.bu.q: q̄tū ad hoc vt sit crimē publicū sapit eandē naturā cū sit pēa subrogata.p.l. hoc ponit.o.Ja.j.de pcu.l.seruū q̄.§.publice. Cōis opi. est in contrarium:q: etiam hoc crimen cum puniat nunc.l. municipa li.non intelligit esse publicū crimē.nisi hoc cōtineretur expresse per statutum.z videtur de hoc glo.ordi.nam debet attendi etiā in publico crimine.qua.l.agatur.an.l. publicorum iudiciorum vel privatorum.ita dicit glo.j.de concussio.l.ij.quam gl.nō habetis alibi.de hoc tāgitur per Ly.C.de trāsac.l. transigere.vel paciscī ad fi.ecce habemus primā materiam. ¶Veniamus ad secundam de dictione nisi z Petrus miscet de dictiōe nisi.z de dictione pter.sed Lamber.de sali.dicit q̄ iste dictiones non debent miscerī:quia significant eodem modo.videamus igitur de dictione nisi.vtrum ponat vel non. Circa quod dicunt omnes do.q̄ aut precedit oratio affirmatiua aut p̄cedit oratio negati
b ua.si precedit oratio affirmatiua.tūc dictio nisi b excludit.si precedit oratio negatiua.tūc dictio nisi ponit ista pbant.j.de ac.z ob.l.obligationuz.§.conditio.de leg.j.l.plane.§.siquis.de alistichus.§.titia.hoc no. Dy.in.c.peccatū de reg.iur.lib.vj. Ly. C.de transac.l.actione.sed hoc videt cōtra casum.l.q:.l.caueī. q̄ vbi precedit negatio tamē dictio nisi nihil ponit.vt.j.de ma. testa.l.titia.§.si.vbi dicit ter.q̄ si testato: ita dixit serue mi non sis liber nisi reddas rationes q̄ licet reddat rationes tū nō erit liber.respondet ad hoc contrarium Lamber.de sal. dicīspulus Pe.z dicit q̄ quando precedit oratio negatiua act⁹.tūc dictio nisi ponit actum.vt hic.quando precedit oratio negatiua potentie.tunc dictio nisi non ponit actum sed ponit potentiā.z ita est in.l.cōtraria.nam dū testato: dicit nō sis liber.non pōt privare actū libertatisque non erat.sed potentiā.vnde idē est ac si diceret nō possis esse liber.nisi rationes reddideris.redditiser go rōnibusnon est liber ꝓpterea.sed potest ad libertatē perduci.fz Lamber.de sali.Cōclude ergo ex hoc q̄ aut antecedēs huius dictionis nisi est affirmatiuum.aut negatiuū.z si negatiuū. aut negat potentiam aut actum fm prefatum doc.tamē text. in d.l.titia.§.fi.videtur reddere aliam rationem.dicit enim ibi q̄ tota oratio est negatiua.z q̄ testato: nonvidet habuisse animū dandi libertatez:sed adimēdi.in illa rōne fundat se ter.propter qō potest dici.q̄ qñ antecedēs istius dictionis est negatiū dictio nisi nō ponit nisi precedat ordinatio legis vel hois ex qua possit includi q̄ ponat.ar.ad hoc.j.de here.instī.l.ex facto. etiā agitatū. Itē aduerte de ista dictione q̄ ista dictio qñ ponit in modū cōditiōis.tūc refert.aut iungit disponi que assumit effectū de pfitī.vt in casu tūc inducit ꝺditionē resolutiuā.vt.j.de ac.z ob.l.obligationū fere.§.conditio.aut iungit disponi que pēdet de futuro.vt in vitima voluntate.tunc inducit cōditionē inchoatiuā.ita q̄ relictū est cōditionale a principio.vt.j.de ꝺdi.z de.l. q̄bus diebus.§.q̄dā titio. ¶Ex p̄dictis apparet so.q.glo.promitto nōvēdere nisi tibi.nā illa dictio nisi hoc casu cogit me ad vendendū tibi si non habeo rem venalē.q: precedēs oratio nō est de actu necessario sed de actu voluntario.vt.j.de ac. emp.l.si sterilis.l.si tibi.z vide quod no.Ly.de spon.l.si is qui. ¶Item facit ad aliud.Dicit statutū q̄ quidā officiales non possunt rebannire exbānitos nisi habita pace. rebānitio coꝛ.tamē nō est necessaria sed possibilis nam natura orationis antecedētis declarat naturam subsequētis fm theoricam dicti doc.z hoc de di
a ctione nisi. ¶Modo veniamus ad dictionē preter a circa hoc dicit lamber.predictus q̄ aut illa dictio pōitur super eo qō includebatur in oratiōe precedē.tunc idē est de dictione preter. z de dictione nisi.vt.l.nā qō liquide.§.sed cui plus.de pe.le. Aut apponitur super eo qō sub genere prius expresso nō pōt includi.tunc ista dictio preter plus includit: auget.vt.j.de pig.ac.l. j.z.j.de ac.z ob.l.lucio.ita dicit lāber.idē dicas de dictōe ex vt. C.de ma.cōuē.l.j.z ibi no.idē de dictione citra vt.j. de calū. l.fi. Itē de dictiōe vltra.vt.C.de col.filium.z.l.qui ita.de do. prele. ¶Et predicta faciūt ad.q.dicit statutū q̄ vsurarius nō possit vltravel preter denarios duos pro libra accipere.modo querītur vtrū videat tacite permitti de duobus denī.videtur q̄ sic.ex theorica predicta. tu tamē dic cōtrarium.nam ea que dicta sunt ſ.debent intelligi nisi resultaret intellectus absonus iuri contrarius.illa est glo.or.in.c.j.de vsu.in cle.in glo.q̄ ad penā quā glo.bene no. ¶Ultimo sciendū est q̄ iste dictiones exclusiue z exceptuatiue habēt istā naturā q̄ firmāt dictū precedens affirmatiuū in alīs nō exceptuatis.vt.l.j.de re.iur.z ar.de mil. te.l. tribunus.§.vl.tū non augent regulā.nec ampliant dictū ad illa.que nō cōprehenderent in dicto simpliciter prolato. vt.j.de vsufr.le.l.generali.§.vxori.vbi licet testator exceptauerit argētum tū ler excipit etiā merces.q: exceptuatio argenti nō excludit istam rationabilē exceptuationē.vnde si statutū dicat q̄ pupilli z mulieres non accusent non propterea videtur dilatū ius cōmune.quin alij inhabiles possint accusare fm oldra.vt refert Ly.in.d.§.vxori.in suis addi.z dicit hoc esse valde not. ¶In glo.que incipit ipso iure ibi.§.placet.no.ex ista glo. q̄ prescriptio nunq̄ liberat ipso iure.sed oportet q̄ exceptio prescriptionis opponat ab hoīe.si cīm liberaret ipso iure.tunc nō esset op⁹ ministerio opponētis.q: ler ipsa opponeret vel legis minister, vt no.C.de trāsac.vbi pactū.z.j.de pac.l.vnus.§.pactus. in gl. in opponēdo.facit.ō.e.l.in princi. ¶In glo.sed non sine ibi q̄ valet tantundē.hoc verū qñ proferunt per eundē modū significāt.vt q: ambo pferunt exceptuatiue vel ambo cōditionaliter vt.j.de cōdi.z demon.l.q̄bus diebus.§.quidā titio.secus si vna dictio proferī exceptuatiue.alia conditionaliter. q: non significat idē exceptio: conditio.z hoc cognoscit isto modo:q: si ille dictiones respiciunt totum precedens veniūt cōditionaliter quod dicit no.in.l.ij.j.de in diē adiec.sed vbi nō respiciunt totum predicatum orationis precedētis sed alterum exclusorium tunc dico q̄ dictio nisi venit exceptuatiue.vt probatū est superius per alia inra.z vide quod not.in spe.de spon. in princi. per Arch.in.c.j.de consti.in.vj.z xiij.q.j.c.hebreorum.

¶Additio Bal.

1 ¶Exceptio prescriptionis dubia non impedit processum.

Seum. Facit.C.de ap.Is qui ad ci.z.l. ciues z incole. ¶In ter.inversi. inquiratur. ¶No.q̄ vbi exceptio prescriptionis est dubia non impedit pcessum.facit ad no. in.l.nam z postea.in prin.si cer.pe. ¶In. §.homo.vide qui.j.si cert.pe.l.nō omnis.§. qui iniuriarum.vide Ly.C.rem in p̄senti.§.oīs quidē actio advindictā sumit originē a persona vna de re familiari.arg.l.cum vnam. §. emā.no.vide Ja.de do.qui id. ¶In ter.in xō.ex stipulatu nec habetur respectus ad interesse.q: ideo ex eo oritur:sed persona que in extimabilis est q̄tum in pson̄a.dico hoc ꝓpter seruū qui extimabilis est.vt res nōvt persona.de hoc per Dy.in.l.qui senatus.z per Ly.in.l.si qñ ciuilis actio. ¶In ter.in ver. nam allegat in argu.q̄ si loco pene corporalis per statutum subrogetī pecuniaria q̄ nihilominus dī capitale crimē tū hic. §. nō facit, q: hic est subrogatio loco principalis ministri nō sublati. ar.C. de lati.li.l.j.in prin.z ideo dic q̄ crimē iudicemus crimē capitale per effectus q̄ istud desijt esse capitale.arg.l.j.C.de indi.li.r. tū bene durat publicū crimen q: an sit publicū. crimē non iudicamus per effectum.sed per causam.i.per ipsum crimē quale sit inspiciēdo.vel dic de hoc.vt no.in.§.publice.z per Ja.bu.z per Ly.C.de transac.transactū vel paciscī.in.x.q.z in.l.ij. de excus. tu.per glo.que incipit.sed non in verbo mihi. ¶Sed nunquid si promitto tibivēdere.tu es obligatus emere.dic q̄ nō.no.Ly. in simili.C.de spon.l.si is qui.z in.c.j.de vsur.in cle. ¶In glos. q̄ ad penā.vide Inno.in.c.j.in fi.de testi.cog.vide archi.xiij.q. in.nō hebreos.vide per archi.xij.q.ij.ebron.vide per Arch. in c.j.de consti.lib.vj. ¶In glo.que incipit vide quod legit. adde.j.de ac.emp.si sterilis.§.si tibi.z vide de hoc plene in spe.de spon.in prin.z vide.C.de summa trinita.licet per Jac.de are. et per Inno.de officio deleg.pe.gl.Bal.

1 ¶Differentia inter paupertatem z privilegium.
2 Privilegium impetratum refertur ad litem pendentem.
3 Privilegium an intelligatur concedi super lite pendente.

Siquis. Variatio facultatum nō dicitur mutare causam iudicij vel litigatoris.se
a cus in privilegio.h.d. ¶In text. ibi in loco non sit q̄tum ad iuris dispositionem. ¶In tex.ibi rei.ſ. debite vel dic rei.i.persone ipsius rei. ¶In text. ibi difficilior: fit vt quia promisi fistere divitem z steti pauperem. sicut quotidie accidit in mercatoribus cum incurrunt calamitates fortuitas.
1 ¶No.differentiam inter paupertatē z privilegiū.nazratione paupertatis non dicitur conditio mutata. sed ratione privilegij sic.z per hoc videt reprobari quedā glo.que est.j.de procur. l.titius.que dicit q̄ paupertas prebet exceptionē.z ad idē.j.de ver.ob.l.continuus.§.illud.z adde quod no. Inno.z glo. extra
2 de officio dele.c.pe. ¶Secundo not.privilegium impetratum referri ad litem pendentem q̄uis posset dici q̄ hic lis non erat inchoata.sed preparata apparet.q: sumus in preparatoriis iudiciorum.vt in auc.de liti.§.omnem. ¶Glo.opponit ad.l. nostram.z videtur q̄ privilegium non valeat super lite mota. vt.j. de iudi.siquis postea.nam licet clericatus clericis conferat pri

a ¶Preter.de qua dictione vide frā. are. in.l.si pater.j. de vul.z pup. z quod ibi dixi in apostil.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vilegium tñ si prius erat lis mota. nõ est curandum de illo clericatu. vt ibi dicit & probat. ff. de iur. om. iudi. l. cũ quedam puella su. dicit gl. aut priuilegiũ cõcedit proprio motu principis aut conceditur ad postulationẽ partis. Primo casu valet etiã lite mota. Secõo casu nõ valet. nisi fieret expressa mẽtio litis mote. ista sunt verba glo. ex qua glos. apparet & si fiat statutũ & omnes euntes in exercitu habeãt dilationẽ biennij ad soluẽdũ. suis creditoribus & illud prodest etiã eis qui iam ceperant in iudicio cõuenirj quod tene menti. † Canonistę dicunt & priuilegiũ non intelligit concedi super lite pendente. & facit. ĵ. ad turpil. l. domicianus. de excu. tu. l. tutor petitus. ſz in statuto distinguit aut tractat de obligatione & nõ refertur ad litem pendentẽ. ar. ĵ. de iudi. l. nõ potest videri. in auth. vt cum de app. cogno. in prin. aut pertinet ad exceptionẽ. & tunc refertur ad litẽ pendentẽ nisi sit conclusum in causa. vel nisi pendeat nõ per viam prime cause. sed per viam appellationis. vt in. d. auth. vt cum de ap. cog. in prin. de hoc no. per cõpostel. in. c. i. de consti. facit quod no. Cy. C. de le. l. leges. & vide quod latissime no. paulus. de elea. in prin. clemen. in suo apparatu. & idem etiam tangitur per Joã. an. in glo. que incipit videtur pro hac & facit ad predicta. l. pe. ff. si ex noxa. cã aga. & extra vt lite pendente. c. dilectus quẽ passim no.

Vlaũt. ¶. Illud tenẽdũ. Actio formata ad interesse nõ desinit competere. licet desinat interesse fieri id quod erat principaliter promissum. b. d. ¶ In tert. ibi eius. ſ. actoris. gl. huius. §. procedit. hoc modo. q; primo ponit duo exempla. secundo opp. duobus modis. tertio adducit cõcordantias. quarto op. de duabus legibus. & nõ soluit. quinto & vltimo ponit quoddam dictũ. scõa ibi: sed certe. tertia ibi: nam & aliter. quarta ibi: ar. quinta ibi: & no. q;. ff. Reuerto; ad primum. & quero exempla. respondẽt glos. q; exemplũ est per. §. qui iniuriarũ. in fi. qõ exemplũ est incõgruũ: q; ibi casus emergens mortis reddit impossibile factũ promissum. nisi quatenus transferẽ in heredẽ. vt. ĵ. de fideiuss. l. si cũ hoiem. nã illum terminum intellexerit q; propter moꝛã litis cõtestande actio efficiat transitoria. fm hoc ibi nõ desinit interesse. vt. d. l. si cũ hoiem. vnde istud primũ exemplũ aut est incongruũ aut falsum. incõgruũ si dicamus q; sistere sit impossibile. falsuꝫ si dicamus in heredẽ trãsferri. & ideo venio ad secundũ exemplũ qõ est per legẽ. & si post tres ff. cod. ſ. q; interfuit actoris reũ in termino stitit. q; perpetuasset tẽporalẽ actionẽ quã intẽtabat. & q; ista actio interim est perempta ammodo nõ est actoris reũ stisti super ea. cũ nõ possit actor reportare victoriã preseriptiõe absente. ecce ergo q; desinit interesse circa ipsum factũ. sed q; nõ desinit interesse circa ipsum dãnum actiõis amisse. ideo actio perdurat. iste est casus nostri. §. et hoc patet q; falso colligitur hic istud notabile. si desinit interesset non desinit actio competere. Nam interesse proprie sumptum pro damno emergenti hic non desinit immo perdurat. si autem loqueremur respectu ipsius facti principalis. tunc bene est verũ q; nõ interest actoris nũc fieri q; ius eius est perẽptum. & ad hunc sanũ intellectum debet reduci no. glo. ¶ Modo cõtra istuꝫ. §. op. dicitur q; cõsideratur interesse tẽporis preteriti nõ respectu tẽporis pñtis. cõtra. ĵ. cõmo. l. iij. §. in hac vbi dicit q; inspicit tps pñtis ſz pñtis iudicij. fol. hic factũ erat in obligatione. ibi species. nam in specie debita mora perseuerãs superauget cõdemnationẽ debitoris. vt. ĵ. de tritica. l. in hac. et dic vt ibi. ¶ Scõo opp. q; si desinit interesse desinat actio competere. vñ videt obstare. ĵ. mãda. l. si procuratorẽ. fol. dicit glo. hic in iudicijs que sunt stricti iuris. & in quibus magis punit cõtẽpta auctoritas pꝛoris ibi in cõtractu bõefidei vbi mitiꝰ agit dicunt doc. q; ista sol. non est bona q; immo benignius agit in iudicio q; extra iudicia. vt. ff. eo. l. & si post. & ideo soluunt aliter. q; aut desinit interesse respectu tẽporis presentis & respectu preteriti. & tunc desinit actio cõpetere vt in ꝺtrario. aut desinit interesse respectu tẽporis pñtis sed nõ respectu preteriti. tũc nõ desinit actio cõpetere. & ita loquit hic fm Ja. de ra. vt refert Lyn. ff. man. l. ad cõparandas. q; illa so. sit vera. videtur casus ad litterã. ĵ. de edil. edic. l. iustissime. §. fi. ¶ Sed cõtra istã sol. op. de ll. hic allega. ĩ gl. valet de le. ĵ. §. rectissime. de vi & vi ar'. de fur. l. inter oẽs i pri. ĵ. de iiur. l. iiuriarũ estimatio. ĩ qb⁹ legib⁹ꝺ; q; ls ꝺsinat interesse respectu tpis pñtis & respectu ꝓteriti tñ nõ ꝺsinit cõpetere. so. vtdicã. ĵ. distinguẽdo i materia. ¶ Alteri⁹ opp. de l. tigni. §. si. ad exhi. & ĵ. de reivend. l. si autẽ. §. si hõ. nã si desinit interesse videtur defecere ius agentis & si sit reus debet absolui in quacunq; parte iudicij deficiat hoc ius. vt etiã not. per Dy. insti. de ac. in prin. glo. nõ so. sed tu dic q; in nostro. §. non deficiebat ius & causa agenti. q; hic agebat ex cõtractu. ecce causa. item ratione interesse ecce res que adhuc durat. sed in legibus cõtrarijs actio nõ erat fundata rõne contractus: ſz ratione dominij. vt rei vendicatio. modo si istud ofiium deficiebat lite pendente desinit actio competere. & ita loquit. l. si autẽ. §. si homo. itẽ actio ad exhibẽdum fundat rõne interesse si illud interesse pmittitur in iudicio pẽdẽte merito reus absoluitur. ſz in. §. nõ interesse non erat perẽptũ. & sic non ob. l. tigni. §. vlti. Cõclude ergo q; in. §. nõ durat cã. res & actio. & sic nulla interuenit variatio contra ius actoris sed circa istud ius secũdariũ. sed interuenit mutatio solũ circa factũ principale. & q; actio ꝓsequit obligationẽ secundariã nõ primitiuã nõ est curandũ de variatione primitiue actiõis. ¶ Ultimo glo. dicit q; actiões que pereunt morte pereunt per mortẽ ipso iure. q; tpe pereũt per preseriptionẽ ope exceptiõis. vt dixi in. §. q; iniuriarũ. & facit. l. iiij. ĵ. lo. in ratiõe sui. & de noua. l. si vsufru. in glo. sua ibi itẽ põt esse hoc exemplum tene. ¶ In ea. glo. ibi itẽ si desinit illa est via brocardica quã. d. Dy. expedit. ĵ. de impen. l. & in totũ sic dicẽs. aut desinit interesse anteq; actio sit nata. tũc actio nõ nascit. vt. d. l. & in totum & ĵ. de ac. & ob. l. si is q; ex stipulatu. aut actio erat nata. sed nõ poterat adhuc intentari. & tũc si desinit interesse talis actio nõ intentabit. vt. ĵ. ad. l. rho. de iac. l. si vebẽda. §. idez iuris. aut actio erat nata. & poterat intẽtari. tunc casus circa interesse cõtingens nõ facit actionẽ cessare. vt. ĵ. de vi & vi ar. l. ĵ. §. rectissime. & q; vi aut clã. l. si alius. §. est & alia. & hic. & ĵ. de edẽ. l. vbi exigitur. §. fin. ¶ Si vis sequi distin. Dy. adde q; hoc fallit in tribus casibus. ¶ Primo fallit qñ casus cõtingens retro fingit. naꝫ tunc etiã nata actio resolvit. vt. ĵ. de fur. l. siquis vxori. §. fi. & l. si seruus. de condic. fur. ¶ Secundo fallit vbi actio nata est accessoria alterius & tollitur principalis. tũc emi actio subrogata perimitit. vt. ff. eo. l. si cũ. §. q; iniuriarum. ¶ Tertio fallit qñ actio nata nõ habet fundamentũ obligatiõis. sed habet aliud fundamentũ. puta dñij vel alterius interesse. tñ reus cõuentus ꝑpie nõ dicit obligatus. vt in reali. & in actiõe. ad exhi. vt inst. de ac. §. oim tũc si desinit interesse desinit actio psecutoria cõpetere. vt in. l. si asit. §. si hõ. & l. tigni. §. vltimo. & ita potest addi ad Dy. & facit. C. de spon. l. arris. Petrus vero aliter. so. & perfecti⁹ distinguit vt refert Cy. C. mã. l. ad cõparãdas. & lamber. de sal. distinguit quasi eodẽ modo. ĵ. de eden. l. vbi. §. fi. & similiter gu. de cu. ĵ. cõmo. l. si vt certo. §. vsq; adeo. quas distinctiões longũ esset referre. ideo sufficiat remisisse. tñ vt dicta eoꝝ melius intelligatis. premitto q; qñq; cã de preterito infert dãnum de pñti. vt in nõ. §. qñq; cã de preterito nõ infert dãnum de pñti. vt in exemplo. d. l. & in totum. & in alio exemplo. ĵ. ad. l. rhodi. de ia. si habẽda. §. idẽ iuris. & in alio exẽplo. vt. ĵ. q; vi aut clã. l. si altius. §. est & alia. qñq; econtra causa de pñti rescindit dãnum de preterito. vt in. ll. pꝛoꝛi. alle. & ĵ. loca. l. in nauc fauphelli. qñq; causa de pñti nõ rescindit dãnũ de preterito. & ille similiter est casus nostri. §. ĵ. de eden. vbi exigitur. §. fi. ¶ His verbis premissis psequere dist. fm q; distinguũt dicti doc. quoꝝ distinctio valde subtilis. & laudabilis est. d. bar. istã materiam separat. & dicit q; quandoq; deficit interesse: quandoq; deficit actio: quãdoq; deficit officium. quãdoq; deficit res. & verba sua extrahit de ẋbis petri. Aduerte qñ deficit interesse & tũc sufficiat distinctio Dy. cũ eo quod addidi. qñq; deficit totaliter ius actoris. tunc aut deficit ex improbabili facto aduersarij. & nihilominus fit cõdẽnatio. aut deficit ex facto actoris vel sui auc. tunc fit absolutio. vt. ĵ. de cõdi. fur. l. siue manifestus. §. diu. & l. & ideo. & l. si seruus. quandoq; ius actoris non perimitur funditus. sed alterat̃ tũc ratione talis alterationis pẽdente iudicio nunq; fit absolutio. ter. est. ĵ. de rei ven. l. & si post acceptũ. & no. per Dyn. ĵ. de aqua plu. ar. l. q; q;. §. iulianus. ita q; finalis conclusio circa istud vltimum est. aut ius actoris durat vniforme: aut alterat̃ aut perimitur. vt patet ex ꝑdictis. & adde qõ no. Cy. in. l. vna. C. de alie. iu.

¶ Additio Bald.

1 Priuilegiũ emanans ad excipiendũ vel liberandum non pertinet ad litem pendentem.

2 Sententia lata contra priuilegium an valeat.

Vlaũt. Vide Inno. extra vt lit. pen. dilectus. vt in prohe. clem. ¶ In glo. videt per hanc. l. inver. verba. vide Ja. in. l. pe. si de noxali causa agatur. ¶ In glo. vt q; in
1 ver. verum. ¶ No. q; priuilegiũ emanãs ad excipiendũ vel liberandũ non pertinet ad lit. pen. secus in statuto. nam licet nõ pertineat ad lit. pend. vbi agitur de obligatione. tamẽ bene pertinet vbi agitur de liberatione. vt not. per Cy. illud in. l. leges. & per compostelanum. de consti.
2 c. ĵ. ¶ Sed an valeat sentẽtia lata cõtra priuilegiũ. dic aut priuilegium tollit iurisditionem ipso iure. & tunc non valet: q; lata a non suo iudice. vt no. Inn. de ver. sig. c. ex parte in christo. aut
a per exceu. declinatoriam & tunc valeat a. vt not. in auth. habita. et in. c. cũ persone. de priui. li. vj. aut priuilegium non concernit iurisditionem. sed eximit ab aliqua datione vel facto. et tunc aut est priuilegium

a ¶ Valet adõ sicu. i. c. ĵ. i. vj. col. v. q̃ro q̃d si snia. ꝺ re iu. & ter. in. c. sub ozta eodẽ tit.

Universidad de Deusto

eſt priuilegium ꝑſentis. ꝛ ſuper eo non valet ſnia inferioris directo cõtra ipm lata. de iud. cum veniſſet. Idẽ ſi leg. qꝫ eſt error expreſſus in ſnia. ſed ſi nõ eſt lata ſup priuilegio ꝛ ſic ſuper iu. ſed ſuper re ſtatuta per priuilegium bene valet regulariter niſi appelletur. C. de ap. bi qui ad ciuilia. ꝛ de excuſ. tuto. ſeueriter. Fallit. C. quando prouo. nõ eſt neceſ. l. ſi cum inter. in. §. illud. ratio huiꝰ. §. eſt qꝫ hic ſublata eſt ex poſtfacto cauſa ex qua agitur. ſed ſolum intereſſe. vnde durante cauſa ex qua durat effectꝰ non obſt. j. de impen. l. ꝛ in totũ. qꝫ ibi ſuperuenit caſus ante ortum actionis ooꝝ. conſtante matrimonio. hic autem actio erat nata. et ius queſitum ibi non. Bal.

QUotiens Exceptio perſone inhabilis reddit iudicium nullum. ꝛ q̃cquid ex eo ſequitur. hoc dicit. facit. j. de iudi. non idcirco. §. cum poſtea.

SI procurator. Quando procurator ſtipulaꝫ factuꝫ intereſſe conſideraꝫ ex perſona domini. ſiue iſtud iſtud intereſſe proueniat ex perſona domini permiſſione legis ſiue per ſtipulat. ipſius intereſſe factã informiter. h. d. not. ¶ In ter. ibi duntaxat. ideſt ſimpliciter fuit promiſſum ſiſti. ſine adiectione pene. ¶ In textu ibi propẽ modum ideſt prima facie. In ter. ibi ad ipſius. ſ. procuratoris. In ter. ibi. ſed eum: hic reſpondet. ¶ In ter. ibi egerit. ſez procurator. In ter. ibi vtilitatẽ. i. intereſſe. In ter. ibi in eam rem. ideſt in hoc caſu. In tert. ibi procuratori procuratorio nomine. In ter. ibi conceptionẽ. ſ. cõpti ea res erat. In ter. ibi ad ipſius ſcilicet procuratoris. ¶ Not. cum aliquid geritur ab aliquo tanq̃ a miniſtro domini perſonam inſpiciendam. facit. j. de lega. ij. peto. §. mater. ¶ Secundo no. notabilem preſumptionem qꝫ gratia eius preſumitur aliquid factũ. cuius principaliter intereſt. concor. ſ. de lega. iij. fideiuſſor. §. interdum. ¶ Tertio no. qꝫ tacita ſtipulatio intereſſe facta a procur. ẽt expreſſa i iudicijs ſemper videtur fieri procuratorio nomine. ꝛ facit. j. de ſtipul. ſeruo. l. ſi ſeruus cõmunis meuj. §. j. ¶ Quarto ꝛ vltimo no. qꝫ relatio que fit per legem debet fieri ad id quod facit magis valere rem. ¶ Unum ſcias qꝫ lex noſtra loquitur in procur. ſtipulante qui in dubio acquirit domino. in procuratore autem promittente. loquiꝫ. l. vlti. j. eo. de quo ibi dicam. ¶ Additio Bal.

SI procurator. In ver. domini no. perſonã ſubintelligi vbi perſona non ſubintellecta ſtipulatio inutilis redderetur ſi eſſet econtra tunc non ſubintelligitur. vt in. §. griſogonus. Si vero poteſt vtrobiqꝫ modo valere aut intereſt ſtipulãtis ſubintelligiꝫ ſubintelligiꝫ. Aut non intereſt ꝛ non ſubintelligiꝫ. vt. j. de pac. l. idez in duobus in fi. ꝛ. l. ſeq. per glo. ꝛ guil. ꝛ per hoc habes. l. no. de ſtipu. ſeruo. ſi ſeruus communis meuj. §. j. ¶ In glo. que incipit. ſed dominus in fin. hic acquirendo ſed in obligando. dic vt. j. l. proxima in vlti. gloſ. vel dic ſemper hanc diſtinctionẽ ſeruari in caſu certi vbi conſtat de intentione. ſed in caſu dubij dic. inter voluntarium adminiſtratorem ꝛ neceſſarium.

1 ¶ Tutor finita tutela nõ quenit ex ſtipulatõe i iudicio ſiſti.
2 Officio finito finitur oblatio inchoata pretextu officij.

STutor. Tutor finita tutela non conuenitur ex ſtipulatiõe in iudicio ſiſti nec etiam ex clauſula iudicati. hoc dicit. ꝛ habes duas partes. vt patet. ſecunda ibi: nam ꝛ. In ter. ibi non obtemperauerit ideſt in iudicio non ſteterit. In ter. ibi hereditate. ex qua pendebat lis in qua ſatiſdedit. ¶ In ter. ibi denegabiꝫ. ſ. tutorẽ. qꝫ finita cõ pmiſſionis finiꝫ pmiſſio. In ter. ibi acciderit. vel qꝫ officium ſit finitũ qꝫ ſit cõ
2 ceſſa reſtõ in integrũ. vt. j. de auct. tut. l. ſi pẽdente. ¶ Nota. qꝫ finito officõ finiꝫ oblatio inchoata ꝓtextu officij. ¶ Secõ no. tutorẽ poſt finitũ officium non pati execution ẽ ſnie ꝙ eor. C. qñ ex facto tu. l. iulian⁹. ¶ Op. vꝫ qꝫ tutor ẽt finito officõ teneaꝫ. vñ vꝫ ob. j. de act. emp. l. iulian⁹. §. idẽ iulianus. in fi. C. vñ vi. l. memi-nerint. ſ. ſiqs inſdi. non obtẽ. l. j. §. ſi pcu. ſol. dicit glo. aut tutori poteſt imputari dolus vel culpa ꝛ tunc ipſe tenetur. qꝛ culpa nõ debet eſſe abſq̃ pena. arg. ſ. e. l. ſi cum. in fi. aut non põt ſibi imputari culpa vl ool⁹. ꝛ tũc finito officõ nõ tenet ꝺ diſtictio ꝓbatur p ter. j. de admi. tu. l. cũ poſt. §. j ¶ Secõ opp. qꝛ. l. caueꝫ qꝫ officialis teneaꝫ officio finito. ꝛ qꝫ in cũ fiat execution. vnde videtur ob. j. de ꝓcura. l. ꝓcur. qui ꝓ euictione. ſol. dicit glo. aut loquimur in officio neceſſario. tunc officialis nõ tenet officio finito. ita loq̃mur hic. aut loquimur in gerente officium voluntariũ tunc aut in iudicijs. ꝛ nõ tenet finito officio. vt. j. de ꝓcur. plautius. ꝛ in. l. tiij. j. de re iudi. aut loq̃mur in cõtractibus. tũc tenet etiã finito officõ. vt. d. l. ꝓcu. qui ꝓ euictiõe. ¶ Tertio opponitur ꝛ videt qꝫ ſit aliter diſtinguendũ videlz qꝫ aut obligauit ſe tanq̃ ꝓpriuata ꝑſona. aut obligauit ſe tanq̃ officialis. primo caſu tenetur ẽt finito officio. vt. j. de admi. tu. l. curatores. §. in cũ j. de pub. ſi quis prohibuerit. j. qñ ex facto tu. l. poſt mortem. §. j. Secõ caſu qñ tanq̃ officialis non tenet ipſe ſed dominus. vt j. de inſtit. l. ſi. ꝛ. l. ſi quis mancipijs. in prin. c. ti. ſo. cõcedo qꝫ iſta diſtinctio eſt bona vt no. ꝺ. l. proxima in vltima glo. in ſi. quã tenementi ꝛ ideo contingendo bas ſolutiões ſic diſtinguc fm glo. aut officialis ſe obligauit in iudicio litigando. ꝛ litẽ conteſtando. aut ſe obligauit extra iudicium. vel etiã in iudicio aliq̃d promittẽdo. Primo caſu ſemper obligatio rõne ꝓceſſus principaliter refertur ad ipſum dñm. vt. ſ. l. priori. niſi eſſet adminiſtrator in rem ſuã vt. j. fami. her. l. plane. Secũdo caſu qñ adminiſtrator cõuenitur ex ſuo cõtractu non ex ipſo iudicio vel ſententia. tunc refert aut obligatio cõtracta per eum nõ põt cadere in perſona dñi qꝛ dño nõ incũbebat. exemplũ qñ procurator cauet ad legitimationẽ perſone ſue. vt. j. de procur. l. ſed ꝛ hc. §. preter. tunc non tenetur dñs ſed procur. caſus eſt illius. §. eodẽ modo ſi ꝓcurator caueat ad executionem cauſe. nã licet in dñm fiat executio ſnie. tũ in ipſum procuratorẽ ſit executio ſui cõtractus ꝛ ſue ſatiſdationis. vt. j. de procur. plautius. ſecus tamen eſſet in tutore: qꝛ tutor non tenet ſatiſdare. vt. C. de admi. tu. l. fi. §. pe. niſi ex certa ſcientia ſatiſdediſſet. tunc tutor eſt in culpa qꝛ ſponte ſe onerauerit. vnde tunc idem eſſet in tutore qõ in procuratore. j. de admi. tu. l. cũ poſt. §. j. aut nos loquimur circa cõtractus. tũc refert qualiter adminiſtrator cõtrauerit aut cõtraxit tanq̃ principalis ꝛ perſona priuata. tũc ipſe adminiſtrator perpetuo tenet. lz hoc fecerit noie dñi. ꝛ ita loquiꝫ. l. ꝓcur. qui p euic. ꝛ. j. de pub. l. ſiquis. tenet hoc caſu dñs in tribus caſibus. Primo ſi mãdauit vt. C. man. ſi litteras. de inſti. l. ſi quis mancipijs. no. j. de neg. ge. l. ſi pupilli. §. j. Secundo ſi ratum habuit etiã non ſuo noie. tũ ſua contẽplatiõe geſtũ. qõ eſt miruꝫ. Tertio ſi in rem dñi eſt vſum. iſte eſt caſus no. C. qꝫ cũ eo. l. ei qui. in fi. aut adminiſtrator cõtrarit ꝛ ſe obligauit tanq̃ officialis. tũc non tenet niſi ſolus dñs ſi iſte adminiſtrator habebat mandatum. vt. j. de inſtitor. l. ſi. ꝛ eſt ratio. qꝛ actus agẽtiũ nõ plus operaꝫ q̃ ſit in eoꝝ intentiõe. vt in. l. nõ oĩs. j. ſi. cer. pe. glo. ſubdiſtinguit. qꝫ aut loq̃mur i adminiſtratore volũtario ꝛ vi obligari tãq̃ ꝑncipalis ꝛ ꝑuata ꝑſona. ꝛ ita itelligit glo. l. ꝓcurator. q̃ ꝓcuictiõe. ſ. qꝫ loquaꝫ in caſu dubij. aut gerit officiũ neceſſarium. tũc i dubio ꝑſumiꝫ velle obligare dñm. ex quo talis obligatio eſt ex facto tutoris. ꝛ eſt ratio dicte. qꝛ actus debet interpretari fm qualitatẽ officij fm qualitatẽ perſone. mõ in officiali neceſſario non preſumiꝫ qõ ipſe velit excedere mandatũ legis ꝛ lex nõ mãdat qꝫ obliget ſe principaliter ꝛ priuato noie. iſtud ergo officiũ neceſſariũ regulaꝫ a mẽte ꝛ diſpoſitiõe legis nõ eſt ita in voluntario qõ habet fines ex volũtate hois. vt. C. de neg. ge. l. tutori. eſt alia rõ differẽtie qꝛ magis ꝺz ſuccurri ei qui artaꝫ per. l. q̃ ei qui artaꝫ per propriũ factũ. vt. ſ. eo. l. ij. §. ſiqs tũ. ꝛ illa eſt cõis opi. glo. qꝫ ſit differẽtia inter adminiſtratorẽ voluntariũ ꝛ neceſſariũ in cõtractibus ſed Jaco. de are. eſt in cõtraria opi. ſ. qꝫ in dubio adminiſtrator cõtrahens in rem dñi intelligaꝫ velle obligare dñm nõ facit ſe tanq̃ principalẽ. ꝛ priuatã perſonã ꝛ dicit ipſe qꝫ eſt caſus in. d. l. fi. de inſti. preterea conſiderandũ eſt qua mente aliquid fit. ꝛ id videt cogitatũ. qõ debuit cogitari. vt. j. de dã. infec. l. dãni. §. qꝫ in ſtipulatiõe. ad hoc facit. j. de fideiĩ. li. l. lucius. de. le. ij. l. peto. §. mater. de. le. iij. l. cũ quis decedens. §. quidã teſtamẽto. ſemper enim ratio cõtrahendi etiã tacita eſt inſpicienda dũmodo innotuerit vtriq̃ contrahenti. vt. j. de condi. ob cauſam. l. j. §. ſi parendi. ꝛ arg. j. de vſufruc. leg. l. generali §. duas. non obſta. l. ꝓcur. qui ꝓ euictione. qꝛ ibi procurator aſtrinxit fidem ſuam non dicit fidem domini. hoc eſt qꝛ verbum executiuum obligationis refertur ad neceſſitatem perſone non ad neceſſitatem officij. puta ſic dicendo promitto me ſoluturum. non autem dixit. promitto qꝫ dñs ſoluet. opi. ergo Jaco. de are. eſt qꝫ in dubio tacite videatur actum qꝫ teneatur dominus ad quẽ refertur effectus negocij non aũt qꝫ periclitetur. officialis. nuncius vel miniſter. qꝫ omnino fatendũ eſt in nũcio. qꝛ in eũ nõ formaꝫ obligatio. ſed eſt ſicut organũ. vt not. in. l. muſtuꝫ. C. ſiquis alteri vel ſibi. ſed in procuratore poſſumus tenere opini. gloſarum. nec poteſt cõmode rñderi ad. l. ſiquis ꝓhibuerit de publi. ꝛ facit quod no. in. l. ij. j. de admi. tuto. non obſtat. l. vlti. de inſti. qꝛ ibi adminiſtrator gerebat officiũ dñi confitendo. que confeſſio neceſſario refertur ad dñm. quia non cadebat in perſona miniſtri ſub ſuo nomine. ſed nos loquimur vbi miniſter gerit aliquod officiũ cõtrahendo. vnde in ſua perſona fundatur obligatio ꝛ obligationis effectus in dubio. de ac. ꝛ ob. l. quecũq̃ gerimus. q̃ verba ſunt multũ no. Adde vnũ qꝫ ſi eſtvn⁹ actus explicãdus rõne officij qui tñ nõ põt ſundari in perſona dñi. qꝫ tũc dicendũ eſt ex eo adminiſtratorẽ tantũ obligari. exẽplũ. l. ij. C. qui accu. nõ poſ. de his q̃. vt. indig. l. tutorẽ. lz inter-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dum tacite ex dispositione legis dānū redundet ad dām qō dic vt legitur.ꝛ not.C.de his qui.vt indig.l.pollia. ex predictis apparet vtrū sindici cōtrahentes ex suis cōtractibus teneant. pō dera tū in sindico qui gerit officiū necessariū.vt in. l. munerum §.defensores.de mu.ꝛ ho. ¶ Item apparet quid iuris sit de familiari.quē potestas mittebat ad emendū carnes vtrum istud debitum debeat solui per potestatem vel familiarem. et in hoc pondera q̄ ille familiaris est nuncius qui non afficitur ex contractu.vnde solus potestas tenetur.ꝛfacit ad predicta.ĵ.de ad. tuto.l.titium.§.a matre.Bal.de perusio ꝛc.

¶ Additio.Bal

Si tutor iudicio. In glo.que incipit.vt q̄ pupillus.gl.intelligit ter.in obligatione committenda non in commissa officio durāte. ¶ In eadē glos.in ver.si.sed si nil pōt imputari nō tenetur de admi.tu.cum post.§.j. ¶ In glo.que incipit .s.supradictor in versi.iudicia vide.quod no.ff.qui sati. co.sciē dum.§.tutor. ¶ In ea.gl. ¶ No.in ista gl. q̄ in iudicijs nō fit executio iudicij in procuratorē:sed in cōtractibus bene fit executio cōtractus. ¶ In necessarios vero administratores nulla fit executio.sed vbi egrederent eor officiū.q̄ in eo essent voluntarij administratores bene fieret executio.vt.l.post. §. j. de admi.tu.nam tunc non obligant dominū.ita q̄ oportet q̄ fiat executio in ipsos administratores.ꝛ vide.ĵ.de publiciana.l.si quis probauerit.Baldus.

¶ De ferijs ꝛ dilationibus ꝛ diuersis temporibus earum ꝛ ex quibus causis ferie non impediuntur. Rubrica.

1 ¶ Ferie sunt tempore messium ꝛ vindemiarum.
2 Ferijs ex consensu partium potest renunciari.
3 Petens sententiam infirmari videtur agere non solum de equitate sed de nullitate.
4 Testis an presumitur iuratus.

a ¶ Renūciari ferijs. ꝛ an ꝛ q̄n vide fel. i.c.si diligēti. ō so.cōpe.i. v col.v̄.quartū cor.rel.ꝛ adde q̄ hz q̄s ad iudiciū possit ferijs hoim re- 1 nūciare tamē post sniaz nō vt p eū i.c. significasti. in iij.col.v̄. tene mēti ad fi.v̄. de so.cōpe.

b ¶ Finalē rationē.adō cū dē i.l.j.iij.col. a v̄.ꝛ not.C.de sal.causa adiec.le.

c ¶ In honorē dei. fallit i cōpromissis. vt p eū. bal. i addi.ad spe.i ri.de citatiōe v̄.citatio ē de 2 pcessu i fi.ꝛ vide feli. i.c.significauerūt de iudic.i. vj. col.v̄.dum dz ibi nō ob.vbi b an tacite ꝛ expresse p ptes ferijs diuinis renūciari possit.

Equis Tempore feriato messium ꝛ vindemiarū nō cogitur citatus in iudicio cōparere.si tū cōparuit ꝛ non allegauit ferias valet processus factus cōtra presentē.siuero nō cōparuit ipso iure nō tenet snia lata cōtra absentem.ḥ.d.vsq; ad §.sed excipiunt. ¶ In ter.ibi spōte litigantibus gō est eoipso q̄ nō allegāt ferias. In ter. ibi perseverauerit.i.nō comparuit. In ter.ibi illis.i.vno corū q̄ vtroq; absente etiā tpe iuridico snia esset nulla ipso iure.ꝛ ideo dicit glos.illis.i.altero. ¶ No.q̄ tpe messiū ꝛ vindemiarū sunt ferie.variātur tū scōm cōsuetudines ꝛ statuta locoz.vt.j.c.presides.ꝛ licet hic dicat de messibus agroz.tū in locis in quibus hoies viuūt de castaneis indicenē ferie pro illis fructibus recolligendis.vt ĵ.de le.iij.l.ligni.§.quid mirū.ꝛ ibi per Ly.in addi. ¶ Secūdo no.q̄ ratio quare sunt ferie est q̄ expedit hominibus vacare p fructibus recolligēdis.q̄ vita hoim nō potest haberi sine ipsis ¶ Tertio no.q̄ licet citatio non valeat:valet tū cōparitio ꝛq̄ ex ea sequit̄ q̄ō est no.ex hoc apparet q̄ citatio nō est de substātia vbi partes sunt presentes.de hoc no.in.c.vltimo.de elec.lib. vj.in nouella. ¶ Quarto no.q̄ consensu partiū pōt renunciari ferijs[a].messium ꝛ vindemiarū.ꝛ imputet etiā sibi qui nō allegat ferias. ¶ Quinto no.q̄ vbi nō tenet citatio. ibi sententia est ipso iure nulla si citatus nō cōparuit.facit.ĵ.de ver. sig.l.qui nec. ¶ Sexto no.q̄ pretor vel prefectus vel consul vel etiā legatus de latere qui possunt facere cōstitutiōes in suis puincijs tū ilti nō possunt pcedēdo tollere ordinē iudicioz nec derogare iuri partiū.casus est hic mēti tenēdus.hz ergo possit derogare iuri statuendo nō tū pcedendo.de hoc habetis glo.or.in.c.sepe in glo.si alius.de ver.signi.in cle. ¶ Septimo no. q̄ q̄n snia est nulla talis snia nō trāsit in rē iudicatā.hz non appellet.vnde dicit ler.ĵ.de ap.l.si constat q̄ q̄n snia est nulla appellatio est superuacua. ¶ Octauo no.q̄ qui petit infirmari sniam vel pcessum videtur agere nō solū de equitate.sed de nullitate.q̄ istud verbū infirmari habet se ad vtrumlibet.casus est hic de hoc per Inno.extra de pcu.c.auditis de offi.deleg.cū cōtingat.de pri. uil.cū olim in glo.iuste petitū. ¶ In glos.iij.ibi subsequēs q̄. no.q̄ illa dictio q̄ est dictio restrictiua.q̄ importat finalem rationem[b].ꝛ facit qō no.ĵ.de acq̄.pos.l.si is qui aio.et.ĵ. de admi. tu.l.ita aūt in prīc. ¶ In ea.glo.ibi per testes ꝛc.not.q̄ testis potest allegare ferias sicut pars.ꝛ idem in aduocato tenemenți. ¶ In ea.glo.ibi sed impulsiua.immo fuit ratio finalis.tamē sufficit q̄ ratio legis verificet vt in pluribus licet non verificet inqualibet persona singulari.vt.ē.de legi.l.iura.ꝛ vtrum ratio legis presumatur finalis vel impulsiua.dic.vt not. ea. l. ꝛ refert Ly.in addi.in.l.j.ĵ.fol.ma. ¶ In ea.glo.in fi.ex illa glo.collige q̄ etiā in causa vniuersitatis sunt ferie. licet vniuersitas inc̄pit vniuersitas nō vacet operi rustico.tū singulares persone q̄ sunt mēbra huj⁹ litis habēt vacare.pptercā sunt ferie. hz quidā cañ. dicat.contrariū.vt no.extra de iudi.c.fi.ꝛ male. ¶ In glos. que incipit libellus in fi. idē not.in.l.ij.ē.si quis in ius vo.xv.q.iiij. placita.facit quod no.in.l.ij.ē.si quis in ius vo.ꝛ in.l.j.C. de se rijs.vbi vide. ¶ In glos.que icipit not.tria ibi scritura erat.hic vera. ¶ In eadē gl.ibi compulsus.hoc non placet.q̄ iudex vel arbiter non cogitur procedere tēpore feriato.licet partes renūcient ferijs nisi dies compromissi fit scritura.ar.ē.eo.l.j.§.bona ratio.§.q̄ potest.ꝛ hoc expresse tenet gl.in.c.sepe. in cle. ¶ In glo.no.quicquid.(in arbitratore aūt nulle sunt ferie. q̄ arbitratoriū non redigitur ad instar iudicioriū.sed ad instar cōtractus trāsactōis.vt no.in auc.vt dif. iud.§.j.ꝛ in cōtractibus nō sunt ferie.vt.C.de ferijs.l.fi.ꝛ ibi per Jac.bu. ¶ In ea.glos.ibi dicit q̄ sic.vt extra.de testi.c.tuis.iudex tū pōt dissentire si vult ꝛ exigere iuramentū a teste nō obstante q̄ partes remittāt iuramentum.vnde dicit speculator q̄ ad hoc vt ista remissio valeat exigiē q̄ iudex cōsentiat.vt no.spc.de teste.§.sequit̄.v̄.ꝛ no. ¶ Item colligē ex ista gl.q̄dicta testiū minus legitime examinatoz possunt consensu partiū approbari ꝛ ratificari.facit ad hoc. C. de testi. l.fi.in ratione sui.hec no. Inno.extra de testi.cū causaz. sed hoc videt falsuz:q̄ ordo iudicij nō pōt tolli de ꝓsensu partiū.vt no. extra de officio dele.c.de causis.ꝛ in dicta cle.sepe.in vltima gl. so.cōcedo istud in ordine totius iudicij.secus in ordine vnius actus singularis in seipsum. q̄ non propterea vitiat iudicium sicut est exemplum in ordine iuramenti testis ad ipsum iuramētum testis que verba no.secus ergo si non valerent dicta testiū. q̄ lis non esset contestata.nam tunc consensu partium non posset imponi robur depositionibus testium per not. in dicto.c.de 4 causis. ¶ Incidēter quero an testis p̄sumat iuratus.ꝛ dico q̄ non.vt no.ĵ.de ver.obli.sciendū.nisi in actis apparuerit q̄ iuratus deposuit.vt.l.theopompus.de dote prele. vbi gl. quam ibi notant old.ꝛ Ly.post eum. ¶ In ea.glo.ibi renunciauerit.hoc intellige in ferijs que respiciunt priuatoriū vtilitatez. secus si re
c spiciant diuinum cultū.vt sunt ferie in honorem deiᶜ vel publicam vtilitatem vt ferie repentine.q̄ istis ferijs renunciari non pōt.ista est glos.or.not.in.d.cle.sepe.in glo.sicut est. vnde ferijs que sunt amodo indicte ꝓpter guerrā non possunt partes renūciare quod est menti tenendum.ferie repentine magis accedūt ferijs inductis in honorē dei q̄ ferijs messium vel vindemiarū. vnde forte non posset fieri executio sententie ciuilis vel captura illo tempore licet tpe messium possit snia interlocutoria ꝛ diffinitiua mandari executioni.vt extra de iudi.c.ft.et dicā.ĵ. eo.l. ij.ver.vel rei seruande quod no. ¶ In gl. hoc idē ibi nō teneat s.ipso iure.ꝛ hoc est no.q̄ dilatio pendens reddit processuz nullum.ꝛ sententiam nullā ipso iure.vnde per hoc aperitur intellectus legis.C.de dila.l.siue pars. ¶ In ea gl.ibi respondeo nō. no.in ista glo.q̄ tempus vel ius commune non est necesse q̄ allegetur vel proponatur. In gl.se.ibi legē faciendo. hec vera. q̄ potest derogare statuendo.nō procedēdo.item nec delegando. vnde nō posset delegare causam. cum illa clausula q̄ procedere tur summarie ꝛ de plano.vt.ē. de officio ꝓcō. l. nec quicquā. §. fi. ¶ In glo.j.infirma ibi de facto processit simile.ĵ.de decr. ab or.fa.l.ambitiosa. ¶ In ea.glo.ibi nō prosequatur no. q̄ sentētia inutilis nō firmatur licet appellatio deseratur. potest ergo etiam deserta appellatione agi de nullitate etiam ex eadem instantia.secus si tacite tantum iurta not.in.l.j.ĵ.quando prouo. non est necesse.et hoc not. Inno.extra de ap.c.sepe. ꝛ ideo licet appellatio sit deserta.tamen iudex prime cause non potest exeq̄ sententiam nisi prius pronuncietur super nullitate.an sit nulla nec ne.cum questio nullitatis adhuc pēdeat ꝓquam posset dici fm Innocen.q̄ questio nullitatis non impediat executionē. vbi mouetur cora diuerso iudice vt ipse no.de offi.dele.c.cū in iure.sedvbi monet coram eodem iudice distinguiturvtrum probatio nullitatis sit in promptu.nec ne.vt no. Dy.in.l.iiij.§.condemnatus.de re iudi.ꝛ pro opi. Innocen.videtur casus in. l. fi. C.de or.cog.q̄ lex est ad hoc magis not.q̄ aliqua que reperiat.

1 ¶ Ferie nō allegate i ꝓncipio litē pñt allegari i reliq̄ processu.
2 Ferie a qualibet parte possunt allegarij.

Sed excipiūtur. Posita regula que dicit q̄ tēpore feriato non potest quis ad iudiciū cōpelli vt p̄z supr⁹.nūc ponūtur q̄dā casus p ordinē excepti a dicta regula ꝛ exceptiōes.ꝛ hoc ponit iurisco.vsq; ad l.pfides. Jste.§.pōt ad ꝟ allegari. Rone necessitat̄ iuris phibitio relaxat̄ eaten⁹quatenus impellit necessitas ad hoc allegāt. ¶ In ter.ibi p id.s.spaciū. In ter.ibi resvrget.s.mō pdicto. q̄ lapsꝰ tpis pmeret actōez. In ter.ibi dilatōez.s.feriaz. ¶ No. ꝟ q̄ decimata cā seu neccās decimatū pit effectū. ¶ Scōo no.

q̄ ferie

Universidad de Deusto

1 q̄ ferie que non sunt allegate in p̄in. litis p̄nt allegari in reli quo processu. hic tñ loquit vbi non sunt allegate. q̄ nec potuc rūt allegari. vnde nec videt a beneficio iuris recessum pactum necessarium. secus videretur per actum voluntarium. ar. ff. de le. iij. l. rj. §. fi idem. Posset tamen dici q̄ cū singulares actus iudi ciorū sint actus p se perfecti. q̄ ille qui nō allegauit ferias i vno actu possit allegare in alio actu. secꝰ si exp̄sse renūciasset ferijs. hec verba habemus in simili in glo. ord. in. c. sepe
2 de ver. signi. in cle. in glos. que incipit per plurale. ¶† Tertio & vltimo no. q̄ ferie p̄nt allegari a qualibet parte nō solū a reo sed etiā ab actore vt ibi verbo alterutro. itē p̄nt allegari a teste. ab aduocato. & a iudice. vt dixi. ff. e. l. in p̄in. ¶In gl. q̄ incipit forte tu die vt dixi de hoc in. l. fi. ff. de eo per quē fac. erit. vbi re curre. ¶Extra reuoco in dubiū vtrū sit semperuerū q̄ si res est tempore peritura. nō sint seruāde ferie. pone q̄ assignatur ter minus alicui ad p̄ducendū. instrumēta vel testes vltima dies est feriata vtrum q̄ perit ius p̄bationis poterit fieri ea die p̄ba tio. & videt q̄ sic. q̄ res & probatio esset tēpore peritura. ergo nō erūt ferie. vt hic. & l. solēt. j. e. nā cui aufertur probatio etiam ipsum ius auferri videt. vt. j. de eden. l. argentarius. §. cū autez & j. de fur. l. quidam tabularijs. cōtrariū dico q̄d ille tex. non ha bet locum in dilationibus que assignātur in iudicijs. nec in p̄ scriptionibus tēporū quib⁹ iudicia firmant. vt. C. de dila. l. siue pars. j. qui. ex ca. in. l. sed ⁊si per pretorē. §. si ferie. C. de tēp. ap. l. ij. in fi. imputet nāq; sibi qui se artauit. vt. ff. si quis cau. l. ij. §. si quis tamen. & ideo caue ab isto. §. ¶Secundo quero exem plum. vtrum ille. §. habeat locū in ferijs introductus in honorē dei q̄ in illis diebus possit p̄scriptio interrūpi cū sumus in fi ne p̄scriptionis. & videt q̄ sic. q̄ ista litera loquitur generali ter ibi dñs dicit. quoticns res viget &c. ad hoc facit quod notat azo. C. e. in summa. Cōtrariū est verū. & hoc no. gl. or. C. e. actus quā tene menti. idē tenet bar. extra de ferijs. c. cōquestus. & hoc patet in tex. dñs dicit per id tpis referēdo eū ad superiorē ps q̄d loquit de ferijs messium. preterea hoc est expressum in. l. solēt. j. e. ibi. dñs dicit messis vindemiarū q̄ per hoc sublata est dubita tio vtrū instrumentū concordie possit produci die dñica. quā do dies dñica est vltima dies termini. quia sic incidit terminus ea eñ rōne q̄d res sit tempore peritura illa p̄ductio nō posset fieri cū sint ferie ad honorē dei. alia tamen rōne videt q̄d ista p ductio possit fieri si statutum nō exigit nisi simplicem p̄ductio nem. quia in ista productiōe nō requiritur cause cognitio. nec citatio aduersarij. iuxta no. in simili p ¶Cy. C. qui admit. ad bo. pos. l. fi. istud non reputo esse sine dubio. q̄ nec in bonoꝝ pos sessione requiritur citatio partis tamen dies debet esse iuridi cus vt legitur. & no. in. l. ij. §. si causa cognita. de bo. pos. Itez il la productio est p̄batio pacti. & illa p̄batio nō pōt fieri tpe fe riato in honorē dei cū ofiatur in iurisditione cōtentiosa. ista q̄ stio de facto sepe occurrit. ¶Tertio quero nunquid iste. §. ha bet locum in ferijs inductis per statutum. & primo videtur q̄d fic q̄ habet locū in ferijs iductis per consuetudinē. vt. l. p̄fides j. eo. & statutum & consuetudo eiusdez sunt effectus. & vtrūq; est stricti iuris. vt. ff. de leg. l. de quibus in cōtrariū q̄ statutū seruari debet sicut facer. ar. j. de vsufr. le. l. si alij q̄d ergo statutum non permittit iudex non debet permittere qui est eius minister & qui iurat seruare statuta. vt extra de iureiurā. c. venientes in

Universidad de Deusto
Biblioteca

q̃dic.vt no.archi.ff.q.j.primates.ꝛ.C.de re.ven.si dolo vide extra.Ly.i anť.sacramẽta in.j.q. ¶ In ver.sz si appellareť. No. aliquid de facto rescindi ꝛadde qđ̃ no.j.de cuic.l.minor. ¶ In gl.q̃ incipit immo in ver.rñ.no.sniam q̃ peccat ꝓsensu nõ firmari p̃ appellationẽ.nec ob.l.iij.§.falsus.qꝛ ibi peccabat in ꝓsensu super mandato hic sup tpe nã hic ex hoc defectu resultat alius ſ.q: snia fuit lata in nõ ꝛtumacẽ.sic defectus nõ tollit̃ per appellationẽ.Et no.q̃ licet appel.deserať snia nulla nõ ꝓfirmať. vide Inn.extra de appel.sepe vbi plene tractat an deserta appellatione videať deserta cã nullitatis. ¶ No.tñ ter.q̃adẽ instantia poterit prosequi.ꝛ qñ petit̃ fieri editio instrumẽti ad elidendam intẽtionẽ aduersarij debet fieri cũ die ꝛ cõsule;vt no.i spe. de compe.iudi.aditio.§.videdñ ver.faciẽda. vbi ꝛo ad deliberandũ tũc sine die.ꝛ ꝓsule.vt hic.vbi vero ad cõtradicẽdũ refert aut ad redarguendũ de falso.ꝛ tũc cũ die ꝛ ꝓsule.aut ad opponendũ aliud.ꝛ tunc obligatio respicit diẽ.ꝛ idẽ aut nõ respicit sed ipsum negat.ꝛ tunc sine die ꝛ consule.

1 ¶ Licentia capiẽdi debet dari in die iuridica.
2 Dedici an possint testificari super cicatrice.

Eadem. In ter.ibi diebus feriatis etiã in honorem dei fm Nico.de mat.ꝛ Ly.et Azo.in summa.C.e.qđ̃ credo verũ in casib⁹ q̃ nõ explicanť in figura iudicij nec in iudicio ꝓprie loquẽdo.sz sunt magis actus voluntarie iurisditionis. vt.l.actus.C. e.ꝛ extra eo.c.cõquestus. ¶ In ter.ibi curatores intelligo taz de curatore gñali quã de curatore qui datur liti seu ad lite.quia ille actus ẽ volũtarie iurisditiõis.Itẽ qꝛ reputať actꝰ pius nã miserationis cã datur tutor ꝛ curator ne bona minorũ depereãt facit.j.de tutel.l.qui bz.§.q̃ lz.de tuto.ꝛ cura.da. ab his.l. nec mandante.§.fi. In ter.ibi ammoueanť.ſ.vt probe agãt officiũ fm odof.er hoc no.q̃ eps põt assignare terminũ executori vltime voluntatis etiã tpe feriato.ꝛ si infra illũ terminũ cõmissariꝰ non exequitur eps põt eũ remouere ꝛ ad se executionẽ deuolue re.ar.C.de pcur.l.cũ qui res agit heredũ. ¶ In text.ibi allegẽtur hic vide qđ̃ legit̃.ꝛ no.in.l.scire oportet.§.oportet de excu. tu.nec sufficit allegare nisi allegatũ probetur vt no.co.ti.l.excusare se.in glo.quã tene mẽti. ¶ In ter.ibi etates ꝓbenť videť ex hoc q̃ licet iuramẽtũ testis nõ valeat die feriata regulariter tñ fallit vbi testificať super etate.depositio aũt testis quolibet die fieri põt.qꝛ in examinatione nõ sunt ferie.vt no.in.c.j.de of. dele.i cle.dicũt eñ doctores q̃ dictũ testis retro retrahit̃ ad di

g ¶ Juramẽti adde frã.arc. in.l. antistius de acq̃.he.ꝛqđ̃ ibidixi i apo.

em iuramenti g.ꝛ tunc fingit̃ deposuisse cũ iurauit.ꝛ hoc tenet dicta gl.oꝛ.expresse ꝛ allegat dictũ spec.no. ¶ In text.ibi rei seruãde.no.missionẽ ex primo decreto posse fieri tpe feriato.qđ̃ est verũ qñ debitor est suspectus secus si debitor non esset suspectꝰ fm glo.ꝛ idem no.in.l.dies festos.C.e.ꝛ nec tenuta q̃ datur die feriata põt prestita satisdatione cadẽ die reuocari. vt no.j. de euic.l.minor in prin.de no.oper.nũci.l.j.itẽ nũciatio.p Jac. de are.ꝛ idem dico in captura persone.qđ̃ in captura rei.qꝛ eadẽ est ratio nã captura rei ꝛ captura psone equiparanť.vt.C. quđ̃ ꝛ qñ iudex.l.ꝓsentancũ.§.j.tu dic q̃ ẽ ꝓsiderare duo actũ.ſ. iter locutionis iudicis.ꝛ i b̃ serua gl.q̃ ꝑ debitorẽ suspectũ põt emanare ista interlocutoria quolibet tpe.pari rõne seq̃stra fiũt quolibet tpe.qꝛ fiũt ꝓpter suspitionẽ.sc̃os actus est actus executionis qñ nuncius vadit ꝛ accipit tenutã.tunc actus põt expliceri tempore feriato ob messes.vt extra de iudi.c.fi.nõ tempore feriato in honorẽ dei.qꝛ eo tẽpore omnia organa suspenduntur ꝛ preconi vel baiulo silentiũ imponitur.vt.C.e.l.dies festos i verbo fileat. ¶† Ex predictis apparet q̃ licẽtia capiẽdi debet dari in die iuridica nisi in casu suspitionis vbi nõ sunt ferie.sz ipa executio ꝛ ipsa captura potest fieri tẽpore feriato messiũ non tẽpore feriato in honorẽ dei b.ꝛ ideo nos videm⁹ de facto qđ̃ debitores ꝑ quos ẽ data licẽtia capiẽdi nõ exeũt de domo nisi in diebus festis. ¶ In ter.ibi aut de alẽdis.in alimẽtis que petiũ tur iure nature.vel quasi iure nature non sunt ferie.h.d.ille ñsi. ꝛ dicit gu.hic q̃ quãdo petit̃ salariũ p famulũ pauperẽ q̃ nõ habet aliũde vñ se alimẽtet q̃ pari rõe videť q̃ nõ sint ferie. ¶ In ter.ibi atror ex hoc no.q̃ medici pñt testificari ꝛ iudicare sup cicatrice quolibet die etiã feriato.ita videť pbari p hñc ter. lz tales medici habeãt deponere per iuramẽtũ credulitatis.vt dixi.§.in constitutione omnẽ.tñ ꝓprie nõ sunt testes.sz est magis iudiciũ q̃ testimoniũ. ¶ In gl.q̃ incipit qꝛ facile senes. argu.j. de testi.l.caueãt.q̃ in isto iudicio non sunt ferie.ſ.qñ petunt̃ testes rõne senectutis recipi.qđ̃ tene mẽti.ꝛ sup hac gl.dicit bar. q̃ põt principaliter agi de etate.vt.j.de mino.l.de etate qđ̃ est verũ dũ tñ sit aduersarius alias nõ posset fundari iudiciũ sine reo eũ iudiciũ sit actus triũ psonarũ.ſ.iudicis actoris ꝛ rei.vt extra de verbo.sig.forus. ¶ In glos.q̃ incipit ꝛ ibi de facto vidit hoc est qđ̃ dicit litera ex aspectu.facit p eo hoc qđ̃ quotidie fit qđ̃ vulnerati vadũt ad ptãtem ꝛ ostẽdũt sibi vulnus tũ fm opi.Jo.

b ¶ Dei vide gl.sing.i.l.fi.i ver. fidiussionis.ꝛ ibi bar. ꝛ idez bal.i.l. non qui dicit b illã gl.eã vni eã in iure.C. eo.ti. ꝛ.d. alexan.hic.

c ¶ Et qñ non vide feli.in.c. qñ ꝑ falsam de ꝓba.i.viij. col.ꝛ in.c. ad petitõez i. ix. col.de accu.ꝛ pari.ꝺ puteo in trac. findi. in ver. nuncius ꝛ qđ̃ ibi dixi in apost. vltra remiss. feli.

hoc nõ relevat in aliquo q̃tũ adverã probationẽ.sz solũ q̃tus ad simplicẽ instructionẽ.qꝛ cũ non esset lis ordinata iudex non vidit.vt iudex.nec in forma iudicij. ¶ In ea.gio.vel per instrumenta.no.q̃ instrumenta adminiculanť ad probationẽ maleficiorum nõ autem directe probãt maleficiũ qđ̃ nõ ꝓsistit in instrumento sed extra instrumentũ vt furtũ vel maleficiũ.qꝛ notarius conficiens de istis instrumentum non habetur de istis pro notario cum ad eius officium non pertineat rogari nisi de legitimis actibus qui duobus sensibus percipiantur.ſ.visu: auditu licet testis deponat per quinq̃ sensus corporis.vt no.i.l. quod meo.§.pe.de acqui.pos.tamen notarius non conficit instrumẽtum nisi de duobus sensibus.ſ.de auditu vt in contractibus et visu: vt legato relicto nutu.qꝛ isti duo sensus sunt magis cões de quibus tabellio potest esse certus de se ꝛ alijs.qđ̃ non est ita in alijs sensibus.ꝛ hoc tenet Jo.and.in addi.spe.ꝛ adde qđ̃ no. Ly.C.de proba.l.iubemus ꝛ quod etiam no.Dy.j.de excu. tu. l.iij.§.etas.

¶ Additio Bal.

1 ¶† Citatio qualiter debeat probari.
2 Ignorantia an probetur per iuramentum.
3 Probatio facta coram iudice laico sup etate i cã restitutõis in vsu: matrimonij coram iudice ecclesiastico.
4 Debitor: suspectus an possit ferias allegare.

Eademratione. Vide Inno.extra de ap.significãte. ¶ In gl.nimis. No.q̃ exceptiones tpales que reseruanť a iure post litem contestatam possunt postea opponi. ¶ No.q̃ hec lex habz locũ etiã i ferijs ob honorẽ dei.vt no. Azo.C.eodem in fi.in summa. Idem in indictis a statuto.nã ꝛ ipse sunt ferie solẽnes quia lege indicte fm Do.Marti.ꝛ Cyn. hic in addi.sed ferias repentinas quibus cõparabimus. Rñ. si sunt ob honorem dei vel rei publice indicte vel ob deum.si autem effectus feriaruz refertur ad priuata commoda.ita q̃ ratio legis ipsa concernat tunc sunt ferie ob hominum vtilitatem indicte.vide oĩno qđ̃ no.Inno.de iudi.c.fi.vide Ja.de tu.aľ. nec ma.post in fi.in.l.pẽedẽti. Querit Inn.vtrũ stetur relatiõi nũcij si nõ apparet de cõmissiõe.ꝛ dicit q̃ sic.si est nuncius gñalis secus si ad aliũ articulũ.de proba.qñ contra. Itẽ an soli nũcio credatur.si pars negat.dic vt ibi in dicto.c.qñ contra per doc. vel die si pars statim q̃ sciuit nũcium retulisse contradixit.tunc non conuincitur pars ex dicto solius nũcij secus si non contradixit.ar.j.ad macedo.si filius. An iudex possit committere citationem parti ꝛ die q̃ sic.vt not.C.quomodo.ꝛ quando iudex.l.

1 ca que. ¶†Qualiter debeat probari citatio an ille qui cõpaparet presumatur citatus.quando sit credẽdum nuncio de cita-
c tione.ꝛ quando non c quãdo quis teneť probare ignorantiam ꝛ qualiter probet. Quando incipit constare vel mandatum ligare.lxxxij.oi.proposuisti per archi. An ignorantia probetur
2 per †Juramẽtum.vide ibidem per archi. An in causa matrimoniali possit procedi tempore feriato vide archi.xv.q.iij.in summa. An valeat citatio ex die vel ad diem feriatam.ca.q.placita. per archi. An ignorantia indicis ignorãtis citati priuilegium faciat valere citationẽ.co.c.per arch.vide Inno.extra de iudi. c.j. ¶ In ter.ibi vtputa vt tutores an die dominica.dic qđ̃ sic. vt.j.de tu.ꝛ cur.dandis ab his.l.nec mãda.§.vlti.ꝛ ibi per Ja. de are.aut non. ¶ No.pro medicis super cicatrice recipiendis tempore feriato. ¶ In gloss.que incipit quia facile in verb.senes.arg.quod in receptione testium senum et valitudinariorũ
3 non sunt ferie. ¶† In eadem glo.in ver.que probatio. Sz nunquid probatio facta coram iudice laico super etate in causa restitutionis valebit in causa matrimoniali coram ecclesiastico. videtur quod non argu.de ordi.cog.tuam.videtur quod sic in c.vltimo.de except.libro.vj.ꝛ in.c.tuam. Respondebit erat in
4 dex incompetens hic non. ¶† In gloss.que incip̃.videť in ver. debitor:. Not.quod debitor: suspectus non potest ferias allegare. Idem not.in.l.fin.C.eod.not. Archi.ad sequestra.quod possunt fieri die feriata.ꝛ ita sentit gloss.ex.l.que in alijs. Et idem no.j.de euic.l.minor.in prin. ¶ In gl.que incipit.ꝛfie fideicomiss.dic vt dixi de lega.j.cum filio. ¶ In glos.que incip.ꝛ sic secundum an.in ver.iudici.vide pulchrum verbum Innocen. extra de testibus.cap̃.per tuas.in fin. ¶ In eadem gloss.in ver.ꝛ prescrip.hoc verum si crimen consistit in instrumẽto: secus si extra instrumentum.ff.de ser.not.relata gloss.que incipit ad testium crimen probantur per instrumentuz cui presumptiones suffragantur.vide in spe. de notorio crimine.§. Jam de notorio. §. Istud autem simile no.de excusa.tu.l.ij.§.etas. facit ad turpi.l.in senatus.cuz si. ¶ In eadẽ glos.in ver.vt priuato:qꝛ non causa cognita.nec ob.l.si irruptione.in fi.l.ibi per rei euidẽtiaz constabat. Bal.

Solet

Universidad de Deusto

Olet. ¶ In ter. ibi ꝛ si que similes ex hoc not. ꝙ ibi agitur ciuiliter de quolibet crimi- nevbi nō sunt ferie. qō sorte ē verūm vsq; ad litis ōtest. nō in reliquo ꝓcessu. vt. ℈. e. l. j. §. sane. in crimiali aūt cōtesta. ꝙ nō habēt locū ferie messium vel vindemiarū. vt. C. e. l. pe. qz scriptū est iustitiā facias oi tpe. ¶ In glos. illa ibi cuius interitu. doc. dicūt ꝙ cū sola interpellatio sufficiat ad actionem perpetuandā. vt. j. de ver. ob. l. si seruum. §. si. ꝙ crūt ferie. sed tu salua gl. ꝛ intellige qū periculū erat ex alio capite. puta qz bos erat penes lanionē ꝛ cōcessa dilatione feriarū ille talis lanio in terim bouē occidit. ꝛ esset difficilioꝛ ꝓbatio. nam illo casu sal tim caten' ꝓcederet. vt res exhibeatur. ꝛ sequestret. vt in. l. si- deiussoꝛ. §. si. qui satisda. cogan. Baldus legū doctoꝛ.

¶ Additio bal.

Olet etiam. Ibi actionis tpalis vel ꝑpetue vt qz sumus in extremo ꝑscrip. vt in vlti. glo. quam no. bal.

Resides. In ferijs indicendijs est seruā- da consuetudo locoꝝ. h. d. ¶ Querit hic glo. si in loco iudicij non sunt ferie sz sunt in loco rei vel actoris. an ille ferie possunt allegari. ꝛ dicit ꝙ sic. ꝛ si tu dicis ꝙ debet seruari consuetudo q̄ est in loco iudicij cū sumus in ꝓcessu cause nō in decisione. vt. l. ij. quemadmo. te. aperi. respōdet ipse ꝙ istud nō hz locū in ferijs. qz ferie sunt de tpe. nō afft de ordine iudicioꝝ istā. q. mouet Inno. extra. de fe. c. cōquestus. ego distinguo. aut partes sunt ꝓsentes in loco iudicij. ꝛ tunc nō possunt allega- re has ferias que nō sunt in loco iudicij. aut litigatoꝛ est in do- micilio ꝓpꝛio. ꝛ tūc bene pōt ipsas allegare. rō differentie est qz cū est in ꝓpꝛio domicilio circa rē rusticā occupatur sz vbi est in loco iudicij nō occupatur circa rē rusticā. arg. eius qō not. j. de iure īmu. l. semp in. iij. §. in gl. Jo. ꝛ no. illū ver. hic terra qua pergis carpe moꝛes quos illic cernis. ꝛ j. de mu. et ho. l. ꝛ qui oꝛigine. in ꝓin. vbi glo. ponit hunc ver.

Pridie. Precedenti die calendas ian. magistra- tus nō cōsueuerūt ius dicere. h. d. vel bre- uius. vltima die decem. sunt ferie de iure. h. d. ¶ Not. in. l. ꝙ dici in qua redditur ius magistratus non debent ire ad banchum iuris. ¶ Due sunt hic gloss. ꝓma reddit, rationem ꝛ dicit ꝙ hoc ideo est ꝙ illa dies erat extrema ꝛ vltima dies of- ficij ꝓcessoꝛis qua die claudebatur officij exercitiū hodie. of- ficij ꝓcessoꝛis cui dicit glo. ꝙ sunt duo dies. s. penultimus ꝛ vltimus quibus ꝓcessoꝛ debet abstinere ab exercendo officio. vt in auē. de admi. §. fi. ꝛ hoc est verum si successoꝛ iam venit nūq̄ clauditur iurisditio ꝓcessoꝛis cum eius officium ꝓrogetur per. l. vsq; ad aduen- tum successoꝛis. ℈. de officio ꝓcon. l. meminisse. vnde no. quod quatuoꝛ sunt per ordinem electio. acceptatio. aduētus. ꝛ ingres- sus officij. ꝓma duo nō impediunt officiū ꝓcessoꝛis tertium impedit penultima ꝛ vltima die. ¶ Glo. tamen iuris canonici dicit ꝙ licet his duobus diebus nō debeat ꝓcessoꝛ iura red- dere. tenet tamē si reddiderit. vt no. extra de iureiurā. c. ꝛ si ebri stus. in. vj. gl. dixit in. l. cū. q̄. §. iudicare de iur. om. iudi. de quar to. s. de ingressu officij. certū est ꝙ ingressus successoꝛis funditꝰ euacuat officiuz ꝓcessoꝛis. ꝛ facit ad ꝓdicta. j. de cond. ꝛ de. publius. ꝓma ratio est ꝓpter temporis extremitatē. secūda ratio assignatur per glo. ꝙ fit ꝓpter dñi nostri Jesu Christi natiuitē. quia septem diebus post natiuitatez sunt ferie sicut di citur in resurrectione. sed illa ratio nō placet Odofr. quia eru bescimus fine lege loqui. vt in auē. de trien. ꝛ semis. §. considere mus. secundo quia illo tempoꝛe Christus in virginem non ve- nerat. vel non colebatur festum eius. vt. j. de auro ꝛ argen. lega. l. tritia. §. fina.

¶ Additio Bal.

1 ☞ Dilatio vnica ꝓbatoꝛia nō est ꝑemptoꝛia.
2 Impeditus in ꝓductione vnius testis an habebit terminum ad ꝓducendum pluries.

Pridie calen. In spec de dila. §. vide ver. quid si reus ꝓcuratoꝛ pe- tit inducias ad denunciandum dño an debent dari: dic ꝙ sic. si est generalis ꝓcur. secus si spālis. vt no. ar. j. q. viij. canonicas. Jtē an existens extra ꝓuinciam possit pe rsonaliter citari dicit ibi arch. ꝙ nō. Etiā dilatio postq̄ alia ex equitate speratur mero iure dicitur ꝑemptoꝛia. vt no. C. de tēp. ap. l. ij. in. ij. glos. vide qō no. in cle. sepe. In gl. ar. ꝑ Inn. de ꝓcur. aud. in ꝓin. ꝛ de accu. ad peti. ¶ In gl. que incipit bac l. i ver. in regula no. ꝛc. Spec. dicit qō post lit. cont. oīs dilatio est ꝑemptoꝛia. §. viso. ver. fit ergo ꝛ seq. qō est verū in ꝓbato ꝛia. secus in expectatoꝛia vt ꝙ cōpareat ad audiendū suiam dif finitiuam tunc debet exꝓmi ꝙ ꝑemptoꝛie vel debēt esse tres
1 citatioēs. ¶ † In ea. gl. ī ver. absenti. Ho. ꝙ vnica dilatio ꝓba toꝛia nō est ꝑemptoꝛia quando datur absenti. ꝛ per hoc facit qō no. Inn. de accus ad peti. ¶ In ea. gl. in ver. in crimine. Jn tellectus huius. l. ponitur in spe. de summaria cognitiōe ver. ij. videndū ibi vide. Jdē ꝛ sic no. ꝙ terminus nō est de substantia ꝓbationis. sufficit cū terminus legalis ad ꝓbādū q̄ ꝓtēdi rur vsq; ad suiam siue ꝙ instrumenta. siue per testes vsq; ad aper turam testium. ¶ In ea gl. in ver. petendū. j. tēs quadrimestre est limitatuz fauoꝛe rei. Jdeo si reo expedit pōt egredi. vnde se cus est in meta ꝓsira iurisditioni quia non ꝓtigitur fauoꝛe rei. vt nota. extra de offi. de lega. de causis per Innocen. ibi se astrinxerat actoꝛ: sed non reus. vide Dy. in. c. non licet actoꝛi. ti tul. ad hoc. not. spe. de dila. §. videndum ver. vtrum valeant Cy. in. l. ꝓperandum. §. ꝛ siquidem. ij. op. facit. C. eo. titu. quando dubitatio est. quia videtur quod dilatio fit de oꝛdine ꝓcessus. ꝛ si omittitur vitiatur: vt in. l. ꝓlatam. sed non est ita cuz pos- sit renunciari dilationibus tacite ꝛ exꝓsse. ergo nō sunt de sub stantia. vt in pos. le. si is a quo. ꝛ vbicunq̄ dicimus hodie con- stat hodie agatur. nam tunc potest fieri ꝓbatio immediate. er go sine termino. ¶ In eadem glos. in ver. remittatur. vnde re- missio est quedam conclusio in causa. ꝛ ideo post non recipiun- tur ꝓbationes. vt not. Innocen. de causa possessi. pastoꝛalis. ¶ Nota in ista gloss. quod duo debent ꝓbari. impedimentū ꝛ animus impedientis. ¶ Sed an sufficiet sacramentum suum dic vt. ℈. ti. j. l. ij. §. quod dirimus. ꝛ no. in spe. de dila. §. fin. Sz an si impediatur in vna die habebit integram dilationem an tā tum vnius dici. dic vt. l. nemo de ver. oblig. nam si ex illo impe-
2 dimento perdit commodum totius dilationis habebit dilatio nem integrā als nō. † Sed nunq̄d impeditus in ꝓductione vnius testis habebit terminū ad ꝓducendū plures dic ꝙ nō vt. ℈. de iureiur. admonēdi. ¶ In glos. q̄ incipit bac. l. in ver. co gnitione nā exigit qō petat. Jtē ꝙ nō per ealūniā. Jtē ꝙ peta tur ad ꝓvandū tale quid qō ꝓbatū releuet. sed oīs dilatio fit cōis. vt. l. petēde q̄d distinguit text. iste inter actoꝛē ꝛ reū. Rñ. dāda nō est cōis. sz data. Sed quid si reus renūciet. dic ꝙ nō no cet aduersario de ꝑ tab. si post mortē. in fi. Et tenet sibi renūcia ti. qz ꝛ illa q̄ remanet aduersario est cōis. Cōtrarium credo de hoc. In spec. de testa. §. fi. in fi.

1 ☞ Sentētia vbi est nulla pars nō tenetur obedire.
2 Sententia vbi est nulla nō meret̄ execution̄.
3 Exceptio nullitatis q̄ ostat ex actis impedit executionē sue.
4 Relatio nunciꝫ an sit actus adeo iuridicus quod non possit fie ri die feriata.

Sferiatis. Sententia lata tempoꝛe feria- to est ipso iure nulla. ꝛ ideo non meretur executionem. h. d. ¶ In text. ibi fit. s. valeat no. sufficere vnius partis contradictionē ad hoc. vt
1 sententia lata tēpoꝛe feriato sit nulla. ¶ † Secundo no. quod
2 vbi sententia est nulla pars non tenetur obedire. ¶ † Tertio
3 no. quod sententia nulla non meretur executioni. ¶ † Quar to ex hoc no. quod exceptio nullitatis que constat ex actis im- pedit executionem sententie nisi exceptio nullitatis esset dubia si quidē ꝓbet̄ ꝓbatio nullitatis in ꝓmptu supsedet̄ sup execu tiōe vt. C. si ex fal. istru. l. fi. sivero non offert̄ i ꝓptu non retar datur executio. vt no. j. de iureiuran. l. nam ꝛ postea. ꝓsertim si ꝓsumptio sit contra opponentem. vt. C. de oꝛdi. co. l. fi. de of ficio delega. cum in iure per Inno. facit. C. de fal. l. satis aperte ¶ In gl. j. ibi nemo potest. s. ꝓuatus. ꝛ de hoc ē casus extra. e. c. conquestus. per statuta autem ꝛ consuetudines locoꝝ pos- sunt ferie induci. ꝛ inducte tollī. qz decretalis dicit quod etiam in ferijs ad honoꝛē dei seruantur consuetudines ꝛ statuta loco rum vt extra de ferijs capellanus hoc tangit Odofre. ℈. eodem ꝓridie. ¶ Extra quero hic vnum pone quod tempoꝛe sentētie partes non renunciauerūt ferijs. tū post suiam ratificāt. quero vtrū idem operetur ratificatio q̄ renūciatio a ꝓin. ꝛ videt qō sic. C. cōia vtriusq; iu. l. ij. qō no. C. qui ꝓ sua iurisd. l. j. Jtem qz non fuit defectus nisi solius voluntatis. ergo ratihabitio re- trotrahit̄. vt. j. de pig. l. si fundus. §. j. In contrariū videt̄ qz qō incōgrue factū est ratificari nō pōt. ar. j. rē ra. haberi. l. bonoꝝ credo quod istud sit veritas per ea que no. ℈. eo. l. j. §. si vero. nā ratihabitio non trahitur retro vbi reperitur iuris impedimen tum. vt not. j. de le. j. l. talis scriptura nec ibi deficit solennitas a ꝓin. vt. j. de auē. tu. obligari. §. fi. nec ibi persona est inhabilis vt no. C. de bo. que li. l. fi. §. necessitate cum simili. ¶ Extra que ro vtrū lex nostra habeat locū in sententia interlocutoꝛia. ecce cōmissio citandi est interlocutoꝛia. vt. C. de epis. ꝛ cle. l. cum cle- ricis. nūquid pōt fieri cōmissio die feriata. ꝛ ista est q̄stio Inn. extra. c. cōquestus. ꝛ Cy. C. e. dies festos tu dic ꝙ quatuoꝛ sunt actus per oꝛdinē. Ꝑrimus est actus cōmissionis. vt. C. de exhi. reis neminē. tunc aut illa cōmissio req̄rit cause cognitionē ꝛ nō pōt fieri die feriata. vt. C. e. a ꝓcedente aut nō requirit cause co gnitionē vt simplex citatio ad causam tunc illa cōmissio siue in

Universidad de Deusto Biblioteca

terlocutoria valet cū in tēpus iuridicū cōferat.ar.l. in tempus de here.instituꝫ.qđ est verū nisi essent ferie in honorē dei.qz tunc indistincte nonvalet commissio.qz lex resistit principio.vt.C.e. dies festos.z de ser.expor.l.si minor in rōne sui. ¶ Secundus actus est executio cōmissionis q̄ executio fit per nunciū.tūc aut loquimur de iure cōmuni aut de ꝓsuetudine.prio casu tpe feriato ob messes iste actus executiuus pōt geri.extra de iudi.c.fi.si aūt ferie sint i honorē dei iste actus executiꝰ nō pōt geri.vt.C. e.dies festos.sz de ꝓsuetudine.cū illa executio nō ledat partē.sz solum est actus cōsistēs.vt in verbo nūcij seruatur cōtrariū.s.q̄ valeat indistincte.vt no.Ly.in.d.l.dies festos. ¶ Tertiꝰ actus cōparitiōis.de illo habuistis i.l.j.in prin.s.e.q̄ nō tenet q̄s ap te cōparere tpe feriato nisi i casib⁹ exceptuatis.z idē habuistis. s.si q̄s in ius vo.nō ie.l.ij.in fi. ¶ Quartꝰ z vltimꝰ actꝰ est actꝰ processus vel snīe ꝑ citatū ille actus nō pōt geri tpe feriato. vt
4 hic no.xv.q.iij.placita. ¶ † Quero q̄d de relatiōe nūcij an sit
a actus adeo iuridicꝰ q̄ nō possit fieri relatio die feriata a.credo q̄ cū possit fieri absentib⁹ partibus nō fiat in figura iudicij de necessitate.q̄ i illo actu nō sint ferie boīz.sz sunt forte ferie dei quia ter.i.l.dies festos dicit vor filescat z facit ad istas relatio nes.j.de contraben.emp.l.qui fundum.bal.

¶ Additio Bal.

Sententia nulla executionem nō meretur.

SIferiatis. Sententia nulla executionem non meretur vnde exceptio nullitatis impedit executionē sententie.b.d. ¶ Snīa nulla nō debet exequi nec per.l.nec per hoīem tamē q̄libꝫ homo exequik eā.l.fi.C.de ordi.co.l.si fere.hic erat nullitas patens ex temporis inspectione bal.

Dilatio probatoria requirit causę cognitionem.

Terminus perēptorius lapsus defuncto nō heludit viā heredi

ORatione. Ad probādū vnica dilatio debet dari.sz ppter impedimēta emergens possunt dari plures.Item nouo litigatori noua est danda dilatio.b.d.notabiliter. ¶ In ter.ibi instrumētorū.i.probationū cā.nā largo vocabulo instrumentoꝝ omne genus probādi cōtinet stricto tñ z proprio vocabulo nō cōtinetur vbi probatio scripta fm spec. in spe.e.ti.er hoc patet q̄.l.nostra.z.l.vltima.j.e.non loquūtur nisi de dilatione ꝓbatoria non de alijs speciebus dilationum ¶ In ter.ibi sed vtilitatis licet de ordinatione legis sit quod non detur nisi vnica dilatio tamen de suppletione fienda per iudicem poterunt dari plures dilationes successiue causa cognita z hoc est quod dicit.sed vtilitatis. ¶ No.in hac.l.quod ad probationes faciendas assignādus est terminus. ¶ Secundo not.quod vnicus tantū terminus.ergo perēptorius. ¶ † Tertio no.quod dilatio probatoria requirit causę cognitionem. ¶ Quarto no.quod vbi noua causa ibi noua dilatio. ¶ Quinto not.q̄ vbi nouus litigator ibi noua dilatio. ¶ † Sexto no. quod terminus peremptorius lapsus defuncto non precludit viam heredi.z sic heredes sunt melioris conditionis q̄ defunctus propter dictā rationem.qz cum sit nouus litigator cōgruū est,q̄ habeat nouā dilationē.simile.j.de iudi.l.edictū.z ita sentit gl.z odof.cetera dicā in.l.vltima.j.eodem.

¶ Additio Bal.

ORatione. Vide.C.de iure deli.l.fin. §.sed quia quidā ibi quod dilatio data i casu prohibito est nulla ipso iure vide Innocen. extra de testi. vltra tertiam vbi dicit quod licet plures dilationes dentur: debent tamen non excedere omnes metam prefixam in.l.j.C.eo.vide in spe.de citatione.§.nunc.de temp.versi. fi. ¶ In gloss.que incipit si presens sit vel ibi.Not.pascha natiuitatis z resurrectionis equiparari.z in ver. virgine. Idem not.de aur.z argē.le.tritia in fin. ¶ In ter.ibi.illud.No. quod illud quod fit elapsa dilatione non tenet ipso iure de exec. tut. l.scire oportet.§.consequēs per Jaco.idem dicit quando libellus est ineptus.

Dies naturalis hꝫ ortū a media nocte.

Notarius qui scribit instrumentum sero vel in aurora potest dicere actum tali die.

Quid sit dies naturalis z artificialis.

ORe romano. Dies naturalis incipit in media nocte b.et finitur in media parte noctis sequentis z valet actum de nocte ac si esset actū de die.b.d.No.q̄ dies naturalis habet.xxiij.horas.z includit ptē duarū noctiū. ¶ Sēdo no.q̄ dies ꝑ dies distinguit a nocte idē est qđ lux seu lucis spatiū.z nor prout distinguit a die idē est q̄ tenebre seu spatiuꝫ tenebrarū.qđ facit ad statuta q̄ distinguūt in maleficijs diē ac no

2 ctē. ¶ † No.iij.purificari i legitimis actibus siue aliq̄d fiat de die siue de nocte.z dicit Jnn.q̄ notarius q̄ scribit instrm i sero vel añ aurorā potest dicere actū tali die Iz non faciat mētionem de nocte.ita dicit Jnno.cx de of.dele.c.cōsuluit i fi.q̄ vba no.et nō habes alibi. ¶ In gl.j.ibi artificialis sic dictus.qz artificio iuris applicat ad actꝰ hoīm.nō qz hois artificio ꝓsistat.imo ex ipsa natura cōsistat.sed qz artificiū iuris talē diē pōderat i actibus hoīm vbicūq̄ ius distinguit inter diē z noctez. ¶ In eadē glo.ibi sup terrā dies ergo est ab aurora vsq̄ ad occasuꝫ solis.z
3 dicit aurora albescēte celo vt i.l.titius.§.fi.de li.z pos. ¶ † Et no.ex illa gl.quid est dies.s.naturalis z artificialis. sed adde q̄ artificialis ē duplex.vnus est dies vniformis. z semper incipit ab aurora z durat vsq̄ ad crepusculū noctis.alter est difformis qui pōt iciperi i qualibet parte diei z appellat dies emergēs q̄ quādoq̄ incipit de mane qñq̄ in vesperis vel in meridie fm q̄ occurrit de facto.vt.C.de ap.auē.hodie.sic etiaꝫ dicimus de anno et mense.q̄ est reperire annū et mensem emergentem.vt inst. ad.l.aquil.§.hoc tñ capite.z adde qđ no.archi.lxxv.distin.c. q̄ partibus. ¶ In glo.se.ibi.§.sedebunt vñ not. quattuor actus. Primus est actus cōparitionis qui pōt fieri vsq̄ ad mediā nocte forte ne labatur terminus bāni qđ no. ¶ Secūdus ē actus satisdatiōis puta dando pignora in cō i ne forte quis detineat vel ne pena pecuniaria fiat corporalis ex forma statuti.z adhuc ille actꝰ pōt explicari de nocte.ex quo apparet q̄ relaratio eiꝰ qui satisdat potest fieri de nocte.quod infertur ex predictis si tamen periculum non est in mora officialis non tenetur sui copiam facere de nocte.vt in.l.j. §.quid ergo quando appel. fit. ¶ Tertius est actus diffinitiue sententie et ille actus non debet expediri de nocte.puta ante auroram vel in sero quia publice debet ferri sententia diffinitiua.vt.C. de senten.l. sententiam nisi propter imminens periculum.vt extra de offi.delega. c.consuluit. ¶ Quartus actus est solutionis alicuius debiti ex contractu vel simili causa tunc creditor non tenetur recipere de nocte.quia posset facile decipi.facit.j.de sol.l.si soluturus z ideo locator roncini non tenetur eum recipere a scholari de nocte.z not.istam gloss. ¶ In ea.gloss.ibi vsq̄ in vesperis.no. quod vbi exprimitur certa hora ibi ea hora est comparendum. facit.j.quod vi aut clam.aut qui aliter in prin.z quod no.insti. de ver.obli.§.j. ¶ In ea.glo.ibi non minorem ex hoc patet qđ valet concordia facta de nocte sicut facta de die z appellatione diei in his que possunt pariter agi de die z nocte debemus intelligere diē naturalē qđ no. ¶ In.e.gl.in fi.adde q̄qñq̄ aliud opaī nor q̄ dies nā aggrauat maleficiū.vt.C.de fic.furē.auget dolorem.vt.C.de adul.graccus.z reddit probationē difficilem vt.j.q̄ met.cā.l.si cū exceptione.§.in hac inducit suspitionē. vt j.de adul.capite quito iurta illud aristotelis nocte vagaī adulter.z illud qui male agit odit lucem. Item de nocte geminatur custodia.vt.l.j.C.de custo.reo.

¶ Additio Bal.

1 Reus post litem contestatā nō pōt petere q̄ actor exprimat
2 Ferie inducte in honorem dei an per statutum tolli possint.

ORe romano. Est postea respuēdus
1 l.fin.C.de execu. sentē tia expressio actio. † Not.quod post lit.contesta. nō potest reus petere quod actor exprimat per.l. fin.C.de execu. Bui.de.st. ¶ In ter.in ver.dies vide omnino quod no.archi.lxxv.di.quod a partibus dimidiatis noctibus. Quot sunt partes noctis.vide per Archid.j.q. j.super.i.gloss.que incip. more romano hic in die naturali sed dies emergens non habet determinatum principium quia variabile omnis dies habet.xxiiij.horas. Sed dies voluntarius incipit quando vult qui prefigit. ¶ In ea.gloss.in ver. In media nocte vide.j.quando app.fit.l.j.§.quid.ergo si conditio or-
2 di. ¶ † In ea.gloss.in ver.presentare.argu.quod per statutum non possunt tolli ferie inducte in honorem dei.dic contra de feriis particularibus. Nam clerus vel populus non celebrat eas vniformiter in tota christianitate. secus in die dominica quia deo est iussa esse venerabilis q̄ nō possunt tolli in omnibus casibus generaliter sed alique sic.quia istud non est ius diuinum tollere sed distinguere.argu.s.e.l.ij. ¶ In gloss.que incipit.i. diei artifi.in ver.diem.s.si tale quid debet solui quod si soluere tur de nocte creditor posset decipi de so.si soluturus. In ver. presentare. ¶ Not.quod licet non teneat sententia de nocte tamen comparitio ad causam potest fieri de nocte z interlocuto-
c ria ferri c.que non exigit iudicem sedere pro tribunali.

Ius. Ferie habent locum in actibus iudiciorum non in actu militari vel custodia.hoc dicit.

In pecuniarijs

a ¶ Die feriata vide bar.i l. in minorꝫ C.in qui.cau. in integrū resti.nō ē necess. tm.j.co.in fin. ver. sed inest dubitandum vbi.o.q̄ fic.tē pore feriato i vtilitatē hominū ſz secus in honorē dei tñ dicit Bꝛuꝫ Quarti practi cavide cundē bal.in.d.l.diescisellos.z.d. alex. de imo. in.l.j.§. nunciatio.de op. no.nū. z bar. in extrauag. ad repri. ver. deplano.z.d. alex.in.l. hoc aūt.§. defendi.ex qui. ca. in pos.ea.

b ¶ Nocte.vide fel.in.c. qz de iudc. z sara.in prin.z i c.si p fideiuss. z in.c.ꝓsuluit in.iij.co.ō of. ōle.z adōbar. cepo .i. l.ij.§. §.de verb.si. z aler'.in .l.j. si q̄s cau.q̄ verum more romano p;out hic bal.

c ¶ Ferri. viō feli.in.c. consuluit de offi. delega.in. vj. co.z quod ibi dixi, in apos,

Universidad de Deusto

1 ¶ Dis dilatio p̄batoria est peremptoria.
2 Distinctio inter actorē ⁊ reū non fit in ciuili causa q̄tū ad dilationes p̄batorias.
3 Dilatio prima ad p̄obādū non est peremptoria.
4 Defensio est fauorabilior q̄ accusatio.
5 Iudex in assignāda dilatiōe p̄batoria debet eē circūspectus
6 Quelibet dilatio p̄batoria an sit p̄emptoria.
7 Dilatio data nō petenti an valeat.
8 P̄obatio an valet sine termino.
9 Dilationum tres sunt species.
10 P̄ocuratori actoris an daī dilatio ad p̄ducendū mādatū.
11 Reo an magis sit fauendū q̄ actori.
12 Dilatio assignata sine vlla causę cognitiōe an habeat vim p̄emptoriā.
13 Dilatio data ad p̄bādū an possit reuocari vel mutari.
14 Accusato quare plures dilationes assignanī q̄ accusatori.
15 In cā ciuili quare tantū datur vna dilatio.
16 Terminus bāni an possit p̄rorogari.

In pecuniarijs. Lex nostra diuiditur in tres partes. nam primo ponit vnam regulam in ciuilibus causis. scdo ponit scdam regulā bimēbrē in criminalibus causis. tertio ponit quandā communem modificationem siue quoddam dictū pariter determinans vtrāq; regulam. secunda ibi. sed in capitalibus. tertia. ibi. sed vtrūq;. ego dico q̄. l. nostra diuiditur in tres partes. quia primo ponit vt dixi regulam in ciuilibus. secundo ponit aliam regulā in criminalibus. tertio ponit quādam aliam regulam. in hac ergo. l. tres dantur regule. ꝫ glo. dicat q̄ due. prima regula est q̄ in ciuilibus causis datur tm̄ vnica dilatio ad p̄bandum ex singulis causis. secunda regula est q̄ in causa criminali dantur ad p̄bandum due dilationes accusatori. tres accusato. tertia regula est q̄ omnis dilatio p̄batoria siue vna siue plures debz dari cum causę cognitione. vnde noua dilatio p̄batoria sine causę cognitiōe non est assignāda. h. d. hec. no. l. ¶ Not. in hac. l. quattuor regulas. ¶† Scdo no. ex prima regula q̄ ois dilatio p̄batoria est peremptoria q̄ apparet quia non datur nisi vnica dilatio. ergo apparet q̄ quādo assignatur in ciuili causa dilatio ad p̄bandum q̄ in assignatione dilationis adiciatur et peremptorie. quia tacite hoc intelligitur. et hoc apparet q̄ lapsa prima dilatione facultas p̄bandi perempta est. inde cm̄ dicitur peremptorie quia habet perimere. vt. j. de iudi. l. ad tertium. hic aūt perimitur p̄batio. quia post terminū nō potest fieri. ergo seq̄tur q̄ etiā prima dilatio p̄batoria est peremptoria. tm̄ hoc est intelligendū vt infer̄ limitabo. ¶† Tertio no. ex prima regula q̄ in ciuili causa q̄tuz ad p̄batorias dilationes non fit distinctio inter actorem ⁊ reū. sed ad paria iudicant nec vni magis q̄ alij est fauēdū. ¶† Quarto no. ex scda regula qđ prima dilatio ad p̄bandū nō est peremptoria. sed scda est peremptoria actori. ⁊ tertia reo. ex hoc no. quinto q̄ per lapsuz termini potest p̄cludi via licite defensioni in causa criminali. si aūt nō assignaretur dilatio nūq̄ pōt denegari defensio. vt. j. de bo. co. qui mor. si. ꝓsci. l. ij. §. fi. ⁊ est ter. no. j. de re mili. l. iij. §. si ad diē. ¶† Sexto no. ex hac rl̄a. q̄ fauorabilior est defensio q̄ accusatio ⁊ q̄ magis faueī accusato q̄ accusatori. ¶† Septimo ⁊ vltimo no. q̄ in oī dilatione p̄batoria assignanda iudex debz esse circunspectus ⁊ discretus ita q̄ istas dilationes det cum quodā. vt ita dixerim grano salis. i. discretiōis. ⁊ iuste causę debēt assignari. hec omnia subtiliter colligenti ex hac nota. l. patent. ¶ Glenio ad oppositiones dicitur hic q̄ in ciuili causa vnica dilatio p̄batoria est assignanda. l. cauetur totum contrarium q̄ causa cognita sunt assignande plures. vnde vī obstare. §. c. l. oratione ver. sed vtilitatis. istud cōtrariū sol. in glo. tribus modis. dicunt cm̄ quidā q̄ vna dilatio assignatur sine causę cognitione vt hic. plures vero cū causę cognitione. vt in. l. cōtraria. ista sol. est falsa quia omnis dilatio p̄batoria exigit causę cognitionē vt hic in fi. legis. ⁊. C. de dila. l. a p̄cedente. et etiā in. l. j. c. ti. ibi. dū dicit vrgentissima rō ⁊c. Et ideo datur scda rō sio per alios. s. q̄. l. nostra loquitur. fm statutū antiquū in oratione iperatoris. sed. l. cōtraria loquitur fm statutū nouū. ⁊ fm nouā iuris p̄udentiā. ista so. includit q̄ ista. l. sit correcta in sui prin. quod est falsum. q; cū sit posterior in ordine fatuī est dicere q̄ corrigatur per. l. oratione. ⁊ ideo respondet glo. iij. mō aūt nos loquimur quando petitur dilatio ad p̄bandum nō sub ratione impedimenti. sed vt doceatur de iure intendentis probare ⁊ tunc non datur nisi vna dilatio in ciuili. ⁊ ita loquitur hic. aut petitur dilatio sub ratione impedimenti. q; allegat ꝯs impedimentū in prima dilatione. tūc pōt plures dari. ita loq̄tur. l. cōtraria. ꝓhec est ipsa veritas. ⁊ ex hoc apparet q̄ quādo petit̄ noua dilatio debet causa allegari. i. impedimētū emergēs. ſz vbi petitur dilatio a principio non cadit allegatio impedimenti. ¶ Iurta hoc incidenter quero que causę cognitio incidenter requiratur in prima dilatione. ⁊ que requiratur in dilationib⁹ successiuis. respondet glo. q̄ in prima dilatione causę cognitio consistit in moderando spacio temporis secundum distantiam locorum et secundum facilitatem et difficultatem p̄bationis vt. l. j. C. eodem. ⁊ ar. infra de ver. ob. l. continuus. §. cum quis. ⁊ §. Item qui insulam. ⁊ supra si quis cau. l. j. In alijs vero successiuis dilationibus requiritur allegatio et p̄batio impedimēti. nec sufficiat allegare si non p̄betur. vt no. infra de excu. tu. l. excusare se. Item nec p̄bare si non allegetur quia petitio noue dilationis non debet esse incolorata. sed iustificata per causam. arg. j. de adul. si adulterium cum incestu. ibi dū dicit vtiqz si error allegetur. ad hoc. j. de mi. l. minor autē magistratus. de excep. do. l. ij. §. circa augmentum. tamen qō sufficiat p̄batio ꝫ eā spālis nō fuerit allegata. C. de an. except. l. fi. sed. d. Jaco bu. dicit q̄ alia vertuntur in causę cognitione. ¶ Primo enim requiritur ſz eū q̄ dilatio petatur. vt in. l. j. C. e. i verbo spaciū postulatuz. ⁊. C. si intra certū tempus. l. ij. ibi dum dicit necessarijs si petātur dilationibus nō negādis nisi em̄ petaī dilatio iudex non tenetur eā assignare. facit qđ no. in. l. j. j. de fur. ¶ Secūdo requirit̄ q̄ ille q̄ petit nō fit in euidenti calumnia. vnde in notorijs non artatur iudex ad assignandum dila. re. ⁊ hoc p̄batur tali rōne: q; ille q̄ petit dilationem petit eam sub iuramento calumnie. vt. C. de iur. ca. l. j. vnde si iudex videt cum calumniari nō debet istud iuramentum admittere ⁊ ad hoc bene facit quod no. Inno. in. c. j. de of. vica. ⁊ de bo. li. q̄ cum maior. §. si patris. ⁊ est glo. or. quā no. ¶ Tertio requiritur q̄ petatur ad p̄bandum articulum cuius p̄batio non excludatur per. l. vt. C. de nō nu. pecu. l. in cōtractibus. §. illo. ¶ Quarto requiritur q̄ petatur ad p̄bandum articulum vel capitulum q̄ faciat ad causam. nā super impertinentibus non datur dilatio. ⁊ si esset data per errorem non reciperetur p̄batio. vt infra de peti. heredi. l. si quis libertatem. §. fina. ⁊. j. de iureiur. l. si duo. §. idem iulianus. dicitur autem impertinens capitulum id quod nullo modo tangit causam. nec directe nec indirecte siue adminiculando. id enim quod aliquod adminiculum affert non dicitur impertinens. C. de p̄ba. l. ad p̄ba. vbi est ter. ¶ Quinto ⁊ vltimo requiritur q̄ dilatio petatur ad p̄bañ. id quod p̄batuz releuet. quia superuacuis p̄bationibus non est vtendū. ⁊ quia non interest petentis. ex quo cum non releuat facit quod no. fm vnum intellectum. C. de fal. l. satis aperte. ⁊ extra de offi. delega. c. cum contingat. ¶† Scdo incidenter quero vtrum sit simpliciter verū q̄ quelibet dilatio p̄batoria sit peremptoria. Spe. in ti. de citatiōe. §. viso. v̄. sit ergo. dicit q̄ post lit. ꝯtest. quelibet dilatio est peremptoria. ſz ante lit. ꝯtest. non. ſz aliter videt̄ dicere in ti. de dila. §. videt. ver. quid si dato. sed glos. que est. j. de iudi. l. et post edictū dicit q̄ nulla est differētia ante lit. ꝯte. ⁊ post in numero dilationū. breuiter ego dico q̄ āte lit. ꝯtest. ⁊ post dilatio p̄batoria est peremptoria. vnde siue assignetur terminus ad p̄bandū super emergēs. ante lit. cōtest. siue super principali post lit. ꝯtest. terminus est peremptorius. casus est hic: ⁊ hoc verum nisi in prima dilatione occurrat impedimētū. q; tūc terminus non habebit vim peremptorie. arg. j. de publi. l. cesar. item hoc est verū nisi infra paucos dies mora purgef̄. nam etiā post terminum peremptorium admittit̄ ad p̄bandū ille qui incōtinenti comparet. De p̄batione que fit p̄ instrumēta est glo. or. in. c. sepe. in glo. vbi ergo. de verb. signi. in cle. ⁊ per Cy. C. qui accus. non p̄sit. l. si ea. ſz de p̄batiōe p̄ testes videtur maior dubitatio. tamen idem dico: q; ille p̄bationes equiparātur. vt. ſ. co. l. oratione et hoc tenet Cy. expresse in. l. mancipioz. de oper. li. in addi. suis ipse dicit q̄ ſz cautius esset petere nouaz dilationem tm̄ ⁊ sine noua dilatione valet facta p̄batio beneficio purgatiōis more. qō tene mēti. idē etiā sentit hic Bar. qui dicit q̄ si nō admitteretur ad p̄bañ. possz appellare ⁊ p̄bare in eā appellationis. vī magis est rationabile q̄ cuitem⁹ istū circuitū fm Bar. ¶ Ex predictis cōcludēdo apparet q̄ quelibet dilatio p̄batoria est peremptoria. fallit beneficio impedimēti ⁊ beneficio purgationis more. vbi ius aduersarij non est factū deteriusqō no. ¶ Tertio incidenter quero de ista dilatione p̄batoria ⁊ peremptoria. Respondeo nos habemus q̄ dilatio ad agendū vel accusandum perimit ipsum ius ope exceptionis. vt. j. de accusa. l. cum titio. item dilatio ad excipiendū perimit ipsam exceptionē ope replicationis. vel officio iudicis. vt extra de excep. c. pastoralis. ⁊ no. in. c. j. de excep. ī cle. dilatio aūt p̄batoria nō perimit ius. sed p̄bationē. hinc est q̄ in noua instātia poterit fieri p̄batio omissa in prima. C. de tempo. appel. l. per hanc. ⁊ not. j. de excep. rei iudi. l. duobus: et dico q̄ perimit p̄bationē itellige super eo capitulo. nam vbi nouum capitulum qō non includitur a veteri p̄ducitur potest fieri noua p̄batio. casus ē hic scdm

Universidad de Deusto
Biblioteca

vnaz expositionem z pbatur. C. de re. cred. l. gñaliter. §. fi iudex.
¶ Iurta predicta quero duo. primo an valeat dilatio data nō petēti z certū, est q valet si ad postulationē aduersarij. nā ipo in puncto dat dilatio. vt. j. de iudi. l. ad perēptoriū. C. vbi i rē actio. l. ij. z in aut. qua in prouincia. sed questio nō ḡrit de hoc: sed queritur an nemine petēte ex mero officio iudicis possit dari dilatio ad pbandū. z an data artet illū cui dat. tex. eīi videtur requirere q dilatio petatur. sed Bar. dicit q pōt dari mero officio iudi. qz iudicis arbitrio est cōmissum tps expediēde istātie. vt. C. de iudi. l. properādū in fi. prin. do. Ja. bu. videtur sentire oppositū q nisi altera pars petat nō possit dari dilatio ad pbandū z est ar. j. de arbi. l. nō ex oībus. C. de dila. l. j. i verbo postulatū spaciū. C. vt intra cer. tps. l. ij. in verbo. si petant nisi etiaz causa que pertineret ad merū officiū iudicis vel i qua iudex posset de facto supplere. vt. C. de ap. l. amplio rem in princi. ¶ Iurta hoc queritur scōa dilatio dz dari pbato impedimēto. quid si iudex dat scōam dilationem de facto non allegato nec pbato impedimēto[a]. vtrū ista dilatio valeat nec ne. Jnno. extra de testi. c. vltimo sentit q aut prima dilatio fuit integra fm spacium qō ponit. l. j. C. de dila. tunc scōa nō valeat. aut nō fuit integra tūc secunda valeat quasi veniat ad supplementū prime z ad restaurationē temporis adempti. forte dici pōt q indistincte valeat. qz iudex pōt gratiā dilatiōis facere de benignitate. vt extra de of. deleg. c. ꝓsuluit. z qō no. insti. de ver. ob. §. j. facit qō no. Jnn. ex de eo q fur. oz. susce. c. innotuit. z de accu. c. ad petitionē. et de p cu. c. auditis. ¶ † Iurta predicta q̄ro vtrū valeat pbatio fine termino z vr q terminus fine dilatione sit de substātia pbationis ar. huius. l. z. l. oratiōes. §. co. breuiter dñi nos hēmus q libellus pduci pōt fine dilatiōe. vt in aut. offerat. Jtē hēmus q reseriptū z mandatū pñt pduci fine dilatione. C. c. l. si qñ. Jtem exceptio pōt pduci fine dilatione. sufficit eīi dilatio data p leges perēptorias. nō eīi assignat terminus: vt saciat valere actū sed vt quis nō audiat post terminū. vt extra de excep. c. pastoralis z de resti. in ite. c. cozā felicis. Doc. dicūt q dilatio nō est de substantia pbationis. nec in ciuili cā. vt. C. de dila. l. si qñ. z. l. cū a nobis vbi est expressum q valeat peessus nō data aliqua dilatione. sine etiaz loquamur in cā criminali. tex. est. j. de dila. l. j. et ibi. p Ja de are. ꝓclude ergo q tam testes q̄ instra pduci pñt sine termino. facit. j. vt ipos. le. is a quo i prin. z ad tre. l. ille. a quo. §. si testō. ¶ Expediti sumus de primo cōtrario z de qōnibus incidentibus circa ipsum venio ad vlteriora. ¶ Et opponitur scōo z videtur q in ciuili dentur plures dilationes. vñ videtur obstare. j. de iudi. l. ad peremptoriū cū si. so. dicit glo. q ibi loquit in dila. que assignat absenti hic in dila. que assignat pñti z petēti. z idē tenet glo. vbiq; z Doctor. z est rō differētie. qz dilatio que assignat pñti bz vim monitionis. vt no. C. quō. z. qñ iu. l. ij. vbi ꝓino vide. ¶ Ex hac glo. primo no. limitationem nostre l. q vbi dilatio pbatoria assignaret absenti nō sufficeret vnica dilatio nec presumpta contumacia. ¶ Scōo no. q ois dilatio que assignat acceptāti est perēptoria. ar. ad hoc. j. de ver. ob. l. q̄ rome. §. augerius. sed moderni doc. aliter soluūt. Jtē. s. q. l. ad peremptoriuz loq̄tur in dila. expectatoria q̄ assignat ad pareñ. z ad fisteñ. in iudicio. sz ler nostra loq̄tur in dila. pbatoria. z sic non ob. Sed si tu pcedas vlterius z queras cur tam varie tunc opz redire ad rōnem gl. qz minus artat dilatio q̄ assignatur absenti q̄ q̄ assignat pñsenti z acceptāti. vt no. in. l. ij. C. quō. z quā do iu. ¶ Sed tertio op. de aut. iubemus. C. de iudi. gl. sol. vt. §. doc. dñt q ibi loq̄tur in dilatōe allegatoria: puta ad faciēdas allegatōes iuris z dādas eas in scriptis: vt registrent in actis: vt facili⁹ appareat q̄d iuris. facit. j. de mino. l. minor obmissaz. hic in dilatione pbatoria q̄ datur ad pbandū factū. z sic nō ob. aduerte in allegationib⁹ iuris nunq̄ precluditur via. z tñ dicit Jnno. q post cōclusum in cā nō fiūt allegationes iuris. vt ipse no. extra de cā pos. c. pastoralis. q pōt intelligi duob⁹ modis. Primo in iure cōsuetudinario qñ indiget pbatiōe. vt. C. q̄ sit lon. cōsue. l. j. Secūdo in dilationibus registrādis in actis sicut est de consuetudine in multis locis. nam nihil addit actis post cōclusum in causa. ¶ † Et ꝓclude ex predictis q tres sunt species dilationū. quedā eīi sunt expectatorie. q̄dā pbatorie. quedā allegatorie. sunt z alie plures spēs q̄s non ꝓsequor. ¶ Quarto opponit z videtur q in ciuili plures assignent dilationes ad pbandum: vnde videtur obstare. in aut. de resti. §. quia vero. solu. ibi non loquitur in pluribus dilationibus: sed in pluribus productionibus testium sub eadem dilatione. z ideo cauēduz est ne ille cui dat iudex terminū ad pbandum producat testes in pluribus vicibus sed melius sibi esset q simul oēs nominaret z produceat. lz si non noiauit primo quosdam possit addere secūdo z tertio alios: z etiā quarto possit facere quartam additionez cuz solennitate illius. §. quinta autem additio seu productio non datur. ꝺoc. nostri dicunt q ille. §. potest intelligi non solum in numero productionum. sed in numero dilationum. probatis tamen impedimentis. vt. §. eadem. l. oratione. §. j. ¶ Et vt articulus ille liqueat sic distingue. aut nulla data fuit dilatio ad probañ. tunc est danda causa cognita. vt in princi. huius legis. aut fuit data. sed testes non fuerunt producti v l fuerunt producti z non recepti. tūc er singulis z successiuis impedimētis pñt dari plurime dilationes quotiēs opus est. vt. l. oratiōe. §. j. aut fuerunt testes producti z recepti. sz pars vult pducere plures: et facere nouam productionez: tunc aut sub eadē dilatiōe. z loq̄tur. §. q̄ vero fm vnam lecturam. aut ratione impedimenti vult petere successiuas dilationes. z tunc seruat. §. q̄ vero fm aliaz lec. z hoc testibus non publicatis. si eīi essent testes apti. clausa est probationum copia per viam testium. vt. C. de testibus aut. ad hec. q dic. vt in. c. testibus de testibus in cle. idem si pars cēt percunctata dicta testium non tñ dicit percunctata si non legit lz testem instruxerit vel interrogauerit. z dicit Rofr. vnū not. verbum. q lz instruere testem: vt apte deponat. dum tamen vero non recedat. et si testis dicit se hoc modo instructum nō propterea vitiatur testimoniū. vt no. Rofr. in suis libellis in ti. de senatusc̄ōsul. libon. ¶ Quinto oppo. z vr q ad probañ. nulla dilatio debeat dari. vt. C. de dila. l. si qñ. q̄ loquit i causa ciuili. z eo. ti. l. cū a nobis. so. dicit q̄dam q hic ponitur regula q̄ fallit in casibus legum contrariarū. vos dicatis q in. l. si qñ non dat dilatio. quia nō debet alicui dari dilatio ad id sup quo venire debet instructus vnde actori nō datur dilatio ad pducendū re-
10 scriptū. item non datur dilatio ad offerendum libellū. ¶ † Itē procuratori actoris nō dat dilatio ad producendū mandatum quia debuit venire instructus z paratus cū procuratorio. z hoc est q̄ dicit bar. p. d. l. si quando facit qō no. in simili. C. de eden. l. edita. vos potestis subtilius dicere. lz z precedēs dictū sit notabile q in. l. si quando. ideo non datur dilatio ad produceñ. rescriptum qz rescriptū debet ante oia presentari. nec constat aliter iudici delegato q sit iudex. z iō nō potest officio iudicis fungi in dāda dilatione vel ad alium actū. vt no. in. c. is qui. de procur. li. vj. per Archi. ¶ Modo restat respondere ad. l. cū a nobis dicit glo. q ideo non datur dilatio. quia ibi negocium erat relatum ad superiorem. que quidē relatio siue consultatio bz vim cōclusionis in cā. vñ merito nō datur dilatio. qz est conclusum. vt. C. de rela. l. j. et ex hoc dicit Bar. q postq̄ cā est cōsilio sapientis cōmissa q eoipso vr tacite concludi. nec pñt noue probationes pduci coram ꝺsultore fm Bar. q indubitatū est de ꝺsultore q̄ gerit offiū absq; iurisditione. nam cū nō sit iudex non pōt pbatiōes recipe no. in filli. C. de testis. l. hac ꝺsultissima. §. vlt. z C. de li. cā. iubemus de exeu. tu scire opz. §. vlt. C. de iure fi. l. instar. lib. x. ¶ Sexto quo ad primā regulaz opponit dicitur hic q pariter fauet actori z reo. ꝺtra imo est magis fauendū reo. vt in. c. cum partiū de re. iur. li. vj. z in. l. preses. de penis. so. d. Dy. q magis fauetur reo cū est pbatū obscure. Jtem cuz dicit inde q magis fauetur reo cū est pbatū obscure. facit quod no. Ja. bu. C. de peu. l. in elec. ¶ Ex hoc decidit q̄stio. dictat statutū q cōtra magnates sufficiat pbatio fame q̄ habeat p pbatione veritatis. mō ꝺtra quēdā magnatē accusatū pbatum est per famam. sed ipse econtra pbauit per famam. z sic sunt pbationes cōtrarie querit q̄d iuris. z vr primo q ille magnas ꝺbeat ꝺdēnari. qz fama ꝺ eīi pbata ē priuilegiata. z est pīsumptio p ea. alij ꝺo dñt q fama ꝺtraria nō est priuilegiata. nec est pīsumptio legis pro ea. vñ cū p famā ꝺtra magnatē sit melius pbatū sequit q ꝺbeat ꝺdēnari. vt. C. de edi. di. adri. tol. l. fi. ꝺtrariū ē verū. qz cū pbationes sint pares. iura partiuz sunt obscura. z ideo fauendū est reo potius q̄ actori fm predictaz theoricā. Jtē qz tūc fama est priuilegiata quotiēs de ea cōstat. sz hic nō ꝺstat. qz vna pbatio elidit aliā qñ pbatiōes sunt cōtrarie. seeus si pbatiōes cēnt diuerse. z hoc pbat p. l. diuus C. de test. mili. j. de in integ. resti. l. pe. j. de ritu nup. l. nō solū. §. de
11 vno. z ita seruam⁹ in practica qō no. ¶ † Septio z vltimo ponit q magis fauet reo q̄ actori. vt. C. de temp. in integ. resti. l. petende. so. ibi. iō repellit actor. qz nimis se artauerat. z ideo admittit. qz reus nō ꝺz se artare vbi actor est in negligentia z ille est casus no. illius. l. si aūt actori nō posset iputari artatio. ita subueniret actori sicut reo. vt. j. de excu. tu. l. si cū ipse. z. j. de mino. l. intra vtile. C. de adul. l. fi. ¶ Iurta predicta q̄ro assignatus est terminus reo ad rñdendū positionibus nunq̄d interim currit tps actori ad pbandū donec reus est in negligentia rñdēdi. z dic q nō. glo. oz. est in. c. sepe. de ver. signi. in cle. in glo. que incipit si verbū. quā perpetuo no. ¶ Sed quero ppter impedimentuz datur noua dilatio. quero q̄ti tpis. rñdeo tñ tps est restaurandū quātū fuit tps impeduēti. vt. j. q̄. ex cā. ma. l. sz z si p

pretorem. §.

9 ¶ Impedimēto. vide. d. alex. ō Jmo. hic. z bu. in. c. vltra tertiā. ō tes. z adō bar. in. l. j. §. fi. cū l. seq. de iure delib. z i. l. ij. de re iudi. a β

Universidad de Deusto

pretor. §.quoties.dicit tñ Bar.vnū no.verbū q̄ si impedimētum vnius diei abstulit alicui cōmodū totius dilationis.vt q̄ hēbat testes paratos.& iudex nō fecit q̄ tota dilatio ē restaurāda per.l.vt.l.& ideo exigat de v̄.ob.& ibi per eum. ¶ Tertio quero si fuit impeditus solū in productione vnius testis nunq̄d in noua dilatione potero p̄ducere alios testes.& dicit Jac.de are. q̄ nō.vt.j.de inreiur.l.admonēdi.inverb.quibus solis.& ibi per eum. ¶ Quarto quero data est mihi dilatio ad rūdendū octo dierum.ego respondeo prima die q̄ possum.vt not.Ly.C.de feriis dies festos.modo quero vtrū iudex poterit ad ulteriora p̄cedere an vero debeat expectare q̄ octo dies labant.dubiuz sacit.l.fine pars.C.eo.fo.dicit.Bar.ex quo finita est cā dilationis finita est dilatio.& ideo valet p̄cessus ad ulteriora.arg.j.ad tre.l.a filia.§.alumno.nam vt eleganter ait.d.Dy.cessante causa cessat effectus si sublata est cā in totū secus aūt si remanerent reliquie cause finalis. vt no.in.c.decet de re.iur.lib.vj.per Dy.

12 ¶ Quinto querit vtrū dilatio assignata fine vlla cause cognitione p̄atvim peremptorij ego nō quero de citatiōe q̄ citatio valet etiam fine cā. vt no.Dy.in.c.ea q̄ fiunt de re.iur.in.vj.sed quero de dilatione p̄batoria.& dicit do.Dy.q̄ illa dilatio nūc nō hz vim perēptorij.vt ipse no.in.c.indultum.de re iur. lib. vj. vult cūi do.Dy.q̄ sine cause cognitiōe quis possit artari vltra q̄ artet p ius cōe.& ad hoc facit qđ no.Jnno in.c.ad petitionez de acc.li.vj. ¶ Sexto querit vtruz detur vnica dilatio actori.& reo.an detur primo actori vna dilatio.deinde detur reo alia. et

a fm Dy.primo actori deinde reo.vt & ipe no.in.c.non lz actori a de re.iur.lib.vj. ¶ Septimo q̄ro data est dilatio actori et nihil

b p̄bauit.datur postea dilatio reo ista dilatio est cōisb.vt in.l.pe tende.tandē puenit ad aures rei.q̄ actor nihil p̄baueratvñ re? vult renūciare sue dilatiōi ad hoc vt actor nō possit p̄bare. mō quero vtrū illa renūciatio p̄eiudicet actori.in hac.q. sunt due opi.vna est opi.cōis q̄ exquo ius ē quesitū actori nō tollatur p renūciationē rei.ar.j.de pac.l.fi.C.de ap.l.amplior.in.prin.de cōtrata.l.fi.post mortē.§.fi.ff.q̄ quisq̄ iur.l.iij.in prin. ¶ Secūda est opi.bar.q̄ dicit q̄ si res est integra licitū ē reo penitere & renūciare.& p̄bat q̄ cum actor cōsequat ius ex p̄sona rei non pōt hoc iureyti contra ipsum reum.vt.l.amicissimos.§.lucius.de excu.tu.p̄o hoc infra de mino.l. si iudex circunuēto. sed p̄ima opinio est ista veritas.quia dilatio facta est cōis. et lz vnus renunciet alteri nō p̄eiudicat.vt.C.de iud.aut. iubemus nō ob. §.lucius. quia ibi loquitur vbi ex persona alterius volo assequi p̄iuilegium.hic autem nolo assequi p̄iuilegium. sed ius commune quod vult q̄ i iudiciis seruetur equalitas facit quod no. in.c.iudiciis.de regu.iur.in.vj.per Dy. Jtem non ob.l.si iudex quia ibi non erant beneficia paria.sed vnum veniebat in consequentiam alterius.et ideo destructo antecedente destruitur cōsequens. Jtem et potest dici q̄ ibi erant beneficia correlatiua.& sufficit in correlatiuis q̄ vnum tollatur ex eis.vt.l.vlti.j.de'ac-

15 cep. ¶ † Octauo et vltimo querovtrum dilatio data ad p̄bādum possit reuocari vel mutari communiter dicit docto. q̄ sic per.l.q̄ iussit de re iudi.¶ Guil.de cu.tenet cōtrarium.quia cū sit assignata causa cognita nō debz iudex variare.arg.C.de modo mulc.l.cos.& facit qđ no.j.de p̄eto.ffip.l.j.in fi.credo q̄ p̄ima opinio sit verior.quia vt dicit cañ. non operatur plus termini assignatio q̄ interlocutoria.& facit ad hoc.j. de arbit.l. qualem §.dicere. ¶ Venio ad secūdam regulā. dicitur hic q̄ in causis criminalibus assignantur plures dilatiōes.contra.l.cauctur q̄ nulla dilatio debet dari.vnde vf ob.j.de adul.l.in crimine. ¶ Respondet glo.q̄ est ibi spāle in crimine adulterij p̄opter atrocitatem criminis cum etiam.l.cauctur q̄ maior offensa sit adulterium committere q̄ occidere filiū.vt in.l.codicillus.§.pe.de legij.nam sicut romanis in summo cultu est pudicicia ita eius contrariū est magis detestabile.vt.j.q̄ me.causa.l.isti quidem.§.fi. ¶ Sed cōtra istam so.opponitur de.d.l.in crimine in fi. vbi dicit dilationem dandam causa cognita.ergo idem est in adulterio et in ceteris criminibus. respondet glosa. q̄ in adulterio requiritur plena cause cognitio ad dandam dilationem hic sufficit cognitio semiplena.est ergo spālitas.quia nisi liquide constet de causa dande dilationis non dat dilatio in crimine adulterij defensiones ergo fient sine dilatione quia dilatio nō est de substantia defensionis.et hoc idem sentit Ja. de are. vel posset dici q̄ idem sit de crimine adulterij et in alijs criminibus.quia nunq̄ est p̄eludenda via defensionibus.l.vnius.§.cognituri infra de penis similiter ex parte accusatoris nō est p̄eludēda via p̄obationis criminis.vt.C.de adul.l.fi.& quod dicitur in.l. in crimine qđ non datur dilatio concedendo de illa dilatiōe deliberatoria.sed alie dilationes iuste nō debent denegari.vt. C. de exhibē.reis.l.nullus.& ita p̄acticamus in palatio q̄ ita dantur dilatiōes in causa adulterij sicut in alijs causis.facit.j.de remili.l.iij.§.si ad idem. ¶ Nunc venio ad questiones respicien-

tes hanc secundam regulam & primo quero quare plures dilationes assignantur accusato q̄ accusatori.respōdeo quia fauorabilior est defensio q̄ impugnatio.vt extra de excep.c.cū inter p̄ior.ē.de in ius vo.l.liber.secūdo quia actor potuit se p̄emu

15 nire.sed non reus.vt.l.inde.in fi.de excep.doli. ¶ Secūdo quero que est ratio q̄ in ciuili datur tantum vna dilatio et in criminali plures.respondeo quia vbi vertitur maius periculum ibi est cautius ageñ.vnde etiaz in criminali requiruntur p̄obationes magis liquide q̄ in ciuili vt.C.de p̄obatio.l.sciant cuncti. ¶ Tertio queritur vtrum ex causa impedimenti possint dari plures q̄ due dilationes accusatori et plures q̄ tres accusato. glo.hic sentit q̄ non q̄ illud verbū singulis causis non reperit a ¶ Licz actori.vid.ibidēq̄ dici in apost. ¶ Est cōis. adde bar. i.l. admonēdi. de iureiu.i.j.co. in criminalibus.vnde quia lex sic figit pedem in duabus et tribus dilationibus non debemus vltra p̄ocedere in numero.dilationum.simile not.j.p̄o socio.l.si non fuerit et hoc est multuz b no.ad statutum.quia si loquitur solum de vna dilatione danda nunq̄ dabuntur plures:quia est inherendū verbis statuti.doc. nostri dicunt q̄ p̄opter iustum impedimentum tam accusatori q̄ accusato est succurrendū.ad hoc bene facit.d.l.vlt.C.de adul

16 quam doc.non allegant. ¶ † Quarto quero extra vtrū terminus banni possit p̄orogari breuiter domini dicendum est q̄ sic causa cognita & hoc per regulam oñi Dy.nam cum ille termin? assignetur ministerio iu.ergo pōt p̄orogari.vt no.Dy.in.c.indultū.de rc.iur.in.vj.nisi statutum p̄hiberet exp̄esse intra no. per Ja.de are in li.j.de iure deli. ¶ Quinto quero vtrum post terminū banni admittatur defensio.breuiter dico q̄ sic de iure. a ¶ Interlocutoria. adō sein rubri.de re iudi.in.x.col. a communi quia bānum est interlocutoria[a].vnde nō p̄ecluditvi am defēsioni nisi statutū exp̄esse diceret ꝺriū.vt.j.de custo reo. l.diuus.& ibi p Dy. ¶ Sexto & vltimo quero iudex p̄cedit p inquisitionē.vtrū publicatis attestationib? poterit recipe nouos testes ad offensam vel defensam.breuiter dicatis q̄ sic q̄ testiū publicatio impedit p̄ductionē testiū q̄ fit a parte.nō eā q̄ fit ab inquisitore.vt no.Jnno.ex de testi.cū clamor quod tene menti. ¶ Ultimo scias q̄ ego legi istā.l.fm lec.cōez q̄ prima pars loquatur in ciuilib? causis.secūa p̄ in criminalib?:lz alia lec.est q̄ ista lex nō distinguat inter ciuilia & criminalia lz distinguat inter cās q̄ respiciunt pecuniariā ꝺdēnationē & causas q̄ respicisit capitalē ꝺdēnationez q̄ lz sit magis amica lfe.tñ nō est de cōmuni opi.& ideo hoc nō p̄sequor vlterius.& vtraq̄ lec.legit in glo. & adde qđ no.in Spe.de teste.§.qualiter v̄.iudex ergo.& in tit. de summa.cogni.v̄.secūo.videndū.& p Jnnoc.ex.de testi.c.lz. cl. iij.& p Archi.iij.q.iij.§.spatiū.& adde qđ no.Ja.de are.j.de excu.tu.l.scire.opz.§.consequens.

¶ Additio Bal.

In pecuniarijs. Vide Jnno. extra de test.lz el.iij. vbi Spe. de teste.§.qualiter ver.iudex ergovbi bec.l.glosatur et ver.sed est super exceptioñ.vide in spe.de summaria cognitiōe v̄.hic quoq̄ vide i gl.qđ scripsi supra i. v̄.si ergo.

¶ De edendo. Rubrica.

¶ In glo.rubrice vbi non ostenderet quādam necessitatem:qz gerundia significant per modum verbi a quo nascuntur.& sic significant agere vel pati.noīa aūt non significant actionem vel passionem.sed substantiam vel qualitatem. vt ait grāmaticus.

1 Actio est edenda reo.
2 Editiones p̄o ratione sui bñt fundamētū equitatis.
3 Finis editionis est deliberatio cedendi vel cōtēdendi.
4 Actor debet aduersariū de p̄opositis instruere.
5 Paria sunt q̄ pars loquat̄ siue aduocatus.
6 Libellus qualiter sit cōcipiendus.
7 Res in libello qualiter debeat deduci.
8 Actio de dote an sit vniuersalis.

Ola quisq̄. Actor debz edere reo actionē: vt possit re? deliberare an cedat vel contendat. Et editio potest fieri per scripturaz & verbotenus h.d.istud p̄esens p̄incipium diuiditur in quattuor partes: quia primo ponit quoddam dictum p̄incipale. secūdo ponit rationem dicti. tertio ponit vtilitatem dicti. quarto ponit modum. secunda.ibi.equissimū.tertia.ibi.vt p̄oinde.quarta.ibi. edere. ¶ In ter.vbi p̄ius.i.añq̄ lis contestet. Frā.accur. ¶ Not.q̄ actio est edēda reo.& itelligas actio.i.vulgaris formula seu petitio.vt.j.de furtis.l.si q̄s nouem.& ff. de oz.iur.l.ij.§.deinde ex bis. ¶ Scōo no.q̄ ista editio dz fieri i primis añq̄ reus cogat̄ p̄ocedere ad vlteriora.nā primo dz hre spatiū ad deliberādum

2 anteq̄ cogatur p̄cedere.vt in aut.offerat̄ & hic. ¶ Tertio no. q̄ omnes editiones bñt p ratione sui fundamētū equitatis. et

Universidad de Deusto
Biblioteca

quod pcedāt ex equitate scripta. ¶ Quarto no.q̄ finis ⁊ vtilitas editionis est deliberatio cedendi vel cōtēdēdi. ¶ Quinto no q̄ rens q̄ deliberat cōtēdere dz venire ad cām instructus ⁊ ex hoc colligit Bar.q̄ eoipso q̄ quis habuit terminū ad accipiendum copiā libelli videat habuisse terminū ad opponendā exceptiones declinatorias: nec dz dari adhoc nouus terminus. iste ter. male pbat hoc sz melius facit aut. offerat. certe illa aut. nō loquit de qualibet exceptione declinatoria. ⁊ ideo ego dicerem q̄ requritur terminus exp̄ssus ad opponendū exceptōes declinatorias, alīs staremus termino iuris q̄ ē vsq; ad lit. otest. vt. C. d
4 excep. l. fi. ⁊ extra de excep. c. pastoralis. ¶ Sexto nota q̄ actor dz instruere aduersariū suū. l. de ppositis p ipsum actorem. non autē de alijs ꝓponēdis per reum. vt. l. j. §. j. de lib. agno. p Jaco de are. ¶ Septimo no. plures modos edēdi. s. copiā describendi faciendo. ⁊ hoc modo vtimur. q; reus accipit copias ex actis suis exp̄ēfis. scēdo ipsi reo libellū offerēdo. ⁊ hoc modo tunc quidam q̄ sunt multū cauti. q; faciunt tres copias vnā offerūt iudici ⁊ notario. scēdam aduersario. tertiam retinēt p se. vt not. in. c. sepe de ver. sign. in cle. ¶ Tertius modus est dictando ex quo no. q̄ aliud est offerre libellum aliud est dictare. vñ verbalis petitio redacta in actis nō est ꝓp̄rie libellus q; libell⁹ est ꝓp̄rie in scriptis oblata petitio iste aūt non obtulit in scriptis. sed dictauit tabellioni q̄ sunt diuersa. vt hic: et hoc est vtile scire. q; sz de
a cōsensu partiū possit remitti libellus. vt in. l. quotiēs ª de priui
legijs cre. nō tñ pōt remitti q̄libz petitio. q; sine petitōe nō posset lis cōtestari. C. de fideicō. li. l. fi. ⁊ no. in. d. c. sepe in gl. q̄ incipit
5 datur per hoc vbi vide. ¶ Vlterius no. q̄ paria sunt sive loquatur pars sive eius aduocat⁹. nā qō dz ab aduocato reputat dictum a parte. vt hic. ⁊. C de erro. aduoca. l. fi. ⁊ j. de interroga. actio. l. fi. defensor. ⁊ vide ꝓ declaratōe huius ꝝ. qō no. in Spe. de libel. ꝓem. §. restat in fi. ¶ Jn gl. j. ibi officium no. ergo q̄ in officio iudicis offertur libellus petitio. qō dic. vt. j. de interrog. ac. in rub. Jtem no. ex hac glo. q̄ dz dari copia inquisitionis q̄ fit per officiū iudicis sicut accusationis. adde qō no. inst. de pu. iudi. in princ. ¶ Opponit hic dz q̄ actio est edenda ⁊ q̄ reus ꝓsequitur p hoc beneficium deliberationis q̄ nemini est auferēdum. vt no. j. de rei vē. si in rem. §. fi. cōtra sola actio non instruit reum plenarie. q; non instruit cum de re ⁊ causa. ergo non sufficit editio solius actionis. primo lex dicit exp̄esse q̄ libellus dz ꝓtinere rem ⁊ cām. ergo res ⁊ cā dz edi. de re pat. j. de rei ven. l. si in rem agat aliquis. de cā ptz. C. de edic. diui. adriani. tol. l. fi. ⁊ de execu. rei iudi. l. ⁊ an eandē. §. actōes. so. dicit gl. q̄ illa tria debēt edi. s. res causa ⁊ actio. accipiendo nomen actionis large q; ista tria requirūtur in libello ꝝ cōceptione ⁊ hoc ꝓbatur etiā in iure canonico. extra de libelli obla. c. significantibus tu potes solnere q̄ hic accipitur actio nō ꝓpro solo noīe actionis sz p vulgari formula. i. ꝓ narratiōe. rei ⁊ cause applicata ad debi-
6 tam conclusionez. ⁊ sic non ob. ¶ Modo venio ad questiones ⁊ quero de libellorum conceptione qualiter. s. libellus sit conci
b piendus. et que sint de substātia libelloꝝ. rñdet gl. q̄ tria ᵇ sunt de substantia. res. causa. actio. accipiendo nomen actionis large. etiā ꝓ officio iudicis diceret aliquis imo requirit quartus. scilicet cōclusio. nā libellus dz habere ꝓclusionē. vt extra de sy. g. lz. ely. Rñdeo hoc cōtestet sub verbo agere. non dicitur agere ille qui non concludit in libello. lz dicat accusare vel magis ꝓprie denunciare quando non cōcludit. q; in criminali ꝓclusio non est de substātia. nam lex concludit. vt in. d. c. lz ely. et no. per Ly. C. de accu. l. in causis. ⁊. C. de fal. l. nec exemplum. ⁊ no. et adde etiā quod no. j. q. iij. c. quia ꝓesulatus in glo. ordi. ⁊ in hoc differunt positiones a libello. q; positiones non habent cōclusionem. ⁊ ideo dicit decretalis q̄ respōdendo positionibus
c non cōtestatur lisᶜ. quia non rñdet sup libello. vt extra de ele.
7 c. dudū ecclesia rotomagēsis. ¶† Venio ꝓticulariter ad alias questiones et primo quero de re qualiter res debeat in libello deduci. glo. notabiliter distinguit. et dicit q̄ tria sunt iudicia. s. vniuersale. quando vniuersitas petitur. vt hereditas bo. pos. patrimonium. peculium iurisditio obediētia ⁊ hmōi talia que nomina iuris hñt aptitudinem augmenti ⁊ diminutionis. vt. j. de ꝓdi. indebi. frater a fratre. j. de rei ven. l. j. in prin. extra d offi. ordi. cōquerente. ⁊ ibi late p Jnno. ⁊ dicit quedam glo. q̄ dos est etiam quid vniuersale ꝓpter aptitudinem augmenti ⁊ diminutionis. vt. l. quod dicit de impē. ⁊ facit qō not. in. l. lucius. de fun. instru. ¶ Quedam sunt iudicia generalia super quo do'talem regulam q̄ omne iudicium de cuius natura venit redditio rationum est iudicium generale. q; est implicitum ad plura. exē plū in actione tutele mandati neg. gest. ⁊ p socio. vt. j. p socio. l. ꝓ socio arbiter. Quedā aūt dīr iudicia singularia. q; nō sunt implicita ad plura: sed determinant ad aliquid certū. dicit ergo glo. q̄ in iudicijs vniuersalib⁹ res designat vlr. q; libellus dicit aperte cōceptus q̄ est formatus fm naturā ⁊ qualitatē rei peti-
te. ⁊ in istis vlibus petitio: ꝓbatio: ⁊ snīa: pōt eē vlis. ⁊ si i executione sit postea dubium sententia vlis liquidabitur in executione ita dicit hec gl. no. ⁊ pbat in. l. facultas. C. de iure fi. lib. x. ex quo no. qō snīa nō liq̄da meret executionē nō statim: sz facta liquidatiōe qō facit perecu. instroꝝ ꝓfessionatoꝝ nō liq̄doꝝ qō tene mēti. facit ad hoc qō no. i. l. j. C. de sen. que fine cer. q̄ti. sed in gñalibus actionibus benepcedit libellus gñalis. tñ actor in probādo dz pbare certa ⁊ specificata capitula. vt C. d iudi. lz. j. de arbi. l. de rebus. fz Bar. ego dico q̄ si fit lata snīa generalis puta cōdēnatus est tutor q̄ redat rōnes q̄ in executione sentētie poterit illa snīa liquidari sicut in iudicijs vlibus ⁊ sicut etiā potest liquidari ꝓfessio q̄ bz vim snīe. facit. j. de confes. l. cum fideicom. ⁊. j. de condi. ⁊ demon. l. cū seruus. ¶ Quedā sunt iudicia spālia in q̄bus vti debemus spālibus signis ⁊ demonstrationibus quanto plus possumus. vt infra. de rei ven. l. si in rem. ⁊. j. depositi. l. j. §. si quis. ar. j. de fur. l. in actione. §. deveste. ista sunt verba glo. ¶ Jurta hoc quero si erratum est in libello circa cōfinia vel demonstationes vtrum vitietur libellus. et vt questio sit magis dubia formo eam in accusatione. ⁊ respondeo q̄ est satisfactum iuri si sunt opposita confinia. lz in aliquo sit erratum. vnde non dicitur libellus ineptus. immo lex tolerat istū libellū de hoc habetis glo. j. de cens. l. forma que est multum no. in mā libelloꝝ. ¶ Scēdo quero circa istam partē sicut requiritur de signatio rei principaliter petite ita sit in his que petuntur accessorie. dicit Bar. hic q̄ i accessorijs sufficit semper implicita et generalis petitio. allegat Jnno. in. c. cuz dilectus de or. cog. tu allega eundē i. c. grauis. de resti. spo. ⁊ de hoc no. per Ly. C. si quis alteri vel sibi. l. cum proprijā in fi. vbi vide. ¶ Jn glo. magna in prin. illa gl. tractat de libelloꝝ ꝓceptione qualiter libellus apte cōcipiatur tā in psonalibus q̄ in realibus actionibus sunt aūt tria res cā ⁊ actio. ⁊ sic gl. ista bz tres principales partes. q; primo tractat de rebus. scēdo de causis. tertio de actionibus. ¶ Jn ea. gl. ibi. vt spēm. i. qualitatē. ¶ Jn ea. glo. ibi. aut generaliter si aūt agat actiōe mirta. dic vt statim distinguitur j. in. ꝝ. vñ distigue ꝛc. ¶ Jn ea. gl. ibi. s. actiones. facit. j. de mi. l. minor autē magistratus. ¶ Jn ea. glo. ibi. vt petitio hereditatis illa dicitur actio vlis q̄ cōpetit ad vniuersitatē. sunt aūt vniuersitates q̄ faciunt actionē vniuersalē. s. hēditas. bo. pos. peculiū. patrimoniū. vt not. ꝺ dos. j. de cōdi. inde. l. frater a fratre. ¶ Jtem iurisditio obedientia ⁊ similia. vt no. Jnno. de of. or. c. cōquerēte. ⁊ adde qō no. per eūdem. extra de sepul. c. certificari. et de excess. prela. c. tanta in glo. no. gñalē. ¶ Jn ea. glo. ibi. et similes illa dz actio gñalis in qua venit plura capla fm ꝺ dos. ¶ Jn ea. glo. ibi. in primo. i. in vniuersali petitione. ⁊ no. ex illa glo. libellum esse formandū fm naturam rei petende. ¶ Jn ea. glo. ibi. nō specificat res. s. in primo momēto. ¶ Jn ea. gl. ibi. p executorē. i. p iudicē exequētē. ⁊ sic snīa nō liquida liquidat in execution facit. C. de iur. fi. l. facultas. j. de cōfes. l. cū fideicō. j. ad. l. fal. l. maritus. §. fi. ⁊ qō no. i. l ij. C. de sen. q̄ fine cer. quāti.
8 ¶ Jn ea. gl. ibi. §. finaūt. ¶† Extra quero vtruz actio de dote sit actio vniuersalis. ⁊ vī q̄ sic. vt no. j. de impē. l. qō dz. ⁊ fm hoc valeret incerta snīa sup dote. die Zriū. ter. est no. i. l. fi. C. de sen. que fine certa q̄ti. vbi dicitur q̄ snīa q̄ ferē sup dote dz esse certa. vnde in hoc accedit iudicio singulari nō vlī quod tene mēti. ¶ Jn ea. glo. ibi potero. immo necesse est q̄ in ꝓcessu descendatur ad spēm: q; libellus generalis op; q̄ postea declaretur in ꝓcessu cāe. vt no. C. de anna. excep. si ex multis. q̄ libellus gñalis debet postea explanari per positiones spāles in Spec. de iudi. §. j. ꝝ. quid si quis petit sed ideo glo. posuit verbum potero. q; vult dicere q̄ lz libellus sit gñalis tñ potest eē persecutio spālis et talis persecutio restringit effectum libelli solum ad prosecuta. quod dic. vt. j. de arbi. l. de rebus. ¶ Jn ea. glo. ibi singulari terdesignari. et si esset erratū in signo vel demōstratione rei vel in confinibus nō ideo vitiatur libellus. vt. j. de censi. l. forma. ¶ Jn ea. glo. ibi debeat sequi cōdēnatio hic no. duo. primo q̄ sufficit q̄ illa causa concludat necessario vel presumptive. vt. l. oēs. §. lucius. ⁊ ibi no. q̄ in frau. cre. ¶ Scōo not. q̄ illa causa qua posita nihil sequitur necessario vel presumptive illa non dz causa. quia est inepta ⁊ eius ineptitudo vitiat libellum. d. d. gl. hic ⁊ clarius infra de excep. doli. l. ij. §. circa. vbi vide. ⁊ no. hoc. ¶ Jn ea. gl. ibi certe non sufficit causa idē q̄ ratio. ⁊ ideo debz excludere. vt no. in. l. fi. ff. de officio procuratoris cesaris. ¶ Extra queritur quid si actor allegauit plures causas vtrū sufficiat alteras probare. Rñdeo aut ille cause sunt cause principales. aut vna venit ad qualificandū alterā. primo casu aut quelibet causa est in sua specie rationabilis ⁊ perfecta tunc sufficit p bare alteram ter. est. j. de ap. l. seio. facit. l. si domus. de serui. vr. predi. et. j. de heredi. insti. l. si non ler. in prin. et hoc no. Jnnocen. extra de priuile. c. ex parte abbatisse. vnde male dicunt advocati q̄ dicunt cōtrariū. ideo q; videatur se astrinxisse agendo

copulatiue

a ¶ l. quotiēs vbi vide; bar. sing. ⁊ adō. d. alex. de imol. i. l. ius publicū de pactis.

b ¶ Tria. vide late spe. in ti. de li. ꝓcep. §. iiij.

c ¶ Nō ꝓtestaturlis. Adde bar. ⁊ cūdem bal. i. l. j. C. de lit. ꝓte. ⁊ bal. i addi. ad spe. in ti. ōlit. ꝓte. ꝝ. fi. ⁊ ibi. spe. §. ij. ꝝ. ⁊ no. q̄ p positiōes ⁊ ꝝ. sequē. ⁊ i. l. age. C. d trās. ⁊ in marg. de lit. cōtesta.

Universidad de Deusto

copulatiue.nam falsum est hoc casu qñ cause sunt principales ⁊ separate ab invicez.aut neutra est in sua specie perfecta: tunc non sufficit etiã si vtraq; ꝓbetur. vt in.l.j.C.qui mi.tu.aut vna est perfecta.alia imperfecta.puta nudũ pactũ ⁊ stipulatio:tunc sufficit si ꝓbetur perfecta.C.de pac.l.si pacto quo penã. Secũdo casu principali qñ vna cã venit ad qualificandũ alteraz.aut illa qualitas cõtinet cãm agendi vel excipiẽdi. tũc opz ꝙ ꝓbetur.vt extra de pba.c.lz causam.aut illa qualitas non est de substantia actionis.tñ inducit varietatẽ circa conclusionem libelli.⁊ idẽ q; debet qualitas ꝓbari. vt.l.j.§. diuus.ad.l.cornelde ficca.aut ex tali qualitate non variatur libellus. tũc nõ opz ꝙ illa qualitas ꝓbetur.vt.j.de nora.l.in delictis.§.si detracta. ⁊ per hoc apparet intellectus.l.habebat de institu.et dicam in l.quid ergo.§.pena grauior. ¶ In eadẽ glo.ibi.qõ autem.ibi de cã.Ad evidentiã hui⁹ glo.premitte ꝙ dupler est causa.s.remota.vt factum.⁊ prima vt ius ex quo resultat actio.⁊ illa glo. hoc intendit in summa.qñ in reali nõ requirit expressio cause remote.sed sufficit exprimere causam primam. ⁊ in hoc cõs doc. cõcor. Item fm Azo.sufficit exprimere actionẽ etiã sine cã prima.vñ sufficit dicere peto a te talez librum quẽ possides.⁊ agit rei vendicatione.q; rei ven.est cõiuncta siue cõcreta cum dñio ꝙtum ad essentiam inseparabilẽ.vñ de necessitate vnum includit reliquum.sed in hoc doc.nõ tenent opi.Azo.q; est reperire dñium sine actione.vt not.in.l.fi.C.de here.ven. Item est reperire actionem realẽ sine dñio.vt qñ agitur ex iure cesso.vt no.j. fami.hercis.l.plane.⁊ ideo dicũt doc.ꝙ in reali semp debet fieri mentio dominij vel quasi.q; ad declarationẽ iuris debet agi.vt j.de reiven.l.si ex diverso.§.j.⁊.j.si seruitus vẽdicet.l.sicuti.§.si querat.in actionib⁹ assit personalibus debet fieri mentio cause remote.i.cõtractus vel quasi.delicti vel quasi.vt insti.de actio. §.sequẽs.⁊ in hoc doc.cõs cõcor. Itez debet fieri mentio cause prime.i.obligationis presentis.⁊ est rõ.q; factũ de ꝓterito nõ infert obligationẽ de presenti.nec necessario nec presumptiue. si nõ allegat ab actore:q; posset esse prescriptũ. Ista est vna rõ glo.quã no.vel solutũ apparet.igit qõ in libello debet fieri mẽtio de pfiti obligatione.no.istã glo.sed quidã aliter dicũt.vt refert Cy.in.l.edita.q; dicunt ꝙ factum de preterito infert obligationez de presenti presumptiue.vt.j.de pba.l.quinquagita. ergo pcedit libellus.vt.l.oẽs.§.lutius.q̃ in frau.credi. ego respõdeo isti rõni ꝙ non presumit nisi allegẽt.arg.j.de adult.l.si adulterium cum incestu.§.idẽ pollioni. ¶ In ca.glo.ibi.⁊ non cõpetit actio.accipe verbuz ꝓpter lapsum tpis.quod est.j.⁊ sic construe glo. ¶ In ea.glo.ibi.non emi.vt cõpeteret actio ex iure cesso.vt.C.de ꝓcura.l.q̃ stipendia. ¶ In ea.glo.ibi.cũ idem sit tẽpus:q; statim posito dñio inesse statim imediate ponitur actio.⁊ econtra.sed vt diri superius istud non ꝓcedit.q; posito dñio inesse nõ ꝓpterea ponitur de necessitate rei ven.formalis seu in actu.vt no.C.de ali.iudi.l.vna.⁊ Cy.in.c.pro possessore. ⁊ adde qõ no.j.de rei ven.l.si ex culpa. ¶ In ea.glo.ibi.deberi potest.q; plures cause in personali inferunt in diuersis effectibus.sed in reali non inferunt nisi in vno effectu. ¶ In ea.glo. ibi.§.si quis autem.⁊ facit.C.de peti.here.l. hereditas matertere. ¶ In ea.glo.ibi.diuersa sunt.qõ patet per dinumerationem ⁊ per essentiam ⁊ per effectum. Et glo.est vera accipiendo actionem in habitu.sed accipiendo actionem in exercitio ꝓut est quedam forma proponendi.dico ꝙ actio est concreta cause.⁊ ita intellerit Pla.pro ipsa forma intentandi ꝙ intentata causa statim est intentata actio. dñmodo causa sit specialis et certa.⁊ hoc probatur extra de iudi.c.dilecti.⁊ sic debet intelligi.l.vlti.C.de interdi. ¶ In eadem glo.ibi possunt dici causa. sed vnum est causa:alterum est causa cause fm Jaco.de bel.et ☞ dof. ¶ In eadem glo.ibi.sed iure cesso ago.si enim agerem contra te tanꝙ mihi obligatum causam falsaz insererem. quia obligatio non transfertur per cessionem cum sit inseparabilis prima.⁊ ideo agens ex iure cesso non debet variare obligationem tanꝙ in sua persona:sed tanꝙ in persona cedentis. vt dicta.l.qui stipendia. ¶ In glo.ibi actiones plures.scilz speciales.sed si oriretur generalis ⁊ specialis semper videtur intenta specialis actio fm Cy.in.d.l.edita.⁊ Bar.⁊ alios. ¶ In ea. glo.ibi actionem ineptam. Inno.dicit ꝙ si causa est apta: lz ex
a primatur actio inepta non vitiatur libellus[a].vt ipse not.extra de iudi.c.examinata.⁊ hoc tenet Bar.vnde ista opi.glo.nõ est vera.non obst.j.si mens.fa.mo.di.l.j.q; ibi nõ erat inepta actio ⁊ causa:q; agebatur ibi tanꝙ ex locato cum non esset locatio: sed publicum officium.⁊ ita etiam ☞ dofr.intelligit hic illum ter. ¶ In ead.glo.ibi.l.nemo quod.dic vt notat Cy.in.c.nullus pluribus.scias vnum ꝙ glo.nostra tota tractauit de libellorum conceptione.sed alia materia est de emendatione ⁊ mutatione. ☞ dofre. tangit: sed imperfectissime, dic vt in.l.edita. Baldus.

1 ¶ Dies ⁊ consul in publicis instris cõtineri debent.
2 Instrm ad hoc qõ dicat publicũ quattuor requiruntur.
3 Editio qñ petit ad ꝓbandum replicationem.
† Producens instrumentum an teneatur apud acta originale dimittere.

Editiones. Instrumenta sine die ⁊ cõsule debẽt edi sine die.s.instrumenti cõfecti cum die tñ faciende solutionis.b.o. Diuidit in quatuor partes.q; ponit quoddam dictũ.secõ eius rõ.tertio ei⁹ limitatio ⁊ declaratio. quarto ⁊ vlti.ipsi⁹ limitatiõis rõ.secã ibi:ne qd.tertia ibi:die. quarta ibi.nã dies. ¶ In ter.ibi.fieri dz.s.parti. Judici autez debẽt edi instra cũ suis solẽnitatib⁹.alis nihil valeret editio.facit extra de si.instru.c.ꝓtingit. ¶ In ter.ibi.excogitet fraudis vel falsitatis. ¶ In ter.ibi.prelato.optimũ exẽplũ est in hypothecaria.si cũ prim⁹ creditor agit hypothecaria ꝓtra scõm ⁊ deberet edere die instri hypotheee.secõs posset excogitare ⁊ malignari qualiter preferret se tpe p fas ⁊ nephas. Itẽ est exemplũ j.de fid.instr.l.repetita.j.ad vell.l.scia.C.de falsis.l.si creditor colludens. In ter.ibi:cõscriptum.ibi incipit diem pretor quo actus p instrm gestus est.⁊ facit ad hunc modũ loquẽdi.j.de iudi.l.exigere dotẽ. ¶ In ter.ibi ꝓcepta.i.collata est. ¶ In ter. ibi.solutionis.scz sciende. ¶ In ter.ibi.pars.s.integralis.⁊ facit.j.de vb.obl.l.ita stipulat⁹.la grande.circa prin. ¶ † No.ꝙ
1 b in publicis instris debet cõtineri dies[b] ⁊ cõsul.⁊ hoc presuppo-
nit illa lra.in priuatis autẽ scripturis dies ⁊ cõsul nõ est de sub-
a stantia nisi qñ questio verteret sup tpe.vt.j.de pig.l.cuz taber-
naz.§.idẽ queritur.⁊ C.q̃ po.in pig.ba.l.scripturas. ¶ Et adde
2 qõ ad hoc vt instrm dicat publicũ reqruntur quattuor. ¶ † Primo ꝙ sit publica manu scriptuz:puta tabellionis q̃ est publica ꝑsona nec presumit ꝙ sit tabellio nisi ꝓbetur.vt no.Azo.i sum. aut.in ti.de instru.cau.⁊ fide.⁊ no.Jnn.ex de vb.sig.c.veniens. Secõ requirit ꝙ scripserit tanꝙ tabellio:non tanꝙ testis vel simpler ꝑsona.vt.d.l.scripturas.vbi est ter.not.de hoc. Tertio requirit ꝙ fit rogatus.vbi distinguit.aut conscribit instrm de actu duoz seu actu cõi vel pluriũ.tũc debet eẽ rogat⁹ ab vtraq; parte.aut cõficit instrm solũ de actu vnius: puta de protestatione vel de hereditatis aditione.vel de inuẽtarij confectione. vel de acceptatione alicui⁹ officij. tunc sufficit ꝙ sit rogat⁹ ab vna parte.s.illa q̃ gerit actũ.vt no.in aut.de tabel.§.nos autẽ. vbi est glo.singularis de hoc. Quarto requirit ꝙ instrm sit fulcitum solẽnitatibus quas enumerat glo.C.de tabul.l.gñali.illa tñ glo.deficit in duobus. Primo q; nõ facit mentionẽ de loco.nam in publicis instris debet cõtineri locus.vt in aut.qui. mo.na.effi.legi.§.q̃tum.⁊ no.p glo.sup data.vj.libri. Itẽ non facit illa glo.mentionẽ de signo tabellionis.nã signũ est de solennitate publici instri.vt.C.de assef.l.fi.insti.de publi. iudi.§. itẽ lex.in aut.de inst.cau.⁊ fi.§.opz.⁊ si qua solẽnitas deficit vl est i ea falsitas vel rasura q̃ generat suspitionẽ totũ instrm gra natur.vt extra de censi.cũ venerabilis.⁊ no.p Jnn.extra de here.c.fraternitatis.vbi vide. ¶ Secõ no. ꝙ auferẽda est materia malignãdi.⁊ maxime falsum ꝓbandi.⁊ hoc multũ stat in ar-
b bitrio iudicis ꝙ vbi suspicat de calũnia vel de falsa ꝓbatione
põt adhibere remedia q̃ sibi vident expedire.⁊ hoc est vtile scire ꝓpter id qõ.j.dicam fm ☞ dof. ideo per istã rationẽ testes q̃ sunt suspecti iudici ad vnguẽ examinandi sunt.⁊ debet iudex intercipere sine innouere si potest.⁊ ista sunt verba Jnno.alibi. ¶ Tertio not.ꝙ duplex est dies cõtractus ⁊ dies solutionis. dies cõtractus nõ est pars ℨctus.ita dicit hec lra. ¶ Et quo no.quarto ꝙ aliquas partes bz instrm q̃ nõ dicunt partes cõtractus.tñ dicunt partes instri in iudicio ⁊ similes tene menti. q; nõ habes tert.q̃ melit⁹ docerat de hoc cognoscere. ¶ Venio ad apparatum ⁊ formo duas qõnes preãbulas. Primo quero qualiter iste.§.ꝓtinuetur ad superiora. Rñdeo superius dixit de editione actionũ.hic dicit de editione instrorum. ⁊ sic facit transitũ ad secãm speciem editionis ita dicit glo. ¶ Secõ q̃ro qualiter in hoc.§.debet poni exemplus. Rñdeo hic fuerunt opi.cõtrarie.nam Jo.dixit ꝙ iste.§.debeat exẽplificari qñ petitur editio instrumentorũ q̃bus non vtebatur is a quo editio petitur.que tñ editio dz fieri in duob⁹ casibus.scz ad exceptionem ⁊ replicationẽ ꝓbandã.fm Jo. Secãa fuit opi.Azo. ꝙ iste §.debeat intelligi in instris quib⁹ quis vtitur.vt postq̃ ꝓdurit instrumenta illa iudici debeat facere copiam parti tamen sine die ⁊ consule.⁊ iste intellectus seruatur in practica in palatijs. ⁊ iste intellectus ꝓbatur hic in glo.⁊ ab ☞ dof. ¶ Hoc premisso venio ad oppositiones ⁊ oppono primo ꝙ editio instrumentorum nullo modo debeat fieri.vnde videt ob.C.eo.l.qui accusare. Solu.dicit Jo.ꝙ aut loquimur ad actionẽ fundandã:tũc non fit editio.vt in.l.cõtraria.aut ad exceptionem vel replicationem tunc fit editio.vt hic.qõ hoc fit verum est casus.l.sic distinguentis.C.e.l.⁊ que a diuo pio.q̃.l.est clauis hui⁹ materie,

a ¶ Libellus. Adde.d. alc. de imol.in.§. grisogon⁹.de verb. obliga. ⁊ Jhau.ô ca. ⁊ do.aler.hic ꝙ est tolerãdus qñ ꝑ malam actionẽ.

b ¶ Dies.adõ feli. in.c.j. de fi.instr. in.iij. col.circa me. v.item reqritur dies.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sed do. Azo respondet aliter q̄ instra sunt edenda. verum est si quis eis vtitur ꝓducendo vel allegando. ꝛ ita loquit hic. secus autem si eis non vtitur. q: tunc nunq̄ sunt edenda. nō em̄ debēt edi parti si non sunt ꝓducta iudici vel coꝝ iudice intentata et allegata fm Azo. q̄ hoc sit verū est casus. ĵ. c. l. §. edenda. vñ ad l. qui accusare. rñde q̄ ibi non fit editio: q: pars nō vtebat. hic autem vtebatur. ꝛ sic non ob. ¶ Secūdo opp. ꝛ videt q̄ editio instrumentoꝝ debeat fieri cū die ꝛ consule. vñ videt ob. ĵ. c. l. §. edenda. in ỹb. oia. vbi dr q̄ oia sunt edenda parti q̄bus q̄s vtit in iudicio. ergo ꝛ dies ꝛ cōsul est edendus. Sol. dicit Jo. ibi loquitur de editione instrumentoꝝ ꝓducto: ū in iudicio. hic in instrumentis non ꝓductis ex hac opi. Jo. no. q̄ instrumēta ꝓducta iudici debent edi parti cum die ꝛ cōsule. q̄ ista opi. sit vera sic ꝓbo. nam imediate q̄ instrumentū est ꝓductus in iudicio est factus de actis. de ꝓba. q̄m̄ contra. de offi. deleg. cū in iure. sed acta debent edi cū die ꝛ consule. C. de appel. a ꝓconsulibus. ꝛ. l. ne causas. C. eo. l. is apud quem. C. de lit. contesta. l. ĵ. ergo ꝛc. Azo est in cōtraria opi. respōdet ad. §. edenda. vbi dicit q̄ edēda sunt oia. verum est dicit ipse ꝓter diem ꝛ cōsules instrumēti. vnde illud verbū vniuersale oia: restringitur per hunc ter. q̄ hoc sit verum apparet. q: si ederetur dies ꝛ cōsul. posset excogitari malignitas cōtra rationē huius lr̄e. ꝛ hec opi. est ipsa veritas. ꝛ ita seruat ꝓractica. nō ob. q̄ instr̄m sit factum de actis: q: vt eleganter dicit Jnno. non tenor instrumēti est factꝰ de actis sed eius ꝓductioꝝ insinuatio. vt in. d. c. cū in iure. q̄ tene mēti. ¶ Tertio oppo. ꝛ videtur q̄ instrumentū debeat edi cuꝝ die ꝛ consule. vt insti. de inuti. stipu. §. item verborum. C. de cōtrahē. stipu. l. optimam. So. dicit glo. ibi aduersarius dicebat instr̄m falsum ꝛ offerebat se paratum accusare de falso. ꝛ fm tenoꝝ. l. vlti.[a] C. de fide instr. merito dies editur: q: aliter nō ederetur. hoc idem tenet Specu. de instru. edi. §. videñ. ver. ex premissis. ¶ Ex hoc dixit doct. meꝰ in alia materia. q̄ ly in criminali nō sit edenda dies maleficij. tamen si reus vult redarguere de falso actorem debet edi dies. arg. ĵ. q̄ vi aut clā. l. aut qui aliter. in princ. sed melius ꝓbatur per hanc glo. ꝛ per illam que est in. §. item verborum. ꝛ est no. dictum ¶ dof. tñ modificat hoc ꝛ dicit q̄ est arbitrarium. nam si iudex per aliquas coniecturas presumat q̄ hoc dicatur malitiose: tunc non facit edi diem. si aūt hoc non apparet iudici: tunc faciat diem edi. ne possit veritas occultari. fm ¶ dof. ad hoc faciunt in ratione sui. C. de or. di. cog. l. fi. C. de fal. l. satis aperte. et extra de ꝓba. c. licet causam. circa medium. ꝛ istud est no. dictum. ¶ Quarto oppo. q̄ debeat edi dies. vt. ĵ. in. §. rationes. Sol. ibi loquitur in editione rationū que non possunt bene intelligi sine die. hic autē in editione publicoꝝ instrumentoꝝ. ¶ Quinto oppo. q̄ dies edatur. C. eo. is apud. Sol. ibi loquitur in instrumentis iudicialibus seu in actis cause. hic in instrumentis extraiudicialibus. puta contractuum ꝛ similiū. ꝛ sic non ob. Ex predictis collige quattuor editionum species. scz actionum: instrumentoꝝ: rationum: ꝛ actorum. ¶ Venio ad questiones ꝛ premitto vnū euidentiale q̄ interdum quis vtitur instrumentis ꝓducendo. interdum nō ꝓducit: sed allegat. interdum non ꝓducit nec allegat. primus dr vti. sedus dr vsurus per verbū de futuro. tertius non dr vtens nec vsurus. ¶ Hoc premisso quero per ordinez tres q̄stiones. Prima questio est de ꝓducente. vtrum teneat edere parti instrumentū q̄ edit iudici. ter. hic fm intellectū Azo. q̄ sic. ꝛ dicit ter. ĵ. c. l. §. edenda. ꝛ intelligunt doc. q̄ illud. c. edatur parti q̄ pertinet ad causam. non autem alia capitula ipertinentia. vñ si ꝓducereꝰ vnus liber cuiusdaz tabellionis non ederetur nisi instr̄m illud q̄ intentatur in causa. extra de fide instru. cōtingit. no. C. de precl. impe. offe. l. fi. Spec. tñ dicit q̄ q̄n instr̄m ꝓducitur ad solius iudicis instructionem. ꝛ est tale instrumentum q̄ respicit causam principalem. q̄ istud tale instrumentuꝝ non editur statim cū ꝓducitur: sed tpe ꝓbationum post lit. cōtesta. in Spe. de instru. edi. §. nunc dicamus. post princ. ꝛ dicit ipse q̄ est glo. or. ĵ. c. l. §. edenda. ꝛ ad hoc. ĵ. vt le. no. ca. l. post q̄. §. si dies. ꝛ est not. dictum. ¶ Jurta hoc reuoco in dubium an aliquo casu instrumentuꝝ debeat edi cum die ꝛ consule. vnde si ego contraho vel litigo tanq̄ cum procu. opꝫ q̄ procuratoriuꝝ mihi edatur in publica forma: vt inde possim me iuuare contra dominium. vt. ĵ. de acqui. here. l. aristo. ꝛ idez tenet decre. extra de ꝓba. c. j. non ob. noster. §. q: hic petebatur editio ad instructionem ꝛ deliberationem non ad inde fundandam probationem. ꝛ ex hoc etiam clari⁹ apparet q̄ opi. Azo. est vera. ¶ Venio ad secundum de eo qui non vtitur. sed est vsurus. et quero vtrū ille q̄ in libello cōuentionali vel in positionib⁹ facit mētionem de instro teneatur ante oia illud instr̄m edere parti. ad hoc vt partes possint deliberare si velint cedere vel cōtendere. dicit Jnno. q̄ sic. nisi petens edi debeat esse instructus a seipso. vt. ĵ. eo. l. si legato. ita dicit Jnno, extra de ꝓba. c. j. ꝛ idem tenet spe, in dicto. §. nunc dicamus ver. q̄d si in libello. tñ in ver. ꝓcedenti. Spe. tenet q̄ ille q̄ facit mētionē de cessione si egit vtili ꝛ mere cesso non tenetur ꝓducere cessionē ante lit. ꝛ dicta. in hoc dicit. d. Ray. in. d. l. post q̄. §. si dies. q̄ q̄n in libello cōuentionali fit mentio de scriptura tunc procedit dictuꝝ Jnno. sed q̄n fit mentio de eo quod pōt ꝓbari per testes ꝛ scripturā de cessione et sua q̄ pōt ꝓbari ꝓ testes. vt no. C. de here. l. q̄m̄. tūc nō est necesse q̄ instr̄m edatur nisi suo tēpore. s. probationum. ꝛ ita intelligitur qō notat. ĵ. §. edenda. ꝛ adde quod no. in. c. sepe. in glo. patet ergo ō ver. sig. in cle. ¶ Venio ad tertiū. s. an quis teneatur edere instr̄m qō in iudicio non ꝓducit nec intendit ꝓducere et ad huius articuli euidentiā premitte q̄ quattuor modis petunt edi instra non ꝓducta nec intēta ta siue nō allegata. Primo nāq̄ petunt edi ꝓ actore a reo ad intētionē fundandā. Secundo petunt edi ꝓ actore a reo ad intentionē actoris coadiuuandā vel declarādā. Tertio petūtur edi ꝓ actore a reo ꝓ replicationē ꝓbandaz. Quarto ecōtra petūtur edi ꝓ reū ab actore ad exceptionē ꝓbandā ꝛ ad ipius rei defensionē ꝛ vt mēbra melius intelligant. venio ad exepla in q̄bus nr̄i doc. fuerūt multū defectiui. et pono exempla in singulis mēbris. ¶ Et primo in primo mēbro q̄n ad actionē fundandā. Ecce exemplū. mulier so. ma. repetit dotē ab heredib⁹ mariti. dicit instr̄m dotale esse penes ipsos heredes. vñ petit ipm instr̄m edi ad hoc vt possit probare dotem datā. in hoc exēplo petit edit⁹ editio: vt inde fundet ꝓbatio repetitiōis dotis. ¶ Ecce aliud exēplū. ago cōtra emptoꝛē actione ex vendito ad pcium ꝛ dico q̄ instr̄m emptionis et venditionis est apud cū. peto ipsum instr̄m mihi edi: vt inde fundē meā ꝓbationē. Ecce scōm exemplū ita. feci pacē cū titio titius rūpit pacem ago ꝓtra titiū de pace rupta. et q: hꝫ penes se instr̄m pacis. peto q̄ ipm edat. vt me fundē. ecce tertiū exemplū. Ecce quartū exemplū. pmisi nō vendere rē nisi tibi sub pena. vendidi. tu agis ꝓtra me ad penā ꝛ petis a me ꝛ quoddā instrumentū vēditionis qō penes me est. ¶ Quintū exēplū habes extra de ꝓba. c. j. in hoc primo gñe oēs doc. sunt in opi. con cordes q̄ reus nō tenet edere actori ad actionē in iudicio itro
b ducendā ꝛ ꝓbandā. ꝛ hoc ꝓbatur expresse. C. c. q̄ accusare[b]. et in. d. c. j. de ꝓba. fallit vbi ita editio peteret. non tanq̄ a reo: sꝫ tanq̄ a publica ꝑsona exēplū si notariꝰ dicit instr̄m ꝓtra seipꝫ q: tāq̄ notarius cogitur edere rōne publici officij. vt. ĵ. ea. l. argentarius in prin. de contrata. nō putauit. §. si quis sua manu. de test. tu. l. ex sua fallit si reus cōuenitur tanq̄ quilibet possessor. exemplū si ꝓthocollū notarij casu peruenit ad reum. vt. ĵ. e. pretor. §. si dñs. ꝛ. l. quedam. §. is autem. nam nec istud originale potest occultari. vt. C. de fal. eum. ꝛ. j. de fal. paulus. ¶ Venio ad exempla secundi mēbri q̄n reus non negat intentionem actoris ex toto. sed circa incidentia est dubium. petit actor fundum quē dicit esse tante latitudinis. reus fatet se debere fundū sed eū tante latitudinis esse negat. dicit actor. tu reus habes instrumenta finiū penes te. ede instrumenta. istū articulū nō considerauerūt Jo. nec Azo. ꝛ ideo nō disputauerūt ō eo. sꝫ Guil. dicit q̄ reus tenet edere ad declarationem petitionis. ꝛ est rō. q: magis fauor debetur actori cum eius intentio non negetur ex toto. sed fit dubitatio circa accidentalia q̄ si ex toto negaretur. magna em̄ est vir⁹ fundamēti. ꝛ ad hoc facit. ĵ. de act. emp. l. titius. ꝛ. C. ad. l. fal. l. si predioꝝ. ad hoc etiā facit ratio: q: veritas occultari non debet. hoc facit q̄ reus tenetur certificare actorem in eo in quo actor est incert⁹ ꝓpter factū rei. vt. ĵ. quorum leg. l. j. §. aūt. ꝛ no. ĵ. de tribu. l. qō in heredē. §. eligere. ꝛ idē tenet Cy. in. l. fi. C. eo. in addi. tñ si quis vellet rñdere ad. l. titi⁹. ꝛ. l. si predioꝝ. facilis est rñsio q: ibi nō petitur editio ꝓpter istud edictū de edendo: sed petit ex preambula ordinatione cōtrahentiū vel testatoris. non aūt ex mora ꝓuisione legali. tamē
3 mihi videt q̄ dicta opi. sit equa ꝛ eā etiā sequit Bar. ¶ † Circa tertium genus quando petit editio ad ꝓbandū replicationem. ecce exempla. petit legatarius legatū. heres opponit falcidiam. legatari⁹ replicat q̄ nō est locus falcidie. q: bona superant. ꝛ dicit q̄ heres habet penes se instra ex quibus illa replicatio potest reprobari. vñ petit ea edi. istud exēplus habebim⁹ ff. ad. l. fal. l. maritus. §. fi. ¶ Ecce aliud exemplus. pater reliquit filiabus dotes equales. modo vna filia petit mille. opponitur q̄ non fuit tanta dos alterius. replicat q̄ imo fuit tanta. vel maioꝝ. ꝛ petitur edi instrumentū dotale alteri⁹ dotis. istud exemplū vadit iuxta terminos. l. theopōpus. de dote prelega. ¶ Ecce aliud exemplū. peto fundū ꝛ nomie fructuū cōsumptorum peto. x. reus opponit de ipensis. vt. C. de fruc. ꝛ lit. expē. l. j. ergo replico q̄ fructus superant expēsas. ꝛ peto a reo q̄ edat instrumēta legatoꝝ. istud exemplū vadit iuxta terminos legis si vrbana. de condi. inde. ¶ Ecce quartum exemplum. ego ago rei vendicatione contra emphiteotam de emphiteosi. excipit cōtra me q̄ ipse est dñs vtilis, ego replico q̄ ab ea cecidit. quia vendidit

a ¶ l. vlti. ꝛ ibi dem vide eūdem bal. ī. iij. ꝛ. iiij. nota.

b ¶ Qui accusare. quē ter. limita ꝓut p firmianuz in suo aureo repertorio. ī ỹ. editio a quo. ver. xxv.

Universidad de Deusto

vendidit me irrequisito.z cū habeat instrm vēditionis penes se peto q̄ edat mihi ad istā replicationē pbādā.in isto tertio gfie fuit magna ꝯcertatio inter Jo.z Azo.dixit nāq; Jo.q̄ illa edi tio debeat fieri.z sic reus inuit⁹ cogit̄ producere instrm iudici et parti.z hoc dicit ipe p ter.in.d.l.marit⁹.§.fi. Jtē hoc pbauit p rōnem.l.caueat.q̄ ad exceptionē pbandā fit editio.vt.C.eo.l.et q̄ a diuo.sed replicatio est exceptio exceptiōis.vt isti.de repli. in prin.ergo ꝛc. Preterea sicut edit̄ reo ad exceptionē ita ver sa vice dz ipse edere ad replicationē.q; i iudicijs dz seruari eq̄ litas.vt.C.de fruc.z lit.expen.l.fi.z.C.de pri fac.scri.l.i sacris. Preterea dixit Jo.l.excipit vnū casum solū quo non fit editio actori.s.ad originē petitionis fundandā.ergo ad fundatā cor roborandā bñ fit editio.vt.d.l.z q̄ a diuo.a Pio sensu.Azo di cit Prium.nā hoc est contra regulā q̄ qs teneat̄ producere si non vult.vt.j.eo.§.edēda. Preterea ille q̄ produxit instrm vidēt ipm cōfiteri.vt no.Jnno.extra de censi.c.cū olim.sicut ergo qs non cogit̄ cōfiteri ita nō cogit̄ producere. Preterea actor dz venire pse instructus ad pbandū.nō asit dz petere a reo q̄ sibi offerat pbationē.vt.C.eo.l.j.z.l.q̄ accusare. Preterea testes z instrā parificant̄.vt.C.de fide instru.l.in exercendis.lz l.caueat q̄ qui non cogit̄ producere testes:nec eor noīa edere.vt.j.de arbi.l.nō ex oibus.vt no.in Spe.de test.§.qualiter.ver.cadē questio.est ergo idez in instrīs. Ista fuit opi.Azo.moderniores doctores inter se variant.nā Odof.z Pe.tenent opi.Azo.z ad.l.mari tus.§.fi.respōdet q̄ ibi instrā edunt tanq̄ res hereditarie.nō per tituluz de edendo.q̄ responsio falsa est.q; ille.§.loquit non solum de instrīs hereditarijs:sed z de instrīs creditorū que re periebant apud heredem. Jtem ratio illius littere est ne veri tas occultetur.sed si vis respondere dic q̄ heres opponēdo fal cidiam volebat vti instrīs.z ideo cogitur edere.q; erat vsurus z opz q̄ edat oia z plenarie.vt.j.ea.l.§.edenda. Guil.de cug.z Cy.in addi.tenent cum Jo.q̄ editio debeat fieri per dictam.l. maritus.arg.j.de act.emp.l.titius.z in dicta.l.si predioruz.do. Bar.tenet hoc idem per.l.plures apocis.C.de fide instru. vbi dicit esse casum q̄ reus edit actori ad securitatem actoris.in il la.l.dicitur q̄ sicut actor facit reo apocam de soluto.ecōtra re⁹ actori apocam ad securitatem actoris per quā appareat q̄ fuit solutum debituz non indebitū sic.j.de fur.l.qui tabulas.z.l.ful lo vl sarcinator. Aduerte.l.plures apocis est valde diuersa ab ista materia.q; petitur cautio cum securitate solutionis a reo z perceptionis ab actore ppter actum gestum inter partes:ita q̄ ibi pcedit partium ordinatio.z actus de cui⁹ natura editio pendet.vt.C.de condi.fine cau.l.dissoluta.z.j.de leg.j.l.bmōi. §.si cui ita.hic autem loquimur in materia vbi cōfectio instru menti vel editio non habet causam ab actu partium: sed a sola equitate pretoris per hoc edictū.z sic illa.l.non facit. Maz ego video q̄ vbi precedit ordinatio partium etiā ad intentionē fun dandam a prin.conficitur instrm.vt.j.solu.ma.l.ū.z.C. de libe. cau.l.sicut datā.qō tamen secus est in materia nostra. vnde le ges quas Bar.allegat pro casu non faciunt ad rūbum.iste pas sus est fortior qui sit in ista materia.tñ ego credo q̄ opi. Guil. sit magis equa:z videt̄ mihi q̄ non possit bene respōderi ad.l. maritus.§.fi. Jtem cum dixerim q̄ fit editio ad actionē coad iuuandam.ergo z ad replicationez:q; replicatio dicitur coad iuuatio actionis.vt.j.de pac.l.si vnus.§.pactus. Venio ad quartum quando editio sit ad exceptionem fundandā.z pona mus exempla.peto a te.r.excipis cancellauī tibi instrm.z dicis q̄ penes me habeo cancellatum.petis q̄ edam in.l.dissolute. vbi dicitur q̄ istud instrm invalidum debet edi.tñ reus ex hoc fundat intentionē z exceptionē suam. Ecce aliud exemplū.pe ro a te codicem rei ven.tu excipis qō tibi vendidi z dicis q̄ in strumentum venditionis est penes me.et ideo petis q̄ edam. Ecce aliud exemplum.opponis.mihi instrmētum transactio nis.z dicis q̄ instrumentū transactionis est penes me.q̄ edam postulas ecce aliud exemplum. Titi⁹ reliquit vxori habitatio nem donec erit vidua ista petit habitationem opponitur q̄ est nupta z dicitur q̄ penes se est instrumentum matrimonij.vnde petitur quod edati psum vel quod edat instrumentum dotale per quod incidenter probatur matrimoniū.vt in aut. vt fratrū filij post prin. Ecce aliud exemplū.agit mater vt tutrix excipi tur q̄ est finita tutela:q; trāsiuit ad sēda vota:q; ipsa habet in strumentū matrimonij penes se petitur q̄ edat.modo queritur vtrum teneat̄ edere in hoc puncto fuerunt cōtrarij Jo.z Azo. Jo.dixit q̄ teneatur edere per casum.l.z que a diuo. C.e. Azo. dicit contrarium per istam.l.in.§.edenda.in fi.j.eo.z respōdet ad.l.z que a diuo.q̄ illa.l.non ponit differentiam personarum actoris z rei cum medie cause debeāt ad paria iudicari.sed po nit differentiam scripturarum.scilicet instrumentorum que nō eduntur.z rationum que eduntur.quia quasi communes.vt.j. eodem.l.rationes.moderni sunt in diuersa opinio. quidam te nent opi.Jo.Gui.et Cy.in addi.et Barto.quidaz tenent opi. Azo.vt Odo.et Ja.bu.nam in excipiendo reus est actor quo ad onus probādi.z si quis vellet tenere hāc opi.deberet dicere q̄ illa opi.est vera.fallit cū opponit exceptio solutionis. C.c.l. iustū z.C.de discu.l.ne casu.z de cōdi.ob cām.l.dissolute.q; tūc nō dz pretor pati tam illicitā exactionē vt in.l.illicitas in prin. §.de offic.preto.ego tenui superius opi. Gui.in replicatiōe.q; bz fortis idē fateri in exceptiōe pśertim q; rei sunt magis fauo rabiles.z q; nō licet actori cō nō licet reo.vt i.c.nō lz actori de reg.iur.li.vj.z hoc fit dictū ō tali materia. Jurta p̄dicta fo rmo tale dubiū fise⁹ petit gabellā ex cōtractu.petit a reo q̄ edat instrumētuz querit vtrū debeat edere.z dic q̄ sic q; speciale est in fisco qō petat edi ad intentionē fundandā.vt.l. nec quisq;.j. e.z idē in emptoris⁹ gabellarū q; succedūt i locū fisci. Sub sequēter querovtrū ille qui produxit possit cōuici ex illo instru mēto.lz aduersarius ipsum nō produxerit .glo.dicit hic quod sic.quā perpetuo no.caueat ergo quilibet sibi ne pducat instru mētum faciēs ō ipsum.q; ista pductio habet vim cōfessiōis.vt no.Jnno.c.cū olim.de cēsi.z adde quod idem no.extra de iure iurā.c.mulieri. Ulterius queritur dies z cōsul non dz edi. sed an dñt edi testes instri z locus z subscriptio tabellionis. di
a cit bec gl.q̄ sic[a] quod tenementi.q; i regula que ponit in ea.l. a Quod sic
4 §.edenda non excipit nisi dies et ꝯsul. †Ulterius q̄ro vtrū vide.do.ale
ille qui producit instrumentū teneat apud acta dimittere ori xan. de imo.
b ginale[b].originale dicitur quicquid prima manu est scriptum. B post ange.
quod aūt secunda manu scribit dicitur exemplū.remitto te ad b Originale.vide tu fel.
no.per Bar.in.l.sempronius peulo.de leg.iij.ista questio for in.c.contigit
matur a spec.in ti.de peu.§.ratione forme.v̄.si.breuiter si pdu circa prin.de
cens posset ledi in alio suo iur.tunc originale dz registrari.z tā fi.instru.
dez restitui producenti.verbigratia opponit ō instrm q̄ scribēs nō est notarius.instrm notariatus certe si non registretur.z nō rebaberet originale esset sibi p̄iudicium pp alia instrā. et ideo originale dz rebabere prius facta solenni registratione.casus est in.l.fi.C.de diuer.offi.lib.xij.si autem nullū preiudiciuz sibi generatur.exēplum qui p ducit instrm concordie quod non est vtile nisi in illa cā.certe remanebit originale apud acta.z facit. j.de admi.tu.l.cyrographis.z qō no.in.l.si legatum.j.c. Jtē quero de instrumentis tutele emancipationis.z actorie. vtruz cuilibet cuius interest debeant edi cū die et cōsule.dicit Jnno. q̄ sic.q; iste scripture sunt forenses.i.iudiciales.q; sunt de vo luntaria iurisditiōe.vt no.Jnno.extra de pba.c.j.et hoc dictū sepe in pallatijs allegat̄.z est verum.idem si aliquis est excōmu nicatus.q; sūa excōmunicationis est edēda cuilibet cuius in teresse.ar.j.de postu.et ca fz alar. Ultimo quero si dies solu tionis vel summa non pōt esse clara sine die instrumenti vtrum dies instrumenti debeat edi.dicūt nostri doc.q̄ sic. q; tunc est eadem ratio in instrumentis q̄ in rationibus.vt.j.§. rationes. Exemplum qū non pōt apparere dies solutionis.quia dicit in strumentū promisit hinc ad mensem.nam nisi appareat de prin cipio tēporis non pōt apparere de fine. Aliud exēplū de quan titate dicit instrm q̄ promisit centū quod intelligitur de mone ta tunc currente.postea mutata est moneta.nā non apparet reo qualiter moneta dz solui z qualē monetam debeat soluere nisi edatur dies instrumēti.ideo iste dies dz edi tanquam insepa rabilis a summa vel quantitate fm Pe.z B.et idē tenet spec. in.d.§.nunc videndum.de instru.edi.z hec sufficiant pro nunc.

Rationes Hic tractat de tertia specie editionum. s.qū petūtur edi rationes. z.h.d.rationes deb ent edi cum die et consule.h.d. Jn ter.tamen ista dictio aduersatur ei quod dixerat instrumētis. No.q̄ dixi in sum mario. Secundo no.rationem.nam si sine tpe nō potest ap parere de facto principali tempus est edēdi.et hoc contingit in rationibus vnde oportet scire in ipsis quid prius.et quid po sterius.Exemplus ponamus q̄ inter partes fuit saldata ratio z compensatio rerum hinc inde z fuit scriptus in libro rationū q̄ debitum restabat in quinq;.Si quidem apparet q̄ ille sit vl timus actus certus est solummodo quinq; deberi.vt.j.de pac. emptor.§.lucius.si postea autem essent secuta accepta et data esset totum contrarium. Merito igitur tempus dz edi.vt ap pareat prius et posterius. Quero hic et reuoco in dubium vtrum sit alia ratio quare liber rationum dz edi cum die z con sule.rñdet glo.q̄ sic.nam est ratio ad hoc magis efficax.s.q; ra tiones quasi cōes sunt.et quod cōe est menm est. ergo mihi est plene edēdi.ista ratio ponitur.j.c.l.pretor.§.huiusedicti.tu dic q̄ vtraq; ratio est bona cum sit ratio legis. Extra quero de
c posui.r.apud quēdam mercatorem.z de hoc depositio in domo c Edere.ad
sua mercator fecit domesticam scripturam in suo bastardello. de feli.i.c.j.ō
ago cōtra mercatorem q̄ exhibeat illam scripturā ipse nō vult pba.z qō ibi
exhibere.queritur quid iur.z videtur q̄ iste mercator teneatur dixi in apost.
c edere[c] q; mea interest z hoc sufficit sicut nos dicimus in actiōe

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad exhibendū que dar ei cuius interest. vt. ſ. ad exhi. l. iij. §. sciē dum. ꝛ l. sciendū. ꝛ l. thesaurus. Preterea. l. h. d. expresse in argentario ꝛ nūmulario. ſ. e. l. ꝓtor. §. ſ. ꝛ l. quedā. §. nūmularios. ergo idē in mercatore ꝛ cāpsore. Jn cōtrariū ꝙ nō cogar edere ꝓbatur duab⁹ rōnib⁹. Primo ꝙ illā scripturam nō cōfecit me mādante: nec mādante ministro meo. ergo nō tenē edere. vt. ſ. l. si q̄s ex argētarijs. §. ptinere. Preterea illa scriptura non est scriptura rōnum: sed vnus act⁹ tūm. vñ. nō ptinet ad edictū pretoris. vt. ſ. eo. si quis ex argētarijs. §. rōnes. ver. nec si pignus. So. ad hoc vt q̄s teneat rōnes edere. s. officio iudicis. ꝙ istud edictū de edēdo opz ꝙ rōnes sint ꝓscripte occasiōe publici officij vl quasi publici ꝛ parte mādante. vñ si in casu nō inuenerit mandatū nec officiū publicū vel quasi publicū. sed solūmodo quedā scriptura domestica ꝛ ꝓpria ipsi⁹ scribētis non tenet mercator eā edere. hoc tenet. ff. §. pr. Jac. de bel. in. l. ſ. C. eo. glo. ordi. in. c. ſ. de vsur. in cle. quā tene mēti. Fallit odio feneratoꝝ. vñ si famulus me⁹ portauit librū meū ad bibliopolā. ꝛ bibliopola negat. dz appelli ad ostēsionē libri rationū. vt in. d. c. ſ. qđ tene mēti. nō ob. predict. l. quedā. in prin. ſ. e. ꝛ ibi dicam.

a ¶ Nō sic. ad de eūdē bal. i marg. ꝟ. interrogatoria. tñ si nō det ꝓcessus valet vt ibiꝫ cum.

☞ Petitionum copia an sit fienda parti. 1
Jnstrumenta q̄ñ sunt edenda. 2
Attestationib⁹ publicatis an instrm possit ꝓduci. 3
Jn petitiōe an q̄s necessario habeat ponere nōia testium. 4

Edenda. Jnstrumenta sunt edenda quibus quis est vsurus: non quibus vsurus nō est. hoc dicit fm intellectum Azo. etiam fm veritatem iste ter. videtur velle ꝙ oīm iuriū q̄ ꝓducunt est fienda copia parti. ¶ †Sed quero 1
a an positionū sit copia fienda parti. videt ꝙ sic⁴. per hunc ter. q̄ loquit generaliter. dic vt no. Bar. in. l. supplicare. C. vt lit. pē. ꝛ vide qđ no. in. l. qui interrogat. de interrog. act. cum si. Jtem copia inquisitionū debet dari. vt no. Bar. §. in princi. l. vbi vide alia multa quoꝝ debet fieri copia. ꝛ per Bar. C. e. l. edita. ¶ No. in hoc. §. duas regulas. Jtem no. duas esse editiones. Vna editio fit iudici cū instrumentū ꝓducitur. ꝛ si q̄s nō vult ꝓducere nunc: sed differre ꝓductiones in fine cause. ad hoc forte vt alteri parti auferat beneficiuz reprobādi: potest huic prefigi terminus ad ꝓducendum tam iudici ꝙ ad edendum parti. cōpellitur ergo edere causatiue per assignationem termini: q̄ dudum post terminum non posset vti talibus instrumentis nō ꝓductis. ista est intentio littere. ꝛ ita intelligit Odof. ꝛ Spe. in titu. de instru. edi. §. non dicamus. circa prin. ꝛ glo. ordi. in. c. sepe. in glo. patet ergo. ꝛ in glo. vbi ergo. de verb. sig. in cle. Ex hoc cōclude ꝙ ad ꝓductionem instrumentoꝝ potest terminus assignari. habuistis ter. ff. de ferijs. l. oratione. in prin. si autem non assignatur terminus tunc instrumenta possunt ꝓduci vsq̄ ad cōclusionem in causa. vt extra. de fid. instru. c. cum dilectus.

b ¶ Per. l. fi. ꝛ ibidē ꝓbar. ꝛ in extraḡ. ad reprimen. §. figura. ꝛ. d. alex. de imo. i cōsil. clxxxvj. ij. ꝓte. ꝛ in cōsil. cxxxj. iij. ꝓte.

2 ¶ †Quero super illo. §. q̄ñ instrumenta sunt edenda. respondet glo. ꝙ post lit. contest. ante ergo lit. cōtest. non tenē quis instrumenta ꝓducere. nam non pōt fieri ꝓbatio per talem productionem super principali negocio. nisi lite cōtest. ꝛ idē tenet Spe. in. d. §. nunc dicamus. qđ est no. dignū. ꝛ sicut ꝓbatio testium debet fieri post litis contest. ita ꝛ ꝓbatio per instrumēta ꝛ est istud verum siue a parte actoris siue a parte rei. tene mēti.

3 ¶ Secundo querit glo. vtrum publicatis attestationib⁹ possunt ꝓduci instrumenta. determinat ꝙ sic. secus in testibus. et reddit rationem diuersitatis. q̄ in instrumentis non timetur subornatio. sed in testib⁹ sic no. glo. ¶ Extra quero vtrū agēs vt tutor debeat edere copiam inuentarij. Respond. vt nota. in

4 l. maritus. §. j. ad. l. falci. ꝛ ibi per Jac. de are. ¶ †Vltimo q̄ro vtrum in petitione vel accusatione quis habeat necessario ponere nomina testium. breuiter dico ꝙ non. vt in aut. de testi. §. quia vero. ꝛ de arbi. l. non ex omnibus. ꝛ si apposuit quosdam: potest addere alios plures vsq̄ ad quartam productionem. vt in dicto. §. tene menti.

c ¶ Est actio. vide feli. in. c. ſ. in. ij. col. in princ. de offi. iudi.

Edere. Editio debet esse ꝓfecta ꝛ integralis. hoc dicit. ¶ No. ꝙ ille qui tenetur edere instrumentuz tenetur edere non solum factum principale: sed etiaz adiacentes clausulas puta stipulationē pene renunciationes ꝛ fiḋia. ex hoc dico ꝙ si tabellio restituit instrm sine istis clausulis ꝛsuetis ꝙ non dz restituisse. sed dz reiterato facere ꝛ restituere. facit. C. de fideius. l. fi. ¶ Jtē ex hoc tert. arguo ad duas questiones. dicit statutum ꝙ oīa instra lucratiua debeant insinuari. modo q̄daz insinuant partem instrumenti nō totum tenorem eius. est arg. hic ꝙ ista insinuatio nō valeat in aliquo. Jtem dicit statutuz ꝙ laudum latum in absentia debeat notificari infra decem dies. alꝫ non valeat. qđ si aliquid est omissuz in ista notificatione ꝙ ista notificatio non valeat in aliquo. ¶ Vltimo potest ex hoc tert. argui ad intellectum. l. maritus. §. fi. ad. l. falc. sez ꝙ ibi fit editio integralis ad hoc: vt appareat an sit vera exceptio falcidie. ista enim exceptio negatiue ꝓbanda est per ꝓductionem scripturarum. vt in. l. cum de lege. ſ. de ꝓba. ꝛ in. l. j. C. de exact. tribu. sed hoc nō est cōtra Azo. q̄ ibi non fit editio: vt ꝓbetur replicatio: sed vt appareat an exceptio sit vera: an nō: q̄ veritas negatiue opz ꝙ constet per rimationem scripturaruz. facit l. fi. C. si cer. peta. ꝛ per hoc diebam pridie opponebatur cuidā ꝙ non poterat habere officium ꝓpter defectum libri. ꝛ ꝓducebatur extimum. ego dicebam qđ q̄ non ꝓducebat rimatio archiui publici ꝙ illa ꝓbatio istius negatiue non cōcludebat de necessitate. dic non sunt alia.

Eis qui. ¶ No. minores: rusticos: ꝛ mulieres: excusari a pena precepti spreti. Opp. ille qui spernit preceptum iudicis est in vero dolo. vt. ſ. de reg. iur. l. potest dolo. sed in vero dolo non succurritur dictis minoribus. vt in. l. si ex causa. §. nunc videndū. de minoribus ergo ſra falsa respondet do. Ja. bu. ꝙ nō est verum ꝙ fit in vero dolo: nisi ille q̄ dicit nolo parere. sed in dolo presumpto. ꝛ de hoc infert ꝙ citat⁹ inuentus cōtumax: nisi dixerit nolo venire. tu restringas dictum do. Ja. ad personas miseratione dignas q̄ presumunt potius ibecillitate ꝙ per cōtumaciam nō parere. sicut sunt minores: rustici: ꝛ mulieres. secus in alijs personis non exceptis: sed aliter intelligens falsuz diceret. ꝛ adde qđ no. ſ. de mino. l. minor etiā si quasi cōtumax. ¶ Jn gl. vltima ibi denegat actio. no. ex ista opi. Azo. ꝙ si quis tenetur aduersario edere. vel instrm vel positiones ꝙ interim anteq̄ edat aduersario nullus currit terminus. tene menti. ¶ Additio Bal.

1 ☞ Jnstrm ꝓductū in iudicio an sit de actis.
2 Notari⁹ scribēs acta an teneat ad mandatū iudicis ipa dimittere penes iudicem.
3 Officium iudicis est actio in personā.
4 Admissus ad proponendū videt admitti ad ꝓbandum.

Qua quisq3. Vide plene in Spe. de act. seu peti. §. j. ꝛ §. seq. in prin. ꝛ ver. differunt autem. vide Ja. in. l. ij. j. de lib. agno. ¶ Jn ter. in ver. instructus. vide oīno qđ no. Jnno. de sepultu. certificari. vide Jnn. de re iudi. cū bertoldus. ad fi. dicit Guido de suza. ꝙ si libellus generalis est admissus nō est

b post respuendus per. l. fi. ᵇ C. de an. excep. Jdem dicit quando libellus est receptus sine expressione actionis ꝙ post litem contesta. non potest reus petere ꝙ actor exprimat per. l. fi. C. de excep. vide Jnno. extra de libel. obla. significasti. ¶ Jtem dicit Jnno. ꝙ quis non cogitur exprimere in libello superflua: sz ea tñ que de natura sunt actionis. eo. titu. c. dilecti. Adde qđ no. Jnno. de for. cōpe. c. cum sit. ꝛ vide Jnno. de or. cog. c. cum dilectus. Jn. §. edere. vide Ja. in. l. j. §. nunciatio. de no. ope. nun. vt

1 in Spec. de li. cō. §. ro. in fi. in. §. editiones. ¶ †Dicit Jnnoc. ꝙ instrumentuz ꝓductum in iudicio non fit de actis. quo ad tenorem instri. sed sola ꝓductio est de actis. vnde non dicitur originale ipsa registratio in actis. de offi. deleg. cum in iure. in

2 vlti. glo. ¶ †Querunt doct. vtrum notarius scribens acta teneatur mandato iudicis ipsa dimittere penes iudicem. ꝛ dic vt extra de ꝓba. quoniā contra. per Jo. an. in ver. penes scriptores. facit de furt. eū qui. in fi. va. eo. ver. s. editiones. vide Jnn. extra de ꝓba. c. j. ꝛ de fi. instru. g. perpetuus. ¶ Querit Jnno. quando instrumentum ꝓducitur in iudicio. vtrum sit necesse ꝙ scribatur in actis per dissensuz. de ꝓba. qđ contra. in. §. rationes. i. liberationem. facit qđ not. C. de sen. ex peri. recī. l. ij. ¶ Jn glo. ꝓpter duo. in. §. edendi. hic primum ꝛ secundum rñ. duobus modis intelligitur. in ver. omnia. vide quod no. ꝙ hūc ter. in. c. sepe. ¶ Jn glo. patet ergo. de verb. sig. in cle. ꝛ in glo. vbi ergo. ꝛ in Spe. de instru. edi. §. nunc dicam⁹. in prin. ¶ Jn ter. in ver. instra. Jtem in testibus. vt. ſ. de arbi. l. non ex oībus. quo et in numero. ꝛ facit. ſ. de furt. sen. proxima libello. ¶ Jn glo. que incipit q̄titas. in ver. dicta ercō. salua reuerentia glo. q̄ hic non est intellectus illius. l. q̄ non loquitur de libello cōuentionali: sed de citatorio: ꝛ potest fieri citatio etiam non precedente libello conuentionali in hac forma. mandamus tali vt cōpareat coram nobis ad respondendū titio de iure vel de facto absq̄ expressione cause. aut mandamus vt tu cōpareas coram nobis ad respondendum de iure titio in. r. que intendit a te petere. nam valet talis citatio sine expressione rei vel cause ꝛ interrūpit prescript. xxx. an. q̄ interrūpitur per solam missionez executoris. tamen libellus conuentionalis sic conceptus esset nullus. nec. l. illa aliquid dicit de eo fm Jac. bu. ibi. ¶ Jn glo.

3 que incipit. ꝛ not. ad erbi. in ver. si tñ in reali. ¶ †Quid i officio iudicis. dicit Jnno. ꝙ officiuz iudicis est actioᶜ in personā extra de procur. et insinuatione. iurta fi. ¶ Jn glo que incipit si in principio. in ver. ꝓponatur. ergo ꝓbari etiam potest alias

4 frustra ꝓponeretur. ¶ †No. ꝙ qui ad ꝓponendum admittit ad ꝓbandum admissus videtur. Bal.

1 ☞ Heredes vsurarij presumunt habere libros vsurarum.

Si legatum.

Universidad de Deusto

Legatum. Petens legatum ex testamẽto nõ tenetur edere testamentum heredi.h.d. ¶ †Mo.sumi presumptionẽ a solitis habere:collige q̃ heredes vsurarij presumuntur habere libros vsurarũ.q; cõsueti sunt in hereditate remanere. cõcor.qõ no.in.c.j.in cle.de vsur. ¶ Mo.q̃ lz in petitione quis faciat mentionẽ de instro:tũ si illud instrm presumit̃ este penes aduersariũ nõ opz q̃ edatur.hoc intellige q̃ nõ editur ad deliberandũ:sed bene edit̃ postea ad pbandũ.j.vt le.no.ca.l. post-q̃.§.si dies.nisi etiã pducceretur in iudicio instrm nihil pbaret vt.j.de pba.l.quo.§.fi. ¶ Quero ad de instro codicillo:rũ. q̃ debet edi heredi:q; nõ presumit̃ scire codicillos.vt not.in.l. cũ heres.de lib.leg.Jsta.l.hz duas lec.tenui primã. tñ & secũda est vera in se.ex qua no.q̃ qs aduersario suo nõ tenet̃ cõmittere originalia:sed dare copiã.q; posset originalia occultare.& sacit.C.de diuer.offi.l.fi.lib.x. ¶ Extra no.ex ista.l.q̃ si aliqs in protestatione facit mentionẽ alicuius instri q̃ si qs eã facit in protestatione aliqua asserẽdo q̃ debeat esse penes aduersariuz. q̃ nõ tenet̃ de hoc facere fidẽ.secus si fiat in protestatione mẽtio de instro de quo aduersarius nõ presumit̃ habere noticiã. vt.j.de depo.l.si qs inficiatus.& extra de elec.cũ causaz.ex hoc apparet si protestat̃ alicui q̃ obseruet laudũ vel cõtractum.vtrũ teneatur sibi sormã laudi vel cõtractus dimittere.

¶ Additio Bal.

1 Emptiteota an teneat̃ ostendere titulũ suũ dño.
2 Aduersario originale quis dimittere nõ tenetur.

Legatum. Legatarius nõ cogitur edere heredi instrm testamenti. h.d. Vide Archi.de rescrip.diſpẽdia. ¶ Jn glo.diczunt̃ libri vbi not.q̃ facilior est pbatio in personali
1 q̃ in reali. ¶ †Arg.q̃ emphiteota nõ cogat̃ ostendere titulũ suũ dño.sed dic q̃ aut possidet p suo & non cogit̃ docere de titulo nec exhibere instrm.vt.l.cogi possessorez.aut possidet vt emphiteota.& tunc cogit̃ ostendere instrumentũ si habet penes se vt videat̃ si emphiteosis est finita vel nõ. vt.C.de prescrip.xxx. ann.male agit̃.ver.cũ lex cõstantiana. ¶ Jn text.ver.ptinerẽt. ¶ Not.q̃ instrm pertinẽs pduci non debet sic.j.eo.si qs ex.§. exigit̃. ¶ Jn glo.q̃ incipit duobus modis. in ver. exemplum.
2 ¶ †Not.q̃ quis nõ tenet̃ dimittere aduersario originale:sed exemplũ.sed an iudici.dic vt no.Spec.de instru. edi.§.nunc dicamus.ad fi.& dixi in.§.editiones.Bal.

Equisquam. Fisco edunt̃ instra ad intentionez fundandam.s.ad causam faciẽtia nõ ad ipertinentia.h.d.notabiliter. ¶ Jn ter.ibi.a quib⁹ passiue. ¶ Jn text.ibi.delatori.delator appellat̃ promotor siue denũciator. ¶ Jn text.ibi.pertinerent.no.impertinentia instra nõ pducenda.cõcor.j.eo.si qs ex argẽtarijs.§.exigit̃.in vb.supuacuas. ¶ Not.spãle in fisco q̃ edat̃ ei vel ei⁹ ministro ad intentionẽ fundandã. Ex hoc colli-ge arg.q̃ si qs tanq̃ quilibet de pplo vult accusare notariũ de falso instro & petit instrm edi.q̃ debet fieri copia instrumẽti.q; accusator sequit̃ cõmodũ fisci:non pprium.
1 Jnstrumentum quando petitur a notario debet edere cũ die & consule.

Retor. Primo ponit̃ edictum pretoris. Scõo edicti cõmendatio. Tertio ei⁹ interpretatio. Scõa ibi.huius edicti.tertia ibi. sed & filius.et h.d. Argentarij tenent̃ edere rõnes ad aduersariũ pertinẽtes. h.d. Et ad euidentiã no.q̃ olim nõ erant tabelliones vel erant pauci.& scripture cõficiebantur per argẽtarios & nũmularios. quicqd ergo his legib⁹ de argẽtarijs & nũmularijs cauet̃ inducas ad tabelliõs.q; iura loquẽtia de argẽtarijs & nũmularijs habẽt locũ in tabellionib⁹.ita sentit glo.hic.& j.eo.quedam.§. nũmularios.& ita hz veritas. ¶ Jn ter.ibi.quodãmodo. q; est meũ quo ad vtilitatẽ.nõ quo ad pprietatem.no.in hoc prin.q̃ olim scripture cõficiebant̃ p argentarios:& ad coz fidẽ recurrebat̃.& cõsuetudo eis dabat auctoritatẽ scribẽdi.idẽ operat̃ cõ suetudo qõ privilegiũ.& idẽ est cõsuetudo daret istam auctoritatem sacerdoti sm Bal. dos. ¶ Scõo no.q̃ notarij & argẽtarij debent reddere scripturas illis ad quos ille scripture pertinent & non alijs. ¶ †Tertio not.q̃ qñ instrm petit̃ a notario:notari⁹ debet edere instrm cũ die & cõsule & cũ oi solẽnitate.nõ ob.j.eo. l.§.editiones.q; ibi non petebat̃ editio rõne publici officij.sed rõne litis mote tanq̃ ab aduersario.& sic nõ ob. ¶ Querit gl. cũ tabelliones conficiant instra de mandato vtriuscz partis an debeant reddere instrumenta vtricz parti.determinat glo.q̃ si instrumentũ nõ cõtinet cõem vtilitatem:sed vtilitatem vni⁹ partis tñ.q̃ illi parti debet instrm edi per tabellionẽ.q; illi⁹ reputatur instrm cuius gratia est ofectum nõ alteri⁹.ex hac glo.no.
1 q̃ ad hoc vt notarius teneatur reddere instrumẽtũ requirunt̃ duo.secz mandatũ & interesse. Mandatũ.i.vt ei a quo nõ fuit rogatus vel ab eius autore non reddat instrumentũ. Jnteresse.i. vt ei demũ reddat cuius fauorẽ cõtinet. vnde instrm pmissionis precij debet reddi venditori.instrm refutationis precij debet reddi emptori.instrumentũ possessionis dotis debet reddi vxori.si aũt in vno & eodẽ instro implicite otineret interesse cõmune pertinet cuilibet debere reddi instrm per notariũ. Exemplum in instrumento transactionis & filibus.& hoc notabiliter dicit glo. hic & Bal dosr.§.e.l.j.§.rationes.& ita obseruat cõsuetudo.ex his apparet q̃ emphiteoticus instrm debet reddi dño. Jtem & emphiteote.q; cõtinet interesse vtriusq;.& adde qõ no. in Specu.de loca.§.nunc aliqua.ver.crij.vbi Spec.ita determinat per glo.nostram.Bal.
1 Officium argentarie cadit in seruo.
2 Negatiua q̃ quis non habeat instra pbat̃ per iuramentũ.

Sed & filius. Ex officio argẽtarie per filium exercito pater ad edendũ libros rationum cõpellitur si filius patri lucrum detulit vel pater expresse cõsensit.vel erat argentaria peculiaris vel penes se habebat rationes.& idem in seruo.h.d.sm intellectũ glo.que incipit.s.demũ. in fi.quem intellectum approbat.g.Ja.bu.& alij. ¶ Diuiditur i tres partes. Primo loquit̃ in filio. Scõo in seruo exercente argentariã non peculiarẽ. Tertio in argentaria peculiari.sed ibi:si seruus.tertia ibi:sed si seruus peculiarem.vsq; ad.§.ctiã. ¶ Jn ter.ibi:an & ipse.s.in cuius potestate est filius argentariam exercens. Jn ter.ibi:admittendum non dicas id.s.dictuz labeonis.sed ibi q̃ pater cogatur. ¶ Jn ter.ibi quesitum.i.lucrum.vnde sicut pater sentit lucrũ ita etiã sentiat onus. ¶ Jn ter.ibi.ac si ipse.s.dño.& facit.j.rerũ amo.l.si mulier.§.j. ¶ Jn ter.ibi:satis.s.ad exonerationem dñi. ¶ Mo.q̃ eoipso qõ filiꝰ assignat lucrũ artis vel negociationis patri. pater videtur cõsentire negociationi.vnde iste ter.facit ad statutum nostruz de filio artifice insimul morante cum patre. ¶ Jtem facit ad statutum ciuitatis bononie qõ incipit.q̃ filij seorsum habitantes & morantes sm Bal dos.& Ly.in addi. Jtem facit ad.q.de duobus fratribus simul habitantib⁹.quorum vnus est notari⁹ vel aduocatus vel mercator.& lucrum suum ponit in cõi qõ ex hoc intelligatur siue presumatur quidam socialis consensus inter
1 eos. ¶ †Scõo no.q̃ officium argentarie cadit in seruo. secus in officio tabellionatus qõ non cadit in seruo vel monacho:q; est publicum officium. Sed officium argẽtarie est quasi publicum officium.& adde qõ no.j.eo.l.si quis ex argentarijs.§.j.& l.
2 quedam.§.nũmularios. ¶ †Tertio no.in versi.sed si inscio.q̃ illa negatiua qõ quis non habeat libros vel instrumẽta penes se pbatur per iuramentum.ad idem.C.de fide instru.l.fi.& j.de bo.auto.iudi.pos.l.fi.p Jnn.de pba.c.j.p glo.in.c.j.de vsur.in cle.facit qõ no.j.de inter.act.l.vbicqz.Bal.

Etiam. Finito officio non finitur obligatio vel quasi obligatio contracta ratione officij.h.d.iste ver. ¶ Mo.hic arg.ad duo. ¶ Primo q̃ notarius priuatus officio & cassus a matricula possit ex ante gesto conuenire coram cõsule notariorum.& teneatur edere instrumenta.facit.j.de oper. lib.l.& demum.& qõ ibi per Ja.no.& hoc verum si libri non sunt sibi ablati.nam protocolla debent sibi auferri & etiam privilegium tabellionatus.arg.l.iudices.C.de dig.lib.x.& facit.l.c. si quis ex argentarijs.ver.quid enim. ¶ Secũdo est text.in arg. q̃ si abbas est translatus ad aliud beneficium tamen ex veteri contractu possit conueniri.sed hoc verum qñ est contractuz secum contẽplatione persone & mixta contẽplatione beneficij.secus si contemplatione beneficij tantum.arg.j.loca.l.si quis domum.§.quid tamen.in ratione sui.Et de hoc tangitur hic per Guil.de cug.
1 Jnstrm edi debet vbi a principio est cõfectum.
2 Aliquid fit eo qõ petens petit suis expensis fieri.
3 Creditor dz recolligere instrm suum expensis debitoris.
4 Dilatio est concedenda ppter loci distantiam.

Sed ibi. Vbi negatio est exercita.ibi debet fieri editio.cum actor qui alibi petit hoc suis sumptibus petat.h.d. ¶ Jn text.ibi: in alio.i.ad aliũ locũ. ¶ Jn ter. ibi.alibi.puta in loco domicilij. ¶ Jn ter.ibi.velis.s.tu petẽs
1 edi. ¶ †Mo.hic q̃ debet instrm edi vbi est a principio ofectũ. ¶ Secũdo no.q̃ delinquit ille qui transfert rem ad aliũ locũ
2 q̃ debeat. ¶ †Tertio no.q̃ aliquid fit eo qõ petens petit fieri suis expẽsis qõ alꝰ nõ fieret.& per hũc text.determinat Spe. q̃ ille qui petit consilium sapientis debeat petere suis expẽsis in titu.de assess.§.salarium.ver.pe.vbi vide.facit.l.cum sepe.C.
3 de eroga.mili.an.libr.xij. ¶ †Jtem est arg.q̃ creditor debeat recolligere instrumentũ suũ sumptibus debitoris.& hoc tenet Guil.de cug.nisi precedat moza debitoris.C.eo.edita.vbi per

Universidad de Deusto
Biblioteca

Bal. Item est arg. q̄ si iudex mittit notariū ad aliquē locū p̄ examinādis testibus q̄ debeat mittere expensis petētis. facit qđ no. in l. ij. quib. cau. in pos. ea. ꝛ. C. de re. cre. l. generaliter. §. j. si autē mittit ex mero officio suo: tūc mittet expensis vtriusq̄ ptis. ar. j. fa. her. l. ex pte. ꝛ. j. fi. regū. l. sed ꝛ loci. §. j. ¶ † Quarto ꝛ vlti. no. q̄ dilatio est cōcedenda ꝓpter distantiā loci. Bal.

¶ Additio Bal.

1 Notarius ly sit rasus de matricula tamē p̄mocōsuli ex antegesto adhuc subiicitur.
2 Consiliū est petendū expensis petentis.
3 Tutor agens an debeat facere copiā inuentarij cōuento.

Pretor ait. Dictus est de edit. que fit de iure ciuili. hic ō ea que de iure p̄torio. fm Bal. dos. ¶ Et no. q̄ hic ponit edictum quo argētarius iubet edere. j. eo. si q̄s ex. §. j. ponitur de herede argentarij. j. §. p̄tor ait. loquitur ecōtra an argē. debeat edi. ꝛ in fi. an debeat septus edi. sed hodie non habem⁹ argentarios publice p̄epositos vt olim. In quibus personis habebit locum hoc edictū. nō. in tabellionibus. Item in omnibus ad quorum fidem ex consuetudine loci recurritur. puta si sit ꝛsuetudo q̄ stetur scripture sacerdotis vel mercatoꝝ. ꝛ dic in. §. nūmularios. ¶ In text. in ver. vt meū. vide oīno in Spec. de loca. §. nunc aliqua. ver. celsi. ¶ In text. in ver. cogat. nec est necesse q̄ autoritas patris in hac lite interueniat. tū q: de publico officio disputat. arg. l. nā qđ. ad tre. tū q: extra ordinē agitur. not. in. l. j. C. qui admit. ad bo. pos. ar. est hic ad statutū qđ est bononie quo cauet vt filij seorsum habitātes ꝛ negociātes. Cy. ¶ In ter. in ver. sed si. vide qđ no. in. c. ō vsur. in de. ꝛ per Inno. de pba. c. j. ꝛ. C. de fide instru. l. fi. ꝛ. j. de bo. auto. iudi. pos. l. fi. ¶ In text. in ver. etiā is q̄. an abbas trāslatus teneat ex primo ꝛtractu. vide hic per Bul. ¶ † No. q̄ ly notarius sit rasus de matricula: tū adhuc subest pconsul ex antegesto. dic aut gessit nomine suo ꝛ nō tenet successor: in dignitate. vt no. in. c. vlt. ne p̄ela. vices suas. aut nōie eccle. ꝛ tūc aut loquimur in alienationib⁹: aut in alijs cōtractibus put in psonalibus obligationibus vel in locatione. Primo casu aut fuit seruata solēnitas ꝛ tenet successor. q: perpetuū ius fuit q̄situm ex alienatione. de acq̄. here. quot Aut nō fuit seruata solēnitas tūc secus. l. iubemus. §. iconomus. Secō casu aut p̄ vtilitate eccle ꝛ ligat successorē. aut p̄ vtilitate p̄pria ꝛ non ligat successores. aut dubitatur: ꝛ in dubio p̄sumit⁹ p̄ ecclesia ex quo nō apparet in rem eccle versum. arg. aut. hoc ius porrectus. et p̄dicta sunt in p̄latis ꝛ rectorib⁹ ecclesiaꝝ qui sunt legitimi administratores. ꝛ vident habere vniuersalē successorē quodā modo secus in habentib⁹ solū vsum ꝛ nō administrationem vt sunt canonici p̄bendarij. Mā ipsi ex se nō obligant successorē q: p̄prie nō habent successorem vsurarij existentes tm̄. q: vsus morte finit nō aūt transmittitur. ff. loca. si quis domū. ꝛ q: sunt successores rei ꝛ nō iuris q̄ nō tenent stare colono nec sequitur eos obligatio personalis. de eden. l. quedā. §. is aūt de leg. j. nihil ꝓponitur. ¶ In ter. in verb. ad editionē. arg. q̄ notari⁹ ex autoritate perficiat vetera instrā. no. bene ꝛ vide plene per Cy. C. locati. l. emptorem. qđ bene no. ꝛ tene mēti. ¶ In ter. ibi: oū dicit nisi res. arg. q̄ testes ad locū ꝓpinquum abfuturi nō examinant per. c. qsi frequenter. vide in Spe. de assesso. §. salariū. ver. ibi querit a quo debeat salarium consultoris electi a iudice. vide qđ no. in. l. ij. in glo. ergo quibus ex causis in possessionem catur. ¶ † No. q̄ ille debet soluere cui⁹ gratia fit. ꝛ sic est arg. q̄ cōsilium sit petendum expensis petentis⁴. sic in teste expensis ꝓducentis. ¶ In glo. que incipit: not. q̄ sit meū. in ver. hmōi. qsi instrm̄ continet factum duorū. secus si vnius tm̄. vt in p̄testationibus. ꝛadit. hereditatis illi⁹ mandatū sufficit. ¶ In ea. glo. in ver. secus. imo idē qđ in cōtractibus similib⁹. puta vtro citroq̄ obli. sed in dissimilibus cōtinentibus fauore vnius tm̄. verū dicit glo. ꝛ sic est differentia inter filia ꝛ dissimilia non inter genera instroꝝ. ꝛ vide Bal. dos. ff. eo. l. j. §. rationes. ¶ In glo. sed hic ita que. in ver. sicut. q: instrm̄ p̄curationis est cōe non origine: sed ex facto ex quo est ꝓductū in iudicio. ergo debet aperte cum dic ꝛ cōsule edi. a tabellione vo etiam nō ꝓductum. Item si peurator vult defendere dom̄. ¶ In glo. que incipit. ergo nō est cōtra. no. j. si q̄s ex ar. §. j. dic q̄ est quasi publicum officiū cū seruus nō nisi respectu dñi quasi dñs per aliū faciat. arg. de resta. l. dñs. vel dic q̄ seruus exercet argentariā de facto. nō tm̄ est argentari⁹. ꝛ sic verba edicti intelliguntē in exercente etiā de facto. qđ no. de hoc. j. eo. si quis ex. in fi. ꝛ. l. ar. §. j. ¶ In glo ibi: no. q̄ statu. ¶ Speciale videt q̄ stetur suo sacramento. ꝛ per se fine dilatore ꝛtra. l. iij. §. j. de iureiur. Immo dic q̄ cōtra dñm non erat ꝓbatum nec erat p̄sumptio cōtra eū. ꝛ ideo secus in herede vsurarij contra quos est p̄sumptio: quia tunc sacramentū purgationis non sufficit. imo debeat absolui seruus. Vel dic q̄ hic speciale. q: nō absoluitur nisi p̄stet iuramentuꝝ purgationis. sic in. l. p̄senti. §. sicubi. Ja. bu. ꝛ facit iste. §. ad no. j. de itine. act. vdicūq̄. ¶ † An tutor agens debeat facere copiam inuentarij conuento. dic q̄ aut est questio de viribus patrimonij tunc sic. Aut de alio tunc non. vt not. in l. maritus. §. si. ad. l. falc. ꝓ Ja. de arc. ¶ Sed cū instrm̄ inuentarij sit instrm̄ forense videtur q̄ indistincte debeat fieri copia. arg. no. per Inno. extra de pba. c. j.

1 Heres notarij cogitur instrumēta edere.
2 Editio est in rem scripta.

Si quis. §. Cogentur. ¶ † Nota primo arg. q̄ heres notarij cogitur edere iustrā. ¶ † Secūdo no. q̄ editio est in rem scripta. ꝛ ideo afficit possessorem. facit quod no. C. de acquirē. here. l. ij. fm Ray. ¶ In text. ibi: ꝛ vnus. i. quedam tertia persona. ¶ In ter. ibi: omnes scilz heredes habentes.

1 Scriptura quando a persona suspecta cōficitur nō adhibetur plena fides.
2 Singula si aliqñ nō iuuant multa ꝓsunt.
3 Fama quid sit.
4 Iudicium quid sit.
5 Exemplū sumptū sine iudicis autoritate nō valet.

Quod. In ter. ibi: dubitare. arg. q̄ liber debitoris mercatoris qui est male fame non facit fidez vbi alias forte faceret per formam statuti. Item est argu. q̄ exemplū sumptum a notario male fame non facit fidem. ¶ In ter. ibi: certi. sez plures vel vnus si non erat nisi vnus alius. ꝛ est arg. q̄ si vn⁹ testis est infamis infamia facti. alter ꝛo testis est multū fide dignus. q̄ isti duo testes faciant plenam ꝓbationem. quasi interrima fides vnius suppleat imperfectū alterius[b]. tene mēti bene. ¶ In ter. ibi. hoc qđ dictum est in heredibus. ¶ † Not. q̄ qñ scriptura cōficitur a persona suspecta non adhibetur plena fides. cōcor. C. de ꝓba. l. iubemus. ¶ Secūdo no. q̄ scriptura que fit ab eo cui non datur fides: recipit robur per scripturam que fit ab eo cui debet fides adhiberi. ¶ Tertio not. hic arg. q̄ si plures notarij sunt rogati de vno actu q̄ pluries fit. et vn⁹ est habilis: alter inhabilis. q̄ valet scriptura. ¶ † Quarto no. q̄ que non ꝓsunt singula multa iuuant[c]. non solus in depositionibus testium: sed etiam in scripturis. non ob. l. j. C. quinquaginta. tu. vbi dicitur q̄ ex plurib⁹ imperfectis in sua specie nō resultat aliquod perfectum: q: illud est verum quando loquitur de re aliqua in esse ꝓducenda. tunc est secus per regulam q̄ dicit q̄ iudex nō debet alligare animū suum ad vnam speciem ꝓbationis. vt j. de testi. l. iij. §. ciusdēq̄ principis. sed vt intelligatis debetis scire q̄ sunt plures species que possunt dici perfecte in sua specie. ¶ † Fama est quid perfectum in sua specie. Presumptio est quid perfectum in sua specie. ¶ † Iudicium est quid perfectum in sua specie. Modo ex istis simul cumulatis potest resultare perfecta probatio: q: vnūquodq̄ est in sua specie perfectus. illa est glo. ordi. j. de ercu. tu. l. ij. §. etas. facili⁹ tamen fit hoc in ciuili q̄ in criminali. Exemplus vnus testis de veritate inducit p̄sumptionem: que est in sua specie perfecta. duo testes de fama ꝓbant famam que simpliciter est perfecta i sua specie. Iste due species simul iuncte faciunt in ciuili efficacem ꝓbationez. sed in criminali esset secus: q: requireret vltra hoc qđ ꝓbarentur indicia per duos testes. vnde in criminali sufficeret vnus testis de veritate. duo de indicio. ꝛ duo de fama ꝛ ita intelligit Dy. glo. que est in. §. etas. qđ est multū no. sed si ponerem⁹ q̄ species ꝓbationum essent in sua specie imperfecte. Verbigratia. vnus testis ꝓbat de veritate. vnus de fama. vnus de indicio. ista ꝓbatio non valeret: q: non est in sua specie perfecta. nam vnus testis de fama non probat famam. vnus testis de indicio non probat indicium. imo requirunt saltē duo testes. vt no. in. l. fi. C. fa. her. per Inno. in. c. sicut. de sym. ꝓbatur in. l. cum ꝓponeretur. de leg. ij. quā Oldra. allegat p casu. ꝛ ibi per Cy. in addi. facit extra de succes. ab intesta. cum dilect⁹. ¶ Quinto no. q̄ si sunt plures notarij rogati de eodem instrumento non est necesse q̄ quilibet scribat per se totum instrumētum. sed sufficit si vnus totum scribat ꝛ alter addat se subscribēdo. ¶ Sexto ꝛ vltimo ly tutores debeant facere librum rationum: sufficit si vnus scribit ꝛ alter subscribit. ¶ Not. igitur de vi subscriptionis. ex quo collige q̄ si notarius qui scripsit protocollum est impeditus scribere qđ potest alteri committere preter subscriptionem ꝛ signuꝝ. in istis enim stat complet io instrumenti que non potest delegari. vt no. in Spec. de instr. edi. §. ostenso. ver. illud quoq̄. ꝛ est arg. ad hoc j. de fal. l. j. §. inter filium. et l. duus. §. j. hoc quotidie contingit de facto. Bul. de cug. sumit hic argu. q̄ si plures sunt iudices colleg sufficit q̄ vnus p̄nunciet vice omnium. ꝛ alij subscribant se. et not. j. de re iudi.

---

a Petētis, adde do. ale. de imol. in. l. postulauerit. j. de adul. vbi plene ꝛ p̄ car. in cle. j. ō cta. ꝛ quali.

b Alterius. adde fel. in. c. nobis. de sym. c. tertio loco. de pba. ꝛ qđ ibi dixi in apostil.

c Multa iuuant. cōtra videtur i. l. spadonē. §. q̄ iura. ꝛ ibi Alco. de nea. in lec. bar. de ercu. tut. sz Bal. tenet Spec. i ti. ō instr. edi. §. septimo.

Universidad de Deusto

re iudi.l.pōponius. ¶ In glo.ĵ.ibi.l.si aliquid. ℳ do.dicit q̄ donec notarius non sit officio p:iuatus per sententiam valent sua instrumenta.facit qđ not. Inno.de hereti.c. fraternitatis. nec sufficit q̄ sit homicida vel adulter. q: istud non tangit officium tabellionatus.sed glo.que est in.l.ĵj. §.miles.de insa.videtur dicere q̄ eoipso qđ est infamis infamia iuris sit p:iuatus.ficut in teste ex quocūq; delicto sit infamis siue deliquerit in officio siue extra officium.ꝛ videtur casus p:o glo.in.l.iudices.C. de digni.lib.xij.Bart.cōsuluit contrarium ꝓpter delictum qđ non tangit officiuꝫ non repellitur ab officio tabellionatus . sicut nec repellitur a iudicando quin valeat sententia eius inter consentientes.facit quod no.Inno.extra de rescript.c.suscitatus.ꝛ vide.l.ij.ꝛ.iij.ĵ.ad.l.iul.peculat'. ¶ † Vltimo fo:mo vnā q.exemplum sumptum sine auto:itate iudicis nō ꝓbat. quero quid si sunt quattuo: vel quinq; notarij fide digni vtrum credetur sumpto eo:um sine iudicis auto:itate.est hic arg.q̄ sic.ſz contrarium est verum.vt no.in Spe.de instru.edi.§.ostenso.v̄. sed nunquid credetur. ¶ Facit etiam noster.§.ad.q. p:obani per testes quo:ū vnus est infamis.est hic arg.q̄ si vni opponit̄ de infamia q̄ non sit exceptio admittenda eo qđ nō relevat excipientē.cū duo qui restant faciāt integrā ꝓbationeꝫ.casus est hic si quis sciat inducere.non sunt hic alia.

Exigitur. Petens editionem debet iurare de calumnia.h.d. Not.q̄ vbicūq; quis petit copiam ꝛ terminum ad opponendum. debet dari iuramentum qđ hoc non petit animo calūnie.

Rationem. Ratio dicitur scriptura acceptiꝫ dati. h.d. ¶ In tex.ibi:extra rationem. Ratio enim habet denotare quid implicitū hincinde nō vnū actū simplicē. ¶ In tex.ibi argentarij?er causa argētarie.ꝛ ista obligatio succedanea sapit naturā p:ime. ¶ In tex.ibi:er argentaria venit.arg.q̄ notarij sint sub cōsule notario:.nō solū p:o eo qđ respicit artē tabellionat':sed ꝓ oībus dependentib' ꝛ connexis.ꝛ iste tex.quotidie allegatur.

1 ☞ Petens nō debet audiri si eius non interest.

Ex hoc. Ea scriptura ad me dicitur ꝓtinere ex qua p:etendo interesse ꝛ que facta est ad petitionē meā vel mei pcurato:is.h.d. ¶ In tex.ibi.de rato.si dubitet de mādato. ¶ In tex.ibi.non sit.potes exponere istum tex.per.l.pre
1 to:.§.si cōtrouersia.de dā.insec. ¶ † Not.q̄ non debet audiri petens cuius non interest. ¶ Scdo no.scripturā nō reddendā ei qui non mandauit eaꝫ fieri.ꝛ est arg.q̄ si quis in testamento fuit cōfessus se vsurariuꝫ ꝛ vsuras exto:sisse a titio.tamē absente titio q̄ titius non possit petere hoc instrumentū a tabellione.qđ credo verum testato:e viuente.secus eo mo:tuo. quia ista
a confessio habet vim relicti[a].facit extra de succes.ab intest.cū dilectus.ꝛ.l.iij.de lega.ꝛ ibi tangit Ly.in addi.ꝛ no.ꝓ eum.C.de non nu.pecu.l.generaliter. ¶ Revoco hic in dubium vtrū scriptura facta me absente nemine ꝓ me mandante vel recipiente ꝓbet.videt hic tex.q̄ non.q: si ꝓbaret videt ad me ꝓtinere ꝓpter interesse ꝓbationis.hoc tenet Ja.de are.ꝛ Ly.ĵ.de dona. ex hac scriptura.ꝛ maxime per glo.q̄ est in.l.illud.de sacrosanc. eccle.Bar.tenet cōtrarium q̄ scriptura ꝓbet.lz non interueneret p:esentia.ĵ.de ꝓba.l.nuda ratio.facit.C.de iure fisc.l.inter cautelas.lib.x.ꝛ.C.de ꝓba.rationes.dicit enim q̄ hoc operat̄ auto:itas scripture.non obst.glo.que est in.l.illud. q: ibi loq̄tur in obligatione inducēda.hic de inducta p:obanda. hoc est vtile scire[ꝓpter illam.q.q̄ fo:mat̄ an per scripturā domesticaꝫ ꝓbetur q̄s vsurarius manifestus.vt sic suū testiū non valeat.vt ipse no.xl.dist.c.qui sincera. ¶ Vltimo.no.hic ex facto ꝓcurato:is dño queri sine aliqua cessione.

1 ☞ Una scriptura ex altera suppletur.

Si initium. Dies in p:incipio posita in sequentibus intelligitur repetita.h.d. ꝛ q̄tum ad tex.iste.§.non reperitur alibi.licet sit cōis ꝛ vulgaris. ¶ In ter.ibi:tabularum.siue sit eadem charta siue sint plures charte glutinate.alleg.l.libro:uꝫ.ĵ.de leg.iij. ¶ In tex.ibi.scripta est
1 cum die ꝛ consule. ¶ † No.q̄ vna scriptura suppletur ex altera.ita colligitur hic qđ est verum q̄n apto modo potest supplere.vt.ĵ.de leg.ij.l.cum pater.§.cum imperfecta. ¶ Scdo no.q̄ annus dñi:mensis:dies:indictio:anni:ꝛ nomen pape vel imperato:is appositi in p:incipio scripture vel quaterni non solum intelliguntur inesse p:imo rogitu:sed etiaꝫ oībus contractib'
b subsequētibus[b].qđ intellige verum in scriptis que habent o:dinatam consequentiam.secus si non habent o:dinatam consequentiam. Ponit exemplum Bart.in filijs notario:um ꝛ in quaternis disligatis vel foliis dissolutis in quibus sermo non continuatur.in illis enim non habet locum iste.§.q: non est p:obabilis:neq; necessaria consequentia vnius ad alteruꝫ.ad hoc facit.ĵ.de fun.instru.l.cum delationis.§.finem.in illo verbo ꝓrima copulata ꝓceditur. Item dicit Bart.q̄ si p:imo appareat scripta dies circa vnū cōtractum.postea est ibi dimissa aliqua charta vel aliquod folium in quo nihil est scriptuꝫ. postea sine die reperitur aliud instrm.ꝛ istud instrm posterius nō p:esumit̄ habere eundē diem ex quo apparet q̄ aliquid aliud debeat scribi in medio.arg.ad hoc.ĵ.de vsur.l.per retentionem.et habes exemplum de charta vacua.ĵ.de iniusto testa.l.si bine tabule. ¶ Tertio no.q̄ pars instrumēti non mei editur mihi ꝓpter instrumentū meuꝫ. Ratio ponit̄ in littera:q: tēpus videt̄ esse cō:sine ꝓhemialiter ꝛ absolute sit positum siue vni cōtractui sit annexum.qđ est no.dignū.ex hoc apparet q̄ intitulationes facte in p:incipio tabellionum respiciunt totū lib:ū tabellionis. ¶ Querit hic Bar.vtrum idem sit in testibus q̄ intelligatur tacita repetitio.ꝛ rndet q̄ sic.sine sit ibi dictio aliqua relativa:sine cōtinuatim ꝙ dictio.item.sine sit dictio absoluta sine aliqua nota repetitionis vel coniunctionis.ꝛ hoc ꝓbatur q: pariter pertinet ad officium notarij ascribere locum ꝛ testes sicut diem ꝛ consulem.vt no.in.l.ĵ.§.editiones.v̄.eo.id autē qđ pertinet ad officium partis ꝛ nō tabellionis.an intelligat̄ repetitum.habetis materiam generalē in.l.tritia.§.idem respondit. de verb.obl.tamen iuxta hoc habetis vnum casum specialeꝫ et singularem.ĵ.solu.ma.l.pe.§.vro:.vbi vide. ℳ Quero quid de signo tabellionis ꝛ subscriptura. Rndeo q̄ istud debet poni in fine non in p:incipio,qđ dicit no.Ly.C.de fide instr.l.contractus.in vlti.q.ꝛ vide qđ no.in Specu.de instru.edi.§. ostenso. ver.aliquid.ꝛ qđ no.Ly.C.de accu.l.in causis. ¶ In glo.sua q̄ incipit ſz sequentis.ibi vt non possit currere.nā habens molē
c dinum inferius nō potest p:imū ꝓhibere a cohartatione aque q: aqua est cōis vtriusq; molēdini[c]. vtriq; ergo debet ꝓdesse. vnde superio: in p:ecludicium inferio:is nō potest cohartare naturalem cursum aque.qđ est verum in flumine publico. arg.ĵ.ne quid in loco pub.l.ij.§.merito.si autē molendina sunt in flumine p:iuato.si quidē iste qui restagnat aquaꝫ alteri officit ꝛ sibi non ꝓsit potest ꝓhiberi:q: ille nihil agit nisi vt officiat.vt.ĵ.de aqua plu.arcen.l.ij.§.idem varus.ꝛ argu.ĵ.de rei ven.in fundo. si autem sibi per hoc p:ofit hoc sibi lz si nullam debet seruitutē
b aq̄.q: o:dinata charitas incipit a seipso.vt.C.de serui.ꝛ aqua. l.si manifeste.ꝛ ibi per Ly.ꝛ hic ꝙ Bul.ꝛ vide qđ no. Bar.in l.quominus.de flu.in repetitione sua.

1 ☞ Quod q̄s tenet̄ alteri facere nō pōt petere sibi fieri.
2 Ditius agit̄ cū herede q̄ cū defuncto.
3 Casum allegans illum ꝓbare tenetur.

Pretor. Argentario nō fit editio rationū suarum nisi ꝓbet amissionem cum casu fortuito vel aliā iustam causam. Itē editio semel facta non debet iterato fieri nisi causa cognita.ꝛ hec editio iterū sumit̄ ꝙ sepius.vt etiam plurimas editiones cōplectatur.h.d.cum.l.seq. ¶ Et diuiditur in tres partes.q: p:imo ponitur edictū p:etoris bimembre.scdo exponit̄ p:ima pars edicti.tertio exponitur secunda pars edicti.secūda ibi:p:ohibet.tertia ibi:nec iterū.cū.l.seq. ¶ In tex. ibi:postulauit.cui semel erat edictū.ꝛ hic puncta. ¶ No.in.§. p:ohibet.q̄ argentarius debet penes se retinere rationes originales.ꝛ ideo q: debet esse instructus ex originali:non potest petere sibi edi.ꝛ hoc verbum signanter not. Pe.ꝛ Ly.c.l.pcu-
1 rato:.ꝛ auct.si quis in aliquo.in vlti.q.C.eo. ¶ † Scdo not.q̄ illud qđ quis tenetur alteri facere non potest petere sibi fieri. q: esset vt sic dicam oppositum in obiecto.ꝛ ideo collige ex hoc qđ si notarius reddit mihi instrumentum in publica forma.et q: dubitat ne errauerit petit q̄ sibi edaꝫ qđ ego non cogo: sibi
2 ad edendū.ꝛ adde qđ dixi.§.de sta.homi.l.iperato:. ¶ † Tertio no.q̄ mitius agitur cum herede q̄ cum defuncto.qñ nō est
3 eadē rō in vtroq;.facit qđ no.in.c.ĵ.de vsur.in cle. ¶ † Quarto no.q̄ qui casum allegat tenetur ipsum casum ꝓbare.et ad hoc iste.§.quotidie allegatur. ¶ Quinto ꝛ vltimo collige hic q̄ quando p:otocollum est redditum scriptura reddita parti succedit loco p:otocolli.ꝛ ad ipsum recurrendum est.ꝛ ex ipsa debet fieri editio.vt in ver.nam ꝛ ipsi.facit qđ no.de admi.tut. cyrographis.ꝛ vide quod no.Inno.extra de testi.c.cum venisset.ꝛ.c.in causis. ¶ Oppo.ꝛ videtur q̄ non sit necesse ꝓbare casum fortuitum.sed econtra debeat ꝓbari culpa.qua nō ꝓbata ꝓsumatur casus.vnde videt ob.qđ legitur ꝛ no.C.de pigno.act.l.si creditor. Respondet glo.q̄ hic est speciale ꝓpter officium argentarij:q: tenetur de custodia ratione officij.vnde ꝓsumitur contra eū si perdidit rationes.sicut nos dicimus in custode carceris.vt.C.de custo.reo.l.ad cōmentariensem.ꝛ idē est in quolibet gerente officium.vt in tutore ꝛ curatore ꝛ similibus.ꝛ ita dicit glo.quam no.Scdo soluit glo.istud contrariū. q̄ hic est speciale in argentario alia ratione.ſ.q: agit ꝓtra ius cōe.vnde sicut irregulariter agit ita irregulariter ꝓbat.arg. ĵ.de iureiuran.l.eum qui. Tertio soluit istud contrarium.quia

a ¶ Relicti. adde.d. alex. de imol. in.l. si.de sol.ꝛ eūdem bal. in.l. generaliter. ꝛ.q.de nō nupe.ꝛ ibi Ly. vbi qđ recon ualescens revocare nō potest.

b ¶ Subsequē tib'.vide do. alex.de imol. hic ꝛ in cōsil. suo.lxxiiij. vlti.col.iiij. pte

c ¶ Molēdini adde.d. ale.ō imo.in.l.quominus.ō flu. ꝛ fing. cūdem bal.in.l.si plures.ĵ.col.C.ō cōdi.inser. q̄ molēdina in flumine habē te aquā sufficientē ꝓ oib' pariter cōcurrunt ī vsu aq̄. vt diuidatur inter oīa. sed si aqua oīb' nō sufficit tūc p:i' in tpe potius est in aq̄ si vero paria sunt ī iure co. tpe oīb' q̄fito molēdinū superius p:efertur qđ postea dz pati aquā fluere ad inferio:a ꝙ cloacam vel fo: mulam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

hic argentarius debet duo pbare ad fundandã suam petitionem.s.amissionem cum casu.ergo alterũ pbatum sibi non sufficit.declara hoc:q; qñcp quis non vult admitti ad recipiendũ vel defendendum:tunc sufficit sibi cp pbet amissionem: si p aduersariũ non pbetur culpa.ꝛ ita loquitur.l.contraria.ꝛ in hac solu.resident Ja.but.quam bene nota.ꝛ adde quod not.insti.de leg.§.species.p Jnn.de offi.archid.c.ea q̃.de reg.iur.c̃p̃uis.

1 ☞ Petens instrumentum reficI non sufficit ei amissionem simplicem allegare.

2 Minus plene factum non videtur factum.

3 Refectio instrI sine magistratus autoritate fieri nõ põt.

Nec etiam. ¶Not.cp instrumentũ semel cõpletum redditum non est iterato reddendũ.arg.

1 huius.§.nisi allegetur amissio cum casu.ꝛ pbetur. ¶† Ex hoc no.practicam cp qñ aliquis petit reficI instrumentum non sufficit ei allegare amissionem simplicem:sed debet allegare amissionem cum casu.ꝛ pbare quod fiet per suũ sacramentum si iudex arbitratur deferẽdũ ex qualitate persone.vt.j.de bo.auto.iudi.posse.l.fi.C.de fi.instru.l.fi.ꝛ arg.j.de re mili.l.non oẽs.§.a barbaris.ꝛ in illa refectione instrumẽti debet aduersa pars citari.ꝛ si habet aliquam exceptionem per quam tollatur obligatio impedit refectio instrumenti.vt no.in Spec.de instru.edi.§.postcp.ver.vbi aũt.facit qõ no.extra de pri.c.cum olim.in gl. non dignũ.de admini.tu.cyrographis.ꝛ.C.de discu.l.nec casu. lib.x.cõtra istam refectionẽ instrumenti poterunt probari exceptiones per testes:q; non opponunt illE exceptiones contra instrumentũ:sed cõtra refectionẽ instrumẽti.ꝛ ideo ille cui redditur instrumentũ debet esse cautꝰ cp bene custodiat ipsum.hoc apparet ex littera nostra que dicit doceat. nec restringit se ad

2 speciem pbationis. ¶† Secõ no.cp minus plene factum non videtur factum.vnde dicunt doc.cp si productum est interrogatorium rationabile.ꝛ iudex non examinauit testes plene sꝰ interrogatorium.vel non interrogauit testes de causa scientie.cp iterato sunt examinãdi.ad hoc facit qõ no.in auT.de test.§.q; vo sepe.ꝛ j.de test.l.pduci.ꝛ dc.q.l.repeti.fm Guil.et hoc adverte si testis pbauit maleficium: et non fuit interrogatus sup tpe.debet sup tẽpore interrogari:cuꝰ fit substantia pbationis ꝛ maxime hoc possit fieri officio iudicis.arg.no.per Jnn.extra de testi.c.cum clamor. ¶Extra induco ter.ad aliam.q.recepti sunt testes in quadaꝰ causa sunt attestationes perdite.qõ presumit si adhibita diligenti rimatione non inueniunt.de acqui. pos.peregre.numquid iterato nõ obstante lapsu termini testes sunt recipiendi.dico cp sic.per hanc.l.ꝛ arg.j.de verb.ob.ꝛ ideo hesitatur.dc iudi.ac.ꝛ quod no.in Spec.de teste.§.satis vtiliter.versi.pe.quod tene menti. ¶† Ultimo habes exp̃essuꝰ in illa.l.veluti cp refectio vel emendatio instrumenti nõ potest fieri sine autoritate magistratus.quod apparet:quia iudici est faciunda fides ꝛ docendum de causa.non enim pertinet examinatio cause ad alium q̃ ad iudicem.vt.C.de iure fis.l.instar.lib.x. cum similibus.

a ¶Sepi⁹.de qua dictione vide do.ale. de imol. in.l. vbi.de solu. ꝛ in.l.sepe.õ re iudi.ꝛ hic.ꝛ in l.si ides.ẽ.de iurisdom.iud. ꝛ in.l.scire.de verb.oblig.

3

1 ☞ Dictio sepius ꝛ dictio iterũ numerũ infinitũ denotant.

Hec vor. ¶In ter.ibi:significat. est enim quedam dictio implicita ꝛ contentiua pluriũ. ¶In ter. ibi:tẽpus.i.principium. ¶In ter.ibi:quis perdiderit.maiore casu puta incendio. ¶No.ex isto ter.ad id quod dicitur in q̃stionibus fama publica precedente. et clamorosa insinuatione

1 referendum sepe sepius ꝛc. ¶† Secõ not.cp dictio sepius[a] et

a dictio iterum significat numerum infinitũ. ¶Contra hoc oppo.cp significet tñ vnuꝰ actum.vnde videt obstare.j.de leg.iij. l.xj.§.si quis.x.Solu.ibi ista dictio profertur ab homine.hic a lege fm Ly.nota solutionem.vnde si in libello dico me sepius percussuꝰ:q; si illa dictio profertur ab homine significat tantũ duas vices.tene menti. ¶Ex hac solu.arguo ad quandam q̃stionẽ.Statuto cauetur cp omnes cause cõpromittant. ¶Modo queritur si super vna causa factum est cõpromissum ꝛ expirauit tempus.vtrum iterato debeat fieri.ꝛ videtur cp non.q; verba debẽt intelligi de primo actu.de verb.sig.l.boues.§. hoc sermone.de condi.ꝛ demon.l.hec conditio.contrarium est verum. q; illa verba proferuntur a lege.ꝛ lex de sui natura debet disponere non soluꝰ super vno casu sed quotiens opus est.vt hic.alis esset lex imperfecta. ¶Item ad hoc induco quod no.Ly.C.de procur.l.inuitus.in.xiij.q.ꝛ ista questio sepe est de facto hic in palatio.ꝛ facit ad.§.nostrũ.quod no.in Spe.titu.ij.§.videdũ. ver.itẽ si aliqs.ꝛ de arbi.§.excipit.versi.q̃d si fuerit actũ.de diuer.rescrip.l.sancimus.ꝛ qõ ibi per Ly.

¶Additio Bal.

1 ☞ Scripture standũ est qñ est incertum de autore.
2 Fides scripture qualiter imponatur.
3 Scriptura libroꝝ mercatoꝝ presumit facta parte presente.
4 Perditio an probatur per iuramentum.

5 Casum allegans illum probare debet.

Si quis. Vel in horreo puta apud sacristam minorum.ꝛ facit.l.iiij.§.si taꝰ secularem vicinum.ꝛ doc.qui satisd.cog.l.sciendũ. in ver. cogentur.vide oino Jnn.extra de test. albericus. et vide Ly.de cẽs.l.prebemus.ꝛ vide Jac.de ope.liber.hec demũ. ꝛ.l.hoc opere.per Jac. ¶Ibi solus.ficp hic officiũ tãcp quasi reale sequitur possessoꝝ.nec dicitur per.l.xij.tabu. ¶In ter. in versi.sed ꝛ si ois.vnuꝰ ex pluribus edere non sufficit si editio sit suspecta.h.d.vide.C.de sal.l.fi. ¶In glo.no.vbi vnus.ꝛ est ratio.q; hoc officium iudicis est quasi bone fidei cum assimiletur actioni mandati.fm Jo.vel q; ad restitutionem agitur fm Dy.vel q; habet similitudinem cum reali. vt not.Ly.in.l.ij.C. de here.act.ꝛ idem Ray. ¶In versi.cõpellendi.vide.j.de iſa. l.ij.§.miles.vide Ja.de no.ope.nun.de pupillo.§. si quis. vide C.si cer.peta.l.eo qõ a mili.ꝛ.C.de fide instru.l.ij.ꝛ adde qõ no. per Ly.C.de fide instru.l.cõtractus.in fi. ¶In ter.ibi:q̃d cm̃.

1 ¶† Not.cp statur scripture quando est incertum de autore.et not.C.de relig.monu.In ver.certe vnus. ¶In text.ibi etiam ceteri. Jste ter.videtur fundare opi.glo.alibi positaꝝ. Textus dicit cp si plures sunt iudices cp omnes debent pnunciare.glo. dicit cp sufficit cp vnus vice omnium proferat ꝛ alij subscribant j.de re iudi.pomponius.que glo.videtur fundari per istuꝝ ter. Guil.de cug. ¶In ter.in versi.subscribere.vide oino in Spe. de instru.edit.§.ostenso.versi.sed nunquid creditur.argu.cp si instrumentum continet testes habiles ꝛ inhabiles.tamen valet

2 si sufficiens numerus est ibidem. ¶† Not.quomodo imponitur fides scripture.C.de proba.l.iubemus.et not.argu.pro credul.subscri.ꝛ pro instrumentis subscriptis. Jnno.de fid.instr. c.j ¶In ter.ibi dum dicit.ꝛ hic ex argentario. Statuto mercantie perusij cauetur cp scriptura mercatoris mandetur execution per consules mercantie nisi de debito appareat publicuꝰ instrumentum. Modo quidam petebat vigore scripti libri mercatoris dotem de qua apparebat publicum instrumentum dixi cp si petebat vt pecuniam constitutam vigore scripti libri qõ potest.vt.j.de constI.pecu.quidam.ꝛ.l.fi.quia cũ de ista noua obligatione non apparcat instrumentum publicum cp de-

3 bet audiri.hic tamen est argu.contra. ¶† Itez quia scriptura libri mercatoris presumitur facta presente parte.l.j.C.de contraben.ꝛ cõmit.stipul.vide.C. de falsis.qui veluti. Item not.cp suspitio purgatur per adiunctam personam non suspectam sicut personc.ita ꝛ scripture suspecte per non suspectam.vt hic.ꝛ no.ꝛ vide super hoc.hic Jac.butr. ¶In ter.in ver.respondeo. quia non ago ex contractu procurato.sed officio propter contractuꝰ.vel hic in officio.aliud in actionibus.Sed sic in tabel. nota.in auT.j.eod.pretor.§.j. ¶In.§.similiter.sed pone cp appareat quedam imbreuiatura cancellata ꝛ iuxta in margine scriptum est cassa de voluntate partium an facit fidem. Et Mar. syl.dispu.dixit cp sic.q; illa cancellatio est suspecta.ꝛ q; illa verba cassa de voluntate partium non habent iuris solennitatem: quia non habent locuꝰ:nec testes:nec indictionẽ: nec rogit⁹ notarij.ꝛ sic non valent.Sed mihi hoc videtur iniquum si illa scriptura est manu notarij.non ob.qõ non continet locum:temp⁹ ꝛ testes.q; immo tacite continet eundem locum tẽpus ꝛ testes: quia illo tempore potuit geri vt hic.nec obst.qõ notarius non fit rogatus. Nam in fine quinternelli attestatur de rogitu vel in principio. ¶Item quia presumitur rogatus vt in.§.nos autem. ¶In.§.predicto si meritum.vide quod not.de leg.ij.cum pater.§.cum imperfecta.facit ad illud quod quotidie faciũt tabelliones qui scribunt millesimum et indictionem in principio quaterni vel libri fm Guil.de cug.ꝛ Jo dof.Item si fit in fine quaterni per modum generalis clausule.j.titu.j.l.vj.§. cp fere. Et vide Ly.C.de accusa.in causis.ꝛ in Spec.de instru.editio. §.ostenso.versi.illud pretermittendũ.cum.§.seq.ꝛ per Jo dof. in prima constitutione.C.sed vt est hic de dic.ita fit de signo tabellionis.Jaco.de are.dicit cp non.C.de fide instru.l.comparationes.dic cp tabellio dicit simpliciter signum mei tabellionis. vel vtitur verbo preteriti temporis scilicet dicens publicaui tunc.non respicit futura nisi tabellio intendat autenticare totum librum tunc bene valet. ¶An dicatur manifestus vsurarius ille in cuius codice hoc continetur. Glide per Archidya. xlv.distinc.qui sincera. ¶In.§.pretor.argentario non fit editio nisi ex ea causa ex qua non argentario semel:editur iterum. hoc dicit. ¶In textu ibi:vt edatur ei.quia contra quez potest agi multominus potest excipi.ꝛ quia debet facere nõ sibi fieri. ¶In ver.si minus.l.si non venerit.ꝛ sic ex accidenti est melior conditio heredis cp defuncti. ¶In textu ibi:nam et ipsi.vide omnino Jnno.extra de testibus.cum venisset.ꝛ.c.in causis.vide Jaco.de admini.tuto.cyrographis. ¶In textu in ver.per hanc.vide Jnno.de officio archid.ea que.ꝛ de regu.iur.c̃p̃uis.

ꝛ de re mili.

Universidad de Deusto

ꝛ de remiss. qui commeatus. ¶ Sed nunquid per iuramentuz
a probabitur perditio a. Dic vt nota. in. c. j. de vsu. in cle. ¶ In
glo. quid si dicat non ob. C. de fide instrumentoꝝ. l. fin. quia
ibi non. nam omnino non interest aduersarij cum non sit is qui
dicit se perdidisse amplius illo instrō vsurus ꝺ aduersarius vt. j.
de inter. ac. non alienum ꝛ. C. de le. l. pe. ꝛ de fide istr. l. iij. ꝛ tacit
qō no. iuno. ꝺ fide instru. perpetuus. ꝛ. C. de falsis. si falsos. fa
cit ad istaz rationez. C. ad exhi. thesaurus. ¶ Nunqd p aliā ra
tionem accurate probetur amissio. ꝛ cui per iuramentum. vide
omnino in specu. de pignore ver. ꝛ no. q si creditoꝝ ꝛ ver. sequē.
ꝛ in specu. de fur. versi. pone. ¶ In glo. que incipit an edat fal
sum. ¶ Not. bene ꝛ vide Innocen. de hereti. fraterni. ¶ Not.
glo. que incipit. naz tunc exigitur vel aliter expone. vt. l. vulgo.
de admi. tu. ꝛ. l. pretoꝝ. §. si controuersia. de dam. infec. ꝛ no. l. C.
de procura. habere locum. de procur. ad vnum articulum etiam
in prepara. cause. ¶ In glo. que incipit. s. probat in ver. vel ve
rius sic ille probat casum qui ex eo fundat intentionem secun
dum Jac. Nam hic ius agendi ex ipso casu oritur. Ideo debet
causa probari. nam dato q non presumeretur culpa tamen nec
casus presumitur. Et sic cum agens non habeat intentionē fun
datam per presumptionem debet probari. vt hic. ꝛ no. q argen
tarius. ideo probat casum. quia agit ex casu. ꝛ quia est presum
5 ptio contra eum ratione officij ꝛ cōmunis consuetudinis ꝛ cer
te preterite possessionis. ¶ † Not. hic q qui allegat casum de
bet probare: ꝛ qui allegat culpaz agendo vel excipiendo debet
pbare. Ista nō sunt sibi ꝛria. sꝛ coꝛdāt sed hic quentus non ex
cipit sed simpliciter negat. ¶ In ead. glo. in ver. a priuilegio. i.
ab excep. a regula quia non est priuilegiuz. sed exceptio a regu
la iuris communis introducta. ¶ In ea. glos. in ver. nisi proba
to casu. quia qui se petit admitti ex aliqua causa debet eam pro
bare hic. ꝛ. l. si vero. §. qui pro rei. ¶ Dic in ead. glo. q argenta
rius debet probare amissionem. ꝛ istud est ius commune ꝛ qui
amissionem allegat eam probare debet. l. fi. C. de fide instrumē.
¶ Item debet probare causam amissionis. i. q per casum non
per culpam quia nōl simplex amissio. sed qualificata amissio est
causa huius actionis. ꝛ contra hec venit obiectio glo. sed glo.
non bene assignat contrarium. ꝛ vide quod no. insti. qui. mo. re
contra. ob. in fi. Ly. in addi. allegat glo. ꝛ Guil. ¶ In ter. in fi.
in ver. edi. Ar. q tabellio ex causa cogatur iterum reficere istru
mentum. facit de admin. tuto. cyrographis. C. de discussoribus
ne casu secundum Guil. hoc est verum casu. ꝛ amissione proba
ta ꝛ parte citata secunduz qō probatur. extra de priuilegi. cum
olim. ¶ In glo. non recte. ꝛ vide quod no. in spe. de instrumen
toꝝ. edi. §. postquam. in princ. in ver. vbi autem Ray. de boc
in Bar. alb. ti. de fide instrumentoꝝ. vbi omnino vide alias
non intelliges.

¶ Additio lecture vacantis in. l. veluti si. Bal.

Veluti si. Vide Inno. de offi. dele. pruden
tiam. §. vj. in magna gl. in fi. ꝛ ex
tra de testi. in causis. ꝛ. c. vltra tertiam per Inno.
¶ In ter. ibi vel minus. argu. q testes male exa
minati iterum sunt examinādi. de hoc no. in auē.
de testibus vtputa non fuerunt interrogati de mense in crimi
nali. §. quia vero sepe. facit de testibus produci de questiōibus
repeti. fm Gui. ¶ In ter. ibi negligentia perdiderit. Quid in
attestationibus perditis. vide in spēcu. de teste. §. facit vtiliter.
ver. pe. ꝛ vide. j. de bo. auē. iudi. pos. l. fi. ¶ In text. ℏ vox. Item
vide extra de sac. non iteran. pastoꝝ alis. ¶ Dictio iteruz est ex
tensiua ꝛ pro sepius ponit si ad hoc cadē iuris rō adaptaē. h. d.
¶ Nā obligatio argentarij est extensiua. nec tollit̄ lz edaē nisi
p tunc: q: adhuc remanet argentarius. et ex eo obstrictus. Et
vide. j. de leg. j. licet imperatoꝝ. ¶ In ter. in versi. significat. q:
est dictio repetitiua ꝛ connotatiua ad minus duarum vicum.
¶ In gl. q̄ incipit. i. quot. Inno. vt q vis. vt. l. fideicō. §. si q̄s. x.
de leg. iij. sꝛ ibi ab hoie pterē. h a lege Ly. ¶ Itē ibi i dādo qō
ledit h̄ i faciēdo qō nō ledit: nec aliq̄d ex eo abest. ¶ Itē ꝺ huic
legi. j. de bo. auē. iudi. pos. l. fi. sed ibi quo ad bñficiū iuramēti h
vbi p testes pbat. vide i spe. ti. ij. §. videdū. ver. Itē si aliq̄s obti
neat. ꝛ in spe. de arbitro. §. excipitur. ver. sed quid si fuerit actū
ꝛ vide Ly. C. de diuer. referi. l. sancimus

Bi exigitur Argētarius tenet̄ de dolo ꝛ la
ta culpa. h. d. no. istam. l. pro
tabellionibus q non teneantur nisi de dolo et lata cul
pa facit. j. si mēs. fal. mo. di. l. j. §. j. et. l. fi. et. C. de ma. conuē. l. fi. q̄
est. l. no. ad hoc. ¶ In. glo. que incipit id est latam ad hoc vt do
lus non presumatur ex ista glo. apparet ratio quare minoꝝ p o
test restitui ad probandum p testes post didicita testificata cū
tamen non restituatur aduersus dolum presumptum de futuro.
vt. j. de mino. l. auxilium. nam responsio patet quia beneficiū re
stitutionis excludit doli pſumptionē fm Gui. hic facit. j. de mi
no. l. minoꝝ. xxv. an. obmissaz. de pen. auditis per Inno in. spe.
de re. in integ. §. fi. versi. q̄d si in cū minoꝛe. de no. ope. nun. l. j. §. a
aduersus. ꝛ ibi per Dy. ꝛ alios tene menti hanc responsionem.

Dolo. Dalefactuz reputat̄ non factum q̄tum ad exone
rationem facientis. h. d. facit ad hūc. §. j. de appel.
l. appellandi. ꝛ qō ibi per Ja. item est arg. iste. §. q obmittendo
committat̄ falsitas a teste. ꝛ a tabellione sicut falsuz exprimēdo
facit in auē. de man. prin. §. coges. C. de epis. ꝛ eleri. l. pſbyteri. ꝛ
1 qō no. Jnn. in. c. j. de fal.
¶ Tempus precepti inspicit̄ in his que preceptum iudicis
desiderant.
32 Obligatio rōne more non succedit ad interesse in iudicis offō.
Actio ex precepto nasci dicitur.

Is autem. Interesse qō nō venit ex mora: sed ex sua
habet respectuz ꝛ oculos ad tps sue. h. d.
1 ¶ † Mo. hic in his que preceptum iudicis desiderant inspicit̄
tps precepti. ¶ Secundo no. q lz varietur interesse non variat̄
actio nata ad interesse. qñ enim interesse est in actione semel foꝝ
mata non suscipit postea magis ꝛ minus. facit. j. de noua. l. fun
dum cornelianum. ꝛ. j. man. hominem nec ob. l. vinum. j. si cer. pe
ta. q: ibi interesse veniebat officio iudicis mercennario in isto eti
am interesse mirabiliter dicit glos. hic qō non augeē post sua
m ꝛ est mirabilis limitatio istius materie. si est vera de quo alibi
2 dicetur. ¶ † Tertio no. q ratione more non succedit obligatio
ad interesse in officio iudicis. sed expectatur iudicis precep
tum vel decretum. facit. j. de dam. infec. l. cum postulassem.
¶ Quarto ꝛ vltimo collige hic ex p̄cepto actionem non nasci.
nam si subtiliter intueris hic non nascitur actio ex p̄cepto. sed
ex edicto p̄cepto p̄toꝝ ꝓpter p̄ceptum. In cōtrarium facit qō
no. C. de bo. que lib. l. fi. §. necessitatem. ꝛ. j. de fideicom. liber. l.
cum quasi. §. si plures. ꝛ ibi per Ja. de arc. ¶ Glo. istius. §. que
incipit hic tria ponit exempla. duo facit. primo ponit exempla.
secō o signat duas oppositiones. ¶ In ea. glo. ibi minoꝝis ꝛ sic
mutatum est interesse in plus. ¶ In eadem. glo. ibi pluris. ꝛ
sic mutatuz ē interesse in plus. ¶ In ea. glo. ibi. §. in hac sol. ibi
actionibus. hic in officio iudicis fm Guil. Ray. Bar. ꝛ alios
¶ In ea. gl. ibi nec vlterius. istud est no. dictū ꝛ hz per se rōnem
q: tractus futuri tpis non spectat ad iudicem arg. ℈. j. de re iud.
negotioꝝ. ꝛ. j. de ap. tutoꝝ. sed ibi pēdet ꝓcessus perviā appella
tionis. ¶ Additio Bal.
1 Notarius si nō restituat instm in forma debita tenet̄ in
debita forma restituere.

Bi exigitur. ¶ In glo. que incipit
id est latam. In v. inci
pit dixerit ex dissolutione questionis facte.
¶ In glo. dissoluunt̄ hic dubiū nos habemus
q postq̄ quis didicit testificata non pōt admit
b ti ad ꝓbandum b per testes. vt in auē. de testib⁹ b ¶ Ad ꝓban
§. q: vero. colla. vij. ¶ Done ergo publicatōe facta minoꝝ. xxv. duz. limita in
an. vel mulier vel rusticus vel miles volunt admitti ad produce multis mōis
ndum testes iterato quero nunquid possint admitti. Jac. dicit q tu p Firmia
sic per istas leges: q: cessat timoꝝ fraudis ꝛ subornatiōis in hu nuz in suo au
iusmodi personis. sed hoc videē obstare in minoꝛe cum habeat reptorio
curatoꝛē. vt insti. de cur. §. pe. C. qui da. tu. pos. l. vniuersis. ergo in ver. testes
si curatoꝝ didicit testificata non poterit producere testes itera post publica
to cum presumitur dolus contra ipsum. Naz sufficit q alius p tum ver. j.
minoꝛe didicerit testificata. vt in. d. §. q: vero. hoc non ob. credo
qō possit. Nam cessat timoꝝ subornationis ex pte curatoꝝis cū
non agat̄ de ꝓprio commodo. arg. j. de in lit. iur. l. videamus. §.
j. ergo dolus non pſumitur ℈ curatoꝝem: nec ℈ minoꝝem. vt hic.
ergo ꝛc. Et per hoc. j. ō in. fis. l. ij. §. fi. iuncta. l. c. ti. editio in fine
p hoc ad turpil. l. j. §. accu. in fi. ꝛ p hoc est bñ faciens. j. ad syl. si
q̄s in graui. §. siquis ignorans. Guil. de cun. in ver. dolo. ¶ In
ter. paria sunt nō edere. ꝛ edere defectiue. h. d. ¶ Istud ꝓcludit
q ipso iure qō falsum: q: verum est quo ad dolum pſuptum de p
terito subueniri ipso iure. vt h. sed quo ad presumendum de fu
turo non subuenitur ipso iure. sed causa cognita per resti. in in
te. vt Innocen. in. c. coram felicis. de in integ. restitu. ꝛ in. l. mi
noꝝ. xxv. an. obmissam. ¶ Quid si produxit post didicita testi
ficata. ꝛ iuder examinauit non precedente restitutione forte va
let: quia non scimus per factum ꝛ sic de preterito dolo loquitur
qui non presumitur nisi probetur. argu. contra. l. nam ꝛ postea
§. si minoꝝ. j. de dolo. vide in auē. de man. princi. §. coges. verfic.
exactoꝝ tributoꝝum obmittens scribere exacta punitur manu.
¶ In ter. super ver. edidit. vide quod nota C. de episcoꝝ ꝛ cle. l.
prouidendum. ꝛ. j. de infa. l. lucius. in fi. ver. his autem vide om
nino Jaco. but. j. de condi. fur. si seruus. formam libelli super h
vide in spe. quarta parte. de fide instru. ¶ In ver. in totum. vi
1 de de appel. appellādi. per Ja. vide si tab. l. j. §. edi. ¶ † Mo. q
si notarius restituit instm in forma non debita q̄cogitur iterꝝ

Universidad de Deusto
Biblioteca

restituere in debita forma. ergo corrigere põt iussu pretoris de
a ¶ §. j. ibidẽ vide d. ale. de imo. ibi p eũz plene. ⁊ paul. d ca. ibi⁊ ang. ⁊ pau. hic. quo dic. vt. l. imperator. de sta. ho. facit. j. l. priori. ñ. responso. §. dic autem. vide oino gõno. j. de cada. l. fm aut. §. si homo. ¶ In glo. que incipit sic tria ibi in hac sub. ibi in actionib⁹. vt ibi no. ⁊. l. in hac. de triti. Ray. quare non inspicit quãti plurimi post moram. rñdeo q; non ꝓpter moram contrabitur hec obligatio. sed etiam ꝓpter decretum. q; ad certam taxatam q̃titatem iterdum contracta est.

1 ☞ Editio an possit peti iure actionis.
2 Accusatio facit cessare officium inquirentis.

Quedam. Ubi competit ordinariũ remediũ cessat extraordinarium. Vel sicubi competit actio non competit iudicis offiũ vel sic fm Do. spãle remedium excludit remedium generale ad hec ofa allegaf istud prin. ¶ No. q; oportet scire qua via sit agendum. ⁊ que lex sit intentanda. ¶ Sed no. q; illi qui ratione contractus vel quasi tenentur conficere rationes actus sui compelluntur edere iure actionis illi autem qui tenenf conficere rões rõne publici officij isti compelluntur ad edendum officio iudicis. ⁊ si non edunt post preceptum eis factum tenentur per actionem in factum ad totale interesse. ⁊ quod dicitur in rationibus idem est dicendum in instrumentis. facit. j. de ac. emptitius. C. ad l. fal. l. si prediorum. de tu. ⁊ ra. di. l. j. §. officio. cũ si.

1 ¶ † Contra istud prin. signo duas oppositiones ⁊ vi q; editio semp possit peti iure actionis. ⁊ sic cesset offiũ iudicis qõ sic probo q̃ alicuius interest aliquid exhiberi competit sibi actio ad exhibendum. l. iij. §. sciendũ. ad exhi. sed petentis interest rões edi. vt. ff. e. l. siquis. §. ex hoc edicto. ergo hz actionẽ ad exhi. nũq; ergo hz locuz hoc edictum cũ non occurrat cũ ordinaria actione. rñdet gl. q; actio ad exhibendũ cõpetit rõne interesse. verum est p alijs rebus. secus est añt pro instrumentis ⁊ scripturis qõ dicit esse no. in scripturis cũ non hz locum actio ad exhi. nisi interfit rõne pprietatis. secus si rõne alterius utilitatis. qõ tenementi. ¶ Tertio opponit si mandatũ facit cessare hoc edictum ergo nunq; cõpetit hoc edictũ q; rões vel instra nunq; debent edi nisi mandatũ interueniat. vt. ff. e. l. siqs pertinere. si interuenit mandatum videtur habere locum actio mãdati. vñ tota illa materia vf esse destructa per hanc. l. glo. tenuit istam Do. dof. C. eo. l. j. in addi. noua. ⁊ rñdet q; tũc mandatum pateret si mandatum qõ fit argẽtario vel tabellioni vf potius venire ad ꝓsequentiam ⁊ adherere principali negocio. Guil. de cu. rñdet melius: q; aut mandatum ꝓcedit sponte. ⁊ tunc ꝓcedit ẽtium. aut ex necessitate officij tunc non oritur actio mãdati. Ex hoc apparet q; argentarius ⁊ notarius cogitur inuitus ad scribendũ. ⁊ ad suscipiendũ rogitum. Item ex hoc apparet q; istud offiũ non dz esse gratuitum. de hoc. j. e. l. argentarius. in prin. ⁊ adde hic. ⁊ qõ no. in c. j. de vsu. in cle.

2 ¶ † Contra induco. l. istã in ar. q; accusatio faciat cessare offiũ inquirentis cum inquisitio dicaf remedium extraordinarium cum in inquisitione nõ seruef tota forma ordo iudicioꝝ. vt no. insti. de pub. iu. in prin. in gl. or. ⁊ hoc tz. d. Dy. ex cuius dicto fit multotiens fraus. nam probato crimine cũ iudex processit per inquisitionẽ faciunt partes intervenire accusatorem q; accuset ⁊ ꝓstea nihil ꝓbet. ⁊ sic sequif absolutio. sz ẽ hoc facit. q; paria sunt sniam ferri. vel esse delusum in cã. ita qõ nõ restat nisi sniaz ferri. vt. C. de adu. l. q̃is indubitati fm Cy. q̃ ita no. in. l. fine ẽ. §. j. de libe. aguo. in addi. inforciati põt ergo iudex obuiare huic malitie. p ducendo testes quos credit scire veritatem sup accusatione: vt no. in. l. idẽ est. §. si tibi. dõ ꝓdictio. obturpem causam. ⁊ ibi dicam.

1 ☞ Legatarius ⁊ donatarius non dicunf iuris successores.
2 Tabellio decedens potest alicui legare suas imbreuiaturas.

Nihil interest. Successor argentarij cogif ad edẽdum. lz non sit eiusdem professiõis nomine autem successoris proprie intelligitur successor vniuersalis non legatarij vel donatarius qui non conuenif nisi in subsidium. h. d. vsq; ad. §. nummularios. ¶ Et no. q; iste qui succedit in loco alterius succedit in ius alterius. ¶ In tex. ibi tenebitur. s. heres. In tex. ibi iuris successor no. iuris successorem vocari successoreꝝ vniuersalẽ. In tex. ibi tradidit an. s. anteq; edat

1 In tex. ibi fecerit. s. heres. ¶ † No. in ver. his adit q; legatarij ⁊ donatarius non df iuris successor ex. h. d. spec. q; filia instituta in re certa non succedit in emphiteosi quam pater recepit p se ⁊ suis successoribus. sed ista emphiteosis ptinebit ad fratres q̃ sunt instituti heredes vniuersales. ita dicit spec. in ti. de testamentis. §. j. ver. pone. facit. j. de act. ⁊ obli. l. plura. §. fi. ¶ † Secũdo no. q; tabellio decedẽs potest alicui legare imbreuiaturas suas ⁊ sic salarium. qõ ex imbreuiaturis percipif ptinebit ad legatarium. de hoc no. in spec. de instru. edi. §. ostẽso. ver. quid si aliqs adde dicit Bar. q; si vnus notarius relinquit alteri notario imbreuiaturas q; eoipo habet potestatez complendi instrumenta

a ar. huius. §. ⁊. ff. e. siquis. et argentarijs. §. j. ª ⁊ ibi per bart. sed hoc non credo verum: q; cum complere instra competat ratione officij istud offiũ non transmittif ad heredem vel legatarium. q; est ꝓsonale. etiam si legatarius sit eiusdẽ peritie. vt. j. de cur. fur. l. is cui bonis. j. de tutel. l. pe. C. siquis ignorans rem mi. eme. l. j. sed requiritur commissio iudicis. vt extra de fide instru. c. cũ. p. tabellio. ⁊ interdum ꝓsuenit hoc committi per statutum loco: ũ vbi dicit Jo. an. q; si per statutum committaf generaliter. tunc sumptum faceret fidem lz pars non citetur. q; istud est ꝓpter officium commissum. sicut ab ipo principio in restitutione instrumenti non requirif citatio ptis. ita no. ipe in. c. cum. p. tabellio in addi. ¶ Quarto. no. inv. q; si nihil qõ officiũ iudicis in subsidium tranfit ꝛ singularem successorem. ex hoc collige q; si casu fortuito imbreuiatura notarij peruenit ad aliquem q; ille compellif edere tanq; reliquus successor.

1 ☞ Successoris appellatione non tenef successor singularis sed vniuersalis.

Is autem cui. Remedium edicti pretoris propositum contra argentarium non seq̃tur singularem successorem nisi in subsidium. h. d. adde qõ dixi. ff. e. l. in glo. sed ⁊ alijs. ¶ Not. q; aut queritur vtrum teneatur heres. aut vtrum teneaf singularis successor. ¶ Primo casu tenetur si habet rões penes se. Ytez si eas tradidit post protestationem ne traderet: alis non. ¶ Secundo casu videtur literaliter dicere q; non ꝓponatur actio nisi in subsidium. q; non videf in rẽ scripta. Inn. dicit in. c. extra de proba. q; quilibet possidens rogitus vel publicas rationes tenetur edere si non sit successor alio quo modo. puta inualor. nisi dicas q; istud sit verus per actionẽ in factum que succedit loco actionis ad exhibendum non per ẽ edictum. ergo non procedetur extra ordinem sine libello: sed cũ libello in casu isto no. hic de ptesta. ⁊ adde quod no. Dy. in. c. p

1 possessore. ¶ † Extra no. q; appellatione successoris non tenef
b successor singularis sed vniuersalis[b]. vnde spe. per istum tex. arguit ad talem. q. Legauit titio inuita sua quandam domũ. ⁊ post mortem voluit q; perueniret ad successores eius. modo queritur vtrum perueniat in filiam dotatam vel in re certa institutã que ex forma statutorum vel testamenti dz esse cõtenta. ⁊ videtur q; non. q; nõ succedit inuniuersali videf casus recte isti⁹. §. ¶ Eodem modo formaf questio si dixit testator titio ⁊ heredibus eiꝰ lego vtrum contineaf heres in re certa institutus. spe. sensit sic. aut testator sensit de heredibus filijs aut de heredibꝰ ꝓprie aut dubitaf. ¶ Primo casu venit institutus in rẽ certa ⁊ fit diuisio in capi. ¶ Secundo casu nõ venit: q; debet fieri diuisio in hereditarias portiones. ¶ Tertio casu sensit ipse q; intelligaf in silijs in vltima voluntate. secus in ẽctibus excipif in ẽctu emphiteosi ecclesie que de sui natura requirit q; sint filij vel succedentes Ita in spe. de test. §. j. ver. pone allegat legem ex facto in fin. ad tre. que non dicit hoc: q; ibi non fiebat mentio de heredibus ꝓ modum dispositiuum sed per modum conditionis vnde videtur verius quod appellatione heredis vel successoris contineatur ille qui ꝓprie heres est vel successor. vt hic. ⁊ no. j. ti. j. si tibi. §. si pactus. nisi ex coniecturis vel ex natura rei constaret contrarium. de hoc tangit Dy. in. l. in conuentionalibus. j. de ver. obl. Cyn. de ope. lib. l. liberti liberteq;. Bart. de ope. lib. l. vt iurisiurandi. l. si liberti. ¶ Extra dicit spe. per hunc tex. q; testator potest alij legare et relinquere suas imbreuiaturas. de hoc no. in spe. de instru. edi. §. ostenso. ver. si aliquis. tenementi.

1 ☞ Scriptura facit fidem ratione consuetudinis.
2 Scriptura campsoris an faciat fidem.

Nummularios. ¶ Nummularij et argentarij ambulãt paribus passibus. q; simile gerunt officium. ⁊ ad scripturam eoꝝ recurritur. h. d.

1 No. q; habẽtibus simile officium. idez debet esse offiũ. ¶ † Secundo no. q; ratione frequentie ⁊ consue. facit fidem scriptura que alias non faceret fidem ꝛc. argu. pro tabellione qui diu instrumentum ofecit q; pro eo presumatur. licet non possit ostendere priuilegia notariatus. Azo tamen no. contrarium in summa. auf. in ti. de instru. edi. ⁊ adde qõ no. in spe. de instru. edi. §.

2 nunc dicendum. in prin. ⁊ ver. fina. ¶ † In glos. que incipit sed an in fi. no. vl. q. an hodie scriptura campsoris vel mercatoris faciat fidem plenaz. ⁊ determinat ista glo. q; non nisi ꝓ contra ipos scribentes tenementi. ¶ In ea. ibi iura. no. q; mercatores cum recipiuntur in matricula debent iurare. ⁊ facit extra de ꝓbati. c. ad audientiam. ¶ In ea. ibi priuate per hanc rationem patet q; etiam contra tertium non faciunt plenam fidem. Item patet ex ista gl. quod scriptura campsoris facta etiam contra se nõ faciat fidem tanquam scriptura publica sed tanquaz priuata hoc est vtile scire propter. l. scripturas. C. qui po. in pigno. habeã. et fuit de facto inter duos mercatores. ¶ In eadem. ibi et ad fisci, hodie quilibet est mercator vel campsor pro voluntate

sua: non

Universidad de Deusto

sua: nō autem eligit autoritate publica. ꝛ ideo non est publica proua. ꝛc. ꝑ istū. gl. collige q ꝑ statutū loci posset statui q scripture ciphonis ver veritati. daret plena fides. q tūc eoꝝ scriptura nitit publica autoritate. ꝛ idē tenet hic ☞ do. ꝛ Rofre.

Ceterum. ☞ Lucro an per solum istud iuramentuꝫ ꝓbetur interesse. ꝛ est arg. q sic. ꝯ. ad erbi. thesaurus. contrarium credo q ꝑ iuramentū calūnie ꝓbant ea tm̄ que dependēt ab aīo nō ea que dependēt a vera exīstētia termi noꝝ. ꝛ facit qđ no. de excu. tuto. l. excusari. tene mēti semper.

¶ Additio Bal.

1 ☞ Notarius constitutus ad acta iudicij habet officium necessarium.

2 Notarius potest suas imbreuiaturas legere.

Cedam. ☞ Vide omnino quod no. i. c. j. de usur. in cle. ¶ In glo. vide quod alias intelliges cum ordinaria ad edēdū competit actio. vt cōtra procuratorē tutorem ꝛ socium nō petitur editio iure extraordinario ꝛ ex edicto. h. d. Et die melius q̄ alibi ꝛ subtilius. vt no. C. e. l. j. per Ja. de bel. die vt no. Dy. de tutel. ꝛ ra. di. l. i. §. officio. ꝛ Cy. in. l. j. C. eod. in addi. vide. C. de pac. con. l. fi.

1 ¶† Mo. q notarius cōstitutus ad acta iudicij habet officiuꝫ necessariū. nec est necesse q singulariter rogetur vnde si coꝝ eo ꝓducitur instrumētū ꝛz non rogetur q scribat productionem tamē debet scribere. q: lex mandat. vt. C. de ap. l. precipimus. ꝛ. l. in offerendis. ꝛ hic nō habet locum questio no. in. §. nosaūt. ꝛ per Jnno. in. c. j. de fide īstru. ꝛ vide Guil. in. l. edita. ¶ In gl. que pe. nota in ob. dandi nō succedit interesse nisi re peremptа sed accedit. vt. l. in hac. Et no. q̄ alr in mora cōsequimur ī officio q̄ in actione: Ratio quia iudici cōcluditur non parti. l. cū postul. Cy. in. l. j. de iurisdi. omni iudi. ¶ Secundo no. q alī est effectus indicti. q: in officio ex mora nō succedit obligatio ad interesse. ꝛz officiū ad factū cōpetat. sed in actio. ¶ Itē aliter accedit ibi īteresse. vt. l. vnum. aliter hic. ¶ In ter ibi. nō cogitur q: vbi non cōpetit actio non cōpetit officium. ꝛ q: vbi cōpetit specialis actio nō cōpetit generalis in factum. In versi. preto: aliquando rationes sunt confecte ex necessitate precedētis cōtractꝰ vel quasi. Aliquādo ex necessitate officij. Aliqñ sponte. Primo casu fit editio iure actiōis. Secūdo ex officio iudicis ex edicto p̄toris descendēti. Tertio casu ꝓprias rationes q̄s nō cogit̄ edere. Fallit in fisco cui indistincte fit editio

a ¶ Item fallit in vsurarijs q̄ tenent̄ edere eodicē rationū ª. vt in. c. j. de vsu. in cle. ꝛ die vt ibi de iure simili hic non posset ꝓbari nisi in rōnibus. j. eo. si quis cr. §. rationes. ver. vlti. In ver nec interest pater dōis vniuersalis successo: edere cogit̄. ꝛ singularis in subsidiū edere cōpellitur. h. d. ꝛ vide ī aut. de fide īstru. §. argēta rioꝝ. in ver. partibus. an heres notarij possit ꝙuenirī coram cōsulib⁹ videt̄ q̄ sic. cr causa hereditaria si conuēcio descendit cr causa ipsius ꝓfessionis. vt q: cōuentur heres ad resti. instrumēti. de quo fuit testato: rogat⁹. vt. h. C. e. l. j. sec⁹ si cr eī extranea a ꝓfessiōe vt no. C. ō iurisd. om. iud. l. fi. ad hoc. j. nau tecau. sta. l. iij. §. ceterū. ¶ Sz q̄d si p statutū ō qualibet causa pōt cōuenirī nō coram consulib⁹. no. an. idem erit in herede ei⁹ ꝛ videtur q̄ sit. vt hic. ꝛ. l. heres absens. j. rūso. die. contra quia iurisditio que datur per statutū est stricti iuris. ꝛ non est prorogāda vt. l. quicq̄d astrīgende. nō ob. hec lex q: hic nō dicit de fo:o. sed de iure agēdi. nec lex heres ob. q: ibi nō dicit de excu. non sūt iudicis. sed de excu. fo:i que sunt diuersa. vt no. in aut. qua in prouincia. Preterea iurisditio que cōpetit de iure cōi. mag. prorogatur. vt ibi. ¶ Cōtra istā solutionē. facit qđ no. Cy. sm Ale. in aut. quas actiones in questione de vidua succedēte rustico vbi dicit q heres non solū fo:i. sed iudicem meritur ꝛ

2 fo:titur ex persona defuncti. in ỹ. legauit. ¶† Mo. q tabellio pōt alicui legare suas imbreuiaturas. vt no. in Spe. de instru. edi. §. ostenso. versi. quid si aliquis is autē cui. vide quid determinatur per hunc. §. in Spec. de testa. §. j. ver. pone. a. ꝛ est nouum. vtrū filia instituta ex re certa veniat ad fideicōmissum relictum patri ꝛ heredibus veniat dico ex sua persona patre p̄defuncto vbi videas: ꝛ est no. in ỹ. si. anteq̄ lega. vide qđ not. in. l. ful. §. sed et his. quib⁹ ex cau. in possess. catur. ¶ Jn. §. nūmularios omnes ad quoꝝ fidem ex officio frequēter decurritur ex hoc edicto edere compelluntur. h. d. Et vide omnino qđ no. in spe. de instru. edi. §. nunc dicēdū. in prin. ꝛ ver. priuatum. ꝛ ver. seq. ¶ In versi. ꝛ frequentissime. ¶ Mo. p:o cōsuetudine. et die vt no. in. speciu. de instru. edi. §. nunc dicenduꝫ. in fi. ¶ In glo. sed an hoc die. ī ver. decurio. ¶ Mo. an hodie credatur scripture ipsoꝝ vel mercatoꝝ. Itē no. ō iuramēto tabellionū. Itē no. de iuramēto eoꝝ qui intrant matri. vel collegiū formam iuramenti. vide per Jnno. de fi instru. in. c. j. adde per Jnno. c. ti. cum. p. tabellio. ver. nec credimus. vbi dicit q hoc pactū q ītetur scripture priuate. puta libro campsoris non valet scripture dico future non tam facte. argu. contra de do prele. theopom. fz ibi vox viua que validioꝝ est. In versi. iurant. ¶ In glo que incipit. sed an hodie vide extra de rescrip. ad audientiam. Item in quolibet officiali. j. de dona. si. quis pro redemp. fm doc. vt no. Guil. C. de epis. ꝛ cle. nulli. in vlt. q. ¶ In eadem glo. in ver. puto. Contra non esset localis consuetudo quod recurreret ad coꝝ fidem. ¶ In eadem glo. ibi eoꝝ rationibus. vide. j. de positio. l. publia in fine. ꝛ ibi in eadem scriptura hic in diuersis ꝛ quod not. ō. eodem. l. j. §. editur. In fine. glos. ¶ Hic aliqua quero. Primo vtrum tabellio possit scribere actum per se ꝛ cōtradictionem per se an debeat simul eadem charta scribere. et quod simul si eodem tempore gesta sunt. vt not. Guil. de cung. C. de rela. l. j. Secundo an instrumentum possit scribi in charta rasa. ꝛ quid de sententia. ꝛ die per Guil. de cung. C. de senten. ex periculo recip. l. fina. ꝛ in speci. de instru. edit. §. restat. in prin. ꝛ hoc si est rasa tota equaliter. Si autez in aliqua parte. ꝛ in aliqua non. aut in parte suspecta. ꝛ non facit fidem aut in alia ꝛ fidem facit. de censibus. cum venerabilis. ꝛ per Dyn. in. l. j. j. de his que in testa. delen. ꝛ latius per eundem Guil. C. de fide. instru. contra scrip. non nocet. vt no. in spe. de instru. editio. §. ostēso. ver. quid si abreuiatura. in fi.

Argentarius. ☞ Argentarius etiā ō sepm̄ tenet edere ratione publici officij. h. d. ¶ Not. primo q argentarius tenetur edere ad intentionez aduersarij fundandā ꝛ ita collige. ¶ Secō no. q rōnes debent edi rōne publici officij. secus in rōnibus domesticis in q̄bus ꝓscribendis non versatur officiuꝫ. ¶ Quērit glo. vtrum tabelliones cogātur edere. dicit gl. q̄ sic recepta tamen competenti mercede[b] ꝛ idem tenet Guil. de cu. per. l. pe. ꝛ fi. C. de consisto. li. xij. de pxi. sac. scrini. l. j. sacris cri. prin. lib. x. ō prin. agen. in re. l. fi. circa medium. e. l. facit quod no. Jnno. extra. de fi. c. j. quis autem salarium' taxabit. dicit spe. qđ in causis palatij tarat iudex cause in extraordinarijs tarat ꝓpositus notarioꝝ vel alius ordinarij loci. vt no. in spec. de salar. §. nunc de procura. ver. sed quid erit in tabellionibus.

Edi autem. ☞ Ratio dꝛ edi a capite ꝛ sola illa rō debꝛ edi que pertinet ad petentem conco:. extra de fide instru. c. cōtingit. ꝛ. C. de preci. impera. offe. l. fi. ꝛ istud optime faciunt tabelliones. ¶ Mo. diem ꝛ cōsulem in prin. scripture ponendū. ¶ Mo. rōnem debere incipere a capite quod ỹbum pōt ad multa mo:aliter allegari. Bal.

1 ☞ Interesse debet probari contra dolosum per instrumēta vel testes.

2 Judex volens admittere probationem rationabilem facit litez suam.

3 Testis qui ad testificandum ire noluit tenetur ad interesse partis legitime.

Cum autem. ☞ Non edens ad mandatum iudicis tenetur ad interesse pbandum cōtra cū per testes vel instrumenta. ꝛ non probatum in vna causa potest in alia probari que cum alio ventilatur. hoc dicit. ꝛ est. §. solennis. Diuiditur in quatuo: partes. primo ponit quoddaꝫ dictū secundo opponit. tertio soluit. quarto probat per simile. secunda ibi: sed an hoc. tertia ibi: sꝛ non ita. quarta ibi: sic est. ¶ Mo. hic q argentarius ꝛ tabellio tenentur ad interesse cause amisse propter defectum pba. nec liberatur postea edendo eo tempore[b]

1 quo ius aduersarij non est saluum vt in ver. sed non ita. ¶† Secundo no. q etiam contra dolosum ꝛ contumacem opꝛ q̄ interesse ꝓbetur per instrumenta vel testes non ob. quod no. insti. de verbo. ob. in fi. q̄ ō dolosum sufficiat iuramentum. q: ibi q̄ dolus committit faciendo hic omittendo fm Jā. de sa. ꝛ Cy. ꝛ facit qđ no. Jnn. in. c. viti. extra qđ me. cī. vbi vide. ¶ Tertio no. q imputet sibi ille qui non ꝓbauit. q: non pōt conqueri de alio

2 quo nisi ex seipso. ¶† Quarto no. q iudex qui noluit admitte

c re rōnabilem ꝓbationem. facit litem suam[c]. ¶ Quinto no. qđ in ꝓbatione ex ꝑterito non infertur in p̄sti. nec ex p̄sti in ꝑteritum. vñ qđ fuit impossibile q: ꝓbare iam pōt nunc est possibile q: redierunt testes vel reinuenta sunt instrā. ¶ Sexto ꝛ vltimo collige q rōne superuenientis ꝓbationis sua retro lata non retractat̄. vnde hic non venit̄ ad retractationē pnunciari. sꝛ agit ō argentarium siue prima sua fuit odemnatoria siue absolutoria qđ est no. vnde videtur esse exp:essum hic. q si post condemnationem heres debitoris reinuenit instrumentum solutionis q̄ hoc sibi non pdest ō creditorem. glo. tenet ō. j. man. l. si fideius sor. §. in omnibus. Tu potes rūdere ad istum text. q hic erat regressus contra alium. secus si non contra alium esset regressus et ita intelligitur glossa. vel ita intellige ipsam glossaꝫ. non ipo

a ¶ Rōnuꝫ ad de vex ēt si ō sit fenerari. cardi. in cle. j. §. j. v. opp. de vsur. sꝛ nō pcise q: nō dꝛ q̄rī in ei⁹ domo ꝛ scrinio vt est gl. sing. in. d. §. j. vbi ēt p̄ cardi. in. vij. q. de qua ētvide bar. in l. q̄s sit fugitiuus in pri. de edi. edic. ꝛ. d. aler. ꝛ imo. in l. p̄to:. §. is ēt ō. co. ti.

b ¶ Mercede addefeli. ī. c. qm̄ō. de pba. in prin. ij. col.

c ¶ Sua ꝛ adō q̄ tenet odi. ꝛ l. fiq̄. C. de testi. sꝛ si male iudicauit nō curās ō pba. tꝛ er q̄si male ficio alo tenetur actiōe in factū. vt dicit bar. b̄ post gl. vñ vide cūdez in. l. fi. C. ōpe. iu. q̄ ma. iud. ꝛ ī. l. p̄bytери de epis. ꝛ cle. ꝛ ī. l. māci. C. de ser. fugi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sure sed ope restonis in integ.vt.j.ad tre.l.seruo inuito.§.cū p-
tor sup hoc tñ vide qō no.Cyn. in.l.j.C.de odi.inde.t Guil.de
cu.j.de tran.l.de his. ¶† Ultimo collige ex isto ter.arg. ꝙ te-
3 stem qui noluit ire ad testificandū ꝙ teneat ad interesse ptis le
gitime pbandum non per solū sacramentū.t vide qō no.in spe.
de teste.§.satis vtiliter.ver.pe.t si.de cri.fal.v̄.sz q̄d dicent. Itē
iurta istū.§.vide qō no.in.c.j.de hereti.in clc.t in.c. constōnem
de elec.eadem cōpi. Pau.de liaz.t per Gui.in.c.j.de vsu in clc.
qō capt̄m sepius allē.t per spe.de exccu.snie.§.postremo. versi.
illud autem. ¶Additio Bal.

Cum autem. Argentarius qui non edidit tenetur
ad interesse litis amisse ppter inopiā
pbationū. t qōvno tpe nō fuit possibile pbari.qñꝯ pōt pbari
alio tpe.h.d.casus iste singularis.

1 ☞ Superueniens probatio post sniam non patrocinatur.
2 Tabellio qui se occultat vt nō edat tenet ad interesse.
3 Interesse ꝺ dolosum nō probat per sacramentum.

Sic etenim. ¶In ter.ibi amisimus eām ꝺ debito-
rem;mora. ¶No.ꝙ ppter inopiam p
bationum quis perdit causam siue sit actor siue reus ita qō ad
eam in perpetuum non potest redire.ergo sententia que fertur
ex inopia pbationū est diffinitiua t parit exccu.rei iudi. ¶Se
1 cundo no.q̄ supercueniens probatio post sententiam non patro
cinatur t sic dolo tertij fuit impedita probatio.puta q̄ argenta
rius vel notarius latitauit vt non ederent donec causa fuerit de
cisa. Et ex hoc sumunt argumentum ꝙ si aliquis fuit percussus
ita ꝙ remanet cicatrix.de qua tamen non potuit cōstare per iu
dicium medicorum quia iste percussus absentauit se.t ideo re-
fuit absolutus a cicatrice.tamen hoc non officit rei iudicate nec
2 ipsi reo qō est no. ¶† Item no.ꝙ tabellio qui occultat se.vt nō
edat tenetur ad interesse t idem credo de teste qui non venit ad
testificandum:q̄ eius officium est testificari.vnde eadem ratio
est qō in tabellione vel argentario. Plus dicunt ꝙ testis vel ta
bellio qui subtrahit veritas apparere non possit tenetur pe
na falsi.vt in.l.j.ad.l.cor.de fal.facit.C.de epis.t cleri.l.presbyte
ri ad illam potest responderi ꝙ testis malitiose deposuerat.hic
nec deposuerat.nec iuratus erat.t iō credoverius ꝙ possit mul
ctari non autem condemnari de falso ex quo non erat iuratus.t
per hoc inducо no.per Cy.in.l.j.C.de sepul.vio.facit quod no.
3 Inno.extra de sal.c.j. ¶† Item no.ꝙ contra dolosum non p-
bat interesse per sacramentum sed per testes vel per scripturas.
¶ Item not.ꝙ furtiuum instrumentum facit fidem dum dicit
vel alio modo surreptum.i.etiaz si furatus esset ipsi argentario
vel accepisset pervim:q̄ litera loquit indistincte. ¶ Extra op.
t videt ꝙ snia lata per dolum debeat retractari.vt.j.ad treb.l.
seruo inuito.§.cum pōt.sol.ibi per dolum partis hic tertij. qō
no. ¶ Item op.ad idem.j.de condi.sine causa.si fullo.so.ibi su-
peruenit noua causa t noua pbatio hic aūt superuenit pbatio
sed non causa prima ibi non redarguitur sententia de iniquita-
a ¶ Cōtra scip te.q̄ remedium quod intentat est compassibile ipsi sententie.h
sum, adde sal. autez non se compatiuntur. ¶ Item op.ad idem de eo qō no.j.
in c.j.circa fi. de execu.rei iudi.l.duabus.solu.ibi victor non innitebat snic.sz
vij.col. de fi, agebat prima actione.t ideo snia non opitulat quin possit op
instru. poniveteri actioni.qō est no.hoc tangit Cy.in.l.j.C.qñ.puo.nō
est ne. ¶ Item oppo.ad idem de iureiuran.c.debitores.sol. ibi
ideo q̄ in prima causa non potuit questio vsurar ventilari.t iō
potest postea moueri.q̄ non potuit opponi.nec intelligitur ve-
nire in snia.nec decisum esse qō est no. ¶ Extra scholas. t facit
ad.q.dicit statutum ꝙ ꝺ publicum instrumentum non possit op
poni exceptio simulationis.vnde ego solui q̄ opponere nō po-
tui videtur ergo ꝙ possum condicere licet excipere non possum
vel dic etiaz.q̄ cui denegatur exceptio t actio.C.de tran.nec in
tentio.non ob.c.debitores:q̄ ibi speciale ppter periculum ani
marum t propter vsurariam prauitatem. quod credo verum.
quia iudicium quod trahit secum executionem non debet spe-
rare aliud iudicium post se. Sed an poterit accusari de obre-
ptione.videtur ꝙ sic.j.de fal.siquis obrepserit.vel crimine stel-
lionatus.j.man.si fideiussor.§.in omnibus.nam ex quo contra-
ctus fuit simulatus non habuit primordium veritatis.ergo agēs
commisit falsitatem vel quasi.Contrarium credo q̄ autoritate
legis egit.t q̄ cui non datur exceptio non competit accusatio.
vt.ff.so.ma.q̄ non tenetur quis dicere quod sibi nocet nec alle
gare ius aduersarij.l.j.de libe.agno.per Ja. ¶ Extra oppo.q̄
iste.§.habet locum in absolutoria t condemnatoria t prout lo
quitur in absolutoria non valet sententia contraria prime.put
in condemnatoria opp.de exccp.rei iudi.§.duobus. sed ibi nō
psequebatur vicor snian.vnde sibi imputet.remanet ergo iste
§.verus.t snia lata ex inopia probationum est irretractabilis.
¶ Op.extra t vt ꝙ interesse pbetur per sacramentū ꝺ dolosuz
vt no.insti.de verbo.ob.ad fi.so.dicit Pe.Lambe.de sa.t Cy.
ꝙ illud est verum de dolo in faciēdo.secus si committitur dolus
in obmittendo qō no.iste qui habet actionem tenet actione ad
exhibendum in qua ꝺ contumacem pbatur per iuramentum in
litem.j.de in litem iur.l.in actionibus.Solue ꝙ non est verum
q̄ iste teneat actione ad exhibendum.sed officio iudicis.vt no.
co.l.quedam in prin.t est rō quia actio ad exhibendum est arbi
traria.sz nullum officium iudicis inuenitur arbitrarium.vt no.
j.si seruitus vēdicetur.l.harum.patet ergo ꝙ propter dolum in
obmittendo non probatur interesse per sacramentū nisi in actio-
nibus arbitrarijs. ¶ Ultimo extra oppo.de.l.tutor qui reper-
torium.in prin.de admi. tu.so.illa actio est bone fidei in qua iu
ratur in litem. Item ibi est dolus mixtus in faciendo t obmittē
do q̄ intromisit se administrationi sine confecto inuentario.
¶ Item no.quod non probat in iudicio ꝺ partem pōt probari
in alio iudicio ꝺ iudicem t ꝺ quemlibet in quē est regressus itel
ligo de iudice quando culpa iudicis impedit pbationem secus
si culpa partis. ¶ Item no.ꝙ valet sententia absolutoria licet
quis plene probauerit. Item est hic arg.ꝙ vbi est regressus ꝺ iu
dicē non sit regressus ꝺ notarium qui non pdurit instrm ex quo
fuit in eā probatum non videt interesse ppter culpaz notarij: sz
propter culpam iudicis. ¶ Additio Bal.

1 ☞ Tabellio pro confectione instrumenti an possit recipere
pecuniam.
2 Iudex ad tarationem salarij an poterit committere vices alte-
ri tabellioni.
3 Tenor scripture per testes probari potest.

Argentarius. Argentarius edere cō-
pellitur etiaz ad fundā-
1 dam intentionem aduersarij.h.d. ¶† Numq̄d ta-
bellio pro editione instrumēti poterit recipere pe-
cuniam. Ja.dicit ꝙ iste ter.non loquitur in tabel-
lione nec ſm tempora legum harum erant tabelliones.sed iure
C.est receptum.C.de tab.generali.dico ꝙ de hoc est ter.j.de pe
nis.l.moris.§.solent.t j.ſi mensor.fal.mo.l.fi.§.j. ¶ Numquid
ergo poterunt recipere pecuniam.dico ꝙ possunt recipere.C. ꝺ
consistori.mi.l.fina.t.p.t de prepos.sacrorum scrineor.l.in sa
cris.circa prin.t.C.de princi.agentibus.in rebus.l.vl.circa me
dium.li.xij.Gui.de cu. ¶ Quid si notarius velit salarium im-
moderatum quis moderabitur. Rñdeo aut est scriptura foren-
sis.t tunc iudex cause.aut extraiudicialis.tunc ordinarius loci
in spe.de salarijs.§.nunc de pcura.versi.quid erit in tabel. t de
rescrip.statutum.§.notandum vero lib.vj. ¶† Sed an ad tara
2 tionem salarij iudex poterit committere vices alteri tabellioni.
videtur ꝙ non.C.de iure fisci.lib.x. Nam officium notarij versa
tur solum in scribendo non in iudicando. Dic contra.vt not. in
spec.in dicto versi.sed quid erit.nec per hoc tabellio fungitur of
ficio iudicantis sed ministri.vt.l.fina.C.de ma.conueniendis.t
ꝺ.qui satisdare cogantur arbitrio ſm elec. Jac.bu.vide qō not.
C.de vsuris.l.eos.§.interdicta.in glo.quas forte.t per Gui. in
l.edita.C.e.vide.C.de rebus credi.generaliter.§.pe.t.l.ij. in fi.
qui.ex cau.in posses.ea.per ac.h.d. ¶ In ter.in ver. controuer-
a sia sit.argu.ꝙ notarius conficiat instrumentū contra seipsum t
lz non roget seipm. ¶ In.§.cū aūt. Vide pro intellectu isti⁹.§.
qō no. Pau.de liaza.in.c.consti.de ele.in clc.vbi oinovide. Itē
vide qō no.in.c.j.de hereti.vide per Jo.an.ar.ꝺ testem qui non
venit ad testificandum.t ideo succubuit. Nam agam ꝺ eum ad
interesse cum publicum offm sit testificari. ¶ Argentarius qui
non edidit tenetur ad interesse litis ex hoc amisse.secus si lis fue
rit amissa culpa partis vel iniuria iudicis non culpa argentarij
debet igitur qui contra argentarium agit cum testibus vel per
instrā probare hoc interesse ex mora argentarij prouenire.h. d.
¶ No.qō non probaui Jvnum processum possum ꝺ alium.t sic
non nocent dicta testificata quo ad diuersas psonas. ¶ Itē
3 no.ꝺ iudicem qui impedit fieri probationes ꝙ facit litem suaz
¶† Item no.per testes probari tenorem scripture quod est ve
4 rum iure ciuili in actu qui non requirit scripturam in illo dic.vt
C.de testibus testium fm.p.facit.ꝺ.co.l.j.§.j. ¶ In ter.in versi.
non curauit.vide.j.quod me.causa isti quidem.§.si is.vide Ar
chi.xj.q.ij.si quis de trina. ¶ In ter.ibi.vel alio modo etiaz fur
to.q̄ per furtiuum instrumentum bene probat debitum. lz fur-
ripiens cōmittat furtum instrumenti nec falsificatur. ideo pro-
batvt hic ꝺ.hoc facit.C.de leg.l.pe. ¶ In ter.inver.possit.vide
in specu.de crimine falsi.versi.sed quid dicent vide quod no. in
c.j.de vsu.in clc. ¶ In ter.in versi.probare. Sed videtur ꝙ suo
sacramento credatur.C.vnde vi.si quando coniuncta.l. nisi in
princip.ꝺ.eo.sed ibi ꝺelinquitur in faciendo.hic in omittendo.
j.solu.ma.si mora Cyn.fm Jaco.de sal.t Pe.adde quod plene
no. Inno.de senten.excom.sacro.in commento huius.§. t mal.
vt.C.de iudi.sancimus t.j.§.fin.vnde hic nō constabat de dolo
vt constare debebat.vt.l.exigitur.sed in.l.si qñ sic.vide omnino

in specu.

Universidad de Deusto

in spe.de teste.§.satis vtiliter ff.pe.z fi.ibi oino vide in ver.iter cepta. ¶Sed quid si ante potuimus per testes z cautionē sub repta cautiõe potuimus per testes tm.tñ non pbauimus vt po teramus per testes an poterit agi.z dic q̄ non fm Ioā.si per te stes facile pbare potuimus:q: damnum culpa nostra magis q̄ ex delicto surripientis sentimus nec est hic cõpensare dolũ z cul pã.sed q: dolus non fuit.nõ ob.j.de fur.cum qui.§.pompo. q: ibi credito: habebat ius reale fm Ioā.Bal.

Exempla. ¶Copia põt dari sine p̄sentia par tis.b.d.vel fie subscriptio partis nõ est de substantia instrumenti. hoc dicit ꝙ quod tene bene menti.Bal.de perusio legum doctor.

¶Addi.lecture vacantis in.l.hec actio. bal.

Hec actio. In glo.que incipit videt inver. ex contractu. immo videtur ex quasi delicto. Nam hic loquitur de actione in fa ctum penali vt.ff.c.vbi non vel officio iudicis quo editio petitur.ff.eo.siquis ex.§.cogentur.no.z qõ non sit ex contractu p:obatur.q: non agitur actione ex eo ꝯctu vt.ff.eo.quedam.z ideo est actio extraordinaria in qua non ser uantur communes regule iuris.scilicet ne quis eum.l.pe. in fi. in.l.quedam.ff.pone egisti contra me qui iam solueram. sed nõ reinueniebam instrumentum refutationis solui nunquid pote ro repetere vel si non solui nunquid potero excipere si sentẽtia fuit lata contra me.vide omnino Inn.de re iud.ostitutus.in gl. not.sententiam.z vide omnino quod not.per Guil.j.de effrac. l.de his.z vide Cy.de iu.z fac.igno.l.j.in.iij.oppo.glo.que est. j.man.si fideiusso:.§.in omnibus dicit q̄sic z cõdictione sine cã per.l.de condi.sine causa.si fullo.z multo fortius excipiam si nõ solu.de regu.iur.bona fides. ¶Sed hic in dissolubilibus suis dicit contra p:o eo facit iste.§.nam si posset repetere non dam naretur ille qui non edidit ad interesse.sed agere: condictione sine causa contra illum qui egit contra me z cui solui.sed hic di citur contra quod datur contra non edentez.Die ergo aut fuit actum vel p:obatuz contra me per dolum quia p:obauit per fal sa instrumenta z datur restitutio.l.si p:etor.§.marcellus.de iu di.de re iudi.diuus.de exce.l.q̄ agni. Item tenetur crimine stel lionatus.de crimine stellionatus.l.j. ¶Itẽ excipitur q: cui da tur ac.ze.l.j.§.q̄ ait de superfi.z vide hoc.j.iud.so.l.ex clausula. si autez non fuerit in dolo.tunc non repeto ad.l.in ff.alle.rñdeo qõ aut petit retractari sñia ex cã que non redarguit sñiam ff ini quitate hz locum sine cã.vt.l.si fullo.z hoc est satis subtile.z est rõ q: cã redit ad nõ cãm.si aũt est cã que redarguit sñiam de ini quitate.tũc nõ põt q: sub specie instrumenti postea reperti non retractat sñia.C.de iudi.sub spẽ.fili non ob.lex qui bis. de ver bo.ob.z.l.bona fides.z de reg.iur.q: saltem fuit debitum p istã sñiam que habet p:o veritate fm Iac.de ra.z Ioā.in commẽto hui⁹.§.Cy.de hoc dixit in lectura.C.de ꝓdi.inde.l.j.Cy.Bal.

¶De pactis. Rub:ica.

1 ¶Fides est p:incipium inter hoies.
2 De diffinitione pacti.
3 Conuẽtio est nomẽ generale.
4 Mino: an possit facere pactũ sup iniuria.
5 Par an possit fieri in testamento.

Duius edicti. Pacta sunt seruã da.pactum est duo rumvel plurium in idem placitus cõsensus. Conuentio est nomẽ gñale.z ineſt tã ꝯctui q̄ distractui.h.d.Diuidit in tres ptes.p:io mendat edictum de naturali iustitia.secun do ponit vnde pactum descendit. tertio po nit differentiam inter conuentionem z pactum tanq̄ inter ge nus z speciem.sed a ibi:pactũ aũt.tertia ibi:conuentionis. ¶In ter.ibi naturalis.i.naturali rõne fulcita.In ter.ibi seruari qua si dicat nihil.vñ Aristo.ad alexandrũ ait.o alexander observa fidem datam z federa cõfirmata alis malus finis sequet sicut ip se ponit in li.qui vocat secreta secreto:.z magister sniarum di cit q̄ etiam deus obligaret ex ꝓmissione.z vide Cy.in.l. digna vox.C.de le. ¶In ter.ibi a pactione dr ac si diceremus album dicit ab albedine vt cõcretum ab abstracto. ¶In ter.ibi pacis noic.q̄d est par vide Augustinum in.xix.de ciuita.dei.c.iiij.vbi ponit plenarie diffinitionem ibi beatus Augustinus. de pace quã homo debet habere ad seipsum. Item ad p:oximum. Itez ad superio:em. Item ad deum qui est summus omnipotens
1 omnium. ¶In text.ibi agunt.i.simul actitant. ¶† Nor.pri
a mo fidem hoĩs[a] seruandam z nil maius inter hoies q̄ fides[b].
2 ¶†Secõ no.pactũ a pactione et inde pacẽ dici. ¶Tertio no.
b diffinitionem pacti seu pactionis in qua diffinitione sunt duo substantiua copulata.idem significantia:sed q: copula dz cade re iter diuersa.ideo vnũ adiectiuat.sic.j.de tutelis.l.j.z dicit gl.
3 q̄ est q̄dã figura q̄ apõ grãmaticos vocat endiadis. ¶†Quar to no.q̄ conuentio est nomẽ gñale z accommodat non solũ ꝯctibus z distractibus.sed etiam alijs actibus hoium.vt electionibus consilijs congregationibus in vnum locum z fi. ¶In glo. j.ibi edictum sequens q̄tum ad situationem ꝫ p̄cedens q̄tum ad inuentionẽ. ¶In ea.ibi introducta:immo insita ex ipa na turali ratione.non est enim hec equitas artificialis.sed natura lis.vt litera dicit. ¶In ea.ibi naturalis obligatio hoc inducit ur ibi p:eest equitas naturalis etiam sine consensu.vt patet in quasi contractibus.vt.j.de neg.gest.l.iij.§.pupillus. ¶In ea. ibi.§.fideiusso:.z melius.j.de sol.l.stichum.§.naturalis. ¶In gl.ij.ibi hyperbolice.i.suplatiue cũ excessu veritatis. ¶In ea. ibi magis congruit.hinc est qõ pactum non est seruandũ.quod est ꝺ deum z ꝺ salutem anime.q: potius est obediendũ deo quã pacto z homini.vnde dicit canon.q̄ in quolibet p:omisso z in quolibet iuramento inest clausula si deus voluerit. ¶In ea.ibi sancimus.in fi.z in aut.vt cum de ap.cog.§.de parentibus in fi. ¶In glo.ij.ibi fit pactio. Isidorus ꝺ sideraui vocis cõpositio nem.nam in cõpositione vocum illud ab alio deriuat qõ ꝺtinet plures syllabas vel plures literas sicut compositum deriuat a simplicibus. sed iurisc̃sul.nõ attendit hic o:dinẽ cõpositionis vocum sed o:dinem rationis z intellectus. ¶In ea.ibi z cõco:
c die.nam concor:dia dicitur quasi coniunctio co:dium c.vt not. Archi.in.c.indemnitatibus.de elec.li.vj.differt tamen concor:dia a pace.q: concor:dia appellatur quedam remissio. pax vero est plena sedatio discor:diarum.z ita fm nostrum vsum dicendi accepimus ista duo vt diuersa. Augustinus tamen dicit q̄ pax non est aliud quaz o:dinata concor:dia. ¶Consueuit queri de plurib⁹ hr̃dibus cuiusdã occisi quo: vnus fecit pacẽ alijs irreq̃sitis vel non ꝺsentientibus.z distinguũt quidam.aut statutum di cit siquis ab heredibus tunc requiritur omnium ꝺsensus ratio ne pluralis numeri. Si autem dicit siquis habuit pacem ab he rede tunc sufficiat pax vnius.argu.ad istam di.l.iulius phebus j.ad trebel.in ratione litere. Alij dicunt q̄ lz statutum vtatur v̄ bo singularis numeri.tamen quia loquitur indefinite equipol let indefinita vniuersali.de le.ij.si pluribus.de verb.sig.l.in vsu iur.z de ventre inspiciẽ.l.j.§.denunciantis.z ibi p Cy. in addi. infortiati:sed alibi ipe dicit q̄ vbi loquit̃ per verba numeri sin gularis cum istud ius facientie pacis sit indiuiduũ qõ compe tit cuilibet insolidum.argu.j.de verbo:ob.l.sciendum.§.fin.j.si seruitus vendi.l.loci co:pus.§.si fundus.de euic.l.rem hereditam:sed p:o p:ima parte facit q̄ qñ est ius indiuiduum residet penes quẽlibet insolidum q̄tum advtendũ:non q̄tum ad amit tendum.vt.C.de lib.z eo.lib.l.ij.C.de au.p:estan.l.fina. In hoc sic distinguerem.aut tractatur de beneficio pacis quantum ad commodum statuti q̄ non respicit iniuriam reliquo:um cohere dum:sed aliquam relaxationem pene fiscalis:tunc credo quod vnus possit reddere pacem si statutum loquitur per verba sin
a gularis numeri.si autem agitur de aliquo p:eiudicio coheredũ b tunc vnus in alterius p:eiudicium nihil possit. Exemplum si p talem pacez perderet aliquod commodum debitum heredibus occisi ex fo:ma statuti.z facit.j.de sepul.vio.l.sepul.ꝺ acqui.hc. l.p:o herede.§.fina.de aqua plu.ar.l.in concedendo in ratione
4 sui cum suis ff. ¶†De mino:e vtrum possit facere pacem ᵇ de
ᵇ iniuria.no.specu.de treu.z pace.versi.hoc quoq; de res.mili.l.j.
5 Iaco.de are.z in specu.de homici.ver.illud autem. ¶† Item c an par possit fieri in testamento sicut in ꝓtractu habes glo. o:. instit.de iniurijs.in fine.z videtur tex.in.l.ij.j.ad treb. ¶In ca.glo.ibi.a percussione palmarum.no.q̄ signum pacis z cõco:
c diarum est quando partes capiunt se per manum .vnde postea d factum in contrario p:esumit factum p:odito:is. ¶In glo.iij. ibi pactum.hic vide quod no.C.de sac.san.eccl.l.illud z adde qõ no. Inno. extra de decl. parochianos. devoto.c.licet.de censi.c. ex parte. ¶In ea.ibi.sciendum est z quartum vocabulum. s.dictum.i.verba enunciatiaa que non continent fo:mam obligandi.de quibus dic:vt no.j.de do.l.qõ venditor. ¶In cad.ibi.in charta.si em̃ hoc verbum p:oferatur a teste.dicvt no.in.l.j.C. de vsuris.vbi no.qõ magis p:esumitur p:o instrumento quaz p:o testibus in his que iuris sunt p:opter p:esumptam peritiam ta bellionis.quod tene menti.z facit.l.j.C.de contraben.z cõ.stip. vbi vide per Cyn. ¶In glo.que incipit dandum ibi non est pa ctum.quia verba obligatiua debent esse p:ime et secunde perso ne.id est ego z tu qui verba facimus non tertie persone.id est ex tra nec ab actu.similia verba habes.infra de libe.lega.l. legauit ¶In glossa.ibi.stipulatio ista in p:incip.z.C.de constitu.pec. autenti.si quando pactum est requirit personam obligandam que obligetur.sed hic nemo obligatur.vt.infra de actu.z ob.l. quecunqz.z vide quod nota.in.l. huiusmodi in p:incipio.ꝺ pe

a ¶Primo fi
dẽ. Adde ert albe. de rosa. in.l.j.j.de cõsti.pec.tex.in episto. inter claras ꝺsum. tri.z fi.ca.
b ¶Fides.ad de fel.i.c.que rela in.ij. col. circa fi.de iu reiurã.q̄ fidei p̃statio cõpa ratur iuri.
c ¶Cordiã.ad de fel.i.c.cãm q̄ de te.circa p:incip.
d ¶Pacẽ.vid pari.ꝺ puteo in trac. findi. iñ.vl.z qõ ibi dixi i apos.al legãdo paul. de ca.in cõsi. exc. vbi po nit an par fa cta p minoẽ possit rũpi p maio:em.

Universidad de Deusto
Biblioteca

le.j. ¶ Jn ea.gl.ibi alis essi.s.qñ a prin.interest. ¶ Jn ea.ibi.nō esset pactū.s.cū nō interest.z hoc ꝓbat per locū ab effectu. q; ℔ cōuentio nil parit nec petitionē nec solonem.nec ob.j de solu.l. si cū cornelius.vbi dō ꝙ vtile pactum hꝫvim mādati:q; illud est ver vbi precedit actio in ꝑsona pacisentis. alis secus. vt. j.ad treb.l.debito:.§.fi. ¶ Jn ea.ibi.§.fi.vbi dō ꝙ adiectio in oblone inutili nō pōt solui secus si adiciat solutiōi. ¶ Jn ea.ibi.qđ est verum vbi principale verbum z obligatiuum collatum est inter ipos loquētes:hꝫverbū executiuū sit directum in abstem:vt in hoc exemplo ꝓmittis mihi qđ dabis titio ꝙ pactū:q; nō peccat in forma potest reconciliari per superueniens interesse.ar.j. man.l.fi remunerandi.§.si tibi.dever.ob.stipło ista.§.quesitum q; defectus materie pōt tolli ex accidenti.vt.j.de fideiuss.l. si qs pro eo.§.si nūmos.secus est in defectu forme vt.j.de ac.z obli.l. actiones que pro bis iuribus non subsistūt. ¶ Extra quero ād si verba impsonalia lata.vtrū equipollent verbis prime z sede psone:an verbis tertie psone. Rñ.vt no.dicta auē.si qñ.C.de cōsti.pec.adde vnā ꝙ sicut perbba impsonalia in ℣ctu plata in dubio quis vī pspicere sibi.ita perbba impsonalia in vltima voluntate plata in dubio vī quis prospicere suo successori vniuersali.iste est casus no.j.de le.j.in.l.si seruus.§.qui margaritā ¶ Ultimo quero hic vnum.pone ego sum stipulatus hoc modo ꝓmittis mihi recipienti pro eo quem declarabo postea non declaro.queritur vtrum possim agere ego vel heres meus.q; nemīne declaro.z videt ꝙ non.vt j.de verb.ob.l.triticū. Jn ℣rium est casus ꝙ si neminē declaro ꝑsumo: recepisse ꝑ me heredibus meis vt.C.de ꝓhen.z cōmitten.stipu.l.iij.que lex est ad hoc not.

☞ Conuentio est nomē gñale ad omnē contractum.

2 Jn stipulatione aliud est substantia aliud forma.

Conuentionis. Conuentio est nomen generis. z de quolibet ℣ctu a predicatur

a b.d. ¶ Jn ter.ibi.transigendi.i.distrahendi.hoc est dicere in ℣ctu z distractu inest conuentio.z ibi agunt.i.actum faciunt.vbi nam sicut.s.℣ctus. ¶ † No.ꝙ cōuentio est nomen gñale ad omnem contractum siue obligatoriū siue nō obligatoriū. ¶ Secūdo no.ꝙ q; conuentio est genus repsentat in qualibet specie:z vbi non repsentaretur illa species non esset vera species id est nihil esset.z ideo non esset conuentio.i.ꝺsensus z volūtas ¶ Ubi nullus ℣ctus innititur.vt ℔.z hoc est qđ dō qđ obligatum substantia stat in ꝺsensu.vt.j.de ac.z ob.l.obligationū substantia.z facit ad no.j.si cer.pe.l.nam z si fur.z.l.si a furioso.z.l. non

a ¶ Cōtractu, adde pau.de ca.in ꝺsil.rij. qđ ex cōi vsu loquēdi est ℣ctus noiatus

1

2 ois.in prin.facit de testa.mili.l.dinus in fi. ¶ † Jtem no.ꝙ in stipłone aliud est substātia.aliud est forma.substantia ꝺsistit in consensu.forma consistit in solennitate verborum.z vbi non est ꝺsensus illa solēnitas nō operat.sec⁹ aūt si nō est defect⁹ in essentia ꝺsensus:ſz in eius qualitate.vt q; per metum vel dolum: q; tunc vz ipso iure non in effectu.vt.j.de dolo.l.eleganter. ¶ Jn glo.no.stipulationem.ibi naturale vinculū. Jtem stipulatio cōtinet pactum.infra de acceptil.an inutilis. Jtem stipulatio ꝺf pactum vestitum.ergo circa naturalem producendam non minus operatur quam nudum:q; vestitum corroborat.non aūt debit obligationi.vt.j.e.l.iurisgentiū pro hoc:q; fideiussor obligat verbis vt.C.de fideiuss.l.blanditus naturaliter dō esse obligatus.vt.l.fideiussor obligari.§.si fideiussor.j.de fideiuss. Jtem in stipulatione est vinculum equitatis.ergo ex eo naturalis obligatio oritur z sustentat vt.l.stichum.§.j.de so. Jtem expressus videtur.j.de condi.inde.l.si fideiussor. Jtem principia obligatiua naturaliter assistunt stipulationi.ergo producunt naturales alis essent frustra. Et ita ex diuerso.z probatur hoc q; stipulatio est de iure ciuili.ergo nō parit naturalem que est de iure gentiū q; nihil parit sibi dissimile in specie sicut homo nō parit asinū si constat ꝙ in stipulatione contineat pactum.q; continet casualiter. Nam illud pactum non est alius ℣ctus ꝑ se ergo nō est obligatorius per se.aliter sequeretur ꝙ stipulatio non esset vnus ℣ctus:sed duo:qđ est falsum:facit.l.conditio.§.qñ.j.si cer.pet. tu tene opi.Jo.Naz stipulatio est de iure ciuili q̄tum ad formā sed est de iure gentium q̄tum ad consensum.z solēnitas parit ciuilem:q; est de iure ciuili.z sic vnūquodq; parit sibi simile. Et ibi cyrographo.vel dicꝙ in cyrographo post biennium est ficta naturalis ex facta numeratione.ꝑ hoc.l.si sub spe.j.de ꝺsti.pec. sed tu dic ꝙ naturalis obligatio innititur veritati vel presūptioni non fictioni. Jtem non est vez ꝙ fingat hic ꝺsensus.vt.C.de nō nu.pec.l.fina.sola ergo iuris auctoritas est illa que obligat.que tñ non equiparatur naturali z ciuili.z habet eandem potestatē in produc.actionis ſndet ibi.l.j.in prin.quidam dicunt ex ſnia non oriri naturalem obligationem.quia redditur in inuitum nisi diceres ꝙ est naturalis ficta:q; videtur ꝺsentire qui nō appellat. Jtē video ꝙ factum iudicis naturaliter obligat partem qñ iudex contrahit iure partis.vt.C.de eun.l.si ob causaz. Preterea consensus debet considerari in persona principali non in persona ad quā trāsiret obligatio. Exēplū in ꝑsona bñdis. z in ꝑsona patris qui tenentur ex facto filij. si ergo in sententia est cōsensus iudicis in quo consistit huius actus substātia.vt.j.de arbi.qualez.in prin.ergo debet naturaliter obligari.sic z testator obligat naturaliter heredem:licet heres adierit hereditatem ignorans legatum.z facit.j.fami.herci.l.bis consequenter.§.ij. Jtem facit.j.de fun.instru.nepoti. Finaliter credo ꝙ verius sit quod ex sententia non oriatur obligatio naturalis presertim si est iniqua:quia non est ibi vinculum equitatis de quo latius dicam in.l.iulianus verum debitorem.j.de condi.indebi.z no.per Lyn.z Jaco.bu.C.de iur.z fac.igno.etiam cum quis.z in.l.j.in princip.fallit in stipulationibus iudicialibus que non requirunt verborum expressionem.vt.j.de fideiusso.tuto.cum ostendimus.in fine.z non est alibi. Alij dicunt quod ibi est casus specialis.quod credo verius. Jtez quod glo.dicit quod stipulatio requirit verba verum est quantum ad substantiaz stipulationis sed quantum ad accidentalia bene tenet ex tacito consensu. facit.l.quicquid astringende.z.l.certi.z.j.de regu.iur.l.semper in stipulationibus.z.j.eodem. Jtem quia.§.iulianus.z de verbo. obligatio.l.titia.§.idem respondit cum.de verbo.obligatione. Baldus.

Sed conuentionum. Hic tacite ponitur quedam diuisio qđ conuentionum quedam sunt nominate.z quedam innominate. sed pro maiori parte sunt nominate.z dicitur nominata quando habet nomen proprium seu nomen proprie speciei non quā do habet nomen generis,vt dicetur.j.e.iurisgentium. q; debet esse nomen distributiuum.

1 ☞ Consensus in omni ℣ctu est de substantia.

2 Stipulatio quantum ad consensum videtur de iuregentium.

3 Obligatio ciuilis nascitur in cyrographo.

Adeo. Gen⁹ repsitaī in qualibet spē etiā in quolibet idi

1 uiduo cuiuslibet spēi.ad hoc allegaī z no. † Prio ꝙ ꝺsensus est de substātia in oi ℣ctu.alis ℣ctus est ipso iure nullus.hinc est ꝙ dissonātia in specie cōtractus impedit naturalez obligationē vt.j.ꝺsti.pe.l.j.§.j.z.j.si cer.pe.l.si ego. ¶ Ex hoc apparet ꝙ falsum dicūt qui dicūt ꝙ qñ dolus dat cām ꝓtractui cessat cōsensus:q; si hoc essz ita esset nullus cōtractus stricti iuris sicut cōtractus bone fidei.alia ergo rō est:q; in ꝓtractu bonefidei dolus est cōtra naturā ꝓtract⁹.z ideo vitiat:sed in ꝓtractu stricti iuris nō est contra naturā contractus: sed ꝓtra gene

2 ralem equitatē. ¶ † Secōdo no.ꝙ stipulatio quantū ad consensum videt de iure gentiū:ſz quantū ad formā exprimēdi consensum sit de iure ciuili. Primū probo.q; generaliter oēs ꝺsensus sunt de iure gentiū vt.ff.e.l.iu prin.ex ꝺ infero ꝙ ex stipulatione nascit obligatio naturalis spē z numero distincta ab obligatione ciuili.z est casus.j.de condi.inde.l.fideiussor.hanc.l.allegat hic guil.z est hic glo.no.alij dicūt ꝙ ex stipulatione non nascit obligatio iurisgentiū:ſz nascit obligatio ciuilis q̄ hz effectū ci

3 uilē z naturalē.sed prima opi.verior est. † Jtē dicūt isti ꝙ in cyrographo nascit obligatio ciuilis q̄ habet effectū ciuilis z naturalis.z Bar.dicit ꝙ naturalis obligatio ꝑsumpta a numeratione nascit:sed tu dic ꝙ nō nascit nisi sola ciuilis:q; nō intercedēte numeratione equitas naturalis repugnat petitioni.vt no.ī sti.de lit.obligatio. Et si tu dicas quō oritur actio ex sola ciuili.rīdeo ꝙ non speratur oriri naturalis.z idem dico in sentētia qđ prosequere.vt no.doc.C.de iur.z fac.igno.l. cuz quis.z.j.de condi.inde.l.iulianus.

¶ Additio Bal.

1 ☞ Accipientes se per manus videnī venisse ad cōcordiam

2 Interesse superuenīēs an confirmet partes.

Alius edicti. ¶ Jn tex.ibi.iter eos Nunquid hoc est verum si paciscor cū excōicato vel heretico .dic ꝙ Jnn. de sen.exc.si vere. ¶ Jn tex.ver.pactū vtruz pactuz liget imperatorē.vide ꝑ Ly.C.de legibus l.digna vox.C. de do.inter vi.z vxo.l.pe. ¶ Jn glo.que incipit.no.tria in ver.cōcordie. ¶ No.ꝙ statutum est penale.si quis habuerit cōcordiā ab aduersario intelligitur si

1 pactum fuerit cum eo. ¶ † No .etiam ex fine istius glo.ꝙ illi qui capiunt se per manus presumuntur venisse ad cōcordiam z pactū. Quis act⁹ dicitur cōcors.no. Brehi.lxxvj.di.dilectōis Formā istius pacti z cōcordie. vide in spec. de treug.z pace in prin.de hoc in marg.a. Alber. Gā.titu.de accusatore in fi.ibi videas.vide omnino in spe.de homici.ver.sed pone ꝙ vulnerat⁹. z ver.illud autem queritur vbi ponitur an minor possit facere pacem de morte patris. ¶ Jtem vide.C.de in integ. restitu.in l.j.per Jaco .de are.vbi de hac questione nota. z vide in spe.de treuga.z pace. versicu .hoc quoq; nota. ¶ Jn glos.que incipit per hoc

Universidad de Deusto

per hoc differt inver. appollicite que sit differentia inter appollicitationē ꝓfanam ⁊ spīalem. ⁊ dicit no. Jnn. extra de occi. parochianos. ⁊ vide ista no. h̄ per guil in suis addi. Jnno. extra de voto ⁊ vo. redēp. c. j. ¶ Casum in quo ex nudo pacto nō oritur exceptio. vide. C. quis ab emp. di. l. fi. in vl. gl. ¶ Jn gl. dandum vel
2 faciendum in ver. pactum. ¶ †Sed nunq̄d superueniens interesse ꝯfirmat pactū dic ꝙ sic. vt. j. de ver. ob. stipl'o ista. §. quesitū fm Guil. facit. j. e. iurisgentium. l. si ante. ⁊. j. de fideiuss. l. si quis ꝓ eo. §. si nummos. ar. h̄. j. e. si ter. §. si pac. alibi videt ler velle ꝙ istud. s. pactum valeat vt mandatū. j. de so. fine. ꝓcor. j. c. sicut fundum. Alibi q̄d nullo modo valeat: q⁹ nemo recipit ꝓ absente. vt no. C. de ꝯsti. que in ecclesiaꝝ. illud. j. de ac. ⁊ ob. ꝯsensu.

¶ Jn. §. adeo nonvalet cōuentio carens consensu. hoc dicit.

¶ Jn gl. que incipit. no. stipl'onem inū. vinculū hoc est exp̄ssum q⁹ ler. dicit ꝙ tollit naturalis obl'oō fideiussorem cōpetens per pactum. ⁊ tū fideiussor nō obligat nisi per stipulationez. hic est casus de so. stichum. §. naturalis. in fi. ¶ Jn ea. gl. inver. ⁊ licet per h̄. C. de transac. l. vbi pactum. inver. vinculis. ⁊. j. ti. j. l. cū aq̄liana. ⁊. j. de accepti. l. an inutil. §. fi. ⁊. j. ōdi. inde. l. si fideiussor ¶ Jn ea. gl. inver. in cyrographo vel dic ꝙ in cyrographo post biennium est ficta naturalis ex ficta annūciatione. C. de postula. l. si sub specie. Bal.

Habeo. Valet pactum tam exp̄ssum q̄ tacitum ⁊ si sit inter absentes requirit medium organum nunciꝰ vel epl'e. h. d. ¶ Nō. qō
q̄n pactum fit inter absentes requirit medium organum tanq̄ quedam copulatio ꝯsensuum ⁊ sine
a medio organo pactum exp̄ressum non posset fieri: a q⁹ non esset ibi ꝯsensus. vt no. de ac. ⁊ obli. l. consensu. j. de ꝓben. empt. l. j. in fi. C. de sac. san. ec. l. illud. de dona. l. nec ambigit. Tacitum vero pactū inter absentes non requirit medius organus vt. C. de pac. l. post vendi. ⁊ ibi per Cy. ⁊ colligit in hac lra si recte intelligat ⁊. j. de pig. act. l. solutum. ver. vnde si domum. j. loca. l. qui ad certum. ¶ Revoco hoc in dubium q̄d in donatione causa mortis vtrum possit fieri inter absentes non intercedente nuncio vel epl'a. ⁊ videt ꝙ sic: q⁹ in vltima voluntate non requiritur p̄sētia alterius partis. vt in. l. cum pater. §. donatum. de lega. ij. sed donatio causa mortis accedit vltime voluntati. vt insti. de do. §. fi. C. de cadu. tol. §. fi. j. de pub. l. ij. ⁊. iij. ergo ⁊c. Ḡrium est verum. j. ō dona. causa mor. l. inter mor. ⁊ est rō. q⁹ donatio causa mortis in fiendo accedit Ḡctui. h̄ post q̄ est in facto accedat ⁊ vltime voluntati vt no. in. l. ij. j. de dote. prele. vbi est gl. singularis. ¶ Ex hoc apparet ꝙ testamentum non transit in contractum ex illis verbis si non valet iure testamenti valeat iure donatiōis cā mortis cum non sit p̄sentia donatarij recipientis: quod tene bene mēti. ¶ Jtem ex predictis videtur ꝙ sit falsa glo. que est in. l. non solum. §. liberationis verba. de lib. lega. que dicit ꝙ pactū inter absentes non intercedente medio organo parit exceptionem doli. ⁊ gl. j. c. l. in duobus. ⁊ ibi dicam. ¶ Jtem ex predictis videtur ꝙ sit falsa alia glo. que est. C. e. l. post q̄ liti. que dicit ꝙ valet renunciatio litis inter absentes. ⁊ tamen h̄ vim pacti. sed Jnno. dicit ꝙ est ibi speciale odio litium vt ipe. no. extra ō pac. c. cum p̄idem. ¶ Jn ea. ibi. vel verbis. i. exp̄ssis ꝯsensu. ¶ Jn ea. gl. ibi. vel epistolam. no. ꝙ nuncius vel epistola non habent locum inter p̄sentes: sed inter absentes. ⁊ hinc collige quod ille qui est coram iudice non est citandus per nuncium vel epistolam. sed est monendus. probatur. C. quomodo ⁊ quando iudex. l. ij. vñ nō pōt petere se citari per nunciū vel epl'am ex quo est p̄sens in iudicio. Bal.

1 ☞ Redditio instrumenti facta per debitorē creditori an inducat debiti remissionem.

2 Solutio debiti an habeat vim cancellationis.

Sed etiam. Redditio instrumenti obtinet vim pacti. redditio tū pignoris. non inducit p̄sumptam remissionem debiti principalis. h̄ autez has coniecturas pōt probari Ḡrium per alias coniecturas. h. d. cum. l. post q̄. Dicit in quatuor ptes. Primo repetit quoddam dictum quod dixerat. Secundo inferendo exemplificat in instrumento. Tertio dicit diuersum in pignore. Quarto limitat p̄dicta. sc̄da ibi. ideo. tertia ibi. post q̄. quarta ibi. nisi. ¶ Jn gl. ibi. ideo q⁹ tacita conuentiones. ¶ Jn gl. que incipit nō est ibi. ergo est hic immo est bona: q⁹ non arguit hic ex particularibus: sed ex diffinitiua que equipollet vniuersali vñ apud legistas. vnde est bona argumentatio valent tacite cōuentiones. ergo valet hec que est tacita. ¶ Jn gl. que incipit sed que est ibi. l. cōtrahit. d. Dy. dicit ꝙ in instrumento consistit ius obl'onis. ⁊ q⁹ instm significat ipm debitum. ⁊ ideo reddito instrumento videt remitti debitū quod rep̄sentat per ipm instrumentum. non autem voluit dicere Guarnerius ꝙ ipa obligatio residet in instro: q⁹ sedes ipsius obligationis actiue residet in creditore passiue in debitore tanq̄ quidam caracter impressus persone non charte. vt. j. p solu. l. cavero. probatio vero bene residet in ipso instrumento vt h̄. ti. j. argentarius. §. cum autem per hoc patet quare instrumēto reddito p̄sumitur remissio. facit extra de renun. c. veniens ⁊. c. sane. ¶ Jn pignore autem dicit. d. Dy. ꝙ ideo non inducit remissio debiti principalis: q⁹ accessorium non tollit principale ⁊ facit. C. advelleia. etiam. ⁊. l. iubemus. ⁊. j. de leg. iij. l. si mulier. §. pe. ⁊ vide quod no. Dy. in. c. j. de reg. iur. lib. vj. ¶ Jn ea. glo. ibi non affert. immo videtur ꝙ sic: q⁹ durior est conditio creditoris in pbando. vt. h̄. ti. j. l. argentarius. §. cum autem: sed rñdeo ꝙ ista non est vtilitas intrinseca. sed extrinseca. ¶ Jn ead. ibi. l. si quando. ⁊ ideo si redditio instrumenti posset aliud operari tūc non induceretur remissionis p̄sumptio. verbi gratia. si vendito: tradidit instrumentum venditionis emptori ad liberandum vt h̄. titu. j. l. si quis ex. §. edere. vel ad inde se iuuandum contra tertium. vt. j. de acti. emp. l. titius. ⁊ facit. j. fami. her. l. si que sunt ⁊. l. certe. §. fina. secundum guil. q̄ est no. vnde vt liqueat iste articulus. †Vtrum redditio instrumenti facta per debitorez creditori inducat remissionem debiti. sic distingue. aut apparet qua
1 mente fit redditum. ⁊ tunc stamus menti. vt h̄ ac. l. vers. nisi quia a mente non est recedendum. tam in verbis quam in factis vt. j. de his que in test. delen. l. cancellaverat. aut non apparet exp̄sse de mente. ⁊ tunc refert. aut potest sumi alia coniectura quam remissionis tacite. ⁊ tunc non p̄sumam remissionem: q⁹ vna coniectura tollit aliam. vt de solu. l. si cum aurum. aut non potest sumi alia coniectura tunc p̄sumit remissio. vt. l. labeo. §. fina. Et si tu queris q̄o sciam an possit sumi alia coniectura necne tunc recurre ad verba Jo. ⁊ Guil. nam si quidē potest afferre aliquā altā vtilitatez nō p̄sumit remissio. si aūt nō pōt afferre aliquā a aliam vtilitatē tunc p̄sumit tacita remissio: q⁹ actus agentiuz debent aliq̄d operari. vt. l. si quando de leg. j. ⁊ p̄dicta sunt vera q̄n redditio fit a creditore non q̄n ab eius procuratore vel actore q⁹ non possunt donare. vt. l. qui rome. §. calimachus. de ver. ob.

a ¶ Fieri. vide que habent per Dy. i suo cōsil. rvq. per totum.

¶ Hic Guil. querit quid si creditor h̄z duo instrumenta de eodem debito. ⁊ vnum instm reddit debitori altero instrumento retēto. vtrum p̄sumat tacita remissio. dicit ipe ꝙ sic. vt ista redditio aliq̄d operet. ar. j. de fun. instruc. l. fundus qui locatus fm Guil. de cu. ⁊ facit. j. de testa. vnum ⁊ de leg. ij. sempronius pculo. ¶ Quero quid si redditur instrumentum debitori a testatore rñdeo vt habes casum in. l. j. j. de lib. leg. q̄d si quis nō reddit instm: sed renunciat instro. vtrum videat renunciare debito. dic ꝙ non. sed tū p̄bationi ipsius instrumenti. casus est in. l. iij. C. ō fi. instr. ¶ Extra quero q̄d si instm non reddit debitori: h̄z traditur cuidam tertio vtrum ista traditio aliq̄d operet. rñdeo aut aliqua cā p̄cedit ad tradendum. tunc aut illa cā est apta ad ius transferendum ⁊ dic. vt. C. de dona. l. j. aut illa cā est apta ad simplicem commissionez administrationis. tunc traditio instrumēti h̄z vim mandati. vt. C. de pac. conuen. l. fi. vbi est glo. singularis: q⁹ si vxor tradidit viro instra intelligit facere ipm procuratorem. aut nulla precedit causa tunc p̄sumet depositum cā custodie. vt. l. cum pater. §. pater pluribus. de le. ij. ¶ Jn ea. ibi. penes creditorem hoc tenet Dof. ꝙ maior est p̄sumptio liberationis vbi est cancellatum penes creditorem quam penes debitorem. ⁊ facit. l. j. j. de bis que in test. delen. ¶ Jn ea. ibi. aliquam p̄sumptionem non pacti gratuiti. sed solu. vt plene no. per Jaco. de are. ⁊ Cy. C. de p̄oba. l. si de posses. ⁊ no. hanc p̄sumptionem elidi posse per aliam p̄sump. contrariam ergo et per vnum testem de veritate. arg. C. de solu. l. quod debitori.

¶ Jn ea. ibi. veritatem: q⁹ fm qualitatem persone variatur p̄sumptio. vt. h̄. titu. j. l. siquis ex. §. j. j. de act. ⁊ ob. l. fi. extra de p̄scrip. c. ad audientiam. ex hac p̄sumptione arbitrio iudicis defertur sacramentum illi parti que iustior videtur. ar. C. de pcu. l. fi. ⁊ in aut. de consuc. recti seu. §. sacramentum. col. x. fm Guil. ¶ Extra quero quid si reperitur cancellatum in libro tabellionum. ⁊ sic penes notarium. hanc q. disputauit Mar. fil. ⁊ certū est ꝙ si est cancellatum: ⁊ non apparet causa quare quod non potest sumi p̄obatio: q⁹ scriptura est vituperata. vt extra d̄ cen. capi. cum venerabilis. si autem apparet causa. vt puta est ibi quedam interlinearis scriptura que dicit cassum de voluntate partium. tunc Mar. dicit ꝙ ista verba. ⁊ ista cancellatio non vero gauit instrumento: quia ista verba non habent diem ⁊ consules contrarium tamen facit quod intelligatur eodem die ⁊ consule h̄. titu. j. l. siquis ex argen. §. initium tabularuz ⁊ hoc videtur seruari in p̄actica. ¶ †Vltimo revoco in dubium vtrum solutio
2 debiti habeat vim cancellationis. ⁊ videtur casus ꝙ sic. j. de le. j. l. huiusmodi. §. si ita cui. Jtem videt glo. ordina. C. de solu. l. si pecunie. ⁊ videt ter. eo. ti. l. inductum. Ḡrium est verū q⁹ ista sunt diuersa. nam cancellatio requirit factum vt no. C. de test. nostrā ⁊ ideo dicunt docto. licet quis soluerit bannum. tū nisi sit cancellatus de libro bannitorum. tamen adhuc pōt impune offendi

Universidad de Deusto
Biblioteca

q; donec est scriptus inter bannitos. ista appellatio sibi inest ꝛ sic si durat istud nomen appellatiuum bannitus durat nominis effectus. vt. j. de capi. di. l. tutelas. ꝛ istud tenet Cyn. in diuersis locis. vnde ante cancellationem effectus banni non est in totu3 sublatus. ꝛ ideo semper sis cautus vt statim facta solutione faci as eum cancellari de libris bannitoꝝ. ꝛ vide quod no. Jnn. lxxvj. distin. c. nunc. Bal.

¶ Additio Bal.

Habeo ait. Valet pactū tacitum ꝛ inter absentes. h. d. ¶ Jn ter. ibi. tacito ꝯsensu. vide qō no. de renū. veniens. vbi dicit Jnn. q; plus est renunciare rei quā habere ꝑ derelicto. vide eo. ti. iane. ꝛ C. de fide instrumentoꝝ. si aduersus. ¶ Jn ter. ibi intelligit. vide Ja. in. l. iij. de lib. leg. ¶ Jn ter. ibi. videt: q; instrumentū significat tm̄ debitum ſm Dy. Cy. ¶ Jn ter. ibi. cōuentionis. vide oīno Archi. lxxvj. di. c. nunc.

¶ Additio lectu. vacantis in. l. postq̄ vero Bal.

Postquam vero. Vide qō no. in. l. fi. ꝺ penis ꝯsequenter viꝺ oīno. de renū. veniens in vl. gl. dubium: q; accessoriū non tollit principale ſm Dy. Cy. Jn ter. in v̄ſi. nisi p̄ valet ꝓbatio p̄sumptionis. vt hic. ꝛ. j. e. l. vi. §. qō fere. ¶ Jn gl. que incipit: sed que est ratio diuersitatis. ¶ Item q̄d si in vno instr̄o erant duo obligati mihi. ꝛ ego vni trado. dicit Guil. q; vt deor cedere actionē ꝺ alium nō solum liberare eum ꝑ parte sua per. l. si is qui duos. de libe. lega. Contra credo: q; non valet cessio actionis sine titulo. ꝛ hic deficit titulus. Et no. q; malitiosi aduocati q̄si nō possunt ꝓbare solutionem articulant. de ꝓmiss. redditus instrumenti: que facilius ꝓbatur etiam si quis velit falsum ꝓbare. Caue tamen ſm Uber. de bo. habui de quodam libro. Creditor qui reddit debitori cyrographu3 debiti intelligitur de nō petendo pacisci.

1 ¶ Mutus an pacisci possit.

2 Dotis ꝓmissio h3 in se tacitam ꝺitionem.

3 Agens hypothecaria ex tacita hypotheca an debeat ꝓbare dominium debitoris.

4 Res minoris domum ꝺducentis an tacite possit obligari sine decreto.

5 Que requirant ad hoc vt fiat tacita repetitio.

Item quia. Jnuecta ꝛ illata per conductorem in domum ꝺuctam sunt tacite obligata ꝑ pensione. Jtem ꝓmissio dotis h3 tacitam cōditionem. Jtem dicta in p̄cedentibus intelligunt in sequentibus tacite repetita. h. d. hec lex no. que ꝓbat p tria exempla q; eadem est virtus taciti ꝛ exp;essi. ¶ Jn tert. ibi ſm hec. i. q; non requirit exp;essio verboꝝ. Jn ter. ibi. conditionem. i. illa3 conuentionē. Jn ter. ibi. exp;essum. s. q̄tum ad stipulationem. ¶ No. de tacita hypotheca que nascitur ex tacito et
5 exp̄sso ꝯsensu. ¶ †Sedo no. mutuum pacisci posse cuius cōsensus signis ꝓbatur. nam tunc nutu p;obat quis ꝯsensisse. cū iter
2 rogat annuit. vt. j. ad treb. l. seruo inuito. §. si pupillū. ¶ †Tertio no. q; ꝓmissio dotis h3 in se tacitam ꝺitionem. q; vī actum q; matrimonio nō secuto dos nō reddat. vūv tacita ꝺitio sumpta. a contrario sensu. vt. j. si cer. pe. l. ij. §. veluti. j. de iure do. l. stipulationem ꝛ. l. ꝓmittendo. ¶ Quarto no. q; pacta p̄cedentia stipulationē in ipa stipulone que postea simpl'r interponit tacite repetita credunt nec p;esumitur penitentia vel recessus a p;imeno ꝓposito. vt hic. ꝛ. j. de ꝓba. l. cum tacitum. ꝛ. l. quinquagīta. ꝛ arg. j. de condi. ꝛ demon. l. nō ad eam. ¶ Reuertor ad primam partem. ꝛ recito ex gl. quatuor. q. ¶ Prima est ista q; l. nostra loquit in domo ꝺucta. quid in p̄dio rustico. Rō. vt. C. locati. l. certi iuris. ¶ Sedo quero vtrum si inducant res venales vel alie que ibi non debent teneri nec faciunt ad vsum domus. vtrū iste res sint obligate ꝛ dicendum est q; non. q; nō videntur inducte que cito debent exportari. vt. j. de pigno. l. debitor. quid ergo si quis portauerit cyrographum. Colligе responsiones ex. l. gaius. in p;in. de leg. ij. ꝛ in. l. generali. §. vxori. de vsufru. leg.

¶ Tertio querit quid de rebus alienis inuectis. ꝛ illatis. glo. in. l. certi iuris videt dicere q; sufficiat sola scientia dñi. ad hoc vt iste res obligentur. gl. hic requirit ꝯsensum domini. ꝛ ista est veritas q; requiritur consensus vel fraudulenta dissimulatio vt
3 no. C. advelle. l. si fine. ¶ †Revoco hic in dubiū incidenter an ille qui agit hypothecaria ex tacita hypotheca ꝺbeat ꝓbare dñium debitoris. ꝛ videt q; sic vel q; ꝓbet consensum domini. vt in ista glo. hoc tenet glo. exp;esse. insti. de act. §. Item si saluiana. ꝛ in l. j. C. de fal. inter. non ob. j. de pig. si ab eo: q; ibi loquit in hypotheca exp;essa. secus autē in hypotheca legali seu tacita: quia lex non intendit obligare rem alienam. argu. j. de condi. ob. cām. l. si pecuniam. §. si seruum. non dico hic vlterius: sed vide. j. de ꝓba. ante oīa. ꝛ quod no. Guil. C. si ali. res pigno. data fit. l. cum res. in spec. de obliga. ꝛ solu. §. ꝯsequēter. ver. sed quid dī

4 ¶ †Quarto querovtrum res minoris ꝺducentis domum posſint sine decreto tacite obligari. glo. determinat hic exp;esse q̄ non. q; cum minor non posset tales res obligare sine decreto exp;esse ergo nec tacite: q; non potest plus tacitum quam exp;essum. vt. j. loca. l. qui ad certum. ¶ Sed ſ istam glo. oppo. q; ista obligatio siue hypotheca est ob'o legalis: sed in obligatione legali non requirit decretū iudicis vt in. l. ij. de re. eo. ergo non est necessarium decretum. Ad hoc ſ Rō. Guil. ꝛ dicit q; interdum tacita ob'o requirit factum extrinsecum. tunc h3 locum glo. ista interdum non requirit factum extrinsecu3: sed inest ab ipo p;incipio. tunc loquitur. l. Titia. ꝛ hanc opi. t3 Cy. C. loca. l. certi iuris in addi. ratio differentie est ista: q; quando nō requiritur factū extrinsecum est par actus ꝓmissi. ꝛ ad illud necessario sequitur. vñ tunc h3 locum regula que dicit quotiēs aliq̄d concedit. ꝛ q̄c quid ex eo sequit. ad ꝺ facit in rone sui. j. de li. lega. si is q; duos C. de dona. inter vi. ꝛ vxo. l. si sponsus. §. ꝛ gñaliter sicut nos in alia materia dicimus q; concesso officio tacite sequitur salariū ꝯsuetū. C. loca. ꝛ l3 ꝛ. l. excepto. sed vbi requirit factū subsequēs remotū a principali facto sicut est in exemplo gl. tunc illud non sequitur necessario ad actū p;imum permissum. ꝛ ideo consideretur per se cum non sit annexum p;imo actui ſm Guil. sed do. Cy. aliter videt sentire in. l. fi. C. de legi. tu. vbi videt solū distinguere inter vtiliter gestū q̄ debet a p;etore ratum haberi: ꝛ nō vtiliter gestū: vnde ſm hoc si minor conduxit domū sibi vtilē vel necessariā etiam res minoris inuecte ꝛ illate erunt tacite obligate: q; in hoc minor debet vti iure cōi. ita sentit ibi Cy. q̄ est satis equū: sed p;ecedēs opi. est verior de iure. ¶ Jurta hoc quero quid si minor accepit dotē. vtrum bona sua tacite obligātur sine decreto. Ja. de are. dicit q; sic: q; ista est obligatio legalis sicut contrahitur cū fisco. vt. l. ij. de re. coꝝ. ꝛ idem ꝓ eum no. C. de iure do. l. vbi adhuc Bar. tenet ꝯtrariū per. l. p;edia. de p;ediis minor. ꝛ per. l. lex q̄ tutores. C. de admi. tu. Glo. mouet istam questionē. ꝛ ponit opi. nil firmando. vt. d. l. fi. C. de le. tu. b;eviter ex theorica Guil. de eu. apparet q; cū ista hypotheca veniat ex eodem cōtractu: ꝛ finit a principio q; bona minoris tacite sint obligata. plus dico. q; possent obligari exp;esse. q; hoc pactū. l. rimatur: q; quando idem disponit pactū. ꝛ. l. conuentio dicitur legitima. vt in. l. legitima. j. eo. nec ob. lex p;edia. ꝛ. l. lex que tutores q; loquuntur in alienatione dñij. nam hoc nō venit tacite ex dispositione. secus in hypotheca. nec pōt responderi ad. l. ij. de re. e. l3 Bar. dicat q; ibi est: ideo q; res erat affecta: sed falsum dicit q; ille qui emit a fisco p;ius fuit dño liber: ꝛ post dñium incipit hypotheca non ante. vnde nō euenit q; affectio ibi p;ecedat dominium. vnde male ita respondet ad illam. l. Item non ob. l. vlt. C. de le. in ter. q; ibi ideo bona minoris non obligātur: q; actio tutele est ibi p;ohibita. secus in actu permisso sicut est actus dotis recipiende. ꝛ ita respondet ibi Ja. bu. ꝛ ista est veritas. ꝛ ad de qō no. Cy. C. de fa. san. ecc. auf. ingressi. in. v. q. ¶ Jtez adde q; l. alibi dicit an minor obligetur ad penam legalem. vt. C. de spon. l. fi. ¶ Jn gl. iij. ibi. non interuenit refert se ad p;oximum ver. ¶ Jn glo. que incipit maxime. in fi. no. aliquid dici exp;essum non tm̄ quando verbis exp;imitur. sed etiā quando euidentibus signis. ꝛ no. glo. ¶ Nunc venio ad. §. huius rei. ꝛ op. dicitur hic q; ante nuptias male petit cōtra: immo ipso iure non petitur. vt. j. de iure do. l. ꝓmittēdo. ꝛ. l. stipulando. so. ſm Jo. fateor contrariū q; male ꝛ pessime petitur q; actio nō est in esse p;oducta. Ex ista so. Jo. no. q; tacita cōditio impedit natiuitatem actionis sicut conditio exp;essa. ꝛ licet quidam direrint cōtrarium tamē hoc glo. firmat hic notabiliter. ꝛ allegat casus legū. j. de cōdi. ꝛ demon. l. j. in fi. ꝛ. j. de verb. oblig. l. inter stipulātem. §. sacrā. quam glo. singulariter no. ꝛ tene eam menti. ¶ Sz cōtra hoc oppo. q; l. cauetur q; tacita cōditio nō facit actionez cōditionalē. vt. j. quādo di. le. ee. l. cum illud. §. heres meus. ꝛ. j. de cōdi. ꝛ demō. l. cōditiones extrinsecus. so. respondet glo. aut loquimur quātum ad actionem. aut quātum ad transmissionez casu idem operatur tacita ꝛ exp;essa conditio. Secūdo casu nō operatur idem. q; tacita conditio nō venit ex o;dinatione. l. vel que pendet a natura. ꝛ nō a facto hominis nō impedit trāsmissionem legati. ¶ Secundo opp. ad idem q; tacita conditio nō impediat natiuitatem actionis. vnde videtur ob. j. de arbi. l. ita demū. so. dicit glo. q; nō est verum q; ibi sit tacita cōditio: sz est potius quedam limitatio actioni mote. doc. dicunt q; tacita cōditio que a lege subintelligitur que verbis nō potest comp;ehēdi. aut inseritur per viam obligatio aut executioni obliga. P;imo casu impedit natiuitatem. Secundo casu nō impedit. ratio est: q; inest obligationi iam contracte nō obligationi iam ꝺpendē. ꝛ ista est sententia Guil. Lamb. de sal. ꝛ Cy. ¶ Extra oppo. ad idem de. l. quero. §. inter locato;em. j. loc. so. ibi nō est tacita cōditio. sed potius modus. vt no. Cy. C. de trāsac. cū mota.

¶ Extra

Universidad de Deusto

¶ Extra quero vtrū sicut promissio dotis hz in se ꝓditionē. i ta sit in legato. z videt ꝙ sic. vt. C. de nup. l. sancimus. illa nō ꝓbat hoc. q. ibi fuit cōditio exꝓssa. z iō dic ꝙ secus est in legato ꝙ in ℨctu. vt. j. de ꝓdi. z demō. l. titio. z ver. ante nup. z rō differentie ponit ꝑ Cy. C. de instī. z substī. l. j. in iij. q. hz ego reddo tibi aliā rōnem: q: ℨctus dotis est accessoꝛius matrimonij. ideo mātimonium hz ꝓcedere: sed legatū nō est accessoꝛiū matrimonij. z ideo etiam ante nuptias petit legatū. tū q: ista verba ꝓ dote vel dotis noīe vel ꝓ berta maritandavel vt berta nubat inducūt modū. z debet iste modus impleri. z si ante nup. legataria moꝛit cā finalis cū ꝓsona extinguit z nō debet legatū. vt in. d. §. titio. c. ver. ante nup. z in. l. firmio. §. fi. qū dies le. ce. ¶ Nū tū dicūt quidā ꝙ hz dictū legatū fit modale. z nō ꝓditōale. tū nō pōt peti ante nubiles annos. vt. j. de fideicō. liber. l. thais. §. splēdoforus. vū si pater sic filie relinquit ꝓ ea maritāda interī nō habebit dotem. sed habebit alimenta. vt. j. vbi pu. edu. de. l. qui filiū. de ali. le. l. cū vnus. §. fi. z. l. pe. vt in pos. le. de hoc tangit Cy. in. d. l. sancimus. C. de nup. in. iiij. op. z in vlt. qōne. z facit in rōe sui. j. mā. l. creditoꝛ. §. j. ¶ Nūc venio ad. §. idē iul. z reuoco in dubium quot requirant ad hoc vt fiat ista tacita repetitio. dicūt doct. ꝙ quatuoꝛ reqruntur. ¶ Prīo ꝙ nō intercurrat lōgū interuallū vt. C. de vsur. l. per retentionē. z no. j. de ẋ. ob. l. titia. §. idē rūdit sed ille leges loquūtur qū ꝓfatiōes respiciūt aliū cōtractū: sed qū respiciunt eundē cōtractū non loquūtur ille leges. Si iam cū est mensis in cōtractu celebrādo aliqd esset hz hodie celebrare. tū tacita fit repetitio. casus est in. §. nostro. ex hoc dico ꝙ ad probandū cōtractū esse simulatū vel vsurariū sufficit ꝓbare precedentia pacta ante firmata inter partes: licet postea tpe ℨct⁹
a illi testes qui hāc ꝓbant non interfuerunt contractui. casus est in nostro. §. z est hoc no. dignū. licet Bart. distinguat an in continenti. an ex intervallo. ¶ Secūdo ad hoc vt fiat tacita repetitio requiritur ꝙ precedentia z sequentia se coniungant ꝑ aliquā seriē cōtinuationis. arg. de leg. ij. l. cum pater. §. cum imperfecta. facit qō no. Jo. instī. de re. di. §. Jtez lapilli. sed hoc est verū vbi ista repetitio debet sumi ex oꝛdine scripture. z fit circa diuersa: sed vbi ista tacita repetitio fit ex ꝓsumptione voluntatis. ibi non requiritur series continuationis: vt hic. ¶ Tertio requirit ad hoc vt fiat tacita repetitio ꝙ non sint ꝓiecture i contrariū. nā prynā coniecturā receditur ab alia. vt in. l. licet imperatoꝛ. de leg. j. z. l. fi. in prin. de leg. ij. ¶ Quarto reqrit ꝙ repetitio non vitiet contractū: q: id qō vitiat non intelligit tacite repetitū. vt. j. de ver. ob. l. titia. §. idē rūdit. z. l. si ita stipulat⁹ §. grisogonus. eo. ti. z de le. j. l. si alieno. §. si ab ipubere. ex hoc videt ꝙ ptestatio p̄cedens non intelligat postea repetita. z sic actio posteriōꝛ derogat ptestationi nō ptestatio actui. z de hoc vī ter. j. loca. l. cū in plures. §. locatoꝛ hoꝛrei. hz gl. oꝛdinaria dicit contrariū ꝙ ptestatio legitīe facta derogat actui subsequēti. vt. C. e. l. pacta do. Ja. bu. dicit ꝙ aut ptestatio fit simpliciter z tūc tollitur per actū ℨctū. vt. d. §. locatoꝛ. hoꝛrei. z ar. in. l. ij. C. de iure do. impe. aut hz relationē exꝓssam ad actū de futuro tūc vitiat actū. ita no. ipse in. d. l. pacta nouissima. z i. c. cū ⟨O⟩. serra. extra de ꝓsti. vbi dꝛ ꝙ qū factū derogat seu est cōtrariū ptestationi tollit protestationē: q: ibi erat factum executioni mandatū. nō aūt erat statū in finibus verbi. vel aliter ibi ptestatio fundabat ex ꝓsensu pluriū. z iō validioꝛ est actus ꝙ ptestatio. arg. no. in. l. j. C. de pac. ista sunt vera de ptestatione incōpassibili cū actu. si aūt est cōpassibilis cū actu: tūc semp intelligit inesse. ea sus est in nostro. §. z. ℨ. qui satisda. cog. l. fideiussoꝛ. z facit quod no. de re iu. l. semper in stip. ibi loquitur quando protestatiōes veniebant ad interpretationē actus quod tene menti Bal.

¶ Additio Bal.

1 Cōditio de futuro an suspendat actuz gerendi necue.
2 Dies z conditio an differant.
3 Conditio tacita que dicatur.

Item quia conuentiones. Vide Cy. in aut. ingressi. in. v. q. C. de sa. san. ecc. vide. j. de sponsa. l. fi. ℨ. z etiā tacite. Vide arch. viij. q. ij. in summa. Jn tex. ibi ex ꝓuentione que in ipsa inductiō e resultat nō ex esse pensiōis ptāde. vnde qñq; diuersas psonas respiciūt. vt. l. sol. §. ꝑ liberā. addc. j. de dā. infec. vtiq;. z. j. vt i pos. leg. is cui. §. q̄ri. vide Cyn. C. loca. certi iuris vbi facit. adde ex dictis hic per Gui. in. iij. q. vide Ja. in. l. ij. de rebus coꝛ. ¶ Jn glo. que incipit vt ꝓpetuo in ẋ. obligari nō pūt. Rūdeo vt non possint tacite obligari. Jdē dico de aliis q̄ nō pūt sine decreto obligari. Distīgue aut actus peccat in ꝓsensu. z sic in substātia z tunc nō potest confirmari. aut peccat in solēnitate iuris ciuilis. z tunc pōt ꝓfirmari. vel sic non solū ius ciuile inuenit pacta valida. vt in prin. huius. l. sed inualida facit valida in casibus pꝛout ꝓtumax nascit: sed si cōtumax tollit. tunc sic. non solū iure nit ius ciuile pacta valida z inualida. z etiā valida efficit inualida: qō no. j. etiā Frā. ¶ No. qō ꝓfirmatio nō augmētat confirmationē extēsiue: hz roboꝛat
1 intēsiue. de lib. cā. §. testatoꝛ. ꝑ Ja. ¶ † Cū queritur vtrū ꝓditio de futuro suspendat actum gerendū necne. sic distingue. Aut loquimur de conditione exꝓssa. vtrum suspendat actum gerendum. z tunc non dubiū qō suspendit. vt. j. de ver. sig. cedere oiez. Aut loquimur de conditione tacita vel intellecta a partibus. z tunc idē qō in exꝓssa vt. j. si cer. pe. l. cū quid. Aut loquimur de conditione tacita subintellecta a lege. Substingue si est tacita intrinseca suspendit. si tacita extrinseca non suspendit. vt. l. ita demum. j. de arb. Aut refertur conditio ad obligationē. z tunc suspendit conditio actū gerendum. vt. j. de ver. ob. l. inter stipulantem. §. sacram. z. l. interdū. eo. tit. z de ꝓdi. z de. l. j. in fi. Sed aut refertur ad actum exigendum: z non suspendit. l. ita demuz j. de arbitris. Jn dubio dic qō quando conditio refertur circa substantiam. i. circa id sine quo dispositio esse nō pōt. z tunc videtur referri ad obligationē. Si nō refertur circa substātiā. tūc referri videtur ad actum exigēdum. vt. d. l. ita demum fm Bal. et Lam. Cy. q: tūc est magis conditio liberatoꝛia q̄ obligatoꝛia Cōditio que additur obligatiōi existenti in potentia suspēdit sed illa que additur obligatiōi iā nate vel cū nata erit nō suspēdit. ¶ Jn glo. que incipit sed cū hec ꝓmissio in ver. tacita. tria oꝛtum actionis impediunt primum si deficit actus obligandi. vt in conditione exꝓssa si potentia obligandi. q: forte nō est res ad quā contrahatur obligatio. vt in fructibus surtiuis. Si causa formalis. vt in dote. nā dotis significatio in matrimonio formatur z nō ante. Causa vero finalis nō impedit oꝛtuz actionis si nō impleat nisi in cōtractibus in quibus modus cōtrahendi est forma contractus. vt in cōtractibus innoiatis. ¶ Jtē no. qō quando dubitatur. an extiterit cōditio debet hoc liquidari per probationem z pronūcia. iudicis declarantis super hoc. vt. l. si ita stip. sum te fisti. de ver. ob. Hec potest dici qō aliquid
a sit perfecte liquidum nisi fit per sentētiam declaratum. Nā sententiam facit rem indubitatā: quod facit ad statuta de exe. gua rentigie qō si de se non sunt liquida debeat primo declarari. z sic aliqua pronūciatio necessaria anteq̄ fiat executio. ad idē de cōstit. tu. tutoꝛes appa. An dies tacita interpellet pro homine sicut exꝓssa. dic vt no. But. de eo qō cer. loco. l. iij. si quis ita z no. in. l. si moza. tamen habet aliquid iuris contra. s. cōsensum z inde est naturalis iuris cum ob. ¶ Quero que differētia est
2 inter diem z conditionem. † Respondeo q: dies existit ex solo cursu temporis conditio nō. ¶ Jtē quero quomodo cognoscitur cōditio tacita ab exꝓssa. Rūdeo q: exꝓssa nō potest
3 magis exprimi. tacita sic. ¶ † Jtem quero que est conditio tacita. que requirat ad esse nō ad bene esse. vt hic no. Quare cuz quando q̄ modus vocat cōditio. quero quādo hoc fit. Respōdeo quando cōtrahentes nō intēdūt oꝛiginem actus z acquisitionis suspēdere: sed introducto iā in esse onus adiicere. l. circa tale. §. j. de conditio. z demon.

Conuentionum. Jn ter. publica. no. capitaneus seu ducē exer
b citus posse pacisci etiam cum hoste. b hoc dicit. vnde dicit Bar. ex hoc quod capitaneus guerre potest dare securitatē
c bannito: c z quod talis habens securitatez nō pōt capi. licet sit bannitus z hostis. z dicit quod ista. q. fuit de facto. ¶ Jn glo. ibi. federa. hec tū nō debent fieri sine iussu populi z populo incōsulto. z ponit Salustius in iugurtino. exemplum de aulo duce exercitus romanoꝛum cum iugurta quod fedus quod pepigit aulus cum iugurta fuit resciss̄um: quia factum fuit sine iussu populi romani. ¶ Extra quero quando fiunt paces. vtrū dāna illata singularibus personis possint remitti per sindicos gñales pacis. z respondeꝛ vt colligitur. extra de iniur. c. in nostra. in tex. z per Jnn. gloss. que est in. l. ij. C. que sit lon. consue. facit quod nō. tamen cōtrarium est verum ꝓpter publicā vtilitatē que in pace consistit. Bal.

¶ Additio bal.

Conuētionū. Jn ter. ibi publica postq̄ pacta est par q̄d iuris sit de dā
nis tpe guerre illatis. vide ꝑ Jnno. extra de iniurijs. et dam. dato. c. in nostra.

1 Cōuentio legis quid sit.
2 Conuentio obligatoꝛia quando habet robur a lege parit actionem efficacem.
3 Actus valēs per interpretationem prudētuz dꝛ cōfirmari ꝑ ius ciuile.
4 Conuētio inter virū z vxoꝛē nō cōfirmatur.

Legitima. Legitima ꝓuētio que lege ꝓfirmat actionē z liberationē parit. h. d. ꝛdi
uidit in duas ptes. q: primo loq̄tur de legitima ꝓuētio

r

a ¶ Cōtractui adde Pau. de cast. in ꝓsi. cccxxvj. inci. i eā mota. iv. Certia resultat p̄ sūptio. z bar. cepo. in p̄sūp. xxv. z. xxvj. et Pau. de ca. i cōsi. lxxx. z in cōsilio. cxiij.

b ¶ Cū hoste. vide h ang. et Pau. de ca. q̄ dicūt q̄ capitaneus gerēs bellum alieno noīe non pōt cū hostib⁹ facere pacē nec treugam. nisi hēat spālem datuz. de quo per do. ale. de imo. hic sing. i. j. co. cū aliis cōcoꝛ. per euz signatis.

c ¶ Bānito. vide ℨ tenētem ang. z do. ale. hic. i. j. co. ver si. ex quo infertur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne declarando que cõuentio dicat legitima. Scõo de effectu conuentionis legitime. scõa ibi. ꝛ ideo. Primo igitur tractat de cõuentiõe legitima quãtũ ad eius essentiã ꝛ speciem. Scõo quantum ad eius effectũ ꝛ operationẽ scõa ibi. ꝛ ideo. ꝛ cõtinuatur cum. l. precedenti hoc modo. nam in. l. precedenti iurisc̃ons tus posuit diuisiones. ꝛ executus, est primũ membrum illius diuisionis. nunc vero exequitur scõm membrum. ꝛ no. fm glo. q̃ hec l. principaliter tractat de illo vestimento pactorum qõ hic plenius habemus q̃ alibi. ¶ † Nota primo quid est legis conuẽtio. q: est quedam legitima conuentio. que. l. aliqua confirmat̃ ꝛ merito dicit aliqua. nam plures sunt iuris ciuilis species que largo legis vocabulo continentur. vt. ff. de or:i. iur. l. ij. §. nouissime. ꝛ no. insti. de act. §. sed iste. ff. de iusti. ꝛ iure. l. ius aũt ciuile. cũ. l. seq. nomen ergo legis hic large ponitur. ¶ † Scõo no. qõ obligatoria conuẽtio. vbi habet fomẽtum ꝛ robur a lege vel senatusconsulto parit efficacẽ actionẽ. ꝛ ecõtra conuentio liberatiua vbi habet suũ robur a lege vel senatusconsulto parit plenã ꝛ efficacem liberationem. ¶ Tertio ꝛ vltio no. qõ robur additum per. l. multum operatur. ꝛ ista tria nomina robur. fomentũ ꝛ cõfirmatio habẽt idẽ designare in materia. l. nostre. ¶ In gl. magna. hec gl. diuiditur principaliter in quatuor ptes. Quia primo ponit ꝛ exemplificat primã partem legis sup hoc quatuor exempla ponendo ex quibus apparet qõ glo. intelligit principium legis in conuentionibus iuris ciuilis quantum ad inuẽtionem ꝛ confirmationem. Scõo glos. cõtinuat ver. ꝛ ideo ad superiora. ꝛ exemplificat de cõuentione obligatoria dupliciter Primo quãdo cõfirmatur per. l. Secũdo quãdo per senatusconsultum. Tertio glo. exemplificat de conuentione liberatoria. et hoc dupliciter. Primo quãdo cõfirmatur per. l. Secundo quãdo per senatusconsultum. Quarto ꝛ vltimo opponit ꝛ soluit. secunda ibi. ꝛ qõ sequitur. tertia ibi tollitur aũt. quarta ibi. ſz opponitur. circa quas principales partes gl. tangit incidẽter alia quedam. ¶ Venio nunc ad recitationem apparatus. q: fortis ꝛ capio primã partẽ. l. ꝛ quero que sunt in ista parte exempla de legitima conuẽtione. respondet glo. qõ sunt quatuor exempla. Primum exemplum est in contractu emphyteotico qui cõtractus est inuentus per ius ciuile ad similitudinem locationis et cõductionis qui est ꝓtractus iurisgẽtiũ. vt instituta. loca. §. adeo ꝛ. C. de iure emphy. l. j. ¶ Scõo ponit glo. exemplum in obligatione literarum in ciuili mutuo: q: licet de iure gentium nõ nascerẽt obligatio vbi nõ iteruenit numeratio. tñ iuris ciuilis artificio statutum est qõ nascat̃. vt insti. de lit. obl. facit. j. de act. et ob. l. non figura. ꝛ j. de acceptila. l. si acceptolatum. §. apocha. ¶ Tertio glo. ponit exemplum in stipulatione cuius inuẽtio ꝛ forma ꝛ etiam nois distinctio est de iure ciuili. vt insti. de actio. §. de ostitu. ¶ Quarto ponit glo. exemplum in donatione ꝓpter nuptias licet iste ꝓtractus donationis propter nuptias: nec iure gẽtiũ nec iure ciuili digestor: esset cognitus. cõtractus aũt dot. bene est cognitus etiã a iure gen. vt. j. de capi. di. l. eas. Sed ꝓra istud quartũ exemplũ op. q: fm hoc ista. l. exẽplificatur exẽplo. de quo nõ fuit ꝯgitatũ per hãc. l. vnde videtur qõ mala sit exẽplificatio. ad hoc respõdeo qõ hoc nõ est nouũ. naz alias cõtingit. vt j. de odi. ex lege. l. j. fm Bart. Ex hoc infero tria alia exẽpla. ¶ Primus exemplũ est in feudo qui ꝓtractus feudalis dr: legitimus: q: approbat̃ per nouas ostitutiones feudorum. ¶ Scõo qõ si cõsuetudo cõtractus approbat̃. ꝛ vires accipit ad exequẽdum qõ iste ꝓtractus dr: legitimus. ¶ Tertio qõ idem est si per statutum vel per. l. municipale aliqs cõtract̃ inducatur vel ordinetur. q: eoipso intelliget̃ habere vestimentum. l. auxilio. de iure aũt canonico q̃ in hac materia nõ ẽ apud nos curãdum omne pactũ licitũ vestitum est. l. auxilio. i. per ius canoñ. extra de pac. c. j. ꝛ. j. q. vj. c. quoties cordis oculus. ꝛ vid Arch. xij. q. ij. quicũq;. ꝛ. xxij. q. v. c. hic videtur. ¶ In. c. in prin. ibi dupliciter aliquid dr: de iure ciuili. vno modo quantum ad primeuã inuentionẽ ꝛ cõfirmationẽ. ꝛ ita intelligit gl. ¶ Scõo modo quantum ad ꝯfirmationem tñ. de hoc patebit inferius. ꝛ adde qõ no. ff. de iusti. ꝛ iure. l. ius ciuile. ꝛ in. l. ex hoc iure. ibi vi de. ¶ In. c. ibi. vt spõsalitia largitas. ista glos. nõ exemplificat primã partem legis nisi in ꝓtractu. nõ in distractu siue in liberatione. ꝛ hoc. j. dicet. ¶ Huc venio ad ver. ꝛ qõ ꝯsequit̃. ꝛ quero quar ver. ꝛ iõ ꝓtinuet̃ ad ꝓcedẽtia. rñdet gl. qõ ꝓtinuat̃ hoc modo dictũ est supius qõ legitima quẽtio ꝯtinuat̃ p. l. mõ ꝓpter hoc seq̃tur qõ ꝓpter aliud fomẽtũ seu auxiliũ quẽtio sit multe efficacie. ergo interdũ facit actionẽ nasci. ecce verba gl. quã vide. ¶ In. c. gl. ibi nõ est semp vel cõtinua sic. nõ solum ius ciuile inuenit pacta valida. vt in prin. l. nascit̃. ſz si cõtinuas inverbũ sed etiã inualida efficit in casibus ꝓut cõtinuas verbũ tollit̃. tũc si nõ solũ inuenit ius ciuile pac. valida etiã inualida in casibus. ſz etiã ecõtra. que erãt valida efficit inualida. quoties ꝛc. Fran. ac. p hec ẽba multũ aperit̃ de intellectu gl. in ver. se. ¶ Huc ve

nio ad ver. vt ecce. vbi est exẽplũ qõ inualidã quẽtionẽ. l. efficiat validã ꝯfirmãdo. Nũ. glo. qõ exẽplũ est in donatiõe que ꝛz fiat nudo pacto. tñ per. l. ꝯfirmat̃. vt. C. de dona. l. si q̃s argẽtũ. ¶ Cõtra hoc exemplum opponunt quidã doc. ꝛ dicunt qõ nõ est vel qõ. l. firmet cõtractum: q: tunc ageretur ex eo ꝯtu ꝯfirmato. vt C. de re. per. l. ex placito. ſz. l. dicit q̃ intentat̃ ꝯdictio ex. l. vt. C. de dona. l. si quis argentũ. ergo nõ est verum qõ. l. ꝯfirmet ipm nudũ pactũ dona. nec ipsum vestiat. cũ non detur actio ex eo ꝯtu: sed ex. l. propter ꝯtũ. Ego rñdeo soluendo gl. q: ego dico qõ ꝯfirmatio q̃ ppie est rei ꝑsistentis ꝯfirmatio. vt. j. de lege. l. aurelius. §. testõ. illud operatur qõ vult confirmãs. ꝛ nõ vltra. vt. j. de mili. testa. l. tribun⁹. §. vl. C. de do. inter vi ꝛ vxo. l. ex verbis. licet ergo. l. nudũ pactũ donationis ꝯfirmet nõ ꝯfirmat vt ex eo agat̃. ſz propter id qõ apparet: q:. l. vltra ꝓcedit actionẽ dando nõ simplr robor:ãdo. ꝛ sic nõ ob. obiectio. ¶ Scõo. g. ponit exemplum in dote que nudo pacto ꝯstitui põt etiã ad agẽdum. C. de dotis promis. l. ad exac. istud exemplũ reprobãt quidã: q: hic fingitur stipulatio. vt. C. de rei vxo. act. §. j. sed ego saluo gl. q: istud exẽplũ ꝓcedit i m iuris vetera aũ q̃ esset facta. l. iustiniana que fingit stip. sed ego extra oppono qõ nõ vr verũ qõ cõtract⁹ dotis debeat dici nudũ pactũ. nã cũ iste ꝯctus sit de iure gẽtium. vt. C. de capi. di. l. eas. ꝛ sic ꝯctus notatus. ergo est vestitus. vt j. l. iurisgẽtium. vnde volendo saluare opz de necessitate dicere q̃ ꝯctus dotis nõ sit ꝯtractus notatus. Sed tunc q̃ro quare. nã cum habeat nomẽ speciei spãlissime in hoc cogitabis ¶ Tertio exẽplificat gl. per. l. si tibi. §. de pignor. j. cod̃. vbi ex nudo pacto hypothece hypothecaria oritur. ꝛ in hoc residet glo. ista glo. est multum defectiua in exẽplis. ꝛ ideo tu habes plura
3 exempla. premitte duo. ¶ † Primo qõ actus qui valet p interpretationẽ prudẽtũ dr: ꝯfirmari per ius ciuile. vt. in. d. §. nouissime. ¶ Scõo p̃mitte qõ interdũ. l. excedit pactũ. interdũ pactũ excedit legẽ. excedit. l. pactũ quatuor modis. unde ꝯfirmando de hoc habes multa exempla. j. c. iurisgentiũ. §. igit̃. nudũ in gl. Item cõfirmando pactum confirmatione irregulari qñ fm regulas iuris pactum nõ valeret. de hoc habes exemplum. j. solu. mat. l. gaius. secundo excedit. l. pactum interpretando. de hoc habes. j. c. l. talc pactum. §. fin. tertio. l. excedit pactum fingẽdo. de hoc habes exemplum in. l. cum ostendimus. §. fi. de fideiusso. tuto. ff. de adop. l. bis verbis cum. l. seq. quarto. l. excedit infringendo sup quo talis datur regula vbicũq;. l. obviat consensui a principio ipso iure non tenet cõtractus. secus si lex non prohibet seu non reprobet consensum licet non approbet factũ quia tunc ob. exceptio. vt patet in macedoñ. ꝛ velleia. de hoc tractat̃ j. de fideiuss. l. cum. l. ¶ Istis premissis adde quedam exempla de pactis que confirmantur interpretatione prudentũ. j. dever. obl. l. si diuortio. ꝛ. l. vtrum. ꝛ. l. a titio. ꝛ. l. fi. §. si inter eos. que. ll. ponunt casus singulares in quibus erat necessaria ꝓprudentuz interpretatio ad robur actus. sunt ꝛ alie plurime per totũ corpus iuris sparse. in constitutione etiam principis habes exempla. C. de act. ab hered. l. j. C. de contra. stipula. l. veteris. cum si. ¶ Extra quero vtrum confirmatio per sententiam iudicis idẽ operetur quod per. l. breuiter. de hoc habes tex. j. ad treb. l. debitor. §. fi. vbi apparet qõ non confirmatur vt agatur ex cõfirmatorsed ex confirmante. Aliud membrum fuit quando pactũ excedit. l. de hoc dic vt. l. ij. C. de iure emphyte. non est materia nostra. videte hanc particulam gl. ¶ In ea. ibi si quis argentum. §. si. hoc vide. j. de ac. ꝛ ob. l. naturales. ¶ In ea. ibi. generalius. quia nomen. l. hic ponitur pro iure pretorio. ¶ In ea. ibi. quando ex nudo pacto oppo. vt no. j. c. l. iurisgentium. §. igit̃. ¶ In fi. gl. sed solue vt sequitur. ¶ In eadem ibi. l. auxilio. istud vestimentum est: q: vbi deficit solennitas suppliet iuris autoritas ꝛ singularis fauor quem. l. impendit circa illam conuentionem. ¶ Venio adver. ꝛ qõ in fi. ꝛ quero vbi sunt exempla qõ quẽtio iuuetur per senatusconsultum. glo. ponit tria exẽpla. Primum est quando pactum apponitur inter heredem ꝛ fideicõmissariũ vlem. nam pactum etiam nudum q̃ fm precedentem ordinationem. l. interponit̃ habetur pro pacto vestito. qõ est no. dignum vbicunq;. ergo pactum continet formã. l. ibi absq; alia solẽnitate parit actionem. tene menti. l. etiam pacto iũgitur. ꝛ ipsum pactum roborat ꝛ efficacius reddit. ar. in aut̃. de alie. ꝛ emphy. §. sanctissimas. qõ dictum nescio probare aperte nisi per. l. nostrã facit in ratione sui insti. de actio. §. de constituta. Scõm exemplum gl. est in actioñ. veteri in suo esse retinenda per senatusconsultum. vt habes exemplũ. j. ad velleia. l. q̃is. §. si ex esset. Tertium exemplũ gl. est in donatione inter vi. ꝛ vxo. q̃ ꝯfirmat̃ mortе per senatusconsultum. vt. j. de dona. inter vi. ꝛ vx. l. si stipulata.
4 ¶ † Sed contra istud exemplũ tertiũ opp. qõ inter vi. ꝛ vxo. nõ confirmatur conuentio. sed traditio. vt in. l. papi. de do. inter vi. ꝛ vxo. vnde istud exemplũ non videt bonũ cũ hic loquamur de confirmatione ad agendũ. sed ego respõdeo. vt no. in. l. ij. de do.

cau. non

Universidad de Deusto

cau.non nu.z vide Cy.in.l.j.C.de do.ante nup.vide istum ver. ¶ Jn.c.ibi.l.si stipulata.extra dic qđ in oi gñe cõtractus p:o cedit regula que assumit ꝓtractus efficaciã ex confirmatione le gali.exemplũ in Jetu qui recõtrahitur.j.de fide.l.si quis pro co.§.finimos.in contractu qui cõtrahitur verbis habes aliud exẽplum.C.de non nu.pe.l.qui fidem.in contractu qui cõtrahi tur consensu.habes exemplum in.l.j.j.de pigno.z facit.j.de vsu ca.l.cũ vir prediũ.z hoc de cõfirmatiõe per auto:itatẽ.l.fz est q̃ dam alia confirmatio per viã impletionis.de hac habes in.l.iu risgentiũ.ver.z ideo puto.z.C.de re.pmu.l.ex placito. ¶ Ge nio ad ver.tollitur aũt.z quero vbi est exemplũ tollẽdi qđ vna conuentio tollat aliã ꝑpter auto:itatẽ legalẽ.respondet gl.q̃ est exemplũ in acceptila.vt.j.de accept.l.z vno.§.j.z.j.e.l.si vn? §.pactus.certe istud est exẽplũ pacti vestiti verbis.vt.C.de trã fac.vbi pactũ.scõm exemplũ est in actionibus famosis z odio sis que nudo pacto perimunt.vt.j.e.l.si tibi.§.quedã.fz ego ad do tibi alia exempla.tu debes scire qđ hypotheca põt ꝓtrahi tã nudo pacto q̃ per stipula.vt.j.de so.l.solutaz.qui tertus nõ est alibi cum nudo pacto tollitur in illo casu stipulatio.z istud est q: lege adiuuat.vt hic aliud exẽplũ est in hypotheca que tollit ex primo ꝓtractu inutili.vt.j.qui.mo. pi.vel hypoth.sol.l.j.§.j. ¶ Genio ad versi.senatusconsulto.z quero vbi est exemplum: qđ liberatio inducatur ex nudo pacto auto:itate senatuscõsul ti.dicit gl.qđ exẽplũ est si inter heredẽ z fideicõ.vlem apponit pactũ de herede liberando ab oneribus hereditarijs:qđ exem plum non valet vnã muscã:q: illud pactum apponitur sup iure tertij.i.super iure credito:.vnde si quã liberationẽ ptendit ha bere preiendit ex se.consul.non ex pacto.Scõm exemplũ in ma cedo.zvelleia.q: tollitur contractus tacito pacto.nã ille qui ꝺ bit videtur velle z consentire qđ habeãt locũ oẽs leges q̃ loquũ tur de illo contractu.vnde qui contrahit cũ filiosa.z cũ muliere tacite videtur fateri z paciscí qđ habeãt beneficiũ huius.l. ista est intentio glo.que est mirabilis nec põt sustineri.q: si except. macedo.veniret ex tacito pacto esset fauo:abilis contra legem qui excep.j.de condi.inde gl.deficit in exemplificãdo.fateo: tñ qđ leges que loquũtur circa illã ꝓtractũ videntur in esse de par tium voluntate.quando leges ille tendũt ad obseruantiã Jetus sed quando tendunt ad opp.nõ videnť inesse de partiũ volũta te:licet sit argumentum contractũ.de ac.z ob.l.nõ solũ:sed pro ptissimũ exẽplũ est in muliere renunciante iuri hypothecar.et paciscente.vt.C.ad velleia.l.etiã.z.l.iubemus.nã cũ per istã re nunciationẽ non fiat pauperio:ratione imperato:is facta ad senatũ ꝺfirmatur.vt.j.de do.inter vi.z vxo.l.si sponsus.§.eccle sa.z.l.cuz hic status.z est etiã melius exemplũ.si mulier liberat maritũ animo donandi.quia ista donatio morte cõfirmatur p se.con.vt.d.l.cum hic status.vide hanc practicam gl.Jtem po ne exemplum fm ☞ dof.in muliere tuta velleiano z filiosa.tuto macedo.qđ si credito: faciat eis pactũ de non petendo quod p istud pactũ tollit ipso iure naturalis obligatio.z actio q: istud pactum consonat cũ senatusconsulto.z eius auxiliũ implorat. quod est no.dictum si est verũ.z est magna limitatio in materia §.pactus ne peteret. ¶ Jn.e.ibi alter eo:ũ tñ.i.fideicõ.vlis si eñ esset actum cum solo here.istud pactũ nõ confirmaret:q: nõ esset appositum fm confirmationẽ legalem. ¶ Jn.ea.ibi si mu lier.extranea exposito est ista.q: ter.loquitur in natura pacti non persone. ¶ Genio ad ver.vel sum.z op.aut pactum est nu dum.znunq̃ oritur actio.aut vestitum:z semper oritur actio.er go falsa est litera que dicit interdum.timore huius cõtrarij gl. tangit hic nouam lec.qđ tota.l.loquatur in pacto vestito z in terdum dicit propter.l.iurisgentium.§.si ob maleficium.j.eo. cum si.coniũgendo lec. vtraq̃ est vera nã pactum nudum parit actionem irregulariter.z hoc dicit dictio interduz relata ad pa ctum nuduz.pactum vero vestitũ parit regulariter.fallit vbi lex resistit pacto.z hoc sonat dictio interdũ relata ad pactũ z sui na tura vestitum.vide istam gl.no. ¶ Jn.e.gl.ibi.§.alteri.z vide.j. de testa.tutel.l.idem fiet.

Sed op. Opp.dicitur in tex.qđ confirmatio.l.operat multum contra.aut actus est de se validus tũc nihil operatur cõfirmatio.C.de inoffi.do.l.ij.aut est; invalidus tunc nõ potest ꝺfirmari.vt.j.de ac.z ob.l.ac.Rñ. gl.notabiliter qđ interdũ actus est invalidus ratione prohibitiõis perpetue z tunc nũq̃ ꝺfirmat.interdũ propter defectũ solẽnitatis.tũc bñ põt confirmari.z sic non ob.quod vt latius intelligas: an act? inutilis confirmationem recipiat.sic distingue.aut deficit act? propter inhabilitatẽ persone.aut propter defectũ forme.aut p pter defectum cause.Primo casu.aut est talis psona in qua ac tio non cadit ipso iure.tunc non põt cõfirmari.vt.j.de le.iij.l.j. §.si filius.nisi ista cãꝺfirmãs supueniret tpe habili.z de nouo. vt in.l.si minor.de ser.expor.Aut est persona in qua actus põt sustentari ipso iure,licet ob.exceptio.z tunc iste actus bñ põt confirmari.nõ qđ cõfirmet per seipsum:sed requirit cã ꝺfirmãs vt.C.ad velleia.si mulier.Secundo casu quando est defect? for me dico qđ omisso modi z forme reddit actum ipso iure nullum vt.j.de ver.ob.l.qui rome.§.flauius hermes.zde ꝺsti. pec.l.j.§. eum qui.z de isto actu etiam dico qđ non confirmat. Tertio ca su qñ est defectus cause.sic dicendum est qđ iste actus non fir matur nisi causa superueniat vel fingatur superuenire.vt in cy rographo post biennium.vt.C.de non nu.pe.l.in contr actib?. z.l.fi.est reperire quartum casum quãdo nõ deficit persona nec deficit forma vel causa.sed nõ est adhibita solẽnitas: quia par tes noluerũt adhibere solẽnitatẽ tũc ꝑ locũ materia legis no stre fm vnam lec.z predicta faciunt ad.q.de vsurario qui fecit testamentum:z postea ex intervallo fecit cautionẽ qđ istud testa mentũ nõ ꝺfirmet:q: a principio fuit defectus persone inhabi lis:z hoc tenet Cy.exp:esse in.d.l.j.§.si filius de leg.iij.z repẽ dit Jo.an.qui tenet ꝺtrariũ in.c.q̃ q̃ de vsur.in.vj.d.bar.tz qđ testamentũ ꝺualescat:q: põt cautio interponi seo:suma testõ. z dicit q̃ non est verũ qđ vsurarius sit psona inhabilis ad testa mentũ:nec procedit lex inhabilitãdo personã.ſz ãnullãdo testm̃ in penã.vnde cũ ista solẽnitas sit extranea.z diuersa ad actũ te stãdi põt quolibet tpe impleri.ar.j.de here.insti.l. qui soluen do.nõerat duos apolonios.ita no.per euz ī.l.filio preterito.de inuisto testamẽto.z videtur mihi qđ ipse dicat q̃ fuit opi. Hic. de mat.vltimo adde ad materiã.de confirma.qđ dixi in.l.zquia de iurisdi.om.iudi.Bal.

¶ Additio bal.

Legitima. Vbi lex conuentionem adiuuat dicitur eam consummare. z di citur legitima esse. Vbi lex conuentionem adiuuat conuentio ad obligandum solẽniter.i.efficaciter ob ligat ac est conuentio aꝺ deliberandum:tũc liberat ipso iure. Jdem si per senatusc.conuentio obligatoria vel liberatoria ro bo:etur.h.d.l. quã vide. Arrhi.xij.q.ij. quicũq̃ z.xxij. vide Ja cob.ar.i.so.magnis.q.v.in magna addi.ibi omnino vide.

1 Ex contractibus noiatis nascitur actio a principio nõ a die implemẽti.
2 Causa legitima vestit cõtractum innoiatum.
3 Differentia inter actiones datiuas z natiuas.
4 Permutatio quare dicať Jctus innominatus.
5 Donatio an sit Jctus noiatus vel innoiatus.
9 Oblatio in Jctibus innoiatis an vestat pactum.

Trisgẽtium. Cõtractus noiati pariũt actionem ab origine con tractus.zdicũtur noiati:q: habent propriũ z specia le nomen.innoiati aũt cõtractus actionẽ pariũt ab implemento.z dicunť innoiati q: stant in suo nomine generali h.d.vsq; ad.§.si ob maleficiũ.z diuidit in quatuo: partes. Q: primo iurisconsultus ponit quandã diuisionez.Secũdo decla rat eam quo ad Jctus noiatos. ¶ Tertio decidit quandã que stionẽ in contractibus innominatis. Quarto er illa decisione infert contra Julianũ.Secunda ibi.que pariũt.tertia ibi.sed si in aliũ quarta.ibi.ego puto z ꝺtinuatur ad supradicta. Dictũ est supra de quentionibus publicis que fiũt ꝑpter publicã vti litatẽ.Jtẽ dictuz est de penitẽtiãib? priuatis q̃ fiũt ꝑpter vtilitatẽ contrahentium.de priuatis.dico que sunt de iure ciuili.vt dixi in.l.legitima.nũc sequebať videre de tertio membro.s.de cõuẽ tionibus priuatis que sunt de iure gẽtium.z hoc mẽbriũ lex no stra declarat. ¶ Jn ter.ibi.res non transeat.id est dicere si con tractus est innoiatus.Jn ter.ibi causa causam vocat hic imple tionem.Jn text.ibi obligationem subaudi z actionem.Fran. ac.Jn ter.ibi dedi.z sic impleui ex pte mea.Jn textu ibi.vt aliã des in quo impleui ex parte mea.Jn textu ibi ciuilem no.hic ex pressum qđ ex contractu iurisgentium oritur non solũ natura lis obligatio.sed etiã ciuilis sic.j.de preseri.ver.l.naturalis.§.j.

1 ¶ Jn tex.ibi.in hoc.i.in casu qui sequitur. ¶† Not.primo q̃ ex contractibus nominatis nascitur actio a principio nõ a die implementi:sed ex contractibus innominatis nascitur a die im plementi non a prin.contractus.ita probatur hic z ista est vna differentia inter contractus nominatos z innominatos.vt ap paret.j.de re.permu.l.j.§.Jtem emptio. ¶ Secundo not.qđ in contractibus quedam sunt noia specialia zdiscretiua que nõ possunt accõmodari nisi proprie speciei.z ista noia designãt cõ tractus noiatos vt emptio venditio z similes.quedã vero sunt nomina generalia.que non sunt imposita iuris artificio z ista nomina designant contractus innominatos.dicũtur.n.innomi nati propter proprij nominis carentiam.q: nõ habent propriũ nomen:sed potius quoddam nomen equinocum zconfusum.vt do vt des.do.vt facias z similes.z hoc est quod intendit litera
2 nostra. ¶ Tertio no,quod causa legitima.i.plena impletio ve:

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Noiatus ꝫ adde eundez bal.in ru.C.ō rerū permu.

stit contractū innoiatū.ꝛ fauet ipsum ad ciuilē obligationē ꝛac tionem producēdā. ¶† Quarto not.subtilē differētiam inter actiones datiuas ꝛ natiuas.datiue actiones sunt que non hñt preexistentē obligationē.sed cōpetūt ex quadā alia cōtate scripta in iure.actiones vero natiue sunt ille que ex preexistēti materia:ꝛ ex persistenti actione producunt in esse.ꝛ est simile quod dicūt pbi qō duobus modis aliquid i esse producitur.vno modo per viam creationis quasi de nihilo.alio mō per viā generationis ex aliquo.ꝛ regrediendo de potentia preexistētis materie.sic est i ac.natiuis.qz generant ſz ac.datiue creant fm Ar. hec inspectio etiā in alia materia ē necessaria.dicimus cū vtilē actionē.ex cessione esse datiuam.qz ista vtilis nō nascitur ex obligatione.sed datur a lege mediāte cessiōe obligatio cū nō trā sit per cessionē:qz in iuribus inseparabilibus a persona nō pōt interuenire transitus seu vera translatio.vt.ī.de noua.l.si vsu fru. Nunc veniamus ad gl.ꝛ venio ad illā gl.que incipit.ſ. gña li.ꝛ quero vtrū cōtractus habentes speciale nomē retineāt nomen gñis.ꝛ dicit gl.qꝫ sic:qz nomē gñis in qualibet specie repꝛe sentat.ꝛ hoc intendit ista glo.ꝛ adde qō no.in.l.fi.ī.de cond.ob causam.ex hac igit gl.liquet aperte.ꝛ quādo nomen cōtractus indefinite proferꝝ predicaꝝ de qualibet ꝓtractu noiato ꝛ innominato. Ergo si statutum dicit qō de contractibus soluatur gabella sub hac gñali predicatione omnes ꝓtractus ꝓtinent.ꝛ ad de qō quodlibet pactū dandi vel faciendi est contractus.vt no. ī.de ac.ꝛ ob.l.ī.in magna gl.ꝛ facit hoc ad auꝝ.sacramenta puberum qualiter intelligatur illud verbum super contractibus. Nunc venio ad gl.que incipit idē in alijs.ꝛ recito hanc gl.per quatuoꝛ.q.ōꝛ hic qꝫ ex implemēto competit actio in do.vt des. ꝛ facio vt des quero quid in facio vt facias.ꝛ facio vt des. Rñ. gl.qō idem qꝫ actio cōpetit tñ facio vt des.nō cōpetit pſeri.verbis.ſz de dolo.dicunt doc.ꝛ istud est verum quando factū nō cōtinet vtilitatē aduersarij:sed vbi cōtinet vtilitatem aduersarij. istud factū pbet vestimentū ꝓtractui.ꝛ nascit prescriptis verbis exemplum.ī.de preserip.ver.solet. ¶ Incidenter quero hic quare illa distinctio non adhibeatur in do.vt facias sicut in facio vt des.respondet quidā qō immo adhibeꝝ eadē distinctio: qz in facio vt des ex parte mea.ꝛ facio vt des ex parte tua est data vt faciā.ꝛ ideo non est reperire facio vt des.quid si reperio das vt faciā:ꝛ quasi idē erūt facio vt des:ꝛ do vt facias ſz istos qō falsissimum est:qz diuerse species sunt.vt patet.ī.de preseri. ver.l.naturalis.vnde in cōtractibus innominatis ordo verboꝝ seu conuentio significat ordinem rationis:ꝛ impoꝛtat effectuꝫ iuris.semper.n.id a quo incipit conuentio est principale.alteꝝ vero venit per modum modi.vt in dicto exemplo.facio vt des. ita factū meū dꝫ esse principale.datio tua venit per modū modi ꝛ in istis cōtractibus innoiatis modus.i.modi impletio vestit pactū.quomodo ergo respondebit ad.q.formatā.ꝛ rñde vt no. C.de dolo.l.cū proponas.per Ly.ꝛ C.de transac.l.cum mora.

4 ¶† Secundo querit gl.quare ꝑmutatio ōꝛ cōtractus innoiatus cū habeat elegans nomen.ꝛ nomen per se distinctū a gñali vocabulo pouꝛ des. Rñ. Jo.qō si permutatio esset ꝓtractus nominatus perficeꝝ ꝯsensu:sed hoc est falsum.qz nō perficit cōsensu.sed rei interuentu.vt.C.de re.permu.l.ex placito.ꝛ ī.de rerum permu.l.ī.§.Item emptio.ego fortifico ꝛ declaro hanc rationem.ꝛ dico qō ꝓtractus noiati assumūt formam ꝛ speciē quaꝝ modis.ſ.re.verbis.literis.ꝛ cōsensu.vt insti.de ob.in fi.ſz permutatio stans in finibus pacti nullā hꝫ formā.ex istis ergo nō ōꝛ cōtractus, innoiatus.sed nō reddit rōnem quare est innominatus cū habeat speciale nomē.ꝛ ideo glo.C.de re.permu.in rub.rñdet ꝛ dicit qꝫ non est verū qō habeat speciale nomen.immo habet nomē gñale.qz omnis cōtractus largo vocabulo potest dici permutatio.facit.ī.de iure do.l.ita constante.ꝛ l.fi.cuꝫ si.ꝛ si dicis.immo hꝫ specialē nomen distinctum a gñali vocabulo.do.vt des. Rñdeo qō istud nomen est nomen gñis subalterni.nō auꝝ est ꝓꝓie nomē speciei fm Gui. ¶ Sed ℨ istam rōnē opp.qz emptio ꝛ venditio dicūtur noīa gñalia.vt.ī.de statuli.l. statuliber a ceteris.§.quintus.ꝛ not.in.l.ij.C.de vsuca.ꝑ emp. respō de illud qō ibi ōꝛ per interpꝛetationē ōꝛ nō ꝑ significatuꝫ vocabuli.ꝛ sic nō ob. Tu potes reddere aliā rōnem ex ter.legū ī.de contrahē.emp.l.ī.ꝛ ī.de re.permu.l.ī.circa.ſ. qō in ℨtibus nominatis nomina contrahētiū sunt distincta.vnde in emptione ꝛ venditiōe vnus ōꝛ emptoꝛ vel vēditoꝛ. In cōmodato vnus cōmodās alter cōmodatarius. in pignoꝛe vnꝰ debitoꝛ alter creditoꝛ sic distinguit penes noīa appellatiua.vt no.ī.de ac.ꝛ ob. consensu.sed in ꝑmutatiōe nō cadit distinctio noīs ℨhētiū.ſz tu cōtra hoc oppones de societate.vbi est idē nomē hincinde.ſz rñde qō nomen societatis ē ab oi gñalitate abstractū.ꝛ nō pōt adaptari nisi sue ꝓꝓie speciei.ꝛ hac rōne ōꝛ ℨctus nominatus

5 ¶ Tertio querit gl.vtrū donatio fit ℨctus noīatus vel innoīatus,ꝛ rñdet qō olim erat innoīatus.qō ꝓbat qz si fuisset ℨctus noīatus ex nudo pacto peperisset actionē.hodie vero donatio

a est ℨctus noīatus.ª qz ꝯsensu pficit ꝛ actio ex ꝯsensu oꝛitur.ista sunt verba gl.hic.ꝛ in.l.fi.ī.de condi.ob cām.quidā doc.dicunt quod olim ꝛ hodie donatio fuit cōtractus noīatus.vt no.Ly. in.l.ij.C.de ꝺondi.ob cām.ꝛ hoc ꝓbat Bar.tali rōne.qz si donatio fuisset olim cōtractus innoīatus habuisset locū penitentia que habet locū in cōtractibus innoīatis.vt.l.si pecuniā.de cōdi.ob cām.ista rō nō videt vera.qz in cōtractibus innoīatis hꝫ locuꝫ pñta.vel gra ipsius vel alterius.secus si gra alterius tñ.vt.ī.de ver.ob.l.qui rome.§.flauius hermes.ī.de ser.expoꝛ.l.ij.vnde cū donatio fiat solū gra donatarij.nec requirit impletionē post se nō hꝫ locū pñta etiā in iure veteri.vnde rō bar.hoc nō ꝓbat.sed pōt induci alia rō.qz in donatione sunt noīa personarū distincta.nā vnus ōꝛ donans alter donatarius.ergo est ℨctus noīatꝰ Itē ipse cōtractus habet nomē speciei spālissime.ergo ꝛc.ſz his nō ob.ego dico qō nec oli nec hodie ē cōtractus noīatꝰ qō ꝓꝑ ab effectu.qz nō nascit actio ex pacto dona.sed ex.l.propter pactū vt ꝓbaꝝ.C.de dona.si qs argentū. Itē dico qō nō est proꝓrie cōtractus.vt.ī.de ver.sig.l.labeo.§.ℨctū.do.bar.dicit qō quidam sunt contractus qui denominant a cōuentione.quidā sunt contractus qꝫ denominant ab impletione.ꝛ inter hos est donatio nā donatio nō est aliud qꝫ gratuita datio irredibilis.ꝛ iō cū de noieꝝ ab effectu nudū pactū olim nō pariebat actionē fm bar. istud cōcluderet qō nec pariet naturalē obligationē.sicut in cōtractu qꝫ reꝺꝛahit qz accipit nomē a re.vt.ī.si cer.pe.l.rogasti. §.si tibi.qō falsum est.qz nudū pactū donatiōis pariebat natu-

6 ralē obligatōez.vt dicā.ī.e.l.§.ſz cū nulla. ¶† Quarto querit gl.vtrū in ℨctibus noīatis obligatio vestiat pactū.ꝛ dicit gl. qō nō.qz licita ē pnia.vñ licitū est nō recipe ab offerēte.sola ergo solutio vestit pactū nō obligatio.qō est no.ex ꝑ ergo sis cautus qñ agis ex ℨcto noīato facias articulū.de sol.ex ꝓpetua. nō de obla.ꝛ dicit gl.verū in ℨctibꝰ obligatiōis.ſz in ℨctibꝰ liberatoꝛijs sufficit oblatio.vt.ī.e.si cū fundū.ꝛ C.de trāsac.l.si maioꝛ.ꝛ l.q̄uis.rō:qz i illis nō hꝫ locū pnia.ꝛ not.bñ hunc passuꝫ.

Si ob maleficiū. Turpis vel inepta causa nō vestit pactuꝫ.h.d. Cōtinuaꝝ ad precedentia hoc modo. Dictū est.ſ.qō si subest cā nascit̄ obligatio efficax.hic ōꝛ qō si talis cā est turpis quod nō nascit̄ efficax.ita cōtinua hunc.§. ¶ In glos.sua ibi.§.quoticus.qz est turpitudo solius recipientis.pꝛomittens eñ vel dans ne maleficium fiat honeste pꝛomittit.ꝛ honeste dat.sed recipiens recipit inhoneste. ¶ In.c.gl.ibi.est tamen aliqua.ſ.obligatio ꝛ actio.nā ipso iure nascitur.elidit̄ tñ ope exceptionis ꝓpter turpitudinem recipientis. ¶ In.c.gl.ibi.ſ.vt fiat.ſ.maleficiū.qz hoc pactum est contra bonos moꝛes.ꝛ est etiā impossibilis ꝓmissio qz maleficia de iure sunt impossibilia.ꝛ impossibilium nulla est obligatio. ¶ In.e.gl.ibi.non repetitur per illā regulā:qz in pari cā turpitudinis melioꝛ est conditio possidentis sed non est vera dñio translato.nec habet locū illa regula si agatur rei vendicatione.vt statim dicet̄ qō no.ꝛadde qō legitur ꝛnotaꝝ.ī.de ac.ꝛ ob.l.fi.§.fi. ¶ In e.gl.ibi.vt.d.l.lucius.veriꝰ credo qꝫ illa.l.habeat locū dñio trāslato.sed dñio nō translato fiscus non potest petere que ad se non pertinent.ꝛ adde quod no.ī.fami.her.l. is consequenter.§.ī.

1 Quelibet causa an vestiat pactum.
2 Juramētū an vestiat pactū nudū.
3 Promissio erronea nō est implenda.
4 Pactum nudum quod dicatur.
5 Pactum nudum qualiter intelligatur quod pariat actionem.
9 Informatio quotupler sit.

Si ob maleficiū. Continuatur sic dictuꝫ est qꝫ impletio cause vestit pactum istud est verum, nisi sit turpitudo ex parte recipientis', quia tunc non vestit pactum.exemplum volebas occidere quendam amicum meum.pꝛomisi tibi.ꝛ.ne occideres.vnde abstinuisti et implesti ex parte tua.tamen tua impletio non vestit pactū.quia turpiter faceres occidendo. ¶ In gl.ī.videbatur ꝛc.ibi sine faceres nudo pacto agendo.declara quod vbi ꝑ stipulationē nascitur actio.sed obstat exceptio ibi per pactum non nascitur actio.quia cū ista cā sit pꝛo non causa non est vestitum pactum.ergo non agitur. Et ibi si plagij die qō quadrupler est turpitudo ſ.pꝛomissionis.vt si ꝓmitto occidere boīem.ꝛ ista non valet ipso iure.de ver.ob.l.fi stipuler.de fideiusso.si a reo.§.fi. Sed a turpitudo est causę.ꝓmitto tibi.ꝛ.vt occidas hominez.ꝛ tunc refert aut causa est expꝛessa.ꝛ ipso iure non valet ꝓmissio.vt in.l.si plagū aut est in coꝛde partiū retenta.tūc obstat exceptio doli.vt.l. fi.§.fi.de ac.ꝛ ob. Tertia est turpitudo persone recipientis pꝛomissionē.ꝛ tunc tenet ꝓmissio.qz non est turpis.non eñ tendit ad delinquendum,nec est cōtra bonos moꝛes id qō ꝓmittit.tñ

Universidad de Deusto

ille qui recipit improbe facit ⁊ iō elidit vt hic.quarta est turpitudo tertij ⁊ illa nō vitiat vllo modo nisi ille qui recipit habeat ab eo cām.vt.l.metū.§.fz lz.j.qō metus cā.⁊.l.nā ⁊ seruius.j.de negō.gr. ¶ Et idi si oō turpē.ex hoc no.qō illa regula qō in pari causa turpitudinis melior est cā possidentis vera est dñio translato.secus si non translato ⁊ hoc si ex ipso dñio agat non condictiōe ob cām.qō est no. ¶ Jn gl.in fi.nec possessor pōt opponere de iure fisci.vt no.j.fa.her.l.his consequenter.§.j. ¶ Extra scholas no.q dñio translato in pari cā turpitudinis est melior conditio possidentis secus in dominio non translato.vt in glo. quā no.finitat tāq ex dñio nō ex ptractu. Quandoq est turpitudo pmissionis.⁊ non valet ipso iure.de fideius.fi a reo.§.fin. de ver.ob.si stipuler vt pmitto furari.qñq est turpitudo causetūc aut est exp̄ssa ⁊ ipso iure nō valet.de ver.ob.si plagij.vt pmitto.r.cā homicidij.qñq tacita tunc ob.except.de act.⁊ ob.l.fi.§. fi.C.de condi.ob.tur.cau.qō evitādi per gl.qñq est turpitudo persone recipientis tūc valet fz ob.except.vt hic quādoq est turpitudo tertij tunc valet ⁊ non obstat exceptio.j.de neg.ge.l.naz ⁊ seruius.j.qō me.cā.l.metū.§.sed licet.qñq nō est turpitudo fz defectus causer tunc loquitur.§.sed cū nulla. Opp.qō nūq possit esse defectus cause ⁊ non substantie qr non intelligit tacite causa donationis.vt.l.cāpanus.de oper.li.so.aut solus promissor sciebat cām non subesse ⁊ tūc videt donare.aut vterq.et tūc secus.vt no.j.l.iij.§.circa.de except.doli.vel aliter.aut pmittit p stipulationē.⁊ videt donari.aut nudo pacto tūc secus.⁊ licet videat donari est fictus titulus ⁊ nudus.vñ nō agit.fz esset pactum nudum.ne duo specialia cōcurrerēt.vt.l.j.C.de dotis pmis.fm Ray.de sol. Tu dic clarius.aut promissio simplex fuit facta cum expressione cause aut fine cause exp̄ssione. primo casu est cā de futuro.⁊ tunc non videt esse mera donatio.j.de dona.l.j.⁊.l.arist.aut est cā de p̄terito.aut est cā finalis.aut impulsiua.aut dubitat.si est cā finalis.aut est vera. ⁊ vz pmissio siue sit onerosa siue sit lucrativa.nam qñ est cā lucrativa videtur fieri donatio.de dona.aḋltus.⁊.l.si pater nec eget insinuatione si cā fuit nominatim specificata:sed si cā esset incerta re ⁊ gñe .puta promitto tibi ppter bñ merita ⁊ seruitia q̄ recepi:req̄rit insinuationem qr nō ostat de qualitate meritor nisi forte pbarent merita sufficientia.de colla.si donatiōe.ar.ptra.C.man. salarium. aut cā finalis est falsa.tunc aut est plata a sciente.⁊ videt donatio aut ab errante.⁊ ob.exceptio doli.de except.doli.l.sj.§. circa aut dubitat an scierit vl errauerit.⁊ dic vt no.d nova.l.siqs d legati.aut est cā impulsiua.⁊ tunc valet donatio.j.de do.l.ij.§.fina.⁊ exigit insinuatio.qr hmōi causa nec pficit nec officit quia nō est ppria cā.nā ex ea nec dependet nec augek effectus si dubitatur.dic vt not.Cy.in.l.gñaliter.C.de epi.⁊ cle.⁊ dic qō si existens vera importaret verū debitū p̄sumitur finalis si non importat verū debitū p̄sumit impulsiua.j.de condi.⁊ demon.damus p Cy.in addi.⁊ hoc cū cā exprimit .Si autē pmissio fit sine alicuius cause expressione.tunc refert aut tēdit ad liberādū ⁊ valet.vt.j.c.tale pactum.aut ad obligandum tunc aut fit nudo pacto.⁊ nō valet vt hic.aut per stipulat.⁊ tunc videt fieri alo donandi.nam satis est causa ipsa liberalitatis.⁊ iō nō pōt dici qō sit absq cā.de dona.hoc iure.vel dic qō ista liberalitas nōp sumitur.vt in.l.cū de indebito.fallit inter cōiūctos.vt.l.si seruꝰ de dona.inter vi.⁊ vx.⁊ no.in.l.cū quid.si cer.pe. Jtem fallit qñ libertus promittit patrono operas.vt.l.campanus.non ob.qō no.in.l.hoc iure.qr ibi constat qō ex liberalitate promittit alis nō p̄sumo cām fz nō cām.vt hic.nā cause sunt multe ⁊ diffor mes ⁊ iō cā cū sit facti factū nō p̄sumit.facit qō no.pe.in.l.j.C.de cōtraben.⁊ cōmit.sti. Sed q̄d si pmitto tibi fodere foueā ex causa donationis an potero cōueniri.dicit Guil.hic qō nō qr.l.siqs argent.nō habet locū nisi in dandis scām eū quod nihil est.qr cōtractus donatiōis est favorabilis ratione sui ⁊ non rōne r ei donate.⁊ facit qō no.j.de dolo.l.si cum mihi. Sed quid si nō p cedit vel nō est cā in psona pmittentis sed in persona tertij.rñdeo si ad illā cām est habita relatio tunc illa cā vestit pactū. de ver.ob.a titio.de fideius.fideiussor obligari.§.fin.alis nō vestit pactū qr ips nō accernit.vt no.C.loca.l.fi tibi.⁊ p pe.⁊ Cy.C.de
1 pac.l.legē quā dixistis.C.eo. ¶ †Sz an qlibet cā vestit pactū videt qō nō.j.e.si intra sed ibi est cōditio nō cā.vt no.i.l.siqs cū debitore.de iureiurā.fz certe ꝺditiōi inest cā qr idē debet opari qō modus.d.l.a titio.itē ad hoc.j.de cōtrahē.emp.labeo scribit so.dic vt dicaz in.l.si intra. ¶ Sz quero dictū est qualr pactuz nudum fiat.sed qualiter probabitur.dic vt no,C.de vsuris.l.j.
a ¶ †Sed quero an iuramentū vestiat pactū nudū a dicunt legi
2 ste qō nō.qr iuramentū non est introductū ad solēnitatē:sed ad credulitatē.⁊ ideo mortuo iurante heres eius non cōueniret ex pacto nudo iurato.qr iuramētū nō ꝺtulit pacto nudo vestimentum.secus aūt in casu aut.sacramēta.qr ibi iuramentū affert efficaciā ptractui.⁊ iō ptractus efficax transit ad heredē.fz videt qō ex nudo pacto agat.extra de pac.c.j.sol.illud scōm canonicā puritatē. qr fides est seruāda quā dat hō homini fz fm leges qr solēnitates legū non sunt introducte frustra est secus alis sequeret q ex sola naturali ageret.⁊ qō nudū pactū id qō vestitū operaret.⁊ qō nudo pacto tolleret actio ipo iure.q in foro humano inconuenientia sunt. sed in foro divino insta sunt.⁊ facit.j.q.vij.quotiēs cordis oculus.⁊ est no.qō etiā de iure gētiū quedam pacta erant nuda que nō trahebant ad necessitatē p̄stationis.vt dicit text.ff.c.l.in princi.nā actiones de iure civili
3 sunt.facit.j.depo.bōa fides. ¶ †Extra no.qō erronea pmissio implenda nō est:qr nō hz cām subsistendi.de dona.l.si patron? ⁊.j.per Jaco.sed nunq̄d notarius dicat talis ex certa sciētia nō
b per errorē.b facit fic videt qō faciat fidē.vt.l.sed ⁊ fiqs.§. fin. si quis caut. Jn cōtrariū videt nā aut dicis q sunt verba notarij ⁊nō faciūt fidē.qr nō hz ex se aliq̄d adijcere facto partiū.aut sūt verba ꝑtis.tunc eadē facilitate qua pmittit ⁊ eodē errore p fert verba p̄dicta ⁊ adijcit ea.de noua.doli.mali.⁊.j.de rei ven. ex diverso.nā eodem errore nō p̄cedit ad cōtractus ⁊ oēs eius clausulas ⁊ capitula. Jtē ista verba non vident patrocinari adversario qui sciebat cām nō subesse no.in.d.§.circa.so.si exprimit falsa cā.ista verba nō sufficiūt.C.de iur.⁊fac.igno.l.cū falsa siue instrumētū fit celebratū sup obligatiōe siue sup ꝓfessiōe siue sup vtroq nā dolo facit q̄ petit.si aūt nulla cā exprimit p̄sumit donatio ex dictis verbis. ¶ Sed q̄d si reperit in cartofilatio cuiusdā talis scriptura:titius dz a me recipere.r.ex cā donatōis an ista diceret nuda rō.⁊ videt q sic qr non constat q sit facta titio mandante nec presente.de do.l.nuda rō.de eden. fiqs ex argentarijs.§.ptinere.⁊ no.in.l.quedā.§.nūmularios.eo.tit. idem videt fieri ad obligandū.vnde non valet in absentia creditoris nisi esset directa per nuncium vel epistolā.si autem ad liberandū valeret.de libe.le.non solū.§.si liberatus.contrariū videtur.C.de contraben.⁊ cōmi.stip.l.j.nā p̄sumit inter p̄sentes facta ⁊ donatio celebrata.si aūt talis scriptura de ppria loquor dirigeret ad heredes loquētis nō pbaret dona.p̄cessisse.fz haberet vim legati.de do.ex hac scriptura.fz qñ nulli dz vel dirigitur ei cui donat.tūc probat.j.depositi.l.publi. ¶ Jtē quero an canoniste mīsauerint q̄ dicūt ex nudo pacto agi videt qō sic qr scōm hoc oēs solēnitates sunt frustra.itē agitur ex sola naturali. Jtē si actio nascit ex nudo pacto silr etiā tollet ipso iure q̄ omnia sunt falsa.dic fm canonistas nō req̄ri aliud vestimentū q̄ fidei.⁊ iō agi posse.extra.e.c.j.si vero ius civile etiam iuramentū non vestit pactū qr nō est introductū ad solēnitatē fz ad credulitatez est inventū iuramentū.de iureiur.⁊ si xp̄s fallit in opis li
4 bertor.de fideius.l.fiquis p eo.in prin. ¶ †Jtem quero qō est nudū pactū.rñde illud qō est inefficax ad agendū.efficax ad excipiendū vel replicādū.⁊ hec cognitio est ab effectu fz formalis noticia est qñ interuenit sola nuda pmissio.nec p̄cedit interrogatio.qr tūc esset stipulatio nec sequit qr tunc esset ordo essentialis ⁊ formalis puersus ⁊ optime exemplificat qñ pmissio fit inter absentes p nuncium vel epl̄am.ff.c.labeo.item est nudum a qñ agit vt sit nudū vt in.§.qō fere. Jtem qñ stipulatio peccat in forma non hz ad obligandū.de ꝓsti.pecu.l.j.qr pars astrinxit se ad certam spēm sed ad liberandū est nudū pactū.qr si non valet ad liberādū qō agovt agovz vtvalere pōt immo dicvt no.j. e.l. fivnus.§.pe. Jtem est nudum pactum cum vnico eo qui loq nō pōt.ff.eo.item qr.⁊ pbat debet.obl.si stipuler ideo fieri.§.fina. ¶ Quero an ppria sit dcm q aliquis sit ℏctus q̄ ℏbebat rei interventu sicut ppria dr re contrahi.dic q̄ non.vt.l ex placito. ¶ Jtem q̄ro an stipulatio informet ℏctum cui inserit sicut ifor b mat nudū pactū.vr q̄ nō qr frustra esset. Cōtra.j.p socio.l. cū societas.so.dic aut opponit sup eodē ⁊ nō informat fz accumulat.debet.ob.siqs cū aliter.aut sup alio.⁊ tūc aut p modū accessionis ⁊ informat p so.cum societas.aut p modū novationis et nō informat.vñ stipulatio penalis nō informat actiōem p̄mittuam ar.in.l.j.de penu.leg.aut per modum coequalis obligationis.vt qñ additur pena cum clausula rato manente pacto.⁊ tūc etiam non informat.qr actio principalis ad penam augeri et exerceri nō pōt:qr nō patit hoc natura sortis.vñ cū nō possit h
5 cadere in ℏctū primuz fm naturā ℏctus non informat. ¶ †Sz qualr intelligit q̄ nudū pactū pariat exceptōem. pone: trado tibi codicē meū cum pacto de p̄mutando cuz tuo.an si repeto a te codicē meū habeas exceptiōez.videt q̄ sic.qr ex nudo pacto orit exceptio.i.retentio. Jn ℏrium videt q̄ cum non implesti ex pte tua.ergo te tueri nō potes.so.aut tu nō offers ex pte tua ⁊ nō dat tibi exceptio.nam exceptio dz hre cāz subsistēdi. fz mō nō hz cām.vt.j.de re.p̄mu.l.j.in fi.aut tu ex parte tua offers. et tunc glo.in.l.si ea.l.§.j.in fi.gl.idem in alijs sentit q̄ obligatio nil operet in ℏctibus innominatis:qr hz locū pna vbi ℏct? innominatus non fuerisset in stipu.vt.l.ex placito.hic rñdeo .sed alij dicūt q̄ nō hz locū pna.vt.j.eo.si cū fundū:fz ibi ad liberā

a ¶ Pactū nudū.vide eūdē in.§.itē sacra de pac. iura. fir.⁊ in.l.j.i.j. eo.ver. modo solet dubitari.C.de oper. libe.

b ¶ Et nō p error.ē. q̄d ipor tet ista cla. et an nō obstā. tali cla q̄s de errore poccri possit vide oī no.d.bar.fo3. in cons.cexiiij inci.in cā honofrij ver.sed iterū obstare ⁊ in cons.clix. inci.in p̄sen ti ver.nec p̄e dictis cuz.iij. ver.seq̄.⁊ ver. vlterius dici mus in.ij.par te.⁊ fran.are. in.l.si dari de ver.ob.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dum.C.de transac.Quis ergo nō intelligit iste ter. vbi dz locus penitētia: sed vbi nō dz locū sic.vt exēpla patent.ſ.eo.labeo cū ſi. ¶ Dz qualiter intelligitur ingressus vel egressus cōtractus nam absolutio contractus indiuisibilis cōsistere videtur quia nisi in totum absolui non pōt.ar.de testa.si is qui. Rñ.in ingressu est statī vel ibi principiū ō: ingressus & finis dicitur egressus.nam contractus multa verba habent tam precedentia q̄ sequentia.C.de rescin.vendi.si voluntate. ¶ Quero an sit bona regula ea pacta insunt que.l.formā pactui dant.& videtur qō nō q: quedā insunt.& tū nō informāt.vt.ſ.patet in nudo pacto penali statim apposito ex quo agit̄ si interest.vt.j.de ser. expor. seruus ea.tū nemo dixerit informare.in pctrariū est auctor litere nostre in ver.idē rūsū scio.Seda regula est vera ad sensum affirmatiuum.quicquid informat ineſt:sed non ad sensuz negatiuū. puta qō non informat non ineſt quero q: dicit insunt quid est i esse.Rñ.aliq̄d esse vel ꝓpinqua pars esse.vel de necessitate ad esse inesse.ineſt forma ꝓprie & specificata in materia ipsius Set ꝓpinquū qō statim adiecit.necessariū qō ex aliquo subsequit̄

6 ¶ † Quero quotuplex sit informatio.gl.dicit qō q̄dā est informatio ad agēdū quedā ad trahendū seu ad decernendū.& sic interdum auget interdum restringit.& recte loquitur Bal.

Sed cum nulla. Vbi non subest cā ciuilis obligatio & actio non nascuntur. h.d.iste ver.fm verum intellectū & cōtinuat̄ ad precedentia hoc modo.dictum est.ſ.in ver.sed si in aliū q̄ causa sine implemēto vestit pactū.hic aūt dicit qō vbi causa nō est impleta ibi pactus non parit obligatio. ¶ In ter. ibi obligato. ꝓ q̄ non oritur actio: q: negato principio obligati.negat̄ prin.actōis. ¶ Ex hac.lec.no.talem regulam qō ex contractu innoīato re non secuta ipso iure non nascitur actio. ¶ Itē no.q̄ ista est natura act̄. preseri.verbis qō ipso iure nō nascitur nec pōt quis agere nisi ille q̄ impleuit.secus est ꝯctibus nominatis vbi statim est nata actio.sed ꝓtra nō implentē ob.exceptio.vt.j.de act̄.empt.l. iul. ſ.offerri.l.qui pendente.j.de rescin.vē.l.fi.de ver.ob.l.si ita q̄s ſ.seia.& j.de loco publico fru.l.j.in fi.& istud est vnum de fundamentis in ista materia qō apte ꝓbatur.j.de re.pmu.l.j.ſ.itē emptio. ¶ Tertio no.qō pe.ex nostro.ſ.colligit diffinitionē nudi pacti & dicit qō nudum pactum est illud qō non habet causam subsistēdi qō declarabo.j.in ver.si agit̄ nuda.ista est vera lect. huius ver. Mar.Vo aliter intellexit.ſ.qō hic loquat̄ in cā deꝑterito debetis eīm scire qō quedā est cā que de preterito infert i presenti.& ita legit Mar.hunc.ſ.dicens qō si talis cā est erronea & nō vera nō nascit̄ obligatio.& ita intelligit hunc.ſ.quedā vero est cā q̄ de ꝑsenti infert in ꝑteritū.& ista cā ꝓprie appellat̄ modus qui cū de presenti impletur vestit preteritū contractum vt.C.de re.permu.l.ex placito. Opi. Mar.non placet gl.quia fm hoc hic ver.nō continuat̄ cū materia huius.l.ſz esset disgressio ad aliā materiā.ſ.ad materiā.l.ij.ſ.circa.deer.do. Pre.cā de preterito nō vestit nudum pactū.vt.C.si cer.pe.l.si ex ꝑcio.si aūt̄ est apposita stipulatio ipso iure oritur obligatio & actio efficax.si cā est vera inefficax si cā est erronea:vt dicto.ſ.circa.& id lec.mar.non est ꝓgrua ad istū.ſ.nostrū. ¶ In glo.sua ibi nōva let ꝓmissio, hoc est verū considerato effectu & actio bñ oritur et producitur in esse. Itez intellige gl.qñ p̄cedens causa si esset vera importaret verbū debitū.q: illa cā ꝑsumitur finalis in cōtractibus.vt.j.de condi.inde.l.damus.sed si existens vera non in

a portaret verū debitū nō ꝑsumitur cā finalis:ſz impulsiua[a].vt ibi no.& j.de dona.l.ij.ſ.fi.in vltima vero voluntate etiam causa q̄ existens vera importaret verum debitū.tū nō presumitur finalis.vt.j.de liber.lega.l.aurelius.ſ.fi. ¶ Extra queritur hic glos. vtrum pactum nudū sine aliqua causa valeat tanq̄ donatio. et ista questio dz intelligi qñ ex certa sciētia istud pactum fuit factum.non per errorez.de stip.est clarū ꝑ.l.si diuortio.de ver.ob. sed de pacto nudo est questio Bui.de cu.dicit qō aut istud pactū nudū continet donationē.aut ꝓtinet factū. Primo casu oritur condictio.ex.l.si quis argētū.C.de do.Secundo casu secus q: dicit ipse.q̄.l.si q̄s argētū loquitur in donatione nuda q̄ cōtinet dari.secus si continet fieri fm Bui.istud est nouū dictum & bar.etiam sic pertransit.sed hoc est contra glo.ordi.j.de dolo. l.si cuz mihi.nec ista distinctio probatur per aliquā.l.do. Ray. de for.dicit quod nudum pactum.sine causa non inducit ꝑsumptionem donationis.secus in stipulatione ratio est differentie quia si nudum pactum induceret presumptam donationem cōcurrerent duo specialia.ſ.q: presumeretur donatio.& q: per cōsequens ageretur ex pacto nudo.ſz.l.cauetur quod duo specialia non debent concurrere.vt.j.de polli.l.si quis rez.& C.de do. promiſ.l.j. Ego dico quod presumitur donatio. Rñ.ista donatio presumpta non est efficax ad agendum.vnde.l.si quis argētum debet intelligi in donatione expressa nō in donatione presumpta.& hoc probatur ex isto.ſ.intelligendo secundum intellectum Mar.& tene menti hunc passum.& facit.j.ſo.ma.l.q̄ dotis j.de oper.li.l.campanus.& vide qō no.pe.& Ly.co.l. creditor. ite adde qō no.j.de ver.ob.l.triticum.Bal.

1 Ex pacto nudo non oritur actio.
2 Exceptio ex pacto nudo dicitur nasci.
3 Pactum nudum quid sit.

Igitur nuda. Ex nudo pacto non oritur actio:ſz exceptio.h.d.& continuatur ad precedentia in hunc modum dictum est.ſ.in ſcdo responso huius legis.i illo.versi.quedā except.quedam pacta pariūt actionem. quedam exceptionem. ¶ Illud dictum declaratur hic esse verū de pactis nudis.quia non pariunt actionem nec obligationez sed pariunt exceptionem. ¶ In text.ibi obligationem sub

1 audit acē.fran.ac. ¶ † Nō.hic duas regulas.prima regula est

b qō ex pacto nudo non nascitur actio[b].secunda est regula quod ex pacto nudo nascitur exceptio. Ex hoc collige quoddā notabile quod exceptio facilius producit q̄ actio.item qō exceptio non desiderat adminiculum vel fomentum ciuilis obligatio. ¶ Oppo.& videtur qō ex nudo pacto non oriatur exceptio qō patet in hoc exemplo. Dedi tibi.ff.meū ex cā permutationis cum codice tuo ex parte tua istud pactum nudū est:q: non implesti.modo.l.cauetur.qō si repeto.ff.tu non habes exceptionem & sic ex pacto nudo non datur exceptio.vnde videtur obstare.j.de re.permu.l.j.in fi.timore huius contrarij.dicit gl. quod hic iurisconsul.loquitur in cōtractibus nominatis.i. in pactis que apponuntur circa contractus nominatos.vt statim patebit in.ſ.quinimmo quia in istis nō habet locū penitētia.secus in contractibus innominatis in quibus habet locum penitentia.& sic loquitur.l.contraria.ego dico aliter quod aut pactum nudum continet equitatem prestationis verbigratia. Promisi tibi.z.tunc non oritur actio.sed exceptio.vt.j.de sol.l.is cui ſ.flauius.de condi.indebi.l.interdum de compensa.l. cuius.j. de.ne.ge.l.iij.ſ.pupillus.quoddam est nudum pactum qō non continet equitatem prestationis.vt cum desiderat implementū alterius partis tunc dico quod ille qui non impleuit nō habet ius excipiendi.& sic loq̄tur.l.contraria.secundum hoc.ſ. noster potest intelligi in pacto quod per se interponitur.& ad aliū contractum non refertur.nam quodlibet pactum hmōi dicitur contractus innominatus.vt no.j.de ac.& ob.l.j.in magna gl. ¶ Secundo op.& videtur qō ex nudo pacto oriatur actio.C.de dotis promi.l.ad exac.insti.de ac.ſ.de consti.cum si. ¶ Scdo no. regulā & instantiā a regula.regula est qō nudum pactum non parit actionem.fallit in casibus expressis in iure. ¶ Tertio opp. & videtur qō nunq̄ fallat.q: differentia qō pactum nudum pariat est implicare contraria.nuditas enim pacti non significat aliud nisi negationem quandam virtutis ad actionem producendam differentia ergo qō id quod nō habet vim pariendi pariat est ac si diceremus qō sterilis pareret. Rñ.glo.qō eo casu quo pactum nudum parit:dicitur nudum.q: non habet naturalia instrumēta.tamen habet quoddam instrumentum irregulare & extraordinarium quod appellatur.l.auxilium.de vestimento tactum est in.l.legitima.ſ.e.ac si diceret glo.pactum nudum quod actionem parit non habet vestimentum natiuū:sed datiuum.qō credo bene dictū. ¶ † Genio ad.q.& quero qō est nudum pactum.dicunt quidam quod nudū pactū est id quod est inefficax ad agendum & sumunt diffinitionem ex isto tex.ista diffinitio est falsa:q: stipulatio quandoq̄ est inefficax ad agendū vt.ſ.e.si ob maleficium:& tamen stipulatio non est nudus pactū Item emptio est quandoq̄ inefficax est agendum.quando traditio includeret dictum.vt.j.de cōtraben. emp.l.si in emp.ſ. item si empto:.& tamen emptio & venditio non est nudum pactū & ideo alij dicūt qō nudum pactū est quod solo partium consensu nititur.& nullo alio iuris adminiculo fulcitur. Pe.vero dicit qō nudum pactum est illud quod non habet causam subsistendi:sed istud suum dictum videtur contra casum.l.si ex precio.C. si cer.pe.vbi habet causam subsistendi.& tamen est pactum nudum.est ideo media diffinitio melior. ¶ Scdo quero exempla de nudo pacto.glo.ponit exemplū per.ſ.qō fere.j.eo.l.vbi etiā stipulatio dicitur nudum pactum si hoc agitur qō si nudum pactum.pe.reprobat istud exemplū.q: dicit ipse vbi est vera stipulatio consensus partium non potest facere quin sit id qō est. vt in.l.libello.ſ.facere.de capti.bene dicit ipse confiteor: quod gl. dicit verum quantum est effectum:sed non quo ad speciē cōtractus.vnde exemplum non est congruum fm Pe.tu salua glos. q: vbi deest consensus.ibi non est stipulatio.nam vt sic dixerim medulla cuiuslibet contractus stat in consensu.vt.l.non omnis si cer.pe.& ideo gl.vera. ¶ Scdo ponit glo.exemplum per.l.pactum de pollici.sed istud exemplum postea reprobat.tu dic qō aut interuenit consensus vtriusq; tūc est pactū.aut interuenit sola voluntas vnius tunc non est pactum.vt no.C.de sacrosan.

a ¶ Dz ipulsiua.vide cūdē bal.i.l.gñaliter iij.col.in ver. 2.op.C.dē epi. cle.& ibidē iu v.colū.in v.ij. principaliter q̄ ritur.

b ¶ Actio. an & qñ oriat̄.vide fel.in.c.j.dē pactis ꝛct qō ibi late diri i apo. Addō et dñm Jaso.in rub.de act.

Universidad de Deusto

ce.l.istud.ꝛ.ſ.de ac.ꝛ obli.l.conſenſu cū ſi. ¶ Tertio ponit gl. exemplum in ſtipulatione inter abſentes que nō dꝫ ſtipulatio: ſed nudꝫ pactū et quo eīm non pōt aſſumere nomē ſpeciei remanet in nole gūis.ar.ſ.de excep.l.an inutilis. iſtud exemplꝫ reprobant q̄dam moderni.per.l.ſ.§.euꝫ qui.de conſti. pecu.nā ſi contractus nō valet in ea ſpē de quo ꝓtrahentes ſentiūt nullus cōtractꝰ iuitus: nec valet vllo mō.vt.ſ.ſi cer.pe.l.ſi ego.tu ſalua gl.q̄ gl.dꝫ intelligi in caſu dubiꝫ.ſecus ſi cōſtaret q̄ partes vellent innuere ſolā ſtipulationem.vt in.l.ꝓtraria. ¶ Quarto ponit glo.exemplū in ſtipu.prepoſtera.vbi rñſionem p̄ceſſit interrogatio iſtud exemplū reprobāt moderni. q̄ iſta ſtipulatio continet initium forme ꝛ tendit ad obliga.vnde non valet vllo modo.iurta no.C.de teſta.l.nō codicillū per glo.ꝛ Cy.tu ſalua glo.vt ſuperius in alio exēplo.ſ.q̄ glo.intelligaī q̄ñ non apparet q̄ ꝓtrahentes voluerūt ſe aſtringere ad certā ſpeciē contractus. ¶ Quitū exemplū pōt poni ō pacto nudo liberatorio.p l.an inutilis q̄ etiam ſine cā valet ad liberandū.vt in.l. tale pactum in prin.ſ.eo.tu potes ponere plura exempla: q̄ vbi inter abſentes fit pactū p nunciuꝫ vel epiſtolam.itē nutu paciſcūtur item vbi interuenit promiſſio ꝛ acceptatio ſine ſolennitate verborum iſta ſunt exempla nudi pacti que tene menti. Baldus.

1 ¶ Pactū q̄ñ incōtinenti apponitur naſcuī due actiones.
2 Actio preſcriptis verbis concurrit cum actione informata.
3 Pactū ex interuallo appoſituꝫ nō veſtitur a contractu veteri.
4 Actio ex pacto nudo non oritur.
5 Exceptionis natiuitas eſt facilioꝛ q̄ actionis.
6 Informatio dicitur dupler.
7 Actiones informate et informantes ſunt ſtricti iuris.
8 Pactum nudum aliquando informat.
9 Pactum quot modis veſtiatur.
10 Contractus nominati qualiter dicuntur veſtiti.
11 Stipulatio in acceſſorio vtrum veſtiat nudum pactum.
12 Reivendicatio an competat ratione pacti non ſeruati.
13 Pactum in tutela quando dicatur incontinenti apponi.
14 Omnis contractus an ſit informabilis.

Quinimmo. Pactū incontinenti appoſituꝫ principalem contractuꝫ informat. ꝛ inde actio naſcitur: ſed ex interuallo appoſitum non informat. nec actio naſcitur quod tribus exēplis probat: et etiā per quandā regulam. exceptio tamen oritur ex pacto quod ex interuallo inſcribitur.h.d. diuiditur ī quattuoꝛ partes: q̄ primo ponit quoddam dictum circa informationem actionis a pacto et illud dictum probat. ſecundo ponit quoddam aliud dictum vbi ceſſat informatio. Tertio illud dictuꝫ probat tribus exemplis ꝛ vna regula. Quarto ꝛ vltimo ponit quoddam aliud dictum quod non reſpicit actionem: ſꝫ exceptionem. ſeda ibi. ſed ex interual lo tertia ibi. vt puta. quarta ibi. ſed ex parte. vel diuidiī ī duas partes principales. nam primo loquiī de viribus pacti cohe rentis. Secundo loquitur de viribus pacti ſeparati. ſecunda ibi. ſi ex interuallo. Itē in illa ſecunda parte duo principaliter facit: q̄ primo oſtendit q̄ pactum ſeparatū nō habet vires ad agendum. ꝛ hoc probat per regulam. ꝛ per tria exempla. ſecundo oſtendit quod habet vires ad excipiendu. ſecunda ibi: ſed ex parte. ꝛ iſta eſt ſatis clara diuiſio continuatur ad precedentia. iſte. §. hoc modo. dictum eſt ſuperius q̄ nudum pactum nō parit actionem. verum q̄ interduꝫ informat actionem. ideo ad declarandum q̄ñ hoc ſit verum vel nō ponitur iſte. §. Vel ſic dictum eſt ſuperius q̄ pactum nudum nullas hꝫ vires niſi ad excipiēn. ſed quia hoc q̄ñq̄ eſt falſum: quia q̄ñq̄ habet vires ad informandu. iō aduerſando predictis ponitur hic iſte. §. ꝛ no. q̄ iſte. §. tractat de viribus pacti obligatoriꝫ. de viribus pacti liberatoriꝫ tractatur i.l.ſi vnus. §. pactus. ſ. eo. ¶ In ter. ibi in dicīs. i. contractibus ex quibus poſtea deuenitur ad iudicia. ¶ In ter. ibi eſſe ex his ergo q̄ inſunt neceſſario informant ſicut ſigillum quod ineſt cera per impreſſionem informat cerā: ꝛ ſcripturā informat chartā. ꝛ ſciētia q̄ eſt in anima. ꝛ frumentū quod eſt in ſacco iformat ſaccum. ¶ In ter. ibi. ex parte actoris. i. ad agendum. ¶ In text. ibi ſi ex interuallo fiant pacta. ¶ In text. ibi. non meruit ꝛ per conſequens non informat ſine frumentum quod nō eſt in ſacco non informat ſaccū. ꝛ ſic ignis multum diſtans non calefacit hominem nec informat cum ſua qualitate calorem. ꝛ ſicut ſigillum non approximatum cere nō informat ceram. ¶ In text. ibi. ſi agat. i. ſi agatur vel ad agendum. ¶ In text. ibi non valebit. ſ. ad agendum. i. fundandum originem petitionis fundandam ex pacto. ¶ In text. ibi conſtitute ſint. ſ. per. l. ordinate. ¶ In text. ibi locum habebit: nec informatio nec petitio. ¶ In ter. ibi inſunt. ſ. contractibus. ¶ In ter. ibi legem. ſ. conuentionis. ¶ In ter. ibi. in ingreſſu i. dum contractus eſt in fieri. tunc enim habet aptitudinem recipiendi quamlibet formam. dum res eſt in fieri. ſed ſi contractus eſſet abſolutus retro de preterito iō non dicitur informari quando recipit nouaꝫ formam q̄ō ſemper certuꝫ eſt. vt. C. de do. que ſub modo. l. perfecta. et eſt ſubtilis ratio huius littere no. in hoc. §. quaſdam regulas. ¶ Primo no. q̄ pactuꝫ inconti nēti appoſitū ineſſe videtur. ꝛ videtur eſſe pars intrinſeca. ꝛ formalis principalis contractus probatur iſta expoſitio. ſ. de cōtraben. emp. l. fundi. partem. ꝛ. ſ. de acqui. emp. l. tenetur. §. ſ. et l. ſi ſterilis. §. ſi tibi. ¶ Secundo no. quod ex iſta regula ſequitur alia regula que h̄ in ordine littere premittitur que talis eſt pactum incontinenti appoſitum contractum ꝛ actionem informat. cum eīm conſideratur pactum ꝛ contractus velut quoddā integrum ex vtroq̄ merito acquirit hanc formam. et ille qui intentat actionem informatam debet agere quaſi ex coniunctione duorum contractuum. i. ex contractu et pacto coherenti. de iſta iformatōe principaliī tractat iſte. §. et gl. magis diffuſe q̄ñ h̄ tractat. ſ. de cōtraben. emp. l. pacta. ꝛ facit q̄ō no. C. de pactis. petens. ¶ Tertio no. aliam regulam. ſ. quando pactum incontinenti appoſitum veſtitur coherentia contractus et ex eo oritur actio preſcriptis verbis. ꝛ lꝫ ter. hoc non dicat clare. tamē glo. ſic intelligit. vt patet in glo. que incipit qui etiam ver. ſed
1 die ex vi attractiua. ¶ † Ex his no. quarto duas actiones naſci q̄ñ pactum incontinenti apponitur. vna eſt actio informata ex principali contractu propter pactuꝫ. alia eſt actio preſ. verbis
2 immediate oriēs ex pacto. ¶ † Ex hoc ſequitur quoddā quintum notabile q̄ actio preſcriptis verbis concurrit cum actiōe informata. ꝛ iſte paſſus eſt in iſta materia ſubtilis. nec eſt mirādum ſi pactum incontinenti appoſitum influit in alterum. ꝛ influitur ſibi. nam hoc patet per exemplum naturale ſi ſigillum imprimatur in ferro calido informat ferrum. ꝛ recipit calorem a ferro. et ſic influit alteri. ꝛ influitur ſibi: ſꝫ certum eſt q̄ leges noſtre exempla naturalia imitantur inquantum poſſunt. vt ſ. de adop. l. nam adoptio. ¶ Sexto q̄ pactum interponitur ex interuallo per relationem ad alium contractum non informat illum contractum veterem. et ratio eſt iſta. quia ille contractus iam acquiſiuit formam preciſam ꝛ abſolutam. ꝛ certos fines iam habuit. vnde alia forma iprimi non poteſt. vt. C. de do. que ſub modo. l. pfecta et iſtud no. eſt ſubtile et vtile in hac ma
3 teria. ¶ † Septimo no. q̄ pactum ex interuallo appoſitū non veſtitur a contractu veteri ratio eſt iſta. q̄ iſtud dixi ſuperius lex imitaī naturam. vnde cum iſtud veſtimentum intellectuale non ſit niſi quidam calor ꝛ quidam vigor ad agendum non poteſt iſte calor nec iſte vigor cauſari a cā nimis remota ſicut apparet in igne. ignis qui eſt in platea non calefacit nos hic.
4 ¶ † Octauo no. regulā gñalez in iſta materia q̄ ex pacto nudo non oritur actio. ¶ Nono no. tria exempla iſtius regule. primū exemplum eſt in pacto dotis reddende ante diem legalem ex quo pacto ſi ex interuallo apponiī actio non oritur. ſecōm exēplum in pacto de preſtandis vſuris vltra promiſſionē legalem ſi ex interuallo apponitur actionē non parit. tertium exemplū eſt in pacto appoſito poſt formatū contractū bonefidei circa aliquā accidentalē preſtationē. naꝫ ſi ex interuallo apponitur actio nō oritur. ¶ Decimo no. q̄ illa pacta que apponuntur in ingreſſu contractus illa pacta dicunī apponi incontinenti ꝛ q̄ alibi dꝫ q̄ cōtractus ex cōuentione legē accipiunt intelligiī de pactis incontinenti appoſitis non de apponēdis ex interuallo. ¶ Ultimo no. q̄ ex pacto q̄ō ex interuallo apponitur exceptio naſciī ex quo etiā colligere lꝫ q̄ facilioꝛ eſt na
5 tiuitas † exceptionis q̄ñ actionis. in glo. ſ. ibi minus plene ī eo q̄ō dixerat ſolā exceptionē dari. ¶ In ea. ibi hoc ſi q̄ō dicitur ī prin. §. ¶ In ea. ibi dari. ſ. actionē ex pacto. ¶ In ea. ibi. l. ij. ſ. de pac. inter empto. ꝛ vēdi. ꝛ. ſ. ſi cer. pe. l. lecta. §. dicebā. ¶ In ea. ibi et q̄ informet. vt hic. ꝛ. C. de pac. l. petens. ¶ In glo. ibi non agam. vt. ſ. ea. l. ſi vnus. §. ſ. et. ſ. de preto. ſtipu. l. valerianꝰ. et iſta eſt informatio non ad augendum: ſed ad diminuendum et excipiendum. que pōt fieri etiā ex interuallo. Preterea iſte intellectus non eſt conueniens littere. q̄ littera nō loquitur de tali informatione q̄ fiat ꝓ reo: ſed de ea q̄ fit ꝓ actore q̄ nō procedit niſi apponatur. ¶ In eadem ibi dꝫ ad id quod deuenit in petō extra naturam ꝓtractus. ¶ In eadem. ibi ſed cū naſcitur. ſ. illud pactum cum interponitur. ¶ In ea. ibi q̄ aſſumit. ſcilicet ab alto. ꝛ ſic calefit a veſtimētis alienis. ¶ In glo. que incipit. vt pariat ibi actionē. ſ. de dote. ¶ In ea. ibi quam non hꝫ. quidā dicunt q̄ hic rñdet ad ꝓtrarium ꝓ interpretationem Ꝓriuꝫ dicebat q̄ mulier habebat actionē iſta rñſio dicit q̄ hoc non eſt verum: q̄ cum pactū fuerit factū ꝓſtante matrimonio tūc nō cōpetebat actio. vt. C. de colla. l. do. alij dicūt q̄ iſta verba ſunt verba glo. opponētis non rñdendum glo. ꝛ formaī oppo. ſic. hic dicitur q̄ mulier nō agit contra. q̄ habet actionē ex contractu dotis hic autem dicitur q̄ non habet quare male glo, non ſoluit exp̄eſſe: ſed remittit ad aliam gl. que incipit nō

Universidad de Deusto
Biblioteca

statim. ¶ In eadem ibi. si in venditione. sed ibi pactū fuit apposituū in prin. ¶ In ea. ibi: sz faciliores sum⁹ hic soluit oppositionē. de. l. cū stipulatus. ¶ In ea. ibi. z instī. de codicil. §. vl. sed ibi in vltima volūtate q̄ nudas recipit vires p cōfirmationem hic ℑctu firmato. ¶ Hūc venio ad glo. et primo venio ad glo. incipit q̄n. pro etiā. et q̄ro qualiter iste. §. continuet ad superiora. z rñdet glo. q cōtinuat aduersando sic dictū est q pactū nudū excep. sz certe q̄q̄ informat actionē. et sic aduersat ei qđ dixerat de excep. tm̄ quasi dixerit mīn⁹ plene. vel sicut dixit superi⁹ ex nudo pacto act. nō nasci. sz certe iterdū informat actio supple. et etiā nascit ex pacto. z sic aduersatur quasi exceptuādo. nā regula est qđ ex nudo pacto actio nō oritur fallit vbi nudū pactū informat z parit actionem ecce scđa ꝓtinuatio fm hoc aduersat de directo ex p̄dictis in p̄cedenti. §. cōtinuatur z tertio mō dictū est. ō. q pactū parit exce. sz ppetuā nā ꝓprie loquendo sola ppetua est exceptio. q: est actionis exclusio z conflictus. Interdū tm̄ parit exceptionē tpale m. q: informat actionem limitādo eā. et hoc vult primū rñsum hui⁹. §. ¶ †Ex hoc no. qđ duplex est informatio quedā que venit ad agendū et de ista sunt due ꝑme expositiones quedā que venit ad diminuēdū z differendū. z de ista est ista tertia cōtinuatio ꝑme tm̄ continuationes sunt veriores z aptiores ad lr̄am hui⁹. §. Itē ex ista glo. no. de ista dictiōe quinimo z de varietate eius q est dictio ipliciatiua ꝓtinuatiua z aduersatiua. ecce prima. q. ¶ Scđo queritur q̄d est dicere q actio informatur. rñdet gl. q tūc actio dr in formari q̄n incipit cōpetere ad aliud q̄ fit sz ppriā naturā. z sic actio ex vendito que sz ppriā naturā cōpetit ad preciū p accidens. i. ppter pactū cōpetit ad factū. ipletur ergo actio que informat z augeat ad nouā prestā. sicut vestis informat bole z saccus implet frumēto ista sunt v̄ba glo. ex q̄bus colli ge q nō dr actio informata q̄n illud qđ cōtinet in pacto venit fm proprią naturā actionis. verbigra. Vendo tibi libr̄ū pro. x. z statim appono pactū q vltra. x. des mihi. vnā cū isto pactū cadat i actione ex vendito fm primeuā et ipsius ppriā naturā ista actio ex vendito nō dr informata: sz dr esse principalis z primitiua. hoc colligit ex gl. et hoc p̄z p pe. C. eo. l. in bonefidei. in. iij. q. ¶ Ex hoc collige talē doctrinā qđ q̄n facta relatione ad ℑctuz nō resultat nouus ℑctus eo q: deductū in pacto cadit sub ℑctu prio fm primā spēm z naturā ibi nec actio dr informari. nec hz locuz prescriptis. v. scđm pe. q: nō resultat ℑctus inoiatus. sz nolat⁹ ¶ Tertio queritur vtrū sicut informat actio ad rem q̄ venit in pacto ita informet ad qualitatē pacti. vt sicut pactū e stricti iuris: ita actio ponamus ex vēdito inq̄tuz dat ad id qđ deuenit in pacto sit stricti iuris hoc ꝓbat glo. que ē hic. z in. l. pacta. C. eo. dr q ista informatio ē dupler. s. quo ad qualitatē actionis z sic est mirabile q actio bonefidei inq̄tuz est informata erit stricti iuris ℔ ꝓbat gl. q: ista actio informata surrogat loco actionis p̄scriptis v̄bis: sz actio prescrip. v. est stricti iuris. vt instī. de ac. §. actionū. ergo z actio surrogata sapiet eādez naturā. vt in l. j. ĵ. si q̄s testa. lib. esse iuſ. fuc. ¶ †Ex hac glo. not. duo. primo no. actionē informatā esse stricti iur. Scđo no. actionem informatē esse stricti iuris. Guil. reprehēdit glo. nā. l. cauet q ex pacto incōtinenti apposito veniūt fructus ex mora ergo est bonefidei. maior ꝓbatur. C. de pac. inter emp. l. ij. in fi. illatio ꝓbatur. ĵ. de vsur. l. videamus. §. si actionē. C. in q̄. cau. in integrum resti. nō est ne. l. in minore ergo glo. est falsa q̄tum ad actionez informatā z q̄tum ad informantē. breuiter dico. q̄ in actiōe informata glo. nō dicit verum. q: nulla. l. reperit q actio ex vēdito sit stricti iuris. nec q p accēs mutet ppriaz spēm. vt instī. de actio. §. actionū nec ob. q surrogat loco actionis. p̄scri. ver. vt no. ĵ. si cer. pe. l. certi ꝺdītio in p̄in. et. ĵ. de do. emptor. sz q̄tum ad actionē p̄scri. ver. q̄ oritur ex pacto informāte. Teneo glo. q q̄tum ad suam naturā est stricti iuris: sed q̄tum ad effectum est bonefidei. eo q est vnita ꝓtractui bonefidei rōne cui⁹ vnionis assumit sibi p priuilegiū. z sic nō ob. dicta. l. ij. in fi. de pact. inter emp. z ven. z habes simile q: ratione vnionis mutat effectus de ver. ob. si quis cū aliter. C. de vsufr. l. corruptionē de acqui. here. l. qui patri pōt et aliter rñderi q in. d. l. ij. petebat q olim fuerat loq̄tur petētis: ita q ibi loq̄tur in repetēte vbi naturales accessiones veniūt ex mora. vt. d. §. si actionē. Potest responderi tertio mō q ibi pactū erat de iuuādo cōtractu bonefidei. vñ mora facit q habet p inito. vt. ĵ. de ℑhen. emp. l. labeo scribit si mihi bibliothecā iste passus est subtilis. ¶ †Quarto q̄rit glo. dr hic qđ pactū nudū interdū informat z nō semp: sz qñ incōtinēti apponitur. z tm̄ littera nō exemplificat de pacto nudo: sed de vestito coherentia ℑctus. ergo nō est bonū exemplus rñdet glo. qđ pactum pōt ꝓsiderari dupliciter vno mō fm mentem solēnitatis nec aliqđ aliud vestimentū naturale. scđo mō pōt cōsiderari pactū rōne adiuncti. istud pactū dicitur vestitū sicut si hō nudus poneretur iuxta ignē, nā caliditas reddit euz calidum. ac si esset indutus vestimētis: ita est in pacto nudo ad iuncto ꝓtractui calido z vestito. ita vult gl. ¶ †Quinto queritur quot modis vestiat pactū glo. dicit q ſer modis. s. re. verbis. litteris ꝓsensu. coherētia. ꝓtractu. z rei interuentu quidaz addūt duos modos. s. rei principio. z legis auxilio. qđ est vestimentū anomalū z irregulare. Alij dicūt duos modos. s. rei traditionē. vt. ĵ. co. in traditionib⁹. Item in. l. in operis liberti. alibi non reperimus. q iramentū vestiat pactum. vt in. l. iurisgē. de ope. li. in. l. si quis pro eo. de fideius. in vltimis volūtatib⁹ bene hēmus q iuramentū vestit vltimā voluntatē. vt. ĵ. de leg. iij. l. cū q̄s decedens. §. codicillos. facit qđ no. in. l. cū pater. §. filiꝰ matrem. de le. ij. et scđm ergo istos sunt. x. vestimēta pactorum. ¶ Sed iuxta hoc incidēter queritur que est differētia inter vestimentū re. z rei interuentu. rñdet glo. re celebratur ℑctus. sed rei interuentu dudū ante initus vestitur: ꝓtractus ergo q̄ re cōtrahunt non dicūtur ℑctus nisi interueniēte re. vñ res dat initium ꝓtractui. vt. ĵ. si cer. pe. l. rogasti. §. si tibi. rei añt interuentus nō respicit originē ꝓtractus. sz obligationē. vt. ĵ. de re. permu. l. j. §. Itē emptio z no. gl. hic. z instī. qui. mo. re ℑbitur obli. Pe. dicit q est differētia q: obligatio q̄ re cōtrahit: cōtrahit ad idē. vt. l. ij. ĵ. si cer. pe. sz illa q̄ rei iteruētu cōtrahitur: cōtrahitur ad diuersum. appet ergo q in p̄rio casu re formet obligatio in scđo nō formet re. sz fm tenorē cōuentiōis fm pe. ¶ †Sexto iuxta hoc queritꝰ q̄lio cōtractꝰ nolati dicūt vestiti cū nūq̄ fuerūt nudi. Rñ. glo. sicut hō dr hꝫ vestimentū innati coloris de quo Job. ait pelle z carnibus vestisti me. ecce v̄ba gl. pe. de bel. ista verba nō vident vera. q: vbi nos agim⁹ de vestimento ibi nos querim⁹ de pacto nudo. z nō loq̄mur de pacto qđ non pōt esse nudū. secus est pactū qđ hz speciale nomen cōtractus. vt in contractibus noiatis. z ideo dicit Pe. se tenere vnā opinionē i ista gl. s. q nudū pactū nō vestiat nisi vno mō. s. rei interuentu: q istud fit verū volo sic ꝓbare. sicut in cōtractibus noiatis quattuor sunt cōtrahendi forme do. vt des. do vt facias. facio. vt des. z facio vt facias nec sunt plures cōtractus innoiatier q̄bus possit nasci p̄es. ver. actio. alias seq̄retur q iurisconsultus tradidisset nobis diuisionē imperfectā qđ non est dicendum. vt. ĵ. de p̄es. ver. l. naturalis. opz ergo quod ad hoc. vt ex pacto agatur vel exp̄resse vel tacite resultet aliq̄d dictoz cōtractuuz. mō tunc arguo aut resultat et deficit origo natura sua. s. actio p̄es. ver. aut resultat tūc agens dr implesse er parte. et sic rei interuētu deberet esse vestitū pactū. vt. ℑ. ca. l. sz si in aliū. ergo subtiliter cōcludēdo. pactū noiatuz nō pōt vestiri nisi rei interuētu scđz Pe. p̄terea q hoc sit verū ꝓbo p tex. illud pactū est efficax ad agendū qđ hz cāz subsistēdi. nisi p ipletionē. ergo pactum nō vestit nisi rei interuentu. nō ob. ista lra. q: nō dr hic q pactum nudū vestiat. sed dr hic q informat. vnde dicit Pe. bene cōcedo q coherentia pacti informat contractū. et extendit p̄existentez actionez q̄ de facili extenditur. sz nego pactū vestiri coherentia contractus. imo fiq̄s vult agere pl. verb. opz q agat ex alio fonte. i. ex cōtractu tacite resultāte. secuta demū ipletiōe ex pte sua. q: hec est natura actiōis p̄es. ver. q nunq̄ nascitur nisi iplenti. vt no. C. de pac. l pe. z. l. sine aꝑ. acta. C. de transl. ista est sn̄ia pe. cōcluditur igitur, q nudū pactū cōtractus coherentia nō vestitur. sz cōtra pe. ego sic arguo. illud pactū dr esse pars cōtractus. vt. ĵ. de cōtraben. emp. l. fundi partem: sed totū influit in partes suas. ergo necessario sequitur qđ si cū non fit idem totum debeat cēseri eodem iure. vt. ĵ. de vsuc. l. cum quidam. ¶ Secundo ꝓbo sic. l. cauet q ℑctus ꝺditionalis vestiat pactum. vt. ĵ. de peri. z cōmo. rei ven. l. si in venditione. vt no. C. de pac. l. petens. z tibi non resultat aliquid de dictis quatuor cōtractibus innominatis. z etiam exp̄resse apparet quod nihil impleti competit actio p̄es. ver. in. d. l. si in vēditione p̄e. ex pacto apposito in tutela. puta de maioribus. vsuris oritꝰ actio p̄s. v. si non apponit ex interuallo. vt. ĵ. §. idem marcellus a cōtrario sensu. z tm̄ non resultat hic cōtractus innominatus ergo sine cōtractu resultante vestitur pactū. Pone. ll. sunt exp̄resse in pacto incerto circa donationem. z circa dotes. C. de dona. l. legem. C. de rei vxo. act. l. j. §. accidit. vbi non pōt dici q resultet ℑctus innominatus lz fiat relatio pacti ad pactū z ꝓpterea ego sto euz glo. z dico pactuz vestiri coherentia ℑctus tab initio parere actionem tm̄ expectato rei interuentu. z si tu dicas actio p̄e. ver. non concurrit cum alia ergo non cōcurrit cū actione informata rñdeo verū est q nō cōcurrit cū alia q̄ venit ex alia rōne z ex alio fonte. z facit. ĵ. familie her. l. bis. ꝓfr. §. idē tm̄ tractat et. ĵ. de cōtraben. emp. l. labeo scribit si mihi bibliothecā. z hec dicta sunt circa istā glo. ¶ Venio ad gl. q̄ incipit. i. ꝓtractibus z quero vtrū pactū appositū iuxta ℑctū stricti iur. puta iuxta stip. vt ℑctuz mutui informet z pariat sicut cū apponitur iuxta ℑctū bonefidei. vt in ℑctu emp. z vendi. loca. et ꝺdne. dicit gl. qđ sic per l. lecta, si cer. pe. et p. l. petēs. C. e. nō ob. lra nra q̄ dicit. vt in bonefidei.

Universidad de Deusto

nehidei ꝛc̄.q: hoc dicit̄ exp̄lariter non restrictiue ſm pe. q̄dā tñ dicit̄ ꝺctū.l.q̄ in ꝺctis stricti iuris pactū nō habebat informa re.vt.C.de dona.l.legez.C. de rei vx.ac.l.j.§.accidit:sed rñde q̄ ibi nō informat.q: ꝺctus nō interponit̄ ob vtilitatez vnius pactū aduersus vtilitatē alterius.ideo dixit Guar.q̄ tūc pactū informat q̄n reperit actionē informandā.duo ergo necessaria sunt q̄ reperiat actionem q̄ talis actio sit informabilis ꝛ apta informari a pacto.qđ dic.vt plene no.j.de ꝺben emp.l.pacta quēta. ¶†Secūdo querit hic gl.vtrū stipulatio in accessorio.puta ī pena vel interesse vestiat pactū nudū principale.ꝛ dicit gl.q̄ nō. q: principale nō depēdet ab accessorio.ar.j.de vulg.substi. l. in pupillari.ꝛ j.de iure codi.l.q̄ p manus.pe.hoc fatet̄ q̄ principale nō vestit̄ ꝑmissione accessorij.sed bñ vestiret̄ solu.q: tūc nuduz pactū,habet cām subsistēdi ex implemento subsecuto.vt.ff.e.l. ver. sed si in aliū Exemplū.si vnus de ꝑmittētibus soluit penā alteri ista pena succedit loco rei.vñ videt̄ impleuisse ex pte sua.ꝛ hz actionē rōne huius implementi.ar.C.de re.ꝑmu.l.ex placito.ex hoc no.q̄ ille q̄ incidit in penā ꝛ etiā soluit pōt agere ex ꝺctu fz Pe.q̄ ita no.C.e.l.in bonesidei.ꝛ l.peres.ꝛ ibi per Ly. ¶Tertio querit gl.vtrū pactū appositū in fauorē ꝑmissoris vestiatur stipulatiōe gl.dicit q̄ nō.q: nō habet per se a quo vestiat̄.stipulatio cūm fuit celebrata fauorē vnius tm̄.vñ cōtra eum non dz retorqueri ad idem:q: factū ad vnū finē nō debet operari ꝺbm̄.vt j.de leg.j.l.legata inutiliter.sed cōtra istā gl.dicit pe.q̄ facta relatio pacti ad cōtractū resultat ꝺctus innominatus. Adhoc rñdet bar.q̄ ratio Pe.cōcludit q̄ pactū rei interuētu vestiat̄. nō qđ vestiat̄ coherētia ꝺctus. Ego dico istud pactū etiā vestiri coherētia ꝺctus.nā per stipulatiōem alo donādi factā ꝑmitto tibi.x.ꝛ apponit̄ incōtinenti pactū qđ vadas pro me romaz vel qđ ista.x.des titio.l.dicit pactū istud vestiri.q: pactū incōtinēti appositū hz vim modi.ꝛ ex mō incōtinēti appōsito oritur actio p̄scri.ver.pbatur.C.de donatiōib⁹.l.legē.ꝛ.l. quotiēs.de do. que sub modo.ꝛ intelligit̄ hoc q̄n pactum apponitur ex eadem causa.ita qđ fit de appenditijs eiusdē cause:sed si stipulatio apponatur:puta ex cā mutui pactū nudum apponat̄ ex diuerso cōtractu.ꝛ ideo puto q̄ ex cā mādati istud pactū nō vestit̄ coherētia cōtractus q:vna causa separata in aliā causaz nō infert.nec vna cā attingit alterā.ar.C.de dona.inter virum ꝛ vxo.l.si maritus.vnde do in ista materia nouā limitationē q̄ pactū vestitur coherētia ꝺctus q̄n respiciūt candē cām p̄incipalē. ¶Hūc venio ad gl.que incipit.i.anteq̄.ꝛ quero duas qōnes. p̄ia est q̄n dicat̄ pactū incōtinenti appositū.rñdet gl.q̄n ꝺbentes nō deuenerūt ad actus extraneos.q.d.q̄n pactū est appositū in coherētijs.vt p̄obat̄ per.l.duos.§.fi.ꝛ.l.si ex duobus.de duo.reis cuz si.alibi dicit̄ fieri incōtinēti qđ sit intra triduū.vt no.i.l.iij.§.eū qui.de vi ꝛ vi ar.alibi qđ fit eadem die.vt.j.de re iudi. l.paulus Pe.dixit q̄ sicut nos dicimus in alia materia q̄ interdū exheredatio fit ante gradum interdū intra gra.interdū post gradū. vt.j.de lib.ꝛ posth.l.iij.ita pactū interdū fit ante cōtractum interdū in ꝺctu interdū post cōtractū ꝛ dicit ipse q̄n fit post cōtractū.nūq̄ dicit̄ fieri incōtinēti.q: exquo cōtractus erat absolutus ꝛ pfectus nō recipit nouā formā a pacto.vt. C. de don. que sub mō.l.pfecta hz cūm ꝺctus statiz cū ventū est ad cōclusionem per partem suos fines limitatos.ꝛ tūc contractus dicit̄ absolutus.vt.C.de fide instru.l.ꝺctus quicquid postea inseritur nō est ex eodē cōtractu.sed est pactū distinctū et qđ debet cōsiderari seorsum a p̄in.ſm Pe.Sed ego dico q̄ illud pactū dicit̄ apponi incōtinēti qđ apponit̄ nascēte cōtractu vel statim post natiuitatē ꝺctus.nā pactū tale est de appēditijs ipsius cōtractus.ꝛ vī inesse.ꝛ hoc patet clare.j.si cer.pe.l.lecta.§.dicebā. vbi iteruenerūt plures cōtrahēdi forme.ꝛ tñ qđ successiue fit ꝺ inesse.nec ob.si dicas ꝺctus erat absolutus:q: ista ratio ꝺclude ret q̄n esset absolutus de p̄senti.ꝛ ideo in hoc articulo sto cū gl.

12 ¶†Secūdo querit glo.an rōne pacti nō seruati competat rei vendicatio.dicit glo.q̄ nō q̄n dñium non trāsfertur ipso iure.ꝛ ꝺz intelligi gl.dñio trāslato.q: fuit fides habita ab aduersario secus si non fuit habita fides:q: tunc fingitur dñium non translatum a p̄incipio.vt.C. de dolo.l.cū p̄oponas.istā questionez formāt glo.in.l.pacta cōuenta.j.de ꝺben.emp.ꝛ de dona.l. j.vbi oīno vide. ¶Nunc venio ad ver.vtputa post diuortium ꝛ quero q̄s est intellectus huius ver.dixit Gar.q̄ iste ver.debet intelligi q̄n so.ma.fuit appositū pactū q: si cōstante matrimonio. pactū diceret̄ apposituz incōtinenti.ſm Gar.Jo. dicit q̄ tūc pactū in dote dicit̄ apponi qđ apponit̄ in coherētijs dotalib⁹ ꝛ ab ipso p̄incipio.secus si duduz post contractūs. allegat ipse j.so.ma.l.quotiēs.allego tex.melioꝛē qui reperit̄.C.de pac. cō. ex morte in fi.q: illud pactū dicit̄ apponi incōtinēti.qđ apponitur tūc cū ordinatio ꝺctus erat in partiū p̄iāte vel q̄n immediate sibi adiacet.istud aūt pactū qđ postea seorsum apponit̄ nō ꝺz apponi incōtinēti,casus est in.d.l.ex morte. ¶Circa hoc veniūt tres oppo.vna est circa intellectū Jo.q̄ quicq̄d fit dicat̄ incōtinenti fieri.ar.l.q̄ negocia.j.man.so.vt.j.dicā statim. alia duo cōtraria formant̄ ꝺ Gar.ꝛ Jo.simul:primū cōtrariū est de.l. de die.j.de pac.dota.so.ibi incōtinenti hic ex interuallo.aliud contrariū qđ est difficile est tale.actio de dote siue cōstante ma. ſm vnā opi.siue so.ma. ſm aliam nascat̄ statim post diuortiū potest apponi.ꝛ si excipiat̄ de dilatione legali replicat̄ de pacto.ergo istud pactū valet ad replicandū.vt.j.e.l.si vnus.§. pactus ne peteret.hic aūt dicit̄ q̄ istud pactū est inefficax ad agēdū.gl. ergo male formāt op.sed nō soluit clare.vñ doc.circa hunc punctum sunt in opi.cōtraria.dicūt enī quidam q̄ istud pactuz non valet ad agendū.hoc est vt origo petitionis fundet̄ ex pacto:sed bene valet ad replicandū hoc est q̄ origo petitionis fundabitur per actionem de dote ꝛ si excipiat̄ ne dilat.legis replicabitur de pacto.q: etiā ex interuallo appositū pactū valet ad replicandum. vt in.§.pactus.ℵ.q̄ in specie dotis.ꝛ hanc opi.tenēt Nicol. de mat.Ja.bu.ꝛ Bart.ꝛ credo q̄ sit ipsa veritas.sed Pe.ꝛ Guil. de cu.tenēt.q̄ so.ma.non sit nata actio ante diem dotis soluende.ꝛ ideo non possit fundari petitio super ac.de dote.cū non sit nata actio.ꝛ ꝓbat Pe.vno modo.ꝛ Guil.alio.ratio pe. est ista q: ipse dicit q̄ ante diem nunq̄ nascitur actio.vt plene not.Ly. C.vt acē.ab here.l.j.nam si nasceret̄ ista actio ad plures ꝓpter repꝛesentatiōis cōmodū qđ est absurdū.istā rōnem tangit Ly. in.l.edita.C.de eden.sed istō dictū est falsuz.ꝛ cōtra text.j. man. l.qui mādatū ꝛ cōtra rōnē.q: sequeret̄ q̄ exceptio dilatoria sol. esset exceptio perēptoria cū per eam excluderet̄ origo agēdi qđ ridiculū est dicere ꝛ cōtra tex.insti.de excep.§. temporales. sed Guil.de cu.assignat aliā rōnem.q: dicit q̄ dies qui venit ex ordinatione legis impedit natiuitatē actionis.secus si venit ex ꝓuisione hois Bar.hoc repꝛobat per.l.si cuz milite.§. cum inter. de cōpen.vbi minus ꝛ non magis suspēdit dies legalis q̄m dies conuentionalis.saluādo Guil.videtur posse respōderi q̄ aut obligatio est legalis ꝛ dies legalis tunc variat̄ actio ante diez vt hic.aut est obligatio hominis cui per.l.inserit̄ dies. tunc statim nascatur actio.vt in.§.cum intra.j.de cōsti.pecu.l. ꝑmissor finaliter etiā hoc non credo verū.q: dies nō respicit obligationem:sed executionē.ꝛ sic respicit id qđ vltimū est.i.actum executiuū non ius agēdi.ar.C.q̄n dies le.cc.l.ex his verbis.et ista est ratio An.de pisis.ex ꝑdictis cōclude in actiōe de dote tres op. vna q̄ actio de dote nascatur cōstāte ma.ꝛ ista est falsa.vt. C.de col.l.dotis.C.de iure dotiū.l.in rebus.§.fi.ꝛ.l.ij.in p̄in. de do. p̄ele.secūda op.est quod nascat̄ statim so.ma.ꝛ hec vera.ꝛ ꝓbatur aperte.j.so.ma.l.si ostāte.§.quotiēs. Tertia opi.est q̄ nō statim.ꝛ post diem soluēde dotis ſm Pe.ꝛ Guil.ꝛ in hoc passu glo.nimis elongauerūt se a veritate. ¶Juxta p̄edicta mouet glo.quoddā dubiū.vtrū sicut p actionē pōt renūciari dilationi tp̄is ita possit renūciari cōditiōi ꝛ detrahi cōditio de p̄imo cōtractu per nouum pactum. ¶In ista questione gl.arguit q̄ cōditio possit detrahi.per.l.si in venditiōe.de pericu.ꝛ commo.rei ven.sed ibi pactum fuit apposituz incōtinēti.vnde tunc est vera regula q̄ in cōtractibus ꝓcedit mutatioꝛ emendatio de partiū voluntate.vt dicā.j.in.§.adeo.sed questio loquitur q̄n ex interuallo. ¶Scōo arguit gl.ad idez per.l.cum stipulatus sim mihi a p̄oculo.de ver.ob.sed ibi defertur implētio ad fauorem rei.et est ibi conuētio ad excipiendum. ¶Tertio arguit glo.ad idem per.l.iij.§.odi.de adi.le.sed ibi in vltima volūtate q̄ est maioris potētie q̄m nudū pactū.vt in auē.de nup.§.disponat. restat ergo q̄ cōditioni nō pōt renūciari.nec in hoc valet nudum pactuz et

13 idem tenet gl.exp:esse in.l.lecta.j.si cer.pe.ꝛ tenet mēti. ¶†Ecnio ad ver.idem marcellus.ꝛ quero in tutela q̄n dicitur apponi pactū incōtinēti.in hoc sunt quattuoꝛ opi.vna opi.est q̄n apponit̄ in p̄i.tpe suscepti officij.seda est quādocūq; duráte gestiōe q: quasi cōtractus iste habēt causam successiuā nō instātaneam vñ semper est i fieri administratiōe durāte:vt.j.de admi.tu.l.tutoꝛē qui tutelā.j.de vsufru.accre.l.j.in fi.ꝛ.j.man.l.qui negocia hoc etiā ꝓbat̄.q: quicq̄d gerit ad initiū officij refert̄ ad iuris interp̄tationē.q: ab initio fuit ꝺcta gñalis obligatio ad rationes reddēdas q̄ gñalis obligatio postea descēdit ad spēs fz capitula gestiōis.vt.C.de bo.q̄ li.l.cū opz in fi.tertia ē opi.gl. q̄ semp dicat̄ ex interuallo fieri nisi fiat incōtinenti finita tutela.q: tūc actio nascit̄.vñ ſm glo.illud pactū apponit̄ incōtinenti qđ apponit̄ actiōi nascēti nō anteq̄ nascat̄ nec seorsuz postea.iste est intellectus gl.q̄ falsus est:q: nunq̄ petit̄ coherētia actiōis sed coherētia ꝺctus vel quasi.vñ nō debemus ponderare tp̄s qūo actio nascit̄.sed tp̄s quo ꝺctus vel q̄si ꝺctus ordinat.vñ lz gl.dicat verū ꝺ natiuitate actiōis tutele.tñ nō dicit verū ꝺ vestimēto ratione coherentie.ꝛ ideo media opi.verior est. ¶Hūc venio ad ver.idē rñ.ꝛ dic.vt in.§.adeo.est ꝛ alia gl. que incipit. maxi-

a me vide p te.dicūt gl.pactū vestiri coherētia cōtractus a.ꝛ ideo ex eo agi.dicūt vltramōtani q̄ pactū nō vestit̄ coherētia ꝺctus

a ¶Cōtractus adde spe.i ti. de sala.§.ij. post p̄inc. et tex.in.l. lecta si cer.pe.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mino nō est nudū. ideo nō agitur ex eo. nisi vestiat ab extra. i. rei interuētu. ꝙs dicit melius: ꝛ vī ꝙ nudū pactū nō vestiat nisi rei interuentu. qz pactū nudū sine rei interuentu non bz cām subsistēdi. ergo ex eo nō agit. vt in. §. sed cū nulla. vbi vī tex. nulla em̄ lex dicit pactū vestiri coherētia alterius interuētione. Itē pactum qō vestit coherētia traditionis rei interuentu vestit. ꝛ sic nō est nisi vnicū vestimentū pactoꝝ ꝛ ꝓbatur sic. ex nudo pacto incōtinenti apposito nō oꝛit actio nisi facta relatione pacti ad cōtractū resultet cōtractus innominatus. vt. j. de prescꝝ. naturalis. nā ibi enumerat oēs cōtractus innomīatos ex ꝗbus pōt agi pſ. ꝝ. vbi g̃ nō resultat aliqua spēs illoꝝ ℞ctuū nō pōt agi. alias ibi fruſtra enumerarent ꝗttuoꝝ ℞ctus innominati tm̄ si ex alīs posset agi. sed ex illis cōtractibus nō pōt agi nisi ex interuētu secuto. ergo ꝛc. ꝛ cōfirmat. qz pōt agi ex cōtractu informato vt hic. ꝛ sic cōpetit alia actio noīata. ergo nō cōpetit pſ. ꝝ. j. qz nominatū excludit innominatū cū sint opposita. de pſ. quotiēs aut ergo opz te dicere ac. pſ. ꝝ. nō nasci. aut vt cesset ꝺtrarium oportet te dicere ꝙ nō nascat ex eadē causa nec ex eodem fonte cū actiōe principali. ꝛ ideo dicit Jo. ꝙ per istud cōtrariū moderni deuenerūt ad cognitionē huius cōtrarij. nā cū lex dicat ꝙ cōpetit act. pſ. ver. ergo ex alio fonte agit ex cōtractu resultāte facta relatiōe pacti ad cōtractū: qz nō possumus aliū fortē pōere cū nulla possit esse alia causa radicalis fz Ja. ꝛ Jo. ex hoc infert petrus multas cōclusiones. ꝛ primo ex tali pacto inserto sup cōtractu nomiato nō pōt agi ipso iure priuſꝙ agens impleat ex parte sua. vt. l. ex placito. ſcō ꝙ ille qui soluit penaz loco rei. ꝛ loco talis interesse posset agere ex pacto. qz soluēdo penā implenit ex parte sua. exemplū nudo pacto cōueni permutando ꝛ promisi penā per solennē stipulatio. soluta pena ꝛ nō antea agā ex pacto permutatio. tanꝙ vestito rei interuētu. qz facta relatione pacti ad cōtractū resultat cōtractus. do vt des. secus si nudum solui. qz nō impleui. ꝛ secus si pena esset minor debito principali vel esse apposita loco particularis interesse. qz tunc nō cōtinet plenā implētionē fm Jo. nō ob. qz nō vestitur principale ab accessorio. qz verbū est coherētia cōtractus. vt no. hic. ꝛ in. l. petens. sed rei interuētu sic. fm Jo. qī vero res principaliter pmissa penalē stipulatione excedit non fit nouatio. ꝛ ideo sola pena nō continet plenā implētionem debiti. de doli. exce. l. apud celsum. §. ij. de act. emp. l. pdia. pro socio. l. si ꝗs a socio fm Jo. ¶ Tertia ꝯclusio ē ꝙ nō refert vtrū pactū apponat iuxta contractū efficacē de sui natura an iuxta contractū efficacez ex priuilegio an iuxta cōtractū nudū qz non vestit coherentia. sz impletōe eū agi dēat ex ℞ctu resultāte. nec ob. qz nudū nō vestit nudū. qz male dat qō nō habet: qz hoc nō est vi coherētie. sed rei interuētu. fm Jo. ꝛ sic nō ob. glo. legis petens. ¶ Quarta cōclusio est ꝙ nō est vis vtrū pactū inserat iuxta contractū nominatū. vt hic. vel innominatū. qz rei interuētu nō caliditate cōtractus fouetur. ꝛ vestit licet glo. dicat cōtra. in. l. petens. fm Jo. ¶ Quinta cōclusio est ꝙ si facta relatione ad contractū resultat facio. vt des. ꝛ ex impletiōe nil acceseat alteri preter affect. ꝙ nō agit presc. ver. sed de dolo. vt. C. de dolo. l. cum proponas. ¶ Sexta conclusio est ꝙ si facta relatione pacti ad contractuz non resultat contractus innominatus ex pacto non agit presc. ver. vñ dicit Jo. ꝙ deductū est in pacto potest cadere in primo contractu fm naturā primi cōtractus: tunc nō agitur ex pacto. verbigratia. vēdo tibi librum pro. v. postea cōuenio de. x. si aūt conuenio de eūdo romā est pactū extrinsecū nō intrinsecū ꝛ resultat contractus innominatus fz Jo. vbi ex pacto resultat cōtractus nominatus nō oꝛit pscri. ver. j. ea. l. §. adeo. ꝛ loquit de vera ꝛ naturali nō de ea ꝗ ad hñ esse introducta est. vt. l. pacta cōuēta. ¶ Septima cōclusio est ꝙ sublato principali cōtractu pactū ifit sublatū ex natura correlatiuoꝝ. vt. l. vi. ff. de accep. fm Jo. gl. sentit ꝺtrariū in. l. petēs. ¶ Octaua ꝯclusio est ꝙ si do tibi per stipulatio. x. ꝛ pactū nudū addito ꝙ vadā pro te romaz non potest agi ad id qō deuenit i pacto qz nō resultat hinc inde contractus innominatus. sed ex vna parte fm Jo. ¶ Nona conclusio est ꝙ si pactū nudū det cām contractui nominato ꝛnō seruat pactū ꝙ agit condītione ob cām. nā principalitas iſtius negocij fundat in contractu innominato ꝛ resultāte secus si nō det cām contractui: sed incidat in ꝺtractu. C. de pac. inter emp. ꝛ ven. l. cū te. fm Jo. tu dic ꝙ ibi agit actione ex eo contractu ad rescindeñ. qō patet: qz dicit venire fructus ex mora qui non veniunt in condi. ob cām cū stricti iuris sit. ¶ Decima cōclusio est ꝙ nō est reperire nisi vnicū vestimentum. s. rei interuentu fm Jo. ꝛ Jaco. ¶ Undecima conclusio est contra pla. in. l. pacta conuenta ꝙ ex pacto incontinēti appositio ad liberandū agi potest: qz bz cām agēdi facta relatione pacti ad contractū fz Jo. ꝛ ista sunt subtilia. ꝛ si dicatur ꝙ iure ciuili pactū vestit verbis ꝛ litteris iurisgentiū re ꝛ consensu. dicit Jo. non est vestiri acci dēntaliter: sed naturaliter veste inseparabili. vnde apparet ꝙ vestimētū re ꝛ rei interuentu differūt tanꝙ natura ꝛ accidēs. Itez qī re res ipsa facit cōtractū qī rei interuentu non res ipsa. sed verboꝝ designatio fm Jo. nam qīcz contrahit re nō trāslato dñio. tunc obligatio formaz ad idē in specie. vt in cōmodato de positoꝛ in pignoꝛe. qīcz trāslato dñio: tūc ad tantundē in eodē gñe. vt. l. ij. j. si cer. pe. sed vbi rei interuentu non formaz contractus vel obligatio facta relatione rei ad rem sed ad formā conuentionis ego infringo theoꝛicā hanc sic pactū vestitur traditione. ergo ꝛ obligatione efficaci. ergo coherētia ℞ctus noīat lex ꝙ insurgit obligatio ꝛ℞ ꝓbo. aut dices vestiri ꝙ obligationē ꝛ habere ꝓpositū. aut ꝙ traditiō ez. ꝛ hoc est falsuz: qz necessaria traditio non vestit pactū nudū. j. eo. si intra. ꝛ. l. in traditionib⁹ no. ſo. ma. ꝙ de pac. cōuē. ex morte Jo. ꝛc. pactum incidēs ℞ctui debet regulari fm naturā cōtractus principalis de vsuris si stip. C. de pac. inter emp. l. ij. Jo. ꝛc. dicit pars cōtractus. ergo debet eodē iure censeri cū ipso cōtractu de cōtrahē. emp. l. fundi partē de ac. empti. tenet. §. j. itē essent tres contractus primus itē pactū. itē ℞ctus resultās. ꝛ sic duo essent tria. itē pactū esset quoddā extremū illius cōtractus resultātis. ꝛ esset quedā pars cōtractus ꝛ nō contractus ꝙ se. ꝛ hec nō sunt ꝛa. Itē expressum videt C. de iure do. auia ꝛ. C. rem in presenti. §. accidit. et ideo nō oēs cōclusiones ꝛe sunt. ¶ Sed ꝙ pactū dicit incontinēti apponi dicit gl. ꝙ apponit immediate. i. anteꝙ ad actū extrinsecū perueniat immediate dico cōtractui facto vel fiēdo secus si ducuz post contractū absolutū licet anteꝙ actio nascatur exemplū in dote constāte ma. in tutela dicit incontinēti tpe gestiōis. qz ex gestione oꝛit actio. a non ex mādato dicit Ja. ꝙ etiā immediate post ℞ctū absolutū nō inesset. vt. l. perfecta. ꝛ ideo ꝺz apponi anteꝙ ptes firmauerint actū primū. ꝛ confirmauerint. vt. C. de fideiuſ. in contractu. tu dic cū gl. aliter sequeret ꝙ nō esset incontinēti nisi in ipso ℞ctu dū est in fieri non ob. l. perfecta. qz intelligit ex interuallo. nā si statim vī inesse. ꝛ nō vī qz impoꝛtat fictio nē. si etiā apponeret nō esset opus fictiōe iuris. ¶ Quero cū fz ter. nō agat ex cōtractu resultāte. sed ex pacto qz cōtractus est. vt no. de ac. ꝛ ob. l. j. ꝛ ideo nō agit ex tacito cōtractu resultāte. sed ex pacto expresso an erit actio pscri. ver. bonefidei. gl. ꝙ nō. Guil. cōtra: qz assumit istā qualitatē. l. ij. C. de pac. inter emp. illud nō est nisi ex cessiōe. ergo nō ex ℞ctu resultāte. Itē ille cōtractus resultās nō est nisi quidā ꝺceptus mētalis nec realiter differt a cōtractu dicit Guil. l. pacta cōuenta ꝙ cōtractus purus nō pōt informari ad futurā prestationē qō nō est verū. ¶ Quero. de informatiōe. nā aliud est informare aliud reformare. vt. j. pri. §. ꝛ dicit glo. ꝙ actio informata assumit qualitatē informātis. ꝛ est ad id stricti iuris: qz irreformabile regulat ab informāte. ꝛ in. b. d. male qz differētia specifica differūt fm glo. in cōtraria. q. Itē vtrūcz bonefidei. vt in. l. ij. de pac. inter emp. fz Guil. ꝛ sic nō fit stricti iuris ab eo quod est pactum bonefidei. fm do. ¶ Quid ergo est dicere informat qz recipit formā pacti circa id qō in pactū deuenit vt regulet a pacto. ꝛ ad id detur fm glo. ꝛ doc. ¶ †Sed nunqd oīs ꝺtractus est informabilis. ita eidē sed nō alij. vñ in cōtractu vltro citrocz obligatorio cuilibet pōt informari si exꝛna pte incipit traditio reuter informabit si aūt ab obliga. informabit obligāti ꝛ nō obligato sine fit cōtractus bonefidei sive stricti iuris. vt. l. lecta. §. dicebam fm glo. ꝛ doc. ꝛ actio informata cū fit nominata non expectat rei interuentum pro sumenda origine fm Jo. Bal.

a ¶ Actio. ꝛ qī ex ꝗbus viō d. mari. soci. i consi. xxvj. inci. ex his que in factover. j. qz prefati cū ℞. seq. vsqz ad fi. j. parte.

1 ☞ In contractibus procedit mutatio reformatio emendatio contractus ad partium voluntatem.

2 Contractus ad heredes non transit.

3 Differētia inter ℞ctus ꝙ cōsensu pficiunt ꝛ ℞ctus stricti iuris.

Adeo aūt. ¶ A cōtractu qui cōtrahit consensu re intergra pōt ꝛ i totū ꝛ i ptē recedi. pōtcz diminui ꝛ augeri siue ꝺstet i eadē psona siue ꝺclurerit ad diuersa. h. d. ꝛ diuiditur i sex ptes. prio pōit quoddā dictū de pacto qō respicit totū cōtractū. ſcō arguit de toto ad partez affirmatiue. Tertio ponit quādā illationē ꝛ rōnē illatiōis sumptam ex premissis. quarto ponit quoddā dictū simile circa eādē psonā. quinto quoddā dictū circa plures psonas. sexto ꝛ vltio opi. relatas approbādo cōcludit. ſcō a ibi. si igit. tertia ibi: ꝙ cū est. quarta ibi. vñ illud. quinta ibi. sed cū duo. sexta ibi. vtrūcz cōtinuat ad pcedētia dictū est. ℞. in v. idē de pacto qō apponit ex interuallo qī nō tāgit substātialia cōtract⁹. hic vero de pacto qō tāgit substantialia cōtractus, ꝛ ita cōtinuat glo. ꝛ bñ. ¶ No. ꝙ in cōtractib⁹ habētib⁹ dependētiā a solo cōsensu p ℞ctū posteriorē pōt a priori ipo iure recedi. ¶ No. arg. ꝙ de toto inferi ad ptes id qō ꝛz in toto ꝛz in eius qlibet pte. ¶ †Tertio no. ꝙ in ℞ctibus pcedit mutatio reformatio emēdatio ℞ctus ad partiū volūtatē

2 ¶ †Quarto no. ad heredes trāsire ℞ctuz. ꝛ posse dissolui in p sona vnius tm̄. nec tm̄ dissolueī in psona alteri⁹ heredis. erquo apte pz ꝙ p. l. xij. tab. nō solū inter heredes diuidit obło. ſz etiā

ipse contractus

3 ipse cōtractus. ¶† Quinto & vltimo no. diferētiaz inter cōtractus qui cōsensu perficiunt & oēs sunt bōe fidei & cōtractus stricti iuris. q cōtractus bone fidei ipso iure pfit perimi: sed cōtractus stricti iuris habēt perimi ope exceptiōis ꝓbat hoc hic in illo §. qui. & de pre. sti. l. valerian⁹. & qō no. j. de dona. l. oēs. & facit. j. locati. l. cum in plures. §. lege dicta. & j. de fideiu. l. stipulatus es opus. in rōne sui. Hunc opz venire ad materiā. §. & prio euidētia pmittendū est q quedā pacta sunt cōtraria & incōpassibilia & in istis est regula q per pactū posterius recedit a prio ri quatenus pōt recedi. vt in. C. e. l. pacta nouissima. & j. e. l. vnus §. pactus ne peteret quedā sunt pacta disseparata. & cōpassibilia de istis habuim⁹ i. §. quinimo. & j. de cōtraben. emp. l. pacta cōuenta. §. paulus & q; iste. §. siue illa. l. intelligit nō potest. ideo remittit glo. ad no. in. l. pacta conuenta. quam vide. bal.

1 Ages ex contractu debet implere contractum tam circa substantialia q̄ naturalia.

2 Contractus reiteratio dicit duo operari.

3 Cōtractus est nouus vbi est noua forma.

4 Cōdictio ab causaz an habeat locum in pacto sicut in datione.

5 Differentis effectus in quo consistat.

6 Reuendicatio an detur propter pactum non seruatum.

Acta conuenta. Pactū appositum ex interualo sup naturalibus vel accidētalibus: q; cōsensu perficitur tanq̄ nudū nō parit actionē sed excep. si aūt apponat sup substātialib⁹ videt recessum a primo contractu & agit ex scō. ff. d. & est subtilis lex. & premitte ad euidentiā q̄ quedā pacta apponunt inter cōtrahentes que tangunt naturalia cōtractus. vt pactū de cauēdo nosse cuict. in cōtractu de cuius natura venit cuictio. quedā pacta dicunt accidētalia q̄ nō cōtingūt naturā cōtract⁹. sz sunt extranea & dosse parata: vt si apponat pactū inter emp. & ven. de cūdo romā. naz hoc nō includebat ꝟtute Ꝟctus. q; nec principaliter nec cōsecuti ue Ꝟctus ordinabat adhoc. q̄dā pacta dīr essentialia siue substātialia: q; tāgūt id qō hz ipm actū substātiare & dare sibi eē sicut in cōtractu emptionis & venditionis sunt res & precium. illa ergo appellant substātialia sine quibus cōtractus esse nō pōt. illa appellant naturalia que a cōtractu inferūtur. illud appellat accidēs qō deuenit ex sola ordinatiōe partiū. nec vllo modo intelligeret per dispositionē legalē. & hoc est ad euidentiā premittendū. ¶ Et diuidit. l. nostra in duas ptes. q; primo loq̄tur de pactis appositis circa naturalia. & accidētalia cōtractus. scdo de pactis appositis circa substātialia. sed ibi. an idē. prima ps subdiuidit in duas partes. q; primo ponit quoddā dictū bime bre. scdo ipsum declarat & exēplificat. sed ibi. q̄ locū. nec expedit diuidere hāc. l. in plures ptes. ¶ Mo. q̄ pacta que tendunt ad diminuendū ista respiciūt vtilitatē rei & vident inesse q̄tum ad diminuendū ista respiciūt fauorē actoris & nō intelligūtur inesse si veniat. vt actor. secus si veniat vt reus. vt in. ff. sed quo q̄dā. finalis cōclusio istoz verboz est ista q̄ ex pacto nudo nō augeat nec fundat

1 actio. sed formāt exceptio qō habuistis in. §. quinimo. ¶† Secūdo no. q̄ agens ex cōtractu debet implere Ꝟctū tū circa substātialia. vt. j. de ac. emp. iul. §. offerri. & l. qui pēdente. e. ti. q̄ circa naturalia vel accidētalia als repellit exceptiōe. tex. est hic in ff. sed quo q̄dā ex quo no. tenet mēti q̄ etiā ꝓpter minimū capitulū cōtractus nō obseruatū obstat agēti exceptio. in principali. & per hoc etiā impedit cōmissio pene ipo iure. vt in. l. j. in fi. de lo.

2 pu. fru. j. de rescin. ven. l. cū si. ¶† Tertio no. q̄reitatio seu repetitio cōtractus duo operat. s. cōtractū nouū. & recessum a veteri.

3 ¶† Quarto & vltimo no. q̄ vbi est noua forma ibi nouus contractus esse videt & loq̄t in forma substātiali. alia eīm est forma accidentalis sm quā dicimus q̄ pactū informat cōtractū. vt in §. quinimmo. sumit tertio mō forma p solēnitate probatoria. vt C. de testa. l. si vnus que alibi appellabatur figura. vt. C. de edi. di. adri. tol. l. edito. ¶ Glo. nostra diuiditur in. v. vel. vj. ptes. q; ponit q̄dā diuisionē & declarationē mēbroz ad declarationem. l. scdo determinat quoddā dubiū circa pacta que sunt de substātia. & refert Ly. opi. Bar. & Jo. & tū vtrāq; saluat cū distinctione. tertio tractat de pactis accidentalibus q̄tum ad eorum informationem & declarat quoddā dictum. q̄ tunc actio informat q̄n informāda repit. q̄rto pōit quādā regulā de nudo pacto & exceptio. ab ea. q̄nto mouet dubiū an ꝓpt fidē nō seruatā det rei vē. vl odi. ob eiz tā in ꝟctib⁹ notatis q̄ in cōtractib⁹

4 innominatis. ¶† Sexto & vltimo mouet dubiū vtrū cōdi. ob causaz habeat locū in facto sicut in datiōe. sed ibi. pacta q̄ sunt de substātia. tertia ibi. pacta vo que sunt de accidētalib⁹. quarta ibi. in casib⁹. q̄nta ibi. sz an reuocatio. sexta ibi. Jtē qō dixi. & q; expediui superius primā partē glo. ¶ Venio ad scdam & reuoco in dubiū vtrū per scdam emp. videat recessum a prima. in hoc fuerūt opi. prima fuit opi. Bar. q̄ prima emp. nō intelligitur sublata & modificata per secūdam. q̄ hoc fit verū ꝓbat ipse per ter. in. §. recedi. & in illo vbo quasi repetita qō eīm referat nō est in totū sublatū: sed modificatū. Jtē si in pte tantū receditur ergo in alia pte durat hoc etiā ꝓbatur ratiōe. nā si pactū cōtrarium nō derogat nisi quatenus cōtrariat eadē rōne pactū simile nō tollit aliud simile nisi quaten⁹ posset assignari rō dissimilitudinis a simili eīm nō inducit peremptio. ar. j. de v. ob. l. q̄ bis idē de le. j. l. si debitor. §. Marcellus. Jo. fuit in cōtraria. opi. f. q̄ in totū fit recessus a cōtractu veteri. vt in ista. l. pacta cōuenta. §. paul⁹ ibi recessus & etiā p hoc videt lex expssa quā glo. allegat. j. de rescin. vē. l. si quā rē. Tertia fuit opi. Azo. q̄ aut nou⁹ cōtractus celebrat immediate post primū: tūc nō videat recessus a primo in totū. sed videat inducta in ipso quedā modificatio. aut er interuallo: tūc videat recessus a primo in totū. & ratio differētie est. q; nō psumit q̄s velle corrigere quod immediate fecerat. vt j. de cōdi. & de. l. nō ad ea. Marta fuit opi. Odof. distinguētis ecōtra. nā ea que in cōtinēti fiūt facilius corrigunt q̄ ea que ex interuallo. vt. j. de ma. te. l. stichus immo: sed istud cōtrarium huius. §. paulus intelligēdo ibi dū dicit rursum conuenit. s. ex interuallo. nam tota lex nostra loquitur q̄n ex interuallo. vt patet in prin. l. dum dicit que postea &c. Quinta fuit opi. cuiusdam doc. qui fuit vocatus py. lingoniēsis q̄ dixit q̄ opi. Bar. erat vera q̄n pactū fiebat ad minuendū. sed q̄n fiebat ad augenduz tūc erat ꝟa opi. Jo. rō differētie pōt esse ista. q; qui aliquid detrahit videt cetera cōfirmare. vt. l. tribunus. §. vltimo de mi. testamēto. cū aūt addit istud nō poterat cōtineri sub priori forma que erat limitata ad minus iuxta no. in fi. C. de leg. l. cū questio. Jtā opi. reprobat Ange. per ter. §. paulus qui equiparat augmētum. & diminutionē qui dicit de augendo vel minuendo &c. ¶ Sexta fuit opi. Ja. de ra. qui tenet in effectu q̄ hodie sit vera opi. Bar. q; nō fit nouatio nisi agatur expresse. vt. C. de nouā. l. fi. ista ratio non placet pe. q; hic nō est per viā nouatio. nō eīm trāsfundit primus cōtractus in scdm. sed est per viā pnie. vt j. de re. iur. l. nil. tam naturale. & ideo opi. Ange. est q̄ rōne tam noui cōtractus & noue cōtrahendi forme. intelligat esse recessum a primo cōtractu. & nō possit agi ex primo. sed tū ex scdo: vt hoc ver. paulus. nō ob. §. adeo. q; debet intelligi ꝟ istū ver. ꝟ Ange. Jtē nō ob. l. nam ad ea. de cōdi. & de. q; illa lex nō habet locū in cōtractibus in quibus nō est verisimile q̄ quis velit sepi⁹ obligari. vt. j. de rescin. vē. si id qō & hoc sequit Bar. de cu. hic. & Ly. C. de pac. l. pacta nouissima Non ob. j. prio so. l. duo societatem vbi cōcurrūt due obligādi forme vna est ex cōtractu societatis alia est p stipulatioē. vt. j. de v. obli. l. si quis cū aliter. q; ibi ille due obligādi forme erāt pares. & aūt erat disparitas. & pniaz sic nō obstāt. Ego dico q̄ dīa est vtrum incōtinenti an interuallo & q̄ q̄o incōtinenti nō ꝓducit inesse nisi vn⁹ cōtract⁹. l. posterior: sed q̄n ex interualo. ꝓducuntur inesse duo cōtractus tū scdus recedit a primo. ¶† Effectus differētie cōsistit in hoc. naz si ex forma statuti debet solui gabella de quolibet cōtractu. q̄n incontinēti soluet de vno. q̄n ex interuallo soluetur de duobus q; vterq; contractus habuit prin. fui esse. Jtē aduertatis. si vera est opi. Jo. fideiussores primi cōtractus sunt liberati. vt. C. loca. l. si cū hermes. si aūt est ꝟa opi. Bar. fideiussores nō sunt liberati. maxime q̄n interuenit aug. q; qō fit ad augendū obligationē nō debet inducere liberationē. ar. j. de le. j. l. legata inutiliter. & Bar. sic distinguit & bene ex predictis. Aut pactū sup substātialibus apponit cū vno ex pluribus. tūc pro parte illius tantum recedit ur. ar. in. §. adeo. v. sed cū duo. C. res inter alios ac. l. j. cū si. aut apponit cū eodē: tunc aut verba nō sunt apta ad nouum contractum tunc reformāt primū cōtractū. exemplū si dico tu vendidisti mihi rem pro. x. vis tu q̄ illa emptio duret pro nouē. si tu ꝟsentis iste nō est nou⁹ Ꝟctus. sz detractio ꝓmi. hoc mō pōt intelligi. §. adeo scdo ꝛūso. aut verba sunt appositā ad nouū cōtractū. tunc recessum est a primo. vt in. §. paulus. & idem si est dubiū: q; exquo est factus pactum repetita re & precio ista iteratio habens nouā formam in consentiendo presumptiue inducet recessum a prima forma. vt hic in ter. dum dicit intercessisse videtur. si ergo recedit ur a forma. ergo recedit ab esse cōtractus: q; forma est que dat esse rei. vt. l. iul. §. si quis. ad exhiben. ex predic. apparet vtrū mutatio vel emendatio inducat nouam formā cōtractus & iste est subtilis passus. ¶ Venio ad tertiam partē gl. & reuoco in dubiū vtrū pactū circa naturalia vel accidentalia incōtinēti appositū pariat actionē pref. ver. scdo an informet rūdet pla. aut apponit ad finē agēdi & parit & informat: aut ad finē excipiēdi tūc sec⁹: q; pactū ad exceptionē nō pit ac. arg. de eo p quē fac. erit. l. j. §. reus. vt in pos. le. l. j. §. si debitor. gl. sentit cōtrariū cū iste oriat ciuilis & naturalis obligatio etiā ad factū negatiuū merito & actio orit. sicut nos dicimus in legato liberationisqō parit actionem. vt in. l. si quis reū de libe.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lega.z habes simile.ff.qꝫ me.cā.l.metū.§.sed qō prętor. ¶ Circa informationē tamen talis datur regula qꝫ pactū tunc informat qñ inuenit informādum z ponit glos. tria exēpla in quibus non inuenit.primū exēplum qñ contractus est conditionalis .z pactum purū de peri.z cōmo.rei ven.l.si in venditiōe.scōm exēplum est qñ cōtractus est purus pactū cōditionale.vt.l.hec venditio.§.fi.de cōtraben.emp. Tertiū exemplū est qñ contractus est nudus exquo de iure cōmuni nō oritur actio licet oriaī de iure speciali: vt in nudo pacto donatiōis cōditio ex lege.l.si quis argētum que cōpetit hoc casu de iure speciali non augebitur ex pacto nec ētvestiet pactū ista est snia gl.zest nouū dictū facitqꝫ ca q̄ sunt de iure speciali nō recipiūt extēsionē.vt.j.ō odi.zde.l. mulieri z titio. ¶ Venio ad quartā partē gl.z querovtrum ista regula qꝫ pactū incōtinēti appositū pariat actionē fallat in aliquo casu gl.dicit qꝫ sic.z enumerat casus inter quos not.casum l.seruus ea.C.de seruis expor.vbi dicit qꝫ pactū penale aut inseritur actui fauorabili z vestitur coherētia cōtractus: aut actui odioso.z tunc aut interest.z idem qꝫ agatur quatenus interest: aut non interest: tunc non potest agi ex quo no.valde an in pactis nudo pacto appositō inspiciaī interesse: qꝫ qñ pena inseritur actui odioso inspicit interesse qñ fauorabili non.vbi autem esset appositā stipulatio tunc ppter solēnitatem stipulationis non curaremus de interesse quod est no.econtra querit gl.virū hec regula qꝫ pactum nudum non pariat.fallat.z dicit glo.qꝫ sic quā perfecte habuistis in.l.iurisgentiū ver. igit nuda. ¶ † Venio ad quintā partē glo.an propter pactum nō seruatum detur rei vendicatio.z hoc declarauī in.§.quinimmo.in glo.j.auteꝫ: sed an detur condītio ob causam dicit glo.qꝫ sic in cōtractibus innominatis.vt.j.de re.permu.l.j.in fi.hoc in cōtractibus obligatorijs.in liberatorijs.dic vt.C.de trāsa.l.siue apud acta. z.l. qnis.in contractibus saū nominatis nō habet locū cōditio ob causam sed agit actione ex eo cōtractu.vt.l.sed celsus.§.j.de cō traben.emp.nō ob.l.emp.§.is qui vina.qꝫ cōtractus arrarū nō est contractus noiatus.ita dicit glo.hoc intellige qñ cōtractus dedit cāz pacto: sz qñ pactū dedisset cāz cōtractui noiato habet locū cōdictio ob causam.vt.C.de pac.inter emp.l.cū te. sz vltra mō. ¶ Venio ad sextā z vltimā partē glo.vtrū facta possint repeti per cōdi.ob causam.dicit gl.qꝫ nō.sed hoc est verū vt agat ad ipsum factū: sed qñ factū cōtinet interesse videt qꝫ posset agi ad facti extimatione.vt in.l.sortē.§.libertus.de condi.inde.gl. ergo debet intelligi in facto nō extimabili.qꝫ in illo non habet locum condictio ob causaz z tenet menti. Bal.

1 ☞ Pacta quando seruari debent.
2 Cessio vbi est phibita cessionarius nō pōt agere tanq̄ simplex.

Prętor ait. Prętor ait pacta seruabo nisi ratiōabilis causa vel iuris statutum suadeat non seruari.h.d.dimidit in duas partes.qꝫ primo ponit regulā.scōo tacite a ctrario sensu ponit exceptionē a regla. scōa ibi q̄ necz. ¶ In tex.ibi que necz.ista verba restringunt regulam z ex ista restrictione oritur ar.a contrario sensu hinc exceptiones colli-
1 guntur a regula. ¶ † Ho.qꝫ pacta sunt seruanda .fallit quādo interuenit.dolus. Item fallit qñ sunt contraria legibus. vel facta sunt in fraudez legū z accipias hic nomen.l. generaliter pro qualibet parte iur.licet prętor specialiter enumeret. ¶ In glo. iij.ibi seruari faciam.z sic ad iuramenta officialiū qui iurāt seruare statuta.intelligitur qꝫ obseruēt z facient obseruari.ad hoc j.loca.l.in.l.locat. ¶ In glo.que incipit ex parte ibi.l.filios.et sic claudicat cōtractus propter dolū vnius partis.idem not. j. de act.emp.l.iul'.§.siquis colludente.zde mi.l.in causę.de dolo.
2 l.eleganter zc. ¶ † In glos.que incipit. vt. C.ibi agere fingat. no.qꝫ vbi est prohibita cessio.ibi cessionarius non potest agere tanquā simplex vel procurator: licet diuersa sint ista agere vt cessionarius.z agere vt simplex procurator.vt.C.de procur.l.qui stipendia.z facit eo.ti.l.litem. Bal.

1 ☞ Pactum non transibile dicitur personale.
2 Pactum transibile dicitur reale.
3 Pactorum quedam sunt realia quedam personalia.
4 Juramentum an presumatur realevel personale.

Pactorū autē quedā. Pactum in dubio presumitur reale et z transitorium ad heredes.z no.qꝫ iste.§.loquit in pacto negatiuo. ¶ In pacto affirmatiuo loquit.j.de proba.l.si pactus z vide qō no.Ly.C.de contraben.z cōmit.stip.l.veteris.z ad euidē
1 tiam istius. §.not. quod † pactum non transibile appellatur
2 personale. † pactum transibile appellatur reale.sic dicimus in beneficijs z priuilegijs illa esse personalia que persone cohe-
3 rent. illa esse realia que ad alios transmittuntur. de lega. ij. cum patronus . de excu . mu . l . sordidorum . de institut . cum venisset.de censibus.l.forma.§.q̄q̄. ¶ In text.ibi est.i.in dubio presumitur.not.hanc diuisionē qꝫ pacta † quedam sunt personalia.quedā realia alibi assumimus istaverba i statutis qꝫ interdū verba statuti sunt scripta in rem.interdū in psonā.vt.j.qꝫ vi aut clā.l.aut q̄ aliter.§.fi.z.j.de adulte.l hec verba.in dubio presumit qꝫ sint realia.iurta no.in rub.C.de decre.decur.lib.x. Scōo no.qꝫ recurrendū est minus ad verba q̄ ad mentē si legatur littera recte.sed glo.legit iram conuersiue qꝫ est potius recurrendū ad mentez otrahentiū q̄ ad verba.vos potestis dicere qꝫ aut mens est in corde retenta.et tunc recurritur ad verba:
a qz mens in corde retenta non acōmodatur actui hoim.[a] vt.l.si alij.de vsufruc.leg.aut pōt mens colligi ex verbis tunc recurritur magis ad mentem.vt.l.gallus.§.j.de li.et posthu.dices tu. Quo sciaz an possit colligi ex verbis rñdeo qñqꝫ verba habēt duas significationes tūc recurrēduz est ad mentē. qz ex verbis colligi pōt mens.aut intelligitur esse fm naturā in qua proferuntur verba.vt.j.de vsu.l.si stipulatus.et debēt semp interpretari in iustiorem partē:vt.j.de cui.l.si serui.de dam. infec.l.dāni.§.qꝫ in stipu. Hinc est qꝫ si in materia feudi vel emphiteosis fiat mētio de herede intelligit de eo de quo pōt itelligi fm subiectaz materiā.vt no.j.so.ma.l.etiā ad trebel.l.ex facto.§.fi. de ver.sig.in cōuentionibus p Dy.de ope.libe.l.liberti.libertecz per Ly.quādoqz verba hñt vnam significationē propriā aliam largam z improprią.tunc fiīr recurrendum est ad mentem.que ex verbis colligi pōt.vt.j.de condi.z demō.l.pater seuerinā.§. conditionū.z no.C.de vsufru.l.cum antiquitas.interdū verba non habent nisi vnam significationez.tunc aut cū illa significatione concurrit cōis vsus loquendi z non dz recedi a verbis et mens diuersa tunc nullū hz cōmoduz nec vigorem.de leg.j.l.si quis in fundi vocabulo.de vsufru.le.l.si alij.qꝫ non possit ex verbis colligi dz mens in corde retenta.standum est ergo hoc casu verbis quia vt ait Boetius.voces sunt note earum q̄ in aīa
b sunt passionum[b].illud ergo intelligitur esse i corde quod voce profertur.qꝫ lingua est instrm cordis.vt.j.de supel.leg.l.labeo §.nec virtuz.§.idem tubero.aut cōis vsus loquendi discrepat a vera significatione vocabuli: tunc ad cōmunez vsum loquendi recurrendum est.vt.j.de supel.le.l.j.in fin.de le.iij.librorum. §. quod tū cassius z facit quod not.j.si cer.pe.l.si tibi tene menti. ¶ Tertio z vltimo no.qꝫ persona presumitur inseri cā demonstrationis non causa limitationis ex hoc sequitur aliud no.qꝫ in dubio pactū presumit in rem scriptū. Quod vt tibi liqueat an pactū presumat reale an personale sic distingue scōm Jde. aut pactū est cōceptuz sine designatione certe psone. verbigra promitto titio qꝫ res petita ab eo decetero nō petet tunc istud pactum est reale.vt hic.aut pactum est cōceptum cū designatione certe psone: tunc refert aut certa psona est designata in verbo cōuentionis siue pmissionis tui.verbigratia.ego pmitto tibi amplius non petere.z tunc tale pactū est reale.alias oia pacta essent psonalia qō est falsuz.z tunc est rō:qz psona adijcitur vt sciatur cū qua psona pactum factū sit nō vt cōuentio restringatur.vt hic.aut est psona designata in verbo satisfactiōis.vt in verbo petere.verbigra pmitto qꝫ ego non petā a te et similibus.z tunc aut est affirmatiue ceptuz.verbigra qꝫ ego tibi dabo.x.z tunc dico qꝫ tale pactum est in rem z transit ad heredem quousqz satisfactum fit.vt.j.de pig.ac.l.si necessarias.§.de vendendo.j.q̄.mo.pig.vel hypo.so.l.sicut.§.est debitori.aut pactū est negatiue ceptum.z tunc refert.aut istud pactū est appositum iurta ctractum de cuius natura sit transmissio:tunc istud pactū presumit in rem.verbigra vendo tibi rē de natura ēptionis.et vē.est qꝫ liceat tibi z tuis successoribꝫ habere.pone ergo qꝫ paciscor qꝫ non impediā te habere licere.ipedio heredē tuū certe cōmittet stipulatio.vt.j.ō ver.ob.l.stipulatio ista habere licere.in prin.z.§.quesitū.nam cōtractus principalis pactis z clausulis dat influetiam et intellectū. Aut tale pactū nō refertur ad aliū contractū:sz interponit principaliter et p se.z tunc refert.aut si nō trāsmitteret non afferret aliquā vtilitatē. z tūc transmittit.verbigra stipulatus sum p te non fieri quominus mihi liceat tollere vindemiā decedo interī certe heres meus recolliget vindemiam alias pactum esset inutile.qō esse non dz. vt.j.de ver.ob.l.si ita stipulet.aut aufferret vtilitatē. verbigra promitto tibi nō petere a te.nā tibi interim affert vtilitatez dilationis certe tūc istud pactū est psonale:qz psonalis est inserta semel in vbo.prin.semel in vbo exec.vñ posterior psone insertio nō pōt videri facta cā demōstratiōis:sz in moduz limita.vt j.eo.l.q̄ in futurū.§.fi.qō enim semel erat demōstratum supuacuo denuo demōstraret.vt in.l.j.in fi.de do.prele.q̄ verba sunt verax notāda. ¶ Extra quero q̄d i vltima volūtate vtrū in dubio verba presumunt in rem scripta z dicendū videtur qꝫ nō qz cōtractus sunt trāsmissibiliores q̄ vltime voluntates.istud vī probari p ter.j.de le.iij.l.pater.§.quindecim.z in aut.de resti. fide.§.manifestū.facit qō no.insti.de ver.ob.§. ex cōditionali. et.j.de cōdi.et demō.l.a testatore p Ly.C.de cōdi.inser.l.si plures.z adde

Universidad de Deusto

res.z addez omino vide quod no.i.l.l.ſi C.de pac. inter emp.
4 ¶ †Qui de iuramẽto an p̃ſumatur reale vel perſonale.dicit Jnno.q̃ ex parte recipientis p̃ſumitur reale ex parte iurãtis perſonale.et no.per eum extra.de iureiu.c.veritatis.Bal.

1 ¶ Fraus dolo ineſſe dicitur.
2 Dolus actoris rei dolum non abſorbet.
3 Doli exceptio vnde naſcitur.

Sed ſi fraudandi. Pactũ extorsum per fraudem obſeruationem nõ meretur.vel tanq̃ iniquũ vel tanq̃ ſuperuacuũ.z ſiue dolus fuerit commiſſus a princip. contractus ſiue poſtea in eius obſeruantia iſtud pactuz efficaciã nõ ſortitur.b.d.diuiditur in quattuor partes.primo format quandã oppoſitionem contra edictũ pretoris de inſufficientia.ſecũdo excuſat pretorem per rationem labeonis.tertio magis declarat excuſationẽ pretoris. quarto declarat quẽdã caſum.ſeda ibi.ſed eleganter .tertia ibi.ineſt enim quarta ibi.ſiue autẽ.z ſm hoc littera legiẽ prout iacet ſine transpoſitiõe littere. ¶ Caſus ſic formaẽ in edicto p̃toris dicit q̃ pactum dolo initũ non eſt ſeruandũ videl̃ q̃ pretor imperfecte loquatur.q; non facit mentionẽ de fraude.Adhoc reſpõdet gloſ. q̃ licet fiat expreſſa mẽtio fraudis tũ pactũ per fraudẽ extortũ non eſt ſeruãdum: q; vbi interuenit fraus pactũ eſt iniquum ratiõe iniquitatis v̈bigratia.tu debebas mihi.x.ego feci tibi pactum bonefidei de nõ petẽdo poſtea dolo extorſi a te pactuz de petẽdo.z certe iſtud vltimũ pactũ tanq̃ iniquũ nõ eſt ſeruandũ Aut eſt ſuperuacuũ.z ſimiliter nõ eſt ſeruãdũ. v̈bigratia. tu debebas michi decem ego dolo inductus feci tibi pactũ de nõ petendo.tũ tu dolo inductus feciſti mihi pactum de petendo: certe iſtud pactũ eſt ſuperuacuũ.q; ſi non obtinebovi iſtius pacti. q; habeo fundamentũ prime actõis.ex iſto eiñ pacto nullũ aſſumo adminiculũ.z hoc eſt qõ elegãter ait labeo.ſed iuriſconſultus reſpondet aliter.z dicit q̃ in edicto pretoris fit mentio de fraude:q; fraus ineſt dolo.vnde doli mẽtio tacite fraudẽ includit.ſed inſtat querẽs dñe iuriſcõſulte eſt ne differẽtia dolus fuerit commiſſus in prin.an non.rñdet iuriſcõ.z dicit q̃ non.q; qñ cũq; dolus cõmittaẽ nocet cõmittenti.b.d. ¶ Jn ter.ibi edi.opponẽdo dicit.z iſta op.ſoluitur per interemp.q; ſatis edicit. et iſta reſponſio ponit.ſ.in ver.ineſt eiñ quem v̈.q̃dã hic legũt.Jn ter.ibi hoc ſcilicet pactũ.ſ.fraude extortũ.Jn ter.ibi bonafide. hic puncta.Jn ter.ibi hoc fecerit:hoc eſt dictum labeonis.Jn ter.ibi.ineſt eiñ hic loquit actor. ¶ Jn ter.ibi.z fraus z ideo mẽtio doli intelligiẽ eſſe mentio fraudis:q; vnũ ineludit in altero Nota in hoc.ſ.q̃ fraus ineſt dolo.z qũo hoc intelligitur labo
1 rat gl.magna. ¶ †Scdo no.q̃ pactũ iniquum vel ſuperuacuũ
2 nõ meretur effectũ. ¶ †Tertio no.q̃ dolus actoris non abſorbet doluz rei:z eſt ratio q; actor nõ habet mitti in illo dolo:ſed
3 ex iuſtitia prime cauſe.z ex primo fonte. ¶ †Altio nota q̃ exceptio doli naſcitur qñq; a prin.contractus. qñq; ex poſtfacto. vt hic.z.ſ.de excep.do.l.ij.ſ.circa.z plene no.ſ.de cõdi.ob cãz.l. q̃ ſe debere. ¶ Glo.magna debet recitari pervnam oppo.zvnã q.oppo.formaẽ ſic.ꝺ: hic q̃ p̃tor nõ fecit mẽtionẽ fraudis contra pretor fecit mẽtionẽ doli.ergo z fraudis.vt.ſ.c.ſ.ineſt cniz. So.hoc cõcedo q̃ fecit mentionẽ implicite nõ explicite vel tacite nõ expreſſe.vnde qõ in prin.ſ.dicit magis opponẽdo. q̃ ponẽdo dicitur. Queſtio formaẽ hoc modo. queritur quomodo fraus inſit dolo.vt hoc ſciamus oportet ſcire vtrũ dolus ſit nomen generis fraus nomen ſpeciei.an econtra fraus ſit genus z dolus ſit ſpecies.glo.ponit tres opi.quidã dicũt q̃ dolus eſt genus z predicaẽ de fraude tanq̃ de ſpẽ. Tertij dicũt q̃ nõ differunt:vt genus z ſpecies:ſed ſunt vnũ z ſunt ſynonima: q; idem eſt dicere dolus z fraus ſm primã opi.fraus ineſt dolo hoc modo nos dicimus a quo remoueẽ genus z quelibet eius ſpecies. vt no.C.de tráſ.ſi cauſa.ſed per edictũ pretoris remoueẽ dolus ergo et fraus.z no.per edictum q̃ deſtructo genere deſtruitur quelibet eiꝰ ſpecies.vñ deſtructo hoc genere qõ eſt animal nõ eſſet inuenire hoiem nec bruta animalia.z per hoc determinaẽ qõ.facta eſt poſitio generalis.deinde facte ſunt ſpeciales poſitiones.poſitiõi generali fuit reſponſum negatiue dico q̃ ſpãlibus poſitionibus nõ eſt rñdendũ.q; deſtructo genere deſtruiẽ quelibet eiꝰ ſpẽs:vt aperte probaẽ per dictũ notabile.facit.ſ.ad treb.l.ſ.in fi.z ſi dicas.rñſio debet eſſe clara non de genere.vt.ſ. de confeſſis.l.certũ.rñdeo ſatis eſt ſi rñſum eſt ad poſitiõem et imputet ſibi q̃ ponit gñaliter.ar.in l.vlti.C.de an.ex. ¶ Quid cõtra reſpõſum eſt ſpeciali põni negatiue vtrũ per hoc etiã videaẽ reſpõſuz poſitiõi gñali.rñdeo nõ:q; ad remotionẽ ſpẽi nõ ſequiẽ remotio generis.vnde nõ ſequiẽ nõ eſt homo in rerũ natura.ergo nõ eſt aial. ¶ Scda opi.eſt cõtra q̃ fraus ſit genus z ineſt dolo tanq̃ ſpẽi:q; genus ineſt z repreſentaẽ in qualibet ſua ſpẽ z poſita ſpẽ ponit genus.vt.ſ.ſi cer.pe.l.ſ.z.ſ.de leg.iij.l. quid earum .ſ.interemptũ.z qõ ſit genus apparet:q; fraus pluribꝰ predicaẽ q̃ dolus ſm iſtos in hoc eiñ apparet an aliq̃d ſit genus.q; de pluribus predicaẽ.z in hoc ſtat diſputatio glo. ¶ Tertia opi.vt dixi eſt q̃ iſta ſunt noia idẽ ſignificãtia.z ideo ſufficit q̃ de altero noie mẽtio fiat.illa eiñ ſunt eadẽ que in conceptu mẽtis idẽ repreſentãt.z ſi vtrumq; exprimereẽ eſſet nugatio.i.ſupfluitas verboꝝ.vt no.in.l.certi cõditio in prin.ſ.ſi cer. pe.ex hoc ſume ar.ad poſitiones q̃ licet per alia verba ponatur ſufficit ſemel rñſum eſſe.facit.C.de app.l.amplioẽ.ſ.j. ¶ Alterius quero q̃d vult dicere labeo rñdeo.vt ſuperius declaraui. z ex hoc no.q̃ illius eſt victoria cui iuſtior eſt intentio modo vide apparatũ. ¶ Jn glo.magna ibi fraudis.ſ. hominis. nam de fraude.l.bene dixit pretor expreſſe.z facit.ſ.de iurepa.l. ſi libertis minoẽ. ¶ Jn ea.ibi in toto ad partẽ hic de toto predicamentali.ſed nõ eſſet bona argumẽtatio in toto integrali :nã nõ ſequiẽ no eſt domus ergo nõ eſt paries nec ſequiẽ nõ poſſedi. x. an.ergo nec quinq;.ſed bene ſequiẽ nõ eſt aial.ergo non eſt homo:q; aial eſt totũ predicamẽtale q̃ñ ineſt in qualibet ſpẽ. facit de v̈.ſigni.l.recte dicimus z qõ ibi no.z iſtud eſt vtile ſcire circa materiã poſitionũ. ¶ Jn ea.ibi faciãt doluꝫ.dolus tũ eſt duplex velatus z nõ velatus.vt patet ex predictis. ¶ Jn ea.ibi ſuperfluum quidẽ eſt.vbi eiñ nõ officit exceptio ſuperuacua eſt replicatio. ¶ Jn gl.que icipit ſimto ibi pacto ſcz fraudulẽto. ¶ Jn ea.ibi non daẽ actio nec roboraẽ.ex hoc no.q̃ inutilis replicatio nõ viciat ſi principalis eſt bene z rite fundata. ¶ Jn ea. ibi in fi.ſo.in iſtis legibus nullum erat initiũ eo quod ex abundanti interponebat.hic autem inerat initium ſm. Ja.de bel.

1 ¶ Probatio admittitur contra ſolennitatez in inſtrumento p̃ſumptam.
2 Jnſtrumentũ p̃ſumiẽ loqui de actibus cõtinuatis z validis.

Quod fere. Jn cõtractibus p̃ſumiẽ ſolẽnitas z vbi fit mẽtio interrogatiõis z reſpõſiõis p̃ſumiẽ q̃ interuenit ſtip,niſi de cõtraria mẽte probeẽ.b.d.z not. ¶ Jn ter.ibi nouiſſima parte.ſ.in vltima clauſula. ¶ Jn.ter. ibi nõ pactionis.ſ.nude.nota ſolẽnitaẽ p̃ſumi:z illud eſt hic vel rõne inſtrumenti.q; rõne ſcripture p̃ſumiẽ ſolennitas. C. de cõtrahen.z cõmit.ſtip.l.ſ.z no.in.l.ſ.C.de vſur.de v̈.ob.l.ſciẽdum.vel eſt hoc propter ordinẽ verboꝝ prolatoꝝ in quibus fiebat mẽtio de ordine facti.ſcilicet de interrogatiõe precedẽti et rñſione ſequẽti.vnde iſta p̃ſumptio ex ordine facti colligitur arguo.ſ.de vſuf.l.quotiẽs.glo.tñ intelligit hic ter.in ſcriptura vel inſtrumento. ¶ Scdo no.q̃ rõne vltime clauſule totius cõtractus p̃ſumiẽ ſolẽnis z tabelliões in inſtrumẽtis bñ ſequuntur formã huius.ſ.q; in fi.dicũt que oĩa z ſingula.z oĩa iuravna pars alteri.z altera alteri.ꝛc.eſt ei iſta clauſula quaſi ꝯclufio totius negocij.z facit.ſ.pro ſo.l.duo ſocietatẽ cõtraxerunt ꝺcver. ob.l.ſi ita ſtipu.ſ.griſogonus. ¶ Tertio no. q̃ cõtra ſolẽnitatem p̃ſumptam in inſtrumẽto admittiẽ probatio. ¶ †Quarto z vltimo no.q̃ verba a partibus ꝓlata non operantur pluſq̃ partes velint operari.z facit.ſ.ea.l.ſ.igitur nuda. ¶ Jn gl.que incipit.i.vltima ibi ſcribunẽ vbi ẽ neceſſaria ſubſcriptio teſtiũ. tũc debet eſſe ſubſcriptio quaſi ſubtus ſcriptio in fi.vt patet ex vi vocabuli.dicit eiñ ſubſcriptio quaſi ſubtus ſcriptio, ſed vbi non eſt neceſſaria ſubſcriptio in inſtrumẽtis tabellionũ non refert vtrũ teſtes ſint ſcripti in prin.vel in fi. ¶ Jn ea.ibi in prin.
a aut illa ergo verba in nomine domini non ſunt de ſubſtãtia: q; ſi eſſent de ſubſtãtia inſtrumenti nõ inciperet ab annis dñi: ſed ab iſta inuocatione illud enim eſt primũ qõ ante ſe nihil habet. vt.ſ.in prima cõſti.ff.ſ.nos v̈o. ¶ Jn glo.vltima ibi cõtrariuz dicit.i.dicit nõ interceſſiſſe ſtip. ¶ Jn ea.ibi ex interuallo.nam eodez die loco teſtibus potuit eſſe ex interuallo extraneo actu intermediante.puta ludo ſcachorum. ¶ Jn ea.ibi vel inter abſentes.z certe tunc inſtrumentum eſſet falſum.vt in. l.optimam in ſi.z inſti.de inutili ſtip.ſ.item verbũ. ¶ Jn ea. ibi. non ergo falſum dicit concludẽ.z no.q̃ probatio falſi debet de neceſſitate cõcludere q̃ ſit falſum z quomodocũq; poſſit inſtrumentum tolerari z interptatione iuuari.facit.C.de proba.l.cũ precibus z arg.extra de teſti.cum tu fili. ¶ Secundo no. quod aliud eſt probare contra tenorem inſtrumenti.aliud eſt probare contra p̃ſumptionem inſtrumenti.nam probando cõtra p̃ſumptionem inſtrumenti non dicitur inſtrumentũ de falſo redargui. qõ
2 eſt no.dignũ. ¶ †Tertio no.q̃ inſtrumẽtũ p̃ſumiẽ loq̃de actibus cõtinuatis z validis z eodez loco z tpe celebratis. ¶ Sed nũquid in iudicijs p̃ſumiẽ ſolẽnitas ſicut in extraiudicialibꝰ dicit Jnno.q̃ nõ extra de eo q̃ fur.or.ſuſce.c.innotuit. niſi in arbitrijs in quibus p̃ſumiẽ pro eo qõ factum a iudice reperiẽ ſm Jnno.de hoc etiã tangitur per eundez.extra de offi.deleg. c.cũ in iure.glo.or.dicit q̃ vbi non ſumus in vero iudicio: ſed procedit de plano nõ p̃ſumiẽ p decreto iudicis.vt no.in.l.ſ.C.de fide inſtru.z iure haſte fiſ.li.x.z hoc quantũ ad ſolennitatez.ſed quãtum ad veritatẽ z equitatẽ ſemper p̃ſumitur p facto iudi

a ¶ De ſubſtantia.addeꝺy. in conſi.xiij.z vide ſe.in.c.ſi ſcripturã in.ſ. col.v̈.inꝺalia cum ſeq.deſi, inſtru,

Universidad de Deusto
Biblioteca

gis.vt no.j.de euict.l.berennius.§.gaia.facit extra de renun.c. in pūtia.C.de ap.l.bi.q ad ciuilia. ¶ Jn ea.ibi siue cām obligā di.z sic circa solēnitatē causalē.hic aūt loq̄mur circa solēnitatē formalem ꝟba ℣y.sunt in alia materia.C.de fi.instru.l.cū per actiones.est z tertia solēnitas.s.pbatoria de qua hic nō loquimur de ista habes.C.de test.l.si cū si.est z quarta solēnitas confirmatoria act.de ista etiaz non loq̄mur hic.sed habemus in.l. ij.§.interim.de re.eo.de excu.tu.l.gaius cum si.z sic apparet q̄ quattuor sunt solennitates.causalis.formalis.pbatoria z confirmatoria.z est vtile scire in alia materia.s.an vbi deficit solennitas sit obligatio naturalis. ¶ Jn ea.ibi etiā per testes z maxime q: ista pbatio non elidit instr̄m.sed p̄sumptionem instrumenti.Et facit ista glo.ad.q.vtruz ist.dotis.p̄sumpta ex instrō dotali mereatur exccn.quaz meretur instr̄m ex forma statuti.et ista glo.est arg.q̄ non.q: aliud est tenor instrumenti aliud p:esumptio instrumēti.vt superi? qō dictū est.adde dicit.d.℣y.q̄ aut q̄s vult pbare contra instr̄m.aut vult pbare.j.vel preter instrūm.p:io casu aut ista pbatio respicit officiū partiū tūc loquit̄.l.g̃naliter aut respicit officiū tabelliōis q: impingit̄ tabellionis falsitas.tūc dic.vt.C.de fal.l.vbi.et.l.siquis decurio. vbi aūt pbatio est.j.vel p̄ter instrūz vel ad interp:etatiouē instr̄i. tūc sufficit pbatio testium.vt in ista glos.z facit de leg.ij.l.cum proponeret.de hoc tangit ℣y.in.l.optimā.in addi.q̄ incipit moderniores autem vbi vide.et adde iuxta istum.§.quod no. Jnno.extra.de his que fiunt a p:ela.c.quanto.et qō no.j.de quobus reis.§.cum in tabulis.z.j.de verbo obli.l.triticum.Bal.

Si paciscar. Per pactum pōt renūciari suie z dolus p:eteritus remitti.h.d. ¶ Jn ter. ibi.ne iudicati.i.actione in factuz que descendit ex re iudi.vel officio iudicis. et sic no.petīi valere super re finita per sniam. ¶ Jn ter.ibi agatur.no.hoc verbū impsonale tī valet petīi liberatoriuz in obligatorio dic.vt C.de consti.pecu.auct. si quā do. ¶ Jn glo.sua ibi.l.post rē.et.C.de transl.l.si ita.z ibi vide z idem dicūt doc.in cōp:omisso quod non pōt cōmitti in arbitratorem de re diffinita.q: equiparatur transac.vt in auct̄. vt differentes iudi.§.j.nisi illa diffinitio in dubiū revocetur vel forte nisi renuncietur illi diffinitioni ar.nfi.§.glo.tī que est.C.de transl.l.si diuersa.vbi dicere q̄ non possit renunciari suie gui.de cu.C.qui p:ouo.non est ne.l.j.distinguit inter condēnatoriā et absolutoriā.condēnatorie pōt renunciari vt hic in ter.facit qō no.j.de except.rei iudi.l.duobus.absolutorie non pōt renunciari.vt in glo.l.diuersa.z facit qō no.j.de re iudi.l.acta.et.l.actō. verba ista p̄nt intelligi z colligi ex mente gui.lz ipse nō loquatur de renūciatione ppie sz in cōtraria suia. Bal.de perusio.

1 ☞ Pactum factum super iure priuato an valeat.
2 Erbannitus pace non obstante an possit occidi.
3 Dolus p:eteritus potest remitti.

Sed si paciscar. Pactum quod priuataz vtilitatem infligit valet sed non valet pactū quod infligit vtilitatem publicā rem magistratus.§. ¶ Jn ter.ibi exequar.i.p̄sequar nunciationē factā. ¶ Jn ter. ibi quasi ratio motiua eoz. ¶ Jn ter.ibi.etiam ea re.i.nunciatiōe. ¶ Jn ter.ibi familiari.i.priuata ipsi? paciscētis. ¶ No. primo valere pactum licet contineat contrariū eius quod.l.cauetur z vt intelligas debes scire q̄ dupler est ius.quoddaz cīi est ius quod appellatur ius statuens. quoddam est ius quod appellatur ius statutuz si ius statuens cōtrariatur pacto non valet pactū sceus si ius statutū sive dispositū et est exemplū de hoc hic.de primo est exēplū.j.e.l.§.z generaliter. ¶ Scōo no. distinctionē labeonis q̄ pactū factum super iure priuato valet
1 super iure publico non valet.q: res publica pactis priuatoruz non pōt dānū vel iniuriā pati.Ex hoc decidunt̄ due q̄stiones.
2 prima questio est q̄ nō obstāte pace quis pōt occidere exbānitū.nā ius occidēdi est publicū ius cui non pōt renūciari pacto priuatoz.z ita disputādo tenuit bar.allegauit glo.que est.j.de dolo.l.j.§.nō fuit. Secūda est q̄ de maleficijs publicis vel priuatis nō pōt fieri par q̄cum ad penā fiscalē.s.q̄tum ad plenaz liberationem ab ipsa pena.lz offensus faciat pacē tamē publica vindicta nō tollit̄ hoc est verū.dicit gl.qū delictū est cōmissum in faciendo.secus in negligēdo. q: tunc offensus potest facere pacē et concordiā z remittere penā fiscalē.ista est glo.or.in.l.ij. j.ad syl.q̄ non est alibi.est tī verū q̄ illa.l.ij.loq̄tur de quodam irregulari maleficio i quo pena excedit terminos culpe.z idem excedit̄ etiā a nō suis terminis vt tollat̄ facili? bāficiū remissionis iurta no.i simili.C.de edic.diui.adri.tol.l.edicto i fi.dicestu q̄ ista sunt ꝛ legē transigere vel paciscī.C.de trās.ego rādeo q̄ illa.l.nihil facit.q: ibi non loq̄tur quo ad plenā liberationez a pena incursa.sed solum q̄tum ad exclusionē p̄sone.z ita intelli
3 gunt doc.illā.l.et statim dicā. ¶ † Tertio no.dolū p:eteritum posse remitti. ¶ Jn glo.ij.ibi cundē amittit.lz ergo p:omiserit non p:osequi.z nō procedere vlterius tī poterit p̄sequi z procedere. ¶ Ex hoc no.q̄ in maleficijs in quibus per formā statutī nō valet cōcordia nō valet promissio de nō procedēdo nec renunciatio litis z instātie sed ipse idē poterit p̄sequi nō obstāte tali p̄missione etiā si esset facta cū iuramēto vel cū appositione pene.vt.j.§.z generaliter.z.§.marcellus.z ar.j.ad.l.fal.l.seius z augerius. ¶ Jn ea.glo.ibi spāle in adulterio.tu dic fm. Guil. q̄ in causa criminali aut renūciās incidit in turpi. z repellitur C.ad turpi.l.q̄uis.aut nō incidit in turpi.aut est tale crimē de quo possit trāsigi z repellī.vt in.l.trāsigere vel paciscī. aut non potest transigi.tunc aut nō superuenit alius accusator z repellitur.vt in.§.si negauerit.z lz gl.aliter dicant ista distinctio tapit ipsam veritatem fm Guil.z ℣y.in addi. ¶ Jn ea.gl.ibi p:o p:ivato tenet no.ar.ex hac glo.q̄ licet de furto z incēdio nō possit fieri concordia ex forma statuti.hoc intelligitur q̄tum ad penā fiscalem.sed bñ valet concordia quantū ad dāni remissione. vnde in eadē sentētia iudex qui cōdemnat diligenter ad penā fiscalem non debet cōdemnare in emendatione damni z hoc plene patet per hanc glo.quam no. ¶ Jn glo.que incipit due.hoc dic vt in.l.j.C.de seruis fugi.per glo.z ℣y.Bal.

1 ☞ Nunciatio noui operis an pacto possit remitti.

Sed si paciscar. Valet pactum priuatorum super iure paciscētis.nō super iure publico.z si vallaret iuramēto vel stipu.h.d.vsq; ad.§. sed q̄
1 ¶ † No.q̄ quidā dicebāt.q̄ nūciatio noui operis nō poterat remitti pacto.z ratio motiua erat q: videbat in ea re versari imperium p:etoris z eius officiū.sed labeo distinguit aut cōcernit rem familiarē z valet.exēplū de primo si vicinus meus edificabat cōtra seruitutē.vel capiebat de terreno meo. Exemplus de secūdo si quis edificat in terra publica vel facit pontē super viā publicam q: solū publicū dicitur esse liberū vsq; ad celum sicut solum priuati.z ideo de iure cōmuni nō possunt fieri pontes nec portella supra viam publicā. valet tī statutū z consuetudo hoc permittens:vt.C.de edifi.priua.an in totum.et.l.p:ohibere. §. plane.j.q̄ vi aut clam. ¶ Jtē no.ex distinctione labeonis duas regulas.prima q̄ non valet pactū contra publicam vtilitatem. secūda q̄ valet cōtra priuatā vt furtum remittat̄. ¶ Jn gl. que sit in prin.per p:etorē qui p:ecipiat ne edificetur sine sua licentia.z adijcit q̄ si senserit se granatum compareat recepturus iustitie complementū.sic enim debet iustificari vbicunq; incipitur a p:ecepto.vt in.§.meminisse.z super glo.hec no.bar. ¶ Jn glo.fit cīi ibi adulterio.vel dic vt ibi no.opi. Jo.est vera. q: regula est q̄ vbi nō tenet factū eo q̄ cōtra publicam vtilitatē ettā ipsi facienti licet cōtrauenire z ex hoc sumit̄ ar.q̄ faciēs pacem cū bānito possit eā rūpere impune tamen ettā quo ad ipsum nō teneat pactum.q: contra publicā vtilitatē.secus esset fm illos qui dicunt quo ad ipsum tenere q: tunc puniret de pace rupta. Bl.z bar.tenuerūt primā partē. Ja.de bel.scōam.habui de facto florētie z fuit iudicatum fm primā partē.z hoc de pace post bannū facta.si aūt post pacē factā alter pacē facientiū bannirēt tūc oēs sunt p:ecordes q̄ possit impune offendi q: ex superueniēti casu.vt.l.qui seruuz.j.de ꝟb.ob.quā inducit p:o casu.an.3affi. de pīsis. ¶ Jn ea.glo.in fi.z sic no.q̄ lz de accu. furti nō valeat concordia q̄ statutū.tī valebit q̄tum ad reservationē furti non q̄tum ad penā criminalē. ¶ Extra q̄rit hic gui. nunq̄d libello oblato in criminali possit renūciari sine interventu abolitiōis ista q̄stio cōcernit.§.si negauerit.z ideo dic vt ibi sed tū quicq̄d sit de libello accu.instātie inquisitiōis nō pōt renūciare offensus q: illa pertinet ad actorē z officiū p̄toris non ad facultatez offensi.nisi esset delictum totaliter remissibile.q: tunc remittendo delictum quod est principale per consequens nō esset p:ocedendum super inquisitione.ar.j.de iniur.l.nō solum.§.q̄q̄.sed absq; remissione delicti nō posset remitti sola instantia inquisitionis.q: non est remittentis.sed iudicis inquirentis.z in hoc valet ponderare quandam rationē que est hic in ter.quasi.bal.

Item si quis. Supra fuit pactū conceptuz fauore debitoris hic fauore creditoris tamen idem vtrobiq;.q: p:ocedunt a patri potentia ratiōis z causę. ¶ Jtem no.q̄ valet pactum generale.h.d.iste.§.

1 ☞ Legis autoritas est maior q̄ iuramenti.
2 Juramentū non valet quando aliquid est p:ohibitum.

Et generaliter. Pactū a iure rep:obatum iuramēto nec stipulatione firmari potest.z idem in vltima volūtate.h.d. ¶ Jn ter.ibi remotum.i.rep:obatum. ¶ Jn ter.ibi actuz.i.appositū. ¶ Jn ter.tibi rescindēda quatenus de facto p:cdit. ¶ No.in hoc.§.q̄ maior est autoritas z p̄tās legis q̄ iuramēti facit.ff.de legi.l.lex est cui oēs z ideo dicūt aduocati q̄ vbi statutū rep:obat iuramētū. iuramētū nō valeat q: maior est autoritas publica statuētiū q̄ autoritas p̄uata vni? singularis p̄sone inrātj iste ē casus h.de le.j.l.siqs

inquilinos

Universidad de Deusto

inquilinos.§.fi.dñs Bar.reddebat aliã rõnem q; vbi lex pro-
hibet iurari ille q̃ iurat peccat.vnde rõne peccati non est seruã-
dum iuramentũ ista ratio est magis apparẽs q̃ exñs.q;vbi ali-
quid ꝓhibetur in meli sanctõ.nõ est verũ q̃ ego peccem faciẽdo
facit extra.de iurciur.c.debitores.z adde qõ no.Inno.extra. de
elec.c.venerabilẽ.dixi qñ aliquid est prohibitũ q̃ non valet iu-
ramentũ.hoc estverum in perpetuo,ꝓhibitis.in qbus iuramẽtũ
non facit cessare rõnem prohibitiõis vt in iuramẽto adulti.vt
in auẽ.sacramẽta puberũ.naz ratio ꝓhibitiõis erat minor etas.
sz iuramentũ representat eũ maiorẽ.z sic iuris fictione cessat ra
tio prohibitiua.vt no.in.l.ij.C.de rescin.vẽ.z adde q̃ no. Cyn.
C.de legi.l.cum lex.z vide per bar.in.l.cum lex.ff.de fideiusso.
¶In gl.que incipit.i.no.hanc glo.anteq̃ principalis obliga
tio nonvaletvaleat obligatio pẽalis.zteneẽ mẽti.bal.de peru.
1 ¶Juramẽtũ qñ specialiter est a iure prohibitum non valet.
2 Juramentũ contra publicam vtilitatem non valet.
3 Filius an possit accusare de iniuria sibi illata patre irrequisito.

Et generaliter. Nõvalet pactũ quod est contra legem vel publicam vtilitatem nec etiã iuramẽtum nec stipulatio.h.d.¶In tex.ibi. nec legari pone exemplũ.j.deleg.j.siquis inquilinos.§.fi.z ibi per Ja. de are.z ibi rescindendũ quatenus de facto ꝓcessit q; est nulla ip-
1 so iure.¶No.hic duas regulas in materia iuramẽtoz prima q̃ nunq̃ tenet iuramẽtũ qñ est a lege specialiter ꝓhibitũ idem q̃ nunq̃ tenet iuramẽtũ qñ est a lege specialiter ꝓhibitũ idem qñ lex nõ facit mentionẽ de iuramẽto sed reprobat cõsensuz. nã vbi cõsensus non est iuramentũ nil operat̃.vt.j.de ac.z ob.obli gationũ substantia.no.C.plus valere qõ agit̃.l.emptiõe.z.l.fi. de nõ nu.pecu.idẽ si lex reprobet personã inhabilitãdo.vnde si filiꝰ in mutuo iurat nil operat̃ iuramẽ.ita disputauit Jac.bu.z
2 est gl.i.l.fine.§.filius.C.de bo.q̃ li.¶†Seda regula est q̃ nõ te net iuramẽtũ cõtra publicã vtilitatẽ.itẽ nec contra priuilegia.vt extra.de foro cõpe.si diligẽti.itẽ nec cõtra bonosmo res supple quoz trãsgressio inducit peccatũ.vt in.c. nõ est obli gatoriũ.secus si nõ induceret peccatũ.vt in.c.ij. de pac. ¶Ex-
tra scholas aliqñ est improbata persona tũc nil valet iuramen-
tum nisi excludat cãm ꝓhibitõis.vt in auẽ.sacra.vnde illa auẽ. nõ habet locũ in pupillo.q; iuramentũ in eo nõ excludit causaz ꝓhibitionis. nec i prodigo cui esset interdictũ bonis:q; pupil lo equiparat̃ de noua.cui bõis.aliqñ est reprobatus cõtractus rõne turpitudinis vel pacti vel rõne publice vtilitatis. naz ius canonicũ nõ curat de moribus positiuis ciuiũ romanoz. sed so lum de pacto.vel de publico de foro cõpe.si diligẽti.z ideo.c.nõ est obligatoriũ non oz intelligi de quibuslibet moribus. sed de moribus quoztrãsgressio inducit peccatũ alias tenet iuramen tum.c.ij.de pac.lib.vj.vel ibi forte nõ est cõtra.s.illud pactũ.sed tum.c.ij.de pac.lib.vj.vel ibi forte nõ est cõtra.s.illud pactũ.sed preter.l.vt.§.alteri aliqñ est reprobata obligatio.vt in macedo niano.zidẽ no.in.l.fine.§.filius.C.de bo.que li.aliqñ est defect̃ in cõsensu.zidẽ q; nõ valet iuramentũ.C.de nõ nu.pe.l.fi.aliqñ est metus.z dic.vt in.l.ij.C.q̃ me.cã.z adde qõ not.in.l.vltia.de
a foro cõp.i nouella.z an iuramẽtũ sit personale.dic per Jnn.de iureiur.veritatis.eodẽ mõ dico sic est improbata substãtia iudi cij.q; filiusfa.sine patre ꝓcedit.nã suum iuramentũ non firmat actum.q; patris autoritas requirit̃ ad integritatẽ persone fm glo.z persona non legitima nõ legitimat̃ iuramento.z no.q̃ pa ctum qõ tendit cõtra publicã vtilitatẽ non valet nec roborat̃ in ramento z est ar.q̃ si sit pax cñ bannito tñ nõ possit offendi.q; hoc suadet fauor publice disciplinc.dixi in.l.j.ff.cod.hic tamen distingue.Quedã sunt in qbus versatur publica vtilitas prin cipaliter z vere tunc loquitur.ff.§.si pacisear.qñq; interpretati ue.vt.l.j.fo.ma.z tunc de iure ciuili nõ valet iuramentũ.C. de iu re do.si prediũ.secus de iure canonico.nã publica vtilitas cau satur ibi a priuata.z iõ valet iuramẽtum.istã ratio nõ est bona q; ibi publica vtilitas cõcernit rem inestimabilẽ.d cõdi.z de.l. hoc modo.z ideo non causatur ex re familiari.z facit extra. de so.cõpe.si diligẽti.z vide quid est dicere principaliter z quid nõ principaliter in.l.q̃ semel.de decre.ab or.fa.zfacit.de capt.siqs ingenuam.§.in ciuilibus.¶Quid si in instrumento nõ conti-
nentur cõtractus. sed confessio an presumitur pro eo. Respon. sic q̃tum ad veritatem.sed q̃tum ad causam refert.aut erat cau sa specificata.zpresumitur per eo.j.depositi.publia.§.fin.fallit inter prohibitos.de proba.qui testamentũ.itez fallit in mutuo in cyrographum deducto.l.in contractibus z in dote specifica-
ta aut specificanda.tunc dic vt no.C.de proba.rationes.z dixi in.§.sed cum nulla.An requiritur consensus iste ratione acqui sitionis.an ratione repudiationis an ratione persone.an ratio ne cause.ratione acquisitionis non requiritur q; licet non que ratur vsufru.patri.tamen filius eius consensu eget.vt si patre de iure digestorum inuito adiuit.nam alias patri nõ imponit necessitas consentiendi.nisi cum esset vsufru.Ratione repudia tionis frustra esset ex quo de repudiatione liquet.Ratõe cau-
se nemo distinguit inter ciuilẽ z criminalẽ.sz inter publicã vtili-
tatem z priuatam.l.filius.si ratione persone habeo proposituz q; requirit̃ ad integrationem persone nõ in signũ repudiatio-
nis.quedã actiões sunt proprie filij quedã propie pris tantum quedã cões natura cõionis inter patrẽ z filiũ est vt patri plus afferat.quia pater hoc autẽ plus in iudicio versatur propie fi-
lij sunt iniuriarum scilicet cornelia.q; in personaz scripta est de iniurijs.l.cornelia.§.illud.z.§.seq.naz scriptus est in.l.q̃ se pul satum.sed non pulsatur pater pulsato filio nisi imaginarie nec directa competit nec vtilis. quia sufficit iniuriarum pretoria patri.item q̃ vi aut clam.que competit a summo detentore sum ma detentatio corporalis est z fundatur in filio.z ideo actio q̃ vi aut clam siquidem proficiscitur ex filio et competit.si autem ex re patris competit q̃ vi aut clam denicq̃.§.j.item commoda-
ti z depositi.quia in eis non queritur persona.sed cum quo cõ tractus sit celebratus.ff.depositi bõa fides propie patris sunt omnes regulariter.quia acquisitio ciuilis omnia patri confert de acqui.heredi.placet communis actio nulla reperitur nisi ac tio de dote.de procu.filius.§.sed z filia.Item in iure pretorio tamen prima.s.de dote est communis z vna in origine.z inten-
tione secunda communis in exercitio z non in origine.i.nõ vna tamen vno iudicio tollitur.q; totum ius deduci videtur de in-
iur.sed si vnus.§.si filius ex ciuilibus aperit̃ via criminalibus
3 ff.de accu.l.absentẽ.¶†Querit glo.vtrum filius possit accu-
b sare de iniuria sibi facta patre non requisito^b si pater habet vsum fructum:patris est agere non filij de bo.ma.l.j.item in.§.necessi tatem.loquitur vbi pater non habebat vsumfru. q; contradixe rat filio adeunti.z hic liquebat.nam in ciuili quidem dicunt nõ posse nisi in subsidium vbi pater abest.vel habetur pro absente si.no.q̃ vi aut clam.denicq̃.§.j.de iudi.si longius.§.j.q; omnis ciuilis actio est priuata.itẽ post lit. conte.sit in bonis.ergo pa-
tri queritur vsufru.ergo est legitimus administrator ratiõe spe cici.Jn contrarium videtur dictus.§.illud. nam acquisitio est secundaria non directa z debemus inspicere ea que sunt a prin. z non per accidens.z postea erunt.quia ex presentibus iudicã-
dum est.Econtra videtur in.§.necessitatem:nam licet filius ha beat actionem habitu non exercet eam nisi patre requisito.z vt intelligatur scias q̃ quidam dicunt illum.§.introductum pro-
pter vsumfructum quem habet vel habere credit pater.z sic con sensit in signum repudiationis z intelligunt.§.continuatiue ad prioza in actione hereditaria quod nihil est.q; si aliunde appa ret patrem repudiasse supervacuo fieret in signum de dote pre-
lega.l.j.in fi.ratione cause non impugnat̃ conclusio in ea.sed ratione persone sic.q; iudicium nullum q̃ ratione constituẽtis est nullum.l.licet.vnde est q̃ filiusfa.non est homo sui iuris nec in potestate sua.sed patris sicut monachus abbatis. immo pa-
tria potestas est prior z potentior.vt no.Azo.in summa.de bo. que li.ergo eget patris autoritate z sicut monachusqui habet spiritualẽvxorẽ puta ecclesiaz ageret pro ea.ita filius pro offen sa vxoris quia in matrimonio est quasi paterfami.c.vlt.de iudi.
a li.vj.de adul.inter liberti.§.pe.secus in nõ spiritualibus per il-
lud.c.Alij dicunt q̃ de priuato crimine non excludat nisi pater consentiat vel sit cõtumax vel absens in remotis.ita q̃ cõmo-
de nõ possit adesse.sed de publico sic q; actiones populares fi-
lio cõpetunt tanq̃ cuilibet de populo.vt no.in.d.l.filius hoc te net Ja.in.§.necessitate.¶Sed videmus quare requiritur con sensus patris an fauore filij.an fauore aduersarij.quidam q̃ fa-
uore aduersarij in signũ repudiationis propter vsumfr.tu dic fa
b uore omnium istorum nam z fauor est filiusfa. q̃ regatur a patre tanq̃ ab expertiori.z q; pater sentit in se quod sentit in filio. et q; ius patris consumitur credo cum dicentibus in priuatis iu-
dicijs filio accusanti patrez debere accedere z requiri in fugien te non requiritur hic in criminalibus q; nõ absorbet ius patris cum vero accusat accusatio cõmunis est ideo pater debet cõsen tire.z q; tangit accusatio ius patris.ergo filius quo ad crimi-
nalia est in potestate patris duz agit de priuato crimine. secus si conuenitur quo ad publica vero non curatur patria potestas q; non venit vt ipse accedat.q; pater dissimulando põt iniuriã filij remittere ergo nisi pater cõqueratur supervacuo agitur:q; ad animũ reuocare debent.ff.de iniur.sed si vnus.§.filio. dele.
ij.si tamen quibusdam z accusati de ope prestita z percussioni-
bus non tenetur publico criminc:quia nulla.l.dicit sed solum de vim facientibus.z minus peccat qui opem prestat de homi-
cidio sicut dignum.de furt.qui opem:q; nõ dat eius dolus cau sam:sed incidit idem in mãdante ei qui alias erat facturus. sed propter mandatum audactior factus est de iniurijs non solum.
¶Si autez non erat facturus mandans principalis habetur. vide Cy.de nili aggeri.non rumpẽ.extra ex forma statuti non accusatur.quis.l.publicorum iudiciorum nisi dicatur in sta. ff. de concur.l.ij.ff.de prevaricatoribus.l.iij.in fi.

a ¶Personale. vide bart. sozi.i ofi.crv. incip.circa p̃ maz.q.v. pte rea not. circa me.in.j.pte.

b ¶Nõ requisito.vide tu do mi.alexan.de imol.in.l. in-
ter libertos. §.filius. j. de adul.vbi et p barto.z adde eũdẽ bald. in auẽ.excipit̃ i prin.C.d bo. que libe.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ☞ Pactum aliquando valet in sua specie.
2 Ratione patrie potestatis filius non acquirit patri libertatē.
3 Filius vivente patre an possit paciscī super futura patris successione.
4 Modi paciscendi super futura hereditate.

Si ante. Pactum ex superuenienti interesse cōfirmatur si incipit interesse integro statu: sed si mutato statu nō firmatur mero iure. sed de equitate quo ad except. doli. h. d. notabiliter ꝛ ponit vsq; in fi. ser casus. ¶ In text. ibi cum creditoribus. s. hereditarijs. In ter. ibi valiturū. q; cū effectu retinet robur. ¶ In ter. ibi. prius. supple etiam nati cū sint ipso iure heredes statiz pactū sumit effectū. ¶ In ter. ibi. in extraneo. vt differat a primo rūso. §. si ante expone idest in filio emancipato. alis repeteret idem quod direrat. In ter. ibi mandati quādo gra mandantis adiuit hereditatem: secus si gratia mandatarij trii. vt. j. man. l. j. In ter. ibi retulimus reuertitur ad ver. sed si seruus ꝛ repillogat vt melius examinet. In ter. ibi. an vel pro saltem. In ter. ibi. amisit idest consensit finaliter ꝛ pdefecit. In ter. ibi. cum creditoribus. s. hereditarijs. In text. ibi. et emancipatus. ꝛ sic statu mutato. In ter. ibi. ꝛ emancipatus. ꝛ sic statu mutato. In ter. ibi. ꝛ dum. s. marcellus. vel idem neutraliter ponitur. In ter. ibi. nam ꝛ hinc. s. postea succedenti. In ter. ibi. immo hic concludit circa casum medium. ¶ Nota ratione superuenientis interesse pactū liberatoriū firmari quantuz ad exceptionē pacti. si incipit interesse statu nō mutato: vt in. §. si ante. in ver. idem. ꝛ in extraneo herede multo fortius si non incipit interesse de nouo: ſz declaratur interfuisse de preterito: vt in. l. ꝛ suum heredē. immixtio enī in suo non facit eum heredem: sed declarat eum heredem. vt in. l. si cum dotem. §. fi. so. ma. l. ij. §. de condi. fur. ꝛ in. l. liber homo. §. fi. ꝛ de stip. ser. ꝛ adde quod dixi in. l. j. §. co. ¶ Secūdo no. q; siue status mutetur de seruitute in libertatem: vt in casu iudicij siue de patria potestate. in ver. marcellus. siue de patria potestate: vt in existentiā sui iuris per mortē patris. vt in ver. idem probat mutato statu non cōpetit exceptio pacti: q; non fingitur eadem persona cōpetit exceptio doli subsidiaria. 1 ¶† Tertio no. q; pactum quādoq; valet in sua specie: ꝛ tūc nascitur exceptio pacti. item oritur ista naturalis obligatio ad nō petēduz qñq; nō valet in sua specie. ſz cēsetur magis quedā renunciatio que tunc parit exceptionē: nec habet aliū effectū. vnde non obligat generaliter ad nō petendū vt hic. ꝛ j. e. l. reſcriptū. §. fi. ꝛ no. j. de lib. leg. l. non solū. §. liberationis. ꝛ si statutū diceret q; cōtra instrumētum cōfessionatum non posset opponi nisi exceptio solutionis. ꝛ exceptio pacti nō posset opponi ista exceptio doli nō est exceptio pacti: vt hic pz. 2 ¶† Quarto no. i ver. marcellus. q; rōne pñe potestatis filius non acquirit pñi libertatem. tamē acquirit patri obligationē. vt. l. si filius de v. ob. ratio differētie est q: obligatio potest eque cadere in pñe sicut in filio. sed liberatio nō q: nō concernit filiū nisi ex eo q; est heres. ꝛ mācipatus. querit hereditatem sibi non patri. est ergo diuersitas in acquisitiōe libertatis. ꝛ acquisitio. 3 oblig. ¶† Ultimo no. in v. idē pbat q; filius viuo pñe pōt paciscī super futura successione patris ad liberādum non tñ posset ad obligādum. vt. C. de capti. l. nec nos de hoc articulo tra- a ¶ Non cōe. adō q; illō ꝺ: ppriū de quo q̄s pōt libere dispōere per modū licitus. ſz a iure nō iprobatuz ita card. i cle. exi mi. §. punctatio. j. q. de v. signifi. etat hic Guil. isti sunt duo modi paciscēdi super hereditate † 4 futura. alius modus est per viam obligationis. vt. j. de v. obli. l. stipulatio hoc modo. si autē per modū modi vl cōditionis potestative. die vt subtiliter no. C. de transa. l. cū donationis. ꝛ est quartus modus paciscendi per viam refutationis ꝛ de iure ciuili nou valet refutatio. vt. C. de col. pactum de iure cano. valet si fit appositus iuramentum. vt in. c. ij. de pac. li. vj. qō intelligo. nisi esset appositum metu vel nimia reuerentia iuxta gloss. que est in. l. j. §. que onerande. qua. re. ac. non da. ¶ Quinto modo apponitur pactum super hereditate futura diuidenda. tūc dic. vt. C. de pac. l. fi. ¶ Sexto modo apponitur pactum super hereditate per fideicommissum restituenda. tūc dic. vt. C. vt in pos. lega. l. cum archimedoram. ꝛ adde quod habes. j. de act. empti. l. si quis seruum. Bal. ¶ Additio Bal.

b ¶ In dubio. limita ētvltra bal. hic vt per do. bar. ſozi. i cōsil. ccxxviij. incipiē. in cā bal. p totū q; nō stat si pscriptus nomen appositus est fatetur hic q; a in vitate aliꝰ fuit cōtrahēs sed eius nomen appositum fuit.

Mariscentium. Quedam conuentiones nominate actionē immediate at innominate tunc pariunt cum vestimentuz rei recipiunt interuētu. actio que est ex preexistenti causa oritur natiua ꝛ ordinaria nō in factum subsidiaria appellatur. ¶ Item in contractibus innominatis venit electio inproprium nomen. not. proprium. est proprium idest non commune[a] vnde permutatio dicitur esse cōtractus innominatus q; cadit in do vt des. ꝛ do vt des est nomen generale cōtinēs permutatiōem ꝛ nō pmutatiōem. sed emptio ꝛ ceteri cōtractus noīati nō cadūt in aliū ꝓtractū gñalez. ꝛ hoc no. C. de re. pmu. j. rū. in. §. ſz ēsi i altū i dubio cōtractus cēsetur innoīatus. vt no. Ja. arc. in. l. j. C. de iure empbi. ibi a prētore vide Ja. ad tre. postu. te. ꝛ. l. facta. §. si in dādum. Si ob maleficiū vitiat pactuz turpitudo accipiētis. h. d. Vel sic causa habetur pro non causa sed non est apta ad obligādum promissorem sed creditorē. h. d. sed parit iudi. quod no. C. qñ licet ab emptiōe di. l. fi. Quinimmo pactum incontinenti iurta cōtractum vestitum appositum videt inesse ꝛ actionē parit ꝛ veterē informat sed ex interuallo appositum nō parit nouā actionē. vt v. vtputa ꝛ v. se. nec informat vetrem. vt in v. idem responsum scio. ¶ In glos. que incipit ex parte eius. ¶ Mo. claudicare cōtractū ratione doli idē no. j. de mi. in cause. ar. q; si dolosus offerat interesse purget dolum ꝛ valeat cōtractus etiā pro eo. j. de sol. siquis aliā. qō est verus si dolus non est in substantia cōtractus cōmissus sed in pacto seu q̄titate. ¶ In. §. qō fere dicit Innoc. q; iura que dicūt b stari instrumento in dubio ꝺ. vt hic. ꝛ. C. de pba. cū precibus. et C. de fide instru. ꝛ iure baste fisca. l. j. vbi de hoc cum similibus intelligunt in his que geri potuerūt loco ꝛ tpe confecti instrumenti. nō in his que tunc geri nō potuerūt de proba. qñ contra falsam vbi per Inno. patet per rationē q: instrumentuz quo ad aliud tēpus caret die ꝛ cōsule. Itē cū instrumentū deponat de certo tpe non pōt de alio tpe pbare q: astringit se ad certū tempus. ꝛ an in. l. optimā sit spāle no. Inno. de offi. dele. cū in iur. in pus. ꝛ an in. l. optimā sit spāle no. Inno. de offi. dele. cū in iur. in fi. ꝛ facit qō not. Inn. de pūmp. illud. ꝛ de pba. c. j. in cle. ¶ In fi. ꝛ facit qō not. Inn. de pūmp. illud. ꝛ de pba. c. j. in cle. ¶ In §. pactoz. Si querat qñ dicat pactū in persona factum ꝛ qñ in rem. distinguit aut pactū est cōceptū sine designatiōe certe persone verbi gratia pmitto q; res petita non petetur decetero. et tunc dic q; tale pactū est in rem vt hic aut pactū est conceptum designatione persone: ꝛ tūc aut certa pſona est designata in v. conuentionis siue pmissionis tantū: Verbi gratia. Ego promitto tibi q; res ista nō petet ꝛ adhuc idē q; tale pactū est in rē alias omnia pacta essent personalia qō est falsuz. ꝛ tūc est ratio q: tunc fit persone adiectio vt sciat cum qua pſona factum est Aut est persona designata in. v. satisfactōis. vt in v. petere. vbi gratia. promitto q; ego nō petā a te ꝛ in cōsimilibus. ꝛ tunc aut est affirmatiue cōceptū. vbi gratia. pmitto q; ego tibi dabo. x. ꝛ tunc dico q; tale pactū est in rem ꝛ trāsit ad heredē quousq; satisfactum fit. vt. j. de pignoratitia act. f. necessarias. §. pe. Aut pactū est negatiue cōceptū. ꝛ tūc aut id pactū est appositū iurta talem cōtractū de cuius natura est illud qō in pacto deductum est. ꝛ tūc est in rē ꝛ trāsit ad heredes. vbi gratia vēdidi tibi talē rem de natūra sua emptionis ꝛ venditiōis est habere licere tibi ꝛ successoribus tuis. pone ergo q; tibi promisi q; nō impediret te habere licere impedio heredē tuū certe committet stipulatio ista habere licere. Aut pactum non est appositum iurta contractum predictum. sed per se. tunc aut si non transmittet nō affert vtilitatem vllam ꝛ trāsmittit. verbi gratia. Stipulatus sum per te non fieri quominus mihi liceat tollere vindemiaz decedo interim. heres ergo meus tollet alias pactum esset inutile. quod esse non debet de verbo. obliga. si ita stipuletur. aut afferet vtilitatem. vt promitto non petere a te nam tibi interim vtilitatez afferet tunc est personale. j. eo. qui in futurum. ¶ Itez in dubio pactum presumitur in rem. vt. j. de proba. si pactum. Pe. de bella per. hic in brocardi. ¶ Ego sic dico aut in promissione venit dari. ꝛ tunc regulariter est reale vtil. de operis li. a duobus. C. de ca. tol. §. ne autem. Fallit. j. de vsufru. §. stipulatus. Si continet fieri vel non fieri tunc aut constat quid contrahentes voluerint ꝛ sic illud seruatur. vt hic. aut non constat. ꝛ tunc accedit alteri pacto reali ꝛ est reale. vt. j. de pi. ac. si necessarias. §. de vēdendo. si non accedit tunc aut persona apponitur cūverbo obligatiuo vt promitto non petere. aut cuz verbo obligationis executiuo vt promitto non petere a te. aut dubitatur. Primo casu persona videt apposita ad demonstrationem. ꝛ sic pactum erit reale. Secundo casu pactum erit personale ita colligitur hic. ꝛ j. eoꝺ. qui in futurum. §. j. Tertio casu presumitur pactum reale. j. de proba. si pactum Ja. bu. de libro bar.

1 ☞ Interesse superueniens pactum firmat.
2 Pactum factum in quo acquisitio incipi non poterat non valet iure pacti.
3 Pactum q; facit filius creditoribus patris an valeat.

Et suum heredem. ¶ In text. ibi immisceuerat. puta per immissionē facti. ꝛ ibi actionem vt cōseruet indēnis ab ista aditiōe. ꝛ ibi sed fiqs die renocat in dubiū id qō dixit Ouidius ꝛ determinat ex autoritate marcelli. ꝛ ibi sed an pro saltem ꝛ ibi speciebus. i. casibus. ꝛ ibi admisit. i. cōcessit. vt prodesset exceptio doli. ꝛ ibi dixit. s. marcellus. ibi respuenda. Ergo dictum ouidij est intelligendum quo ad exceptionem pacti. nō 1 quo ad exceptionē doli. ¶† Mo. q; superueniens interesse firmat pactum. ¶ Mo. q; non videtur adire qui incipit pactuz de 2 non petendo. ¶† Not. q; factum pactū in quo non poterat acquisitio

Universidad de Deusto

quisitio inchoari.nō valet iure pacti.tū ꝓpter ipsuꝫ causatur
3 excep.doli. ¶ †No.ꝙ viuo patre valet pactum qō facit filius cuꝫ creditoribus patris.ꝛ adde quod no.hic Guil.de pacto de futura successione. tū caue ꝙ hic non paciscitur .s. rem patris. naꝫ obligatio non est in bonis debitoris sed creditoris.ꝛ adde quod no.C.de tran.l.cum donationis. ¶ Extra op. contra istū §.qꝛ si persona non esset capax tpe contractus ergo non valet ꝛctus.vt.ĵ.de noua.si vsufru.fol.hic est speciale fauore liberationis.vt licet non valeat mero iure. tū valet ad equitatem. de excep.doli seu quo ad excep.vtilem patri qō est no. ¶ Itē er hoc habes ꝙ sicut est actio directa ꝛ vtilis.ita est exceptio directa ꝛ vtilis. ¶ Item op.ad ver.vtputa de.l.si filius.de ver.ob.ꝛ de.l. fi.de stipu.ser.fo.ibi poterat acquiri patri per filiū in ptāte:hic aūt erat tale q̄d qō nō poterat acq̄ri patri. qꝛ liberatio nō pōt acquiri non obligatis.vt.l.decem.de verb.obli.ꝛ ideo sequitur ipsum filium emancipatum. ¶ Op.dicitur hic ꝙ filius in vita patris potest paciscī cum creditore cōtra.C.co.l.fi.so. ibi sit pactum de hereditate diuidenda.hic autem fit pactum inter filiū ꝛ creditorem super obligatione ipsius creditoris.Bal.

1 ☞ Creditores quando sunt in concordia in actu concordie non requiritur prętoris dispositio.

2 Prętor potest adherere vni parti vbi est discordia.

3 In congregatione maior pars est sufficiens.

4 Maior pars ciuium dicitur esse vbi sunt ditiores.

a **Hodie.** ª Pactum per maiorem partem factum cum herede futuro de parte debiti remittēda omnibus creditoribus.l.imponit.ꝛ est ab omnibus obseruādū.maior autem pars accipit quemadmodum accipit.l.naꝫ primo habetur respectus ad q̄titatē.secundo ad numerum personarum.tertio ad dignitatem.quarto ad equitatem.h.d.cū.l.se. ¶ Continuatur ad precedentia in hunc modum dictuꝫ est.ff.de efficacia pacti ante aditam hereditatem cum herede futuro.quo ad preiudicium ipsius pacisentis.nunc vero tractat de quodam irregulari preiudicio.qua ratione maioris partis minori parti gene-
1 ratur.licet agatur de preiudicio singulorum ¶ †In ter.ibi pari no.ꝙ qū creditores sunt in concordia in actu concordie non requiritur disposicio prętoris ꝛ est ar.ad electiones que fiūt in concordia.vt pro eis sit presumendum.ꝛ eis standum. ¶ Secūdo no.ꝙ requiritur ꝙ plures persone que habent circa idem negocium disponere in simul conueniant simul contractent:ꝛ declarent.ex hoc no.ꝙ qū cōmittitur arbitrium pluribus officialib⁹ non debet quis per se deliberare.sed debet simul aggregari facit.C.de decur.l.ij.ꝛ l.nominationum forma extra de elect.c.in genesi ꝛ non habet dubitationem in actibus collegiorum quia consensus debet ibi prestari in forma collegii non in forma singulorum.idem tū vī vbicunq; statur iudicio maioris partis licet non sit ibi collegium.vt hic. ¶ Tertio not.ꝙ qū id quod ꝺꝫ a pluribus fieri non fit in concordia standum est iudicio maioris partis. ¶ Quarto not.ꝙ maior pars vbi agitur ō interesse singulorum consideratur primo respectu interesse.secūdo respectu ꝑsonarum.tertio respectu autoritatis.quarto respectu bu-
2 manitatis ꝛ benignitatis. ¶ †Ultimo no.ꝙ vbi est discordia inter partes prętor potest adherere vni parti.ꝛ facit illam pręponderare ꝛ fm hoc videtur casus in rōne sui ꝙ si testator reliquit quattuor executores ad dandum bona pauperibus.ꝛ duo faciunt vnam electionē pauperū .ꝛ alij faciunt aliā electionem diuersam ꝙ illa snia vꝫ que per eꝝm approbatur.ꝛ hec est etiam snia spe.in tractatu executoꝝ.ꝛ adde quod no.in.c.qō circa. de elec.in cle.item facit ad aliaꝫ.q.ſ.que dicatur maior ꝛ sanior ps de quo vide per Inno.in.c.dudum de elec.ꝛ in.c.ecclesia.eo. ti. per ber. ¶ In glo.ĵ.ibi has leges.qꝛ cuꝫ sint contra ius cōe.vt ĵ.c.l.si vnus.§.ante omnia non debeāt extra suos terminos ꝓrogari.vt.ĵ.so.ma.l.si vero.§.de viro. ¶ In.e.ibi eadem rōne.ꝛ qꝛ certum est ꝙ absentes non disputant de quota tū eis prędicaꝝ.vt.ĵ.e.l.receptum. ¶ In ea.glo.ibi pro eorum vtilitate.i. pro cōi tam consentientium ꝙ dissentientium. ¶ In ea.ibi qū debitor:i.hereditas debitoris.non enim hꝫ locum hec.l.debitore viuente. nec post aditam hereditatem fm Guil. ¶ In ead. ibi defunctum heredem. rō ergo quare maior pars prędicat minori est qꝛ si hoc non esset minor pars prędicaret maiori et impediretur ꝙ minorem ptem cōmodum ꝛ vtilitas maioris partis.nam vt dicit Ø dof.melius est pauca diuidere ꝙ in totum perdere ꝛ illa est ratio huius materie.alias in turibus singulorum vnus in alterum nihil pōt sed tū in suum prędicium pōt vt no.Inno.extra.de consti.c.cuꝫ oēs.de vita ꝛ hone.humil. de procura.in vestra facit.ĵ.iudi.sol.l.iam tū.§.pe.ꝛ.ĵ. de magi.cōuc.l.j.§.j. ¶ In.e.ibi facit maior.hic diligenter no. ꝙ requiritꝫ maior pars omnium.nec sufficeret maior pars duarum congre-
3 gatarum. ¶ †Item no.ꝙ etiam in congregatione sufficit maior pars.licet non sint due partes congregate. vt in.l.receptuꝫ ĵ.e.non ob.l.nulli.ꝛ l.plane ꝙ cuiusq; vni.no.qꝛ ibi loquitur in actis ꝛ factis collegii.hic vero in eo ꝙ pertinet ad singulos fm Ja.bu.qō est no.ꝛ glo.etiam hoc sentit hic. ¶ Ex hoc no.ꝙ qū plures nobiles habent patronatum alicuius ecclesie vnde spectet ad eum presentatio ꝙ sufficit ꝛ requiritur consensus maioris partis omniuꝫ.nec sufficeret consensus maioris partis duarum partium congregatarum.ꝛ vide quod no.Hosti.in.c. cum in cunctis.de elec. ¶ Querit hic Guil.vtrum maior pars pōt in totum remittere.ꝛ tenet ꝙ non in preiudicium aliorum quia ista est remissio ambitiosa facit ad hoc.ĵ.de don.filius.C.de prece.impera.of.l. quoti. ¶ Secundo querit Guil.vtrū in maiori parte cōnumerent abſis qui suasit se consensurum.ꝛ dicit ꝙ sic ꝙ glo.que est in.l.apud celsum.de doli.except. ¶ Tertio querit Gui.quid si isti creditores qui sunt ita largi in remissione facienda sunt consanguinei vel alias suspecti.dicit Guil.an statur eorum snie ꝙ non qꝛ non presumit hoc fieri bonafide ꝑpter cōmunem vtilitatem oīm.recurrendū est ergo ad coniecturas ar. C.de sacrosan.eccle.aut.q̄buscunq; bonis.ꝛ l. nihil.§. facilior. de bo.li.qō est no. ¶ Quarto querit Guil.si debitor cōtrarit quoddam debitum simulatum ad istum finem vt iste postea pa-
a ciscerē cum filijs suis ad hoc vt filij a creditoribus non laceren- ª ¶ Hodie.vide hic pa. de ca.ꝛ d.alc.de Imo.ꝛ adde Ludo.in fin. §.maior ver. ius legem.
tur vtrum reliqui creditores possint oppōere excep.simulatōis dicit Guil.ꝙ sic per.l.si cui.de nō nu.pe.in aut.de equalita.do. §.aliud de do.ante nup.aut.sed iam necesse.quas. q. bene no. ¶ Venio ad.l.maiorem ꝛ op. extra. ꝙ debebat potius inspici fides persone ꝙ q̄titas patrimonij.vt.ĵ.de testi.l.ob carmen. §.si testes so.ibi in testimonio vbi ponderatur intrinseca qualitas testis.ꝛ eius fides hic; in remissione debiti vbi ponderatur vniuersale cōmoduꝫ.vt.ĵ.de bo.auc.iudi.pos.l.fin.fm Jac.but.
4 ¶ †Ultimo collige ar.ꝙ ibi dicitur esse maior pars ciuiuꝫ vbi sunt ciues ditiores ꝛ meliores.l. tamen ꝙ maior ad municipales ponderat solum numerum vocem habentium.ꝛ hec est veritas in publicis ꝛ collegiatis actibus.Bal.

1 ☞ In pari debito maiori personarum numero standum est.

2 Cunctis partibus standum est parti benigniori.

b **Maiorem.** Dictum est ꝙ statur maiori parti.hic declarat que sit maior pars no. ꝙ maioritas attenditur hic respectu debiti.ꝛ est rō qꝛ ꝑsona nō considerat hic respectu persone sed respectu obligationis. b ¶ Dignitatis adde Jo. de imo.i.l.pō po.si vni.ō reiu.ꝛ alex.i.l. qō maior. ad municipales ꝛ abb. in.c.ĵ. de his que fi. a ma.par.ca. qō maior ps non pōt facere aliq̄d si minor ps est discretior ꝛ firmior vel sanior.

1 ¶ †Scō no.ꝙ in pari debito statur maiori nūero ꝑsonaruꝫ. ¶ Itē no.ꝙ si debitū ꝛ numerus sunt paria stat maioritati re-
b spectu dignitatis ᵇ. ¶ †Item no.ꝙ bis oībus pribus stat pti-
2 benigniori ꝛ est ar.ꝙ qū partes eligentiū sunt eq̄les in numero ꝛ dignitate statur ei pti que eligit meliorē hoīem qꝛ hec est ps benigniorꝫ.h.d.ꝛ notāt can.ext.de elec.dudū.ꝛ.c.ecclesia. ¶ Extra no.numerum primo ꝙ dignitatem spectari sed contra videtur.ĵ.de testi.ob carmen.§.si testes dic secunduꝫ Ja.bu.aut queritur de eo quod pertinet ad meram fidem eorum.ꝛ tunc loquitur ibi.ꝛ ĵ.de bo.auc.iu.pos.l.fi.Ja.in lectu.

¶ Additio Bal.

a **Maiorem.** Quatuor modis fit pactuꝫ de futura successione. Primo de ea cōseruāda vt cū pr̄ emācipat ꝓpter fiducia. Secōdo de ea deferēda ei q̄ als nō succederet. Tertio de ea amittēda.vt.l.pactū.C. de col. Quarto de ea diuidenda vt.C.de pa.l.vl.Bar. Quinto de ea restituenda. vt.l.cum arch.secundum guil.dicit Innocen.ꝙ cōsiliarij iuris sunt de necessitate vocādi de tpe ordi.ne epi facit. l.j.C.de tu.ꝛ cu.illu.psonarū.q̄ dicat esse maior ꝛ sanior ps.vide de elec.dudum el.ĵ.ꝑ Inno.c.ecclesia per bar. ¶ In text.ibi quod si equales.vide oīno.c.quod circa.de elec.in clemen.

1 ☞ Plurium correorum dicitur vnum debitum.

2 Plures tutores vel procuratores vnius nō hīt nisi vnā vocē.

3 Vnus vicem duorum non sustinet.

Si plures. Plures q̄ hītur loco vni⁹ non hīt nisi vnum velle ꝛ vnā vocē ad hoc allegetis.ff.pri.l. ij. rūso ꝙ in pari cumulo debiti attendit numerus debitorum. Ista.l. declarat qualiter hoc intelligat ꝛ qō cōputet in nūero seu numerū faciant no.ꝙ plures correi credēdi nō hīt nisi vnā
1 vocē ꝛ est rō qꝛ causat ab vno debito. ¶ †Secō no. ꝙ pluriuꝫ correorū of vnū debitū ꝛ hoc est verū respectu rei debite sed ob-
2 ligatōes sunt plures nūero.vt.ĵ.de fide.gñaliter. ¶ †Itē not. ꝙ plures tutores vel procuratores vni⁹ nō hīt nisi vnā vocē ꝛ est rō qꝛ nō radicauit ius in eis sed in dño q̄ est vnus. ¶ Item no. casuꝫ in quo tutores pōt remittere ptē debiti ꝛ est rō qꝛ remissio est necessaria. Et ex hoc collige ar.ꝙ si ꝑ formā statuti oīs cā ꝺꝫ cōpromitti in arbitratorē ꝙ tutor poterit cōpromittere cū illa cla cōsueta ꝙ arbitrator possit accipe de iure vnius ꝛ dare alteri qꝛ hoc fit ex necessitate vt hic. ¶ Itē no.ꝙ vnus tutor pluriū

Universidad de Deusto
Biblioteca

ñ sunt plures vere sed nō interpretatiue vt q; pretendūt vnum debitū. nō gerit vicez duoꝝ. secus si essent plures vere & iterpretatiue q; totvoces haberet quot sunt ofii sui facit qō no. Jun. ō elec. q; ppter in gl. nunq̄d ꝓcu. iste. ¶ Itē no. q; vnus nō sustinet vicem duoꝝ. de hoc dicvt dixi. ff. de adop. si ꝓsul. & adde qō no. Ja. de are. de le. j. si fundū sub ꝓditione. §. si seruo. & de ꝓdi. & demō. l. qui duob⁹ per Ja. ¶ Jn gl. fz que ibi si idē. dicvt ibi & vt ibi dixi. & adde qō no. j. de sol. nisi fideius. Bal.

Si plures. Plures loco vnius reputant rō ne vnius debiti vel vnius ofii vel repsentant. itē vnus representans plures loco pluriū nō habet. h. d. hec. l. notabilis. ¶ Continuat cū. l. maiorem. ver. q; si equales. & declarationem illius ver. ponit hec l. ¶ Jn ter. ibi. simul. & sic sunt correi credendi. Jn ter. ibi cōuenerunt. i. ꝓsentiunt vel pacisc̄unt & no. casum in quoꝝ pactum tutoris q; necessarium. ¶ Jn ter. ibi vnum debitum. secus si plura. vt. j. de auto. tu. l. recipiētis fm Guil. ¶ No. hic q; interduz soluens interpretat esse vnus & nō plures. q; veniebant hic plures subvnica ratione non sub diuersis. & est hic ar. q; duo habentes dimidias p̄bendas nō faciant numerum. i. nō dinumerent in duobus. sed tm̄ habeant vt vnus. Item est hic ar. q; si donant simul duobus sercenti aurei q; ista donatio dr̄ vnica. & sic requirit insinuatio. Guil. fz hic Fulm. q; effectus diuidit inter eos p numero personaꝝ. de ꝓdi. & demō. cui fund⁹. ego dico q; si isti essent correi insolidū requireret insinuatio. q; lucrativa cā nō diuidit inter correos. vt. j. ad. l. fal. l. in lege falcidia. hoc obseruandū. & no. hoc dictum. ¶ Scōo no. q; plures interpretant vt vnus. qm̄ subvnius nocie ꝓsiderant. & est hic ar. q; qm̄ aliq̄d pertinet ad capitulū & p̄latum qō tm̄ vocis fz platus q; tum oēs ō capitulo q; oēs ꝓsiderantur vt vnus. & subeno nocie collectiuo.

¶ Tertio no. q; vna psona nō dinumerat in plures in officijs. no. vt rūvnus habere possit plura officia. dicvt. ff. de adop. l. si cō sul.[a] per Guil. ¶ Jn electionibus aūt vtrum vnus possit habere plures voces. dicvt no. Jnn. in. c. q; ppter. de elec. in gl. que incipit fz nunq̄d ꝓcur. iste. Jn gl. iij. ibi. l. si ꝓsul. & in aut. vt iudi. sine quo. suffra. §. illud & facit de leg. j. si fundum sub ꝓditione. §. si seruo. de ꝓdi. & demō. l. qui duobus de his qui. vt indi. l. tutorē ¶ Jn ca. gl. ibi. l. j. §. cōis. vbi in eadem psona nō ocurrunt plures rōnes tendētes ad plures effectus ꝓpassibiles pōt vnus fingi loco pluriū. secus si ad vnum finem tendant vel sit incōpassibilitas. fm Dy. & Guil. & alios. Bal.

a ¶ l. si cōsul. & ibidē per do. alex. de imo. & in. l. lecta. ficer. pe. & vide eundē in. l. si ad scribatum in fi. C. de ap.

Cumulum. ¶ No. & que non prosunt singula multa iuvant[b] verba fuerunt ouidij in remedijs. ¶ Item no. fieri cumulationem & coaceruationem summarum. ar. j. de so. vbi Bal.

b ¶ Junāt. ad decundē in. l. fiq̄s. §. qō. de eden.

Cumulum debiti. Not. fieri aggregationem summaꝝ. & qō ea que non p sunt singula multa iuvant. qō dic. vt no. in. l. iij. §. i. de ercu. tu. l. j. C. qui numero tutela. ¶ Additio Bal.

c ¶ Hypothecā vide Blate d. alc. de imo.

1 Unus an possit habere duas voces.
2 Voluntati partis maioris an sit standum.

Si plures. Jn ter. ibi & cū tutores. ¶ Not. q; pupilli habēt vocē qm̄ agit ō re familiari & in his que ptinent ad plures vt ad singulos sed in actibus vniuersitatum non habēt vocē q; non habent pfectum sensum nec tutor admitti[r] p cis ar. C. de testamento mi. l. fi. in ver. nam difficile vide Ja. de le. j. si fundum
1 sub ꝓditione. §. si fuo. vi. Ja. ō ꝓdi. & demō. q̄ duob⁹. ¶ † Utrū vnus possit habere duas voces vide plene qō no. Jnn. de elec. q; ppter in gl. sed nunq̄d ꝓcurator iste duoꝝ q; dicerit[r] qō sint plures psone vere & ficte & plura debita fm Ja. bu. Cumulū accumulatissime q; agit[r] de diudicio ervnico actu generando respectu oim summaꝝ. aut ex plurib⁹ si quis insurgeret effectus. & tunc diungant aut plures effectus tñe separati censent. j. de so.
2 vbi. ¶ † Nunq̄d voluntati maioris ptis sit standum. vide oino. C. de nup. l. vidue. & l. in diuinc. die aut id de quo querit[r] spectat vt ad administratores & nō iure suo vt ad tutores curatores et tñe est vera regula. l. qō maior. j. de au. tu. l. iij. §. pe. p hoc vez ni si in his per que ipm offiū finiret vt. l. fi. C. de aut. per bar. Aut illud spectat ad eos iure suo vt ad singulos. & tunc aut vnus vult vti iure suo re advsum destinatum & pōt ceteris inuitis. ff. de re fi diui. tm̄. §. vl. & j. de vsufructu arboribus. §. nams. aut ad aliū vsum & non pōt. vt. l. per fundum. de seruit. vr. p. Fallit regula in hac. l. vbi est spāl & j. depositi. l. j. §. si plures. pe. ō bella per. hoc in brocardis. ¶ Jn gl. que incipit impole. §. cōis dicvt ibi per Dy. aut ocurrunt plures cāe. & tunc si compassibiles in origine & recreutione pōt vnus vicem plurium habere. si incompassibiles non de fideius. l. gñaliter. & l. meuius. §. v. duoꝝ viroꝝ. dele. j. l. si mihi & tibi. aut non cōcurrit vtriusq; cā. & tūc non sustinet vicem plurium, vt hic dō dicit idē debitū &c. per qōnitatem cause pō

nit. & sic non ob. de aut. tu. l. accipientis. q; ibi plures cāe cōpassibiles que se inuicem nō confundunt. q; plures tutele numero & effectu etiam. Bal.

1 ☞ Fiscus non semp hz tacitam hypothecam.
2 Fiscus in maleficijs non hz tacitam hypothecam.

Rescriptum. Absentes tenent stare pacto factoperq; maiorē ptem pñtem etiam si absentes habeant psonalia priuilegia dūmodo non habeant hypothecas. ¶ Jn ter. ibi fz an hec auget qōnez. ¶ Jn ter. ibi creditoꝝ. i. pñtium seu pacisc̄entiuz qui tñ erant maior pars. Jn ter. ibi sequi oportere ex vtraq; p̄z que stio dissoluta q; tz factum maiori pte non ob. absentia vel priuilegio quoꝝdam. Jn ter. ibi omnia quecunq; hac. l. & superioribus dicta sunt de priuilegio generando. Jn ter. ibi non habēt ergo aōrio sensu ibi est hypotheca non potest derogari ei ergo est potentius ius hypothece. q; ius personale actionis vel priuilegiuz psonale. ¶ No. h tz verba rescripti loquerent de omnibus creditoribus tñ per interpretationē declarativam illius. l. istud statutū imperatoris verificat in maiori parte. vñ est hic casus q; si aliquid committitur prioribus artium vel aliquibus alijs collegiatis vel non collegiatis. q; intelligit[r] tacite cautum q; valeat factum a maiori parte facit. l. quicunq; in fi. cū glo. sua C. de omni agro deserto. li. xj. casus est hic notabilissimus secūdum bart. quod tene menti. ¶ Jn ter. ibi sic loquitur. quia facit mentionem de creditoribus indifinite nec loquitur in maiori parte vt patet. ff. in. §. hodie. ¶ Secundo no. q; ista. l. non facit mentionem de citatione vel requisitione absentis. vnde dicunt decretiste qōnunq̄ absentes sunt requirendi nisi in electionibus. nō in alijs actibus in q̄bus stat maioris pti. vt in ꝯtibus vel distractibus. vt hic & facit. l. notationum forma. C. de decur. ar. ff. in. c. vl. de ar. li. vj. ibi tñ est spāle qō ex dispensatione iuris quodammodo recedit a forma compromissi. vt ibi pz. & j. de ar-
1 bi. l. sicuti. ¶ † Tertio no. q; est reperire casum in quo fiscus nō hz tacitam hypothecam. & dicit gl. hoc esse qm̄ fiscus venit ex psona alterius vel qm̄ innitit[r] ex maleficio. ¶ Ex hac gl. no. duo primo no. dicit creditorem illum cui aliquid debetur ex maleficio.
2 ¶ † Scōo no. q; in maleficijs fiscus non habet tacitam hypo-
c thecam[c] similem glo. habetis. j. de iure fi. l. auferē. §. fiscus. contrariam glo. habetis. C. de pac. pi. l. vna. li. x. Dy. dicit q; fiscus habet tacitam hypothecam ō debitorem. & ō tertium possessorē non tñ ō creditores qui venit ex ōctu vel quasi. Alij dicunt q; ante ꝓdemnatio. fiscus nullam hz hypothecam post condemnationem fierq; per sniam quasiōbitur. vt in. l. iij. §. idem scribit de peculio. & ar. j. de iudi. l. oēm. ex hoc no. q; per sententiam criminalem quasi contrahitur vbi pena pecuniaria per sententiaz imponitur Guil. de cu. latius sic distinguit. aut ex illo maleficio sequitur rerum confiscatio tunc fiscus nullam habet hypothecaz nec ante condemnationem nec post. q; non habeat ante condēnationem sic probatur q; fiscus in bonis delinquentis nullum ius hz vt. j. de iure fisci. l. eius qui delatorem. de accusationi. l. iudicioꝝ. hinc est q; donationes facte ante condemnationez valent secuta condemnatione revocentur. vt. j. de dona. l. post contractum. q; non habeat hypothecaz post sniam sic probatur. nā post sniam fiscus est effectus dñs bonoꝝ ꝓscriptoꝝ hz non dum habeat possessionem bonoꝝ. vt. j. pro so. l. cum duobus. §. idem respondet de publica. l. commissa. si est effectus dñs ergo res sua non pōt esse sibi hypothecata. vt in. l. nec pignus. de reg. iur. Pone. fiscus tunc habetur loco heredis. vt. C. ad. l. iul. ō vi. l. si tutoꝝ. & hereditas non potest esse hypothecata immo si haberet hypothecam de preterito confunderetur successione vt j. de separa. l. debito aut ex illo maleficio non sequitur confiscatio bonoꝝ sed imponitur aliqua pena pecuniaria tunc aut loquimur ante condemnationem & fiscus nullam hz hypothecam q; non dicitur creditor dever. ff. si qua. & l. aliud. §. inter multa aut loquimur post condemnationē. & tunc refert: aut loquimur. an hz hypothecam in preiudicium aliorum creditorum. & dic q; non vt. l. quod placuit de iure fisci. hoc intelligo nisi essent creditores eiusdem tituli. i. ex maleficio. q; tunc crederem fiscum preferri ceteris paribus vt puta si aliqua quantitas debeatur fisco ꝓpter homicidium & aliqua debeatur heredibus interfecti: q; fiscum pferam executione ꝓpter tacitam hypothecam. aut loquimur in preiudicium delinquentis vel ceteroꝝ qui bona possident. tunc dico q; fiscus hz tacitam hypothecam ex die snie qō non porrigitur ad bona ante sniam alienata vt in. l. post contractum de hoc not. per Cy. C. de bo. pros. in. l. si quis post hanc in vltima questio. hec verba tene menti. & dicit Guil. de cung. qō ista sunt vera tam in penis que imponūtur de iure communi. quam in penis que imponuntur de forma statuti. & tene bene menti. Bal.

Si pacto

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ¶ Exceptio parti concurrit cũ actione penali.
2 Electio debet esse stipulatoris.
3 Periurus nõ est audiendus.
4 In pactis in dubio fauorabiles esse nõ debemus.
5 Nouatio an fiat ab obligatione penali seu subrogata per modum pene.
6 Nouatio an fiat ab obligatione coequalitatis que nonvenit p modũ surrogationis.
7 Nouatio an fiat a stipulatione penali.

Si pacto. Exceptio nouat a stipulatione penali bñs tiõis altero remedio debet esse cõtentus. h. d. diuidit in duas partes. in prima pte mouet. q. in scõa ponit. so. sabini cum quadam addit. iurisco. scõa ibi: sabinus. ¶ In text. ibi posse vtraq; via est in potẽtia in actu tñ dz altera assumi. In text. ibi stipu. s. penaz. ¶ In ter. ibi ferte. i. dz liberare a pena per acceptillationem. ¶ † No. q exceptio pacti concurrit cum actione penali. ¶ Scõo no. ex hoc q exceptio non noiatur a commissione pene. ¶ Tertio no. q altera istaꝝ viaꝝ dz eligi. ¶ † Quarto no. q electio est stipulatoris. ¶ Quinto no. q vbi quis eligendo sibi preiudicat tacite ibi etiaz cogitur renunciare expresse. tenementi. ¶ Opp. dicit hic q vtraq; via patet aduertendum. l. aperte cauet Scius q altera tñ. vt. C. de trãsac. l. cũ pponas. de excep. doli. l. apud celsum. §. labeo. C. e. l. si pacto quo penã. cũ si. Preterea hoc est expssum in hoc. §. ver. fi. tñ illud Scium soluit dupliciter. primo q hic exponat vtraq; i. altera sic. C. de bo. que li. l. fi. §. ipm aũt. et facit. de excu. tu. l. si duos. §. decet. et fm hoc facit ad. q. statuti dicentis q decimum soluat abvtraq; pte. vtrũ quelibet pars teneatur in totum an quelibet p parte ad hoc. j. ma. l. credi. §. duobus. ista respõsio non placet. q: est ꝺ ppriam significationem isti? dictionis. vt. j. ad treb. l. heredes mei. §. cũ ita. et. l. iulius phebus. et qõ no. in. l. si pluribus de le. ij. et ideo soluit istud contrarium aliter. s. q vtraq; via patet q̃tum ad originem sed q̃tum ad effectum altera tñ ps. s. que eligitur et hec est vera so. ¶ Scõo op. et vt q vtraq; via pateat nõ solũ quo ad originẽ sed etiam quo ad executionis effectũ vñ videt ob. C. de trãsac. l. vbi pactum. So. dicit gl. q hic loquit in pacto simplici ibi loq̃tur in acceptillatiõe. rõ differentie est q: per acceptillationẽ ipso iure tollitur actio et trahit secũ executionem merito actor nõ potest ammodo fundare intentionẽ suam. sed per pactum actio prima non tollitur ipo iure. et ideo merito põt denuo intentari fm hoc si pactuz tolleret actionẽ ipo iure vt in. l. si tibi. §. quedã i. e. idem esset in pacto qõ in acceptillatione. ¶ In Scium facit. C. de trã. l. cũ mota. et dicit ibi aduerte subtiliter iste. §. loquit ni si cõpetat actio et exceptio. et sic sunt duo remedia. sz cũ actio prima est ipo iure extincta. hoc nõ cõpetit exceptio. q: exceptio est
a actionis exclusio[a] sed mera negatio debiti primi istud ergo ius agendi debitum bene concurrit cũ actione penali etiam effectu sed ius excipiendi non. et istud est subtile. ¶ Tertio op. ad idez de. l. fiãs maior. C. e. so. ibi est spãle ꝓpter iuramentũ. nam idem
b operat iuramentũ qõ clausula rato manente pacto. [b] ¶ Itez et q: piurus non est audiendus vt in auth. sacramenta puberũ. facit
3 qõ no. j. de iurciu. l. alẽs. ¶ † Quarto opp. de. l. si p furẽ. §. furti de odi. furti. vbi vtrũq; exigit sol. ibi in pena legali per quã non fit nouatio h in pena cõuentionali. et sic nõ ob. ¶ Expedita gl. que incipit. i. altera venio ad gl. que incipit vbi aliud. ¶ Opp. dr hic q pena est remittenda fiãs eligat excep. de transi. cũ pponas so. ibi fuit clausula rato manente pacto vel ei similis hic nõ. ¶ Sexto op. ad idẽ. de verb. obli. l. qui rome. §. duo fratres. vbi dr penam esse cõmissam. rñdeo fateor qõ est cõmissa ipo iure tñ fiãs eligat excep. dz remittere penã vt hic. ¶ Septimo op. et in hoc subsistit subtilitas hui?. §. et videq pena cõmissa sit facta nouatio. ita qõ non habeat locũ exceptio. vt. j. de ac. et ob. l. obl'onũ fere. §. fi. rñdet gl. qõ hic fuit actũ qõ nõ fieret nouatio. vt. C. de noua. l. fi. vñ intelligẽdo. §. fm iura noua nõ opz subaudire qõ hic fuerit aliq̃d actũ qõ nouatio non fieret. ¶ Opp. octauo ꝺ hoc nouatio est trãsfusio vnius obligatiõis ad alterã vt. j. de noua. l. j. sz pactũ de non petendo non tendit ad obligationẽ. ergo nõ fit nouatio eius rñdet gl. qõ immo pactũ de nõ petendo põt nouari q: parit naturalem obligationẽ ad non petendũ. que naturalis põt nouari et trãsfundi. aduerte istam glo. reprehendũt doc. tripliciter. primo dũ dicit q in nro. §. fuit actũ qõ nõ fieret nouatio. nã istud est diuinare. et alibi dicit gl. diuinatio est refugium miseroꝝ. C. fa. ber. l. filium sic reprehendũt gl. inq̃tum gl. dicit q hodie stipulatio penalis nõ nouat per. l. vl. C. de noua. nã illa. l. loquit in obligationibus coequalibus nõ aũt loquit in stipulatione penali que surrogat loco obligatiõis prime. nã in hoc iura vetera nõ corrigunt et gl tangit de hoc. j. de ac. emp. ꝑdia. Tertiũ reprehendũt gl. q: dicit q pactũ de nõ petendo nouat q: naturalis ex eo orta trãsfundit dicit cm Ja. bu. q quicq̃d sit de ista naturali obligatione tñ quo ad alios effectus pacti ꝺ nõ petẽdo pacta quo ad effectũ excipiẽdi et eligẽdi nouatio non põt fieri. ¶ Item nec aliquo iure cauet q nouet Scius sz q non detur obligatio et actio quo ad exceptionez aũt impossibilis est nouatio. ista sunt ꝟba. d. Jac. et etiam aliorꝝ doc. et ideo apparet ꝺ qõ in iure excipiendi non gñatur preiudiciuz nouat. sz electione. ¶ Nũc ergo restat respõdere ad. l. obligationũ fere. §. fi. vbi dr q sit quasi nouatio. q: pcedens cõuentio erat obligatoria ꝺ aũt erat liberatoria. liberatio eñ non potest sic infirmari sicut infirmat obligatio. promptiores sumus ad liberandũ vt. j. e. l. si vnus. §. pactus. et in ista snia est Ja. Pe. Guil. et Lamber. de salinis. ¶ Extra gl. op. dr hic q stipulatoris est electio ꝺ immo est electio reivt. j. de iure do. l. plerũq;. §. fi. so. fm mar. sy. et Jac. bu. l. loquit. de elec. circa res hic aũt loquimur. de elec. circa remedia et auxilia. et sic non ob. no. hanc sol. et adde qõ habes. j. de eo qõ cer. loco. l. nonvtiq;. et quod no. j. de le. ij. l. lucio. ¶ Nunc venio advnã. q. gl. vtrum idẽ sit dicere ꝑmitto sub pena qõ est dicere promitto sortem. et si non dedero promitto penam: dixerunt quidam quod non. q: quando dico promitto sub pena est vnum. c. vtrunq; consequi possum vnde idem est ac si diceret promitto penam rato manente pacto. sed qñ sunt diuerse rõnes. et diuersa capla. tunc altero debeo esse contentus. vt hic gl. reprobat istam differentiã. et dicit qõ tantum est dicere promitto sub pena q̃tum diuidere ꝑmissionem hoc modo ꝑmitto sortem. et si non dedero promitto penam. allegat glo. j. fa. ber. l. heredes. §.
4 idem iurisc. ¶ † Item allegat rõnem q: in dubio non debemus esse fauorabiles in penis: vt. j. de penis. l. si pses. et de odi. et de. l. in testõ. facit. j. dele. iij. l. vxorem. §. agri plagã. et ibi per Jaco. de are. ¶ No. etiam istam. q. ad vanna que sunt in illa forma sub pena eris et persone vel pedis. et facit q no. in auth. de armis. in. ij. collũ. col. vs illa glo. que dicit hoc est q dicimus in ere et plona.
5 ¶ Ultimo restat ꝺ declarare duas materias. ¶ † Prima materia est vtrum nouatio fiat ab obligatione penali seu surrogata
6 per modũ pene. et ista est ꝓpria materia huius. §. ¶ † Scõa materia est vtrũ nouatio fiat ab obligatione coequalitatis que nonvenit per modũ surrogationis sed per modum principalis debiti. ¶ Reuerto ad primam materiam et reuoco in dubium vtrum nouatio fiat a stipulatione penali intellige postq̃ pena est commissa. nam ante nullum dubium est qõ nõ fit nouatio. vt in. l. j. §. item si ita. ad. l. falci. et in. l. j. de pe. le. id eñ qõ non est potest aliud nouare. vt. j. de noua. l. quotiens. et. l. si rem aliquã sup ista. q. leges videnr esse contrarie. nam quedam leges dicunt nõ fit nouatio. vt hic. §. si pacto. et. j. pro socio. l. fiquis a socio. de excep. doli. l. apud celsum. §. fi arbitrium. et. j. de ac. emp. l. predia. alii dicunt q fit quasi nouatio. vt. j. de ac. et ob. l. obligationum fere. §. fina. facit. j. pro socio. l. duo societatem. versi. si quando. Alie leges dicunt precise noua fieri et in totum transfundit in l. j. §. item si ita. ad. l. fal. quando di. leg. cc. si penũ. et in. l. j. de pe nul. lega. Super isto secundo articulo pe. et Guil. distinguunt. aut precedit conuentio liberatoria: et non fit nouatio: sed datur electio stipulatori. vt hic rõ q: ois liberatio trahit secũ suũ effectuz. vñ vt facta quedã executio. et sic quasi re nõ integra nõ põt fieri nouatio. ar. in. l. ab emptione. j. c. Aut ꝑcedit conuentio obligatoria. et tũc refert. aut est ista clausula rato manẽte pacto: et nõ fit nouatio: sz accumulatio. vt. l. ita stipulatus. in fi. de ver. ob. et no. C. eo. ti. cũ stipulatus sim mihi a pculo in glo. augeri. aut nõ est ibi clausula rato manẽte pacto. et tunc refert aut apponit pena iurta contractum bone fidei. aut iurta stipulationẽ. Primo casu nõ fit nouatio. vt. o. l. ꝑdia. Scõo fit quasi nouatio vt. d. l. duo societatẽ. et. d. l. obligationũ fere in fi. ita dicit doc. bar. impugnat hoc dictum. primo per glo. l. ij. C. de iure emphi. vbi penalis stipulatio non inducit nouationem. licet contractus emphiteoticus sit stricti iuris. scõo: quia vltima voluntas equiparatur contractui bone fidei: et tamẽ fit nouatio. vt. j. de penu. le. Pe. dicit ipse illa distinctio bone fidei et stricti iuris non habet in se rationem cũ omnis obligatio possit nouari. vt. j. de excep. l. et cum vno. §. j. et ideo ipse dicit aliter: quod aut obligatio prima est lucratiua tũc fit nouatio. ita intelligit. l. j. de pe. le. et. l. obligationuz fere. in fi. aut est ex causa onerosa. et tunc non fit nouatio. vt in. l. j. fm Bar. Aduerte quo ad. l. obligationũ fere. §. fi. ista opi. sua est diuinatio q: in tex. non facit mentionez cause lucratiue vel onerose. Pe. dico q ipse dicit expresse cõtra casuz l. duo societatẽ. vbi dicitur q aut iurta ꝺtractũ societatis est apposita stipulatio principalis: et postea penalis: aut penalis tm primo casu fit nouatio: q: stipulatio sortis trãsfundit in stipu. pene. secõo casu nõ fit nouatio: q: ꝺtract? bone fidei nõ nouatur a stipulatione penali: si quis ergo recte intelligat est ibi casus vtriusq; mẽbri distinctus Guil. et alioꝝ. s. q stipulatio nouatur si contractus bone fidei non nouatur. et tamen ibi loquitur i causa onerosa. vnde est aperte contra Bar. nec ob quod ipse dicit

a ¶ Exclusio, adõ tenet. i rub. de except. in prin.

b ¶ Pacto. ad de tenet. i. c. ad nfam in. iij. col. circa pri. de iurciuran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

qđ ratio differentie non potest assignari.nam immo potest assignari de facili: quia vna stipulatio cum alia habet simbolum i.similitudinem.et in habentibus simbolum facilio: est transitus vt ait Aristote.Item est alia ratio:quia in contractibus bonefidei perfidia non seruantis fidem non debet eum exonerare:sed potius cum aggrauare propter naturam contractus in quo summe consideratur bonafides.non ob.l.j.de pe.le.ḋa dico ꝙ vltima voluntas est stricti iuris q̄tum ad primeuā naturam eius.vt no.in.l.in minorum.C.in quibus cau.in integ. csti.non est necessaria.Item in vltima voluntate facilius fit transfusio:quia dep̄det ex consensu vnius q̄ fiat in ℨetibus.
¶Item non ob.l.ij.de iure empti.quia ibi pena inferebatur loco particularis inesse.i.loco illius p:estationis annue.et tūc pena non inducit nouationem protestationis tantum.facit de actio.et ob.l.traiecticie.§.de illo.ista distinctio illorum docto. est imperfecta.et ideo aliter ordina membra vbi p̄eedit dispositio obligatoria.quia in hoc loquor.nam aut est sors et pena legalis.et non fit nouatio.de cōdi.fur.l. si pro fure.aut est sors et pena iudicialis.tunc dic.vt.j.si quis cau.l.ij.in prin.aut est sors et pena arbitralis.et tunc distingue aut succedit loco solutionis aut loco alterius contumacie siue ℨetus.primo casu altero tantum acto debet esse contentus.vt.j.de arbi.l.si cum dies.§.fi.et.l.celsus secundo casu vtrumq; pati potest cum effectu.et sic non fit nouatio.vt. j.de arbi.l.si quis rē.aut est sors et pena conuentionalis.et tunc refert aut p:eecedens couentio est bonefidei.aut stricti iur.vt.l.duo societatē.loquor vbi non est clausala rato manente pacto.aut est sors et pena testamentaria siue ex vltima voluntate veniens tunc loquitur vltima.l. de pe.le.Adde tū ꝙ vbicunq; dixi fieri nouationem si minor pena esset apposita per errorem non fieret nouatio.vt.l.apud celsum.§.si in arbitrium de ex.doli.facit quod no.in.l.fi.§.si a fideiussore.ℨ.de eo per quem fac.erit.Item vbi pena apponitur loco particularis interesse.non fit nouatio.vt in.l.traiecticie.§.de illo.Item p:edicta que dixi sunt vera quando in eadē
a ¶Ope exceptiōis viō.d. aler.ō imo.l. q̄ysumfructū de ℨ.obli.t in pfi.xiij.ij.ptc. persona confertur obl'o sortis et pene:sed quando in personis diuersorum nunq̄ fit nouatio ipso iure:sed ope exceptiōis[a]. vt in.l.fi.de stip.seruo.facit de ver.ob.l.qui rome.§.flauius hermes.et quod no.per Ba.et Ly.C.e.l. si pacto quo penam.vbi vide.¶Unum scias ꝙ vbi fit vera nouatio id quod erat in obligatione veteri potest solui et mora purgari.vt plenedixi in.l.t si post tres.bar.fecit sub ista materia multaverba in.l. ita
7 stipulatus.la grande.dever.ob.¶†Dictum est superius vtrū nouatio fiat a stipulatione penali.modo est dicendum vtrū fiat a pari t coequali obligatione.t sic distingue.Quedam est obligatio ocurrens.sicut est obligatio duor reor.t per istā nō fit nouatio.vt.j.de duo.re.l.duob[9].Quedā est obligatio accedēs t ꝙ istam silr nō fit noua.vt p3 in obligatione rei t fideiuss.vt.j.d fideiuss.l.fistip.§.adhibere.Quedā est obligatio sui natura p se stās t tūc refert.aut vtraq; obligatio perficit ō sensu.vt.ℨ.e.l. in risgentium.§.adeo.t.j.de ōbus.cmp.l.pacta cōuenta.§.paulus aut nō ptic̄ ō sensu.t tūc refert aut isti ℨetus sunt simul celebrati.aut successiui ex interuallo.si sunt simul celebrati nō fit nouatio:q: nouatio d3 fieri a posteriori.t hic ppie nō est dare posterius.ista rō fuit do.Jac.bu.ℨ.de eo per quē fac.erit.l.fi.§.si a fideiussore.t ꝓbatur exp̄sse.j.p so.l.duo societatē.dever.obli. l.si q̄s cum aliter vñ stipulatio que quotidie apponit in ℨetibus stipulationū nō inducit nouationē:q: apponit cā corroborandi: t coadiuuandi non cā transferendi p:imā obligationē in sedam aut seda obligatio apponitur successiue.aut ex interuallo.t tūc refert aut seda continet minus quam p:ima:t nō fit nouatio.vt j.de ℨ.ob.l.qui vsufru.t rō est:q: plus non p̄t transfundi in minus.sil'e.no.C.de leg.l.cū q̄.hoc ver q̄ continet minus q̄tita te.si aūt ꝓtinet minus tpevidet fieri quasi emendatio p:ioris ℨctus:t fit nouatio ope exceptionis.vt.j.de p̄to.stip.l.valerian[9] t ibi no.non dico per hoc ꝙ sola dilatio tp̄is inducat nouatio. q: istud esset ℨ.l.si vnus.§.j.j.e.sed dico ꝙ q̄si est nouus ℨctus t noua dilatio.tunc fit nouatio.facit.j.de arbi.l.labeo.§.fi.t.C. loca.l.cum hermes.si aūt obligatio sc̄o ꝓtinet plus vel tantundem.t tunc refert aut obligatio p:ecedens habebat paratā execution̄.t nō fit noua.nisi agat exp̄sse vt.j.de re iudi.l.iiij.§.si ex conuentione.t.j.de mino.l.minor.xxv.an.cui fideic̄ō.t est rō q: ex quo h3 paratam execution̄.primo nō p:esumitur ꝙ q̄s velit ab hinc recedere fm Bāber.de salinis.aut p:incipalis obligatio non habebat hoc p:iuilegium executionis parate.t tūc aut secunda obligatio est eiusdem speciei t forme cum p:ima: t tunc non fit nouatio:quia fieret frustra:q: ex hoc non augeret vel minueretur effectus:vt.j.de ver.ob.l.quibus idem.aut est diuerse speciei.t tūc aut secūda obligatio est interposita nudo pacto:non fit nouatio:q: p:opie nouatio h3 fieri per stipulationē vt.C.si cer.pet.si ex p̄cio,aut intercessit stipulatio,tunc de iure. ssor.p:esumebat nouatio.insti.quib.mo.tol. obli.§.p:e. hodie vero non p:esumitur nisi p:obetur actū ꝙ fiat noua.vt.C.de noua.l.fi.modus tamen p̄bandi esset duplex.vno modo ꝙ p̄betur per verborum expressionem.alio modo ꝙ p:obetur per p̄babiles coniecturas.tunc fit nouatio ope exceptionis.vt no.j.de excep.oīs.t.l.valerianus.ℨ.allegat.t ibi vide per Barto.qui rectat hic Guil.que superius verba dicta sunt aurea.p:edicta sunt vera in ℨetibus Jn vltimis voluntatibus.dic vt.j.de ḋitio.et demon.l.nam ad ea.

Plerunq; Ex pacto pen.querit dño doli exceptio. h.d.¶Mo.per liberaz psonam nobis acquiri excep.doli.non exceptione pacti.¶Oppo.aut procurator concipit verba in dōm aut in se recipientem nomine domini si concipit verba in dōm ipso iure non valet stipulatio.vt.j.de verb.ob.l.stipulatio ista.§.si quis insulam.et de ac.et ob.l.q̄dā q̄ gerimus.si autem concipit in se recipiendo nomine domini: tunc valet pactum etiam quo ad exep.pacti.vt not.in.d.l.que enmq;.et.l.huiusmodi.in prin.de leg.j.Sol.dico ꝙ cōcipit verba in ipsum dominum absentem.non obstant contraria:q̄a loquuntur in obligatione non in liberatione que sunt contraria: quod est not.et ex hoc videt fundari glo.que est in.l.non solū. §.si liberationis.de li.le.que dicit ꝙ pactum ad liberandū int absentes parit exep.doli non pacti.gl.tamē dicit cōtrarium.j. e.l.idem in duobus:sed tu salua istas gl.quia glo.que est in.§. si liberatur debet intelligi vbi in paciscendo interuenit procurator vel minister absentis.vt in nostro.§.secus si non interuenit medium organum: quia tunc non valet pactum in aliquo. renunciatio bene valeret in obligatione querenda non forte in obligatione quesita et radicata vt.j.de neg.gest.l.pōp.scribit.t ibi per guil.¶Ultimo no.in hoc.§.quod exceptio queritur domino sine cessione.vnde.l.possessio quoq;.§.ꝙ si possessio.de acquir.pos.loquitur in iure agendi:sed ius excipiendi non desiderat cessionem.¶Quero vtrum ex isto pacto nascatur vel tollatur obligatio naturalis:t dico ꝙ non: quia non valet iure pacti.vnde non habet alium effectum nisi quia elidit act.et parit exceptionem doli.et sic etiam perpendis que differentia est vtrum valeat iure pacti.an valeat quo ad exceptionem doli.facit.ℨ.e.l.et suum heredez.§.marcellus. ¶Addtio Bal.

Escriptum. ¶Jn.§.si pacto vide quod no. Jnn.extra de penis constitutus. Item vide Jnno. extra de testamentis Raynaldus. Jn glos. hec verba vide.C.de transac.cum proponas. et.l.siquis maior.vide Ly.C.de contraben. sti.l.nuda.in vlti. questione per commissionem pen.pacti exceptio nō nouat.Et ad hoc allegatur ratio, quia excep.est priuatio quedam:sed priuatio non potest trāsfundi in habitum.Item quia exceptio pacti trahit secum executionem in sui origine:quia naturalis ipso iure tollitur.vnum non est res integra.et sic non potest ipso iure recedi.¶Jn ter. ibi vtraq; via.vide Dy.de.le.j.si quando.§.heres.¶Jn ter. ibi.qui stipulatus est ℨ.j.de iure do.plerunq;.vbi fi.solue. vt ō p.Oldr.fil.t Jac.but.nam ibi plures res debent eo.iure ō diuerso.de hoc no.C.de transac.cum pponas.t.l.ij.de pac.in.§.plerū q̄.Quare procurator querit liberationem per pactum etiam generalis sed non per acceptil.vt.j.de acceptil.l.iij.Rīde acceptilatior stipl'o quedā est liberatoria que nō p̄t dirigi in dōm absentem.l.j.dever.ob.necverbis indirectis fieri:q: fictio iure nō p̄t obliquari.¶Jn ter.ibi pderit:q: pactū saltim elisit.t pcedit hoc magis pviā cuiusdā destructionis q̄ perviam acquisitionis per liberā psonam.j.de inof.test.postbumus.§.si q̄s.Jn gl.que incipit tacitas vel exp̄ssas inverficulo mallio. tu dic aut imminet bonor publicatio.aut ex pena pecuniaria.aut interesse ¶Primo casu non est hypotheca:q: aī sniam non cū p̄t alienari.vt.l. post ℨetum.post vero:q: ppria fisci.vt.l. commissa. ¶Scōo casu est hypotheca:is non priuilegiata ex psona fisci. ¶Tertio casu est hypotheca: priuilegiata sic reducuntur ad cordiam. hec ergo t illa que est.C.penis fis. credi.p̄fer.l.j.li.x. fm Ja.bu.t Gui.¶el dic ꝙ si agit advindictam.t non de re familiari nulla est hypotheca.Si aūt de re familiari tunc si ad pnāet in furto est hypotheca tū non priuilegiata.Si ad interesse vt in dāno dato est hypotheca priuilegiata.ℏ.¶Hec gl.intelligitur q̄ advindictam.nā tunc actio nō est in bonis fisci.ergo nec hypotheca q: oīs hypotheca t omne ius reale in bonis est liberto octogis.de bonis liber.Et vide de cōtu.cyrogra.§.vl.¶Jn ea.glo.inver.intellige.¶No.ꝙ nunq̄ valet factum a p:esentibus cum maior pars abest.hoc intelligit nisi ad p:esentes esset devolutum ius alior q̄ in nostra materia nunq̄ est:is fit in materia electionū tū in casibus exp:essis in canoñ.t non in alijs cuz sit penale.de quo per hoc.extra de elec.audi.¶Jn gl.que incipit subsi

Universidad de Deusto

pit subsidiaria.inverſi.reſtituit.vide.ĵ.de sol.l.ante resti.in fi. ti tuli.in eadem gl.inver.aliquid. ¶ In glo.que incipit nisi aliud conueniat. Inver.naturali nascitur obligatio. ¶ Hirandum est de hac glo.et de alijs omnibus qui in hac materia distinguunt Cum em pactus de non petendo operet quatuor. Primum tollit naturalem. Secundum q; elidit. Tertium q; exceptionē parit. Quartum q; obligat paciscentem naturaliter non petere: ꝫ em hoc vltimum patiatur nouationē:q; obligatio est que pōt in alium transfundi.tamen alij tres effectus nonvideo q; nō nouari possint.ꝫ ideo semper ꝫ indistincte non nouat.idem franc. Ly.penalis stipulatio pactum de non petendo.tamē in effectu debet esse altero ꝓtentus nisi aliud sit dictum.vt.l.qui fidej.vbi autem p̄cedit dispositio obligatoria tūc p̄cedunt distinctiones glosa:sed melio:em puto. Dy.opi.vt distinguaī an p̄cedit cōtractus iuris ciuilis:ꝫ fiebat nouatio etiam si non agebaī.vt.l. ob.sere.§.fi.de act.ꝫ obli.an iuregentium.ꝫ tunc non nisi agere tur tñ oz esse altero contentus.vt.l.p̄dta.de act.emp. Jac. Rō q; nouatio est de iure ciuili introducta.ꝫ ideo facilius nouat si p̄cedit contractus iuris ciuilis quam si iurisgentium .non dico q; contractus iurisgentium non possit nouari.sed dico qōnouatur tacite.sed iure nouo. Idem invtroq; casu vt non fiat nouatio nisi agaī.vt.l.fina.C.de nouatio. Jac.bu. Ly.dicit q; idem est posse excipi:ꝫ tacite nouari.vt no.ĵ.de no.l.omnes . Hoc nō est verum.namvbi tacite fieret nouatio non posset agi nisi ex nouat.vt.l.ĵ.§. Itez si ita ad.l.falci. Sedvbi non fit est actoris electio.vt hic dicit. Quando queritur. Utruz fiat nouatio ſm iu
a ra hodierna[a].sic distingue aut stipulatio opponiī iuxta aliā obligationem per modum coequalis stipulationis seu obligationis.aut per modum cuiusdam subrogationis in defectū p̄me. Primo casu subdistingue.aut sēda ꝓtinet minus quam p̄ma. aut tantūdem.aut plus.si minus non fit etiam olim nouatio.vt ĵ.dever.ob.l.qui vsumfru.ꝫ.l.si pupillus.§.fi.ꝫ.l.cum qui. §. si a
b te.etiam interuētu noue personeᵒ.vt.l.si pupillus.ĵ.de nouatio. si tantūdem. Et tunc de iure isto.aut non interuenit noua p̄sona.ꝫ tunc etiam ſm hec tp̄a non fiebat nouatio.vt.l.scire debemus.ꝫ.l.qui bis. Idem dever.ob. Aut interuenit noua p̄sona.ꝫ tunc refert aut illa p̄sona interuenit constituēdo se p̄incipalez ꝙ reū.ꝫ non fit nouatio. Aut non per modū ꝓstituendi se correū ꝫ olim fiebat nouatio.hodie nonvt institu.quib.modis tollitur obli.§.p̄e.ꝫ.l.fi.C.de noua. Si plus.aut nos loquimur in p̄toria stipulatione.ꝫ tunc fit stipulatio non ipo iure nouatio.sed ope exceptionis vt.ĵ.de p̄et.stip.l. pe. Aut nos loquimur in cōuētionalibᵍ stipl'onibᵍ.ꝫ tūc aut aliō venit in sēda stipl'one ꝙ in p̄ma.ꝫ non fit nouatio.vt.ĵ.de nouat.l.fund. Si nō venit aliō in sēda quā in p̄ma olim fiebat hodie non.C.de noua.l.fi. Si autem secunda stipulatio opponitur per modum cuiusdam subrogationis in defectū p̄me.tūc si apponiī in ꝫctu stricti iuris fit nouatio.vt.l.obligationū fere.§.fi.ĵ.de act.ꝫ ob.ꝫ de pecu. legato. l.ĵ. ꝫ ad.l.fal.l.ĵ.§. Item si ita. Si autem apponaī iuxta ꝫctum bone fidei non fit nouatio.ĵ.p̄o socio.l.duo societatem. Ly.ſm Guil. Predictavera in conuentione obligatoria:sed in liberatoria non nouatur. vt hic.ĵ.ſm Fran.accur. Ly. Si autē due actiones que nunc vni competunt conuenerūt orte in p̄sonis diuersoz non fit nouatio.ĵ.de act.emp.non est nouū.ꝫ facit C.de pactis.pactᵍne peteret.ꝫ.C.de trāsa.vbi pactūvt scias qō accessoria obligatio non nouat p̄incipalem.ĵ.eo.in personam. §.qui penamvide hoc:q; non potest stare sine p̄incipali.ad trebel.si heres pecuniam. Idem in correlatiuis obligationis quia vna p̄supponit alteram.ergo non tollit sibi.l.si tibi. ¶ In gl. immovidetur ibi.sed hodie. Innuit glo.q; causa donatio.posset hodie hoc fieri.ꝫ sic colligiī hic malitia per feneratores qui faciunt sibivendi domum vel quid simile.ꝫquod plusvalet faciūt sibi donari qō Guil.de cu.dicit q; fieri non potest.quia p̄sumitur in fraudem q; quicquid accedit sorti estvsura.vt. l. rogasti.§.ĵ.ĵ.si cer.pe. Item videī committi fraus exquo in eodem ꝫctu est donatio ꝫ venditio:vt.C.mandati.l.pe.ꝫ fi. Lyn. Predicta vera in ꝫtractu suspecto patri facto a feneratore sed alias exceptus cessione actionum benevalet contractus rei p̄o parte vēdite p̄o parte donate.ĵ.de contraben.emp.fiquis donationis. ¶ Et no.ex p̄dictis q; donatio accedens sorti est vsura no.facit.ĵ.l.cum aquil. ¶ In.§.pac.in glo.pactum.ibi p̄sumo qō tanq; heredi.hoc verum qñ pater paciscitur super obligatione ppria.sed si in obligatione filie.dicit Ja.de rau.q; non pōt exceptio pacti:sed doli.sic.ĵ.e.l.ꝫ heredi.§.iul.Lyn. Aut paciscīī in re peculiari tuncvideī paciſci filio.vt extraneo filio.ĵ.e.ꝫ heredi.§.iuli.aut in re ppria filij.ꝫ tunc videtur paciſci filio vt extraneo ſm Lau.de sal.aut in re p̄opria patris:tunc aut cōfert pactū post mortem suam:ꝫ intelligiī paciſci filio vt heredi.ĵ.eo. tale pactum.§.fi.aut confert pactū invita resoluendū post mortē ipsius patris:vt q; psonaliter paciſciī.ꝫ tunc non videtur pa
ctū filio vt heredi nec valet pactū.vt hic. Et adde qō no. Ly. C. de operis libertoz.l.liberti libertecq;. ¶ No.q; iuramētum nō pōt nouari.vt.C.de transac.siquis maio:. ¶ No.q; error in cōditione noue p̄sone impedit nouationē.ĵ.e.in p̄sonā.§.q; pecuniā ver.eque. ¶ Inter.i v̄.stipl'onem ꝫ sic no.q; per elec.actionis ex causa non tolliī ipo iure. ¶ In.e.gl.in v̄.qō no.q; exc. repellit teneri dī so.ma.menia per Ja.

Quia. No.similitudinem inter pactū ꝫ solutionē que quidē similitudo ſm glo.non est vera ꝫ vltra hoc allegat.l.no.C.de noua.l.non abstulit.ꝫ.ĵ. de noua.l.si debitorem. Bal.

1 ¶ Tres casus in q̄bus pactus p̄curatoris obest domino.
2 Procurator constitutus generaliter videtur constitutus ad negocia ꝫ iudicia.
3 Procurator ad lites non pōt paciſci.
4 Actiones vtiles habens non dī pprie dominus.
5 Procurator an possit p̄orogare terminum.

1 Quam et nocere. †Pactū p̄curatoris no cet dño in tribus casib⁹ ¶ Primo si hz mandatum ad paciscendū. ¶ Scdo si hz gñale mandatum cū libera. ¶ Tertio si est p̄curator in rem suaz alias paciſci non potest.h.o. ¶ No.q; speciale mandatum ꝫ generale cum libera equiparaī tam in ꝫctibus
2 quam in iudicijs:quod est no. ¶ †Scdo no.q; p̄cura. constitutus gñaliter videtur constitutus ad negocia ꝫ iudicia. ¶ Inter.ibi placuit ꝫc.facit.ĵ.de iniur.in.l.sed fivnius.§.p̄curator ꝫ qō ibi per Dyn. ¶ †Tertio no.q; p̄cura.constitutus ad li
3 tes non potest paciſci.nec potest ei solui.hoc verum in p̄cur. simplici dicit Inno.q; sicut non pōt paciſci.ita non potest renūciare exceſ.vel p̄oba.super quo vide Inn.extra de offi. dele.c. cum olim.abbas tenementi. ¶ Ex p̄dictis patet arguendo de ciuilibus ad criminalia.q; p̄curator constitutus ad accusandum non potest facere concordiam accusato: nisi super hoc habeat cōmissionem. ¶ Quarto no.q; quando p̄curator constituiī in rem suam non est necesse q; dicaī ad agendum paciſcēdum ꝫ exigendum q; eo ipso q; est dñs litis pōt ꝫ solutionem re
4 cipere ꝫ paciſci. ¶ †Item in ista litera no.q; ille qui habet vtiles actiones non est ppie dñs:sed loco dñi:ꝫ fundatur per hoc gl.que est.ĵ.si agervecti.l.ĵ.§.qui in perpetuum. ¶ Quero hic vtrum p̄curator factus ad agendum ꝫ exigendum possit recipere solutionem a spōte soluente. Spec.dicit q; nō per illam.l. sed si tantū.in spec.de.p̄cu.§.vt autem.ver.notabiliter aūt Jac. de arc.dicit Trium.ĵ.dever.sig.l.verbum facit.ĵ.sol.ma.l.nō solū ꝫ.ĵ.de pig. actᵗ.l.solutū.§.solutam hoc etiam tenet Ly.ꝫ alij mo
5 derni. ¶ | Quero vtrū p̄curator possit p̄orogare terminus ꝫ dic q; non.vt.ĵ.de verbo.obliga.l.qui rome.§. calimachus vbi est ter.notab. Bald.

¶ Additio Bal.

Am et nocere consti. Vide quod no. Inno.extra de offi. delega. de causis.ꝫ de p̄ba.ex literis.dicit Inno. q; p̄curator potest renunciare p̄obationibus:sed non exceptionibus. Alij dicunt qō potest obmittere non remittere. ō offi. dele. cum olim Abbas. siue ei.vide in specu.de treug.ꝫ pace. verſicu. hoc quoq;. Omnium rerum.vide.C.de transac.l.transact. p̄elat.cum placuit. Nota.si constituo sic p̄curatorem ad omnes res meas q; videī ꝓstitutus etiam ad actiones.facit ad no.per gmil.in.l.ĵ.ℨ.de ſta.ho.assessoz.vide qō no.de noua.si q̄s dele. In glo.que incipit immo in ar.§.pe.ibi in donatione exp̄essa hic in tacita.ar.no.in.l.ij.§.circa.de except.doli hoc non placet per.l.si diuortio .de ver. Et ideo dic q; hic nō erat mera donatio:sed renunciatio sortis que per pactum non licet. ¶ In ea. glo.in secundis.l.ij. Idem no.ĵ.si cer.peta.rogasti.§.si tibi contra no.ĵ.de constituta pecunia q; si maritus.§.ĵ.ꝫ.l.hactenus.§. ĵ.eo.ti. Sed que glo.sunt meliores videtur qō p̄me ar.de operis liber.campanus ꝫ.l.fi.C.ad.l.fal. Tu dic q; contrarie sunt veriores.nam hec videtur permissa vtvsura. quia est supra sortez C.de vsur.cum allegas. Item ex vicinitate contrarium aliquid p̄sumitur actio.de p̄uile.credi.si vtri.§.si. Item videtur pactum fraudulentum quod p̄o parte est onerosum vt.C.man.ab anastasio.ꝫ tanq; fraudulentum non valet de transac. cum aquiliana.nisi adijceretur obligationi iam seorsum contracte. ꝫ ad l.campanus. Responde quod vbi alia coniectura potest p̄esumi sicut hic non p̄esumitur donatio.vt.l.si cum aurum.de solu. An.de pisis facit quod not.ĵ.tit.ĵ.l.cum hi.in p̄in. An ille qui parcit alteni intelligiī remittere iniuriam ꝫ damnū.dic q; iniuriam tm̄.vt no. Dy.in.§.si asi iudi.

¶ Additio lectu.vacantis in.l.sed si tantum. Bald.

a ¶ Hodierna vid.o. Bar. soci.ī p̄si.xxj. inci.visis ꝫ diligēter v̄.ĵ.qz ꝫ cū seq.in.ĵ. ptevbi exquo hodie.de iur. C.ipo iure nō fit qualr induca ꝫ quid sit.
b ¶ Persone. vide pau. de ca.ꝫ do.alex. de imol. i.l.q̄ vsufructū .de ver.ob.vbi ēt p̄ange.ꝫ do. alex.de imol. in l.valerian⁹ de p̄to.stip.ꝫ pau.i.l.singularia.si cer.pe. vbi ēt vid⁹ rapba.ꝫ aliq̄dp franc.arc. i.l. ex duob⁹. de duo reis , in. xij.col.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sed si tantum ad. Ad actiones.vide in spe.de acto: eū. q̄d de clericis conuentualiū.ibi nec solui.per istaz. l. z fi.dicit spe.q̄ pcurator̄ dato ad exigendum nō potest solui.de pcu.§.vt autem ver.notabiliter autem in p̄cedenti forma.non ob.de sol.siquis seruo.z.l.sol.§.solutam.de pig. act. q: loquimur in p:ocuratore generali cui potest solui.vt.j.de so. ver.p:ocuratori. Item loquuntur in pcuratore iudicij:q: in seruo loc.tenet. Item non ob.l.fidecommiss.§.si rez.q: credo q̄ exigit faciendo solui dño ipse solutionem recipiendo. Sed alij dicunt q̄ sibi solui pōt:z de equitate pōt. Ibi loco no. q̄ habens vtiles non est dñs:sed habeꝫ loco dñi.z sic facit per no.j.dever. signi.l.i.§.qui nuper.

Item magistri. In glos. sua ibi. p:iores vocat p:iores artium p:epositos artium qui in ista ciuitate appellanꝫ camerlengi bononie appellanꝫ ministrales.naz isti non possunt facere pactum vel contractum in p:eiudicium sui collegij ni si super hoc habeant mandatum: sed in ista ciuitate dicuntur p:iores artium decuriones qui p:esunt toti ciuitati.in istis etiam dic q̄ non possunt pacisci nec ordinare finditeꝫ: q: istud debet fieri in consilio generali non per eos solos nisi sup hoc aliter disponeretur per.l.municipalem.z hoc etiam bene p:obatur per istam glo.et.l.fi.C.de venden.re.ciui.facit.C. de nauicula. l.nauarcoꝝ.et.j.quod vi aut clā.l.p:ohibere.§.plane. de ma. conue.l.j.in p:in.z qō no.C.de transac.l.p̄fes.tene menti.q̄d de magistris temploꝝ.vide per Inno.extra de iudi.c.cum dep utati.quid de magistris societatis mercatoꝝ sicut erat dñs Rodulfus de bardis hic.vide in.l.vlti.a.de exercito.z.l.j.de instito. cū si.z quod no.j.si cer.pe.l.ciuitates.

1 Magister vniuersitatis in p:eiudiciuz sui collegij potest pacisci.

2 P:ocuratori ad exigendū an possit solui.

1 a **Item magistri.** a† Mo. q̄ magister vni
2 uersitatis vel societatis vel quilibet p:elatus vel p̄positus alicui? collegij potest in p̄iudicium sui collegij pacisci hoc intelligit gl. q̄ talis p̄latus vel p̄positus hz liberam administrationem vel hz speciale mandatuz a collegio z non alis:quod est no.facit qō no.C.de transl.l.p̄ses.adde quod no. Inno.de magistris templa riorum.de sen.excō.cum illoꝝ quid de p:ioribus.dicit glo.q̄ non possunt contrahere in p:eiudicium cōis:nisi habeant mandatum:quod tene menti.z idem est in reliquis aliis specialib?. sicut est hic consilium camerariorum:sed in generali consilio ciuitatis bene possunt fieri Actus z sindicatus ad contrahendum z pacisc̄endum:z ita intelligitur glo.que est.C.que sit lon.cons. in publica.z co.ti.l.ij.in glo.magna. † Extra quero vtrum p curatori ad exigendum possit solui b dicit specu. quod non. et dicit q̄ est casus in.l.sed si tm̄:q: istud mandatum circa iudicia intelligitur q̄ ipe exigat ofio:z faciat dño solui.non aūt q̄ ipse recipiat solutionem.j.de p:ocu.si reus paratus.ita tenet spec. per hunc ter.in ti.de p:ocura.§.vt autem.ver.notabiliter autez itavidetur tenere glo.in.l.ij.j.so.ma. Alij dicunt Actium.s. q̄ potest sol.recipere.j.dever.sig.l.verbum.exact.z ibi per Ja.de are. ad hoc.j.de pigno.act.solutum.§.solutam. Si vis rīdere ad illum ter.die q̄ ibi erat pcura.ad negocia.z ideo istud verbū exigendi tunc accipit vt possit ei solui.sed vbi mandatum conferē ad iudicia.nisi specialr dicaē q̄ ipe possit solutionē recipere nō q̄ poterit solutionē recipere:q: hoc posset magis p̄iudicare domino:q: posset recedere cū pecunia.z ideo non dī dñs mandasse nisi exercitium iudicij.modo habetis opi.dñs bar.tenebat.q̄ possit ei solui. In glos.ceterum nota hanc glos.quia non est alibi. In eadem glos.in fi.ad instar.p:ocura.priuati. Fran. accur. Mo.ergo q̄ p:iores artium de iure cōi nonvident habere mandatum ad obligandū commune:quod tene menti. Bal.

a Item magi. vide b oio.d. aler.ō imo.z adde bar. i.l. ij. §.plane. q̄ vi aut clā. et Cy.in.l.p̄ses C.ō trāsactio

b Solui.vi tudo.alex.de imo.in.l. b iure.de sol.z in l.iij.sol. mat.

Additio Bal.

Item. Vide Inno.de excess.p̄lato.dilecta.item vi Inno.de restit.spol.olim versi.de magistris templ. Vide Inn.de sententia excommunicatio.c.cum illoꝝ.

Additio lecture vacantis in.l.tutoris.Bal.

Utoris. Vide archidiaco. xvj. distinctio. peni. rei.

1 Dñs paciscendo potest infringere contractū pcuratoris.

2 Distractus exvna parte in contractibus recip:ocis distrahit ex vtraq;.

Cum emptore. Pactum factum cum habentevtiles actiōes p:eiudicat habenti directas.h.d.diuidit in duas ptes.

q: p:imo loquitur in hñte vtiles ad quem negocium pertinebat per quandam p̄siam.scō loquitur in hñte vtiles ad quem negocium p̄tinebat p:incipalr tanq̄ ad dñm.scā ibi.sed inter dñm. Prima subdiuidit in duas:q: p:imo ponit edictum.secūdo ratio.scā ibi nam exquo. In tex.ibi.merito:q: exquo habz vtiles hz tus pacisc̄endi:q: est pcura.in rem suam.vt.ff.eo.l.fi tm̄. les sed si in rez. In tex.ibi.exceptione doli subsidiaria in loco exceptiōis pacti.vt.ff.eo.l.receptū.§.plerūq;.fm odofr. In tex.ibi.inter dñm:q: pcura.vendiderat z tradiderat vnde transtulerat dominium.vt.j. de publi.l.siquis p̄hibuerit. In tex. ibi.vt homo.sorte homo morbosus fm odof. In tex.ibi.redderet ei.s.pcuratori. In tex.ibi.p domino in nomine dñi. et sic dñs habebat vtilem actionem ad p̄cium.vt.j.de ac.emp.l.iulianus.§.fi pcurator. Idem tamen dico si dñs non habebat vtiles.vt q: pcura.p:pio nomine receperat p:missionem p:eij. nā cum dñs possit agere vt pcu.liberat emptorem.ergo z ipe poterit liberare.vt.j.mandati.l.idemq;.§.si cui. In tex.ibi.peten ti.s.pcuratori.no.q̄ habens vtiles actiones potest per pactum
1 elidere directas. † Mo.q̄ dñs potest paciscendo infringere contractum procuratoris nonq̄ ipo iure tollat:sz ope exceptio
2 nis:quod est no. † Tertio z vltimo no.q̄ in contractib? reciprocis distractus exvna parte distrahit ex vtraq;.ppter naturaz correlatiuoꝝ.vt hic.z in.l.fi.de accep. Nemo ad gl.z quero quid econtra vtrum pactum cum habente directas p:eiudicet habenti vtiles glo.hic p:imo dicit q̄ sic nisi in tribus casib? primus si habens vtiles erat lis contest. secundus si aliquid ex debito receperat.tertius si habens vtiles fuerat p:otestatus debitori.nam in istis tribus casibus vtilis p:eferetur directe vt habēs directas ammodo nihil possit in p:eiudicium habentis vtiles.vt.C.de noua.l.iij.z hoc verum quando rationevtilium non enervatur a p:incipio effectus.si autem enervatur:vt in restitutione ex trebelliano:tunc habens directas non potest pacisci: q: sunt inutiles.vt.l.facta.§.ij.ff.ad treb. Sed contra istam op. de.l.fi.j.de transac.rīdet glo.q̄ p:edicta distinctio hz locū quando debitor sciebat alijs competere vtiles.si autem ignorabat sempervalet pactum sibi.vt in.l.contrariavbi hec distinctio ponitur ad literam:z licet doc.nō allegent habēs aliam.l.notabilem.per quam hec distinctio fundatur glo.de solu.l.filie. ver. claudius.ista sunt verba glo.dicunt quidam q̄ ista glo. contradicit sibiipsi sed non dicunt verum.sed hoc est:q: nesciunt ordinare membra glos. vnde concludamus sic in materia. Cum quaeritur vtrū pactum factuz cū habente directas p:eiudicet habenti vtiles refert aut debitor sciebat alium habere vtiles. aut ignorabat si sciebat:tunc refert.aut q̄ vtiles erat enervatus effectus directarum:tunc non valet pactum in p:eiudicium habentis vtiles.vt in.l.ij.§.ij.j.ad trebel.aut per vtiles non erat enervatus effectus.z tunc refert.aut habens vtiles lit.contestauit vel partem recepit:tunc per hoc consolidauit sibi ius.vnde habēs directas ammodo nihil potest.vt in.l.iij.C.de noua.aut non fecit aliquid istoꝝ trium.tunc valet pactum factum cum habente directas:vt colligitur per dictam.l.a contrario sensu.hoc verū q̄ hz directas.z vtilitas pertinet ad eum:secus si hz directas vt nudus minister.vnde p:ocura.qui habet directas nō potest pacisci in p:eiudiciū domini habentis vtiles vt.ff.eo.sed si tm̄.facit C.de noua.l.nō abstulit. Aut debitor ignorabat aliū habere vtiles.tunc dicit indistincte glo.qō pactum valet p:opter iustam ignorantiam.secus si ignorantia esset supina.ar.j.fi cer.pe.l.qō te.vbi parificantur scire z scire debere. Bar.fil.z Cy.in hoc vl timo distinguunt.aut pactum est onerosum.aut gratuitum. primo casu sit vera glo.secundo casu non valeat pactum in p:eiudicium habentis vtiles actiones vt in.l.facta.§.ij.ad trebel.similem distinctionem habemus in.l.j.§.ij.fi quid in frau. pa. Sed Jaco.de are.z Bar.in ista materia dicunt aliter.q̄ aut cessio respicit communem vtilitatem cedentis z cessionarij.tunc loquitur.l.iij.aut respicit vtilitatem solius cessionarij tunc sola scientia sufficit ad impediendum vim pacti nec requiritur aliquid illoꝝ trium de quibus loquitur.l.iij.de noua.ita dicit Barto. hic.z Jaco.de are.in.l.j.§.j.C.que res pigno.ob.po.in.l. nomē Quero vtrum illa que dicta sunt in pacto habeant locum in cōfes.dicit do. Dy.q̄ sic.z equiparat pactum z confes.vt ipe ponit in.l.facta.§.j.ad treb.l.tamen si partem.§. si per fundum. j. quemadmo.ser.amit.videtur indistincte dicere q̄ non nocet. et facit.j.de pig.l.fi superatus.§.fi. Sed respondeo ad.l. si partem §.si per funduz q̄ ibi penes venditorem nullum ius remanserat quia seruitus adherens fundo erat translata cum fundo.z p:edicta vera quando confessio emanat per viam cōtractus.sed q̄ emanat per viam iudicij dicit.j.de pcura.l.si actor malit. Extra quero hic vtrum vtilis p:eferatur directe.an econtra. rīdeo distinguendo aut vtilis z directa veniunt ex eadem causa aut ex diuersa aut ex contraria si quidem veniunt ex eadem causa tunc refert.

Universidad de Deusto

refert.aut directa competit ei ad quez principaliter pertinet negociū ꝛ commodū.ꝛ tūc preferē directa.nisi in trib⁹ casib⁹.vt.d. l.iij.C.de noua.aut econtra vtilis competit ei ad quem principaliter respicit negocium.vt dño:tunc ab ipso principio preferetur vtilis:nec habet hic locum.l.iij.C.de noua. vt pbatur.ĵ.de procu.l.in causa.§.fina.cum.l.sequen. Secundo casu principali quandoveniunt ex diuersis causis vtraq; suum effectum meretur.nec impeditur vna per alterā. Exemplum in proprietario ꝛ emphiteota.nam quilibet est in suo iure tuendus.ĵ.si agervec.l. j.ꝛ no.j.de condi.indebi.l.indebiti.§.fi nummi. Tertio vltimo casu quando veniunt in casibus contrarijs prefertur vtilis.vnde vtilis quesita per preserip.prefertur directe.vt.C.de preseri. xxx.anno.l.siquis emptionis.fm Ja.bu.ibidem in sua lect.que verba sunt multum notabilia. Additio Bal.

Sicum emptore. Vide qd nota.in spe.d ac.seu peti. §.seq.ver.sed nunqd tenet quis dicere vide in spe. de leg.§.nunc aliqua.ver.ij.ꝛ in spe.de cess.ac. §.j. ver.sed nunquid sola.ꝛ vide omnino per Guil.ĵ.de consti.pecu.l.vtrum in ver.nocebit:qr si peteret esset reuersuruz precium ad pacisscentem domus.

Si tibi.x.milia. Obligatio que re contrahitur non pōt cōtrahi in plus re.b.d. ¶ No.q in obligatione que re cō trahitur pactum non auget obligationem. ¶ Op. ꝛ videtur q ex pacto possit augeri obligatio vt.ĵ.e.l.in traditionibus.C.de re.permu.l.rebus.respondeo hic in obligatione re contrahenda.ibi in obligationibus contrahendis rei interuentu vel in contractu innominato.ꝛ sic non ob.ꝛ sic habes q in obligatione que re contrahitur obligatio nō pōt excedere cāz cō tra aūt cā potest bene excedere obligationē vt.ĵ.si cer.pe.l. rogasti.§.sicut. ¶ Op.scdo ꝛ vt q alia decem pūt peti ex causa donā.cum eīm pmissio fuerit in illis.x.ex mera liberalitate.ergo est donatio.vt in.l.cuius per errorem.de reg.iur. Rñdet gl.ꝛ dicit q olim non poterat agi:qr ex nudo pacto non agebat:sed fatet q hodie posset agi per.l.siquis argeti.doc.dicunt ĵtium:qr ista non pōt dici donatio que sumit originez a p̄cedenti mutuo.sed est vsura.ꝛ ita dicit glo.in.l.rogasti.§.si tibi.vnde etiam si inter esset stipulatio hodie non posset agi cum vsure sint ꝓhibite fm doc.ex hoc apparet q in mutuo ex pacto nō potest intercedere aliqua remuneratio sine pacto:ſz in mera liberalitate bene posset ille qui recepit seruitium pecunie remunerare mutuantez vt ĵ.de pe.heredi.l.sed si lege.§.consuluit.ego etiam credo qōdoc. dicantvez:qr vbi est alia presumptio non presumit donatio.vt ĵ.de solu.si cum aurum. ¶ Extra querunt hic doc. factum est in strumentū feneratori in formavenditionis cum illa clausula.ꝛ si plusvaluerit dono.modo queriturvtrum tenuerit donatio in illo pluri.dicunt hic Guil.ꝛ Cyn.post eam q non.[a] intelligo eos hoc modo qō ꝓbato q sit pignus ꝛ nonvenditio q clausula donationis nil operet.vt extra de pign.c.illo vos.ꝛ extra de emp. ꝛvendi.c.ad nostram.isti tñ doc.innuunt qōvenditio facta feneratori cum ista clausula presumatur facta in fraudem vsurarum ꝛ allegat Guil.C.man.l.per diuersas.ꝛ l.ab anastasio in rōne sui.sed ego dico q in dubio staretur instrumento.ꝛ presumeret venditio vera donec ĵtium probetur.vt.C.plusvalere: qō agit l.emptorem.C.de proba.l.j.cum plurib⁹ facit.ĵ.de pigno.l.si fundus.§.fi.Bal.

1 Accusatio per concordiam ꝺ tolli.
2 Iniuriam remittens an videat damnum remittere.
3 Syndicus vniuersitatis an possit remittere damna singulorū.
4 Par in testamento an possit fieri.
5 Penitentiam recipiens an videatur remittere iniurias.

Quedam. Actiones ex maleficio per pactum ipo iure tollunt.h.d. ¶ No.ar.ex isto.§.arguēdo de ciuilibus ad criminalia q per concordiam ipo iure tollit accusatio ꝛ inquisitio.vnde non est opus exceptione:sed solum
1 productione concordie. ¶ † In glo.ibi.§.naturalis. vtrum ex delicto oriatur obligatio naturalis dicit no.insti.de iure.naturali.§.ius autem.ꝛ dicam in.l.j.§.bestias.de postu. ¶ In eadē ibi.vel sunt penales.adde quod no.C.de transa.l.cum mota.
2 ¶ † Extra querovtrum ille qui remittit iniuriam videat remittere damnum. Dy.dicit q non de iniur.l.si vnus.§.si ante.ꝛ iō sis cautus.qō in instrumento concordie facias damna remitti
3 ꝛ interesse fivis q fit plena remissio. ¶ † Secundo querovtruz syndicus vniuersitatis possit remittere damna singulorum. dic
4 vt notat Jnno.extra de iniurijs.c.in nostra. ¶ † Tertio queritur vtrum par.possit fieri in testamēto. dic q sic.vt.ĵ.ad sil.l.ij.facit quod no.ĵ.de testa.l.heredes palam.§.fi.ꝛ facit quod no.in gl. insti.de iniurijs in fi. ¶ † Quarto ꝛ vltimo queriturvtrum ille
5 qui recipit penitentiam videat remittere iniurias.dicunt doc.

b q non ꝓtum ad ius accusandi.sed solum ꝓtum ad rancorē animi[b].ita dicit ḃ Guil.iz in ĵtium faciat dicta gl.insti.de iniurijs fm eum adde etiam quod no.Guil.de eu.C.fami.her.l.ipsius.

1 Actio hypothecaria nascit sine traditione.
2 Actio hypothecaria dicit pretoria.
3 Actio hypothecaria per pactum non tollit ipo iure.
4 Actio hypothecaria an sit mere realis.
5 Actio hypothecaria tollit ope exceptionis.
6 Casus in qbus dominiū transit sola venditione.

De pignore. Hypothecaria nudo pacto nascit per pactum aūt de non petendo non tollit ipo iure:sed ope exceptionis.diuidit in duas partes. qr primo loquit quando actio hypothecaria nascatur. Secundo qualr tollat.secunda ibi.tollitur autem. ¶ No.q iste. §. prima facie videtur dicere qd hypothecaria facilius tollatur quam nascat
1 ¶ † Scdo no.q hypothecaria nascit sine traditiōe. ¶ † Ter
2 tio no.q actio hypothecaria est actio pretoria.ꝛc o:dat insti. d
3 ac.§.item seruiana. ¶ † Quarto ꝛ vltimo no.q actio hypothecaria per pactum non tollitur ipo iure:sed ope exceptionis. ¶ Huic venio ad glo.ꝛ aduertatis gl.hz duas partes. Jn prima parte loquitur de natiuitate. Jn secunda parte loquitur de interitu.secunda incipit ibi qualiter autem tollatur. ¶ Opp. contra primam partem.hic dicitur q hypothecaria contrahit consensu.alibi videtur dici contrarium.scilicet qd re contrahit obligatio.vnde videtur ob.institu.qui.mo.re contrahi.ob.§.ff. sol.dicit glo.q hic loquitur quo ad actionem hypothecariam. nam ille actiones inter se differuntvt plene no.in consti.ff.§.tertij.insuper anni.in glo.magna que huic addenda est. ¶ Iuxta hoc quero duo. Primovtrum in pignore pretorio sit reperire act.pignoraticiam.dixi aliasvobis.ꝛ est ter.duarum legum singularium.ĵ.vt in poss.leg.l.is cui.§.queri.de dam.infec.l. vtiq
4 ¶ † Scdo queriturvtrū hypothecaria sit actio mere realis.gl. hic videtur dicere q actio hypothecaria habeat aliquid personalitatis. Jnver.sed illud.hic quero.dicit enim q hypothecaria presupponit naturalem ꝛ ciuilem obliga.ꝛ ista glo.est in hoc articulo singularis.pro hoc facit quod dicunt doc.q hypothecaria quando interpretatur contra debitorem sapit naturam personalis actionis.C.de preserip.xxx.an.l.cum notissimi ad finez Jtas est q actio hypothecaria mere realis est ꝛ obligatio que habet eam p̄cedere non est obligatio.vnde hypothecaria nascatur:sed est obligatio principalis preambula.istud probatur.ĵ. de cuic.l.si cumvenditor.in prin.facit.ĵ.ad trebel.l.debitor.ꝛ de excep.rei iudi.l.ex sextante.§.latinus ꝛ est glo.ordina.singularis qō hypothecaria reperitur quandoq; sine personali.vt not. ĵ.ad trebel.l.si heres pecuniam facit.ĵ.co.publi.l.commissa.ꝛ facit ad predicta.C.de pigno.l.pignorum.do. Bar.respondet ad glo.hic positam que dicit q in pignore reperitur ciuilis ꝛ naturalis obligatio:qr hoc est verum quo ad pignoraticiam directā
5 ꝛ contrariam non quo ad hypothecariam fm eum. ¶ † Nunc venio ad secundam partem glo.dicitur hic q hypothecaria tollitur ope exceptionis.contra immo ipo iure.vnde videtur obstare.C.de pigno.l.si maior. Jstud contrarium soluitur pluribus modis.primo q hic loquitur in pacto quod erat formatum sup debito non super pignore fm istā solu.plus operat remissio directa quā remissio per obliquum.alibi tamen reperit totum oppositum:qr plus operatur id quod fit per obliquum q̄ id qō fit directo.ĵ.de transac.l.ꝛ post rem.§.j.sed illud contingit ibi propter destructionem fundamenti.vt hic patet. Secundo modo soluitur istud contrarium qr hic conuentio erat traditione subnixa.ꝛ ideo quia res non est integra non tollitur ipso iure: sed ope exceptionis.secus si esset statum in finibus pacti.ꝛ illa est so.Jo.glo.dicit q licet esset ventum ad traditionem.per hoc tñ res non est integra.qr in pignore ratione traditionis non augetur effectus.preterea hypothecaria nascitur ex solo consensu.ergo cumvitiatur de solo consensu.nec recipiat aliquod adminiculum rōne traditionis ĵmo consensu debet tolli.vt.ĵ.de rc.iur. l.nihil tam naturale.ꝛ.ĵ.de ser.vrba.predio.l.tria predia. ꝛ pro tanto glo.titubat de solu.Jo.tamen finaliter non recedit ab ea
6 ¶ † Aduerte nos habemus quosdam casus in quibus dñium transit sola venditione.vt.C.de sac.san.eccle.l.fina.modo queritur vtrum nudo consensu possit iste contractus ipso iure resolui.ꝛ videtur q non:qr trahit secum executionem translationis dominij.vnde res non est integra.in contrarium facit ista glos. ꝛ.l.maior.C.de pigno.nam in obligatione pignoris conuentio trahit secum executionem iure realis hypotheceq̄ queritur ex ipa conuentione:tamen nihilominus contrario consensu tollitur.vt.l.maior.certe in hoc casu crederem q prima pars esset verior:qr aliud est in iure dominij:quod est ius perfectum q̄ fit in iure hypothece qō est ius debile.ꝛ ideo non crederē:qō tolleret dñium ipso iure:ſz ope exceptio,ꝛ no.istum passum. Ego tertio

[a] ¶ Hō nō.ad de cundē bal. in rub.C.de ꝛ hen.emp. xij. col.vbi idem dicit in diuisione.

[b] ¶ Ad rancorē animi vide pari.ḋ puteo in tract.sindicatus.in ver. vltimo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

modo soluo ꝺium:q; ꝺico q; aliud est remittere pignus. aliud est ꝓmittere non petere vel ꝓmittere non agere per remissionē ſunditus recedit a pigno:e.vt in.l.maio:.ſed per ꝓmissionez nō petendi non recedit ſunditus a pignoze:ſed parat obstaculum excep.in hypothecaria. ¶ Ulnū sciendū est q; siue quis pignus remittat siue alienanti ꝓsentiat ei solum ꝓdest in cuius fauo:ez est facta remissio vel ꝓsensus ⁊ non alij.⁊ hoc facit ꝓ mulieribus renūciantibus hypothece in certis ꝺctibus.⁊ inter certas personas:q; extra non extendit renūciatio.⁊ hoc casu est verissimū ⁊ hypothecaria non tollit ſunditus.ſed solū exceptio paratur. iste est casus singłaris.C.ad vel.l.iubem⁹. ¶ Ultio in ista materia.ꝓclude distinguendo.vt in gl.quāvide. ¶ Jn gl.ſua magna ibi non vt tollat:ſed vt ſuppleat.q; est defectiua. ¶ Jn c'a.ibiꝫ ꝺit. Quid si testat.vtrū idem ꝓiudicium generat si credito:ꝫ ſentit debito:ꝫ testari sicut si ꝺberet.ꝺic q; sic. iste casus est qui non est alibi in.l.sicut.§.venditionis.j.ꝺ.mo.pig.vel hypo.soluit. ¶ Jn ca.ibi.l.ij.ex hac glo.not.q; tacitum pactū nunq; ꝓmittit ipso iure:ſed ope exceptionis.facit.C.de pactis.l.postvenditionē. ¶ Jn ca.ibi.vt.j.c.l.ab emptione.immo non tollit naturalis vel ciuilis obligatio:ez remittat pignus.vt.C.ad vel.et ⁊.j.de leg.iij.l.si mulier.§.pen. ¶ Jn ca.ibi.ſed inutiliter no.optimā glo.ex qua colligit ſo.bꝛocardi an vitiato exꝓſſo vitiet tacitū[a] glo.ꝺicit q; aut est eadem rō vitiandi.⁊ vitiatur vtrunq; aut non tunc ſecus.quam no. ¶ Jn ca.ibi ſed cum vendito:ꝛvide qō ibi no.vbi etiam ponit aliud exemplum singulare:videz qñ nō ez remissio debiti.q; non fuit insinuata.tñ ez quo ad pignus:qō est no.Remissio ergo debiti ꝓncipalis ꝺico.ſ. gratuita indiget insinuatione sicut ꝺonatio:ſed remissio pignoꝛis nunq; indiget insinuatione.adde quod ꝺicam.j.c.tale pactum ⁊ no.j. de re.iur.l.siqs obligatione. ¶ Jn ca.ibi.§.excep.tollit.q; ſequela ꝺijudicat fm naturam ꝓncipalē.qñ ꝓncipale est vtile. qñ aūt est inutile.ꝺicit ſuperius ꝺictū est adde q; in alio casu hypothecaria nō tollit ipso iure:puta qñ hypotheca est ꝺcta per stip. qō fieri pōt.⁊ hoc ꝺicit quedam.l.singularis.j. de sol.l.solutum quā singulariter no.an.de pignō. ¶ Jn ca.ibi.re integra pōt ꝺici q; re tradita non cōpetit hypothecaria cū creditoꝛ possidet vt no.in.l.fi.C.de here.ven.ideo non tollit ipso iure:ez si postea creditoꝛ cadit a possessione ⁊ agit hypothecaria.vt in.l.ij.C.ꝺ ꝓpig.obstat sibi exceptio.ex hoc apparet an per traditionem excludat hypothecaria:q; excludit quāꝺiu creditoꝛ possidet non si creditoꝛ ꝺesinit postea possidere vt ꝺ.l.ij.de ꝓpig.vbi est casus no.qō tenemenți.

a ¶ Tacitū.vide do.bar.soci.i ꝓpō.clxxij. incip.multuz abūde.ñ.⁊ cō firmat hoc in ij.parte.
¶ Facit.vid rapha.in ꝓpō. inci.de supra dicto instꝛor Mau. de ca. oino i ꝓpō.ciij.

Si quis. Pactum ꝓsonale ꝓsonam non egredit. h.ꝺ. idē in ꝓuilegioꝛ būficio.de leg.ij.l.cū patronus.⁊.j.de ritu nup.l.non solum.§.si puelle.

1 Exceptio doli an per quēlibet queratur.

Si quis. Pactū ꝓsonale non ꝓdest heredi.⁊ pactum qō ab initio nō tenuit non pōt postea ꝺfirmari.h.ꝺ. ¶ Jn glos.pactum.ſ.ꝺceptum.no.hanc gl.q; alibi meli⁹ non reperit de hac materia.Et ibi ⁊ heredi istud membꝛū non ez ꝺubitationē.vt.j.de ꝓba.si pactū.⁊.j.e.tale.§.fi.Et ibi merucrat ꝓpterea pt imposuit operā suam:⁊ forte aliq̄ ꝺedit creditoꝛi vt faceret pactū filio.tñ hoc nonvt pt:ſed tanq; quilibet:q; filius ꝓmeruerat:⁊ referas merita a filio in patrem. Et allegat ista gl.in ar.ad.q.q; ls filius sit in ptāte.tñ valeat ꝺonatio quaz pater ei facit vtanq; benemerito:q; habet loco extranei. vt ꝺicit ista gl.alibi reddit rō:q; reputat aduentitium.vt tangit.C. de inoffi.test.aut.vnde si parens.qō nonvt bene ꝺictū:q; cū merita ꝓueniant ex operis:⁊ filius ꝺebeat operari patri. istud ꝺz censeri ꝓfectitium.ergovt q; ꝺonatio facta filio in potestate nō benemeritovaleat.ad hoc facit qō not.j.de fideiuſ.siquis ꝓ eo. §.j.⁊ qō no.C.de col.l.si ꝺona.ſed si merita nō attenderent respectu operaꝝ ſed respectu alterius rei puta q; filius impendit de suo ꝓ patre.vnde pater volens eum remunerare sibi ꝺonat. tunc bene posset saluari prima opi.est tñ necesse vt fiat specificatio meritoꝝ in ꝺonatione vel q; ꝓbent per testes.vt no.in.ꝺ. l.si ꝺonatione.⁊ ar.l.si testamēto.de ꝓba.⁊ ꝓdicta vera qñ cōstat q; voluit ꝺonare.nam in ꝺubio non ꝓsumit ꝺonare filio in ptāte:ſed in peculium concedere.vt.l.fi.de pecu.lega.etiā si filius esset bene meritus.vt.ꝺ.l.si ꝺona.facit quod no.in.ꝺ.l.filiū fami.her.in lectura antiquoꝛum.⁊.co.tit.l.filie cuius. Et ibi. §. ij. Jsta glo.innuit q; ꝺistinguat vtrum stipulatio sit collata in filium viuo patre vel post moꝛtem:ſed in.ꝺ.l.quodcūq;.§.ij.ꝺicit q; ꝺebet ꝺistingui.an vt in filium.an vt in extraneum: quod est verius.⁊ ꝺde qō oꝝ in.l.qō ꝺicit.j.ꝺ.ver.obli.⁊ ibi tanq; heres hoc est verū si pater paciscit sup obligatione.ipsius patris: q; non cadit in filiū nisi sit heres.ſecus si super obligatione ipsius filij:q; tūc intelligit paciſci eivt filio.vt.j.e.⁊ heredi.§.iulia.fm Ja.de ra.⁊ Cy.in addi.⁊ ideo qñ pater in contractu facit mentionem filij.aut est tale quid qō concernit filium sub nomine heredis.⁊ tunc intelligitur de eo tanq; filio facit.j.ad treb.l.ex facto.§.fi.⁊.l.vt numerus.§.si liberis.j.de op.li.l.liberti libertecq; ⁊ quod no.j.ꝺ.ver.fig.l.in conventionalibus.⁊ ibi si pactū. Cōclude ergo quatuoꝛ casus aut paciscit filio vt hꝛdi. aut vt filio vt extraneo aut ꝺubitatur.⁊ no.ex ꝺicta glo.q; interdum vt deterio: ꝺditio eius qui bene meruit:qō ꝺidetur absurdum⁊ ideo ꝺic q; non hac rōne est deterioꝛ ꝺditio eius.ſed q; verba sunt cōcepta in eum tanq; in extraneum ſine mentione filiationis vt.j. eo.⁊ heredi.§.ceterum.ſic.C.de iure ꝺeli.cum aliq̄s.⁊ de ꝺi. et
1 demon.l.filio. ¶ Extra op.q; ꝺidet q; per quēlibet queraꝝ alteri exceptio ꝺoli.cum ex pacto inter absentes queraꝝ:ez non interueniat nuncius vel epła.vt no.j.ꝺe li.ꝺe.l.non ſolū. §.ſi liberationis.ſolue q; illa glos.non approbat cōiter.⁊ ꝺidetur contra ter.nostri.§.⁊ est gl.ℨ.j.e.idem in ꝺuobus in ꝓn.⁊ est rō:q; nō est pactum nisi sit ibi conjunctio ꝺuoꝝ conſensuum que inter absentes non potest fieri immediate ſeu mediate per nunciū vel epistolam:ſed qñ pactum ꝺeficit rōne conſensus nunq; causat ibi exceptio ꝺoli:ſed contra istud opp.ille qui alteri paciſcitur certum est q; eius negocium vtiliter gerit.ergo ꝺebet haberi ꝓ procura.vt.j.de neg.gest.l.pompo.saltem per ratihabitionem: ſed ex pacto procura.queritur ꝺomino exceptio ꝺoli.vt.ℨ. eo.l. reſcriptum.§.ſi ergo.⁊ ex pacto istius gestoꝛis saltem ſecuta ratificatione.Rñdeo q; exquo iste concipit verba in ꝓsonam absentis non ꝺz intelligi procu.ſed magis ꝺz ſimilitudinez nuncij cuius actus non potest ratificari.ꝓbaturvtrunq; in.l.multū. C.siquis alteriꝰ sibi.⁊ facit ad hoc quod no.in.l.stipulatio ista §.si quis insulā.j.de ver.ob.⁊ ibi.l.fi.i ꝓn.ibi superuenit cā cōfirma. Jtem ibi non erat nullum:ſed in precedenti.

1 Pactum patris an ꝓsit filie.
2 Doli exceptio an queratur extraneo.
3 Pater an paciſcatur vt filio.

Si pactus. Extraneo vel etiam filio non potest q; paciſci. nec confirmatur pactum licet ille extraneus ſuccedat postea paciſcenti.hoc ꝺicit ibi.§.not.ꝺiuiditur in ꝺuas partes. Primo ponitur quoddam ꝺictum in extraneo cum ratione ipsius ꝺicti. Secundo loquitur in filio. ſecunda ibi.⁊ hec iuꝝ. ¶ Jn ter.ibi.si pact⁹ intelligo ſimpliciter non sub noīe officij.si em hoc fecisset tanq; ꝓcurato: vel nuncⁱ⁹ quereretur exceptio ꝺoli vt.ℨ.eo.l.reſcriptum.§.plerisq;. ¶ Jn ter.ibi neue a titio.eramus forte ꝺuo ꝺebitoꝛes ꝺiuerſoꝝ creditoꝛum.ſed in ꝺuobus coꝛreis.ꝺicit.l.idem in ꝺuobus.j.eo. ¶ Jn ter.ibi extiterit mihi ⁊ est ratio.q; aut vult inniti ex persona sua.⁊ non pōt ꝓpter ꝺuo.primo q; pactum fuit ꝓsonale.secundo q; erant obligationes ꝺiuerſe.sua obligatio ab obligatione mea.⁊ facit in ratione ſui.j.ꝺe ꝺiuer.⁊ tempo. prescrip.l. anvitiuz.§.ex facto. ¶ Jn ter.ibi.neue a filia q; erat ꝺebitrix alterius ꝺebiti.ſi autem eiusꝺem ꝺebiti.ꝺic vt.j.e.⁊ heredi.§.nos autem. ¶ Jn ter.ibi.extitiſſet.ꝺixit tñ iuꝝ.qō non ꝓdest filie pactum patris. ¶ No.hic q; id quod est ipso iure nullum a principio non confirmat ex postfacto hic adde quod ꝺixi in.l.j.ℨ. eo.
1 ¶† Sc̄ō no.q; pactum patris non ꝓdest filie. ¶ Tertio ⁊ vltimo no.q; pactum collatū in filiam non tanq; in heredem nō pōt ei ꝓdesse vt heredi:ita qō ius ⁊ nomen heredis non auget
2 pactum nec robur pacti. ¶† Oppo.contra primum ꝺictū. §. ⁊ videtur qō queratur extraneo exceptio ꝺoli.vnde ꝺicit obstare.ℨ.eo.l.reſcriptum.§.plerūq;.ſo.ibi ſub nomine officij.⁊ tanq; minister absentis.⁊ eius oꝛganum fuit pactum.hic autem non ſub noīe officij.vnde cum hic nō interuenerit vt pcavel oꝛganū pactum non est pactum.quia non ꝓficiscit inter absentes niſi aliquo oꝛgano interueniente.facit.j.de ac.⁊ oblig.l.conſensu. ¶ Secundo oppo.⁊ videtur q; pactum patris ꝓsit filie.nam siue istud pactum consideretur vt liberatio ꝓdest filie.vt.l.auus ⁊.l.heredi.§.nos autem.j.eo.siue consideretur obligatio. ſimiliter debet ꝓdesse.vt.j.ſo.ma.l.gaius.⁊.l.quodcunq;.§.ij.de ℣. ob.huius contrarij timoꝛe gl.no.hic ꝺistinguit quatuoꝛ ꝙsus: quia interdum pater ſtipulatur filio.vt heredi.⁊ tunc non est ꝺubium quod heredi nostro possumus paciſci.vt.j.de ꝓb.l.ſi pacto.adde hoc est verum si filius conueniturvt heres:ſed si conueniturvt ꝓꝓria persona.tunc istud pactum non ꝓdest sibi:q; non conuenitur vt heres.facit de act.empt.l.non est nouum. Interdum paciſcitur filiovt filio.tunc queritur filio exceptio ꝺoli vt in.§.nos autem. Adde hoc est verum in pacto liberatoꝛio:ez in pacto obligatoꝛio.⁊ quo ad acquisitionem actionis in filio in potestate.ꝺic.vt.j.de verbo.oblig.l.quod ꝺicitur in filio emācipato.ꝺic vt.j.de ſolu. l.ſtichum. §. quesitum in filio naturali. ꝺic vt.j.de leg.iij.l.vroꝛem.§.pater naturalis in matre paciſcente filie ꝺic.vt.C.de pac.connen.l.pactum.⁊ ad trebel.l.venditoꝛ §.fina.⁊ facit.infra de pactis.ꝺo.l.inter ſocerum.§.filia.interdum pater paciſcitur filio extraneo, vt quia meruit, non quia filius tūc

Universidad de Deusto

filius tunc nō valet pactū.dicit glo.vt in nostro.§.adde qñ pater aliquid cōfert filio de patrimonio ipsius patris tūc ꝓcedit ista distinctio.aut ꝓcesserunt merita.aut non.vt no.C.de collā.l.h̄ dona.de fideius.l.si quis ꝑ eo.§.j.ꝛ.C.de inoffi.test.aut. vnde si parens.sed vbi pater nil cōfert filio.vt qñ paciscitur de nō petendo tunc nō video q̄ cadat ista distinctio.ꝛ ideo dicit Ja.de ra.ꝛ Cy.q̄ dictū iur.est verum q̄tum ad except.pacti.vt j.eo.ꝛ heredi.§.iulianus.qōverum credo.vnde iste ter.debet i-
3 telligi fm illum.§. ¶† Interduz dubitaꝫ an pater paciscatur vt filio.an vt extraneo:an vt heredi.i hoc dicit gl.q̄ recurrēdū est ad cōiecturas.ꝛ si quidem ex coniecturis apparet qualiter pater filio ꝓsperit illud seruabo.si nō apparet ꝓsumaz q̄ fuerit pactus filio tanq̄ heredi.ista sunt verba aurea ist⁹ glo.adde.dicit Bar.qō multuz notabile est hoc qō dicit glo.q̄ recur
8 ratur ad coniecturas.cōiectura aūt sumitur[a] non solum ex qualitate verboruz.vt.j.de condi.ꝛ demon.l.filio.ꝛ.C.de iure deli. cuz aliquis.sed etiā ex qualitate ꝛ natura ipsius rei.vñ si pater paciscatur filio super re que de suꝰ natura transit ad filiū ꝓuilegio filiationis non vigore hereditarie successionis:puta operis liberti.ꝓsumo q̄ tanq̄ filio ꝓuiderit.vt in.l.vt iureiuran. §.fl liberi.de ope.lib.ꝛ idem in feudo ꝛ emphiteosi cecke.naz si pater recipit ꝓ se ꝛ filijs nō requiriꝫ q̄ sint heredes. Item si sunt heredes ex disparibus partib⁹.tñ habent emphiteosim ꝑ equali portione.allegat ipse Jaco.de belui.in tit.an agnatus. c.j.col.x.ego allego tibi Dy.de v̄b.sig.in cōuentionib⁹.ad trebel.ex facto.§.fi.ꝛ Cy.C.de ope.liber.l.liberti libertecq.caueat tñ heres:q: qō dicit Bar.est verum vbi in contractu nō est facta mentio heredis.si eñ in cōtractu fiat mentio heredis.Exempli gratia.recipit pater emphiteosim ꝑ se ꝛ suis heredibus vsq̄ in tertiam generationem:tunc filius non succedit nisi ꝓ here
b ditaria[b] ꝓpter istud nomen appellatiuum heredis quo nomine vniuersalis successor significatur.vt.ff.de eden.l.quedam.§. is autem.idem dico in feudo qō patet.q: venit in petitione heredi.l.item videndum.in fi. Item venit in diuisione hereditatis vt singulariter no.C.fami.hercis.l.si familie.ergo est quid hereditariuz.alsvenmet in diuisione.vt.j.fa.hercis.l.quedā mulier. ¶Extra quero pater recipit instm ꝓ se ꝛ ꝑ filio.vtrū filius habeat aliquod ius in vita patris.Breuiter quedā sunt q̄ considerantur ordine successiuo.ꝛ gradatim transeūt vt emphiteosis.tunc filius nō habet ius viuo patre.vt in aut. de nō alie.§. emphiteosim.quedam sunt q̄ non cōsideranꝫ gradatim vt emptio ꝓprietatis.tunc dico q̄ filiꝰ facit statim partē.ꝛ in vita patris hz ius in virili parte.arg.j.de vsufru.accrescē.l.si mulieres cum liberis.C.de ipube.ꝛ alīs substi.l.si.hoc in filio emancipato vel in eo qui alsnō est in potestate.si aūt filius est in potesta te videtur.l.dicere q̄ pater videatur adiecisse filium conferēdo in filium vltimū iudiciū non q̄ sit vltima voluntas:sed est tacite donatio in filium collata.que requirit mortē patris.C.fami. her.l.cuius.alia tñ.l.videtur dicere q̄ videt hoc collatum in peculium filij qō descendit iure patris.vt in.l.titij filij.de pe.leg. ibi autem loquitur in mutuo.nō autem in re q̄ patris nūq̄ fuit vt cum pater emit ab extraneo.ꝛ facit.C.de duo.l.pe.§.alia.de dona.inter vir.ꝛ vxo.l.si filij. ¶In glo.magna ibi ꝓsumo qō tanq̄ heredi.hoc verum in re que sumit originem transmissionis a patre.vt.j.de ꝓba.l.si pactū.ꝛ j.eo.l.tale pactū.§.si.ꝛ.C. de cōtraben.ꝛcōmit.stip.l.ij.interest eñ nostra transmittere ad heredes:ꝛ non ꝓsumiꝫ de heredib⁹ sensum nisi in his que sui natura sunt sic trāsmissibilia.ꝓbantꝫ ista.j.de acq.here.pantonius in rōne sui.ꝛ qō no.j.so.ma.l.etiam.Bal.

1 ¶ Pactū reale transit ad singularem successorem.
2 Jus excipiendi nō censetur inseparabile a persona.
3 Causa onerosa ꝛ lucratiua equiparantur.
4 Singularis successor appellatione successorū continet.

Pactum conuentum. Jus excipiendi tā reale q̄ personale transit etiam ad singularem successorem siue succedat ex causa onerosa siue ex causa lucratiua.h.d.ꝛ tene menti.§.nota. ¶In ter.ibi:venditor qui possidebat rem alterius vel obligatā alteri:ꝛ dñs vel creditor fecit ei pactum de non petendo. ¶In ter.ibi:constituatur.quia non fuerūt verba taratiua que coarctarent pactum. ¶In text.ibi:autem.venit ampliatiue potius q̄ aduersatiue. ¶In text.ibi conceptum est hoc modo.q: ꝓmissum fuit possessori non petere conuiuente.istud pactuz dicit
1 personale:quia cum persona finitur. ¶† No.q̄ pactum reale transit ad singularem successorem. ¶Secundo no.q̄ ius excipiendi quod cum persona alicuius finitur.tamen eo viuente transit in singularem successorem.ponit Bar.simile in vsufruc. qui cū persona finitur.tamen eius cōmoditas potest cedi vsufructuario.§.fi.de peri.ꝛ cōmo.rei ven.non facit.de leg.ij.l.pe-
2 to.§.prędium. ¶† Tertio subtiliter collige ex isto.§.q̄ ius excipiendi non censetur inseparabile a persona cū recipiat trās-
3 missionem. ¶† Quarto no.equiparari causam onerosam ꝛ lucrativam q̄tum ad transmissionem beneficij. ¶† Quinto et vltimo not.nomine successorum etiam singularem successorem significari.circa quod dic q̄ aut loquimur in actione danda.et non continetur successor singularis nisi actio sit realis vel in rē scripta.vt.j.de contraben.empt.l.fi.ꝛ.l.si aqueductus. aut loquimur de exceptione danda:ꝛ tunc continetur singularis successor.vt in isto.§.ꝛ.j.de iureiuran.etiam.ꝛ.j.de contrahē.emp. l.dolia.§.eum qui.aut loquimur de stipulatione committenda ꝛ tunc etiam continetur singularis successor.scilz vt per suuz factum stipulatio cōmittatur.vt not.j.de alie.iudi.l.iij.§. opus. item vt cōmittatur stipulatio si contra eum fiat.de dam.infec. l.fluminum.§.addicitur.ꝛ.j.de serui.rusti.prędio.l.eum.ꝛ ibi ꝙ Jac.de are.facit de verb.oblig.l.stipulatio ista.§.sicut.de acti. ꝛ oblig.l.plena.§.fi.que verba no.tetigi vobis in.l.quedam.§. is autem.ff.de eden. ¶Quero que est ratio huius.§. Bto.assignat tres rationes. Prima ne pactum sit inutile.Secunda ꝓpter regressum de euict.Tertia quia pactum censetur rei cohere.ꝛ ista verior.ꝛ facit.j.de act.empt.l.in venditione.quam.l. singulariter no. Poet. ¶Secundo quero vtrum iste.§.intelligatur in pacto facto ante traditionem:an in facto post. glo.dicit q̄ inꝟtroq;.q: factum autoris semper prodest successori siue precedat traditionem siue sequatur.vt.j.de rei ven.l.a titio.ꝛ.l. si quis alienam.de act.empt.non est ita econtra: q: post traditionem pactuz non nocet:sed ante sic.j. quēadmo.serui. amit.l. si partem.§.j.ꝛ.j.de pign.l.fi superatus.§.fi. ¶In glo.magna ibi:vt.C.de iure do.l.j.ꝛ.j.de dona.l.aristo.Bal.

1 ¶ Factum illiciti detentoris vero domino nec obesse nec ꝓdesse potest.

Cum possessor. Pactum factum iniusto possessori non prodest euincenti et iusto domino.hoc dicit. ¶In ter.ibi:pactum est cum creditore hereditario de non petendo:vel cum creditore hereditario de pe
1 tendo. ¶† No.factum illiciti detentoris vero dño non ꝓdesse nec obesse.facit j.de condi. indebi.l. si vbana. ¶Oppo.§.q̄ immo ꝓsit.vt.l.si post.de constitu.pecu. Respond.glo.ibi loquitur in bonefidei possessore.hic in malefidei. Adde immo loquitur ibi in iusto possessore a quo euincens habet causam.hic in possessore iniusto a quo euincens non intelligitur causam pretendere.ista est nota.ꝛ vera solu.quam glo.firmat.j.ad trebel.in.l.si heres pecuniam.ꝛ eam tenet Barto.hic.ex qua solu. no.q̄ ille qui rem per sententiam euincit.tunc dicitur successor esse quādo euincit a possessore legitimo.secus si ab iniustō detentore.ad hoc.j.de statu libe.l.statulibe.§.quintus.de except. rei iudi.l.si quis rem a nō domino.ꝛ quod no.inst.de offi.iud. in fi.ꝛ facit.C.de transac.l.nec intentio.ꝛ sunt ista verba no.alij dicunt q̄ speciale est in cōstituta pecunia.q: respicit originalē causam fm Jac.de belui.tu tene sol.primam.

Si filius. Per filium ꝛ seruum queritur exceptio patri ꝛ domino verbis in patrem vel dominū relatis.verbis autem relatis in filium queritur patri eadem exceptio ex persona filij.verbis autem relatis in seruum queritꝫ dño exceptio doli nō pacti.h.d.vsq̄ ad.§.nos autem. Bal.

¶Additio Bal.

Si tibi decem. Ibi quedā actiones. Vide omnino Guil.de cug.C.fami.hercisc.l.in ipsi⁹. Ibi etiaz querit an iniuria realis tollatur dissimulatiōe vt personalis.an hec remissio sit donatio.habes in.§.filio.per pactis. et prescriptis.vt.j.de iniur.sed sivnus.§.si ante.adde quod nota.per Dy.vide quod not. C.de transac.l.cum mota.ac.ibi pacto.vide quod no.j.de solu. l.solutam pecuniam. In fi.extiterit.nam nil hic ad rumbum.q: licet sit heres:tamen non assumit defensionez vt heres:quia pactum erat personale.ibi valide ad hoc vt pactum vtilitatem cōferat.vt nota.j.eodem.idem in duobus.§.personalis.successio etiam si non debeatur euictio.quia quando quis succedit in re omne ius ꝓ ipsa re competens transit siue sit actio siue exceptio.j.de contraben.emptio.qui tabernas. Contra successorem vero quod transeat.dic vt.l.fluminum.§.adde.de dam.infecto.per Dy.ꝛ.j.de iureiuran.l.al. Ibi cum possessor. vide qō no.ad trebel.l.si heres pecuniam.in fi.glo.ꝛ.C.de transac.nec intentio. ¶In gl.que incipit si hypothecaria. hypotheca nudo pacto contrahitur:sed per pactuz de non petendo non tollitur sed parit exceptionē.h.d. Et caute littera loquitur in pacto de non petendo. Nam in reali non tollit nec elidit actionem in se quod patet.quia contra tertium possessorem libere pōt agi.vt C.de transac.si ꝑ fundo. sed in personali elidit.nam non elide-

[a] ¶Sumitur. Ex quib⁹ aūt cōiectura sumaꝫ vide pari.de puteo i tract. syndi. i ver.an si officialis.

[b] ¶Pro hereditaria.adde Bn.ross.i tracta.de success. ab intest.xxiij. col.ꝛ ꝓ pau.ō cast.in ꝟsilio. cxxxv.ꝛ ꝙ ale. i ꝟsil.ix.ij.pte sed q̄d si ꝓr recipit ꝑ se filios ꝛ heredibus an debeatur filijs non heredib⁹.vid pau.de cast.i ꝟsil.ccxxxij.et i.d.ꝟsi.cxxxv. ꝛ do.alexā.in ꝟsi.lvj ij.pte, ꝛ in cōsil.lxxj tiij.parte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

re vir potest opari. q; nō sequit fundum. Si autē esset pactum de pigno, liberando per se cōceptum liberatur pignus ipso iure etiam si esset facta traditio creditori: q; aliud est in venditione q̄ in pignore. Nam in venditione traditio causat ius: sed in pignore nil addicit. Item in venditione non potest dñium trāsferri sine traditione: sed in pignore non proceditur per viaz retrāslationis: sed interitus. vt. l. nec⁹ pignus. Item pone in emptio. q̄ ex traditione non sit ius translatuz: vt q; nō est habita fides de precio: tunc nudo consensu distrahetur. arg. j. de solu. l. ij. licet glo. vt vides aliud dicat. Probatur quod dixi de interitu: q; debitor non acquirit ius creditoris. & sic nō succedit in eo. de leg. ij. si tibi homo. §. fi. ¶ In ead. glo. ibi: si autem. an vitiato expressovitietur tacituz eius accessorium. hec sunt distin. aut est causa vitiandi vtrūq; aut nō. Nam vt vitiato principali vitietur accessorium. die vt habes per Ja. in. l. eū notissimi. et est verum nisi sit accessorium q̄ per se stare non potest. vt no. ff. ad trebel. si heres pecuniam. & de solu. cum quis. in fi. q̄ tacitū est inutile siue expressum vitiato expresso vitiatur & tacitū. de dona. inter vir. & vxor. si sponsus. §. generaliter. ¶ In ea. glo. ibi: tollatur per remissionem. sed qualiter per successionez. die vt. l. cum quis. §. fi. de solu. Qualiter per prescrip. die vt. l. intellige re. & adde quod no. in. l. si heres pecuniam. ad trebel. & ſ. in cōsti. omnem. §. tertij. insuper anni. ¶ In glo. que incipit. q̄tum. in ver. hanc. vide in specu. de peur. §. sequitur. in fi. ¶ In ead. glo. in ver. erat. Adde q̄ nō not. j. de pecura. si quis in rem. & in. c. si quis in ius. & l. doli. de noua. per Dy. & j. de manu. seruus furiosus ibi. Et dic aut exceptio coheret persone. & nō obstat successori nisi cōmodum esset reuersurum ad autorez. vt arg. de bonis liber. l. quare. Aut est peremptoria. & sic rei coheret: et tunc obstat. Sed tunc pone qui non poterat pbare nisi per vnuz testem cessit iura alteri. an cessionarius poterit inducere cedentē in testem. & dicit Guil. q̄ non. hic plene no. etiaz inter alias rationes dic: q; affectio repellit testem. vt ptz in aduocato proseneta & procuratore fm eum. sed hec ratio non est generalis. naz sola affectio non repellit testem nisi in casibus expressis a iure. vt ptz in. l. in tantū. §. vniuer. & l. eos. finiū regun. bene tamē cōcedo q̄ nimia affectio attenuat fidem testis. tamen non excludit ex toto nisi vbi est presumptio iuris q̄ ex affectiōe quis diceret falsum q̄ nō presumit regulariter. vt. l. quoť. §. q̄ dolo.

1 ☞ Pactum quod prodest patri pdest filio.
2 Pater filium defendere non cogitur.

8 ¶ Idoneus. Vide Feli. in c. iosup. in fi. vij. col. ō testi. & qō ibi dixi i apost. sed q̄d de filio cedēte. vide spec. in tit. de test. §. j. v. sed pone mutuaui.

Requirerent. §. Item si. Personale pactum appositum cum filio porrigitur ad patrē: & ad heredē patris viuo filio si de peculio cōueniatur. pactum vero de nō petendo a seruo. de rigore est inutile: sed de equi-
1 tate pdest dño q̄tum ad except. doli. h. d. ¶ † Not. q̄ pactum qō pdest patri pdest filio qui conuenitur ex persona filij q̄ videtur teneri eodem iure. ergo filz debent se tueri pari ratione. secō collige hic arg. q̄ ego video: conueniri quando conuenit
2 alius ex persona mea. ¶ † Item no. q̄ pater non cogitur defendere filium. licz de iure nouo cogatur autorari q̄tum ad solēnitatem iudicij. vt. l. cum non solum. §. necessitatem. C. de bo. que libe. & tene bene menti.

Theredi. In glo. vlti. huius principij. ibi etiā postea. hoc falsum est: quia illa exceptio doli est subsidiaria. vnde finit cuz persona sicut finiretur exceptio pacti: nec debet esse maioris roboris exceptio doli q̄ pact. vt ſ. hac lege. in prin. fm Guil. & Bar. ¶ In ea. ibi: validum est. q; filius est capax iuris excipiendi. seruus autem nō est capax iuris excipiendi: q; non potest esse in iudicio. vnde in seruo deficit fundamentū & origo exceptionis in filio non. facit ad istaz rationem. j. e. l. §. nos autez. versi. nam q̄ ipsi. de pecul. leg. l. tūc inutile. de leg. j. l. cum filio.

1 ☞ Inutile defenso dicitur inutile defensori.
2 Exceptio doli subrogat loco exceptionis pacti.
3 Exceptio an querat absenti ex pacto facto.

Nos autem. Ex pacto patris directo in ipsum filium non queritur filio exceptio pacti nec patri per filium: sed bene queritur exceptio doli. h. d. fm intellectum glo. vel dic q̄ non queritur exceptio pacti vel doli: sic vt extraneo. & hoc in prima parte. secus si vt filio. & hoc in secunda parte que est in versi. inlia. fm Bar. sequendo glo. q̄ est in. l. si tibi. §. si pactus. ſ. co. ¶ In gl. j. ibi: ad pactionem. id est q̄tum ad necessariam pacti exceptio. ¶ In tex. ibi: conuenia-
a mur actione de peculio que est accessoria & secūdaria actionis principalis: immo verius est eadem cum ipsa addita hoc solo nomine de peculio. ¶ In tex. ibi: ād actum clare & explicite. vñ tunc pater non nititur per quandam consequentiam: sed principaliter per se si fecit mentionē de se. ¶ In tex. ibi: non est dāda sez mihi. ¶ In tex. ibi: ipsi. sez filio qui in isto pacto est persona principalis. ¶ In tex. ibi: nec defensori. siue pater sit simpler defensor: siue sit in rem suam. q; conuenitur actione de peculio. ¶ Mo. ex pacto alterius except. q; alteri non querit istū
1 vltimum passum examinabo. ¶ † Secundo not. q̄ illud qō est inutile defensori: est inutile defensori. ¶ Tertio not. q̄ illud qō est inutile in persona ad quam principaliter pertinet negocium est inutile in persona ad quam porrigeretur secundario p quā-
2 dam consequentiam. ¶ † Quarto no. exceptionem doli subrogari loco exceptionis pacti. die de multiplici exceptione doli.
3 vt no. glo. de condi. ob cau. l. qui se debere. ¶ † Reuoco in dubium vtrum ex pacto facto absenti queratur sibi absenti exceptio. ter. hic videtur dicere q̄ non queratur exceptio: sed queratur exceptio doli. ibi dum dicit: sed doli prosit. pro hoc. ſ. co. l. receptuz. §. plerūq; vbi dicitur q̄ ex pacto facto absenti queritur subsidiaria exceptio doli. ad idez. C. de pact. l. postq̄ liti. vbi expresse legitur. & nota. q̄ renunciatio litis que habet vim pacti potest fieri absente altera parte. Preterea hoc probo pactum & confessio equiparantur. vt dixi. ſ. l. sed cum empto: e. sed confessio ad liberandum tenet inter absentes. vt in aut. de testi. §. j. & licet ergo & pactum. Preterea nō debet plus operari tacitum pactum q̄ expressum. nec pactum fictum q̄ verum. vt. j. loc. l. qui ad certum. & no. in. l. & qz. ſ. co. sed ego video in tacito pacto: qō valet inter absentes. vt. C. de pac. l. post venditionez. ergo idem in expresso. hoc idem confirmatur per. l. si creditores. eo. tit. que loquitur in diuisione habente vim pacti. Preterea habem⁹ simile in relaxatione oneris: q; ista relaratio & gratia potest fieri absenti. de tutelur. l. labeo. idez habemus in approbatione actio. ex qua approbatione oritur exceptio. j. de negoc. gest. l. pompo. de hoc habemus glo. or. que hoc tenet in. l. nō solum. §. si liberationis. de libe. leg. illa glo. loquitur in ciuili. idē tamen videtur in criminalib⁹ q̄ non sit necessaria presentia ei⁹ cui fit remissio. vt in. l. diui. ad fill. eno. insti. de iniur. §. fi. ¶ In contrariuz q̄ non queratur absenti exceptio doli. sic probatur ista remissio gratuita est donatio. vt not. in. l. j. qui. mo. pig. vel hypo. sol. de reg. iur. l. si quis obligatione. j. eo. ti. l. tale pactuz. & pbatur in ratione sui. de dona. l. si quis delegauerit. sed donatio nō ptficitur inter absentes nisi interuenerit ꝓcure nuncius vel epistola. vt. j. de dona. q̄ sub modo. l. inter mortis. ergo nec pactum. Preterea speciale est in quibusdaz casibus q̄ absenti queratur exceptio doli. vt. j. eod. l. fideiussoris. cū. l. seq. ergo in contrarium est ius cōe. Preterea in pacto requrit consensus. vt in. l. j. ſ. eo. sed absens & ignorans non cōsentit. ergo non est pactum. pbatur hoc per glo. j. de act. & obliga. l. consensu. C. de sacrosan. eccle. illud. de contraben. empt. l. j. in fi. de dona. l. hoc ignorans. & si tu dicis q̄ ille loquitur in cōtractu. Rñ. quod libet pactum est ꝯtractus. vt no. j. de act. & obl. l. j. in magna glo. Prete. de hoc est glo. or. ſ. co. l. si tibi. §. si pactus. vbi glo. dicit q̄ ſi tibi vt extraneo nulla querat exceptio. ad hoc facit in rōne sui. j. de acti. & oblig. l. quecūq; gerimus. hanc partē tenet ipse glo. in. l. idem in duobus. j. eod. hoc tñ fallit odio litium. vt. l. postq̄. ff. co. & qō ibi sit speciale in iudicio & in lite. nota. Inno. extra de pac. c. cuz pridem. Item hec vera in pacto expresso. secus in tacito: q; tacitū per. l. inducit. vt in. l. post venditionem. C. eo. & ibi per Cy. ¶ Circa tertium not. quero titius debebat seio decē. tamē seius hoc nō poterat pbare nisi p vnuz testem. vnde hoc considerans cessit mihi iura. modo ego cessionarius ago ex persona mea vtili actione. & volo pducere in testes tam ipsum vnicum testē q̄ cedentem vt vnicum. Modo querit nūquid possum. glo. que est hic allegatur q̄ sic. q; interduz est fortius ius cessionarij q̄ cedētis qñ nō est eadē ratio repulsionis. vt. j. de solu. l. stichum. §. si mandato. & qō not. in. l. quotiens. in prin. de admi. tuto. facit. j. de edil. edic. l. cū mancipium. & quod non sit eadem ratio repulsionis apparet. quia cedens non habebat nisi vnum testem. nam ipse nō potuerat esse testis & pars vt. C. de testibus. omnibus. cessionarius autem habet duos testes. Preterea hoc probat quasi expresse per Joan. q̄ loquatur. j. finium regun. l. & eos. C. de fal. l. si ad te. Guil. de eug. determinat hic contrarium q̄ iste cedens non sit testis idoneus
a quia si esset idoneus multe fraudes cōmitterentur & fingeretur cessio vbi non esset. & l. debet obuiare simulationibus. vt. j. de manumiſ. l. iij. §. si ab ignoto. & j. titu. j. l. j. cum hoc. §. si cum is. Preterea cessionarius dicitur procurator cedentis. vnde absurdum videtur q̄ dominus possit testificari pro eo. vt. ff. de procurato. l. qui stipendia. hoc fortificatur: quia affectio repellit testem. vt. j. de iure fisci. l. differre. §. idem decreuerunt. infra. de prosene. l. affectio. quia vnusquisq; presumitur affectare quod valeat id quod facit. argu. in. l. iij. de milita. testamē. hoc etiam

tenet Cy.

Universidad de Deusto

tenet Cy.in dicta.l.oibus.z dicta.l.si a te.banc.q. intellige vbi cessionarius habet regressuz.tunc certum est q repellit cedens fm omnes.quia ad eum ptinet dānuz z cōmodum .facit ad hoc ff.e.l.si tibi.§.pactum.z adde qō no.in spe.de pcur. §.sequit.in fi. ¶ Et vt plene scias an id quod obstat cedēti obstet cessionario fic distingue.aut actio que cedit laborat vitio ipsius actus vel obligationis.tunc id quod obstat cedēti obstat cessionario vt.l.apud celsum.§.si cum legitima.z ibi gl. singulariter.z hoc in cessione.z in delegatione.dic vt in.l. doli mali.de noua.z qō ibi per Dyn.facit de noua.l.vt mihi donares.idem si obligatio nō est libera sz modificata.naz mod9 qui a cedēte dz ipleri dz impleri a cessionario.ter.est no.j.de acce.l.in venditōe.aut nō laborat morbo actio vel obl'o.sed psona cedētis.vt quia cedēs est excōmunicatus vel bānitus qui repellitur a limine iudiciorum.tunc refert aut est cessio necessaria.aut volūtaria. Primo casu vitium psonale cedentis non officit cessionario intentanti vtilē ex psona sua.ar.de sol.stichum.§.si mandato.nam ipsa necessitas pbabilē facit cessionē.ar.de ma.te.l.q poterit.de fideicō.li.l.cum fidei.Secō casu refert fm Dy.aut cessio fit ex cā lucrativa.z repellit cessionarius vitio cedētis.aut ex cā onerosa z non repellit.vt.d.l.apud celsum.§. autoris.de hoc nota.in.c.j. de iure pa.li.vj.aut non laborat morbo obligatio vel psona.sz ipsa pbatio.tunc dicvt.ff.dixi i.q.aut aliūde opponit exceptio. vtputa exceptio. pcu.tunc dic vt no.j.de pcur.l.si quis in rem. quidam dicunt q pōt opponi cessiona.excepti.cōpēsa.tanq rei coherens nisi postq est opposita ante tēpore cessionis nō cohe rebat rei si fecit actio liberū transitum.nam exceptio cōpēsationis non redarguit act.de iniquitate:sz est quedā satisfactio.vt in.l.si debitor:de dif.pigno.econuerso.ex hoc arguo sicut post lit.contc.a cessionario non potest cedēti solui per veram so.ita nec per fictam.s.per compēsationez.ar.ff.de cōdi.z demon.in.l. j.§.iulian9 ait.el piculo.ppter qō videt q de debito cedētis nō possit opponi exceptio cōpēsatōis cessionario si opponat post lit.cōte.secus forte si opponeret ante per.l.iij.de noua.z sz ista sit antiqua.tamen hic est nouum dictum.

Filiusfamilias. Pactū factuz p filiāfami.tempore patrie potestatis officit ei tpe existētie sui iur.h.d. ¶ In glo.ibi cōmunis actio.i.de dote pfectitia nisi pater dotauerit filiam animo donandi filie: qz tunc est ppria ipsius filie.vt.ff. fami.her.l. pomponius philadelphus. ¶ In ea.ibi agit.i.exerceat actionē.j.de pcur.l.filiusfami.§.sed z filia.ergo residenti penes patrez ptinctū est exercitiū. ¶ In ea.ibi ante nuptias factū. Itez itellige q per istud pactū non erat pditura dotē sz cum forte haberet obligatū socerū z maritū'alterz eorū eremit ab obligatiōe p pactū cū tū alter remaneret soluēdo.z not.ar. an valeat pactū q non possit dos repeti viro vel socero vergēte ad inopiam vz tū si mō mulieri in aliquo sit regressus vel non fm Ric.ma.z adde qō not. Ja.arc.in.l.ij.so.ma.tenc menti.

Item filius. Filiusfamilias pōt pacisci sup iure cōditionali.h.d. ¶ In text.ibi recte paciscit si tēpore existentis pditiōis sui iuris inueniatur.vt.ff. in.§.prt. ¶ In glo.sua ibi.l.si filius.adde quod not. iusti.de verbo.obli.quidam cum filium. ¶ In.e.ibi.§.filij.z qz filio repudiante cōsolidatur ius patri.vt.d.l.si.circa princ.z dic vt ibi z facit quod no.ff.de dona.l.filiussa.z ff.de mino.l.iij.§.si qs minor:. ¶ In ea.ibi nō pōt ius cōditionale z an ius cōditionale possit remittere. Old.ponit hic distinctiōez que aliquid addit ad id qō no.doct.in.l.j.C.de pac.vide verbū qō addit Bul.est q vino patre filius non potest pacisci de iure quod deferr̄ per mortem patris per.l.nec nos.C.de capti.hoc verum no.in alijs sequitur communem opi.

In his qui. Pactū rei pdest fideiussori nisi sit psonale pactū fideiussoris nō pdest reo nec fideiussori nisi paciscētis intersit pactū rei nō pdest correo nisi sint socij. hoc dicit vsq ad.§. persona. in.l.idem in duobus.

¶ Additio Bal.

Theredi. Personale est z iudicatur in persona filij ita q solum exercitium competit patri. z sic nota.ad argu.contra l.de noua.l.si vsufructus.ibi:danda mihi. nam ex persona mea non:qz est patris cōprehensa.persona filij nō. Nam quod ipsi ꝛc.defensori. ¶ No.q defensor nō potest opponere exceptionem ex persona sua sed hic ideo quia assumebat eam ex actu inualido.imo nō opponebat hic ex persona sua.z sic non ob.j.rem ra.habe.procur.ad exhi.§.j.qz loqtur in eo qui defenderet pro suo interesse.C.de coll.si donatione.Ray.z adde qō no.in.l.si quis pro eo.§.j.de fideiuss.z.C.de inoffi.testa.aut.vnde si parens. Adde quomō cōiuncta persona paciscatur coniunctę,de solu,stichum,§. quesitum.z.l.ti.ad trebel.debitor:.§.fi.j.de penis.do.inter.§.filia. sol. ma.gayus. j.cod.cuius.z dic vt ibi. In filia valet pactum super iure conditionali qō filiū sequitur colla.in tempus existēn.sui iur.h.d. B. Quid si statutum dicit q non valeat contractus filiusfami. sine patre an valebit directus in tempus sui iuris. arg.q fic.j. de stipu.seruo.l.si.dic contra.qz exigitur per modum cuiusdam solennitatis que dicitur interuenire in titulo acti.de auto.tut. obl.§.fi.z de ser.exi.si minor:. Continuatur ad precedētia.qz.ff. dixi de pacto facto hic a filio.z adde quod.nota.j.eo. otra iuf. l.si filius agat.vide Ja.in.l.ij.solu.ma.

1 Pactū simplr factum reo porrigitur ad fideiussorem.
2 Pactum personale non pdest fideiussori.

1 **Asi.** In ter.ibi:dūtarat. Nota q verba taratiua faciunt pactum psonale. ¶ No.q pactuz simpliciter factum reo porrigitur ad fideiussorē.sec9
2 si factum sit cum taratione ppie persone. ¶ Secundo no.q lz fideiussor habeat regressum contra reum.tamen pactum qō est personale non prodest fideiussori. non ob.ff.eo. l.si tibi.§.pactum conuentum.qz ibi pactum erat conceptū sup actione reali:nō super personali.vnde non coherebat persone. sed rei. Item ibi non fuit pactum adeo personale vt hic.naz ibi fuit pactum personale.id est quod cum persona finitur.hic fuit pactum personale id est quod vltra personam non egreditur.z in hoc attendendus est teno: pacti.vt.ff.eo. iurisgen.§. pactorum. Item non ob.C.de vsu.l.j.in fi.vbi dicitur q dilatio sentētie porrigitur ad fideiusso.que verba sententie interpretantur esse realia.quod est no. ¶ In glo.hoc videt.ibi:veteri.nisi oppositio est de beneficio cedendarum actionum. ¶ In.e.ibi:nō potest facere ppter suum factum z culpam.argu.j.man.l.si tibi mandauero.in prin.non intelligas qō tamen cessio nō valeret. nam imo valet.vt.j.man.l.qui mandatum.tamen non fit vt fieri debet:cum non possit agi statim.vnde stat oppositio firma. ¶ In ea.ibi:nouo.ista oppositio est de beneficio excussionis: quod est introductum iure auē.in auē.de fideiuss.in prin.§. sed neq. ¶ In ea.ibi conuenire z excutere. ¶ In ea.ibi:nil obijcere.no.per consensum tolli beneficium cedendarum. argu.C.de colla.auē.quod locum.z.j.de mune.z bono.l.circa.§. deficientium. ¶ In ea.ibi:prius conueniri z excuti.nam vbi reus prīcipaliter notorie est non soluendo vel probatur in iudicio q nō sit soluendo non est necessarium iudicium in eum vel excussio. quia notorium idem est quod iudicium.z idem quod sententia
a operatur4.vt.ff.qui satisda.cog.l.si vero.§.j.no. in.l.ff.j si cert. pet.j.de verb.oblig.l.r. ¶ In ea.ibi:obligatio tamen prodest hec vera q prodest exceptio doli que concurrit cum beneficio cedendarum z excussionis.non autem intelligas de exceptione doli que est subsidiaria exceptionis pacti:qz ex pacto nullum fideiuss.adminiculuz est.sed ex dispositione legali que disponit in cessione fm Bart.et ista est veritas. z vide.j.de accept.l.per
b iusiurandum.§.si legatorum.z.j.de fideiusso.l.stipul.§.j. ¶ In ea.ibi.l.rescriptum.illa non facit ad hoc.qz ibi loquitur in exceptiōe doli subsidiaria exceptionis pacti. ¶ In ea.ibi: vt.C. eo.l.pe.non posse renunciari beneficio cessionis.z ista renūciatio est tante efficacie q etiaz ex culpa creditoris renunciantis non reassumit ius opponendi.z no.istā glo.in sua materia qua libet alia melioꝛem.Bal.

Asi hoc. ¶ In glo.hoc nō videt.ibi: stichū. §.penam.vbicunq creditor suo facto est impeditus cedere per exceptionem repellit cedendarum.secus si est impedit9 obligationis initiovt in sola naturali.qz ibi obligatio fideiussoris efficacior ota est nec ex postfacto aliquod interuenit imputabile creditori vt.j.de verb.oblig.si pupillus.z ibi pacto.vnde tacite renūciauit beneficio excussionis z cedendarum.z ibi non expedit q9tū ad cessionem.istud non est verum.qz licet debitor non sit soluēdo:tamen debent iura cedi.arg.j.de iure do.ipe.ab eo.fm Cy. in addi.ad idem.j.de mu.z ho.l. cura.§. deficientium. ¶ Item q9tum ad id quod dicit de excussione non videtur dicere nisi eēt notorium q9 rens esset non soluendo.vt no.j.si cer.pe.l.fi.z.j.de
b verb.oblig.l.decem^b.no.tamen hanc glo.q actioni cedendarū z excussionis fideiusso: non potest opponere nisi interfit.et ibi C.eo.l.pe.z idem no.in auē.de fideiuss.in princi. Tu die quinto q hoc pactum fideiussori non prodest vt exceptio habeat vim pacti vt hic.sed habebit per quandam consequentiā. qz ex quo ff.non ceditur actio nec excutitur actio repellet creditorem agētem fm Tho.de for:.z ex hoc pondera qualiter tu formes exceptionem fideiussoris.quia si fundares eaz immediate super facto pacto exciperes inepte. sed debes opponere exceptionem cessionis z cedendaruz.solutiones tamen glo.licet sint inter se vere:tū cōtinent diuinationē.z adde qō no.in.l.p iusiur.§.si legatoꝛū.de excep.z vide Dy.in cōsiliis. Oldr.xxxij. consilij.

a ¶ Qō sentētia operatur. adde qō non operat vt sententia qō reqrit iudicis ministeriū ad pstandū vel puniendum. vt p eūdem bal.in c.j.qui do.pro pri.pue.z adde bar.i.l.ict9 j.de ifa.z frā. are.in.l. exit9 de acq.pos.et eūdem bal.in d.l.si vo.z qō dixi in dicta l.exit9,in apostil.

b ¶ l.decē.z ibidem vide do. Ale.de imol. z in.l. marcellus.in fi.ff. instru.z paul. de cast.in pri. xxxix.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶Additio Bal.

Aſi hoc actum. Vide Dy.in conſilio xxxij.cõſi.& cũ i accep. poſſit hic agi.vide qõ not.in.l.& per iuſtinan.§.ſi legit.ĩ.de accep.ij.§.in glo.que incipit.hoc non videt ibi facere.ſ.pure.hic exceptio obſtat quando creditor eſt impeditus ſuo facto.ſecus ſi obligationis. ¶In ea.glo.ibi cõuenire & excutere. Et not.q exceptio que obſtici poteſt excuſſioni.et reddit eam non legitime factam. vnde actio hec non procedit per.l.iur.ab eo.ĩ.de iure do.Cy.de mu.& ho.circa.§.defici. tum in ver.expedit. ¶No.iſtam rationem q vbi non intereſt fideiuſſoris reum excuſſuz eſſe:qz excuſſio non prebuiſſet fideiuſſori aliquam cõmoditatem qõ fideiuſſor non poteſt excipere de excuſſione non facta.& ſic videtur q ſi excipitur per viam replicationis poſſit doceri q reus non eſt ſoluendo. quia excuſſio
a non requiritur[a] ex ordine ſubſtantiali.ſed pro intereſſe conuẽti.ſm iſtam glo.bona eſt ei⁹ replicatio hic nõ intereſt tua.

Fideiuſſoris. In text.ibi: conuentio facta de non petẽdo. In ter. ibi eius.ſcz fideiuſſoris. In ter.non intereſt fideiuſſoris q extendatur ad reum.& ideo non extenditur. In ter.ibi:imo ampliatiue non correctiue. In text.ibi:ei⁹ que. quia iſti non contingunt ſe ſic q vnus habet regreſſum contra alium. In ter.ibi:proderit.ſcz.alĩ. ¶Oppo.et videtur q factum fideiuſſoris proſit reo.vt.ĩ.de iureiur.l.duobus.§.a fideiuſſore. Sol.hic in pacto ſimplici.ibi in iuramẽto quod habet vim ſolutionis. ¶Secundo oppo.de.l.idem in duobus.§.fi. ĩ.eo. Sol.ibi in pacto fuit facta mentio rei.hic non. ¶Tertio oppo.de.l.ſed fideiuſ.ĩ.eo. Sol.ibi erat fideiuſſor in rem ſuam. hic erat fideiuſſor ſimpliciter.collige ergo regulam & excep.regula eſt q pactum fideiuſſoris nõ prodeſt reo. Fallit in dictis tribus caſibus. ¶Item fallit vbicunq paciſcentis intereſt. ¶Quarto oppo.exceptio doli eſt in rem ex parte opponẽtis vt.l.ij.de excep.dol.ergo quilibet conuentus poteſt eam opponere. ¶Riſid.iſtud eſſet verũ quando conueniretur reſpectu eiuſdem rei vel reſpectu eiuſdem obligationis.vt qz dolus cõmitti tur.vt no.ſ.eo.ſi tibi.§.pactum.ſed hic nõ conuenitur reſpectu illius obligationis:ſed reſpectu alterius.nam illa eſt obligatio rei principalis que pactum fideiuſſoris non concernit. ¶Quero vtrum ſufficiat intereſſe affectiõis. Dicit glo.q nõ quod eſt no.nõ ergo habetur ratio affectionis q̃tum ad pactũ exequendum bene habetur ratio.ĩ.man.l.cũ ſeruus. ¶Clenio ad.§.cum alio.no.hic regulam q pactum extenditur ad perſonam non ſpecificatam in ipſo ꝓpter intereſſe paciſcentis.iſtud eſt verũ in pacto ad liberandum.ſed in pacto qõ principaliter tendit ad obligandum.dic vt.ĩ.de verbo.oblig.l.ſi ita ſtipu.§. griſogonus.& ibi per Dy.& vide Cy.C.de preci.impera.offe.l. quotiens.in.vj.q. ¶Ulterius no.hic de dictione principaliter quam gloſ.exponit.i. pecuniariter.tu potes exponere propꝛie quia principaliter intereſt rei principalis.vt fideiuſſor liberetur habito reſpectu ad finale commodum liberationis.et adde quod no.ĩ.de procura.l.quacunq ratione.

¶Additio Bal.

Fideiuſſoris. Ibi cui alio.Ille.§.cum glo.facit ad.q.nota.per Cy.in.§.griſogonus.& vide Cy.C.de preci.ipe. offe.l.quot.in.vj.q.& in his vide quod no.ĩ.de procura.l.quacũq ratione. ¶In gl.que incipit.niſi cauſa ſolutionis.in ver.in rem. ¶Not.q quando ſit verum q except.do.eſt in rẽ ex parte opponẽtis.& dic plene p Dy.de nouna.doli mali.b.& ĩ.de condi.ob cau. qui ſe debere.

Sed et ſi fideiuſſor. In text. ibi: pro reo.ſ.principali.& no.hoc verbum.& ex hoc dicit quidam doct.q dñs poteſt fideiubere pro ſuo procuratore. licz procurator non obliget ſe.qz iſte fideiuſſor habetur pro principali debitore vt hic.& ita ſeruat conſuetudo non ob.ĩ.de vſufr.accre.l.tribus. qz loquit in ſimplici fideiuſſore ſm Ray.de fer.qui alleg.ad hoc.l.ſi defunctus.ĩ.de procur.ſup hoc vide qõ no. Cy. in.l.vna.C.de ſatiſ. Item adde quod not. Guil.C.quando impera. inter pu.et viduam.l.vna.

¶Additio Bal.

Sed et ſi fideiuſſor. Accipien. &c. vide omnino Guil.C.quando impera.inter pu.& vidu.in glo. que incipit.& facit. ¶No.q fideiuſſor in rez ſuã habetur pro principali. et ideo poteſt ſe obligare etiam alio principaliter non obligato.vt.ĩ.de procur.ſi defunctus.ſm Ray.de fer.

Idem.§.Perſonale. ¶No. q iuraq non ſunt tranſmiſſibilia ad heredem non egrediuntur perſonam.facit.l.ex pluribus.ĩ.de admini.tut. ¶In glo.§.ſed q̃uis.que incipit.valet.ibi:nos.contra idem tenet Guil.per.l. ita ſtipulatus.§.griſogonus.de verb.obl. ¶In eadẽ ibi in fi.plene examina:vt diri.ſ.eo.l.& heredi.§.nos autem.

¶Bal.legum doctor.

Idem.§.Perſonale. Nõ alicui perſone conceditur:perſonam non egreditur.h.d. idẽ habemus in conceſſione legali.de aqua quoti.l. ĩ.§.permittitur. ¶In glo.ſm quod in fine ſpeciale eſt in iſtis perſonis enumeratis& in ſimilibus perſonis.& adde qõ no.in.l.ſi pactũ.in fi.magne gl. ¶In ter.ibi non ꝓfit.quo ad exceptionem pacti. ¶In glo.ibi: nullo.in fi.vel dic q contrahenti cui eſt pactum factum non poteſt actio cedi.& ideo non intereſt ſua vt cõfideiuſſor liberet. & adde.ĩ.de fideiuſ.l.herennius.§.penul. ¶In glo.videz ſed hoc. ibi:nos contra.& bene.qz perſona extrinſecus non eſt ſubintelligenda.vt.ĩ.de verbo.obl.l.ſi ita ſtipulatus.§.griſogonus.ſm Guil.et hoc verum in pacto perſonali.ſed in iperſonali prima opinio eſt verior.vt no.ſ.eo.fideiuſſoris.nec ob.huic glo.ſ.eo. ſi tibi.§.pactum.& l.heredi.qz ibi eſt ſpeciale in quibuſdam caſibus & in quibuſdã perſonis.vt not.ſ.in.§.pri. ¶Et ibi põponitur.el.ĩ.& idem ibi no.ſed contrariũ no.exprẽſſe.ĩ.de lib.le. l.non ſolum.§.ſi liberationis.& q illa glo.ſit verior videtur ꝓbari per.l.C.eo.poſtq̃ liti.in auk.de teſti.§.& licet.ĩ.de iureiur. l.labeo.econtra qõ glo.noſtra ſit verior videtur exprẽſſuz in.d. l.ſi tibi.§.ſi pactus.& in.l.heredi.§.nos autem.ver.ceterũ. Itez certe ſunt perſone enumerate.ſ.§.pri.per quas queritur exceptio doli.ergo regulariter ſecus. Item eo caſu quo quis paciſcitur ad oblig.videtur cedere eo caſu ſi ad liberationem queritur exceptio doli.vt.ſ.eo.l.reſcriptum.§.plericq. ſed q̃ verba diriguntur in abſentem.tunc non valet pactum. ergo ad obligandum non poſſet fieri ceſſio nec ad liberandum cõpetit exceptio doli.vt.l.ſtipulatio iſta.§.ſi quis inſulã.de verb.ob. Bar. approbat iſtaz glo.& dicit ſe demonſtrare per incõmutabile: qz alꝫ ſequeretur q ſi quis confiteretur in vltima voluntate ſe recepiſſe a ſuo debitore iſtud legatũ nonvaleret.qz ex quo ſtatim eſt tutus ipſo iure non valeret liberatio legata ei qui eſſet tut⁹ exceptio.de leg.ĩ.ſi creditori.quod eſt contra ter.in.l.ĩ.de falſa cauſa adiec.lega.C.ſed iſtud arg.non valet vnam muſcã.qz nos loquimur quando per modum actus inter viuos. non quando per modum vltime voluntatis.vt.ĩ.de lib.leg.aurelius.§. fi.et not.per Cy.C.de non nu.pecu.generaliter. Tamen ego teneo hanc glo.ſicut ipſe.ſed per aliam neceſſariam rationem: qz qñ nemo recepit pro abſente ibi deficit conſenſus.& vbi deficit cõſenſus pacti:non operatur doli except.vt.ſ.eo.vbi non obſtant contraria. Primo non ob.l.poſtq̃ liti.qz ibi eſt ſpeciale odio litium ſm Jnno.qui ita no.extra de pac.cum pridem. vel ibi loquitur in renũciatione que fit in iudicio.vt eſt iuder qui tenet locum partis. Item ibi non requiritur conſenſus aduerſarũ. vt no.in.l.ĩ.de cura.bo.dã.ſm Bar.vel dic ſm eum q circa ius reale tenet abſente parte.qz poteſt res haberi pro derelicta.ſecus circa perſonalem obligationem.ſed hoc vltimum non credo bene dictum.qz res nuda voluntate non habetur pro derelicta:ſed eſt opus aliquo alio facto.vt.ĩ. de acquir.poſ.l.ſi quis. §.dicta. Item ius reale fortius eſt q̃ ius perſonale. vt.ĩ.eo.ab emptione. Item non ob.dictum auẽ.de teſti.§.& licet. qz ille.§. intelligit vtraq parte preſente.vt faciat mentionem de teſtib⁹ rogatis.ergo ab vtraq parte.tu dic q ibi erat confeſſio ad ꝓbandum liberationem.hic autem erat pactio que nõ poteſt fieri directe inter abſentes:niſi per nuncium vel epiſtolam. facit quod no.ĩ.de interro.act.l.ĩ. Item non ob.ĩ.de iureiurã.labeo. quia ibi interuenit nuncius vel epiſtola. ſm Bar. tu dic q ibi non eſt pactum ſed relaxatio cuiuſdã oneris quod erat in quadam facultate non in obligatione. Itẽ non ob.ĩ.de ſolu.l.diſpẽſatorem.qz ibi nõ inducitur liberatio:ſed obuiatur obligationi ab initio. Item non ob.ĩ.de neg.geſt.l.papinianus.qz ibi ratihabitio q̃ poteſt fieri inter abſentes cum non pendeat niſi ex voluntate ſolius ratificantis.

¶Additio Bal.

Idem. In glo.Pre.in ver.rñd.forte. No.non haberi rationem affectionis vbi tractamus de pecuniario intereſſe ſicut eſt in.§.alteri. Sz vbi gñaliter venit quodlibet intereſſe ſic. ¶In glo. que incipit libet.vt pactuz reſpice ad quid actio oriat.vtrũ ad intereſſe

a ¶Non req̃ritur.in q̃bus aũt caſib⁹ nõ requirat.vid Firmia.i ſuo aureo reper. in v̄.diſcuſſio in ver.xiij.

Universidad de Deusto

interesse ipm an ad aliud ppter hoc interesse. primo casu dz eē pecuniariū. secdo nō est necesse. ¶ Jn glo. q̄ incipit. de fideiusso re. in v̄. tps nō posse cōuenirī. videbar. sed nō est ita. naz finito tpe. ¶ Jn ea glo. sed si marit⁹. z sic facit hoc ad. q. de duob⁹ habentib⁹ guerrā q̄ faciunt treugā ad tps vt finito tpe remaneāt in guerra. Sed contrariū videt q: inductū ad diminutionē nō debet opari augmentū. arg. l. cū tale. §. vel. de cōdi. z de. q: liez arguere de re ad tps. vt. j. de mili. test. l. miles. ¶ y. Jtē est ar. q̄ suspēsa licētia ad tps post tps remaneat. lz nō remouet. sic facit lra ista. q̄ si mulier det dotē z paciscat q̄ repetat dotē si contingat virū vel socerū vergere ad inopiam vbi vterq; vergat q̄ valet tale pactū. q̄uis quocunq; vergēte potuisset dos repeti, cōstante matrimonio. C. de iure do. licet mal.

1 ¶ Pactū de non petendo z nouatio equiparantur
2 Judicium z solutio equiparari dicuntur.
3 Unus actus potest pducere plures liberationes.

Si vnus. Unus reoruz credendi in alterius prēiudiciū nec nouare obligationē pōt. tamen recipere pōt. h. d. ¶ Jn text. ibi. alteri. i. coreo. No. quattuor esse quoruū vnū nō est alterum sez paciscī de nō petēdo. Jtē nouare obligationē. z hoc nō pōt fieri per vnū reorū credendi in prēiudiciū alterius[a]. Jtē agere
a 1 in iudicio z solutionē recipere. z pōt fieri. ¶ † Secdo no. equiparari pactū de nō petendo z nouationē. lz ppie differant: q:
2 vnū est liberatio. alterū est obligatio. ¶ † Tertio no. equiparari iudicium z solutionē. ¶ Quarto no. filiosami. ex suo contractu solui posse. lz non possit nouare nec paciscī in prēiudiciū patris. facit. C. de noua. l. cuz recte. z. j. depositi. l. quod seruus.
3 ¶ † Quinto z vltimo colligē ex prēdictis q̄ interdū vn⁹ act⁹ pducit plures liberationes z plures effectus etiā in psonis diuersoruū. sicē habemus. j. de sol. l. in numerationibus. ¶ Opp. cōtra id qđ hic dicit de pacto iuris q̄ pacto vni⁹ vtriq; prēiudicetur. qđ sic pbo. illi qui cōpromittunt dicunt paciscī. vt no. ff. de arbi. l. de meis. vel saltim cōuenire put cōuentio est nomē gñale. vt. l. j. §. cōuentionis. ff. eo. sed. l. cauetur q̄ cōpromissum factū ab vno porrigit ad vtrūq;. vt. j. de arbi. l. si duo. ergo idez in pacto. Sol. dicūt quidā q̄. l. si duo. loquit in pacto. Jsta sol. nō est vera. q:. l. si duo. hz locū si venitur cōtra cōpromissum an sniam arbitri. q: eodem modo pena cōmittitur ante sicut post. Secdo glo. soluit q̄ ibi erat lis cōtest. p vnū vnde illud pactū. i. cōpromissum cōtestatione litis roboratur. hic aūt non erat lis cōtestata a paciscēte. sed ab alio coreo. z ideo ei q̄ primus fuit lit. cōte. non pōt prēiudicari. ista cōtinet diuinationē q: Ika nostra nō cōsiderat naturam cōtestationis sed naturā obligationis primitiue. Secda sol. est q̄ hic fuit pactū gratuitum super certo z liquido. ibi aūt fuit cōpromissum de re dubia. vnde ratione dubij plus pōt quis vt no. in simili. C. de trās. l. presses. vel dic q̄ glo. nō vidit perfecte solutionē huius cōtrarij. q: dico q̄ aliud in cōpromisso. aliud in pacto de nō petēdo. nā cōpromissa sunt redacta ad instar iudicioz. vt. C. de iudi. l. rem nō nouā. sicut ergo in iudicio permittit agere. ibi coram arbitro. z sic nō obstante rea. l. cōtraria loqtur in pacto pmittente obligationē. sed loquit tm circa cōmissiones pene. an z qñ cōpromittēs incidat in penā necne. ¶ Secdo opp. ad idē. q:. l. cauetur q̄ iuramentū cōuentionale delatū ab vno nocet alteri. vt in. l. duob⁹. de iureiu. ergo idem in pacto de non petendo. Ad hoc respōdet y. z bñ q̄ aliud in iuramento qđ equiparatur contestationi litis. imo z solutioni. aliud in simplici pacto. ex hoc collige q̄ delatio iuramenti nō dicitur donatio nec indiget insinuatione. q: nō est remissio gratuita. lz fit arg. ostra in. l. j. j. si qđ in frau. pa. in secdo vel tertio. §. potes etiaz addere. q: aliud in iuramento. q: iuramentum est pbatio z detectio. nō aūt ppie est remissio. vt. j. de iureiu. sed si possessoris. ¶ Tertio op. ad idez de. l. p iusiurā dum. §. fi. de acceptil. cōiuncto prin. l. z arg. l. inutilis. in prīci. eo. tit. vbi dicit q̄ acceptilatio que cōtinet pactū nocet vtriq;. Sol. ibi loquit in acceptilatione q̄ valet lz naturā acceptilat. que est ficta sol. hic aūt in pacto qđ nō est ficta solutio. z sic nō obstat. ¶ Opp. quarto dicit hic q̄ vnus nō nouat in prēiudicium alteri⁹. l. aperte cauetur contrariū. vnde videt ob. j. de noua. l. si rem. §. si duo. Sol. dicit glo. hic ille q̄ novabat erat prēuentus per lit. cōtest. ab alio. z in hoc glo. se firmat diuinando. ¶ Jtē cōtra hoc op. q: fm hoc nō est differentia inter solutionem z nouationē. nā prēuēto nō pōt solui. vt. j. de duo. reis. l. ex duob⁹. ¶ Rñ. Azo. q̄ fmo. pōt solui si sunt socij. z ita intelligitur hic. sed si nō sunt socij post lit. cōtest. ab altero ptest. nō pōt solui re integra. ista sunt ꝺba glo. Guil. de cug. non placet sol. ista ad. §. si duo. q: ista est diuinatio. ideo rñdet ipse q̄ re integra. aut isti coreo credendi sunt socij: tunc vnus non pōt nouare in prēiudicium alterius. vt q: rōne societatis vī inter eos diuisuz emolumentum obligationis. secus in nō socijs. allegat Guil. l. in. l. fale. §. hoc obseruandum. j. ad. l. fale. idem tenet Bar. z allegat glo. ordi. j. de duo. re. l. ex duobus. istud est fortius cōtrarium qđ fit in isto prīn. si enim attendimus istam rationem divisionis emolumenti inter socios: lz nouatio perimat totā obligationem. diuident tm vt alter socius non petat nisi pro parte. vt. l. ex duob⁹. j. de neg. gest. qđ non vt de mente istius lre. ¶ Concludēdo in materia sic distingue. cū querit an factū vnius coreī alteri prēiudicet. aut iste erat prēuentus p ptest. lit. factā ab altero. tunc nō nocet prēuento. vt hic fm intellectū glo. z. d. l. ex duobus. aut iste q̄ fecit hunc actū nō erat prēuentus. tūc refert aut iste actus ptinet ad naturā obligationis cōtracte. puta q: agit de obligatione proganda vel exequenda. tūc factū ab vno cenſetur factū ab vtroq;. vt. C. de duo. reis. l. fi. aut iste act⁹ non pertinet ad naturā obligationis. puta q: agitur de obligatione perimenda. nam perimere obligationem est potius contra naturaz obligationis. tunc dico q̄ vnus alteri non prēiudicat. vt hic. aut est talis actus qui principaliter tendit ad obligationem exequendam. licet causaliter possit tendere ad obligationem perimendā in prēiudiciuz. tunc dico q̄ vnus potest in prēiudicium vtriusq;. vt in versi. tantū enim. Aut iste actus est ōino cōtra naturā obligationis. vt q: agitur de obligatione amborum trāsferenda in alterū per viā nouationis. tūc habuitis supertius opi. glo. que dicit q̄ re integra pōt nouare vn⁹ in prēiudiciuz vtriusq;. Guil. z Bar. dicunt contrariū in socijs. z intelligunt. §. si duo in filijs.

Si cum reo. Pactum factum ad tps dimittit rem post tps i statu prīori. h. d. ¶ Jn text. ibi sive persona sua. §. omisso sc. ¶ No. hic q̄ pactū qđ cū tempore finitur post tempus dimittit rem in primevo statu. z facit ad. q. de treuga. q̄ finita treuga statim sumus in guerra. z facit in ratione sui. l. si cum hermes. C. loca. z. l. si mora. j. solu. mat. et ibi per y. ¶ Secundo no. q̄ pactum liberatoriū non habet necesse q̄ recipiat fundamentum in persona paciscentis. naz p fundamento est interesse. secus in pacto obligatorio. vt notat in. l. huiusmodi. de leg. j.

1 ¶ Pactū factū ad tps non pdest post tempus.
2 Licētia suspensa ad tps nō indiget renouatione post tps.
3 Prorogatio termini facta principali nō liberat fideiussorem.

Si cum reo. Pactum factuz ad tps nō pdest post tēpus z pōt principalis paciscī fideiussori. lz non paciscat sibi. h. d. z iste casus non est alibi in iure. cō cor. cum prīn. istius. §. C. loca. si cum hermes. ¶ Jn tex. ibi: putant. q: videntur sumere originem in persona paciscentis q̄ de se nil cauit. vt. j. de actio. z obl. quecūq; gerimus. ¶ Jn glo. de fideiussore. no. bene hanc glo. q: non habes alibi. ¶ Jn ea. gl. in fi. z est arg. q̄ lz fiat treuga ad tēpus nō videtur tm actum qđ
2 sint in guerra post tempus fm y. in addi. ¶ † Jtem est argu. q̄ licentia suspensa ad tempus non indigeat renouatione post tempus: q: remanet in primo robore. ¶ Jtē est arg. ad suspensionem interdicti. de hoc p Jnn. de osse. cū inter. z fuit de facto
3 bononie tēpore Jo. de an[a]. ¶ † Jtem est arg. q̄ prorogatio termini facta principali nō liberet fideiussorem[b]. qđ est verū: nisi
0 esset facta cū repetitione obligationis animo nouandi. vt. j. de preto. stipul. valerian⁹. vel nisi fideiussisset ad tps. vt. j. de arbi. l. labeo. in fi. z. C. loca. l. si cū hermes. facit qđ no. Dy. in. l. si mora. solu. ma. z ista materia fuit de facto florentie. ¶ Jn glo. no. q̄ ipse ibi nō manebat. no. qđ interest mea q̄ amicus meus nō grauetur ppter me. tenet menti.

[a] ¶ Alterius. vide tu Frā. arc. i. l. ex duobus. i. rij. col. j. de duo. re.

[b] ¶ Fideiussorem. adde fel. i. c. de cautis. circa fi. ij. col. de offi. deleg. ca. ad aures. circa prīn. de symo.

Pactus ne peteret. Pactum obligatorium non tollitur ipso iure p pactum obligatorium. sed eliditur. sed stipulatio sequens tollit stipulationem precedentem ipso iure. q: in pactis liberatoriis factū versatur. pactum liberatorium favorabile in stipulationibus quasi odiū. h. d. Jstud principiū fm Ja. bu. vel melī⁹. Pactū de non petendo per pactū contrarium de petendo non perimit ipso iure. sed quo ad effectū eliditur z replicatio nascitur. sed in vna stipulatio tollit alterā ipso iure z in effectu. quia stipulatio est maioris potentie z maioris vigoris. z habet plurimum iuris q̄ merum pactum. h. d. istud principiū. ¶ Dividitur istud principium vsq; adver. sed si pactū. in quinq; partes. Q: primo ponit vnū dictum in pactis cōtrarijs. Secdo ponit aliud dictū in stipulationib⁹ fz vnā lect. in filibus fm aliā in cōtrarijs z vtraq; vera. Tertio reddit rōnez diuersitatis inter vera pacta z stipulationes. Quarto ponit quandā illationē circa pacta. Quinto ponit quandā extensionē circa psonas. secda ibi: sicut. tertia ibi: q:. q̄rta ibi: z tō. q̄nta ibi: eadē rōne. ¶ Cōtinuat ad precedētia hoc mō. dictū est in suppositis de viribus pactoz̄ factoz̄ ad excipiendū. hic dicit de viribus pactoruū vltimo loco factoruū ad agendū seu ad petendū inter alias continuationes quas ponit Docto. hec magis placet. ¶ Jn textu

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſbi peteret ſubandi.q̄ritur q̄ ſit vis ⁊ ptās pacti de petēdo facti poſt.⁊ rñdet prius ⁊c. ¶ In ter. ibi elidit.i.vulnerat ⁊ debilitatur. ¶ In text. ibi: ipo iure.i.nō perimitur ipſo iure.imo opus eſt replicatione⁊ replicare eſt facti.vt iſti.de rep.§.j. ¶ In ter. ibi tollit ipo iure.nec eſt opus obiectu exceptionis vel replicationis.vt.C.de tranſ.l.vbi pactū.⁊ ibi no. ¶ In ter.ibi p ſtipulationē ſimilē nouantē.⁊ hoc eſt verū in nouatione exp̄ſſa.ſz nouatio tacita ⁊ p̄ſumpta nō perimit obligationez ꝑambulā ipſo iure:ſed ope exceptionis.vt no.j.de noua.oēs.⁊.j.de p̄to.ſtip. l.pe.vel dic p ſtipulationē.ſ.cōtrariā.⁊ p acceptilationē q̄ p̄ambulā ſtipulationez ipſo iure tollit⁊ fundit⁹ interimit. vt.C. de tranſ.vt rūſum.⁊.j.ti.j.l.pacto cōuento.⁊ inſti.q̄.mo.tol.ob. §.itē p acceptilationez.⁊ ita exponit hic Odof.⁊ ſup hoc vide Ly.C.e.l.pacta q̄ cōtra.⁊ in.l.pacta nouiſſima. ⁊ facit ad iſtum ter.C.ſi cer.peta.l.ſi exp̄eſſum.vbi vide. ¶ In ter.ibi: ius cōtinetur.ſtipulatio pōt cōſiderari oū eſt in fieri.⁊ tūc ius in ſtipulatione verſatur quo ad ſolēnitatez.o⁊ iſta ſtipulatio eſt actus legitim⁹⁊ ſolēnis.vt.ſ.e.iuriſgē.§.q̄ō fere. ¶ Scō modo pōt cōſiderari ſtipulatio ꝑut iaz eſt perfecta: ⁊ in facto eſt ꝓducta: nō tū adhuc intentata in iudicio.⁊ tūc ius ꝓtinetur in ſtipulatione.i.ꝓtinetur.vel obligatio efficaciſſima vel liberatio efficaciſſima ⁊ pleniſſima.cū ei ſtipulatio habeat plurimū robo⁊is a iure.plurimū pōt in ſuo effectu. ¶ Tertio mō pōt conſiderari ſtipulatio ꝑut intētatur in iudicio:tūc o⁊ ius verſari.i. p̄batio ſolēnitatis:q⁊ q̄ allegat ſtipulationē debet p̄bare ſolēnitatem vt.C.de vſur.l.j.⁊ q̄ō no.j.de v̄b.ob.l.ſciendū.⁊ adde q̄ō habes in ſili v̄bo.ſ.co.in.l.poſtq̄.in glo.ſed q̄ eſt rō vbi habes ſimile verbū. ¶ In ter. ibi: factū v̄ſatur.pactū pōt ꝓſiderari duobus modis. P⁊io mō oū o⁊itur.i.oū eſt in fieri.tūc in pacto v̄ſatur merū factū.i.ꝓſenſus myſteriū.nec ei req̄rit iur⁹ adminiculū.ſz ſufficit q̄ ius nō reſiſtat.vt.j.e.l.paciſci. Scō mō pōt ꝓſiderari pactū poſt natiuitatē ſuā anteq̄ venerit ad ꝓfectum iudicij. iſtud verbū habes.C.cōmi.vel ep̄las.l.fi.tūc ſil⁹ dico q̄ i pacto v̄ſatur factū.ſ.merū a iuris ſolēnitate abſtractū.⁊ ſō in his q̄ iuris ſunt minus pōt pactū q̄ ſtipulatio p regulā q̄ eſt.j.de ſolu. l.put q̄ſq̄.de reg.iur.l.nihil tā naturale. Tertio mō pōt ꝓſiderari pactū ꝑut in iudicio intētatur⁊ allegatur. tūc ſil⁹ dico factum v̄ſatur.q⁊ ſufficit ſolum factū p̄bare de ſolēnitate. ¶ Ex his ꝓcluditur q̄ pacta habēt minus ſolēnitatis q̄ habeāt minus efficacie iuris.ſolēnitas ei q̄ verſatur in ſtipulationib⁹ debet aliq̄d opari vltra merū factū paciſcentiū.alⁱs eſſet fruſtra introducta ſolēnitas.qō eēt ridiculū dicere. Pleniſſima ergo eſt liberatio q̄ per ſtipulationē.ſemiplena q̄ p pactū introducitur q⁊ deſiderat replicationē.vt p⁊z inſti.de repli.in p⁊in.⁊ iſta dāt tibi ſatis de intellectu glo.hic poſite.q̄ incipit.in opponēdo.⁊ adde qō no. Guil.de cug.ſ.de inſti.⁊ iur.l.ex hoc iuregentiuz. ⁊.j.de cura.fu.l.cōſilio.§.fi.⁊ habes ſil⁹ v̄ba.ſ.de ſta.bo.l.are thuſa.i fi.cū.l.ſe. ¶ In ter.elidetur.eſt igitur replicatio eliſionis.q⁊ elidit pactū qō elidebat vetere actionem. ¶ In ter.ibi p⁊ius pactū.ſ.de nō petēdo qō erat factū reo.⁊ tūc intellige qō fideiuſſo⁊ vltimo pacto ꝓſenſit.vñ p ſuū ꝓſenſum p̄dit bñficiuz exceptionis.vl' dic q̄ pactū fuit factū fideiuſſo⁊i.vñ pacta ꝑ⁊ia operanē idez in p̄ſona fideiuſſo⁊is qō in p̄ſona rei p⁊incipalis. ⁊ ſm hoc nil obſtat huic verſi.

1 ☞ P⁊imum pactum non tollitur per ſecundum.
2 Factum verſatur in pacto.
3 Tollere ⁊ elidere differunt.
4 Naturalis obligatio ꝓtrahitur ſolo conſenſu.
5 Qualitates ⁊ ſubſtantie ſunt diuerſe.
6 Exceptio fundatur in naturali obligatione o⁊ta.
7 Obligatio ꝓtrahitur ſup futura executione.
8 Pactum de non petendo eſt diſtractus reſpectu p⁊ime obligationis ad non petendum.
9 Obligatio cui competit etiam liberatio.
10 Pactum de non petendō tria operatur.
11 Pactum de non petendo an pariat actionē ciuilem.
12 Statutuz dicens q̄ mulier non poſſit ꝓtrahere an poterit per pactum debito⁊em liberare.
13 Acceptilatio an per alteram tolli poſſit.
14 Jus in ſtipulatione continetur.
15 Non ſufficit q̄ quis pacti exceptionem habeat:ſed op⁊tet q̄ eam opponat.
16 Pactum allegans videtur excipere.
17 Actus de quo teſtis deponit nō videtur ſolennis.
18 Que plura requirunt plura operantur.

Pactus ne peteret. Dic caſum ſm opi. ap⁊obatam in glo.q̄ pactum liberato⁊iū nō tollitur ipſo iure per pactū obligato⁊ium ſed ſtipulatio ſequēs tollit p⁊ecedentē ipo iure.⁊ eſt rō q⁊ in pactis liberato⁊is v̄ſatur factū liberato⁊iū fauo⁊abile in ſtipulationibus non.b d.Ja.nō placet hoc edictū:q⁊ non oīs obligatio ⁊ ſtipulatio eſt odioſa.ſi enī ſtipulo⁊ p⁊eciū rei vēdite vel pecuniam quā mutuaui ridiculū eſt dicere hanc obligationē eſſe odioſam.cū ſit ex natura rei ⁊ ex natura fauo⁊abili.⁊ contineat in ſe vinculū eq̄tatis.⁊ iō ſumma aliter⁊plenius. Pactū de nō petēdo nō tollitur pacto ꝑ⁊io ipſo iure.ſed elidit⁹.ſed ſtipulatio p ſtipulationem tollit ipſo iure.q⁊ ſtipulatio validio⁊ eſt q̄ pactū:q⁊ plus iuris in ſtipulatione q̄ in pacto v̄ſatur.vñ in pacto d⁊ verſari factū in ſtipulatione ius.q⁊ ſubſtātia ſtipulationis eſt iuris rōne fo⁊me.ſubſtātia pacti eſt facti.i.meri conſenſus ⁊ ſic ifa eſt clara.in pacto cūī nō eſt aliqua ſolēnitas fo⁊maliter req̄ſita ad exiſtentiā pacti ſed ſtipulationis ſic. ⁊ ſicut in concipienda ſtipulatione verſatur ſolēnitas:ita in ea ꝓponenda in iudicio ⁊ p̄banda.ſed in pacto ſufficit rude factū ꝓponi ⁊ p⁊obari.vt in glo.tangitur in ipſo ꝓtractu.tā in obligationis ſubſtantia q̄ etiā in iudicio.plura cōcurrunt in ſtipulatione q̄ in pacto.⁊ ideo ex plurib⁹ cōcurrentib⁹ augetur effectus. hec oīa

1 ſentit glo.q̄ incipit in opponendo. ¶ † Not.q̄ p⁊imū pactum non tollitur per ſecundū:ſed elidit⁹ ipſo iure p ſtipulationez.

2 ¶ † No.q̄ in pacto verſatur factū.in ſtipulatione verſat⁹ ius. ¶ No.q̄ illa dicūt⁹ habere plurimū facti q̄ habent minimuz iuris. ¶ Not.q̄ ea que habēt plurimū iuris ſunt maio⁊is efficacie. ¶ † No.q̄ aliud eſt tollere.aliud elidere. ¶ No.p⁊imū

3 pactū fideiuſſo⁊i nō opitulari ⁊ eoz defenſiones excludi ꝑter pactū vltimo factū. Donūtur hic duo dicta. ⁊ ratio diuerſitatis:⁊ illatio quedā ad tertiā p̄ſonā.ſ.fideiuſſo⁊is. Ja.vſq̄ ibi ſed ſi pactū. ¶ Oppo.o⁊a p⁊imū no.⁊ v̄ſ. q̄ vnū pactū tollat aliud ipſo iure.vt.j.de ſol.l.ſtichū.§.naturalis. In text. ⁊ rōne ſui. Sol.dicit Guar.aut p⁊ecedit obligatio naturalis⁊ ciuilis tūc tollit⁹ ipſo iure naturalis vt ibi.aut p⁊ecedit naturalis tm̄. ſicut ex pacto nudo.⁊ tunc nō tollitur ſed elidit⁹ vt hic. Sed que eſt ratio diuerſitatis.dicit Guar.q̄ quādo ciuilis aſſociatur naturali.naturalis eſt debilio⁊ q̄ſ ſtat p ſe.itē q⁊ modicū ferm̄ti totā maſſam co⁊rūpit. Sed doc.⁊p⁊ehendūt hanc rationem:q⁊ rōne adiuncti inducit⁹ vitiū q̄ſ tendit ad co⁊rūpendum ⁊ vitiandū.ſed hec tendit ad co⁊roboⁿandū.ergo nō debet operari oppoſitum vt citius co⁊rūpatur. ¶ Aduertatis inductum ad co⁊roboⁿandū nō operatur.contrariū verum eſt q̄ diu nō co⁊rūpatur.ſed ex quo co⁊rūpitur per factū contrarium pōt aliud co⁊rūpere cui adheret.⁊ ita loquitur Guar.q⁊ loquit⁹ q̄ſ ciuilis elidit⁹ p pactū de nō petendo. eliſio enim eſt quedam co⁊ruptio ⁊ quedā macula ⁊ vitiū.vñ ego rep⁊obo aliam rationem:q⁊ verū eſt in cōpoſitis q̄ vna pars co⁊rūpit alias ⁊ inficit aliam partez.ſecus in ſeparatis.vt.l.ſi maritus. de dona. inter virū ⁊ vxo.ſed ciuilis ⁊ naturalis obligatio nō cōponuntur ad inuicem.qō ſic ꝓbo. Tripler eſt cōpoſitio partis ad partē integralē vel numeralē. de vſuc.l.cū qui edes.ꝓp⁊ietatis ad ſubſtātiam.vt rationabilitatis ad aiam hoīs.⁊ fo⁊me ad materiaz vt anime ad co⁊pus.⁊ fo⁊me ſtipulationis ad ipſuz cōſenſum. ſed nullum iſto⁊ modo⁊ cōponitur naturalis cuz ciuili.imo quelibet per ſe decernitur.⁊ non ꝓeedunt per eandē cauſam. queli bet ergo ſtat per ſez ſuis iuribus nititur. P⁊eterea o⁊a Gua. videtur.l.exp⁊eſſe.j.de iureiuran.l.vlti.vbi dicit naturalē obligationem tolli per iuſiurandū qō ex cōuentione p⁊ecedentū ſuper ipſo facto.ſiue ex illo facto fuerit o⁊ta ciuilis et naturalis ſiue naturalis tm̄:vt q⁊ erat mutua cum pupillo ſine auto⁊itate tutoris.⁊ ideo Rofre.ſoluit contrariū de.§.naturalis. vbi dicit̄ q̄ tollit ipſo iure.ſ.exceptionis.vt vera exceptio d⁊ ius ꝑut eſt in habitu.ſz obiectus ſit.⁊ facit.⁊ ſic ille.§. cum iſto concordat ſm eum. Jſta ſolu.eſt falſa.q⁊ tollere per adminiculū exceptionis eſt elidere nō tollere ꝓp⁊ie.q⁊ hic ponuntur tanq̄ diuerſa. P⁊eterea eſt cōtra rationez illius.§.q⁊ vinculū equitatis ipo

4 iure tollitur. Jtē eſt cōtra caſum.d.l.vl.j.de iurein. ¶ † Jtē naturalis obligatio cōtrahitur ſolo conſenſu.ergo diſſenſu tollitur ex regula.nil tam naturale.⁊.j.de ſolu.p⁊out quiſq̄.⁊ ideo ter⁊ij dicunt q̄ aut p⁊ecedit naturalis ⁊ ciuilis obligatio.⁊ tūc pactum non tollit naturalez.aut naturalis tm̄.⁊ tunc ſic.⁊ hoc ꝓbat.q⁊ naturalis ⁊ ciuilis obligatio ſunt vnuz in ſubſtantia:q⁊ ſunt vnum indiuiſibile.vt inſtit.de oblig.in p⁊in. ⁊ certum eſt de ciuili q̄ non tollitur ipſo iure.ergo obligatio eſt niſi vna.ergo remaneat tota p⁊o hoc.j.cod.ver. idem dicemus.⁊ eſt ſimile in poſſeſſione ciuili ⁊ naturali.j.de acquir.poſ.l.peregre.§.fi.ſed iſta ſolu.eſt contra iſtum.§.q⁊ hic ex pacto nudo non p⁊ecedebat niſi naturalis obligatio cū non tollatur per pactum ſubſequens ſm Azo. Jtem eſt contra rationem. quia naturalis ⁊ ciuilis obligatio ſunt due obligationes ſpecie differentes.vt.j. de fideiuſſo.heres a debito⁊e.§.ſi ſtipulato⁊.⁊.l.fideiuſſo⁊ obligari.§.fideiuſſo⁊.et infra.de condictio. indebi.ſi fideiuſſo⁊.et nota.ſ.eodem.l.j.§.penulti.quia naturalis eſt de iuregentiuz.

5 ciuilis de iure roma. ¶ † Jtem nota qualitates eſſe eaſdem, ſed ſubſtantia

Universidad de Deusto

sed substantia ⁊ numero sunt diuerse. nã qñq; oritur naturalis ⁊ nõ ciuilis. vt ex pacto nudo. qñq; ciuilis ⁊ nõ naturalis. vt ex cyrographo ⁊ ex sentẽtia. ītẽ ⁊ cũ simul oriunt põt vna tolli. scz naturalis per pactũ posterius. ⁊ tñ ciuilis remanet qõ ptz. q: ex ea remanẽte remanet actio: lz obstet exceptio. vt. l. fi. ff. de iureiurã. per ista ostendit diuersitas in substãtia. naz fm Aristo. illa dicunt eadẽ quoꝝ est vna substãtia. illa dicunt similia quorum est vna qualitas. illa dicunt diuersa dissimilia q̃ nõ conueniunt nec in substantia: nec in qualitate. ⁊ ita est in naturali ⁊ ciuili. nã ista sunt nocia substãtie nõ qualitatis nec vna obligatio fouet alterã. q: nõ imprimit vnã alteri. nec vna est causa alteri⁹ q: nec materialis nec formalis nec efficiẽs nec finalis. nec etiaz prior: tpe vel natura: sed simul. nec eaꝝ cõiunctio est quo ad robur adiuuicem. sed act. q̃ causat ex decursu eaꝝ. ⁊ tñ ex eodẽ fonte ⁊ ex eodẽ cõtractu ambe pcedunt. ff. c. l. iurisgentiũ. §. j. sic in naturalibus reb⁹ videmus ex eodẽ igne pcedere calorẽ ⁊ splẽdorem. tñ calor nõ est splẽdor nec ecõuerso. ⁊ est ista bona filitudo. vt no. ff. eo. iurisgentiũ. §. quinimo. in. j. glo. in fi. Et tõ glo. soluit quarto mõ. ⁊ dicit q; naturalis obligatio tollit̃ p pactuz ipso iure. verũ est p pactũ de nõ petẽdo. vt in prio. sec⁹ p pactuz de petẽdo. vt hic. nã obligatio ad nõ petẽdũ magis dz dici liberatio q̃ obligatio: q: ordinat̃ ad liberandũ fz Azo. ⁊ hoc pbat̃ tali rõne. si naturalis ad nõ petendũ tolleret̃ ipso iure tolleret̃ exceptio q̃ fundat̃ sup illa naturali obligatione. i. sup vinculo
6 eq̃tatis. sed hoc est ꝯ istũ tex. ¶ Ex hac sol. no. duo. Primo q; naturalis ad nõ petendũ orta nõ tollit̃ pactũ de petẽdo sed elidit̃. ¶ † Secõ q; exceptio fundat̃ in naturali obligatione orta. Tertio q; est q̃dã obligatio q̃ tẽdit ad liberãdũ. sed ista accidit magis ad naturã ⁊ fauorẽ liberatiõis q; obligonis. ¶ †
7 Secũdo op. obligatio ꝟbitur sup futura executione not. j. de ꝟbo. obl. l. q̃nta. §. stipulatio. lz liberatio fundat̃ sup interitu iã causato ⁊ trahit secũ executionẽ. ergo nũq; liberatio fundat̃ super obligatione. nec ecõtra. facit. l. tale pactũ. j. e. ⁊ ista est veritas: q: lz actio causet̃ mediãte obligatione. tñ exceptio nõ causatur mediãte obligatiõe: lz imediate ex eq̃tate ipsi⁹ cõuentionis: nõ ex eq̃tate ipsi⁹ obligationis. vt instit. de repli. in prin. ad hoc facit qõ no. j. de lib. leg. l. nõ solũ. §. si liberationis. Item etiã si in ipo distractu ageret̃ q; nõ oriret̃ exceptio qõ est ex alio capite i. ex lesiõe causata sup actione. Preterea dicere q; nõ tollat̃ naturalis obligo ad nõ petẽdũ non est rõnabile. q: quaten⁹ venit ꝯ ea pactũ de petẽdo est liberatorũ. s. obligonis ꝺ nõ petẽdo. g̃ nõ tollit naturalẽ. vt in. §. naturalis obligatio. Preterea naturalis fundat̃ in solo ꝺsensu. ergo ꝟio cõsensu tũit̃. sed exceptio nõ fundat̃ in cõsensu sed in vitio obligationis vulnerate a pacto qõ nõ tollit̃ ipso iure. qõ no. ⁊ tõ glo. soluit q̃nto mõ q; pactuz tollit pactũ. verũ est q̃tũ ad obligationẽ. vt in ꝟio. sed nõ q̃tũ ad exceptionẽ vel liberationẽ vt ꝫ. ¶ Ex hac sol. no. duo. Primo q; lz exceptio nõ tollat̃ ꝺsensu ipo iure: q: nõ est res integra. tñ obligatio tollit̃ ipso iure ẽt si sit obligatio nõ petẽdi. ¶ Secõ no. ex hac sol. ⁊ ex p̃cedẽti q; ex pacto de nõ petendo
8 oritur̃ naturalis ad nõ petẽdũ ⁊ fuit prio dictũ ab Azo. ¶ † Itẽ tertio no. ex p̃dict̃ q; pactũ de nõ petẽdo est distract⁹ respectu obligationis prime ad nõ petẽdũ ⁊ sic respectu diuersoꝝ idem act. est ⁊ ꝺctus ⁊ distract⁹. ar. ff. q̃. mo. re ꝟbi. ob. §. is quoq;. sed ibi qñ re. hic qñ ꝺsensu. itẽ ibi de obligatiõe tacita. ꝫ de exp̃ssa. ¶ Op. si tollit̃ obligatio nõ petẽdi illud nõ est nisi q: tollitur vinculũ eq̃tatis. vt in. §. naturalis. lz vbi nõ est eq̃tas ibi nõ est exceptio. de excep. do. q̃ eq̃tate. g̃ ipso iure tollit̃ exceptio. Sol. verũ est a pri. q: exceptio causanda desiderat eq̃tatẽ. sec⁹ ex post facto. nã exceptio causata ex eq̃tate ab initio durat. lz eq̃tas nõ duret. q: eq̃tas nõ est eã effendi lz fiendi sic. vt. l. pfe furioso. sile j. de excep. do. l. ij. §. circa. Vel dic q; vbi nõ ẽ eq̃tas nõ cadit exceptio. verũ est ex psitione legis. lz ex psitione hois sic. l. iurisgentiũ. §. lz si fraudãdi. ff. e. vel ibi de exceptione datiua. nã aut oritur̃ ad factũ. aut ad interesse. si ad factũ ex obligatiõe efficaci. aut ex iefficaci. ¶ Op. q; ex pacto de nõ petẽdo nõ oriat̃ obligatio. nã oritur̃ ad factũ aut ad interesse. si ad factuz. aut interim nõ petit̃ ⁊ frustra orit̃: q: quotidie solui. l. iij. in princ. de cõdi. ob cau. aut postq̃ petit̃. ⁊ tũc nõ orit̃. ad ipossibile cñ oriret̃. vt l. in bello. §. facte. j. de cap. itẽ ad interesse nõ orit̃. q: nulla petitio. ergo nulla mora. Sol. a pri. oritur̃ ad factũ. i. ad silentium ex postfacto. oritur̃ ad interesse nõ rõne more sed culpe. l. rescriptuz. §. si pacto. ¶ Op. q; pactũ de nõ petẽdo nõ tollat naturalez q: nõ formatur p modũ liberationis sed p modũ obligationis ⁊ act⁹ agentiũ nõ operant̃ vltra eoꝝ intẽtionẽ. Sol. Guil. boc cõcedit q; ex tali pacto tollitur obligatio naturalis. q: non est pactũ liberatorũ. q̃ opi. tenet̃ a multis. sed falsa vr: q: l. dicit q; p tale pactũ obligatio submouet̃. j. c. l. §. sed si stipula. ⁊ ideo p illũ tex. Bar. reprehẽdit Guil. in pacto de nõ petẽdo. lz in pacto de nõ agẽdo ꝺsentit ei. vt no. Inn. ꝺ lit. ꝺte. c. j. ego dubito q; ille ter. nõ ꝓbet Prium: q: ibi dicit totã obligationẽ submoueri. ⁊ exponit̃ totã. i. ciuilẽ ⁊ naturalẽ. vt. j. e. §. ver. idẽ dicem⁹. vñ ibi pari passu tota. i. vtraq; obligatio discurrit. lz si pariter ambulãt. ergo sicut nõ tollit̃ lz elidit̃ ciuilis sic et naturalis. Preterea supra dixerat in illo. §. sed si stipulatur. p sniam tolli obligationẽ ⁊ postea eq̃parat pactũ snie: sed p sniam nõ tollit̃ ipso iure. vñ ibi ponũtur multa q̃ tñ nõ p oia paria sunt. nec tñ exprimit modũ liberationis. sed dicit obligationẽ submoueri. sed an sit submotio iuris ⁊ de iure an ministerio ⁊ ope exceptionis ibi nõ aperit. ⁊ tõ deficiente ter. recurram⁹ ad cõem intellectum. ⁊ videt̃ glo. vera: q: si ꝓmittẽs nõ petere obligat̃ ad non petendũ. ergo Pria obligatio ad soluendũ tollit̃ p locũ a Prijs. Itẽ cũ sit obligat⁹ nõ petere vt renũciasse actioni ⁊ causis ei⁹. q: ad destructionẽ cõsequentis seq̃tur destructio antecedẽtis.
9 de spon. ofo. ¶ † Itẽ cui cõpetit obligatio: multo fortius liberatio cõpetit. l. j. §. q; ait. Preterea q̃ ꝓmittit nõ petere obligatur ad nõ recipiendũ. vt. l. ampli⁹. rẽ ra. ba. ergo naturalis obligatio tollit̃. ex quo creditor recipere ꝓ hibet̃. ⁊ forte idẽ est siue ꝓmittat nõ petere siue nõ agere de peculio. lz postea ad trebel. l. luci⁹. §. tres coheredes. Itẽ q: remittit videt̃ recepisse. j. de iureiurã. labeo. Preterea lz q̃tũ ad verbũ nil sit. dic vt in. §. alteri. rõne ergo liberationis. vt. ff. e. receptũ. §. fi. sed tu dices rõne exceptionis ⁊ elisionis ꝓpetue. p Guil. facit iste. §. q: hic non dicit̃ q; tollatur naturalis: sed dicit elidi. ad idẽ. C. de tran. l. fine apud. ⁊ l. si p fundo. sed ille loq̃tur i realt actione vbi nõ põt
10 tolli. ¶ † Cõclude ex his effect⁹ pactoꝝ. nã pactũ de nõ petendo ſm Azo. operatur tria. obligationẽ: elisionẽ: ⁊ liberationez
11 a naturali. ¶ † Oppo. q; pactũ de nõ petẽdo pariat etiã ciuilem: q: videt̃ donatio. vt. l. si q̃s argentũ. C. de dona. Solu. ibi nõ intervenit traditio. hic sic. q: habet vim traditionis cũ trahat secũ liberationẽ fm Guil. vel dic q; remediũ illi⁹. l. est subsidiarium ⁊ extraordinariuz ⁊ spãle. ⁊ ideo nõ cõpetit tuto exceptione de iure cõi. vt. l. j. §. si reus. de eo p quẽ fac. erit. alij dicũt quattuor: obligationem: elisionẽ: exceptionem: ⁊ liberationem. Odof. dicit q; exceptio ⁊ elisio idẽ sunt. ⁊ sic consentit Azoni. tertij dicũt q; tria parit. obligationẽ: elisionẽ: ⁊ exceptionẽ. nõ autem liberationẽ fm Guil. tu die magis q; est deserta opi. q; quattuor: pariat. ⁊ sic firmat Ja. bu. ff. c. l. receptum. §. si pactorum. nec est verũ q; sit idẽ elisio ⁊ exceptio. imo elisio est causa. exceptio est effectus principalis ei⁹ sicut vulnus ⁊ debilitatio mẽbri nõ sunt idẽ sed sicut causa ⁊ effectus. ¶ Oppo. si pactũ de non petẽdo parit naturalẽ obligationẽ. ergo novat̃ cõmissa pena in stipulatione. cõtra. l. rescriptũ. §. si pacto. sol. vt ibi no. ¶ Opp. sed o si oritur naturalis obligatio. ergo tollitur p pactum de petẽdo ipso iure cõtra hũc text. Sol. ibi loquitur quo ad exceptionẽ nõ quo ad obligationẽ. ¶ Tertio opp. si oritur obligatio. ergo ius versatur in pacto. i. obligatio. q̃ est ius incorporale. insti. de reb. corpo. ⁊ insti. de oblig. in prin. sed hic dicit q; versatur factum ⁊ non ius. Sol. hic loquit̃ ꝺparatiue respectu stipulationis in qua plurimũ iuris versatur. non absolute. sic ⁊ ego absolute sum albus. sed respectu cigni sum niger. q: longe excedit in albedine. vel dic q; q̃tum ad exceptionẽ considerat̃ solum factum. sed q̃tum ad obligationẽ ius. vnde tex. iste loquitur q̃tum ad exceptionez. ⁊ dicit factum considerari. q: imediate factum est causa exceptionis non per modum obligationis. sed ex sui natura ⁊ equitate quã habet factũ in seipo. q: sic est cõuentum q̃ natura nõ põt tolli per pac. ex interuallo. vt. ff. e. l. iurisgentiuz. §. quinimo. ver. vtputa. lz obligatio bene põt tolli. q: de eius natura nõ est q; nõ patiatur debitorẽ liberari. imo finis obligationis est exceptio. g̃ ⁊ liberatio. ¶ Op. si pactum de nõ petendo elidit. ergo frustra tollit naturalẽ. rñ. nego hoc. ¶ Opp. q; ipso iure tollat. vt. j. sed si pactuz. Solu. ibi obligatio p̃cedẽs erat ex delicto. ⁊ obligationes ex maleficio per pactũ tollunt̃ ipso iure. vt. j. e. §. quedã. ¶ Op. ad idẽ j. c. l. ver. idẽ dicemus. Sol. ibi erat appositũ ad distrahendum ꝓtractũ q̃ sola volũtate poterat distrahi. hic nõ. ¶ Op. q; nõ liberet. q: nõ apponit̃ ad liberandũ. Sol. nego hoc: q: apponitur ad resoluendũ. ¶ Opp. si liberat̃ a naturali. ergo ꝛ a ciuili q: eadẽ sunt in substãtia. Sol. nego. ¶ Opp. si liberat̃ a naturali. ergo nõ remanet actio: q: siue ab initio sine naturali obligatione nõ oriret̃. ita nec orta cõsistit. arg. de fideius. vianius. so. nego. naturalis obligatio nõ est de substãtia actionũ. ⁊ lz esset q̃nq; a prin. tñ postq̃ actio est nata durat actio: sicut filius durat sine pre ſm Bar. falsa similitudo q: fili⁹ genitus nõ habet dependentiã a patre. sed actio ꝫ dependentiã ab obligatione: non tamen naturali sed ciuili. ex qua imediate fundatur ⁊ fundata subsistit tanq̃ ex causa materiali ⁊ successiua. vnde si obligatio ciuilis cui est actio concreta ipso iure perimatur necessario perimetur actio ipso iure. quia congruit fundamentum ei⁹: et non habet causam subsistendi. ¶ Opponitur q; parere ex-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ceptionē non sit distinctū ab elisione. nam exceptio ꝛ elisio idē ꝛ idem esse. Soln. sicut in agēdo quoda ordine intelligim⁹ pactū elisionē exceptionē ꝛ obiectū exceptionis ꝛ sic nō solū noie sed etiā rōne differūt sicut cā ꝛ effect⁹ causat⁹ ex hoc arguo falsum esse qđ dicit Bar. q̄ distinguit tria tpa. primū antēq̄ exceptio opponat. ꝛ tūc nondū elidit. fm postq̄ opponit. pronunciet ꝛ tūc elidit. tertiū postq̄ pnunciatū est p exceptionē. ꝛ tūc perimit. quia ingerat obiec. per sniam ad. j. de fide. si plures. in quolibet mēbro videtur q̄ male dicat. in primo q̄ inter pactū obligatoriū cōtrariū ꝛ elisionē nullū est mediū. ꝛ ideo dicit hic q̄ pactū elidit. s. imediate. non aūt mediante obiectu. Item elisio est causa exceptionis. ergo prior nō posterior. ¶ Item pactum ipso iure tollit naturalē ergo ipso iure elidit actionē nō ob. isti. de replica. vbi desiderat obiect. q̄ exceptio ē sicut actio que nisi fit ꝓposita non cōsideratur per iudicem nec venit in iudicio. vnde ibi ponderat natura iudicij: quia super exceptione non intentata non pōt pronūciari. non aūt dicitur ibi q̄ obiectus elidat: q̄ imo est distrac. elidit cōtractus. tū hoc statim infra declarabo. ex hoc apparet etiā scōs falsus: q̄ ex obiectu non causatur elisio sed retro causata deducit in iudicio. Item ex eo qđ dicit ꝙ sniа latavigore exceptionis perimat act. ipso iure sequeretur q̄ exceptio rei iudicate esset exceptio facti ꝛ intentionis quod falsum est: quia novatio que fit per sniam non tollit ipso iure actionē. C. de iudi. l. j. ꝛ exceptio rei iudicate est exceptio ꝓprie ꝛ exclusio actionis nō iudicij tū. vide Inno. de electio. c. cū inter. Item exceptio peremptoria. ꝛ illa exceptio que obijcitur soli conatui ꝛ intentiōi est peremptoria ꝓprie: q̄ ius perimit qđ non inuenit sed detegit. Item per sniam latam super exceptione tolleret ciuilis ꝛ naturalis. quod falsum est. ¶ Nō ob. j. de fideiusso. si plures. q̄ speciale in sniа diuisionis. ꝛ idē vbicunq̄ sniа facit ius de novo regulariter autē secus vel ibi non dicitur q̄ actio ipso iure tollatur sed obviat eractioni vt ope restitutionis. Item pone lata absolutoria fieri pactū novum de petendo si dicas actionē ipso iure sublatā non valebit pactū ad replicandū ꝛ sic iste. §. distiguend⁹ esset per tps ante sniam. ꝛ post ad hoc qđ no. C. de transac. l. si diversa. sed ista distinctio nō est vera. vtū. c. iurisgentiū. §. item si paciscar cl ꝑmo j. de trāsac. post rem. § j. ꝛ ad hoc facit qđ no. j. e. l. §. sed si stipulatus. ꝛ j. de cōdi. ꝛ demon. in. cōcludit ergo quartuor effectus premissos esse diversos. ¶ Oppo. cōtra premissa sic eadē est natura cōtractus ꝛ distractus no. C. de in inte. resti. mi. l. de tutela. si ergo re cōtrahit naturalis obligatio quomodo p pactū tollitur se nō intervenīēte. rñ. obligatio naturalis oritur ex equitate resultante q̄ tollitur pacto. vt. §. naturalis. vel dic q̄ tollit cōsensus ꝓ tpe futuro in quo de substantia obligatiōis fundatur. ad cōtrariū ego dico q̄ non sunt per oīa paria cōtract⁹ ꝛ distractus. ¶ Ex predictis resultant. ar. in causis dicit statutū florentie q̄ mulier nō possit se obligare sine mundualdo. an poterit facere pactū de non petendo. ꝛ videtur q̄ non q: ex eo resultat obligatio. et qui non pōt petere dicit teneri. solu. matrimonia. §. j. per glo. et Jac. fm Bar. in cōtrariū videt q̄ teneat quo ad alios effectus non quo ad obligandum. q: alij effectus non subalternātur nec subordinantur obligationi qđ credo verum. quia deliberate non loquitur ler. et statutū est strieti iur. ¶ Sed quid econtra dicit statutum q̄ minor mercator possit contrahere vt maior absq̄ curatore. vtrum poterit paciscī. dico hic q̄ fic[a]. arg. no. in. l. j. §. contrarium de contrario iud. ꝛ est ratio differentie. quia si obligat multo magis parit defensionē sed contrarium non sequitur cessat obligatio. ergo ꝛ liberatio seu exceptio. ꝛ licet statuta sint strieti iuris tamen includunt ea que necessario sunt connexa quia vnum includit reliquum. q: ꝓ eodem reputant. ¶ Sed quid si statutum dicit q̄ mulier non possit contrahere. an poterit debitorem liberare per pactū
12 ꝛ videtur q̄ sic. q: iste videt distractus non cōtractus. dic contra. q: etiā pactū liberatoriū est contractus no. j. de ac. ꝛ ob. l. j. ¶ Nunc videamus de pacto de petendo quas habeat vires. rñ. glo. q̄ Jo. dixit q̄ parit novā naturalē obligationē que iungitur prime ciuili. sed hoc glo. reprobat: q: non interponit ad novā obligationē sed ad robur veteris actus agentiū ꝛc. l. obligationū substantia. Preterea probat hoc ex formatione libelli: q: non opꝫ agi ex coniunctione ꝓtractus ꝛ pacti simul. q: sic in libello esset fienda mentio replicationis. quod est ridiculum fm Pe. itē pactū est appositū ex interuallo. vñ videt inesse agendum. sed ad replicandū breuiter glo. tenet ꝓtrariū Jo. q̄ istud pactū nō pariat naturalē. sꝫ foueat ciuiliē ꝛ pariat replicatiōez. et sustinēdo Jo. dico q̄ obligat naturaliē ad idē q̄ deberet in ꝑmo Jctu. q: pactū tacite ꝙsert dari vt fieri. ergo ē obligatoriū vt. C. de nova. l. fi. nō tū dico q̄ i actiōe retro ꝓducat aliq̄d nisi robur. vt nō possit ipugnari. itē nec male formaī libell⁹. peto. x. ex stipulatione non ob. pacto de non petendo cum feceris pa-

¶ Nō sic. addē q̄ habētur ad mariā per Dy. in cō si. incipi. iure municipalica uetur ꝓ do. aler. de imo. i consi. xc. iij. parte.

ctum de petendo. secūdum Innocē. potest ergo defendi q̄ pariat naturalē ex qua etiā initiū ꝓscriptionis cōsiderabo. arg. j. de dona. cau. mor. qđ debitor i. facit qđ no. j. man. si tibi māda uero. §. j. de fideiuss. si q̄s postq̄. Alius effect⁹ est qđ tollit naturalē inductā ex ꝓcābulo pacto ad nō petendū fm vnā opi. fm aliā nō tollit illā. prima vera vt superi⁹ dixi. ¶ Sed q̄d si quarto loco fiat pactū de nō petēdo. dicit glo. fꝫ Azo. q̄ nō perimit naturalē sed antiquā. q: invenit peremptā a primo pacto. ꝛ q̄ꝛ q̄d est ita ꝙsummatū a primo pacto retro q̄ tūc nō restat ꝙsummari attribuit primo pacto ꝛ nō posteriori fm glo. ꝛ bñ: duplicationē aūt nō est dubiū q̄ parit. C. de excep. si pactū. fm doct. ¶ Ex predictis declaraui totā glo. q̄ incipit. imo videt. Alterius oppo. d: hic q̄ stipulatio tollit ꝑ stipulationem ipso iure. cōtra de verb. ob. si dari stipuler. vbi dicit q̄ prima ipso iure nō est sublata. sed ob. in ea exceptio. Sol. stipulatio tollit stipulationem qñ hoc agit inter ptes. sed ibi non agebat. hoc fm glo. declara qñ pōt fieri novatio. tūc pōt agi vt transfundatur. sed ibi nō poterat fieri novatio. nā prima obligatio q̄ erat iefficax nō poterat trāsfundi in scōaz. pōderet ergo actor ibi ex qua stipulatione agat. nā si agit ex prima obstat exceptio. nec ex stipulatione scōa dat replicatio. qđ est no. lꝫ ex pacto dare. sile no. de excep. rei iudi. in duobus. ¶ Sed ꝓtra istud opp. q: nō debet plus opari pactū q̄ stipulatio. ¶ Itē si scōs ꝓtractus videtur ipoꝛtare renūciationē except. de nova. si q̄s delegauerit ibi qui remittere excep. videt. itē q: Jctus vestitus pōt coadiuuare ꝛ informare sicut nudus. vt. j. ꝑ soc. cū societas. ꝛ iō videt q̄ in. l. si dari. si agat ex prima det replicatio. tū illa lra multū ob. dū dicit q̄ nulla sit. nō enī esset nulla si resumeret vires. sed intellige q̄ est quasi nulla: nisi suppleat ex scōa vt ibi no. vel distingue qua mēte interponat. vtrū ad nouū Jctum. an ad auxilium primi Jctus. j. co. §. ver. idē dicemus. ¶ Scōo op. ad idē dicit l. q̄ licet aq̄liana stipulatio ꝛ acceptilatio interponat. tū soluta pena agit veteri acceptilatione. ergo nō est sublata. C. de trāsa. vbi pactū. rñ. ibi agit de facto nō de iure. nec cum effectu. vt ibi no. ¶ Cōclude ex predictis fm. d. §. q̄ stipulatio tollit ꝑ stipulationē. s. novantez si agit tacite vel exꝑsse q̄ fiat novatio. hodie idē si exp: esse q̄ si tacite nō tollit ipo iure. sed ope exceptionis. de pre. stip. valerian⁹. ꝛ no. j. de nova. oēs. ꝛ C. d nova. l. fi. ꝛ dic vt ibi. itez tollit stipulatio ꝑ stipulationē ꝛ accept. q: iuris civilis est. tū hoc est verum in se. sed non est fm lram hanc q̄ dicit si hoc actū est. ꝛ sic loquit cōditionaliter nō precise. q̄ cōditionalis modificatio nō cadit circa acceptilationē.
13 ¶ † Sed hic q̄ritur vtrū vna acceptilatio possit tolli p alterā. ꝛ videt q̄ sic: q: vtraq̄ stipulatio est. gl. dicit cōtra ꝛ bñ. q: nō reperit extinctio extinctionis. Itē nec privatio privationis. nisi q̄s diceret q̄ ex acceptilatione oritur obligatio ad nō petendū p. l. vbi pactus. ꝛ ista possit tolli per aliā acceptilationē. liberatio aūt non. sed ego non credo q̄ ex acceptilatione oriat obligatio sicut nec ex vera solutione. Nō ob. l. vbi pactū. in verb. vinculis. q: refert se ad aquilianā stipulationē q̄ est liberatoria. Preterea sicut q̄s tenet nō delinquere. ita tenet nō petere falsus debitū: q: delinquit qui hoc petit. j. man. si fideiusso:. §. in oibus. ꝛ sic habet respectum ad vinculū legis. nō cōventionis si vis referre ad acce
14 ptilationem. ꝛ facit. j. e. si intra. ¶ † Nūc videam⁹ rōnem differentie. d: hic q̄ in stipulatione cōtinet ius in pactis factū versat. d aut nos cōsideram⁹ Jctus: tunc ois Jctus est facti. de cura. fur. d silio. §. fi. aut ius resultans: ꝛ tūc etiā ex pacto resultat ius ꝛ obligatio. rō differentie falsa videt: Jctus pōt cōsiderari dupliciter. vno mō ꝓut est quidā actus exercit⁹. tūc in facto cōsistit. alio mō ꝓut est quidā titulus iuris. tūc est ius de acquir. pos. l. j. §. j. veteres huj⁹ cōtrarij timor. e. glo. dicit q̄ neutro istorum modoꝝ accipit hic sed quodā tertio mō. s. in opponēdo. de pacto versat factū. sed stipulatio nō indiget vt opponat declaro. nā si mutuaui tibi. x. ꝛ postea feci pactū. tu nō vinces: nisi excipias etiā si de pacto cōstet etiā per ꝓfessionē actoris. vt insti. de repli. in ꝓin. sed si nouani ꝛ ago ex nouatione repellor: sine exceptionis obiectu. q: ipso iure careo actione. ergo ois exceptio indiget obiectu. ꝛ idē est in exceptione doli ꝛ met⁹ fm glo. si glo. est vera est no. digna. ꝛ facit de secū. tabu. l. q̄ ex liberis. in
15 fi. cū si. ex qua no. tria. ¶ † Primo q̄ nō sufficit q̄ q̄s habeat exceptionē pacti nisi eā opponat. ꝛ idē in repli. vt insti. de repli ea. in ꝓin. nam sicut actio est ꝓponenda ita exceptio. de cu. scire oportet. §. cōsequens. ꝛ §. pe. extra de except. pastoralis. C. ō except. si quidem. alꝫ nō esset differētia. vtrū ipso iure vel p exceptionem. si non indigeret obiectu. ꝛ facit de flumi. l. j. §. labeo. ¶ Secundo no. q̄ non sufficit q̄ q̄s habeat exceptionē nisi eā opponat. nā dolus ꝛ metus potuisset ex postfacto purgari. l. j. C. qđ metus cau. ¶ Tertio no. q̄ exceptio facti nō indiget obiectu: q: ipso iure agens non auditur. cōclude q̄ exceptio non sufficit cōstare nisi opponat nisi sit exceptio ipso iure repellēs

Universidad de Deusto

idē no.C.de trā.l.vbi pactū. ¶ Op.cōtra istā gl. nā si cōstat de pacto.ergo iudex dz supplere ex gestis.de pe.he .l.plane.ꝛ.l.fi. ꝛ stolz nō vi exceptiōis cū fit allegāda.vt insti. de rep. tū officio iudex debet absoluere lz nō opponat p aduersariū.l.vbi pactuz ꝛ in ista glo.ꝛ est rō.qz actor nō pbauit de iure suo ad hoc facit qđ dicit in.l.j.de assesso.qꝛ iudex dz repellere libellū qū nō resultat actio.l.ij.vt nemo priuatus. Si vō apparet aliqđ per qđ ipso iure nō tollit sed ope exceptionis posset elidi.tūc aut illa exceptio inest obligatiōi vel actiōi vt in pactis incōtineti appositis tūc pōt suppleri.lz nō oppo.l.lecta.si cer.pe.si vero non inest sed venit extrinsecus vt in pactis appositis ex interuallo vel in alijs exceptionibus ꝓuenientibus ex equitate.tūc aut si ille exceptiones obmitterent actor locupletaret cuz aliena iactura. ꝛ tunc iudex debet supplere.d.l.plane.ꝛ.l. fi. aut nō locupletaret tunc nō pōt supplere.vt hic ex hoc patet qꝛ in dolo ꝛ metu.glos. dicit male in exceptione pacti dicit bene si pactū fuit gratuituz secus si onerosuz ſm Bar.sed mihi non videnť vera ista mēbra nā dicere aut exeptis inest.aut nō nihil est.qz semp videť inesse. de ꝓhen.emp.pacta. Itē ex quo p confessionē apparet de actōe invalida nō dz iudex cōdēnare.sed ex gestis supplere.de li. cā cuz pactū.de resti.spo.pisanis. ¶ Itē lz pactū fuerit gratuitū tū ipso iure elisit obligationē ciuilēr actionē.ḡ pz de iniustitia actionis. ¶ Itē iudex dz iudicare ſm qđ est equū ꝛ hoc iurat. idez lz pactū fuerit gratuitū.tū quasi traditionē cōtinere videť qz pactum liberatoriū habet annexā executionē.no.j. e.l. tale pactū. extra de ap.pastoralis.qđ me.cā.§.sed qꝛ ꝓtor ergo donator nititur locupletari ex quo tradidit.de re iudi.l.nēsentius.§.fundū ergo cōfessio actoris afficit cū.licet nō excipiať.ꝛ facit qđ no.in auť.de equa.do.illud.ꝛ facit de li.cā.l.ob.§.j.ꝛ ideo glo.in quātū loquiť de liqđo per cōfessionē cōsiderauit rigorē nō equitatem.ꝛ est vera de rigore.qz imputet sibi q nō excipit nō de equitate.quo ad officium iudicis est tū dignū qꝛ si iudex nollet supplere non posset ab hoc grauamine appellare:qz iudex suum et non tuum tibi denegat auxilium.vt no.in spe.de offi.iudi. §. impedit ver.quid si iudex. ¶ Ex predictis arg.ad statuta que dicunt nō posse opponi nisi certas exceptiones.nā quelibet exceptio apparēs per cōfessionē critvalida vi cōfessionis.naz cōfessio in iudicio ius facit [a] secus de alijs ꝓbationibus.vt not.j.de iureiur.sed si possessori.§.sed si cum de here. ¶ † No. etiā qꝛ ille qui allegat pactū videť excipere.licet nō dicat exceptionē.vt insti.de repli.ꝛ.j.de mi.l.minor.xxv.an.ob.ꝛ.j.de au.tu. l. pe. et ista sunt no.ter.tamen considerauit pactum respectu opponēdi ꝛ nō in substantia pacti nō videtur de mente littere.ꝛ ideo glo. dicit qꝛ pactū in substātia pacti cōtinet factum.i.consensum stipulatio ius.i.solennitatem. ꝛ qz iudicium regulatur a facto.ꝛ a iure.si quis allegat in iudicio stipulationē debet probare solennitatē.ꝛ in hoc grauatur.si vero pactum nō oportet solēnia probare.ita dicit glo.sed contra qz presumitur solennitas. l. sciendum. So.vt no.C.de vsur.l.j.qz hic qū per instrumētuz ſm doc. ꝛ no.hanc glo.que docet articulari super prestanda stipulatone. ¶ † Ex hac glo.no.qꝛ actus de quo deponit testis nō presumit solēnis.nō ob.§.qđ fere.vt ibi dixi. ¶ † Itē no.qꝛ ea q pla reqrūť plura operanť ex hoc si p stipulationē ꝓmitto nō petere ipso iure tollitť actio qđ est falsū qz sequereť qꝛ acceptilatio non fuisset necessario inuēta. Item vltima voluntas est vestita ꝛ tū nō liberat ipso iure.de li.le.non solū auť.ꝛ ideo glo.dicit aliter melius ſm glo.mar.fi.ꝛ Ja.bu.qꝛ in stipulatiōe versatur ius idest obligatio que vere ꝛ ipso iure pōt tolli per stipula.sed in pacto de non petendo versatur factum.i.liberatio ꝛ conflictus que est facti ꝛ nō pōt tolli per stipulationem .sed in pacto liberatio sicut nec acceptilatio nisi ope replicatiōis que est quedam fictio qz nō videtur liberatus.nam fictio est necessaria in facto.sed in iure nō.qz potest vere introduci ꝛ ipso iure ſm Bar.vt hic.ꝛ in l.si is qui prox emptorē. Vel dic qꝛ in pacto de non petendo vertitur factum qz trahit secum executionem facti.ꝛ cōsideratur respectu elisionis.ꝛ ideo nō est res integra. vnde non potest ipso iure tolli.secus in stipulatione. Concluditur ex hisqꝛ in pactis versatur factum in paciscendo.ꝛ in opponēdo ꝛ in substātia sui. ꝛ qꝛ exceptio non perimatur ipso iure sicut obligatio ꝛ qꝛ exceptio dicitur factum obligatio ius.vel dic qꝛ elisio est factū exceptio est ius. ¶ Oppo.ad quartū.ſ.ad illationez de fideiussore ꝛ videtur qꝛ postremum pactum fideiussori nō officiat.vt.j.co.l. fina.so.hic cōsensit:ibi non. ¶ Opp.C.loca.si cum hermes.so. ibi a prin.fuit obligatio fideiussoris coartata. ꝛ cum obligetur verbis consensus non valet ad obligandum.vt ibi sed ad replicandum vt hic. ¶ Opp.si consensus nō obligat fideiussorē. vt l.blanditus.ergo nec parit replicationem.sol.explicatio nō oritur ex obligatione sed ex equitate quam habet pactuz in seipso ergo apparet contrarium Jo.qꝛ no est opus agi coniunct.obligationum tene menti.

v. **Sed si pactum.** Actiōes ex maleficio per pactum de nō petendo ipso iure sublate non possunt postea vires reassumere nec essentiam per pactum de petendo hoc dicit.cōtinuatur ad precedentia.dictū est superius de pacto de non petendo quod pariebat exceptionem.hic de pacto de petēdo quod ipso iure tollebat actionem. ¶ In text.ibi conuentum de non petendo. ¶ In text. ibi paciscendo de petendo.. ¶ In ter.ibi sublata est.vnde non potest interpretari qꝛ abolita.nec est in reruz natura.vt.j.de iniurijs. l.sed si vnus.§.si autem.ꝛ.j.quod metūs causa.si mulier.§.si metu. ¶ In ter.ibi parandam de nouo. ¶ In ter.ibi inefficax id est impertinens.obligationes enim ex delicto non possunt oriri ex contractu.sicut non potest bos ex asino.quia sunt diuerse speciei.vt insti.de obliga.§.sequens. ¶ In ter.ibi ex contumelia idest ex maleficio.

v. **Idem dicemus.** Contractus ipso iure sublatus per pactum de non petēdo non renascitur idem numero per pactum de petendo sed oritur de nouo alius contractus numero siue nouus contractus. sed si contractus primus nō fuit sublatus sed modificatus potest reassumere primam formam quam habuit a principio interueniente pacto de petendo siue mediante pacto de non petendo hoc dicit cōtinuatur ad precedentia hoc modo. Dictum est superius de actione ex delicto.hic de actione ex contractu.ꝛ dividitur in duas partes.quia primo loquitur in pacto quod distraxit contractum ex toto.secundo loquitur in pacto qđ paravit exceceptionem in parte.secunda ibi.qꝛ si non. ¶ In ter. ibi idem qꝛ dictuz est in maleficijs.vt actio funditus perempta nō renuiuiscat. ¶ In ter.ibi sustulit essentialiter perimēdo. ¶ In ter.ibi resuscitatur.quia quod mortuum est nihil est.vnde non potest modo redire ad esse.vt.j.de solu.l. qui res. §. aream. nisi per iuris fictionez.vt.j.de iure fisci.l.deferre.§.fi. ¶ In ter.ibi proficiet in hoc differt iste versi.a superiori.quia cōtractus est iterabilis.vt extra de fide instru.c.cum Johannes heremita.et ideo iste est contractus nouus.sed in contractu precedenti non fuit nouum maleficium. ¶ In ter.ibi. vt minueret fuit factum pactum ad certificandum non ad resoluendum contractum. vt j.e.si conuenerit.ꝛ no.j.eo.emptor.in prin.ꝛ facit.j. de vsufru.le. l.quoticns.§.si colono. ¶ In ter.ibi. renouare reducendo ad primam formam.

a ¶ Ius facit. addefeli. no. in rub.de pro ba. i. iiij. col. versi. vlterius ij.loco.

1 ☞ Pactum de petendo excludit pactuz de nō petēdo.
2 Una stipulatio alteraz ipso iure tollit.
3 Pactū rei nocet fideiussori.
4 Actiōes que debēt oriri ex delicto propter delictū nō debent ex contractu nasci.
5 Replicatio actionē extitisse presuppōit.
6 Cōtractus sunt reiterabiles.
7 Res de facili ad suā reuertiť naturā.
8 Ex cōtractu efficaci an oriantť due actiones.
9 Exceptio ꝛ obligatio an sint connexe inseparabiliter.
10 Pactū de nō petēdo quid operetur.
11 Pactū de non petēdo tollit naturalē obligationē que pēdebat ex primo contractu.
12 Pactū de nō petēdo qū elidat actionē.
13 Actio an oriať ex pacto de nō petendo.
14 Pactū de petēdo an inducat naturalē obligationē.
15 Pactum de non petendo an elidat ipso facto pactum de petendo.
16 Obligatio naturalis an oriať ex pollicitatione.
17 Pactū temporale an tollat obligationē naturalē.
18 Renūciatio an tollat obligationē naturalē.
19 In pactis factū versať ab omni solēnitate abstractū.
20 Nullitatis exceptio nō exigit qꝛ oppōatur.
21 Obligatorio facto stante obligatio de sui natura tolli nō pōt ipso iure.
22 Exceptio cōclusionē nō requirit.
23 Factum rei nocet fideiussori.
24 Per pactum si quis in sententiam iam latam reponere pōt.

v. **Quod in specie.** Natura dotis alterata per pactum de petendo redit ad primam figuram per pactum posterius ipsi nature conformem hoc dicit.continuatur ad precedentia hoc modo.dictum est superius qꝛ per pactum factum non pōt rediri ad formam primi contractus.sed qz posset dubitari vtrum istud haberet locuz in actione de dote.ideo ponitur iste ver. Vel sic. dictum est superius quando pactum primum fuit de non petendo.scōm de petendo hic quando vtrunqꝛ de petendo.si primum sine dilatione sed vltimum cum dilatione temporis. Vel sic.dictum est superius quando primum pactum interponiť pro debitore.posterius pro creditore.hic contra quando primum erat pro credi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tore posterius pro debitore. Diuiditur in duas partes. primo ponit quoddam dictum. secundo respondet cuidam obiectioni. secunda ibi: nec dicendum. ¶ In tex. ibi q. s. vltimo pacto sit standum. ¶ In tex. ibi pactus celebrato contractu dotis vel in ipso contractu dotis. vel in ipso contractu a prin. non est vis. ¶ In tex. ibi dato. i. prefixo. ¶ In tex. ibi ad suum ius. & ad naturā propriā q̄ lex sibi tradit legis enim artificio contractibus
1 ppie nature assignant. vt hic patet. ¶ † Ro. primo q̄ pactum de petendo elidit pactum de nō petendo & parit replicationem non autem tollit ipso iure. q: cum pactus de non petendo duret quo ad veritatem. q: verū est factum fuisse durat etiam exceptio ex eo licet replicetur. versat̄ ergo factū. i. naturalis veritas facti que iuris artificio tolli nō pōt. ita dicit insti. de repli. post prin.
2 ¶ Scō no. q̄ vna stipulatio tollit alterā ipso iure. ¶ † Tertio no. q̄ in stip. cōtinetur ius in pacto cōtinet̄ factū. ¶ Quar
3 to no. q̄ aliud est & plus ipso iure perimere & elidere. ¶ † Qui
4 to no. q̄ pactū rei nocet fideiussori. ¶ † Sexto no. q̄ actiōes q̄ debent oriri ex delicto propter delictū non possunt ex cōtractu
5 nasci. q: vna species non grauat alteram speciē. ¶ † Septimo no. q̄. replicatio presuppoit actionē preexistere. vnde vbi actio nō preexistit. q: est ipso iure sublata ibi nō est tractādū de repli
6 catiōe. ¶ † Octauo no. q̄ cōtractus sunt reiterabiles tm̄ nou⁹ ptractus nō est idē numero cū veteri. & rōne petitiōis dr̄ fundari ex ipso nouo ℨctu. ¶ Nono no. q̄ aliud est tollere aliud minuere. ¶ † Decimo & vltimo no. q̄ res de facili reuertit̄ ad suas
7 naturā & nō fit iniuria excedēti ꝓprios terminos si reducat̄ ad debitos terminos. & ad termios iuris cōis. & hec ꝑ no. sufficiēt. ¶ Modo veniam⁹ ad apparatū. & pro euidētia dicēdor̄ ꝑmittendū est q̄ in materia nr̄i. §. primo ꝓcedebat ℨctus efficax pariēs obligationē & actionem. scō secutū erat pactum de nō petēdo. tertio subsecutum erat pactū de petēdo. de eius vltimi pa
8 cti viribus tractat noster. §. ¶ † Ite pro euidentia dicendor̄. quero ante oia vnā. q. videlicet an ex cōtractu efficaci oriantur due obligatiōes. s. naturalis & ciuilis. an vero oriat̄ tm̄ vna obligatio que respectu iurisgentiū dicat̄ naturalis & respectu iuris ciuilis dicat̄ ciuilis. ista. q. stat in hoc vtrum ciuilis & naturalis differāt specie. ista. q. tāgitur hic in glo. magna. quidam cuius dicunt q̄ in substātia & per consequēs in specie est vna obligatio alij dicūt q̄ sunt due spēs. & hanc opi. videtur hic glo. approbare. nā cū naturalis & ciuilis obligatio habeāt nomina distincta & distinctio per nomina significet diuersitatē substātie. & distinctio per aduerbia significet diuersitatē qualiter & accidenter. vt no. de rei ven. in rubrica. sequitur ex ipsa nōis distinctiōe etiam realis distinctio. vt. C. de codi. l. si idē. Preterea illa nō sunt eadem que sic se habent q̄ vnum non potest esse sine reliquo. vt. ī. de acquir. pos. l. naturaliter. §. nihil cōc. si naturalis obligatio pōt esse sine ciuili & ciuilis pōt esse sine naturali. vt infra patebit ergo naturalis & ciuilis obligatio habēt distinctū qōlibet per se ¶ In otrariū q̄ sit vna obligatio ꝓbat̄. q: est vna obligādi forma & vnū debitū. ergo & obligatio dr̄ esse vna. Preterea ter. dicit totā obligationē. & eodē mō loquit̄. ī. e. l. §. si si essent plures obligationes ter. dirisset vtranq; nā dictio tota nō est distributiua numeri sed dictio vtraq; sic. vt. ī. de excu. tu. l. si duos. §. dicet. & ī. man. l. creditor. §. ij. hāc opi. videt̄ tenere gl. insti. de obli. in principio. vbi dicit q̄ ciuilis obligatio nō est aliud q̄ fomentum naturalis obligationis. & ealor̄ impressus naturali obligationi a iure. vnde sicut nos videmus in pacto vestito qō est vnū pactum sed vestitum ita naturalis obligatio vestita per approbationē iuris ciuilis est vna obligatio & non plures. Preterea habemus exēplum naturale de anima nostra. nam est vna licet habeat plures potētias. nam anima nostra habet potentiā sensitiuā nutritiuam & intellectualē. vt ponit Aristo. in secundo de anima & nō est nisi vna. sic dico in obligatiōe vna est obligatio. sed habet plures potētias. nā vna potētia est sibi attributa a iure gentium quo respectu dicitur naturalis. vt. ī. de regu. iu. l. cū amplius. §. bis natura debet. aliā potentiam habet a iure ciuili quo respectu dicitur ciuilis obligatio ista questio formaī in simili materia possessionum vtrū sint due possessiones naturalis & ciuilis. an vna tātū. in. ff. nouo gl. tenet q̄ duc. ī. de acqui. pos. l. ī. in pr̄in. in. C. tenet q̄ vna. C. de acq̄. pos. l. ī. in pr̄i. licet. d. Dy. tencat q̄ sint due species differētes & q̄ sunt due possidendi formevna que corpe. altera que aīo cōsistat. qōdicit vt plene no. Dy. l. c. possessiōe de re. iur. in ferro. Bui. de cu. dicit q̄ cū sunt apō eundem naturalis. & ciuilis possessio q̄ sunt vna in substantia sic ergo posset dici in obligatione q̄ qñ ciuilis & naturalis sunt apud eundē fit vna obligatio in substantia hoc tenet. d. Ja. cōiter tamen tenemus q̄ obligatio naturalis sit ex vna radice. & ciuilis ex altera. naturalis obligatio est de iure gentiū. ciuilis est de iure ciuili. vnde differunt: q: non veniūt eodē iure sine eadem l. & sic sunt diuerse. & hoc etiam tangit glo. insti. de obligationibus in prin. ¶ Secundo ego quero iuxta hoc vtrū siue sint plures obligationes siue vna actio nascatur ex naturali an ex ciuili vide glo. insti. de obli. in prin. dicit q̄ nascitur ex naturali fomento tantum ciuilis obligationis. sed tñ glo. nostra dicit q̄ nascatur ex ciuili: q: cum actiones sunt de iure ciuili debent nasci ex obligatione cōsimili que sit de iure ciuili pro gl. que est insti. de obliga. videtur tex. ī. de ac. & ob. l. naturales. sed tamen gl. istius §. est verior. q: perempta naturali per pactū de non petendo tñ remanet actio. ergo proximū & immediatum fundamentū actionis nō est naturalis obligatio. sz ciuilis obligatio & ista est ipsa veritas. ¶ Modo hic ad euidentiā premissorum ingredior apparatum. & op. dicitur hic q̄ pactū posterius nō tollit prius pactum ipso iure. l. caueē oppositū q̄ naturalis obligatio inducta per pactū precedens tollitur ipso iure per pactū subsequēs. vnde videtur obstare. ī. de solu. l. ſi stichum. §. naturalis. istud contrariū soluitur in glo. pluribus modis. prima so. est q̄ aut naturalis obligatio stat per se. tunc nō tollitur ipso iure per pactum posterius. & ita loquitur hic. aut est vnica seu cōiuncta cū ciuili tunc tollit̄ ipso iure. vt in. l. contraria. ratio differētie est ista. q: cum est iuncta cum ciuili & illa ciuilis eliditur per pactum. & sic eius substantia corrumpitur merito corrumpit etiam naturalē. q: modicū fermenti corrumpit totam massam. sed cum naturalis obligatio stat per se nō recipit corruptionē extrinsecus. ista est ratio prime so. sed ista so. est falsa. nam ratio quare tollit naturalis obligatio est q: tollit equitas iurisgentiū. ita dicit ter. in. §. naturalis. & dum tu dicis modicum fermenti corrumpit totam massaz istud est ideo q: in tota massa infert. sed ciuilis obligatio non infert in naturali. vnde ista so. nihil valet. secūda so. est Ray. qui dicit q̄. §. naturalis debet intelligi fm. §. nostrum q̄ naturalis obligatio tollatur ipso iure. i. ope exceptōis. gl. reprobat istā so. q: hoc nō esset tollere sed elidere. ita dicit gl. ego reprobo aliter q: ipso iure est dicere sine ministerio exceptiōis & sine ministerio iudicis. i. ministerio legis & nō iudicis. vt not. C. de transac. l. vbi pactum. & probatur. ī. de ritu nup. l. palaz. §. fi. & no. in simili. ī. de infami. l. ictus fustium. vbi autem aliquid requirit exceptionem requiritur hominis ministerium. vt not. in isto. §. in glo. in opponendo. ideo ista secunda sol. est falsa.

¶ Tertij soluunt q̄ aut naturalis obligatio stat per se tūc tollitur ipso iure per pactū contrariū: vt in. §. naturalis. aut est iuncta cuz ciuili. tunc non tollitur ipso iure. tunc habet ista naturalis maiorem vim & potentiam q: corroboratur a iure ciuili. & q: est vna substantia ciuilis & naturalis obligationis. & ita loquit̄ hic. ista ratio est falsa. in ratione sui. quia dicit superius q̄ nō est substātia obligatiōis ciuilis & naturalis. immo quelibet ipsaz habet propriā substātiā & propriā naturā. & iura enumerāt istas obligationes. vt plures. ergo nō sunt vna obligatio sicut alibi dicit. l. ī. ad trebel. l. Iulius. phebus. Preterea ista ratio est contra casuz istius. §. q: pactū de non petendo nō inducebat hic nisi naturalem. & tamen ter. dicit q̄ non tollitur per pactū contractum. remanet ergo oppositio q̄ etiam sola naturalis nō tollit̄ per pactum contrarium sibi. falsa ergo ista est so. vnde gl. soluit quattuor modis. videlicet q̄ aut naturalis obligatio tēdit principaliter ad obligandū. tunc ipso iure tollitur per pactum contrariū. vt. in. §. naturalis. aut tēdit principaliter ad liberandum tunc nō tollit̄ ipso iure per pactus. q: promptiores sumus ad liberandū. vt in. l. arrianus. de ac. & ob. audi vt intelligas istā so. q: glo. sentit q̄ naturalis obligatio inducta per pactuz de non petendo non tollat̄ per pactum de petendo. sed elidatur. istam opinionē tenent etiā quidaz vltramontani hac ratione. q: si tolleretur ipso iure naturalis obligatio ad nō petendum tolleret̄ ipso iure exceptio. q: eadez equitate procedit vtrūq; & sic simul tolli deberent & exceptio. C. de vsufru. l. corruptionez. ista ratio istorum non procedit. videlicet q̄ ista non sunt inseparabiliter cōuera si vnum sine aliquo reperiat̄. quod sic probo per pactuz de non agendo nō tollitur obligatio naturalis nec oritur exceptio peremptoria obligationis sed declinatoriaz & peremptoria iudicij sic. vt no. Inn. extra de lit. cōtesta. c. ī. & reprobat̄ per gl. ordi. si subtiliter inducat̄ que est insti. de lega. in. §. siquis debitor. i. tamē pactū de non agendo per pactum de agendo non tolleretur ipso iure per rationem istius lit. q: stat facti causa. & ipsum permanet. vt insti. de repli. post prin. Preterea nō est verū q̄ exceptio & obligatio sint connexe inseparabiliter. immo pōt tolli obligatio ipso iure principaliter & remanet exceptio. ista ergo opi. q̄ obligatio naturalis que ordinat̄ ad liberādū nō tollatur ꝑ pactū ipso iure. sz obligatio que ordinat̄ principaliter ad obligandū ipso iure tollat̄ nō videt̄ vera. & ideo gl. ponit quintaz so. & dicit aut nos loq̄mur vtrū exceptio tollat̄ ipso iure per pactum & dico q̄ nō vt hic. aut nos loquimur vtrū tollat̄ obligatio. tunc dico q̄ siue fit obligatio ad petendū siue ad nō petēdū tollitur ipso iure. vt in. §. naturalis. & hoc sentit glos. hic in illo verbo dum dicit

Universidad de Deusto

verbo dum dicit z forte naturalē tollit vt in glo. nō opponendo
ſbi dicit in co tc. z iſta ſo. eſt ipſa veritas. qz. §. naturalis loqui
tur in tollēda obligatiōe. §. noſter in tollenda excep. facilius
ergo tollitur obligatio cp tollatur exceptio. qz exceptio eſt fa
uorabilior. z in facto cōſiſtit z circa factum ius non fingit. vt. j.
de acqui. poſ. l. j. §. ſi vir vxori. z. j. dicā. premiſſo iſto contrario
ſubijcio pro complenda glo. tres. q. prima ergo eſt quid opere
tur pactus de non petendo qñ precedit ipſum actio efficax. Se
10 cundo quero quid operetur pactum de non petendo. † Tertio
quero quid operet aliud pactum de petendo cp non eſſet quar
ta conuentio in ordine z in numero. modo reuertor ad primam
qōnem z dico cp pactū de non petendo fm oēs elidit actionem
z per cōſequens ponit exceptionē. tex. eſt hic in ꝟbo elidit z in
verbo exceptio. z inſti. de replica. in prin. Item fm Azo. z om
nes poſt eū iſtud pactū parit naturalē obligationē ad nō petē
dus. z ſic ad factū negatiuū. z cp hoc ſit verū pbat Azo ſic. Sti
pulatio ap̄li⁹ nō peti parit ciuilē z naturalē obligationē ad nō
petendum. vt. j. eo. l. nō impoſſibile. ſed tu dices quid operatur
iſta naturalis obligatio ad nō petendum reſpondent quidā: qz
ſi petatur debebitur intereſſe. vt. j. de arbi. l. diem pferre. §. fina.
Alij dicūt cp nihil operet qz ex ſola naturali nō pōt mora con
trahi. z per cōſequēs nō pōt ſuccedere intereſſe in obligatione.
vt. j. de verbo. ob. l. ſi pupillus. ſed tu dic cp immo veniet intereſ
ſe. vt. C. de contraben. z cōmit. ſtipu. l. nuda. z. C. de pac. l. ſipa
cto quo penā. qz tacita videt interueniſſe ſtipulatio ſi cōtrafi
at. vt no. j. ſi cer. peta. l. certi cōditio in prin. in gloſ. que incipit
inculcatio verbo⁹. z ſi tu negares hoc de tacita ſtipu. non poſ
ſes hoc negare ō tacito pacto ex quo orit naturalis obligatio.
z intereſſe qz naturalis non eſt fruſtra. vt. j. de cō pen. l. quecūcp
in hoc ego refideo cp ex pacto de nō petendo oriatur naturalis
11 obligatio ad nō petendū. C † Quartus effectus eſt cp pactus
de non petendo tollit naturalē obligationem que p̄cedebat ex
primo cōtractu. vt in. §. naturalis. z in. l. fin. j. de iure iur. iſta eſt
opi. glo. ſed Ho dof. tangit. z Gui. de cu. firmat cp per pactus de
non petēdo nō tollat naturalis obligatio qz non interponitur
ad hoc. aliud cū eſt pmittere non petere. aliud eſt debitorē libe
rare. fz Gui. do. Bar. dicit cp ē caſus legis. j. e. l. §. ſi ſtipulat⁹.
cp pactum de nō petendo tollit naturalem obligationē ibi in il
lo ꝟ. ita pacto quocp tc. qō credo verum. qz ille qui paciſcit de
non petendo renunciat iuri ſuo. z obliga. petendi. vt. j. rem ra.
ha. l. amplius. facit. j. eo. l. tale pactū in prin. z iſta eſt opi. cōmu
nis cp per pactum de non petendo tollatur obligatio natura
lis. ſed cōtra hoc fortiter op. extra doc. ſi per pactum de non pe
tendo tollitur obligatio naturalis. ergo per ſtipulationē de nō
petendo tollitur obligatio ciuilis z naturalis ipſo iure. hoc ar.
fundo ex glo. ſed iſtud eſt falſus: qz licet per ſtipu. pmittatur nō
petere. ſi tamen nō interuenit acceptilatio durat actio quod ſic
probo: quia alꝫ fruſtra eſſet acceptilatio introducta z ſuperua
cuo laboraſſet inuentor ſi idem poſſet promiſſio de non petēdo
quod poſſet acceptilatio. ad quid eſſet introducta imaginaria:
ſo. certe fruſtra. Preterea nō opz dū littera dicit tolli vnā ſtip.
per aliam ponere exēplū in acceptilatione. ſufficiens eſſet exem
plum in ſtipulatiōe de nō petēdo. vñ gl. laborarent hic fruſtra.
Preterea pbo p viuā rationē nō minus operat vltia volūtas
cp ſtipulatio. vt. j. e. pactū inter hr̄dē: ſed ſi teſtator vetet peti tñ
debitor tenet primeua obligatione dū hic libereť per accepti
lationē. ergo idē in ſtipulatione. tunc ergo recte cōcludit ratio
mea: qz pactū de nonpetendo nō tollat naturalē non tollit obli
gatio ſed effectus eius. i. actio. ſic. j. de dona. inter vi. z vxo. l. cū
hic ſtatus. que opi. in vna diſputatiōe poſſet defendi. Sed ante
cp procedam vlterius. quero quid in pacto de non agendo. in
hoc aſſero cp per pactum iſtud non tollatur obligatio. qz nō re
ſpicit obligationem. ſed magis reſpicit proceſſum cauſe. vt no.
Inno. in. d. c. j. de lit. cōteſt. ex hoc tamen pacto de non agendo
qz cōcernit proceſſum cauſe oritur duplex exceptio declinatoria
z peremptoria vel vna exceptio que pōt opponi in duplici for
ma ſicut ex iuramento z ſnia. z trā. ita ex iſto pacto gratuito. cp
tñ oriant due exceptiōes ē ſingulare dictū Inn. extra ō inſtitu.
cum veniſſet. z eſt cōtra illos qui dicunt cp qlīcp exceptio perē
proria impedit proceſſum. nam fm Inn. iſta eſt declinatoria op
poſita ad ppoſitum: qz ſunt due exceptiōes orte fm cum qō eſt
ſingulare verbū. z extra cōem opi. doc. adde cp glo. que eſt. j. de
peculio. l. ſi. poſtea ſentit cp nō ſit differētia inter nō petere z nō
agere. ad hoc eſt cōtra Inn. pro Inno. tamen facit. j. de ꝟbo. ob
12 lig. l. eadem. §. cato. C † Item quer̄ iurta predicta dixi ſupe
rius cp pactū de nō petendo elidit actionē quero qñ elidit eam.
dixit Bar. cp tria ſunt tempora. primū tempus eſt anteq̄ op
ponatur exceptio tunc actio non eſt eliſa. ſcōm tēpus eſt cū op
poſita eſt exceptio tunc eliditur actio. vt inſti. de repli. in prin.
z. j. e. l. ſi cum. x. ibi dum dixit per excep. opponendā. tertius tps
eſt poſtq̄ lata ſnia pro excipiente. tūc dicit Bar. cp actio nedū
eſt eliſa. ſed funditus ſublata. arg. j. de fideiuſſo. l. ſi plures. iſta
opi. recedit a veritate. qz ego dico cp actio elidit ſtatim ab ipſo
principio cum eſt factū pactum. quod ſic probo. qz cū illo inſtā
ti tollatur obligatio naturalis. que fouebat ciuile remanet ipſa
ciuilis debilitata z eliſa. vnde inter pactū z elisionē nullū eſt me
dium. Preterea ſtatiz poſt pactū orta eſt exceptio. vnde natiui
tas exceptionis excludit actionē. qz eliſio eſt cauſa exceptionis
vnde p̄cedit in ordine intellectus. Preterea hoc pz qz ſi actio
nō eſſet eliſa ſolutū nō poſſet repeti. hec enim eſt regula in omni
bus exceptionibus que nō elidunt actionē. vt. j. de fideiuſ. l. ſi te
ſtamento. §. j. ſed iſtud eſt falſum: qz cōpetit repetitio factū ad
excipiendū trahitur ad agendū. vt no. j. e. in traditiōibus. appa
ret ergo cp nullum eſt interuallum tpis inter pactum eliſione. z
natiuitatez actionis. C Modo querit dixit tex. cp opz cp exce
ptio opponat. rñdeo iſtud eſt ꝓpter iudicē qui nō poſſet pronū
ciare vigore exceptiōis nō oppoſite z nō incluſe in iudicio ſicut
non poſſet pronunciare pro actore nō petente. ita nō poſſet pro
nunciare pro reo nō excipiente. z ad hunc finem vult lex cp excep
tiones opponant: qz exceptio non oppoſita nō cōcludit iudi
ci in aliquo. vt no. j. in glo. in opponēdo. vt. j. de ſecū. ta. l. qui ex
libere. §. teſtō. Item in eo qō Bar. dicit cp per ſniam tollit actio
ipſo iure falſuz dicit. qz fm hoc exceptio rei iudicate nō eſſet ex
ceptio iuris. ſz exceptiōis. z eſt cōtra. l. iulianus. j. de cōdi. indc.
z. j. rem ra. ha. l. pcura. ad exhiben. §. j. z inſti. de exceptio. §. Item
ſiquis in iudicio. vnde veritas eſt cp ſentētia ſup exceptiōe op
poſita auget ius opponētis quo ad pleniorem liberationē cp ve
niat de natura exceptiōis cui exceptioni iudex deſeruit. ſed de
clarat ipſum z facit tranſire in rem iudicatam ipſam exceptionē.
13 C † Iurta predicta reuoco in dubium vtruz ex pacto de nō pe
tendo oriatur actio. z videtur cp ſic. qz iſtud pactū gratuitus eſt
donatio. vt. j. eo. l. cōtra iuris. §. ſi fili⁹. ſed ex nudo pacto dona
tiōis oritur actio. vt. C. de dona. l. ſi quis argētum. qz loquit in
donat. que deſiderat executionē. z per cōſequens actionem. ſed
iſtud pactū de non petēdo nō deſiderat executionē: qz executio
eſt ipſa retentio. vnde poteſt dici cp executionem ſecum trahat.
actio autem nō datur pro executiōe preterita ſed tñ pro execu
tione futura. vt. j. vt in poſſeſ. lega. l. j. §. ſi debitor. iſta ſo. donā
tionis eſt perfecta p. quaſi traditionē. ideo nō ſupereſt actio. vt
j. de re iudi. l. ſemproniꝰ. §. fundū fm Guil. addit ipſe aliaz ra
tionem. qz dicit cp condictio ex lege eſt ſubſidiaria. j. de ꝺdi. ex
lege. l. j. ſed hic creditor eſt tutus cōi exceptionis auxilio. ergo
ceſſat remedium ſubſidiarium actionis. l. cōdictionis ex. l. ar. ff.
de eo per quē fac. erit. l. j. §. ſi reus addit ipſe. z rationez: qz dicit
ipſe cp. l. ſiquis argentum habet locū niſi vbi in dona. venit da
tio non vbi venit factum. vt etiā ipſemet notauit. j. ff. eo. l. iuriſ
gentiū. §. ſed cū nulla. prime due rōnes placēt. ſed iſta tertia eſt
cōtra gl. ordi. qz etiā in donatiōibus in quibus factū promittit
habet locum. l. ſiquis argentum. vt not. j. de dolo. l. ſi cum mihi.
14 C † Expedita prima queſtiōe principaliter venio ad ſcōaz. z que
ro de viribꝰ pacti de petēdo. z pro reuoco in dubiū. vtrū pactū
de petēdo inducat naturalē obligationē. i hꝫ ſunt opi. Azo. di
cit cp nō inducit nouam obligationē naturalē. z ratio eſt fm eū.
qz iſtud pactum eſt relatiuum ad primum contractū. z venit ad
ipſum confirmandū z corroborandū. non aūt interponit ad no
uam obligationem inducendā. nam hec eſt natura actus confir
mantis. vt imprimat in cōfirmato. z nō pariat pro ſe. vt. j. de li
le. l. aurelius. §. teſtō. Preterea actus agentiū regulariter regu
lantur a voluntate. vt. j. de act. z ob. l. obligationum ſubſtantia.
ſed natura obligationis z intentio paciſcentiū eſt inniti contra
ctui veteri. z vt ex tunc non ex nunc contrahatur. ergo hoc tātū
debet operari. Preterea ſi iſtud pactum pareret obligationem
naturalē eſſet neceſſe cp ageretur ex cōiunctione duorum contra
ctuū. ſ. ex prio z tertio. z eſſet dicere cp ille qui ageret ſimul age
ret z replicaret cum tamē ordo iudiciorum ſe habeat. qz nō po
nitur replicatio niſi prius a reo opponat exceptio. vt inſti. de
repli. in prin. Preterea fruſtra fit per plura quod pōt fieri per
pauciora. ſed ita eſt cp actio prima poteſt habere ſuum robur. li
cet nō oriatur obligatio naturalis. ergo nō habemus de neceſſi
tate ponere cp talis obligatio debeat naſci. et iſta fuit opinio
Azo. Et ſi tu dicas cum ex veteri cauſa nō remāſerit niſi ciuilis
obligatio quomodo naſcet ex ſola ciuili. rñdeo cp alꝫ cōtingit
cp ex ſola ciuili fundatur ius agendi vt in ſnia z obligatiōe lite
rarū fz Azo. Jo. fuit in cōtraria opi. z dicit cp ex pacto de petē
do non ſolum habilitatur actor z habet licentiā agēdi. ſed etiaz
naturalis obligatio denuo oritur hoc ſic probatur. Iſtud pactuz
eſt obligatorium. ergo parit naturalem obligationem. nam cuz
ſit hic cōſenſus ad obligandum nulla ratio eſt quare naturalis
obligatio non oriatur. z ſi tu dicas ergo oportebit agi ex vete
ri ciuili z naturali noua. reſpondeo cp hoc non ſequitur cp ſit ne

Universidad de Deusto
Biblioteca

esse ita agere q; ex sola ciusli actiõe iam nata potest fũdari seu sustentari. lz enim ad efficacem natiuitatez actionis requiratur naturalis ꝛ ciuilis obligatio: regulariter tñ post q̃ actio est iam nata ꝛ producta in esse sola ciuilis sufficit ad faciẽdum actionez remanere in esse. simile dicim⁹ in possessione. nam in ea acquirẽda requiritur animus ꝛ corpus. in retinẽda sufficit animus: q; facilius retinetur q̃ acquiratur. vt. C. de acquiren. possess. licet. Non tamen dico q̃ esset propterea libellus ineptus si sic dicerẽ ago ex mutuo. non ob. pacto de non petendo: q; fecisti mihi pactũ de petendo. vt. j. co. l. si creditor in verbo ad petitionez istam op. credo veram quando pactũ de petendo interponit̃ p modum promissionis. sed vbi per modũ promissionis permittendo nõ' p mittendo etiã credo q̃ sit vera opi. Ad. o. q̃ non oriatur' tũc obligatio naturalis. facit hoc ad statutũ de gabellis: q; cuz nõ oriatur obligatio ista conuentio non est proprie gabella. ꝛ ideo non solueretur gabella que debet solui de contractibus. sed vbi pactum repeteretur repetita promissione bene solueretur. q; est cõtractus. arg. j. de verbo. obli. l. si dari. ¶ Secundo queritur circa istud pactum de petendo. vtrũ istud pactum de petendo tollat naturalem obligationẽ ad nõ petendum oriam ex pacto preambulo. glo. tangit q̃ sic sub dubio forte. nam cũ ista pacta sint contraria vltimum pactum resoluit primum in eo q̃ iuris est. i. quantũ ad obligationis vinculum: q; eadem est potentia cõtrariorum[a]. C. de pac. l. pacta nouissima. sed q̃ non tollat ipso iure, sed ope replicationis est. ar. j. loca. l. cum in plures. §. lege dicta. j. de presti. l. valerianus. ꝛ. j. de verb. obl. l. cum stipulatus sim mihi a proculo. Guil. de cu. sentit hic q̃ obligatio naturalis non tollatur: q; si tolleretur obligatio naturalis ex pacto de nõ petẽdo totum ipsuz pactum de nõ petendo tolleret ipso iure. arg. j. de aqua plu. arc. l. sed interdum. quod est contra nostrum. §. sed certe ista ratio non concludit: quia non sequitur tollitur vn⁹ effectus. ergo tollitur alius cum non sint oẽs effectus eiusdem rationis ꝛ conditionis. sed diuersi iuris. vt. j. de euic. l. vendicantẽ in fi. cum. l. seq. vnde ego nõ video q̃ naturalis illa nõ tollat. vt §. de so. l. stichũ. §. naturalis. ¶ † Tertio reuoco in dubiũ vtruz pactũ de non petendo elidat ipso facto pactuz de petendo dicit Bar. q̃ nõ elidit anteq̃ oppo nat̃ sed elidit cũ opponit̃. ꝛ sic venit ad confictũ. perimit cũ pnunciat̃. ꝛ sic tria tpa distinguit et innititur litere q̃ dicit replicatione exceptio elidet̃. ꝛ glo. que dicit opus est facto opponẽtis in excipiẽdo ꝛ replicando. Ego dico q̃ natiuitas replicationis elidit exceptionem. ꝛ hoc in seipa sed quo ad iudicem non elidit nisi q̃n opponit̃. i. q; ministerium suum nõ oz iudex accõmodare nisi pars opponat. quia nõ includitur aliter in iudicio. ꝛ regula est q̃ illa que extra iudiciũ cõtinguntur nisi in iudiciũ reducant̃ nõ spectãt ad iudicẽ. vt no. Jaco. bu. ẽ. q̃ satisf. co. l. de dic. in p̃n. vbi ponit hãc regulam. ¶ Quarto quero ponam⁹ q̃ reus prescripsit ꝛ nihilominus factuz est sibi pactũ de nõ petẽdo: postea factũ est pactũ de petẽdo. quero vtrũ istud pactum de petendo posit ad agendũ videt̃ q̃ sic: q; videtur tollere omne impedimentũ agẽdi. facit. j. de fideiuss. l. si quis post q̃. ꝛ l. vbicũq;. Gui. de cu. tenet contrarium. q; dicit q̃ pactum sublata est naturalis obligatio per prescriptionem sublata est ciuilis obligatio. ergo actio est ipso iure sublata ꝛ pempta vñ obligatio nõ dz sup quo figat pedes. ꝛ sublato principali tollitur replicatio que est accessoria q̃ nõ fundat originem petitionis' sed replicationis coadiuuat preexistere ergo opz ius agẽdi q; replicatio per se stare non põt. vt hac. l. ver. sed si pactũ. ꝛ ver. idem dicimus. ꝛ qõ no. ipse de eden. l. fi. ꝛ j. de peculio. l. quesitũ §. vltimo. ꝛ si tu dicas q̃ per agnitionẽ debiti est interrupta prescriptio. dicit Guil. istud est verum q̃n prescriptio est complenda. secus si sit cõpleta iam. ꝛ pfecta tũc interrumpi nõ potest. vt no. j. de solu. l. cum' quis. §. siqs pro reo. breuiter Guil. fundat se in falso fundamẽto. q; prescriptio nõ tollit ipso iure ciuilẽ obligationẽ. sed elidit eam. vnde prescriptio nõ est exceptio facti. et intentionis. sed iuris. vt. j. de actio. ꝛ obli. l. offerre. §. pe. non eñ eneruat inseparabilẽ obligationem. sed vulnerat eius effectum vt no. j. de nego. ge. l. at qui natura. ꝛ in. l. vlti. j. rem ra. ha. nunc operat̃ plus prescriptio q̃ pactum. vt no. in. l. iij. C. de dotis promis. qõ quidem pactũ nõ tollit ciuilem ipso iure. ergo multo minus prescriptio. expedita est sẽa. q. principalis. ¶ Venio ad tertiam principalẽ. q. si quarto loco fit pactum de nõ petẽdo q̃d operat̃. ꝛ rñ. patet ex premissis. nam si pactum de petendo induxerat naturalem eam tollit. si nõ tũc non põt eã tollere quod nõ inuenit. certuz est tamen q̃ replicationẽ elidit. potest tamen dubitari vtrum pariat nouam naturalem de nõ petẽdo ꝛ adhuc ex predictis hoc dependet. nã si naturalis inducta ex primo pacto de non petendo fuit abolita per nouum pactum de petẽdo. sed si non fuit abolita nõ oritur noua obligatio naturalis. q; nec expedit per quandaz regulam: q; quotiens sunt obligatiões eiusdem generis, ꝛ forme sufficit q̃ vna sit nata. vt. j. de verbo. obli. l. qui bis idem. sed quando essent diuersorum generum nascunt̃ quelibet in sua specie. vt. j. de le. j. l. si creditor. §. marcellus. j. de procur. l. lz. §. ea obligatio. j. man. l. si mandauero. §. interdum. ¶ In glo. magna ibi corruptionem cõtrahit corrupta socia in ciuili. argu. de vsufru. l. corruptionem. ¶ In glo. in. l. fi. j. respõ. nam cum illa. l. loquatur in pupillo ex exemplo legis patet q̃ non erat ibi nisi naturalis obligatio. vnde est ibi directo casus contra guar. ꝛ nõ solum ex pacto vero. sed etiam ex pacto interpretato tollitur naturalis. vt ibi patet. ¶ In ea. gl. ibi vna substantia simile aliquis est grãmaticus. ꝛ poeta tamen' vnus non plures. sed hoc nõ est verum in obligatione: q; omnes obligationes sunt intellectuales. ꝛ aliter intellectus noster speculatur ꝛ sub alio fine considerat naturalem q̃ ciuilem: q; diuersis finibus distinguunt̃. vt. j. de nego. ge. l. iij. §. pupillus. j. de dona. l. j. j. de fideiuss. l. j. ¶ Item quilibet põt stare per se. ergo per se numerabit̃. q; per se stat. vnde subtiliter intuẽdo iste sunt due obligationes numero ꝛ sine. ꝛ per consequens habent etiã essentiam indistinctam: q; illa sunt diuersa quoruz est diuersa substãtia. vt dicit Aristoteles in metaphysica. ¶ In ea. ibi totam rationem. ꝛ sic totum integrale ponit̃ pro toto vniuersali. ¶ In ea. ibi solius anni. vt. j. de acqui. pos. l. peregre. §. quibus explicitis. ¶ In ea. ibi tolli per pact. istud est verum in pacto liberatorio seu remissorio. sed in pacto de nõ petendo. dicit Guil. q̃ hoc est falsum. ꝛ tenet q̃ non tollat naturalem obligationem. ꝛ hoc probat pluribus rationibus. prima est q; istud pactum concernit liberationẽ nõ autẽ obligationẽ. sicut patet ex eius forma. sic igit̃ nõ est appositum super obligatiõe. nõ debet eã tollere. vt. j. de serui. ru. pdio. l. si dom⁹. Preterea petitio est quoddã accessoriũ. obligatio est quoddã principale. sed ad destructionẽ accessorij nõ destruit̃ principale. sed econtra sic. vt. j. de vul. sub. l. in pupillari. Preterea si istud pactũ tolleret obligationẽ deberet magis tollere ciuilẽ q̃ naturalẽ qõ sic probat. vbicũq; aliq̃d tollit̃ in cõsequẽtia alicuius actus magis debet tolli cõnexum q̃ separatũ. vt. j. de aqua plu. ar. l. j. §. sed interdũ. de damno infec. l. si finita. §. ex hoc edicto. sed ciuilis obligatio magis est cõnexa actiõi q̃ obligatio naturalis. ergo deberet tolli ipsa obligatio ciuilis qõ est falsum. si ergo non tollitur iudiciũ connexum. ergo nec minus cõnexum debet tolli. ¶ Quarto probat Gui. per casum. l. per pactum de non petendo non perdit quis dominium. vt. C. detrãsac. l. si profundo. sicut ergo nõ tollit̃ dominiũ rei corporalis. ita nõ tollitur intellectuale dominiũ ipsius obligationis fm Guil. qui adhoc allegat qõ no. Ly. de transac. l. si ue apud volendo sustinere glo. Respon. ad rationes Guil. naz prima ratio q̃ istud pactum non cõcernit obligationẽ. nõ est vera. q; si nõ concerneret ob. non elideret ciuilẽ qõ est cõtra ipsum met. Guil. ꝛ contra omnes. Item secunda ratio q̃ petitio dicat̃ quoddã accessoriũ ego cõcedo q̃ petitio est effectus obligationis. tñ ille qui renũciat effectui videtur renũciare omni iuri qõ infert in illo effectu. vt. j. de acqui. here. l. illud. Tertia ratio q̃ magis debet tolli cõnexum q̃ separatum: quia verum est in ceteris alijs paribus. sed hic naturale vinculũ non est par in rõne sui cum vinculo ciuili. vt. j. de solu. l. sticum. §. naturalis. Quarta ratio Guil. de dominio non ob. q; dominiũ non transfertur sine traditione vera vel ficta. sed ille qui dimittit non tradit nec cõcedit. aliud enim est dimittere. aliud prestare titulũ. ꝛ causam possidẽdi. ꝛ ita loquit̃ lex si pro fundo. sed in obligatiõibus perdendis. ꝛ tollendis nõ requirit̃ traditio sicut nec in ipsis acquirendis. vt. j. de solu. l. prout quisq;. ꝛ j. de seruit. ru. pre. l. tria predia. dictũ Gui. q̃ nõ tollat̃ obligatio naturalis posset esse verũ in actione reali. q; non precedit obligatio. ideo nõ tollitur. vt. j. eo. cum fundũ. istud vltimum verbum tangit Bar. ¶ In ea. ibi oriri obligatio que orit̃ ad silentiũ imponendũ. ꝛ ibi nõ fileatur ad interesse. arg. coz que leguntur. ꝛ not. j. de fideiuss. l. si contẽdat ꝛ dell. le. l. aurelius. §. centũ. ¶ In ea. glos. ibi liberandi causa i. ad finem liberandi. ¶ In ea. ibi. de seruit. vr. pre. not. in. l. j. de de seruit. ꝛ aqua. ¶ In. e. ibi furtum nõ facere. ꝛ si facit an sit naturaliter obligatus ad restitutionem vel ad penam furti. dicz. j. de postu. l. j. ver. bestias. ¶ In ea. ibi vocat vinculum. q; per hoc dat intelligere q̃ ex acceptilatione oriatur naturalis obligatio ad non petendum. ¶ In ea. ibi cũ ciuilis sola. cõtra hoc oppo. per Gui. sic. quandocũq; duo concurrunt ad vnũ actum perficiendũ vnũ nõ põt tolli sine reliquo. vt. j. de li. ꝛ posthu. l. si ita scriptum. §. regulo. sed naturalia ꝛ ciuilis obligatio iungunt̃ a prin. ad vnum finem cõsequẽdum. ergo in resolutione non possunt separari. vt. j. de seruit. rusti predi. l. tria predia. Rñ. ratio procederet in inseparabilibus. nõ autẽ procedit in his q̃ sunt separabilia. ita q̃ potest vnum inueniri sine reliquo fm Gui. ¶ In ea. ibi in cirographo post diem vnum. quidam dicunt q̃ ibi est naturalis ficta ex ficta numeratione. ꝛ q; non excipit videtur consensisse. vt. C. de postu. l. sub specie. ista ergo ficta naturalis coniungitur

a ¶ Cõtrariorũ. adõ fran. arc. ĩ. l. ꝛ si ꝺ ꝺ vul. ꝛ pup. ꝛ ĩ ru. ꝺ acq̃ren. pos. ꝛ ĩ. l. quẽadmodũ. c. tĩ.

Universidad de Deusto

ralis coniungit cū vera ciuili.sic actio causatur.sed istud est im plicare contradictoria dicere q naturalis obligatio sit ficta: q: fictiones abo:rentur a iuregentium qđ innitit vere existen tie terminoz.sed naturalis obligatio est de iure gentium.ergo non potest esse per fic.vt.ĵ.de regu.iur.l.cum amplius.§.his na tura debet. ¶ In ea.ibi siue debeat.no.bene istud verbuz q lz p:ecedat verū debitū.sundet snia super ciuili.z naturali p:eā- bulatione tamē snia non parit nisi solā ciuilē.z nō parit natura
a lem[a].sed quidam dicunt contra q ex snia o:iat tacita naturalis obligatio:q: ille qui nō appellat dz cōsentire dicit litera appel lare debuisti si tibi snia displicebat.C.si sepius in inte. resti. po stule.l.ĵ.ego dico q si snia fit lata de consensu partiū nō tamen o:it naturalis.qđ sic ꝓbo iudicia z snia sunt de iure ciuili.vt.ĵ. de o:i.iur.l.ĵ.§.z hec disputatio.sed naturalis obligatio debet o:iri de iure gentiū.istam rōnem ponit glo.insti.de ob.in p:in. Et si tu dicas ex consensu nascit obligatio.ego dico q hoc est verū ex consensu ꝓmittentis.vt.ĵ.de reg.iur.l.aliud est vēdere. efacit ad p:edicta.C.de pac.l.pe. ¶ In ea.ibi.z elidit ciuilē.dic Old.q eliderez exceptionem parere.est vnus z idem effectus.
91 ¶† Extra glo.querit vtrum ex pollicitatione o:iat obligatio naturalis.dicit hic Guil.q non q: nō est ibi duoz cōsensus.iō lex dicit q est quasi debitū nō verū debitū.vt.ĵ.de polli.pactuz fm Guil.ratio ista parū cōcludit.q: ex testō o:it obligatio na turalis tamē ex cōsensu vnius o:it.s.ex consensu testato:is qñ ergo cōsensus vnius solius est tante potentie q fit plurimoruz consensus non video quare ex illo consensu nō o:iat obligatio naturalis ex quo natura actiōis nō requirit nisi cōsensum vni[9] tu potes saluare Guil.q in testō est duoz cōsensus.s. testato- ris qui obligat heredē.z consensus heredis.q: eoipso q heres adit hereditatem implicite consensit circa onera hereditaria hinc est q dicitur quasi cōtrahere adeundo.vt.ĵ.de actio.z obl. l.er maleficijs.§.heres.zadde qō no.C.de sacro san.ecc.l.illud.
17 ¶† Ulterius quero vtruz tpale pactū tollat obligationē na turalem.dico q nō.sed eam suspendit ad tēpus.vt.ĵ.eo.l.si cum reo.not.de lib.lega. l. si quis reum.§. iulianus.bene tamen in- ducit interim ob.ad nō petendū.argu.ĵ.mā.l. si mandauero ti-
18 bi in p:in. ¶† Item q:o an renūciatio tollat obligationē na turalem z ciuilē.dic q aut renunciat iuri querendo, tunc nulla obligatio o:it.q: obuiatur p:in.z.ĵ.de solu.l.dispēsato:em ī fi. aut renunciatur iuri quesito.tūc idē est q in pacto de nō peten do si renunciat inter pītes.vt.ĵ.e.l.tale pactū.C.de pac.l. post- q liti.si autē renūciatio fieret in absentia alterius p:tis tenēdo opi.q valeat renūciatio.iurta glo.que est in.l.nō solū.§.si libe rat.vba de li.le.nō tamen tollitur obligatio naturalis:q: nō in uenitur actus retro similis idest cōsensus duoz.arg.C.qñ licet ab emp.l.ĵ.in rōne litere.de hoc tū dixi.s.eo.l.in duobus quod dixi in renunciatione.dico q in ꝓfessiōe ad liberāduz per.l. tale pactum in p:in.qō no. ¶ Alteri[9] quero circa istā glo.si non re- nunciatur cōtractui.sed in aliquo variat forma ipsius contra- ctus vtrū naturalis obligatio tollat.so. collige responsionē in ter.ĵ.eo.§.ver.q si non.vt tolleret.z.ĵ.loca.l.cum in plures. §.ĵ. ¶ Expedita est magna glo.venio ad aliam gl.super verbo per stipu.dicitur hic in littera q vna stipu.tollit aliam ipso iure. et hoc intelligitur fm vnum intellectum de stipu.cōsimi. ¶ Cōtra.l. aperte cauetur contrarium.dicit.l.q quando p:ecedit stipu. in efficax.z sequitur stipu.efficax.q secunda stipu.nō perimit p:i- mam.sed co:roborat z firmat.vnde videtur obstare.ĵ. de v̄. ob. l.si dari.so.dicit gloss.aut secunda stipulatio interponitur ani- mo nouandi tacite vel exp:esse tunc fit nouatio ipso iure. ita lo quitur.hic aut nō interponitur animo nouandi.sed animo co:- roborandi.z cōfirmandi tunc non fit nouatio.z ita loquit. l.cō traria.ratio est ista:q: illud qō o:dinatur z fit ad vnum effectū non debet cōtrarium effectum operari.vt.ĵ.de le.ĵ. l. legata inu tiliter.z.ĵ.de he.insti.l.ex facto etiam agitatur. Aduertatis in- quantum glo.hic innuit q ex tacito consensu fiat nouatio ipso iure.vos videtis gl.hic contrariā.ĵ.de noua.l.oēs de p:eto. sti- pu.l.pe.videlicet q ope exceptionis ad idem p:ealle.l.ĵ.ĵ.loca. l.cū in plures.§.lege dicta.z sic innouādo minus operat tacit[9] cōsensus.z p:esump.q̄ exp:essus zverus nec miruz:q: nouatio per stipu.habet fieri vnde requiritur exp:essio.vt.C.si cer. pe. l. eristimo.dices tu q ista est diuinatio q ī.l.si dari nō fuerit ani- mus nouādi.ego dico q non est diuinatio.q: cum p:ecedēs ob ligatio esset inefficax non erat apta transfusioni.z ideo secūda stipulatio venire videtur ad cōfirmandum nō per modum no- nationis.Secundo pono dicit hic fm aliā expositionem q vna stipulatio tollit per aliā cōtrariā.z per acceptilationē ipso iure cōtra.l.cauet q adhuc actio superest.ergo nō est ipo iure subla ta.vnde videt obstare.C.de transl.vbi pactū.so.ibi nō dicit q actio superfit.sed q de facto intentat.naz qñ exceptio nullita- tis non pōt oppōi perinde est ac si actus esset validus.arg.ĵ.de
ma.te.l.qui habebat.§.fi.zextra de excep.c.cū te.z ī.c.ĵ.extra de ea.pos.ad hoc.ĵ.ad exbi.l.iulianus.§.quantū.alio mō soluitur in.l.vbi pac.q ibi non dicit q actio possit intentari licet actoz velit soluere penā.q: venit cō trāsactionē.nā vt ibi eleganter no. Uso.de nullitate.licet nō opponat iudex habet supplere.z idē etiā sentit glo hic que incipit in opponendo.z ad hoc facit qō no.C.de transac.l.cum mota.istud est vtile scire.q: dato q per
b forma statutoruz nō posset opponi exceptio nullitatis. tamen si est nullitas euidēs[b].ex gestis iudex debet supplere. nec enim a pōt se fundare super eo qđ nullum est.secus si de ista nullitate nō liqueret iudici.vt no. Jnno.extra de offi.dele.c.cum in iure. circa p:in.zest tex.multū no.in.l.vltia.C.de o:.cogni. ¶ Iuxta istam glo.quero vnum.que est ratio q obligatio iurisgentium tollit ipso iure per nouationē.z non per acceptilationez.vt. ĵ.e. l.§.pe. Rñ.hic Guil.q nouatio fit a simili z in habētibus sym bolum.i.similitudinē facilio: est transitus acceptilatio añt fit a contrario.vnde sicut dicit alibi terr.naturaliter inter se pugna est testati.z intestati.vt.ĵ.de reg.iur.l.ius nostrum. ita dico hic naturaliter inter se pugna est acceptilatōis z obligatōis vnde habet acceptilatio aliquid qō sibi resistit.z ideo nō sic de facili operat.istam rationem.ponit gl.ĵ.de accepti.l.ad inutilis.§.fi. ¶ Item extra quero vnū aliud. Pone q reperiantur duo in- strumenta.vnum p:omissionis.alterū pacti de non potendo vel acceptil.nec apparet quod p:ius.z quod poster[9]. quero quod p:esumatur posterius.breuiter rñ.gl.habetis in simili.C. de co dicil.l.cum proponas.z ibi vide. ¶ Modo venio ad glos. que incipit in opponēdo dicitur hic q rō diuersitatis est q: in stip. ius continet in pactis factū versat qō est dicere q in stipu. con tinet ius.respondeo:q: stipu.sunt de iure ciuili.z ciuilevincula pariunt.vt insti.de act.§.de consti.sed quid est dicere q in pac. b versatur factum.gl.exponit hoc tribus modis.primo modo ex ponit q in pactis versatur factuz idest ministeriū opponentis. pactū enim nisi opponat nil in iudicio operatur.vt insti.de re- plica.in p:in.sed cōstat q ipsum opponere z excipere est facti z in facto consistit.vnde ipso iure facto non tollit.vt de ac. pos. l. j.§.si vir vxor.de stipulatione añt.i.de acceptil.non oportet q opponat exceptio.q: cū liberet ipso iure nō est necessariū mini sterium opponētis.nā sine aliquo obiectu vincit reus vbi acto: nō habet intentionem fundatam.vt.C.de excep.l. si quidem.cō stat autez q nullum fundamētum pōt fieri super eo qō nullū est
19 vt.ĵ.de iniusto testa.l.nā z si sub cōdi.§.rumpēdo. ¶† Item in pactis versatur factum idest consensus ab omni solēnitate ab- stractus in stipu.versatur ius.i.solēnitas que nō solum versat in stipulatione seruāda.i.celebrāda.sed etiā in stipulatiōe alle ganda.z probanda.vnde facile est allegare z probare pactū.sed difficile est probare stipu.q: non sufficit probare interroga. et responsionem nisi probetur q incontinenti.vt.ĵ.de verbo.ob.l. cōtinuus in p:in.glo.dicit verū qñ venit probandū per testes. secus qñ per instrumēta.q: circa actus qui probant per instru- mēta ꝑsumit solēnitas.vt.s.eo.iurisgen.§. q fere. sed nō circa actū qui probatur per testes.vt singulariter no. C.de vsuris. l. j.ergo patet ex predictis quomodo in pactis fiendis vtendis. probandis versatur merum factū sed in stipu.versatur ius pro tanto stipu.sunt maioris efficacie maxime q: cū allegans stip. graueť in ordine probandi solēnitatem.ergo debet in alio rele uari.s.q ipso iure sit tutus. ista est vna expositio.z fuit itellect[9] Jo.tactus in p:in.glo.z declaratus in versi.factū versari dicit ꝛc.qui versi.debet iungi cū oppo. Aduertatis iste versi. qui in- cipit extra factuz versari dicitur est multū no.primo namq; no. q vbi desideratur exceptio nō sufficit q ius excipiendi probet nisi exceptio sit opposita z qō miruz est si probaretur per cōfes- sionem aduersarij.nō sufficit ergo probatio exceptiōis nisi po ponatur exceptio.vnde dicit gl.hic quoddā mirabile q si actoz qui habet intentionem suam fundatā cōfitet pactū de nō petē- do se fecisse vel dolo vel metu indurtisse reum tamē si reus nō op ponit excep.iudex debe condēnare reū.nō enim ꝓdest reo ꝓ- basse per confessionē aduersarij cuz talis ꝓbatio sit impertinēs eo q non est facta super exceptione cuz exceptio fuerit obiecta non enim prodest probasse nō intentatā.vt.ĵ.de peti.heredi.l.si quis libertatem.§.fi.vbi nō videt q glo.sit vera nisi de iniqui- tate petitionis cōstet per confessionem agentis.arg.C. de libe. causa.l.cum precum.nam cuz ex ista cōfessione resultet notoriū. dicit Jnno.q pari passu ambulant petitio inepta.z euidēter et notorie iniusta.ita not.ipse elegāter ī.c.ĵ.extra de offi.vica.huc accedit glo.o:di.que est in.l.qui cū maio:.§.si patris. de bo. li. Preterea dico q hoc casu iudex debet supplere ne acto: faciat illicitam exactionē.vt in.l.illicitas.de offi.presi.z in.l. fi. de pe. here.vbi autem ista probatio esset facta per testes tunc sto cum glo.quia probatio testium requirit o:dinem iudicij.vt primo al legetur per partem deinde probetur.si probatur per confessio-

a Naturalem.adde do. Bart.sozi.in ofi.xl.incipi. ex actis z acti tatis. vbi.circa scōaz.q.cū seq.ī p:ia pte vbi an obli gatio o:ta ex snia nulla et ei[9] vigore sa- cta aliq̄b[9] vi- rib[9] subsistat. z quo reme- dio q̄s ex tali obligatōe suc curat z an si q̄d solutuz sit repeti possit.

b Euidens. vide felyn. i.c. ex parte in.v. fal.de offi. de lega.z qō ibi dixi in apost.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nem non requirit ordinem iudicij.vt in.c.pisanis extra de resti.
20 spo.z.j.de iudi.l.si debitor¦ que verba bene no. ¶ †Secundo
no.ex isto versi.glo.q exceptio nullitatis non exigitq oppona
tur.sufficit ergo in nullitate probatio sola licet nullitas non fit
allegata per modum excipiendi.Ex hoc apparet quedaz ratio
in alia materia.Nos dicimus q ius tertij quod ipo iure exclu
dit intentionem agētispotest a quolibet opponi.certe ratio est
quia illa exceptio nō est exceptio sed est negatio iur.agē.aliud
est negare aliud est excipere.vt.C.de exeep.si quidem.vnde in
hoc casu ius tertij venit magis in modu¦ probationis q in mo
dum exceptionis fm Oldra.vt refert Cy.C.de ser.fugi.l.cum
seruum in additione noua quam fecit ex dicto Oldra. ¶ Ho
do habes expositionem Jo.Secūda expositio est q in stipula
tione versatur ius ciuile.in pactis versatur ius gen.nā ius gen.
non sic faciliter tollitur sicut ius ciuile.vt instl.de iure na.§.sed
naturalia.ista expositio nihil valet:q¦ verum est q ius gentiu¦
in sua generalitate nō potest tolli.sed obligatio iuris gentium
bene pōt tolli.vt in.l.stichū si ex noxali. Tertia expositio est ista
que ponit in ver.vel melius q in pactis.s.liberato¦is versatur
factū in liberatione in stipulationibus.s.obligato¦is versatur
ius.i.obligatio.vnde q¦ facili? tollit obligatio q liberatio. ī
facilius tollitur stipulatio.q pactum fm hoc differentia libere
stat ī hoc.videlicet.q differētia est inter actū liberato¦iū.z actū
obligato¦iū.actus liberato¦ius nō pōt ipso iure tolli.actus ob
ligato¦ius sic.hāc expositionem ego fundo per totalē rationez.
q¦ dico q vbi interuenit liberatio nō est res integra.nam libe
ratio trahit secum executionem.vt.j.q metus causa.l.metum.
versi.sed q præto¦.sed post executionez res desinit esse integra.
vt.j.eo.ab emptione.obligatio aūt non facit desinere rez esse in
tegram.z ideo contrario actu potest tolli ipso iure per regulaz
dicte.l.ab emptione.z ista ratio est satis subtilis.z habemus si
mile in cōtractibus innominatis obligato¦is habet locum pe
nitentia in liberato¦ius non:q¦ facilius distrahit obligatio q li
berat.vt.C.de transac.l.quis.z.j.eo.si cū fundum. Item habe
mus aliud simile qō ponit hic in glo.que incipit in hoc vsi.ali
bi nō reperit.Ecce ego liberaui te per acceptilationē posteavo
lumus per cōtrariā acceptilationē tollere hanc liberationē.cer
te hoc est impossibile q liberatio tollat per acceptila.vnde si di
co sic.acceptila.quā tibi feci habes ne acceptā.z tu dicas acce
ptam habeo.acceptāq tuli.nō p¦opterea perimit acceptilatio
prima.q¦ nullo iure cauetur q sit reperire acceptil.acceptilatio
nis.immo magis p¦obatur.oppositum in nostro.§.in ver.sed si
21 pact?z in ver.idē dicemus ponderata rōne illo¦ ver.ecce ergo
habemus tres expositiones positas in glo. ¶ †Quarta expo
sitio est Guil.de cu.ad cuius intelligētiaz p¦emitte q stante fa
cto obligato¦io de sui natura obligatio nō pōt tolli ipo iure ni
si fingat factū cessare.z nō durare vlterius.adeo effectus est sue
cause cōiunct?.z cōcretus q stāte cā effectus aboleri nō pōt iu
xta regulā naturalē.z legalē que dicit q stāte causa stat effect?
mō hoc p¦emisso venio ad dictū Guil.z dico q quedā sunt pa
cta que habēt plurimū facti.vt pacta liberato¦ia.z ista pacta nō
tollūtur ipso iure q¦ super eo qō hz plurimū facti ius nō fingit
vt.j.d acq.pos.l.j.§.si vir vxo¦i.q¦ ergo ius nō fingit pactū cessa
re nō cessat exceptio.ita dixit tex.instl.de repli.post p¦in.vbi di
xit q ideo durat exceptio.q¦ verum est factū esse.nec.l.fingit ip
sum cessare.Quedā sunt que habēt plurimū iuris.vt pactū nu
dum obligato¦ium tū.q¦ non parit nisi naturalē.tertio est repe
rire quedam que habēt plurimū iuris z robo¦is vt sunt stipu.in
istis cadit plena fictio.q¦ vna stipulatio tollit aliā ipso iure.q¦
l.fingit p¦imam stipulationē cessare.vnde fingendo causam non
subesse.z ipsam cām ammouēdo tollit oīs effectus illius cāe.q¦
resoluta cā ipso iure resolui? effectus ipo iure.iuxta gl.o¦dina.
que hoc dicit in simili.j.de do.l.j.in magna gl.simile in materia
possessionū in possessione que est facti.z de facto ius nō fingit.
vt.d.§.si vir vxo¦i.sed in possessione que habet plurimū iuris.z
est quodāmodo possessio iuris.z de iure ibi cadit plēa fictio dū
tū subsit ratio fingendi.vt.j.de vsuc.l.si is qui p¦o empto¦e fm
Guil.ista ratio est subtilis.Quinto modo exponit Bar.q in
pactis versatur factū.i.q¦ ipsum pactum habet in se equitatem
ex qua o¦itur exceptio.vt.j.de excep.doli.l.qua equitate.stipu
latio vero nō p¦oducit suos effectus eo q habeat in se equitatē
sed eo q habeat in se solēnitatē hoc patet dicit ipe ex diffinitio
ne q¦ in diffini.pacti ola verba cōcernunt factū.vt.in.l.j.ff.eo.
sz in diffinitiōe stipulatiōis vba cōcernūt ius.vt.j.de v. obli.l.
qui ita.§.stipu.fm Bar.Ego dico q licet in pactis ipsuz factū
habeat in se equitatē annexam.tū ista equitas appellat vincu
lum.in.§.naturalis.vñ nō cōcludit ista rō cū per pactū ōrīn. vt
istud vinculū equitatis debeat tolli.z ideo cōsiderandū est qua
liter cōtractus dicat facti.vt.j.de cur.fu.l.cōstito.§.fi.z etiā ipse
animo? z cōsensus dr facti.z in facto cōsistere,vt.j.de acq.re,do,
l.bonefidei.vnde vt hoc intelligam? dico q in contractibus est
cōsiderare quēdam actū expressuz cōsensus sicut est verboz¦ p¦o
latio.tunc nō est dubiū q ista verboz¦ platio est factū instanta
neum.tamē q¦ vox est quidā sonus statim transiēs.z volat emis
sum semel irreuocabile verbū.C.de ac.z ob.l.tibi.ista verba p¦o
p¦ie loquendo non dicuntur cōtractus.sed dicunt cōtrahi per
verbū:q¦ est qō significat per modū fieri.z est considerare quid
ex illis verbis residet in animo.q¦ id quod in animo residet est
ipsa dispositio.vnde ipsa dispositio p¦o¦ie appellatur cōtract?
z iste contractus est perpetuus.vt no.j.de acqui.pos.l.j.§.vete¦
res. ¶ Tertio resultat in nobis ex ipo cōtrahere quedā memo
res. ¶ Tertio resultat in nobis ex ipo cōtrahere quedā memo
ria que pertinet ad partem.z testem.C.de cōtraben.stipu.l.ma¦
gnam.j.de fur.l.quidā tabularū in fi.oīa ista tria sunt facti po¦
tius q iuris quod apparet.quia etiam ex inutili contractu qui
nihil iuris habet tamē ista tria resultant ex quo ad ista tria om¦
nes cōtractus sunt pares siue nudi siue vestiti. ¶ Quarto est
considerare vinculū qō ex ipso cōtractu o¦it.z istud vinculū qsi
q est vinculū necessitatis semiplene.q¦ inspecta equitate dz fie
ri p¦estatio.inspecta iuris ciuilis auto¦itate imminet on? p¦e¦
stationis illud vinculū appellat naturalis obl'o sola.vt in.§.na
turalis.qsiq¦ resultat aliud vinculum.z eiusdem est necessitatis
plene.z istud vinculū appellat obl'o ciuilis.que si nō fit elisa tra
bitur ad necessitatē p¦statiōis.vt instl.de ob.in p¦in.iste obl'ōes
sunt iuris.z solo intellectu percipiunt.vt instl.de rebus co¦.z in
co¦po¦alibus.§.j.est z quoddā aliud ius intētādi in iudicio.di
cta vincula.istud ius appellat actio.vt instl.de ac.in p¦in.tādē
vltimo loco supereſt exceptio que etiā iuris remediis fit.vt.j.d
rei ven.l.qui restituere.z.j.de mino.l.minor.xxv.an.cui fideicō.
eū si.modo ad ppositum p tanto in pacto dicit versari factū.q¦
respectu supra versat modicū iuris.z ideo minus pōt pactū q
stip.q¦ nō hz tm robur nec tm fomentū a iure.z iste est intellect?

Universidad de Deusto

certum tempus hoc pacto q̄ si non solverem reinciderem in eā dem sententiam excōis. queritur vtrum sim excōicatus ipso facto. r videt q̄ non. q̄r excōicatio imponitur ꝓpter delictum. vt no. j. de in integ. restitu. l. in act. circa prin. sed obligatio maleficio⁹ 24 nō remittit per pactū. vt hic. ergo ꝛc. ¶ † In ꝯtrariū videtur q̄ per pactum pōt quis reponere se in sniam iam latā. vt. j. eo. l. tale pactū. §. qui puocauit. Breuiter dico q̄ excōicatio nō pōt induci per pactū vt extra de excep. c. ab excōicato sicut nec absolutio ab excōicatione potest introduci per pactum. sed deficerat ministerium superioris. in alijs autez penis pecuniarijs bñ potest quis se reponere per pactum in obligatiōe orta ex sentē tia. vt in. l. tale pactuz. §. penul. licet ibi loquatur vbi obligatio erat potius suspensa q̄ perempta. iurta quod not. Jnno. extra de cōsuetu. c. cū inter in obligatione vero que nascit immediate ex maleficio non potest quis se reponere per pactum. vt hic. sz per stipulationē fic. vt agatur ex stipulatione ꝓpter stipulationem nō ex maleficio. ar. j. de ver. obli. l. ex ea parte. §. j. s. siquis cau. l. si eū. §. qui iniuriarum in fi. ¶ Venio ad ver. q̄ si non vt tolleret. r ob. de. l. pacta conuenta. §. paulus de cōtraben. emp. so. vt ibi no. r. s. eo. iuris gentium. §. adeo hic cū fuit pactū gratificatoriuz vni parti non vestitoriū. r ideo per vltimuz pactum redit ad primū contractū. r facit. j. eo. si quenerit. ¶ Venio ad ver. q̄ r in specie dotis dicitur hic q̄ de facili res reuertitur ad suā naturam. dicit gl. q̄. est ar. q̄ valeat priuilegiū concessuz ecclesie nouātulane q̄ gaudeat preseri. c. annorum. licet non dicatur in priuilegio. non ob. aliqua. l. que loqueretur in cōtrariuz nam per istud priuilegium nō intelligitur derogari iuri cōi. sed magis reuerti ad ius cōmune qđ erat statutū. per. l. vt inter diuinum. C. de sacrosan. eccle. r idem tenet gl. in auc. quas actiones ibi posita doc. reprehendunt istam rationem. q̄ dicunt q̄ l. vt inter diuinuz est ipso iure reuocata per auc. quas actiones. vnde non possumus dicere q̄ istud priuilegium nō aberrat a iure cōi ergo requiritur clausula. non ob. l. aliqua que in cōtrarium loqueretur cum tendat ad absorbendum ius preseribētis. de hoc no. Ly. in auc. quas actiones in vltima. q. r ad. §. nostrum potest responderi q̄ hic stabat dos cū sua natura saltez potētialiter et ideo de facili reducitur de potentia ad actum. sed in casu gl. ius abolitum nullo modo stat. nec remanent aliqua sua vestigia. vt C. de lati. li. l. j. in prin. §. vltimo. r adde quod no. Jnno. per hūc tex. in. c. sicut in gl. magna. extra de elec. r hoc sufficiat in despectum tenentis. Bal.

1 ☞ A futuro maleficio quis liberari nō potest.
2 Dolus preterit⁹ an exprese possit remitti.
3 Per pactum an possit remitti reductio ad arbitriū boni viri.
4 Jnsinuationi donationis renunciari non potest.

Illud nulla. Dolus futurus per pactuz remitti nō
a potest[a]. sed actio p dolo cōpetēs pōt
1 remitti. ¶ † Jtez non pōt quis a futuro maleficio liberari. sed a preterito sic in preiudiciū paciscentis nō in preiudiciū publicū. h. d. vsq; ad. §. ante oia. r ꝑmitte q̄ iste. §. loquit in dolo qui purgat per actionē ex eo cōtractu vel officio iudicis. sed. §. sequēs loquit in dolo q̄ purgat per actionē ex delicto. ¶ Jn text. ibi nulla siue nuda siue roborata acceptilatio. ¶ Jn text. ibi dolus. s. futurus. secus enim in dolo preterito. vt. j. §. priori. r sic no. distinctionē doli preteriti. r futuri similiter distinguimus in bñficio restitutiōis in integrū. q̄ nō cōpetit cōtra dolū presumptū de futuro. sed bene cōpetit ctra dolū presumptū de preterito. vt. j. de mino. l. auxiliū in princi. r. s. de eden. l. j. in fi. r merito fit dicta distinctio. q̄ ius singulare restitutiōis nō oz plusq̄ pactū operari. immo minus. vt no. j. de cōdi. inde. l. fi. §. et si dicat minor restituit ad novos testes post dicta testificata ꝓducē dos r tū timet dolus de futuro. i. subornatio. Rñ. timor subornationis hz cāz de preterito post dicta testificata. Jtē iste timor est potius suspitio q̄ presumptio iuris que ꝓsumptio purgatur ꝓpter iudicis autoritatez. r promissionē. de hoc no. Dy. in. l. j. §. aduersus. de no. oper. nū. j. de mino. l. minor. an. xxv. obmis. in alijs aūt probatiōibus in q̄bus nō est timor suborniationis vt in probatione instrumentorum nō est dubium q̄ restitutio competit in dicta. l. minor. r extra de resti. in integrū. c. cōsulticis. ¶ † Querit glo. vtrum dolus preteritus possit exprese remitti. respondet q̄ sic. vt. j. §. priori. Bart. dicit q̄ est casus hic in ver. q̄uis. q̄ iste ver. intelligitur quando dolus erat preteritus. fm Bar. sed glo. aliter intelligit. s. q̄ iste ver. intelligat in pacto tacite includente doli remissionem. vnde fm glo. implicite potest aliquid remitti q̄ non explicite. sed ego aliter intelligo tex. nā ille qui paciscitur ne agat de posito videt pacisci sup facto. vnde tollitur obligatio primitiua. r per cōsequens sedaria ratiōe doli vel culpe. sed ille qui promittit nō agere de dolo nō paciscitur super facto principali. i. super cōtractu depositi. vnde hec est ratio differentie. q̄ in altero casu pactum venit ad rescindendū cōtractuz. in altero autem non venit ad rescindendū contractū. sed ad temperandū actionem ex eo. vt nō proponat ratione doli. r q̄ inducit ad delinquendum. ideo non tenet pa
b ctum. ¶ Secundo quero dolus preteritus potest remitti[b] exprese. modo ponamus q̄ nō est exprese remissus. sed est pactuz factum indiffinite de nō petendo. quero vtrum in ista indifinitiua includatur remissio doli preteriti. respondet glo. q̄ sic nisi precessit talis cōtractus de cuius natura non venit nisi dolus verus. r dolus fictus. i. lata culpa. si autem precederet contractus de cuius natura veniret leuis vel leuissima culpa in indiffinita remissione non includeretur dolus sed culpa. similem distinctionem habuistis. s. siquis caut. l. sed r siquis. §. quesitum in fi. magne glo. sed tu potes in distinctione dicere q̄ dolus preteritus includat. vt. C. de trās. sub preter. r. l. actione. r ibi non ob. j. e. l. tres fratres. q̄ ibi erat dolus presens nō preteritus tantū: q̄ dolus dabat ibi causz pacto. r facit quod no. j. eo. l. emptor. §. lucius. ¶ Tertio quero quid in vltima vo
c luntate. respondet glo. q̄ non[c] videtur remitti dolus. q̄ vltima voluntas procedit ex prouidentia solius testatoris qui nō intelligit prouidere doloso. r indigno. vt. j. de le. j. si seruus vetitus. de li. lega. l. si cui. de le. ij. lucius. §. lucius titius damā. pactum vero habet robur ex cōsensu duorum. r ideo non est ex mēte solius remittentis interpretandum. ar. j. de condi. ob causaz l. repetendi. quidam dicunt q̄ in pacto gratuito est idem quod in vltima voluntate. q̄ vtrobiq; versatur lucrum quod nō conceditur nisi ob meritum. r sic non porrigitur ad dolosum. vt. j. pro. so. l. nec adiecit. r de manu. testamēto certi vero. non ob. l. actiōe. r. l. sub pretextu. q̄ loquitur in transac. que est remissio nō gratuita. sed onerosa. ¶ Guil. querit hic vtrum si remitto actū depositi possum agere rei vēdi. vnde per pactū istud quod est appositū super facto videtur omnis actio remissa. vt. j. de in reiu. l. duobus. §. colonus. r. §. exceptio. cōtra cū tamē valde facit. j. de re iudi. l. nēsennius. §. fundum. nec est hoc verus q̄ actio depositi. r rei ven. oriatur ex eodē fonte. vt. j. depositi. l. bonafi-
3 des. ¶ † Sed querit Guil. vtrum per pactum possit remitti reductio ad arbitrium boni viri r dic q̄ non. q̄ istud pactum tenderet ad delinquendū. r etiam est contra naturam compromissi in bonum virum. q̄ si assumitur vt bonus vir est implicare contraria q̄ possit inique arbitrari. argu. j. fami. hercis. l. cetere. poterit ergo peti reductio maxime ratione doli. non obstante pacto secundum Guil. r ita practicant aduocati istius ciuitatis quod per nullam formam possit impediri petitio reductionis. videtur tamen q̄ hec forma possit reperiri videlicet si contingat non eque laudari vna pars alteri vel altera alteri remittat illam rem vel illam quantitatem quam ex hoc posset consequi. argu. in. l. quidam decedens. in princi. de admi. tu. ego dixi
a superius quod consuetudo spernit istas cautillationes ne detur
4 materia delinquendi. r hoc tene menti. ¶ † Vltimo iste text. allegatur quod non possit renunciari insinuationi donationis quia insinuatio est inducta: vt fraus cuitetur. vt. C. de donationibus. l. data tamprudem. r nota in specu. de donationibus. §. j. ver. si actor. ꝛc. Bal.

1 ☞ Pactuz nō cōtinens ius paciscētis sed tertij nō valet.

Pacta. ¶ Jn ter. ibi si feceris. no. per istū ter. q̄ nō va-
b let pactū q̄ offensus possit facere competentem vindictam. ¶ Jn tert. ibi expedit. vt. j. de publi. l. licitatio. §. quod illicite. ¶ Not. ex isto. §. quod ante factum non valet. et adde quod no. in. l. diuus. C. ad fille. ¶ Querit hic Guil. vtrū si quis percutit volentem veniat puniendus. et dicit quod non quantum ad penam priuatam. sed quantum ad publicam sic.
c que officio iudicis imponetur: nam dicit ipse sicut iniuria facta filio videtur facta patri ita patrie r iudici. equiparat ergo hic iudicem patri in iniuria vindicanda quam equiparationem nota diligenter. ¶ Secundo querit hic Guil. vtrum valeat pactum q̄ si te inuenero in fundo vel in vinea mea ad danduz damnum quod possim te capere et detinere mea autoritate. respondet quod non istud est meri imperij quod non potest pacto concedi secundum Guil. non ob. j. de iur. l. interdum. §. qui furem. quia ibi loquitur in captura serui. r seruus cēsetur vt res r bos vel asinus. secus in libera persona. r facit. j. de condi. ob causaz l. post ver. Jtem allega. per hunc ver. videtur quod non valeat pactum quod quis possit sua autoritate accipere rem quam nō possidet cum vi. secus si paciscatur quod sine vi. r sic videtur limitari. l. iij. §. damni. facit de iureiuran. l. non est fingulis. sed tu dic quod immo valet pactum quando super aliquo iure fundatur. vt super iure pignoris vel iure dominij. vt. j. de fur. l. cum creditor. Jtem secus si paciscens nō haberet aliquod ius. vt. hic. r facit. l. titius. j. de seruis expor. Jtem adde iurta istum. §. quod no. Ly. C. de epi. r cle. l. raptores. r quod not. Jnn. de offi. dele. c. p. r. g. ¶ Jn tex. ibi non est seruandum. not. qō pactum quod

a ¶ Non pōt. vide dy. i reg. Octus i fi. de regu. iu. in. vj. r qđ ibi dixi in apostil.

b ¶ Remitti. vide dy. i reg. cōtract⁹ i fi. de reg. iu. i. vj. r qđ ibi dixi in apostil.

c ¶ Nō non adde cūdem bal. in. l. cum necessitatem. C. de fideicō.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nō continet ius paciscentis sed tertij non valet.quia super iure tertij non potest quis paciscī p̄sertim si illud ius sit publicum.nam idem si p̄uatum.vt.j.§.ante omnia. ¶ Jn glo.vel in quibus sententia no.ergo valde q̄ vbi sententia alij p̄eiudicat ibi ꝛ pactum. Jtem adde hic quod habes.C.ad velle.iubemus. ꝛ quod no.archi.vij.q.j.§.cece in quibus. Bal.

1 Jn maiori summa minor inest.
2 Obligatio alternatiua requirit duo extrema.
3 Obligatio naturalis tollitur per pactū de non petendo.

Si cum decem. Jn pacto.in maiori summa cōtinetur minor. Jtem per pactū super vna parte alternatiue tota obligatio tollitur quod est not.

1 ¶† No.in maiori summa negatiue p̄olata minorem cōtineri ꝛ negari licet hoc non fit ex vi sermonis .sed ex interpretatione legis.vnde qui negat se debere.xx.videtur negare de.x.ex qualiber parte.iste tī.§.non loquitur in verbis enunciatiuis.sed in
2 actu dispositorio.ꝛ no.istud p̄in. ¶† Secūdo no.q̄ obligatio alternatiua requirit duo extrema et vno destructo per pactum vtrunq; destruitur.secus si destruatur per causam puta per mortem vnius rei.vt in.l.cum res.§.fi.de le.j. ¶ Jtem tertio not.q̄ ex obligatione alternatiua non posset agi ad alterum tantū nisi
3 ex consensu vtriusq; partis. ¶† Quarto not.hic expressum q̄ per pactum de non petendo tollitur obligatio naturalis ibi totam obligationem ꝛc.fm Bar.licet Guil. dicat contrarium in §.pactus ne peteret. ¶ Jn glo.que incipit immo in fi.tu dic fm Guil.q̄ hic fuit pactū gratia solius recipiētis ibi gra vtriusq; ¶ Jn glo.que incipit.s.factā.s.absoluī.tī secuta p̄cessit petitio alternatiua.alias fuisset petitio inepta ex qua non ob.exceptio rei iudi.si postea rite agatur fm Guil.Bal.

1 Obligatio in genere vbi p̄cedit ꝛ pactum sequitur de non petendo in specie pactus parit conceptionem.
2 Obligatio gñis vbi p̄cedit agens potest certā speciē petere.
3 Jn obligatione generis per pactus tota obligatio nō perimit.

Sed si generaliter. Jn obligatione generis pactus de certa specie nō petenda eam a petitionis potestate eximit:totum tamen obligationem non perimit.hoc dicit.ꝛ continuatur ad p̄cedētia. hoc modo.Dictus est.ſ.q̄ in obligatione alternatiua remissio vnius rei totam obligationem p̄imat.modo restabat dubium quid iuris in obligatione generali.i.hominis in genere p̄missi ad quod dubium decidendum emanat iste.§. ¶† No.hic q̄ vbi p̄cedit obligatio in genere.ꝛ sequitur pactum de nō petēdo in specie:q̄ istud pactū parit exceptionem si illa species petat.secus si alia species. ¶† Secundo no.q̄ vbi p̄cedit obligatio generis.tī agens potest certam speciem peteret in suo libello certam speciem declarare. ¶† Tertio ꝛ vltimo no.in obligatione generis totam obligationem non perimi per pactus q̄ vnam tantū speciem concernit. ¶ Oppo.dicitur hic q̄ petenti speciem remissam ob.exceptio pacti.contra immo ob.exceptio inepte petitiōis.q: petitio non est conformis cum obligatione intentata.vt.j.de sol.l.si stipula.§.j. Jtez ipso iure non debetur certa species.ergo non repellitur agens vi pacti de non petēdo sed est p̄ambula natura obligationis in genere ex qua nō potest concludi ad vnam speciem.vt insti.de actio.§.huic glo.fatetur contrarium.ꝛ dicit q̄ ista exceptio est exceptio intentionis nam omnis exceptio que opponitur ei qui ipso iure non habet actionem dicitur exceptio facti vel intentionis vt.j.de excep.l. j.ꝛ ita est hic.tu solue q̄ hic stipulator habebat electionem. vnde si post pactum eligit eandem speciem quā electionez facit qō eoipso quod eam petit repellitur exceptione pacti.quia electio non est ipso iure nulla.ꝛ ita loquitur hic. ¶ Secundo oppo. et videtur q̄ in obligatione generis singuli homines sint in obligatione vt.j.de le.ij.l.meuius.§.duobus.ꝛ sic pactum superuno liberet a toto sicut in obligatione alternatiua.vt.ſ.§. p̄i. Respon.ꝛ nego pactum dictum. q: dico q̄ in obligatione generis nulla species est in obligatione q̄tum ad formalem obligationem.in solutione tamen oportet deuenire ad speciem. vnde ille §.duorum non considerat naturam obligationis. sed effectum solutionis.istud p̄obatur.j.de ver.ob.l.in executione.ꝛ j. qui. vel a quibus.l.si optio. ¶ Tertio opponitur quod pactum totam obligationem perimat.vnde videtur obstare. j. de acceptila.ꝛ per iusiurandum.§.fi.solutio ibi in acceptila. que est ficta stipulatio.hic in pacto.ꝛ hec solutio est vera. ¶ Quarto opponitur etiam remissus homo possit peti.vnde videtur obstare. j. de optio.lega.l. homine.solu.ibi repudiatio p̄cessit debitum quia in legato optionis ante optionem non est vere debitum hic in pacto quod fuit secutum post debitum contractum inutilis ergo renunciatio non valet.vt ibi vtile pactum valet.vt hic. ¶ Quero ego dici superius quod in nostro.§.erat electio petentis quid si esset electio debitoris.respondet gl. quod ad poc vt pactum p̄osit ipsi debitori eoipso videtur eligere quod recipit pactum.et sic tota obligatio eliditur. Ex hoc ergo not.distinctionem in obligatione generis cui competat electio.sed in obligatione alternatiua pactum indistincte elidit totam obligationem siue sit electio debitoris siue creditoris.et sic in obligatione alternatiua pactum est potentius quam in obligatione generis.ista sunt verba glos.quam not. ¶ Extra quero duo commune perusū tenetur recipere mille a quodam castro.modo vnum de illo castro eximit vel accipit in ciuem cum beneficio exemptionis.modo queritur vtrum reliqui teneantur p̄o rata sua. Guil.allegat.ꝛ tenet quod alij non teneant p̄o rata istius sed sit p̄eiudicium remittentis.ꝛ formal questionem in debito p̄o collectis.allegat.de erac.tribu. l. eractiones. secundum Guil.hec questio tangitur per Dyn.ꝛ Jaco.in.l. ab omnibus. de legatis.j.ꝛ in specu. de censi. versiculo quid si vniuersitas. et per Jaco.in.l.ij.de ali.lega.cum si. ¶ Secundo quero vtrum. §.iste habeat locum in beneficijs.ꝛ p̄ebendis si papa concessit mihi p̄ebenda in gñe quam dixero eligendam. dic vt in.c.qz cūctis .de cōcess.p̄e.li.vj.ꝛ vide Jnn. in.c.lras. de filijs p̄esby.

Item si pactus. Dictum est supra de debito generis.nunc de debito vniuersitatis.ꝛ hoc dicit qui remittit totum vniuersale vel totum integrale videtur remisisse quamlibet eius partem.h. d. ¶ Jn ter. ibi pacta habito respectu ad rem ipsam. vnde non petam nec rem ipsam nec aliquid in re siue adiacens rei quod sit pars. vt vsufru.facit de legatis tertio.l.cū filius.§.dominus ꝛ.l.meuius §.pe.si autem pactum esset conceptum non facta relatione ad rem idest ad materiam.sed ad formam agendi. verbigratia. qō non agam iure p̄opr̄etatis possum agere iure seruitutis formalis.argumē.de seruitutibus vrbanorum p̄diorum.l. si domus ꝛ qō no.in.l.penultima.C.de ingenuis ꝛ manumissis. ¶ Not. quod ad remotionem totius videtur remota quelibet pars siue integralis siue subiecta intelligendo textuz de vsufructu formali. ¶ Jn glosa p̄ima ibi.§.finali vel dic quod non est curandum de causa.quia factum fuit generale de non petendo. vt no. in sequenti gl.scōm Jaco. but. ¶ Jn glo.sequenti ibi non not. quod in sententia non est verus consensus partiū. ¶ Jn cadez ibi non ponitur causa.no.hanc glos.quod in pacto de non petēdo non requiritur insertio cause.ꝛ ideo pactū non restringiī. secus aūt est in trāsac.sñia.vt. C.de trāsac.si de certa. ¶ Jn ea.ibi absolutus no.qō pactū de non petendo dicitur absolutio.bal.

Si acceptilatio. Jnutilis acceptilatio valet vt pactum simplex.hoc dicit. no. hic si non valet quod ago.vt ago valeat vt valere potest. hoc verum quando est defectus ratiōe obligationis seu materie p̄cedentis. vt quia p̄cedebat obligatio iurisgentium. secus autem si sit defectus forme : quia defectus forme censetur esse defectus etiam ipsius consensus. vt.j. de constituta pecunia.l.p̄ima.§.cum qui fm glossam hoc brocardum p̄o sequere.vt notat Cynus.C.de testamen.l. non codicillū.tu potes addere quando non valet. vt ago valet vt valere potest. quando id quod ago ꝛ id quod valere potest habent se vt genus.ꝛ species sicut acceptilatio. ꝛ pactum . q: includiī genus sub specie.secus si habeāt se vt species differentes.vt testamentum.ꝛ codicillus.vt stipulatio.ꝛ constituta pecunia. quia tunc nullo modo valet cum in specie contrahendi vel contestandi nō sit consensus .argumentum in.l.si ego.j.si certum petatur. ꝛ ad de.j.de operis liber.l.si ita stipulatus.et quod no.j.de acquirē da possessio.l.si quis ante in fi.Bal.

Seruus. No.aliquid posse fieri per nomen appellatiuum quod non potest fieri per nomen p̄oprium facit.j.de legatis.iij.l.si ita fuerit . ¶ Quida si vtrunq; est expressuz.dicit Guil.q̄ valet eo modo quo potest.facit.l. iij. de mili.testa.Bal. ¶ Additio.

1 Exceptio potest directe oriri in personam fideiussoris.
2 Obligatio de non petendo resultat ex pacto.
3 Agens negatoria dicitur petere vsumfructum.

Jvnus. Vide quod not.C.de fide instrumentorum .l.ij. vide omnino Cy.C.si certum petatur.si non singuli.ꝛ.l.cum te.Jn verficu.sic concor.j. depositi.l.q̄ seruus.ꝛ.j.de solu.fugi.ꝛ.l.q̄ seruus.ꝛ.l.filie.ꝛ argu.j. de condictio. indebi. vrbana.vltra facit quod not.C.locati.si cuz hermes.ꝛ.l.si mora sol.ma.per Dy.ꝛ.j.eo.epistola.§.finali.Jnter.ibi videbimus.quia per hoc ipse reus a fideiussore liberatur. ¶† Nota q̄ ex pacto rei potest directe oriri excep.in persona fideiussoris. ¶ Jn.§.pac.dic casum fm opinionem approbatam a glo.q̄ pactuz liberatoriuz nō tollitur ipso iure per pactum obligatoriuum.sed stipulatio sequēs tollit p̄cedentem ipso iure

Universidad de Deusto

ipso iure.huius ratio est.quia in pactis liberatorijs versatur factum liberatorium favorabiliter.in stipu.odium.Jaco butrig. pactum de non petendo.z excep.pariens per pactum de petendo non tollitur ipso iure.sed elidi tur.vnde nec fideiussoribus opitulatur.sed stipu.aliam stipulationem tollit iure.Ratio differentie est quia pactum liberatorium in facto esse consistit. sed stipula.in iure.vnde circa factum extinctio non cadit sicut circa ius.hoc dicit.Primo venit vt peteret.vide Cynum.C. si cer.peta.si non singuli i fine.z.l.primum dictum. ¶ Jn text. ibi quia stipulatio.z pactum sunt facti put sunt in fin.sed post ea sunt ius vnde contractus iustus quia cessat actus facti.z tamen remanet contractus.hoc ergo dicit in pacto esse factum.id est rem factam.z obligationem peremptam que resuscitari non potest.quia patitur impossibile est non est sed in stipulationibus versatur ius.z successoria obligatio que semper est presens vnde presentia corrumpi possunt:non preterita.hoc vult hic Paulus. ¶ Jn text.ibi ius id est iuris forma z solennitas vel ius id est obligatio quasi dicat stipula.non consideratur.vt merum factum vel ius.id est efficacia iuris.z autoritas z potestas ad perimendum ipso iure.z secundum quod primo modo in ti. exposui.Jurisconsultus considerat hic stipulationem perimentem.sed medium considerat obligationem perimendam.id est primam stipulationem.vel dicyt in gloss.factumi d est dicere pactum consideratur prout est merum factum.z merus consensus iam elapsus.z sic non potest perimi:sed in stipulationibus est quoddam ius successorium.z ideo potest perimi: vel dic quod in pactis versatur factum id est executio.Nam pactum liberatorium trahit secum execu.quandam.quia sustulit naturalem.z ideo ipso iure tolli impossibile est.quia res non est integra.z sic quod non possit tolli ipso iure est ex vi pacti liberatorij quevis in facto esse idest in executione facti versatur.vel dic vt in glos. ¶ Jn text.ibi publicam.vide hic omnino quod not.Cyn.C.de episcopis cele.l.raptores re ipsa non est turpis consequentia. quia rei natura hoc importat ibi si pactis.vide Jnnocen.de officio delegati.p.z.g.facit.vj.q.j.§.ecce in quibus ibi.xx. nō habeo.xx.ergo nec.x.non sequitur quid ergo hoc dicit. respōdeo hic non est mere negatiua.quia resultat affirmatiua.id est libero te in.xx.z sic minor summa non sub negatiua,sed sub implicita affirmatiua continetur [a]. ¶ Jbi totum oportet. ergo quod pactum hic operetur idem quod solutio non idem quod exemptio rei ab obligatione.z est ratio quia obligatio alternatiua dicitur vna respectu vnius rei que in effectu debetur.ergo si est vna obligatio sufficit vna liberatio secundum Jaco.Butriga. ¶ Jtem aut creditor vellet agere alternatiue.z non potest propter pactum aut non alternatiue.z tunc etiam non potest. quia non ageret secundum formam stipulationis. ¶ Jtem quia is videtur electus de quo factum est pactum.z sic per electionem obligatio facta est simplex.z totum ius stipulationis devolutum in rem ecclesie.ergo ea sublata per pactum tota obligatio sublata est.ar.j.de optione lega.si optio. Et no.j.§.xx. ¶ Jbi obligationem not.quod pactum de non petendo tollit naturalem obligat.licet Guil.dicat contra.§.in.§. pactus ne peteret barto.in.§.sed si vide Jnnocen.de si.presby. Barto. ¶ Quedam communitas debet soluere regi mille annuatum.Rex remittit vnum ab hoc onere vtrum reliqui totum soluent an deducta parte illius videtur quod totum deleg.primo ab omnibus Determinat contra.quia beneficium principis nō debet alijs nocere secundum Guil. ¶ Jtem no.in spec.de censi.§.nunc dicendum ver.quid si vniuersitas Ray.non ob.l.ab omnibus:qz ibi sunt obligati ex causa lucrativa z de iure cōmuni nō de priuilegio agitur. ¶ Si acceptilatio vide de renun.quod in dubijs si non valet quod ago prout expresse ago valet prout tacitus ago.b.d. ¶ Sed prout nullo modo ago. vide.j.de opc.litus ago.b.d. ¶ Sed prout nullo modo ago. vide.j.de opc.liber.si illa stipulatio ver.est pactum conceptio verborū tamēva let vt potest. ¶ Jn glo.que incipit immo videtur in ver.si duo fortifico obiectionem.qz etiam pactum in cōpromisso continet eo.ti.si de meis vbi de hoc. ¶ Jn ea.glo.in ver.donanda.vnde ibi iuris executio hic petitio. Jtem hic culpa ibi non.j.ad trebel.cū hereditas ex fideicō.ar.contra.j.de minor.l.si minor.§.j. ¶ Jn ea.glo.ibi nocet. Jtem obtinet locum probationis z probatio facta cū vno nocebit alteri. ¶ Jn gl.que quasi no.in ver. vel melius secundū hoc.ponit differentiam inter obligationem z liberationem z non inter pactū z stipula.fm Jac. ¶ Jn gloss. que incipit aquil.in ver.expressum.immo ibi ideo non fit noua tio qz persona erat inefficax.z sic non potest transfundi. Jtem nec perimi.qz istud est a contrario non a simili. ¶ Jn gloss.immo mihi videtur in ver.quotiens.l.dicere ibi nulla fuit acceptilatio z hoc pactum fuit efficax. ¶ Jn ea.glo.in ver.simpliciter vel hic non agitur ex cōtractu veteri ibi agitur ex nouo resultā te.vt.§.eo. iurisgentium.§.adeo vnde pactum hoc erat liberatorium vnius .j.eo.si conuenerit.in contrarium distrahebat veterem contractum hincinde z nouum inducebat ex quo agitur ¶ Jn ea.gloss.in ver.remis.vel dic quod hic pactum erat appositum fauore vnius tantum ibi fauore vtriusq; secundum Gui. ¶ Jn gl.que incipit.immo z in ver.exceptio.d'excep.in fin. omnium non est proprie excep.cum opponitur in modum peremptorie.quia non perimit.sed peremptum inuenit. ¶ Jn ea.glo. in ver.ineptitudinis libelli non pacti:sed hoc est contra literā. ¶ Jn ead.gloss.ibi duobus ibi quo ad solutionem non quoad obligationem vt declarauī supra si quis cautioni.l.si seruus.§. si plurium. ¶ Jn ea.gloss.in ver.sed hec z est ratio quia vbi est obligatio generis.z paciscitur de sticho non petendo non potest dici tolli per pactum obligatio quam non inuenit ergo cuz stipulatoris erat electio operatur vt tollat ius eligēdi id quod in pacto deuenit.sed vbi promissor non tollit ei potestatem eligendi quia iam sibi noceret pactum sui fauore factum.vt ergo aliquid operetur fingitur elegisse z postea pactum esse:sed in obligatione alternatiua quelibet res est in obligatione ideovi detur pactum de re z tenet pactum vt tollat eam rem ab obligatione z vna fit obligatio respectu vnius alterius rei non debet remanere pactum secundum Jaco.butri. ¶ Jn ea.glo.in ver. repudiatio.Sed cuz ius eligendi facit quod competat pure cū non possum ei iuri eligendi sticbum renunciare. ¶ Jn ead.glo. in ver.sed pactum hec vera vt dicam valere pactum vt hic repudiationem vt in contra.quia licet ipsum lega.totum non sit conditionale.z ideo posset repudiari tamen singuli homines conditionales sunt in legato.scilicet si obtinetur.z ideo non repu-
2 diantur.sed pactum valet.vt.C.eo.l.j.Jaco.bu.z Gui. ¶ †Jtē ex pacto resultat obligatio ad non petendum non ex renunc. ¶ Jn ead.glossa.in ver.si in certa.quia res sua nemini seruit. vt.l.uti frui.ff. si usufru.peta.vel ad ab.parue. ¶ Jn glossa que
3 incipit sed qualiter in ver.petit. ¶ †Ho.quod ille qui agit negatoria dicitur petere usumfructum. ¶ Jn ead.gloss.in.§.fina. vel dic quod non est curandum de causa quia pactum fuit generale.vt no.in gloss.sequenti secundum Jaco.butri. ¶ Jn gl. aliud est no.quod actus voluntarius extenditur magisq; inuo a luntarius.dic quod stipulatio exigit certam formam artificialiter.id est a iure quod est alis ordinata per quā formā acquirit esse z sine qua non acquirit esse in forma stipulationis q̄ est forma specifica sed generalem formam consensus videtur semper continere.z ideo valet vt pactum secundum Bar. Sed Joā. dicit quod non adest forma consensus.quia aliter z alio modo consentiebatur. ¶ Jn glo.que incipit hoc est in ver.conceptionis.vt not.ff.cod.iuri isgen.§.sed cum nulla sed i sta verior est. z facit ea.l.§.quod fere secundum Jaco.de sal. ¶ Jn gloss. que incipit facies vel dic quod attenta fictione valet vt ibi. attenta veritate non vt hic. ¶ Jn ead.glossa.in ver.appellatiuo. ¶ Quid si vtrunq; est expressum an refert quod premittatur dic quod non.quia illud tunc oportet vbi res potest vtroq; modo valere an si altero tantum tūc indistincte valet vtvalere potest de lega.primo is qui in potestate.§.fi.secundū Gui.fm idē Lan.de sal.z Cy.

a ¶ Cōtineat vide.d.alex.ō imo.of.lxiiij, ij.pprte.

1 Pupillus non potest sibi preiudicare sine tutoris autoritate.

2 Ecclesia pōt facere sibi actū favorabilē.

Contra iuris. Non valet pactū cui iuris autoritas refragatur.hoc dicit. ¶ Jn text.ibi concessum est dummodo pupillus habeat intellectum.alias pactū non valeret.vt.j.de ver. obli.mulier. Ho.quod pupillus non potest sibi preiudicare sine tutoris autoritate.z est argu.quod non sufficeret curator ad hunc actum vnde pupillus in contrahendo indiget tutore nec sufficit quod detur sibi curator.tamen in contrarium videtur tex.quod pupillo carenti tutore possit daricurator ad negocia z ad lites.de tuto. z curato.da.ab.z.l.si impuberi.et.l.curator.et adde quod habes infra de administratione tutoris.l.tutor qui turelam.§.ab eodem z.j.de iure dotium.l.professicia in principio.z.C.de iure delibe.l.si infanti.z quod ibi nota.vbi habes quod pupillus est in patris potestate.z sic non potest habere tutorem nec curatorem quia non est sui iuris vtrum tamen tunc pater habeat potestatem autorizandi de matre certum est quod mater vt mater legitima administratiōe non fungitur.vt.j.de neg.gest.l.qui aliena.§.q̄p̄.j.de sol.l.filie. ¶ Secundo no.quod vbi agitur defauore pupilli in contrahendo pupillus habet idoneam personā secus tamen est in iudicijs vbi si opponatur non admittitur etiam ad actum favorabilem. secus forte si non opponatur.vt.C. de procu.l.non eo min⁹.ideo dixi forte si nō opponat q̄ō illa lo

Universidad de Deusto
Biblioteca

quitur in adulto nō in pupillo.facit.C.in qui.cau.in integrum
2 resti.nō est ne.l.si tutor.z qō ibi no. ¶ †Ex predictis apparet qō ecclesia pōt facere cōtractū sibi fauorabilē absq; solēnitate legali seu canonica.nō tamen pōt se obligare de hoc no.j.ti.j.l. cum hi.§.j.Bal.

Si curator. Curator potest pacisci pro domino nō contra dominum.hoc dicit. Iste text.est argumentum quod legatum relictum ecclesie rector ecclesie nō possit repudiare.sicut nec potest pacisci de non petendo. cōtrarium tenuit dominus Federi.per.l.magis.§.si fundus. de rebus eorum. ¶ Credo quod si istud legatum est vtile ecclesie quod non possit repudiare.Si autem istud legatum contineret onus tunc bene possit repudiare.argu.huius littere. Sed dominus Federi.dicit quod in acquisitis non procedit repudiatio. sed in acquirendis cum repudiātur dicitur damnum versari.vt.j.de bo.libe.l.liberto octuaginta.Bal.

1 ¶ Pactum quod commodum afferre non potest dicitur inutile.

2 Officiales donādi potestatē nō habent.

3 Pactū de non petendo dicitur donatio.

4 Ex causa potest quod sine eā fieri nō potest.

Si filius. Filius in preiudicium patris super iure aq̄sito non potest pacisci nisi ex iusta causa.in acquirendis autem pacisci potest.hoc dicit.z est not. ¶ In text. ibi in rem.id est impersonaliter.z nota verba impersonalia referri ad eam personam ad quam refertur legis dispositio.vbi vel ad quam refertur principalis loquentis affectio.vt.j.de proba.l.si pactum.j.eod.l.tale pactum.§.fina.j.de lega. primo.l. si seruus.§.qui margaritam. In text.ibi peculiaris sit.ita quod
1 includatur sub mandato libere. ¶ †Nota quod pactum quod non potest afferre commodum dicitur inutile non autem dici-
a tur nullum.differunt enim nullum z inutile[a] in hoc id quod est nullum non confirmatur statu mutato. sed id quod est inutile potest fieri vtile ex accidenti superuenienti.z hoc sentit glossa. hic z dixi in.l.j.§.eodem.facit.j.de lega.iij.§.si filius.j.de seru. expor.l.si minor.de actionibus z obligationibus.l. actiones q̄ proprijs z quod not.j.de conditionibus z demonstrationibus l.non ad ea. ¶ Secundo not.quod licet quis habeat liberum arbitrium.ius tamen alterius non potest donare z istud est verum siue istud arbitrium liberum sit concessum ab homine. vt hic siue a lege.vt.j.de administratio.tuto.l. impuberi filio centurio. ¶ †Tertio nota quod officiales non habent potestatez donandi.vnde clausula illa que apponitur in venditionibus z si plus valeret dono si nihil operatur.quādo administrator vēdit siue sit administrator publicus siue priuatus exempla sunt in prelato syndico z procuratore.z gloss.allegat hic optimas.z concordantias.z facit quod not. Innocen.in.cap.grādi.de supplen. neglig̃.prela.z de prebē.c.nisi essent.z de dona.c.fraterni
3 tatem. ¶ †Quarto no.quod pactum de non petendo dicitur donatio nisi ex alia causa fiat.z ideo requiritur insinuatio.vt not.in.l.prima.ff.quib.mod.pig.vel hypo.sol.hoc verum quando debitum erat liquidum z clarum.sed si debitum non esset li-
b quidum istud pactum non dicitur proprie donatio.z sic eo casu non requiratur insinuatio pacti.ita sentit gloss.not.hic que incipit idem si minus.z adde quod no.C.de transac.l.preses.z
4 l.siue apud acta. ¶ †Quinto nota.quod ex causa potest fieri id quod sine causa fieri non potest.z presumitur bene z bona fide fieri quando causa subest.z adde ad istum.§.quod habes.j. de verbo.obliga.l.qui rome.§.calimacus. ¶ Sexto z vltimo. no.in.l.finautem quod ille cui acquiritur ius ex contractu tenetur habere rata pacta z clausulas appositas in eo.ita dicit text. hic z est lex de hoc notabilis.j.de mann.l.gaius z ibi per Jac. de are.facit in ratione sui.l.iij.j.de rebus eorum.z est argumen. quod clericus qui vtitur statuto nō possit eo vti nisi cum oneribus venientibus ex eodem statuto.licet alias clericus iste non esset statuto subiectus.Bal.

a ¶ Et inutile adde car.licle. j.ō pcu.z licle. j.de statu mo. vbi qō pariti cantur.

¶ Additio Bal.

Contra In.§. si filius.vide quod not. Innocen.de supplē.negli.prel. grandi.vide Innocen.de preben.vbi sileat in vltima glossa.vide Innocen.de fide instr.cum venisset in glo.quid prodest.vide Innocen. extra.de do.fraternitatem. ¶ In gloss.que incipit.sed an ipso iure ibi quidam pro hoc quia pactum liberatorium est quedam alienatio. sed distinguo .vt.C.de pred̃is minorū si ad solu. ¶ In.l.si vnus ex argentarijs in glossa.posita.super ver.duobus reis.dic quod aliquando ex duobus reis vnus alterum preuenit per contestationem.z tunc precludit alteri viam vt hic secundum opi.approbatam in gloss. Aliquādo non preuenit z in duobus socijs factuz vnius videtur alteri nocere ratiōe cuiusdam representatiōis. Nam vnius socius rep̃sentat alium.vt.l.si rem.§.si duo.z ita videtur gloss.ibi manere. In non socijs distingue.aut quod agitur est beneficium qō disponit circa personam vt pactum z tunc non videtur alteri nocere si circa rē vt in acceptilatiōe solutiōe nouatiōe sententia.z iureitur.secus. Et potest esse ratio cū vna fingatur esse obligatio respectu rei in obligatione deducte.z si verum est vnum esse debitum.vt.d.l.idem in duobus.z.§.eod.l.si plures in prin. Et ideo remedia liberatoria que respiciunt debitum qō est vnicū z cuiuscunq; pro solido tollunt etiam ex facto vnius ipsum z totum.z per hoc peremptō debito perimuntur amborum obligationes que finguntur vna respectu vnius debiti.sed respectu p sonarū plures.vt.l.in duobus in fin.z.l.eandem in fi.ō duobus reis z ar.j.de fidecom.l.vrannius.z per hoc remedium liberatorium quod respicit personam illam pactum de non petendo non debitum tollit.sed personam ab obligatione eximit.z bene probat lex predicta vrannius predictam dictionem fic in fideiussore.Aut enim liberatur reus fic quod debitum extinguatur z liberatur fideiussor.Aut persona ab obligatione eximitur debitore i suis iuribus remanēte z non liberatur fideiussor. vt.C.de fideiuss.l.j.§.siquis cau.l.sed z siquis in prin.glos.tamē aliter soluit z dicit refert an sint socij.z tunc ex pacto vnius nō paratur alteri preiudicium.quia debitum est commune z alter iure cōmuni ius preiudicandi non habet nisi esset sibi cōmissuz vt in magistro societatis.vt.ē.eo. Item magistri.z.j. communi diui.sab.cōmunia predi.l.receptū.de serui.rusti.l.per fundum. Aut nō sūt socij.z tunc non est cōmunio sed quilibet pro suo iure pro solido pretendit hoc debitum.z ideo suo iure faciens potest preiudicare in iure quod suū sit.j.in.l.falci.hic obseruandū ad.l.falci.sed fm hoc in modo liberandi non fieret differentia. q; est contra dicta iura Ja.bu. Et hanc distinctionem Gui.posuit in glo.j.de duobus reis.l.ex duobus. Sed non videtur rationabilis.q; dato qō commodum veniat communicādū inter socios tamen actio pur libere competit insolidum.z ideo est in potestate eius cui competit.vt.j.pro socio.l.ea vero.non enim est actio cōmunis sed propria.z sic leges que loquuntur de re cōmuni nil ad propositū.vnde dic siue sint socij siue nō pactū gratuitum non nocet vt hac.l.j.rū.z in ver. Item in duobus.q; donatio coberet persone donantis non iuri alterius. vnde idem in acceptilatione si hoc constaret quod re vera emanasset causa donationis. ¶ Sed de nouatione est magis dubium.quia nouatio non est gratuita. Item quia locuz solutionis obtinet.vnde hec ratio confundere videtur dicti.de socijs z non socijs cui ratiōi innititur.in.l.si rem aliquam.§.si duo. In esse enim videtur nouationi quedam permutatio obligationuum que permutatio vim solutionis obtinet.vt.j.de so.siquis aliā.z.j.si cer. pe. singularia.z.j.de donationibus.l.vt mihi donares.vnde dubito glossatorem perplexe distin.de socijs z non socijs post terga diuinauit quod hic lit.contest.per alterum loquatur.d.§.alius nulla.Si quis facit pactum ne agat actione depositi nunquid poterit agere rei vendicatione videtur quod sic.j.de iureiuran. si aeto; econtra.videtur qō non.vt eo.ti.l.duobus.§.exceptio. Respondeo refert secundum Guilli.de cu.aut dicitur ratione istius rei non agam actione depositi.z tunc nec rei ven. poterit agere quia potius se refert ad pet.ipsius rei principalis q̄p tantum ad actionem depositi.j.de alea.l.j.§.quod autem.vbi sunt similia verba. ¶ Si autem dicā non agam contra teactione de positi tunc potero agere rei ven. Ly. Si dictum est in compromisso z promiserunt partes non reducere ad arbitrium boni viri laudum z tali compromisso ferendo vel lato nunquid tenet ta
b lis renunciatio:certe non[b] ar.huius.§.z qz inuitar ctur quis ad delinquendū.vñ nō tenet.ar.l.gouenire.j.de pac.do. ¶ Sz Dy. docet sic fieri compromissa vt non possint lauda ex his lata ad arbitrium boni viri reduci in hac forma. Paciscendo promiserunt partes laudum ex eo ferendum habere ratuz.z promiserūt nō venire cōtra laudū aliqua de causa z promiserūt non reducere ad arbitrium boni viri que omnia z ius reducēdi p pactuz specialiter remiserunt.i.remiserūt omnē actionē cōpeturā hac de cā vel similia verba ponant.qz tūc per tale pactū tenet talis renūciatio.arg.huius.§.qz renūciatio sine spāli pacto nō valet vt no.C.de pac.l.j. Et de hoc dixi.C.de arbi.l.pe.in lec. Ly.ade quod no.de ver.obl.quidam cū filiū per Dy.arg. cōtra.j.eo. tres fratres. An ille qui petit laudum reduci ad arbitriū boni viri incidat i penā cōpromissi.dic qō nō si iuste petat hoc.vt no. per Dy.vide hic p Gui.in.l.quidā cū filium.facit iudi.sol.cum apud z est gl.or.C.de transac.l.siquis maior in quadā noua additio.adde quod no.extra de app.ad hoc el tertio.z.c.se. Ray. z adde z oino videas quod no.j.eo.l.tale pactum.§.qui prouocauit. ¶ Sed nunquid si pronunciatum est laudum equum

poterit

Universidad de Deusto

poterit postea refricari de iniquitate in questione penul.dic qđ non.j.de verbo.obliga.qui rome.§.fina.Jn.§.pactus ne peteret.¶Tertio.quod pactum de non petendo parit excep.¶Sed quero nunquid possit parere actionem videtur quod sic. quia cum facio pactum de non petendo video: tibi dare illud quod mihi debes de condi.ob causam.l.si mulier.ergo si est donatio erit actio.C.de donatio.siquis argentum.§.fina.Et si dicas ad quid agetur dico ad interesse si contra fiat cõdictione ex.l.siqs argen.Contra dico cum fiat principaliter ad excipiendum nõ debet induci ad agendum.j.de iureiuran.sed ẓ si posteriori.j.de lega.j.legata i nutiliter.de condictio.ẓ demonstratio. cuz tale in fi.¶Item quia conditio ex illa.l.siquis argentum. est contra iura communia.ergo cessat illius.l. prouisio cum alio modo possit agi.argu.ff.de eo per quem factuz erit.l.j.§.si reus sit habetis.j.vt in possess.lega.l.j.§.si debitori.¶Item conditio ex.l.siquis argentum non habet locum in factis sed in dandis vt dixi.ff.eo.iurisgentium.§.sed nulla.Quando autem promitto non agere istud est quodammodo facti.vt.j.de verborum obligatio.l.eadem.§.cato. Non obstat quod interesse venit si contraeunt.quia non venit principaliter infra.de statu libe.l.iij.§. siquis pronuncia.Item donatio est perfecta postq̃ habeo.ẓ.ergo non potest habere locum cõdictio ex.l.cum videatur perfecta donatio post traditio.ergo ẓc.j.de re iudica.nensennius.§. fundum.Sed pone debebam tibi centum feci tibi pactum de non petendo transacti sunt.xxx.anni ẓ feci tibi pactuz depetendo queritur an possis agere contra me Jaco.dicit quod sic ẓ istud pactum tollit primum pactuz ẓ exceptionem prescriptionis.Et probat hoc.quia quando fit pactum de petendo est generale ergo totum impedimentum quod possit fieri ad agendũ sit sublatum.argumentum infra quemadmoduz seruitus amit. l.ftilicidij.de seruituti.verba.predi.si seruitu.ẓ pro opinio.sua videtur.l.j.de do.cau.mor.l.quod debitori.Contra dico.vnde pactuz de petendo repellit excep.in casu in quo prima actio nõ est sublata si autem esset sublata non vt hic.sed in casu nostro ẽ sublata per.xxx.annos.C.de annali excep.l.j.ẓij..ẓ.C.de pe.here.l.here.pe.¶Item quia per prescrip.tollitur ciuilis.vt not. glo.in.l.ob.fere.§.placet.j.de ac.ẓ obl.ergo ẓ actio queritur ex ciuili.ar.j.de peculio quesituz. Sed tu dices primo per tale pactum videtur agnouisse debitum.ergo per cognitionem fit interruptio prescriptionis.C.de prescrip.xxx.annorum cuz notiss imi.§.sed ẓ si quis.Concedo nisi esset completa nunq̃ per agnitionem interrumpitur.j.de solutio.cum quis.§.siquis pro reo. Bull.Odofre.dicit hic quod post pactum non currit prescriptio.quia impedito agere nõ currit prescriptio. vt contra per Odof.¶Item Ja.de arc.C.de non nu.pecu.generaliter in simili questione et per eandem.l.

Sautem. Ex contractu modificato queritur ius modificatum ẓ coartatuz hoc dicit.ẓ cõcor.j.de ma.l.gaius.ẓ in.l. tertia de rebus eo.adde.C. arbitrium tutele.l.cum interdicte. Baldus.

¶Additio Bal.

Sautem. ¶No.q̃ ex otractu modificato non acquiritur ius libere sed cuz suis modis.concor.de ma.gaius. facit.j.o e reb.eo.l. iij.¶In text.ibi tpe pactũ filij apposituz in cõtractu nocet patri ex contractu filij se fundanti.h.d.

Apersonam. Filius non potest facere concordiam de iniuria sibi facta in preiudicium patris. Bs pater bene potest. hoc dicit istud principium. ¶In gloss.ibi pater potest.ex hoc no.quodpater potest facere concordiam de iniuria facta filio [a] ẓ ad hoc allegatur continue secundum Bart.ẓ multomagis prelatus pro iniuria facta suo monacho. quia totum velle ẓ totum nolle residet in prelato nõ in monacho.facit quod no. Innocen.in capitulo cum olim.de priuilegijs.ẓ istaz questionẽ vidi quam tene menti.Bal.

1 ☞ Exceptio pacti ex vera nouatione oritur.

2 Promittens alo nouandi non dicitur fideiussor

Qui pecuniam. Per stipulationem ex qua nõ oritur petitio non sit nouatio presertim si errauerit stipulator.hoc dicit.¶In text.ibi quia pac.ratio quia videbatur submouendus.¶In tex.ibi submouendum putat.s.stipulatorem.nota hanc distinctionem.aut stipulator sciuit aut errauit circa conditionem persone. Primo casu aut ex stipulatione datur in aliquez regressus.ẓ non fit nouatio.aut non datur in aliquez regressus et fit nouatio. Secũdo casu error impedit nouationem.et alibi habuistis distinctionem de certa scientia et errore in promittente.vt.ff. siquis cautionibus.sed siquis.§.fina.hic habes eandem distinctionẽ in stipulatione.ẓ no.hoc.¶Secundo no.mirabile quod ex no
1 uatione vera oritur exceptio pacti.vnde exceptio pacti est excep tio generalis que concurrit etiam cum liberatione ipso iure ẓ
2 est no.¶† Tertio no.quod ille qui promittit animo nouandi licet proprie dicatur intercessor.quia quinq̃ sunt species intercedendi:tamen non dicitur proprie fideiussor.sed dicitur quasi fideiussor.vnde si statutum dicit quod fideiussoribus fiat ius summarium nonvendicat sibi locum in eo qui promisit pro alio animo nouandi. quia proprie loquendo non est fideiussor. ¶Opponitur dicitur hic quod si vnus tenetur alter non tenetur contra.immo tenetur vterq̃.vt.C.de fideiussoribus.l.nõ recte.Solutio distingue quinq̃ modos siue species intercedẽdi.scilicet fideiubendo.mandando.et constituendo. et in istis tribus fit nouatio.ẓ sic loquitur.l.contraria.Item animo nouandi alienam obligationez suscipiendo ẓ sic loquitur hic.Itẽ ab initio pro alio exp:omittendo. vt .j.de dolo.l.eleganter.§. seruus pactionis.ẓ isti qui obligantur istis modis duobus vltimis non habent beneficium auten.de fideiuss.vt not. in autẽ. de fideiussor.in principio secundum Guil.habent tamen alias exceptiones in re scriptas quas haberent persone principales vt in.l.j.§.penulti.qua.re.ac.non da.argumentum tamen contra.j.de donationibus.l.vt mihi donares.ẓ adde quod habes j.solu.matrimo.l.non versi.nec cogitur de operis libertorũ.l.q̃ libertinus.§.penul.¶In gloss.prima.ibi mãdando mandatuz debet precedere factum principale vt.j.manda.l.si vero non remunerandi.§.si post traditam.In ead.ibi constituendo hoc fit etiã nudo pactoẓ quelibet promissio que fit inter absentes per nuncium vel literas sicut faciunt mercatores presumitur contractus constitute pecunie.vt.j.de constituta pecunia.l.quidã a creditore.¶In ead.ibi fideiubendo.hic requiritur stipulatio vt.C.de fideiussoribus.l. blanditus .ẓ.j.de consti. pe.l.j.§.eum qui.que stipulatio quandoq̃ fingitur.vt.j.de fideiuss.tut.l.cum ostendimus.§.vltimo.¶In ead.ibi tacite.hic vide quod habet.j.de noua.l.omnes.¶In ead.ibi exceptio facti no.quod non solum exceptio doli dicitur exceptio facti quandoq̃.vt not.j.de condictione ob causam.l.qui se debere.sed etiam exceptio pacti est quandoq̃ exceptio facti vel intentionis quod tene menti.¶Iucadem ibi.l.proculus ait.vt ibi notatur Baldus.

Sisubconditione. Non fit nouatio vbi deficit conditio.h.d.ẓ adde.j. de noua.quotiens.§.vlt.ẓ.j.si cer.pe.pecuniam quam tene mẽti semperiq̃ est no.valde.

a

Sisubconditione. Deficiens conditio stipulationis nouantis impedit nouationem. hoc dicit.¶Nota quod exceptio que oritur per existentiam conditionis non potest opponi si conditio non existit.Bal.

¶Additio Bal.

Apersonam. Elide Innocent. extra de sen.excommu.non dubium in ver.quia vide.j.solut.matri.l.secunda versi.nec cogitur.¶In gloss.que incipit idem si vnius in ver. probationes. ergo recipiendo pactum non intelligitur fateri debitum.

¶Item pactum de non petendo debitum negatiuum non inducit donationemyt hic.ẓ facit.j.de sol.l.j.se cus in liquido.de regu.iur.siquis ob.l.j.§.j.in quibus modis
1 pi.vel hyp.sol.

2 ☞ Beneficiũ legis per pactum tollitur.

Beneficium legis vel statuti an per pactum possit prorogari

Deiscicontraedictuz. Potest quis per pactum facere ne legis beneficium sibi opituletur.hoc dicit ẓ per hãc l.dicimus quod potest renunciari beneficio
1 statuti.¶† Nota quod beneficium legis potest tolli per pactũ.ẓ ex hoc videtur quod possit quis facere pactum cum bannito ẓ promittere non offendere eum. ẓ si offendat non patrocinabitur sibi statutum de bannito impune offendendo.Doc.tenent contrarium qđ possit
b impune offendi [b] non obstante pacto tribus rationibus. Primo q: hoc est introductum in odium bannitorum ẓ iuri in odiũ introducto non potest per pactum renunciari. Secundo q: hic versatur ius publicũ.nã bannitus tanq̃ publicus hostis offenditur.ẓ hosti non est seruanda fides priuata.licet sit seruãda ſi-

¶Filio.addo.alex.ỏ imo. ĩ.l.papinian⁹ in pri.ỏ inof. test.ẓbar.ĩpr. incip. ĩ qõne q̃rto q̃rit ẓc.

b ¶Offedi.ad de ang.ĩ.l.q̃d ergo.§.si heres p illũ ter. de.le.j.ẓ ĩ.l.j. §.nõ aũt fuit per illũ ter.j. de dolo.ẓ Jo. an.ĩ reg. iur. fruſtra.ẓ bar. ẓ alij ĩ.l.q̃ ĩsti lã.j.de v.obl. Decordat bal. ĩ.l.cũ proponas ĩ pri.C.ỏ nauti.fen.vbi dicit q ĩ q̃cũ q̃ pmissione quaz q̃s facit alteri sp ĩtelligit̃ conditio nisi ex culpa alteri⁹ pris aliud euenerit,ẓ de istis vide plene per ro. i ọsi.clxxxij.incip.ĩ pposito casu dicẽduz pacẽ non esse fractam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

des publica. vt. ĵ. de dolo. l. j. §. nō fuit. Tertio q̄p istud statutū videtur concedi merum imperium cuilibet. cum quilibet possit animaduertere tanquam in facinorosum hominem: sed merum imperium non potest tolli per pactum. vt. s̄. de offi. presi. l. legatus. Est ꝛ quarta ratio quod istud pactum est cōtra publicam iustitiam que est cuilibet permissa. ad hoc facit quod no. C. qō me. causa. l. accusationis. ꝛ ita communiter obseruatur. facit. ĵ. de ver. obliga. l. qui seruum. ¶ Secundo no. quod hic videtur reprobata distinctio doc. qui distinguūt inter renunciationem que fit in contractu. ꝛ renunci. que fit post contractum. q̄ ista duo parificantur. vide Lyn. in. l. siquis in conscribendo. C. de epis. ꝛ cle. ¶ Opponitur quod istud pactum non valet cum sit contra. l. vt. C. de legi. l. non dubium. So. dico quod esse contra legem dicitur duobus modis. vno modo quando lex obuiat et pactum reprobat. tūc loquitur. l. contraria. ĵ. de fideiussoribus l. cum lex. ¶ Secundo modo quando est contra beneficium. l.
2 tunc valet pactum vt hic. ¶† Quero vtrum beneficium. l. vel statuti possit prorogari per pactum. verbigratia. dicit statutus quod instrumenta confessionata mandentur executioni si producantur infra. x. annos fit pactum vt quandocunq̄ producantur habeant executionem paratam. modo queritur. vtrum tempus statuti possit prorogari. ꝛ videtur expressum. ĵ. de edil. edi. l. quod si nolit. §. fiquid ita Guil. tangit hic ꝛ Dy. in. l. nemo potest de leg. j. ¶ In contrarium facit quia ista prescriptio est inducta odio negligentis ꝛ iuri inducto in odium non potest renunciari. non ob. §. si quid ita. quia ibi loquitur quadam prescriptione extraordinaria sua natura currente. non autem in ea que currat odio non petentis. vt dixi in. l. fina. de eo per quem fac. erit. facit quod tangit gloss. C. de sacrosan. eccle. auē. quas actiones. Fuit ista questio de facto et non examino hic latius. Bald. ¶ Additio Bal.

☞ Per pactū an possit tolli quod non currat prescripto.

Discisci contra. Per pactū p̄t q̄ legis būficio derogare sz nō ipsi legi. id est dicere potest derogare sue vtilitati sed non legis autoritati. hoc dicit. tex. ꝛ glo. ꝛ potest poni exemplum non solum in pacto super totis debitis. sed etiam super tempore. de edil. edic. quod si nolit. §. siquis ita secundum Guil. quia non versatur legis autoritas sed priuata vtilitas. non ob. de lega. j. l. nemo potest. quia ibi loquitur in his que autoritate legis pendent vt in solennitatibus adhibitis. de lega. ij. codicillis. §. vlti. ꝛ in obligationum qualitatibus ꝛ nature quibusdam. ¶ Item nonob. huic legi. C. de fideicom. dotem dantis. quia ibi lex factum tpotentiā prohibet. vnde iuri prohibitiuo tunc non potest renūciari. quia legis autoritas resistit potentie sed in prescri. legis autoritas beneficium applicat parti ꝛ facit esse proprium ipsius partis. ꝛ ideo potest renunciari. quia ius tale priuatum est de si
1 deinf. siquis postq̄. ¶† Sed nunquid per pactum possit tolli
a quod non currat prescriptio a. xxx. annorum. videtur quod non quia mere odiosa. ar. ĵ. ad ma. tāꝛ fi. ꝛ de hoc no. C. de sacrosan. eccl. auē. quas actiones. ꝛ adde quod no. s̄. co. si vnus. §. pactus ne peteret in fi. glo.

Quod dictum. Eatenus extēditur dictus quatenus extenditur ratio. ad hoc allegatur no. ex hac. l. limitari omnes leges que dicunt quod exceptio realis ex persona rei porrigitur ad fideiussores quia tunc est verum quando fideiussor habet regressum contra reum. secus si esset regressus intelligo tamē hāc l. in exceptione pacti sed in exceptiōe rei iudi. ꝛ iureiu. credo q̄ indistincte proficiat fideiussori. vt. ĵ. de iureiuran. l. duorum in prin. ꝛ ĵ. de excep. l. exceptiones. facit. C. de vsuris rei iudicate. l. fi. in fi. ¶ In gloss. vel alio ibi de ac. s̄. actionem mandati. nā idem si haberet regressus per ac. neg. gest. vt. ĵ. de neg. gest. l. sz
2 videas. ¶† In ea. ibi secundū Jo. ꝛ est ratio differētie. q̄ ratio legis consideratur vbi quis vult se tueri per casum specialiter et exp̄esse permissum. ꝛ facit institu. de legi. pa. tu. in prin. ratione litere. ꝛ quod no. ĵ. de aequi. pos. l. si is qui ꝛ facit quod not. in. l. ita autez. in princ. de admi. tuto. Bald. de peru. legum doc. ꝛc.

b ¶ Prescriptio. adde Io. an. i addi. ad spe. i ti. de prescri. ad. fin. ij. co. ꝛ butri. in c. cū nō liceat de p̄scri. vbi panor. i. v. co. ver. sz ego dubito ꝛ vide. Dalex. in. l. q̄ bona. §. ti. ō dā. insec.

¶ Additio Bal.

Quod dictum est. No. tex. ibi dum dicit si donādi. Nor. obligationē ad antidorta hic nō cōsiderari. Item vide ĵ. de vsufru. earum rerum tribus.

1 ☞ Prouisio ad vnū de heredibus coartata ad alios non extenditur.

2 Tota dos an possit peti ab herede cui non prodest pactum.

Actus. Exceptio pacti potest conferri acquiri etiamvni tantum ex pluribus heredibus. hoc dicit vel fic potest per viam contractus etiam vni ex heredibus cōsuli. hoc dicit. ꝛ diuiditur in tres partes. q̄ primo ponit thema ex quo resultant due tacite questiones. Secundo ponit solutiones earum. Tertio remouet quoddam dubium. secunda ibi. si a coherede. tertia ibi nec quicquam. ¶ In text. ibi peteret. supple mortuo auo. Queritur vtrum possit peti dos ab ipso filio. ꝛ ad has questiones per ordinem respondet vt sequitur. ¶ In tex. ibi ipse. scilicet coheres. ¶ Not. quod potest quis vni tantum ex heredibus prouidere. ꝛ prouisio ad vnum ex heredibus coartata ad alios non extenditur. ¶† Oppo. dicitur hic quod
1 pactum relatum ad vnum heredem alij non patrocinatur nec egreditur personam heredis taxati. Sed contra hoc videtur. quia. l. expresse dicit quod licet fit facta commemoratio vnius heredis tamen omnes heredes continentur. vt. ĵ. de verbo. obl. l. eum qui. §. te. ꝛ titium. ꝛ ĵ. eo. l. tale pactum. §. fina. respondet gloss. ad. §. te ꝛ titium quod ibi fuit pactum obligatorium hic liberatorium. ratio dicit gloss. est quia obligatio transit ad heredem de necessitate sed non liberatio. hec solutio est vera improprie. tamen liberatio dicit vbi pactum est personale. q̄ differtur exactio non perimitur. Ad legem tale pactum. §. fina. debet responderi quod ibi fuit facta mentio vnius heredis non per modum liberationis: sed per modum demōstratiōis. quia pacisceus credebat solum eum successurum. ꝛ sic non ob. ¶ Secundo opponitur ad idem. l. cauetur quod aut pactum contineat fieri aut dari. Primo casu ad omnes heredes porrigitur. Secundo casu porrigitur tantum ad heredem nominatum. vt ĵ. de ver. obliga. continuus. §. fina. tunc arguo sic. liberatio magis accedit dationi quaz facto. vt in. l. si mulier. de condictione ob causam. ergo pactum liberatorium debet extēdi ad omnes heredes. rū. glo. quod tres sunt casus. nam aut conventio tēdit ad dandum. aut ad faciendum. aut ordinatur ad excipiendum ꝛ bene dicit si subtiliter consideretur per istud pactuz ex quo exceptio oritur continet factum negatiuū quod de sui natura non transmittitur necessario ad heredem. vt plene not. per Lyn. C. de contrahen. ꝛ commit. stip. l. veteris. vbi vide ꝛ adde quod no. per eundem Lyn. in. l. j. C. de excep. ¶ Ex predictis not. quandam regulam quod quando exceptio est concepta super eo qō potest transmitti ꝛ non transmitti ad heredem: sed ordinatione contrahentium ibi fit transmissio tantum ad heredem specificatum ꝛ non ad alium. ꝛ hoc prodest scire in materia contractus emphiteoticī: ꝛ in materia feudi. quod si quis recepit emphiteosim pro se ꝛ vno ex filijs suis quod nō cōprebēderentur alij fratres. quia nos sumus in materia non transmissibili nisi quatenus procedit de partium ordinatione. per legalem enim prouisionem non transmittitur emphiteosis ecclesie nisi secundum tenorez pacti. facit quod no. Ly. C. de operis liber. l. liberti liber tecz. non tamen nego quin transmitteretur si pactum non repugnaret. iuxta no. in. l. Item videndum. §. fina. ĵ. de petitione hereditatis. ꝛ in auten. de non alienandis. §. emphiteosim. no. colla. ij. ꝛ ĵ. solu. matri. l. etiam in princ. ¶ In gloss. ꝛ idem dico in matre recipiente emphiteosim pro se ꝛ pro filio. nam si apponit nomen proprium vnius filij non comprehendentur alij. si vero solummodo appellatiuū omnes liberi continentur. vt. l. penult. de liberis ꝛ posthumis. ꝛ valet pactum matris tum quia pacisci tur filio vt heredi. tum etiam quia posito quod vt filio vel vt extraneo, paciscitur super re que primo pertinet ad ipsam matrem quo ad vtile dominium. vnde valet pactum. vt. l. publia. in prin. ĵ. depositi. ꝛ istam rationem subtiliter ponit Bartol. in. l. quod dicitur. in fine. ĵ. de verbo. obliga. ¶ Tertio opponitur ad ver. filius. no. de. l. heredi. §. nos autem. s̄. eo. so. ibi vt filio. hic vt heredi. vt hic in ver. quippe. ¶ Quarto opponitur quod non valet pactum. quia non petere facti est. vnde non potest pater hoc paciscī filio. vt. l. qō dicitur. de verb. obliga. so. dicit gl. quod exceptio que oritur ex pacto magis est datio q̄ factū. ista verba non placent. quia supra ex eadem glo. patet quod exceptio nec est datio nec factum. ꝛ ideo responde ad contrariuz qō ibi ad obligandum. hic ad liberandum. vel in. l. contraria pater stipulabat filio vt extraneo. hic vt heredi vt notat. s̄. e. l. si tibi. §.
2 si pater iste sunt oppositiones glo. ¶† Querit glo. vtrum ab isto vno herede cui non prodest pactum possit peti tota dos. dicit gloss. quod sic quasi tota obligatio cresceat et confluat in eū per. l. ab omnibus de lega. primo. ꝛ argumentum de lega. secundo. l. cum ab vno. §. si libertus ista est mens gloss. Sed Guill. de cu. ꝛ alij moderni tenent quod non possit conueniri nisi pro hereditaria parte. quia per. l. xij. tab. est diuersa obligatio cum diuiduum in obligatiōe contineatur. vnde nec ipso iure nec in

effectu

Universidad de Deusto

effectu teneatur nisi pro hereditaria parte.vt.C.de heredi.ac. l.pro hereditarijs. Nã pro qua parte non est heres non repre sentat defunctus.sed est extraneus.vnde conueniri nõ po test.vt.C.de bonis auct.iu.pos.l.j.& no.C.de rei ven.l.cum a ma tre.non ob.d.l.ab omnibus.q; ibi obligatio sumebat originez ex testamento non ex contractu. ¶ Item non ob.l.cum ab vno q; ibi speciale eo quod testator potest testando vnum ex here dibus facere procuratorem in rem suaz ex parte rei sicut ipsi co heredes inter se.vt.j.fami.her.l.plane.alij dicunt quod est spe ciale in dote.Sed quod dixi est magis vtile dictum. ¶ In gl. sed an tota ibi hic ad liberandum.& tamen ex isto pacto oritur obligatio.vt.ff.eo.l.si vnus.§.pactus. ¶ In ea.ibi in retinendo.adde quod no.in spe.de legato.§.nunc aliqua ver. clviij. ¶ In cad.ibi vterq; hoc falsum.quia pactum personale ipso iu re non egreditur personam.vt.j.e.l.qui in futurum.§.si ex alte ra.Bald.

¶ Additio Bal.

Vus neptis. Vide in spec.de locato §.nũc aliqua.ver.clviij. vide Ly.C.de excu.l.j.vide Ly.C. de contrahenda & commit.stip.l.ij. ¶ No.quod quis põtuit ex heredibus prouidere. ¶ Opp.de.§.te & titu.sol. & ibi dicit quod non potest vnum tantuz bonorare hic põt pro uidere.vnde ibi loquitur de honore hic de prouisione.sz hoc.sol. nulla videtur q; ibi ex grauamine vnius resultabat prouisio alterius vnde ibi derogando limitat & grauamini derogatur tacite prouisioni resultanti. ¶ Sed dic q; nõ erat prouisio ad excipiendum sed ad non obligandum que est impossibilis pro uisio de iure.q; legis autoritas dedit obligationem inter here des.non enim potest pactum in istis in quibus legis autoritas versatur.vt.j.de iure do.si mulier.ex asse.j.de op.l.cum ab vno de leg.ij. Ibi de hoc opere imponendo per viam vltime volun tatis hic loquitur per viam contractus.Item op.& videtur qõ non solum onus.sed etiam prouisio non possit conferri in per sonam vnius heredum tantum.vt.l.scimus.§.vlti.de ver.obli. vbi omnibus heredibus prouidere videtur So.dicit glossa. Primo quod tres sunt casus. Nam aut prouisio tendit ad dã dum & loquitur contra.aut ad faciendum.& tunc tenet si confe ratur in personam vnius.vt ibi in secundo ffi.aut ad retinẽduz & idem vt hic.Sed q; non videtur esse ratio differentie glo.recce dit a predicta dist.dicens quod in dando & retinendo nõ est dif ferentia ad acquisitionem.q; semper omnibus queritur vt ibi. sed nõ cũ effectu vt hic.sed ista gl.male dicit q; sic ibi nõ agere tur ad totũ sed ad partẽ hereditariam. ¶ Item hoc pactũ per sonaliter non potest alij prodesse.vt.ff.eod. ¶ Item in duobus .p ersonale.dic ergo hoc loquimur de prouisione reali & loqui tur ibi q; rei coheret. Aut de personali & loquitur hic.non enim obligatio est sic personalis.vt liberatio que confirmatur cũ per sona.vt.l.nemo potest de leg.j. ¶ Item inter obligationẽ dan dam & faciendam hoc interest quia dari potest explicari in per sona cuiuslibet sed non facti quoniam persona coheret.& ideo non tranfit ad alios heredes.q; alia res q̃ promissa transire nõ debet eadem non potest.q; non est eadem res siue factuz in per sonis diuersorum.secus ergo in primo facto fundum tradi.vt no.in.l.quod dicimus.de ver.ob.q; idem quod in dãdo. ¶ Itẽ no.in.l.quod dicimus.de ver.ob.q; idem quod in dãdo. ¶ Itẽ op.ff.eo.l.tale pactũ in fin.So.ibi persona fuit adiecta gratia demonstrationis que potest esse falsa.& tamen valet actus hic causa restrictionis. ¶ Item op.de.§.nos autem.sed hic vt he redi.q; super obligatione paterna. ¶ Itẽ op.de.l.dationi. Sz pone quod prima obligatio esset in facto.& ideo dicit super gl. dixi in vlt.q.facit q; ibi obligatio incipit ab herede hic a defun cto.que dicũtur per.l.xij.ta.secundum Guil.adde qõ not. Dy. j.ad.l.fal.qui fundum.§.si tu. ¶ In glo.que incipit sed an tota in ver.non potest hoc ad liberandum quod fieri potest. Ratio quia istud pactum liberatorium non respicit substantiam obli gationis exercitio quod fieri potest.vt.ff.eodem. Idem in duo bus.§.personale.vel ideo quia obligatio ex quo diuiditur non est vna.sed plures.ideo vna ex eis tolli potest. ¶ In ca.gl.ibi in dando datio est vna.& eadem etiam persona mutata.ideo trã fit ad alterum. ¶ In ea.glo.ibi in retinẽdo hec vera q; ibi fuit pactum obligantis hic obligati secundum Gui.sed certe & hoc pactum obligat ad non petendum illud quod est in obliga. dici potest.vnde dic quod hic factum vertitur.vt in.§.pactus ne peteret ibi datio. Ratio quia factum mutata persona non esset factum promissum sed aliud. ¶ In cad.gloss.ibi remouetur er go non ageretur ibi nisi pro parte quod est falsum. vnde dic quod ibi non tenet conclusio tanquam impossibilis de iure. ¶ In ea.glo.ibi factum no.tamen non est verum. Et ideo dic q ler loquitur ad egendum hic ad excipiendum. Item hic vt here di ibi non.

Tus agnationis. Jus naturale ẽ qõ re introductũ est & non potest tolli per pactũ nec quo ad effectum.nec quo ad essentiam. hoc dicit. ¶ In tex.ibi agnationis & ius quod sequitur ex ipsa agnatione.cum hoc non fit per ordinationem hominis introductuz non potest per ordinationem hominis tolli.ex hoc patet quod non potest filius renunciare iuri alimentorum eadem ratione non potest renunciare sue legitime.cum succedat loco alimentorum.hoc te net hic glo.aperte non solum in legitima.sed etiam in reliqua successione.& no.glos. ¶ In tex.ibi & liberum esse quia per hoc non tollitur substantia agnationis vnde cum non tollatur sub stantia non tollitur agnationis effectus. ¶ In glo.ibi in tute lis.no.quod tutela legitima non potest tolli per pactuz. ¶ In ea.ibi in alys.puta alimentis. ¶ In ea.ibi per sententiam no ta.quod plus valet sententia q̃ pactum vel renunciatio & adde hic quod no.Jnno.extra.qui fi.si.legiti.c.causam q̃. ¶ No.ex hac.l.argumentum secundum Gui.ad questionem de sorore q̃ contemplatione patris renunciauit future successioni paterne quod ista renũciatio non noceat sibi alio herede instituto.& est ad idẽ.ar.C.ad velle.l.iubemus vbi renũciatio restringitur ad eã personã de qua fuit cogitatum.Bal.

¶ Additio Bald.

Tus agnationis. Non magis. vide Jaco.in.l. siquis a liberis agnascitur. ¶ In gloss.que incipit.l. ius in ver.sed per sententiam. No.quod sententia lata sup affinitate facit ius.& adde quod no.Jnnoc.extra.qui fi.sint le. c.causam que ibi oino videas plene.

1 Fratrũ appellatione sororem contineri debet.
2 Ignorãtia ex absentia presumitur.
3 Diuisio potest fieri per cõfessionem & refutationem hincinde.
4 Pactum de sui natura ad oia porrigitur.

Tres fratres. Generalis remissio restrin gitur ne dolus alicui patro cinetur.hoc dicit. ¶ No.appellatione fratrum con tineri sororem.[a] vnde siquis dicit ita lego fratribus meis fundum etiam sororem continetur.vt.j.de lega.iij.l.lucius.§. quesitum.nisi ex coniecturis aliud presumi debeat.de le.l. siqs seruum.§.si inter duos.& est ar.quod priuilegium concessum fra tribus predicatoribus siue minoribus extendatur ad sorores secundum Ray.de sor.sed hoc non credo verum.q; illi fratres & sorores non sunt eiusdem rationis & conditionis.nam regula fratrum predicatorum siue minorum est regula altior.& ideo di co sicut dicimus in definita quod non refertur ad omnia sed ad pauciora.vbi non est vniformis ratio inclusorum.vt notat Dy. in rub.e.iur.li.vj. ¶ Secũdo etiam nota ex absentia ignoran tiam presumi.ad idem facit.l.vltima.de decretis ab ordine faci endis. ¶ Tertio no.diuisionem posse fieri per confessionem et refutationem hincinde & hec forma traditur & quotidie vtimur ista forma diuidendi per refutationez que differt ab ea que per traditionem fit.q; per traditionem transfertur dominium.non per refutationẽ vt.C.de transac.l.si profundo.& e.ti.l.siue apud & hoc facimus in hac ciuitate propter vitandam solutionem ga belle que pro forma ordinamentorũ debet solui de contractib̃ non de refutationibus. ¶ † Quarto no.generale pactũ de sui natura ad omnia porrigi etiam ad non cogitata.tamen ex equi tate restringi ne dolus patrocinetur.& ista est principalis inten tio hmns.l. ¶ Opponitur & videt qõ non sit necessaria repli catio.quia erronea confessio ipso iure non nocet [b].maxime quã do extra iudicium fit.vt plene no.in.l.vna.C.de confessis.sz hic fuit erronea confessio quia fuerunt cõfessi fratres sibi nihil re mansisse commune in eo.ergo quod commune remansit re vera ista confessio ipso iure non nocet.ergo non est necessaria repli catio quod est contra finem litere.ad hoc respondet glo. quod hic non fuit statum in finibus confessionis sed promissuz de nõ agendo de cetero.d.Jaco.dicit quod licet esset statum in fini bus confessionis tamen ista confessio ad liberanduz inducit ta citum pactum.vt in.l.tale pactum a prin.j.eo.& ideo semper est necessaria replicatio fm Ja.bu.non ob.de.le.iij.l.tittia.§.lucius quia ibi fuerunt verba negatiue prolata a testatore que non ha bent vim pacti.secus in contractibus vt hic. ¶ Secũdo op. qõ non sit necessaria replicatio non ad id de quo non est cogitatũ pactum ipo iure non porrigit.vt.j.de actionibus & obligationi bus.l.ex maleficijs.§.lõge minus.ffi.dico verum est quod nõ fuit cogitatum explicite.tamen implicite verba generalia omnia in cludunt de natura verborum.licet tam̃ iuris interpretatione restringãtur.ita no.Ly.C.de transac.l.sub pretextu. ¶ Tertio opponitur & videtur q; obstet exceptio pacti cum effectu nec de tur replicatio.C.de trans.l.sub pretextu.solu. dicunt qui

a ¶ Sororẽ.ad de pau.de ca. in ofi.ccxxxvij.nisi ex iecturis aliõ ap pareat vt ẽ p bal.& ale.i ofi. xiij.q̃rta pte & melius i ofi. lxvj.ea.pte & in ofi. ccxxvj. prĩa pte q; priuilegiũ cõcessum fratribus scti Frã. non extẽdit ad sorores eoz vt etiã p bal.hic

b ¶ Nõ nocet. adde.d. bart. so.in ofi.lxj.i ci.in pñtiõ.p terea si non erat in prima parte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dam qđ hic dolus dedit causam pactioni ibi non gloss.dicit qđ hic dolus fuit in subripiendo non autem dedit causam transactioni.sed artatur vt doloso non prosit.nam alibi fit similis artatio.ĵ.de leg.ĵ.l.lucius.§.lucius .titius damā. ¶Quarto gl. opponit qđ generalis remissio generaliter operetur quo ad officium.licet aliter de nouo emergat.vt.ĵ.de ver.obli.l.qui rome §.duo fratres.rñ.glo.qbi fuit male iudicatū.qz ibi pactio apposita in diuisione non excludebat ius de futuro quod pendēbat ex futura morte rogati.de qua non fuit cogitatum nec debuit cogitari.argumentū.ĵ.de ver.obli.l.inter stipu.§.sacrā.de condi.z demon.l.tale.§.falsam z hoc tenet Jac.bu.hic quod in §.duo fratres fuerit male pronunciatū.iudex enim pronunciauit ibi cōtra petentem fideicommissum qui tamen habebat ius petendi sibi acquisitum de nouo post contractum.z idem etiā tenet Pe.z quasi omnes moderni qđ ibi fuerit male iudicatus Dicunt tamen doctoresqđ licet ibi fuerit male iudicatum tamē ex quo non fuit appellatū a sententia ille qui contrauenit tenetur pena contractus.qz etiā iniusta sententia in principali offendit in pena.ar.ĵ.de rei ven.l.ex diuerso.§.ĵ.sed glo.nostra notabiliter dicit hic contrarium quod ille qui habuit iustam causam litigandi licet succumbat in principali propter iniuriosam sententiam non tamen cum effectu tenetur ad penam.z istud est vtile scire pro illo qui petijt reductionem laudi z succubuit quod non teneatur ad penam compromissi si habuit iustā causam litigandi z dominus Jo.an.tenet in additio.spe.in ti.de arbi.§. sequitur de quibusdam.ver.itez quid si compromissi.qđ iusta cā petendi reductionem excuset a pena compromissi.qđ est no.dignum. ¶In gl.magna ibi de tertio.s.fratre. ¶In e.ibi tu dic. ista distinctio procedit in vera transactiōe.sz in pacto gratuito dic vt no.ĵ.eodē emptor.§.lucius. ¶In.e. ibi.l.si de re certa et est ratio qz contineantur in termino referēte q̄ cōtinenť in termino ad quē fit relatio.vt.C.de sen.que sine cer.quan.l.hec sententia. ¶In ea.ibi tamen male pronunciauit hec vera:qz ibi ius de futuro non competebat nec re.nec spe.licet sumeret originez ex causa de preterito vt no.insti.de ver.ob.§.ex cōditionali.zideo non intelligitur illud ius remitti.z facit.ĵ.de leg.iij.l.paulo catimaco.§.pomponius. ¶Quero vtrum. l.nostra habeat locū in pecunia surrepta viua matre sicut ea mortua.l.dicit quod sic quia tex.non restringit tamen super hoc vide Bui.C.fami.her. l.certi iuris.Bal.

¶Additio.Bal.

Res. titius. Vtrū appellatōe fratris contineatur sororis.aut lex vltra procedit declarādo .z statur ei vt hic.aut nō z tūc aut profertur ab homine aut a lege. Primo casu aut est cōiūctio sanguinis z paritas affectionis z continetur.aut non.z non cōtinetur. Unde relictū fratribus minoribus non videtur esse relictū sororibus minoribus. ad hoc de leg.ĵ.qui filiabus in prin. Si vero a lege dic vt.l.ĵ.de ver.si.fm Ray.de fo. ¶In tex.ibi a fratre suo cē. Quid si viua matre z patre de cuius hereditate agitur: fuisset subtracta. vide oino per Bui.C.fami.her.l.certi iur. ¶In gl.que incipit i.promiserūt in ver.lex immo de hoc dic.vt no.hic per Jaco.bu. in lec.nā gl.dicit quod ex confessione falsa non oritur exceptio nisi transeat in cōtractus.d.Ja.dicit qđ confessio liberatoria videtur continere pactū.vt.ĵ.e.tale pactū.vel hic super dominio.ibi super obligatione secūdū Ja.vel ibi scienter.hic glos. loquitur cum erratur.dic etiā quod verba negativa dominij nō inducāt pactum.ar.de le.ij.titia.§.lucius.sed negativa obligationis sic ĵ.e.tale pactum.z facit.C.de iur.z facti ignorātia cum falsa fm Ja.bu. ¶In gl.que incipit qz non videť. Illud est contra ter. qz sic ipso iure non obstaret exc. ¶In.e.gl.ibi.§.per ibi a nulla parte erat cogitatū hic erat cogitatū ab altera.s.titio. ¶In ea.gl.in ver.tu dic hec distinctio pcedit in transac.non in pacto.Ja.bu.lex aūt ista loqtur ō pacto z improprie.dicit trāsigū tur vel est in transac.qz omnia venire poterāt cū de vniuersitate litigareť. ¶Ibi in ea.gl.ibi tñ male hec vera qđ ibi male fuit iudicatū fm Ja.bu.z tamen pena efficaciter peti pōt. Mā sentētia licet iniqua tenuit z transiuit in rē iudi.vñ cum illa pnia declarata fuerit ō veritatē ď debz haberi ꝓveritate nec pōt negari in iudicio penali.quia iam decisum directo per sententiam cui standum est in principali z accessorijs.ergo in petitione pene. non ob.ff.de condi.indebi.iul.quia ibi non venitur ad rescissionem sententie cum veniatur respectu iuris quod per sententiaz non potuit tolli.i.respectu naturalis obligatiōis.vnde stat sententia quo ad suos effectus.licet ille obiectus admittatur hic non esset sic. ¶In ea.glos.in ver.fidei vniuersale.nam dicit nil ad propositum.qz nō petuntur corpora sed vniuersitas que eadem est post diuisionem sicut ante. vnde tractare de euictione nihil ad propositum salua reuerētia glossarū.qz nō agit ad corpora nec euincūtur corpora.sed ad ipsam hereditatē.z hereditas est in restitutione z obligatione.

1 ¶Offerens tradenti equiparatur.
2 Penitentia nō habet locū in pacto istius legis.
3 Oblatio an aliquid operetur.

Scum fundum. In dctu innotato tē dēte ad liberādū idē operatur oblatio quod impletio.h.d.z videas quare hoc dicam.vide glo.que est in.l.iurisgentium.§.ĵ. in glo.que incipit idem in alijs.ś.e.alias nō intelliges. ¶In
1 ter.ibi aut causa.i.contemplatione. ¶†Ho.hic equiparari offe-
2 rentem tradenti. ¶†Secundo no.quod in pacto de quo loquitur hec.l.non habet locum penitentia.z tamen istud pactus est species innominati contractus vt no.ĵ.de ac.z ob.l.ĵ.in magna gl. ¶Opponitur dicitur hic quod ille qui tradidit habet exceptionem contra.immo ipso iure non tenetur rei ven.cum non possideat.vt.l.vnica.C.de alie.iudi.z.ĵ.de iudi.l.non alias §.ĵ.glo.fatetur contrarium.z dicit quod exceptio pacti est excep
3 tio intentionis non iuris. ¶†Secundo op.extra glo.z videtur quod oblatio nihil operetur.quia habet locum penitentia re integra.vt insti.mandati.in.§.recte.So.dicit Pe.qđ aliud est in mandato vt ibi.aliud in contractu innominato.vt hic.sed Bui.de cu.dicit quod istud pactum de quo loquitur habet vim mandati per.l.ĵ.de solu.si cum corne.illa.l.no.dicit quod detur aliquid tertie persone habet vim mandati.z habet locum penitentia.vnde illa.l.videtur destruere solutionem Petri.z videtur esse contra.l.nostram nisi respondeas quod illud pactū est quoddam mandatum interpretatiuum in quo an habeat locus penitentia.distinguitur secundum hunc ter.quod aut fuit appositum causa debitoris.z ipso offerente non habeat locum penitentia.vt in.l.si cum cornelius.ego aliter respondeo quod in l.si cum corne.fuit pactum inutile iure pacti.quod tamen valet tanquam simplex mandatum.hic autem fuit pactum vtile.quia possum pascisci super re mea alteri tradenda.vt.ĵ.depositi.l.publia in prin.sed tunc obstat vnum.qz si ita est quod istud pactū sit validum.ergo quesitum est ius tertio.z in preiudicium iuris tertio q̄siti nō habet locū penitentia.vt no.in.l.ij.ĵ.de seruis expor.z in.l.qui rome.§.flauius.de ver.ob.facit.ĵ.e.l.fi.sed respō deo quod vbi ex contractu innominato acquiritur ius tertie pſone ibi habeat locum penitentia re integra. ¶Ulterius opponitur cum iste contractus tenderet ad liberandum.ergo non habet locum penitentia.vt.C.de transac.l.q̄uis.solutio ibi loq̄ tur in liberatione facta.hic in liberatione futura.nam hic nulla liberatio est ante traditionem vel hic potius receditur a pacto quando modus non impletur quam vi penitentie.z dicit glos. hic vnum verbum notabile.quod ille qui ex parte sua non implet contractum videtur ei renunciare.facit ad hoc in ratione sui.ĵ. de fideiuss.l.stipulatus es opus in fi.z quod no.in.l.ĵ. in fi.ĵ. de bo.po.su. ¶Querit glossa.hic vnum vbi est exemplum quod pactum istud sit appositum causa possessoris z die vt in gloss.

¶Extra no.quod.l.nostra loquitur de contractu innominato qui non fit per vim siue per modum.quia non continet aliquod reciprocū sicut est hoc pactū ꝓmittis tradere titio.z ī hoc vtrū habeat locum penitentia.determinat notabiliter hec.l.in contractibus vero nominatis reciprocis.dic vt no.in.l.si pecunia in prin.ĵ.de condi.ob.causam. ¶In glos.vlt.ibi vel dic.ista est diuinatio. ¶In ea.glo.ibi.§.fi.z.ĵ.de rescin.ven.l.fundus qui lucij titij. ¶In ea.glo.ibi in penam non caderes.vt.ĵ.de leg.ij. l.imperator.§.ĵ. ¶In ea.glo.ibi litigarem.no.emptorem retradētem possessionem euitare iudiciū rei ven.tu potes dicere qđ gl.hoc nō dicit:qz gl.ponit casum qñ hoc est de volūtate iudicātis.Bal.de perusio legū doctor z̄c.

Scum funduz. In pacto qđ tendit ad liberandum non habet locum penitētia:siue modus pacto insertus sit impletus siue debitor paratus sit implere.hoc dicit.l.singularis.z ista.l.si cū fundū secundum Pet.confundit totum mundum. ¶Nota quod paria sunt impleuisse modum siue pactum z per se non stare. nam ille qui est paratus implere proximus est implenti.dicit glos. alias in auten.vt exactiones instante dot.§.fina. facit.ĵ.de rescin.vend.fundus lucius.ĵ.de ver.obliga.si ita quis.§.scientia. de publi.l.fin.§.si quis professus.z quod not.de distra. pigno. l.si residuum.z per Dy.in.c.peccatum. ¶Secundo not. quod pactum ex quo sequitur liberatio non vi pacti:sed vi alterius impletionis.aut est appositum gratia debitoris.z non habet locum penitentia si debitor implet ex parte sua.ergo a contrario haberet locum penitentia si nō esset appositū cōtēplatōe debitoris forte:qz nō censereť pactum:sz mandatum.vt.ĵ.de sol.l.

si cum

Universidad de Deusto

si cum cornelius. Extra opponitur aut in.l.nfa fuit cõtractus innominatus aut obligatorius. et hz locum pnia etiam causa non secuta.vt.C.de transl.l.quis.aut fuit simplex mandatũ. et tunc pot revocari vt.l.si cuz corne.j.de solu.ergo lra nostra nõ procedit in aliquo casu.solutio dicit Pe.q in lra nostra non fuit mandatum. sz fuit conventio tendens ad exonerationem seu liberationem possessoris.z si dicis ergo non habet locuz penitentia.vt in.l.quis. Rñ. verum est in liberatione iam nata. et ita loquitur ibi.sed in liberatiõe nascitura propter impletionem modi vel causse tunc habet locum pnia.nisi debitor impleverit.vel sit paratꝰ implere.z ita loquitur quasi exceptio vi pacti.hic qñ debet queri rei interventu seu per impletionez modi fm Pe.quod est no. ¶ Secundo opponitur et videtur q ei q̃ iam tradidit non competat excep.cum sit tutus ipso iure:quia nõ possidet nec dolo desijt possidere. vt ĩ.l.j.C.de alie.iudi.gl. fatetur contrarium.sz tu dic q quandoq; actio ipso iure nõ cõpetit nec ex parte actoris nec ex parte rei.tunc est verum q exceptio que opponitur est exceptio facti quãdoq; competit ex pte actoris:sed non rei.vndere rei vendicatio ꝓposita ꝑtra nõ possidẽtem bene tenet ipso iure:q: potest reo superuenire post lite pen.vt.j.de rei ven.finautem.§.possidere.si ergo excipit nõ possideo ista est vera exceptio inspecta aptitudine actoris. et idez est in exceptione pacti.z ita hic loquitur. ¶ Querit glo. exemplum quando gratia possessoris apponitur pactum.et dicit quando tenebatur alteri tradere sub pacto facit.l.imperator.§.j.de leg.j.Item quando reus tradit suo actori vt statim litiget.ergo a contrario non consentiente dño ista traditio nõ eximeret emptorem.facit.l.venditor.j.de iudi. ¶ In glos.hic posita ibi tradideris mutat personas z transit de secunda persona ad.iij. ¶ In ea.gl.in fi.no.q ille qui non observat cõtractum videtur ei renunciare.facit.j.de fideiuss.l.stipu.es'opus in fi. ¶ Extra op.si istud pactum fuit appositum causa possessoris ergo non valuit.q: non interest pacisc̃entis.sequitur vt debeat reputari simplex mandatum.vt in.l.si cum cornelius.ergo debet revocari per pniam credo timore istius contrarij q hec l.intelligatur ibi gratia possessoris tñ:sed ibi gratia communi tantum.vnde pactum tenet vt pactum: q: intererat pacisc̃tis alias non video q non haberet locum penitentia re integra p dictam.l.si cum corne.z hoc tangit Guil.et lz in ista.l.non dicatur expresse q convenerit de non petẽdo tamen tacite videtur conventum eo ipso quod convenerit de non petendo tamen tacite conventum eoipso q est conventus de tradendo alteri.vt l.in personam.§.qui pecuniam.ĩ.eo.q tenemenți.Baldus.

¶ Additio Bal.

Si cum fundum. ¶ Ibi aut si tua vide omnino quod no.j.de seruis expor.l.ij.

Operatores. Administrator rei publice non potest ius reipublice remittere.b.d. Nota.q officialis reipublice non potest in prejudicium reipublice alicui gratificari.et hoc est verum in iure quesito idem in iure querendo ex cõtractu propter contractum ante celebratum.vt.j.de verbo.oblig.l.qui rome.§.calimacus.z j.de solu.l.solidũ.sed in iure querendo ex mora potest prejudicare.vt.j.de publi.l.fi.§.si quis professus.z argu.j.de verb.obli.l.si ex legati causa ¶ In glo.viti. ibi possunt remittere remissione presumpta ex lapsu temporis:z adde quod no.in Spec.de lo.§.nunc aliqua versi. lxxxj. ¶ In ea.ibi preses in fi.ista distinctio est vera in pacto seu prescriptione.secus in lapsu temporis.vt in.d.§.si vero intra.q: dicta remissio est potiꝰ legalis q̃ conventionalis.vt no. in.l.fi.C.in qui.cau.in integ.resti.non est necessaria.Bald.

¶ Additio Bal.

Operatores. Vide in spec.de lo. §.nunc aliqua versi. lxxxj. ¶ In glo.que incipit hic puncta in ver.vel dic q postea pos.est addi.de voluntate eius ea re versa nihil post tradideras ¶ Ibi cedere hoc est bonũ remediũ ĩ.q.no.j.de neg.gest.at qui natura.§. cũ me ab.

1 Juri publico per privatas personas derogari non põt.

Is publicum. ¶ No.hic q ius publico nõ potest derogari per privatas personas. et dic ad evidentiam q ius publicum potest considerari dupliciter.vno modo prout dat formam vel solennitatem in actibus hominum et huic iuri non potest derogari.vt.C.de test.l.non dubium.de leg.ij.codicillis.de leg.j.nemo potest. ¶ Secundo modo potest considerari prout tribuit aliquod ius.exemplum,s̃,ea,l,iurisgentium §.si paciscar.et.l.si vnus.§. Item ne experiar.et vtroq; modo potest intelligi.l.nostra. ¶ In glo.sua ibi si paciscar.secunduz hoc exponitur ius publicum.i.ius reipublice quesitum. ¶ In ea.glo.ibi.nec ex pretorio adde q iuri prohibitorio nõ potest renunciari.vt.C.ne fideius.dot.den.l.j.et ibi not. ¶ In eadem glo.ibi contra paciscꝰ quando pactum respicit ius partis.z nõ respicit ius z autoritatem constitutionis:simile dicim⁹ in sententia q̃ valeat contra ius partis z non contra ius cõstitutionis.vt in.l.cum prolatis.de re.iu.cum simili.et adde quod no. Dy.C.de excu.tu.voluntarie.et.C.arbitrium tutele.l.fi.et Jnno.de fide instru.cum.p.tabel.et Ja.de arc.j.de pub.l.licitatio §.quod illicite ¶ In ea.ibi.z mihi preiudicio nisi repugnet ratio etatis vel imbecillitatis.vt.j.de donatio.l. doli mali.§.diversum. ¶ In eadem glosa.ibi.§.quia vero in fi.dic vt ibi plenarie no.et extra.de foro competen.c.si diligenti.

Is publicum. ¶ In glo. potest pone ibi:quia vero.z dic vt ibi no.z adde aut est ius naturale introductum ex instinctu nature et non potest renunciari ei. vt.s̃.co.l. ius agnationis. Aut est ius positivum introductuz per humanam dispositionem: tunc aut continet certam formam in actibus hominũ et non potest denegari.vt.j.de leg.ij.codicillis.in fi.vnde quãdo quid continet solennitatem non potest ei renunciari: quia solennitas est publici iuris non privati.aut non continet certam formam in actibus hominum:sed disponit circa agenduz vel excipiendum.z tunc aut est introductum mero odio et non potest renunciari.vt.j.ad mace.tam z si.aut mero favore.et tũc potest renunciari.vt.C.de pac.l.si quis in conscribendo nisi sit favor publicus.vt extra de fo.compe.si diligenti.aut non est introductum ratione favoris vel odij:sed ratione iuris observãtie.et tunc bene valet pactum.tamen mutat natura contractus non ipso iure:sz ope exceptionis vel replicatiõis. vt.j.de acti. et obliga.l.obligationuz ferre.§.plane.z no.de leg.j.nemo potest et adde quod no.in.l.j.C.ne fideius.dondentur.facit.l.ulti. C.arbit.tutel. ¶ Item quando quis disponit de inhabilitate persone obtiando a prin.non potest renunciari.vt.j.de fideius so.cum ler.Bal. ¶ Additio Bal.

a ¶ Renũcia ri.adde spe.õ instru.edi. §. rij.et ver.q si quis iurauit in ti.de renũ, et conclu.

Is publicum. Vide Jnno.in.c.cum p.tabellio de fide instrumen.non potest vide omnino Dy. C.ar.tu.l.fin. ¶ Cum queritur vtrum iuri publico possit per pactum renunciari[a] nec ne.sic distingue aut queritur de iure naturali introducto ex naturali instinctu nature.z non potest renunciari.vtz̃.co.l.ius agnationis.Aut de iure naturali prorime introducto per humanam dispositionem.z tunc aut est ius publicum z habet certa principia z certam formam in actibus hominum.et non potest similiter illi iuri renunciare. vt.s.to.l. contra iuz.de leg.j.nemo.C.de te.l.testãdi.Aut non habet certam formam nec principia in actibus hominum.et tunc aut ille in cuius commodum introductuz est tale ius renunciat z potest renunciare.vt.s̃.c.l.pacisci.z de fer.l.si feriatis.aut renunciat alijs in cuius commodum non est introductum.et tunc talis renunciatio non tenet.vt.j.de magi.con.l.j.§.si magistratus.Dy.

a

Veteribus. In cõtractibus verba obscura interpretantur contra proferentem.b.d.vel sic.Jnterpretatio verborum debet fieri contra eum [b] qui debuit aliũ instruere z loqui clare non equivoce.b.d.probatur hoc.j.de acti.emp.l.j.circa fin.z j.de evic.l.q̃ libertatis.§.penul. ¶ In ter.ibi veteribus inter quos fuit labeo.vt.j.de contrahẽ.emp.l.labeo.el primo. ¶ In ter.ibi nocere idest contra eum interpretari. ¶ In ter.ibi quorum hic redditur tacita ratio q contra illum debet obscuritas interpretari qui debuit alium instruere et clare loqui sicut est venditor et locator qui tenentur instruere emptorem et conductorem de qualitate rei.vt.j.de contraben.emp.l.cum ler. ¶ Nota banc legem pro illis qui ambiguitate verbi querunt locum fraudi. nam interpretatio fienda est contra eos.facit.j.de serui.vr.prel.si arborum. ¶ Item notatur q hec.l.loquitur de interpretatione.sed.j.de contraben.emp.l.si empti.et.l.si ita loquitur.de elec,. et aliud est interpretari. aliud est eligere.sic notatur.j. de verborum obligationibus.l.quicquid astringende. vnde licet glos.alleget has.ll.pro contrarijs subtiliter intuendo non contrariantur. Item notatur q aliquid esse obscurum vel ambiguum dicitur quinq; modis. Primo modo ratione equivocationis: quia oratio vel vocabulum potest accipi pluribus modis.vt infra de verborum obligationibus.quotiens in stipulationibus.z dic vt ibi, ¶ Secundo dicitur aliquid obscu-

b ¶ Cõtra eũ vide Dy.i regu.iobscuris de re.iur.l.vj. z quod ibi dixi in apostil,

Universidad de Deusto
Biblioteca

rum vel ambiguū rōne generalitatis. Tertio rōne alternationis. Quarto ratione nō coartate locutionis. ꝛ ista tria p̄obātur. ī. de iniurijs. l. p̄tor. in p̄in. ꝛ. §. quid autē. ꝛ. ī. de dolo. l. Itē exigit. Quinto ꝛ vltimo dicitur aliquid obscurū rōne diffinitatis. vt. ī. de serui. vr. p̄edi. l. si seruitus. l. aūt nostra loq̄tur de obscuritate p̄imo mō accepta. his ad euidētiā p̄emissis redeo ad apparatū. ¶ In gl. magna ibi iter stipulantē. ī. de ver. obli. hoc in verbo p̄olato a parte. sed in verbo obscuro p̄olato a teste. dic vt extra de p̄oba. in p̄esenti. ꝛ de testi. cum clamor[a] per Inno. ꝛ in aut. de testi. §. q̄ vero per glo. ꝛ. xxij. q. j. bis autē per Archidi. ¶ In eadem gloss. ibi in p̄inc. l. vbi verba obscura ratione sue generalitatis p̄o venditore interp̄etantur. ¶ In ca. ibi a venditore cum pactum cōstet ex consensu vtriusq; quo modo cognoscam a quo videatur appositum. Rñ. vt no. ī. de cō trahen. emp. l. cum manusata in p̄in. ꝛ facit. ff. de eden. l. p̄etor. in p̄in. tu potes soluere contrariū istud aliter. q̄. l. si in emptione loquitur. de elec. non de interp̄etatione. naz in cōtractibus vbi debetur incertum de certis electio est debentis ꝛ sic nō ob. ¶ In ead. ibi si spem posuisset. immo dic quod ibi ordo accessorij sumitur ex ordine p̄incipali. vnde ibi non debet dici obscuritas vel ambiguitas. cum ex ordine personalium detur ordo realium secundum Jac. bu. ¶ In ca. ibi si seruitus ibi erat obscuritas ratione indefinitatis que indefinitas etiaz in contractibus equipollet vñi. ¶ In ea. gloss. ibi. l. si ita ibi erat obscuritas ratione alterationis. ꝛ tamen non fit interp̄etatio cōtra venditorem. ꝛ sic videtur contra hanc. l. ¶ In. e. gloss. ibi ex natura arternatiui hec est ipsa veritas. ¶ In ea. glo. ibi. quod verisimile. vt. ī. de re. dub. l. j. ¶ In ea. gloss. ibi neutrum valet hoc non dicit. l. nostra. sed est verum quando aliquid est obscurissimum. ita quod non recipit interp̄etationem legalem nec hominis. vt. ī. de in diem adiec. l. cum duo. ꝛ. ī. de rei ven. l. idem pompo. scribit si frumentum. §. vltimo. ꝛ adde quod dixi. ff. qui satis. cogan. de die in p̄in. tene menti. Bal.

a ¶ Clamor vbi vide feli.

¶ Additio Bal.

Ceteribus. ¶ In glo. que incipit quidā dicunt in ver. ambiguitas. vt ī. de pe. here. l. vtrum. ꝛ ī. de rebus du. ibi. ¶ In ea. gl. ibi obscuritas vel obscuritas est quādo non constat de significato ambiguitas quando multiplex est significatum vt in versicu. caus. ¶ In gloss. que incipit. l. pactum. in ver. si in emptione. Sol. lex nostra intelligitur quando verba p̄olata non habent certam naturam. sed ibi habent certam naturam sicut in alternatiua vt electio sit debitoris. de leg. j. si quis a filio. §. j. Sic tibi respondeo ad. l. insulā nam ibi accessorium habet certam naturam. s. vt sequatur p̄incipale. Ista etiam solutio debet dari ad. l. si vt. ꝛ quia ibi loquitur in incerto. de cer. vbi est electio debitoris. ꝛ. l. est hic potestatis. l. magis q̄ ex forma expressa conuentionis. ¶ In ea. gloss. ibi hoc a venditore vel dic. vt no. per Dy. extra de regu. iur. l. in obscuris circa finem. ¶ In ea. glos. ibi insulam. Ibi fit illa interpretatio. quia ibi est verisimile paciscētes sensisse. b ¶ In. e. ibi distingue de hoc no. extra de spōsalibus. c. ex literis. ¶ In ea. ibi semper adde ꝛ vide omnino quod ibi no. ¶ In ea. ibi in hac. l. q̄ contra illum qui se fundat ex conuentione. non debet excipi siue se fundet ad agendum siue ad excipiendum. nam cuz clare debeat p̄obare quod est causa sue intentionis hoc non facere si verba sunt obscura. ideo fit contra eum interp̄etatio.

b ¶ Sensisse. adde. d. mar. so. in cōsil. xv. icip. visis p̄edictis. ñ. iij. n. p̄obat ibi. et ī in p̄ima parte.

1 ☞ Cōfessio habet vim pacti.
2 Pactū tacitū intelligitur esse reale non personale.
3 Pactum debet fieri per verba de p̄esenti.
4 Causa in pacto liberatorio non requiritur.

Tale pactum. Confessio obligationi contraria seu negatiua obligationis habet vim pacti liberatorij. ꝛ interp̄etatiuum pactuz censetur esse reale. h. d. ¶ In ter. ibi te ex hoc verbo oriebatur dubitatio. ꝛ videbatur quod pactum esset personale. sed respōde. vt. s. eo. iurisgentium. §. pactorū. ¶ † Nota quod confessio habet vim pacti istud est verum quando fit super obligatione. sed quando fit super facto nō habet vim pacti. vt. ī. de accept. l. si acceptilatū. §. inter. ꝛ vide q̄ no. ī. de sol. l. si ex pluribus in p̄in. ꝛ. C. de sol. l. inter. ¶ † Secūdo no. q̄ tacitū pactum interp̄etatur esse reale non personale. ¶ † Tertio no. pactum fieri per verba de p̄senti. ¶ † Quarto no. quod in pacto liberatorio non requiritur causa. ¶ In glos. sua ibi. §. stip. tu dic quod liberatio fit per verba de p̄esenti. quia statim trahit secum executionis effectuz: sed obligatio debet fieri per verba de futuro. q̄. requirit effectum de futuro. q̄. ita loquitur. §. stipu. non tamen opor̄tet quod ista verba de futuro exp̄imantur: q̄ sufficit si tacite intelligantur. vt. ī. de euic. l. si ita quis. et no. institu. de lit. ob. ¶ In ca. gloss. ibi. sed quomodo hoc. s. q̄ō valet in. l. nostra confessio sine causa licet fuerit facta extra iudicium. ¶ In ea. glo. ibi inducebatur in fi. vult dicere glo. quod in confessione ad liberandum non requiritur causa. sed sufficit si confessio fit vniformis: sed ad obligandum requiritur causa. vt. ī. de excep. doli. l. ij. §. circa de leg. iij. l. cum quis decedens in p̄in. Ex hoc videtur quod confessio ad liberandum vel pactuz de non petendo non requirit insinuationem. q̄. etiam sine causa valet. istud posset esse verum in debito non liquido. vt no. ff. ead. l. contra iuris regulas. §. fina. sed in debito liquido p̄esumitur donatio. vt in. l. j. §. ij. ī. si quid in frau. patro. que donatio p̄esumptiua requirit insinuationem licet tendat ad liberanduz. vt no. ī. qui. mo. pi. vel hyp. so. l. j. §. j. ꝛ. ī. de re. iur. l. fiqs obligatione. ꝛ adde quod no. ī. de li. lega. l. non solum. §. si liberationis do. Jaco. bu. tangit hoc hic. do. Barto. consuluit p̄o hac parte. Bal.

c ¶ Pronūcia tū. vide fe. late i rub. ō ap. inver. ad secūdā. q. vbi etiā quid de ap. a censuris.

1 ☞ Trāsactio pendente appellatione valet.
2 Iudex appellationis conuentionē partiū sequi debet.
3 Pactum habet vim confessionis.
4 Executio sententie ad iudicem appellationis pertinere debet.
5 Promittens stare sententie an possit appellare.

Qui prouocauit. Sententia confirmata p pactum mandatur executioni p iudicem appellationis tanq̄ confessio facta coram eo hoc dicit ¶ In ter. ibi transegerat ista trāsactio fuit facta pendente appellatione ꝛ habuit duo capita. Primum de soluēdo minorem q̄titatem. ī. certum terminum. Secundum si non solueretur. ī. illuz terminum de parendo sententie. ¶ In tert. ibi discusse. i. sine alia inquisitione vtrū fuerit bene iudicatū vel male. ¶ In ter. ibi sequatur. l. differentie si nō est parituz transactioni fiat executio sententie. ¶ † No. appellatione pendente valere trās actionem conco. C. de transa. l. si causa. ¶ † Secūdo no. quod iudex appellationis debet sequi partium conuentionem. facit ī. de ordi. iudi. l. si conuenerit. ¶ † Tertio no. pactū habere viz confessionis. ¶ † Quarto no. iudicem appellationis moueri ex pacto ex quo. l. ampliorem. §. j. ¶ Quinto ꝛ vltimo not. ere cutionem sententie ad iudicem appellatiōis p̄tinere ꝛ est iste §. ar. ad. q. de illo qui absoluitur ab excōicatione hoc pacto q̄ō si infra mensem non soluat certū quid reincidat in p̄imam sententiam. nam eo non soluente rata manet p̄ima sententia nec fingitur rescissa per absol. arg. huius. §. ¶ Opp. q̄ō sententia lata nō possit exequi. q̄ō sic. ergo talis sentētia fuit rescissa p appella. vt. ī. ad turpil. l. j. in fi. ergo q̄ō est rescissum nō meret̄ execu. vt. ī. de iniusto testamento. l. nā ꝛ sub conditione. §. rumpēdo respōdeo gl. simpliciter p̄imo q̄ō non est verum q̄ō appellatio perimat sententiam: sed facit eam pēdere. ꝛ ideo cum desinit pēdere meret̄ executionem. ar. ī. si cer. pe. l. pecuniam vult in gloss. q̄ō si appellatio p̄opzie rescinderet p̄onūciatū p̄ima sententia nunq̄ meretur executionem. Quidam dicūt q̄ō appellatio p̄opzie rescindit p̄onūciatū. ꝛ dicūt q̄ō ista sunt paria litem p̄imam pendere ꝛ sentētiam esse latam ꝛ esse appellatū: vt in. l. fiqs filio. §. q̄ō fiqs. de iiusto test. ꝛ. ī. de ifami. l. furti. §. j. do. Dy. et And. de pi. dicunt q̄ō non sunt paria: q̄ alienatio facta in p̄imo iudicio quevenit reuocanda iure ordinario facta in iudicio appellationis reuocatur iure ordinario ꝛ officio iudicis. et sic ex sententia licet sit appellatum augetur effectus. vt. ī. de admi. tu. l. exp̄ographus. §. fi. quedā. ll. dicūt q̄ō appellatio rescindit pronunciatum. quedam dicunt quod suspendit p̄onunciatuz c C. de appel. l. p̄ecipimus. tu dic q̄ō vtriq; est verum q̄ō rescindit ꝛ suspendit. nam interim sentētia iam rescissa: sed q̄ pōt cō firmari p̄opterea dicit pendere. Secūdo modo soluitur dictū contrariū: q̄ posito q̄ appellatio rescindat ꝓnunciatū. tū si appellans recedit ab appellatione ꝓnunciatio reuiuiscit. q̄ fingitur non appellatū. ꝛ ideo sn̄ia meret̄ executionem. ¶ Sedo op. ad idē q̄ sn̄ia p̄ima nō mereat̄ executionē. q̄ fuit rescissa p transactionem aut ergo tu dicis ipsam sn̄iam exequi et falsum est: aut ipsam transactionē ꝛ istud est impossibile: q̄ cum fit nudum pactū non meretur executionē. Rñ. trāsactio habuit duo capita ꝛ rōne secundi capitis appella. deserte p̄ima sn̄ia cōfirmatur. ꝛ ideo meretur executionē. ¶ Tertio oppo. q̄ non exequatur iudex ap. q̄z iudex p̄ime cause. nā ex quo appellatio est deserta. ergo fingit̄ non ap. ꝛ sic nec facta deuolutione ad iudicem ad quē. vñ p̄imus iudex dz exequi. vt. C. de tem. ap. l. fi. §. illud rñdet glo. q̄ iudex appellationis nō exequit̄ hic vi iurisditionis adepte p ap. sed vi iurisditionis ordinarie. ꝛ sic intelligē tex. nr̄m in sn̄ia lata a delegato q̄ mandat̄ executioni p delegantē q̄ sup hoc deputat̄ executor a iure. vt. ī. de iudicijs. l. si p̄tor. in p̄ī. ꝛ de re iudi. l. a diuo pio. in p̄i. dicūt doc. q̄ istud est diuinare q̄ hic sn̄ia fuerit lata a iudice delegato. ꝛ ideo distinguit tres casus. interdū sn̄ia confirmatur p diffinitiuā tūc iudex confirmans exequitur: q̄ ex sua sn̄ia nascitur actio ꝛ officiū iudicis. vt. C.

Universidad de Deusto

dicis.vt.C.de epis.audi.l.ẽpale.z de app.l.fi.circa medium.interdum ꝛfirmatur prima sententia lapsu tẽporis z iuris fictione.qz fingitur non appel.tunc ad iudicem primum redit executio.vt.d.§.illud. Interdum confirmatur sententia pacto. tunc istud pactum tanꝝ confessio facta coram iudice ap.facit ad iudicem appel.executionem pertinere tanꝝ acc̃.emergẽs. coram eo.z iste est casus nostri.§.do. Ⓜ dofr.dicit ꝙ in nostro.§.iudex appellationis debet pnunciare diffinitiue bene iudicatũ z male appellatum.z sic euadit oẽs oppositiones.qz nõ fit executio prime sententie.sed secũde diffinitiue fm Ⓜ dofr. Adde ꝙ qñ iudex pnunciat app.desertam.ista pnunciatio habet vim diffinitiue quo ad litem decidendam seu quo ad discrepationẽ perimendam:sed vim interlocutorie quo ad executionez.vñ propter hoc non pertinet executio ad iudicem app.ista probantur C.quomodo z quando iudex.l.si vt proponis.z no in.c.vlti.de appel.in cle. ¶† Querit glo.an ille q̃ promittit stare sententie possit appellare si pmiserit hoc modo.promitto stare sententie qualisc̃unq; erit.ergo secus si simpliciter:qz ille qui simpliciter pmittit soluere condẽnationem seu iudicatum intelligitur pmittere in casu quo sententia sit equa non iniqua. vt.l.si libertus.ita de oper.libe.sed si adiecit qualisc̃unq; erit omni appellationi videtur renunciasse. Guil.distinguit inter promissionem voluntariam et necessariam.sed tu tene glo. et hoc in sen.sed in laudo arbitrario talia verba non preiudicant quin possit peti reductio ad arbitrium boni viri.vt dixi.ff.ea.l.si vnus.§ illud. nulla ratio diuersitatis est:qz fauorabilior est sententia q̃ laudum arbitratoris.

¶ Repetitio.

1 ☞ Non obseruans cõpositionem recidit in cõdẽnationem.
2 Aliquid suspendere aliud est:z aliud penitus extinguere.
3 Confirmabile est aliquid in se.
4 Causa essendi remota ois effectus ipsius remouetur.
5 Sententia est de actis fori.
6 Sententia pcedit a maiori autoritate.
7 Appellatio extinguit pnunciatum.
8 Lex iudici specialiter executionem cõmittit.
9 Confirmans non dicitur nouare.
10 Cõfirmatio tacita nõ minus debet operari q̃ expressa.
11 Excõicatus fuit absolutus per pmissionem q̃ si non solueret intra certam diem reincideret in excõicationem. modo nõ soluit an sit excõicatus.
12 Appellatione deserta an sit deserta nullitas.
13 Appellatio ꝺ potius remedium q̃ actio.
14 Pactum an valeat qõ instrumentum mandetur executioni sicut sententia.

Qui prouocauit. Sublata appellatiõe remanet prima sententia. et ex ea oritur officium z actio in factũ.hoc dicit fm glo. Vel sic.sublata appellatione mandatur sententia executioni per iudicẽ appellationis. Primo ponit thema ex quo tacite questio elicit̃.z eius responsio z responsionis ratio. statim subijcitur casus in terminis patet per se.lege litteram. ¶ In ter.qui prouocauit.s. a sententia condẽnatoria lata per delegatum: et appellauit ad delegantẽ fm glo. Vel aliter dic vt j.dicam. ¶ In text.ibi: inder appel.qz primus est delegatus qui non potest exequi.ideo exequitur delegatus.vt no.in.l.a diuo pio.fm glo.vel dic vt j. dicam. ¶ In ter.ibi:veluti.nota est similitudinis non expõsio veritatis.vel dic cõfessi.s.ficte.vel dic confessio.s.tacite. ¶ In ter.ibi no.cõfessionem factam coram iudice appellationis valere.licz non fuerit facta in primo iudicio.cõcor.C.de appel.l.am
1 pliorem. ¶† Et no.q̃ qui non obseruat cõpositionem recidit in condẽnationem. ¶ In ter.ibi:sequeretur.nõ dicit exequet̃. qz non exequitur confessionem sed sententiam de qua constat fm oẽs.preter Bar.qui solus dicit q̃ hic loquitur de executione transactionis z tacite cõfessionis inclusa in ipsa qõ an sit verum patebit per ea que.j.dicam. ¶ Oppo.z videt̃ q̃ ista trãsactio fuerit nulla.vt.j.titu.j.l.z post rem. ¶ Scõo hic erat appellatum.z sic res erat dubia.vt in titu.j.l.z post rem.z hoc dicit prima glo. ¶ Opp.iij.z videtur q̃ in causa executionis versatur cause cognitio.s.an sit iudicatum.neene.arg.j.de iureiur. l.non erit.§.dato. Sol.bene cognoscitur an sit iudicatũ.vt ibi. sed non qualiter.s.vtrum bene an male.vt hic in verbo de principali causa.z.b.d.secunda glo. ¶ Oppo.iij.sic. dicitur hic q̃ sententia mãdatur executioni.no.hic non fuit lata nisi vna sententia.z illa fuit per appellationem recisa.vt.j.ad turpil.l.j.in fi.sed quod abscisum est z absortum executionem non meretur. vt.j.de mino.l.minor.xxv.an.cui.z.l.si iudex.ergo ꝛc.glo.istam opp.bis replogat z ponit primo vnaz solu.que talis est q̃ sententia rescindit pnunciatũ z suspendit:non autez precise absorbet.z sic per appellationem status sententie non in totum obtiñ
pitur. Sed in suspenso retinetur.et ideo deserta appellatione pria sentẽtia robur reassumit.vt.j.de insa.l.furti.§.j.C.de tẽp. appel.l.fi.§.pe.C.de appel.l.si preses.z.l.si contra.vnde merito
2 mandatur executioni.vt no.C.de appel.l.eos.in prin. ¶† Ex hoc no.q̃ aliud est aliquid suspendere:aliud est penitus extinguere.sic.ff.eo.l.si vnus.§.j.z ibi de hoc.z extra de consue.c.cũ inter.per Inno.de postul.l.imperator.z extra de consti.c.ex literis.suspendere enim idem est q̃ differre.l.iij.§.due cause.de carbo.edic.quod enim suspenditur non tollitur essentialiter. ſz eius effectus interim cessat.vt.j.de do.intervir.z vro.l.cum hic status.§.finautem. Ⓜ quod autez hec opi.sit vera q̃ appellatio
a suspendat z non annihilet interim pnunciatum pbatur rationibus z legib̃. Et primo sic. Non est minoris autoritatis sententia diffinitiua q̃ interlocutoria.sed interlocutoria non annihilatur per appellationez.ergo nec diffinitiua maior est.no. per.l.qualem.§.j.de arbi.z.l.quod iussit.j.de regu.iur.minor. pbat̃ per tex.extra de appel.c.cum cessante.nam si interlocutoria esset ibi recisa per appellationem non posset iudex a quo eã vlterius reuocare.qz qõ semel ruptum est amplius non ertat. de iniusto testa.l.nam z si sub condi.§.post defectum. ¶ Scõo sic si appellatio oino extinguit sententiaz.ergo alienatio facta contra sententiã appellatione pendente nõ reuocatur interim: sed demuz lata nona sentẽtia.z sic nõ officio iudicis:sed iure ordinario.nam ante sententiaz facta alienatione hoc iuris esset. vt.j.de do.l.post contractum.qz in criminali non contrahit̃ vitium litigiose vel principaliter non agitur de rebus.vt.j.de integ.restit.l.abstinẽdi.per Guil.als est.§. Sed post sentẽtiaz a qua est appellatum facta innouatione officio iudicis statim consulitur vt.l.cyrographus.§.fi.j.de admi.tuto.ergo per appellationem sententia condẽnatoria non est in totũ absorpta. ¶ Tertio sic id quod est in potentia ad esse non ꝺ anullatum. vt.j.de iniust.testa.l.posthumi.per virilem.§.ex his.sed si sua prima est in potẽtia ad suum esse vt hic.z.d.l.furti.§.j.ergo ꝛc.
3 ¶† Quarto sic.quicq̃d est confirmabile est aliquid in se.naz quod nihil est non potest iuuari patrocinio cõfirmationis. vt no.j.de appel.l.fi expressim.z.j.de act.z obl.l.actus qui pprijs iuribus.sed sententia a qua appellat̃ potest confirmari vt hic. z.j.de mino.l.intra vtile.z de appel.l.eos etiam ex noua ratione.vt.j.qõ cuz eo.l.titianus.ergo non erat precise extincta per appellationem. ¶ Quinto sic.ly sit appellatum remanet tamẽ presumptio p sentẽtia.C.de reb.cre.l.generaliter.§.si iudex.et j.de euic.l.herennius.§.gaya.ergo appellatio nõ absorbet pnunciatum.istud vocabulum absorbet habes in glo.j.de peu.
4 l.licz.§.ea obligatio.in glo.quia. ¶† Sexto sic remota causa essendi remouetur omnis effectus ipsius.z si nõ remouetur effectus signum est cause permanentis.de his qui sunt sui vel alie. iur.l.patre furioso.sed post appellationem remanent nonnulli effectus sententie et eius autoritas non est omnino abolita.vt j.de appel.l.iperatores.§.fi.z maxime in criminali.quia debet diligentius custodiri.C.de custo.reo.l.j.ergo euidens argu.est
5 q̃ sentẽtia nõ est recisa. ¶† Septimo sic.sentẽtia est de actis fori.C.vt lite penden.l.ij.sed acta non rescinduntur per appellationem.C.de procu.l.ita demũ.ergo nec sententia. ¶ Octauo sic.l.purificat appellationem interpositam z restitutionem in integ.postulatam.C.de transl.l.si causa.sed petitio restitutionis facta.sed nondum peracta sententiam non rescindit: ſz differt.vt.C.si se.in integ.rest.po.l.ij.ergo idem in ap. ¶† Nono sic sententia pcedit a maiori autoritate.scz publica.sed appellatio pcedit a voluntate priuata:ly a iure permissa.sed ius publicum non potest ipso iure tolli nudo actu priuatorum vt.l.ius
6 publicum.ff.eo.z arg.j.de nego.gest.l.pompo. ¶ Decimo z vltimo probatur per tex. apertos multarum legum.C.de re.cre. l.si quis iusiuran.ibi puocatione suspensa.l.generaliter.in pri. ibi litis puocatione suspensa.z.C.de transl.l.si causa.in verbo suspensa.C.de appel.l.precipim⁹.§.hec si appellatio.z huic saluberrime.C.quorũ appel.non reci.l.ab executione.in verb.suspenderit puocatio.z extra de re iudi.c.cum in verbo suspensa.
7 z de offi.delega.pastoralis.cum suis simi. ¶† In contrariũ q̃ appellatio extinguat pnunciatum pbatur in omnibus legib̃. z primo pbatur sic.si quis facto testamento efficitur seruus pene.licet illico restituatur testamentum tamen eius non conualescit.de condi.z demon.l.intercidit.modo.l.cauetur q̃ condẽnatus vltimo supplicio statim fit seruus.j.de pe.l.qui vltimo.z tamen si appellat testamentum valet.de iniust.testa.l.si quis filio.§.hi autem omnes.ergo appellatio pnunciatum infringit omnino.z annihilat.als testamentum esset ruptum z non cõualesceret.vt not.in.l.j.§.exigit.j.de secũ.tab. ¶ Scõo hoc pbat̃ id quod est in pendenti casu superuenienti confirmatur.vt.l.receptum.j.cõia predio.sed sentẽtia capitalis a qua est appellatum non confirmatur morte dãnati.vt.l.qui a latronibus.§.fi.

a ¶ Suspẽdat Adde.d.old. in cõsil.lxxxix. inci.cps suocat.vbi dicit q̃ fm cano. suspẽdit p.c. venientes.de iureiur.ff.ll. extinguit per l.j.ad turpil. z q̃ semp extinguat multum pbat ang.in l.furti.in pri. de insa. nisi agat̃ de ligamine aie; qz tunc neq; extinguit: neq; suspẽdit.iõ si appellat̃ a sẽtentia excõicatiõis suspẽsionis vel interdicti aut absolutionis habẽs ap.nõ extinguit neq; suspẽdit.allegat Inn.in .cab excõicato.in.ij. col.ꝺ rescript. in.c. pastoralis.ꝺ app.z reprobat gl.in.l.fi. C.si a nõ ope. iudi. et adde fran. are.in.l. si causa.C.de transl.z qõ di xi.ff.eo. in.d. .lfi vnus.§.j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſ.de teſta.ergo interim eſt nulla.adde qō not.de accuſa.l.ex iudiciorum.per glo.ꝛ Dy. ¶ Tertio ſic.fictio diſponens ſuper cauſa diſponit ſuper cauſato ꝛ non diſponens ſuper cauſa non diſponit ſuper cauſato.C.de ſen.paſ.l.fi.ad.l.aquil.l.huic ſcripture.de libe.ꝛ poſth.l.filio.de inioſt.teſta.l.ſi quis filio.§.pe. ſed.l.appellantem fingit nondū condēnatum.vt.ī.de pe.l.ij.ergo ſi non eſt iudicatum iuris intellectu neceſſario ſequitur qō pnunciatum ſit ānihilatū interim. ¶ Quarto ſic.ꝛ ꝙ vere reſcindatur ſic ꝓbatur.quandocūq; effectus non pōt a cauſa ſeparari origine.ꝛ cauſa ibi neceſſario ſequit ꝙ corrupto effectu cauſa corrūpitur.de fideiuſ.l.generaliter.ꝛ.l.viani⁹. ſed video ꝙ infamia inſeparabilis a ſententia famoſa corrūpit ꝛ ānihilatur re vera p appellationē.ergo ꝛ ipſa ſententia annihilat interim.ī.de infa.l.furti.§.j. ¶ Quinto ꝓbatur.nā ſi ſententia prima nō reſcinderet per appellationē.ergo a ſententia aliter confirmata ageret ex ipſa:non ex cōfirmante ſecundaria facta.qꝛ non conſideratur in agendo:ſed cauſa fundamentalis ꝛ prima.vt.ī.de pcura.l.licet.§.ea ob.C.de rerū permu.l.ex placito. ſed iſtud eſt falſum:qꝛ agitur ex cōfirmante.argu.hui⁹.§.ꝛ.C. de appel.l.precipimus.§.officijs.ꝛ.C.de epiſ.audi.aut. ſi quis litigantium. ¶ Sexto ꝓbatur ſic.ſi non reſcinderetur ſnia p appellationē.ergo ſuper eodem ertarēt ſnie due diffinitiue:qō eſt falſum etiam partium voluntate.vt no.C.de tranſ.l.ſi diuerſa. ¶ Septimo ꝓbatur ſic.qꝛ niſi appellatio reſcinderet pnunciatum non valeret ſecūda ſnia contra primā.C.qſi ꝓpuo.nō eſt neceſ.l.j. Item nec ꝓba.facte poſt ſniam.qꝛ eſſet ordo preposterus.ꝛ vide quod tangit Ja.bu.in.l.qui ꝓprio.§.itez queritur. ī.de pcur. ¶ Octauo ꝓbatur appel.deſerta fingitur non appellatū.certe iſta fictio eſſet ſupernacua ſi appellatio nō extinxiſſet pnunciatum.nā abſq; hac fictione ſnia in ſuo eſſe perdurans meretur debitam executionem impedimento ceſſante.qꝛ ergo lex fingit non extinctū.ergo re vera interim eſt extinctus. qꝛ ſemper fictio eſt cōtra veritatē terminorū:qꝛ fingit aliquid eſſe qō non eſt.vel aliquid eſſe certum quod dubium eſt vel ſolenne eſſe qō nuduz eſt:ꝛ aliter eſſe ꝙ ſit.C.rē in preſenti.§.j.ꝙ lex aſſumat ſcutum fictionis in iſta materia quaſi veritas refragetur.ptz.C.de tempo.appel.l.fi.§.j.in verb.tanꝙ.ꝛ no.in.d.l. furti.§.j.ij.rñ.ſm vnam lectu.eſt ratio.qꝛ ſi inuenīt diſpoſitio medij repugnans neceſſe extremoꝝ ibi non poſſunt extrema cōiungi niſi mediante fictione. vt.ī. de cap.l.in bello.§.codicil. ¶ Nono ꝓbatur ſic.ſnia abſolutoria in totum abſorbetur per appel.ergo ꝛ condēnatoria.minor ptz per.l.arrianus. de act.ꝛ obli.maiorē ꝓbo.nā ſi nō eſſet abſorpta.ergo obligatio eēt eliſa.ꝛ ſi tpe appellatiōis elidit obligatio ſequit abſolutio. facit qō no.ī.ꝙ mc.cau.l.ſi cum excep.§.in hac.ꝛ.ī.de act.emp.l.j.in prin.in.q.de purgatiōe more in cauſa appel.ꝛ quod no.de ap. l.edicto.§.iuſſus.in.q.de reuocatione cōſeſ.in cauſa appel. vt C.de errore aduo.l.ſententijs.vlt.rñ. ¶ Decimo ꝓbatur per duos ter.hoc rotūde dicentes.ī.ad turpil.l.j.in fi.ꝛ.ī.iudi.fol. l.pe.nam ſi pnunciatio nō reſcinderet pnunciatum: ſtipulatio iſta poſſet adhuc cōualeſcere ſuppoſito ꝙ prima ſnia eſſet condemnatoria:ꝛ ſecūda ſnia eſſet cōfirmatoria prime.qō ibi negari videtur.cui⁹ illi.l.poſſit reſponderi ꝙ ibi ſecūda ſnia erat iformatoria prime.cū reus vicerit in prima:ꝛ ſuccubuerit in ſecunda.ꝛ ideo nimiruz ſi ꝓmiſſor non teneꝝ. ¶ Quid dicemus in iſto notabili paſſu.glo.bic dicit ſniam ſuſpendi non rumpi. ſed in dicta.l.j.in fi.ad turpil.ꝛ.l.qui a latronibus.ī.de teſt.dicit eam attenta veritate reſcindi penitus. Primam opi.tenet Andr.de piſis ꝛ Bart. Secundā opi.tenet Ja.bu.in.l.j.C.qſi ꝓpuoca.non eſt neceſ.in lectu.ꝛ ideo ꝙ quādo iudex appellationis dicit nos primam ſententiam confirmamus.qꝛ iſta non eſt ꝓprie confirmatio prime ſententie eſſentialiter cum ſit ſublata ſed eius effectus bene confirmatur ꝛ reperitur in ſecunda ſentētia effectus prime.l.ſi quis prioꝛe.ī.ad trebel.ꝛ de dona.l.ſi q̄s argentum.ꝛ.ſ.eo.ꝛ.l.legitima.ſm Ja.bu.ex his concludit ꝙ iꝓprie loquitur dum dicit cōfirmamus.ꝛ eſſet ꝓprior locutio pnunciamus iuſtaz.de verb.oblig.l.qui rome.§.ſcia.vel abſoluimus vel condēnamus cum lata ſcōa ſententia approbatoria prime ſit facta omnimoda tranſſuſio prime ſententie in ſecūdā. adeo vt ex prima tanꝙ nouata agi non poſſit ſm Jac.bu.facit qō no.C.de appel.l.cos.in prin. ¶ Ego dico ꝙ aut querimus vtrum appellatio annihilet pnunciatum.ꝛ dico ꝙ nō.qꝛ illud quod in potentia adeſt non dicitur annihilari. arg.in.l.fi. ſi ex nora.cauſa agaꝝ.annihilare enim eſt de aliquo nullum facere: inſpecto tēpore preſenti ꝛ futuro.ſed ſola appellatio hoc nō facit. Aut querimus an ſuſpendit.ꝛ dico ꝙ aut aptitudinem conſidero ꝛ ſuſpendit.argu.ī.ſi cer.peta.l.pinde.aut cōſidero actū ꝛ rumpit. Simile nota.ī.de vſufru.leg.ſed ꝛ ſi quis.§. interdū. in glo.no.in pendenti. ¶ Modo reuoco in dubium vtruz iudex a quo ſuam ſniam ſententialiter confirmatam per iudicem appellationis poſſit exequi.ꝛ videtur ꝙ non pluribus rationibus. Et primo qꝛ ex ſua ſnia non oritur actio.ī.de inſa.l.fur.§. j.iij.rñ. ¶ Secundo qꝛ tranſkuſa.vt.ī.de re iudi.l.iij.§.ſi ex cō-
8 uentione. ¶ † Tertio qꝛ lex ſpecialiter cōmittit executionem iudici ad quem.vt dicta.auē.ſi quis litigantiuz. ergo alij dene gare videtur.vt.ī.de iudi.l.cum prētor.in princ. ¶ Quarto qꝛ principale effugit iam cognitionem et iuriſditionem iudicis a quo.ergo ꝛ acceſſorium. Nam officium iudicis a quo fit executio eſt officium mercēnarium.ergo coram alio iudice nō poteſt pponi maxime ne cauſe continentia diuidatur. vt.C. de aſſeſſ. tol.alſ de exer.l.j.in fi. ¶ Quito qꝛ ſi iudex a quo debet exeq̄. ergo debet cognoſcere an ſit exequenda.ergo poterit pnuncia re exequendū vel non exequendum.ꝛ ſic de facto ſuperioris cognoſcit ꝛ ipſum reſcindere poſſit.vt.l.minor autem magiſtra⁹. ī.de mino.ergo poteſt exeq̄ niſi habitis litteris iudicis ad quē qui eſt ſuus ſuperior.ad hoc facit quod no.ō.de iuriſdi.om.iu. l.cum quedam puella.ꝛ de bo.auto.iudi.poſ.l.cum vnus.§.his qui.ꝛ glo.in.l.ex quacunq;.ſi quis in ius vo.non ierit. In contrarium videtur.nam in iudicijs non fit nouatio.ergo pōt agi prima actione in factum tanꝙ ex prima cauſa. vt.l.aliam.ī.de noua.ꝛ de excep.rei iudi.l.duobus. ¶ Secūdo qꝛ iuramentuz non nouatur:liez diſgrediatur ad ſententiam.arg.ī.de iureiur. l.nam ꝛ poſtea.§.ſi ergo.idem in ſnia prima.qꝛ ſic ſe habet iuramentum ad ſniam ad quam ordinatur ſicut ſe habet ſnia prima ad ſecūdam ad quam ordinatur mediante appellatione.arg.ī.
9 de iureiuran.l.ij.cū ſimi. ¶ † Tertio ſic. Ille qui confirmat nō
a nouat⁴.arg.l.ſcire debemus.poſt prin.de verb.oblig. ſz robur influit in confirmato.vt.l.aurelius.§.teſtamento.ī.de libe.leg.
10 ergo agit ex influxo roboꝛe.arg.l.ita.§.ſi.ī.de no. ¶ † Quarto ſic.non minus debet operari expreſſa confirmatio ꝙ tacita. l.de quibus.ō.de legi.ſed cum ſit tacita confirmatio lapſu fatalium exequitur iudex a quo.vt.d.l.ſi.§.pe.l.ſi contra. et.l.quoniam.C.de appel.ergo idem ꝛ ſi confirmat expreſſe. ¶ Quinto prio hoc facit glo.ordi.huius.§.ꝛ extra de offi.deleg.c.paſtoralis.§.j.ꝛ ibi Bar.dicit ꝙ ſuam ſniam ſententialiter cōfirmatam primus iudex ſi eſt ordinari⁹ exequi poteſt.qꝛ ſua iuriſditio eſt ordinaria ꝛ perpetua.ꝛ abſurdum videt dicere ꝙ victor propter victoriam perdat ius ꝛ cōmoditatem fori principalis ꝛ ordinarij.arg.ī.de excep.rei iudi.l.euidenter.ꝛ idē tenet Jo. mo.in.c.romana.de appel. lib.vj.i ſuo apparatu quid dicem⁹. Conſidera ꝙ duplex eſt cauſa confirmans.quedam eſt cauſa p ſe.quedam cauſa eſt per accidens. Cauſa ꝓpria.ꝛ per ſe eſt duplex.quedam que defert actus vt ſentētia confirmans. tūc agitur ex ea non ex prima ſm legiſtas.ſed ſm canoniſtas etiam ex prima poteſt agi.liez non ex tempore prime niſi appellatio fuiſſet fruſtratoria.qꝛ agitur nunc:vt ex tunc.vt.C.de vſur.rei iudi.l.ij.de vſur.tutor.ꝛ de re iudi.l.negotiorum. Opinio legiſtarum eſt vera in officio iudicis. Opinio canoniſtarum eſt vera in actione in factum.que duo oriuntur ex ſentētia non dico ex prima.poteſt intentari coram iudice.ī.de iudi.l.ſi prētor. quia actio in factum que oritur ex ſecunda ſentētia non ex eo qꝛ pronunciauerit:ſed ex eo qꝛ alſ eſt ordinarius partium ſicut ꝛ quelibet alia actio.vt.C.de preſcrip.long.temp.l. etiam.in hoc eſt vtile habere iſta plura remedia.facit quod not.in.l.a diuo pio. §.j.de re iudi.per Bar.qui ergo vult offenſis ſententijs executionem promptam conſequi reportet ad iudicem primum litteras iudicis ad quem.ꝛ hec vera qualitercūq; pnunciauerit iudex ad quem.qꝛ ad litteras ſuas debet ſua ſententia executioni mandari nedum confirmatoria: ſed etiam infirmatoria prime.vt ſi primus abſoluit ꝛ ipſe condēnauit.qꝛ nonvi prime ſententie exequitur:ſedvi mandati.vt dicto.§.is qui.idem ſi ſecūda ſententia addidit vel detraxit prime.ꝛ ſic diſtinctio canoniſtarum qui non diſtinxerunt inter actionem ꝛ officium. ſed inter formas ꝛ modos pronunciandi.vt p3 per Jo.an.in dicto.c. paſtoralis.in nouel.non eſt bene poſita. Et facit ad predicta. qꝛ iudex ſecularis exequitur ſententiam epiſcopi. et contra.vt no.ī.de poſtul.l.ex ea.ꝛ de officio ordi.c.j.per Inno.et non eſt dubium ꝙ excipiendo alſ exequendo debet vnus ſeruare ſententiaz alterius.vt.c.fi.de excep.lib.vj.ꝛ facit.C.de arbi.l.nc in arbitris.ꝛ.l.pe. Quedam eſt cauſa ꝓpria ꝛ per ſe que nō defert actionem.ſed aliquid confert ad agendum vel quando per pactum.qꝛ ſententiā confirmat:ꝛ tunc loquitur noſter.§.quedam eſt cauſa que non defert actionem nec ei confert aliquid vt tempus quod non eſt modus actionem dandi vel confirmādi:qꝛ ex tempore non poteſt agi.vt de act.ꝛ obliga.l. obliga.fere.§.placet.vnde tempus dicitur concomitantia non conferentia.de re iudi.c.abbate ſane.libr.vj.tempus ergo per accidens operatur:qꝛ inducit moram: ꝛ mora inducit deſertionem alſ exercitationē ꝛ alſ executionem:ꝛ exequitur iudex a quo.quia iudex ad quē nihil poteſt prōnūciare amodo niſi appellationē deſertam.

§ ¶ Nō nouat. adde feli.i.c. cū venilſent. in prin.de te. in fi.ī.colū.in ver.in glo.ī.i fi.vbi an ꝓrogare ſit ō nouo dare:ꝛ late i.c.inter dilectos. in.viij col.in ver. in glo.in ver. cō firmari.de inſtru.

Universidad de Deusto
Biblioteca

deserta[m] que sententia est interlocutoria & trahit secū suā exe-
cutionem.& ideo de eius executione non est tractandum:sed de
executione prime sententie.vt no.in dicta.l.eos. in prin.c.fi.in
clemen.de appel.nisi exequeretur vt iudex ordinarius & non vt
iudex appellationis:vt in glo.huius.§.& q; tota iurisditio re-
uolauit ad iudicem primum.& sic iudicem ad quez non reperit
nunc iurisditio fm Bar.in.l.a diuo pio.in princi.de re iudi.in
ver.quero.& reuoco in dubium dicit q; deserta appellatione la-
psu fatalium.ideo iudex ad quem non exequitur: q; forte non
liquet sibi de meritis:sed si pacto partium.ideo exequitur: q;
est notorium apud acta fm Bart.que opi.concludit qō idez si
esset tēpore deserta et liquet iudici ad quem de causa:quod est
falsum:q; non probat actionem cum ex eis non oriatur actio.
vt no.j.de iureiur.l.sed si possessori.sed sententie fienda est exe-
cutio.& iudex qui nihil mandauit nihil exequi potest.l.si cū nul
la.de re iudi. Ex predictis apparet q; aut sententia per nouaz
sniam cōfirmatur:aut tpe aut pacto. Modo istud de pacto nō
est sufficienter ventilatum. Unde reuoco in dubiū si vtercz
est ordinarius iudex a quo & iudex ad quem.an iudex ad quem
possit exequi.& videtur q; sic.q; ter.loquitur indistincte.iz glo.
diuinet. Item istud pactum habet tacitam cōfessionem annexam:sed certum est q; confessio iudicij habet parataz executio-
a nem[a].j.de iudi.si debitori. Item istud est notorium ergo nō requiritur ordo. In contrarium facit istud pactum: inducit litis renunciationem.ergo statim redit iurisditio ad iudicem a quo q; fingitur non appellatuz.maior probatur.C.de pac.l.post̄ liti.minor.in dicta.l.fi.§.pe.Sol.Guil.tenet primam opi.sed Ja.bu.secundam:q; non refert qualiter appellatio deseratur: cum semper ad priorem iudicem renolet iurisditio fm Jac.bu. do.Ray.tenet cū Guil.& confirmo hoc.id qō fit in iudicio dat & prorogat iudici iurisditionem.sed pactum istud fit in iudicio appellationis.ergo progata est iurisditio per factum: sed per contumaciam nō prorogatur iurisditio.& ideo videt vera opi. Guil.Bar.distinguit aut querim? de executione sententie diffinitiue.& est vera opi.glo.& do.Jac.bu.aut de executione snie iterlocutorie.& est vera opi.Guil.fm Bar.& fm hoc iste.§.hoc dicit pactum de parendo snie si transactioni non pareatur. mādatur executioni sicut in snia confessio.h.d.fm Bar. Cui sic ob.pactum nudum iz in iudicio fiat non meretur executionem. vt.C.de transl.l.sine apud acta.sed istud fuit nudum pactum.ergo.&c. Preterea etiam contractus vestiti non merentur executionem nisi fit actum ex ipsis & lata sentētia.vt aperte determinat hic glo.sed sustinendo Bar.dico in iudicijs fingitur stipulatio interessisse.de fideiuss.tu.l.cum ostendimus.§.fi.ita not. Bar.de leg.iij.l.cum quis decedens. in prin.tamen in contrarium facit dicta.l.sine apud acta. Item dico q; pactum nō meretur executionem nisi fit pactum iudi.sol.de futuro iudicādo. vt.C.de vsu.rei iudi.l.fi.in fi.vel de preterito iudicando.vt hic qō alibi non reperitur.sed in contrarium sic obst.littera videt dicere q; fiat executio velut confessio. tūc aut dicit q; ista fuerit tacita confessio.aut arguis a simili.primum littera non aperit. Pone enim q; ista transactio fuerit extraiudicialis vbi ex confessione non oritur actio:sed pbatio.vt.l.publia.in fi.j.depositi.item pone q; in iudicio.nam ista confessio est formis.& de sententia liquet.& sic cōpetit directa actio iudicati.ergo non cōpetit vtilis ex formi confessione.j.ad trebel.l.si heres. Si non oritur actio.ergo non est confessio que mandatur executioni opetius pacti per iudicem appel.absq; noua snia.qō alibi nō reperitur. Non obst.ratio Bar.q; aliud est non procedendo deserere.& tunc mere primus iudex exequitur.aliud est constitēdo in causa pcedere ad pbationem prime snie.& exequitur iudex ad quem.nō iudex a quo.& ad hoc.j.de pcur.si reus paratus.& qō ibi per Guil.q; cum iudex ad quem non sit functus officio suo q; non tulit diffinitiuam tota iurisditio residet adhuc in ipso semel per appellationem deuoluta & adhuc actu permanens radicata.qō est notabile.& nota q; in libello potest fieri mētio de exceptione rei & replicatione actoris:vt pcto sententiam executioni mandari non obstante appellatione.q; est deserta.vt extra de re iudi.cum Ber.per Inno.nota tamen q; cum executio in facto consistit non requiritur libellus.vt no.in Spe.de exec.sen.§.videndum.ver.& breuiter. Queritur an in criminali iudex a quo possit suam sententiam exequi confirmatam per iudicem appellationis.dicit Bar.q; sententiam capitalez ois magistratus potest exequi.de re iudi.l.a diuo pio.§.j.p Bart. sed pecuniariam non exequitur ille qui eam tulit fm Bart.tu dic in omni criminali q; aut vnus alterum preuenit in executionis prepostratione.vt q; cepit delinquentem & ille exequitur. & ideo iudex a quo potest exequi in suum carceratum.C.de appel.l.eos.§.super his.aut non preuenit:& tunc ius publicū est. & melior est conditio occupantis:q; in criminali fit executio iudicis officio nobili non mercennario: cum sit meri imperij.vnde quilibet magistratus potest capere bannitū & ponere in carcerem publicum donec soluat penā.arg.C.de male.& mate.l.fi. Quero nunquid omne quod additur prime sententie habeat alterare alteraz vel reformare.dic q; non.nisi circa substātialia addatur vel detrahatur.argu.C.de vsu. et lit.expensis.l. omnem honorem.secus ergo si circa expensas vel alia accidentalia.quod est not. Querit glo.de eo qui promisit stare sententie quecūcz esset.& facias vim in hoc verbo quecunqz esset: an possit appellare.glo.dicit q; non.q; paria sunt sic promittere.& appellationi renunciare.argu.l.si conuenerit.j.de re iudi. coniuncta.l.fi.in fi.C.de tempo.appel. In contrarium arguit de lega.iij.§.fina.j.rem ratam habe.vbi promissio rati non impedit auxilium appella.& l.cuz apud.iudi.sol.vbi promissio iudicatum solui.& de parendo iudicatis non impedit beneficiuz appellationis.Sol.vtrobicz fuit promissio necessaria: hic voluntaria fm Guil.de cug.& Ray.contrarium not.j.de reg.iur. a l.non videtur.§.qui iussu.& in decre.ij.q.vj.c.qō bene. dic standum si bona fide est pronunciatuz.sed si dolo vel lata culpa tūc potest appellari.argu.j.man.l.creditor.§.luctus.& hec vera in iudicijs propter vigorem iudiciorum conseruandum.sed in promissis dic vt no.in.c.qō semel.de reg.iur.lib.vj.per Joan.and. Et conclude aut quis dicit promitto stare sententie aut ampliat promissionem suam dicens promitto stare quecunqz esset Primo casu permittitur appellare.q; ex quo est appellatum: sententia non est sententia.vt dicta.l.cum apud.Secundo casu non permittitur appellare.nam verba habent aliquid operari vt no.in.l.sed & si quis.§.quesitum.ff.si quis cau.& l.j.§.itē nūciatio.j.de ope.noui nuncia.per Jaco.de are.vbi dicit q; terminus vniuersalis non recipit restrictionez vbi ponitur causa applicandi:sed vbi continet nouam dispositionem bene restringitur.de seruit.l.si cui.& l.j.de admi.qui satisd.cog.l.inter omnes. cum simi. Sedm Jaco.but.q; per ista verba non videtur renunciatum iuri episcopi.i.appellationi.nisi specialiter renuncietur.non obst.l.si conuenerit.q; ibi non dicitur q; non possit appellari fm Ja.bu.que responsio mihi non placet per nostrū §.dum dicit velut confessi.nisi dicas q; in.l.si conuenerit. erat quid & qualiter pronuncietur.hic non arguitur.de ope.liber.l. si libertus ita. Item ex predictis no.arg. q; ab arbitro qui voluntarie eligitur nō appellatur.sed a necessario arbitro electo de mandato statuti municipalis bene appellatur.C.de iudi.l. pe. Item facit ad questionem q; si partes promiserunt stare consilio sapientis qualecūcz esset q; non possint dicere cōsiliuz b iniquum.argu.j.de procur.l.qui procuratorem dat.§.si.q; non potest declinare consiliū qui consensit in qualitate cōsilij.arg. ii C.de reb.credi.l.generaliter.§.j. †Quero excōmunicatus fuit absolutus:q; promisit soluere infra mēsem.hoc addito qō si non solueret reincideret in excōmunicationem:non soluit.q̄ b ritur an sit excōmunicatus.& videtur q; sic[b]. vt hic.tu dic cōtra q; excōmunicatio non potest nasci ex contractu sed ex sentētia. sed istud pactum est sententia.arg.j.de pact.l.si vnus.§.pact⁹. versi.sed si pactum.& ista sufficerent ad intellectū huius.§. Sz gratia repetitionis aliquid addam. Et primo quero.actor egit & obtinuit.reus appellauit.vidēs actor q; reus obtinebat in causa appellationis vult renunciare sententie late vt totus processus habitus in causa appellationis sit nullus an possit. videtur q; sic.arg.j.de mi.l.si iudex. Contrarium est verum. vt.j.de cōtra tabu.l.si post mortem.§.fi.de rei ven.l.vtiq;.quoniam aperta est via reo ad victoriam quā actor reo auferre nō potest.arg.dictaruz.ll.& arg.C.de temp.appel.l.fi.§.pe. Secundo quero.pone q; reus dicit sententiam nullam lite pendēte tranfigit eo pacto vt si non soluat ad diem pareat sententie. nō soluitur.petitur executio.opponitur de nullitate. queritur quid iuris. Respondeo non potest.vt hic.cum appellatio claudat in se nullitatem.ergo excluſus ab appellatione tanq̄ a iudicio mixto iniquitatis & nullitatis est in totum & generaliter excluſus cum sit eadem ratio.contrarium facit.j.de mino.l.si ilius.& arg.not.in.l.j.C.quando prouoca.non est necesse.& j.fami.hercisc.l.quedam mulier. et sic potest quis sibi claudere os qō non potest dicere nullum.arg.l.qui habebat.de ma.te. & extra de excepti.cum ecclesiastice.& sic id quod est nullum exequetur tanq̄ aliquod:quia paria sunt esse aliquod & non posse dici nullum.nisi esset nullum ex proprio tenore sententie qō tunc debet iudex potius sequi ius q̄ factum.vt dicta.l. quedā mulier. & l.carmelita.de iure patr. Tertio quero an ista mora possit purgari.& dic q; non.quia venit ad confirmationem rei iudicate.vt hic.quod est no. Quarto quero, quid si non promisit soluere:sed dixit pone me in manibus victoris. Solutio.vt extra de renun.c.sane.dic vt ibi. Quinto quero an poterit opponi exceptio iudicis incompetentis.& videtur q; sic. vt in.c.j.

a Executionez.adō bar. et doc.in.l.j.ī tij.no.C.ō cōfes.sec⁹ est extraiudicialis vt p do. Ale. de imol. in.l. fz si possessori §.j.de iureiurā.

b Q̄ sic. vide Ro. in occi. xliij.si pnuncietur in no. & i decis.ccccxcij.si excōicatus.in no.

Universidad de Deusto
Biblioteca

extra de sequestr.possess.in cle. ¶ Contrarium dico.j.de procur.l. qui procuratores dat.§.fi. ¶ Sexto quero an poterit opponi exceptio libelli inepti.videtur q̄ sic.extra de empt.ꝛ ven.c.cum dilecti.tu die idem q̄ dixi in exceptione nullitatis. ¶ Septimo no.q̄ potest renunciari appellationi sub conditione. ꝛ ista renunciatio non habet effectum nisi conditione existente. ꝛ est arg.q̄ confessio potest fieri sub conditione extranea:puta si nauis venerit ex asia confiteor sententiam latam bene q̄ est not. ¶ Octauo not.q̄ iste.§.facit ad questionem.dicit iudex condemno te in.xx.saluo quod si solueris.x.infra mensem q̄ sis in totum liberatus.ꝛ facit.j.e.l.si intra. ¶ Nono quero sup qua ratione sine causa debet se fundare ille qui petit executionem. ¶ Respond.debet p̄ducere sententiam ꝛ pactum ꝛ dicere q̄ exeq̄ peto.ꝛ si dicatur elige rationem.als actionem quam tu intentas.potest dicere intento omne ius meū.de libe.ꝛ posthu.l.gallus.§.si eius.extra vt lite nō contest.c. quoniam frequenter.§. fi.ꝛ arg.cius quod legitur et nota.j.de transac.l.controuersia. Sed si dicat declaro me petere executionē sententie de tua voluntate exequende.videtur hoc bene dictum.sed si dicat declaro me executionem contractus autoritate sententie exequēdi. videtur similiter bene dictum.vt no.de satisda.iudi.solui in alia materia.vt.j.de pcur.l.si procura.§.fi.ꝛ.l.plautius.ꝛ hoc si interuenit stipulatio.secus si nudum pactum. vel die idem in nudo pacto.vt no.C.de epis.ꝛ cleri.auē.generaliter. q̄ nudus pactum quo iudicium firmatur mandatur executioni officio iudicis.vt.ē.de in ius voc.l.cum pro quo.ꝛ.j.manda.l. si remunerādi.§.maurus. ¶ Decimo quero nūquid in ista executione p̄ fit citanda. Et videtur q̄ non.vt no.Inno.extra de appel.c.ex ratione.vbi ipse dicit q̄ executor nec in executione nec in alijs seruare tenetur ordinem iudiciorum.ad hoc facit q̄ not.C.de iudi.l.j.in glo.magna. ¶ In contrariū videtur q̄ si in executione interuenit cause cognitio an valeat an sit p̄nunciatum. ꝛ an sententia transierit in rem iudicatam.vt not.j.de inoffi.testa.l. qui de inofficioso.ꝛ est ter.hic dum dicit nullo alio.ergo de aliquo cognoscitur igitur pars citatur ꝛ hoc verius.q̄ per solam sententiam.hic non erat liquidum q̄ executio deberet fieri. q̄ nouum interuenit factum.idem si noua persona.extra de iudi.c. qui.per Inn.idem si noua res:vt q̄ executio fit in alia re q̄ de qua est pronunciatum.vt no.Inno.in.c.cum super.in fi. extra de re iudi.idem si nouus iudex.vt argu.j.de proba.l.quoticns. §.fi.in glo.fi autem nil noui interuenit non est necessaria citatio.q̄ ille qui ipso iure priuatus est de iure suo non est vlterius citandus.vt extra de elec.c.bone.in fi.per Inno.si tamen apparet aliquid iniuste factum statim reuocaretur contrario imperio ꝛ sine vlla citatione.arg.no.de bo. possess.l. iij.§.pe.ꝛ i.l.j.§. necessario.si mulier vērris nomine.ꝛ.l.minor.in prin.ff.de euic. cum fi.alij dicunt q̄ nunq̄ potest fieri executio nisi citato reo. euz infra tempora que dantur iudicatis potuerit soluisse.C.de iuris ꝛ facti igno.per Cy.exploꝛandum enim est prius an soluerit.j.de verbo.oblig.l.hoc iure.ꝛ hoc in personali.sed in reali constat quod nō est solutum.ꝛ executio fit manu militari: cū possessio sit penes reum condēnatuz.vt.l.qui restituere.j.de rei ven.non obst.dictum Inno.in.c.ex ratione.q̄ loquitur in ministro executore non in iudice.nam minister habet seruare formā mandati.vt extra de re iudi.c.decetero.per Inno.hoc accidit. q̄ parte non citata nulla potest fieri fides etiam per instrumētum.iij.q.viij.c.charte.ꝛ quod no.j.de procu.l.si procur. absentem.per Guil.de cug.C.vnde vi.l.meminerint.C.si per vim vel alio modo.l.fi.ꝛ.C.de testi.l.si quando.j.de re mili.l.iij.§.si ad diem. ¶ Adde dicit Inno.q̄ causa adeundi aliquē potest discuti aduersario non citato.de re iudi.c.tenor.per Inno.sed cogere aliquem non potest ad aliquid fieri sine cause cognitione extra de appel.c.sollicitudinem.per Inno. Informare vero potest se iudex de quibusdam absq̄ ordine iudiciario. vt extra de sponsa.c.cum in tua.per Inno.ꝛ tamen fateor q̄ lata sententia non est iudicium.vt nota.in.c.q̄uis.de elect.lib.vj.in no. Item fateor q̄ in causa executionis proprie non est instantia litis vt nota.C.de ag.ꝛ censi.l.litibus.per Bar. ¶ Undecimo quero nam hic tacite innuit q̄ si appellatio non est deserta[a] nil deberet innouari.ꝛ tamen ego video contrarium q̄ interim potest fieri testamentum.vt.d.l.fiquis.de iniusto testamen.Solutio. dicit Oldra.per partem aliquid fieri pendentia appellationis non impedit.sed per iudicem fie.vt in auē.vt nulli iudi.§.illius vero. Oldra.sed hoc est falsum. vt dicta.l. cyrographus. §.fi.ꝛ not.j.de infa.l.furti.§.j.ꝛ ideo fm Inno.contra naturaz appellationis nihil attentari potest.sed ea que sunt de natura et officio iudicis appellatiōis vel status per appellationez reparari bene possunt interim fieri.vnde interim damnatus testificatur.vt nota.in dicta.l.furti.§.j. Et nota q̄ ea que fiunt in fraudem iudicij potest iudex appellationis corrigere et refir-

a ¶ Deserta. adde eundez Bal.in.l.j.in j.col.C.de secun.tab.ꝛ.l.si contra.et ibi doc.in apost.

b ¶ l.si exp̄ssim ꝛ ibidez vide do.Alexā.de imol.ꝛ in pra ct.papi.ī ti. de app.ad fi. v.ꝛinq̄tuz sit aqua.ꝛ adō eūdez Bal.ī l.j.de fer.vbi etiā vide do. alex.de imol. ꝛ Bal.ī.l. sci musquo tēp. mil.ꝛ Saly.ī l.fi.§.fi.C. de tēpo.appel.ꝛ Pe.ō anch. in cle.j.ō dol. ꝛ contu.

mare.extra de appellatio.c.bone. per Inno. ¶ Duodecimo quero an intentio nullitatis possit fieri coram superiore agendo per se de nullitate absq̄ vlla appellatione. dicit Inn.q̄ nō. extra de re iudi.c.decetero.in fine.fm Inno. Sed hoc fallit si iudex tulit sententiam nullam per iniuriam que velari non potest.vt.l.iiij.C.de accusatio.fm Ja.de are.Sed alibi dicit Innocen.q̄ superior potest adiri super nullitate vt extra de appel.c.dilecto.per Inno.ꝛ idem tenet Barto.j. de appellia.l.si expressum.ad hoc facit.ē.qui satisda.cog.in.l.arbitrio.fm lec. Jaco.bu. Bul. Cane tibi licet possit adiri superior:non tamē deuoluitur ad euz adeo iurisditio.q̄ si inferior exequeretur interim non reuocaretur per viam attentati. quia nulla lex hoc dicit.vt nota.de officio delega.c.cum in iure. in princi.per Inno.sed victoria obtenta super nullitate bene reuocat officium iudicis non ex speciali natura nullitatis.C.de ordi. cogni.l.fi. sed ex generali natura actionum preiudicialium als prohibitionaliū.ac appellatio als ampliatio si deuoluitur q̄ interduz factum per iudicem a quo statim cassatur tanq̄ factum a non habente iurisditionem ꝛ reuocatur adeo q̄ non reuiuisset licet sententia postea confirmetur.vt nota. in.c.non soluz.de appel. lib.vj.in vltima glo.nam cum in locum primi iudicis alius successerit.l.penulti.j.iudi.sol.ille interim pro mortuo vel pro nullo habetur. Et nota q̄ sententia dicitur nulla officio iudicis declaratorio implorato.l.j.j.que sententie fine appel.rescin.et de condi.insti.l.que sub conditione.§.fina.per Barto.ꝛ facit extra de restitu.in integrum.c.cōsti. Item no.q̄ aliquid potest dici nullum pluribus ex causis.C.de contraben.emptio.l.si mater tua.nam ex pluribus argumentis quis vincit in causa.arg. ad trebel.l.qui filium.§.fina.l.emilius.de mino.ꝛ arg.extra de preben.c.cum tam dudum. Et an teneat processus ad vlteriora cause si prius non pronunciatur de nullitate ex qua talis processus subsequeretur. Et die q̄ non.si est petitum de nullitate pronunciari.extra de iudicijs.c.exhibita. quia est factum non solum contra formam legis:sed contra formam petitionis.argu.j.de mino.l.intra vtile.in princip.C.de reb.credi.l. generaliter.§.j.vbi autem de nullitate non agitur: sed excipitur.an teneat processus.si non pronunciatur expresse de nullitate.argu. ꝛ sic.j.de compen.l.q̄ō in diem.§.j.extra de appella.c. ex parte. ē.ꝛ hoc est verum si prius cognouit de nullitate et postea processit. secus si non cognouit: quia tunc non liquet sibi se posse procedere.ar.l.hoc autem.§.j.qui.ex causis in possessionem eatur.de hoc no.de re iudi.l.conquerebatur per Bar. ¶ Tertio decimo quero an deserta ap.sit deserta nullitas.ita q̄ amodo.

12 non possit dici nulla.ꝛ videtur q̄ non sit deserta:quia instātia nullitatis durat tantum triennio sicut relique instantie et lapso triennio,perit instantia:sed non ius.vt.l.properandum.C. de iudicijs.non enim inuenitur q̄ causa nullitatis habeat determinata fatalia per aliam legem nisi per.l.properandum.ergo stamus.l.properandum tanq̄ regule generali. Item p hoc

b j.de appel.l.si expressim[b].C.de inoffi.testa.l.contra maiores ꝛ quod ibi per Ja.de are.ꝛ Cy. Inno.formar istam questionem. extra de appel.c.sepe.ꝛ loquitur multuz confuse Bar.in.l.si expressim tenet q̄ non dicatur deserta. Guil.de cu.C.de iure deliberandi.l.suum heredem dicit q̄ tacita nullitas videtur deserta ex quo enim deseritur expressum.ergo ꝛ tacituz. Sed si expresse est actuz de nullitate:tunc non videtur deserta causa nullitatis fm Guil.nam vbi expresse dicitur nulla intentatur officium iudicis nobile quod per se stat.vt dicit Inno.in dicto.c. sepe.sed vbi incidenter cognoscitur de nullitate, tunc si principale effugit cognitionem iudicis ad quem.q̄ deserta est appellatio accessoriuz durare non potest. argu.C. depositi.l.iij.C. si pen.appella.mois interuene.l.iij.ratio autez quare nullitas adiacet appellationi est:quia iudex appellationis habet examinare processum ꝛ sententiaz.vt.C.de appella.l.ne causas.C. de eden.l.ij.si ergo inuenit nullum necesse habet hoc declarare ex quo cognouit.vt.l.de qua re.j.de iudic.pronunciabit autez vel directe.vt dicendo pronuncio sententiam nullam vel indirecte:vt dicendo pronuncio superuacue appellatum:quia sententia est nulla.j.de appel.l.si cōstat. Tu dic aut appellatio deseritur pacto aut tempore. Primo casu statur sententie.et omnis cessat obiectus.vt in nostro.§. Secundo casu aut nullitas est principaliter intentata:aut venit incidenter si quidem principaliter non videtur deserta.vt.l.si expressim.si vero incidenter:tunc aut loquimur an videatur deserta instantia: ꝛ certe videtur deserta. Aut an videatur renunciatum liti ꝛ cause.vt.C. de pactis.l.postq̄ liti.ꝛ dico q̄ non.s.adeo vt sententia confirmetur.immo denuo potest dici nulla.ꝛ tempus non confirmat sententiam contra nullitatem.vt.l.si expressim hoc sic pbo.multo fortius deseritur appellatio interponenda quam interposita.sed desereno appellationem interponendaz non videtur renunciare

Universidad de Deusto

nunciare iuri dicendi nullã. ergo idem in desertore appellatio nis interposite. Item si sententia est nulla appellatio non est appellatio. q; non potest rescindere pronunciatum. q; nullum est ergo nec sunt fatalia. Item tempus non dat esse rei que nulla est. ergo non firmat sententiam nullam. Ité snia nulla non confirmatur cõsensu expresso. ergo nec tacito. maior pbatur ex eo qõ no. C. cõia vtriusq; iudi. l. ij. p ℣y. & alios. C. qui pro sua iurisdi. l. j. ¶ Quartodecimo queritur. iudex ad quem pnunciauit sententiam nullam. postea vult cognoscere de actione vel dfto prius intentatis opponitur q; nõ potest. q; functus est officio suo. & q; primus iudex a modo debet cognoscere. queritur quid iuris. dicit Bart. q; iudex potest cognoscere per. l. predictã. C de accu. l. iij. ¶ In cõtrariũ videtur. q; primo aditus debet. als habet diffinire si est ordinarius. q; non fuit officio suo functus nã iurisditio ordinaria est fortior q; perpetua. & tãdiu durat q; diu lis terminet. certum est autẽ sententia nulla: nõ est terminus litis. C. quõ & quando iud. l. vt pponis. ¶ Ad intelligendum hunc passum opz scire an sententia lata sup nullitate sit interlocutoria vel diffinitiua. nã si est diffinitiua ergo iudex ad quem est officio suo functus. si interlocutoria. tunc secus. et sic capit secum principalem cognitionẽ per quandã ꝯsequentiã nec prius esset officio suo functus q; de toto iudicauerit. vt. l. qualem. §. fi. de arbi. & q; sit interlocutoria videtur pbari: q; non continet condẽnationem vel absolutionẽ: cum adhuc hoc restet fiendũ. ergo non est diffinitiua negocij: lz suum decidat articulus. arg. C. de re. credi. l. si quis. & l. generaliter. in prin. & vtrobiq; nota. ¶ Item cõtrarioꝝ eadem est diffinitio seu regula: sed si iudex pnunciat snias aliquã. tamẽ adhuc remanet questio iniqtatis. & sic non est diffinitiua. ergo ecõtra similiter si pnunciatur nulla. istum modus arguendi tradit glo. in simili. in. c. j. als vlti. de appel. in cle. ¶ Et cõtra videtur q; sit diffinitiua. q; lata super officio nobili. arg. j. de mino. l. q; si minor. in fi. Ité q; lata non diffinitiua. ergo est diffinitiua. nam interlocutoria contra diffinitiuam non posset habere robur suũ. absurdum em̃ esset q; sententia interlocutoria absorberet diffinitiuam ipso iure. & ideo videtur q; sententia que declarat sententiã diffinitiuã esse nullam debeat dici diffinitiua. hoc sic pbatur. In cã nullitatis dz offerri libellus & lis cõtestari. sicut in causa restit. in integrũ. extra de restit. in integ. c. consti. ergo est diffinitiua. ad hoc extra de pigno. c. ex litteris. Sol. aut est petitũ hoc solum q; sententia declaratur nulla. & tunc iudex nullitatis nõ acquirit iurisditionẽ sup negocio principali: q; non est super hoc aditus. aut est petitum in causa principali pcedi. et tunc põt. vt dicta. l. iiij. C. de accu. Alij dicunt q; ibi est speciale: q; causa nullitatis habeat cõneram iudicis iniquitatẽ & expressam temeritatem annexaz. arg. j. de mino. l. prefecti. ¶ Quintodecimo queritur. peto a te sententiã declarari nullã. tu ecõtra petis declarari aliquã an pcedat tanq; cõtrarius. als talis modus agendi. & videt q; non. q; cõtrarie fictiones non sunt nisi in certis casibus introducte vt no. j. de ipen. l. oĩmodo. Sed nõ est reperire actionez nullitatis directam & cõtrariam. ergo &c. Preterea dicit Jnno. q; cõtrarij libelli. s. cõfirmationis & informationis recipiẽdi nõ sunt ne cõtrarie sentẽtie ferantur. de offi. deleg. c. cuz contingat. per Jan. in contrariũ videt per. l. si inter me & te. j. de except. rei iudi. Ité si tu cõuenis me negatoria: ego possum te cõuenire confessoria super eodem & simul me defendo & ago. quia non debet esse in potestate aduersarij mei nec actionem mihi innatam intentare possum. arg. j. de ar. l. in potestate. ¶ Ité si tu petis cõtra me te declarari dfim meum. ego possum petere me declarari ingenuum. j. de iureiur. l. si duo patroni. nec est verus q; possint ferri cõtrarie sententie. j. de pcur. l. pompo. §. sed & his. q; arg. a cõtrario sensu videtur esse ipsa sententia. vt ibi pz. Solu. in actionibus in quibus possidens non potest agere nõ admittit libellus directo cõtrarius. sed vbi reus potest agere procedit libellus contrarius. et an agens de nullitate debet exprimere causam nullitatis in libello. & an sufficiat exprimere causam generalem. puta q; est contrarius. videtur casus q; sic. j. fami. her. l. quedam mulier. die de hoc vt not. extra de re iudi. c. cũ bertoldus. ¶ Decimosexto quero. an sententia lata super inquisitione ex qua quis pnunciatur inhabilis infamis petitur declarari nulla cum quo fundabitur iste processus nullitatis. nullũ enim habet aduersarium. Rñdeo citabunt si qui volunt adesse & nemine cõparente iudex acta examinans statuet qõ iuris est: nec exigitur litis cõtestatio: cũ nullus sit respõsalis als reprehensibilis. extra de pcur. c. in nostra. per Jnno. si aũt ex sententia inquisitionis aliquid applicaretur fisco deberet lis mota de nullitate contestari cum procuratore fiscali. argu. eius qõ legitur et nota. in. l. j. §. de qua re. j. de postul. ¶ Decimoseptimo quero. petita est confirmatio alicuius actus. iudex dicit ita non ꝯfirmamus. an videatur infirmari. videtur q; non. q; premissa negatio medium tenet vt no. C. de iur. calum. l. ij. §. qõ obseruari. contrarium no. extra de pcur. c. ex insinuatione. per Jnno. & sic sententia lata verbis negatiuis videt lata verbis affirmatiuis. vt sit sensus non cõfirmamus. i. infirmamus. arg. de mili. testa. l. tribunus. §. fi. ¶ Decimooctauo queritur. petitum est snias nullam declarari. & si qua sit remedio appellationis in melius reformari. Dicit iudex pnunciamus sm petita. queritur an valeat pnunciatio. & hic primo videndũ est an pcedat libellus. dicit ℣y. in reo pcedere sed non in actore: q; reus qui appellat est reus: & actor qui appellat est actor. ergo &c. vt. l. nemo ex bis. j. de reg. iur. sm ℣y. & hoc de iure. sed de cõsuetudine admittit libellus. vt no. in. l. j. C. qñ prouoca. non est necesse. sm Ja. bu. sed soln. dicit q; de iure procedit: q; iste cause sunt cõnexe. qñ inest qõ nullitatis & simul examinatur. & ideo expressio nõ vitiat. extra de restit. in integ. c. de consti. per Jnno. & dicta. l. quedaz mulier. non obst. l. nemo. q; ibi loquitur in contrarijs non cõnexis sm Oldr. sed Bar. dicit q; ratio est: q; actor qui appellat videtur replicare & quis potest vti contrarijs replicationibus cum non teneatur replicans eligere sm Bar. sed tu die q; appellãs non dicitur proprie actor & appellatus non dr proprie reus. sed dr appellans & appellatus. & libellus pcedit. tamen sentẽtia debet esse certa. & iudex debet eligere vnum caput. als sentẽtia est incerta: & per cõsequens nulla. q; non constat quid iudex decreuerit. ¶ † Ex predictis apparet q; appellatio est potius remedium q; actio. & ideo in libello possunt simul accumulari. sentẽtia non debet ferri certa super certo capite sm Ja. ¶ Decimonono queritur an sicut pcedit libellus predictus ita procedat positio. vt pono q; sententia est nulla. & si qua est pono q; est iniusta. & videt q; sic. q; positio euellitur de corpore petitionis[a]. & sic procedit petitio sicut pcedit positio. extra de rescript. c. ex parte. s. per Jnno. in cõtrarium. q; sicut pbatio debet esse certa sic positio. arg. no. in. l. j. §. si quis argentuz. j. de positi. & hoc est verius. q; si reus responderet super verbo credit: non tñ apparet quid esset ofessus nec constaret per hoc iudici ex quo capite sententiã reformaret. quid ergo faceret iudex si nescit eligere. respõdeo. dicet non obst. sententia absolutoria reum condemnamus in petitis. nam talis sentẽtia ex vtroq; capite stare põt. & ideo incertitudo non vitiat. argu. j. de acquiren. heredi. l. qõ si dubitet. & l. gallus. §. si eius. de lib. & posthu. ¶ † Vigesimo queritur an valeat pactum q; instrumentum mandetur executioni sicut snia. & videt q; sic. arg. nostri. §. sed certe. hic contractus constabat auctoritate rei iudi. ¶ Item q; valeat est arg. C. de pig. l. iij. ¶ Contrariuz dico q; ordo iudiciarius peruerti non potest[b]: q; est ordo ab substantiam iudicis alias iudicij. vt no. extra de officio dele. c. i causis. per Bar. & facit quod no. in Spe. de pig. §. j. ver. quid si iudex creditori non ob. C. de pigno. l. iij. & j. de le. ij. l. titia cum testamento. §. j. q; ibi loquitur ĩ priuata executione in qua nõ requirit ordo iudicio; hic in publica & iudiciali. & sic nõ ob. facit. j. q; mer. causa. l. fi. §. fi. & facit quod no. Bar. j. de re iudi. l. si cum nulla. et. l. a diuo. §. sententiam rome dictam. & l. titia. eo. ti. per eundez. ¶ Vigesimo primo quero mandato tuo dimitti feci debitorem meum condemnatum a carcere habeo contra te actionem mandati. vt. j. mandati. l. si non remunerandi. §. si post creditam. ij. rñso an ista actio habeat paratam executionez. videtur q; sic. argu. istius. §. & C. de sentẽtijs & interlocu. omnium iudi. l. cum eorum. & C. vbi cause fiscales. l. cum vendente. In contrarium videtur. C. de execu. rei iudi. l. j. C. de probi. se. pe. l. j. & hoc est verius. q; istud mandatum non est consecutiuum litis. sed extraneuz: lz aliud sit in fideius. iudi. sol. C. de vsu. rei iudi. l. fina. ¶ Vigesimosecũdo queritur an pendente lite super reductione ad arbitrium boni viri laudum exequi possit. & videtur q; sic. q; magis accedit laudum arbitratoris contractui q; sententie. vt no. in aut. vt diffe. iudi. §. j. ergo appellatio. vel quasi contractum non rescindit: contrariuz dico. ar. j. de execu. tu. l. diximus in prin. nam talis petitio & recursus est quedam appellandi & exequendi species. j. de arbitris. l. non distinguemus. §. cum quidam. ar. contra. C. de ordi. cogni. l. fi. & de resti. integrum. c. suscitata. ¶ Vigesimotertio quero iudex confirmauit laudum ab ista confirmatione appellatur an interim possit exequi et videtur q; non argumentũ a contrario sensu istius. §. et. j. nti noui. appe. pen. l. j. in contrarium q; non dicitur appellatio interposita que non valet. nec enim dicitur se defendere qui vadit per ãbages. vt. j. de procu. l. fi. sed ista appellatio de iure interponi non potest. vt no. bar. j. de lega. ij. l. j. et ita fuit olim disputatuz bononie quod tñ hic vlterius non examino. Quedam em̃ in mente mea retineo. vt exaptiori loco dicam. Iste em̃. §. est sufficienter dotatus. Bal. ¶ Repetitus fuit iste. §. per Egregium virum vtriusq; iuris famosissimum professorem dominum Bal. de perusio in felicitatq; regio studio paduano ibidem regnante optimo duce in-

[a] ¶ De corpore petitionis adde. eundez bal. in addi. ad spec. in ti. de test. §. seq̃tur. ver. positiones. vbi ẽt spe. ĩ ver. sciẽdum.

[b] ¶ Non põt. adde car. in cle. ij. in prin. de iud. limitatñ nisi de consensu partiũ. vt est gl. sing. in. c. cuz olim de causa pos. et propr se. de quo vide late per firmianũ in suo aureo reper. i. v. cõsensus partiũ v. j. et vide ol no p. d. alex. de imo. hic.

Universidad de Deusto
Biblioteca

clyte domus carrigenarus ⁊ patauñ domino Francisco de carraria eius singulari domino sub annis domini. Mcccl.xxviij. indictione prima die sabbati sexto mensis. Martñ. hora.x.

Post dimissionem. Pacto debitoris forma agendi mutari non potest p.d. In ter.ibi per fidem rei geste.i. pro impletione pacti. In ter.ibi offerant.tunc enim ille cui offert repellitur nō vi pactionis.sed vi obligationis.nam ⁊ tertius habet ius offerēdi.vt.j.de sol.l.qui.x.§.j.C.de sol.l.obsignare.C.de capti.l. cuz postliminñ.no.in hoc.§.q̄ pacto heredū debitoris etiam si creditores pactum acceptauerunt forma tamen iuris in agendo tradita nō mutatur facit.C.e.debitori tuo et.l.pacto successor heredis etiam no.q̄ procurator in rem suam factus ex parte rei per pactum de soluendo non variat ius quod residet in persona creditoris.et facit.j.de dona.l.hereditatem patri.et.j.famiher.l.plane et tenementi.

1 Nomen appellatiuum heredis est magis ponderanduz q̄ nomen fratris proprium.

2 Agens repellitur vbi deficit finalis contemplatio.

3 Consiliū hois dicit mutatū rōne liberorū postea susceptorum.

Pater qui dotem. Dispositio collata in eum qui sperabat futurus heres pdest cuilibet vero heredi.h.d.⁊ est no. Et iste.§.habet duas lec.prima est in dote retinenda.secunda in dote restituenda siue repetenda fm primam lec. illud verbum per excep.stat proprie fm secundam exponitur per excep.i.per replicationez. ista est plenior expositio ⁊ gl.ponat plures alias. In ter. ibi heredem in hoc consistit virtus istius.§.q: hoc pactum collatum in fratrem.vt in heredem futurum.⁊ no.in hoc.§. q̄ si in emphiteotico fit mentio filij ⁊ heredis non sufficit esse filium nisi sit heres sicut si fieret mentio fratris ⁊ heredes non sufficeret esse fratrem meum nisi sit heres.casus videtur hic ad litterā

a In ter.ibi maneret[a] istud verum in dote non soluta significat retentionem in dote.sol.significat repetitionem.⁊ sic no.q̄ verbum maneret vel remaneat significat etiam ius agendi. et adaptatur petitioni sic.C.de do.ante nup.l.si cuz ante ⁊ de hoc habetis hic glo.or.quam vide.adde quod no.j.de dona.l.j.magna glosa. In ter.ibi a socero.i. ab illo patre dotis te. In ter.ibi cum inter.hic ponitur ratio predictorum no.in hoc.§.q̄ promissio facta in fratrem:vt alias futurū heredes transferē in filios heredes ⁊ repellit frater quatenꝰ nō est heres Scdo no.q̄ statutū i vno casu iterp̄tat statutū i alio casu de quo est sibi simile idē fuisse statuēdū si fuisset cogitatū istud notabile elicit gl.hic ⁊ est multum bonum no.siue aliquid statuatur p modum conuentionis siue per modum l. municip.siue per moduz

1 rescripti.⁊ tene menti gl. †Tertio no.q̄ magis est ponderandum nomen appellatiuum heredis q̄ nomen proprium fra

2 tris. †Quarto no.q̄ vbi deficit finalis contemplatio ibi re

3 pellitur agens. †Quinto ⁊ vltimo no.presumi cōsilium hominis mutatum ratione liberorū postea susceptorum tene menti hunc.§. In gl.vltima ibi ⁊ alijs coheredibus fm istā primam expositionem frater erat filiorum coheres. In ea.gl. ibi per istam exceptionem non est'proprie exceptio quando nō heres agit si ei opponitur tu non es heres. In ea.gl.ibi excep.i.replicationem q: si filijs agentibus opponitur q̄ instrumentum loquitur de fratre non de ipsis filijs ipsi replicabunt q̄ interpretatur loqui de eis cum sint heredes. In ea.glos. ibi fuit solu.s.dos.⁊ ista est notabilis lect. In ea.gl.ibi.l.si duobus.⁊ facit.j.de fideicō.l.luci⁹.et quod ibi per Jac.de are. et extra de offi.delega.c.quontā abbas. In ea.gl.ibi.l.pe. ibi loquitur.in sententia diffinitiua.adde quod no.ff.qui satisda cogan.l.si decesserit. In eadez gl.ibi annua.quod declara vt hic per Guil. In ea.glos.ibi non sit status.s.explicite. et est iste noster.§.ar.ad.q.de eo qui cum non haberet liberos quedam tradidit fratri vel alteri coniuncte persone contemplatione future successiōis.vt talis traditio reuocet fm Guil. de cu.et adde ad hunc.§.quod habes.C.fa.her.l.filie eius no.

a Remanet. de quo verbo vide eundem bal. in.l.j. C. de pact. inter empt.⁊ ven.⁊ in.l.ff.pe.col. in fi.in v. venio ad totaz. C.de sacrosā. eccle.

b Cōtra iuf. et ibidē pau. de cast.⁊ addō d.alex.ō imo. in.l. mulier.ō sōdi. ob cau.

Additio Bal.

1 Confessio cā donationis emissa an exigat insinuationez

2 Differentia inter patrem et extraneum.

Ille pactum. Quidam dicunt intelligi causam donationis.per.l.cuius per errorem.j.de re.iur.⁊ no.j.de cōsti.pecunia actus.sed illud forte in eo qui sciebat sibi deberi. Quare dic qui sciebat et in liberatione ⁊ oblatiōe p̄esumitur donatio.vt dicta.l.cuius.et no.d.l.act.⁊.l.n.§.circa de dona.excep.⁊ de verborum obligationibus.l.ff diuortio:aut ignorabat et non p̄esumitur in aliquo errore.vt argumen.infra eodem si cum te.aut dubium tunc non intelligatur donatio in obligatione ; sed ⁊ eor.vt.l.cuz deinde.in principio.⁊ in fine.de pba.⁊ non valet vt ibi.in liberatione valet.nec intelligitur per hoc donationis causa.si enim valet sine causa vt hic.ergo nulla intelligit̄. nunc vitiatur quomō hoc si non est causa.ergo liberalitas. ergo donatio.forte estimabit lex causam subesse.vt non videatur tacta re presumptione iuris.sed erit sine causa certa non sine dubia. presumitur cum hoc nō hic.vel illa determinate etiā indeterminata causa sufficit ad excipiendū.sed non ad id agendū: q: licz exceptio sit generalis:tñ actio debet ee certa.ergo causa certa ad agendū. Alij dicūt presumi donationē.⁊ in hoc est speciale; sed est cōtra nostrā glo.⁊ est arg.ad.q.an vitiet ppter debitum insinuationis omisse. Ja.bu.in lec.si debitū nō est liquidū ⁊ in

b dubitatū nō est donatio.vt no.ff.eo.cōtra iuris[b].§.ff.in vlt.gl. ⁊ est expressum.j.tit.j.l.j.ij.ff. Item qñ debitū ppriuz habēt hunc locum predicta.si aūt alienū presumit̄ gratis remissuz ne creditori preiudicetur.⁊ ideo nō valet remissio.vt.d.l.cōtra iuris.§.si filius.ver.q̄ ⁊ ipsum.si autē ppriuz debitū remittitur nō presumitur donatio sed iusta causa. Si autē exprimit̄ qđ in causa donationis:tunc exigit̄ insinuatio.vt no.de reg.iur.li q̄s ob.⁊.l.j.§.j.qui.mo.pig.vel hypo.fol.q: est vera donatio. Itez forte si dicat instrumentū:q: sic voluit ⁊ sic sibi placuit,naz meram voluntatē.⁊ sine eā iportat.l.fideicōmissa.§.q̄.q̄.de leg.iij.

1 †An cōfessio causa donationis emissa exigat insinuationē. habes.j.de do.quidā in iure.⁊ non exigit si facta est in iudicio. als sic.vt ibi per Ja.de are.que in frau.pa.l.j.§.q̄ si. In.§.q̄ puocauit.in tex.in illū qui ꝓmittit̄ soluere iaz iudicatū.fit executio sicut in cōfessum.vel sic.sententia appellatione suspensa: ⁊ postea cōsensu partium roborata per iudicē ad quē mandat̄ executioni nullo alio vlterius inquisito vel pronunciato.h.d. Oppo.ad.§.q̄ puocauit.duobus modis. Primo q̄ sententia nō possit mādari executioni q: rescissa. Sol.īmo suspensa.vsi cessante suspensione remanet in suis viribus. Scdo dato q̄ possit mandari executioni nō mandet̄ per iudicē app.q: hec sua non est sua:sed alterius iudicis. Itē q: fingit̄ nō appellatum.vnde idē debet operari fictio qō veritas. sed tñc iudex appellationis nō esset iudex. Item si renunciatur liti. ergo ⁊ processui.vñ cum iudex appellationis non habeat iurisditionē nisi devolutam per appel.⁊ pcessum.si renunciatur definit esse iudex. Ad hoc respōdet gl.q̄ hic non loquit̄ de sua lata super obligatione veteri:sed super pacto de stando ipsi pacto. quod est no.i se.q̄ sic possit agi coram iudice primo:non coram iudice appellationis:quia non est iudex nisi per devolutionez.ago q̄ tu stes pacto quod facit ad.q.de eo qui se reponit in obligationem totaliter sublatam per pactū.C.de transac.cū mota. tñ ad ppositum nil valet.q: imo magis agitur.h.d. Prima sua ⁊ sol.gl.dicit aliter valet qō ille iudex appellationis erat ille q̄ delegauerat causam principalē.vnde exequitur sententiā nō vt iudex appellationis:sed vt delegans.vt.l.a diuo pio. et hec est veritas.ls Guil.de cug.dicat q̄ imo vt iudex appellationis ⁊ p eo facit:q: dicit q̄ ista pactio videtur esse quedaz confessio facta in iudicio.vnde cū emerserit appellatione pendente pertinet ad iudicem appellationis exequi.⁊ hoc potest esse verū si petatur executio.vt tacite confessionis:sed si petatur executio vt rei iudicate:tunc gl.dicit verius per.l.post q̄ liti.C.de pac.et C.de fide instru.si aduersarius.⁊ est arg.qō in fideiussorem iudicatum solui fiat execution tanq̄ in confessum vt hic. Itē est arg. q̄ vbi apparet de cōfessione partis.non sunt necessarie ad ordinem iudicij ille dilationes ꝓbatorie que als videntur de ordine si petant̄.sed si non petant̄ non sunt de ordine. vt no.in.l.prolatam. et de constit.ecclesia sancte marie. In.§.puocauit. Nō queritur vtrum iudex appellationis possit mandare sententiam a qua appellatum est coram ipso executioni necne. sic distingue. Aut coram iudice appellationis pceditur p modum iudicij ⁊ fertur sententia.tunc iudex appellationis poterit eaz exequi.vt.C.de epis.audi.l.episcopale.⁊ de appel.l.ff.circa medium. Si autez non pceditur coram iudice appellationis: per modum iudicij.⁊ fertur sententia:tunc distingue.aut hoc est ppter negligentiaz partis:vt q: currit tēpus appellationis. tūc non habetur p appellato.⁊ iudex cause principalis non iudex appellationis poterit eam mandare executioni.vt dicta.l.ff.§. illud. Si autem non est ppter negligentiam partis.sed alia de causa.vt fuit hic.tunc iudex appellationis poterit eam mandare executioni.vt hic. Cy.aut ergo iudex appellationis nil pronunciat.vt q: non fuit aditus post appellationem.⁊ fuit appellatio deserta.⁊ tūc ipse non exequitur:sed iudex a quo. Aut pnunciat:⁊ tunc aut super facto:⁊ tunc si contra suam primā ipe solus exequitur. Si scdam pōt exequi vterqz.vt not.in.l.furti. ⁊ in.l.cyrographio.§.vlti.de admi.tu. Si aūt pnunciat sup processu.vt q: pnunciat appellationē desertā.tūc aut est talis desertio que fingat non appellatum.tunc fingitur non devoluta causa et executio

Universidad de Deusto

cāusa ꝛ erecntio pertinet ad iudicez ad quem.et ſō non ipſe exequit̄.ſed iudex a quo.Aut fingit̄ appellatū ſed nō eſt appellatum vñ iudex appellationis poteſt exequi.vt in iſto.§.qui prohocauit.quicquid glo.dicat ſm Guil. Ibi ꝛ illo tēpore in ter. reuocatur prouiſio pacti propter natiuitatem filij:qz filius ſuccedit. ¶ In.§.pater opponitur ꝙ non poſſit agi ex iſto pacto vt.l.qz ſol.dec ad exceptionem excipiendum fuit vel ſtipulatio preceſſit ſm g.tu dic ſm Gui.ꝙ hoc pactuz erat collatū in tempus quo dos profecticia erat ſolius patris.vt.l.dos a patre.et ſic ceſſat ratio legis a via de hoc eſt caſus.C.de pactis. cōuen. ſi conuenit Ray.et ibi not.plene de hac materia. Et no.duplicem dctam inter patrē et extraneū. ¶ † Prima qz extraneꝰ nō poteſt paciſci niſi incontinenti.qz vt donare ſi ſtatim non paciſcitur.C.de pac.conuen.ex morte in ſi. Sed pater poteſt ſtipulari qñcunqz ante matrimonium contractuz qz non videtur donare cuz teneatur dotare.l.qui liberos.de ritu nup.de ac.ꝛ ob. l.obligamur.§.j.ſo.ma.ſicut do.§.ſi pater. Idem qz eſt in poteſtate patris ſponſalia de futuro diſſoluere.ergo multo magis ipſa dos eſt in ſua poteſtate. Secunda dcta eſt qz pactuz in cōtinenti appoſitū parit actionē extraneo.ſed in patre diſtingue aut conferēt pactum in caſu in quo actio dotis eſſet cōis.et non valet.aut propria.tunc ſic.vt hic. In patre baſtardo.idē qō in extraneo.l.vx.§.pater.de le.iij. ¶ In tex.ibi ſupremum arg.ꝙ huiuſmodi ſtipulatio in liberos lata fit quaſi vltima voluntas.

1 Euentus conditionis non veſtit pactum nudum.
2 Pactum nudum valet ad excipiendum non ad agendum.
3 Conditio non veſtit pactum.

1 **Sintra diem.** Pactum nudū ad liberandum appoſitum ſolutione partis debiti non veſtitur.h.d.vel ſic. ¶ † Cōditionis euentus non veſtit pactum nuduz.h.d. ¶ In tex.ibi ſi intra hec fuit forma pacti. ¶ In tex.ibi liberabo ſubaudi.queritur vtrum per ſolēne factum inter terminuz poſſit agere debitor vt liberetur reſiduo ſi conueniatur. Rñdet ꝙ non agit ſed excipit.ꝛ hoc ſequitur lz.ꝛc. ¶ In tex.ibi lz modo ſunt verba iuriſconſulti. ¶ In tex.ibi nō habet.ſcz debitor vt liberetur per ac
2 ceptilationem. ¶ † In tex.ibi conſtiterit.qz nuduz pactum valet ad excipiendū non ad agendum.vt not.in hac.l.ꝙ pars debiti ſoluti cauſa conditionis implende non veſtit pactum ꝛ generaliter allegatur hec.l.ꝙ conditio non veſtit pactum nuduz. ¶ Oppo.ꝛ videtur ex tali pacto agi poſſe quod ſic probo. pactum veſtitur rei traditione.vt.j.e.l.in traditionibus ſed hic intercenit rei traditio ſeu ſolutio.ergo ſequitur ꝙ pactum iſtud eſt veſtitum. Reſpondet glo.ꝙ tunc pactum veſtitur rei traditione quando apponitur in ipſa traditione.ſed hic fuit appoſitum ſeorſum retro.ꝛ ſic non ob.ſecunda ſolu. eſt ꝙ pactum veſtitur rei traditione verum eſt niſi quando eadem ſo.pareret liberationem ꝛ obligationem.tunc enim non veſtitur ne eadem ſolu.pariat contrarios effectus.argu.j.de ſolu.l.qui homineꝫ. §.ſi.Sed contra iſtam ſecundā ſol.inſtatur qz ſi empto: ſoluit precium liberat ſe ꝛ venditorem obligat.ꝛ ſic eadem ſo.parit liberationē ꝙ obligationē.vt.j.de ſolu.l.in numeratiōibus. Reſpōdet glo.ꝙ nō eſt verū ꝙ ibi obligatio reſultet ex ſolutione ſed ex pactu preambulo. Iſta ſolu.non tollit contrariū reſpectu l.noſtre.nam nec hic dicā ꝙ obligatio ad liberandū oriatur ex ſolutione.ſed ex pacto preambulo.vt.l.pacto.C.de re.permu. vnde iſte ſo.glo.parū videtur valere.ꝛ ideo glo.tranſit ad aliā lectu.ꝛ dicit ꝙ ratio.l.noſtre ſtat in alio videlicet ꝙ hic fuit cōtractus inominatus faciam.i.liberabo vt des.lz preuentū fuerit in dando ex quo contractu non oritur actio pre.ver.vt.j.de pre.ver.l.naturalis.§.ꝙ ſi faciaz. ¶ Item nec oritur hic actio de dolo:qz exceptio pacti eam excludit.vt.j.de dolo.l.j.§.idez pompo. ¶ Contra iſtam ſolu.opponit gloſa.de.l.eum mota. C.de tranſ.vbi in facio vt des videtur habere locum pre.verb. Reſpondet glo.ꝙ immo ibi fuit do vt facias lz preuentuz fuerit faciendo.et concludit vltra circa glo.ꝙ glo.legit.l.noſtram duobus modis.vno modo in cōtractu do vt facias. ſcilicet do partem debiti vt liberes me ab alia parte.et hoc vſq; ad illum ver.vel dic ſecundo alio modo econtra in cōtractu facio vt des libero vel liberabo per accepti.vt des. liberare enim per acceptilationem.glo.accipit pro facere ſiue pro fieri.lz glo.alibi dicat ꝙ hoc magis accedat dationi ꝙ facto quando debitum eſt liquidum.vt no.ſ.eo.auus.ꝛ.C.de tran.l.ſiue apud. que videntur in hoc contrariari huic glo.non dicit plus in effectu.tamen quicquid glo.dicat non habuit verum intellectum huius.l.qz in.l.noſtra non fuit celebratus cōtractus per vt. ſed per ſi.fuit celebratus.ideſt non fuit contractus modalis ſed conditionalis.et differentia eſt inter modum et conditionem,nam vbi apponitur modus.ille eſt proprie contractus vtro citroqz tendens ad obligandum.ꝛ impletio modi veſtit pactum rei intercuentu.vt in.l.ex placito.ſed vbi apponitur conditio ibi non poteſt oriri obligatio hicinde.vt.l.ſi quis ſub conditione.ſi quis
3 omiſſa cau.teſta. ¶ † Unde ne natiuitas actiōis claudicet cōditio non veſtit pactum vt hic.natura enim cōditionis eſt edificare non veſtire.non enim habet obligare ſed purificare.vt no.j.de iureiur.l.ſi quis cum debitore.ſed hic no.ꝙ conditio non veſtit pactum vt ſepius dixi. ¶ Sed contra hoc opp. ꝙ imo conditio veſtiat pactum.vt.j.de cōtraben.empt.l.labeo ſcribit ſi mihi bibliothecā.vbi iſtud pactum vendā ſi mihi aliquis fiat videtur ab impletione conditionis vel ab eo qō equipollet conditionis implete veſtiri.ꝛ cōpetit actio preſcrip.ver. ita dicit.l.labeo.per quam.l.Guil.dicit ꝙ conditio exiſtens veſtit pactum.ꝛ reſpondet ad hanc.l.ꝙ aut pactuz apponitur ad liberandum.ꝛ tunc conditio nō veſtit pactum vt hic.aut apponitur ad obligandum.ꝛ tunc conditio veſtit pactum vt in.l.labeo.ſm Guil.ad idem.j.de nau.fe.l.periculi.ꝛ.j.de dona.l.hoc iure.§.j.ꝛ.j.de dona.cau.mor.l.ſenatus.verſi.nec dubitauerūt caſſiam. ¶ Preterea hoc probo ex coniunctione duarum legū Una.l.dicit ꝙ conditio dicitur cauſa.vt.j.de verbo.oblig.a tito.ꝛ.j.de condi.ꝛ demon.l.demōſtratio.§.at ſi cauſa. Alia.l.dicit ꝙ cauſa veſtit pactum.vt.ſ.eo.iuriſgen.§.ſed cum nulla.ergo exiſtentia conditionis veſtit pactum.ad idem.j.de leg.iij.l. cum quis decedens.in prin. Ego dicerem ſic.aut eſt talis conditio per quam augetur vtilitas aduerſarij.tunc iſta conditio veſtit pactum aut per quam eius vtilitas non augetur.ꝛ ſic nihil accreſcit aduerſario:tunc talis conditio non veſtit pactum. ꝛ ita loquit̄.l.noſtra.qō enim hic ſoluebatur erat alīs pure debitum ꝛ ſoluebatur ex neceſſitate preambule obligationis. vt not.in.l.traditionibus.j.eo. Si autem poneres ꝙ hic debitor eſſet in viteriorem diem ꝛ ſolueret viteriori dic.ita ꝙ per pactū augeretur vtilitas creditoris:tunc crederem ꝙ exiſtentia conditionis veſtiret pactum rei interuentu:qz ſubeſt cauſa ad veſtiendum.arg.j.manda.in.l.ſi tibi mandauero.vt ꝙ me.in prin. ¶ Extra op.quidam qō in.l.noſtra pactū fit turpe: qz cū debitor teneatur integre ſoluere.ergo turpiter paciſcitur premiuz. vt.j.de condi.ob turpem.cau.l.ij.§.j. Sol.hic non fuit pactum extortum:ſed de mera voluntate creditoris emanauit.ꝛ facit qō no.Dy.in.c.pactus.de reg.iur.lib.vj.

¶ Additio Bal.

a **Sintra diem**[a] Duobus modis intelligitur hec.l.ꝛ facit ꝙ Odof.cōtra opi.Bec.ꝛ Jo. ꝙ pact' ne petat non obligatur naturaliter non petere. ¶ Item no.ꝙ pactum non factuz ante non videtur factum in traditione de facto.ꝛ pterea non parit actionem in cōtractu innominato.debet enim fieri pactum in ipſa traditione qō videtur contra.l.j.j.eo.diuiſionis placitum ſm qō ibi no.in fi.glo. nil dicas ꝙ ibi intervenit ſtatiz traditio quare vt factum tunc veſtitur ibi vt agatur ctiaz ad aliud ſi qd aliud eſt conuentum.ſecus ſi ex interuallo.ꝛ ita intelligitur lex j.eo.in traditionibus.in pacto enim facto ante ſi ex interuallo ſequatur traditio non differunt contractus nominati ab innominatis:qz nō pariunt actionem extra id quod principaliter agebatur.ſed in pacto facto tēpore traditionis differunt cōtractus nominati ab innominatis.vt.j.eodez.l.in traditionibus. ¶ Utrum tamen ꝙ ibi debeat intelligi hec.l.ꝛ quare ad id qō principaliter venit pactum profit non ad alia nō remaneo ſine anxietate dubitationis. ¶ Quidam eiī ſcōm intellectum magis ꝙ primum approbant.oppo.ꝙ ſit veſtitum traditione rei. vt.l.rebus.dicit glo.ꝙ de facto non fuit factum pactum in traditione rei.tamē debet veſtiri ex traditione ſecuta ſicut pactū permutationis.duobus eiī modis veſtitur pactum. Uno mō in rei traditione. Alio mō qz ex eo ſequitur traditio. ¶ Quid ergo diceres redire oportet ad aliam ſolu.que ſequitur. qz hoc pactum fuit ad liberandum ; quia non parit diuerſos effectus. Sed tunc inſtatur de.l.in numeratis.nam hec diuerſa ſunt cur ergo non liberat ſoluentem et accipientem obligat in diuerſis dicit glo.reſpōdeo.traditio veſtit pactum vbi tradit ille q̄ non erat obligatus.ꝛ obligatur dare:dādo nil videtur dare.ꝛ ideo non veſtit pactum.ō. Sed tunc inſtatur.qz venditor tradit vt ſe liberet.ꝛ tamen tradendo obligat emptorem. Sed dicendo ꝙ non dicor eſſe obligatus; et non poteſt agere niſi tradat.ſed in noſtro caſu non erat principaliter obligatus ꝛ pure abſq; eo qō ſibi aliquid fiat. Uel aliter dicit glo.hic erat cōtractus innominatus.facio vt des:ſed imo eſt do vt des. qz remittere eſt dare.vt.j.de condi.obtur.cau.l.ſi mulier. Cy.vide hic Jac.bu. in lect.primā ſol.approbo. ¶ Item oppo.ꝓtra.l.iſtā qz qñ aliqs

a ¶ Si intra diem. Adde Ang.hic qui dicit iſtū tex. eſſe ſingulare ad hoc qō pactum de liberādo in futurum pducit cōceptum in preſenti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

debet aliquid facere ꝛ non vult nisi sibi aliquid detur pōt repe ti per conditionem ob turpē causam. vt. j. de condi. ob tur. cau. l. ij. §. j. ꝛ hic dicit ꝙ si ille qui debebat soluere non soluit nisi re missa sibi parte debiti qō habet excep. Solu. hic volebat debi to: etiam gratis soluere qō debebat. sed credito: fecit sibi tale pactu sponte. Ly. sic. j. eo. empto:. in prin. ¶ Jn glo. que inci pit. sez liberetur. ꝛ sic innuit hic glo. dico. in ver. facio vt des. ꝙ per si. fiat cōtractus innominat⁹ cōtra no. j. de iureiurā. si quis cum debito:e. vnde dic ꝙ aut fit cōtractus innominatus ad li berandum. ꝛ bene potest fieri per Ly. vt hic. ꝛ l. hoc iure. §. j. de do. ꝛ l. cū quis decedens. in prin. de leg. iij. sed quando ad obli gandum nō fit per si. sed per vt. d. l. si quis cum debit. no. Ly. i. directe ꝺtractus innoiatus fit per si. ꝛ per vt. sed aliter ꝛ aliter. nā si fit per si. solū excep. vt hic. sed non agitur. si autem fit p vt: etiam agitur. vt in ꝺ. Omne cīī pactum qō non cadit in alium ꝺtractu est ꝺctus innoiatus. no. in. l. j. in fi. magne glo. de act. ꝛ oblig. ꝛ sic existentia modi vestit pactū non conditionē quod credo. nisi ex cōditionis iplemento adsit parti cōtra quā agit. Jsta distinctio truffa est: q: nunq̄ per se: sit cōtractus innomi natus ꝓprie sumendo cōtractum. p: out est hinc inde obligato rius. vt. l. labeo. §. cōtractus. sed large sumendo sic. vt not. j. de act. ꝛ oblig. l. j. in fi. magne glo. vnde inter pactum liberato:iu ꝛ obligato:ium nō fit distinctio q̄tum ad speciem contractus. sed q̄tum ad vestimentum: q: conditio vestit pactum obligato rium. de cōtraben. empt. labeo. sed per liberato:ium. q: nō pōt operari contrarios effectus. vt hic fm Guil. sed ista conditio non fuit potestatiua sed necessaria: per quaꝫ adest credito:i. tō non vestit pactum.

a ¶ Urget. ad de hic q̄ dixit l. epistola. §. pactuꝫ. ℟. eo. q̄bus adde fe dert. in consi. clxxiij.

☞ Pactū p:iuato:um nō derogat iuri fisci. 1
Decime ꝛ statuta quo iure debentur. 2
Qualiter ꝓbetur ꝙ quis non soluit tributa. 3

a **Pater debitorem** Ad solutionē tributo:ū pos sesso: vigetur⁴. non ob. pacto in traditione pos sessionis appositō. h. d. Vel sic. pactum p:iuato rum iuris fo:mam ꝛ statutum mutare non pōt. ¶ Ju text. ibi: pigno:ati ꝛ traditi. not. in hac. l. alias partes. onus tributo:um sequitur possessorē ꝛ onus ma gis possessionis q̄ ꝓprietatis. ¶ † Secō no. ꝙ pactum p:iuato:um non derogat iuri fisci. ꝛ in hoc idem dico in datijs ꝛ col lectis quo:um onus pertinet ad illum qui habet extimū. vt no. j. ad municipa. l. incola iam. nam lz inter p:iuatos apponatur aliquod pactum valet q̄tum est inter eos. sed nō respectu fisci.

b ¶ l. accipiñt. adde idē tenē tē do. bar. so zi. ī pſi. clxvij. inci. nō inuti lis. ℣. postre mo. ꝛ in cōsil. cliij. inci. cō sultationem. circa prin. in ij. parte.

¶ † Extra quero quo iure debenē tributa vel decime. nam idē est in decimis ꝛ tributis. glo. que est. j. de publ. l. imperato. vi detur dicere ꝙ ista onera mere realia petanē per hypothecariā ego fateo: ꝙ res est obligata. tamen persona possidens officio iudicis cōuenitur ꝛ proceditur executiue. vt in. l. missi opinato res. C. de erac. trib. lib. x. ꝛ. j. de rescin. ven. fundus. cum simili. 2
¶ † Secūdo quero qualiter p:obetur ꝙ quis nō soluit tribu ta vel collectas. Respondeo. si litigat cum fisco vel cum p:iua to ad vtilitatem fisci p:obatur non solutio eoipso qō non p:o batur contrarium. vt. j. de proba. l. quinquaginta. sed si ista q̄ stio emergit inter p:iuatos ad p:iuatum cōmodum. ¶ Extra opponitur petenti debitum ꝙ non debet audiri ex forma statu ti: q: non soluit collectam. tunc dico ꝙ ista negatiua non p:o batur eoipso qō non p:obatur contrarium: sed est p:obanda p rimationem publicarum scripturarum. ꝛ ille qui reperitur scri ptus inter non soluentes vel non reperitur scriptus inter sol uentes presumiē non soluisse. Jste est tex. not. in. l. j. C. de exac. tribu. lib. x. ꝛ facit ad predicta quod no. Jnn. extra de accu. sup bis. vbi dicit ꝙ negatiua solutionis est p:obanda a tertio ne gante sicut affirmante. idem ibi Hostien. ꝛ in. l. ij. C. de iure em phi. ꝛ Bar. ponit de hoc in. l. in illa stipu. si calendis. ꝛ in. l. hoc iure. de verbo. obliga. vbi omnino vide per eum. ¶ Ultimo q̄ro si duo sunt possesso:es quo:um vnus habet possessionem ci uilem. alter naturalem quis teneatur ad tributa vel collectas. exemplum an tenebitur heres vniuersalis: an vxo: relicta vsu fructuaria omnium bono:um. Solu. vt. j. de vsufruc. l. si pendē tes. §. si quid. ꝛ. j. de impē. l. neq; stipendium. ꝛ facit. j. de iu. pu. l. ediles. Bal.

c ¶ Cōtrarij. ꝛ hoc idez qō Guil. tenet. pau. de castr. hic. ꝛ sic est i telligēda dicta aut. minoris. vbi vide. Bar.

In emptionibus. Per pactum potest natu ra contractus alterari ꝛ mi nui. h. d. ¶ No. hic ꝙ cōtractus ex cōuentione. l. accipiñt. cō co:dat. j. depositi. l. j. §. si cōuenerit. Bal.

1 ☞ Creditor pupilli potest esse eius tuto:.
2 Modicum debitū nō repellit a tutela.
3 Debito: an possit esse tuto: testamentarius.
4 Pater habens spurium an possit esse eius tuto:.

Cum in eo esset. Tuto: heredis de bito:is in cōsequē da parte debiti debet esse contētus eadem parte qua ceteri credito:es. h. d. Vel sic. ꝙ quis equum putat in persona alio:um debet in persona ꝓpria obseruare. hoc dicit. ¶ Jn tex. ibi: abstineretur. nisi cōponeret secum per credito:es hereditarios. ¶ Jn text. ibi: decidit. i. pa ctus est. ¶ Jn tex. ibi: debeat. supple an vō possit integrū suuꝫ debitum petere. ¶ Jn tex. ibi: ad suam. sez illo:um credito:um vel ad suum. i. ad certum. ¶ Not. in hac. l. q: factum ab aliquo tanq̄ ab officiali ꝓeiudicat ei in iure ꝓpꝛio. ꝛ sic videtur hic ꝙ officium suum sit sibi dānosum. ad hoc tamen respondet glo. q̄ est. j. de admi. tut. l. cum hereditā. qō officium hic non est immē diata causa lesionis: sed maio: pars credito:um. nam maiori parti debet stari. vt in. l. mato:em. §. ego credo tamen ꝙ perso na sua cōputetur: ꝛ augeat numerum vi consensus. immo dicit Guil. de cug. ꝙ illud quod ipse facit etiam cū minori parte te netur gratificare ꝓpter suum consensum. q:. l. nostra simpliciter loquitur. ego credo glo. verio:ez: q: hic non ꝓeiudicat sibi vi cōsensus. tamen q: consensit vt officialis non nomine suo. vt de admi. tuto. l. cū quedam. vnde ꝓeiudicium qō est hic est ꝓe iudicium ex dispositione legali videlz ex. l. rescriptum. §. fi. ℟. e.
¶ Querit glo. hic quid si quidam credito:es cōposuerunt ꝓ certa quantitate mino:i. quidam ꝓo certa quantitate maio:i. ꝛ sic sunt quote diffo:mes quā quotā sequetur tuto:. dicit glo. ꝙ mediocrem. vt in. l. ita autem. j. man. Tu dic ꝙ sequetur viaꝫ 1
maio:is partis. vt no. in. d. l. cuꝫ hereditē. ¶ † Secundo not. ꝙ credito: pupilli potest esse eius tuto:. hoc est verum iure scilicꝫ veteri. siue debitum ꝓcedat tutelam: siue tutela ꝓcedat de bitum: sed iure aut. vbi debitum ꝓcedit officium non potest esse tuto:. vt in aut. minoris debito:. C. qui da. tuto. pos. hoc tī est verus donec est credito: vel debito:: sed ꝺbito soluto cessat ratio impediens. ꝛ redit ab illis ad tutelam. vt in. l. si impu 2
beri. de tuto. ꝛ cur. da. ab bis. ¶ † Item modicum debitum nō repelleret a tutela. vt. j. de excu. tut. l. athlete. §. dat remissionē. vbi per Jac. de are. de hoc dic vt no. de hoc docto. in dicta aut.
minoris. ¶ Extra querit hic Guil. vtrum credito: vel debito: 3
possit esse testamentarius tuto:. glo. simpliciter dicunt ꝙ non. vt in aut. vt hi qui ha. ob. §. j. ꝛ no. j. de ꝓcur. pater filio. Gui.
de cug. tenet hic contrarium c. sez ꝙ potest esse tuto: testamenta c
rius vbi testato: sciebat debitum subesse. nam ex quo fides est ꝓbata per testato:em videtur ꝓbata per. l. ꝛ ita cōmu niter tenent docto. ꝛ fuit opinio Azo. vt glo. no. in dicta. l. pat. Ulterius querit hic Guil. mater ꝛ auia: ꝛ eodem modo pater ꝛ auus possunt esse tuto:es: lz sint debito:es vel credito:es pupil li. vt ī aut. ꝛ si ꝓio:. ma. in rubro ꝛ nigro. ¶ Modo querit hic Guil. quid econtra. nunquid filius credito: patris possit esse curato:. ponamus patris furiosi vel mente capti. videtur ꝙ nō. vt in aut. minoris. Guil. tenet hic contrarium. arg. j. de inoffi. testa. l. nam ꝛ si parentibus. in princi. ¶ Ulterius q̄rit Guil. quid de fratre carnali qui in succedendo equiparatur patri et matri. vtrum eodem modo equiparetur in tutela vt possit esse tuto: fratris. licet sit debito: vel credito:. determinat Guil. ꝙ non. vnde concludi potest fm eum ꝙ ascendentes ꝛ descenden tes non repelluntur a tutela ratione debiti vel crediti. secus in
transuersalibus. quod tene menti. ¶ † Ultimo quero quid in 4
eo qui habet filium naturalem vel spurium. vtrum pater pote rit esse eius tuto:: liez sit debito: vel credito:. ꝛ credo ꝙ sic in fi lio naturali. argu. in. l. ij. in fi. C. quando mul. tut. offi. fungi po test. ꝛ idem videtur in spurio ꝓpter naturalem affectionem. vt in. l. ij. ꝛ iij. j. de lib. causa. tamen posset dici in spurio contra rium. quia non debet filius dici vel nominari. vnde pater non habet aliquod ꝓiuilegium. vt not. Jnnocē. extra de rescript. c. nonnulli. Quid dicemus de isto alio puncto. Titius habet quendam filium spurium qui est diues ex successione materna: iste filius est pupillus: ꝛ timetur de mo:te ipsius pupilli. ponā mus quia est infirmus quomodo potest facere pater vt ei succe dat ipse ꝛ non fiscus. quedam glosa in. l. quo tutela. j. de regu. iuris. dat modum scilicet quod faciat se dari tuto:em ipsi pu pillo et ceteris deficientibus succedat eidem ratione suscepti officij tutele. ꝛ excludet fiscum per illam glosam quam Dy. di cit non esse alibi. licet Barto. repꝛobet eam per. l. nutrito:ib⁹. C. communia de successione. et ibi vide per Bartolum.

Diuisionis. Ex nudo pacto diui sionis non oriē actio. Hoc dicit. ¶ Jn textu ibi: effectum. id est robur. ꝛ adde quod not. Specu. de iudi. §. sequitur. ver. porro. ꝛ seq. Bal.
¶ Additio Bal.

Universidad de Deusto

Diuisionis. Puta q̃ tu habeas domidiũ versus orientẽ.z ego versus occidentem.z no.q̃ solo verbo non fit diuisio. Ibi placitum.vide in speculo de iudi. §. sequitur ver. porro.z sc. effectum. ¶ No.q̃ pactum cum vestitur sumit effectum suum contra. ff. eo. legitima: sed hoc pactum debebat rem cõem si lex non diuidit: lz ad diuidendum obliget non hoc modo vel illo.

1 Remissio que potest fieri per testamẽtum potest fieri per factum.

2 Pactum sup spe de futuro est validum.

3 Dilatio est semp danda reo in criminali.

Pactum inter heredem. Non põt minus pactũ q̃ vltima volũtas circa remissionẽ alicuius iuris vl speciei. h. d. ¶ No. q̃ remissio que põt fieri per testũ põt fieri per pactum. ¶ † Secõ no. q̃ valet pactũ super spe de futuro: qõ dicit plene no. C. de pac. l. j. z est arg. hec lex quod creditores possint remittere vsurario necessitatez cauendi ei imp̃itam per. c. q̃ q̃. de vsuris in vj. ¶ Jn gl. j. in fi. vtrum sit bonum istud argumentum de scriptis ad vltimas voluntates. dic per Dyn. in l. q̃ in rerum. §. penul. de lega. j. z hic p Guil. z Jabutri. ¶ Jn glo. sequenti ibi. de dic: quod dic vt no. ff. co. iurisgentium. §. quinimmo. versi. vtputa. ¶ Jn eadem glo. ibi. l. cuz precario. ibi ideo quia illud pactum erat incompatibile cũ natura contractus. vt no. Cy. in. l. ij. C. de iure emphi. ¶ Jn eadez glo. ibi. l. si conuenerit: quod declara. vt no. j. co. siquis credidederit. ¶ Jn eadem glo. ibi. quos prohibet. Jtem est generale qõ
a iuri prohibitiuo non possit renunciari. a vt. C. ad vellei. aut. si qua mulier. z ibi per Cy. ¶ Jn eadem glo. ibi pignore. hoc dic. vt. j. de pigno. l. si fundus. §. fi. ¶ Jn eadem ibi. §. sed q̃. z respõdeo ibi patet. z adde quod no. extra de foro compe. c. si diligenti. ¶ Jn eadem ibi. l. iiij. adde. j. de verbo. obliga. l. qui rome. §. coheredes. ¶ Jn eadem glos. ibi. ne quis se defendat. not. optimam glo. q̃ in criminalibus non tenet renunciatio si quis renũciat defensionibus: nec impedit ius renunciatio quin defensiones debeant admitti. nam tales defensiones sunt de iure naturali cui derogari non põt in. c. pastoralis. §. fi. de re iudi. in clem. secus forte si non essent iste defensiones de iure naturali vel gentium: sed essent de iure positiuo sicut est ista defensio qõ accusator non debeat audiri: q̃ nõ soluit collectam. nam ista exceptio non est ppie defensio. ar. j. man. l. fi fideiusso. §. quedam. z qõ no. in simili. C. de accusa. l. fi accusatoribus. hoc tñ non affirmo: q̃ ista glo. distincte loquitur per hanc etiam. ergo apparet qõ
3 in criminali non põt renunciari appellationi. ¶ † Jtez collige ex hac glo. q̃ semp in criminali est danda dilatio reo ad faciendam suam defensionem. z hoc probatur. j. de re mili. l. iij. §. si ad diem nisi constet q̃ nullam defensionem habet. vt. l. si quis filio. ver. nisi forte. de iniusto testamento. facit qõ no. in. l. fi. j. de fur. ¶ Jurta hoc quero an possit renunciari dilationibus in causa criminali. probationibus enim z defensionibus non potest renũ
b ciari b fm hanc glos. sed an possit renunciari dilationibus. quidam allegant hanc glo. q̃ non. tñ ista gl. hoc non dicit: q̃ lz essz renunciatum dilationibus tñ valerent probationes z defensiones que fierent fine termino vt. j. de adul. l. in crimine. z dixi in. l. fi. ff. de feriis. ¶ Jn ea. gl. ibi. l. legatus. z adde vtrum valeat pactum ne possit fieri pbatio nisi per instrumentum. vt in aut. vt sine prohi. ma. §. q̃ vero. z ibi glo. ot. z vide ibi. ¶ Jtem adde exẽplum quod no. Cy. C. ar. tu. l. fi. in. ij. q. z quod no. Archi. viij. q. j. quam periculosum. in. c. qualiter. z vj. q. iij. c. denicz. Bal.

Additio Bal.

Pactum. Cliõ Archi. vj. q. iij. denicz. in fi. viij. q. j. quam periculosum. per Archi. z ea. q. qualiter. in glo. adde vbi per Archi. Jbi cum prima ratio a simili per quam infert specialiter ad propositum spe. spes est ex cã de pterito cuius effectus pendet.

Pro. Per tertium pactum reditur ad primum non obstante scõo pacto
3tio. h. d. ¶ Jn ter. ibi spoponderit nomine pẽ. ij. ¶ Jn ter. ibi. postea. ecce pactum scõm. ¶ Jn ter. ibi. pactus est. ecce tertium pactum. ¶ Jn ter. ibi ex prima. ¶ No. q̃ qñ per pactum de petendo redit ad primaz formam agendi est ex primo. ¶ Jn glo. ij. ibi. vel dic q̃ non hec sol. communiter approbat Cyn. vel dic fm Ja. bu. q̃ hic nõ fuit recessum a primo 3ctu: q̃ fuerat roboratus stipulatione. vnde nudo consensu recedi non potuit. stipulatio ergo addita 3ctui qui consensu 3bitur impedit ne tollat ipo iure fm Ja. bu. pdictum. hoc tñ non est sine dubio: q̃ si pactũ scõm inducit nouum 3ctum stipulatio oz tolli vi nouationis nisi sustineas q̃ tacita nouatio non tollit ipo iure. sed ope exceptionis cui exceptioni obstat replicatio ex tertio pacto. iuxta no. j. de noua. l. octs. z. j. de pto. stip. l. valerianus.

1 Litere mercatorz faciunt fidem prouctraq̃ parte.

c Lucius titius. Generalis clausula per pcedentia restringitur c ad ea que precedentia adaptantur. h. d. ¶ Jn ter. ibi. z ab eo. f. gaio. ¶ Jn ter. ibi ex rõne mensc verba epistole gaij mensularij. ¶ Jn ter. ibi. si qõ instrm. ecce verba ex q̃bus oriebat dubitatio. ¶ Jn ter. ibi. z p cancellato. z facit ad statuta in quibus sepe ponit hoc verbum ¶ Jtem facit. j. de leg. j. l. hmõi. §. si cui ita. ¶ Jn ter. ibi. patrono. ecce man. qõ non ptinebat ad mensaz. ¶ Jn ter. ibi. neq̃ ip si lucius. ¶ Jn ter. ibi. in sua causa. i. in sua efficacia, no. in hoc §. qõ talia sunt subiecta qualia pdicata demonstrant. ¶ Jtem no. verba vniuersalia restringi ad ea õ q̃bus vniuersaliter est cogitatũ facit. j. de ac. z obli. l. ex maleficijs. §. longe minus. j. de li. le. l. aurelius stico. j. de solutio. l. si ex pluribus. z. C. de except. l. si ex maiore. ¶ Jtem nota tertium ad id quod quotidie ponitur in instrumentis. facio tibi refutationez de omni eo quod debeo recipere vsq̃ in presentem diẽ ẽt si ista verba vsq̃ in presentem diem non apponantur intelliguntur. vt. j. de verbo. obliga. l. cũ
1 stipulamur. z. l. si a colono. ¶ † Jtem no. pro literis mercatorũ que faciunt fidem prouctraq̃ parte. ex quo tales litere sunt acceptate pro eo cui diriguntur. Ad idem. j. de posiri. l. publia. §. finali. Si ergo ille cui diriguntur vult quod non faciant fidem
d contra se debet eas non acceptare d. vt. j. ad mace. l. si filius. ¶ Jn glo. vltima ibi. aliud appareat in isto casu sumus nos in §. nostro. Nam hic aliud apparet ex coniecturis: quia generalis clausula refertur hic ad superiora ex quibus nascitur. z dependet. vt dicta. l. aurelius. §. sticho. secundum Guil. de cung. differentia ergo quam glo. facit inter pactum z transactionem est vera in se: quia pactum generale est generaliter interpretandum. sed transactio generalis non porrigitur ad ea de quibus non erat controuersia: sed habito respectu ad thema nostri. §. hic autem verba generalia restringunt. z hoc est quod vult iurisconsultus quod si fuit calculata sola ratio mense nihil vltra continuatur in verbis generalibus: licet solemnis differre quod quando precedunt species. z sequitur genus natura generis sit ampliare. vt plene legitur z no. in. l. quesitum. §. vltimo. de iun. instruc.

In traditionibus. Pactũ iuncta traditionem appositum rei traditione vestitur hoc dicit. gio. recitanda est per quatuor oppositiones z duas questiones. ¶ Jn glos. c ibi. C. co. in traditionibus tres sunt casus. aut agitur de obligatione inducenda. tunc loquitur. i. nostra. aut loquimur de inducenda transiatione dominij. tunc loquitur. l. traditionibus. C. co. z adde quod no. j. de dona. l. j. in magna glos. aut agitur de prohibenda translatione dominij. tunc loquitur. j. co. nemo. z ibi dicam. ¶ Jn ea. ibi rei interuentu. immo rei traditione. nam vestimentum rei interuentu dicitur vbi precedit pactuz. z postea sequitur traditio: sed rei b traditione dicitur vbi pactum traditioni coheret fm Jaco. butu potes dicere q̃ ista verba rei interuentu sint generalia ad vtrũ q̃ casum. z facit quod no. instit. quibus mo. re contrahi. ob. in prin. in magna glo. ¶ Jn ea. glo. ibi. impono ad agendum: putat vadas pro me romam. ¶ Jn eadem glo. ibi. non valet idest non vestitur rei traditiõe. z ad hoc facit. C. de dona. que sub modo. l. perfecta. z. C. rem in presenti. §. accedit. z. C. de pac. l. morte in fi. ¶ Jn eadem glo. ibi. cum non teneatur vbi precessit impletio aduersarij ex parte sua: quia tunc idem quod in contractibus nominatis. z ex ista glo. sic collige quod necessaria traditio non vestit pactum. secus in traditione voluntaria fm Bar. ¶ Jn eadem glo. ibi valet ad agendum. adde quod no. j. de contraben. emptione. l. pacta conuenta post prin. magne glo. z. j. de iureiurando. l. sed z si possessor i. §. j. ¶ Jn eadem glo. ibi. ad tẽpus traditionis. id est pactam prius factum videtur inesse traditioni. Sed illud est dicere quod traditio non rescindit pactũ sed non est differentia q̃ illa traditio vestiat pactũ: qõ no. Bal.

¶ Additio Bal.

In traditionibus. Cliõ Jnno. de testamẽtis raynaldus. f. pactum cuius rerum. vide omnino qõ no. Jnno. extra de foro cõpe. verum a prin. c. Jda ctum rei tacite vestitur si in ipsa traditione tacite adijcitur. h. d. Et vide omnino Cy. C. rem in presenti. §. accedit vide. C. de dona. que sub modo. l. perfecta. nam hec lex intelligitur vbi ante traditionem actus erat imperfectus: secus si perfectus per dictam. l. z ibi no. ¶ Primo dic qõ glo. hoc dicit pa-

a ¶ Renũciari. adõ. d. alc. i. l. si ostãte. j. so. ma. z in. l. is cui. j. de v. ob. z in. l. cum aliã. õ trãs. z Jo. an. singulariter i addi. spe. de fer. §. fi. ff. vsi. q̃d si renũciatio. z pau. de ca. in ofi. eccl. j. inci. visa quadã securitate.

b ¶ Renũciari. vide fel. in c. cuz dilecti. col. iij. añ me. õ. no. v. de accusa.

c ¶ Restringitur. adõ fran. are. in. l. q̃ rome. §. duo fratres. circa me. ij. col. õv. ob. z qõ ibi dixi in apostil.

b ¶ Non acceptare. hoc idẽ facit si legẽs ptestẽt q̃ no lit obligari fm alex. in. l. añ tabernam §. idẽ. de pig. p quo vide et cardi. in cle. j. de pcu. i. iiij. no. z adde mathe. i no. xxxj q̃ cautela est q̃ ptestent coram testib9 sciẽtib9 tenorem cart. vsi vid. d. Jaso. may. in lua aurea repe. l. admonẽdi. i col. cxij v. no. q̃ ille. j. de iureiur. cum suis 3cor. et duab9 limitationib9 ibidẽ pẽ signatis

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctum vestiri rei interuentu. tu dic de coherentia traditionis. de inde dic ad declarationem: an pactum appositum in traditione que fit ad liberandum fit coherentia traditionis. & dic plene q̃ aliqñ fit vt obliget sicut in mutuo. & tunc vestiť. vt hic. aut nõ obligat: sed coadiuuat ℨctum vt obliget. & tunc idem in. l. ex placito. C. de rerum permu. aut non coadiuuat nec parit. & tunc dicit glo. q̃ non vestit. sed posses dicere nonvestire coherentia. Sed si fit relatio pacti ad pactum. vt in contractu innominato vestitur rei interuentu iõm pactum. & sic traditio implendo ℨctum facit nasci. p̃re. ver. & sui coherentia implet. vt dixi per. l. ex placito. & C. de iure gen. §. quinimmo. deinde in eo quod glo. dicit in fi. interduz & apponiť &c. videtur velle dicere qõ pactum initum in ℨctu tacite repetitum in traditione prodest ad agẽdum si dicas q̃ quasi in traditione repetitur pro stip. vt ex eo quasi vestito coherentia traditionis nascatur actio male diceret: q̃ ex eo non agitur: sed si intelligamus qõ pñt ad agendum. s. vt ppter eum agatur dico q̃ q̃ reperitur facit indebitum esse quod soluiť. et ideo prodest vt indebiti conditione agatur. & sic loquiť. l. alť. in gl. Jac. bu. adde qõ no. ℨ. co. si inter. ¶ Jtẽ not. q̃ quatuor sunt ℨctus innoiati apti vestiri rei interuentu. vt j. de ꝓscrip. ver. naturalis. q̃ illi demum habent causam subsistendi. s. recipr. occ p̃stationis vel facti. & ideo vt dicit contractus exp̃ esse nominať. dicunt aliqui ex pacto non agi nisi tacite teneatur facta relatione aliquavt pacti ad ℨctum ſm Ja. de ra. & Pe. Sed õ p̃dicta. & hanc legem videť. C. de do. legem. vbi pactũ vestitur traditione in ℨctu donatiõis qui est notatus nec resultat innoiatus: q̃ sic non esset mera donatio. & ideo cõcedo non esse meram donationem, ideoq̃ ℨctus innoiatus resultat. ff. de dona. l. j. & l. aristo. & sic non obstat. Sed p̃dicta opin. non placet: q̃ sic pactum nõ vestireť coherentia aut rei interuẽtu. vt. l. ex placito: qõ est ℨ. §. quinimmo. & §. rem in pñti. §. accedit. & j. de ℨben. emp. fundi ptem cum si. Jn. j. auť. l. legem. cepit donatio a traditione. ideo non fiebat traditio ex necessitate. & sic vestit pactum. ¶. ¶ Jn glo. ibi. immo: q̃ dñium a possessione separari non põt. vt no. j. de solu. si pecuniam. ¶ Jn verbo rei interuentu: q̃ in traditione initus cõtractus. facio pone vt facias puta vt romam vadas isti contractus rei interuentu vestiuntur. vt. ℨ. eo. iure gen. §. j. comminuo. adde qõ no. j. de dona. l. j. in fine magne glo. Et no. q̃ traditio necessaria nõ vestit pactum: sed voluntaria sic. & est casus. C. de pac. conuen. l. ex mor. in fi. ibi valet. ¶ No. ordinatum ad excipiendum valet ad agendum hoc verum si iure cõitatis: secus si iure singulari exemplum habes per Jnn. extra de testi. significanti.

a ¶ C. C. õ decre. decu. & ibidẽ vide in. l. j. vide bar.

b ¶ Stipulatio ista. & ibidem vide do. aler. de imol. in ꝓin. j. col.

Siquis. Valet pactum q̃ quis non teneať nisi inquantum facere potest q̃ vis alis teneretur insolidum. h. d. No. per pac. acquiri beneficium: quod alis ex natura contractus non cõpetit. & est arg. hec. l. qõ valeat pactum qõ liceat creditor. i capere debitorem. de hoc dic vt no. per Dyn. in. l. j. & ij. de li. ho. exhi. ¶ Jn glo. sua ibi. in condemnatione. & instí. de acti. §. fina. ¶ Jn eadez glo. ibi. §. eleganter. quia quod debetur ob reuerentiam personę non potest pacto perimi. facit. l. vltima. C. de bo. libe. ¶ Extra querit hic glo. si vir et vxor pariter labor. ant inopia vtrum in pari causa habeat maritus hoc ꝓuilegium ne conueniatur nisi inquantum facere potest. pro marito facit: quia reus. vt. j. de verbo. obliga. l. si seruum. §. sequitur. pro vxore facit: q̃ tractat de damno vitando. dicit Guil. q̃ in hoc casu magis fauendum est repetẽti. argu. j. ad velleia. matrem & auunculum. & l. qui filium. §. sabinus. ſm Gui. si tu ponas q̃ constante matrimonio mulier repetat ſm formaz. l. vbi adhuc. Jsta questio non ꝓcederet: quia tunc dos debet deseruire communibus alimentis vt. d. l. vbi. vnde debet formari questio ſm iura vetera in casu diuortij. & etiaz de iure cano. posset ꝓcedere questio vtro q̃ viuente quando matrimoniuz est separatum qõ quandoq̃ separatur antẽq̃ sit carnaliter cõsummatum: puta per susceptionem alis assumptionem sacri ordinis. potest & clare poni exemplum in muliere mortua. & sic soluto matrimonio per mortẽ que reliquit heredes filios alterius matrimonij qui sunt inopes: et repetunt dotem. ar. C. qui. po. in pigno. habe. l. assiduis. §. exceptionem. Bal.

¶ Additio Bal.

Siquis. ¶ Jn glo. j. Jnquantum inuersic. in condem. Sed nunquid contra exceptionem veniens ex pacto potest obiici in executione. videtur q̃ non. vt. l. peremptorias. cõtra dico: q̃ nõ est peremptoria nec post obiecta venit ad rescisionem pronunciati. tamen si quando erit pinguioris fortune poterit fieri executio. vnde cum etiam in executione petatur hoc pactum de non petendo nisi quantum facere põt etiã in executione apponitur totum; & exceptio ozik: eq: respicit executionem nõ subsistãtiam obligationis.

c ¶ Cõtra scribentẽ vide tu Feli. in. c. ij. de fi. instru.

Non impossibile. Quod potest fieri per. l. vel per statutum potest fieri per pactum. h. d. Allegatur ista. l. q̃ statutum ꝙ suetudo & pactum ad paria indicantur. & hoc no. glo. C. de decretis õ cur. [a] in rubrica lib. x. facit. ℨ. de legi. l. sed ea. in verbo conuentione. istud notabile est verum in his que sunt prohibita p. l. q: in talibus plus potest. l. & consuetudo quam pactum. vt. ℨ. eo. iuris gentium. §. & generaliter. & no. in. l. ij. C. que sit lon. consuetu. & de regu. iur. l. nec ex pretorio. secundum Jaco. bu. ¶ Jn ter. ibi. hoc est no. ex positionem hanc q̃ ille qui promittit factum vel negocium videtur promittere se facturum & curaturum quando verba sunt relata in rem ipsam. sicut est exemplum hic. & j. locat. l. in lege locationis. & facit quod no. j. de verbo. obliga. l. si ita quis. §. ca & l. circa princip. magne glo. secus si verba relata in personam. puta promitto non ire non agere. nã non teneo: curare ne ab alio
b eatur vel agatur. vt. l. stipulatio ista [b] in ꝓin. & facit. j. iudi. solu. l. nouissima. de verbo. oblig. cum filios. §. stipulatus. & j. rem rata. l. procurator: cum peteret. ¶ Jn ter. sicut no. similitudinem. vnde dicimus assimilari legem & pactũ. ¶ Jn ter. ibi. ne facias homicidium pactum appositum circa delicta negatiua non est turpe. vt in. l. ex ea parte. §. j. de verbo. obliga. sed tunc est turpe quando apponitur affirmatiue: ita q̃ prestat causam delicto. vt no. in. l. iurisgen. §. si ob maleficium. ℨ. eo. & j. de fideiussoribus. l. si a reo. §. fi. quod tene bene menti.

¶ Additio Bal.

1 Pactum ampliat naturam ℨctus precedentis.

Non impossibile. ¶ Jn glo. que incipit seruum ibi etiaz curare. Jstud non videtur verum q̃ ille qui promittit negatiue teneatur curare. ne ab alio fiat. vt. l. cum filius. §. stipulatus. de verbo. obliga. & j. de arbi. l. si duo. Sol. hec precedebat contractus de cuius natura hic veniebat ibi non.

1 ¶† No. q̃ hoc pactum ampliat naturam contractus precedentis. vt aliqd operetur ſm glos. & facit quod not. in. l. sed & si quis §. quesitum. ℨ. si quis cautio. nam hic non curare est culpa. & ideo venit in pacto. secus si non cadit in culpam. vt in contra. adde. l. pa. fal. si est. l. riij. §. illud que est contra. ¶ Jn ter. ibi. ne ita. vtõ j. rem rata. habe. l. procu. cũ peteret.

1 Acceptilatio erronea perimit ipso iure veterem obligationem

Sicum ter causa. Falsa causa reddit liberationez efficacem vt ope replicationis elidatur. h. d. hec lex. Jtem reddit inefficacem delegationem & destructo principio destruitur quicquid ex eo fundatur. hoc dicit. l. sequẽs & iste due leges quodammodo vadunt ad idem: quia vtraq̃ dicit q̃ error officit liberationi. & adde hic quod no. C. de rei ven. l. mater. in magna glo. ¶ Jn ter. ibi submouebit: quia obstabit replicatio. ¶ Jn glo. magna ibi. cum possunt de possessione nõ est dubium: q̃ facti est. vt. j. de acquiren. pos. l. j. §. si vir vxori. ¶ Jn ea. gl. ibi alis. scilicet traditio erronea dominiũ non transferret. ¶ Jn eadem gl. ibi. l. fi. in fi. & instí. de ac. §. appellamus.

1 ¶† Jn ea. glo. ibi. per acceptilationem. Jaco. bu. dicit q̃ acceptilatio erronea perimit ipso iure veterem obligationem: quia si error non impedit transiationem dominij. ergo non impedit ipsam liberationem que est fauorabilior. oportet ergo agi vt debitor reponat se in veterem obligationem. vt. j. de condi. ob causam. l. si quis accepto. alis si ageretur veteri succumberet agens: quia intentat actionem que non est in rerum natura: & cui non potest accedere replicatio. iurta no. in. simili. C. de transac. l. vbi pactum. ¶ Jn ter. ibi. insisti. dominus Jaco. dicit q̃ fuit mandatum erroneum quod non nocet etiam re non integra: quia si fuisset delegatio vetus actio esset perempta ipso iure nec posset intentari nisi quodam ordine videlicet quod debitor reponeret se in veterem obligationem. glo. intelligit quod fuit delegatio. tamen quia fuit erronea non habet perimere in effectu veterem obligationem. & facit. C. de transac. l. cũ mota. & j. ad exhi. l. iulianus. §. quantum.

Epistola. Per epistolam non queriť alicui ius succedendi. hoc dicit. ¶ Jn ter. ibi cauit. siue principaliter scribendo ob hoc ipsum siue per verba enunciatiua. ¶ Nota. hic quod verba epistole non mutant substantiam veritatis apparenter. id est
c dubia verba epistole: ls non inducant: tamen probant õ scribentem [c]. vt. j. depositi. l. publia. §. fi. ¶ Jn glo. sua ibi. §. nos autẽ adde quod no. instí. de eo cui liber. causa bona adijci. in fine.

Jn ea.

Universidad de Deusto

¶In eadem.glo.ibi.nisi esse.nam sñia lata in petitione heredi tatis tribuit ius ꝛ nomen heredis.vt.j.de statulib.l.statuliber. a ceteris.§.quintus fm Guil.de cu.

Sinter Cõditio tacita interpretatiua per ablatiũ absolutũ põt impleri heredi ꝛ ab herede.ꝛ b etiam dicere vñ glo.ordi.in.l.ij.C.de pac.inter emp.¶In text. ibi.ꝛ eum amicũ debitoris qui emerat a creditore debitoris cõ templatione.¶In tert.ibi fructuum percipiendorum ab isto amico.¶In ter.ibi.solutoq; ecce ablatiuus vim conditionis habens.vt.j.de condi.ꝛ demon.a testatore.¶In ter.ibi.deberetur huic amico.ꝛ facit.j.de verbo.oblig.l.si ita quis.§.seia.

¶In ter.ibi.restitueretur per istum amicum eundemq; emptorem.no.hic quod ius offerendi causa implende cõditionis trãsmittitur ad heredem in contractibus.ꝛ ratio est:q; heres tenet prestare.l.si necessarias.§.de vendendo.de hoc puncto no.Cy. in.l.penul.j.de condi.inser.ꝛ ad idem.j.de in diem adiecto.l.si predio.ꝛ glo.in.d.l.ij.de pac.inter emptorem.Bart.dicit q; tũc ius implendi conditionem transit ad heredem quando iam aliquid peruenerat ad eum cui debeat impleri conditio sicut hic peruenerat res que olim fuerat debitoris alias conditio non implet in personam heredis.vt.j.de verbo.obliga.l.qui rome. §.augerius.super hoc vide Guil.in.d.§.de vendendo.ꝛ facit.j. quibus modis pignus vel hypo.solu.l.sicut.§.si debitor:quod no.bald.

Pactum. In eo iure quod tangit fiscum valet pactus inter priuatos in preiudicium priuatorum b.d.¶No.hanc consequentiam si pactum est iustũ. ergo seruãdum.¶Scõo no.q; onus tributorum est annexũ possessioni ꝛ
8 possessionẽ sequitur:ꝛ sic ex pacto põt ad istud onus compelli p prietarius:quod no.

1 ¶Prestatio temporalis alicuius summe ad preiudicium p petuum nõ est trahenda.

2 Supplicatio iniusta nõ est admittenda.

De inofficioso. Temporalis conuentio ꝛ prestatio nõ trahitur ad obligationem perpetuam.¶In text.ibi.produci.i.extendi siue prorogari.

1 ¶†No.q; talis prestatio alicuius summe ad ppetuum pĩu
2 diciuꝫ trahenda nõ est.¶†Scõo no.q; iniusta supplicatio admitti non dꝫ.facit.C.de peti.bo.subla.l.j.li.x.iurta illud Catonis. Stultum est petere:qõ possit iure negari.

Sumptus. Procuratori vel aduocato debent sumptus litis restitui sed non valet pactum de quota.hoc dicit. facit.j. man.si non remunerandi.§.maurus.ꝛ.j.de preseri. ver.naturalis.§.penul.ꝛ vide Inno.extra de alie na.in.c.ex parte scabinorum.¶In ter.ibi. honestum ꝛ iustuꝫ vt j.de procura.l.actore procuratori.¶In ter.ibi datum.i.obtentum.¶In glo.sua ibi.vt hic.sed responde vt hic dicit de dimidia exemplificando non legalem prohibitionem restringendaꝫ ¶In ea.ibi.de octo no.q; octo non sunt pars quote de decem. ¶In ea.ibi.quod credoverum contrarium no.C.de postulan. l.si sub specie.tu dic q; per nomina quote nunq; valet etiam in cẽtesima quota:sed vbi non per nomina quote ponderanda est quantitas.nam vbi modus excreditur presumitur fraus. vt ista glo.vbi autem non excreditur modus valet pactum.ꝛ ita intelligitur glo.que est in.d.l.si sub specie istum autem modum habet arbitrari iudex attenta quantitate litis ꝛ facundia aduocati vt no.j.man.salarium.

Si pactus. Non est in mora qui habet pacti exceptionẽ hoc dicit. ¶Nota q; liberatus per exceptionem pacti liberatur postea ipo iure per interitum speciei.ꝛ sic precedit duas liberationes.Et secunda est plenior quam prima.¶Secundo no. regulam quod ante moram interitus speciei liberat debitorem ipso iure.concor.infra si certum peta.l.qõ te.de verb.obli.l.si ex leg.ca.ꝛ.j.loc.l.in naue saufelli.secus vbi pcedit mora.vt.j.de verbo.ob.l.si seruuũ stipulatus.§.an filius.ꝛ.§.effectus.ꝛ.§.rogari.

Si debitor. Seruus fructuarius acq̃rit fructuario exceptionẽ ꝛ replicationem.hoc dicit.ꝛ habet duas partes prima loquitur in fructuario debitore.secunda in fructuario creditore.¶In ter.ibi.facit.i.acquirit exceptionem fructuario.¶In text.ibi. ad petitionem.scilicet coadiuuandam.agitur enim veteri actione.ꝛ super ea fundatur petitio non super tertio pacto: sed ex eo bene fundatur replicatio.vt inst.de replica.§.j.vel dic q; in eodem libello cumulatur actio ꝛ replicatio hoc modo.peto decem ex causa mutui non obstante pacto de non petendo cum postea feceris pactum de petendo.ꝛ fm hoc istud verbum ad petitionẽ stat pprie:nec est aliquid qõ repugnet quin ꝑcedat talis libellus fm Inno.Bal.

1 ¶Obligatio q̃uis sit reciproca tamen potest quo ad vnam partem dissolui.

Si conuenerit. Pactum appositum in fauorem vnius cõtrahentis tantum non habet inducere resolutionẽ contractus hinc inde.hoc dicit.¶In ter.ibi.conuenerit non animo distrahendi: sed quia colonus erat benemeritus.ꝛ facit.j.de vsuris.l.quotiens.§.si colono.

1 ¶†Nota q; licet obligatio sit reciproca:tamen potest quo ad vnam partem dissolui.ꝛ non dissoluitur quo ad aliam.¶Sed contra hoc opponitur.quia destructo vno correlatiuorum destruitur reliquum:quia correlatio requirit duo extrema.vt.j.de acceptilatio.l.fin.Solutio hic fuit factum pactum non per modum recedendi a contractu:sed ex alia causa. puta quia colonus merucrat istam obligationem.l.autem contraria loquitur quãdo per modum recedendi a contractu:quia tunc est verus quod si recedit ab vno correlatiuo destruitur reliquum.ad hoc etiã facit:quia eadem est natura correlatiuorum.et quod de vno dicitur de reliquo intelligitur.vt.j.l.j.C.de cupressis.et.l.fina.C. de indic.vi.

Vi in futurum. Qui recepit pmissionẽ seu vsuras pro aliquo tempore non potest interim repetere sortem.ꝛ adde quod habes.j. de verborum obligatio.l.qui rome.in prin.Bal.

Si ex altera Si pactum ex vna parte est reale.ex altera parte psonale.ex ea parte ex qua est reale transit ad heredem.ex ea parte ex qua est personale nõ transit.hoc dicit de iuramento.dicit Innocen.quod semper est personale ex parte iurantis.reale ex parte eius cui iuratur. ita not.Innocen.extra de iureiuran.veritatis.quod dictum nota. ¶No.in hoc.§.posse claudicare pac.vt ex vna parte sit transitorium.ex altera non.secus esset in iudicijs ꝛ quasi iudicijs. vt j.de arbi.l.sed interpellatur.§.si ab altera.¶In text.ibi.heres meus.in primo casu quando dixi vt ego.¶In text. ibi. tuo casu quo dictum est ne a te.¶Nota hic distinguit inter verba scripta in rem.ꝛ verba scripta in personam. nam verba scripta in personam non recipiunt extensionem.ꝛ idem dicunt docto. in verbis prolatis a.l.vt.j.quod vi aut clam.aut qui aliter.§. fina.ꝛ.j.de adulte.hec verba.ꝛ.j.soluto matrimo.l.si vero.§.deviro.Bald.

1 ¶De triplici perfectione circa contractus.
2 Pactum resoluens ꝛ pactum de resoluendo differunt.
3 Traditio instrumenti facti includit possessionis traditionem.
4 Donatio hodie consensu perficitur.
5 Constitutio precarij facta procuratori an inducat fictam traditionem possessionis in persona domini.

Ex emptione. Ista lex principaliter tractat de resolutiõe contractuum.ꝛ diuiditur in tres partes q; in prima parte loquitur de resolutione contractus contracti solo ꝺsensu re integra. In secunda parte loquitur quando re ex vna parte non integra.tamẽ mediante actu retrosimili. In tertia parte loquitur quãdo re non integra nec mediante actu retrosimili.secũda ibi Bristo.tertia ibi illud plane.¶Secunda subdiuidit in duas partes quia primo ponitur dictus.secundo ponitur ratio.secunda ibi:nec quicquaꝫ.Similiter tertia subdiuiditur ĩ duas:quia primo ponitur dictus:secundo ponitur oratio.secũda ibi: quia commodo.¶Et ad euidentiam huius legis nota q; tria sunt.quoꝝ vnũ non est alterũ. s. resolutio:exceptio:ꝛ actio Ista lex tractat de resolutione ꝛ actione non de exceptione sed glosa bene tractat de hoc:sed ¶Odoff. dicit etiam de exceptio.
1 intendit loqui hec.l.in.§.illud.¶†Itez ꝓmitte ad euidentiã q; est reperire triplicem perfectionem circa contractus. Prima dicitur perfectio ipsius contractus.hoc modo dicimus q; q̃dã contractus perficiuntur re.quidam verbis.q̃dã litteris. q̃dam perficiuntur consensu. de quibus solis loquitur hec lex. patet hoc instĩtu.de ob.§.finali.et titulis sequentibus.Secunda pfectio est obligationis.ꝛ actionis.et hoc modo dicimus quod quandoq; obligatio nascitur a principio.quandoq; est contractus purus quandoq; nascitur ex postfacto : puta quando existat conditio habuistis nota.ꝑ. eodem.l. Item quia.¶Tertia et vltima perfectio dicitur quando contractus trahit secum suum effectum: quia deuenitur ad traditionem ex eo.ꝛ sic fit executio. vt.C. de pericu.et commo. rei vendi. l. j. et ibi per Cyn.ꝛ.l.necessario.de pericu.ꝛ commo.rei ven.ꝛ ibi per glos.

a ¶Sequitur. Adde Flor. in.l.si pẽdentes.§.si quid cloacarij. de vsufr.ꝛ d.ale. de imo.i.l. in cola.ad muni ci.zang.fing. in.l.fi.in pri. C.fi. cens. vel rel.ꝛ qõ p. d. alex.in psilio xxxiij.tij.pte vbi tzq; inspicẽda est qualitas noui possessoris.ꝛ vide.j.in.l.inter debitorẽ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ In ter. ibi. integris omnibus. i. deest cuz sumus in finibus cõ sensus. z non est processum ad aliquam facti traditionez. ¶ In ter. ibi. dubium non est: quia eadem est potentia contrariorum. vñ que nudo consensu contrahuntur nudo cõsensu resoluuntur hanc rationez reddit lfa. instit. quib. mo. tolli. ob. §. fi. ¶ In ter. ibi. tibi scilicet emptori. ¶ In ter. ibi. prestitissem. i. tradidissez ¶ In ter. ibi. a te emptore. ¶ In ter. ibi. desineres re restituta z facit. ff. eo. si cum emptore. ¶ In ter. ibi. nouæ obligatiõis ad retradendum. ¶ No. primo in hac. l. qõ contrariorum est eadẽ disciplina. vnde datur talis regula fient est reperire contractus q̃ nudo consensu ꝺuntur ita est reperire distractus per quos distractus ꝺctus nudo dissensu resoluunt. z facit istud dictum ꝑ quadam glo. que est de testi. mi. l. de tutela: quia eadem est potestas distractus z contractus. z adde ad istud principium quod not. Inno. in. c. j. de fide instru. ¶ Secõ not. in verbo aristoni q̃ si emptor cui erat tradita possessio paciscitur q̃ precium ab eo nõ petatur, retradita possessione venditori qõ facta retractatione ꝺctus preambulus est resolutus. dicunt quidam q̃ ope exceptionis. vt. ff. eo. si cum emptore. glo. dicit ipso iure qõ paria sunt rem esse integram vel integratam. vt inver. nec quicq̃. z argu. j. de fideiuss. l. vrãius. §. sed cum duo. ¶ Tertio no. in. §. illud qõ vbi res non est integra per actum retrosimilem. i. per traditionẽ qõ ex pacto de tradendo non resultat aliquis effectus. nam non resultat actio ad retradendũ. q: nudũ: nec resultat resolutio ꝺtractus: q: res non integra. z hoc vult lfa. nec resultat exceptio petitionis preci: q: istud pactum ꝺz operari vel hincinde. vel vbi non põt operari hincinde nihil operat. h. d. glo. z ℳ dof. vt dixi. dicit q̃ hoc non est nisi ꝺ mente istius litere. ¶ † Ex p̃dictis collige q̃ aliud est pactũ resoluens. aliud est pactũ de resoluendo: q: per pactum de resoluendo. i. de faciendo act. retro similẽ non oritꝝ nec resolutio nec petitio. z facit. l. ij. C. qñ li. ab emp. discc. ¶ ℳ p. ꝺ hic q̃ re non integra non põt ipso iure ꝺctus solui. ff. C. de pac. inter emp. l. commissoriez. j. de in diem adiec. l. ij. pactum enim. l. cõmissorie z adiectionis in diem respiciunt rem non integram. tñ ipso iure resoluunt. facit. j. de peti. heredi. l. fz si lege. in prin. ¶ Respondet glo. q̃ illud pactum fuit appositum re integra: z a principio hic quãdo apponitur re non integra. iuxta hanc glo. ¶ No. q̃ ad hoc vt pactum. l. commissorie z adiectionis in diem possint operari ꝓprios effectus requiritur q̃ apponat in prin. ꝺctus. vt in ista glo. Item requirit q̃ apponant per verba directa non per ꝝba obliqua. vt not. j. de dona. l. j. in magna gl. z no. in. l. j. z ij. C. de pac. inter emp. z reddit rõnem diuersitatis. ¶ Buil. de cu. q: dicit q̃ vbi sunt verba directa non censet habita fides de p̃cio. secus vbi sunt verba obliqua. ¶ Item vbi sunt verba directa. nam requiritur media persona. sec9 in verbis obliquis fm Buil. ¶ ℳ Querit gl. qñ res non est integra: sed integrum redacta. vtrum ꝺctus resoluat ipso iure. determinat gl. q̃ sic. z hoc superius approbatur: arg. j. de regu. iur. nihil taz naturale. j. de serui. rusti. predio. l. tria p̃dia z. j. de sol. l. prout quisq;. z hoc tz Buil. ¶ Secõ querit gl. qñ res est integra non reintegrata. vtrum ex pacto: quod reintegraretur competat emptori exceptio in precio. z glo. dicit q̃ non ne istud pactum claudicet: qõ esse non ꝺz. vt. j. de rescin. ven. l. j. z. C. qñ li. ab emp. dis. l. ij. Ista questio non ꝺz dubium si emptor non offert: q: non põt vti pacto nisi retradat possessionem. vt. ff. eo. si cum fundum. z. j. de act. emp. l. iulianus. §. offerri. z l. qui pendente. sed si retradit possessionem videt q̃ possit vti pacto. vt in ꝝ. ne quicq̃. ¶ Tertio querit gl. nunqd dicat res non integra si venditor ꝓ emptore ꝺstituit se precario possidere[a] vel retinuit sibi usumfructuz. Ista qõ hoc querit an ficta traditio operet id qõ vera. vt desinat res esse integra z non possit ipso iure ꝺctus resolui. z arguit gl. p z ꝺ. z primo qõ res non dicat integra apparet rõne possessionis: q: est iuris fictione translata. vt. j. de rei vendi. l. quedam mulier. ꝺ acqui. possess. l. qõ meo. Secõ apparet ratione libertatis z obligationis: q: iste vẽditor liberatus est ab obligatione ex empto cum tradiderit iuris intellectu. vnde ammodo non tenetur ex empto: sed per interdictum de precario vel rei ven. ar. j. de re iudi. l. nensenius. §. fundum. j. de contraben. empt. l. si cum fundum. §. fina. de solu. l. in numerationibus. ex quo ergo est inducta liberatio. z maxime est illa que non potest distrahi. vt no. ff. eo. sivn? §. pactus. in glo. in opponendo in fine. ¶ Tertio ꝓbatur quia tot requiruntur in distrahendo quot requiruntur in contrahendo. z hoc est quod dicit lex quot requiruntur actus retro similes. vt. d. l. ij. Sed hic in contrahendo intervenit precarium. ergo z in distrahendo debet contrarium precarium intervenire. alꝝ non resolvitur retro factum. ¶ In contrarium arguitur tribus rationibus. ¶ Prima rõ est q: fingitur intervenire actus retro similis cum retentio possessionis sit ꝓ retraditione vt. j. de rei ven. l. quedam. z instit. de re. divi. §. interdum. ¶ Secunda ratio est q: sicut tradito instrumento videt tradita res: ita cancellato videtur redacta vt. C. de dona. l. j. vnde cancellatio instrumenti venditionis z precarij inducit fictam traditionem. ¶ Tertia ratio est q: precarium est quid accessorium. ergo resolvitur vna cum principali ipso iure. vt in. l. iij. j. de rescin. ven. nam absoluto principali destruuntur eius appendices. vt. j. de transac. l. z post rem. §. j. quid dicendum. tenet glo. q̃ res non sit integra per primas rationes. Et respondet ad rationes in contrarium. Primo respondet ad. §. interdum. q: dicit q̃ ille text. hoc non dicit q̃ retentio sit ficta traditio. bene dicit qõ possidẽti non est necessaria traditio quando ei superuenit titulus. sed ego, dicam qõ distractus non confert titulum. vt. C. de transac. l. si pro fundo. ¶ † Secundo respondet glos. ad. l. j. C. de dona. traditio instrumenti ficti includit traditionem possessionis: ita dicitur ibi. facit extra de consue. c. ex parte. z quod no. ℳ y. in. c. de reg. iu. in. vj. dicit glo. concedo hoc: sed ibi erat res integra. nescio quomodo per hoc soluat opposi. Sed aliter respondeo q̃ ibi loquitur quando traditur instrumentum in quo continetur ius ipsius rei. non autem loquitur de instrumento ꝓtractus donationis. exemplum. vt. j. de act. emp. l. titius. z C. ad. l. fal. l. si predioꝝ. hic autem loquimur de cancellatione instrumenti contractus qõ per istam cancellationem non perditur possessio. z sic non ꝺfinit res esse integra. ¶ Item non obstat traditio de principali z accessorio: q: loquitur in accessorio obligationis non in accessorio traditionis z translationis ꝺñij. dominium enim fortius coheret. vt. j. de acq̃. pos. l. siquis vi. §. differentia. Aduerte istam glo. que dicit qõ per constitutionem p̃carij tollitur actio ex empto. In contrariũ est glo. j. de act. emp. l. iulianus. §. ex vendito. vbi dicit q̃ si vendito: ꝺstituit se p̃cario possidere ꝓ emptore. z per hoc emptor possz percipere fructus: q: est in sua potestate revocare precarium z fructus consequi tñ non est liberatus ab actione ex empto quin teneatur tradere corporalem possessionem. z illam glo. tenet ℳ et. qui dicit q̃ per constitutionem precarij non plene liberatur vt in. l. j. invlti. q. C. quando liceat ab emp. dis. vbi per ℒ y. Vera ergo traditio plenarie liberat: sed non ficta traditio: q: adhuc requiritur vera traditio cum sit plenior quam ficta traditio fm ℳ e. qõ est verissimum q̃ venditor non est liberatus a traditione facti: sed est liberatus a traditione iuris. i. a translatione ꝺñij: q: iam trãstulit. vnde remanet glo. nostra vera. nam ex quo contractus traxit secum executionem translationis dominij res nõ est integra vt no. ℳ y. in simili. j. de verbo. ob. l. si seruum. §. sequitur. ad possessionem tamen adhuc agi põt. vt no. glo. in fi. instit. de lega. §. nostra. ¶ † ℳ Quarto querit gl. quid in contractu donationis. ¶ Respon. glos. qõ hodie donatio consensu perficitur [b] quod ea que dicta sunt in venditione teneantur. alias trahantur ad contractum donationis: z ad hoc potest induci text. qui dicit ceteris q̃z similibus. z hoc credo verum per rationem que ponitur. in stitu. qui. mo. tol. ob. §. fina. ¶ Extra quero quando cõtractus resolvitur ipso iure per pactum. vtrum ex isto pacto nascatur obligatio ad non petendum. Respon. vt subtiliter colligitur. in. l. j. C. per quas] psonas no. acqui. vbi vide. ¶ ℳ Querit hic Buil. si ratione contractus ꝺbz aliquid solui alicui ꝺmino vel fisco vtrum fient due solutiones quando primo, est celebratus contractus: sed contractus resolvitur vel de partium voluntate cassatur z cancellatur. Respon. ipse quod aut resolvitur ipso iure per pactum appositum a princip. tunc nihil ꝺbetur ꝺmino vel fisco: quia fingitur non contractum. vt in. l. commissorie. cum si. et hoc no. si emphiteota vendit rem emphiteoticam irrequisito ꝺmino appositio pacto. l. commissorie vel adiectionis. z dicit et resolvitur per hoc contractus quod fingitur emphiteota non cecidisse a iure suo: quia nullum ius queritur ꝺmino. vt dicit Buil. quod not. ¶ Si vero istud pactum resolutivum non apponitur a princip. sed postea. aut re integra: tunc ꝺbetur ꝺmino vna prestatio ratione contractus in qua erat ei ius quesitum. argumen. in. l. fi. j. eo. non autem ꝺbetur sibi quicq̃ ratione distractus. Ex hoc not. quod ꝺbetur gabella fisco licet post ea contractus cancelletur de partium voluntate. ¶ Tertius casus est quando res non erat integra: tunc est facienda differentia in formaverborum. aut verba sunt concepta per modum nouæ obligationis tunc ratione duorum contractuum ꝺbentur due prestationes vel gabelle. vt hac. l. §. illud. aut per modum resolutiuum: tunc non ꝺbetur iuri vna. vt hac. l. vbi aristoni. et versi. ne quicq̃: ita videtur esse de mente Bui. z facit. j. de diuer. z tempo. prescript. l. si duobus. z. C. de consulibus. l. sancimus. libro. xij. z. j. ad. l. falci. si a me. cum si. hoc allega. per Buil.

5 ¶ † ℳ Querit vlterius Buil. vtrum constitutio precarij facta ꝑ curatori inducat fictam traditionez possessionis in persona ꝺmini. dicit Guilielmus. quod non: quia precarium continet in

c fictionem c. Vnde si ex persona procuratoris extenderetur ista fictio ad ꝺminum esset fictio fictionis seu due fictiones

que circa

a ¶ Possidere vide Firmia. i suo aureo repertorio. i. ꝝ. ite gra. ꝝ. iiij.

b ¶ Cõsensu p ficit. Adde Fracis. are. i l. sciẽdum. de lega. primo.

c ¶ Fictionem adõ do. alex. ꝺ imo. i. l. qui mihi. ff. ꝺ dona. z ange. in. l. p ꝓpeu. C. ꝺ acq̃. pos. vbi i. l. j. vide eundem Bal. in ꝓsil. suo incipi. martinus ꝺ eugubio z.

Universidad de Deusto

que circa idem non debent concurrere. nam vna imp̃ropꝛietas tolerat̃: sed non due. Jtem vna specialitas tolerat̃. sed plures specialitates non tolerant̃. vt. C. de dotis pmis. l. j. de pollici. l. siqs rem. §. j. & argumen. j. man. l. si vero non remunerandi. §. si filio. facit quod no. docto. in simili. C. loc. l. qui rem. & j. de acqui. pos. l. si aliquam rem. vbi dicunt q̃ fictus titulus & ficta traditio nõ concurrunt nec concurrant plures fictiones idem q̃ hic tenet Guil. C. de acqui. pos. lꝫ bar. tenet contrarium qõ idem operet̃ ostitutio pꝛecarij in pſona pꝛocuratoꝛis quod in pſona dñi: qꝛ possessio ista querit̃ dño recta via. & est possessio vera: licꝫ actus tradendi sit fictus: vt. j. de acq. pos. l. qõ meo. §. pcurator. nam. l. certe. §. j. de pcario. & de damno infec. l. fluminum. §. q̃q̃. in fi. §. fm bar. qui ita tenet in. l. si is qui pro emptoꝛe. õ vsuca. in sua repetitione. ¶ In glo. fi. ibi. confessus. no. q̃ per confessionem q̃ quis possidet noie alieno transfert̃ possessio sicut per pcarium & hoc no. bene. & vide oino qõ no. C. de iuris & fac. igno. l. cũ falsa. per glo. & Ly.

Per quos. Qui habet potestatem acquirendi alteri per stipulationem habet potestatem acquirendi alteri per pactum. h. d. Bal. ¶ Additio Bal.

Per fictam traditionẽ liberatur venditoꝛ ab actione ex empto.

Emptione. Vide Jnno. de fi. instru. c. j. in glo. quel incipit ad quod pactum inver. tamen tradidit. Nunquid potest ipo iure recedi ab isto contractu glo. determinat quod non: qꝛ res non erat integra. d. Jaco. bu. contra qꝛ interuenit actus retro similis hoc vide per eum. ¶ Jbi tradita. not. q̃ per confessionem hoc modo factaꝫ confiteoꝛ me possidere talem rem pꝛecario nomine pꝛo te transfertur in te post sicut per contractum pꝛecarij: quod est singulare & adde & omninovideas quod no. C. de iur. & fac. igno. cum falsa. per glo. & Ly. ibi liberatis. ¶ † Not. q̃ per fictam traditionem liberatur venditoꝛ ab actione ex empto õ no. exꝑesse. j. õ actio. emp. iul. §. ex vendito. super ver. pꝛecaria: sed hec versoꝛ videtur. nam non est nuda traditio ab initio in obligatione. sed causam iuris continet. de verbo. obli. l. in con. quã continere non põt: qꝛ per pcarium translatum est omne ius in emptoꝛem. & ideo ab obligatione rem tradita traditione quevenit fm naturam Jctus liberatus est venditoꝛ per hoc. j. de Jhen. emp. l. si emp. §. rei sue. de condi. & demõ. mea res. arg. contra. C. de sacrosan. eccle. l. fi. vel dic q̃ liberatur a traditione: sed non ab alijs queveniunt in act. ex empto. dic q̃ iste gl. non sunt õrie: qꝛ ista loquitur quando emptoꝛ pcario cõcessit. illa quando emptoꝛ pꝛecario rogauit. Ende venditoꝛ remansit possessoꝛ & dominus. pꝛeterea dicit q̃ non plene liberat̃. vt no. in. l. j. C. quando li. ab emp. di. per Ly. in. vlti. q. dic qõ a traditione facti nõ est plene liberat̃: sed a traditione iuris sic. Ab emptione. i. contractu emptionis & venditionis re integra hinc inde nudo consensu receditur ipso iure. Si autẽ ex vna parte integra ex altera non: si actus retro similis interuenit idẽ erit puta res erat tradita: sed pꝛecium solutum non erat tunc re tradita ipo iure obligatio pꝛecij euanescit: sed ad ipam rem reddẽdam ex nudo pacto agi non potest. h. d. Sed qd si pars rei erat tradita. an in altera pte poterit ipo iure recedi quasi re q̃ parte integra. Gui. q̃ non. alle. gl. insti. qui. mo. tollit̃ obligatio. §. fi. Sed quid si de Jctu debeat solui gabella an rescisso contractu solueretur dupler gabella: an vna tantum. an nulla. & dic aut cõtractus rescinditur ex pacto adiectionis in diem vel legis commissoꝛie. & tunc fingitur non contractus & ideo nulla gabella debetur. Aut rescinditur ex alio pacto quod pꝛesupponitur si pꝛeambulus Jctus fuisset. & tunc aut re integra. & vna tm̃ gabella tenet̃. aut re non integra. & tunc due. qm̃ in ipo distractu resultat nouus Jctus. ita q̃ duo sunt contractus fm Gui. & no. Sed an si pꝛocuratoꝛ emit & venditoꝛ constituit se pꝛo eo possidere transibit in dominum pos. Guil. q̃ non idez tenet. C. de acqui. pos. lꝫ in contrarium videatur casus. j. de pꝛecario certe. §. j. & de dã. infec. l. flu. §. quãq̃. in fi. §. fm dñm meum. & si tu dicis. ergo erit dupler fictio. rsideo q̃ directe querit̃ dño possess. nam per mediã pſonam pꝛocuratoꝛis. vt. l. qõ meo. §. j. de acqui. pos. & adde ad hanc. l. õ. eo. emptoꝛ. & j. de solu. stichum. aut pamphilum. §. j. et j. titu. j. & post rem. §. j. & omnino videas: quod ibi no. per Guil.

Operatoꝛ Jsta lex hꝫ tres lectu. fm primaꝫ. h. d. Pactum super quota parte factuꝫ intra extraneum putatiuum heredem: & creditoꝛes ad hoc vt hereditas adeat̃ pꝛodest cuilibet legitimo succeſſoꝛi. h. d. fm scõam lect. h. d. magis statur dicto pꝛorimoꝛ q̃ dicto extraneoꝛum vel remotioꝛ. & maioꝛ fauoꝛ impeditur. hoc dicit. Semper iudex debet inspicere veritatem tam contra extraneum quã contra pꝛoximuꝫ. alꝫ non esset iudex: sed esset iudas. Scõm tertiam lecturam. hoc dicit. Pactum factum cum his qui sunt in remotioꝛi gradu pꝛodest suis & necessarijs heredibus qui in succedendo pꝛeferuntur. Jste sunt tres lectu. legitur tamen & quarto modo vt inferius videbitis. ¶ Jn ter. ibi. ab extraneo pꝛivato herede secundum pꝛimam & tertiam lectu. ¶ Jn ter. necessariarum personarum. idest heredis sui & necessarij. ¶ Jn ter. ibi idonee sunt scilicet ad succedẽdum vel si. idest quamuis idonee sunt ad soluendum solidum. ¶ Not. ex pꝛima lectu. q̃ pactum factum cum minus legitimo successoꝛe pꝛodest vero successoꝛi. contra hoc oppo. õ. eo. si tibi. §. cum possessoꝛ & j. titu. j. l. iij. §. debitoꝛ. Solu. dicit glo. exceptio pacti non pꝛodest. vt in. ll. õrijs: sed doli sic. vt hic & õ. ea. l. reſcriptum. §. plerunq̃. & quod not. j. de libe. lega. l. non solum. §. si liberationis verba. Tu dic q̃ hic ideo pꝛodest pactum non heredi: quia non erat factum contemplatione persone: sed contemplatione cause vt hereditas adiretur. vt. õ. ea. l. & suum heredem. §. fin. nam istud pactum erat mixta contemplatione appositum scilicet creditoꝛis & successoꝛis. & ideo tanq̃ reale transfert ad quemlibet possessoꝛem. arg. j. de fideicom. lib. l. cum quasi. in pꝛin. bene fateoꝛ qõ glo. dicit. de excep. doli per. d. §. plerunq̃. ¶ Jn ter. ibi. necessariarum idest cõiunctarum fm secundam lecturam. fm quam no. q̃ quando questio est inter coniunctas pſonas testatoꝛis & pꝛoꝛsus extrancas super quota remittenda heredi: ceteris alijs paribus iudex dꝫ sequi votum coniunctoꝛum. ad hoc pꝛestat. arg. j. de pꝛiuile. credito. l. j. nam ratio affectionis facit pꝛeualere votum eoꝛum. ar. j. de bo. li. l. libertus qui soluendoꝛ & fm hoc no. optimum argu. quod si testatoꝛ relinquit in testamento suo executoꝛes quosdã coniunctoꝛ & quosdam pꝛoꝛsus extrancos vt distribuant paupertibus: & non sunt concoꝛdes in eligendo pauperes vel in distribuendo quod episcopus ceteris alijs paribus debet adhere voluntati coniunctoꝛum. & ad hoc facit ista notabilis. l. ¶ Secundum tertiam lectu. not. quod factum cum gradu remotioꝛi pꝛodest gradui pꝛorimoꝛum. ¶ Jtem nota quod necessarius heres etiam consequitur commodum istius pacti quãuis non habeat ius repudiandi. Jtez qõ pactũ factũ inopi pꝛodest locupleti. Jste sunt lecture glo. Sed Ly. dicit q̃ in ista. l. debet poni casus per. l. j. de pꝛiuileg. credi. videlicet quod vbi agitur de bonis vendendis ceteris paribus alijs debet admitti licitatio coniunctoꝛum: & eis concedenda sunt bona si sunt creditoꝛes potius quam alijs creditoꝛibus. & hoc vult hec. l. & exꝑs sum est in. d. l. j. quasi pꝛo coniunctis personis faciant due rationes: qꝛ sunt creditoꝛes & quia coniuncti: quia due rationes vniuntynam. vt in auten. de consanguineis & vterinis fratribus. circa pꝛincip. ¶ Ex ista lectu. no. argumen. q̃ si testatoꝛ relinquit bona sua distribuenda inter pauperes per ministrum fratrum de penitentia & pꝛioꝛem fratrum pꝛedicatoꝛum: & vnus istoꝛum vult̃ eligere in pauperes coniunctas personas testatoꝛis: alius creditoꝛis que vere sunt pauperes. & alius vult eligere alios pauperes quod episcopus debet magis fauere coniunctis. non dico qõ istud sit de necessitate: sed dico sicut dicit lex alibi gratiaꝫ facit si hoc facit. tamen ista gratia est quodammodo debita. vtin. l. j. §. permittitur. de aqua quoti. & esti. nam in personis coniunctis cõcurrit duplex pietas. scilicet carnalis. vt in. l. alumne. §. fina. de adi. leg. & spiritualis. quia pauperes sunt. vnde iste rationes potioꝛes sunt quam vna ratio tantum: licet in relictis ad pias causas sola pietas spiritualis sit pꝛincipalis attendenda: quia concernit saluoꝛem anime. vt not. C. de sacro san. eccle. l. illud. ¶ Extra querit Guil. nos habemus qõ quando res emphiteotica venditur dominus potest retinere si vult. C. de iure emphiteotico. l. fina. pone igitur quod est consuetudo quod quando pꝛorimioꝛ vendidit alij de genere possint retinere siue retrahere rem infra annum. vt extra de in integrum restitu. capi. constitutus. ¶ Modo queritur in re emphiteotica vtrum dominus ratione pꝛopꝛietatis: an continue persone ratione consuetudinis pꝛeferantur. breuiter dicit Guil. dominuꝫ pꝛeferri pꝛiuilegio coniunctoꝛum. per. l. j. solu. matri. si cum dotem. §. fina. de pecu. leg. ex facto. nam illa consuetudo generalis non vincit. l. specialem: quia species derogat generi. vt. j. de mili. substitu. l. coheredi. §. qui patrem. de lega. ij. legatoꝛum. §. qui plures. de lega. iij. vxoꝛem. §. felicissimo. secundum Guil. quod nota. ¶ Jn glos. pꝛima ibi. vendebatur. Sed quomodo hereditas iacens patitur venditionem. pꝛimum enim decretum patitur: sed non secundum: quia hereditas iacens non potest latitare. vt. j. de heredi. instit. l. si quis instituatur. Respon. quod vendebatur per curatoꝛem datum de bonis vendendis. j. de curato. fu. l. cuius bona. vel dic quod venditio fiebat ex pacto non perviam iudicij. quia pactum bene afficit hereditatem iacentem. facit. j. de negocijs gestis. l. debitoꝛ. & de in diem adic. l. si pdio. Bal.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ☞ Pactū nec stipulatio pūt esse impeditiua trāslatiōis dñij vbi dominium libere transfertur.

Nemo. Ponit de triplici pacto negatiuo quod dicit nō valeret ꝛ rō primi est: qz obuiat religioni. rō secundi: qz obuiat pietati. rō tertij qz obuiat pleno iuri domini. ¶ In ter. ibi. dedicare. puta fecit pactum ne faceret in suo edificare monasterium vel ecclesiam vel hospitale. ¶ In gl. sua ibi. fuit factum. ꝛ sic fuit traditione subtrum ꝛ dominium non absolute: sed cum quadaz modificatione transmissum. ar. in. l. ij. ꝛ. iij. j. de re. eorum. ¶ In ea. gl. ibi efficeret eodem modo vz pactum cum habente molendinum inferius vt non fiat superius: qz interest inferioris. alꝫ lz superiori in suo edificare. put vellet. vt. j. de flu. l. quominus.

¶ In ea. gl. ibi. inhibita. ibi agitur de vocabuli significatione ꝛ interpretatione. hic de agendi potestate. ¶ In ea. glos. ibi. in fi. ista glo. approbat literam que dicit nullam esse venditionem sed Bal. de cu. circa hoc sic distinguit si queris nunquid valet pactum ne aliquis re sua possit vti put voluerit vendendo vel dedicando vel aliud faciendo prout vult refert. aut istud pactū apponit in traditione rei ppriet ꝛ tunc interest illius qui tradidit. ꝛ valet quo ad hoc vt possit agi ad interesse. vt. C. de pac. iter emp. l. fin. non tamē alienatio est nulla si translatum fuit plenū dominium. nā plenum officium auctoritas alienandi sequit. vt. C. de odi. ob cām. l. ea lege. ꝛ de verbo. obli. si ita quis. §. ea lege. aut non interest: tunc aut tradens desijt esse in totum dominus ꝛ nō valet pactum. vt. d. §. ea lege. Si aūt per stipulationem apponeretur pena posset peti pena. nam in pactis alꝫ penis non inspicitur cuius interfit. vt. j. de ser. expor. l. seruus ea lege. aut tradēs non desijt esse in totum dñs: sed remittit nudā ppietatem: tunc pactum de non alienando valet. ꝛ non potest alienatio fieri. vt. C. de iure emphi. l. ij. ꝛ. l. fi. predicta sunt vera quando tractatur. de personali obligatione: sed qñ pactum caderet in speciem seruitutis. ibi pactum valet siue interfit siue non. vt. j. de serui. l. ei fundo, secus si non posset cadere in speciem seruitutis. vt eodez titu. l. quotiens. ¶ † Ex predictis verbis hoc precipue not. qđ

1 nec pactum nec stipulatio potest esse impeditiua translationis dñij. vbi dñium transfertur libere. Sed vbi tradens reseruat sibi ius reale pactum est impedimentum translationis dñij. ꝛ ista verba que in effectu sunt hic. Guil. de cu. ponit Cyn. in addi. in d. l. ea lege. de condt. ob causam. ꝛ facit. j. de verb. ob. l. qui rome. §. cohereo. ꝛ qđ no. Inn. extra de fo. cōpe. vez. ꝛ de test. Raynaldus. in gl. pactum cū. ꝛ extra de pben. c. inter cetera. ꝛ in spec. de defen. §. qñ. ver. xix. Bal.

a ¶ Mō pōt. ꝺ onouiđ tu fel. i. c. prudētiaz de mu. pe. ī. j. col. in ver. gl. fi. no.

b ¶ Qđ nō. ad de sel. in. d. c. prudentiam post prin. īv. alias decidit gl. ōmu. peti. 1

c ¶ Incerta. Adde qđ in trāsitiue ponitur vt sit sensus de re dubia ꝛ incerta li te. l. ppter litē: qz lis q̄ diu pēdet facit rē dubiā. ꝛ incertā. nā euētus litis ꝛ iudicio rū incert⁹ est l. qđ debef. ꝺ b procu. vñ sup eo qđ in gōne vertif pōt fieri trāsactio. ꝛ iō dī lite non dū finita. naz si iudicatum eēt nec appellari possz nec aliquo remedio snia retractari ita q̄ de snia nō dubi tarei certe trāsactio nō valeret vt etiā hic per Bal.

☞ Jus ex facto alterius quesitū auferri non pōt.

Sreus. Beneficium ex alterius ḟcto quesitum non pōt auferri ei cui est quesitum nisi ꝺsentiat. h. d. ter. cum gl. lz gl. non aperiat hic lz diri in. §. pactus ne peteret. ¶ In ter. ibi. p differentia. vt. j. ti. j. l. ꝛ post rem. §. j. ¶ † Hoc. ius ex facto alterius quesitum auferri non posse. ad hoc facit. j. de v̄bo. ob. l. qui rome. §. flauius hermes ꝛ. C. locati. l. si cum hermes ꝛ quod no. in. l. iij. §. si is pro quo. ꝺ. qđ quisqz iur. ꝛ in. l. iij. j. de ser. expor. ꝛ ꝺ. c. l. contra iu. ciui. reg. §. fi. cum. l. sequenti. ꝛ idem dicendum est in dispositione legali q̄ ius quesitū beneficio alie

a no mihi extorqueri non potest. vt. j. de contratab. l. si post mortem. §. fi. Fallit quando istud ius quesitum expetit in consequētiam ꝛ in priuilegium alterius. vt. j. de mino. l. si iudex circūuento: qz tunc destructo antecedente destruitur consequens. ꝛ facit de excusa. tu. l. amicissimos. §. lucius. ¶ Ista faciunt ad questionem actor: potest vti dila. rei. vt in. l. pendente. C. de tempo. in integ. resti. ponamus q̄ reus vult renunciare dilationi nunquid potest in preiudicium actoris. ista questio est in argumētum q̄ non: ḃq ita alꝫ iam est ius quesitum actori. non ob. dicta. l. si iudex. q: ibi ideo ne ius speciale noceat ei in cuius priuilegium inducebatur. hic autem sumus in iure communi. ꝛ equalitas est seruanda in iudicijs. vt in. l. in sacris. de proximis sacro. scri. vnde quia reus ꝛ actor sunt exequati per. l. petende. vnus in ius alterius nihil potest. vt. d. l. si post mortem. §. fin. ꝛ ista est communis opinio quam credoveram. ꝛ facit ad hanc legem: quod not. Cy. C. si cer. peta. l. si absentis. ꝛ spec. in speculo de pac. §. postremo. versi. sed ecce. ꝛ in spec. de locato. §. nunc aliqua. ver. septuagesimoquinto. ꝛ quod no. Guil. de cu. ꝺ. e. l. iurisgētium. §. adeo vbi dat optimas concordantias ad hanc. l. ꝛ vide. j. de sol. l. pupilli debitor. §. j.

Sreus post. Jus quesitum fideiussori ex facto rei p factū contrarium auferri nō potest. hoc dicit. ¶ Ho. q̄ ius quesitum alteri facto meo per me sibi auferri non potest. C. de tempo. in integ. resti. pe. l. petende. de contrata. l. si post mortem. §. si. j. de verbo. obliga. l. qui rome. §. flauius. in fi. §. arg. cōtra. de ser. expor. l. ij. ꝛ quod ibi no. sed ibi fm veritatem non erat ius quesitū ꝛ sic non obstat. ꝛ facit ad istam. l. quod nota. in spec. de pac. §. postremo. versi. sed ecce. in titu. de loca. §. nunc aliqua ver. lxxv. ꝛ quod no. Cyn. in. l. si absentis. in fi. C. si cer. pe. ¶ Item facit. l. j. §. ij. de stipu. ser. ꝛ. j. de solu. l. qui res. §. diuersum. Sed in cōtrarium facit. eo. titu. pupilli debitor. §. fina. Et predicta faciūt ad. q. dicit statutuz ciuitatis florentie quod ipsi non possunt rebannire exbannitum sine consensu et licentia domini pape ꝛ si contra fieret quod tunc commune flor. debeat soluere camere dcti domini pape. v. flor. ¶ Modo queritur vtrum per statutuz contrarium possit tolli dictum statutum. ꝛ me presente fuit allegatum flor. in hac questione ita subtiliter ꝛ bene sicut vnq̄ videram allegari in aliqua. q. ꝛ finaliter fuit ibi obtentum quod non posset tolli dictum statutum per contrarium statutum. Bal.

¶ Additio Bal.

Sreus. Facit ad hanc. l. de contratabu. si post mortem. §. fi. ꝛ ibi per Jac. de are. ar. contra. de excu. tu. amicissimos. §. lucius. sed ibi priuilegium erat concessum fauore filiorū: Ideo non retorquetur contra filios non est sic in l. post mortem. nec hic. sed huic. l. expresse videtur contradicere j. de solu. l. pupil. de leg. §. j. ꝛ facit ad leg. j. de solu. l. qui res. §. diuersum. ꝛ quod no. per Bart. ī. eo. iurisgen. §. adeo. ibi omnino videas. in fi. vbi reperies optimas concor. per Bui. allegatas. B. Jus quesitum fideiussori etiam ex persona rei non potest sibi reus adimere. hoc dicit. Et facit. ar. j. de stipu. seruo. l. j. §. ij. vide omnino in specu. eo. titu. §. postremo. ver. sed ecce. Ibi non peti. vide in specu. de loca. §. nunc aliqua. versi. lxxv. sed verius est. vide Jaco. de contrata. si post mortem. §. fina. acquisitū ꝛ sic suum factum. ꝛ sub sua potestate. In. l. precedēti ibi prediū alienum. vide oīno Inno. extra de preben. inter cetera. in prima ꝛ secunda glo. Bal.

¶ De transactionibus. Rubrica.

¶ Qui transigit. Transactio fit ꝺ re dubia. pactum gratuitum de re certa. hoc dicit. ꝛ ponit differentiam inter pactum gratuitum ꝛ transactionem. ¶ In glos. j. ibi. improprie. j. de verbo. oblig. l. qui rome. §. duo fratres. ꝛ est simile quod no. glo. j. fami. her. in. l. puto.

¶ In eadem. ibi. per negationem. aut res est liquidanda. tunc negatio facit rem dubiam. aut liquidata: tunc negatio non facit rem dubiam. vt no. j. eo. l. post rem. Et sic est arg. q̄ si probatio est liquida per testes quod per instrumenta non possit transigi. Item est argu. q̄ compromissum ex forma statuti non possit peti attestationibus publicatis ꝛ re iam liquidata. cū compromissum in arbitratores equiparetur transactioni. vt no. in auth. vt differēt iudi. §. j. col. ix. ¶ In ea. glos. ibi. extra iudiciū. dicit Inn. q̄ qñ transactio fit in iudicio intelligit esse de processu iudicij. et forte idem si non fiat in iudicio: sed circa iudicium: quia erat iudicium motum. vt. ꝺ. titu. j. l. tale pactum. §. qui prouocauit. de hoc not. Innocen. extra de rescript. ca. super literis. In glo. scilicet veritate. ¶ In eadem glos. ibi. sub pretextu. el primo. ꝛ dicit ibi nota. nam cum transactio sit contractus stricti iuris. qđ patet quia datur actio prescrip. verb. que est stricti iuris nisi quando competit ex permutatione vt instituta. de act. §. actionum. ergo videtur quod dolus dans causam transactioni nunquam reddat eam nullam. dic quod est speciale odio improbi litigatoris. ¶ In glos. fina. ꝛ sic est pactum. ꝛ valet odio litium etiam aduersario absente vt. C. de pact. post quaz liti. ꝛ ibi nota. quod tene menti.

1 ☞ Transactio super quo procedit.
2 Res vbi est certa non cadit remediū litium finiendarum.
3 Remissio dicitur donatio.

¶ Qui transigit. Trāsactio fit super ꝺubio. pactio gratuita fit super certo ꝛ indubitato. h. d. ¶ † Hic primo super quo procedit trāsactio: quia super re dubia ꝛ lite incerta c nondum sopita. ergo super lite finita non procedit transactio. nec etiaz super eo de quo non est controuersia inter partes: sed est liquidum ꝛ confessatum. ꝛ ratio vtriusqz est: quia transactio est remedium finiendarum litium. vt. C. co. l. fratris. ff. de re iudica. l. post rem. ꝛ. l. transactio finita. vt. j. de verborum significatio. sed

vbi res

vbi res est irretractabilr finita non pōt amplius finiri.ergo nō
2 cadit transactio. † Ite vbi res est oīno certa.ibi etiā non cadit
remedium intendat litigi:qz non est lis.fallunt tñ istaduo.C.e.
si diuersa.t.j.e.t post rem.§.j.t idē dicit Cy.fm Ja.de ra.in cō-
promisso in arbitratorē:qđ obtinet ad instar t similitudinem trā
actionis vt non intelligat compromissuz de re certa t liq̄da nec
possit cōpromitti de resopita.no.ipe.C.de epis.audien.si quidē
er ꝓsensu.t.l.eñale.nam er quo obtinet instar transac.vt not. in
auk.vt differ.iudi.§.j.referk solū ad ea ō q̄bus est lis vel esse spe
rak.ar.no.ō.ti.j.emptor.§.lucius.Et ideo aduocati t ōtiste vt
oīa faciant in cōpromissum gñalevenire apponūt hanc clausu-
a lā q̄ intelligak fuisset esse lis de oībus de q̄bus fuerit sniatum[a]
que verba hñt vim ꝓfessionis.vt.j.ti.j.l.tale pactum.§.qui puo
cauit.t ideo non pōt venirt in ōrium.vt.l.gñaliter.C.de nō nu.
pe.addeq̄ non est similitudo per oīa inter cōpromissum in arbitra
torem t transac.Nam in transac.lesus etiāvltra quadruplū nō
hz auxilium nisi interuenisset dolus aduersarij vt.j.ad treb.l.lu
cius.§.si.t.ō.ti.j.l.tres fratres.t est rō:qz transactio hz vim rei
iudicate cui est standū.lz immodice ledat ꝓpter autoritatē snie
vt.j.fa.her.cū putarem.vñ aduertatis snia pōt ledere in tota et
in quota transactio.qz aliquo dato vel retēto esse dz in tota nō:
sed in quota ledit.vt.C.e.transactio:sed nō est talis natura cō-
promissi in arbitratorem.nā si compromittk de ōcto non bz in-
star trāsactiōis.t reuocak per enormē lesionē.vt.l.fi.C.deōden.
emp.t.l.vñ si neruc.j.pro so.t.l.si libertus.ita de ope.liber. ēt si
fuerit iuratū.vt extra de iureiur.quintauallis.si añt cōpromit-
tk sup lite.ibi tñ hz arbitrium absolutum.vñ pōt in totum ab-
soluere:t in totū ꝺdemnare tanq̄ arbitrator:t sic ledit in tota
non solū in quota:qđ est de natura transactionis.t ꝓpter istam
dissimilitudinē si ledit immodice pōt peti reductio ad arbitriū
boni viri.nec ob.l.lucius.§.fi.qz ibi in vera transactione in quā
ptes ꝺsentiunt explicite.sed cōpromissum in arbitratorem t lau
dū eius non est oīno vera transactio.Et p̄dicta notetis qz non
3 inuenienk alibi ita bñ. ¶ † Scōo not.hic in ter.q̄ remissio est
dona.t sic facit ad.q.de qua diri.ō.ti.j.tale pactū in ꝓin. ¶ In
gl.B.l.de pacto ibi.t non gratuitū.immo melius dic q̄ facit dif
ferentiā inter genus t speciem.i.inter simpler pactum t trāsac.
t ibi improprie poni sic.ō.ti.j.tres fratres.t.j.de v̄.ob.l.qui ro
me.§.duo fratres.t facit ad id qđ diri de cōpromisso in arbitra
torē:qz non oīno ꝓprie illud dr transactio.t ibi per negationē.
si negatio fit in ꝓin.cā reddit rem dubiā idē si in medio.secus si
in si.postq̄ apparet ōrium p probationes luce clariores.facit qđ
no.j.e.post rem.t.C.de pcnis.qui sniam.t ibi accidit siue lis sit
mota siue sperek moueri pōt dicere rē dubiā.t ibi ibidē dr si ista
differentia est vera sequik q̄ dolus actoris reddat transactionē
nullā.non añt anullandam:sed hoc videk falsum.qz trāsactio est
stricti iuris.ergo dolus dans cām non reddit eam nullā. istam
oppo.formar gl.C.e.sub p̄textu instrumentoz.dic vt ibi. ¶ In
glo.t p.i.sed ibi.i.litigium adde qđ no.ō.ti.j.ō viros.§.fi.t.C.
de transac.l.pses.t facit qđ no.eo.ti.siue apud acta.Bal.

¶ Additio Bal.

Qui transigit. Ibi lite.per.b.d.Inn.q̄ trāsactio intelligik de ꝑcessu iu-
dicij.vt ipe no.extra de rescrip.super literis.in glo.si ve
ritate.

Transactum. Nota transactionem fieri duobus modis concordat
C.eo.vt responsum.quod tene menti.

1 Persona ō quam dz fundari iudicium petitionis legato-
rū est heres scriptus.

Operatores. Transactio facta in ter heredem scriptū
t legitimum non ꝓiudicat legatarijs qui in agē
do scriptum heredē conuenerunt.b.d. ¶ In text.
ibi.ius ceteroz p̄missa regla gñali referē ad ꝑēm
quare ꝛc. ¶ In ter.ibi qui.f.scrip.heres. ¶ In ter.ibi.cauit.i.
caueri sibi fecit a matre.no.in hoc ꝓin.regulam gñalem q̄ trāsa
1 actio facta cuzvno alteri non p̄iudicat. ¶ † Secōo no.q̄ ꝑsona
contra quam dz fundari iudicium petitionis legatoz est heres
scriptus. ¶ Not.tertio q̄ negligentia sua cuilibet est nociua.
¶ Quarto no.q̄ negligentia vnius non nocet alteri.Et no.q̄
istud ꝓin.inducik per Ja.de are.ad qōnem. Papa mandauit
epo perusino q̄ cōferret mihi vnum bñficium in sua dioce. eps
ꝺtulit quoddam bñficium.deinde abbas sancti Pe. illud idez
ꝺtulit bñficium ꝺtulit alteri dicens q̄ illud bñficium spectabat ad col
lationem suam:t non ad colla.epi.orta igit qōne inter me t illū
alterū cōpromissimus in quendam priorē qui pnunciauit ō me.
lato isto laudo ego recurro ō epm:t peto q̄ ipe p̄uideat mihi ō
alio beneficio fm formam lrarum apostolicarum:qz dico q̄ col-
latio prima nonvaluit.vnde dz iterato ꝺferre itavtvaleat:iux ta
no.per Inno.in.c.in literis.extra de offi.delega.epūs dicit se ad
hoc non teneri.t qđ dz mihi imputari qui compromisi. Modo
queritur quid iuris. Breuiter determinat Ja.de raue.per tex.
nostrum q̄ compromissum quod ego feci non p̄iudicat epo.t ō
mihi imputem. Hug.de cu.dicit q̄ est casus legis qđ per com-
promissum non aperit̄ via nec regressus cuic.l.si dictum.§.si cō
promsero. ¶ Not.ergo contra emptores qui compromittunt.
qz eo ipo regressum perdunt si laudum feratur contra eos:quia
compromissum successoris non p̄iudicat autori. Aduocati isti[a] a ¶ Sniatum.
ciuitatis dicunt hoc verum in compromisso voluntario: sed in vide paul. de
compromisso necessario per formam statuti dicunt qđ aperitur cast.b.t adde
via cuic.sicut per sententiam iudicis qđ verus credo:qz tunc cō bar.cep.in cō
promittens non est in culpa ad electionem:tñ arbitri est citan- filio.xxxvj.
da ꝑsona autoris.vt.C.de cuic.l.autore laudato.t.ar.l.si tamen
j.de lega.ij. Isti arbitri necessarij loco iudicis surrogant̄.vt.C.
de iudicijs.l.pe.t extra de offi.dele.c.suspitionis.econtra vtruz
compromissum autoris p̄iudicet successori.collige ex.l.cum he
reditatis.j.ad treb.t tene menti.bal.

Dum transactio. Transactio facta non visis codicillis non porrigitur ad
relictum in codicillis.b.d. ¶ Oppo.glo.q̄ etiaz ad codicillos
non visos porrigitur transactio.vnde videtur obstare.l.ij.j.de
except.rei iu.Solu.aliud in snia.aliud in transac.ita dicit qua-
no.pro limitatione.l.de bis.j.e. ¶ Scōo op.q̄ valet transactio
quātūcunq̄ interuenerit deceptio etiamvltra dimidiā iusti pre
cij.nam.l.ij.C.de rescin.ven.non habet locū in contractu trans-
actionis. Iste est casus no.in.l.lucius.§.fina.j.ad trebel.so.hoc
non est ratione enormis lesionis:sed rōne ignorantie per .l. de
bis tene menti glo.sicut dicimus in transac.ita videk dicendum
in laudo arbitratoris cum equiparetur trau.vt no.in auk.vt dif
feren.iudi.§.j.colla.ix.tñ ōrium est verum. q̄ licet equiparetur
transactioni cōmisse arbitrio boni viri non añt transactioni de
clarate a partibus.t ideo arbitrator non dz immodice ledere vt
j.de arbi.l.si de meis.§.recepisse.t.j.p so.l.vñ si neruc.j. de ope.
li.l.si liber.ita t extra de iureiu.c.quintauallis. Bal.

Debitor cuius pignus. Actum cū here-
de putatiuo nō
transit ad ver heredem nec patrocinak eidem.b.d. ¶ In text.
ibi distrarit minus iusto precio septimum esse heredem.credito
ris. ¶ In ter.ibi apparuit.t sic apparuit quod transactio fuit
facta cum herede falso non cum herede vero. ¶ In text. ibi pi-
gnoratitia ob culpam creditoris defuncti. ¶ In text.ibi an is.
scilicet verus heres. ¶ In ter.ibi qui.scilicet meus. ¶ In text.
ibi quasi ista erat ratio per quam videbatur quod verus heres
pecuniaz daram putatiuo heredi possit repetere. ¶ No.in hoc
§.quod gestum a falso herede non potest ratificari ab heredeve
ro. ¶ In glo.vlti.ibi.l.si possessor.dicit ibi no.plenissime Bal.

¶ Additio Bal.

Ape.antoninus. Jaco. indu-
cit.l.istam adv num.pone quod papa man-
dauit cuidam episcopo vt conferret tibi be-
neficium.t ipse episcopus contulit demum
quidam abbas cōtulit alij.erat dubium vtrū
collatio spectaret ad episcopum vel abbatē.
compromisistis pendente litigio in quēdam qui declarauit per
tinere ad abbatem:tu recurris ad episcopum qui tibi contule-
rat beneficium.episcopus dicit iam contuli.tu dicis ego com-
promisi de eo cū alio.t fuit declaratū ad abbatē pertinere colla
tiones ipsius non advos.dicit episcopus:illud non nocet mihi
queritur vtrum teneatur conferre aliud dico quod ex illo com-
promisso non est generatum p̄iudicium episcopo.argu.istius
tex.vnde debebat vocare illum a quo habebat causam nec istud
habet dubium quia debebat pati vt per sententiam condemna
retur ab eo non autem per compromissum.j.de cuic.si dict.§. si
compromiss. B.hec lex bene facit quia transactio.t compro-
missum facti equiparantur.vt in auten.vt di.iudi.§.j.argu.con
tra.j.ad trebel.l.cum herede ex fidei.§.si compromisero loqui-
tur in arbitro cuius sententia est nulla.vt.C.de arbitris.l.j.et
ideo non potest dici reus per sententiam convinci. hic loqui-
tur in arbitratore cuius iudicium est aliquid:t transactioni eq̄
paratur tamen idem est vt habeat locum.§.si compromisso.vt
no.j.eo.l.cum hi.§.si integra.

Aquiliana. Quicquid ex antecedenti cau
sa debet̄ in aquiliana stipulak.
transfundik.transfusumq̄ per acceptil.perimitur.b.
d.t tene menti.Bal.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ¶ Verba restringunt ad cogitatum.
2 Prudentum interpretatio obuiat lucro illicito.

Cum aquiliana. † Verba restringuntur ad cogitatus.h.d. no.in hac.l.qđdixi in summario.q; lex limitata restringit verba non limitata.facit.ĵ.ð testa.tu.l.siquis filiabus.ꝛ.ĵ.qui pe.tu.l.credendum. verba enim sunt sicut corpus. mens est sicut anima.ꝛ spiritus.vnde ꝑualet mens dum tamen ex verbis colligi possit vt.ĵ.delli.ꝛpost.l.gallus.§.quidam recte ꝛ.l.que marchion. Secus si ad illam mentem nulla interpretatiõe verba possunt trahi.vt.ĵ.devsufru.lega.l.si alij.ꝛ.ĵ.de supel.
2 leg.l.labeo.§.idem tubero. ¶ † Secõ no.q; interꝑtatio prudẽtum obuiat illicito lucro ꝛ rescindit cauillationes verborum.et facit ad no.per Guil.in.l.si tibi in prin.ff.ti.ĵ.ꝛ per Jnno.extra de cen.c. quanto.ꝛ de sen.excõ.c.officij.ꝛ.c.cũ pro causa.ꝛ facit ff. titu.ĵ.l.tres fratres.ꝛ.ĵ.de acti.ꝛ ob.l.ex maleficijs. §. longe nimis. Bal.

1 ¶ Consensus in nouatione attenditur.
2 Acceptilatio interposita per modũ liberalitatis non dz extẽdi supra offensum partium.
3 Interpretatio rõnabilis dz excludere quãlibet fraudem.

Cum aquiliana. Jn gñali nouatione intelligunt̃ nouari obligationes de q̃bus non est cogitatũ. Jtẽ nec in gñali remissione remitti.h. d. ¶ Et hz duas ptículas.in prima loquit̃ in aq̃liana stip.in scõa in acceptilatiõe scõa ibi libertatem enim.posset etiam intelligi tota in vno casu. ꝛ tũc supple ad ter.in aquiliana stip.supple.ꝛ acceptil. Jn ter. ibi retinent̃: quia ne renouant̃ stipu.nec permutant̃ accepti.que eam sequunt̃ ¶ Jn ter.ibi liberalitatez ad acceptil.se refert q; stipulatio nõ
1 est liberatio sed acceptilatio. ¶ † No.q; in nouatiõe attendit offensus.ꝛ ideo non extendit ad nõ cogitata.ꝛ est istud gñale.q; verba restringunt̃ ad cogitatũ.de testamẽ.tut.siquis.qui pe.tu. credendũ.ꝛ.ĵ.de ac.ꝛ ob.ex maleficijs.l.longe minus.rõ autem amittitur in lra.q; consensus est de substantia.ꝛ facit.l. fina. C. de non nu.pec.in rõne suiꝛ.ff.ti.ĵ.l.tres fratres cũ simi. ¶ † Se
2 cũdo no.q; acceptilatio interposita etiam per modum liberalitatis non dz extendi supra offensum partium.q; partes non debent capi.propterea prudentes faciunt restrictiuam interpretationem.ꝛ reducunt generalitatem verborum ad mentem. ¶ Et hoc.no.q; interpretatio rationabilis debet excludere quamlibet fraudem ꝛ deceptionem.ꝛadde hic quod dixi fm Gui.extra de cẽsibus.c.quanto.ꝛ de sen.excom.officij cum similibus. tota die allegatur hec.l.qđ mens restringit verba. quandoq; verba restringuntur perverba.vt.ĵ.de verb.ob.l.cum fundum quod tene menti. Bal.

8 ¶ Debis.an buĩ.l.dispositioni q̃s cuꝛ tur.renũciare possit.vide tu do.bar.soz.in ꝓsi.ccriiij.incip.in cã ono g
frij.v̊.postremo ꝛ.v̊.ij.rñdeo in.ij.pte. ꝛfeli.i.c.si diligẽti i.ij.co. inver.rñde tenẽdo ꝛ in.vij. col.versi.vij. coꝛrel. de fo. cõpe.ꝛ ad hu ius tex. materiã adde que habent̃ ꝑ frã. are.in.l.q̃ roma b
me.§.duo fratres ĩ.vij.col. in.ver.adõ q; q̃uis.ĵ.ðver. oblig.
b ¶ Paterna. vid̃ pau.ð ea. i.l.sicut.C.de repu.her.ꝛibi d.ale.in prio no.ꝛadðpau. i.l.si actionũ C.de pac.ꝛin .pac tũ.C.de colla.ꝛ.d.ale. de imo.inpsi. xj.ij.parte.

Debis. a ¶ Not.q; non dz transactio sup testamento nonviso.cnõ intellecto ¶ Quero que est rõ q; nõ est ita in aliis instrumẽtis vt.C.e.l.sub ꝑter.hoc facit fauoꝛ testamẽti exequendi. Jtez odium heredum occultantiũ testamenta. ¶ Quero quid in codicillis. Rñdet idem.vt.ff.eo.l.ij.§.j.nam ꝛ ex eis nascitur actio ex testõ.vt no.de testa.l.j. ¶ Quero vtrum possit renunciari huic legi. gl. dicit q; sic.pro quo facit.l.iij.ĵ.de mi.testamen.d.Jaco.bu.dicit contra.q; cum hec lex sit introducta in odium occultantium testamẽtum non potest renũciari.vt.ĵ.ad mace.l.tam ꝛ si. ¶ Quero vtrum hec.l.habeat locum in sententia.gui.dicit hic qđ non ꝛ est glo.oꝛ.in.l.ij.§.j.ff.eo. ¶ Querit.B.fratres maritauerũt soꝛoꝛem.ꝛ fecerunt q; ipsa vocauit se contentam dote ꝛ renũciauit omni iuri quod haberet in ꝓditate paterna b. Quodo quꝛitur vtrum ista renunciatio noceat sibi quo ad relicta eidem in testamento patris.dicit.B.q; non.nisi testamentum fuerit sibi ostensum ꝛ datum intelligi quo casu bene prejudicat sibi saluo quã in legitima.q; si non hz integram legitimam non ꝓiudicat sibi renũciatio gñalis.sed requirit̃ q; spãliter renũciet ipsi legitime seu actioni ad supplementum.iste est tex.C.de inoffi.testõ. l.si qñ.§.ti.fm.B.qđ est no. Bal.

Debis. In glo.vt si dicat ibi vel forte hec verba.q; non dz pro pte valere ꝛ p parte non valere iure transac.cũ sit idem capitulum.ꝛ est ratio fauoꝛis vltime voluntatis.ꝛq; sicut ignorans non potest acceptare:ita nec remittere.ĵ.ð op. leg. homine. Et ibi putat q; sic. Alij dicunt contrarium.q; l.nostra emanat in odium heredum occultantium.ergo non potest renũciari ei.vt.ĵ.ad mace.l.tam ꝛ si fm Jaco. Tu dic q; glo.dicit verũ si sit in dolo heres occultando.q; tunc demum stat ratio prohibitionis.ar.ff.ti.ĵ.tres fratres.ꝛ.C.e.sub ꝑter.§.j.ꝛ facit.l. v. ĵ.de mili.te.ꝛ ibi. Rñdeo,ꝛ est rõ q; non dz claudicare.ꝛ ibi nõ intelligitur de quibus hoc dicit.vt no.in.l.semper in stipu.ĵ.de reg.iur.nam per interpretationem iuris istud est certũm.ꝛ ideo dic q; forte dicebatur legatarius non capax vel aliter referebat̃ questio super valitura testamenti.vt ibi.ff.text.est rõ q; magis debemus fauere vltimevoluntati exequende quam contractib? sed quid si partes asserunt se habere certam scientiam instrumẽti credo q; stetur eoꝛ confessioni:licet aliter non appareat de exhibitione testamenti vel codicilloꝛ.arg.l.generaliter.C.de nouu.pecu.ꝛ ideo facias semper in instrumento apponi hec verba asserentes se habere certaz noticiam ꝛc. Extra Guil.no.hic vnã notabilem.q. Quidam fratres maritabant soꝛoꝛem cui erat relictum aliquid pro parte in testamento paterno. Modo ista vocauit se contentam.ꝛ fecit eis finem pro eo quod erat ei relictuz in testamento. Modo ista videns se non habere legitimaz vult agere ad supplementum non obstante gñali renutatione.queritꝫ an possit.ꝛ est opi. Guil.q; sic.q; dicit q; ius legitime non tollit̃ nisi spãliter remittat̃ ꝛ ex certa scientia. pbat primum per legez si qñ in fi.C.de inoffi.testa.secõm probat per ar.huius legis.ꝛ facit.l.cum aquiliana vltimo.responso.ff.eo.ꝛ ideo fit cautus qñ soꝛoꝛes renunciant fratribus.vt facias expressam mentionẽ de legitima ꝛ pro hoc facit rõ.q; surrogatur loco alimentoꝛum vñ est multum fauorabilis.ar.l.cum hi.§.transigit.ĵ.e.ꝛ quod not. Ly.in.l.sancimus.C.de nup. Bal.

¶ Additio Bal.

Debis. Adde qđno.Gui.ff.ti.ĵ.auus ꝛ facit.ĵ.eo.l. cum hi.§.qui trãsige. Et no.bñ hic q; gñalis renunciatio non nocet in legitima q; loco alimentoꝛum surrogat̃. Filia quedam maritabat̃ fratres dabant sibi in dotem illud quod erat relictum non tñ ascendebat tñ ꝙtum est legitima fecit quietationem fratribus suis ante ostensum testũ remittẽdo eis omne ius qđ habebat in heredi.paterna. Quero an videat̃ remiss̃.quin possit agere ad supplementum legitime. Et dico q; non.q; illud de quo non cogitabat nonvidet̃ remiss̃.ĵ.de acq̃r. here.l.in repu.ꝛ ar.istius tex.cum.l.seq.pri.ꝛ hoc dico maxime in supplemento legitime.q; ibi lexvult q; specialiter sit facta remissio.C.de inof.te.l.si qñ in fi.Guil.bona rõ.ĵ.e.cũ hi.§.q; transigit v̊.cum diuus marcus nil.

1 ¶ Paria sunt appellationem esse in actu.ꝛ esse in potẽtia.

Postrem. Res non dz certa lz sit pnunciatum donec sumus infra tempus appellandi vel appella. interposita h.d. ¶ Jn ter.ibi potueris. ¶ † No
1 ta q; paria sunt appellationem esse in actu.ꝛ cẽ in potentia.facit.ca.non solum de appellatio. libro sexto.

1 ¶ Res iudicata dicitur licet nondum transiuerit in rem iudicatam.
2 Paria sunt esse appellatum ꝛ esse infra tps appellandi.
3 Res dz dubia q̃diu posset appellari.

Postrem. ¶ † No.q; dz res iudicata lz nondum trãsiuerit in
1 rem iudicatam. ¶ † Secundo not. q; paria sunt
2 esse appellatum vel esse infra tempus appellandi ꝛ hoc no.gl.ff.l.j.ĵ.nil no.ap.pen.ꝛ.l.ex.l.indicioꝛ
5 ĵ.de accu. ¶ † Jtem no.q; dicitur res dubia quãdiu potest appellari. Et ideo interim merito non debet fieri executio nec aliqua innouatio quemadmodum si esset appellatũ.vt.l.cyꝛographis.§.ff.ĵ.de admi.tu. ¶ Quarto no.fm quosdã q; paria sunt aliqđ esse in actu vel in potentia.bal.

1 ¶ Sententia lata ꝑ fideiussoꝛem non obest reo.
2 Bñficium rei ꝓdest fideiussoꝛi.
3 Bñficium possum acquirere mediante ꝑsona alter ius qđ non possum immediate per meipsum.

Si fideiussoꝛ. Destructo fundamento destruit̃ q; quid ex eo dependet.ꝛ actus inutilis in causam vtilem conuertitur.h.d. ¶ Jn ter.ibi condemnatur.fuisset sententia que transiuit in rem iudicatam. ¶ Jn ter. ibi conꝛeoꝛ.sez creditoꝛe. ¶ Jn ter.ibi extenuat.ff.ĵ.de solu.l.j.
1 §.j. ¶ † Not.q; sententia lata contra fideiussoꝛem non officit reo nec videtur per hoc liquidatum debitum contra reum principalem.ꝛ ideo valet transactio facta cũ reo.ꝛ hic est casus no.
2 huius.§. ¶ † Secundo no.q; beneficium reipdest fideiussoꝛi etiam condemnato per sententiam.ꝛ porrigitur in eum per ob
3 liquum. † Ex hoc no.q; possum acquirere beneficium mediante persona alterius quod non possum immediate per meipsum facit.ĵ. de lib.leg.si quis duos.ꝛ faciat ad id quod no. qui po. in pig.ha.l.claudius fel. ¶ Jtem no.q; per transactionem inutilem non videtur renunciari sententie nec impeditur executio

Universidad de Deusto

sententie. idem dicendum est in compromisso inutili.z adde qđ
xno.C.e.si diuersa. ¶ Quinto z vltimo no.quod solu.factavno
nomine si illo nomine non potest operari eo nomine operabi-
tur quo operari potest tene menti hunc.§. ¶ Ex hoc.§.dicit
Guil.de cu.quod licet per pactum non tollatur ciuilis obliga-
tio tamen est reperire casum in quo tollitur per quandam con-
sequentiam.nam si reus principalis tenebatur naturaliter tan
tum.z dedit fideiussorem qui tenetur naturaliter z ciuiliter pa
ctum factum reo tollit naturalem z ciuilem obligationem ipso
iure:quia nūq̄ est reperire obligationem fideiussoriam sine fun
damento principalis obligationis.allegat Guil.ad hoc gloss.
no.quę est.j.ad trebel.l.si heres pecuniam.z probat per ter.qui
est in.l.iij.j.de rescin.ven.Ego dico.q̄ de ista.q.est casus ad lit
teram.j.de solu.l.stichum aut pamphilū.§.fina.z facit co.ti.cuz
quis.§.vltimo.z.§.si quis pro reo.z.j.de acceptilationibus.l.
an inutilis in fi.quod bene no.Bal. Additio Bal.

1 ¶ Ccus an possit transigere super testamento.
2 Frater an possit esse curator fratris.
Tutelarum distinctio.
3 Debitor soluto debito an possit tutelā resumere.
4 Clerici an possint esse tutores.
5

¶ Post. De ista questione est casus.

j.de sol.l.stichus aut pamphi
lum.§.fina. Pone quidam erat obligatus
naturaliter dedit fideiussorem qui tenet na
turaliter.z ciuiliter.vt.j. de fideiuss.l.j.z.l. si
stipulatus.§.fina.pone quod fecit pactū de
non petēdo principali. Queritur nunquid
fideiussor liberetur ipso iure vel vtrum solus
teneatur naturaliter.quia non ex plus fideiussor gaudere ex fa
cto principalis q̄ ex facto suo.sed pactum factum cum eo non
tollit nisi naturalem.ergo pone factum cum reo non tollit nisi
naturalem. Contrarium dico quod ipso iure liberetur fideius-
sor. arg.l.nostre.z hic.j.de acceptil.z de iureiuran.l.z si fideius-
sori.z.l.an inutilis.§.fin. Item quando est sublata principalis
ipso iure non potest remanere fideiussoria.vt no.glo.j.ad treb.
l.si habere pecuniam.z per hoc videtur tex.j.de rescin. vendi.l.
iij.§.de his in gloss.G.glossa querit nunquid possit renunciari
huic legi.z tenet quod sic.z male.quia cum hec lex sit facta in
odium occultantium vltimas voluntates non renunciatur.si-
cut in ma.z.j.proxi.not.in alia questione. Quid si heres sit de
ceptus.dic quod duplex est causa.primo odium occultantiū vlti
mas voluntates.z hec videtur impulsiua.z per hoc non attendi
tur prosit vel noceat occultanti.vel dic quod potuit etiaz vt le
gatarius occultasse z tunc procederet vt causa finalis.z vtroq;
modo defenditur glo.ij. Ratio est fauor vltime voluntatis. et
ista fina.vt in gloss.Jaco.butr. Et est alia ratio quia qui nescit
non potest acceptare.ergo si repudiat inuenit se repudiasse an-
te ius sibi quesitū.ergo non nocet in iur.si postea quesito.j.quo
1 rum legato.l.j.§. quod ait prętor. ¶ †Sed nūquid eccus pos-
sit transigere super testamento videtur quod non.quia videre
non potest dic contra.quia paria sunt percunctari per se.vel p
alium vt in aut.de testibus.§.qz vero sepe.z ar.in.l.j.in fine de
ver obliga. ¶ In glo.l.presentē.que incipit immo videtur con-
tra.sed Jo.facit si eo.z potest ratio.§.j.z.l.iij.in prin.dic vt ibi.
¶ In c.glo.in ver.nulla est.sed nonne remanet penes heredez
cum onere.respondeo non.quia non fuit repudiatum.sed agni
tum.z postea remissum.vnde obligatio effectualiter fundata in
persona legatarij non retrocedit ad heredē.ar.j.de vsufru.accr.
l.j.§.interdum.Sed quid in pacto simplici vbi nil peruenit ad
legatarium.vtrum censeatur repudiatio.vt sic remaneat penes
heredem cum onere an gratuita confessio. Et puto quod re-
pudiato.ar.j.de proba.cum de indebito.de contra tabulas.l.si
pretērit.j.de inof. testamento.filius. ¶ In ea.glosse.in ver. nō
tenet.vide argu.fideicommis.contra heredem tanq̄ contra de-
bitorem sui debitoris.z adde.j.de solu.l.filie in fin. ¶ In glos.
que incipit arg.quod si vendit in versi.quod tenet alienatio rei
ecclesiastice. Sed videtur quod pro vtilitate ecclesie semp fit cō
cessa venditio.z ideo fiat in causam concessam.vt.j.de iur. dot.
l.fina.z no.in.l.ij.s.de officio eius cui mand.est iurisditio. Et
ideo vt procedat questio glosse.intellige quod non fuit serua-
ta solennitas: tamen causa causativa: licet non precisa sub-
erat scilicet vtilitas ecclesie. ¶ In glo.q̄ incipit.sic.j.in fin.no.
quod valet transactio si seruus habet personam standi in iudi-
cio vt super alimentis modo debitis sibi. Idez in monacho qui
ab abbate petit alimenta secus si ab extraneo.nam tunc non ha
bet personam standi in iudicio per se nisi de licentia abbatis.z
ideo non posset transigere nisi de abbatis licentia.C.de transi
acti.interpositas. Et no. in ista.glo.quod quādo persona que
agit nō est legitima nil valet prętoris autoritas. Quis iudex
det curatorem liti.nota. Ly.C.de cu.fu.l.fi.vide.c.si annum.de
iudi.li.vj. ¶ Sed pone mater non petijt tutorem.quia erat te-
stamentarius vel legitimus.tamen non potuit cos cogi ad facie
dum inuentarium an perdit succes.dic per Ly.C.de cu.su.l.fin.
a §.personis z not.an frater naturalis sit tutor fratris.a etiam si
sint eadem matre nati.vt.C.quādo mulier tu.of.fun.l.fi.nā sunt
incogniti nisi iure prętorio.z prętor non defert tutelas. An si-
cut cum moritur vnus ex testamentarijs datur alius sic cū mori
tur vnus ex legitimus.dic quod non.quia legitima z datiua nū
a quam se compatiuntur in hereditaria not.in.l.j.C. de testa.tu.
quod est no.z vide quod no.in.l.j.C.de legitima tutel. ¶ Sed
pone mater non petit tutorem.quia minor an si postea fit ma-
ior teneatur petere.dic quod sic. quia magis est accusatio q̄ li-
beratio.argumen.de excu.tu.non solum.§.si libertus.z de lega.
ij.§.titia.§.vsuras.arg.contra in.l.ij.C.in quibus causis in in-
te.resti. est necessaria.de hoc in spe.de restit.in inte.§.quis au-
tem z quando versi.causa debet allegari. ¶ No.quod lucretia
matervalerij z scipio.non est amplius tutrix.quia renunciauit
z dixit se velle transire ad secundavota tamen in causa cepta co
gitur prosequi.vt.C.vt cause post puberta.adsit tutor. Item nō
debent penes eam educari. Item si valerius z scipio decederēt
ipsa perdidit ius successiōis.arg.§.de adopti.l.adoptare.§.cū
Item in perpetuum ammodo non resumit tutelam. Si illi pue
b ri decederent cum nō sit qui eis succedit veniret tutor datiuus
ad successionem.vt no.de re.iur.quo.tutela.z per Lyn.in.l.j.C.
vnde vir.z vxor.ibi vide.Ly.Ja.de are.tenet contrarium pro q̄
stione propria filiorum marinelli.§.in materia tutele z cure cū
in eo. ¶ Sed hodie lex ista non videtur locum habere cum mi-
nor z creditor non possit esse tutor.vt in aut.vt hi qui obliga.vn
de lex ista posset habere locum in matre vel auia.vt in aut.vt si-
ne prohi.ma.§.j.sed nūquid in tali casu procedet lex ista.pone
aliquis habebat creditorem dedit ipsi in testamento tutorem
filio.z dixit quod volebat quod esset tutor non ob.creditore.
Quero nunquid talis possit esse tutor etiam fine amissione cre
diti. Et dicunt quidam quod sic in autē.illa vt hi qui oblig. di
cunt ipsi nos.intelligimus in tutore legitimo z datiuo non au-
tem in testamentario.quia fidem eius videtur approbasse testa
tor quare valet etiam si simpliciter sit datus q̄uis testator non
exprimerit in testamento ipsum esse creditorem suum.arg.insti.
de sa.tu.§.j.z.C.de episcopali audiētia.l.de creatiōibus. Istud
non valet quia potest esse quod testator non recordatur.vt.j.de
confirmat.tut.l.vtilitatem.z.l.in confirmando de annuis lega-
tis quintus mutius vel potest pretendi oblivio testamentorum
vt in aut.de iu.z.l.scius.§.illud.C.qui testa.facere possit.l.hac
consultē.§.at cum humana. Istam opi.reprobat glo.vbi de hoc
tangitur.j.de procura.pater.C.qui dari tu.pos.aut.minoris.z
in aut.hi qui ob. Quare videtur quod nō possit esse tutor. Cū
lex prohibeat ipsum esse tutorem.ergo prouisio hominis nil fa
ciat.arg.C.de testamentis.l.testandi.j.de operis libertorum cer
donem.j.de lega.j.nemo potest. Contrariū dico vnde tota su-
spicio que est per legem.z ratio quare non possunt esse cessat per
prouisionem defuncti quare credo quod licet sit creditor quod
possit esse tutor.argumen.de hoc.j.quorum lega.l.j.§.si quis ex
mor.j.de leg.ij.titius.§.lucius.j.siquis om.cau.testamen.q̄ au
tem.§. plane. Simile habes.C.de tu.vel cura.qui non.l. si tu-
tor.§.fina.z.j.de ritu nup.l.tutor. Tu dic vt in remissione inuē
tarij. Nam eadem est ratio in vtroq;.C.arbi.tu.l.fina. In debi
tore est clarius,quia testator potest ei debitum remittere in to-
tum ergo z quo ad quid.argu.j.de in lit.iuran.videamus.§.p.z
facit quod.no.C.de admi.tu.l.tutores.si iurta predicta potest
queri nos habemus quod mater esse potest tutrix non obstan-
te quod sit creditrix. Et idem potest dici de patre.quia non est
b amor qui vincat paternum b.C.de cura.furi.l.vltima.in prin-
cipio.ad tertullianum.l.ij.§.obijcere.z idem in auia in aut.de he-
reditat.ab intesta.§.ex his. Ita no.gl.in dicta auten.vt hi qui
obli.perhibēt habere res mi.sed quid erit in filio. Pone quod
pater vel mater est furiosus filius datur ei curator quid potest
fieri.vt probatur.j.de cura.fur.l.fur.matris curatio.z de tu.z cu.
da.ab his.l.diuus. ¶ Quero nunquid aut.que dicit quod in
omni curatore habeat locum in filio nunquid filius creditor po
test esse curator videtur quod non.qui vbi non excipit in alio p
hibere videtur.vt.j.de iudi.cum prętor de procura. maritus.si
mater tantus excipitur.vt in aut.vt sine prohi.matres.ergo ꝛc.
Item in patre z matre bene est idem.quia magis diligit filium
quam seipsum.j.quod metus causa.isti quidem.sed non est ita
in filio.qr non diligit tantū patrem sicut pater diligit filium.qr
amor semper descendit magisq̄ ascendit.vt.j.de ver.obli. libe-
rorum pro hoc facit.j.vnde liberi scripto.in fi.z de in offi.testa-
men.nam z si parentibus. Contra dico qđ possit esse.qr videtur
magis sua administrare q̄ aliena cū ad ipsum debeāt peruenī-

a ¶ Sit tutor
fris.vide bar.
i aut.minor.si
C.q.da.tu.po.
vbi loqr de so
cio tū not. p
fre maiore hū
te bōa cōiacū
pupillo vt nō
possit eē tutor
fris in pfilio
quotidie erra
tur z priū cō-
sulitur.
¶ Paternū
qđ verū etiāsi
sint inuicē ini
mici.ey.i.l.p-
pter insidias
C.qui accusa.
nō pos.vbi di-
cit.d. mari.so.
in pfi.ix. inci.
prosequendo
versi.xx. circa
me.in.j.parte
quod pater-
nus amor. et
maternus in
estimabilis
est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rē.de verbo.signifi.inter gesta.de liberis.ꝛ posthumis in suis.
2 et argu.j.de ventre inspi. qui ventri. ¶ †Sed quid dices de fratre nūquid poterit esse curator fratris ꝯ sit creditor fratris Quidam dicunt ꝙ sic.nam quando excipitur et similes excepti videntur.l.j.C.de diuer.rescrip.ꝯ frater videtur similis matri.quia equaliter succedunt ab intesta. vt in auten. de heredi. ab intesta.§.ij.ergo ꝛc. Item frater appellatur tutor fiduciari? quia ler excepit fiduciarios.insti.de fiducia.tu.per totum.et.j. de leg.tu.l.iij.in fine.C.et.l.sequen. Contradico.argumen.ad hoc.j.de dolo.l.filius.et ibi per Guil. ꝙ non est par ratio affectionis immo habent plerunꝙ inuidiam inter se.C.de bonis que libe.l.cum oportet.§.j.de lega.ij.cum pater.§.cuictus.pro hoc habeo.l.j.de li.pncte.contra.bono.possessor.peti.l.iij.§.iij. Guil.de eugniohac actione sumpta ¶ †Nota.tutelaruꝫ alia testamentaria. alia legitima. alia datiua. alia anormala. vt in specu.de tutore in princi. ¶ Circa testamentariaꝫ quꝛitur an tutor relictis filijs ifantibus possit se immiscere hereditati pa terne. Spe.ꝙ non in spe.de tu.§.j.versicul. sed an datus. Dy. in.l.si nemo tenet contra per.§.sui insti.de heredi.ab intesta.et est verum quia exiſtentia sui heredis confirmat tutelam. et sic probatur de facto peruſ. ¶ Secundo quꝛitur an datus in testamento imperfecto et confirmatus dicatur testamentarius glosa.ff.de excu.tu.qui testamento.ꝛ in.l.finali.C.de confir.tu. dicit ꝙ confirmatus excludit legitimum.vel dic aut confirmatur de necessitate.vt quando datur a matre tunc nō excludit se cūnduꝫ Odofr.pro specu. facit quia a die confirmatiōis.cedit dies de cu.et tu. Impuberi.ergo erat ante quesitum ius legitimo.l.tutor.si petit.de tuto.et curato. Specu.ꝙ non sed datus et ideo el legitimus ante fertur eo.ti.§.si autem versicu. sed an datus.nam sicut ab hereditate inutile testamentum non excludit legitimum successorem sic nec a tutela. Dyn.no.in ru.de cōsti.tu.quo ad quid habetur pro testamentario.s.quo ad testamentum paternum.et eius effectum.l.vltima.ff.de rebus eorū nec ob.§.ex imperfecto.quia loquitur in hereditate non in tutela in specu.eo.ti.§.j.versiculo.quid si detur. ¶ Tertio quꝛitur an testamētaria expirata succedat legitima vel datiua. dic vt plene in specu.eo.titu.§.nunc dicendum versiculo. sed pone aliqua minori. ¶ Circa tutelam legitimam quꝛitur an possit obijci legitimo quod non petit tutelam infra annum. Specu. ꝙ sic dicto ti.§.si vero versi.primo.immo videtur de quattuor mensibus in autenti.de sanctissimis episcopis.§.presbyteros. Solutio in matre spectatur annus. in clericis quattuor menses regulariter non est tempus determinatum.sed arbitrariuꝫ j.qō si non ingerit se videtur tutelam negligere.et potest vt negligens remoueri. ¶ Secūdo quꝛitur naturalibus ex diuersis matribus vel spurijs.vtrum inter se sit locus legitime tutele.et dic ꝙ non.vt.ff.vnde cognati.si spurius. ¶ Circa datiū quꝛitur an impuberi possit dari tutor curator. Et dic ꝙ sic.tamen ista cura adueniente pubertate in spec.dicto ti.§. generaliter.versicu.eisdem quoꝫ. ¶ Secundo quꝛitur an datus ex inquisitiōe.satisdet.respondeo aut cum plena inquisi.ꝛ non satisdat dicto tit.§.si autem.versicu.ꝛ no.ꝙ cum. Quid si est questio de statu tutoris vtruꝫ interim potest tutor dari a iudice dicit spec.ꝙ sic ex mero officio si iudex nouerit excu.non esse veram dicto.§.generaliter versicu. Item opponitur.quod est notandum. In contra.facit.ff.de lib.causa qui de libertis.sed illa
4 intelligit de petitione, partis nō ex mero officio. ¶ † Sed an debitor soluto debito resumit tutelam, dic ꝙ sic.l.si impuberi de tu.ꝛ cu.dandis ab his.Secus in eo cui paratur preiudiciū propter suam moram no.de tu.ꝛ cur.datis ab his tutor si petitus. Vel propter suum factum ex quo alteri est ius quesitum de quo in spe.dicto ti.§.nunc dicenduꝫ versicu.sed pone.ꝛ versequen.ꝛ ar.C.de remiss.pu.l.fina.de anormala tutela dic ꝙ vē dicat sibi locum in matre.ꝛ auia. ¶ Quid si mater vult transire ad secunda vota an statim potest petere se remoueri ꝛ alium
a dari.[a] dic ꝙ sic in auten.de nup.§.si autem tutelam. Sed nunquid victricum.dic ꝙ sic ante contractum cum eo.secus si iam contraxit matrimonium vel sponsalia reddit has rationes. qꝛ eius bona sunt obligata pupillo.ideo non potest esse tutor.et adde quod nota.in dicto.§.nunc dicendum.ver.hodie.ꝛ versi. sequen.ꝛ versi.quid si nondum.ꝛ ver.se.ꝛ.§.de adopti.nonnun ꝙ.ꝛ ibi dixi. Sed nunquid auia prefertur petito a matre,dicit spe.ꝙ sic eo.§.ver.quid si mater. Quid de alijs legitimis. dic aut mater erat tutrix.ꝛ prefertur petitus ab eo. quia succedit i eius locum.vt nota.in.l.si quis sub condi.de te.tu.nam hoc facit ex officio quod potest non ex mera pietate.ꝛ quasi est excusatio datis aut non. Item prefertur legitimus quia hoc casu petitus a matre est mere datiuus.l.credendum qui pe.tu. Con-
5 tra videtur per.l.j.C.si contra ma.vol.tu.da.si. ¶ †Quid de clericis vtrum possint esse tutores.dic in spe. dicto ti.§.generaliter.versi. Item opponitur contra tutorem.dic ꝙ regulari-
b ter non potest[b] esse:quia non potest idonee cauere cum non habeat bona secularia alias est idoneus.Sed nunquid decretuꝫ iudicis debet interponi ante vel post dic ꝙ post.vt.l.j.de tu.et cur.illu.per.Sed an valet decretuꝫ iudicis interposituꝫ.ad petitionē.eius q̄ satis nō dedit.spe.ꝙ nō dicto.§.generaliter versi.quid si pupillus.Secꝰ si ex mero officio.C. de episcopali audientia.tam dementis.l.profec.de iure.do.le.ꝛ no.in.l.si curaꝫ habens.C.de in integ.re.mi.non obstant infra de arbitris parui.in fi.quia in his qui habent potestatem connexam hic quilibet per se ꝛ insolidum.Sed an est necesse ꝙ tutor.ꝛ curator exprimere obliget bona.Specu.ꝙ non. qꝛ sunt tacite obligata in specu.de curatore.§.vt autem versi.Itez quidam dicunt.Sed quid de curatore ad litem.dic idem.vt.C.de iud.properanduꝫ. in fi.Sed an debitor vel creditor potest esse curator ad litem. dic ꝙ sic eodem.§.versiculo.Item ꝙ est creditor.An maritus
c potest esse curator vxoris ad litem.dic ꝙ sic.[c] Ꝯ sit debitor vxoris in dote ꝛ in alimentis eo.§.versi.sed nunquid vir. An curator ad litem facit inuentarium.glo.ꝙ non in.l.de cau.pre. Idē spe.in titu.de actore.versic.quod curator ad litem. Sed dato ad exigenduꝫ sic.in versi.se. Sed quid de dato intelligo postꝙ exegit.nam ante non habet de quo conficiat sicut curator solū ad litez. Sed nunquid curator ad litez potest dari absens.dic ꝙ non.ꝛ si post ratum habeat.l.qui habet.§.si pupillus de tutel.ꝛ ibi per Jaco.de are. Item adde.j.de nu. pater pro filio. An tutor datus spurio debeat confirmari dic ꝙ non.vt no.in l.j.j.de testamentaria tutela. An habenti curatorem generaleꝫ possit dari tutor ad litez.dic ꝙ non.vt.C.qui dare tu. possūt.l. cur.ꝛ l.j. ¶ In glo.que incipit.ꝛ sic appositiōe in versi.fauor. ¶ Nota.ex ista solutione ꝙ vbi obligatio est fauorabilis liberatio est odiosa hoc etiam probatur per locum a contrarijs. ¶ In glo.que incipit.sed an sic legando in verficu.qui duo.ꝯ illud contingit.ex vicinitate ꝛ proprietate precedentium verborum vt ibi patet in littera. ¶ In eadez glo.ibi sic ꝯ mar.sy. ꝛ Jaco.de are.teneant contra glo.istam tamen Oldra.approbat eam argu.dicti.§.modus coniuncto.§.fi.quod videtur verius. Nec obstat.l.iiij.j.de alimentis.ꝛ cib.lega.quia ibi ponitur in vim modi vel conditionis.vt habeat alimenta ex fundo vel similia hec autem dixit in alimentis sic. per viam determinationis ſm Oldr.quod videtur verius Cy. Istud est contra certum nam si post mortem legatarioꝝ deberet fundus restitui heredi.non posset distrahi nec interueniret pretor quod est contra istum ter.vnde caute.ō.in.§.si integ.fuerunt adiecta illa verba.et mortis tempore pecuniam restituat. Sed cum ista causa alimentoꝝ sit adiecta in fauorem legatarij quare non potest in aliaꝫ causam conuertere.vt.l.titio certis in princi.de condi.ꝛ demon. Respondeo qꝛ est causa pia ꝛ ad autoritatem testatoris pertinere videtur de annuis legatis.d.l.quintus.§. pomponius. Sed nunquid si damnato in metallū legetur fundus in alimenta valebit legatum dico ꝙ non.vt habeat fundū sed alimenta ex eo sic.vt.j.de ca.di.legi.de his quibus vt indignis si in metallum.ꝛ l.si victum de re iudi.per quas leges apparet ꝙ de iure communi huiusmodi condemnati non possunt impune occidi cum lex mandet eos non alimentari ꝛ substantiari.ꝛ vide Guil.j.de excu.l.fina. ¶ In glo.que incipit.argu. ꝙ non in versi.si. Solutio hec est eadem ratio prohibitionis que est cum alio scilicet alimentoꝝ fauor ne pereat fame alimentarius.sed ibi secus nam ibi fauore liberoꝝ prohibuit alienationem cum alio ne res exeat extra familiam.ꝛ ideo compromittitur inter eos ibi. Item est hic maius periculum.ꝛ ideo pronunciaꝫ adhibetur remediū.arg.j.de re.co.l.j.§.sed ꝛ si quis.Jacobus ¶ In glo.que incipit quicquid ergo ibi prohibuit. Nota.decretuꝫ iudicis tacite interponi si fit ꝛ non prohibet ar.ad idem.j.de fideiusso.tu.cum ostendimus.§. vltimo. et.ō.de adop.si pater naturalis.vnde valet inuentarium factū coram iudice licet super eo non inueniatur decretum expresse interpositum. In contra facit quod no.j.de regu.iuris. vbi nō voce.ꝛ l.etiam de au.tu. ¶ In eadem glosa.no. cum decretum reperitur interpositum omnia in dubio presumuntur solenniter acta[d].l.si vero.j.rem ratam haberi.ꝛ in spe.de emptio.ꝛ vēditi.§.nunc dicendum ver.ꝛ videtur. Adde et omnino videas quod no.j.de arbitris.l.iij.in princi. Ibi dicitur ꝙ presumitur quis maior ex quo condēnatus reperitur. ¶ Item adde quod no.in.l.j.C.de fi.inst.ꝛ iure haste fiscalis li.x. Et dicit Innocē. idem in diffinitiua lata presente parte vt presumatur iusta ex ea causa ꝛ ex ordine si presens non contradixit. Si autem erat absens presumitur equa non tamen aliqua nisi constet de processu. Innocen.de probatio.quoniam contra falsam de renunciatio.in presentia.facit. C.de relationibus.l.j.in fine.et.C.de accu.l.fina.ꝛ qui satisf.cog.ab arbitro. Jo.an,intelligit dictum

Inno.

Universidad de Deusto

Jnno.quantū ad ꝓsumptionē.vnde transfert onus ꝓbandi cōtra ꝓsentem qui poterit ꝓbare negatiuam per exhibitionem ↄtoꝝ ſecūdū cū.ꝛ hec eſt veritas.adde quod no.Jnnoc.de elec.bone memorie mag.in verſi.ꝓſumit.ꝛ de officio deleg.cū in iure.ꝛ de eo qui fur.ordi.ſu.innotuit.Ex quibus apparet ꝙ nō ꝓſumit ꝓ eo ꝙ ꝓceſſu.ſed ꝓ ſentētia.ergo vbi ꝓceſſus nō requiritur a iure ꝓſumēdū eſt ꝓ eo qđ iudex facit.ſed vbi requiritur nonꝓſumitur ꝓ ꝓceſſu.qꝛ hoc eſſet ꝓſumere ꝙ parte non ꝓ iudi.nam ꝓceſſum partis faciunt. Jtem dixit Dy.quod ꝓ ſententia que dicitur nulla ꝓſumitur donec cōtrariū declaretur.vt ipſe no.ff.de acquiren.poſ.l.iij.§. ſi patruꝰ ꝛ vide Jnno.de excu.apoſtolice.vide Jnno.in.c.j.ad fi.de confir.vtl.vel inuti.ꝛ vide Jo.an.in nouella extra de re iud.cū bꝛo. in verſi. Jrritanda in fi. ¶ Jn glo.ꝓſa.hec vltima vera.Jaco. bu.ꝛ ſic no.qđ valet decretum ſi eſt ſeruatus ordo iuris licet ſit iniuſtum. Jdem no.j.de acquiren.poſſ.iuſt.Jn contrarium facit.j.ne vis fiat ei.l.j.§.hec verba cum ſimi.So.hic inter ꝓſentes ꝛ conſentientes.ꝛ ſic voluntaria iuriſditione ibi in ea que reddit in abſentē.ꝛ inuituꝫ facit ad hoc extra de reſti.in integ. c.j.ꝛ quod ibi no.Et eodem modo Reſpondeo ad.l.qui teſtamento.j.de excu.tu.vide Gui.in.l.j.de in ius vocando.Jn.§.ſꝫ ſi pluribus.Bo.ar.ex iſto.§.ſi teſtatoꝛ ꝓhibuit aliquid alienari qđ etiam inter ſe vnus alteri non poteſt alienare.Cy.Nos habemus qđ emphiteota ꝓhibetur alienare ſine cōſenſu dñi. Nunquid ſi duo ſunt vel plures poterunt ad inuicem alienare. Quidam dicunt qđ ſic.ꝛ videtur textus in ſimili.C.de metrop. li.xj.l.vna ꝓ hoc.C.de fideiuſ.ſi voluītas de leg.iij.pater.§.xv. Contrarium dico ar.iſtius textus.ꝛ j.de rebus eoꝝ ſi pupillorum in prin.non ob.lex alī.qꝛ ibi ſolum fiebat ꝓhibitio in extrancam perſonā ergo videtur intelligere quod inter ſe poſſunt ꝛ eoēm modo ſoluas.l.voluntas.hic autem fiebat ꝓhibitio ſimpliciter ne alienaret in aliquam perſonam Gui.adde quod no.j.ea.l.§.ſi cui non minus per glo.ꝛ Gui.Jn glo.que incipit immo videtur ibi diuiſione.iſta glo.tenet quod per diuiſionem repellatur a petitione fideiuſſo.ſaltim ꝓ parte.Sed in.§.duo fratres dic non repellit:ſed modum agendi variari.quia nec petetur pars partis.ꝛ pars eſtimationis ſed dic quod non repellitur nec variaī modus agendi.qꝛ vniuerſaliter agenduꝫ eſt.ſꝫ bene variaī modꝰ reſtituendi reſtitutione reali.vt.l.īperatoꝛes §.fi.ꝛ.l.cum pater.§.heredes de leg.ij.non obſtat quod veniat euictio.quia hic enititur ex facto teſtatoꝛis quod eius reputaī j.de euic.fundum meum.ꝛ de edil.edic.cum in.ſecundum Guil. hic ꝛ Jaco.butri i.l.tres fratres.ꝛ Jac.de arc.in.§.duo fratres ꝛ Ray.hic ꝛ ibi. ¶ Jtem oppo.qui diuidit conſentit alienationi rei que ſubiacet reſtitutioni.ergo ſibi ꝓiudicabit.vt.l.codi. §.j.de leg.ij.Sol.per.l.idem ſeruanduꝫ co.ti. ¶ Jn glo.que incipit.vt.ſ.eo.ibi tranſactio.hic ꝓhibetur ipſa conuentio qđ eſt nomen generis.vt.ſ.de pactis.l.j.§.ſi.Jbi vēditio.Et ideo non continet alium contractum ſiue ꝓferatur a lege.vt ibi ſiue ab homine.vt.C.de fideicom.l.voluntas.facit ad hoc quod dicitur de ēphiteota qui vendere non poteſt.ſed donare pōt de leg.j.l.ſi domꝰ.§.vlti.ꝛ.l.j.C.de fundo patri.lib.xj.verba enim ꝓhibitionis ſtricte ſunt accipienda.vt.l.codicill.§.ij.de lega. ij.in autenti.de reſti.fideicom.§.manifeſte.argumen.contra.C. ne rei dominice.vel templo.l.ij. Gui.dicit quod ꝓhibeturvenditio ꝓpter ipſam rē.ꝛ tunc omnē alienatiōem ſignificat.l.ſi tulibe.a ce.§.vbi de ſtatuli.aut ꝓpter preciuꝫ.ꝛ tunc ſtricte ſumitur.ꝛ alle.glo.C.de vſufru.ꝓ emp.l.ij. Dominus Ja. bu.dicit hic quod de ꝓpꝛia ſignificatione ſumitur ſtricte.ſed per interpꝛetationem extinguitur verbum venditionis ſi in alijs contractibus eſt eadem ratio.vt in.§.quintus ſecus ſi non eſt eadē ratio.vt in.d.l.ſi. ¶ Jn ca.glo.ſine ↄ.vide in ſpecu.de ceſſ. ac. §.ſi ver.ꝛ no.quod licet ceſſio.ꝛ per Jaco.de are.j.de ver.ſignificatione dediſſe.ꝛ per Guil.de cugn.in.l.ij.C.ꝓ empto.ꝛ per alber.gal.in margarita titulo.de ꝓcur.in rem ſuam. ¶ Jn gl. que incipit.per partem hereditatis.in ver.querela quid ſi contra tabu.no.C.de collī.vt liberi.C.de cura.furi.l.ſi.de contra tabu.ſi poſt moꝛ.§.antepenulti. ¶ Jn eadem gloſſ.ibi res. vnde tranſactio confirmat heredi ſcripto ius ſucceſſionis non infirmat.vt.C.eo.l.cum mota.vnde lex noſtra non habet locuꝫ quia loquitur tantum in eo caſu vbi poſt tranſactionem heres ſcriptus non remanet heres niſi ex parte non vbi ex aſſe. ¶ Jtē loquitur in caſu dubij.ſed hic non eſt dubium:immo certum quod ſcriptus eſt heres ex aſſe. ¶ Jn e.gl.in ver.repetitionē. ¶ Bo. hic quod repetitio facta ab inteſta.habet locum etiam ſi teſtamentum ꝓ parte irritatur.vnde exponitur ſi non valeret iure
a teſtamenti.ꝛc.i.quantum non valeret a.vt hic.ꝛ.l.vl.de legat.j. ¶ Jn eadem glo.ibi reſpondere. ¶ Bo.quod non tenetur ꝙs reſpondere poſitioni que non continet ius preſentis.ſed tertij. Et adde quod no.in ſpe.de teſt.§.nunc a nobis.ver.Jtē agēs.

¶ Jn eadem glo.ibi revelandū ſm hoc ꝓpoſitū eſt remediuꝫ in tali caſu ſcriptus heres adiuit hereditatem dānoſam nec fecit inuentarium.vnde occurrūt creditoꝛes contra eum. querit remedium certe hoc erit remediū quod faciat ſibi moueri litem ab aliquo forte paupere qui non timet magis ꝺepauperari vel etiam oſuite nam ipſe faceret inuentariuꝫ.ꝛ ſic non timebit qui ſe heredem aſſerat retenta re certa.ꝛ deludētur creditoꝛes. Sꝫ ego dico quod lex iſta non habet locū niſi quādo creditoꝛes volunt inniti trāſactioni. Nam ſi volunt ꝛ nolunt ꝓbare ſcriptū heredem ex aſſe credo quod poſſint.qꝛ ius fuit eis quesituꝫ per aditionem.ergo tolli eis nō poteſt.ſ.ti.j.l.f.de bo.auc.iud.poſ. l.cuꝫvnus ad hoc.C.de non nume.pec.ſi cui.C.de do.ante nup. auc.ſed iam neceſſe. ¶ Jn eadem glo.ibi repetita.ſed nunquid ſi teſtamentum eſt nulluꝫ ex cauſa preteritionis valet iſta repe. ab inteſ.glo.hic qđ ſic.licet aliud ſentiat in annullādo per querelam.Sed contra.no.in auc.ex cauſa.ſed hec verioꝛ. Non obſtat de leg.iij.ex filio.quia ibi nominatim fuit relictum a preteꝛito nō generaliter reperitur ab inteſtato.ſed cū per querelā reſcinditur ibi per aditionem hereditatis ꝛ quaſi cōtractū legata ceperunt dependere totaliter a cauſa teſtati.ꝛ ſic excluſa eſt dependentia a cauſa inteſtati.vt argumen.j.de conditio. indebi.inlia.ꝛ j.iudi.ſolui conquerebatur.ꝛ idem videtur ſi teſtamē tum reſcindatur per reſtitutionē in integrum.vt.j.de conditio. indebiti nec eſt nouum.Jtem alia ratione quia teſtamentū reſtitutum per querelam reꝓbatur quaſi teſtamentuꝫ demētis vt.l.titia ſm Bdof.ſed hec ratio nō videtur ꝓcedere per auc. ex cauſa nā quomodo debenī legata ſi iudiciuꝫ teſtatoꝛis dānaretur vt dementis.Sed nūquid legit. qui dicit teſtamentū nullum videtur adire.argumen.qđ ſic de bonoꝛum poſſeſ. cū quidam.C.de repudia.heredi.ſuus.ſecus ſi annullandum nota.j. de inofficio.teſtamento.gerimus.ꝛ.l.qui de inofficio.Sed ꝓfatus dñs Oldradus de farfen.conſultus dictam auc.ex cauſa dixit aliter intelligendaꝫ.huius verba hec ſunt. ¶ Super queſtione qua queritur an legata in teſtamento poſthumi agnatione rupto relicta debeantur in auc.ex cauſa credo ſimpliciter ꝙ nō.qꝛ illa auc.intelligitur quādo inſtitutio ab initio nō tenuit ꝛ ſic legata ab ea pendere nō poterūt hec enim ab initio tenuit inſtitutio.ꝛ ideo ſi ruit ex poſt facto ruunt ꝛ pendentia ab eavt legata nec auten.ex cauſa in preteritione vel exheredatiōe poſthumi loquitur.q. a poſterioꝛibus cauſam preteritionis vel exheredationis inferri hoc autem in poſthumo ſibi locum vendicare non poteſt cū non poſſit cōmittere aliquam de cauſis predictis numeratis ibidem.Jgitur de poſthumi preteritione vel exheredatione non loquitur.in eo igitur poſthumo ſtant iura antiqua quantum ad hoc non coꝛrecta. ¶ Super ſcōa queſtione qua queritur an dicta legata valeant ex vi illius clauſule in teſtamento appoſite ſi non valet vt in poſterum non valeret iure teſtamenti ꝛc. Credo quod dicta verba per verbum futuri tē poꝛis ꝓlata poſſint hunc caſum complecti.ꝛ non defectū ſolēnitatis tantum vt aliqui dicunt.quia ſolēnitas non pendet ex futuro.teſtamentum enim aut eſt ſolenne aut non.Et ſi dicitur hec verba vt a demēte ꝓlata nihil operari dico illa verba loqui circa exheredat.vere vel ficte iam natam in quo teſtatoꝛ vere eſt quedam inſania nec alienam ſucceſſionem ſanguinis inuitant calcata ꝓpꝛie anteponat.ſecus eſt in poſthumo ꝙ a parentibus preteritur ad quē nō ſic naturalis inclinari ꝺz affectꝰ vt.j.tā poſthumus.talis enī aſcendens ꝛ ſi vellei.ꝛ galli conſiljs non vtatur non ideo ꝙ iuris apices ſecutus non fuerit cenſendus eſt in ſemiꝭ. Oldr. Jn fine.iſtius glo.ibi loquitur de ingrato cui ſolus fiſcus infert controuerſiam. vt no.j.fami.herc. his conſequenter.§.j. Unde cū alio non tranſigit.ſed ſi cū ipſo fiſco tranſigit habet locū hec ler. Nam fiſcus habet peti.hereditatis vtilem licet indignus habeat nomē heredis.vt.C.de peti. hereditatis.l.j.j.ad ſyl.gaius.Sed in non capace vt in filio naturali exiſtente legitimo idem eſt ꝙ ſi alīs dicatur nullum in eo qđ relictum dicitur ſupꝛa legitimum moduꝫ nec eſt hoc caſu verum quod glo.dicit de confuſione actionum cum ipſo iure non
a fit heres niſi ex certa parte.l.ij.C.de bonis auc.iudi.poſ.ꝛ adde quod plene notat.C.de fideicō.li.eam quā. Reuertere ad materiam ꝓlibatā. Sed an curatoꝛ ad litē datur inuitus.dic ꝙ nō eo.§.nunc autē.verſi.ſed nunquid inuitus. An valet cōfeſſio facta in preſentia curatoꝛis ſi tamen autoꝛitas interuenit dic.ſ. eo.ver.ſed nunquid ſufficit.ꝛ verſi.ſequen.dic ꝙ ertoꝛta in caſu permiſſo valet.ſed non voluntaria de minoꝛis auxilio. Utrum ad litem criminalem in qua non interuenit ꝓcuratoꝛ interueniat curatoꝛ ad litē. An vero debeat eſſe curatoꝛ generalis.no. per Cy.in addi.C.de adulteris.l.ꝓpter.dic vt ibi. Sꝫ an tutoꝛ poteſt facere inuentarium per ꝓcuratoꝛem. Videtur nulla.l. ꝓhibituꝫ ſm. B.de ſuꝫ.ꝓout reperi in quadam additio.ſua. ſed an tutelam gerere poteſt iurare per ꝓcuratoꝛem. dico ꝙ nō

a ¶ Nō valeret adōeūdē bal. in.l.cōtrouerſia.j.e.in fi.j. colū.ꝛ qđ ibi dixi in apoſ,

Universidad de Deusto
Biblioteca

g lex vult qđ corporaliter iuret. in auĉ. vt bi qui obli. circa finĉ. Sed iuramentum procur. non est proprie corporale iuramentum dñi. sed fictũ. vt no. in simili de electione vt circa. libro sexto. Sed an curator potest peti per procuratorẽ. dic qđ sic. vt. l. j. in fi. qui pet. tu. Sed an valeat inuentariũ in quo aliquid deest videtur qđ sic. vt. C. de iure doti. l. fi. §. litis. & ibi per Cy. Sz in inuentario heredis dic quod non est necesse quod sequaĉ decretum iudicis: sed in inuentario tutoris. dic si tutor sciẽter obmittit non valet inuentarium. quia cum iudex habeat ei cõmittere postea gestio. non valet commissio. quia obreptitia. facit. l. j. §. de officio prefecti vrbis. C. de administratio. tu. l. tutores. & §. de curato. furiosi. l. fi. & ne tu. vel cu. l. fi. & de con. iudi. tu. l. qui temp. & de cu. l. iij. §. puberi. & l. scie egresse. nisi modicus esset defectus. & per imprudentiam obmisisset. nam modicus defectus toleratur & qui modicum transgreditur non vituperatur de cõdi. & demon. l. q̃uis.

g Volũtati adde frã. arc. in. l. scicdũ de leg. j. & qđ ibi dixi in apost.

1 ☞ Presentia laudanť futura vero despiciũtur.
2 Alimenta relicta vxori nõ debentur ante aditã hereditatem.
3 Donatio causa mortis revocať contraria voluntate.

Cambi quibus. Premissa ratione ponitur hic constitutio imperatoris qua cauetur ne possit transigi super alimentis futuris sine autoritate imperatoris. h. d. ¶ No. quod fauore alimentorum & vltime voluntatis statutum est vt super alimentis futuris non possit interuenire transactio vel compositio nisi autoritate pretoris. ¶ Secũdo no. q̃ p̃sentia plurimũ inspiciũtur & futura plurimum despiciũtur iurta illud claudiani. Omne futurũ despicitur suadentq̃ p̃sentia fructũ & in hoc errat mens humana habes: q: non prospicit futura. vnde dicit seneca quod ideo erramus. q: de parte vite omnes deliberamus de tota nemo deliberat. ¶ Q̃p. circa istud principiũ gl. ¶ In gl. j. ibi ad p̃sens ona. vide quod no. arch. xij. q. ij. eps. ¶ In gl. ij. ibi plane. & hic colligitur: q: litera dicit relicta crãt. sz noie iudicij. ¶ Ultimũ iudiciũ significatur. vt. j. de ta. exhi. l. j. in fi. & licet illud verbum apponať in phemio vel in rõne tũ intellige repetitũ in pstitutione. & cõclusione. q: phemiũ loco finalis cause habeť. vt. j. de here. instit. pacumeui?. & est hoc no. ad statuta. ¶ In. e. gl. ibi rũ. no. ar. ẽ. e. cũ aquiliana. & j. e. l. §. causatis nã hic nomen transactionis nõ stat ppie. sz large. vt ẽ. e. l. j. ¶ In eadẽ ibi. speciale fauore alimentorũ & vltime voluntatis. & no. pro vxoribꝰ quibus sunt relicta alimenta qđ super isto relicto p tpe futuro nõ possunt transigere vel pacisci vel refutare etiã cũ autoritate iudicis. & adde qđ no. ĩ spec. qui filiũ sint legi. ver. sz q̃ritur. ¶ In ter. ibi arbitrari nunquid hoc verũ est vbicũq̃ requiritur iudicis presentia. puta in insinuatione quod iudex habeat potestatem approbandi. & reprobandi actũ videtur qđ nõ. q: ad eũ pertinet audire nõ aũt ad eum pertinet approbare vel reprobare. vt. C. de testamentis. l. omniũ. Gui. de cu. dicit contrariũ. & ponit ipse. C. de sacro san. ecc. l. illud & allegat ibi quandã glo. ord. de hoc. Ex quo no. qđ licet instrumentũ donationis vel testamẽti fit legitime productũ animo insinuandi si iudex non admittit productionem. vel reprobat eã. ista donatio & testamentũ nõ dicitur insinuatũ q: requirit insinuatio approbata. & decretũ. & ad hoc facit optime ter. iste arg. ad hoc. j. de compensa. qđ in diez §. si rationẽ. ¶ In ter. ibi habitatio no. nomine alimẽtorũ hec omnia significari. quod dic. vt. j. e. l. §. qui trãsigit. ¶ In ter. ibi ab intestato. super hoc quero quando relinquuntur alimẽta ab intestato. vtrũ debeãtur donec hereditas ab intestato adeatur ego dixi qđ non per duas. ll. & pernam rationẽ. leges sunt. j. de fideicom. l. ij. j. de here. instit. l. qui filio. §. seruus. vbi est gl. ord. Ratio est ista. q: alimenta futura non transmittũtur. vt not. j. e. l. §. sivni. modo alia lex dicit qđ eoz que nõ respiciũt transmissionem non cedit dies ante aditam hereditatẽ. Iste est ter. in. l. iij. j. quando di. le. ee. hoc tamẽ fallit in casu quando alimẽta essent relicta ad pias causas. q: tunc ne pium iudiciũ morã fortuitam patiatur mandatur executioni officio cpi & hereditate non adita. vt. j. de peti. heredi. l. hereditas in fin. & in spec. de instru. edit. §. nunc vero aliqua ver. sed pone qđ ex eo testamento & dixi. C. de fideicom. l. eam quã. nã ante aditã hereditatez non nascitur actio. sed officiũ iudicis implorandũ est qđ loco deficientis actiõis proponitur. vt. j. de religio sis. l. siquis sepulchrũ
2 in fi. simile habemus no. C. de instit. & substi. l. ij. ¶ † Ex his apparet qđ alimenta relicta vxori non debẽtur ante aditam hereditatem cũ nõ cẽseantur relicta ad pias causas idem in relictis alĩs coniunctis personis. quia videtur potius relicta cõtẽplatione pie cause. vt no. glos. or. in. d. l. illud. de sacrosan. ecc. & arg. in. l. si forte de cast. pe. & C. de dona. l. data. iam prĩdẽ. & adde qđ dixi. ã. ti. j. l. imperator Antonius. ¶ In ter. ibi donata. no. nomine relicti contineri donationẽ causa mortis. Sed glos. ord. dicit quod donatio causa mortis accedit magis contractui &
a vltime voluntati a. vt. l. ij. de dote prelega. que gloss. consuevit ad hoc singulariter allegari. ¶ Sed dicenduz est quod hoc est verum quantum ad originem. quia donatio causa mortis extinguit contractum. & olim fiebat per moduz stipulatio. vt. j. de dona. causa mor. l. inter mortis. hodie perficitur nudo pacto sicut donatio inter viuos. vt no. in. l. cum pater. §. mento de leg. ij. vbi est glo. no. de hoc. sed quantum ad effectum. & priuilegium magis assimilatur relicto quaz contractui. vt hic. hinc est quod ex
3 do. causa mortis transit dominium recta via sicut ex legato. vt j. de publi. l. ij. Item in dona. causa mortis habet locum ius accrescendi sicut in lega. & fideicom. vt. C. de caduc. tollend. l. vnica ad fin. ¶ † Item donatio causa mortis revocatur contraria volũtate sicut legatũ. j. de do. cã mor. l. vbi ita. & l. senatus. In hoc tamen differt. q: legatarius põt repudiare legatũ. Sz donatarius cã mor. nõ põt repudiare donationẽ cã mort. q̃ alis eam agnouit. vt no. in. l. cũ pater. §. ij. de leg. ij. Ista sunt singularia adde glo. instit. de dona. §. j. Bal.

Sed et si conditionis. Not. nomine relicti contineri mortis causa capionem. & facit ad statutum de soluendo gabellam de quolibet relicto. Bal.

Cambi quibus. Super alimentis debitis futuris ex vltima voluntate vel ex dona. causa. mor. Non potest transigi sine licentia pretoris secus si debeantur iuris contractus inter viuos. hoc dicit vsq̃ ad. §. si integra. Not. prohemium. & statutum huius. l. & adde in spe. qui fi. sint le. ver. sed queritur. & per archi. x. question e. ij. episcopus el secundo Bal.

In v. plane. Ibi sed si fine. quia oratio imperatoris relieti facit mentionem vnde non pertinet ad contractus inter viuos. in. l. fina. de tab. exhi. ¶ In glo. sua ibi. §. licentia. ibi loquitur quando tam legatarij quam creditores agant. hic quando remittunt in prosecutione. igitur iure suo fauorabiliores sunt legatarij propter duplicem fauorem scilicet alimentorum. & vltime volunta. secundum Raymun. de forliuio. ¶ Querit hic Bulli. testator dãnauit heredem vendere alimenta. vendidit: nunquid amodo super isto contractu poterit transigi si causam remotam inspicis. non. quia est vltima voluntas si proximam sic quia contractus. dicit Buillel. quod debet inspici fundamentum quod est vltima voluntas ad hoc. j. de lega. iij. l. vxorem. §. agri plagam. & vide quod not. j. de pe. heredi. l. in estimationibus. ¶ In versi. siue ibi siue in dies. Quid si testator non dixit in menses vel in annos. dic quod in dubio relictum alimentorum presumitur annuum. vt. j. de lega. iij. l. qui concubinam. §. vxori. argumen. tamen est qđ no. j. in. l. j. de lib. agno. Bal.

v. Plane. Querit. Hic Buillel. si testator damnauit heredem vendere alimenta vendidit vtrum super ista obligatione poterit transigi inconsulto pretore. & videtur quod sic. quia ista alimenta debentur ex contractu licet pactum factum id est vendere procedat ex vltima voluntate. arg. eius quod legitur & no. j. de pe. here. l. ĩ estima. pro hoc facit. q: causa imediata dz ꝑsiderari vt nota. j. rez amotaz similiter. sed causa immediata est ipsa venditio. ad hoc quod titulus proximus debeat inspici: et non titulus remotus. facit quod nota. in. l. iij. de pe. heredita. In contrariuz tenet Buillel. de cu. quia dicit quod ista alimenta dependent ex testamento argumen. de lega. primo & si equo ad legem falci. l. qui fundum in principio ad trebel. l. facta. §. j. siquis sub conditione. vt leg. no. ca. ad idez facit. j. de lega. tertio. l. vxorem. §. agri plagam. & argumen. j. de contraben. emp. l. labeo scribit si mihi bibliothecam. ¶ Secundo quero vtrum si testator permittat transigi sine pretore possit transigi inconsulto pretore. & videtur quod non. quia hic requiritur decretum per modum solẽnitatis ad exhib. vt. j. eo. l. si pretor. sed solennitas nõ potest in testamento remitti. quia est publici iuris. vt. j. de leg. codicillos. §. fina. Preterea istud decretum requiritur fauore alimentarij non fauore testatoris. ergo remitti non potest. facit quod not. in. l. ij. C. vt in possess. lega. B. determinauit contrarium. quia testator potest remittere decreti interpositionem. vt no. in. l. ij. C. quando decre. opus nõ est facit. l. fi. C. arbitr. tutel. & hoc credo verum. quia vbi transactio procedit de conscientia testatoris vbi non requiritur aliud decretum. vt. j. e. l. pe. & fi.

1 ☞ Diminuto legato onus non diminuitur.

Si integra. Hic fiebat mentio alimentorũ per modum modi. fic. j. e. l. §. summi. vnde ee collige tres casus. qñq̃ per modum dispositiuum. qñq̃ per moduz conditionis

Universidad de Deusto

conditionis implende.qñq; per modum modi. ¶ In text.ibi mortis tempore tacite hoc intelligitur.vt.j.e.l.§.si vnt.z ibi nota. ¶ Nota.q; relictum certe quãtitatis ad alimenta interpretatur relictum alimentorum.z adde hic quod legitur.z no. in.l. iij.§.fi.j.ad.l.falci. ¶ Secundo no.q; qñ certa quantitas confertur in persona vnius:alimenta in persona alterius primus potest transigere libere non tñ in preiudicium secundi. ¶ Tertio no.q; diminuto legato non diminuitur onus:q; non fuit diminutum facto testatoris.sed facto legatarij. ¶ In glosa secũda ibi forte non tenet in preiudiciũ alimentarij.z facit.j.de le. j.l.si seruus plurimus.§.si quid ante.hoc ergo casu debent supleri alimentario alimenta ab herede.Baldus.

Eam transactionem. Valet sine pretore transactio que eãm alimentorum fouet.non ea que esset in preiudicium alimentorum hoc dicit vel sic.transactio vtilis alimẽtaria valet sine pretore damnosa non valet hoc dicit. ¶ In ter.ibi mor nota istã
a dictionẽ mor.[a] posse diuersis spatijs tẽporis adaptari. ¶ In ter.ibi intercipi.i.fraudari vel deperire vel minui. ¶ Not.in hoc.§.q; vbi fauore certe persone est certa solennitas introducta ibi cessante ratione cessat solẽnitas per hoc dicit glo.q; valet venditio predij minoris vel ecclesie non accidente decreto quando hoc continet manifestam vtilitatem minoris vel ecclesie.ad hoc facit quod no.j.de accepti.l.ij.vbi vide.z adde quod not.in.l.magis.§.si es de rebus eo.per Jac.de are.z bene facit j.de noua.l.cui bonis.z.j.de iure do.l.fi.z quod notat in.l.secũda.ff.de officio eius cui man.est iurisd. ¶ Querit hic Guil.qñ talis res puenit ad ecclesiã quam habet de necessitate alteri cõcedere.puta feudum nunquid requiratr in ista cõcessione solennitas q; interueniat tractatus al's cõtractus z qõ interueniat autoritas superioris.dicit Guil.q; nõ.allegat.j.de rebus eccl.l. magis puto.§.si fund⁹.z.§.si pater.et de manumiss.vindi.l.si rogatus.§.quid ergo.ad idẽ.j.de manumiss.test.l.q; potuerũt de fideicõ.li.l.cũ fidei.per hoc dico q; res cõsuete emphiteotieari vel infeudari si reuertuntur ad ecclesiam possunt de nouo cõcedi absq; aliqua solẽnitate tractatus vel decreti superioris seruata cõsuetudine ãtiqua vt extra de feu.c. secũdo vbi ẽ casus.

1 ☞ Contra plures pluribus libellis est agendum.

Nihil autem. De fru.ij.vbi est casus no.q; nõ est differentia vtrum relinquatur diuiti vel pauperi adde quod no.j.e.l.§.si in annos.Jn ver.in causa ibi audiet pretor. ¶ No.sicut in libello cõuentionali requiritur appositio cause ita quando patitur interponi decretum. et de hoc habes ter.no.in.l.j.C.de p̃.curiali.li.x.ibi causas qui
1 et de hoc habes ter.no.in.l.j.C.de p̃.curiali.li.x.ibi causas qui bus strangulatur.ꝛc. ¶ In ter.ibi vigeat puta pro redemptione vite vel membri.z no. ¶ † In tex.minutatiz no. hic ar.q; cõtra plures fit agenduz pluribus libellis non vno libello quod est certissimum vbi sunt diuersi fori. ¶ In ter.ibi pretorez suadeant.nota.q; in arbitrio pretoris est causam extimare concordat.j.de supel.le.l.iij.§.si tutor.z ibi per Jac.Jn glos.que incipit sine cause ibi non auditur vnde hec exceptio tu nõ allegas causam impedit processum. ¶ In cadẽ. glo.ibi dicere debent. Hoc verũ si interrogat:si nõ interrogat valet dictũ testis sine redditiõe cause.vt no.C.de testi.l. solã fm Guil.hoc verum qñ te-
b stis deponit super facto vt super contractu:testamento:maleficio:possessione seeus si deponit super iure vt super dñio⁹ vel super eo quod principaliter stat in iudicio rõnis puta an aliquis sit ebriosus vel mentecaptus.quia in isto casu non creditur assertioni testis nisi assignet cãm facti que inferat in illud dictũ vel in illam assertionem suã ita eleganter no.Jnn.z host.z Jo. an.post eũ in.c.cãm extra de testi.z idem etiã tenet spec.z ratio est.q; cum sint.v.sensus corporis.vt no.j.de acqui.pos.l.cũ eo. §.pe.oportet q; testis reddat rationem per aliquẽ sensum corporeum.s.z bis que sunt iuris certum est q; ista nõ stant in sensu.sed stant in rõne intellectus.per hoc dico q; testis testificãs negatiuã non interrogatus de causa scie nihil probat.quia negatiua nõ cadit in sensu.nam vt dicunt doc. non entium nulle sunt cause.z id quod nõ est non cadit in sensu.quando ergo testis vult probare per negatiuam op3 q; assignet causam.verbi gratia.vult probare testis q; titius non vulneranit seium non sufficit hoc simpliciter dicere sed debet reddere rationem hoc modo.quia interfui eo loco et tẽpore quo dicitur percussisse et non vidi eum percuti.nec potuisset percuti quin vidissem.istaz formam ponit glo.in.l.j.§.j.de iti.actuq; priua.facit quod no. Cy.in.l.ij.C.de erro.aduoc. ¶ Ex his apparet qualiter debet intelligi glo.que est in.l.diem.§.si plures.j.de arbitris. que dicit q; plus debet credi duobus affirmãtibus q̃.x. negantibus quia est verum quando ex illa negatione nõ resultat probatio negatiua vel quia est impossibile.eo q; non coartata vel q; nõ est reddita causa scie alias pari passu ambulant affirmatiua.z negatiua. vt in.l.j.§.j.de ven.inspi.z adde quod no.in.ca.j.de prescr.alias rescrip.li.vj. ¶ In glo.ibi in itinere deperire adde quod no.glo.z guil.j.de consti.pecu.l.item illa in principio.et vide quod no.C.de solu.l.vsuras in fi.magne gl. ¶ In text.ibi extimabitur no.aliquid presumi bona vel mala fide factum ex magna vel parua quantitate.z facit ad.l.nostram.l.per diuersas.C.manda.vt ibi propter modicam quantitatem non videatur dissimulatum iuxta illud quod paruz transcenditur non vituperatur.vt.j.de condi.z demon.q̃uis. ¶ In glosa.et sic vere no.glosa pro gabellis qualiter soluantur de relictis alimentorum.quia.l. hereditas.ad.l. falcid.videtur interpretanda generaliter non solum in ratione legis fal. sed etiam generaliter in omnibus actibus hominum.Baldus.

Sed et personarum. Nota.ex differentia personarum presumi aliquid bene factum vel male.quicquid fit cum bonis z expertis personis presumitur bene factum.Multi.n.sunt qui apparent boni.z vere sunt mali sicut vidi in multis iudicibus.Bal.

1 ☞ Petens decretum interponi debet causam allegare.
2 Alimentarius licet seorsum habitet ab herede tamen alimenta ei debentur.
3 Causam estimare est in arbitrio pretoris.
4 Gabella de alimentis qualiter soluatur.
5 Heres an debeat portare alimenta ad domum alimentarij.

Eam transactionem Valet transactio inconsulto pretore per quam causa alimentorum constituitur melior.b.o. ¶ In ter.ibi intercipi.i.fraudari no.q; quando decretum requiritur in fauorem alicuius ibi etiaz sine decreto valet qõ in eius fauorem tendit z argu.huius.§.dicit glo.q; quãdo alienatio rei ecclesiastice tendit ad vltimum tunc ecclesie potest fieri sine aliqua solennitate.z idem dicitur in re minoris facit de rebus eorum.l.magis.§.si es.z quod ibi per. Ja.et.j.de accepti.l.ij.vbi vide.z.ff.de officio eius cui man.est iu.l.ij.§.si tutores.z quod ibi no.sed quid si non fit cõditio melior sed par.vel dubitatur. dic q; tunc non valet nisi interueniat solennitas.vt no.j.e.l.§. si pretor.z ar.ergo istius glo.procedit vbi euidens est q; fit melior conditio ecclesie vel minoris.Jn dote autem.quia in eius alienatione non requiritur decretum sufficit q; conditio non fiat deterior.vt.j.de iure do.ita cõstante.et in.l.fi.vbi est casus no.z adde de restit.in integrum. §.j.vbi videas.et ponit Guil. exemplum quando ecclesia habet castrum quod non potest tenere in pace propter circũstantes tyrannos vel maiores dños. ¶ In ter.ibi presentis pecunie vt quia est condemnatus vel
1' vult filiam maritare. † Not.q; ille qui petit interponi decretũ super aliquo debet allegare causam.z de hoc habes alium tex. no.qui dicit causas quibus strangulatur nominatim exponat vt in.l.j.C.de predijs cu.li.x.z hoc inducit glo.in ar. ad testem vt debeat reddere causam sui dicti. Sed tu dic q; aut deponit super iure aut superfacto.primo casu debet reddere causam in secundo distinguitur aut interrogatur z debet reddere causaz aut non.z ita no.Jnno.extra de testi.c.cãm.idem not. C.de testi.l.solam.An hanc causam debet reddere per sensum corpo-
2 ris.vt.l.cum co.§.pe.de acqui.pos. ¶ † No.q; licet alimentarius habitet seorsuz ab herede puta in alia domo vel in alio domicilio tamen debentur sibi alimenta.z per hoc determinatur
c questio de eo qui relinquit alimenta vxori sue simpliciter vtrũ debeat habere si non vult morari cum filijs.z dic q; sic c vt hic.
3 et in.l.libertus in fi.de alimentis le.z ibi per doc. † Item no.q; in arbitrio pretoris est cãm extimare.facit quod no.in.l.j.§.j. j.de superficie.extra de emp.z ven.ad nostrã.et in spec.de loca. §.nunc aliqua versi.lix.versi.lxij.z in spe.de cessione actionis i fi.prime colũne.et facit.C.man.per diuersas. ¶ † Item nota.
4 quomodo soluatur gabella de alimentis.quia extimanda est quantitas.sed in etates concor.l.heredi.j.ad.l.fal.Item no.q; debet attendi qualitas personarum.Nam ex qualitate personarum presumitur quandoq; bona fides.quandoq; abiectio z fraus ad idem facit in arg.j.de priui.credi.l.si creditores.Itez not.hic argu.q; ista qualitas personarum videtur probari per formam.vt hic dum dicit cuius opi.ꝛc.facit.j.de questionibus
5 l.de minore.§.tormenta. ¶ † Querit hic guil.vtrum heres debeat portare alimenta ad domum alimentarij suo periculo an alimentarius debet venire ad domum heredis.sentit glo.q; fauore alimentorum debet deferri ad domum alimentarij etiam si sit alterius domicilij eius tamen periculo qõ hic non examino.sed dic.vt no.Guili.l.Item illa quod est nota.Bal.

1 ☞ Alimentorum appellatione an contineantur habitatio vestes et calciamenta.
2 Voluntarie factum in vno capitulo non trahitur ad necessitatem faciendi in alio.

[a] ¶ Hor.de qua dictione vide frã.are.in l.si qs heres. j.ff.de acq. here. z quod ibi dixi.in apostil.

b ¶ Sup dñio et hoc tz pau. de ca. in cõsi. cclxxiij.z in.l. furiosum vbi etiã p.d.ale.ff. imo.i vlt.col. ff. tangit hic bal. C. q; test. fa.pos.z pau. de ca. in cõsi. clxxvij.z oino perdo.ale.de imo.in.§. tormenta de qõ. in.iiij.co.z in l.j.i prin.post gl.de op. no. nũ.z fel.in.d. c.cum cãm.

c ¶ Idẽ sic vide bar. i ff. i cip.sup eo qñ q̃rit.iij.q.pncipali.z in ff. q̃dã sibi filios z.d.ale.ff. imola.i ff.iij.iiij. pte.z.d.bart. so.i ff.cclxxxvj.ineipi.visa ptestatõe ff. ij.rõ est circa pn.in.ij.pte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Qui transigit. Transactio facta super vno capitulo testamenti non refert se ad alia
1 ud capitulū. h. d. secundū vnū intellectū notabilē. ¶ † Mo. no-
2 mine alimentorū nō cōtineri habitationē a vestiariū vel calciariū
a ¶ Habitatio nē vide bar. i trac. alimēto rum in prin.
et ideo trāsactio de alimētis nō porrigitur ad ista alia. q; oportet istis aliis nominatim specificari. Istud intelligo verum vbi qō libet est relictum suo proprio et distincto vocabulo. secus si sub vno nomine alimētorū omnia ista testator reliquerit. q; tunc generalitas vocabuli ad oia aptāt vt talis sit significatio termini referētis qualis est significatio termini ad quē fit relatio. ar. C. de sen. que sine cer. l. hec snia. Ista est vna vera opi. glo. cui in
hereo. ¶ † Secdo no. q; voluntarie factū ivno capitulo nō trahitur ad necessitatem faciēdi in alio. de hoc idē est arg. de excusatu. l. voluntarie. ¶ In gl. j. ibi vt eorū relatio qū pferur verbū alimētorū accipit. ¶ In. e. gl. ibi agebat. et sic pferebat negatiue i remittēdo sicut i legādo. ¶ In. e. gl. ibi specialiter. et discretiue. ¶ In. e. gl. ibi. l. inj. vnde idē erit modus legādi in remittēdo sicut in legando. h. d. Bal.

Si vni. Fundus relictus ad alimenta non pōt alienari sine auc. iudicis. h. d. ¶ In gl. j. ibi iterim dū durāt. ergo mortuo legatario
reuertitur proprietas ad heredē sed Jac. de are. et Bar. sy. dicunt cōtrariū qō legatarius transmittit pprietatē ad heredes suū. q; demōstratio ad alimēta nō minuit legatū certū ipsius pprietatis. vt. j. de alimen. leg. l. q̄ro. et. l. lucius. pro hoc facit litera ista que dicit qō iste fundus autore ptore pōt distrahi alegatario. Nā si deberet reuerti ad heredē res subiecta restitutioni non posset alienari. vt in. l. marcellus. §. res que cōtra ad trebe. d. Old. tenet istam gl. et distinguit sic q; interdū testator dicit lego fundū ad alimenta vel in alimenta tūc istud legatū nō trāsmittitur ad heredē. q; ista verba sunt plata per viā determinationis. et finalis cause. vnde istud nō est legatum libere pprietatis qō sic pbo. q; tūc nō esset necessari⁹ ptor. Interdū testator dicit reliquido fundum titio ita vt inde percipiat alimenta. sz sic loquitur per modū modi. tūc iste modus adiectus fauore legatarij nō minuit legatū. et ita loquitur. l. quero de alimē. le. Itē si testator dicit lego fundū titio ex quo poterit percipere alimēta et sic per modū demonstrationis. q; demonstratio nō minuit legatū certū. et sic loqtur. l. lucius. Interdū testator dicit ita lego alimēta ex tali fundo tūc fundus nō est in legato. sz est obligatus pro legato. ita loqtur. j. de annu. leg. l. fundus qui. Interdū testator relinquit alimenta simplr. et in gñe tūc nō est dubitādū q; nō fit mētio nisi alimentorū. vnde sola alimenta in gñe sunt i obligatiōe. vt. j. e. l. §. fi. et adde qō habes. j. de donati. l. donationes in ocubina. §. spēs et qō no. Cy. C. de iure do. l. si mulier. et. j. de vsu. et ha. l. si habitatio. ver. sz si sic. et C. de vsuf. l. antiqtas in fi. et adde qō statim habebis. j. §. prori. Restat rūdere ad vnuz qō hic dr de distractiōe nā dico q; iste fundus pōt interim alienari sine pīudicio restitutiōis fiende. vt. j. de pig. l. ler vectigal. et. ff. e. l. §. si integra. ¶ In. e. gl. ibi. l. q̄ duo. sz illud cōtingit ex vicinitate et pprietate pcedētiū verborū. vt ibi dr. et. j. de le. j. l. si fundū. §. qui fundū fm Ja. de bel. Itē vide oīno qō no. Qui. in. l. vl. j. de exercito. Itē ex isto. §. colligerōnē quare res ecclesiarū et hospitaliū nō possunt alienari sine decreto superioris. nazratio est. q; quicqd eis relinquitur ad alimēta pauperū destinatur. vt. l. iubemus nulli. C. de sacro. san. ecc. Bal.

Si pluribus. Alimentarij etiaz inter se nō pōt trāsigere sine auc. superioris. i. ptoris.
Itē pignus pro alimētis spāliter obligatū nō pōt remitti sine auc. ptoris. h. d. ¶ Mo. hic q; idē iuris est inter se. et cū tertio. vnde est hic optimum argu. qō si testator relinquit eandē rē pluribus. et velit eam alienari qō etiam inter seipsos nō pōt vnus in alium alienare. Item no. quod si sunt duo emphiteote eiusdem rei q; vnus nō pōt partē suā vendere consorti irreqsito dño ad
c ¶ Transigi. an cū iuramēto trāsigi possit vide fulgo. et. d. Jas. may. in. l. de alimē tis. C. ō trāsa.
boc. j. de re. e. l. si pupillorū in prin. nō ob. l. vnica. C. de metropoli. li. xj. et C. de fideicō. l. volūtas. et. j. de le. iij. l. pater. §. quindecī q; ibi non fuit prohibitio in rem ipsam seu generalis. sed tantū in personas extraneas. et iste phibitiōes sunt stricti iuris. vnde nō porrigunc. vt no. in auc. de restī. fideicō. §. manifestū. ¶ In gl. j. ibi. l. volūtas so. ibi fuit phibita alienatio fauore liberorū vñ nō videc prohibita nisi in extraneos. hic aūt phibita ē fauore alimētorū vñ nō est phibitio gñalis quo ad omnes personas ¶ In gl. que incipit a testatore ibi gl. in hoc videc errare. quia aliud est remittere alimēta. q; tūc fundus nō est obligatus pro alimentis. sed est in dñio legatarij vt no. ff. e. §. pr. Aliud est relinquere alimenta ex fundo. q; tunc fundus est obligatus pro alimentis. vt. j. de an. le. l. fundus. et facit. l. iij. et. j. de separa. bo. ¶ In gl. sequē. ibi hec dictio idem no. de dictione idem.

Arbitratu. Solennitas que requiritur in re tota requiritur in qualibet eius parte.

1 Decretum sine cause cognitione est nullū.
2 Que requirunt decreti interpositionem alteri committi non possunt.
3 Ubi requiritur decretum iudicis interpositum in dubio presumitur.

Si pretor. † Decretū sine cause cognitōe interpositū
1 b est nullū b. et sufficit. et totū videtur omissum cū aliquid de substātialib⁹ omittit et interpositio decreti nō potest alteri persone delegari. h. d. iste. §. notabilis. Not. quod factum a iudice sine cause cognitione est nullū ipso iure. Loquor in his que cause cognitionem desiderāt. Nūquid aūt hoc locū habeat in diffinitiua snia sicut in decreto. no. extra de ostī. e. ecclesia sancte marie. et dixi in. l. platā. C. de sententijs. Hoc est. q; aduocati quotidie dicunt et apponunt qō factū a iudice non valet. q; fuit factū ex abrupto. facit illud dictū Inn. de sen. excom. c. solet i fi. ibi iudex cui nil pbatū est &c. adde qō habes. j. de prui. credi. l. imperatores. et qō no. Cy. C. de resti. mili. l. ignorare.
¶ Secundo no. qō vbi est de pluribus inquirēdū aliquo omisso totū vitiat. ¶ † Tertio no. q; illa que requirūt decreti interpositionē alteri cōmitti nō possunt vtrū hoc sit verū de iure canonico. vide qō no. xxxj. di. c. sacerdotibus p arch. et extra de rapto. c. j. ¶ In gl. j. que est ibi vel quatuor. vnde argumētatio a diuisiōe nō procedit nisi ptibus sufficiēter enūeratis. ¶ In ead. glo. ibi neq; deterior par. et no. casum istū. et est ar. ad alienationem rei ecclesie addendo ad gloss. que est. ff. e. l. §. ea. ¶ In ea. glo. ibi male pmisit. vnde promiserit rite. sed nō recte. ¶ In. e. glo. ibi nō prohibuit non sufficit iudicē nō phibere. immo opz qō loquat in interpositiōe decreti ar. de au. tu. l. j. in fi. et qō no. j. de reg. iur. l. vbi non voce. ¶ In ea. gl. ibi non inquirit hec vera fm Ja. bu. et facit. j. de tu. et cu. da. ab his. l. tutor. si petitus et. j. de excu. tu. l. qui testamēto. et j. nevis fiat ei. l. j. §. decverba. et de fideicō. li. l. cū vero. §. subuentū. ¶ Et adde hanc glo. qō vbi inuenit rite pcessuz presumit q; recte. vt no. j. de euic. l. berenni⁹
3 §. gaia. ¶ † Item plus dicit spe. qō vbi requirit decretū iudicis interpositū psumit in dubio. vt rite et recte in spec. de emp. et vendi. §. nunc videndū. ver. breuiter. et vt glo. or. j. de re. re. ba. l. actor. et melius in. l. j. C. de fide instr. et iure baste fisca. li. x. Inn. dicit qō in iudicijs nō presumitur solēnitas iudicij. sed in extra iudicialib⁹ sic. vt in. c. innotuit extra de co q̄ fur. or. suscep. Posset rūderi q; Inn. loquit qū proceditur per viam disceptatiōis et cōtrouersie. sed nos loquimur hic quando procedit de plano vt inter consentientes. ¶ In glo. vltima in fine. et facit extra vt ecclesiasti. beneficia capitulo. j.

Transactiones. Ver que loquitur de pretore habet locum in quolibet alio iudice cōpetenti. h. d. ¶ Mo. hic q; i interpositiōe decreti actor sequitur forum rei sicut in cōtradictorio iudicio. Bal.

1 Decretū male interpositū est ipso iure nullū.
2 De causa vbi non est cognitum permissio pretoris ibi locum nō habet.

Si pretor aditus. Decretum sine cause cognitione emanans ipso iure nō
1 tenet et interpositio decreti non potest delegari. h. d. ¶ † Not. qō decretum perperam interpositum est ipso iure nullum concor. j. de excu. tu. qui testamento. et j. de tu. et cu. da. ab his. l. tutor si petitus. ¶ Secundo no. q; ad irritādū id quod agit sufficit
2 quod aliquid de substantialibus omittat. † Itē no. q; vbi non est cognitū de cā ibi permissio pretoris non tenet. facit. C. vnde vi. l. meminerint. et. l. fi. C. si per vim vel alio modo. Item no. q; decreti interpositio delegari nō potest qū decretū desiderat a solēnitate actus. et adde qō no. j. de proba. ab ea parte. ¶ In gl. q̄d ergo intra. ibi pōt et aliud dici bene. et ibi vel nō phibuit. innit qō taciturnitas iudicis habet vim interpositiōis decreti. quod nō credo. immo credo qō debeat loqui. ar. de auc. tu. l. j. et de re. iur. vbi nō iure. et facit ista glo. in ar. qō inuentarium factū coram iudice valet sz nō inueniat interpositio decreti q; sufficit tacitur nitas fm hanc glos. ¶ In ea. glo. in fi. extra op. de. l. si finita. §. si forte. j. de dā. infec. solue. vt no. Dy. de prui. credi. l. imperatores. et Cy. C. de resti. mili. ignorare. Bal.

Si cum lis. Non solum de indubitatis alimentis.
sed etiam de his que sunt in controuer
e sia non potest transigi e sine pretore. hoc dicit. ¶ In tertu ibi fingi poterunt quod esse non debet secundum Frā. ac. ¶ Mo. quod licet re vera aliud sit transigere de alimentis aliud de lite alimentorum tamen vtriusq; idem est iudicium. ¶ Not. nil pro desse fingere lites. ¶ Mo. arg. ex isto ter. quod non valet cōpromissum in arbitratorem super alimentis nisi fiat cum autoritate pretoris. ¶ Not. quod lis potest esse de alimentis futuris. quod dic. vt no. C. de fideicō. l. j. Bal.

f Factū de facto in cām iuris conuertitur.

Si eidem

Universidad de Deusto
Biblioteca

Si eidem. ¶In ter.ibi legatū vnum.puta centum librarum.Et propterea non requiritur autoritas pretoris.¶No.quod factū de facto cōuertitur in causam iuris.Bal.

Sane. ¶No.quod ex actu inutili non competit retentio.Baldus.

1 ☞Judicium super alimentis futuris procedit.
2 Litis estimatio alia est alia alimentorum.
3 De rebus minorum non pōt transigi.
4 Jura dicūtur fictionibus obuiare.

Si cum lis. De lite mota super alimentis non potest trāsigi inconsulto ptore.h.d.¶In
1 ter.ibi autoritate quod nō debet Fran.ac.¶†Not.quod sup alimentis futuris procedit iudicium.nam hec presupponit iste §.cum loquitur de alimentis futuris quia de preteritis cōstat transactio.z sine autoritate pretoris.vt no.§.e.l.in prin.z.C.de alimētis hoc aūt qō dico de petitiōe in iudicio dicit no.i.l.j.C.
2 de fideic.ō.¶†Scōo no.quod licet alia sit estimatio litis:alia alimentorū vt apparet ex no.in.l.lucius.§.fi.ad treb.Jtē licet vertatur super alimentis tamen non procedit transactio sine solēnitate decreti.Ex quo collige.ar.ad res minorum quod nō posit super eis trāsigi †sine decreto.qō dic vt no.in.l.j.C.si aduer.
3 transl.licet per transactionem non fiat alienatio dominij.vt no.in.l.si pretor alias si pro fundo.z in.l.siue apud acta.C.de transac.†Item no.quod iura obuiant fictionibus.z quod illud qō est vnavia prohibitum alia admitti nō debet ne prohibitio reddatur fruſtratoria.z est arg.iste ter.contra illos qui fingunt se debitores vel creditores vt excusentur a tutelis.facit de excus.
4 tu.athlete.§.dat remissionez.z ibi per Jac.¶Quero quando super lite mota trāsigit̄ qui iudex hȝ autoritatē.z dicit qō iudex cause.vt probatur.§.§.pro.z ad hoc facit quoddā dictū Jnno.qō dicit q transactio intelligit̄ de processu cause.vt extra.de rescrip.c.super literis.C.que sententie fine appel.acta.Bal.

Si quis de ali. Datū nomine inutilis transactionis conuertitur in vtilem causam alimentorum preteritorum vsq; ad concurrentem quantitatez z si aliquid superfluit condicitur.h.d.Jtem no.quod datum in vnam causam que non valet recidit in aliam concor.§.e.z post rem.§.fi.¶Jn glo.nec ibi per cōdictionem indebiti.immo qz transactio est nulla.vnde non impedit cōdictionem debiti.l.j. secundum doc.¶Jn glos.hic si erat in.§.libertus.quia in mutuo tenetur quis insolidum in delicto catenus quatenus est locupletior.z hoc si bona fide accepit.secus si mala.vt no.in.l.indebiti.j.de condi.indebi.z.l.in summa.§.si seruum Tho.de sol. vel quod maior tenetur in eo quod est locupletior:videtur quia datum est plus q̄ fuerit in preteritis alimentis z sufficit quod fit locupletior maior z vno momēto.puta tempore quo accepit ar.l.videamus.j.qō me.cā.sed in minore requiritur q locuples fiat.z locuples duret.de solu.in pupillo magis mihi placet precedens.so.d.Tho.

Si quis in annos. Relictum annuus in diute nō presumitur ad alimēta.Secus in paupere.h.d.Jste est verus intellectus huius.§. fm Gui.z Cy.¶No.q ex qualitate persone z quantitate relicti presumitur relictum in alimenta vel simpliciter vnde qui relinquit vxori vsumfructum omnium bonorū non videtur relinquere alimenta propter quantitatē relicti que valde excedit alimenta.facit.j.de vsufru.le.l.vxori.Sed quando testator nō loq̄tur de vsufructu tanq̄ de vsufructu vt quādo dicit dominā massartā z vsufructuartā.dic vt not.in.l.j.C.si secū.nup.mul.¶Jn glos.que incipit potest vt ibi.vt.§.§.nihil.Sed ibi fuit legatum alimentorum expressum hic non fuit expressum vnde lex interpretatur.Bal.

1 ☞Episcopus an possit trāsigere de relictis pauperibus.

Si in annos. Super annuo legato potest trāsigi sine pretore nisi sit relictum contemplatione alimentorum.h.d.¶No.qō iste.§.intelligitur dupliciter vno modo qñ distinguit inter legata seu causas fm primū intellectū distinguitur qō aut legatur diuiti z procedit transactio sine p̄tore nec ob.§.e.l.§.nihil.qz in cā alimētorū fuit expſsa hic nō.Ex hac distinctione no.q annuū relictum factū diuiti non presumitur causa alimentorū.secus si pauperi.z si ex qualitate persone presumitur pia cā facit quod no.C.de sacro san. eccle.z illud secūdum aliā lec.iste.§.dicit illud quod dixi in summario quod;aut relinquitur iure salarij aut iure alimentorum si nomine salarij potest transigere libere si nomine alimentorum. secus.facit.j.de dona.aquilius regulus.z j.de an.leg. qui morte in prin.z de admi.tu.l.cum plures.§.in primis cuz si.Addūt quidam tertiam lec.quod aut legatur in alimenta tacite aut expresse.primo casu possit transigi sine pretore, secundo non,ita sentit hic Guil.z tho.de for.quod non placet qz inter tacitum z expressum quando procedunt a pari potentia cause non est fienda differentia vt.l.de quibus in fi.de leg.z deuer.obli.triticū
1 z si cer.pe. cum quid.¶†Extra quero quid si esset relictū pauperib⁹ in genere vtrū episcopus possit transigere cū herede z videtur quod non.qz ad episcopum videtur pertinere execution z exactio non transactio.facit.j.sed si tantum.§.tit.j.z quod not. Jnno.extra de test.relatum ad idē facit.j.qō vi aut clā.phibere plane.z.§.cod.l.si pretor.in prin.Jn contrarium facit qō no.C. de transac.preses vbi videt q si bona fide valet transactio propter dubium litis euentū.Bal.

1 ☞Res phibita vendi an possit permutari.
2 Emphiteota an possit permutare.

Si cui. ¶Jn ter.ibi hec omnia dū sunt in fieri.Et post q̄ sunt in facto esse.¶No.de permutatione rerum vel personarum in alimentis quod non possit fieri sine autoritate pretoris.z si facta est non tenet nisi propter euidentem vtilitatem alimentarij propter quam pretor debet cōueniri ad confirmandum non ad infirmandum.vt.§.ea.l.§.eam.z.§.si p̄tor.¶Nota in hoc.§.nomine tran.permutationem contineri: qz vocabulum transl.in ista.l.ponitur largissime.¶Cōtra hoc opponitur de.l.vltima.C.de predijs curi.vbi stricte debet interpretari verbum prohibitorium.solu.ibi vtitur specialissimo vocabulo precij quod non cadit nisi in contractu venditionis hic ler vtitur largo generali vocabulo.Facit ad hoc in ratione sui
1 j.de sta.li.l.statuliber a ceteris.§.quit⁹.¶†Querit hic Gui.
a vtrū res phibita vēdi a testatore possit pmutari [a].z videtur q sic per dictam.l.vlti.de predi.curi.C.de fideicom.l.voluntas.et arg.j.de pigno.l.in quorum.B.determiñat contrarium.Et est glo.or.in.l.ij.C.de vsuca.pro em.Non obstat.l.vltima.C.de p̄di.curi.qz ibi.l.de precio facit mentionez.vnde non potest referri nisi ad contractum venditionis stricte sumptum.Jtez nō ob. l.volūtas.qz ibi procedit permissio illius.l.ratione persone nō
2 ratione contractus.Et pro ista parte facit.d.l.sta.liber.a ceteris.§.quintus.Et hoc no.¶†Quid in emphiteota qui non potest vendere;irrequisito domino an poterit permutare.vide quod not.Specu.in titu.de loca.§.nunc aliqua ver.vij.z ver. xj.alias.ver.x.z ver.cxij.Bal.

1 ☞Alienditione prohibita an videatur alius contractus p̄hibitus.

a ¶Permutari.vid̄ paul.d castr.in.ſi.clxxvij. incip.dubitatur nūqd hospirale.

Si cui non. Super alimētis relictis in quantitate vel in genere neq; transactio neq; commutatio potest fieri sine pretore nec de tempore ad tempus nec de re ad rez nec de persona ad personam.h.d.supple nisi melior fiat conditio alimentarij.vt.§.ea.l.§.eam transactionem.¶Jnter.ibi tranſigere scilicet inconsulto pretore.z ibi inuicem eorū s.frumenti z olei.¶No.quod pro alimētis interdum legatur pecunia interdū frumentū z cetera ad victū necessaria z vtrobi q̄ non potest fieri permutatio nisi vel autore pretore vel melior fiat cōditio alimentarij.facit quod.no.§.e.l.§.si pretor.Et ista sunt argumenta ad questionem quando instantia tendit contra minorem non valet siue curatore.secus si pro eo.vt idem sit in instantia quod in sententia:vt no.Jac.de are.j.de confes.certum.§.sed an.Modo ponamus quod instantia est in tali statu quod non potest adhuc dici pro vel contra.vt quia non est vētum ad probatio.videtur.argu.huius glo.quod valeat.Jn contrarium facit glos.dicti.§.si pretor non extendo me hic plus.
¶Secundo no.quod nomine transactionis continetur hic p̄mutatio z est ratio:quia nomē transactiōis ponitur hic largez
1 improprie.vt.l.j.§.eo.¶†Quero hic vtrum prohibita vendi
b tione intelligatur prohibitus alius contractus [b] glo.tāgit hic noster.§.est argu.quod sic.Jn contrariuz facit lex finalis.C.de predi.cu.lib.x.dicit Jaco.quod de propria vera significatione alius contractus non includitur per dominiuz transfertur.vt.l. statuliber.a ceteris.§.quintus.de statuliber.secus si dominiuz non transferatur:vt no.in.l.codicil.§.ij.Gui.dicit quod aut phibitio fit ratione rei aut ratione precij.primo casu omnis contractus intelligitur prohi.allegat glo.no.in.l.ij.C.de vsuca.p empto.Secundo casu restringitur ad solam emptionem vel vēditionem z ad istam speciem contractus solum z ita loquitur.
c l.fi.C.de p̄di.cu.li.x.Tu dic cōiūgen.has opinio.z dic aut loquimur de stricta significatione:aut de interpretatione.primo casu non continet alium contractū.z ideo in statutis que sunt stricti iuris non continentur alij contractus etiaz similes.z multominus dissimiles.z ita loquitur.l.hi quorum.j.de pig. Jdem
c in sententia dico quia quelibet sententia videtur stricti iuris [c] in hoc.vt.j.eodem si pupillorum.§.fi pretor.Aut loquimur de interpretatione vocabuli z tunc aut fit prohibitio ratione rei. puta testator qui non vult exire de familia rem ad quam habet singularem affectionē prohibet vendi eam tunc etiam non pote

b ¶Cōtract' vid̄ pau.d ca. in ſi. clxxvij. inci.sup prio

c ¶Stricti iuris.adde idem tenēt̄.d.bar. so.ſi.cxxxiij. incip.visa petitione v̄. p̄terea dato in p̄ma parte,

Universidad de Deusto
Biblioteca

fit permutari extra familiam. ⁊ ita loquitur glos. l. ij. de vsuca. pro empto. Aut ista prohibitio fit odio: puta testato: ꝓhibuit vendi titio suo inimico. vt. l. fi. C. de pactis inter empto. ⁊ tunc dico idem: vt generaliter intelligatur. vt. j. de leg. ij. codicillis. §. matre. aut fit prohibitio ratione ꝯractus tunc non continet alius contractus. Exemplum in curiali qui de facili prorumpebat ad vendi. magis q̄ ad permutatio. vel dona. ⁊ prohibuit curiali ne venderet sine decreto. Nam tunc non videtur prohiberi alius contractus in quo non est eadem ratio facilitatis. curialis vel preiudicij ipsius curie. ⁊ ita loquitur. l. fi. prealleg. de pre. curia. Non ob. l. statuliber. a ceteris. §. quintus prealleg. l. quia illa. l. loquitur ſm largam intepretationem. ⁊ vbi est eadē ratio. Ista faciunt in arg. ad. q. de emphi. qui non potest vendere vtrum possit permutare vel donare irrequisito domino. glo. dicit quod sic. etiam si sit emphiteota ecclesie. l. j. de fundis patri. li. xj. Barto. concedit in alio emphiteota q̄ ecclesie per. l. secundaz. C. ne res do. vel temp. que hoc non dicit: q̄ ibi emphiteota contrahebat super dominio rei. ⁊ sic interuertebat ius dominij quod est prohibtum quolibet titu. Sed ego loquo: quando contrahit super iure suo. vnde sua opi. non est vera. vt no. in Spe. de loca. §. nunc aliqua versi. cvij. ⁊ facit. C. de fideicom. l. vollitas. ⁊ de leg. iij. pater filium. §. fundum. ⁊ adde quod no. in Spe. de empti. ⁊ ven. §. nunc dicendū. ver. sed pone statutum. ¶ In gl. vt ibi. C. de predi. cu. l. fi. illa lex dicit quod vbi fit mentio precij intelligitur fieri mentio contractus empti. ⁊ ven. ⁊ ex hoc dicunt doctores quod licet in cessione requiratur titulus: vt no. in. l. j. C. de na. li. tamen sufficit si dico cedo tibi actionē ꝓ tanto precio: q̄ includit in titulū emptio. de hoc no. de ver. sig. dedisse per Ja. in spe. de cessione actio. §. fi. facit qō no. Bui. in d. l. ij. C. de vsucapio. pro empto. Bal

Si ad habitationem. ¶ In tertu ibi prestatur. vnde ista satisfactio non est permutatio. ¶ In tertu ibi transactio. Casus enim fortuitus in potentia existens nō curatur ⁊ est argumētus contra illos qui dicunt q̄ si pro maleficio est pena pecuniaria ⁊ in defectus est pena personalis. q̄ iste non est dimittendus si facit depositionem pecunie apud fiscū. q̄ pecuniadeposita posset deperire secūdum eos. nam iste ter. dicit q̄ iste casus non consideraturvidetur ergo sufficere per legem acceptam. C. de vsuris que est in argumentum ad hoc cōmuniter seruatur prima opi.
¶ In ter. ibi circa pretorem subaudi si per talem transactionē fit conditio alimentarij fran. vel subaudias q̄ relinquit habitationem in genere non certi loci. videtur relinquere potius q̄ titatem q̄ speciem: vt in. l. j. de aur. ⁊ argen. lega. vnde ista nō est permutatio: sed satisfactio secundum Bui. ¶ Vltimo quero testato: legauit vxori alimenta donec habitaret cum filijs: nihilominus petit legatus. q̄ dicit q̄ nō pōt istud legatū remittere ni si autore pretore. Queritur quid iuris breuiter ista nō dz habere legatū: vt. ſ. de le. iij. l. qui concubinā. §. vxori: q̄ aliud est remittere. aliud est seruare formam testamenti: vt. j. de conditio. ⁊ demon. l. pater seuerinam. §. vlti. ſm Bui. qui ita no. ff. cad. l. §. modus.

¶ Baldus.

Si ad habitationem ¶ In tertu ibi titia pretorem subaudi si per talem transactionem conditio alimentarij sit facta melior Fran. ac. ⁊ si non ob. ff. e. l. §. j. ibi eiusdē ꝛc. vel dic quod ibi erat relicta certa habitatio hic in genere. vnde hic intelligitur magis q̄titas legata q̄ corpus. ⁊ ideo non est hic permutatio: sed executio voluntā. secundum Bui. quod est no. quod omne legatum consistens in genere intelligitur consistere in quantitate. facit. l. j. in fi. de au. ⁊ arg. leg. sed istud non videtur verum. vt. ff. e. l. §. fi cui ver. si cum. ita no. quod quando relinquitur q̄titas propter habitationem satis est si prestatur habitatio de voluntate legatarij quasi hoc sit de conscientia testatoris: sed eo inuito non possit hoc fieri: quia debetur ei pecunia ⁊ magis interest eius eam accipere q̄ habitationē certam propter periculum incendij. vt dicit hic tert. ¶ Item no. quod si alicui est assignata certa habitatio ⁊ casu ibi occurrat incendium quod est periculum suū in hoc: vt nō habeat aliā habitationē ⁊ intelligas hoc q̄ habitationē habebat ex eā lucrativa. ⁊ sic nō ob. j. loc. si quis domū. ⁊. l. fi fundū q̄ tene menti. Bal.

¶ Additio Bal.

1 Fratres minores sicut non sunt capaces legatorum sic nec conditionum.
2 In eā alimentorū cōpositio interuenire potest.

Ambi. Ibi relicta. vide in Spe. qui filij sint leg. ver. sed quare contenti. vide Archi. x. q. ij. episcopus cl. ij. Consentiētis hoc casu nō habet locum. l. si conuenerit. de re iudi. quia lex vult de ipso consensu hic iudicari. Ab intestato nunquid alimenta relicta ab intest. debentur non adita hereditate ab intest. videtur quod non: vt. l. ij. j. de fideicom. libe. ⁊ not. j. de here. instī. l. q̄ filio. §. seruus. In contra. est ar. instī. de eo cui libertatis causa.
¶ Item quia cum tale legatum videatur ad pias causas. ergo non est necessaria hereditatis aditio: vt no. in Spec. de instrumentorum editione. §. nunc aliqua vc r. sed pone quod ex eo testamento. Nam videtur elemosyna quedam egentibus alimenta relinquere. videlicet pro anima testatoris. vt no. de leg. ij. l. si quis titio. C. de sacrosan. eccle. illud. ⁊ in libro feudorum quib. mo. feu. alienari potest. c. j. §. donare. pro hoc. j. de fideicom. lib. in testamento inver. pios heredes. Et si dicas quomodo erit actio cum non sit persona que obligatur dico quod erit officium iudicis. de annuis leg. quintus mutius. j. de peti. heredi. l. hereditas in fi. de alimentis. ⁊ cib. leg. i. seruos ad custodiam templi C. de instī. ⁊ sub. l. ij. alias quid diceres si testator reliquit ꝓ incertis ⁊ male ablatis. vide quod no. Innocen. de test. c. relatus. Pauperibus mille nūquid videtur subtiliter sequeñ. certe hoc non esset pium dicere. vnde loco creditorum vel donatariorum causa mortis censendi sunt pauperes christi que donatio vz licet non adeatur hereditas. vt. l. seq. j. de leg. ij. ⁊ l. cum pater. §. j. de leg. ij. nam quedam pollicitatio est que in absentem dirigi potest ad pias causas. j. q. vij. quoti. cordis oculus. de pollicitatio. si quis rem in princ. Et no. per doct. in. d. l. illud. ⁊ ideo in relictis ad pias causas omnis falcidia cessat. quia non dependēt ex hereditatis additione. ⁊ traditioni. cōparantur. C. ad. l. falci. auē. similiter. vnde de relictis incertis nulla deducetur fal. vel trebellianica. nec etiam valebit compositio heredis facta cum pauperibus nisi fit facta autore pretore. i. epō: vt hic. Item non valeret facta cōpositio cū epō nisi autoritate archiepiscopi. ff. de officio pcōsul. l. j. ⁊ l. iij. §. plane qō vi aut clam. et nota in. c. j. de penitē. ⁊ remis. ꝓ paulum in. cle. ꝓbo per rationē quia talia relicta in alimenta pauperuz sunt conuertenda. de iudeis cum sit. ⁊ in. l. si quis ad decli. C. de epis. ⁊ cle. ergo super eis componi non potest. j. e. l. §. fi vni. ⁊. §. fi pretor. ⁊. §. fi cum lis. Nam episcopus est merus executor ⁊ sic nō ob. j. e. l. §. fi integra. Nō obstri de additione hereditatis intelligo quo ad singularia relicta Nam vniuersale fideicom. non transiret ante aditam: quia esset peruertere iuris ordinem ⁊ excludere heredē qui inueniret ius suum preoccupatum vel dic vt. l. vlti. C. de sacrosan. eccle. Ibi re
a licta in ter. no. quod donatio in dubio presumitur inter viuos a vt. l. seya. §. fi. Ratio quia causa mortis est impropria donatio. vnde in dubio verba sunt intelligenda proprie in. §. fi integra. dic clarius eo casu quo legantur alimenta ex predio tunc videē verum quod singulari iure consulitur. Ideoq̄ hoc onus remanet sed verbis simpliciter tunc communi iure consulitur si facit probationem nō alias. Ja. bu. super gl. ibi: ſz ⁊ fi. ¶ No. idē iuris de legato ⁊ de ascripto causa conditionis implende. ⁊ sic no. q̄ sicut fratres minores non sunt capaces legatorum sic nec cō
1 ditionum. ar. contra. de odi. ⁊ demō. minus. ¶ † Item no. quod
2 aliqñ in causa alimentorum pōt interuenire cōpositio in eo qō dā dum est causa conditionis implende. ¶ Item no. hic casum per glo. ff. e. l. in prin. Nam hic non potest cadere transactio. q̄ nō est actio: tamen dicitur quod in pactione seruanda est solennitas. in ver. plane. hic fit differentia inter alimenta debita inter viuos vel relicta. Et ratio est: quia relictis in oratione positis non applicatur contractui qui inter viuos sumit effectum. vt. l. j. §. fina. de tab. exhib. Quid ergo de alimētis debitis iure sanguinis. vt. l. ius alimentorum. C. de alimentis pup. prestan. de tutel. ⁊ rationibus. di. l. j. §. sed nonnullos. an poterit trāsigi in consulto pretore verbigratia pater extraneum instituit naturalem preterit valet testamētū vt not. in. l. j. de cōtratab. tamen ille extraneus debet alimenta filio naturali. vt in auē. sed de naturalibus liberis nunquid super his poterit transigi. ⁊ videtur quod sic: quia inter viuos debentur etiam a patre viuente. ⁊ per hoc. infra de doli. ex. l. finali. in principio. Nam oratio imperantis est scripti iuris ⁊ continet priuilegiū mixta rōne alimētorum ⁊ vltime voluntatis. vnde est trahēdū ad ꝓsequentiā. Nā ls voluntas testatoris legi comparetur. vt. l. fi. §. fi ita fuerit. de ma. te. tū illud est verum in materia iuris cōmunis nō iuris singularis. Ibi ⁊ si mortis cā. hec donatio causa mortis est priuilegiata: vt legatum. q̄ instar habet legati. vt no. j. de dona. causa mortis. l. tam his. Et ideo appellatione donationis nō significatur. j. de dona. filius. ver. sic etiā olim vero ꝓtinetur. vt in. l. fi quis argen. C. de dona. vt not. de leg. ij. cum pater. §. meuio. Et alibi dicitur quod comparatio accedit potius contractui q̄ legato: vt. l. j. ⁊ ibi no. de dot. ple. Et comparatur legatum. vt in iure accrescendi. C. de cadu. tol. l. j. in fi. transigere: q̄ ius alimētorum ex hac transactione non pendet. Eam. vide Jac. in. l. magis. §. si es. de rebus eorum. Locupletis. ¶ No. qō etiam si dimitum sunt

Universidad de Deusto

uitum sunt alimenta relicta habet locum hec lex hoc apertius declaratur.j.eadem.l.§.in causa.ꝛ.j.§.sed ꝛ personarum. Aut ꝛ causa sit legitima censenda est:arbitrarius modus.vide Inn. de empcio.ꝛ venditio.ad nostram.vide omnino in Specul. de locato.§.nunc aliqua.ver.litꝛ.ꝛ versi.lrꝝ.ꝛ in Spec.de cel.ac.in fi.prime col.Et no.ꝙ in arbitrio pretoris est causaꝫ estimare. de suspec.tuto.l.iij.§.si tutoꝛ per Ja. Estimabitur presumitur deceptio ex paruitate quantitatis.sic.C.man.per diuer.ꝛ.l. ab anastasio.ꝛ adde quod not.de exceptio.doli.apud celsum.§.au toris. Alimentis .no. Is est pauper qui per famulatum habet sibi querere alimenta. Opi.no.per famem induci presumptionem fraudis.Eum no.ꝙ in generali transactione non venit id de quo est specialiter transigendum. Interesse.vide Ja. quando dies lega.ce.l.si cum prefectis.§.si pretoꝛ.non tenet decretꝫ quod ex abrupto emanat.hoc dicit concorꝺ. de tuto.ꝛ curato. da.ab his.l.tutoꝛ si pe. Cognitionem vide quod not. Innocen. de senten.ex commu.pro causa. ¶ In glo.quia dicit esse irritꝫ. ¶ Opponi.ꝙ valeat:sed detur restitutio.vt.l.si finita.§.si soꝛtis.de dam.infec. Solu.aut defectus inuenitur in persona procedentis.ꝛ tunc cum eque dicitur a.l. traditam non tenet ipso iure:vt hic. Aut reperitur priuilegium in persona eius contra quem proceditur ꝛ valet:sed rescinditur restitutione impetrata.vt in contratabu.fm. Dyn.qui ita not.in.l.imperatoꝛes. de priuileg.creditoꝛum. Si vero persona non inducitur: vt immediata causa anullationis:sed aliusdefectus.dic si est peccatum oꝛationis seu forme ipso iure non valet si cause vel materie tenet. ¶ Sed nec vbi cause cognitio solennis exigitur ꝛ decreti interpositio non delegatur.hoc dicit tex.ꝛ glos.sed succurritur per restitu.vel appel.ꝛ dic per Cy.C.de re mi. Ignoꝛare. Prouincie.vide Archidia.xxxj.distin.Sacerdotibus. Transactionis.appellatione pretoris de qua in principio huius.l.iudex competens significatur.ꝛ is est iudex competens in hoc articulo voluntarie iurisditiõis qui esset competens iudex in contentiosa quod declara.vt no.ff.e.l.§.vult ergo.per Guil. Littera. arg.contra illos qui dicunt ꝙ in spiritualibus non est symonia si quis redimit vexationem. Item argu.ꝙ ficta lis vel fictuꝫ debitum non excusat a tutela. Item ꝙ ficta inimicitia non repellat testem.facit.j.de execu.tu.l.athletas.§.dat remissionez.ꝛ sic vincitur malitia testis. qui nolebat veritatem deponere tamen vt non noceret finxit se inimicuꝫ.Sane.si vero plus superfluum reperitur.vt subiicit sasi.ꝛc. ¶ Nec nam.vide in Specu. de leg.§.nunc aliqua versic.cvij. ꝛ versicu.cx.ꝛ versicu.cxij. vide plene per Gui.in.l.ij.C.de vsuca.pro emptoꝛe. ¶ Licet not.ꝙ ad infringendum actum de iure communi validum non inspiciet tur quod euenire potest. ¶ In glo. que incipit.s.futuroꝝm in ver. R.ad hoc.ff.co.cum aquil.ꝛ.j.ca.l.versic. sed ꝛ si quedam. In contra.facit quod no.ff.e.l.de his.ꝛ.ff.ti.j.l.si tibi.x.in prin. Prima pars est vera quia hoc nomine trãsactionis omnis cõuentio significatur.j.ea.l.§.antepenul. Et facit ꝙ ti. donationis cessionarius appositus videtur in fraudem appositus quã doꝙ. ¶ In eadem glos.ibi speciale.vnde huic legi non potest renunciari: quia lex resistit consensui et renunciantem ei inhabilitat cum ad renunciandum ratione ficte deceptionis. Et ideo etiam iuramentum non artaret iurantem: qꝛ fingitur non fm bonos moꝛes:sed per decep.extoꝛtuꝫ. Et deceptio est iusta causa veniendi contra sacramentum:vt not.in. l. ij. C.de rescin. ven. Nam licet iuramentum sit stricti iuris:vt extra de iureiur. clericus.ꝛ.j.de accep.ꝛ per iusiuran.in prin. Nam verbum obligat.ergo iuxta foꝛmam verboꝝm.ꝛ sic strictius ꝛ precise sit seruandũ:tñ nõ imminet periuriũ nisi rõne doli.nec est in dubio q̃ legis autoꝛitatẽ habet maxime naturali eq̃tati inhereñtẽ. Nam cõtra ius cõtractũ nõ tenet sacramentũ.de le.j. siquis inqui.§. fi. Itẽ qꝛ hic nõ tenet eo quod repꝛobatur non fauoꝛe solius iurantis:sed alterius scilicet testatoꝛis.ff.eo.de his cuius fauoꝛi alius nõ põt renunciare. ¶ In glo.que incipit.vere plus.ibi licentia.Sol.ibi cõcurrũt creditoꝛes ꝛ legatarij hic non:qꝛ creditoꝛes supersunt tñ vel legatarij. Vel dic ꝙ i alimẽtis plus subuenit legatarijs q̃ creditoꝛibus non tñ cõcurrentibus. vt hic: sed extra causam alimentoꝝ magis creditoꝛibus q̃ legatarijs: vt ibi. Ratio est in alimẽtis fz quosdã fauoꝛe vltime volũtatis hoc nõ placet:vt.j.eo.l.de his.ꝛ.j.eo.l.nõ est fe. Tu dic ꝙ alimẽta inter vivos cõstituunt prouisiõe hominis sibi acquirẽtis ca. ꝛ qꝛ diligens fuit in acquirendo confidit ei lex.ꝛ eius arbitrioꝛ dispositioni dimittit in retinendo. sed legatum alimentoꝝum acquiritur sibi alterius prouisione non sua.ꝛ ideo non reseruat eius arbitio in retinẽdo:quia non confidit de eo.arg.j.de compen.l.si cum militi.§.j.ꝛ.C.de cadu.tol.sin autem sub conditione.ꝛ inſti.de verbo.obli.§.si autem ex conditionali. Ja.de bel. doctoꝛ legum mini.idem Guil.de cuni.veritas est ꝙ hoc est speciale pꝛopter duplicem fauoꝛẽ,scilicet alimentoꝝum ꝛ vltime voluntatis Ray. Quid si mixta est causa contractus ꝛ vltime voluntatis.puta testatoꝛ damnauit heredem vendere alimenta et vendidit.ꝛ cõuenitur ex hoc an poterit trãsigi sine pꝛoꝛe. Guil. ꝙ non.alle.ad tre.facta.§.j.ad.l.fal. si fundum. vt lega. nomine ca.l.j.§.si quis sub conditione.facit.j.de nouati.alium.ꝛ de leg. iij.vꝛo.§. agri plagam.

1 Transactio non perimit ius postea quesitũ p moꝛtem fratris transigentis.

2 Transactio an preiudicat fideicomissario futuro.

Tsi cum tutoꝛibus. Transactio nõ preiudicat in iure agendi quod sumit oꝛiginem ex persona tertij ꝛ quod ius fuit acquisitũ post transactionem interpositam.hoc dicit. Vel breuius. Transactio nõ preiudicat in iure postea acquisito.h.d.ꝛ habet istud prin.duas lec.vna est in directa successione:tunc verbum heres exiterat propꝛie ponitur: quia est verbum directum.alio modo in fideicommissaria substitutione tunc istud verbum ponitur impꝛopꝛie.sic.j.ad trebel.l.qui filiuꝫ quia fideicommissarius non est heres restituentis.sed rogãtis
1 vt.j.de vul.sub.l.coheredi.§.cuꝫ filie.ver.nec fideicõ. ¶ †No. hic quod transactio non perimit ius postea quesitũ per moꝛtemꝫ fratris istius transigentis. No.quod except'.transactionis non ob.vbi agitur ex noua persona. ꝛ ex noua causa. ¶ Premitto pꝛo intellectu littere vnam.q.tꝛtualem: videlicet qualiter hic frater successit fratri.vna lec.dicit directo.puta ab intestato secundum hoc nullum est dubium quod transacta in actione pꝛopꝛia.non ob.in actiõe hereditaria.vt.j.de acẽ.em. l. nõ est nouũ ꝛ.l.hereditas matertere.C.de pe.here. Alia lec. est qõ successit per obliquum:qꝛ fuit restituta hereditas vigoꝛe fideicommissi post moꝛtem fratris relicti in testaméto paterno. Sed hnic lec. videtur ob.extra glo.ꝛdoc.quia ex substitutione fideicommissaria non possunt moueri actiones heredis.sed tantum hereditaꝛie.vt.j.ad trebel.l.si heres pecuniam: sed actio tutele est actio heredis ꝛ ab herede incipiens ꝛ est in bonis ipsius heredis.vnde ista actio non venit in restitutiõe ex trebelliano. vt.d. l.cobredi.§.cuꝫ filie.ver.nec fideicommissa.agens ergo frater ex persona fratris fruſtra ageret. Ad hoc respondeo quod tutela fuit male administrata sup ipsis rebus hereditarijs.vnde ista actio tutele respiciens ad hereditaria coꝛpoꝛa venit in restitutiõe ex treb.argu.de constitu.pecu.l.si possunt pꝛesertim fideicommissi verba direxunt quicquid ex hereditate peruenerit restituatur: vt.j.de vsur.l.in fideicommissis.§.cum polidius.vel intellige ꝙ non solum fuit restituta hereditas ex trebelliano, sed cessa fuit actio ex pꝛesse secundũ formã dicte legis heres pecuniam quam in contrarium allegaui. Istum passum non tangunt doct. Ista vltima solutio concludit quod tutoꝛ heredis grauati.de restitu. here.non tenetur reddere rationem administrationis nisi sit ei cessa actio tutele.quia est actio noua non hereditaria: sed heredis.ꝛ bona vel iura heredis pꝛopꝛia non veniunt in restitutione ex trebelliano:vt in dicto ver.nec fideicommissario et habui
2 istam questionem de facto. ¶ †Oppo.ad istam lec. dicitur hic quod transactio nõ preiudicat fideicommissario futuro. l. aperte cauetur cõtrarium quod diuisio preiudicat in fideicom. futuro ꝛ ratio redditur in littera:quia diuisio est quedã transactio. ergo attento dicto ꝛ ratione dicti apparet quod transactio pꝛeiudicat in fideicom.futuro. ¶ Ita dicit tex.j.deverboꝝm obli. l.qui rome.§.duo fratres.ibi quasi de hoc quoꝙ transa. fuisset Plus.dicit littera ibi quod pꝛo ista parte fuit finaliter pꝛonunciatum vnde ista opi.fuit confirmata per sententiã diffinitiuaꝫ Timoꝛe.huius contrarij sunt hic plures opi.in glos.quidam dicunt ꝙ ibi fuit male iudicatum.qꝛ nec diuisio nec transactio nocet in fideicom.futuro.nam de eo non fuit cogitatuꝫ nec debuit cogitari.ar.C.vt in pos.lega.l.cum archimedoꝛam.de lega. iij.l. paulo calimacho.§.j.de ex.rei iudi.l.si iure.§.eandeꝫ. huic opi. obstat.qꝛ si ibi fuit male iudicatum pena non debet peti quasi sit contrauentum. Nam ex iniqua sententia non debet aperiri via ad petitionem pene.ad hoc respondeo ꝙ immo iniqua sententia aperit viam ad petitionez pene:qꝛ pena venit accessoꝛia ꝛ res iudicata in principali poꝛrigitur ad accessoꝛia licet male fuerit iudicatum:vt.j.de rei ven.l.ex diuerso.§.j.ad hoc facit. j. quod metus causa.l.si cum except.§.hec autem actio. Huic solu. obstant duo.primo qꝛ si fuit ibi male iudicatum.ergo agens habuerat iustã causam litigãdi que iusta causa excusat a pẽa.istud verbum ponit Jo.an.in ti.de arbitro.in Spe.in suis additiõibus.vbi dicit ꝙ ille qui petit reducere laudum ad arbitriuꝫ boni viri:si tñ habuit instam causaꝫ petẽdi defendit a pena cõpꝛomissi super hoc tñ puncto cũ esset questio de facto do. Bar.consulnit ꝙ aut succumbit ex defectu pꝛobationum. aut ex defectu cause.primo casu possit defendi a pena.sed non per id qõ legꝫ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝛ no. ĵ. de condi. indebi. l. iulianus verum debitorē. facit qđ no. ĵ. de excep. rei iudi. duobus. Secundo ob. hnic opi. quod in .§. duo fratres fuit male iudicatum. qꝛ cū ibi sñia lata expꝛessa cā non potest esse male iudicatū quin sit expꝛessus errꝛ in sententia. ꝛ sic sñia nulla est ipso iure: vt in. l. ĵ. §. Item cum contra saꝛeras. ĵ. que sententie fine ap. re. sed ita est ꝙ sñia nulla non aperit viam ad petitionem pene cum non mereatur aliquam executionem. ar. ĵ. de excu. tu. l. qui testamento. ergo falsus diceret. §. duo fratres. de peti. pene. Ad hoc Respondeo. qꝛ nō omnis errꝛ iuris reddit sñiam nullam. nam quando ius est in opinionibus positū valet sententia: vt. ĵ. de re iudi. l. cum pꝛoba. facit qđ not. instī. de ob. q̄ ex quasi delic. na. in illa gl. que dicit de errante in intellectu. l. gallus. habemus ex pꝛedictis vnam opi. ꝙ in §. duo fratres fuit male iudicatum. ꝛ hoc tenet glo. ſ. de pact. l. tres fratres. ꝛ ibi Jaco. bu. appꝛobat hāc opinionē. eandē opi. tenet Petrus vt hic inferius latius dicaꝫ. ¶ Secundo modo soluit glo. contrarium. de dicto. §. duo fratres ꝙ ibi fuit expꝛesse actum quod non veniretur contra diuisionem quoquo nomine vel ex quacūq; causa. Et si tu dicas ista est diuinatio. Respondeo non est diuinatio: quia ibi fuit appositum pactum qđ nihil contra diuisionem fieret. vnde iste terminus vniuersalis nihil omnia excludit. vt. ĵ. de reb. dub. l. si is qui ducēta. §. vtrū. hec fuit opinio rub. quam appꝛobat Dyn. ꝛ eam tenet Guil. ꝛ dicunt ꝙ ibi non fuit simplex diuisio. immo fuit iuris futuri remissio scilicet ꝙ non moueretur in futurum controuersia ex aliquo iure. Secus si esset statum in finibus diuisionis: quia simplex diuisio nō excludit fideicom. debendum post mortem. vt. ĵ. de leg. ij. l. cum pater. §. hereditatez do. Bar. dicebat quod ista opinio erat falsa: qꝛ ista generalis clausula nihil contra faceret qne est in. §. duo fratres. refertur ad ea que veniūt ex natura cōtractus diuisionis. Nam verba debent interpꝛetari sm naturā contractus: vt. ĵ. de vsuris. l. si stipulatus. §. verum. et. ĵ. de dam. infect. l. damni. §. ꝛ quod in stipulatione. sed natura diuisionis non est excludere ius fideicommissi futuri: vt dicto. §. hereditatem. ergo ꝛc. hoc credo nisi ex additis ꝛ coherentiis seu conjecturis pꝛobetur oppositum. ar. ĵ. de pꝛobationibus. l. pꝛocula. ꝛ. ĵ. de exceptio. doli. l. apud celsum. in pꝛinc. Nam inter scientes bene potest remitti fideicommissum futurum. vt. C. de pact. l. j. istam opinionem tenet Jo. an. in addi. Spe. in ti. de testa. habemus expeditam secundam opi. ¶ Tertia opi. est quod. §. duo fratres loquitur in vera diuisione. hic loquitur in vera trāsactione. ratio differentie est. quia diuidens tenetur de euictione vnde non potest agere iuris superuentione: vt. ĵ. de rei vendica. l. si a titio. et ĵ. de actio. emp. l. si quis alienam. iurta regulam que dicit quem de euic. tenet actio eundem agentem repellit exceptio. ĵ. de cui. l. vendicantez. sed in transac. non venit euictio. iste est casus no. C. de transactio. l. si pꝛo fundo. ꝛ ratio est quia ex transac. nō debetur dominium: sed debet remitti factum repetendi. vt not. eo. ti. l. siue apud acta. vnde cū nonueniat euictio merito potest agi ex iure superuenienti. ar. ĵ. de ver. obi. l. cum stipulamur. ꝛ in. l. si a colono. ꝛ. ĵ. de li. lega. l. aurelius. §. sticho. ꝛ. §. testamēto. ꝛ addit gl. hic quod ista sol. est ipsa veritas. Ista solu. concludit hoc quod diuisio obstet in fideicom. futuro quod est contra text. dicti. §. hereditatem sm Dy. Bar. repꝛobat ꝛ aliter. qꝛ dicit quod non est verum quod debeatur euictio quādo venit vigoꝛe fideicom. quia ista euictio fit facto testatoꝛis cuius factum officit diuidenti: vt. ĵ. de euic. l. fundum meum. Jtē si euictio que venit ex natura rei non debetur vt no. C. famil. hercis. l. si familie in fi. magne glo. Jtem hic non debetur euictio que venit ex natura successionis ꝛ iuiuncti grauaminis. ꝛ hoc credo verum: quia ista ratio quod debeatur euictio hoc casu sit falsa. ¶ Quarta opi. est quod in. l. nostra agebatur de alia re quam de qua erat transac. in. l. contraria in. §. duo fratres agebatur de eadem re. vnde diuersitas rei facit hic. quod non ob. except. quia aliud est quod debetur vni. aliud quod debeꝫ alteri. dicit Cy. se audiuisse dyn. in scholis tenentem istam quartam opi. Guil. dicit quod in lege nostra ex toto tractatur de iure illius qui nunq̄ transegit merito tanq̄ noua persona censetur agens in cuius persona iura diuersaruz penarum cōcurrunt. ĵ. de legi. l. si mihi. ꝛ tibi in pꝛin. ĵ. de his qui. vt indig. l. tutoꝛez. ĵ. de diuer. ꝛ tempo. pꝛescrip. l. an vitium. §. ex facto. bꝛeuiter omnes iste solutiones sunt vere. nā in lege nostra mutabatur interpꝛetatiua persona iuris interpꝛetatione. Jtem aliud deuenerat in pꝛima petitione quam in secūda. Jtem ius superuenerat de nouo. ꝛ adde quod no. s. tit. j. l. si vnus. §. antepe. ꝛ in. §. aliud est. l. emptoꝛ. §. lucius in glo. nimis aperte. ¶ Quero dic vltimo vnum quando facta est diuisio re ꝛ verbo et postea petitur fideicommissum qualiter formabitur petitio. vtrum petetur tota pars quam ex diuisiōe possidet gratus: an petetur pars partis quam possidet et extimatio partis illius partis quam non possidet. ꝛ glo. sentit formandum sic

a ¶ Cogitati. adō do. alex. de Jmo. in. l. duo fratres ꝛ car. ō ✠. obli. ꝛ in consi. suo ĵ. ij. parte.

libellum. in. §. duo fratres: sed doc. nostri dicunt quod in vniuersali fideicom. pars acquisita per diuisionem succedit loco partis quā quādo diuisionē habebat ꝛ ideo simpliciter erat petēda restitutio fideicōmissi ꝛ restituetur res pꝛo re que in eius locum succedit: vt. ĵ. de leg. ij. l. imperatoꝛ. §. fi. cum. l. se. ꝛ. ĵ. de peti. her. l. ꝛ si rem ꝛ pꝛecium facit quod no. C. de rei ven. l. mater. C. famiher. l. in familie. ĵ. de iure do. l. pꝛoculus. ĵ. de actio. emp. l. iulianus. §. idem celsus. ꝛ. ĵ. de ver. signi. l. labeo ꝛ sabinus. et ad hoc ĵ. si pars here. peta. l. j. §. penul. ꝛ. ĵ. de here. instī. l. qui non militabat in pꝛin. ꝛ hoc tenet. B. Bal.

Transactio. Transactio ad cognita non ad imꝛouisa de quibus non debuit cogitari tractur. h. d. ꝛ vide Cy. in. l. sub pꝛetextu. C. e. ¶ Nor. quod ad ea refertur contractus ad que refertur consensus. Bal.

1 ☞ Per dolum deceptus non intelligitur consentire.

Que per fallaciam. ¶ In text. ibi decipitur.

1 ¶† Nota quod ille qui per dolum decipitur non intelligitur consentire hoc intellige ꝙ tum ad consensuz efficacie non tamen potest negare quin sit ibi consensus. vt. ſ. ti. j. l. tres fratres in verbo ꝛc. Bal.

Nam ea. ¶ Nota consensum non porrigi ad ea que tē-
poꝛe contractus ignoꝛabant. facit. ĵ. de actio ꝛ obliga. l. ex maleficijs. §. longe minus. ꝛ extra de iureiuran. c. veniens. ꝛ. ĵ. de contraben. emp. l. j. lege in glosa Bald. pater et legum doctoꝛ.

1 ☞ Transactio non porrigitur ad querelam inofficiosi.

2 Transactio non porrigitur ad non cogitata.

Transactio. ¶ Not. qđ transactio etiam generalis non extenditur ad ea de quibus non est
a verisimiliter cogitatum[a]. Jtem nec prodest verborum generalitas dolum committenti. vnde no. ꝙ qui per fallaciam alterius
1 transegit magis decipit ꝙ transigitur. ¶† Jtē no. ꝙ trāsactio non porrigitur ad querelam inofficiosi. ꝛ eodem mō non porrigitur ad supplementū legitime qđ surrogatur loco querele. vt
2 ſ. eo. de his. ꝛ ibi per Guil. ¶† Jtē no. ꝙ trāsactio nō porrigit ad non cogitata. Ad hunc ter. allegat Jnn. extra de iureiu. c. veniens. facit quod no. Ja. de pecu. lega. l. cum dñs. ꝛ Idem Ja. in l. damni. §. si is. de dā. infec. Bal.

¶ Additio Bal.

Ei cum. In versi. decipitur not. qđ dolus consensum excludit hoc versi in cōsensu tacito nō in expꝛesso. hic enim tacitus dicebaꝫ: qꝛ iducebaꝫ ad id qđ expꝛessuz nō erat. Et vide Ja. de are. de pet. cuz inde. Ja. de dam. infe. dā. §. si is. In ver. extiterat vel directo vel ex fideicom. ei relicto in testamento fraterno. Si aūt ex fideicō. paterno non veniret actio tutele in restitutiōe fideicō. qꝛ nunq̄ fuit in bōis patris. vt. l. coheredi. §. cū filie. de vul. substi. §. j. vere est in hereditate. In versi. cū vide Jnno. extra de iureiur. debitoꝛes. Jtē vide qđ no. Jnno. eo. ti. veniens Jniquum enim est ꝙ lapsus terminus non nocet in ea defensione quā quis ignoꝛabat sibi competere: qꝛ non vi repudiatiōis. vt hic. nec vi moꝛe seu negligentie. ar. ĵ. deposi. si quis inficiatur. nec ratione culpe: qꝛ ignoꝛantia culpam excludit nisi quis scire teneaꝫ. vt. ĵ. eo. l. fi. ꝛ. l. non est ferendum ꝛ de leg. ij. l. fi. in fi.

Ere filioꝛum. ¶ In glo. sua ibi legе plures. dic vt ibi not. Et idē dicas in compꝛomisso quod in transactione. et adde quod nota. in. l. iij. §. si filio. infra commodati. ꝛ supꝛa qui satisda. cogantur. l. filius. Baldus.

De ere filioꝛum. Nunquid pater potest transigere sine decreto super re immobili filij. dic quod sic. qꝛ in patre cuz est legitimus administratoꝛ nō requiritꝫ decretū cū sit cā. licet in tuto re requireret decretū ꝛ causa. vt not. Azo. in summa. C. de bo. q̄ lib. qđ est dictū singulare. ꝛ nō reperitꝫ alibi. Jtē nūquid pater possit cōpꝛomittere. credo ꝙ sic in cōpꝛomisso necessario ex forma alicuius statuti: qꝛ ipsa necessitas pꝛobabilem facit cōuentionē. vt. ĵ. de manumiſ. testa. qui potuerunt. ꝛ arg. ĵ. de fideicō. lib. l. cum fidei. Bal.

1 ☞ Negatio an faciat rem ambiguam.

De stem. Potest transigi super sentētia quando dubitatur de ea. hoc dicit vel sic. Potest transigi post sñiam qñ dubitaꝫ de sñia. Idē dico de cōpꝛomisso. si tū sñia esset certa non posset compꝛomitti etiam si renunciaretur sententie. secus in laudo arbitratoꝛis: quia valet nouum compꝛomissum

Universidad de Deusto

promissum si renunciatur laudo. Nam cum illud laudum sit quedam species transactionis potest eidem renunciari sicut transactioni:vt no.C.eo.l.diuersa. ¶ Quid si est factum compromissum fm formam nostri statuti in arbitrum & arbitratorē. vtrum laudo inde secuto possit renunciari. Nam cum iste successit loco iudicis.ergo sententie sue non potest renunciari nec valeret compromissum de nouo factum. Solu. si vis q̄ nouum compromissum valeat facias q̄ arbiter eligat in pronunciando viam arbitramenti non arbitrij alias forte non posset renunciari per glos.que est in.l.si diuersa licet posset dici q̄ super actione prima posset denuo compromitti.arg.eius quod nota.j. de exceptio.rei iudica.l.duobus.& adde quod not in.l.j.C.quando prouocare non est necesse. Ista questio non est sine dubio. ¶ In glos.sed quomodo ibi negari non posset. ¶ † No.glo. q̄ negatio non facit rem dubiam quando probationes sunt in promptu & sunt liquide. Bald.

¶ Additio Bald.

DOst. Dubium quod post sententiam oriē transactiōe potest terminari.h.d.Et sufficit vt valeat transactio metu future litis.h. d.ibi transactio. ¶ Item compromissum in arbitratorem. ¶ Item sententia que alias non procederet si res non erat dubia.vt.l.j.C.quando pro.non est nec.in sententia omnium testis est veritatis.aut alia fertur super primam indubitatam.& tunc falso nisi ferretur ex causa noua.vt no.de ex.rei iudi.duobus. ¶ In glo.que incipit.i.de quibus ibi presumitur. ¶ No.quod in dubio presumitur transactio generalis si petitio erat generalis.

1 ¶ Post rem iudicatā si negat iudicatū pōt trāsigi.
2 Post rē iudicatā si ignoratur iudicatū pōt trāsigi.
3 Lis vbi est pōt transigi.
4 Trāsactio per calūniam an valeat.
5 Pendēte tpe appellādi an possit transigi.
6 Per cōtractū habētes vim sniē an possit transigi.
7 Liquidū dicitur dupliciter.
8 Res iudicata an dicat ante decem dies.
9 Post cōclusionē in causa an possit transigi.

POst rem iudicatam. Vbi res iudicata potest in dubium reuocari valet transactio.hoc dicit. ¶ Vel sic. post rem iudicatam valet transactio cum iudicata negatur. aut probabiliter ignoratur.hoc dicit. Diuiditur autem in duas partes. ¶ Primo enim ponit dictum suum bimembre. ¶ Secundo ponit rationem.secunda ibi:qui adhuc. ¶ † Nota q̄ post
1 rem iudicatam si negatur iudicatum potest transigi. ¶ †
2 Secundo nota q̄ post rem iudicatam si ignoretur iudicatum esse
3 potest transigi. ¶ † Tertio nota q̄ vbi lis est ibi transigi potest quia de re dubia et lite incerta. ¶ Glos. huius legis significat vnam oppositionem & dat triplicem solutionem. Item ponit vnam concordiam.incipio a concor.nam concor.j.de conditione indebiti.l.elegantier.§.si post rem. versicul. quid ergo. ¶ Venio ad oppos.dicitur hic q̄ post rem iudicatam valet transactio in duobus casibus contra.immo semper valet transactio quod sic probo.super dubio valet transactio:vt hic.& in concordia.sed per negationem fit res dubia.C. quibus ad liberta.procla.non licet in.l.iij.modo victus semper negabit se victum.ergo semper transactio valebit.Solu.dicit glo. aut trā figens fatetur cōtra se sententiam alias nullam latam & non valet transactio.& ita loquitur hic.vt quia reus dicit confiteor me condemnatum in decem:sed non possum soluere nisi quinq;.si vis quinq; tibi acquiram ea:certe non valet.vt.j.de re iudica.l. post rem.aut reus negat iudicatum.& tunc valet:vt hic. ¶ Sed contra instatur.nam si hoc est verum datur dicto occasio mentiendi.& facit meliorem conditionem suam mentiendo quod est absurdum:quia dolus patrocinari non debet.de nox.l.non solum. Timor istius contrarij glo.dat aliam solutionem.& dicit aut quis negat per calumniam & non valet transactio.vt.j.de condi. indeb.l.in summa.§.j.aut absq; calumnia.& valet vt hic. ¶ Sed cōtra istam solutiōes opponitur. Nam ex quo lata est sententia siue reus neget bona fide:puta q̄ in facto alieno siue nulla tamen res est certa:vt.l.res iudicata.de re.iur.sed sup certo nō valet trāsactio.vt.§.eo.l.j.ergo dicta solutio nō est bona. & ideo timor huius contrarij.glo.transit ad tertiam solutionē. & dicit cum negat absq; calūnia.aut negatur probabiliter.& valet transactio.aut improbabiliter.vt q̄ actor in promptu habet probationem rei iudicate tunc non valet transactio. ¶ Ex quibus lec.non excundo gl.talis colligit distinctio aut vtraq; pars fatetur sententiā rite.& non valet trāsactio.aut ille qui nititur ex trāsactiōe negabat iudicatum.& tunc aut negat per calumniam veram vel presumptam.vt q̄ in facto prioris nonvalet transactio.aut absq; calūnia tunc aut statim doceri poterat de sententia.& nonvalet trāsactio.q̄ liquidum.C.de cōpen.l.fi. Aut probationes requirebant moram iudicis.& valet trāsactio quia non liquidum & dubius est euentus litis.arg.de iure fisci. l.aufertur.§.qui compensa.& hoc est quod tota glo.dicit ex qua apparet q̄ per negationem nō semper fit res dubia:sed tunc demum q̄n res probabiliter negat. ¶ Extra opp.de.l. & post rem §.j.ō.eo.Sol.ibi per cōsequentiā & ex persona alterius.j. de liber.leg.l.si is qui duos.tñ casus est notabilis. ¶ † Secō opp.
4 glo.dicit q̄ transactio per calūniam nō valet cōtra. Trāsactio est stricti iuris:q̄ est cōtractus innominatus not.C.eo.l.sub pretert.nam omnes cōtractus innominati regulariter sunt stricti iuris glos.in.§.quinimmo.in.l.iurisgentium.ō.de pac. ergo dolus non reddit contractum nullum.vt.l.eleganter.so.dic nullus i.anullandum per dictam legem vel dic.vt in sequen. contrario & melius. ¶ Tertio opp.ad idem non debet distingui inter dolum actoris & trāsactio est nulla.& dolū rei.& est aliqua.vt notatur.C.eo.l.ij.so.illa distinctio habet locum ante sententiam:sed post sententiam indistincte ē nulla transactio cum ei dolus causam dedit.vt hic quod no. ¶ Quarto opp.nam si sententia fit in stipulationem deducta valet transactio.C.eo.l.si causa.tu dixisti contra quare male.gl.in.§.si post dicit q̄ aut sententia stat in suo robore:tunc non valet transactio aut per nouationē transiuit in stipulationem.tunc valet q̄ separatur nouum iudicium de nouo.l.cum minor. Sed in.l.si causa loquitur magis temperate:q̄ dicit quod tunc valet quādo negatur nouatio alias nō ¶ Quinto opp.nam etiam negatio per calum. que statim cōuinci potest:facit rem dubiam. No. in.l.ij.C.quando fiscus vel priuatus q̄tum ad iuris ordinem obseruandum & non pretermittendum:sed quo ad ius tollendū & perimendum nō efficitur dubia.vt hic quod est not. vel ibi quo ad preparatoria.hic quo ad decisoria.Et adde qō no.ō.de pcura.l.j.per glo.& doc. ¶ Sexto opponitur qō transactio cadat super certo.l.de bis.ō.eo.so. vt ibi no.& j.de ver.obli.l.qui rome.§.fi.improprie loquitur de transactio. ¶ Septimo op.q̄.l.est expressa q̄ pro parte debiti totum remitti potest.vt.l.si in ea.de pac.Solutio aut loquimur in pacto & valet.l.si.qui bonis cedere possunt.ō.de pac.i.cum in eo.aut in transactione & non valet super liquido.vt hic: sed super obscuro sic:vt hic. ¶ Octauo contra hoc oppo. Nā ex hoc patet q̄ iura sunt imposita verbis:nam licet instrumentū dicat trasegerunt intelligitur.i.pacti fuerunt glo.ordi.de reg.iur.l.si liberari.so.in debito cōfessato dicerē verum.sed in debito negato, secus nisi fm distinctionē predictam quod no. ¶ Nono op. si non valet quod ago:vt ago ratione cause vel materie valet vt valere potest in liberādo:vt lege an inutilis.de accep.ergo sem per valebit iure pacti Solut.illa regula vera est de equitate.& ideo non habet locum in casu nostro:q̄ hic resultaret iniquitas & infringeretur rei iudicate autoritas.cōtra.l.si pretor. de iudi. quod no.& vide gl.C.de repudi.heredi.l.suus. ¶ Decimo opp. sentētia contra sententiā non valet etiam in re dubia.C.quādo prouo.non est nec.l.j.ergo nec trāsactio.so.consensus partiū vel ignorantia non attenditur in sententia:sed solus vigor iudicij. sec' in transactione.h.d.gl.no C.eo.l.si diuersa.ꝛ̄ideo aliud est
5 in vno casu.aliud in alio. ¶ † Venio ad questiōes & primo, quero nunquid pendente tempore appellandi possit transigi sicut pendente appellatione.dic q̄ sic.ō.eo.l.& post.in.ij.responso:q̄ adhuc sub iudice lis esse potest ¶ Secō quero si victor de vno agit prima actione an possit transigi.dic q̄ sic.de except.rei iudicate.l.duobus. ¶ Tertio quero si victor expresse renunciat sententie an possit transigi.dic q̄ sic:q̄ valet renunciatio.& sic redimus ad litis prime memoriam.de re iudicata.l.acta.& l. actor̄ secus si non renūciatur.vt.l.si diuersa.& facit de dolo.l.arbitrio §.penultimo. ¶ Quarto quero an si vnus duorum reorum est damnatus possit transigi cum alio.dic quod sic.l. et post. §.j.ō.
6 eo. ¶ † Quinto quero an de debito liquidato per sententiam vel per contractum habentem vim sententie possit compromitti.& dic qō nō in arbitratorem.vt extra de arb.c.exposita: sed in arbitrum sic.cum actio antiqua denuo proponi possit.vt not. in
7 o.l.duobus quod tene menti. ¶ † Sexto quero q̄si dicitur aliquid liquidum. Respondeo duplex est liquidum.s. liquidatus & liquidandum.nam quod sine morosa difficultate probari pōt id dicitur liquidum esse de inoffi.testa.l.qui de inofficioso.vt in possessiōe leg.l.is a quo.C.de ordi.cogni.l.fi.& C.de fal.l. satis qō no. ¶ Septimo quero an propter hāc dubitationē: scilicet q̄ dubitatur an debitor sit soluendo possit trāsigi. gl. hic tenet q̄ non quāvalde no.contra fallitos. In contrarium facit quod no.de re.iur.l.minus est in fin.tituli. ¶ Octauo quero an post interlocutoriam non possit transigi sicut nec post diffinitiuam. Et videtur idem si transiuit in rem iudicatam. In contrariū sa

Universidad de Deusto
Biblioteca

cit q: de consensu partium pōt interlocutoria infringi.l.j. in fine de pretoria stipulatione.ꝛ ibi gl.ord.no. ¶ Nono no. extra arg.ꝙ generalia statuta de cōpromissis necessarijs nō habēt locum in debitis liquidis que nō possunt exceptione vel negatione infringi. ¶† Decimo quero an dicaꝫ res iudicata ante decem dies ⁊. Solutio quo ad iudices sic.l.paulus.j. de re iudica. Item quo ad partes cōmutabiliter: sed incōmutabiliter nō. nisi qñ plene trāsit in suū vigorem.j. de pignoribus.l.si fundus.§. si pluris quod no.pro intellectu glo. ¶† Undecimo quero an post cōclusum in causa possit transigi.videtur ꝙ non.de adulterijs.l.Quis.arg.ad hoc:q: cōmode nō speratur lis. ¶ Dic contra cum possit lata sniā infra decēdium appellari.ideo ꝛ cōpromitti potest de hoc quod no. Amen. Bal.

8 ¶ Dies.vide paul.de ca.in cōsi. xxxviij. i cip. l casu presenti ꝛ oino q 9 feli.in rub.de sen.ꝛ re iudi,

¶ Istam legem sic ordinauit dñs Bal.de perusio cuidā scholari suo qui eam habuit in punctis in regio studio Padue in Ō.cclxxviij.indictione prima. Amen.

1 Tranſigens repellitur ab agendo ex eadem scriptura.
2 Ex noticia testamenti non infertur noticia codicillorum.

Non est ferendus. Transactio debet referri ad totam scripturam testamenti non ad particulam eius quādo non est ad illam particulā coartata. Vel sic.presumitur super toto trāsactum de quo potuit verisimiliter cogitari.b.d. ¶ No.in hac lege ꝙ ille qui vidit testamentū presumit habere noticiā totius testamēti.sicut ille qui habuit acta penes se presumit oia peuncta esse.vt extra de testamen.c.cōstitutus.et adde qō notaꝫ eo.ti.c.cumvltra tertiam.per Inn. ¶ Secdo no. 1 ꝙ ille qui trāsigit repellitur † ab agēdo ex eadem scriptura. se- 2 cus si ex alia. ¶† Tertio no.ꝙ ex noticia testamenti nō inferꝫ noticia codicillorum.nec presumitur scientia cuꝫ ignorantia allegatur.ꝛ adde quod not.j. de libe.lega.l.cum heres. Bald.

¶ Additio Bald.

Non est ferendus. Legatū no. ꝙ presumit totam scripturā percunctatus esse qui percunctatus est partem. Item presumitur quis perscrutatus scripturaꝫ quā habet penes se aper tam si eum tangit.extra de test. constitutus. et adde ꝛ omnino videas qō not. Inno.eo.tit.vltra tertiā. ¶ In glo.que incipit. Idem si habeat ibi.sed hodie. Ista glo.concludit ꝙ pater in suis bo.vel aduentitijs in quibus vsufruc. habet fit legitimus administrator: ergo iure.ff.pater non erat legitimus administrator: filij. ¶ In gloss. que incipit.sed quomodo. ibi qui sniam. ¶ No.ꝙ res manifesta non efficitur per negationē dubia.vide qō no. Inno.de offi.delega.statuimus.vide Areb. ij.q.j.deus.vide Inno.de censi.venerabili. ¶ In.l.qui est tutoribus. ¶ In glos. ¶ Queritꝫ si alicui detur aliqua pars alicuius rei pro indiuiso an diuisio facta iter socios faciat pro diuiso deberi.dic aut creditori erat quesitum ius in re:ꝛ nō nocet sibi diuisio.vt.j. de vsufruc.legato.l.is qui .j.qui potio.in pigno.hab. l.j.j.qui.mo.pig.vel.hypo.solua.l.si cōsensit.§.vlti. Aut nō est quesitum ius in re:sed in persona.ꝛ tunc aut queris vtrum diuisio preiudicet creditori: ita ꝙ habeat ei stare.ꝛ dicendum est ꝙ sic.si est facta per iudi.q: est necessaria vt.j. de actio.em.iulia. §. idem celsus.ꝛ q: periculū pertinet ad creditorem.vt.j. de ber. ven.l.jj.§. solet. Aut querimus nunquid diuisio variet ius agēdi.tunc aut loqueris in actione vniuersali.ꝛ nonvariat modum agendi:q: vniuersaliter est agendum:sed bene variat modum exequendi.vt.l.pater.§.fi.ꝛ.l.se.de leg.ij.aut loqueris in actione speciali.ꝛ tunc etiam modus agendi variatur.ꝛidem peti debet qō in obligatione successit.vt dicto.§. idem celsus. et arg.j. de condi.indebi.l.in summa.§. in frumento de hac materia no. ō.eo.l.iij.per.l.lau. ¶ Hec distinctio fuit Petri de bel.in commento istius.l.contra facit de le.ij.l.fi.§.fi.dic vt ibi. per Dyn.

Alli. ¶ Nota ꝙ collectores domini pape non possunt transigere.facit.j. de verbo.obli.l. qui rome.§. calimachus.ꝛ no.Inn. extra de prescriptio.c.cum ex officij in prin.Bal.legum doctor.

Alli. Idem dicas in thesaurarijs ꝛ procuratoribus ecclesie romane.quia non possunt componere romano pontifice inconsulto.ꝛ adde qō no.Inno.in.c.cum ex officij de prescriptio.extra nisi haberent super hoc mandatum.argu.ō.titu.j.l. Item magistri. Baldus legum doctor.

¶ Additio Bal.

Alli. Vide Innocen.de prescriptio.cum ex officij.in prin.

1 Transactio inter scriptum ꝛ legitimum porrigit effectuꝫ suum ad creditores.

2 Ratione incertitudinis aliquid precipitur.
3 Repetitio legatorum ab intestato operatur.
4 Responsio per verba nescio admittitur.

Controuersia. Diuisio hereditatis facta pviaꝫ transactionis inter heredem institutum ꝛ legitimum dat modum agendi ceteris creditoribus:vt in agendo conueniant scriptuꝫ:ꝛ legitimum quemlibet pro rata portione quaꝫ ex transactione meruerunt.b.d. et Be.dicit ꝙ in sua materia nō est lex melior quam ista.ꝛ diuidit in duas partes. Nam primo ponit thema ꝛ questionē resultantē ex themate. In scōa parte respondet distinguēdo duo mēbra.scōa ibi rñdi. ¶ In ter.ibi ea que.s.cōtrouersia. ¶ In ter.ibi certa.l.i. certo modo.puta gratia exēpli qō vnusquisqꝫ habeat dimidiaꝫ hereditatem quā diuisionem sepe faciunt rustici.vt no.j.si pars hereditatis petatur.l.antiqui. ¶ In ter.ere alieno quod inter omnes versatur. ¶ In text.ibi propter incertum nota banc rationem quod ratione incertitudinis fit quod alias non fieret. ¶ In ter.ibi successionis q: nescitur quis debuerit esse heres. Maꝫ transactio non patitur:vt hoc declaretur fm Fran. accursij. ¶ In ter.ibi hereditas.ergo fuit diuisio seu decisio per quotas partes nomine nāꝫ hereditatis non cōtinetur nisi tota vel quota.C. de heredibus instituendis.l.quoti. ¶ Nota primo ꝙ diuisa hereditate ꝛ onera diuiduntur ex dispositiōe legali. ¶† No- 1 ta secundo quod transactio inter scriptum ꝛ legitimum porrigit effectū suū ad creditores. ¶ No.tertio qō ex postfacto per trāsactionē pōt ꝙs decedere pro parte testat⁹ ꝙ pte intestatus 2 ¶† Quarto no.aliquid promitti immo precipi ratione incertitudinis quod alias nō fieret. Contra istam legem oppo. l.cauetur quod transactio inter heredem scriptum ꝛ legitimum nō porrigitur ad legatarios.vnde legatarij habent conuenire tantummodo heredem scriptum si ita est in legatarijs.ergo multomagis vel fortius in creditoribus qui habent ius potentiusꝙ legatarij quod ergo legatarijs non preiudicat non debet preiudicare creditoribus.vnde videtur obstare.ō.c.l.iij. in principio tam in dicto illius legis ꝙ in ratione dicti. Sol.dicunt quidaꝫ ibi loquitur in legatarijs qui habent fundare se ex testamento. hic loquitur in creditoribus qui habent fundare se ex cōtractu vnde quantum ad ius creditorum non est vis vtrum testamentum subsistat necne.sed quantuꝫ ad legatarios secus est.probatur ista sol.j. de pigno.l.iij.in ratiōe illius.l.ij.so.est ꝙ debet distingui in quantitate data vel retenta si quidem est magna ratione emolumenti subijciatur oneri.secus in quantitate parua que solutio nulla est.vt.j. patebit.ꝛ ideo glo.aliter soluit.ꝛq: est glo.satis clara audi in voce..glo.notabiliter distinguit: aut testamentum petebatur anullari aut nullum declarari. primo casu quando testamentum petitur rescindi.puta per querelam inofficiosi non est differētia inter creditores ꝛ legatarios: q: ambo debent conuenire heredem scriptum.vt in.l.iij.ō.eo.ratio est quia constat ꝙ ipse est heres vniuersalis.nā transactio hoc casu firmat ꝛ nō infirmat.sola enim sententia est illa que habet rescindere testamentum vt.j. de inoffi.testamen.l.postbumus.§. si quis ex his. In hoc ergo casu transactio non operatur idem qō sententia:quia transactio firmat.sententia infirmat et rumpit. facit.j. de statuliber.l.statuli.a ceteris.§. quintus Preterea ille qui agit querela non dicit se legitimum heredem:q: non potest adhuc esse heres pendente querela inofficiosi.vt plene legitur: ꝛ no.j. de inoffi.testa.l.qui de inofficioso.apparet ergo ꝙ solus heres scriptus est heres vniuersalis.ꝛ ideo solus conueniēdus secundo casu quando petitur declarari testamentum nullumvel falsum iurta.l.suus.C. de repu.here.ꝛ de bo.pos.l. cum quidam tunc refert transactio est facta per nomina quotet:aut est facta per res certas.si est facta per res certas :tunc solus heres vniuersalis est conueniendus:quia personalis actio non sequitur fundum: sed heredem vniuersalem comitatur.vt infra ad trebellia.l. prima .§. si heres . Ex hoc sequitur si scriptus heres data recerta vel quantitate transigit cum legitimo ipse solus scriptus heres conuenietur a creditoribus et legatarijs:quia constat quod vniuersale nomen et ius heredis remanet sibi . vt instituta de fidecommissa.heredita. §. si quis vna. ꝛ. C. de heredibus instituendis. l. quotiens. Si vero transactio est facta per quotas ipsius vniuersitatis. tunc aut loquimur de creditoribus ꝛ agent contra scriptum ꝛ legitimum pro rata prout habent de hereditate per quotas.et ita loquitur.l. nostra. Aut loquimur in legatarijs tunc aut legata eorum pariter debent ex testamento et ab intestato .vt quia ab intestato repetita .et tunc idem est in legatarijs quod in creditoribus: quia habent diuidere petitionem ꝛ conuenire quemlibet pro rata argumentum infra ad.l.fal.l. in ratione.§. imper.ꝛ.§. cum quidam.ꝛ per

rationem.l.

Universidad de Deusto

rationem.l.nostre ibi dum dicit propter incertam successionez. aut legata non sunt ab intestato repetita:sed debentur ex altero capite tantum:puta ex capite testati:tunc legatarij de necessitate habent conuenire scriptum heredem insolidum. vt.ſ. ea. l.Istud dicit glo.z est verum quando testamentum dicitur nullum.q: falsum vel non solenne:sed quando ex causa preteritionis.tunc idem operatur auc.ex causa.§.liberis preteri.qđ operatur repetitio ab intestato.vnde etiam tunc nulla facta repetitione ab intestato legatarij debent conuenire transigẽtes prorata successionis.argu.huius.l. ¶ †Ex predictis no. q repetitio legatorum ab intestato operatur qñ testamentũ pro parte remanet firmum: z pro parte infringitur.z sic illa cõditio si non valet iure testamenti ꝛc. Diuiditur z exponitur[a]. i. quatenus non valet.ita not.colligitur ex ista glos. ¶ Secundo no.ex predictis quod ista clausula si non valet iure testamenti ꝛc.q̃ clausula per quã legata repetũtur ab intestato vt.ī.de leg.ij.l.lucius §.filiam.operatur in casu dubij qñ est incertum. vtruz valeat ex testamẽto vel ab intestato.hoc probaꝫ in ista gl. que est ad hoc singularis. ¶ Contra predicta oppo. actor non debet esse sibi contrarius presertim cum agit ex eadem scriptura.vt. C.de codicillis.l.fi. Sed legatarij predicti dicendo valere testamentuz dum agunt contra scriptum. Item ex codicillis agendo contra legitimum sunt sibi contrarij.q: intentant causam testati z intestati sunt sibi contrarij.ergo repellendi. ¶ Opponet enim scriptus heres non possum cõueniri vt heres scriptus:q: agis contra legitimum z econtra legitimus dicet nõ possum a te legatario conueniri:q: agis cõtra scriptũ. Preterea interrogabitur agens an testamentum valeat vel nõ.si dixerit non valere preiudicat sibi quo ad scriptum heredem:si dixerit valere preiudicat quo ad legitimum.respondit glo.quod immo auditur legatarius ratione dubij propter incertuz successionis.vt littera dicit nec intelligitur esse sibi contrarius z posito quod hoc esset. illud est respectu diuersarum personarũ.vt.ī.de inoffici. testa.l. papi.§.sed nec impuberis.ad illud quod tu dicis. de interrog. respondit glo.quod legatarius non tenetur respondere: q: in perplexis nõ est respondẽdum.positioni vel interrogationi. dicitur enim talis positio vel interrogatio captiosa.vt no.ī. de interuran.l.qui iurasse.§. si pater.z.l.cum qui.§. in popularibus z.ī.de excep.rei iudi.l.si a te in prin. Istud est quod gl. sentit ex qua no.qđ ratione dubij quod nascitur ex facto rei admittitur quis licet fibivindicaꝫ contrariari.vnde per hoc notabiliter limi
4 tatur.d.l.vlt.C.de codicillis. ¶ †Secõ not. q admittitur responsio per verba nescio vbi aliter declarari nõ potest. ¶ Tertio no.qđ nõ sufficit agenti q aduersarius sit in possessione ad hoc:vt talis possit conueniri.facit ad hoc.l.vlt.C.de peti. here. Denuo instaꝫ contra predicta tu dicis quod vbi legata nõ sunt repetita ab intestato solus scriptus cõuenitur insolidum licet legitimus cuicerit quotam partem.l.aperte dicit cõtrarium qđ scriptus est pro parte euictio.releuãdus z exonerãdus.z quod sciso emolumẽto scindiꝫ onus :vnde videꝫ obstare.ī.ad.l. fal. l. in ratione.§.imperator.z.§.cũ quidam.Sol. ibi quota portio fuit relicta ab initio.hic autem fuit relicta alias euicta volenti q: transactio habuit in se consensum.vndevolũtaria euictio nõ habet exonerare cum preiudicio tertij.argu.ī.de euic.l.si dictuz §.si cõpromisero.z nota istam sol.que fuit quinta.z facit adhãc solu.ī.de leg.ī.l.si seruus plurium.§.siquis ante in ratione sui. z qđ ibi per Jac.de are.z.ī.de conditio.furti.z.l.z ideo in ratione.l. ¶ Quero hic de duabus questiõibus prima est ista si scriptus totam hereditatez tradidit legitimo re certa retenta vtrũ solus legitimus conuenietur a creditoribus z legatarijs eo casu quo legatarij habẽt regressum cõtra legitimum. z dicit gl. q sic.q: sicut quota oneris sequitur totam hereditatem, nam eadem est proportio quote quo ad quoram que est totius ad totum.vt.ī.de rei vendicatio.l.que de tota. Item eadem est ratio contrariorum.vt.ī.devul.substi.l.z si cõtra.sed si heres scriptus retinet totam hereditatẽ data certa re legitimo solus scriptus tenetur ergo z econtra tenebitur solus legitimus. q: eadem est ratio cõtrariorũ.vt dixi:ita tenet glo.z bene. ¶ Secundo quero quid si nõ dicitur testamentum nullum nec anullandum: sed agitur contra heredem scriptum tanq̃ cõtra indignum z super hoc tranſigitur.modo queritur quis cõuentatur. respondet gl. q cõuenitur scrip.heres precise:q: remanet heres insolidũ re z nomine.vt.ī.de vulg.z pupil.substi.l.ex facto.§.iulius longius z.ī.ad syl.l.propter veneni.§.neptis.ita dicit glos. forte posset dici qđ fiscus qui tranſigit cõueniaꝫ pro quota :q: fit vniuersalis successor in illa quota.vt.ī.ad trebel.l.recusare. §. si fisco. et argu.ī.solu.ma.l.si constante.§.fi.z.C.ad.l.iul.de vi.l.si tutoris ar.ad idem qđ no.ī.man.l.fi.z adde qđ not.ī.fami.her.l. is consequenter.§.ī.quid si nõ dicitur indignus.sed dicitur non instituibilis vt spurius.respondeo tunc idem iuris est ac si testamẽtum diceretur falsum vel nõ solẽne iuxta ea que plene not. in.l. hereditas.C.de bis qui.vt indi.z.C.de fideicõ.l.eam quã in gl. magna. ¶ Concludẽdo collige ex predictis q interdũ testamẽtum petitur rescindi.interdũ petitur nullum vel falsum pronunciari.interdum heres dicitur indignus.z isti casus sunt in. glo. Interdum dicitur instituibilis z istuz casum addit gl.quãvide ¶ In glo.magna ibi repetit in testamentis.i.relicta ab intestato nõ petunt ex testamẽto nisi fint repetita z cõfirmata in testamento. ¶ In eodẽ respondere nõ tenetur: q: ista interrogatio respicit quodãmodo ius tertij.z adde qđ no.in Spe.de teste.§. nunc nobis ver. Item agens.z facit.ī.de rei ven.l.in speciali.et ī.de interroga.ac.l.qui ex parte. ¶ In ea.ibi.§.qđ añt. et no.ī. de tribu.l.q in heredem.§.eligere. ¶ In ead.ibi superior contraria.z sic ex ista glo.iij.colliguntur intellectus illius.l. ¶ In ea.ibi etiã a creditoribus.sed hoc est falsum:q: est contra text. nostre.l.nisi creditores vellent subire in se onus probationis et probare q solus scriptus re vera est heres:iz simulauerit transigere in eorum preiudicium.ar.ī.si quid in frau.pa.l.ī.§.si in lit. z.§.co.ti.l.cum hi.§.si cũ lis. ¶ In ea.ibi.cõfunduntur. scilicet adit.hereditatis. ¶ In ead.ibi ex facto.§.si dicatur quid si dicatur q hereditas non pertinet ad heredem:quia nõ soluit gabellam. Respondeo si statutum anullat ipso iure idem est ac si testamentum diceretur alias nullum. Si vero per sententiam anullat idem quod in querela.si vero non procedit anullando testamentum remanet firmum z valet licet gabella non soluaꝫ. idem si statutuz loquatur de insinuatiõe testamenti:quia defectus solennitatis que non requiritur a principio actus: sed postea ex postfacto non reddit actum nullum. vt. C. de pre. impe. offer.l.vniuersa. Bald.

a ¶ Et expõit adõ bar.ī auc. ex cã vlti.col. v. vtas ẽ hec C.de lib. pte. z i.l. stichũ q me⁹ erit ī .ij. col.v. ista faciunt ad.q. õle.ī.z paul.de cast.in consi. cxlvij.

¶ Additio Bald.

Controuersia. Si eadem hereditas dicitur non deducto ere alie.tũ si executor iubetur distribuere hereditatem suam amore dei primo debet soluere creditoribus. Inno.de te. Jo.ibi propter. Si est dubium ergo hereditas adiri non potest.quomodo ergo agit creditor: cũ habeat probare hereditatis additionez.vt no.ī.solu.matri. si eũ dotez.§.trãsigere. Rñ. hoc dubiũ est trãsactione decisuz. Itẽ quomodo erit pro parte testatus proparte intestatus. Resp on.hec lex non facit testatũ vel intestatum esse:sed censetur quantum ad onera.

Pacto. Consulit.l.q iuxta cõtractum transactõis adijciaꝫ pena.h.d. Ex hac.l.colligе q ex quo ita consuluit.l. ita posset consulere sapiens quãdo dictum est q debeat adaptari alis dictari ad consilium sapientis .vt no.ī. de verbo. obligatio.l.ex ea parte in principio.de iure enim videtur consulere, quia consuluit ipse sicut consuluit lex.facit quod not.ī. de heredibus instituendis.l.illa institutio. ¶ In textu ibi rescisso quantum ad conatum contrauenientis.vt.C.eodem.l. vbi pactum. Baldus.

Pacto conuento. Utile est transactioni penaz inferere:vt si contraueniatur pena petatur.hoc dicit. Nota consilium.l.quia.l.consuluit q adijciatur pena quandocũq̃ stipulatio fit vallaꝫ solennitas accep. Secundo nota q pena in hoc inferitur:vt petatur si veniatur contra. Item nota q ille qui venit contra quantum in se est dicitur rescindere contractum. facit quod no.ī.l.proxima. ¶ In glossa penultima etiam quasi dicat ibi si non opponaꝫ.immo non est necesse q opponatur cum ex parte actoris non possit fundari petitio.q: reus nõ teneꝫ ipso iure.vt no.ſ.titulo.ī.si vnus.§.si pac. ¶ In glo.in opponendo z ibi vel dic z melius.nam ibi ponitur veritas.z quod hic dicitur rescinditur z intelligitur quantum ad conatum contrauenientis.non tamen de iure. ¶ Extra collige hic argu.q sapiẽs possit consulere sicut consuluit lex.sed si promisisti mibi facere
b certam ad sensum sapientis[b] q sapiens potest dicere q adijciatur pena argu.huius.q.z de hoc est glo.ordina .ī. de verborum significa.ex parte in princi.vbi videatis. Bald.

b ¶ Ad sensuz sapientis.q̃d añt opeꝫ. vid̃ fel.ī.c.ex lris. d̃ fi.instr z qđ ibi dixi ī apostil.

1 ¶ Penitẽtia an habeat locũ in pena cõmissa.
2 Res z pena an peti possit.

Si fidem. Potest simul exeipi z pena
c peti vbi est clausula rato manente pacto[c].h.d.z est.l.no. ¶ In tex.ibi ruperit nota q dicitur rumperere ille qui venit contra facit.ſ.l.proxi.in v̄bo rescisco.no.hic de v̄tute clausule rato manẽte pacto.q: vbi ẽ ista clausula nõ fit nouatio.nec ipo iure nec ī effectu.vñ actor repellit̃ z cõpellit̃ repellit̃ a petitiõe sua per exceptiõez.z cõpellit̃ ad penã si petaꝫ pena.q: reqrit petitionem propriam z per se. ¶ Quero quando ista pena

c ¶ Pacto.p q̃ cla.vid̃ fel.ī c.pueniet el.ij. d̃ iureiu.z ibi dixi ī apostil.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cõmittat. Respondeo debent cõsiderari verba. nam aut pena est inserta petitioni. s. si petatur tunc cõmittitur lit. cõtesta. aut est inserta questioni vel controuersie: puta q; est ꝓmissa pena si questio vel cõtrouersia moueatur tunc cõmittitur etiã ante lit. contesta. per solã vocationẽ ad iudiciũ. Ita glo. dicit per. l. amplius. & per. l. si quis maior: & adde qõ habes. j. ad trebel. l. lucius. §. tres heredes. ¶ †Secũdo ꝛit glo. vtrũ in pena cõmissa habeat locum penitentia. & dicendũ est ꝙ non: q; post ius quesitũ & contractũ nõ hz locũ penitẽtia. ar. ff. de pac. l. fi. secus in pena legali in qua qñ cõmittit ex leui culpa in omittẽdo: vt quis omittat impetrare veniam hz locũ penitẽtia ante lit. cõtesta. & in hoc mitius agit cũ. l. vt. ff. de in ius vocan. l. ꝙuis. facit qõ not. j. de actio. iudi. l. ex hoc edicto. §. pe. de iurisdi. om. iudi. l. in criminali. & institu. de ac. §. item mixta. est actus de eo. ¶ Tertio glos. querit vtrum ex illa clausula possit se tueri ille qui rupit fidem: sed vult soluere penam glo. sentit hic ꝙ nõ: q; ista clausula operat solũ pro eo qui fidem seruauit nõ pro eo qui contractum secutus nõ est per illam regulam que dicit non debet quis ex eo commodum consequi qõ nisus est impugnare ad idez. j. de fide iuss. l. stipula. cs opus in fi. & j. de leg. ij. l. cum pater. §. libertis & quod no. de iure emphi. l. ij. & in spe. de loca. §. nunc aliqua ꝟ. xxxvj. preterea si duo fecerunt simul pacez apposita pena & clausula rato manẽte pacto: ista clausula ꝑdest ei qui ab isto offenditur non ei qui primo rupit pacem si postea offendatur: q; debet interpretari pena & clausula cõtractus cõtra eũ qui rupit fidem contractus non pro eo & in eius fauorez non ob. j. de peri. & commo. rei ven. l. si vna. vbi pactum appositum in fauorẽ vni⁹ prodest vtriq; parti: q; ibi non prodest ex ordinatione contraben. sed ex omissione. q; non includebatur in contractu. vt not. ℒy. C. de legi. l. qõ fauore. ¶ Quarto querit glo. si pena excedit interesse. & interesse excedit penam. vtrum possit peti interesse & pena quatenus plus est in vna ꝙ in altera. ista questio querit vtrũ tacita stipulatio. interesse nouet per expressam stipulationem pene dicitur ex contractu stricti iuris nõ potest peti nisi pena tarata. sed ex contractu bonefidei potest peti vtruz quatenus est plus in vno ꝙ in altero. ista probãtur de pre. stipu. l. fina. de actio. emp. l. predia. de eo per quem fac. er. l. fi. §. si a fideiussore. de exce. doli. l. si apud celsuz. §. si in arbitrum. ¶ Quinto & vltimo querit glo. vtrum virtute clausule rato manente pacto pena semel commissa & exacta si denuo contra fiat denuo cõmittatur. glo. soluit remittendo ad. l. si duo. §. fin. j. de arbit. vbi ter. dicit ꝙ cõmittit[a] nisi semel nisi esset actum ꝙ cõmitteretur pluries. Istud est verum vbi pena apponitur loco contemptus vt ibi. vel loco talis interesse. vel vbi apponit loco particularis interesse potest sepius committi presertiz ex diuersis capitulis. vt. j. rem ratam haberi. l. si procurator. & adde quod no. in Spe. de arbi. §. sequitur. versi. quid si in promisso penali. & ver. quid si in plura capitula. quid ergo dicemus semel est rupta pax & soluta pena rumpitur iterato: sed pena non committitur iterato remanet tamen clausula rato manente pacto. quid ergo operat ꝙ remaneat pactum pacis sine pena. respondeo petetur interesse. vt. j. de verbo. obliga. stipulationes non di. §. celsus. & dicta. l. vltima. de preto. stipulatio. ¶ †Ultimo cum queritur vtrum possit peti res & pena. remitto te ad ℒy. qui super hoc distinguit. C. de transa. l. cum proponas. veritas est ꝙ ex dispositione legali potest peti vtrunq; sed ex dispositione hominis non quando pena concernit rem principalem. vt. j. de arbitris. l. celsus. & l. si qs rẽ. vnde ex clausula iudicati in arbitrarijs: al⁹ in arbitris nõ potest simul peti res & pena: quia pena succedit loco rei: sed ex interlocutoria: seu ex cõtemptu posset peti pena. & cum hoc posset peti res ipsa principali actione: quia petuntur ex diuersis causis & nulla fit nouatio. vt dicta. l. si quis rem.

a ¶ Cõmittit. a vid̃ dic ẽndẽ bal. ĩ additi. spe. ĩ ti. de loca. ĩ. v. co. ꝟ. ff. pena. & adde ang. rapbael. Imol. & alex. Dimol. ĩ. l. si ĩ sulã. ĩr. sallit. dꝟ. ob. vbi ꝙ nõ ipedit mora purgari.

2

b ¶ Cõtra eũ. adõ Car. zab. & d. alex. vin. i. c. potuit. de loca.

¶ Additio Bal.

Si fidem. Vide quod no. Inno. extra de elec. cum inter. r. seniorem vide omnino in Spe. de locato. §. nunc aliqua. ꝟ. xxxvj. & sc. transactionis. vide omnino quod not. C. de iure emphi. l. ij. in magna glo. & per Odofr. vide omnino Dy. de lega. ij. cũ pater. §. liber. & Ja. in. l. semel. j. sol. ma. ¶ Et in penam que accumulatur non surrogatur pena pacto. vide Inn. extra de inreinran. peruenit el. ij. ¶ Cum queritur vtruz possit peti pena & res. sic distingue. Aut queritur de pena legali. aut de pena cõuentionali. Primo casu vtrũq; potest peti. vt. l. si pro fure. de condi. fur. ¶ Secũdo casu hoc verũ vbi venit ex delicto: secus si venit ex natura cõtractus. idem qõ in pena conuẽtionali. l. ij. de iure emphi. & l. ita tamẽ. §. j. Host. Secundo casu aut est apposita clausula rato manente pacto. & potest vtrunq; peti ab eo cui pena est commissa. nam ista clausula non operatur nisi in eius fauorem. no. l. ij. j. de iure emphi. vt hic, & in. l. ita stipulatus. §. j. j. de verb. obli. & est ratio: q; talis pena videt esse loco cõtumacie vel morte prestandi sed si nõ est apposita talis clausula. tunc aut pena petit loco interesse aut loco contẽptus. si loco interesse aut loco totalis interesse. aut ratione particularis. sed si ratiõe particularis. potest vtrũ ꝓpter. vt. l. qui rome. §. calimachus & l. traiecticia. §. de illo si ratione totalis interesse non põt peti vtrũq;: sed debet esse altero cõtentus. si tñ plus est in vno ꝙ in alio. illud põt peti. vt. l. predia. j. de acẽ. emp. & de exce. doli apud celsum. §. ij. si locꝰ cõtemptus. aut petitur res & pena ex eadẽ causa. & nõ põt peti vtrũq;. vt. j. de arbi. celsus: q; debitũ nõ soluitur. & facit de tutel. & ra. di. l. j. §. in tutela. vbi dicti. ex eadẽ radice. an ex diuersis. Si ex alia cã vnũ ex alia aliud. tunc vtrũq; peti põt. vt. l. si quis rez. j. de arbi. ℒy. in pena erat adiecta debito principali: sed alij cause: vt pena q; non cõparetur sorz: q; debitum non soluitur. hic omnino est in causa: q; recurritur ad iudicem. ¶ In gl. que incipit se amo. in ver. si vera. tu dic ꝙ non põt discedere altero inuito: vt. C. eo. si diuersi. Nec ob. regula ꝙ fauore. q; locuz habet in his que pro auxilio inducuntur in fauorẽ a lege sine hominis facto: sed hoc beneficium hic conceditur ad transigendũ eius prouisionẽ: qõ potest in eum retorqueri. Nam in contractibus que sui fauore aliquis introduxit in eum retorquetur vt. l. vicini: quam gl. hic allegat pro se: sed male: q; casus est in contrarium. & ita not. in l. fauo. C. de legibus. & ff. de legibus & se. con. l. nulla. Dy. Et per hoc determinatur ꝙ duo fecerunt pacem simul: & promiserunt eam seruare sub pena committenda rato manente pacto. modo primus offendit scõm. deinde secundus primũ. an secundus incidit in penã pacis rupte ꝛz glo. nõ. q; ꝑ eo est introductus qõ

b par duret nõ contra eum⁹ ꝓm Dy. debet distingui. aut ista clausula est expresse adiecta. & tunc committit in penã. aut est tacite a lege intellecta. puta q; in iuratis. vt. C. eo. si quis maior. & tñc non incidit in penam. ar. de le. ij. cum pater. §. libertus. Dcvno super id quod glo. dicit qõ pena sepius committatur. Dic aut loquimur de pena expressa. aut de interesse si de pena non committitur sepius nisi sit expresse actum ꝙ pluries committatur. vnde in questione glo. semel petetur pena. & semel interesse. Nã ex quo post penam commissam remanet obligatio ad factuz succedit obligatio ad interesse iuxta facti extimationẽ non attẽta quantitate pene de verb. ob. stipu. non di. §. celsus. Si de interesse. aut loquimur in stipulationibus que interponuntur circa iudicia. & tunc semel committitur ad totale interesse. & ex mora particulari. vt. j. iudi. sol. conquerebatur. & l. iam tamen. §. hac stip. & ideo non cõmittitur pluries in effectu: q; non debet bis vel sepius ad idem agi vel consequi. Nam semel exactum non est iterum exigendum. & obst. vt ita dixerim ratio duplicitatis. de solu. stichum. §. dolo cum si. aut loquimur in extraiudicialibus. & tunc aut fit quod fieri non debet. & idez q; cõmittitur ad interesse totale. & sic successoria facta obligatio in vnam obligationem interesse deuoluitur tota. & sic ex obligatiõe facti trãsiusa in obligationẽ dari mora nõ potest vlterius cõmitti. vt. j. locati. l. si in lege. §. colonus. aut non fit qõ fieri debet. & tunc aut loquimur in facto momentaneo. & idẽ: q; simul & semel tota pena committitur vt ar. in. l. si decesserit. qui satisda. cogã. & in. l. j. §. vlti. de pe. lega. Aut in facto successorio. & tunc aut in obligatione faciẽdi: aut nõ faciẽdi: si nõ faciẽdi põt sepius committi. vt. l. si sic stip. fic. valet parte. de verbo. obli. si in obligatiõe faciẽdi. & tunc aut particulare interesse & põt per partes. & sic sepius cõmitti: sed totale interesse nõ debet nõ sol. de verbo. obli. stip. non diui. §. vlt. ¶ Sed que est ratio inter obligationẽ faciendi & nõ faciẽdi. Respondeo ꝙ obligatio nõ faciẽdi est infinita. vt l. nouissima. iudi. sol. & pro futuro tẽpore nõ est orta. & sic non potest pro tpe futuro transfundi. Et adde. j. rem pu. sal. for. l. non quasi. §. penul. Sed obligatio faciẽdi est finita & limitata. vnde habemus in alia materia ꝙ obligatio faciẽdi tollitur per acceptilationẽ obligatio nõ faciẽdi non q; in ea nõ cadit momẽtanea solutio vera. ergo nec ficta. j. de accepti. & per iusiu. §. cũ qui fundũ. & facit ad hoc qõ no. l. j. C. de pac. in fi. magne gl. & de condi. & demon. mutiane cum si. Nota prescript. esse de depositiua iusticia. et sic facit quod contra presentem non prescribentem non possit procedi per viam denunciationis ratione peccati. ꝛz formam capituli nouit. de iudi. Nam ex quo habet iustitiam. ergo nõ peccat. Preterea statutum laycorum valet inter laycos coram episcopo. vt no. j. ex ea. Pre. vero reperitur hoc casu decretalis expressa ꝙ possit procedi per viam denunciationis. ergo non potest procedi cũ iste processus eo qõ extraordinarius non habeat locũ nisi in casibus expressis in iure. vt no. extra de iure cañ. nos inter alios. Preterea ꝑscriptiõe cõpleta ille qui detinet nõ dicitur cũ peccato detinere: vt no. extra de prescrip. quoniam omne. So. aut per prescrip. querit prescribẽti ius dominij. vt in reali. & tunc nõ procedit via denũciatiõis. Aut queritur sola exceptio, tñc aut statutũ tollit substãtiam debitã & liberat plene

Universidad de Deusto

berat plene debitorem. ꝛ idē argumento in redhibitoria. ꝛ quanto minoris. ¶ Aut tollit solam actionem ꝛ procedit denunciatio: q; non remouetur peccatum per statutū. ꝛ per hoc qō no. Inno. de consti. que in ecclesiarum.

Vendítor. Propter iustam ignorantiam debitoris pactū eius qui cessit iura vel hereditatē ex trebelliano restituit cessiōario ꝛ fideicommissario officio. h. d. ꝛ hanc. ll. declarauit. §. de pac. l. si cum emptore. ꝛ die vt ibi. ¶ In textu ibi. heres penes quem non remanserunt iura nisi inania. ꝛ iste versiculus habet locū in liberatione onerosa. secus in gratuita. vt. j. ad trebellianum. l. facta. §. ij. fm Cyn. in additione. ¶ In glo. vlti. ibi. in fi. ꝛ argumento istius littere a contrario sensu. sed glo. C. que res pigno. ob. po. l. nomen. dicit quod sola scientia non sufficit sine denunciatione alias condemnatio. lex tamen nostra: quia fundat rationem suam in ignorantia debitoris multum videtur contraria illius glos. sed solue. vt dixi in l. si cum emptore.

1 ☞ Ignorātia facit valere id qō factū cū sciente non valeret.
2 Restituens hereditatez ex trebelli. potest transigere cum debitore ignorante.

Vendítor. Qui hereditatē vendidit vel ex trebelliano restituit postea transigendo liberat debitorem hereditatis vēdite aut ex trebellião restitute. h. d. ¶ † No.
1 quod ignorantia facit valere id quod factū cuz sciente non valeret. ex hoc apparere videtur qđ glos. hic posita que dicit non requiritur denunciatio: sed simpler scientia videtur vera: quia littera nostra non confert beneficium nisi ignoranti. dicit enim propter ignorantiam suam ꝛc. Sed contrarium videtur notari. s. quod denunciatio sit de substantia. C. que res pig. ob. po. nomen. ꝛ videtur casus in. l. iij. C. de nouatio. sed solue quod illa iura loquuntur in solutione. nec l. loquitur in remissione nam quidam sunt qui solutionem recipere possunt. tamen remittere non possunt. vt. §. tit. j. si vnus. in princi. ꝛ C. de noua. non abstulit. Item contra istaz glo. in remissione ꝛ in pac. facto a cedente. habetis gl. or. contrariam. §. tit. j. l. si cum emptore: tamen licet ibi tenuerim istaz glo. que est hic. videtur fundari super verbis istius littere: quia ratio finalis huius. l. est ignorantia debitoris. vnde ista littera multuz facit pro glo. hic posita. ¶ † Secundo no. quod ille qui restituit
2 hereditatem ex trebelli. potest transigere cuz debitore ignorante. ¶ Quero vtrum possit gratis remittere ꝛ donare. dicit Cy. quod non per. l. facta. §. ij. ad trebel. ꝛ est ratio differentie: quia ille qui transigit pretendit causam onerosam sed ille cui est gratis remissum pretendit causam lucratiuam: quia lucruz non debet facere cum alterius iniuria. argu. l. sciendum. ꝛ. l. denicꝫ ex qui. cau. maio. tamen glo. sentit contrarium in. l. si cum emptore ¶ Querit glo. vtrum tam cedens quam heres restituēs teneatur tam cessionario quam fideicommissario quem induxerunt transigendo. dicit glo. qđ sic. ꝛ bene. facit. l. apud celsum. §. quod si is cui. j. de excep. doli. Ille enim qui cessit iura tenetur non venire contra suam cessionem. ꝛ ideo si venit contra exigendo tenetur restituere. vt dicto. §. si is. si transigendo tenetur ad interesse. ¶ in hac glo. notabiliter dicitur. ¶ In glos. secus ꝛc. ibi denunciasset hanc primam opinionem approbat glos. in. l. si cum emptore. Baldus. ¶ Additio Baldus.

Vendítor. Directo heres: q; si habens vtiles cedit nil sibi retinet ꝛ sic non posset postea trāsigere transacti. ꝛ sic factum autoris post ius translatuz nocet successori. ꝛ sic econtra. l. si partem. §. si per fundū. quemadmodū ser. amit. Sed ibi ius fuit totaliter translatum hic non: q; remanserunt directe actiones heredi. transegerit. secus si gratis remanserit: vt. l. facta. §. ij. ad trebel. fm Cy. in addi.

¶ Explicit liber secundus. ¶ Incipit liber tertius.

¶ De postulando. Rubrica.

1 ☞ Autoritas ꝛ dignitas est seruanda.
2 Beatus franciscus fecit tres ordines.

Principium. Mos fuo vlpianus premittit qō dam prohemium in quo commēdat edictū ꝛ diuidit in tres partes. ꝛ hoc facit vsqꝫ ad. §. initium autem. ¶ In textu ibi. vel amici. scilicet quando postulatur pro alio. ¶ In text.
1 ibi. facte scilicet pretor in edicto. ¶ † Nota primo qđ dignitas ꝛ autoritas conseruanda est. facit. §. de officio presi. obseruandū. ¶ † Secūdo no. qđ pretor fecit tres ordi-
2 a nes. ꝛ beatus Frāciscus fecit tres ordines [a]. In primo ordine posuit fratres minores quos in totum prohibuit possidere. ꝛ iussit eos in totum esse mendicātes. In secūdo ordine posuit sorores minoris ordinis sancte clare que non sunt mendicantes in totum. In tertio posuit fratres penitentie: quorum ordo nō est proprie ordo clericalis: sed quidam modus viuēdi eo quod habent proprias vrores ꝛc. ¶ Tertio nota qđ est postulare. et facit ad statutum diecēs qđ donatio possit insinuari nisi fit petitum vel postulatum cessare. nam sola libelli oblatio coram iudice etiam non emanata citatione videtur includi sub isto verbo postulatum. ꝛ ex tunc insinuatio non possit fieri. arg. contra. C. in integrū resti. postu. in rubro ꝛ nigro. ꝛ. §. de in ius vo. l. libertus aduersus. vbi nihil operat productio libelli cōtra absentez nisi citetur. ¶ Aduocati cōmuniter in ista ciuitate cōsueuerunt tenere primam partē per hunc tex. qđ istud verbum postulare large ponitur. vt hic. licet interdū ponat stricte. vt in. d. l. j. in integ. resti. po. Non ob. l. libertus. §. pretor. ibi posuit vocationem in ius ꝛ verba pretoris concernūt vocationem in ius nō simplicez postulationē. facit qđ habēda est cōsideratio ꝛ distinctio verborum. instī. de ac. §. itē mitta est actio. ꝛ qō no. §. ti. j. l. qui fidem. ¶ Quarto ꝛ vltimo no. verbū in iure pro libellis: q; in prin. libello; uz cōsueuimus ita dicere. narro ꝛ in iure propono. ¶ In gl. que incipit melius ibi postulatur. sed cum arbiter possit esse infamis. vt. j. de arb. l. pedius cessat ratio prohibitionis postulandi coram arbitro: quia non oportet tueri arbitri dignitatem que nulla est.

1 ☞ Lex dicitur esse rationabilis.
2 Preceptum factum surdo non ligat surdum.
3 Prescriptiones sunt de iustitia positiua.

Initium. Minor. xvij. annis vel surdus non pōt pro se vel pro alio postulare. h. d. vsqꝫ ad. §. pretor:. ¶ In tex. ibi. ratus. i. arbitratus. not. q; minor. xvij. an. non
1 pōt esse de collegio aduocatorū. ¶ † Secōo no. ī illo ver. q; moderatā. qđ lex dicit esse rationabilis eo ipso qđ legislator putat eā esse rationabilem. ꝛ idē dicendū est in statutis ꝛ in cōsuetudine. vnde do. Fede. de scalis in quadā sua disputatiōe. allegat istuz
b tex. qđ in statutis sufficit p ratiō e qđ statuētes ita sint arbitratiꝰ ꝛ in gl. notabiliter. h. d. qz tam sola ratio reddi pōt in omnibus que sunt de iustitia positiua. exēplū in prescri. ꝛ vsucapione. ista sunt verba gl. quā no. alibi tū ratio strictius sumit. vt not. §. de
2 legi. l. non omniū. ¶ † Tertio no. de surdo qđ si ei fiat preceptū per iudicē qđ ideo istud preceptū nō ligat: q; phiberet a iudicio sed si non phiberet a iudicio littera innuit qđ istud p̄ceptū ligaret quātūcunqꝫ nō audierit nec intellexerit ipm. ꝛ est argumentum qđ surdus cōmittēs malū post tertiū sonū cāpane. qđuis sonū audire nō possit. tū tenetur pena dupli ex forma statutoꝝ. nō ob. j. ad fil. l. j. §. occisoꝝ. q; ibi loquit in delicto omissionis ꝛ negligentie que nō cadit in ignorante. secus in delicto cōmissiōis et facti: q; sufficit qđ sciat se delinquere. licet nō sit certus de genere pene. ꝛ hoc verū videtur. licet ista littera possit induci pro ꝛ cōtra. ꝛ facit. j. de in integ. resti. l. diuus. in vbo parū creditauo ce. ¶ In glos. que incipit. l. maritus. ꝛ. j. de excusa. tu. l. j. hoc intelligo in generali curatore ad lites vel ad vnū actū. vt no. ī spe. de cur. §. vt aūt. versi. sed nunqd vir. ¶ In glo. super verbo compleuit. ibi non timet damnum: q; aduocatus non obligatur ex processu cause nec secum fundatur iudicium. adde quod not. de interroga. actio. l. si defensor:. ¶ In ea. ibi. §. cadē. l. īmo ꝛ minor xvij. an. si aduersarius in eum consensit. q; tenet actio: sed in cō tradictorio. vt ī protestatiōe extraiudiciali. protestatio facta a procuratore minore. xvij. an. cū fiat inuito aduersario nō artat aduersariū: q; nō intelligek esse legitimus pcur. rōne etatis. ꝛ gl. cōiter tz hoc qđ procurator iū ad negocia reqrat maiore etatē. xvij. an. tū. §. cadē. l. hoc nō pbat. q; nō dicit ibi qđ nō possit esse procurator: sed qđ nō est iusta cā manumissiōis vt sit pcur. ꝛ facit. j. de exercit. l. j. §. cuius aūt. ꝛ de instī. l. sz ꝛ siqs. §. pupillus. ꝛ de hoc hic per Zaber. de sal. ¶ In. e. ibi. terminū. i. finē. ¶ In. gl. j. cogitatū ibi. ꝛ de p̄scrip. no. p̄scriptiōes esse de iustitia positiua. hoc intelligo qđ sunt de iustitia nisi faueāt predonivel impr̄obo debitori habēti malā cōscientiā: q; tūc cū inducāt ad peccādum nō possunt dici vere esse iustitia. ꝛ ꝓpterea sepe fiunt processus renūciationū in curia epi cōtra nitentes ex p̄scriptiōe statuti eo qđ dicit qđ epi petāt tuēdo se ex p̄scriptiōe statutaria cū habeāt malā fidē nō ergo oēs p̄scriptiōes sunt iuste. adde qđ not. Inn. extra de immuni. eccle. c. q; plerisqꝫ. ꝛ extra de iudi. c. nouit. qdaz gl. dicit qđ rōne peccati ecclesia nō cognoscit de factis laicoꝝ nisi in criminibus ecclesiasticis vt no. Bar. extra de pur. ca. c. nos inter alios. illa est singularis gl. ꝛ menti tenenda. ꝛ adde etiam iuxta istum. §. quod no. Cy. C. de secūdis nup. aūt. sed ꝛ siquis,

a ¶ Ordines. quot aūt sunt spēs religionū seti frā. ꝛ a q̄busp̄tificib⁹ sunt approbate. ꝛ q̄ dicātur ꝛ qui sunt ꝓprie ō regula. vid. d. bar. soci. in p̄si. ccxlv. icip. omissis mītis p totum in. ij. pte.

b ¶ Arbitratꝰ. Add̄ do. bar. soci. in consi. cvij. incip. in hac cōsul. circa fi. iij. col. in j. pte qđ statuta terrarū cōiter cōsistūt sic volosic iubeo ideo dicit ipe vbis tenaciter est atrēdē dum nihil addendo vel diminuendo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ait prætor. Non inuenienti aduocatum prætor dat. h.d. ¶ In glo.que incipit.i.habere non potuerunt in princi.no.pro nostro statuto dicẽte si quis habuerit instrumentum testamenti insinuet: q; intelligitur. i. poterit habere intellige.s.de facti.vt.j.de fideic.li.l.thais ancilla.§.j. ¶ In ea.ibi.in honorarijs.adde quod no.Inn.extra vt lit. nõ contesta.c.primo.Bal.

Secundo loco. Ver.scrũ. ¶ In ter. ibi ꝛ est ratio.s.finalis et gñalis. adde hic quod no.Ja.ꝛ Old.in.l.j.sol.mat.ꝛ glo.in.l.cum tale.j.de condi.ꝛ demon. ¶ In glo.que incipit rationibus.ibi a procuratore.s.in iudicijs:sed ad negocia possunt esse procuratrices.vt.j.de instit.l.sed ꝛ si quis.§.parui. Item possunt esse executrices testamentorum quo ad actus extraiudiciales exercendos.vt not. j. de tutelis.l.tutela.ar.cõtra.j.de cur.furio.l.cuius bonis. ¶ In ea.executo: videt esse quidã procurato: cõstitutus post mortem ter.est.j.manda.l.si vero non remu.§.si. ¶ In ea. ibi. et eisdem ratiõibus:q; nõ debet fungi secularibus officijs. ¶ In ea. ibi. milites.ꝛ adde quod no.Inno. extra de re iudi.c. cum. J.ꝛ Bal. de rescrip.cum dilecti.de obli.ad ratio.c.j.de iur.cal.c. j. ꝛ spec. de aduoc.§.obijcere.ver.item q; est clericus. vbi omnino vide. ¶ In ea.ibi.ꝛ nõ alibi.vnde videtur q; presbyter nõ possit esse procurato: in foro seculari.Bal.

1 ☞ Insignia in reuerentia haberi debent.
2 Cecus magistratũ iaꝫ suscepti retinet sed ad nouũ nõ aspirat.
1 **Casum.** ¶† Not.insignia debere haberi in reuerẽtia.
2 ¶† No.q; cecus retinet magistratũ iam susceptum.sed non aspirat ad nouũ. ¶ In glos.non recipiendis ibi non redimendis vt ꝛesset inquit insitum. aut vincere. aut mori. vt refert tullius in.iij.lib.de officijs vltimo.c.

Remouet. ¶ In ter.ibi.si quis tamen.not.illud verbum quod dicit Pla.in prologo.insti.tolle inquit voluntatem de medio.ꝛ omnis actus erit indifferens allegatur iste ter.q; sponsa per vim cognita a sponso.tñ posset ingredi monasterium.de hoc per archi.lxv.di.si euangelica.ꝛ vide quod no.per eum.xxiij.q.iij.c.vasis ratione.

Bestias. Allegat iste text.q; potius dꝫ inspici cõsuetudo q; ipsa natura. Nam vt ait Arist.cõsuetudo est altera natura ꝛ est ar .ad reprehensalias accessas perusinis cõtra florẽtinos q; non trahantur contra florentinos hic habitare consuetos ꝛ habitantes: quia ista qualitas importata per istam dictionem florentinos est submota per diuersam consuetudinem.arg.huius littere.vide Jac.de are.deverb.sig.l.pronũciales.ꝛ cy.§.de officio.assess.l.si eadem. ¶ In ter.ibi. siue non: q; delictum istud ipso facto traxit secum executionem infamie. ꝛ post executionem non habet locuꝫ penitentia.ar.j.de cõdi. in de.l.qui ob rem non defensam.ꝛ alleg.spe.hunc text.q; si ꝙs produxit testẽ.tũ nonvsus fuit eo nec fecit eũ iurare quod nõ possit oppõere in psonã ei⁹ si altera pars eũ produceat.q; eoipso q; eũ pduxit videt approbasse.vt not. in spe. de teste. §.sepe.ver.sed quid si eum. ¶ In ter.ibi non tenebitur. q; quando ler circunscribit delictum certo modo si aliter fit non punitur. Idez si circunscribit per certum locum.vt.l.pater.§.in verbo.extra arenã. vnde si statutũ dicit quod pizitarelli non possunt vendere ante nonas supra murum poterunt vendere in alijs locis:quia istud delictum est circunscriptum per certum locum.ꝛ per certum tempus.ꝛ oportet ipsum probari sicut circunscriptum est statuto et nõ aliter quod do. ¶ In ter.ibi.honorari ar .quod ita dicatur vsurarius ille qui sine pactiõe accipit vsuras pro seruitio facto sicut ille qui pepigit a principio. ꝛ non habes in hoc meliorem text. ¶ In glos. si heres ibi corona.immo intelligo pecuniario questu. ¶ In.e.ibi videtur velle.ꝛ quotidie allegatur quod ille qui delinquit in penaꝫ consentit.ex quo consensu dicunt quidam quod in delictis nascitur obligatio naturalis.ꝛ videt ter. de insa.l.seruus.aliter tamen no.glo.instit.de iure na.§. ius aũt gen̄.nec enim est hic consensus vtriusq; partis qui requiritur ad naturalem obligationem. Item nec delicti species. de qua glo.loquitur sumpsit originem a iure pretorio non a iure gen̄.ꝛ ideo non põt argui ex ista quod sit obligatio naturalis. de hoc no.doc.in.l.ex hoc iure gen̄.ꝛ ibi vide. ¶ In text.ibi. que regioni.no.ad statutum quod dat precium capienti lupos quod ille qui in silua pugnat cum lupo ꝛ pugnat propter premiuꝫ nõ est infamis. ¶ Not. in versi. sed est equissimum q; infamis potest esse tutor[a].adde glo.or.bonam in.l.v.C.de infa.lib.x.Bal.

Qui aduersus. ¶ Not.quod vbi.l.prohibet aliquid quod est contra bonos mores licet penam non apponat intelligitur de pena arbitraria secundum Buti.de hoc not.C.de sacro.san. eccle.l. nemo martyres.ꝛ facit.l.ij.C.si seruus aut libertus.ad decu.aspi.ꝛ in auc. de arbitris in fi.

Ut in initio. Repetit hic aliqua ex predictis. vt in initio fecit prætor tres ordines. ¶ In text.ibi ne pro alijs supple q; pro psonis exceptẽ. ¶ In text.ibi nimis deliquerit.no.q; minus delinquentes minus debẽt puniri q; magis delinquẽtes. ¶ Itẽ no.q; vna infamia est maior altera. Itẽ not.q; vna inhabilitas est maior altera. Item collige q; gradus penarũ dat intelligere gradus delictorum.ꝛ econuerso facit.l.ij.j.de pu.iu.ꝛ.j.de ma.te.l.testamento centurio.Bal.

Ait prætor. Prohibitus postulare simpliciter videtur prohibitus postulare pro omnibus preter q; pro personis exceptis.b.d. ¶ In gl.ij.ibi.de edicto dicas no.ex ista gl.q; infamia põt irrogari tã p ius ciuile. vt in precedẽtibus exẽplis q; p ius prætorũ:vt hic.vñ etiã p statutũ fiuc per cõstitutionẽ cpi videt q; alicui possit infamia irrogari vltra ius cõe.tu potes respondere ad hoc q; ista gl.nõ loquit̃ proprie de infamia:sed magis de quadã phibitiõe postulãdi.sed tñ glo. loquitur de infamia ꝛ eius executiuum est prohibitio postulandi. ¶ In glo.ibi.s.iudicis.no.equiparari.l.ꝛ iudicis decretum ꝛ q; ita recipit interpretationem vnũ sicut reliquũ.vt. j. ver. sed quomodo.qõ tenementi. ¶ In ea.ibi intelligit̃ esse cõcessum. no.q; licet lex loquat̃ indefinite.tñ p aliã legẽ recipit interpretationẽ ꝛ receptionẽ.facit qõ no.C.de adul.ita pudor ꝛ.j.q; vi aut clã.l.j.in prin.cũ si. ¶ In ea.ibi.sed cũ alia.s.infamia no. ex predictis q; illud qõ reseruatum est vna lege intelligit̃ reseruatum per quãcunq; aliã legem nisi specialiter derogetur. ¶ In glos. primis.ibi in procuratore.ꝛ est ratio differẽtie:q; officiũ procu
b ratoris est vilissimum [b].ꝛ vbi agit̃ de vili officio psone, dignitas nõ curat̃.vt.C.de decur.li.x.ꝛ no.eo.li.l.j.de infami. sed officiuꝫ aduocati est officiũ honorabile.ꝛ ideo ab eo infamis repellitur.arg.ad istã rationẽ.C.de digni.l.iudicet.lib.xij. sed Guil. de cu.dicit hic q; licet infamis possit esse procurator.istud est verũ nisi infamia esset cõtracta per sniam latã de publico crimine q: dicit q; cõdẽnati de publico crimine nõ possint esse ꝓcuratores ad iudicia.ꝛ ego sepe vidi istã exceptionẽ opponi.ꝛ est ratio q: nõ magis operatur iudiciũ predictũ q; snia.nec maioris potẽtie est id qõ in spe: q; id qõ est in re.j.de excu.tu. diximus. de liberali causa.qui de libertate.de mu.ꝛ bono.l.delat⁹.de excep. l.fundũ titianũ.ꝛ.l.fundi.sed rõne iudicij pendẽtis de publico crimine repellit̃ ꝓcurator.vt.C.de procur. l.reũ criminis. ergo multo fortius repellitur ratiõe iam facte cõdemnatiõis.ꝛ istaꝫ opi.tenet Cy.in addi.Adde q; in curia domini pape vel dñi imperatoris vel alicuius regis nullus infamis debet esse ꝓcurator: q: talis curia ab infamibus nõ debet fedari.nec licet eis eam ingredi.vt.j.de excu.tu.sed ꝛ milites.§.sed ignominia tu dices q; ibi loquit̃ in curia romana.sed ego respõdeo ex dicto.Inn.qui dicit q; vbicũq; est princeps romanus.ibi est roma. adde quod no.Inno.extra de excep.cum ecclesiastice.ꝛ de symo. c. accusatum. ¶ Querit hic Guil.si procurator qui non debet admitti propter infamiã est admissus.vtrum sit processus nullus.ꝛ dicit ipse q; non:q: dicit q; inhabilitas vel ineptitudo procuratoris non reddit iudicium nullum.arg.C.de adulte.l. quis indubitati ꝛ in.c.j.de iudi.lib.vj.cum si.quod no.

1 ☞ Restitutio dicitur duplex.
2 Cetus cardinalium equiparatur ordini senatorio.
3 Minor de publico criminis accusatus efficitur infamis.
4 Minor lesus in cã criminali põt petere in integrũ restitutionẽ

Eum qui. ¶ No.hic q; gñalis clausula nõ referẽt nisi ad ea que possunt a pte referri.ꝛ salua ratione recti sermõis.ar.j.de aur.ꝛ ar.le.l.plauti⁹. qõ hic dic.vt.§.de iur.om.iud.l.idẽ.§.si. ¶ Scõo no. q; difficillimũ est impetrare restitutionẽ fame illis qui sunt cõdẽnati de publico vel enormi crimine.facit illud dictũ virgilij facilis descẽsus auerni. Sꝫ revocare gradũ supasq; euadere ad auras. hic labor hoc op⁹.In ter.ibi.dat gratiose. ¶ In ter.ibi.iurisditiõis siue ꝓcedẽdo iudicialiter ꝛ cã cognita. ¶ In ter.ibi.crimi sic ammõ p q̃libet po
1 terit postulare.Frã.ac. ¶† No.q; duplex est restitutio.s.gratiosa ꝛ iudicialis.gratiosa restitutio ad famã nõ põt fieri nisi per principem vel senatũ.nõ aũt per inferiores.ita appet hic.pꝫ ergo q; papa
2 ꝛ imperator restituit famã. Itẽ ꝛ cetus cardinalium qui equiparãtur senatorio ordini.vt no.Inno.extra de re.iur.c.cũ te. ꝛ no.in spe.de dele.§.nisi ostẽdẽdũ.x.nono restituit.nõ ob.qõ no.l.dis. dño scõ.vbi no.q; eps põt restituere ad famã:qz ibi loquit̃ magis de purgatiõe.q; de restitutiõe.apparet ergo ex pdict̃ q; ciuitates nõ pñt restituere ad famã:q: hoc est de reseruatis. pricipi ꝛ senatui.ꝛ videt ꝛ adde qõ no.Cy.C.de nup.imperialis. in fi.ꝛ qõ no.Inn.de fi.instr.c.cũ.p.tabellio.ꝛ de testi.cogen̄.c.pterea ꝛ qõ no.arch.vj.q.j.siqs ꝛ.vij.q.j.cos ꝛ.ij.q.iij.cuthemiũ.ꝛ.l.di.
3 contumaces. ¶† Scõo no.minorẽ de publico crimine condẽnatũ effici infamẽ.nã penas capitales patiunt̃ minores.vt.j.ad
4 fil.l.excipiunt̃.§.fi.ꝛ.j.de tutelis.l.si arrogati. ¶† Tertio not. q; minor.

Universidad de Deusto

qõ mino: lesus in cã criminali. ꝛ per criminalẽ ſnĩam põt petere in integ. reſti. ſicut in ciuili cã. ¶ Quarto ꝛ vltimo no. ꝙ eiuſdẽ potentie eſt reſtõ iudicialis cuius eſt reſtõ indulta per priuilegiũ principis. vñ ſnia ꝛ priuilegiũ iudicant ad paria. ter. eſt bñ not. Revoco in dubium. vtruꝫ qñ petit reſtõ ad ſnĩam maxime criminalẽ erigat ꝓte. litis. gl. notabiliter dicit bñ ꝙ ſic ꝑ gl. ĵ. de minо. l. pap. eruli in verbo. ꝓteſtatio. ꝛ. C. de tẽpo. in integ. reſti. l. ſi. ¶ Jn ſtium ꝙ nõ requirat litis ꝓteſtatio ꝓbat: qꝛ talis reſtitutio vꝫ incidẽter peti. vt extra de reſti. in integrũ. c. ſuſcitata ergo nõ requirit litis ꝓteſtatio per regulã que dicit ꝙ vbi offm iudicis incidẽter implorat nõ requirit litis ꝓteſtatio. vt in. c. ĩj. de offõ in. ꝑterea reſti. ꝛ appellatio equiparant. vt. ĵ. de minо. l. ꝑſes. ſed in cã appellationis maxime in criminalib⁹ nõ requirit litis ꝓteſtatio vt. C. de tẽp. preſ. l. fi. §. illud. ergo ꝛc. dicit ſpe. qõ qñ ꝓceditur vtraq; ꝑte pñte ꝺꝫ lis ꝓteſtati. ſ3 vbi altera abſũte nõ requirit ꝓteſt. ꝛ reddit rõnem: qꝛ reſtõ in integrũ eſt magis decretum quam diffinitiua ſententia: vt hic in verbo decretum. ita no. in ſpecu. de reſti. in integrum in prima parte. §. ſi qs aũt ꝛ qñ v. fi. lꝫ ꝺ eum faciat qõ no. in. c. ĩj. extra vt lite nõ ꝓte. ꝑ ſuã diſtinctiõe facit gl. que eſt in. c. pervenerabilẽ. extra qui filij ſint legiti. ꝛ qõ no. Ja. de are. ꝛ Ly. C. ne li. invna eadẽq; cã ꝛc. l. j. adde qõ no. Ly. C. de reſti. mili. l. qõ tpe. in. viij. q. ꝛ qõ no. in. l. ab hoſtibus. §. fi. in magna glo. ꝛ facit. ĵ. de auto. tu. l. defendentẽ. ꝛ qõ no. ĵ. de interro. act. in rubrica. ¶ Sꝫ quero vtrum iſta reſtõ poſſit peti per ꝓcuratorem. ſpec. dicit ꝙ põt peti reſtõ ad famã per ꝓcuratorem: qꝛ iſta cã non eſt criminalis. vt no. in ſpe. de in integrũ reſti. §. qs aũt. in prin. v. qd de ea reſti. que a principe. ego dico ꝙ reſtõ gratioſa põt fieri quocũq; impetrãte: qꝛ ſupplicatio nõ eſt actus iudicialis. vt in. l. j. de pre. impe. offer. ſꝫ plena reſtitutioꝫ ſniam criminalẽ ciuſdẽ eſt qualitatis cuius eſt prima cã. ar. eoꝝ que le. ꝛ no. ĵ. de ꝓcu. l. qꝺ ꝓpꝛio. §. ité queritꝫ.

Deinde addicit. ¶ Hic declarant exceꝑte ꝑſone ꝑ qbus põt poſtulari. no. iſtũ ter. ad. q. que dicant ꝺiuncte ꝑſone. vſq; ad illud verbũ pupillo ꝛ adde. ĵ. c. l. cui. §. pe. ꝛ alibi dicit qõ ꝺiuncte ꝑſone dicunt vſq; ad quartũ gradũ vt. C. de aduo. diuer. iudi. l. petitionem. §. egredientes. ꝛ alibi dicit ꝙ ille dicunt ꝺiuncte ꝑſone que nõ coguntur inuite dicere teſtimoniũ. vt. C. ad turpil. l. ſi femine. facit. ĵ. ꝺ pu. iu. l. ĵj. adde qõ no. in ſpe. de aduo. §. obijcit ver. ꝺiunctas autẽ ꝑſonas. ꝛ in ſpe. de accu. §. iij. ver. ĵ. ꝛ in ſpe. de reſcrip. pñtati. §. rõne aũt impetrantis. vbi oĩno vide. ꝛ qõ no. Ly. in. l. ſi. C. de pig. ꝛ. C. ſi rec. ꝓuin. l. j. vl. q. per. Ly. ¶ Additio Bal.

1 ¶ Contumax nõ cenſet qui verbũ ꝓtoris audire nõ potuit.
2 Sponſa per vim cognita an poſſit ingredi monaſterium.
3 Fame reſtitutio an per ꝓcuratorem peti poſſit.
4 Prætor famam reſtituere non poteſt.
5 Sententia lataler cã famoſa contra minorẽ irrogat infamiã.
6 Judex an ſecundũ petita ꝺemnare ꝺebeat.
7 Judex aliqñ ex officio inquirere ꝓhibetur.

Hunc titulum. ¶ Jn tert. ibi moderata. allegat ꝙ in ſtatutis ſufficit ꝑ rõne qõ ſtatuentes ita ſunt arbitri ſm Fede ſal. Unde ſcõm eum ſtatutũ qõ ꝓhibeat magnates intrare palatium ꝺꝫ ꝺici iuſtus ex quo ſtatuentes ſic ſunt arbitrati. Nam nõ ex audito ꝛc. ſic preſumit qs audire vocẽ preconis. ĵ. de in integ. reſti. ꝺiuus. argu. etiã qõ qui vadit poſt tertiũ ſonum cãpane puniat pena ſtatuti: lꝫ non audierit ſonum niſi ſit ſurdus. Qualr teſtificet cecus ſup iuriſditione. no. in ſpe. de teſte. §. j. ver. ſꝫ qualr teſtificat cecus[a].

1 ¶ † Jn ter. ibi. pena no. pñs ꝓtorem nõ audiẽs ꝛ nõ non parẽs non excuſat a ꝓtumacia: qꝛ ꝺꝫ eſſe attentus vt audiat. Et ſic no. ꝙ ſufficit actũ pñte tali. naꝫ preſumit ꝛ intelligente. niſi ꝓbetur impedimentum. ¶ Item no. bñ ꝙ non cenſet ꝓtumax qui verbũ iudicis audire nõ potuit ſic ad fil. l. j. §. occiſoꝝ. ¶ Sit ꝓtor. vide Jnno. extra vt lit. non ꝓte. c. ĵ. Cauſam motiuam nõ ꝺeciſiuã ſeu finalem. captiuis nõ redimendis. ꝛ fuit forſan hoc tpibus. Hãnibalis qui in bello vicit. viij. ℳ. Romanoꝝ quos populus poterat ꝑ modico redimere. ꝛ lege lata in ſenatu fuit ꝺecretum qõ non redimerẽtur: vt eſſet inquit inſtiñ militibus noſtris aut vincere aut emori. vt refert Tulius in. iiij. lib de officijs vlt. c. Remouet no. ꝙ per adulteriuꝫ fit ſeparatio thori: ſed nõ per vitium ſodomiticum vide de adulte. c. ĵ. ſiquis. Mo. ꝙ parcitur vim paſſo. ꝛ ſic eſt ar. qõ mulier vi adulterata nõ poſſit vt adultera repudiari. Jtem argumentum qõ puella vi ſtuprata poſſit velari inter virgines. ſed hoc eſt falſum: qꝛ non eſt ſic in ſacramen
2 tis vt in alijs. ¶ † Jtem ꝙ ſponſa pervim cognita poſſit ingredi monaſterium. de hoc per archi. x. diſt. ſi euangelica. Notari vnde ꝺo. Criſto. fons legum: tolle inquit voluntatem de medio omnis actus erit indifferens. Ly. ꝓꝛo. de hoc per archi. xxviij. q. iij. vaſ. irc. §. Beſtias. vide. ĵ. ad. l. aquil. l. ĵj. elephantes loca-

uit. ergo ſicut locatio per inſtrumentum ꝓbatur ſic delictum: qꝛ ipſe contractus eſt delictum ꝺonorari. ꝛ ſic eſt argu. ꝙ ille qui recipit pecuniaꝫ ꝓꝛo beneficio iam collato ſit ſymoniacus ſicut ſi recipit ab initio. Et idem de eo qui ſine peccato feneratur poſt ea ꝓꝛomiſſionem ſperans ꝛ recipiens. Regioni vero reipublice ſalutem pacto tueri poſſumus. Cit tullius. ij. li. ꝺ officijs. c. j. ꝺicit male aũt ſe reo bꝫ cum id quod fieri virtute debet pecunia tẽtatur. Sed quia eſt infamis non repellitur a tutela: quod intelligeveruꝫ in legitima ꝛ teſtamentaria. non in eo qui datur ex inquiſitione: quia infamis non eſt ꝺandus nec eſt idoneus cenſendus. ꝛ infamis eſt qui pecuniam ſaluti ꝓponit: ſed nõ qui gloriaꝫ. hoc enim in tutore ꝓcipue ſpectatur. ſcilicet virtus animi ꝛ actio. omnis namq; virtus in actione conſiſtit ſecundũ tullium lib. j. de offi. ij. c. ꝛ ꝺꝫ poſſe pupillum bonis moꝛibus inforꝛmare ꝛ benignos moꝛes ꝛc. de tu. ꝛ cu. datis ab his ſcire opꝫ. hec diſtrictio videtur cõtra textum. ĵ. eo. cui eoꝝ. Sed ꝺic ꝙ ꝺatus nõ remouet: ſed ſi opponit a principio non ꝺebet ꝺari ꝓꝛo eſtimatione. ¶ No. ꝙ vltra penam ordinariã imponit arbitraria ſm Guil. ¶ Extra ordinem no. ꝙ punitur extra ordinem infamis qui rei ſibi interdicte ſe ingerit. ꝛ facit. C. ſi ſeruus aut libertus ad decur. aſpi. l. ij. li. x. ꝛ adde quod no. Jnn. extra de reſcrip. ſciſcitatus. ꝛ in aut. de armis. in fi. Ray. difficile. nota difficile eſt fame reſtitutionem impetrare contra ſententiam. vide omnino archi. l. diſt. contumaces. in fi. ꝛ vide omnino per Ly. C. de nup. imperialis. Diſpenſatio eſt ſuper effectu ſtante defectu: ſed reſtitutio eam tollit. Jdem diſpenſatio ſi defectus non erat in eſſe ꝓductus. vt in. §. pena grauioꝝ. Et vide quod no. Jnno. de tẽ poꝛibus oꝛdi. dilectus. vide. ĵ. de inoffi. teſta. precipimus. §. fin.

¶ Jn glo. ſed que eſt ratio vide de materia plene per archi. in. c. licet canon. de elec. lib. vj. ꝛ per eum pleniſſime. x. diſt. conſequẽs ibi omnino vide. ꝛ l. ꝺi. vt conſtitueretur per archi. ibi vide. ꝛ. j. q. v. preſent. ꝛ. j. q. vij. §. vbi. ibi omnino vide. ꝛ. c. qõ per rõnem.
3 ꝛ. c. hi qui. ꝛ Ja. de are. c. q. per archi. ¶ † Utrum reſtitutio fame poſſit peti per ꝓcuratorem. ꝺicꝙ ſic: qꝛ hec cauſa nõ eſt criminalis. no. in ſpe. de in integ. reſti. §. quis autem ꝛ quandover. quid de ea reſtitutione que a principe. ¶ Not. in cauſa reſtitutionis litem conteſtari. quod eſt verum ſi iure actionis petatur. ſed ſi per officium. arg. ꝺ incertam perſonam. ꝛ non conteſtatur lis. vt in aut. ſi omnis. Aut ꝺ certam ꝛ tunc aut incidenter. ꝛ idẽ aut principaliter. ꝛ tunc ꝺebet lis conte. vt hic ꝛ extra de offi. iu ꝺi. c. ĵj. cum ſi. Et hoc verum ſi reus eſt preſens: ita qõ poſſit lis conteſtari. Si autem abeſt proceditur ad reſtõnem ctiaꝫ lit. nõ cõteſt. qꝛ reſtitutio ꝺicitur magis ꝺecretum quam diffinitiua. vt no. in ſpe. ꝺe in integ. reſti. prima parte. §. quis autẽ. ꝛ quãꝺo. verſi. fi. Et no. hoc vltimum videtur exꝛeſſe contra caſum. extra vt lit. non conteſta. c. ĵj. fm intellectum glo. ibi poſite. facit. ĵ. de nup. etiam ſi. §. fina. vide omnino quod no. Ly. C. de reſtitu. mili. qõtempoꝛe. in. viij. q. vide oĩno quod no. accur. in. §. ſed quod ſimpliciter. ¶ Jn gloſ. magna quãꝺo reſtitutio petitur contra ſententiam videtur caſus ꝙ poſſit ꝓcedi lit. non conteſta. C. de tempo. app. l. fina. §. cui conſentaneum. coniuncta. l. de minoꝛibus ſicut in appellatione ꝛ ſimplic. Jdem puto in reductione ad arbitrium boni viri. de arbi. nonoſtinguemus. §. cum quidã in fine. ꝛ vide Ly. C. ne liceat invna eadẽq; cauſa. l. j. ¶ A principe. vide Jnnocen. de fide inſtrumentoꝝ cum. p. tabellio. et
4 vide omnino quod no. archi. vj. q. j. ſiquis. vide omnino archi. vj. q. j. eos. ¶ † An autem. Mo. ꝙ prætor non poteſt reſtituere famam. ꝛ tamen poteſt legem condere. Senatus. idem in cetu cardinalium Jnno. de re iudi. cum te. ꝛ in ſpe. de legato. §. nunc
5 oſtendendum ver. nono reſtituit. ibi oĩno videas. ¶ † Jn etate Mot. ꝙ ſententia lata ex cã famoſa contra minoꝛem irrogat ei infamiam. Properante. Quid de ſpurio. ꝺic vt no. per Jnno. extra de reſcrip. nonnulli. Fratre etiam conſobrino. quia vſq; ad quartum gradum extenditur videtur. vt. C. de aduoca. ꝺi. iudi. pet. §. egredientes. ĵ. eo. cui eoꝝ. §. pe. ꝛ in ſpecul. de aduoca. §. obi. niſi communitas. vel ꝺic. C. ad turpil. ſi femina. ꝛ. ĵ. de pu. iudi. l. ĵj. ꝛ in ſpe. de act. §. iij. ver. j. vide omnino in ſpec. de reſcri. preſen. §. rõne autem impetrantis. in prin. alꝫ nil intelliges. et vide per Ly. C. de pig. l. fina. §. pupillo. ¶ Quid de coniuncta perſona an admittatur ꝓꝛo coniuncta minoꝛe. no. ĵ. de cõ. tu. tuꝛ qui poſt. §. j. ꝛ in ſpecu. de coniuncta perſona. §. item qõ is.
b ꝓꝛo quo facit. ĵ. de nu. patri ꝓꝛo filio. ĵ. de ſolutionibus filie. ĵ. rẽ ratam haberi. l. cum minoꝛ in princip. ꝛ adde ad. §. j. de leg. j. ciuitatis. in princip. Et adde ad predictam. q. quod no. per Ly. C. de procura. exigendi[b]. vbi de hoc. de nego. geſt. qui alienam. §. quamꝯ. ¶ Jn glo. que incipit aut ꝓꝛo. ꝛ ibi non admittit: in generali curatoꝛe intelligitur ſecus ad lites tm. vt no. ℳ dofr. in dicta. l. maritus. ꝛ in ſpecu. de cur. §. vt in aut. ver. ſed nunq; vir. ¶ Jn glo. que incipit. Ergo ibi damnum. Mo. ꝙ in perſona aduocati non fundatur vllus actus iudicij. ¶ Jn gloſ. que

a ¶ Cecus. vbi dicit ꝙ ꝑbat dicẽdo audiui ꝛ interfui. vt ibi i dicto verſi.

b ¶ Exigendi ibidem vide bar. ꝛ eũdem bal. i fi. j. col. in ver. an conſecta. ꝛ bar. i l. ſi odoꝝ in fi. vbi et ꝑ pe. ꝺ ſu. C. de app. fallit tm qñ perſona ꝺiuncta minoꝛi bꝫ tuoꝛi ẽ vel curatoꝛi ẽ: qꝛ mandatũ exꝑſſuꝫ facit ceſſare tacituꝫ. iõ nõ admittit. vt ſing. per eundẽ bal. in. l. bñ ſenatus. C. q̃ accu. nõ poſ. ꝺ quo ꝑꝺo. ale. de imo. in. l. ſꝫ ꝛ he in princ. de ꝓcu,

Universidad de Deusto
Biblioteca

incipit.i.habere in ver.sed arg.q̄ si pisani promittant genti magne societatis dare victualia intelligatur precio cōdecente nō gratis. ¶ In glo.que incipit his rationibus ibi;& eisdem hic. adde & oīno videas:qō plene no.Inno.de re iudi.cum.i.& a. de rescrip.cum dilecta. ¶ Item dicit no.Inn.extra de obli. ad ratiocinia.c.j.& vide Inno.de iuramē.calū.c.j.dic vt in spe.de aduocato.§.obūcīt.ver.item qō est clericus ibi oīno videas quatuor clericoꝝ ordines. ¶ Signat in.l.q̄d ergo.§.pena grauior Circa istum.§.sunt aliqua videnda. Primo dicit q̄ si pena grauior extra legem imponit̄ super infamia videtur dispensatum vt si aliquis debeat puniri in parte bonoꝝ condemnatus est corporaliter.nunq̄d hoc esse pōt videt̄ q̄ sic.vt dicit iste text. Econtra videt̄ q̄ non:q; fatuus est iudex qui cōdemnat nisi in eo qō petitum est.C.de fideicō.li.l.fi.circa medium.ar.j.cōi di. vt fundus.ergo si ō factum est non videt̄ valere cum sententia non sit conformis petitioni:qō esse non dz. Sed dic q̄ hic loquit̄ cum aliquis pro crimine erat condemnandus in parte bonoꝝ. que bona debeant fisco applicari.& erat crimen criminaliter intentatum.quo casu iudex potest penam prout sibi videtur mutare.& q̄ hic sit intellectus huius.l.patet per exempla glo. vt quia quis castrauit aliquem.j.de ficca.l.is qui. ¶ Item alio casu.C.vt intra certum tps.l.ij.si autem pena non dz fisco applicari.tunc iudex non potest mutare.vt statim videbis:q̄ sic intelligat̄ hec lex cum fisco applicat̄.ita intelligit glo.Et si queris que est rō:q; cum pena fisco est applicanda ita concernit rem publicam & ita iudex cum sit minister rei publice ipe pōt mutare cū pene tales sint arbitrarie.j.de penis.Item q; fisco non est quesitum ius p̄ cise ne possit mutari ex causa & ex potestate gīali data per.l.hodie. Tamen est notandum& respondendum qō dicit̄ sūa dz esse conformis petitioni &c. Concedo & cum dicit̄ talis castrauit seruum.& ideo peto eum ꝺdemnari in tertia parte bonoꝝ. Certe nō est sic dicendum in libello.sed dz dici peto declarari in.l.commisisse & qō iudex arbitrio suo potest mutare penam pecuniariam in corporalem cum sic rei publice magis prouidere videatur cū minor sit pecuniaria quam corporalis &c.j.de penis.in seruoꝝ. §.si.& sic potest solui mirabile glo.q̄ in alio damnat̄ q̄ petitum sit. ¶ Sed nunc videamus fm dictum Guber. pone qō aliq̄s tenetur pro furto non manifesto ad duplum.Iudex condemnauit in quadruplum.potuit ne hoc facere iudex.dic aut fuit generaliter actum.& tunc potuit.vt in.§.si detracta.aut specialiter.& tunc non potuit.vt no.Inno.in.c.j.de libelli obla.qñ em̄ est generaliter actum iudex non dicit̄ excedere metam petitionis & processus.Sed si condemnat vltra q̄ sit probatum excedit metam iure pcu.sententia ad processum relata.textus iste supponit qō sic q; qō non seruat̄ fama.immo est infamis.ergo p̄supponit q̄ teneat alias non mutaret conditionem hominis.j.de iniu.rupt.est.l.si quis filio ex heredato.§.pe.sicut ibi.C.de appel.C.c.furti.in prin. Quidam dicunt q̄ licet agam furti non manifesti in duplum iudex potest condemnare in quadruplum vt sententia teneat sed tanquam iniqua; rescindenda est per appellationem.alias si non appellatur acquiescitur.C.de postu.l.j.sed hoc improbat̄.de hoc q; iudex non potest amplius condemnare quam fuerit petitum.C.de fideicō.li.l.fi. cōi di. vt fundus.de ob.que ex quasi malefi.§.iudex de quo agitur.j.fa.her. Item habeo.§.j. Ideo si agitur furti non manifesti.& condemnat in quadruplum fit:quia constat teneri in quadruplum errorem certe exprimit in sūa.ideo ipo iure est nulla. C. qñ pro uo. nō est necess.l.ij.que sententie sine appellatio.rescindant̄.l.j. Itē presumit̄ cōtra sūam semper quevidet̄ lata cōtra ius nisi corroboretur quod actum fuit. Done aliquis furti non manifesti postlit.cōte.deprehensus fuit cum re per alium extractum;qō sufficit.j.de vsur.si q̄s solius.§.j.j.q̄ vi aut clam.prohibere.§.j.& ita cum ageus hoc cognouit cumulauit actionem furti manifesti q̄ pōt.vt.j.de noxali.in delictis.§.si detracta.iudex q̄ vis male fecerit:q; iudicauit ibi in alia quam sit petitum.tñ sūa est tenenda.Sz certe hoc nō potest sustineri:q; in.§.si de certa non mutabat̄ actio:sed solum qualitas non ibi bene mutare possum:sz hic agitur furti non manifesti.& sic mutatur causa & res.& ideo non habet locum cumulatio.vt no.C.de edendo.edita:qō patet ex eo:quia si probaui te furem non manifestum non possum te petere condemnari vt manifestum:q; contrarius existo.ideo non admittitur cumulatio.dico ergo q̄ in.l.ista debz poni casus: dico q̄ surripuisti mihi librum.& ita q̄ cum sis deprehensus in furto.& sic manifesto teneris in quadruplo egi ad quadruplum vbi potui probare de furto manifesto:sed bene probaui furtum.& sic non manifestum.Iudex condemnauit in quadruplum.sūa tenet q̄ vis sit iniqua.& ideo non seruat forma valet ergo si non appellat̄.arg.C.quando pro eo.non est necess.l.ij.de re iudi. presses.& l.cū probat̄.Et sic pōt hic poni casus. ¶ Sz tūc pōt queri an iudex ex eo pcessu potuit ꝺdemnare ad duplū,vt puta egi ad quadruplum contra te tanq̄ ex furto manifesto non potui probare de manifesto sed probaui furtum factum. Nunquid super duplo ex eodem processu potest ferri sententia vī qō non:q; no fuit hic causa ppōsita.Et ideo cum non probo causam propositam non debeo obtinere nec ex alia:quia non fuit proposita.ō adulte.denunciasse.§.j.de aqua quoti.l.j.§.quesitum in fi. Nec vera quia diuerse sunt actiones specie differentes.scilicet actio furti manifesti ciuilis.& actio furti manifesti pretoriae vna non continetur sub altera.ergo &c.vt.l.non potest.ff.de iudi. Cum ergo primo egi furti manifesti:quia non probaui non obtinebo nec ex furto non manifesto quia illud non proposui.non obstat ille.§.quia non dicit qō potuerit condemnare in duplo: sed dicit quod peti potuit.& caute loquitur.Sed certe dic contra qō iudex optime possit super duplo condemnare licet sit petitum furtum manifestum.licet ergo non probetur manifestum & probetur furtum.ibi potest ferri sententia:quia cum res pluris est vtiq; tanti est.vt.j.de mili.testa.cum furti.& l.j.§.si stipulanti.ō verb.obli.pro hoc:q;vbi actio non est proposita includitur idē in proposita q̄ iudex optime potest in non proposita condemnare.dic hic exp̄esse per text.qui loquitur qñ fuit actum quanto minoris.quia iudex pōt condemnare sup redhibitoria.de edil. edicto.bouem.§.aliquando.Sed ibi illa condemnatio potest fieri in actione ppōsita.hec opi.no.& est ibi.ideo propter:q; minus potest dici q̄ nihil est.j.de tributo.actio.§.min⁹.duoq; fuerunt petita:ideo q; super vno potest ferri sūa. vt.j. de arbitris celsus.§.j. Certum dictum huius.§.est ibi q̄uis iudi. idem ez primo.Sed glo.dicit q̄ primum dictum loquitur cum pena pecuniaria erat fisco applicanda.hic parti.Sed videamus an pena pecuniaria que est applicanda parti possit per iud.in corporalem penam mutari vt cum egi ppter furtum ad duplum.iudex imposuit penam corporalem nunq̄d hoc facere potest.certe iste ter.exp̄esse p̄supponit cum dicit q̄ transa.videtur super infamiam alioquin frustra tractaretur.an sit infamis vel non & per hoc videtur exp̄esse ter.j.de penis in seruorum.§. fi. certe hoc non credo q̄ iudex cum probo furtum penam dupli possit commutare in corporalem si fur sit soluendo quod probo. Quomodo pena que est applicanda parti potest auferri procura.certe non potest:quia sine facto nostro ius nobis acquiritur &c. j. de re.iu.id quod nostrum.nec est conueniens qō iudex possit auferre mihi ius quesitum. ¶† Item q̄ iudex debet condemnare fm petita. Si ergo est actum ad duplum a demonio meridiano veniet condemnandus corporaliter. ¶ Item in furto potest agi criminaliter & diuerse sunt actiones.j.de pri.delī.l.fi.j.de fur.l. fi.C.quando ciui.actio preiu.cri.l.j.in quo genere &c.p hoc.j.ō publi.licitatio.§. quod illicite.non ergo hoc potest fieri. Sed quomodo iste leges intelliguntur.dico quod hic iudex non mutauit penam: sed corporalem addixit quod facere potest. Et ideo super infamia videtur dispensatum.vt.d.l.in seruorum in fi.Et si dicas quomodo hoc esse potest certe quia vel actio serui corrup.est criminalis vt.j.de seruo cor.l.j.§.j.Et iudex dum cognoscit de criminibus bene potest imponere penam corporalem.ō.de officio presidis.l.fi.arg.per hoc de cō.tu.l.actus. vi de Inn.de accusa.cum oporteat.& extra de consti.c.j. vel in gl. dic qō dico ergo qō onerare potest accusatū vltra ciuilem penā sed quia ita facit ex eo processu videtur dispensare super infamia.Et hoc putoverum.quia non potest mutare penam pecuniariam in ciuilem nisi hoc faciat de voluntate partis.quia hoc idem fit etiam tacitis. j.de fur.interdum.§.qui furem.nec ob.j. de publi.iudi.l.interdum.& vi bonorum rapto.l.ij.§.j.quia illud iure accusationis siue actionis hoc offi.iudi.& ex causa.vt b in gl.

7 ¶† Item non obstat.q̄ iudex prohibetur ex officio inquirere nisi in casibus.vt no.j.de adul.l.ij.§.si publico.quia illud vnde principaliter ad nullius querelam:sed idem secundario.& consequenter ad querelam actionis.licet ciuiliter conqueretur.& b per officium iudicis quod super equitate potius quam super rigore fundatur.vt.j.de an.leg.committi.§.pompo.fauore publice vtilitatis que versatur in malefic⁹ puniendis.j.de iud.si lōgius.§.j.& ideo in penis imponendis latissima potestas sibi a iure conceditur.vt.j.de pen.hodie.& l.quod ad statutum.ex causa tamen vt hic not.& d.l.hodie.quod tollit multa contraria. et ideo in hac materia semper nititur pondera. Ray.de fo. Item si fit soluendum.alias potest mutare penam pecuniariaz in corporalem etiam sine partis voluntate.arg.ō.de in ius vocando l.fi.de ser.fugi.quicunq̄ de sepul.vio.l.fi. Et potest iudex ita dicere condemno in centum.& si non possis soluere condemno te tali pena corporali q̄ sic possit facere.p̄supponit text.j.de termino moto agraria. Guil.de cung.docto.egregius. ¶ In glo. que incipit immo videtur.in verbo alij distinguunt. ¶ Ho.idez est dicere restituo te.& in integrum restituo.vt.l.fin.§.filio.p.respon.de in integre. ¶ In gl.que incipit enumeratis ibi solutio

tu dic

Universidad de Deusto

tu die cum queriturvtrum infamis possit esse procurator.aut lo quimur de pcuratore qui hꝫ publicum officium. vt procurator fisci.z tñ non pōt esse.vt.j.de infa.l.ij.§.mulier.aut de pcurato re pticuli.z tñ aut est infamis per sniam.aut alr.Si per sniam tunc aut pendente pcessu repellebaꝫ a pcuratore.z repellit post condemnationem multo fortius.ar. de excus.tu.l.dixit. de li. cā qui de lib.de excep.fundū titianū.z.l.fundū.de accepti.l. si acce ptū fuerit.aut nō repellebaꝫ pēdēte pcessu.tūc exq repulsa ō pē det a pcessu ergo ide repellit vi sniē.Idē si alr q̄ p sniaz infamia zbaꝫ.z his duob⁹ casib⁹ intelligit gl.fm Host.z Guil.z Ly.in addi.Sz q̄d si non potest esse non obiectus.An teneat iudicii dic q̄ sic.vt hic per Guil.z C.de adulte.q̄uis indubi.§. fi. vide quod dixi in.l.siquis decurio.facit qō no.C.de procur. Jam de mū.z.c.j.de iudi.li.vj.Et hocverū in ciuili impedimento. secus de naturali vt furoris vel dementievel vis genite nec si est pro nus ad quod specialiter induco:quod not.per Innocen. extra de referip.scisc itatus.z.C.de transact.interponitur.qui satisd. cogan.l.ij.§.j.

1 ☞ Tria sunt genera tutelaꝝ.

2 Monitio constitutionis episcopalis idem operatur qō monitio iudicis.

1 **Aiorum.** ✝Not.q̄ tꝫ sint tria genera tutelaꝝ testamentaria legitima z datiua non est ita in cura.q; non est testamentaria nec legitima:sed datiua.tamen excepta cura furiosi z pdigi.ita sentit glo.hic.z instit.de cura.§.furiosi.de quo alibi di cam. ¶Item iste ter.est arg.qō coniuncta persona admittaꝫ p coniuncta minore.de hoc habetis glo.j.de auc.tu.l.tutor q̄ post §.j.z de hoc per Ly.C.de procu.l.exigendi.z in spe. de coniun cta psona.ver.item qō is.pro quo facit.j.rem ra.ba.l.minor. in
2 pr̄in.de mino.l.patri pro filio cū si. ✝In glo.magna ibi.sicut iudici.no.q̄ ista gl.arg.qō idem operatur monitio constitutio nis ep̄alis.que monet executores testamentorum:qō operatur monitio iudicis:q; equiparaꝫ factum iudicis z factum legis.z ita est verum.Bal.

Affinitates. ¶No.hic duplex argumentū.primo q̄ hꝫ quis prouxore fratris viuētis nō possit testificari.tñ sec⁹ si est vidua.q; absoluta est affinitas fm Guil.Item z amoris vinculum.vt no.j.de re iu. sed hic ita. vbi est glo.no. ¶Scōo est arg.ad statutum de compromissis inter affines qō relicta fratris non dr affinis:hꝫ quedam reliquie re manent fm aduocatos.z ita vidi de facto.

Affinitates. ¶No.q̄ vbi de affinitate loquitur in telligitur de affinitate presenti.z facit ad statuta de compromissis fiendis inter consanguineos z affi
g nes que non venditant sibi locū finito vinculo affinitatis[a].et est glo.j.de re iu.l.sed hoc ita quam tene mēti.z facit.C.de adul te.l.si mulier.ꝛc.

Item pomponius. ¶Not. q̄ dispositio in vno gradu porrigitur ad gradum ulteriorꝫ in quo est eadem ratio. ¶Item no. hic qual
b dam prepositiones pro[b] ad.z si.adde quod no.j.de condi.z de mon.eas causas.

Item pomponius. Per hunc versicu. dicit Bar.q̄ auc.matri z auie habet locum in proamita:z abauia per istū ter.z dicit se ita con suluisse. ¶In glo.j.quorum ibi.si ab vel ad.not.q̄ prepositio nes equiparantur.adde quod not.j.de odi.z demon.l.has cau sas.Bal. ¶Additio Bal.

1 ☞ Permissio relata advnum gradum complectitur gradꝫ posteriorem.

2 Lex nō minus potest q̄ iuder.

Aiorum. Affinitates.finita causa finitur priuilegiū.cōcor dat quod no.de re iudi.sꝫ hoc ita.z facit ad sta tutum ō cōpromissis inter affines. Et vide.C. de adul.si mulier. Item pomp.idem iuris est ō
1 noīe z pronoīe prepositio. ✝No.q̄ pmissio relata advnum gradum cōplectitur gradū posteriorez.secus vī in phibitione.vt in auc.de resti.fideicō.§.manifestū.vbi si filiꝰ est phibitus non intelligit esse phibitus nepos.vide hic an dis positio in vno gradu trahaꝫ ad alium gradum siue sit permisso ria.siue phibitoria.dic aut loquimur in actu voluntario.aut in actu rōnabili. Si in volūtario.aut lex p̄sumit eandē voluntatez in alio gradu.z porrigitur ad eū.aut nō:z tūc nō porrigit.de te stamentaria tutela.qui filiabus.de leg.iij.seruus leg.§.ouibus Si in actu seu dispositione rationabili.vbi sic est:q; sic esse dꝫ. tunc aut est eadem ratio in diuersis gradibus.z tunc idē est ius ff.de sena.qui indignus.aut non eadez ratio.z tunc secus vt.C. de naturalibus li.l.fi.z facit de fi.mandato. ¶In glo.curatori bus.vide Inno.de offi.archi.cum sit contineri.ait hic Ulpia.re darguit pretorem de insufficientia.ex quo probaꝫ q̄ interpreta tio per identitatem rōnis ad casum.l.non cōmissum est extensi ua.alꝫ non pcederet redargutio de insufficientia.z dicit no.§. de legibus.l.de quibus. ¶In glo.que incipit. exponit p̄dicta
2 ibi:sed dicas. ✝No.q̄ minus potest lex q̄ iudex.z facit ad p nunciationes.quas leges faciunt tpo facto.no.ō ea.di.tutelas doc.in glo.que incipit.immo fo:.in quo differt stultus a fatuo. vide per archi.xxij.dist.constantinopolitano.vūvidet fatuus vi de.xciij.di.legimus.in Esaia per archidia.

¶Additio lecture vacantis in.l.Item quibus.

Item quibus. Vide in spe.de officio iu. §.j.Item qū petitur z in terdicatur curator.vide in spec.de actione ver. Item mulier.opponit ꝰ actorem prodigo.vide Inn.de sup pten.negti pre.grandi.

Et qui nego. ¶Nota infirmitatem animi z corporis equiparari.z adde quod nota.in.l.ab hostibus.in princip.j.ex qui.cau.ma.io.

¶Additio.Bal.

Et qui. Vide in spe.de cura.§.an assit.versi.sed an is q̄ affuturus.z intellige etiā in criminali q; curator liti bene datur etiaꝫ in criminali causa. vide Inno.de iudi.pasto.

Acto autem. ¶No.aliquid licere ra tione officij necessarij. q̄ alias non licet.z vide Innocē.extra de eta.z qua lita.cum bonc.z de officio lega. quod translatio nem.Bal.

1 ☞ Prohibitio nō transit ad successorē in officio.

2 Prohibitio in dubio an censeatur perpetua.

Si quis. ¶No.q̄ ista verba apud se sunt restrictiua. vnde non reprehendunt successorē.z est ar.q̄ si iuder dicit ita.reseruo mihi taxationem expensarum.z non di xit mihi z successori meo q̄ non possit taxare successor. cōtrariū tñ videtur:q; spāle est in snia expeñ. condēnatoria iudicij q̄ va let incerta snia vt no.in.l.terminato.C.de fru.z lit. expen. vnde illa verba q̄ inseruñ reseruata taxatione nō sunt de necessitate pōt ergo successor taxare nō vi reseruationis facti: sed vi iuris cōis.z adde hic qō no.arch.iij.di.c.regula.z.l.distin.c.si lapsis.

1 ✝No.hic q̄ phibitio nō trāsit ad successorē in offō. ¶Que
2 rit hic glo. vtrū phibitio in dubio censeaꝫ ꝑpetua.z distinguit aut fit extra ordinez.aut per viam iudicij z causa cognita. Pri mo casu p̄sumitur temporalis. Scōo perpetua. Idem no.in.l.j. C.de postu. Adde q̄ hoc est verū vbi phibitio esset ꝓpter malū seu ꝓpter crimen:sed vbi fit ꝓpter contumaciaz semp p̄sumit temporalis.s.q̄diu durat in contumacia.z nō vltra. vt extra de consti.c.ex literis.vbi est casus. z per hoc dico q̄ si statutū dicit q̄ ille q̄ non soluit collectā nō audiatur:vel illi q̄ non ponit i ca strō rem quā possidet non reddatur ius eū ista pena rōne con tumacie vel negligentie statim cū q̄s soluit postea vel rem in ex timo ponit:venit audiendus.vt.j.de colla. bono.l.j.§. si pater. z qō ibi no.per Ja.de arc.z adde qō no.j.ex qui.cau.ma.l.sed z si per pretorem.§.si dum decreto.Bal.

¶Additio Bal.

Acto autem. Vide plene per Inn.de eta te z qualita.cum bone. z de b officio leg.q̄ translationē.vide in spe.de aduo.§.j.in fi.§.siquis. ¶No.ar.q̄ si alicui est ꝑceptum q̄ com pareat coram tali psona q̄ non tenet cōparere coram successore. se cus si vt cōpareat coram officio.vtputa q̄ conspectui ap'lico se p̄ sentet.naz tunc interim mortuo papa dꝫ comparere coram succes sore.q; ꝑceptum nō est psonale.sꝫ reale.de accu.lꝫ in beato Pe tro.de quo per archi.iij.q.ij.apud se.j.loca.l.iiij.extra de reseri. c.susceptum.l.fi.li.vj.

Aos prohibet. Officio iudicis p hibitio dꝫ repelli.lꝫ non apponatur exceptio h.d. ista.l.vel sic.inhabili tas etiā nemine opponēte inhabilem repellit.h.d. istud tñ non est verū de inhabilitate iudicis:q; hāc inhabilitatem non pōt nec dꝫ iuder opponere sibijpsi.vt extra de rescrip.c.sciscitatus.per Inno.non ob.l.ij.C.si seruus.aut li. ad decur.aspi.li.x.q; ibi loquit cum inhabilis impetrat. Imo. loquitur cum ab alio impetraꝫ. ¶In tex.ibi pretor.s.mortuus in edicto.no.hic qō constitutioni phibenti non potest renūcia ri.de hoc per Ly.C.ad vell.si mulier.z.C. ne fideiussor.do.den tur.l.j. ¶Item no.ex ista.l.ar.qō iuder ex officio pōt oppone re testi infamiam.lꝫ aduersarius non opponat.ita tenet Inn. p hunc tex.extra de testi.c.intimauit.ad hoc facit glo.or.in.l.j.j.

[a] ¶Affinitaꝫ. adō do. alex. de imo.i.l.nō tm̄.de re iud. z pau.de ca. i l.ret iudicate §.socero. ad fi.so.ma.z an ge. are. inst. d act.§. pena les.z pau. de ca.inpsi.lxvj.

b ¶Pro. de q̄ dictione vide frā.are.in.l.q̄ dam cū.in. ij. col.circafi.de ff.ob.z quam plurimas re missio. quas ibi posui in apostil.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de magi.conuen.que dicit ꝙ iudex ex officio ꝺz inquirere.ꝺ cō-
ꝺi.testis.ꝛ est gl.singularis. ¶Item iste ter.est ar.ꝙ si per sta-
tutū prohibent audiri querele bannitoꝝ.qꝺ ꝛz aduersarius nō
opponat de banno.tñ iudex ex officio ꝺz bannitū repellere.ꝛ ꝺ
ꝛz Ja.de are.j.de iniur.l.j.§.item apud labeonē.ꝛ.§.ait ꝓtor.et
l.ꝓtor edixit.§.ij.ꝛ maxime cum bānum est notoriū qꝛ id qꝺ est
notorium ptinet ad officium iudicis nemine opponente vt no.
in.l.ij.ff.de feriis.ꝛ.l.j.qui.ꝛ aduersus quos.vbi est gl.not.ꝛ hoc
ꝛz Ly.C.de accu.l.reos. ¶Item est.arg.ista.l.qꝺ inhabiles ab
honoribus ꝛ dignitatibus repellant ex officio superioris.ꝛ adꝺ
qꝺ no.Inn.extra de pen.c.dilectꝰ.de accu.c.nulli eꝑorum.ꝛ qꝺ
no.arch.iij.q.vij.c.iudicet.Idē dico de instrumēto facto a nota
rio ꝓhibito artem exercere vel casso de matricula:qꝛ hec regla
per hanc.l.qꝛ prohibitio cum fiat in odium pōt a iudice supplē
te opponi.Bal. ¶Additio Bal.

1 ☞Consulens alicui parti pōt esse aduocatus ꝑ altera.

¶Clos prohibet. Hic oino vide qꝺ no.
Innoc.extra de penis
dilectus.ꝛ de pen.ꝛ remiſ.c.romana.ꝛ dicit Inn.qꝺ
etiam in teste �

Universidad de Deusto
Biblioteca

z locum hec lex extra de testi.intimauit. Item vide Inn.extra.c.nulli eꝑorum app.se.vide in spe.ne clerici vel monachi.ꝛ.j.de iniur. Item vide.§.qꝺ ait ꝓtor ꝑ Ja.de are.vbi dicit si lex dicit aliquem non debere audiri ꝙ iudex ex officio ꝺz eum repellere si prohibitus est. ¶In glo.ibi.in petuum.Bof.dicit aut pena imponit ꝑ cōtumacia.ꝛ intelligit spālis.de ꝺsti.ex literis.aut pro crimine.ꝛ tunc aut tale crimen requirit penam ꝑpetuam.ꝛ intelligit ꝑpetua.C.de penis seruꝰ aut tꝑalem.ꝛ intelligit tꝑalis.Idem in dubio.vt hic.tu oia cō-
iungas hic.oino videas archi.iij.dist.regula etiam relaxari.est hic relata gl.ad ter.no.ꝙ in literis que dependent a iudice nō a procuratore. ¶In ter.pōt de facto supplere idez in notoriis qꝛ de eis non supplet de facto cum de facto constet:ꝛz de iur.vt l.j.C.qui ꝛ aduersus quos.Et adde qꝺ no.extra de post.pre.bo ne.vide oino archi.iij.q.vij.iudicet. ¶In gl.que incipit.j.ad p
1 dictaꝝ pſonarum cās sup.l.hi qui. ¶†Not.ꝙ ille qui ꝺsuluit alicui parti pōt esse aduocatus ꝑ altera nisi fidē alteri de patro cinando dederit.vide in spe.de aduo.§.nunc tractemus.ꝛ v̄.ꝛz nunqꝺ postq̄.ꝛ ver.sc.Bal.

1 ☞Prohibitū ad tps videt ꝓmissum ad tempus.
2 Mens pronunciantis est seruanda.
3 Interdictum silentiū appellatur.
4 Pena infamie ꝓprie non est delicti pena.

¶Operator. Snia tꝑalis non durat post
tps:nec effectus sententie.h.
1 dicit. ¶†Mo.ꝙ id qꝺ est ꝓhibitum ad tps videt ꝓ missum post tps.ꝛ qꝺ illud qꝺ est tꝑale non ꝺz trahi ad ꝑpetuitatem.ꝛ est arg.ad statutū qꝺ repellit filiam dotatam superstite masculo.qꝛ deficiente masculo filia admittat. ꝛz masculus diu possederit bona:qꝛ iste est magis quidam ordo succe
2 dendi quā sit inhabilitas:qꝺ no. ¶†Sedo no.ꝙ seruanda est mens ꝓnunciantis.nec est faciēda.ꝺ mentē ꝓnunciantis in illo
3 verbo ꝺ snie fidem ꝛc. ¶†Tertio no.ꝙ interdictum appellat
4 silentium. ¶In glo.advtruncꝝ ibi.consecutiuum. ¶†Mo.ꝙ pena infamie non est ꝓprie pena delicti.ꝛz quoddā ꝺsecutiuum eius:qꝺ tene menti.ꝛ adde ad.l.nostram.qꝺ no.Ly.C.de penis l.seruus.ꝛ.j.de pen.l.seruus.ꝛ.j.de pecū.l.sine prefinitione.ꝛ qꝺ no.Inn.in.c.sicut.de cohabitatione clericoꝝ.ꝛ mulierum.

¶Additio Bal.

a ¶Audiri.ꝛz qꝺ si petāt re stōnem in integrū aduersus bannum vide do.bar. soci. in consi. ccxcix. incip. capio primū in v̄. ꝓterea. in fi.in.ij.gte

¶Operator. Silentium impositū ad tps
post tps lapsuꝝ finit h.d.ter.
nisi cōsecutiue attrahat secum ꝑpetuam infamiā. nā tunc per accidens non ex snia:ꝛz ex edicto durat ꝓhibitionis effectus.vt in glo.añ.vide Inn.de ere.aplice.de coha. cleri.sicut. ¶In glo.in ver.satisfactionem.ibi omnino videas.ꝛ vide Ly.C.de penis.seruꝰ.ꝛ vide qꝺ no.C.de usur.usure.bal.

Diuus quoqꝫ. Silentium. ¶Mo.silentiū sic.de li-
bera.leg.aurelius.§.centum in.l.
precedenti prime.ibi non ꝓhibere. Exclusio ad tps est inclusio post tps. Et facit ad qōnem perusinaz de filia dotata.vt admittat filio mortuo post mortem patris. Sed ꝺ filiā facit.C. de adop.cum in adoptiuis ver.ꝛ iterum.adde.ꝛ qꝺ no.ea.l.in glos.vt recidat. ¶Item ꝛz cesset statuti ꝓhibitio sufficit ꝙ remaneat ꝓ hibitio iuris cōis.vt.ff.de here.instit.l.si non lex elie.Et ius cōe ꝓhibet rumpi per eum qui tpe mortis non erat prohibitus ad rumpendum.vt.l.si quis filio exheredato.de inuſto testa. C.de cura.furio.l.fi.§.tali.

f ☞Episcopus est maior q̄ potestas ciuitatis.

¶Ex ea causa. Prohibitio que infamiam non
irrogat nō porrigitur extra territorium prohibentis.h.d. ¶Mo.ꝑ a contrario sensu ꝙ quando sententia afficit personam porrigit effectum suum vbicunꝝ locorum vnde infamis est infamis vbicunꝝ.ꝛ excommunicatus est excommunicatus vbicunꝝ.secus quando non afficit personam.quia tunc non porrigit effectum suum extra territorium iudicis.que distinctio est valde no.ꝛ alibi melius non reperitur dicit enim glo.ꝙ qñ persona est affecta illa est sicut lepra que se quit̄ leprosum vbicunꝝ vadat.qꝛ est annexa ꝛ affixa ossibus. ¶In gl.maxime in fi.intellige quando extra territorium ꝛ nō intra litigat̄. ¶In glo.arg.Istud argumentum sumitur ex eq̄ paratione snie ꝛ consuetudinis:quam equiparationem not.qꝛ ex quo protendit vbicunꝝ intra territorium ergo porrigitur ad ca stra ꝛ villas illius territorij.facit.j.de iudi.insule. Ibi eps seruat.no.ꝙ eps seruare ꝺz inter laicos in foro suo litigantes consuetudinem laicoꝝ.ꝛz consuetudo non porrigat̄ ad aliud territorium.diuersum tñ si porrigitur ad aliud forum in eodem territorio.tñ ista glos.ꝺz intelligi q̄tum ad decisionem cause non q̄tum ad ordinationem iudicij.arg.eorum que no.in.l.j.que sit lon.consue.per doct.sed quid si litigant clericus ꝛ laicus.dicit Bar.ꝙ si clericus conuenit laicum in foro seculari seruabitur statutum populi.si autem laicus conuenit clericum in foro eccl̄i seruabitur statutum seu constitutio episcopi.ita no.Ber.extra de foro compe.ꝙ clericus.qꝺ similiter est intelligendum q̄tum ad ordinem ꝓcessus.nam q̄tum ad substantiā obligationis nū q̄ pōt non subditus litigare.ꝛ facit qꝺ no.Ja.de are.de priui. ere.anthiocensium.ꝛ qꝺ no.Ly.in.l.ij.circa fi.que sit long.ꝺsuetudo.ꝛ qꝺ no.Abbas ꝛ Jo.an.in.c.j.extra de ope.no.nun.ꝛ vide qꝺ no.Inno.in.c.j.extra de offi.ord. Ibi q̄ potestas ciuitatis
1 ¶†Mo.ꝙ eps est maior quā potestas ciuitatis.de istis ptātibus ciuitatis.vide qꝺ no.Ja.de ar.in.l.ad cognitionē.j.qui.ex cau.in pos.catur glo.tangit in.l.ij.C.de sen.ex pericu. recitan. Ibi inducit nec ligat minor maiorē.ꝛz ius cōe ligat cum.

1 ☞Prohibitio extendit̄ ad totam ꝓuinciam ꝓhibentis.
2 Prohibitio facta per potestatem an habeat vires in curia eccl̄i

¶Ex ea causa Prohibitus postulare vel ꝓ
hibitus in ea ꝓuincia nō in
alia postulare per istam.l apparet cū banniti sint ꝓhibiti ꝙ banitus a potestate istius ciuitatis intelligitur positus in banno de ista ciuitate ꝛ suo ꝓ prio comitatu non de alio loco.vnde bannitus hic non est propterea bannitus castri plebis:quia istud castrum habet territorium per se.casus est hic.vbi dicitur ꝙ prohibitio iudicis intelligitur de tota sua iurisditione non de iurisditione alterius. ¶In ter.ibi.eius nois.vide hic qꝺ no.j.de re.iu.l.semper in sti pulationibus. ¶Mo.in hac.l.a contrario sensu qꝺ infamia vbicunꝝ repellit:qꝛ tanꝺ lepra sequit̄ leprosum vnde ꝛz bannitus de ista ciuitate non sit bannitus de ciuitate florentie.tñ hoc ꝓ supposito ꝙ sit infamis.ita est infamis ibi existens sicut hic: qꝛ infamia est macula ossibus inherens. Idem in excommunicatione.nam ecclesia se non diuidit.vnde excōicatus hic est excōi
1 catus vbicunꝝ.ꝛ ita dicit glo.quam no. ¶†Sedo no.hic ꝙ ꝓhibitio extendit̄ ad totam ꝓuinciam ꝓhibentis.i.ad totam suam iurisditionem seu totum suum territorium.porrigit̄ ergo ad castra ꝛ villas que sunt sub eodem imperio.ꝛ hoc ꝛz hic glo.ꝛ ꝓ hoc in aut.qui.mo.na.effi.le.§.si quis et.j.ad municipa.l.q ex
2 vico. ¶†Querit hic glo.vtrum prohibitio vel bannum facta per ptātem habeat vires in curia eccl̄i sicut in curia seculari dicit glo.ꝙ eps maior est quam ptās.tñ sententiam potestatis servare tenet̄.ista sunt verba glo.valde no.vñ si statutum dicit ꝙ que
a rele bannitoꝝ non audiant̄ banniti non debent audiri[a]. nec in curia ecclesiastica nec in curia seculari:ꝛz alterius ciuitatis. sic facit qꝺ no.Inno.in.c.j.de offi.ordi. Item si statutum dicit qꝺ non soluens collectam non audiat̄ iste ꝺz repelli tam in curia seculari quam in curia eccl̄i.si tñ sit pſona subiecta.ꝑ ista glo. facit qꝺ no.extra de foro compe.ꝙ clericis.tu vide hic qꝺ no.Jo.an. in.c.j.de ope.no.nun.in nouella.si ista statuta exorbitarent a canonica equitate.eps nō teneretur ipa obseruare.vt ibi per Jo. an.ꝛ facit.c.vl.de exce.lib.vj. ¶In glo.arg.ibi eps seruat.vide Ly.C.que sit lon.consue.l.ij.in fi.ꝛ vide quod no.in simili.in.l. ij.in fi.C.de consti.pecu.ꝛ si dicis quomodo minor ligat maiores.respondeo non ligat ipse:sed ius commune quod factum minoris confirmat.ꝛ ista glos.est vera nisi in his que respiciunt ordinem iudiciorum:quia in illis est seruanda consuetudo ꝓ prij fori non fori alieni.vt in.l.ij.C.quemadmo.test.aper.ꝛ not. in.l.C.que sit long.consuetu.cum.l.seq. ¶In eadem.ibi maior ꝛ ideo episcopus in his que pertinent ad suum officium potest inhibere potestati tanꝺ inferiori.ꝛ eum excōicare.et adde qꝺ no.j.de manu.l.apꝺ eū:qꝺ tene mēti.Bal. ¶Additio Bal.

¶Ex ea causa. Postulandi. qñ afficitur extra
territorium.rñdeo ꝙ per ꝓñtiam non directo.vel qꝛ inter territorium initiatur.ꝛ sic non

ob.de

Universidad de Deusto

ob. de pfti. vt anima. li. vj. q: ibi traheret execution̄e p̄incipaliter. ⁊ directe extra territoriū.

Aqui fisci. Aduocatus fisci p̄t esse ꝺ fiscū in cā suā ⁊ suoꝝ. h. d. ¶ No. ex hac lege ꝺ aduocato fisci. q̄ hoc est speciale offiū in ecclesia romana. ¶ No. ꝺ p̄ priorib⁹ artium qui debēt operari p̄ cōi. ordinata tū charitas incipit a se. ⁊ suis. ⁊ est in hac. l. ar. qꝺ ꝺz quis magis iuuare patrem quam patriam. ¶ Additio Bal.

Aqui. Non prohibent. ar. ad. q. de iudice qui successit appellāti. Facit de exc. rei iud. l. j. ⁊ extra de re. iu. suborta. Bal.

Principe. ¶ No. q̄ rōne officij supuenientis admittitur variatio. ¶ In glo. sz nonne ibi iudicatum. Not. ergo q̄ lz quis ꝺsoluerit in camera. tū p̄t esse aduocatus alterius partis. nisi ꝺrium p̄misisset. guil. dicit q̄ nudatis secretis improbus est qui diuersam ptem adiuuat: qꝺ est verū si sibi tanc̄p consultori fuit solutꝝ ꝺdigno salario p̄ ꝺsilio q: non ꝺz ꝺrijs ptibus consulere. secus aūt si sit tentatus a clientulo: q: obuiandū est malicijs eoꝝ. Ibi rū. sic istud est falsum q: lis nondū est finita: cā appellationis est cadē. i. idez negociū cum prima cā. dicit. G. q̄ lz aduocatus mereaī nouū salariū p̄pter nouum laborem q̄ non p̄t se transferre ad diuersam ptem ⁊ esset tergiuersator: q: non ꝺz primam fidem irritam facere: qꝺ dicit in spe. in ti. de locato. §. nunc tractemus. ꝺ. sed nunq̄d post q̄. ⁊ ver. sc. Bal.

¶ De his qui notanī infamia. Rubrica.

¶ Continuatio huius rubrice nascitur ex. l. precedenti in fine. hic em̄ iurisconsultus exequitur quod ibi pollicitus est. ¶ Additio Bal.

¶ Vide Arch. in. l. ex ea. ꝺ. ti. j. q. vij. testamentis. ⁊ vide qꝺ no. Inno. extra de preben. extirpande. ¶ In glo. no. q̄ qui in ver. Item hec habent locum.

1 ¶ Infamia est duplex.
2 Infamia iuris est duplex.
3 Infamia iuris irrogatur per sniam latam a iudice cā cognita.
4 Nullū genus probationis infamat dempta pbatione que fit p confessionem.
5 Infamia quomodo ꝓtrahatur ipō facto.

Retoris verba. Ista. l. tractat ꝺ duplici gne infamie. s. de eo genere infamie que irrogatur ipō facto. ⁊ de eo gne infamie que irrogaī per sniam permixtim nunc tractat de. vno. nunc de reliquo. vt. j. patebit ⁊ q: ponuntur hic verba edicti pretoris que sunt valde breuia non potest poni casus summarius. ¶ In tex. ibi potestas ergo a contrario sensu factum ab incompetenti non irrogat infamiā etiam si iste incompetens esset papa' qui aliquid faceret in non suum subditum vel econtra imperator qui aliquid attentaret in clericum vt no. Inno. extra. de foro compe. c. licet. vbi vide. ⁊ vide extra de resti. spo. c. in literis per eundem. ⁊ facit. C. ne de sta. defun. l. si pater. cū si. extra de accu. c. ad petitionem. ⁊ quod no.
1 Archi. j. q. j. c. multi. ¶ † No. q̄ duplex est infamia. quedam iu-
2 ris. ⁊ quedam facti. l. nostra tractat de infamia iur̄. ¶ † Scꝺo no. q̄ infamia iuris est duplex. quedam est que irrogatur ex genere facti ipō facto. ⁊ hec potest appellari infamia iuris ⁊ de iure eo quod non est opus iudicis ministerio. ⁊ hoc est vbicunq̄ lex factum notat. q: tunc. l. ipō facto pnunciat vt. j. de ritu nup. l. palaz. §. fi. ⁊ hec potest dici canon late sententie. vt no. j. de cadi. l. amissione. §. j. ꝺ isto genere infamie ponitur exemplum hic in ver. qui artis ludicre. ⁊ in ver. qui eamvsq̄ ad fi. ⁊. ꝺ. ti. j. l. j. §.
3 bestias. ¶ † Scꝺo modo irrogaī infamia iuris per sniam latā cā cognita a iudice non ab arbitro. Idem ꝺz esse snia diffiniti-ua non interlocutoria. vt. j. eo. l. quid ergo. §. ea compromisso. et §. quantum hinc est q̄ dicunt. doc. q̄ banniti non sunt infames infamia iuris q: bannum est sententia interlocutoria ⁊ interlocutoria nō infamat. ⁊ allegaī gl. ordi. in. l. j. C. de modo mulctā. ⁊ Cy. in. l. fi. C. de require. re. vbi vide. adde q̄ infamia iuris irrogatur duobus alijs modis. Primo modo per confessionem veram. vt no. j. e. l. qm̄. quod est verum si fiat coram iudice. secus si fiat coram arbitro a quo lata sententia non infamat nec confessio facta coram eo vt singulariter no. in. d. §. ex compromisso.
4 ¶ † Not. etiam hic q̄ nullum genus probationis infamat nisi probatio que fit per confessionem. vt. j. eo. l. lucius ⁊ est glos. ormultum singularis. j. de iureiur. sed ⁊ si posteri. §. pe. in gl. que incipit subaudi quam tene bene menti, alius ⁊ quartus modus est ex genere pene precedente interlocutoria. tū causa cognita. vnde hic requirunī tria. Primo requiriī eam famosam subsistere. Scꝺo requiriī interlocutoriam vel p̄ceptum iudicis. Tertio requiritur ipa facti executio famosa. vt suffragatio vel alia pena ignominiosa. de hac singulariter no. j. eo. l. ictus fustium. ⁊ ista tenemenți p̄o euidentia dicendoꝝ in hoc ti. ¶ † Posset hic dubitari de vno. quando infamia ꝺbitur ipō facto. vtrum oporteat aliquid per iudicem declarari. ⁊ videī q̄ sic. vt. j. de iure fisci l. is qui delatorem vbi dicit q̄ debet p̄ius liquere de ipō facto ⁊ hoc declarari per iudicem. ꝺ dico q̄ non requiritur iudicis ministerium. vt ar. j. de condi. insti. l. que sub conditione. §. fi. ⁊. C. loca. l. fi. non ob. Leius qui. quia loquitur in his que ministeriū iudicis desiderant. sed hic non desiderat ministeriū iudicis nec processus aliquis. ⁊ in multis casibus in quibus infamia ipō facto irrogatur non esset reperire psonam aduersarij cum quo processus posset fundari nec etiaz est reperire accusationem vel ius aliquod intentabile. vt est exemplum in illo ver. qui artis ludicre. ⁊ in illo ver. qui eam que. ⁊ in. d. l. j. §. bestias. ¶ In gl. j. que increpauit non calore iracundie. sed iusta rōne motus. vt. j. de reg. iur. l. qꝺ calore. ¶ In ea. ibi cuius. s. infamie. s. facti. ¶ In ea. ibi. l. fratres. ⁊ est rō. q: infamis etiam sola infamia facti dicitur turpis psona. vnde ꝺ eum intentaī querela per fratrem exheredatum si aūt frater haberet quartam excluderet̄ ab ista querela. vt no. in auī. de heredi. ⁊ fal. §. primum itaq̄. ¶ In ea. ibi nec̄. adde qꝺ no. ꝺ. de sena. l. cassius. ⁊. C. ꝺ sum. tri. l. j. ¶ In gl. que incipit. x. vel. xj. in fi. adde quod no. ꝺ. ti. j. l. j. §. ait p̄etor. ¶ Posset queri vtrum statutum posset imponere penā infamie in alijs casibus qui non continenī iure cōi. credo q̄ sic. tū infamia ꝺcta per formam statuti posset remitti ⁊ tolli per pplm qui haberet hoc casu ius restituendi ad famam. ⁊ ita tenet Bar. ꝺ. ti. j. l. j. §. de qua qꝺ satis credo verum. lz non possit hoc per aliquam spālem. l. pbari sufficit ad hoc regula iur̄. qꝺ is pōt absoluere qui ⁊ condemnare ⁊ econtra. Et idem dico in rebannitiōe exbannitorum. q: lz ter. de pe. le. l. legati. dicat q̄ hoc ptinet ad p̄incipez tū ꝺdemnativigore legum municipalium per ipm populum pōt rebanniri ⁊ restitui in integrum per regulā superius alleg. ⁊ ita videmus de facto seruari. ¶ In ter. ibi matrimonio collocauerit. multofortius si in concubinatu. ⁊. C. de renuo. do. l. fi. C. de secū. nu. aūt. eisdē de penis. ⁊ in auī. de rest. ⁊ ea que pa. §. fi. fm Albertum papiē. ¶ Additio Bal.

Retoris. Potestas. g̃. a ꝺrio. factū a iudice incompetenti non irrogat infamiam. facit. C. ne de sta. defun. si pater cū si. tunc de ꝺ plene no. Inno. de resti. spo. in literis. immo etiam si papa non subditum exautoraret non valeret de foro competenti. licet per Inno. ⁊ vide Inno. de app. super eo. ver. sed si sane. Prevaricationis. an bannum irrogat infamiam facti. dic q̄ sic vt. l. fina. C. de requirē. reis. ¶ Qui furti. no. q̄ damnatum furti sequitur infamia. lz non fit expressum in snia de infamia. ⁊ licz de hoc non agatur. de elec. cum vintonien. ¶ In glo. ex hoc. s. q̄ Inno. ¶ Iniuriarum nisi iniuria esset minima. vt extra de re iudi. cum te vel hoc tex. restringiē. Sciret Ergo a contrario ignorans nō artatur ad penam. sic. j. eo. genero. ⁊ hic est arg. q̄ constitutio non liget ignorantem. Sed dic aut loquimur in ꝓstitutione p̄incipis aut inferioris. Primo casu aut loquiī ante duos menses et non ligat ignorantē. sz de sciente est questio. nā aliqui dicunt tps esse de substantia sen. de eē legis. vt no. Paulus in proemio cle. ¶ Joan. an. dicit q̄ scientes statim post publicationez ligantur q̄ tempus non est de esse legis. ¶ In matrimonio. Idem si meretricatur. C. de renoca. do. l. fi. ibi sed proprius al. papā. C. de secun. nup. aūt. eisdem penis. ¶ No. q̄ quando quis est excommunicat⁹ ab hoc probatur excōicatio p̄ sniam. licz nō probetur delictū. sed quādo a canone ꝺz delictū probari sic est infamia. vt no. Inno. extra de testibus cogendis. c. j. hoc addet oinovide quod no. Arch. l. di. ex penitentibus. ¶ In addi. que incipit quid si pono sicut diffamandus non habetur p̄ infami. Ita deponendus non habeī p̄o depposito q: esset plus tpe. vnde homicida. lz sit deponendus tū iterum licite tenet beneficiū vt no. Archi. l. di. studeat. ⁊ Inno. de concep. Preterea cum nostris. in p̄incip. In. l. ex ca. ꝺ. arg. q̄ bannitus a potestate pisano non intelligatur bannitus nisi de pisis ⁊ suo districtu. ⁊ si alibi offenditur etiaz a pisano punitur offendens fm legem municipalez illius loci. lz statutum pisis dicat bannitū posse impune offendi. nam ⁊ ibi non est bannitus. Item nota bannitum de ciuitate intelligi bannitum de toto districtu. ¶ Item no. ꝺ ar. q̄ vbi esset infamia ꝺcta etiam coram aliquo p̄ide nocet eadem rōne coram eꝺ. Facit de sen. exc. c. vl. li. vj. nam si est excommunicatus vbicunq̄ psona est affecta. vt in excommunicato. Itez sicut est in snia sic est in consuetudine. nam vbi afficit personam subditam ligat eamvbiq̄. Nam vitium reale transit ad omues

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ adde qđ dixi. ff. co. l. j. §. pueritiam.

Quod ait pretor. Jn ter. ibi dimissus i. ignominiose remissus seu expulsus. ¶ Jn text. ibi. ff. b. t. in ꝑ edicto. Jn ter. ibi missus ignomie cā. ¶ Jn ter. ibi si accipien. vt sit infamis. no. quatuor nota. s. ala. cohors legio exercit⁹. ¶ gl. declarat istā vocabula. ¶ No. qꝫ ita irrogat infamia maiorib⁹ sicut minorib⁹ nec habet distinctio ꝑsonaꝝ, nā reat⁹ oēm honorē excludit vt. in. l. j. C. vbi sena. vel cla. ¶ No. i ver. sed hic cum. qꝫ etiā in materia penali verba sunt ampliāda non restringenda quod not.

1 ¶ Paria sunt aliquid ipso facto declarare a verbis exꝑssis.
2 Paria sunt aliquē grauari ipo facto ¶ per sententiam.

Ignominie. ¶ Jn ter. ibi detraxerit. vt puta decinxit sibi ensem ¶ calcaria remouit fran. ac. simili modo fit degradatio actualis. vt in. c. degradatio. de pe. l. vj. ¶ No. hic qꝫ multa dicunt tria. vnde si accuso titiumqꝫ me pcussit multis vicibus. ¶ ꝓbo de tribus vicibus de tribus venit ꝺemnandus. secus si dixi pluribus qꝛ pluralis locutio duorū est ꝺtenta numero. vñ non videt egisse nisi de duabus. ¶ sic nō pōt fieri ꝺemnatio nisi de duab⁹ vicibus. ¶ Scōo no. cām inserendam qñ aliqđ fit qō pōt fieri ex pluribus causis. nō ad eūdem finē. sed ad diuersum tendentibus. ¶ † Tertio not. qꝫ paria sunt aliqđ ipso facto declarare. ¶ declarare verbis exꝑssis vnde oīs exautoratus ¶ degradatus est infamis qꝛ cā famosa inesse videt ex ipo genere pene seu ex ipa facti qualitate sic alibi diximus qꝫ ꝑ facto datur voluntas intelligi. vt. C. de insti. et substi. l. reprehendenda. ¶ † Item collige hic arg. qꝫ paria sunt
2 a liquem grauari ipo facto. ¶ per sniam. facit. C. de ap. l. si quis ꝓ nocatione ꝼmynam lec. ¶ extra de ap. c. ex parte. ¶ Jn gl. argumentum. ibi debili ēpo vide. c. grandi. de supplen. negli. ꝓla. li. vj. ¶ Jn gl. no. ibi aliqđ quicquid eī fit qō hz fundamentum cause oportet qꝫ regulet secundum naturam suę cause. ¶ Jn. c. ibi sicut vbi dicit qꝫ in sententia non est exprimneda causa. sed ibi ideo qꝛ tacite inest illa causa q̄ ex actis colligi potest vtrum autē hoc fit gñaliter verum qꝫ in sententia non oporteat exprimi causam
a dic. vt not. in. l. properādum. §. illo. C. de iudi. per Guil. de cu. et Cy. adde qō no. Guil. de cu. in. l. sed si ex vtriusqꝫ j. ō euic. Jn hoc potest etiā brevius dici qꝫ quotiēs sumus certi sine exprssione cause non oportet inseri causaz. sed cum non sumus certi tūc causa est exprimenda et hoc in diffinitiua. sed in ꝓcepto iudicis requiritur insertio cause. vt no. Dy. in. l. filius §. diui. de le. j. Cy. C. de fideius. l. quot. sed q̄d si cōcurrebāt due cause. vna sufficiens altera insufficiens vel vna vera. altera falsa. et iudex est innisus cause falsę vel insufficiēti. ¶ nō vere cause. vtrum ista sentētia possit iustificari per veram causam. dicqꝫ sic vt. j. qꝫ cū eo. l. titianus. et ar. j. de ap. l. scio. vbi autem nulla causa vera subest ¶ iudex ex falsa causa motus est. tunc habet locum quod le. ¶ no. j. de acq̄. her. l. si is ad quē in gl. o. ¶ adde ad predicta quod habes. j. de ver. oblig. l. qui rome. §. duo fratres.
¶ Quid in sententia excōmunicationis vel absolutionis vel excōicatiōe an alibi requiritur appositio cause. dic vt no. Jnn. extra de fi. inst. c. super his. ¶ ibi vide. ¶ Jn c. ibi. l. olim dicit ibi no. ¶ Jn gl. imo. ibi degradat ¶ quādoqꝫ tradit cum iudici seculari quod dic vt not. Jnn. extra de ver. sig. c. nouimus. ¶ Jn c. in fi. adde quod no. Jnn. de priuil. cū olim. ¶ Jn gl. no. aliqñ nam sicut factuz declarat animū ita cā facti declarat factū. vide ibi per cum ¶ an degradatio de qua loquitur glo. equiparetur mortiꝛ sit meri imperij. vide ꝓ Jnn. extra de accu. qualr. Jtē vide quod no. Arc. rj. q. j. episcopus iniuste.

b ¶ Roma. ad de fe. i. c. ego ¶ i. iiij. col. in ꝛ. in text. ibi apostoloꝝ de iureiu. vbi dicit qꝫ vbi papa ibi rom. ¶ limina apostoloꝝ esse intelliguntur.

1 ¶ Infamis perdit militiam.
2 Roma ¶ imperator equiparantur.
3 Judicis reseruatio an possit aliquid operari.

Milesqui. † Jnfamis militiā perdit ¶ vbi est imperator ibi prohibet adesse. b. d. Nota qꝫ infamis perdit militiam. ¶ statim cum est condēnatus de crimine famoso consecutiue sequitur. qꝫ ipse perdit beneficia ¶ honores licet ad hoc nō fuerit actum. qꝛ ista est pena consecutiua nō aūt est ꝓprie pena criminis vt dixi. ff. ti. j. imperator. ¶ no. in. c cum vintonien. extra de elec. per Jnn. ex quo apparet qꝫ prestbit de adulterio damnatus perdit bñficia vbicūqꝫ posita. quod dic vt notat Jnn. extra de foro cōpe. c. postulasti. ¶ † Secūdo no. quod roma ¶ imperator equiparantur vñ verum quod no. Jnn. vbi est imperator ibi est roma⁹. s. intellectualiter. quia idem iuris est de imperatore ¶ de vxore ita notabiliter dicit ista littera. ¶ facit ad id quod dixi. ff. ō postu. l. j. §. hoc edicto. ¶ Jn gl. ij. ibi ab ecclesiastica non intelligas qꝫ desinat esse clericus. qꝛ nō perdit caracterem sed perdit beneficia que habet tanquam clericꝰ et hoc post sententiam vt probat noster. §. sed ante sententiam licite retinet beneficia et si sit homicida, vt notat Jnnocentius extra de concessione prebende. cum nostris et ibi vide. ¶ Jn ea. ibi omni publico officio. ergo ꝺemnat⁹ de adulterio vel homicidio perdit officiū tabellionatus. si erat tabellio qꝛ ista gl. hic aperte dicit qꝫ perdit omne publicū officium siue istud officium habeat dignitatem annexam siue nō nec ob. qō no. inno. in. c. fraternitatis. de hereticis. qꝛ inno. loquitur anteqū esset lata sententia. nā publicum officium non perditur per malum nisi secuta cōdemnatione. do. Bar. consuluit contrarium in tabellione nisi fit condemnatus de maleficio qō ꝓprie tāgit suum officium vt de falsa scriptura. qꝛ tunc non posset cōficere instrumenta. vt. C. de suscept. et archa. l. si aliquid. li. x. secus si nō delinquit in suo officio. ¶ ad hoc facit qō no. inno. extra de rescrp. c. scisscitatus. vbi dicit quod licet quis sit infamis tamen potest fungi officio iudicādi. ergo et officio tabellionatus donec ipso officio nominatim priuetur et intelligit ipse hoc verū in tabellionatu simplici. secus si haberet annexā dignitatem. qꝛ tunc est inhabilis omnino. vt. C. de digni. l. iudices. et adde qō no. ff. de eden. si quis ex argen. §. ij. et vtrum iudicis reseruatio posset aliqđ operari. dic vt per Dy. de iniur. diuus ¶ ꝓ Arch. l. di. si q̄s de ministris. et ibi vide de notario excōmunicato an conficiat instrumenta. dic vt nota. in. cap. pia. de exceptio. libro. vj. et an excommunicatus ¶ autoratus equiparent dicit no. Jnn. extra de testi. c. testimonii. veritas est qꝫ non equiparant per. c. ex literis. de cōstitutionibus. ¶ Ultimo ex isto. §. habes qꝫ postqꝫ notarius perdit officium tabellionatus non est amplius sub consulibus tabellionuz. qꝛ est liberatus a iuramēto qō eis fecit ¶ est ipo iure cassus de matricula qō tene mēti.

Vit pretor qui. ¶ Jn tert. ibi prodierit. i. pcesserit punitur aliqñ. prodere. i. ostendere ¶ sic etiam pōt hic accipi. ¶ Jn ter. ibi passim. i. indifferenter vel communiter. ¶ Jn ter. ibi descendunt tanqꝫ homines desperati. Jn ter. ibi famosas. i. infames. nam verba definentia in osus designant plenitudinem. vnde famosus. i. plenus infamia. ¶ Jn gl. ij. ibi qꝫ ioculatores. sed Jac. de ra. dicit qꝫ solum ioculatores sunt infames qui ludunt in scena. vt hic. alij q̄ alibi ludūt etiā si turpiter. i. per pecuniā ludūt isti nō sunt infames. qꝛ nō tm delinquunt nec adeo publice derisioni se exponunt ꝼm Ja. ¶ idē tenet Guil. ioculatores vero qui ludūt honesto modo cā recreationis vel solatij nihil ō bonos mores faciunt. immo Arist. ponit in quarto rethoricoꝝ qꝫ ludi c ¶ cantus pertinent ad mores ideo isti non sunt infames. ¶ hoc etiam tz glo. ¶ exemplificat de dauid ¶ ad qō no. j. e. athletas in glo. j. cātantes hoc expedit scire ꝓpter testimonia ¶ ꝓpter ecclesiastica beneficia. vt no. Jnn. extra de vi. ¶ ho. clerico. cum decorem. ¶ habes co. tit. c. j. lib. vj.
Bal. ¶ Additio Bal.

1 ¶ Causa ex qualitate facti colligitur.
2 De traditione que fit in iudicem secularē.
3 Joculatores dicunt infames.

Quod ait. Ex hoc hic habet qō leg. nō pōt ff. de fur. qꝛ infamia nō irrogat a iudice. sz a lege lata sentētia sup crimine a iudice. vnde non pōt iudex tollere id qō non est a se. sz ab alio. secus si a se. vt ibi dz ꝺemnare in. r. si ꝺēnat in. v. ¶ in alijs absoluat. nō valet sententia. no. tū ar. qꝫ princeps non indignat fine cā. Sed hic cuz. ¶ No. idē iuris esse de numero maiori ¶ minori. ¶ qꝛ hic numerus non est de rōne le. Et sic nō ob. l. j. de abigeis. Sed ꝛvide Jnno. de accu. qualiter in magna
1 gl. ¶ Insignia vide Arch. rj. q. j. ēps. ¶ † Ibi addidisset ¶ No. ex qualitate facti colligi causam. Jtem no. qꝫ aut non exprimit causa. ¶ tunc standum est qualitati pene. ¶ ex qualitate pene prę sumitur causa. aut causa est exꝑssa. ¶ tunc standum est qualitati causę. vt in glo. miles. vide qō no. Jnno. de elec. nihil in fi. ¶ Jtem vtrum excōicatio equipareat exautorationi. not. Jnn. subtiliter extra de testibus testimonium. ¶ Jnfamis vide Jnn. extra de testibus cogēdis. preterea. vide Jnn. de exc. pia. ¶ Jn glo. in iudicijs. ¶ c. exc. nig. ar. qꝫ. co. ti. ¶ Jn glo. ibi no. causam vide. j. de euic. l. sed ¶ sivtriusqꝫ ¶ quod ibi no. ¶ per Guil. in. l. perandum. §. j. ibi vide attendendam. Aut si non exprimitur cā remaneret res dubia tunc causa dz exprimi vt hic. Aut non remaneret res dubia ¶ tunc iudex in procedendo debet oēm causam rimari ¶ tunc in snia non debet se astringere ad vnam cām. Ad hoc vt ex omni causa possit sententia iustificari. j. qō cum eo titianus. C. de iudi. ꝓperandum. §. illo. Aut non debet rimari nisi certam causam. ¶ tūc ad illam debet se referre. vt. j. de pactis dotali. l. beblius. ¶ hoc in diffinitiua sentētia. Si in ꝓcepto dic qꝫ debet continere causam. quia precepta non possunt emanare nisi ex causa ¶ ius commune est in contrarium ¶ debent iustificari per causam de lega. j. filiꝰ. §. diui. vbi per Dy. facit quod non de acquiren. here. l. si is ad quez de ista materia no. per Dy. j. de verbo. oblig. l. qui rome. §. duo fratres. ¶ Ratio quare ꝓcepta

non

Universidad de Deusto

non possunt emanare nisi ex causa ꝛ quia emanant ex abrupto. vnde ius commune eis contradicit vt.C.de iudi.l.iudices.ꝛ.l.p latam. ¶ Jn glo.que incipit.immo videtur in versiculo degradant.no.de degradatione.adde extra de iu.cum nō ab homine ꝛ de penis degradatio.libro sexto. ¶ De traditiōe vero que fit iudicio seculari no.Jnn.de verborum significatione.nouimus ¶ Judex qui condemnauit de falso tabellionem reseruauit ei instrumentorum factionem.queritur nunquid possit.Jta ꝙ ad huc tabellio possit facere instrumenta.Et videtur ꝙ sic.C.de testamento militis.in testamento.Sed contrarium verum est:qꝛ fidem rumpit.Nam iurat tabellio officium suum fideliter exercere,argumentum.C.de eroga.milita.anno.l.penultimo,in prin.ꝛ in aut. vt hi qui ob.in prin.ꝛ in fi.arg.si ergo damnatur de falso.damnatur de fide rupta.ergo non poterit conficere instrumenta ꝙtumcunqꝫ iudex sibi reseruauerit factionem instrumentorum cum etiam miles de fide rupta damnatus non possit amplius conficere testamentū etiam si sit sibi per iudicem reseruata factio testamenti vt.ff.de milit.test.l.ex militari. ¶ Oldra.habuit de quodam libro hoc expresse tꝫ Arch.fm Jnno.l.di.si qs de ministris. ¶ Jn gl.que incipit.iurat em miles.Jbi ab ecclesiastica.Jstud non est verum nam clericus infamis adhuc retinet priuilegium clericale.bene est verum ꝙ si est incorrigibilis degradat.ꝛ extunc perdit priuilegium.vt extra de indi.cum nō ab homine. ¶ Jn ca.glo.ibi aliqua.ergo notarius iniuriarum odemnatus vel confessus qui efficitur infamis non exercebit of
a ficiū tabellionatus[a] ꝓ hoc qꝛ noari? iurat vt not.in.l.quedā. §. nummularios.de edendo.sed infamia diluit iuramentum vt hic dicens non est notarius.facit qō no.ꝫ.ō edendo.si quis ex arg.§.ij.vel dicit hoc verum qñ amittit ea que iuris ciuilis sunt vt si ex adulterio deportatur.Jta em̄ hic intelligitur.vt.j.ō que stionibus.si quis viduam.sed qñ non pdit statum nec bona credo ꝙ adhuc duret tabellio exquo non in offi.sed extra deliquit. arg.ꝫ.de statu ho.qui.furere.ꝛ no.per Jnno.de hereti. fraterni ta.ꝛ de suscept. ꝛ archa.l.si aliqd li.x.per do.nisi suo officio essꝫ ante exti.dignitas.nam tunc illam dignitatem perderet. vt supꝛa de sena.cassius.ꝛ addeꝛ omnino vide quod no.Jnno.de auto.tu.qualiter ꝛ quando in magna gl. ¶ Jtē videas omnino Jn no.de concess.preben.cū nostris in glo.Jdem videt.Jtem vide Jnno.extra ne clerici vel monachi.c.sicut. ¶ Jn gl. que incipit
3 obumbratio.ibi ꝛ similia. ¶ †No.omnes ioculatores ex ſpite vtilitate foꝛe infames.de cātatoribus no.j.e.athlete. ¶ Jn gl. j.cantantes. ¶ Jn ca.gl.ibi quivero ad solatium.ꝛ adde de vita ꝛ honestate clericoꝝ.c.j.li.vj.ꝛ.c.ti.cū decorem per Jnno.

Jautem. Jsta lex in rōne sui est no.et ex ea colligit rō differentie quare in quibusdam iudicijs punitur affectus sine effectu.ꝛ in quibusdam requiritur factum consummatum. Nam hoc ꝓtingit ex diuersitate delictorum.qꝛ in atrocioꝛibus punit affectus in leuioꝛibus punit effectus ita colligit ex rōne huius.l.ꝛ no.C.de epi.ꝛ cleri.l.fiḡs non dicam rapere.ꝛ.j.de extraoꝛ.cri.l.j.si tu velles subtilius ꝓsiderare ista.l.nō loquitur nisi in delictis. ꝓsummatis delictū em̄ dr̄ cōsummari qñ est factum id per quod.l.circunscribit ipm̄ delictum est deneverum qō facilius intelliguntur ꝓsummari atrocioꝛa ꝙ leuioꝛa.ꝛ hoc bene dicit hec lex hoc dico ꝓ tanto.qꝛ pene que irrogant ipo facto sicut est infamia de qua hic loquitur semper requirunt factum consummatum.ꝛ nunqꝫ imponunt rō ne intentati.vt singulari no.in.c.ppetue.de elec.lib.vj.in nouel. nam distinctio que fit in.l.si quis non dicam rapere nō vendicat sibi locum in penis infligendis per sententiā iudicis.sed in his que ipo facto infliguntur.semp requiritur factum esse ꝓsummatum.ꝛ hoc etiā ista verba ipo facto de se sonant tenc mēti. ¶ Jn ter.ibi ꝓsilium solum siue affectum.ꝛ vide qō no.Jnn.per hāc.l. extra de elec.c.qui apparet in magna glo.ꝛ extra de symo.c.tua nos.in fi.ꝛ adde qō dixi.ꝫ.ti.j.l.j.§.bestias.

1 ☞ Ab opinione gīali ꝛ causa nō est recedendum.
2 Locum duelli designare aliud est ꝛ aliud in duellū descendere.
3 Non refert vtrum delinquatur principaliter vel accessorie seu incidenter.

Athletas. Jdest pugiles sicut sunt illi qui armant se in campo batalie pusiyk in ludo gladiatorio neapoli. ¶ No.
1 ꝙ id qō cā virtutis fit vt iostra vel torneamentis non irrogat infamiam. ¶ Secundo not. in ter.ibi opinant.non esse recedendum ab op. generali ꝛ communi.ꝛ qō communis ꝛ generalis opi.facit censeri aliqd esse licitum.ꝛ sic no.ꝙ deseruiendum est opinioni. in eo qō est possibile.ꝛ qō vulgus non dꝫ decipi. ¶ Jtem no.in.
designatores qō locus seu officium quod alicui datur in honoꝛem non debet in infamiam retoꝛqueri. ¶ †Jtem not, ꝙ aliud
2 est designare locum duelli aliud descendere in duellum.ꝛ est argumentuꝫ proclerico statuente locum duelli.vt non fiat irregu
3 laris licet tandem moꝛs sequatur. ¶ †Jtem not. ꝙ non refert vtrum delinquatur principaliter vel accessorie seu incidenter vt in versi.sine autem.ꝛ facit ꝺ eos qui tenent vroꝛem alienam sub nomine familie cum exercent vias libidinis. ¶ Jtem no.in.§. pompo.qō infamia iuris cadit in seruum. ¶ Jtem no.ex glo.illius.§.qō mains est delictum quod committitur in se ꝛ in aliuꝫ quam qō in se tantum.qꝛ atrocius reputatur qō in plures committitur.Jteꝫ a pluribus.vt.l.si plures serui.j.de iniur.ꝛ ex hac glo.apparet qō plus delinquit leno quam meretrix. ꝛ facit qō delictū carius cōmittitur in seipsum.ꝛ facit quod no.j.de adul. sup rubrica seu sup principio.l.j.ꝛ facit ad hoc.l.j.§.deiecisse.j. devi ꝛ vi ar.quod no.

Jt pretoꝛ. ¶ Jn ter.ibi principaliter.no.hic de ista dictione principaliter. Nam hic apparet eius interpretatio.naꝫ illud quod dicitur principaliter fieri dicitur fieri propter se.id autē quod ꝓpter aliud non dr̄ fieri principaliter tamen in delictis ꝛ maleficijs factum principaliter et factum incidenter iudicantur ad paria.ter.hic est quem no.no. verba.l.simpliciter prolata intelligi non solum per prius.id est principaliter sed etiam per posterius.i.incidenter ꝛ accessorie. ꝛ hoc dicit. ¶ Secundo no.ꝙ excusatur illicitum licet sit accessoꝛium licitoꝛ:vnde licet sit licitum tenere tabernam in qua eius accessoꝛiū,hic repꝛobatur ꝛ punitur.facit iste ter.ꝙ licet quis conducat vroꝛem alterius in famulam. si tamen incidenter postea cum ea peccet titulus ꝛ coloꝛ conductionis nihil sibi patrocinatur.tu ex ingenio tuo poteris adaptare ad plura alia qꝛ virtus leg.consistit in aptando cas. vt.j.de exercu. tu.l.non solum.§.qui primipillum.qō no.tene menti.

1 ☞ Jnfamia in seruum dr̄ cadere.
2 Leno plusqꝫ meretrix delinquit.

Pomponius. Jnfamia contracta in seruitute durat in libertate.ff.d.ꝛ est arg.ꝙ infidelis licet baptizetur tamen infamia preterita non ammouetur per baptismum.ꝛ idem videtur in monacbatu.qō dic.vt not.
1 in aut.de mona.in princip.colla.j. ¶ †No.etiam in seruum in
2 famiam cadere. ¶ †Jn glo.sua ibi quod plus no.ꝙ plus delin
b quit leno quam meretrix[b] ꝛ hoc etiam apparet in aut. de leno. circa medium. Nam istud est maius delictū qō dinumeratur in plures personas facientes vel patientes vt.j.de iniurijs.l.si plures serui. et per istam glossam quotidie dicimus quod magis delinquit fieri faciens seu mandans quam faciens. ꝛ ideo non debet mitius agi cum mandante quam cum ipso principali delinquente nec in penam iuris communis nec etiam in penaꝫ statutoꝛum.quia illud argumentum si id de quo videtur minus in esse ꝛ ineste videtur habere locum etiam in statutis ꝛ in consuetudinibus locoꝛum. Quidam moderni dicunt contrarium quod si verba statuti sunt in ꝑsona facientis non trahunt ad mandantem.quia hoc esset per interpretationem extensiuam.vt not. in l.j. §. deiecisse. de vi ꝛ vi armata. que interpretatio extensiua non habet locum in statutis secundum eos. allega. j. quod vi aut clam.l.aut qui aliter.in fine.de hac materia dixi ī.l. nequis eum qui.l.si per alium.ꝛ ibi per Cynum. qui tenet quod mens statuti poꝛrigatur adtruncꝫ ꝛ ali bi dicitur quod delictum mādantis et mandatarij est vnum in substantia licet dinumeretur in plures personas. vnde cum sit vnum delictum in substantia vno vinculo et eadem. l. ligatur vtercꝫ accedat. ad hoc quod notat Cynus in. l. j. C. si reus vel accusatoꝛ moꝛtuus fuerit, vbi vide.

1 ☞ Crimina officium suum secum non trahunt.
2 Proditoꝛ qui dicatur.
3 Ille dicitur esse partialis ad quem habet animum.
4 Calumniatoꝛ quis sit.
5 Preuaricatoꝛ quis dicatur.
6 Pena calumniatoꝛis que sit.
7 Sine nouo processu an quis possit puniri de calumnia.

Calumniatoꝛ. Dictum est supꝛa de his qui infamantur ipo facto.hic tractat de calumniatoꝛe ꝛ preuaricatoꝛe dicitur ꝙ non sunt infames ipso facto sed requiritur sententia.ꝛ hoc dicit.ꝛ est hic regula gīalis qō de quocunqꝫ crimine speratur sententia ibi infamia irrogatur per sententiam seu sententia mediante.istam regulaꝫ ponit ter.j.de pe.leg.qō ad statutum exponit hic illa verba qui iudicio publico ꝛc.que sunt.ꝫ.l.j. ¶ Jn ter.ibi calumniatum esse nisi fit condemnatus facit.j.de iure fisci.l.eius qui delatoꝛem. sic clericus homicida non perdit beneficium nisi postqꝫ est condemnatus de homicidio.vt no.Jnno.in.c.cum nostris.de concess. p
1 ben. ¶ †No.hic ꝙ crimina non trahunt secum suum officium nisi lata sententia,ꝛ adde quod no,ꝫ,qō quisqꝫ iur̄.l.iij.§.quod

a ¶ Tabellionatus. adde. d.ale.de imo. in.l.e.lege ad l.iu.rep.ꝛ bar. in ofi.ser.Jo. ō cast.diruti. ꝛ pau.de ca. ī ofi.ccj.fꝫ qdfi diu post stetit i possessione tabellionatus.vide bar. in.d.l.ea lege ꝛ eundē bal.ī trac.libe.xvij q.ꝛ seq.ꝛ bar. in ofi.inci.exi stens.

c ¶ qꝫ meretrix adde ꝙ lenocinij est maius delictum vt est gl. ḃ.p quovide etiā ang.ꝛ imo.in l.is q̄ rens de pu.iud.vbi ēt p bar.ꝛ bar.ī l.palā de rit. nup.

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 quiscz iur.l.iij.§.qđ autez ait. ¶ Secundo no.cp prodito: dicitur ille qui cum debet adiuuare vnam partem cum dictis z factis secrete tenet cum altera parte. ¶ Tertio not.cp ille dicit esse partialis seu de illa parte ad quam habet animum. Iz cum alia consistat corpoze.nam corpus animum imitatur z ad ipsum
4 trahitur.vt.j.de cap.l.nihil. ¶ Quero quid est calumniator? Respondeo qui falsa crimina scienter intendit.vnde qui facit falsam accusationez iste est calumniator qui tñ non tenet.l. cor.
5 de fal.sed tenetur.l.remia.vt in.l.j.C.de calum. ¶ Quero đs
a ¶ Calũniator vide feli.i ru.z in.c.j.de cal.in.ij. col. vsi.no.cp vbi non nulla ad materiam no. est prezuaricator.respondeo ꝑuaricator qui intentat vera crimina.sed in preiudicium fisci colludit cum accusato z ipsum absolui patiturvt.j.de ac.l.si cui.§.j.vnde si syndicus qui denunciaret maleficiũ non appositis testibus qui factuz sciunt: sed aliꝰ qui nesciunt.z hoc facit.ideo vt denũciatus absoluatur dicitur prezuaricator.qz cum ex suo officio tencatur fauere fisco nunc fauet reo.si ergo de hoc delicto findicus condemnatur efficit infamis vt hic.aduocatus etiam dicitur prezuaricator quando clientulum suum prodit.vt.C.de aduo.diuer.iu.l.j.cum si. ¶ Tertio quero nunquid eo ipso qđ quis non ꝓbat accusationem presumatur cp accusatio fuerit calumniosa.glo.dicit hic cp sic.ista est regula qđ non ꝓbans presumit calumniari tñ ista regula fallit in.vj.casibus hic per glo.anno.primus casus est ratione officij vt.C.qui accu.non poss.l.ij.nam officium vetat malum .vt.j.de puber.l.si multi.Ex hoc colligecp licet inquisitio non probetur iudex tñ qui pcessit ad inquisitionem ex officio non presumit in dolo nec in calumnia nec presumit cp falso pcesserit ad inquirẽ. facit ad hoc quod no.Ly.C.đ epi.z cle.aut.generaliter.in.v.q. oportet ergo qđ falsitas inquirẽtis aliter probet.facit.C.de ex cus.tu.l.seueriter. ¶ Secđo dicit gl.cp regula fallit ꝓpter nimiã personaꝝ proximitatez.exemplum.C.de cal.l.mater. ¶ Tertio fallit ꝓpter testatoris autoritatem.vnde si aliquis moriferevulneratus in articulo mortis dicit cp hoc sibi fecit titius.Iz istaverba non probent delictum.vt.j.ad syl.l.siquis in graui.in princi. tamen excusant accusatorez a calumnia z a pena false accusationis.vt.j.de bo.li.qui cum maior.§.fi.vbi est ter.no.z hunc casuz tene menti. ¶ Quarto fallit regula ꝑdicta qñ imminet damnũ enorme circa ipm patrimonium.vt.d.l.qui cũ maior.§.si patris ¶ Quinto fallit in crimine adulterij in quibusdam psonis tñ vt.C.de adulte.l.quis adulterij. ¶ Sexto fallit in crimine falsemonete.vt.C.de falsa moneta.l.j.ista sunt verba glo. Conclude ergo cp regula est ista cp ille qui non probat accusationem ꝑsumitur falso accusasse.fallit tamen in casibus in iure expressis in quibus illa ꝑsumptio calumnie ꝑsumptionem tollit. Pe. et Lyn.dicunt cp licet accusator non ꝓbet non propterea censet falso accusasse cum possit esse oppositum.nam si multoticus vera delicta probari non pñt non est ꝑsumenda falsitas. licet nõ possit excusari temeritas qz non debet quis procedere ad accusandum nisi sit suffultus ꝓbationibus ista probant.C.de calũnia.l.qui non probasse in rõne sui.z.l.nostris.eo.ti. in fine. hoc tenet Ly.C.de aduo.diuer.iu.l.j.z ita de facto videmus seruari cp si accusator de falso accusatur.nõ ꝓpterea succũbit in cã falsi. qz non probauerit in accusatione prima.immo est opus aliꝭ ꝓbationibus vel saltem indicijs sufficientibus ad torturam.sola eñ inopia ꝓbationum non est sufficiens indicium.nedum cp sit ꝑsumptio iuris.z hoc credo cp sit ipaveritas.z hic practicamus Negatiua illa cp non deliquerim que directe redarguit accusatorem meum qualiter probetur.habes in.l.pantonius. §. rei.j. de acq̃.here.z no.in.l.j.C.qui ac.nõ possunt. ¶ Sed ꝑsumptio
b cp glo.sit vera cp calumnia presumat in non ꝓbante.quero vtrũ ꝓbationynus testis excusetb ab ista presumpta calumnia videt cp nõ.qz ista est presumptio iuris que nõ eliditur pervnũ testem nam presumptio iuris facit plenam probationez:sed ꝑsumptio hominis.i.vnius testis non.vt no.Dy.j.de pe.absentem ꝓ.ium tz.spc.in ti.de ac.iu fi.z de calumniatoribus.in fi.z fm hoc cp ille qui non probat presumat calũniari non est ꝑsumptio.l.sz hoꝭ vñ est presumptio leuis que de leui amouet per ꝓ.iaz ꝑsumptionem. Juxta no.j.de in integrum rest.l.diuus. ¶ Juxta hoc addit bar.cp accusans de facto alieno excusetur a presumpta falsitate rõne publice fame vel ex eo qđ audiuit a personis honestis alleg.C.de calũ.l.mater.z de adulte.l.miles.§.pe.z facit.C.đ re pu.aut.hodie.z dicit cp hoc est menti tenendum pro accusationibus de falso que fiunt quotidie contra accusantes vel denũciantes. Nam in facto alieno publica fama excusat scđm eum facit.l.iiij.đ.ad macedo.z.đ.c.l.ver.z gñaliter.cum si. z addeas sufficiens ꝓbatio excuset a ꝑsumpta calũnia.qđ no. per Arch. ij.q.iij.calũniator.ibi vide. ¶ Ulterius quero vtruz psone que excusant a presumpta calumnia excusent si probetur vera calũnia contra ipsas.certe non.z hoc vult glo.hic.facit.j.ad turp.l. quod senatus.§.eos z.l.polla.C.de his qui.vt indig.facit insti. in prohemio.in verbo calumniantium iniquitates.z.j.ad.l.iul.
b ¶ Excusetvide sel.i.c.ij. đ calũ.post pri. §.no.cp ille cq repe.l.lege.§.fin.vbi iudex punitur criminaliter.de vera calumnia quam committit.z tñ est de personis exceptis rõne officij. idem dicimus in alia materia cp iuramentum calũnie excuset a presumpta calumnia.sed nõ a calumnia vera.zde hoc no.in aut. de iudicibus.§.oportet.z illud in ciuili est intelligendum. Nã in criminali iuramentum calumnie nullam affert excusationem
6 sicut patet ex ista glo.in ver. Item no. ¶ Ulterius quero que est pena calumniatoris.respondeo similitudo supplicij. Quid ergo in penis arbitrarijs.respon.cp debet inspici id quod consuetũ est fieri.ita tz gl.hic.z.j.c.l.quid ergo.§.pena grauior.z est illud no.dignum.Et facit ad.q.vtrũ qñ pena est arbitraria admittat procurator cp recurritur ad consuetudinem que pena consueuerit imponi.naz si est talis pena que requirat ꝑsentiam principalis persone non admittit procurator nec etiam admitteret fideiussor pro reo accusato:sed detineretur.si autez consuevit imponi pena mere pecuniaria.tũc admitteretur procurator z fideiussor.qđ dicit glo.de consuetudine intelligo de ꝓscripta. z extra de elec.c.cumana.si eñ consuetudo non esset prescripta adhuc.tũc esset arbitraria pena ita calumniatoris sicut aduersarij.z isto dubio qñ pena põt trahi ad pecuniariam.z personalem non admittitur procurator nisi pro personis illustribus.vt.C. de iniur. l. fi.
7 ¶ Ulterius querovtrum sine nouo processu possit đs puniri ꝺ calumnia vel falsitate accusationis vel alia pena que forte imponeretur per statutũ non ꝓbanti.rñ.sic.nam ex eadem instantia potest hoc fieri incidenter.anteq̃ iudex definat esse iudex in accusatione principaliter ĩstituta.vt.j.ad turp.l.j.§.calumniatoribus.sed postq̃ iudex definit esse iudex requireretur processus de nouo.z hoc tenet hic glo.per.l.j.C.de calumnia.z no.z tene mẽti cp licet officio iudicis quis condemnetur per inquisitionẽ incidenter factam:z extra ordinez.tamen efficit infamis vt in text. nostro iuncto cuz glo.z hoc in inquisitionibus que fiunt fm formã iuris cõis:sed qñ inquisitio descendit a statuto non a iure cõi damnatus per inquisitionem non efficitur infamis .vt. j.de act.z ob.l.cessat ignominia. Jta tenuerunt aduocati antiqui et Bandinus.sed Barto. dicit contrarium:qz sufficit ad infamiã cp quis sit condemnatus de publico crimine nec refert quo ordinevtrum per accusationem vel inquisitionem dummodo fuit lata sit diffinitiua.vt.j.de publi.iud.ordo.z.j.eod.quid ergo.§. ꝑtum.z in ista glo.z.C.de cal.l.j.namverba edicti pretoris non requirunt aliud nisi condemnationem:nec fit mentio qualiter ad eamveniat.nam habito effectu non est curandũ de modo fm Barto. ¶ Ex predictis habes cp si per formam statuti non ꝓbans accusationem ꝺz puniri in.xxv.li.deñ.cp actor non ꝓbans condẽnabitur fisco in eadem suia in qua reus absoluitur.z hoc fit officio iudicis qđ in criminali etiam nemine petente exercetur.sicut alibi dicitur.C.đ abo l.ij.si aũt iudex omisit facere istã condemnationez ex illa suia non posset postea ex intervallo cõdemnare.nisi formaret nouum processum.qz officiũ iudicis mercenarium non stat per se.vt.j.de excep.rei iudi.l.si in iudicio.

¶ Extra quero iuxta hoc si accusator soluit xxv. li.vtrũ nihilominus possit redargui đ falso. qz in criminalibus vna pena tollit aliam maiorem.vt.j.de iniurijs.l.pretor edixit.§.si dicatur.z l.qđ senatus contrarium credo quia pena extraordinaria non tollit penam ordinariam falsi.ar.C.de spor.l.ij.z.C.de test.l.nullum. Item non imponuntur eodem respectu quia vna venit ratione non probationis.alia venit ratione calumnie. z ista sunt diuersa non probare.z calumniari.vt.ff.dixi.vnde cum non veniant eodem respectu.sed ex diuersis causis vna non tollitur p alteram. ¶ Ultimo formatur hic quãdam questionẽ. Gui.quidã nobilis accusauit quandam vilem personam de homicidio.vnde debet condemnari ad penam talionis querovtrum ista pena mitigetur sibi eo quod nobilis.dixit Jac.de ran.quod sic quia etiam in pena debet haberi distinctio personarum.argumen.C de accu.l.fin.de incen.rui.nau.l.pedius.ad.l.iulia.pecu.l.sacrilegij.z est text.expressus in prevaricatore.j.de prevarica.l.a ꝑuaricatore.contrarium determinauit guil.quia.l.caueturquod puniatur eadem pena.z vbi istaverba z eadem pena reperiuntur in.l.vel in statuto.non est fienda distinctio ex qualitate persone.ita probatur ex text.z glos.C.de custo.reo.l.ad commentarienses.non obst.l.ab imperatore.quia ibi punitur eadem.l.sed non eadem pena.aliud est dicere eadem.l.aliud est dicere eadez pena.pena enim talionis est eadem pena z non suscepit plus vel minus quam pena qua veniret imponenda ex vero crimine.ista suntverba Gui. que sunt not.que ipse ponit hic.z aliquantulum latius in.l.ij.C.de fide instrumen. z tene hoc valde menti. Ex hoc apparet econuerso.quia licet magnatus debeat puniri in quadruplo quam popularis si magnatus facit falsam accusationem contra popularem. ita quod venit puniendus pena talionis non punietur in quadruplo sed punietur in simplo.sicut deberet puniri popularis crimine ꝓbato cõtra cuz.z hoc sacit pene

Universidad de Deusto
Biblioteca

sit pene idẽtitas. vñ statutuz loquẽs de pena quadrupli dz intelligi. vbi pena ponitur nõ habito aliquo alio respectu. sz simpliciter, non autẽ in penis correlatiuis.

Item si quis. Damnatus iniuriarũ vel furti. Itẽ transigens efficitur infamis. qz quo ad infamiam translatio habetur loco confessionis. h. d. ¶ Inter. ibi: suo nomine. i. non procuratorio nomine nec tanq̃ heres. vt. j. eo. l. furti. §. si quis alieno. sed ex proprio dolo z malicia. et prout loquitur hic de iniuria. non intelligas de iniuria leuissima: sed de iniuria graui. vt. j. de iniur. diuus. z extra de re iudi. c. cum tc.

¶ Additio Bal.

1 ☞ Infamia qualiter probatur.
2 Probatio cõtra sniam in contrario nõ admittitur.
3 Cerationem redimens non habetur p confesso.

Athletas. Et generaliter no. leges aptandas iurta vulgi opi. z ministerium. argu. q̃ qui statuit locum ad duellum nõ fit irregularis. Secundo no. idem esse siue principaliter delinquatur siue incidenter. Pomponi⁹ no. q̃ infamia cõtracta in seruitute durat in libertate. licz non⁹ esse videatur homo. Calũniator. vide Inno. extra de test. super eo. z vide omnino Guil. de cug. C. de fide instru. l. ij. alꝫ non intelligas. Prodita. no. Is est proditor qui contra fidem datã partem diuersam sequitur. Si quis. vide Archid. ij. q. j. si quem. et v. q. ij. si primates. per Archi. Simili modo vide Inno. de offi. deleg. statuz. ¶ In glo. que incipit. ex vno corpore. in ver. ipso. Aut nihil probat z tunc presumitur calũniari. Aut pbat per famam vel per vnum testem. z tunc non presumitur calũniari. nam fama excusat a calũnia. vt. j. ea. l. ver. z generaliter. Itez vnus testis de veritate multomagis: qz facit rem dubiam. et in re dubia non presumitur quis calũniari. arg. C. de peti. heredi. l. si post motam. sed punietur vt temerarius litigator pena iudicis arbitraria que imponitur ratione culpe. vt. ꝭ. de legi. l. j. die in Specu. de accusa. in fi. tertie partis. z de calũniatore. in fi. quarte partis. z videtur casus. C. de repud. auf. hodie. Sed nonne is qui accusat subscribit se ad penam talionis simpliciter. Respondeo sic. tamen non tenetur ad illam penam nisi ratione doli. quod intellige verum si talis erat pena que non ponitur nisi ratiõe doli. vt. l. in lege. ad. l. corn. de ficca. secus si reo impingebatur culpa. z tale erat genus pene q̃ ratione culpe ponebatur. nam per locum a simili qui in hac pena que dicitur similitudo supplicij debet attendi in omnibus: z eadem debet esse censura actoris z rei. imo reo ipsi accusatori si reus est originarius vt ecce q̃ nobilis accusat plebeium calumniose. certe non punitur fm qualitatem persone ipsius rei. sed fm qualitatem persone sue. argu. in. l. fi. j. si ex noxa. causa aga. vnde dictuz glo. habet locum in personis equalibus. ¶ In ead. glo. ibi incontinenti. nam cuz crimen calũnie sit emergens in iudicio incidenter. z ex eadem instantia potest pronunciari ex officio. id est sic sine nouo processu. ex quo ex veteri processu satis constat de calumnia et proceditur per inquisitionem quia incidenter. Vel dic q̃ etiam in nouo processu potest per officium procedi sicut z de crimine falsi. vt. C. de test. nullum. Item quia ipsa inscriptio est loco accusationis. alꝫ quid operaretur inscriptio. ¶ Item relata glo. ad ter. videtur q̃ dãnatus per inquisitionem
a sit infamis[a]. ꝓtra not. in. l. j. C. de mo. mul. z hoc tenet Dy. in. l. iij. de suspec. tut. z Ly. C. de suspec. tu. l. fi. z fm hoc etiã confessus inquisitionẽ non esset infamis. quia vbi non infamat sententia nec confessio facta coram illo. vt legitur et not. ꝭ. eo. l. q̃d ergo. §. de compromisso. argu. contra. j. de publi. iudi. ordo. sed ibi de ordine superuacuo dicit q̃ non curatur. ¶ Item si tu dicis ex quo constat de crimine non curamus de mõdo. Respondeo ergo crimen nõ infamat. vt. l. quod ad sta. de pen. vnde etiã si crimen sit notorium nullam penam patitur ante sententiam. vt not. ꝭ. de postula. l. j. §. remouet. ¶ Item nunquid in isto casu vbi dicimus per inquisitionem procedi. erit necessaria infamia facti. Et videtur q̃ sic. nam in inquisitione fictus accusator est innexus infamia. de accusa. qualiter. de symonia. Iz heli. Sed dico contra q̃ fama non est de substantia inquisitionis. Sufficit enim probabilis presumptio z suspitio contra inquisitum. vt hic. z. C. de accusa. ea quidem. ¶ †Sed qualiter pro
1 batur infamia[b]. Respondeo de infamia iuris. habes. j. eo. l. ij. de infamia facti qualiter probetur z qualiter reprobetur. vide plenissime et subtilissime per Inno. extra de accusa. cum oporteat. z in Specu. de inquisitione. §. j. ver. quid z si vnus testis. ¶ Item de inquisitione dic q̃ non fit nisi in casibus expressis in iure. vt nota. j. de adulte. l. ij. §. si publico. de purgatione indicenda. not. j. codez. furti. sed si iuris. Adde quod notat Inn. de purga. cano. si quis in gradu. ¶ In glo. que incipit id est idonee. Ibi sol. argu. q̃ ille qui strinxit gladium vt se occidat. z non potuit non ita puniatur vt dicitur in. l. is qui cuz telo. qz ibi grauius deliquit. ꝭ. eo. l. qui operas. ¶ Item facit ista glo. ad id quod not. de vi z vi ar. l. j. §. delecisse. ¶ An minuatur pena ei qui aliquid probat: licet insufficienter. not. Archidya. ij. q. iij. c. calũniatoz. ibi omnino vide. ¶ In glo. sed quid si fuit. vt. Ob. per. Bar. facit quod not. Inno. de officio aduoca. ordi. ex parte. ¶ In eadem. ibi: respond. quidam. argu. j. de condictio. ob causaz. si pecuniam. §. si seruum. de regu. iur. cuz eod.
2 titu. lib. vj. ¶ In eadẽ. ibi: sed tu dic. ¶ †Not. contra sententiam non admittitur probatio in contrarium in eo quod per ipsam sententiam venit decidendum. hoc dicit. vide Inn. extra de symonia. c. ad aures. z. C. de adul. l. serui. ob. violat. z ibi no. et per Archid. j. q. iij. quesitum. ad finem. ¶ In eadẽ. ibi tu dic
3 as. ¶ †No. redimentem vexationem non haberi pro confesso ex qualitate tñi personaz colligit an redimat vexationez vel differentia sue iustitie paciscatur.

1 ☞ Condẽnatus actione famosa efficitur infamis.
2 Dans pecuniam vt intentans actionem famosam cedat liti dicitur infamis.
3 Transigens delictum confiteri intelligitur.
4 Confessio ficta dicitur infamari.
5 De qualitate impertinenti nõ est curandum.
6 Confessio vera in actione famosa an infamet.
7 Sententia post confessionem est speranda.

1 **Quoniam intelligitur.** ¶ In ter. ibi. nec manifesti. subaudi condẽnatus vel pactus. vt diri. ¶ †No. hic condemnatum in actione famosa effici infamẽ. nulla tamen actio est famosa nisi quãdo dolus obijcitur z intentatur. z hoc est qõ littera dicit de dolo malo. nam sententia lata ex culpa non irrogat infamiam. not. ꝭ. de in lit. iuran. l. in actionibus. z instituz. de suspec. tut. §. suspectus. z hoc est verum quando ex lata culpa fertur sententia per hominem. sed sententia legis que fertur ex lata culpa infamat. z in hoc durius agitur cũ l. q̃ cum homine seu eius ministro. vt not. ꝭ. cod. l. libellorum. §.
2 penul. ¶ †Secundo no. q̃ ille qui dat pecuniam vel aliaz rem vt intentans actionem famosam cedat liti vel faciat concordiã ipso facto efficitur infamis. z per hoc est multum aduertenduz propter materiam. l. transigere. C. de transactio. q̃ licet valeat transactio vel concordia per pecuniam facta: tamen reus. quia transigit non euitat penam infamie. vt hic. quod dic vt ibi not.
3 Jac. de are. ¶ †Tertio no. q̃ ille qui transigit intelligitur cõfiteri delictum. intelligo pront intentatum erat. vnde si erat intentatus dolus videtur confiteri dolum. alꝫ non. nam interpretatiua vel imaginaria confessio tacite refertur ad factuz prout qualificatum est. vt not. C. de iuramen. calumnie. l. fina. §. fino
4 autẽ reus. ¶ †Quarto no. q̃ ficta cõfessio infamat. ¶ Quinto no. q̃ ficta confessio habetur ac si legitime esset facta in iudicio. ita est text. hic. z. C. de interdic. matri. l. si tutoz. vbi hoc singulariter not. per Ly. z ideo si statutum dicit q̃ contumax habeatur pro cõfesso. intelligitur q̃ habeatur ac si in iudicio spõte z solenniter esset confessus. quod tene menti. ¶ Sexto nota hic de verbo intelligatur. quod significat paritatem. vnde si sta
b tutum dicit quicunq̃ ciuis non soluerit collectam intelligatur esse de comitatu tantum est dicere quantum in isto casu ciuis z comitatensis equiparentur. et sic ammodo omnes leges loquẽtes de comitatense intelligentur de isto non soluente collectã. vt. j. ad. l. falci. l. j. §. lex falcidia. nam cum procedat per eandem rationem. quod de vno dicitur ad alterum trahitur vt. C. de diuersi. rescript. l. si libellus. Posses etiam allegare ex isto textu. q̃ verbum habeatur z intelligatur: significat fictionem quando ratione materie non potest designari veritas. et facit. j. de
5 iure fisci. l. eius qui delatorem. ¶ †Septimo z vltimo nota q̃ de impertinenti qualitate non est curandum. Vnde qualitas manifesti vel non manifesti non curatur quo ad infamiam. ¶ Dicitur hic q̃ condemnatus de furto efficitur infamis. Reuoco in dubium vtrum hoc sit verum siue fecerit furtum siue nõ dicit Bar. fil. q̃ hoc debet intelligi quando veritas facti cuz sententia concurrit. secus si reus se innocentem probaret. et dicit quod est casus. C. eo. l. furti si condemnata. in fine. Ad idem quia cum sit grauatus onere condemnationis debet intelligi relaxatus respectu infamie. j. l. quid ergo. §. pena grauior. Itẽ pro Bar. facit quia aut volo extendere ius sententie ad solum condemnatum et actorem. tunc sententia habetur pro veritate. vt. j. de regulis iuris. l. res iudicata. Aut quo ad alium extra litigantem: et tunc non habetur p veritate. vt. C. qui. res

a ¶ Infamis. adde fel. in. c. inq̃siti. in. ij. col. ver. no. iij regulaz. post prin. de accu. z p Dy. in cõsilio. xliij.

b ¶ Infamia. vide feli. ī. d. c. inq̃si. §. q̃si uisti. in fi. de accu. vbi etiã qualr probet bona fama.

Universidad de Deusto
Biblioteca

iudi.non no.per totuz.si ergo tractaremus de pena infamie est certare de eo quod pertinet ad quẽlibet etiam extra litigantes sic ergo duo sunt necessaria ad infamiam fm Bar.scz sentẽtia z veritas delicti.ego probo aliter hoc dictum. q; cum infamia veniat ex dispositione legali:iz de ea nihil dicat sentẽtia. sequitur qõ debeamus attendere veritatem.q; in dispositione legali semper veritas debet attendi.vt.j.de condi.ob causaz.l.si pecuniam.§.si seruum.z.j.de condi.z demon.l.multuz interest.cõtrarium tenet glo.q; tex.est hic q; ipsa sentẽtia infamat. vñ cuz sentẽtia sit prima z imediata causa infamie statim consummat suum effectum.nec requirit aliaz causam extrinsecam.ad hoc.j. de penis.l.quod ad statum.pbo etiam hoc alia ratione.q; si requireꝛ sententia z facti veritas sic infamia ex duabus causis insurgeret.vnde non deberet tolli infamia per appel. arg.j. de libe.z postb.l.si ita.§.regula.quod est cõtra tex.in.l.furti.§.j.j. eo.tamen ista est veritas q; sola sententia infamat.Et si tu dicas infamia est pena generalis quo ad omnes.fateor. sed quãdocunq; sentẽtia afficit personam alicuius facit ius apud oẽs. vt.j.ti.j.l.si ex ea.Idẽ in ademptione ciuitatis et libertatis. vt l.si quis exheredato.§.vtrum.de iniust.testa.de penis.l.in seruorum.§.qui.ex cau.z.l.qui vltimo.z ita nõ pcedit opi. Bar. fm glo.z Ja.but.ex quo dico q; etiam notorie innocens est infamis ex sententia famosa.q; notorium sentẽtie quo ad dispositionem legalem confundit notorium facti.non ob.d.l.si pecunia.§.si seruum.q; ibi loquitur qñ lex disponit aliquid imediate:sz hic loquimur qñ lex disponit aliquid ministerio hominis mediante.vnde cum lex fundet se super facto iudicis q̃ est minister.l.fm ipsum factum regulatur legalis dispositio ad.l.nullã. C.eo.respõdeo.vt ibi no. Secũdo queroꝛ utrum ille q̃ transigit super instantia non super crimine:vt litem euitet. nunquid ille est infamis.glo.dicit hic q; si transegit vt redimat vexationem non efficitur infamis.secus in eo cui verum delictum ipingebatur.Iudi qõ fm hoc in transactione requiruntur duo.scz transactio z veritas delicti.nam si verum delictum nõ pbetur. intelligitur iste vexationẽ redemisse nec efficeretur per hoc iste infamis.p hoc alleg.C.de adul.l.serui ob violatum.facit quod no.Inno.extra de symo.c.ad aures.z Archid.j.q.iij.c.quesitũ. Ja.but.tenet contra z arguit sic.vbi est dare effectus cause.q; quelibet vera causa z finalis presupponit suum effectum vt.j. man.l.si vo non remunerandi.§.j.sed ista trãsactio includit in se confessionem fictam maleficij.ergo nullo alio extrinsec9 apparente.iste debet infamis censeri.nam tex.hic nonvidet aliud requirere q̃ ipsam transactionem. Ja.de are.dicit q; vbi appareꝛ de innocentia transactio rei non redderet eum infamem.rõ q; cũ actoꝛ esset in calũnia transactio ortꝛa per calũniam nõ nocet reo.vt in.l.in summa.in prin.de condi.inde.si ergo est inefficax exactio cõfessio tacita non resultat ex ea.z per cõsequẽs nec infamia.ita tenet Ja.de are.in.l.trãsigere.vel pacisci.C.de transac.qõ credo verum.in dubio tamen presumo cõtra transigentem.q;.l.nostra non requirit nisi nudam transactionem: p qua presumitur.nisi calũnia actoris probetur vt.C.de transac. l.sub pretextu.Ex predictis apparet an ficta confessio ex vera fictione que non probat recipiat probationem in contrarium vel sit presumptio iuris z de iure.nam fm glo. z fm Ja.but.sic. sed tu tene opi.Ja.de are.vt dixi Ex predictis habes de duob9 scz de sententia z de transa. Nunc quero de tertio scz de confessione.z primo de ficta cõfessione an infamet.videtur hic ea sus q; sic.vt.C.de inter.ma.l.si tutoꝛ.pro hoc q; fictio z veritas equiparantur.z.j.loca.l.qui ad certum.sed vera confessio infamat fm glo.ergo z ficta confessio debet infamare. In cõtrariũ q; ficta confessio non infamat sic probo.non debet plus operari ficta confessio q; ficta sentẽtia.sed ita est in sentẽtia q; sentẽtia q̃ ad alium porrigitur per fictionem.vt suia lata contra procura.que fingitur lata contra dñm.z tunc non infamat.vt.j.e.l. furti.§.si quis alieno.ergo nec ficta confessio infamabit.Preterea infamia non irrogatur nisi in casibus expressis in iure.vt Ꝟ.c.l.j.z.j.de pub.iud.l.infamem.sed hoc nullo iure cauetur q; ficta cõfessio infamet nisi in duobus casibus.vnus est in trãsigente odio symonie seu coꝛruptionis pecunie. alius est in.d.l. si tutoꝛ.cum istud non reperiatur.l.cautum.ergo non est dicendum.vt in auf.de trien.z semis.§.consideremus.z.C.de colla.l. illam. Quidaz tenent simpliciter q; ficta confessio infamat per istas duas.l.qm̃.z.l.si tutoꝛ.z fm hoc si statutum fingit contumacem esse confessum ista ficta confessio infamet. vnde banniti non sunt infames vi banni.q; est interlocutoꝛia.vt.j.eo.l. quid ergo.§.quantum.sed vi ficte confessionis.quia statutum fingit eos esse confessos. Item sequitur ex hoc qõ ille q̃ nõ respondet positioni criminose eo casu quo debet respondere.puta q; hoc dictat statutum vel consuetudo.per hoc habetur pro confesso q; ista ficta confessio eum infamet,credo potius contrarium:q; hoc non reperitur.l.cautum.z si tu dicas:immo quia ratio istius.l.est generalis.ego dico q; immo non debet generaliter intelligi.sed tantum ad suum casum adaptari.z ita intelligit etiã Ja. but.q; ista ratio non sit generalis. In hoc tamen puncto cogitabis. Quarto quero quid de vera confessione.an vera cõfessio in actiõe famosa infamet.glo.dicit q; sic.quia si interpꝛetatiua confessio infamat.multo foꝛtius debet infamare z vera confessio.z hoc etiam tenet glo.j.eod.l.ictus furtium.intelligo quando confessio fit in iudicio.loquoꝛ de iudicio vero non de iudicio interpꝛetatiuo:quod est coram arbitro.vt.j.eod.l.quid ergo.§.ex compꝛomisso.dicit Jaco.but.contrarium q; vera cõfessio in iudicio non infamet.z hoc pꝛobat ipse sic.nulla.l.cauetur quod confessio infamet.ergo confessio in iudicio non infamat. Secundo pꝛobatur sic.post cõfessionem speratur sententia.z ex tunc infamia insurgit.vt.j.eod.l.furti.§.j.ergo non pꝛius.nam frustra induceret sententia infamiam si esset inducta a pꝛioꝛi.id est per confessionem.vt.C.vt intra cer.temp.l.ij. Tertio pꝛobatur hoc.quia ille qui restituit rem furtiuaz tacite confitetur.vt.j.de tabu.exhibẽ.l.locum.§.si quis dolo. sed cauetur q; iste non efficitur infamis. vt.j.de procura.l.si reus paratus.z in glo.hic sola.ergo confessio nõ infamat. Preterea quando sunt plures cause quarum quelibet per se potest consummare effectum.effectus consummatur a pꝛioꝛi causa.nõ autem consummatur postea a posteꝛioꝛi.vt.j.de acquiren.possess. l.iij.§.ex plurimis.z.j.de vsucapio.l. sequitur.§.lana. z not.C. de ser.fugiti.l.j.si ergo confessio infamaret sequeretur quod nõ infamaret sententia. Item quod oppono non tolleret infamiã quia nec tollit confessionem. hanc opinionem tenet Bar.fil. et Jaco.but.non obst.l.quoniam.quia loquitur in confessione post q̃ non speratur sententia:sed vbi sententia speratur ibi effectus venit per sententiam consummandus. Barto.in.l.infamem.de public.iudi.distinguit inter iudicia ciuilia z criminalia. Dicit enim q; in ciuili iudicio confessio statim trahit secum suum effectum.z non requiritur sententia.vnde confessio infamat.secus in criminali.quia ibi post confessionem requiritur sententia diffinitiua.vt in.l.ij.C.de custo.reoꝛum. Aduerte in ciuili causa si quis confitetur extra oꝛdinem non oblato libello.verum est q; ibi non desideratur sententia.tamen illa confessio extra oꝛdinem facta non infamat.vt nota. glo.j.eod.l. ictus furtium.si autem confessio emanat in oꝛdinario iudicio, tunc sententia desideratur.vt.j.de iud.l.de qua re.ergo et tunc non debet infamare. pendet enim status rei quo ad infamiam donec pꝛonuncietur.nam adhuc absolui potest.vt.j.de pecu.lega. l.eo tempoꝛe.in pꝛincip. et absurdum esset dicere q; absolutus nihilominus remaneret infamis vigoꝛe confessionis. de iure credo q; ista pars sit verioꝛ.tamen si quis vellet tenere glosam posset respondere ad.l.si reus paratus.q; ibi loquitur ex confessione que oꝛirꝛetur ex solutione debiti.ex qua confessione nõ oꝛitur obligatio sed liberatio.vnde merito actus liberatoꝛius non infamat.z ita loquitur ibi.sed hic loquimur in confessione ad obligandum.z facit quod nota.in simili.j.de ireiuran.l.nã postea.§.si.cum.l.seq. Ex predictis quia dixi fm Barto.q; in criminali confessio non infamat:apparet magis verificatuz id quod.s.tetigi.quod bannitus ratione ficte confessionis nõ fit infamis.quia sum9 in criminali iudicio:nõ debet plus operari fictio q̃ veritas.vt.j.de liber.z posthumis.l.filio q̃ patri. Quinto z vltimo quero quid de confessione extraiudiciali. Breuiter ista confessio non infamat fm omnes.dicit hic Buil. de cug.q; si aliquis confitetur in genere. Verbigratia. confitetur aliquis se fecisse furtum:vel occidisse quendam hominem: nec aliter factum specificat.ista confessio nihil operatur. si autem confitetur in specie:tunc ista confessio facit indicium. vt.j. de edil.edicto.l.verum.in fine.z dicit verum si ex ista confessione quis vellet vti.et eam allegare in criminali iudicio. Et aduerte q; in criminalibus iudicijs confessio extra iudicium nõ operatur plus si fit facta pꝛesente parte q̃ si absente.quia vtroboiq; valet ad iudicium tm̃.vt dicta.l.quero.z de adulte.l. capite quinto.sed in ciuilibus causis etiam si oꝛiatur ex crimine ex quo ciuiliter agatur confessio facta pꝛesente aduersario facit plenam fidem absente aduersario.facit simplex indiciuz. adde q; alie pꝛobationes pꝛeter confessionem non infamant fm omnes.vt dixi in.l.j.ꝟ.eo.z est glo.oꝛdi.in.l.sed z si possessoꝛi.§.pe. j.de ireiuran.deinde vide in materia quod no.Inno.de accu. c.cum opoꝛteat.de collusione.c.crimina. de offic. delega.c.statuimus.et quod nota.Archidya.ij.q.j.c.si q̃. et.v.q.j.c. si pꝛimates.et quod notat Innocen.de officio oꝛdi.c.ex parte.z de excess.pꝛelatoꝛum.c.q̃ sit graue. In ista etiam materia dicit Innocentius quod quando quis confitetur delictum: si confessio excedit libellum: potest etiam condemnatio excedere foꝛmam libelli: quia dicit ipse q; non refert qualiter fit actum

quando

a Infamet. vide.d.alc.de imo.plene i.l. ictus fustiuz. vbi etiaz videbar.j.eo.

Universidad de Deusto

quando maleficium ꝓbatur per cõfessionem. Ita ponit ipe extra de elec. c. per inquisitionẽ. tñ istud est expeditũ. imo glo. nostr referunt se ad libellum. ff. co. l. ij. §. ignominie. in glo. no. casum. & ibi dd. cõcordantias. Bal.

¶ Additio Bal.

1 ☞ Confessio facta coram iudice incõpetenti nõ valet.
2 Ficta confessio non infamat.

Quoniam. Vide Inno. de col. crimina. vide oino Inno. de act. cum oporteat. & de transac. l. transigere. per Jaco. de are. Inno. dicit ꝙ confessio facta extra iudiciuꝫ irrogat infamiam facti. ¶ † Item dicit ꝙ cõfes-
1 a sio facta coram iudice incõpetenti non valet[a]. tamen si sponte emanauit iudex cõpetens coget reum illud idem cõfiteri. quia non potest variare. ¶ Item dicit ꝙ quando quis est confessus non est curandum ad quid fit actum. de electio. per inq̃sitionẽ.
2 ¶ † Mo. ficta cõfessionez infamare. ¶ Item no. ꝙ ꝫ in vera confessione distinguatur vtrum sit facta in iudicio vel extra. tñ secus est in ficta. q; semper habetur ꝓ legitima & in iudicio facta fm glo. sed do. Jac. bu. fm Dar. fill. dicit ꝙ vera confessio non infamat. q; ꝺ; ex sentẽtia infamare. ergo nõ infamat. Confiteri. ergo destructa est lex. C. de transac. transigere. q; si cõfes. ergo dãnandus. Solu. vt in. §. pena grauioꝛ.

Arti. ¶ In tex. ibi: nec manifesti. no. ꝙ simpliciter dictum porrigitur ad factum simplex qualificatiuum. Item cuꝫ diximus manifestum & non qualitatem facti, denotauimus. non autem declarationem eius per probationem sic. & cum dicimus vsurarius manifestus. q; debet esse manifestũ extra naturam facti non exvi ꝓbationum. facit. j. de fur. si quis in seruitute. alꝫ omne furtum ex quo sequitur condẽnatio diceretur manifestum. & ois vsurarius conuictus diceretur manifest⁹ qꝺ est falsum: q; differentia manifesti refertur ad cõuictos. naꝫ non cõuictus non est manifestus necnon manifestus. sed reputatur nec fur nec vsurarius. q; qꝺ non ꝓbatur non esse censetur j. de ꝓtraben. empt. rutilia. ꝓbationes ergo faciunt manifestũ. tñ nõ qualificant ipsum factum a principio. h. d.

1 ☞ Appellatio extinguit pnunciatum.
2 Sententia lata in causa appellationis non fingit retro.
3 Appellationis desertio magis nocet q̃ diffinitiua.
4 Sententia an statim infamet.
5 Appellatio & tps appellandi non parificantur.
6 Triplex est genus sententiarum.

Sed si furti. Appellatio rescindit pnũciatum quo ad infamiam. sed si non appellatur vel deseritur appellatio retro infamia trahitur: sed si fertur diffinitiua in causa appellationis ex secũda sententia non ex eo dicitur quis infamis. Vel sic. Appellatio interposita famã illibatam conseruat: sed omissa vel deserta nõ patrocinatur: & vbi late sunt due diffinitiue sententie. vna ex causa principali. alia ex causa appellationis omnis effectus tribuitur secũde sentẽtie. & vt ex tũc. h. d. ¶ Diuiditur in tres partes. Primo loquitur in appellatione pendente. Secũdo in appellatione non interposita fm vnam lect. vel desertaꝫ fm aliam. Tertio loquitur in appellatione reprobata per diffinitiuam sententiã iudicis appellationis. Secunda ibi: si autem tempora. tertia ibi: q̃uis. ¶ In tex. ibi: prouocationis interponende. fm vnã lect. vel interposite psequendam fm aliam. ¶ In tex. ibi: est: istud verbũ est significatiuum veritatis. & propterea Jo. intelligit in nõ appellante: q; statim a principio est infamis. q; sententia quo ad infamiam trahit secum executionem imediate. & in virtute isti⁹ verbi est. fundat se. Jo. sed alij exponunt est. i. esse intelligitur q; istud verbum intelligitur esse aptum ad fictionem. vnde deserens appellationem fingitur retro infamis. tamen re vera pẽdente appellatione non fuit infamis. ¶ Et not. ꝙ ista verba intelligantur esse. & sic quotidie apponuntur in reformationibus & statutis terrarum. & istud verbum si sic est aptum ad veritateꝫ denotandam. verbum autem intelligitur est aptuꝫ ad fictionẽ. Bar. tamen in. l. si is qui pro emptore. de vsu. dicit ꝙ omne verbum importat veritatem si per legalem dispositionẽ potest introduci veritas. si autem non potest introduci veritas. tunc denotatur fictio. et ad hoc facit iste. §. ex coniunctione ambarum lect. & j. de lib. & posth. l. filio qõ pater in ratione sui. Verbi gra si statutum dicit ꝙ aliquis intelligatur esse ciuis iportat veritatem quo ad ciuilitatem ciuilem: sed non quo ad ciuilitatẽ originis que requirit verum naturale principium. vt. j. ad munici. l. assumptio. vnde dato ꝙ statutum diceret. ita ꝙ intelligaꝫ esse & sit originarius ciuis. tamen quo ad naturalem & originalem ciuilitatem. ista verba non important nisi fictionem. q; non habent tantam potestatem lex vel statutum ꝙ possit tollere facti veritatem. vt. j. de ca. l. in bello. §. facte. vbi ergo verba possunt adaptari ad veritatem important veritatem. vbi non possunt adaptari ad veritatem iportant fictionem. ¶ In tex. ibi visa sic. & super hoc sit pnunciatum diffinitiue. ¶ In tex. ibi: hodie i. ex nunc a tẽpore secũde sententie. ¶ In tex. ibi: no. i. infames
1 esse. ¶ † Mo. primo ꝙ appellatio extinguit pnunciatum. nam ꝫ sententia trahat secum executionem quo ad infamiã. ita nullum est medium inter sententiam & infamiam. tamẽ appellatione interposita infamia est sublata. & sic appellatio trahit secum executionem in rescindendo sicut sententia secum traxerat executionem in infamando & inducendo. ¶ Secũdo no. ꝙ appellatio deserta fingitur non interposita: & sententia remanet firb ma[b]. vt ex tunc: nõ vt ex nunc. & cadit hic fictio super tempore.
2 ¶ † Tertio no. ꝙ diffinitiua lata i causa appellationis nõ fin-
3 git retro. ¶ † Quarto vltimo no. ex coniunctiõe istorũ duorum ver. qõ magis nocet desertio appellationis q̃ diffinitiua: q; desertio appellationis fingit retro. sed sententia diffinitiua a non fingit retro. quod tene menti. ¶ Ex predictis collige ꝙ ꝑ secundam sententiam fit nouatio primi & transfunditur prima sententia in secundã ne due diffinitiue sententie iungãtur super eodem. iuxta no. j. qõ me. cau. l. si cum excep. §. hec autez actio. Preterea sola secũda sentẽtia ponit finem liti. ergo ista ꝑprie debet dici diffinitiua & ab ipsa ois effectus denominari. etiam ex hoc collige ꝙ sicut executio facti debet fieri vi secũde sententie: ita executio iuris & de iure sicut est respectu infamie. ¶ Iuxta istum. §. quero primo. vtruꝫ sententia condẽnatoria lata super furto statim infamet. an vero fit necesse ꝙ transeat in rem iudicatam. & videtur ꝙ fit necesse ꝙ transeat in rem iudicataꝫ. & ista opinio potest sic ꝓbari. q; ista sunt paria ꝙ sit apppellatum et ꝙ possit appellari. vt. ff. de transac. l. & post rem. in prin. sed interposita appellatione reus non est infamis. ergo nec in tẽpore interponende. Preterea sicut nihil innouatur appellatione pendente: ita nil potest innouari infra tẽpus appellandi. vt. j. nil no. appel. pen. l. j. sed si efficeretur infamis aliquid interim innouaretur. ergo &c. Preterea tẽpus ad appellãdum est quedam dilatio. vt. C. de appel. auꝺ. hodie. sed pendente dilatione non fit executio etiã legalis. arg. j. de vsufruc. leg. l. sempronius attalus. ergo &c. ¶ Quarto facit ad idem qõ legitur & no. j. de accu. iudicioꝛuꝫ. vbi no. ꝙ sicut bona appellatione pẽdente nõ cõfiscantur. ita nec infra tẽpus appellãdi. & est illa glo. multum
4 nota. fm Dy. & ista fuit opi. quoꝛũdam. ¶ † Secunda opi. est b ꝙ sententia statim infamet. & hoc ꝓbatur per. l. qui vltimo. j. de pe. vbi dicitur ꝙ condẽnatus ad moꝛtem: ꝫ possit appellare. tñ infamis. & seruꝰ pene. vnde sentẽtia ledit statũ ipso iure. ad idẽ C. de appel. l. additos. & C. de epis. audi. addictos. que idem dicunt. Preterea de hoc videtur tex. hic. nam si sententia nõ infamaret nisi post tẽpus appellãdi falsum diceret littera retro infamis est. & hec opi. est ipsa veritas. q; quo ad infamiam sententia statim trahit secũ suã effectũ. nõ obst. qõ infra tẽpus appellandi nihil potest innouari. q; verum est facto hoꝛis. sed p executionem iuris sic fm Guil. de cug. Jaç. bu. & alios. ¶ † Habes
5 ergo vnam limitationem ꝙ tẽpus appellandi & appellatio pẽdens non parificantur ad ea in quibus pronunciatio trahit secum executionem. sed in his que requirunt executionem iudicis sic hoc in diffinitiua in interlocutoria dic vt. j. de mi. l. intra vtile adde qõ iura que dicunt ꝙ nihil potest innouari appellatione pendente intelliguntur vbi sit tale quid quod poterat nouari pendente persone instãtia. vt. j. si leg. no. cau. l. post q̃. §. imperatoꝛ. vbi est casus not. Item propter dolum appellantis. et sic propter equitatez casus superuenientis aliquid innouatur c appellatione pendente. vt. j. de ap. impera. in fi. & j. de admini. tut. l. cyrographus. §. fi. nam vbi videtur alienans dilapidare. & ideo merito fit reuocatio in pristinum statum officio iudicis appellationis. Vel dic ꝙ illa reuocatio in pristinũ statum non est innouatio. sed est innouatio per partem in veterem statum
6 reductio. & hec vera. & hoc ꝺc. j. q. ¶ † Adde ꝙ triplex est genꝰ sententiarũ. quedã sunt snie que nunq̃ transeunt in rẽ iudicatã
c si late sint cõtra facti veritatẽ. vt snia lata super matrimonio. & tamẽ iste snie merẽnt executionẽ suo tpe. hec dicunt canoniste. quedã sunt sentẽtie que statim trahunt secũ executionem. & iste subdiuidunt. q; quedã sunt quarũ executio per ap. nõ rescinditur si facta est. vt in snia executionis suspensionis & interdicti. vt extra de app. c. preterea. quedã sunt quarũ executio rescinditur ꝑ appellationẽ vt in nro. §. & in. l. q̃ vltima. tertiũ genus est earũ q̃ nõ trahunt secũ executionẽ: tñ transeunt in rẽ iudicatã. & istud est generale vt. j. de pig. l. si fundꝰ. §. si plures. ¶ Iuxta istud primũ tẽpus appellationis interponẽde. quero vtruꝫ interim isti possint testificari. habes ex predictis ꝙ non. q; infamis. & hoc tenet Guil. sed quid si post testimonium appellat et obtinet vtrum cõualescit postea testimonium suũ. videt ꝙ nõ.

a ¶ Nõ valet. vide feli. in. c. at si clerici. in tiij. col. in v. vtrũ autẽ. cuꝫ plu. sc. vbi nũ q̃d valet vt eꝝ iudicialis et operet iudiciũ ad toꝛturam & tractat de cõfessione facta ꝑ clericum coꝛã iudice seculari.

b ¶ Firma. qõ no. quia facit ad. q. quã refert Frã. are. in. l. q̃ a latro. in. §. si q̃s. ad ad fi. de testi. eũdẽ bal. ibidem monere de bãnito offenso pẽdẽte nullitate vel cassatione eius instantia deseraꝫ. de q̃ q. ibi vide ꝑ eos.

c ¶ Sup matrimonio. de quo vide tu Feli. in. c. latoꝛ. de re iud. & in rub. de re iu. in. iij. col. fi. de spõsa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

q: tpe testimonij est infamis.tēpus testificatiōis inspicit. vt.j. ad carb.l.iij.§.cause. ¶ In primum videt q: cū sntia prima sit in totū sublata cassata cā cassat effectus.ar.j.de excep.rei iudi.l.q̄ cum herede.prima pars videtur verior.q: lata sentētia inter partes nec firmare nec infirmare videt id qđ inter alios est actus. arg.j.eo.lucius.iste passus non est fine dubio. ¶ Venio ad secundū tēpus qñ appellatio est interposita & pendet in isto tpe est ceriū q reus nō est infamis.sed iurta hoc quero si interim producatur in testē & testificat & postea appellationē deseratvl'succumbat.an infringat testimoniū interim.& videt distinguendū aut ap.deserit.tunc q: retro fingit infamis: & nō valet testimonium.aut nō deserit sed p sdam sntiam succūbat:q: nō cadit hic fictio.nā cōfirmatio inducta ex parte fingit retro:sed nō cōfirmatio sentētie.vt hic dicit ter.contrariā opi.tenet Guil.de cu. q dictū suū non infringat.q: cū dictū suū a principio valuerit: nō debet infringi rōne casus supuenientis.vt j.de cōtra tab.l. si post mortē.§.fi.istā opi.tenet Bar.q: qđ interim fit ex necessitate sicut est testificari.istud nō reuocat p casum supuenientē vt.j.de pa.do.l.quotiēs. ¶ Venio ad tertium tps. appellatio fuit interposita & deserta.tū nō est adhuc pnunciatū ea esse desertā. Modo q̄ro vtrū reus sit infamis.& dico q sic. q: sup desertione appellationis nō est necesse q pnuncief.vt no.glo.C. de app.l.eos.in prin.& posito q esset necessaria pnunciatio ista pnunciatio esset interlocutoria.vt no.in.c.fi.de ap.in cle.vnde nihil attinet ad infamiā vt.j.c.l.qđ ergo.§.q̄tum apparet igit q lz non fic pnunciat appellationē esse desertā.tū lapsis fatalibus est inhabilis ad testificandū. ¶ Quartū est postq̄ est sententia prima cōfirmata per sdam tunc nō est aliqđ dubium q ista sda sentētia trahit secū executionē & infamiā.vt ex nunc irrogat & reddit infamē inhabilē ad testimoniū. vt.§.de se.l.cassius. ¶ Quintū & vltimū tps est si sda sentētia esset infirmatoria prime.nas tunc rei stat integrat.& ad oia apparet habilis. modo vide glo. ¶ In glo.ij.ibi per totū. qđ dic vt no. Inn.extra de elec.c.cū nobis.& c.auditis.& vide per eūdem extra de excep.t.c.dilecte.& de appel.dilecti. ¶ In ea.ibi:q̄ est ptra. q: ibi appellatio nō videtur ex toto rescindere pnunciatū cum potestas alienandi cōpetens reo ante condēnationem:vt.j.de do.l. post cōtractum.non cōpetat pendente appellatione. ¶ In ea. in fi.ibi factū fuit.i.dicere nō est innouatio sed innouati in primeuum statū reductio. ¶ In glo.penalis.ibi suū effectum.hoc est qđ dicimus sntias trahere secū executionē.i.suū effectū.& idē no.C.si a nō cōpe.iudi.l.fi. ¶ In ea.ibi.§.duo facit. qđ habes in fili.j.rem ra.ha.l.cū indebitū.§.fi.& de sol.l.cū dotē.in fi.& §. de sta.ho.l.paulus. ¶ In glo.fi.ibi.§.posterioze.& j.iudi.sol.l. cum apud sempronium.& sic sda sententia meret executionē non prima fm Guil.qđ dic vt dixi.§.de pac.l.tale pactū.§.q̄ prouo cauit. ¶ In ea.ibi.argu.ptra.sz q: prima sentētia meret executionē. ¶ Extra quero vtrū pendentia nullitatis operat idē qđ pendentia appellationis.no. Inno.extra de offi.deleg.c.cū in iure.de senten.excō.solet.de acqui.pos.l.iij.§.fi seru⁹.p Dy. habes tex.no.in.l.fi.C.de ordi.cog. ¶ Ultimo in materia nostri.§.adde fm Ja.bu.q ea que innouant appellatione pendēte nō reuocant vi prime sentētie:vel vi secūde sed per viā attentati.distinguendo tamē:aut est attentatū a iure & non reuocat: aut ab hoie & tunc reuocat fm cū.sed hoc qđ dicit de attētatis a iure nō pcedit post appellationē interpositā sed infra tēpus appellandi.nā interposita appellatione a iure nihil innouat. vt in.j.rū.istius.§.adō qđ lz sit lata sda sententia:tū iudex q̄tū ad reuocationes attentatorū nō est officio suo functus.vñ adhuc potest officiū suum ipartiri circa reuocationē attentatorū. casus est in.l.cyrographus.§.fi.de admi.tut.qđ est no. In ista materia formo quandā.q.extrauagantē.vtrū appellatione pēdente in capitali causa reꝰ debeat retineri in carcere iudicis a quo.an iudicis ad quē.& videt q̄ in carcere iudicis a quo est appellatum.q: pēdente appellatione nil est innouandū. vt hic.et j.nil no.pen.app.in rubro & nigro.& c.nō solū.de appel.lib.vj. ¶ Preterea possibile est q appellās deserat appel.& sic executio pertinebit ad primū iudicē.ergo interim psona rei sibi auferenda nō est.arg.j.de excu.tu.diximus.de except.fundum titianum.& l.fundi.& j.de nox.l.si ad libertatē. In contrariū videt q lz in causa capitali appellatio possit interponi per aliū. vt.j.de appel.l.nō tñi.tamē pſecutio debet fieri personaliter p ipm reus.vt.j.an per aliū ca.ap.l.j.qđ non posset esse nisi remitteretur ad iudicē ad quem.pone esse q ex puincia per appellationem causa transferat ad vrbem:nisi persona rei transmittat non poterit personaliter interesse.ergo videtur q prima transmittēda sit.ad hoc.C.de appel.l.eos.§.super his.& adde quod not. Inno.in simili.extra de senten.excōmu.c.vt fame.cogita & tene menti.

a ¶ Persona. vide ad materiam plene p felt.in.c.dilectus. el.ij.in med.j.col.in ver.ea.glo.in fi.& symo.quē & allegaui.& in.l.intātū.§. vniuersitat?. & re.diui. vbi etiā p eundē bal.& p eus in l.j.i.ij.col. qđ quisq̄ iur.

1 Tractus alio noie ad iudiciū non efficit infamis.

2 Dñs ex pcessu procuratoris non infamatur.

3 Vniuersitas de furto condēnata an efficiatur infamis.

Si quis. Alieno nomine condēnatus de iniuria vel furto:non efficitur infamis nec etiam is cuius nomine condēnatur.h.d.no. ¶ In ter.ibi.nec ego.scilz dñs et

1 principalis persona. ¶ † No.q ille qui alieno nomine trahit ad iudicium non infamatur per condēnatoriam. ¶ Scdo no. q procurator defensor & curator & heres & tutor dicuntur trahi in causa nomine alieno.q: titulus cause vel criminis nō habet originem in personis ipsorum.hic apparet q pena infamie nō transmittitur ad heredem.q: infamia est inseparabilis a perso

2 na.vt.§.titu.j.l.ex ea. ¶ † Tertio no.q ex processu procuratoris non infamatur dñs nec ex sententia condemnatoria lata in procuratorem procuratorio nomine. Prima ratio est: q: dñs non est condēnatus vere sed ficte & interpretative.vnde ficta condēnatio nō infamat.quod est no. Secūda ratio est.q: opz q obligatio descendat a procuratore in dñm.debet ēm primo fundari i persona procuratoris.vt.j.de act.& oblig.l.quecūq̄ gerimus. sed infamia non fundatur in persona procuratoris.ergo non potest per mediaz personam procuratoris transire in dñium.& intelligе istum tex.in ciuili iudicio.sed in criminali sententia nō formatur in persona procuratoris.sed formatur in persona dñi. vñ tunc dñs infamatur.vt.C.de iniur.l.fi.& per ter.nostrū reprobatur opi.que ponit.C.de senten.& interlo.om. iudi.l.j.qui dicit eadem sententia dānari dñm & procuratorem & vtriusq̄ saluetur opi.nam tex.hic vult q dānctur solus procurator als frustratorium esset consilium istius.§.q̄ in causa famosa dñs cōpareat per procuratorem si nihilominus dñs veniret condēnandus.& p cōsequens infamandus.tu potes saluare illam glo.vt intelligatur in alijs causis q̄ in causis famosis.vt extra de elect.c.q̄ relam.sed in causa famosa sententia est formanda in psona procuratoris procuratorio nomine.& non in persona dñi absentis.& hoc vult iste.§.vt fama absentis dñi non ledatur. quod est no. ¶ In glo.j.ibi:in priuatis.imo idem in publicis. si ex tali publico crimine oritur ciuilis actio.qđ est quādo cōcernit dānum rei familiaris.vt.j.de fa.l.qui nomine.& no.j.de priua.deli.l.fi. vbi vide.& quod no.in.l.pe.si ex nora. causa agat. ¶ In ea.ibi propter alienū factū.no.q fideiuss.dicitur cōueniri propter alienū factum.ergo opz q in libro formando contra fideiussō.& etiam instrumento fideiuss.fiat insertio principalis debiti. & facit qđ no.j.de verbo.oblig.l.sciendum. ¶ In ea.ibi:ex sua obligatione. vt.j.man.l.papi.sed heres non tenetur ex suo contractu vero sz ex interpretatiuo.i.ex quasi contractu quo mediāte obligatio defuncti transit in heredē.in.l.apud iul.j.qui.ex cau.in pos.ea. ¶ In ea.ibi.l.j.vnde instantia transit in heredem.& facit.j.eo. seruus.& j.de fideiuss.l.cum hominem. ¶ In ea.ibi ex suo.s.facto damnarctur heres. ¶ In glo.seq.ibi.l.liberto.in fi.posito ergo q dñs fuerit personaliter in toto processu si videat se succumbere constituat procura.ad sententiam audiendam. et iste procurator compareat vt procurator.& sic iste dñs euitabit infamiam.est & mirabile consilium fm Bar.arg.contra.C.de adul. l.q̄uis indubitati.Solu.ibi victor nō victus aberat a iudicio

3 vnde nil facit. ¶ † Extra quero vtrum vniuersitas condemnata de furto efficiatur infamis.& videtur q non. Primo q: vniuersitas non est in iudicio per se:sed per actorem vel syndicum. vt.C.de re mili.l.tam collatores.§.fi. Secundo quia pena infamie personam desiderat.sed vniuersitas proprie loquendo nō est persona nec animatum corpus:sed est quoddam corpus intellectuale.vt in.c.romana.§.in vniuersitate.de senten.excom. lib.vj.& quod notat Inno.de senten.excom.c. grauem. ¶ In

a contrarium videtur:quia vniuersitas dicitur persona[a] vt.j.qđ metus causa.l.metum.§.animaduertendum.& j. de fideiusso.l. mortuo. Item contra vniuersitatem inquiritur propter infamiam.vt in.c.per inquisitionem.de elect. Item vniuersitas habet animam & in animam vniuersitatis iuratur.vt in.c.presentium.de testi.lib.vj. Item vniuersitas delinquit & punitur.vt.j. de penis.l.aut facta.§.fina. Potest dici per primas rationes q vniuersitas ciuiliter condemnata de furto vel dolo nō fit infamis per nostrum textum. & quia ista est pena personalis que vniuersitatem non capit sub suo nomine.vt not. Inno.in.c.dilectus.de symonia.non ob.c.per inquisitionem. vbi dicitur q contra vniuersitatem inquiritur propter infamiam. quia infamia potest considerari duobus modis. Primo enim modo dicitur infamia alicuius.i.status eius maculatus. Secundo modo dicitur infamia de aliquo.i.publica vox.& fama contra aliquē.dico q primo mō vniuersitas non est infamis.sed secō mō bene est infamata apud bonos & graues.vt intelligas clarius sicut hec vox petrus.aliud est ab ipso petro.i.ab ipsa psona petri.ita publica vox.& fama contra petrum. aliud est ab infamia ipsius petri.quia infamia consideratur prout inest parti: sed

publica

Universidad de Deusto
Biblioteca

publica vor et fama ofiderat̃ put ineſt ptibus hoc ſcõo modo vniuerſitas poteſt laborare infamia ex quavidet̃ ad inq̃ſitionẽ que appellatur infamia de homine non infamia hois. ꝛ fuerũt verba Oldra. que no. Bal.

1 ☞ Concordia que fit gratis eſt fauorabilior q̃ illa que fit accepta pecunia.

Pactus. Verbum ſimpliciter prolatum reſtringit̃ vt abſurditas euitetur. h. d. ſm Bar. nã ly ꝓtor fecerit mentionẽ pacti ſimpliciter: tũ debet intelligi ꝛ reſtringi iſtud verbũ ad tranſac. ꝛ nõ habet locũ i pacto gratuito. ¶ In ter. ibi: q̃cunq;. ita ergo cõmittitur ſymonia p vnum nũmũ ſicut p multos. ¶ In ter. ibi venie. i. miſerationis ꝛ indulgẽtie.

1 ¶† No. ex iſto. §. q̃ fauorabilior eſt concordia q̃ fit gratis q̃ illa q̃ fit accepta pecunia. ¶ Scõo no. hic arg. q̃ nõ valet iſta p miſſio facta alicui ꝓmitto q̃ nõ faciã pacẽ vel cõcordia cũ inimico meo: q; iſtud pactũ eſt cõtra euangeliũ: ꝛ contra ſcriptas leges. ¶ Extra q̃ro hic vtrũ ille q̃ ꝓduxit inſtrm cõcordie videatur cõfiteri delictũ. ꝛ videt̃ diſtinguendũ. aut eſt concordia facta gratis: aut nõ grat̃. primo caſu nõ videt̃ q̃s cõfiteri. ſcõo ſic. vt. §. eo. q̃ñ. cõtrariũ dico q̃ nunq̃ videat̃ confiteri quo ad condẽnationẽ. qõ ſic ꝓbo. iſta cõcordia ꝓducitur ad condẽnationẽ excludendã. vñ nõ debet cõtrariũ operari. vt. j. de ꝓcur. ſi reus parat̃. ¶ Nõ ob. l. q̃ñ. q; fictio illi⁹. l. ſuis terminis eſt cõtenta. ſ. quo ad infamiã tñ. nõ quo ad fiſcalẽ condẽnationẽ. nã fictiones ſunt reſtringẽde vt non operent̃ niſi in illo effectu ad quẽ ſunt inuente. vt. l. ij. §. j. j. de iur. fiſci. ꝛ facit qõ no. in. l. iij. C. de fide inſtru. ꝛ tene menti. ¶ Querit hic Bar. vtrũ ſit differẽtia an pecunia interueniat in inſtrõ ꝓmiſſionis vel extra. ꝛ dicit ipſe q̃ nõ. q; tacite videt̃ repetita in ipſo facto. vt. §. de pac. l. item q;. ſm Bar. ꝛ idem. j. de ma. l. iij. §. ab igno. ꝛ. j. de ꝓba. l. cum tacitum. Bal.

1 ☞ Juſſus magiſtratus iuris fictionem excludit.

Qui iuſſu. Prętoris autoritas delicti ꝓſumptionem excludit. h. d. ¶† No. hic iuſſum magiſtratus fictionẽ iuris excludere. ita ꝓbatur coniuncta. l. q̃ñ. §. eo. ¶ In glo. ſua ibi neceſſitatẽ. nec obligationis nec honeſtatis. ¶ In. e. ibi: ſed hortari. no. ex iſta glo. q̃ iudex non põt cõpellere ꝓtes ad tranſigendum. ergo nec ad ꝓmittẽdũ. cãm in arbitratorẽ ſm Bar. ¶ In ea. ibi: delegatus põt. nõ eſt bona ſimilitudo. q; ordinarius habet poteſtatẽ plenariã. delegatus habet poteſtatẽ coartatã ſm Ja. ¶ In ea. ibi. facit licitus. nunq̃d requirat̃ in tali iuſſu cauſe cognitio. dic q̃ nõ. q; nõ eſt iuſſus neceſſarius: ſed ordinarius. ꝛ adde qõ no. Jnno. de tẽp. ordi. c. ad aures. ꝛ no. aliq̃d preſumi honeſtũ ꝓpter iudicis autoritatem. qõ tene menti. Bal.

1 ☞ Jnnocentia iuramento probatur.
2 Suſpitio per iuramentum ꝓbatur

Sed ſi iure. Juramentũ nõ irrogat infamiam: ſed purgat. h. d. ¶† Not. innocentiam ꝓbari per iuramentũ. ¶† Jtẽ no. q̃ ſuſpitio purgat̃ p iuramẽtum ſm glo. canoñ. tractant de iſto iuramẽto purgatiõis valde late. ij. q. v. inciſiua. ꝛ. c. oĩbus. vide ibi plene per Archi.

1 ☞ Recipiens mandatum de fideiubente videt̃ recepiſſe mãdatum de fideiubendo.
2 Principalis nõ cõſeruans fideiuſſorem indẽnem ꝓfide agit.
3 Differentia inter mandatum ꝛ depoſitum.

Mandati. Actio mandati tã directa q̃ cõtraria infamat hoc primo. ex ꝓtractu q̃ tranſit ad heredem. põt heres infamari ex ꝓprio dolo. ſecus ſi ſit ꝓtract⁹ vel quaſi ☞ctus qui ex ꝑſona defuncti nõ deſcendat in heredes hoc ſcõo. Jtẽ actiones cõtrarie regulr nõ infamant hoc tertio et vltimo vſq; ad. l. in actiõibus. ¶ In ter. ibi ſuſcepit q̃ tenet̃ mãdati directa. ¶ In ter. ibi is q̃ tenet̃ mandati ☞ria. vt no. ff. ac. ꝛ ob. cõſenſu. ꝛ per Dy. in arbore actionũ. ly Ja. de ra. dicit q̃ actio que dat̃ mandatario eſt directa ſi intentat̃ ſcõm cõſenſum vtriuſq; ꝑtis: ſed ſi intentat̃ ex accidentie extra id de quo fuit cogitatũ a principio tũc eſt ꝓtraria ꝛ tunc non infamat ſm Ja. de ra. q̃ non placet guil. nec eſt verum. q; ois actio que dat̃ mandatario eſt ☞ria et non directa. ꝛ eſt iſta opi. glo. noſtrarũ. et Dy. ꝛc. ¶ In ter. ibi non de ꝑfidia: ly quid ſi ageret de perfidia. dicit glo. q̃ efficeret̃ infamis. vt. j. de pig. ac. l. ſi pignore. §. pe. ſed gl. hic tenet q̃ nulla ꝓtraria infamet niſi ☞ria mandati.

1 et hoc cõiter approbat̃. ¶† Not. in. §. mãdati q̃ recipiẽs mãdatũ de fideiubendi. videt̃ recepiſſe mandatũ de ſoluendo. facit. j. de cõdi. indebi. l. indebitũ. et. j. de vſufru. ea. re. l. tribus. opi.
2 iſta eſt glo. ly aliq̃ dicant cõtrariũ. ¶† Scõo no. q̃ principalis qui nõ cõſeruat fideiuſſorem indẽnem ꝑfide agit. et ꝓdenatus infamat̃. nunq̃d ergo ſunt infames illi ☞ quos fit ꝑceptũ in cã cõſervationis indẽnitatis. dico q̃ nõ. q; illud ꝑceptũ eſt interlocutoria. ergo ꝛc. vt. j. e. l. q̃d ergo. §. q̃tum ꝛ q̃ preceptũ ſit interlocutoria. no. glo. in auth. de heredi. ꝛ falcidia. §. ſi quis autẽ
3 non implens. ¶† Tertio no. in. §. illud dſiam inter mandatũ et depoſitũ ex vna ꝑte. ꝛ tutelam ꝛ ſocietatẽ ex altera in depoſito ꝛ mandato heres ſuo noĩe condẽnat̃ infamat̃ in tutela ꝛ ſocietate nõ. ꝛ reddit ter. tacitã rõnem diuerſitatis. q; tutela ꝛ ſocietas nõ deſcendũt ad heredẽ nec recipiũt trãſmiſſionẽ. nã tutela eſt offm perſonale qõ cũ perſona finit̃. vt. j. de tutel. l. tutela. Societas eſt ☞ctus ꝓpter induſtriaz ꝑſone celebratus. et ſõ non tranſit ad heredẽ. q; ꝓcernit induſtriaz ꝑſone. et facit. j. de cur. furio. l. cuius bonis. q; ergo iſta nõ deſcendũt in heredẽ ex perſona defuncti. merito mitius agit̃ cũ herede. ſz in his que deſcendũt in heredẽ ex perſona defuncti ſicut ſunt regir alij cõtract⁹. merito cũ herede duri⁹ agit̃ accedat qõ le. ꝛ no. j. de ꝓcea. l. queſitũ. §. fi. ¶ Apparet ex ꝓdictis q̃ interdũ in heredes deſcẽdit ☞ctus. ꝛ obligatio. interdũ obligatio. nõ ☞ctus. ꝛ hoc tangit̃ hic in gl. interdũ ☞ctus nõ obligatio. vt. C. de ac. ab herede. et ꝓtra heredẽ. l. j. ¶ In glo. q̃ incipit niſi ibi eodẽ modo ĩmo ea rõne. q; ipſe ꝓtractus in eũ deſcendit nã mandatũ re nõ integra deſcendit in heredẽ. ꝛ adde qõ no. j. de acq̃. poſſeſ. l. j. §. veteres. ¶ In ea. ibi diligentiſſimus. no. bene hanc glo. in quibus caſibus heres tenetur aliter q̃ defunctus ꝛ qualiter alteretur obligatio in perſona heredis. ¶ In glo. ſe. ꝛ ibi Jo. contra no. bonam glo. q̃ q̃tum ad penam infamie non eſt procedẽdum de ſimilibus ad ſimilia. quod tene menti. aliquem fuſtigari. no. infamia eſt ſi quis ergo venit fuſtigãdus vel bullandus pro furto non ſequitur. ergo idem fiet in robaria. Baldus.

¶ Additio Bal.

Verti. Vel alijs vide oĩo qõ no. Jnn. extra de ere. dilecte ꝓuoca. ſed in cuius carceribus interim ſtabit vtrum indicis a quo vel ad quem demus. vide Jnno. de appel. ad hoc. ꝛ vide no. de accuſa. ex iudi. Si autem. vide Jnno. de elec. auõ. g. in. circa hoc quero cũ pronuncietur appellationẽ deſertã quare ex die iſti⁹ ſententie nõ contrahitur infamia ſicut q̃ pronunciatur iniuſta. rſide. quia q̃ appellatio eſt deſerta non eſt diffinitiua ſed abſoluit appellatũ ab obſeruatione iudicij. ꝛ ſic non fertur ſup facto ſed ſuper proceſſu. ꝛ iõ non infamat. q; oĩo fertur ſup facto tum q; eſt interlocutoria ly poſtea non ſpectetur diffinitiua et interlocutoria non infamat. j. eo. quid ergo. §. q̃tum. ¶ Jtẽ alia ratione ꝑ q̃ eſt interlocutoria. q; eius contraria ſimiliter eſt interlocutoria. ſ. iudex pronũciat appellationẽ non eſſe deſertã. ſed q̃d ſi deſeritur nõ ſilentio. ſed quia ſoluit. rſideo non eſt infamis. q; ꝺ abſolui non condẽnari. vt. j. de procu. ſi reus facit quod no. ☞. l. proxima in fi. glo. ꝛ adde quod non. j. ff. ſerui. vendi. l. harũ. ¶ Nunq̃d ſi deſeret̃ cauſa nullitatis ly locũ hec fictio dicit Jnno. q̃ nõ. extra de appel. c. ſepe ocurrit ¶ In gl. magna. inter fa. vide oĩo Jnn. de appel. dilecti. hodie non añ. nã aut in actis ꝛ eſt falſum: q; ſm appellationẽ non contra. aut vi ſuie et nõ perſone. q; reciſa. ergo vi ſcõe. ergo ex tẽpore ſcõe et non añ ſm Ja. bu. Puto. vide Jnn. de appella. ſollici. ¶ In glo. cõtra cp̃m. ¶ Si quis per iſtũ. §. ꝓbatur opinio legiſtarũ q̃ dñs abſens non põt condẽnari. naz tunc eſſet infamis. vt. C. de iniuſ. l. fi. ꝛ ſic conſilium huius. §. eſſet nullũ. Jtem probat̃ q; obligatio verborũ oritt̃ ex ſnia. l. fi. C. de ſen. ex periculo reci. ergo in abſentem non põt dirigi. l. j. de ver. obli. l. iij. de acceptilt̃. l. ſi ex pluribus. §. ſi. facit de do. ſi in ſtipula. Procuratoris cã. Per iſtũ verſi. puto q̃ vniuerſitas non poſſit eſſe infamis infamia iuris. nam vniuerſitas poteſt ſm doc. conſiderari duobus modis. aut in abſtracto ꝛ eſt inanimata ꝛ tunc capi. diminutio vel infamia vel vlla pena non cadit in eam de ſen. exclõ. Romana. §. in vniuerſitatem lib. vj. aut in concreto. ꝛ tũc ſumitur pro ſingularibus in vniuerſitate contentis. Hinc eſt q̃ in anima vniuerſitatis iuratur. de teſtibus. preſenti lib. vj. ꝛ hic ſi vniuerſitas eſt in iudicio per alium. vt. l. tam collaterales. de re mili. ꝛ ideo non infamatur vt hic ſed infamia facti bene cadit in vniuerſitatẽ. hinc eſt q̃ contra vniuerſitatez inquiritur. de accuſa. qualiter de ele. pro inquiſitione. adde ꝛ omnino vide quod no. Jnn. de ſententia ex. graue. ꝛ. c. Romana. Nec venie. vide qõ no. inſti. de iniuſ. in fi. et. ff. de pactis. ſi tibi. §. quedam p guil. ¶ Jtem no. pro ſtatuto de concor. q̃ ſit fauorabile. ꝛ ampliandum. ¶ Qui iuſſu. Nunquid requiratur cauſe cognitio in tali iuſſu. no. Jnno. de temporibus ordi. ad aures. nam iuramentũ eius locũ obtinet qõ magis expedit iurãti non tm. nam ly poſt mortẽ duret depoſitũ. ergo depoſitarius ꝛ mandatarius. tũ non durat ſocietas nec tutela ſm Dy. et Ja. but. de cur. fur. cui bonis ſocietatem. nec in ipo contractu nec in ipſa obligatione cũ varietur ex perſona heredis. ¶ In glo. que incipit. q; extinctum eſt ibi per totum. vide no. per Jnno. extra de appel. Conſuluit in fi. Jn ea. in. §. fi. Jnnocen. dicit q̃ per viaz attentati tunc fit revocatio quando in-

Universidad de Deusto
Biblioteca

der per sententiam desijt esse iudex nō alis.de elec.q; ppter gl. ¶Si autē.vide Archi.liij.dist.quis leges.z Jnn.de offi.delega.pastoralis.§.q;vo.z Ber.de elec.cupien.iuncta ti.z sic dicimus arguendo a simili.sed non est simile.q; due infamie sunt incōpassibiles ex vna causa:sed non due actiones.infa.adde et vino vide qō no.Jnno.de offi.deleg.pastoralis. ¶Jn ea.glo. sed ibi revocat. ¶Quid si sentētia dicat nulla vtrū est interiz aliquid innouandū.not.per Jnno.de senten.ercō.solet. ¶Jn glo.que incipit:nō videtur ibi satisfacere suo sacramēto nec de iure ciuili in purgatiōe est necessarius numerus purgatoz.sed de iure canonico sic.vide de hac materia plene p Archi.ij.q.v. mennā.z cōibus ea.q.ibi inder. ¶Jn glo.q̄ incipit.secz faciens de.vide plene de materia.lxxxv.dist.Archi.flo:.p archi. ¶Jn ea.ibi infamis.z fm hoc dic infamis est similis verne. q: nō est necessariū fictionē ad faciendū actum inualidū esse validuz est necessaria fictio.hic nō est sic.q: semp fuit valide saltim quo ad infamiā in qua sentētia trarit secū executionē.fz Ja.bu. ¶Jn ea.gl.ibi fingit.hic est necessaria fictio:q: sentētia erat rescisa per appellationē.causa vo fictionis est:q: appel.est rescisa fictio. ¶Jn ea.ibi.§.duc.Guil.dicit q valet.q: ius est quesitum parti z cōditio testis inspicit tpe iuramēti.do.Ja.bu. dicit cōtra ppter fictionē ibi.l.j.p hoc q: pendente tpe appellandi nil est innouandū.sed si innouat revocat per viam attentati.Sol. illud habet locū de attentatis ab hoīc.hic a.l.fz Ja.bu.vel hic innouatur añ tēpus appellandi.nā infamia coheret sententie. z sentētia precedit in tpe tēpus appellādi.ergo z infamia precedit tēpus appellādi.Et q opi.Jo.sit vera.est hic casus in vbo hodie.nā etiā secō pōt appellari.z tū dicit hodie notari:nō dicit post biduū.Jtez p hoc ratio:q: ex quo trahit secum executionez nō stat in suspenso.extra de appel.pastoralis.de sol.sub condi.arg.z no.C.si non a cōpetē.iudi.l.fi.Bal.

1 ☞ Fictio legis de similib⁹ ad similia extendi nō debet.
2 Minus est agendū cū eo qui minus deliquerit
3 Dictū in vno capitulo legis in alio nō intelligit esse repetitū.

1 **In actionibus.** ¶†Not.i hac.l. q fictio iuris nō extēditur de silibus ad similia.vt pbatur hic cōiuncta.l.qm̄.§.eo.tu potes dicere q non sunt similia cōtractus z delicta.imo dissimilia.z tunc collige istud notabile q qñ aliqua sunt dissimilia de vno non infert ad alterū.z hec bñ pbat hec.l. ¶†Secōdo no.q cū eo qui minus deliquerit mitius est agendū. ¶†Tertio z vltimo no.q dictum in vno capitulo.l.nō intelligit repetitum in alio capīo in quo nō est eadez rō.z hec oia pbat hec.l. si oia capitula in vno cōtex.ponantur.vñ illa clausula pact⁹ videtur apposita in delictis nō intelligitur repetita in ctractib⁹ q: cū differant in materia cōtractus z delicti. differūt etiā quo ad dispositionē legalē.alibi tamē arguim⁹ de ctractib⁹ ad delicta.vt.j.de syndi.omnem.sed illud quo ad forum non quo ad penam.quod tene menti.

a ¶Mō audiatur. pro qua materia vide tu feli.i.c.qm̄. in.j.col.de p̄scrip.z qō ibi late dixi in apostil.

1 ☞ Ignorantia puniri non debet.
2 Tempus cōtinuum ignoranti currit.

Enero Ignorantia ignoranti patrocinatur non autem officit ei.h.d. Et in hac.l. ponūtur duo effectus ignorantie. Primus est quo ad delictū excusandū.Secūdus quo ad cursuz certi

1 tēporis consumandū.sed a ibi:sed cū tēpus.z est no.l. ¶†No. primo q ignorātia nō debet puniri.z facit hoc ad excusationē sindicoz q per ignorantiā facti nō denūciauerunt maleficiuz. Super hoc dic q triplex ignorantia est facti.s.publica qñ cōiter oēs ignorant.ista excusat ignorantez.vt in.l.semp.§. in hoc edicto.q vi aut clam.Jtē priuata pbabilis.z qñ cōiter factum scitur.sed si vnus pretēdit singularē ignorantiā ratione absentie:iste similiter excusat.vt.j.de decre.ab ord.fa.l.fi. Tertia ignorantia est priuata:sed temeraria.vt q: cōiter oēs sciunt z vnus ex illis nō allegando istam executionē dicit se ignorare.nā ista ignorantia sibi nō patrocinat presertim vbi ratione officij tenebatur inqrere.vt.j.de iur.z fac.igno.l.regula.§.quid enim si oēs.z no.in.l.pe.C.de pericu.tu.z pbatur i.c.j.extra de postu-

2 la.prela. ¶†Secōdo no.q tempus cōtinuum currit ignoranti. ¶Tertio no.q scientia superueniens post terminū non ligat scientem ad expectandū terminū. ¶Quarto z vltimo no.duo contraria in vno instāti cedere:q: in vna z eadem die lugubria sumuntur z deponuntur.z est argu.ista ita q eadem die qua sepultus est prelatus possit fieri electio noui prelati.Jtē est arg. q si syndicus tenetur denunciare maleficium infra quartā diē a die maleficij z ipse nescivit infra quartam diem: sed postea q non teneatur āmodo denunciare.secus si istud tempus currat a die scientie.sed cōtra credo per.l.cū ancillis.C.de incest.nup. ista.l.bene pbaret in casu tali.si syndicus sciuit postq̄ re⁹ pre-

scripserat:certe non tenetur āmodo denunciare.z illud bene pbat hic.z facit.j.si q̄s te.liber.esse iuss.fue.l.fi. ¶Extra oppo.dicitur hic q socer punitur cum scit generum morari nō eū ignorat.contra. Plus delinquit ille qui credit generuz viuere z remaritat filiam q̄ ille qui scit eum mortuum esse nec debet minꝰ puniri luxuria q̄ verum matrimoniū.vt in auē.de ref.z ea q̄ parit.§.fi.timore istius contrarij est facta hic quedam glo.parua super verb.sciret.que dicit de primo.vult dicere glo. q si socer diu stetit qō ignorauit.z ignorans post annum filiam maritauit non punitur.idē si primo sciuit postea maritauit. z isti sunt duo casus istius.l.cessat obiectio. Guil.de cug.dicit aliter.q: dicit q qñ scit eum generum viuere remaritādo filiam videtur repudium mittere: sed non credo qō bene dicat in hoc qñ non interuenit libell⁹ repudij sicut debet interuenire.vt.j.de diuor. l.si penituit.z.l.nullum. ¶Secōdo oppo.dicitur hic q istud tps est cōtinuum contra tēpus qō statuit a pretore in dubio censet vtile tēpus.vt no.insti.de perpe.z tēpo.act.in prin.sed hic tps statuitur a pretore:ergo interpretat vtile tēpus. Sol.l.cōtraria loquitur in tpe statuto ad agendum.hic loquitur in tēpore statuto ad quoddā factū qō naturaliter labit.vt.j.ff lib.z post. l.gallus.in prin.z.j.de libe.agn.l.j.§.eleganter. ¶Tertio op. q tēpus non cedat ignoranti.vndevidet obstare.j.de edil.edi. l.cum sex.z.C.de exco.tut.l.quinquaginta.glo.nō soluit aliter nisi q: dicit ibi est tēpus vtile.hic continuum.z dimittit nos in qōne.Quid in dubio qñ dubitatur vtrū tēpus sit vtile vel cōtinuum.dicit Ja.bu.q aut cursus tēporis pdest ignoranti.tūc interpretatur continuū.vt hic.aut cursus tēporis nocet ignoranti tunc interpretatur vtile vt in cōtrarijs.Bar.aliquantulū latius dicit q aut allegatur lapsus tēporis ad hoc vt ignoras dānum euitet vel penā.z tunc tēpus cedit ignoranti vt hic.aut allegatur ad excludendū ignorantem a iure suo puta ab actione vel defensione quam habet z non cedit ignoranti.vt in.l.cuz sex.z.l.quinquaginta.aut ad excludendum cum ab aliquo officio z adhuc nō currit ignoranti.vnde dicit ipse q tēpus statutum per constitutionem episcopi executoribus testamenti non currit eis ignorātibus.z alle.j.de statu libe.l.iij.§.si quis. licet contra eum videtur casus ad litteram in.l.fi.§.j.C.cōia de leg. Ego tamen cōsulendo idem tenui. q: monitio iuris non ligat ignorantem vt in dicta.l.fi.de decre.ab ordi.fa.interdum allegatur ignorantia ad factum aggrauandum:z istud non potest fieri:q: ignorantia aut excludit aut minuit delictum. non autē aggrauat.vt.l. inter omnes.§. recte. de crimi.expil.heredi.de adulte.l.penultima. Unde occidens bannitum quem ignorabat bannitum:tamen meretur veniā.interdum allegatur ignorantia ad premium excludendum. Verbigratia. dicit statutuz si quis ceperit exbannitum habeat decem de camera cōmunis perusij.modo quidam cepit exbannitum quem ignorabat esse bannitum.petit iste premium.opponitur ei q factum fecit non eo proposito vt haberet premium.queritur quid iuris. Dicit Barto.q non debet consequi premium.l.ij.de conditio.et demonstra.z per.l.si quis in graui.§.vtrum ad sylle.z ita fuit consultum in ista ciuitate fm consilium suum.exorte male:quia hec conditio si ceperit exbannitum non est conditio potestatiua: sed mixta ex insidijs fortune in qua sufficit quoquo modo impleta fit etiam facto.vt in dicta.l.ij.de conditio. et demonstra. Unde in.l.quam allegat pro se videtur casus expressus contra ipsum. ¶Ultimo adde hanc.l.quod not.j.quod metꝰ causa.l.si cum exceptio.§.satis clementer. ¶Ad plura etiam alia facit hec.l.dicit statutum si quis non insinuauerit testamentuz infra sex menses cadat a iure suo. Vel dicit ita. si quis nō insinuauerit in catastro iura sua perdat ea.queritur vtruz tempus cedat ignoranti. Ex predictis colligitur q nō cedat nisi ignorantia esset temeraria z supina. ¶Item facit ad aliaz questionem.dicit statutum.si quis non petierit debitum infra decem

a annos a die quo peti potuit cum effectu.postea non audiatur⁴ vtruz ista prescriptio currat ignoranti.z videtur q sic.quia ibi est prescriptio statutaria.z statutuz populi est ius ciuile.secus videtur in constitutione episcopi que est ius pretorium. et hec differentia videtur probari per glo.not.institu.de perpe.et tēpo.act.in princip.quam glo.semper notabat Barto. preterea ler expressa est quod prescriptiones currunt ignorātibus siue sint reales siue personales.vt.j.quēadmodū serui.amit.l.si partem.§.j.z.C.de prescriptio.long. tempo.l.fi. preterea impedimentum ignorantie est impedimentum facti non iuris. et.l. cauetur q impedito impedimento facti nō currat prescriptio z opus est in integ.resti.iste est tex.nota.j.de serui.rusti. predi. l.attilicinus.et plene nota. per Cy.C. de preci.impera. offe.l. quotiens. Dum facerem istas allegationes respondebatur mihi per aduersarios quod illa verba a die quo peti potuit: requirunt tēpus vtile quo ad prin.quia verbū potuit simpliciter

prolatum

Universidad de Deusto

prolatum intelligitur de vtraq; potẽtia iuris ⁊ facti. C. de tẽp. in integ. restit. l. superuacuam. facit qđ no. de in integ. resti. l. j. ⁊ j. de iudic. & ff. lib. l. thais ancillam. §. ⁊ quod no. j. de cõdi. ob cau. l. q; seruus. nam vt eleganter dicit Barto. in quodam suo consilio. istud verbum potest sic limitatur scz de natura. de iure de facto. ⁊ fm bonos mores. vt. j. de verbo. sig. l. nepos proculo ⁊ de condi. insti. l. filius. ista questio fuit de facto. q; do. Jo. de pisina fecit quandam donationem magne quantitatis pecunie cuidam fratri recipienti. pro quibusdam hospitalibus. pro parte eorum hospitalium petebatur executio instrumenti. post decennium. ⁊ dicebatur q; hospitale ignorauit. vnde quereba-tur quid iuris. incidebat etiam in illa. q. vtrum scientia stipulã tis noceat ei pro quo stipulabatur. j. de edil. edic. cum mancipium. incidebat etiam alia questio cum hospitalia gaudeant prescript. xl. an. sicut ecclesie. vt in auẽ. de eccles. titu. §. pro temporalibus. col. viij. vtruz prescriptio statuti cõprehẽdat hospitalia se fundantia vigore statuti preter ius cõe. erant alia pulchra puncta de q̃bus nunc non dico. Bal.

¶ Additio Bal.

Enero inquit. Nec ler glosatur ex his que not. Guil. de cug. j. quod metus cau. si cum exceptio. §. satis clementer. ibi omnino vide per Guil. de cug. not. tempus ignoranti currit in suum fauorem: sed an in suum odiũ. dic. j. de edil. edic. cum ser. fm Ja. bu.

1 ¶ Plus permissum est viro q̃ vxori.
2 Sponsa sponso mortuo incõtinenti nubere potest.

Vxores. ¶ † No. q; vir ⁊ vxor non iudicã-
1 tur ad paria. ⁊ plus est permissum viro q̃ vxori. ¶ † Secundo no. q; sponsa mor-
2 tuo sponso potest incontinenti nubere. nec tenetur expectare per annum. Ex hoc no. q; iura loquentia de viro ⁊ vxore vel de matrimonio consummato non habent locum in sponso vel sponsa. ⁊ facit ad statutum de lucro tertie partis dotis. ⁊ solutio colligitur per. l. anni partem qđ fal. tu. aut. quam singulariter allegat Barto. q; etiam in sponsa transducta ad domum que non potest esse vxor
a forte ꝓpter puerilem etatem nõ habet locũ statuti premium[a]. licz in contrariũ faciat quod no. j. solu. matri. l. si ante. C. de bo. que libe. non fine.

Dolet. No. q; princeps dispensat super tempore. Item no. q; non videtur fieri cõtra bonos mores quod fit principe dispensante.

1 ¶ Sponsalia permittuntur vbi matrimonium ad tempus prohibetur.
2 Statutum in vxore non trahitur ad sponsam.
3 Mater ꝑ sponsalia de futuro nõ perdit tutelam.

Que virum. ¶ † Nota q; permittuntur sponsalia
1 vbi matrimonium ꝓhibetur ad tem-
2 pus. ¶ † Item no. q; statutum in vxore non trahitur ad spon-
b sam[b]. Et est arg. q; licz maritus lucretur tertiam partem dotis vxoris. tamen secus in sponsa. similis tamen casus non est. q; in. l. nostra agitur de odio in. q. nostra de fauore. Item glo. intelligit text. in desponsata per verba de futuro. vbi fine dubio nullum ius cõtrahitur. sed vbi verba ⁊ consensus matrimonialiter interuenissent. nondum tamen esset transducta ad domuz mariti questio nostra ꝓcedit. tamen credo q; si non apparet de mente statuentium q; cum ista ꝓprie sit vxor. vir debeat lucra-
3 ri dotem. facit. C. de bo. que libe. l. non fine. ¶ † Item facit iste ter. ad. q. q; mater non perdat tutelam ex solis sponsalibus de futuro. quod dic in Speculo. de tutel. anoꝛ malis. §. nunc dicendum. ver. quid si nondum. ⁊ adde quod no. Jnno. de resti. spol. ex parte ⁊c. Item no. arg. ad statutum q; vxores bannitoꝝ non possint morari in ciuitate. nam non porrigitur ad sponsas per hunc ter. ⁊ glo. hic positam.

1 ¶ Mulier quare nõ debet nubere infra annum luctus.
2 Vidua que peperit primo mense post mortem mariti: an possit postea legitime nubere.
3 Mulier an possit licite nubere infra annum luctus.

Iberorum. §. Et si talis. Quando aliquid prohibetur ꝓpter plures rationes sufficit q; vna ratio ꝓhibens vigeat: licet alie cessent. q; illa sola reseruat phibitionis effectum. ad hoc allegatur ff. Ja. bu. ⁊ alios. sed Oldr. allegat ad hoc. j. de here. insti. l. si nõ lege cliscẽtia. in prin. q̃ optime. h. o. ¶ In ter. ibi solet. continue allegatur iste ter. q; si dicat statutum q; pene duplicentur post tertiũ sonum cãpane. ⁊ quodã sero nõ fuit cãpana pulsata sicut contingit in die veneris sancto. q; tunc debemus considerare horam qua consueuit pulsari. q;

1 statutũ ad idem tẽpus se refert quo fieri solet vt hic. ¶ † Not. hic q; due sunt rationes quare mulier non debet nubere infra annum luctus. Una est ratio cuiusdam reuerẽtie ⁊ honestatis. Alia est ratio timore perturbationis sanguinis. et est alia ratio scz presumptionis. quia que nimis festinat suspecta redditur qđ prius deliquerit: ⁊ fuerit per adulterium polluta. Modo in viro non lugendo cessat ratio reuerentie ⁊ ratio presumpte fornicationis seu suspitionis. sed nõ cessat ratio perturbationis sanguinis nisi postq̃ peperit vel certum est ex priore viro parere non posse. ¶ Hic formantur due qõnes. Prima est fividua statim nupsit: ⁊ nascitur filius ⁊ dubitatur cuius filius sit primi mariti vel secundi cuius presumetur. glo. dicit q; hoc est incertum. ergo ratione incertitudinis nemini succedit. de hoc no. extra de presump. c. afferte. quid iuris sit. est questio dis-
2 putata per Jaco. de bel. ¶ † Secundo queritur vtrum vidua que peperit primo mense post mortem viri: possit postea legitime nubere infra annum. Bart. dicit q; sic. per. §. pomponius. Jo. dicit contrarium. vnde vir est lugendus. ⁊ intelligit. §. põponius. in viro qui non meruit lugeri. vt. j. de relig. l. minime. ⁊
3 hec vera. ¶ † Tertio queritur vtruz mulier hodie possit licite
c nubere[c]. infra annũ. glo. dicit q; sic. de iure canonico. sed non de iure ciuili. nam apostolus dicit q; mortuo viro nubat in domino. Jnn. dicit q; mere pene que imponuntur per. l. j. C. de secũ. nupt. sunt sublate. id est pene que imponuntur ratione festinationis. sed pene que imponuntur fauore liberorum priozis matrimonij etiam nubentibus post annũ luctus: ille non sunt sublate: nec intelligitur voluisse preiudicare liberis priozis matrimonij. immo indefinita permissio apostoli est intelligenda sine preiudicatione alterius. ita not. Jnno. extra de secun. nupt. c. fina. ⁊ idem quo ad penam perdende tutele. nam hoc est potiꝰ prouisso liberorum q̃ pena matris. vt in auẽ. de nup. §. finautẽ tutela. ⁊ C. de admini. tut. l. lex q̃ tutorem. ⁊ est ista opinio Hostien. ⁊ ipsa veritas. Adde qõ etiam meram penam interdũ patitur. scilz quando delinquit nõ tñ ratione presumptionis q̃-tum ratione veritatis. vtputa pregnans ex primo conuolat ad secundum: vbi sanguinis perturbatio ⁊ partus depositio timeri potest. in ista muliere remanet pena infamie. ⁊ alie pene. ⁊ ita de facto consuluerunt. d. Bau. de liaz. ⁊ Ray. qõ credo verum. ¶ In glo. cum vir. ibi post quattuor menses. hoc faciunt domine florẽt. ⁊ est earum consuetudo. ¶ In ea. ibi in fi. adde qõ no. C. e. l. decreto.

Non solent. Nota de mala conscientia quomodo ducit ad mortem. Bal.

Notatur etiam. Infra annum luctus. no. q; iu-
a ris ignorantia mulierem non excusat. istud est verum q̃tum ad penaz que imponitur ipso iure. secus quo ad penam imponendam per sententiam iudicis. fm glo. quod est multum no. ergo no. q; in penis legalibus mitius agitur cum lege q̃ cum iudice. alibi nos habem[a] q; ignoran-
b tia iuris excusat vt. j. vi bo. rapto. l. ij. §. si publicanus. licz ibi videtur speciale ratione officij. qz preter. officij. facile erratur. ⁊ adde quod habes. j. de libe. cau. igitur. ⁊. j. de abige. l. j. in fi. ⁊ C. ad. l. flauiam. de plagia. l. plagij. ⁊ adde quod dixi de leg. l. j. ¶ In glo. sua ibi. §. tres fratres. adde quod no. C. de in ius vo. venia. ¶ In ea. ibi dicimus. j. de in lit. iuran. l. in actionibus. ¶ In ea. ibi. ⁊ fine sententia. not. q; sententia. l. non est proprie sententia nec dicitur res iudicata. ¶ Item not. argu. q; excõ-municatio iuris facilius ligat q̃ excõmunicatio hominis: quia glo. in. l. in actionibus. dicit q; infamia ⁊ excommunicatio iudicantur ad paria. Bal.

Excusatur. ¶ In ter. ibi: excusatur. no. q; quãdoq;
punitur ille qui mandat mandatũ. ⁊ est arg. q; si potestas mandat aliquid herroarijs suis: puta q; aliquem torqmentent in casu non licito licet tenetur mandans nõ tenentur isti exequentes mandatum. facit quod not. Dy. in. c. q; quis mandato. ⁊ per hoc fuit lacerratus libellus quem quidam produxit contra socium executorem ciuitatis Florentie qui de mandato eius fecerat quandam executionem non debitam. tamen libellus fuit reiectus cum non concluderet contra
c eum: quia dicebat quod fecerat de mandato superioris: scilicet executoris.

Excusatur. ¶ Punitur iubens ⁊ non punitur obe-
dicns. p. o. ¶ In text. ibi passus. ex hoc dicit Barto. q; si filia mea filio suo non petit tutorem q; ficut ipsa priuatur successione: ita ⁊ ego: qz mihi imputat q; passus sum. facit. j. eo. quid ergo. §. certe. qõ falsum credo. qz pena non petiti tutoris nõ transit ad scõm successoreꝫ. vt no. C. q̃ pe. tu. l. nepotib[9]. ⁊. j. ad turpil. l. j. §. nunc videndũ. ¶ In glo. nõ solũ. in fi. ex hoc no. q; aliud est aliquem teneri ad aliquid, aliud aliquem teneri vt aliquis.

a ¶ Statuti p̃ minuz. vide feli. i ru. de spõ. i. iij. col. i pri.

b ¶ Ad spõsaz vide feli. i. d. rubrica. de spõ. i j. co. circa me. in ver. ex hoc inferunt.

c ¶ Nubere. vide ang. i auẽ. de non cli. ij. nub. in. iiij. col. sed q̃d si nubat licẽtia primi viri in testõ sibi decessa. vide ludo. p̃õ. in singu. ñ. mulier nubens.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Qui iussu. Quod fuit a prine. licitum & permissus ex superuenienti casu non debet illicitum reputari. h. d. Vel sic. Quando prin. fuit honestum perseuerantia non punitur. ¶ In ter. ibi durit. scilz viduam infra annum ctu s. ¶ In ter. ibi: retinuit. scz sponte. & istud faciebat dubitationem. Bal.

Quid ergo. Ratihabitio non trahitur retro[a]. h. d. ¶ In textu ibi: passus est. scz pater filium. ¶ In ter. ibi: talem. i. infra annum luctus. ¶ In ter. ibi. non notabiť. hic respõdet. ¶ No. ratione ratihabitionis quẽ non puniri. dicit Ja. bu. q͛ hoc est ideo: q: non fuit gestus noie ratificantis. nec potuit geri suo nomine. ergo est hic exp:essus casus. de eo qõ notat glo. in adulterio. ĵ. de vi & vi ar. l. j. §. deiecisse. vbi dicit q͛ in ceteris maleficijs ratihabitio equiparatur mandato. fallit in crimine adulterij. & ratio p:z per hanc. l. quia istud maleficium non potest geri nomine alieno. & hoc ipsa natura manifestum est: q: non potest explicari per instrumentum a corpore separatum fm Bar. qui ita no. ĵ. de iniur. l. non solũ. §. si mandato. ¶ Secundo not. q͛ quando certum tẽpus est de substantia pene vel substantia delicti alio tẽpore factum vel ratum habitum non punitur vt hic in ver. p:etor. ergo quãdo ler de certo tẽpore loquitur: illud tẽpus est de substantia pbationis vt hic no. C. de peti. here. l. si post mo:tem. & ĵ. de nego. gest. eum actum. etiam pbatur per hunc ter. q͛ si cõco:dia debet fieri alicui infra octo dies. & alius facit nomine meo. & ego postea ratifico q͛ ista concordia non patrocinatur reo: q: statutus respicit certum tẽpus. vt hic. & ĵ. rem ra habe. l. bono:uz. & ista est veritas. & facit ad. l. nostram. ĵ. de auto. tu. l. obligari. §. fi. et de ercu. tu. l. sed & rep:obari. in fine. & q͛ vtrobiq; nota. per Jaco. de are. Bald.

a ¶ Retro vide fel. in. ca. sicut. ō fymo. in vlti. col. et quod ibi dixi in aposti.

1 Scientia superueniens non obligat.
2 Prohibitio ad vnũ tps relata non includit aliud.
3 Pater ratificando pcessum filij an cõfirmet pcessum.

Quid ergo. No. q͛ in eo quod non fit nec fieri potuit meo nomie ratihabitio nõ equiparatur mandato fm Jac. ¶ Item no. q͛ superueniens scientia nõ obligat. ¶ Itẽ q͛ phibitio ad vnuz tẽpus relata non includit aliud tẽpus. Itez no. q͛ debemus considerare illud tẽpus qõ cõsiderant verba leg. ¶ Extra induco ad vnam. q. istum §. Quidã est vsus falso instrumẽto bona fide. postea superuenit ei noticia q͛ instrumentũ est adulterinum. querit an possit persistere in eo an teneatur renũciare & q͛ non teneatur persistere. videtur pbari per hanc. l. sed tu dic contrarium per. l. iij. C. de fide instru. & l. si falsos. C. de fal. de ieest. nup. cum ancillam. de adulte. si adulterium cum incestu. §. ij. non obst. l. nostra. q: hic loquitur in bis q͛ non habebant perpetuam causam phibitionis. ¶ Item facit iste ter. in arg. q͛ pater ratificando pcessum filij non confirmet pcessum: q: non trahitur retro. ista est veritas: q: cõsensus auto:itas debet ab initio interuenire. vt. ĵ. de auto. tu. l. obligari. §. fi. & ibi per Ja. de are. Ja. bu. declarat hic aliquãtulũ. l. j. §. persuadere. de ser. co:rup. quod no.

b ¶ Nõ ifamat adde fel. in. c. fi. de re iu. circa fi. et in. c. ir resragabili in §. fi. de of. o:.

1 Patientia loco facti habetur.
2 Producens falsos testes noie alieno nõ punitur.

Si quis alieno. In bis q͛ non sunt de gñe maleficio:z pcu. nõ puniť. sed bñ punitur ille q͛ prestat auto:izabilẽ cõsensum vel patientiaz. h. d. & est no. & cõco:. ĵ. co. l. nõ alia. §. ideoq;. ¶ No. hic puniri patiẽtiam & loco facti haberi. ¶ Scõo no. q͛ ille q͛ patitur qõ phibere põt ipse facere videť. s. per fictionẽ & iterp:etat. leg. & hoc est qõ ika vult dñs dicit q͛ ãmodo. ¶ Aliud nõ colligiť. ĵ. e. nõ alia §. fi. vbi glo. dicit no. patientiã bri p precepto. ¶ Ex hoc sume arg. q͛ si aliqs dñs patiť gentẽ suã aliqd facere qõ potest phibere q͛ ita teneť de patiẽtia sicut de precepto. tene menti. & adõ qõ no. ĩ. qõ q͛sq; iur. l. iij. §. si pcur. & ista additio respicit primũ rñsum huius. §. in quo no. q͛ mitius agiť cuz eo q͛ aliquid celebrat noie alieno. ¶ Ex quo no. q͛ ille q͛ pducit falsos testes noie alieno nõ puniť. istud nõ est verũ: q: istud est pp:ie maleficium: qõ est per iudicẽ puniendũ & in quo tenetur & p:incipalis & pcura. vt. ĵ. de iniur. l. non solũ. §. si mandato. & C. de accu. l. non eo minus &c.

Quod ait. No. paria sunt plura simul fieri vel succesfiue: quoz tñ effectus in idẽ tps ocurrat. & est arg. ad illã. q. de testib⁹ q͛ successiue viderũt per quoddam foramẽ adulterantes & pinde sit ac si simul vidissent: q: de eodẽ facto testificanť. ¶ Itẽ est arg. ad statutũ dicens q͛ si quis occiderit plures capite puniať: intelligať fiue simul occiderit fiue diuersis tpibus, & sic scõm maleficiũ aggrauat primũ eiusdẽ gñis. Itẽ est arg. ad statutũ dicẽs q͛ debeat intelligi latro pblic⁹ & famosus eoipo qõ fecerit tria furta. & hoc intelligať siue fil' siue successiue. dũ tñ furta sint distincta. sufficit ergo siue sint distincta re tñ: siue re & tpe. sed doct. cõiter tenẽt ocrariũ q͛ requirať distinctio tpis. vt. ĵ. de fur. l. eũ q͛. §. idẽ põpo. nã hic punitur cõsuetudo furãdi. arg. in. l. tertia. C. de epi. audi. q͛ osuetudo non inducitur in instanti tẽpore. ¶ Itẽ er hoc. §. no. aliõ arg. q͛ ille dicitur tenere plura beneficia simul qui ea diuersis tẽpo:ibus ipetrauit sicut qui ipetrauit eodem tempore. Item dicitur tenere in pluribus gabellis ille qui durante prima incidit in secundam. si fi a prin. in plurib⁹ gabellis tenuisset. habetur enim respectus ad concurrentiam tẽpo:is in effectu nõ ad initium tẽpo:is. vt hic. & vide quod not. Arch. distin. xxxiij. c. cognoscamus. Bal.

1 Pena er facto impossibili incurritur.

Cum autem. Nullitas actus non excusat a pena legali vbi ler non requirit nisi nudũ factum. h. d. & semper allegatur. & est ter. multum nota. & concordat ad litteram. C. de adul. l. eum qui duas. ¶ In ter. ibi notetur. i. notanter puniať pena infamie. ¶ In ter. ibi: ducere etiã si aliã non haberet: vt q: est consanguinea vel affinis. ¶ †No. 1 er impossibili facto penam incurri. ¶ Scõo not. q͛ non debemus requirere nisi quatenus. l. vel statutuz requirit: & illis finibus debemus esse contenti. vnde dicebat quidam quib⁹ assentio: per istum ter. q͛ si statutum dicit q͛ si quis percusserit aliquem puniatur tali pena & non fecerit doli mentionem. cuz statutum non requirat nisi nudum factuz q͛ illa pena debet impoñi non solum p:o dolo sed p:o culpa. alij distinguunt ex genere pene. aut est talis pena que non consueuit imponi nisi ratione doli. tunc requiritur dolus. aut est talis pena que consueuit imponi ratione culpe. vt pena pecuniaria. tunc non requiritur dolus. tamen requiritur culpa dolo prima. scz lata culpa. non leuis. & leuissima nõ punitur criminali iudicio. vt no. Cy. de epis. & cleri. l. si quis non dicam rapere. & est no. dictuz. & dic vt ibi dixi. & in. l. j. §. de leg. ¶ In glo. j. in fi. Sol. ibi fuit cogitatum de effectu. hec autez. l. non cogitauit de effectu sed de simplici facto & ideo simpler factum non punitur dũmodo habeat formam facti vt. ĵ. de fal. l. si quis legatum. & ĵ. de pe. l. si quis aliquid. §. testamentum. & adde hic qõ not. C. de transac. l. vbi pactum. & qõ no. Jnno. extra de appel. c. preterea requisisti. & qõ no. Archi. §. q. iij. curbemium. & ibi vide. & facit ad statutum dicens si quis cesserit iura magnati puniatur in. x. qõ punitur. lz cessio de iure nõ valeat. dũmodo prima facie habeat figurã cessionis. vt. d. l. si qs legatũ. & no. istas leges q͛ loquunť de binis spõsalibus: q͛ non põt quis eligi ad plures ecclesias. cũ electus fiat sponsus illius ecclesie. qõ not. Bal.

b **Ex cõpromisso.** Sententia arbitri nõ infamat h. d. & ¶ Querit hic glo. quid de confessione facta coram arbitro an infamet. dicit glo. q͛ non. q: a quo lata sententia non infamat. ibi nõ infamat cõfessio facta coram eo. ista sunt verba glo. que sunt valde notabilia. non ob. q͛ confessio facta coram arbitro valeat coram iudice. vt. C. de arbi. l. pe. q: illud est verum q͛ valet q͛tum ad pbandum: sed non q͛tum ad inducendum aliquid de nouo. vnde non inducit infamiam. qõ est no. ¶ Item ex quo glo. dicit q͛ sentẽtia & cõfessio ambulãt pari passu. apparet q͛ sicut sententia lata a iudice incõpetenti non infamat ita nec cõfessio facta coram iudice incõpetenti. de hoc habes ter. extra de iudi. c. at si clerici. & est text. no. ¶ Item fm eos qui dicunt q͛ sententia inq̃sitoris nõ infamat: ita est dicendum q͛ confessio facta coram inquisitore. qõ no. illud est certum q͛ probatio testium vel instrumentoz̃um nõ infamat. vt. ĵ. de iureturan. l. sed & si possessori. ad fi. nec etiam reprobatio testium infamat. vt. ĵ. co. l. lucius. ¶ Quero quid de arbitris qui eliguntur per formam statutoz̃um in locum iudicis. vtrum eoz̃um sententia infamet. dicit Bar. q͛ sic. q: sunt iudices. vt. C. de iudi. l. pe. Ego dico q͛ si pceſſerant extra o:dinẽ & de facto vel tanq͛ arbitratoz̃es q͛ eoz̃um sententia non infamat. q: requiritur ad infamiam q͛ fit p:ocessum seruato o:dine iuris. vt. ĵ. c. l. §. q͛tum. & facit quod no. Cy. in. l. nulla. C. eo. Itẽ laudum arbitratoz̃is non est pp:ie sententia nec est p:op:ie iudicium coram arbitratoz̃e. vt nota. in auẽ. vt differen. iud. §. j. et per Jnnocen. extra de iureturan. c. quintauallis. quod tenementi. Bald.

Quantum. Interlocutoria non infamat h. d. & semper allegatur q͛ banniti non sunt infames: q: bannum est de interlocutoria quod patet: q: bannum potest reuocari si contumacia purgetur. vt no. in. l. j. ĵ. de requi. reis. & q: non excludit defensionem. vt. ĵ. de custo. reo. diu⁹. ista concludunt quando statum est in finibus banni. sed quãdo pcessum est ex forma statuti ad diffinitiuam cõtra absentem. ista

ratio

Universidad de Deusto

rō de interlocutoria non cōdemdit. ¶ Nota.q̄ in edicto p̄torio ponebat̄ ꝙ bona dānatur.qđ ꝙ itēr p̄tat hoc mō.s.per diffinitiuā.nā interlocutoria sūia ꝓprie nō dr cōdēnatio.vt hic.itez nec ꝓprie dr sūia.vt no.in l.j.§.qđ in sentētijs.j.qñ ap.sit. ¶ Jn gl. ij.ibi z dr est infamia facti glo.indeterminate dicit q̄ magis dicit ꝓprie infamatio q̄ infamia. ¶ Jn ea.ibi necz vñ vi.q: natura sui non sunt penalia.z q: p̄tor de bis nō loquit̄. ¶ Jn ea.ibi infamia.s.facti. ¶ Jn ea.ibi ꝓpter inopiā hoiuz.i. hoīb⁹ deficientibus. ¶ Jn.e.ibi que deliberate fiunt magnū sortiūt effectum q: p̄sumūt facta ex certa scia.vñ qui deliberate rūdet positionibus nō pōt postea allegare errorē q: p̄sumit ex certa scientia rūdisse nisi inopinatū q̄d emergat.vt.j.de re.iur.l.qui. in alterius.z.j.de interroga.ac.l.de etate.§.ex causa.Baldus.

1 ¶ Seueritas pene subrogatur loco infamie.
2 Juder loco pene pecuniarie potest imponere penā corporalē.
3 Trāsactio facta p legez vel legis ministrū conseruat legem
4 Pena pecuniaria nō proportionatur infamie.
5 Juder an possit augere penam.
6 Juder in formanda pronunciatione habet abitrium.
7 Tres sunt pene capitales.

Pena grauior. Diuiditur fm glo.ibi in duas ptes.q: primo ponit regulam.secōdo eā restringit.sēda ibi.sed si in cā.fm ☞ dof.diuidit i quatuor partes.primo ponit regulā.secō explificat.tertio restringit eā.q̄rto dictū siue regulaz sic restrictā repilogat.secūda ibi. vt puta.tertia ibi in ea.q̄rta ibi q̄uis hāc diuisiōez sequit̄ Cy. Jac.bu.diuidit in tres partes:q: in prima parte loquit̄ qñ loco pene pecuniarie applicāde fisco fuit pena corporalis imposita. Jn scōa loquitur quando loco pecuniarie applicāde parti fuit alia pena pecuniaria imposita similiter z parti applicanda.in tertia parte qñ loco pecuniarie applicande parti fuit corporalis imposita.secūda ibi.sed in causa.tertia.ibi.q̄uis z hāc diuisionem innuit glo.parua.z est satis bona diuisio. ¶ Et in summa hoc intendit in corporali pena pro pecuniaria imposita videtur super infamia dispensatum.secus si pro pecuniaria. alia similiter pecuniaria irrogetur.h.d. ¶ Ad'euidentiam premittatis q̄ illa pēa dicitur pecuniaria que continet aliquā q̄titatem vel patrimonij diminutionem.illa autem corporalis dicitur que afficit ipsum corpus.z ista est duplex.quedam est pena afflictiua vt quecunqz cohertio in corpus.quedaz priuatiua vt infamia. ¶ Secūdo ad euidentiaz premittatis q̄ omne iudicium criminale dicitur de iure communi arbitrarium causa subsistente que suggerat arbitrium boni viri. vt.j. de penis. l.hodie. ¶ Jn ter.ibi relegauerit.s.ad tempus. ¶ † No. primo regulam q̄ seueritas pene surrogatur z succedit loco infamie.et est ratio q: qui in vno grauatur debet in alio alleuiari. facit.C. eo.si possidonium in casu z ratione littere. ¶ † Secundo no.q̄ loco pene pecuniarie iudex potest imponere penam corporalē[a]. ¶ † Jtem no.q̄ transactio que fit per.l.vel eius ministrum conseruat famam licet secus esset in transactione que fieret per reū. vt.ē.eo.athletas.§.fi. ¶ Jtem no.q̄ damnandus in duplum index potest condemnare in quadruplum z valet sentētia non expresso errore. ¶ † Jtem no.q̄ pena pecuniaria non proportionatur infamie:quia infamia maior est quam quelibet pecuniaria pena.vnde ter.vocat famam penam atrocem.j. de iniurijs. l. si quis iuriam. ¶ Jtem no.q̄ loco pene pecuniarie parti inferende iudex potest imponere penā corporalem Guil.tamen hic dicit qđ iudex processit cumulando non per moduz surrogationis secundum eum.Ex hoc no.quod ex codez processu ciuiliter intentato potest addi pena criminalis incidenter qđ videt̄ mirum. ¶ Jtem no.q̄ iste.§.videtur presupponere q̄ quis possit ad aliud condemnari quam ad id de quo actum est siue considerēs regulam siue restrictionem regule siue vltimum casum. nam vtrobiqz probatur q̄ est mirum dicit glo. ¶ Opp.z videtur q̄ vna pena imposita alia non videtur sublata. sed potius tacite subintellecta.vt.C.de epi.audi.nemo.la secunda. lz ergo iudex non pronunciet de infamia.l.debet supplere id quod iudici deest.vt.j.de re iudi.l.iiij.§.si quis condemnatus.soluit glos. contrarium z ex ea collige duplicem so.prima q̄ hic loquitur quando pena fuit appposita per modum surrogationis loco infamie. secus si non esset per modum surrogationis loco infamie. eccevnam solutionem.sed tu dic quod tacite intelligatur hic per modum surrogationis quando iudex excedit modum circa penam corporalem ne addatur afflictio afflicto quod esse non debet vt.l.taz dementis.de epi.audi.ideo soluitur aliter scilicet quod in.l.nemo veniebat imponēda dupler plena nec impediebat se concursu.hic altera tantū.sed hoc nō videtur verū.q: pena infamie bene concurrit cum alia pena.nā pena priuatiua stat cū pena afflictiua.vt.j.ad municipa.ordine.z ideo soluit cōtrariuz q̄ hic iudex excessit modū ibi nō. ¶ Scōo op.z videt̄ q̄ nō possit aliquis cōdemnari ad aliud q̄ actū est q: sūia debet esse cōformis libello.vt.l.fi.C.de fideicō.li.z.j.cōmuni diui.vt fundus.j. de penis.l.bebius marcellus.dixerūt Jo.z Bso.q̄ hoc erat hic miserico:diabile quasi dicant q̄ est hic speciale.z ratio est propter naturā iudicij criminalis q: iuder habet arbitriū cōmutādi[b] z grauandi cā cognita.vt.j.de penis.hodie.z ideo hoc ꝓcedit fz naturā iudicij iudicis officio nōvi libelli qđ est no. ¶ Jtē op.dicitur hic q̄ trāsactio cōseruat famam.cōtra immo ledit.vt ē.e.athletas in fi.so.hic per iudicem trāsigitur seu per.l. ibi per partē absq; autoritate iudicis.ita soluit glo.z ☞ dof.z est vera so. ¶ Jtem op.ad ver.sed si in causa.de.l.furti.C.e.hic enim dicitur q̄ grauatus supra modū remaneat infamis ibi dicitur cōtrarium:dixit mar.q̄ hec sententia cōcurrebat cū facti veritate ibi nō. So.ista est falsa z contra tex.q: nō pōt esse fm facti veritatē q̄ fur nō manifestus cōdēnetur in quadruplū. ergo hic sententia erat cōtra veritatē qualitatis facti primi.contra mar.est j.de verbo sig.probrū z opprobriū.z ideo vītas est q̄ in.l.cōtraria nō fuit electa via famosa.sed alia.nā est inspiciēdum quavia ꝓcedat.ar.l.interdū.§.qui furē.ē fur.ideo in illa.l. cōtraria sententia lata fuit in rei vēdica.z ad exhibendū que non sunt actiones famose. ¶ † Deinde dicit hic q̄ iuder potest augere penā contra.q: penarū impositiones cōsistunt in autoritate legū nō in arbitrio iudicātis. vt.j.ad munici.ordine.z.j.ad turpil. l.j.§. calumniatoribus.non ergo videtur commissum iudici. sed per ipsaz.l.determinatū.iurta illud Aristotelis in primo ethicoz. conuenit rectas positas leg.omnia determinare ipsas.z q̄ pauciissima committere iudicanti.solue q̄ illa iura intelliguntur nisi iuder causa cognita anteq̄ pnunciet velit augmentare vel diminuere.pōt em̄ hoc ex pāte sibi data per.l. hodie.j.de penis fz glo.z alios. ¶ Ultimo oppo.z videtur q̄ in delictis extraordinarijs non possit dici modus excedi.q: nec est taxatus.solue q̄ tunc dicitur modus excedi quando non seruatur id qđ solitum est fieri.ita dicit glo.no.hic.j.de penis.l.respiciendum in princ. facit quod no.ē.eo.athletas.§.calumniator cuz simili. ¶ Deinde gl.ponit hic duas distinctiones sicut patet hic in gl.magna. prima distinctio est.vtrū pena aucta vel diminuta videatur trā factum de infamia vbi est adhibenda duplex distinctio. vna ex genere pene.vtrū pena sit corporalis vel pecuniaria.alia ex causa vbi aduerte qđ quando pena augmentatur non est videndum cum causa vel sine causa.sed vbi minoratur tunc ista distinctio est fienda quod aut est facta mitigatio cuz causa vel sine.vt.j.ad municipalem.ordine.z no.j.de penis.in seruorum.§.fi.z.C.e.z fi seuerior. ¶ Deinde distinguit glo.vtrum relegatus vel ab ordine remotus recuperet statū suū vel honorēdic vt in ea.z est extracta de.l.ij.de decurl. ¶ Quero qualiter intelligatur exemplum hic positum iurta regulam de relegato ad tempus an erit interim infamis.littera videtur innuere quod non. in contrariū est veritas q: interim est infamis.sed elapso tēpore non. casus est C.e.l.z fi seueriores.z in.l.fi possidonium.sed contra hoc op.q̄ nūquam sit infamis.vt.j.de penis.l.in seruorum.§.fi.so.ibi imponebatur pena instantanea hic pena successiua in tempore scōm Gui.z bene q: non debet quis in eodem instanti esse infamis z non infamis.z est ad hoc ar.ē.eo.l.genero.nam de instanti non est curandum.vt.C.de bo.que li.i.j.in fi. ¶ Secūdo reuoco in dubiuz qualiter intelligat̄ iste ver.sed in causa.non enim videt̄ q̄ si actuz est actione furti non manifesti super tali actione alterius generis forme z non potuit pronunciari ex eadem instantia z si fuit pronunciatuz sententia est nulla. ergo non infamat. quomodo ergo procedit littera confirmatur oppo.per. l.habebat.j.de institu.respondeo dupliciter.vno modo fm gui. q̄ hic libellus erat formatus super actione furti manifesti tamen nō potuit actor probare qualitatez hanc.si ergo iudex condemnat in quadruplum ledit reum tamē valet sententia:q: est cōformis libello licet non probet.iste intellectus est valde bonus.Solu. intelligitur per Cy.q̄ hic fuit generaliter actum z reus nō opposuit de generalitate libelli.nam libellus generalis cōcludit in qualibet spē.z ideo iuder debebat cōdemnare fm probata tī nō fecit.sed durius condēnauit tī valet sentētia. licet cōtra ius partis ad hoc facit q: dicit Jnn.q̄ ille qui deducit factū intelligitur generaliter agere z pōt prosequi factū qualificatū. vt ipse no.in.c.j.de libelli oblatiōe p̄stat.ar.j.de penis.l.si p̄ses.sed nos cōiter tenemus oppositū q̄ ille qui simpliciter factū deducit nō videt̄ agere generaliter fz specialiter iurta naturā simplicis facti.multū tī facit iste.§.pro dicto Jnn.intelligēdo fz Cy. ¶ Jurta p̄dicta q̄ro hic vnū.Egi actiōe furti manifesti ad quadruplū nō potui ꝓbare qualitatē sed ꝓbaui factū simplex.vtrū possit fieri cōdēnatio ad duplū ex ordine processus.Gui.sentit q̄ sic per istū.§.alle.ad idē.j.de edil.edic.boues.§.aliqñ.doc.cōmuniter tenēt ptrariū z melius.q: cū sit tēpata vna actio nō pōt sūia ferri sup alia actiōe diuersi generis.z forme.z facit qđ not,

a ¶ Corporalē vide pari. de pu.in trac.fin dica,i v̄.licet dicaf z qđ ibi dixi i apposti.

b ¶ Cōmutandi.nūqđ possit moderare penas a iure impositas z si pena nō reperiaf a iure imposita quā imponet vide tu fel.in.c. qualiter z qñ in. §. fi.in.j.co.ver. quarto queritur. ē accusa,

Universidad de Deusto
Biblioteca

in.l.ij.C.de pba.per Ja.z Cy. Jsta est veritas nō ob.§.aliqñ.qz ibi erat generalis actio. Jtē nō ob.j.de nova.in delictis.§.si de tracta.qz ibi qualitas non respiciebat formale iudiciū.agendi. sed solū beneficiū rei.vt.l.miles.§.x.de re iudi. ¶ Genio ad.v. q̄uis z reuoco in dubiuz.vtrū pro pena pecuniaria parti applicanda iudex possit infligere penā corporalē.dicit guil.q̄ inuito actore.qz iudex nō pōt sibi auferre ius suuz vt qz in ciuili debet iudicare.fz petita.z hoc verū nisi ex causa puta propter inopiā z cōsentiēte actore.facit.j.de iniurijs.l.si vn⁹.§.si ante.quomodo ergo intelligit littera ista dicit Gui.q̄ hec pena corporalis fuit addita extra ordinē nō aūt surrogata loco pecūiarie. istud concludit q̄ ex eodem processu possit imponi pena corporalis z pecuniaria qđ alibi cōcedit. Gui.in criminalibus z processibus extraordinarijs secus in ordinarijs.ita not.ipse in.l.j.C. siquis aliquē testari prohibuerit. Jnno.extra de accusa.cū oportet. dicit q̄ ex processu inquisitionis initio criminalis simul imponit pena corporalis z condēnatur reus in resartione dāni ex eadez instantia.z dicit ipse esse no.dignū.z est casus econuerso ad casum nostrū. Ja.bu.dicit q̄ qñ pena ciuilis z criminalis veniant ex esse.l.sufficit vnica instantia.si aūt diuersis legibus erigūtur due instantie.z tangit ipse in.l.j.C.qñ ciuilis actio.z facit.l.nemo.la secūda.C.de epi.audien.z glos.nostra breuiter quicquid sit de istis opi.qz oēs sunt no.tamē ad ter.nostrum dico q̄ pena corporalis pōt poni loco alterius pene pro motu z arbitrio iudicātis.sed non loco restitutionis rei:qz illa non debet de iure denegari.vt.j.de fur.l.interdū.§.q̄ furē.z.j.de calū.i.l. pe. ¶ Ulterius circa nostrā materiam not.quasdam regulas.prima est qđ pena inflicta ipso facto per.l.non pōt per iudicē cōmutari.vt. j. de ritu nuptia.l.palam in fi.secūda q̄ pena inflicta per diffinitiuā nō pōt p iudicē cōmutari etiaz si iudex errasset vt.j.de qōni. l.j.z.l.diui fratres.j. de pe.z.e.ti.l.relegati. ¶ Dz quid si iudex cōdemnauit in minus q̄ deberet.postea vidēs se errasse. vt non puniat in sindicatu.petit remediū.cōsuluit bar.q̄ sindicus cōis petat restitutionē in integrū.cuius vigore poterit addi in pena fiscali.facit.l.j.§.de qua.ff.ti.j.qđ no.bene. ¶ Ulterius queritē hic quid si iudex pnūciauit aliquē inhabilē ex infamia cōtracta posse esse prioreē.nūquid hec sniavalebit in reliqs officijs.dic q̄
6 nō.casus est.j.de iniurijs.l.diu⁹.facit.ff.e.l.ij.§.miles. ¶† Tertia regula est q̄ iudex in formāda pnūciatiōe habet arbitriū.vt j.de penis.hodie. Ex hoc sequit q̄ licet libellus criminalis habeat cōclusionē annexā.hec cōclusio nō artat iudicē quin possit exercere suū arbitriū per.l.hodie.nā etiā inuito actore iudex vtitur iure suo in dispēsando ex cā z in alterādo penā.ita no.spe.de abolitio.§.j.ver.sed cū supra.hic tñ no.q̄ licet liberū arbitrium detur iudici per cōsuetudinē vel statutū tñ nunq̄ dz ipsum exercere nisi causa cognita z differre vsq; in finē cause vt de cā sibi liqueat.ter.est no.j.de effrac.z expilatorib⁹.hic quero vtrū qñ pena est limitata per statutū iudex habeat arbitriū per.l.hodie dicunt quidā q̄ nō.qz statutū est tenaciter obseruādū. ar. hoc pre stat.l.siqs reū.j.de custo.reo.nā per tale statutū specialevidetur esse derogatū illi generali.l.hodie ar.j.de pe.l.sanctio leguz.qđ credo verū qz in nouis legib⁹ nō bz locū regula.l.hodie. ¶ Jtē scias qđ Jnn.dicit.q̄ tres sunt pene[a] capitales.s.mortis metalli z deportationis.nō capitales aūt sunt relegatio infamia dignitatis amissio.z verberū experimentū.vt ipse no.i.c. qualiter extra de accu.vbi etiā dicit q̄ in penis ꝓcedit de similibus ad similia si pena inuenit determinata.demū ponit ibi qđ sunt quedam pene canonice que sunt similes mortī.vt traditio curie seculari. Jtē condēnatio ad perpetuū carcerē que redigit condēnatū in seruitute pene.quedā sunt alie pene que sunt similes relegationi z motioni ab ordine. Jtē ponit ibi qđ sunt quedā pene spirituales.z dicit qđ iter oēs maior est excōicatio istud pro dest scire propter materiam nostri.§.sed tu adde q̄tum ad excō municationem id quod habes insti.de capi.di.§.minor. Jtē ad de qđ est quedam pena.s.banni.z est duplex bānum.s.imperiale z tali bānito ius ciuile nō patrocinat.vt.C.de epi.z cle.aut. itē nulla cōmunitas. z est bānū ciuitatis vel presulis z tali bānito non patrocinantur iura municipalia. Jtem potest statui in eo ne audiatur in ciuilibus vel criminalibus .vt no. in .l. sed z per pretorē.§.sed si.qui.ex cau.ma.facit qđ no. Ja.de are.i. l. ex facto.ad tre. Cy.C.de accu.l.reos.z est alia pena similis predictis que vocat positio extra protectionē cōmunis queviget floreñ. per statutū ciuitatis cuius effectus sic no. Cy.i.l. j.C.de natu.liberis.z dicit Ja.q̄ ista pena pōt inferri etiā clericis. puta q̄ si declinent iurisditiōem,sint extra protectionē.ita no.in.l.assiduis.C.qui po.in pigno.habe.in lect.noua. ¶ Ultimo nota circa istū.§.z vide Archi.xviij.distin.propter.z.l. distin.si quis de ministris.z.ij.q.iij.si quem ad fi. ¶ Jn glo.sed qño. ibi autē maior ad tēpus fran.accur.qz ex pena tēporali cōtrahitur infamia tpalis,exppetua cōtrahit ppetua,vt no,vj. dis,oēs leges.

a ¶ Pene.pena.gña quot z que sint taz de iure ciuili q̄ criminali. vide feli.in.c. qualiter z qñ §.fin.in.j.col. circa me.v.ij. quotz que cū seq.de accu.

¶ Et ibi q̄tum.z.d.l.ordine.frā.ac.z est tūc not.dignū q̄ pena accessoria nō dinumerat ex tpe principalis pene fm An.de pi. Et ibi ad certum tempus quid si exprimitur tempus, sed non quantitas temporis.dic vt in.l.prefinito.j.de penis. Bal.

¶ Repetitio.

1 Judex grauans reum sibi imponendo maiorem penam videtur infamiam remittere.
2 Persone grauamē debet esse adhoc vt tollatur infamia.
3 Judex in penis criminalibus z ciuilibus bz mirabilez prātem.
4 Quando plures pene reperiuntur vtrum sit in arbitrio rei eligere vel in iudicis arbitrio imponere.
5 Judex an possit statuta egredi.
6 In crialibus iudex potest egredi intentionē agentis.
7 Qualitas qñ minuit delictuz judex ex eadem instantia minuit condēnationem.
8 Judex in causa ciuili qualiter possit egredi formā libelli.
9 Judex pro pena pecuniaria que debetur parti qualiter possit trāsire ad penā corporalē.
10 Judex qualiter dicatur penam mitigare.
11 Reus an possit petere pene mitigationē vbi subest cā equitatis ad mitigandum.
12 Factum iudicis appellatur transactio.
13 Cōsuetudo habet vim statuti in penis imponendis.
14 Solutio banni an habeat vim restitutionis in integrū.
15 Excōicatus an sit infamis.

Pena grauior. Commutatio pene pecuniarie in corporalez inducit tacitam dispēsationem super infamia.secus si pecuniaria pena pro pecuniaria imponitur.hoc dicit vel excessus modi vltra dispositionem legalem a pena pecuniaria in corporalē famaz conseruat.secus si modus excedatur de pena pecuniaria in penam pecuniariā. quia non propterea receditur a dispositione legali que infamiam irrogat.hoc dicit et est.§.singularis valde. ¶ Glo.diuidit in duas partes.quia primo ponitur quedam regula.secundo ponitur eius restrictio.secunda ibi:sed non in causa. sed tu diuide in quatuor partes.quia in prima parte ponitur quoddam dictum in genere. in secunda parte illud dictum exemplificatur.in tertia parte modificatur in quarta parte ampliatur. secunda ibi.vtputa.tertia ibi:sed si in causa. quarta ibi q̄uis. Casus. Quesituz fuit vtrū si iudex imponit grauiorem penam per hoc intelligatur dispensatū cū reo super infamia.respondetur q̄ sic. Jnstat querens vbi est exemplū. respondet iurisconsultus exemplū est vbi pena criminalis pecuniaria puta publicatio bonorum commutatur in penā corporalē puta relegationis.nā qui grauatur a pena pecuniaria in penam corporalez releuatur a pena infamie. Sed instat querens quid si imponatur pro minori pecuniaria maior pena pecuniaria. vtputa pro furto non manifesto imponitur pena quadrupli.respondet iurisco sultus q̄ per hoc non dispensat super infamia. Sed instat querēs quid si pro ciuili pena pecuniaria.puta furti imponitur pena corporalis:vtrum intelligatur transactū aut dispensatū seu prouisum super infamia.respondetur sic. qz cessat infamia .b.d. ter.non loquitur per verbū dispensationis.sed transactio idez est dicere q̄ dispensatio.quia nil est aliud q̄ iuris cōmunis re-
1 laxatio z mitigatio rigoris. ¶† No.primo quod si iudex grauat reum imponendo sibi maiorem penam videtur eidem remittere infamiā.ex hoc habes quod qui in vno grauatur in alio releuatur.facit.j.de iureiu.l.eum qui in princi. ¶ Secundo not. quod istud generale dictuz exemplificatur quando iudex facit transgressionem de pena pecuniaria seu bonorum ad penā corporalem que relegatio est pena que corpori inest z quelibet pena corporalis est maior qualibet pecuniaria.vt infra de penis. l.
2 in seruorum.§.fin. ¶† Tertio no.quod iudex grauat reum in maiori pena pecuniaria per hoc nō tollitur infamia.ex quo collige quod ad hoc vt tollatur infamia grauamen debet esse persone:quia grauamen circa patrimonium non conseruat famam ita dicit hic tex.no. ¶ Quarto no.quod quando iudex loco pene pecuniarie applicande parti transgreditur ad penam corporalem quod tunc infamia cessat. ¶† Quinto ex his omnibus
3 collige quod in criminalibus z etiam in ciuilibus penis que sumunt originem ex maleficio iudex habet potestatem mirabilez quia causa cognita potest.l.transgredi.vt patet in verbo vltra legem z potest vnam penam fiscalem commutare in aliam penā fiscalem alterius generis. Jtē potest priuatam penam commutare in penam fiscalem.vt penam dupli in ictum fustium vt hic in fine. Jtem potest mutare penam pecuniariam in aliam pecuniariā z valet quod facit arbitrio sibi cōcesso per hūc.§. z per legem hodie.j.de penis.z.C.e.l.si possidonium.z quod factuz valeat iudicis legē transgredientis.patet hoc ex verbo onerauit. z ex verbo oneraſſet, ¶ Juxta hoc no.quod triplex est excessus modi in

Universidad de Deusto

modi in ista materia. primo modo exceditur de pena pecuniaria ad corporalē. secundo de pena pecuniaria ad pecuniariam. tertio modo de pena corporali ad corporalē ꝛ quantū ad famaz idem operatur decessus ꝛ excessus: q; vtrobiq; iudex videtur potius procedere ex suo officio quā ex dispositiōe legali. ꝛ videtur potiꝰ elegisse viam arbitrij quā viā iuris. ꝛ ideo sentētia sua nō infamat quod est no. dignū. ¶ In vno tamen differētia est vtrū iudex augeat vel minuat: quia vbi iudex auget: fama conseruaꝫ illesa siue iudex hoc fecerit cū eā siue nō. sz vbi iudex minuit opz qđ iudex hoc fecerit cū causa: puta rōne qualitatis que habeat minuere delictum vel ratione persone miseratione digne. vt patet per rationē glo. ꝛ hanc differentiā ponit glos. ī. de penis. l. in seruorum. §. qui ex causa. ꝛ in. l. ꝛ si seuerior. ꝛ iste videtur verus intellectus huius materie. ¶ Opp. dicitur hic quod iudex qui debuit imponere penam pecuniariam imponendo penam corporalē fecit vltra legē. certe lex videtur velle contrariuz scilicet quod plures pene debeant imponere. vnde dicitur obstare. C. de epi. audi. l. nemo. la secūda. so. in illa. l. nemo delicti qualitas ꝛ legis dispositio requirebat concursum plurium penarum. hic autem erat determinata per legem solum vna pena ꝛ sic non obstat. ¶ Iuxta hoc venit examinandum incidenter quando plures pene imponuntur [a] per. i. ratione eiusdē delicti. vtruz iste pene concurrant in origine tantum an vero in condemnatione et executione. videtur quod concurrant tantuz in origine. vt. ī. de accusa. l. senatus censuit. Econtra quod concurrāt in executione videtur tex. in. d. l. nemo. C. de sac. san. ec. l. nemo martyres. et C. de sepul. viol. qui sepulchra. breuiter dicit hic Jac. bu. quod quandoq; p; crimine non inuenitur nisi vna pena taxata tunc solum vna pena est imponenda. ꝛ si iudex imponit aliam illa pena nō accumulatur primo. sed surrogatur in locuz eius. vt in nostro. §. quia vnica tantū pena debemus esse contenti. ar. ī. de verbo. obli. l. huiusmodi stipulatio. ibi dō dicit tex. quod debemus esse contenti pena legali. Interdum autem imponuntur plures pene. tunc dicit Ja. quod si quidem imponuntur per eandem. l. omnes concurrunt in origine ꝛ effectu nisi. l. loquatur alternatiue. vt dicta. l. nemo aut imponuntur per diuersas leges tūc vna tantum pena debemus esse contenti. vt. d. l. senatus. ꝛ hoc in penis criminalibus. In ciuilibus autez refert aut ciuilis pena redacta est ad instar criminalis vt quia tendit ad vindictā. ꝛ idem questio in criminali. vt. ī. de iniurijs. l. quod senatus ꝛ tunc non est dubiuz de concursu in origine sed etiā in effectu concurrunt quatenus est plus in vna quā in altera. vt plene no. ī. si quadru. pau. fe. di. §. fi. distinctio. ibi de pluri ꝛ pauciori habet locum in mere ciuilibus pēis nō in criminalibus vel quasi criminalibus quod est not. ꝛ facit ad not. C. de testi. l. nullū per Cy. Aduerte dominus Bar. addit vnum verbū: quia dicit quod tunc plures pene criminales non concurrant in exactione respectu eiusdem delicti quando vtraq; venit imponenda per iudicē. sed quando vna venit imponenda per iudicē. alia per. l. tunc concurrunt. vt no. in. d. l. nemo. martyres. ꝛ est bonū dictuz. Tu adde alia duo. primo quod dictū. d. Ja. in diuersis legibus est verum quando vtraq; lex est specialis. sed quando vna est generalis altera specialis an ī penis pena specialis deroget speciali. dic vt no. Cy. in. d. l. qui sepulchra. ꝛ per modernos. ī. de penis. l. sanctio legū. Item adde quod ratione pluriū qualitatū interdū augetur effectus. ꝛ fit dubitatio ꝛ replicatio penarū secundū numerum qualitatum. habito semper respectu ad factū principale: quia pena principalis dinumerat accessorias. sed vna accessoria non dinumerat alias accessorias: q; accessoriū regulatur a principali non accessoriū ab accessorio. ꝛ hāc tāgit etiā Cy. ī. d. l. qui sepulchra.

4 b ¶ † Iuxta hoc incidenter quero quando reperiunt plures pene. vtrū sit ī arbitrio rei eligere an sit ī arbitrio iudicis [b] imponere. respondeo. vbi nulla specificat non est dubiuz quod iudex habet arbitriū. vt in. l. ī. §. expilatores. ī. de extrac. ꝛ expila. ꝛ de peni. di. ī. c. mensuram. sed vbi inueniuntur plures pene specificate tunc refert: q; quandoq; nō cadit electio. sed cōiunctio: q; imponuntur copulatiue tūc questio non procedit: q; nō est altera eligenda. sed vtraq; imponēda. vt. d. l. nemo. de epi. au. quandoq; reperitur alternatiua in penis tunc in criminali eligit iudex. in ciuili eligit reus. C. de seruis fugi. l. si fugitiui. de iure do. l. plerunq;. §. fin. interdum non est alternatiua. sed soluta tunc si ambe pene veniunt ex cadez. l. tūc soluta accipitur p; coniuncta vt. ī. de verbo. signi. l. sepe. si vero sunt diuerse leges tūc nō accipiꝫ soluta p; cōiuncta: q; pene nō veniūt cadez. l. ꝛ ideo vna tantum est imponēda. vt. d. l. senatus. ſ. illa que magis est cōformis processui. ar. ī. de penis. l. si preses. ꝛ hoc quo ad primū cōtrariū

¶ Scōo op. dicit hic q; iudex trāsgredit leges cōtra q; hoc iudex nō possit facere sic p; bo. iudex nō pōt cōdēnare in alio q; sit petitū. ꝛ si in alio cōdēnat ipso iure nō valet cōdēnatio. vt. C. de fideicō. li. l. fi. ī. cōi diuidū. l. vt fundus. ī. si pshere. pe. l. nō possumus cū ergo petitio ꝛ libellus debeat esse formatus fm legem alias esset ineptus. vt in. l. ī. §. de officio assesso. ergo iudex non potest transgredi legem: quia trāsgrederet libellū ꝛ petitionē apte conceptā. glo. nō respōdet sed exclamat. ꝛ dicit q; illud est mirabile. quidā dixerunt fatendo contrariū scilicet q; sententia est nulla. sed isti falsum dicūt: quia si sententia esset nulla nulluz pareret effectū nec induceret tacitā dispēsationē super fama qđ est contra tex. istum. vt. ī. de iniusto testa. l. si quis filio. §. sed ꝛ si quis. ꝛ arg. C. ne de statu defun. l. si pater preterea litera expresse dicit hic q; sentētia valet in verbo onerauit. ꝛ in verbo oneraſſe. sentētia enim que nulla esset ipso iure non deberet continere grauamē. vt not. i. l. si iudex. ī. de var. ꝛ extraor. crimi. ꝛ ideo hec so. est falsa. qualiter ergo respōdebimus ad contrariū. aduerte p; intellectu huius puncti incidēter formo tres questiōes. prima est vtrū in criminali iudex possit egredi naturā libelli recte concepti ꝛ breuiter iste tex. dicit q; sic. ꝛ est ratio quia habet arbitriuz per. l. hodie de penis. ex hoc patet q; ratōe casuuz emergentium iudex potest. l. trāsgredi in his in quibus suum arbitriumversatur. Sed contra hoc opp. iudex iurat seruare leges. vt extra de iureiu. c. veniētes. ꝛ in auē. iusiuran. quod p;esta. ab his per totū. ergo si trāsgreditur legē est piurus. ꝛ sic infamis. vnde nō debet sentētia sua valere ipso iure. vt no. ō. e. l. ſ. miles. respondet Inno. q; nō videtur periurus ille qui autoritate legis vtitur arbitrio sibi concesso. ita no. Inno. extra de consti. c. cognoscētes. vbi oīo vide. preterea licet esset periurus ꝛ infamis tamē valet sentētia sua. quia per hoc nō deponit officiū do nec sentētialiter priuetur. ita no. Inno. extra de accu. c. qualiter ꝛ quādo in. iij. col. qđ est no. ¶ † Iuxta hoc incidēter quero. 5 vtrū hoc habeat locū in penis statutorū q; iudex possit statuta egredi. dicit Bar. q; sic causa subsistēte. tamē nihil allegat sed ego allego hāc rationem: quia sicut minister alterius ex causa potest recedere a mādato dñi: ita iudex qui est minister. l. ex causa potest recedere a mādato legis. argu. ī. mā. l. si hominē. Quidā dicūt cōtrariū. quia statutū est tenaciter obseruādum. ꝛ verbis eius inherēdum. ꝛ q; potestas iurauit seruare statutū nō debet ab eo recedere licet durū sit. vt in. l. prosperit qui ꝛ a qui. satis videtur dici posse q; sentētia valet tamē iudex tenebitur eo q; excessit formā statuti: quia cū statutū sit p;ecisuz. l. hodie. de penis. nō vēdicat sibi locū in materia statutorū. istud est tutius. et ita cōsulo assessori q; faciat. ¶ Ulterius quero quando iudex procedit per inquisitiōem: quia procedit ex officio iste. §. satis bene procedit. sed quid si proceditur per accusatiōem. nam ibi videtur iudex astringi fm formā accusatiōis. respōdeo q; idem est. ꝛ hoc apparet aperte hic. quia iste. §. habet locum etiam vbi agendo procedebatur. vt hic. de hoc not. in specul. de aboli. §. 6 primo versi. sed cum ibi vide. ¶ † Concludamus ex predictis q; in criminalibus iudex potest egredi intentionem agentis. ꝛ suo motu procedere vltra naturam libelli. vt hic. ꝛ econtra. ī. naturam libelli. vt in. l. ꝛ si seuerior. ꝛ est ratio duplex. prima quia in criminalibus nō requirit conclusio in libello. vt not. Cy. C. de fal. ne exēpla de symo. c. lz cl. ī. ꝛ quod no. ī. q. iij. quia presulatus. secūda quia conclusio partis in criminali non posset auferre potestatē iudicis in criminali fm Bart. cū talis potestas sit publici iuris. argu. ō. de pac. l. ius publicum. ergo si accusator diceret ita. quare peto sibi talem penā imponi specificādo iudex tamē potest cōmutare penā nec videtur recedere a libello. quia hoc est de appēditijs. ꝛ quia primo pena surrogatur loco pene que petebatur impōi. ꝛ ista ratio soluit cōtrariū. ¶ Iuxta hoc quero de ista qōne accusatus est Titius de homicidio studiose facto tamen nō probatur dolus. sed culpa. modo queritur vtrum reus veniat omnino absoluendus an ꝛo mitius puniēdus ex eadem instātia. Et q; veniat absoluēdus p;obatur sic: quia videtur intentata. l. cornel. de sicca. sed probatio facta non cōcludit in illa. l. q; homicidiū factū per culpā punitur vt extraordinarium non autem per. l. cornel. de sicca. vt. ī. de sicca. l. in lege. Item. l. in criminali idem est q; actio in ciuili. argumentum. ī. de penis. l. absentem. vnde dicimus sicut in ciuili nō cumulant plures actiōes. ita in criminali nō cumulant effectualiter plures leges vt. d. l. senatus. sed certū est in ciuili q; si probatio nō cōcludit super actiōe intētata sequit absolutio. vt ī. ō pac. dota. l. bebi⁹ marcel. ꝛ ī. de iſti. l. habebat. q; ex probatiōe nō apparet q; fuit actio apte intētata. vt extra de iudi. c. examinata. preterea de hoc est gl. or. in. l. ī. §. diuus. ī. ad. l. cor. de sicca.

7 ¶ † In contrariū q; qñ qualitas minuit delictū iudex ex eadē instātia minuit cōdēnationē. vt no. hic. ꝛ in. l. ꝛ si seuerior. ergo culpa que est qualitas minor q; dolus infert ad minorē cōdēnationem: sed nō absolutionē. preterea cōtrarioꝝ eadē est disciplina. vt. ō. de vul. substi. l. ꝛ si cōtra. sed vbi qualitas auget delictū iudex imponit seueriorē penā ex eadē instātia. vt hic. ergo cōtra facit vbi minuit. in hoc dicūt quidā q; aut probatio facta incidit

[a] ¶ Imponuntur. vide fran. are. in. l. posse deri in pri. de acq. pos. ꝛ qđ ibi dixi ī apostil.

[b] ¶ Judicis. vide tu fel. ī. c. sicut ī. ij. col. asime. ī. v. i gl. fi. in prin. de iudeis. vbi an ꝛ qñ electio sit rei. ꝛ an et qñ iudicis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſu alīā ſpeciē delicti tūc oīno deberet ſequi abſolutio. q; crimē qđ obieciſti nō probaſti.ad hoc.ī.de adul.l.denunciaſſe.§.quid ẽ ſi.idē ſi probatio nō incidat in aliquā ſpeciem delicti.vt in falſo ceſſet dolus.vt.l.nec exemplum.C.de fal.ſed qñ nō variaē de dictū.ſed eſt variatio qualitatis circa idē delictū.tūc aut loquimur de neceſſitate aut de permiſſione iuris.ſi loq̃mur de neceſſitate tūc iudex nō habet neceſſe cōdēnare.qñ qualitas intentata que nō pbaē puniebaē diuerſa.l.ꝛ ita loquī.§.diuus.ſed de permiſſione iuris iudex poſſet ex eadē inſtantia cōdēnare mitigādo penā ex arbitrio ſibi dato per hūc.§.ecōtra vero ex qualitate nō incluſa in iudicio q̃uis eſſet probata non poſſet augere cōdēnationē.q; talis pbatio videē facta lite nō cōteſtata cū de illa q̃ litate nō ſit actū.ꝛ hoc credo verū in probatiōe teſtiū.ſed in probatiōe per cōfeſſionē partis:q; valet illa probatio etiā lite nō cōteſtata.vt no.in.l.ictus.ī.eo.credere.q̃ iudex poſſet augere cōdēnationē ratiōe iſtius cōfeſſiōis:q; ibi delictū per confeſſionē apparet.dicit Jnno.q̃ nō refert ad quid ſit actū.vt ipſe no.in.c.per inquiſitionē.de elec.adde.hic qđ no.Cy.C.de pba.
§ l.poſſeſſiōes.ꝛ per dy.ī.vi bo.rapto.l.p̃to.§.docere. ¶† Subſequenter reuoco in dubium quomodo in ciuili cauſa iudex poſſit egredi formā libelli ſicut videē preſupponi hic in ver.ſed ſi in cauſa.vbi videē dici q̃ erat ꝓpoſita actio dupli.ꝛ tenet cōdemnatio quadrupli.iſtud eñ eſt impoſſibile q̃ iudex in plus cōdēnet q̃ ſit petitū.vt inſti.de actio.§.ſi minus.ū.de iuriſ.om.iudi.l.cū quedā.§.ſi.ſo.hic dicit Guil.de cu.q̃ iudex in ciuili non recedit a forma libelli augendo cōdemnationē hoc eſt verū.qñ libellus eſt formis.ſed hic fuit libellus informis ꝛ generalis.q; fuit intẽtata actio furti.ꝛ facta mẽtio furti indiffinite ſine adiectione qualitatis augentis vel minuẽtis delictū.vnde licitū eſt informẽ libellum generaliter proſequi.vt.C.de anna.exep. l.ſi. in hoc ergo iudex cōdēnauit.q; forte putabat fuiſſe probatū de furto manifeſto cum iſta qualitas non eſſet probata.ꝛ iſta ſolutio eſt ipſa veritas q̃ fuit hic liformiter actus. Vel ſi dicā q̃ fuit actum formiter fuit intentata qualitas manifeſti.vnde ſentētia nō exceſſit petitū.ſed exceſſit pbatum. Ex vtroq; intellectu habes q̃ error iudicis circa probatiōem nō reddit ſentētiā nullā. plus dicit Jnno.q̃ ſi iſte error exprimatur in ſnia hoc modo:q; conſtat nobis probatū per petrū ꝛ martinū.ideo condemnaē q̃ liz illi nō pbauerint tñ valet ſentētia:q; hic nō fuit expreſſus error iuris ſed facti.ita dicit Jnn.in.c.qñ contra falſam.extra de proba.quod eſt mẽti tenendū. Ex illa añ lec.q̃ hic fuit informiter actū.no.q̃ ille qui ſimpliciter agit nō videtur agere detracta qualitate nec adiũcta qualitate.ſz generaliter.ꝛ eſt iſtud ſingulare verbum Jnno.in.c.ī.de libelli oblatiōe. defectus eſt iſte quia aliud eſt dicere accuſo titiū q̃ me percuſſit de die.aliud eſt dicere q̃ me percuſſit de nocte.naz vno probato nō pōt fieri cōdemnatio in reliquo:q; diuerſa tempora diſtinguūt factū et nō eſt idem factū probatū.vt.ī.quemadmodum ſerui.amit.l.ſi communem.§.ī.aliud eſt dicere accuſo Titiuz quod me percuſſit de tali menſe non exprimendo de die vel de nocte. q; tunc ſi probo de nocte augebitur condemnatio ratione noctis.q;videbitur libellus generalis.vt hic.ī.de pcū.l.ſi p̃ſes quod eſt no. licet practica aduocatorū aliter ſe habeat.q; credūt q̃ ſimpliciter agēs videatur agere de tentationum qualitate per.l.in delictis. §. ſi detracta.ī.de noxa.vnde fz eos licet ſit pbata nox tñ q; fuit ſimpliciter actū eſt imponēda pena ſimpla nō pēa dupla que alias imponereē ratione noctis ex forma ſtatuti.ꝛ ita ſeruat practica licet precedēs opinio de ſubtilitate ſit verior. Juxta hoc quero egi tanq̃ de furto manifeſto.pbaui ſimpliciter furtū ſine qualitate.quero vtrū ex eadē inſtantia reus debet damnari de ſimplici furto ad penam duplicandam parti.in hoc ſunt opiniōes. Guil.dicit q̃ ſic.vt hic in ver. nam ex furto qui dicit eſſe caſum expreſſum.preterea quotiens due actiōes ſic ſe habēt q̃ in vna actione includitur effectus alterius intentata vna reliqua videtur incluſa.iſte eſt text.ī.de edil.edic.l.bouem.§.aliquando.ꝛ glo.or.que allegat illū.xxx.q.vlt.c.iudicantē.ſed ita eſt q̃ pena quadrupli includit ſub ſe penā dupli.vt in.l.ſi is qui ducēta.§. ī.de rebus dubijs.de arbi.l.diē pferre.§.ſi plures.ergo ex eadē inſtātia pōt fieri cōdēnatio ī duplo nec videē fieri in alia actione intentata iuris fictiōe lz re vera ſint diuerſe actiōes.vt in.§. aliqñ.ꝛ iſta eſt opinio Guil.q; actio furti manifeſti eſt p̃toria. actio furti non manifeſti eſt ciuilis.vt inſti.de actio.§. ſic itaq;. vnde ſi vna eſt intentata ſuper reliqua nō pōt ferri ſentētia: q; non eſt lis coteſtata ſuper ea.vt in.d.l.bebius marcellus.preterea ille qui egit de furto tāq̃ manifeſto.videtur ſe aſtrinxiſſe ad probandum qualitatem manifeſti:quia ratione iſtius qualitatis augetur effectus ꝛ forma agendi variatur.ergo eſt de ſubſtantia probationis.vt.ī.de inſti.l.habebat.ꝛ hoc tenet Cy.dicit q̃ eſt caſus hic in ver.nā ex furto.littera enim dicit cōuenire debuit,ſ.per nouum libellum,ꝛ abſolui a veteri.non autem dicit condemnari ſm Cy.qđverum credo q; licet iſta qualitas nō ſit de eſſentia delicti eſt tamē de eſſentia actionis propoſite.ꝛ ſunt actiōes diuerſe ſpeciei.ita q̃ vna nō ſubalternatur alteri. Bar. tamen intelligit q̃ in.§.aliquando non ſit actio diuerſa ab intẽtata.q; redhibitio teneē ſub natura actōis quāto minoris ſm Bar.ꝛ hanc opi.teneas in ciuili:q; qualitas intentata aſtringit actorem.ꝛ iudicez.ſed in criminali licet qualitas aſtringat cauſam non tamen aſtringit iudicem quo ad officium,ꝛ imperiū
9 iſtius.§.qđ eſt no.dignum. ¶† Tertio reſtat videre quomodo iudex pro pena pecuniaria que debetur parti poſſit tranſire ad penam corporalem per hoc enim videtur auferri ius partis qđ eſt impoſſibile niſi de partis voluntate procedat.vt.ī.de furtis. l.interdū.§.qui furem.factum enim pretoris iuri derogare non debet.vt.ū.de tranſ.l.cui bi.§.ſi pretor.ꝛ.l.ī. §.ī. ū. de ferijs. reſpondent doc.quod iſtud debet intelligi cauſa ſuggerente.puta quia fur non erat ſoluendo.vnde iudex ex officio ſuo commutat penam.vt.ī.de iniurijs.ſed ſi vnus.§.ſed ſi ante.ꝛ.ī. de admini.tuto.l.actus.de ſepul.vio.l.fina.cum ſi.ꝛ poterit pronunciare hoc modo.condēno te in tanta pena pecuniaria. ꝛ ſi. ī. talem diem tu nō ſoluerīs iubeo te fuſtigari.et q̃ ſic poſſit fieri preſupponit ter.ī.de termino mo.l.agraria ꝛ ſm Guil.ꝛ ſecunduz hoc ſententia iudicis eſt conformis libello inq̃tum condemnat in petitis.ſed excedit libellum inquantum imponit aliam penam in defectum ſolutionis quod eſt notādum.adde iuxta predicta quod no.Arebi.xviij.diſt.propter.ꝛ.l.diſt.c.ſiquis de miniſtris
10 ¶† Quero iuxta predicta quando iudex mitigat penaz vtrū debeat apponere cauſam mitigatiōis.ꝛ ſi non apponit vt ſuppletur per.l. qđ ſententie iudicis abeſt. Et idem quero ſi iudex non mitigat penā ratione qualitatis.ſed ratione alterius cauſe ſeu accidentis.puta ratione nimie iuuentutis vel nimie ſenectutis.q; nimis ſenes reuertunē quodāmodo ad ſenſum puerilem ſicut dicit Odofredus de bul.q̃ adeo ſenuit q̃ ludebat ad puerem cum pueris.ꝛ etiam q; in penis corporalibus mitius eſt agendū cum ſenibus ſiue ſint pene inſtātanee ſiue ſucceſſiue. de pen.di.ī.miſericordiā cum ſimi. Circa hoc dicit.d.Jac.bu.in.l.ij.§.ignominie.ū.c.ſic q̃ interdū iudex vult minuere penā vltra q̃ eſſet effectus ſentētie ſimpliciter prolate tunc debet annectere cām.vt.l.in ſenatus.§.ī.de iure fiſ.C.de iudi. l. properandum §.illo.interdū vult aggrauare penā vel condemnationem vltra q̃ eſſet effectus ſnie ſimpliciter prolate.ꝛ tūc idē q; debet inſeri cauſa ad aggrauandū.vt in.d.§.ignominie.nāvbi cauſa nō inſerit leuior cauſa electa.videē.vt no.ī.de ſuſpec.tu.l. eñ interduz eniz iudex nō intēdit vltra q̃ importet iſte effectus ſentētie ſimpliciter plate tūc nō eſt neceſſe q̃ exprimaē cā nec vtiē iudex ſano cōſilio ſi ſe reſtringit ad vnam cām.vt extra de re iudi.c.ſicut nobis.ꝛ de excu.tu.l.qui teſtamēto. Tu adde q̃ lz iudex aſtringat ſe ad vnā rationē.tñ ſnia pōt iuſtificari ex alia dūmodo cōſtet ex geſtis.vt.ī.q̃ eū eo.l.fi.ꝛ ar.ī.de app.l.ſeio. Alij dicūt q̃ in abſolutoria ſnia requiriē cā.non in cōdemnatoria. vt.ī.de excep.rei iu.l.ſi ad exhibēdum.ꝛ.l.ſi teſtō.de ver.ob.l.qui rome.§. duo fratres.ratio q; condēnatoria nō pōt ferri vbi ex vna cauſa.ſ.intentata.ſed abſolutoria poteſt ferri ex pluribus cauſis q; nō probatū vel q; nō verū qđ eſt petitū.vt.ī.de cōdi. inde.l. iulianus.Similiter in realī poſſunt eſſe plures cauſe vel q; reo nō poſſidet vel q; actor nō eſt dūs.ꝛ ideo oportet q̃ iudex in abſoluēdo aſſumat certam cām alias ſnia videē incerta ꝛ ſine cauſa.ita nec iudiciū.alias ſnia videē incerta ꝛ ſine cauſa.ꝛ ſicut ſilatio nō valet cum effectu ſine cauſa.ita nec iudiciū vel ſentētia.vt.ī.de excep.doli.l.ij.§.circa. Jſtorū opi.nō eſt vera per c.ſicut nobis.de re iudic.ꝛ ideo tu dic q̃ aut loquimur an ſit neceſſaria iuſtificatio per cauſam quo ad eſſentiam ſententie:ꝛ dico q̃ non eſt neceſſaria cauſa.q; valet ſententia diffinitiua etiā ſine cauſe inſertione.preſumiē enim pro ſnia diffinitiua q̃ ſit lata ex iuſta cauſa.vt extra de renū.c.in p̃ſentia.ꝛ no.ī.de cuict.l. perennius.§.gaya.per Jnno.de eo qui fur.or.ſuſce.c.innotuit. aut loquimur quo ad releuandū reum cui eſt minorata pena. et dico ſi cauſa ſubeſt que ſubeſſe preſumiē lz nō ſit expreſſa in ſententia q̃ releuaē a pena legali per penā arbitrariā.vt not. C.de teſti.l.nullū. ꝛ arg.q; prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legalē.C.de pac.conuen.l.ſi.ꝛ glo.ī.de verbo.obli.l. qui rome.§.ſlauius hermes.non ob.ī.de re iudi.l.iij.§.ſi quis condēnatur.q; ibi loquiē in beneficio dato a.l.nō in pena. Item ſuppliet ibi lex circa acceſſoriū ſcilicet tempus nō circa principale. vnde bene faterer per illū tex.ſi ſtatutuz dicit ſic q̃ ſi homicida ſoluerit mille infra menſem decapiteē.ꝛ iudex dixit in ſnia ſi nō ſoluerit infra.x.dies decapiteē.nec inſeruit cām quare reformauerit dilationem legalē nō debet decapitari niſi demum elapſo menſe q; beneficiū tpis ſuppleē a.l.ꝛ iſte eſt caſus in.§.ſiqs condemnatus. Aut loquimur quo ad ipſum iudicē.vtrū faciat litē ſuā augēdo vel minuēdo. dico q̃ ſi cā eſt inſerta vel nō inſerta:tñ

ex actis

Universidad de Deusto

er actis patet iuder nō facit litē suam:q; vtitur arbitrio in casu cōgesso.si antē ex actis nō apparet eē tūc nō p̄esumit̄ p̄o iudice quō ad ipsum iudicē excusandū.vnde dicit glo.ordi.q; qñ iuder supplet ex officio incūbit ei p̄batio cause.ista est glos. ordi. xxx.q.vlti.c.iudicantē.ꝛ hec dicta sunt de scō cōtrario. ¶ Ex hoc ad tertiū dicit̄ hic q; iuder imponit penā vltra legē. contra hoc opp.q; pene impositio nō est in iudicis potestate sed facti examinatio sic.ita dicit xer.j.ad turpil.l.j.§.calūniatoribus.nā ex quo lex diffinit penā nō est recedēdum a diffinitiōe legali.vnde dicit Aristo.in p̄imo ethicoꝝ.q; expedit recte positas leges oia determinare ipsas ꝛ paucissima cōmittere iudicātibus qō ergo est a lege determinatū nō est iudici cōmissum sed p̄eceptum.ad illud qō dicit̄ q; impositio pene nō est in potestate iudicis.respondet glo.q; debet intelligi nisi iuder in ipa sentētia cōmutet penā legalem in aliā penam.nam hoc pōt ꝛ debet causa suggerente.vnde lex contraria limitatur per hunc.§.vl'aliter responde ad formā argumenti sic pene impositio nō est in potestate iudicis verum est cōsiderata mera natura accusationis intentate.sed cōsiderato officio iudicis tūc est commutatio pene in eius arbitrio.ꝛ ita loquit̄.hoc tamē debet facere tēpore sententie nō post sniaz:q; snia simpliciter p̄olata includeret penā legalez ꝛ nō posset postea mutari.d.§.calumniatoribus. ista est mens gl. ¶ Iurta hoc quero p̄imo. Pone q; iuder cōdemnauit in centum vbi ex forma statuti debebat condemnare in ducētis.tamen in fine sentētie apposuit illam clausulam q; si sua sententia esset lata p̄eter vel cōtra formā statuti q; intelligatur redacta ad formā statuti.quero nūquid ista clausula aliquid operetur.ꝛ videt̄ q; sic.q; reseruatio q̄ fit̄ snia multū opaī.vt no.in l.litē labeo.§.j.fami.her.scōo q;vbi iuder apposuit istā vba apparet q; de mente eius non fuit velle augere vel minuere. immo fuit de mente eius se referre ad statutū ꝛ sentētia nō debet plus operari q̄ fit de mente iudicantis.vt.j.de arbi.l.qualē in p̄inc. Item posito q; iuder errauerit in specificatione minoris pene tamen errorem suum statim cognouerit quod potuit facere ꝛ per verba specialia.vt extra de accu.qualiter el p̄imo.q̄ per verba implicita ꝛ generalia.ar.extra de sum.trin.c.damnamus. §. fi. ꝛ si dicaī species derogat generi.vnde verba specialia derogāt generalibus.respondeo nō est verū q; qñ genus venit derogatiue ad speciē generalis locutio specialibus derogat.de le.j.l.si ita scriptū.ꝛ.l.talis scriptura.d. Jac.de bel.disputauit hāc questionē ꝛ tenuit q; ista clausula nihil operaī. Bart. in.l.p̄eses.j. de pac.distinguit q; aut ista clausula apponit̄ in fine vel in p̄i. ꝛ si in fine nil operatur.si in p̄incipio operaī q; pena p̄ima ita specificata iam trāsiuerat in cōdēnationē fm eū q; nil est q; idez debet operari clausula apposita in p̄in.ꝛ apposita in fine.vt extra de appel.c.ij.requiris. Item nō est verum q; p̄ius transeat in snia vna clausula q̄ altera q; omnes clausule in fine concludantur[a] ꝛ in eodem instanti tēpore.vt.C.de fide instru.l. cōtractus.ꝛ de lega.iij.l.fideicōmissa.§.j. Ego teneo Ja.opinionem q; p̄edicta clausula nō solū est generalis sed incerta ꝛ generalis p̄otestatio non tollit factum speciale.vt extra de cōsti. c.cū. Ro.ferrariēsi.ꝛ.j.loca.l.cū in plures.§.locato; horrei. ꝛ ita seruat vsus iudicioꝝ. ¶ Scōo quero quid si pena non augeī vel minuit̄ per iudicem sed per statutum.vtrū per hoc videatur recessum a pena infamie loquo: p̄esuppositō q; condemnatus ex statuto possit esse infamis. Quidam enim dicunt q; cōdemnati per.l.municipalē non sunt infames.alij dicunt q; immo sunt infames si cōdemnatur ex famosa.ex ista ergo opinione assumpta p̄ocedit questio mea. Bar.tangit hic hoc dubiū. Ego dico qō per hoc nō videt̄ super infamia dispēsatum q; pena nō imponit̄ vltra vel p̄eter legē sed fm legē municipalem.vt in.l. oēs populi.vnde verbū vltra legem est positū cum magno ministerio hoc verū in generali statuto.sed in speciali statuto facto contra certam personā qō valet ex causa dicere tunc idem in dispositione statuti q; in sentētia iudicis:q; par ratio est vtrobiq;.ꝛ lex equi parat factū iudicis ꝛ dispositionē legalē.j.de manumiss.l.is cui. §.in illis. Ideo dixi ex causa q; odiosum statutū fine causa non teneret cōtra singularem personam.fauorabile tū bene teneret. vt.j.depositi.toticns.quīt a qui.l.si priuatus.j.de except.doli.l. j.in fine fauorabile intelligo qōaliū nō ledit.vt.C.de p̄eci.impera.offc.l.quoticns. ¶ Tertio quero circa istud cōtrariū que sunt iste cause ex quibus iuder pōt penā augere vel minuere.respondet glo.q; iste cause sunt quedam accidētia extrinseca. verbigratia.ad minuendā penā corporalem.puerilis ꝛ senilis etas ad augendā frequentatiōez delictoꝝ:q; multis delinquētibus opus erat exēplo.ideo inde aggrauauit penā in personā vnius vt multi emēdarentur.vt.j.de penis.l.aut facta.§.fi.ꝛ in hoc gl. dicit optime.dicit etiā glo.quod ratio minuende pene est cessatio doli.certe ego dico quod hic cessat infamia non ex dispensatione sed ex regula iuris q; ad infamiam requiritur dolus.vt.j. de in litē iur.l.in actionibus.dico ergo q; vbi iuder ex qualitate penam auget vel minuit: tunc non sumus p̄opie in materia istius.§.q: tunc iuder nō facit vltra legē.nam qualitas factum aggrauat vel attenuat.vt.j.de penis.l.aut facta.§.qualitas. et hoc circa tertiū cōtrarium. ¶ Quarto oppo.dicit̄ hic q; iuder quādoq; auget penam q; intelligo tam ordinariā q̄ arbitrariā. Cōtra pena arbitraria nō habet certam metaz.ergo non pōt dici iudicem transgredi terminos.argu.j.de condi.ꝛ demon.l. in testamento la p̄ima.q; vbi nō est terminus non cadit terminatum.ꝛ vbi nō est exemplar nō cadit exemplatum.vt ibi dicitur. respondet glo.q; in pena arbitraria debemus considerare consuetudinem ꝛ ille qui transgreditur consuetudinem dicitur trās
b gredi modum[b].ita dicit glos.hic.ꝛ.ō.eo.l.athletas. §. calūniator.quod est notā. Ego dico ꝛ fine vlla consuetudine potest apparere transgressio modi quando scilicet offenditur arbitrium boni viri.vt.j.famil.herciscun.l.cetere.§.j.ꝛ.j.de lega.iij.l.si pa-
ii ter. ¶ † Iurta hoc reuoco in dubiū vtruz reus possit petere mitigationē pene vbi subest causa equitatis ad mitigandum. ꝛ videtur q; non.quia cum hic cadat dispensatio. ergo non potest peti.licet iuder ex officio possit.tamen petitio eum nō cogit. q; dispensatio est ius quod peti non potest.vt not.l.distin. miror. effectus est iste quia si potest peti ꝛ iuder non facit: facit litem suam ꝛ potest appellari.si autem non potest peti secus. vt.j. de aqua quotidiana.l.j.§.permittitur. ꝛ quod no.in specul.de officio iudicis.§.impedit.ver.quid si iuder.arg.q; possit peti est.j. de mino.l.aurilium.§.primo in delictis. de hoc non habemus legem clare loquentem an hoc ius sit in petitione nec ne habemus tamen regulam generalem q; id qō pertinet ad officium iudicis potest implorari per partem.j.de dam.infect.l. iij. §. hoc autem iudicium. Quandoq; tamen videmus q; non potest im-
a plorari.vt extra de fide instrumento.c.cum Johannes heremita. Illud cōcedo q; licet non implorctur aperte iuder suo motu potest impendere suum officium quia in criminali iudicis officium nō restringitur ad petita sicut patet per nostruz.§.per materiam suam.ꝛ hoc circa quartum cōtrarium. ¶ Quinto opp. dicitur hic q; trāsactio liberat ab infamia cōtra immo transactio inducit infamiaz.vt.l.quoniam.ō.c.so.hic impropie ponitur nomē transactiōis cū cadat hic super certo. Itez hic de crix mine ibi de fama. Item hic iuder trāsigit ibi pars. ¶ † Nota b ergo q; factuz iudicis appellatur trāsactio sicut ꝛ factū arbitratoris.vt in auī.vt diffe.iudi.in p̄in.col.ix. ¶ Sexto ꝛ vltio op. de.l.furti.C.eo.breuiter hic non fuit sententiatum super actiōe famosa.ꝛ ideo nō irrogatur infamia.q; titulus actiōis ꝓsiderandus est ꝛ diuerse actiōes habēt diuersuz mediuz ꝛ diuersum modum cōcludēdi.vt.j.de dolo.nō debet. ¶ Extra q̄o si iuder nō grauat i gñe penē ſz in mō p̄cedēdi.vtrū videaī sup fama dispēsare.ꝛ dic de hoc.vt.j.e.l.ictus fustium. ¶ Vltimo distingue in materia.vt in glo.magna ibi.ꝛ vt hoc plene tangam.gl.hic vult tractare aliam materiam de recuperatione loci ꝛ honoris. ꝛ est glo.valde magistra quam vide. ¶ In glo.vl.in p̄inc.quattuor genera puniendoꝝ que septez modis cōsiderantur habes. j. de penis.aut facta.que est caī.de peni.di.j.aut facta illis septē modis adijce.quattuor nam delictū aggrauatur ratione numeri.vt de iniurijs.l.si plures. Itē aggrauat ex pluribus concurrētibus.vt.j.ad syl.excipiuntur.§.vlt. Item ex diuturnitate temporis ꝛ cōsuetudine delinquēdi.vt.j.de penis.l.diuturno.ꝛ.C. de epi.audi.l.iij. Item etas qñq; mitigat delictuz quādoq; nō vt.j.de mino.l.auxiliū.§.in delictis.septem autē genera penaꝝ c vide extēse per Inno.de accusa.c.qualiter ꝛ quando. ¶ In ea. glo.ibi remittit̄ infamia omnis tam ex genere snie q̄ ex genere pene. ¶ In.c.gl.ibi sine dolo. ¶ No.hic p̄o intellectu. l. diuꝰ §.j.ad.l.coꝝ.de fic.q; glo.istavit q; ex eadez instantia possit fieri diminutio ꝛ coniunge cum hoc glo.que incipit pone. ō.ꝛ ita est mirabile.q; qō dixi apparet ex istarū ambarum glosarū conIunctione. ¶ In.e.glo.ibi.§.delinquūt.ibi etiā tex.ponit de eo qui delinquit per ebrietatez.nam ratione nimie ebrietatis pe-
c na mitigatur [c]. dicit Seneca q; ebrietas est voluntaria insania ¶ In.e.gl.in.l.iij.§.nimia etiam multitudo delinquentium est
d causa minuendi penam [d] ne strages multoꝝ fiat.vt.j.de peñ. aut facta.§.fi.gl.decreti dicit q; non dicit ista multitudo nisi excedat numerum.xl.personarum. ¶ In.e.glo.ibi certa.s. persona. ¶ In.e.glo.ibi ex consuetudine. ¶ Not.qō cōsuetudo habet vim statuti in penis imponēdis.vnde licitum est iudicibus formam statutoꝝ transgredi p̄opter cōsuetudinem. facit. j. de extraor.cri.l.saccularij.§.aut quedā.vnde si statutū dicit q; latro suspendatur ꝛ cōsuetudo sit qō traginet̄.iuder poterit eum facere tanginari vsq; ad furcas.ꝛ idem in similibus quod tenemēti. ¶ In ea.gl.ibi si finita.§.j.adde vtrū iuder habens arbitriuz possit imponere penā mortis ex arbitrio indiffinito qō legiē ꝛ no.insti.de iniur.§.pena. Itē de pena cris.dic vt no.i auī.

a ¶ Cōcludū tur.adde frā. arc.referēdo ꝛ approbādo hoc dictū bal di.hic in.l.si is q̄.de testa in p̄io no.

b ¶ Moduz. adde felȳ.i.c. postulasti in p̄in.de iudeis.v̄.no.p̄io q; vbi pena ordinaria nō cadit iuder arbitrio suo aliam imponet ꝛ an ꝛ qñ pena arbitraria extēdit̄ ad mortem. vide per eum in.c.inq̄sitionis vlti. col.v̄.vl. tangit de accusa.

c ¶ Mitigatur.adde felī. in.c.sicut ex literis in me.j. col.de iureiu. ꝛ flor.i.l. ſz et si quecūq;. in §.iniuriam.j. ad.l.aquil.

d ¶ Penā.vide tu felȳ.i.c. dilecte co.iij de except. v̄si, q; autem,

Universidad de Deusto
Biblioteca

de armis circa mediū. ¶ Jn. c. gl. ibi nō abolet. rñ. q; ista abolitio nō fit a minori sed a maiori. sed pena pecuniaria minor est ꝙ infamia. Jtem nulla habet similitudinē cū infamia. vnde nō potest eius loco surrogari vel succedere. ¶ Jn. e. gl. ibi sine distinctiōe idest nō distinguimus cā cognita necne q; seueritas sñie cōpensaꝛ cū dāno infamie ne addaꝛ afflictio. afflicto vt. C. si possidoneū. ¶ Jn. e. glo. ibi si causa cognita tolli. q; delictum minuat fm bart. Ego credo qō si alicui est minuta pena ex alia ratione iusta. vtputa q; multū seruiuit reipublice vel q; contemplationem deterit ꝙ ista sit iusta causa procedendi. arg. ĵ. ad syl. l. siquis in graui. §. hoc quoqꝫ. idē si pena corporalis minor imponitur ratione dignitatis. iuxta not. per Cy. in. l. ij. de summa tri. vel ratione etatis senilis licet hic etas delictū non minuat. tñ penaꝫ corporalem saltem ratione tpis diminui permittit. q; non est tam longa penitētia iniungenda seni ꝙ iuueni. de peni. di. ĵ. mensuram. vnde intelligo glo. generaliter quecūqꝫ ratio iudicē mouerit siue sit ratio inferēs in minuēda qualitate delicti siue in minuenda specie vel qualitate pene. ¶ Jn ea. gl. ibi non remittit. vnde licet pena principalis sit ad tempus. puta relegatio ad quinquēnium. tñ infamia erit perpetua. ⁊ sic est notāduꝫ ꝙ pena accessoria non dinumeraꝛ ex tpe principalis pene. vt. ĵ. ad munici. l. ordine fm Jn. de pisis. ⁊ est pulchruꝫ verbū. ¶ Jn ea. gl. ibi ad certum tempus ⁊ sic est pena successiua. ¶ Jn. e. gl. ibi fustigeꝛ. ⁊ sic ē bene instātanea. vnde. l. nulli irrogat infamiā instātaneā vel momēti. q; de momētis non est curandū: vt. C. de bonis que libe. l. cū non solū. §. fi. ⁊ no. hic ꝙ vbi procedit dispēsatio non oriꝛ infamia ex genere pene. ¶ Jn ea. glo. ibi honorē ad hoc. C. de dig. l. iudices li. xij. ⁊. ff. e. l. ij. §. miles. Adde tñ qō aut quis delinquit in officio vel honore quem gerit ⁊ iste cōdēnatus statim deponit officium. aut damnaꝛ de alio crimine: et tunc nō ꝓpterea deponit officium vel dignitatem sed alia sentētia opus est per quā priueꝛ. vt no. Jnno. extra de accu. c. qualiter ⁊ qñ. Et per hoc consuluit Bar. qō notarius condemnatus de crimine famoso puta de homicidio esto ꝙ esset infamis posset exercere tabellionatuꝫ. secus si esset damnatus de maleficio cōmisso in officio tabellionatus. vtputa de falsa scriptura. vt. C. de suscep. ⁊ archa. l. si aliquid fm Bar. ⁊ idem si notarius cōtraxerit infamiā ipso facto. vt q; leno. vt. ĵ. de ritu nup. l. palā vel ex genere. et q; fugitat? pro leui furto. nā ꝓpter hoc nō est depositus a tabellionatu sed deponēdus. vnde interim valēt instrumēta sua licet nō tāta fides adhibeaꝛ eis quāta adhiberet instrumentis integri tabellionis. vt. ff. de edē. l. siquis ex argētarijs. §. ĵ. tene mēti. ¶ Jn ea. glo. ibi veterē nō recuperat. ⁊ sic no. quod cassatio pene non operatur idem quo ad recuperandū honoreꝫ qō operatur in integ. resti. de quo dic. vt ĩ. c. ꝙuis. de referip. li. vj. ⁊ no. in. l. gallus. §. ⁊ quid si tantū. ĵ. de lib. ⁊ posthu. ¶ Extra quero quidā fuit infacculatus inter officiales cōis postea fuit relegatus vel cōfinatus ex causa famosa ad annuꝫ. elapso anno reuertit. ⁊ extrahit. de saeculo. queriꝛ nunquid possit esse officialis. Ex ista glo. apparet so. nam si est officiū cū iurisditiōe vel dignitate nō pōt ipso fungi si est infamis perpetuus sed si est infamis ad tps ⁊ illud tps est trāsactū tūc q; illud est officiū nouuꝫ vt. ĵ. de cōdi. ⁊ demō. publius. tāto tpe debet ab officio abstinere quāto fuit in relegatiōe. ¶ † Jtē extra quero vtruꝫ solutio bāni habeat vim restitutiōis in integrū ⁊ tollat infamiā. ⁊ videt ꝙ sic. vt. ĵ. de peu. l. si reus paratus. ꝓterea idē operaꝛ solutio qō sñia absolutoria. vt no. ĵ. de excep. rei iudi. l. siqs cū totū. §. plane ⁊ vī ter. expīssus. ĵ. de iurepa. l. diuus vespasianus. §. fi. Trium est verū q; iste tenebaꝛ duplici pena. ⁊ licet vnā solnat remanet alia vt. ĵ. ad municipa. l. ordine. ⁊ arg. in. l. si domus. de ser. vrba. prę. itē ipsa so. magis tetigit crimē. vt. ĵ. de tab. exhi. l. locū. §. siquis dolo. ¶ Jtē quero quid de eo cuius cōdēnatio est cancellata. ⁊ videt ꝙ huic sit remissa ifamia: q; siquidē ista cācellatio est gratuita habet vim pacti si aliquo dato habet vim trāsactiōis. ⁊ pactū vel trāsactio sup infamia tollit infamiā. ergo iste nō est infamis. Tu distigue ꝙ refert ex qua causa sit facta cācellatio sicut distiugit ter. ĵ. de his q̄ in testamēto delē. l. cācellauerat. nā aut est facta rōne solutiōis totius vel ptis ⁊ durat infamia. nō ob. §. q; loquit. vbi infamia erat cōtrahēda nō cōtracta. iam si autē ideo q̄s cācellaꝛ q; sit in integ. resti. rōne cause augeꝛ effectus. vt ff. de postul. l. ĵ. §. de qua. ¶ Jtē quero vtrū rehāniti intelligantur in integ. resti. ⁊ videt ꝙ sic. cū res publica eis pepercit ⁊ denuo eos quasi filios adoptauerit. vnde oēm maculā abstersisse videt ar. C. fami. her. l. in ipsius. ⁊ ĵ. de adimē. leg. l. ij. §. fi. ⁊ ar. ĵ. de adul. l. si vxor. §. iudex. cōtrariū credo. q; i dubio presumit indulgentia nō restitutio in integ. vt no. Cy. in. l. fi. C. de sen. pas. nemo enim presumit restitutus nisi probet. ¶ Vltimo quero vtrū excōicatus sit interim infamis. ⁊ videt ꝙ sic. q; excōicatio ⁊ deportatio equiparanꝛ. vt no. insti. de capi. dimi. §. minor. Jtē excōicatus nō est membrum ecclesie. vt in auth. de priui. dot. circa medium. ergo est infamis. vt. l. cunctos populos. C. de sum. tri. in ꝯrariū videt q; rōne cōtumacie nemo fit infamis. vt nō. l. ĵ. C. de modo mul. sed excōicatio infligit ꝓpter cōtumaciā ista pars est vera. vt no. Jnn. extra de test. c. testimonii. Ex hoc apparet ꝙ statim ꝙ excōicat⁹ est absolut⁹ est habilis ad oia officia ⁊ honores ⁊ ad noua aspirat sine vlla tpis intercapedine. facit extra de ꝓsti. c. ex lris. do. Cy. in. l. ⁊ si seuerior circa fi. inducit materiā nr̄i. §. ad. q. statuti ꝙ dom⁹ homicide debeāt discarcari ⁊ bona destrui ꝙ si hoc fieri nō pōt ꝓpter aliqō impedimētū iuris vel facti ꝙ iuder hāc penā discarcatiōis pōt in aliā penaꝫ cōmutare. hēmus ĩ alia materia ꝙ fit cōmutatio in aliud ꝓpter impedimētū. vt. ĵ. de au leg. l. legatū. Jtē dicit statutū ꝙ faciēti vulnus in facie amputeꝛ manus dextera. nā si nō hꝫ dexterā amputeꝛ sinistra vel poterit iuder cōmutare ĩ penā pecuniariā. ad hoc facit. l. ij. C. vt. ĵ. certū tps. ¶ Et retēto eodē statuto siquis fecisset duo vulnera nō tñ amputareꝛ nisi manus dextra. q; vna so. sufficit ⁊ in se vtriusqꝫ delicti penā includit. hec em̄ pena nō pōt duplicari cū sit in specie. vt in. l. lucius. §. impuberē. de le. ij. secus si statutū nō diceret manus dextera sꝫ diceret manus simpliciter ⁊ indifinite. q; tunc pro duobus vulneribꝰ possent amputari ambe manus. nā tñc pluralitas delictoꝝ requirit pluralitatē penaꝝ. vt. C. de ser. fu. l. quicūqꝫ. ⁊. ĵ. de termi. moto. l. agraria. ⁊ hoc fuit practicatum assisij. illa tamē practica non fuit laudata q; lꝫ statutū nō loqueret de qua manu intelligitur de sinistra. vt. C. de ser. fugi. auth. quicūqꝫ. ⁊ ibi glo. alij intelligūt de dextera: q; cū ea deliquit. vnde cum ea puniatur. vt tāgit ibidem. ¶ Quicquid dicāt aduocati satis potest sustineri quod superius dictū est. ⁊ vide Barto. in. l. meuius. §. duobus. de lega. ij. vbi etiā dicit ꝙ fiscus in penis habet cām lucratiuā. vt no. ĵ. de excep. doli. l. apud celsum. §. de autoris ⁊ vnica satisfactio sufficit ad liberandum a pluribus causis lucratiuis. vt in. d. §. duobus. ⁊ hec sufficiāt in nostro. §. Bal. ¶ Repetitus fuit dictus §. pena grauior per do. Bal. de vbaldis de Perusio iuris vtriusqꝫ doctorem excellentissimum.

¶ Additio Bald.

Quid ergo. Vide Jac. de aue. tu. ob. §. fina. Retulit ⁊ merito q; non suo nōie gestuꝫ fꝫ Ja. bu. Jteꝫ q; hic erat delictū solius voluntatis que cuꝫ sit facti nō trahit retro. Cōcurrāt. dicit statutū ꝙ si quis occiderit duos capite puniaꝛ. si vnū. tūc in mille libris. modo quidam diuersis tpibus occidit duos. vtrū capite puniaꝛ. ⁊ videt ꝙ sic. vt hic. p hoc q; fur pro primo furto nō suspēdit tñ si vlterius fureꝛ ⁊ famosus efficitur suspenditur. So. aut est punitus de primo homicidio per se. ⁊ tūc de secūdo puniꝛ pecuniaria pena q; de primo nō potest vlterius accensari vel puniꝛ. vt. l. senatus censuit. Aut non est accusatus tūc simul de vtroqꝫ accusatus capite punitur. sed in furto nō sic distinguitur quia ibi infamia cōtracta aggrauat penam dic indistincte esse penam capitis. q; primum homicidiū nō deducit loco secūdi vt crimē sꝫ vt qualitas crimē committentis. ⁊ lꝫ sic puniatur pur. vt homicida durat secus si esset absolutus. l. iij. de preuarica. alteri. vide Archi. ij. q. iij. eleutherium. ¶ Jn glo. per hoc notetur ratiōe turpitudinis nō ratione effectus. Nuptias. vide an ex talibus nuptijs oriatur infticia publice honestatis. extra de spon. ad audientiam per Jnno. Pena grauior. vide qō not. Jnno. extra de penis. lꝫ. ⁊ de accusa. qualiter. vtrū iste. §. habeat locū quādo ꝓcedit per accusationē. vide in spec. de accus. §. ĵ. ver. sed cū supra vtrū iste. §. habeat locū in pena statutaria. dic ꝙ nō. tum q; statutum nō recipit interpretationeꝫ tum q; iurauit potestas ipsum seruare ⁊ iuramentum artat precisse ⁊ in forma debuit accusa. in libello accusatorio fine cōclusione partis vt fieri debuit Cyn. fm Guil. Relegauit qō potuit q; i criminali semper dicitur generaliter actum. vt. l. hodie. ⁊ q; cōclusio nō est de substantia nō videtur pars se astrinxisse ad genus pene nō dico genus accusatiōis sꝫ si in ea. vide omnino archi. xviij. distin. ppter. Glo. sed nunqd. ⁊ l. dist. furti nō propositi in libello sed probatum fuit simpliciter furtum factum Cy. debuit ⁊ absolui a causa furti manifesti. Cy. Onerasset vel accumulando fm Gui. vel est exemplum. de iniur. sed sy nius. §. si ante. C. Jn glo. que incipit. sed quo ibi refers. no. quomodo dicatur modus excedi i arbitrarijs penis. ⁊ vide. C. vt. ĵ. certum tempus. l. ij. ¶ Jn glos. que incipit. in ea. in ver. eum. vide Jnno. de appel. c. preterea. in fine magne glos. ¶ Jn glos. que incipit. nam ⁊ ipse in ver. infamis ⁊ videtur ꝙ sic. vt. C. de arbitris. l. penulti. in fine. tamen contra. est verum quia ius compromissi pendet ex consensu sed infamia iurispendet legis auth. ex cōsensu.

1 Forma iudici ⁊ modus agendi plus ponderatur ꝙ facti substantia.

2 Heres succedit in instantia iudicij.

¶ Seruus cuius

Universidad de Deusto

Eruus cuius. Ex proprio facto alieno nomine cõdemnatus nõ
1 fit infamis.h.d. ¶ † Ex hoc no.q plus ponderatur
forma iudicij ⁊ modus agẽdi q̃ substãtia facti qõ te
nemẽti. ¶ † Not.hic qõ heres succedit in instantia iudicij.⁊
2 hoc est semper verũ i iudicijs personalibus.vt.j.de fideiuſ.l.eũ
hominẽ.sed in reali iudicio nõ succedit heres in instãtia nisi li.
cõtest.cum defuncto.vt.j.de pacto.ſti.l.ij.§.fi. ¶ Item no. hic q
obligatio secundaria nõ cõfunditur licet principalis succedat
ei qui secundario tenebatur. ¶ Item no.q licet in casu.l.nostre
actio nocua.fiat directa.vt inſti.de nocua.§.omnis.tñ ista variatio
accidentis siue qualitatis nõ requirit nouã instãtiã.ad idem.j.
de rei vẽ.l.ſi post acceptũ.⁊ no.per Dy.⁊ Ja.bu.inſti.de actio.
§.omniũ.vbi vide ergo no.q nõ debet mutari libellus licet mu
teẽ qualitas actionis. ¶ Dp.⁊ videẽ.licet iudiciũ ceptũ extin
guat.qõ sic ꝓbo.seruus tenẽ tanq̃ principalis ex suo delicto.
dñs tenetur tanq̃ accessorius.ergo ſi vnus succedit alteri obli
gatio accessoria extinguiẽ.⁊ per cõsequẽs iudiciũ fundatum su
per ea.vnde videẽ ob.j.de fideiuſ.l.generaliter.iſtud cõtrarium
soluit duobus modis in gl.tertio modo soluit per Cy.in addi
tione.prima so.est ista q ex delicto serui dñs tenẽ principali
ter nõ accessorie.licet enim primum principiũ nõ sumat obliga
tio.in persona dñi sed secundario extẽdat in ipsum tñ ista obli
gatio extẽsa nõ est accessoria sed principalis.vt.j.vi bono.rap.
l.ũ seruus.que so.videẽ mihi q sit ipsa veritas. ¶ Scõo modo
soluitur istud cõtrariũ q: tũc est verum qõ accessoria obligatio
cõfunditẽ qñ principalis obligatio erat ciuilis et naturalis sed
hic in persona serui erat naturalis tantũ.vt.j.de fideiuſ.l.heres
a debitore.§.q.ſi seru⁹.ista so.ponit aperte q ex delictis oritaẽ
naturalis obligatio cuius cõtrariũ no.glo.inſti.de iure natura
li.§.ius aũt gen. Posset tñ dici q quedã sunt delicta de iure regẽ.
⁊ ex illis oritẽ obligatio naturalis q: ius naturale ỏ: qõ de iure
gen.teneẽ.vt.j.de re.iur.l.cũ amplius.§.is natura debet. Que
dam sunt delicta de iure ciuili.⁊ ex istis nõ oritẽ obligatio natu
ralis similis distinctio habeẽ.j.de adul.l.ſi adulteriũ cũ incestu
in prin.⁊ adde qõ dixi.ſ.de postu.l.j.§.bestias.⁊ facit in auẽ.de
nõ ali.§.q: vero.⁊ qõ ibi per Ja.de bel.quicquid sit de isto pun
cto.ista sol.nõ placet Cy.q: dato q seruus non teneret nisi na
turaliter oũ est seruus postea liber factus tenẽ naturaliter ⁊ ci
uiliter.ergo obligatio accessoria debet cõfundi.vt.j.de ac.⁊ ob.
l.seruus.⁊ ideo respondet ipse tertio mõ.⁊ dicit q obligatio ac
cessoria cõfunditẽ verũ est nisi super ea sit lis contest.q: tũc pro
pter vigorẽ iudicij nõ cõfunditẽ.⁊ iste est casus singularis istius
l.ſz eũ qõ tenẽ mẽti.⁊ adde qõ no.j.mã.l.ſi ei cui. ¶ Querit hic
glo.ſi actor vult renũciare instãtie inchoate cũ dño⁊ denuo age
re cõtra ipsum delinquentẽ nomine proprio vtrũ hoc possit fie
ri.respõdet gl.q sic.similiter enim nõ põt vtraq̃ via agi. q: pe
teret bis idẽ.ſz ſi renũciaret prime instãtie põt agi denuo q: va
riaẽ mod⁹ agẽdi.ita dicit glo.Ex qua no.q renũciatio instãtie
nõ preiudicat.variãti modũ agẽdi.simile no.j.de acq.po.l.natu
raliter.§.nihil cõe.⁊ de vi ⁊ vi ar.l.cũ fundũ.§.fi.Ego dico q iste
nõ põt renũciare inuito reo.vt no.in simili.j.de rei vẽ.l.vtiq̃ nõ
enim vult renũciare ꝓpter aliud nisi ꝓpter infamãdũ reũ.certe
hoc nõ debet sibi permitti nec est hoc probabile interesse.vt no.
doc.in.l.edita.C.de edẽ.⁊ no.j.ỏ seruis.expo⁊.l. seruus ea.l. in
ratiõe sui. ¶ In gl.ibi.§.q ſi hic seru⁹ vel est hoc speciale i obli
gatiõibus ex maleficio.l.cõtraria loquiẽ qñ obligatio descẽdit
ex cõtractu cõtra istã so.facit.j.de fur.l.qui seruo.§.ſi. vbi dicit
q propter idẽ delictũ nõ põt quis teneri tanq̃ principalis ⁊ ac
cessorius sed solũmodo tanq̃ principalis tantus. ¶ In ea.glo.
ibi dimittere.i.renunciare instantie.

Debuit enim. ¶ No.q debet puniri il
le qui obrepit pretori ⁊ vi
detis hic q punitur pena infamie. ¶ Sed quero
vtrũ teneatur pena falſi.⁊ videtur q ſic.vt.j. de fal
l. ſiq̃s obrepſerit.so.aut obrepit pretori faciendo
aliquid qõ est prohibitũ per.l.cor.de fal.puta pducẽdo falsos
testes vel falsa instrumẽta vel corrũpedo acta tũc teneẽ.l.cor. et
ita intelligiẽ.l.ſiq̃s obrepſerit aut obripit aliter.⁊ tũc nõ cad. l.
cor.ſed in ciuili causa punitẽ in expẽſis ille qui obripit. In crimi
nali punitẽ pena talionis.vt no.in prohemio inſti.in verbo calũ
niãtium iniquitates vnde etiã qui falsam actionẽ instituit nõ te
neẽ.l.cor.tanq̃ obrepẽs.ſed teneẽ.l.remia.vt.j.ad tur.l.j.§. ca
lumniatoribus.⁊.ſ.eo.l.athletas.§.calũniator. vel dic clarius q
triplex est obreptio.prima est petitionis ciuilis.⁊ ista nõ punitẽ
criminaliter.vt no.in dicto prohemio institutionũ ibi qñq̃ pena
infamie.⁊ hec secũda est obreptio accusatiõis in criminali⁊ illa
obreptio ⁊ processus super ea nõ punitẽ pena falſi.ſed debemus
sequi in hoc legẽz primã.§.calumniatoribus. ad turpil.⁊.l.j.C.
de calũ.tertia est obreptio nõ petitionis sed probatiõis.illa ob
reptio hũ puniẽ per.l.cor.vt.d.l.siq̃s obrepſerit. ¶ Quero de
uno.Accuſo titium q occidit seium iste seius erat bannitus ⁊ po
terat impune occidi.vtrũ ego qui simpliciter accuſo nõ faciẽdo
mentionẽ de bãno dicar obrepere pretori.⁊ videẽ q ſic.vt.j.mã.
l.ſi fideiuſ.§.in omnibus.nã est obreptio in tacẽdi fraude cum ⁊
hoc modo falsum committaẽ.vt no.C.de epiſ.⁊ cle.l.presbyteri.
Cõtrarium dico q ſi accusator nõ teneẽ facere mentionẽ de ex
cep.accusati nec tenetur ipsum instruere.vt in.l.j.§.j. de lib. a⁹.
⁊ qõ ibi per Ja.de are. Item q: accusatio est vera in facto ⁊ ſuffi
cit accusanti veritas facti.q: tex.dicit facti veritas a calumniã
te defendit.vt.C.de iniur.l.ſi non conuicij. Bal.

Aque falsa. ¶ Not. quod pena infamie im
ponitur ratione calumnie nõ ra
tione erroris quod tenẽ menti. Bal.

Dn vel autem. ¶ No. in verbo idẽq̃ qõ
qñ filiuſſami. est i iudicio
per calũniam pater debet se ei opponere ⁊ reſistere. ⁊ fa
cit.j.ſol.ma.l.titia. ¶ Ultimo no.q pater intelligitur consenti
a re filio in iudicio ſi scit ⁊ non contradicit [a] quod tenẽ menti.

a ¶ Cõtradi
cit. vide eũdẽ
bal.in.l. ſi. §.
necessitatẽ in
pe.col. v̄. q̃ro
an ſufficiat p̃
ſentia. C. de
bo.q̃ li.⁊ bal.
i.l.ſina.C. ad
macedo. ⁊ an
ge.i.l.ſi cũ do
tez.§. ſi pater
j.ſolu. matri.

1 Sententia interlocutoria non infamat.
2 Inſtigare ⁊ mandare differunt.
3 Conſilium ⁊ mandatum differunt.
4 Conſensus in delictis an ſit puniendus.
5 Armatus cum alio dicitur opem prestare.

Hec verba. Interlocutoria lata cõ
tra improbũ inſtigato
rem non infamat.h.d. ¶ In ter.ibi verba vel inci
denter prolata per modum repellendi cum puta q:
pducebaẽ in testẽ ⁊ iudex repellit eũ tanq̃ impro
bũ inſtigatorẽ vel q̃litercũq̃ fuerũ ꝺ̃ba prolata nõ eſt vis ex eo
ex quo nõ fuit ad hoc processum seruato ordine iuris vt.j.c.l.lu
cius.⁊.l.ictus ſustiũ. ¶ In ter.ibi pudor.i.honestas vel honor.
1 ¶ In ter.ibi onera apud bonos ⁊ graues. ¶ No.q interlocu
b toria nõ infamat ꝺ̃m iſtã lec.cõcor.ſ.e.l.quid ergo. §. quãtum
2 ¶ † Scõo no.q aliud est inſtigare vel hortari.aliud est manda
re. Dp.cõtra istã.l.⁊ videẽ q damnatus de inſtigatiõe efficiaẽ
infamis.vnde videẽ ob.j.ad tur.l.j.§.incidit.ſo.hic in interlocu
toria.l.cõtraria loquiẽ tñ in diffinitiua.ex hoc habes primã le.
huius.l.q hic loquiẽ in interlocutoria.⁊ ista lec.est plana in ſez
vera tñ nõ videẽ esse de mẽte littere.littera enim facit differentiã
inter inſtigatorẽ ⁊ mãdatorẽ.ſed in interlocutoria nõ est differẽ
tia super quo genere delicti ferat q: ſtans in suis finibus nunq̃
infamat.⁊ tũc demũ infamat qñ est vltra ꝓceſſus ad executionẽ
famoſam.vt.j.c.l.ictus. ⁊ ideo legiẽ ſecundo modo q. l. noſtra
loquaẽ in ſnia diffinitiua ⁊ ſm hãc lec.ꝺ.d.diffinitiua lata cõtra
inſtigatorẽ nõ infamat. Sed cõtra istã lec.ob.videẽ ad litteraz
l.j.incidit vbi aperte dicit q ſnia lata cõtra inſtigatorem infa
mat.ſo.respõdet glo.q.est dupler inſtigator.quidã eſſi est inſti
gator per actũ verbi ſicut ſunt illi qui ſuſurrãt ⁊ loquunt ad au
rem alicuius ⁊ hortantur q accenſent.iſti tales inſtigatores per
ſniam nõ fiunt infames ita loquiẽ hic.ſcõo modo dicit inſtiga
tor qui nõ ſtat in finibus verbi ſed ꝓcedit ad participationem
delicti aſſiſtẽdo cauſe monendo teſtes ⁊ acta iudicij ſolicitãdo
ibi est inſtigator verbo ⁊ opere.vnde q: opez fert improbo accu
ſatori cõdẽnatus efficiẽ infamis.⁊ ita loquiẽ.l.contraria est ſo.
glo. quã tenet etiam Jac.bu.⁊ bar.⁊ no.iſtaz ſo.Ego dubito q:
ille qui cõmittit dolum inſtigãdo per actũ verbi licet nõ ſit cau
ſe coadiutor tñ teneẽ crimine ſtellionatus qõ crimẽ deſcẽdit ex
dolo ⁊ irrogat infamiam condẽnato.vt.ſ.e.l.quid ergo.§. fin.⁊
ideo tutiꝰ est tenere q hec lex loquaẽ in interlocutoria. ¶ Ne
cedamus vlterius ⁊ venio ad ſecundũ.no.ex quo collige q ſi ali
quis est accuſatus de mãdator probaẽ contra ipsum inſtigatio
q ipſe non eſſet condẽnandus: q: crimẽ intẽtatũ nõ eſt probaẽ
tum.aliud enim delictũ est inſtigare.aliud est mandare.vt dicit
littera.vnde q: probatio nõ est cõformis modo agẽdi talis pro
batio nõ releuat probantem.vt no.in.l.j.§.diuus.j.ad.l. cor.de
ſica. ¶ Glo.vltra procedit.⁊ dicit q ille qui hortaẽ nõ mandat
vt hic qui monet nõ mandat.vt.j.mã.l.ſi idẽq̃.§.ſiquis.qui cõ
mittit nõ mãdat.vt.j.mã.l.ſivero nõ remu.§.cũ quidã.vnde ſi tu
volebas occidere hominem ⁊ dixiſti mihi ⁊ ego laudaui q erat
bene factũ iſtud nõ est mãdare.vnde quando teſtes inducuntur
ad probandũ mandatũ iudex debet interrogare teſtes quibus
verbis fuit vſus ille qui accuſaẽ.nam ex serie ⁊ qualitate verbo
rum apparebit vtrũ fuerit mandatũ nec ne. ¶ Itẽ ⁊ aliud debet
apparere q mãdatum preceſſerit factũ.⁊ ſic debet probari ordo
temporis alias non poſſet quis condẽnari de mandato. iſta est
gl.ſingularis.j.mandati.ſi vero non remunerandi.§.ſi poſt cre
ditam.quam ſingulariter no.ad hoc Ja.de are. Item dicit glo.
qui ſuadet nõ mandat.vt.j.depo.l.j.§. idem pompo. Item qui
conſulit vel permittit non mandat.j.de le.ij.l.compater.§.man

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ In ꝓsilio. vñ felv.i.c.j. de offi.dele.z in.c.super.de sen.excom.

b ¶ Teneaꝝ. vide feli.i.c.si cut dignū i fi. ii.col.d homi. z anc.i consil. xxij.

c ¶ Ad iudicia, vide eundem bal.in.l.data opa.C.q̄ accus.nō pos.z i l.j. de eo per quem z i.l.j. vbi ēt ꝓbart. C.d ser.su.in iij.colum,

dato. Adde q̄ dria est inter cōsiliū † z mādatū. Mā in ꝓsilio[a] distinguit aut ille cui ꝓsiliū impartit erat alis facturus tūc consulens non tenetur aut non erat alias facturus tunc consulens tenet vt j. de vb.sig.l.sepe.z no.insti.d obli.ex maleficio.§. ope.sed in mādato vī q̄ mādans indistincte tenebat[b] q: ipe secutse vī.vt i.l.j.§.deiecisse.j.de vi z vi ,ar.z q: vī pl' delinq̄re mādās q̄ exequēs mādatū.vt no.B.e.l.athletas.§.papi.alibi glo. dicit aliter q: dicit q̄ aut delinquit circa res aut circa ꝑsonas. Prio casu vt i furto distinguit vtrū exequēs esset alis facturus necne. Secūdo casu vt iniuria indistincte tenet.vt no.in glo.j. de iniurijs.l.nō solū.§.ꝑculus.sunt quedā delicta q̄ ꝓcernūt mixtim rē z ꝑsonā vt rapina.tūc alia delicta participant delictis q̄ in ꝑsonā cōmittunt.vt no.j.de fur.l.ita q̄ tullo.in ꝑn.vbi habes glo.no.quā no.bar. ¶ Quid in dubio q̄ dubitat vtrū q̄s eēt alis facturus nec ne.rñdet glo.q̄ recurrēdum est ad indicia[c].vt no.j.de excep.doli.l.apud celsuz i ꝑn.si nō apparēt aliq̄ indicia q̄d dices.rñdeo in dubio ꝑsumo d mādātē vel ꝓsulētē.q: cū cōstet de facto in delictis semp ꝑsumit ꝓtra delinquētē.vt no. dy. in.c.in obscuris i fi.de re.iu.in.vj.vbi elegāter tradit hāc regulam. ¶ Revoco in dubiū vtrū sit vera ꝑdicta dria inter ꝓsulentem z mādātē. Rñdeo sic.vbi mādās mādat fieri noie mādātis. nā cū ratihabitio obliget vt in.c.cū q̄s.de sen.excō.z tñ ille q̄ fecit alias erat facturus:q: tā fecerat multo magis obligat mandātē.si aūt aliq̄s mādat delinqui noie ipius mādatarij.vbi gra mādo tibi q̄ occidas inimicū tuū nō meū.certe in isto casu dico eodē mō distinguēdū in mādato z in ꝓsilio.vñ fm eos qui tenēt gl.que est in.§.ope.in maleficijs que ꝓcernūt res vel ꝑsonas dicta distinctio est adhibēda etiā si exequēs fracturus cēt nec ne. ¶ Sed fm aliā gl.q̄ est in.§.ꝑculus in ꝑsonalibus maleficijs distinctio illa nō adhiberet. ¶ Jurta hoc q̄ro q̄d est dicere in maleficijs noie suo vel noie alieno nunq̄d opz q̄ ille q̄ ꝑcutit loquat z dicat ꝑcutio te noie tuj istud videt ridiculū.z nō dico q̄ in maleficijs idē est dicere noie alterius z cōtēplatiōe alterius. vñ si occido capitalē inimicū tuū ista cōtēplatio vice nois habetur.ar.j.de le.iij.l.fideicō.§.plerūq;. Ex hoc reprobo quoddam dictū Jac.d are.qđ pōit.C. d accu.l.nō eo min?.q̄ dicit q̄ in maleficijs tūc ratihabitio obligat qñ aliq̄d ꝑt acq̄ritur ratificāti.puta possessio rei invase.secus si nihil possit acquiri vt in homicidio.ego dico q̄ satis acq̄ritur ei qui vltus est.arg.j.de cōdi. ob cām.l.pe.vbi habes no.glo. ¶ † Quero vtrū cōsensus in delictis puniat eo modo quo mādatū aut eo modo quo ꝓsiliū. breuiter ex qualitate ꝓsentiētis distinguc.q: cōsensus superioris habet vim madati.vt.ff.eo.no.alis.§.fi. Cōsensus paris vl' inferioris habet vim consilij.z adde qđ not.in.c.j.extra de offi.deleg. ¶ Deinde dicit glo.q̄ ille qui demonstrat nō mandat.z ponit exēplū in ꝑsoneta.sed tu potes ponere aliud exēplū. q̄dā volebat suum inimicum occidere qui latebat in quadam domo interrogauit me.z ego demonstraui eum.vnde si statutum punit pena dupli fieri facientem magis quā facientem ego non teneor ad duplum tamen teneor ad simplum. quia deliqui demonstrando et opem tuli.et no.de oper.quia ille qui tenetur de ope tenetur de facto simplici.nec aggrauatur pena sibi ratione loci vel temporis vel alterius qualitatis.vt.j.de furtis.l. is qui opem fm Dy.qui induxit illā.l. Bar tamen aliter dicit ibi vide per eum. ¶ † Adde vltimo q̄ opem z auxilium dicitur quis prestare eoipso q̄ stat cum alio armatus nec expedit aliud probare nisi q̄ stat armatus cum eo q: videtur stare ad hoc vt ille securius et habilius committat malum. sed si staret a remotis esset secus.ita not. dicit Jnnocē.extra de cleri.percu. c.continentiam. ille ergo qui stat simul cum eo vel ita prope q̄ potest sibi auxiliari videtur ferre opem proximam facto quid tamen si probet q̄ ad illum locum incidenter venerat non ex proposito dic.vt no.Jnno.extra de homicidio.c.petitio.z adde z omnino vide quod no.in.c.j.de pe.in clemen.in glo.ordi. quam perpetuo no. ¶ Jn glos.que incipit immo ibi si dct.i.instruat.non enim habet,instigator ius producendi testes in processu alieno. argu.eorum que no.j.de inoffi.testa.l.si suspectā. ¶ Jn.c.ibi et promoueat.quis dicat promotor.z habeat aliquod ius in processu cause.dic vt no. Jnno. extra de testi.cum clamor.z de accusa.c.cum oporteat. Jn glos.que incipit no.in fi.adde qđ no. Jnno.extra de homicidio.c.ad audientiam.vtrum mandatum in delictis possit reuocari ibi vide. ¶ Extra in ter no.de verbo videris quod est aptū ad interlocutoriam z diffinitiuam in criminali. Jn ciuili habes.j.de arbi.l.quid tamen.§.si arbiter vnde non ponitur tanq̄ nota dubitationis sed tanq̄ expressiuum veritatis. z ista.l.optime probat q̄ istud verbum videt in se includit declarationem veritatis quod tenementi.

1 Sententia absolutoria fertur verbis negatiuis.
2 Juder potest reprobare dictum testis seorsum interloquendo.
3 Dictus testis eo non citato reprobari non potest.
4 Sententia lata super exceptione falsi penam non irrogat.
5 Testis nō plene narrans factum nō plene probat.
6 Officium testis quod dicatur.

a ¶ In ꝓsilio. vñ felv.i.c.j. de offi.dele.z in.c.super.de sen.excom.

b ¶ Teneaꝝ. vide feli.i.c.si cut dignū i fi. ii.col.d homi. z anc.i consil. xxij.

c ¶ Ad iudicia, vide eundem bal.in.l.data opa.C.q̄ accus.nō pos.z i l.j. de eo per quem z i.l.j. vbi ēt ꝓbart. C.d ser.su.in iij.colum,

d ¶ Habeaꝝ ꝓ quo vñ feli.i ꝑpe.deere.in ꝑn.zqđ ibi dixi in apostil.

Sententia lata super incidenti vel emergenti non infamat z nō citatus ad sententiam non potest ex ea infamari.b.d.z no.notabilez.l. ¶ † Nosententiā absolutoriam ferri verbis negatiuis. et ille videtur absolutus qui non fecisse declaratur.facit.j. de le.ij. l.lucius.§.si quis.z in.l.j.de re iudi.z vtrobiq̄ per Jac. de are. ¶ Ex hoc colligo aliud qđ licet qñ testis asseruit negatiuaz fit suspectus.vt in.c.cuz ecclesia.de causa pos.tū secus est in iudice sentētiante.vt hic.preterea non est verū q̄ testis semper fit suspectus q: si negatiua eque cadit in sensum testis sicut affirmatiua per cohartationē loci z temporis tūc testis nō est suspectus. vt no.j.de acqui.here.l.pātonius.§.rei perduellionis.z. C. de contraben.z cōmit.stip.l.optimam in fi.sed tūc testis est suspectus qñ negatiua est vaga.vt no. Dy.in.l.j.§.j.de iti.actuq̄ priua. si autem negatiua nedum q̄ sit vaga sed est incōprehensibilis per sensum testis tūc nedū testis est suspectus.sed nullus q: nullum inducit adminiculū.vt no.j.de arbi.l.diem proferre.§. si plures ¶ Secundo no.q̄ licet testis probet factuz inspecto tenore attestationum tū iudex ex causa potest nō adhibere sibi fidem.dicit tamen Jnn.q̄ de ista causa debet liquere per acta.vtputa q: testis trepidabat velvacillabat.nam hoc debet scribi de mandato iudicis.vt no.Jnno.extra de proba.c.quoniā contra falsam ¶ † Tertio no.quod iudex potest reprobare dictum testis seorsum interloquendo.z in diffinitiua per modum cause inferendo q̄ non adhibet testi fidem vt hic. ¶ † Quarto no. q̄ potest reprobari dictū testis eo non citato.tex.est hic z est ratio fm Jnn. q: licet agat de facto testis.nō tū est questio cū teste sed cuz parte.ita dicit Jnn.in.c.verū ad finē.extra de fo.cōpe. z est no. verbum.z idem no.spe.in ti.de teste.§.ij.versi.sed pone q̄ repellant z hoc probat.l.nostra melius q̄ aliqua alia. z ex hoc sume arg. q̄ licet inter partes agat de retractāda sentētia iudicis. et licet iudex possit defendere suū processum tū nō est ad hoc citandus q: causa nō est secū.hoc.no.dicit Jnno.extra de trāsac. c.decetero. ¶ Quinto no.q̄ crimen falsi ventilatū cum parte non nocet testi nec tabellioni nec extra ventilatum cū teste vel tabellione non officit parti.vnde dicūt docto.q̄ licet testis accuset de falso nō suspēditur per hoc processus prime cause:q: ista accusatio testis non est preiudicialis partibus .secus si accusetur pars et testis q: ista questio est preiudicialis.qđ die vt no. Cy.in.l.j.C. qui accu.nō pos. ¶ † Sexto colligūt hic quidam q̄ sententia lata super exceptione falsi penā non irrogat. vnde aliud est excipere aliud accusare.z de hoc habes glo.or.no.j.de adul.l.ij. §.fi publico.z adde qđ no. Dy.j.de excep.l.qui.agnitis. Jnn. extra de fideius.c.peruenit.extra qui fi.sint legi.c.causam que vbi no. Jnno.an sentētia lata in causa falsi sit de illis sententijs.que fieri ius apud oēs. Jtē adde quod no. Ja.de are.C. de seruis fugi.l.quicūq̄z in fi.z facit.ff.l.priori. ¶ Jn glos.magna ibi plene factum. ¶ † No.q̄ testis qui non plene narrat factuz nō plene probat factum.vnde si quid de substātialibus deest totuz dictū testis non valet.vnde quando locus z tempus est de substantia probationis si testis deponit de facto nō de loco vel tempore nihil probat.secus si nō esset de substātia probatiōis. sed de circūstantijs vt singulariter leg.z not.j.de test.l.ob carmen vbi vide. ¶ † Adde q̄ officiū testis est factum plene narrare.et extra de accu.cum dilecti.z no.C.de epi.z cle. l. presbyteri. interdum testis deponit plene sed non congrue.i.obscure tunc refert aut est productus super obscuro capitulo tūc nihil probat: q: est quid parti producenti imputetur.iste est tex.no.extra de proba. c. in presentia.z isto casu testis non debet repeti vt declaret dictum. vt ibi patet.interdum testis est productus super certo capitulo tamen ipse testis loquitur obscure tūc refert aut loquitur adeo obscure quod verba nullum habent intellectum.z tunc nil probat nec debet repeti quia obscure dictus pro non dicto habet arg.j.de iure fisci.l.ita fidei.aut dictum testis est obscurum propter varios intellectus tūc testis debet repeti vt declaret dictū suum.z si non sit repetitus iudex interpretabitur in meliorē partem.vt no.Jnnocē.extra de testi.c.cum clamor.z facit quod no. in auc.de testi.§.quia vero.z.j.de app.l.ab executore. interdum dictum testis est dubium propter contrariā probationem. tunc vna probatio excludit alteram ipso iure.z pares probationes inuicē se cōcludūt.vnde testes istō casu nō iuuant ad ꝓbandum sed interdū iuuant ad excludēdū ꝑsumptionē criminis vt nō puniat.vt extra de testi.c.cū tu fili.z no.p Ja.de are.j.solu.ma.l.in insulā tene mēti. ¶ Jn.c.ibi vt hic.q: nō fuit citat?.idē si esset citat? vel fuisset ꝑsens sine.q: nō agebat directe extra testē.vt.ff.e. ob hec vba.nā ibi vba fuerūt ꝓlata in facie z in pūtia vt iudicat

verbum videris

Universidad de Deusto

verbū videris qō est scōe persone ⁊ nō cadit nisi iter pītes ⁊ p noīa scōe psone sunt demōstratiua ad oculū. ¶ Jn.c.ibi de pre to.istud ōr.iuramentū assertoriū. ¶ Jn.c.ibi nō no.qz solū deū bz elicere vt.C.de re.cre.l.ij.vñ sine ptiriū ꝯgat in detrimentuz alicuius sine nō.ſz sponte ꝓsentientis a solo deo punit vt ibi ōr alij dicūt ꝙ isto casu punit etiā p viā iudicij.qō dic.vt.j.de iure iur.l.si duo.§.si. ¶ Jn.c.ibi.siqs maior.ibi infamiaꝫ hītur ipo facto. ¶ Jn.c.ibi.nō ita.i.nō erit infamis ſz non cōmēdat. ¶ Jn c.ibi dicoꝙ sic.qz ptiurus repellit a iuramento honoris vt extra de testi.c.testimoniū.ſz non a iuramento oneris.puta a iuramēto fidelitatis vel calūnie.vt.j.de iureinr.l.alias aūt.⁊ intelligo ista gl.in iuramēto solēni pītito corpaliter manibus tactis scripturis.vt in auē.vt bi qui obli.§.fi.⁊ qualiter ꝓbet ptiriū. dic vt no.Jnn.extra de accu.§.sup bis.⁊ de clerico excōicato ministrante.c.ꝓposuit.⁊ an ptiurus pacta pnia possit esse testis.dic vt habes in glos.ōr.j.de re mili.l.qui cū vno.§.ignominia.⁊ ad de quod no.arch.vj.q.j.c.quicunqz.Bal.

¶ Additio bal.

E Cius titius. Vide Jnn.de elec. super eo.⁊ vide bic oīno qō no. per Dy.in.l.qui agnitis ō excep. vide Jnn.de exc.c. j. vide in spe.de libelli concep.§.nūc dicēdū.ver.xvij. dicit speculator ꝙ si pars excip.cōtra testē ꝙ nō ideo bz causaz cū teste in spe.de test.§.j.ver.sed pone ꝙ repello Jnn.de fo.cōp. verū in fi. ¶ Habita.vide oīno qō no.de for.cōpe.in fi. ¶ Hutua. no.suiam declaratoriā in criminali ⁊ in personali. vide de le.ij. lucius.§.quisqz per Ja.de are. Bgaro vide oīno Cy.C.de falsis.vbi in.ij.q.⁊.C.de adul.l.ij.in vlti.q.⁊.C. qui accu.nō pos.l. j.in.§.j.vlti.q.ibi oīno vide Cy. ¶ Quero vide Jnn.extra qui filij.causam q̄. Testimoniū.vide oīno Jnn.de fideicō.c.puenit quasi.ex falso.vide in spe.de testi.§.j.ver.sed nunquid dixit falsum.⁊ ver.precede.⁊ eo.ti.§.iam de verbo.ver.sed nūquid queretur ibi videas. Hic.vide in spe.de teste.§.sepe.ver.fi. ¶ Quib vide oīno Ja.de are.C.de seruis fugi.l.quicūqz in fi.debēt vide oīno Ja.de are.C.de seruis fugi.l.quicūqz in fi.debēt vide de archi.l.di.si eps. Ex sententia.vide de or.cog.cū dilectus.de exce.c.j.de elec.per inqui.p Jnn.⁊ ō.e.athlete.§.fin.p gl. ¶ Jn gl.que incipit ⁊ facit.ego nō facio vim nole.qz dico ꝙ tm̄ opaē dicere syndicus vel procurator.qz ⁊ syndicus pcurator est ar.j. de pre.ver. Jnsulā.⁊.l.pater seuerinā.⁊.§.aditus.sed facio vim in modo ⁊ forma constituendi.vnde si priuatus dicit facio talē syndicū vel procuratorē sufficit. Jtē prelatus pōt facere procuratorem dīmō cū capitulo seu collegio suo faciat.nā nō est vis si dicat syndicū vel pcuratorē vt dixit:cū hec sint sinonima ⁊ probatur.j.ꝙ cuiusqz vniuer.nole.l.j.§.j. Jtē pater in adnenticio peculio filij potest facere procuratorē cū sibi cōpetat exercitiuz actionis.⁊ sic illius actiōis est dīs nec est nudus minister imo mirtus qz cōmodū bz vsufructus.ar.l.siqs titio.j.de leg.ij.licet gl.dicat ꝫriū in.l.j.C.de do.ma.sed male.Cy. ¶ Jn gl.que incipit sed quare in verbo plene no.ꝙ testis merā ⁊ plenā debet deponere veritatē.adde ⁊ oīno videas qō no.Jnn.extra de accus. c.cū dilecti. ¶ Jn.c.gl.ibi distingue. Jnvero iuramentū alicui prestituz possit ab illo remitti.vide in spe.tit.ij.in titulo de leg. §.nunc ob.ver.hoc quoqz.no.in eadē glo.ibi ꝙ sic intellige hāc glo.de eo qui venit contra iuramentum solenne in auē. vt bi q̄ ob.§.fi.⁊ in spe.de teste.§.p.ver.sed nunquid. ¶ Jn ea.glos.ibi repellatur.no.ꝙ omnis periurus nō repellitur a testimonio [a] facit.extra de testi.testimonium.⁊ qualiter probetur peririū.dic vt no.Jnn.extra de accu.super bis.⁊ adde quod no.de re mili.q̄ vt no.Jnn.extra de accu.super bis.⁊ adde quod no.de re mili.q̄ cum vno.§.ignominia.⁊ melius.de clerico exco.mi.per pos.vbi vide. ¶ Jn glo.que incipit pone casum ibi sine causa.sic per interlocutoriā.⁊ sic not.qō idem operatur execution interlocutorie qō diffinitiue fm Ja.bu.j.de fur.interdum.§.qui furez.⁊ no. c.di.officialibus ad paruā penam imponendam que erat.nō cū habetur hic pro diffinitiua q̄tum ad infamiam quia non est lege cautū nec debemus nos extendere in ista materia per locum a simili vel a pari.vt no.ō.co.furti.§.contrario.⁊ no.vnde q̄tū ad infamiam incurrendam notorium non equiparatur diffinitiue sententie. ¶ Jn ea.gloss.ibi confitebatur coram iudice non in forma iudicij.nam si coram vicinis non valet nisi ad eruendam veritatem per torturam.vt.l.capite quinto de adul.vnde sicut in ciuili fit preceptum in confessum non in forma iudicij dū tamen coram iudice.sic in criminali fit preceptum tamen ad mitiorem penam.vt hic.⁊ adde quod no.C.de inter.nullum. Jtem no.in gloss.ista quod quando familia rimatur pro armis inuento cum armis potest fieri preceptum quia delictum leue ⁊ pena modica absqz ordine iudicij.nec est necessaria diffinitiua quod no.Jnno.extra de accu.qualiter ⁊ quādo in magna gl. ¶ Jtem no.quod vbi non sufficiunt indicia debet plene probari Jnno. de sy.c.sicut.

☞ Jnfamat quis ex gñe pene cuius est facta execution,

2 Confessio solennis vbi fieri debeat.
3 Cōfessio sola in criminali non infamat.

1 Ctus fustium. Jnfamē non facit pena sed causa.h.d. vel sic.licet interlocutoria non infamet tamen eius executio famosa ex causa famosa procedēs infamat hoc dicit vel sic.† Jnfamat quis ex genere pene cuius est facta execution si causa in qua fundatur fit famosa alias non hoc dicit. Diuiditur in duas partes.quia primo ponitur quoddam dictum in specie.secundo ponitur quoddam dictum in genere.secunda ibi.in ceteris. ¶ Jn text.ibi fustium.s. per se. ¶ Jn ter.ibi.sed causa.s.iuncta cum ictu. ¶ Jn text. ibi damnato.scilicet alias per sententiam diffinitiuam.⁊ ista duo equiparantur scilicet diffinitiua ⁊ interlocutoria trahens secū facti execution em.⁊ sic execution ⁊ interlocutoria equiparantur diffinitiue secundum Jaco.butri.facit ad hoc quod no.in alia materia.j.de pacto.stipu.l.j.in fi. ¶ Jn ter.ibi statuta est id est idem iuris est quod in ictu fustium vtputa si aliquis bulletur ⁊ similia. ¶ Oppo.contra istam.l.sic aut cōtra reum fuit lata diffinitiua aut fuit lata interlocutoria.aut nec diffinitiua nec interlocutoria.siquidem fuit lata diffinitiua ista statim infamat nec oportet quod fuerit facta eius execution.vt.ō.co.l.furti.§.j.aut fuit lata interlocutoria ⁊ ista nō infamat.vt.ō.e.l.quid ergo.§. quātum aūt.nec interlocutoria nec diffinitiua.⁊ tunc solum delictum non infamat vt.ō.e.l.athletas.§.calūniator.timore huius contrariū lex nostra habet duas lect. prima est qō hic fuit lata interlocutoria.⁊ dum tu dicis interlocutoria non infamat respondeo verum est ante execution em.ſz postquā facta est execution corporalis istius interlocutorie tunc efficitur quis infamis ex genere pene.ita loq̄tur hic.⁊ in hoc.l.ista est peregrina sine sola ⁊ singularis multū.ex hac ſo.fundantur due opi.vna est ꝙ licet bannū non infamet qz est interlocutoria tamen si secuta fit execution corporalis reus erit infamis ex genere. secūda est quod licet secundum quosdā sententia inquisitoriis nō infamet tamen si sit facta execution corporalis reus erit infamis ex gñe pene ⁊ hoc est notabile secūdum Bal.Cy.tamē in.l.nulla.C.e. dicit ꝙ nullo iure hoc caueā ꝙ sit ifamia aliqua ex gñe pene seu mixta ex genere pene ⁊ cause.⁊ideo intellige nostrā.l.fm secūdā lec.s.qō hic loquaē in diffinitiua ⁊ vult dicere litera ista ꝙ diffinitiua infamat nō eius execution.ista est scōa lec.quā gl.hic tangit. Ratio est ista.quia ex quo diffinitiua infamat infamis non potest vlterius infamari per execution em secutam.ar.in.l.ij.C. vt intra certum tempus.cu dic quodvtraqz lec.est vera ⁊ sic secūdum primam lec.ex pluribus concurrentibus augetur effectus fm scōam lec.ex pluribus concurrentibus augetur effectus.qz alterum trahebat secum plenū effectum.arg.j. de rescin.ven.l.si id quod in prin. ¶ Secundo oppo.quod ista.l.nō possit loqui in interlocutoria quod patet.quia super crimine principaliter intentato debet ferri diffinitiua non interlocutoria.vt.j.de penis.l.absentem.⁊.j.de custo.reo.l.si confessus. Sol.dicit glossa, quod hic non fuerat ordinarie processum sed extraordinarie.⁊ ideo fecit preceptum iudex non autem tulit diffinitiuam. istud est multum notabile quod iussus sine preceptū iudicis extraordinem emanans teneat.sed istud est ideo quia agebatur de leui pena imponenda.vt.j.de acc.l.leuia.⁊ qō ibi per dy. ¶ Tertio ad idem opponitur sic iudex cui nil est probatum nil mandare potest.vt.j.de re iudi.l.pompo.⁊.j.de arbi.l.si de meis.§. fin. sed hic nihil erat probatū iudici quod sic probo quia nihil poterat probari lite non conte.vt.j.ad.l.aquil.l.in.l.aquil.si delectum ergo fuit temere ⁊ perperam processum.⁊ sic non valet processus. Timore eius contrariū respōdet glo.qō hic fuit extra ordicem processum non in forma iudiciorum eo ꝙ reus fuit deprehēsus in crimine p officialē.ex hoc habes ar.optimū ꝙ si familia inuenit aliquē cū armis.⁊ facit relationē pātī.⁊ facit hoc ponere in actis ꝙ per istā relationē positā in actis pōt facere precepti ꝙ solvaē pena massario cōis nec est ordo alius necessarius vel dicit gl.hoc crimē erat notoriū vñ in notoriis nō desideratur ordo iudiciorū hoc est multū no.ꝙ ppter notorietatē criminis possit iudex legem trāsgredi in mō peedēdi. ¶ Tertio dicit gl. ꝙ pōt esse ꝙ reus ꝓfitebaē extra iudiciū nō intelligas extra iudiciū.i.nō cora iudice.qz talis cōfessio nō valet nisi ad iudiciuz vt no.j.de adul.l.capite quinto. ¶ Sz expone extra iudiciū.i. non i figura iudicij nec seruato ordine iudiciariorū nec forte i loco iudicij sed in camera iudicis ex hoc ergo not.ꝙ ista confessio facta extra ordinē ex se non infamat tamē valet qz iudex pōt extra ordinē ꝑcipere.⁊ si fit facta execution sequit̄ ifamia qō est no.

a ¶ A testimonio. vide felij. ī c.ex pte.ō tes. ⁊.i.c.pertuas circa si.de sy. mo,

2 ¶ † Confessio aūt solēnis debet fieri apud acta.vt C.de custo. reo.l.ij.⁊ illa solennis confessio infamat ex se indiget administratio executionis fm opi.gl.⁊ adde ꝙ vbi iudex procedit ita extra ordinē ō; procedere de facto,vt not.C.qñ ciuilis actio pre.cri,

Universidad de Deusto
Biblioteca

in rub. & facit. ĵ. de furtis. l. interdū. §. qui furē. ¶ Extra p̄dicta oppo. si fuit processum de facto. ergo fuit grauatus reus in modo p̄cedendi. ergo videtur secū dispēsatus sup infami. vñ videt obstare. ŝ. c. l. quid ergo. §. pena grauior. so. ibi loquit in grauamine in gñe pene hic loquitur in grauamine in p̄cedēdi ordine & sic nō ob. & sic. no. qō ls fit omissa forma vel modus p̄cedēdi quod interdū p̄t fieri in maleficijs ex causa. vt in ista gl. p hoc nō intelligitur dispēsatū i infamia. & adde qō habes. C. de test. l. nullū. C. de spon. l. ij. ¶ Ulterius op. gl. ŝ. l. nullā. C. c. reliqua dic super gl. quā vide. ¶ Jn glo. ĵ. ibi ab officialibus vtrū ille q̄ deprehendit in facinore possit a quolibet capi & impune ad iudicem duci. l. dicit quod sic in fure. vt. ĵ. de fur. l. siquis in seruitute. Jnnocē. dicit q̄ idem in quolibet crimine. extra de sen. excō. c. vt fame. ergo excusati sunt illi de cōtrata qui capiunt male factorem qō no. Et dicitur capi in crimine ille qui post crimē capitur in fuga. vt. ĵ. de adul. l. quod ait lex. §. fin. vbi est text. not.

a ¶ Snia adde eundē bal. i. l. a sivo. §. q̄ p rei ŝ. q̄ fatif. cog. & qō ibi dixi i apostil.

¶ Jn c. ibi notorium sed cum notorium habeat vim sentētie. vt no. in. l. emptorem. de act. emp. videtur quod ipsum notoriū infamet sicut diffinitiua sententia [a]. respōdeo q̄ notorium nō equiparatur sentētie ſz probationi que nō infamat. vt. ĵ. de iureiur. l. sed & si possessori. §. fi. vel equiparat interlocutorie non diffinitiue vel subtilius equiparatur q̄tum ad effectū declaratiuum non autem q̄tū ad officiū inductiuū de nouo. vnde notorius criminosus nō efficitur propterea infamis nisi in casibus ler factū notat. vt. ĵ. de ritu nup. l. palam. §. fi. & tene menti. sic notorius criminosus nō est propterea depositus a dignitate vel officio ſz exigitur sententia. vt no. Jnn. in. c. qualiter. extra de accu. in tertia cōlū. vbi vide. ¶ Jn. e. ibi confitebat vide hoc in. l. pe. ĵ. de cōdi. ob causam. ĵ. de edil. edic. l. quero infi. de custo. re. diuus. & qō no. Jnnocē. extra de elec. c. per inquisitionem &c. ista glo. arg. ex quo contra confessum nō requiritur ordinarius processus qō iudex possit punire confessum licet ad aliud ageretur. quod dic. vt no. ar. ĵ. q. j. c. multi. c. in primis. & est glo. or. iij. q. vj. c. hoc q̄ppe.

¶ Jtem est. ar. ista glo. quod licet processus non teneat ratione ordinis non seruati. confessio tamen tenet quia non requirit ordinem iudiciorum. de hoc habes text. no. in. c. pisanis. extra de resti. spo. ¶ Jn. e. ibi vt in furto. secus si quis fustigaretur q̄ iudebat ad azardum quia ista causa nō est famosa. & effectus' diffudicatur secundū naturam cause. vt in tex. nostre. l. & est simile qō dicit Beatus Aug. in contraria materia. dicit enim qō martyrem non facit pena sed causa & est pulchra autoritas & menti tenenda. ¶ † Jn. e. ibi vel accusatus. Bar. dicit quod in crimina li confessio sola non infamat quia non habet vim rei iudi. ſz ista glo. dicit contrarium quod confessio cui standum est infamat si emanauit solenniter seruato ordine iudiciorum. alias non. quā glo. bene no. Ex hoc quod dixit seruato ordine iudiciorum videtur q̄ confessio facta super inquisitione nō infamat. q̄ in inquisitione non seruatur ordo iudiciorum sicut dicit glo. no. insti. de publi. iudi. in p̄in. arg. cōtra. ĵ. de pu. in. l. ordo. ¶ Jn ea. ibi ex genere pene q̄ pena est immediata causa infamie licet requirat fomentū cause p̄existētis vnde sine causa fustigatus nō est infamis. & sic no. magis causam & factum considerari. & adde qō no. C. de ap. l. siquis prouocatione. ¶ Jn. e. ibi vel accusat? ibi inspicitur cā q̄tū ad infamiā extendēdam hic aūt inspicitur causa quantum ad infamiam repellendam vel inducendam.

¶ Ultimo vide hic quod not. Jnnocen. extra de test. c. testimonium. Bal.

Operator. Jnfamia contracta in seruitute abolet̄ p libertatē. h. o. & vide hic qō no. Jnnocē. extra de diuor. c. gaudemus ¶ Jtē no. hic qō non omne licitū punitur. Bal.

1 ☞ Mors patris est dolor filij.

2 Ad probandum aliquez mortuum non est necesse quod corpus exhibeatur.

Exheredatū. ¶ † No. q̄ mors p̄fis est dolor filij etiaz exheredati. vnde licet exheredatus sit filius nō ideo minus p̄t accusare occisorē patris q̄ primum dolorē & luctum proseqūtur nec etiā min? posset facere pacem de morte patris quia eadez est ratio contrariorū. & q̄ hoc competit sibi iure sanguinis non iure successionis. vt. ĵ. de sepul. vio. l. quesitum. & l. sepulchri. ¶ Jnter. ibi nō comparet not. q̄ p̄sumitur mortuus ille qui fuit in bello & postea non reperitur nec viuus nec mortuus b ſm bart. ¶ † Jtem q̄ ad probandum & aliquē mortuū non est necesse q̄ iudici ostendatur corpus ſadde quod ex luctu propinquorum p̄sumitur quis mortuus vt hic. & ŝ. eo. l. prozes cū. l. ſe. & ibi p Bart. Bald.

b ¶ Edoceri & ibidē ad p̄ŝ. scli. i v̄. solus p̄lat? & Frā. arc. ĵ. l. ſi fuus §. pupill?. i fi, b de ver. oblig. c

¶ De procuratoribus & defensoribus. Rubrica.

¶ Jn glo. rub. in fi. breviter. dic q̄ titulus noster loquitur de p̄cur. quo ad officiū exequendū titulus mādati loquitur quo ad rationem reddendam actus exerciti vel neglecti.

1 ☞ Procurator pōt constitui tā vniuersaliter q̄ indefinite.
2 Procurator inter p̄sentes cōstitui potest.
3 Procurator sicut ꝑz diuersa noia ita diuersa officia.
4 Executores vltimarum volūtatum an possint substituere.
5 Nūcius ad iudicia an possit intervenire.

Procurator. Primo iurisconsultus ponit nois diffinitionē Secōdo ponit de ipsa constitutione p̄curatoris. secūda ibi procura. ¶ Jn tex. ibi corā. i. inter p̄sentes. ¶ Jn tex. ibi q̄uis q̄dā venit aduersatur ad id qō diceret q̄ p̄cu. pōt constitui ad vnā rē seu ad vnū actū. ¶ No. primo diffinitionē p̄cu. in qua substantialiter tria sunt ponderāda. primo oū dicit aliena negocia. secūdo oū dicit mandato. tertio oū dicit oñi. ¶ † Jtē no. qō procur. pōt constitui tā vniuersaliter q̄ indefinite. Jtez singulariter etiā ad vnā rē vel ad vnū actū licet quidā quoz opi. reprobatur putauerint illū qui cōstituit ad vnū actū non esse p̄prie p̄cura. sed nuncium. ¶ † Jtē no. q̄ p̄curator pōt cōstitui inter p̄sentes. ¶ † Jtē inter absentes per nūciū vel epistolam. ¶ † Jtē no. q̄ sicut procurator vel nuncius ꝑz diuersa noia ita ꝑz diuersa officia & p̄prietatem non est alius ſz diuersus. ¶ Jn gl. sed noie. ibi caue dic q̄ procurator appellatur facta relatione ad directas actiones que remanserūt penes dñm. ſz in rē suā dicitur facta relatione ad vtiles que translate sunt in ipsum procur. & ideo si vnus cessionarius cederet alteri. secundus cessionarius diceretur p̄cu. in rem suam non respectu proximi cedentis sed respectu primi. quia vtiles actiones per cessionem penitus trāsferūtur. vt. ĵ. ad tre. ex asse. q̄ ergo iste p̄curator in rez suā habet ius vtilius actionuz irreuocabilis est & sup his vtilibus pōt procurator ordinare etiā lite nō p̄tes. cū possit cedere eas qō plus est. vt. C. de dona. l. illā. & facit. ĵ. fami. her. l. plane. & C. de p̄cu. qui stipēdia. Jbi j. ti. ij. Jtē dicit mādato ꝓpter p̄sonas que admittunt̄ sine mandato q̄ nō sunt ꝓpterea p̄curatores q̄ mandatum non habēt. vt. ĵ. iudi. sol. l. iij. §. sed si forte. ¶ Jbi p̄latos ecclesiarū. doc. dicunt cōtrariū. ſ. q̄ prelati ecclesiarū etiā si sint regulares qui nō habent solū nisi simplicem vsum facti vltra administrationē p̄fit facere p̄curatorē ante lit. cōtes. in his q̄ pertinēt ad suā administrationē. vt extra. de rescrip. edoceri °. de iur. ca. c. pe. & fi. extra de p̄cu. c. fi. in cle. licet eīi equiparent tutoribus q̄tū ad alienationē p̄hibitā vt extra de dona. c. ij. tñ secus est q̄tū ad actiones mouendas per se vel per procuratorē. q̄ nō sunt simplices & timeri administratores ſz habent administrationez cum commodo Jtem habent titulum & p̄tendūt ius p̄prium ipsius p̄lati ure quod est ius reale. incorporale: quale ius non p̄tendūt tutores & curatores. idem dico in hospitalarijs. ar. l. orphanotro. C. de epi. & cle. & in p̄ceptoribus & magistris templorum. vt extra. de indi. cuz deputati. ſz dubito de priore fraternitatis s. p̄iore sancte Marie misericordie q̄ habent merā administrationem sine commodo. Jtē & p̄sunt collegijs laicorū licet sint ad pīum vsum. ergo nō videt̄ q̄ possint p̄cu. facere ante lit. ꝓtes. q̄ q̄tum ad laicos seruandū est ius ciuile. ad hoc facit ista glo. dum loquitur in administratoribus ciuitatis qui non minus p̄nt q̄ administratores collegiorū. p hoc etiā. ĵ. rē ra. l. actor cogitabitis in hoc. ¶ Jbi & similes quid de patre qui rōne vsufr. quē habet vel sperat habere pōt mouere actionē cōi noie suo & filij tanq̄ legitimus administrator. an poterit aūt lit. contes. facere p̄cu. ad iudicia gl. dicit q̄ non. C. de bo. ma. l. j. p qua facit ter. noster dū dicit dñi. pater eīi nō est dñs q̄ nec p̄prietarius. Doc. dicūt cōtrariū q̄ pater nō est merus minister sed iure suo agit arg. ad hoc. ĵ. vsufr. quēadmo. ca. l. j. in fi. ergo q̄cunq̄ p̄curatorē constituit. vt. ĵ. de iniur. ſz si vnus. §. idē ait & si nepoti. gl. aūt posset esse vera vbi non ageretur communi nomine sed nole filij tm̄ exemplū q̄ pater naturaliter possidet vsumfr. filius vero cecidit a ciuili possessione quando pater venditat tunc est vera gl. q̄ non venit ventilandum in isto iudicio de iure patris ita sentit spec. in tit. de p̄cu. §. fi. ver. actione quoq̄. & ver. not. q̄ in rebus. & ver. se. & de hoc per Cy. C. e. l. neq̄. & p Ja de arc. in. d. l. j. de bo. mater. ¶ Extra cōtra predicta opp. pater nō p̄t alienare. ergo nec actionē mouere quia ista sunt paria. vt. ĵ. de iure del. i. ait p̄tor. so. quidā nō p̄nt alienare ꝓpter defectū administrationis. & in his p̄cedit ꝺtrariū. quidā ꝓpter defectum causē q̄ nō subest ad alienandū & in istis ista nō sunt paria alienare & exercere actiones. & ita intelligit̄ lex nra ſm Guil. q̄ ita no. C. de epi. & cle. oēs. ſbi nisi lit. ꝓtes. intellige nisi in causis in quibus ꝓprie non contestatur l is. doc. ponunt. C. e. l. nihil glo. in. c. j. de elec. lib. vj. ¶ Habeo vnum dubium vtrum hoc sit verum in criminalibus in quibus interuenit p̄curator. puta in relegat.-

Universidad de Deusto
Biblioteca

legat.vtrū lit.cōte.nō poterit substituere ꝛ forte:qz per litē cōtest non efficitur ois litis criminalis cum in eum postea nō fo netur sentētia.vt C.de iniurijs.l.fi. Cogita qz est passus nou?. ¶ Jbi alia ad hunc articulū tm̄.vel dic ad causaz ꝛ etiā ad hūc articulū.in fēdo habemus hodie casum qd non requirit specifi catio personarū.vt extra.de pen.c.j.li.vj. ¶ Jbi.l.ij.vbi vide ꝛ adde qō no.p Gui.extra.de exer.l.j.§.magistrū.Jo.an.in add. spe.eo.ti. dicit qō si dico sic constituto pcur.illū quē feceris nō valet.secus si do potestatē substituendi qz confero tibi ius non autem factū incertū. Adde pcur.ad iudicia nō videt data ptās substituendi sed pcuratori ad negocia sic.vt.j.man. si pcu.§.j. nisi sit cōstitutus pcur.ad alienādū qz tūc nō pōt substituere.vt in vsucapi one.§.qd si is.de diuer.ꝛ tempo.prescri. ¶ Jtem adde an ꝛ qū substitutus debeat substituere noie dñi an suo dicto pa-ne potestatē recepit ec forma literarū seu procu.tūc noie dñi. Si aūt a lege tunc sumo.arg.de neg.gest.l.si qs mādato.ꝛ.j.de eu.bo.dā.l.ij.§.ij. ¶ Ultimo circa hoc quero vtrū sicut dñs po test dare potestatē substituendi ita possit adimere in casu quo p l.cōcedit.dic qd sic.vt est gloss.or.in.d.l.in vsucapione.§.qd si is. ¶ Adde vtrū post qd substituit procur.poterit ipsum reuocare. ꝛ dic qd nō si substituit noie dñi.secus si iure suo.puta post lit.cō te.vel ad negocia.ratio primi est quia substitutus repellit insti tutum.ꝛ quia secundum procuratorū repellit primū.j.e.l.pluri bus.ꝛ.c.ti.c.is qui li.vj.ratio secundi est qz nō facit pcu.vt me rus minister sed suo noie.ar.l.more maiorū.C. de iu.omn.iudi.

4 ¶ †Quarto quid de executoribus vltimarū volūtatum. vtrū possunt substituere vide in.l.qui vēditione.§.fi.de bo.auc. iud. pos.ꝛ ibi per Dy. ¶ Jbi p sindicato poni.dicit Jnno.qd immo proprie ponit.qz nomen dñi accipitur hic pro eo q̄ proprio iu re fungitur licet nō sit pprietarius. Jtē dicit Jnn.nō faciovim in noie sz in qualitate constituentis.vt extra.e.petitio ita sicut hic Guil.ꝛ Cy.ꝛ probatur p.l.pater seuerinā.§.cōditionū.j.de cōdi.ꝛ demō.vbi nomen vnius officij ponitur pro noie alterius officij ex mente loquētis qō no.ꝛ facit ad hoc.l.insulā.j.de pre scrip.ver.ꝛqō no.arch.xvj.q.viij.c.i nona actio. ¶ Jbi suscepit licet nondū ceperit exercere. dicit tū spe.qō licctiste sit procur. tū ergo nunquā cōparuit in iudicio non pōt cogi qd producat mādatū in spe.de procu.§.vt autē.ver.quid si pcu.secus si fecis set aliquē actum in causa qō est no.ꝛ sine dubio verū in procura re actoris.sed in procuratore reiudex oppositū.vt C.e.l.eū qui res.ꝛ in.l.ij.j.de alie.le. ¶ Jbi interueniente per conuentionem ab initio. Jmā ex post facto nō transfert mādatū i aliū cōtractū. vt.j.man.salariū. ¶ Jbi.l.j.ꝛ.j.de prc.ver.naturalis.§. at cum do.sz hoc cōcesso nō tamē repellitur iste ab agendo.vt in.d.l.na turalis.§.pe.nec ob.l.j.mā.qz ibi quo ad actionē mandati.hic

5 quo ad executionē officij fz Gui. ¶ †Extra q̄ro vtrū ad iudi cia possit interuenire nuncius sicut procu. Cy.dicit hic qō non quia iudicia nō cōsensu sed verbis aguntur ꝛ requiritur presen tia personarū.sed illud qō sit per nūciū dicitur fieri inter absen tes.ergo ꝛc.qō credo verū q̄tū ad actus per quos substantiaē iudiciū.sed q̄tū ad executionem absentis potest bene interueni re nūcius.vt extra.de dolo cum dilecti.qz non est actus obliga torius. Jtē credo qō per nunciū possit proponi executio ꝛ fieri testium productio qz isti actus nō requirūt solēnitatē verborū vt.l.excusare se.j.de excu.tu. ¶ Jn gl.ꝛ facit.sed nūquid pcur. simpliciter constitutus intelligit̄ ostitutus ad lites futuras dic

a q̄ non [a]nisi presentibus sint connexe.vt no.Dy.j.de tute.l.qō dicitur:qz de alijs nō videt cogitatū.ꝛ hoc tenet etiā Jo.an.in addi.spe.sup isto ti. ¶ Jn gl.ibi vtrū differūt.de hoc dic vt no. in.l.multū.siqs alteri vel sibi vnde.l.quecūq; gerimus de actio. ꝛ obli.debet intelligi in procuratore nō in nuncio.Bal.

1 ☞ Procuratoris diffinitio.
2 Procurator gñaliter ꝛ spāliter constitui potest.
3 Procuratoris presentia non est necessaria in eius cōstitutiōe.
4 Mandatū per testes probari potest.
5 Procurator non est nuncius.
6 Citatus in iudicio personaliter an cōparere debeat.
7 Procuratoris nomē simpliciter prolatum non intelligitur de procuratore in rem suam.
8 Procurator inhabilis an possit inhabilem substituere.
9 Nūcius ad iudicia an admittatur sicut procurator.

Procurator est. Jsta lex prio pōit diffinitionem procu.secō ponit qualiter cōstituatur ꝛ ad quid.tertio ponitur ad quid sit vtilis constitutio procu.secunda ibi constitutus.tertia ibi.vsus autem vsq; ad.§.dari. ¶ Et not.quod seneca dicit quod ille qui debet diuidere tex.alicuius scriptu re non debet ipsum diuidere in frusta sed in membris.ꝛ ita fecit

1 hic. ¶ †No.hic diffinitionem procu.in qua tria pōdera. Pri mo enim pondera verbum aliena.ergo rei proprie nemo est pro cur.Secundo pondera verbum mandato.ergo si qui sine man dato experiantur tamen lex non vocat eos procu.vt.j. iudi.sol. l.in.§.si forte. Tertio pondera verbum domini.vnde altus quā

2 dominus non constituit procuratorem. ¶ †Secūdo no. quod procu.potest constitui generaliter ꝛ specialiter. generale man datum sufficit regulariter.speciale autem requiritur in casibus

b expressis [b] in iure ꝛ adde hic quod habes in.c.ij.de procura.in

3 clemen. ¶ †Tertio no.quod in constitutione procura.non est necessaria presentia procurato.quia etiaz absenti officium pro curato.potest committi per nuncium vel epistolaz. Jtem ꝛ licet non dirigatur nuncius vel epistola tamen tenet mandatum. vt j.e.l.§.dari.non tamen procur.acquirit exercitium nisi recepto procuratorio seu instrumento mandati vel literis vel nuncio do mini.vt not. Hostien.in.cap.ex conquestione.de restit.spol.et not. Archi.in.c.is cui.de procura lib.vj.ꝛ hoc satis innuit litera dum dicit per nuncium vel epistolam. Ego concedo hoc vbi procu.habet contradictorem qui petat sibi doceri de mandato sed in actu exercito inter constituentes non video quod non te neat.eo quod procu.nōdum susceperit literas vel nuncium domi ni.qz constitutio facta in absentia statim facit eū procu.vt.j.e.l. §.dare.nam et ratihabitio retrotrahitur. et facit actum valere anteq̄ presentia fuerit. vnde cum ratihabitio sit sicut man datum non debet plus operari q̄ mandatum verum ꝛ expressuz

4 arg.j.si cer.pe.l.singularia. ¶ †Quarto no.hic arg.quod mā datum potest probari per testes. puta per nuncium.hoc ponit Azo.in summa.C.de mand.prin.quod sufficit ad probandum mandatum probatio testium. Jtem ꝛ reuocatio mādati proba tur per testes.vt extra de procuratoribus.c.ex insinuatiōe Cy. tractat de hoc in.l.j.C.e. Joan.an.in addi.spe.tenet quod si op ponitur procuratori quod non habet mandatum liquide debet probare per instrumentum vel debet cauere de rato si non vult pati moram litis.sed si iam fuit admissus vt procur.ad iustificā dum actum exercitum sufficit probatio testium.quia sibi impu tet qui talem procur.admisit.arg.j.iudi.sol.l.iam tamen.§. nūc videamus.dicit enim ipse quod in actu exercendo probatio te stium potest esse captiosa aduersario.sed non probatio instru mentorum:quia probatio instrumentorum est probatio proba ta ꝛ si dominus negat mandatum de facili potest conuinci per eadem instrumēta.sed non per easdem attestationes receptas

5 eo nō citato fm Jo.an.qō credo verū. ¶ †Quinto no.qō pcu ra.non est nuncius nec econtra nuncius non est procurato sicut non potest dici quod procurator sit epistola vel epistola sit pro curator nihilominus tamen ad vnum actum potest constitui p cur.quia in persona procur.venit actus formandus.sed vbi for matur directo persona domini ibi non est procur.sed est pica.

9 ꝛ organum.vt no.C.siquis alteri vel sibi.l.multum. ¶ †Sexto not.quod citatus in iudicio non habet necesse comparere per sonaliter.sed siue nolit siue non possit potest mittere procurato rem.ꝛ idem est ex parte actoris ꝛ rei quia in hoc iudicantur ad paria vt in.§.vsus.j.e. Ex hoc videtur quod licet citatus dixe rit nolo venire tamen dicatur verus contumax quin sit vlterius citandus.quia non dixit nolo mittere procuratorem contrariū communiter dicimus.quia ille qui dicit nolo venire videtur di cere quod non vult venire per se nec per alium.ꝛ ideo verus con tumax est.vt not.j.de in inte.resti.l.diuus.quod dic.vt no.in.c. venerabilis.§.secus de sen.excom.li.vj. Expeditis literalibus

7 veniamus ad apparatū. ¶ †Jn gl.magna ibi ipropie dicitur not.quod nomen procura.simpliciter prolatum non intelligi tur.de procura.in rem suam.quia iste non est merus sed mixtus procura.nam ratione fundamenti est procura.quia ex persona alterius fundat se sed ratione finalis commodi est dominus.vt C.e.qui stipendia ꝛ hoc facit ad statutum florentie dicēs quod non valeat processus nisi procur.ante omnia produxerit instru mentum procurationis.quia istud statutum non intelligitur in procuratore qui habet iura cessa quod est no. ¶ Jn.e.ibi.nam in iuribus sit prefatus procurator in rem suam. ¶ Jn.e.ibi pre latos ecclesiarum hoc falsum est.quia siquidem prelatus habet bona diuisa a capitulo ipse solus constituet procuratorem quia solus administrat.si autem habet bona vnita cum.c.tunc ipse ꝛ capitulum procuratorem constituunt.vt extra.de rescrip.c.edo ceri.ꝛ certum est quod prelatus ꝛ capitulum est dominus. Jtez ꝛ prelatus solus est dñs sue prelature ꝛ quasi dñs rerū ecclesie. vnde merito cōstituit procur.etiā lite nō pte.vt no.ij.q.vij.c.si quis regno.ergo inter prelatū ꝛ tutorē q̄tū ad ostitutionē pro cur.nulla est filitudo. Jtē nec inter tutorē ꝛ patrem nā pater p pter dñiū vsufructus.vt.j.si vsufr.pe.l.iij.etiā lite nō pte.constī tuit procuratorē qz est dñs fm q̄d lz nō simpliciter.ꝛ qz est admi nistrator mixtus nō merus.vt C.de bo.mē.l.j.lz.gl.ibi dicat cō tra ꝛ male in patre qui est legitimus administrator rōne vsufr. ꝛ ita tz ibi.B.Cy.ꝛ oēs. ¶ Jn.e.ibi q̄ faceret certū impo idez

a ¶ Qō nō. vi de.d.alex.de imo.i.l.morē iu.om.iu.ꝛ ro. i ōci.ccccvij. fuit dubitatū ꝛc.ꝛ car.i cle. iu.v.q.co.tit.

b ¶ Exp̄ssis in q̄b⁹ aūt casib⁹ req̄rat̄ specia le mādatū vi de i trac. ma. d.bonifacij ō vitalinis ō mā tua ivlt.char. ꝛ qō ibi dixi j apostl.

Universidad de Deusto
Biblioteca

si generaliter sit sibi data potestas eligendi quē velit.vt.ĵ.q cuiuscq; vniuer.no.l.itē cor.§.si decuriones.ĵ.de exer.l.j.§.magistrū.ipse tñ dz certū notare.z sic intelligit glo.z facit.ĵ. de rebus dubijs.l.vtrū.§.cū quidā.z dic vt in.c.j.de procu.libro.vj. Jn.e.ibi.§.ficq.z est rō differētie q; in rebus q in iudicijs exercentur cadit dñium.sz in factis nullū cadit dñiū.q; dñiū in iure non in facto positum est.vt insti.de rebus corpo.z incorpo. vnde si non posset in factis constitui procur.nisi a dño nūquā aliquis posset constitui procu.q; fiendi nemo dñs est cum etiā nō sit in rerū natura illud qđ futurū est.vñ nec ēt i dñio alicuius.q; non entiū nullū est dñium. ¶ Jn.e.ibi p syndico pōt.facit.ĵ.e. l.filius.§.milites in fin.z adde qđ no.archi.xvj.q.vij. ca. qñ.et c.in noua actione. ¶ Jn.e.ibi.vel administrandi.nō cñ est procurator solū dū est in actu procuratiōis.sz etiā ante dū est in potētia precedēte mādato. ¶ Jn.e.ibi locatio.q̄cūq; Jctus fit sufficit q̄ habeat mandatū q̄tū ad aduersariū z potest fundari secum iudiciū.vt.ĵ.de prescrip.ver.l.naturalis.§.pe.z differentia istius gl.nō respicit executionē mandati.sed actionē mandati que est inter dñm z procuratorē fm Bul.Bar.z alios. ¶ Extra querit vtrum procurator inhabilis possit inhabilem substi
a tuere ex arbitrio sibi dato ad substituendum.verbigratia.constitui mulierem vel minorem vel excommunicatum procuratorem ad iudicia cum potestate substituendi. iste procurator videns se ad iudicia inhabilem vult substituere procuratorem habilem.queritur nunquid possit. pe.in.l.quod quis.C.e. dicit quod sic.q; cū iudicia possint exerceri p ministrū iste substitutus videtur a dño cōstitutus.z vt ita dixerim incipit procurator a secundo gradu.ar.in.l. item cor.§.si decuriones. qđ cuiusq; vniuer.no.ĵ.de ma.vin.l.pater ex prouincia in fi.que est ad hoc sing.nā media persona nō inspicitur nec eius capacitas sed persona in quā cōfertur effectus.vt.ĵ.ad legem fal.cū.l.dotē in fi.q; ille qui est inhabilis nō pōt aliū habilitare.vt in.c.religiosus.de procur.in cle.so.aut procurator primo cōstitutus est inhabilis ex defectu consensus.vt q; infans furiosus vel monachus.tunc est inhabilis z non pōt aliū cōstituere vt in.d.c.religiosus:aut est inhabilis alias.vt q; miles:minor: mulier:reus criminis.tunc dico q̄ potest alium substituere autoritate mādati.ar.ff.de iu.om.iu.l.prator.in fi.preterea ista substitutio pcu. est potius cōtractus q̄ iudiciū:q; cadit in contractū mādati et quelibet dictarū personarū dicit habilis ad otraben.vt.ĵ.de exercito.l.j.§.cuius.z.l.si quis.§.parui aūt.z hoc teneo. ¶ † Secūdo quero nunquid ad iudicia admittatur nūcius sicut pcur. z videtur q̄ sic cū largo mō nuncius pcu.appellet ad idē.extra de procu.c.querelā z de dolo z contu.c.cū dilecti. ¶ Jn cōtrarium videtur q; qđ cū nūcio fit dicit fieri inter absentes.vt.ĵ.de cōtraben.emp.l.j.in fi.sz lit.otes.nō pōt fieri inter absentes immo requirit presentiā partiū.vt.ĵ.de temp.ap.l.fi.§.illud.z ista est veritas fm Cy.hic z in addi.qđ nō admittitur nūcius ex parte actoris vel rei ad causas cause reddēdas.sz opus est pcur.z hoc tenet spe,in ti.de proc.§.vt aūt.ver.z no.qđ large.z ver.se. Ad allegādas aūt cās absentie nūcius est legitimus comparitor.q; non suscipit in se iudiciū.vt.ĵ.de ne.gest.l. liberto.§. fi.z adde qđ no.ĵ.de excu.tu.l.excusare se.

Usus aūt. Habes hic q̄ vsus pcuratoris est necessarius z vtilis.z qđ ille qui nō pōt comparere per se debet mittere procuratorē.vnde si reus principalis est in carcere vel est in banno nō pōt comparere per se sz debet mittere procuratorē.vt hic z.ĵ.de mino.l.pap.exuli.z no.extra.c.ti. e.querelam per Jnn. Jtē ille qui cōparuit z illicentiatus recessit non dimisso procuratore est verus contumax.secus si dimisit z in hoc est vtile dimittere procur.vt possit dominus illicentiatus recedere.vt extra.e.c.auditis.quia qui procur. dimittit nō debet contumax reputari.vt.C.qui pe.tuto.l.cum a matribus. ¶ Sed reuoco in dubiuz vtrum sicut in iudicijs quis tenetur mittere vel dimittere pcur.ita in negocijs.z dic qđ non si negocium est arduū iste est ter.ĵ.p socio.l.idēq;.ver.q̄uis quē tex. no.vnde in negocijs nemo cogitur alteri cōmittere vices suas. ¶ Extra quero quid si reus citatur vt personaliter comparet vtrum sufficit ei si mittit pcuratorē.z videtur q̄ sic.q; bñficium istius.§.est beneficiū iur.qđ per iudicē auferri nō pōt.ar.in.l.j. §.j.ff.de ferijs. ¶ Jn cōtrariū q; precepto iudicis est obediēdū. vt ĵ.de re.iur.l.non videtur dolo carere.so.aut hoc mādat iusta ratione motus tunc est ei obediendū.vt.C.e.l.fi.aut preceptū facit sine causa tunc istud preceptum iuri non derogat nec valet. arg.eorum que no.per Dy.de leg.j.quotiēs.z causa ista debet i citatorio exprimi.quia vt eleganter ait Jnno.ad hoc vt citatio arctet vltra vel preter ius commune oportet q̄ sit iustificata per causam.vt no. Jnno.in.c.preterea.extra.de dila.adde qđ no. in c.j.extra.de iudi.li.vj.

b ¶ Mandatu adde fran. arc.in.l.q̄ in dño.in prin. de test.z quod ibi dixi.

1 ☞ Procurator i absentia ostitut⁹ debet ratificare mādatū si vult eo vti.

2 Procurator an videat ratificare eo ipso q̄ recepit instrumentum mandati.

Dari aūt. ¶ No.q̄ procu.pōt ostitui in absentia z instrumenta dicūt cōstituo talē pcuratorē absentē tanq̄ presentē.sz ista verba tanq̄ p̄sentē nihil sunt dicere z nihil relenāt sz pcesserūt ab imperitia. ¶ Scōo no.q̄ mirabile est in isto mādato qđ est in aliquo alio Jctu:q; nō requirit ꝺ ad essentiam mandati nuncius vel epistola qđ est in alijs cōtractibus vt no.ĵ.de actio.z ob.l.consensu. ¶ Tertio no.in.l.dūmodo.q̄ procur.debet esse certus ꝺ aūt certus qui intelligit. vnde ad hoc vt aliquid dicatur certum est opus intelligentia.vt
1 ĵ.de iure fisci.l.ita fidei.z in.l.j.de his q̄ in te.dele. ¶ † Quarto no.q̄ procur.in absentia constitutus debet ratificare mādatum si vult vti eo ista ratificatio non potest fieri nisi sciat man-
b tumb.z ideo si quid facto gessit nonvidetur vt a procuratore gestum.vt.ĵ.de eo qui pro tu.l.quero. ¶ Extra quero quid in procu.ad litem vtrum possit dari in absentia dicit Ja.de are.quod non.ĵ.de tu.l.qui habet.z ibi vide per eum. ¶ Secundo quero si procuratorium apportatur de longinquis partibus z illi q̄ portat procuratorium op.non esse personam constitutam. q̄rit quid iuris cui incumbat pbatio.dic vt no.Cyn.de epi.z cle.l.si qua per calūniam.naz presumit̄ pro eo q̄ habet instrumentū penes se.vt no.in.l.fi.C.de pact.quen.z per Bul.in.l.postq̄.ff.de
2 pactis. ¶ † Tertio quero vtrū pcur.videatur ratificare eo ipso q̄ recipit instrumentū mandati.z dic q̄ sic.vt.ĵ.ad maccedo.l. si filius.z habes hodie casum in.c.j.de pcu.in clemē. ¶ Quarto z vltimo quero quid si procur.renunciauit mādato z noluit acceptare,an possit postea penitere z accepta re.z videtur quod non vt.ĵ.de neg.gest. pōp.ver.sed eo dicto.z.ĵ.de so.l. dispensatorem in fi. Jn cōtrariū est veritas.z hodie casus in.c.lz.de pcu.li.vj.z est rō q; in mādato ꝺz locū penitētia.vt.ĵ.mā.l.fi quis alicui.§.qui mandatū.z.l.fi mandauero.§.sicut.z idē videtur in executore vltime volūtatis qui renunciauit vt re integra possit acceptare z exequi quod no.

¶ Additio Bal.

Procurator. Qui aliena:an procurator in rem suā dicatur ppria procurator.no.hoc in gl.an excep.que obstat domino obstet procuratori in rez suam. Ho. Dy.de reg.iur.siquis in ius.de noua.doli.dic vt in spec. de procu.§.sequere ver.quid si excōmun. An cedens possit esse testis pro cessionario.no.in spe.c.§.ver.vltimo. Sz contra no.per Bul.ff.de pactis.z heredi.§.nos autem. An filio possit cedi actio contra patrem.no.de ac.z ob.actiones de fideicom. si quis p.§.j. Si cessio est simulata an possit agi directa ex persona cedentis.no.ff.de pact.iureinge.§.prator mandatam.hoc dicit propter id quod habes.ĵ.iudi.fol.l.iij.§.si forte administrauit gratis.quia de officio procuratoris nō de negocio.quale sit inter eum z dominū agitur fm Bul.licet gl.aliter dicat ale'ergo pro tali casu.ĵ.de pre.ver.naturalis.§.vltimo. Per nuncium.no.per nuncium z sic per testem probari mandatū per epistolam videtur q̄ sit necesse procurationē sic dirigi.ad idem qđ no.ĵ.de contraben.emp.l.j.in fi.de ac.z ob.consensu. Contrariū est verum q; constitutio est actus solius constituentis non procuratoris.vt.ĵ.e.l.§.fi.sicut electio vel nuncius.no.cedulā nuncium appellari. Et sic no.q̄ ipsa cedula citatoria dicit̄ ē nūci⁹ Sed hoc examina.vt no,co.ti.in spe.§.vt aūt.ver.z no.q̄ large versi.nunq̄d iudex pōt alicui adimere sine causa bñficiū huius §.mandādo alicui q̄ personaliter cōpareat.dic vt in.c.j.de iudi. li.vj. Nolūt q̄ hic dico q̄ si citatus dicit nolo venire q̄ non est vere otumax quia potest mittere.secus si dicat nolo venire nec mittere. Item secus si personaliter habet comparere nec tūc est verus contumax. ¶ Jn gl.que incipit.sed nonne ibi. Jtez ideo domum.glo.in isto articulo non bene dicit.z spec.in suo specu. eo.ti.dicit cōtrarium.q; prelatus in bonis pertinētibus ad eū potest facere procuratorem ad similitudinē patris in bonis adventicijs filij.vt.C. de bo.ma.l.j.licet gl.aliter ibi dicat z male. Jtē q; ipsi sunt quasi domini.z dic vt ibi diri in lect. ¶ Quid si facio procuratorē tic.si titius non erit procurator ordino sempronium.z si sempronius non erit ordino titium. nūquid talis ordinatio valeat.videtur q̄ sic.vt.ĵ.de tu.z cu.tutor ita. Jtē qđ si ordino procuratorem in presentibus z futuris.nūquid videtur datus in emergētibus certe videt̄ q̄ sic.ĵ.de tutel.l.qđ ꝺr.z l.sc. Jtem quero si facio te procuratorem ad cās meas q̄ tunc refertur ad presentes.sed si nō dicerē meas,tunc etiam ad futuras vt.d.l.si ita dominus.dy.dicit q̄ ad presentes z conueras z futuras videtur fieri.vt.l.qui habet.z ibi no.per eum. Alij dicūt aut fit contra certas personas.z tunc etiam ad futuras intelligitur. Si autem non fiat cōtra certas.z tūc aut additur meas

aut nō

Universidad de Deusto

aut non vt dicta.l.si ita. Item quid si nullas causas presentes habeo sed futuras. Utrūz intelligitur factus ad futuras dicit pe. q̄ sic. tres potius valeat q̄ pereat. vt ar. j. de fun. in. l. fun. qui. Item aunquid potest constitui nuncius. vt aliquid faciat in iudicio sicut constituitur procurator. videtur q̄ sic. quia omnia que consensu fieri possunt per nuncīū vel epistolā fieri possunt. vt. ff. de pac. labeo cum si. sed in iudicio contrahitur. vt. j. de peculio. l. iij. ergo ⁊c. Et ecōtra videtur q̄ non quia iudiciū substantiatur in tribus personis. sed nuncio nihil applicatur. et sic non est legitima persona q̄ concipit semper verba in persona dñi. j. de consti. pe. qui autem. §. fi. hec est ipsa veritas cuius de contestatione patet q̄ per nūcium fieri non potest quia ibi quedam stipulatio ⁊ verborum obligatio vertitur. et adde quod no. in spec. de procu. §. ratiōe autē forme. ver. quid si procurator. Item lex dicit q̄ id quod fit per nūcium expeditur inter absentes vbi preter presentez: sed in iudicijs requiritur presentia trium personarū hoc tenet spec. eo. ti. §. vt autem. versi. ⁊ no. q̄ large. ⁊ ver. sc. ¶ In ea. glo. ibi nam. dic q̄ procurator dicitur inspecta radice iuris agendi que est domino in rem suam dicitur inspecta vtilitate. Sed quid si cessio est simulata. dic vt l. iurisgen. §. pretor ait. de pac. ¶ In. c. ibi curatores. vide oio in spe. de actione. §. fi. in pe. col. ¶ In. e. glo. ibi ⁊ prelatos. dic cōtra q̄ prelati non sunt meri procuratores ſz pretendūt proprium interesse. vt extra eo. c. j. de rescrip. edoceri. de iur. calū. c. j. et ff. tū eius diffinitiōis. expirat pcuratio etiā lite iā ptestata non in morte psone. Sed q̄ cū persona moriē vis cōstituentis q̄ vnus prelatus non est successor alterius in iureillius sed nouum ius creatur qō semp cū persona finiē. extra eo. c. fin. in cle. dic vt ibi. ⁊ adde. j. e. filius. ver. ſz qō ad dotis Cū esset adde. extra eo. c. j. li. vj. Sed an minor pōt esse ad substituendū in iudicijs pcur. vī q̄ sic quasi ad cōtractū quendā consti. dic fiad substituendū loco sui nō valet. ar. in. §. qui iniuriarū si loco dñi sic q̄ dñs est habitus. vel dic. vt no. per Cy. C. e. q̄ quis. In text. ibi. §. vsus. ibi vt qui. i. dñi. Sed quare pcurator ad iudicia nō facit alium procuratorē añ lit. contes. ſz ad negocia sic rūdet: q̄ pcurator procurator rep̄sentare bz suum auctorem vt dominū negociorū. vt. ff. ea. l. in prin. sed hic in iudicijs non pōt facere ante lit. contest. sed in extraiudicialib⁹ sic. q̄ possunt fundare in persona pcuratoris ppria noie. vt. j. eo. de pcur. q̄ procuic. vnde in extraiudicialib⁹. si actus esset talis qui non posset cadere in pcuratorē proprio noie non posset altū cōstituere. vt pz in trāslatione dñij. j. de diuer. prescrip. in vsu. §. j. an pcurator ad exigendū faciat procur. ante lit. conte. dic vt. C. eo. q̄ ḡs An procurator in rem suā cui directe sunt mandate in illis directis exercendis faciat procura. ante lit. cōtestatam. dic q̄ sic quia non est merus minister. C. eo. qui stipen. ⁊. l. quia absente.

8 Quid de executore ad pias causas. dic q̄ facit procu. ante lit. conte.[a] quia habet actionez suo nomine. vt. l. nulli. versi. licet.

Quammodo certus. Quero vbi pcurator cōstituitur in absentia. vtrum possit aliquid exercere ante receptionē et presentationē procuratiōis dicit archi. q̄ non in. c. is qui de procur. lib. vj. de hoc est glo. or. hodie in. c. j. de procur. in cle. quidā dicūt q̄ dy. consuluit contrariū q̄ nuncius ⁊ epistola non sunt de substantia procurationis. sed sola constitutione a principio habet robur. prima opinio approbatur in simili. ſ. in mandato iurisdictionis. extra de resti. spo. ex conquestione. facit. j. de acqui. po. qui absenti. ⁊ de iuretur an. l. labeo. quod tene menti.

Furiosus. ¶ No. hic q̄ furiosus non habetur loco presentis nec loco absentis potius habetur loco mortui. et ideo non pōt constitui procuratornec tanq̄ presens nec tanq̄ absens. ¶ Additio Bal.

Quammodo. Vide quod no. Inn. p istis ter. extra de ele. cum in iure.

1 Habuerit vt extra eo. c. lz. lib. vj. et facit. j. rem ratā ha. l. quo enim. §. quid ergo si cum in princi.

2 Procurator potest constitui super lite futura

Procurator potest hoc modo constitui q̄ officium eius non

3 incipiat vsq̄z post certam diem

Quis potest constitui procurator ad vitam.

1 **Item ad litem.** Nota. q̄ procurator potest constituere etiā super lite futura. † Querit hic gui. vtrū procu. simpliciter constitutus videatur constitutus ad futura et vī q̄ sic. j. de ser. vr. pre. l. si seruit⁹ et quod no. j. e. l. oim. In contrariū videtur per. l. si ita. de aur. ⁊ ar. le. dicit dy. q̄ non videtur constitutus super futuris nisi sint connexa presentibus. ita no. dy. j. de tutel. l. qui habet. in fi. cuz l. seq. ad hoc. j. de dā. infec. l. dāni. §. si is idem tenet gui. si nulle essent lites presentes. q̄ tunc porrigitur ad futuras ne mandatum sit inutile. ar. j. de fun. instru. l. fundus qui locatus fm Hug. sed q̄ vniuersale mandatum porrigat ad futura. facit in ar. l. lucius cum glo. j. de fun. instru. propterea pbo per rationē Mandatum respicit gratiam mandātis non preiudiciū principaliter. sed vbi non agitur de preiudicio vel de modico preiudicio tractatur verba vniuersalia includūt futura. vt in. l. fi. C. que res pigno. obli. pos. ergo istud mandatum includit futura. lz non fit de appenditijs pīentium. ⁊ istud satis videtur equum maxime. q̄ ille qui sic mandat surrogat procuratorem loco sui

2 vt. j. man. l. si creditor. §. lucius. † Secundo no. hic q̄ procurator potest constitui hoc modo vt eius offiū incipiat post certam diez ⁊ non ante. q̄ fines mandati voluntas constituentis designat. vt. j. man. l. diligenter. Tertio no. q̄ procu. potest constitui sub conditione. verbigratia. constituo te procuratorem. ⁊ si nolueris esse procurator cōstituo seium. Nam in procuratorio possunt fieri plures gradus. ⁊ idem dico in executoribus vltime voluntatis. q̄ sunt quasi procuratores post mortem cōstituti. vt. j. man. l. si vero non remu. §. fi. Quarto no. q̄ procu. vsq̄ ad certam diem vel vsq̄ ad certum actum. puta vsq̄ ad lit. contesta. deinceps non erit procur. facit. j. l. qui pro

3 curatorem dat. † Quinto ⁊ vltimo no. q̄ potest quis constitui procu. ad vitam ⁊ facit pro procu. ⁊ aduoca. monasteriorum qui eliguntur ad vitam ¶ In glo. ibi vel syndico. immo de syndico. dic vt no. in cōtrario. ⁊ per Inno. extra. e. accedens. quod tene menti. ¶ Additio Bal.

a ¶ Ante li. cōtes. vide pau. de ca. i ol. cxlvj

b ¶ Q̄ sic. adde d. alex. d imo. in. l. fi. d sol. ⁊ car. di. i cle. j. xxiij. q. dscpl. ⁊ eundē bal. ff. l. cā. quā i lec. anti. i. vj. q. C d fidei. c. ag. in. q. astentis miles.

Item Munquid est idem in mādato iurisdictionis. no. Inn. de offi. dele. cū oli abbas. Et i dic. vide Archi. xj. q. j. peruenit vide i spe. eo. ti. §. rone aūt forme. ver. q̄ si mandatū. ⁊ de defensore. ver. qd si defensor. ⁊. ver. de syndico. ver. illud et querit. ibi oino vide ad dic ⁊ aduenīete die desinet et si lis erat ptest. ⁊ hoc expresse tz Specu. eo. ti. §. rone aūt forme. ver. quid si mādatū.

1 An quis possit facere procuratorem irreuocabilem.

2 Quis an possit facē pcuratorē duraturū post mortē ⁊stituētis

Item perpetuū. Quero vtrum possim facere procu. irreuocabilem. ista. l. est arg. q̄ sic. dic q̄ tenet mandatum. tū potest reuocari. q̄ ex hoc queritur ius procuratori.

2 vt no. in glo. in. c. fi. extra de procu. † Quero vtrū possit q̄s facere procuratorē duraturū post mortē cōstituētis cōiter te

b nemus q̄ sic.[b] ar. huius. l. q̄ mandatum collatum post mortez non finitur morte. vt. l. si vero nō remunerandi. §. vltimo. j. mā. et. l. cum pater. §. meuio. de leg. ij. Hug. in. l. nulli. C. de episco. et cle. videtur sentire q̄ ad iudicia non. sed ad negocia sic tenemus primam opi. et multa procuratoria vidi sub hac forma.

c ¶ Q̄ sic. adde spe. i ti. de acto. in. v. car. ver. lz aūt et se. et i ti. de procu. §. ij. in ver. itez q̄ cōstituēs etiā?

1 Absens quot modis dicatur.

Absens. No. q̄ ille qui ppe est coram cē videt. Item no. ar. q̄ lz i causis vniuersitatū absītes nō sint citandi. vt not. Inno. extra de maio. ⁊ obe. c. in nullis. tū illi q̄ prope sunt debēt reqri. vt. C. de decur. l. observare. ⁊. l. notationū formā. vt hic q̄ quodāmodo dicuntur pītes. vt hic. † No. gl. quot modis dicatur q̄s

c absens[c] ⁊ variatur interpretatio eiusdem vocabuli fm diuersas materias. ⁊ fm diuersos effectus. ¶ In glo. ⁊ qui. vt. C. de fun. rei priua. l. cum li. x. ⁊ burgus est pars ciuitatis. Item et sub burgus. de le. j. l. si heres. §. vicis. de ver. signi. l. ij. Inn. de excessibus prela. c. dilecta. facit. c. fi ciuitas. de sen. excom. li. vj.

d ¶ Cōstituet. adde spe. i ti. de acto. in. v. car. ver. lz aūt et se. et i ti. de procu. §. ij. in ver. itez q̄ cōstituēs etiā?

Et qui in foro. No. in hac. l. de burgis. ⁊ q̄ burgi dicuntur pars coherens ciuitati licet sint extra muros et habitans in eo dicitur habitare in ciuitate non in comitatu. et facit. l. cum. C. de fun. rei priua. li. x. ¶ Item facit hec. l. nos habemus quosdam actus in quibus citantur absentes et quosdaz in quibus citantur presentes. modo ratio huius. l. determinat qui dicantur presentes. et qui dicantur absentes. quod tene menti.

1 Filiusfamilias vbicunq̄ habet exercitiū actionis suo nomine procuratorem constituere potest.

2 Pater agit de iniuria filij.

3 Iniuria si fit facta vassalo vtrum dominus agere possit.

Filiusfamilias. Filiusfamilias potest procuratorem constituere vbi nomine suo potest actionem exercere siue de re familiari siue ad vindictam. Item potest con-

1 stitui procura. h. d. ¶ Nota hanc regulam q̄ vbicunq̄ filiusfamilias habet exercitium actionis suo nomine potest procura.

d constituere[d]. ¶ Quid si filiusfamilias est beneficiatus. vtrū poterit procuratorem constituere dic q̄ sic vt in. c. finali. de iudi. lib. vj. maxime si sit prelatus. facit quod no. Innocen. de re

Universidad de Deusto
Biblioteca

iudi. c. cū. J. t. B. t de eta. t quali. indecoz. ū. ¶ Sedo no. qō pa
2 ter agit de iniuria filij† q; per mediū t per mediā psonā ipsius
3 filij patri fit iuria. vt hic. ¶ †Quid si fit iniuria vasallo. vtruz
dñis possit agere dic vt not. Jnn. in. c. contingit. de sen. ercō. et
adde ad hunc tex. qō no. in spe. de libel. concep. §. iā nunc ad fi.
¶ Jn ter. ibi nā quo ad dotis. l. pfecticie que est cōis patris t
filie. vt. i. l. ñ. j. so. ma. ¶ Jn ter. ibi quo casu. adde hic. vide aut.
qō locū. de loca. ¶ Jo. in versi. nam quo ad dotis. quod actio
de dote pfecticia pōt exerceri p procuratorē suū ostitutū a pa
tre, t filia. t ista est vna forma quod sit pcur. vtriusq;. Jtē per
procuratorē ostitutū a patre cū ōsensu filie: ista est vna alia for
ma q; isto casu non est procurator filie sed patris tātū. nā aliud
est ōtrahere aliud est ōsentire. vt. j. de ma. vindic. l. si pater. §. fi.
dicit tamen ista litera qō idē est effectus vtriusq; mādati seu for
me mandandi. t hoc facit ad questionē. dicit statutū q; tres sup
guerra possint facere precepta cum prioribus artium. ¶ Modo
queritur vtrum sit necesse qō fiat p̄ceptū per tres t per priores
artium ita q; vtriusq; officiū precipiat. an vero sufficiat si tres p̄
cipiant t priores cōsentiant t videtur consensus sufficere quia
consensus habetur pro precepto. vt. ō. e. non alia. §. fi. ¶ Jtem
iste tex. facit contra quosdam canonistas qui dicunt q; aut pro
curator est ostitutus a prelato t capitulo. t tunc non finiat mor
te prelati aut a prelato cū consensu capituli t tunc finitur mor
te prelati q; solus prelatus est procurator. nā iste tex. videt hāc
differentiam tollere. nisi dicas q; hic loquitur quo ad valētiam
mandati. t non quo ad modum extinguendi mandatū qōveruz
credo de hoc no. in. c. si. de pcu. in clc. Jtem Ja. de are. dicit qō
iste tex. declarat qualis est cōmunio actionis de dote inter pa
trem t filiam: q; vna est actio in substantia cuius exercitiū resi
det in patre nō libere sz cū adminiculo consensus filie. t facit. j.
fami. her. l. pomp. philadelphus.

Ipse quoqz. Querit Gui. vtrum si filius est pcur. ad iudicia valeat iudiciū contradicēte
patre. glo. que est in. l. cū non solū. §. necessitate. C. de bo. q; libe.
sentit quod non ad hoc. j. sol. ma. l. titia. vbi dicit qō pater potest
impedire processum filij prohibendo ne procedatur. Jtē filius
tenetur obedire patri. ergo si mandat sibi ne suscipiat mādatuz
non poterit mandatū suscipere. contrarium est verū. vt. ō. de in
ius voc. l. quesitum nec pater habet ius prohibendi in processu
alieno. vt. j. man. l. alias quintus hoc habes hodie expeditū in
c. qui gñaliter. §. nedumvero de procura. li. vj. adde qō no. arch.
xxj. q. iij. c. cyprianus.

1 Officiū procuratoris est voluntariū.
2 Jnuiti reputantur qui cōsensisse non probantur.
3 Patientia an referat consensum.
1 **Jnuitus.** †Officiū pcura. est voluntariū nec reddit
in inuitū t patientia nō habet p acceptatio
ne. h. o. ¶ No. hic q; nemo cogitur a principio acceptare offi
ciū pcura. t sic ē officiū volūtatis nō necessitatis. secus ē in syn
dico vniuersitatis. q; syndicat est officiū necessariū. vt. j. de mu.
t ho. l. munerum. §. defensores. ¶ †Sedo no. q; inuiti reputan
tur qui cōsensisse nō probātur. ¶ Tertio no. qō q; dicit aliquē
cōsensisse vel acceptasse tenet hoc pbare. q; non presumitur cō
sensus vel acceptatio nisi probet no. dicit tex. iste. ¶ †Quar
to t vltimo no. q; sola scia t patientia non refert consensum nec
verum. nec interpretatiuū. fic. j. de tribu. l. j. §. sciam. cum si. hoc
tamen fallit in vno casu quando pcur. ostituitur apud acta t se
ascribi patitur. q; tūc acceptasse videt. j. de fideiuss. tu. l. cū ostē
dimus. §. fi. t no. hoc. ¶ Jn gl. j. ibi autoritate ex hoc no. regu
lā talē q; omne officiū autoritate t vtilitate priuatū est volūta
riū facit. C. de ne. ge. l. tutori. illud aūt qō ē autoritate publicū
t vtilitate priuatū vel vtroqz modo publicū ōr officiū necessari
um qō inūgit etiā inuito. vt in. l. munerū p totā. l. j. de mu. t ho
no. t hoc dicit hec gl. quā no. ¶ Jn. c. ibi. §. pe. vtrū hoc sit verū
in curatore qui datur ad litē vel in actore tutoris cuius offiñ est
publicū autoritate tōne decreti qui per decretū iudicis consti
tuitur: dic vt no. Jac. de are. j. de tutelis. l. qui bz. §. si pupillus.
vbi dicit qō istud officiū ēvoluntariū. t dicit q; si ostituat i absē
tia t ratificet q; ratificatio nō valet qō no. ¶ Jn gl. ij. ibi inui
to. istud nō est verū. q; licet. l. persona alicuius legitimet sine mā
dato non tamen est ppria procu. nec in causa ciuili nec in causa
criminali q; non est ordinatus a dño. vt. j. iud. sol. l. iij. §. si for
te tenementi gl. istam que innuit cōtrariū t sentit q; pcura. possit
alicui dari a lege vel statuto sic fit florentie: q; fallitis datur pro
cur. per statutum. ¶ Jn gl. iij. ibi erubescit. hic nota q; meticu
losa reuerentia t taciturnitas habentur p dissensu t ōdictione
t idem dicit glo. in. l. j. §. j. quarū rerum actio non datur. vbi vi
de. ¶ Jn. c. ibi sequentia. i. dicere aut tractatur de obligatione
cōtrahenda aut de excludēda. i. de exclusione generāda. primo
casu silentium habet p cōtradictione. secundo casu habetur p
consensu. sed ista theorica siue distinctio falsissima est in quoli
bet membro. vt. j. patebit. Et ideo tu dic quod aut loquimur q̄
tum ad verum consensum vel dissensum. aut q̄tum ad interpreta
tiuum t fictum. si q̄tum ad verum. dico quod patientia seu silē
tium non est aliquod predictorum. quia qui tacet vere non con
sentit nec vere dissentit sed tenet medium. vt in regula iuris. qui
tacet consentire videtur. aut loquimur q̄tum ad interpretatiō
nū t tūc refert: q; aut inter ōsensum t dissensū est reperire mediū
secundum dispositionem legalem. tunc ille qui tacet disponit
secundum illud medium nec iudicatur secundum aliquod extre
morum. vt. j. de tribu. l. j. §. scientiam. aut nō est reperire tale me
dium t tunc refert. aut est patientia sensati aut insensati. si sen
sati non habetur pro consensu. vt. j. locati. l. qui ad certum. t. j.
de preca. l. certe. quia iuris presumptio nō adaptatur ad casum
vbi non potest veritas adaptari. fallit in casu quem habes. j. so.
ma. l. ij. §. voluntatem in ver. t iulianus. Si autem loquimur in
patientia sensati aut ignorat quod agitur t non intelligitur cō
sentire. vt. o. §. voluntatem in fin. aut scit quod agitur t tunc re
fert aut tenetur obedire saltem ex debito honestatis t tunc pa
tientia habetur pro consensu. vt. o. §. voluntatem. t de sponsa.
l. in sponsalibus cum si. t multo fortius vbi tenet̄ consentire ra
tione obligationis. vt. j. si serui. ven. l. si a te. t. C. de acqui. poss.
l. minus instructus. si vero non tenebatur cōsentire etiam ex de
bito honestatis tunc refert. aut est tūcta alteri rei indicatiue cō
sensus. primo casu non habetur pro consensu vt hic. t. j. de serui.
vr. predi. l. vitium. t. j. de fur. l. qui vas. §. vetare. fallit fauore li
bertatis. vt. C. de remi. pigno. l. j. Jtem fallit fauore publico. vt
cod. titul. l. si hypothecas. t ad municip. l. ij. Jtem fraudulenti
odio. vt. C. si res aliena pignor. da. fit. l. secunda. t. C. ad velleia.
l. si fiue. ¶ Jtem nimio t preiudiciali silentio. vt. j. de re iudica.
l. sepe. §. nam scientibus. Jtem in pignore vendito in quo distin
guitur. vt. j. qui. mod. pigno. vel hypo. so. l. sicut. §. non videtur.
Jtem fallit affinitatis merito vt. j. de don. inter vi. t vxo. l. si ser
uus communis secūdum Jaco. de are. Jtem nimie amicitie vin
culo. vnde dicit Cyn. C. co. l. inuitus in prima questione quod
scholaris ponit i domo alterius scholaris qui est soci? in scho
lis librum eo sciente quod ille videtur depositum tacite susce
pisse. t tu allega ad hoc t. j. de iure do. l. si ego. §. fina. vers. quid
enim interest. si vero taciturnitas est iuncta alteri indicatiue
consensus tunc dicitur consentire. j. de pignori. l. fideiussor. §.
patri. j. locati. l. item quero. §. que impletio. j. de euic. l. quidam.
secundum Jaco. de are. in dicto. §. voluntatem. adde quod ille
qui erubescit loq̄ vel timet loqui vel habet iustā causam ōdicē
di tacendo non intelligitur consentire vt. j. no. in gloss. t in di
cta. l. j. j. quarū rerum actio non da. t. j. sol. ma. l. dotem cum si. et
facit ad hanc materiam quod no. j. rē ra. ha. l. quo cūm. §. j. vbi vi
de glo. paruam notabilem. Jtem vide cy. C. de nup. l. si vt pro
ponis. Ja. de tu. t cu. da. ab his. l. illud Jnn. de sy. c. sicut tuis ar
chi. liij. di. c. si seruus.

1 Veteranus potest esse miles.
2 Consensus partium nō legitimat personam procuratoris in
uito domino.
5 Processus plus operatur q̄ renūciatio exp̄essa.
Veterani Veteranus potest esse procur. miles non
1 nisi in duobus casibus. tamē tenet iudiciū
si non fuit replsus a principio. h. o. ¶ †Jn tex. ibi excepto exci
pit ab eo qō dicit militem nō posse esse procuratorē. ¶ Jn tex.
ibi datus. vt. C. e. qui stipendia. no. hic distinctionem inter mi
litem t veteranum. nam hoc nomen miles actū significat. t ideo
dicit Guilli. de cu. q; milites nostri tpis qui non sunt in actu
vt in expeditiōe militari cōparant̄ veteranis nec sunt milites
a proprie quo ad priuilegia iuris[a] de hoc no. in spec. de pcu. §. j.
2 ver. sz pone q; iudex. ¶ †Sedo no. q; cōsensus partiū nō legiti
mat personam pcu. inuito iudice. vnde iudex ex officio repellit
militē a pcuratiōe. rō est q; miles ꝓhibet̄ esse pcu. ppter publi
cam vtilitatē. ex hoc no. q; in eo qō respicit publicā vtilitatē iu
dex pōt supplere de facto. ¶ Tertio no. q; iz qs nō possit eē pro
cur. tamen si sit admissus ad lit. cōte. iz iudiciū nec ammō pōt re
pelli rōne psone. sil'r videt q; nec rōne cause. vt. C. de adul. q̄uis
indubitati quod dic vt ibi no. q; dixi qñ rōne persone intellige
dū tamē teneat mandatū iz possit elidi. secus si mādatū esset nul
lum. vt. ō. e. l. ij. §. furiosus. q; qñ mandatū est ipso iure nullū p
sona pcur. non legitimat̄ per pcessuz cause. sz qñ est aliqō. t pōt
elidi tunc bene potest persona legitimari. t facit. j. de iudi. l. nō
iccirco. §. cum postea. t quod not. j. q; falso tu. auto. l. j. §. idem
pomp. per Ja. de are. ¶ Quarto no. q; quando officium iudi
cis succedit loco exceptionis non potest iudex supplere vltra tē
pus excipiendi. vñ sicut exceptio declinatoria excluditur p cō
testationem litis ita per officium iudicis: quia pari passu am
bulant cum ipsa exceptione vt hic in ver. nisi hoc quod tene mē
ri. ¶ Quinto

a ¶ Juris. vidē tñ bal. i. l. i fi. C. q̄ bo. cc. po. vbiq; non pñt capi. personaliter etiā hodie siue cre ati sint p papā siue p prīcipes t gaudēt oib⁹ priui legiis. vid oi no ral. sul. i. l. ex q̄. cau. mai.

Universidad de Deusto

ti. ¶ † Quinto no, plus operari processum ꝙ renunciationem expressam. ¶ Sexto no, aliquid permitti in fauorē propriū collegu qđ alias non permitteretur. ¶ No. vltimo hic vocari procuratorem cum qui constitutus est in causa collegii vel numeri vt patet hic in verbo procuratio secundū Bar. fil. ⁊ Ja. bu. vñ quādo collegia cōstituūt procuratorē non est necessariū decretum superioris quia ipsi cōstituētes sunt dñi. ⁊ iste est verus procurator ꝛm istos. sed vbi procurator non cōstituitur a collegio sed ab vniuersitate ciuitatis castri vel ville quia iste cōstituitur per administratores opus est decreto superioris. i. iudicis q̄ pest loco ⁊ talis constitutus non appellatur procurator sz syndicus vt no. j. quod cuiuscz vni. l. plane in collegijs etiam dicerem qđ vbi non tota congregatio sed administratores constituūt procuratorē qđ iste non esset procurator sed syndicus. de hoc dicā in. d. l. nulli. ¶ In gl. l. j. j. de feriis. l. j. fo. ibi. rō ꝛstitutōis respiciebat fauorem priuatum hic publicū. hinc apparet qđ feriis in dictis ob messes renunciatur sed non ob guerram indictis seu repentinis. quia in primis consideratur vtilitas publica cui renunciari non potest. vt not. in. c. sepe de verb. si. in cle. ¶ In gl. ñ. ibi tacite processu temporis. ¶ In. e. ibi euenit. i. emergit. et no. hic qđ ista gloss. sentit qđ in incidēti ⁊ emergēti iudex possit supplere non in principali. facit. j. de edil. edic. l. ediles. §. itē sciendum. vel dic tu latius qđ ex gestis semper iudex potest supplere quia debet gesta rimari. vt. C. de iudi. l. properandum. §. finautem ex gestis. ⁊. j. de appel. l. ampliorem. ⁊. xxx. q. fi. c. iudicantes Item potest supplere allegando. ll. scriptas vel notoriam consuetudinem. q̄ videt qđ ista allegatio iuris nō facit q̄ apparet in primo casu per aperturā librorum. in scō per ipsam notorietatem. facit ad hoc quod dico de notorio quod not. in. l. ñ. §. de fer. C. qui ⁊ aduersus quos in. l. j. vbi habes bonā glo. vnde notorium equiparatur gestis. interdū iudex vult supplere ex gerendis tunc quedam sunt q̄ respiciūt officiū iudicis residens in iudice ⁊ in istis pōt supplere. verbigratia propter publicā vtilitatē vt hic ppter pretoris dignitatem. §. de postulando. l. quos prohibet ppter iudicij accidentiaz ⁊ substātialitatē. vt in. l. j. de assessoribus. propter actionis nullitatem. vt no. C. de transac. l. pactum. Item supplet suam sententiam defendendo. ⁊ dando apostolos p quos superior informet de animi sui motu. vt. C. de ap. l. eos in fi. Itē supplet interrogādo. vt. j. de inter. actio. l. vbicunqz. ⁊ extra de fide instrumen. c. cum Joannes heremita. Item supplet ne agens improbum lucrum faciat cuz iactura alterius. vt. j. de pe. here. l. fi. Itē supplet vbi iurisditio est offensa. vt. C. de testi. l. nullū. ⁊ in. l. ñ. C. de spon. Itē supplet de arbitris vt dixi in pena. §. grauior. Quedā aūt sunt que nō residēt in iudice sed respiciunt officiū partis tunc iudex non habet supplere. vt no. de pac. l. si vnus in. §. pactus. in gloss. opponendo. ⁊ probatur expresse. instit. de excep. in principio in criminalibus vbicūqz iudex potest inquirere potest supplere tā in gestis q̄ in gerendis. vt. C. de abol. l. ñ. ⁊ no. in. l. idemqz. §. si tibi iudicium. j. de condi. ob turp. causam vbi vide. ¶ Extra in fi. huius §. quero vtrum capitulum possit facere abbatem suum procuratorem seu syndicuz in causa ipsius capituli vel in causa cōmuni prelati ⁊ capituli. ⁊ videt q̄ nō. q̄ cū in syndicatu reqrāt autoritas superioris prelatus nō pōt autorizare subiipsi. vt in. l. j. de auct. tu. Cōtrariū est verū. ⁊ est no. q̄ prelatus potest esse syndicus ⁊ procurator sui collegij. quod dic vt plene no. in. c. p̄sentiū de testi. li. vj. per Arch. ¶ In ter. ibi tpe litis cōtesta. adde hic quod no. C. qui admit. ad bo. pos. l. non ignorat nam omnis exceptio que opponitur ad qualitatez persone agētis vel accusantis excluditur per conte. lit. ⁊ sic contestatio lit. confirmat psonā ⁊ est ratio q̄ exceptio declinatoria respicit preparatoria iudiciorum. sed post lit. contest. sumus extra preparatoria. vt. j. c. l. pompo. §. rati. quod tene menti.

Procuratorem. In ter. ibi suscipiendā per ista verba totus processus significatur. vt hic. ⁊. j. c. l. qui procuratorē dat. ¶ In tert. ibi verum. no. verba precisa determinationem ⁊ exceptionem recipere sic j. de verb. ob. l. stipulatus sum damā. ⁊. §. de in ius vocā. l. q̄uis. ¶ In ter. ibi actionē. no. neminē cogi sui inimici negocia procurare. facit. j. de excusa. tuto. l. athlete. §. dat remissionem.

¶ Additio Bal.

1 Patris vita vbi est deformis filio ius cōcedit habenas administrationis.

2 Procurator interuenit in cā vniuersitatis.

3 Mandatū pōt literas priuatas dñi probare.

Filius. Vbicūqz filius potest in iudicio per se esse pōt procuratorē cōstituere. h. d. vide q̄ no. Inn. de re iudi. cū. J. ⁊. B. Dare. vide oīno Inno. de cta. ⁊ quali. indecorū. Castrense. No. archi. qđ filius ꝛrōne sui beneficij potest esse in iudicio absqz consensu patris de hoc est casus in. c. si annū. in fi. de iudi. lib. vj. Hā causa beneficij videtur ad quasi castrense peculiū ptinere. ꝓterea etiā nō est propria filij. sed beneficij. argu. §. de in ius vocan. l. quesitum. Sed si ageret pro fructibus tūc prima ratio ꝓcedit. Procurator. no. qđ procurator patris prefertur filio. Injuria. An iniuria verbalis dicatur fieri in personam. no. Guil. C. de epis. ⁊ cle. si qua per calū. an pater accuset de iniuria filio ad penam fisco applicandā ex forma statuti. dicq nō. q̄ non est legitimus administrator cū nō habeat vsufructum. Patrez no. auo absente filiū in locū eius succedere in potestate exprimēdi de iniuria facta nepoti. Quid de dño temporali ⁊ spirituali. dic vt not. Inno. de sen. excō. cum contingat. Sed et filia vide oīno spe. de li. cōcep. §. iā nūc ad fi. ibi ad dotis. Munquid pater in causa filij constituat procuratorem ante lit. contesta. dic aut est merus minister. ad idem in patre quod in tutore sic intelligit qđ no. in l. j. C. de bo. ma. Aut habet vsufructum. ⁊ tunc videtur procurator in rem suam. ⁊ ideo constituit procu. ante lit. contest. vt arg. j. quemadmo. vsufr. ca. l. j. in fi. Aut est dominus q̄ actio est cōmunis. vt in dote profecticia cuius actio est communis cōmunione arbitraria attributiua non distributiua nisi aliter sit actum. vt. j. fa. her. pomp. phila. tūc constituit procuratorē. vt hoc §. de hoc no. per Inno. extra eo. accedens. ⁊ fa. qui sa. cog. si filius. sed spe. dicit quod aut pater agit pro suo vsufr. tunc constituit procuratorē ante lit. contest. aut proprietate filij tunc non vt no. in spe. eo. ti. §. ratione quoqz consti. ver. ⁊ nos. quod in re

1 bus. ⁊ ver. sc. ⁊ per Cy. C. eo. non ms pro glos. ac. facit. C. de bonis que lib. cū nō solū. §. vltimo. ibi ante in annū inte. ¶ † No. q̄ cū vita patris est deformis filio ius concedit habenas administrationis. Et no. quod obijcitur contra procura. datū a patre si pater est suspecte vite dare supplenec datur. a patre admittetur ex quo pater mutauit mores ⁊ consolidatum est in ius filij ⁊ in hoc aduersatur dicto. Sed ratio q̄ consensus filij fuit accessorius. ⁊ ideo non valet iure patris filio consolidato. ⁊ sic finita procreatione a patre facta datio. vide Arch. xxj. q. iij. Cy prianus. Jnuitūs. vide Cyn. C. de nuptijs. si vt proponis. vide Archi. liij. di. si seruus. vide Ja. de tu. ⁊ cura. l. illud. ⁊ hic vide quod no. Ja. arc. so. ma. l. ñ. §. volūtatis. ⁊ adde quod no. rē. ha. quo enim. §. j. Veterani. quid de militibus nostri temporis. vide quod no. c. ti. §. j. ver. Item quod est miles. Fieri vide quod no. in. c. religiosus de procur. in cle. aut vide Inno. extra de dila. Primū litis. adde quod not. C. qui ac. nō pos non ignorat. ¶ Contestate. No. quod iudici currit tempus ad supplēdum ex officio in declinatorijs p litis contestationem. dic quādoqz quis non potest esse procurator ante lit. contestataz. sed post vt hic. quandoqz nec ante nec post. ⁊ tunc aut in eius persona non potest fundari iudicium vt in seruo ⁊ monacho ⁊ semper potest obijci. Aut potest fundari aliquod iudiciuz. s. suo nomine. ⁊ tūc loquitur. C. de adulte. q̄uis in dub. Adde quod no. Guil. §. de postul. l. j. §. hoc edicto. ⁊ quod no. in spe. de syndico ver. quid si obmisisti. ⁊ adde ad. §. qđ habes. j. iudi. fol. l. iij §. in hac stipulatione. Veteriſſimum est: ergo non habet perpetuam causam prohibitionis eum ammoueatur in contra. Vel qui. An prelatus possit constitui procurator a capitulo. ⁊ quid impoꝛtet. vide oī

2 no per archi. de testibus. c. presentis. li. vj. ¶ † In gl. patet per hanc literam. Nota quod in causa vniuersitatis vel collegij interuenit procurator ꝛm Bar. syl. j. Ja. bu. ⁊ non erit necessarium decretū. ⁊ de hoc no. extra eo. petito per Inn. verū. No. legem precise loquentem legitimas excepti. pati. ⁊ concor. C. de adul. Ita pudor. l. j. quod vi aut clam. §. de adop. non potest filius. §. de in ius vocan. generaliter. ⁊. l. quanuis. ⁊. l. ij. C. de pac. qui. simil. Dy. Capitalis. Nota quod leges non curant nisi de inimicitia capitali q̄ si nō est capitalis plus est ibi amicitia ⁊ fedre humane societatis quam de inimicitia hoc est not. dic in spec. de iudi. de lega. §. excipi potest. versic. sed nunquid tacite ⁊ vide omino in spec. de test §. primo in principio no. in gloss. expresse ibi quia. not. distinctionem. aut loquimur in principaliter deductis in iudicium ⁊ in eis iudex non supplet de facto aut loquimur in emergentibus ⁊ tunc supplet. Alibi loquitur alio modo vt. j. de postula. quos prohibet. In eo vsus sed qualiter probatur mandatum procuratoris constat probari publico instrumēto. vt. l. j. C. de man. princi. Sed an tunc procurator tenetur dimittere originale apud acta. dic vt no. in spe. eo. ti. §. ratione autem forme versi. vltimo. facit de fur. cuz qui ad fi. Itē q̄ spe. tenet Jo. de prolitre examinat. j. eo. si procuratorē ab. Sed pone q̄ aliquis est ꝓcurator rei re vera ⁊ habet penes se instrumentū procurationis quod occultat nec se opponit defensioni Utrū ad petitionē actoris cogetur exhibere dic q̄ nō vt in spe. eo. titu. §. vt aūt que scripta ver. quid si ꝓcu. occultat. ¶ Itē probatur mandatum per literas priuatas dñi dūmō sint indubita

Universidad de Deusto
Biblioteca

te.vt.j.eo.si procurator absentē. Sed an debēt continere dīē et consulem.die q̄ sic si obijcitur de reuocatione.secus si nō obijcitur de hoc in spe.eo.ti.satisda.forme ver.sed quid si mandato.sz an per testes probetur mandatū procuratoris.die vt no.p Ly. C.eo.l.ij.quid de reuocatione mādati.die vt extra eo.in fi.ver. est casus.z facit qō no.C.eo.maritus in vlti.glo.

1 Quis facta sua pro factis alienis non tenetur dimittere.

1 **Hereditas.** In tertu ibi occupet.

1 Mo.qō ās non tenetur dimittere facta sua pro factis alienis .facit.j.de iudeicō.liber.l.thais ancilam.§.j.Bal.

Tamen. Mo.ar.in hac.l.a Hzio sensu q̄ clericus quivendit laico rem de qua mouetur lis emptori non admittatur ad suscipiendū in se iudicium in foro seculari quia non potest cogi. facit quod no.ē.siquis in ius voca.non ie.l.j.z vide quod not. in specu.de primo z secūdo decreto.§.restat versicu.quid si dominus clericus z versicul.se.z facit.j.de iudi.l. vendito: a tenementi.

a

Ed etiam. Mota quod quādo res est tē pore peritura cōpellitur ille qui alias non con compelleretur.

1 Judicis est causas examinare.

Ed hic neqz. Mo.qō iudicis est causas examinare.

Ed etiam. In ter.ibi pareat.no. quo dubi res est;tempore peritura dilatorie exceptiones non curantur.z tunc est amputanda materia omnis dilatiōis. In.l.se.ibi causa cognita. Mo.quod in arbitrio pretoris est causam estimare.Baldus.

Postdatum. In ter.ibi nona cā.not. quod vbi est causa ibi ē nouus effectus.Item not.quod nunq̄ adeo quis se astringit quod per hoc tollatur sibi superueniens defensio.Baldus.

1 Mors minus operatur q̄ expressa reuocatio.

Si defūctus sit. Si dominus pro suo pcur.volēte satisdedit etiam mortuo domino procura.iudicium suscipere precise compellitur.si autem procuratore ignorante non est astrictus procurator ad necessitatem suscipiendi iudicij sz eo nō suscipiēte iudiciū committitur stipulatio ob rez non defensam.h.d.z loquitur ista lex in procuratore rei. In ter.ibi data.q: releuauit dominus procuratorem a satisdando promittēdo pro eo in di.solu.vt instī.de satisda.§.si vero aliter enz procura.rei adde fensionez nō admittitur nisi aut ipse satisdederit iudi.so.aut dominus p eo.vt.j.e.l.minor.§.fi. In ter.ibi cōpellendus officio iudicis.vt.ē.c.l.filius.§.procuratorē.quod officiū iudicis est precisum nec nouatur licet cōmittat stipulatio ad interesse. q: actio z nō officiū nouari cōuenit.vt de oper.no.nun.l. stipulatio de operis.§.fine. In ter.ibi ita tamen.s.cogitur pcurator precise. In ter.ibi sciente ab initio vel postea ratificante z videtur ratificare z acceptare recipiendo instrumentū mādati vel literas.vt in.c.j.de procura.in cle. In ter.ib i actum est i.quia inscio procuratore nec ratificante dominus satisdedit. In ter.ibi inciuile.quia ignorans non est artandus.nā non videtur astrinxisse se qui ignorat. Mo.per satisdationē iudi. sol.perpetuari mandatū procura.rei vt non finiatur morte domini decedentis ante litē contesta.quod est no. Contra hoc op.z videtur quod primo procur.non compellatur quia morte mandantis re integra finitum est mandatū.vt instī.mā.§.Itez si adhuc z dicitur res integra ex quo non erat adhuc lis conte. vt in auē.de litigio.§.omnes.falsum ergo videtur primū dictū istius.l.quod procurator compellatur.nam non videtur cōpelli sed repelli quia ammodo non habet mandatum. Respondet glo.z dicit fateor quod vbi est res integra finitur mandatum. sed hic res non erat integra.quia procur.fuit in iudicio z cōfirmauit.personam suam promittendo iudi.sol.z dominus satisdedit fideiubendo vel dando fideiussores pro eo .vnde quia legitima erat persona z fideiussum pro eo.ergo res non erat integra q̄tum ad aspirationem mandati.vnde secus si persona non esset firmata in iudicio licet appareat in instrumento procuratio z satisdatio iudic.so.quia res est integra cum non sit ad iudicem ventum nec procuratio producta in actis. Vnde colligamus tale notabile quod postq̄ pcura.rei ē legitimus apud acta mandatum non finitur morte dñi licet lis non sit contestata. secus si de mandato nō fit discussum nec persona legitima in iudicio.Sed contra hoc videtur.litera nostra non facit mentionē nisi de satisdatiōe.vnde videtur q̄ sola sotisdatio reddat mandatum irreuocabile per mortem ad hoc.j.e.titius.vbi dicitur q̄ procura.postq̄ satisdedit loco dñi habetur.ergo mandatum est perpetuum. Preterea ego video in simili q̄ querela inofficioſi perpetuat quo ad trāsmissionez per preparatoria.j.de inofficit.test.l.posthumus.§.fin.ergo a simili.idem dicamus in mandato fm Bul.preterea licet dñs moriatur tamen presumitur eius voluntas durare post mortē eo qō se obligauit. arg.j. de iure do.l.si eo.§.j.sed vbi voluntas post mortem differtur vel confertur mandatum non finitur morte vt.j.man.l. si vero nore.§.fi.z no.de le.ij.l.cū pater.§.nemo fm mar.fi.z Ja.bu. Preterea ego dico qō ex quo dñs satisdedit defensio est necessaria ne cōmittatur stipulatio vt hic z mandatum necessarium non finitur morte.vt.j.de acqui.pol.l.funduz.z per istam rationē videtur qō cū hodie in instrumentis procurationū omnes procuratores releuentur quod talia mandata non finiantur morte mandātis quod est mirabile z menti tenēti. Secundo op.ad idē de.l. si precedente.j.man.vbi dicitur quod satisdatio nō impedit reuocationem per mortem.sol.hic satisdedit dominus.vnde nō erat res integra quo ad ipsum:quia dominus transiuerat ad stipulationem iud.solui.ibi autē satisdederat ipse procur.vnde quo ad dominum erat nuduz mandatum.z res erat integra.z sic nō obstat. Tertio op.extra qō ante lit.cōtest.pcur.libere reuocari pōt.vt.j.e.l.ante litem.rū.ibi loquitur in reuocatione expsa.expresse enim potest dominus procuratorē reuocare.hic autem loquitur in reuocatione tacita que fit morte.z sic nō ob. vt ibi no.Adde exponēdo glo.dum dicitur quod hic loquit in tacita reuocatione que per mortē fit exponc.i.fieri cōsueuit alias nam in casu.l.nostre nō habet locū reuocatio.idem enim operatur tacita q̄tum expressa.vt.j.si cer.pe.l.cū quid.vnde glo.loquitur improprie licet habuerit bonū intellectū. † Expredicti no.quod minus operatur mors q̄ expressa reuocatio.z ratio differentie est:q: mors facit volūtatem cessare.vt.j.loc.l.qui ad certū.sed reuocatio facit plus.quia inducit cōtrariā volūtatem.vt.j.de solu.l.dispensatorem.vel melius reuocatio que fit p mortē est presumpta.quia presumit cessare voluntas que tollit per contrariam presumptionē.s.quandocūq̄ volūtas presumitur durare.vt hic.sed expressa reuocatio non tollit per presumptionem aliquam quia incertis non certis.locus est cōiecturis vt.j.de ver.obl.l.continuus.§.cū ita. Extra quero quare dicitur procura.releuari quādo dñs fideiubet pro eo z in quo est ista releuatio.respōdeo.dicūt quidā qō in duobus primo q: ipse procurator nō habet necesse se obligare personaliter. secundo q: nō habet necesse dare fideiussores.alij dicūt qō non releuatur nisi in vno.s.quod non habet necesse dare fideiuss.tū pe sonaliter ipse procur.habet promittere iudi.sol.quod sic probatur. In ista promissione procur.debet esse principalis persona vnde si non se obligaret principaliter nemo posset fideiubere p eo q: nū q̄ est reperire fideiussorē obligationem sine principali.vt no.j.ad trebel.l.si heres pecuniā. preterea.l.videtur exp̄ssa in simili qō releuatus per testatorē a satisdādo tū debet psonaliter promittere.vt.j.de vsufruc.ea.re.l.tribus. In cōtrariū videtur.quia dominus satisdat pro suo procuratore et est fideiussor in rē suā.vt infra.eo.l.lz.§.ea obligatio. et fideiussor in rem suā potest esse obligatus sine principali.vt.j.de pac.l.fideiuss. Itē ter.videt expressius hic in ver.q̄ si aliter. vbi dicit ignorantem procuratorem releuari.secus autem si promisisset ipsemet procur. Preterea hoc videtur expressum instī.de satisdatio.§. si vero aliquis.nam ex quo.l.dicit procur.releuari intelligo q̄ in totum z plene releuet. Item in hoc casu domin? est magis ꝓprie expromissor.q̄ fideiussor.j.de dolo.l.eleganter.§.seruus pactionis.z ita seruat practica iudiciorū .Ly.de hoc disputat in.l.j. C.de satisda. Secundo quero extra si prelatus vel pater faciunt procura.vtrum finiatur procuratio eorum morte.z videtur q̄ sic.vt.j.de aquiren.here.l.si epistolam.z.l.si quis alicui z.C. de admi.tu.l.fi.§.j.sol.in prelato.dic vt no. Inno.de resti.in integrum.c.cum venisset.z de foro cōpe.c.dilecti.z in.c.fi.de procur.in cle. Et a simili idem videtur dicendum in patre:quia ius patrie potestatis morte finitur z sic cessat mandatum ex defectu cause efficientis.nam cessante causa efficienti cessat effectus.qui non est cōsumatus sed est cōsumand? de futuro.vt no.in.l. patre furioso.de his qui sūt sui vel alieni iuris p Ja.bu.z alios.

Qui ad communi di. Procurator in duplicibus iudicijs ordinatus videtur habere expressum mandatum agendi et defendendi.z debet satidare iudi.sol.vt procura.rei z si dubitetur.de mādato debet cauere de rato vt procur.agentis.h.d. Mo.q̄ procuratorinm interpretatur secundum naturam iudicij.esse simplex vel dupler z q̄ in simplicibus iudicijs simplex videtur esse mandatum. Op.contra.hūc.§.quia hic videtur dici q̄ hoc sit speciale in duplicibus iudicijs q̄ procurator constitut? ad agēdū

videatur

a Cl.vēditor. z ibidez vide ang.zpe.ō in q̄ declinat foruz laici z trahit ad forz suū eccleſiasticuz ptē.i.eninētē lz laicū z vide Jo.de imo.i. l.nō so luz.§. qō vulgo de vsucap. p̄ āg. ibivid lāfr. in trac.ōarb.vij pte.xlvij.q.z d.alex.ōimo. i.d.l.vēditor. z in.l.pcurator.rē.ra.ha. z gl.no.xvj.q j.clericus nullus vbi vide archidiaco.

Universidad de Deusto

videatur constitutus etiã ad defendendũ. contra immo istud est generale: quia ille q̃ agit cogitur defendere. vt. ſ. eo. ſeruũ. § ait prꝛetor. ſo. dicit glo. hic multũ notabiliter q̃ in duplicibus iudicijs mandatũ ad agendũ includit mandatũ ad defendẽ. quia actio ꝛ defensio in istis iudicijs sunt inseparabilia. vt. ſ. famil. herciscun. l. in hoc iudicio. sed in alijs iudicijs est secus. quia aliud est mandatũ agendi. aliud defendẽdi. nec vnũ includitur sub reliquo non ob. §. ait prꝛetor. q̃ illud non est vigoꝛe mãdatiꝫ ex dispositione. l. propter beneficiũ recõuentionis quod habet reus. nã vt non distinguaꝫ in plures procuratores est statutũ q̃ ille qui agit teneatur defendere nõ q̃ mandatum extendatur ad hoc ſꝫ vltra mandatũ fit ex dispositione legali. ita notabiliter tenet hic glo. ꝛ Ly. C. eodẽ. l. inuitus ¶ Iurta hoc reuoco in dubiũ. quidã fuit cõstitutus pcur. solũ ad agendum ꝛ reconuentus succubuit. quero vtrum ſnia mandabitur executioni contra dñm. et videtur q̃ non. q̃ iste pcur. non habet mandatũ ad defendendũ ergo non fit executio contra dñꝫ vt. ſ. eo. l. plautius. In contrariũ. q̃ ſi hoc non cõprehendatur sub mandato principaliter tñ videtur venire iurta mandatuꝫ vt. ſ. iudi. sol. iam tñ. §. in hac stipulatione. breuiter ista est veritas q̃ in simplicibus iudicijs nõ fit executio cõtra dñm per dictum. §. in hac. circa fi. ꝛ per notata. ſ. e. l. qui prop̃rio. §. litis. ſꝫ in duplicibus iudicijs fit executio contra dñꝫ. vt hic quod no. ¶ In glo. vltima in fi. tu dic: vt insti. de satisda. §. ſi vero aliq̃d ꝛ quod dicit glo. in prin. quod est cauendũ de rato intellige cũ dubitaꝫ de mãdato. vt. C. de satisdã. l. j. vel referas hoc ad dñꝫ q̃ ſi dñs vult talem procuratorem legitime releuare de rato debet promittere. iudi. sol. nam promissio de rato mandatum nõ auget: firmat tamen. vt. ſ. e. l. procuratorem absentem. et secundum hoc iste. §. cõtinuatur cum prin. l. vbi tractatur de releuatione procura. potest etiam intelligi tex. de illa satisdatione de qua loquitur auten. de exhiben. re. §. ſuscepturꝫ. C. de epi. ꝛ cle. auten. generaliter. primus ꝛ secundus intellectus placent.

¶ Additio Bal.

Si defunctus. Scientem q̃ tunc procurator vr̃ se obligasse ad sic defendendũ q̃ contra dñm non cõmittaꝫ stipulatio fm Ja. but. ¶ In glo. que incipit precise ibi extinguere. Unde dicit hec res nõ esse integra propter ius alteri quesituꝫ ex suo contractu. vt. ſ. de sol. l. ſi. j. rũſo. Item q̃ ista cautio est de preparatorijs iudiciorum: ergo res non est integra q̃tum ad expirationẽ per mortem sicut dicimus in querela preparata. ſ. de inoffi. te. pompo. §. ſi. cum. l. ſe. fm Guil. de cu. Cum ergo dñs satisdedit per procuratorẽ voleñ. non finitur mãdatuꝫ morte. Sed nunquid est sc̃o casu hec lex. facit prꝛo ignorante sicut tota die fit: q̃ constituimus procuratorem absentẽ et releuamus eũ an morte dñi ante lit conte. finitur mandatuꝫ videt q̃ non per rationes predictas glo. dicit contra. et idem Guil. de cu. Et. de bella per. dicit q̃ non finitur mandatum q̃ interest heredum post mortem explicare. ꝛ ad id sunt obligati. de acq̃. poſ. fundi. Ita no. pe. in coniuncta. l. ſi mandassem. ſ. mandati ibi videas. Item hec ratio concludit q̃ ante satisdat. non finietur morte quod est falsum. vnde ratio Pe. non ob q̃ non est necesse per hunc defendi ſꝫ defendi in se fit necesse.

1 Procurator ante litẽ contestatã potest pluries mutari.
2 Dñs iudicium suscipiendo videtur procuratorem reuocare
3 Successor potest reuocare factum predecessoris.

Ante litem. In ista. l. cum sequẽtibus ponũtur due regule prima est ante litem conte. procura. libere reuocatur. secunda regula est q̃ post litem contest. procurator non reuocatur tamen ista regula secũda fallit in casibus in quibus emergit iusta ratio reuocãdi. h. d. vſq; ad. l. mutari. ¶ In tex. ibi libera. i. non exigẽs cause subsistentiam vel cognitionem: sed ex libero animi motu pẽdens. ¶ † Nota. primo q̃ ante litem contesta. potest mutari pluries procura. vel plures mutari possint. ꝛ sic ante litem contesta. potest quis distinguere in varios ꝛ diuersos procu. quia libera est variatio. vt hic. sed post litem contesta. videtur distinguendum inter reum et actorem. nam actor potest distingere reum in plures procura. sed non reus actorem: quia in prꝛocessu cause magis fauemus actori q̃ reo. vt. ſ. iudica. solui tamen. §. penul. vel ibi intelligitur cum simul plures veniunt. dic cum successiue sicut nos dicimus ad diuersos actus possunt constitui singuli procurat. vnus ad vnum actum. alter ad alium. vt. ſ. eadem. l. iij. nec per hoc dicitur diuidi instantia vel distingui aduersarius in plures. ¶ † Secundo nota. q̃ dominus iudiciuꝫ suſpiciendo videtur reuocare procuratorẽ. quod est veruꝫ ante litem contestatam, sed post lit. contest. distingue aut dñs cõparet ad vnũ actum aut ad totã causam in se transserendã. ſi quidẽ cõparet ad vnũ actuꝫ tunc refert. aut cõparet ex necessitate. aut ex volũtate. ex necessitate. puta ad respõdendũ positionibus vel ad iurandũ de calũnia: q̃ magis nouit factũ tunc magis videt pcuratorẽ firmare q̃ reuocare. vt. C. de iura. calũ. auẽ. principales. ꝛ hoc q̃ cõparet ex necessitate precisa iposita sibi per iudicem. idẽ ſi cõpareat ex necessitate causatiua. puta q̃ procurator est infamis vel ad purgandã contumaciã pcura. vt in. c. ſi quẽ sub ea. §. j. de pcur. lib. vj. ꝛ in. c. j. vt lite non
a cõtest. aut dñs cõparet volũtarie[a]: tunc aut cõsentit pcu. ꝛ aduersarius ꝛ mandatũ tacite reuocaꝫ: q̃ dñs reduxit causam ad se. vt in. d. c. ſi quẽ. §. j. in fi. niſi dñs cõparuerit ꝛ direrit nõ reuoco procuratorem. vt ibi pt̃. aut procurator vel aduersarius cõtradirit. ꝛ tunc nõ est inducta reuocatio p hunc tex. q̃ non ht̃ dñs potestatẽ reuocãdi. Aut dñs ꝓparet ad totã causam: tũc refert: aut cõparet vt assistat ne colludaꝫ ꝛ nõ intelligiẽ reuocare mãdatũ. vt. ſ. eo. l. plautius. aut iudiciũ in se transserat: tunc intelligitur reuocare mandatũ q̃tum in se est. Utrũ autẽ possit reuocare mandatũ necne. hoc est in dispositione iudicis q̃ habet cognoscere de causa reuocationis exp̃ressa sicut de eã reuocatiõis tacita in hac. l. post litẽ contest. Et cõclude q̃ tacita reuocatio per cõparitionem dñi est reuocatio p̃sumptiua: ꝛ duo faciũt eã cessare. ſ. p̃sumptio cõtraria: ꝛ impotẽtia reuocãdi. Adde tamẽ q̃ pcura. aduersario cõsentiente semp adest reuocãdi potestas. vtroq; autẽ p̃sente ꝛ cõtradicente nõ adest reuocandi potestas: niſi causa cognita. Sed hic occurrit q̃rere de duob⁹. Primo vtrũ absente pcura. dñs cõparens videaꝫ pcuratorem reuocare. dicit Bar. q̃ non. q̃ pcur. ignorans habetur p contradicente. vt. ſ. eo. l. filius. §. inuitus. Item habet ius cõtradi a ¶ Voluntacendi. vt. ſ. e. l. que oĩa. §. j. hoc intellige vbi pcur. esset cõtumax q̃ ꝓpter istam culpam dñs ſi vult potest ipm reuocare tacite ꝛ exp̃resse. vt in. l. auxilio. ſ. eo. ꝛ. C. de pcur. l. cũ qui res agit heredum. ¶ Secũda questio est ſi dñs facit alium actũ pcuratore absente. vtruꝫ per hoc inducaꝫ tacita reuocatio procuratoris. dicit Bar. q̃ non. q̃ absens habetur p contradicente. ꝛ habet iustã causam cõtradicendi. vt. ſ. eo. l. que omnia. §. mutari. Ego dico q̃ hoc est verum post litem cõtest. causa reuocandi nõ subsistente: sed ante litem contest. non requiritur p̃sentia aduersarij: q̃ nec habet ius vel causam contradicendi. vt in. l. añ litẽ. ¶ Extra quero quid in causis in quibus non contestatur lis. respondeo in illis causis fit tacita cõtestatio litis statim q̃ incipit principale negocium discuti. ꝛ illa tacita cõtestatio operatur idem quod exp̃ressa. ita dicit glo. ordi. in. c. j. de elec. libro vj. ꝛ. C. eo. l. nihil. §. arbitramur. vbi vide. ꝛ not. predicta ꝛ adde
3 ad hanc. l. quod no. Archid. vj. q. iij. c. q̃ vniuersi. ¶ † Tertio no. q̃ successor potest reuocare factũ predecessoris. vt. l. post litem. ver. non solum. ſ. eo. ¶ Quarto no. q̃ ſi procur. fit factꝰ religiosus finitũ est mandatũ. idẽ ſi irreligiosus puta excõicatꝰ. vt no. Arch. xj. q. j. c. ſi inimicus. ꝛ arg. j. de sol. l. cũ q̃s. in princ. ¶ Quinto no. ratione inimicitie vere vel p̃sumpte ex amicitia aduersarij. vt. l. j. §. cum patronus. inducẽ potest ꝛ reuocari potest mandatũ. ꝛ adde qõ no. Inno. extra de offi. deleg. c. insinuante. ¶ In glo. que incipit sed quare. in fi. est ꝛ alia ratio. q̃ lis cõtestaꝫ cũ parte non cum iudice. vnde lis litigatorũ roboratur nõ aũt iurisditio. Itẽ non efficiẽ iudex procura. litis. sed pcura. sic fm Guil. ¶ In glo. que incipit. sed an. ibi: nñ. sic. no. q̃ nõ sufficit aliquid dicere niſi ꝓbetur. facit. ſ. de p̃uil. credi. l. ſi creditores. quod no.

¶ Additio Bal.

Ante litem. Vide Inno. de elect. nosti. ꝛ eo. titu. in causis. in vltima glo. Procuratoris. vide omnino Archi. v. q. iij. q̃ vniuer. ibi plene vide. Sed nunquid factum a pcuratore reuocato exp̃resse vel tacite per constitutionem alterius pcuratoris possit habere ratum. videtur q̃ non. de solu. dispensatorem. ſ. rñ. ꝛ ibi per Ja. de are. de hoc no. in Specu. in ti. de defen. §. j. ver. sed pone egisti. dic cõtra. ꝛ hoc legitur in pcuratore rei. vt. l. solutionem. ꝛ indebiti. de so. Idez in procuratore actoris: tamen habeo ratum: vt factum gestorũ nam quod reprobaui non possum habere ratum. verus est eadẽ via: sed alia fic. de fideicõ. lib. ſi filius. §. erit. de peti. heredi. iur. de reg. iur. quoties. duplici. Ray. vel dic ad legem dispensatorem. q̃ ibi actus p̃cesserat reprobationez. vnde non potest ratum haberi. q̃ tam approbatur. Sed in questione nostra nõ fuit reprobatus actus faciendi: sed persona. ꝛ facit de solu. cũ q̃. §. j. Preterea in tacita reuocatiõe est casus exp̃ressus in dicta l. dispensatorem. nã ibi actus factus post mortez dñi. et sic post reuocationẽ mandati habetur ratus ab herede. Et adde quod incidenter tangit Guil. de cug. ſ. eo. ſi defunctus. ꝛ de hoc tangit Guil. de cug. ſ. eod. Inno. de rescrip. ex parte deca. in fine.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ In ter.ibi:accipiendi.sed post lit.contest.secus:tum q: q̃situm est ius quoddam pprietatis procuratori. tũ q: quesitum est ius aduersario qui cum procuratore quasi contraxit:& cum sibi obligauit.

Post litem. ¶ In glo.sed quare hoc cũ. in fi. item q: iudex delegatus non efficitur dñs litis per contest.sed pcur.sic: q: ex instantia nullum ius queritur iudici fm Guil.& alios.& ista glo.dicit verius q̃ illa q̃ est in.l.et q:.de iurisd.om.iudi.

¶ Additio Bal.

Post litem. ¶ Transferre.sed an potest iuri assistere ne colludat. dic q̃ sic.vt eo.tit.c.ij.§.fi.lib.vj. Quero quid de ministro inq̃sitionis.no. Inno.de testi. cum clamor. de accu.cũ oporteat.& c. olim.de successor:ib⁹.no. successor etiã singularis potest procuratorẽ revocare.ex hoc no. q̃ per rei alienationẽ non censet mandatũ procuratoris revocatum. ¶ In glo.q̃ incipit:sed quare in plures. Itẽ q: iudex non efficitur dñs litis.nã tunc non posset esse iudex in causa ppria. & sic excludet a reliquo processu:sed pcur.sic fm Guil. ¶ In gl. q̃ incipit.vt q:. Sed an p hoc videt procuratorẽ revocare. dic vt extra eo.si quẽ sub ea.lib.vj. ¶ In.c.ibi:monachus.hic finiret mandatũ mortis ipso iure. Idẽ in deportato cũ & tutela finiat vt.l.si tu.rei publi.§.vlti.de tu.& ra.dis.vnde lex exilio.de minori exilio intelligitur.

a **Et.** ¶ In glo.vt si monachus.hoc casu credo q̃ no sit necessaria revocatio mandati: sed ipso iure finit mãdatũ tanq̃ morte procura.idem credo in deportato.& si qui habent p mortuus.vt in.l.si tutor reipublice.§.fi.de tu.& ra.distra.

¶ Additio Bal.

Et religionis. ¶ Excõicatio superueniens revocat mandatum procuratoris⁹.no.Archi.xj.q.j.si inimicus.

b **Item.** ¶ In glo.sed an.no.arg.q̃ ille.qui dicit de oitorem suspectum debet pbare⁹. quia suspicio nõ presumitur.facit.j.de priui.cre.l.si creditores.

¶ Additio Bal.

Item in vinculis. ¶ In vinculis. not. non ex omni absentia procuratoris eũ revocandum.vel dñs posset iudiciũ suscipere qđ revocationi par est.

Excõicatio an inducat revocationẽ mandati.
Licitatio est causa remotionis.

Vel exilio. ¶ No.qđ hic dicit de exilio et eius qđ no.insti.de capi.dimi.§.minor:q̃ si nõ est excõicat⁹ pcu.sed dñs. ¶ † Vtrũ excõicatio iducat revocationẽ mandati.dic vt in.c.fi.extra.co. in cle.& qđ no.Archi.xj.q.j.si inimicus. ¶ † Item no.q̃ licitatio est causa remotionis.cõcor:C.e.l.cũ qui res.

¶ Additio Bal.

Procurator põt revocari ratione cõtumacie.
Iudex põt revocare procuratorẽ dño absente rõne suspitionis.

Vel exilio. ¶ † No.q̃ procurator potest revocari: ratione: contumacie. ¶ † Sed an iudex absente dño potest procuratorẽ revocare ratione suspitionis.& dic q̃ sic.casus est C.e.l.eũ q̃ res agit heredum.qđ est no.

Procurator actoris & rei ambulant pari passu.
Dñs vbi vult revocare procuratorẽ in casu nõ permisso:aduersarius habet ius cõtradicendi.
Cõtra procuratorem aliquando de suspecto agitur.

Altari debebit. ¶ Ista.l.& seq.continuatur. ¶ In.l. mutari.no.q̃ non solum dñs:sed etiã ipse procura. põt petere se revocari.vbi subest causa. ¶ † Secundo no.q̃ procurator actoris & rei ambulant pari passu quo ad revocationem mandati. ¶ Tertio not.q̃ quãdo dñs vult revocare procura.ex causa suspitionis vel que afficiat ipsum procura.quo ad famam ipsius procura.procurator habet ius contradicendi.& potest dicere dño tu mentiris. ¶ † Quarto not.q̃ vbi dñs vult revocare procura. in casu non permisso. aduersarius habet ius contradicendi. Modo revoco in oubium quomodo aduersarius posset contradicere cum sua non interfit.non enim refert cum quo litigetur.sed de quo.vnde nõ interest sua.vtrum litiget cum procurato.veteri vel cum dño vel cum novo procuratore.si non interest.ergo non habet causas cõtradicendi.vt.j.de pre.l.j.in prin. Nos sumus nunc in quodas puncto valde notabili qđ alibi non examinatur q̃ hic. Respõdet glo.q̃ immo interest aduersarij.q: facta tali mutatione de pcura.in dñm vel de dño in alium procuratorem omnia de novo narrari oportebit. Ecce verba glo.ista verba possunt intelligi duplici modo. ¶ Primo q̃ ola acta cause debeant a principio fieri:& sic erit opus novo libello:novis dilationibus:novis exceptionibus:& nova lit.contest.& q̃ ista opi.sit vera probatur sic per lit.contest.procura.fuit effectus dñs litis.vt.C.de procura.l.nulla.de appel.l.ab executore.§.fi. Si ergo transfertur instantia sine nova litis contest.in dñm. sequeretur q̃ dñs ageret vt procurator sui procur.& per cõsequens sequeretur q̃ esset procurator sumptius qđ esset impossibile.opz ergo.q̃ confundantur prima acta & de novo fiant & formentur in persona ipsi⁹ dñi.simile.j.solu.mat.l.si constante.§.fi.simile habemus in vsufruc.formali qui confunditur cum vnitur proprietati.vt.j.qb. mo.vsufruc.amit.l.fi.de serui.vrb.predio.l.si quis edes. Itez & alibi confusio.j.de fideius.l.generaliter. Item etiã.l.dicit apte q̃ quando ius directum & vtile deuenit in vnam & eandẽ personam necesse est q̃ alterum confundatur.scz vtile.vt.j.ad trebel. l.si heres ab eo.sed ista opinio non est vera. q: absurdum est eũ acta sint legitime facta q̃ pereant.nã per hoc si procurator eet confessus periret confessio si essent facte pbationes perirent pbationes.& generaliter omnia acta etiam in factum respicientia qđ est ridiculum.q: non plus operatur revocatio q̃ mors procuratoris.quo tamen mortuo acta non pereunt: sed in eodẽ statu quo erant permanent.arg.j.de iudi.l.tam ex contractibus.& ff.de insa.l.seruus. Preterea.l.dicit q̃ agens debet persistere in eodem libello.vt in auc.qui semel.C.quomõ et qñ iudex.sed nunc nõ persisteret in eodem libello.vnde illa auc.posset circũuenire revocato procuratore.qđ est falsum. Preterea licz fiat cõmutatio de procuratore in dñm.vel de procuratore in pcurato rem iudiciales satisdationes remanent firme.vt.j.eo.l.in cause §.si ex parte.ergo instantia remanet firma.vt.j. iudi.sol.l.cũ ite mortua. ¶ Secundo modo exponit glo.& fm Guil. de cug. qui intelligit q̃ acta demuo fiant in vno momento & interrogabitur dñs an velit litem contest.esse.& sic de alijs actis.& si dixerit se velle ratam esse:tunc pmitteretur translatio instantie & revocatur pcura.fm eum.Ego bene credo vel cõcedo q̃ gesta in multo tempore possunt vno momento ratificari. & per hoc etiã si als valerent recipiunt robur.vt no. Inno.in.c.de attestatio. extra de testa.c.cum causam.tamen ego dico q̃ iste modus nulla.l.pbatur.nec etiam habet in se veritatem. Quid enim si dominus diceret non ratifico:q: videt q̃ acta sunt contra se.ergo erit in potestate sua irritare processum contra.l.si idem cũ eodez. §.j.ff.de iurisd.om.iudi.& propterea ista opi.& expositio Guil. non placet. Et ideo ego expono tertio modo & pmitto vt intelligas quando nova persona interuenit in iudicio requiruntur nove dilationes ad hoc vt ista nova persona instruatur de gestis cause.vt.j.de fer.l.oratione. Modo dico q̃ cum reus tãq̃ nova persona veniat ad iudicium:oportebit q̃ aduersarius eũ instruat narrando & producendo gesta.vnde non dicit glo.q̃ de nuo fiat.sed dicit q̃ opz narrari ad instructionem rei.ergo interest potius litigasse cum procuratore instructo q̃ cum dño instruendo:q: oportebit q̃ in ista instructione interueniant dilationes temporis & reus fatigabitur in expensis & parietur moram litis.quam als non pateretur.& ita intelligit istam glosaz Archid.in.c.de pcura.lib:.vj. Concludendo ergo in isto puncto apparet q̃ retro gesta remanent firma.nec oporteret repeti nisi ad instructionem aduersarij.& ista est veritas. ¶ Interest etiam rei ne ista fiat mutatio ad hoc.vt nõ distinguatur in plures aduersarios.vt no.ff.eo.l.post litẽ.in glo.sed quare. ¶ In glo.vel vtrunq̃.in fi.& ista est veritas .& facit.j. rem ra.habe.l. paulus. ¶ In glo.que incipit:in eo.ibi nec interim.no.q̃ agit de suspecto contra tutorem.tũc an interim administret. habes de suspec.tut.l.eum.j.de solu.l.q̃ si forte. Interdum agitur de suspecto contra prelatus.& habes extra de aceu.c.olim.interdũ contra patrem:q: dicitur dilapidare.& habes.j.ad trebel.l.imperator. Interdum agitur de suspecto contra procuratorem ad iudicia:q: ad negocia non est opus cum possit libere revocari.
3 & ita loquitur hic. ¶ † Sed est no.q̃ interdum contra procuratorem de suspecto agitur:q: nõ requiritur libellus nec petitio. sed incidenter officiuz iudicis implorat⁹.vt.j.eo.l.in cause.§. hec autem cognitio.vbi est glo. singularis . et menti tenenda. ¶ In tert.ibi:fintri.no.q̃ questio emergens debet terminari anteq̃ procedatur ad reliquos actus.facit.C.de dilatio.l.a precedente.

1 Dñs quando allegat procuratorez suspectum.& procurator dicit dñm mentiri debet protestari q̃ hoc dicit vt fama conseruetur illesa.

Nec ferendus. ¶ No.q̃ quando dñs allegat procuratorem esse suspectum eoipso qđ procurator

a ¶ Procuratoris. adõ. d. alex.de imo.i l.eũ q̃.§.q̃ sibi de ẏb.obli.et in.l. rogasti. §.fi. si cer.pe. & in.l. si quis suo.de solu.

b ¶ Probare. & adde q̃ sufficit solũ iuramentũ ad pbandũ suspitionẽ. sed allegatio cause suspitionis q̃ 1
oz pbari scilz 2
q̃ sit vagabũdus vel non possideat imobilia fm eun 1
dẽ bal.& ang. in.l.aptissimi 2
C.de iudi. et Bald.in.l.ij. so.ma. p quo 1
vidõ.d.ale.de 2
imo.in.l.si fi 1
deiussor. §.fi. qui sa.cog.et 2
Idau.de cas. in ofi.xxxix.& male facit iu 1
dex si cõcedit 2
captura ad solum iuramentum & tum creditoris si non oz alias oiecturas. Ange.et 1
Imol.i.l. qui bona.§.q̃ dãni.de dã.infe. & bal. in.l.creditor. si certũ & peta.

Universidad de Deusto

qđ pcurato: indiscussa ista allegatione vult pcedere in causa ꝓbatur suspitio cōtra eum. qz suspectus est qui officiū suū dño inuito vult exercere. qđ est no. ⁊ allegat hunc ter. Inn. extra de symo. c. licet beli. in glo hic no. ¶ †Secūdo no. ꝙ qñ dñs allegat pcuratorem suspectū. ⁊ pcurator allegat dñm mentiri ꝙ procurator debet ptestari ꝙ hoc non dicit: qz pcurationē affectet: sed dicit ꝙ vult ꝙ fama sua cōseruetur illesa. ⁊ sic no. magnum esse interesse bone fame conseruande. ⁊ decretum dicit ꝙ crudelis est qui negligit famam suam. Extra quero pone ꝙ in cōmuni causa plures dñi cōstituunt procura. modo vnus istoꝝ vult pcuratorem reuocare vt suspectum. alīꝫ non. queritur quid iuris. vos habetis in simili hanc. q. l. ij. C. de libe. ⁊ eo. lib. sed formaliter ponit Inno. in. c. bone. cl. ij. de postu. prela. vbi vide. et tene menti.

1 ¶ Procurator in rem suam est irreuocabilis.
2 Mandatum nunꝯ presumitur in rem suam.

Plane. ¶ †No. hic ꝙ procurator in rem smā est pcur. irreuocabilis. ⁊ hoc post lit. contest. ¶ Sed qro nunqđ ante litē ptest. possit reuocari. dicit glo. hic no. ꝙ fic. qz dñs est preferendus ex quo lis nō est cōtest. vt. C. de noua. l. ij. ista sunt verba glo. ⁊ eā no. ¶ Sed ego dico ꝙ pcura. in rez suam fit trib⁹ modis. Primo modo mandando sibi exercitiuz directarum ad ipsius pcuratoris vtilitatem. non tamē cedēdo sibi iura. tunc dico esse veram hanc glo. ꝙ ante litē cōtest. istud mandatū potest reuocari non postea. ⁊ ista talis pcuratio in rē suā potest fieri absente pcuratore. sicut procuratio simpler seu nuda. vt no. j. eo. in cause. §. si ex parte. in glo. sed qualiter. Secundo modo fit procur. in rem suam cedendo iura. nō tñ mandando actiones directas. tūc dico ꝙ cessio iurium est irreuocabilis. vt. j. de except. do. l. apud celsum. ꝙ si is cui. non ob. l. iij. C. de noua. qz ibi dñs nō preferatur cessio. tñ nō reuocatur. imo durat effectus cessionis: qz qđ dñs exiget cessionario restituet vt in dicto. §. ꝙ si is cui. aliud est ergo q̄rere de prelatione. aliđ de cessionis reuocatione. Tertio mō fit procura. in rem suam vtroqꝫ cōcurrente. s. cessione ⁊ mandato directarum. tunc q̄tuz ad mandatū directarū dic idem vt in primo mēbro. q̄tuz ad cessionem dic idem qđ in scđo mēbro dixi. Adde qđ pcura. in rem suam interduz fit ab hoie. interdū a lege. qđ est vbicūqꝫ trāseūt iura sine cessione. vt. C. ad trebel. l. pe. ⁊ no. in. l. j. ⁊. ij. C. de act. ⁊ oblig. Item adde ꝙ ille q̄ alicui cedit iura intelligitur etiā mādare sibi exercitiū directarū. vt. j. man. l. procuratorem. §. fi. per quem ter. ita determinat Spe. in titu. de exce. §. fi. ver. ⁊ no. qđ
2 est in forma. ¶ †Ulterius nota ex nostro tertu. ꝙ mandatum nunq̄ presumitur in rem suam nisi probetur. vt hic in verbo probauerit. quod est contra Speu. in tit. de cessione actionis. §. j. ver. sed quid si us. ¶ Tertio quero vtrum ille qui constituit procuratorem in rem suam possit postea constituere aliū in rez suam. ⁊ videtur hic casus ꝙ non. qz constituendo scōm videret reuocare primum. vt. j. eo. si quis cum procuratorio. §. si. sed procurator in rem suā est procurator irreuocabilis. Tenendo glo. istius. §. esset distinguendum tēpus. scz aut ante lit. contest. aut post. ad idem facit quod nota. j. quib. mo. pig. vel hypo. sol. l. ficut. §. si procura. sed ex predictis apparet ꝙ aut loquimur quo ad mandatum directarum. ⁊ est vera glo. quo ad cessionem iurium. ⁊ tunc veritas est ꝙ iura cessa vni non possunt postea per eūdem alteri cedi. iste est tex. no. in. l. non quecūqꝫ. §. qui gaio. j. de leg. j ⁊ ibi habes hunc passum examinatum singulariter p Ja. de arc. ¶ In glo. sua ibi: remoueri posse. Jo. tenet ꝙ procurator in rem suam nunq̄ possit remoueri. ad hoc. C. de pcur. l. qz absente. ⁊. l. qui stipendia. ⁊ hoc versi. plane. qz procuratio sua est coniuncta cum effectu dñi: vt no. in. l. j. §. eo. ⁊ in reuocatione expressa. tacita autem reuocatio per mortem nunq̄ intel
a ligitur fieri. de procura. in rem suam. vt. C. de dona. l. illaz. vbi est tex. no. quod no. Bal.

Item si retentione. ¶ †No. ꝙ procurator q̄ fecit expensas: non debet reuocari nisi sibi reficiantur. ⁊ declara. j. eodem. l. actoris p cura. et idem videtur in executore vltime voluntatis ꝙ si quis expendit debeat ei refici. ⁊ facit. C. de dona. l. si quis pro redemptione. quod tene menti.

¶ Additio Bal.

Atari debebit. ¶ Sed nōne in oibus precedentibus casibus. in quibus status mutatus est in deteri⁹: debet ipso iure finiri mandatum. vt. j. de sol. l. cuz quis. respondeo non. qz lit. cōtest. procurator est dñs. ⁊ quesiuit sibi ius in ꝓprio facto. In contrarium vero res erat integra. Item oppo. j. sol. ma. si cōstan. §. fi. sol. ibi in eo q̄ suo nomine agit. hic alieno.

¶ Additio lecture vacantis in. l. que oia. Bal.

Ge omnia. Pretorem. hic not. super emergenti pnunctādum. Item no. diffinitiuam dici. adde qđ not. C. de rc. credi. generaliter. ⁊. l. si quis iusturan. hic no. quē ipso facto cōfiteri se suspectum. Nisi forte. nota admitti quem ad processum. ad hoc vt infamiam facti non incurrat. ⁊ legitimus cōtradictor. ex hoc dicat no. ꝙ ptestatio ꝑsum ptam suspitionem excludit. Probauerit. no. procuratorez in dubio nō presumi in rem suam nisi probet. Si refectione. vide qđ no. Inno. de symo. c. de insuffici. ¶ In glo. q̄ incipit vel vterqꝫ qz omnia. Idem tenet Guil. de cug. qđ est no. ꝙ per reuocationem procuratoris finiant acta ab ipso facta. ⁊ sint omnia de nouo fienda. Sed contra videtur. nam aut loquimur penes effectus finitos ⁊ cōsummatos de preterito. vt penes interruptionem ꝑscriptiōis: ⁊ ppetuationē actionis. ⁊ tunc constat non finiri. j. de vsur. si quis solutionem. §. mora. aut penes ipsaz instā a tiam: ⁊ tunc non finitur sed transfertur: vt. j. eo. in cause. §. si ex parte. ⁊ dico ꝙ procurator ex toto definat esse procurator. ⁊ sic nullo remaneat penes eum vel directo transferrivel directū ius procuratoris euanescere ⁊ cōfirmari ius vtile dño qđ ante habebat. vnde litigabit tanq̄ dñs nō tanq̄ procurator procuratoris. C. de appel. dñs litis. ⁊ facit extra eo. si duo. ibi aut perficere negocium ⁊c. lib. vj. Et si tu dices i quo ergo interest i multis. taliter respōdeo qz interest magis litigari cum vna persona q̄ cū alia. vt. l. j. j. si ex noxa. cau. agat. ⁊ no. j. eo. l. post litē. ¶ In glo. sed quare. in fi. glo. Preterea reo nō queritur ius ex quasi contractu. vt. j. eo. ante litē. dixi. Preterea ꝙ ita nō finiatur patet qz stipulatio iudi. solui. non finit dicto. §. si ex partis. ergo non est finita instātia. j. iudi. sol. l. j. In ea. ibi de nouo. Istud est cōtra. l. paulus. als incipit nō tñ. j. rem ratam ha. in cadē narrari. Idem sentit glo. in. §. si ex parte. ⁊. j. eo. pompo. §. sed ⁊ is. Aduersarius. per istum. §. ptz ꝙ si dñs nolente pcuratore reuocat b eū tacite vel expresse post lit. cōtest. vel vult de voluntate procuratoris assumere iudicium in se qđ fieri nō potest si aduersari⁹ cōtradicit: sed demū eo patiēte vel ex iusta causa. Sed videtur indistincte ꝙ dñs possit iudicium suscipere: qz habet ius vtile instantie. j. eo. in cause. in fi. ⁊ vtilis directe preferr. vt ibi. Sol. ꝝ habeat vtile ius contra reū. tñ reus nō habet vtile ius contra ipsum: sed contra pcuratorem cū lis est contest. vnde etiaz prejudicat reo si fieret reuocatio: qz nō haberet reuocantē obligatum. vt. j. eo. l. si pcurator. §. per contrarium. ⁊ dic vt ibi. ¶ In glo. que incipit nec etiam. in ver. remoueri. ¶ No. mandatum directarum posse reuocari ante lit. contest. Idem tenet Jo. in cōmento. l. si mandassem. ⁊ no. hic cōtra pcura. in rem suā per. l. quia ab. ⁊. l. qui. q. stipendium procuratoris est.

a ¶ Fieri. adđ eūdē bal. in. l. ex legato. vl. col. C. de leg. ⁊ ang. in ofil. icip. galiard⁹ de bozianis.

In cause cognitione. ¶ No. ꝙ quis non potest personam p parte impugnare: ⁊ p parte approbare. ⁊ est arg. ꝙ ille qui approbat testē
b in vna causa videatur in omnibus approbasse. ¶ Item no. de reuocatione ꝙ nō pōt diuidi vt p parte fiat reuocatio. ⁊ p parte approbatio. ¶ Itē no. hic ar. ꝙ non valet illud procuratorium quod pmitto ratum ⁊ gratum habere quicquid legitime pcu. fecerit. qz p hoc partē reprobo: et partē approbo. qđ nō licet. vt hic tangit in. c. j. de pcu. in clem. Bar. de hoc tu habes glo. ordi. xxj. q. j. c. relatio. ⁊ ibi vide. ¶ Ultimo no. inconstantiā reprobari qñ quis est inconstans circa factū pprium. ⁊ de hoc dic vt in glo. quam no. Bal.

Sed hoc ita. In falso procuratore non est necessaria reuocatio: quia ipso iure non tenent gesta per eum. hoc dicit.
1 ¶ Litis cōtestatio nihil cōfert procuratori.
2 Grauari q̄s nō debet ꝓpter factum alterius.

Sed hoc ita. ¶ Que distincta sunt ante litem contestatam ⁊ post. Item ⁊ que distincta c sunt causa cognita necne interuentu falsi procuratoris dño non
1 nocent. hoc dicit. ¶ †No. hic ꝙ litis cōtestatio nil confert falso procuratori. ¶ †No. ꝙ quis non debet grauari ꝓpter factuz
2 alterius. ¶ Quero hic vnum si falsus procurator litigauit sciēte dño. vtrum ista scientia habeatur p mandato. dicit Inn. ꝙ sic. extra de rescrip. c. ex parte decani. ⁊ glo. ordi. dicit ꝙ nō. cōtradicere ratihabitioni par est. j. rem ratam habe. l. quo enim. §. ij. ⁊ hoc est verus in procuratore actoris: quia patientia domini fundat in iudicio personam falsi procuratoris. quod est no. Sed in procuratore rei habes text. ꝙ patientia nō habetur omnino pro mandato: quia etiam inuitus quis defendi potest. tñ hoc operatur qđ liez prima executio fiat in defensorem. vt. j. e. l. plautius. tñ executio secūdaria in subsidium ratione patientie fiet in dñm. ita habes ter. no. C. vbi de cri. agi opor. aut. qua in quincia. quod no. Bald.

c ¶ Pro māda to. vide Ro. i decis. ccccxxiij. si habēs. ⁊ in decisiōe ccccliv. fuit dubitatū. ⁊ in decis. ccccix. pōdict. Inn. qđ factū falsi procuratoris potest tacite vel exp̄sse ratificari p dominuz vtentē illo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hoc autem. ¶ No. q̄ in arbitrio pretoris est causaz approbare vl reprobare. ¶ Querit hic glo. vtrū q̄n dñs vult reuocare procur. vt suspectum habeat offerre libellū de suspitione. dicit glo. eleganter q̄ non: q̄ hoc expeditur officio iudicis emergenti. ¶ Ex quo no. q̄ triplex est officium iudicis. s. emergens: incidens: z principale. in emergenti z in incidēti nō requirit libellus vt hic: q̄ quelibet allegatio est pro libello not. vt. j. de inter. actio. in rubrica. In officio iudicis principalis regulariter requiritur libellus. vt extra de offi indi. c. ij. ¶ In glo. sua. ibi: idē a quolibet iudice. Idem puto in arbitro. nā par vsus est in procuratore coram iudicibus et arbitris. l. non distinguemus. §. si domini. j. de arbi. quod tene menti.

1 Instantia dicitur ambulatoria.

Si ex parte. Si instantia transfertur de dño in procuratorem. vel de procuratore in dñm. vt de procura. in procuratorem stipulationes in iudicio interposite durant in suo vigore. stipulatio cōmissa procuratori videt cōmitti dño cum effectu. h. d. z habet quattuor responsa. ¶ Not. instantiam esse ambulatoriam z transferri de persona in personam. ¶ Secūdo no. triplex genus transactionis. scz de dño in procuratorem. z de procuratore in dñm. Item de procuratore in aliū procuratorem. Est z quartum genus translationis. scz de dño in dñm. i. vniuersalem successorem. vt. ff. eo. l. post litem. §. non solum. z. j. de fideiuss. l. si cum hominem. Inno. de iudi. c. q̄. Guil. ¶ Tertio no. q̄ sicut ambulat instantia: ita z stipulatio se extendit. ¶ Quarto z vltimo no. q̄ licz nulla fit facta translatio instantie. tamen stipulatio procuratoris cōmittitur dño. z vtilis que competit dño prefertur directe que competit procuratori. z hec est intentio istius. §. ¶ Querit hic glo. de duobus. Primo qualiter instantia transfertur. z dicit q̄ trāsfertur: quia debet cedi ius instantie. istud non probatur per aliquem tex. immo sicut stipulatio non requirit cessionem in iudicijs: ita nec instātia. quia non est fortius ius instantie nec magis radicatum persone q̄ ius stipulationis. z ideo dico q̄ ista trāslatio fit p ipam persecutionem iudicij. vt. j. rem ratam habe. l. paulus respōdit. ¶ Secundo querit glo. nunquid cessio instantie vel actionis possit fieri inter absentes. et determinat glo. q̄ sic. z quod hoc sit verum sic probo. instantia transfertur de procuratore in dñm: etiam absente procuratore. vt. ff. eo. l. ex illo. z. l. aut lōga. sed istō non fit nisi per cessionem. ergo cessio potest fieri absenti et ab absente. Preterea cessio non est contract⁹ vel quasi: sed est q̄dam intellectus quasi traditio. ita not. j. de dona. l. ad cum. sed traditio potest fieri absenti patiendo eum. vt. j. de rei ven. l. q̄dam mulier. ergo z cessio. Quidam dicunt q̄ cessio non potest fieri inter absentes nisi intercedente nuncio vel epistola. z ita intelligunt glo. q̄ requiratur medium organum sicut vbi consensu contrahitur. iuxta not. j. de actio. z obli. l. ofensu. vnde si dico sic. cede talem actionem titio qui est florentie. z nemo recipiat pro titio. nec mitto nuncium vel epistolam nonvalet cessio fm istos. iuxta nota. in simili. C. de sacrosan. eccle. l. illud. Preterea qō hoc sit verum probatur: quia cessio requirit titulum. vt C. ne lice. poten. l. j. Sed titulus inter viuos nunq̄ cadit inter absentes nisi mediante nuncio vel epistola. vt. C. de donatio. l. nec ambigi. ergo ꝛc. Sustinendo glo. dicam q̄ cessio fiet inter absentes precedente titio inter presentes. vel qui pro precedētibus habentur. Breuiter ego sum istius opinionis q̄ mandatum directarum possit fieri absenti sicut mandatum simplex. vt ff. eo. l. j. in fi. sed re vera cessio z translatio iurium non sicut nec restitutio ex trebelliano. vnde oportet q̄ aliquis p absente recipiat cessionem. vel quod mittatur nuncius vel epistola ad eū. facit quod not. j. ad trebel. l. qui ita. §. etiam. z. j. de iure do. q̄ si mulier. §. ex asse. ¶ Modo reuoco in dubium. vtrum cessio facta titio recipienti p scio requirat aliam cessionem: scilicet q̄ titius cedat scio. an vero sufficit sola scij ratificatio. z dico q̄ de hoc est hic gl. ordi. q̄ sufficit sola ratificatio. quia cessio potest fieri absenti fm istam glo. z recta via transeunt vtiles actiones quod est no. De mandato directarum non dubito: quia non requirit presentiam partium. vt superius dixi. tene menti. ¶ Secundo extra quero vtrum procurator qui post litem contestatam factus est: possit immediate substituere alium procuratorem. z ex ista glo. videtur distinguendum q̄ aut huic procuratori est cessus ius instantie. tunc possit substituere. aut non est sibi ius instantie cessum: tamen non possit substituere. licet enim habeat mandatum quo ad reliquum processum. tamen precedens instantia non est in eum translata sine cessione. vnde cum ipse nō fuerit lit. contesta. non est dñs litis effectus. et sic non habet ius substituendi nisi hoc haberet ex forma mādati. vt. ff. e. l. j. Ego dico q̄ non est necessaria cessio instantie: sed eoipo processu trāsfertur instantia in eū. ergo postq̄ incepit procedere poterit aliū substituere. sed anteq̄ incipiat procedere z ante aliquem actū in iudicio non poterit substituere: q̄ nondum est translata instantia in ipsum. De procuratore ad vnum actum tm̄ certum est q̄ non pōt substituere in iudicijs. loquor nisi sit factus ad substituendum: quod sic probo. aut vult substituere ante actū. aut post actū non ante: q̄ non dñs non pōt: q̄ explicitū et finitum est mandatum. argumento eorum que no. j. eo. de acqui. here. l. paulus. ¶ In glo. que incipit: sed qualiter cedat fm istam gl. vitium litigiosi non impedit cessionem instātie. z de ista cessione instantie non habemus alibi q̄ hic: quod no. et tene menti.

a ¶ Si eū emptore. z ibidē vide do. alex. de imo. ip: ī. z Flo. ī. l. si ptē §. si p fundū. quemadmo. ser. ami. z paulus ō ca. oino in cōsi. lxxxj.

¶ Additio Bal.

1 Persona non potest per procuratorem reprobari.

2 Dñs an possit habere ratam sententiam pro falso procuratore

In causa. Ceterū, no. q̄ persona nō potest per procuratorē reprobari: q̄ idiuiduus est quod ad fidez persone respicit. vide in spe. de test. §. j. ver. q̄d si amisit. z ver. se. Ceterū si mandatis. Sz an sententia lata pro falso procuratore potest dñs habere ratū 2 dic aut procurator est admissus cū cautione rati. et tunc pōt haberi ratus. j. rem ra. ba. fine. §. quod si procurator. vbi de hoc sic itelligitur qō legitur z no. de exce. rei iud. si mater. §. hoc iñ nam ille qui talem cautionem ab illo recepit videtur remittere tanq̄ sine mandato. vnde ex quodā consensu persona legitima tur de dā. infec. inter quos. §. alieno. iudi. sol. l. iij. §. nunc videamus aut non cauit: sed errore fuit admissus. z tunc vī: secus q̄ sub ptestatione videt semper processum: secus si fit procurator. et aliter nō et premissa protestatione ratihabitio nil operaī. et ita intelligo quod no. in. l. si tutor. C. in quibus causis in integ. resti. non est necessaria. pro hoc q̄ litigans motus est ad litigādum pretextu false cause. ergo si est falsa vitiat cū sit finalis: q̄ si sciuisset non erat litigaturus. vt. l. cū tale. §. vl. de here. insti. l. fi. de cōtraben. empt. tū ab eo. vide in spe. de defen. ver. sz pone egisti. Cōprobasti. nota ergo si approbasti ratihabitio expedit reuocationem sicut mandatū. Honorē. no. neminē ex alieno facto homicidā. hic aūt no. rem dubiā non dirimi voluntate: sz auctoritate prōris. Translatio non transfert dñium instantie in procuratorez factū lit. ptest. z sic statim poterit aliū procuratorem facere cū sit dñs litis. cōtra no. in Spec. eo. ti. §. j. versi. q̄d si procurator interesset. z per Ly. C. eo nihil arbitramur. ibi vide Et si procurator no. q̄ si dñs prosequitur processum ceptū a falso procuratore q̄ videtur habere ratū. vt. j. rem ratā haberi. l. v. et sic patet q̄ per processum ad vlteriora persona legitimatur a dño. sic vt ab eius aduersario. vt. j. iud. sol. l. iam tū. §. nunc videam⁹ sic si a iudice. extra ō appel. ex parte. Ob. sic si per cauē. vt. j. de dāno iufecto. inter quos. §. alieno. sic per quasi ptest. lit. vt no. in. c. j. de elec. libro. vj. z per Ly. C. eo. nihil arbitramur. z adde q̄ persona falsi procuratoris non pōt legitimari in preiudicium dñi de exce. cuz iudi. si is qui. §. fi. de exce. moō. q̄ cum falso tuto. l. j. §. idem pōponius per docto. tū quo ad litigātem se cum litigari potest per cautionem rati vt in. §. alieno. Item per pronuncia. iuder pronunciat eum procuratorem. Item per tacitam vel expressam confessionē. j. qui satisda. l. vlti. in glo. Dubitat quia ius vtile quesitum dño non mutatur nec pencs ipm inducitur mutatio per varietatem personarum. Et sz. No. vtilem que sine cessione cōpetit directe preferri. quinimo directa redit in seipsa me fugante. vt hic. ¶ In glo. que incipit. Casuz pone in ver. z melius. Sed pone q̄ dominus qui melius nouerit factum: quia proprium abest. dicit actor iudici domine mandetis procuratori q̄ faciat comparere principalem. dicit procurator ego non expenderem vnum denarium mitte tu tuis expēsis si vis. queritur quid iuris. dicit q̄ debet mitti expensis procuratoris. vt ipse no. j. ad trebel. l. sed stipulasse. in glo. j. qui. ex cau. in pos. ea. l. iij. §. defendo. simile quando procura. nominat dominuz in iudicio vt. l. ij. C. vbi in rem actio. z adde quod no. Inno. extra vt lit. non contest. c. j. z quod no. Ber. extra de vita z bone. clerico. c. ab omni. Sed an onus sumptum recuperabit procurator a domino. respondeo sic. si est simplex. procurator. vt. j. eo. actoris. ff. de pactis. sumptis. secus si in rem suā. vt no. in. l. j. de prec. ¶ In eadem glos. ibi factum. Sed certe hoc est magna iniquitas: quia confessio cedentis non ꝓiudicat cessionario in tribus casibus. vt dixi. ff. de pactis. si cuz emptore[a]. vnde ad quod aget contra cedentis aduersarius: sz sit legatio: cedens. certe non video. vnde in procuratore in rem suam ex parte actoris facto non habet locum hec glo. sed in procuratore facto in rem suam ex parte rei sic secundum Bar. de fano. z Jac. de are. et no. in glo. j. c. l. procurator in rem suam datus. Ly. dicit in breui q̄ in electione procuratoris est conuenire debitorem vel procuratorem in rem suam factum. dic q̄ ex parte actoris. et rei fit procurator in rem suam. vt. j. fami. here. plane. ¶ Quero an procurator veniens ad defensionem possit defendere inuito

actore

Universidad de Deusto

actore tanq̃ pcurator in rem suam & animo nouandi. & casus videtur cum glo. in. l. aliam. de noua. videtur q̃ non. quidam dicunt q̃ sic. & ppant per. l. nec vllam. §. item si quis do. de pe. heredi. & de nota. electio. & glo. ibi solutionem. ex cõtrario sensu illius rationis que in glo. redditur. & per. l. plane. fami. her. & per hanc dicunt non nouare ipso iure per. l. aliam. sed ope except. potest dici posse defendere vt pcurator. & in suam rem. id est ad suum cõmodum: quia onus obligationis agnoscet. & in eũ mãdatur executioni quod non foret alis qõ sic loquitur. l. plauti⁹. j. eo. & l. plane. fami. her. & ista glo. et quod soluet recuperabit. vt dicta. l. plane. & sic: quia ad suum commodum defendit. iurat de calumnia fm hanc glo. non dico q̃ nouare possit. vt. l. alias. & l. nec vllam. cum simi. videtur loqui in his que tenentur eiusdem rei nomine. sed aliter non tenetur: quia desijt possidere dolo: & possessor se offert ad iudiciũ ex quo crescit interesse aduersarij. argu. j. de dolo. eleganter. §. si dolo. & j. mandati. si procurator. §. finali. ¶ Questio solet esse in actore agente ex iure cesso. Scilicet potest petere principalem personam venire & respondere positionibus in eo qõ principalis melius nouit veritatẽ: q̃ agitur de facto suo. & hec lex videtur argumentum q̃ sic: sed nõ est: quia hic principaliter volebat conuenire dominum: quod patet. Sed vbi iudiciũ est inchoatũ cum pcuratore suo agendo vel defendendo q̃ stetur cõfessioni aduersarij nõ videtur q̃ post lit. cõtest. cũ pcuratore in rem suã nihil põt dñs pacisci vel facere in eius p̃iudiciũ. vt. j. de noua. l. j. & no. §. de pac. si cũ emptore. Idem esset in ei⁹ dñi ptãte per cõfessionẽ extinguere ius cessum. Iac. bu. & p hoc facit qõ legit & no. j. rem ratam haberi. l. si indebitũ. §. fi. Vel dic aut agit directis ex psona dñi. & tunc possit aduersarius petere dñm cõparere in iudicio & positionibus rñdere. vt hic. & si rñdeat tale quid quod ius cessum impediat tenetur cessionario. ar. j. de dona. ad eum. §. j. Aut agit vtilibus ex sua persona. & tunc hec lex nõ procedit per rõnem supra dictam. ¶ In glo. que incipit imo in ver. vt dixi mus. vel dic aliam esse rõnem differentie. nam qñ mutatur conditio stipulationis mutatur conditio ministri. sed cũ pmissore variat conditio dñi nam pcurator dñs est etiã pmittendo: sed non in stipulando. vt. j. l. prima. ¶ In glo. sed qualiter ibi opz imo non oportet: quia & sine cessiõe querit dño vtile ius in iudicijs. vt. j. e. l. §. fi. Itẽ quia litigiosa. ¶ In ea. glo. j. rñ. fie no. cessionem actionis posse fieri inter absentes. Nam quãdã traditionẽ bz in se que etiã inter absentes fieri põt. dũmodo per nunciũ vel epistolaz dirigat. j. de reiuẽ. quedã mulier. & j. de donatio. absenti. & hoc verum ex titulo cõtracto inter pñtes vel otrahibili inter absentes. alias nõ valeret cessio si titulus est nullus. & dic aut vtilis cõpetit alicui vt dño. et tunc p̃fertur. vt hic. aut vtilis cõpetit alicui vt pcuratori alteri⁹ & tunc directa p̃fertur q̃ efficacior videtur cũ ab ea sup̃ modus fundamenti ad vtilez: et ppter qõ vnũquodq̃ & illud magis. C. de nouatio. l. iij. aut directa opetit vt dño & vtilis filr. et tunc aut vnus pretendit causaz ab altero. vt est emphiteota a dño. Et qualiter i suo iure p̃fertur alteri. aut vnus nõ pretẽdit causam ab altero. vt ille qui prescripsit. et tñc prevalet. vt. C. de prescriptio. xxx. anno. si quis emptionis.

1 ¶ Actio vtilis in iudicijs sine cessione acquiritur
2 Actio vtilis prefertur directe.

Si procurator. Ex stipulatione procuratoris in iudicio queritur dño vtilis q̃ prefertur directe. sed ex satisdatione defensoris sine mandato non dat. imo actio ex stipulatu. b. o. Et prima pars loquit in satis accipiẽte. & sic actiue. Secunda in satisdante. & sic passiue. secunda ibi. per contrarium.

1 ¶† Not. in iudicijs per pcuratorem acq̃ri vtilẽ actionem sine cessione. secus in cõtractibus q̃ non accedunt ad naturaz iudiciorum. vt. j. de acqui. pos. l. possessio. & l. quoq̃. §. & si possessio.

2 ¶† Secũdo no. q̃ vtilis p̃fertur directe[a]. super quo dicit Ja.
a C. de noua. l. iij. in lec. & s. l. pr. in. §. fi. & distinguit. aut vtilis cõtrariatur directe. & tunc prefertur vtilis. C. de prescript. xxx. an. l. si q̃s emptionis. aut non cõtrariatur: & tunc non p̃fertur. aut vtilis & directa descendunt ex eadez causa. & p̃fertur directa. vt C. de noua. l. iij. Fallit ex trebelliano. vt no. in. l. si cuz emptore. s. de pact. aut descendunt ex diuersa causa. vt in directa q̃ dat dño & vtili que dat emphiteote. & tunc nõ est ponere ius prelationis: q̃ nõ dant ad idem. & iõ quilibet in iure suo tuẽdus est altero non excluso a iure pprio. facit. l. fi. j. vti pos. & qõ no. j. de acqui. pos. l. iij. §. ex cõtrario. & bñ hoc pbatur in rõne sui. j. de vsufru. l. cuiuscũq̃. §. si fundus. ¶ Item no. p pcura. cui est iniunctum litis exercitiũ sicut nõ agit iudicati: ita nõ agit ex stipulatione iudi. sol. est ratio: q̃ litis exercitatio terminat p sententiam diffinitiuã. vñ nõ videt durare mandatuz. vt. j. de solu. hoc iure. & arg. j. de fide. l. grece. §. post litẽ. & hoc verum nisi esset pcurator in rem suã. vel nisi haberet mandatũ ad exigendũ. facit ad hoc fm Ly. C. de nona. non abstulit. & j. de verb. sig. verbum exacte. & j. de pig. act. l. solutum. §. solutam. Nam vt dicit Jac. de are. & Oldr. vbi istud mandatũ ad exigendũ adijcit in mandato pcura. potest petere executionem sentẽtie et exigere ab inuito. & multofortius recipere a sponte soluẽte. Iz glo. not. contrariũ in. l. non solũ. j. solu. ma. tetigi. in. l. sed si tñi. s. de pac. Spec. in tit. de pcur. §. vt autẽ. ver. no. autẽ. vbi cõcor. cũ glo. l. non solũ. tu tene dictũ Ja. & Oldra. ¶ Itẽ no. q̃ ex pmissione pcura. nõ obligatur dñs. Iz obligetur ex snia. & est rõ. q̃ nõ p̃mittebat pcuratorio noie cuz dño nõ incũberet. sed sibi. vt. j. e. sed hec. §. offendere. & sic non ob. j. de actio. empt. l. iulianus. §. si pcura. q̃ formabatur pmissio noie dñi. & eodẽ mõ rñde ad. l. j. j. de instito. ¶ Item no. q̃ sine mandato q̃s non põt alii obligare: nec p viam contractus: nec p viam iudicij: qõ intelligatis nisi dñs sciret & pateret: q̃ tunc bene obligaret ex iudicio: liez non ex cõtractu. & est ratio: q̃ patientia habet vim mandati. vt no. Inno. extra de rescrip. c. ex parte decani. qõ intelligo verum si defensor veniebat tanq̃ habens mandatũ: secus si tanq̃ sine mandato. vt. l. solutionem ad iudicium. j. de solu. & adde qõ no. j. de iudi. venditor. & in auth. qua in puincia. in ver. eo autẽ absente. C. vbi de cri. agi opor. ¶ In glo. no. ibi: iudicio: um. addc. j. de dam. infec. l. dãni infecti stipulatio. ¶ In glo. non vtile. ibi: ipso iure. adde qõ not. C. de except. l. j. vbi oino vide. ¶ In glo. seq. ibi: & not. granior. hec est vera solu. vt no. Guil. in dicta. l. si quis mancipijs. nam hic onus incũbebat dño. & ideo nõ potest obligare dñm. sed in. l. cõtraria pcurator nõ tenebat ad se obligandũ. sed ad obligandũ dñz. & ideo dñs tenet vtili. & facit. j. e. procurator. §. qui p empt. Bal.

1 ¶† Actio directa nascit sine interpellatione.
2 Iudiciũ defensionis sine mandato preiudicat dño.

Si procurator. ¶ Ista. l. habet ser responsa. & b. o. Ex persona pcuratoris dño cõpetit actio iudicati & vtilis ex stipulatione iudi. sol. ipsi adsit pcuratori exercitium actionis iudicati: vel directe actiones ex stipulatione nõ cõpetunt. cõtra vo ex pmissione pcuratoris vel defensoris dñs cõuenire nõ põt. b. o. Et habet duas partes principales. Prima loquitur in pcuratore ex parte rei. secũda ibi. p ꝫrium. ¶ In ter. ibi: que res. i. ratio ista. quia mihi dño preiudicare non potest. ¶ In ter. ibi: ad eandem rem. i. ad executionem. ¶ In ter. ibi: iudicati. isto casu quando sine mandato defendit. sed si cum mãdato tenerem iudicati. Iz non in ptractu stipulationis. ¶ No. ex stipulationibus iudiciorum acquiri vtilem domino sine cessione. & adde qõ no. in. l. dãni infecti stip. j. de dam. infec. in glo. magna. & adde quod no. in. l. huiusmodi. in prin. de lega. j. & ibi est glo. nota. ¶ Secundo no. vtilem actionem ex stipulatione iudi. sol. & act. iudicati ex sententia paribus passibus ambulare. ¶ Tertio no. q̃ verba directa que acquirit pcura. litis cõpetunt sibi tamen sine exercitio. q̃ non potest petere ea exeq̃.

1 ¶† Ex hoc not. q̃ quandoq̃ actio directa nascitur sine interpellatione. & vtilis que ex ea causatur competit cuz interpretatione & cum effectu. & sic merito tunc actio vtilis prefertur directe: q̃ directa est sine exercitio executiuo. & concor. s. l. pri. §. fi. alibi tamen habemus opposituz q̃ actio directa prefertur vtili nisi in tribus casibus. vt. C. de noua. l. iij. quod dic vt dixi. s. de pactis. l. si cum emptore. & adde quod not. in. l. quotiens. de admini. tuto. & in. l. in prouinciali. §. si ego. de no. ope. nun. per Jaco. de are. ¶ Quarto no. q̃ pcuratori iudicij non competit actio in factum. concor. s. de pac. l. sed si tñi. Fallit si est procurator in rem suam. Item si habet mandatum ad petendam executionem vt hic. Item fallit in tertio casu. j. eo. l. actoris pcur. ¶ Quinto no. ex contractu pcuratoris dñm non teneri. Iz ergo conditio dñi per pcuratorem fiat melior in acquirendo. tñ non potest fieri deterior in onerando dñm. vt hic. & est ratio differentie: q̃ in acquirendo inspicitur persona dñi. vt. s. si quis cau. l. penul. sed in pnunciando inspicitur persona pcuratoris. quia est officium pcuratoris pmittere non domini. vt j. e. l. sed et hc. §. preter. ita dicit notabiliter hic glo. quam multum not.

2 Guil. de cug. in. l. si quis mancipijs. in prin. j. de insti. ¶† Ultimo no. q̃ nec contractus nec iudicium defensionis sine mandato preiudicat domino. & quod de contractu ad sententiã est bonum. argu. & ita argumentatur littera hic. & j. de pecu. l. iij. §. idem scribit. reliqua dic vt in glo. ¶ In glo. que incipit. scilicz directa. ibi negatur. scz quando pcur. habet mandatum. quid si habet quasi mandatum. i. patientiam dñi. dicit in auth. qua in puincia. C. vbi de cri. agi opor. & sic sunt tres casus. quandoq̃ habet mandatum verum. quandoq̃ quasi mandatũ. quandoq̃ nec verum nec quasi. ¶ In ea. glo. ibi: per pcura. satis accipiẽtem. ¶ In ea. glo. ibi. pmissione. scz quando satisdat. & sic non est eadem ratio contrariorum. ¶ In ea. glo. ibi. cũ supereſt. scz

a ¶ Directe, adde eundez bal. in. l. fi. ij. q. C. de edi. diui adria. tol. & in. c. ij. de legecoira.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dñs per seipsum. ¶ In ea.glo.ibi: pmisisset.q; suo noīe cōuentus nō satisdat iudicatum solui. ¶ In ea.ibi.eadē cautela.hec ratio est vera.q; pcurator in satisaccipiēdo gerit negociū dñi: ⁊ contēplatione dñi fit:sed in satisdando nō gerit negociū dñi, sed firmat personā suā in iudicio.⁊ ea contēplatione pmittit vt reddat se habilē.hec necessitas non incumbit dño:q; eoipso est habilis qō est reus principalis ad iudiciumvocatus.iurta no. per Inno.extra.de excep.c.cū inter p;ioꝛem. In contractibus extraiudicialibus dic vt.j.de instit.l.j.in fi.⁊ de act.emp.l.iulia. §.si pcura.nā in illis acquisitio ⁊ obligatio censet ad paria.q; est eadem ratio in vtroq;.

1 ¶ Actor dicens reū esse legalioꝛem: pcurator replicat ipm mentiri:cui incūbit onus phandi.

2 Confessio dñi an noceat pcuratoꝛi.

3 Defensoꝛ an admittatur inuito actoꝛe.

¶ Actor. ¶ Ista.l.habet quinq; lect. quatuoꝛ: in glo.magna.⁊ quintā in glo. que incipit:q;.⁊ ista quinta est verioꝛ.b.d. ly pcura. in rem suā cōpareat in iudicio ad rei defensionē;. tñ petēte actoꝛe reus principalis cogit̄ ꝯparere si est legalioꝛ vel nouit melius veritatem seu factum.b.d.fm veram lec. ¶ Done casum in nube hoc modo. Ego agebā contra titiū ꝓ isto titio quidam volebat cōparere ad eius defensionē tanq̄ pcuratoꝛ in rem suam. Ego vo petebam q̄ veniret principalis. queritur vtrū hoc petere possum supple.puta si reus fugerit.vtputa q: legalioꝛ vel instructioꝛ de facto.b.d.hec.l.suppleta ꝓ glo. ¶ In ter.ibi:dñm.i.reum principalem. ¶ In tert.ibi:ei.scilꝫ actoꝛi. ¶ Quero p;imo ꝓ intellectu istius.l.qō est eius exemplum.glo.magna ponit quattuoꝛ exēpla ex quibus inferuntur quattuoꝛ: lec. Glo.parua ponit quintuꝫ exemplū ex quo infert quinta lect. Redeo ad p;imū exemplū.dixerūt antiq̄ q̄ in ista l.debebat poni exempluꝫ ꝓ.l.de illo.j.de nora.⁊.j.de pcti.here. l.etiam.§.itē si q̄s dolo.in q̄bus.ll.dō: q̄ quādo cōuenitur ille q̄ dolo desijt possidere pōt possessoꝛ se liti offerre⁊ defendere reū Modo debet intelligi nisi ipse reus sit persona legalioꝛ ⁊ magis instructa in facti causa:q; tūc petēte actoꝛe ipse cōuentus dꝫ respōdere:⁊ cogit̄ cōparere.ita dixit Albe.⁊ sic ille.ll.loquūtur ⁊ limitant ꝓ istā glo.hoc reꝓbat:q; possessoꝛ nō debet dici pcuratoꝛ in rem suā:imo est dñs verus litis.q; cōparet ꝓ suo interesse.vñ non pōt a iudicio expelli.ly p;incipalis reus esset magis legalis.ita dicit glo.hoc est multū notabile fꝫ Bar.qñ aliquis cōparet ꝓ suo iure ⁊ suo p;incipali interesse nō ꝓcedit allegatio actoꝛis.cōpareat reus p;incipalis:q; est legalioꝛ.nā ⁊ iste loco p;incipalis rei habet:ly a p;incipio nō sit in eū directa petitio fm Bart. ¶ Scdo modo ponit exemplū per.l.j.C. de alie.iudi.vbi dꝫ q̄ ille q̄ alienauit causa mutandi iudicij tenetur. Itē ⁊ possessoꝛ.modo si actoꝛ agit cōtra alienantē.⁊ possessoꝛ se offert liti.pōt actoꝛ eū repellere si ille q̄ alienauit est ꝓsona legalioꝛ:q; nō cogit̄ incidere in durioꝛem aduersarium.⁊ durioꝛ aduersarius intelligitur ille q̄ est minus legalis et magis cauillatur.arg.in.l.j.in p;i.§.si ex nora.causa agat̄.hāc lec. reꝓbat glo.q; possessoꝛ q̄ cōparet ꝓ suo interesse nō dicit ꝓcuratoꝛ sed dꝫ re⁊.⁊ habet̄ ꝓ principali ꝓsona.vt dixi.§.in alio exemplo.⁊ ideo tertiū ponūt exempluꝫ in emptoꝛe hereditatis. nam si agit vtilibus actionibꝫ:vt pcuratoꝛ in rem suā.⁊ reconuenitur in causa reconuentionis potest petere actoꝛ q̄ compareat venditoꝛ hereditatis tanq̄ reus p;incipalis.⁊ istud sit exēpluꝫ istius.l. Istud exemplū p;esupponit q̄ emptoꝛ hereditatis possit reconueniri ex persona vendētis:sed hoc est falsuꝫ nisi in vno casu.vt.j.eo.l.si quis in rem.ideo glo.recedit ab hoc exemplo. Quarto modo exemplificat glo.in eo cui sunt cessa iura titulo lucratiuo qui pōt reconueniri ex ꝓsona cedentis quo casu si cedens est ꝓsona legalioꝛ pōt actoꝛ petere vt ipse cedens compareat ad causam reconuentionis.⁊ est exemplū Jo.⁊ habes istud exemplum.j.e.l.seruū quoq;.§.fi. Ex p;edictis habes exempla q̄ ponit glo.magna.⁊ p;imum ⁊ scdm exemplū sunt in causa cōuentionis.tertium ⁊ quartuꝫ sunt in causa reconuentionis. Ista exempla vltima nō placent:q; respectu cause reconuentionis nedum qō sit pcuratoꝛ in rem suā.imo non habet mandatū aliqō vt no.§.eo.l.si defunctus.§.quia. Et ideo venio ad quintū exēplum qō est tale. Peto a titio centū.ꝓ isto titio ꝓparuit scius suscipiendo in se iudiciū ⁊ periculū litis ꝓpter qō efficit̄ pcur. in rem suam.tamen ego actoꝛ volo q̄ ad respondendū ꝓparcat reus p;incipalis tanq̄ persona legalioꝛ.querit̄ nunq̄d possim. respōdetur q̄ sic.ista est vera lect.huius.l. Potest etiā exēplificari.sexto modo per.l.plane.j.fami.hereis. Nam ex parte rei fit ibi pcura.in rem suam non cedendo:quia istud non pōt fieri nisi ex parte actoꝛis. Sed pmittendo qō potest fieri ex parte rei. Verbi gratia.si heredes diuidendo hereditatem diuidunt debita,⁊ vnus pmittit alteri q̄ soluet titio,alter alteri q̄ soluet

§ ¶ Procuratoꝛi.adō ly. in.l.ferrum si lq̄.§.j.de leg. j.⁊.§.ō trāsa. l.fi.⁊ Jo.an.ī addi.ad spec. in ti.de defensoꝛe.in vsi.q̄ritur an confessio.⁊ ibi vide Spec.

scio. Isto casu si ille qui pmisit cōparet vt pcuratoꝛ in rem suā. vt.§.de pactis.l.tale pactum.§.post diuisionē.habet locuꝫ hec l.vt possit ei dici facias cōparere reum principalem ad respondendum:quia est persona legalioꝛ ⁊ melius nouit factū. ⁊ istud est etiam bonum exemplū. ¶ Modo ꝓtra ista exempla oppo. si reus potest facere pcura.inuito actoꝛe.nec cogitur persona liter cōparere.vt.§.eo.l.j.§.usus.ergo hec.lect.est falsa. Solu. verum est qō tenet constitutio pcura. tamen respondendo opꝫ q̄ principalis reus cōpareat in duobus casibus supradictis: qñ est magis legalis.⁊ qñ est magis instructꝰ in quibus casibꝰ regula fallit.vt.C.de pcur.l.fi.⁊ sic non obstat. ¶ Secūdo oppo.quia si actoꝛ semper potest petere q̄ cōparcat principalis. ergo frustra constituitur pcura.in rem suam. sed istud est ridiculum.ergo male loquitur hec.l.respondet hec glo.q̄ ista.l.nō debet simpliciter intelligi:sed tm̄ in dictis duobus casibꝰ. Itez ly dñs respondeat tamen ipse pcura.ꝓsequitur reliquum ꝓcessum:⁊ sic non erit pcuratio frustra. ¶ Tertio oppo. dc.l.pcuratoꝛe in rem suam.que videtur istam.l.destruere.nam ibi dicit̄ q̄ non potest repelli pcuratoꝛ in rem suam:ly nō cōpareat principalis persona. Sol.ibi loquitur in pcura.in rem suam ex parte actoꝛis.hic in pcura.in rem suam ex parte rei.vt ibi no.⁊ ita tenet Ly. ¶ Sed quero de ratione diuersitatis ex parte actoris p;incipalis non cogitur agere si nonvult.sed ex parte rei in dicium redditur in multum.vt.j.de verb.oblig.l.inter stipulantem.§.j.ratio est:q; foꝛtioꝛ est pcuratio in rem sua ex pte actoris q̄ rei.quia ex parte actoꝛis transferuntur iura vtilia.sed ex parte rei non transferuntur iura.vt.j.de heredi.vendi.l. venditoꝛ ex hereditate. ¶ † Item quero actoꝛ dicit q̄ reus est legalioꝛ.pcurator dicit q̄ ipse mentitur.queritur cui incūbit ꝓbatio. Respōdeo ille qui hoc dicit allegat suspitionem pcuratoris.ideo debet illam ꝓbare.vt.l.itē si suspectus.j.eo.⁊.l.in causa.§.hec autem.§.eo. ¶ Extra quero.nunquid requiratur hec duo copulatiue q̄ dñs sit legalioꝛ ⁊ melius factum nouerit. an vo sufficiat quodlibet istoꝝ per se:vt dñs teneatur personaliter cōparere.glo.hic loquitur copulatiue.⁊ sic facit tñ vnuꝫ casum.sed doc.loquuntur alternatiue⁊ faciūt duos casus vt siue dñs sit legalioꝛ siue magis instructus habeat cōparere ipemet ad respondendum:quia non debet fieri deterioꝛ cōditio aduersarij per interuentū pcura. ¶ Sed quid si pcuratoꝛ dicit velle consulere dñm ⁊ venire cum speciali mandato.nunquid hoc sufficit. Respond.sic.vt extra de pcura.c.dilectus. Jac.but. C.de pcura.l.fi.in lec. ¶ Quero quid in casu criminali vbi admittitur pcura.si iudex dicat compareat reus principalis: quia melius nouit factum.vtrum teneatur comparere. Ly. dicit q̄ sic. C.de accusa.l.reos.in.vij.qō.quod not. ¶ Ulterius quero.dicit reus q̄ compareat actoꝛ principalis. Respondet pcura. si tu vis q̄ compareat facias eum citari.replicat reus q̄ ipse pcuratoꝛ notificet et mittat suis expensis. queritur quid iuris. Respondet Dy. q̄ pcura.debet notificare suis expensis non sumptibus actoris.ita tenet.j.ad trebel.l. sed sciendum. et hic Bul.de cug.⁊ est glo.oꝛdi.j.quib.ex cau.in posse.atur.in.l.ij.§. defendi.⁊ ratio est:quia cum pcura. iste non sit instructus non dicitur sufficienter cōparere nisi repꝛesentet dñm.⁊ habes glo.
2 not.j.de iniur.l.sed si vnus.§.pcuratoꝛē.⁊ tene menti. ¶ † Ul
3 terius quero vtrum confessio dñi noceat pcuratoꝛi in rem suā. dicunt docto.q̄ est casus hic q̄ sic.vnde si non noceret ad quid teneretur dñs respondere.istam rationem ponit glo.in.l.nō solum.in p;incip.j.eo. Dy. dicit q̄ confessio dñi non nocet pcuratoꝛi in rem suam nisi vbi noceret pactū.facit quod no.§.de pac. l.si cum empt. Ja.but.dicit q̄ post lit.contesta.respōsio dñi nō nocet pcuratoꝛi in rem suam:sed ante lit.contest. vel in ipsa cōtestatione litis sic.⁊ ita loquitur.pro hoc facit.l.que omnia.§. plane.§.eo.que dicit q̄ ante litem contesta.pcurator in reꝫ suā potest reuocari.ergo et sibi p;ejudicari per confessionem. Ego dico q̄ aut loquimur in pcuratoꝛe in rem suaꝫ ex parte actoris aut ex parte rei. Primo casu.aut sua directa p;efertur vtili:et nocet confessio.aut vtilis que competit pcuratoꝛi p;efertur directe que competit dño.⁊ non nocet confessio domini ipsi pcuratoꝛi:quia non est maioris potentie confessio q̄ alius actus p;ejudicialis.vt.l.j.§.q̄ si in lite.j.si quidā frau.patro.⁊ in illis tribus casibus de quibꝰ loquit̄.l.ij.C.de noua.cōfessio domini non nocet pcuratoꝛi. non obst.l.nostra.quia loquitur in pcuratoꝛe ex parte rei cui nocet confessio domini. quia non est pcurator per viam cessionis:nec habet iura in se trāslata:ſꝫ nudum exercitiū.ex hoc apparet scdm membꝛum de pcuratoꝛe in rem suā ex parte rei q̄ Confessio dñi sibi noceti quacūq̄ parte iu-
3 dicij.⁊ ita intelligo.l.nostraꝫ. ¶ † Ultimo q̄ro hic vtrū inuito actoꝛe admittat̄ defensoꝛ tanq̄ in reꝫ suā ex parte rei verbigra ad defensionē actoris cōparet venditoꝛ.⁊ tanq̄ pcuratoꝛ in rē suā,⁊ vult in se transferre instantiā ⁊ processum:⁊ exonerare em-

ptoꝛem

Universidad de Deusto

prorē a pcessu cause.quero nūquid possit.et vī q̄ sic.vt no.ī.de nego.gest.l.liberto.§.fi. In ꝟrium q̄ inuito actore nō fit noua tio actionis nec instātie.vt no.ī.de solu.l.absolutionē vel iudi cium.ad hec.ī.nam.l.si mādato meo.ver.aut si nolit.et.ī.solu.ma. l.ij.ver.nec cogitur. Quidā dicunt q̄ cuꝫ venditor sit defensor necessarius q̄ admittit inuito actore.vt.ī.de peti.here.l.sed si lege.§.item si rē distraxerit.veritas est ista q̄ venditor pōt cōparere tribus modis. ¶ Primo vt simplex defensor: sicut quilibet alius.tunc pōt sine dubio.vt.ī.de iudi.l.vēditor.C.vbi in rem actio.l.j. ¶ Scōo mō pōt cōparere pro suo itereſſe:vt procurator in rem suā:quia ad eū pertinet dānum litis.r adhuc dico q̄ pōt hoc mō cōparere.tñ illa cōparitio non eximit emptorem ab instantia est bene verū q̄ vēditor ex sua persona habet ius recipiendi et pderit emptori vt liberet emptorē per sniam vi cōparitionis. et ita intelligitur.ī.de pe.here.l.sed si lege.§. itē si rem distraxerit. ¶ Tertio mō potest cōparere animo nocendi r liberandi emptorē ab instātia r actione.r istud non potest fieri inuito actore.non ob.ī.de pet.hereditā.l. etiam.§.pe. quia ibi possessor cōparebat ad defensionē possidentis hic ecōtra nō possessor ad defensionē possidentis: sed magis facit in contrariū.ī.de alie.iud.l.ij.§.fi.sed tu dic vt ibi no. Ex predictis apparet.q̄ si vēditor emptore conuēto petit cām cōpromitti.emptor vero nō vult q̄ cōpromittatur nec actor:q̄ venditor non habet ius hec petēdi vigore statuti de cautis cōpromittendis:quia non pōt totaliter eximere actorem ab instātia: quod tene menti.facit ad p̄dicta quod no.Ja.bu.in.d.l.liberto.§.fi. et Ly.in.d.l.j.vbi ī rez actio.r in Spe.de defen.§.j.ver.sed pone vendidisti.r de procuratorib⁹.l.j.ver.nunquid.r ibi vide. Itē vide Inn.extra de iur.calū.c.in pertractādis.r de iureiur.c.ex litteris per eundē.Bal. ¶ Additio Bal.

Sactor. Queritur quare in cessione actionis requiratur titulus cum p̄sumatur donatio.Spe.no.eo.ti.§.sequitur.videre iurta principiū. et credo hanc esse rationem: q: cessio actionis trāsfert ius per
a viam cuiusdam quasi traditionis [a].vt no.ī.de dona.l.pe. et sic est ficta traditio.ergo requiritur verus titulus. Nam fictus titulus r ficta traditio iuris effectū non sortiuntur.vt.ī.de acq. pos.si aliquam rem.est alia ratio.s.presumpta litium redēptio. vt.s.nam per diuersas.r no.in.l.j.C.ne lice.po.ibi. actor.vide quod no.ī.e.non solum.in prima glo. Item vide per Inn.de iura.calū.in pfec.r contradicē.et.c.cū in eam. Itē vide quod no. Inn.de iureiu. ex litteris.et est additio super ver.a partibus. Nunquid hec lex habet locuꝫ in criminali vbi admittitur procurator si iudex dicit veniat reus qui melius nouit veritatem. dic q̄ sic.vt no.Ly.C.de accusa.reos.|Sed hoc nō procedit in procuratore in rem suam.de quo loquitur hec.l.q: sic accideret p quandam osequentiam q̄ dñs faceret deteriorez conditionem procura.in rem suā qō nō potest intercueniente aliquo de tribus casib⁹. no.s.de pact.si cū empto. Et hanc.l.intellige in inchoatione indicij.secus si cum procuratore in rem suā iam sit inchoatum r postea velit q̄ dñs respōdeat alicui positioni. Ja.bu.de li.Bar.qō est verum si agit vtilibus ex persona sua:sed si directis ex persona dñi.tunc habet locum hec.l.sicut in simplici procuratore.r.C.eo.l.fi.r de iudi.c.ī.lib.vj.

Ector is. Actio in factum datur procuratori litis pter expensas suas quas fecit
b in litem.h.d. Vide Ly.C.man.l. etiam.r.l.si contra licitum.r no.hanc.l.q: singularis qō est ex accidenti mandatū extendit vltra naturam mandati.

¶ Additio Bal.

Ector is. ¶ Vide in Spec.de seu.§.ī.ver. sed pone vendidisti.de procur.§. ī.ver.sed nunquid.ver.dicit lz incidentis.q̄ quicquid olim fuerit.tamē hodie nulla fit nouatio inuito actore p.l.vlt.C.de leg.de noua. delegare.§. vlti.de solu.solutionem.vbi glo.idem dicit.r ita intellige dictā l.vlti.r idez in mar.de pcur. Fecit quid ecōtra si ipse succubuit an tenetur ad expensas ipse vel dñs.dic vt no.in mar.de syndico.r per Inno.in.c.ī.vt lit.non contest.non fit. Idem si fine herede decesserit.C.de act.r oblig.l.j.r arg.de sol.stichū. aut pāphilum.in prin.in glo.que incipit.hinc genera penarum. vide per Archid.xxiij.q.vj.circūlocutiones.r in eadē glo.ibi cōstitui. Quid si est admissus vtrum pcessus est nullus.dic q̄ non. C.de adult.q̄is in dubijs.de iudi.c.ī.lib.vj. Quid de syndico.dic vt.l.tam collaterales.de re mili.frequenter.de statuli.cōtra dispen.vel distingue de syndi.vtrum gerat publicuꝫ officiū r possit sicut tutor r curator:an priuat⁹ tunc nō sicut procurator. sicut in siki no. Jac.de are.C.de eo q̄ p tu.causas in integ.resti. agi posse.r si accusat⁹ inscribat se suo nomine:quia vniuersitas non potest pati penaꝫ talionis que nō imponitur ex ficta calū,

sed ex vera.ergo rc.l.ī.§.procura.si quis iudi. Statuto cauet q̄ contrahens matrimonium cū gebellina non audiat in ciuili vel in criminali.accusat nunc aliquis de hoc crimine:an poterit cōparere per procuratorem.r videt q̄ non: q: hec pena est maior q̄ pena deportationis.vt.C.de aposta. qm̄ multa. ergo non interuenit procura.vt hic.scōm cōtra est verū:q: quedā pene sunt afflictiue.r in istis loquitur hic.r quedā sunt exclusiue. vt est ista statuti.r ista bene cadit in absentē.r ideo pōt bñ interuenire procurator.vt.§.publice. Ja.bu.in.d.l.hi qui.ī lec. noua. Pone q̄ statutum de homicidio ponit penam pecuniariam. nunq̄d ō: esse crimen publicū.dices tu q̄ nō descendit ex.l.cor. sed ex.l.municipali.neq; ponit penam corporalē:sed pecuniariam. Ego tenui contrariū.scz q̄ sit publicū.naz minoratio vel annunciatio pene nō facit crimen esse publicū vel desinere non attrocitas criminis q̄ oībus iniuria esse videtur. vt ꝓbatur.C. de hereti.r manich.priuile.lz sit presumptio q̄ minorata pena minoretur delictum:tamen non desinit esse atror per minorita a tem pene:cū pena sit illa q̄ purgat atrocitatem delicti q̄to pena est minor:tanto minus purgat.ideo remanet delictū atror. et publicum.

1 Mandatū ad soluendū an finiat mortе mandantis.
2 Soluens condēnationē defuncti pōt ab heredibus repetere.
3 Executio extraordinaria regulariter est ꝓhibita.

Si quis. Actio iudicati intenditur contra procura.si successit dño litis vel quatenus successit.r si quid vltra solvit repetit. h.d. Habet istud principiū q̄nq; responsa. ¶ In ter.ibi.ex dño.s.ꝓncipali. ¶ In ter.ibi asse.s.successit. ¶ No.ḃ q̄ lz executio sniē nō fiat ī verū pcura.vt.ī.de iudi.l.si se. istud est verū nisi procurator successerit dño:q: quatenꝰ successit patit executionē:vt ḃ. ¶ Sed hic q̄ro vtrū patiatur executionem directe actionis qua tenebatur ipse procurator.auxtilis qua tenebatur dñs. Respondeo videtur q̄ illa directa roboretur:r illa vtilis confundatur:quia vtilis q̄ directa sub suis nominibus non cadunt in eadem persona. r hoc videt ꝓbari.ī.ad trebel.l.si heb res.r argu.de solu.l.stichum.§.aliquando.argu. contra. scz q̄ ipsius vtilis fiat executio non directe.s.de inſa.l.seruꝰ. ¶ Secundo no.q̄ pcura.litis ex parte rei non videtur habere mandatum ad soluendū.vnde sicut nos dicimus in procuratore actoris ad litem q̄ non videtur habere mandatū ad recipiendū solutionem.vt.s.de pact.l.sed si tñi.r.ī.de solu.l.vero procuratori. ita ex parte rei procurator litis non videtur habere mandatū ad soluendum.r hoc est qō hic ꝓbat littera.nam si videretur habere mandatum ad soluendum nō cōpeteret actio negociorum gesto
1 rum:sed mandati:quod est contra ter.r hoc bñ no. ¶† Tertio no.q̄ mandatum ad soluendum non finitur morte mandantis.vt hic ſm vnam lectu.put intelligitur in mandato facto a defuncto.ad hoc.ī.de acquire.possef.l.fundi:r not.in.l.cum pater.§.meuio.de leg.iij. ¶† Quarto r vltimo no.q̄ ille qui solvit condēnationem defuncti potest eam repetere ab heredib⁹. ¶ Sed quero vtrum ista repetitio habeat executionem paratam.videtur q̄ sic.vt.C.vbi cause fisca.l.cum vendente. Barto. C.de senten.r interlo.l.cum eorum. ¶ In contrarium hic videtur casus q̄ iure ordinario sit agendum:scilz per actionem mā
3 dati vel negocio.gesto. ¶† Extraordinaria enim executio regulariter est ꝓhibita.vt dicit.not.tex.C.de pac.l.si pacto quo penam.ad finem.r.C.de ꝓhi.sequestra.l.j. Breuiter ista est veritas q̄ ista repetitio non habet paratam executionem. Fallit in vno casu quando fideiussor iudicij soluit: quia tūc repetitio habet executionem paratam.r iste est casus singularis in dicta l.cum vendente.et.l.cum eorum.et ibi per Jaco.butri.in lectu, quod tene menti.

1 Plures rei in vno libello possunt cōueniri.
2 Quando sunt plures litigatores quilibet potest suum constituere procuratorem.

Vnius. Plures rei eiusdem litis possunt dare plures
1 procuratores.hoc dicit. ¶† No.hic q̄ in vno libello possunt plures rei conueniri.r hoc est quod dicit littera vnius litis plurium personarum rc. hoc intelligo in communi causa sine in communi negocio.vt.ī. de qui.re. ad ꝓpositum in. catur.l.j.ī.de appella.l.si quis separatim.ī.item reus r fideiusb sor conueniri possunt[b] eodem libello quando fideiussor nō habet beneficium ordinis.vel habet r non opponit. Iste est casus nota.C.de fideiusso.tu.l.j. Item plures possunt agere eodem libello cōtra vnum in facto cōmuni.vt hic. quia ista ita potest intelligi in pluribus conuentis.r sic actiue r passiue. Item codē instrumento vel eadem charta potest cōtineri obligatio diuersorum.vt.ī.si certum pecta.l.co qō a multis. Item in criminali eodem libello plures accusant vnum si nō opponatur exceptio
c pluralitatis.vt.C.de accusa.r econtra vnus accusat plures[c] de

a ¶ Quasi traditionis. adde idē tenētē do. Maria. soz. in consil. xviij.incip.p sequēdo ordinem.v. q̄is ei.ibi r rō differētie.ī.j.ptc

b ¶ Possunt. Adde.d. ale. de imo. in.l.ī duob⁹. §. vbi duo.de duobus reis.

c ¶ Plures. adde do. ale. de imo. in.l.si idē.in ꝓpin. ō iurisd.om.iud. r in.l.hos accusare.de accu.vbi refert Saly. in.d.l. si q̄s homicidij. alleg. hic p Bal. et ibi post ang. dicit q̄ q̄ accusant plēs ad ꝓsecutionem iniurie sue vl suoruꝫ si delicta sint diuersa ex diuersis factis req̄runtur plures libelli sicut i ciuilibus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

crimine cōmuni vel de cōmunibus crimínibus.vt.C.si reus vel accu.mor.fue.l.j.z.C.de accusa.l.si quis homicidij.et ad hoc.j.
2 de fal.l.athletas. ¶† Secundo no.q̄ quando sunt plures litigatores quilibet constituere potest suum procuratorem: nec arctantur ad constituendum vnum procuratorem tm̄. ¶ Sed contra hoc oppo.quia.l.cauetur q̄ ex parte actoris possunt constitui diuersi procuratores:qz voluntarius est agere:siue per se:siue per alium.sed ex parte reorum oportet q̄ in eundem vel in eosdem procuratores consentiant.vnde non potest vnus facere procuratorem titium.alter seium.qz iudicium redditur in inuitum. z non possunt facere difficiliorem conditionem actoris. iste est text.nota.j.iudi.sol.l.iam tamē.§.penul.Sol.littera nostra posset intelligi in procuratoribus actorum.sed hoc est diuinare: qz loquitur indistincte.et ideo glo.respondet aliter q̄ aut origo debiti sumpsit originem in persona vnius:tunc plures in vnī locum succedentes vnum z eundem procuratorem debent constituere.vt plures heredes vnius debitoris.ita loquitur contrarium.sed vbi in initio sunt plures debitores.tunc quilibet potest constituere suum procuratorem.vt hic.quod est nota.ratio differentie est:qz omnis numerus eorum qui in locum vnī succedunt p vna psona reputant̄.vt no.dicit text.de cōdi.z demō. l.cui fundus.in fi.z facit.j.e.l.plurib⁹.z no.Inn.in.c.in nostra. z in.c.si duo.de procura.lib.vj. Bal.

1 Mandatū posterius tacite derogat priori.
2 Cōfirmatio imitatur naturam cōfirmati.

a ¶ Pro pte. dic verum qñ sunt costituti simplr. vt i.d. c.si duo. de p cur.in.vj.sec⁹ no est qñ sunt ꝓstituti insolidum vel q̄ posset exeq̄ incepta.p alterā. z do.Bar.hic.

Julianus. 1 Per constitutionē noui procuratoris: primus procura.reuocari videt.h.d. ¶† No. de tacita reuocatione mādati:qz mandatū posterius tacite derogat priori.z adde qđ no.j.mā.l.qui mutuā.§.nō ideo. Illud est intelligendū qñ ambo procuratores sunt ad idē: sed qñ vnus procura.esset ad vnū actum.alius seōs esset ad aliū actū. tunc nō intelligit primus reuocari:qz nō debet dici primus:sed solus. ista verba sunt in fi.j.q̄ po.in pig.ba.l.ij.in fi. ¶ Oppo.glo. de.l.z si a patre.in fi.C.de test.tu.vbi p donationē scōi tutoris nō intelligit prim⁹ reuocatus. Rñdet quidam aliud in tutore. aliud in procuratore.sed glo.rñdet subtilius q̄ prima fuit diuersitas tēporis q̄tum ad ordinationē testamēti z codicillor⁹. sed q̄tum ad cōfirmationē non fuit prima diuersitas prioris:quia simul confirmant̄ testū z codicilli p mortez testatoris. de leg.j. talis scriptura.in fi.vñ qz idē est tps ꝓfirmationis nō derogat̄ vni tutori per alterū.z sic nō ob.z adde qđ ibi no.p Cy. ¶ Secundo oppo.de.l.cuz semel.j.de tute.vbi dz q̄ si sunt duo curatores dati ad litē diuersis tpibus prior prefertur posteriori.qz posterior dari nō potuit.hic autē dz totū cōtrariū in procuratoribus.quare male respōdent quidā.aliud in curatore q̄ dat liti p decretū iudicis.aliud in simplici procuratore.nā decretū iudicis videt facere curā irreuocabilē.vbi aūt decretū iudicis apponit:ibi reprobat variatio.arg.C.de mō mul.l.eos. Glo.solu it alr.dicit cū qđ idē est in procuratore z curatore ad litez.non ob.l.cū semel.qz debet intelligi lite cōtest.nā sicut litis cōtestatio facit procuratorē irrevocabilē:ita z curatorē litis.ista est opinio glo.quā tenet Dy.aū litē ergo ꝓtest.curator litis pōt libere revocari directe z indirecte. Exemplū qñ directe: qz minor q̄ petijt curatorem ad litē adibit iudicē:z petet eū cōtrario decreto revocari.z iudex revocabit. Exemplū qñ indirecte est p ꝓstitutionē noui curatoris ad eandē litē.non cū intelligas q̄ ppria autoritate possit minor revocare:sz opz q̄ interueniat decretū iudicis in revocādo sicut in cōstituendo.argu.C.de nup.l.si vt pponis.ista opi.tenet Bar.z dicit q̄ hic colligit rō diuersitatis quare maritus non pōt esse gñalis curator vroris:sed bene pōt esse curator ad litē.nā rō est:qz curator gñalis nō pōt revocari cōtrario decreto nisi ex causa suspitionis:sed curator ad litem pōt revocari libere:z sic habet instar procuratoris. ergo ꝛc. vt.C.de pcu.l.maritus.qđ tene mēti. Ja.bu.z Ray.sentiūt cōtrariū q̄ p dationē scōi curatoris ad litē nō revocat prim⁹:qz vbi decretū est appositū nō fit nouatio ita de facili.vñ dicit lex q̄ in ptoris stipulationib⁹ fit nouatio ope exceptionis: qz ptor autoritatē interposuit q̄ in alijs stipulationib⁹ fieret ipo iure.vt.j.de pto.stipu.l.valerianus. Ego nō recedo ab opi.glo.z Dy.qz cōfirmatio supioris actū de sui natura revocabilē non reddit irrevocabilē. Nā cōfirmatio † imitatur naturam cōfirmati.vt.C.de testa.l.oim. ¶ Quero hic si scōs procura.nō acceptat mandatū.vtrū pmus procurator remaneat procur. Breuiter dico q̄ nō:qz est casus hic in lfa dū dicit posteriorē dādo nō requirit ita lfa nisi factū dñi.nō aūt requirit acceptationē procuratoris.hoc tenet Spe.in ti.de pcu.§.rone aūt forme.v°.sed cū dato.qđ tene mēti. ¶ Ultimo q̄ro.video in diuersis psonis q̄ secunda procuratio tollit primā.q̄ro q̄d in eadē persona.pone titius fecit seium procuratorē tam est annus.postea fecit eū de nouo.q̄ro quo instro est vtendū. Breuiter dico q̄ est vtendus scōo instrumento nō primo.qz qđ in diuersis psonis recipit̄ etiam in eadē persona recipiendū est.vt dicit text.in fili.j.fi cer.pe.l.singularia.z est etiā sententia Specu.

1 In pari officio melior est cōditio possidentis.
2 Occupatio operat̄ inclusionē vnius z exclusionē alterius.
3 Occupari qualiter dicatur.
4 Quando sunt plures procuratores vtrum vnus poterit experiri contra alterum.

Curibus. Quando plures procuratores sunt simul insolidū cōstituti: melior est conditio occupantis.h.d. ¶ No.q̄ cum quo procure ceptum est iudicium:cū eo debet finiri. ¶† Secō no.q̄ in pa
2 ri officio melior est cōditio occupantis. ¶† Tertio not.q̄ occupatio operatur inclusionem vnius:z exclusionez alteri⁹.imo littera sic loquit̄ quasi per occupationē vnius finiat̄ mandatū
3 alterius. ¶† Quero hic qualiter dicatur occupari. Respondet glo.per contestationē litis per quā occupans fit dñs litis. hec est ipsa veritas in procuratore actoris. Itez procuratore vero rei videtur q̄ procurator q̄ satisfecit videt occupasse hoc ipso. vt.j.eo.l.titius. Breuiter ego nō recedo a glo.q̄ tā in procuratore actoris q̄ in procuratore rei ad occupandū z cōsolidandū sibi officiū requirat lit.cōtest. Sed cōtra hoc op.nam.l.dicit q̄ ille occupare videt q̄ primo venit ad sententiā.vnde videt obstare j.de pecul.l.si vero.z.j.de nox.l.si quis a multis. Sol.hic loq̄tur de occupatione officij.cōtraria loquunt̄ de occupatione alterius cōmodi.vñ dicit Ja.de are.z Oldr.q̄ interdū querim⁹ de iure nouiter querendo.z tunc loquit̄.j.de leg.j.l.si plurib⁹. non quo ad ius de nouo querendū seu quo ad exclusionē noui iuris querendi sufficit occupatio p litis cōtestationem.vt ibi. Interdū querim⁹ de iure quesito.tunc aut loq̄mur respectu officij iudicis.z fit occupatio per citationez.vt.j.de re iud.l.si q̄s postea. Itē per primā iudicis additionē.vt.ē.de offi.pful.l.j.aut respectu officij procura.z fit occupatio per litē contest.vt hic.aut respectu alicuius cōmodi applicationis z pferende executionis.tunc occupatio intelligit p sententiā.vt.j.de nox.l.si q̄s a multis.ista est intētio Ja.z Oldr. Ratio differētie inter iudicem z procuratorē est:qz in iudice querim⁹ de occupatione circa iudicij ordinationē. In procuratore vo querimus de occupatione circa iudicij perfectionē. Itē quero vtrū plures procuratores simpliciter cōstituti videant̄ cōstituti insolidū.z videt q̄ sic.vt j.de exercito.l.j.§.si plures.z.j.mandati.l.creditor.§.duobus. nam idem videmus in tutoribus z curatoribus. vt.j. de admi. tut.l.decretū. Contrariū determinat glo.q̄ quilibet videt ostitutus p parte[a].hoc pbo per rōnem.mandatū est cōtractus. vt
a j.manda.l.j. Sed.l.cauet q̄ quoties in eodē actu plures cōcludunt̄ psone.quelibet p parte vī icludi.iste est tex.no.j. de duo. reis.l.reos.§.cū in tabulis. Idē etiā in vltima volūtate.vt.j.de condi.z demō.l.cui fundus.ita est opi.glo. Sed aduerte q̄d est dicere p parte quo ad officiū procuratoris.nō intelligas q̄ si titius cui debent decem ostituit duos procuratores simpliciter q̄ vnus petat quinq̄.z alī⁹ alia quinq̄.sed est dicere p parte hoc qz vnus procurator nō potest agere sine alio. nec admittitur ad agendum nisi cōiuncta psona alterius.z ita exponit hic Inno. extra de procura.c.in nostra.z pbatur in.c.si duo.de procura.lib. vj.nō ob.j.manda.l.creditor.§.duobus.qz ibi fuit apposita di
b ctio vterq⁹[b] que est distributiua sicut dictio quelibet. vñ rē cuilibet insolidū attribuere solet. vt nota.de lega.ij.l.si pluribus. nō ob.de exerci.l.j.§.si plures.qz ibi loquit̄ in mādato ad vniuersitatem alicuius administrationis.hic aūt loquit̄ in mandato ad lites.vniuersale autē mandatū videt directū ad quēlibet insolidū:sed non mandatū ad lites fm Guil.hic.z hanc opi.tenet Bar.z est no.dictum ad executores vltime volūtatis qđ si sunt executores generales quilibet videatur habere ptātem insolidum. Tu tamen in executorib⁹ dic vt in.c.fi.de testa.lib.vj. vbi dī q̄ vnus sine alio non pōt executionē facere nisi in trib⁹ casibus ibi positis.z adde qđ not.Cy.C.de epis.z cle.l.id quod pauperibus.in.xij.q.z Dy.in.l. lucius.§. quisquis. de lega.ij.
4 ¶ Extra quero de duobus. ¶† Primo qñ sunt plures procuratores.vtrum vnus poterit experiri cōtra alterū.z dicit.j.eo. l.qui pprio.§.fi.z.l.qui duos. ¶ Secō quero qñ sunt plures procuratores simpliciter constituti.vtrū sit necesse q̄ ambo agāt
c simul[c].an sufficiat si vnus agit altero prmittente. Istud dubium mouet Inno.extra eo.c.in nostra.q̄ sufficiat vnus. videtur pbare.ē.eo.l.filius.ver.nam quo ad dotis. Inno.tamen videtur tenere oppositum ppter formam mandati. ad hoc.j. de manu. testa.l.si ita fuerit.circa medium. ¶ In glo.sua ibi.nec alteri p dest occupare.tūc differtur quando alīs resultaret perplexitas vel incontinentia:sed vbi non est perplexitas vel incontinētia: sed est datus certus ordo a iure: ibi nihil operatur occupatio vt.j.qui po.in pigno.ba.l.claudius pbebus. ¶ In eād.ibi:ad

nutum

a ¶ Pro pte. dic verum qñ sunt costituti simplr. vt i.d. c.si duo. de p cur.in.vj.sec⁹ no est qñ sunt ꝓstituti insolidum vel q̄ posset exeq̄ incepta.p alterā. z do.Bar.hic.

b ¶ Uterq⁹.de qua dictione vide Franc. arc.in.l.iij.§. ex scto.in.iij. col.in prin. ō acēq̄.pos.z remissiue in.l.q̄ duos.de vul. z pupil.

c ¶ Simul.vide eūdē bal.i mar.inver.psona.et Dy.in l.cū si. in ti.j. de cur. furio. z ibi Rico.ō neap.q̄ sivn⁹ negat: alter ꝓstitet habet p nō rñso.z p cedit tanq̄ ō contumacē.

Universidad de Deusto

nutum agentis.nam dicit nostra interesse ne ab officio repellamur:licet nullum commodum sentiamus ab eo.vt.j.de man. te. Licstamento centurio.vt quam.l.dirip dicit interesse cõmissarii nõ repellatur a commissaria.z pbatur per istam gl.z ter.nostre legis.z tacit qõ habes in simili q̃ sola satisfactio volũtatis habetur loco interesse.vt.j.de odi.ob causam. l. penul. vbi not. ¶ In eo.tbi.§.curatores.z vide.l.j.C.quando tu.vel cur.

¶ Additio Bal.

Curibus. ¶ Hanc legem examina. vt not. in Specu.eodem titu.§.ratione autem formeversi.quid si duo.cum versi.se.z vide.C.de episco.z cle.id quod pauperibus in.xij.q. per Ly.occupantis.vt in.c.si duo.extra eo. lib.vj. vide Inno.de statu mo.in singulis crit.vide oino Dy.de leg.ij. Lucius.§.quisqs.

Eruum quoqz. Filius z seruus possunt constituere procuratorem ad negocia. Item ordinata causa liberali seruus potest cõstituere procuratorem.z etiam ipe ab alio constitui procura. hoc dicit. ¶ In tertu tbi.peculiaria idem intelligo de monacho cui est cõmissa gubernatio pdiorum. ¶ Naz monachus z seruus equiparant.vt notat Inn.extra de priui.c.cum olim.

Cum vero. Mo.q̃ pendentia litis habilitat aliquez qui alis esset inhabilis. Et ꝺ̃ qñqz inhabilitat.vt.j.de mune.z bono.l.reus delatus.

1 ¶ Eius procuratorum dicitur pertinere ad vtilitatem publicam.

2 Defensor ad allegandas causas absentie in causis capitalibus admittitur.

3 Procurator an possit constitui ad media cause.

4 Productio sola libelli an possit fieri p procuratorez accusatoris

5 De banni exceptione.

6 Banni exceptio an excludat pcessum.

7 Procurator in cã capitali an admittatur p collegio.

8 Mandatum an requiratur ad allegandum causas absentie.

Publice. Iste.§.diuiditur in tres partes:q̃ primo loquitur in causis pecuniarijs.secõ loquit in causis criminalib? capitalibus.tertio loquitur in causis criminalibus non capitalibus.secõa tbi.nã.tertia tbi.quicunqz.z hoc dicit in causis pecuniarijs interuenit procurator ad totam cãm. In criminalibus capitalibus interuenit tantum ad allegãdas causas absẽtie.in criminalibus vero non capitalibus in quibus absens damnari potest interuenit.s.ad plenam defensionẽ.h.d. ¶ In tex.tbi defendi.s.plenarie. ¶ In tex.tbi apparet si quis

1 intueatur rescriptũ tamen verba rescripti nõ habemus. ¶ No. q̃ ad publicã vtilitatẽ dicitur pertinere vsus procuratorum. ¶ Secundo no.q̃ in causa ciuili z pecuniaria nõ solum ad absentiaz excusandã,sed etiam ad totã litem. ¶ † Tertio no. q̃ in

2 causis criminalibus capitalibus admittitur defensor ad allegãdas causas absentie. ¶ Quarto no.q̃ in causis criminalibus non capitalibus admittitur ad plenã defensionẽ. ¶ Quinto z vltimo no.quandam regulam q̃ vbicũqz sententia potest ferri contra absentez.tbi pro absente potest interuenire procurator z defensor. Eos habetis glo.magistram z claram opponentez z distinguentẽ tria gña causaꝝ.z ego eundẽ ordinẽ seruo. Dicitur hic q̃ in causis capitalibus admittitur defensor cõtra q.imo ipse reus habet personaliter cõparere.z procurator non debet admitti.vnde videtur obstare.j.de publicis iudicijs.l.pe.§.ad crimen. Timore huius contrarij.gl.tria genera causarum distinguit z dicit q̃.§.noster tractat de istis tribus generib?.z sic iste §.est magistralis.dicit ꝑ q̃ q̃dam sunt capitales,que tribus modis dicuntur. Primo modo quando amittitur vita. Secundo modo quando amittitur libertas z ciuitas. Tertio modo quãdo amittitur ciuitas tantum.vt per deportationem.vt.j.de bonorum poss.l.edicto.§.rei capitalis.z no.ꝺ̃.de iurisd.om.iudi.l. imperium.z in istis causis talis datur regula.s.q̃ non admittit procur.nec ex pte rei nec ex parte actoris.nã in facultate pcur. dandi vel non dandi cadẽ est regula circa actorẽ z reũ.tex.ẽ no. j.an per alium causa appellationis.l.prima in fine. ¶ Modo contra istam regulaz oppono glossa tribus modis.primo quia l.cauetur q̃ in causa capitali admittitur defensor pro accusato vel inquisito.vnde videtur oblt.j.de appellationibus.l.lucius. C.de accusationibus.l.si cuiusdam.respondet glossa z notat q̃ in.l.lucius defensor non est procurator sed dominus pro pprio interesse comparens.z hanc solutionem omnes doctorez tenẽt communiter. ¶ Ex hac solutione infero ad talem questionem statuto cauetur q̃ pater teneatur soluere condẽnationez filij vl q̃ fiat eidem assignatio per patrem legitime portionis in qua

a fiat fiscalis executio q̃ statutum valet a vt no.gl.expresse.C.de decre.decu.super rubrica.que gl.non est alibi:licet negari non possit q̃ istud statutum sit iniquum vt.ꝺ̃.de bis qui sunt sui vel alie.iur.l.si qua pena.z in spec.de execu.sententie.§. sequit ver. quid si filiussami.nec ob.gl.ordi.que est.j.ꝺ̃ noxal.l.z si condemnatus.que dicit q̃ filio condemnato patitur executionẽ.ꝺ̃ hoc etiam no.in.l.penul.C.qui bo. ced.poss. quia illud est verum in ciuili non in criminali cõdemnatiõe.presupposito tamen q̃ statutum valeat.vt dixi.dico q̃ pater admitteretur pro filio ad plenam defensionem etiam in homicidio.comparet enim p suo singulari interesse ratione cuius interesse poterit se constituere procuratorez vt.d.l.lucius.ad hoc facit quod no.in.l.ij.ꝺ̃.si ex noxa. causa agatur ad idem facit qño.j.de inof.testa.l.si suspecta.in princi.illud intelligas nisi verba statuti refragentur.sicut est in statuto. ¶ Habemus hic in perusio quod requirit accusatum per seipsum personaliter comparere.alias mandat iudici q̃ procedat ad condemnationem si filius non comparuerit illo casu bñ admitteretur pater:sed si filius non comparuit sequenda ẽ forma statuti in condemnando.vt.j.ad muni.l.constitutionibus.z l.psperit.qui z a qui.de exercito.l.j.§.si is qui nauẽ.nam a forma statuti non est recedendum.facit extra de priuile.c.porro.et hec solu. ¶ procedit quantum ad.l.lucius.z est quantum ad.l.si cu iusdam. Sed Bart.ad legem si cuiusdam.respondet aliter.et dicit quod aut principalis est detentus.z est in fortia magistratus.z tunc admittitur procura.q̃ processus non potest esse ludibrio.nam sententia ferretur in presentem:z in eum fiet executio aut dominus non est detentus tunc pcu.non admittit̃ in causis capitalibus ſm eum Guil.de cu.dicit similia verba: sed loquit̃ in causa appellationis in.l.cos.§.super bis.C.de appel. Ego dico q̃ in principali causa.ista opin.Bart.est falsa:quod sic p bo in causa principali semper reus ꝺ̃ personaliter detineri. ex quo cã est capitalis.vt.j.de cu.reo.l.ij.C.de accu.l.si.z C.de exhiben.re.l.ij.C.de custo.reo.l.j.xxij.q.v.c.circuncelliones.ergo sequitur q̃ semp in causa principali capitali procura.admittertur:quod est falsum.z idem dico in causa appellationis.vt.j. an per alium causa app.l.j.fallit in vno casu quando per appellationem causa deuoluit̃ ad iudicez alterius territorij:quia tũc cum reus detineatur in carcere iudicis a quo.vt not.Innocen. de senten.ex com.c.vt fame.sequitur de necessitate q̃ coram iudice ad quem admittetur procura.cum principalis detentus non possit comparere.ipsa enim natura manifestum est quod detentus in vno loco alibi personaliter interesse non potest.vt.j.ꝺ̃ custo.reo.l.ij.§.fina.z hoc intelligo quando procurator detentivult comparere ad totam defensionem vel ad litis contest.vel ad sententiam.hoc enim regulariter non potest in causa capitali.

5 ¶ † Sed iuxta hoc quero nunquid ad media cause possit pcu. stitui.media cause sunt quecunqz post cõtestationem litis.zan te sententiam contingnt sicut est proponere exceptiones peremptorias. Item producere testes vel instrumenta est probandum vel reprobandum. Item excipere contra testes vel instrumẽta.queritur igitur vtrum procurator ad hoc specialiter constitutus sit admittendus necne de procuratore generali.certuz est q̃ non:q;vbi de crimine speciali disputatur mandatum spãle requirit̃.vt.j.e.l.non solum.§.ri. Questio ergo procedit tñ in habente speciale mandatum glo.tangit istam questionẽ in.ꝺ̃.§.ad crimen spe.tangit in ti.de procu.§.j.v̄.sed nunqd ad media cause z videtur dicere q̃ procurator admittatur.quidam doct, tenẽt contrarium:quia a quo remouetur genus remouetur quelibet eius species.vt no.C.de trãsac.l.si causa cognita.sed hic remouetur genus.i.defensio que per procuratorez non potest fieri.ergo remouetur quelibet eius species z quilibet articul? defensionis.ego sic dico q̃ quedam est mera defensio quedam defensio cum impugnatione agẽtis.l. ad meram defensionẽ potest veniri duobus modis. Primo mõ opponendo exceptionẽ peremptoriã criminis.et cũ excipiens fingatur agere forte pcur. non admittitur de iure:iz de consuetudine seruetur contrariuz quedã est defẽsio que inducit plenã probationẽ vt pducere capitula sup innocentia z pducere testes.tunc ista defensio videt q̃ recipiatur per procuratorem:quia non continet instar agendi.et sic distinguẽdo põt saluari vtraqz opinio.si autez est defensio non mera sed habet annexam impugnationem,z tunc fine dubio repellitur. Exemplum in exceptione lenocinij vt.j.de adul. l.ij.§. qui hoc dicit. z. §.si publico.z vbicumqz exceptio continet retroculationem criminis in accusatorem.vt extra de excessptio.c.j. dixi de fundamento mediorz fine cause. ¶ Modo rẽ stat querere quid in preparatorijs cause.z quid in his que post sententiam contingunt primo ergo quero nunquid in causis capitalibus preparatorie cause admittatur procurator, preparatorie autem cause sunt libelli oblatio:partis citatio et reliqua que ante litis ptestationem examinantur si peccant

a ¶ Valet.vide tu fel.in.c. ius gñale.j. di.z qõ ibi dixi in apost.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ō iure necne. sicut est an iudex sit competens: an accusator sit legitimus. ꝛ similia: vt extra de accu. c. j. ꝛ. C. qui accu. non poss. l.
4 non ignorat. de istis ergo videamus. ¶ † Quero de ꝓductione libelli. vtrum sola ꝓductio libelli possit fieri per ꝓcuratorem accusatoris. videt q̄ sic. sicut certa ꝓparatoria vt statim dicaꝫ ¶ Contrariū est vez. nam cū debeat fieri inscriptio expressa vel tacita ad penam talionis debet ista inscriptio fieri per principalē non per ꝓcuratorem. ad hoc facit qō no. C. de his qui accu. non po. l. j. ꝛ. C. de his qui. vt indig. l. polla. ¶ Scōo quero q̄d de exceptione iudicis non competentis. vtrū possit in cā capitali opponi per ꝓcura. in hoc dicit Jnno. q̄ fic: qr ista exceptio non tāgit crimen intentatū quo ad defensionem criminis. ita no. Jnno. extra de accu. c. veniens: qō tene menti. Jdem dico si opponat̄ accusatori q̄ non sit accusator legitimus qō possit opponi per ꝓcuratorem: qr ille potius excipit quo ad defensionē nō veniendi q̄ ad defensionem facti. vñ ille appellat̄ accusator. vt. d. c. veniens. Jdeꝫ dico si opponatur exceptio ineptitudinis libelli. nam etiaꝫ ipe iudex dꝫ ineptum libellum repellere. vt no. ¶ Cy. C. de accu. l. reos. pbatur in. l. j. de officio assess. ꝛ. C. ne q̄s in sua
5 cā iu. l. ñ. ꝛ. C. de his qui ad eccle. ofu. l. si seruꝰ. cum si. ¶ † Modo iuxta p̄dicta querit quid de exceptione banni. premittovnū ꝟbum qō dicit Cyn. in. d. l. reos. qr idem est dicere bannitus qō est dicere qō impune possit offendi facit pro eo: qr quilibet bannitus videt diffidatus. ꝛ post no. C. de epi. ꝛ cle. aut̄. item nulla cōitas. de capi. di. l. amissione. §. j. sed hoc non est vez. qr bannū est extraordinaria snia. ꝛ dꝫ effectus banni restringi. vt no. idem ¶ Cy. de hered. infti. l. j. vnde dico q̄ nullus bannitus pōt impune offendi nisi ille de quo noiatim statuto cauet q̄ impune possit offendi. illud em̄ statutum valet[a]. vt. j. de alleato. l. j. §. qō añt vel dic q̄ aut est offensio que punit̄ per ius ciuile. tunc offendēs bannitū punit̄. vt dixi. aut punitur solū per ius municipale. tūc refert. aut est tale bannum quod equiparatur deportationi tūc bannitus est extra protectionem communitatis. vnde ius municipale ei non patrocinatur. hoc tangit Cy. in. l. j. C. de natura li. lib. iste enim perdit iura ciuitatis suc. vnde exulat. vt no. Jac. ō are. in. l. ex facto. §. ex facto. ad trebel. aut non equiparatur deportato. tunc non licet cum offendere. ꝛ iura dicunt qō sibi ius reddit̄ vt. j. de mi. l. papi. exuli. ꝛ. j. man. l. si tibi mandauero. §. is cuius bona. Quando añt equipare deportato ꝛ qñ nō. dic vt no. instī. qui. mo. ius pa. po. so. vbi est glo. vulga. ꝛ no. Hoc p̄misso dico q̄ exceptio bāni que introducit̄ per statutū est illius generis ꝛ formet sicut statutū disponit. vnde qñq̄ bannito statutū denegat iurisditionez iudicis. qñq̄ denegat ꝓcessum cāe. qñq̄ rōne banni introducit exceptionem peremptoriam criminis. si ergo statutū aufert iudici iurisditionem est videndū. vtrum procurator possit opponere exceptionem banni ad hunc finē excludende iurisditionis. Jtem si statutum excludit ꝓcessum cause. si militer est videndū: an admittat̄ ꝓcurator. ꝛ in istis duobꝰ dicit Jaco. bu. q̄ fic: qr exceptio banni examinat̄ seorsum a principali. q. vnde ipe dat talem regulam q̄ in qualibet emergenti que examinat̄ ante lit. ꝓtest. ꝛ sic examinat̄ seorsum a principali delicto admittit̄ ꝓcurator. ꝓbat ipe hoc per. l. p̄ses. C. ad. l. fauī. de plagi. dicet aliq̄s grossi capitis q̄ illa. l. nihil dicit de ꝓcura. sed certe subtiliter intuendo immo dicit. qr dicit q̄ eā talis non incipit ventilari nisi exceptione sopita. ergo ista exceptio dicit̄ causa capitalis. ꝛ sic admittitur procurator per primam regulaꝫ nostri. §. ꝛ pro ofio Jaco. facit dictum Jnno. in. d. c. veniens. qr per procuratorem pōt allegari coram iudice q̄ dominus non tenetur comparere: qr est iudex incompetens vt excuset procuratoris absentiam per allegationes cause iuris. Pari ratione potest ꝓcurator excipere sic quod dominus non tenetur comparere: quia non potest procedi. vt. j. iudi. solu. l. vir bonus ꝛ. ſ. ne q̄s eum. l. j. §. offilius. do. Cyn. dicit q̄ exceptio banni siquidem exceptio clara ꝛ probata potest opponi per procuratorem: quia cum appareat aperta calumnia accusatoris idem operatur acsi libellus esset ineptus. vt singulariter no. Jnno. in. c. j. de officio vica. ꝛ facit quod no. j. de bon. lib. in. l. qui cuꝫ maior. §. si patris si autem ista exceptio non est probata: sed probāda: quia est dubia. ꝛ petitur terminus ad probandum: vel est dubia: quia illud bannum reperitur cancellatum: sed dicitur qō cancellatio non tenuit: tunc non admittitur ꝓcurator. ꝛ ita disputando tenuit do. Jaco. de belui. in. q. de rauageū. ꝛ do. Barto. tenet in. §. ad crimen. sed do. Jaco. bu. non facit vim. vtrum exceptio sit liquida vel non: quia non est questio de victoria super exceptione: ſz de ipso obiectu. vtrum obiectus exceptionis possit fieri per ꝓcuratorem vel non. ꝛ dicit ipse q̄ fic. qr venit potius ad excusandum contumaciam rei non comparentis quam ad exclusionem criminis: qr non opponitur eo modo ad crimen excludendum ſm Jac. inspiciendus est ergo modus opponendi sicut dicit Jnno. in plerisq̄ locis. Si tu tenes opi. Jaco. de bel. responde ad

a ¶ Valet. ad de. d. bar. soc. in ꝓsi. civī. in ci. pīs. i prin. in. ſ. pte. vbi q̄d de statuto ꝓcedente aliq̄ō premium occidenti bānitū. an sit validum.

l. preses quod ibi ciuilis questio dominū incidebat in criminali. vnde in hoc sto cum Jaco. bu. q̄ in casu illius. §. admittat̄ procurator: sed in casu nostro criminalis incidit in criminali vt no. in. l. vlti. C. de ordi. iudi. vnde bene fatcor opin. Jac. but. in alio exemplo. Dicit statutum quod solvens collectam possit impune occidi nec ius reddatur. dico quod illa exceptio potest opponi per procuratorem: qr ciuilis hic incidit in criminali. nam debere solvere collectam est ciuilis obligatio. non autez est crimē de sui natura: quod tene menti. ¶ Reuertendo ad. q. de rauageū. dico quod illa questio habet aliam considerationem. debemus enim considerare quando exceptio opponitur non solum quid operetur si excipiens vincit. Sed quid operetur si excipiens succumbit. nam si sententia lata contra excipientem excludit plenam defensionem rei. tunc procu. debet admitti: qr non repugnat regula ꝓpter quod sciendum quero. opposita est exceptio banni ad processum. ꝛ recepta per iudicem lite contest. opponitur in forma peremptorie. queritur nunquid possit. ꝛ videtur qō non: qr ob. exceptio rei iudicate. vt. j. de pe. l. quod in diē §. si ratione. intelligo quando iudex discussit. de excep. sed si iudex non recipit exceptionem a principio. non ob. exceptio re iudica. vt ibi patet. ¶ Jn contrariū q̄ eadem exceptio banni possit postea referri videtur probari per. c. veniens. extra de restit. per ea que no. Jnnocen. de rescriptis super literis. ꝛ Cyn. in. l. prescriptionem mendaciorum. C. si contra ius vel vti. pub. nam ad diuersum finem opponitur nunc quam retro fuerit obiecta. hoc probo per rationem. exceptio banni non admittitur nisi sit liquida vel summatim possit liquidari. vt no. j. de iureiu. l. nam ꝛ postea. in princip. Sed post litem contesta. debet plenarie discuti.]Hunc arguo. l. cauetur qō sententia lata ex summaria cognitione non preiudicat in ordinaria. vt. j. de re iudica. l. a diuo pio. §. si super rebus. ergo si ista exceptio poterit iterato opponi. breuiter dico distinguendum. aut fuit indiscussa vel summatim discussa tunc possit opponi denuo. aut fuit ventilata ꝛ plenarie discussa ꝛ non possit iterato opponi. argumen. eorum que
6 no. ſ. de his qui sunt sui vel alieni iuris. l. si iudex. ¶ † Juxta p̄dicta querovtrum exceptio banni excludat processum. licet statutum nihil dicat de processu: sed solum de crimine. ꝛ videtur q̄ non quia peremptoria. ¶ Jn contrarium: qr descendit ex re iudicata cum bannū ex forma statuti habeat vim snīe. ergo impedit lit. ꝓte. vt extra de lit. ꝓtest. c. exceptionis obiectus. dices tu vez est: qō descendit ex re iudicata: sed non sup hoc maleficio: ſz sup alio. ergo nō impedit ꝓcessum. Sed ego respondeo q̄ ſz super alio. tñ sup preiudiciali. vnde perinde impedit ꝓcessum acsi sup eodem esset iudicatū. arg. j. de excep. l. fundi ꝛ. l. fundū. Preterea hoc probo sic. exceptio bāni pōt opponi post sniam: qr ex mero odio introducta. vt. j. ad macedo. l. tamꝛ si. ergo multo fortius potest opponi ante sententiaꝫ in qualibet parte processus tutius est tenere q̄ nō impediat processuꝫ nisi statim hoc dicter Jtem q̄ non possit opponi post sententiam nisi in casu speciali. vt. l. j. C. de iur. ꝛ fac. igno. vbi vide nisi per formam statim processus esset nullus ipso iure: qr exceptio nullitatis instantie semper potest opponi. vt no. C. de proba. l. exceptionez. facit. j. de iudicijs. l. non iccirco. §. cum postea. cuꝫ si. ¶ Juxta predicta quero lata est sententia capitalis contra titium absentem. iste vult dicere istam sententiam nullam ipso iure queritur vtruꝫ procurator admittatur ad causam nullitatis. de causa enim appellationis. certum est qō non. vt. j. an per alium causa ap. l. j. sed certum est q̄ causa appellationis includit in se causam nullitatis. vt. j. fami. her. l. quedam mulier. de iure patro. l. carmelia pia. et no. in. l. j. C. quando prouoca. non est necess. ergo in causa nullitatis non admittitur procura. glo. tamen in decretis dicit contrariuꝫ. qr nō disputatur in ea de crimine: sed de processu tñ: vn de ista causa nō est capitalis ſm glo. Ego credo cōtrariū: qr cū exclusio snie contineat plenā defensionē a cōdemnatione ꝛ eius repulsa contineat plenū iudiciū ꝛ capitale. dico q̄ procurator nō debet admitti: qr oēs rōnes que vigent in cā prima vigēt in cā nullitatis. ꝛ inter ceteras rōnes quare nō admittitur procura. est qr fidelius reus pro se exequetur. vt tangitur. j. c. l. non soluꝫ §. si. ꝛ qr presentia rei opus est. vt in. l. ij. C. de custo. reo. inverbo adacta deductus qui tex. est multuꝫ no. ¶ Et circa istud primū genus causarum capitalium formo tibi vnam questionē quid si pena capitalis per statutum redacta est ad penā pecuniariam. ista questio pōt habere duas partes. primo qñ ex mera pecuniaria. scōo qñ in defectū pene pecuniarie surrogari dꝫ pena corporalis. sup primo passu sunt opi. diuerse. nā dñs Cy. dicit q̄ pcu. admittitur: qr dꝫ cōsiderari effectꝰ iudicij non titulus criminis ar. j. de iure do. l. cum in fundo. §. si fundus. d. Jac. bu. distinxit inter accusatorem ꝛ accusatum. nam dicit ipse si titulus criminis cadit in publicum crimē ex parte accusatoris non admittit̄ ꝓcurator per. §. ad crimen. sed ex parte rei admittitur ꝓcur. per

regulam

Universidad de Deusto

regulam que traditur inverſi. vbicunq; & ita tangit Ja. bu. ſup hoc. §. alibi dicit indiſtincte qđ non admittitur pcu. q; lz ſit alterata pena qualitas criminis non mutatur nec deſinit iniuria eſſe publica vel minus atrox. nam minoratio pene nihil infert in minoratione delicti. & arguit ex. l. manicheos. C. de here. tu tene ſimpliciter opi. Cy. q; non genus criminis: ſed ſnia eſt ſpectanda. ar. ĵ. de pen. l. qđ ad ſtatum. & ita cõiter practicatur. de h̄ no. per Cy. C. de accuſa. l. reos. & C. de tranſac. l. tranſigere vel paciſci. ad finem. ¶ Super ſcđo qñ ſurrogandavenit pena corporalis in defectum. Dy. in. d. l. reos. Dy. in. l. ĵ. de pu. iud. & ibi bar. & oēs doc. cõiter ſunt iſtius opi. q; non admittat̄ procurator inſpecto qđ euenire pōt. & q; ipa pena corporalis eſt pprie pena delicti. ar. ĵ. ad. l. ſal. l. ĵ. §. item ſi ita verſi. ego didici. &c. & in. l. ĵ. de penu lega. Sed hoc eſt intelligendum qñ illa pena corporalis venit ex pria natura maleficij. ſecus ſi veniret ex ſuppletione iudicis ex ſuo officio & ppter inopiam caſtigat corpus. vt. l. ſi quis id qđ. §. in ſeruos. ff. de iuriſdi. om. iu. iſtud eſſi q; extraneum eſt natura litis mote non ꝓſideratur. vt in. l. qui cum maior. §. ĵ. de bo. liber. ĵ. de in litem iur. l. ĵ. & qđ no. ĵ. ſi cer. pe. l. certi ꝺditio in prin. alis ſequeret̄ q; in nullo crimine admitteret̄ procurator cũ per. §. pena grauior & per. l. hodie. de penis. poſſit iudex trãſmutare penaz pecuniariam in corporalem cã cognita qđ falſum eſt vt hic inv̄. vbicunq; ergo regule que traduntur in hac materia debent intelligi pena non tranſmutata ſm naturaz primi delicti qđ tene menti. ¶ Ulterius quero ponamus q; procurator admiſſus eſt per iudicem & aduerſarium. per iudicem eſſi tñi inuito aduerſario non poſſit admitti nec per aduerſariuz tantũ ĵnuito iudice. ar. ĵ. eo. l. filius. §. milites. ¶ Modo quero vtruz proceſſus teneat necne. & qđ proceſſus non teneat ſic ꝓbo. Regula non admittit procuratorem in cã capitali eſt regula iuris ꝓhibitoria: ſz iuri ꝓhibitorio non pōt derogari per iudicem. vt. C. ne fideiuſſo. dē. l. ĵ. & C. ad velleia. aut̄. ſiqua mulier. Preterea lz illa exceptio ſit exceptio procuratoria tñ reſpicit nullitatem mand. q; mãdatum eſt ipo iure nullum. & iſta ſunt paria eſſe falſum procuratorem & mandatum nullum. arg. ĵ. de verbo. fig. l. paulus. Preterea lo buiat proceſſui. vt. ĵ. de pu. iudi. l. pe. ad crimen inverbo frustra. ergo proceſſus non tenet. ¶ In ſtium vī. l. cauet̄ q; quidam viator accuſauerat vxorem de adulterio & cã fuerat agitata per procuratorem tpe ſententie vxor coniuncta allegabat contra proceſſum exceptionem procuratoriam. dicit. l. qđ illa exceptio nõ procedit immo dz accuſator condemnari. iſte eſt caſus. C. de adult. quis indubitati ſmvnam lec. Preterea non eſt verum q; mandatum ſit nullum: immo eſt aliquod niſi opponat̄ hec debet opponi ſuo tpe. i. ante lit. ꝓteſta. vt in. c. iur. ambiguum. de iudi. li. vj. vbi de hoc. Breuiter in hac. q. ego ſic diſtinguo aut nos loq̄mur de iſta exceptione cꝫ tum ad actum exercitum. aut cꝫtum ad actum exercendum de futuro. Primo caſu dico q; illa exceptio non impugnat retro geſta: q; imputet ſibi pars que talem procuratorem admiſit ar. ĵ. iu. ſo. l. iij. §. nunc videamus. aut loquimur quantum ad actum exercendum tunc refert aut non reſtat niſi ſola pnunciatio iudicis tunc iſta exceptio non poteſt opponi q; videt̄ opponi poſt concluſionem cauſe. & dicit Jnn. q; poſtq̄ eſt concluſum in cã nihil pōt opponi. ita no. ipe. extra de cã poſſ. c. paſtoralis. aut reſtant alia actitandave. ꝓbanda. tunc dico q; iſta exceptio poteſt opponi: q; natura cauſe refragatur procuratori. & in quolibet actu iudicij natura cauſe dz ſeruari. non ob. §. rati. q; ibi loquitur qñ cauſa de ſui natura erat tractabilis per procuratorem. Fran. Bc. tenuit opi. q; proceſſus eſt nullus. & dicit q; verus intellectus. l. cuis indubitati eſt qđ accuſator fuit in iudicio vſq; ad ſniam pſonaliter non per procuratorem. tpe vero ſententie non erat pſens nec ipe nec alius p eo. & tamen valet ſententia condemnatoria accuſatore non pſite nec citato. & eſt ſpeciale in cauſa criminali. & eſt iſtud multum notabile qđ ꝺdemnatoria poſſit fieri abſite & non citato accuſatore ſecus tñ in abſolutoria q; ad eam debet accuſator citari. vt no. Jnnoc. extra de accu. c. lz in beato petro. vbi vide. apparet ergo q; l. cuis indubitati non loquitur de geſtis factis cuz procuratore ſed cum principali perſona ſecundum Fran. Accur. Communiter nos tenemus qđ valeant acta per procuratorem ſi eſt admiſſus licet admitti non debuerat & ſic quod fieri non debuit factum tamen tenet. vnde probationes facte per talez procuratorem non ſunt nulle. Similiter ea que reſpiciunt ſolennitatem iudicij. vt lit. conteſta. iſta ſunt valida. & iſta opin. per omnes canoniſtas approbatur in. d. c. iur. ambiguum. quod tene menti. Eſt verum q; de ſententia poteſt hodie eſſe dubium vtrum poſſit formari qñ procurator fuit in cauſa capitali. & dico quod non poteſt formari in procurator fuit in cauſa capitali. & dico quod non poteſt formari in ipſum procuratorem: q; ſi procurator vincit tunc eſt caſus in. l. cꝫ uis indubitati. non enim fertur in ipſum: ſed pro ipo. ſi autem ſuccumbit eſt caſus in. l. fin. C. de iniurijs: q; verba ſententie criminalis formanda ſunt. i. dirigenda in ipſum dominum, & in hoc illa. l. vltima. C. de iniurijs licet ſit vulgaris eſt multum not.

7 ¶ † Ulterius quero quid in cauſa collegij vtrum in cauſa capitali admittatur procurator pro collegio accuſato vel accuſante Quidam dicunt q; ſic per tert. in. l. tam collatores. §. ĵ. C. de re milita. Alij dicunt aut nos loquimur in collegio accuſato tunc pena non poteſt eſſe capitalis quo ad ipſam vniuerſitatem: licz poſſit eſſe capitalis quo ad ſingulos delinquentes & ſingulariter accuſatos. vt not. Jnnocen. in. c. ſicut. de ſymo. & de ſenten. ex commu. c. grauẽ. & in. c. pſentium. de teſti. lib. vj. merito ergo pro collegio accuſato admittitur procurator ſiue ſindicus. Aut collegium non accuſatur ſed accuſat alium ad penam capitalem tñc verum eſt quod admittitur ſindicus ad accuſandum hoc modo q; licet dicat accuſo nomine collegij non tñ dicet accuſo ſindicatorio nomine collegij. immo debet accuſare proprio nomine et ſubſcribere. vt. C. de his qui. vt indig. l. ĵ. C. qui ac. non po. l. ij. et hoc in crimine publico. ſed ſi crimen eſt priuatum ita qđ ſuo nomine non habet ius accuſandi hic deficiunt antiqui doct. oportet enim omnino dicig ſindicario noie poſſit accuſatio formari cum vniuerſitas in qua ſunt infames & inſenſati non poſſit accuſare per ſeipſam. ſequeretur q; ſi tu repellas reos ſindicum impune offenderetur vniuerſitas quod non eſt dicendum. vt. ĵ. de iudi. l. ſi longius: §. ĵ. & hec dicta ſunt quo ad primum contrarium. ō. §. ad crimen. & quo ad primam partez iſtius materie. ¶ Sedo oppo. gl. de. l. fina. C. de iniurijs. vbi in cã que poteſt eſſe capitalis admittitur procurator. Reſpondet glo. q; ibi eſt ſpeciale in pſonis illuſtribus. illa. l. loquitur in pena arbitraria. vt patet inſti. de iniurijs. §. pena. Modo ſi eſt ſpeciale in. d. l. ſi. ſequitur q; vbicunq; eſt pena arbitraria non admittit̄ procurator. & hoc tenet Ja. de are. ff. de iniurijs. l. ſi. & hoc facit pro ſtatutis que dant arbitrium iudici circa impoſitionem penarum vt in illa cauſa non debet procur. recipi. ego in hoc diſtinguo aut conſueuit imponi pena pecuniaria aut corporalis. aut interdum vna interdum altera. Primo caſu admittitur procurator. Sedo & tertio caſu repellitur. & hoc per id quod habuiſti notatum in. d. l. quid ergo §. pena grauior. vbi dicit glo. quod in penis arbitrarijs recurrendum eſt ad conſuetudinem per quod eſt dico ſi ſuri imponitur pena centum librarum: ſed vltra hoc eſt conſuetudo quod bulletur vel notetur publica ignominia que pena requirit perſone preſentiam quod non admittatur procurator qđ tene mẽti. ¶ Tertio oppo. contra predictam regulã que dicit q; in cauſis capitalibus non admittitur procurator de iſto ter. naz in capitalibus reſpondet glo. quod hic non loquitur in procuratore comparente ad plenam defenſionem: ſed in executore qui excuſat abſentem a contumacia allegando cauſas abſentie. Ex hoc tamen nota. quod allegatio cauſarum abſentie dicitur defenſio et facit ad ſtatutum quod dicit quod non ſoluens collectam nõ audiatur in agendo vel defendendo quod huic non competat allegatio cauſarum abſentie nec poſſet ſua contumacia excuſari quod non credo verum: quia defenſio eſt de iure naturali et non poteſt tolli etiam per principem nedum per ſtatutum municipale. vt in. c. paſtoralis. §. fina. de re iudi. in clc. facit. ĵ. de re mili. l. iij. §. ſi ad diem. ¶ Per hoc etiam dico quod ſi ſtatutum dicit quod lapſo termino banni non recipiatur aliqua defenſio quod tamen poteſt allegari neceſſaria & probabilis cauſa abſentie ſaltem ope reſtitutionis in integrum implorande. vt ĵ. de integ. reſtitutio. l. fina. hoc tamen non ſeruant aſſeſſores: quia ſtatuta loquuntur nimis preciſe & in iſta ciuitate peruſij ſtatutũ vult quod nulla defenſio admittatur et fingit eum confeſſum. contra quam fictionem regula dicit quod non recipitur probatio: quia fictiones non recipiũt probationes. ¶ In contrariuz vt. C. de proba. l. ſine poſſidetis & ita communiter obſeruatur. & Dyn. dixit quod iſta ſtatuta valent quod contumax habeatur pro confeſſo. vt. l. diuus de cuſto. reo. per Dyn. ſed de iure communi licet contumax interduz habeatur pro confeſſo in delicto commiſſionis. vt. ĵ. de ſuſpect. tu. l. impuberibus. & arg. C. de pro cura. l. eum qui res agit beredum. ſecus tamen eſt in delicto cõmiſſionis. vt in dicta. l. diuus niſi in crimine hereſis vbi ille qui contumaciter ſtat per annum in excommunicatione habetur p

8 confeſſo. vt patet. xj. q. iij. c. rurſus vbi ō hoc vide. ¶ † Reuoco in dubium vtrum ad allegandum cauſas abſentie requiratur mandatum. breuiter dicit Jnnocen. aut quis allegat cauſam abſentie facti vt infamitatis tunc non requiritur mandatum. Aut allegat cauſas abſentie iuris puta allegat priuilegium abſentis vel incompetentiam iudicis vel ſimilia tunc ſi quidem allegatio fundatur ex geſtis tunc requiritur mandatum ita elegan ter not. Jnnocen. extra de accuſa. c. veniens quod tene menti.

¶ Quero vtrum requirat̄ habilitas perſone dicit hic gloſſa. quod non. vnde ſemina admittitur et minor. Et hoc per tex tũ, qui dixit quamuis nec etiam debet cauere de ratõ. vt nota. infra de regulis iuris, l. in eodem, §. nemo. Breuiter iſtud

Universidad de Deusto
Biblioteca

estverum in excusatore qui allegat cām absentie facti. Sz in eo qui allegat cām iuris requiritur habilitas psone: qz requiritur mandatū qō in psona habili debet fundari. vnde ista v̄ba q̄uis ꝛc. recipiunt hoc casu restrictionem de habilitate iurta no. in. l. j. §. itē nunciatio. de no. ope. nun. per Ja. de arc. ¶ Tertio quero in ista pte q̄d operet allegare cās absētie. ℜ Rideo qz si allegata ꝛ pbata cā absētie iudex pcedit adulterio: a pcessus est nullus ꝓpter dolū iudicis. vt no. C. de re iudi. l. quesitum. Judex ergo cui allegatur causa absentie non dz festinare ꝛ sic retardat pro cessus. Et an idem sit in ciuili cā quod in criminali habes. j. de nego. gest. l. liberto. §. fi. ꝛ extra de polo ꝛ otu. c. cum dilecti. et h̄ dictum sit de tertio ḡrio. ꝛ de offi. excusatoris in cā capitali ꝛ sic habemus de primo genere causarum. ¶ Venio ad scām partem ꝛ dico q̄ quedam sunt cause medie que non sunt cause capitales nec tamen sunt simplices pecuniarie. ꝛ sub isto scō genere causaꝝ gl. ponit relegationē. Item ammotionē ab ordine et canoniste ponunt ammotionē a būficio ecclesiastico. vt no. Jnno. de accu. in. c. qualr ꝛ qñ el scō. sunt ꝛ alie plures pene q̄ sub isto genere pñt includi de q̄bus habes ī. l. mortis. j. ō penis. dicit ergo glo. q̄ in isto genere causaꝝ nō admittit procurator per ter. in. l. j. §. j. j. an per alium cā ap. recī. q̄ hoc fit verū gl. pbat si snīa relegationis pōt ferri in absētem. vt. j. de pe. l. absētem. §. fi sepi? sed regula istius. §. dicit q̄ ista sunt paria aliqñ possedemnare absētem: ꝛ posse per procuratorem defendi vt hic in v̄. vbicūq; ꝛ sic hoc nō diceret litera pernam rōnem apparet. namvbi cōparet procurator ibi dñs abest vere: lz sit pñs per interpretationez. si ergo snīa pōt ferri in absentem nihil repugnat q̄ procurator admittat cum dño veniat ꝺdemnandus vt absūs. ꝛ hoc possit esse ex qualitate pene. vera est ergo regula q̄ vbicunq; pōt procurator admitti. ℚ Quidam doc. vltramontani tenent ḡrium ꝛ dicunt q̄ vbi dz imponi pena relegationis non admittit procurator et rectorquent tex. j. an per aliuz cause. l. j. §. j. ℨ gl. fm Azo. Sed ego hoc pbo aliter. Pena relegationis est pena corporalis regula riter non admittit procurator. vt. C. de iniur. l. fi. Preterea pena relegationis maior est quamverberum experimentum. vt patet ex ordine in. l. capitalium in prin. j. de penis: sed vbi imminet pena verberum seu fustium non admittetur procurator. vt. d. l. fi. C. de iniu. ergo multominus vbi iminet maior pena pena relegationis. nec ob. regula que est hic inversi. vbicunq;: qz dico qō ista regula fallit in pena relegationis ꝛ in quacūq; pena corporali. ℚ Guil. de cung. tenet glo. ꝛ dicit qō quedam sunt pene afflictiue in istis non recipitur procurator:: quedam sunt pene priuatiue: tunc qz priuatio eque cadit in absentem sicut in pōsentem admittit procurator. ꝛ ista est pena relegationis fm Guil. Tenēdo istam opi. Guil. possumus arguere ad talem. q. Statuto cauet qō ꝺbens matrimoniū cum guelfa non audiat in ciuili nec in criminali ꝛ nihilominus puniat in centum. Accusat nunc aliquis de hoc crimine an poterit per procuratorem comparere. ꝛ videt q̄ non: qz hec pena est maior quam pena deportationis. vt C. de apo. l. hi qui sanctam. ergo non interuenit procurator: vt ḡ sed ḡrium est verum: qz quedam pene sunt afflictiue ꝛ in istis loquitur. §. ad crimen. quedam sunt exclusiue. vt est ista pena statuti. ꝛ ista pena cadit in absūtem. ꝛ ideo bene pōt intercurrere procurator ista sunt verba Ja. bu. ad l'am in. d. l. hi qui sanctam. in lectu. noua. Sed tenendo aliaz opi. q̄ vbi imminet pena relegationis repellatur procurator ꝛ qō regula istius ver. vbicunq; non habeat locuz in aliqua pena corporali. que opi. forte est melior de iure. tunc istud facit ad aliam. q. Dicit statutum q̄ snīa corporalis possit ferri in absentem. ℚ Modo queritur vtrum admittetur procurator. d. ℞. consuluit per hunc ver. vbicunq; q̄ sic. et Jo. an. approbat istam opi. in addi. spe. in ti. de peu. Ego credo q̄ ista opi. non sit vera. qz iste ver. vbicunq; non ḥz locum in penis corporalibus. Concludo ergo q̄ cum quatuor sint genera penarum corporalium. s. pena mortis vel abscissionis membri. pena morti proxima. relegationis ꝛ verberum experimentū qō in nullo istorum generū recipit procurator. ꝛ adde fm canonistas de pena perpetui carceris: qz licet non sit pena mortis tamē est pena morti prima. nam ecclesia non infert directe penam mortis. vt no. Jnno. in. d. c. qualiter. ꝛ ita practicamus qō licet statutum ita dictet de condemnatione absentis tamen non recipitur procurator. ¶ Unum hic quero. duo sunt accusati litre prest. vnus vult facere defensionem pro se ꝛ socio queritur nunq̄d admittat. questio stat in hoc vtrum. l. ij. C. de consor. eiusdem li. locum habeat in causa criminali ꝛ capitali. legiste de hoc non tractant sed canoniste dicunt qō ille qui est socius eiusdez litis potest facere communem defensionem pro se ꝛ altero socio. super quo vide qō no. xj. q. j. in summa. ꝛ eadem causa ꝛ questione vltima. c. cum aliquis. ꝛ. v. q. iij. reos. ꝛ. c. in criminalibus. ꝛ hoc tenet Jnno. extra de accusa. c. licet in beato petro vbi vide. Si autem vnus coꝝ faceret defensionem suo nomine tm̄ an ista defensio prodesset vtriq; cum sit vna ꝛ eadem causa defensionis est argu. q̄ sic. C. de diuer. rescript. l. j. ꝛ j. de ap. l. si perlusorio. §. j. ¶ Jn ḡrium facit. l. h̄. C. de fide instr. ꝛ j. de adul. l. denunciasse §. fina. ꝛ. l. nihil interest. §. vl. ꝛ ar. j. de iudi. l. non idcirco in pri. ꝛ hoc de secundo genere causarum. ¶ Jn tertio genere causarum. s. in causis pecuniarijs: lz criminalibus planum est qō procurator admittitur. vt in. l. j. §. vsus. ℨ. eo. ¶ Sed hic quero de vna. q. pone q̄ iudex mandat ꝛ dicit q̄ veniat principalis: quia melius nouit factum procurator dicit domine iudex ego optime scio factum ꝛ habeo speciale mandatum ad respondendum. vnde non expedit q̄ veniat dominus. modo queritur quid iuris numquid poterit iudex repellere procuratorem ꝛ desiderare pōsentiam domini. Ly. dicit no. q̄ sic. C. de accusa. l. reos. vbi obuiet malicie delinquentium. ꝛ Barto. dicit idem qz veritas per aspectum percipitur. puta per tremorem. pallorem. ruborem. ꝛ similia. vt. j. de questionibus. l. de mino. §. tormenta fm Bar. Jac. bu. C. de procura. l. fi. in lec. noua tenet q̄ vbi procurator ḥz speciale mandatū non possit iudex nec pars desiderare qō veniat principalis. ꝛ dico q̄ vr̄ hoc expressum in ter. nostro qui dicit equum est procuratorem audiri ꝛ ordinarium admittere. huic ergo equitati ꝛ iuris ordini iudex derogare non potest. non ob. §. tormenta: quia dico quod in criminalibus in quibus est locus torture principalis persona desideratur. ꝛ ita ibi loquitur nam indicū ad torturam facit corpalis presentia: ꝛ ita loquit ibi litera: sed vbi non est locus torture. tunc credo q̄ opi. Ja. bu. sit vera. bene faciunt enim constituendo procuratorem: qz non potest iudex auferre domino nisi ex iustissima causa vel ratione. vt dicta. l. fina. C. de procura. velit ergo ꝛ nolit iudex procurator est admittendus nec potest reputare dominum contumacem cum miserit procuratorem. vt. C. qui pe. tu. l. cum a matribus. ꝛ hec sufficiant in isto. §. ℨ in ista notabili ꝛ practicabili materia. Canoniste in ista materia addunt quartum genus causarum: quia dicunt quod sunt quedam cause mixte quod dic per eos. vt extra de procur. c. tue. potest etiam dici quod sunt quedam cause anormale que non seruant regulam aliarum causarum. vt. j. eo. l. sed hec. §. ꝛ in l. pompo in prin.

1 ℱ Officio procuratoris actoris duo sunt requirenda.
2 Procuratoris actoris an debeat cauere de rato.

Sit pretor. Procuratoris actoris tenetur dominum defendere. ꝛ de rato cauere. hoc dicit.

1 ¶ † Uo. q̄ ad officiū procuratoris actoris duo sunt necessaria. s. onus defendendi ꝛ onus de rato cauendi vtrumq; tamen cuz modificatione. i. q̄ defendat ꝛ caueat arbitrio boni viri ꝛ istud verbū est multum ponderandū. ¶ Circa primā partem reuoco in dubium q̄d si reus nōvult incōtinenti agere recōueniendo procurato. sed vult defendere recōuentionē. vtrū procurator teneat satisdare de defendēdo eū recōuenire. ℞. videt glo. ꝛ dicit q̄ sic. ꝛ idē tenet. j. rc. amo. l. ꝛ ideo. §. fi filia. ꝛ C. e. l. actione. idem etiaz tenuit glo. ℨ. e. l. fi actor malit in lec. Jo. p hoc videt tex. expressus. C. de satisdan. l. j. §. j. vbi tex. dicit q̄ procurator actoris ī ipo litis exordio satisdat de lite excipienda ꝛ de defendēdo. ergo ꝑ statur cautio in recōuentiōe futura. ¶ Jn cōtrariuz videtur q̄ nulla lege cauet hic q̄ prestet cautio defensionis nisi oblato libello. ergo opz q̄ libellus recōuentiōis prius porrigatur quo porrecto satisdabit iudi. sol. in causa recōuentiōis presenti nō futura. Et in illa satisdatiōe. iudi. so. includet satisdatio de defendēdo non aūt satisdabit de defendēdo seorsum. ꝛ p se hoc videtur ꝓbari. C. de lit. cōte. aut. offerat. hoc tenet glo. or. in. l. sed ꝛ hec. §. defendere. j. eo. in glo. hoc etiā tenuit glo. expresse. ℨ. e. l. fi defunctus. §. q̄ cōi. alsequeret q̄ hoc defendēdo satisdare tur bis: semel cum illa iudi. sol. sed hoc est falsum: qz non est nisi semel satisdādū nisi aliq̄d inopinatū emergat. vt. ℨ. qui satisda. cog. l. fi ab arbitro. §. fi. Preterea in edicto pretoris nō fit mētio qō caueatur ō defendēdo. tex. eñ dicit q̄ tenetur defendere q̄ est litis recōuentionis mote. sed anteq̄ recōuentio moueat qō cauetur sup recōuentione futura istud nullo modo cauet iure. Preterea esset deducere ad incōueniēs: qz reus nolens excludere procur. actoris dicet satisda de defendo actorem: qz volo reconuenire eum in mille marchis auri sup quo procu. non inueniret fideiussores ꝛ sic excluderet a limine iudicij per istaz cauillationē qō est absurdū ꝛ p̄cipue per hāc rōnem ab absurdo hoc tenet Ja. de ra. pe. ꝛ Ly. in. d. l. actione. C. eo. ℨ alibi gl. distinguit q̄ aut reus qui vult recōuenire actorē habet iura in promptu ꝛ tūc statim agat si vult nec cauebit sup recōuentiōe futura aut nō habet iura in p̄ōptu: ꝛ tūc est sibi cauendū: ita no. gl. j. c. l. ſz hec. §. p̄ter. ꝛ est glo. multū no. Sup hoc aūt vtrum habeat iura sua in p̄ōptu sacro rei stabit. vt. C. de fide instr. l. fi. Si volumus tenere glo. ad rōnem pe. de absurdo. rñdeo q̄ cū iste tex. habeat disceptationem relinquat arbitrio boni viri ꝓtra dictā cauillationē equo offō vtet ꝛ nisi suspicet de calūnia nō coget procuratorem

Universidad de Deusto

pcuratorem ad cauendū.vel poterit tarare ẽptitatem ad quam caue: fr malitijs hoium obuiek.ar.j.de ꝓto.stip.l.fi.j.rẽ ra.ha. l.pcu.ad erbi.§.fi.de dā.infe.l.si finita.z de in litem iurādo.l.cū furti.Si vero volumus tenere opi.Dc.que mihi vr verior: de iure tūc est rūdendū ad.l.j.§.j.C.de satisda.vbi dicit q̄ cauek in litis exordio.q: intelligo in exordio litis conuentionis.Item q̄ dicit q̄ cauē de lite excipienda.i.q: cauek.iudi.so.in qua includit tacite pmissio defendendi.vt no.ō.e.l.si defunctus.§.q: cōi credo q̄ hec opi.sit ipa veritas.Adde tū q̄ ꝓdicta sunt vera vbi pcuratorium est solum ad agendū.sed vbi est ad agendū z defendendū.tunc aut pcu.non est legitime relevatus z idē aut est legitime relevatus z tūc est positus extra has angustias satisdatio. defendere em̄ cogitur sed satisdare nō cogitur.vt insti. de satisda.§.si vero aliquis.Item exceptiones que opponunt quotidie p procuratores qō non sunt legitime relevati non impugnant mandatum:q: relevatio non est de substantia mandati:sed onerat pcuratores de satisdando:q: vbi non satisdat pcu.vt dz repellitur a limine iudicij.z facit.j.eo.l.si pcuratorem absentez. tenementi:q: valet mandatum:sed non dat exercitiū nisi satisdet vt hic cum similibus.¶Sedo quero in hoc principio q̄d in procuratore actoris constituto ad vnum articulum tm̄ vtrum teneatur defendere dom̄m in eā reconuentionis.z dicendum est qō nō. ar.eoz que notant.j.ō re.iur.l.i cos.§.meuio.z qō no.C.e.l.exigendi.z ad idē facit qō eleganter no.Inn.de accu.c.veniens.

2 ¶†Venio ad secām ptem dk hic q̄ pcurator actoris cauet de rato.hoc intellige cum dubitatur de mandato.potest em̄ dubitari de mandato tribus modis.primo an mandatum intervenerit.secō an sit revocatū.vt extra eo.c.ex insinuatione. tertio an sit legitimum.puta q: dē q̄ dñs est minor vel est ercōicatus. in isto tertio articulo non requiritur cautio de rato:q: si ipi dño personaliter comparenti opponeretur esset exceptio discutiendavt j.de mino.l.ait ꝓtor.§.permittit.arg.tū p in.l.iij. j. rem ra.ha.z vide no.in spe.de pcu.§.ij.ver.hoc aūt no.¶Pōt etiaz quarto modo dubitari de mandato.vt q: pducit instīm pcurationis p qō excipitur qō est falsum tunc nō sufficit cautio rati:q: cū objicitur crimen opz q̄ discutiatur.in.l.fi.C.de ordi.iudi.z ita videt tenere spec.in ti.de pcu.§.rōne autem forme.versi.vbi vero qō est no.¶Extra quero quid si dubitek de mandato tutoris.curatoris:vel actoris:vbi decretū requirit.Rñ.per.l.vulgo.j. de admini.tuto.C.in qui.cau.in integrum restitutio non est ne.l.si tutor.j.rem ra.ha.l.actor per quas leges probak q̄ sicut cautio de rato legitimat psonam procuratoris.vt.j.de dam.infec.l.inter quos.§.alieno.ita personam tutoris z similium.qō est not. Rñ.ne nimis retardet̄ pcessus cause principalis.si enim procurator non posset de rato cauere maior esset disputatio super mandato quam forte postea super causa principali.z ideo q̄ procurator nonvult pati moram litis remedium est qō satisdet de rato que satisdatio vincit oēs satisdationes vel exceptiones p mandatum qō tenementi.z adde qō no.Ja.de are.j.de damno infe. l.ꝓtor.§.si controversia.¶Collige ex p̄dictis de dubio satisda.facit.j.de statuli.l.statuliber rōnem.

Equum. In tex.ibi.visuz rōnabiliter q: in iudicijs dz seruari paritas z equitas.vt in.c. in iudicijs. z in.c.non licet actori.de reg.iur.li.vj.de mutuis peti.c.pruden tiam.C.de fructibus z litis expen.l.fi.C.de precpo.sacro.scri.l.in sacris.z.j.de arbitris.l.si cum dies.§.si arbiter.z in.l.j.in fi.que sen.fine ap.rescin.

¶Additio siue apostilla.Bal.

1 ☞ Causa capitalis qñq; efficitur civilis.
2 Procurator an intervenial in cā mixta.
3 Banni exceptio an possit opponi per procuratorem.

Eruum. Cuz quis de statu suo dubitat potest procuratorem constituere z constitui procura.h.d.arg.contra.j.de acq̄. beredi.sed z si ō sua.So.aliud in iudicijs:q: imputatur reo si non excipit.vt.j.de iudi.siquis ex aliena.aliud in iudi.errante:q: ibi non hz affectionem iudicandi cum credat se non iudicem.j.iudi.so.l.iij.§.si tū tutor.j.de eo qui pro tutore.l.quero.adde qō no.Inn. de sententia excommunicationis solutionem.¶In gl.magna vbi dicit non tenere processum nisi constet de iurisditione per sententiam vel acta si pars obie.cōtra iurisditionē publice.¶†Ho. 1 causam capitalem qñq; esse civilem.z in ea procuratorem intervenire.adde no.per Inno.de accusa.qualiter.vtrum excommunicatus possit absolui per procuratorem.no.Inn.de sen. excō. cum desideres.de relaxatione interdicti.no.co.ti.venerabili.

2 ¶†Utrū in causa mixta intervenial pcurator.no.de pcu.tue. Utrū in arbitrarijs.C.de iniurijs.l.fi.vtrum vbi crimen deducitur per modum exc.de test.presen.lib.vj.defensio.s.sup emergēti an sit cōtumax: q: contumacia non est crimen capitale, nō aut

tem dicit de excusatione criminis capitalis:q: ibi non pōt absens condemnari ergo nec absolui.ergo non admittitur defensio in principali:q: si admitteretur defensio ergo sieret absolutio.Itaq; vide Archi. extra de accusa.ca.licet in beato petro. ibi vide Archi.v.q.iij.reos etiam.c.in criminalibus.z.xj.q.vlt. cum aliquis per Archi.Ordinarium.nunq̄d dicatur ordinarius processus qui fit per viam inquisitionis.dicit Inno.q̄ sic.de v̄bo.signi.dilectus.¶Item nunq̄d admittetur nuncius.vide de dolo.cum dilecti.de accu.veniens.¶Item quid si per modum exceptionis.dicet extra de accusa.superbis in si.¶Sit pretor vide Ja.de dam.infect.l.pretor.§.si contro.Actionem. vide in spec.§.j.ver.Item oppo.q̄ licet postulabit.Quid in procuratore ad vnum articulum no.C.co.ti.l.exigendi.z de reg.iur.in eo. §.nemo.So.collige ex no.per Inno.de act.veniens id ratum. Quid si dubitetur devi mandati rōne etatis dñi.Rñdeo cauere debet q̄ dominus non veniret cōtra rōne etatis infra rem ra. ha.l.iij.no.co.ti.actor.vel dic casum qō de non veniendo contra pcuratorium non contra processum:q: si de mandato constaret de.d.ℏ.qō dñs non vteretur suo privilegio:q: non debet procurator ad hoc astringi ad quod non astringit dñs nec conditio dñi debet esse deterior quam si per semet litigaret.dic in spe.co.ti. §.ij.ver.hoc autez no.Equum.vnde hec equitas.rñdeo vt in iudicijs seruetur equalitas.¶In glo.que incipit aliter inversicolit.Jaco.bu.fatetur in procuratore nō curatore.propter decreti auctoritatem simile dicimus alibi qō ius quesitum per pretorez non natur.per'exc.non quesitum sine pretore novatur ipso iure. vt j.de prec.stipu.l.pe.Ray.¶In glo.'que incipit hinc est contra.

3 in ver.defendebat.¶†Sed nunquid exceptio bāni potest opponi per procuratorem.Respondeo aut opponitur per modū emergentis puta contra turisditionem ex forma statuti z admittitur procura.vt not.Inno.de accusa.veniens.nam super hoc interlocutoria est ferenda z sicut potest pronunciari esse procedendum contra absentez.ita non esse procedendum.Aut opponitur per modum incidentis:z tunc quia'est diffinitiua z venit ad plenam defensionem ex hoc in effectu non admittitur procurator.de hoc no.C.de accusa.reos per Ly.z Ja.bu.disp.¶Sz pone q̄ ex forma statuti est pena corporalis in pecuniariaz mutata an admittetur procura.dicit Jaco.bu.q̄ sic ex parte rei sz non actoris.q: adhuc remanet crimen publicum.¶Sed pone ex forma statuti potest absens damnari an procurator admittetur dico qō non:q: tunc dominus nec vt absens damnaretur: quia representatur per procuratorem nec vt presens.vt.l.absentem.¶No.q̄ in criminali semper est sententia ferenda contra dominum:licet per procuratorem defendatur.¶In eadem gl. ibi.z minor: hoc intellige de causis facti secus de causis iuris nisi ex act.appareat.Naz cum in eis excipiens si actor ergo nō admittitur sine mādato alleg.exc.peteret de iure tertij: sed si dz habere mandatū ergo debet esse legitime etatis.de hoc no. Innocen.extra de accusa.c.veniens.in.l.si actor malit.¶Pone casum in eo qui pro reo suscepit iudicium animo novandi:quia si reus est legatus: respōdebit positionibus.Nam licet fiat novatio.vt.j.de noua.z delega.§.fina.non ob.lex alia:quia ibi nō intervenit nova persona hic sic.tamen quia actoris cōditio nō debet fieri deterior:respōdebit reus originarius positionibus z sine hoc loquitur in causa conventionis.vel dic secundo debet accipi reconventio.Nam in conveniendo erat procurator in rem suam in reconveniendo simpliciter.vnde dominus teneatur comparere.sed contra.j.l.j.§.vsus.solu.hoc intererat aduersarij:q: psona domini erat legatus:z sm istas lras loquit in iudicio moto.alij dicūt z legunt in movēdo.z dicunt q̄ electio est agentis.z ponunt casum per.l.de illo cum si.Sed quis presumitur in dubio legatus an dñs an pcurator.glo.querit.dic q̄ dñs in his que fiunt in animam eius vt in iuramento calumnie ꝛ.nī si ꝓstat de intentiōe dñi.hec lex non hz locū q: inter ꝛc.Ibi in gl. que incipit sic construe.In ver.ratum boni viri arbitrio vt arg. j.de so.l.ratum.dicit spe.z est no.dignum q̄ si contra mandatus objicitur qō est falsum non habet tunc locum cautio rati.co.ti. §.ratione autem forme.versi.vbi no.¶In gl.'veluti ibi vel dic not.cessionem nec essariam.dic quando procedit obligatio decedendo.Bal.

1 ☞ Edictum pretoris an habeat locum in simplici procuratore.
2 Procurator in rem suam in causa onerosa non tenetur defendere dominum.
3 Actio qual'pōt cedi in fraudem aduersarij.

Si quis. ¶Procurator in rem suam tenetur defendere dominum vbi pretendit causam lucrativam nisi in hanc procurationem ex necessitate interuenit,vbi vero pretendit cām onerosaz

Universidad de Deusto
Biblioteca

defendere non tenetur nisi in fraudem aduersarij procurationē
susceperit.h.d.cum.l.se. ¶Edictum ptoris sine dubio habet lo
cum in simplici pcuratore:sed an in pcuratore in rem suam qui
dicit pcurator impropie.vt no.ff.eo.l.j.hic querit & terminat.
& no. ¶In ter.ibi.interueniat ex causa lucrativa.vt no j.l.pro
xi. ¶In ter.ibi.defendere.s.dominum. ¶No.primo quandaz
regulam in pcuratore in rem suam ex causa lucrativa.s.qō tene
tur defendere dominuz.fallit si ex necessitate sit factus ex illa re
gula.& ex ista exceptione habes qō pcurator in rem suam est du
plex.s.voluntarius & necessarius. ¶†Secundo no.q procura
tor[a] in rem suam ex causa onerosa non tenetur defendere dōm. a
fallit ratione fraudis ex hac regula & ex hac exceptione habes
qō procuratio in rem suam est duplex.quedam honesta.quedaz
fraudulenta vtraqz est valida.& no.hoc. Ex predictis conclude
duas regulas&duas exceptiones. ¶Queroz reuoco in dubiū
vtrum iste ter.intelligatur quando procurator in rem suam in
temptat iura directa vt mandatarius an etiam si vtilia vt cessio
narius.dicunt quidam quod intelligitur in intentatione dire
ctarum:q; eas intentat nomine alieno.vnde numquid si illuz co
gitur defendere.secus si intentat vtiles actiones noie suo ppio
q; tunc non cogit cedentem defendere.nam nec cuz representat
sic agendo fm istos.& glo.in hoc inclinat.sed ista distinctio re
probatur per docto.q; si ista distinctio esset vera procurator vo
lens has leges fraudare semper intēteret vtilem.& essent iste.ll.
impositeverbis & non rebus & effectibus quod est absurdum.vt
in.l.ij.C.communia de lega. Preterea lz procurator intēteret vti
les actiones tamen fundamentum assumit ex persona cedentis
vt.C.e.l.qui stipendia.& adminiculo vtitur ex persona eius.vn
de non mirum si ex persona ipsius grauatur.arg.j.de excep.do
li.l.apud celsum.c.de autoris.& quesitum.& ff.si cum legitimo
hāc opi.tenet Guil.& cōiter omnes doc.& est ipaveritas. ¶In
cidenter tū hic queritur vtrum ille qui habz iura cessa teneatur
exprimere an intentet actionem directam vel vtilem an possit
informiter agere vel has cumulare.tenendo glo.nostram opz di
cere qō teneatur exprimere quam intentat ppter bñficium recō
uentionis.Dy.j.de so.l.si duo.tz idem quod tenet eligere aliaz
viam:& ego hoc ofirmo:q; potest invna via obstare exceptio que
non obstabit in alia.vt.j.de admi.tu.l.quotiens in prin.quā gl.
tene menti. ¶Secundo querovbi est exemplum in necessario p
curatore in rem suam glo.ponit tria exempla.&tu potes addere
quartum de creditore ex causa donationis qui accipit nomē de
bitoris donantis insolutum per iudicem.vt.j.de re iudi. l. diuo
pio.ff.pe.& C.de preto.pigno.l.j. Itez potest ponere exemplum
in fideicōmissario vniuersali cui est facta restitutio ex trebellia
no.& sunt sibi iura cessa.vt.j.ad trebel.l.si heres pecuniam.

3 ¶†Tertio quero qualiter potest actio cedi in fraudem aduer
sarij.glos.respondet q; non fuit facta ob aliud nisi ad auferen
dum aduersario ius reconuentionis non tamen dicit glo.quali
ter hoc probabitur.sz respondeo qō probabitur illa fraus per
coniecturas.primo per coniecturas verboz.vt no.j.de excep.
doli.l.apud celsum in prin.secundo per coniecturas bonoz.um.
vt q; cedens non habet aliud in bonis.vnde si procurator non
posset reconueniri ius aduersarij remaneret inane.ad hoc.j.que
in frandez credi.l.omnes.§.lucius.de leg.iij.l.nomen.tertia po
test esse coniectura ex qualitate persone:vt q; cedens iura est fo
rensis statim recessurus.vnde ideo cessit iura ne coram eodem
iudice conueniatur.& vt auferat reo beneficiū fori.arg.j.e.l.sz
& he.§.non solum. ¶Quarto quero procurator in rē suam pa
titur exceptionem declinatoriam defensionis.quero quid in ex
ceptione peremptoria compensationis.modo de ista exceptiōe
compensationis qualis sit ventillant hic docto. Et ad eviden
tiam premitto qō est duplex compensatio.Est enim compensa
tiovnius cause ad seipsam.Exemplum:si ex eademvniuersitate
vel ex eadem administratione descendit debitum hinc inde. tūc
ista exceptio potest cuilibet opponi:q; descendit ex eadem cau
sa.vt.j.fami.her.l.meminis.§.arbiter.j.pro socio.l.de illo.& arg.
optimum.j.de act.emp.l.invenditione.& j.de admi.tu.l.inter tu
torem. Quedam est compensatio vnius cause ad alteram que
descendit ex diverso contractu vel alia causa diversa modo de
ista querit glo.verbi gratia.cedo seyo iura contra titium mihi
effectualiter obligatum ex vna causa in.x.sed ex alia causa ego
tenebar titio naturaliter tantum in aliis.x.modo scius agit vti
libus actionibus opponitur sibi compensatio de isto naturali
debito quo teneor.queritur vtrum procedat exceptio compen
sationis necne.& videtur distinguendum quod aut iste est talis
procurator in rem suaz qui possit reconueniri:& tunc patitur ex
ceptionem compensationis. aut non potest reconueniri & tunc
secus probatur hec distinctio.q;.l.cauet qō exceptio cōpensa
tionis est quedā reconuentio.vt.C.de cōpensa.l.eius&videtur
potz distinguendū an iste scius agat directis an vtilibz,si dire
ctis possit opponi compensatio sivtilibus non.per gl.que est in
dicta.l.quotiens.de administra.tut. Breuiter Dy.in.c. si qs in
ius.de procura.lib.vj.dicit qō ista exceptio cōpensationis sem
per potest opponi cessionario.nam cum ista exceptio sit rei co
herens.vt.j.de compensa.l.si quid.ergo cuilibet agenti potest
opponi secundum Dyn.Ex hoc apparet quod exceptio com
pensationis non equiparatur reconuentioni. sed equiparatur
cuilibet alij exceptioni rei coherentivnde.l.eius.C.de compen.
loquitur impropie. Audi.quia hoc dicit Dyn.& glos.ordi. in
stitu.de act.§.in bonefidei.dicit quod exceptio compēsationis
est exceptio doli.nam dolo facit agens cui opponitur compen
satio.& ter.dicit quod compensatio est ficta solutio.j. de distra.
pigno.l.si debitor.& j.de condi.& demonstra. l. iulia. la picola.
Jaco.but.dicit quod non est verum quod exceptio compensa
tionis sit rei coherens.quia stat per se nec impugnat debitum:
sed magis exequitur.vt.j.rem ra.ba.l.amplius.tamen dicit qō
potest opponi cessionario quia sumit adminiculum ex persona
cedentis.vt quia est exceptio realis:licet non rei cohērēs secun
dum Bu.canoñ.dicunt quod exceptio compensationis non est
mera exceptio:sed est mixta habens naturam exceptionis & im
pugnationis.& ideo dicunt quod excommunicato non compe
tit exceptio compensationis.& ideo not.in.ca.j. de rescript.lib.
vj.per archi. ¶Extra quero quid de exceptionibus que assu
muntur rōne persone sicut est exceptio tu es bannitus vel tu es
excommunicatus vel tu es modo guelfus.si statutum hoc dicit
nunquid iste exceptiones repellant cessionarium ex persona ce
dentis.Dyn.distinguit inter causam lucrativam & onerosam vt
pretendens lucrativam causam repellatur. pretendens onero
sam non.ita dicit Dyn.in.cap.siquis in tus.§.allega.& no.in.c.
de iurepa.lib.vj.in glo.ordi.& hoc verum quando ista exceptio
afficit personam & non afficit debitum:sed afficit debitum. ver
bi gratia.statuto cauetur quod non alibratis non reddatur ius
sed perdant debitum.modo non alibratus cedit alibrato in hoc
casu non purgatur vitium per cessionem: quia ius quod est elic
sum non potest transferri nisi prout est cum sua clisione. ita di
cit glo.no.j. de exceptione doli.l.apud celsum.§.si cuz legitima
ad hoc ergo vt per cessionem purgetur vitium requiruntur due
copule quod vitium sit personale et quod cessio non fit ex cau
sa lucrativa sed onerosa que verba tene menti:quia est materia
quotidiana.

¶Additio sive apostilla. Bal.

Siquis. Et placet not. valere cessio
nem factam in fraudem ta
men fraudis consiliuz non participanti.nec
ob.lex per diversas: quia ibi loquitur in ces
sione simulata. hic in vera licet in fraudem
facta.

1 ¶Appellatione coniunctarum personarum liberi & paren
tes continētur.
2 Spurius & bastardus an sint coniuncte psone.
3 Coniuncta psona an admittat̄ 5 eque coniunctam.
4 Vino: qui est diuncta psona an admittatur.

Sed et he. Coniuncta persona agēs
pro coniuncta tenetur ip
sam in causa reconuentionis defendere.h.d.
Et ratio est q; non dz plus operari coniun
ctio q verum procuratorium sive mandatuz
¶In text.ibi.defendere.s.ofim in cā recon
uentionis. No.coniunctas personas vocari
pcuratores quasi rationaturalis eos pcura
tores faciat coniunctorumvt.j.mandati.l.creditor.§.lucius.in
prin.& in.l.ij.& iij.j.de li.causa. tamen hoc impropie dicitur: q;
non est ppie pcu.ille cui.l.permittit non tū mandat.vt.j.iudi.
sol.in.§.si forte.& ita dicit hic glo.quam no. ¶Sēdo no. coniū
ctam psonam cum vero procuratore pari onere ambulare.

1 ¶†Tertio no.appellari diunctas psonas liberos et parētes
fratres affines & libertos. Sed dubitat̄ vsq; ad quē gradum cō
sanguinitatis vel affinitatis dicatur ista coniunctio glo. C. ad
turpil.l.si femina dicit ō gradibus consanguinitatis:sz non di
cit de gradibus affinitatis:& vī q; non pcedatur vltra quartum
gradum.vt.C.de aduo.diuer.iudi.l.petitionem.§. egredientes
& arg.de.consan.& affi.c.non dz. Item qō dicit hic de affinitate
intelligo cā affinitatis durāte.non cessante.nam cā cessante ces
sat affinitas.vt no.j.de re iudi.l.sed hoc ita.& ff.de postu. l. cui
2 eorum.§.affinitates.C.de solu.l.maritum. ¶†Quero hic de
pfe & filio spurio seu bastardo.vtrum sint diuncte psone & vī q;
fic q: natura cōis est vt.j.ō accu.l.bos.accusare.§.oibus. Inn.
hoc fatetur in naturali:sed negat in spurio & per eum.extra ō re
scri.c.nōnulli.pōt dici q; in cā criminali & capitali habetur spu

rius pro

rius pro cõiuncta psona.vt.d.l.hos accusare.§.oibus.t.d.l.ũ.t ũ.de.li.cã.sed in cã mere ciuili tunc seruãt Jnno.dictum. Sed Buil.dicit q̃ psona que magno vinculo constringit habet p̃ coniũctam cautẽdo de rato possit agere.t hoc nitit̃ p̃bare pluribus rõnibus.t idem etiam sentit hic Ly.in additionibus.ſz ſi hoc est verum dictũ Jnno.necessario est falsum:q; inter patrem t filiũ:ſz sit spurius est tñ amicicia naturalis t nullus est melior amicus q̃ pater.vt dicit tex.in.l.quidaz cũ filio.ſ.de here.insti. vnde si non admitteret̃ vt pater admitteret̃ vt amicus maxima coniũctus amicitia.sed'opi.Buil.est vera tenẽdo hoc pñt salua ri iura que dicunt q̃ amicus aget sine mandato.vt.ſ.de neg.ge.
3 l.j.t.l.atqui natura.§.cũ me absente. ¶ †Ulterius quero vtrũ coniuncta psona admittat̃ ad agendũ ꝺ eque coniũctam.dicit pe.q̃ nõ.C.e.l.exigendi in.v.q.q; par in parem non ḥz priuilegium nec prerogatiuam vt.ſ.de excu.tu.l.sed t milites.§.j.t ar.
4 l.duos.ſ.e.t.ſ.de ritu nup.l.nõ solũ.§.de viro. ¶ †Ultimo quero quid si coniũcta psona pro qua vult agere est minor:vtrũ admittatur quis ad agendũ pro coniũcta psona minore t vñ q̃ nõ sed debeat sibi petere curatorem.iste est tex.ſ.e.l.mutus.§.is ꝺ rium.no.glo.ſ.de admi.tuto.l.tutor qui post.§.j.qõ no.Lyn.C. eo.l.exigendi.t dixi.ꝺ.de postu.l.j.in fi.Et adde iurta hoc principium quod no.Jnno.extra de preben.c.accedens.t de testi.c. cum olim.t in spec.de reserip.presen.§.rõne autem impetrã.in prin. ¶ Extra quero q̃d si quis dicat se coniũctam psonam licz aduersarius negat hoc.Rñ.alleganti ꝺiunctionez incumbit p̃batio.sufficit tñ ei si probet quasi possessionem coniũctionis.facit tex.no.C.qui accu.non po.l.non ignorat.t qõ no.per Ly.in l.j.C.vbi cã status. ¶ Jn glo.que incipit quedam ibi. Jtem cõ sortes lit.ꝺte.non ante.vt.C.eo.l.exigendi per Ly. ¶ Jn ca.ibi in omnibus illis.not.hoc verbum.t die vt nota.C.eo.l.exigendi per Ly.

Patronus. Jn cã ingratitudinis põt̃ restitui petra.h.d. ¶ Jn glo.sua in fi.q; hec cã ex pte dñi continet merus interesse ex parte liberti ꝺtinet statum tamẽ cã status ciuiliter mota non est capitalis.nec est meri imperij vt C.de peda.iudi.l.placet in fi.t est.§.noster in ar.q̃ non sit cã criminalis p̃p̃ verbi agit̃ de aliquo priuando a bñficio.nã hic agebat̃ de priuando aliquo a bñficio libertatis:t tñ nõ est cã criminalis.ergo multominus in beneficijs alijs non tanti ponderis quod tenementi.t de hoc no.per Jnn.extra de accu.c.qualiter t ibi vide per eum.

1 ☞ Promittens aliquẽ simpliciter defendere intelligit̃ coram cõpetenti iudice.
2 Causa reconuentionis preiudicialis nõ excludit bñficium.
3 Procurator nõ cogitur ire ad magistratum alterius loci pro defensione domini.

Non solum. Jste.§.ḥz duos intellectus.primus est q̃ loquat̃ in causis ordinarijs extraordinarijs t summarijs motis conueniendo:t tũc habeat locum recõuentio.Scõs intellectus est vt loquat̃ in dictis causis motis reconueniendo t hunc intellectum approbat pe.Ego dico q̃ iste secundus intellectus est verus in se per tex.ſ.c.l.j.sed primus intellectus est ille qui est verus casus istius.§.t fm hunc iste.§.hoc dicit.Jn omnibus causis ordinarijs extraordinarijs summarijs ḥz locum reconuentio vt quo noie agit procurator eodem noie recõueniat̃.non tñ cogit̃ procurator in alia puincia dñm defendere.h.d. ¶ Jn tex.ibi.non solum.exponit illud verbũ actionem positũ in edicto p̃toris intelligendo hoc verbũ large etiã pro officio iudicis. ¶ Jn tex.ibi.dãni infecti.ista est cã summaria t celeritatem desiderãs.t ideo pondera hoc verbum ¶ Jn tex.ibi.durũ.i.iniquum.t ideo tenet̃ ad hoc procurare. ¶ No.in hoc.§.q̃ siue pcu.intentet actionẽ siue offiñ iudicis ẽt summariũ ḥz dñm defendere in cã recõuentionis.t sic no.hic casum expressum.q̃ in causis summarijs ḥz locũ recõuentio.Jnno.t Hosti.in.c.j.de mutuis peti.dicũt q̃ vbi cã recõuentionis est summaria cessat recõuentio in cã plenaria.qb̃ p̃bant sic.in cã ꝓuentionis t recõuentionis ḥz procedi pariter t simul debent decidi.vt.ſ.que sen.fine ap.rescin.l.j.in fi.Sed si cã prima est summaria t breuis cã plenaria reconuentionis non poterit esse ita summaria t ita brenis.ergo cessat reconuentio.similis rõ ponit̃ in tex.C.de cõpen.l.fi.Idẽ tenẽt Pe.t Ly.C.vbi cã status.l.ſ. C.de sen.t interlo.om.in.aut̃.t ꝺsequenter.Jo.an.in.c.sepe.de vbo.signi.in cle.dicit q̃ in causis summarijs ḥz locum recõuentio de ꝺsimili cã summaria.non de cã ordinaria.t licz iste tex.indistincte loquat̃ tñ ḥz sic limitari.Ego dico q̃ aut loquimur de recõuẽtione quo ad bñficium obtinendi cundẽ iudicẽ.t tũc dico q̃ ḥz locũ reconuentio indistincte vt hic.aut quo ad bñficium summarie procedendi tũc teneo distinctionem q̃ aut cãe sunt ꝺsimiles aut nõ.t facit.ſ.ꝺ varijs t extraor.cogni.l.j.in fi.q̃tum ergo ad modũ procedendi cã nõ mutat suam naturaz quod tenemẽ

ti.Intelligo p̃dicta esse vera nisi causa summaria sit causa executionis.nam tunc executio debet fieri post sniam vel preceptum diffinitiuum:t reconuentio postea non ḥz locum: q; nõ pendet iudicium.vt.d.aut̃.t ꝺsequenter. ¶ Concludo q̃ñz fit reconuẽtio de causa non summaria ad non summariam:t ista procedit fm omnes. Q̃ñz de non summaria ad summariam.tunc q̃tum ad ꝺsequendum eundẽ iudicẽ ḥz locum reconuentio.sed nõ q̃tum ad sillem processum ordinis iudiciarij.Interdũ sit reconuentio ꝺ cã summaria ad non summariã.vt q; cã reconuentionis est summaria tunc ḥz locum reconuentio fm oẽs:q; prerogatiua cause non ꝺz obesse reconuenienti.Jste est casus hic fm vnam lec.et
1 ſ.e.l.§.fin.que verba no. ¶ †Secõ no.q̃ ille qui p̃mittit vel iubetur aliquem simpliciter defendere intelligitur coram iudice competenti.nam indistincta locutio ꝺz adaptari iuri.vnde si q̃s promittit defendere clericum vel defendere aliquem in causa spirituali ꝺz intelligi q̃ defendet coram eccl̃o non coram potestate
2 q̃ nõ. ¶ †Tertio no.q̃ cã preiudicialis reconuentionis bene
3 ficiũ nõ excludit.facit.ſ.ꝺ exce.rei iu.l.si iter tex me. ¶ †Quarto vltimo no.q̃ non cogitur procurator ire ad magistratum alterius loci pro defensiõe domini:q; hoc esset durum sibi.t ideo non tenetur hoc promittere.t simpliciter se obligãdo ad iniqua nonvidet̃ se obligasse vt hic.Et est argu.pro aduocato q̃ nõ teneat̃ iuuare clientulũ itinerando p̃ mundũ.ſz solũ in p̃p̃ria p̃ria facit q̃ nõ.Jnn.ex̃.e.c.nõ iniuste.t.ſ.de ãnuisle.l.meuia in pri.

Defendere Exponit hic verbum defendat quod est in edicto pretoris. ¶ No.quid est defendere:q; defendere est id facere quod dñs faceret hinc est q̃ interdum non defendere appellatur defendere vt idem permittat̃ procuratori q̃ dño.vt.ſ.c.l.§.fin. ¶ Secundo no.q̃ procurator et dñs ambulant pari passu preter quam in satisdando:q; dñs satisdat.pcu.q; conuenitur nomine alieno.vt.ſ.de satisdando.l. j. ¶ Jn glo.ibi.porrectio.not.bene hanc glo.t examina.vt dixi.ꝺ.c.l.si seruũ.§.ait pretor.t adde q̃ nõ.ſ.e.in.§.pter in.j.gl.

1 ☞ Antecedenti destructo destruit̃ t ꝺsequens.
2 Preter dictio aliqñ includit.

Preter. Jn causa reconuentionis procurator tenetur defendere dominum precise nisi eius mãdatum sit finitum.h.d. ¶ Jn tex.ibi.cõpellat̃.ſ.precise per detẽtionez psone capturã pignorisetiã mulctã. ¶ Jn tex.ibi cõmitti ante iter esse actoris. ¶ Jn tex.ibi.cõpellẽdi.ſ.pcise: q; de hoc erat formata questio.t ad hoc respondet̃. ¶ Jn tex.ibi.recusauerit. ¶ No.q̃ vbi quis non compellitur facere officium principale non compellitur facere nec secundarium nec accessorium. ¶ Jtẽ
1 no.q̃ finito officio finitur necessitas. ¶ †Jtẽ no. q̃ destructo
2 antecedenti destruitur consequens fm Bar. ¶ †Jtem not.qõ
3 dictio preter[a] includit qñ tota oratio affirmatiua est.t ꝺicit.ſ.ꝺ pigno.act.l.j. ¶ Secõ no.quem teneri ad factum p̃cise hoc est ne p̃toris autoritas eludat̃.qõ dic vt in glo.t extra glo.adde q̃ interdũ factum venit in actione reali tũc debet̃ p̃cise.vt.ſ. de rei ven.l.qui restituere.interdũ venit in actione p̃sonali tunc aut talis facti obligatio descendit ex contemptu t idem.vt in.l.stipulatio.§.siue.ꝺ ope.no.nun.aut venit in promissione a principio tunc aut promissor falleret fidem aduersario tñ aut iudicit aduersario. Si quidem iudici t aduersario debetur factum precise.vt.ſ.eod.l.filius.§.procuratorem.Si autem aduersario tãtum tunc regula est quod ad factum precise non tenetur.sed obligatio ad interesse succedit quasi nouando obligationem facti ſ.de verbo.oblig.l.stipulationes non diuiduntur.§.celsus.
¶ Fallit propter rigorem iudiciorum.vt in nostro.§.Jtem fallit quando est actum vt precise debeatur.vt no.ſ.de dona.l.hereditatem patri.Jtem fallit vbi non est merum factum sed cum iur̃.transla.mixtum vt inventor qui precise tenetur tradere rem si potest fm veram opin.accursij.no.in.l.j.ſ.de act.emp.t ꝓbatur per tex.ſ.q.ſ.c.qui student.t facit quod not. C.locati.l.si bi.el secundo.Jtem fallit vbi est appositum iuramentum.vt.C. de transac.l.siquis maior.t no.ſ.de condi.ob cau.l.si pecunia.in verbo necesse que verba nota. ¶ Vbi autem factum debetur officio iudicis.vtrum succedat interesse in obligatione vel prestatione.dic vt in dicta.l.stipulatio.§.siue secundum glos.t Dyn. ¶ Jn glo.scilicet precise.ibi actoris hic erat originarius procura.actoris in.l.contraria.erat originarius procurator rei. ¶ Jn eadem glo.ibi precise defendere.scilicet alium. ¶ Jn eadem ibi.per consequens.ad idem facit quod not.ſ.eod.l.omnia tamen glos.que est.ꝺ.eodem.l.si defunctus.§.quia communi.dicit quod mandatum ad agendum non continet mandatum ad defendẽdum nec includit ipsum.Bar.dicit q̃ aut est ꝺstitutus cum dictione taratiua tñ.ſ.ad agendum tñ.tunc non vñ habere mandatum ad defendendũ aut simplr sine dictione taratiua tunc videtur habere mandatum advtrunq; fm bar.Ly.tenet in

a ¶ Preter. Adde ꝺ hac dictione bar. in.l.j.ff.de pigno.act.t i.l. nã qõliquide §.fi.de penu. leg.l.fi tutor §.fi.de penu. leg. Oldra. ꝺsil.xlix.bal.ẽ c.j.§.sed t reꝙ quos fiat inuesti.Jnno.t c.dudũ ꝺ elebart.ĩ.l.seyo. §.vtor ꝺ annu.lega.

Universidad de Deusto
Biblioteca

prima oppositione q̄ mandatū agendi nō includit mandatū defendendi.vt.C.c.l.inuitus.z hec est veritas.non ob.q̄ pcurator nō defendens teneat actione mandati:q: hoc nō est rōne: sed q: non exequit mandatū agendi sed sua culpa repellit.vt.ꝫ.eod.l. seruum.§.ait pretor. ¶ In ca.ibi.vñ satis est in hac glo.not.q̄ mitius agitur cum pcuratore rei quam cū procuratore actoris z q̄ iudicium postq̄ est motum est magis p̄ reum ꝫ actorem quā ꝫ reum quod no. ¶ Item no.q̄ ille qui defendit semper se absolui desiderat.z hec est eius intentio principalis. ¶ In ca. gl. ibi.sabinus.z.j.iu.so.l.vir bonus.

1 ¶ Missio ex primo decreto hz locuz in causa reconuentionis
2 Contumacia cōmissa in reconuentione an retardet processum.
3 Dñs ex contumacia pcuratoris patitur scōm decretuz.

Defendere. Contumacia pcuratoris interdū loco defensionis habetur.h.d. ¶ No.q̄ non defendere est defendere quādo dño expedit nō defendi. ¶ Secundo no.hic expressum q̄ si pcurator est ptumax z non compareat in causa damni infecti vel vbi petit cautio noie legatorum vel vbi petit destruivel vbi petit accommodari patientia opin. destruendovelvbi agit noxali dñs patit missionem ex primo decreto z sic ex contumacia pcuratoris deuenitur ad primum de-
1 cretum. ¶ † Tertio no.q̄ in cā reconuentionis hz locum missio ex primo decreto sicut in cā principali. ¶ Quarto vltimo no. q̄ pcu.non videt habere mandatum q̄ sit ptumax. ideo dz cauere de rato.facit extravt lit.non pte.c.j.zadde qd dixi.ꝫ.c.l.§.nō solū. ¶ In glo.ibi.rñdeo videt defendere habita relatione ad psonaz dñi cuius intererat non defendi.non aūt habita relatione ad ipam:q: reus non defendit.z hoc est qd̄ soluit oppositionem. ¶ Item no.casum in quo contumax in causa reconuentionis procedit in causa principali.nam missio in possessionē succedit loco defensionis.vt.j.ad carbo.l.de bonis.§.qui pupillo.vn de sicut procurator defendens audiretur.ita isto casu audit nō defendens:q: non defendere est hic defendere.qd̄ est mirabile.
2 ¶ † Ex dis patet an cōtumacia commissa in reconuentione excludat vel retardet processum reconuentionis z est iste passus singularis. ¶ In ea.ibi.vt non currat.facit.ꝫ.de in ius vo.l.satis. ¶ In ca.ibi.dñs potuit.quicq̄d ergo potuit dñs potest procurator. ¶ In ca.ibi.expen.vnde lz patiat iri in pos.operis:tñ q: non soluit expensas non plene diffidit. ¶ In ea. ibi. ad patientiam.vide.j.de ali.iudi.l.iij.§.opus. ¶ In ea.ibi.liberabit.ista est rō quare videtur defendere:q: facit id per qd̄ liberat a petitione fm hoc cum in causa noxali z damni infecti interponat se cundū decretum videtur q̄ de secundo decreto possit intelligi tex.q: per primum decretum non conuenit liberatio vbi speratur
3 secundum.z sic nec ab instantia nec a petitione liberatur. † Ex hoc infero vlterius qd̄ ex contumacia procuratoris dominus patitur secundum decretum.Sed certe litera ista potius dicit oppositum.ideo enim cauetur de rato:q: si dominus non ratificaret non noceret sibi.aduerte subtiliter p̄o pcuratore actoris in causa reconuentionis nullum habet mandatum.vt dixi.ꝫ.pri.§.z ideo dominus nec primum nec secundum decretum patitur ex contumacia procuratoris nisi sit ratificata.z sic p̄t ratificari contumacia.quod est no.sed fm illos qui dicunt q̄ habet tacitum mandatum defendendi habes colligere qd̄ ratione taciti mandati contumacia procuratoris non nocet dño nisi ipse dñs ratificet.adde qd̄ dixi plene.ꝫ.fiq̄s iudici nō obtēpera. l.j. §.si pcurator.Bal. ¶ Additio siue apostil.Bal.

1 ¶ Casus capitalis q̄nq̄z est ciuilis.
2 Excōicatus an possit absolui per pcuratorem.
3 Procurator an interueniat in cā mixta.

Sed et be persone. Vide q̄ no.Inn. extra d̄ p̄ben.c. accedens pcu.vide Inn.extra de testibus cū olim. de re. p̄sen.§.rōne aūt in prin.pe.lz.vide act.C. qui ac-
1 non pos.ueganda.C.ad ter.si femina.§.patronus. † No. casuz capitalem q̄nq̄z esse ciuilem z in ea procuratorē interuenire. ad de no.per Inn.de accusa.qualiter in glo.ibi.intendens.ibi sorte. No.ista glo.q̄ cessionarius agens vtili non intelligitur agere nomine alieno.z ideo tunc non habet necesse ante oia docere de cessiōn.sed post lit.ptest.de hoc in Spe.de instr. editione.§.
2 dicamus v̄.sz pone.z ita disp.d.Ja.but. ¶ † Utrū excōicatus possit absolui per pcuratorem no.in cle.de sen.excō.cum deside-
5 res.de relaxatiōe interdicti.no.e.ti.venerabili. † Utrum in cā mixta interueniat pcurator.no.de pcur.tue.vtrum in arbitrijs C.de iniur.l.fina.vtrum diffinitio.vt extra de officio z potestate iudicis delegati.cum super.z.j.de offi.proconsul. l. solent in princi. nisi proconsul expresse reseruet sibi diffinitionem. ergo als secus esset.Si autem mandatur cognitio vnius cause tantū tunc posset habere locum hec glo.sed adhuc forte posset dici cōtrarium.z ante ad hoc facit contra glo.q: ibi dicitur qd̄ delegatus expresse retinuit diffinitionem.ergo si non retinuisset,secus esset. Item est dic. l.argu.per hoc.z.l.vbi nihil facit. Bar.syl. vel quando delegatur ab homine dic aliter.aut a principe.z tūc diffinitio videtur delegari.arg.de consti.prin.beneficium.si ab ar.homine habet locum opinio Bar.syl.Lyn.vide qd̄ not. in spec.de iudi.dele.§.sequitur.ver.z no.q̄ stipulatur. ¶ Ego dico q̄ aut cognitio mandatur a lege aut ab homine:sed a lege vt etiam diffinitio videtur mandata.vt.l.iij.§.cognoscit.ꝫ.de offi. prefecti vigilum.aut ab homine z tunc serua quod hic dicitur z est ratio:q: vbi lex mandat cognitionem nisi ille cui est mandata pronunciaret nul.pronunciaret. secus quando homo mandat:quia tunc si ille cui mandata est non pronunciat pronūciabit delegans.vt in aut.ad hoc. ¶ Quod facit ad questionem statuto bonoñ.cauetur q̄ de tali maleficio iudex fm suum arbitrium habeat licentiam inquirendi z procedendi. nam per hoc videtur etiam habere mandatum pronunciandi.vnum tamē dico qd̄ non poterit pronunciare fm suum arbitrium sed fm formam iuris.nam in eo quod cognoscit videtur ordinarius: sed in eo quod ex suo arbitrio hz naturam delegati:q: cū aliq̄d addimus &c.vt.l.ins ciuile.z ideo fm illū modū non vī mādata diffinitio Ja.bu.de fabro dñi Bar.de saxoferrato.

Omnium. Procurator debz dominū defendere gñaliter in omnibus actionibus etiam non tranfitorijs ad heredem et in diuersis causis admittitur diuersi pcuratores. sed vna cā in plures scindi non dz.h.d.notabilis.l. eum.l.seq. ¶ In text.ibi.defendere.ſ.procura.actoris etiam si ipse tantum vnam actionē intentat. ¶ In tex.ibi.datur vt sunt ex maleficio vt.j.de colla.bo.l.cum emancipati.§. emancipatus filius. ¶ In tex.ibi.vnde.ſ.q: dñs debet defendi als non audiatur pcurator.ꝫ.eo.l.seruum.§.ait pretor. ¶ In tex.ibi. suscipere.ſ.defensionem.

1 ¶ Agens ex ꝺcto pōt reconueniri ex maleficio.
2 Defensio vnius z eiusdem cāe est indiuisibilis.
3 Procurator an teneatur defendere super actionibus presentibus z futuris.
4 Procurator ista q̄tum tps possit reconueniri.

Non tamen. In tex.ibi.decez petantur ex vna causa ita q̄ sit vna petitio. ¶ In textu.ibi. in quinta. i.quilibet in quinq̄z. ¶ No. q̄ licet conuentio sit super vna actiōe potest fieri reconuentio super pluribus tam eodem libello quam diuersis.vnde est not.quod conuentus potest sepius reconuenire
1 agentem. ¶ † Secundo no.agentem ex contractu posse reconuenire ex maleficio vnde crimen potest intentari per modum reconuentionis si intentatur ciuiliter.z hoc tenet glo.in auten.et consequenter.C.de sen.z inter.om.iu.z est hic casus. ¶ Tertio no.quod cum plures actiones intentantur eodez libello vel pluribus ex diuersis causis possunt interuenire plures defensores suscipiendo defensionem vnius cause.alter alterius cause ita quod dinumeratio plurium causarum faciat dinumerationem personarum. ¶ Quarto nota.quod procurator qui tenetur defendere ab hoc onere releuari potest si alius amicus domini vel alius amicus defensoris suscipit defensionem.z hoc casu legitimatur persona procuratoris per quemlibet responsalē
2 quod tenemenți. ¶ † Quinto no.q̄ defensio vnius z eiusdem cause est indiuisibilis.vnde si reconuenitur dominus in mille procurator dicit volo defendere vsq̄z ad centum et obligare mevsq̄z ad centum.z alius amicus domini dicit. z ego volo defendere in alijs mongentis.ista diuisio non debet admitti: quia qd̄ est vnicum non debet diuidi in plures defensores.qd̄ no.z est arg. q̄ si aliquis accusatur z est pena mille.z ille vult dare duos defensores qui nolunt se obligare insolidum:sed quilibet p̄o q̄ngentis q̄ iudex non dz istam diuisionem admittere ex vna causa ne fiscus distinguatur in plures reos.ad idem.j.iudi.fol.l.iā tamen.§.pe. ¶ Glo.istius.l.debet recitari per tres.q.primo q̄rit vtrum pcu.mortuo dño teneat defendere heredes in actionibus nō trāsitorijs.dicit gl.q̄ nō nisi sint mote dño viuente.et hac glo.collige q̄ perpetuatio facta super conuentione non inducat perpetuationem super reconuentiōe.hoc patet:q: diuersi sunt processus.vnde per processum conuentionis perpetuat ius primo motu per processum reconuentionis habet postea perpetuari ius.qd̄ intentat in reconuentione. ¶ Scōo colligeet gl. q̄ eadem debet esse defensio heredis que defuncti.z not. glo.
3 ¶ † Secundo querit glo.vtrum pcu.teneat defendere super actionibus p̄sentibus z futuris de quibus non fuerat cogitatum tempore mandati.z videt q̄ sic.vt in.l.iij.§.pe.qd̄ quisq̄z iuris. ¶ In Priumvidet.j.de dam.infec.l.damni.§.si is cum si.tz gl.q̄ offīn pcu.non versetur circa futura de q̄bus tpe mandati nō debuit nec potuit cogitari.z maxime movet ea rōne vt infinitas euitet

Universidad de Deusto

tas euitetur.ista est mens gl.nō ob.l.iij.§.pe.q̄ quisq̄ iuris.q̄ ibi est speciale ne deliquatur impune.z ꝟsest ista no.respōsio quo ad illam legē. ¶ Ex qua collige quod si denegatur bānito audientia intelligatur denegari in actionibus quas habebat tpe bāni z etiā in postea quesitis:z est rō q̄ si nō habuisset aliq̄ tpe banni z nō porrigeret ad futura sequeretur absurdū.s.q̄ nō puniretur bānitus in eo qō ler vult eū puniri.s.ī de negatōe audiētie.vt in.l.sed si per prētorē.§.ſz si dū decreto.ī.qui.ex caus. ma. ¶ Gl.nostra inducitur per doc.qō mandatū indifinitū procuratoris vel generale non cōprehendit actiones que nō erant nate tpe mādati.z hoc etiā sentit Dy.in.l.qui hȝ.§.fi.cū.l.se.ī.de tutelis.Sȝ ista gl.pprie nō loquitur in isto casu:q̄ hic pcu. proprie non habebat mandatū in recōuentione: vt dici.s.in.l. sed hec.§.prētor:sed hoc veniebat ex dispositione legali.vnde probatur q̄ hec necessitas imposita alicui per.l.rōne officij nō concernit futura:sed certe ista glo.pōt induci ad id ad quod inducunt doc.si tu ponas q̄ procurator habuerit mādatū ad agēdum z defendendū.z queratur vtrū mandatū latū ad defendēdū porrigatur ad futura.nā gl.nra bñ pōt loqui hoc casu.z est glo. or. de eo quod dicūt doc.quā glo.bene no. Gui.de cu.dicit q̄ procurator tenetur defendere in actionibus que erant nate tpe mandati z que nate sunt postea anteq̄ labatur tps recōueniendi.et pro Gui.facit q̄ recōuentio habet naturā incidētis q̄stiōis z iudētia veniūt sine mādato.vt.C.vbi.z apud quos.l.fi.circa fin.

4 ¶† Tertio querit gl.infra quātū tps procurator possit reconueniri. Aduerte gl.formal questionē pstita satisdatōe sup recōuētione futura.vtrū procurator teneatur in infinitū.gl.ponit duas opi.prima opi.est q̄ illa satisdatio interpretet z recōuētiōe fiēda vsq̄ ad duos mēses. Scōa opi.ē q̄ iudex possit statuere terminū ad recōueniendū z reconuentio nō admittatur post terminuz.ar.s.qui satisda.cog.l.de die in prin.hāc gl.nescio alibi qō iudex possit moderari tps recōueniendi.nā diuerse sunt opi. q̄dam dicunt q̄ reconuentio dȝ fieri circa lit.contest.vel ante alij dicūt q̄ vsq̄ ad sniam. Jo.an.dicit q̄ quantū ad consequendū eundē iudicē vsq̄ ad sniam.sed quantū ad simul pcedendū vsq̄ ad lit.cōtesta.vt ipse eleganter no.in.c.sepe.de verbo.sig.in cle. Jsta glo.addit vnū quod est mirabile q̄ iudex potest restringere tēpus recōuentionis.z tene menti hanc glo. Ego credo quicquid dicunt docto.sit verus reconuenitur dūs qū reconuenitur procurator non credo q̄ post lit.contest.in principali procuratore artetur respōdere recōuentioni:q̄ exceptio declinatoria q̄lide insurgit non pōt lit.ptesta.opponi.vt.ī.c.l.pōpo.§.rati. ¶ Et aduerte predicta faciunt ad questionē.dicit statutū q̄ artifices possunt conueniri coram camerario.tamen si non artifex agit teneatur se submittere iurisditioni camerarij in causa reconuētionis. Modo agens ita submisit se fm formā statuti. quero vtrū perpetuo teneatur coram camerario se defendere. Breuiter glo. nostra determinat istam questionem q̄ camerarius pōt diffinire tps.et est hic aduertendū quia ad agendū non cōstituitur tēpus alicui nisi in causa criminali.vt.C.qui ac.non pos.l. fi ea.et de fal.l.athletas.de accu.l.cū titia.z extra de accu.c.lȝ in beato Petro. Et nisi in causa status.vt.C.de inge.ma.l. diffamari.et nisi in alio casu quem habes.no.in.l.j.C.vt ne.inuitus.z in alio quem habes.C.de vsur.pu.l.pupil.z in quinto quem habes.ī. de fide.l.si contendant:sed in causa reconuentionis non est ita: q̄ iudex pōt assignare terminū ad recōueniēdū. sicut posset adrigēdū qđ ē no. ¶ Ultio dicit ħ gl.vnū verbū notabile.q̄ lȝ iudex posset assignare terminū ad inchoationem cause:non tamē ad durationem instantie: q̄ terminus instantie non potest per iudicem refrenari.quod no. ¶ In glo.secunda ibi.§.si vno ibi restringitur quasi contractus vt non trahatur ad futura nisi cōnexa presentibus. In ea.ibi.si is ibi restrigitur stipulatio vt nō trahat ad futura. In ea.ibi.§.si ita ibi restringitur legatū vt nō trahatur ad futura.z ad idem.ī.manda.l.si tibi mādauero.§.is cuius bona.et.C. de iure.fi.l.certa forma.ergo de primo ad vltimum concludendo indiffinita vel generalis promissio non cōprehendit futura. ¶ In.c.ibi.puniatur contra istam glo.facit dictus.§.is cuius bona.z.ī.de leg.iij.si deportati seruo. ¶ In eadem ibi propter generalia verba. Jsta glo.innuit q̄ si est promissa defensio:licet non fit expressum in causa reconuentionis. tamen ista promissio intelligatur de causa reconuētionis vt interpretetur facta secundum quod erat necesse fieri.ad hoc facit quod no. Dyn.ī.de verborum obligationibus.l.continuus.§. cum quis sub hac.et Cyn.C.de sponsa.l.finali. ¶ In cadez.ibi statuet.sed quid si iudex non statuit tunc recurre ad glo.c.sepe. addendo.quod.s.dixi. Bal.

1 ¶† Defensio habet duo capita.

2 Dominus cui interrogationi tenetur respondere eidem tenetur procurator.

3 Contumacia procuratoris in non respondendo obest domino.

4 De secundo genere procuratorum

5 De tertio genere procuratorū.

Non solum. Procurator tenet dūm defendere et interrogationibus respondere.z si rīdet vel non rīdet dño preiudicat.h.d. Hoc tamē vltimū intelligo qñ procu.habebat mandatū ad agendū z defendēdum et rīdendum fm Bar. Ego non credo q̄ ad rīdendū requirat mandatū specificatū:quia venit incidenter:sed sufficit mandatū in principali et ad hoc induco.c.ſi post prestitum.de confessis.li.vj. ¶ Et primo ponit quoddā dictuȝ secundo explificat z infert.tertio ponit effectū qui resultat.secunda ibi.an igitur.tertia ibi.et rīdit. ¶ In tex.ibi defendere prosequendo instantiā. ¶ Ibi interrogatus.s.pcu. ¶ In tex. ibi.absens.ī.dūs ipsius pcu.quē aduersarius tanq̄ heredez re conuenire volebat pmissa interrogatione an esset heres. ¶ In tex.ibi.debeat.s.pcu. ¶ In tex.ibi tenebit.s.pcura.vel die dūs vt.ī.patebit.z facit.ī.ad.l.aqui.l.proinde.§.fi.procu. ¶ No.q̄

1 defensio hȝ duo capita.s.pcedendi z respondēdi z in vtroq̄ capite tenet procurator z potest istud principium intelligi in procuratore actoris reconuentor vel reconueniendo. ¶ Jte in procuratore rei.nam vtriq̄ adaptatur necessitas defendendi.primus tamen intellectus magis placet:quia ista.l.continuat in pcedentibus que tractant de materia reconuētionis. ¶† Secdo not. talem regulā q̄ cui interrogationi tenet respondere dominus eidē tenet respondere procurator.istud est verū si hȝ spāle mādatum ad sic rīdendū:sed si nō hȝ mandatū spāle z procurator in facto dubitet pōt petere dilationem ad liberandū donec consulat dūm z exploret ab eo factū z volūtatē dñi.vt.C.vbi decrimi.agi op.aut.qua in quincta.vbi est ter.no.z extra de pcu.c.dilect⁹.z

2 ibi per Jnn. ¶† Tertio z vltimo no.q̄ rīsio z nō respōsio procuratoris dño nocet.vnde ꝓtumacia procuratoris in non rīdendo obest dño sicut confessio.vt.d.c.si post pstitū glo.tamen que est ī.ad.l.aq̄l.l.pinde.§.si procurator videtur dicere qđ nō noceat dño nisi habeat procurator mandatū ad hoc spāle vel dūs ratificet.vt.s.e.l.vel in operis in fi. Tu vero dic quātū ad pparationē cause nocet dño.z ita loquitur nostra litera. Sed quantum ad decisionem cause si procurator consitet ex abrupto nō obla to libello nō preiudicat dño si aūt solēniter in figura iudicij tūc preiudicat dño.vt notat Cy.in.l.j.C.de confes.hoc verū nisi cōtra dūm opponatur crimen:q̄ tunc confessio procuratoris nō nocet dño nisi procurator habeat spāle mandatū vel dūs ratificet.z ita loquitur.§.si procurator que verba no. Et ꝓclude q̄ aut loq̄mur in pparatoriis aut in definitiuis si in decisoriis aut extraneo .aut ordine seruato.z si ordine seruato.aut ꝓponitur crimē aut non.z si ꝓponit crimē aut interuenit speciale mandatū vel ratificatio aut nō z nota pulchrā distinctionē. ¶ Opp.z videtur q̄ pcu.nō teneat respōdere qđ fic pbo.rīsio fit sub iuramēto calūnie.C.de iura.cal.l.ij.§.qđ obseruari:ſz de calūnia nō iurat procurator sed dūs.vt.C.de iura cal.aut. principales ergo dūs est interrogandus.z debet respondere non procurator. timore huius contrarij gl.hic examinat quis teneatur de calūnia iurare vtrū dūs vel procurator.z dicit glo.q̄ tria sunt gña procuratorum quidam in rem suā z isti iurāt nō dūs siue intentatur vtilis siue directa.lȝ pla.distinxerit inter modū agendi vt si agatur directa iuret dūs si vtili pcu.gl.reprobat hoc.q̄ ꝓsiderato effectu iudicij agitur de preiudico solius procuratoris in rez suā.ergo ipse solus iurat nisi in casu.vt.s.e.l.si actor malit.z hoc verū

4 ¶† Secundū genus procuratorū est defendentiū cum satisdatione.in istis siquidez allegant mandatū iurat dūs.vt in.d.aut. principales si non allegant mandatū iurant ipsi defensores. q̄ ipsi soli tenētur ex processu isto.vt.s.e.l.procurator meus.§.fi. hoc verum in iudicio in quo repsentat reuz.sed si ꝓuenitur ex sua satisdatione.iudi.so.ipse solus est principalis persona.ī.c. l.licet.§.ca obligatio. Jtem predicta vera in defensore non animo donandi:sed in eo qui animo donandi reum liberauit quae tamen nouatio non fit inuito creditore ipse solus obligatur, vi

5 nouationis.ita dicit glo.z bñ. ¶† Tertium genus procuratorum est qui prestant nudū ministeriū.ibi non iurant: quia non possunt dici principalis pson nec effectu executionis nec originepetitionis.ita sentit glo.magistral. ¶ Cōsiderandō est tamen q̄ iuramentū calūnie pstatur post lit.conte.vel in ipsa lit. cōte.vt in.l.ij.in prin.C.de inf.calū.z ideo ī interrogationibus que fiunt ante lit.contest.cessat ista oppositio que fit in iuramēto calūnie.vnde in preparatoriis iudiciorū merito procur.interrogat̄ rīdet.z ita loquitur hic. Preterea ista.l.loquit̄ sēm iura vetera sēm que pcu.iurabat de calūnia.vt.ī.de dā.inte.l.qui bona.§.pe. Tu adde q̄ non repugnat dñz iurare de calumnia: z nihilominus procur.interrogat̄ qui debet respondere prestito iuramento de ppria malitia.vt in.c.presentiū.de testi.lib.vj.

Universidad de Deusto
Biblioteca

per Jnn. & per arc. de iura. calū. c. j. & in. c. in ptractādis. vñ inter rogatio. & rñsio est ita annexa iuramēto calūnie q̄ nō possit tper aliū q̄ per iurantē. & adde qō no. ar. v. q. iij. c. q̄ vniuersi. & illud quod dixi de interrogationibus idē dico de positionib⁹ & pōt fieri positio p̄curatoris sicut libellus. vt extra de fide instru. c. inter dilectos. & ibi tangit Jnn. ¶ Ulterius dicit hic q̄ confessio & taciturnitas p̄cu. nocent dño. cōtra. j. de confess. l. certū §. sed an p̄cur. vbi rñsio p̄curatoris non nocet dño Glo. dicit hic q̄ rñsio p̄curatoris pōt esse dupler affirmatiua & negatiua si affirmatiua aut est veritati cōsona & p̄iudicat dño in perpetuū. aut est veritati cōtraria & p̄iudicat dño interim donec dñs reuocet et pbet cōtrariū. facit. l. j. C. de erro. aduo. q̄d ergo differt cōfessio dñi a cōfessione p̄curatoris. nā etiā si ipse dominꝰ cōstiteret cōtra veritatem pbando cōtrariū elideret cōfessionem vt. j. de interro. act. l. de etate. §. fi. ¶ Respōdeo si dñs cōstet ex certa sciētia non p̄desset sibi pbatio in cōtrarijs. secus si constiterit p̄curator ex certa scientia q̄ malitia p̄curatoris nō nocet dño pbanti ꝓriū. ex hoc limitat quoddā dictū cuiusdā glo. ordinarie iur. canonici q̄ dicit q̄ q̄n est datus terminus ad deliberandū. & aliās deliberat rñdet non pōt cōfessionē reuocare ly sit cōtraria veritati. vt extra de diuor. c. ex litis: quia istud est verum in rñsione domini. secus in respōsione p̄cu. per glo. istam. & per dictā. l. certū. §. sed an p̄curator nisi dominꝰ ratificasset responsionē p̄cur. q̄ tunc nō audiret. ¶ Ulterius facit qō no. Jnno. in. c. j. vt lit. nō cōte. ¶ Quid in dubio vtrū cōfessio p̄curatoris p̄sumatur esse secūdū veritatē an cōtra. Respōdeo p̄sumit esse vera si est suo tpe facta scōm naturā iudicij. secus si esset facta ex abrupto & sponte tunc nō p̄sumit esse vera. ideo nō nocet domino. iuxta no. per Ly. in. d. l. j. de confessis. & iste est primus articulus in p̄curatore confitente. ¶ Secūdus articul⁹ est in p̄curatore negante & hic similiter duo sint casus fm glo. aut ista negatio inheret veritati eo q̄ negatur esse quod est tūc p̄iudicat domino. aut est ꝓria veritati eo qō negat esse qō est tūc p̄iudicat domino. tamē fm qualitatē & naturam iudicij. vnde si p̄curator negat possessionē aufertur domino possessio. vt. j. de rei ven. l. fi. secus in dominio vel obligatione quia nō perditur dominiū vel obligatio ratione negationis seu mendacij. vt in auten. de trien. & se. §. pe. Ego addo q̄ sicut dominus pōt reuocare confessionē. ita dico q̄ potest reuocare negationē & re integra anteq̄ p̄cura. sit conuictus de mēdacio iuxta no. inst. de act. §. item mixta. ¶ Quid in dubio. vtrū p̄esumatur negatio vera sicut p̄esumitur confessio vera. dico q̄ non: quia in cōfitendo concurrit vterq; litigator. secus in negando. Et no. ex hac glo q̄ omnis responsio de mūdo que fit ad positiones vel ad interrogationes est vna de quattuor responsionibus vel cōfitendo esse quod est vel cōstitendo esse quod non est. vel negando esse quod non est vel negando esse quod est. debet enim omnis responsio esse absoluta per quam alterū de istis quattuor appareat. alias respōsio non est bona. & tene mēti. ¶ Ultimo quero vtrū non respondere p̄esumatur confessio vel negatio. Respōdeo p̄esumitur in meliorē partem p aduersario contra contumacē. argu. eius qō not. j. de acq. here. l. quandiu. in vltima glo. que est no. et qō no. in. c. j. de cōfes. lib. vj. Adde vtrū cōfessio possit reuocari in causa appellationis. et dic vt not. j. de appel. l. creditor. §. iussus. ¶ Item vtrū quando pars respondet positiōi iudex debeat remouere aduocatū ne restituat partes. dic vt extra de offi. deleg. c. pastoralis. facit. j. de his que in testamento delen. l. prima. & ibi glo. tāgit. Item si sunt p̄curatores vel dominus & p̄curator. & vnus confitetur. & alter negat vel tacet quid p̄ualet. dic vt no. Dyn. j. de cur. fu. l. consilio. §. fi. per Jnn. extra de p̄cu. c. in nostra. & in. c. si duo. de p̄curator. lib. vj. ¶ In glo. magna ibi. quā dominus tenet. ad hoc. j. mandati. l. quintus. vbi distinguit primus p̄cessus ab illo p̄cessu. ¶ In eadem ibi. tacite omitti. & ideo iuramentū calūnie nō est de substantia interrogationis vel responsionis. ¶ In eadem ibi. C. de pac. l. ij. ibi non fuit nouatio sed tacitū pactus de non petendo. ¶ In eadem ibi. non fit. i. per cessionem nō potest fieri nouatio: ly per defensionē fieri possit. ¶ In eadem. ibi. l. qui bona. §. pe. ibi glo. dicit vnū mirabile verbus q̄ in iudi ordinarijs iurat de calūnia dominus in iudicijs summarijs & extraordinarijs p̄cura. quod est singulare dictum. ly non p̄batum. l. ¶ In alia glo. magna ibi. cum habet mandatum. s. ad hoc fm Bar. Ego dico. s. ad causam. & ista est mens glo. ¶ In. ea. ibi. hic heredem vnde hereditas mendacio non perditur: quia continet ius dñij: sed nuda possessio perditur & in aduersarium transfertur p̄pter mendacium. vt no. glo. ¶ In ea. ibi. si p̄betur contrarium. ergo interim confessio p̄curatoris p̄esumitur vera. ¶ In ea. ibi. hoc capitulum. i. verficulum. et si respondit. ¶ In eadē ibi. si confiteri. no. q̄ quando p̄curator habet mandatum ad sic confitendum nunc̄ confessio vel responsio afficit ipsum p̄curatorem sed ipsum dominum. vt no. Bar. j. de iureiuran. l. non solum. §. si mandato.

1 Mandatum quando dicatur p̄obari semiplene
2 P̄obare vel cauere in cuius electione est.
3 P̄ocurator ad recipiendas solutionem an cum cautione rati admittatur.
4 Mandatum p̄curatoris an per testes possit p̄obari.

Qui alieno. Cum dubium est de mandato p̄curatoris debet cauere de rato. h. t. et hec iurisconsultus repetendo declarat quod dictum est in edicto. s. e. l. seruum. §. ait p̄etor. secundo responso. ¶ Oppo. contra hunc. §. et arguo a diuisione. aut constat q̄ p̄ocu. habet mandatum & non tenetur cauere de rato. vt. j. e. l. si p̄curatoris ab sentem. aut constat q̄ non habet mandatum. & tunc non admittitur: ly velit cauere de rato vt. j. de neg. ge. l. si pupilli. §. ii. Nā cum speciale sit in coniunctis personis q̄ legitiment personas per cautiones rati vbi deficit mandatū. vt. j. iudi. sol. l. iij. §. sed si forte. ergo in alijs personis est secus. vt. j. de iudicijs. l. cum p̄etor. timore huius contrarij facta est glo. nostra que sic respōdet. dicit enim cōfitentis membra de quibus opponis: sed est dare tertium membrum. s. quando dubitatur de mandāte. quo casu persona cuiuslibet p̄curatoris legitimatur eo ipso q̄ de rato cautur: ita dicit text. C. c. l. j. et j. de dāno infecto. l. iter quos §. alieno. & ita intelligitur notter. §. s. quando dubiū est de mandato. ¶ Secundo cōtra hoc op. de. l. quia in re. §. j. de ope. nun. sol. ibi p̄cu. habebat mandatū inspecta veritate sed inspecta p̄obatione & fide facta. iudici erat dubium de mandato. et sic concor. cum hoc. §. ¶ Tertio opp. q̄ licet sit certus de mandato: tamen est satisdandum. vnde videtur obstare. C. de satisda. l. j. §. fi. so. ibi loquitur in p̄curatore rei & in satisdatiōe iudicatus sol. hic loquitur in p̄curatore actoris & in satisdatione rati. & sic non ob. sed quero que est ratio differentie. respondet glo. reo est consultū eo ipso q̄ mandatum est certum: sed actori non est consultū donec sibi soluatur. Item actoris interest habere plures debitores. sed rei non interest habere debitorem ex quo habet exceptionē. vt. l. j. j. vt in pos. leg. Clarius dic q̄ vbi constat de mandato stipulatio rati nō potest committi. vt not. j. de iureiuran. l. alias. & ideo non debet interponi. vt. j. e. l. non cogendum. §. fi. sed stipulatio iudi. sol. bene potest committi. & maxime ratione noue persone nouum remedium satisdationis debet adhiberi merito est interponēda. vt. d. l. j. in fi. C. de satisdat. & ista ratio est multū aperta & clara. ¶ Cetio ad declarādum materiā. per. q. & ly glo. loquatur hic no. tñ alio ordine tangam puncta glo. & reuoco primo in dubiū qñ dicatur dubitari de mādato. dicit Ja. bu. qñ p̄curator allegat mandatū. et reus non dicit ego nego. sed dicit dubito. nā hoc ipso p̄s q̄ est dubiū de mandato ar. j. de inter. act. l. qui interrogat. Alij dicunt q̄ idem est dicere quo ad hoc nego & dubito. q̄ per negationē efficitur res dubia. vt. C. qui. ad li. p̄cla. non ly. l. fi. & hoc sentit glo. hic. & C. de p̄ocur. l. j. doc. hoc reprobant. q̄ dicunt q̄ sola affirmatio vnius partis & negatio alterius nō facit rem dubiā quo ad beneficium satisdandi de rato: sed op̄s q̄ p̄curator p̄esumptiue vel semiplene p̄bauerit de mādato. vnde dicunt q̄ in hac materia res non efficit dubia per simplicem contradictionem: sed per semiplenā p̄bationem vel p̄esumptionem. & hec ē sua Jnn. extra de p̄ba. c. q̄m contra falsam. & Ja. de ra. & Ja. de are. & Pe. in. l. j. C. e. non ob. l. fi. C. qui. ad li. p̄cla. non li. vbi dicit q̄ res fit dubia simplici negatione: quia illud est verū quod fit dubia ad cōmodum negantis: sed non ad cōmodum aduersarij. Ego rñdeo aliter q̄ fit dubia quantū ad ventilandū veritatem. nō aūt quantum ad aliquid consequendū sed in nō. §. tractatur de aliquo cōsequendo. s. q̄ vult vt admittat p̄curator ad cām. vnde qui nihil p̄obat nil potest consequi. ista sunt verba Jnn. in alia materia. extra de sen. excō. c. non soient in fine. ¶ Sed cōtra hoc op. si est semiplene pbatum. ergo debet p̄curatori deferri iuramentū. vt. j. de iureiuran. l. admonendi. nō autem ꝛ artari ad cauendū. dicūt doc. in. l. j. ff. e. q̄ in legitimatione p̄sonarum nō deferē iuramentū in defectus p̄obationis qō est no. ¶ Item opp. si p̄ocur. p̄obauit de mandato semiplene. ergo fuit assignatus terminus ad p̄obandus. modo arguo sic. p̄curator qui acceptauit terminum videtur elegisse viam p̄obationis ergo si nō plene p̄obat debet repelli. vt. j. de p̄oba. l. circa eum. nam glo. dicit hic q̄ inter onus p̄obandi & inter onus cauendi cadit electio ipsius p̄curatoris. ergo si elegit vnam viam & astrinxit se ipsum sibi. vt. d. l. circa eum que loquitur in astringente sed ad certam formam p̄obandi. ad idem j. de instit. l. habebat que loquitur in astringente. & ad p̄obationes certe cause vt certe qualitatis qua posita ponitur effectus et qua remota remouetur effectus vnde de substantia p̄obationis est. ad hoc respondeo, dicit Jbe. q̄ super p̄obatione mādati,

Universidad de Deusto

mandati non debet assignari terminus.ar.C.de osl.l.ij.qō non credo verū.Et ideo rūdeo aliter ex alio verbo Pe.qui dicit q̄ propīe non est loquēdū hic de electione cū non loquatur alternatiue sed absolute.z hec vera vnde non videtur quis se astringere.quia tunc videtur quis se astringere vbi cadit electio.sed vbi non cadit electio.vt instī.de ercu.tu.§.si plures.z.j.de app. l.sexo.vbi est text.no. ¶ †Iuxta hoc quero quando mādatū dr probari semiplene. ℜRespōdeo quādo probatur pervnū testem vel quādo probatur per priuatam scripturam.vt no.in.l. admonendi. ¶Item dicitur dubitari de mādato si producitur instrumentum in forma publica:sed reus dicit quod ille qui subscripsit instrumentum non est tabellio ista disputatio potest repelli per cautionem rati.idem si negatur veritas temporis iuxta no. per Ly.C.de epi.z cle.l.si qua per calūniā.Item si procurator sit persona legalis z iuret se perdidisse instrumētum mādati.arg. j.de fide instru.l.fi.z.l.inter omnes.§.a barbaris.de remi.z idez est de omni probatione que animum iudicis inclinat:licet non cogat ad credendum q̄ sit procurator.z ita videtur esse de mente Inno. ¶Item est dubium de mandato quando mandatum est plene probatum:sed reuocatio mandati est probata semiplene.Et aduerte quod licet docto.dicāt q̄ in mādato procuratoris non deferatur iuramentum in defectū probationis.tamē est secus in reuocatione mandati.iste est casus extra de procu.c.ex
2 insinuatione.quod tene menti. ¶ †Tertio quero in cuius electione est probare vel cauere recitatis tribus opinionibus. gl. tenet quod est in electione procuratoris.Sed pe.dicit melius quod hic proprie nō cadit electio.z quare hoc superius declara
3 ui. ¶ †Quarto queritur.vtrū procurator ad recipiendū solutionem admittatur cum cautione rati.dicit glo.quod non.imo debet liquere de mandato.vt in auc.de colla.§.eos. Idez dicit glo.no.in procuratore in rem suam:q̄ cum debeat ei solui est necessaria probatio plenarie.Ex hoc habes quod ille qui agit vt cessionarius debet liquide docere de cessiōe.nec sufficit plena probatio cum iuramento vel cum cautione rati.quod est not.et idem tenent doc.in.l.j.C.e.vbi istam glo.ruminant.Idem dicit glo.in executione iudicis:quia mandatum suum debet liquere facit.l.prohibitum.C.de iure fi.li.x.Idem dico in executore vltime voluntatis maxime.quia in vltima voluntate nō deferr̄ sacramentum in defectum probationis eo quod vbi deficit probatio.deficit etiam ibi ius.C.de testa.l.si vnus. ¶ †Quero vtrū
4 mandatum procuratoris possit probari per testes. Lyn.examinat hunc ter.in.l.j.C.e.z sunt quidaz qui dicūt quod non.tamē in contrarium potest probari tribus rationibus.Prima est q̄ per vnum testem probatur mandatum semiplene vt dictum est. ergo per duos pbar̄ plene argumētatio ista habeb̄.j.de iureiu. l.admonendi.in glos.Secundo sic.contrariorum eadem est natura.z qualis probatio requiritur in vno oppositorum requiritur in reliquo.vt.C.de nō nu.pe.l.generaliter:sed reuocatio mādati probatur per testes.vt extra.e.c.ex insinuatione.ergo z ipsum mandatum. ¶Tertio probat quia i.l.j.§.e.dicitur q̄ pcu. sit per nuncium.ergo probabitur per ipsum nuncium.z sic per testes. ¶Quarto probatur quia speciale est in.l.j.C.de mand. prin.quod requiritur scriptura.ergo in contrarium est ius commune quod sufficiant testes.z ita tenet ibi Azo.in summa.z ista probatio preiudicabit domino absenti.z est speciale in ista pbatione mandati:quia etiam ad hoc probandum procurator videtur habuisse mandatuz a domino.ideo preiudicat domino. istā rationem tangit Ly.in.l.j.C.e.z idem tenet hic Bar. ¶Extra quero quid ista cautio rati habeat locuz quando dominus est in eadez ciuitate:ita quod eius voluntas possit explorari de facili.z est dicendum quod non:tunc enim suffragium istius cautionis habet locum vbi dominus est absens:ita quod de facili non potest suus consensus exquiri.iste est ter.j.e.l. mutus.§. is qui.ita tenet ibi Guilli.z Lyn.z facit.ā.e.l.presens.z istud est menti tenendum.quia limitat hunc.§.z totam materiam. z adde.j.§.proximo.

1 ☞ Nudus minister dicitur ille qui cōmodum nō reportat.

Sed interdum. Habens actiones directas ad commodum alterius non mouet eas sine cautione rati.h.d.z est no.dignū:quod hic continetur.z ponit duo exempla.Primum in iuramento. Secūdū in constituta pecunia. ¶In ter.ibi.suo nōie:q̄ habet actionē directam. ¶In ter.ibi potuit.s.cadē que procuratori.s.directa sed vtilis sic. ¶Ibi constitutum est.s.in iudicio. vnde est q̄sita vtilis actio dño sine cessione. ¶No.hic potius considerandū vtilez actionē q̄ directam.in hoc tū prodest habere ius directū q̄ ad ipsum exercenduz nō requirit mandatū.requiritur tamē
1 cautio rati. ¶ †Item no.q̄nudus minister reputatur ille q̄ nō reportat cōmodum.sic.j.mādati.l.creditor.§.si inter.z.j.de dona. inter vi.vxo.l.septitius.alias incipit mulier ꝛc. ¶Extra op, cōtra hūc.§.de le.si procurator meus.§.sed si agat.j.e.vbi procurator nō agit qū dns vtile. Sol.ibi dns tradicebat:sed vbi dominus cōtradicit ex suo facto procurator cōsecutus directaz motionem cauendo de rato.z ita loquit hic.non.ob.j.de sol.l.hoc iure.q̄ ibi procurator nō quesiuit iura directa ex suo facto:sed ex facto iudicis.z fortius est ius quod quis querit suo facto quā quod querit facto alterius.vt in.l.si filius.§. erit rubricano.j. de fideicō.liberta. Preterea i.l.hoc iure veniebat solū in mādato qō finitū est.vt.ā.de pac.l.sed si tm̄.hic aūveniebat ex suo cōtractu vel quasi.z sic non obstat.

Queritur. In isto.§.exponuntur illa verba edicti ad quem res pertinet. hoc dicit.et ad illum dicitur res pertinere ad quem pertinet principaliter z pprius non secundario z per posterius. ¶In ter.ibi.satisdare pcura. de cuius mandato dubitatur. ℜNo.q̄ procurator nō tenet caue re de rato nec de ratihabitione tertij:licet ille tertius possit ledi per quādam sequētiam. ¶Secūdo nota quotidie in instrumentis ponūtur ista verba p̄misit sibi recipienti pro omnibus quorum interest vel posset interesse.nā debet interp̄tari de principalibus psonis.nō aūt de alijs.facit.j. de actio.z obl.l.plura. §.si.z ar.j.de ven.inspicien.l.j.§.nunciari. ¶Tertio no.hic de dictione ceteros.qō quādoq̄ non habet implicare idem est dicere alius vel alios:q̄ dictiones implicatiue non implicāt si resultat absonus intellectus.z no.gl. ¶Quarto no.q̄ sicut dns nō dr cauere de rato tertie psone:ita nec procurator:q̄ nec representat illā tertiā personā nec eius noie experitur.Bal.

1 ☞ Pater pprie dicitur administrator legitimus in actione de dote.

Si de dote. Procurator intentans actionem de dote debet de rato cauere z filiam defende-
1 re.h.d. ¶ †Ex hoc not.quod proprie pater dicitur legitimus administrator in actione de dote:quia tunc non cauet de rato. vt.l.j.C.de bo.mater.z mirum est quomodo plus operatur ibi vsufructus q̄m in actione de dote communis proprietas.ideo tñ in dote est hoc:q̄ iste due persone pater z filia sunt inseparabiles rōne cōiunctionis legalis.vt.ā.e.l.filiū.§.naz qō ad dotis. ¶In ter.ibi filiā.s.absentem.

Si pater. Pater agēs de iniuria facta sibi in filio nō cauet de rato.h.d. ¶In gl.ibi nomine filij no.nomine alterius pluribus modis dicit.z facit ad.q.de tutore qui dicit accuso nomine pupilli.quomodo intelligatur istud verbum.de hoc no.de his qui.vt indig.l.polla.z.l.ij.C.qui accusa.non pos. ¶Extra quero in actione iniuriarum ciuili pater est legitimus administrator filij.vt dicit glos.quero quid in accusatione criminali. ℜRespondeo in criminalibus pater nō est legitimus administrator filij:nec hoc nomīe potest experiri:cū no debeat reportare cōmodum vsufructus ipe sed fiscus:vt no. Guil.C.de bo.que libe.l.non solum.§.necessitate.z no.hoc pro forma libelli.

Si status. In causa status in integrum restitutionis z fame etiam procurator rei cauet de rato h.d.vsq̄ad finem.l.intelligo cū dubitatur de mādato: quia ista est natura istius cautionis. ¶In ter.ibi cui.i.alicui. ¶No.in l.j.§.si status controuersiā fieri insistendo.z resistēdo.Ego addo q̄ etiā assistendo.vt.j.de inoffi.testamēto.§.si suscepta.z sic controuersia fit tribus modis.agendo.defendendo.z assistēdo cause.silr briga fit tribus modis alicui.vnde facit ad.q.de eo qui promisit se non imbrigaturum fm gl.no.hic de ista dictione briga z imbrigare z nescio de tali dictione alibi. ¶Iuxta hoc queritur qñ ista verba intelligantur promitto non facere cōtrouersiā vel nō facere brigā. ℜRespon.intelligūtur q̄ non faciam controuersiaz nec de iure nec de facto.nec in iudicio nec extra.sicut cum promitto non facere questionem.vt no.j.ad trebel.l.lucius §.tres heredes.z cum promitto nō petere intelligitur quod nō petam nec de iure nec de facto.C.de transactio.l.vbi pactū z ibi no.maxime si sit appositum iuramentum.vt eodem tit.l.si quis maior.z hoc in promissione facti negatiui.sz si promitto factuz affirmatiuum.verbi gratia.promitto te defendere.tūc intelligitur defendam de iure non de facto.vt.C.de actio.emp.l. vi pulsos.z si dictū sit promitto te defendere de iure z de facto. intelligitur de modo licito.z iuxta posse.non enim teneor de vi maiori quia casus fortuitus non debetur nisi quatenus specificet no.Lyn.in.d.l.vi pulsos.in additio.et facit.j.de contrahen. emptione.l.fistulas.§. frumento.et.j.de action.emptio.l.si cas res.z.j.locati.l.in locationis.z quod no.Jac.de.are.j. de dam. infec.l.damni.ver.z q̄ in stipulatione.z de hoc fuit multum vētilatum in questione emptionis aque lacus. ¶In glo.que incipit ibi siue exceptionem opponere.Ecce ergo q̄ nō habet exceptionem iuris.ex quo nō potest excipere.ex hoc colligeq̄ ille qui excipit contra laudum incidit in penam.ac si ageret directe

Universidad de Deusto
Biblioteca

peteret rescissionem laudi.z tene menti.z ista exceptio dicit quedam appellatio.vt.j.de arb.l.nō distinguemus.§.cum quidaz. ¶Jn gl.que incipit z cetera.ibi falsus.z hoc nō constabat qō effectuerus.quia dubitabatur de mādato.et hac gloss.not.quod vbi sentētia omnibus p:ciudicat.ibi quilibet pōt opponere exceptionem falsi procuratoris.Jn ea.ibi.quidam.non quia sententia trahit secum solutionem in seipsa nec extrinsecus cadit exactio.¶Jn eadem ibi.acquiesc ēdum.id est parendum.Bal.

1 ☞ Restitutio in integrū qñq; hz semiplenū effectū.
2 Mādatū speciale in famosa causa requiritur.
3 Causa reuocationis tutoris est ciuilis non criminalis.
4 Cancellatus de bāno an dicatur restitutus.

Est et alius. ¶Jn tertu ibi.inuenditione.Et traditione coniūcta venditioni.vnde ex vno processu queritur missio restitutionis z rescissorie cōtractus rescinditur.z possessio redditur.vt dicā.j.c.l.qui proprio.§.Jtez quare.z est ca.no.hic.Jn ter.ibi alterius.scilz rei.¶Jn ter.ibi quid peteret glo.opponit hic de pcio.vt.C.de repu.que fi.in tudicio.l.j.Sed tu expone hoc de re ipsa z est sensus litere:qz si procurator nō caueret de rato dato quod caueret de iudi.sol.z restitueret possessionem reuersus dns posset eam recuperare non habendo ratum factum procuratoris:qz non constabat q; esset procur.vt ergo non possit recuperare qui procurat.tenetur cauere de rato simile.no.ff.c.l.vel in operis.¶Jn ter.ibi. si quid restitutio possessionis fundi.z facit.j.cod.l.pompon.§.sed z is.

1 ¶† Ro.q; restitutio in integrum quandoq; habet semiplenū effectum.vt quia rescindit contractum:sed non aduocat possessionem.tunc pro possessione aduocanda est opus rescissoria.vt instī.de act.§.rursus.quādoq; restitutio est plena ad ipsam possessionem.vt hic.¶Jn ter.ibi.cauere.qz sola satisdatio.iud.so. non implet desiderium petitoris.¶Jn ter.ibi.retractare dicēdo q; non valet remotio cum is non fuerit procu.¶Jn ter.ibi. fame.causa est scilicet de sui'natura.tamen vbi procurator interuenit non timemus de infamia iuris sed facti.vt.ff.de infam.l.

2 furti.§.si quis alieno.¶† Ro.i famosa causa requiri speciale mandatum:qz equiparatur cause criminali.tamen si dubitatur de isto speciali mādato cauetur de rato a parte rei.per hoc dic q; vbicūq; de causa criminali interuenit procurator pro reo debet cauere nedum de iudi.sol.sed de rato.vbi dubitatur de mandato:qz omnis causa criminalis videtur esse causa fame.et not.

3 ¶† Secundo no.q; causa reuocationis tutoris est ciuilis non criminalis proprie loquendo:qz nihil applicatur fisco.naz illa demum est causa criminalis ex qua fisco aliquid applicatur vel publica vindicta sumitur.vt not.in.l.agraria.de termino amo. quod in casu isto non est:quia sicut officiū tutoris est auctoritate publicum z vtilitate priuatum.ita remotio tutoris est auctoritate publica z vtilitate priuata.z sic cū agatur de vtilitate causa non est criminalis.vnde non est coram iudice maleficiorum intentanda petitio remotionis:sed coraz iudice causarum ciui

4 lium scōm Ja.butr.¶† Querit hic Barto.vtrum cācellatus de banno dicatur restitutus.Butr.disputando tenuit quod sic quia cancellatio tollit ius z factū.vt in.l.cancelauerat.de his q; in test.delen.vnde non solum videtur cancellata pena:sed ipsuz maleficium secundum Butr.Barto.distinguit aut cancellatio maleficij est solutio banni.tunc non videtur restitutus ad famā quia sola obligatio tollitur nō causa.aut cancellatio fit ob gratiam.tunc illud beneficium est plenissime interpretanduz. vt.ff. de constī.prin.Lyn.tangit in.l.fina.C.de sen.pas.Et duplex est cancellatio:scilz fauorabilis.quando quis cancellatur de banno.z odiosa.quando quis cancellatur de officio vel de matricula z quod hoc sit verum.probatur.j. de ma. testa.l. testamento cēturio.¶Jn gl.sz qualiter ibi etius fidelib⁹.¶† Ro.qō q; facit fidelius facta sua q; aliena.z ita presumit.l.quod tene menti.

1 ☞ Regula quid sit.
2 De quattuor causarum generibus.

Domonius. Jn interdictis de liber.deducendis non admittitur procurator nisi duo concurrant.s.speciale mandatum z impedimentū domini.h.d.¶Jn ter.ibi deniq;.bene dico nunc omnes deniq;.i.certe.¶Jn ter.ibi ducatur.de hoc vide questionē de rei ven.l.j.§.j.per hanc.¶Jn ter.ibi desiderare.i.proponere vel itentare.¶† Ro.in hoc principio quod regula est quod

1 sufficit generale mādatum.que regula fallit in interdicto.de liber.deducen.ratio:qz ista causa est multum grauis.z ideo mandatū generale nō sufficit.ar.extra de reseriptis.§.sedes.¶Secundo no.quod illud quod dicitur quod tantum operatur generale quo ad genus quantum speciale quo ad speciem est verum regulariter tamen fallit in his in quibus requiritur specia

2 le mādatuz seu specificatio.vt hic.¶† Tertio collige quatnor genera causarum,in quibusdam sufficit mandatum generale sine alio concurrente.Jn quibusdam non sufficit mandatum generale quando periculum est in promptu.z aliter non.vt in causa fame.vt.ff.l.prori.in fi.Jn quibusdam sufficit speciale mandatum absq; alio concurrente.vt.j.de minoribus.l.illud.§.si talis.Jn quibusdam vero requiritur speciale mandatum concurrente impedimento z iste est casus specialissimus.vt hic quev erba no.¶Jn glo.ibi.idem.tamen dico.q; Gui.dicit in hoc contrarium:quia illud interdictum est preparatorium z parui pretudicij:z tō nō desiderat tantā solēnitatem mādati.arg.j.ad exhibē.l.iij.§.sciendum.z.l.thesaurus.¶Jn gloss.sequenti in fin.de hoc dic vt no.in spe.de procurato.in.§.j.versi. Jtem oppo.quod licet habeat.

Si stipuletur. Petens sibi promitti z nolens stipulari de dāno infecto vel nomine legatorum debet cauere de rato.h.d.¶Jn glo.j.ibi.stipulatio rati.¶Jn.e.ibi stipulationis.ff.de rato.habet.n.in se hanc conditionem.vt si ratum non habeat interesse prestetur.¶Jn.ea. ibi eius.ff.promissoris.¶Jn.e.ibi.nunc non tenetur. no.quod quando dominus non acceptat promissionem factam procuratori euanescit promissio.hoc tamen fallit in vno casu quādo ex re procuratoris nascitur obligatio:qz tunc nō euanescit:sed in ipso procuratore firmatur.vt.C.si cer.pe.l.si absen.que est argumentum .ad hoc tene menti hanc glo.quotidie tabelliones stipulantur vt publice persone recipiendo pro alijs.si illi non ratificant ptractus euanescit.facit.j.c.l.non cogendū.§.si.¶Jn e.ibi finge.glo.vult dicere q; interest potius promissoris ratum haberi q; denouo z iterato ad satisdandum compelli.cū non sit facile fideiussores inuenire.¶Jtē q; interest nostra iudicijs et litibus non verari.z no.gl.Bal.

1 ☞ Defensor in reali iudicio debet cauere iudicatū sol.
2 Condemnatus reuendicatione liberatur per restitutionem nude possessiōis.
3 Sententia in reali iudicio debet esse declaratoria.

Sed et is. Jn reuendicatiōe defensor debet satisdare de rato.ne dominus retractet quod actū est.h.d.¶Jn ter.ibi conuenit quia suscepit officium defensorio nomine preter.i.vltra.¶Jbi solitaz.q. interponitur a quolibet defensore ibi.iudicatum nemo dubitet quin impugnans factum defensoris non habeat ratum.¶Jbi ipse.s. dominus. ¶Jbi succumberet ille enim qui succubuit vt reus non potest

1 recōueniri vt actor.¶† Ro.qō in reali iudicio defensor hz cauere iudi.sol.z de rato.prima cautio iudi.sol.est regularis satisdatio.secunda de rato est irregularis z insolita satisdatio ex p

2 te defensoris.¶† Secundo no.q; condēnatus in rei vendicatione liberatur per restitutionem nude possessionis ratio quia in rei ven.non est quis proprie obligatus.vnde potius dicitur on⁹ deberej restituere alteri q; dicatur obligatio.hoc dicit ter.

3 instītu.de iact.§.omnium.¶† Tertio no.quod sententia in reali iudicio debet esse declaratoria.cōcor.j.si ser.vendi.l.sicuti.§. si queratur.Ex hoc etiam patet qualis debet esse forma conclusionis libelli.quia debet concludere ad declarandum. nā inter libellum z sententiam debet esse conformitas.vt.C.de fideicō. li.l.fi.gl.decreti dicit quod in iudicijs tria sibi debent adinuicē conformari.libellus probatio.z sententia vnde addit glo.de proba.ita no.ij.q.viij.libellorum.quam glo.tene menti.¶Quarto z vltimo no.quod vno cōtrario posito vel affirmato reliquū videtur esse negatum.vt hic in vltimo responso.z adde quod ibi inclusio vnius est exclusio alterius.de leg.j.l.quod in rerum.§. si quis post testamentum.¶Queritur quare aliud est in iudicijs realibus.aliud in personalibus.Respondeo quia in realibus sol.est retractatibilis.sed non in personalibus:qz debet fieri pleno iure in reali.aut continet nudū factum restitutionis secundum glo.quam no.in realibus ergo per cautionem rati augetur effectus.sed in personalibus non z vbi essent in personalibus eadem ratio esset idem ius.vt.ff.c.l.non solum.§.item ait ¶Jn gl.j.ibi obligatus.z ideo in reali non venit euictio.z facit in ratione sui.C.de transac.l.si profundo:quod no.¶Jn ca. ibi. institutus.de actio.§.j.Adde tamen quod no.inst.de officio iudicis in fi.z.j.de excep.rei iudi.l.si quis rem a non domino.¶Jn glo.que incipit:sed videtur ibi habere ratum.not.gl. quod per quēlibet actum quem dominus facit videtur habere ratum processum procuratoris. nec potest ammodo negare mandatum. quod not. ¶Jn.ea.ibi.item adhuc si dominus non habet ratum.¶Jn.ea.ibi que omnia.dicit ibi dici.z adde illam ad istā.¶Jn.ea.ibi agere.i.defendere si refers te ad tex. ¶Jn glo.que incipit no.ibi sententia no.ex hac glo.q; non valet sententia si iudex pronunciet talem domum meā esse.nisi adijciat nominatim totam vel quotam partem.Gui.dicit contra z est ipsa veritas.qz videtur pronūciasse secūdum formam libelli,nam sententia habet tacitam relationem ad libellum. vt.j. de

penis.z

Universidad de Deusto

penis.ꝛ l.si ꝑles.ꝛ hĩ opi. Hui.tz. Dy.ꝛ Bar.ꝛ i.l.legatis vro ri.ff.de le.ij.ꝛ est gl.in.l.si in rem.ff.de rei vẽ.ꝛ est tex.de no.ope. nun.l.de pupillo.§.qui nunciat. Bal.

Rati. Satisdatio procuratoris post lit. contest. peti non potest. vel sic. Per lit. contest. excluditur exceptio procuratoria ꝛ quelibet declinatoria. ad hoc allegatur. fallit in exceptione falsi procuratoris: qz ibi litis cõtestatio est nulla. vnde per litis contestationẽ non potest persona legitimari. naz vt notabiliter ait glo.l.licet.C.e.In hac exceptione semper sumus ante lit.conte. etiam si de facto esset lata sentẽtia.ꝛ iste modus loquendi est etiam bu.§.noster loquitur vbi processus habet fundamentum mandati. sed falsus procu. nullum habet fundamentum mandati. intelligo falsum procuratorem. i. carentez mandato.ꝛ ita accipiẽ falsus procurator in ista materia. ¶ In ter. ibi. satisdatio imminens procuratori actoris vel rei.ꝛ idem in quocunq; alio responsali. vt in syndico iconomo ꝛ similibus vt no. in spec. de syndico. ver. sed quid si omiserit. ¶ In ter. ibi ante lit. contest. quid vbi lis non cõtestatur dic ꝙ ibi est quedã litis contesta. interpretatiua siue ficta postquam nõ potest opponi exceptio declinatoria. vt no. Inn. extra de dila. c. preterea ꝛ de proba. quoniam contra falsam. Dy. C. de procuratoribus nihil arbitramur. ꝛ glo. ordi. in. c. j. de elec. li. vj. vbi vide. ꝛ statiz ꝙ partes non disputant de preparatoriis: sed incipiunt disputare de facto principali ponendo vel excipiendo vel replicãdo includitur ista tacita contestatio litis. ꝛ sunt verba pauli de liaza. ¶ In ter. ibi non compellitur nec propterea repellitur. ꝛ vide quod no. Archi. ij. q. j. c. antiquitus. ꝛ Lyn. C. de contraben. emp. l. optimam. vbi etiam tangit: an ab illo qui admissus est vt procurator possit peti copia mandati: de quo notatur in spec. de instru. edi. §. nunc videamus ver. illud. ꝛ no. in. c. j. de elec. lib. vj. adde quod admittere aliquem vt procuratorem nocet admittenti. ar. j. in. so. l. iam tamen. §. nunc videamus. qõ no. in co. tit. l. si añ. Et an exceptio procuratoris possit oppõi i cã appellatõis i. declinatoria. vt. C. e. l. ita dñm. ¶ In gl. j. dilatoria dic. ¶ In. c. ibi si post quod credo verũ si in lit. contest. fuit protestata. ꝛ reseruata. vt. l. si fideiussor. qui satisda. cog. per Ja. alias no. vt. j. de in. l. sed ꝛ si sũscepit. Quid de exceptiõe procuratoria que insurgit ratiõe cause. dic vt. C. de adul. l. ꝙuis indubitati. quid de ea que insurgit ratione etatis. dic. vt. C. e. l. non co minus: qz potest opponi gerendis ꝛ non gestis. idẽ in exceptione excõicationis: quia non irritantur acta gesta. sed impediuntur gerẽda vt in. c. pia. de excep. li. vj.

In bis. Coniuncta persona admittitur sine mandato. sed non contra mandatum. b. d. ¶ Sed nunqd habendo mandatum ad vnam causam videatur prohibitũ ei in ceteris. dicit. C. e. l. maritus per gl. ꝛ Dy. Sed quid si dñs fecit aliũ procuratorẽ vtrũ per hoc iuncta persona tanq; prohibita repellat. dicit spe. ꝙ sic in ti. de coniuncta persona ver. Item ꝙ ait. vnde cautũ est hoc inuestigare an dñs fecerit aliũ procuratorem necne. quod tene menti.

Eminas. Mulier non admittitur in iudicio pro parentibus nisi in subsidium. b. d. Et no. gl. ꝙ pro filio pupillo mater nõ est legitima responsalis nisi esset tutrix vel curatrix. facit j. de neg. gest. l. qui aliena. §. ꝙq. ꝛ. j. de so. l. filie. vbi ter. dicit ꝙ mater est legitima administratrix. bal.

Licet In populari actione ante li. contest. actor procuratorẽ nõ ordinat nisi precipuus vel singulare interesse pretendat. b. d. ¶ Not. differentiã aut quis comparet pro communi interesse aut ꝑ proprio. Primo casu non habet ius constituendi procura. Secundo sic ade quod no. Inno. de accu. c. super his. de elec. oudum de test. eũ olim. de excep. eũ ecclesiastice. ¶ Item habes ex predictis qõ plus iuris habet ille qui pretendit interesse propriũ ꝙ ille q; pretẽdit interesse tãq; quilibet de populo. ꝛ adde quod habes. j. de condi. ꝛ demon. le. qb⁹ dieb⁹ in prin. ꝛ ita dicit gl. ¶ In gl. q; icipit. s. adagẽdũ i fi. ¶ No. qõ ille qui põt aliq; iure suo nõ debz venire iure alieno ad idem. arg. j. de condi. insti. l. quia ratio.

Ad actionem. In actione iniuriarum etiam ex. l. cornelia procurator interuenit. b. d hoc verũ in criminali secus in ciuili secundum glo. ¶ In ter. ibi pro publica vtilitate in quãtũ publice interest maleficia puniri. l. ita vulneratus. ad leg. aq. ꝛ de publica. l. licitatio. §. qd il licite. non ꝙ burse fiscali aliquid applicetur.

Ea obligatio. Inter dñm ꝛ procuratorem oritur actio mandati ex ipso mandato. fallit quando precedit alius ꝓtractus vel aliud mandatum ex quo habeat actio proficisci. qz tunc nouũ mandatũ nouã actionem non parit. b. d. Et sic ex duobus contractibus alter cõfunditur ꝛ agitur tñ ex veteri. Primo ponit regulam. Secundo ponit vnam exceptionem. Tertio aliam. secunda ibi. aliquando. tertia ibi. vel pristina. ¶ No. quod prio nascitur ẽctus. Sedo nascitur obligatio. Tertio nascitur actio. ꝛ iste ordo licet non fit semper in tpe. tamen est semper in intellectu. qz est ordo naturalis. et si prima cã producit scõaz. ꝛ scõa producit effectũ qui appellatur actio. ¶ Sedo no. ꝙ obligatio precedens est illa que actionem parit nõ mandatũ sequens. videt eñ istud mandatuz incidere veteri cause. vnde agitur ex principali. ꝛ facit. j. de positi. l. j. §. idem Pomp. querit ꝛ hoc siue incidat alteri contractui siue mandatum incidat mandato. vt hic inver. vel ex pristina. qz totũ censet vnũ mandatũ. ¶ No. in ẽctibus qñq; alterum confundi. ¶ In glo. j. ibi non ex scõo. vbi ergo idẽ est fideiussor ẽctus ꝛ iudicij agit tñ ex mandato veteri. ꝛ facit. j. de ver. oblig. l. qui bis idem.

Iscui. Habens iura directa potest esse procurator habentis vtilia. Item dñs rei põt in hypothecaria esse procura. creditoris. Item vnus reorũ crẽdendi in persona cuius potest ius esse consolidatum potest alterũ coreum ordinare procuratorem. Item in reis debendi. vnus potest esse procurator alterius. h. d. vsq; ad. §. si plures. ꝛ sunt quatuor responsa no. scõm ibi sed ꝛ dñs. tertium ibi. postro. quartũ ibi. sed cũ duobus. ¶ No. primo ꝙ habens iura directa põt esse simpliciter procurator. habẽtis iura vtilia. an añt possit esse procurator in rẽ suã. habes. j. ad trebel. l. si heres. ꝛ est arg. ꝙ cedens possit esse procurator cessionarij. ꝛ sic est reperire ꝙ vnus erit procurator alterius. ꝛ alter alterius cessionarius erit procurator cedentis in directis cedẽs erit procurator cessiõarij in vtilibus. qõ no. ¶ Secundo no. ꝙ quis potest esse procurator alterius in ea actione que non cadit in sua persona proprio nomine. nam in persona eius qui est dominus rei non cadit hypothecaria pprio nomine vt. j. de reg. iur. l. neq; pignus. ꝛ. j. de excep. rei iudi. l. ex sexante. §. lucius. tamen cadit simplex procurator. ¶ Tertio no. ꝙ qñ sunt duo rei credendi. ille qui habet iura potiora põt facere procuratorem suũ coreũ. glo. tñ q̃rit q̃d si habent iura paria. rñdet sub dubio forte ꝙ forte vnus nõ poterit facere alius procuratorẽ ad lites. ar. ff. c. l. in princ. qõ non credo verũ arg. sequentis. ver. sed ex duobus. ¶ Item probo per rationẽ. qz quilibet reorũ credendi habet actionem propriam. vnde cum sunt plures actiones. tu potes esse procura. in mea ꝛ ego in tua. ar. j. fa. her. l. plane. ꝛ arg. j. de furtis. l. qui seruo. §. fi. Preterea hoc habem⁹ in consortibus eiusdem lit. quod vnus est procurator alterius. vt C. de ꝯsortibus eiusdẽ li. l. ij. Non ob. hec lex licet in prin. qz actio popularis est vnica ꝛ non dinumeratur in singulos de populo quantum ad essentiam. sed solum quantũ ad nudum ministerium agendi. ꝛ ideo vnus non constituit alĩ procuratorẽ: quia aut ratiõe nudi ministerij. ꝛ hoc est impossiblie. vt. l. j. §. e. aut rõne iuris inherentis. ꝛ hoc est impossibile. qz sic inheret vni sicut alteri. ꝛ neuter alteri preponderat. ꝛ ergo neuter alteri mandat Et sume. ar. ex hoc. §. qz capitulũ potest facere prelatũ suũ procuratorẽ. ¶ Item no. ꝙ filia põt facere patrẽ procuratorẽ suũ i actione de dote. ꝛ sic experiet noie pprio ꝛ procuratorio simul. facitqõ no. Inn. in. c. presentium. de testi. li. vj.

Si plures. Non tenet mandatum qõ implicat ẽdictionem. vel sic contrariorum non potest quis esse vnus ꝛ idem procurator. Et no. hic ꝙ nemo potest duobus dominis contrarijs seruire. vnde est hic arg ꝙ si sum procurator plurium canonicorum ad eligendum ꝙ ego non possuz nomine diuersorum facere plures electiones. qz essem mihi contrarius: ꝛ nemo potest fungi duobus officijs contrarijs etiam nomine alieno. quod est no. ꝛ facit. j. de stipu. ser. l. ij. ¶ Habes aliud argu. ꝙ vnus non põt esse procurator sponsi ꝛ sponse ad matrimoniũ contrahendũ. qz inter procuratorem spondentis ꝛ recipientis requiritur distinctio personalis. facit extra de bap. c. debitũ. ¶ In ter. ibi. plane. §. dixi ꝙ vnus nõ põt esse procura. contrariorum. hic dicit ꝙ vnus non potest esse procurator similium seu plurium ex vna parte existentium. ¶ Oppo. ꝛ videtur quod vnus potest esse procurator actoris ꝛ rei ꝛ sic potest esse tutor ꝛ fungi duplici officio. vnde videtur obstare. j. de auc. tu. l. accipientis. Sol. dicit gl. ibi non inter easdẽ personas: sed cũ diuersis cõtrario officio fungebatur. vnde potest tutor cũ vno actore confiteri cũ altero negare. ꝛ ita loquitur ibi: hic añt loq̃tur respectu eiusdem litis ꝛ earundem personarum. Vel aliter ibi tutor autorizabat pupillo agenti ꝛ defendenti. autoritas eñ põt pstari vtriq; parti. qz sicut nos videmus ꝙ autoritate eiusdem iudicis duo minores litigantes accipiunt curatores. vnus ad agendum. alter ad defendendum. sz litera nostra nõ loquitur in autoritate. sed in processu cause in quo requiritur distinctio personalis fm Guil. ꝛ optime dicit Bal.

Reo latitante. Reus qui dedit fideiussores põt defendi per alterũ coz vel ꝑ vnũ ꝑ

curatorem vnius vel oim. h. d. ¶ Vult ista litera q defensio nō dividatur in plures personas: q est indivisibilis z no. §. ¶ Inter. ibi. vnum defensorem seu procuratorem. no. q fideiussor iudicij potest assumere in se defensionez rei p suo interesse. ¶ Itē no. qlicet non sit dominus litis: q non fuit contestatus litem tamen po test facere procuratorem ad defendendū. quod not. facit de ap. l. lucius.

Natus. Morbus lingue vel aurium nō impedit constitutionem procuratoris. h. d. ¶ No. rem fiendam per modum per quem potest p cedere. z dicit Arist. septimo politicorum. duo sunt quibus bene contingit se habere. omnibus intentionem poni recte. z assumi modos ducentes ad finem. ¶ Itē no. procuratorem nutu fieri posse. quomodo autez apparcat de consensu per nutum. dic si interrogatus annuit. vt. j. ad trebel. l. seruo inuito. §. si pupillo. z ibi per Ja. de arc. z notarius qui facit instrumentum de hoc debet signū exprimere in instrumēto: q tale signum est locovocis. vnde sicut oportet q scribat voces: ita oportet q scribat signa: alias non crederetur instrumento facit. j. de condi. z demon. l. nominatim. Bal.

Cum queritur. Quilibet censetur habilis ad cōstitutionem procuratoris. vel sic presumptio de habilitate est presumptio generalis. h. d. z facit j. de prob. l. ab ea parte. ¶ In tertu ibi dare pro eodem potest dare z habere procuratorem. ¶ No. ex hoc. §. quod ille qui op ponit exceptionem procuratoriam ratione cōstituentis. debet eam probare q: presumitur contra opponētem. vnde ille qui op ponit quod constituens est minor vel excōicatus vel demens. oportet q hoc probet. q: sufficit procuratori q habeat intētionem fundatam ex regula generali. ad hoc. j. de proba. l. in exceptionibus. ver. sed z si procuratoria. vbi est expressuz. ¶ In gl. sua ibi fieri ius. ¶ No. ex hoc argumentum q p̄cepta iudicū q̄ aliquis compareat per se non per procuratorem sunt cōtra ius cōmune. ideo non tenent nisi iustificentur per causam sicut elegāter no. Inno cē. in simili extra de dilatio. c. preterea ad finem ¶ In. e. ibi. certarum personarum. hec vera quotiens aliq̄d singulariter prohibetur certis personis videtur ceteris esse permissum. Quilibet enim presumitur contineri sub regula nisi probetur contrarium. facit quod no. in simili. j. de leg. j. l. lucius. §. in testamento. z sic no. quod in his que sunt de genere permissorum quilibet intelligitur esse de permissis personis nisi contrarium probetur.

In popularibus. Qui ius publicum suo nomine prosequitur non intelligitur procurator sed dominus litis. h. d. ¶ In tex. ibi. defensionem. i. non cogitur defendere singulos nec ipsam vniversitatem: quia non est procurator singulorū nec vniversitatis. z idez dicam in criminali iudicio publico q accusator nō dicit̄ pcur. reipublice ppric: licet pena veniat reipublice applicāda. z hoc per hunc tex. continuncta. l. j. ad fill.

1 ¶ Minor potest sibi constituere procuratorem ad petendum sibi procuratorem.
2 Cautio rati non debet imponi quod voluntas dñi potest statim explorari.
3 Curator absenti petitur z datur.
4 Ratificatio an habeat locum post sententiam.
5 Satisdatio de rato cui prestatur.

Is qui. Cum dubitatur de mandato procuratoris ostituti ad curatorem petendum. si dominus est presens eius consensus explorat̄ si absens de rato cautur. hoc dicit. Dividitur in duas partes. nā in prima parte loquitur quādo minor qui indigebat curatore erat p̄sens. In secunda quando erat absens sed̄a ibi. q si absenti. ¶ In tex. ibi. p̄senti intellige p̄sentē eti eius voluntas pōt explorari sine temporis intervallo: lz nō sit in iudicio. vt. §. e. l. p̄sens. z argu. j. de dā. infect. l. iiij. §. si tamvicinum. ¶ In tex. ibi non audietur si dubitatur de mandato eius. ¶ In tex. ibi. consentiēte. vnde iudex mittet ad domum adulte vel adulti. q: forte est persona nobilis z egregia z explorabit si consentit illi petitioni curatoris necne: z si consentit dabitur curator: si non repellit̄ procurator:. ¶ In text. ibi. si absenti si petat curatorem procurator minoris de cuius mandato dubitatur. ¶ In tertu ibi. rem id est dationem z petitionē curatoris. ¶ In tertu ibi. satisdare non dicit cur: sed glossa

1 declarat. ¶ † Nota. quod minor potest̄ constituere procuratorē ad petendum sibi curatorem. z hoc est vtile pro puellis z nobilibus adultis qui nolunt ire ad iudicem. personaliter. nā iste actus est explicabilis per procuratorē: facit. j. qui pe. tu. l. ij. in fin.

2 ¶ † Secundo no. quod cautio rati non debet imponi quando voluntas domini potest statim explorari: tunc enim est fundandus super certo non super ambiguo: quod est no, z adde quod dixi. §. eo. l. non solum. §. qui alieno. ¶ Tertio no. quod persona procuratoris ad vnum actum tantum: puta ad petendum curatorem ita legitimatur per cautionem rati ac si esset procurator totius iudicij. Idem dico quod si dubitetur: an quis sit procurator ad pducendū testes vel ad vnū actū singularez q̄ tene

3 mēti. ¶ † Quarto no. curatorē absenti peti. z absēti dari. vnde si perusinus est incola eugubij. z vult sibi dare curatorem perusij. ipse autem non vult vel non potest reuerti faciet procura-

4 torem ad petendum curatorem. ¶ † Quinto z vltimo no. talē petitionem z decretum iudicis ratificari posse. Dubiuz est vtrū post sententiam habeat locum ratificatio. vt no. in. l. si tutor. C. in quibus causis in inte. restī. non est ne. z de except. rei iudi. l. si iure. §. hoc iure sed an habeat locum ratificatio post decretum iudicis non debes dubitare: q: est hic casus quod sic. quod no.

5 ¶ † Quero z reuoco in dubium cui prestabitur ista satisdatio de rato. rū. si petebatur curator ad litem z opponebat se aduersarius minoris debet satisdari ipsi aduersario cuius interest ratum haberi. ad hoc vt teneat iudicatum. si autez erat curator generalis satisdabatur iudici vel tabellioni recipienti pro quolibet aduersario futuro. §. de adop. l. his verbis. z. C. de epis. z cle. auē. generaliter. Si autem petebatur curator ad negocia. puta ad contrahēdum. satisdabatur ipsi curatori petito. cuius interest contractus suos non infringi: q: quotiens infringitur contractus curatoris ex defectu mādantis totiens redundat in ipsum curatorez preiudicium. vt. j. quod fal. tu. auē. l. j. z. l. an in patrem. ¶ Modo contra istum text. §. oppono. duobus modis. ¶ Primo quod non debeat caueri q: nō potest stipu. cōmitti nam aut habet ratū z nō committitur. aut non h̄ ratū z non interest. ergo ꝛc. vt. j. e. l. non cogendū. §. si. so. immo interest quādo non habet ratuz. nā in negocijs interest procuratoris si postea pcessit ad executionē mādati in iudicijs interest aduersarij. ergo merito ei cauet̄ cui interest. ¶ Secūdo op. minor. i iudicijs cogitur habere curatorem causatiue ad agendum precise ad defendendum. vt instī. de cur. §. Item inuiti. ergo debet de necessitate habere ratum quod necessario z vtiliter est gestum. rū. verū est qō cogitur habere curatorem: sed non hunc vel illum electio ergo persone est volūtatis: licet habere fit necessitatis: ita notabiliter soluit gl. Ecce simile. Canonici habent de necessitate eligere prelatum. Item executores testamenti habent necesse eligere pauperes. Istud est opus necessitatis. nō tamen habent necesse seligere Petrum vel Joannem. sed aliquem. In quantum ergo terminatur electio ad certam personam est officium voluntatis non necessitatis. z ea que sunt voluntatis nemo compellitur ratificare. apparet ergo quod aliquid est i suo genere necessarium qō est in specie voluntarium. z facit. j. de le. ij. l. vnum ex famil. in princi. z. j. de re. du. l. vtrum. §. cum quidaz Baldus.

Si procurator. ¶ In tex. ibi procuratori consilium est non reprobatio satisdationis aliter facte, vt. j. de administratio. tuto. l. quotiens in principio. Bal.

Pena. Qui non facit id qō suo officio incumbit ab executione sui offitij repellitur vel sic. non obtemperanti audientia denegatur. hoc dicit. ¶ No. quod pena seu penale dicitur aliquem non audiri.

Qui non cogitur. Post satisdationem prestitam a procuratore rei vel actoris defensio est necessaria necessitate precisa vel causatiua nisi iusta causa superueniens excuset. idem in repromissione. hoc dicit vsq̄ ad. §. qui ita. in. l. non cogendū. diuiditur in quinq̄ partes. q: primo ponitur quoddā dictū in procuratore rei. Secundo qōdā in procuratore actoris. Tertio ponit duo dicta labeonis i vtroq̄. Quarto ponit duo dicta Sabini i pcuratore rei Quito excludit illō qō dictū est in satisdatōe ad repromissiōez secūda ibi. nā ad eos. tertia ibi. labeo. quarta ibi. sabin⁹. q̄nta ibi si si satis. ¶ In tex. ibi. qui. s. qui est procurator rei. ¶ In text. ibi. cogēdū causatiue: q: si nō defendit cōmittit̄ stipulatio. ob rem non defensam. z sic nō dicit sabino. q: sabinus negat coactionē precisam. hic vero premittit causatiuā. z fm hoc istud principium non corrigitur in aliquo quod sit in tex. glo. aūt intellexit istud principium de coactione precisa. z sic corrigitur a sabino. prima magis placet. vt cena fine correctione ducatur. ¶ In tex. ibi decipietur qui deciperet̄ si sibi fides nō seruaret̄. ¶ In tex. ibi nam z reos. hic loquit̄ de pcuratore actoris. z in cā reconuentiōis. ¶ In tex. ibi defendere a pri. ante satisdationē interpositam. ¶ In tex. ibi. cogit̄. s. precise. in hoc est differentia. q: in procuratore rei coactio est causatiua. vt. §. in precedenti rūso in procuratore actoris coactio est precisa. vt hic. ¶ In tex. ibi. temperandū. i. distinguēdum. ¶ Ibi actoris siue loquamur de originario actore, siue de actore in cā reconuentionis idē est vt p̄

cise cōpellati

Universidad de Deusto

esse compellatur procurator si actio est tempore peritura:q; ea perempta nõ esset per satisdationẽ consultum.vt.ff.si quis cautionẽ.l.si cum.§.qui iniuriarũ. ¶ Ibi affinitas.finita ergo causa officij finitur ipsum officium.vel saltem renunciari potest officio.z finito officio finitur eius satisdatio que est eius sequela.z vocvlt Labeo.additur alia ratio.j.c.l.non cogendus.ver. quia vir bonus.

Non cogendũ. Jn text.ibi.exigendum nec precise nec causatiue. ¶ Jn ter.ibi agi posse hoc verum quando nõ habet iustam causam recusande defensionis:sed si habet iustam causam quid iuris sit sequitur at si ꝛc. ¶ Jn ter.ibi cogetur.ille ergo qui habet iustam excusationem nõ incidit effectualiter in obligationem. Jtem promissio quibuscunq; modis vel verbis facta non excludit legitimas defensiones superueniẽtes quod no.z cõcor.j.iudi.sol.l.vir bonus. Et vide quod no.extra de officio deleg.c.pe. Jnno. ¶ Ibi creditum est.l.adversarius fuit contentus de repromissione nuda.quo casu tantum valet repromittere quantũ idonee satisdare qõ no. ¶ Et concludendo ex hoc.§.no.duo tempora.primũ est ante satisda. tunc nec procu.rei nec procu.actoris cogitur precise defendere nec etiã causatiue.saluo q̃ per exclusionẽ.q; procu.actoris qui non defendit excluditur ab exercitio actionis.vt.ff.ca.l. mutus §.pena.fm tps est post satisda.in iudicio prestitam:tunc est cõsiderandum q̃ dupler est coactio precisa z causatiua.causatiua respicit procu.rei:precisa respicit procur.actoris. Jnvno tantũ casu vtraq; est precisa.s.quando res est tempore peritura. vt in ver.labeo.est z alius casus quando cessat quelibet coactio.z sic superuenit ista causa accusationis.vt in ver.quod si autem z in ver.ac si iusta. Concludendo apparet q̃ interdum pcu.cõpellitur precise.interdum causatiue.interdum nec causatiue nec precise.z in hoc concluditur tota littera. ¶ Ultimo distingue. vt no.ff.c.l.sed zhc.§.preter. Extra hoc no.exhoc.§.quod reus nõ cogitur precise litem contestari in causa reconuentionis. Sz actor in causa reconuentionis precise compellitur litem contestari vt dicamus q̃ idem iuꝝ.fit in principali persona quod est in persona procuratoris.nisi respõdeas quod procur.satisdat dominus non.z ista virtus coactiõis stat in satisdatione.ergo dominus nunq̃ cogitur precise litẽ cõtestari.de hoc no.C.quomodo z quando iudex.auc.qui semel.

1 Sententia lata contra vnum in actione populari omnibus preiudicium affert.

Quitta. Rõne priuati cõmodi potest in iure publico cõstitui procur.h.d. ¶ †Mo.q̃ in actione popularis sñia lata contra vnũ omnibus preiudicet.qõ declara plenarie vt no.j.de iureiuran.l.eũ qui.§.in popularibus.

1 Actor quis interdũ est vere z reus fingitur.

2 Actor z reus tribus modis dicitur.

Si procurator. Procurator eiꝰ cui est facta nũciatio no.ope.est reus licet agat interdicto ne vis fiat ei edificare volenti.ideo de rato nõ satisdat.z non debet interponi satisdatio qñ nõ est spes q̃ cõmitti possit.h.d. ¶ Jn ter.ibi.nũciatum subaudi.z ipse cauet de opere demoliendo si apparuerit iniuste edificatum. ¶ Mo.hic qõ

1 interdum quis est vere actor. †z tamen fingitur reus z defensor ff.j.de ope.no.nũ.l.de pupillo.§.qui remissionem.z.j.de priui.

2 credi.l.si pupillus.§.defendere. †Tu considera q̃ actor z reus tribus modis dr. Primo quantum ad iudicij ordinationem tunc est actor qui petit z offert libellum. Secundo quantum ad iudiciales satisdationes.tunc ille est actor qui ad litẽ pronocat non qui pronocatus agit.vt hic. Nã vt eleganter dicunt canoniste nũciatio noui operis licet non sit actio est pronocatio ad causam sicut appellatio que fm eos extra iudiciũ interponitur in qua si appellatus agit non tamen dr actor:sed reus quod est no. ¶ Tertio dicitur reus z actor quo ad faciendã probationẽ tunc ille dr actor cui onus probandi incumbit.vt.j. de proba.l. exceptioni. ¶ Adde q̃ quarto modo dicit actor qui opponit exceptionẽ cõpensationis qui õ agere interpatiue:licet nõ vere agat sz excipiat.vt.j.rez ra.ba.l.amplius nõ peti.queno. ¶ Secundo no.quod fruſtratoria causa non debet interponi z interposita nõ committitur.secus autem in ea que non est fruſtratoria sed superflua z ex abundanti:q; licet non debet interponi: tamẽ sponte interposita committitur.vt.j.de fideiuſ.l. grece.§. fideiuſ.z.l. sed z si quis.§.fin.ff.si quis cau. ¶ Jn gloſ.matori ibi meo procuratori.no.q̃ iniuria que fit pcuratori in iudicio nocet dño.tene menti.z facit.j.de reli.l.ossa.§.si.vbi ter.dirit.q̃ iniuria facta procuratori est interpretatiue facta dño. ¶ Jn.c. ibi.respondeo no.q; illud quod nõ est in re nec in spe.nõ est cõsiderandum:sz nõ dz esse in spe.id qõ est mihi contrarium.vt.j. de pecu.l.eo tempore.in prin.quã gl.allega.z est no.l.Jsta sunt vera de stipulatione interponenda z interposita.q; nõ refertur ad casum qui non debuit de iure cõsiderari casus autem est hic z facit.j.de dã.infec.l.dãni infecti.versi.z quod in stipulatione. z ibi per Ja.de arc.z nota. ¶ Jn ea.ibi.potius.ergo hec est vera ratio fm Gui.z sic qui reprobat consequens reprobat antecedens.z ex hoc collige arg.q̃ pcurator actoris appellantis in causa appellationis non cauet de rato z posito q̃ caueret stipulatio rati non cõmittitur.quia si ratum non habetur firma manet sententia.z habet reus suũ intentum fm Gui. Jstud habet locum si procurator appellauit:sed si ipse dñs appellauit nõ sequitur reprobatur processus.ergo deseritur appellatio:quia do minus habet ius prosequendi appellationem per seipsum non lapsis fatalibus.Bal.

¶ Additio siue apostilla Bal.

Non cogendũ Nullas argu.q̃ quis non cogatur pcise litez cõtestari nisi actor precise interfit ob rem.vide Jn no.in.c.j.extra.vt lit.nõ pte. Qz no.absolutã promissionem iustam defensionẽ non excludere repromittenti. ¶ Mo.q̃ nuda repromissio iud tca.sol.tenet tres clausulas contra videbatur:q; non est interposita in forma pretorie si pcuratori. Mo.quod qui petit imponi silentiũ pronocãti ad iudicium fingitur partibus rei fic in.l.de pupillo.§. qui remiſ. z.l.si pu.§.defendere.de bonis auc.iudi.poſ. ¶ Jn gl.q̃ incipit puta.z ipsa matre ibi sic fuit. Jsta gl.non determinat qõ est i dubio.z ideo dicit Gui.quod in dubio princeps videtur donasse ipsis ambasiatoribus.all'.C.de bo.que lib.cum multis z accipe dubium quando nec ex expressione nominis proprij vel appellatiui nec ex qualitate.rei donate.ita potest sumi ex iectura.et facit.l.pro socio.socium qui in eo in fin.secundum Jaco.bu. arg.

8 quod verbum dubium pro appellatiuo sit accipiendum ad tit. lucius.§.meuia.Bal.

Qui proprio. Quando pcurator post lit. contest.interuenit satisdatio procuratoria post li.ptest.exigit.h.d. ¶ Jn ter.ibi. qui.s.reus. ¶ Mo.ex hoc ter.quod si non satisdaretur opponeretur exceptio procuratoria post litem contesta. ratio.quia post lit.ptest.cepit oriri.vt.C.de consorti.eiusdem lit. l.ij.vnde no.talez regulã q̃ exceptio pcuratoria potest opponi post litem contestatam.si esset orta.vt.ff.c.l.pompo.§. rati. bal.

1 Minor lesus in alienatiõe dñi vel liberatõe debitoris debet intẽtare duo iudicia successiua.

2 Hetes restitutionẽ in integruꝫ ꝺ sñiaz pcuratoris prime cause non indiget speciali mãdato.

3 Probatiões facte in iudicio rescidende valeãt in rescissorio siue fuerãt plene siue semiplene.

Item queritur. Jste.§.habet quatuor vel q̃nq; lecc.z fm lec.Jo.h.d. pcu. rei in causa restitutionis in inte.videtur constitutus etiã in sequenti iudicio actionis rescissorie. ¶ Jn ter.ibi.defensor.s.cũ mãdato z sic non ob.ff.c.l.§.ei qui. ¶ Ibi cogendus.s. predictus defensor. ¶ Jsti restitutorij iudicium.i.rescissorie actionis secundũ intellectum Jo.z Azo. ¶ Jn text.ibi.cogendum.ex hoc patet qõ p isto pcuratore dñs satisdederat iudicatũ solui.alias nõ cogeretur pcise ad defendendum.ff.c.l.non cogendum.§.sabinus vel si bene intelligas quod ipse pcu.satisdedit.loquitur hic de coactiõe causatiua.si autem nemo.satisdedit neutra coactio habet locuꝫ.vt no.ff.c.l.sed z hc.§.preter.oportet ergo literam nostraz intelligi prestita satisdatione iudi.sol.quare hoc inferius

1 declarabo. ¶ †Mo.ex pdicta lec.quod minor lesus in alienatione dñij vel liberatione debitoris sui debet intentare duo iudicia successiua. Primuꝫ est iudicium restitutionis qua imparita remouetur obstaculum contractus. Secũdum iudiciuꝫ est actionis rescissorie qua prelata fit restitutio possessiõis vel rei debite q̃ sint duo iudicia ita ad inuicem subordinata.patet.C. de resti.milit.l.quod tempore.ff.qui.ex cau.ma.l.fi.inſti. de act. §.rursus.hoc etiam patet ex quodã naturali ordine.q; quotiẽs aliquid obstat ad finem.necesse est primo amouere obstaculum deinde ad finem tendimus:nec vnq̃ possumus peruenire ad finem nisi amoto obstaculo sicut non possumus ire in capite platee si in medio itinere esset impedimentum nisi illo impedimẽto amoto.vt.j.de ser.ru.prę.l.qui sella.§.in rusticis.z.l.tria pdia.z j.de ser.vr.prę.l.si arborem. Cum ergo obstaculum perueniendi ad rem ipsam sit contractus vel distractus oportet ipsum prius amouere de medio z officio iudicis rescindi quam perueniatur ad rem ipsam. Tertio hoc apparet quia restitutio in integ.durat quadriennio.sed rescissoria habet postea annum vtilem vnde apparet quod duo sunt iudicia propter distinctionem tẽporum z prescripionum ista probantur.C.de tempo.in integ.rest. l.superuacuam.z.ff.de actio.z obliga.l.in honorarijs.§.sed cuꝫ

Universidad de Deusto
Biblioteca

rescisso. ¶ Modo contra istam lectu. oppono ꝛ arguo sic. Istud quod abstulit lesio. illud tamē debet reintegrare restitutio: sed lesio abstulit dominium. ergo restitutio in integr. debet reintegrare dominium: sed hoc est impossibile. nisi restituatur possessio: quia per sententiam non transfertur dominium non habita possessione. vt not. institu. de offi. iudi. §. fina. ergo ex vnico iudicio fit restitutio possessionis. nec est opus diuersis remedijs vel instantijs. Eodem modo arguo. si minor fuit lesus in liberatione debitoris. nam qui liberat videtur tradere. vt. ī. de condi. ob. tur. causam. l. si mulier. ergo si tollitur liberatio debet fieri statiz retraditio sine alio iudicio. vt. d. l. si mulier. ¶ Timore huius cōtrarij: dicit Joan. quod hoc ideo minor non fuit restitutus ad rem ipsam. sed solummodo contra obstaculum contractus vel liberationis: quia iste minor non plene probauerat dominio vel oblatione: sed probauerat presumptiue vel semiplene. Et hoc nota quod Joan. dicit quod tota questio est in probatione: aut probatur semiplene: ꝛ tunc alio iudicio opus est in quo plenior probatio speratur. aut plene est probatum in primo iudicio. tunc statim fit restitutio prioris vel rei debite.

Audi quia secundum Joan. in iudicio restitutionis in integ. sufficiunt probationes semiplene quod falsum reputo: quia cū sententia restitutionis in integrum sit diffinitiua ꝛ inferat plenum preiudicium probationes debent esse plenarie. vt. C. de iudi. l. iudices. ꝛ. ī. de iureiuran. l. nam ꝛ postea. §. si minor: sed vbi sententia restitutionis in integrum esset interlocutoria: ꝛ non pararet plenum preiudicium: vt cum minor petit restitui incidēter ad probandum vel allegandum. tunc bene sufficit semiplena probatio. vt no. Innocentius extra de resti. in integrū capitulo tum ex literis. nam cum in eodem iudicio habeat postea fieri probatio plena non oportet vt bis plene probetur. argumentum ad. l. thesaurus. quod est no. ¶ Concludo quod quantū ad casum in nostro. §. probatio semiplena non sufficit. Azo. dixit quod nedum sufficiebat semiplena probatio: sed etiam nulla probatio domini requirebatur. quia cū aduersarius habeat causam a minore non poterat ei negare dominium. vt. C. loca. l. si quis conductionis. ex hoc sequitur quod de dominio standū est dicto actoris etiam non probato nisi in casu isto: quia aduersarius habet necesse hoc confiteri. Istud dictum Azo. non bene probatur per aliquam. l. hic allegataz: quia verū est quod ille qui habet ab aliquo causam custodie vel causam possidendi pro ipso domino non potest referre questionem domini: sed ille qui pretendit causam potest hanc. q. referre. vt not. ī. si certa. l. nam ꝛ si fur. ꝛ. ī. de contraben. emp. l. si in emptione. §. rei sue. Preterea minor debet probare se lesum. ꝛ lesio causatur eo quod amisit dominium vel quasi dominium. ergo alterum istorum est probandum argu. ī. de re. eorum. l. magis puto. §. j. vnde ratio Azo. contra Joan. non infert. habes de prima exemplificatione. Joā. sed Azo. exemplificat aliter. quia dicit quod iste minor vendidit rem quam non possidebat. vnde fuit lesus in dominio non possessione. propterea officio iudicis non restituitur sibi possessio. sed est opus act. rescissoria. secus si minor fuisset lesus in dominio ꝛ traditione possessionis. quia tunc officio iudicis fieret traditio absq; ope noui iudicij secundum Azo. allegat ad hoc ter. no. ī. de admi. tu. l. siue. §. interpositum. ꝛ doct. reputant hoc dictum multum notabile ꝛ menti tenendum. qō aut minor est lesus in dominio ꝛ possessione. aut in dominio tā tum. Primo casu sufficit vnum iudicium. Secundo casu requiruntur duo iudicia propter illam regulam. quia ad tantum reintegrat restitutio quod abstulit lesio secundum Barto. ꝛ ita audiui eū semper approbantem. Sed tu potes contra hoc opponere: quando minor non possidebat. licet non tradiderit vere. tamen. l. interpretatur cum tradere vt insti. de re. di. §. interdum. ꝛ. ī. de rei vendi. l. quedam mulier. ergo cum interpretatiua traditio idem operetur quod vera debet pari passu ambulare vt sufficiat vnicum iudicium quando est traditio interpretatiua. sicut quando est traditio vera. ad hoc respondeo quod nō sunt per omnia paria. ¶ Notanduz tamen est quod reintegratur vtile dominium sine possessione. ꝛ hoc est propter naturam restitutionis in inte. sicut. ī. quod me. cau. l. metū. §. nolenti. non obstat. de officio iudi. in fin. qui loquit in alia sniā q̄ in sniā restitutionis in inte. Et q̄ sit verum istud de vtili dñio apparet propter rescissoriam que est in rē isto casu que est vtilis actio. vt. d. §. sed cū rescissoria. cōcludēdo fm Azo. hic requirūtur iudicia duo q: minor nō fuerat lesus in possessione facti: sed solū in mero iure dñij vel obligationis si velis exēplificare q̄ fuit lesus in liberando debitorē. Ite cōcludo q̄ qū duo iudicia sunt onera ꝛ vnū ordinatur ad alterū. ille qui habet mandatū ad antecedēs videt habere mandatū ad cōsequens. ꝛ ista est secūda lec. seu exemplificatio fm Azo. ¶ Gl. subdit tres alias lec. seu exēplificationes. ꝛ scōm tertiā lec. in ordine gl. iste. §. h. d. In correlati uio qui habet mandatū ad vnū videt habere mandatū ad reliquū ꝛ premitte q̄ rescissoria est duplex. vna que oritur minori ad rem. altera que oritur aduersario minoris ad preciū. vnde qui habet mandatū in vna videt habere mandatū ad reliquā. q: hīt se tanq̄ recipiens. ff. de rep. que fiūt. l. j. ꝛ fm hoc noster. §. nō loquitur in iudicio restitutionis rescissorie. sz in iudicio duplicis rescissorie. hincinde intentate. ꝛ no. hanc lectu. ¶ Quarta lect. in ordine gl. legit hūc. §. in eo qui est lesus per prescriptionem. naz tunc rescissoria semper est necessaria. q: restitutio que tollit prescriptionem de medio. non est causa possessionis recuperande. sed recuperatur possessio per rescissoriam. vt. d. §. rursus. tamen qui habet mandatum in vna habet mandatum in altera. vt hic hec lec. varia est a lec. Jo. ꝛ azo. q: ipsi exemplificāt in lesione alienationis vel liberationis. ista lec. exēplificat in lesiōe p̄scriptiōis. Et q̄clude sic. q̄ iterdū q̄s est lesus i solo dñio interdū i soloq̄si dñio interdū i dñio ꝛ possessiōe: interdū i q̄si dñio ꝛq̄si possessiōe ꝛ isti casus patēt ex p̄dictis. interdū i nuda possessiōe tātū est lesio. tūc non videt q̄ detur restitutio nā nec rescissoria. tunc potest oriri que est in rem ꝛ a nuda possessione non potest causari. argu. ī. communi diui. l. cōmuni diuidundo. §. inter predones. ꝛ. ī. qui. ex can. maio. l. sciedū. ꝛ. l. denicz. ¶ Quarta lec. istius. §. est q̄ hic non petebatur restitutio aduersus contractum. nec aduersus distractum. nec aduersus prescriptionez sed aduersus sententiam. ꝛ fm istam lec. iste. §. hoc dicit habēs mandatum ad primam causam videtur habere mandatum ad secundam causam restitutionis. in inte. que petitur contra sententiam. Vel sic mandatum prime cause principalis porrigit ad causam restitutionis in inte. h. d. ¶ Ista lec. differt a precedentibus. q: fm precedentes lec. causa possessionis erat primū iudicium quod inferebat aliud post se. sed fm istam quintā lec. causa resti. in inte. non est primarium iudicium antecedens. sed erat secundarium iudicū consequens. Secūdū istā lec. ¶ No.

2 primo de prorogatione mandati. ¶ † Secundo no quod quādo petitur restitutio in inte. contra sententiaz procu. prime cause non indiget speciali mandato. secus vbi petitur in inte. resti. vt. ī. de mino. l. illud §. si talis. ꝛ est ratio differentie: q: restitutio contra sententiam quodāmodo venit incidenter ex primis actitatis. ꝛ in incidētibus nō est opus speciali mandato. vt. C. vbi ꝛ apud quos. l. fi. ꝛ extra de restitu. in inte. c. sciscitata. vbi de hoc. ista est lec. accur. cōtra istam lec. ꝛ cōtra omnes op. sic. ¶ Mandatum ad primam causam non porrigit ad causam appellationis interponende. vt. C. de procur. l. inuitus. ergo eodem modo non debet porrigi ad causam restitutionis in inte. prosequē de. Respondet glo. aliud in restitutione. aliud in appellatione q: resti. in inte. est de appēditijs cause prime. ꝛ non mutatur ibi forum eiusdem iudicij. vnde mandatum primum non protendi tur ad causam appellationis. Ista sunt verba glo. que bene no. Doc. vltramō. in. d. l. inuitus. legunt istū. §. vj. modo. ꝛ secūdū lec. eorum. h. d. mandatum in causa integra habet locum in causa integrata. Exemplum. factus est procurator ad primam causam contra minorem lata est sententia contra minorem tandem resti. est minor cōtra sniam. ꝛ sic sunt ptes reuerse ad primā instātiam. ō: hic q̄ idē pcu. defendet. ꝛ sic mandatū factū causa integra habet locū cā integra per resti. in inte. ꝛ fm hoc nō ob. l. inuitus. q: hic nō erat noua cā. sed eadem causa. ista est lect. vltra mon. que differt a lec. glo. q: fm lec. glo. mādatū prorogatur de vna cā ad aliā fm lect. vltramō. mandatum prorogatur de vna cā ad seipsam. Ego do septimum nouū intellectū nostro. §. ꝛ dico q̄ in nostro. §. prorogatio mandati fit rōne satisdationis. q: hic erat prestita satisdatio iud. so. que ex clausula principali. qō verbū sonat non cōcernit merā resti. in inte. quia illa trahit secū suum effectū rescindendi. sed cōcernit rescissoriam actionem in qua cōcluditur ad dandū vel faciendū a parte parti. q: ergo de rescissoria fuit cogitatū. merito i rescissoria idē defensor defendit. ꝛ iste casus est hic. ꝛ probatur expresse. ff. e. l. non solus. §. est ꝛ alius. nō ob. ī. iudicatum sol. l. penul. q: ibi stipulatio potuit cōmitti in primo iudicio. ideo non refertur ad scōm iudiciū. hic autem non potuit in primo iudicio cōmitti. quia ille qui petit resti. in inte. non concludit parti. sed iudici. nec petit aliquid sibi dari vel fieri ab aduersario: sz hoc petit postea in rescissoria ꝛ ideo ista clausula iudi. sol. referē ad rescissoriam. ꝛ iste est intellectus meus. ¶ Ultimo gl. tangit hic vtrū cā appellatiōis sit eadem cū prima. ꝛ veritas est q̄ non quantū ad iudicium ꝛ iudicem. ꝛ instantiam. sed bene est eadem quantū ad interpretatam actionē. q: eadē actio ventilatur ꝛ non diuersa nec posset iudex appellationis de diuersa pronūciare de qua nō fuit primo actū sed sup eadē actione posset addere ꝛ detrahere. vt. ī. q̄ cū eo. l. titianum. ꝛ. ī. de pac. dota. bebius marcellus. de hoc in spec. de aduo. §. sequit ver. sed nunqd aduocatus. ꝛ in. c. romana. de resti. lib. vj. per Archi. ¶ Adde vltimo vtrū probationes facte

in iudicio

Universidad de Deusto

in iudicio rescindendevaleant in rescissorio siue fuerint semiplene siue plene.vt videlicet plene valeant ad plenā ꝓbationem semiplene valeant ad coadiuuandum.ꝛ videtur ꝙ valeant: quia actio rescissoria est quodāmodo executiua prime litis ꝛ de appenditijs eiusdem litis.vt hic dicit glos.ꝛ ad hoc quod.no.ī.de inoffi.test. l.qui de inofficioso quod videtur verum inter easdez personas: sed quo ad tertium possessorē dic.vt no.ī.ex qui. cau. maio.l.cum miles.§.j. facit in ratiōe sui.C.si propter pu.pen.l. si deserta in fi.ꝛ super isto.§.vide Cynum.C.si aduersus rem iudi.l.aduersus. ¶ Jn glo.sua ibi defendere reum in causa restitutionis secundum glo.vel in causa prima restituta secundū vltramonta. ¶ Jn.ead.l.ibi.appenditijs verba sunt text. in alia materia infra de acqui.here.l.siquis. ¶ Jn.ea.ibi.l.si presesibi parificantur quo ad finalem effectum. nō autez quātum ad nomen instantie ꝛ precedendi in ea. ¶ Jn.ea.ibi.C.e.l.inuitus. et no.§.e.l.sed.§.non solum.Bal.

1 ☞ Dictio ob: ꝛ propter designant remotam causam fine occasione.

Procurator. Procurator vnius negocij debet rationē sui actus reddere ꝛ domino reddere qō ad suas manus peruenit. Jtem recuperat quod impendit nisi hoc fuisset ex propria malitia ipsius procuratoris. h.d. vsqz ad.§.si duobus. ¶ Jn ter.ibi. er bona fide qñ proc.reddit bonā rationē ꝛ fidelē intelligitur bñ eaz ꝛ perfecte reddere: licet aliquis sit defectus.vt.ī.de condi.ꝛ demō.l.quāuis. quā legem Oldra.singalariter no.ad hoc.ꝛ gl.allegat.ī.de iureiurā.l.eum

1 qui.§.in popularibus. ¶ †No.ꝙ dictio ob: ꝛ dictio ꝓpter: designāt remotā causam siue occasiōe.vt hic dum dicit siue extrinsecus. ¶ Jn ter.ibi.debeat domino repetenti.ergo si exegit vsuras illas tenetur dominus reddere. An autē ipse dñs teneatur reddere vsuras illas a quibus ert: sit. dic vt no.xlvj. di. c. sicut nec suas. ¶ Contra istum ter.facit.ī.ad trebel.l.debitor.§. fin. sed ibi meruit quis sentētiā iustā nomīe proprio hic alieno.ꝛ sic nō ob.ꝛ adde quod no.ī.de peti.here.l.at vbi.ꝛ.C.de bo. que li. l.fi.§.j. ¶ Jn gl.ij.ibi.mediolanēses cū commune. Mediolani qz repetebat dona facta ambasiatoribus: nam cū non essent facta nomine cōis Mediolani sed intuitu personarū nō debuerunt restitui.vt.ī.pro socio.l.socium qui cum.§.fi.fm Bar.idez tenet hic Guil.de cu.ꝙ ambasiatores talia dona lucrentur.ar. C.de bo.que lib.l.cum multa fm Guil.

Si duobus. Ex duobus procuratoribus simul factis vnus contra alterum experitur ex debito non in administratione cōtractuum si quilibet erat procurator in solidum. Sed si fuerunt simpliciter cōstitutivnus cōtra alterum non experitur nisi habeat speciale mandatum. h. d. vsqz ad.l.ignorantis. ¶ Jn ter.ibi.administratio cuilibet insolidum per quod videtur quilibet insolidum seorsuz ab altero cōstitutus procura. Jn ter.ibi.cum eo.i.procuratore cōtra procu. seu collegam. ¶ Jn text.ibi.ob id minus: qz vterqz erat insolidum.vnde non habent officium commune sed separatum.

¶ Additio siue apostilla.Bal.

Si proprio. Solenniter ergo si nō solenniter excipi posset ꝛ licet sit declinatoria.tñ post lit. conte. opponi potest quia postea orta.vt.l.ij.C.de consor. eiusdem li.ꝛ hoc.§.Jtem vide in spe.de sala.§.sequitur.ver sed nunquid aduocatus.ꝛ ver.seq.ꝛ ver. quid si cauta.ꝛ ver.quid si reus. Qui promittit defendere vel iudica.solui.in restitutionem in integrum tenetur ex ea promissione rescissoria.h.d.secunduz primos intellectus. Vel sic.qui pro misit iudi.solui.in causa prima ꝛ est absolu.si petatur restitutio in integrum ab agente in eiusdem satisdatione in causa restitutionis defendere cogitur.h.d.vide omnino quod no. Jnno. extra de in integ.resti.tum ex litteris.ꝛ vide quod not. Jnnoc. de exc.significauerunt.vide omnino in spe.de officio iu.§. inciden ter.ver.in mōēto etiā replicatiōis.formā libelli.vide in spe.de rest.in integruz in secūda col.vbi ponitur forma libelli in rescissoria. Si iudicium vide quod no.Cy.C.eo.in multis. vbi glos. ꝛ spe.§.ꝛ auto.vide Archi.vj.q.iij.opus sit.vide omnino Cy. C.si aduersus rem iudi.l.aduersus procuratoz. Sed nūquid administrato: sufficienter reddit ratiōem per suum sacramentum. dic vt no.Cy.C.de episco.ꝛ cle. Jd quod pauperibus in. viij. q. ꝛ no.extra de accu.qualiter.ꝛ quando in prin.cum ceteris.quid de fratre habitante cuz fratre.dic in spe.de iudi.§.sequitur ver. quid si aliter. ¶ Jn glos.que incipit si dñs sit presens. Quid si dominus nō possidet immobilia dic qō procurator nō est sufficienter relenatus.fm Al.in sua mar.cod.tit.et facit bene. C.de epi.ꝛ cle.l.cum clerici.§.ipse vero.ꝛ ibi no.ꝙ ille qui non est idoneus pro sé non est idoneus pro alio. ¶ Jn glo. que incipit pone casum Oppo.quia mutata est actio.ergo ꝛc.l. cum quereba tur.§.fi.iudi.solui. Solu. hic non est mutata intentio cōtrahentium.naz respectu rescissorie videtur interposita cautio: qz restitutio habet executionē suā ab intra.ī.iur.executionem ꝛ sic cautio que ad facti traditionem respicit de necessitate partium ad rescissoriam. Et not.defensorem ita demum admitti in prioz si satisdet in posterioz. ¶ Jtem oppo.ꝙ nō sit necessaria rescissoria.vt.l.si quis accepto.dicit Joh.quod hoc nō cōstabat de dominio intelligēdo in reali nec de obliga.intelligendo de impersonali incō.cōstabat. Acc.dicit quod hoc nō potest referri quo ad dominum: quia reus habet causam in ipsa possessiōe ab actore ꝛ sentit qō aut lesio emersit solnz in cōtrahendo.ꝛ tūc sunt necessaria duo iudicia aut in tradēdo tūc sufficit vnum.qz cum plena debet esse restitutio etiā lesio facti est in statū primū.de resti. spo.pisanis.dic vt Azo.qz qui petit restitui nō fidat se ex officio Unde cum vnum iudicium sufficit nō est necesse probare de dominio: sed cum duo rescissoria ꝓponantur tanꝯ cōtra quēlibet possessorem non tanꝯ contra ꝓcedentem cām cum cā sit rescissa oportet ꝓbari de dominio sicut ꝑmo ante cōtractum.ꝛ etiā si ꝓbatum esset plene de dominio in ipsa resti.tum quia impertinēter.tum quia inordinate. ¶ Jtē op.cōtra lām glo.de lege. aūt apud iudi.sol. Solu.ibi in cā appellationis hic restitutionis q̄ dicit incidēs cā fm glo.ꝛ no.B. ¶ Jn ea.ibi que est alia causa hic distinguit melius ꝯ alibi reperiatur.extra de testi.romana liij. dist.ꝑ Archi.ꝛ dic ꝙ causa pōt sumi duobus modis vel pro causa deducta in libello vel pro causa dñicando dicta.vnde dicit cōtra causidicos. Jd quoqz.vide qō le.ꝛ no.ī.de pe. here. at vbi deuenit si dñs habet ratū.nam ab initio sub gñali māda to hoc nō venit.ī.eo.quecūqz.no.nō ob.de acqui.pos. ꝙ seruus ꝙ ibi de acquisitiōe legali hic autē erat gestū noīe dñi.ꝛ ex propria ratihabitione acquirit vt no.Jnn.de priuil.cuz olim el.ij. in glo.ꝛ male.sed cū ꝓcurator in via cōscientie teneat restituere.vt no.xlvj.di.sicut. Nec suo.an dñs cogit ei cauere de idēnitate ꝛ per cōsequens restituere vitio. Respondeo.tenet in via conscientie: sed nō in via forme.ꝛ adde qō no.ī.de nego.gest.ac qui natura.§.nō tñ.ꝛ.l.si quis negocia.l.j.ꝛ facit.C.de bo.que lib.cum oportet ¶ Jn glo.no.qō dicit Jnno.ꝙ si duo sunt procuratores cōtra tertiū vnus pōt agere cām alter testificari. tamen cautius est ꝙ anteꝯ testificet renūciet ꝓcurationi de testibus. Jnsuper Jnn.vt a te.ꝛ sic no.ꝙ mandatū speciale derogat generali. ¶ Jn glo.paterno.videt ibi ver.naturaliter hic. sol. ꝓsupponit ꝙ minor non restituatur aduersus naturalē obligationē quasi nō ledat qō est falsum.vt no.ff.ti.ij.l.iij.§.pupillus. fm Pe.de hoc plene.ī.de fideico.macellus.ꝛ de cōditioib⁹ indebiti.interdū. ¶ Jn ea.glo.ibi ergo dictum Pe. dicit ꝙ aut minor restituit cōtra obligationē quā interposuit pro alio.ꝛ loquitur lex nostra.aut quā pro se.ꝛ tūc debet distingui vtrū fuerit inductus dolo vel non.ꝛ facit de fideico.si titius.ꝛ scia.ꝛ de sol.qui rei huic. ¶ Jn ea.glo.ibi succurrit glo.nō aperit vtrum in casu.l.nostre restituto minore ꝑfit fideiussori an sit opus nona restitutōe.ꝛ credo ꝙ restitutio minoris sufficiat: qz aliud est loqui in iudicijs in quibus fideiussor videtur ꝑmisisse interesse vnde sublata instātia nō pōt cōtrahi mora.ꝛ sic nō pōt cōmitti obligatio.vnde nō incidunt in obligationē interesse. Jtem ad sistēdū nō artant. qz ex quo restituit sistunt in eadē causa sistūt cum ab initio inesse hic beneficiū ratione etatis.ar.ff.si qs cautioni.l.si quis.quecūqz.ꝛ.ff.si ex noxali cā aga.l.pe.facit.ī.iudi. sol.vir bonus de verbo.obli.cum filius.§.stipulatus.ꝛ.ī.qui satisdare cogantur.si decesserit.ꝛ.ī.iudi.sol.l.j. ¶ Jn ea.glos. vbi vitia iuuarēt: quia beneficiū est sibi quesitum ꝛ adradicatum fm Pe.non ob.ī.de mino.si iudex quia hic aduersus alium ibi aduersus priuilegiatos. Bald.

1 ☞ Papa dimittens duos legatos nō diuisis officijs alteri nihil precipere poterit.

Si duos. Jn textu ibi. relinquit simpliciter eos constituēdo nō quēlibet insolidum.vnde vnus sine altero nihil potest.vt no.ff.eo.l.pluribus.ergo nec vnus in alterum propter parem potentiam insistentis. ꝛ resistentis.ꝛ idem videtur in commissarijs testamenti simpliciter cōstitutis ꝙ vnus ab altero rōnem petere nō possit nec vnus alteri reddere rōnem ꝛ liberari ab eo qō est

1 no.facit qō no.in.l.j.C.de ꝓtractib⁹ iudicū.vbi vide. ¶ †Not. ar.ꝙ si papa dimittit duos legatos.nō diuisis officijs ꝙ vn⁹ alteri nihil pōpere pōt. ꝛ rōne paritat̄ officij.ꝛ dignitatis. ¶ Jn gl.§.si duabus.q̄ incipit imo nō recte ibi post ꝓtigisse: qz mādatum non porrigit̄ ad futura. ¶ Jn ea.ibi administratio. Jstud est falsum: qz in priuatis officijs.statim nascit̄ actio ꝙ male administratur ꝛ statim pōt intēptari cū effectu.vt.no.ī. mādati.l. qui mutuam.§.non ideo in officio vero publico tutele ꝛ cure, dic vt no.in.l.ij.C.de admi.tu.ita tenent ꝙ.communiter.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Enorantis. In ter.ibi non debet nisi procurator habeat mandatum ad hoc.Baldus.

Quacunq; Liberato procuratore intelligitur liberatus dominus: nec est necesse quod cedat liberatio.b.d. In actionibus enim fit cessio non in liberationibus quod no. ¶ In ter.ibi ratione.bene dicit ratione: quia hic loquitur in liberatione rationabili non de irrationabili.f glo.quam no.facit.j.de sol.l.quod licet ꝛc.

1 Minor.xxv.annis non dicitur idoneus procurator.
2 Minor.xxv. annis nō potest esse executor testamenti.
3 Beneficium minoris porrigitur ad fideiussores minoris.
4 Minor si nō vult restitui an fideiussor poterit restitui.

Minor. Minor.xxv.annis non est in iudicio legitimus respōsalis propter bñficiū restitutiōis qd ei leso ꝛ suis fideiussoribus indulgetur.diuiditur in duas partes.nam primo ponit quoddam dictum implicitum.secō ponit rationē secunda.ibi.q; ipsi. ¶ Nota ꝙ minor.xxv.annis non est idoneus procu.ad iudicia[a] ex parte rei.ꝛ hoc est verum quando ei leso patrocinaretur beneficium resti.in integ.ergo interdum ipse non restituitur a contrario sensu littere. ¶ Item no.beneficium resti.in integ.ex persona minoris ad suos fideiussores protendi.ꝛ sicut sunt tria notabilia.ita debemus recitare tres glo. hic positas. ¶ Oppo.primo ꝛ videtur ꝙ minor.xxv. annis sit idoneus procu.dūmodo sit maior.xvij.annis.vnde videtur ob. instit.qui mann.non po.§.ea.l.ꝛ j.de ma.vindi. l.si collectaneus so.dicit gl.aut loquimur in procuratore ad negocia.aut in procuratore ad iudicia.primo casu est legitimus procu.ille qui est maior.xvij.annis.vt in.l.cōtraria.secūdo casu requirit ꝙ sit maior.xxv.annis.vt hic. ¶ † Ex hac glo.not.ar.qō ille qui est minor.xvij.an.nō potest esse executor testamenti ad exigendū vel distribuendū.nam hec est quedā procuratio vt.l.j.§.defuncti.vt j.mandati.l.si vero nō remunerandi.§.fi. ¶ Sed cōtra hāc glō. quidam doc.instāt ꝛ dicūt qō non est verum qō in procu.ad negocia requiratur certa etas.sufficit enim quod sit doli capax. vt probatur.j.de instit.l.sed ꝛ si quis.§.pupillus.ꝛ ideo dicunt qō §.ea.l.intelligitur in procur.ad iudicia.vel in generali procuratore ad iudicia.ꝛ negocia.non ob.lex nostra.q; loquatur quando procu.ratione minoris etatis posset in integ. restitui.sed.§. ea.l.loquitur quando non potest in integrū restitui.qō est speciale in casu illius.§.quando quis.ideo manumittitur vt sit procura.nec enim intelligitur ledi eo ꝙ est adeptus libertatem causa istius procurationis ꝛ hec opi.videtur mihi qō sit ipsa veritas.q; non pōt esse aliquod damnum supra quod libertas non preponderetur.vt in.l.plane la secūda.de leg.j.ꝛ quod no.C. de oper.libe.l.titius.vnde ratione libertatis consequēde onus iniungitur quod alias non posset impont.vt. j. de ma.te.l.meuta. Vel aliter dico ꝙ etiam pupillus pōt esse procu.ad negocia tamen nō est iusta causa manumittendi.q; nō est idoneus.i. q; nō est prudēs vt i.l.fi.C.de testa.mili.vnde.§.ea.l.respicit idoneitatem prudentie non idoneitatem habilitatis. periculosum enim est facta sua gerere per imprudentē.vt.j.de cu.fu.l. cuius bonis vnde manumissio vindicte que fit in fauorem minorum de facili posset retorqueri in eorum damnum.ꝛ facit quod notatur. ff.de postu.l.j.§.pueritiam. ¶ Secundo oppo.ꝛ videtur quod minor non restituatur quando pro alio litigat. vnde videtur ob. C.e.l.exigendi in.fin.sol.ibi minor admittitur dispensative pro absente patre.ꝛ contra dispensationem legalem cessat restit. in integ.sicut ꝛ contra dispensationem papalem vel imperialem. vt notatur in.l.j.C.de his qui veniam etatis impetrauc.nam legis vel principis autoritate nō debet quis decipi. hic autez nō sumus in casu dispensationis.sed in iure cōmuni.vnde hic cōceditur resti.ꝛ sic nō ob. ¶ Cōclude ergo ꝙ vbi lex vel princeps legitimat personā minoris cessat beneficium restitutiōis.secus vbi persona minoris non legitimatur per legem vel principem.vel per neminem vel per inferiorem.puta per iudicem cause. vt hic ꝛ facit quod no.in.l.j.§.j.j.quod.fal.tu.auto.per Ja. ¶ Iuxta istud notabile.pono tres vel quattuor questiones.prima questio est.si fideiussor minoris vult fideiubere animo donandi vel expresse renunciare beneficio huius.l.vtruz per hoc persona minoris habilitetur glo.notabiliter dicit hic quod non: q; persona accessoria non habilitat personam principalem quod est no. alleg.glo.l.j.ꝛ ij.C.qui legi.perso.ꝛ facit quod no.in simili.in.l. si pacto quo penam.C.de pac.vbi dicitur quod accessorium nō vestit nec roborat principale. ¶ Secundo queritur quid si iste minor vult renunciare beneficio resti.in integ.cum iuramento. nunquid istud iuramentum facit eum minorem habilem sine iuramento.certum est ꝙ nō tenet renunciatio.vt.j.de noua.l.doli mali.§.diuersum.j.de mino.l.si inder.circumuento.ꝛ glo.tangit hanc.q.in aur.sacramenta puberū.ꝛ Cy.tangit ibidez in.xv.q. in spe.de actore.§.j.ver.sz quid si minor. Pe.ꝛ Guil. dicūt hic ꝙ inuito aduersario nō debet iste minor admitti sz velit iurare. q; ante actum est inhabilis:sed si est admissus cū iuramēto:tūc post actū factus est habilis q; iuramentū repsentat eū maiorē. ꝛ ideo tunc imputet sibi aduersarius qui eū cum iuramento admisit.ad hoc.j.de fideiuss.l.qui satisdare.j.e.l.neqz femina.ꝛ j.iudi.sol.l.iam-tñ.§.nunc videamus.ꝛ hoc credo verū licet istud iuramentum interponatur super lesione futura nō super presenti. ar.in.c.Quis.extra de pac.li.vj. ¶ Tertio quero quid si dūs releuat ita procuratorem ꝙ procura.nō potest ledi nec pati executionem sententie vtrū tunc minor erit idoneus procurator.dicit Ja co.de arc.ꝙ sic.q; cessat ratio prohibitiua istius doc.communiter tenent contrarium:quia cū minor non sit idoneus pro se. ergo nec pro alio.vt.C.de legi.tu.l.fi.ꝛ C.de epi.ꝛ cle.l.cum clericus.§.ipse vo. Preterea multa incidunt in iudicio in quibus potest ledi ꝛ restitui vt.j.de mino.l.minor si quasi contumar cōtra.quia nō subuenit̄ minori per relevationē.vt.ff.si quis iusdi. non ob.l.j.§.fi procurator. ¶ Quarto quero quid in procuratore actoris.iste enim non timet executionem sententie:quia sententie absolutorie nulla fiet executio.vt not.extra de appel.c. preterea. Respon.non erit idoneus pcu.minor:quia potest ledi in peius sz nō lederetur in diffinitiua. Item nō est dubiū ꝙ iste pcu.implicat se litī.vnde videtur eoipso ledi.vt.j.de mino.l.minoribus. ¶ Quinto ꝛ vltimo circa illud primū no.quero quid in actore:tutore.vel curatore. vtruz potest esse minor. xxv.an.et dic quod nō per hāc.l.ꝛ per.d.l.cuius bonis. nam cum ipse debeat tacite obligari.vt.l.properandum.§.fi.C.de iudi.ergo minor repellitur.vt.d.l.fi.de le.tuto.ꝛ adde quod no.in spe.de procu.§.j.ver.item qō est minor ꝛ ver.seq.ꝛ qō no.Arch.xv.q.iij.c. certū.ꝛ hoc de prima parte.l. ¶ Venio ad secundum notabile. nam littera ista innuit qō interdum minor possit restitui.cōtra. j.de mino.l.ait pretor.in princi.sol. ista est regula:tū ista regula fallit vbi minor vere non leditur vel dato qō ledatur vere nō leditur interpretatiue ꝛ iuris fictione.ꝛ habes exemplum.C. eo.l. exigendi.ꝛ sic non ob. ¶ Extra op.dicitur hic qō si minor est in iudicio datur restitutio.nam lex dicit qō processus est ipso iure nullus.vnde videt̄ ob.C.de au.prestan.l.clarū.so. vbi minor est in iudicio pro seipso vel alio minore processus est nullus.ita loquitur.l.clarū.ꝛ facit.C.qui dari tu.po.l.in vniuersis.C.de procu.l.non eo minus.C.qui.ex ca.in integ.resti.l.si tutor. nisi ipse minor faciat processuz sibi vtilē.vt dictis leg.ꝛ sic claudicat processus cū minore ꝛ est speciale.aut minor interuenit pro maiore tunc processus non est nullus.sed datur restitutio ipsi minori.ꝛ
3 ita loquitur hic. ¶ † Nunc venio ad aliam partem dicit̄ hic qō beneficium minoris porrigitur ad fideiussores minoris. cōtra. infra de arbi.l.si pupillus.so.ibi fideiussores interueniunt pro naturaliter obligato:tantū.qui naturaliter obligatus tantum non indiget beneficio resti.in integ.vnde nō succurrit̄ fideiussori cum istud beneficium:tunc non possit sumere originez in persona mino.ista glos.presupponit quod contra naturalem obligationem non detur in integ.resti.contrarium videtur probari j.de fideiuss.l.marcellus.C.si aduersus.so.l.indebi.ꝛ j.de condi. indeb.l.interdum.ꝛ ideo tu aliter responde videlicet quod in.l. si pupillus fideiussores obligauerant se pro principali hic autē obligauerant se per procuratorem. Preterea ibi obligauerant se eo ano vt essent efficacius obligati ꝙ principalis.vt.j.de ver. obli.l.si pupill⁹. hic añt vt essent obligati pari mō.ar.ad istā so. j.de fideiuss.l.si titius.ꝛ scia. ¶ Scōo op.l.caut̄ ꝙ beneficiū resti.in integ.est psonale.ꝛ nō porrigit̄ ad fideiussores mino. vnde videtur obst.C.de fideiuss.mino.l.j.ꝛ ij.ꝛ j.de mino.l. in cause.so.dicit pla.ꝙ istud prin.intelligit̄ ꝛ.ll.cōtrarias ꝙ fideiuss. resti.s. ppter dolū aduersarij nō ppter facilitatē mino. Alij dicūt ꝙ i legib⁹ ꝛ ijs qs fideiubebat p minore ex certa scia hic errādo sup etate. Tertij dicūt ꝙ leges ꝛ ie loquuntur in fideiussore reꝛ⁹.b in fideiussore iudicij.gl.sol. qrto mō ꝙ b loquit̄ qñ minori.ꝛ fideiuss.resti.ius aduersarij non deficit:quia remanet sibi regressus ꝛ principalez debitorem.sed in legib⁹ contrarijs si restitueret̄ fideiussor nullus remaneret regressus.ꝛ ideo fideiuss ori non succurritur.idem in pigno.vt.C.de pdijs mino.l. fi is. Cōmuniter omnes docto.hic approbant excep.pe.quia verum est ꝙ hic remanet in alium respectu actiōis principalis.sed nō remanet regressus respectu expensarum ꝛ damnorum iudicij. vnde ista solu.nō soluit cōtrarium.ꝛ ideo dicit Pet. qō leges contrarie loquuntur vbi minor susceperit obligationem propriam.hic vbi alienam sicut dicimus in muliere.vt.j.ad velleia. l.quis.§.si cum essem.ꝛ.§.interdum cum simi.fm Pet. ego teneo illaz solutionē que dicit qō aliud est in fideiussore ꝛ tractus aliud in fideiussore iudicij.q; cū fideiussor iudicij obligetur ex processu principalis.

a Ad iudicia. Adō do. bar.soci.i ff. iv.incip. prestantissime docto.ver. iij.q; credit̄ i.j. parte vbi etiā qō nō potest esse syndicus.

Universidad de Deusto

cessu principalis psone merito etiã ex cadẽ psona dz cõmodũ sentire.vt.C.de vsur.rei iudi.l.fi.in fi.ꝛ hoc vbi nõ interuenit dolus aduersarii.nam intercedente dolo semper succurritur fidetussori tã iudicij ꝙ cõtractus:qz hoc est ꝓpter odiũ dolosi. et facit.ĵ.de so.l.qui res.§.huic applicat. ¶ Iuxta hoc quero primo vtrũ sint necessaria duo iudicia.vnũ quo restituat minor. alterum quo restituat fideiussor.ꝛ videt ꝙ sufficiat vnicũ iudiciũ rest.ar.in.l.ĵ.C.de diuer.rescrip.ꝛ.d.l.fi.in fi.C.de vsur.rei iudi. Contrariũ est verũ.qz oportet fideiussorẽ petere resti.in integ. ꝛ facere pcessum suũ per se:qz singulare beneficiũ resti.in integ. non est pducendũ ad cõsequentiã vt legit ꝛ no.in filĵ.ĵ.de cõdi. ꝛ demon.l.fi.§.fi. ¶ †Secũdo querit quid si minor nõ vult restitui vtrũ fideiussor possit restitui.ꝛ videt ꝙ non.vt.ĵ.de mino. l.si inder.cõtrariũ est verũ.qz fideiussori est ius quesitũ petẽde restitutiõis ꝛ nõ põt sibi auferri per reum.vt.C. locati.l. si cum hermes.C.de pac.l.fi.ꝛ.ĵ.de cõtrata.l.post mortẽ.§.fi. nõ ob.l. si inder.qz ibi ideo.ne cõtra ipm minorẽ fiat retorcutio sui singularis bñficij vel suie plate.nã suia lata pro me cã tuẽdi bñficij mei nõ dz retorqueri cõtra me.ꝛ ibi elegãter dicit. Sz hic nõ agit de retorcutiõe ꝺ ipm minorẽ:sed de executiõe bñficij contra tertiũ.ꝛ eodẽ modo rñde ad.l.amissiõe.§.lucius. de excusatu.vbi dz ꝙ cõtra eũ qui est cã priuilegij nõ possumus vti priuilegio.nã hoc nõ est cõtra eũ.sed cõtra tertiũ.ꝛ sic nõ ob.

Quoniam tamen. Defensor vicez defensi sustinet:etiaz in priuilegijs hoc dicit. ¶ In ter.ibi defensor.qui satisdedit iudi.sol. tamen in ista pmissione semper intelligitur reseruatuz beneficiũ iuris qõ est no. ¶ Bo.hic q̃d est dicere ego sustineo vicẽ alterius:qz est dicere ꝙ habeo eadẽ iura.ꝛ priuilegia interdũ tamen plus in ris habeo ratione cause antecedẽtis.exemplũ habes.ĵ. rem ra. ha.procura.ad exhiben.§.ĵ.ꝛ.ĵ.mãdati.l.idemq;.§. gñaliter.et facit.ĵ.de iud.l.venditor.Bal.

Is qui suscepit. Non videtur legitime defendere alium qui non satisdat.ꝛ diuitie nõ releuãt ab onere satisdandi. ¶ Not.ex hoc.§.ar.ad.q. certũ est ꝙ in eriali suo nolle cõuẽtus dz satisdare iudi. so. licet aliud sit in ciuili cã.vt.ĵ.de custo.reo.l.ij.ꝛ.l.siqs reum. ¶ Põne ꝙ accusatus est ditissimus pena aũt est parua:nũq̃d potestas dz admittere ppriã pmissionẽ.sine fideiussore.qz ita est forma data ꝙ recipiatur fideiussio a qua nõ est recedẽdũ. Bal.

¶ Additio Bal.

Minor. Si defensor.vide omnino Archidia.xv.q.iij.certus defensor idoneus.vel actor fm Bui. Pe.ꝛ Ja.contra.de hoc in Specu.eo.titu.§.ĵ. ver. Item ꝙ est minor.ꝛ ver. seq. restitutionem. immo videtur processus ipo iure nullus.vt hic dare.solu.ibi suo nomine hic alieno. vnde hic repsentabat maiorẽ ibi nõ.Bui.aliter soluit ꝛ male. ¶ In glo.ibi exittere.no.minorẽ nisi pro coniuncta persona admitti nõ restitui. ¶ In glo.si incipiẽs quem hoc ibi vel matre dũmodo pueritiã excesserit.vt.l.ĵ.in fine.ĵ.de postul. ¶ In ea.glo.in fi. Sed quid si ipse minor vult iurare ꝙ nõ venict contra rõne etatis an erit admittendus.ar.ꝙ sic.ĵ. rem ra. l.iij.ĵ.si quis in ius vo.nõ ierit.l.ĵ.qui satisda.cog.si fideiussor. contra tenet hic Pe.ad qõ.ĵ.de fideiuss.qui satisdare.ꝛ.ĵ.e. neq; femina. Idẽ tenet Bui.de hoc no.in Spe.de actore. §.ĵ.v. sed quid si minor vult.ꝛ ver.p̃cedẽti.vide Cy. in auẽ.sac. pu. in iij.q.sed glo.or.Ac.in.d.auẽ.dicit cõtra. ¶ Itẽ nũquid ad substituendũ in iudicijs minor põt est procurator.dic ꝙ sic.ĵ.de instore.sed ꝛ si quis .§.prout fm Pe. ¶ In glo.que incipit hic habes ibi si collatus.dic ꝙ ad negocia etiã pupilli dolꝰ capax potest esse procurator vt.l.ĵ.§.ceterum.non ob.§.eadem. qz ibi non de officio:sed de manumissiõis iure agitur .licet eñ nõ possit tamen non est vtile talem procuratorem habere.ꝛ ideo non est iusta causa manumittendi.

Ex femina. Mulier:miles. Item ille qui ad iudicium compellit non est legitimus responsalis.hoc dicit. ¶ In text. ibi.aut qui ar.ꝙ clericꝰ vẽdito:nõ posset suscipere i a se iudiciũ ẽptori motũ i foro sẽlari.qz ibi cõpelli nõ põt.h.o.

Procuratore. Etilis in iudicio mota prefertur directe in procedendo ꝛ exigendo.hoc dicit. et declara hanc.l. vt dixi in.l.si actor malit.ĵ.eodem. ¶ Mota cessionarium suo nomine vtiles actiones habere.suo enim nomine dum agitur ille qui agit concludit sibi ꝛ ad suam vtilitatem.ꝛ ratione sui iuris.vt hic.ꝛ facit. C.eo.l. qui stipendia. ¶ Glos.opponit de.l.si actor malit.ꝛ no verbo ponit veritatem illius legis.ꝛ ideo no.glo.

Idem Procurator datus in posteriori videt datus etiã in priori seu in antecedenti ꝛ sic vnũ mãdatũ includit plura.b.d.notabiliter.ꝛ vidoino qõ no.C.si a nõ cõpe.iudi.l.si proprietate. Bal.

Si procuratorem. Mãdatũ de agendo cõfestim extẽditur sq; ad sniaz inclusiue.b.prio Et si excep.procuratoria remittit non est locus penitẽtie.b.d. ¶ No.ꝙ ille qui habet mãdatũ ad principiandũ litem per lit.cõte.videt habere mandatũ ad eã mediandã ꝛ perficiendã.ꝛ est ratio.qz princi. trahit ad se mediũ ꝛ finẽ. Itẽ qz instãtia censet quodãmodo vna formis ꝛ individua. Ex hoc no.scdo ꝙ qñ antecedẽs trahit necessariã cõsequẽtiam cõsequenti mãdato ad cõsequẽs includit antecedẽs.facit.C.de fideiuss.l.q̃nis. Et no.ꝙ in hoc prin. erat dupler dubitatio.vna erat rõne tpis limitati.qz dicit cõfestiz. nam totũ iudiciũ nõ põt actitari confestim.scda dubitatio erat rõne actus certificati.qz dixit ad agendũ.nã agere est per lit.cõtest.vt no.ĵ.de peculio.l.si postea. Item ista lex est in ar.ꝙ proc. cõstitutus ad vnũ actum videat cõstitutus ad totã causaz.istud est verum si ille actus est fundamentũ iudiciũ.ita loquit hic nisi fit facta cũ taxatione verborũ.vtputa ad lit.cõtest.tantum. Ita no.Archid.in.c.ĵ.de procu.li.vj.ꝛ no.in spe.de procu. §. ratiõe añt forme.quid si dedi.ꝛ ver.se.ad idem facit quod no.in spc.de arbi.§.finitur.ver.quid si factus.Si autem ille ver.nõ sit cause fundamentũ.vtputa factus est procura.ad ponendum vel articulañ.tunc istud mandatũ nõ extenditur ad totam causam. sed tantum ad id quod est illis capitulis annexuz.vnde videt bene habere mandatum ad producẽdos testes super illis articulis: non autem ad alia que ex illis nõ oriunt vel dependẽt. ar.C.de re.credi.l.generaliter.§.si iudex. ¶ Quero. l. nostra loquit in procuratore ad agendũ quid in procuratore ad excipiẽdũ.ꝛ dic vt no.in spe.de procura.§.ĵ.v. quid si habet cõtra. ¶ Quero.l. nostra loquitur in mãdato pcu.nunquid est idẽ in mãdato iurisditionis. Pone quidã est delegatus ad principiũ nunquid videtur delegatus ad mediũ ꝛ ad ipsam pronũciationẽ. ꝛ videtur ꝙ sic.qz mandatum procuratoris ꝛ mandatũ iurisditionis equi parant.nam omnia mãdata ambulant pari passu.vt.ĩ.de iurisd. om.iu.l.ꝛ. Itẽ extremũ principale a quo trahit ad se extremũ ad qõ ꝛ per cõsequens mediũ.vt.ĵ.de mino.l.iij.§.si quis maior ꝛ.§.scio.ĩ.si quis iusdi.nõ ob.l.ĵ.post prin. glo. determinat hic cõtrariũ per.l.vbi.C.de fal.ꝛ.C.de iudi.auẽ.ad hoc.Bui.de cu. dicit ꝙ aut loquimur in mãdato principis ꝛ porrigit ad omnia aut loquimur in mãdato inferioris ꝛ nõ porrigit ad omnia.sed tantum ad specificata aut loquimur in mãdato.l.ꝛ tũc:qz iurisditio est ordinaria ꝛ fauorabilis que per legẽ cõmittit nõ autez delegata restringẽda talis commissio refertur ad omnia nisi lex vtatur verbis taratiuis.vt.ĩ.de offi.prefe.vi. l.ij. §. cognoscit. Idem etiam tenet Bar.syl.ꝛ Ja.bu.qui dicunt qõ mãdato.l. mandat cognitionẽ.nisi ille cui est mãdata pronũciaret nullus pronunciaret qõ esset absurdum. vt.ĵ.de iud.l.de qua re.sed vbi homo delegat licet nõ pronũciet delegatus redit pnunciatio ad delegantẽ.vt dicta auẽ.ad hec. ¶ Et faciunt hec ad.q. statuto .Bononiẽsium cauetur ꝙ de homicidio iudex fm suũ arbitrium habeat licentiã inquirẽdi ꝛ procedẽdi.nam per hoc etiaz videt habere iurisditionẽ pnũciandi.vnũ tñ dico.dicit Ja. qõ nõ poterit pronunciare fm suũ arbitriũ:sed fm formã iuris .nã in eo ꝙ cognoscit videt ordinarius.sed in eo ꝙ ex suo arbitrio habet naturam delegati.qz cum aliquid addimus ꝛc.vt.l.ius ciuile.de leg.ꝛ ideo fm illum modum non videtur mandata diffinitio fm Ja.bu.quã additionem habui de libro Bar. scriptam de manu propria ipsius.ꝛ hoc est notabile. ¶ Pone qõ datur arbitriũ potestati procedendi de iure ꝛ de facto.nõ tñ videt data licẽtia decidẽdi de iure ꝛ de facto sed decidẽdo debet seruare ius cõmune tene mẽti. ¶ Extra quero vtrũ ille qui delegat causam sicut potest cõmittere vnũ articulum tantũ.ita possit apponere nouam formã preter ius cõmune putaq; delegatus nõ pro a nunciet nisi fm consiliũ certi sapientis.ꝛ videtur quod hoc non possit.quia forma iurisditionis est antiquitus constituta. vnde non videtur quod iudex ordinarius suo proprio motu posset addere vel detrahere.vt.ĵ.de admini.tu.l. quidam decedens in princi.Contrarium tenet Innocen.extra de officio delega. c. si pro debilitate. ꝛ facit differẽtiam inter iudicem delegatum ꝛ arbitrum.nam arbitro non posset hec necessitas imponi quod sequeretur cõsilium tertij.qz hoc est cõtra naturam cõpromissi.vt ĵ.de arbi.l.qualẽ in prin.nisi ille tertius esset datus per iudicem fm formã.ĵ.de arbi.l.si vsus.§.principaliter.ṽ.sed vsitatũ. glos. accursij hic dicit ꝙ bñ põt restringi arbitriũ ad ius.sz nõ advoluntatẽ vel opi.alterius.ita notabiliter dicit gl.ĵ.de here. instit. l.illa institutio in fi.magne glo.quã gl.no.per hoc tota die fiũt.

a ¶ Secundum addecundem in.l.sed etiaz ĩ.eo.ꝛ qõ ibi dixi in ipos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

compromissa in arbitrū.z arbitratorē ad cognoscendū de iure z defacto z ad pronūciādū de iure tm̄. nā ptās eius pōt ad ius restringi:nec est hoc contra naturā arbitrij.nam bonum z equus arbitriū est illud qđ est iuri cōforme.z qđ lex reputat bonum et equum .ar.ff.de postu.l.j.§.puerit iam in verbo ratus est.z.j.de lega.iij.l.fideicommissa.§.q̄q̄.cum fi. ¶ In glos.j.in fin. adde quod no.in Specu.de iudice delegato.§.sequitur. ver. motus qđ simpliciter z per ar.xxiiij.di.in.c.qñ episcopus.C.si a nō cōpe.iud.l.si de proprietate z in.c.auditor.de relcrip.in cle.

Si quis remiserit. ¶ Not.qđ ille qui renunciat exceptiōi nō pōt postea ipsam opponere de nouo nec psequi iam oppositam. ¶ Sed quero vtrū hoc sit verū siue renūciet sciēs eam sibi cōpetere siue ignorās.dicit glo.qđ nō est differētia sciat an ignoret. Ex quo no.q renunciatio facta in iudicio officit erranti vel ignoranti. quod tenc mēti.facit.l.iij.C.de fide instru.z hoc prout est in littera remiserit:sed quidā habēt in littera omiserit.Et tūc quero vtrū sit differētia vtrū qs.j.terminū iuris nō ꝓponat excep.sciēter an ignoranter.dicit glo.qđ nō est differētia. ¶ Ex hoc no.q terminus iuris respiciēs ꝓparatoria iudiciorū currit ignorāti sicut scienti.facit.C.de excep.l.fi. ¶ Ulterius quero cum excep. procuratoria sit duplex.vna tu no potes esse pcu.alia tu nō es procurator de qua hic loquit. Respōdet glo.qđ loquit de ista exceptione tu nō potes esse procurator a.q: ex ista pōt iudicium fundari.q: revera habet mādatū.vt.§.eo.l.filius.§.milites vbi aūt est falsus procurator exceptioni falsi ꝓcuratoris nō potest renunciari quin semper possit dici iudicium nullū probato qđsit falsus.ista sunt verba glo.que est multum no .non ob. C.de fide instru.l.fi.in fi.vbi dicitur qđ exceptioni falsi pōt renunciari. q: illud est verū qñ iudicium est fundatum c ū personis legitimis. secus si est falsitas mādati que non patitur iudicium fundari.vt elegāter no. Inno.extra de relcrip.c.super litteris. cū enim per sniam non possit legitimari falsus procu.vt not. Ja. de are.in.l. j.§.j.j.qđ falso in aut.ergo multominus per simplicem renūcia tionē partis nō ob.j.de iudi.l.sed et si susceperit in prin.q: z ibi iudicium erat fundatum cuz persona legitima.facit.j.de inre co dicillo.l.quidam referunt Bal. ¶ Additio Bal.

a ¶ Procura tor.z qñ talis excep. oppōi debeat vid fel. i.c. exceptōez in.xiij. col.de excep.de exceptōēvo tu nō es pcur. vide q̄ habenk per do. Alexā.de imo.i ꝯsi. lix. ij.pte.z in ꝯsi. lvij.iiij. parte

1 Ex stipulatiōe procuratoris qñ queratur vtilis domino.

2 Ratihabitio an trahatur retro.

Si procuratorem. Nicolius genter no. quod ponit Inno.extra co .cōstitutus vide omnino in Spe.de arbitro.§.finiturver.quid si factus.ar.istius.l. dico q procurator qui hz mandata.ad ꝓponē.criminavidēr habere etiā ad pbādum.de hoc in Spe.co.ti.ver.q̄d si habet mādatū ad ꝓponendum. ¶ Quero qñ ex stipulatiōe procuratoris querāt vtilis dño sine cessiōe. Rñdeo aut pcura.stipulat dirigēdo actū stipulationis in ipm dñm.vt pmittis dño meo decē tūc non valet si est absens:q: stipulatio nō pōt cōtrahi inter absentes. Secus si dñs est presens de ver.ob.si procuratori presenti. s. sed in pe. hoc reputo falsum:quia nō sufficit presentia nisi dño loquatur.

b ¶ C.l.j.z ibidē vide.d.alex.cōsil.z p. an. i.l.itē q:.§.de pact.z Fran. are.i.l.mutuz de acq̄ here.

b vnde mutus nō potest stipulari.l.j.b de ver.ob.nec cum nuncius loquat dño loquitur:sed consentit.vnde cum de forma contractus sint verba patet qđ sufficit de re.iur.vbi nō noto. Fallit in iudicijs vt.§.de adoptio.pater naturalis.z de fideius. tu. l.cum ostēdimus.§.vltimo. Aut pcurator cōcipit vba obligatiua in persona sua executiua z dirigit in ipsum dominū: vt promittis mihi qđ dabis dño meo tunc procuratori querit incerti condictio.vt.l.liber homo.§.fi.de verb.ob.nā sua interest ratione officij.vt no.j.eo.quacunq; ratiōe.sed ipsi dño nulla querit: q: aut queritur procuratori z hoc est falsum:quia in eius persona non potest actio initiari.vt.l.quecunq; gerimus.de ac. z ob. at procurator adiecit dominum non ad obligationem vel solutiōem.sed denominatiue dicendo quo nomine:facit tūc aut loquitur quādo procurator stipulatur ex re vel re domini z queritur actio sine cessione:quia rei coheret.vt hac.l.aut extra reum z rei respectu.tunc aut dominus erat presens z tacite videtur actio cessa. vt.l.si procurator presentis.quod absens.z tunc aut in iudicijs z non est necessaria cessio.nam iste stipulationes emergunt in iudicio. ergo indicantur secundum principale in quo dominus habet ius vtile.vt.l.dominus litis. aut extra iudicia. et tunc in subsidium agi pōt sine cessione.vt.l.j.C. de ac. z ob. de institore l.j.in fi.C.ad treb.l.j.alś nō.vt in.§.alteri ſm pe.facit qđ no. de dā.infe.dāni.§.vl.z de le.j.hmōi in pn̄. Predicta vo in his qui habent mandatum ab homine:sed per eos qui habent mandatum a lege sicut sunt, omnes, qui per decretum iudicis fiunt ad ministratores qui iuder est minister.l.tunc q: habent mandatū a lege censendum est legitime factum quicquid faciunt ſm mandatum.z eo nomine.vt.j.de consti. pe.l. eum qui.§. fi actor ſm Pe.in cōmento huius.l. ¶ In ter.ibi dat.vide in Spec.co.ti. §.ratione autem forme.vel quid si dedi:z ver. sequentibus. vide Archi. xxiiij.dist.in glo.j.peritos in.c.quoniam episcopus. z postea vide de relcri.auditor in clc. ¶ In glosſ.que incipit .i. ad effectum ducere in fi. Quicquid dicat ista glo.idem no.hic per Guil.dic q sic.cuz mandatur alicui cogno.aut a lege. z tūc videtur commissa diffinitio.vt.j.de offi.pre.vr.l.j.§.cum vrbem. z de officio pfecti vigilū.l.iij.§.j.z hoc dico ppter dictionē nisi que sequit excepta diffinitiōe nō cognitiōe. Si autē cognitio mandatur nō a lege:sed ab hoie.aut fit delegatio ad vniversitatem causaruz.tūc idē q videat mādata a cōtra.sensu:sed immutatio illa finiebat ipsam gestionē.z sic erat semper noua gestio: sed hic non finiebat.z sic antiqua durabat in qua inspicit mutuum:q: ab eo dependēt posteriora.vt.l.iij.§.stip. In cadē ibi cōtrahitur. Unde infigit noua persona z noue persone cōsensus qui circa ibi sit de substantia obligatiōis nouc substantia status mutata.ſm Jaco.bu. ¶ In ea.ibi posito.ar.j.ſicer.pe.eius qui in puin.de so.cū quis.§.j.z.l.dispēsatorē. In ea.gl.ibi ambulatoria. Pe.dicit non ambulare:q: nō potest separari a persona.z hoc veritate inspecta.sed fictiōe dicit ambulare.vt in.§. si operas ſm cū.sed ibi scōa persona fingebat cadē cum pria:q: succedebat in ipso vsufructu per cōsolidationē.simile.§.de insamibus.seruus sed hic nō est hec fictio q dns z manumissus fingitur vna persona.z ideo dicit q hic nō trāsit actio.nam aut illa.z sic nō veniret cōtra dnm quod est falsum pro tpe preterito. aut alia.z ibi non est transitus sed ius nouum non ergo transit. sed id quod erat in potentia deducitur in actū.vt.j. fi ex norali causa agatur.l.pe.z fi.z de stipulatio. seruo.si seru? communis meus.§.fi.erit ergo contra manumissum actio ex postea gesto qđ ad eū re ipsa pertinet.ar.j.de fur.si dnm.z hoc ſm Jo.sed ſm Azo.nō datur actio cōtra manumissum:q: mutuum inspicitur. ¶ In glo.que incipit cōditio. In ver.q̄uis mutata cōditione domini negocioz nō ideo mutat forma agēdi vel cōdemnandi super actiōe neg.gest.cōtraria:q: mutuū gestionis inspicit hic pomponius.qđ est verū si vna est gestio totius tpis cōtinuata. Si aūt sunt plures gestiones vna statu non mutato: alia statu mutato.tunc ſm ipsos status z actio formatur. z condemnatio moderatur:q: plures sunt gestiones.ergo plures agēdi forme z ex hoc alius z alius effectus hoc intēdit ſm lectura antiquoz que est amica litere ſm Pe.ſm lec. Joh.h.dicit vbi vna est gestio vna est actio lz status mutet circa quā actionē cōtingit variatio quedam ſm status qualitatē.sed vbi separate sunt gestiones nulla est mutatio qualitatis.sed z alia z alia substātia oblationis.q: plures oblatiōes hic ſm Ja. Sed ſm tertiā lecturam semper plures sunt actiōes. Sed hoc est cōtra tex.h.in ea.gl.in fi. Jdē possumus dicere de pouo.qđ in alia gl.dirimus hoc excepto q nō tenet de ante gesto nisi forte habeat vel obueniat ex promissiōe occasiōe libertatis.vt de do.pre.l.ij.§.per cōtrariū. z C.an seruus ex suo facto.l.j.ij.z.iij.z.j.de sol.l.in liberto. Itez alibi. vt.j. de iure dotium .l. si serua. ac. ¶ Contra lecturam antiquorū quam sequitur Azo.signantur ser cōtraria.primum de.l.ci app.z dic vt in glossa.l.ibi speciale ſm Petrum. vel ibi nouum depositum tacite factum.vt.l. Item queritur.§. qui impleto.z argu.j.de pac.in iuregen.§.adeo.vel ibi. quia quasi in rem scripta .ar.j.quo vnde querit.z.l.iij.§.heres. ¶ Secundū de.l.tu.q̄ tutelā. ¶ Tertio op.de.l.si filius.z rñdet advtrūq; q hoc ibi gestor e status fuit mutatus maria status mutatiōe vel etiā minima p quā fingit nouus hō. Extra gl.cōtra hoc opp.de l.tutorē.v̄.sic eīm a cōtrario sensu.lz ibi finita erat gestio hic durabat. Itē extra gl.q sit finita hic.vt.l.cū q̄s de sol.so.ibi gestoris hic dñi stat? mutat vel ibi in deterius hic in melius z sic nō finit h gestio mutatiōe status g̃ gestionū nisi sol.nō hz certos fines designatos nisi a primo ꝓposito gerētis. ¶ Quarto in gl. op.de.l.si id qđ.§.si filius. ¶ Quīto op.p ar.reducēs ad absurdū. ¶ Sexto in gl.que incipit cōditio signat cōtra de.l.filius de ac.z ob.z hoc cōtra lectura antiquoz. Sed ſm lec. Jo. ista sunt similia nō ꝯtra. Sed cōtra opi. Jo.de illa absurditate respōdet Jo.q cōtra manumissum agit.z sic cessat absurditas. sed cōtra hoc op.nā fz hoc nō inspicit mutuū qđ est ꝯtra ter. So.inspicit vt vna sit actio pro tota gestiōe nō quo ad modū agēdi.sed contra.hic q: nō pōt esse vna actio numero cōtra dnm.et cōtra manumissuz sunt due.vt in duobus reis. So.immo vna que ambulat a dño in manumissum ſm Joan.hic reproba.z dic q est vna. alio mō.s.sicut actio ex ꝯtractu.z de peculio. Itē.2o.q: nullius est effectus lz sit vna vel plures numero.rñdeo imo ppter pcri.

2 ¶ Itē.2o.q: ratihabitio trahit retro. Rñdeo accedo ad tps quo trahi pōt nō antecq̄ nō potuerit obligari: q: nō erat adhuc impensum

Universidad de Deusto

simpēsum. Itē op.q; gerēs se astrinxit.z rñdeo nego.q; nō videt se astrigere nisi put ius patit. Itē op.q; hec obligatio scōa succedit loco prime.ergo retro trahitur.respondeo non sequitur z hanc opi. Jo.puto de iure veriorem sm Jac.bu. Bal.

Procurator. Habēs generale mandatum cum libera pōt recipe solutionē.z cōtrahere z creditoribus soluere.sed si non habet liberam non potest alienare nisi res tempore perituras hoc dicunt iste tres leges vsq; ad.l.plautius.z cū.l.procu.totorum.ī.in.e.lege.

Sed et id. ¶ In ter.ibi vt soluat hoc verū si debitor est ciuile z naturale. secus si est naturale tantum.vt.ī.de solu.l.is cui.§.flauius.

Mandato. ¶ In textu.ibi.generali non fata mentione libere oportet enim qō fiat mentio.quia libera nūquam presumitur concedi. vt.ī. de peculi.l. q̄ tuberonis.§.alia.vbi tex. not.est. ¶ In text.ibi transactionem.per hoc patet q̄ procur.non habens liberum vel speciale mandatum non potest committere in arbitratorem sm Bartolum. ¶ In textu ibi exercendis:quia non tenetur dominus ratificare id quod procur.fecit vltra mandatum.et adde hic, l.procura.totorum.et.l.cum istis.

Procurator totorum. ¶ In ter.ibi nisi fructus.nota bene pro procuratoribus prelatorum qui maximos fructus percipiunt qui licet non habeant liberum vel speciale mandatum possunt fructus alienare.ergo et predia locare qō est menti tenendum Baldus. ¶ Additio Bald

Procurator. ¶ Oppon.si non potest alienare.ergo non potest actionem mouere de iure do.ait pretor. Sol. hic propter defectum mandati ibi:q; interim nil debet innouari cum terminus sit gñalis de hoc per Ly.C.de bo.ma.l.j.in addi.

Laurius. Sententia mandatur executioni contra fideiussorem in quatuor casibus.scilicet quādo est defensor cum mandator. Item quando est simpler defensor sine mandato z allegauit mandatū. Itē quando est defensor sine mandato z non allegauit mandatum. Item quando habet mandatum.sed circa satisdationem fuit mentitus.h.d. ¶ In tex.ibi cōuenire.i. execu. pati.z no.q; petitio executiōis appellat cōuentio. Item no. ex parte rei posse fieri procuratorē in rem suā z sniaz mandari executioni cōtra eum. ¶ Ex hoc patet si vēditor cōparet ad defensionem emptoris z succūbit q̄ ipse vēditor pōt capi pro executione snie.q; est ꝓcurator in rē suā.vnde apparet q̄ glo.que est ī.de indi.l.vēditor.que loquit sub dubio forte dz loqui sine forte:q; ibi est casus notabilis.Secūdo no.q̄ ista sunt paria non habere mādatū z mentiri in mandato vel mentiri circa ea que sunt annexa mādato vt circa satisdationē. ¶ Ex hoc not.q̄ rōne mendacij z correptiōis patitur executionē defensor qui alīs nō pateret qō est menti tenendum. ¶ Tertio no.q̄ exceptio falsi ꝓcuratoris rei nō reddit iudicū nullū. Immo est aliquid q̄tum ad executionez fiendā in falsuz ꝓcuratorē. ¶ Quarto z vltimo no.q̄ ille qui nō hz mādatū z allegat mādatū z nō hz dr obripere.cōcor.ter.cū glo.ī.ti ij.l.si aūt.§.itē si fundū in vbo p obreptionē.Sed ille qui nō hz nec allegat nō dr obripere pretori vel aduersario.Bar.alibi dicit q̄ ꝓcessus obripientis nō pōt ratificari ad cōmodum ratificātis.secus vbi nō est obreptuz.et ita intelligit.l.lz de iudi.z qō no.pe.C.in qui.cau.in inte. resti. non est necessaria.l.tutor.z de excep.rei iudi.l.si mater.§.hoc iure.qō dictū in ciuili est dubiū:sed in criminali videt q̄ sit verus q;.l.dicit q̄ qui obripuit nihil agit.vt.ī.de fal.l.si quis obrepserit in fi.z conclude in hac.l.regulam.q̄ defensor executionē sententie non patitur.fallit in rem suam.Item fallit vbi hz mandatum nec mentitur circa satisdationez.Item fallit vbi nō habet mandatum z mentitur circa mandatum.Item fallit vbi nō habet mandatum nec mentitur circa mandatum sed simpliciter se litī obiicit.vt hic.z.ī.co.l.ꝓcurator.§.fi.ex predictis habes q̄ contra defensorē possit snia executiōi mandari per captura personē vel pignoris z per alia remedia pretorum.

Delegatum. Procurator constitutus ad causam potest petere editionem instrumentorum facientium ad causam. hoc dicit ista.l.nobilis.Bald.

1 ¶ Procurator per priuatam personam potest constitui.
2 Mandatum per priuatam personam approbatur.
3 Litera eum qui nutrit presentem representat.
4 Reuocatio non trahitur retro.
5 Literis approbatis qualiter standum sit.

Sprocuratorem. Per litteras de rato releuatur procur.actoris.a satisdatiōe rē rata.z reuocatio procu.nō officit processui precedenti.h.d.Diuidit in duas partes. in prima parte tractat de effectu clausule id est de rato in scōa parte tractat de prohibitiōe seu reuocatione mandati seu de retractatione istius clausule. scōa ibi igitur. ¶ In ter.ibi litteras olim erat ratus vsus tabellionuz z ideo cōsiliū huius.l.est qō trāsmittant priuate littere.sed hodie melius z expeditius cōsilium esset qō trāsmitteret procuratorium in publicam formaz.z itavtimur. ¶ In ter.ibi approbatis quas approbare videt eoipso qō recipit.vt.ī.depositi.l. publi.§.fi.nā si littera displicebat cōtradicere debuisti.vt.ī.ad maced.l.si filius. ¶ In ter.ibi velut presentis. q; littera fingit dōm esse presentem. ¶ In ter.ibi intelligendū est merito. ergo non cauet de rato.arg.ō.e.l.mutus.§.is qui.z extra de rescrip. c.ex parte decani. ¶ In ter.ibi noluerit.s.dns. ¶ † Uo.primo q̄ per priuatā personam potest procu.cōstitui.z de rato promitti. ¶ † Uo.scōo.q̄ per priuatā scripturam approbat mandatū ex hoc diligēter no.q̄ ad hoc vt priuata scriptura faciat plenaz fidem debet esse approbata. ¶ † Tertio no. q̄ litera representat cū qui mittit[a] presentē iuris fictiōe.z q̄ littera et presentia censent ad paria. ¶ † Quarto no.q̄ reuocatio nō trahit retro quinimmo nec impedit actus de futuro re nō integra. ¶ Quinto no.a cōtrario sensu q̄ re nō integra sicut mandatuz reuocat ita quelibet promissio facta circa mandatū.vñ si dns promisit de rato.iudi.sol.pro suo procuratore dato q̄ promiserit per stipulationē reuocato mādato reuocat stip.licet qñq; stipulatio vel pactum de sui natura sit irreuocabilis.vt.C.de ac.z ob. l. sicut. ¶ Circa primā partē istius.l. q̄ro de qua releuatiōe loquit hic rñdet gl.qō duplex est releuatio. vna est ab onere satisdādi de rato.z de ista loquit hic. Ista releuatio pōt fieri per nudā promissionē de rato:nec requirit satisdatio. Alia releuatio est ab onere satisdādi iudi.sol.z in ista requirit satisdatio.vt.C.de satisd.l.j.z institnta de satis.§.si vo aliqs. ¶ Scōo q̄ro nūquid ista clausula rati sit necessaria.dicit glo.qō nō.q; tacite inest ex vi mādati.Specu.etiam dicit qō ista clausula promitto ratū z gratum habiturum non ampliat mandatum:nec plura includit quā forma mandati.in Spe.de procu.§.j.ver.item oppo.cōtra. ¶ Extra iurta hoc quero quid si dominus sic dixerit promitto gratum z ratum habiturū quicquid talis legitime fecerit.vtrum re leuet procur.ab onere satisdandi.z dicendū est qō nō:q; nec est istud procuratorium sufficiēs:q; nō est clarū immo est implicitum.vt no.xxj.q.j.c.relatum vbi glo.ordi.dicit qō ita fuit de facto iudicatum qō tene menti. ¶ Scōo iurta hoc quero vtrum iste littere procuratorie seu de rato habeant cōtinere diem z cōsulem dicit Pe.qō sic:q; oportet q̄ ille littere producantur ad probationem tēpore mādati:q; mandatū debet precedere non sequi vt.ī.māda.l.si vero non remunerandi.§.interesse.non ob. ī.de pig.l.cū taberna.§.idē quesit.vbi dicit qō in priuata scriptura non requiritur dies.z cōsul.q; illud est verū quantum ad probationē cōtractus.sed quātum ad probationē temporis sic sm Pe.qō est no.z probat.ī.de fi.instru.l.repetita.z.ī.ad syl.l. scia.C.de collusio.l.si creditor colludēs.z.C.qui po. in pig. habet.l.scripturas. ¶ † Tertio queritur. dicit hic qō statur litteris approbatis.nunquid iste litere debeant approbari si alia pars postea negat.nūquid debeāt approbari per iudicem. dicit albericus q̄ nō.alij dixerūt cōtra si littere sunt sigillate sigillo dñi. Ista scōa opi.est vera in litteris procuratorij siue mādati.q; nō intelligit hic agi nisi de preiudicio solius scribētis.ideo priuata scriptura cum sigillo facit plenam fidem.ar.C.de iure fi. l. inter chartul.li.x.debet tamen sigillum esse notum.facit qō no.C. de pact.l.pacta noūissima.extra de ap.c.significauit.de publicanis.l.si publicanus.§.j.illud esset certum quod sigillū esset aut. vt sigillum episcopi qō statim staretur litteris. q; istud non est priuatum sigillum.immo reddit litteras autenticas.vt apparet xj.q.j.cure.de proba.post cessionem.de fi.instru.c.j. per Innoc. ¶ Quid si procurator ostendit sigillum.sed non litteras dicit ecce sigillum mihi datum nunquid est sibi credendum. videtur quod sic: q; sigillum multū operatur.vt.C.de re. alie. l. ij. et ibi no. ¶ Contrariū est verū per.l.j.de fur.l.siquis vro.§.apud labeonē.arebi.tenet.hoc in.c.is cui de.pe.lib.vj. Et adde qō no. Ly.de epi.z cle.l.si qua p calūniā.z.C.de ꝓtrahē.z cōmit.stip.l.

[a] Qui mittit. facē qō hr p.o.se.i.c. māda circa pncī.ī ver.i tert. vbi in fi.v.de psump. q̄ infert iudici iniuria si qs ei? ifas psitari si pmittit z non ifis eū ea ife representent, vt hic p bal.

Universidad de Deusto
Biblioteca

optimam per Cy.z Ja.de arc.z qđ no.in spe.de cita. §. iam vero.ver.de litteris.ergo ꝛc. ¶ Extra in hoc prin.no. Pe.q̄ mandatum procuratoris ad lites nō potest probari nisi per scripturam nisi aduersarius cōsentiat in probatione testium de debita probatiōe que releuet a satisdatione rati. Guil.de cu.tenet hoc cōtrarium.ego tetigi in.l.j.ℨ.c.z.l.qui alieno. Posset distingui q̄ in leuibus causis sufficeret probatio testiū:sed in arduis causis requiritur probatio per instrumenta ne dominus postea possit inficiari mandatum.ar.extra de pcu.c.j.in ratiōe sui hoc semper saluo q̄ si aduersarius cōsensit receptioni testium sibi imputet.ar.j.iudi.sol.l.iam tamē.§.videamus. ¶ Nunc venio ad secundam partē.l.de reuocatiōe mandati. ¶ Et quero primo qñ procurator reuocatur ante litem cōtest.z post reuocatiōem proceditur in causa vtrum teneat processus. Respō. aut reuocatio non est intimata nec iudici nec aduersario:tunc valeat pcessus q̄ pcur.sicut nō cōsequitur exercitium litis nisi receptis litteris mandati.ita nō perdit exercitium nisi receptislitteris reuocationis z quod plus est nō sufficit qđ ipse solus recipiat litteras reuocatorias.vt hic aut illa reuocatio peruenit ad noticiā iudicis z partis:tunc processus nō tenet vt.ℨ.c.l.ante litem z.l.is cuius.aut illa reuocatio peruenit ad noticiam iudicis tantū non aduersarij:tunc processus est nullus:q̄ iudex sciebat se procedere cum minus legitima persona.z istud est verbum multum notabile.z idem tenet gl.in.l.vnica.C.de satisda.Aut illa reuocatio peruenit ad scientiam aduersarij tantum:z tunc tenet procatio peruenit ad scientiam aduersarij tantum:z tunc tenet processus ipso iure:sed ope exceptionis est nullus.cum enim iudex crediderit se rite procedere:hinc est qđ facit processus ipso iure valere:sed q̄ dolus partis non pōt ei patrocinari. nō ob. exceptio.hoc dictum est etiam multum no. Aut illa reuocatio peruenit ad noticiam solius procura.tunc tenet iudicium in odium reuocantis.sed nō in eius fauorem:q̄ factum suum sibi preiudicat.sed non preiudicat aduersario nō certiorato.ar.j. de solu.l. dispensatorem.§.fi.z sic iudicium hoc casu claudicat. Cōclude ergo qđ ante lit.cōte.procuratore reuocato aut dñs reuocationem apud se retinuit aut intimauit iudici z aduersario z procuratori.aut iudici tantum.aut aduersario tantū aut procuratori tantū. ¶ Primo casu tenet iudicium pro vtraq̄ parte:q̄ pcu. nō perdit exercitium anteq̄ recipiat litteras reuocatōis .facit qđ no.Inn.in.c.ex cōquestione.de rest.spol.z archi.in.c.is qui. de procu.li.vj. ¶ Secūdo casu certū est qđ processus est nullus cū reuocatio sit legitime facta z in casu cōcesso z āmodo est falsus procu.vt in.l.j.C.de satis. ¶ Tertio casu similiter processus est nullus ꝓpter dolum iudicis.naz omne iudicium est bone fidei quo ad ipsum iudicē.ar.istius glo.que est.j. de iudi.l.quesitum. ¶ Quarto casu ꝓcessus nō est nullus:sed anullādus. ¶ Quinto casu processus est efficax in preiudiciū reuocātis sed ad eius cōmodū est inefficax.z ita iudicium claudicat.ita dicit notabiliter ista aurea gl.cōtra quā oppōit Pe.z arguit sic. Dolus partis magis reddit actū nullū quā dolus tertij.vt.j.de dolo.l.eleganter in prin.ergo qñ reuocatio peruenit ad partez magis debet esse processus nullus quā qñ ad iudicē. Respondet Pe.qđ in substātia iudicij iudex nō est tertia persona immo est fundamentū iudicij z defectus iudicis magis reddit processum nullū quā defectus partis sm Pe.hinc est q̄ excōmunicatio iudicis reddit processum nullū.vt no.C.de iur.z fac.igno.l.j.secus in excōmunicatōe partis.vt in.c.j.de excep.lib.vj.z tene menti.facit pro gl.j.iudi.sol.l.vir bonus. ¶ Secōo quero quid si dñs reuocat procuratorē post lit.cōtest.ª Rñ.siquidē reuocat in casu nō cōcesso iudiciū tenet ex vtraq̄ pte:q̄ reuocatio est nulla. si aūt reuocat in casu cōcesso a iure:z tūc dic idem per oīa qđ dixi ante lit.cōtest.si aūt reuocat in casu cōcesso a procuratore z aduersario.tunc nō tenet processus q̄ postea fit. q̄ amodo falsus est procu.vt.ℨ.c.l.mutari.z.l.que oīa.z qđ no.ℨ.e.l.pompo.§. sed z is.si aūt cōsentit procur.solus reuocatiōi.z nō aduersarius. gl. hic videt dicere q̄ valet reuocatio:sed aliter no.ℨ.c.l. que omnia.ij.respōso.illud tenet archi.in.c.ij.de pcu.lib.vj.z est verius ¶ Extra quero qđ in ꝓcuratore ad negocia.z in hoc sunt opi. dicūt quidā q̄ aut pcu.habet mādatū ad certā personā tunc nō tenet reuocatio nisi intimet alteri parti vt.j. qđ iussu. l.j. §. sed ego.aut ad incertam.tūc sufficit notificasse ipsi ꝓcuratori.vt.j. man.l.si mādassem.Si aūt nemini est intimata reuocatio . tunc dicēt q̄ regulariter ista reuocatio nō valet. Fallit in mandato nūcij vbi nō requirit notificatio vt.j.de ma.vin.l. si pater. q̄ acta debēt fundari p cōsensuz dñi.vt.C.si q̄s alteri vel sibi.l.multuz. ¶ Itē fallit i trāslatōe dñij:q̄ trāslatio dñij est talis act⁹ in q̄ requirit cōsensus dñi.vnde verū dñiuz nō transferet inuito dño vt.j. de publi.l.si quis ꝓhibuerit. Itē fallit in his que precise requirunt animū dñi verū nō fictū vel interpretatiuū sicut est aditio hereditatis materne:z oiuoriūvt.j.de acq̄.here.l.si q̄s mihi bona.§.pe.z.j.de oino;.l.si penituit Cy.no.de hoc in.l.mādatū.C.

mā.glo.or.no.de hoc in.c.j.de renū.in cle.vbi vide. ¶ Quid ergo in procuratore generali sicut sunt ꝓcuratores societatū florentie quomodo poterit intimari reuocatio.respō.si erāt ad certuz locū deputati ibi publice ꝓponet reuocatio.vt.j.de instit.sed z si pupillus.§.ꝓscribere.Si aūt nō erāt ad certū locū deputati quidā aduocatus florētie cōsuluit qđ nullū erat remediū nisi occideret pcu.q̄ sub pretertu mādati nō debēt cōtrahētes decipi:falsuz z inutile cōsiliū fuit.q̄ sufficit tūc quod intimet ipsi pcu.vt in.d.l.si mādassez.j.mā.no.in.d.c.j.de renū.in cle.alias esset absurdū dicere q̄ istud mādatum esset irreuocabile nisi per mortē dñi vel pcu.Curiosus debet esse qui cōtrahit vt inquirat an mandatū sit reuocatū necne.ar.j.de in rem verso.l.iij.§. sed si fit.Ultimo vnū no.in ista materia qđ illud qđ dicūt doc.de nūcio nō approbat.gl.in.l.j.in fi.j.de cōtrahē.emp.vbi dicit q̄ idē in nūcio qđ in pcu.z forte bene dicit nisi aduersarius tractet de dāno vitādo.sec⁹ vbi de lucro captādo.vt in.d.l.si pater. de ma. vin.z si tu dices deficit cōsensus verū est verus cōsensus. tñ interpretatiuus cōsensus fingit durare. z cōtractus procedūt ex facto consensu.vt.j.lo.l.qui ad certū. z hoc teneo sustinēdo gl. a qua nō est tutū recedere maxime in cōsiliis. ¶ Quid in maleficio quomodo mandatū reuocet z sub qua forma. z quomō debeat notificari aduersarior sub qua cautela.z qđ in cōsilio quomodo cōsilium reuocet z per que verba.dic de istis.vt no. Inn. extra de homi.c.ad audientiam.bal. ¶ Additio Bal.

1 ☞ Mādatum actoris nō probatur nisi per instrumentum.
2 Judex qñ procedit cum nō legitima persona scienter processus ipso iure non tenet.
3 Procurator an debeat admitti cum mandato in quo dñs promittit se habiturū ratū quicquid legitime fecerit.

a ¶ Post litez pte. vide feli. in.c.ex pte de cani in v. postremo. de rescrip.

b ¶ Testibus vide eundem bal.i.l.j.C.de mā.prī.z bar. cū gl. in. l.maritus. C.e.ti. ibidem in.l.j. bart. z bal. et Spe.in ti. de pc.§.rōneaūt forme. v. porro. et ibi Jo. an.in addi. q̄ sic nisi aūt factū adrecipiē dā solutionē. q̄ in scriptis fieri debeat idē bal.i.l. falsus.xij.col.C. de fur.

c ¶ Appēsum addro.i.decixxij.fuit dubitatū i no. z in decl. cccxlvij. qđ lr̄is ep̄i sigillatis etiaz sine testib⁹ credit in ꝑcernē tib⁹ei⁹ officiū vid eūdē bal. in mar. v. credulitas v.iiij fel. ple. in. c. post cessionē. de ꝓba.z adō q̄ lr̄is sigillatis derogat̄ p duos testes. abba. in .c.cū a nobis de testi. z ag̃.de peru.in. l. publicanus.§.decrebus depubli.

a ¶ Procuratorem. Mandatuz probat̄ per litteras domini.ad hoc allegat̄ per hoc dicit pe.qđ mādatū procu.nō pōt ꝓbari testibus v. Itē q̄ esset per hoc durior cōditio aduersarij.q̄d enim si testes moriuntur sm Pe. Gui.cōtra.vt hic per eumvide qđ no.Jnno.de rescrip.ex parte decani de renūcia.quidā extra.c.c.j.z.c.mādato.z de fide instr. c.j. ¶ Opp.qđ cauet de rato:licet cōstet de mādato.j. de noui ope.nūciatōe.l.de pu.§.qui procu.so.aut cōstat de mādato.aut cōstat cōtrariū.aut dubitat̄ z si dubitat̄.aut interuenit p absente.aut pro presente.j.e.mutus.§.is qui sm pe. ¶ Item oppo.et videt qđ per litteras priuatas nō probet mādatū.vt.l.excep.de proba.nā etiā ad fauorē scribētis respiciūt.vt.j.l.j.§.vsus.solu. hic:q̄ altera pars cōsentit:vel q̄ principaliter fuerat ad obligandum scribentē.sed̄o redundāt in eius vtilitatē sm Pet.Est tñ notandū qđ iste littere debēt ꝓduci in initio cause als fraus posset cōmitti.vt.j.de fi.instrumētoz repetita hāc.l. allegat hic Pe.Itē opp.cotra finē legis:q̄ libere pōt pcu.reuocari. vt.ℨ. eo.ante litem.So.illa sm istam.Itē opp.quod non valeat processus:q̄ deficit cōsensus dñi.Respōdeo.hic erat pcu.actoris vnde est speciale fauore liberatiōis.v t.l.eius qui.§.quas no.fz Pe.Et dic qđ dñi cōsensus nō est de substātia processus:q̄ bene tenet in se tamen exigit cōsensus ad preiudicandum dño vnde hic exquo nō intimat legitime nō videtur reuocasse. q̄ scire debet reuocationē nō tenetur nisi sit intimata.ar.j.de accept.

1 an inutilis. ¶ † Item dic qđ mādatū actoris nō probatur nisi per instrumentum.quia vbi exigitur decretuz ibi z scriptura .ff. de fide instrumē.emancipatus z no.per Jnno.de rebus ecclesie non aliena.dudum.z vide.j.de publiciana. si quis prohibuerit in fi.Dñs.vide oino in spe.eo.ti.§.j.v.reuocationē.§. rōne aūt forme post prin.z v. Item excipitur qđ quibus. Item debet cōtinere diem q̄ fit ad probandū non ad cōtradicendū tantū. sm Pe.hic. Aduersus vide oino qđ no. Cy.C.de episcopis.z cle.si quis pro calū.z per archi.xj.q.j.iure.causa. Quid si simpliciter ita reperiatur talis fecit talem procuratorez:nec dicat̄ ad quid Respōdeo.vt.j.rem ra.ha.ne rat̄.habiturū. Rursūd figilluz est de substātia litterarū dic in Spe.de citatiōib⁹.§.iā de litteris.z ver.se. Igitur reuocatio mādati nisi sit legitime intimata processum nō vitiat.z hoc dicit ter.z glo.que incipit ante lit.cōtest.vi de omnino quod nota. Jnnocen.de concessione preben. quia cui.in magna glo.in.cad.glo.ibi si iudi.contra hic. Si iudex scit z processit hic est dolus iudicis si pars scit z processit hic est dolus partis magis quam tertij. vt. l. eleganter. ergo econtra deberet dici. Solu.iudex est tertius quo ad actionem:sed non quo ad processum immo est de forma processus z eius fundamentum magisq̄ actor vel reus pro hoc infra de re iudicata.quesitum secundum Petrum. hic in eadem ibi: quia sciens

2 ¶ † Not.quod quando iudex procedit cum non legitima persona sciēter ipso iure nō tenet processus.adde.j.de iudi.l.ij.j.an

c credat̄ litteris eoipso q̄ sigillū dñi est appensum c. An in sigil-

3 lo exigant̄ littere,dic.j.q.j.si q̄s inq̄.per Archi. ¶ An procurator debeat

Universidad de Deusto

ror debeat admitti cuz mãdato in quo dñs promittit se ratũ habiturum quicquid legitime fecerit vide archi.xxj.q. j. relatio.

SIsqui. Electio facta per minus legitimã personã põt ratificari tenementi. ¶ No.ꝙ id qõ est posituz in' optione mea possum ratificare per procuratorẽ. ꝛ sic no. ꝙ põt cõstitui procurator ad electionẽ prebẽde Item si socius meus eligit possum ratificare. sacit extra de prebendis.c.accedens. Bal.

¶ Additio Bal.

SIsqui. Forma iurtabãc legẽ.q.quã ponit spe.de actore.§.j.ver.sed poñ. quidam dicens se episcopum. Bal.

PRocurator. Procurator qui se pro domino obligauit etiã finito officio cõuenit.h.d. ¶ Sed sic. ¶ Obligatio volũtaria administratorũ nõ finit licet officiuz finiatur.h.d. ¶ In tex.ibi procurator generaliter cõstitutus cũ libera qui vendidit rem dñi.vt.ff.eo.l.procurator cui libera.ꝛ no. in.l.procurator totoriũ qõ dñs videꝫ forte indignatus er hoc revocauit mandatũ. Si aũt fuisset procur.solũ ad hunc actũ: tũc mãdatum esset statim finitũ sine alia revocatione: qz forma mandati facit finem mandati.vt.j.mãdati.l.diligenter.ꝛ tñ.l. nostra in quolibet casu loqui põt siue mandatũ recipiat finẽ ꝛ per revocationẽ siue per actus iniunctos executioni siue per mortem vel quocũqz alio modo nõ curo. ¶ In tex.ibi defierit.i.licet officiũ suũ finitũ sit ꝛ amplius mãdatum nõ vigeat. ¶ In tex. ibi eius s.obligationis susceptę. ¶ No.ꝙ obligatio susceptа occasione officij durat finito of.vnde officialis ex ista obligatione tenet tanꝙ priuata persona ꝛ proprio nomine. ¶ Op.cõtra hanc. l. ꝛ videtur ꝙ finito officio administrator non teneat.vnde videt ob.ff.e.l.plautius.j. Respon.sol.dicit glo.ibi loquitur in iudicio.hic in cõtractibus. Ratio differẽtie est duplex. prima qz in iudicijs procurator representat dñm tantũ.ꝛ solius domini persona concernitur nõ est ita in cõtractibus.qz ab ipso procuratore originẽ sumit.vt.j.de ac.ꝛ ob.l.quecunqz gerimus. Scõa ratio est ista obligatio in iudicijs est obligatio.necessaria cum iudiciũ reddat etiã in inuitũ.sed in cõtractibus est obligatio voluntaria.ꝛ minus agitur in obligatione necessaria.ꝙ voluntaria.vt.ff.qui satisda.cog.l.si fideiussor.§.necessaria ꝛ.l.de die. §. tutor. ¶ Extra hoc oppo.ꝛ videturꝙ idem sit in iudicijs qõ in cõtractibus qõ procurator tenetur finito officio seu iudicio.vnde videtur ob.ff.e.l.procu.§.fi.So. aut proc.in iudicio facit id qõ dñs tenebat facere:vt qz satisdat iudicatũ solui quã satisdatio. dñs principalis non tenetur soluere finito officio tũc loquitur lex cõtraria. Aut procur.facit totum cõtrariũ eius ꝙ debet fieri tunc etiã ipse procu.tenet ꝛ non liberatur per expirationem officij.vt in.l.j.§.fi procurationis si quis iusdi.nõ ob. Cõclude ergo tres casus.aut in iudicio facit ꝙ dño nõ incumbit. Aut ꝙ incumbit::aut cõtrarium eius quod incumbit. ¶ Tertio op. ꝛ videt ꝙ etiã in cõtractibus non teneat finito officio.vnde videtur ob.j.qñ ex facto tu.l.post mortem.ꝛ j.de euic.l.illud.§.j.ꝛ.ff. de admi.tu.l.cum post.§.j. Sol.dicit glo.ꝙ aut nos loquimur in procur.vel in curatore.primo casu tenet finito officio. vt hic secundo casu non tenetur finito officio nisi appareat ꝙ voluerit in se dominũ obligationem transferre.vt.j.de cõsti.pec. l.lucius idez quod in tutore ꝛ curatore est in prelato ꝛ est in quolibet publico administratore.vt.j.de admi.rc.ad ciui.perti.l.iij.§. in eũ. ꝛ quod no.bar.extra de arbi.c.per tuas ꝛ quod no.C. de contracti.iudi.l.j.ꝛ.C.de spon.l.fi.idem etiãvidetur in marito qui obligat se cõtemplatione fundi dotalis.puta locãdo fundum.vt nõ teneatur sol.ma.vt no.j.solu.ma.l.divortio.in princ.ꝛ.C.rem in presenti.§.j.per Cy. Idem videtur in prebẽdario. ꝛ vsufructuario.vt finito vsufru.vel prebenda non teneantur vt. j. locati. l.si quis. §.ꝛ hic subiungi potest. ¶ Et ista faciunt ad.q. Ego emi quandam gabellam pro qua sum obligatus fm consuetudinez publicam ad vices in centum postea commune perusij abstulit mihi istã gabellam.quero nunquid remaneam obligatus ad vices ꝛ breuiter ex predictis.patet quod non.qz illa obligatio est sequella rei.vnde finita re finitur obligatio.ad hoc.j. de consti. pecu.l.fi.ꝛ ibi Guil.de cu.hoc tenet. Item ex predictis patet ꝙ aut obligatio descẽdẽs ex contractu est sequella officij voluntarij ꝛ priuati.ꝛ ista durat etiam finito officio.aut est sequella officij necessarij ꝛ publici ꝛ illa nõ durat finito officio. Aduerte dico ꝙ non durat quo ad ipsum administratorem: sed bene durat quo ad dominum vt.d.l.post mortem. ¶ Sed quero que est ratio differentie. Respon.qz magis est succurrendum ei qui gerit officiũ necessariũ ꝙ ei qui gerit officium voluntariũ.vt.j.de his qui.vt indig.l.post legatum.§.turo.ꝛ.ff.de postu.l.pe.§.fin. ista est ratio glo. ¶ Extra cõtra istam rationem insultant doc.qz.l. cauetur ꝙ etiaz voluntarius administrator nõ tenetur ex cõtractu finito officio.vnde videtur ob.j.de insti.l.lucius. Solu.duobus modis.primo ꝙ in.l.lucius epistola.nõ cõtinebat obligationem sed facti preteriti cõfessionem ꝛ narrationem. vnde cum ex illa epistola nõ oriat obligatio.sed mea probatio merito nõ teneatur administrator: hoc tãgit Bui.de cu.j.de consti.pec.l.tritio.secundo modo respondetur ad.l.luciusꝙ ibi administrator cõstituit se soluturũ administratorio noie. ꝛ cõtẽplatiõe solius officij.hic aũt fidẽ quã astrinxit ꝛ sibi onus obligatiõis iniecit ꝛ sic non ob.ꝛ ista est cõmunis solutio.doc. ¶ Cõtra istam solutionem op.bar.qz.l.exprẽsse cauetur licet procur.obliget se procuratorio no.tñ tenetur officio finito procuratoris.vt. j. man.l. seruum titij. vbi est hoc expressuz.ad idem.j.de publi.l.si qs prohibuerit.v̄.j.bar.recedit a dicto doc.per.d.l.seruum titij. ꝛ licet procur.tanꝙ procur.se obliget tñ perpetuo tenet. quomodo ergo respondetur ad.l.lucius.de insti.certe respõdet ipse hoc modo.qz dicit ꝙ qñqz procu.cõtrahit ita ꝙ ex ipso cõtractu acquiritur actio directa ipsi procur.tunc versa vice procur. perpetuo obligatur.ita loquitur hec.l.seruũ titij.nam procur.videndo que fuit sibi ius ad petitionẽ precij.vt.ff.de pactis.l.si cum emptore.§.fi.vnde non est mirũ si versa vice procu.obligat si autem est talis cõtractus ex quo procuratori nõ queritur:vt cõtractus cõstitute pecunie in quo non reperit obligatio correlatiua.sed ex vna parte tantũ.tũc pcu.nõ tenet finito officio.ꝛ ita loquitur. l.lucius. Ex qõ ista diffinito sit vera pbat per tex. expressum. j. de pig.ac.l.solutũ.§.per litterã in prin.ratiõe sui fm bar.qui dicit ꝙ iste tex.declarat hãc materiã. Ego nõ recedo a dictis aliorum doc.ꝛ distinguo fm eos tres casus.aut procur.in cõtractu. vnde obligatio descẽdit ꝛ formatꝝ vba obligatoria referendo in ipm officiũ seu dñm.aut simpliciter loquit.primo casu imputet sibi:qz egressus est naturã officij. Nã ex natura nõ incumbebat obligare se.ꝛ ideo si hoc mõ se obligauit ppetuo tenet.vt hic.secundo casu obligatio est perpetua quo ad dñm. Sed quo ad ipsum procuratorẽ finẽ cũ officio recipit.qz acta agẽtiũ nõ operant vltra eoz intẽtionẽ.ad hoc.j.de le.ij.l.peto.§.mater. ¶ Tertio casu subdistinguo.aut actus q̄ agit cõtinet obligationẽ aut cõtinet pbationẽ.primo casu tũc pcur.tenet finito officio.qz in dubio cõfert oblatio ad pson̄ simpliciter nõ vt ad pson̄ qualificatã ar.j.de v̄.ob.l.si ita stipu.§.grisogon' ī.l. si qs cõis de stip. seruo. Secõ casu nõ tenet pcu.sed dñs ꝛ ita loquit de insti.l.lucius.fz vnũ intellectũ. ¶ Iuxta hoc q̄ro vnũ q̄d si cõtractus bz plures cõtractus ꝛ in vna particula fit mẽtio officij qualificãdo ipsam obligationẽ in alijs particulis cõtrahẽtes simpliciter loquunt.quero quid iuris. Rñ.ꝙ totus cõtractus intelligit codẽ mõ qualificatus p.l.ad hoc no.j.de fideico.li.l.luci'. ¶ Ultimo no.ad hãc.l.qõ no.Guil.de cu.C.vbi cau.fis.l.cũ vendẽdo.ꝛ Dy.in cõsilijs in cõsilio.xxiij.ꝛ.xxiiij.cõsilio.ꝛ quod no. Inno. extra de fideiussoribus.c.ꝙ quibusdam. ¶ Additio Bal.

PRocurator. Vide qõ not. Inn. extra de arbitris per tuas in gl. ꝛ no. Dy. vide qõ no.C.de spõ.l.fi. Procurator qui se principaliter obligat pro dño ex ea obligatiõe tenet etiã finito procurationis officio.h.d. Item promissio dupliciter fit per stipulatiõem per quã absens dñs nõ põt obligari obligeꝫ ergo pñs.i.pcurator::qz ex qua pcurator nõ obligat dñz ex ea obligat seipsum euictiõe. vide omnino qõ no.bar.extra de arbitris.per tuas. ¶ In gl.licet suã vide omno Guil.C.vbi cau fisca. l.cuz vendentur negocia vide omnino Dy. in cõsi. xxiij.ꝛ cõsi. xxxiij.tantũ vide Cy.l.rem in presenti.§. primũ. relevabit vide omnino Bui.j.de cõsti.pe.lucius. ¶ In gl.que incipit sic.ꝛ in administratore ciuitatis in verſi.sed secus immo nõ est aliud in iudicijs ꝙ in cõtractu.nam pcu.nõ tenetur ppter iudicium seu actionẽ ortam ex sententia:sed tenetur ex stipulatiõe iudicatum solui quã prestitit.sic ꝛ in cõtractu nõ tenetur ex venditiõe facta de mãdato dñi.sed tenet ex promissiõe euictiõis quam prestitit secundum Pe.ꝛ Bui. Nunc Ja.de are. dicit qõ quando procu.se obligat procuratorio noie ꝛ cõtemplatione officij qõ est si dicit procuratorio nomine tunc finito officio nõ tenetur.

a arg.j.de instito.l.fin.sed hic proprio ifit sponte ꝛ proprio nomine nõ pcuratorio.vt dixi de hoc.C.quod cũ eo.l.ei qui in lec. Cy. dicet ꝙ procur.aliquando representat domini personam tantũ qz suam nõ põt.vt in iudi.nec enim actio vel defensio ei cõpetit suo nomine.ꝛ ideo in his litigando nõ obligat suo nomine nõ fit executio in eũ.vt.ff.ea.l.plautius aliqñ representat se tñ vt in stipulatiõe iudica.solui quã interponit que per pcuratorẽ interponitur suo nomine nec aliter.vt no.j.eodem.si pcurator ꝛ in illa:vt principalis representat seipsum vt no.j.e.l.non solum in prin.ꝛ in hac obligatione tenetur ꝛ nõ dominus. Aliqñ põt representare se ꝛ dñm ꝛ cũ vendit rem dñi quam posset ꝛ suo nomine vendere ꝛ se obligare.vt.j.de cõtrahen.emp.l.rem alienam. ꝛ

q ¶ Proprio noie. sed q̄d si dicat vice et noie ꝛ nõ procuratorio noie an tũc pproprio noie teneatur videdy.ī cõsi. xviij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in hac aut. habet respectus ad personā dñi tñi: q; tñ procuratorio nōie cōtrahit: & cōtrahēs per hoc ad dñm tñ habet respectū & tūc dñs obligat sic est. ī. de institor. l. fi. q; ibi nō cadebat eque obligatio in procuratore. vt in dño cū recōtrahere. ar. not. ī. ad velle. l. iureiur. §. fin. & est expressum. ī. de nego. ge. si pupilli. §. ī. aut ad procuratorē tñ. & tūc procurator tātū obligat. Aut ad vtrū q; & vterq;. & hoc no. gl. in. l. si pupilli. §. ī. ī. de ne. ge. Sed in dubio cū in hoc actu videat posse vtroq; nōie agere & vtroq; nōie sibi cōpetat videt vtroq; nomine sibi obligatio cōtrahi. vt. ī. de institor. l. ī. in fi. & l. ij. Sed Jaco. videt tenere & hic ter. probat q; nisi propriam fidem astringat vt. h. d. non videtur se obligare si dicat talis procur. ar. l. pe. si quis ea. Jac. bu. doctor subtilis Ja. & vide Jnn. de immu. eccle. c. aduersus.

Quod procurator. Ex cōtractu procuratoris qui pendet ex re dñi agit dño sine cessione. h. d. Not. ex ista. l. qō si procur. locat prediū domini in isto cōtractu locatiōis nō requirit cessio. q; pēdet ex redditibus. & sic ex re dñi. vt. ī. de fur. l. si seruus. §. locaui. Jtē si procu. vendicat rē dñi. vt. ī. de ac. emp. l. iul. §. si procur. secus tamen videtur in eo qui non habet mandatum q; tunc requiratur cessio. vt. ī. de condi. indebi. l. si vrbana. & ī. de so. l. filie. Et facit ista lex pro procuratoribus prelatorum qui dant ad fictum seu locant predia suorū beneficiorū qō acquiratur dominis sine cessione & etiam de iure canonico vide generale q; non requiratur cessio vt probatur. ī. q. vj. quotiens coīdis oculus.

1 ¶ Differentia inter assistere & reuocare.

Paulus. Not. bene hanc. l. dñs pōt liti pro curatoris assistere. h. d. Not. q; differentia † est inter reuocare & assistere. nā reuocare est velle excludere procuratorē prorsus: assistere est procuratorē instruere & coadiuuare qō semper licet dño. vt extra. e. c. dilectus. & ar. ī. de inoffi. test. l. si suspecta. Sed pone dñs vult producere testes nunquid pōt. & videt q; non: q; per hunc actū videtur procuratorē reuocare. vt dixi. ff. e. l. ante litē. breuiter dico q; si dñs protestatur q; vult procuratorē reuocare q; licitū est dño producere testes & instrumēta: q; illud est assistere cause pro suo interesse. vt. d. l. si suspecta. sed si intēdat procuratorē reuocare hoc nō potest post lit. conte. vt l. post lit. §. eo. ¶ Quero q̄d si sunt duo procur. insolidū constituti cū clausula q; nō fit melior cōditio occupātis. vtrū si vnus est lit. conte. alter possit assistere cause. Bar. syl. determinauit qō non. ita q; iste alter faciat aliquem actum nisi aduersario patiēte. facit. c. fi duo. de procu. li. vj. & ī. iudi. so. l. iam tamen. §. pe.

¶ Additio Bal.

Paulus. Eum. Idem videt in procur. dato cum clausula q; nō fit melior cōditio occupātis nō tñ producit test. de per se in causa post lit. ab altero cōte. nisi reus consentiat fm Bar. syl. qui disp. prohiberi. videt ergo q; possit facere quēlibet actū pro suo interesse nō reuocādo suū procuratorem. nā si vellet per talē actū procuratorē reuocare nō posset. C. e. nulla. Adde qō no. archi. c. ij. extra eo. li. vj. dñs in fin. gl. que incipit vt fruc. Ratio q; seruus q̄rit rōne dñi q; nō procedit dissensu. sed proc. reuocare pōt solo dissensu. & sic cessat causa acq̄sitiōis. ¶ In gl. q̄ incipit. s. ipsi dño in fi. plenius videas hic per pe. in cōmēto huius. l. ¶ In gl. q̄ incipit. s. vtili ibi ex re dñi vel pe. vt. ī. de ac. emp. l. iul. §. si procu. fm pe. & dic. vt hic per eum.

Pater. Legatarius nōis cogit defendere heredes testatoris ex causa hereditaria recōuētos. h. d. No. primo q; creditor potest esse tutor. & ad hoc quotidie allegat an hoc sit verū fm aut. minoris debitor. gl. tāgit sed tu dic plenī. vt. ff. de pactis. l. cum in eo[a] per Guil. ¶ Secō no. q; habens causaz lucratiuā ex vltima voluntate titulo singulari tenet defendere heredē vniuersalem hic. vt in ea. l. si q̄s in rē. ¶ Tertio & vltimo no. q; habenti ipso iure iura vtilia tñ mādant directa. cōcor. C. de leg. l. ex legato nōis. ¶ In gl. ī. in fi. adde qō no. ī. de excu. tu. l. ppter litē veritas est q; licet velit cadere a credito nō tñ admittit ad tutelā: q; istud esset redimere tutelā nimis qō nō est licitum. vt. ī. de tutelis. l. ī. eos & l. ī. §. itē solent. ff. de offi. prefec. vrb. ¶ Additio Bal.

Pater filio. Creditorē. hāc materiā plene examina: vt no. Guil. ī. de pacū in eo. ¶ In gl. quē. & sic cessat causa impediens vt. ī. de tu. & cur. da. ab his. §. ipuberi. dic vt glo. q; remanet suspitio cū videat quodāmō tutelā redimere qui tñ affectat eā q; vult carere debito. l. ī. §. Jtē solent. de offi. prefec. vrb. de hoc no. ī. de excu. tu. propter li. cum. l. a tel. §.

[a] ¶ l. cū in eo. & ibidez q̄ ibi dixi i apostil.

[b] ¶ Cōtestari. adde. d. alex. de imo. in. l. si debitor. la. ī. ō solu. & hic.

dat remiss. per Jaco. de are.

Absens. Vide quod nota. ī. de regu. iur. l. in eo. §. nemo. Bal.

Procuratorem. Per procuratorem facilius iura cōseruant in esse q̄ acquirant de nouo tenemēti hāc legez. ¶ In ter. ibi retinemus. s. semper & hic est differētia inter acquirere de nouo & retinere. ¶ In text. ibi inter legitimū tps. ergo a cōtrario sensu si lapsa sunt tpa nō cadit interruptio vel perpetuatio actiōis de hoc no. ī. de sol. l. cū q̄s. §. si q̄s reo. ¶ In ter. ibi phibeat not. q; per ptestatiōe procuratoris querit ius dño sine cessione. facit. ī. de vsur. l. si quis solutiōi. §. mora. ¶ In ter. gl. respōdet in fi. veritas est habito respectu ad materiā agit de iure cōseruando. sed habito respectu ad formam agendi ista actio orit de nouo. & sic actio talis est antiqua actio formalis est noua. & ita sentit glo. similibus verbis vtuntur doct. C. de alie. iudi. l. vnica. per Pe. & Cy. & per Dy. in. c. pro possessore ad finem de reg. iur. li. vj. vbi vtitur equipollentibus verbis. Bal.

1 ¶ Offerens debitam litem cōtestari non cogitur.
2 Argumētū sumptū a possibili soluitur per cōtrarium possibile.
3 Officiū ordinariū est ita plenū ante litē cōtestatam sicut post.
4 Judex delegatus potest facere executionez sine interlocutorie.
5 Reus confitens libellum an teneatur ad expensas litis.

[b] **Reus.** Offerēs debitū litē nō cogitur cōtestari[b] & officium ordinarij est in qualibet parte litis eiusdē potētie. sed officiū delegati per litis cōtest. ratificat & augetur. h. d. & est singularis. l. ¶ Glo. diuidit hāc. l. in tres partes. nā primo ponit questio. & allegat pro prima parte vna ratio. secūdo allegant pro alia parte due rationes. tertia questio soluitur inserta quadam differētia inter officium iudicis ordinarij & officium iudicis delegati secunda ibi: quid si tunc. tertia ibi. sed hic cōstat. ¶ In text. ibi nam non incipit allegare: sed interrogare. ista nō est bona expositio: q; littera debet dicere nō. nō aūt nā. & ideo dic q; in hoc v̄. qui enim allegat pro reo & tacite respondet obiectiōi facte pro q; allegatio facta pro actore nō cōcludit de necessitate cū factū possit se aliter habere & licet esset ita in facto non est ita quo ad equitatē iuris maxime in actione famosa. ¶ In text. ibi suspectus. l. de calumnia. videt enim nō obtulisse dño presenti animo differende litis. ergo sibi imputet. ¶ In ter. ibi. quid si tūc. hic allegat pro parte rei. ¶ In ter. ibi accipere. legas interrogatine & supple non videt q; cogat. ecce prima ratio pro reo. ¶ In ter. ibi: q̄d enim ecce secūda ratio pro reo. ¶ In text. ibi interrogatiue lege. q. d. nunquid in hoc solū procederet vt infamet & supple qō hoc nō esset rationabile. ¶ In text. ibi: sed hoc constat. nunc soluit questionem determinās cā pro reo. & effectus determinationis est iste q; offerēs cor̄ ordinario non cogitur litem cōte. sed fiet sibi preceptū deponēdi: sed offerēs cor̄ delegato cogitur litē cōte. q; ante non posset sibi fieri preceptū deponendi per iudicē delegatū. & facto depositio reus ab obseruatiōe iudicij absoluet. vt instit. de perpe. & tempo. ac. §. fi. & ita intelligo hanc litterā que est aliqualiter obscura. Posset etiā aliter intelligi. vt offerēs nunq̄ cogatur ad litem cōtestandā. & id quod nō potest precipere delegatus. q; lite nō conte. preciperet ordinarius. vnde propter hunc actū oportet q; a delegato recurrat ad ordinariū. sed post lit. cōte. nō oportet ordinariū adiri. q; fortificata est iurisditio iudicis delegati. & etiā iste intellectus est satis bonus. ¶ † No. q; ille qui offert debitū litez cōte. nō cogit vt hic. in v̄. nam iniquum. & ī. de leg. ī. l. si domus. §. in pecunia. sicut enim exceptio solutionis facte impedit processum. vbi est liquida per acta cause vt institu. de perpe. & temp. act. §. fin. & ī. si serui. vendi. l. harum. ita oblatio que fit in iudicio. Nam offerens. est par soluenti. vt in aut. vt exact. instan. doc. §. fin. ī. de rescin. ven. l. fundus qui luti. §. de pac. l. cum fundus. et. ī. de pig. act. l. si rem. §. fin. ¶ Juxta hoc reuoco in dubiuz vtrum in casu l. nostre sola oblatio impediat processum. an vero requiratur depositio & cōsignatio. et videtur quod per iam dicta sufficit sola oblatio. nam offerre tantum pertinet ad officiuz partis. ad officium autem iudicis pertinet vt fiat depositio & consignatio. vt in ver. sed hoc constat. Jn contrarium videtur quia tunc est verum quod sufficit sola oblatio quando offertur persone legitime. quia procuratori iudicij non potest solui. vt. ff. de pact. l. sed si tantum. vnde frustra offertur ei qui non potest solutionem recipere. doc. sentiunt hic quod sola oblatio sufficit ad euitandū processum litis. & imputet sibi dominus qui non misit procuratorem ad exigendum tamen mens nostre litterevidetur contra eos. quia littera hic tradit formam procedendi. vt non stetur in fumbus oblationis: sed proceditur ad depositionem quod verū

credo

Universidad de Deusto

credo.alias frustra fecisset mentionem.ter.iste de depõne ꝛ confignatione si sola oblatio sufficeret ad litem cuitandam. ¶ Extra hoc no.ꝙ qñ non est ꝑsona cui possit offerri:tunc debitor dꝫ protestari se paratum soluere ꝛ cum mandato iudicis dꝫ deponere.ꝛ ꝓsignare:vt.C.de distrac.pigno.l.si residuum ꝛ hanc. l. nostram multum no.ꝓ debitoribus absentium qui non reperiunt cui offerant vt adeant iudicem ꝛ eius mandato deponant ꝛ confignent. ¶ In hoc tñ tutum est vt ꝑcedat quoddam ꝑclama.vt.C.de distra.pigno.l.si eo tpe fm Bar.ꝛ.j.de in diem adiec.l.si ꝑdio.ꝛ.j.de nauti.feno.l.labeo. ¶ †Scõo no.in hac.l.ꝙ arg.sumptum a possibili soluitur per ℞ium possibile.nam possibile hoc erat qõ debitor nõ calũniabat. Itẽꝛ possibile erat ꝙ calũniabat qꝛ a principio forte nõ habuerat pecuniã ad man. ¶ Cum ergo possit se habere ad alterum in melioꝛem ptem interpretari debemus qõ tene menti. ¶ Tertio not. ꝓsilium.l.ne ãs infametur.est enim ꝓsilium qõ ante cõdemnationeꝫ solnat.de hoc est ter.no.h.ꝛ hoc est verum tam in ciuili quam in criminali. fm Bar.Sed Guil.de cu.ꝛ Cy.hic in addi.dicunt ℞ium in criminalibus causis:qꝛ qui soluit ꝓfitetur.vt.j.de tabu.erbi.l. locum §.fiquis ꝛ sola ꝓfessio infamat fm eos.Tu dic vt dixi.§.de infamibus in.l.qñ.ꝛ.in.l.ictus fustium:sed absq; dubio dico ꝙ ista solu.excludit infamiam ex genere pene.verbigratia.dicit statutum ꝙ fur.condemnet in quadruplum vltra hoc de cõsuetudine est qõ officio iudicis fustigetur dico ꝙ si ante condemnationeꝫ soluit non dꝫ fustigari.nemo ergo infamabit ex genere pene:qꝛ sublato principali per solutionem tollitur offm iudicis.vt.j.de eo ꝙ cer.loco.l.centum capue.ꝛ.l.fi.ꝛ.l.iiij.C.depositi. ¶ Quarto no.hic quem ꝓfiteri debitum ꝛ offerre.ꝛ tamen dicit tert. per hoc litem non ꝓtestari.vnde dicunt doc.ꝙ hic videtur tert.contra glo.que est in.l.vna.C.de liber.agno.que dicit ꝙ per confessionem fit litis ꝓtest.dicit Pe.aut ꝓfessio est simplex aut implicita includens ꝺdictionem.primo casu non fit lit.cõtest.vt hic. ſcõo sic.istud non est verum:qꝛ etiam per simplicem ꝓfessionem fit litis cõtest.vt.j.de neg.gest.l.atqui natura.§.cũ me.ꝛ ibi no. Gui.dicit ꝙ aut ꝑcedunt ꝓparatoria iudicioꝝ sicut est oblatio libelli citatio ꝛ similia.vt notatur in auc.in medio litis.§. fina.colla.viij.tunc per ꝓfessionem fit litis ꝓte.aut ista ꝑparatoria non ꝓcedunt:sed confessio fit de plano.tunc nõ fit lit. ꝓte. vt.j.de iudi.l.si debitori.ꝛde re iudi.l.debitoribus.tamen gl.nõ rñdet legi nostre.sed respondet Guil.de cu.ꝛ dicit ꝙ in.l.nostra erat ꝓfessio iuncta cum oblatione.ꝛ ideo non fiebat animo litez ꝓtest.sed animo iudicij vitandi.vnde illud qõ ordinatur ad vñ effectũ non dꝫ ℞ium operari.vt.j.de here.instit.l.ex facto.§.agitatum.ꝛ.j.de acqui.here.l.fuit.secus ergo si confessus non habz conneram oblationem:qꝛ tunc est vera glo.argu.j.de iurciur. l. qui iurasse.§.fi.ꝛ.l.naz ꝛ postea.§.iij.fm Gui. Tu dic latius qñ confessio fit ad iudicij ꝓparationem:tunc non inducit lit.ꝓte. vt.j.de interro.act.l.noluit.§.j. ¶ Quandoq; confessio fit ad iudicij euitationem.ꝛ non inducit litis ꝓtest.vt hic. qñq; ꝓfessio fit ad iudicij incohationem:tunc per ꝓfessionem lis ꝓtestatur si fit facta in forma iudicij.vt.l.atqui natura.§.cum me absente. quãdoq; confessio fit ad veritatis indagationem post lit. cõte. per ꝓfessionem:qꝛ non debet pluries lis cõtestari in vna cã.per hoc dico qõ qñ quis cõfitetur positionem non videtur lis contestari.vt extra de electione.c.dudum ecclesia. Item qui de plagio cõfitetur non seruato ordine iudicioꝝ non dꝫ litem contesta.vt dicta.l.si debitori.ꝛ.l.si debitoribus.que verba no.Et conclude quod interdum contra confessum fertur sententia diffinitiua.interdum fit ei ꝓceptum soluendi.vt dicta.l.si debitori.interdũ fit ei ꝓceptum deponendi ꝛ facto depositi absoluitur ab instantia iudicij.vt hic. ¶ †Quinto no.ꝙ officium ordinarium est ita plenum ante litem contest.sicut post.ꝛ qõ põt absoluere ab instantia ante lite.contesta.ꝛ post secus in officio iudicis delegati:qꝛ ante lit.contest.non põt facere ꝓceptum quasi diffinitiuꝫ:nec absoluere ab instantia iudicij.tex.est hic singularis quem alibi nescio.Ex hoc patetꝙ per lit.cõtest.delegatus in ciuili incipit habere officium magis plenum fm Do dofr.sed glo. dicitꝙ efficitur dñs litis quo ad dñm iurisditionis:sed doc.hoc repꝛobant per.l.j.de iudi.l.iudicium soluitur. ¶ †Sexto ꝛ vltimo inducitur ista.l.in argumẽtum qõ iudex delegatus possit facere executionem sñe interlocutoꝛie vel ꝓcepti:secus in diffinitiua:qꝛ tũc functus est officio suo.vt.j.de re.iur.l.a diuo pio Guil.de cu.dicit ꝙ hic loquit in executione que fit de voluntate ꝑtium.secus de executione contẽtiosa fm Guil.Ex.l. nostra est argumentum qõ ea que ante lit.ꝓtest.ꝙtingunt nõ pertineãt ad officium iudicis delegati cum non possit facere sequestra vel similia siue fiãt officio iudicis. In ℞ium facit quod no.j.de inter.act.l.j.§.fi. ¶ In glo.sed qñ non ob.l.nostra: qꝛ loquit in officio iudicis impendendo sup ꝓncipali: sed nos loquimur super emergenti vel accessoꝛio facit.j.de dam.infec.l.siquis mis-

sum.§.iuder. ¶ Itez quero extra vtrum reus qui confitet libellum teneat ad expensas litis.ꝛ dic ꝙ non si confessus est a ꝓncipio vt no.Guil.in.l.edita.C.de edendo. Item quero si creditor ab estvtrum debitor possit facere eum citari vt veniat ad recipiendum solutionem.ꝛ dic ꝙ sic.vt.C.de dona.ante nup.auten. dos data.Bal.

¶ Additio Bal.

Reus. Quid enim.vide ꝙ no.Jaco. bu. ad ter.istum.j.de infamia a tes.§.fi.vt ante:ergo per ꝓfessionem non fit lit.ꝓtes. quod est hic ideo qꝛ ex quo offerebat ipo facto ꝓtestabatur se nolle lit.contes.ꝛadde.j.ti.ij.ad quam.§.cum me ꝛvide Jnno.in.c.j.de lit.contest. sed hic vide dino quod no. in spe.de of.iud.§.deseruit.ver.sed queritur qñ incipiat.ꝛ v̄.sc.ibi dino videas.no.qõ iudex delega.ante lit.ꝓtes.non potest offm suum exercere vt hic est verum circa rem ꝓncipaliter petitaz.secus est circa ꝑparatoriam rem:vt no.gl.j.de inter.ac.l.j.§.interdicto.in fi.gl.Jubeat no.ꝙ ꝓceptum iudicis non infamat sed nonne offerendo videtur maleficium confiteri ergo infamat vt.l.locus.§.si quis dolo de cu.ꝛerbi.re.et.s.d infa.qñ per Jabu.dirimendum est ergo delegatus exequitur quod est:ideo qꝛ incidit causa anteq; delegatus fungatur officio suo. Item quia de voluntate partium facit.ꝛ sic non ob.ler a diuo pio fm Guil. Sed an delegatus suam executionẽ possit vel debeat tueri.no. Jnno.extra de testi.ex parte adde in glo. hoc no.ꝛ facit.j.de arbi.inter castel.ꝛ vide.j.de rei vendi.l.qui restituere. ¶ In vltima gl.ꝛ.j.de iureiu.l.ij.§.ꝑderit.ibi ne nemini patiatur. ¶ In glo.que incipit.i.vtiliter ibi ꝑsonam:qꝛ ꝓhibitio non est causa agendi.sed q̃dam casus sicut existentia conditionis que per alium impleri põt ꝛ ꝑcura.est nudus minister .vt hic. ¶ In gl. a incipit rñdet ibi forma agendi.no.qõ licet sit noua agendi forma non intelligitur esse ius nouũ sic.j.de aqua plu. ar.q̃ꝑ.§. iul. ¶ In tex.ibi.si reus quid si reus confitetur libellum an debeat condemnari in expen.no.Guil.C.de edendo.l.edita.in cõmento ꝛ dicit ꝙ non quod credo verum si mora non precessit.secus si ꝑcessit.ꝛ sit cautus agens ꝙ primo requirat reum vt.l.quidam biberus facit ad istam.l.j.de vsur.in fideicom.in princip. ¶ Munquid reus volens soluere põt facere citari actoꝛem qõ vadat ad sibi soluendum dic ꝙ sic vt.C.de do.ante nup.aut.dotz data. ¶ In gl.que incipit:sed quare ibi.ꝛ sic no.sed nunq̃d iste condemnabitur in accessionibus que veniũt ex mora,rñdeo fiet sibi ꝓceptum vt in confessum super eis:sed non currit in postea rum.ꝛ sic loquitur lex alleg.in glo.ex iudi.ꝛ facit.C.de dolo.l.j.

a Aliqñ confessio fit ad lit.ꝑparationem:tunc non inducit contest.a.l.j.de inter.ac.Aliqñ ad lit.institutionem tunc si fit in tẽpore ꝛ in forma cõtestationis inducit cum ipe post libellum obla.in forma.i.qꝛ actoꝛ primo interrogetur deinde reus.si cũ fine libello quis confitetur vel non ꝓcedente interrogatione non fit contestatio.vt no.in.l.debi.de re iudi.Aliqñ confessio fit ad facti ꝓbationem.ꝛ tunc non inducit cõtes.als tot essent ꝓtesta. quot respõsiones in causa quod est absurdum.ꝛ habes de elec. dudum ecclesia Rotoñ.Aliquando ꝓfessio fit ad lit. euitationem.ꝛ tunc non inducit immo remouet contes.vt hic.ꝛ est rõ qꝛ non emanat in via contentiosa sed voluntaria:sed qꝛ actus agẽtium est cum.l.non ois.si cer.pe.ꝛ adde quod no.Ja.de are.ff.l. certum in fi. ¶ In glo.casus ibi distinguendo.no.ex isto intellectu glo.arg.cõ glo.que dicit ꝙ per ꝓfessionem factam in figura iudicij fit lit.ꝓte.secus si non fiat in figura iudicij. nam hic distinguitur tps ante lit.ꝓte.ꝛ tps post:ꝛ dicitur aut est lis ꝓtest.aut non fm Jac.de are.Sed Guil.tenet se cum glo.ꝛ põt hic intelligi ꝙ non fuerat porrectus libellus hic.ꝛ sic non fuit in figura iudicij confessio facta.ꝛ ideo non inducit lit.conte.ꝛ qõ per confessionem fiat lit.ꝓte.ꝑbatur per.l.nam ꝛ postea.§.j.j.de iureiu. ꝛ ibi dixi. ¶ Sed q̃d si post litem contest.pars confitetur ꝛ est parata soluere.ꝛ sic in figura iudicij.nunquid feretur snia.ꝛ dicit Guil.ꝙ sic.qꝛ in ciuilibus sola confessio non infamat vꝫ sen

b tentia condemnatoꝛia sic.non absolutoꝛia sic non absolutoꝛia ex quacunq; causa lata etiam qui soluit fm eam.Sed in criminalibus confessio non infamat sine sententia.vt.ff.ꝺ bis qui no. infa.l.quoniam ꝛ no.in.l.j.co.titu.in glo.Cy.i.si agatur ex contractu non infamat confessio in acti.j.de infamibus. Si autem ex crimine licet ciuiliter agatur bene infamat.vt.l.fur.fm Gui. ¶ In glo.non potest ibi episcopo.dic de hoc per Jnnoc.ex̄ eo. petitio.de patre dic per Jnn.extra eo.accedens.ꝛ de iur.ca.cuz cãm per Jnno.

Ec ciuitatis. ¶ In glos. sua ibi idem est falsum.vt no. Jnnoc. extra eo.c.petitio.de patre vero glos. no.C.de bo. mater.l.j.Jnnoc.no.extra de ꝓcura.c.accedens Et est arg.ꝙ requiratur ꝓfensus filij,ff.eo.l.filius

¶ Obtesta.ꝑ qua materia vide fe. in.c. vnico. de lit. contest.

¶ Nõ infamat vide.d.ale.ꝺ imol.in.l.fz ff possessori.§. fi.ꝺ iureiu.ꝛ ang.i.l.q̃d ergo.§.ex compromisso.de infami.

¶

Universidad de Deusto
Biblioteca

§. nam q̃ ad dotis. tu dic vt diri. ſ. eo. l. j. ⁊ facit. ſ. eo. l. non ſolū §. ſi de dote. ⁊. §. ſi pater. ⁊ q̃ no. Jnn. de iuramento cal. c. cum eī. ⁊ de re iudi. cum. J. ⁊. A.

1 ¶ Alieno noie ꝓteſtans de rato cauere debet.
2 Venditor tenet ad ſumptus.
3 Venditor an teneat emptori ad ſumptus litis.

¶ Si abſentem. Defenſor emptoris denuncians vēditori q̃ emptorem defendat teneturvenditori cauere ſ̄ rato ſi ſibi petat caueri. h. d. Diuidit in duas partes. q̃ primo ponit q̃nem ⁊ rōnem. ſ̄do pbat per rōnem. ſ̄da ibi. q̃. Ad euidentiam. Ne. ſiue emptor conueniat ſiue agat venditor tenetur eum defendere. ⁊ eſt obligatus ad habere licere. ⁊ hoc p̃ſupponit hec lex. ¶ Jn tex. ibi poſſeſſores rei vendicatione conuentum. ¶ Jn tex. ibi poſtulabat in iudicio vel extra iudicium. Et ſm hoc diligenter no. q̃ ſicut qui agit de rato cauet. ita qui alieno nomine ꝓteſtatur de rato cauet ſm Barto. op̃z ergo q̃ aut oſtendat mandatum. vt. j. depoſi. l. ſiq̃s inficiatus. aut de rato cauet ſm cum q̃ tenementi. ¶ Jn text. ibi defenderetur emptor vel ipſe defenſor. ¶ Jn tex. ibi deſiderabat ex hoc no. nō incūbere neceſſitatem caūēdi niſi petenti ſ̄. ¶ Jn tex. ibi rem ra. i. iſtam denunciationem ⁊ defenſionem. ¶ Jn tex. ibi habiturum. ſupple. queritur quid iuſ. ¶ Jn text. ibi puto hic reſpōdet. ¶ Jn tex. ibi cum. ſ. defenſorem ꝓteſtantem. ¶ Jn tex. ibi agenti. i. vendicanti. ¶ Jn tex. ibi rurſus ad q̃ non cogeretur ſi prima defenſio rata haberetur. ¶ Ex hoc no. q̃ vnica defenſio ſufficit niſi facta ad petitionē legitime ꝑſone nec ſepius cogitur venditor emptorem abvnor eodem aduer
1 ſario defendere q̃ eſt no. ¶† Ne. primo q̃ qui alieno noie ꝓteſtatur ꝺz de rato cauere. intelligo ſiue de mandato dubitetur ſiue ſit certum q̃ iſte ꝓteſtans non ꝺz mandatum q̃ iſta ꝓteſtatio fiebat in conſequentiam defenſionis que non requirit mandatum ⁊ erat de appenditijs defenſionis. arg. ſ̄. eo. l. procurator. ⁊ j. de vſur. l. ſiquis ſolutioni. §. mora. ⁊. j. de neg. geſt. l. j. poſſet ēt intelligi in defenſore qui erat coniuncta ꝑſona. vt. j. de ꝓcur. l. exigendi. ¶ Scō no. q̃ venditor qui ſemel defendit emptorē conuentum non tenetur iterato defendere eum agentem. niſi cū primam defenſionem non habeat rata hic eſt q̃ defenſor emptoris cauet de rato ne onus defenſionis reiteretur. ⁊ inq̃tum contingit reiterari q̃ ex ſatiſdatiōe rati ipe teneat ad intereſſe ſumptuum pervenditorem factorum in prima lite in qua fruſtra defendit ⁊ iſte eſt verus intellectus tex. ⁊ glo. ſolum enim reſpectu prime defenſionis paſſus eſt iniuriam emptore non ratificante. ⁊ ideo repetit ſump. prime defenſionis non ſcō. in qua iniuriaz nō patit glo. hic ponit duas opi. vna eſt q̃ veniant ſumptus ſecunde defenſionis. ¶ Jn glo. dic ergo ⁊ hec falſa. alia q̃ veniāt ſumptus iam facti in defenſione prima. Jn ver. vel melius ⁊ hec vera. ⁊ ita intelligas glo. ¶ Tertio no. defendere ꝺz etiam qui
2 aſſiſtit agenti. ¶† Quarto no. venditorem ad ſumptus teneri ¶ Quinto collige ex hac. l. non ſufficere ſimplicem ſcientiā venditoris ſine denunciatione. q̃ ſi ſufficeret ſimplex ſcientia tunc non referret a quo eſſet facta ratificatio nec requireretur cautio rati. de admi. l. quidam decedens. §. ex quo innotuit. glo. mouet iſtud dubium. C. de euic. l. emptori. ſed determinatur exp̄eſſe p hanc. l. ſm Bar. niſi tu velles rīdere. q̃ ꝺz venditor hoc ſciret. tñ emptor nō erat in cā. nec iudicium ſuſcipiebat emptor ꝺz defenſor emptoris ſine mandato. Breuiter ego credo verus q̃ ſimplex ſcientia non ſufficiat q̃ non eſt defendendus emptor auenditore niſi hoc petat ⁊ ita large intellige hanc legem. ⁊ in hoc opi. doc. mei. ¶ Quero de iſta cautione rati. ad q̃d committat ſi ratum nō habeat. Rñ. nō committitur ad rem venditam ſz ad ſumptus litis. ⁊ ſic interdum committit ſtipulatio ad acceſſoriū que ad principale nō committitur. vt. j. rem ra. ha. l. ſi ſiue. §. cuz autem. argu. contra. j. de libe. lega. l. petitio. ¶ Secundo quero ad quos ſumpt⁹ cōmittat. vtrū ad ſumptus ꝓme litis. vel ſcō gl. ponit duas op. ꝓia eſt q̃ ad ſumpt⁹ lit. ſcō. ſcōa q̃ ad ſū pt⁹ litis ꝓceꝺ vera. ¶† Tertio q̃ro iurta hāc gl. vtrū venditor teneat emptori ad ſumptus litis ⁊ iſta videt ꝑbare q̃ ſic. q̃ ſumptibus venditoris fiat lis. ⁊ q̃ ipe ſoluat notarijs ⁊ aduocatis hoc p̃ſupponit hec lex. Jſtud eī eſt intereſſe ꝓpter quod cauet de rato hic doc. diſtinguunt aut emptor ſuccumbit tunc vēditor tenet ad ſumptus vt hic aut obtinuit. ⁊ tunc non tenet venditor emptori in aliquo q̃ apparet eū recte vendidiſſe niſi exp̄ſſe promiſit ſumptus. vt. C. de euic. l. j. ⁊ de ver. ob. l. venditores. B. de eu. dicit indiſtincte venditorem teneri ad ſumptus. vt. j. rem ra. ha. l. ſi ſiue. §. cum autem. niſi res euicta non includeretur in venditione. vt. C. de euic. l. j. hoc ꝑbat Bar. q̃ ſtatim mota queſtione venditor tenetur emptorem defendere vt. j. de euic. l. plus vel minus. §. mota queſtione ⁊ ſic tenetur ad factum. ergo ſi non facit tenet ad intereſſe ſumptuum. Deterca venditor tenetur ad intereſſe emptori ex clauſula habere licere exquavenit intereſſe expenſarum. vt in. l. ſtipulatio iſta habere licere. §. j. de verb. ob. Ego dico q̃ eſt caſus noſtre. l. q̃ ſi nos diſtingueremus an ſententia eſſet condemnatoria vel abſolutoria: interim ante latā ſententiā eſſemus in pendenti. ſed hoc eſt ſ̄ hunc tex. qui p̄ſupponit q̃ interim venditor debeat ſibi miniſtrare ſumptus litis. ⁊ ſi lis de facto mouetur iniuria non debet nocere venditori. vt. j. ſ̄ cui. l. ſi per imprudentiaz. Rñ. illud eſt verum in iniuria iudicis ſecus in iniuria partis quod eſt notabile ſm glo. ⁊ facit q̃ no. C. de ac. emp. l. vi pulſos. Concludamus ergo ex p̄dictis q̃ aut res que euincitur non includebat in ℈to tunc non debent ſumptus vt. C. de euic. l. j. aut includebat. ⁊ tunc aut nominatim ſunt ꝓmiſſi ſumptus. ⁊ tunc ſm oēs debentur. vt. j. de ver. o b. l. venditores Aut non ſunt noīatim ꝓmiſſi ſumptus tunc quidā diſtinguunt q̃ aut venditor vincit aut ſuccumbit. ar. l. petitor. de lib. le. ¶ Sed Guil. ⁊ Bar. dicunt ſumptus litis indiſtincte deberi quod verius credo ſalua ſi venditor vult ſuſcipere iudicium in ſe. q̃ tunc non tenet miniſtrare ſumptus emptori. ſatis enim facit iudicium in ſe ſuſcipiendo. vt not. j. de do. p̄lega. l. pater per Jac. de are. Bal.

¶ Additio Bal.

¶ Vide no. in. l. venditio. infra. de iudi. num. q̃d venditor teneat emptori parare ꝓbationes. vide per Jnno. extra de emp. ⁊ ven. c. ſi.

¶ Item caſus in quibus de euic. non p̃t agi. vide ibi per Jnno. Et an qui ꝓmittit defendere libere
a tur ſuſcipiendo iudicium a. dic. vt. ſ̄. de do. p̄lega. pater per Jac. de are. ¶ Jn glo. hoc ſatiſdatio. Jbi agenti ad intereſſe nam ſi oupla eſt ꝓmiſſio nil vltra petit. Nam vna ſimpla ꝓ expen. adiecta videt. ar. no. in auc. de exhi. reis. §. ſi vero. ¶ Jn ea. gl. ibi verabis. vel melius dic dñs ꝺz emptor nō haberet ratuz tenet ad ſumptum litis. Bal.

1 ¶ Defenſor poſt ſatiſdationem efficit dñs litis.
2 Fideiuſſor q̃ cogitur videt cogi principalis.

¶ Jtius. Licet reus labat facultatibus ⁊ ad inopiam perducat defenſori ſiue mandatori qui ſatiſdedit iudi. ſo. non ſuccurritur. h. d. ſm verum intellectum. ⁊ primo ponit vnum intellectū. ſ̄do illum p̄bat per rōnem. ſ̄da ibi. nec multum. ¶ Jn text. ibi acciperet maxime. hoc enim videbatur defenſori fauorabilius cum res eſſet integra. ¶ Jn tex. ibi deſijt aduerſa fortuna. vel ꝑpria
1 culpa non eſt vis. ¶† No. q̃ defenſor poſt ſatiſdationem efficitur dominus litis ⁊ neceſſitatur ad iudicium ſuſcipiendum. ex h. d. do. Dy. j. de ſol. l. ſolutionem ⁊ iudiciū q̃ licet curator actoris non conſtituat ꝓcura. niſi poſt lit. conte. tñ ꝓcu. ſubſtituit ꝓcu. ante lit. conteſt. non poſtq̃ ſatiſdedit. ⁊ etiam bart. tenet ſ̄ ſed alber. Galeoti ꝺz ſ̄rium in marg. in ti. ō coniuncta ꝑſona in fi. per regulam gñalem quam ꝺz. j. man. l. cum ꝓcur. §. j. ⁊. C. e. l. neq; tutores. ⁊. ſ̄. e. l. nec ciuitatis actor. non ob. hec. l. q̃ concedo q̃ habetur poſt ſatiſdationem loco dñi q̃tum ad ſuum p̄iudicium ſed non q̃tum ad habilitatem conſtituendi alium procuratorem. quia hoc non dicit hec. l. nec aliqua alia vel aliter iſta loquitur in defenſore ſine mandato qui ſuſcepit in ſe iudicium. vnde cum in iſto iudicio non ſit alia perſona que ledat niſi ipe idem merito poteſt procuratorem ordinare. ſecus in defenſore cum mādato q̃ ſi poſſet ordinare ꝓcuratorem hoc obeſſet dño. vt in. l. plautius. ſ̄. eo. ti. dictum ergo Dy. eſt intelligenduz in defenſore ſine mandato dictum aliud in defenſore cum mandato ⁊ hoc teneo. Nam plenius ius habet defenſor ſine mandato q̃ verus ꝓcu. ante lit. conteſt. ipe iurat de calumnia q̃ habetur loco dñi. vt hic. ⁊ no. in. l. non ſolum in ꝓin. ſ̄. eod. ¶ Scō no. q̃ q̃ cogitur fideiuſſor videtur cogi principalis ⁊ regreſſus habitus ℈ fideiuſſorem videt habitus ℈ principalem q̃ per obliquum ledit principalis. vt hic. C. de vſur. rei iudi. l. fi. ⁊. j. de arbi. l. aduerſus. ¶ Et per hoc dicebam in queſtione de facto q̃ ſi pendente cauſa vſuraria mandatum eſt creditori ſub pena excōicationis q̃ non inquietet reum principalem ⁊ miſſe ſunt lre inhibitorie ſicut eſt moris q̃ nec fideiuſſor poterit moleſtari. ad idem q̃ proceſſus rei opitulatur fideiuſſori ſicut ſnia vt. j. de exceꝑ. l. except. que ꝑſone coniuncta. l. fundi. ⁊. l. fundum. eo. ti. pro hoc inducebam. l. j. C. de diuer. reſcrip. facit in rōne ſui. vt. l. viti. C. de duo. reis loquor in fideiuſſore qui renunciauit bñficio de fideiu. nam in alio fideiuſſore non eſſet dubium cum non poſſit conueniri niſi excuſſo reo non autem lite pendente. vt in auc. de fideiuſ. in ꝓin. ¶ Oppo. videt q̃ inopia rei ꝓfit defenſori ⁊ eius fideiuſſo. ⁊ ſic ꝓbo. Reus inops ꝺz exceptionem inopie vt. j. de dolo. l. naz is ſed exceptio competens reo competit fideiuſſori. vt. ſ̄. eo. l. minor. §. q̃m ergo ꝛc. Timore huius glo. vacillat ⁊ primo dicit q̃ ſ̄rium eſt verum in exceptione reali. ſed hic loquimur in ꝑſonali. ſ̄do glo. videt fateri ſ̄rium. ⁊ dicit q̃ ſuccurritur

Universidad de Deusto

curritur fideiussoribus3 reo sed istud est ꝺ̃ tex.3 ideo gl.intricat istam.l.vñ in sic ꝺicas q.l.nr̃a siue ꝺubio põt loqui in defensore aio nouandi.q3 reo liberato non põt ammodo supuenire exceptio ipsi reo ergo nec extendit ad fideiussorem.vt.j.de bo. lib.l. 3 qui libertinus.§.pe.Scõo q istа.l.põt intelligi in defensore non aio nouandi.q3 loquitur cum reus conueniebat actione solidi pſecutoria non inq̃tum facere põt.tunc rñde ad.l.nam is ꝺ̃ dolo.q3 non est verum q inopia pariat exceptionem debitori nisi cedat bonis.vt instl.de ac.§.fi.3.C.q̃ bo.ce.po.l.j.h ergo debitor nõ cessit bois. Item põt cẽ q debitor cessit bonis.tñ ista cessio est bñficium pſonale.3 sic non porrigit ad fideiussores.3 ex hoc tibi ꝑz triplex intellectus istius legis.ꝓbatur hoc vltimum instl.de replica.§.fi. Adde q quedam pſone sunt q̃bus ꝓdest inopia 3 non cedant bonis.vt.j.de re iudi.l.miles.3 extra de sol. c.coradus.3 etiam in istis põt loqui hec.l.nam ista exceptio nõ est ꝓprie exceptio sz est magis quedam soluendi difficultas. vt j.de ver.ob.l.continuus.§.illud.glo.ergo nostra quevocat hãc exceptionez improprie loquit. Scõo op.de.l.mutus.§.fi.ff. eo.gl.se inuoluit sed veritas est q ꝺ̃ic loquit defensore sine mãdato ibi loquit in defensore cum mandato.fm Bar.3 illa est rõ differentie.q3 ofi cum mandato cogitauit de recursu ꝺ̃ dñm que spes sibi deficit ꝓpter inopiam.sed vbi sine mandato nõ cogitauit de recursu sz potius nascebat obligatio extra id qõ agit.vt j.commodati.l.in cõmodato.§.sicut.ar.ad hoc.j.de so.l.titius3 seia. Vltio gl.inducit hanc.l.ad.q.fideiussi ꝓ titio qui se obligauerat spe future numeratiõis. Modo iste titius cepit esse nõ soluẽdo.vñ denuncio creditori ne ei numeret volens mihi cõsulere3 preuidere ne tenear ꝑ eo.creditor nihilominus numerat modo querit nunq̃d creditor habeat regressum ꝺ̃ me.3 videt qõ fic per hunc tex.q3 inopia rei non ꝺz mihi pdesse ad idẽ.j.de cõsti.pecu.l.vnde falsam.sed hic sentit contrarium.q3 in culpa est creditor postea numerando.vt.j.de fideiusso3.l.fideiussore.de bo. C.de non nu.pecu.l.tam mandatori.ad hoc.j.si cer. pe.l. qui pecuniam.de hoc no.in spec.de fideiuſ.§.j.ver.quid si nunciauit fideiussori.3 versicu.se. Tutius tamen est fideiussori quod ponat querelam non nu.pecu.que habet vim exceptionis.3 am modo erit perpetuo tutus.vt.C.de non nu.pecu.l.si tui.l.nostra non obst.quia defensor 3 fideiussor contractus non iudicantur ad paria.Bal.

Additio Bal.

Frius In glo.prefata. In glo.faciet procuratorem ante lit.contest.post satisdationem prestitã.dic q non fm Alb.de gan.in sua margarita.ti.de coniuncta persona in fi. Nam per satisdationem super actione persone non est effectus principalis in uito actore qõ puto verum.

Bnis Defensio debet fieri arbitrio boni viri3 opponens exceptionem calũniosam vel frustratoriam defendere non videtur.h.o. qõ tenementi.Bal.

Tideo. Not.in.l.3 ideo q ille ꝓprie dicunt defensiones que sunt rõnabiles3 que nõ vadunt per ambages. Secundo no.q ille qui opponit exceptionem frustratoriam tenet ob rem non defensam. q3 non dicitur defendere. Tertio no.fruſtrãtes puniri.facit.j.de re iud.l.negociorum.3.j.de vsu.l.tutor. in princi. Bald.

Ad duas. Procurator habens mandatũ ad plura nõ repellit lz petat pauciora.h.o. Not.hoc mandatum copulatiuum resolui in plures singularitates.

Qõ cuiusq3 vniuersitatis noie vel ꝺ̃ eam agek. Rubrica.

Additio Bal.

Vide qõ no.Inn.de ofti.cũ accessissent. Item vide de materia huius ti.c.j.ne se.va.per Inno.

Eq3 societas. Certa tamen collegia sunt permissa q̃bus lz habere bona cõia3 ostituere syndicũ vel actorem3 si non defendunt patiunt missionem 3 venditionem.defendi etiã põt sine mandato cum satisdatione legitima.h.o.tota.l. Et diuiꝺitur in quatuor partes.q3 primo tractat ꝺ̃ collegijs.accipio hoc vocabulum large ad distinctionem collegij liciti 3 illiciti.secundo tractat de bonis 3 defensoribus collegiorum.tertio tractat quid iur.cum collegia non defenduntur.quarto tractat an collegia põt defendi sine mandato.sc̃a ibi quibus.tertia ibi, qõ si nemo.quarta ibi.3 si extraneus. No.primo regulam q omnia collegia 3 omnes congregationes seu corpora sunt illicita illa est regula que fallit in collegijs a iure exp3essis. Item fallit quando superior confirmat collegium vt concludamus q duo faciunt collegium licitum iuris permissione seu autoritate. Itẽ 3 permissio seu autoritas superioris. Secundo no.q iurisco fultus ꝓbat collegia esse illicita per hoc q congregantibus se invnum subvno noie collegij pena imponitur.q cũ pena3 mere tur illicitum presumitur.vt.j.de his que pro non scrip.ba.l.j.fallit hec argumentatio.j.de diuo.l.qõ ait lex.ibi est speciale propter naturam matrimonij quod debet esse liberũ Tertio no. q illi qui emũt publicos redditus sicut emptores aque 3 lacus 3 cluſij licitam societatem contrahunt que societas habet iura collegij.vnde possunt inter se eligere prepositum 3 facere inter se statuta que non sunt iuri contraria nec irrationabiliavt.j.de collegijs illicitis.l.sodales.C.de ofti.pe.l.ij.ad finem in aut.de fideiuſ.§.pe.C.de iu.om.iu.l.per iniquum.possunt etiaz habere aream seu bursam cõem 3 habere massarium seu camerarium cõmunem qui retineat pecuniam societatis.vt.j.p socio.l. verum §.si cum tres 3.l.actione.§.si cõis.3 ar.j.de vsu.l. gaius.debent in tali camerario eligendo esse prudentes.q3 ad instar iude camerarij semper consueuerunt furari decimam partem. vt not. rij.q.j.§.j.in glo.or. Venio ad apparatum 3 recito apparatum per.q.primo quero que differentia est inter societatem collegium 3 corpus. Respondet glo.q corpus est gñale nomen societas est nomen spãle non cohabitatiuum simul collegium proprie est cohabitatiuum simul. ego modicum curo de ista differẽtia.q3 siue vocetur collegium siue societas siue corpus.idem iuris est.vt.j.de fideiuſ.l.mortuo.ꝓprie tamen loquendo tunc ꝺicitur societas qñ respicit questum 3 vt in societate conducentiũ vectigalia 3 est duplex societas quedam est societas vniuersorũ que diffinitur hoc modo.Societas est plurium corpore inter se distantium vno nomine eis deputato collectio.ita diffinit Inn. extra de excel.prela.c.dilecta.3 probatur.j.de vsuc.l.rez mixtura.3 addo ad finem questus facta vt differat ab alijs collegijs. Scõo societas est singulorz.vt qñ quatuor vel sex scholares sunt invna domo.3 lz gl.hic dicat q ista societas facit syndicum tanq̃ collegium tamen veritas est qõ nedum sex boies sed mille non faciunt collegium nisi sit eis vnum nomen imputatum vt no.Inn.in.d.c.dilecta.3 ista est veritas. Et ꝓpterea dico hanc societatem esse singulorum nonvniuersorum 3 ꝓpterea nõ cõstituere syndicum sed procuratorem. Scõo quero que pena imponatur facientibus illicitã 3uenticulam seu cõgregationem. dicit glo.q imponũtur diuerse pene fm diuersos fines ad quos iste congregationes fiunt.nam si fiunt ad monopolium puniuntur isti congregantes pena exilij.vt.C.de mono.l.j.si autem fiũt ad seditionem vel publici status perturbationem puniuntur pena capitis.vt.in.l.j.3.ij.C.de seditio.cum si. Quid de facientibus conspirationem ꝺ̃ prelatum.dicit no.xj.q.j.fiquis.3.c.conturationum.3 per archi.qui etiam dicit q ois liga 3 ois coniuratio singularium psonarum presumitur ad malum. Tertio

a querit gl.qualiter possumus cognoscere licita collegia a. rñdet glo.qõ cognoscimus ipa tripliciter.primo modo qõ est collegium ciuitatis castri vel ville.nam ista collegia 3 proprius loquẽ do vniuersitatis iurisgen.sunt licita.q3 hec ipa necessitas.facit ad hoc vt bene 3 beate viuat.vt.ꝺ̃.de iu.3 iur.3.l.ex hoc iuregẽ. istud est verum fm antiqua tpa.qñ territoria concedebant occupãtibus.sed hodie in territorio alieno non pñt ista fieri nisi superior permittat.ar.j.de vsuf.le.l.heres in fundum.3 de opc. publi.l.opus.vnde dicit Inno.q si aliqui volunt facere ciuitatem vel castrum.3 ibi intus se congregant qõ non habebit illa ciuitas priuilegium ciuitatis nec habebit iurisditionem nisi superior confirmet similiter castrum non habebit priuilegiuz vniuersitatis nec ꝺz iurisditionem nisi confirmet per superiorem. ita no.Inn.in.c.cum ab ecclesiarum de officio.ordi.facit in aut. de defensoribus ciui.§.interim.Subdit tamen Inno.vnum verbũ q coipo.qõ superior scribit ei tanq̃ ciuitati vel tanq̃ castro qõ per hoc videt tacite approbari.ita ꝺicit ipe Inno.in.d.c.cũ ab ecclesiaruz.quod tene menti. In vno tamen casu fallit vbi autoritate superioris non potest construi castrum vel fortilicium. nisi iste superior esset princeps.s.qñ illud castrum vel fortiliciuz fit ad guerram vel emulationem.vt.C.de iun.limit.l. quicunq̃ castrorum.li.xj.3 ideo castra que fiunt in confinio tpe guerrarũ facta pace debent destrui de iure q3 fiunt ad emulationem per dictam.l.quicunq̃. Scõo cognoscitur collegium esse licituz q3 est factum ꝓ iustitia ꝑseruanda.3 p publica vtilitate sicut est collegium doctorum 3 collegiũ scholarium sicut etiam sunt collegia artificum. Nam dicit tex.q sine artificibus ciuitates bene 3 beate viuere non possunt.allegat tex.plato.j.de nũdi.l.fi.§.fi. Tertio cognoscitur collegium esse licitum eo qõ est constitutum ad honorem dei sicut sunt fraternitates disciplinatorum nisi fint facte ficticie, vt no.gl.in.l.j.de collegijs illicitis.3 arch.

a Collegia, que dicantur collegia approbata3 qui collegiũ licitum ostituere possint vi ꝺ̃ li.in.c.accedẽtes.de ꝑscri.

Universidad de Deusto
Biblioteca

xlii.di.siquis fidelium. Ego dico q̄ in alijs duobus modis cognoscuntur collegia licita. primo modo q̄ ita lege vel statuto nominatim caueatur. vt hic in ver. pau. ꝛc. secōdo. q̄ superior confirmauit. vt. d. l. j. de collegijs illicitis ꝛ sunt quinq̄ modi. ¶ Iurta hoc queritur nunq̄d lige ꝛ confederationes terraꝝ ꝛ baronū sint licite. Breuiter in hoc distinguo finem' aut fiunt ad finez licitū aut ad finem illicitum. primo casu iste confederationes valent q̄ fiunt ad licitam defensionem. secōdo casu non valent q̄ fiūt ad illicitam defensionem. ꝛ hoc est argumentum istius gl. nam per finem licitum iudicatur q̄ congregatio sit licita. ꝛ per finem illicitum q̄ sit illicita. vt. j. de fideiussor. l. si a reo. §. si reo. saluo qō ꝫ principem nunq̄ tz confederatio. quia semper autoritas eius intelligit exceptа presertim si eius subditi conspirent cō eum sicut ponit Bar. in. l. j. de collegijs illicitis. ꝛ magis precise ponit Inn. in. d. c. dilecta de exec. prela. vbi vide. ¶ Quero quid de parte gibilina vel gbelfa vtrum sint licite. d. ray. cōsuluit q̄ non q̄ iste partes sunt ad emulationem ꝛ hoc cōsuluit in ciuitate tuderti tempe quo gbelfi expulsi recognouerunt dominium ciuitatis esse ecclesie romane dicit q̄ illa recognitio nō valuit. quia aut fecerunt vt singuli ꝛ nō preiudicant vniuersitati. aut fecerūt vt vniuersi ꝛ non potuerunt q̄ vniuersitas eoꝝ non est licita. vñ per talem recognitionem nec ius nec ybatio iur. queritꝫ ecclesie ro. ꝛc. ꝛ hec est ipsa veritas circa rempublicam nisi forte esset expulsa maior pars ciuitatis q̄ tūc sub noīe maioris ptis nō sub noīe secte faceret collegiū licitū iurta not. per Inn. extra de no. ope. nūn. c. cum ex iniuncto. Bal.

Quibus autem. ¶ Not. q̄ licita collegia sunt tm̄ illa que p̄nt habere bona ꝛ iura que sunt ipsius collegij. Item p̄nt habere sindicum ꝛ actorem. Item cōpositum ergo illicita collegia non p̄nt habere huius modi. vnde illicitum collegium non videt q̄ possit possidere. nā vult Inno. extra de sen. ex cō. c. grauē collegium est nomē iur. ꝛ ideo nō dicit collegiuz nisi subsistat de iur. Ja. tm̄ de ra. dicit q̄ collegium ordinariū de facto cz ea que facti sunt ꝛ per factū deuenit ad ius vnde possidet ꝛ possidendo prescribit nisi sit collegium hereticorum ordinarium de facto. allegat Ja. de ema. li. in l. facit. viij. di. c. quo iur. Ex predictis no. q̄ cō sindicum p̄t opponi q̄ collegium a quo est ordinatus sindicus nō est licitū: ita ꝓbatur hic a Brio sensu ꝛ habes exp̄sse. extra de pcu. c. q̄ in causis. Modo iurta istā primam ptem̄ querit gl. que est differentia inter procuratorem syndicum economū ꝛ actorez. dic. vt in gl. que est clara. ꝛ in spe. de his qui alieno noīe interueniunt in prin. ꝛ per Inno. in. c. cum cām. de in. cal. dicit Innoc. q̄ potius dz fieri distinctio in qualitate ꝓstituentis q̄ in noīe administratoꝝ. vñ si vniuersitas dicit ita: constituimus talem procuratorem iste proprie est sindicus ꝛ syndicus priuatus homo diceret ita cōstituo talem sindicum meum iste esset pcu. etiam si diceret ꝓstituo talem asinum meum ad agendū talis esset pcu. verus sm Inno. ꝛ ideo si oia istaverba inculcent simul q̄ dr̄ q̄ talis est ꝓstitutus syndicus actor ꝛ procur. ꝛc. ꝛ in ea tm̄ significatione quodlibet vocabulum sumitur qō ꝛgruit qualitati ꝓstituentis vt no. in spec. de actore. x. sed pone ad hoc tm̄ facit. j. de condi. ꝛ de. l. pater. §. conditionum. ꝛ tene menti. Extra quero nunq̄d de esse collegij sit habere p̄latum q̄ dam q̄ fic. de hoc tangit Jac. in. l. neratius de ver. sig. Inn. dicit Bri. vnde cum nō est prelatus ip̄m capitulū tz locum p̄lati sm Inno. qui ita no. extra de p̄ben. c. cū nos. hoc est vez q̄ etiam vacante p̄lato collegiū est collegium. Item q̄ collegium p̄t habere iura per se. vt extra de rescrip. c. docerī. vnde nō indiget prelato. nec quo ad existentiam. nec quo ad administrationē. ¶ Nunq̄d aūt in vno collegio p̄nt esse duo p̄lati. vide qō no. Inno. extra de p̄ben. c. cum ignores. ꝛ adde qō no. in. l. vna. C. de metropoli. li. xij. ¶ Quero quid est dicere q̄ sindic⁹ quasi singuloꝝ cām dicēs cū reꝑa nō agit noīe singuloꝝ idest pluriū sz noīe vniuersoꝝ. vt. j. e. l. ij. Rñ. expone singuloꝝ vl̄ multoꝝ q̄ sindicus ab vno ꝓstitui nō p̄t. nisi cū ille vnus gerit vices collegij. vt. j. e. l. sicut. §. fi.

a ¶ Et libra. vide tn. d. alex. de imol. post altos i. l. iij. §. actor de re. iur. in vj. col. in fi. vñ. q̄rit successiue barto. cū alijs cō cor. ibidē per eū signatis ꝛ que sint que imponi debeant p capita fm dispōnez iuris vide. d. bar. sozi. i cō si. errir. inct. p̄stantissimi x. iij. prin. ibi nam onera in j. parte.

Quod si nemo ¶ Mo. hic q̄ ciuitas ꝛ vniuersitas p̄t esse contumax. queritur tamen in quo loco citabitur vniuersitas. dic q̄ si dz sindicum ille dz citari. al's dz citari in consilio congregato q̄ tutius est. vt. j. de reg. iur. l. aliud. §. refertur. nec sufficit citari ptātem nec aliuz officialem. q̄ ꝓtumacia eius non nocet subditis. ar. C. vndevi. l. meminerint. sm Dy. hoc in addi. de hoc no. gl. oz. j. de reg. iur. l. non p̄t dolo de hoc etiam no. arch. iij. q. j. sicut facit. l. iij. de ali. ꝛ ci. leg. Ego dico q̄ q̄n ciuitas vel vniuersitas non hz sindicuz q̄ est dupler modus citandi. s. in p̄sonaz ad domum tunc dr̄ personaliter citari q̄n citatur congregata in capitulo vel arēgo. tūc dr̄ ad domum citari q̄n cedula citatoria annis vel locis publicis affigitur ita q̄ in publicam noticiam ducatur. nam idem est modus citandi cō ciuitatem ꝛ vniuersitatem sicut contra singulam rem p̄sonam. vt hic ꝛ singularis persona citatur ad domum per literas vt. C. de an. ex. l. vt perfectius. cum si. ¶ Mo. tamen q̄ an teq̄ vniuersitas possit congregari non p̄t in contumacia constituiꝫ vt in. l. j. in fi. j. de li. vniuersitatis. ¶ Secōdo no. q̄ ex contumacia vniuersitatis vel sindici grauaf vniuersitas in rebus vniuersitatis non autem in rebus singulorum. ꝛ hoc est quod signāter dicit litera eorum cōcerit. vnde pro debito vniuersitatis nō possunt capi res singulorum bene tamen posset capi administratoꝝ rōne sue negligētie vt. j. de mu. ꝛ ho. l. j. Item camerarius seu massarius. vt. j. p socio. l. verum. §. si tamen. nisi statutum vel cōsuetudo dictaret contrarium quod p debito vniuersitatis possent capi singulares persone. ar. no. C. de decre. decurionuz sup rub. lib. x. ¶ Iurta hoc queritur ex contumacia sindici singulares persone non tenētur quid in promissione sindici nunq̄d sindicus potest obligare singulares personas. breuiter dicendum est qō nō. ad hoc facit qō no. in. l. ij. C. que sit lon. ꝓsue. nisi. l. municipalis vel mandatum spāle aliud permittat. ar. j. eo. l. nulli. ꝛ j. qōvt aut clā. l. pbibere. §. plane. ¶ Sz iurta hoc quero si obligauit ciuitatem ꝛ singulares personas ꝛ bona vtrum singulares persone teneantur pro parte vel quilibet insolidum. dicit barto. qō aut loquimur de personali obligatione ꝛ quilibet tenetur pro parte ꝛ nisi sit dictum quod quilibet insolidum vt. j. de duo. re. l. reos. §. cum tabulis. pro parte intellige. s. quota vel prout tāgit per libram ꝛ solidum non pro numero hominum vt no. Inno. in c. grauē. de sen. ex cō. ꝛ. j. dicam. Sed q̄ tum ad realem obligationem bonorum res vniuscuiusq̄ sunt insolidum obligate ꝛ p̄nt capi p toto debito. vt. j. de pig. ac. l. aliena. §. j. fm bar. qui ita not. j. de re iudi. l. iij. §. actor. vbi vide per eum. ¶ Tertio no. q̄ ciuitates patiuntur primum ꝛ sēm decretum. ergo ꝛ vniuersitates cum ipsi sunt sensati ꝛ sapientes non equiparantur pupillis q̄ pupilli non patiuntur venditionem sed vniuersitas sic fm gl. qō tenementi. ¶ Querit hic glo. quid si vniuersitas non habet bona cōia. Respondet notabiliter glo. q̄ cogitur facere collectaz q̄ debet fieri collecta p̄ solvendis debitis. ꝛ idem tenet Inno. in. c. grauē. ꝛ Ja. ꝛ Dy. in. l. iij. de alu. le. ¶ Quid si vniuersitas est ita indigens q̄ collecta non sufficit nunq̄d potest cogi ad locandas operas suas ꝛ eadem questio est in debito priuate persone. B. dicit q̄ no. C. qui bo. ce. po. l. lege iul. ¶ Modo iurta regulam gl. quero primo vtrum collecta imponatur per capita vel per fumantes vel per libraz vel per solidum. Sedo quero nūq̄d de nouo venientes teneantur ad illa debita iam contracta Tertio quero quid de recedentibus. vtrum p debitis iam contractis possunt grauari. Quarto quero quid de ingressu monasterium. vtrum bona in monasterium collata p̄nt grauari p istis collectis vel muneribus. Quinto vtrum pars possit grauari in diuersis. Sexto quero q̄d de rebus que acquiruntur vniuersitati qualiter diuidantur inter illos de vniuersitate. ¶ Super prima. q. videt dicendum q̄ siue collecta imponat p solvendis debitis ex contractu siue ex maleficio talis collecta debeat solui p
a solidum ꝛ libram[a] per. l. rescripto. §. fi. de mu. ꝛ ho. vbi dicit qō collecta imponit persone p patrimonio. ergo p rata patrimonij sui quilibet tenetur ad collectam soluendam. ꝛ in ciuitatib⁹ in quibus fit estimum vt perusij recurrat ad estimum. ꝛ fm quātitatem estimi p rata valet onus collecte supportari ꝛ qō recurrē dum sit ad estimum no. j. ad muni. l. incola iam. in ciuitatibus vero vbi non fit estimum. vt florentie dicunt cuiuslibet facultates per publicos officiales circunspici ꝛ non solum immobilia sed etiam bona mobilia estimari. vt. C. de immu. nemi. ꝛ ceden. l. per victumam. li. x. ꝛ etiam pecunia numerata quam quis non habz vel fenerauit. arg. j. ad muni. l. filij libertorum. §. vlt. hanc opi. s. qō collecta debeat solui fm estimationem bonoz factam vel fiē dam tenet Inno. extra de sen. ex cō. c. grauē. dicit bart. q̄ hoc est verum in collecta que imponitur principaliter. sed q̄n collecta descendit secūdario ab alio onere. tunc cā dz inspici. i. ip̄m principale onus. q̄ si p redimēdo onere capiti imponit collecta tūc distribuet per capita. verbigratia. facta est reformatio qōvnus quisq̄ a. xx. an. supra vadat in exercitum vel villa soluat. x. castrū soluat. xx. noīe collecte. nam illa collecta surrogatur loco personalis muneris qō imponitur per capita. ꝛ ideo collecta per capita distribuetur ꝛ si reformatio diceret qōvnus de qualibet familia iret in exercitum distribueretur collecta per familias seu focos. Si vero causa ꝓpter quam imponitur onus est debitus vigens vel stipendium soldatorum. tūc fm libram ꝛ solidum debetur ni si reformatio distribuaf exp̄resse per alium modum. q̄ put exp̄resse distribuit. ita oportet solui. ar. j. ad treb. l. quotiēs ꝛ. l. nonnunquā fm Bar. qui ita no. in. l. iij. §. actor de re iudi. qō credo optime dictum. nam a prin. cause sue tituli posterior formatur euentus. vt. C. de impōsi. lu. descrip. l. j. lib. x. ad hoc facit. l. vna. C. de sump. in iun. mune. li. xj. vbi vr̄ casus ad p̄dicta. ꝛ facit optime in rōne sui. j. ad. l. rhodi. de iac. l. ij. §. cum in eadem

ꝛ. j. de

Universidad de Deusto

r.j.de pec.leg.l.ſeruus hȝ ver.quicq̄d. ¶ Sed iurta hoc quero ſi p delicta vntus eiusdē punīr totavilla lȝ hoc nō debeat fieri.vt no.in aut.venīſtis in.in gl.que incipit no.ō ptātes nunq̄d talis debeat emendare ciuitativel ville hoc damnum.r dic q̄ ſic.ar.j. de ver.ob.l.ij.§.ſi.melius facit.j.de neg.geſt.l.nam r ſeruius in prin.r de hoc primo puncto. ¶ Tamē incidenter quero de hac qō ne dicit ſtatutum q̄ quelibet villa in qua ſunt.xxv.focularia vel vltra debeat tenere.r.equos caualcate vel debeat ſoluere tīn in menſe queritur qualr diſtribuaī iſtud inter eos ponamus in illa villa ſunt centum focularia.vtrum qȝ in ſtatuto ſit mentio de focularibus debeat diſtribui per focos.an vero illa ſarcina ībi per ſolidum vel libȝam ſi ſtatutum non declaratvltra de hoc videī q̄ debeat ire per focos ꝓpter commemoȝationeȝ foculariū nam mens ſtatuti refert ſe ad ꝓſideratione focularium nō ad capita ꝓſonarum nec ad q̄ntitatem patrimonij vñ ex cōmemoȝatione focularīū videī q̄ ita ſit onus diſtribuendū.ar.j.devino lega.l.ſi.§.cui vulcia in illo v̄bo ex collatiōe vini anfoȝarij.ita dixerunt q̄dam doc.ſup hoc interrogati.r credo q̄ bñ. Adde q̄ in iſtis collectis q̄ñq̄ ruſtici magis grauanī q̄ ciuitatēſes.vt no. in.l.j.C.de agri.r cenſi.li.xj.in gl.r ibi per an. ¶ Sup ſcō̄ puncto dicendū eſt q̄ de nouovenientes ad habitandū r ō nouo recepti in ciues non tenenī ȝtribuere ad onera ꝓterita ipſius vniuerſitatis.vt.C.de decu.l.puidendū.li.x.que allegaī per Dy.r alios per caſum niſi iſte de nouo receptus ſucceederet in ciuē r in rē ipam que eſt affecta p collectis.vtputa q̄ emiſſet rem deſcriptam in eſt.mo cōis. Nam tūc opȝ eum ſoluere vetera r nouavt C.de murilegu.l.murileg.li.xj.que eſt no. ¶ Sȝ iurta hoc quero q̄d ſi reperiī eadē res in eſtimo emptoȝis r in eſtimovenditoris nunq̄d debenī due collecte.r vī q̄ ſic.q̄ eſtimum facit collectam.r ita ſeruant officiales in ciuitate peruſij.ſȝ Ȝtium eſtvez q̄ pna re non debenī due collecte ſicut p eodem Ȝcu nō debētur due gabelle integre.r hoc probaī per id qō le.r no.j.de mu. r ho.l.honoȝē ſuſtinenti.vbivide gl.oȝ.vt.C.de muli.r in quo loco.l.j.r.C.de impo.lu.deſcrip.l.j.§.lucratiuas.li.x.ad hoc etiam facit p'tpe futuro poſt alienationem.l.dicit q̄ ita demū teneī vēditoȝ ſi emptoȝ ſolutioni non paret.vt no.ō.de pac.l.inter debitoȝem.ergo ſufficit q̄ vnus eoȝ ſoluat r iſta eſtveritas.r lȝ officiales faciant Ȝtium tīn eſt quedā extoȝſio illicita.r hoc de ſcōo pūcto. ¶ Super tertio punctovtrū recedentes teneanī ad collectas.dico q̄ aut collecta erat impoſita re.vel deſtinatione.rei q̄ erat bannita deſtinatione.vt q̄ factum erat ſtatutū q̄ banniret vel imponereī tunc recedentes onus non euadunt.j. ad municip.l.incola laȝ.aut collecta non erat impoſita nec liberatavt imponereī tunc aut recedēs hȝ eſtimū.i.bona eſtimata in'archino publico.r idem q̄ quicunq̄ habet eſtimum in cōi pōt grauari p collecta ſiue ſit ſubditus ſiue non.r hoc vult gl.in.d.l.incola iam.lȝ.ille qui non hȝ eſtimū non poſſet collectari.niſi ſit ſubditus.vt.l.reſcripto.§.ſi.de mu.r ho.quod rene menti.aut iſte q̄ receſſit non habebat eſtimum.r tunc obligatio ꝓpter quā imponiī collecta erat iam contracta r teneī recedens acſi nō receſſiſſet aut non erat iam cōtracta r nō teneī recedens.ita ſentit gl. in prēallegata.l.incola iam.vbi eſt gloſ.multum no. ¶ Modo iurta hoc quero de tali dubio.dictat ſtatutumq̄ oēs habitātes caſtri diruti teneanī ad ſalarium ptātis dicti caſtri. Modo q̄dam devilla ſancti Martini fuit ad habitādum diruti. deinde creatus eſt poteſtas.deinde antequā ptās iret receſſit de caſtro diruti.queriī vtruȝ poſſit grauari p ſalario ptātis.r videī q̄ ſic q̄ iſte iam erat muneribus deſtinatus per hoc qō ptās laȝ erat creatus.ȝtrariuȝ videī q̄ dies officij nonvenit nec cedit añ initum offiū.r per conſequens nonvenit nec cedit obligatio ſalarij. ar.de ꝓdi.r de.l.publius.q̄ ergo ille recedit illo tpe quovniuerſitas p illo ſalario nonꝫeſt effecta nec obnoxiavī q̄ non debeat teneri.ad hoc facit qō no.in ſpe.de cen.ver.ſed quid ſi alīcs ruſticus.vbi oinovide. Preterea iſtud ſalarium habet in ſe conditionem ſi ad regimen acceſſerit ptās.ſed iſta non eſt talis conditio que retro fingaī.ergo ante recedens libere recedere potuit vt.j.qui po.in pig.ha.l.potior.r.l.qui baluſij p prima pte.facit j.p̄o ſocio.l.vnus ex ſocijs.q̄ cā ſumpſit oȝiginem ſuo tpe.i.dū erat de vniuerſitate.ergo debet contribuere cuȝ alijs.vt.d.l.vnꝰ ex ſocijs.niſi rñdeas negando q̄ non eſtvez q̄ oȝigo vel principium fuerat ſuo tpe.ſed ſolum quedam ꝑparatoȝia renunciatoria in futurum.r hoc de tertio puncto. ¶ Super quarto pūcto de ingreſſo monaſteriuȝ habes gl.oȝ.que de hoc dubitat in.d.l. incola. Nam dicit gl.q̄ per monaſterij ingreſſum ille qui eſt ingreſſus habeī p̄o mȝtuo r bona ſuavideī eſſe liberata a municipalibus muneribus q̄ tranſlata ſunt in monaſterium. nam monaſterium non tenetur ad collectas.vt.C.de epi.r cle.auī.itē nulla cōſtas. Nec etiam tenetur ad gabellas q̄ gabelle dicunī munus extraoȝdinarium r eccleſia non tenetur ad extraoȝdinaria numera vt.C.de ſacroſan.eccl.l.placet r qō collecte ciuitatū r gabelle dicantur extraoȝdinaria numera apparet quia.l.diffinit qō omnia numera ſunt extraoȝdinaria.niſi ea que imponuntur per.l.ſcilicet romanoȝum ſenatuſconſultum vel conſtitutionem p̄incipum. vt.C.devaca.pub.mu.l.j.lib.x.C.devaca. mu. l.in oneribus.§.qui munerum.r no.in.l.j.C.de agri.r cenſi.lib. xj.r hoc.ſeȝ qō collecte r gabelle ſint munus extraoȝdinarium r qō eccleſia non teneaī tenuit Bar.in quodam conſilio.ſȝ hoc eſt verum p tempoȝe futuro poſtq̄ bona ſunt incoȝporata eccleſie.vt extra de immu.ec.c.non minus.r.c.aduerſus.ſecus p̄o tēpoȝe antecedenti.quia eccleſia tenetur ad munera obligatione reali.quia ipa res eſt affecta non obligatione pſone ob hoc. C. de decur.l.quidam ignauie.li.x.r in aut.de man.prin.§.ſed etiā ſuſcipientes collec. ¶ In glo.loquitur.ſi autem ex forma ſtatuti omnia p̄edia eſſent tributaria ſicut eſt per ſtatutum noſtrum tunc quecunq̄ bona peruenīunt ad eccleſiam tanq̄ tributariaȝ poſſunt grauari.r ſtatutuȝ ipſis p̄edijs poteſt imponere.ar.C. ſine cenſu.vel reli.l.omnes.r quod ibi not. ¶ Quero hic quid de his qui non ingrediuntur monaſterium ſed aſſumunt quendam habitum.puta fratrum tertij oȝdinis vel militum gaudentium ſi hoc faciunt in fraudem collectaruȝ non ꝓdeſt eis.vt no. j.de mune.r bono.l.cura.§.fi.in glo.oȝ.ad idem extra de priuil. c.cum r plantare.§.de fratribus.ſi aūt non faciunt in fraudem tunc p̄iuilegia apoſtolica que habent debēt eis obſeruari.ar. C.de ſilentiarijs.l.decurionibus.lib.xij.facilius tīn p̄ſumitur fraus in iſtis.quam in conuerſis.q̄ iſti p̄opȝie non ſunt perſone eccleſiaſtice ſed potius quidam modus viuendi.vt dicit gl. oȝ.in quadam clementina.r hoc de quarto puncto. ¶ Super quinto.dicendum eſt quis non poteſt p̄o muneribus grauari
a in pluribus locis p eadem reā.vt no.in.l.j.C.de mulie.r in quo lo.ſed p̄o diuerſis rebus ſiquis habet diuerſa domicilia bene poſſet grauari.vt.j.ad munici.l.eius.§.celſus r hoc eſt in ar.qō de eodem contractu quis non debet ſoluere duas gabellas vnā in loco contractus. aliam in loco domicilij. Adde quod libȝa non debet alicui fieri in diuerſis locis eiusdem territoȝij. ſed in vno in quo eligit ſe ſcribi.ar.j.de colle.l.j.in fi.per quam.l. hoc dixit. ¶ Super.vj.q.de rebus que acquiruntī vniuerſitati qualiter diuidantur inter ſingulos.dico q̄ quedam acquiruntur vniuerſitati tantum r non ſingulī.tunc non p̄ocedit queſtio niſi vniuerſitas diſſoluatur.quedam vero acquiruntur vniuerſitati diſtribuenti in ſingulos.verbigratia.illi de caſtro nouo ſancti Martini emerunt quedam p̄edia vt faciant ibi caſtrum r intra caſtrum domos.qualiter illud ſolum vbi faciunt domos diſtribuatur inter eos. Nota.ſi qualr contribuunt ad p̄ecium.ita debet fieri diſtributio ſoli.ar.j.de trc.in.l.quoticns.r.l.nonnunq̄ r ita no.bar.in.l.j.ō colle.illici.in penul.q.r iſta ſufficit ſup b̄ v̄. ¶ Deinde no.in.v̄.equidē q̄ paria ſunt findicū nō eē vel habere nō poſſe ad actū gerēdū vel eſſe inhabilē.r b̄ facit ad.q.dictat ſtatutū q̄ pupilli pñt facere pacē auctoȝitate tutoȝis r ſi nō pēret tutoȝē cū autoȝitate ſanguineoȝ. Nō quidā ciuis noīe ſeyus erat tutoȝ cuiusdā pupilli iſte erat detētus aſſiſij ꝓpter guerrā modo querebaī vtrum p̄imioȝes cōſanguinei pupilli poſſent conſentire ad pacem. Ego conſului q̄ ſic per hunc tex.q̄ non eſſe tutoȝem intelligimus tunc cum tutoȝ abeſt.ita q̄ reuerti non poteſt.vt dixit tex.hic ad hoc facit.c.ſi epūs.de ſup.ne.p̄ela.lib.vj. non erat dubitatio ꝓpter aliud niſi q̄ ſtatuta nonvideī recipere hanc fictionem.tñ ego dicebam q̄ iſta ſtatuta fauoȝe publice vtilitatis late erant iuuanda interp̄etatione.vt.j.de cō.r de.l. hoc modo.r.l.furti.§.pactus.ō.de infami.r ibi iuriſconſultus mirabiliter interp̄etaī verbū p̄etoȝis vt bonum pacis non impediaī.item facit iſte tex.ad materiam.l.ſi curatoȝem habens. C.de in integ.reſt.mi. Deinde inverſi.ſi extraneus.not.q̄ iura. que ſeruantur in cauſis p̄iuatoȝum ſeruanī etiam in cauſis ciuitatū r vniuerſitatum tenementi.

a ¶ Nō eadē re. adde ideȝ tenētē.d.bar. ſo.in ꝓſi.cccij inci. videbaī p̄imo aſpectu v̄. fm coȝrellariuȝ. ibi non enim dȝ in.ij.parte.

¶ Additio Bal.

1 Vniuerſitas quo loco citari debet.

2 Libellus a ſyndico contra ſindicum qualiter foȝmari debeat.

Eqȝ ſocietas. Quero nūquid collegiū illicitum poteſt p̄eſcribere.r dicit Jaco.de arc.q̄ ſic.ar.C.de eman.li.l.j.Ly. idem niſi iure diuino repȝobetur tȝ hic Guil.vt collegium hereticoȝum q̄ ꝓhibitum poſſidere.ergo non pōt p̄eſcribere.viij.di.quo iur. Vtrumvnum collegium poſſit habere plures ꝓpoſitos.vide per Jnnoc. de p̄eben.cum non ignoȝes. Conceditur quid de legis r coniun.dicvt no.archi.xj.q.j.ſi q̄s inobe.r.c.coniurationem r.c.conſpirationum.r.c.ſiquis per ſuperbiam. Quibus aut.vide quod no. Jnno.de reſcrip. edoceri in.iij.r vlti.glo.vide Jnno.extra de p̄cu.q̄ in cauſis . Habere.vide Jnnocē.in.c.ea noſcitur.de his que fi.a plato r actoȝe.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Item vnum superiorem siue ꝓpositum. vt. j. de pac. item matri. C. de iu. om. iudi. l. fi. si querat de istovtrum habeat iurisditionē dicit Jnno. q aut est superior oibus ꝛ hz. aut hz ex ipo collegio aliū supiorem. ꝛtunc non hz inferior iurisditionē nisi esset super hoc ꝓsuetudo. de offi. or. cū ab ecclesiaꝝ. preterea ꝛvide per eundem Jnn. eo. ti. qñ admoniti. ¶ † Sed in quo loco citabit vniuersitas vide arch. vij. q. j. sicut. Dic q si habet syndicum ille debet citari a alias dz citari in ꝓsilio ꝯgregato. vt. l. aliud. §. referē j. de reg. iur. nec sufficit citari potestatem vel alium officiales qz ꝓtumacia eius nō nocet subditis. ar. C. vñ vi. l. meminerint Ly. idem no. de reg. iur. non pōt videri dolo Ly. ¶ † Qualr libellus formatur a sindico ꝛ contra sindicum. vide in spe. de li. ꝓcep. Actorem vide. c. si ep̄s. de sup. neg. pre. li. vj. Sicut. Mo. causam vniuersitatis co ordine tractari sicut quo cās singuloꝝ. Actorē dicit Jnno. q exēcatus non pōt autorari in constōnem actorum sed bene pōt interesse extra de pcura. consulti. ꝛadde quod no. Jnno. de dolo veritatis. ¶ Jnhabilis. no. qui dimittit ꝓcuratorem inhabilem non intelligit ꝓcuratorem dimisisse.

¶ In gl. faciunt. dicit Jnno. q hz diuersarum nationum sint tñ pit vna mvniuersitatem facere siue invnam congregantur. puta invnum castrū vel invnū collegium. Si aūt querit vtrum hoies diuersarum terrarum dicant vnum collegium vel plura. aut habent vnum superiorem ꝛ est vnum collegiū aut plures ꝛ plures. Si aūt habent vnū quo respectu habent vnū est vnum collegium sed quo respectu plures sunt plures vt colligit. extra no. per Jnno. ō of. cum ab ecclesia. ¶ In glo. Item congregatio ibi mille nisi prohibeant ab eo in cuius fortia volunt edificare. nam tunc ad eum satis vident fieri qō nonvalet. vt. C. de fun. li. l. quicūq castroꝝ ꝛ per Jac. in. l. onus. ff. de operibus publicis. ꝛ ar. j. de vsu. leg. l. fundū. fm Jnno. qui no. de excef. pre. dilecta in fi. ꝛ de restt. spolia. pisanis. ¶ In eadem glo. ibi in. l. fi. Item causa religionis. vt. j. de col. illi. l. j. hoc dic. vt no. archi. xlij. dist. si quis fideliter ibi omninovide de fraternitatibus ꝛ ipsarum statutis ¶ In glo. differunt hec tria. hic psequere de his qui alieno nomine in iudicio interueniunt in princi. quid si dominus ista omnia nomina inculcat in mandato. dic in specu. de actore. versi. ſz pone in glo. j. pretor ibi est simile pupillo sed adulto. vt. j. de bo. auct. iudi. pos. si minor. ¶ In eadem glo. ibi collectam. no. q ad solvendum debitū quelibet vniuersitas potest imponere collectam nec imponitur collecta in capita sed pro singulorum patrimonijs qz est onus quod imponitur persone pro rebus. vt. l. rescripto. §. fina. ꝛar. C. de bonis auct. iudi. pos. l. fi. circa medium ꝛ si aliquis resistat potest personalr cogi. vt. l. generali. de decur. lib. x. ¶ In eadez glo. ibi qui potest. Idem specu. in spe. de cen si. vel quid si aliqua vniuersitas. Quid si vnus de civitate est emptus per priuilegium vel per pactum vtrum reliqui teneantur insolidum. vide per Guil. ſ. de pactis sivnus. §. si pac. an. Item vide de ali. leg. l. iij. per Ja. Idem in marg. c. ti. ꝛ per Ja. de leg. j. ab omnibus in prin. ꝛ de excu. tu. idem vlp. per Ja. ar. adde ad predicta quod no. Guil. de cu. C. de sacrosan. ec. l. placet. ꝛ no. c. ti. ver. quid sivniuersitas alicuius. ꝛver. quid sivniuersitas fecit ¶ Sz an ad istā ꝛtributionē teneant ō nouoveniētes ad ipam vniuersitatem. ꝛ dic q non si debitum erat contractum. Quid de recedentibus. dic q tenentur si debitū erat iam contractum alias non co. ti. ver. sed quid si aliquis rusticus ꝛ ver. se. ad munici. in col. j. his. Sed an sivilla debet cōtribuere ad emendationem damni ꝛ per hoc imponat collecta an contribuet damnum passis. dic q sic eo. ti. ver. quid si damnuz. ¶ Sed pone quedaz communitas accepit mutuo centum a quodam habitatore eiusdem loci hoc pacto vt donec sibi satisfieret ml solueret pro collec. ꝛ sic diu seruatum est tādem cōmunitas reddit centum ꝛ collectas non solutas vult repetere vsuras. queritur nunqd possit. dic q non in specu. de vsur. §. sed pone aliqua quod est notandū Jn ea. gl. in fi. ¶ Item posset creditor mitti in ipsum ius colle. dec. i. c. ciui. j. ō damno infec. si finita. §. si que sunt iura. ꝛ hec no. quia pulchra.

a ¶ Citari. vide cūdez bal. in. c. j. vij. col. i fi. an vniuersitas de mil. vas. q ꝓtu. est ꝛ in. l. ēt. iiij. col. iij. itē pōt i fi. C. ō exec. rel iudi.

1

a

2

b ¶ Persone. adde bar. i. l. aut facta. §. si. in. j. col. de penis ꝛ bal. i marg. v. vniuersitas vsi. iij. ꝛvide fe. i c. eā te. xj. co. vsicu. ij. declaratio.

c ¶ Jnn. c. j. et ibidē vide fe. in. ij. col. ꝛ in c. cum oēs in prin. xxij. col. de consti.

Municipes. Vniuersitas habet loco singularis persone ꝛ actor ipsius cogitur defendere ipam vniuersitatem non singulos de vniuersitate. ¶ Mo. hic q vniuersitas habetur loco persone q non loco personarum singularium. vnde licet interuenientes si qui faciunt vniuersitatem diminuerentur in plures ipa tamen vniuersitas vna persona censetur. facit. j. de fideiuss. l. mortuo. ꝛ. j. de vsuca. l. rerum mixtura. ꝛ dicitur vniuersitas psona improprie quia incōtum vniuersitas anima caret. nā vniuersale non hz alam. ſz in iure tm̄ ꝛ in intellectu consistit. facit qō leg. ꝛ no. per Jnn. extra de sen. exc. c. graue. ¶ Glo. colligit hic duo argumenta. primuz argumentum est q in causa vniuersitatis singuli de vniuersitate possunt esse testes. fm hoc qñ aliquid fit de vniuersitate vel consilio. vnus de vniuersitate potest esse scriba vel tabellio ꝛ apponere etiam in instrumento testes de vniuersitate. facit extra de testi. c. veniens in fi. ꝛ hoc est verum in his que tanguntvniuersitatem quo ad pprietatem ꝛ vtilitatem. sed si singulos tangunt quo advtilitatem vt invsu nemoris per hoies ville vel in pratis vt in pascuis vbi depascūtur bestie singuloꝝ. vt no. j. c. l. sicut. §. j. tunc non essent idonei testes. non ea rōne qz sunt in eodē corpore. sed qz participant invtilitate. vt etiam extranei extra corpus si ad eos ptineret commodū repellerent. multo fortius repelluntur hi qui sunt de corpore ꝛ domestici. ad hoc. C. de testi. l. oibus. non ob. insti. de testa. §. legatarijs. qz loquitur in teste approbato ab ipso testatore. Item ibi loquitur qñ questio non est sup legato sed super institōne heredis. vñ ibi testis testificat ad commodū suum per quandam ꝓniam iuris non per exprssam testificationem seu depositionem ipsius testis. ꝛ sic non ob.

¶ Scōo colligit gl. ar. q vasallus vniuersitatis vel capituli nō est vasallus singuloꝝ qz aliud sunt singulares psone. aliud est ipa congregatio vel collegium. ꝛ hoc est verum ꝛ indubitatum. vt. l. sicut. §. siquid. j. c.

1 ¶ Statutum vel consuetudo loci pōt facere aliquem sindicū.
2 De modo in constōne syndici tenendo.
3 Syndicatus an vitiet si cōstituentes sint excōicati.

Alli. Sine mandato legis vel vniuersitatis nemo pōt experiri p ipa vniuersitate. ꝛ dicit habere mandatū ab vniuersitate ille qui habet mandatū a maiori parte vniuersitatis ꝯgregate. in qua congregatione requiruntur ad minus due partes omnium habentium vocem. ꝛ in duabus partibus connumerat etiam ille qui eligitur. ꝛ vor patris pdest filio ꝛ ō. Item vor fratris pdest fratri nisi statutum vel consuetudo iter

1 dicat. h. d. vsq ad. §. si decuriones in. l. item eoz. ¶ † Mo. primo q statutum loci vel consuetudo loci pōt facere aliquem sindicū ꝛ actorem sicut ipm consilium ciuitatis. quod tene menti. Et in hac ciuitate per statutum nostrum syndicus cōis est iudex partis sancte Susanne qz habet mandatum a statuto ad lites ꝛ causas cōes. de isto sindico legali no. q non revocat lz consilium ciuitatis faciat aliū sindicū. nam non ppterea cessat lex que quotidie mandat. vt. C. de hereticis. l. arriani. Nam lex semp loquitur. vt ibi dicitur ꝛ ad hoc facit nostra litera. dum dicit lege cessante a contrario sensu. ¶ Quero quid si statutum vel consuetudo de hoc nihil disponit. rñ. gl. qō potestas loci de iure cōi est sindicus illius vniuersitatis ꝛ iura illius cōitatis pōt intentare. facit p glo. qz potestas appellatur pater. vt in auct. vt iudi. sine quoquo suffra. §. ij. ¶ Item appellatur princeps. vt. j. de excu. tu. l. spadonē. §. si ciuitatis princeps. ¶ Item facit ad hoc. j. de acqui. re. do. l. statuas. ꝛ. j. ad muni. l. de iure. qō tene menti.

2 ¶ † Scōo no. modū tenendum in ꝓsti. sindici vel actoris primo esse opz qō vniuersitas congreget mandato superioris. vt. C. de decu. l. observare. li. x. ꝛ C. de leg. l. fi. e. li. ꝛvbi non esset alius superior pertinet istud mandatum ad seniorem de. c. vel concilio.

c vt glo. tangit hic. ꝛ no. per Jnno. in. c. j. de maio. ꝛ obe. requirē tur ergo singuli de consilio vt congregēt se. ꝛ ista requisitio sufficit q fiat per pclama preconis in dubio. ꝛ vbi est de more qō pulsentur campane debet pulsari campana. vt no. in. d. l. observare. ꝛ. j. de re. iu. l. aliud. §. refertur. Illud est verum in actibus in q̄bus non requirit conuocatio absentiuz sicut est gñaliter in oibus actibus vniuersitatis. vt. j. de decur. l. notationum forma li. x. Sed vbi requirit conuocatio absentiū ad quos sonus campane non pōt pertingere nec preconiz tunc sonus campane nō sufficit. arg. in. l. j. §. occisorum. j. ad syl. ꝛ in. l. si. de decre. ab or. fa. ꝛ in. c. cumana. de elec. per Jnno. Ecce ergo requiritur q vniuersitas congregetur. ¶ Secundo requiritur in loco publico ꝛ solito. vt. d. l. observare. nisi ibi non posset congregari ppter guerram vel aliud impedimentum qō dic vt singulariter no. per Jnn. extra de oper. no. nun. c. cum ex iniuncto. ¶ Tertio requiritur q sint congregate ad minus due partes. Ita dicebat hic ter. naz ibi dicit omne collegium vbi sunt due partes vel plures vt no. Jnn. extra de elec. c. q sicut. ¶ Quarto requiritur q maior pars omniū ꝯgregatorum consentiat siue cōgregentur oēs de collegio siue due partes vel plures. qz id dicitur factum a collegio qō est factum a maiori parte eoz qui faciunt collegiuz vt j. ad muni. l. quod maior. ¶ Quinto requiritur fm glo. q in cōstitutione syndici vel actoris interueniat decretum iudicis. puta potestatis vel suivicarij. qz aliter non cōstituitur syndicus vel actor in ciuitate vel castro vel villa nisi interueniat autoritas ibi presidentis. vt putavicarij castri vel ville. ita dicit glo. vt. j. eo. l. item eorum. §. actor. Guil. de cu. dicit q non requiritur decretū iudicis sed sufficit decretum ipsorum decurionum per ter. istuz dum dicit ordo dedit. ꝛ. j. in item eorum. §. decuriones vbi si decuriones decreuerint ergo penes ipsos residet hoc decretum. ꝛ

c. l. §.

ca.l.§.q̃ si actor.vbi videtur quod soli decuriones reuocãt mãdatum.sed.B.allegat pro ista parte glo.j.rez ra.ba.l.actor.que glo.est no.ad hoc. Preterea constitutio syndici respicit administrationem non iurisditionem vnde sicut decuriones ꝛ consilium ciuitatis potest facere statutum q̃ aliquis sit syndicus.ita etiam potest hoc per viam mandati.instituendo eũ non requiritur autoritas magistratus in his que sunt administrationis nõ iurisditiõis.vt dixi i.l.j.§.qui magistratuz.B.q̃ quisq̃ iuris.ꝛ p Jaco.bu. ¶Serto requiritur q̃ noia constituentiz syndicum exprimantur in syndicatu per.l.vlti.C.de ven.re.ciui.lib.xj.fm quosdam. Alij dicunt q̃ aut notarius attestat omnes interfuisse.ꝛ tunc non requiritur testificatio noĩm. vnde sufficit q̃ dicat in quo cõsilio interfuerunt omnes priores ꝛ omnes camerarij. secus si non attesterur instrumentum de oibus sed duabus partibus:q: tunc persone interessentium sunt incerte.ꝛ instrumentum est incertum. Item aufert facultatem reprobandi. Preterea iste syndicatus non valet.vt no.in spe.de syndico.ver.quid si in aliqua do. Old.dicit standum esse instrumento in vno sicut i reliquo q: presumitur q̃ instrumentum sit verum ꝛ q̃ oia sint solenniter acta.vt.C.de fi.instru.ꝛ iur.haste fisca.l.j.lib.x.ꝛ qõ no. j.rem ra.ha.l.actor. Bar.dicit q̃ in parvis vniuersitatibus nomina interessentium debent specificari in magnis nõ ppter difficilem dinumerationem.ar.j.de vsufruc.l.vsufructuarium.§.in viuarijs.ꝛ qõ no.C.de iur.cal.l.ij.§.si actor. practica seruat hic q̃ in collegijs personalibus.puta monachorum vel monialiuz vel mercatorum vel campsoruz exprimantur nomina interessentium.sed in collegijs realibus vt in cõgregatione ciuitatis vel castri nõ exprimantur noia singulorum sed numerus vniuersorum.vt q: dicit notarius in coadunantia interfuerunt.ccc.artifices vel vltra ꝛ ex quo est ita de consuetudine valet de iur.vt hic. ¶Iurta ista quero vtrum sufficit si vnus consentit hodie: alter cras:dic q̃ non.q: iste consensus nõ est collegialis: vt no. in spe.de syndi.ver.quid si vnus.facit extra de elec.c.in genesi.

3 ¶†Quero nunquid vitietur syndicatus si cõstituentes sunt excõmunicati.So.dic vt extra.de procu.c.cõsulti.ꝛ per Jnno. in.c.illa de elec.vbi vide. ¶Vltimo quero hic quidam de vna villa iuit ad habitandum in aliam villam nunquid possit p homines illius ville ad quaz iuit creari syndicus.ꝛ dico q̃ sic si ibi transtulit domicilium.vt.j.de mu.ꝛ hono.l.ꝛ qui originem in princi.quiter.est ad hoc no.ꝛ cogetur inuitus ad acceptanduz vt eo.titu.l.siquis magistratus.ꝛ.l.verum.§.defensores.

¶In glo.que incipit scilicet decurionum ibi consiliuz idez nota.C.que sit lon.consuetu.in rubri.ꝛ facit.C.de decur.l.quinq̃ fumantes lib.x. ¶In glo.que incipit autoritatem.idem tenet Jnnocen.extra de procura.c.petitio.vbi dicit q̃ nõ requiritur decretum iudicis quia constituentes non sunt domini sed administrantes.ponderata ista ratione sequitur q̃ si ista constitutio fiat in consilio generali:vel fiat a toto capl'o nõ a quibusdã administrantibus.cum generale consilium vel arengum vel totuz capl'm non sit administrator sed ois q̃ non requiratur decretũ iudicis. B.hic aliter dicit.ꝛ idem etiam tenet.C.de epis.ꝛ cle.l. omnes.ꝛ facit.ñ.de procura.l.filius.§.milites.in fi. ¶In glos. que incipit duc namq̃ adsunt quid si casualiter sunt presentes non per conuocationem nunquid sufficit.dic q̃ non. nisi essent presentes omnes.q: de forma tradita a iure est q̃ conuocentur vt in.d.l.obseruare.vbi tamen omnes intersunt non est necessaria conuocatio.vt.j.de iudi.l.de vno quoq̃.ꝛ facit quod no.j.e. l.sicut.§.siquis.cum enim omnes interesunt fieret iniuria absentibus non conuocatis ꝛ hoc vult.l.vt dicta.l. obseruare. ¶In glo.ibi item si.§.fi.so.vbi aliquid committitur pluribus vt singulis.omnes debent esse presentes.vt ibi.sed si vt vniuersis sufficit q̃ sint due partes presentes. vt hic Barto. dicit quod vbi vt singuli aut eis fit commissio per.l.aut hominem. si per.l. tunc sufficit maior pars.vt.ñ.de pact.l. maiorem. Si autem per hominem tunc requiritur q̃ omnes sint pñtes.vt.l.sicuti de arbitris. Ego non facio istam differentiam inter commissionez hois:ꝛ commissionem legalez.sed solum considero vtrum vt vniuersis aut singulis. ¶Modo hic quero ostituti sunt per cõtres officiales super imponendis collectis vel vendẽdis bonis bannitoz querit vtrum valeat quod faciunt duo ex istis absente tertio sz requisito.qõ stat in hoc vtrum isti videantur habere istam ptãtem vt singuli an collegialiter ꝛ credo qõ collegialiter interpretentur oẽs habere q: habent istã ptãtem sup factis vniuersitatis vt in.l.qõ maior. Itez ꝛ numerus eoz patitur q: sunt tres secus si essent duo.nã tunc non põt dici q̃ habeant ptãtem vt collegiati q: duo non faciunt collegium.vt.j.de ver.sig.l. neratius.arbitrium autem qõ datur aliquibus sup factis singularium personarum videtur eis datum vt singulare.nec potest exerceri per eos nisi omnes sint pñtes.vt.d.l.sicuti tribus.Fallit in.c.vlt.de ar.lib.vj.odio litium ꝛ de equitate canonica tantum.Bald. ¶Additio Bal.

1 ¶☞Prelatus agens an ante omnia teneatur de prelatura fidem facere.

2 Ciuitas ꝛ castrũ sindicum cõstituere possunt.

1 ¶Alli. ¶†An prelatus agens teneatur ante omnia fidem facere de prelatura no.archi.xlij.dist.quiescamus.vide Jnnoc.de censibus sopite ꝛ in spe.de libelli conce.§.iam nunc vide archi.lxviij.di.c.fi.Dicit Jnno.q̃ excommunicatus in factis propijs facit procuratorem nõ in factis vniuersitatis q: non reputatur de corpore.de elec.illa glo.q̃ statim due.dicit Jnnocen.q̃ capitulum dicitur ex quo due partes affuerunt. de elec.qõ sicut partes.fallit.vt no.in specu.de sindico post principium.ꝛ no.ibi cum due.Sed nunquid sufficit si separatim vnus hodie alter cras'. dic q̃ non in specu.de sindico ver. quid si vnq̃ quia consensus communis est de forma mandati.secus si fieret solum ad excludendum contemptum.de elec.quod sicut. Item primum verbum si habeat consequi ius cõmune.secus si ius singulorum.vt.j.de serui.rusti.predioꝝ.l.per fundum. An minores mulieres filijfami.habeant vocem in istis.dic in ti. de sindico.ver.sed cuius etatis.ꝛ ver.quid de mulieribus.ꝛ versi. quid de syndico. Itẽ alberi.in marg.ti.de syndi.i iud.ꝛ per archi.ij.q. quedam per Jnnoc.de eta.ꝛ quali.ex ratione. ¶In glos.ibi ex consuetudine in.l.fina.vide Jnn.in.c.j.de maio.ꝛ obe. vide omnino Jnnocen.de oper.no.nun.cum ex iniuncto. ¶In glo. au-
2 toritatis.ibi superioris. ¶†Idem tenet Jnno.qui dicit q̃ ciuitas ꝛ castrum constituit syndicum.ꝛ in hoc non est opus superioris autoritas.quia vbi dominus mandat aliquid non est necessaria iudicis autoritas sicut in procuratore.ibi nõ est necessariũ decretum quia constituitur a dominoꝝ sicut quilibet est moderator ꝛ arbiter.vt.C.man. i re mãda. Tunc autem dicitur castrum vel ciuitas constituere quando due partes adsunt in cõstitutione aut amplius quã due totius ciuitatis vel castri ꝛ omnes consentiunt.aut maior pars illarum duarum partium misso eius partito vel facto scrutinio.C.de pre.cur.l.vlt.de defenso. ci.§.interim. Sed administratores ciuitatis vt decuriones non sunt domini.ꝛ ideo constituunt actorez cum decreto superioris vt tutor.l.actor.j.rem ra.haberi fm Jnno.qui ita no.extra de procura.c.peti.ꝛ melius.eo.ti.c.consulti. Guil. de cu. fatetur q̃ in creatione actoris requiritur decretum. Sed dicit q̃ sufficit decretum ipsorum consuleñ.qui creant cum super hoc habeant iurisditionem.arg.j.de adop.si consul.ꝛ.l.emancipari.ꝛ sic male dicit in eo q̃ exigit decretum superioris fm eum ꝛ vide.c.q: in eo de pactis.lib.vj.ꝛ in specu.de sindico.ver.ſz nunq̃d vniuersitas ¶Sed nũquid creditur instko qõ dicit duas partes interfuisse dicit specu.q̃ non. Item alb.in dictionario de syndico ibi vide vbi numerat singulos.secus si dicit omnes in specu.de sindico.ñ.quid si in aliquo sed hec distinctio est nulla q: quod iuris est de toto quo ad totum ꝛc.vnde videntur oia specificanda q: verba possent intelligi i ciuili significato de quo nõ dz loqui tabellio.de elec.ca.cum ꝓstitut. in cle. ¶Sed dic q̃ in collegijs psonalibus est necessaria specificatio in realibus nõ.vel in paruis sic.lz in magnis.non fm doc.

1 ☞Electus numerat in numero eligentium.

2 Electionarij imperatoris possunt eligere imperatorem vnum ex seipsis.

1 Dane. ¶†Mo.q̃ electus numerat in numero eligẽtiũ.ꝛ sic fungitur loco duaꝝ psonaꝝ siue eligat ad on' puta ad sindicatũ siue eligatur ad honorem ꝛ commodum.puta ad abbatiã vel epatum vel priorat.vt.j.e.l.ñ.j. ¶Iurta. h querit glo.si electio est commissa tribus an possint eligere vnuz ex se.ꝛ dicit glo.q̃ sic.prudentius tñ facit iste electus si alijs consentiat. nõ aũt seipm eligat.ꝛ idem si electio fit commissa duob? fm. B.ar.j.de mann.vindi.l.si pater.in fi.ꝛ de in diem adie.l.q̃ si vno.§.fi.secus si electio sit commissa vni.quia non potest eligere seipsum.vt.j.man.l.si tibi mandauero.§.si tibi cẽtum.fm. B. ꝛ glo. ¶†Ex hoc pz q̃ electionarij [a] imperatoris pñt eligere imperatorez vnũ ex seipsis.ꝛ ita fecerunt in imperatore qui est hodie ꝛ etiam in auo ipsius. Bal. ¶Additio Bal.

Dane. Glide qõ no.Jnno.de elec.consideraul-mus. ¶Item nunq̃d vbi pñtes citãt absentes intelligitur presentis iudicis abñtium. dicit Jnno.q̃ non de elec.cum nobis.in glo.sed nunquid Item addẽ qõ no.Jnn.in eo.ti.cum in iur. vide Ja. de fideicõ. li.l.si le.§.a duobus.C.qñ nõ pe.par.vide archi.xxxj.di. nicena. vide Ly.C.de nup.is quoq̃.vide extra de elec.ciuilia.ꝛ.c.cũ in iur.ꝛ archi.viij.q.j.qui epis.in fi.

1 ☞Pater potest eligere filium et filius patrem ad honores ꝛ officia.

[a] Electionarij.addeq̃ dixi.ñ.in ꝓhe.i prin.i apost. vbi q̃ sint electionarij ꝛ q̃liter eligatur impator.ꝛ nõ nulla alia ad materiam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 Ler municipalis circa honores municipales est seruanda.
3 Pater executor vltime voluntatis potest nominare filiū in pauperem christi.

1 **Illud.** ¶ †Mo.q pater pōt eligere filiū z filius patrem z frater fratrem ad officia z honores.q: hoc non facit tanq̄ psona domestica sz tanq̄ gerens publicū offiū. Ex hoc not.q in publicis officijs patria potestas nō curatur.h.d.vt no. Cy.C.qui te fa.po.l. seniū. Ex hoc no.q pater potest insacculare filiū.z vnus ciuis
2 alium.nisi statutum vel cōsuetudo phibeat. ¶ †Item not. q seruanda est lex municipalis circa municipales honores. vñ lz de iure cōi infamis non possit gerere honorez.tñ si per formā statutiō insaculatos nihil potest opponi istud statutū vincit le gez z etiā infamis gerit honorem q: lex municipalis est seruāda siue pmissoria siue phibitoria vt hic. ¶ †Item ex hoc tex.no.q
a pater executor vltime voluntatis pōt notare filium in pauperē Christi.hoc enī non facit in psona domestica sed vt executor.dū modo filius sit pauper revera.ar.ff.C.d sacrosan.ec.aūt.quibus cunq̄ modis.Bal.

a ¶ Filiū i pauperē a dō flo. in.l. altius ſ. ser. vē. z bar. in ſi.in.l. cū q dā la.ij. de le. ij. sed nunq̄d possit eligere scipm in pauperē z sibi ipi dare q̄ō i pauperes sit distribuendum vide. d. mar. ſoz.in ſi. xxj. inci. circa potestatē v. ex q̄ bus colligit ibi sed vide. et v. quinimmo e data ptāte.

1 Paria sunt per se facere z alteri committere.
2 Decretum iudicis sup certo cadere debet.
3 Actor quare nō possit dari ad lites futuras.

Si decuriones. Illud q̄ō fit per aliquos deputatos ad aliq̄d officium videtur fieri per deputātes dūmodo seruetur forma commissionis.z decretum non extendit nec extendi pōt ad futura.h.d. ¶ In text. ibi dñi.viri fo.de ordine decurionumvñ filiū decurionū remittin cos hanc ptātem valet ista remissio vel cōmissio.z q̄ō fit ab istis duobus videt factū a toto cōsi.decurionum.z ex hoc collige si adunantia gñalis facit aliquos officiales ad aliq̄d faciendū q̄ illud q̄ō fit per istos officiales videt factum per totā adunantiam.z facit de vet.iur.enu.l.j.§.ofa.z hoc q̄n alicui committit aliquod factuz sed si cōmittitur iurisditio contentiosa illud q̄ō fit a cōmissario non vt fieri a cōmittente q̄ō pz cum ad committentem appellet.vt.j.q̄s z a quo.l.j. Inno.etiā alibi no.differentiam inter commissionē factā z commissionē iurisditionis q̄ō pz q: vbi committit factū non fungit commissarius officio suo nisi faciat cū effectu.sed vbi committit iurisditio fungit officio suo etiam per sniam inutilem.vt no. Inn.extra de officio dele.c.in lris est no. ¶ †Mo.q paria sunt per se facere z alteri committere.facit.j.de ser.ru.p̄dio.l.cum essent.§.fi.sz hoc anno fuit magna dubitatio vtrū illa commissio expiraret expirato officio cōmittentis.q̄dam dicunt q̄ sic.q: ista ptās commissa est ptās delegata non ordinaria.ergo re integra expirat finito officio superioris.vt.ff.de iur.om.iud.l.z q:. In ꝺrium dicebatur q̄ ista potestas est potestas translata.z sic ordinaria.tu potes distinguere vtrum ista potestas sit commissa per legē seu per modum legis seu per voiem.i.per modum mandati. Primo casu est ordinaria z non expirat quia potestas que emanat a lege est ordinaria.vt in.l.z q: in prin.Secdo casu expirat q: est simpler mādatū.ar.in.c.vl.de pcu.in cle.q̄ verum credo.de hoc no. Bar. j.de decre.ab or.fa.l.ambitiosa.vbi vide per eum z tene menti.

b ¶ Ciuitas vide de his oīb⁹ plene p fe. i.c.rodulph⁹. de rescrip.

2 ¶ †Secdo no.q decretum iudicis debet cadere super certo et super eo q̄ non est nō pōt interponi decretū z lz snia teneat sub ꝺditione.tñ secus est in decreto tene hoc menti. ¶ Alius est intellectus istius.§.q̄ hic non tenet ꝺstitutio.q: commissarij nō fuerunt secuti formam commissionis.z hoc tenet bar.vnde semp q̄ꝺatur aliqua potestas commissarijs inspicias formam cōmissionis.q: totum officium z tota potestas dependet a forma.fm
3 Bar. ¶ †Quero ꝺ quare actor non pōt dari ad lites futuras z secus est in sindico Rñ.q: aliam naturam hz vnum officiū q̄ reliquuz.z actor dī ab actu.vñ si lis non est in actu.sed est in potentia nomen actoris non potest verificari fm.B. ¶ Sed ipse querit vlterius q̄d si detur ad lites presentes z futuras. nunq̄d tenet saltem quo ad presentes.q: eadem res non dz pro pte valere z p parte nonvalere.vt.j.fa.ber.l.in hoc iudicio. Ꝺrium determinat.B.q: lz sint plura capitula pōt decretum valere quo ad vnū capitulum lz quo ad reliqua nō.vt.j.fa.ber.l.quedā mulier.z.j.de iurepa.l.carmelia pia.fm Guil.de cu.Bar.

Quod si. Decretū pōt reuocari per Ꝺrium decretū seu per phibitionem.h.d.vel sic mandatū etiam cum interpositione decreti est reuocabile.

Actor. Actor vniuersitatis tenetur defendere lz non de rato cauere nisi dubitet de mādato.h.d. ¶ Quero hic que est ratio q̄ actor cōstitutus ab vniuersitate nō cauet de rato si constat de mandato.rñdeo fm.B.actor vniuersitatis experitur solum pro eo qui mandat.i.p ipa vniuersitate sz actor tutoris experit noie ei⁹ a quo nō hz mandatū.i.noie pupilli.z cauet ō rato pupilli. Et si tu dicis pupill⁹ cogit habere ratū q̄ solēniter actū est, Rñdeo ꝺ dubiū an fuerit solenniter factū, q: de solennitate est q̄n actor ꝓstituitur a tutore q̄ tutor sit impeditus.vñ q: non ꝓstat de isto impedimento merito cauet de rato fm.B.z in hoc ꝓsistit verus intellectus.l.actor.j.rē ra,ha.Bal.

Actor itaq̄z ¶ Nota actorem equiparari curatori. Item no.posse fieri actorem in rem suā Bal. ¶ Additio Bal.

Illud. Dicit Inn.q absentes per pulsa.campane non intelligunt cōuocari.vñ in actib⁹ in quibus certe psone sunt de substantia aliter debēt vocari.vt no. Inno.de elec.cozā.z vide in spe.de iure patro.v.sed nunq̄d filiūvsq̄z in finē.Bal.

¶ Additio lec.vac.in.l. Item.Bal.

Item. Si decuriones. Qui notat per alium q̄ scipm notare vt.z est ar.q̄ iudex possit cōmittere tarationē expensaꝝ tabellioni.ad ꝺ ff.de euic.si pignora.z no.in.l.ij.C.d iure fisci li.x. decreuerint. Quo accipiat hic decretū.vid Inn. in.c.dudum.de rebus ecclesie non alie.in magna gl. Elegerint. vide extra de elec.cum quot ptes hz electio vide per archi.xl.di. sicut fm Inno.electus.vide.c.religi.de pcu.in cle.in vlti. glo. Negocium.i.ministerium. z hic minister non potest alteri committere quia merus minister est sine iurisditione.vt no. Innoc. in.c.fina.de officio delega.§. sed si decretum non potest interponi super lite futura.z ideo ad lites futuras non constituitur actor sed sindicus hoc dicit. Ex hoc apparet q̄ constitutio sindici non requirit decretum quia constituitur a dño sed in constitutione actoris sic quia constituitur a dño.f. ab administratoribus vniuersitatis.j.de neg.gest.cum alicui. Nullius vide Innocen.de concess.preben.quia cunctis. ¶ In glo.hic vult dicere de rato aliud in actore tutore qui cauet etiam si constet de mandato.dicit Guil.q: actor tutoris datur periculo tutoris qui nō habet mandatū a pupillo.z ideo cauet de rato pupillo.sz actor communitatis fingitur ab ipa ciuitate constitu.z habere ab ipsa mandatum.z ideo cum constet de mandato non cauet de rato fm Guil.ar.contra primum.j.de cur. bonis dan. l. ij. §. q̄ si quisq̄. Actor.arg.q̄ maritus possit esse cur.ad lit. quia procurator comparatur.arg.ff.B.Suam.nota posse constitui actorez in rem suaz facit de aut. tu.post pu.de dona.filius. ¶ Si est alia vniuersitas clericorum z laicorum mixtim quis eam citabit.dic q̄ inspicitur maior pars.vt not.extra de loca.c. j. si sunt pares tunc clerici trahunt ad se laicos quia magis digni.C.de ap.precipimus.§.pe. An id q̄ō debz fieri in ꝺsilio vt extra actiones officialium de facheto de iure valeat non communicato ꝺsilio.dic q̄ non.vt.C.de ap.nominationes. ¶ Quid est commune quid ciuitas, b per archi.xij.q.ij.eps.quid corpus quid collegium ea q.qui manumittitur. ¶ Quid differat ciuitas a castro no.de lega.j.l.si heres.§.iur.deport.z earum claubus. vide de re mili.l. officium regem.§.vltimo.Bal.

b ne quid ciuitas,

Sicut Actor municipum cogitur defendere municipes.z sumptus factos in legatione potest repetere.h.d.Bal.

1 ¶ †Debitum vniuersitatis est diuersum a debito singulorum.

Si quid. Quod vniuersitati debet singulis non debetur nec econuerso.h.d. ¶ Mo.q debitum vniuersitatis est diuersum a debito singulorum. ¶ In gl.j.ibi multomagis.solu.vbi declaratur collegium a principio non tenuit se quilibet reportat quod contulit collegio.vt.j.de colle.illi.l.j. in fine.vbi vero collegium a principio tenuit tunc refert aut in aliud collegium transfertur vel mutatur vt fuit in tēplarijs quorū bona fuerunt applicata hospitalarijs.z tunc bona ista transferunt.vt in auc.de san.epi.§.sicqs.auc.in cā monastica.facit q̄ō no.in.c.j.extra ne sedevacan.aut istud collegiū non transfert sz distribuit p superioreꝫ tūc bona efficiunt vacātia.facit q̄ō no. Inno.de op.no.nū.c.cū ex iniūcto.z.l.pē filiū.§.tusculan⁹ de le.iij. fm.B.de hoc.extra de clerico ꝺiugato.c.q̄ō a te. ¶ In ea. ibi non puto hec est veritas q: cū nullus habeat certā ptem rōne loci vel quote impossibilis est missio in possess.in redditus tū mōmodum quod perinde percipitur per singulos bene potest fieri missio.vt.j.de re iudi.l.commodis per.B.gl.allegat infra si serui.ven.l.testatrix.§.plures.ad idem.extra de fideiuss.c.peruenit ¶ In eadem ibi sunt.hoc verum si istud factum respicit ipsam vniuersitatem.vt quia nomine vniuersitatis occupauerunt vel fecerunt bellū p defensione vniuersitatis.secus si istud negociū nō possit esse negociū vniuersitatis.vt q: cōmiserunt adulteriū. nā tunc puniunt singuli nō vniuersitas sicut nos dicim⁹ in alia materia negocioꝝ gest.vt.j.de neg.ge.l.si pupilli.§.si ego.z not. ex ista gl.q̄ vbi sunt oēs de vniuersitate ibi est vniuersitas lz nō sint cōgregati de mādato superioris vel pulsata cāpana. ¶ In ea.ibi hoi mville vt si singulares hoies ville pasculauerūt in nemore tanq̄ in nemore vniuersitatis intelligitur ipa vniuersitas

possediſſe

Universidad de Deusto

a possedisse & prescripsisse, ꝛ nō appareat de mandato istoꝝ ū: qꝛ patientia vniuersitatis habet loco mandati. vt. ĵ. mā. l. q̄ patit. qō cū pauci possederūt extendit ad vniuersos. & sic extenditur prescriptio seu ꝯsuetudo fm Guil. de hoc tangit Inn. extra de offi. archi. c. dilecto. Bal.

¶ Additio Bal.

Sicut muni. §. si q̄d. vide. ĵ. si seruꝰ. vē. de testi. §. plures. ō seruꝰ. rusti. prædi. l. per fundū. & l. cōia. Et de recep. arbi. sed & si. vide Inno. de succes. ab intesta. cū dilectus. in glo. pe. vide quomō ꝓhibetur collegium de iurepatro. postulasti. ꝓ Inno. & ꝓ Archi. ix. q. iij. cuꝫ sumus vniuersitas. vide Archi. x. q. j. c. j. vide oīno Archi. xvj. q. vlti. cōgregatio. & xxj. q. ij. sicut. per Archi. Cōuenire. vide oīno p Archi. lxv. dist. si forte. & ix. q. nos in noie. Archi. ¶ In vnū. vide qō no. Inno. de elec. illa & de offi. deleg. irrefrag. ibi oīno videas q̄d si hic vnus pōt emācipari. dic vt no. in coniuge. ĵ. de rei ven. marcellus. §. sed si ea. ¶ In glo. tenet si dissoluat. vide de hac. q. p Inno. de prī. dilecta. & de cleri. cōiug. qō a tc. ¶ In ca. gl. ibi: magis. cōtra istud videt. ĵ. ea. l. §. fi. ¶ In glo. versi. verū. vbi videt dici ꝙ dissoluto collegio bona collegij querant fisco: sed ibi loquit cū dissoluitur collegium & collegiati hic collegiati remanēt. & no. illud. Et dic ꝙ glo. dicit versū ꝙ creditoꝛ non mittit in ipam ꝓprietatem. vt. l. a diuo pio. §. si super rebus. sed in ipm redditū sic quatenus ptinet ad debitorē. arg. de re. iudi. cōmodis. ¶ In glo. sed si dissoluat. ibi: q̄ ibi sunt cōsiderata vniuersitate in ꝑcto. nā ex ea in abstracto cōsiderata vniuersitas nō venit noie ꝑsonarum: sed iure. vt no. Inno. de senten. excō. grauē. ¶ In eadē

b glo. in fi. vt tota ville vniuersitas possidere & prescribere intelligit. & dꝛ possidere per se nō p aliū: qꝛ vniuersitas non est alia nec alius ꝙ boies. ¶ In glo. sic extat ibi: vniuersitas. imo vniuersitas est nomen iuris. & repꝛesentationē quandā hꝫ: sed non put est nomen personaꝝ. ¶ In ca. ibi: qō sic. nec cogit alia solennia seruare: puta sonare cāpanam. & alia q̄ fiebāt p cōgregatione collegij. vt. l. j. de liber. vniuersitatis. & not. in. §. refert. ac etiā isto citato totū collegiū intelligit citatū nec erit necesse qō dꝛ. ĵ. de reg. iur. non pōt. arg. ad prædicta de leg. ij. vnū. §. rogo. de opt. le. l. si cer. pet. §. j. & l. si optio. de here. instit. q̄ sol. nō erat dos. & de fideicō. si legatario. §. j. per Jac. ¶ In ea. glo. ibi: vt hoc. Sed nunq̄d hoc onus pōt collegiū dissoluere et sibi bona oīa applicare. cōstat in eccl'ia collegiata ꝓstat ꝙ non. q: ipa ecclesia est collegiata. ¶ In ea. glo. ibi: solutū. tu dic ꝙ adhuc iuris intellectū habet cum non fit de iure descriptus. arg. ĵ. de peti. here. l. hereditas. & de hoc not. Inn. de no. ope. nun. cū ex iniuncto. secus si de iure esset descriptus. de. l. iij. pater. §. tusculanus. & nō dꝛ nō existere primo casu: sed vacare. vt no. Archi. de rescrip. si gratiose. in glo. mirabiliter. Et vide in Spec. de iure patro. in fi. ¶ In ea. glo. ad possessionē. tu dic ꝙ ipm collegiuꝫ retinet ꝓprietatem. Itē possessionē iuris hꝫ nō facti. & aliud in hereditate'. q: hereditas repꝛesentat moꝛtuū: sicut collegiū ecclesiasticū. secus in collegio seculari. de rescript. est iā nō est fm Inno. de cau. pos. cū. & per Bar. de acq̄. pos. l. j. in fi. puta sancti Ambꝛosij repꝛesentat ipm deū viuentē. & forte pōt dici ꝙ ecclesie querat etiaꝫ alias post. si hoc agit possessoꝛ. hꝫ non sequat a precio: q: de q̄ q̄rit vbiq̄ ꝑs est: ita qō est ꝑs iure. ergo querit possessionem. extra de cōsue. ex parte. ĵ. de rei vendi. quedaꝫ mulier. Si vō possessoꝛ non intendebat tradere. tunc querit dñium sine possessione. C. de sacrosan. eccle. l. vlti. Et adde qō no. ĵ. ꝓ socio. cū duobus. §. ideꝫ respondit. & in. c. ij. de prescrip. lib. vj. & adde qō no. Inno. extra de pba. ex litteris. videas oīno vbi hoc plene examinat. de cau. pos. cū super. per Inno. ĵ. de restī. spoli. cū venisset. ꝓ Inno. & qō dico de possessione: dico de possessione etiā acquirenda. sed de possessione vt de possessione prælature vel simili q̄ non est ecclesie: sed magis de ecclesia. dic per Inno. de restī. spolia. in litteris. vide Inno. de religio. do. cū dilectus. In glo. q: nō potuit. & vide per Dy. de acquir. pos. cum heredi. §. item quero. Quis sit dñs rerū ecclesie not. Archi. xj. q. j. experientie.

Ciuitates. Si ciuitas nō habet bona mobilia vel imobilia sit missio in iura hoc dicit. ¶ Not. ex hac. l. ꝙ ita debet fieri executio bonoꝝ ciuitatis sicut priuate persone. et adde qō no. in. l. j. §. quibus. ff. eo. Bal.

¶ Additio Bal.

Ciuitates. Vide Inno. de ope. nouī nunciā. cum ex iniuncto. et Dy. ĵ. de legi. non ambigit. si per eos dicit Inno. ꝙ non ꝓprie dicit cōuenire persona prælati sed ecclesia. de rescript. si ergo. facit in fi. q̄ res. Nunquid potest cogi vniuersitas ad restituendum syndicum vel actoꝛem. dic ꝙ sic. de iura. calū. ĵ. porcstatis. de fideicō. lib. l. iij. §. at. ĵ. de alī. leg. l. iij. sicut minoꝛ cogit & petere curatorē. & adde. ĵ. de liber. mu. l. j. in fi. & qō no. Ja. bu. ĵ. c. l. j. §. si nemo. & si quis ius dī. nō ob. l. j. §. si procura. no. vide omnino in Spe. de procura. §. ratione quoq̄ consti. ver. quid si canonicus. An muri sint de esse ciuitatis. dic ꝙ non. vt. l. nam qō aliquid. §. si ita. de pe. leg. ¶ Itez ou. iurantis. dic ꝙ non. vt. ĵ. de excusa. tu. l. si duas. §. decet. per Jac. de are. defendunt. vide oīno Archi. xij. q. ij. eps. in addi. adde vt extra coꝛporale. vide Archi. xxiij. q. v. in qualibet.

Sitibi. Contra ciuitatem vel municipium potest agi diuisoꝛio. ¶ Et nota quando est questio inter duo castra de confinibus ꝙ agitur finium regun. Bal.

1 ¶ Persone hꝫ mutentur tñ collegium non.
2 Res vniuersitatis in vnum cadere potest.
3 Collegiū an dicatur si nullus in collegio remanserit.

1 In decurionibus. ¶ † Licet mutentur ꝑsone: collegium non mutat. & intellectuale collegium residet etiam in vno si vnus solus superest de collegio. h. d. est no. ¶ In text. ibi: sunt ergo si capitulum ecclesie sancti Laurentij fecit quendam contractum: iam sunt centum anni: ita ꝙ ex canonicis antiquis nemo viuit: nihilominus ex contractu capitulum remanet obligatuꝫ. quia hꝫ non sint ĩdem canonici: capitulum tamē est idem. & ideo ad nouos canonicos sub forma capituli veteris trāsit obligatio. idē dicendum est in populo: q: idem populus est: licet nemo viuat ex his qui retro fuerunt per centum annos. vt. ĵ. de iudi. l. ꝓponebatur. Nota ꝙ mōꝛs collegiatoꝝ vel canonicoꝝ nō dissoluit collegium. vel ꝙ monachi. vel ꝙ canonici surrogati non

2 faciunt nouum collegium: sed illud idem. ¶ † Secundo no. ꝙ res vniuersitatis potest cadere in vnum. & sic facilius collegiuꝫ saluatur q̄ ꝙ fiat: q: saluatur in vno tamē non fit in vno a principio. vt ĵ. de reg. iu. l. neratius. simile dicit Aristo. ꝙ si omnes homines decederent excepto vno in hoc saluaretur species humana. & istud intellectuale predicabile scilꝫ homo. sicut tex. videtur dicere de collegio ꝙ saluatur in vno. hꝫ sit quoddam vniuersale. ¶ Tertio no. effectum qui ex hoc resultat. nam ex quo in vno remanet iste nomine collegij potest agere. Itez nomine collegij conuenīri. Item iste constituet syndicum. & sic est reperire casum in quo syndicus cōstituitur. q: inter eligentem & electum debet esse distinctio personalis. vt. ff. c. l. plane. & ibi dixi.

3 ¶ † Primo q̄ro quid si nullus remansit in collegio. vtruꝫ per hoc dicatur collegium esse dissolutum seu defectū. & videtur ꝙ sic: q: licet collegium saluetur in vno. tamen nō saluatur in nullo. & hec est opi. Jo. tamen si postea autoꝛitate superioꝛis collegium restauratur: finitur idem collegium cum prioꝛe. tamen re vera non est idem collegium. sed est nouum collegium. Jsta est opinio Joan. pro quo facit. ff. de leg. j. l. pater filium. §. tusculanus. Sed Inno. dicit aliter in. c. cum ex iniuncto. de oper. noui nuncia. vbi distinguit sic. Aut collegium destruitur autoꝛitate superioꝛis. aut destruitur casu: puta moꝛtalitate. Primo casu essentialiter et effectualiter definit esse collegium & perdit priuilegia. Secundo casu definit esse collegium quantum ad iuris intellectum. Vnde priuilegia concessa collegio adhuc durant. nec est necesse ꝙ ista priuilegia renouentur. & hec est ipsa veritas ¶ Secundo queritur quando nemo remansit in collegio. vtrum bona illius collegij dicantur quantum ad proprietatem tenendo opinionem Joan. videtur dicendum quod bona sunt vacantia sicut bona illius qui decedit sine here. vt. ĵ. de solutionibus. l. stichum aut pamphilum. in fine principij. ĵ. de positi. l. j. §. plane. cum similibus. Contrarium est verum quod bona quantum ad proprietatem non sunt vacantia. vnde licet omnes canonici essent moꝛtui. ecclesia tamen esset domina suoꝝ bonoꝝ: quia ecclesia non moꝛitur. ¶ Preterea nos videmus ꝙ hereditas est domina: modo si dominium est penes vniuersitatem. vt in ver. hereditas. de acquiren. re. domi. multoforꝛtius ecclesia videtur habere: licet collegium vacet vel rectoꝛ ecclesie decesserit. ¶ Tertio queritur quid de possessione vtrum illa bona vacent quantum ad possessionem. Glo. intelligit hic ꝙ sic. sed quidam archiepiscopus nomine Moyses dixit contrarium: licꝫ rectoꝛ ecclesie sancte lucie decesserit. ipa tamen ecclesia sua bona possidet nec est possessio vacans. & intelligebat ipse ꝙ ecclesia possideret. i. ꝙ parietes ecclesie possiderent. & sic assumebat ecclesiam ꝓ loco parietibus circundatoꝛ: sed in hoc iste fuit grossi capitis: quia ipossibile est ꝙ res inanimata possideat. posset tñ dici ꝙ ipsa intellectualis ecclesia non dico materialis possideat saltē ficticiez interpꝛetatiue: hꝫ nōvere. ꝓpterea nouus rectoꝛ & si inuenit possessionē ecclesie ab alio occupatā potest ipsum sua autoꝛitate expellere: qꝛ ecclesia non

a ¶ Possedisse facit qō hī p d. bar. soꝛ. i cō sil. clxvj. ici. in cā cōtaꝛ. ff. q̄nta ꝓclu. et ff. pe. i. ij. pte.

b ¶ Et ꝑscribere. adō. d. bar to. soꝛ. in ꝓsil. clxxxvij. icip. in ꝓtroversia ff. ꝑterea. vltra famā. ibi: an vniuersitas. in. iij. pte vbi qñ q̄rit: an vniuersitas seu ppls ꝑscripserit. nñq̄ prescriptio incipit: donec aliq̄s ex his q̄ habent scientiā rei aliene viuit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

perdit possessionē.z expellens eum sicut habens ciuilem possessionem z expellit clandestinū possessorē.vt.ī.de acqui.pos.l.clā possidere.§.fi.cū.l.seq.z hoc tenet Jnn.in.c.olim.de resti.spol. z de cau.pos.c.cū super.per Jnno.qō tene menti. ¶Jn glo.ñ. ibi.l.grege.vide qō ibi no.per Dy. ¶Jn ea.ibi.§.scevola.sed certe nō est bonum arguere de hereditate ad ecclīam: q; ecclīa est in aiam viuentē qō non est hereditas.hoc dicit quedaz glo. decreti q; ecclesia non pōt mori.ergo semper viuit. ¶Jn ea.in fi.adde qō no.Archid.xj.q.j.c.expedit.facit iste finis glo.pro quodam dicto Jnno.q; dicit q; qñ conuenitur prelatus eccleſie nō dicit̄ ppie cōueniri prelatus:sed ecclesia,ita no.Jnn.extra de rescript.c.significauit.in fi.Bal.

¶Additio Bal.

Constituí. Vide de diui.re.ad ci.perti.l. ſi.per Ja.de are.etiā ad certū articulum z in iudicijs summarijs constitui potest actor.Sed quid si est pnunciatum contra syndicū an tenetur ad expensas ipse vel dñs.dic aut succubuit super facto principali:tunc dñs.an super peuratorio:z ñe an obiectio ex quo succubuit respicit dñm z tenet̄ dñs.aut peuratorem z tenetur peurator.arg.ī.locati.si merces.§.culpe.Si añt peurator substituit alium z pnunciatur contra substitutū super ipso mādato z subiectione.dic q; peurator qui substituit tenetur ad expensas litis.z marime qñ lit. contest.vt dñs litis substituit.q; tunc ppio nomine substituit.z vt dñs. Jta intelligo Jnno.in.c.ī.extra vt lit.non cōtest. Sed quid si minor ps constituit syndicum.non valet constitutio.vtrum tenebitur cōstituens.dic q; sic.vt.l.j.§.j.ff.de magi.cōue.etiam vide Jnno. extra de arbi.per tuas. ¶Jn glo.maxime,nā hec causa ibi.i testamento.z adulter.vt.C.eo.Eum habiturū. Cū dubium sit de mandato.Et no.ex.§.isto q; peurator presentis.Idem dico in cōiuncta persona non potest admitti cum cautione de rato cuz statim possit cōstare de voluntate.hoc verbum fuit Pe.vt ipse no.ī.e.si peurator.in cōmento illius.l.Jtē no.q; minor facit peuratorem in iudicio.qō intellige qñ pōt esse in iudicio. vt.ī.q̄ pe.tut.vel cura.l.ij.Cy.fm Guil.Vide circa hoc consiliū Jnn, de resti.spol.ex parte,

¶De negocijs gestis.

1 ¶Patientia habet vim mandati.
2 Patientia cōiuncta cum presentia plus operatur q̄ cōiuncta cum absentia.

Decedictum. Cōmēdat edictū quinq; principales vtilitates ei⁹ assignans seu demōstrās. ¶Jn ter.ibi:rerū possessionē ex primo decreto. ¶Jn ter.ibi:distractionem.s.connēctionalem. ¶Nota indefensum multa pati posse q̄ non patitur si defendit̄ indefensus patitur primum decretum.Jtē patit̄ scōm. Jtē patitur q; eius pignora distrahunt̄:in penam incidit.Jtē iniuriam pati pōt.vt ergo absentes talia non patiantur detrimenta expedit negocia eorū administrari per presentes. z hoc intendit hec.l. ¶Quero nunquid actio negociorum gestorum oriat̄ tm inter absentes.videt̄ q; sic.in vbo absentiū. Jn cōtrarium q; etiā si gerant̄ negocia pñtiuz habeat locuz actio negociorum gestorum[a].vt.C.eo.l.curatoris.Solu.dicit glo.q; ista actio habet locū tā inter pñtes q̄ inter absentes.dūmodo presentia non inducat tacitū mandatū dñi. Exemplū in curatore gerente negocia adulti.Jtē in gerente negocia maioris ignorantis:q; si sciret tacite videret mandare: z habet locum actio nego.gesto.vt ī.manda.l.qui patit̄.z.ī.de reg.iur.l.semp q̄ non phibet. ¶† Hoc facit p quodā dicto Jnno.q; patiētia habet vim mādati si aliqs agit tanq̄ peurator meus. z ego scio z nō phibeo videor mādare.ita dicit Jnn.extra de rescrip.c. ex pte decani.nō tamē est per oia idē si aliquis defendit me absentē.et ego scio z nō phibeo:q; tūc patientia mea nō equiparat̄ mandato quo ad oia.z ideo in executione sententie nō seruat̄ idem ordo qui seruaret̄ si haberet verū mandatū.sed seruat̄ ordo traditus in aut̄.qua in puincia.C.vbi de cri.agi opor.vbi ponit̄ ille casus qui non est alibi.si quis autem defenderet presentez: tunc patientia habet vim mandati per oia. z ita intelligitur.l. qui patitur.z ex his conclude quid operet̄ patientia inter presentes.z quid inter absentes.z q̄d ex parte actoris.z q̄d ex parte defensoris.z q̄d in iudicijs.z q̄d in negocijs. ¶† Apparet ergo q; plus operatur patientia coniuncta cū presentia q̄ patiētia coniuncta cū absentia. ¶Scōo quero ex quo titulo primū z scōm decretum interponatur,seu ex quo edicto pretoris, dicunt quidam q; primus decretum interponitur ex edicto quod est.ī.ex quib.cau.in pos.eat.sed secundum decretum interponitur ex edicto quod est.ī.de bo.aut.iudi.glo.dicit melius q; taz primū q; secundū decretū venditionis interponit̄ ex illo titulo quib.ex cau.in pos.ea.z ex auctoritate edicti ibi positi. Quod? autē tenendus ponitur in illo titulo.de bo.auto.iudi.pos.vnde per primum titulū dat̄ iudici potestas z auctoritas circa interpositionem decreti.per scōm titulū datur forma z ordo hoc faciēdi.z adde quod habes in.l.post q̄.§.imperator.vt le.no.ca. Concludo q; nec ad primum nec ad secundum decretuz potest peruenire nisi quatenus.l.patitur.nō enim posset iudex pignꝰ constituere in re ex primo decreto.z dñiuz transferre ex secūdo nisi z quatenus habet potestatem per.l. vt.ī.de reg.iur.l.id qō nostrum. Deinde vos videtis hic q; absentes incidunt in penas patiuntur conuentionales venditiones nisi amicus intercedat z offerat p absente. Apparet ergo q; ius offerendi nō est personale:sed reale.q; potest offerri a quolibet amico. vt.ī.de solu.l.qui decem.§.j.C.de capt.l.cum postliminij.z quod no.C. de solu.l.obsignatio. ¶Deinde quero quid vult dicere littera in fi.ibi.vel iniuria ꝛc. Respondet glo.q; loqui potest de iniuria pnunciationis. Jtez potest loqui de iniuria prescriptionis Ex hoc secūdo dicto no.q; licet quis non habeat mandatuz tū potest interrūpere prescriptionem. Aduerte istud est verum de naturali interruptione:puta si amicus expellat prescribentem de possessione.vt.ī.de vsucap.l.naturaliter.sed de ciuili interruptione est dubium.q; non habens mandatum non potest alieno iure gerere.vt.ī.cod.l.si pupilli.§.pe.z falsus ꝓcurator non interrumpit prescriptionem.vt.C.de peur.l.licet.arg.C. ne de statu defunc.l.si pater. Respondet glo.q; non interrūpet prescriptionem per se:sed per procuratorem quem petet dari bonis.vt in.l.ab hostibus.in prin.ī.quib.ex cau.maio. Breuiter dici potest q; hic loquitur non in simplici amico: sed in amico qui est coniuncta persona que potest experiri sine mandato.vt ſ.de procura.l.sed z hc.in princip. Vel dic vt ibi per Guil.et adde quod not.ī.e.l.at qui natura.§.cum me absente.z ibi etiā dicam de hoc.Bal.

a ¶Actio nego.gest. Cui vo cōpetat ꝟ actio? z qñ? ex qb⁹?.vide do. Bar.sozi.in ꝟñ.xxvj. icip. ex his q̄ in facto. vsi.j. qz. ꝓtorū.ī.j.pte 1

1 ¶Obligans se sine mādato statim agere pōt vt deobligek.

Siquis. Actio negociorum gestorum nascitur reciproce.z sicut gestor tenetur reddere rationem dño:ita dñs tenetur gestori ad rationabile interesse. Tu tamen scire debes q; actio que datur dño dicitur actio directa que datur gestori dicitur contraria.z quare sit distinctio talis introducta.z vnde.l.no.ī.de act.z obli.l.cōsensu.z per Dy.in arbore actionum.in fi. ¶Jn ter.ibi.rationē reddere. Mo.hic formam libelli super ista ratione fm Bart.hoc em̄ petitur vt ratio reddatur z reliqua. ¶† Mo.q; ille qui obligat se sine mandato statim agere potest vt deobligetur.secus in eo qui obligat se cum mandato:quia non potest statim agere.vt.ī.mandati.l.lucius. ¶Sed quero que est ratio differentie. Respondet glo.notabiliter:q; quando intercessit mandatum.istud mandatum fingitur habere duas partes.s.soluendi z pmittendi.merito ante solutionem non potest agi.q; ante mandatum non est impletū z ad implendum videtur se artasse.argu.ī.de condi. indebi.l.indebitam.z.ī.de vsufruc.earum rerum.l.tribus. Aduerte ex hoc habes q; fideiussor qui diu stetit in obligatione agit potiꝰ ex dispensatione legis q̄ agat ex natura contractus. vbi autem quis obligat se sine mandato.tunc non potest dici q; se artauerit ad duo:sed solum gessit officium promittendi.z in ipsa pmissione suum officium consummauit. merito statim agit.ista sunt verba glo.hic et verba Guil.in.l.sed videamus.ī.eo.sed glosa que est in.l. sed videamus. videtur equiparare fideiubentem cum mandato:z fideiubentem sine mandato.vterq; videtur suscepisse officium soluendi: quod est consecutiuum officio promittendi.z ideo nisi finito officio non debet posse experiri nisi in casibus exceptis.ad hoc facit quod not.ſ.de procura.l. qui proprio.§.fina.in fine glo.z illud credo verum in fideiussore siue sit fideiussor cum mandato:siue sine. In promissore vero qui obligat se pro non obligato.vt.ī.de dolo.l.eleganter.§.seruus pactionis.forte est vera dicta distinctio. z facit.ī. mandati.l.si mandato meo.in princip.z.§.j.et quod nota.per Cy. C.mandati.l.si pro ea.in vltima questione. Adde quod nota.per Cy. in simili.C.familie herciscunde.l.certum. Vtrum distinctio supradicta habeat locum in obligatis per instrumenta guarentigiata.Bald.

1 ¶Masculinum concipit femininum.
2 Plurale in singularitates resoluitur.

Ait pretor. Hic ponuntur duo capita edicti. Primo quando geruntur negocia viuentis. Secundo quando geruntur negocia hereditaria,

Universidad de Deusto

reditaria. ¶ In textu ibi. fuerit. i. dicere negocia hereditaria.
a ¶ Vide no. in. §. hec verba. q masculinū cōcipit femininū[a]. h. d.
1 vt no. ff. de verb. sig. l. j. ¶. j. de reg. iur. l. j. vbi vide. ¶ † Secūdo
2 no. inuerdo negocia. q plurale resoluit in singularitates[b]. hoc
b verum nisi qñ requirit cōcursus pluriū ad vnū finalē effectū: qz tunc illa pluralitas ad singularitatem reduci nō potest. vt. j. de testi. l. vbi numerus. C. de impube. ¶ alijs substi. l. q̄uis. ¶. l. hereditatem. quomō autē hoc cognoscamus. vtrū requirat̄ ocursus copulatorū. vel nō requirat̄ subtiliter declarauit do. Ja. in qōne quā disputauit de legato facto mercatoribus ¶ artificib⁹ artis lane. ¶ facit. j. de sun. instruc. l. j. de leg. j. l. titie textores. et j. de heredi. instit. l. lucius. ¶ adde qō no. j. de peti. here. l. diuus. §. fi. ¶ Tertio no. in ver. alterius. de natura genitiui significātis personam q significat masculum ¶ feminam. ¶ facit ad statutum: quod dic si quis dederit dānum in re alterius qō intelligitur siue masculi siue femine. vt hic. Bal.

1 Pupillus ratione locupletationis tenetur naturaliter ¶ ciuiliter.

2 Minori succurrit̄ post verā solutionē debiti naturalis.

3 Verbum obligationis simpliciter platum intelligitur de sola naturali.

4 Guarentigie preceptū nullū habet fundamentum.

Pupillus. Ex negocio gesto pupillus obligatur naturaliter et ciuiliter in q̄tum locupletior factus est: sed ratione culpe non obligatur nisi naturaliter tm̄: et qua tū naturali patit̄ cōpensationis obiectū. h. d. ¶ In text. ibi. agendo autē si pupillus. ¶ In text. ibi. eius qō gessit. ſ. per
1 culpā. vnde orta est naturalis obligatio tm̄. ¶ No. pupillū ratione locupletationis naturaliter ¶ ciuiliter teneri ¶ actionem pati. ¶ idem intelligendū est ratione doli. vt. j. depos. l. j. §. an i pupillus. sed rōne culpe pupillus obligat̄ naturaliter tm̄. ¶ ide non actionē: sed exceptionē cōpensationis patit̄. ¶ hoc intēdit iste. §. concludo q q̄cūq; actio negocioꝝ gestoꝝ intentat̄ ob reli qua que sunt apud pupillū. ¶ tunc bene intentat̄. q̄cq; ob dolū pupilli ¶ idē. q̄cq; ob culpam pupilli. ¶ tunc non recte intentat̄ exceptio. ¶ Secdo not. q ex sola naturali opponitur cōpensa-
2 tio minori sicut maiori. ¶ † Sed cōtra hoc oppo. q: succurrit̄ minori etiam post verā solutionē debiti naturalis. vt. j. de cond. indebi. l. interdū. C. si aduersus. fol. l. indebitū. ergo pari ratione debet sibi succurri cōtra cōpensationē: q: cōpensatio est imaginaria solutio. vt. j. q̄ po. in pig. ha. l. si debitor. rñdet glo. q aut nos loquimur ipso iure: ¶ tunc patit̄ cōpensationem. vt hic. aut ipso iure beneficiū restitutionis in integrū. ¶ tunc patit̄ effectualiter opensationē: ¶ ita intelligit̄ l. interdū. ¶ Ex hoc no. cōtra naturalem obligationem minorē in integrū restitui. Contrariā glo. habuistis in. l. minor. xxv. an. ff. de pcur. ¶ no. j. de fideiuſ. l. marcellus. Sol. cōcordando glo. Glo. dicit q interdū naturalis obligatio trahit secū suum effectū executiuum per cōpensationē vel solutionem. ¶ tunc minor restituit̄. ¶ intelligitur glo. nostra. ¶. l. interdum. Interdum naturalis obligatio stat in suis finibus nec grauat minorē: tunc q: nō interesset minoris restitui. q: nō grauat̄ nō habet in integrū restitutionē cū sit ipso iure tutus aduersus oēm inquietationē. ¶ ita loquit̄ glo. que est in dicta. l. minor. Apparet ex predictis q vbi est sola naturalis obligatio minor restituit̄ magis contra ipam executionem obligationis q̄ cōtra ipam substantiam obligationis naturalis. ¶ ideo cessante executione cessat restitutio in integrum. qō est subtile ¶ vtile dictū. Potestis etiam respōdere ad. l. interdū. q hec cōpensatio opponebat̄ minori ex eadē causa ex qua agebat. ex alia vo causa nō pateret̄ exceptionē opensationis. arg. l. interdū. quasi ipsa naturalis obligatio solo beneficio etatis sit elisa. qō nō placet. ¶ iō tene opi. glo. ¶ †
3 Illud no. q verbū obligationis simplr platum intelligit̄ de sola naturali: sed de ciuili obligatione. vt. j. de solu. l. si is cui. §. flauius. ¶ de efficaci obligatione. vt. j. de libe. cau. l. vel obligatur. Et idē si plerat̄ simplr verbū debiti. vt. d. §. flauius. ¶ qō no. j. de cōdi. ¶ demon. l. quibus diebus. §. dñs. ¶ Et p hoc dico ad q. statuti. dictat statutū q instām debiti guarentigiatuz vel instrumentū obligationis guarentigiatum mandetur executioni sicut sentētia. Modo quoddā instām guarentigiatū continet nudū pactū. queritur nunq̄d mereat̄ executionē. ¶ videt̄ q fic. q: executio est priuilegiū instrumēti nō obligationis. vnde q: apparet instrumentū solennizatū p preceptū guarentigie meri to debet executionē mereri. arg. eoꝝ que no. Ly. in. l. vna. de cōfes. ¶. C. fami. her. l. certum. Contrarium est verum: q: ex quo in statuto sit mentio obligationis vel debiti. statutuz non loquit̄ de debito naturali tm̄. vt dicto. §. flauius. ¶ multominus loquitur de eo qō est naturaliter ¶ ciuiliter indebitum: puta q: otractus fuit simulatus. vt. C. plus valere qō agitur. l. emptione. et arg. in. l. iiij. §. si ab ignoto. de manumiſ. Si autē statutū nō fa-
cit mentionem detenti vel obligationis: sed facit mentionē solius instri: tūc forte naturalis obligatio redacta in instām meretur executionē sicut nos dicim⁹ q naturalis redacta in ostitutam pecuniā oz executioni mādari. vt insti. de act. §. de cōstituta. cū si. si autez nulla subest obligatio: vt q: est psona q̄ nullo modo potuit se obligare. tunc deficit ciuilis ¶ naturalis ratio
4 exequēdi. ¶ † Itē ¶ preceptū guarentigie nullū hz fundamentum. ¶ propterea nō meret̄ executionē: q: vbi nulla est obligatio: ibi nullū est preceptū. qō est accessoriū obligationis. ar. ne vis fiat ei. l. j. §. hec verba. ¶. j. de fideicō. liber. l. cum vero. §. subuētum. cū sūbus. que verba bene no. Bal.

Et si furiosi. Gerens negocia furiosi tenet̄ actione neg. gest. siue gerat sine vllo mandato: siue gerat tanq̄ curator. ¶ In glo. sua. ibi: extra id qō agit̄. et ita est hic. ¶ sic no. naturalē obligationē oriri posse sine vllo cōsensu in quasi ctractib⁹. sec⁹ in veris ctibus. ¶ hoc dicit hic gl. qō ergo dicūt sapiētes q naturalis obligatio hz oriri ex mēte ¶ osensu oz intelligi de naturali q̄ orit̄ ex vero cōtractu. sec⁹ in ea q̄ potius orit̄ ex. l. prudentia. q̄ facto hois. vt. j. de reg. iur. l. cū amplius. §. is natura debet.

1 Actio negociorum gestorum p negocio hereditario gesto non competit.

2 Ciuis ¶ popularis qualiter differunt.

Hec verba. Gerens negocia hereditaria actione negociorum gestorum tenet̄ ex secundo capite edicti: q: primū caput edicti ad talia negocia non extende a
1 batur. h. d. ¶ † Opp. q p negocio hereditario gesto non cōpetit actio neg. gesto. sed feneratitia. vt. j. de relig. l. at si q̄s. §. labeo. Sol. dicit glo. ibi loquitur in quodā actu qui nō potest cadere in mentem naturaliter vel potentialiter. Actio ꝺo neg. gest. habet locū p negocio quod potest cadere in mentē actualiter vel potētialiter. dic vt in glo. que est clara ¶ bona. Vel potes dicere extra glo. q interdum gestio respicit administrationem patrimonij tunc habet locum actio neg. gest. vt hic. interdum respicit quendam actum pium qui ꝓprie nō est in administratione bonorū. tunc habet locū actio feneratitia. ¶ facit in ratione sui. j. de annu. leg. l. quibus. §. mutius. ¶. §. pomponius. Sed opp. ¶ videt̄ q sufficit primum caput edicti. q: negocium hereditariū fictione iuris ōz negociuz heredis viuentis. qō fic pbo. q: q̄cūq; adeat̄ hereditas retro fingit̄ oñs ¶ heres. aliōquin testator decessisset p parte testatus: ¶ p parte intestatus: qō est ipossibile: q: causa testati vel intestati est indiuisibilis re ¶ tpe. vt. j. de mili. testa. l. miles ita heredē. §. ¶ q: diximus. ꝓbatur aperte. j. de stipu. seruo. l. si ex re. §. fi. Dicit glo. concedo q b
ista sunt negocia heredis viuentis. tm̄ verba. l. intelligunt̄ plata. in casu vo de quo predicat̄ vera existentia terminoꝝ. nō aūt in casu ficto seu qui reputat̄ idē casus per fictionē quā mirabilem glo. doctor me⁹. ¶ alij doctores notabiliter allegant. q vba statuti simpliciter plata sup aliquo casu vel super aliqua qualitate vel sup aliqua psona intelligunt̄ plata sup vo casu sup vera qualitate. ¶ sup vera persona. codē mō si pserant̄ sup oño intelligunt̄ plata super vero oño non ficto. Cū si statutū dicit q quis dederit dānum in re alterius nō intelligit̄ in re que est alterius per fictionem: sed de re que est alterius per veritatē. ¶ facit. j. ad. l. aquil. l. huic. ¶. j. de relig. l. ij. §. in locum. ¶ Itē si statutum dicit si q̄s offenderit ciuem intelligit̄ loqui de vero ¶ naturali ciue. nō de eo qui ad ciuilitatē receptus est per priuilegiuz sicut sunt iudei in ciuitate ista. nisi in eoꝝ priuilegio exprimerc tur q oia statuta loquentia de ciuibus vendicarent sibi locum in personis iudeorum. arg. j. ad. l. falc. l. j. §. lex falcidia. d. Bar. in hoc sentit cōtrarium: q: ipse dicit q vera ciuilitas ita potest induci per statutū sicut per originem. cū ciuilitas habeat sub se plures species. ¶ ois species vera sit vna species. vt. C. de incol. l. ciues. vnde non est verū q isti sint ciues ficti. imo sunt veri ci-
c ues[c]. q: quoties. l. potest aliq̄d introducere per veritatem intelligitur introducere vere non ficte. fm Bart. qui ita not. j. de vsuca. l. si is qui p emptore. Preterea posito q isti essent ficti ciues priuilegium vel reformationes eoꝝ recipiunt interpretationem passiuam. vt. ll. que de ciuibus loquuntur porrigunt̄ ad eos tam ad fauorem q̄ ad odiuz. vt dicto. §. l. falcidia. quod credo verius: ¶ sit argu. ꝺ de his qui venia etatis impetra. l. fi.
2 ¶ † Hic quero vtrum aliud sit dicere ciuis. aliud sit dicere popularis. ¶ dico q habes ter. q etiam forenses dicunt̄ populares. in auc. de questore. post princ. in illo verbo hec ciuitas populosa ꝛc. Unde subverbo popularium. comprehenduntur forenses et incole. nisi ex verbis vel ex mente appareat contrarium.

Sed quid si. Quod iuris est de principali est ¶ de fructibus et accessorijs. ¶ In textu ibi. ¶ si his verbis. que cuiusq; cuz is mozitur fuerunt. ¶ facit. j.

a ¶ Femininū adde eūdem bal. in. l. i multis de sta. ho. ¶ qō ibi dixi i apost. ¶ fran. are. in. l. coheredi. §. cuz filie. in. ij. col. ꝺ vulg. ¶ pup.

b ¶ Singularitates. adde feli. in. c. oēs. j. dist. ¶ quod ibi dixi i apostil.

c ¶ Veri ciues vō tu. d. alc. de imol. in. l. adoptiuū. §. patronū. de i ius vo. in. l. si marit⁹. §. j. de adul. ¶ in ꝺsi. suo icip. ciuitatis cameri ni. ¶ Ludo. in sing. ꝛ. ciuis. ꝛ. quidam est effect⁹ ciuis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de pigno.l.j.§.cum predium. ¶ Nota q statutum in principali porrigitur ad accessorium.z dicit glo.q hoc est ex interpretatione:quam glo.perpetuo not.per hoc dicto qđ liez quis petierit se mitti in possessionem bonorum que fuerunt defuncti tempore mortis implorando beneficiū.l.edic.de edic.diui adri.tollen.tamē ille est mittendus in possess.fructuū post mortē defun. licet isti fructus nunq̄ fuerint ppie defuncti.z ad hoc istū text. bene not. ¶ Item not.q p adiecto z specificato habetur illud qđ per legis interpretationem colligit:ita habes text. hic cum glo.nō ob.§.proximo.vbi differt interpretatio a veritate: quia illud est verum quādo cadit inter ea que sunt eque paria z principalia, secus quādo cadit inter principale z accessoriū: vt hic, z no.hoc verbū:quia facit ad nota.in.§.detecisse. Baldus.

Hec actio. Actio negociorū gestorum radicem assumit ex ipso negocio gesto.z hoc est verum ipius originale fundamentū.z est transitoria in heredem.z hūc ter.multum ponderat Jac.but.qui dicit per istum ter.q nunq̄ est reperire q actio negociorū gestorū oriatur.quin oriatur ex ipo negocio gesto:z inheret huic litere. Sed bene est reperire qđ interdum oritur ex ipa gestione sola.interduz ex ipa gestione alio cooperante: puta ratihabitiōe nō q ratihabitio sit principium causę:sed principiū temporis. Principiū enim causę z fundamentum est ipa gestio,fm Jaco.vnde reprobat glo.ponē tem actio.nego.gesto.oriri ex ipa ratihabitione.z est ipa veritas:z est subtile dictū.vnde ratihabitio nō parit:sed parere facit sicut in exemplo naturali si mulier pregnans non possit parere nisi ope medici. Nam medico opem dante parit mulier.et ita ratihabitione opem dante parit ipa gestio que primo non poterat parere:vnde.l.dicit q ratihabitio conciliat. non autē dicit q pariat.j.c.l.si pupilli.§.idem ait.

a ¶ Appellari adde iel.in.c. qđ ad consultationē.i col. viij.post pric. in v.a pnunciatione.cum seq.de re iud,

Si executor. Executor tenetur ratione doli in ere quēdo cōmissi.hoc dicit notabilis.§. ¶ Not.q executor tenetur de dolo cōmisso in officio suo.z ponitur cōtra eū actio neg.gest. ¶ Sed otra hoc op.z videtur q cōtra eum nō ꝓponatur actio neg.gest.sed de dolo.vnde videtur obstare.j.de cuic.l.si pignora.illud otrariū soluitur plurib⁹ modis.primo q hec.l.intelligit fm illam vt detur actio de dolo.Secūda solutio est q eū hic dicit q detur actio.z nō dicitur que intelligit de actione de qua tractat rubrica sub qua.§. sitnaē.vt no.in.l.fi.in prin.de cōdi.inde. Tertia sol.est q illa.l. intelligaē fm istam.l.Et ad intellectū hui⁹.l.illa trahit: videlz q detur actio de dolo.j.de neg.gest.ppter dolū.illa solutio nō placet:q non cōgruit littere.z ideo glo.solvit tertio modo notabiliter q aut executor directus in fauorem alterius cōmittit dolum contra euz pro quo erat datus executor:tunc tenet vtili neg.gest,vt hic.aut cōmittit dolum contra aduersarium, tunc tenetur actione de dolo.z ita loquitur,l. contraria. Ex predictis no.q mandatum iudicis non representat mandatū partis:q si representaret mandatū partis.executor teneret actione mandati cuz habeat mandatū a iudice:qđ est falsum.ad hoc bene no.hūc ter. ¶ Secōo no.q isti executores z exactores nō tenent nisi de dolor lata culpa.facit.j.si menet.fal.mo.di.l.j.§.j. Judex etiā ex officio punit executores qui in officio delinquūt vt.C.de spor.l.ij.z no.j.de custo.reo.l.diuus.non tamen dicitur delinquere executor qui ad vnguē mādatū exequitur. vt extra de appel.c.nouit. ¶ Item no.ex predictis q quando executor
a excedit modum non solum potest appellari[a].vt.C.quoruz app. non recī.l.ab executore.sed etiā ipse executor facit litem suā.vt l.si pignora. et nomine executoris cōprehenduntur collatores principis.vt.C.de exact.tribu.l.missi opinatores .li.x. ¶ Extra querit hic.G.deputatus est per iudicem quidam executor ad vendendum z precium recipiendum.iste vendidit z precium percepit:sed in vtilitatem suam conuertit. nunquid emptor fit liberatus.z arguit ipse q non.per.l.a diuo pio.§.si super reb⁹. de re iudi.z de reb.eo.l.magis puto.§.ne tamen.contrariuz tene per hunc text.quia ipse executor tenetur. emptor autem ei legitime soluit parendo mandato iudicis.arg.j.de solu.l.si stipulans.§.si lancem.

Interdum. Accedens ad gerendum negocia: alias peritura tenet de dolo tm̄.h.d.supple.z de lata culpa.vt.l.q nerua.fm glo.z bene. ¶ In ter.ibi.versari.i.purgari. ¶ No.in hoc.§.q in actione nego.gest. interduz venit dolus tm̄ z lata culpa.glo.notabiliter hic dicit q regula est q in actione negociorū gestorū regulariter venit dolus lata culpa z leuis.vt.C.eo.l.tutor.sed regula fallit qñq̄ pro gestore vt veniat dolus z lata culpa tm̄.vt hic.qñq̄ p dño negociorum gestorum vt veniat leuissima culpa valet.j.eo.l.si pupilli.§.nūc videam⁹.qñq̄ plus vt veniat casus fortuit⁹.vt.j.l.negocia.ista sunt verba glo.habes ergo z tene menti q venit in actione negociorum gestorum.

Hac actione. Tam ex voluntaria q̄ ex necessaria gestione oritur actio nego.gestorū: siue necessitas imineat in rei veritate siue ex opinione gestoris h.d. ¶ No.qđ diri in summario. ¶ Querit hic glo.vtruz ille qui putat se tutorē z non est gerendo teneat actione negocio. gesto.dicūt quidā q sic.per.l.C.qui dari tut.pos.l.armate. glo. dicit cōtra.q iste tenet actione ptutele.z sicut vera actio tutele excludit actionē negociorū gestorū. ita actio ptutele que est fauorabilior z magis priuilegiata q̄ mera actio negociorū gestorum. Preterea actio ptutele est actio specialis.actio nego. gesto.est actio generalis.ergo species derogat generi.i,natiuitas specialis actionis excludit natiuitatē actionis gñalis.ar. j.si mēsor fal.mo.di.l.j.§.j. Non ob.l.armate.q ibi cessat actio ptutele.vnde vt de ista actione intelligas considerandū est q interdum est verus executor habitus non tñi actu:puta q: eget cōfirmatione tunc si gerit tanq̄ tutor tenet actione protutele. Interdū non est tutor habitu nec actu.tñi pōt esse tutor. z tunc idem.vt.j.de eo q̄ p tuto.l.j.z.l.quero. Interduz q̄s non est tutor actualiter z potentialiter.z tunc aut est defectus persone ex parte gerentis.aut ex parte dñi negociorum gestorū.Si ex pte gerentis non nascitur actio ptutele.vt dicta.l.armate. si autez ex parte dñi neg.gest.dicūt quidā q nascitur actio ptutele. de hoc tangit in.l.j.C.de testa.l.tutelis. Similis distinctio de inhabilitate persone gestoris z dñi.j.eo.l.pōponius.de neg.gest. Alij dicunt q siue sit defectus ex parte dñi: nō habet actio ptutele locum:q: vbi non potest cadere actio tutele ppter iuris impossibilitatem.ibi nō potest cadere actio verisimilis.i.actio ptutele. Naz qñ aliquid excludit:z omne eius simile videt excludi.sed hoc nō psequor plus hic.z vnuz scias q de illa actione ptutele non est tractandum nisi vbi quis se putat tutorem. secus autem vbi quis se putat curatorem: q: tunc habet locum actio neg.gesto.vt hic. Bal.

Apud marcellum. Actio negociorum gest. z mandati possunt simul concurrere sumendo originem in personis diuersorum. hoc dicit. ¶ In ter.ibi.vti possim.neg.gest.contra dñm:z mādato cōtra mandantem. ¶ No.in contractibus mandantē teneri etiā si quis erat alis facturus. ¶ Querit hic glo.quidam si nō erat quis alis facturus.vtrum teneatur dñs actione nego.gesto,dicit Jo.q non.q: non est gestum eius contemplatione. Azo dixit q sic.q: erat nego.suum re ipsa z non minus operatur veritas q̄ cōtemplatio.z hec opi.est verior:.z pbatur in.l.item si cū putaui.j.eo. Bal.

1 ¶ Fideiussor sine mandato habet actionē nego.gestorum.
2 Donatio tacita sine nūcio inter absentes celebratur.

Quemadmodum. Sicut superius concurrit actio nego. gestorum. z mandati.ita hic cōcurrit actio nego.gesto.cū verboz obligatione.h.d.Actio nego.gesto.z ex stipulatione possunt concurrere in personis diuersorum.z qui fideiubet sine mādato potest petere se liberari nisi fideiusserit animo donandi.h.d.cū.l.seq. no.in.§.quēadmodū.quez posse fideiubere pro absente z ignorante. ¶ Item not.fideiussorem accedere quasi contractui sicut
1 vero cōtractui. ¶ † Secūdo no.q fideiussor sine mandato habet actionez nego.gesto.in oibus casibus in quibus fideiussor cum mādato habet actionē mandati.z hoc cū vtiliter fideiussit secus si inutiliter.Exemplū.j de fideiuss.l.grece.§.a fideiussore vñ superuacuus fideiussor cum mandato agit.vt ibi.sine mādato non agit.vt in hac glo.quā tene menti.intelligas q nō agit vi fideiussionis.sed bene posset agere vi solutionis: q: soluēdo gerit negocium dñi ipso gestu.vt no.j.eo.l.si pupilli.§.penulti.
2 ¶ † Tertio z vltimo not.tacitam donationem inter absentes
b celebrari[b] sine nuncio vel epistola.secus in donatione expressa facit.C.de pac.l.ij.z qđ no.C.de sacrosan.eccle.l.illud. ¶ Vbi vide glo.z in glo.que incipit.q: ibi. Nūd.sic Bart.de cug. dicit q etiam anteq̄ diu stet in obligatione pōt agere vt libetur.arg.j.eo.l.si quis mandato.z sic actio neg.gest.cōpetit vbi non cōpeteret mandati. Et ratio differentie est q ille qui suscepit mandatum fideiubendi videtur suscepisse mandatum soluēdi.vnde anteq̄ soluat non implcuit mandatum: sed ille qui fideiussit sine mandato statim impleuit officium. et ideo statim agit vt not.in.l.ij.in fi.ff.eo.fm Bart.tu dic vt ibi dixi:nam teneo hanc glo. quia licet quis sine mandato fideiusserit.tamen videtur in se tacite suscepisse officium soluendi. quod est connexum promissioni.et inde habet necessariam consequentiam. argumentum.j.de mino.l.iij.§.scio. et institu. de obligatio. in princip. Bal.

Item si. Error mandati non impedit actionez nego.gest. Item qui labitur in persona dñi habet actionem nego.gesto,contra verum dñm non contra

Universidad de Deusto

nō cōtra putatiuum.h.d. In hac.l.apparet errorem quasi ꝓtractum nō impedire. ¶ Nō.q̄ ly in veris cōtractibus vbi ꝓtrahentes nō consentiunt in eadē specie cōtractus non valet contractus.vt.ĵ.si cer.peta.l.si eo.tamen secus in quasi cōtractib⁹. vt hic in.ĵ.rū. ¶ Secūdo no.q̄ in actione que oritur ex prouidentia legis:sicut est vbicunq; extra id qđ agit nascit actio pl⁹ veritas q̄ opi.ponderat.z hoc in actibus licitis.sed in illicitis siquidem veritas excludit maleficiū ponderabit veritas.vt.l. fi.de crimi.expil.heredi.de furt.l.inter oēs.§.recte. Si vō opi. ꝓbabilis excludit maleficiū:tunc plus ponderat opi.vt in dicto.§.recte.si aūt nō excludit maleficiū:sed attenuat vel restringit seu artat.dic vt ĵ.de iniur.l.eū ḉ nocentē.§.si nupta.z.§.fi. C.ad.l.iul.de vi.l.qui multa facinora.fm Ly.Bal.

Si pupilli. Actione negotiorum gestoꝝ tenetur ille ad quem pertinet negociū cura z sollicitudine.z etiā dns negotioꝝ h.d. ¶ In ter.ibi:te.l.insolidū. ¶ Nō.q̄ in negocio qđ est alterius cura z sollicitudine.i.rōne officij:ita demum tenetur actione nego.gesto.si sua contēplatione geratur fm Bar. ¶ Scōo no.ex vna gestione minori oriri plures quasi cōtractus z plures obligationes diuerse qualitatis. vnde actio q̄ oritur hic cōtra tutorem est solidi persecutoria. ſz actio q̄ oritur contra pupillū nō est persecutoria solidi: sed eⁱ tm̄ q̄ illa gestio pupillo accrescit.z sic no.eundem actum ad diuersas personas relatū assumere diuersas qualitates z parere diuersos effectus. ¶ Oppo.q̄ pupillus teneatur insolidū.vt ĵ.eo.l.sed an vltro.§.ĵ. Solu.distingue.vt in glo.que est magistra quā audi in voce ex qua no.q̄ in negocijs necessarijs confiderat principiū.in vtilib⁹ cōsiderat finis. in voluntarijs nō cōsideratur principiū nec finis. ¶ Ibi pupillus vel similis ꝑsona est dns negotioꝝ.z hoc vult glo.z tene menti.

Si quis. Nuncius tenetur negotiorum gestorū ei cui dirigebatur. hoc dicit. sed dirigens tenetur actione mandati.

1 ☞ Accedens deprędandi causa ad gerendū negocia mea ꝛ suo lucro studere.

2 Prędo expensas repetit.

Sed z si quis. Qui accipit animo deprędandi tenetur actione negotiorum gestorū sed non agit nisi quatenꝰ dns est factꝰ locupletior.z in hoc oēs dni sunt pares siue pupilli siue maiores.h.d.istc.§. Facit ꝓtra stipendiarios q̄ intendūt prędę. ¶ In ter.ibi.magis credo q̄ per hoc verbū in hoc casu veniat leuissima culpa. ¶ In ter.ibi impenderit meo noīe:q; suo noīe nunq̄ repetit. et hec est veri-
1 tas fm glo. ¶ † Nō.q̄ ille qui deprędādi causa accedit ad gerendum negocia mea suo lucro nō meo cōmodo studet. et rōne delicti sui claudicat actio.q; ipse tenetur mihi de qualibet culpa.ego non teneor tibi nisi quatenꝰ sum locupletior factus: q; non est iustum neq̄ equū q̄ improbꝰ gestor in plus agat.z adō
2 hic quod no. Inno.in.c.ficut.de furciur. ¶ † Scōo no.prędonem expensas repetere.sic ergo z intrusi repetunt expēsas. qđ est verū.z faciūt noīe dni:secꝰ si noīe ꝓprio:q; tūc nulla est repetitio.vt.ĵ.de cōdi.inde.l.si in area.qđ dic vt hic glo.Bal.

Item si. Procurator cui est pecunia solitus dni cōtēplatione mutuata non obligatur:sed dns solꝰ tenetur. Item tenetur dns etiam si mutuans sit a ꝑcuratore stipulatus.h.d. Primo loquitur in mutuo facto contēplatione solius dni ꝑcuratori contēplatione solius dni cum stipulatione.secunda ibi:quid tamen. ¶ Nō.ex contractu ꝑcura.non obligatur ipe ꝑcurator.z tm̄ liez in persona ꝑcuratoris obligatio non sumat initium:nihilominus dns obligatur.non ob.ĵ.de act.z oblig.l. quecunq; gerimus.q; ibi loquitur in actione actiua.hic in passiua.vt ibi in oblig.q̄ contrahit verbis.hic re.vel ibi in obligatione ex cōtractu.hic in obligatione ex quasi contractu q̄ inter absentes oritur sicut inter presentes.sic non obst. ¶ Scōo no. q̄ pmissio hominis sibi puidentis per stipulationem nō excludit pmissionem legalem quin nascatur actio negotiorū gestorum. ¶ Tertio no.q̄ abundans cautela nō nocet[a].facit.ĵ.mādati.l.qui mutuā.z.ĵ.de aur.z argen.lega.l.pediculis.§. labeo. Modo venio ad apparatum. Glos habetis hic glo. magistrā plenioꝛem que reperiatur in iure qualiter quando ex mutuo facto ꝑcuratori vel alij administratori cum mandato vel sine mādato ꝑcuratoꝛi vel alij administratoꝛi cum mandato teneat dns vl̄ administratoꝛ. Et habet hec materia duas partes. Prima est quando hec stipulatio non est interposita quo ad primam partem. Glo.ponit vnaz.q.nunquid ex ipa stipulatione interposita obligetur administratoꝛ.ꝛdixerunt quidam q̄ non.quia ter.dixit q̄ stipulatio est ex abundanti: sed illud quod abundat est frustra.vt.ff.de pac.l.iurisgentium.§.sed si fraudandi.ergo tanq̄ frustratoria stipulatio non obligat.

Preterea quo ad ipsum ꝓmittentem stipulatio est sine causa: quia tota causa concernit dominum z administratoꝛes si est sine vera causa.ergo obstat doli exceptio.l.ij.§.circa.ĵ.de dol.exceept. Contrarium determinat glo.q̄ ex sua promissione administratoꝛ tenetur per.l.in eum.in fi.prin.ĵ.de instit.facit ad hoc quod nota.licet ꝑcurator meus.ff.de procura.z co.titu.l.procurator qui pro euictione. non obst.littera nostra que dicit ex abundanti.quia non notat vitium sed designat cautelā. ¶ Item non obstat.§.circa.q̄ verum est q̄ stipulatio debet habere causam ſz in persona ꝓmittētis vel alterius sicut patet in fidetussore z in mandatore.ita est hic in isto administratore. sufficit eī q̄ stipulatio habeat causam in persona dni: quod not.facit ad hoc.ĵ.de verbo.oblig.l.a titio. ¶ Nunc venio ad secundā partem scilz quando mutuum fuit factum administratori non opposita stipulatione. Et iste articulus subdiuiditur in tres partes. Prima quando mutuatur administratoꝛi cum mandato administrantis negocia dni qui censetur iure cōmuni. Secunda est quando mutuatur administratoꝛi sine mandato administrātis qui censetur iure speciali sicut est pupillus:ciuitas z ecclesia.z omnes istas tres partes explicat gl.nostra. ¶ Recertor ad primam partem.z quero quando mutuatur administratoꝛi cum mandato.quis z qualiter obligetur. Solu.glo.distinguit q̄ aut istud mandatum explicatur ab administratore tāq̄ a nuncio:tunc solus dns tenetur.quia vere cum ipso dno contrahitur.vt.ĵ.qđ iussu.l.fi. Nuncius est enim tanq̄ picba z organum nō tanq̄ persona obligata vel obliganda.vt.C.si quis alteri vel sibi.l.multum. Item nuncius cōparatur litteris.sicut ergo littere que mittuntur non obligantur:ita nec nunci⁹ obligatur.facit quod no.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.ĵ.in gl. magna. Si vero istud mandatum explicatur tanq̄ per procuratoꝛem.distinguit glo.q̄ aut iste est cōstitutus procuratoꝛ ad contrahendum cum certa persona:z ad obligandum se. et tunc ipse obligatur mutuāti.debet tamen conseruari indēnis a dno per contrariam actionem mandati. vt.l.si quis mandato.ĵ.co. z.C.mandati.l.si litteras.z dic vt ibi not.aut habet mandatum ad accipiendum pecuniam mutuo simpliciter non a certa persona.tunc distingue.aut mutuū est factū contēplatione solius dni.tunc ipse solus dns tenet vt hic.aut contēplatione solꝰ ꝑcura.tunc solus ꝑcurator tenet mutuanti.vt.C.si cer.pe.l.cum te.aut mixta cōtēplatione vtriusq; tūc tenet vterq;. ¶ In glo. deficit vnū mēbrum.s.qđ dubitat cuius contēplatione.sed ego dico q̄ debemus cōsiderare:an in mutuando fit facta mētio dni vel negocij dni.si est facta mentio negocij pertinentis ad dnm sua contēplatione.s.dni ꝓsumit factū.vt hic.dum dicit vt creditoꝛem tuū.presumit etiā contēplatione ex amicitia. vt.ĵ.c.v.q̄ si amicitia. Item presumit contēplatio ex noticia.vt.ĵ.de re.du.l. qui habebat sacculū.ecce qđ gl.supplcta sentit sup prima pte. ¶ Venio ad scām qm̄ mutuat administratoꝛi sine mādato.hic distinguit glo.cuⁱ⁹ cōtēplatione sit factū mutuū.si cōtēplatione dni tunc tenet dns tm̄:si ratū hz vel in rem suā versum est vel negocium fuit vtiliter z necessario ceptū. vt.ĵ.e.l.sed an vltro.§.ĵ. si aūt contēplatione solꝰ administratoꝛis.solus administratoꝛ tenet nisi in trib⁹ casibus.in quib⁹ etiā dns tenetur. vt.C.q̄ cū eo.l.z qui.z dic vt ibi plene no.per glo.z Ly.si autē mixta contemplatione seu cōi amicitia vterq; tenet.q; cōtēplatio est inspicienda:ita dicit glo.z adde qđ no.ff.c.l.ij.§.apud. Item adde qđ no.Ja.ĵ.sol.ma.l.si cū dotē.§.transgrediamur.z hoc de scōa pte. ¶ Venio ad tertiā partez qñ persona dni est priuilegiata tunc ex mutuo facto administratoꝛi:ipe administratoꝛ tenetur non dns.nisi quatenus in rem dni versum est.vt.ĵ.si cert.peta.l. ciuitas.z no.C.de sacrosan.eccle.aut. hoc ius porrectū. Adde ad istam materiā qđ habes.ĵ.de exercito.l.fi.z in glo.z per.B. vbicunq; ergo de contractu mutui celebrato cum administratore dubitatio oritur ad istam glo.magistram recurrendum est que hunc articulum de contractu mutui latius explicat q̄ aliqua que sit in iure. Bal.

Si quis ita. Gerens ꝓpria negocia contemplatione alterius neminem sibi obligat: z nemini obligatur. Sed si negocium est cōmune obligat et obligat ꝓ parte.h.d. ¶ In ter.ibi:quasi meū gesserit sine mādato. z in hoc differt a sequenti ver.

Si quis. Error in ꝓpria cōditione gestoris nō impedit actionem nego.gesto.

Sed si ego. Gerens negocia peculiaria cōtēplatione patris patrem sibi insolidū obligat. Si autē contēplatione filij pater nō tenet nisi de peculio. Item gestum nomine filij ſz pater ratificet non obligat patrez nisi de peculio vel de in rez verso.h.d.vsq; ad.§.sed si bois. ¶ In ter. ibi:tui filij.negocia erāt filij quo ad factū.sed prīs quo ad ius. ¶ In ter.ibi:tui.ſ.filij.Bal.

a ¶ Nō nocet. Adde eūdez bal.ĵ.l. testim. in.ij.no. C.ō testa.z bar.ff in ĵ.col.in fi. z sic no. z vidē pau.de cas.in cōsil.ccxxxvj. in fi.vbi q̄ dicatur cautela congrua.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quod si amicitia. ¶No.ex amicitia contẽplationem presumi: et ita debet formari articulus de amicitia ad contẽplationẽ probandam fm Bar.& loquit hic de amicitia officiali nõ charitatiua fm glo. ¶In ter.ibi:putaui.q; non pdest videri tunc contemplatione patris gestum. ¶In glo.quomodo.ibi habere obligatam hac actione.Fran.accur. ¶In ea.ibi:suo nomine.bene autẽ põt conuenire quadã actione subalterna' sicut est actio de peculio vt hic. ¶In ea.ibi.& eadem obligatione. nã obligatio qua tenetur pater vel dñs ex cõtractu filij vel serui est vna & eadem obligatio numero que orta est cõtra filiũ vel seruũ.facit.j. vi bo.rap.l.si seruus.& de infami.l.seruus. ¶In ter.ibi.& tu si quidem tu solus.verum est q; nihil agitur.sed si filius & tu.aliquid agitur:q; de peculio teneris vi ratihabitionis filij nonvi ratihabitionis tue. ¶No.in ver.nam qõ meo nomine gestum
a est ratum habere nõ possum[a].sed no.gestum nomine filij non videtur gestũ nomine patris nec potest pater ratificare. ¶Circa primum passum an non meo nomine gestum possum habere ratum.sic distingue.Aut q̃tum ad hoc vt possit oriri actio nego.gesto.ppter ipsam ratihabitionem.& dico.q; non.cũ ratihabitio tunc non facit me dñm negociorum gestorum: nec gestor fuerit minister meus.vt.j.de calũ.l.ij.in fi.Aut queritur vtrum possum habere ratum in mei prejudicium.vt obligare hac sententia in asse.& tunc refert.aut illud negocium non est consecutum plenum effectum fm intentionem agentis ante meam ratihabitionem:& tunc obligor.vt.j.q; iussu.l.j.§.si ratũ.& j.de pig. l.si fundus.§.j.Aut est assecutũ plenũ effectus fm intentionem agentis.& tunc nõ obligor.hinc est q; in delictis non possus ratum habere:qõ meo nomine non est gestum.vt.l.j.§.quotiens. §.deiecisse.& de vi & vi ar.fm Pe.& est illud dictum satis notabile fm Bar. ¶Extra quero vnum.in iudicijs & contractibus potest ratificari factum procuratoris.quid in facto falsi nuncij. vtrum habeat locum ratisficatio.dicit Pe.q; non.quia tunc ab ipso principio actus est oino nullus nec potest resultare actus validus ex cõsensibus separatis:q; requiritur actus in consentiendo cõtinuus.vt no.j.de act.& oblig.l.cõsensu.facit.j.de vb.
a ¶Nõ possũ adde.d.Frã. are.in.l. interdus.§.alienã. de acqr.pos.& j.col.& qõ ibi dixi & apostil.
oblig.l.cõtinuus actus.in prin.fm Pet.Itẽ p eo facit.C.si qs alteri vel sibi.l.multũ. ¶In contrariũ facit.j.de preca.l. certe.§. si procurator.& quod ibi per Jac.de are.in gl.Est ergo hic casus q; nõ competit fm ppriam naturam:sed fm alteram naturam. ¶In ver.sed si liberum.non est hic diuersitas iuris:sed tm cõtingentia casualis.

Si titij. Actio negociorum gestorum.qñ actio est circa rem magis innitit veritati q̃ opi.gestoris. h.d. ¶In ter.ibi:dedero contẽplatione titij.& hoc facit dubitationem. ¶No.ex hoc.§.hanc regulã q; ille ex gestione obligatur cui queritur:nõ ille cui q̃ri non potest. ¶Scõo no.veritatem opinioni prevalere seu preponderare. ¶Tertio no.q; ille qui redemit seruum alienũ ne occidat.de iure nec de facto habet contra dñm actionẽ neg.gest.aliter autẽ de eo qui redemit liberum hominem vel stat obses p eo habes.j.co.l.nã & seruus in prin.de eo autẽ qui redemit filium alterius vel vxorem alterius.an habeat cõtra patrem vel maritũ actionẽ aliquã.dico q; si pater vel maritus erat redẽpturus habet actionem neg.gest. secus forte si pater vel maritus nõ erat redẽpturus. facit.j.sol. matri.l.si ideo.j.de pecul.l.si stichus.& qõ ibi per Jaco.& quod no.per Guil.j.de cõdi.indeb.l.frater a fratre. facit etiã arg.ad hoc.j.de capti.l.nõ pfe.& l.mulier in opus salinarũ. ¶Opp.
b ¶Gestã.vid Cardi.in cle. j.post glo.de pe.et Ange. are.in tracta. malefi. versi. mandatores.
q; ista pecunia repetatur a recipiente non a dño: q; recipiens turpiter recepit.vt.j.de condi.ob turp.cau.l.ij. Sol.dicit glo. q; soluens non repetit a recipiente: q; non soluit nomine suo. Vel dic q; loquitur hic de licita repetitione.vel loquitur de illicita tamen de facto non poterat repeti.vt.j.eo.l.nã & seruius. ¶Secundo oppo.redimere seruum alienum est negocium qõ pertinet ad dñm ratihabitione.ergo si nõ est suo nomine gestũ: non tenetur dñs.vt.ẽ.eo.l.nam & si seruũ.Sol.duplex est ratihabitio.necessaria & voluntaria.in necessaria non oportet q; fit gestum nomine ratificantis.vt.l.põponius.j.eo.sed in ratihabitione voluntaria sic:vt in cõtrario.alij dicũt q; redimere seruum est impensa necessaria facta ppter rem ipsam ne pereat.et ls non fit impensa in re:sed extra rem.tamẽ negociũ est dñi in re ipsa.vnde & ipsa res & ipsa veritas est tuenda vt hic.fm Bart. ¶Deinde glo.distinguit.quam no.q: est magistra: ex qua habes quando & ad quem effectum habeat locum ratificatio in eo genere negociorum: qõ ad nos ratihabitione dicit̃ pertinere. ¶In glo.magna ibi.§.fi.ẽ.eo.l.item si cum putauit. ¶In ea. ibi:non habet ratum.q: tunc ego dñs repeto. ¶In ea.ibi:ratihabitione:q: non expendunt̃ in rem ipsam:sed extra rem & negocium.tunc dicitur nostrum re ipsa qũ respicit vtilitatem extrinsecam rei.sed Bar.dicit q; quelibet expensa necessaria dicitur ad nos pertinere re ipsa siue sit expensa necessaria intrinseca siue extrinseca. ¶In ea.ibi:vtilitatem. q̃ docernit interesse ipsius & cõmodum pecuniariũ.q̃ ratio cessat in filio redempto. q: filius nũmario precio estimari nõ põt.q: liber homo tm interesse affectionis.ergo versatur in filio redẽpto.vñ non est negocium patris re ipsa. ¶In cad.ibi:nomine suo ppio ipsius gestoris. ¶In ea.ibi.l.si cum dicet ibi no. ¶In ea.ibi.agi nõ potest ex aliqua parte.vt.j.de solu.l.dispensatorem.in fi. ¶In ea.ibi.nil potest ei queri.p hoc dicit Ja.de are.q; in maleficijs ratihabitio non obligat nisi cum aliquid possit ratificanti q̃ri puta possessio invasa.vt in.§.deiecisse.secus si nil põt q̃ri.vt in homicidio fm Jac.de are.Alij dicunt q; ista glo. vendicat sibi locum in cõtractibus:sed in delictis tenet ratificans: cuius cõtemplatione gestum est:& satis videt ei quesitũ:q: voluntatem cõpleuit.vt no.in.l.penul.j.de condi.ob turp.cau.& ista sententia est hodie approbata in.c.cũ quis.de sen.excõ.lib.vj.& not p Dy.in.c.ratihabitio.de regu.iur.lib.vj.vbi vide.tene mẽti istũ passum ppter istam notabilez glo. ¶In ea.ibi.dñs vel pater. quorum nomine non est gestum.

Item queritur. Negocium qõ sui natura non est meũ:ratihabitio facit meum si mea contẽplatione est gestũ.h.d.De hoc ponuntur duo exẽpla. ¶Alij in debito exacto.qõ erat oino indebitũ. Alind in eo qõ non erat oino indebitum:sed respectu eius cuius noie exigebatur.& istud secũm exemplũ est in.§.idez ait.& durat vsq; ad.§. quid ergo ita loquit hic.§.& §.idẽ ait.loquitur de eo gñe negociorum qõ ad nos pertinet sola ratihabitione. ¶In text.ibi: soluerit per errorem. ¶In ter.ibi.cognoueris.ideo hoc dicit. q: qõ quis ignorat ratificare non põt. ¶In ter.ibi: q: nullũ. ecce ratio dubitationis.& nisi qs videat rationẽ dubitationis non põt haberi verus intellectus siue verus casus. ¶In textu ibi:fecit actiue & passiue.i.vt agas & vt cõueniaris. ¶In textu ibi:ei.s.soluenti indebitũ. ¶In ter.ibi.aduersum me.s.gestorem. ¶In ter.ibi:petet actio.s.vt prestem qõ exegi. ¶In ter.ibi:& sic nũc cõcludit. ¶No.in.§.item.q; ratihabitio facit dñm negocior eũ q; als non erat.& j.seq.§.dicit̃ q; ratihabitio negociũ cõciliat.est etiã ptãs ratihabitionis vt actũ inualidũ firmet.vt.j.de penis.l.si fundus.§.j.& C.ad macedo.l.fi.& tunc aut iste actus potuit retro tenere potẽtialiter & trahitur retro. aut nõ potuit tenere retro potẽtialiter.& tũc nõ trahit̃ retro.vt ẽ.de offi.pconf.l.obseruare.§.fi.semp ergo requirit̃ ad hoc vt ratihabitio retro fingat.qõ negociũ potuerit retro valere potentialiter:ls nõ valuerit actualiter.& de ista potẽtialitate etiã glo.cõsiderauit.s.in.§.si titij seruum. Bal.

Idem ait. In ter.ibi.si titij.s.creditoris. ¶In textu ibi.cui.scilz titio creditori. ¶In text.ibi. exegero.scz de facto. ¶In text.ibi:si putatiuus heres. ¶In ter.ibi:aduersus te.scz forte aliquid expendi in ista exactione. ¶In text.ibi:mutuam.hoc est dicere hinc inde. ¶In text.ibi antiqui oppo.quõ emi cũ illud sit negociũ veri heredis agit putatiuus cõtra gestorem. ¶In ter.ibi.rato.s.putatiuo herede. ¶In glo.imo.ibi:fm Bul.ad hoc facit.c.licet.de pcu.lib.vj. ¶In ea.ibi.& si post tres.tu dic q; ratihabitio habeat p mãdato q̃tum ad actum roborandũ & eius effectũ.nõ q̃tuz ad actionem.vt no.Dy.in.c.rati.de reg.iur.lib.vj. ¶In ea.ibi.ex ratihabitione.idẽ tenet Dy.q; in eo gñe negociorum qõ est verum in ratihabitione.cũ ratihabitio sit causa imediata pariẽde actionis.Scd Jaco.de ra.& Ja.bu.dicunt cõtra. q: ter.dicit q; hec actio oritur ex quasi cõtractu.i.ex gestione.vt insti.de oblig.ex quasi ctractu.§.j. ¶Itẽ q: dicit.l.ybi qs gessit negocia ibi dz conueniri.vt.j.de iudi.l.heres absens.& l.argentarium.vnde si tu gessisti negocia mea pisis.& ego ratũ habeo perusij.pisis debet agi:& non perusij.ergo nõ oritur actio ex ratihabitione.sed ex ipsa gestione. Item hic dicit ter.q; oritur ex neg.gest.vt in.l. iij.§.hec autẽ actio.ẽ.eo.ad idẽ.j.de solu.l.dispensatorem.§.si. tu dic q; vtraq; bene dicit q; principiũ agendi pendet ex negocio gesto. Item ex ratihabitione cum eo coniuncta non per se: q: ratihabitio habet per se modũ confirmationis agitur ex cõfirmato & in loco confirmati.arg.C.de re.permu.l.ex placito.& j.de fideiusso.l.si vt pponitur.habet ergo ista actio duo principia.vnum in persona gestoris quod est gestum.alind in persona ratificantis seu dñi quod est ratificatio.& ex neutro agit̃ per se ex neutro principio.sed vnum cum altero iunctũ parit actionem.tamen sicut ratificatio retro fingit quo ad essentiam actionis.& quo ad voluntatem. Item & quo ad locum.& pro hoc etiã dico q; in maleficijs non attendam locum ratificationis vel tẽpus ratificantis.sed locũ & tẽpus maleficij perpetrati per.d.l. si vt proponitur.

Quid ergo. In negocio qõ est nostrũ re ipsa ratificatio ei' ad quẽ res nõ ptinet ratificãtẽ non obligat

Universidad de Deusto

non obligat.h.d.ꝛ est singularis.§.ꝛsingularis glo. ¶ In ter. ibi.quid ergo.§.diri de negocio qđ potest ad aliquem pertinere sola ratihabitione.hic re ipsa.vnde ratihabitio nihil operat cum non possit facere hoc negocium ratificantis. ¶ In text. ibi putarem cū non cites. ¶ In ter.ibi:alter.i.verus heres nō iam putatiuus heres. ¶ In ter.ibi.ꝙ alij.i.verbo heredi. ¶ No. in hoc.§.ꝙ q̄s er ratificatione nihil pōt q̄ri ratificanti ppter obstaculum dñi:qđ pertinet ad tertiā personā ꝙ ibi ratificans nō obligat er ratificatione. ¶ Oppo.cōtra hunc.§.de.§.item querit.ꝛ de.§.itē ait.Solu.ibi loquit in alio gñe negociorū q̄ hic.vnde vt hoc scias.dic ꝙ quattuor sunt gña.nā quoddā est negociū nostrum curaꝛ sollicitudine.i.rōne officij.quoddaꝛ est negociū re ipsa.i.rōne dñij seu rei nostre vel quasi nostre.quoddam est negocium ratihabitione.i.sola voluntate. qꝛ sola voluntas facit esse nostrū sub quo gñe cōprehendunt oēs ptractus ꝛ oēs actus voluntarij.quoddā est negociū ipso gestu: qđ est nostrum rōne psonalis vel realis obligationis.vt.j.c.l.soluendo. habet ergo actio nego.gest.diuersa extrema. nā q̄q̄ ad eā deuenit̄ per extremū qđ est officiū.q̄q̄ per extremū:qđ est dñius vel quasi dñium.q̄q̄ per extremū qđ est cōsensus.q̄q̄ per extremū qđ est obligatio.ꝛ ista sunt fundamenta istius actionis neg.gest.respōdēdo ergo ad cōtrariuꝫ dico ꝙ ibi loquit̄ in gestione q̄ rei non inheret.ꝛ sicut nō transfert̄ res ꝑ ratihabitionem:ita nō transfert̄ gestio.ꝛ sic nō ob.contrarium.ꝛ dic vt per Dy.in.c.rati. ¶ In glo.ꝛipsa.ibi:cura et sollicitudine. si illud qđ ptinet ad aliquez rōne officij.alius gerit.ꝛ hoc intellige q̄si id qđ gerit est per aliū explicabile.arg.C.de cad.tol.§.nec autē. ¶ In ea.ibi.mei cōtemplatione.als nō teneor. ſm Bart.et in principio hui⁹.l.tibi dixi.ꝛ glo.sentit. ¶ In ea.ibi.re ipsa.duo facit glo.in hoc ver.Primo declarat i hoc gñe negocij qđo cognoscatur.Secūdo declarat.qꝛ quatenus obligeꝛ.ista est materia.l.si quis in arenā.ꝛ materia.l.domū.ꝛ dixi.§.ea.l.§.si q̄s. ¶ In ea.ibi.rem meā.quid si in rē tuā q̄ ad me debet reuerti si quidem est res dotalis.dic vt in magna distinctione in.l.diui. j.de impen.in reb.dota.fac.Si vō est alia res:puta que subiacet restitutioni.dic vt.j.de condi.indebi.l.qui exceptionez.§.si pars.ꝛ.j.de ie.j.l.domos.cum.l.seq.In ēphiteota q̄ res pertinet ad dñm.vtruꝫ recuperet erpenſ.dic vt in.l.ij.de iure emphi. In inquilino faciente expensas in domo quid iuris sit.dic vt i l.ij.C.de iure emphi.j.loca.l.sed edes.§.si inquilinus hostiū.cū §.seq.contra q̄ dñs contēplatione scholaris melius aptat domum.vtrum hanc expensam reputat.dic vt.j.mandati.l.si quis mandauerit.ꝛ facit.§.e.l.§.si quis ita simpliciter. ¶ In ea.ibi: domum.dic vt ibi no.per Cy.B.ꝛ alios. ¶ In ea.ibi.vt fundo dic plene vt ibi. ¶ In ea.ibi:habitatione.supple.dicitur negociuꝫ meum. ¶ In ea.ibi.doctrine.possumus ergo per nosipos inuenire vocabula rōne doctrine que non reperiunt̄. ¶ In ea. ibi:Bul.idem tenet Bart.per.l.si tibi dederim.j.de dona.sed ego distinguo:quia aut recipiens pro vero debitore:tunc sit vera opi.Bul.ꝛ sic est casus in.l.si tibi. aut recipiens gessit animo recipiendi pro falso debitore.tunc ista solu.non potest recōciliari:qꝛ nata fuit efficax condictio indebiti.et ista est opinio Azo.ꝛ adde quod not.j.si cer.peta.l.si ego. ¶ In ea.in fi.adde dicit Bar.ꝙ sunt plura alia genera negociorum.nam est quintum genus quod pertinet ad nos consuetudine. vt.j.de admi. tut.l.cum plures.§.fi.quoddam pietate.vt.j.solu.matri.l.si iō. quoddam er quadā coniectura.vt.j.e.l.ex facto.ſm Bar.viij. pertinet ad nos negocium dignitate.vt.j.de noua.ꝙ si filius. Vel dic ꝙ ista non sunt genera:sed sunt casus illius generis quando ratihabitionis vere negocium pertinet ad nos quasi fingatur vtiliter gestum.ꝛ ideo fit ratum habendum. vt.j.eo.l. pomponius.B.querit hic de quibusdam que non recito: sed vide per te.

1 ☞ Ratione gestionis particularis quis tenetur de vniuerso rationem reddere.
2 Diligentia in gestione requiritur.
3 Sine mandato alieno nolē q̄s exigere non potest.

Videamus. Gestor tenetur de omissis que alius erat gesturus reddere rationem. non tamen ab isto tenetur exigere:sed ab ipso.ꝛ in actione negociorum gestorum veniunt vsure officio iudicis. Item venit restituendum etiam id quod per obreptionem est eractum. hoc dicit vsq̄ ad.l.si autem.§.si quocūq̄ modo. ¶ In text.ibi.quendam gessit ex primeuo ppōsito. ¶ In text.ibi:cōtemplatione. i.occasione. ¶ In ter.ibi:ad hec.s.gerenda. ¶ In ter.ibi:que non gessit:nec que gerere proposuit. ¶ In text.ibi:verius.qꝛ licet gerere non ppōsuerit.debuit tamen hoc pponere ex quo sciebat ꝙ ob hoc alius non erat gesturus.secus si ignoraret.qꝛ ignorans non tenetur pro non gestis ſm Bul. de cug.qui ita modificat hanc litteram.quod no. ¶ In ter.ibi:intendere potuit propter carentiam mandati. ¶ † No.casum hunc singularem in quo ratione particularis gestionis quis tenetur de vniuerso reddere rationem regulariter est contra.qꝛ particularis
2 actus coartatam parit actionem.vt.C.eo.l.tutori. ¶ † Secūdo no.ꝙ in gestione requiritur diligentia. ¶ Tertio no.ꝙ q̄s durius obligatur in eo quod respicit seipsum q̄ in eo qđ respi-
3 cit alium. ¶ † Quarto no.ꝙ nemo potest alieno noīe exigere sine mandato. ¶ Quinto no.ꝙ nemo artatur ad impossibile. facit.C.de leg.l.ab administratione.ꝛ.j.de ercu.tut.l.titius. in fi.ꝛ ibi no.Jaco.ꝙ impossibile non debet imponi. Glo.sunt faciles.ꝛ ideo non est necesse eas scribi.no.glo.tertiam intentare interpellare. ¶ In ea.ibi:hoc nō placet.qꝛ in tali petitione requiritur mandatum vel cautio mandati.vt.§.de peu.l. mutus. §.is qui. ¶ In ead.ibi.bonam fidem agnoscere.bonam fidem agnoscere est non allegare mandatum vbi non est. ¶ In ea.ibi artauerat.vnde ibi non fuerat ab initio impossibile:sed per suā artationez. ¶ In ea.ibi.l.personā.ille est casus specialis odio violenti. Item in alio casu fallit vt.j.de inoffi.test.l.posth.§.si q̄s er his.ꝛ.j.fa.hercis.l.cū putarē.ꝛ.j.ad trebel.l.debitor.§.fi.

Quod si forte. Summatus est cū precedenti. vel summa fic.officiū iudicis idē operatur qđ contractus.ꝛ idem qđ actio vera.

1 ☞ Verba conditionalia non inducunt mandatum.
2 Officium iudicis equiparatur contractui.
a

Quia tantūdem[a] Hic ponitur ratio quare veniāt vsure ex mora.ꝛ signa hanc.l.qꝛ semper allegatur.
1 ¶ † No.in versi.sed si forte.in fi.glo.ꝙ verba cōditionalia non inducunt mandatū.vnde si dñs dicit amico suo si contingit te gerere negocia mea nolo ꝙ teneaꝛis ad aliquas vsuras.per hoc gesto: non intelligeretur habere mandatum:qꝛ verba conditionalia non inducunt dispositionem.vt hic.ꝛ.j.si quis omissa cau.testa.l.si quis sub cōditione. quod no. ¶ Secūdo no.ꝙ futurum officiū iudicis siue ius de futuro potest remitti:per quam remissionem ius non tollit̄:sed eius natiuitati obuiatur.qđ tene menti ꝓpter materiam.l.pa- a
2 ctus ne peteret.ꝛ ista est intētio hui⁹ gl. ¶ † Tertio no.ꝙ officium iudicis equiparatur contractui seu stipulationi.ꝛ tm̄ potest iudex q̄tum cōuentio.vel collige notabile hoc modo ꝙ officium iudicis ꝛ accusatio parificantur.ꝛ hoc in ciuilib⁹.in criminalibus vero vtrum paribus passibus ambulent officium iudicis ꝛ accusatio.dic vt not.insti.de publi.iudi.in ꝓin.ꝛ.l.ij.§. fi.de adulte.per Dy.

a ¶ Qꝛ tāndē Ad hui⁹ ter. materiā.vide do.Bar.soꝛ. in ꝓpo.clxxiij. incip.ꝓ facto ni fallor. ver. sed ad hoc respondet, in.ij parte.

Sed autem. ¶ Dictus est.§.ꝙ gestor sine mādato non tenetur exigere ab alio hoc dicit ꝙ si iste gestor sit coniuncta persona imputatur ei qđ non agit si de facili potest satisdare.ꝛ hoc dicit.ꝛ adde quod notatur.j.solu.ma.l.non solum.ꝛ.j.de solu.l. vero ꝓcuratori.vbi no.ꝙ ly coniuncta persona posset agere.tm̄ non pōt exigere.ꝛ hoc tenet hic.B.sed Ja.de are.dicit ꝙ licet posset agere vt sibi soluat̄ pōt agere vt deponat̄:qđ no.bene et tene menti.ꝛ non tangit̄ hic punctus alibi per aliquos etiaꝫ ꝓ eos qui viderunt.B.ꝛ ratio huius dicti est ꝙ illa petitio est petitio cuiusdā sequestrationis que nō ꝓcedit nisi ex causa suspitionis ſm eū. ¶ In ter.ibi.eū.i.debitorem dñi. ¶ In text.ibi: facile.no.quem non astringi ad id qđ est difficile.ꝛ adde quod no.in.l.j.§.qui satisda.cog.

Certe. ¶ Certe.no.tres effectus si gestor non exegit a se ꝓmus.quia veniunt vsure.secundus: quia actio erit perpetua.tertius qꝛ erit transitoria ad heredes: ꝛ sic actio surrogata ex mora soluendi habet alteram materiam ab actione ꝓmeua.quod est no.

Item si fundum. ¶ In ter.ibi.cōsecutus vna cum re petita. ¶ Not.ꝙ sic potest ratificare ciuitas factum eius nomine per falsum ꝓcuratorem sicut singularis persona. ¶ Secundo.not.ꝙ ꝓcessus falsi ꝓcuratoris dicit̄ obreptitius.ꝛ ideo dicit Bar.ꝙ falsus ꝓcurator tenet̄ nomine falsi.per.l.si quis obrepserit.j.de fal.tamen euadit hanc partez sine crimine si dñs ratificet.qꝛ per hoc iustificatur ꝓcessus ſm eum.quod est no.vel potest dici ꝙ imo non tollit cōmissum in mendacio phibito iudici.ꝛ qꝛ in penā mendacij ꝓcessus erat nullus.vt.d.l.si quis obrepserit. non tamen ex defectu mandati nō potest talis ꝓcessus ratificari nisi in ꝓiudicium falsi ꝓcuratoris vt hic. ¶ Tertio no.ꝙ non solus ꝓcessus sententie:ly etiā exactio seu executio falsi ꝓcuratoris pōt ratificari ꝑ dñm.vñ videt̄ hic casus cōtra Pet.ꝛ Cy.in eo qđ no.per eos in quib⁹ causis in integ.resti.nō est ne.l.tutor.ꝛ facit.j.de except.rei iudi.l.si mater.§.hoc iure.ꝛqđ ibi not.sed pōt dici ꝙ hic loquit̄ in ꝓiudiciū falsi ꝓcuratoris vt cōtra eū agi possit,nō aūt quo ad robur ꝓcessus. ¶ Item not.qđ ly in con-

Universidad de Deusto
Biblioteca

stitutione syndici requirat solēnitas.tñ factū a min? legitimo syndico potest ratificari quēadmodū factum a minus iusto vel falso procuratore.hoc no.

Si quocunq; Interlocutoria per quam excludi-tur ius excipiendi nō derogat iuri agendi nisi fit lata ex plena causę cognitione.h.d. Vel sic.interlocutoria lata sup exceptione nō parit exceptionē rei iudi. secus in diffinitiua.h.d.glo.ꝛ lz glo.sit notabilis:tñ ꝑmus intellectus est verior.ꝛ iste est.§.singularis. Et ad euidentiā huius.§.no.ꝙ gestor cōsequit̄ duo iura cōtra dñm.nā pōt contra dñm agentē excipere p modū cōpensationis. Itē pōt cōtra cuz agere cōtraria actione nego.gest.vñ iste.§.declarat vtrū si succumbit in excep.perdat ius agendi in cadē cā.ꝛ est iste.§.singularis.ꝛ glo.no.alias cōcordantias:q; in tribus locis est iste.§. ¶Not.in isto.§.ꝙ sentētia lata sup exceptione nō examinata nec discussa valet quo ad excludendā exceptionē:sed nō quo ad excludendū ius agendi.secus si sup exceptione plenarie examinata sit lata snia.et intelligit glo.s.diffinitiua.q; interlocutoria nō parit in alia instantia ꝛ in alio modo causandi exceptionem rei iudi.ſm glo. Ego nō facio vim vtrū diffinitiue sit pnūciatum vna cuz principali:an interlocutorie.q; interlocutoria de sui natura parit except.rei iudi.vt no.in.c.cū dilecti.in fi.de elec.nec tex.iste distinguit vtrū interlocutorie:an diffinitiue:lz distinguit vtrū examinata causa condēnationis vel nō sit pronunciatū.ꝛ facit.ĵ.de cōpens.l.ꝙ in diē.§.si rōnem.ꝛ vide Inn. extra de test.c.raynaldus. ¶In glo.mirū.ꝛin.c.super.extra de or.cog. ¶† Itē not.ꝙ exceptio cōpensationis nō perimit debitum si est per iudicem reprobata.q; nō trahit secum suū effectum si iudex exceptionez nō admittat vel reprobat.bene dicit ꝙ cōpēsatio tollit ipso iure.vt insti.de actio.§.in bonefidei.est verum nisi iudex reprobet exceptionē vt hic. ¶Itē no.ꝙ idem operat̄ excipere ꝛ agere.ergo per exceptionē interrūpitur prescriptio[a] ſm Bart.de hoc no.in glo.ordi. in.c.ĵ.de ordi.cog. ¶Glo.opponit contra hunc.§.de.l.vendicantez.cū.l.seq.ĵ.de euic.vbi sentētia lata cōtra excep.actionē excludit. Solu.ibi alius erat effectus excipiendi.alius agēdi. hic erat vnus ꝛ idē effectus ſm Pe.ꝛ Cy.qui ita in.l.ĵ.C.de orig.iu.ꝛ in.l.ĵ.C. qñ ciuilis actio preiu.cri.ꝛ ibi vide.ꝛ cōclude tria mēbra. nā qñq; variat̄ modus ꝛ effectus.tunc non ob.exceptio rei iudi.vt.l.vēdicantem.cū.l.seq.qñq; variat̄ modus nō effectus.tunc dic vt in nostro.§.qñq; nec modus nec effectus:tūc semp obstat exceptio rei iudi.ꝛ adde qō no.per Ja.ĵ.sol.matri.l.ex diuerso.et p Archid.xñ.q.ij.c.si quos.in glo.q̄ incipit:diffinitiua. ¶No.sententiaz latā sup exceptione perēptoria esse diffinitiuā ſm hanc glo.qō est verū si ferat̄ vna cū principali.ꝛ adde qō no.in.c.vl. de appel.in cle.ꝛ ibi oīno vide.ꝛ facit.C.quō ꝛ qñ iud.l.preses quasi desertā.ꝛ qō no.C.de re.credi.l.gñaliter.in prin.Bal.

a ¶Prescriptio.adō fel. in.c. illud. de prescrip.ī. vj. col.ver.tertia cōclusio.

Ser duobus. Prohibitio vni? ex socijs impedit actionem negociorum gestorum quo ad ipm phibentem tm̄ nō quo ad socium alterum.h.d.ꝛ est no.casus iste. ¶In tex.ibi:socijs negociationis rei vel obligationis rei.de hoc tamē vltimo dic vt no.ĵ.eo.l.soluēdo. quia in hoc sunt opiniones.ꝛ facit.ĵ.mandati.l.si per te. ¶In tex.ibi: mouetur.eo.i.ex eo. ¶In tex.ibi:necesse.per quandam cōsequentiam ꝓpter regressuz quē habet vnus socius otra alterū. ¶No.in hac.l.ꝙ ptestatio phibitoria vnius socij alteri socio non pdest.nec obstat.l.vltima.C.de duo.reis. vbi factum vni? reputat̄ factum vtriusq;.q; illud qō fiebat pertinebat ad naturam cōis obligationis.hoc no. ¶Secūdo not.in versi.nā et si quod est bonum argumentum de vero contractu ad quasi contractū. ¶Tertio ꝛ vltimo no.in versi.ita tñ.ꝙ illud qō obuiat obligationi directe obuiat obligationi obliquee ꝛ indirecte. Et hanc.l.diuido in quinq; partes.q; in prima parte ponitur thema ꝛ q̄stio. In secūda ponit̄ rō ad partē negatiuā. In tertia ponunt̄ rationes ad partē affirmatiuā. In quarta ponit̄ respōsio qōnis. In quinta ponit̄ respōsio ad obiectionē ad quā respondetur p interēptionez.scō a ibi:mouet.tertia ibi:sed illud.quarta ibi:ꝛ puto.quinta ibi:ita tñ. ¶Quero hic de trib⁹.q. Prima.q.est vtrū lex nostra loquat̄ in socijs particularibus: an in socijs oīm bonoꝝ.respōdet glo.ꝙ loquit̄ in socijs particularibus oīm bonoꝝ:q; impossibile est ꝙ dānum nō esset cōe.ꝛ idē tenet Guil.de cug.tunc ergo videt̄ ꝙ rōne phibentis etiā ille q̄ nō phibuit releuet̄.ꝛ est arg.ad hoc.ĵ.de libe.leg.l.si is q̄ duos. ¶Secundo quero vtrū in casu istius.l.q̄ non phibuit sciebat an ignorabat administrari.quidā dicunt ꝙ sciebat. B.dicit ꝙ ignorabat.q; scientia haberet vim mandati. ꝛ sic nō esset tractandum de actio.neg.gest.sed mandati.vt.ĵ.man.l.qui patitur.ſm B. Ista est differentia quo ad speciē actionis.non quo ad effectum repetitionis. ¶Secūdo querit̄ vtrū iste qui nō phibuit soluendo aliquid repetat a socio. Glo.determinat ꝙ nō per casum istius.l.ꝛ q; qui directo nō tenetur nec p obliquū debet teneri.ꝛ hoc tenet Odofr.ꝛ alleg.in.l.argu.l.ĵ.C.de cōtrario iu. ¶Extra addo qō vt.§.tertigi. Triplex est societas.scz rei cōis cōtractus cōis siue negociationis. Et est societas siue coniunctio obligationis.ꝛ de hac vide qō habes in.l.lege falc.hoc obseruandum.ĵ.ad.l.falc.qui autē prętendūt aliqō ius quilibet insolidūz nō ratione cōis cōtractus:sed ratione rei indiuisibilis vt seruitutis.nō dicuntur socij nec dicunt̄ correi.vt.ĵ.de euic.l. rem hereditariam que est ad hoc no. ¶Ultimo collige ex hac l.arg.quid ĵuris sit si vnus reoꝝ ofitetur.alter negat.nā cuiuslibet factum per se decernitur.ꝛ sic confitenti nocet confessio.et neganti prodest negatio.

Sed an vltro. §.is autez.actio neg. gest. proponitur si negocium fit vtiliter ceptum.lz per casum supereuenientē non habuerit finalem effectum.non tñ dicit̄ vtiliter ceptuz ꝙ attento principio gestionis dño negociorum nō expedit. et an sit vtiliter ceptum neene perpendit̄ ex vera existentia facti: non ex opinione gestoris.h.d.vsq; ad.l.si negocia.ꝛ sunt casus no. Et diuide in quinq; partes. Nam in prima parte ponitur quoddā dictū per modū regule.ꝛ eius exēpla. In secūda parte ponitur quoddā peculi cōtrarius ꝛ exceptuatū a regula. In tertia ponitur opinio celsi reprehendentis peculum.ꝛ respondentis ad rationē peculi. In quarta parte ponit̄ cōfirmatio per dictum iuliani. In quinta ꝛ vltima parte formam̄ quedaz noua.q. ꝛ ponitur eius solu.secūda ibi.sed vt celsus.tertia ibi:sed istam sententiā.quarta ibi:iurta hoc.quinta ibi.ego quero. Et no.ꝙ iste.§.loquit̄ in eo genere negociorū qō pertinet ad nos vtilitate seu re ipsa. ¶In tex.ibi:effectu durabilitatis siue durantis. ¶In tex.ibi.vtiliter gessit.i.sufficit momentanea vtilitas. i.q̄ nō durauerit nisi momento. ¶In tex.ibi:fulsit.s.gestor suo sumptu. ¶In text.ibi:oneranit.l.gest.or. ¶In tex.ibi:ſm laboenis sententiā.qō esset incōueniens per rationē que sequit. ¶In tex.ibi:aggreditur.q; vtiliter vl̄ inutiliter accipit̄ respectu dñi negociorum non respectu rei ſm Bar.qui ad hoc multuz no.hunc tex.dicit tñ ꝙ id qō est vtile respectu rei presumit̄ esse vtile respectu personę.qō est no. ¶In tex.ibi:secutus.q; actio neg.gest.fuit a principio no.ꝛ in esse pducta. ꝛ ideo non tollit ratione casus fortuiti supereuenientis. ¶In tex.ibi.hunc.s.gestorem. ¶In tex.ibi.ceptū.quo ad ipsam veritatem. ¶Iurta hunc.§.reuoco in dubiū si feci expensam in re dñi. vtrū dñs liberetur cedendo rei.ꝛ videt̄ ꝙ sic.vt in ver.cum vnicuiq;.ĵ.de vsufruc.l.cū fructuarius.ꝛ ĵ.de dā.infec.l.prętor.§. hoc edictū. ꝛ ĵ.si ser.ven.l.ꝛ si sorte.§.labeo.in cōtrariū vt:q; quotiēs quātitas est in obligatione respectu speciei.interitus speciei liberat debitorē.vt.ĵ.loca.l.in naue saufelli. sed hoc cōtra iktū tert. Solu.si negociū fuit vtiliter ceptū nō liberat̄ dñs cedendo rei nec liberat̄ per initiū rei.casus est hic.nō ob.ll.contrarie. quia loquunt̄ qñ debitū concernit rem.secus in personali obligatione.vt innuit text.in.d.§.labeo. ¶Et faciunt hec ad.q.vtrū ille qui debet collectā ꝓpter rem liberet̄ si vult illam rem dimittere in cōi.ꝛ est arg.ꝙ liberet̄.ĵ.de pub.l.cōmissa. ¶Glo.vñ boeti? b in fine. Alibi tamen dicitur. Exitus acta pbat⁹:finis non pugna coronat.

Sin negocia. In actione neg. gest. regulariter venit dolus ꝛ culpa.tñ q̄ gessit ĩsolita tenetur de casu.lucrū tñ cū dāno casuali opensat.h.d. Diuidit̄ in tres partes.q; primo ponit regulam.scdo ponit exceptionē ꝛ exēpla exceptionis.tertio ponit quoddā dictū de cōpensatione.scō a ibi:sed ꝑculus. tertia ibi.ꝙ si in quibusdam. ¶In tex.ibi.euz gestorē. ¶In tex. ibi:absens.s.dñs. ¶In tex.ibi:te.s.gestorez. ¶In tex.ibi absentem.s.dñm.ꝛ hoc verū vbi est dānum tm̄.sed si est vtrūq; permixtum quid iuris sit sequitur ꝙ si ꝛc. ¶In tex.ibi.in quibusdam dānum non culpa.sed casus.q; mitius agitur cum eo qui tenetur de casu q̄ cum eo qui tenetur de culpa.ꝛ sic non obst.ĵ. pro socio.l.de illo.ꝛ hec est opinio Bzo.ꝛ vera ſm Jaco.but.et alios.hoc tene menti. ¶Not. ꝙ durius agitur cum eo qui insolita aggreditur.q; ad casum fortuitum se videtur astringere. q; circa insolita negociatur. ¶Item not. consuetudinem dñi negociorum spectari.ꝛ sic facit ad questionem de eo qui conduxit roncinum vt cum duceret ad domum dñi.forte quia inuenit hostium clausum dimisit roncinum in pascuis quem tamen lupus occidit.nam si dñs non erat consuet⁹ dimittere in pascuis conducto: tenetur de isto casu fortuito. si autem dñs erat consuetus sic dimittere non tenetur conducto:. Item si dimisit in stabulo sine custode habeatur distinctio ex consuetudine dñi: ꝛ de hoc no.C.de epis.audi.l.nemo.per Cy.C.de pigno.actio. l.pignus.ꝛ in Spec.de locato.§.postq̄. ver.quid si locaui tibi boues.

Universidad de Deusto

boues.z hic per.B. ¶ In gl.no.tria ibi nona negocia. ¶ Mo. ad statutum dans arbitrium super nouis factis vel negocijs q̄ intelligitur.i.super insolitis contingere. ¶ Glosa que incipit sed cum ista debet recitari per tres oppositiones.z pernam.q. Prima oppositio est clara.Secūda oppositio est de littera ad seipsam.tertia oppositio est de.l.de illo. ¶ Quomodo glos.est clara.z so.eius est vera q̄ in insolitis obligatio descēdit ex culpa.z ideo gestor non habet beneficium compensationis.vt.l.de illo z culpa purgēt.sed econtra in insolitis vbi obligatio descēdit ex casu.vnde casus cum casu vel cum industria compensatur z mitius agitur in ista actione irregulari quā in actione nego. gesto. ¶ In gl.sed cum ibi in diuersis truffa est q̄ fortior est cōpensatio vnius cause ad seipsam quā ad alteram.arg.j.fa.her.l. meritus.§.arbiter. ¶ In.c.gl.ibi vel potest dici hec vera. ¶ In c.glo.ibi si ex duobus.ibi loquitur de diuisione respectu diuersarum personarum.hic respectu eiusdem persone que omnino debet diuerso iure censeri. ¶ In.c.glo.ibi.male facit.ista tamē sunt culpa remota non proxima.argu.eius quod no. infra rerum amota.l.si mulier. ¶ In ea.glo.ibi.Bal.hec vera.so. quantum ad.l.de illo.

Successori Actio nego.gesto. competit ei qui succedit ex fictione iuris z sic sufficit negocium hereditarium esse vtiliter inchoatū sicut in negocio vi uentis.h.d. ¶ Mo.hicq̄ patia sunt aliq̄d fieri aliquo viuēte vel fieri hereditate iacēte.et facit.j.co.debitor.§.si vero.

Debitori Imputat curatori dato hereditati iacenti si ab ipsis bonis seu hereditate nō exigat cū pecuniā habeat solutioi paratam nisi hoc fecerit ex legitia cū.b.o. ¶ In ter. ibi hereditarie puta fructuū qui possunt a curatore vendi. ¶ In ter.ibi ne pdita.s.hereditaria. ¶ In ter.ibi consequi posse z nō pertinebit ad me.dānus pecunie pdite. ¶ Mo. primo curatorē dari hereditati iacenti.facit.j.de here.instit. l.si quis instituatur.Itē datur curator bonis absentis.vt.j.qui ex cau.ma.l.ab hostibus in principio.z facit.j.de cura.fu.l. cuius bonis. ¶ Secūdo q̄ iste curator potest esse creditor ipsorū bonorum nec est correctum per aut.minoris debitor.C.qui da.tu. pos.quia illa loquit in curatore vel tutore dato persone.hic loquitur in curatore qui datur rebus seu bonis in quo nil est correctum fm Guil.de cu.quod est no. ¶ Tertio not.q̄ curator bonorum pōt sibipsi soluere id qō debet recipere ab ipsis bonis z autoritate iuris transfert dominiū in seipsum.vnde id qō pōt in persona creditoris pōt in sua ppria persona.ad hoc.j.ō contrahē.emp.l.si fiduciarius.§.fundū. ¶ Quarto no.q̄ culpa est non soluere quando pecunia est solutioni parata.z not. hoc fm Barto. ¶ Quinto no.q̄ mora recipiendi trahit secum periculū interius etiam mora irregularis que inducitur ratione officij nō ratione oblationis.nā sicut ex parte debitoris est duplex mora.s.regularis et irregularis.vt not. j.de vsuris. l.mora.Ita est ex parte creditoris mora regularis est per oblationem irregularis ratiōe officij.vt hic. ¶ Sexto not.q̄ hereditas iacens tenet ad datas.z collectas.z tributa. Itē qō bona hereditaria vel que nō habēt onus pōt incidere i cōmissum sic ergo hereditas iacens patit penas tā legales q̄ cōuentiōales qō tenet menti. ¶ Querit hic.B.de cu.vtrū pro nō soluto tributo onus cadat a dnio sicut emphiteota.dicit ipse q̄ nō ly nō soluat tributū vel collecta nō tū perdit dnium ly fiscus pōt rēvēdere seruata solēnitate.vt.j.de rescin.vē.l.fundus.z.j.de act.emp.l.creditor fundū z ita bene no.In emphiteota est secus qui nō soluit canonem q̄ emphiteota habet vtile dnium quod de facili consolidat cū prioritate sed predia tributoria sunt ppria.z sunt ad allodium non feudū fy.B.de cu. ¶ Ultimo no.hic qui est timor incussiōis alicuius pene debet q̄s sibi de pecunia prouidere.z quasi nihil valet patrimoniū sine pecunia.vt.j.de leg.iij.l.si chorus.§.j. et dicit Aristoteles qō nummus est fideiussor future necessitatis.Bal.

Si filius Ex quasi contractu filij pater detinetur hoc dicit.Bal.

1 Gerentis propositum est inspiciendum.
2 Libellus secundum persone qualitatē formandus est.
3 Sententia est ferenda secundum formam libelli.
4 Contractuū pluralitate posita sequitur actionum pluralitas.

Omponius Ista est subtilis lex z habet tres lec.antiquorum h.d. ¶ Qualitas persone domini negociorum gestione pendente mutata nō mutat qualitatē actionis originalem.z primitiuam.secus si nō est eadē gestio sed diuersa.q̄ tūc resultant plures quasi contractus.z diuerse agendi forme fm initium temporis cuiuslibet gestionis. h.d.cum.l.se.sed secundū lec.Jo.h.d.mutata qualitate persone mutat qualitas actiōis nascētis.z fy diuersitatē tēporū agit diuerso modo.z hoc vbi est vna gestio sed vbi sunt plures ibi non cōtingit alteratio sed est penitus nona actio.h.d. fm tertiā lec. h.d.ex diuersitate tēporū resultat diuersitas modi.z forme agendi.z tot initia inspiciunt quot sunt tēpora.z ratiōe distincta.h. dicit.Et diuiditur hec.l.cum.l.se.in.vj.partes q̄ primo ponit dictū pompo.secōo ponunt tria exempla.tertio ponitur approbatio pauli.quarto ponit quedaz modificatio.quinto ponitur ratio modificationis seu distinctionis.Sexto ponit ratio tam dicti pomponij quā dicti pauli.secūda ibi.quid enim tertia ibi: hoc ergo.quarta ibi nisi.quinta ibi.hoc.n.sexta ibi.sed cum aliquis. ¶ Ad euidentiam premitte q̄ in actione neg. gest.aliter tenet pupillus.aliter tenet adultus vel maior.Item aliter tenetur filiusfamil.aliter emancipatus aliter tenet seruus aliter manumissus.vult ergo pompo.q̄ si gestio capit de vtroq̄ tempore ita sit ad agēdum pro fine gestionis sicut pro principio.z quod vniformis sit absolutio.z idē approbat paulus sed si sunt distincte actiōes facte in diuersis qualitatibus tēporū de prima gestiōe nō infert ad secāz sed vtraq̄ habet naturā separatā per se z ista est prima lec.antiquorū que est amica littere. z eam tenet. Pe.fm gl.Jo.inspicit initiū q̄tum ad hoc. vt sit vna qualitas ipsius actiōis.q̄ fm Jo.mutata qualitate persone.z tpe mutat qualitas actiōis.sic erit vna actio numero pro tota gestione totius tpis nō tū intētabit sub eadē qualitate.sed censebit diuerso iure.vt sicut ratio iuris patitur sic proponat fm Jo.Differētia ergo quę ponitur hic vtrū sit vna gestio vel plures quantū ad essentiā actiōis vel pluriū nō q̄tum ad effectū exactiōis. q̄ nunq̄ exactio est vniformis vbi qualitas est diffōrmis fm eū. z dicit Ja.bu.q̄ista lec.est verior.sed.B.de cu.tenet primā lec.q̄ ratihabitio trahit a principio gestiōis totā obligationē fm eū. z ideo inspicit extremū a quo nō extremū ad quod ppter fictionem translatiuā de tpe ad tēpus fm gui. ¶ Tertia lec.est q̄ vna gestio fingatur esse plures.z habere plura initia qñ ea pendēte cōditio plone est mutata.z facit pro eis.j.de acq.here.l. paulus §.fi.de pub.l.licitatio.§.vl.z.C.de impo.lucra.descrip.l.j.circa mediū.tū ista tertia lec.oēs reprobāt:q̄ est cōtra ram nostrā.et ideo disputandū est solū de prima lec.z de secūda que earum sit verior.. ¶ In ter.ibi sperandā ait.i.differētie inspicitur principium gestiōis.z principiū tpis trahit hic ad se mediū et finem. ¶ In ter.ibi.z inter moras.i.processu tpis cadē gestiōe durante. ¶ In ter.ibi interea.i.pendente administratiōe. ¶ In ter. ibi effectus sit supple dicit pōponius principiū esse spectandū licet gestio inciderit.z pertractāda fuerit in aliud tēpus. ¶ In ter.ibi altero animo.i.nouo proposito.z no.animū inspici z mentem cui gestioi faciēde animus imponit.C.eo.l.tutori. ¶ Not. inspici initiū tpis.Et hoc facit in arg.ad plura.primo dicit statutū q̄ faciēs rixā de die puniat in.x.faciēs de nocte puniat in xx.cepta est rixa de die.z cōtinuata in nocte videtur q̄ condemnatio debeat fieri tanq̄ facta de die. ¶ Item dicit statutū q̄ retinens vxorē alterius puniat in centū.Aliud statutū dicit q̄ppe nec dupliceni de nocte.modo quidā incipit tenere de die.z cōtinuauit de nocte q̄ debeat puniri tanq̄ de die.q̄ vnum est malefficium continuatū.ar.istius.l.secus si malefficia essent distincta puta de die fugo aliquē.z cōtinuata fuga in nocte percutio eū. Nam aliud est delictum percussiōis quā fugationis.z ideo in quolibet per se attenditur qualitas tēporis vt hic in.x.nisi.xiij l.sed cū aliquis.Item facit ad questionē de statuto quod impo nit penā pro ludo azardi si inceptus est ludus in die.z cōtinuatus in nocte.vt puniatur tanquā de die.z facit ad hoc q̄ fit vnū factum.gl.que est.j.de iureiurando.l.euz qui.§.in popularibus z quod inspiciatur initium facit.j.de acquiren.pos.l.clam possidere in principio.z.j.de adul.l.qō ait lex.§.vltimo.z.d.Bar.in
1 ducit hanc.l.ad.q.de ludo. ¶ †Secundo no. distinctionem ex animo.q̄ inspiciendū est propositum gerentis.et vbi dictū propositum incipit in ipsa diuersa censetur eodem iure.fm lec.antiquorum.Et hoc facit ad materiam substitutionū.vt substitutio vt vniformis cōplectēs vniformiter plura tpa ibi per candē formam verborum reputetur vna substitutio non plures. secus si distinguat tempora prout lex distinguit eo q̄ talis distinctio tēporum inducit plures species substitutionum.vt no.in.l. precibus.C.de impub.z aliis substi.non ob.ad primum dictum.l.pater seuerinam.§.cōditionem.de cond.z demō.quia ibi ratio iuris non patitur quod verba interpretentur vniformiter.sed hic bene patitur hoc ratio iuris quia substitutio potest esse vniformis intelligendo quod sit fideicommissaria omni tempore.z est
2 opinio communis quod hic non examino. ¶ †Tertio no. q̄ libellus debet formari secundum qualitatem persone. z sic qualitas persone inspicitur nisi i se iura habeat. ¶ †Quarto no. q̄
3 fm formā libelli est sniā ferenda.z cōdemnatio moderanda.z sic

Universidad de Deusto
Biblioteca

sententia condēnationis debet esse conformis libello de fideic. li.l.fi.ꝛ.ff.communi diuid.l.vt fundus.ꝛ fm formā siue naturam iudicij.vt no.j.de tritica.l.in hac. ¶ †Quinto ꝛ vltimo not.ꝙ posita pluralitate cōtractuū vel quasi cōtractuū statiz sequitur pluralitas actionum ꝛ distinctio tempoꝝ. ꝛ sic pluralitas causarum dinumerat pluralitatem effectuum. ¶ Opp.contra lec, antiquoꝝ duobus modis. Et primo ꝙ non inspiciatur initiuz temporis sed inspiciatur illud tēpus quo obligatio potest esse efficacio: vnde videtur obstare.j.deposi.l. si apud primo. et secundo respōso.fol.ibi loquitur quo ad rei vendicationez nō quo ad actionem exꝯ contractu. Nam rei vendicatio ex presenti dominio.ꝛ ex presenti possessione proponitur.ꝛ ideo tempus ex quo agiť inspiciť.vt.j.de iudi.l.non alias.§.j.sed actio ex cōtractu proponitur ex causa de preterito.ꝛ ideo principium est spectandum.ar.in.l.vlti.j.de stip.seruo.sed ista est vna solu.que tamen est diuinatio. Secunda so. est ꝙ est speciale ibi in actione depositi que augetur ꝛ roboratur propter equitatem superuenientis casus.ꝛ qz actio depositi quodāmodo imitatur naturā realium actionum.vt.j.de positi.l.j.§.si apud duos.facit qō no. Dy.j.ad.l.falci.l.q̄ fundū.§.si tu.ex parte.ꝛ hāc solu.ꝙ fit spāle in actione depositi tenet Pe.ꝛ glo.tangit in.l.cōtraria. ¶ Secundo oppo.ꝛ videtur ꝙ mutato statu.ꝛ mutata cōditione que infertur ex diuerso effectu mutatur modus agēdi vnde videtur obstare.j.de admini.tuto.l.tutor qui tutelam.vt dicamus ꝙ fm diuersitatem temporum diuerso modo sit agendum.vt.j.eo.euz actum.§.denicz.ꝛ.l.at qui natura.§.scevola.so.in legibus contrarijs erat mutata cōditio gestoris in.l.nostra erat mutata cōditio dñi negociorum.ratio differētie est.qz quo ad gestorem inspicitur primus consensus quo accessit ad administrandum.nā inde nascit quasi cōtractus.vt.j.e.si cum quibus.sed quo ad dominum negociorum nō inspicitur consensus eius qz gerebātur negocia ignorantis fm Odofre.ꝛ alios.sed dominus Jac.bu. reddit aliam rationez qz vbi est mutata cōditio gestoris ibi fingitur noua persoua.ꝛ per cōsequens nouus consensus vnde merito tanꝙ ex nouo negocio agiť sub noua forma separata a forma prima fm Jac.bu. ¶ Extra opp.cōtra.oz.ratihabitio retro fingit vnde cum retro fingat sequitur quod debeamus inspicere initium temporis inchoate gestionis non status mutationez s.ratihabitio retro fingit quatenus ratio iuris patitur sed vbi est mutata conditio gestoris ratio iuris non patitur. verba ista sunt tex.in simili.j.de stipu.seruo.l.si seruus cōmunis meuj.ꝛca strensis peculij.§.vltimo.ꝛad hoc facit quod no.j.de leg.j. talis scriptura.ꝛ de sol.l.si quis offerēti.ꝛ.l.cum.x.§.fi. ¶ Tertio oppo.glo.de.l.si filius de tu.ꝛ ra.dis.vbi diuersitas temporis facit eādem administrationem diuerso iure censeri.so.eodem modo qz ibi erat diuersificata conditio gestoris hic erat diuersificata cōditio domini negociorum. ¶ Extra cōtra istud opp.de, d.l.tutorem qui tutelam.ver.si enim a contrario sensu de admi.tu. ibi ter.innuit ꝙ mutata cōditione domini mutatur modus agēdi. so.ibi erat talis mutatio que finiebat tutelam ꝛ administrationez tutoris qz si pupillus est factus pubes tutela finitur. ꝛ ideo vniformiter nō potest agi de quolibet tempore. hic autem erat administratio gestoris.que non finitur pubertate. vnde potest esse actio vniformis pro quolibet tēpore.ꝛ sic nō ob. ¶ Quarto opponit glo.de.l.si id qō.§.si filius.j.pro so.ibi dicituꝙ mutato statu socij variatur forma agendi.solu.ibi loquitur in vero cōtractu qui pendet ex consensu duorum.vnde qui mutato suo statu consentit fingitur consentire de nouo.hic autem loquitur in quasi contractu vel ibi loquitur in socijs quorūl vterꝙ est administrator ꝛ dominus ex natura societatis.vnde simul contingit variatio in persona gestoris. ꝛ in persona domini negociorum.hic autem contingebat variatio in persona domini negociorum tantum.ꝛ sic non obstat. Et conclude quod interdum variatur conditio domini tantum.interdum gestoris tantum. interdum gestoris ꝛ domini.vt apparet ex predictis. ¶ Quinto opponit glo.ꝛ ista ratio magis vrget quā aliqua lex allegata.ꝛ est argu.ab absurdo quod est multum validum.vt.ff.eo.l.pomponius.ꝛ arguitur sic. Si inspicitur initium gestionis ergo sequitur quod si incepi.gerere negocia peculiaria serui.et ipse fit manumissus concesso sibi peculio in eadem gestione perseuerās impendi quod illam impensam non repetam. Nam non repeto a manumisso.quia si inspicitur origo ꝛ principium gestionis nō ruit nata actio.quia actio non cadit contra seruum. Item contra dominum non agam quia istud negocium non pertinet ad dominum ergo sequitur quod impensam perdam ꝛ quod manumissus lucreť eā ea natura qō est iniquū ꝛ absonū vt.j.si cer. pe. l. si me.ꝛ titium.ꝛ.j.de cōdi.inde.l.naz natura:so.dixit. Ergo de porta trauenensi qō imputet sibi gestor qui sciens manumissionem persecrauit in gerēdo.gl.reprobat istā rationē:qz pōt esse ꝙ gestor ignorauit statum mutatū.vt de sol.l.dispēsatorē.ꝛ.j.si cer.pe.l.eius qui in prouinciā. ¶ Secūdo modo soluiť in ŷ.vel si,velis ꝛc.ꝙ dñs serui ptineť p toto tpe.ꝛ teneť q̄tenus fuit in peculio.qz ita fuit ista actio formata a principio.sicut ergo gestor non perdet expensas.ꝛ cessabit absurditas.ꝛ ita dixit Azo. Sed cōtra hoc.oppo.quia ex hoc sequitur maior absurditas scilicet ꝙ dñs quondam tenear pro negocio qō nullo modo est suum. ¶ Nam nō est suū re ipsa cum peculium sit manumissi.ergo ꝛc.vt.ff.eo.si pupilli.§.q̄d ergo inq̄t.oportet dicere ꝙ si sit suū ratihabitiōe inspecto principio nō inspecto euentu.ꝛ illud qō dñs soluet recuperabit a manumisso.ar.j.de pecu.l.quotiēs §.j.ꝛ.j.de iusti.l.idem erit fm Gui.de cu. Ego fuit inēdo lectu. antiquoꝝ respondeo ad istud absurdū ꝙ manumissus nō cōuenitur actiōe nego.gestoꝝ.tamē cōuenitur actione in factum subsidiaria que oritur ex diuersis figuris causarū quotiēs eq̄tas suadet.ꝛ alia actio deficit.vt.j.de pscri. ver.l. quotiens vel tenebitur manumissus cōdictione sine causa,vel certi cōdictiōe generali.vt dicta.l.si me.ꝛ titiuz.ꝛ ista cōtraria respiciunt lect. antiquoꝝ. Sed Jo.vt oia ista cōtraria euitet ponit secundam lectu.ꝛ dicit ꝙ mutato statu mutatur qualitas actiōis.ꝛ ita intelligit hāc.l.fm leges cōtrarias. Et si tu dicis ergo non refert vtrum sit vna gestio vel plures. Respond.immo refert qz primo casu est vna actio lz varietur qualitas secunde.j. de heredi. instī.l.iij.§.qui fideicōmissum. Solu.sunt plures actiōes quia pluralitas quasi contractuuz inducit pluralitatem actionū. vt in.l.sed cum aliquis.j.eodem.vnde est ista differētia in subtilitate iuris fm Jo. ¶ Sed cōtra est oppo.si cepi gerere negocia particularia serui.ꝛ perseuerauī eo manumisso.ꝛ impendi:aut actio quam ꝓponebā cōtra manumissum erat actio prima que competebat de peculio contra dōm aut erat actio noua. prima non qz sequereť ꝙ actio esset ambulatoria.sed hoc est cōtra naturam personalium actionū.qz cum a principio sunt eradicate. ꝛ in personam non sunt ambulatorie nisi in vniuersalem successoreꝫ.vt.ff.de infami.l.si seruus.ꝛ de stipula.seruo.l.si seruus cōmunis meuj.§.fi.aut nō est illa eadem actio sed noua actio. et tunc sequitur ꝙ non sit differētia inter vnum negocium ꝛ plura negocia qō est,cōtra tex. Et ad hoc dixit Jo.ꝙ cadē actio que cōpetebat cōtra dñm de peculio.nunc cōpetit cōtra manumissum simpliciter. ꝛ qō ista actio est hoc casu ambulatoria. nam quandoq̄ est hic ꝙ actio personalis ambulat de vna psona in alteram.vt.j.de vsufru.l.sed ꝛ si quis.§.si operas. Pet. dicit ꝙ nō est verū qz actio ambulet ꝙ est inseparabilis a persona.ꝛ in iuribus inseparabilibus a persona verus transitus intervenire nō pōt.vt.j.de noua.l.si vsufructus.ꝛ fatetur ꝙ est actio noua tamen de ꝓterito continuata in ꝓsenti tpe.ꝛ in hoc differt a nouo negocio:quia ibi est noua actio ꝛ noua cā.hic nō iuris intellectu fm Pet. Similis subtilis disputatio ponit.j.de dolo l.heredibus hec lectu. Jo.magis placet Jac.bu.qz cū mutatio status inferat in diuerso effectu.ꝛ nō in eodē merito mutať modus agendi.ar.in.l.pe.§.si ex no.cā aga.nō ob.ar.cōtra in.l.j.j. de penis:qz ibi loquiť in cā de ꝓterito cōsummata.hic aūt in cā que erat i fieri ,vnde.ꝙdiu cā est in fieri pōt recipere nouā qualitatem.ar.C.de dona.que sub mo.l. perfecta. ¶ Extra quero fm Gui.de cu.retenta lec.antiquoꝝ vtrū qō dec.l.dicit in eadē psona bz locū in diuersis.exēpluz cepi gerere negocia pupilli ille decessit:successit ei maior,ptinuaui gestionē.ꝛ impēdi. nūquid inspiciatur initiū ꝛ videť ꝙ non.qz ratioue noue persone videť ꝙ debeat iuris priuilegium variari.vt.j.de publica. l. licitatio §.fiscus de acquiren.heredi.l.paulus.§.fina.arg.de leg.iij.l.cuz patronus.de col.bono.l.j.§.si impuberi. C.de impo. lucra. descrip.l.j.circa medium. Contrarium determinat Gu.qz hic cōsideratur consensus magis ꝙ persona.vnde forma primi consensus est intuenda scilicet qualis fuit vel qualis debuit esse.allegat.j.pro emp.l.ij.§.si defunctus quod enim iuris est in eadem persona idem in diuersis.et econtra.vt.j. si cer. peta.l. singularia. Item est argumentum ad hoc quod dicit Gui.j.de mino.l.emilius. Baldus.

1 ¶ Plura adinuicem conexa vnum reputantur.
2 Judicium connexorum idē esse debet.
3 Utile trahit ad se inutile.
4 Quis nunꝙ tenetur exigere a seipso.
5 Existēs in mora prescriptionem complere potest.
6 Ratio a capite reddi debet.

Etiam actum. Sic dicas ꝙ aliquando domini negociorum mutatur conditio ꝛ loquiť.l.pomponius in negocijs aliquando mutatur conditio gestoris.ꝛ loquitur.l. nostra.ꝛ hoc casu quando mutatur conditio gestoris.tres sunt casus in eo qui cepit gerere in seruitute. Nam aut liber factus nihil gessit ꝛ non potest conueniri vllo modo,vt hac.l.primo respōso.ꝛ iste casus non recipit

Universidad de Deusto

nō recipit dubitationē aut in libertate gessit aliquod negociuz nouum separatū a primo. z tūc pro isto primo nouo negocio cōuenit cū effectu. vt in. §. deniqz. z similiter iste casus non recipit dubitationē. Aut liber factus processit cōtinuare in veteri gestiōe vel in actu cōnexo tūc iste casus habet diuersas opiniōes que tamē omnes ad cōsonantiā reducunt. Prima est opinio q cōueniat de tota administratione. vt in. v. plane. Secūda est opinio q hoc sit verū si pōt sibi imputari mora cur nō exegit a se in libertate debitū naturale qū cōtraxit in seruitute. vt in. l. proculus. Tertia opinio est q cōueniat de tota administratiōe vt tota administratio examinet a principio vsqz ad finē sed nō. vt de tota cōdemnet sed tantuz quatenus gessit in libertate. vt in. §. scevola que opiniōes sic ad cōsonantiā reducunt potuit a se exigere de peculio vel altiūde. z tota administratio venit in cōdemnatiōe aut nō potuit a se exigere tunc tota administratio venit in vētilatiōe. in cōdemnatiōe vero nō venit nisi administratio facta in libertate. z sic separatur vna pars administrationis ab altera parte. z fiet condemnatio pro ea parte tantū pro qua est actio nata. vt in. §. scevola fm Ja.bu. z alios. et hoc volunt iste leges vsqz ad. §. si libero. ¶ In text. ibi fundum locauerit. ecce actum a primo omnino separatum. z dic qō locauit nomine domini male gerendo. ¶ Nota primo in. l. eum actum qō obligatio naturalis cōtracta in seruitute non est tante efficacie qō cōtra manumissum agi possit vnde ratione libertatis nō augetur effectus obligationis. z hoc in contractibus. z quasi contractibus. in delictis autē quo ad ciuilem actionem dic vt. §. de infami. l. seruus. insti. de noxa. §. omnis vt hic in glos. notabili. quo ad criminalem vero punitionez dic vt. §. si ex noxa. causa aga. l.
1 pe. z. j. de accu. l. hos accusare. §. omnibus. ¶ †Secundo no. q plura que adinuicem sunt connexa reputant tanq̄ vnum. z id
2 z facit. j. de minori. l. etiā. §. j. ¶ †Ex hoc no. q cōnexorum idē
a debet esse iudicium [a] z ad hoc quotidie allegatur. z de vno connexorum arguitur ad reliquum quatenus tamen ratio iuris patitur. vt. j. eo. tit. l. at qui natura. §. scevola. ¶ Tertio no. in ver.
b deniqz q separatorum separata debet esse ratio [b]. et de vno ad alterum nō infertur. cōcordat. C. de do. inter vi. z vxo. l. si maritus. z ibi no. ¶ †Quarto no. in. l. eum actum in fi. q vtile trahit ad se inutile. z finis trahit ad se principiuz. ¶ Quinto no. in. l. proculus q licet naturalis obligatio nō possit intentari cōtra tertium. tamen gestor vt ita dixerim debet eam intentare cōtra seipsum. z exigere a seipso. vos habuistis. §. eo. l. iij. §. pupillus. q vnus effectus obligationis naturalis est cōpensatio. hic
4 ponitur aliud effectus. s. exactio a seipso. ¶ †Sexto not. in. §. at qui natura in princi. q nunq̄ tenet quis exigere a seipso nisi supperāt facultates. ¶ In ista ergo exactiōe irregulari requiritur nō solum obligatio sed facultas. alias autez dicit text. qō de ista facultate non est curandum. vt. j. de verbo. oblig. l. continuus. §. cum quis. qñqz tamen de facultate curāduz est vbi ad esse habet respectus. vt. j. de fideicō. li. l. thais. §. j. de verbo. sig. l. nepos proculo. z quod not. Innocen. de offi. dele. c. H. z H.
5 ¶ †Septimo no. in ver. sicut is q licet quis sit in mora tamen complet prescriptionē vnde licet gestor sit in mora exigēdi a se ipso prescribit tamen veteri actioni sed ratiōe culpe tenet actiōe
6 nego. gesto. ¶ †Ultimo not. in. §. scevola q ratio debet reddi a capite. z q quedā veniunt ad ventilationē. z in eraminatiōe que tamē no veniūt in cōdemnatiōe. z tene menti. In. §. scevola ¶ In secūda glo. ibi. §. omnis. z ratio differentie patet per legem z si certus. §. si appetitur. j. ad. sil. ¶ In ea. glo. ibi. §. per contrarium. adde quod not. §. e. l. pompo. in negociis. ¶ In gl. facile. ibi circa eandē rem vel circa appendices. vt no. §. de acq̄. here. §. si quis heres. z. §. de procura. qui proprio. §. Itez queritur. ¶ Querit gl. in. l. eum actum. §. fi. pone q seruus cepit aliquid gerere in seruitute postea continuauit in libertate agitur cōtra eum. z probatur gestor culpa. nō tamē probatur tempus s. quo tempore ista culpa fuerit cōmissa. vtrum in seruitute an in libertate. queritur vtrum ex isto processu debeat sequi cōdemnatio vel absolutio. nam ter. in. §. scevola distinguit tempus. sed hic non potest tempus distingui q: non apparet de tēpore. queritur ergo quid iuris. z eadem questio formatur pone quod seruus vnum negocium culpabiliter gessit in seruitute. aliud diuersum negocium culpabiliter gessit in libertate conuentus est gestor de vtroqz negocio. z probatur culpa sed non tempus queritur an de vtroqz debeat condemnari vel de vtroqz absolui. dicit Azo quod in isto dubio debet in totū absolui. alij dicunt quod dz in totū cōdēnari. doct. cōiter approbant opi. Azo. q: hoc tēpus est de substātia actiōis q̄ de substātia pbatōis. z quotiens vis questionis est in tempore ibi oportet quod duo probent factum z tempus nec sufficit probare factuz sine tempore. vt. C. de proba. l. matrem tuam. z no. j. de testi. l. ob carmen. §. fin. et. C. de peti. hered. l. si post mortem. z per Inn. extra de accu. c. qualiter z idem in loco. vt. j. de no. ope. nun. l. nō solum. §. sed vt proba. et hoc tenet Ja.bu. z Bar. etiam qui dicit hoc esse menti tenēdum non ergo sufficit cōstare de veritate facti vbi tempus est de substantia nisi constet de tempore. z hoc verum quando tempus requiritur ad initium obligationis. z ad actionem fundandam a principio sed vbi non requiritur ad initium obligationis sed potius venit ad exceptiōem fundādam sufficit actori pbare factum sine tempore. verbi gratia. probo mutuum sine tempore licet posset esse prescriptum. z non prescriptum. ego tamen actor vinco nisi probetur prescriptio. q: tempus hoc non requirit ad originem petitionis immo magis ad originem exceptionis. vn de ego actor habeo intentionem fundatam. vt. j. de ac. z ob. l. obligationum fere. §. placet. C. de proba. l. siue possidetis. vnuz tamen oportet probare. s. q factum ex quo ago precedat lit. contest. vt no. in. c. abbate ad finem. de re iudi. li. vj. vbi est glo. notetene menti ista verba.

¶ Additio Bal.

Etiam actum. Vide qō no. Jo. viij. di. si ad scripturas. vide simile extra de sepultu. sacris. vide Innoc. extra de hereticis fraternitatis. ¶ In gl. q̄ incipit. s. per actionē ibi. §. omnis. hoc verū qñ de licto purgat per actionez ex delicto. secus si ex cōtractu vel quasi. vt. j. eo. atqui natura. §. scium. dic sic in illa. l. qō aliqñ ofīi negocioz mutatur conditio. z loquit lex. z hoc casu. ¶ Sedo aut qui cepit gerere in seruitute factus liber nil gessit. z sic videt loqui. §. vsqz ad ver. plane. aut processit. z administrauit aliquid separatū a primo. z loquitur ver. deniqz vsqz ad fi. huius. l. aut processit administrando aliquid connexuz. z tūc circa hoc sunt tria dicta. s. sabin. vt in ver. plane vsqz ad ver. deniqz. fm dictū pegasi. z proculi. vt. l. probat vsqz ad. l. at qui natura cui adiicitur dictum pauli ad supplendum vsqz ad. §. scevz. ibi circa rationem dictum scij vsqz ad. §. si libero. primum est dictum sabiniani quod est in ver. plane. z quod sit eius dictum probatur in. §. scium. z hoc dictum videtur inā. sabi. quo dicit q vbi est cōnexa venit prima administratio ratiōe sedē. sed quo modo hoc intelligi debet. dicit paulus q sic venit prima vt etiā ipsa presteretur nedum sedā hoc modo vt presteretur prima quasi conuersa in secundā si potuit a se exigere in libertate quod gessit in permutatione. vel de peculio si fuit penes cum hoc dicit recitando dictū procul. z pegasi. dicit paulus idem si potuit aliū de a se exigere prout z aliude queritur. alias si nō potuit nō est in culpa. z sic prima non venit prestanda. scium intelligis sabi. sic vt veniat vtraqz examinanda et diuidenda non prestanda. Jaco. butri.

¶ Additio lecture vacātis in. l. proculus Bal.

Proculus. In gl. que incipit. Facile ibi sz alij. Que opi. b est vera dicas pro opi. azo. Primo q: reus habet intētionē suā fundata ex statu prieno z hoc Azo. Secō q: tempus est de substantia talis obligationis z actionis. z sic actor habet probare pro hoc. j. e. atqui natura. §. scium. C. de proba. matrem. z no. j. de testi. ob causam. §. fi. z facit. j. de no. ope. nū. l. nō solum. §. sed vt probat. fm Ja.bu. ¶ In. e. gl. ibi tutorem: q: illa est pro azo. in fi. l. z facit in ar. q si reus petit declarari tēpus ab actore vt sciat an cedat vel cōtēdat quia dicit se posse obijcere de prescriptis q actor debet tūc declarare tempus z facta declaratione tempus incipit esse de substantia probationis. quia primo ad tempus specialis est prosecutio ideo tunc probanduz est tempus: licet ante non esset necesse quia nō erat de substantia sed de coherentijs tamen potest esse de substantia q: actor se astringit.

Aqui natura. Quero i hac. l. vtrū ille qui tenetur naturaliter eo q prescripsit teneatur exigere a seipso. dicit glo. q non si prescripsit ante officium secus si in officio. z ex hac glo. patet q pscriptio non tollit naturalem obligationem. q: naturalis obligatio nō subiacet prescriptioni. z hoc verum in naturali vera que nascitur ex consensu vt in. l. fin. infra rem ra. ha. secus in quasi naturali que oritur ex delicto. vt. j. de iniur. l. sed si vnus §. si ante. verus enim consensus non tollitur per prescriptionez quia prescriptio nō habet in se cōsensuz creditoris. vt. j. de dolo l. j. §. pe. z adde quod no. per Guil. de cu. §. q quisqz in. l. iij. §. fi. z facit. j. de le. j. l. nemo potest. z qō not. ℔ y. C. de. iur. z fa. igno. l. cum quis in. vij. q. z hec in personalibus obligatiōibus sed in realibus petitōe. dic vt. j. e. l. § cum me. ¶ Tertio quero in. §. scevola. seruus gerens negocia promisit cuidaz fabro pro edificatione dom? centū z in hoc male administrauit facta mea quia plus

a ¶ Judiciuz. adde eundez bal. in. l. necessitatē i fi. C. ō fideicō. z car. in cle. j. xx. q. de cta. z q̄li. z circa materiā cōneraz. vidē q̄ habenē per do. iaso. may. i. l. si pater. §. filio impubes ri. de vul. z pu. vbi aliq̄d per frā. are. i rub. de acq̄r. pos. ¶ Rō. added. iaso. may. i l. naturaliter §. nihil cōe. ō acquirē. pos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

equo promisit iste nodū perfecto opere manumissus est postea est in opere processum.queritur qualiter z quantum seruus puniatur de ista culpa. Ista enim culpa fuit momentanea commissa in primo instanti promissionis.z ideo non videtur q iste manumissus teneatur.quia fuit ista culpa cōmissa in seruitute.glo. notabiliter dicit contrariū.dicit enim q est considerandū ipm opus.z pro rata tēporis facti in seruitute pro eadem rata mercedis non condemnatur manumissus sed bene condemnabit pro rata temporis posteriōris videtur ergo ista culpa diuisibilis quia labor z pecunia diuisionem recipiunt .vt.ī.de annu. lega. l.seio.in prin.z.ī.de sti.ser.l.si seruus cōmunis meus.z de castrē. pecu.§.vl.z arg.ī.loca.l.qui insulam.§.qui edem z.ī.solu.matri. l.diuortio.z hoc facit ad no.per Jaco.de are.z glo.ī. de vsufru. leg.l.in fructu.Bal.

Scevola. In gl.que incipit sententia ibi dic.idest absoluitur a iudice. ¶ Nota q si agitur ex sola naturali obligatione iudex debet absoluere reum que absolutoria habet potius naturam absolutorie ab obseruatione iudicij q ab ipsa obligatione naturali cum obligatio naturalis per sententiam non possit tollivt.ī.de condi.inde.l. iulianus.et nota hunc passum quia per hoc declaratur que sunt partes iudicis quādo agens probat de sola naturali.z non de obligatione efficaci ad agendum qō raro ibi clare alibi reperies.lz sit de mēte multarum legum.vt.ff.eo.l.iij.§. pupillus.de actio.z obliga. naturales.de fideiusso.l.fideiussor obligari.§.fideiussor. de solutio.si is cui.§.flauius cum simili.

¶ Mandatū iutile nō impedit actionem negociorū gestorū

Si libero. Jussus domini putatiui non parit actionē mandati:sed ex negocio gesto oritur neg.

¶ gesto.actio hoc.d. ¶ †No. q inutile mandatum non impedit actionē neg.gesto.vel sic no.q inutilis contractus nō impedit vtilem quasi contractū. ¶ Secundo no.q est natura mandati q libera voluntate non necessitate suscipiatur. ¶ Nota tertio q quidā habent hic quandam glos.super verbo bona fide.que dicit ista bona fides de qua sepe fit mentio exigitur a parte possidentis tantum.vt.ī.de stipu.seruo.l.seruus testamento.alij nō habent q: fuit additio fran .ac.tū verū est qō dicit q in possessionibus personaruz z in possessione iurisditionis semper bona fides referenda est ad possidentem z nō ad possessum non enim refert quo animo quis possideat:sed quo animo sic possidet:qr ex persona possidentis.z qualitate possessionis ius metimur z adde quod no.ī.de fideicō.liberta.l.inuitus quod tene mēti.

¶ Sententia superueniens post prescriptionem completaz non inducit malam fidem.

Cum me. Scientia superueniens gestori post prescriptionē completā ei non officit.sed si prescriptio est in fieri tenetur a se exigere petitore fideiusso.hoc.d. Diuiditur in tres partes.nam in prima parte loquit de scientia post ius quesitum gestori.in secūda loquitur de scientia antecp gestori fit ius radicatum.in tertia respondet tacite questioni.secunda ibi sed si ante.tertia ibi.nec videris. ¶ In tert.ibi noie tuo emisti.fran.accur. ¶ In ter. ibi obligatus nō est licet post prescriptiōem scire ceperis q res fuerit mea. ¶ In ter.ibi vsu capias post emptionem tantum.tamen z traditionem tibi factā ¶ In ter.ibi meo nomine.istud consilium saluat ius domini.z ius gestoris. ¶ In ter.ibi nec videris.hec est tertia pars in qua respondet tacite obiectioni que sic formatur. dictum est q iste negociorū gestor re euicta agit de euictiōe.contra q: res est euicta dolo tuo z te procuratore.ergo de euictione nō aget.ad hoc respondetur q non ita est q fit in dolo cū hoc facias ne ius tuū perdas z ne in obligationē negociorū gestorum incidas in quā

¶ incideres si huius.§.cosilio non seruares. ¶ †No.q scientia superueniens post prescriptionē completam nō inducit malam fidē:qr est scientia dūn de preterito nō dominij de presenti.si eā induceret malā fidē gestor a se exigere teneret.vt.ff.e.l. procul z quod hic dicitur in reali idem in psonali.vt.no.ff.e.l.in glo.q incipit.l.in eadez.per hoc determinat.quod legitur.z no.extra de prescrip.c.fi. ¶ Secūdo q licet negotiorū gestor teneatur a se exigere a istud est verū.tamē tali modo q cōsernet sibi ius suū saluo enim iure suo debet suum officium operari.z ideo tenetur hic a se exigere iudicio mediāte:quia actio de euictione iudicij desi derat.vt.ī.de reiven.vtiz.z.ī.de euictio. habere licere.hoc est verum nisi vendito: fuerit in bona fide sed vbi scienter vendidit esse alienam actio ad interesse nō requirit iudicium nec sententiam.vt.ī.de act.em.l.seruus quē.§.fi.fm Bar.z dicit Ray. de fo:.q ille casus nō est alibi.z tene menti. ¶ Tertio no.consilium legis de persona interponenda ad agendum. ¶ Quarto not.q ille qui suo nomine prospicit dolum committere non videtur ad hoc.ī.de lega.ij.l.cum pater.§.titio. ¶ Ultimo not. q hic est reperire casuz in quo euictio facta ad procuratorē empto

a ¶ A se exige re.vide ang. l §.scevola.ff.e. l.z in. l. diuortio.ī.e.ti.z ad de q si gestor nō soluit sibi z ceteris creditoribz z pecunia postea fine eiz culpa periit et perit periculo gesto ris. qr culpa precedit casuz nisi hūerit instā causam nō soluēdi. puta vt euitaret penā que sperabatur cōmitti nisi pecūia alibi solueret. l. debitor. ff. e. ti.z hic.

ris parat sibi regressum euictionis.z sic factum eo procurantur tamē sibi prodest.z ratio est quia debet agnoscere bonam fidez arg.ī.de legat.j.l.si seruus pluriū.§.si quis ante.z quod ibi per Jaco.de are.z adde quod no.per eundem Jaco.de auto.tuto.l. accipientis.z facit quod no:xliij.distī.c.generalis. ¶ Modo venio ad apparatum z op.dicitur hic q ad hoc. vt de euictione agatur necessarium est iudicium.contra.ī.de actio. emp.l. empto rem.scō o rūso. Solu.dicit glo.q ibi erat notorium.ideo nō requiritur iudicium vel sententia.hic autem non erat notoriū.ratio istius solutionis est quia notorium z sententia equiparant vt no.in.l.contraria.Subdit glo.q istud notorium requiritur q sit notorium emptori z iudici.z tunc non requiritur sentētia Item addit q sufficit q sit notoriū per publicā famam.multuz ergo valet publica fama circa probationē dominij.z facit quod no.C.de proba.l.proprietatis.z quomodo probetur q aliquis possedit tanq dominus.habes.ī.de solu.l.titia.per quā.l.adnocati formāt articulum.fm And.de pis.quod etiā publica fama multum operetur.habes.ī.de flumi.l.j.§.j.tu dic q veritas est q sola fama differt a notorio.fama potest etiam esse de eo quod non est verum.ī.de acquirē.heredi.l.cū quid.§.q dicitur.sed notorium non potest esse nisi de eo quod verū est.z clarum dicitur etiam notorium quia alia demonstratione vel probatione.non indiget.vt in.l.qui vero.§.j.qui satisda.cogan. ¶ Secunda solu.ad.l.emptorem est q iste.§. intelligitur fm illam.l.quia hic nō est necessaria sententia sed sufficit sola cōuentio nā eū gestor sciat rem alienam potest bonam fidem agnoscere.z tam sine sententia restituere sed ego dico q ex quo requiritur iudicium requiritur sententia vel preceptum.arg.ī.de iudicijs.l.de qua re. z.ī.de solu.l.si stipulatus.§.si lanec.nō tamen requiritur probatio quia potest emptor agnoscere bonā fidem.f. confitendo veritatem per modum iudicij:non tamen debet restituere nisi mādato iudicis fuiam.qr istud est de natura actōis de euictōe que desiderat vt.d.l.vtiqz ꝫ solu.ponit in.d.l.emptorem quod notorium facit ibi q non sit necessaria probatio.z facit hic agnoscere bonam fidem tamen sententia vel preceptum iudicis super re restituenda requiritur z sit ista vera so. ¶ Jurta hoc incidenter queritur emptor potest agnoscere bonam fidez.sed quomodo probabitur hoc quod facit agnoscendo bonā fidem. Respō det glos.notabiliter q cum hoc stet in animo emptoris quia ex qualitate mentis probatur pbatur per suū sacramentū. Ecce casus in quo scientia rei aliene probatur per sacramētum. Item ignorātia probatur per sacramētum.ī.de accusa.l.si cui.§.i. Item vbicūqz aliquid potest fieri duplici intētione probatur intentio per sacramentum facientis.vt.ī.de acquirē.here.z p Ja. de are. ¶ Aduerte qualitas mentis bene probatur per iuramētum.sed veritas dominij q revera euincens esset dominus istud requirit probationē testium. oportet ergo q emptor hic vnum probet per testes vel per instrumenta.f.dominium alterum aūt f.quod fuerit confessus propter conscientiam rei aliene istud probabit per suū sacramentum.sicut enim proprium dominium nō probatur solo iuramento ita nec dominium tertij.z facit.ī.mandati quintus ratiōe sui. Item facit quod no.institu.de actionibus.§.alie tene menti. ¶ Secundo oppo. cōtra consiliū istius §.dicit hic q ideo aliquis est submittendus vt agat et euincat. Contra isto agente ostendo qō nō possit in causa procedi:quia emptor non poterit iurare de calumnia.nam iuramentuz de calumnia est iuramentum contradictionis.vt.C.de iudi.l. rem nō nouam. Ex hoc forma mandati perpenditur vt.C.de iura.calū. l.ij.circa.prin.sed istud iuramentum contradictionis non poterit emptor salua conscientia prestare.ergo non poterit in causa procedi nisi tu diceres q procederetur tanquam contra contumacem in nolēdo iurare. Sed istud non potest dici qr contumacia excluderet regressum euictiōis.vt no.ī.de euic.l.si per imprudentiam.solutio.dicit gl.no.q hic procedet in causa absq iuramēto calumnie.quod enim dicit q debet iurari de calumnia by locum vbi lit.cō test.fit negando.secus aūt vbi fit per cōfessionē quia tunc non requiritur iuramentum calumnie.vt.ī. de confes. l.iulianus post confessionem enim peruenitur ad sententiā omnibus aliis medijs omissis.qr nulle sunt partes iudicis in cōfessum nisi in pronunciando.vt in.l.proinde ad.l.aquil. z not. hoc dictum glo. ¶ Tertio oppo.q consiliū istius.l. sit ridiculosum qr amicus interpositus ad agendum non habet mandatum. ergo ei agenti debet opponi exceptio qō est procurator. z si non opponitur exceptio emptor est in culpa.ergo de euic.non agit. Respondeo speciale est hic q omittēs exceptionē nō est in culpa.qr facit hoc ex eo quod opponere exceptionē esset sibi preiudiciale.ideo enim non opponit vt ius suum tucatur. Ecce vna so.que est multum no.fm Bar.qui dicit q vbicunqz est periculosum vel penale vel preiudiciale opponere exceptionem nō potest emptor redargui de culpa q talem exceptionem non oppo

nit:verbi

Universidad de Deusto

nitverbi gratia si esset penale siquis opponeret exceptionē non solute gabelle ex forma statuti. nō enim tenet̄ empto: vel alius similis astringere se ad id quod potest esse penale fm Bart. qō non inuenies alibi. ¶ Secunda solu. est q̄ omittere exceptionem procuratoris non est culpa que respiciat factum principale. & ideo non excludit regressum cuictionis. vt. j. man. l. si fideiussor. §. quedam. ex hoc dicit Bart. not. esse quod iura que loquuntur de regressu fideiussoris habent locū in regressu emptoris. ¶ Tertio respondetur ad contrarium quod hic non potest opponi exceptio: quia hoc est speciale cum periculum exceptionis est in mora vt amicus admittatur sine mandato simile in. l. j. si per vim vel alio modo. quod non credo verum per finem eiusdem l. nisi dicas cum cautione de rato. vt. ff. de procur. pomponius. §. sed & his. ¶ Extra opp. iste est falsus procurator. ergo processus nullus. Respondeo ratihabitio domini ipsum cōfirmat. vt. ff. co. si autem. §. vl. ¶ Item oppo. quia non sufficit sententia nisi fiat restitutio possessionis. vt. j. de evic. habere licere sed non habenti mandatum non potest fieri restitutio possessionis. vt. ff. c. non solum. §. j. ergo non potest committi stipulatio. solu. non fiet restitutio agenti sed exiget gestor a seipso & sic nō ob. ¶ Ultimo quero vtrum in isto processu citandus sit venditor. & dico. q̄ sic q: habet ius cōtradicendi & probandi contrarium. vt. j. de euic. l. berennius. j. mandati quintus de inoffi. test. si suspecta. C. de litig. 10. auē. nunc si heres. Bal.

Non tantum. In actione nego. gest. tam directa quam contraria veniunt vsure percipiende. b. d. ¶ In ter. ibi prestabimus. facit. ff. de procuratoribus. l. qui propio. §. vsq; adeo. & §. procur. ¶ In ter. ibi. potuimus vbicunq; de percipiendis tractatur ad dominum ipsius respectus habetur quantum percipere potuisset. vt. j. de rei vendi. l. si nauis. licet hic innuat q̄ habeatur respectus ad gestorem. ¶ In ter. ibi seruabimus. vide hic. c. ij. extra de fideiusso. & adde ad hunc. §. q̄ habes. j. e. l. qui sine vsur. ¶ In glo. j. ibi pecca tum fenerare. & ideo non tenetur gestor de percipiendis. & adde quod legi. & no. xiv. dist. sicut nec suo.

Dum apud. Licet dñs negociorum sit apud hostes tñ ex negocio gesto actio oritur licet in specta veritate fint gesta negocia bonorum vacātium & istud est quod faciebat dubitationem: q: est extra ambo capita edicti. Et adde hic qō habes in. l. ab hostibus in princ. j. q̄. ex cau. ma.

¶ Additio Bal.

Aqui. Glide omnino Cy. C. de iur. & fac. igno. l. cū quis. in. vij. q. vide Jac. de le. j. si seruus vetitus. Actionem vtrū p̄scriptio dicat in se habere cōsensum creditoris dic q̄ nō. & ideo nō tollit naturalē. vt no. j. de dolo l. j. §. pe. Logiē. allegat̄ q̄ p̄scriptio nō tollit naturalem dic. j. rem ra. ha. l. ff. per Cy. & per Buil. j. qō quisq; iur. l. iij. in fi. vide iura dicūt liberari tēpore nō natura hoc ī personali in reali dic vt. j. l. cū me ab. §. cū. vide Jnno. extra de iure iur. c. peruenit. Jtē vide Jnno. extra de p̄script. c. vlti. Jtē vide Jnn. de iure pa. cura. ¶ In glo. q̄. p. & vide qō not. C. de proba. l. proprietatis. & vide per Liber. in mar. de iuramento calūnie. Si vetito. glo. oppo. contra consilium littere quia iste submissus frustra videtur submitti cum non habeat mandatū ad agendum ergo agere certe non potest vt. l. si iure. §. hoc iure de excep. rei iudi. in glo. solum. & nulla sol. bona quia non tollunt cōtrarium sed excusant emptorē. nā iudicium factū cū isto falso procuratore est nullum ergo nō cōmittit stipulationē euictionis vt j. rem ra. habe. l. antepe. Et ideo dic q̄ iste submis. debent submitti legitime. s. petendo eum dari curatorem bonis absentis. vt no. j. e. l. j. So. op quia iste submittitur vt euincat per sententiā diffinitiuam. Sed ostēdo q̄ hoc nō pōt esse q: ad diffinitiuā non potest veniri nisi iuretur de calūnia. vt. l. ij. §. sed q: berennius de iura. calū. Aut ergo emptor negabit contra conscientiaz & absit hoc a legis consilio q̄ mentiri iubeat. aut confitebitur. & tunc nō poterit iurare q̄ credit iuste litigare cuz magis cedat liti q̄ litiget. vt. j. si reus paratus. So. Jo. dixit iurari de calūnia vel dic nō iurari de calū. vbi lis cōtestat̄ per confessionē secus si per negationem fm glo. quod est no. vel dicit iurari de veritate loco iuramenti de calumnia vnde sub iuramento de veritate dicenda lis contestabitur: quia vbi non potest iurari de calumnia iuratur de veritate de iura. calū. c. literas. & de elec. dudū ecclesia. ad hoc. j. de iuretur. nam postea. §. j. Quero nūquid in casu istius. §. emptor. habeat necesse expectare sentētiā & videt q̄ sic vt. j. de rei vendi. vtiq;. j. iudica. fol. si seruus. j. de excepti. doli. l. iij. j. de euictio. habere licere. Jn contrarium videtur q: ex quo scit rez alienaz statim debet restituere nec expectare sententiam qō patet q: si nō restituit est in mora. j. de vsur. ibi fidei. p̄terea q̄ nō pōt necesse expectare sniazr casus. j. de ac. em. emptorē. Preterea nō debet p̄hiberi bonam fidem cognoscere de co. tu quot. §. sicut in glo. Primo distinguit aut est manifestū emptorē tenere iniuste. & pōt restituere ante sniam aut non est manifestum. & tunc secus postea gl. dicit q̄ si habet cōsciētiā lesam pōt restituere etiā nō expectata sententia. & nihilominus de euictiōe aget. Jtē queritur fm primam opinionē cui debeat esse manifestū respōdet gl. q̄ iudici. & emptori. ¶ Item quō debeat esse manifestū respondet glo. saltem per famam. aduerte tamen q: cum notorium resultās ex proba. per testes dicat̄ notorium iuris necesse est attestatiōes valere. & esse rite receptas alias non inducūt ius seu notoriū qō dicit̄ iuris. vnde per famam nō posset cōstare nisi lit. primo cōte. Aduerte q: qō hic dicit de fama est validū vbi reus cōfitetur q: cōsentiēs fama cōfirmat sed vbi diffitet̄ nō est sic. q: nō est dñium de his que cōmittunt̄ diri genda fm vulgi opinionē. & sic nō ob. j. de fi. u. l. j. §. j. et adde qō dixi in. l. si vero. §. qui pro rei qualita. qui satisda. cog. ¶ Item queritur fm secam opi. quomō phabit emptor q̄ habebat cōsciētiam lesam. & qō facit hoc agnoscēs bonā fidē. qō si dicat̄ cū ob. Oldra. feciſſe. dz phari ab aduersario cū stet̄ sacramēto huius similiter facit qō no. instī. de act. §. alie. pro hoc q: vbi de cōsciētia agimus credendū est nobis vt no. Jnn. extra de iudi. nouit. Hui. de eu. dicit nō semper stari sacramēto q: hic agit̄ de alieno p̄iudicio vnde consideranda est qualitas personarum. & fama. & similia circūferētia fm eā facit. j. si qd in frau. pa. l. j. §. q̄ si in lite ego credo q̄ non debeat cōfiteri nisi p̄ius requisito venditore qui poterit vetaret ne cōfiteatur vnde emptor nō confitebitur. Jtē nec negabit q: facere cōtra cōscientiā. proceditur ergo contra eum tanq̄ contra indefensum nisi eum vēditor defendat. vt. j. de procurato. non solum in p̄in. nam non per hoc p̄iudicabit sibi emptori: q: hoc facit propter vtilitatem venditoris. vt. j. de procurato. l. vel in operis. ¶ Item quia non est contumax respectu venditoris ex quo non habet causam defensionis. vt. d. l. emptorem si tamen iudex p̄cise coget eum respondere. vt. j. de nova. quotiēs. dicat et respōdeat veritatem fm suā intentionem informando suam conscientiam. & probabiliter non improbabiliter. Arg. j. qō metus causa. l. nec timorē facit quod no. Jnno. de causa pos. pastoralis. in gl. magna ver. nec habeas o aduocate. nam puritati cōscientie non debet deesse iudicium rationis nec etiam minus debet timere ne iniuste ledat venditorem quam eum qui agit. immo magis debet per venditorem qui fuit in possessionem. vt. j. fami. herc. l. j. de resti. spolia. sepe contingit per Jnno. & facit de elec. c. innotuit. & de renuncia. c. cum p̄idem. §. sed dices species. Sed certe q̄ lit. contesta. per confessionem emptoris emptor non expectata sentētia restituit possessionem que erunt partes iudicis. nam si cum absoluit ergo non cōmittetur stipulatio euictionis. j. de verbo. obli. venditores condemnare non potest. vt. l. finautem. §. possidere. de rei vendi. respōdeo declarabit agentē ōim. & a restitutōe absoluet: q: absoluit. Nam interest actoris sic p̄onūciari. vt. j. de iureiur. sed et si possessori. Jtē interest rei. vt. l. vtiq;. Jtē ibi patitur. arg. not. de excep. rei iudi. si a te. §. j. In cōtrarium facit de iudi. examinata & quod not. C. de here. vē. l. vlti. sed. c. examinata. in alio casu loquitur: q: ibi non fuit iudicium legitime inchoatū hic sic. Jtem alleg. l. vlt. non est vera. vt no. per Cy. in. c. pro possessore.

Am et seruius. Qui stetit vel remansit obses pro aliquo potest repetere quicquid soluit pro illo b. d. & est hoc no. & licet omnes sciant hanc. l. tamē iste casus nō est alibi. ¶ Mo. captis in bello imponi taliam. & si bellum est iustū potest ista talia imponi de iure. si vero bellum non est iniustum ista talia imponi non potest. vnde latrunculatores non possunt imponere talias. ad hoc facit quod no. Jnn. extra de iureiuran. c. sicut. ¶ Scōo no. hic de obside q̄ quādo plures sunt capti pōt vnus remanere obses pro alio de istis obsidibus. dic vt legitur & no. extra de iureiu. c. ex rescripto. facit. l. ij. C. de patri. qui fi. dis. vbi dicit q̄ vsurpatus est q̄ obsides dētur & adde quod no. C. de ac. & ob. l. obses. ¶ Tertio nota q̄ illud qō soluit obses repetit ab eo pro quo soluit quod est verum quādo stetit obses p eo ipsius voluntate. secus si sine eius voluntate: q: tunc non repetit. fm glo. no que est hic que glo. est in arg. q̄ captus pro rep: alius
a id quod soluit non repetat ab eo cuius occasione soluit[a] quia illius voluntate nihil fecit vel promisit q̄ quod verum est si repe-
a salie sunt iniuste. i. sine rationabili causa concesse. secus si ppter iustam causam idest propter dolum culpam vel delictū alterius quia tunc ab illo repeti potest. quod est solutū. vt no Ja. de are. j. de ver. obli. l. ij. §. ij. facit. j. de lib. causa. l. igitur. ¶ In gl. ij. ibi q̄ redire supple & non redit. ¶ In. c. glo. ibi soluit. x. & sic soluit totā vtriusq;. ¶ In. e. glo. ibi q̄ nō vtiliter. Ex hoc apparet qō licet p̄stiterit sacramentum de reuertēdo tñ non tenet reuerti,

a ¶ Soluit. vide. d. alerā. de imo. in. l. ij. §. itē si in facto. de ÿ. ob. & Jo. de lig. in tracta. repesaliarū. vj. pte.

quia tenetur negociuz suũ esset vtiliter gestumyt.ff.e.l.si pupilli.§. si titꝰ seruum de consuetu. tamen isti homines armorũ multum seruant ista iuramenta.vñ forte tunc posset dici ꝙ inspecta consuetudine daretur repetitio: quia pro liberando capite iurãtis solutum est. ¶ a non recedas a glo.quam omnes approbãt. ¶ In ea.gl.ibi fm Egolinũ ꝙ sola naturalis obligatio faciat ipso gestu negocium obligari.non est verum .vt.j.de solu.l.si is cui.§. Clautius. nisi quando pro libertate.vt hic. ¶ In ea.gl.ibi agitur mandati. Ex hoc not .ꝙ tenet mandatum ꝛ procuratio facta in carcere.ꝛ hoc est verũ quãdo fit advtilitatem carcerati. secus quãdo fit ad vtilitatẽ carcerãtis.vt.j. quod metus causa l.qui in carcere.ꝛ adde quod no.Jaco.de arc.j.de verbo.signi. l.qui neqꝫ. ¶ Ex hoc patetꝙ ille qui est in carcere potest constituere procuratorem ad se defendenduz. Itẽ ad vendenda bona pro sua excarceratione.ꝛ tene mẽtꝛ.sz cuz ipso carcerãte nõ põt cõtrahere.vt in.l.qui in carcere nisi esset carcer iustus. ꝛ subesset iusta causa per Jaco.de arc.in.d.l.qui neqꝫ. ¶ In glossa.se. ibi non habeãt exceptionem scilicet illi duo detenti a latruncu|lis qui promiserunt pro se ꝛ tertio. ¶ In ea.glos.ibi coguntur de facto.ꝛ sic no.ꝙ paria sunt nõ habere exceptionem ꝛ eã opponere non posse que facit coactionem. ¶ In ea.glo.ibi.propter illius factũ habẽt ꝛ sic no.ꝙ si iniuria fit mihi pro te repeto a te facit.j.lo.l. si merces.§.culpe. Bal.

1 Obligatio ex persona successoris nõ mutat.

2 Actio negociorum gestorum nascitur gestiõe durante.

Qui negocia. Cum negocium hereditarium geritur futuri heredis qualitas vel priuilegium non curatur.hoc dicit.vel sic:hereditas iacens nõvtitur priuilegio.ꝛ ius interim formatum ex persona heredis non 1 mutat hoc dicit. ¶ † Not.ꝙ ex persona successoris obligatio non mutat:siue fuerit obligatio celebrata cum defuncto.vt.C. de re iudicata.l.que a patre siue cũ hereditate iacente.vt.hic.

2 ¶ † Secundo not.actionem negociorum gestorum nasci durãte gestione.secus dicit glo. in actione tutele.ꝛ adde quod nota. ff.de procurato.l.qui proprio.§.fi. ¶ In glos.j.ibi.l.hereditas ꝛ.j.de fideiussoribus.l.mortuo. ¶ In eadem glos. ibi impuberis.hoc est no.ꝛ in hoc differt cura impuberis ab eius tutela quo ad natiuitatem actionis.tene menti. ¶ In eadem ibi cum curatore.vnde administratione durante cum curatore non debet formari libellus in genere sed specialiter. ¶ In eadem gl. ibi.§. si quis.hic adde quod not. Cyn.C.de ssupec.tu .l.curatores ꝛ.C.de administratio.tuto.l.fi.i principio.ꝛ facit.j.de administra.tuto.l.ita autem.§.j.

Si uiuo. Gestio incohata contemplatiõe persone est consummanda post mortem.sed non incohãda.hoc dicit.not. ¶ In tex.ibi.cum accidit probat per simile. ¶ In tex.ibi.geruntur a superuenientevt fit melior similitudo cum precedẽte licet glo.dicat de herede mortui licetglo.sit vera in se. ¶ No.ꝙ sicut mandatum finitur morte.ita gestio fine mãdato nisi incohantis geri. ¶ Secundo no.ꝙ id quod fit contẽplatione persone non transit ad successorem. ¶ Tertio no.ꝙ ꝛ societas finiatur morte tamen in incohatis non finit per mortem societatis effectus. ¶ Quarto no.ꝛ vltimo ꝙ in connexis inspicitur principium.ꝛ quod ad eum pertinet officium explicãdi ad quem pertinuit officium incohandi.facit.C. arbitriuz tu. l.tuto.ꝛ est argu.ad tabellionez qui postea est factus monachus vel frater minor ꝙ possit perficere veteres rogationes licet desierit esse tabellio.de hoc no.in spe.de statu mona.versi.xxvij.facit.j.de ope.libert.l.ꝛ demum.ꝛ.C.de falsis.l.si quis decurio.fm vnã expositionem.adde ad hunc.§.quod no.in.c.vl.de procur. in cle.ꝛ per Jaco.de are.de ali.lega.a filio.§.j.ꝛ ad.l.fal.l.maritus.ꝛ facit ratiõe sui.j.de curat.furio.l.cuius bonis.ꝛ.C.si quis ignorãs rem minoris emerit.l.j. Item ꝙ factuz contemplatiõe persone non transeat ad successores.facit quod no.extra de cõstitutio.c.cumvenisset.ꝛ.xvj.q.j.c.possessiones.

Mandato. Gestor tenetur de culpa sua ꝛ de culpa substituti ab eo.ꝛ qui tenetur ratiõe culpe non liberatur iura cedendo ꝛ no. Ille autem qui tenetur ratione actionis quam habet ille liberatur cedendo iura.vt.j.de peculio.l.quod debetur. ¶ Nu.ꝙ sicut procurator potest substituere ad negocia ita gestor. ¶ Secũdo no.ꝙ culpa est insufficientem eligere.s.ignoranter.scienter vero esset dolus. ¶ Tertio ꝛ vltimo no.ex glo.ꝙ illud quod fit per substitutum videtur fieri per substituentem ꝛ facit ille.§.ad id quod not.Jnnocen. extra vt lit.nõ conte.c.j.

¶ Additio Bal.

Am Cũ.vide Jnno.de iureiur.de rescrip.§.si vi uo.vide qõ no.in spe.de.iu.dele.§.restat v. qd si sup. Et p istã.§.dicit spe.ꝙ si notarius fit factꝰ frater minor ꝙ põt pficere rogatões veteres i spe.de statu mona .ver.xxvij.vide Jac.arc.j. de ope.lib.l. labeo.demũ vbi notarius depositas perficit qõ inchoare nõ posset. de iudi. c.cum.p.tabellio.vide de hereti.clerici.per Jnno.extra de testi. cum in officijs.in fi.ꝛ vide in Marga.alb.titulo de syndico vbi hic.§.alle.ad duas.q.vide.C.ar.tu.l.tutor.vide de cura. fu. cuiꝰ bonis.ꝛ.C.si quis ign.rem mi.eme.l.j.vide.l.diuus.ad tertul.ꝛ l.j.de fi.tu.ibi iam mortuo.vide Jaco.de alt.leg.a filio.§.j.vide. Ja.ad.l.fal.maritis vetera.vide omnino.c.vlti.de procu.in cle. in glo.qui Hosti.alleg.ꝙ si cõcesse sunt representatie ex facto alterius ꝙ ille teneatur lesis resarcire damna.quod est verum si suũ factuz fuit iniustũ.secus si representatie sunt iniuste.qz iniquũ esset cum puniri sine culpa. Item iniuria non dicit egredi personam iniuriati.non ob.§.culpe.ꝛ sol.ma.l.p.qz ibi in re cuius debeba tur custodia hic non de eo quod no.Ja.de are.j. de verbo.obit. l.ij.§.fi.In gl.que incipit.s.mandati ibi sed nõne. Illa questio nõ procedit in capto ab hostibus cum sit seruus capientis. Itẽ nõ procedit in bello alias iusto.nam tunc de iure potest imponi talia capto vt colligit ex no.per Jnno.de iureiur.sicut ꝛ vide.j. qõ metus causa.l.me.§.sed licet. ¶ In ea.glos.ꝛ.§.si quis.vide qõ no.Cy.C.de fideius.tu.proses.ꝛ melius per eum.ea.l.curatores.ꝛ.C.de cõ.tu.l.fi.in prin.per Cy.sumo arg.ꝙ sindicus põt denunciare malefitium suo tempore commissum etiã postq̃ desinit esse sindicus dic contra quia nouum quid esset vt hic.denunciabit ergo successor in officio ad quem transit onus denunciandi.nam ad quemlibet successorem in officio transit hoc onus ꝙ imminebat primo.de iudi.mortuo. sed obligatur qz nõ est offi. sed per officium.vt si primus incidit in penam.quia non denunciauit. Ista non transit:sed noua propria mora sequitur exigẽtis. Ad hoc vt secundus teneatur ad penam.arg.C.de iudi.prouperandum.in fi.ꝛ vide.l.j.j.de libe.agno.

Jue hereditaria. Necessaria impensa repetitur non ob.casu superueniẽte nisi casum culpa gestoris precedat.hoc dicit vel sic qui meretur condemnari per consequẽs agere prohibẽt ad hoc alleg. ¶ In tex.ibi. cum s.gestorez. ¶ In tex.ibi.cõsumpte. casu quẽ culpa precessit. ¶ No.ꝙ expensa alimentorum dicitur expensa necessaria ꝛ duo principaliter contineri in alimentis.s. frumentum ꝛ vinum.ꝛ hoc facit pro abbate vt pro alimentis monachorum possit acquirere mutuum: quia est expensa necessaria. monachi enim sunt de eius familia.vt in auꝫ.de monachis .§. cogitandum. ¶ Secundo not. quod casus superueniens circa rem non tollit actionem iam natam occasione rei non ob.j. loc. l. in naue fauerit.quia ibi erat in solutiõe genus subalternum quod petijt.hic autem in obligatiõe ꝛ in solutiõe quantitatis que nõ potest perire.vt.C.si certum peta.l.incendium.et hoc est verum nisi casus contingat culpa creditoris:qz tunc etiam in obligatione generis non subalterni obstat exceptio quod est no.ꝛ menti tenendum. ¶ Tertio ꝛ vltimo no.ꝙ non debet quis ex eadez causa contrarias sententias reportare nec penam ꝛ premiũ immo vnum contrariorũ excludit reliquũ.ꝛ ad hoc allegat. ¶ In glo.secunda ibi non ergo repetet hec vera. ¶ In glos.que incipit.i.non repetit ibi expensas.no.nomine expensarum rei precium contineri alibi non continetur b.vt.j.de condi.ꝛ demonst. l.quibus diebus.§.j.ꝛ ibi per Dy. ¶ In eadem glo.ibi damnatur scilicet gestor. ¶ In eadem glo.ibi intelligitur.vt siquidez extimatio soluta concurrat cum extimatione presenti. tunc gestor non agit nec conuenitur.nam culpa cum precedenti obligatiõe compesatur.si autem maior est extimatio quam presens interesse scilicet tempore interitus tunc quia compensatio non fit nisi vsq̃ ad concurrentem quantitatem gestor petit residuum.ꝛ econtra si plus esset in interesse quaz in extimatione prestita cõdemnaretur gestor in illo pluri secundum Guil.de cu.ꝛ Bart. ¶ No.ergo quod licet compensatio oriatur ex culpa tamẽ nõ fit nisi vsq̃ ad concurrentem quantitatem. ¶ In eadem glos. ibi hic autem circa idem. ¶ Ex hac glo.not.differentiam vtruz culpa committatur circa idem an circa aliud. Item in.l.contraria fuit culpa a casu remota hic proxima.ꝛ ordinata ad casum. ¶ In glo.ibi.§.sed ignominia illud potius occasione quam ratione contingit nec est ibi per modum premij sed quasi per modum impossibilitatis. Bal.

a ¶ Cedendo. nec releuatur credẽs esse fuisse idoneuz.vt per bart. hic a per text. in. l. sed an vltro. §.fi.j.co.

b ¶ Nõ obstat adde eũdẽ in l. termino.C. de fru.ꝛ li.ex. ad fi.in ver.vltio scias. ꝛ in rub.C.dever, signi.v.q.

¶ Additio Bal.

Sue Jure in necessaria impensa non expectamus cuentum nisi culpa gestoris gestio non habuerit effectum hoc dicit. Ratio quia fingitur non esse gestum ex quo gestorem penituit gestionis efficaciam impediendo.hoc dicit.

Si quis

Universidad de Deusto

Si quis. Contrariorũ non est eadem disciplina ad hoc allegatur. & vt dicit glo. hoc est ideo: quia termini non sunt pares. nam in primo responso cum gestione ratihabitio est cõiuncta in secundo responso non.

¶ Additio Bal.

Si quis. Restituere scilicet duo cuius nomine exigant si dominus ratum habuerit alias non. vt supra. eo. si pupilli. §. item queritur. ¶ In glo. incipit no. dicaut in contrarijs est contraria ratio tunc est contraria disciplina [a]. aut non. tunc non.

a

Sed ego. Solutio facta gestori gerenti negocia creditoris non liberat debitorem quia non transfert in creditorem dominiũ nisi creditor ratificet [b] & habet ius ratificandi etiam invito solvente. hoc dicit. no. ¶ Et ad evidentiam huius. l. not. quod vbi genus est in obligatione de natura liberationis est quod dominium transferatur in creditorem. alias non contingit liberatio debitori. vt. j. de solu. l. cum quis. §. j. et no. j. de lega. j. l. si dominus. §. j. de euictione in glos. magistra. & ideo. l. nostra primo determinat de translatione dominij. secundo de iure ratificandi. tertio de liberationis effectu. ¶ In ter. ibi procuratori idest gestori negociorum creditoris. quicunq; sit iste gestor siue coniuncta persona siue non coniuncta. vt not. j. de sol. l. vero procuratori. & l. filie. & j. solu. ma. l. non solum cuꝫ si. ¶ Inter. ibi. non accipitur. s. creditori. ¶ In ter. ibi. me. s. debitore soluẽte. ¶ In ter. ibi. liberor. etiam invitus. ¶ No. primo q̃ per solutionem factam procuratori creditoris non queritur creditori dominiũ nisi ratificet. et intellige de procuratore idest de procurante sine mandato. vel intellige de procuratore qui nõ habebat sufficiens mandatum. alias nõ requireretur ratihabitio. & iste est verus intellectus. nec enim plus operatur ratihabitio quã sufficiens mandatum quia sufficiens mandatũ operatur per veritatem. & ratihabitio operatur per fictionem. & fictio non operatur plusq̃ veritas. vt. j. locati. l. qui ad certum. ¶ Secundo not. q̃ ratihabitio dependet mere & libere ex consensu ratificantis nec in hoc potest per aduersarium prohiberi quia est ius quod residet in solo ratificante. & facit. j. rem ratam haberi. l. bonorum. ¶ Tertio no. q̃ in solutiõe non habet locũ penitentia. secus in mandato. vt. j. de dona. l. ij. §. si tibi dederim Item secus in pacto inutili. vt. j. de solu. l. si cum cornelius. Itẽ secus in deposito. vt. C. de vsuris. l. acceptio in fi. & facit. ff. de pactis. l. si cum fundum. ¶ Quarto & vltimo no. liberationeꝫ que pendebat ex ratificatione per ratificationeꝫ recõciliari. & retro fingi. facit. j. de solu. l. si quis offerente. §. fi. & l. cum. x. §. vltimo. & quod not. j. rem ra. habe. l. si indebitum. ¶ In glo. s. debitoris ibi vt dicunt. & male. vt patet in ter. ibi creditoris duntaxat negocium gessit. ¶ In eadem glo. ibi fm Azo. hec vera. ¶ In eadem glo. ibi hoc erat generalis isti volunt q̃ generale mandatũ non sufficiat ad recipien. solutionẽ. ¶ In eadem gl. ibi proprie immo improprie: q; improprie dicit̃ peruerso: ille qui nõ habet sufficiẽs mãdatũ. ¶ In gl. ff an retro trahit̃: ff an trahat̃ retro quo ad vsucapionem. die vt hic per Guil. de cu. ¶ In ea. glos. ibi. & q; talia que sunt separabilia a persona. & facit. j. de acqui. re. do. l. ea que ciuiliter. & quod no. ff. de procur. l. in cause. §. fin. ¶ In ea. gl. ibi respondeo debitoris forte hec vera. vt. j. de sol. l. cum quis. §. j. licet aliter notetur. c. titu. l. qui hominem. §. j. ff Guil. de cu. & Bar. ¶ In ea. glo. ibi repudiasse. no. opi. gl. q̃ lapsus temporis habet vim renunciationis. & quandoq; operat̃ plus quã renunciatio expressa. vt. j. ad trebel. l. facta. §. siquis. & ibi per Ja. de are. ¶ In glo. sed an cuꝫ ibi ratihabitio retro: q; non tenet ratificatio ex quo tacita repudiatio precessit. vt. j. de solu. l. dispensatorem. & j. de ap. reci. l. j. in prin. & no. Dy. in. c. rati. de regu. iur. lib. vj. ¶ In ea. glo. ibi. nullus est interim immo interim dominium est debitoris. non enim discedit ab eo donec alij acquiratur. vt. j. de sol. l. cum quis. §. j. & facit. j. de iure dot. l. si ego. §. j. & j. de le. ij. l. cuꝫ pater. §. meuio. & j. de dona. l. qui mihi donatum. de acquiren. pos. l. qui absenti. §. si quis et extra de preben. accedens. & adde quod no. j. de condi. ob causam. l. si procuratori falso. & l. falsus. C. de fur.

¶ Additio Bal.

Sed ego. Idem potest dici quod erat gest. creditoris. & ideo non reuocatur mandatum quia esset ius ratificandi alteri quesitũ cuius nomine recepturus erat facere per istam. l. que dicit quod secuta ratihabitione possessio & dominiũ determinatur talis questio. cessa sunt iura in accipientis parte. vtrum ibi acquiratur sine cessione. & videtur quod non: q; actus personalis sine cessione nõ queritur. vt. l. quoq; §. & si possessio dico contra quia illud intelligitur de directa. at vtilis magis equiparatur dñio quod patet q; quadã mẽtis & traditione queritur. l. p. de dona. Item quia totaliter transit sicut dominium. ergo ipso iure queritur sicut possessio & dominiũ. Sed nunq̃d restitutio hereditatis põt cedi dic q̃ nõ: quia habet certa principia in ꝓsona fideicõ. vt. j. de iure do. si mulier. §. ex asse. ¶ Itẽ quia obligatus non potest obligari creditoribus cedita debitore. sed commissarius debet obligari creditoribus. ergo id nõ potest cedere. ff. de pactis. l. tale pactum. §. post diuꝰ. ¶ Sed pone q̃ constitui procuratorem precario nomine possidere an ista ficta possessio queratur domino directe. Guil. q̃ nõ. j. de pa. ab em. doc. meus dicebat contrariuꝫ per. l. certe. §. j. de precar. ¶ Item iuxta istum text. pone q̃ anteq̃ creditor ratum habeat a penitet gestorem. & reddit possessionem debitori. vtrum procedat ratihabitio. & dic q̃ sic ꝓpter fictionẽ. vt. l. bonorũ. & adde & omnino videas quod legitur. & no. j. rem ratam haberi. l. si indebitum. Et idem tenet Inno. de preben. accedens. in fi. suam vide quod no. Pe. qui totam istaꝫ materiam videt̃ subuertere j. de procur. l. q̃ pcur. ex re domini in repetitiõe illius. l. & adde extra de preben. accedens per Innocẽ. & dicta Pet. videas sed non teneas.

a ¶ Disciplina adde. d. Bar. soci. ĩ ꝓsi. cclxxviij. in. q. in ci. vertenti v. fm autẽ circa me. ĩ. j. parte.

Si quis. Gestor repetit expẽsaꝫ quatenus erpendi debuit. & non plus. facit j. eadem. l. qui alieno. §. libertos. & vide quod not. j. man. l. idẽq̃. §. labeo. & vide gl. ibi posita. ¶ No. non inspici quod factum est sed quod debuit fieri qualiter autem iste expense probentur. vide. C. de donatio. l. si quis pro redemptione. & nota. C. de iure deliberandi. l. fi. §. iij. & extra de accusatio. c. qualiter. in principio. Bal.

b ¶ Ratificet. adde dy. ĩ ꝓsi. xv. & frã. are. ĩ l. qõ meo. de acqren. pos. & paul. de ca. in cõsi. lxxxiij. in ci. in cã filu estri vbi dicit q̃ est verũ ĩ reciprocali. secus in actiõe personali.

¶ Additio Bal.

Si quis. Vide. j. mãdati idemq̃. §. labeo. dehuerit arg. q̃ licet executor modum excedat tamen quas non excedit non confirmari debet. & facit. j. eo. l. qui ali. §. libertos.

Si malicui. Putatiui administratores reipublice re vera priuatuꝫ negocium gerentes domino negociorum tenentur pro partibus quas gesserunt necynus tenetur pro altero. & est ista. l. nota. ¶ In text. vbi ad quos an ad collegas vel ad sempronium. ¶ In ter. ibi pertinere nõ amt tenentur colligere pro ipso qui non est soluendo: q; non conuenientur tanq̃ administratores publici sed tanq̃ priuati. & a priuata persona. No. primo actorem dari bonis. ¶ Secundo no. actorem bonis ciuitatis creari per magistratus. per hoc tamen non excluditur quin etiam ipsi decuriones non possint creare. vt. j. c. l. ex facto. ¶ Tertio no. q̃ causa nullitatis testamenti est ordinarium iudicium. & pro tribunali examinanduꝫ vt ibi in verbo pro tribunali. ¶ Quarto no. q̃ ille qui dicit testamentũ irritum vel nullum debet hoc probare vt hic in verbo probatũ vt no. C. de iur. & fac. ignoto. l. si post diuisioneꝫ vbi glo. dicit testamẽtum in dubio presumitur validum & solenne. ¶ Quinto not. q̃ causa nullitatis est preambulum ad additionem fiendam a legitimo. vt patet hic ex consequẽtia litere dum dicit atq; ab intestato. &c. quod dicit. vt no. C. de repu. here. l. seruus. & facit. j. de bo. pos. fu. l. cum quidaꝫ. & j. de acquirẽ. here. l. cũ falsuꝫ. ¶ Sexto not. q̃ ille qui euincit hereditatem ta repu. ciuitatis non succedit in priuilegium ipsius ciuitatis quod est vt vnus collegarum pro alio in subsidium teneatur secus est in eo qui non euincit per sententiam seu per restitutioneꝫ principis. vt. j. de administratis. tuto. l. lucio. §. sempronij. Vltimo nota regulam in prima nistra. tuto. l. lucio. §. sempronij. Vltimo nota regulam in prima tis administratoribus vnũ pro alio non teneri. Glos. opponit de. § . sempronij . sed. ff. solui. q; ibi actores fuerũt creati bonis rei publice que bona postea per restitutionem principis ad alios peruenerunt. hic autem bona non pertinebant ad rempublicaꝫ & ideo euincens non habet a republica causaꝫ nec respublica est auctrix ipsius. arg. eorum que leguntur & not. ff. de pac. l. si tibi. §. cum possessor. ¶ Extra querit hic Guil. de cu. q; ter. iste vult q̃ possit agi & formari libellus principaliter super nullitate testamenti contra quam iste libellus formabitur contra institutũ an contra fideicõmissarium vniuersalem. & respondet q̃ hereditate non restituta contra institutum agetur & preiudicabitur fideicommissario. sed post hereditatem restitutam est agendum contra fideicommissarium vniuersalem & si ageretur contra heredem institutum non preiudicaretur tunc fideicõmissario vniuersali. ad hoc. j. de pigno. l. si superatus. §. fi. ff. de trãs. l. vltima quemadmodum ser. amit. l. parte. §. j. & ad trebel. l. facta. §. j. cum simi. fm Guil. de cu. quod tenementi. Bal.

¶ Additio Bal.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tim. Ab intestato. An qui dicit nullum videatur adde. vide. C. de re. heredi. suus. de bonorum possessione. cum quidam pro tribunali. Mor. causam nullitatis ordinarie agi. sed contra quē agit dic contra fideicommiss. vniuersalem ex quo hereditas restituta erat alias contra heredē vm Guil. Modestinus no. q vnus ex meris gestoribus non tenetur pro altero. Nam cum eorum officium mere in facto consistat nemo tenetur nisi quantū accessit ad gerendum. Sunt autē isti meri gestores respectu legitimi heredis a quo nullum habent mandatum. Bal.

Exduobus. Impensa voluntaria quam fecit frater maior in rebus cōmunibus a fratre minori non repetitur. h. o. Intelligo vbi sola fraternitas est in causa. sed vbi societas esset tunc de communi debet intelligi esse facta impēsa. In tex. ibi. sue. i. legitime. vt. j. de leg. iij. l. cum filio. Mo. in supribus repetendis non affectionē que habetur ad res que fuerunt suorum maiorum sed vtilitatem ponderari. Querit glo. vtrum iste qui fecit ista edificia possit ea eleuare. z videtur q non. quia cedunt solo. glo. tamen dicit contrarium quia permittitur abrasio seu eleuatio. Itē dicit gl. q si iste saltem esset venalis z per istas habitatōes plus venderetur q tunc expensa posset repeti. Intelligo pro rata illius tēporis. quia catenus expensa est vtilis. Deinde no. ratōe fraternitatis actionem negociorum gestorū non augeri. nec aliud ius seruari inter fratres q inter alias psonas. fraternitas enim quandoq est causa liberatōis vt. j. de proba. l. procula. non tñ est causa obligationis vel agendi. vt hic. Ultimo nota hic a cōtrario sensu q si esset edificata turris ex necessitate. puta propter guerram pro tuendo saltu communi q ista diceretur necessaria expensa z posset repeti. argumen. sumpto a contrario sensu huius litere que dicit nulla rei vigente &c. z not. istud principium. Bal.

a Titium. Nota pietatez versari circa filiam sororis z not. glo. a hic positaz quod ex qualitate personarum et sumptibus factis presumitur vel nō presumitur pietas tenementi glo. Additio Bal.

a Glos. not. ad hoc aliam glo. in. l. vtrū j. de do. inter virum z vxo.

Exduobus. Vrgente. ergo si re vigēte repetitur nec a fratre fratri donari videt. ar. cōtra. j. de proba. procula. In glo. si ego que incipit. sed an eo ipso. ibi quia talia. quia in psona procuratoris acq̄sitio domini nō habet causaz ideo directe queritur domino. In eadē glo. in. §. j. quomodo ergo. Et. ff. ex quibus causis maiores nec vtilē. z de acqui. pos. qui absenti. §. si q̄s. Vel dic q ipsius gestoris est interim nō incōmutabiliter sz mutabiliter. sz hoc nō vr. quia nō est in hoc cōsensus p tradētem sed dico q aut traditio fit vt pro mutuo z non transit in eū nec possessio sed custodia rei. de fur. cum qui. §. pen. aut vt vero procuratori: tunc aut ex contractu cuz ipso celebrato in eū dominum alis non liberaretur debitor a directa qua tenetur procuratori. Aut fit traditio ex cōtractu celebrato cuz domino vel qui resultat ex ipsa traditione. vt. l. qui inter donatio. tunc queritur soli domino et procuratori nudus probet ministrum vt. l. q meo. §. pcurator. z. l. certe. §. j. de pre. aut traditio fit gestori. tunc videtur cōsensum q interim ipse sit dominus. vt hic. q vera acquisitionis dominij z traditionis sunt in eum pure collata. z hoc optime potest defendi quādo nego. ge. nō esset statim restitutus. ar. j. de dona. inter vi. z vxo. mulier. z. C. de bo. que. li. cum non solū in fi. In ea. gl. ibi repudiasset. Sed contra istam rationem videtur lex expressa. quia z nocet quis expresse renuncias tamen postea habet ratū z patet in illo qui acceptotulit delatio. z tamen postea ratam habet solutionem primo facta gestori. vt. j. de sol. cu. l. cū. decē. j. ij. rūso. Constat eū q videtur renunciare iuri suo ille qui acceptilationem facit. vt. j. de pac. si vnus. §. si acceptilatio. Quomodo ergo postea ratū habet. Respondeo subtiliter. q ratihabitio incōtrariuz fit ad debitum tollēdum. z sic renūciatio z ratihabitio tendūt ad eūdē finē. s. ad liberationē. sz hic in casu. l. bonoz tendūt ad ǒtrarios effectus. Nam ratihabitio. ad acquisitionē hereditatis est z repudiatio ad exclusionem. z ideo non admittitur quis tanq̄ sibi ipsi contrarius. vt. C. de codicillis. l. fin. Sed adhuc aliud obstat nā cū acceptilatio extinguat debitum. ergo ratihabitio invenit rem extinctam. ergo non valet. vt. l. cum quis. §. qui hominem de solu. Sol. dico q acceptilatio non statim habet effectum sed pendet. Et idem dico de lapsu temporis q non parit liberationem. sed est in pendenti iuris fictione. z ideo ratihabitio sequens declarat non fuisse debitum prescriptū. sed solutione sublatū. Sed cōtra hoc videt directe. l. vlti. §. rem ratam ha-

beri. vbi aperte cōtradicit. aliqui dicūt q ibi dominꝰ fuit in mora in habendo ratum q: sciens absistat habere ratum. j. tempus prescriptionis. Istud est diuinare pre. tertu. ante posset cōdici. vt. j. ratum. z. l. si qui offerunt. de sol. glo. in. l. precallega. cum ver. dicit q ibi principalis obligatio cuius respectu erat solutū ad huc durabit simile. in. l. tuto. de fideicō. Sed tunc frustra ibi fieret mentio de prescrip. q: immo nulla est prescriptio considerato respectu soln. z oblig. principalis que remanet incorrupta Unde dicq aut debitor soluit sciens cuz cui soluit non esse procuratorem. z tunc loquitur lex vltima. Aut errans z tunc loquit lex cū decē. §. j. Ratio q: errans credidit statim sese liberari. et sic non cogitauit de beneficio prescriptionis: immo quodāmōdo renunciauit. preuenit enim in soluēdo. arg. §. de dona. causa mor. l. qui debitori z sciens de iuris beneficio cogitat et sub ea conditione visus est soluere si creditor habeat ratum antecp̄ decurrat prescrip. arg. dicte. l. si quis e is. z. l. j. j. si ex noxali causa agatur. vel dic a d. l. bonoz quod ibi occurrebat impedimentum in tempore. Item non erat casus in quo retro traberetur argu. ad treb. l. qui ita. §. etiam. sed nullum erat impedimentum in. q. glo. z retro trahebatur. vt. j. de pigno. l. si fundus. §. j. quando q etiam valet ratihabitio non trahitur retro propter iuris impedimentum z tunc similiter occurit impedimētis. in tempore. de officio procon. obser. §. fi. no. de leg. j. talis scriptura. et adde quod no. j. qui satisda cogan. iuſ. Bal.

1 Substituens procuratorem ad negocia tenetur ex facto substituti domino negociorum gestorum.
2 Equale est interesse domini z substituentis.
3 Substituens potest agere contra substitutum procuratorem.
4 Obligatio diminuit patrimonium alicuius ipso iure.
5 An sit differentia inter venditorem z fideiussorem in tempore agendi.

Sj quis. Qui gerit negocia per alium perinde videtur ac si gessisset per se et dicitur abesse alicui id in quo est alteri obligatus hoc dicit. In text. ibi si quis puta sempronius. In text. ibi extimari debet cōtra gestorē. In In text. ibi seio domino negociorum. In text. ibi cui. s. do
1 mino. No. q substituens procuratorem ad negocia tenetur ex facto illius substituti domino negociorum. vt. ſ. c. nam et seruius. §. fi. Secundo no. q iste substituēs habet actionem cō
2 tra istum substitutum ad interesse. † Tertio no. q equale est interesse domini z substituentis. quia quatenus constituens te
3 netur domino catenus substitu. tenet substituenti. † Quarto no. q substituēs potest agere contra substitutum procuratorem etiam antecp̄ substituens conueniatur a domino negocioz et ratio redditur in litera: quia de patrimonio substituentis diminutū videtur quatenus dominus negociorum tenetur. Nō ergo est expectandum q conueniatur. nam potest prius agere exigere cp̄ conueniatur. z hoc dicit litera. intelligo tamen extra glos. z docto. q si iste substitutus qui soluit substituenti petat cautiones defensionis a domino negociorum q ista cautio sit prestanda ne a duobus conueniatur. vt. ſ. eod. l. iij. §. apud marcelum. coniūcta. l. de lega. tertio l. fideicommissa. ſ. pleriq̄. z de dote prelegata. l. pater. Ultimo nor. hic q obligatio diminuit patrimonium alicuius ipso iure. z facit. j. ad. l. falcidiam. in l. falcidia. hoc obseruandum. Querit glos. hic antecp̄ iste titius soluat ad quid aget cōtra seyum. respondet vt extrahatur ab obligatione seu vt ab obligatione conseruetur indemnis. Et hoc not. formam libelli in eo qui agit antecp̄ soluat. z facit ad libellum formandum per fideiussorem contra principalem a quo debet indemnis conseruari. Iterēquerit glos. pone q conuentus est contumax qualiter procedetur. Respondet. gl. z dicit q fiet missio in possessionē ita q ibi patit conseruatio nē indēnitatis z si reus est cōtumax dz actor mitti in possessionē non declarat glo. pro qua quantitate. sed declarat tex. qui dicit pro interesse. licet ergo ille qui petit conseruationem indēnitatis videtur factum petere. tamen dici potest quod istud est factū extimatum idest quod habet certam quantitatem. z respectu illius quantitatis debet procedere missio. z etiam eodem respectu furti captura persone. z adde hic quod no. C. de sen. que sine certa quantitate. l. ij. z. C. de sen. z interlo. om. iudi. l. cum eorum
5 Item queritur vtrum est differentia inter venditorem z fideiussorem in tempore agendi. z dicit glo. q sic adde quod not. ſ. c. l. sed videamus.

Additio Bal.

Sj quis. In glo. que incipit no. abest ibi Item ad quid si est actum q̄ stetur simplici verbo fideiussoris de damnis. et interesse non valet. z dic vt not. per Dyn. infra de prescrip. l. si. z in spe. de pba. §. videndū versi. q̄d si ibi dicit

z per Cy.

Universidad de Deusto

ꝛ per Cy.in.l.si quis in cōscribendo.teneas Dy.opi. Item no. fm glo.ꝛ tit. qualiter fit missio in obligationē facit.sed hic habebat certā quantitatē per relationem ad alium. ¶ Qualiter super reseruatione indēnitatis feratur snīa.vide quod no.C. de sen.que si. cer.quanti.l.ij.ꝛ.C.de senten.ꝛ interlo. om. iudi.l. cum eorum.vide per Bar.j.de prīui.cred.l.si creditores.ꝛ vide j.de pigno.act. l.si rem.§.j.Bal.

¶ Pater potest tutorē in testamento relinquere.

Quod tutor gessit de facto an veniat in actione tutele.

Impater Gestum a futuro tutore post̄humi eo nō nato venit in actione neg.ge.sed eo postea nato de uoluitur seu venit in actione tutele. ḃ.d.not.

1 l. ¶ Et ad euidentiā prēmitto q̄ pater pōt relinquere tutorem in testamento. ¶ In ter. ibi agendū per legitimū heredem vel substitutum.ꝛ adde ad id quod dicit glo.de substituto.j.de ven.insp. l.pe. ¶ No.hic an id quod tutor gessit de facto veniat in actione tutele: q; aut nūq̄ cepit esse locus tutele tunc est locus actiōi tutele.ꝛ sic no.bona tutoris esse obligata pro eo quod gessit antеq̄ posset.puta ante satisdationē vel ꝺstimationē.istud est verū quando gessit spe future tutele.dic vt.j.de eo qui pro tu.l.quero sic no.q̄ ille qui est in vtero habetur pro iam nato etiam in prēiudicium tertij.arg.s̄.eo.l.nam ꝛ seruius.§.qui negocia. ¶ Vltimo no.hic qualiter hic teneatur gerens administrans negocia ventris.Bal.

¶ Additio Bal.

Impater Nasceretur.ꝛ tamen nesciebat se tutorem ꝛ sic est cōtra.l.de eo qui pro tu.quero Bal.

1 ¶ Principalis officialis tenetur de facto officialis subalterni.

2 Corrumpentes frumenta publica tenentur ad interesse reipub.

3 Damnum mihi illatum propter titium titius debet mihi refundere.

Ex facto ¶ Principalis curator conuē tus ex facto curatoris secunda rij seu subalterni quod soluit pro eo repetit per actionem negotiorum gesto.ad similitudinē cōtutoris ꝛ college nisi ei obuiet conscientia.ḃ.d. ¶ In ter.ibi subcuratorē.i.subalternū curatorem qui erat datus a decurionib⁹: vt principali obediret et eum iuuaret in gerendis.ꝛ sic quilibet erat publica autoritate ꝺstitutus fm Bart.quod ex ipso nomine patet q; curator ꝛ subcurator nomina sunt publica officialiū. ¶ In ter.ibi curatori.s.principali. ¶ In ter.ibi inflictū esse.i.fuit coactus soluere reipublice istud interesse. ¶ In ter.ibi respōdit primo ponēdo similia. secō inferendo ad solutionē questionis. Et no.in officijs proce

a di ꝛ argui de similib⁹ ad similia⁹. ¶ In ter.ibi: contutori pro eo soluenti. ¶ In ter.ibi: fm que hic determinat questionē principalem. ¶ No.in ꝺstitutione curatoris rei publice sufficere decretum magistratuū idē pari rōne in ꝺstitutione syndici fm gui. de eu per hoc tū non excludit quin ꝛ ipse magistrat⁹ posset creare tales curatores ad negocia publica quod intellige de cōscientia vel de consilio decurionū: vt.C. de naui.l.eum nauarcarum.lib. xj.ꝛ no.in.l.j.§.j.s̄.quod quisq; iur.ꝛ in.l.j.§.j.de iusti.ꝛ iur.per

1 Guil.de cu.ꝛ j.quod vi aut clam.l.prohibere.§.plane. ¶ Secundo. no.principalem officialem teneri de facto officialis subalterni. Item ꝛ de facto cocaqualis officialis seu collegе.ꝛ intelligo q̄ eodem ordine conueniat vtrobiq; per hanc legem.si autem principalis officialis sua autoritate assumeret sibi coadiutorem teneretur simpliciter ex facto ipso: vt.s̄.eo.nam ꝛ seruius. §.fi. Item inter istum principalem ꝛ istum coadiutorem tunc esset actio mandati.fm Bar. ¶ Item no.hanc.l. contra corrūpentes frumēta publica quod tenentur ad interesse reipublice ꝛ dicuntur corrūpere qui immiscēt nō immiscēda. ¶ Quarto no. statutū in vno speciali porrigi ad similes officiales hoc verū nisi illud statutū haberet singularē rationē in illum officialē: q; ius singulare nō porrigit ad ꝺsequētias: vt.l.ius singulare.s̄.de legi.ꝛ facit ad statuta loquētia de capitaneo vtrum porrigant ad

3 potestatē vel syndicū. ¶ Quinto no.q̄ dānū q̄ mihi infligit̄ ꝓpter te tu debes refundere hoc verū nisi ego fim particeps delicti ꝛ facit me participem sola ꝺscientia fraudis quod est no.dignum. ¶ Querit hic gl.que est ratio q̄ vnus officialis repetit ab alio ꝛ vnus fideiussor non repetit a fideiussore nisi veniat ex iure cesso.vt.j.de fideiussoribus.l.vt fideiussor. respondet gloss. quia fideiussor. respondet glossa. obligatur sponte. publici officiales obligantur inuiti. vnde magis ei succurrit̄. ista ratio non est bona quia duo rei principales obligant̄ spōte.ꝛ tamen vnus agit contra alterū nisi sint correi ex causa lucrativa: vt.C.de du. re.l.j.in glo.de le.fiū.ille aut ille.ad.l.fal.in.l.falcidia hoc obseruandum.ꝛ qō not.j.ad vell.l.vir vxor.l.§.fina. secunda ratio diuersitatis assignatur in glo. quia quando vnus officialis soluit pro alio principaliter directe tēdit ad ipsum liberandū.ꝛ sic gerit suum negociū. sed in fideiussoribus non est sic q; fideiussor nō soluens non tendit ad liberandum ꝺfideiussorem. sed reū principalem quo liberato quilibet fideiussor est liberatus q; sublato: q; sublata obligatione principali est sublata accessoria: vt.j.de reg.iur.cum principalis.ꝛ no.j.ad treb.l.si heres pecuniam. ista ergo liberatio non oritur ex neg.gest. sed quia vera fideiussoria est que non durat sublata principali. cum ergo non fit gestum negocium fideiussoris merito confideiussor nō tenet̄ actione neg. gesto.ꝛ ista est mens glo. quia confideiussor non liberat̄ bñficio gestionis. sed per quādā ꝺsequētiā. s. interitus principalis obligationis.ꝛ adde quod no.per glo.ꝛ Cy.C.de transac.l.j. tertia rō differētie est q̄ fideiussori est regressus ꝺctus ꝺ principalem sed college nullus esset regressus contra aliquez nisi haberet regressum contra collegam.ꝛ adde quod dixi in simili.s̄.eo.nam ꝛ seruius.in prin.Bal.

Iberto vel amico Repositꝰ ad vnā specie negationis obligat dominū vtili institoria: sed vbi ad tertiam speciem habet locum vtilis: et hoc vult istud prin.

Inter Gerens negocia que ptinēt ad aliquem iure pro prietatis ꝛ officij ei vtrūq; nomine obligatur.ꝛ nihilominus domino negotiorum ꝛ conuento caueri. est de indemnitate. vel sic. Vbi negocium spectat ad vnum re ipsa ꝛ ad alium cura ꝛ sollicitudine vterq; potest̄ ꝓueniri ꝛ agere. ḃ.d. ¶ No.q̄ vna gestio quandoq; implicat duo genera negotiorum. s. re ipsa ꝛ cura ꝛ sollicitudine. ¶ Item no.q̄ quandoq; ex eodem quasi contractu fiunt plures rei credendi insolidū vnus agens ꝺz cauere de indemnitate aduersus reliquum. ad idem.j.de lega.iij.l. fideicōmissa.§.plericq;.ꝛ facit ad id qō dixi.s̄.eo. fiḋs mādato.

Item in iudicio Qui allegat causas absentie non condemnatur nec appellare tenetur. sed qui obiecit se defensioni plenarie.ꝛ ꝺdemnat appellare tenetur. ḃ.d. nota. ¶ Diuidit in duas partes. In prima parte amicus comparebat ad absentiā excusandā. In secunda parte cōparebat ad causas cause. scōa ibi ceteta. ¶ In text. ibi egit eo modo qui sequit̄. s. allegando causas absentie. ¶ In ter. ibi defendere. s. plenarie. Fran. accur. ¶ No. primo q̄ comparitio allegatis causas absentie nō reddit diffinitiuam snīam latam in absentē nullā ipso iure. hoc verū q̄n iudici tanq̄ iudici

b esset ꝓbatum impedimētū: vt no.j.de re iud. quesitū ᵇ. ¶ Secōdo no.q̄ snīa diffinitiua nō est formāda cōtra defensorē qui allegat solā causam absentie: q; iste non cōparet ad articulū principalē cause. sed est snīa formāda contra dīm absentē. ¶ Tertio no.q̄ nō tenet̄ quis appellare a snīa que nō formatur contra se nec sub ꝓtio noie nec sub noie officij. ¶ Quarto no.q̄ allegatio causarum absentie pōt fieri in qualibet parte ꝓcessus.ꝛ ante li.conte.ꝛ post vt datur aperte intelligi per nostrū.§. ¶ Quinto no. in ver.ceterum q̄ etiam postli.conte.ꝛ in qualibet parte ꝓcessus pōt defensor sine mandato venire ꝛ cōparere ad plenā defensionem absentis. ¶ Sexto no.q̄ quandocūq; comparēs ad plenam defensionē non est ꝺdēnādus defensorio nomine.ꝛ sic nota sententiā formari in defensore sine mādato lz non fuerit lis contest. cū ipso. lz cū ofio. Istud est verū si q̄litas facti ꝛ causе patit̄. secus si nō patit̄: vt in cā criminali ꝛ in cā matrimoniali: q; snīa est formāda tūc contra dīm: vt.C.de iniu.l.fi.ꝛ qō no.per cano. extra de elec.c.q̄relā.ꝛ qui fi. sint le.c.causam que.ꝛ ratio est q; nō pōt sumere initiū nisi in principali ꝑsona ꝛ nō per ministrū. ar.C.de cad.tol.§.ne autem.ꝛ adde quod no.per Cy.C.de ꝓcu.l.nihil arbitramur.ꝛ quod no.in.l.j.C.de sen.ꝛ interlo.om.iu. ¶ Vlterius no.q̄ culpa ē nō appellare absentē ab iniqua sententia. Et adde quod no.s̄.q̄ quisq; in.l.j.§.j.ꝛ facit.j.de cuictionib⁹.l. berennius.§.gaya. Ex hoc habes q̄ ille qui suscipit in se plenā defensionem videtur arctasse se ad appellandum si opus erit.ꝛ adde quod no.s̄.de ꝓcu.l.qui ꝓpꝛio.§.item queritur. ¶ Glo. tangit hic duo puncta. primum punctum est vtrum ꝓcurator cōparēs post li.conte.fit ꝺdēnādus.ꝛ veritas est q̄ sic quādocūq; compareat ante ꝓclusum in causa. nam quicunq; actus restet fieri cum ꝓcuratore vel defensore sententia postea debebit fieri in eum ꝓcuratorio vel defensorio nomine.ꝛ hoc ꝓbatur per hunc tex. si autem comparet iam concluso in causa ad audiendā snīam tunc snīa posset formari in ipsum dīm. absentem. argu.C. de adul.l.q̄nis indubitati: quia ex quo ꝓcurator nihil egit nō est factus dominus instātie. Item nec ipse ꝓcurator fuit citatus sed ipse dominus, doc. tamen simpliciter dicit q̄ qūcūq; compa

a De similibus ad similia. adde. d. Fely. in .c. ꝓterea. i fi. iij. co. ō spō. ꝛ pau. ō ca. in ꝓsil. clix. ꝛ do. Pet. Phi. corse. in ꝓsilio. c. inci. i causa in lka. v. i. ij. parte. i ꝓsi. xx. inci. vf. i prin. in. iiij. parte. i ꝓsi. xxix. inci. in pfti. i lka. c. aū fi. ea. parte. ante fi. ẋ

b ¶ Quesitū. vbi vidē bar. q̄ tz idē. ꝛ in vlti. col. C. qūor qñ iu. no. in. l. si p tor. §. marcell⁹. ō iudi. ꝛ Paul. de ca. i. l. ij. vbi etiā p bar. si q̄s cau.

Universidad de Deusto
Biblioteca

reat ipse pcurator est ꝺdenandus. & hoc per hunc tex. qui nō distinguit tempus comparitionis. & facit quod no. ff. de infami. l. furti. §. si quis alieno. ¶ Secundū punctum est vtrū invito actore possit reus per nūciū defendi veniente animo novandi & liberandi ipsum reum. gl. dicit hoc ꝙ sic dñs. Ja. dicit ꝙ reus liberat. i. nō cogit cōparere ipse ex quo defenditur legitime. vt. l. neq; infantes. §. fi. ff. de in ius vocan. Itē sententiā pro defensore sine mandato non mādabitur executioni in ipsius reū. vt. ff. de procu. l. si procurator me⁹ in fi. & sic per hoc potest dici quod erimatur a periculo instātie non tamen liberatur ab obligatione principali. qz creditor non cogitur novare. vt. j. man. l. si mandato meo fm Jaco. bu. & Bar. quod hic. vt dixi. ff. de pcura. l. si actor mali. ¶ Ultimo no. in hoc. §. quod videtur inde peruertisse ordinem processus licet exceptionē absentie non admiserit. & idem in qualibet declinatoria: qz ordo peruersus circa declinatoriam non reddit processum nullum. vt extra de appellatio. c. ex parte. Ⓜ. Item no. comparentem ad certum articulū extra illum articulum appellare non teneri. Item nec etiam super illo articulo si non tangit substantiam principalis negocij & vide quod no. in. l. j. C. vbi in rem actio. ¶ Itē ex hoc. §. colligitur ratio quare allegatus causas absētie nō satisdat[a]. vt no. j. de reg. iu. l. in eum. §. nemo ratio eiꝰ est: qz contra eū nō fertur sententia vt hic. ¶ Item collige ex hoc. §. ꝙ licet quis habeat litem pro derelicta vel deserta tamen si vellet posset appellare a sententia dum tamen non esset verus contumax. vt. j. de in integrum resti. l. dinus. ¶ Ultimo adde ad hunc. §. quod no. Jn no. extra de re iudi. c. cum super Bal.

¶ Additio Bal.

1 Reus aliquando ꝺdēnatur & tamen in libello nihil deo petitur.

2 Citatio dñi ad videndū testiū iuramenta an valeat processui cōtra procuratorē pendente.

a ¶ Mō satisdat. adō pau. de cast. in. l. si linsia. in prin. ff. qui satisda. a cog.

Liberto vel amico. Vide omnino Jnno. extra de fideius. qō quibusdā in vltima gl. & vide qō not. C. de proba. rationes in vltima glo. Et vide qō no. Jnno. extra qui fi. sint legit. c. causam. cum ad fi. & quod no. ibi querelā & de elec. condēna. per hoc est etiā ipsa allegatio absentie recta. & tamen no. quod non cogitur appellare qui comparet ad certū
1 articulum licet tacite sup eo pronuncietur cōdenatus. † Not. reum condemnari & tamen in libello nil erat de eo petitum. sed hoc est ideo quia succedit loco rei. Ageret sic aut queritur an possit fieri novatio & liberatio invito debitore. & dico quod sic & ita loquitur lex solu. j. ꝺ esolu. & hoc etiam cōcessit nostra glo. aut invito creditore alij stipulāti obligationem querendo. & dico ꝙ non. & hoc etiam fatetur glo. & probat lex si vnus in princ. ff. de pactis. filius. an novatio & liberatio fiat per alium eidem promittentem ꝙ ei debet reus & invito creditore tūc si queris de ea novatione que perimat. dico qō non. vt. l. altam. & l. nona re. j. de nova. & si aliter intelligeres hanc glo. ꝙ dicat hanc, posse fieri invito creditore male diceret aut de ea que non perimat sed novum adiiciat & illa fit invito creditore. & de hac loquitur glo. & bene. j. de procura. l. j. §. vsus in. q. de his per quos agere possumus Ja. bu. adde. ff. de procuratore si actor malit per eundem. Ja. bu. adde per Dy. C. vbi in rem actio. l. j. & per Dy. in. l. so. & iudiciū facit de nova. & dele. ¶ Sz quid si aliqs suscepit ī se iudiciū novādi deinde peremptā est instantia an teneā. Hui. determinat hanc. q. C. de iudi. l. j. in fi. & dicit sevalde dubitasse. Si queratur quando sit in ipsum procuratorē ferenda sentētia & quādo in dñm distingue. aut totus pcessus est per dñm actitatus. & tunc nemo dubitat quin in ipsum dñm sit ferenda. aut totus est actitatus per procuratorem. & tunc in ipsum pcuratorem. vt. C. de sen. & inter. om. iudi. l. j. hic regulariter. sz fallit vbi verba snie nō debent dirigi nec habere locū in persona pcuratoris. vt in cā matrimoniali. qz iudex non posset dicere ꝺdēno procuratorē. vt accipias ī vroꝛē talē quā dñs tu⁹ affidauit. aut partim fuit processum cū pcuratore partim cū dño. & tunc in eū est ferenda snīa qui vltimo interuenit in iudicio. vt instī. de satis. §. si vero aliquis. & de infamibus. seruus. vnde si vltimo cōparuit procurator ipse debet dānari hoc verū si ante snīam cōparuit ad processum cause. sz si nunq̄ ante cōparuisset nec secus aliquid esset actitatū snīa deberet ferri in dñz. vt. l. liberto. §. fi. de neg. gest. per pe. de bella. perti. in brocardo & signatur super l. plautius de pcur. & est hoc plenius q̄ alibi Bar. Est ratio huius vltimi. qz tuus procurator nō est dñs instantie effectus ideo non debet cō dēnari. & no. bene. Tamē in hoc vltimo dubito an sit liber corruptus. ¶ An pendēte processu ꝺ pcuratorē valeat citatio domini ad videndum testium iuramenta. dic quod non quia non artat cum. vt no. Joan. an. secundum. Ⓜ. ff. extra de

b ¶ Solutionē adō bar. i. l. si solū. in. iij. co. in ver. tex. ille induceā. j. sol. ma. & in. l. cuz maritū. & ibi p eū dēbal. C. de solu. & in. l. filiꝰ. C. de pactis. & ꝺ alex. in. l. egēdi. in in. col. ver. nō no. fallit. C. ꝺ procura.

testi. Jn nomine domini. ¶ Jn gloss. que incipit hunc casum ibi sed tu dic vide quod no. C. de procura. nihil alibi arbi. Tu dic quod aut vterq; fuit in iudicio. quia dominus est lit. contesta. & postea pcura. interuenit & tunc vterq; damnatur. aut dominus solus. & tūc dominus solus. aut procurator solus & tunc procurator solus: et est rō qz in iudicijs quasi contrahitur per illum q̄ est in iudicio. vnde nisi obligatio fundetur in sua persona nō tenet. vt. l. quicunq; gerimus. de ac. & ob. Jaco. bu. in. ꝺ. l. j. si antē tutor vel curator essent in iudicio dominus bene potest condēnari. quia verba in eum possunt dirigi. l. eum qui. §. si actori ff. consti. pe. secundum Bar. Idē ecōtra. vt. j. de euic. l. si idem vel dic quod in. ꝺ. l. j. procurator cōparuerat ad sententiā dominus vero erat absens nō ergo cōdēnatur dominus absens sed procurator presens. Si autem vterq; abest cum dominus fingatur cōtumax ex contumacia procuratoris. & hoc fingatur presens potest dominus condēnari. vt no. in. c. querelā. & ar. extra vt lit. non conte. c. j. in fine vel aliud de canonica equitate. secus de iuris rigore. nam procurator est dominus instantie & sibi est quesitum ius de instātia. ergo secus debet determinra ī ar. j. C. de anna. pre. l. j. Bal.

Cū aliena. Cōpēsatio quātum ad cursum vsurarum fit ipso iure hoc. ꝺ.

Libertos. Nō cū limitatōe pmittit supra limites dimittos vī eē phibitū. h. ꝺ. & loquit̄ h circa quātitatē. & tps. j. mā. l. si mādauero tibi vt p me. ¶ Jn tex. ibi.
1 fecerit. i. limitauerit. ¶ † No. ꝙ executor testamēti oz seruare formā mādati seu formā testamēti. & si plus facit nō valet in pīu dicīū heredis. ¶ Gl. ārit q̄d si minꝰ expēderet. dicit gl. ꝙ repetit q̄tenꝰ expēdit. & no. & adde qō habes. j. de aur. & argē. le. l. medico. §. fi. ¶ Ite no. ꝙ idē est dicere volo ꝙ expēdant cētū. & dicere volo ꝙ expēdant cētū & nō vltra. & hoc est verū in actu disposi tiuo. secus in actu pbatorio. qz aliud est si testis dicit pmisit cētū aliud est si dicit pmisit cētum & nō vltra. vt. C. de proba. l. rationes. & adde quod no. j. de arbi. l. diem proferre. §. si plures. ¶ Ulterius no. ex hoc. §. ꝙ executor illud quod expendit nomine suo intra modum a testatore permissum ab herede repetit vel per actionem nego. gestorum vel per act. ex testamento. vt hic a contrario sensu littere. & adde quod habes. j. man. l. si vero non remune. §. fi. ¶ Ultimo adde quod not. in spe. de arbi. §. sequitur. ver. quid ergo si dicatur vt possit condemnare. & per Jnno. de fideius. ꝙ quibusdam in vltima glo. Bal.

Tutoris. Si tutor heredis tutelā testatoris exequit
1 heres ex hoc non obligatur. quia in patris officio non succedit. h. ꝺ. ter. cum glo. vel sic. Ⓜ officiū non transit ad heredes. ad idem infra de tutelis. l. de tutela. & ratio redditur. j. de cura. fur. l. cui bonis. & facit. l. j. C. si quis igno. rē mi. eme. ¶ Opp. et videtur ꝙ iste secundus pupillus teneatur. quia debuit inchoata perficere. ar. ff. l. nam et seruius. §. si vino so. illud verum nisi esset legitime etatis. sed vbi non esset legitime etatis. non teneretur perficere. vt hic.

1 Dolus contra matrem non est presumendus.
2 Persona coniuncta plus non potest per alium q̄ per seipsum
3 Persona coniuncta alienare non potest.
4 Testator executori vltime voluntatis nō pōt pmittere agere.
5 Solutio facta prelato putatiuo an liberet soluentē.

Quanquam. Actor constitutus a matre non existente tutrice non pōt actiones mouere nec alienare nec solutionem recipere. qz nec ipsa mater poterat. h. ꝺ. vel sic. Jmpugnata tutela impugnatur per dñs actoria. & no. §. notabilē. ¶ No. primo ꝙ p hec verba testamēti paterni relinquo filiū meum matri sue vel in custodia matris non tamen videā mater esse relicta tutrix. istud ergo nomen custodis non trahit ad officiū tutele & hoc dicit iste tex. cū glo. con iunctis. & facit. j. de condi. & demon. l. sed si hoc. §. fi. quod est bene notādū. ¶ Sc̄ō no. ꝙ mr̄ q̄ gerit negocia filij non tñ est tutrix pīsumit gerere fiducia pietatis. nō ergo pīsumit dolꝰ extra
1 mīez. sz pietas. ¶ † Tertio no. ꝙ mr̄ q̄ nō ē tutrix nō pōt actorē ꝓstituere & decretū sup actoria interpositū ē ipso iure nullū. qz caret fūdamēto. nā cū actoria descēdat a tutela vel cura. vt isti. de cura. §. fi. vbi nulla ē tutela vel cura. ibi nulla ē actoria. et sic
2 no. ꝙ exceptio q̄ frigit tutelā frigit actoriā. ¶ † Quarto no.
3 ꝙ nō pōt plꝰ ꝺiuncta pson̄a p aliū q̄ p seipm. ¶ † Quito no.
b ꝙ ꝺiuncta pson̄a nō alienat nec recipit solutionē. ¶ Ultio no. & hec tria pono tāq̄ paria q̄ tñ essentialiter sūt diuersa. s. actionē mouere alienare & solutionē recipere & itellige ꝙ sunt paria vbi par est rō. vt. j. de iure deli. l. ait prox. sz vbi diuersa ē rō. tūc nō sūt pia. vt. C. de bōis mr̄. l. j. & ibi tene mēti. ¶ Extra collige er hoc. §. ꝙ nō sufficit pduci i iudicio instām actoris nisi pducatur instām

4 tur instrumētū tutele. ¶† Jtē extra collige q̄ executori vel dispensatori vltime voluntatis nō pōt testator p̄mittere agere sicut apparet hic ista matre. fallit ad pias cās. ista no. p. H. de cu. p hunc ter. C. de epi. & cleri. l. nulli qđ nō videt verū. q̄ mandatus pōt offerri post mortē. vt. j. mandati. si vero non. §. si heres tamē forte posset revocare hoc mandatū matre defuncta. ar. ff. de pro cu. l. post litē nisi ad pias cās. vel quasi pias cās. q̄ tunc cogit heres cōsentire ei qđ defunctus voluit. vt. j. de iure do. l. si ego §. j. quod hic viterius nō examino. ¶ Hi. nostra facit duas oppositiones. prima oppositio est q̄ tenuerit institutio actoris. q̄ mater erat tutrix. vt in auē. matri & auie. so. istud est ius vetus. vt. j. de testa. tu. iure nostro. & de admi. tu. l. quidā decedens in prin. illud autem est ius nouissimū & hec est vera so. vel hic mater gerebat fiducia pietatis nō tanq̄ tutrix nec etiā erat relicta tutrix in testamēto. sz custos & pedagoga filij. vt sic oiterim. vnde etiā sēm iura nouissima iste. §. cōtinet veritatē tuā. ista est alia sol. & notabilis. ¶ Scōo op. q̄ mater possit recipere sol. vt. j. de sol. l. filie. so. ibi matri soluebatur ex p̄prio cōtractu qđ etiā nudo ministro fieri potest. vt. j. de positi. l. qđ seruus. hic autez mater nō p̄trarexerat. & facit ad hanc sol. j. de cōdi. indebi. l. si vbi ana in
5 ratione sui. †Et ista faciunt in argumentū an solutiones facte prelato putatiuo liberent soluentē. & de hoc tangit Jnno. extra de elec. c. querela. & c. nihil.

Ano. Sumptus facti in lite cōi p parte venitur repetēdi. h. d. ¶ Jn ter. ibi cōis a qua. i. seruitutis aque ducē de que est seruitus predialis. ¶ Jn ter. ibi predio datur. i. vba sententie que debēt esse verba declaratoria. vt. j. si seruit. ven. l. si cuti. §. si queratur. debēt referri & dirigi ad ipsum predium hoc modo declaro predio deberi vel non deberi seruitutē qđ nō est in rebus corporalibus. q̄ referuntur ad personā vt declaro titium dām talis fundi. vt insti. de actio. §. omnia. & no. hunc ter. qui semper allegatur q̄ in iuribus residentibus in re ipsa sentētia est ferenda in rem ipsam verbis mere realibus quod tene mēti. ¶ Ex hoc apparet qualiter formatur sententia nisi agit de subiectione. puta q̄ vnus locus sit subiectus alteri loco sicut in monasterijs principalibus & subalternis & in iurisditionibus terrarum puta si dicatur castrum esse sub iurisditione ciuitatis vt in auten. qui. mo. na. effi. le. §. siquis igitur ex qualibet. istam formam pronūciandi in istis iuribus corpalibus nō habes ita bene alibi. ¶ Ex hoc etiā apparet q̄ valet ista sentētia' in istis iuribus realibus cōdēno prediū & absoluo predium melior tamē forma est q̄ verba dirigantur in rem quātū ad verbum declaratiuum vt declaro seruitutē deberi predio vel non deberi predio Illud aūt verbū cōdēno vel absoluo adaptandū est persone q̄ est in iudicio & sine qua nō pōt esse iudiciū nec sententia. & facit j. si seruit. ven. l. harum. ¶ Mo. in hoc. §. q̄ q̄ plures sunt cōsortes eiusdē litis rōe rei indiuidue sumptus facti venitur pro parte resarciendi. & facit. C. de bo. auē. iudi. pos. l. fi. §. j. ¶ Jn glos ij. ibi. §. sciendū. ar. j. de euic. l. rem hereditariam.

¶ Additio Bal.

1 Persona coniuncta non facit actorem.
2 Testator executori mandatum dare non potest ad agendum ad pias causas.

Alienā. Libertos. vide in spe. de arbitro. §. sequitur ver. quid ergo. si dicatur vt possit condēnare. vide oīno quod no. Jnn. extra de fideiusso. qđ quibusdā. & vide qđ no. ibi in vltima glo. & vide qđ no. C. de pba. rōnes in vltia gl. Quāq̄ vide oīno de cōdi. & de. sz si h. §. fi. ¶† Nor.
1 hic q̄ coniuncta persona non facit actorē. Jtem nō agit p cōiuncto minore. Jtem nō pōt alienare. Jtē nō pōt solutionē recipere. Mā & hec est quedā alienatio obligationis. & facit iudi. sol. l. iij. §. ij. j. de procu. feminis. de iure deli. l. ait pretor. ¶ Jn glo. que incipit inutiliter. dico q̄ mandatarius nō tenetur tradere mandatori. j. de ma. l. iij. §. si ab ignoto. q̄ si nō potuit habere p̄ x. excusatur. & potuit emere pro se. Sz impensa monumenti nō est ita. q̄ est facta in re aliena. Unde videtur donari q̄ accedit rei. j. de condi. inde. qui exc. §. fi. Jn gl. que incipit quā ibi dicē do. ¶ Mo. per ista verba relinquo filiū matri sue nō videri ma
2 trē relictam tutricē sed alimentatricē. ¶† Jtē no. ar. ex hoc. §. q̄ testator non pōt dare executori mandatū ad agendū nisi ad pias causas. vt no. Bui. per hunc. §. C. de episcopis. & cleri. nulli. q̄ nō dat mandatum super actione sua sed legatarij. ar. cōtra j. mandati si vero non re. in fi. sed ibi mandatū cōcernit merū factum extra iudiciū hic in mandato ad agendū. ¶ Jn glos. que incipit. q̄ agit ibi per alias. sed pone quod pater filio dat vtorem. & fratrem in tutores an ista mater acceptantis fratris tutelā pōt esse tutrix. Et videt q̄ nō. q̄ testamētarius excludit eā p̄e. mater est tutrix cenamola. ergo p̄cedi debet per tutorē testamentariū. q̄ primus ordo est tutela testamētaria p̄e. habēti tutorē nō datur tutor. ergo &c. Tu dicq̄ mater hodie esse pōt tutrix testamentaria. vt no. hoc. j. in auē. matri & auie. vnde cōcurrit cū quolibet tutore testamētario fm fred. de scal. qui ita distin. vide Ly. C. ad tertul. omnē. vide Ly. in auē. matri & auie in. v. q. & per Ly. C. ad tertul. l. omnē. vide Ac. in auē. de here. ab intest. §. ex his. & in spe. de tu. §. nunc vide. ver. Jtē si dicat. & versi. sc. et per Ly. in dicta auē. matri in. vij. q.

Fideiussor. Inter fideiussorem & principalez pro eo qđ extra fideiussionem gestum est actio negotiorum gestorum oritur & qui cedit ius suum vel possessionē quam de iure tenet dolus cōmittere nō videt. h. d. no. ¶ Jn text. ibi nō cōtinebat. licet ergo pignus datū in vno Scto. detineat p alio Scto vt hic & C. et ob cyrographe. l. j. tñ secus est in fideiussore. vt hic habes expressum. & facit. C. loca. l. si cum hermes. ¶ Jn text. ibi frustra. q̄ est actio inepta. & aut inepte agit frustra agit. vt hic cū si. ¶ Jn text. ibi q̄ pdo. bona rō. nā ex quo nō arguitur de dolo sequitur q̄ nō tenetur de casu. Bald.

1 Credidit cuiuscunq̄ debitum soluenti pignora tradere potest.
2 Hypothecaria sine personali cedi potest.

Creditor. Supertius determinauit de actiōe que vertitur inter fideiussorem & reum & determinauit etiam quid veniat in ea actione. Hunc respondet ad quod dam dubium quod posset moueri. An debitor posset agere contra creditorē pignoratitia in casu predicto quādo creditor nō habet penes se pignora si ius suum cessit fideiussori vel simpliciter pignora tradidit & determinatur hic quod ipse creditor
1 non tenetur. quia licite potuit iura sua cedere vel etiam cedere solā possessiōem pignorū cui incūbebat. ¶† Ex hoc no. quod cuicunq̄ soluenti debitum potest creditor tradere pignora. et tunc debitor debet agere contra possidentem pignora non contra creditorem quod est no. dignū & satis mirabile & singulare. ¶ Jn glo. immo ibi. §. paulus. ibi fideiussor emit iure dominij quod est contra fideiussorem susceptum hic iure creditoris. vel hic non emit iure sed tradita fuit sibi nuda possessio. facti.
2 ¶† Jtem collige hic argumentum quod potest cedi hypothecaria sine personali. de hoc no. j. fami. her. l. si pignora. de pign. l. j. §. cum predium. de pig. ac. l. solutum. §. solutam. & per Dy. j. de fideiusso. l. fideiussor obligari & in spec. de cessione actionis §. j. verfic. quid si cessi.

Ignorante. Jn ter. ibi agitur id est filia repetit a matre res donatas per actionem negotiorum gestorum.

¶ Additio Bal.

Fideiussor. Creditor vide. Nota hic casus in quo soluto debito non cōpetit pignoratitia. q̄ debitor non erat liberatus et restabat adhuc soluendū ab eo. Jtem no. q̄ fideiussori videtur ius tacite cessum pro traditione pignorum. Jtem not. hec de tacita cessione. & valet & tamen titulus non est expressus in ea. sed hic quia natura precedentis obligationis hoc facit.

Heres. Uxor que persecutat in detentione post mortez mariti non dicitur hereditatē expilare. h. d. no. ¶ Jn ter. ibi potestate. s. administratori ¶ Jn ter. ibi non debet licet possessionem non restituere heredi. non enim omittendo. sed committendo crimen hereditatis expilate perpetratur ¶ Jn hac lege nota. q̄ comparatiuum non semper presupponit positiuum. et hic est glo.

1 Aduocatus actoris primitus allegare debet.
2 Statutum in matre ad auiam extenditur.
3 Casus in quibus mater impendit in alimenta filij maioris trēnio.
4 Protestatio rem dubiam certam facit.
5 Animus probatur per priuatum librum rationum.

Ensemius. Ubi est alia probabilis coniectura non presumitur donatio etiam alimentorum. hoc dicit. Et diuiditur ista lex principaliter in duas partes. quia primo ponitur tenor epistolaris pagine cum puncto questionis et allegationis vtriusq̄ partis. Jn secunda parte ponitur responsio iurisconsulti quibusdam premissis concludentis et soluentis dubium principalis proposite questionis. secunda ibi respondit. ¶ Prima subdiuiditur in quinq̄. nam in prima parte ponitur salutatio. in secunda parte ponitur punctus questionis. in tertia parte ponitur al-

Universidad de Deusto
Biblioteca

legatio pro parte actoris in quarta ponit allegatio p parte rei in quinta monetur quoddã nouũ dubiũ. secũda. ibi auia. tertia ibi respõdebat siue ibi. nec eĩ. quarta ibi. econtrario. ąnta ibi tractatum. ¶ Itẽ secũda pars principalis subdiuidit in tres ptes. quia in prima parte declarat quandã ostitutionẽ. et eã interpretatur. in secũda parte ñdet ąstioni formate. in tertia parte respondet ad illud dubiũ formatũ. scda ibi. igit. tertia ibi. illud quoq;. ¶ In ter. ibi negocioz gestoz actione sorte ad fructus redditus. et puẽr quos auia peeperat de bonis nepotis ad ali quã ptitatẽ de bonis nepotis ad auiã puentã. ¶ In ter. ibi reputabãt supra posita est petitio. hic ponit exceptio. sz tenor exceptionis. ¶ In ter. ibi pstita nepoti. dicebãt eĩ q in alimentis erat expressum qõ erat ex redditibus redactus vel q erat expensa pars. qui non curo de toto vel parte. In ter. ibi respondebatur. s. replicando. ter. ibi nec enim. prima ratio pro heredibus nepotis qui erant actores. ¶ † Et no. aduocatos actoris primo debere incipere allegare. et ista prima ratio fundat se in quadam coniectura. ¶ Nam in his que pendẽt ex aio multũ valet rationes sumpte a cõiectura vt pbat per bãc. l. et. j. de sol. l. si cũ arum. ¶ In ter. ibi preterea. scda ratio seu allegatio quasi per causam. l. ¶ Et not. modũ allegandi. q; primo aduocatus dz allegare rões. scdo casu leges ꝛ. per quas dicit ąstionẽ determinari. ¶ In ter. ibi repetere. ex hoc qõ statutũ erat in matre inferebatur ad auiã. quia de matre et auia idem est iudicium et hec allegatio facit ad sta tutũ q; mater non succedat extantibus fratribus vt nec etiam auia succedat sicut statutum q; mater non repetat alimenta interpretatur q; nec auia repetat. nec habemus in iure ter. qui melius faciat ad hanc. q. et vide qõ no. Cy. in l. j. C. q̃ sit lon. ossue. ¶ In ter. ibi econtrario. hic ponitur allegatio pro parte heredũ. ante. et rñdio q̃ in Itũ allegabat et est rñdio notabilis. ¶ In ter. ibi negocia administrabat. hoc est multũ põderandũ. vt no. C. de dotis. p. l. fi. et sic factũ vr simpliciter factũ administratorio nõie tenementi hoc in factis. sed in promissis dic vt in. l. procur. qui pro eutictõe. In ter. ibi nã et illud hic altius exoritur vt postea declaret. ¶ In ter. ibi perpetuo. i. indistincte. ¶ In ter. ibi ouenire certe si est protestata q; facit aio repetẽdi sine dubio dz ius repetẽdi. ¶ In ter. ibi pone ecce alius casus in quo cessat coniectura tacite donationis. ¶ † Not. q; statutũ in matre porrigit ad auiã. quia mater et auia pceduñt per eandẽ rationẽ vbi põderat naturalis affectio. facit. j. de verbo. signi. l. libero ꝛ. et hoc p ostiti põit hec. l. ¶ † Sedo no. tres casus quãdo mater ipendit in alimẽta filij maioris triennio. et auia impẽdit in alimenta nepotis aut cõstat q; impẽdit de proprio et sumit causa pietatis. et cessat repetitio. vt hic in versi. preterea. et. C. e. alimenta. aut ostat q; noluit alimentare de pprio sz de bonis filij vel nepotis tñe non est functa officio pietatis. nec presumitur donatio. Nudũ eĩm ministerium prebuit q; nihil de suo protulit vt colligit hic in ver. econtrario. et ar. j. de dona. inter vi. et vro. l. mulier. et. j. mand. l. creditor. §. si inter. aut dubitatur vtrum ista alimenta sint erogata de proprio patrimonio matris vel aue an de patrimonio filij vel nepotis tunc in dubio p sumitur quod ista impẽsa sit facta de patrimonio ipsius filij nepotis. i. de redditibus quatenus redditus sufficiunt seu cõcurrunt. et ista presumitur esse mens et intentio alimẽtãtis quãdo administrat negocia alimẽtandi. et hoc probatur hic in illo ver. econtrario. et ita determinatur a paulo in ver. agitur et hoc est bene notandum quod alimentator qui alias presumeret donare tamen ratione administrationis non presumitur donare. vt hic. et. j. de petitio. here. l. fi. et no. C. de do. pro. l. fin. ad idem. ff. de le. iij. l. vxorem. §. pater naturalis. et quod dixi in matre. et auia. idem dico in fratre et patruo et auũculo. vt. ſ. ex duobus. §. titiũ ¶ Ex hoc inducitur in arg. ad. q. vtrum frater qui promisit dotem pro sorore intelligatur promisisse de proprio. an de legato relicto sorori in testamento paterno. nam cum hoc ipso qõ dotat gerat negocia sororis non videtur habere animũ donandi. sed reputandi cum legato et hoc determinatur aperte per casum in. d. l. vxorẽ. §. pr̃ naturalis ſm Jac. de ra. et Cy. et hoc verũ q̃n dos et legatũ recipiũt inuicẽ functionẽ. vt quia vtrũq; cõsistat in quãtitate. sz si nõ reciperẽt inuicẽ functionẽ. vt q; vnũ consistit in specie alterũ in q̃ntitate tunc p̃sumeret donatio. q; nõ admittitur cõpẽsatio in his in quib⁹ nõ cadit functio. ar. ad hoc. j. de legi. l. plane. §. j. et. j. de vsufruc. l. si alij. §. vtrũ. de oo. pro. lega. l. ij. §. mella. ff. so. ma. l. si cũ dotẽ. §. si eũ pater. et adde qõ no. Cy. in l. fi. C. de do. promis. in. iij. q. ¶ Sz pone frater pmittit p dote sororis centũ deinde ex intervallo ipsa soror pmittit p dote sua centum maritus vult ducẽtũ. querit vtrũ debeat habere ducentus an vero centum tanq̃ a duob⁹ reis debendi eiusdem quantitatis. et videtur q; centum tñ. vt. j. de dona. l. si stichum. §. si ab alio. nam q; ob candẽ cãm est facta ab vtroq; pmissio non presumitur duplicatio. vt. j. de ali. le. l. libertis in pri. et qõ no. j. de pro ba. l quinquaginta. cõtrariũ sentit Ja. de are. in. d. §. si ab alio q; iste pmissiones sunt disseparate et vna nõ habet relationẽ ad aliam. vnde ex qualibet agi põt. ar. j. de ac. et ob. l. lutio ſm Jac. de are. ¶ Quero an id qõ dicit hic in alimẽtis dz locũ q̃n mater vl auia redimit filiũ vel nepotẽ a carcere vel a morte. et dic qõ sic ter. est no. C. de capti. §. liber capt⁹. et adde qõ no. G. de eu. j. de cõdi. indebi. l. frater a fratre. In dño vo nõ presumit donatio si seruus vel vasallus aliq̃d dz in peculio. vt. j. de pec. le. l. stichũ. et id ibi p Ja. de are. ¶ † Tertio no. q; protestatio rẽ dubiã facit certã et excludit donationẽ presumptã. et hic colligit cautela illoz qui q̃n solunt p alio protestantur qõd solunt aio repetẽdi tenemẽti. ¶ Ex hoc et no. q; in dependentib⁹ ab aio multũ opat protestatio. hoc verũ in his q̃ dependẽt ab aio vnius. vt hic. et. j. de acq̃. here. l. celsus. sed in his q̃ dependent a pluribus protestatio vni⁹ nihil opat nisi alia pars tacite vel expresse ossentiat. C. õ cõdi. ob cãm. l. si repetẽdi. j. qui sat. cog. l. si fideiussor in pri. et sufficit q; de protestatiõe sit rogat⁹ tabellio a solo protestante. vt no. in aut. de tabel. §. non aũt. adde tamẽ q; protestatio nihil opat si ab ea recedit p factũ Itiũ. vt no. C. de pac. l. pacta nouissima nam facta derogant verbis. vt extra de ostit. cũ. D. ferrariẽ. et. j. locati. l. cũ in plures. §. locator horrei. q̃dã etiã sunt i q̃bus nõ opatur protestatio sicut sunt illa q̃ sunt disposita certo mõ per legẽ vel q̃ de necessitate imineẽt vel vbi iuder reprobat protestationẽ q̃ fit sibi. hec pbãtur p parte hic in gl. q̃ incipit. sed nec. et pbantur p. l. qõ in diẽ. §. si rõnẽ. de cõpensa. Et per hoc dicit hic Bar q; si la protestatio q̃ fit in libellis saluo iure addendi. et minuendi nihil opatur ⁹. q; hoc est dispositũ certo mõ per. l. edita. C. de edẽ. de protestatione. ponit ter. extra de pba. c. in pñtia. Hostiẽ. dicit q; opatur hoc q; ille qui sic protestat nõ vr agere onerim. sz diuisim. vñ nõ vr se astringere ſm Host. qõ est no. ¶ Quarto no. in ver. pone q; absente marito cura familie pertinet ad vxorẽ q̃ dz alimentare familiã de bonis mariti non de bonis pprijs. et hoc dicit notabiliter ter. hic istum ergo dominatum habet vxor. s. administrationis et superioritatis post mortẽ etiã mariti habet eundẽ dñatum si maritus relinquat eã dñam: alias nõ. facit ff. e. l. qui aliena. §. q̃ q̃. et quod no. in. l. j. C. si sedo nupserit mu. ¶ † Quinto no. in ver. igit. q; p priuatũ libr̃ rationũ et expẽsarũ pbatur animus et q; ille qui facit fieri scripturã de expẽsis. p̃ sumitur habere animũ repetendi. ¶ Sexto no. ex verbo marie q; siue fit facta ista scriptura siue nõ. nõ pdit quis ius repetẽdi expensas si hoc ius sibi alias cõpetit. ¶ Ellio no. ꝛ rusticos q̃ determinant. q. diuidendas per medium etiã ꝛ arbitratores q̃ sequuntur hanc viam quasi viam cõpositionis q; vbi est certa iuris determinatio via iuris est sequenda non via facti. ita pbat hic in ver. illud eũ gl. sua. ¶ Expedita sunt tertualia et glo. sunt multũ clare. Pro declaratione vero materie distingue. vt not. Cy. C. e. l. alimẽta. et vide qõ no. in. l. j. ff. eo. ti. et. l. q; in vxorẽ per Cy. ¶ In gl. si ab heredibus ibi. et de hoc est verisimile q̃n expedit soluẽti q; presumat soluisse de alieno presumit de alieno. vt hic. sed si esset eivtilis presumptio ꝛia p̃sumeretur de suo soluisse. q; faciendum est repetitioni potius quam aduenticio lucro. vt dicit regula iuris et ad hoc. C. de ali. pupillo p. l. fi. et de priuile. ere. l. venter. §. vltimo. ¶ In gl. sed nec q; ibi necesse. Idem si filius sit minor triennio. Item idẽ in patre. vt non operetur protestatio ius repetendi. quando prestat alimenta ex necessitate ſm. G. de cu. ¶ In gl. s. de suo reddi nõ possit. ¶ Mo. q; vbi nõ põt reddi rõ diuersitatis in matre et auia statutũ in matre porrigit ad auiã. ¶ In. e. gl. ibi alimentoz. q: circa res nõ cadit pietas. et iõ aliud est in expens. circa psonã aliud est in expensis circa res vbi expẽsa est monastica. vt. j. de dona. inter virum et vxo. l. vtrũ. ¶ In gl. no. cõtra. ibi cõcordare istud verbũ cõtinue ponitur in laudis. s. pro bono pacis et cõcordie et habes extra de p̃ ben. c. misi essent. Bal.

¶ Additio Bal.

Ensennius Vide. C. de capt. liber captus ꝛc. auia impendit in alimenta nepotis cuius negocia gerebat non videtur donasse. sed de nepotis patrimonio impendisse. vt. l. j. sic qui aliquid prestat in dubio videtur habere animũ repetendi allegat aũt q; vbi tota disceptatio pendet ex animo standum est protestationi. Itẽ quod vna coniectura et presumptio tollit aliam. Itẽ q; liber rationũ facit fidẽ. Et no. quatuor cõiecturas donationis excludiuas poni per Paulũ. s. protestatões falsę opinõis officij et calẽdarij. et facit ad l. de acq̃. her. cels. est. Cy. et C. de doñ. si q̃s p redempt. cũ si. ex. j. de sol. si cũ aurũ. ar. ꝛ. C. de odi. ob. cãm. si repetẽdi. sz ibi in actu in quo est necessarius ossensus duoz. ¶ Forma iurta hanc legẽ quãdã questionẽ quã format spe. in ti. de sala. §. si. v. q̃d si monachus. Exhibuisset gessisse ei credidit negocia mariti q̃m viuere putabat. Et no. vna coniectura tollit aliã. l. vna p̃sumptio alias tollit.

a ¶ Leges. vel ras. nõ falsas q; als tenere tur de falso. et ſm gl. in. ij. cõsti. C. in ỹ. fal si criminis. et in. l. ij. §. ĥ oia C. ỏve. iu. enucle. et bar. in. l. fi. j. de fal.

b ¶ De pprio vide bar. hic sing.

c ¶ l. pacta nouissima. vbi vide eũdẽ bal. ĩ j. co. magna i fi. et bart. hic i j. no. et feli. i. d. c. cum. D.

d ¶ Nihil opatur. vide tu fel. in. c. ex pte. de rescrip. ĩ ỹ. copula. ĩ. iiij co. et i. c. significãtib⁹. de libel. obla. ꝛi. c. iter dilectos. ỏ fi. ĩstru. i gl. iỹ. addẽdi. et i. c. pastoralis de excep. et in. c. inẽmõasteriũ in. ij. col. ỏ reiud. et in. c. excõicamus in mc. j. co. ỏ her

Universidad de Deusto

tollit. Ibi ratione no. priuatis rationibus probatur intentio. Sz an ẽptas expensarũ videtur q̃ sic. si ẽptas est modica ꝛ persona honesta. l. j. §. officio. de tu. ꝛ ra. dif. C. de don. si q̃s pro emp. no. extra de ceu. qualiter. ¶ Regulariter priuatis rationibus non creditur. vt no. ff. de edendo. quedã. §. nũmularios natura seminis. vide Cy. de do. promis. l. fi. in. iij. q. ¶ Quidam paterfamilias habens filiũ ꝛ filiã filium heredem instituit ꝛ filie aliquid iuꝝ legati vel institutionis reliquit postea mortuo patre iste filius maritauit sororem suam ꝛ ei dotem dedit postea soror ista vult repetere legatum nunquid potest. dicunt quod videtur donare hoc non est verum nisi sit modicum tamen hec questio determinatur per. l. vr. §. pater naturalis. de le. iij. secundus Ja. de rauen. Cy. Bone frater promisit centum pro dote sororis. deinde soror ista promisit pro se centus similiter an maritus petit ducenta vel centum. dic vt. l. fi sciente. §. fi ab alio. de noua per Ja. Bal.

Duortio. Debitũ procedẽs in actione nego. ges. dcuoluitur duobus concurrentibus q̃ gestor a se cõmode exigere potuerit ꝛ debuerit ꝛ q̃ ofĩ negocioꝝ interfit hanc devolutionẽ fieri. alias nõ fit devolutio. h. d. hec lex no. ꝛ subtilis. ¶ In ter. ibi maritus. ꝛ durante gestione dotem a se non exegit. subaudi fran. ac queritur qua actione teneatur. ad hoc respondet dos ꝛc. ¶ In ter. ibi dotis actione que est actio priuatiua ꝛ originalꝫ. ¶ In ter. ibi seruari. i. petit frã. ¶ In ter. ibi hec ita quod indistincte dixerat. nunc declarat ꝛ distinguit In ter. Ibi dum gessit. s. semper. ¶ In ter. ibi alias. j. c. cõtra si nunquam.

Sed et postea. Iste ver. loquitur quando pro parte temporis fuit soluendo pro parte nõ. nam inopia superueniens nõ minuit actionẽ negocioꝝ: que formata erat insolidum. argu. ad idem. j. de ali. le. lucius. Baldus.

1 ☞ Facta ẽcipitare nemo cogendus est.
2 Modicũ tẽpus pro nullo est censendum.

Sed ethic. Hic subdistinguit ꝛ declarat q̃ nunc proxime dixerat in ver. sed ꝛ postea. s. quãdo pro parte tpis fuit soluẽdo pro parte nõ. nã ita demũ tenetur actione neg. gest. si tps quo fuit soluẽdo habuit debitã intercapedinem. ita q̃ incurrerit tacitã morã vel culpã. si enim fuit parum tempus non est imputandum marito q̃ facta sua non precipitanit ẽ exigũ. a se ꝛ hoc vult litera. ¶ † Et sic no. qõ nemo cogitẽ facta precipitare. ¶ In textu ibi potuit. s. diu. fran. supple tunc tenetur actione neg. ge. secus si breui tempore lapsus est facultatiꝝ. nõ el ꝛc. ¶ In ter. ibi cuestigio ibi subito. ¶ In ter. ibi denicꝝ. i. certe. ¶ In ter. ibi videatur ad inducendam. ergo tacitam moram per interpretationem legalem requiritur moderati temporis intercapedo. ꝛ facit quod legitur. ꝛ no. j. de minor. l. emilius largianus. ꝛ j. sol. ma. l. si mora. de ỹ. ob. l. ꝓtinus. §. illud. de fidec. liber. l. thays. §. j. ¶ In ter. ibi amissa. s. in continenti. ¶ † In ter. ibi nunq̃. ¶ No. modicũ tempus pro nullo reputari. ¶ In ter. ibi. sz ꝛ si tacere possit. s. semp ꝛ durante gestione ꝛ postea cũ cõuenitur. ¶ In ter. ibi diuersus a syndici gestore cuius bona non sunt tacite obligata. ¶ In text. ibi inter fuit propter tacitam hypothecam. Bal.

1 ☞ Devolutio moram exigit
2 Mora quando dicatur cõmitti.
3 Terminũ cõpetentẽ ad soluendũ quis habere debet.
4 Nouatio per devolutionem non fit.
5 Actio devoluta non sapit candẽ naturã cũ prima.

Duortio. Actio de dote ex mora mariti gerentis quondam vxoris sue devolvitur in actione neg. ges. que erit solidi persecutoria sed redhibitoria vel pignoraticia nõ devoluitur. nisi qõ viceuersa gestor recipere potuit sibi cõmode soluere potuerit. at ibi causa perpetue obligationis non devoluitur nisi propter accessionem vsurarũ vel tacite hypotece. h. d. Et diuiditur in quinq̃ partes. primo loquitur in actione de dote. secundo in pignoraticia. tertio in redhibitoria. quarto gñaliter in qualibz actione perpetua. quinto in devolutione actionis tutele. secunda ibi. illũ autẽ. tertia ibi. sed nec redhibitoria. quarta ibi. ceterum si. quinta ibi. diuersumq̃. iterũ prima subdiuiditur in quatuor. qꝛ primo ponit dictũ. secõ effectus dicti. tertio quedã modificatio. quarto adducit quedã ratio. secũda prime ibi. sz ꝛ postea tertia prime ibi. sz sic. quarta prime ibi. sz ꝛ si faceꝛ. ¶ In ter. ibi maritus durãte gestione dotẽ a se non exigit. ¶ In ter. ibi seruari. i. peti. fran. accur. ¶ In text. ibi alias cũ. i. propter impotentiam imputari non potest cur a se non exigit. ¶ In text. ibi plena. i. solida persecutoria. ¶ In ter. ibi absoluendum. s. p missiue. nam cõdemnatio fiet insolidus. sed permittit iudex mã rito vt soluat quatenus facere potest non vltra ꝛ sic lex confiderat hic exactionem sicut in alijs qui conueniuntur quatenus facere possunt patet in. l. pe. quod cum eo. Cyn. in addi. ꝛ ibi dixi adde. l. er diuerso in prin. solu. matr. ¶ In ter. ibi potuit. s. diu. ¶ In ter. ibi vestigio. i. exordio gestiõis. ¶ In ter. ibi interea. i. infra modicum tempus. ¶ In text. ibi res. i. substantia qꝛ factus est non soluendo. ¶ In textu ibi perire nec fit devolutio. ¶ No. quod maritus qui post diuortium bona gratia facta remansit in amicitia vxoris. ꝛ ideo gerit negocia eius tenetur exigere dotem a se. s. lapso termino dotis reddende. naz interiz durante dilatione non tenetur soluere. vt. j. so. ma. l. si constante. §. quotiens. ꝛ. l. si mandauero tibi in prin. j. manda. ¶ Secundo no. quatuor casus. nã aut maritus fuit soluẽdo in tota gestiõe tunc debuit a se exigere. vt hac. l. primo responso. ꝛ in versic. sed si facere. aut in parte fuit soluendo in parte temporis diu ꝛ tunc idem vt in ver. sed hic ibi. ꝛ si illo ꝛc. si autem nullo tempore gestionis fuit soluendo vel quodam tempore paruo in principio gestionis. qꝛ illud tempus pro nullo reputatur quo ad moram inducendam tunc non potest imputari ei quare a se non exigit vt inversi. qõ si interea. ꝛ in versi. non enim. Et per hoc apparet
1 ter. declaratus ꝛ glo. h. d. ¶ † Itẽ no. q̃ devolutio exigit morã
2 ¶ † Itẽ no. q̃ mora nõ cõmittit in pri. nec stati. sz i cursu tpis.
3 ¶ † Et no. q̃ ad rẽ ppriã vendẽdã ꝛ ad soluendũ q̃s dz habere terminũ cõpetẽtẽ nõ ãt dz ẽcipitari vl̃ pisscere res suas. ¶ Item
4 no. q̃ vbi nõ est mora nõ fit devolutio. ¶ † Itẽ no. q̃ p devolutionẽ nõ fit nouatio. sz cumulatio pz in ter. in ver. sed ꝛ postea.
5 ¶ † Itẽ no. q̃ actio devoluta nõ sapit candẽ naturã cũ pria. et est rõ. quia nõ est surrogatio. sed accessio ad augendũ ppter morã. ¶ Itẽ no. q̃ ille q̃ dz recipere siue sit q̃d principale siue sit q̃d accessoriũ nõ tenetur soluere nisi prius illud recipiat. facit. j. de act. emp. l. iulianus. §. offerri. de rescindenda venditione. l. fina. §. fi. j. loca. quero. §. inter locatorem. ꝛ no. in. l. j. in fi. de loco pu. fruen. ¶ Item no. inspici qõ euenire põt etiaz si fit casus de aduersa fortuna ꝛ hoc operatur natura officij ꝛ precedentis obligationis. ¶ Item no. q̃ quatuor modis dz augeri effectus quibus modis ꝛ causis fit duolutio respectu ẽptatis. qꝛ actio prima nõ erat solidi psecutoria. Scõa fit respectu duratiõis. quia actio erat pria originalis tpalis actio scõa ppetua respectu accessionis. vt qꝛ prima nõ erat vsuraria cã secunda fit propter naturam bone fidei. ꝛ respectu securitatis seu obligationis bonorũ. qꝛ prima causa erat nuda. secũda habet tacitã hypothecam. hec quatuor per ordinẽ hac. l. pbanẽ. primũ in prima pte. scõm in ver. sz nec redhibitoria. tertiũ in versiculo ceterũ. quartũ j versi. diuersum. ¶ Ex his apparet q̃ nisi augeat effectus nũq̃ fit devolutio actionũ quia non debet fieri frustra. ¶ Modo habes l. ꝛ suam materiã melius declaratã q̃ aliquã aliã. ¶ In gl. tres ibi quatuor casus si secundũ subdistinguas in duos. ꝛ idem no. in glo. que incipit. s. insolidum. ¶ In. c. gl. ibi esse diuortiũ qõ fuit primitus introductum a quodam spurco Curbino qui fe-
a cit diuortiuz. causa sterilitatis. ꝛ fuit post. cl. annos. abyrbe cõdita vt refert Valerius maximus in libro de institutis antiqs ꝛ Egidius de regimine principum. ¶ In eadem gloss. ibi debitum. i. carnalem copulam. Item tunc non tenetur reddere dotẽ. vt in. l. rei iudicate. §. j. j. so. ma. C. de adul. l. fi. ¶ In gloss. in a solidum ibi. l. si vnus. §. fi. Item hic non surrogatur actio. sz ad dñcitur Cy. ¶ In glo. j. statim ibi promissor. extra op. dies dotis restituende cõstituit maritum in mora. no. j. so. ma. l. si mora ergo non desideratur alius terminus nec oportet trãsire aliud tempus. C. de cõtrahẽ. ꝛ cõmit. stip. l. magnam. sed procedit respectu actionis de dote iam nate. si vero respectu actiõis negocioꝝ gestorum nascentis cũ officio iudicis nõ fit cõmissa mora. sed extra officiũ que non debet purgari per actionem ex officio nascentem. ar. l. iij. §. queri. de suspec. tu. Et sic no. q̃ ei q̃ est in mora inde datur alia dilatio quod tenementi. ¶ In glo. reddit in fine. no. q̃ vbi culpa precedit causam ibi est habẽda ratio casus fortuiti ꝛ aduerse fortune alias nõ. ꝛ ista gloss. allegat per Dy. in addi. Cy. C. de preci. impera. offe. l. vniuersa in fi. q. ꝛ qõ no. in. l. ij. §. nec cogit. j. so. ma. ¶ In gl. vt. j. de peculio ibi de Sben. empt. l. fistulas. §. j. ¶ No. q̃ vbicũq̃ quis potest sibi soluere ꝛ etiã sine mandato trãsfert dominiũ in seipso. alias nõ pateret liberationẽ dño nego. gc. h. c. l. si ego i ratiõe sui. ¶ In eadẽ gl. in fi. ibi soluẽdo ꝛc. Itẽ cũ sit in mora reddẽdi pign̄ tenebit de interitu rei pignoraticia actiõe. Fran. accur. ¶ In gl. s. q̃ ibi nonne potest: istud exemplũ non procedit. qꝛ nec in temporali tenet a se exigere. j. tã modicũ tẽpus. vt. j. in ver. non eñ ꝛ ideo pone exemplũ in maiori numero dicrũ. ¶ In eadem gl. ibi fm Jo. ꝛ male. ¶ In eadem gloss. ibi fm Azo. iste vadit ad compendium accessionis. questio autem querit de compendio temporis. ꝛ ideo dic q̃ in actione tẽporali attenditur cõmoduz prescriptionis: sed nõ in perpetua actiõe. l. pater. j. de castrẽ. pe

a ¶ Diuortiũ vide aul. gel. li. xvj. c. vlti. ꝛ li. iij. c. iij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cul.facit.j.mandati.l.si mandauero.§.interdum.zqō no.doc.in l.qui bis idē de ver.ob.z.l.si fundū.de fundo dotali. ¶ In eadē glo.ibi in fi.alias enim non fit deuolutio q: nō interest creditoris.ar.l.licet.§.ea obligatio.ff.de procurato. ¶ Extra not. qō est quedem deuolutio de actione ad actionem.z ista mutat naturam deuoluti.vt in.l.nostra. ¶ Quedam est deuolutio de persona ad personam.vt quādo capitulum deuoluitur ad epm vel ius maioris partis ad minorem.z ista nō mutat naturam deoluti.quia est idem ius numero penes vtrumq;. ista est materia canonistarum. ¶ Ultimo ista.l.inducitur in argumentum ad q.quod id quod fuit potest fieri ac si nunc esset. vnde potest dici vxori ticij que tam diuerterat.eodem modo dicit Cy.si tabellio mortuo patre dicat ego filius talis tamen verificatur instrumentum quoniam intelligitur quondam [a] ratione precedētis patrie potestatis.facit de publi.l.quoticns.§. dominus. Item facit.ff.eo.l.proculus vbi finita causa peculij dicitur peculium. Item remanent relique.j.de bere.instl.talem.§.fi.ad idem facit.j.de acquiren.re.domi.l.insulam in fi.C.de seruis expor.l.ij. secundum Cy.de hoc no.j.si cer.petatur.l.eius qui in glo. sub his. ¶ Item no.in.§. diuersum tamen in gloss.quod pupillus non habet bona debitoris obligata nisi alias gerat officiū publicum autoritate.facit.C.de iudi.l.properandum in fi.Bald.

a ¶ Quodaz addō.d.aler.ō imo.i.l.eiꝰ q vbiq; bar.i.j. co.i opp.z pgl.in ỹ. defūcti.j.si cer.pe, z frā.are.in.l. pātroniꝰ.§. p herede. de ac qui.here.

¶ Additio Bal.

QUotio. Hanc.l.induco in argumentum ad questionem. Pater mortua vxore relicta filia cōmuni infante dotem a se nō exigit nec hereditatem vxoris adiuit nomine puelle sicut poterat z debebat tanq; legitimus administrator. deinde mortuus est pater z filia stetit tanto tempore qō est prescriptus ius adeundi.modo queritur nunqd filia ista possit agere contra heredes patris actione neg.ge.eo q; pater vt debuit a se nō exegit. Et videt q; sic p hanc.l.sed hāc.l.remoueo.q: hic neg.gest. erat debitor dñi negotiorū at in ꝓposita qstione nō erat pf debitor ante aditam hereditatem.sz hereditas.nūq; fuit adita.vnde nō potuit deuolui in actōe neg.gest.illud qō nō erat debitū alias ad hoc qō no.so.ma.si causa dot.§.trāsgrediamur. Sz ad hoc est dubiū.q: filia videt lesa culpa patris.sz rūdebit q; imo sua in iure adesidi.z videt veritas. ¶ Queritur si pater nō restituat dotem filie infanti an intelligatur adire hereditatem noie filie. ¶ Secundo queritur an filia exclusa ab aditione.xxx.annorum lapsu possit ex successorio edicto sibimet succedere z venire vt legitima. ¶ Itē queritur vtrū filie in potestate constitute currat tempus adeundi. Et an currat pupillo.super his cōsilium est doctoris mei in hac forma. In xpi nomine amen. In questiōe predicta sine dubio dicendū est q; in vno patre currit prescriptio filio in iure adeundi.q: potest adire ignorante patre cū possit eo inuito.vt no.l.j.C.qui admi.ad bonorū pos.possint.z.ff.quis ordo in bonorū pos.seruetur.l.fi.in prin. Sz in q; stione predicta aduertenda sunt multa.primo vt dicamus q; filia non adit modo de nouo.sed pater retro adiuit, ea volente. Nam cum pater ipsam dotem tenuerit tanto tempore z non restituerit videtur retinuisse pro se qō non potest facere nisi pro se vt legitimo administratore filie.zer tāto cursu temporis cum filia passa fuerit presumuntur omnia solenniter acta.vt expresse dicit tertus.ff.de acqui.here.qui in aliena in prin.in ver.sed si dicit tertus.ff.de acqui.here.l.filius.z si dicatur quod hic pater nō adierit.vt.C.de pet.her.l.filius.z si dicatur quod hic pater nil tenuit de bonis matris.quia erat debitor in genere. Respōdetur quod eo ipso q; debitum cessit restituere z cui debetur videtur pro se retinere.vt.ff.de peculio le.l.si peculium.§.sicut autem quod roboratur ratione. Nam si nollet retinere pater iure suo post annum esset in mora restituendi.vt.l.j.§.cractio de rei vx.act.mora autem est delictum.ergo in dubio presumitur qō retinuit eo mō quo potest licite vti.l.merito pro socio. ¶ Quare est aduertendum quod posito quod dicta filia excludetur p scrip.xxx.annorum.vt filia tamen ipsamet succedit sibiipsi z admittetur. vt legitima licet sit exclusa.vt filia casus est.ff.de succe.edicto.l.j.§.sed videndum. ¶ Tertio considerandum est qō ce.edicto.l.j.§.sed videndum. ¶ Tertio considerandum est qō prescriptio.xxx.annorum non currit nisi post pupillarem etatē l.sicut.§.nō secus.de prescri.xxx.annoꝝ.vnde est aduertēdū an deducto tempore pupillaris etatis remanēāt.xxx. anni. Et ita consulo ego Bar.de saxo ferrato ꝛc.z erat manu sua scriptum plerique doctores direrunt q; male consuluerat in primo puncto quia pro non facto nōest adire hereditatis.secus si interueniat factū.vt possidere bona sicloquī lex qui aliena.pz̄ pōt allegari.q: quis videt vti retentione exc.precedente.sz hic p̄cedit titulus do.qui durat etiā so.ma.vt.C.fa.her.l.ij. Econtra pōt allegari q; precedit titulus successionis.ergo ex eo pſumit̄ p hoc l.ij.§.qui fide.de here.instl.durū est dicere q; debitor instituta creditore intelligat adire nō soluendo debitū eo ipso sunt de cōtrata.l.si preteritus.zpetus in secundo.qrynū tm̄ tp̄s est.ad eundū tamen.ex iur.lz in bonorū pos.sit tp̄s dissorme. Itē in tertio puncto lex sicut non loquit̄.q: loquit̄ in p̄scriptione actōis nō loquit̄ in p̄scriptione facultatis adeundi.vnde negligentia pris administratoris nocet. ¶ In ter. p̄sē.l.diuortio.ibi absoluendus.z sic no.de dot. Itē no.q; in actione emergente sol.ma. maritus nō habet priuilegiū. In ter.ibi protinus res suas.nota difficultatem excusari obligationē ꝑhendi ratione culpe et more.dic q; a tacita obligatōe excusat nō ab exp̄ssa.de ver.ob. tunc ti.§.illud. ¶ No.pcepta legalia nō artare quē ad p̄cipitum.sed ad ignauiā submouere.§.illū. ¶ In ter.no.q; officiū gestionis nō artat vbi nō artat natura obligationis. ¶ In ter.§. ceterū.ibi per perpetue natura z otingentia.secus si sola natura.sed facti otingentia erat statim expiratura.vt in exc.glos.ar. j.de cap.pater.§.vlt. ¶ In terr.ibi locuples die maritus etiam locuples habet priuilegiū habitu licet nō actu.z ideo qficunq; superueniat inopia vtitur hoc priuilegio. ¶ In ter.ibi in tutore.z quolibet curatore.vt.C.de iudi.properandū.§.vltī. ¶ In gl.que incipit.ibi insolidū ibi alimentorū vt in rebus si in reb⁹ impedi tur z est rō.q: in rebus nō versatur pietas. ¶ In gl.que incipit hic redditur ratio.ibi expectātur.dic tribus modis.primo aut status est dubius z inspicit̄ qō euenire pōt.j.de do.causa mor.l.iij.aut certus tūc nō inspicit̄.vt in.§.facta.fallit rōne culpe vel more vt hic.vel dic aut pſis status declinat ad casuz z tunc debemus cōsiderare z premeditari futurum alias nō. Vel dic aut agimus de re presenti z non inspicimus futuruz.vi in.§. sacramenta.aut de re futura que est in pendenti z tūc futura ꝑsideranda sunt.vt patet in actione de dote que est in pendēti cōstante matrimonio.vt.l.ū.j.so.matr.z vide qō no.Cy.C.de pre. impe.of.l.vniuersa in vltimo.q.Bal.

¶ Iliberhomo. Etiam qui non habet animuz repetendi ratione erroris in conditione persone repetit expen. per actionem negotiorum gestorum.z soluens creditori creditoris liberat se z suum creditorē per eandem solutionem.h.d. ¶ In ter.ibi debeam.ſ.huic libero homini bona fide possesso. ¶ In ter.ibi nō enim ratio dubitationis. ¶ In ter.ibi.gessit.id est augetur dubitatio.quia non animo repetendi. ¶ In ter.ibi.sed neg.gest. hic respondet. ¶ In ter.ibi que scilicet actio nego.gest. ¶ In ter.ibi creditori scilicet mutuanti. ¶ In ter.ibi soluta. scilicet a domino putatiuo. ¶ No.q; non habens animum repetendi tamen repetit.sed contra.ff.eo.l. nesennius.z.j.eo.l.is qui amicicia.Sol.aut iste q; nō hz animū repetēdi p̄cedit ex necessaria scientia z tunc non potest repetere aut per errorem z tunc potest. qui error p̄sumptionem donationis excludit .nam in actione nego.gest.si est indebite solutum pot est repetere. vt.j. de reg.iur.l.cuius per errorem. ¶ Secundo no.quod si dominus nego.soluit ei qui mutuauit gestor tollitur ope exceptionis.j.de excep.doli.l.si opera.idem si offert.l.j.C.de excep.z ibi no.so.aut iste soluens tenebatur ex eadem causa principaliter vel accessorie.z tunc liberatur ipso iure vt hic.aut tenebat ex diuersa causa non autem contemplatione eiusdem cause z tunc liberatur ope exceptionis.vt dicta.l.z si opera secundum.B.qui ita no.j.de pigno.actio.l.solutam.§.domum Ioannes de liberatione soluentis a suo creditore. sed ille pro quo soluit non est dubium quod liberatur ipso iure.j.e.l.soluendo.dic vt ibi.sicut ergo nomina ista primus z secundus z tertius:soluit tertius primo pro obligatione secundi.certum est quod liberatur secundus a primo ipso iure an se tertius liberat a secundo ipso iure tunc refert.aut secundus z tertius tenetur ex eadem causa seu occasione z tunc ipso iure vt hic.aut ex causis separatis non cōtingētibus.se adinuicez.tunc ope exceptionis.vt dicta.l.si opera.Et facit ad.q.maritus accepit nomen debitoris in dotem qui promisit vsuras: z illas vsuras maritus exegit. tandem maritus consetentia ductus illas vsuras restituit.q; teritur vtrū solu.matrimo.possit conueniri actione de dote ad vsuras presuppositio statuto quod contra executionem instrumenti restitutionis non possit opponi aliqua exceptio .z videtur determinari per hanc legem quia ipso iure liberatur soluendo.vnde nō per modum exceptionis.z sic non obstat statutum. ¶ Quid autem si maritus nondum restituit soluenti vtrum possit conueniri ab heredibus mulieris ad illas vsuras ortas ab illo nomine debitoris nunc est de facto i ciuitate assisij.facit quod dixi in.l.at qui natura.§.non tantū.ff.e.per Inno.in.c.q: fur.de fur.z in.c.q: frustra.extra de vsuris. Bal.

¶ Litis contestate. Quādo aliquem esse locupletem est causa dande actionis inspicitur tēpus lit.cont.h.d. Qñ esset causa moderāde actionis inspicitur tēpus sñe.vt.l.quesitum.j.de peculio. Qñ ergo apposita impedit p̄cessuz inspicitur

Universidad de Deusto

spicitur tps lit. ptest. Quãdo impedit condẽnationẽ ꝛ nõ pcessum inspicitur tps sue. iste est alius modus. sed primus est melior. ꝛ erant verba Bar. in l. in pupillo. j. de solu. ꝛ videtur tex. in l. pompo. in negocijs. §. codẽ. ¶ Jn tex. ibi patitur actionem id est conuenitur.

1 Peculij nomẽ ad culpã adaptatur.
2 Culpa est cũ non idoneo debitore contrahere.

Specunie. Qui p alio feneratur tenetur de peculio cõtingente per culpam eo qp nõ idoneis pecunijs collocauit. h. o. ¶ Jn tex. ibi periculũ istud verbũ ponitur hic p culpa nõ pro casu. Et ideo inducitur ad. q. qp ille qui suscepit periculum non videatur promisisse. de casu fortuito vt no. in l. sꝛ si qs. §. q̃ situm. ff. si quis cau. ¶ † No. qp nomẽ peculij adaptatur ad culpam ꝛ non ad casum tñ istud nomẽ proferebat hic a lege ꝛ ideo
2 intelligitur fm nomen actionis. ¶ † Secundo no. qp cõtrahere cũ nõ idoneo debitore est culpa. secus si a principio erat idoneus. sed cõtraria fortuna sit depauperatus. qꝛ casus ꝛ aduersa fortuna non debet imputari gestori. ꝛ adde hic quod no. j. de primile. credi. l. si creditores. ¶ Jn tertu ibi pecunia. s. feneran de. Bal.

Pater Pater qui rẽ donatã filio emancipato administrat tenet eidẽ actione nego. ge. h. o. ¶ Et not. hunc casum qp si pater donauit filio fundum in premium emancipationis. postea possideat ꝛ fructus percipiat quod tenetur restituere fructus. ꝛ ideo multotiens apponitur in instrumentis quod pater reseruat sibi vsumfructum ad hoc vt non veniat restitutio fructuum. ¶ Jn glosſ. venia in fin. vel propter obligationem ad antidota. vt. j. de fideiusso. l. si testamẽto. §. primo sed non obstat quod obligatio ibi nihil operatur nisi in eo qui sponte eam agnoscit. vt. j. de peti. hereditã. l. sed si lege. §. consuluit. Bal.

1 Quilibet administrator integrã fidẽ prestare debet.
2 Usura qualiter dicatur pena.
3 Debitũ non soluere ꝛ pecuniã dñi contractare differunt.
4 Pena minor pro minori debito est infligenda.

Si sine. Sextor negociorum tenetur a se exigere debitum purum vel in diẽ vel post diem lapsum alioquin tenetur ad vsuras nõ centesimas quia pecuniam domini in propria cõmoda non conuertit sed sua propria non exigit ſ3 ad vsuras comunes tenebitur. h. o. ¶ Diuiditur in duas partes. quia primo examinat an veniãt vsure. secõ quante ꝛ q̃ sunt iste vsure. secunda ibi. sed quas vsuras. ¶ Jn tex. ibi nõ debitũ s. ante diem. ¶ Jn tex. ibi quoniam ratio ad probandum quod ad centesimas. ¶ Jn text. ibi sed istius nunc respondet questioni ꝛ obiectioni. ꝛ die istius. s. gestiõis. ¶ Jn text. ibi accessisset s. mutuo. vnde habet causam recte a dño ꝛ est causa licita. ¶ Jn tex. ibi nam probat hic a parte rationem dicti. ¶ Jn tex. ibi cõstitutum est. vt. s. in ver. qñ. ¶ Jn tex. ibi vel hic vero. s. gestor. ¶ Jn tex. ibi quia hic cõcludendo loquitur. ¶ No. qp debitor in diem adueniente die tenetur a se exigere. qꝛ statim est in mora. ꝛ ita intelligit glo. ¶ Extra glo. op. qꝛ videt qp ibi etiã quedam alia dilatio detur a iure. vnde videt obstare. s. e. l. diuortio ver. ſ3 hic quedam in secũdo respõso. So. quidaꝫ dicũt qp ibi loquitur in die tacita apposita causa miserationis a lege hic loq̃tur in die expressa apposita ab hoie. nã durius agitur cũ hoiecp cum lege fm oẽs. Gui. de cu. dicit qp vbicunq; apponit dies certa
a siue ab hoie siue a lege semper dies interpellat pro homine a nec recordatus fuit de glo. ordinaria que hoc dicit. j. sol. ma. l. si mora quomodo ergo respõdetur ad cõtrarium dicit ipse quod hoc est verũ regulariter ꝛ qp̃tum ad cursum vsurarum ꝛ ad accessiones. vt hic sed qp̃tum ad expirationem beneficij a lege concessi secus vt. l. cõtraria. nam ibi agitur de expiratione bñficij qõ habet maritus ne cõueniatur nisi inquãtum facere põt vbi vertitur magnũ preiudicium. nã ibi augeꝫ obligatio principalis. hic vero respectu accessorij fm Guil. Idem tangit hic Ly. recitando. Et ibi videtur qp Bart. ponat in. l. stipula. la grande. j. de ver. ob. ego tetigi in. l. diuortio ꝛ solui aliter tamẽ mouet animũ autoritas Gui. ꝛ tenendum est qõ ipse dicit. ꝛ ibi adde hoc.

1 ¶ † Secũdo no. qp administrator publicus vel priuatus oꝫ pstare integrã fidẽ. ꝛ abstinere ab omni lucro nec debet pecuniaꝫ dñi ad proprios vsus cõuertere. ꝛ si cõuertit loco cuiusdam pe-
2 ne tenetur ad vsuras centesimas. ¶ † Ex hoc etiã habes quomodo vsura oꝛ pena. Jtem habes qp ille qui ex officio suo pranevtitur ꝛ licẽtia administratoris abutitur debet puniri ita dicit
3 ter. ꝛ glo. ¶ † Jtẽ no. qp aliud est debitũ non soluere aliud pecuniam dñi cõtractare. quia ille qui non soluit habuit a principio causam a domino. sed non ille qui contractat. vt litera ista om-
4 nia dicit. ¶ † Jtem no. qp pro minori debito debetur minor pe-

na. ¶ Jn glo. s. quod conditione ibi erit verum. ꝛ sic intelligit qp ille qui a se non exigit tenetur ad vsuras fm morem regionis ꝛ iste intellectus probatur infra man. l. idẽ cp. §. si pecunia. Ly. non ob. hec litera quia querẽdo nõ decidendo loquitur. ¶ Jn glos. j. centesimas in fine. sed hec so. est directe contra hanc literam. ꝛ ideo Jaco. de ra. tenet primam so. vt not. in. l. non existimo. Ly. ꝛ hoc patet esse verum quia hic non distinguitur inter officia publica vel priuata sed distinguitur inter delictum ꝛ simpliccm moram. ¶ Jn gloſſ. arg. in fin. pone enim quod tutor a marito vel a patre mariti cui nuptui tradidit habuit centũ pro eo quod eam sibi maritauit postea mulier vult repetere ista centum a tutore an possit. ista questio formatur in questiõibus pp lei. ꝛ facit hec lex in ratione sui quod non repetat. quia non ex administratione sed ab amico suo recipit. Jtem quia sua industria. j. de heredit. ven. l. vendito. ex hereditate. ꝛ ad. l. falci. l. iij. ccontra debeat restituere. quia nullum lucrum debet apud eum remanere. vt. s. e. l. fine. §. Jtem si. ꝛ de procu. l. qui proprio. §. p prio. ꝛ j. soluto matrim. l. si vero. ꝛ de vul. substit. l. si plures. §. in arrogato. soluitur duobus modis. vno modo quod debet restituere per. l. quicquid arbitr. tu. alio modo vt distinguatur an maritauit eam idoneo marito an minus idoneo. primo casu nõ reperitur argumento. j. de rei vend. l. in fundo. secundo casu de administra. tu. l. cum plures. ꝛ. l. sequ. de tute. ꝛ ra. di. l. j. §. j. secũdum Odof. Moderniores tenent indistiente primam solutionem. s. vt teneatur restituere per prealegatam. l. quicquid contrarium no. j. ad municipa. l. titio in principio glo. sed respõdet vt ibi no. in ſi. pro saluanda gl. l. quicquid. ꝛ j. de leg. ij. l. lucius §. sempronio. p hoc facit qꝛ puella nõ potest sponsa fieri sine tutoris autoritate. j. de sponsa. l. si pupillus. ergo ex negocio ipsi⁹ pupilli accipitur. ꝛ sic tenetur restituere per. l. nostram que facit pro hac parte sic inducendo. Preterea si tenetur autorizare gratis. vt. l. a tutoribus. de administra. tu. turpiter facit accipiedo pecuniam. vt. l. ij. in fine. de condi. ob tur. causam. Sed tu dices quod hoc arg. concluditur quod applicetur fisco. j. de iure ſiſ. lucius. sed certe immo debetur ipſi mulieri. j. titulo. j. l. generaliter. ꝛ. j. de litigio. l. ſi. ꝛ. l. post legatum. §. amittere. j. de his qui. vt indig. C. de leg. l. penul. Ly. in addi. ipse ergo qui transduxit puellam faciat quod puella repetat ab ipso tutore. ꝛ sic erit tutor digne exclusus. quia non debuit lucrum procurare ex officio quod debet gratis facere. Extra facit ista lex in arg. qp si premium est propositum in genere capientibus exbannitum quod publicus officialis hoc faciens non mereatur hoc premium qꝛ non spõte sed ex necessitate officij hoc facit quia debet hoc gratis reipublice impendere argumento istius litere. quidam dicunt contrariũ istud premium est licitum ex quo est positũ cuilibet capienti per legẽ Bal.

¶ Additio Bal.

Qui. ¶ Jn tertu ibi ꝛ abstinẽtem. argu. quod statutũ dicit quod si quis cepit malefactorem habeat centum ꝛ potestas cepit quod non debet habere. Preterea de hoc tenetur ex officij debito ꝛ si non faceret turpiter faceret. ergo accipiẽdo vt faciat turpiter accipit. ff. de condi. ob causam. l. iij. Preterea lex iubet eos esse contentos suo salario eis deputato. vnde non debet vltra salarium aliqd querere vel habere. vt in auten. scriptum est exemplar. ꝛ in auten. iusiurand. quod prestatur ab his. ¶ Jtem pro hoc quia generalis prouisio non intelligitur relata ad eos quibus est specialiter prouisum. vt. l. heres meus. §. due statue. ꝛ. l. eo heredi. §. cũ filie. ꝛ. l. legatore. §. qui plures. cum similibus. arg. contra. ff. de an. leg. qui manda. Nã cuꝫ due cause concurrũt in vna persona põt quis recipere premia duorũ sed respondeo hoc nõ esse modo vnã causam. s. officij. ꝛ p hoc. j. qui mili. non possunt. l. is quibus ꝛ qõ no. Ja. de belui. in constitutio. prima codicis.

a ¶ Pro hoie p quo viõ tu frã. are. i. l. quẽ admodũ in ſi. de acq̃. po. et ibi dixi in apostil.

1 Liberatio queritur ignorãti.
2 Debitum alienum quis sine creditoris voluntate exigere non potest.

Soluendo. Potest quis soluere quod ab alio debetur. sed non exigere quod alij debetur nisi ex voluntate creditoris. hoc dicit ratio differentie redditur in text. ¶ Jn tex. ibi naturalis enim ratio diuersitatis. ¶ Jn tex. ibi. meliorem. vt in primo dicto. ¶ Jn text. ibi. deteriorem. vt in secundo dicto. ¶ † No. quod liberatio queritur
1 ignorãti. ꝛ merito. ¶ † Secundo not. quod alienum debituꝫ quis non potest exigere sine voluntate creditoris vnde coniuncta persona non potest exigere licet posset agere. vt dixi. ff. c. l. si autem. facit. C. de solu. l. cum maritus. ¶ Jtem no. quod melior conditio alterius fieri potest. deterior non potest. quia non est eadem ratio contrariorum. vt no. ff. c. l. si qs negocia. ¶ Jn gl. vnde

Universidad de Deusto
Biblioteca

repetit hoc referas ad ignorantem. idem dicit Bar. in inuito in hoc genere negocio:ū: qō est nostrū ipso gestu. secus in alijs generibus. ꝛ ita intelligas. l. fi. §. e. q: istud est negocij necessarium. Guil. dicit ꝙ quedam sunt negocia que possunt prohiberi: tunc prohibitio impedit actionem nego. gest. vt. d. l. fi. ¶ Quedam sunt negocia que possunt fieri contra prohibitionem: tunc prohibitio non impedit actionem neg. gest. allegat glo. tamen in contrarium. j. de noua. l. si stichum. §. fi. vnde casus est pro illa gloss. j. mandati. l. si pro te que loquitur non solum in eo qui stetit in terminis fideiubendo: sed etiam in soluente debet intelligi nisi dicas quod ibi fi deiussit animo donandi quasi contra prohibitionem. ꝛ ideo non repetit vel distingue. Aut qui phibet habet iustam causam prohibendi: puta q: soluens est riosus: ꝛ expedit sibi non habere communicare quicq̄ cū eo. ꝛ tunc non repetat aut non habet causam phibēdi. ꝛ tunc repetat per l. fi. C. e. fingitur donare. quid in maleficijs si aliquis soluat p futura condēnatione alterius an repetat. dic vt not. in. l. apud antiquos in vltima gl. C. de furtis. ¶ Extra queritur vtrū siqs potest soluere pro inuito ꝛ ignorante ꝛ ita possit offerre. gl. sentit quod non in. l. obsignatione. C. de sol. Jn contrarium videt casus. j. de sol. l. qui. x. §. j. ꝛ. C. de capti. l. cum postliminij secundum Gui. ꝛ no. quod hec lex habet locum in iudicio siue in solutione. nam in vno articulo potest quis comparere pro inuito nedum ad totam causam. argu. l. liberto. §. fin. primo respōso. ff. e. l. ij. C. e. ¶ Jn gloss. no. inuito in fine contraria loquuntur in contractu vel quasi hic distractu qui non fit per medium cōsensus sed re ipsa per solutionem. facit. j. de iureiuran. l. labeo. ꝛ ibi per Guil. Bal.

¶ Additio Bal.

Soluendo. An sicut quis sine mandato potest suscipere iudicium totum ita possit probationes inducere super vno capitulo. C. e. l. ij. Guil. reprobat hic gl. que est. C. de so. obsignatione. sed male. q: illū gl. negat liberari. ſz ipso iure nō autem negat ope. exc. at si debitor obsignaret tunc ipso iure.

Communes. Expensa que potuit p parte fieri insolidum facta pro parte parit actionem nego. ge. contra consortem. h. d. ¶ No. ꝙ nemo cogitur defendere nisi partem suā: hoc verū qñ cōmode recepit diuisiōem ꝛ quando plures sunt dñi nā in eadē persona desensio est indiuidua. ꝛ ita loquit. l. stipula. allegata in gl. super hac lege.

Ai seruum. Super hac lege nihil dicit Bal.

Si seruí mei. Admonitio seu cōsilij non excludit actionem neg. gest. ſz mādatum sic. q: tunc debet agi mandati. h. d. lex notabilis ¶ No. ꝙ aliud est instituere aliud mandare. adde quod diri. ff. de offi. presi. l. sepe. ¶ Jn glo. ibi insolidū non de peculio. q: nō gessit negocia peculiaria sed dñi. ¶ Jn ea. ibi iul. dicit hec vera Et ista gloss. arguit: quod quando notarius dicit ego notarius rogatus. nam tantū est dicere q̄tum si ex mandato pertinet. vt l. si quis ex argentarijs. §. pertinere supra de edendo. Bal.

Am pecuniam. Soluens debitū repetit nisi debitoris interfuerit illud non esse solutū. h. d. pone exemplū per. l. is cui. §. flauius. j. de sol. ¶ No. ꝙ pōt esse alicuius negocij ipso gestu qō est inutiliter inchoatum. ꝛ ista. l. est limitatio. l. soluendo. ff. eo. Bal.

¶ Additio Bal.

Am. An ille qui fideiubet p naturaliter tñi obligato soluens ab eo repetat dicit ac. ꝙ nō. j. de fideico. l. marcellus.

Si quia amicitia. Amicitia impedit actionem negocioꝝ gestorum sed non leuis amicitia. h. d. Bal.

1 Utiliter dicitur fieri qō fit eā honore alterius.
2 Honores gradatim sunt adipiscendi.
3 Expēse facte per scolares an sint cōputande.

Aeutiliter. Sumptus factus pro honore alterius intelligitur vtiliter fieri ꝛ per actionem neg. gest. repetit. h. d.
1 ¶ Not. ꝙ illud quod causa honoris. alterius fit
2 dicitur vtiliter fieri. ¶ Scōo no. quod honores sunt adipiscendi gradatim. Et est arg. contra nouitios doc. qui procurant sedē ordinariam. q: primo debent legere volumen ꝛ gradatim ascendere. ¶ Jtē no. fm gloss. quod casum appetit q̄
3 postpositis gradibus per abrupta petit ascensum. ¶ † Et no. hanc legem precipue pro expeñ. que fiunt in militia ꝛ doctoratu alterius ꝙ sepe contingit in fratribus ꝛ coniunctis tamen il
a li non semper repetunt a. q: si pro honore proprio faciunt nō repetunt. vt. j. mandati. l. creditor. §. j. ¶ Jn glo. sumptus ibi. l. j. §. j. hoc dic. vt no. docto. in. l. barbarius. ¶ Jn ea. gl. ibi expresse incidentes equorum vel etiā indumentorum vel similiū que tantam maioritatem exigunt qnāto quis est in maiori honore facit. l. filia. §. honoris. j. fami. herc. ꝛ. l. publius. de condi. ꝛ demon. ¶ Jn ea. gl. ibi actionem ad repetendum ab eo quod dedit. ¶ Jn. e. gl. respondeo non. q: sicut nō tenet mandatum rei turpis. ita nec ꝛ ratihabitio rei turpis q̄tum ad actionē nascēdam inter ipsos. ad hoc facit litera nostra. dum dicit honeste p gradus. idest non prepostere. vt per symoniā. Et est argumentum ꝙ ille qui soluit pro indigno debet amittere illud quod soluit. ¶ Jn. e. gl. ibi expresse. q: ibi libertas debet seruo dispēsatiue. ꝛ ita sicut dispensatur pro ita. contra.

Titius pecuniam. Herens negocia tertij creditor esse debet ad hoc vt agere contra illum tertium ne ille locupletetur indebite cum alterius detrimēto. h. d. §. no. ¶ Jn ter. ibi fecisset nō facturus alias non facit dubium. ¶ Jn glo. versari. alias non. ¶ Jbi nomine proprio ꝛ in hoc distinguitur an nomine tertij. an nomine suo p proprio. sed non hoc distinguitur quando nomine appellatiuo Quidam possidebat quandam rem emphiteoticaz que nō pertinebat ad eum sed ad alium iste possessor soluit canonez verus emphiteota non soluit per multos annos. quero vtrum incident in cōmissum ꝛ videtur ꝙ sic. q: ille qui non soluit suo nomine ergo alij non prodest vt hac. l. contrarium determinat Guil. q: iste soluit nomine rei possesse nō nomine proprio. ff. e. l. qui aliena. §. fina. vnde quia solutio est realis omnibus prodest. j. quēadmodum serui. amit. l. vsui tenetur cū. l. seq. fm Gui. ꝛ probat ex theorica nostre glo.

Quandasti. Pater exequens mandatū collatuz in filiū tenetur ex persona filij actionem mandati de peculio. sed si non gessit vt executor mandati sed mera contemplatione mandātis tenetur actione nego. gest. ex sua persona. h. d. Eadē distinctio inter extraneos locum habet nam si mandatum titij exequitur seius facit actionem mandati versari inter mandantem ꝛ mandatarium. Si autem contemplatione mandantis facit actionē versari inter se ꝛ dominuz negociorum. Et predicta vera in mādato cuiuslibet generis ꝛ forme sive fit mandatum de emendo sive de fideiubendo habet locum hec lex. Ealde facit pro opinio. Jo. q̄ ponitur. ff. e. l. si pupilli. §. si tibi. Premittatis qō sicut procurator. ad negocia potest aliū substituere ita potest suo nomine factum ratificare. ꝛ tunc videtur executum mandatum per illum sive bene sive male ille tertius gesserit. Jsta lex ponit octo casus quatuor in mandato de emendo. ꝛ quatuor in māda to similes de fideiubendo. Jn mādato de emendo ponit. primo in patre cuius filius mandatum suscepit sed pater gesserat mera comtēplatione mandantis. Jbi si propterea ꝛc. Scōo quādo pater gerit contemplatione filij qui mandatuz susceperat in versiculo si vero. Tertio quando mandatum de emendo suscepit extraneus. ꝛ mera ptēplatiōe mādātis terti? emit. Quarto quando mandatum susceptum ab extraneo alius est execut? contemplatione mandatarij in versiculo. q: ꝛ si. in versiculo idē est tacite repetit eadem quatuor membra in mandato fideiubēdi. ꝛ sic sunt octo casus. ¶ Deinde no. distinctionez de contemplatione ꝛ mente gerentis. ¶ Jtem hec lex presupponit duo ꝙ procurator ad emendum possit per alium sine coniunctam persona vt est pater siue per extraneum. ꝛ idez presupponit in co cui est mandatum de fideiubendo. facit infra mandati. l. fin. ꝛ. l. apud celsum. §. nam diu. de doli exceptio. ¶ Jtem no. ꝙ hec lex id quod dicit in patre probat p id quod dicit in extraneo. ꝛ sic eos parificat quo ad quid. ¶ Jn gl. j. ibi si filius. fol. ibi in publico officio ꝛ fauorabili vbi tenetur ex dispositione legali. hic in officio priuato facit quod no. i. l. j. C. de decurio. li. x. ¶ Jn. e. gl. ibi cautius. no. ꝙ emens incaute est in culpa. sed in mādato de fideiubendo que culpa pōt esse. aut quis excessus modi. Respondet. q: forte creditor erat contentus sine fideiussione. ꝛ iō non debuit frustra fideiuberi.

Actio nego. Actio vtilis ꝛ directa sunt eadem in substantia. h. d. vel sic. eiusdem effectus est actio que ponit cum solēnitate antiqua. ꝛ illa q̄ simplr sine solēnitate pcedit. h. d. ¶ Jn ter. ibi in extraordinarijs. hodie oia Frā. accur. ¶ No. ꝙ nō refert si agatur vtili vel directa. ꝛ vt agat solēniter vel simpliciter fm primū intellectū. vel. i. vtrū agat directa q̄ cōperit ex verbis

Universidad de Deusto

er verbis vel etiã ex mẽte, vtili q̃ cõpetit ad exẽplũ directe. vt in glo. vel tibi vtrũ agat ille in cuius psona est orta actio. an ille cui est facta cessio q̃r vtilis. Et ista. l. fin diuersos intellect' allegatur. vtrũ actiõ vtilis ⁊ directa sint eadẽ in substantia. tãgit Ly. de act. ⁊ obl. l. j. ⁊ Bar. in. l. j. ff. de act. ⁊ obl. ⁊ est quedã vtilis q̃ nascitur ex eadẽ causa cũ directa sicut est vtilis q̃ dat cessionario. ⁊ tunc est eadẽ actio in substãtia inspecta causa principali. C. de pecu. l. q̃ stipendia. nõ inspecta cõclusione. ¶ Item quandoq; obstat exceptio in vna non in altera. vt no. in. l. quoticiens. in prin. j. de admini. tu. ⁊ vtilis de qua diri discẽdit a directa. ¶ Querit Spe. vtrũ cessionarius debet exprimere vtrũ agat vtili ex persona sua. an directa ex psona cedentis. in Spe. de act. ⁊ peti. §. sequit. ver. quid si posuit. Dy. j. de solu. l. si duo. Quedam est vtilis q̃ contrariat directe. ista nõ est eadẽ in substantia. q; ratio contrariorũ nõ patit vt sint idem. C. de pscrip. xxx. anno. l. fi quis emptionis. Quedam est vtilis q̃ datur in subsidium qñ deficit directa. nec est in rerũ natura. ⁊ ibi nõ põt dici eadẽ in substantia cũ directa que nõ est. sed est quasi eadẽ cum directa ad cuius exemplũ ⁊ similitudinẽ inuenta est. vt in l. nostra. fm vnum intellectum. Bal.

¶ Additio Bal.

Actio. Elide omnino in Spe. de actio. seu petitio. §. sequitur. ver. sed quid si ꝓposuit vtilem. ⁊ duobus versi. seq.

Ignorante. Frater qui stipulatur dotem nomine sororis tenet de ipsa stipulatione facere id quod placet sorori. h. d. adde q̃ no. j. solu. matri. l. ij. §. nec cogitur. Bal.

Prem quam. Reperẽpta vel prescripta hz locum ratihabitio in subsidiũ. hoc prio. Qui soluit ad vtilitatẽ tertij repetit. hoc scõo. in scõa parte principali q̃ incipit: sicut fm Azo. ¶ In ter. ibi: gessisse. vendendo rem meã. q̃ tñ est prescripta fz Azo. ¶ In ter. ibi. sicut Supra dixit de obligatiõe gestoris. hic de obligatione dñi negocior. ¶ Not. ꝙ re perẽpta vt in. j. rñ. vel prescripta vt in scõo. põt dns rei habere ratũ in subsidiũ. Iz nõ fuerit suo nõie gestũ est ergo in isto casu actio nego. gesto. subsidiaria. ⁊ iõ non cõpetit nisi qñ non est recursus ad rem ipsam. ¶ Itẽ vt cõpetat opz ꝙ ille qui vẽdidit nõ habuit in re causaz vel habuit lucratiuã. l. si eũ seruum. s. si cer. pe. sec' si onerosam. q; tunc gessit negociũ ꝓprium qõ nõ põt fingi alteri'. vnde q; tractat de dãno vitando. sic agens est melior cõditio rei. l. si seruum. §. sequitur. j. de verb. oblig. qõ dic vt plene no. C. de rei vẽdi. l. si mater. ¶ Querit Buil. q̃d si res nõ est perẽpta nec prescripta. tñ est irrecuperabiliter in aliũ translata. puta in boiem potentẽ a quo nõ posset euinci saltẽ de facto. Buil. dicit ꝙ habet locum ratihabitio ac si esset empta vel prescripta. q; eadẽ est ratio fm Buil. ¶ In tex. ibi: sicut ex cõtrario. dic vt no. s. c. l. que vtiliter. §. fi. Bal.

¶ De calũniatoribus. Rubrica.

Uper. Hoc titulo vide formas libellorum in Spe. de accusa. ⁊ in Spe. de calũnia. vid Archid. j. q. j. c. fi.

1 Judicẽ vel aduocatũ corrũpens perdit causam.
2 Transactiones sunt permisse
3 Pecunie appellatione ois vtilitas continetur.

Meum qui. ¶ Primo dicit in quẽ detur actio ⁊ inquãtuz. scõo in quibus iudicijs locuz habet. tertio qñ locum habet. quarto dicit ꝙ non solũ hoc edictum: imo speciales cõstitutiones ꝓuiderunt. q̃nto iuxta predicta monet casum dubiũ. sexto qñ dicatur accepisse pecuniã. scõa ibi: hoc añt. tertia ibi. q̃ añt. quarta ibi. sed ⁊ cõstitutio. quinta ibi. nã tractari. sexta ibi. pecuniam. ¶ No. ꝙ ille q̃ accepit pecuniã vt cõmittat calũniam vel vt desistat a calũnia vel a principio tenet in quadruplũ post annum vtiliter in simplum. ⁊ hoc verum siue occasione litis pecuniarie siue criminalis siue lite mota siue nõ mota. ¶ †Secũ
1 a do no. ꝙ corrũpens iudicẽ perdit causam. idem si corrũpat pcuratorem vel aduocatũ. ¶ †Tertio no. ꝙ transactiones sunt
2 licite ⁊ de genere ꝓmissorũ. sed ocussiones ⁊ intimorationes fũt
3 sordides ⁊ de genere phibitorũ. ¶ †Quarto no. ꝙ appellatione pecunie ois vtilitas cõtinetur. ⁊ specialiter no. cõtra mutuãtem pecuniam officiali. q; ista est corruptela quedã. ¶ In glo. super verb. in eum. ibi actione in factũ generali non speciali. q; infamaret. sed Ly. hic dicit ꝙ nulla actio originaliter pretoria infamat. vt. j. de vi ⁊ vi ar. l. necz. vnde vi. nã hoc nõ est iure cautum. ergo ⁊c. in aut. de trien. ⁊ semis. §. consideremus. tñ q; contenti esse debemus penis legalibus. de verbo. oblig. l. stipulatus. Item q; pene sunt moliende. vt. l. interpretatione. j. de pe. fm Ly. in addi. ergo quare nõ datur specialis q̃ infamat. Rñ. q; in ea cõcluditur aliter. vt. j. de dolo. l. eũ. fz Buil. Ex hoc apparet ꝙ est magis ponderanda cõclusio q̃ narratio. ¶ In glo. cum facere. Not. ꝙ pene statute cõtra aliquid accipientes per barrataria vident institute cõtra dantes. facit. l. j. C. de cupr. lib. x. ¶ In glo. criminali. ibi. simplici. vt. j. ad. l. corne. de fic. l. j. §. j. ¶ In ea. glo. ibi. quod accepisti. no. qõ est multum cauendum testibus ne accipiant pecuniam pro testimonio siue veror siue falso. ¶ In ea. glo. ibi: prosequamur. l. remia punit calumniam cõmissam accusando ⁊ insistendo: non calũniam cõmissaz pecuniã accipiendo. ⁊ ideo diuerse calũnie ⁊ diuerse cause sunt. ¶ In ea. glo. ibi: sed illud. conclude ꝙ ciuile iudicium non tollit criminale qñ est de re familiari. fz vnũ criminale tollit aliud criminale quando ex eadem causa descendunt. secus si ex diuersa. ¶ Et not. ex ista glo. ꝙ non ois condẽnatus de barratarta intelligitur condẽnatus de falso: nisi fit condemnatus. l. corne. ¶ In glo. nisi ille. in fi. no. q̃tuz ad transactionẽ ꝙ transactio regulariter est permissa ex licita in causa ciuili. sed in criminali quandoq; non licet actori nec reo. ⁊ tunc reus habetur pro confesso. quandoq; licet reo non actori: tunc reo prodest. sed actor punitur tanq̃ desistens. ¶ Et not. ꝙ quedaz sunt delicta in q̃bus concordia potest fieri per pecuniam. quedam in quib' non potest fieri. vt hac glo. ⁊ C. de transac. l. trãsigere. Et hoc verum qñ accusatio est institura bona fide. sed si per calũniam tunc habet locum titulus iste. vt in versi. qui autem. ¶ In glo. nam in fine mutuantes scholaribus vt intrent sub eis. sic vsurarij dici debent illi qui emunt frumentum vel vinum ante tempus forte quãdo est in herba vel vinum garbum hoc dic. vt extra de vsur. c. nauiganti. Bal.

¶ Additio Bal.

Meum. ¶ In ter. ibi: accepit. Itẽ ille qui dat tenetur crimine falsi. q; hic agit vt veritas non appareat.

Uinetiam. ¶ No. ꝙ ille qui liberat aliquẽ gratis videt donare. ⁊ sic debeat fieri insinuatio. hec est veritas. arg. huius. l. facit. j. de regu. iur. l. si q̃s obligatus. ⁊ hoc tenet Dy. per. l. cuz querebat. ad. l. fal. ⁊ videt. j. qui. mo. pi. vel hypo. fol. l. j. in pri. Ly. in addi. ¶ No. hoc edictum. q; loquit multũ precisez tangitur per Ja. bu. in. l. tale pactũ. in prin. s. de pac. a ¶ Causaz. ad de part. õ puteo in tracta. syndi. in ver. an fi. ⁊ q̃ ibi dixi i apostil. vbi ꝙ nõ ipo iure: sed p sententiam.

T generaliter. §. fi igit. ¶ Not. ꝙ nõ habet locuz pena in eo q̃ perpetrauit barratariã etiaz re integra. ¶ Scõo no. ꝙ non solũ q̃ accipit sed q̃ recipit ꝓmissionẽ tenetur ex hoc edicto. ¶ Itẽ no. ꝙ offeso dat actio ex hoc edicto non autẽ cõmittenti barratariã. ¶ Itẽ not. ꝙ circa candẽ personam possunt cõmitti plures barratarie. ¶ Et p ter. huius. si igitur. ⁊ per. l. j. §. bestias. de postu. fuit determinatũ florẽtie cõtra quẽdam qui in officio cõmiserat barratariã ⁊ re integra penituerat: ⁊ hec penitentia sibi nõ pfuit.

Ec actio. Heredi eius q̃ misericordia ductus dedit pecuniam ne ali' calumniam pateret non in quadruplũ sed in simplũ ex hoc edicto cõpetit actio. h. d. Allegat iste tex. cum glo. iunctis qõ in legibus sequentia restringuunt precedentia ꝙ ratio legis artat dictũ generale legis siue affirmatiuum siue negatiuum. dic vt no. Ja. ⁊ Ly. in. l. j. j. so. matri. Et apparatum huius. l. recitabo per tres opi. Nam primo in nube ꝙ hec actio nõ datur heredi. ratio redditur in ista. q; sufficit ꝙ potest repetere datũ a defuncto. ¶ Oppo. ꝙ ista ratio cõtrarietur dicto. q; ratio cõcludit ꝙ in aliquo detur actio dictum vo negat ex toto. ergo littera cõtrariatur sibijpsi. Soluunt quidam ꝙ ratio presupponit de vna actione dictũ negat de alia. hoc est nulla actio cõpetit heredi ex hoc edicto. sed bñ cõpetit cõdictio ob turpem causam. Sed otra hanc solu. opp. Ista actio cõpetit danti. j. eo. l. si quis ab alio. §. j. ergo trãsmittitur ad heredem. Soluunt quidam ꝙ hoc erat verũ si esset de re familiari. sed ista actio est aduendicatiua. Ista solu. repro obatur in fine glo. quia vbi habetur respectus mere ad rem. talis actio non potest dici aduendicatiua si mere ad personam. vt. l. cum emancipati. §. emancipatus. de colla. bo. ⁊ not. Dy. de iurijs. l. senatus. Preterea quomodo est aduẽdicatiua. vbi venit sola persecutio. vt hic. Preterea si esset aduẽdicatiua iudicium hoc ciuile tolleret criminale. quod est otra. no. s. c. l. j. §. j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

& ideo nō placet ista ratio. vnde adducūt aliam rationez ex hoc edicto non debent due actiones persecutorie nasci: vt.l.ij.§.penul.j.vi bo.rap. presertim in extraordinarijs actionibus: vt no. j.l.pri.§.sed etiaz. sed hec ratio nō procedit. quia condictio ob turpem causam est generalis. Unde concurrit cum ista speciali actione. vt ibi patet. reprobat ergo glo. hanc primā lectu. et respondet ad contrarium dicens q̄ hec actio non datur heredi sez in quadruplum: vt in.d.§. sed in simplum sic: vt in ratione et expone literam ibi. non competit: sez in quadruplū. ¶ In text. ibi quia sufficeret restringit q̄ competat in simplū. & hoc tenet Fran. Accur. & Cy. & sic patet q̄ ratio includēs affirmationez restringit dictum vniuersale negatiuum. & ad hoc allegaū. l. ista & l. si is qui animo. j. de acqui. pos. Sed cōtra hanc lec. op. & videtur: q̄ nō detur repetitio soluti. ff. l. pri. §. illud erit. solu. ibi turpiter dedit ex odio. hic nō fuit turpitudo quo ad dantē motus caritate. & sic nō ob. Sed op. q̄ habens hāc actionem quadrupli sicut heres eius ob cuius bonū vel malum datur. glo. cōcedit in illo rede. sed hic loquitur de rede dātis: vñ nō ob. ¶ Ultimo queritur vtrum heredi cōpetat cōditio ob turpē cām. Respondet glo. q̄ non: quod verum est: quia nō eius noie datur. vnde nullū negocium geritur & omnes cōditiones ex negocio gesto oriunt: vt.l.si in area. j. de condi. indebi. Bal.

Heredem. Ex turpitudine defuncti heres lucrari nō debet. hoc dicit. dictum est. ff. de rede dātis. hic dicit de herede recipiētis. ¶ In tex. ibi extinguātur. facit. j. ad syl. l. gaius. ¶ In glo. vt hic ibi. l. fi. que lex est multum not. p hoc quia ista actio est repetitoria. ergo applicat agenti ex natura repetitionis. nō ob. l. lucius. quia ibi ratiōe turpitudinis nō oriebatur actio priuato: sed fisco. facit. l. ei qui. de bis qui. vt indig. et qō not. j. fami. her. l. bis cōsequenter. §. j. & ista. l. est argumentuz q̄ heredes vsurarij nō teneant ad restitutionē vsurarum nisi quatenus ad eos peruenit. facit. j. fami. her. l. cetere. §. j. & qō no. de dolo. l. heredibus. & j. de rei ven. l. cū aūt. sed tu dic q̄ insolidu: quia agitur ex quasi cōtractu. nam per cōdictionē inde. repetitur. vt extra de iureiu. c. debitores. & decreta. determinat q̄ tenēatur vsq; ad vires totius hereditatis. extra de sepultu. c. parochianos. nō ob. hec. l. q: hic agebat ex delicto nō ex quasi ōctu spe. allegat hāc. l. de iudi. delega. §. restat. ver. q̄d si impetrauit.

Sed etiam. Actiones persecutorie se tollunt adinuicem. penalis autē non tollitur per rei persecutoriam sed minuitur vt nō cōtineat simplum qō ei inhereat tanq̄ rei persecutio. h. d. fm verum intellectum. ¶ No. q̄ interdum condictio ob turpem causam competit cū actione in factum ex hoc edicto. Sed tunc queritur vtrum per cōdictionē ob causam tollatur actio in factum. & est hec questio trimēbris. sez an tollatur in totum an in parte. & in simplo vt remaneat triplum an in exilio. vt in furto littera cōfuse respondet. & dicit q̄ sufficit altera actio qō est intelligendū vsq; ad cōcurrentē quātitatem. i. in persecutoriā. & sic nō est verū qō in totuz: nec qō in exilium: sed media q̄stio vera. s. q̄si in aliquo. & sic forma agendi ad quadruplū reducit ad formā agēdi ad triplum quasi altera actio psecutoria eremit de quadruplo illudvnū simplū qō erat rei psecutio. iste est verus intellect⁹ Azo. Alij dicūt q̄ in totuz tollit: sed male. ¶ Querit vtrū q̄si lex iponit penam per noia multiplicatiua siue respectiua. puta dupli vel tripli vel similia. vtrū in dubio totū esset pena mera an intelligat inesse simpluz qō est rei psecutio. quidā tenent q̄ totuz intelligit mera pena. glo. tenet q̄ in dubio insit simpluz. hec seda est vera q̄si actio est pdita ei cui aliq̄d abest: sed cū nihil abest agenti: tunc totū est mera pena. j. eo. l. si q̄s ab alio. facit. j. de publica. l. hoc edicto. & qō no. ad. l. iul. pec. l. is qui predā. & hoc est vtile scire p statutis imponentib⁹ has penas multiplicatiuas. si autē nō sunt noia multiplicatiua sed spālia: puta condēnetur in centū tūc nunq̄ rei psecutio intelligit ineſſe: sed est precise mera pena. facit. j. ō termino mo. l. agraria. ¶ In glo. magna ibi: vel potest distingui. hanc tenet Ja. de ra. & Cy.

¶ Additio Bal.

Heredem. Vide in Spe. de iud. dele. §. restat. ver. q̄d si impetrauit vide qō no. j. de rei vendi. cū autē.

Annus autem. Tempus ad agendum currit ignoranti. que ignorātia in suo facto nō habet locuz. sed in facto alieno presumitur. hoc dicit. ¶ No. q̄ vbi quis agit ex suo facto statim currit ei terminus. sed vbi ex alieno nō currit nisi ex die scientie. Et facit ad qōnem. dicit statutum q̄ donatio debet insinuari infra ser menses. Modo determinatur per hanc. l. q̄ si donatio fuit facta presenti statiz currit tempus. sed absenti alicui recipiente pro eo currit a die scientie. & idem dicemus i insinuatione testamentorum. & ita soluit Bar. per hanc. l. & per. l. quinquaginta. de excusa. tu. ¶ Item no. arg. ad talem. q. Cauetur statuto q̄ syndici villarum debeant denunciare maleficia infra decem dies. & si infrā dictum tempus non denunciant q̄ puniantur in centum. Modo quidaz fuit interfectus clam in domo sua. & ibi sepultus fuit. ita q̄ syndicus & alij de villa ne sciunt illum mortuum. Modo per. xv. dies sciuit syndicus & illi de villa illum fuisse interfectum & denunciauit maleficium cōmissum in sua villa. petebatur ab eo pena: q: non denunciauit infra decem dies. queritur an debeat condēnari. & determinat q̄ non per hanc. l. facit. j. q̄ vi aut clam. l. si alius. Cy. in addi. et
a per Ja. de are. in. l. j. §. occisor. ad syl. dixi. ff. de infami. l. genero. facit quod no. Archi. ij. q. vj. anteriorum. & ideo quando syndicus denunciat post terminuz ponat in denunciatione quod de nouo peruenit ad suam noticiam. ¶ In glo. erit ergo. in fine. ¶ Nota quod vbi lex dixit tempus simpliciter esse vtile intelligitur quo ad principium et processum quo ad principium tātum. Baldus.

¶ Additio Bal.

Annus. ¶ Vide de ista materia plene p Archi. ij. q. vj. anteriorum. vide in. l. j. §. occisorum. per Jaco.

Si quis ab alio. ¶ In tex. ibi intelligor. et ideo soluo ego. & nota distinctionem huius. l. q̄ aut tertius dedit nomine alterius aut suo. si alterius aut ratificauit aut non. vbi nomine alterius & ratificatur vel precessit mandatum soli domino datur actio. quia fingitur datum ab eo vbi non ratificatur. vel non est suo nomine gestum dans agit in simplum dominus in quadruplū. ¶ In glo. quod dedit. in fi. vtracz solutio vera est & nota. ¶ In glo. scilz infra annum ibi. §. fina. ¶ No. has allegationes ergo licet noua. l. nouam imponat penam nisi sit clausula derogatoria aliarum legum non intelligitur sublatus alius modus agendi. qō est no. p statutis iponentibus diuersas penas a iure cōi. vt no. Cy. in. l. q̄ sepulchra. C. de sepul. vio. Bal.

Cum publicanus. Publicanus turpez questum faciens hac actione tenetur. h. d. Et no. cōtra emptores gabellarū q̄ dicunt publicani. & ille. §. presertim. est factus extra eos q̄ tenent in quadruplum ex hoc edicto ex eo qō excesserunt. ¶ In tex. ibi pecunia esset vt nō facerent negociū per calūniam. puta vt nō detraherent rusticum ad iudicium ratione gabelle.

Si ab eo. Allegatur quod eodez processu sit restitutio rei. & condēnatio criminalis inducitur p concor. j. de fur. l. interdū. §. qui surem. de variis & extraordi. cogn. l. medicus. no. Inn. extra de accusa. c. cum oporteat. & ad hoc allegabat Bar. hanc l. respondet ad. l. j. C. q̄si ciuilis actio. q: ibi principaliter nō cumulantur: sed incidenter sicut hic. Bul. dicit aliter in. l. j. si q̄s aliquem test. prohi. & tangitur per Cy. in. l. fi. ff. de offi. presi. in lectu. ¶ In tex. ibi. interroget. non apparet q̄ eadem instātia: sed doctores intelligunt quod ex eadem. & tunc est notandum. Ja. bu. dicit q̄ quando ciuile iudicium et criminale descendit ex eadem. l. tunc possunt cumulari. secus si ex diuersis legibus. addē quod dixi in. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his qui no. infa. ¶ In glo. nam et si. not. q̄ qui probauit delictum non potest accusari de calumnia sez commissa agendo. secus si agendo: puta quia produxit falsum testem vel subornatum. et facit quod nota. Rofred. in titu. de senatusconsulto Syboniano. Baldus.

Et seruo qui. ¶ In tex. ibi. sed extra. i. vltra istud duplū. ¶ Nota q̄ non semp torquēdus condēnatur: sed interdum absoluitur qñ ex tortura non pōt crimen inueniri. ¶ Secūdo no. q̄ ꝛ indicia debeant precedere ad torturam. vt. j. de proba. l. cū pbatio. tū hoc nō relevat accusantem a calūnia: q: sola indicia non relevant eum. vt. j. in ver. sed extra. ¶ Item no. q̄ separatorum delictorum separata debet esse ratio ibi dum dicit separatum est enim ꝛc. ¶ Item no. q̄ damnum per torturam contingens indebite debet emendari leso. quod dic. vt hic glo. magna. facit. l. penulti. j. de condi. ob causam. Bal.

¶ Explicit liber Tertius.
¶ Incipit Quartus lecture dñi Baldi de Ubaldis de Perusio.

¶ De in integrū

a ¶ §. occisor. vbi vide eundem Bal. et adde do. ale. de imo. i. l. dixus. ff. custo. reo. post eundem Bal. in l. fi. C. e. tit. et d. alex. & bar. i. l. nō dubiū. de custo. reo:

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ De in integrum restitutionibus. Rubrica.

TItitas. Cōmendat edictum: diuidit tractatum intentionē prętoris breuiter ostendēs. Et ista tria facit in tit. ibi huius tituli gñalis. ¶ Mor. q illud qđ est euidens: alia demonstratione non eget. facit. ĵ. de dote prąleg. l. j. in fi. ¶ Secundo no. q sub isto titulo gñali de integrū resti. cōprehendunt oēs species restitutionum. & vide qđ no. ĵ. de no. ope. nun. l. de pupillo. §. q̄ nunciat. quā gl. debes prąmittere ad euidentiā totius istius materię. & no. q causa q̄ est euidens eget expressione. ¶ In glo. sez gñali. in fi. imo prima verior. q sub hoc titulo. i. sub gñalitate eius non natura gñis non fitus tionę titulorum. hoc dicit. l. ista.

1 ☞ Ratione erroris an cōpetat restitutio in integrum.

TItitas. Cōmendat edictum & diuidit tractatum intentionez prętoris sub epilogatione ponens. vide glo. in l. de pupillo. §. si is cui de no. ope. nun. ¶ † Quero nunqđ rōne erroris cōpetat in integ. resti. dic sic. aut est error cōis aut singularis. ¶ Primo casu cōceditur in integ. resti. vt dic. & ĵ. qñ actio de pec. est anna. l. quesitum. ¶ Secūdo casu distingue aut est error partis aut iudicis. si partis non cōceditur resti. in integ. vt. ĵ. de confes. non fatetur. cū materia sua. si iudicis. tunc refert. aut est error affectatus & cōceditur in integ. resti. vt. l. seruo inuito. §. cū prętor. ad trebel. aut nō est error affectatus: tūc nō cōceditur in integ. resti. sed lesus appellat si vult alęs stabitur sentētię. vt plene no. per Guil. & Cy. de iusti. & iur. l. penul. facit qđ no. in. l. si is ad quez. de acq̄. here. & de excu. tu. l. qui testamento. per Ja. de are.

¶ Additio Bal.

VItitas. Cōmendat edictuz & diuidit tractatum intētionem prętoris sub epilogo tradens. h. d. ¶ In captione de hoc in titu. ex quibus causis videtur. ¶ Mutatione de hoc in titulo de capi. dimi. ¶ In glo. que incipit. de quo dic ibi. adde qđ sentētia q̄ nulla est qñq̄ excusat errantez. vt. ĵ. de excu. tuto. l. qui testamento.

1 ☞ Restitutionem in integrū petens debet causam allegare & probare.

2 Causa requiritur q fit iusta essentialiter.

ODnes. ¶ Restitutio cōceditur cognitio q causa ex qua petit fit iusta & vera. h. d. ¶ Mo. q ille q̄ petit restitutionē i integrum dz causam allegare & pbare[a]. si nō allegat nō pcedit petitio. q: vbi agit extra ius cōe opz q causa specificet in libello. vt. l. verū. § sciendū. & l. minor. aūt magistratus. ĵ. de mino. dz etiā pbare eā. vt. ĵ. de iureiurā. l. nam et

2 postea. §. si minor. ¶ † Scđo not. q nō sufficit eām esse iustam q̄tum ad ppositū. sed requirit q fit iusta essentialiter & q fit vera. nam glo. sentit fm Ja. q nulla causa sit iusta nisi fit vera. qđ est verū essentialiter. sed q̄tum ad pcedendū super ea attendit eā que allegat & habet p vera q̄tum ad pcedendum: sed q̄tum ad victoriā nō habet p vera nisi fit pbata. vt. l. illicitas. §. veritas. de offi. presi. facit. ff. tit. ĵ. sed ab eo. & de appel. interposita. ¶ Extra querit Guil. vtrū in possessorio dz lis cōtestari. qđ vide vt hic p eū. & p Bar. in. §. nihil eōe. no. Arebi. iij. q. j. in summa. & in. c. reintegrāda. facit extra de offi. deleg. cōsultationib⁹. & extra vt lit. nō ptest. decedens. adde qđ no. C. si p vim vel alio mō. l. fi. C. vnde vi. l. momentanea.

1 ☞ Restitutio non cōceditur sine cause cognitione.

2 In cause cognitione quot requirantur.

ODnes. Dis in integr. resti. concedenda est demū causa pbata. h. d. ¶ † Mo. re-

1 stitutionē nō pcedi sine cause cognitiōe. ¶ † Quero quot requirunt in cause cognitione. dico q q̄nq̄

b requirunt. Primo requirit petitio[b] cū alle. cause. vt. ĵ. de mino. l. verū. §. sciendū. & l. minor. aūt magistrat⁹. ¶ Scđo req̄rit ordo iudicij vbi est certus aduersari⁹ se opponens. vt. ĵ. de mino. l. papi. eruli. C. de temp. i integ. resti. l. supuacuā. sed vbi nō est cert⁹ aduersarius pcedit nō seruato ordine iudiciorz in eo qđ ppie est de ordine. s. in cōtestatione litis. vt. C. si vt se ab hęre. abst. aūt. si oēs. ¶ Tertio requirit iusticia causaz q̄tū ad ppositionē. ¶ Quarto req̄rit veritas causaz q̄tum ad pbationē ista duo pbant. hic facit qđ no. ĵ. de excep. doli. l. ij. §. circa. ¶ Quinto requirit q semp citet ille q̄ ledi pōt in quolibet actu. vt. ĵ. de mi. l. etiā. §. fi. & in. l. in cause. §. causa cognita. hoc verum nisi citādus esset pūs in iudicio. nam cum effectus citationis sit cōparitio habito effectu: q: pars est pūs nō curam⁹ de mō. vt. l. de vnoquoqz. de re iudi. Ista sunt verba legistaruz. sed Jo. an. ponit in. c. vl. de elec. li. vj. in nouella. quē vide. q: pulchra verba ponit in hoc dicto.

¶ Additio Bal.

ODnes. Restitutiones. vide oīno in Spec. de libel. cōcep. §. nunc dicendū. vsi. xxij. & ver. xxvj. & v. xxx. Examinet. vide oīno. C. si p vim vel alio mō. l. fi. & C. vñ vi. l. momentanee. in ver. mor. ¶ In glo. q̄ incipit: sed nunqđ. ibi. si facto. certe ista loqt de causis efficacib⁹ dū dicit: quarū noīe &c. Et no. q restitutio nō debet cōcedi nisi cōstet q causa ex qua petit sit vera. Et vide in Spe. co. tit. §. ij. ver. illud quoqz. & ĵ. de mi. si mi. §. iiij.

a ¶ Et pbare. addē. d. bar. sozi. ī cōsi. ccxlvij. incip. circa primuz. v. nō omitto. in ij. parte.

SEcio illud. Minor q̄ parū ledit non restituit. ad hoc allegat. Vel sic. ppter modicū dānum nō recedit a iure cōi. ad hoc allegat fm Dy. & Cy. ¶ Mo. regulā q̄ verifi-catur absolute. vt in gl. j. quātitatē. Itē respective. vt si & put verificat absolute. dicit Inno. p rationē huius. l. q minor nō restituit cōtra interlocutoriā q̄ non ledit ius minoris: sed solū aufert exceptionē declinatoriā. ita dicit Inn. in. c. coram felicis. extra de resti. in integr. ¶ In glo. vt si vendidi. ibi: secus autē. q: tunc non dz lesio modica respective: sed absolute sed si respective solū respectu rei vnius. nō cū bene tunc respectu vnius rei cōcedit restitutio qđ in alio casu vbi habet respectus ad maiora. vt cōcludas. dic q vbi est summa modica absolute vel respective denegatio restituit. alęs glo. non procederet. b et otrariaretur glo. precedenti vt not. Archidya. distin. xiiij. q. vj. c. fi. Bald.

b ¶ Petitio. q̄ liter aūt petatur vide spec. in eo. ti. de resti. ī integ. §. iij. in prin. cū sequen.

1 ☞ Restitutionem in integrū tria cessare faciunt.

SEcio illud. ¶ Propter minimū dānuz seu minimā lesionē nō est in integrū restitutio postulāda: alęs iploranda. h. d. Vel sic. rōne modici defectus nō debet recedere a iure cōi. h. d.

1 ¶ † Mo. hic q tria faciunt restitutionē in integrū cessare. scilz paruitas prętudicij. cōsilij prauitas. & odiuz. De primo loquit hic ex quo dicit Inn. q minor nō restituit ad declaratoriā appositionem: & ad disputandū de iuris apicibus. q: p hoc prętudicaret maiori rei. s. cause principali. & ipm in se est modicū prę iudicium. ita no. extra eo. c. cū felicis. p Inno. De scđo habes C. si aduer. delic. l. j. & ĵ. de mino. l. aurilių. §. in delictis. De tertio habes. ĵ. de mino. l. aurilium. in prin. vñ vbi non est damnuz c & impedimentū vindicte cessat in integ. resti. qđ dic vt ibi dicam. vnde dicit Inno. q ad opponendū crimina vel defectus minor non restituitur. Bal.

c ¶ Mō solum Adde qđ no. p franc. are. p imo. & p paul. de cast. i. l. pātoni⁹. de acq̄. here. & in. l. minor. §. fi. ō minor. & p paul. ō cast. in. l. si infanti. C. de in re delibe. vbi bar. in pe. col. in v. vlti. adducte. vbi oīno vide. d. alexan. de imol. ī pe. col. v. extra gl. tractat bar. & ibi viae rap. cu. & adē cūde. l. cū antiquior⁹. in vlti. col. v. ij. scđo aūt casu C. eo. ti. & Lu do. pon. in singu. v. restitutio. & paul. de cast. in cōsilio ccxxxix. ici: primū dubiū. & do. alexā. de imo. in cōsi. xx. incip. viso processu cause. in vlti. col.

¶ Additio Bal.

SEcio. Me ppter. vide. ĵ. de cōtraben. empt. offi. & l. domū vel summe. vide Arebid. xiij. q. vj. c. fi. ¶ In glo. q̄ incipit: vt si vendidi. ibi: minori cui expediebat habere rem emptam iusto precio. ¶ Itē no. hic dici lesionem modicā respective. vt in emptione mille florenoz decepcio trium vel qnqz florenoz. qđ no. Et adde qđ no. Inno. p hāc l. extra eo. qui felicis. Mā dicit q minor nō restituit cōtra interlocutoriam per quam parum leditur vt si super declinatoria. & not. Bald.

EMo. Qui pōt rē recuperare nō dz ea carere ad hoc allegatur. h. d. Bal.

EMo. Ille qui habet ius ad rem fingitur habere ius in re. h. d. Et vide quod no. ĵ. qđ me. cā. l. metū. §. vlti. & facit. C. de pdi. mino. l. si ad resoluendū.

¶ Additio Bal.

EMo. Aliud est i eo q̄ iure ordinario cōmitti tur. q: fauorabili⁹ est ius ordinarij. hoc verbum in alia materia ponit Inn. extra de iure pa. c. cum dilectus. Pollicetur. hic vide quod no. Inno. extra de immuni. eccle. q: plerisqz. ¶ In glo. que incipit: dādo. in fi. & facit. ĵ. de cap. l. in bello. §. si quis seruū. & de excep. rei iudi. l. extante. §. si.

1 ☞ Beneficium restitutionis in integrum non est mere personale.

2 Omnes iuris successores parificantur.

3 Bona homicide non intelliguntur confiscata donec fiscus cognoscat.

c ODnsolum. Restitutio in integrū trāsit ad heredem & ad quēlibet similem successorem. ad hoc allegat qđ dictum probatur hic per exēplis. ¶ In rer. ibi: fiat. s. de nouo. cum

1 prius esset ingenua. ¶ † Mo. q̄ beneficiuz restitutionis in integrum nō est mere personale. cū transmittat ad heredez. nō tñ

Universidad de Deusto
Biblioteca

est mere reale: q; tunc cõpeteret fideiusso; i. qõ dic vt. ff. de pecu. l. minor. & adde qõ no. Dy. in. c. priuilegiũ personale. & Cy. in. l. 2 heres. C. ad vell. ¶ † Secũdo no. q; oẽs iuris successores pari ficant. vnde q; succedunt ratione delicti vel ingratitudinis parificant heredi. vide. l. j. de noua. l. nouatio. & l. si cõstante. §. ff. ff. sol. ma. Bal. Itez no. q; ille q; reuocat aliquã seruitutẽ nõ cogitur agnoscere bo. & si non agnoscet nõ eget restitutione. sed si agnosceret cõpeteret sibi restitutio ex persona ei⁹ cui succedet: si persone qualitas pateretur. ¶ In glo. regulam. ponitur ibi oppositio de puncto. hec oppositio potest intelligi dupliciter. Uno modo de puncto finiente beneficiuz restitutionis. & tunc non transit ad heredem: q; iam est finitum tẽpus: vt hic. ¶ Inter. ibi: vltra tempus. alio modo de pũcto initiante. i. de termino a quo exemplũ in minore q; solo habitu exclusus est in vltimo vite momento a iure adeundi. & sic intelligẽdo sentit Jo. q; minor exclusus: q; nõ adiuit nõ transmittat restitutionẽ. quia nunq; fuit radicata in persona minoris. nõ ob. de resti. mili. l. j. et de acqui. here. l. pantonius. §. si. q; ibi quo ad bono. possessionem. vbi est consummata lesio preambula hora mortis cuz ibi requiratur factũ & agnitio coraz iudice. secus videtur in aditione de iure ciuili. Sed Ja. de are. de reb. du. l. qui duos. & Jaco. bu. & Bar. tenent q; dicatur minor lesus eoipso q; nõ transmittit hereditatem. & ideo bñficium restitutionis cõpetat suo heredi. Ja. de bel. sentit cõtrariũ in quadã sua disputatione quã ponit de trien. & semis. q; iste minor leditur casu. nõ autem si sua facilitate precessisset mora vel culpa inadeundo fm eos. In hoc articulo quidam tenent vnum & quidam aliud. Jsta opi. Ja. de bel. videtur multum consentanea rationi. & text. l. si infanti. §. si vero. de iure delibe. & vide qõ ibi dixi. ¶ Et no. in. l. abstinẽdi. arg. ad multas questiones. Una q; si aliquis accusatur & accusatione pendente vendit bona sua q; nõ cõtrahitur vitium litigiosi: sed bona venirent publicãda: q; accusatio non fit ppter bona. vt hic dicit̃ in text. fm Guil. & Cy. sed cum ista bona debeant reuocari p fiscũ lata sentẽtia. vt. l. post cõtractũ. j. de do. quis effect⁹ est ꝯtrahitur vitiũ litigiosi vel nõ. Rñd. q; dupler effectus insurgit: q; qñ cõtrahitur vitiuz litigiosi fit reuocatio officio iudicis cause prime. vt. j. de admi. tu. l. cyrographis. §. fi. sed vbi per reuocatoriaz: tunc erit cessionarius nouus ꝓcessus facit. l. j. C. de iure fisc. lib. x. ¶ Secũdus effectus est q; nõ potest agi ad penam ꝺdictione ex. l. vlti. C. de litig. hunc effectuz ponit Guil. ¶ Itẽ no. q; etiam nõ tenetur ecclesia p monacho vt heres: sed vt pater arrogator. lz Dy. dicat q; tenetur vt heres. nã nõ est verũ lz iam hoc tenuerim: modo nõ teneo: q; ecclesia debet recipere aliquẽ principaliter ppter personã honestã. non añt vt habeat bona principaliter. lz contrariũ faciãt hodie vt dixi in auc. causa q; fit cũ monacho. Cy. in addi. adde qõ no. in. l. peculiũ. §. j. j. de pecu. vide etiã vnũ dictũ Bar. in. l. vroẽ. §. heres. de leg. iij. Itẽ no. aliud arg. ex eo qõ hic dicit̃ q; debet inspici principale ꝓpositum. nã si debeãt gabella de venditione fructuũ. & venditur fundus fructib⁹ plenus isti fructus noueniunt gabellandi. arg. l. fi. §. pe. j. q; in frau. credi. & arg. huius. l. in rõne sui fm Guil. hoc est bonũ dictũ: lz sit multũ a remotis: 3 quo ad materiã. ¶ † Ultimo not. hic arg. q; lz bona homicide debeant ꝺfiscari. tñ hoc nõ intelligit̃ inuito fisco. & ideo donec fiscus agnoscat nõ intelligent̃ cõfiscata. arg. hui⁹ tex. facit. l. j. §. an bona. j. de iure fisc. & ideo videmus q; lz facta sit ꝺfiscatio verbalis nisi fiat inco;poratio cõfiscati vtunt̃ bonis. ¶ Ultimo no. hic q; minor rõne ingratitudinis reuocat̃ in seruitutem & perdit oĩa q; habet. facit. l. si arrogati. j. de tutel.

Non solum. Beneficium restitutionis in integrum transmittitur ad quẽlibet successorem vniuersalem & singularem per viam cessionis. vt. j. de admi. tut. l. si minor. actum. & ibi per Dy. vbicũq; quis iuris successor efficitur: ibi beneficium restitutionis trãsit in eum.

1 ¶ Cõsensus in principali ad accessoriũ nõ porrigitur.
2 Omnis terminus legalis effectum suũ operatur.
3 Jura an sint transmissibilia.
4 Fiscus succedens ex delicto quare non tenetur vltra vires bonorum.

Sed si forte. ¶ Not. q; minor etas ingratitudinis vitium nõ excusat. ¶ † No. q; consensus in principali nõ porrigitur ad accessoriũ. ¶ In tex. ibi etatis beneficio. & tunc rescindit̃ hereditatis aditio p restitutionẽ & persona minoris. vt. j. de cõdi. inde. nec est nouum. nõ patrocinatur. & tunc non rescindit̃: sed fit bonoz separatio. vt nõ teneatur dñs creditorib⁹ illoz bonorũ nisi fm vires patrimonij. vt. j. de mino. l. ait pretor. §. non solũ. nec ob. si dicat̃ q; non dat̃ separatio bonoz cõsentienti circa bonoz imixtionẽ. vt. j. de separa. l. j. §. sciendũ. nam ad hoc respondet littera que sequitur q; non aspicitur de &c. Et no. principale propositum cõsiderari nõ id qõ venit per cõsequentiã. ¶ No. ex gl. q; effectus cuiusli 2 bet termini fiat in puncto. ¶ † Item no. q; oĩs termin⁹ legalis operat̃ effectum suum. s. exclusurã in puncto. i. in vltimo instanti. & facit ad no. in. c. vbi periculũ. de elec. lib. vj. ¶ † De iurib⁹ 3 an sint transmissibilia. dic aut est ius cõe aut beneficiũ aut priuilegium. Primo casu transmittit̃ si modo est actum ad actionem vel exceptionẽ. vt not. ff. sol. ma. l. lucius. & si nascit̃ ex actu ex quo ius cõsueuerit transire ad heredes. alĩs non. vt not. j. de precario. l. quesitũ. §. fi. si aũt est beneficiũ iuris vel rescriptum principis transmittit̃ nisi cõtineat ius inseparabile a persona vt hic per Jnno. de iudi. c. q;. v. & de suspec. tut. l. post finitũ. In priuilegio dic vt no. Dy. in. c. priuilegium personale. & no. in. l. sordidoz. C. de excu. mu. lib. x. ¶ Ultimo no. ex hac. l. q; iudicia annalia non inducunt vitiũ litigiosi. q; cõstituunt̃ in iudicio causante principaliter ppter res. pbatur hoc. j. de dona. l. 4 post cõtractum. ¶ † Itẽ no. ex hoc tex. quare fisc⁹ succedẽs ex delicto nõ tenet̃ vltra vires bonoz. rõ q; hz beneficiuz separationis sicut q;libet alius succedens ex delicto. vt hic. Bal.

¶ Additio Bal.

Non solum. Quoq;. vide Dy. in c. priuilegiũ personale siue ts. no. officiũ iudicis trãsire ex trebelliano. Jsta. l. ad hoc allegat̃. Beneficiũ restitutionis ad quẽlibet iuris successorẽ trãsmittit̃. Et est rõ. q; nõ est mere ꝓsonale saltem in sui dominatiõe. Sed in priuilegiis q; nõ ꝓcedunt per viã iuris scripti. dic vt. l. sordidoz. de excu. mu. de censibus fo;. §. q;. & p Dy. in. c. priuilegium personale. ¶ An ex priuilegio oriat̃ actio. vide. j. de pig. act̃. eleganter. in prin. ¶ In glo. q; incipit: regulã. inver. de pũcto. imo dic vt. l. pantom⁹. de acq. here. & l. j. C. de resti. mili. ¶ In glo. q; incipit. l. in seruitute. ibi redactus. No. minorẽ ex causa ingratitudinis reuocari in seruitutem.

¶ Additio lecture vac. in. l. iulianus. Bal.

Iulianus. Per hanc. l. dicit̃ Guil. ꝺ cuq; q; per criminalẽ accusationem bona cõfiscanda nõ fiunt litigiosa: q; principaliter non agit̃ ad bona: sed ad vindictam. Itẽ dico q; istud iudiciũ est personale non reale. & facit qõ no. Jnno. de excep. dilect. & vide. j. de dam. infec. si quis missum. §. iudex. Facultatẽ. vide j. de auto. tut. cyrographis. adipiscende. no. hic q; ille q; consentit in principali: non cõsentit in accessorio. & iõ nõ cogit̃ agnoscere bona. l. j. an bona de iure. Jnn. extra de resti. veniens.

1 ¶ Non cõparens per dolũ aduersarij appellare potest.
2 Absenti ex sui culpa succurrendum est.
3 Sententia in forma seruari debet.

Iusanconinus. Habet duas lecturas. et fm lectu. Joã. b. d. verus contumax adhuc iudice p tribunali sedente comparens restituitur ad appellandum. hoc primo. ¶ Item si propter dolum aduersarij vel sine sua culpa abfuerit & non cõparuerit in termino nullo modo. b. d. fm istam lectu. ¶ Diuiditur in duas partes. q; primo loquitur de contumacia que excusatur ratione immediate cõparitionis. Secũdo de contumacia que excusatur ppter dolum aduersarij vel ecclesiasticum impedimentuz. scda ibi. nec intra has. ¶ No. q; comparens post sententiã lata cõtra eum ex vera cõtumacia tñ restituitur si cito cõparuit. s. iudice adhuc p tribunali sedente. licet ad alia iam diuerterit. & sic erat pnunciatio absoluta ab ipso sed ante pnunciationez esset in fieri. iste videtur cõparuisse in termino et cessaret materia. l. nostre. q; cõparuisset in ipso actulo. ergo hec. l. vbi pnunciatio iam lata erat & absoluta. & loquendo in vero contumace imediate transiuerat in rem iudicatam. Et si dicatur nil est imutandũ ex sentẽtia que est rite lata & vallata suis solẽnitatibus. Jstud est verum ppter euidentem equitatez. sed hic euidens equitas occurrit sez q; cito comparuit. vnde non presumitur defuisse ex animo: sed ex inaduertentia hore vel puncti comparitionis et 1 est mirabilis presumptio. ¶ † Secundo no. q; si quis non cõparuit per dolum aduersarij: puta q; aduersarius dicit etiaz se non cõpariturum. tamen fefellit citatum. q; cõparuit & pnunciari fecit & datur restitutio ad litem: q; si cessaret restitutio cõpeteret actio de dolo. permittenda est ergo magis restitutio q; actio famosa ad quam in subsidium confugiendum est cum re- 2 medium deficit aliud. ¶ † Item not. q; vbicũq; q; est absens sui culpa ei est succurrendum. facit quod no. in. l. pri. & j. de oĩ. infect. l. si finita. §. sed si forte. Conclude ex premissis q; prima pars istius. l. loquitur fm Joã. in vero contumace qui citatus dixit nolo

Universidad de Deusto

dixit nolo venire. Sed contra hanc lcc.op.de tex.qui dicit si citatus non respondit,solue quod exponitur.i.non venit.tamen se non venturum dixerat.mutato tamen ꝓpositio cōparuerat iudice sedente ꝑ tribunali. ¶ Extra sentit glo. que incipit. id est non venit.sed hic occurrit quoddam dubium vtrum dicens nolo venire extra iudicium reputetur verus contumax.glo.sentit qđ non.in.c.si ante.de dolo et contu.in cle.nec videtur ꝙ de
a istis verbis credatur nuncio[a].Iz credatur de citatione,facit de senten.exē.lib.vj.in.c.venerabilis.§.secus. Bar.dicit ꝙ etiā ille q̄ extra iudiciū dixit.nolo venire est ver? cōtumax sicut hic ptz:q: non venit ad iudiciū.ergo non fuerunt plata in iudicio. ⁊ tñ glo.appellat cū contumacē verum fm eum.qđ est veruz:q: est in eo verus contēptus.hoc etiā apparet: q: mulctari pōt.facit.§.fi ḡs iusdi.non obtē.in princ.⁊.§.fi.⁊ ita teneatis.hoc videtur sentire Archi.in.d.§.secus.Scđo modo oppo.cōtra lcc. Jo.cōtumax cōparens iudice ꝑ tribunali sedente pōt appellare sine aliqua restitutione.vt no.j.l.pr.ergo cessat restitutio in integrum.hec.l.videtur falsa.Solu.dicit ꝙ verus cōtumax cōparens iudice sedente ꝑ tribunali nō auditur ad appellandū ipso iure.q: sententia imediate transiuerat in rem iudicatam.⁊ sic nego oppositum.Ex hoc no.ꝙ cōparitio iudice sedente ꝑ tribunali nil opitulatur ad appellandū ipso iure.qđ sic ꝓbo. Aut verus cōtumax erat:⁊ tunc nullo modo auditur appellās nisi remedio restitutionis.vt hic.⁊ sic ad appellandū in integr. resti.cōceditur. ¶ Ex hoc apparet q̄.l.ista male allegat ꝙ cōparitio iudice sedente ꝑ tribunali affert beneficium appellandi.nā hoc non dicit hic.sed dicit ꝙ affert beneficiuz restitutionis:qđ etiam apparet ex titulo:q: est situata in titulo restitutionis ⁊ non in materia appellationū.⁊ hic fixit Joan.suā lec. ¶ Sed doc.nostri cōiter sunt in opi.cōtraria.scz ꝙ verus contumax iudice adhuc ꝑ tribunali sedēte possit appellare ipo iure.⁊ hanc opi.firmat glo.l.pri.⁊ videt fundari per rationē huius tex.Ad cuius euidentiā dico sic ꝙ quidam est verus contu
b max vere ⁊ interpretatiue.⁊ ista remouetur ab appellando[b]. vt j.de iudi.l.⁊ post.§.fi.Quidam est verus cōtumax:sed non interpretatiue:q: cito cōparuit.⁊ iste auditur appellans ad hoc ꝓbatur per text.nostrū in ratione sue lre ibi estimari potest ⁊c. Quidam nō est verus cōtumax nec vere nec interpretatiue. et de isto non est dubium ꝙ auditur appellans. vt.l.j.§.biduum. q̄ appellasi.fit.Et si tu dicis ꝙ.l.indulget resti. nō appellationem.Rñd.ꝙ loquitur de restitutione ad totam causam. vnde in ver.nec intra.dicit restituere litem ⁊c.fm Azo. ¶ Item non obst.si dicis ꝙ sententia imediate transiuit in rem iudicatā. q: verum est vere:sed nō ficte. ¶ Extra opp.cōtra lec.Joā.verus contumax est in dolo.sed qui est in dolo non restituitur.vt.j.de mino.si ex causa.§.nunc videndum.ergo ista lec.est falsa.Sol. fm Ja.bu.contrarium obtinet q̄ dolus est imediata causa lesionis:sed hic nō dolus sed sententia ledebat.⁊ est solutio not. Vel solue ꝙ cōtrarium loquitur in dolo veroꝝ interpretatiuo. sed hic est dolus verus:sed nō interpretatiuus quasi purgatus per imediatā cōparitionem ⁊ obedientiā.qđ ēt est not.apparet ex lec.Jo.ꝙ.l.nostra loquitur in vero cōtumace. Item in restitutione ad appellandū. Cōtra istā opi.opp.de.§.nec intra. ex verbo restituere litem.vbi apparet ꝙ restitutio fit ad totaz causam.i.ad cum statum in quo causa erat ante ꝓnunciationez.nō autē loquimur in resti.ad appellandū q̄ minus affert,utilitatis q: per eā nō rescindit sententia:sed aperitur via future rescissioni per appellationē interponendā.Rñ.fm Jo.ꝙ ille.§.nec intra.mutat casum.nā ibi intervenit dolus aduersarij vel impedimenti.hic nō interuenerat dolus aduersarij nec impedimenti. et ideo nō est dignus tanto auxilio fm Jo.⁊ hoc vult glo.que incipit in gñe.sed Azo fuit alterius sententie.q: ista nostra equiparat hos casus.⁊ per hoc tota loquit de resti.ad totam causam. ¶ Item cōiectura illius.l.nō potest habere locū in vero contumace:q: in incertis nō certis locus est cōiecture.vt in.§.cū ita ⁊ ideo Azo cōtrariatur Joa.in duobus.Primo q: dicit ꝙ lex ista nō potest loqui in vero cōtumace.Scđo q: dicit ꝙ lex ista nō potest loq̄ in restitutione ad appellādū:sed ad totā causam. vñ fm lec.Azo.hoc dicit in summa videz fict? cōtumax veniēs post sententiā iudice sedēte ꝑ tribunali restituitur ad totā causam. Item si dolo aduersarij absq; sui culpa abfuerit.hoc dicit. ¶ Oppo.cōtra Azo.fictus ꝙtumax pōt appellare de iure cōmuni.ergo nō restituitur.Sol.verū est ad appel. sed ad totam causam qđ plus est expedientius sibi.q: non transferē ad iudicem.vt.j.de mino.l.prefecti. ¶ Item q: talis restitutio dicitur incidenter peti.vt extra de resti.in integ.c.sciscitata.⁊ ideo forte nō desiderat ordinem iudiciarium.vt extra de offi.iudi.c.ij. Sed quero quis est fictus qui nihil dicit.qđ examina.⁊ dicam j.l.pri ¶ Quero quid vult dicere littera parum exaudita ⁊c. Rñd.siue circa horam cōparendi fm Bar. ¶ Tertia lec,in.l. nostra est Ja.qui dicit.l.nostra loquit in vero cōtumace ⁊ in ficto contumace ꝙ vterq; restituitur ad totam causam. Iz enim sit verus cōtumax ille qui dixit nolo venire.tamen hoc verum nisi mutato ꝓposito cōparcat.⁊ ita ꝓsumitur de isto.q: cito ꝓparuit.nam ex vicinitate actuum ꝓsumit animus.vt.l.si ventri. §.fi.de ꝓbati.credi.qđ credo verum.q:.l.nostra indistincte loq̄tur.Ex hoc no.ꝙ etiam ille qui dixit nolo venire. tamē est vsq; ad terminum expectandus.q: posset mutare ꝓsilium. non dico ꝙ sit vlterius citandus.vt in.l.ij.C.quō ⁊ qñ iudex. ¶ Hic venio ad ver.nec intra.⁊ oppo.si aduersari? fuit in dolo.ergo sententia nulla.vt.j.de iudi.l.pretor.Sol.ibi dolus in ꝓbando.⁊ sic circa substantialia.hic autem circa cōparitionem aduersarij fm Bar.qđ no. ¶ Secūdo op.ꝙ nō valeat sententia lata con a
tra absentem impeditū.vt.j.de re iudi.l.quesitū. So.ibi iudici liquebat:vt iudici de impedimento.q: emerserat in iudicio. nam ibi febris occupauerat in iudicio.hic non.facit quod no.in fili §.de pcu.l.pcurato.absentem. ¶ Quero quid vult dicere lra. vt ratio ⁊ equitas postulat.Rñdeo qñq; per absentiam quis est lesus in pcessu cause ⁊ in sententia.⁊ tunc totū retractatur saluo pcessu.habetis similez distinctionē no.C.si aduer. rem iud. l.cum ⁊ minores.qñq; lesio est in ipsa appellatione.⁊ tunc concederetur restitutio ad appellandū.facit.C.de appel.l. preses.
3 cum ibi no.⁊.j.qñ appel.fit.l.j.§.fi. ¶ †Extra no.ꝙ snia debet seruari in forma.⁊ qđ nil est immutandū ex ea.facit qđ no.C.de sen.l.cum eorum.Bal.

¶ Misticio. ad de fel.in.c.ad petitionez.in ix.col. de accusa.⁊ qđ ibi dixi in apost.

Duus Celeritas cōparitionis excusat contumaciā.⁊ affert beneficium restitutionis. et idem operatur dolus aduersarij.b.o. ¶ Diuiditur in duas partes.nam in prima loquitur de beneficio restitutionis indulgende ꝓpter cōparitionez factam iudice sedente adhuc ꝑ tribunali. b
¶ In secūda parte loquitur de secūda parte restitutionis concedende ꝓpter dolum aduersarij. scōa ibi. nec intra bas ⁊c. ¶ In text.ibi:non respōdit.i.in hora debita nō cōparuit. ¶ In.text.ibi.parum exaudita ⁊c. ¶ In text.ibi: nō sua culpa.i.malitia ⁊c. ¶ In tex.ibi:parū exaudita ⁊c.circa horā cōparendi fm Bart. ¶ In tex.ibi:ideoq;:q: ista cōparitio tam cito facta est cōtumacie velamentū. ¶ In glo. ibi:presumi. ¶ No.vltime ꝓsumptioni cē stādū.sic.C.ne de statu defun.l.si iur. ¶ In ea.glo.ibi ꝓsumptioni.q: ibi contumacia vera ⁊ expressa nō videtur ꝙ possit velari. ¶ In ea.glo.ibi: in ficte contumace.impropprie loquitur.q: loquitur in personaliter citato q̄ nil dixit.vt.j.l.pr.nā iste nō est in cōtumacia vera: sed tacita.tamen velatur ista cōtumacia per cōparitionē incōtinenti factam. ¶ In ea.glo.ibi:cum.s.verum ⁊ expressum contumacem. ¶ In ea.glo.ibi:admittitur.s.ad petendum. ¶ In ea.glo.ibi:lecta.aliud est ibi q̄ hic.q: hec sententia ex vera cōtumacia statim transiuit in rem iudicatā.sed in.l.lecta.pactum nudum alis secū traxerat suū effectū. ¶ In ea.glo.ibi:siue fuit. hoc lapsum est.q: iste non appellat de iure cōi:sed beneficio restitutionis in integrum cito ꝓparendo iudice adhuc sedente ꝑ tribunali.vt no.j.de ap.ex consensu.§.fi.⁊ in.l.j.in fi.ff.qñ app. fit. ¶ In ea.glo.ibi:ad totam causam.hoc non videtur verum: q: plus cōsequeretur verus contumax incōtinenti cōparendo ꝙ nunꝙ contumax.⁊ sic esset magis priuilegiata contumacia purgata ꝙ nunꝙ quātum ad veritatem cōmissa que non affert beneficium restitutionis ad totam causaz:sed simplicis appellationis.vt.C.quō ⁊ qñ iud.l.ab eo.Cōcludo finaliter ꝙ.l.nostra.loquitur in vero non aperto cōtumace: q: si nō cōpareret c
iudice sedēte ꝑ tribunali oī remedio esset exclusus.sed comparens iudice adhuc ꝑ tribunali sedente:lz mero iure sit exclusus ab appellando.q: sententia statim transiuit in rem iudicataz.tñ cōsequitur beneficiū restitutionis ad appellandum.⁊ hic est verus intellectus huius.l. ¶ Si autē aliqs cōpareret iudice adhuc loquente:tunc de iure cōi posset appellari.q: sententia erat in fieri tēpore cōparitionis.⁊ nō traxerat secū suum effectum. ¶ Item si iudex nimis festinauit.puta eram citatus ꝙ cōparerem in vesperis.⁊ iudex ꝓnunciauit in primis vesperis. et ego cōparui statim adhuc hora vesperarum:tūc appello de iure cōi c
q: non video: verus cōtumax[c]. nam debui credere iudicem nō ita festinaturū.ista est glo.j.de app.ex consensu.§.fi. ¶ In gl. sed ad quid.ibi dolo aduersarij si dolus respicit solum impedimentuz cōparitionis.vt q: aduersarius meus suasit mihi se nō cōpariturum.tunc fiet restitutio solum ad appellandū. si autez dolus respicit ꝓbationem ⁊ merita cause. tunc ad totā causam datur restitutio in quo ista differunt.vide per Azo.in summa si aduersus rem iudi. ¶ Item si contumax cōparet iudice remoto a bancho.sed statim reuertente petet restitutiōem ad appellandum.q: cadez confessio dicitur.arg.l.ij.j.de diuor.⁊.l. lecta,

¶ Ab appellādo.de quo vide tu latissime sel.i.c.qđ ad cōsultationem.i.rij.col. de re iudi. et qđ ibi dixi in apost.vbi late ⁊ ad saturitatem,

¶ Verus cōtumax.vid.d. alex.de imol. in.l. ꝓperandum. §. finaliter res.in vl. col.v.xij. conclusio. C. de iudi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

§. dicebam. ꝛ l. ventri. de priuil. credi. nam. l. iul. de diuor. dicit ꝙ non dicitur discessisse qui cito redijt. Bal.

¶ Additio Bal.

1 ¶ Equitas rigori est preferenda.
2 ¶ Coparitio debet fieri coꝝ iudice ꝑ tribunali sedente.
3 ¶ Petenti cõtra sententiã restitui q̃d debet ꝓbare.
4 ¶ Absenti cõdemnato qualiter succurratur.

¶ Iuuis. ¶ Vide Jnno. extra de app. interposita. ¶ Jn glo. cũ hoc. vide oĩno Jnno. extra de accu. ad petitionẽ. ¶ Jn glo. quidam dicunt martio. vide in Spec. de contu. §. j. ꝙ totum. vide Jnno. extra de excess. prela. c. ex lris. ꝛ in Spe. de citatione. §. in so. in fi. §. ¶ Et si nihil. not. solẽniter actus difficulter retractatur hinc est: q̃ diffinitiua nõ reuocatur. ¶ † Equitas. no. equitas preferẽ rigori[a]. ¶ Euidens. no. euidentẽ vocat hic ex presumptione ſm Bꝛo. vel ex fictione ſm Jo. qõ no. facit de. leg. j. licet. in prin. ¶ Jtẽ no. ſm Bꝛo. restitutionẽ in integ. cõcedi ex sola presumptione subueniendum. adde qõ no. ad trebel. seruo inuito. §. cum prꝛtor. aue. vide Archid. xiij. dist. eꝓꝛ. si quis sedentẽ. ¶ † No. cõparendũ coꝝ iudice sedente ꝑ tribunali. ¶ Jtem facit cõtra eos q̃ cõparent q̃n iudex iam surrexit. ꝛ est in recessu a bancho. q̃ nimis se artauerunt ꝛ reputanꝫ cõtumaces. de hoc in Spe. ti. de cõpa. in ti. exaudita. ergo preter hunc casum nõ creditur ei q̃ dicat se non citatum vel nõ audiuisse citantẽ. ꝛ facit extra de appel. cũ parati. Gloce. circa horã cõparendi. Bar. in auẽ. qui semel. Restitui ad totam causam. arg. j. dicit restituere litem. i. deponere in statum in quo partes erant añ lesionẽ contractam. Restitutio eĩi ad appellandũ nõ restituit litem: sed parat viã ad possendũ appellare. j. eo. l. fi. vñ in cõcessa restitutione ad appellandũ nõ si sequaꝫ appellatio infra decem dies rata manet sententia. Et dicit Jnno. ꝙ hec restitutio ad appellandũ nõ semꝑ cõputatur ꝓna appel. sed hoc nõ credo verũ. q: aliud est appellare. aliud restitui ad appel. ¶ Jtez si cõputareꝫ ꝑ vna appellatione ista nõ esset restitutio. q: in hoc remanent. Vel sic. ꝙ attentatũ cẽt eius beneficiũ circa appel. culpa lata. nam si lata culpa secus. q: equitas nõ suggerit eũ restitui: tunc nisi in casu quẽ subijcit q̃n dolo aduersarij hic ꝑcura. hoc a contrario sensu. Famosaz. no. ꝙ restitutio in integ. cõcessa ex dolo aduersarij nõ infamat. Hic queritur primo in quo contumace intelligitur. l. nostra. ꝛ hic due sunt opiniones. vna Jo. ꝙ in vero ꝓtumace. alia Bꝛo. ꝙ in ficto. sed cõtra Jo. facit tex. ibi: nõ sua culpa ꝛc. Rñ. Joã. ꝙ ibi tex. sonat in quadã fictione. vel tm rei veritate est vere contumax: sed fictione iuris non. ꝛ qõ hoc sit verum ꝓz in ver. exterminari pater ꝛc. Et ſm hoc no. sicut dicimus in contumacia ꝙ alia vera: alia ficta. Jta in non cõtumacia. nã non contumacia alia vera: vt ibi. alia ficta. vt hic. ꝛ hec que examinaꝫ. ¶ Jn glo. ibi: presumi. ¶ Secũdo queritꝫ de qua restitutione loquatur. l. nostra. in prin. ꝛ in illo ver. ideoq;. ꝛ ista questio dependet a precedenti. ꝛ ideo sicut in precedenti sic hic sunt due opinio. vna Jo. qui dixit ꝙ verus cõtumax cõparens iam lata contra eum vt contra contumacẽ sententia: adhuc iudice ꝑ tribunali ea vice sedente restituiꝫ ad ap. ꝛ sic intelligit hanc. l. sed cõtra Jo. oppo. ꝛ videꝫ ꝙ verus ꝓtumax nullo modo restituaꝫ. nisi sit minor. vt. l. minor si quasi cõtumax. j. de mino. q: in minore non cadit oĩmodo vera contumacia in iudicijs. sed in maiore cadit. ergo ꝛ in dolo. ꝛ sic non debet restitui. Solu. hoc operatur fictio: q: fingitur nõ contumax q̃ tam cito cõparuit. vnde cũ fictio dolum amoueat cõceditur restitutio: sed cõtra hoc si fingitꝫ nõ cõtumax. ergo ſnia nulla per ꝓfis fingitꝫ: q: lata in absentẽ nõ cõtumacem. Sol. ista fictio nõ derogat veritati ex toto. q: nõ est plena fictio: sed quo ad quid. ¶ Jtẽ opp. q: tamcito cõparendo purgauit cõtumaciã suã ꝛ sic iure cõi debet audiri appellãs ex quo contumacia est purgata. vt. l. sancimus. C. de iudi. Rñ. ꝙ cõtumacia tunc purgatur q̃n cõparitio fit re integra: sed hic res nõ erat integra. q: ſnia lata ꝛ post sententiã nõ habet locuz purgatio more: vt. j. iudi. sol. iam tñ. in prin. ꝛ. j. ti. j. sicut excep. in. §. sat clementer. ¶ Jtẽ opp. Jo. dicit ꝙ restitutio fit ad appellandũ. sed ꝓtra hoc ille q̃ de iure cõi audiꝫ appellans nõ petit restitutionẽ. ad idẽ. vt. j. de mino. in cause. sed verꝫ cõtumax cõparens iudice adhuc sedente ꝑ tribunali põt appellare: q: fingitꝫ nõ contumax. ergo ꝛc. Certũ eĩi ꝙ nõ cõtumax iure cõi appellat. Solu. distingue in contumacia. Nam in nõ vera cõtumacia verũ dicis ꝛ obijcis in ficta. nam ſm Jo. qõ est no. operatur eĩi hic veritas q̃ in delictis sicut est cõtumacia inspicitur vt. l. q̃d ergo. §. cũ autẽ. ꝫ. de infa. ¶ Jtẽ opp. cõtra Jo. q: tertꝫ in ver. nec inter. hoc aperte dicit. l. ꝙ restituitur. Sed rñ. ꝙ ibi alius casus. q: cõcedo in suo casu vbi equitas hoc dictaret: sed hic nõ dictat ꝙ restitutio cõcedatur ad totã causam. Sed ꝓtra istud videꝫ lra q̃ cõiunctim loquitꝫ ꝛ copulat sequentia precedẽtibus cũtum ad iuris effectum dum dicit nec inter has solũ ꝛc. vt. l. cũ delationis. §. asinã. j. de fun. instru. Et ideo. ð. Bꝛo. intellexit ꝙ hec restitutio cõcedatur ad totã causam. ꝛ ꝙ hec. l. loquatur in ficto cõtumace. Sed cõtra hoc op. ficteꝫ cõtumax iure cõi est tutus. ꝛ põt appellare. ergo cũ habeat ordinariũ auxilium nõ decurrit ad extraordinariũ. vt. l. in causa. Rñ. verũ est: nisi per extraordinariũ pleniꝰ subueniretꝫ. Jtẽ hec ad aliud cõpetunt: q: vnũ ad appellandũ. aliud ad totã causaz. Et ſm hoc hec. l. tota die allegaꝫ: q: citatus ꝓsonaliter q̃ nil dixit si cõpareat iudice sedente ꝑ tribunali iure cõi põt appellare. si nõ cõpareat non põt. ꝛ dato ꝙ hec. l. nõ dicat de appellatione expresse: sed de restitutione. tñ dicit hoc in ratione sui: q: habet cũ ꝑ nõ vero cõtumace ex quo cõparuit iudice sedente ꝑ tribunali. vñ statim sequitur ꝙ põt appellare. ¶ Jtẽ habet aliud auxiliũ s. restitutionis cõtra sententiã siue nõ appellet. ꝛ fingaꝫ nõ appellasse. vt q: nõ ꝓsequitur qõ est no. nam hoc casu nõ videtur cõsentire sententie. q: illud est verũ vbi nõ habet aliquod aliud remedium ad rescissionẽ sententie. at hic habet nec tollunꝫ ista remedia electione. q: cõpetunt ad diuersa. ¶ Extra glo. opp. sic cõtra arg. nõ debet esse melioris cõditionis: q: nõ cõparuit ante sententiã q̃ si cõparuisset: sed si cõparuisset ꝛ condẽnatus fuisset solum beneficiũ appellandi haberet. ergo ꝛ tunc hz ipm solum. ꝛ hoc iure cõi timore hic cõtra glo. intellexit hanc. l. ꝙ si iste cõparuisset in termino non fuisset condẽnatus. vnde dicit ꝙ fuit condẽnatus: q: cõtumax. vt in glo. q̃ incipit. infrã. Nam cõtumax ratione contumacie condẽnatus videꝫ. ꝛ sic est ꝓsumptio ꝙ si nõ fuisset cõtumax: q: fuisset ſniam passus. vt j. de rup. ꝛc. qui repud. §. vlti. non est ergo melioris cõditionis q̃ si cõparuisset. imo in illũ statũ reponit quẽ verisimile est habere si cõparuisset. Sed ego intelligo ꝙ intelligatur quis condemnatus ex cõtumacia q̃n est vere contumax. vel q̃n fuit contumax in instruendo causam. q̃ eĩi causam diligenter instruxit ꝛ ex actitatis cõstat contra eũ. lz eĩi postea solũ in ſnia fit cõtumax: tñ non ideo videꝫ condẽnatus. ¶ Jtẽ si iudex exꝓsse assumpsit istã causam: q: cõstat nobis ꝓbatum ꝑ testes vel instrã nã tunc etiã si cõparuisset eandẽ sententiã cõtra se reportasset. vt extra de sentẽ. ꝛ re iudi. cũ bertol. ibi ex tenore sentẽtie ꝛc. ergo nõ erit restituendus ad totã causam. sed iure cõi appellet si vult. ¶ † Ꝛo declaratione hoꝝ. quero iste q̃ petit restitui cõtra sententiã q̃d habet ꝓbare. ꝛ rñdeo duo. s. se lesum. ꝛ se cõparuisse iudice ꝑ tribunali sedente. nã de lesione ꝓbãda qõ sit necesse ꝓz in. l. nã postea. §. si minor. j. de iureiurã. de cõparitione ꝓz per. l. nostrã. Cõcludiꝫ ergo ꝙ si nõ est lesus ꝑ absentiã nõ restituiꝫ. vñ si causa sentẽtie nõ fuit absentia. sed iniusticia cause sue nõ debet restitui. ¶ Jtẽ non debet rescindi ſnia si iterum idẽ esset ꝓnunciandũ. vñ si ex actitatis apparet absentẽ dãnari debuisset rescissa sentẽtia iterũ esse dãnandus. ergo rescindi nõ debet. qõ ergo restituaꝫ ad totã causam intelligendũ est q̃n sententia fuit iniusta. nã si iusta nõ esset lesus esset. Et vide super hoc ꝛ sup seq. q. Jnno. extra eo. tum ex lris. ¶ Jn glo. j. sup ỽ. ego credo. vsq; in fi. illius glo. ibi oĩno vide et pondera verba Jnno. ꝛ facit. j. l. ꝓxi. ibi. cognita. ſz causa. ꝛ. j. eo. l. ocs. Sed iuxta hoc queritꝫ vtrũ possit iustificari vl iniustificari ex nouis ꝓbationibus q̃tum ad restitutionẽ admittendã vel excludendam. Istud dubium ꝓfunctorie tangit Jnno. de ꝓrui. cũ olim. ad fi. ¶ Jn glo. q̃ incipit. mirũ videꝫ. ego dico ꝙ aut restitutio petitꝫ ad appellandũ. aut ad totã cãm. Si ad appellandũ. aut a diffinitiua. ꝛ possunt induci noue ꝓbationes. aut ab interlocutoria. ꝛ non possunt induci. q: per hoc non vinceret in appellatione. de appel. in clc. Jnno. de no. ope. nun. significãti. vñ ad quid restitueretꝫ. nõ ei est restituendũ ad appellandũ fruſtratorie vt. j. de vsur. tutor. Si ỽo ad totã causam. tunc aut erat precluſa via ꝓbationibus inter ꝓsen. ꝛ tunc non est concedenda restitutio nisi ex illis actis appareat ius petentis restitutionẽ: q: ac. cum ad eandem instantiã fiat restitutio ex eisdem act. cẽt iterum ꝓnunciandum. Aut nõ erat precluſa via vel petitur amoueri obstaculum istiꝰ preclusionis. ꝛ tunc noue ꝓbationes induci possunt. vt. l. minor. xxv. an. §. omissa. j. de mino. ¶ Jtez oppo. contra Bꝛo. ꝙ restitutio fiat ad appellandũ tñ. j. eo. l. fi. Sol. dicit Bꝛo ꝙ ibi fuit legitime defensus. hic ꝓrsus indefensus. vñ ibi cõparuit ꝓcurator ad audiendã sententiã. hic ỽo cõparuit ante sententiã: sed statim post cõparuit ipse principalis. ¶ Jtẽ op. cõtra vtrũq; Jo. ꝛ Bꝛo. aut ista ſnia fuit lata vltima die termini. ꝛ tunc si eadem die cõparuit. ꝛ tunc non debet reputari contumax. q: totã illam diem habebat libere ad cõparendum. de verb. oblig. q̃ añ kalendas. Aut post illuz diẽ. ꝛ tũc cessat hec. l. nam hic plene erat contumax: ꝛ in mora per diei lapsum. ꝛ dato ꝙ esset expectatus de benignitate. tamen illud est vsq; ad illum punctum quo sententia ferꝫ. vnde postea ois via est precluſa. nec eĩi artaꝫ iudex in expectatione de benignitate

a ¶ Rigori. ꝛ an et qñ. vide Frã. are. in. l. i si seruũ. §. seq̃tur. j. de ẋbo. obli. ꝛ cũdem Bal. in. l. j. ff. de iusti. ꝛ iur. ꝛ qõ ibi dixi i apostil. ibi inver. iij. oppotitur.

expectare

Universidad de Deusto

erpectare potest ꝓut vult.de offi.deleg.cōsuluit. Sol.dico ꝙ sententia fuit lata vltima die termini.ꝛ contrariū intelligit ſm rem expectendā in termino.de verb.obli.eum q̄ certarū. Unde bñ v alias ſñias etiā tanq̄ ꝓtra cōtumacē lata.vt no.inſti.de ꝟb. obl.§.ſi.ꝛ in.d.c.cōsuluit. Item opp.cōtra lr̄am Azo.q: lr̄a loquit de citato in perſonā.alſ citatio appꝛehēdit.ergo ſi non cōparuit eſtvere contumax. Rñdeo nō eſt ita.imo imaginatur lex ꝙ non ſit ver⁹ contumax:q: nō dz dol⁹ pꝛeſumi.ꝛ hic lz Ac. j.co.l.fi.vel dic ꝙ ideo nō habeat ꝙ vero contumace.q: ꝙparuit iudice adhuc ſedente ꝙ tribunali.alſ verus cōtumax cenſeret ex quo ꝓſonaliter citatus fuit.ꝛ nō cōparuit vllo modo.vt no. j.de app.l.ex ꝓſenſu.§.fi.ꝛ die vt plene leg.ꝛ not.in.c.ſi ante.de do.ꝛ cōtu.in clc.ꝛ facit.j.de fideicō.libe.ſi eñ.§.j.ꝛ.j.ſi q̄s iuſdi. non ob.l.j.§.fi. Ubi de hoc quero cum ſm Jo.hec.l.loquat de vero ꝓtumace.qđ eſt eius exemplū. Rñdeo ꝙ citat⁹ dixit nolo venire hic eſt verus ꝛ cuidēs contumax ſm Jo. idē tenet Jnn. extra de accu.ad petitionē.hoc ergo iure cōi non audit appellans a diffinitiua. Quid in interlocutoꝛia. Rñdeo idē multo magis.nā etiā facili⁹ denegat appellatio ab interlocutoꝛia ꝙ a diffinitiua. Sed nunq̄d rōne contumacie impedit petere reuocari cōtrario imperio interlocutoꝛiā.ꝛ videt ꝙ non.C.de iudi.ſanciñ⁹.cū ſi. Item ſm lr̄am Jo.querit de iſta reſtitutione ad appellandū infra quot dies debeat peti.Joā.infra.r.qđ intellige cōputandos a die quo peti potuit reſtitutio.ꝛ nō ob. j.co.l.fi.ꝛ.j.qñ app.ſit.l.j.in fi. Item q̄d ſi pcurato: eſt vere cōtumax.vtrū pꝛeiudicat dño in appellando.dic ꝙ nō.vt.l.j.§.ſi pcura.ſ.ſi q̄s iuſdi.non obtē.ꝛ no.ꝓ Jnn.extra de lit.nō ꝓteſt. c.j. Opp.cōtra de elec.ſtatus.ꝛ no.j.de reg.iur.l.non poteſt dolo. Item quero cū ſm Azo.hec.l.non loquat in vero contumace:q̄d erit in eo cōparente.vt dꝛ in hac.l.Acc.dicit cū omni auxilio deſtitutū. Nā ſtatim ſnia tranſiuit in rē iudicatā ꝛ trahit ſecū execution̄e.Jo.ꝓtra.cui⁹ opi.equior eſt. Ultimo recolligēdo materiā hui⁹.l.ſi querat quō ſuccurrit abſenti cōdemnato.dic aut nullatenus cōparuit tpe ſnie.ſ.ſtatim poſt iudice ꝓ tribunali ſedente.aut ꝓparuit lata ſnia tñ adhuc iudice ſedente ꝓ tribunali. Primo caſu aut loquimur de iure cōi.ꝛ diſting.inter verū ꝓtumacē q̄ nō appellat.ꝛ fictū q̄ appellat. Accipio fictū contumacē.i.eū de quo non ꝓſtat ꝙ ſit ver⁹ cōtumax q: cōtumacia reſidet in ꝓpoſito magis q̄ in actu.vñ ſi non conſtat ꝓprie ꝛ apte de ꝓpoſito ꝛ contēptu dꝛ ficta ꝓtumacia q̄ nō repellit ab appelando.q: hoc eſt penale.ꝛ fictiones nō ſunt trahende ad cōſequentiā vel ad penā.ſed ſunt ſtricti iuris.vt.l.ñ.j. de iure fiſci. Item appello verū ꝓtumacē dñm qñ ꝓcurato: eſt etiā verus cōtumax.nā ꝓpter ipꝛopꝛietatē in ꝓſona cōtumacia iſta non eſt vera contumacia dñi:ſed repꝛeſentata.ꝛ ſic ficta ſm Jnno.vt lit.nō ꝓteſt.c.j.ſed Cōpoſt.dicit ꝙ lz ſit repꝛeſentata. tñ eſt repꝛeſentata cū eadem qualitate.i.vt vera cōtumacia. nā q̄ñq̄ fingit q̄s vere cōtumax.ita no. Cōpoſt.de elec. ſtatum⁹. Spe.contra de contuma.§.fi.ver.pe. pꝛima placet per.l.j.§.ſi pcurato:.ſ.ſi q̄s iuſdi.non obtē. Aut loquimur de iure ſpeciali.ſ.de bñficio reſtitutionis.ꝛ tunc aut condēnatus allegat dolum aduerſarij.au dolū iudicis.ꝛ dicit vt dixi in.l.ꝓterea.de iuſti. ꝛ iure. Aut priuilegiū abſentie vel impedimentū.ꝛ dic vt.j.co. l.fi.intra glo. Si ꝟo reus cōparuit iudice adhuc ſedente ꝓ tribunali.tunc in oibus caſibus in quibus iuuatus ſi nō cōparuit iuuatur vt hic.ſed q̄ñq̄ iuuatur hic ꝛ nō ibi.vt ſi verus contumax.q: reſtituit ad appellandū.vñ dic ſm glo. in iſto qui ſic cōparuit.aut allegat dolum aduerſarij ꝛ reſtituit ad totā cām. Aut non:ꝛ tunc aut eſt ficte contumax.ꝛ reſti. ad totā cauſam. qđ eſt no.etiā ſi non ad appellandū vel appellañ.ꝛ deſeruit reſtitutus qui ſic cōparuit. Aut eſt vere contumax.ꝛ tūc reſtituit ad appellandum tantum.

1 Etatis beneficiū eſt fort⁹ q̄ militie vel abſentie.
2 Reſtitutio dicitur eſſe dupler.
3 Priuilegiatus cōtra priuilegiū reſtituitur.
4 Minor ſententiā patitur diffinitiuam.
5 Minor cōtra interlocutoꝛiam an reſtituatur.
6 Jnuentus in pꝛima citatione ꝛ non in vltima an dicatur verus contumax.
7 Citatus citatione legali an ſit verus contumax.

Ater minores. Minores etiam legitime defenſi: reſtituuntur ad totā cauſaz.ſed abſentes cauſa reipublice legitime defenſi ad appellandū tñi reſtituuntur.ḥ.d. Et primo loquitur in reſtitutione minoꝛū. Scō in reſtitutione maioꝛum. ſcōa ibi:ei vero.

1 Ho.q̄ fortius eſt beneficiū etatis q̄ militie vel abſentie cauſa reipublice.hinc eſt ꝙ minor legitime defenſus in pceſſu cauſe.ꝛ in ſnia iploꝛat reſti.cōtra ſniam.ſi ſolaſnia leſus eſt.vel etiā cōtra pceſſum cauſe ſi leſus eſt ex vtroq̄ lz defenſor eius nil omiſit de cōtingentibus. ſed ſemp aſtiterit cauſe ꝛ agendis in ea.non aūt reſtituetur hoc modo abſens rei publice:ſed ſolū ad appellandū.i.vt permittatur ei appellare.

2 Ex hoc no.duplicē reſtitutionem.quedā appellat reſtitutio ad totā cauſaz q̄ eſt repoſitio in pꝛeambulū ſtatū ante ſniaz. ꝛ quedā appellat reſtitutio ad appelandū per quā fit.vt liceat appellare.vbi alſ non licet mero iure. Itē no.q̄ minoꝛ ꝛ abſens cauſa reipublice etiā cōtra ipſam rempublicā poteſt reſti.

3 in integ. Ex hoc not.q̄ pꝛiuilegiat⁹ reſtituit ꝓtra pꝛiuilegium.

4 Ho.q̄ minoꝛ patitur ſententiā diffinitiuā. Sed opp.C.ſi aduer.rem iudi.l.cū minoꝛes.C.de pcura.nō eo min⁹. Sol.aut minoꝛ fuit legitime defenſus.ꝛ tunc patit diffinitiuā: vt hic.aut non fuit defenſus legitime.ꝛ tunc loquunt ꝓtraria. Et vt iſta ſcias ſic diſtingue cū querit.vtrū minoꝛ patiat ſentētiam refert.aut minoꝛ eſt legitime defenſus in pceſſu.ꝛ in ſnia: ꝛ patitur ſnām.aut eſt legitime defenſus in pceſſu.ꝛ nō in ſententia.ꝛ idē.vt no.in.d.l.cū ꝛ minoꝛes. Aut i neutro.ꝛ tunc aut loquimur in diffinitiua.ꝛ eſt ſnia ipſo iure nulla.vt.l.acta.C.de re iudi. Aut in interlocutoꝛia.ꝛ tunc refert.aut eſt talis interlocutoꝛia q̄ eſt reuocabilis ꝛ affert modicū pꝛeiudiciū.vt pꝛimus decretū.ꝛ iſtam patit.vt.j.qui.ex cau.in poſ.ea. apud iulia.aut habet vim diffinitiue.ꝛ tūc ſi eſt ſnia adiudicationis vel ſecūdi decreti. Aut loq̄mur in adulto.ꝛ tunc patit ex debito liquido quaſi ſit alienatio neceſſaria.vt.l.ſi minoꝛ.de bo.auto.iud.poſ. ꝛ arg.j.de fideicō.lib.l.cū fidei.aut in pupillo:ꝛ tñc dic.vt.d.l. apud iulia.aut in alia interlocutoꝛia habente vim diffinitiue. puta q: pronunciatur appel.deſerta.ꝛ iſtam minoꝛ nō patit.niſi put pateret ipſam diffinitiuā.ꝛ cū eadē ſolennitate. vt.C.quō ꝛ qñ iud.l.ſi pꝛeſes quaſi deſertā. Pꝛedicta ſunt vera q̄ñ ſententia tendit ad leſionē minoꝛū:ſed in eius fauoꝛē bñ valet ſentētia.lz ipſe in iudicio nō habuerit curatoꝛē.vt.d.l.nō eo min⁹. vel lz fuerit curatoꝛ illegitimus.vt.l.ſi tutoꝛ.C.in qui.cau.quo caſu ſi ſolus iſte curatoꝛ illegitim⁹ fuit in iudicio opz ꝙ minoꝛ ratificet vt ei pſit.de admini.tu.l.vulgo.quā ratificationē pōt facere etiā poſt ſniaz.ꝛ eſt ſpeciale in minoꝛe.vt no.in.d.l.ſi tutoꝛ. Alij doc.dicunt ꝙ de natura ratificationis eſt ꝙ poſſit fieri quolibet tpe:q: retro trahit.vt.l.cū decē.§.j.j.de ſol.ꝛ.l.ſi mater.§.hoc iure.de except.rei iudi.ꝛ.ſ.de neg.geſt.l.ſinautē.§.j. qō credo verius in eo.q: non pōt iputari dolus vel mora ratificationis.vt.j.de ſolu.ratū.ꝛ.j.rē ra.ha.l.quo cū.§.j.

5 Quero vtrum minoꝛ reſtituit ꝓtra interlocutoꝛiā. Breuiter aut minuitur ius minoꝛis ꝛ reſtituitur.aut non tangit ius ſup quo ſe fundat:ſed tangit exceptionē declinatoꝛiā iudicij. ꝛ tūc minoꝛ non reſtituit:vt no.Jnno.in.c.coram felicis.extra eo.dixi in.l. ſeio.ſ.eo.hoc eſt verū qñ ſnia eſt lata ꝓtra eū.ſed ſi ꝓ eo nō reſtituitur:lz ex accidenti ledat:q: non ledit ꝓpter naturā ꝓnunciationis.ſed caſu.vt.j.de mino.ait pꝛetoꝛ.§.permittit. In glo.ſi inciptat.ibi:decē dies.ſed nōne poſſunt appellare de iure cōi.vt.j.qñ appel.ſit.l.j.§.biduū. Rñ.non ꝓpter ſcientiā ſui defenſoꝛis cuꝫ mandato.nā de iure cōi non ſubueniret niſi illo non exiſtente nō ſoluendo.vt.l.j.in fi.j.qñ app.ſit.ꝛ no.in auth. ꝓdite.C.de appel.ſed pꝛiuilegio abſentie ſuccurrat hic etiā illo exiſtente ſoluendo.argu.contra.C.de iudi.l.ꝓperandū.§.ſi. In ea.glo.ibi:vt militie vel ſimilis vel legationis. In ea. glo.ibi.vt ſtudioꝛū.q: reſpicit publicam vtilitatē. abſentia ꝟo mercatoꝛ debet dici volūtaria:nec debet deponi ſub iſta ſpecie ſm Guil.qui ita not.j.qui.ex cau.ma.ſed ꝛ ſi ꝓ pꝛetoꝛē.q: reſpicit ſolū voluntatē pꝛiuatā. In ea.glo.ibi:non ꝓtumax vllo modo. In ea.glo.vbi ꝓ cōtumacia.ꝛ hec eſt dupler.ꝓ verā ꝛ interpꝛetatiuā ſiue fictā contumaciam.Alij faciūt plura mēbꝛa.vt ſtatim dicaz. In ea.glo.ibi:q̄ abſente.vide ibi per Cy. In ea.glo.ibi:vt ibi.ꝛ predicta vera in diffinitiua:ſed in interlocutoꝛia.aut ferē rōne latitationis aut rei. ſi ratione latitationis nō valet ipſo iure.q: nō latitat ſi ratione rei valet.ſed datur reſtitutio.vt.l.ſi finita.§.ſi fortē.de dāno infec.qđ dic vt per Cy.C.de reſti.mili.l.ignoꝛare. In ead.glo.ibi.vel nullo modo.Adde ꝙ in cauſis ceptis ante abſentiā debet imputari quare pcura.non dimiſit.ſecus in nō ceptis.arg.dicte.l.neenō. facit qđ no.j.de leg.l.cundē.§.j. In ea.glo.ibi.§. aduerſus. dic vt ibi. Sed quero quid de exititijs terraꝝ.vtrū iſta dicatur abſentia neceſſaria vel quaſi.dic vt no.Ja.de are.in.l.fulcinius.§.quid ſit latitare.qui.ex cau.in poſ.catur.ꝛ adde qđ no. glo.de bānitis.vtrum patiant̄ pceſſus ꝛ ſentētias ciuiles eſſei ad cognitionē.vtrū poſſint grauari ꝓ muneribus ciuitatis puta ꝓ collectis.habes in.l.de pollicitatiōe.j.de pollicita. In ea.glo.ibi:de vnoquoq̄.hoc verū qñ nullo modo eſt citatus vt minus legitime.j.de ver.ſig.l.qui neq̄. In ea.glo.ibi:in q̄nto.no.qđ ſequit.j.co.glo.ibi.l.pri.dicit vt hic. In ead.glo. ibi:nūciari.no.q̄ lz citatio fiat in ꝓſona:tñ nō peruenit ad diffinitiuam niſi ex trina citatione vel peremptoꝛio.Scō no.q̄

Universidad de Deusto
Biblioteca

inuentus nō cōparens est fictus contumax. ꝛ ideo appellat. et ita dicit ista glo. Doc. dicunt cōtrariū: qz dicūt ꝙ inuentus reputatur verus cōtumax nisi cōpareat vel ꝓbet impedimentuz. videl tñ ꝙ istud impedimentū non debet ꝓbare coram iudice a quo: sed coram iudice ad quē. vt no. in. c. si ante. de do. ꝛ contu. in clc. vnde iudex a quo nō tenet deferre appellationi: nec suspendere partes suas donec sit ei inhibitū per iudicē ad quē. nō ob. j. de mino. intra. qz ibi appellatio ꝓcedebat prima facie. ꝛ ap
a parenter. hic non. ꝛ adde dicit Bar. ꝙ quidā est ver⁹ ꝓtumax² apparenter ꝛ existenter. ꝛ iste repellit̄ ab appellando si non cōparuit. vt. j. de iudi. ꝛ post edictū. §. fi. Exemplum in eo q̄ dixit nolo venire nec mutauit ꝓpositum. sed quidā est verus contumax apparenter: sed non existenter: vt qz mutauit ꝓpositum: ſs fuit impeditus casu vel per aduersarium. tunc audit̄ appellans: sed ꝓbatio tūc debet fieri coram iudice ad quem. nā iudex a quo nō debet eum audire. vt in. d. c. si ante. quidā est verus ꝓtumax existenter ꝛ nō apparenter. vt ille q̄ fuit inuentus: tñ ad suā noticiam peruenit citatio. iste prima facie audit̄ appellās nec debet repelli a iudice a quo: sed repellet̄ postea per sniam iudicis ad quem coram quo cōtumacia ꝓbatur. vt. j. de appel. ex ꝓsensu. §. fi. fm Bart. ¶ Quidā ẏo non est cōtumax nec apparenter nec existenter: sed est legitime citat⁹ ad domuz: tunc sine dubio auditur appellans. vt no. Ly. C. de iudi. l. pperandū. §. finaūt. Aduertatis de eo qđ dicit de cōtumace existenter non apparēter. Doct. tenent ꝓtrarium. qz illa est contumacia velata q̄ non aufert ius appellādi. qz nulla. l. dicit. ꝛ ita tenet hic Ly. ī addi. ꝛ ista est cōis opi. doct. ¶ Querit hic Bar. si ꝓcurator fuit in causa ꝛ dñs citatus dixit nolo venire: an erit verus contumax dñs. dicit ꝙ non. qz non tenet̄ ire. vt in. l. j. C. de senten. ꝛ inter.
6 ¶† Item querit̄ vtrū inuentus in prima citatione. ꝛ nō in vl
b ¶ Habitat. vide fel. in. c. ad petitionē. in me. ix. col. de accusa. tima dicat̄ verus contumax. dicit ꝙ nō. nisi illa prima haberet vim peremptorij. qz tunc posterior emanat ad malitiaz superādum: nō ad purgandū. qđ est no. ¶ Ego q̄ro q̄d ecōtra in primis citationibus nō fuit inuent⁹. in tertia fic. an erit verus contumax. dico ꝙ fic. qz illa tertia consumit effectū. vt. C. de iudi. l.
7 sancimus. ꝛ ibi ꝓ doc. ¶† Quero q̄d de citato citatione legali. vtrū dicat̄ verus contumax. ita vt nō appellat. Ly. ponit in l. pperandum. §. finautē. de iudi. in addi. Breuiter hec est veritas. citatio q̄ fit a iure est ficta citatio. vt no. in Spe. de contumace. §. j. ver. ficte contumax. ꝛ ideo si non cōparet nō est verus ꝓtumax. habemus glo. ordi. in. c. causam. de elec. in clc. ꝛ in. d. c. si ante. Ex hoc apparet ꝙ citatus citatione legali nunq̄ repel
c ¶ Ad domū. ꝛ valet ꝓcessus. fm glo. j. ꝛ eūdē bal. in l. ij. C. ex qui. cau. maio. vbi etiā idē bald. dicit ꝙ si citatur ad carcerem nō aretatur. sed aduersus ꝓcessum restituit̄ in integrū q̄ ꝓcessus nō est ipso iure nullus. si ue iudicis siue arbitri. litur ab appellando. ¶ Quid de eo q̄ fine citatione dicit se nō venturū. vtrū est verus contumax. dicit Bar. ꝙ sic. de eo q̄ recedit appellans. qz non est amplius citandus. vt in. d. c. si ante. tu dic ꝙ hoc est verū si dixit in iudicio. secus si extra iudicium. qz habet ius petendi ꝛ mutandi ꝓpositum ex quo non est monit⁹ a superiore. ¶ In glo. fi. ibi: ad domuz sue solite habitationis.
b ꝛ si mutauit habitationē ad domū in qua nunc habitat⁹. vt no. in. c. causam. de elec. in clc. in Spe. de cōpe. iudi. addit. §. j. ver. sed nunq̄d sufficit eum citari. ꝛ in Spec. de cita. §. sequit̄. ver fi. sed nunq̄d sufficit denunciari. adde dicit Inno. ꝙ domus solite habitationis ꝓsumitur illa vbi quis residere tenetur. vt in. c. si aduersari⁹. de do. ꝛ contu. sed si nō haberet domū solite habitationis. dic ꝙ ꝓclama debet fieri per preconē. arg. in aut̄. q̄ semel. ꝛ. l. fi. C. de fer. ꝛ §. l. pri. ¶ In ea. glo. ibi. §. abesse. dic vt ibi per Dy. ꝛ adde qđ no. in regula ꝓsumitur in mercurialib⁹ vbi de ista citatione ad domum diffuse tractatur. ꝛ ibi ponitur veritas. Bal.

Ater minores. Minores etiaz legitime defensi si ꝓ sententiā lesi sunt restituent̄ in integrū ad totam causam. absentes ẏo causa reipublice legitime defensi ꝓ sententiā lesi restituunt̄ solū ad appellandū. h. d. Et habet duas partes ꝓ se apparentes. ¶ In glo. ibi: a die scientie supple ꝛ reuersionis. vt. l. superuacuā. C. de tē
b ¶ Persona ipsi⁹. vid̄ pau. c de cast. in. l. ij. d §. de ius vo. ꝛ ibi p. d. ale. decimol. in. ij. col. ꝛ in. l. q̄situm. j. de re iudi. ꝛ Pau. de cast. in. l. ij. §. j. si q̄s cau. po. in integr. resti. ¶ No. glo. l. ij. §. qui. ex cau. maio. ꝙ carcerat⁹ pōt citari ad domū⁽ᶜ⁾ solite habitationis. hoc verū in ciuili causa. sed vbi est necessaria persona⁽ᵇ⁾ ipsius carcerati: tunc citatio nō aretat eū. vt. l. ij. C. de custo. reo. ¶ In ea. glo. ibi: in hermodiciū. i. ad totam causam. vt sua lata habeat̄ ꝓ non lata. hic adde qđ nota. in. l. cessante. C. quō ꝛ qñ iud. ꝛ in mēbro glo. vbi loquitur de absentia ꝓbabili ꝛ necessaria. adde qđ not. j. de lega. l. eūdem. §. j. ꝛ circa hoc dic ꝙ minor patitur interlocutoriā tedialē. Item ꝛ scōm decretū si ex facto paterno ꝓcedit. vt. l. apō iudi. §. j. j. ex quib. cau. in pos. ea. ¶ Item non patitur interlocutoriam que habet vim diffinitiue. vt. l. si preses quasi desertā C. quō ꝛ qñ iudex. In diffinitiua dic ꝙ si in nulla parte iudicij fuit defensus ipso iure est nulla. Item si in principio litis. Item si fuit indefensus in medio cause. puta in ꝓbatione. in hoc sunt opinio. ꝛ tenet Pe. ꝙ sit nulla sententia. Bart. tenet ꝙ teneat sententia. Itez si fuit defensus tēpore sententie tenet: si fuit indefensus in medio: ꝛ in fine cause. ꝛ in hoc dubito. sed Bar. dicit ꝙ est nulla. per. l. si preses quasi desertam. Bal.

¶ Additio Bal.

1 ¶† Sententia lata cōtra minorem valet.
2 Sententia lata cōtra absentē causa reipublice valet.
3 Ad appellandum quis restituitur ratione absentie a iure priuilegiate.
4 Absens ꝛ minor non equiparantur.
5 Non defensus legitime restituitur ad totam causam.

Ater minores. Minor lesus per sententiaz restituit̄ ad totam causam. Sed absens legitime defensus lesus per absentiam restituit̄ ad appellandū. h. d. ¶ Item no. sententiam rescindi per restitutionē: vt dic. ¶ Item supplicationē addit Inno. ꝙ etiā officio iudicis si ex tenore sententie. ꝛ actorum appareat iniquitas. ꝛ actor admissus est ad hoc petendum fm Inno. qui ita no. de re iudi. cū ber. ¶ In glo. no. post ꝛ est peregrinum dictū. adde. j. de excu. tut. qui testō. ꝛ dicit summariū ꝙ minor lesus per sententiaz
1 ¶† Inno. ꝛ facit de dā. infec. si finita. §. si fortis. ¶† No. primo ꝙ sententia lata cōtra minorem tenet. ¶ Secūdo no. ꝙ si minor
2 ex ea est lesus restituit̄ aduersus eam. ¶† Tertio not. ꝙ valet
3 sentētia lata cōtra absentē causa reipublice. ¶† Quarto no. ꝙ ratione absentie priuilegiate a iure q̄s potest restitui ad appellandū. ¶ Quinto no. ꝙ tam minor ꝙ reipublice causa absens restituitur cōtra rempublicam. ¶† Sexto no. ꝙ absens
4 ꝛ minor nō equiparant̄. ¶ Septio collige hic a cōtrario sensu ꝙ non defensus legitime restituitur ad totam causam. ¶ Sed cōtra hoc: qz imo videtur distinguendū. Aut potuit dimittere ꝓcuratorem aut non. ꝛ si potuit aut dimisit aut nō. vt ita demū restituat̄ si diligens fuit. vt. l. sed ꝛ si per emptorē. §. fi. Sol. aut loquimur in absentia ꝓbabili ꝛ necessaria. et loquit̄ hic. aut in necessaria tm̄ vel ꝓbabili tm̄. ꝛ loquit̄ ibi fm glo. ergo vbi quis est absens absentia ꝓbabili ꝛ necessaria nō est sibi imputandū si nō dimisit ꝓcuratorem. Idem in quibusdam casib⁹ no. in. l. ij. §. si quis cauti. ¶ Oppo. ꝛ videt̄ ꝙ nō teneat ipso iure sententia lata cōtra minorem. vt. l. cum ꝛ minores. Sedō hic cum erat legitime defensus: ibi indefensus. probatur hec distinctio in. l. acta. §. cōtra. de re iudi. ¶ Oppo. cōtra hoc ꝙ etiam cōtra indefensum teneat sententia. vt. l. si minor. de bo. auto. iudi. possi. Solu. ibi in interlocutoria. hic loquimur in diffinitiua. valet igitur interlocutoria que etiā habet vim diffinitiue cōtra adultum indefensum: sed cōceditur restitutio. Sed cōtra hoc videt̄ em̄ aut ipso iure non valeat. vt qz non latitat. ꝛ tunc non ꝓcedit restitutio aduersus doluz. vt. l. aut ilium. §. in delictis. Sed dicit Ja. bu. qđ intelligendū est in latitante aduersus actorem tamē non aduersus iudicem. Ista est truffa. qz ista sunt inseparabilia. nam iudici non fit iniuria: sed fit parti cum sit sub protectione iudicis. vt no. Inno. extra de offi. deleg. c. j. Preterea quomodocūq̄ dolus cōmittatur cessat restitutio. vnde idē do. Jaco. est in nona opinione. dicit em̄ ꝙ aut dolus est in causa lesionis. ꝛ tunc non cōceditur restitutio. vt in contra. aut aliud q̄ dolus ꝛ tunc concedit̄. Nunc in ꝓposito causa lesionis non est cōtumacia: sed sententia secuta. qđ ptz. qz absentia partis supletur dei presentia. vt. l. pperandū. fm Ja. ista solu. videt̄ contra. l. exceptionē. j. de fideicō. ꝛ. j. de here. ven. l. ij. §. solet. ꝛ. j. de inoffi. testa. q̄ repuō. §. fi. respondeo ergo ad cōtra. ꝙ non restituitur aduersus dolum. vtrum in faciendo: sed in omittendo sic arg. j. de eden. l. j. in fi. vel non restituit̄ aduersus dolū. s. patentem. sed cōtumax q̄ non venit: ꝛ non dixit nolo venire est in dolo presumpto. vt no. hic in glo. ꝛ aduersus dolum presumptum bene restituit̄ minor. j. de mino. xxv. an. omissam. Vel dic tertio ꝙ non fuit in aliquo dolo vel cōtumacia inexcusabili. ꝛ tamen patitur interlocutoriam. vt. l. minor. non obst. l. ignorare. cum fimi. que intelligitur vbi re vera non suberat debitū: sed si subest bene patitur minor vēditionem. argu. de actio. empt. l. emptorem. j. de procurato. l. vel in operis. ꝛ de dam. infec. l. si finita. §. si forte. Sed hoc videtur cōtra. l. fi. §. adeo. vbi precise exigit latitationem etiam in verbo debitore. Nam tunc venditio non est ex causa: quia vera sed in ordine: quia non contumax: ꝛ hic vera in maiorem. fallit in. §. si forte. quia ibi magis conuenit reus ꝙ persona. ¶ Item quia in causa damni infecti minꝰ solenniter ꝓceditur ꝙ in alijs causis sui natura ordinarijs. vt. l. j. eo. titu. at in minore loquitur. l. si minor. alleg. in contrarium. ꝛ idem puto in ecclesia ꝛ ceteris in quibus non cadit vera contumacia. nam si ex ea exigeretur. ergo precise impeditur scōm decretum. ꝛ sic defraudaretur creditor. Adhuc dubito: qz

minor

Universidad de Deusto

minor potest esse verus contumax.s.curatore autore.dicēdo nolo venire vel aliter detinendo.quare ergo vera ptumacia non erigitur vt in maiore,nam non debet esse deteriōris cōditionis minor q̄ maior.rñdeo pcedo istud in habente curatorem.vt no. j.de mino.i.iij.z si ptumax facit.C.de pcu.eum qui res agit he redum.¶Unde dico q̄ in.l.si minor requirit latitatio quare minor potest latitare.nam latitatio precise inexcusabilis est p̄ vt exigitur in maiore.nam in minore nō sic pfecte cadere pōt cō tumacia.vt in maiore.vt ibi no.alij vt Ja.de are.dicunt q̄ lex si minor loquitur de venditione expediente minori non de ea que fit in penam ptumacie pro hoc.ff.de pecu.l.sed hec.§.fi.cum.l.se sed hoc non placet:q; alia via pcederetur tunc advenditionem z alio ordine.vt.l.nig.§.ne.tñ de rebus eor non eo ordi.qui ponitur in.l.inopio.de quo intelligit.l.si minor.Ex his apparere videt q̄ cāver? ptumax non appellet z scōm decretū nō interponit nisi ex vera ptumacia qđ a scđo decreto non possit appellari contra tenet Cy.in.l.ij.j.si ex nor.cā ag.naz fivult dicere se nō verū ptumacem.ergo scđm decretū nullū z appellatio non est necessaria.¶Item op.q̄ minor non restituat̄ ꝺ sniam.vt.j.de mino.ait pretor.§.permittere.so.ibi non fuit lesus per sniam:q;p se lata fuit.iō non resti.ꝺ sniam qua stante sequit̄ q̄ solutio fuit necessaria.ergo nec ꝺ eam restituit̄:q; iure cōivsus.z q; venit ex pñia simplr promisit.¶Item oppo.q̄ minor non restituatur ꝺ sniam:sed ꝺ actionem amissam per sniam:vt.j.de mino.l.fi.So. per sniam non perdit̄ actio sed elidit̄.vñ restitutio non est necessaria sup actione:sed ad removendū obstaculū sentētie fm Ja. Item q; ex eisdem ac.hic iudicabit̄.Spec.dicit q̄ acta pereunt in Spe.eo.ti.§.quis aūt.ver.vbi aūt datis.Sed male dicit.vt pz.j.l.prima.in versi.restituere litem.sed si ad agendū peteretur tūc a capite opz incohari instantiā.ar.no.j.de ac.rei iudi.l.duobus.¶Item oppo.q̄ minor non restituatur cum iure cōi possit appellare.ergo ordinarium auxilium tollit extraordi.Rñ.non competūt ad idem fm Ja.bu.¶Item op.q̄ minor nō restituat̄ ꝺ sententiam.vt.j.de mino.l.minor.xxv.an.ex aspectu.z.l.ꝺ etate.no.eod.ti.So.ibi dolo obtinuit minor sniam sup etate.ideo non restituitur fm Ja.bu.¶Item op.tu fecisti differentiam inter minorem defensum z indefensum.opp.q̄ semper sit defensus cū iudex suppleat pro absentes.vt.l.properandū.§.si aūt.Sol. supplet de iure non inducendo pbationes facti fm Ja.vnde nō valeret confessio facta absente pte.Nam iudex non supplet p̄sentiā ptis.in hoc ver.p̄sentia est de substantia ꝓpter quasi ꝺctum qui tūc celebratur in ipa confessione.vt.l.certū.§.si quis ab.de confessis.vnde non supplet magis pro absente contumace quaz posset supplere pro presente non contumace.¶Item opponit̄ vbi non est curator iudex tenet locum curatoris vt.l.bonoz.qui admitti ad bo.pos.po.Sol.ibi in voluntaria iurisditione.hic in contentiosa.Jaco.¶Item ibi pro minore sententiat̄ hic ꝺ minorē.¶Oppo.ꝺ scđam partem.l.videtur q̄ nonvaleat sententia lata ꝺ absentem:vt.l.de vnoquoq;.Solu.aut est legitime citatus ipe vel eius procurator.z valet.vt hic.Aut non valet vt.in ꝺ.z.j.de ferijs.l.j.§.j.z ꝺ in diffinitiva:sed in interlo.vt in §.vbi decre.per Jaco.butri.¶Secūdo oppo.z videt̄ q̄ absenti non succurrat̄ nisi comparuerit iudice adhuc sedente p tribunali vt.ff.eo.divus.Solu.dicit glo.ibi q̄ hic defensus ibi indefensus.¶Item ibi non subvenit̄:q; absens:sed q; comparens iudice p tribunali sedente.Prima solutio nonvidet̄ bona que cōcludit qđ indefensus fit deterioris conditionis quam defensus contra mentem huius.l.Sed respondet:q; in absentia priui legiata est melior conditio indefensi.sed in abūtia volūtaria est deterior ꝺditio cōtumacis quā eius qui comparuit.vt in cōtra. ¶Item oppo.q̄ absens restituat̄ ad totam cām.vt.l.si pretor. in fi.ꝺ iud.sz ibi succubuit p dolū abūtis pūtis.ar.j.c.divus.§. nec intra bas.¶Item op.ad idem de.l.si finita.§.si forte sz ibi in interlocutoria.ꝺ inditinctiua vel ibi oīno indefensus.¶Item op.ad idem de.l.necnon in prin.z dic.vt.j.q; ibi non fuit legitime defensus sed ꝺ hoc si hic fuit legitime defensus.ergo oīno est restō deneganda vt.d.l.necnon.j.qui.ex cau.ma.so.hic de substantia pbabili z necessaria ibi de aliis generibus abūtiarum q̄ alia gña in hoc parificant̄.vt legitime defensus q̄tum est legitime defensus nonrestituat̄ vnde in.l.j.in fi.qñ ap.fit.ideo rest.ad appellandū.q; in eo erat indefensus non erat obmissa defensio appellandi.tñ non semp fit ibi restitutio:sed si pcura.non est solvendo.vt ibi no.¶Item opp.j.qñ ap.fit.l.j.in fi.sed ibi de alia absentia hic de priuilegiata.¶Item opp.q̄ istud priuilegium non competat ꝺ rempublicam.de excu.tut.amicissimos.§.luci? sed ibi persona erat sola z immediata causa priuilegij.vt hic fa nor publice vtilitatis.non ex prima causa beneficij.sed lesio. ¶Quero nunquid ille qui potest ꝺmittere pcuratorem.z nō ꝺmittit est verus cōtumax dico q̄ non:q; per hoc non est in dolo.sed in culpa.vnde si abest absq; dolo appellabit.¶Ultimo perfice materiam istam dist.vt hic per Zan.de sal.

¶Quod metus causa gestum erit. Rubrica.

Ait pretor. Primo iurisconsultus ponit edictū. Scđo diffinit z declarat quedam verba que ponebā tur in edicto veteri.z que ponunt̄ in edicto a nouo. Tertio procedit viterius exponendo partes patent. ¶No.q̄ gaudet brevitate moderni z q̄ in legibus non debet apponi etiam syllaba superflua. ¶In ter.z glos. et ideo arguentes q̄ verba debent aliquid operari recte arguūt potissime in legibus in quibus omne verbum debet habere suū ministerium ad municip.l.j.cum ſi. ¶Secundo no.aliquid decidi de.l.veteri.per.l.nouam superfluitatem.z est argu.ad decretales nouas in quibus est aliqua pars recisa.i.precise.z non apposita sicut erat in decretali veteri sicut ponit Innocen.in prin. libri. Item no.diffinitionem metus. ¶Item nota.diffinitionē violentie rc.

Ait pretor ¶Nota q̄ triplex est vis que inferturpersone. Item rei. Item consensui de hac vi loquitur hic. Et no. pro materia.l.vltime.ff.ti.proximo.

¶Additio Bal. b

Ait pretor. Vide qualiter purgeſ metus per tacitum consensuz extra de regularibus vidua.per Inno. Qualiter solo silentio.no.j.eo.si mulier.§.si metus.vide.j.qđ fal.tu.autore.l.nouissime.§.j.z adō qđ dico.j.eo.l.si.§.j.z vide Guil.C.quor ap.non reci.l.ij. Baldus.

Continet igitur. ¶Nota q̄ honor ꝺz annexum onus ¶Item no.q̄ illud qđ facit magistratus exequēdo ptes suas dicit̄ iure fieri.secus si exerceret executionem sue iurisditionis quod no.vt.l.nonvidetur §.iussu de reg.iur.z de iure fisc.prohibitum.z.l.devotum.Item no.in.l.ista ego puto q̄ carcer perpetuus est seruitus.z carcerati perpetuo equiparantur mortuo facit.C.de penis incredibile est.z ratio est q; iudex ecclesiasticus qui non pōt ꝺdemnare ad b mortem ꝺdemnat ad perpetuum carcerem ꝺvt not. Inno.extra de accu.c.qualiter.z hec est maior pena que fm canones imponatur.vt no.arch.xviij.q.iij.c.ad memoriam.¶Item no.iij.l. metum q̄ metus debet esse atror.z qui cadat in bonem ꝺstantez facit.C.de transac.interpositas de iureiur.l.item apud.§.questionem Cy.in.l.j.C.de rescin.ven.extra eo.abbas.z.c.dilectus facit qđ no.Inno.de electio.c.cū nobis.Ex hoc apparet qđ electio dicatur facta per impressionem laicorum.z vide per archi. vij.distin.capi.fuerunt.z idem archi.lxxiij.distin.vbi ista.z vide infra quod falso tu.aut̄.l.nouissime.§.j.z in.l.j.C.si qua pre. po.¶Sed quero quid si officialis compellit aliquem ad componendum vel faciendum pacem cum aduersario suo nunquid tenebitur hoc edicto officialis.z videtur quod non: quia non ad suum commodum fecit.Item ad publicum commodum fecit c vt partes reducantur ad concordiam. Item facit ad hoc de pa. iur.firmanda.§.fina.in vsu feud.secundum Guil.z Cyn. in additio.Sed Jaco.dicit quod in criminalibus iudex non debet intendere ad particularem pacem nisi primo puniat delinquentem.vnde primo debet punire.secundo deuenitur ad pacem ne maleficia remaneant impunita vt in auten.de mand.princip.§. oportet.z.l.vendicari.C.de penis.Et hoc scelere perpetrato. Sed antequam perpetretur debet omni ingenio obviare.z ad pacem compellere.vt.ff.de offi.presi.l.preses per Jaco.z in.l.illicitas.§.nepotem.per Guil.de eu.hoc no.Jaco.j.de vsufruc. equissimum Gui.aliter dicit.C.de senten.excō.sed tu dic.vt modo dixi.Baldus.

Continet igitur ¶Hic ponit Guil. an in maleficijs sit licita compositio.vnde vide.xij.q.iij.c.fraternitatis vbi dicitur qđ ad penam legalem non tenet: quia in foro conscientie.puta quia furatus est aliquid certe non tenetur ad duplum Baldus rc.

¶Additio bal.

Continet ¶Eis est inferentis: metus in passo c vel dic vim quoq; dici actiue z passiue,vanꝰ timor est timere ea que nō sunt digna suspitiōe

¶Brevitate.Adde ter.z bar.i auē.ꝺ referē.in p̄n. el.iij.ter.i.l.fi. §.j.C.de ap. in.l.tāta.C.ꝺ vete.auē.eū bar.hic gl.in c.cū sit arsartius.de eta.z quali.fi fi.gl. in cle.ostōnē de clec.Alb. in phe.C.et. vide q̄ ibi diri.

¶Carcer ꝫ. Caveāt tū p̄lati q̄ oīs carcerat̄ talib? vita relinq̄t cū miseria tū si ex nimia miseria mortūt̄ irregularitatē incurrūt vt p feli.in.c.cū nō ab hoīe.ꝺ iudi.ad fi.p quo vide etiā arg.singu.in cle.j.in vij.q. de pe.z remiss. vbi dicit q̄ carceratio in durissimo carcere in quo verifit̄ infra paucos dies fit moriturus est ꝓhibita maxime de clericis.imo plati ꝺfacientes reputant̄ homicidez irregulares z ibi dānat ingabiationē clerico rū.z adō.do. alex.de imo.in l.iij.j.de pub. iud.z in l.dāna.§.deniq; de pe.z rang.z Jo.ꝺ imo.in l.siqs mihi bona.§.j.ꝺ acq. her.qđ talis pena nō pōt imponi p iudicē laycū.d. l.incredibile z ideo fm eos ibi talis carceratus nō efficit itestabilis

¶Ad cōcordiā.vide fel.in ru.ōtreu.z pa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

C.de iure deli.l.fin.post prin.aut errore.z facit qđ not.in.l.j.C. vnde vi.z facit.j.eo.metum.§.j.ver.aliter atqz.

¶Additio apostille lecture vacantis in.l.ego puto.

Ego puto. Dicit Inno.z Hosti.z Jo.an. post eos de iide in.c.ij.qđ tabellio potest secure rogari qñ pars metuit iudicem vel aduersarium vel ex alia iusta causa.

¶Additio apostille lecture vacantis in.l.metum.bal.

Metum. Vide.j.de iniur. Item apud labeonez vide arch.vij.di.fuerũt.vide qđ not.Inn.de elec.cum nobis.z extra eo.cum dile.Inn.extra eo abba. z.c.dile.vide.j.quibus ex causis.maiores.l.ij.cuz gl.vide extra in.l.j.C.de re.ven.

¶Additio lecture vacantis in.l.metũ aũt Bal.

Metum. Vide archi.lxxij.di.iusti.j.de dã.infect. ex hac stipulatus.C.de transac.

1 ☞ Vanus timor meticuloso non patrocinatur.
2 Deprehensus in aliquo scelere põt a quocũqz capi.
3 Mors de facili sequi põt per criminis reuelationem.

1 **Nec timorem.** ¶Not.q vanus timor qui non est timendus non
2 patrocinatur meticuloso. Scđo no.q ois qui deprehendit in aliquo scelere seu delicto põt a quocunqz capi.non tamen ille detinebit sed presentabit officiali q citius poterit.vt.C.de male fi.z mathe.l.fi.j.de fur.si quis in seruitute no.Inno.de sen.excom.c.vt fame.z si iste resistit ne capiatur. et in pugna occidatur impune fit.vt.C.de his qui ad eccle.cõfug. l.si seruus.nam cum capiens sit executor iustitie.vt.C. quod metus causa accusationis.pro hoc officio sibi commisso potest accipere arma.z pugnare.z facit in simili.C.de offi. presi. l. diuus §.fina. ¶Item no.in ver.quamquam.q sufficit timere mortem de iure vel de facto quantum ad hoc edictum. ¶†Itẽ no.q p reuelationem criminis potest de facili mors sequi.z etiaz incarceratio.quod facit ad no.per Inno.extra de homi.c.ad audientiam. Et per hoc videt q clericus qui reuelat delinquentem iudici seculari protestatione facta quod illa protestatio non habeat eum releuare ab irregularitate per id quod no.hic glo.qđ nil refert an aliquid fiat.an id per quod peruenitur ad illud. et per talem reuelationez clerici que est causa mortis rei secuta est mors.ergo ipse clericus videtur delinquere. vt hic in glos.z qz ille videtur interficere qui mortis causam prebet.l.ita vulneratus.in prin.j.ad.l.aquil. Item clericus qui iustum detulit iudici videtur consentire q ipe moriatur:sed vnum est quod potest iuuare ipsum clericum.qz non reputatur actor si iuderultra petitionez procedat.vt est tex.no.in.l.qui cum maior.§.j.ver.neqz enim.j.de bo.que lib.z c.

a ¶Propter famem. adde Dy.in regu. iu.arg. de regu.iu.in.vj.

¶Additio.Bal.

Nec timorem ¶Nota q id quod tyrannus facit in iudicio per se nonvalet.vt.j.de iudi.l.ij.§.j.qz intrusus nil potest exercere.C.de sacrosan.eccle.l. decernimus Item si extra iudicum facit tale quid ad quod requiritur autoritas domini temporalis.puta si facit statuta vel requiritur quod ille qui facit habeat ius reale vt si facit alienationes.xij.q.ij.alienationes.z no.j.d iureiu. Jusiuran. q ex conuentio. §.i.si autem non facit vt dominus terre vel vt rector. z ratione officij:sed vt priuatus.vt quia emit vel vendit. tunc valet si est factum metu rescindit vt hic de his bonis que tyrannus agit per se vel suum officialem:sed que aguntur a populo.Aut requirũt autoritatem superioris.z nonvalet:quia tyrannus non est superior.aut non tunc si populus consentit libere.puta eligit potestatem:vt faciat iustitiam z valet quod potestas facit. Nam hic populus eratverisimiliter facturus alias cetera nonvalent. In quibus non consentiret si haberet potestatem cõtradicendi nõ occidi iure:quia dum inconsulte calor iracundie prouocatur facile modus excedit̃r.Et sic not. considerandum quod euenire potest etiam si modus excedatur.facit de homicidio.capi.fina. libr.vj.z ibi omnino vide in Specu.titu.ij.§.iuxta propositionis.versi.illud etiam.nota cum pluribus sc.Et ideo vide quod notat Innocen.extra de homicidio.capitulo ad audientiam. Succurrit contra.j.eodem metum.§.sed licet.solu. ibi propter operam licitaz hic non versatur opera quia opera non consistit in omittendo.

Si quidem ¶Nota quod dolus cum dolo non compensatur quando respiciunt diuersa.vnde dolus adulterantis non compensatur cum dolo metum incutientis.Si autem circa idem dic.vt.l.si duo. j. titu.ij.z quod nota.in.l.sine hereditaria.ff.de nego.gest.Bal.

1 ☞ Instrumentis perditis aliquando status perditur.

Si is. ¶No.q ille qui dat ppter metuz ne cõburant i[n] strumenta status sui que sunt penes accipientẽ vi
1 detur perterritus maximo metu. ¶†No.q pditis instrumentis qñq pditur etiam status cum aliter pbari non põt.facit.ff. de eden.l.argentarius.§.cum aũt dẽ fur.qui tab.z.l.quidã tabularum.z habui hãc qõnem de facto in quadã multiere que habebat instrm dotale qđ fuit cõbustum in cõbustione cuiusdam domus.nam cum ignorẽt quanta fuit dos non põt dos repeti ab heredibus mariti.vnde opz hoc casu pbare tenorem instrumenti.vt.C.de testi.l.testium.z.C.de fi.instr.l.sic iniquum. ¶In gl. seruitus in fi. ¶Moderni dicunt q si instrm obtinet ẽptitatem oium bonoz vel maioris ptis qđ idẽ est q qñ inferẽ timor mortis vel pene capitalis.vt insti.de excu.tu.§.itẽ ppterz in.l.fi.C. de reuo.dona.cũ si.fm Gui.z Cy.in additionibus bal.

Quod si. ¶No.b arg.q maius delictũ est stupri quã homicidij. Itez tex.non pbat hoc respectu inferentis sed respectu patientis.adde qđ no. Ja.de are.in.l.codicillis.§.penul.de leg.ij.b.d.iste.§.bonus. Bal.

1 ☞ Pater est sollicitus de salute filij.
2 Filius dz magis diligere patrem quã pater filium.
3 Pater põt vendere filium ppter famem.

Hec que diximus. ¶No.q magis cruciatur pater in filio quam in seipso.z vide Inno.de spon.c.cum locum. ¶†No.hic etiam q pater est sollicitus de salute filij z honore eius.facit.l.pater.§.man
2 do de leg.ij. In gl.f.quam in fine Cy.dicit Ja.de are.q †filius debet magis diligere patrem q econtra qz dz esse suum a patre non econtra.z faciunt hec ad questionem si aliquis dz patrem z filium z non põt vtrique subuenire cui dz magis subuenire.z facit
3 dictum Ja.de ra.q patri.facit qz †pater põt vendere filium p
a ter famẽ[a].vt.l.ij.C.de pa.qui filios distra.fm Cyn. in addi.tũ glos.nostra facit in contrarium. ¶Additio Bal.

Isti quidem. Vide oino qđ no.Inn.extra de spon.cum lo.in pri. hic cadit in fi.huius.l. ¶Interuersurus iste non incidit per hoc in falsuz:qz non celat instrm dz mineturse eclare cum iure.vide oino qđ no.extra de sepul.ex parte.ci.ij. An in se per ẽrium non interest vtrum timeat̃ ius inferri a se vel a suis.vt in.c.tũ.de elec.in cle.i fi.l.vis dicit in psona ppria quã quis propter patitur. Iniuria vero publica non est ppria propter sed cõis.vt no.Dy.de adul.si maritus.§.finaũt. Iniuria vero in suos est ppria per extensionem non directe. ¶In glo.que incipit.hic duo ibi.scđo q alias p hoc.f.edendo.ar.§.cũ autez.

Metum aũt Ex sola suspitiõe metus nõ competit actio q me.cã.b. d.illud principium. ¶No.q z qui territus iussione hoium armatoz discessit d agro non dz ẽ illos actionez q me.cã nisi illi primo essent ingressi fundum antẽq ille recedat de fundo.z est ratio qz non videt vim pati quis nisi alius inferat vim:qz non potest esse patiens sine agẽte. ¶In glos.immo ibi.§.si dñs.ibi intelligit̃ deiectus quo ad suũ damnũ.vt pdat possessionem non quo ad agendũ. ¶In ea. glo.ibi dimitto.z sic cedo z recedo.sed vbi non cedo possessionẽ sed solum recedo expulsus.tunc habet locum vnde vi. z ista est mens huius glo.

1 ☞ Vniuersitas põt cõmittere z incutere metum.
2 Vniuersitas aliqñ delinquit vere qñq interpretatiue.

Animaduertendum Siue metus inferatur a singulari persona siue ab vniuersitate vel collegio dz locũ hoc edictum qz pri
1 mo simpliciter loquit̃.b.d. ¶†No.q vniuersitas põt committere z incutere metũ facit.l.siqs in tantã.C.vñ vi.cũ si. ¶Scđo not. q idẽ ius est de singularib[9] psonis collegij.z est ar.q si ordinat̃ pcu.ẽ oẽm psonam q intelligit̃ cõstitutus etiã ẽ collegia z vniuersitates.facit.j.de fideiuss.mo:. ¶Scđo est ar.q si committatur alicui inquisitio gñalis ẽ quoscunqz delinquentes q etiã ẽ vniuersitates intelligit̃ cõmissa.vt in spe.de inquisitione.§.pe.
2 ñ.q̃d si inquisitio committit̃. ¶†In gl.monachoz in fine dic clarius q vniuersitas qñq delinquit vere qñq interpretatiue. nam si talis vniuersitas in qua sunt oẽs doli capaces vt vniuersitas monachoz.z cõi consilio delinquunt oẽs non est dubiũ q ibi delinquit tota vniuersitas z vere.C.de sac.san.ec.l.inbemus nullam.nam vniuersitas nil aliud est q homines qui sunt inuicem congregati.vt.l.ficut.C.quod cuiusqz vniuersi.no. ¶Quedam est vniuersitas in qua non sunt oẽs doli capaces vt populus tũc qñ regimina deputata consilio solenniter ordinato delinquunt tũc totus populus interpretatiue delinquit.vt no.j.de reg. iur. aliõ.§.refert.vere tñ nõ delinquũt. Quidã etiã sunt singulariter puniendi facit.ẽ.de magi.que.l.j.§.j.z.C.de re.mi.tã collatores

nisi strages

nisi strages multoꝝ fieret: qꝛ tunc detrahendū est seueritati. ſ. ō pe. l. vltima. §. fi. ¶ Querit vtrum vniuersitas possit pati penas ſpūales ꝛ tpales sicut singlares psone dicit no. Inn. de sen. excō. c. grauem. de no. ope. nun. cum ex iniuncto de sy. c. dilectus el secundo. ꝛ adde qō no. in spe. de excusa. §. fi.

1 Charta quam facit detentus in carcere anvalēat.
2 Vis populi violentie latronum equiparatur.

Sed licet. Qui dat operam vt metum passus liberet licite accipit pꝛemium nisi ipe metuꝫ incusserit vel fecerit incuti vel participauerit turpitudinem. b. d. §. vero. Et adde qō habuisti in. l. nam ꝛ seruus. in pꝛin. ff. de neg. ge.

1 ¶ †Mo. q tenet charta ꝛ pmissio quam facit detentus in carcere etiam licito dūmodo non pmittit detinenti. sed ex iusta cā. Pacta cū facti non dirimuntur rōne iuste cause vbi aūt est iusta cā benevalet Pactus ꝛ pmissio. casus est hic exꝑessus. ꝛ dicam. ſ. eo. l. qui in carcere. ¶ †Scō no. devi populi qō equiparatur violentie latronum ꝛ hostium. Item no. q licet aliq̄d accipere pꝛo euasione tertij. ꝛ sic est arg. q non tenetur q̄s alium iuuare gratis. vnde illi qui vident aliquem percuti ꝛ nonvadunt in occursum iuuare non ꝓpterea puniunt [a]. fallit in seruo ꝛ vasallo. vt. l. j. ſ. ad fil. ¶ Item videtur q fallat in paricidio. ar. ſ. de pari. l. vtrum. ꝛ. l. si sciente. ꝛ no. in. l. culpa est. ſ. de regu. iur. ꝛ vide in spe. c. ij. §. iuxta. ver. quid si potui. Guil. dicit q est casus istius §. nam si licite accipio pꝛemium ergo non teneoꝝ facere gratis.

1 certe iste. §. non tm. facit qꝛ loquit in delicto ꝙsummato. q. dum certe est in fieri. vnde quilibet charitate dꝫ occurrere. facit. l. nec timorē. §. pinde. ff. e. ti. ꝛ ſ. l. fꝫ ꝛ ꝑtus. §. fi. ¶ Finalis vtilitas est q istud est delictū ꝙgruitatis nō necessitatis. vñ sto cū. B. ꝛ alijs.

1 Negocium factum qō dicatur.
2 Negocium imperfectum qō dicitur.
3 Interlocutoꝛia in psona assessoꝛis nō firmatur.
4 Exceptionis remedium non excludit remediū actionis.

Sed quod pretor. Actio ex hoc edicto cum exceptione concurrit tam negocio totaliter consummato q̄ de eo quod expectat executionē

1 de futuro. b. d. ¶ †Mo. q negocium factum appellat hic illud quod post se non expectat executionez de futuro. exemplum q̄n

1 interuenit traditio vel liberatioꝛ: qꝛ liberatio trahit secum suam executionem. ꝛ ad hoc semper alleg. ꝛ de hoc no. extra de ex. tu. c. pasto. ꝛ ꝓbatur ꝫ ibi aut per metū accepto ꝛc. ¶ †Negocij aūt imperfectum dicit q̄n post se requirit executionem. vnde obligatio dicit negocium imperfectū. ꝛ adde qō no. Cy. de ꝫhen. emp. l. fi. ergo pfectio dicit executio. ¶ Scō no. q pomponi⁹ distinguebat inter negocium factum. ꝛ ibi dabat actionem. ꝛex cā exceptio. puta si ad tradentem res erat reuersa. ſꝫ in negocio in facto non dabat nisi solam exceptionez. qꝛ non videbat plus necessario metum passo. sed rescriptum imperatoꝛis ꝙcedit etiā actionem q etiam habens exceptionem posset petere libertatē ꝛ cessationem obligationis. ꝛ sic bꝫ in sua potestate agere. tam esse mere reus hoc non esset in sua potestate. vt. ſ. de excep. do. l. pure. §. fi. ¶ In hoc ergo est vis qꝛ habens actionem pōt pro-

3 care ad iudicium sed non habens exceptionē. ¶ †Item no. q interlocutoꝛia non firmat in psona assessoꝛis. sed in psona ꝓtoris. de assessoꝛio ꝙsilio hodie per statuta terrarum cōiter assessores habent iurisditionem ꝛ formant suam in sua persona.

¶ Item no. q q̄n iudex pꝛonunciat libellum ꝓcederevel non ꝓcedere dicitur interlocutoꝛia si ergo iudex pꝛonunciat libellum esse aptum vel ineptum dicit ꝙdemnatoꝛia alꝫ interlocutoꝛia. si aūt ꝙdemnaret vel absolueret a petitis ista cēt diffinitiua. ꝛ no.

4 sing. hunc ter. ad hoc. ¶ †Item no. q remedium exceptionis non excludit remedium actionis. facit. l. mulier. ff. so. ma. ꝛ. C. de transac. nec intentio. facit etiam iste ter. ad id quod no. Inn. extra de testi. ¶ In glo. malo in fi. ad hoc facit. ff. de neg. gest. l. si quis mandato. sed illa loquit de obligatione efficaci. hic autez nō est obligatio efficax vt. ſ. e. l. §. violenti. quid ergo quadrupli cabitur hic. Preterea ꝙ pomp. facit. l. j. §. si reus. ff. de eo ꝙ quē fac. e. forte ꝙsideratur q̄tum interest istius magis ipo iure non teneri quā habere excep. ¶ Item magis interest habere instrm liberationus quam posse ꝓbare per testes: qꝛ pñt mori. facit. C. de libe. causa sicut datam.

1 Liberatio ipo iure equipollet solutioni.
2 Nudū pactum ꝫ iure quādoq; perimit.
3 Actio q metus causa quadruplicatur.

Volenti autem. Metum passus in amissione dñij vel quasi habet vtilem in rem. ꝛ psonalem actionem q metus cā hoc pꝛimo. ¶ Item metuz passus in amissione obligationis bꝫ ipo iure vtilem psonalem ꝛ actionem q metus cā. b. d. fm Azo. vñ fm eum idem est in reali. ꝛ psonali q̄tum ad actionem q metus causa. sed diuersificatio est solum respectu vtilis actionis. qꝛ in reali datur vtilis in rez. in psonali datur vtilis in psonam. Dictum est in. §. ꝑcedenti q rōne metus dat actio ꝛ exceptio. h circa actionez dicit q est duplex modus agendi. ꝛ sic addit ꝑdictis. ¶ In ter. volenti. ſ. metum passo. ¶ In ter. ibi. i. ista dictio implicat quasi dicat nō solum datur actio q metus cā. vt in. §. ꝑcedenti. sed etiam vtilis in rez. ¶ In gl. q̄dam ibi non q metus causa. falsum dicunt qꝛ de actione q metus causa non est dubitandū. qꝛ semp cōpetit siue agatur ad rem coꝛporalem. puta dñium vsuf. vel obli. ꝛ alia incoꝛporalia. vt. ſ. e. l. ver. ꝛ si acceptilatione. ¶ Item ad coꝛporalia. vt. ſ. e. l. si mulier. §. qui possessionem. ¶ In ea. glo. ibi. l. pꝛoxima. alꝫ est. §. non. l. ¶ In ea. glos. ibi alꝫ enim. ſ. si pꝛima non esset sublata a ipo iure. facit. ſ. de dolo. cum a te. ¶ In ea. glos. ibi vel vtilis dñij innuit q publiciana competat habenti vtile dominium qō declara. vt no. Cy. in. l. j. C. de alie. iudi. mu. cā fa. ¶ In ea. gl. ibi hec actio. ſ. vtilis in rem. ¶ In ea. glos. ibi de hoc. l. de dñio. ¶ In ea. glo. in fine concludo ex pꝛedictis tres lectu. pꝛima distinguit inter res coꝛporales que distinctio nil valet: qꝛ ex qualitate rei non pendet actio q metus causa nec diuersificat. secunda lec. est Jo. qui dicit q pꝛima pars istius. §. loquit quādo quis amisit dñium vel quasi per metū. nam tunc bꝫ vtilem in rē. ꝛ etiaz q metus causa. Scda pars loquit in eo qui amisit obligationem qui eam non bꝫ cum sit amissa nec sit in rerum natura. nisi pꝛius sit pꝛonunciatum q reus reponat se in obligatione que pnunciatio fiet ꝓposita actione q metus causa videt per Jo. exꝑessum. qꝛ si vtilis obligatio ꝛ actio cōpeteret ipo iure sicut a pꝛincipio competebat directa non erat necesse q reus reponeret se in obligatione quod videtur contra mentem litere. ſ. in. §. fi acceptilatio. ꝛ. l. illud. in fi. ¶ Preterea videt exꝑessuz pro Jo. ſ. e. l. si mulier. §. si metu. ꝛ. d. l. illud in fi. ¶ Item pōt assignari alia rō quia ius reale fortius est q̄ personale. ꝛ ideo facilius retinetur. sed azo dicit q pꝛima pars istius. §. loquitur in reali. ꝛ concoꝛdat cum Jo. secūda loquitur in personali ꝛ discoꝛdat ab eo: qꝛ etiam tunc dicit q ꝫ pꝛima competit vtilis ipso iure nec expectabit sententia. pro azo. facit qꝛ cum restitutio ista sit per edictum pꝛetoꝛis non oporet iudicem adiri. vt. ſ. de opc. no. num. l. de pupillo. §. qui nunciat. ꝛ ibi no. arg. de condi. instit. que sub conditione. §. fina. ¶ Scō facit qꝛ pꝛetoꝛ in edicto dicit ratum non habebo. ꝛ sic loquit negatiue ꝛ dispositio negatiua dꝫ omni tpe esse vera. vt. ſ. de ma. te. l. neratius. est ergo a pꝛincipio verum q pꝛetoꝛ infringit immediate sine vlla sentētia expectanda fm eum. Item videtur casus pro azo. ſ. co. l. si mulier §. si. ꝛ hāc opi. approbat cōiter doc. nec ob. q actio extincta ipo iure nō resuscitetur qꝛ verum est ex interlo. ꝛ nisi subsit cā. item verum est in eadem qualitate sed in alia qualitate ope pꝛetoꝛis potest resurgere. vt hic ope aūt iuris ciuilis directa potest resuscitari. vt. ſ. de iure fi. l. deferre. §. fi. cū. l. seq. Ex lc. Jo. ꝛ azo. no. q in reali, metū faciens q̄ conuenitur vtili potest referre. q. dñij qꝛ vbicūq; est dominiū de substantia probationis vel actus ibi pōt referri questio dñi facit. ſ. de vsuca. ei a quo. ꝛ hoc in metu

b coactiuo. sed in expulsiuo. dicit no. C. de pꝛescrip. xxx. anno. l. fi

1 q̄s. §. sed hoc super illis. ¶ †Scō no. q oīs liberatio ipso iure equipollet solutioni vt acceptilatio. Item nudū pactū quādo perimit ipso iure. vt. ff. de pac. l. si vn⁹. §. pactus. ver. sed si pactum. ¶ Extra quero que vtilitas est q detur actio q metꝰ cō.

2 ex quo datur vtilis in rem vel vtilis in personam. Rñdeo q in actione q me. cā non oportet ꝓbari de veteri dominio nec de veteri obligatione liquidavel pura. secus si agatur vtili. Item qꝛ actio q me cā. quadruplicatur. sed non illa vtilis. vt. ſ. de pe. he re. l. item veniunt. §. cuz pꝛedixerimus. Econtra potest esse q magis habere expedit vtilem. qꝛ habebit paratam executionez ex sententia lata ex instrumento ꝙfessionato. vt. l. minoꝛ. xxv. an. ſ. de mino. apparet ex istis modis agendi debet libellus diuersificari tam penes narrationem q̄m penes finalem cōclusionem. facit ad istud. §. j. eo. l. si cum excep. §. pro eo. ꝛ. ſ. titu. j. l. arbitrio. quod no. j. C. qui. ex ea. malo. l. fi. qō no. Jnno. de re iudi. c. cum bertoldus. ¶ In glo. mirum. ꝛ Arch. xv. q. vj. si a sacerdotibus ꝛ ad id quod diri de spoliatoꝛe referente questionez dominij in vi expulsiua. quod no. Cy. in. c. qui ad agendum. extra de regulis iuris.

Julianus Actio que non est penalis ab oꝛigine per consecutoꝛiam tollitur ipo iure. ad hoc allegatur. ¶ In text. ibi in bonis eius. scilicet quantum ad vtilez actionem. ¶ In glo. si primo ibi retardetur. id est non possit intentari in pena tripli. est ergo penalis ab oꝛigine potentialiter ideſt quantū ad intentantem ꝛ paria sunt natum non esse vel intentari non posse. sed tu teneas pꝛimam solutionem glo. q nullo modo est nata in triplo cum desideretur contumacia a natiuitate eius. vnde triplum est in conditione non in obligatione a pꝛincip. vt. ſ. eo. l. si cum er. §. hec autem actio. ¶ In eadem glo. in fine differentie non est mere penalis. secus si esset mere pena

a ¶ Puniunt vide fe. i. c. q̄ to i. j. col. v. ex glo. de sen. excō. vbi an q̄s delictū obuiare defendere vel reuelare teneatur.

b ¶ Questio dñij p quo ad de que habet p. d. alex. de imo. in pri. lxxxv. iij. parte. ꝛ p pau. de ca. in pri. iij. incip. in facto isto.

lis. sed tu dic latius. vt not. C. de fur. ancille. per doct. ¶ Extra inducitur iste text. per Guil. q̃ glo. l. scõe. C. de iure emphi. que dicit q̃ non põt ab emphiteota exigi pensio ⁊ repelli. ⁊ repulsio sit pena legalis. q̃ dicit ipe q̃ pena legalis non debet a prince pio. sed ex post facto rõne more delicti non rõne ptumacie. vt. l. si pro fure. de ædi. fur. fm Dy. ⁊ Cy. in addi. de hoc tangit. ff. e. l. si cũ excep. §. hoc aũt. in gl. vt ⁊. ff. facit. ff. de dolo. l. arbitrio.

Ex hoc edicto. Per actionem q̃ metus cã fit restitutio ff. iure ⁊ de factor si quis actionem amisit que erat liquida fit restitutio debiti. si vero non erat liquida ⁊ pura fit restitutio obligationis in pristinum casu. h. dicit. fm intellectũ odo. Et no. q̃ reponendo se in obligationez non agnoscet debitum. sed reponet se in oblig. conditionaliter vel cum prestatione si primo tenebat. ⁊ facit in simili. ff. de so. l. cũ quis p reo. ¶ Item facit ad istum. §. l. qui ppio. §. item queritur. ff. de procuratoribus in glo. hoc quod dicit ibi tulerit. vel dic q̃ etiam in obligatione pura potest loqui si obligatio non erat liquida fm Odo. facit qõ no. C. de trãsac. l. siue apud acta ¶ In gl. ibi locum. §. fi. so. vt ibi no. ¶ In ea. glos. ibi nisi puro immo etiam qñq̃ ex delictis suspendit actionem vt in. l. aquil. ff. ad. l. aquil. Item opinio hec videtur vera vt nõ reponat se in obliga. prime speciei q̃ est impossibile q̃ de nouo se obliget vt. ff. e. l. illud. §. fi. vel dic vt no. Cy. de transac. cum mota. ¶ In ea. gl. ibi in residuum. hec glo. est vera ꝓsiderato iure nouo qõ primo debet excuti principalis q̃ defensor. sed de iure veteri non erat ordo necessitatis fm Cy. in addi. ⁊ no. in hac gl. q̃ sicut reus primo debet excuti q̃ fideiussor in obligatione primitiua. ita ⁊ in qualibet eius occasione.

Cum autem. Quia actio q̃ metus cã est in rez scripta. ideo ꝓponitur ff. quẽlibet qui aliqõ remedium ex metu illatum ꝓsequitur directe vel per obliquũ h. d. ¶ In text. ibi si coherceat. s. specialiter.

Metum aũt. Temeraria suspitio in alterius preiudicium nihil operat. h. d. vel sic. actio q̃ me. cã desiderat metum inferri. ex sola autem suspitione non oritur. h. d. ¶ In glo. no. suspitionem. i. habiturum. dic q̃ in preiudicium alterius suspitio nihil operatur. vt in. l. nostra nisi sit iusta. vt in. l. Pria. ⁊ adde. l. nouissime. §. j. quod falso tu. aut. ¶ In glo. immo ibi his omnibus. s. qñ non intrauerunt. ¶ In ea. gl. ibi pro traditione. s. nude possessionis. ¶ In ea. gl. ibi est vitiosa. vt quando sunt ingressi. ⁊c.

Animaduertendum. Ita punitur metus illatus ab vniuersita- a ¶ Ab vniuersitate. Adde Bart. i. l. aut facta. §. fi. i vi. col. j. ff. de pe.
te sicut a singulari persona. ⁊ sic est text. in hoc q̃ tyrannides ita potest cadere in vniuersitate sicut in singulari psona. ¶ In glo. hoc q̃tum ibi si quis minuit q̃ sub appellatione ḋs vel fiḋs non continea vniuersitas qõ est falsum. q̃ immo continet. vt. j. qui. ex cau. maio. l. ergo. §. fi. ꝺiuncta. l. item ait in prin. co. ti. fm Cy. in addi. pcu. ergo ff. psonas porrigit etiam ff. vniuersitatem. ad hoc. ff. de fideius. mortuo. adde qõ no. in spe. de inquisi. §. pe. vi. si. quid si inquisitio committit. ⁊ adde. l. aliud. §. refertur. j. de reg. iur. ⁊ l. j. §. j. de ma. cõuc. ⁊ vide Inno. in. c. dilectus. extra de sy. mo. ¶ In glo. monachorum ibi. §. defertur. hoc tñ non est semp verum. nam si maior pars canonicor delinquit non videt pro pterea omnes delinquere. vt. j. de ma. conue. l. j. in prin. fm Gui. ¶ In ea. gl. ibi vt hic dicit facit. l. nostra. C. de mil. ⁊ j. e. l. §. fi 15 vim. ⁊ qõ no. Inn. in. c. dilectus. extra de sy. ⁊ per Bar. in. l. aut facta. in fi. ff. de pe.

Sed licet ¶ No. inspici cãm primam ⁊ immediatam que est honestam non cãm remotã. ois ergo via agẽdi ds assumi ex cã imediata ⁊ si cã imediata repugnat nũ q̃põt agi vt hic. ⁊no. pmissionem factã per carceratum cã liberationis valere. sed si fieret pmissio a carcerato tenenti ipm in carcere non tenet. facit. l. nam ⁊ seruius. §. de neg. gest. in prin. l. ¶ Querunt hic doc. an vnus teneat alium iuuare ⁊ potissime. Guil. qui tenet per hunc text. q̃ non tenet quis alium iuuare. ⁊ declarat ipe glo. que est. ff. de reg. iu. l. culpa est que est no. an possim recipere pcium pro aliquo iuuando.

Idem põponius ¶ No. q̃ hec actio habet locum in factis sicut in datis. vide. l. si privatus. ff. quis a quibus. ¶ In glo. no. tres casus ibi aut appellatio no. q̃ ea que fiunt ad rumorem ppli de iure non subsistunt. ¶ In ea. gl. ibi revocare non põt nisi qñ metum inferens non est soluendo secundum Cy. in addi. Bal.

Sed quod prætor. Siue metus traxerit secum effectum siue non oritur tam actio q̃ exceptio q̃ metus causa. Et ꝑmitte ad euidentiã q̃ iste text. appellat negocium imperfectum quod habet perfectionem conuentionem. sed non traditionem vbi desideratur traditio,

¶ In text. ibi ⁊ pretorem assistere. ¶ No. q̃ snia ds ferri in persona potestatis de consilio assessoris. ¶ Item q̃ sententia super aptitudine libelli dicitur interlocutoria. ¶ Item ex isto. §. no. q̃ ille qui ds exceptionem nihilominus potest agere. simile habes de libe. lega. l. si quis reum. ⁊ in. l. aurelius. §. j. e. ti. ⁊. j. de fideius. l. si contendat. Bal.

Volenti. Qui per metum rem suam transfert retinet vtile dñium. ⁊ qui per metus per acceptilationem liberat retinet vtilem actionem. ⁊ in hoc non est opus auxilio pretoris viuentis. h. d. ¶ In glo. quidam sic ibi erat directa apud dñm possidentem est rei vendicatio naturalis non formalis. ⁊ declara. vt no. Cy. in. l. j. C. de aliena. iudi. ⁊ Dy. in. c. q̃ possessor. ¶ In ea. glo. ibi. als enim. scilicet quando non esset sublata ipo iure per pactum. ¶ In eadem gl. ibi vel vtilis dominij non refert se ad publicianam q̃ publiciana nõ presupponit vtile dominium vel directum sed quasi. vt no. Cyn. in addi. ¶ In eadem glo. ibi de hoc. i. de dominio. ¶ In eadem glos. ibi sicut rei vendicatio. s. datur vtilis que primo erat directa. ¶ In eadem glo. ibi cum prorsus. ideſt essentialiter extincta per acceptilationem. ¶ In eadem glos. ibi datur vtilis hoc expedit scire si forte illa prima erat privilegiata aut habebat parẽ executionem: vt sententia: ⁊ cõfessio. ¶ In ea. glo. ibi: fallit qñ subest cã propter quam debet resuscitari. Bal.

1 ¶ Persecutio rei tollit penam.
2 Actio q̃ metus causa est penalis aptitudine.
3 Dominium fictum nõ excludit actionẽ primã ad dandum.

Licet. ¶ Actio que non est penalis incommutabiliter ab initio: sed ex postfacto perimitur in totum per simplicem rei persecutoriam. hoc dicit. ¶ † Item nota q̃ persecutio rei tollit penam extra rem. ¶ † Nota q̃ actio q̃ metus causa est penalis aptitudine. ¶ † Nota q̃ fictum dominium non excludit actionem primam ad dandum. ¶ In glo. scilicet primo. ibi: vel contra. sunt verba text. proprie quantum ad actionem in rem. improprie quantum ad actionem q̃ metus causa: prout est penalis natura. tunc proprie non finitur sed eius natiuitas impeditur. ¶ In eadem glo. ibi: vel dic natam. hoc non placet. quia in penis que in mora consistant non ante oritur actio q̃ mora. nec effectus q̃ causa. vt. l. lecta. §. dicebam. ¶ In eadem glosa. ibi: inest res. quasi dicat non est mere penalis. sed participat de persecutoria natura. set ideo non tollitur per persecutoriã. Sed tu dic melius ip̃ dic non est penalis ab initio incommutabiliter immo commutabiliter. Vel non est penalis a prin. sed ex post facto. sed in. l. si pro fure. §. furti. ⁊ in similibus est actio penalis a principio merito nõ tollitur per psecutoriã.
4 † Et aduerte q̃ per hoc defendit gl. que dicit q̃ dñs cessante emphiteota soluere per triennũ non potest petere rem. ⁊ pensionẽ sed altero debet esse cõtentus ls fit pena legalis q̃ non est in initio fm Gui. ista sunt verba glo. in ista materia. ff. co. si cũ exceptione. §. hoc autem actio. ꝛpo regula dico q̃ actio penalis que desiderat continuationem potest tolli per rei persecutoriam. ¶ Ultimo no. hic concursum actionis personalis. et realis ab initio. ⁊ facit contra glo. inst. de leg. §. nostra.

Ex hoc edicto Actio q̃ metus causa proponitur ad retradendum. Item ad reobligandum. ⁊ est in rem scripta. et eius effectus protenditur contra oẽs ad quos ex metu puenit cõmodum. ⁊ veniunt in ea fructus percepti. ⁊ percipiendi hoc dicit vsq̃ ad. l. sed ⁊ partus. §. que. ¶ In glo. hoc intellige ibi condẽnaretur si debitũ erat liquidum. ⁊ actor vult eligere hanc formã agendi. nã potest etiã tñ agere. vt reus se in obligatiõe reponat. vt. ff. de iure do. l. si spõsalibus. §. j. ¶ In eadem glo. ibi conditio. ff. de solu. l. sub conditione. ¶ In ea. gl. ibi q̃ erat simplandũ. i. tota quãtitas stipulationis seu contractus. ¶ In ea. glo. ibi. l. in lege. q̃ ex delicto obligatio statim orit sed exactio differtur. Actus autẽ possunt habere in se conditionẽ tacitam. ⁊ expressam. vt. ff. si cer. pe. l. ofa. delictũ ergo obligationem conditionalem respiciens statim obligat secus in Actu. vt. d. l. sub cõditione. ¶ In c. glo. ibi locum. §. fi. die. vt ibi no. ¶ In eadez glo. ibi. §. pactus. q̃ vbi actio oritur ex contumelia talis actio non cadit in contractu. ¶ In ea. glo. ibi locum. §. fi. die vt ibi no. ¶ In. ea. glo. ibi nisi pure. quia maleficia non habent in sui esse pendentiam. ⁊ ideo non pendent quo ad obligationẽ. ¶ In ea. gl. ibi si quis accepto tulerit. vel dic q̃ pactum necessarium cadit in obligatione ex delicto sed non voluntarie. argu. ff. ad exhiben. iul. §. quantum est quod no. C. de transa. cum mota. ¶ In eadem glo. ibi in l. prorima. sic ergo est quidã ordo agendi vt pri' excutiat reus quando ex maleficio rei conuenitur fideiussor. Baldus.

Cum autem Loquitur iste. §. quãdo fideiussor intulit metum. s. illum quem ipse princi
palis. ¶ In text. ibi restituendaz actionẽ. i. non est porrigẽdus

libellus

libellus ꝺ principalem fm iul. Bal. ¶ Additio Bal.

1 ¶ Prouincia an inferat metum.
2 Assessor non ꝺz ferre sniam sed pretor.
3 Interlocutoria aliquãdo dicitur que totũ negocium diffinit.

Metum autem. Illatum. ⁊ si nouo requiruntur adiectiuuz ⁊ substantiuũ. i. metus illat⁹ ab alio⁊ hoc liquet ex edicto dum dicit impera. qõ denotat adiectiuũ metus non. per qõ denotat substantiuuz in relata ad inferentem metum patientem. ¶ Quoniam vide Inn. de rest. spo. cum ad sedem in vltima glo. §. aliter. vide Inn. de test. spo. olim super versi. innotuit. ⁊ vide. ĵ. eo. l. cont. in fi. ⁊ ac. C. vñi. l. ĵ. vide Inno. extra de homicidio petitio. §. ad manutenendum. alle. ad hoc ꝙ populus ⁊ vniuersitas potest metũ inferre ⁊ delin quere ⁊ conco⁊. ĵ. e. l. §. sed ex facto vbi de prouincia dicit ꝑ Cy. in. l. si quis in tantam. ⁊ vide Inno. extra de senten. excõ. grauẽ Collegium vide Inn. extra ꝺ symo. dilectus. ij. vel corpus vide in spe. de accusato. §. fi. ⁊ de inquisi. §. pe. ver. quid si inquisitio committitur. ⁊ hoc per Cy. in addi. ¶ Obligauero. Nota valere promissionez factã in carcere[a] dummodo fiat ex iusta ⁊ honesta causa opere licite. vt. ĵ. de dona. si pater hic declarat Gui. glo. q̃ est. ĵ. de reg. iu. culpa est ⁊ de ista qõe vide i spe. tit. ij. §. iusta ppositionis. versi. quid si potui hominem ⁊ vide in. l. ĵ. ad fill. ꝑ Ja. arc. ꝙ ille qui non potest facere non potest pati. l. patèr qui sine ma. ad. li. per. ⁊ ibi per Ja. Aut per metum acceptio. Allegatur ꝙ sententia absolutoria habet executionem annexaz. Ideo exe cuto⁊ datus non placet ad absolutoriam bar. hic no. gl. extra de appel. pastoralis. In imperfectis. i. non execũ. ⁊ no. rem non exe cutam dici imperfectam. ⁊ sic est arg. ꝙ delegata causa videt de legata executio quando delegari potest. vt. l. a diuo pio. Intelligitur vbi constat de intentione delegantis ꝙ non potuit. vt. l. iubere cauere. Probantur predicta q⁊ commissio videtur perfe cte facta non semiperfecte. at imperfectum est quod adhuc non est executum. facit extra de officio delegati querenti. ⁊. ĵ. de pro cura. si reus paratus. ⁊ de foro compe. fiquis contra. §. sed ex fa cto. No. argu. ꝙ sententia valet si notarius sententiam legit. ex ecto. No. argu. ꝙ sententia valet si notarius sententiam legit. ex ea lecta iudice pro tribunali sedẽte dicit. ⁊ ego ita pnuncio per
b l. C. qui testa. fa. pos. hac. ⁊. §. at cum humana[b] ibi recitabit tabu larius ⁊c. per quem textum sic tenent docto. cam padue.

1 ¶† No. ꝙ prouincia sicut est campania infert metum. ⁊ preto
2 rem. ¶† No. assessorem non ferre sententiam sed pretorem de consilio assessoris. de hoc in spe. de assess. §. officiũ ad fi. ibi videas
3 Interlocutum esse vide Inno. extra de re iud. in causis vide om nino in spec. de assessore. §. offici ũ. ver. pe. † Et no. hic interlocu toriam dici que totum negociuz diffinit quod est mirabile de hoc non pronunciauit aliud quam actionẽ esse aptã siue excep tionem. No. pro eo qõ no. Inno. extra de testibus significauit. Et actio. no. actio. subsidiaria. vt. ĵ. eo. si cum excep. §. ĵ. concur rit cum exceptione. vt hic. §. volenti. conco⁊. ĵ. eo. si cum exce. §. cum eo. ⁊. ĵ. tit. j. arbitrio vbi de hoc vide Inno. de re iud. cũ ber. ¶ In glo. mirũ videtur sed certe ver. seq. Reseisse vide qõ not. in. l. fi. C. ex quib. cau. ma. Acceptilatione vide omnino Archi. ꝓ. q. vj. si a sacerdotibus. ¶ In glo. que incipit hic quantũ ad delinquentis. An appellatione si quis contineatur vniuersitas vide hic per Cy. ¶ In glo. que incipit monachoꝝ in verbo vel dic. dicit Gui. de cu. ꝙ lz maio⁊ pars vniuersitatis faciat nõ tamen tota fecisse videt q⁊ illud habet locũ in electionibus ⁊ alijs que tangunt ius vniuersitatis alle. l. ĵ. §. ĵ. de ma. conuẽ. ⁊ in auẽ. de defen. ciui. §. fina. Idem dicit Inno. extra de consti. cum oẽs ¶ In glo. que incipit. quidam sic intelligũt ibi si prius erat do minus ergo habet probare de priori dominio vel quasi. ⁊ sic ob. C. preseri. xxx. an. si quis emp. §. sed hoc super. sed ibi in expulsiua vi. hic in compulsiua. ¶ Item ob. l. nec creditores sed ibi ẽt in pos. hic cum in dñio pretendit causam. ⁊ ideo refert ꝓtrouer siam dñij. ⁊ no. ⁊ est rõ q⁊ iu. l. nec creditores venit contra fidem debitam ex conuentione ideo non auditur. vt no. Dyn. in. c. qui ad agendum hoc no. in ea. gl. in si. ⁊ sic tres sunt opi. In hac gl. prima distinguit inter res corpales. ⁊ incorpales. ⁊ ista non plz. sed a, inter actionez ⁊ rem. vt ipa impedire constituatur vtilis. et actionẽ in psonaz. vt restituat dñium per sniam latam sup actio ne ꝙ metus ea. ⁊ sic habeat tz Joan. hec vera. ĵ. e. Illud in fi. ⁊. ĵ. eo. si mulier. §. si metu. Ibi q⁊ ex nulla ⁊c. vbi videtur expssum. Ter tia q vtilis in rem. ⁊ in personam cõpetat ipo iure ⁊ nihilomin⁹ actio ꝙ metus ea. ⁊ sic no. rescissum ipo iure. Ulterius ⁊ efficacius peti rescindi sic. de ẽta. si post mortẽ. §. erhere. ⁊ dicit Inn. q⁊ forma libelli inutili in rẽvel in psonaz. ⁊ est ista ago tali actio ne nõ obstãte traditione vel refutatione cũ ea fecerim per metũ.

Eum autem. Vel econtra op. hic est res. Item pe na legalis qũo potest peti res ⁊ pena vt. l. si p⁊o fur. so. ibi vno tpe nascunt ꝓpie diuersis fm Gui. Rõ q⁊ hec pena debetur rõne contumacie que cõtumacia restituta per rei vendicationem videt purgata de voluntate agentis. ⁊ sic facit ad. q. de emphitcota ꝙ non possit peti effectus ⁊ pena rei commisse. lz pena sit legalis fm Guil. de hoc no. ĵ. e. l. circa. §. h̃ aũt actio. etiam vide de hac materia. Ja. arc. C. de fur. ancille re tardatur. facit ad no. ĵ. de procura. l. qui propio. §. Item queri tur accipiatur. i. iudicium accipiatur obligatio restituatur. ⁊ sic est ar. ꝙ ex ꝓtumacia si reus nonvult litem ꝓtestari in actiõe pri mitiua ꝙ metus cã ꝙ possit quadruplum peti.

Aliud verum. §. Si metu ¶ In text. ibi vel alios no. ꝙ q̃ tenetur dare certuz fideiussorẽ. ⁊ non põt dare illũ liberat̃ dando aliũ eque idoneũ. ¶ In text. ibi alius. s. tertius qui nõ respicit [a] obligationem.

Aliud verum. §. Si metu Ibi vel alium. ¶ Not. ꝙ ille qui tenetur adhcertũ fideiussorem dandum liberatur dando alium eque idoneum seu sufficientem. ¶ In text. ibi pignora. No. ꝙ obligatio que renouat̃ ꝺz renouari cum eadẽ cautela cũ qua erat prima. ¶ In glo. fm Urb. in gl. de nouo aũt fideiussor qui est extractus a fideiussione non cogit̃ fideiubere. vt. h̃. loca ti. §. si cũ hoiem. ⁊ facit. ĵ. de pto. stip. valerianus.

a ¶ In carcere adde frã. arc. in. l. qui a latronib⁹ in. iij. col. ĵ. ꝺ testi. ⁊ qõ ibi dixi in apostil.

Sed et partus In actione ꝙ metus causa accessiones veniunt non so lum petende sed etiam quadruplande. ¶ Item titulus extortus non liberat a percipiendis. ad hoc alle. ¶ In text. ibi causam que sit differentia inter fructus ⁊ cãm. i. vtilitatez ponit hic Ꝺof. ¶ In ter. ibi ego. s. metum passus. ¶ In glo. etiam in fi. ocludendo. ¶ No. ꝙ titulus qui odio possessoris habeẽ ꝙ non titulo nunq̃ excusat a fructibus percipiendis. ⁊ no. gl. ⁊ vi de. ĵ. de reiven. l. si nauis.

Queri põt Si metu faciens ꝺzio metu compellit̃ a primo metũ passo vel a tertio non habet actionẽ ꝙ me. cau. h. d. ¶ No. ꝙ actor ꝙ met⁹ cã nõ dar̃ ei q̃ prio intulerit metũ siue cõpellat̃ a passo metum siue a tertio qõ est mi
b rũ no. ¶ In gl. ibi intelligit ibi loquit̃ in vi expulsiua. ¶ In e. gl. ibi cũ q̃ cũ alt̃. ibi loquit̃ q̃tũ ad facti impunitatẽ hic loquit̃ q̃tum ad naturam actionis ꝙ me cã. ¶ In ea. glo. ibi ꝙ hic nõ est q⁊ nõ patit̃ damnũ qui dimittit ꝙ iniuste tenet. ⁊ ad hoc no. istam glo. ¶ In ea. glo. ibi vtrum habeat no. per edictum diui mar. qõ est. ĵ. l. pri. perditur ius agendi non ius excipiendi. fa cit. ĵ. eo. l. si cum exceptione. in prin. in ea. gl. ibi in fi. qõ no. C. ad l. iuliam. devi. l. fiquis a se fundum.

1 ¶ Actionis natura semper est ponderanda.
2 Creditor ꝺz duplex ius exigendi ⁊ retinendi.

Julianus ait Compulsus adcebitũ soluendũ nõ habet actionem ꝙ metus cã. sed cõ pellens pervim cadit a iure suo. h. o. ¶ In ter. ibi. ꝓpter natu ram. ¶ No. ꝙ semper est ponderãda natura actiõis ⁊ sicut que liber planta ⁊ quodlibet animal habet suam naturam. ita queli bet actio a iure sibi data. ¶ In glo. hic ibi patitur. s. soluens. ¶ In ea. glo. ibi sed admittere sic lupus exit siluã. tñ exiuit. ĵ. ꝺ vsu. arboꝝ⁹. §. idẽ tractat rẽ. rõ q⁊ sicut delictũ est i fieri: sic pe na est in fieri ⁊ nõ in facto esse. ¶ In ea. gl. ibi retinere. ¶ Naz creditor habet duplex ius exigendi ⁊ retinendi exactum primũ ius perdit per solutionem. secundum per delictum fm Ꝺofr. vel dic de mente. h. quod cuz solutum potest condici non para tur liberatio vi solutionis. sed vi delicti. argũ. l. qui hominem. §. fina. ĵ. de solu. fm. h. extra not. oppositum de puncto. simile. h̃. titu. j. non solum. ¶ Item no. quem recurrendum ad conside rationem puncti vbi ius est in puncto ⁊ in momento tempo⁊is vt in. l. arethusa. h̃. de statu ho. ⁊ institu. de his qui sunt sui vel alieni iur. in princip. ad trebellia. ex facto. §. fina. pe. ⁊ l. si hi. de dona. causa mortis. facit ad id quod not. Innocen. extra de ap pella. propterea.

¶ Additio Bal.

Aliud. Vel alios. ¶ Nota alium pro alio fide iussorem dari.

¶ Additio lecture vacantis in. l. fiquis Bal.

Si quis. Qui ex alieno facto conuenitur de se tantum tenetur. sed vt faciat, ⁊ curet de alio non tenetur hoc dicit.

Sed et paratus. ¶ Titulus violentus non excusat a percipiẽ dis. hoc dicit. ⁊ ad hoc allegatur. vide. l. iij. C. qõ me. causa. ¶ In glo. ⁊ si emisti vbi regulariter regula ꝺz locum in titulo appꝛobato, exceptiones habent locum in titulo repꝛobato. Bal.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Queri potest. Cum inferens.sivim re patitur non agit q me.causa.h.d. ¶ In ter. ibi opem ferre.no.q pretor non debet ferre opem improbo possessori. ¶ In gl. Guar.intelligit ibi alij dicūt q opinio istorum sumit ortum ex.l.siquis a se fundum.C.ad.l.iuliam devi. ¶ In eadem glo.ibi damnum exigit est etiam subtilior ratio: qz metum passus agit vt debitor in pristinum ius se reponat. Sed ex quo ipe metū intulerat nullū habebat ius pristinū in quo posset fieri restō.z hoc est qō dicit litera nihil est q restituaf. ¶ In eadē gl.ibi.§.cum igitur adde quod no.co.ti.qui possessionē. ¶ In ea.gl.ibi.vtrunq; habeat.no.q ex eodem delicto pōt dari z retineri exceptio.Bal.

Julianus. Solues per metū vel debitū nō hz actionem q metus cā:sed per edictū diui marci creditor cadit a iure suo.h.d.cum.l.sc.Jste.§.loquif de remedio ex edicto prētoris.l.extat.loquitur de remedio ostitutionis imperatoris. ¶ In gl.hic opp.de puncto ibi amittere.no. hāc gl. in.l.arboribus.§.idem tractat de vsufru.que dixit lupus erit filiam ꝛc.z dicit amittere est in fieri nō in facto esse. z Cy.hic no. q pena constōnis nō dicif esse ꝑcta nisi per factū ꝓsummatum.z ita dicit Jo.an.in.c.pape.de elec.li.vi.in nouella. ¶ In ea. gl. ibi.immo per solutionem.dic q per solutionem amittat ius petendi per delictum ius retinendi fm Odof.simile extra de iure iur.c.debitor. ¶ In ea.glo.ibi.p̄ iure creditor.q̄q̄ per delictuz nō consueuerit tolli obligatio naturalis vt.j.de pdi.inde.l.si pene cā.in prin.vbi est gl.no. ¶ In ea.gl.ibi.cōtra sublata ibi circunspecta:z no.singulariter ex hac gl.q pene dicuntur habere suum effectum in vltimo puncto actus propter quem ipsa pena imponitur.

¶ Additio Bal.

Sed z partus. Accessoria rei in actione qō metus cā veniunt.ergo pz euz iure actionis veniant q principalī veniunt. Adō quod no.Jnno.de resti.spo.grauis. ¶ In glo.que incipit hoc intelligit habeat no.per edictum diui marci pdi ius agendi: sed non ius excipiendi.z est casus.j.e.sicut exc.in prin. ¶ In gl. hic op. no.q ista qō de pacto pceditvbicunq; vis est in momento tpis de hoc habes.j.de sta.ho.are.z instī.de his qui sunt sui iuris in prin.z no.j.de vsufru.l.arboribus.§.idem tractat. ¶ In glo.fi. idem dicas.z.l.ex facto.§.pe.cum si.ad treb.z vide Ja.de do.cā mor.l.si mi.

1 ☞ Creditor debet incutere vim debitori nō soluenti.
2 Violentia z species sunt diuerse.
3 Creditor non occupans per vim sed per furtum an cadat a iure suo.

Etat enim. Creditor sibi ius dicens pdit ius suum.h.d. ¶ No.q creditor non pz vim incutere debitori non soluenti:sed pz coram iudice experiri.als pdit ius suum.s.delicto cōsummato.vt no.C.l. pri.§.fi. ¶ In glos.sed nunq̄d ibi.sed Jo.C z bene fm omnes modernos. ¶ In ea.glo.ibi.pena.no.C illos quivtunq̄ illicitis repzesaliis vt debeant cadere a iure suo [a] totali.vel dic q autoritas magistratus decedentis repzesalias excusat a pena:qz in illo territorio habet ius terrendi.secus si esset iudex adeo incompetens vt non haberet ius terrendi.ar.eorum que no.hic Guil. ¶ In ea.gl.ibi.neutrum verum sit ꝑ tum ad formaz pmissionis sed vtrunq; est verum ꝑ tum ad necessitatem p̄stationis.facit.j. qui z a qui.l.si pacto.z.l.si vnus.§.generaliter.C.de pac. z.j.de leg.ij.l.meuius.§.duorum. ¶ In ea.glo.ibi.modo dixi.z hoc verum qñ soluit ex templatione obligationis:secus si ex alia cā fm Jac.de ra.Pe.z Guil. ¶ In ea.glo.ibi.§.debitorem.dicit ibi ¶ In ea.gl.ibi.pactum.istud pactū advīm iferendā non videf valere:sed solum vbi vis non inferf.vt.j.de re.iur.non est singularis.facit quod no.Dy.de acqui.pos.l.iuste. ¶ In ea.glo.ibi. scevola.z facit qō no.j.qui.ex cau.ma.l.miles. ¶ In glo.immo ibi.vt ibi.Tu dic q perdit actionē p illa re non p ea in qua non est cōmissa violentia fm Pe.vel ibi nō loquitur in vi expulsiua sed ablatiua:hz solutio nō pcedit:qz generalitas legis nostre vī adaptari ad quālibet spēm violentie fm Pe. ¶ In ea.glo.ibi. vtriusq; vti possidetis z vtrobi. ¶ In eadem.glos.ibi.feudatarius erat. † Cōclude q diuerse sunt spēs violentiaz.quedaz est violentia expulsiua que principalī cōpetit p re mobili. sup hoc vide Juno.de rest.spo.c.cum ad sedez.quedam turbatiua.z ista in re immobili purgaf per interdictum vti possi.sed in re mobili principaliter per vtrobi.vide Jnnocē. de prescrip.c.veniens. ¶ Et no.hic q qñ duo asserunt se possidere.z inuicem se turbāt reddif pbatio possessionis dubia nisi vnus pbat de antiquiore nam etiam de interdicto vti possidetis possessio iustificata ceteris paribus prevalet mere possessioni vt ibi patet. Doct.dicunt C.vti possidetis.l.j. Tertia appellaf inquietatiua que pertinet ad interdictum q vi aut clam qui talem violentiam cōmittit nō finit aduersarium habere possessionem pacificam:tū per istā violentiam non interrumpif p̄scriptio.vt.l.pe.de vsuc.p emptore. Quarta dicitur ablatiua que non hz locum nisi in re mobili.z purgatur per act.vi bo.ra. Quinta dicif compulsiua que purgatur.s.ciuiliter per actionem q metus cā sub istis speciēb? cōprehendunf quasi oēs violentie.z Rof.de singulis facit tractatum suum. ¶ Querit gl.vtrum ex hac.l.oriatur condictio ex.l. glo.dicit q non.z bene:qz.l.nostra non est pdita ad obligandū sed ad liberandum.facit qō no.C.l.prima.§.fina. Item nō est pdita verbis affirmatiuis sed priuatiuis. ¶ Extra queritur vtrū qō hic dicitur q priuaf creditor iure suo.vtrum per sniam an ipso iure.ipe dicit q per sententiā.z male:qz per hanc.l.est pdita exceptio non petitio.z per naturam exceptionis non potest prouocari ad sententiam.z sic non ob.quod no.C.de iurisd.om.iu.l. in criminali.pro hoc facit qz.l.pcedens in fi.loquif per verbum preteriti tpis dum dicit amisisse.facit qō no.j.de capi.dimi.l.amissione.z.C.de excep.licet. ¶ † Extra quero.pone q creditor nō occupat per vim:sed per furtum.vtrum capit a iure suo.dicit Jno.q non de resti.spo olim. ¶ Secūdo quero vtrum autoritas iudicis incōpetentis excuset a pena huius.l.dicit hic p Guil. ¶ Item quero vtrum a sententia lata vigore istius possit appellari.z dic q sic:qz non continet causam nude possessionis vt no. Guil.C.si de mo.pos. ¶ Ultimo adde iurta hanc.l. quod not. Jnn.de concess.preben.c.cum nostris.z de arbi.ex parte.z quod no.in.c.j.de sequestra.pos.in cle.in glo. ¶ Simile pone accuso quendam rusticum q extraxit me de arando C voluntatem meā. vtrum pceda iste libellus per hanc glo.videf q nō:qz istud nō ptinet advīm expulsiuam:sed ad turbatiuaz inquietatiuā. facit C.finium regun.l.siquis super.ista questio determinaf in.l.vim facit.devi z vi ar.

1 ☞ Sapiens aliquem vigore represaliarum statim pretori p̄ sentandus venit.
2 Lex noua z pbitoria nō inducit ꝺitionem ex lege.

Etat enim. An permissio iudicis excusat aut est incompetens z pcessit seruato ordine iuris.z excusat.aut non seruato ordine iuris. et non excusat a pena huius edicti:sed ab actione q me. causa fic.

1 vt.j.e.l.fina.§.fi. † No.q qñ q̄s capit aliquem vigore repre
b saliarum statim dz ipm pretori presentare:bq; talis captura habetvim citationis:sed si capit res:qz in rebus non cadit citatio nō hz necesse eas res repūtare:hz eas capere pūtibus testib? fide dignis.pro hoc.j.locati.l.cuz dñi.in fi.gl.sed nunquid si accipio per solutionem coactam perdo ius meum si per solutionem nō per occupationem.z facit.j.qui z a qui.l.si optio.z.l.meuius.§. duobus.de leg.ij. ¶ In glo.magna.ibi.emphiteoticarius erat z non possidebat.nam possidenti licet vim facere.vt.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.j.de acqui.pos. ¶ In eadem glo. ibi non daf actio qz edictum loquitur priuatiue non affirmative
2 fm Guil.z Bar. † No.q lex noua prohibitoria non induxit condictionem ex lege. ¶ In eadem glossa.ibi noluit.scilicet vim passus. ¶ In eadem glo.ibi.decretum.scilicet diui marci. ¶ In eadem glo.ibi.siue voluit vllo modo:qz creditor accedit sua autoritate.

¶ Additio Bal.

1 ☞ Lex extat an habeat locum in obligatione ꝑ titatis.
2 Lex ista an habeat locum in obligatione hominis in genere.
3 Autoritas iudicis incompetentis an possit excusare.
4 Lex ista an habeat locum in re aliena.

Etat. Vide Jnnoc.extra de resti.cum in offi. in magna glo.z vide Jnno.ven.ad finem. vide no.ver. Jnno.extra.de re.spo.olim.in glo.cum ei versi.quidam tunc dicunt. Item vide Jnnocē.de immu.eccle.qz plericq;:vide no.q.for.in.c.de seq.pres.in cle. ¶ In glo.similem vide quod no.C.de excep.l3 vide Jnn.in.c.ad nram el.j.de iureiur.z vide Jnn. omnino eodem titu.sicut. Item vide omnino quod no.Jnnocē.de concess.preben.cum nostris.in magna gl.z est no.dignū dum hoc verbum sonat q sit canō late sententie.de isto canone late sententie.no.glo.j.de ea. di. amis.§.j. vide omnino Jnnocen.extra de arbi.ex parte.Putas.no. erronea opinio non excusat. Et exposcit:sed per vim compulsiuam vel ablatiuam fm quid si non vi:sed clam vt furto supradixi fm Jnnocen.debitoris.quid si alterius.nam z rem alterius potest quis debere videtur quod nō habeat locum constitutio cum sit penalis.ergo verba stricte sunt intelligenda per h̄.j.de reli.l.ij. §.in locū.dic C fm Pet.facit qō no.in spec.de proba.§.videndum.ver.sed pone statutis.z.j.de iniur.l.lex cornelia.§.dñium non ob.§.in locum.qz ibi agitur de iure reali. hic de crimine in quo dñium non est de substantia criminis nec de rōne finali legis puniētis

a ¶ Iure suo. vide paul. de cast. in consi. xxxj.

b ¶ Represalia. adō Jo. de lig. in tracta. represa. ī pte prin.q.ij. vbi idē qō bal.h. z adde bal.in auf.z oīno in ij.col.in fi. v. no.n.z bar.in l. gfiali. in.ij. no. C. de decu.li.x.

Universidad de Deusto

gis punientis violentiō. Adde qō no.ō.de pac.l.sivnus.§.ſz singulariter. Judice. vide in ſpe.de primo decreto.§. Jam de effectu.ō. Sed dic si iuder. Quid si auctoritate iudicis incōpetentis rīdeo aut nō poterat terrere: vt qz nō in suo territorio.z tūc nō excusat.vt.l.pe.ne de statu defun. Aut habebat ius tradēdi puta in suo territorio dato q potuisset declinari.z tunc qz hz iurisditionem suam fundatam: ſz possit elidi excusat a pena. tñ non queritur ius.vt.j.co.l.fi.in fine.fm Guil.facit qō no. Inn o. de restī.spo.in literis. ¶ Jn glo.C.de reiven.z colla. ix. Adde qō no.hic in fi.glo.magne que satis ob. Temere.no.per hanc.l.temeritatē cohercerī. Non habebit ipo iurevt no.j.l.prima in fi. hac.l.in prin.sed pe.dicit q per sniam alle.C.de hereticis quicū qz.z.C.de iur.om.iudi.in criminali. Sed nunqd tollit p hoc naturalis obligatio.dicit gl.q nō.j.de ꝺdi.indebi.fi pene.facit.ō. qō quisqz iur.l.iij.§.fi.no.in.j.l.ertat q creditor amittit ius fi inde inferendo debitori facit sibi solui. ¶ Opp.obligatio extrīseca vtīq solutio.ergo nō delicto. So.verū est de substantia obligationis: sed diuus marcus sensit de iure retentionis qō ius retinendi perdit creditor: vt no.j.l.pri.§.iul. Sed ꝫ hoc videtur illud ꝺz pdere creditor qō habebat tpe delicti: ſz tpe metus illati non habebat ius retinendi: qz non erat sibi solutum. ergo ius retinendi emersit post delictum consummatuz. ergo nō pdit per delictū vt.j.mandati.l.si tibi mandaucro.§.is cuius bona. So. dico q habere ius pōt ꝺsiderari duobus modis vno modo actu z habitu. ¶ Alio modo habitu tñ. vñ dico q habebat habituz etiam ante solutionem: qō sic probatur: qz est ex cā pura de pte rito. ergo cōpetit habitu. ¶ Tertio op. vim passo debitori non competit actio qō metus cā. vt.j.l.pri.§.iul. ergo non excedit creditor a iure suo: qz si esset indebite so. z haberet actio qō me. cā locum. vt.j.eo.l.fi.§.fi. Solu. dicit glo.in.§.iul. q hec oppositio stat in puncto. nam ista pena interponit post delictum consummatum. z sic post solutionem factā. ergo ptendit solutio priuationem iuris. vnde apparet q debitum fuit solutum. Sed ꝫ hoc si debitum fuit solutum nō repetitur: vt indebitum: qz desijt esse debitum. z desijt pos. rei tueri vt debitum vñ ex cā subsequēter tz immediate repetit. ar.j.e. sicut extra.§. sed siquis per vim z.l.quod dirimus.§. sivero noraliz.j.de ꝺdi.fine causa.l.si fullo Simile extra de iureiu. debitores. sed ꝫ hoc. z videtur q per metum inferendum non priuet iure suo vt.j.eo.si tibi exc.j.rū. So. ibi de iure excipiendi. hic de iure agendi. Jta dixit glo.j.l. pri. §.j.qō no.ar.huius. dico q cuz naturalis obligatio magis possit in iure excipiendi q̄ in iure agendi q sicut non pditur ius excipiendi sic non perdat naturalis obligatio. vt no.j.de ꝺdi. indebi.si pene. z arg.j. q' quisqz iur.l.iij.§.fi. ¶ Sexto op. certum est q metum inferens in ipo metu delinquit. ergo tunc in ipo instanti z iuncto metu pena priuationis emersit cum etiam solus affectus puniri debeat. arg.j.depo.l.j.§.ga.qui locauit So. ibi spāle: qz propositum hz in se turpitudinem ꝺsummatam qualis a iure requiritur. hic vero factum notat. z est rō. vt.j.de infami. l.qui operas vnde ista faciunt ad qōnem. dicit iuder excōico te si elegeris: eligis an intelligatur electio facta ab excōicato. z videt q nō: qz non est excommunicatus nisi facta electione. facit ō. ō statu hominū. arethusa. z.j.de ma.te.l.stichus. ꝫ determinat Inn. qz ista phibitio est facta principal'r ꝓpter ipm actum electiōis inualidū. deinde de retentatione vt sensum. Jta no. Inn. ō ap. pterea. per hoc de fideicō. li.l. q̄dam in testō. ¶ Septimo op. z vt q vim inferens non pdat ius suū. vt.j.de fur. quivas. so. ibi non fuit ius: sed dolus z deceptio. Vel dic q vez est q q̄s p dit ius qō hz p illa re. vnde ibi bene perdit cum dicit furtiuam: sed non pdit ius qō hz pro re alia. vnde ibi nō perdit actionem furti: qz in pena debita nullam vim intulit fm Pe. ¶ Octauo op. ad idem q ille qui infert vim pdicto modo non pdit suū ius vt.l.ait pto:.§.si debitorem. So. ibi licite ꝓpter fugam fm glo. j.de pigno. debitor. hoc est no. qz ꝺstat qō debitorem fugientez qs pōt capere z ad iudicem ducere: sed hic habes qō etiam sua autoritate exigere pōt siue fugiat cum re creditoris siue non. dū modo fuga fit p iudicialis creditori. no. ¶ Nono opp. ad idem de.l.iij.C.de pign. sed illa licite. ex pacto. vnde ibi non versatur pp'ria autoritas: ſz lex ꝫctus. hic est no. q in cōuentione liceat per metum auferre. ¶ Jtem op. ad idem. j.de le.ij.titia cū testō. §.j. So. ibi licite: qz testationis autoritatis. ¶ Jtem op. circa q circa co. si seruus tuus z.j.vt in pos. leg. ¶ Js cui. §. missus. z j.eo.l.fina. in fine. So. in istis interuenit ptoris autoritas. z ꝺic vt no.j.de regu.iur. non est singulis. de acqui. pos. iuste. z.l. permiscen. §. species. ¶ Jtem oppo.j.devi z vi arma. colonus. z.l. cum fundum. sed ibi in ipo possessore cui licet suam possessionē defendere. ¶ Jtem oppo. de leg.ij.C.de iure emphi. Solu. ibi speciale. ¶ Quero contra priuationem hic metum inferens:
1 dicvt in glossa. ¶ † Jtē vtrum hec lex habeat locum in obligatione quantitatis, z videtur quod non: quia ius non potest in-
2 ferri in gsie dic vt in glo. ¶ † Jtem quere nunqd habeat locum in obligatione hominis in genere. dic vt in glos. ¶ Jtem quere nunquid hec pena habeat locū in ecclesia z prodigo. z dicvt
3 no. in.l.siquis in tantam z.l.meminerint. ¶ † Jtē quere nunqd autoritas incompetentis iudicis excusat. dic vt hic per Guil. Adde quod no. in specu. de pigno. ver. quid si iuder. z.j.eo. l.fi. §.fina. z dicta.l.meminerint. z.l.j.si per vim vel alio modo.
¶ Jtem quere quid si nonvi: sed an furto: an habeat locum hec
4 lex. dic q non. vt no. Jnnoc. de restī. spo. olim. ¶ † Jtem quere an hec lex habeat locum in re aliena. z dic vt super tex. ¶ Jtem quere an hec lex sit late sententie. z dic vt dixi hic in fi. sup text. ¶ Jtem quere quo iure repetitur hoc solu. z quare non habet locum conditio ex.l. z dic vt dixi super glo. magna. Nunquid a sententia lata ex hac constitu. posset appellari. Dic q sic: qz nō est mere causa possessionis. immo est mixta de proprietate. z dic per Guil. C. de sen. pre. qui etiam dicit q in omni possessorio beneficij appellatur: quia possessio debet habere causam z esse cū titulo fm eum. quod not. Adde quod no. de restī. spo. cum ad sedem. ¶ Jn glo. que incipit. sed nunquid ibi verum sit. Adde q no. ff. de pactis. l. sivnus. §. sed si generaliter. forma obligatiōis inspecta: sed inspecta solutione sic. ¶ Jn glo. que incipit in casibus tamen ibi secus quando pactum. ergo licet non solum capere: z ad iudicem ducere: sed etiam sibi solui facere. no. z non solum iure suo: sed sibi debito. ¶ Jn glo. que incipit rimmo videtur. inverbo. vel dic vt ibi dic q ibi ab actione quam habet pro illa re. scilicet a conditione furtiua: sed ab actione furti non cadit: qz illam habet non pro illa re: sed pro pena fm Pet. ¶ Jn ea. ibi. quero formam libelli in omnibus his remedijs. vide in specu. de restī. spo. Nunquid licet clandestinum possessorem propria autoritate expellere sicut volentis. glo. presupponit q sic. j. vti pos. l.j.§. interdictum autem. ¶ Jn ea. glo. ibi. etiam si mobiles sicut hoc. vide quod no. Jnno. de restī. spo. cum ad sedem.
¶ Jn eadem gl. ibi. vnde vi. quod est personale: quia ex delicto a ¶ Autores. adde. ō. mar. soci. i ꝺs. xxxj. incip. pseqē do ordine ō. circa tertiam q. circa me. in ij. parte.
z penale. de vi z vi arma. cum ac. pena suos. vñ tenet autores vt l. sancimus. est tamen alia prouisio que non est penalis. sed persecutoria z in rem scripta emanat ex eadē equitate ex qua actio quod metus causa. vt extra de restitu. spolia. sepe contingit.
¶ Jn eadem glo. ibi. est quoq; super hoc. vide quedā noua que ponit Inno. extra de rescrip. c. veniens. ibi omnino videas.
¶ Jn eadem glo. ad estimationem: sed hoc est in condemnatione. ergo fm hoc contra contumacem nihil reditis fiet missio: qō no. hoc no. j. de noui ope. nun. si prius. ¶ Jn eadem glo. ibi dubium. ¶ No. ergo cum in prescriptione liquide quis habeat probare se possedisse si ex diuerso. probatur de turbatione facti. vt ista gl. tunc debet intelligi prescriptio prolata cum possessio sit dubia. z hic in re que nō potest a pluribus possideri. secus si possit. vt no. Inno. de prescrip. auditis. in fine. sufficit reo facere rē dubiam. C. de peti. heredi. si post mortem. Non ob. de vsuca. pro empt. alienam. quia ibi contendebat alius se possidere: licet verbo inquietaret. z facit de re iudica. a diuo. §. sic. tene in eadem glos. ibi. non datur actio. immo videtur dari conditio ex. l. vt. j. de condi. ex leg. l.j. sed ibi lex exprimit quod agatur hic non secundum Guil. vel ibi lex loquitur affirmatiue. hic priuatiue secundum doc. meum.

Scum exceptione. ¶ Vbi metuz passo effectualiter nihil abest non competit actio q metus cā. ꝫ. ō.
¶ No. q paria sunt aliquem per exceptionem non contineri vel ipso iure: quod est verum quando exceptio est perpetua z fauorabilis: secus si temporalis vel odiosa: quia tunc comparatio non est bona facit. j. de li. causa. vel obligatus. §. j. glo. ō. de pac. l. sivnus. §. pactus. ¶ Jn glo. j. opponendo. Nota differentiam inter eum qui ipso iure non tenetur. z cum qui habet exceptionem. nam primus non habet necesse opponere, secundus sic. nam, illa differentia habet locum ex mora non opponentis. nō ex natura iuris intentati. z sic non ob.

Scum exceptione. ¶ Debitor tutus, exceptiōe compellens creditorem ad liberandum ipsum ipso iure actione q metus causa non tenetur. hoc dicit.
¶ No. q non plus est in exceptione ipo iure quā in liberatiōe ope exceptionis.

1 ¶ † Actio quod metus causa ex addita cōtumacia proponit ad quadruplum.

2 In actionibus arbitrarijs cum reo clementer z misericorditer est agendum.

1 **Siquis non.** ¶ † No. q actio q metus cā ex addita ꝓtumacia ꝓponit ad quadruplū. nō a prin, qō dicvt, ō, c, l, metū. §, licet tñ. ¶ Scō no. q nō solū

Universidad de Deusto
Biblioteca

quadruplaꝝ res.ſz etiam acceſſiones rei.vt.j.e.l.§.quadruplaꝝ ꝓcor.ſunt.ff.e.l.ſed ꝛ ꝓtus.ꝛ eſt ar.ꝙ ſi de nocte dꝫ pena duplicari ꝙ nō ſolū duplicet ſimplū:ſed etiā pena que pena imponit rōne alicuius qualitatis:ſz doc.ꝛtenent ℞ium in cauſis criminalibus:qꝛ dicūt ꝙ quicūd additur ſimplo nō venit duplicāda.verbi gratia.de vulnere eſt pena centū ſi committaꝝ in ſtrata duplicaꝝ pena ſi de nocte etiam duplicaꝝ. Modo pone ꝙ iſte ambe qualitates ꝛcurrunt:qꝛ in ſtrata.ꝛ de nocte condemnabit iſte in trecentum:qꝛ rōne cuiuslibet qualitatis duplicaꝝ centū.non autē ꝛdemnabitur in.cccc.qꝛ iſta verba debent ad ipm ſimplū referri nō ob.iſte.§.immo facit p:qꝛ totū hoc habebaꝝ p ſimplo.ꝛ ideo totū quadruplaꝝ:ſed in rōne ꝓpoſita nō eſt ita:qꝛ illud qđ additur per noīa multiplicatiua nō pōt habere locū ſimpli.ꝛ hec eſt ipa veritas. Sed pone ꝙ ſtatutū dicit ꝙ magnas ꝛdemneꝝ in quadruplū ꝙ popularis. Modo magnas vulnerauit aliquē de nocte.vbi popłaris ꝓpter qualitatē noctis ꝛdemnareꝝ in duplū vtrum magnas ꝛdemnabitur in quadruplo illius dupli: an in quadruplo ſimpli.tyk ꝙ in quadruplo ſimpli p eis que dicta ſunt. In ℞ium videꝝ ꝙ p ſingulo dꝫ accipi totū in id in quo cōdemnareꝝ popularis:qꝛ habeꝝ reſpectus ad ſniam.ꝛ ſi rō multiplicatiua reſpectu ꝓſone non reſpectu ſimplicis facti qđ vī veritus.vnde dictus magnas veniret in caſu ꝓmiſſo ꝛdemnandus in octingentis.alꝫ nonverificareꝝ ꝝba ſtatuti:qꝛ nō ꝛdemnareꝝ in quadruplū eius in quo popularis veniret ꝛdemnandus.ꝛ ita ꝛſuluit Ja.de bel.ꝛ eſt cōis ꝓactica.ex termino ergo ad quē fit
2 relatio habemus iſtā multiplicationē aſſumere. † Itē no. qđ in actionibus arbitrarijs clementer ꝛ miſericor:diter agiꝝ cū reo qꝛ datur arbitrium reſarciendi ſimplum ſine aliqua pena:ſz vſq; ad qđ ꝓs hoc ſit dicam in.§.hec aūt actio.

Poſt annū. Vbi alia actio nō cōpetit poſt annum rōne metus pōt intētari actio ꝙ metus ca ad ſimplū.ſecus ſi alia ꝛpetere cepit.ff.d. In tex.ibi exoleuit.i.finita fit. In tex.ibi.petitionē ꝫ metuꝫ inferentē. In tex.ibi.largiret.i.ſuperſſet. In tex.ibi.daꝝ infra annū. Nota ꝙ metus �something in ſe iniuriā:ꝛ oriꝝ actio iniuriaꝝ. Sc̄ō not. ꝙ actio iniuriaꝝ finiꝝ annovtili.ꝛin hoc qđ dicit finiri.facit.j.ō iniur.l.ſed ſi vnus.§.ſi añ iudi. Item no.ꝙ poſt annū actio ꝙ metus cā cum alia nō ꝛcurrit. Item no.ꝙ heres metum paſſi infra annum �something actionem ꝙ metus cā poſt annū �something ſolūmodo petitione hꝛditatis. Querovtrum ſicut metus �something in ſe iniuriam ita furtum.ꝛ dic breuiter ꝙ nō.nā violentia ꝛ in ſe iniuriā ſed furtum ꝛ in ſe ſimplex damnum.gl.eſt notabilis.j.de furtis l.itaq; ꝓ fullo.

In hac actione In actione ꝙ metus cā nō eſt neceſſe ꝙ fiat deſignatio ꝓſone metū inferentis ꝑſertim.vbi ꝓſona eſt incerta.ff.d.iſte.§.valde no. No.ꝙ in actione ꝙ metus cā nec dicere nec allegare nec ꝓbare quis teneꝝ factū certe ꝓſone:qꝛ plerūq; metus ꝛ in ſe ignorantiam.vñ ſi quidam de ſocietate quem non cognoſco coegit me per metum dare ſibi equum meum poſtea reperio hīc equuꝫ apud quendā ſtipendiariū ſufficit mihi in repetitione equi ꝙ p ꝛ metū mihi illatū:ſz necego nec teſtes cognoſcāt metū inferē rem.rō qꝛ iſta actio non refert a quo fiat.ꝛ iō ſpecificatio ꝓſone non eſt de ſubſtātia dūmodo ipm factum ꝓbeꝝ. Sc̄ō not. ꝙ ad id qđ non eſt de natura actionis non dꝫ actoꝛ aſtringi ad allegandū ſ vel ꝓbandū:qđ tene menti. Item no.ꝙ in actione ꝙ metus cā tertius ꝛuentus ex damnum pati potius ex ſua contumacia ꝙ ex ꝓambulo delicto tertij. In gl.ibi. nō ibi poſſum.ſ.nō ego agens. In ea.glo.ibi.de nocte vel in multitudine hoium no.ad excuſationē ſindicoꝝ:qꝛ qñ maleficium fit de nocte ꝓbabiliter pōt ignoꝛari ꝙs fecit ſiꝛ qñ in rixa multoꝝ ꝛ ideo non cogiꝝ denūciari id qđ pōt ꝓbabiliter ꝛ verisiꝛ ignorare.facit.ff.de cal.annus:ꝛ qđ ibi dixi. Refert ꝙ per iſtā glo ſ. old.defendit quendā clericū cui opponebaꝝ homicidiū.ꝛ teſtes dicebant ſe vidiſſe a longe. Nam. old.inſpexit an in illa nocte fuiſſet lumē lune vel non:ꝛ qꝛ non fuit lumen lune apparuit ꝙ teſtes nō potuerunt noſcere facientem[a].ad qđ facit hic gl. In ducit etiam iſta glo.ad qōnem reperiꝝ ꝙ titius occidit quendā peregrinū ignotum.cuius nomē ignoꝛaꝝ.vtrū ſine exꝓeſſione noīs paſſi ꝓcedat accuſatio ꝫ facientem.ꝛ vī glo.hic ꝙ ſic:ꝛ glo. dictum Archi.ij.q.viij.libelloꝝ.in fi.ꝛ ſi dicis poterat impune occidi.Rñdeo ꝙ hic non ꝓeſumiꝝ ꝙ ꝙs poſſit impune offendi niſi ꝓbetur nec ꝑſumitur ꝙ ꝙs poſſet impune alium offendere vt l.diuus.de officio ꝓeſidis. Iſta.q.fuit Florentie:qꝛ poteſtas cepit quendā cuius nomē ignoꝛabaꝝ.ꝛ occidit eum in tormentis ꝛ accuſabaꝝ poteſtas de homicidio hoīs ignoti[b].certe ꝓcedebat libellus ſine ſpecificatione noīs ex quo de coꝛpe ꝛſtabat.vt patet ex predictis.ꝛ adde Cyn. in auꝝ.hodie.C.de repu.ꝛ Jac. in l.j.§.itez illud ad fille.ꝛ quod no.in ſpecu.de reſti.ſpo.§.vtrū ver.vltimo no.

a Facientez vide feli.adꝫ in.c.ſicut iij. col.ō re iudi.

b Ignoti. p qua materia. vide plene q̄ habenꝝ p fel. in .c. auditis circa fi. xvij. col. de ꝑſcri. ꝛ qđ ibi dixi in apoſtil.

In hac actione Illud quod non eſt de natura actionis non eſt de ſubſtantia ꝓbationis.ꝛ ſufficit mihi ꝓbare metū vel vim mihi illataꝫ:ſz nō ꝓbem a quo:quod bene no. Item no.ꝙ ad id qđ quis ignoꝛat non aſtringitur. In glo.j.non nocet ibi vel in multitudine.ideꝫ Azo in ſumma huius ti. Et adde qđ no.in.c.libelloꝝ.ij.q.viij.ꝛ ibi erat incertitudo ex ꝓſona patientis.ꝛ vide.l.j.§.itē illud.ad ſille.ꝛ vꝫ hec gl.ad tria.ſ.ad excuſandū ſindicos:ꝛ ad denunciationē maleficioꝝ commiſſoꝝ de nocte. Itē ad excuſandū accuſatoꝛes. Item ad repellendum teſtes nitentes ꝓbare facta de nocte vel in turba.

Hec autem actio Actio ꝙ metus cauſa eſt arbitraria ꝛ rōne ꝛtumacie ſpoteſt agi in quadruplum.ff.d.iſte.§.no.ꝙ actio ꝙ metus cā eſt arbitraria. Sc̄ō no.ꝙ ſi non fit reſtō vſq; ad ſniam ſupple ꝛ tē pus qđ datur iudicatis.ſm Modo.ꝛ bar.ꝛ tunc ꝓcedit ad quadruplum.ꝛ iſte eſt verus intellectus iſtius litere ꝓbatur.j.c.l.§. ꝙ ſi homo. In gl.j.dandam.ꝛ tunc dictio vſq; ponitur excluſiue. In ea.glo.ibi.ꝓprie.ꝛ tunc dictio vſq; ponitur incluſiue.ꝛ conſtruitur cum prima ſnia non cum ſcda. In ea.glo. iā facte.tu die ſm Modo dor.qꝛ ſenſus litere eſt iſte qđ vſq; ad primaꝫ ſniam ſupple ꝛ poſt ipſam vſq; ad tps quod datur iudicatis liberetur reſtituendo rem. poſtea autem non liberaꝝ a pena nec poteſt purgare moꝛam ſm Modo dor.nec ob.j.de peti.heredi.l.itez veniunt.§.recte.vbi dicitur ꝙ vſq; ad lit.conteſta.ſuper actione iudicati poteſt quis vti beneficio:qꝛ in alio caſu loquitur nō in eo qui ex ꝓprio facto conuenitur quod dic vt ibi. In ea.glo. ibi.diffinit.ꝛ qꝛ ad eum peruenitur per lit.ꝛte.ꝛ oꝛdine iudiciario. In ea.glo.ibi.miles.§.j.vel dic melius ꝙ due ſnie nō poſſunt ferri ſuper eadem re.verum eſt per ſe:ſed ꝓpter alium bene poſſunt vt hic ꝓpter penam tripli. Cy.etiam facit.j.c.l.§.ſiquis pervim. In eadeꝫ glo.ibi.a prima ſi tamen qꝛ diffinitiua:qꝛ non inuenitur ꝓhibitum.facit quod no.j.de reiven.l.qui reſtituere. In ea.glo.ibi.§.iuſſus.ꝛ ſic non ob.ff.ti.j.§. diuus ꝛc. In ea.glo.ibi.ab executione.tu dic ꝙ ꝙtumcunq; poſtea feratur ſcda ſententia poteſt appellari ab ea. dūtamen appelleꝝ ſuper facto.vt qꝛ dicat ſe cōdemnatum non rite vel nullo modo vel obtuliſſe vel reſtituiſſe.non ob.qꝛ ab executione non appellatur:qđ verum eſt ab executione mere:ſed iſta nō eſt mera. Itē verum eſt ꝓpter iniquitatem ſententie.ſed bene appellatur ꝓpter iniquitatem ipſius executionis.vt.d.l.ab executione. cum ergo iſta ſecunda ſententia dicatur iniqua ꝓpter ipſam iniquā executionem:quod ideo appellatur Cy.in addi. Preterea tūc non appellatur ab executione quando eſt pura ꝛ liquida.ſed de ſiderat cuentum moꝛ vel conditionis.vt hic.ꝛ ſic non ob.extra de appella.c.nouit.habemus ſimile in taratione expenſaꝝ que eſt quedam executio quo ad ipm tarantem.ergo poteſt appellari ab iniqua taratione.vt no. Inno.extra ꝙ me.cauſa.ff.e. facit quod no.idem Inn.extra de re iudi.ꝙ ad conſultationē. In glo.queritur de ap.ſepe. In gloſ.hic locum.ꝛ vide qđ habes C.qñ.ꝙuo.non eſt neceſſ.l.fi.ꝛ in ſpe.de expen.§.ſi ante.verſi.nō eſt aduertendum. Adde ex rōne huius glo.dicunt doc.qđ a ſententia lata ſuper actione iudicati nō appellaꝝ:qꝛ venit executiue niſi eſſet aliqua exceptio de permiſ.poſt ſententiam. Maꝫ tūc appellaꝝ ꝓpter nouum grauamen. Item hec eſt executio in alio ꝛ ex eo augetur effectus.vnde potius dꝫ dici acceſſio ꝙ executio. Nam vbicunq; iudex grauaꝝ.ibi dicitur excedere modum: ꝛ quando executoꝛ qui habet iuriſditionem annexā excedit modum verbo vel facto poteſt appellari. Et tot modis dicitur modus excedi quot modis dicitur plus.vt no. Bar.de re iudi.qđ ad conſultationem.ꝛ Inno.de offi.dele.ſuper queſtionū. In glo.modum. Ja.de verbo.ſigni.in.l.ſi qua pena facit.C.de app. ſi quis ꝓuocatus ꝛ.C.ſi aduerſus rem in.l.ij. In eadem gl. neceſſario ſequitur hoc non eſſe verum:qꝛ poſſet eſſe mora purgare vel actio remiſſa.ꝛ facit.j.de re milita.l.ij.§.ſi ad diem. Iſta glo.eſt validum argumen.quod per lapſum termini dicitur pena liquida.ex ꝓcedatur tanq; ex liquido.facit quod no. Inno. de accu.ſuper his.tamen per.d.§.ſi diem.ꝓbatur contrarium ꝛ ideo non ꝓceditur in pena executiua:ſed per libellum.ꝛ ita ſeruat practica.ꝛ facit.j.de verb.ob.l.hoc iure. Item nota ex iſta glo.ꝙ quando due ſententie ſic ſe habent ꝙ ſecunda eſt executio prime ſi non poteſt appellari a prima:nec a ſecunda:qꝛ ſecunda habet neceſſariam conſequentiam a prima. Sed contra iſtam glo.oppo.ꝙ implicet ℨdictoꝛia:qꝛ ſi eſt executio non debet fieri infra terminum appellandi.vt.j.de inſa.l.furti.§.j.
In ea.glo.in primam ſententiam.iſtud eſt falſum:qꝛ non cōceditur niſi vſq; ad tempus quod datur iudicatis in prima:quia iniquum eſſet ꝙ actoꝛ qui egiſſet ad penaꝫ eſſet excluſus.ꝛ ideo die melioꝛem tantum quare non ꝓdeſt oblatio pendente appellatione.ſcilicet quia non preceſſit ante ꝓambulam ſniam.

facit in

Universidad de Deusto

facit in ratiõe sui.ĵ.vt lega.no.ca.l.post q̃.§.j.nam appellatio non mutat naturã cause.z ideo mora que non poterat purgari in principali non potest purgari in causa appellationis. ¶ Extra quero posito q̃ esset vera illa opinio q̃ prima sententia esset quoddã preceptũ.vtrum possit appellari.z dic q̃ sic.q̃ cõtinet dari vel fieri a parte partis.vt.ĵ.de mino.ait ꝓtor.§. permittitur z q̃ ex tali precepto oritur actio in factum.vt not.C.de bo. que libe.l.fin.§.necessitatis.ergo habet vim diffinitiue. ¶ Querit Bul.vtrum predat iste libellus peto rem.z si fuerit in mora peto triplum tenendo q̃ ista actio a principio sit penalis habitu sed non actu.questio est facti or:sed tenendo q̃ nec habitu nec actu:q̃ nõ concurrunt essentialia nisi post moraz.questio est dubia:q̃ primo ad penam est ius z causa de futuro.ergo nõ potest fundari libell? de presenti.vt.l.ĵ.§.j.ĵ.de vsufru. ¶ Itẽ q̃ libellus cõditionalis nõ ꝓcedit.vt.ĵ.de iudi.nõ quẽadmodũ. Sed Bul.determinat contrarium:q̃ cum natura actionis sit inserta in libello non facit conditionem sed monitionem.vt.l. multo §.j.de tutel. ¶ Item q̃ libellus conditionalis nõ procedit respectu. sortis tamen procedit respectu pene committende ex mora in iudicio.vt.C.locati.l.cõductores.C.vndevi.non ab re. z vtrobiq̃ no.fm Bul. dico q̃ de hoc est casus.ĵ.de publi.l.hoc edicto tenendo q̃ ibi non feratur nisi vna sententia.ergo ibi nõ fuit nisi vnus libellus.glo.habemus simile.extra de testi.c.raynaldus. ¶ Itẽ gl.sed nunquid z adde qõ no.in spc.de libello ꝓ concep.§.iam nũc versi.sed nunquid.

Hec autem actio. Pena in actiõe q̃ met? causa purgatur si simpl.vsq̃ ad sententiam restituatur.h.d. ¶ No.quod quando pena dependet a principali procedit libellus super principali z conditionabiliter super pena.vide.C.loca.l. conductores. ¶ In gloss. j.danda ibi restituere potest hoc non est verum nisi vsq̃ ad litis contesta.super pena.vt.l.item veniunt.§.idem recte.de peti.hereditat.gloss.tamen intelligit q̃ vsq̃ ad sententiam possit purgari mora.Bal.

1 ☞ Actio quid metus causa datur cõtra titulo possidentem.

Aliquando tamen. Probato metu quandoq̃ reus solvitur vt si habet iustam causam defensionis.h.d. ¶ In text.ibi, absolvit certe sic.no.quod nõ sufficit actori probasse suam intentionem si reus probavit suam intentionem. ¶ Secundo no.quod actio quod metus causa datur contra titulo possidentem.nec distinguit titulus lucrativus ab oneroso.vbi agitur directe ad rẽ ipsam. secus in interdicto vnde vi.quia non proponitur cõtra quemlibet possessorem.vt.ĵ.de vi z vi arma.l.cum a te.conditio vero ex canone sepe z ex canone se integra bene sequitur singulare successorẽ.dũmodo succedat cũvitio.Adde Inn.in.c.quia Cl.de iu.z facit.de agri.z cẽsi.l.si colonus. Bal.

1 ☞ Titulus z bona fides nõ iustificant possessionẽ que a principio fuit vitiosa.

2 Actiones in rem scripte pariter cõtra quẽlibet dirigiuntur.

Aliquando tamen. Tertius qui metũ non intulit excusat rõne casus superuenientis:sed nõ rõne tituli.h.d.q̃vbi iudex habet arbitrũ.ibi debet se cõformare equitati ¶ † Item no.q̃ titulus

1 z bona fides non iustificẽt possessionẽ que a principio fuit vitiosa. ¶ † Tertio no.q̃ actiones in rem scripte pariter diriguntur contra quẽlibet possidentem cũ titulo vel sine titulo.h.d.

Pedius. Metus adhibitus in principali vitiat accessorium spõte factum non econtra.h.d. Cõ co:ĵ.de trãsac.z post rem.§.j.z sic no.ad fideius.ex persona rei transire ius excipiẽdi:sed non ius agendi.qõ est ideo:q̃ pactũ fideius.erat ipsi actori cõtrariũ. Alioquin fideiussor ex persona rei ius metitur quodcũq̃ sit illud ius.vt.C.de nõ nu.pe.taz mandatori in.l.si cui. ¶ In gl.pacto ibi.qualiter ergo fit hec liberatio fideiussoris. ¶ In ea.gl.ibi.hec actio qõ tacitum actũ videtur cõsiderato ipsius acceptilationis effectu.z hec opi.probatur per casum.l.iusiuran.ĵ.de excep. ¶ In ea.ibi. repeteret: q̃ exceptio pacti est favorabilis:licet exceptio met? sit odiosa.

Labeo ait. Ad destructionem antecedentis sequitur destructio consequentis non econtra.h.d. loquor de consequentia obligationum non de consequentia in modo argumentandi:q̃ ista pertinet ad dialecticos. ¶ No.q̃ licet nõ sit eadẽ ratio in fideiussore que est in reo.tamen fideiussoria obligatio nõ põt stare sine principali.facit de trãsac.z post rem.§.j.ad treb.l.si heres pecuniam.

Quadruplatur. Etiã accessoria consideratur in quadruplatiõe.h.d. qñq̃ aliqd ab aliquo format.z dz illud ꝑcedere in intellectu sed qñ plures ql̃itates occurrũt in aliquo delicto.vna nõ formaẽ ab alia.z tõ id qõ in vna qualitate duplaẽ nõ põt in alia duplari,sed in alia duplatur solũ illud respectu cuius fit duplatio.

Si quis per vim. Etiam fideiussor iudicij liberatur per metũ illatũ reo principali.h.d. ¶ In text.ibi p vim illatũ de facto etiã a magistratu vt.l.ij.§.si.ff.eo.liberaẽ.vnde id qõd ꝺr in fideiussore ff.cti habz locũ in fideiussore iudicij:nõ in fideiussore iudicij invalidũ accedentem effectualiter non tenet.

Sed et si quis. ¶ No.fz opi.Jul.q̃ obligatio extorta p metũ ex postfacto validaẽ: fz fm labeonẽ est ff.ciũ:q̃ lex obviavit ei a prima eliminando z quasi anihilando.text.non determinat que opi.sit verior:fz ponit formã pnunciandi per talẽ modũ.z erimus extra has opi.Sz qõd ter.omittit gl.solvit z approbat opi.Jul.qõ est no.ĩ tali thema te mutuavi.r.z recepi instrumenta de duplo postea tractu tpis credẽs me recepisse illã vsurã restitutio obligatio.postea cõperio ego vel heres me? q̃ nulla facta fuit solutio.volo petere executionẽ illi? instrumẽti.op.mihi q̃ est vsurariũ ego replico q̃ viti solutione mea est purgatũ.queritur an instrumẽtũ ex hoc sit roboratũ.casus est hic singlaris in dicto Jul.q̃ sic cũ sua glos.

Sed et si quis. Obligatio ope exceptionis inefficaxammota eãtate que exceptionem pariebat sumit effectuz.h.d. ¶ No.fm opi.Jul.posse purgari vitium qõd inhesit obligationi ab initio:sed nõ fm opinionem labeonis. ¶ Secundo no.q̃ ita formãda est sententia per iudicem q̃ evitetur omnis perplexitas. ¶ Tertio no.quem ad factum liberatorũ omnino cõpelli. ¶ In gl.z ita ibi questione proposita presupponendum est sentẽtiã stulte z imperite latam tenere.alias questio non procederet.h.d.

1 ☞ In actione quod metus cã due simĩ seruntur.
2 Debitor specialiter per interitũ liberatur.
3 In actione q̃ metus cã sunt quatuor tempora.
4 Pẽtio quadrupli qñ fit in dubio simplũ includit.
5 Cõdẽnatus ad speciẽ etiã ex delicto habet tẽpus quod datur iudicatis.
6 Reversio rei ad dñz liberat eũ q̃ tenebaẽ reũ pr̃are z restituere

Quatenus. In actione qõd metus cã in quadruplo rei prosecutio ꝓtinet in ipsa re ꝺino fit cõdẽnatio etiã si perierit sicut in interdicto vnde vi.z q̃ vi aut clã. hoc verũ quocũq̃ tpe pereat post scẽaz sniaz.i.tps qõd datur iudicatis:q̃ tũc a pñtatiõe speciei liberaẽ reus si res erat pariter perita penes agentẽ:alis nõ.Dãnũ vo fuge pciscẽ pertinet ad ipz reũ nec liberaẽ a re nisi ad actorẽ res fuerit.h.d. ¶ Et no.ad cũdentiã q̃ iste.§.precedit hoc mõ:q̃ primo ponit quoddã dictũ gñale. ¶ Scẽo determinat duas questiones circa interitus inducẽs simile z determinãs. Tertio determinat duas qstiones circa fugã.z reddit rõnes determinatiõis z partes in litera nõ sunt ordinate.ideo legit per saltũ per glo.z Bdolre.z hoc faciũ:vt fugiãt cõtrarietatẽ superfluitatẽ z inordinationẽ

1 ¶ † Scẽo premittatis q̃ in actione q̃ metus causa feruntr̃ due simĩ.vna ratiõe simpli.alia rõne tripli que scẽa potest ferri cum repetitione simpli.z hoc pscquitur. ¶ In text.ibi sine repetitio

2 ne rei z no.ea.l.§.hec añt.z facit actio.ff.l.pri ¶ † Itẽ pmittatis q̃ debitor speciei liberaẽ per interitũ nisi dolus vel mora pceedat.vt.ĵ.si cer.pe.l.q̃ te.q̃ tũc liberaẽ nisi mora sit purgata. vel per dilationẽ legalẽ suspẽsa.primũ pbaẽ in.l.parui.ĵ.de ꝺi. a fur.z l.quotiẽs.ĵ.de noua.scõm ꝓbaẽ ꝓpter verbũ in ver.q̃ si hõ. ¶ In

a ter.ibi quatenus. ¶ In text.ibi.dimõ.ecce pciscẽ verbũ. ¶ In

3 ter.ibi.si ita tũ. ¶ † No.q̃ in actiõe q̃ me.cã sunt quatuor tpa primũ añ oẽm sniam.scõm intra sniaz.i.post primã z ante scẽaz sniam.tertiũ post oẽm sniam.i.post primã q̃ post scẽam.z hoc ẽ dupler.q̃ quoddã est infra dilationẽ legalẽ que datur iudicatis.aliud est post dilationẽ emersam. ¶ Pũc reassumo primũz tps.z dico q̃ in illo tpe periculũ interitus indistincte ꝓtinet ad metũ inferẽtẽ.rõ q̃ statim est in mora.z hoc pz per fil'e:q̃ ita seruatur in interdicto vnde vi.z in terdicto qõvi aut clã.ex quo apparte q̃ violentus z clãdestinus est in mora ipso facto. In isto primo tpe intelligit gl.ff.quatenus.z ff.sicut in interdicto:z hoc sic verũ in se.tñ fm videre meũ.ista litera non loq̃tur de isto primo tpe cũ loquaẽ de tpe quo imminet ꝺdẽnatio quadrupli. z ideo venio ad scõm tps post primã sniam ante scẽam.Et dico q̃ in isto scẽo tpe interitus nõ liberat debitorẽ.z hoc ꝓbo per ver.finaũt.z huic accedit fil'itudo illa sicut ĩ interdictor.principiũ añt nostri.§.per hoc nõ supfluit:fz gñale dictũ ponit qõd in sequẽtibus determinat fm Bdo. ¶ Venio ad tertiũ tps post scẽam sniam infra terminũ qõd datur iudicatis.z dico q̃ interitus liberata re nõ a pena.nec põt actor cõqueri ex quo hz penã tripli.ĩ ver.q̃ si homo.istud est verũ nisi res esset pariter pertura penes agentẽ:q̃ tũc fiet executio etiã in estimatiõe rei nõ solũ in pena tripli.vt in ver.sed si fine.z ver.itaq̃.z hoc circa periculum interitus:sed periculum fuge semper pertinet ad metũ

¶ Precessum ff. bũ.adõ frã. are i.l. si duo de acq̃.here.z qõ ibi dixi in apostil.

Universidad de Deusto
Biblioteca

inferentē si ue fugiat infra tps qō datur iudicatis. vt in ñ. p eo. siue ante sniam. vt inñ. ergo. Et i istis casib⁹ interponat cautio de prosequēdo ⁊ restituendo nec liberat res nisi res reuertatur in ptāte dñi. vt in ver. ita tamē. Itē nec affert hec cautio pīdiciuz quominus possit cōuenīri extraneus possessor. ⁊ per hoc pz totus tex. ibi. ¶ Gemo ad quartū tps. s. post tps qō datur iudicatis. ⁊ in isto tpe loquitur gl. nō tex. ⁊ dicit q per lapsum ipi⁹ tpis augetur mora ⁊ periculū interitus. vnde additio rei fiet dur. tnō temor. ⁊ hoc dicit gl. ⁊ bñ. ¶ Secdo no. similiter dist. de tpibus habes in alia materia. ī. de libe. ⁊ posthu. l. iij. §. filius.

4 ¶† Itē no. qñ fit mētio de q̄drupli. vl' alio mō p noīa multipli catiua semp. i oubio leiudīt simplū. ⁊ est ratio q: in oubio, pene sunt restringēde. hoc habes hic no. ff. de calū. l. in heredē. p̄dat ī. de publica. hoc edicto. ⁊ no. ī. ad. l. iul. pecu. l. is q̄ pdā. ¶ Itē no. q interitus speciei dilatiōe pēdēte legali liberat ab ipa ipecie cū distinctiōe. aut res erat eque peritura aut nō: qō est not.

5 ¶† Itē no. q condēnatus ad speciē etiam ex delicto habet tēpus qō datur iudicatis. ¶ Itē no. in ver. q si homo q pena' addita rone ptumacie sicut est pena oupli dicit pena delicti ⁊ est ratio: q: venit fm naturā actionis. secus si veniret per officiū ⁊ nō ire actiōis: q: tūc oiceretur pena ptumacie: q: venit diuerso iur. vt. l. ī. ī. de i litē iur. adō qō no. Dy. ī. de publi. iudi. l. ī. Et circa hoc dicūt aduocati q quartū pl⁹ qō additur rone ptumacie ex forma statuti nō dicitur pena delicti: sz pena ptumacie. vñ si statutū aliud dicit q de homicidio sit pena centū ⁊ si nō solue rit infra decem dies decapitetur. ⁊ quidam ratione cōtumacie est condēnatus in quarto pluri. q licet illud quartum non solvat non decapitetur. secus si omitteret soluere vnū minimum denarium de pena delicti: q: tūc decapitaretur fm aduocatos. nec ob. iste. §. q: hec actio est arbitraria ⁊ penalis saltim a certitudine: sed accusatio ex statuto de quo loquimur nō est arbitraria immo diseretiue loquitur per se de pena que cōmēsuratur delicto: ⁊ per se de pena que cōmēsurat cōtumacie in nō veniendo. nam ista contumacia est separata ab ipso principali. ⁊ seorsuz decernitur. ff. si quis iusdi. non ob. l. ī. §. si procurator. ⁊. §. fi. Sīvo in contumacia non fieret multiplicatio: sz transfusio: vt q: pena pecuniaria transfunderetur in corpalem. illa esset proprie pena delicti. vt no. Dy. in. l. ī. ī. de publi. iudi. ¶ Non colligo plura notabilia: q: patent ex iam dictis nisi in fine litere versi. collige quod sententia lata in re mandatur executioni in estimtiaone propter supervenientem interitum. facit. l. iulianus. ī. de confessis. ¶ In glo. que sunt ibi post primā ante secundā. ¶ In. e. gl. ibi. respondeo non: sed dabitur modicū tempus arbitrio iudicis fm Ho dof. Sed Bus. dicit contrariū: q: vbi agitur personaliter cōtra obligatū ad speciē datur tēpus quadrimestre. secus in reali. vt. ī. de vsur. l. in fideicōmissi. in prin. ⁊ fm hoc habebit duoquadrimestria. vnum ex prima sententia. alterū ex secūda eodem modo diceremus q ille qui habuit tēpus quadrimestre ex secōa sententia que est executio prime. dic ergo cū glo. ⁊ Ho. do. q hoc est speciale vt nō detur tēpus quadrimestre in prima: q: separatur in secōa: ⁊ q: ista actio habet naturā realitatis. vt. ff. ea. l. §. in hoc. ⁊. l. metū. §. nolenti. non ob. ī. de vsur. l. in fideicōmissi. q: ibi cessant iste rationes. ¶ In. e. glo. ibi. pena tripli. nota dari nouam dilationem ex eo: q: nouum quid incipit deberi ⁊ adducitur obligationi veteri. ¶ Itē no. q totum quadruplū est vniformiter cōsiderandum. ⁊ ideo totum subiacet dilationi legali vniformiter. ¶ In ea. glo. ibi in me cōtra q: concedebat de hoc tpe respectu pene: sed non respectu speciei: q: pena consistit in genere species enim multiplicari non pōt. vt. ī. de le. ij. l. lucius. §. impuberem. ¶ In gl. cū enim ibi eū qui. ista non est bona ratio. q: grauatur. hoc est ppter suū delictum. ergo nō debet releuari. vt. l. de illo. ī. de sol. sed verba ratio est: q: pena est taxata vsq; ad triplū. Hūc vero si simplum esset mera pena reperiretur peritura. q: nec abest egenti nec abest conuento ac re non perite peritura. est interesse ex parte agentis. ⁊ ideo toleratur tunc exactio quadrupli. ⁊ est ipsa veritas quā alij nō perpendērūt. ¶ In ea. gl. ibi. interitu. immo hic preeesserat mora. ibi nō fm Pe. Sed extra contra hoc oppo. q: dilatio purgat moram vt. ī. de noua. l. quotiens. so. ibi. quod datur ab homine. hic q̄ a lege miseratio nis causa vbi mora non purgatur: sed aliquatenus suspenditur effectus more fm Pe. qō est no. dignum. Adde ⁊ no. q interitus speciei liberat in ipsa specie. non autē liberat in pena que propter ipsam speciem cepit deberi. ¶ Sed cōtra oppo. q: ista pena debetur propter ipsam speciem. ergo eodem interitu debet obligatio tolli. vt. ī. loca. in nsue saufelli. fol. hic non succedebat loco speciei: q: erat mera pena. ibi fic. quia erat prestatio sortis: ⁊ sic non ob. ¶ In eadem glo. ibi. mora cōfirmata ⁊ augmentata. ¶ Ho. inver. pro eo q licet quis conseruatur indemnis si sit ei cautum ab vno: non propterea impeditur conuenīri ceteri contra quos competit de iure communi.

9 ¶† Secūdo no. q reuersio rei ad dñm liberat eū qui tenebat rem perquirere ⁊ restituere. facit. ī. de cō di. sine causa. l. si fullo, sed hic erat dubiū: q: cū dñū esset penes inferentē metū nō validatur translatum. sed respondeo q immo per patientiā possidendi. vt. ī. qui. ex cau. ma. l. si is cuius. ¶ In glo. ī. sine in ff. ī de vsuca. sequitur. §. tunc in potestate. ¶ In glos. ff. scōa ibi. nō tamen vbi dicitur q re perempta actio desinit esse arbitraria. litera ergo nostra loquitur quātū ad simplū debendū. nō quantum ad penam extrinsecā. ⁊ sic concordat cū illa fm gl. ⁊ male: q: hic loquimur in actione arbitraria propter moram restituendi quando arbitrium versatur circa penā tripli. ibi quādo versat circa affectionē que nō cadit in nūcijs: sed bene cadit quadruplatio fm Nicol. de matarel. ⁊ Ja. ⁊ omnes. ⁊ ista est veritas. sz si istud simplum quod successit in obligatione nō soluitur: quadruplatur: vt. eadem. l. si ipsa: q: actio qō metus causa non mutat suaz naturam ratione interitus. ¶ In gl. vt q: ibi. periculosus vel non periculosus. Mā in cā gl. versatur culpa etiā circa iteritum: quod non pōderat tex. hic immo loqtur. hic quādo sine culpa. vt patet in litera. ⁊ facit. ī. cōmodati. l. si vt certo. §. si interdum. ¶ In gl. vt q: ibi. ⁊ sic no. hic potest colligi summa breuis hui⁹ §. q metū inferens semper tenetur de casu. fallit si casus emersit post secundaz sentētiā in tpe quadrimestri. ⁊ res erat pariter peritura penes agentē. ⁊ hoc in interitu: sz periculū fuge: q: saltem per exactissimam diligentiā potuisset prouideri sine distin. tēpoz pertinet ad metū inferentē. ⁊ hec est summa totius. §. fm intellectū gl. sed Bus. in fuga aliā reddit rōnē: q: dicit q ex quo res erat solucs cōsequitur ius in illa re. vnde nō est pena etiā respectu soluentis. tamen aliquid adsit ei fm. Bal. que ratio modicū valet. vbi irrecuperabiliter est in fuga. vt. ī. titu. ī. l. nā is. ¶ In ea. gl. Jo. cōtra. ⁊ bene: q: quod hic dicitur est propter naturam actionis q metus causa que dānum exigit fm Ja. de ra. ⁊. ff. e. l. sed ⁊ partus. §. fi. fm istam rationem. ista distinctio esset pariter peritura vel non habet locum etiam ante secundam sententiā. qō est contra opi. gl. Ja. de ra. fatetur q gl. non dicūt verum: sed est consultū in triplū: nec ob. q actio q metus causa exigit dānum: qō verū est cum oritur actio: sed postea non desinit: licet definat interesse tunc ratiōe delicti cū ratione more eō misse in iudicio. vt. ff. de eden. vbi. §. fi. ⁊. ī. ē. l. si ipsa fm Ho dofr. Tu potes distinguere q aut pariter infra tēp⁹ purgationis more. tunc est vera gl. q: nō oz delictū esse impunitū. ⁊ facit. C. de fideiuss. l. sancimus. §. penul. aut postq̄ mora est impurgabilis. et tūc cūj̄ peīse teneat ad penā tripli forte eēt vera ista distin. an esset peritura penes actorem vel nō. vnde apparet q Jac. de arena non considerat beneficiū dilationis: sed naturā actionis. finaliter non recederem a gl. q: ex quo mora nō est purgata nec suspēsa interitus debet pertinere ad debitorē. vt in ver. sunt in interdicto. ⁊. ī. de vi ⁊ vi. l. ī. §. rectissime. Et adde de effectu interitus q aut precedit mora in faciendo qō fieri nō debet: tunc regulariter quis tenetur de interitu sine vlla distinctiōe. de vi ⁊ vi ar. §. rectissime. fallit in actione q metus causa. vbi ppter datā fibi specialem naturam a iure distinguitur. vt in. §. nostro. aut nō precedit moram cōmissionis: sed commissoris in non faciendo ⁊ tunc refert. aut iste morosus spreuit iudicis preceptum. aut solum aduersarium ⁊ eius interpellationem. Primo casu interitus non liberat etiam si definat interesse. ⁊ sic etiam si res erat pariter peritura. vt. ff. de edendo. vbi. §. fi. Secundo casu in actione personali. dic vt. l. quod te. ī. si cer. pe. in reali. in singulari iudicio. dic vt. ī. de rei ven. Item si verberatum. §. fi. in vli dic vt ī. de peti. here. l. illud fm Pe. in repetitione huius. §. ⁊ adde qō no. Ja. bu. in. d. l. q te. si cer. pe. ¶ In gl. si in tuo ibi. ⁊ hoc. ff. solum in quo est edificatum: puta q: flumen fecit sibi alueum. ⁊ sic fecit eū publici iuris vel erat edificatum. supra domū. et domus corruit. ⁊ hoc obligatiōe fundata: sed in fundata que erat in pēdenti casus prodest debitori. vt. l. si in vehenda. §. idem iur. ad l. iuliam. de iactu ⁊c.

1 ☞ Casus superueniens non excusat precedens delictū.
2 Condemnatus ex delicto habet dilationē que datur iudicatis
3 Cōdēnatus ad speciē hz dilationē legalē.
4 Mora per dilationem legalē nō oīno purgatur.

Quatenus. Res nō restituta quādocunq; perimatur periculum est inferenti metum nisi ī vno casu quando res periit in termino qui datur iudicatis ad soluendum ⁊ erat eque peritura penes actorem. h. o. secundum Ja. bu. Gl. istū. §. diuidit. ordinat ⁊ quasi casum in terminis ponit legitq; literam per saltus ibi transponendo vt fugiat cōtra rietatem superfluitatem ⁊ inordinationem hoc facit glo. que incipit tria tempora. † Primo quod casus superueniens non excusat precedens delictū nisi superueniat in dilatōe legali. et res ⁊ rei vtilitas seu cōmoditas ex re q̄ erat pitura actori. ¶† Secūdo no. in ver. qō si homo q ꝺdēnatus ex delicto habet dilationem que

Universidad de Deusto

nem que datur iudicatis sicut in contractu loquor in ciuili con
3 demnatione. ¶ † Tertio no.q̄ cōdēnatus ad speciem habet di-
+ lationem legalē sicut in quātitate. ¶ † No.quarto per dilatio
nem legalem non oīno purgari morā sed modificari effectū pre
cedentis more vt distinguatur de re eque peritura vel non pe-
ritura. ¶ Item no.si rem habeo rē nō peto. Itē quolibet offerē
te debitorē non liberari. ¶ Ultimo no.sniam latam in homine
exequi post mortem hominis in estimatione. ¶ No.q̄ dilatio
data miserationis causa seu gratie non est tante efficacie quod
faciat periculū rei perēpte in ipsa dilatiōe esse actoris vide gl.
in.l.apud celsum in prin.de doli ex.quō pbet rē fuisse eo mō pe
ritura penes actorē sicut penes reū. Bal.

Qui vim. Habēs cām a possessore nō dr fur.lz cā sit in
iusta rone met⁹ adhibiti.h.o. ¶ In ter.ibi.
intulit traditione rei mobilis. ¶ No.q̄ per vim cōpulsiuā non
cōtrahitur furtū: secus per vim ablatiuam. ¶ Item no.qui ra-
a pit est plus q̄ fur ª.h.o. Bal.

Qui vim. Uolūtas tradentis facit cessare vitiū furti
qō secus est in rapina.h.o.

Eum qui. Actio quod metus causa ↄ actio de dolo cō
currunt in origine non in executione.h.o.
¶ No.q̄ lz actio de dolo regulariter cū alia nō ocurrat. Istud
est verum nisi alia descendat ex eodē fonte.ↄ plus sit in illa saltē
potētialiter vel etiā mīn⁹: qr actio de dolo ↄ actio q̄ met⁹ causa
hñt sevt excedentia ↄ excessa. Nā actio q̄ metus causa: qr est vt
penalis excedit actionē de dolo: ecōtra actio de dolo: qr ifamat
excedit actionē q̄ metus causa ↄ sic non sunt pares. Nā actio
famosa non concurrit cū alia pari: sed cum alia impari. vt hic in
gl.ↄ sic non ob.l.diuus.§.intra has.ↄ.ſ. de in integr.rest. ¶ In
gl.sz cōtra videtur ibi vides. nam ↄ asinus tumescit si videt se q̄
cōparē cōprehendi. vt no.ī.de acq̄.pos.l.j.§.veteres. ¶ In gl.
ibi actio precedens oppositio respexit naturam actionis de do
lo. hic respexit naturam actionis q̄ metus causa. ¶ In ca.gl.
ibi ex famosa causa. nō ergo sufficit causam esse famosam nisi et
titulus actionis sit hmōi. ¶ In.e.gl.ibi.pla.ꝺixit.ſ.q̄ infama
batur. adde quod dixi.ſ. de calū.l.j.in prīc. Bald.

Eum qui. Actio q̄ me.cā occurrit in origine cū actiōe
de dolo. vna tū intentata obstat exceptio in
altera ope exceptiōis.h.o. Et diuide.l.ij.C. de concul. ¶ In gl.
sed contra videtur ibi ex eodē dicto.ↄ sic ex eodem fonte.ↄ cau-
se efficiēs.ↄ cause materialis sm Odofr. ¶ In.e.glo.ibi.vt ad
maiorem vocat genus maius: qr genus maius sua specie nec ex
cludit speciem nec excluditur a specie. ¶ In.e.gl.ibi.vt in con-
trarijs. hecvera sm odof.ↄ vide doc. in alia materia assumentes
C. de accu.l.qui crimīe. ¶ In.e.gl.ibi aut ad parē.i.vt ad speciē
coequa. ¶ In.e.gl.ibi descendat quando ex eodē plures desce
dunt accusandi forme variatur effectus sm formā intēptataz in
iudicio. vt no.Ꝺy.in.l.j.in prīn.§.dixit aliq̄s.ī.de publi. ¶ In
glo.quia vtrāq̄ rem ibi.l.j.ↄ.ī.de.actio.ↄobli.l.qui seruum. que
est contra.

Julianus. In actōne q̄ me.cā id quadruplatur qō p
simplum debetur.ↄ ex pluribus obligatis
vno soluente ceteri liberantur.h.o.§.fe. ¶ In text.ibi vim sup-
ple ↄ dānum. no.hic ar. ad questiones de vsurario q̄ quatenus
excedit instrumentum verā sortē catenus rescindatur: sz nōvsq̄
ad verā sortē p istū.§.facit.l.quidā estimauerūt cū materia sua
j.fi cer.peta. Bal.

Julianus. Ponit quoddā dictū ex quo infert ad ml-
tas illationes.ↄ hoc in actione q̄ metus
causa consideratur. ↄ si cessat interesse per solutionēvnius ceteri
liberantur.h.o. Bal.

Additio Bal.

1 ☞ Paria sunt non teneri ope exceptionis perpetue ↄ non
teneri ipso iure.

2 Quis cogi non debet exprimere id quod potest probabiliter
ignorare.

3 Actio quod metus causa contra singularem successorem com-
petit.

1 **Scū.** Qr nihil. ¶ † No.paria esse nō teneri ope
exceptionis perpetue.ↄ non teneri ipso iure.
Adde quod no.ī.de pac.l.si vnus.§.pactus ne peteret.
ↄ de fideic.si plures in prīn.§.si quis vide ar.xvij.di.peruenit.
¶ In glo.adde aget iste.ↄ in gl.se. vide archi.xlvj.di.non licet
ↄ.xlvij.di. quoniam restitui.i.simplum. est autem simplum alias
quod in hac actione id cui nil extrinsec⁹ additū. est sed est put
in sui origine.ↄ adde quod no.ſ. qui satisf.cog.l.ij.§.facta. No.
quod metus habet in se contumeliā. facit.ī.de fur. Itaq̄ exolue
rit. No. non solū actionem. sed contumeliam tēpore finiri qua
si per dissimulationē. concor. de iniur.l.sed si vnus.§.si ante. ido
nea causa. No. causa debet esse idonea. de hoc.ī.de leg. nō oīm
de officio procu.ce.l.fi. q̄uis licet vna actio nō cōcurrat cū alia
hoc est verū nisi plus sit in ea actū vel pactū. nā vt hic.§.in hac
actione. vide in spe. de resti. spo.§. verū. ver. vlti. non is qui vide
2 arch.ii.q.viij. libellor in fi. ¶ † Item no.in hoc.§. quod nō de-
bet quis cogi id exprimere qō pōt pbabiliter ignorare. ¶ Itē
no.in glo. quod in delictis que fiunt de nocte vel in multitudi-
ne gentium facile potest quis faciliter ignorari: qō multū valet
ad excusationez syndicorum qui tenentur maleficia demonstra
re.ↄ no. ¶ Et ideo de hoc tantum ar.q̄ vbi syndicus nō potest
denunciare maleficium rē saltim tenetur denunciare ipsum fa-
ctum seu maleficium. facit ad fill.l.j.§. illud.§. hec autem actio
vide omnino in spe. de li. concep.§. iam nunc ver. sed nūquid ta
lis.ↄ ver. precc.ↄ se. ¶ Quero an procedat iste libellus petovt
restituas librum quem tibi tradidi per metum.ↄ si nō restituas
peto etiam triplum nomine pene. respondeo sic. vt no.C. loc. cō
ductores. C. vnde vi. l. non ab re.ↄ C. de ratio. q̄ ex natura hui⁹
actionis est quod si non soluat ante sententiam q̄ debeatur trī- a
plum. si ergo natura actionis sit inserta in libello non facit con
ditionē sed amonitionem. j. de leg. j. l. iij.ↄ de tutel. mutuo.§. j. se
cunduz Gui.ↄ est casus de publi. hoc edicto. nam de necessitate
sic ibi intelligitur tamen vbi non feratur nisi vna sententia ꝺm
gl. ibi.ↄ pc. j. ea. l.§. quartus. ver. perpe. ¶ Idem. no. gl. Jo. in si
mili. extra de testamē. Raynaldus. in gl. sed nunq̄. ↄ rñ. ad. l. nō
consequentiā. de iudi. quod illud intelligitur de his que pēdēt
extrinsecus. secus si ex ipso processu: qō est no.ↄ probatur. ff. de
ver. oblig. si titius. ↄ no. C. de contraben. stip. nuda. ↄ facit. l. j. de
penu legata. ↄ quod no. j. de act. empt. l. j. in prīn. ↄ in spe. de li-
bellorum concep.§. iam autem. ver. sed nunquid. per Inn. de sen
tentia excommu. sacro. ¶ Secundo quero an hoc casu valeat
sententia lata super re tantum ↄ non super triplo dicit Gui. qō
non. quia iudex fuit aditus super toto. vt. j. fa. her. l. in hoc iudi
cio. ↄ. j. de arbitris. l. quod tamen. j. respon. ¶ Tertio quero q̄d
si pronunciauit super vtroq̄: sed appellat. est super re tm̄. vtruz
sententia transibit in rem iudicatam super pena. ↄ dic q̄ nō: qr
quando est appellatum super principali iudex non potest intro
mittere se super accessorio. vt. j. de minor. intra vtiles. ↄ. l. iij. C.
quando prouo. non est nece. ꝺm Gui. nam ipsa res est fundamē
tum. ergo sufficit id esse in suspēso: vtpote preiudiciale. vt de ex
ce. l. fundi. ¶ Quarto quero quid si libellus sit conceptus sup
re tantum. an officio iudicis poterit adiici de pena tripli. ↄ dic
q̄ non: qr iure actionis venit. ergo per libellū debet peti: ↄ stul
te ageret iudex condēnando in pena non petita. C. de fidei. li. l.
fi. ↄ. j. cōi diui. vt fundus fz gui. hoc est generale q̄ nulla pena ve
nit officio iudi. cum in penis stric. agere debeamus. licet secus
in vsura in contractibus bone fidei. ſ. de neg. gest. qr tantundē
Nam bene venit officio iudi. implorato tantum. vt no. Inn. de
re. spo. grauis. ↄ no. ac. j. de dā. infec. l. si quis missum. §. pe. ↄ fa
cit quod no. j. ea. l.§. labeo. ¶ Quinto quero ponamus qō sen
tentia lata super re transiuit in rē iudi. an potest appellari a sen
tentia postea lata super triplo glo. quod non. ↄ mouetur ex co:
qr ista sententia videtur executio prime. Itē qr illa est quedam
pena legalis. Itē qr ista pena habet necessariā cōsequētiā a pri
ma snia. Gui. dicit q̄ aut appellatur. ↄ erat ꝺtētio de triplo sup
iust. ↄ tunc nō procedit a primo. vt. l. si qua pena. Aut erat ꝺtēti
tio sup facto: vt qr ipm factū reuocabat in dubiū puta negabat
pronūciatū. vel dicebat qō sentētia erat ipso iure nulla vel legi
time rescissa. ↄ tunc procedit appellatio sm Gui. Tu sic cōsidera
snia lata sup triplo est diffinitiua. vnde pōt appellari de na-
tura diffinitiue nō exprssa cā. Itē ꝺsidera q̄snia quo ad penā trā
sit in rez iudicatā vi snie late sup re. qr sic transiret etiā anteq̄ es
set lata qō est absurdū. pōt ergo appellari. sed an appellās vin
cat in cā vel nō. hoc descutiet ex causis corā eo pbatis iudex ad
quē cuius est cognoscere de meritis cause appellationis nō. ob
stañ. q̄ sit executio prime. qr non est verū cū fiat in alio q̄ in eo
qō deductū est in prima. ar. j. de in lit. iur. l. j. ↄ qō not. j. qui sat.
da. cog. l. iij. Itez facta executione facti super pena. adhuc sit su
per re. ergo seda snia nō est executio prime. Itē qr non est mera
executio si per diffinitiuā. Itē qr ↄ ab executione appellaf si ē
illa iniusta. vt. j. de mino. ait prētor. §. permittitur. l. si mod⁹ ex
cedit vtil. ab exccu. ¶ Item non ob qō hic sit pena legalis: qr
nō appellat ab ipsa. l. sed a grauamine. quod infertur preter vel
cōtra legē. Itē nō ob. q̄ habeat necessariā consequentiā. qr non
est verum cū possit stante sententia sup re pena nō deberi. vt. j.
c. metū. §. iul. vnde per appellationē non venit contra primā sen
tētiam. nec redarguit de iniquitate. ar. j. de ꝺdi. sine causa si ful
lo. ¶ Sexto quero pone prima sententia fuit lata super re secū
da super quadruplo. ita q̄ res continetur. A prima non fuit ap
pellatum. sed transiuit in rem iudicatam. A secunda fuit appel-
latum. ↄ tunc iudicatum preto. appellan. An sentētia prima am
modo poterit exequi. Et videtur q̄ sic. vt. l. ij. C. quando puoc.

a ¶ Fur. adde Dy. inst. ō ac. §. sequens. in ij. col.

Universidad de Deusto
Biblioteca

non est necess. ¶ In contra. videt no. j. de exc. rei iudi. duobus & est simile: q; interdū citra appellationē sn̄ia infirmatur. vt no. Inn. de re iudi. cū bertoldus. in gl. no. post diffinitiuā. So. aut prima sn̄ia emanauit per modū diffinitiue. & tūc dz exequi. Aut per modū monitionis siue precepti. & tunc nō dz exeq̄ q; grauamen illatum per interlocutoriā fuit reparatum. per appellationem a diffinitiua. vt in. c. vl. de appel. li. vj. & per Inn. de re iud. qō ad ꝯsultationē in gl. queritur. ¶ Septimo queriť pone qō a neutra est appellatū. vtrū ex vtraq; sn̄ia poterit fieri executio ad rem ipsam. glo. q; nō. sed tñ ex prima. In cōtrariū facit. j. de iureiuran. nā prima. §. fi. ¶ Octauo queritur an ista sententia super pena possit ferri infra decē dies a die prie. gl. q; sic. In cōtrarium q; hic lis dr adhuc pendere. vt. l. & post rem. ff. de transac. vnde primo de preiudiciali terminādū est. vt. l. fundi. dic aut fuit simul actū. & tunc potuit & debuit simul sententiari. Aut nō tūc si est obiectū q; nō precedit cumulatio differetur. alias nil repugnat tenendo q; sufficiat mora ante sententiā cōmissa ar. cōtra. j. de pet. here. Item veniunt. §. idem recte. dic vt ibi. ¶ Nono quero vt in fi. gl. & dic vt in gl. b. arbitraria. in ter. libelli formam. vide in spe. c. ti. §. aliquando. ¶ No. quando datū est alicui arbitrium super aliqua actione vel facto quod ipse habet arbitrari prout iustum requisit est. & ita q; minores non puniantur Adde de ver. sig. sepe. ¶ In glo. legitime in clemē. absolui qualiter formetur sententia dic vt no. Inn. extra de re iudi. In rubrica debeo. dico quod re in meā potestatē reuersa erit parata executio. vt. j. de suis & leg. cum pro quo. Itē q; hic absolutoria ex eā sui habet vim cōdēnatoriē. ¶ Cōtra videtur. j. ti. j. si oleū
3 §. j. ver. rectissime. ¶ † No. q; actio q; metus cā cōperit contra singularem successorem etiam causam onerosam pretendentem. Et est ratio: quia proponitur contra eum. vt contra quenlibet possessorem. Adde quod no. j. eo. videamus. & l. si ipsa. & ibi per Accur. & Guil.

1 Accessorium rescisso principali dr rescissum.

a ¶ Incerta ad & de. ter. l. l. j. §. 3 §. de ædi. & de mō. vbi no. q; nil certi? mora nil incerti? dic & hora.

Sn̄ia lata super interesse an valeat.

Cōdēnatus ad quadruplū: triplū soluens si rē restituere nolit an poterit cōtra eū in litem iurari.

Arbitriuz. †§. labeo. no. §. rescisso principali rescissuz dicitur accessorium. ad hoc all'. Bart. facit. j. de fideiuss. vianius de sol. cū quis. §. fi. de oper. li. qui libertinus. §. pe. Liberatur ecōtra stante principali stat accessoriuz vt no. Innoc. de prescrip. cū ex officij. ver. se. §. Quadruplatur. ¶ No. hic etiam accessoria quadruplari & est propter naturaz actionis istius q; est restitutoria. & sic fructus veniūt de natura actionis quāti in actione qō metus cā quadruplatur principale cum suis accessoriis. puta vero ius agēdi hic confirmatur solutione quadrupli. & sic actio inefficax ab initio efficitur efficax ex postfacto: q; purgatur vitiū vnde quando cessat causa impediens roboratur actio si ipso iure cōpetebat. & erat in rerū na-
2 tura oino. i. precise. & no. fm Gui. ¶ † Itē no. valere sn̄iam latā super interesse: licet precise debuerit cogi ad factū. ¶ Cōtinea tur no. simplum cōtineri. conco: j. de pu. hoc edicto. §. fi. & no. j. de calū. in herede. & est ratio. j. de penis. si preses fm Accur. quita no. j. ad. l. iul. peculatus. l. is qui predā. Relarabitur no. qō post sn̄iam pōt quis vti defensiōe inter superueniētia tpa ergo secus si post: q; mora tñ cōtracta que in quadrimestri tpe dormiebat eo lapso excitatur: immo etiā fortificatur: & ꝓsequatur moderato sup hoc tpe. & sic post vnā dilationē dz alterā ex noua cā. ¶ In. §. quatenus aūt diximus immo loquit ibi de arbi
3 trio ex affectiōe que non cadit in nūmos hic de arbitrio ex mora que cadit in nūmis fm guil. ¶ † Querit Pe. cōdēnatus ad quadruplum soluit triplum. sed rem nō vult restituere. An potest cōtra eū iurari in litē. & dicit q; sic: q; actio est arbitraria. et est casus. j. tit. j. arbitrio in prin. Sed pone q; iuret an qō accedit quadruplabitur. dic q; non. vt. l. j. j. de i. lit. iur. ¶ Item quaerit Pe. quid faciet emptor conuēctus ex hac actione. Naz si nō expectat sententiam non agit. de eui. si expectat ex sua cōtumacia solvit triplū. nec repetet estima. respondeo si constat de iure agentis non expectat sententiā. aliasexpectet quo casu totū repetet fm Pe. q: nil pōt ei imputari vel ꝓtestet q; nō ꝓtumacit sed cā iuris sui ꝓseruandi expectat sn̄iam. vt. ff. at qui natura. §. eū me. de neg. gest. ¶ Op. q; nō fiat cōdēnatio ad quadruplum vt litera dicit probo. litera loquitur re perempta: sed re perempta actio desinit esse arbitraria. j. ti. j. arbitrio. §. nō tamē. istud eū quadruplū venit. q: actio est arbitraria. ergo non venit si actio desinit esse arbitraria. So. dicit gl. Aut loquimur de effectu interitus circa ipsam rem. & tunc loquitur hic. Aut circa penaz & loquitur ibi Gui. reprobat gl. q: estimatio succedit loco rei. vnde si non soluitur estimatio: ita fit cōdēnatio sicut res extaret. vt. j. eo. si ipsa non ob. lex contra vt dixi super glo. f. secunda ¶ Secō oppo. ad. §. q; si homo. & sic hic dr q; condēnatus hz tempus quod datur iudicatis ad soluendū cōtra insti. de officio iu-

di. in princi. ¶ So. vt in glo. quest. sed pe. reprobat vno modo & Gui. alio dic vt dixi super gl. vt q: dic. c. oportet. ¶ Contra eūdem oppo. & videtur quod licet homo moriatur in tempore dato iudica. tamen non liberetur indistincte: sed circa distin. vt si erat eque peritura res penes actorem liberetur. alias non. vt. j. ver. sed & si fine. So. fateor vnde licet ver. per illum determinat: sed cōtra solutionem: & cōtra illum ver. op. vbi debitor est in mora non est vis. vtrum esset res eodem modo peritura penes actorem vel non. vt. l. cum res. de lega. j. cum fi. So. hic loquimur in tempore dilationis in quo non est in mora cū habeat dilationē. ¶ Opp. ad idem quarto de ver. finautem. j. eo. sed & ibi perit ante dilationem. hic dilatione pendente. & sic non ob. ¶ Sz cōtra hoc quinto op. nōn cessat mora interitus indistinc. pertinet ad creditorem. vt. l. si ex legati causa. j. de. le. j. Solu. ibi cum nulla mora ꝑcessit. hic precessit fm doc. hec so. non valet: q; idem si precessit. Nam dilatio superueniens purgat moram. vt. l. euz q̄ tra. §. fi. de ver. oblig. & ideo dicit Pe. Aut debitor nunq̄ fuit in mora. & loquitur lex si ex legati causa: & j. eo. si ipsa. Aut aliquā do fuit in mora. licet nunc non est quando res perit sine culpa debitoris: & tunc aut: quia superuenit debitori dilatio data. a. l. vel a ministro. l. miserationis causa. & tūc distinc. esset res eo modo peritura penes actorem vel non. vt hic aut q: superuenit dilatio conuentionalis. & tūc indistincte liberatur debitor & mora purgatur. reprobatur gl. q̄ dicit aliud quo ad vsuras. aliud quo ad interitum fm Pe. ¶ Sed cōtra hoc oppo. ante sēam sententiam periculum est debitoris. sine disting. post vero distinguitur. ergo melior est conditio rei post condēnationem q̄ ante. & sic sententia nocet victori so. cū hoc dānō actio compenset sibi lucrum pene. vt in tex. fm gl. vel dic hic non est dānum emergens ex quo res erat eo modo peritura. & dato quod fiat deterior conditio hoc non est vi sententie: sed vi dilationis. ¶ Septimo oppo. contra ver. q; eo autem. Nam ex dicto est autē patet qō iste ver. aduersatur ꝓceden. vnde oppo. ad istū ver. & videtur q; idē sit in fuga qō in interitu. vnde sicut liberatur in interitu. sic in fuga. Nam eadem videtur ratio in vtroq;. Rn. immo non est eadem: q: fuga potuit preuideri: sed nō mors que est in
a certa⁹. & dei iudicio preoccupat vt no. insti. de capitis. §. ij. & hic ista so. vnum dicit. s. quod hic loquitur quando precedit fugā. & aliud presupponit. s. q; cessante culpa idem esset in fuga quod in interitu. sed vtrūq; est falsum. q: fm hoc nulla est hic aduersatio. vnde dic aliud in fuga. q: si ibi estimatio soluitur nō est mera pena: sed interesse. & loco estimationis soluenti remanet res vt. l. lit. estimatio. j. pro emptore. Sed in interitu esset mera pena que non excedit triplum. excederet aūt si quadruplū prestaretur. & istā rationē voluit iurisconsultus: & ideo premisit secam ij. in ver. quatenus & hoc alij nō intellexerunt. ¶ Itē op. contra hoc de. l. redimere. so. vt in gl. ¶ Item op. illa actio dānū prosequit ergo non habita distinc. de tempore interitus. solū ꝑsiderabit. an esset res pariter peritura penes actorē vel ne. so. vt dixi sup glo. vt q: distracturus. ¶ Item opp. ad ver. Ita vt si dominus. de le. peremptorias. C. de excep. so. vt. j. de condi. sine causa si stulo. hec exceptio est similis exceptioni solutionis & nō pōt obiici. q: sumpsit ortum post sententiam. ¶ Opp. ad ver. sicut in interdicto q; mala est similitudo. q: in actione q; metus cā dist. nō esset res eque peritura re si in iudicio i interdicto nō. Sol. ista similitudo accidit ad prin. nostrum. ergo vbi non distinguitur. vel dic q; est semiplena similitudo. sic. j. de pericu. & cōmo. rei vē. custodiā fm Pe. de bella per. ¶ Et distingue fm. p. Aut quis contrahit moram in faciēdo qō nō dz. & tūc regulariter tenetur de interitu sine vlla dist. vt. in. §. rectissime. saluo in actione qō metus causa. vbi serua hunc. §. Aut contrahit morā in obmittēdo. & tunc aut iste qui est in mora spernit iudi. preceptū. & idem q: in dist. tenetur de edendo. l. nisi. §. j. Aut solum interpellātione partis. & tunc in singulari iudicio debet prefata distinctio adhiberi. Aut res erat eo modo peritura &c. vt. j. de rei ven. l. Itez si verberatus. ad fin. Sed invti loquitur. j. de peti. heredi. illud fm. p. illa lex qui aūt. §. j. loquitur in interesse que est obligatio consequentis. vnde subtiliter loquendo ibi non perit. quod est in obligatione. sed deficit causa. i. interesse prout est increditore est causa debendi non ipsa res debita. Naz interesse est damnum emergens. sed non debetur dānum. sed tantundē quantuz est dānum. hic vero indistin. peti. loquimur i debito specie que potest perire. vel dic. vt no. j. si cer. pe. l. quod te. per Ja. bu. Tenebitur. In tex. no. quod interitus specie non liberat debitorē ex delicto. sed contra. j. §. sed fine. ver. distin. sed ibi decessit pendente dilatiōe legali. hic non fm gl. sed contra hec dilatio purgat moram. ergo indistin. interim debitor non tenetur de interitu. de noua. quoties. So. illud in dilatione cōuentionali. hoc in legali. fm Pe. hoc in cōmento. §. hic precetū recipit. condēnatio fuit facta in re que nondū perierat. & tamen executio fuit in estimatione re postea perempta non restituit cū expēsis lit. qs

contra eū

Universidad de Deusto

contra cſi agitur.qui cãm litigauer.nõ habet vt cõtra delinquẽtem.ſecus ſi cõtra poſſeſſorem cũ titulo.Mã ille qui habet titulum õ: habere iuſtã cãm litigãdi ſm Bal.qui ita no.j.eo. quod dirimus. ¶ In gl.que icipit tria tẽpora hec gl.legit literã per ſaltum vt fugiat otrarietatẽ ſuperfluitatem ⁊ inordinationem vt in glo.alijs patet.Bar.in fi.ver.gl.vt incertus contra. de.§. rectiſſime.⁊ ſic ſimilitudo vera ⁊ perfecta. ¶ In gl.que incipit ſ.ſcõm in ſi.ver.all'.§.non tamen.vel dic q̃ ibi deſinit actio eſſe arbitraria ex ea parte qua iuratur in lit.Mã obligatio que ſucceſſit ad quantitatem non recipit iuramẽtũ in litẽ.vt.l.in ti.ſed hic loquitur de arbitrio qõ verſat circa penã tripli.qõ ita cadit circa quanti.ſicut circa ſpecies ſm Ja.bu.⁊ nunc ma.immo ſubtiliter intuendo etiã ex re extante in pena tripli nõ habetur reſpectus ad rẽ.ſed ad eius preciũ:q; ſpecies vt ſpecies nõ põt quadruplicari.Nil ergo variat interitus cũ ⁊ ante interitũ idẽ habetur reſpectus. ¶ In gl.q̃ incipit vt q; diſtin.Mor.aut res erat eo modo peritura penes actorem.tunc liberatur reus a re Aut non tunc ad extractionẽ tenetur vt hic. ¶ Sed quero in quo tẽpore ſit hoc intelligendũ gl.dicit in tẽpore qõ datur iudicatis ſit ori.ipſum tẽpus pereat:ſed quando daf̃ tẽpus dicit glo.in ſecunda ſentẽtia nõ in prima:ſz cur hic dicit gl.q; eſt debitor ſpeciei.unde idez qõ in reali. At in ſecũda ſnia eſt debitor mixtus ſpeciei ⁊ quantitatis ⁊ tota eſt vna obligatio.ergo vna dilatio hic glo.ſm doc.lacerant glo.Mã dicit Jac.de raue. qõ in actione q̃ met cauſa ſemper adhibetur.illa diſt.eſſet eo; modo peritura vel non propter naturã actionis q̃ met.cauſa. que dãnum exigit.vt j.l.ſed ⁊ partis.§.iul.⁊ non eſt dãnus ſi erat eo modo peritura. Bal.de eu.ſubſt.gl.q; verũ eſt qõ exigit dãnus ab initio non ex poſtfacto.j.de edendo niſi.§.is autẽ.Itẽ in eo quod dicit glo.de tpe quadrimeſtri.dicit.P.q̃ non eſt verum q; debitor ſpeciei.Nec propter quantitatem eſt hoc concedendum in ſpecie cum ſint ſeparabilia.vnde non eſt tempus determinatum a iure:ſed arbitrarium ſm Pe.vt inſti.de officio iud. Bal.econtra q̃ in vtra q̃ ſententia habet tẽpus quadrimeſtre q; hic actio eſt perſonalis.alias de vſuris in fideicom. Secus in reali.Ratio q; ibi eſt in poteſtate rei facti reſtitutio. at hic datio vertitur que non ſemper eſt in poteſtate rei:q; forte alienauit ſm Bal.qõ tene glo.in obligato ex cauſa ex qua terant due ſententie.Nam reſeruatur dilatio in ſecunda ſententia ſicut ſi prima emanaſſet per modum precepti. ¶ In gloſ.que incipit.ſed contra videtur ibi inutilis eſt.Iſta eſt truffa:ſed ratio eſt:quia iſta accumulatio non fit fruſtra:ſed habet iuris effectũ Item non fit ſucceſſiue.ſed ſimul.⁊ ideo non poteſt dici quare magis vna excludat alteram q̃ altera abijciat alteram. ¶ In glo.q; ſi ibi nõ ſic.ergo idẽ in fuga ſi nõ potuiſſet p̃uideri ſcõm Pe.Bal.contra.q; in fuga ſoluens conſequitur ius in ſeruo, non ſic in interitu.

Quod dirimus ¶ In ter. ibi. idem erit dicẽdum:q; tunc ſunt plures obligati.Mo.in.§.fi. q̃ etiam in penalibus actionibus vnus ſoluendo liberat aliũ quatenus ſoluit:quod eſt verũ quando actio non eſt penalis ab origine;ſecus ſi eſt originaliter penalis.nam tunc ſubdiſtinguitur.aut proponitur ex vero delicto ⁊ vnus non liberat alium.vt.l.adeo.§.de iur.om.iu.aut ex quaſi delicto.⁊ vnus ſoluendo nõ liberat aliũ vt.j.de his qui dele.l.perceptis. ¶ Mo.in.l.quod dirimus.§. ſi vero.q̃ dñs ex delicto ſerui tenetur noxaliter.ſed ſi ipſe poſſidet tenetur proprio nomine inſolidum.pone ergo q̃ ſoluit ſolidum.nunquid repetit ſeruum quem dedit pro noxa.dicit gloſſ. no.q̃ ſic:q; ex poſtfacto apparet indebitũ.ar.j.de cõd.ſine cã. l.ſi fullo.Et hoc facit ad.q.quidã fuit inquiſitus de ſimplici vulnere.de quo erat pena.c.condẽnatus ſoluit centum poſtea accuſatus cũ qualitate addita que facit penã perſonalẽ ⁊ odẽnatur nunq̃d poterit repetere illa centũ.nõ poteſtis allegare q̃ ſic magis pprijã gl.q̃ iſtã.Si aũt vtraq; pena eſſet pecuniaria.prima cõdẽnatio cõputaf̃ in ſcõa.vt.ff.de tranſac.⁊ poſt rẽ.§.j.ſicut ⁊ bãnũ cõputaf̃ in odẽnatione.ar.ciuſdẽ.l.⁊ hoc ſm illos qui tenent q̃ rõne additej qualitatis poſſit denuo agi ꝑ odẽnatũ de ſimplici facto.vt tenet Bart.in.l.ſi quos ſenatus.j.de accu.tñ Ja.bu.conſuluit cõtrariũ.q; agitur ad vindictã.vt pena minor tollat maiorẽ.vt.l.q̃ ſenatus.j.de iureiur.Cõſiliũ huius ciuitatis oſuluit ſm oſiliũ Bar.⁊ male. ¶ In ter.ibi perſecutiuã pr̃icipaliter. ¶ In ter.ibi.ceteros.ſ.poſſeſſores. ¶ In ter.ibi ad compendium.i.lucrum.h.d.Bal.

1 ¶ Plures cũ ex vno delicto tenenf̃ anvni⁹ ſolutio ceteros liberet.

Quod dirimus. Ibi poterit conueniri ex noua poſſeſſione ſm Bal.⁊ facit.l.cũ qui.§.in popularibus.j. de iureiu.in.q.de appenſo:quod no.⁊ vide de inr.om.iu.l.adeo ¶ Mo.q̃ quando plures tenẽtur ex quaſi delicto.ſolutio vnius liberat alium.vt.l.perceptione.j.de his qui dele. vel effu. ſi ex vero maleficio:⁊ tunc ſubdiſtingue.ſ.in actione perſecutoria ſolutio vnius alium liberat in ſpeciali actiõe ſi ab initio eſt penalis actio.ſolutio vnius alium nõ liberat.Si vero pena venit ex accidenti ſolutio vnius alium liberat.vt hic quo ad penam fiſcalem.ſolutio vnius aliũ non liberat. ¶ In gloſſ.immo iſta. §.ſi plures.⁊ vide.l.j.C.de condi.fur. ¶ In gl.⁊ſic ĩ actiõe in fi. glo.hec vera. ¶ In gl.immo videtur ibi.ſed nunquid ſeruum reddet.dic q̃ ſic Bal.

¶ Additio ſiue apoſtilla.Bal.

Quod. §.in heredẽ.vide Inn.extra de rap.in literis ⁊ vide omnino Inn.de or.cogni.cũ dilectus.In gl.hanc excep.vide oĩno Inn.extra abbate de ver.ſig.in magna glo.

Videamus. Sufficit ad heredem ſemel et momentanee peruenijſſe.vt teneatur heres heredis.h.d.Et dicunt doc. quod iſte caſus non reperitur alibi. ¶ In tex.ibi ⁊ ſi conſumpto ſecũda queſtio.Mo.quod dicitur de herede heredis quod tenetur:licet ad eum nil peruenerit ⁊ eſt ponderanda ratio litere.quia hereditariam ſuſcipit obligationem.hoc inducit Bar. ad.q.q̃ ſi primus heres ſcit hereditatem ſibi delatam.⁊ tranſmittit ius deliberandi in ſecundum q̃ ſecundus decedens trãſmittit in tertium licet ſecundus ignorauerit.quia illud ius deliberandi cepit eſſe in bonis ⁊ tranſmiſſibile.ar.huius.l.⁊ j.de leg.iij.l.pater.§.vlo. ¶ Sed in contrarium facit:q; ignorans non poteſt habere ius deliberandi in habitu vel in actu.vt in.l.cum antiquioribus.Nam per rerum naturam apparet quod ignorans deliberare non poteſt. ¶ Preterea nec illud ius videtur in bonis.vt.j.ad.l.fal.l.precia rerum circa medium.nec ob.l. q; loquitur in iure obligationis fundate.ſed queſtio ſua loquitur potius in quadam facultate.facit in ratione ſui.j.de in diẽ adiec.l.ſi precium.non ob.§.vlo.quia ibi in iure tranſmiſſibili de ſui natura.ſed ius deliberandi non eſt tranſmiſſibile ab ignorãte.adde quod no.Lyn.C.de adul.l.publico.in.iiij.q.nam argumentum huius.l.videtur ſufficere filiam dotatam ſemel excluſam.vt in perpetuum excludatur.Itez adde quod no.Ly.C.de ſecundis nup.auf̃.ſed ⁊ ſi quis ⁊.j.de reg.iu.ſicuti ſm Bar.facit in ratiõe ſui.l.no.j.de bo.li.l.liberto octuaginta.

Videamus. Sufficit ad heredem ſemel peruenijſſe vt deinceps in perpetuum teneatur ipſe.⁊ omnes ſucceſſores eius.h.d. Et non eſt alibi ſecundum Bar.⁊ vide.l.pater filiũ §.vlo.de legat.iij.do.Barto.tenet per hunc text.quod ſi primus heres tranſmiſit ius deliberandi ſcienter quod ſecundus tranſmittat ipſum ius etiam ignoranter:quia ipſum factum eſt tranſmiſſibile. ¶ In gloſſ.conſumpſit.i.ibi ſecundum quoſdaz ⁊ male:quia ſtatim quod peruenit ad heredem hereditaria cauſa heres eſt in mora ſecus eſt ſi perueniret ad heredez titulo ſingulari:quia titulus vniuerſalis non nocet heredi.vbi habet alibi unde titulum ſingularem.vt.j.de diuer.⁊ temp.preſ.l.auvicium §.ex facto.⁊ hoc modo poteſt intelligi.l.quantũ autẽ.j.c. ¶ Extra not.q̃ hec eſt natura trãſmiſſionis q̃ ex quo eſt ſemel facta ſemp durat.facit.l.pater filiũ.§.vlt.dele.iij.

¶ Additio ſiue apoſtilla.Bal.

Videamus. Ibi quando hereditariam argu.quod ius deliberandi ſemel tranſmiſſum a primo herede in ſecundum tranſmittatur a ſecundo herede etiam ignorante in tertium heredem.Nam ſemel ſufficit tranſmiſſ.vt hic.⁊.j.e.ſi ipſa et de lega.iij.pater.§.vlt.dato quod penes ignorantem nõ ſit ius deliberandi actu.vt arg.j.de calũ.annis.tñ eſt habitu ideo trãſmittitur.⁊ ſufficit primum heredem ſciuiſſe ar.de bonis que li. l.liberto octuaginta.

Ipſa res. Poſſeſſor nonvidetur locupletior re perempta.ſecus ſi pereat res que in locum eius ſucceſſit. h. d.Et iſte ſecundus caſus ſecundum doc.non videtur ⁊ alibi. ¶ Mo.quod dixi in ſummario ſecundum Barto.⁊ gloſſ.litera tamen non aperit de interitu rei ſuccedanee:ſed rei alienate.Res cuiz que ſucceſſit per ſeipſam debetur ⁊ non reſpectu alterius rei.⁊ ideo interitus rei que non debetur non liberat debitorem.⁊ſic non ob. j.locati.in naue ſanfelli in fi.vel dic quod aut ſucceſſit genus loco ſpeciei puta precium.tunc non liberatur debitor per interitum.ar.C.ſi cer.peta.l.incendiuz.Aut ſucceſſit ſpecies loco ſpeciei tunc liberaf̃ debitor per interitum.nec ob.ff.l.proxima.q; ibi loquitur in vniuerſali ſucceſſore qui fingitur ſucceſſiſſe invi

tium hic in singulari possesso;. & sic nō ob. ¶ Tertius casus est quando succedit species loco generis tunc etiam videtur quod interitus speciei liberet. ¶ Quartus casus est quādo genus succedit loco generis tunc ex natura rei debite interitus nō habet liberare nisi precedat mora debitoris. vt l. q. r. j. de solutio. Secundo no. quod in actione quod metus causa. & peti. heredi. succedit precium loco rei. & alia res loco alterius. & sic permutatur forma ipsius debiti. adde quod no. in. l. labeo. & in. l. sabinus de ver. sig. & qō no. C. de rei ven. l. mater. & de peti. heredi. l. si rez & preciū. & l. si eū seruū. si cer. pe. & j. de iure do. l. proculus. & j. de le. ij. idem seruandum.

Sipsa res Interitus rei debite liberat debitorem: sed non interitus rei surrogate. hoc. d. Et est notabilis casus. ¶ In glo. hec lex ibi: licet perdat tamen in obligatione succedanea quādo est contracta ad genus hoc est faciendum: sed quando ad speciez non liberatur si mora nō precedit. vt j. locā. l. in naue saufelli. & j. de ver. ob. l. si ex legati causa. ¶ In ea. glo. ibi post predicta credo liberari a specie nō precedente mora vel culpa: licet tex. multum videtur obuiare in hoc subsisto. ¶ In ea. glo. ibi preciuz solutum pro re in qua fuit metus adhibitus. ¶ In ea. glo. ibi si res aliena. adde. C. de rei vē. l. mater. & no. quod quedam sunt actiones vniuersales. & in istis succedit precium loco rei. vt. j. de peti. heredi. l. si aptare. Quedam sunt actiones in quibus non attenditr nisi ius ex persona autoris tunc: quia istud ius est immutabile non succedit preciū loco rei. vt. j. de here. ven. l. venditor heres. Quedam sunt actiones in quibus variatur ius ex persona rei. & in istis actionibus quia sunt variabiles & non vniformes precium succedit loco rei vt in. l. nostra. & adde quod no. j. de ver. sig. l. labeo. & l. sabinus. ¶ In ter. ibi dicere, ista actio est persecutoria. & perpetua non autem penalis & annalis. ¶ In gloss. subaudi. in fin. vel die hic loquitur quādo heres cōuenitur. vt q̄libet possessor. ¶ In ter. ibi quātū liberatus est: q: transit in heredē liberatio si erat trā sitoria obligatio.

¶ Additio siue apostilla. bal.

Sipsa. Hic no. quod preciuz succedit loco rei Super hoc dic quod in vniuersalibus precium succedit loco rei vt l. impr̄. §. fi. de leg. ij. & j. de pe. here. si rem & precium. Sed in singulari iudicio secus. vt j. de here. ven. l. venditor ex heredi. Fallit in actione q̄ me. causa. quia est in rem scripta. nam magis tenetur. q: locupletior factus q̄ quia precium succedat loco rei. vt hic. Itē fallit. C. de rei ven. cum a matre. Ratio differētie inter iudicia vniuersalia. & singularia est ista. quia vniuersale iudicium de ratione vniuersalis recipit augmentum & diminnitur nedum tale augmentum quod sit consorme. & consunctum. vt factum. sed etiā separatum & dissorme. alle. tamen contra membrum succedit, j. de rei ven. Item si verberatum. §. j. sed ibi non succedit quo ad agendū: sed subuenitur reo secunduz We. hoc in brocar. ¶ Itē alibi precium succedit loco rei ex causa intrinseca. de leg. ij. qui solidū. §. j. & l. fi. j. de condi. inde. in summa. §. pe. de hac materia no. j. si cer. pe. si eum seruum. & l. in eum. & per Lyn. C. de rei ven. & de ver. sig. labeo. j. ver. Item sabi. vbi bona gloss. Et predicta sunt intelligenda in iudicijs realibus vel in obligationibus dāti: & adde quod dixi. ō. de transac. qui cum tutoribus. vnum est no. dignum menti tenendum quod istud precium succedit loco rei. vt genus non vt species. & ideo interitu preciī debitor non liberabitur. vt hac. l. ver. sed omnino. vnde intelligo quo ad hoc et tertu ibi aliamue rem. s. que possit in genere deberi. vt vinum & similia. j. si cer. pe. l. ij. Nam si deberetur mere. vt species debitor bone fidei liberaretur per interitum. quod hic negatur. vt ō. co. si cum exce. §. quod si homo. dever. ob. cum qui ita. §. fin. j. loca. mane. vel subtilius. q: textus non distinguit inter res. dic quod interitu speciei liberatur debitor in re prima: sed in ea que in locum prime succedit ratio quia illa que succedit nō petitur vt species sed vt quantitas vt in quo locupletior factus est possessor. i. vt quantitas. Nam magis quantitas. i. quantum locupletior est videtur in ob. q̄ species secundum Hui. predicta vera in interitu: sed in permutatione. sed vltra obiectio est inspicienda: quia fingitur loco prime. vt hic. ibi vel sepius &c. Nam per fictionem bene succedit vna res loco alterius: sed priuatio sine interitu non succedit loco habitus. vt insti. quib. mod. toll. ob. §. j. Ideo per successorem potest immutari. & diminui non per interitum.

Quod autem. No. actio que redditur in heredem est perpetua quo ad rei persecutionem. facit. ō. e. l. videamus. ¶ Secundo no. quod quātū ad heredem peruenerit inspicitur tempus lit. conte. tamen si pendente iudicio augetur peruentio inspicietur etiā tps sue. & adde qō dixi. ō. de neg. ge. l. litis in prin. ¶ Itē no. q̄ quedā peruētio necessario peruenit ad heredē vt liberatio testatoris que nō erat scripta solū in persona defuncti. facit. l. ij. ō. de calū.

Si mulier. Metus litis mote i iudicio non inducit actionem quod metus causa. hoc dicit. Vel sic. Redimens vexationem quam iuste patitur actionem quod metus causa propterea non consequitur. h. d. ¶ Not. q̄ cōpositio licita non retractatur per actionē q̄ me. cā.

Si mulier. Committens causam in gratitudinis sibi imputet si pro cōsequēda culpe remissione aliquid promittit vel soluit. hoc dicit. Et no. q̄ improba possessio non conualescit in inualore. h. d.

¶ Additio siue apostilla. Bal.

Si mulier. §. quod metus ibi pretor: q: vniuersaliter negatiue loq̄tur. & vniuersalis negatiua in vltimo tempore vel casu potest affirmare. §. qui posse. vide omnino quod no. archi. xij. q. ij. & si illi. & Innocen. de re. ecc. non alie. c. episcopi. cum fructibus. quia fructus causa possessionis & non causa proprietatis mutari possunt in ti. No. quis non potest fundare se ex obligatione sublata. Et facit ad not. C. de resti. mi. l. de tutela. & C. de dolo. l. pe. & C. de transac. sub pretru instrumenti. sed nonne nuda voluntas est libera. Rñ. sicvnde patet hic quod in aditione vel repudiatione hereditatis nō sufficit nuda voluntas in cor de retenta sed debet esse declarata verbis vel actu.

Quod metus. ¶ No. q̄ vbi lex loquit vniuersaliter negatiue dz semp verificari. adde qō dixi. ō. l. metum. §. nolenti. facit. j. iudi. sol. l. nouissima.

Qui possessionem. Etiam nuda possessio venit in actiōe quod metus ea simplanda vel quadruplanda. quādo in mera possessione q̄s est metum passus. hoc dicit. ¶ Nota quod licet possessio non titulata sit vtilis & abiecta. tamē consideratur in actione quod metus causa. ergo damnum patitur qui meram possessionē perdit. ¶ Secundo no. quod licet possessio sit nuda tamen ad possessorem pertinet fructuum perceptio. adde quod no. j. de acqui. pos. l. ij. §. ex contrario. ¶ Item no. quod est estimatio possessionis. alia rei. & inf. concor. vti possi. l. si duo in fi. ¶ Queritur Inno. vtrum per hec verba studeat ad ius & proprietatem revocare ecclesiam. vtrum contineatur nuda possessio. & arguit p hunc tex. quod sic. & ponit ipse de re. eccl. nō alie. c. epi. & vide archi. xij. q. ij. & si illud.

Qui possessionem. Nuda possessio venit i actione quod metus causa. & fructus secum trahit. h. d. concor. vti possi. l. si duo. ¶ No. fructus sequi nudam possessionem. vide Inno. extra de re. eccl. nō alie. c. epi.

Si dos. Metus dotis promissionem reddit ipso iure nullam. ¶ Not. hoc singulare in dote. ¶ In gl. ipso iure ibi. simplici. i. in dolo velato. q: qui per fallaciaz paciscitur non tam consentit q̄ decipitur. vt. ō. de transl. l. qui cum tutoribus. §. qui per tutorem. sed secus in dolo nō velato. quia ibi ex certa scientia proceditur ad consentiendum non tamen intelligas substantiam cōsensus deesse in dolo velato: q: tūc etiā ipso iure non teneret cōtractus stricti iuris qō est falsum. Est ergo potius vitium in quadam qualitate essentialiter. vt not. de ac. & ob. l. bonā fidem.

Si dos. Metus contractum dotis reddit nullum ipso iure. Item distractus factus per metum valet ipso iure: sed inferens metum tenetur quod metus causa additio etiam & repudiatio hereditatis mero iure valēt: sed de eq̄tate pretoria non sortiuntur effec. hoc dicit tota lex. ¶ In ter. ibi. actio nascitur. nō autem competit antiqua directa. vt in. §. nolenti. de vtili. dic vt ibi. ¶ In gloss. ipso iure ibi. in simplici. id est in dolo velato. quia quodammodo deficit ibi consensus. vnde nōmirum si contractus bone fidei est nullus. ¶ In ead. gloss. ibi. coactus in iudice. adde quod nota in capitulo primo quod metus causa libro. vj. Et nota quod sententia absolutoria lata per metum ipso iure est nulla. sententia vero diffinitiua est aliqua quantum ad actionem pariendum non tamen quantum ad appellandum: quia non est necesse appellare. ¶ In gl. immo non fit ibi. §. cessus. ibi fuit aditio simulata non vera. & q̄ fuerit simulata

Universidad de Deusto

fuerit simulata probatur per precedentem protestationē. vt ibi no. & adde de cōdi. ob tur. causam. l. si repetendi. & facit. j. de op. no. nū. l. de pupillo. §. si q̄s ipsi. & l. nemo. de neg. ge. in fi. & j. locati. l. cum in plures. §. locator horret.

Si metu coactus. Qui dās cām distractui bone fidei vel stricti iuris non reddit distractum nullum: sed purgatur per actionē q̄ me. cā. h. d. ¶ In ter. ibi. obligatus. s. directa. sed an ex vtili dic. vt e. l. metum. §. nolenti. ¶ In ter. ibi. dum. no. rem cōsummatam vt no. ff. e. sed & partus. §. j. ¶ In ter. ibi. ad reintegrandū contractum. ¶ No. q̄ ex obligatione finita quis niti non potest. s. ea forma que finita est. ¶ Secundo not. quod distractus est similis acceptilationi. & adde quod no. C. de in integrum resti. minorum de tutel. de transac. sub preter. ei primo. Itē adde q̄ no. ff. e. prori. §.

Si metu coactus. Qui per metum hereditatem adiuit. habet facultatem abstinendi beneficio pretoris. h. d. ¶ No. quod coacta voluntas secundum leges voluntas est: sed theologi dicūt quod voluntas non potest cogi. sed ipsi loquuntur de intrinseco motu animi non prout accommodatur actibus hominum. ideo nil ad nos. ¶ Secundo no. quod additio facta per metum ipso iure ciuili tenet. nec ob. j. de acqui. heredi. l. celsus. quia ibi precesserat protestatio animi declinatoria. vnde ibi apparebat de dissensu. sic autem secus.

Si coactus. Repudianti hereditatē per metū pretor decreuit vtiles actiones. h. d. ¶ In ter. ibi dando similem. j. ad treb. l. facta. §. si danda. Et no. q̄ sola autoritas pretoris non affert nisi iura vtilia. insti. de bo. pos. §. quos autem.

1 ☞ Detinens aliquem in carcere non potest quicq̄ ab eo extorquere.
2 Testamentum an possit fieri in carcere.

Qui in carcerem. Non valet cōtractus factus cum eo qui detentus est in carceribus. hoc. d. ¶ † No. q̄ ille qui detinet aliquem in carcere non potest quicq̄ ab eo extorquere & si extorquet ab eo chartam vel promissionem non valet. dicit Ja. de are quod istud est verum quando contrahit cū detinente. secus si cum tertio qui non dedit causam detentioni ff. e. l. metum. §. sed licet. Item etiam cum detinente licite posset contrahere sponte. ff. e. l. prori. in prin. Et dicit detineri ille qui non potest recedere. j. l. prior. §. fenerator. no. & j. de ver. sig. l. qui
2 neq. ¶ † Querit glo. de testamento vtrū possit fieri in carceri bus. dicit glo. q̄ sic q̄ est verū nisi relinquatur ipsi detineti iuste. Nā propter suū dolum nō valet relictū. ar. j. de doli except. l. j. & adde q̄ no. ff. de neg. gest. nā & seruius in prin. & per Inno. extra de spon. c. cum locum.

1 ☞ Cōfessio facta in carcere an valeat.
2 Detentus confitens presumitur quod non sponte confessus fuerit.

Qui in carcerem. Promissio & tradditio facta i carcere in effectu nō valet. h. d. ¶ In ter. ibi detrusit vitium sonat. vnde dicit Ja. de are. quod si q̄s est iuste detentus bene valet traditio & promissio facta aduersario suo. ita no. Jaco. de are. in. l. qui neq. j. de ver. si. ¶ In ter. ibi. momenti. i. efficacie non enim addit carcer ad effectum metus. vt reddat nullum ipso iure: sed in effectu: vt. ff. e. l. metum. §. sed licet. & vide quod no. in. l. nam & seruius. ff. de neg. ge. vbi patet quod conuentio de vno carcerato ad alium carce-
1 re. vbi patet quod confessio facta in carcere nō va-
2 let non precedentibus indicijs. vt. j. de q̄. l. maritus. ¶ † No. q̄ eo ipso q̄ quis confitetur detentus presumitur non esse spō te confessus. istud nō est verum simpliciter nec obseruat. ¶ In ter. ibi. facere testamentum nisi sit q̄natus ad mortem vt. l. si q̄s filio exheredato. §. q̄ si quis. de iniusto testamento. & l. j. §. exigit. de bo. pos. fm tab. & ita tenent canoniste. tamen de facto seruantur talia testamēta. Bal.

¶ Additio siue apostilla. Bal.

Qui. Retorquet. non curo de qualitate carceris: sed extorsionis, pondera hic verbum ob hanc causam istud verbum est ponderādum vt no. Innocen. extra de sponsalibus cum locum. In gloss. secunda. ¶ Item loquitur hec ler de metu illicite illato. secus si licite. argu. j. de questionibus. l. j. cum si. & ff. l. prori. in prin. momēti est & resmditur vt ff. e. metus. §. sed hoc. & j. l. prior. §. ij.

1 ☞ Presumptio aggrauat onus probandi.
2 Magistratus vim fieri prohibere debet.
3 Presumptio iuris est q̄ lex simpliciter presumit.
4 Presumptio facti que dicatur.
5 Indicium est minus q̄ simplex probatio.
9 Presumptio vna aliā tollit.

1 **Non est** † Presūptio aggrauat onus probandi ad hoc allegatur & est istud primum no. dignum. ¶ Not. quod non est verisimile vbi est magistratus quod
2 quis patiatur metū. ¶ † Secūdo no. quod magistratus debz prohibere vim fieri. ¶ Itez no. quod licet aliquid sit verimile contrariū tamen potest probari. ¶ Itē no. q̄ presumptio aggrauat onus probādi quando est cōtra eū cui incūberet alias probatio & effectus istius aggrauationis est: q̄ vbi est presumptio cōtra pbā tem nūq̄ ex vno teste defertur sacramētū in defectum probationis: q̄ presumptio elidit probationē vnius testis fz gl. que no. ¶ In glo. nota stari. hoc fm Ja. est verū etiā in statutis que dicunt stari iuramento vel alteri presumptioni: q̄ intelligitur do nec contrarium probetur. vt no. per eū in. l. j. C. de re iudi. in lec. alij dicunt contrarium: q̄ dicunt q̄ illa est probatio iuris. & de iure. vnde non potest reprobari. vt no. Ja. de are. in. l. j. C. si aduer. li. ¶ In ea. gl. ibi in superlatiuo gradu. no. hunc modū loquendi & q̄ vbicūq̄ lex sic loquitur in superlatino non defertur sacramentū in defectū probationis: vt not. j. de questio. l. maritus. ¶ In ea. gl. ibi in fi. dic. vt ibi. ¶ In ea. gl. ibi. l. fi. §. fi. sed quidam dicūt q̄ ibi admittitur probatio. in cōtrariū ad hoc facit. l. fi. C. de pig. act. ¶ In. e. gl. ibi. hec ler dicit que mouet animum iudicis ex coniecturis. ¶ In. e. gl. ibi purgare no. contra famā pōt probari per famā contrariā. ¶ In. e. gl. in fi. Iudicq̄ presumptio iur. & de iure est quando lex presumit & vltra statuē do procedit contra quam non admittitur probatio nisi per cōfessionem aduersarij. vt no. in. auc. sed iaz necesse. C. de dona. an
3 te nup. ¶ † Presumptio iur. est q̄ l. simpliciter pūmit. & tunc autoritas. l. operatur. vt vel aggrauet onus probādi si alias imminebat. vt hic. vel vt trāsferat onus probandi quando ad hoc tendit. facit. j. de proba. l. circa eū. ¶ Presumptio nature est circa ea que cōmuniter insunt nature ratiōabilitficut est bonitas capacitas industria naturalis non dico de artificiali. extra de p
4 sum. c. fi. ¶ † Presumptio facti est quando ex vno facto pūmitur in aliud de re. in. semel malus &c. & ibi per Dy. ¶ Fictio est quoddam statutum contra expressam veritatem vbi circa probationem veritatis laborare non conuenit: q̄ intentioni nullū prestat adminiculū. vt. l. ad probationes. C. de proba. & adde dicit Inno. q̄ ex pluribus presumptionibus potest iudicari. de pig. illo vos. ¶ Item ex pluribus adminiculis. de succes. ab intest. c. cū dilectus. ¶ Item ex pluribus indicijs. de excu. tu. l. ij. §. j. ff. in ciuili causa. secus in criminali nisi sint indicia vehementia vt ibi per Dynū. ¶ Item ex pluribus argumentis. vt. j. de testi.
5 l. iij. §. eiusdem. ¶ † No. tamen quod minus est vnū indiciū q̄ semiplena probatio. vt. j. de proba. l. cum probatio. & qō indicia est probandū per duos testes quando non testificātur de facto principali: sed de indicio. vt no. in. l. fi. C. fami. her. & per Inno. de sy. c. sicut etiam. dicit Inn. q̄ magis temperanda est sentētia quando iudicatur ex indicijs q̄ quando ex certa probatiōe. extra de presum. q̄ veritate. Item no. qōno. extra vt ecclesiastica beneficia. c. j. & per Inn. vbi dicit q̄ magis creditur duobus testibus deponentibus negatiuam q̄ pluribus affirmatiuam. & archi. in. c. consultationi. extra de spōsa. sed est glo. cōtra. iuris ciuilis in. l. diem. §. si plures. j. de arbi. & per Inno. in. c. super hoc de renun. & quod no. vj. q. j. omnes. & xj. q. j. c. fi qui per superbi-
6 am † Ultimo recollige quod vna presumptio tollit aliam. l. diuus. de in integrum resti.

Non est. Presumptio contra eum cui incūbit probatio aggrauat onus probandi. h. d. ¶ No. q̄ libellus. etiā nō verisimilis dz per iudicē admitti: fz pbatio redditur difficilior. ¶ Itez no. iudicem adiri pro violentia futura. vt eam prohibeat inferri. facit. ff. de officio procu. cesa. l. fi. & de vsufru. l. equissimū. & vide Inn. extra de probat. c. in presentia facit qō no. per. Bal. ff. de officio p. l. illicitas. §. ne potentiores. dicit Inno. extra de iudi. c. examinata. q̄ libellus quantūcunq̄ nō sit probabilis. & tolerabilis. dz admitti. & vide auc. de equa. dot. §. aliud. vbi habes q̄ cōfessio protis tollit pūptionē iuris. vō iure. adde. C. de apo. pu. l. q̄ūq̄ li. x. ¶ In gl. not. stari ibi. l. j. vide qō ibi not. ¶ In ea. gl. ibi. non trāsfert. q̄ ista pūmptio transfert: q̄ erat ō actorem nō cōtra reū. ¶ In ea. glo. ibi. sed durius. Interdū pūmptio aggrauat onus pbandi. vt dic. Interdū relevat ab onere probandi in totū. vt. j. de pba. circa eū. Interdū non in totū: fz coadiuuat aliā probationem. vt no. j. de excu. tu. l. ij. §. etas. Et

Universidad de Deusto
Biblioteca

adde qō no.in.l.vlti.C.fami.her. ¶ In ea.glo.ibi.talē presumptionem impedientem inferri sacramentum. ¶ In ea.gl.in fin. vide quod ibi no. ¶ In ea.ibi inf.z de iure quod est quando.l. presumit.z presumendo statuit.z sic.l.conscientia.seu imaginatio transit in statutum z in dispositionem legalem.z adde quod no.per.Ho.z Lyn.in aut.de equa.dot.§.aliud.z.C.de do.ante. nup.aut.sed iam necesse in ver.questione. ¶ In glos.ibi.super certo facto fictio est veritati contraria pro veritate assumptio. presumptio est coniecturaveri.z dic.vt.C.de proba.siue possidetis per glo.z Ly. ¶ In.c.gl.ibi patet ex predictis.adde qō no. j.de accu.l.absentē per glo.z Dy. ¶ In.c.gl.ibi.si cui.§.eisdem vide Dy.in.c.qui semel malus. ¶ In.e.gl.ibi.in fi.gl.adde qō no.in.l.quicunqz.C.de apo.publi.lib.x.zquod notatur.§.de in inteſt.re.l.diuus.

Si iusto metu. ¶ No.qō metus vinculorum est iustus metus. ¶ Itez no.q̄ sunt metuende mine potentum.

Si iusto metu. Mine potentum inducūt iustuz metū.h.d. ¶ In ter.ibi cognitionē.s.ciuilē.z ideo ad actionē q̄ me.cā nō pertinet:sed ad officiū iudicis.z pro intellectu huius.§.z sequaciū.vide gl.in.l.nec timorem in glo.que incipit.s.dicimus.

Si feneratoz. ¶ Not.q̄ vbi non timet dānū psone nec euersionis patrimonij:sed aliud dānum particulare nō habet locū actio q̄ me.cā que est penalis:sed officiū iudicis.vt hic zfacit qō no.in.l.timorē in prin. §.c.fm Ja.de ra.z Ly.Bal.

Si quis quod. Metus illatus ab executore circa indebitum exigendum purgatur iudicis officio.secus si debitum sit exactum.z no.hic casum quod inordinata executio non retractatur. ¶ Item not.quod non est incipiendum a precepto.et iste.§.intelligitur vno modo in executore cum iudicis commissione. alio modo sine iudicis commissione. tunc debet iste executor puniri tanquaz falsus executor.facit.l.diuus.de custo.reo.z quod no.Lyn.in.l.neminez C.de exhi.re. ¶ In text.ibi.in ciuile.vide Innocen. de resti. in inte.c.cumvenisset de ap.ex rōne.zfacit.j.de fur.l.q̄vas.in prin.

Si quis quod. Abutens aparitore.z extorquēs indebitum tenetur restituere abutens aparitore.z extorquens verum debitum non tenetur. h.d. Et intelligitur abuti quando aparitor non habuit cōmissionē iudicis.vt hic.z.C.de exhi.re.l.neminem. ¶ Alius intellectus est quod hic creditor non abutebatur aparitore.quia iudex cōmisit aparitori.tamen peccatum erat in ordine:quia non precedente aliqua fide vel propositione iudex commisit aparitori q̄ compelleret debitorem ad soluendum.z sic de facto processerat tamen debite factum non rescinditur propter debitum modum z est argu.quod tenuta data pro vero debito teneat etiam iure. ordine pretermisso.tamen contrariuz est veritas.vt.j.de re iud. l.si cum nulla.non ob iste.§.quia hic interuenit factum partis. z consensus in translatione dominij.z sic non ob.vnde nō erat hic executio solius iudicis:sed erat executio partis.ergo dic. vt ibi. ¶ In ter.ibi iudex precepit.tamen hoc facere nō debuit q: iudex cui nil est probatū nil precipere pōt dicit Inn.in.c.solet.extra.de sen.excō.Bal.

¶ Additio siue apostilla.Bal.

1 ☞ Judex ex presumptionibus non debet moueri ad impositionem pene corporalis.
2 Judicatur ex pluribus psumptionibus.
2 Custodia sola infert iustū metum.
4 Recuperans suū mēdose per dolū an tenebit ad restitutionē.
5 Libellus in qualibet actione qualiter formetur.

Ponest. Unde non est Innocent. extra de alie.iudi.c.ij.in fi.vide Inn.de renū.c.sup hoc in magna gl.z vide de presumpti.et earum effectibus per Inn.extra de presumpti.q: 1 verissimile.vbi etiaz dicit † Inn.q̄ iudex ex psumptionibus non debet moueri ad impositionez pene corporalis 2 vel vnius magne pecuniarie. Compulsum. † No.ex pluribus presumptiōibus iudicari fm Inn.de pi.illovos. Itē ex pluribz indicijs.vt not.de excu.tut.l.ij.§.j. Item ex pluribus adminiculis.vt extra de succeſſ.ab inteſta.c.fina. Item ex argumentio.vt j.de testibus.l.iij.§.eiusdem.z.C.fami.her.l.fi. Et de effectu presumptionis quantum ad onus probandi per Inn.plene extra. vt ecclesia.benefi.c.j. Aliqua potestate. No.vim inferri persone quilibet magistratus habens imperium potest prohibere.vt §.si iusto ibi potestas. Item no.iustum esse timorem vinculorū Item no.solam custodiam inferre iustum metum.vt.j.§.si feneratoz. † Item no.solum timorem inferre iustum metum.vt.j.eo. 5 l.continet in fi.nec est necesse quod quis expectet iaculum dum modo fuga precedat.vt.l.nouissime.§.j.quod falso tu.aut. Itē no.verbum aparitoris inferre iustum metum.q: credi debet qō id faciat de mandato iudicis.vt.j.ea.l.§.si quis quod idem de alia familia iudicis:vt.l.j.C.si qua preditus potestate.z hoc valet etiam ad cōfessiones.vt no.§.c.qui in carcerem.§.si quis ibi quod si debit.ar.precepta guarentigie non possunt sustineri de cōmuni.tu dic cōtra:q: fiunt in volentē z spōte suscipientez:sed permetum tunc loquitur hic per ordinem.hūc text.poderat Innocē.extra de in integ.resti.cū venisset. In gl.satis videtur ibi videas. Portuit vide Inno.de app.ex ratione.revocaret recte inordinati processus.cōtra videbatur quasi spoliatus esset ante omnia restituendus:sed illud non habet locum in vi compulsiua nec pec.de quo hic agitur. Cōtra istud scōm videt de p̄scrip.xxx.annorū.si quis emp.§.sed z si quis:sed hic pretore autore ibi non. Sed contra est.C.de non nume.pec.dic.§.c.extat. z ideo dic qō hic nō dicebat se spoliatum immo fatebatur debitum alias ante omnia restitueretur.z vide ibi Lyn.in.j.q. Itez lex merc loquitur in vi expulsiua hic in vi compulsiua.z vide oī 4 no per archi.vij.q.j.presentem in fi. † An recuperans suū mendose per dolum teneatur ad restitutionem.dic per archi.xiij.q. v.non si.z.xiij.q.ij.domus.videtur per archi.z est hic casus qō 5 non facit.j.de furtis.qui vas. † Qualiter libellus formetur in qualibet actione.z de dolo z contumacia.in prin. In predicto §.si quis quod inducitur in ar.quod iniuste captus detētus in carceribus possit pro alio debito in carceribus recōmendari. dato enim quod indebite captus videat propria libertate spoliatus.vt.§.de in ius vo.l.plericqz.vbi in vim expulsiuam videt cadere indebita captura ad qō q: spoliatus ante restituendus. z quia ex hac vi aliquid videtur peruenire ad illum qui facit cō mendari. Itē vtitur prima captura.ergo cum suo iūcto debz vti Itē q: destructa prima captura videtur destrui fundamentum scōm. Itē ver.q: videt casus in.l.cū vnius in fi.prin.de bo.aut. iudi.pos.tamen non videtur reuocanda recommendatio. quia iusta ratione iuste cause.z quod cause sunt separate.vnde nil de prima causa ad secundam. Itē in separatis.z plures sunt interlocutorie nonvna sic.non ob lex cumvnus vnde bene potest vna tenere alia nō.vt.l.quedam mulier.z.l. carmelia pia.sed in.l.cū vnus erat vnica interlocutoria lata.z nulla de iur.ideo non extenditur ad alias personas:q: extensio iuris requirit fundamētum.naz qō non est extendi nō pōt per hoc de inof.testa.posth. §.j.hoc modicum facit:q: ibi sententia tenuit: licet fuerit lata contra ius litigato.z transierit in rē iudicatam. vnde ei standum est.z sic nō facit ad questionē nostrā. q: hic loquimur.vbi licentia pria z prima captura fuit de iur. dispositiōe nulla. Tu dic fz do.meū.q̄ aut pria captura fuit nulla:q: facta ī territorio alieno.z tunc captus ante omnia debet relaxari.z reponi in pristinum locum de iur.z de facto.vt.l.quid si fugitiuus.§.idem rebus.z quod ibi not.de edi.edic per hoc bene facit extra de ver. sig.ex parte in Christo.per hoc habemus.l.expresse dicentez de eo qui extractus est de ecclesia de factovel cum fiducia quod in illum locum debet reponi.vt in aut.de man.prin.§.sed necz hic coll.iij.hoc enim modo spoliatus est.quia iudex in illo loco nō erat iudex:quia priuatus vt.l.extra territorium.z.l.presenti.de his qui ad ecclesias confugiunt.z.C.de adulte.aut.si vero criminis.vnde nec.pecdioz cōtra eū antecq̄ sit restitutus nec pōt obligari per sententiam vel alio modo.§.c.qui in carcerem.j.de ver.sig.l.qui non.§.de nego.gest.namz seruius.j.de iudi.l.ij.in principio.nec enim maior spoliatio dici potest quam libertatis de condictio.indebi.titio centum.§.primo de resti.spolia. pisanis.vnde credo quod quicunq̄ processus per talem iudicem factus esset nullus.ipso iure quia non habet licentiā se defendendi qui sic de facto detinetur que licentia adimi non potest quia est de iure naturali.de re iudi.pastoralis in clementi. Aut prima captura fuit facta a iudice tamē de facto z iniuste tunc aut iniuste.id est contra ius partis.aut iniuste.id est per vim z concussionem iudicis. Primo casu.aut illa captura prima assumitur vt fundamentum. Secundo.z destructa prima destruitur secunda.de fideicom.neratius.z.d.l.cum vnus. Aut de prima captura nil allegatur ad fundandum.vel coadiuuandum secūdaz z tunc tenet secunda.quia non est vitiosa z omnia essentialia cōcurrunt nec dolus commissus ab vna persona nocet alij persone vel cause vbi persone sunt coherentes.vt autoz z successoz.et vbi res sunt inseparabiles natura. vt dolus non emanat sine pena inspicitur quod nocet. Item quia hic est causa quasi lucrativa quo ad ipsaz capturaz.de excepti.doli apud celsum.§.si cum legitima.z.§.autoze.s.quod quisqz iur.l.tertia.§.si is pro quo. Si autem per vim.z concussionem iudicis vel suorum officialium illata est vis aut compulsiua.z loquitur iste.§.aut expulsiua seu ei similis.vt est in questione nostra tunc spoliatus ante omnia debet de facto restitui.de probatio.l.si quis liberū

de acqui.

Universidad de Deusto

de acqui.rerum domi.nemo seruum de liberali causa liberis. §. fi.et.C.vnde vi.l.meminerint. ꝛ fiet hoc officio iudicis. argu.de agri.ꝛ cōsi.colon.de resti.spo.sepe contingit.ꝛ sic non ob.devi ꝛ vi.ar.cum ante quia non loquimur de interdicto.vnde vi. sed de alio remedio quod summarie discutietur quia non sumus in causa principali:sed executione vbi summarie procedit. de re iudi.a diuo pio.§.si super rebus.secundum predictum dominuꝫ meum. Jn.q.que incipit lapus.b. Jn glos.que incipit not. stari presumptioni. Not.quod vna presumptio tollit aliam.vt not.j. de in inte.rest.l.diuus.vide plene de hac materia per arc.vj.q.j. oues ꝛ.xj.q.j.si qui per superbiam.in fi.ꝛ in brocar.pill. in prin. C Jn ea.glo.ibi.presumptionem. Nota istam singularem glo. quod vbicumq; presumptio est contra agentez ibi non defertur sacramentum ex semiplena probatione. An contra presumptionem iur.ꝛ de iur.admittatur probatio in contrarium per confessionem partis.dic quod sic.vt no. Ly.C.de dona.ante nup.aur. sed iam necesse in.q.v.ꝛ est no. Quot modis tollit presumptio. no.arch.l.di.ferrum.ibidem ponit de multiplici fictione de hoc per Azo.in prima cōsa. Presumptio alia simpler q̄ stat in suis finibus alia non simpler.vt quando lex vltra procedit ꝛ statuit contra istam non admittitur probatio nisi per confessionez partis vt in aur.de equalit. doc. §. illud quoq;. Contra simplicem presumptionem admittitur probatio per aliam presumptionez vt.j.de ritu nup.non solum.§.de vno. Item per presumptionem iur.ꝛ de iure non est necesse alle.in libello.l.omnes.§.lutiusque in frau.cred.sed per simplicem presumptionem sic.vel dic quod est necesse alle.factum ex quo sequitur presumptio non autē per presumptionem.quia tacite inest. C Jn ea.glo.ibi. presumptio facti. Jsta subdiuiditur:quia illa facti intrinseci alia extrinseci C Item alia circa substantiam facti alia circa qualitatem facti Item alia circa solennitatem intrinsecam.alia circa extrinsecaz de hoc in brocard.plil.in prin.si presumptio transfert onus probandi:ergo vnus testis transfert onus probandi:q; inducit presumptionem quod falsum est. So. Aut presumptio descēdit ab aliquo certo ꝛ indubitato principio.ꝛ tunc transfert onus probandi.vt.l.sine possidetis aut ab incerto ꝛ dubitato.ꝛ tūc si quidem facit ab actione reum.et idem,l.circa.de proba.l.liberis.in fi.de libe.causa alīs se. Bal.

C De dolo.malo. Rubrica.

1 Malicia nemini prodesse debet.
2 Judex procedendo non dicitur partem grauare.

De edicto. Primo premittit edicti commendationem. secundo ponit edicti recitationem.tertio annectit eius interpretationez.scōa ibi.verba autē.tertia ibi.dolū maluz C Jn tex.ibi.ill.s.dolosis. Jn tex.ibi.istō.i. decepī. C † No. q̄ nemini sua malitia debet pdesse vel simplicitas ꝛ innocentia obesse. C Jn glo.ꝛ erunt ibi immo ꝛ si non erunt.primaverioꝛ prout exponitur hic iudicium.i.actionem.q; actio nō potest esse sine materia qua mediāte producatur in esse.vt. §. de pac.l.iurisgentium ver.ꝛ ideo puto. Si autem exponeret iudiciū.i.per cognitionem tunc precederet secunda expositio. q; dubius est litis euentus vt hic dicit glo. Jā quantū ad processum debet inspici id quod allegatur quantū ad finalē effectuz id qō probatur.facit.l.eo.tempore in prin.j.de pecul.ꝛ fami.her.cum putarem.ꝛ l.cum quedam.§.fi.de iur.om.iudi.ꝛ hoc vult Ja. de arc.ꝛ Ly.in additionibus.ꝛ exponūt dabo.s.prout refertur ad actionē ego pretor mortuus ꝛ sic actio est pretoria. Ciuilis aūt actio dicitur que auxilio iur.ciuilis in esse producitur ꝛz Ja.dera. Per predicta determinatur quid sonet hoc verbum dicatur in statutis.nam prout cōcernit processum ꝛ instantiam exponī i.allegatur.sed prout cōcernit cōmodi cōsecutionē exponī dicatur.i.allegetur.ꝛ probetur.facit.§.de in integrum resti. l. oēs
2 C † Ex hoc etiam patet q̄ iudex in procedēdo nō dicit grauare partem etiam vera nō allegāt.secus in decidēdo.qō dic.vt in c.interposita.de ap.ꝛ adde q̄ petitio.l.semper videt fundari super veritate.vt.j.de condi.ob causaz.l.si pecuniā.§.si seruū.bal.
1 Jureperitus diffinitionem vocabuli cognoscere debet.
2 Diffinitio bona, cōuertitur cū suo diffinito

Dolum malum. No. q̄ hic iurisconsultus inuestigat veritatem diffinitionis dolī.ꝛ seruius dicebat q̄ dolus erat quedam simulatio vel dissimulatio in preiudiciū alterius tendens. Labeo dicit q̄ simulatio vel dissimulatio nō est de esse diffiniti.vnde patet q̄ quidam dolus est apertus.ꝛ nō velatus.ff.tit.j.si cum excep.§.cum qui metum. Jtē omnis simulatio mala.ꝛ ideo labeo non ponit simulationem. ꝛ dissimulationē in diffinitione doli:sed dicit q̄ dolus est omnis malicia ad lesionē alterius tendens.hoc continet in effectu diffinitio labeonis.
1 C † Secundo no.q̄ ad iuristam pertinet cognoscere diffinitionem vocabuli.vtrum hoc pertineat ad testem.no.in.l.stipulatio
2 §.hoc quoq; infra de ver.obli. C † Jtē no.q̄ omnis bona diffinitio cōuertitur cum suo diffinito.ꝛ ad hoc quotidie allegatur. C Jn glo.alīs seruant nota optima exempla. Jn.e.gl.ibi. troni ce etiam clare dicit q̄ sua sunt.vt euadat eas a latronibus.argumento.ff.ti.j.l.sed partus.§.j.in fine. C Jn ea.gl.ibi.sacerdotis vel cōtra.vt habes in his versibus. Tutius. vt pergerem laici sub imagine romam Fas fuit vt finerem luxuriarie comā. C Jn ea.glo.ibi.depredetur.vt non committant in deuotum sicut fit florentie quotidie.
1 Hosti ꝛ latroni insidias licet ponere.
2 Hostibus fides est seruanda.
3 Bānitum post pacem factā an liceat occidere.

Non fuit autem. Jn tex.ibi.ꝛ pro solertia.i.prudentia vel industria. C † No.
1 q̄ licet ponere insidias hosti.ꝛ latroni:q; licituz est eos capere. C Jn glo.vt si per fallaciam ibi euadam.hoc exemplum est positum.ff.§.precedenti.ideo non debet repeti. C Jn ea.glo. ibi. cōuentionem:sed quid si iudex volens punire malefactorem promisit sibi fidantiā postea vult eum punire.ꝛ nō seruare fidē vtrū potest hoc legitime facere. videtur q̄ sic.quia est bonus vt hic.
2 C † Econtra videt q̄ etiaz hostibus oz seruari fides in treuga promissa per ducē belli.vt.l.cōmercium.ff.de pac.dicit. B. si est talis qui potest extrahi inuitus de ecclesia vel alio loco crēpto. ꝛ tunc nō debet seruari fides.vt sunt homicide ꝛ alij si nō potest extrahi debet seruari fm cum.vt in aut.de man.prin.§. neq; aūt ꝛ.§.sed neq; hec.sed pe.dicit q̄ semper sibi debet seruari fides. ar.dicte.l.conuentionum.ꝛ hec est equior opi.fm Lyn.vt. C. de his qui ad eccle.confu.l.presenti in lec. Ly. Ego dico q̄ aut iudex dedit licentiam causa cognita tunc est seruanda.vt no. j.de pub.iud.l.is qui reus.aut sine cause cognitione.ꝛ tunc nō valet
3 in preiudicium reipublice.vt.j.de pe.relegati. C † Deinde inducitur tex.ad arg.q̄ licet occidere bānitum etiā post pacem factam cum eo.q; pactum priuatoꝝ nō potest iuri publico derogare.ꝛ q; bonus dolus.vt hic.non ob.dicta.l. conuentionū: q; ibi nitebatur publica vtilitate hic priuata.vnde quantum ad forum iudiciale iste occiditur impune.quia erat hostis cum esset ei indictum bellum.vt infra de capi.diui.l.amissione.§.qui deficiunt.ꝛ quia iste est executor iustitie.vt.C.quod me.causa accusatorum.hanc partem disputando tenuit Oldr.ꝛ Barto. post eum per istum.§.forte in foro canonico esset secus ꝛ facit quod no.arch.xxij.q.j.vtilem simulationem.hanc secundam glos.tenuit Ja.de bel.disputando ponit in sua lec.C.vt intra.ccr.tē.et etiam Ray.tamen prima est verior opi.ꝛ ita vidi de facto pronunciari florentie.hoc quando pax sequitur bannum si autem precedat nemo dubitat quod offenditur impune.vt infra de,verbo.obliga.l.si seruum.vel si quis seruum ꝛ ita tenet An.de pis. per istam legem.

Ait pretor. Actio de dolo non concurrit cū alia actione nec cuz alia exceptione nec cū remedio nullitatis nec cum remedio restitutionis in integrum hoc dicit C Jn glo.vt iniuriarum in fin.certe nec cum extraordinario iudicio datur.vt infra.ea.l.§.idem pomponius refert. Et ideo dicendum est quod competat cum alia etiam speciali si etiā ex eodem fonte secundum Lyn.in addi. C Jn glo.etiam doli in fin. ꝛ sic concurrit cum excep.ex eadem radice nascente non ex diuerso fonte,adde quod nota. infra de condictione ob causam.l. qui se debere.

Et si alia. Actio de dolo non concurrit cum alia etiam metuī.iur.ꝛ redhibitoria.hoc dicit. C No.q̄ debet sibi imputare ille qui patitur sibi labi prescriptionem nisi sit inductus dolo aduersarij. C Jn tex.ibi.honorariam ratione doli.hoc dicit.

Si quis cum. C No.q̄ cessante alia actione non ideo tunc nascitur actio de dolo q; ex quo fuit eius natiuitas a principio impedita ex perpetuo nō potest oriri exceptio forte nec habet causam subsistentem similem infra de solu.l.dispensatorem.in fine ratione sui. C Jn glo. que fertur ibi.voluntas.ergo aut dolus dat cām distractui.aut prescriptioni.primo casu succurritur per actionem de dolo.secūdo per restitutionem in integrum.arg.l.diuus.§.nec intra.ff.de in inte.resti.sed Lyn.dicit q̄ immo in prescriptione interuenit voluntas saltem.tacita.vt.j.de ver.sig.alienationis.ꝛ no.ff.tit. j.l.si mulier,§.j.facit qō no,de nego.gest,at qui natura in prine,

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Preterea in dolo nō est cōsensus purus. facit qō not. ff. ca. l. §. si dos. quare dicas nō esse differētiam inter istos casus. Nā etrobiq; datur actio de dolo si dolus fuit adhibitus circa finiē dam primā actionē. puta: q; aduersarius procrastinādo tm̄ distulit agentē q; non potuit postea interrūpere prescrip. fm Cy. in addit. Si vis saluare gl. habes pro ea ar. in. d. l. diuus. §. nec intra. nec est verum q; in prescrip. sit consensus nisi improprijssimus z interpretatiuus. z propterea nō tollitur obligatio naturalis. vide qō no. Bar. in. l. cū quis. C. de iur. z facti igno. te in. l. ij. §. fi. ff. q; q; q; iur. z ibi per Bal. z iste passus est multū not.

Non solum autem. Siue aduersus eundem siue aduersus alium sit alia actio cessat de dolo nisi ille sit non soluendo quia tūc actio cum sit inanis non impedit agi contra aliū de dolo. h. d.

¶ Additio sine apostilla. Bal.

He edicto. §. non autem vtrum iudex qui cauteloſe. z cum pmissionibus extrahit malefactorē de ecclesia teneatur pacta seruare z an sup hoc possit ab eccl'a cōuenīri. vide hic per Bul. z Cy. in additio. Idem pompo. alle. q; vbi ex ipso cōtractu patet inepti tudo nulla potest sequi cōdēnatio. In glo. que incipit. vt si pro fallacia. Si predonibus pactum est pro capite. preciū nec attuleris nulla fraus est nisi iuraueris quidem id non facere. Nam pirata non est perdue'lum immo diffinitur. sed cōmunis hostis omnium tamen hoc nec fides nec ius videtur esse cōmune. Tullius li. iij. de offi. vlt. c. Sicut ergo in ipsis omnibus aduersat sic z omnia sibi vnde ei aduersatur fides. z iuramentū non aūt patrocinatur. z facit in auē. de man. princi. §. neq; autem homicidis. z. §. de nego. ge. nam z seruius. z quod no. j. ti. j. ista quidē §. j Et vide omnino ad quid ista inducuntur per Cy. C. de his qui ad ecclesias confugiunt. l. presen. in vlti. q. Et vide omnino Jac. de bel. in. l. ij. C. vt intra certū tēpus i. q. per eu; dispu. z qō no. in. i. ij. C. q; me. causa. z re iudic. pastoralis in clemē. z in auē. sacramenta puberum. Sed quid si promitto fratri bānito vel pirate non offendere cum an tenet promissio z videtur q; sic q; capi non potest cum non sit pirata vel banni'us. ergo ārere pōt sibi obligationem. Nam ex quo querit ius capaci satis est ad trebel. l. cogi. §. huius. z. §. qui solidum. In contrarium videtur q; pactum contra ius publicum z contra publicam securitatem z ideo nō valet nec inspicio cui: sed ppter quid priuet de oblō, et committi. Nam ista conditio turpis est si offendero hostem promitto tibi decem ex; hoc; sequitur q; par facta cum fratre bāniti hostis nō artat ad nō offendēdum bānitū: sed nō offendendum directo fratre; banniti sic. facit. l. non solum. §. q; q; . de iniur. z de adul. si postulauerit. Et ita fuit pronunciatum flo: tie tēpore potestatis de fisco. per hoc. C. de repu. cōsensu. in fi. Et nō est considerandū in hoste sanguinis interesse. vt. j. de religi. minime Aut dices q; lex permittens continet ius z fauorē publicū: z tunc ei nō' pōt derogari p pactū vt. l. ius publicū aut q; tangat odiū principaliter. s. bāniti. z idē. vt. l. tam z si. ad macc. fm Bar. dominus Ray. tenet cōtrarium z idem Ja. de bel. z respondet Jac. ad. l. ius publicum: quia istud pactum non est contractus publicus. nam cessare non offendere banni'um nō est contra ius publicum: sed est nolle vti pmissione statuti. Similiter velle non posse offendere iusta est voluntas z fm deum. preterea casus pacis rupte. nō est statuto oppositus ergo est relict. in dispositione iuris cōmunis. z sic tenet par. vt. l. j. de pac. pre. sicut vnum ius distinguit aliud sic ius potest distingui per pactum. z certa persona eximi potest a prouisione iuris per suū pactū. vt. l. si quis in conscribendo. Non ob. lex tamen si: q; ibi loquit in iure phibitiuo vbi renunciatio iuris nō tollit causa; publicatiōis prohibitionis. z ideo stat prohibitio: sed hec lex permittit z iure permissiuo etiam in odiu; introducto potest renunciari. vnde renunciat excep. prescriptiōis z mere odiose. vt j. de consti. pecūia. Item illo. §. j. ad hoc quod no. in. l. j. C. ne fide. doc. oentur. In contra videtur: q; non est cōtra bonos mores offendi bānitum. ergo eius cōtrarium est contra bonos mores. vt. l. reprehendenda cū si. Preterea occidens est merus minister. l. vt iudex. ergo nō potest se obligare ad nō exequendū z ad non faciendum id quod iustum est. l. ij. de condi. ob turpem causam. ff. so. sico q; vt ex maleficio: nō possit agi: q; nō est maleficiu;. vt. l. j. §. q; autē. de alea. Sed ad penam mentionalem agi pōt quia nō cōmittitur ex maleficio: sed q; erat conditio stipulatiōis sicut si esset adiecta conditio si romā iuero. Nā etia; licite. factū in se purificat cōditionē stipulatiōis si attenta mēte contrahentium nouatur. contra. ad trebel. lucius. §. tres heredes. non ob. q; sit turpis promissio: quia immo non turpis. s. non offendere. Item non ob. q; sit turpis cōditio fm mores ciuitatis nostre: quia hoc nego cū per eā īducatur ad obseruātiā diuini iuris Et si dicis occidere est fm bonos mores ciuitatis nostre. ergo eius contratriū est cōtra bonos mores nego cōsequentiam immo vtercq; fm bonos mores sicut aliquid est bonum. z tamen eius contrarium est melius. vt. C. de procura. exigendi. Ita hic bonum est occidere: sed melius abstinere. z cum aliquid est necessarium eius contrarium est impossibile: sed non conuoluntarū. vt. hic: quia verba statuti non stant in precepto sed in permissione. Bal.

Amis. ¶ In glo. ibi. in fi. hec exceptio pauperatis est exceptio facti nō iuris. vt dixi. ff. de procur. titius. z no. legem hic allegatam.

¶ In glo. que est nota. h. d. ista lex.

1 Actionis nomine omne remedium continetur.
2 Dolus in seruitute commissus qualiter purgatur.
3 Dominium ex inutili domino transfertur.
4 Minor contra libertatem non restituitur.
5 Paria sunt aliā actionē nō cōpetere vel nō apparere q̄d petat.
6 Cōtract' innoiatus cēsē vbicunq; de spē cōtractus nō cōstat.

Eleganter. Primo ponit dictus pompo. Secūdo opponit ex dicto. iul. z soluit. Tertio pompo. confirmat. et ex eo concludit z amplīat. secūda ibi nec videt. tertia ibi. fz que. ¶ Prima. z tertia pars clare sunt. secunda est ambigua et difficilis. z. p. d. vbi res pōt alio remedio ee salua actori cessat actio ō dolo. dolus tertij nonvitiat actum: sed dolus otrahentis dans causam contractui bone fidei reddit eum nullum. ¶ Contra libertatem prestitam non datur restitutio. z penalis z popularis actio impediunt oriri actionē de dolo. h. d. Et premitte ad euidentiam q; dolus committitur quādoq; in contractu. quādoq; in executione otract' siue in traditione. primo casu quandoq; dolus est incidēs et emeregēs in ipso contractu: q; contrahēs non fuit inductus ad contrahendum: quia per modū: quia erat als contracturus: sed fuit in aliquo deceptus. secundo modo quia dolus dat causam contractui eo quia q; cum non esset als contracturus per doluz est ab eo quasi extortus contractus. et iste dolus appellat principalis seu dans causaz actui. Modo in secunda parte nostri principij incepta confuse in glos. clare tractatur qualiter dolus purgetur. Secundo casu quando dolus intercenit in executione contractus loquitur in. §. non solum quasi principiuz. l. nostre loquatur de dolo obligantis ibi de dolo obligati. ¶ Secundo premittatis q; quandoq; cōtrahitur dolus ab ipso otrahente in quo fundatur cōtractus. quādoq; a tertio qui non obligatur ex contractu: quia tunc cōtractus non obligat illum. tertio dolus eius non potest purgari p executionem ex ipso contractu. sed purgatur per executionem de dolo. si cōtra alium non sit efficax regressus. vel dic q; q̄q; in aliū regressus ē de iure z facto quandoq; de iure z nō in facti executiōe. quandoq; neutro modo. ff. e. l. j. §. fi. cum. l. se. z. j. ea.

1 l. §. si q̄drupes. z. §. seru'. z. §. si dolo cū suis si. ¶ † No. q; noie actionis omne remediuz continetur. facit. j. de alea. l. j. §. q; aūt

2 z. j. e. l. cum a te in fi. ¶ † Secūdo no. q; dolus in seruitute cōmissus purgat per actionē de dolo iterp̄tādā cōtra eūdē postea manumissuz. ¶ Item no. q; aut dolus tertij dat causam otractui aut dolus contrahentis. aut dolus vtriusq;. Primo casu tenetur tertius actiōe de dolo. Secūdo casu cōtractus bone fidei est nullus z idē tertio quo ad nullitatē otractus q̄ probatur in ver. hoc enim fm diuersas lec. ¶ Si vero est dolus incidens nunq; reddit cōtractū nullū. z hoc quo advim cōtractus. sed loquēdo quo advim traditiōis nunq; dolus impedit traditionē quominus trahat secū effectū. i. translationē dñij vel quasi prout erat in tradēte. secuta ergo traditiōe ex otractu nullo purgat dolus per actionē de dolo fm Bul. vt refert glo. ad hoc etiā adaptat hec litera. nam in casu iul. non erat statū in finibus contractus sed secuta traditiōe als non tenuisset manumissio. ¶ † Item ex

3 4 hoc no. q; ex inutili otractu transfert dominiū. ¶ † Item no. q; minor nō restituit contra libertatem. ¶ Item no. q; vbi ex delicto nascitur specialis z nominata actio siue priuata siue popularis cessat actio de dolo. ¶ In glo. z hunc ap. ibi fm quosdaz quia intelligūt totuz tex. in casu inl. ¶ In. e. gl. ibi lediti: sed cōtra hoc opp. in. l. iniquissimū. j. de in. z fa. igno. cū timore ponitur infrascripte opi. fm Ja. ¶ In e. gl. ibi res ipsas. vnde quo dāmodo videtur in essentialibus. simile verbum habemus in. l. si colon. de agri. z censi. li. xj. ¶ In ead. glo. ibi. §. cum aūt illa actio est in rem scriptam ista non. vt. j. eo. l. sed ex dolo. §. finali. ¶ In. e. glo. ibi participes z sic magis sibi obest dolus ppij q; dolus tertij. ¶ In ea. gl. ibi. hoc iure. §. fi. q̄ committit doluz ille q̄ habet administrationē tunc nocet dño. vt. j. d̄ z a qui. l. si cum fidei cōmissariū. §. aristo. loquo: quo ad actus nullitatis. Sed quando cōmittit dolū ille qui nō habet administrationē

non nocet

Universidad de Deusto

nō nocet dño.vt.in casu iul.ꝛ facit.ī.de mā.gal'.ꝛ in.l. ab agna to in rōe sui.ꝛqō no.in fi.ff.ad tre.l.j.§.fuit quesituꝫ.Jn e.gl.ibi. ex vendito,vt colligitur hic a contrario sensu ibi.vt ex certo te neri non possit. ¶ Jn ea.gl.ibi nullus est contractus.vt ibi aut nullam.ꝛc.Et ex hoc soluitur oppositio ꝙ littera videt sibi con trariari dum dicit immo a cōtrario sensu.agi ex vēdito.So. nul lum esse.nam p:imū dictū debet intelligi in dolo ,incidēti. sedm in p:incipali.ꝛ hoc in dolo cōtrahētis:sed in dolo tertij nō par ticipato cū cōtrahente nil refert vtrū sit incidēs vel dat causam cōtractui:q: semper valet cōtractus qō est no. ¶ Jn ea. gl. ibi. innuit a cōtrario sensu ꝙ non tenet manumissus: q: nō emptoꝛ ergo secus si emptoꝛ. ¶ Jn ea.glos.ibi.p:osoneta.not. ꝙ dolus p:osonete etiam dans causam cōtractui nō reddit cōtractū nul lum. ¶ Jn ea.gl.ibi.§.vestimenta.vbi pōt eligere actoꝛ:,sed ibi sunt obligati ex diuersis causis ꝛ sic non ob. ¶ Jn ea.gl.ibi.vēditio.no.optimam distinctionē ꝙ aut emptoꝛ ꝛ p:osoneta sunt in dolo dante causam cōtractui.aut in dolo incidēti. P:imo ca su ambo tenētur.sed quodā oꝛdine:q: p:imo cōuenitur p:icipa lis ꝙ p:osoneta,secundo casu non tenet p:osoneta:sed solus cō trahens.vel dic ꝙ etiā foꝛte.p:osoneta tunc tenetur in subsidiū ar.ī.e.l.§.si quadruplex.ꝛqō dico in p:osoneta.dico in quolibet tertio in cuius persona non fundatur cōtractus.vt in exemplo iul.Sed Pe.dicit quod quando plures pariter cōmittunt do lum nullus est oꝛdo in conueniendo.vt.ī.de admi.tu.l.si plures vnde p:esuppositō ꝙ plures teneant actiōe de dolo pōt actoꝛ agere cōtra quem vult.vt.l.si plures.ī.eo.nō ob.littera nostra a cōtrario sensu:q: loquitur in casu in quo erat alia actio.ꝛ sic cēs sat de dolo fm Pe. ¶ Jn ea.glos.ibi. per actionē de dolo.non ob.ī.de ac.emp.ex empto.§.si quis virgines.q: ibi rescinditur contractus ex tacita cōuentione hic ratione doli nec agit ad re scissionē cōtractus.q: fuit nullus:sed ad rescissionē dñi ꝛ tradi tionis. ¶ Jn ea.glo.ibi.qui exceptionem. immo habet locū. q: erat,erroꝛ facti qō dic.vt no.ī.de iuris ꝛ facti igno.l.cum quis.ꝛ ideo p:ima sol.est veroꝛ. ¶ Jn ea.gl.ibi.§.seruū.idē no.ī.de mi no.§.in cause.Ex hoc patet ꝙ cōtractus ratione doli nō est nul lus ipsoiure nisi deceptus eū dicat nullum vel dic ꝙ est nullus nisi deceptus approbet eū quod est verius.ꝛ facit.ī.de ac.emp.l. iul.§. si quis colludente. ¶ Jn ea.glo.ibi.de dolo. Pe. dicit ꝙ semp valet contractus q: nō peccat in substātia:sed in qualita te rōne doli fꝫ eū.fꝫ tu dic ꝙ dolus in cōtractu bōefidei est extra naturam essentialem.secus in stricti iuris .ꝛ ideo gl. vera vt no. in.l.bonam fidem.C.de ver.ob.Alij dicūt ꝙ ideo est nullus.q: deficit cōsensus quod est falsum.Nā tūc cōtractus stricti iuris esset nullus.vt.ī.si cer.pe.si furioso.ꝛ.l.si ego. ¶ Sed quid si am bo cōtractus simul celebrātur super eodem dic.vt in.l. si quis eū aliter.ī.de verbo.oblig. ¶ Jn ea.glo.ibi agitur ex eo.ꝛnō actio ne.de dolo.ꝛ hoc verum quādo ex tali maleficio oꝛit actio spe cialis:q: tūc non oꝛitur de dolo nisi ex eodem fonte ꝛ pari equi tate.vt.ff.ti .j.si cum excep.§.cum qui. si autem non oꝛitur actio specialis ꝛ oꝛdinaria:tūc nascitur de dolo.vt.ī.eo. l.si quis affir mauerit fm Pe. ¶ Jn glo.s.cōtra ibi.ꝙ non datur actio de do lo. ¶ Jn ea.glo.ibi.sed detur.s.restitutio contra emptoꝛem.Jn ea.glo.ibi.l.fi.ista est diuinatio.ꝛ ideo dic ꝙ emptoꝛ: ideo non cōuenitur:q: nil ei adest nisi ius patronatus quod nō est cessibi le.ꝛ ideo de eo non cōuenitur secundū Pe.ar.de lega.j.l. viden dum ꝛ de p:aescip.verb.l.naturalis.§.vltimo fm Pe. Alij dicūt ꝙ ad ius patronatus bene competit in integ.rest.sed ad cetera damna agitur de dolo cōtra manumissum. Tu dic ꝙ si venditoꝛ peteret ius patronatus videretur approbare manumissionem. ꝛ sic repelleretur ab actione de dolo. ¶ Jn eadē glo .ibi velim. scilicet ego venditoꝛ. ¶ Jn ea.gl.ibi.s.indicia.l.ij. ¶ Jn ea. gl. ibi.§.noleti.nam metus afficit rem.ꝛ ideo nunquam transit do minium libere.secus in dolo fm Pe. ¶ Jn glo.item ibi.l.vnica ꝛ est ratio:quia causa p:oxima trāslationis dominij est volūtas tradētis.vt.ī.de condi.ob tur.cau.l.ij.§.subtilius.vnde sufficit ꝙ causa p:oxima sit vera:licet remota sit falsa secundū Jac.bu. quod est verissimum quia interdum lex repꝛobat consensum. et tunc non transit dominium interdum nō repꝛobat cōsensum. et tunc transit dominium.vt hic.ꝛ hoc verum vbi quis habet admi nistrationem.ꝛ res est in commertio:sed vbi non habet admini strationem hanc non transit dominium.vt.l.iubemus.§. iconomus.idem si commertium sit pꝛohibitum.vt.ī. de fideius .l.cum lex.de ista materia no.C.de fide instru.l.contractus in glo. con tra.mar.ꝛ.C.de fal.ervitio.C.de condi.ob cau.l.ij.C.si quis alte ri.vel sibi.l.multum. C.locati.l.qui rem.C. de le.l. non dubium. ¶ Jn glos.magna.ver.item ad quid datur.vbi dicitur quod li cet sit repꝛobatus cōtractus:licet nō sit repꝛobata traditio trā sfertur dominiū. ¶ Preterea hic non est repꝛobatus absolute. sed si dicatur nullus.ergo interim tradendo transfertur domi nium.quia non dixit nullus,nec dicitur ista nuda traditio: quia habet causam saltem putatiuam.ꝛ sic non ob. quod legitur.et no.ī.de verbo.obliga.l.triticum .ꝛ predicta vera de contractu innuitur:quia nullus.sed si annullādus nō est dubium ꝙ trāsit dominium.vt.l.metum.§.nolenti.ff.ti.j. ¶ Sequitur.§.non so lum.Jn cōtractu bone fidei res deterioꝛ tradita nō habet pꝛo tradita in cōtractu stricti iuris.resoluit p:ima.sed de dolo agi tur. ¶ † Mo.ꝙ paria sunt aliam actionem non competere vel nō apparere ꝙ cōpetat fm labeonē. ¶ Not.ꝙ in dubio pꝛopo nitur actio.no.cōtra illum qui venundat seruum pꝛo debito vel imponit seruitutem fundo debito,vel arboꝛes destruit seu alio modo,rem debitam deterioꝛem facit:tenetur actione de dolo.fꝫ labeonem.etiā si sit cautus nō nomine doli.sed vlpianus omnia ista repꝛobat ꝛ distinguit aliter.nam si est pꝛomissum.aut tenet de dolo ꝛ agitur pꝛomissione si non est pꝛomissus aut debitoꝛ te netur ex cōtractu bone fidei ꝛ debitoꝛ tenet actiōe ex cōtractu aut stricti iuris .ꝛ tunc tenetur de dolo falso.est ergo regula la beonis. ¶ Jtez falsa sunt exempla eius ista est vera lec. ¶ Mo. ꝙ culpa cōmissa in deteriꝛatione rei debite nō perpetuat actio nem stricti iuris.nec facit eam competere post traditionem. q: erat in obligatione res nō qualitas seu bonitas rei. q: super ea non foꝛmata erat obgatio stricti iuris. ¶ Jn gl.de iure in fi.Fin hoc loquitur labeo quod dubitatur de iure non de facto qō est falsum.q:.l.est certa nec dubitat de aliquo vt.ī.de cōdi .ob cau sam.l.si pecuniam.§.si seruum.vnde dicit ꝙ labeo intellexit quā do erat dubitatio de facto.s. vtrum esset interposita stipulatio necne:ꝛ vtrum esset pꝛomissa deterioꝛatio necne: sed in quo re pꝛehenditur,labeo.dic ꝙ in dicto ꝛ in exemplis ꝛin omnibus fꝫ Ja.de are.ꝛ Cy.licet alij aliter direrunt fm Cyn. ¶ Jn glo'.re
6 pꝛobans ibi speciem. ¶ † Mo.vbicūq; non constat de specie cō tractus censetur cōtractus innominatus ꝛ agitur ex eo pꝛescri. verbis.ꝛ hoc multū ponderat Ja.de are.in.l.j.C.de iure emphi. ¶ Jn ea.glo.ibi.instar effectu non natura. ¶ Jn ea.gl.ibi.iuf. qō concernit rei emc.ꝛ sic regit totius rei solicitatem fm Dy.ꝛ Cy. ¶ Jn ea.ibi exhibitionis dic latius.vt ibi per Pe.ꝛ Cyn. ¶ Jn ea.glo.ibi per pꝛomissoꝛem.secus si post traditionem. vt in ter.nostro quod no. ¶ Jn ea.glo.ibi.si seruum in pꝛinc.quod dic.vt no.ī.e.l.si fideiussoꝛ. ¶ Jn ea.gl.ibi.si rem.s.habeo :quia non habeo:vt habere debeo. ¶ Jn ea.glo.ibi.vt dictum est ꝛde ne. ¶ Jn ea.glo.ibi.quidam dicunt hoc cōmuniter approbatur ¶ Jn ea.glo.ibi.agent.s.ad interesse quod in dubio nō videtur remitti quod est no. ¶ Jn ea.glo.ibi centum:q: hoc est interesse in obligatiōe:q: succedit loco rei pꝛincipalis in ōrio nō. ¶ Jn eadē gl.ibi.recipiēdo rē.tu dic fm Pe.ꝛ Gui.ꝙ in actiōe bōe fi dei:stricti iuris aut certū est deterioꝛatū culpa debitoꝛis ꝛnō co git debitoꝛ recipe rē siue interesse deterioꝛatiōis si nō est liq̄dū tunc cogitur recipere rem ꝛ remanebit questio super deterioꝛa tione.ar.ī.si cer.pe.l.quidam estimauerunt.ꝛ.l.tutoꝛ.ꝛ. §. lucius ī.de vsuris.Cy.in additio.ꝛ hoc no.pꝛo scholaribꝰ qui accipiūt equum ad vecturam.ꝛ reducunt eum deterioꝛatum vtrum locaꝛ toꝛ roncinum teneatur recipere necne ꝛ si sponte vtrum videat remisisse interesse deterioꝛationis. Quero qualiter foꝛmatur li bellus super deterioꝛatiōe. Respōdeo vt fiat mentio deterioꝛa tiōis:vt iudex intelligat ad quid agat alꝫ nō esset bñ foꝛmatus.

Si seruum. Vbi competit actio.l.aquilie vel ex te stamento non competit de dolo.hoc di cit. ¶ Mo.ꝙ si pꝛopꝛietarius occidit seruꝫ in quo alius habe bat vsum iam quesitum tenetur actione.l.aquilie.si autē nō erat adhuc ius reale q̄situm ante aditā here.nō esset efficax ad agendū. iure dñij. Jtem no.ꝙ si tēpoꝛe adite hereditatis res legata non esset in rerū natura fingit legatarius nunq̄ habuisse dñium.fa cit.l.huic scripture.ī.ad.l.aquiliam. ¶ Jn gl.sed nō ibi a moꝛte sed actio personalis desiderat aditione hereditatis.vt not.ī.de re.iur.l.si nemo. Jtē videt in hypothecaria:sed Spe. de ac. seu, peti.§.consequitur.v.illud vero.

1 Actio de dolo pꝛopter inopiā datur in subsidium.
2 Actio de pauperie tollit actionem de dolo.

Si quadrupes Actio de dolo nō cōcurrit cum actione de pauperie.hoc dicit.

1 ¶ † Mo.ꝙ i subsidiū dat actio de dolo ꝓpter inopiā pꝛio loco
2 obligati.ꝛcoꝛ.ff.e.l.nā hic. ¶ † Secdo no.ꝙ actio de paupie tol lit actionē de dolo etiā in eo qō plus est.nā illa distinctio cadit in actiōibꝰ cōpassibilibꝰ in oꝛigine.nā tūc nō distinguit vtrum plꝰ fit in vna q̄ altera. ¶ Jn gl.imo videt dāda in fi.§.vbi dānū dat ab hoīe bꝫ locū actio.l.aq̄lie.fꝫ vbi p aial irratiōabile bꝫ lo cū actio de paupie.fꝫ in.§.nō aial irratiōabile fuit,pꝛima cā dā ni nō factū hois.q: nil fecit in rē ipsaꝫ fm Guil.q̄ ponit exēplꝫ in tribus eq̄tātibus quoꝝ vnus exit de medio.vt equi socioꝝ in uicē rixarēt vel pōt exēplū in eo q̄ eleuat stangā de medio inter eq̄s rixosos.gl.ītelligit ꝙ fuit dolꝰ i omittēdo.vt q: nō ligauit vt posset aliū moꝛdere,nā actio.l.aq̄lie fcm desiderat.vt.l.si cuꝰ.§.si

Universidad de Deusto
Biblioteca

de preteritis. ¶ In e.gl.ibi.in fi.no.q̄ qui solvit bānus ꝓpter culpā alterius potest ab eo repetere.vñ si tu expulisti pecudes meas in fundum alienū.z ꝓpterea condemnor ex forma statu ti.quia possum a te repetere z si magnus fuit spinct⁹ in palatio nō incideret in penā videt idez nisi dicas q̄ nō incidit in penā qui vi impellitur qđ no.in.l.cesar.ſ.de publica quod credo verū

Item labeo. ¶ In tex.ibi in cōpeditū. i.in cōpedibus positus.no.ꝓ eo qui amputat.capitrum.vt equus fugiat tamen in isto casu daretur actio de dolo.licet in seruo detur furti. ¶ Secūdo no.q̄ misericordia motus excusatur a dolo.nō tñ impedit quin obligeť ex quo misericordia non fuit regulata.no.etiā istuz.§.contra illos qui captivos aliorum dissoluunt vt fugiant nisi detinerentur a prędonibus:quia iste est bonus dolus.vt .ff.e.l.j.§.labeo.Bal.

Seruus pactionis. Expromissor dicit ille qui obligat se pro alio nō oblig.ad hoc allegať. ¶ No.q̄ iste.§.determinat de actiōe vertente inter manumittentem.z manumissum vbi dixit pomponius q̄ manumissus teneť de dolo nisi velit in se transferre obligationem expromissoris iurta fidē datā sed autor legis dicit q̄ nō tenetur actione de dolo.cum.expromissor effectualiter tenetur ex stipulatione.donec manumissus in se suscipiat obli.eius Si autem expromissor nō esset soluendo tunc bene daret actio de dolo.Secūdo determinat de actione vertēte inter expromissorem z manumissum.z dicit q̄ expromissori datur actio de dolo.z sic tria dicit in effectu.Sēdo no.q̄ idē est dicere expromissor qđ principaliter pro alio obligatus.z sic facit ad instrumenta in quibus quis promisit dare ideoneum principalem.z licet ille tex.allegetur q̄ expromissor obliget se pro non obligato:z differt a fideiussore.tamē videtur etiam q̄ si vnus obligať cuz alio principaliter pōt dici expromissor.z facit qđ not.inauk de fideiu.in prin.de pac. in personā .§.fi.z.l.qui libertinus ad fi. de ope.liber. ¶ Item no.q̄ ille qui subit obligationē pro alio: licet sit actum q̄ in illū alium debeat postea obligatio trāsferri tamē tandiu manet effectualiter obligatus quādiu in se suscipiat obliga.debet ergo facere z curare vt ille obliget se alias in perpetuum nō liberareť. ¶ Item.in fi.§.not.q̄ ille qui nō servat nudū pactuz tenetur de dolo.qđ est verū quādo non servať ei qui obligauit se pro eo.alꝫ nō cōmittit dolum qui nudum pactum non servat.vt.j.de solu.l.fi is cui.§.flavius. ¶ Itē habes hic q̄ quādo obstat exceptio perinde est ac si non subesset actio tamē ista allegatio litere in se vera nō in questiōe proposita.

Si dolo malo. Dolus procuratoris pugatur per actionem de dolo nisi aduersari⁹ cui dolus profuit renuncier illi actui.z eo voluit vti.b.d.§. singularis. No.q̄ colludēs in iudicio cū procuratore actoris teneť de dolo si procurator nō soluēdo nisi de facto reponat se in eū statum in quo erat ante dolum per pactū quod poterit facere sub conditiōe si probatur collusum qđ est not ¶ No.ergo q̄ quis de facto reponit se in instātiā peremptā z hoc fit ex iusta causa z sic non ob.C.de trāſ.l.fi diuersa. ¶ Secūdo no.q̄ in iudicio potest fieri actus conditionalis z renūciatio conditionalis puta renūciatio ſnie si apparuerit collusum.simile.ſ.de dā.infe.l. prętor.§.si contra. Et est argumen.q̄ si dubitatur an vnus sit mortale admittať pcur.pro accusato sub conditione.vt nō habeatur pro admisso si mors sequať fm Ja.de bel. ¶ In glo.ibi replicatis in.fi.adde quod no.ff.de cal.l.j.§.sedz constitutio.

Item papinianus. ¶ No q̄ affirmator nō tenetur de dolo euidēti ¶ Item quādo affirmauit causa lucri:quia ꝓpter turpem questum z barataria z vehemēter presumitur cōtra eū.z no.ar.cōtra cardinales;qui ꝓpter lucrū affirmant cū essc idoneū qui est indignus ad beneficium. h.d. ¶ Additio Bal.

1 ☞ Seruus cōuenit de dolo in seruitute commisso.
2 Contractus ex dolo tertij non rescinditur.
3 Cōtractus q̄uis sit nullus tñ per traditionez trāsfert dōium.
4 Mino: aduersus libertatem iam adeptam non restituitur
5 Actio mere penalis actionē de dolo tollit.
6 Actio popularis actionem de dolo excludit.

Eleganter. Vide p Cy.in auk.ingressi.Not. q̄ vbi per aliud remedium pōt succurri cessat actio de dolo. ¶ † Secūdo no.q̄ seruus cōuenitur ex dolo cōmisso in seruitute. ¶ † Tertio no.q̄ ex dolo tertij nō rescinditur cōtractus:sed dať cōtra ipsum tertiū actio de dolo. ¶ Quarto no.q̄ aut dolus cōtrahentis incidit in cōtractū bone fidei z tenet ꝓtractus.z per actionē ex eo cōtractu dolus purgať aut dat causaz ꝺctui.z tūc ꝺctus ē nullus.z ideo nō agitur ex eo.ſ.ad hoc.vt dolus purgetur.z hic intellige glo. sic q̄ aut est statum in finibus contractus tunc nulla actio necessaria:qz ꝓtractus nullus aut est facta traditio.z tunc rescinditur traditionis effectus per actionē de dolo:quia ex eo contractu cessat cum nullus sit. ¶ † Quinto no.ex hoc.licet cōtractus sit nullus tamē traditōe ex eo secuta trāsfertur eius dominium. ¶ † Sexto no.q̄ aduersus libertatē iam adeptā minor non restituitur.nam libertas est de iure naturali qđ est immutabile.vñ posito q̄ de facto iudex restitueret ipso iure nonvaleret restitutio. Nā in hoc qđ est contra ius naturale solus princeps habet potestatē.ſ.de mino.l.nisi. ¶ † Septio no.q̄ actio mere penalis.vt furti fm gl.tollit actionē de dolo. ¶ † Octio no.q̄ non solū priuata actio sed etiā popularis excludit actionem de dolo ꝓcedit ħ lex hoc ordine. Primo ponit dictū pomponij z ipsum approbat.Secundo opponit de dicto iuliani z ipsum exponit z obiectionē soluit. Tertio infert sine elec.duas cōclusiones.secūda ibi.nec videť.tertia ibi sine qui casus est iste pōpon.illa vera si alia actio non erit exposuit.i.si aliud remedium non erit queriť vtrū cōgrua sit expositio dicit autor legis q̄ sic Sed contra hoc oppo.iul.dixit q̄ si minor dolo inductus a ſr uovendidit ipsum seruū z cum emptor postea manumisit q̄ manumissus teneť actione de dolo.z tamē hic est aliud remediū tā aduersus emptorē ex vendito q̄ aduersus manumissum per restitutionem in integrū ratiōe etatis. Adhoc rñdeť q̄ iul.loqui tu quādo solus seruus cōmisit dolum licet nō emptor.vnde emptor conueniri non potest. Nā si emptor cōmisisset dolū aut incidenter z purgaretur per actionē ex vendito aut dantem causam ꝺctui. z tūc ꝺctus esset nullus.ad aliō de restitutiōe respōdetur q̄ restitutio in integrū nō petiť aduersus libertatē. Concludit ex premissis q̄ alia actio etiā penalis vl popularis excludit actionē ō dolo.b.d. Et principaliter alle.hec lex q̄ dolus ter tij non facit contractū nullū nec ānullandū:sed dolus cōtrahentis.aut est incidens.z tunc ꝓtractus nō est nullus nec ānullandus.sed agitur vt amoueatur deceptio aut dat causam contractui bone fidei.z tunc contractus est nullus.ad hoc allegat.l.si minor:. ¶ In ter.vide omnino quod no.C.de fide instrumē.cōtractus. ¶ In gl.cōtra mar.vide quod no.C.si quis alteri vel sibi multū z.C.loca.qui rem ibi.not.q̄ ex inutili contractu non perditur dominium.sed possef.z iudi .C.de legib⁹ nō dubium. ¶ In gl.vt erven. No.q̄ aliquando lex dat modum z formaz ad translationem dominij et tunc modus z forma nō servatur. non transfertur dominium.vt.l.j. C.de suffragio . Aliquando ꝓtractus est nullus.z tunc aut lex reprobat contractus substātiam.aut qualitatem.si substantiam ex inutili contractu traditione secuta non transfertur dominium.vt.l.non dubium:si qualitatem sic vt ex contractu inito per dolum vel metum.vt hic fm Ja.z.C.de falsis etiam in.§.si seruum vbi competit actio legis aquilie nō competit actio de dolo et pro seruo legato ante aditam hereditatem ab herede occiso non datur actio legis aquilie nec de dolo.sed ex testamento. ¶ Si possidens no.non sem per possideri ciuiliter respondeo ciuilis possessio nil valet in actione.ad exhibendum ar.ſ.de acquiren.possessione.peregre. vel dic q̄ tunc valet ciuilis possessio quando intenditur ad eam aduocandam:sed fructuarius et idem in emphiteota z superficiario. ideo non agunt reali contra ciuiliter possidentem tantum:quia in illa possessione ius non habuit nec de ea aduocanda intēdit ar.huius litere a contrario sensu.z sic glossari debet quod no.in.l.ij.C.vbi in rem actio quoniam. ¶ No. legatarius ex dominio ante aditam hereditatez agere non posse priusq̄ facit. Quid ō hipotbecaria.z actione ex testamento nūquid nascať ante aditā hereditatē.dicit in spe.de actiōe seu petitiōe. §.sequit .x. illō no.diguſ.z x. se.§.si quadrupes forma huius questionis.no.in spe.de acto.§.j.x.sed pone. Inueno pecudes Sed puto no.actionem de dolo non concurrere cum alia etiā minoris effectus.vnde no.q̄ distinctio de actionibus in compatibilibus in origine:sed in his que in execution tantum q̄ no.Si misercordia. No.q̄ misericordia nō ꝺz esse temeraria: sed inculpabilis.Itē no.q̄ ille qui in miserendo modum excedi punitur vt culpabilis non vt dolosus . ¶ Item no.qđ vbi de dolo agiť de dolo.l.furti p culpa agiť actiōe in factū sic patet dolū esse z culpam non eadem.l.puniri. Nam iste actiones in substantia sunt diuerse.vt subtiliter not.j.co.heredi.§.seruus. Iste.§.alle.q̄ expromissor potest se obligare pro non obligato vide quod no.ff.de pac.in prin.§.qui satisda .cogan.l.ij.§.j.de operi.liber.qui libertinus.§.penul.z.j.quarū re.actio non da. l.j.§.antepe. Submoueri hec ratio.ideo non est vera.quia patronus submoueri nō pōt exceptione anteq̄ obligatio transferatur vel stet per patronum quasi nulla actio. Not.paria sunt actionem non subesse vel elidi posse concordat. de liberali causa.l.vel obli'.§.j.et de fideco..si plures.manumissū fallētez fidem in se vt expromissori promiserat non transferentem obligationem.z sic no.cōtra non servantē pac.nudum dari actionē de dolo.z est hoc spāte sic i.§.q̄ si factū i.l.naturalis.de prever.

alle.natu

Universidad de Deusto

alle.naturaliter tantū obligat.nō soluēs nō cōmittit dolū. Nā nō tenet soluere.de solu.fi is cui.§.flauius. ideo nō tenet de dolo Bar. Iudicū nō dic q̄ quis de facto se reponit in instantiā perēptā.ꝛ licet fit ex iusta cā.ꝛ sic nō ob.C.de trāsa.si diuersa de hoc no.extra de diuor.ex litteris.ꝛ facit.C.de iure dōij impe.l. ij.C.de indi.vidui.l.iij. Item no.hoc casu valere sniam latā cōtra sniam etiā ex eadē instātia. Itē no.posse renūciari snie late ꝛ iuri quesito ex ea vel altqua.l.cōdi.sed nō pōt fieri. vt perēpta instantia valeat noua snia sine instātia sic intelligit glo.l.si diuersa fm.b.in exceptione mortis admittat procurator pro accusato sub cōditiōe vt habeat p non admisso si mors sequat. ¶ Itē vt possit q̄s vti instrumēto sub cōditiōe si nō apparuerit falsum Item vt admittat procurator sub cōditiōe si procurator est fm Ja.de bel.sic de dā.infec.p̄tor.de cō.tu.l.vulgo. Sed tu dic acta iudicij nō debēt fieri sub conditiōe.vt.l.nō quēadmodu ꝛ nisi sit conditio intrinseca.vt.l.cū iudex.C.de sen.velvbi fiat de cōsilio l.C.de excep.si quidē.ꝛ in.l.pretor.§.si controuersia est speciale: qr causa desiderat celeritatē.ꝛ ideo reseruat questio preiudicialis que requirit altiorē indaginē:sed regulariter cōtra fm doct. meum. Et affirmauerat nō pretertu lucri sui:qr tūc presumit q̄ quis dolo mētiatur qui lucratur ex mēdacio.vt.l.j.prori.no.ꝛgl. que incipit ꝛ hūc appellamus.in fi.vbi agitur ex eor nō actione de dolo.sed hic est contra.l.si quis affir.§.vlt.j.c.ꝛ.j.ti.j.si cū excep.§.cū qui.ꝛ ideo dic fm pe.qui dolus cadit in speciale nomen delicti.aut ex eo delicto nō est prodita specialis actio ciuilis.et tunc agitur de dolo.vt.l.si quis affirmat in fi.aut est prodita specialis actio ciuilis tūc ex eadē equitate ex qua de dolo extra ordinē ꝛ cōcurrūt.vt.§.cū qui.aut ordinarie ꝛ nō cōcurrūt.ꝛ sic debet intelligi ac.gl.fm Pe.in cōmento istius in prin. In glo. qr opem in fi.ergo si quis soluisset asinū meū. vt fugeret teneretur de dolo cū alia actio deficiat. ¶ In glo.que incipit:sed videtur in.l.cum a te.cōtra hoc videtur expresse.j.eo.oleus.§.sed si seruū. vbi non agitur ad aliquid persona noxali:sed de dolo ad totale interesse. In glo.ibi.si ergo.vel dic fm Guil.q̄ hic agitur actione de dolo insolidum.j.ꝛc.ad rem principalem non ob.l. cuz a te qr ibi reus obtinuit per falsam allegationem ꝛ interuenit decepto aduersarij in cuius persona fundabatur iudicium hic non fm Guil. Baldus.

1 ☞ Filio erheredato copia testamenti dari debet.
2 Testamentū occultans tenetur.l.cornelia de falsis.

Si quis affirma. Dolus incidens contractui purgatur per actionem ex eo contractu sed incidens repudiationi heredi.vel electioni:vel suppressioni testamenti purgatur per
1 actionē de dolo hoc.dicit. ¶ † Item no.ar. in fin.huius.l.q̄ filio erheredato debet dari
2 copia testamenti.qr intēdit agere ad rescissionē. ¶ † No.q̄ qui occultat testamentū tenet.l.corne.de falsis idem in alio instrumento publico.ꝛ hoc firmat hic gl. Et est ipsa veritas q̄ instrumento est alterius nō suū:sed in suo nō contraheret crime. ar. de plagi.preses.adde q̄ no.C.de falsis.l.cum ꝛ fm istā gl. Jam bis in ista ciuitate fuit iudicatum q̄ idem fit in quolibet instrumento. ¶ In glo.minor in fi.no.cōtra fideiussores qui vt appareant idonei accedūt ad curiam bene vestiti ꝛ decipiunt curiā.ꝛ etiam facit cōtra ducentes tales in fideiussores.

1 ☞ Sequestrum propter moram vnius partis reddit alteri.
2 Res sequestrata cōmode seruari non potest.
3 Sequester mercedē custodie recipere potest.

Soleum. Sequester nō tenet rē restituere nisi lite finita vel nisi actor sit in mora agēdi.h.d. ¶ Not. q̄ depositū factum apud sequestrū ratione lit.mote nō pōt repeti nisi lite finita qr conditio depositionis debet esse impleta ꝛ hoc quo ad actionē depositi directā:sed actio preseri.ꝛ. ex facto sumpto cōpetit cōtra sequestrū si stat per actorē ꝛ si sequester nō est soluēdo cōpetit cōtra actorē actio de dolo.qr dolum cōmisit in motione litis vel qr est dolus retardati processus tendens in preiudiciū deponētis. ¶ Secō no.q̄ si hoc est in seque.iudicis qr sicut propter moram rei pōt res sequestrari propter moram actoris potest sequestrum reuocari fm Guil.

1 ¶ † Item no.q̄ propter moram ꝛ cōtumaciā vnius partis redditur sequestrum alteri parti fm Gui. intellige tū de ipso depone.ꝛ tunc redditur ex sola mora aduersarij:sed econtra nō redditur actori.scilicet vt penes cum perpetuo sit nisi liquidato debito.vt statim dicam. ¶ † Item collige argumentū ex hoc prin.q̄
2 quando res sequestrata commode seruari non potest sine dāno partis q̄ tunc debet vendi ꝛ precium eius in sequestro teneri sa

cit.l.fi.j.de rēqui.re.ꝛ de agri.ꝛ censi.l.litibus. ¶ Item no.ex tacito pacto agi preseri.ver.actiōe. ¶ In glo. qr forte in fi.immo qr gratia mandātis. ¶ Item qr principaliter aliud negocium agebatur. ¶ In glo.de hac ibi.neuter vincit:qr vbi non potest pronunciari neuter.facit.j.vti possi.l.si duo. ¶ In ea. glos. ibi. vnus cum alterius voluntate ꝛ iurisditione. ¶ In ea.gl.ibi mercedem. ¶ † No.q̄ sequester potest recipere mercedē custodie ꝛ hoc quādo eligitur a partibus:sed non quando per iudicē publica autoritate:licet dānum non debet sibi inferri.vt.l.fi. C. de bo.auc̄.iudi.pos.ante fi. Istud tamen quod gl. dicit de mercede est diuinare. ¶ Extra op.q̄ cōditio debet haberi pro impleta.vt.j.de cōtrahend.empt.l. fabeo si mihi bibliothecā.ꝛ de condi.ꝛ demon.l.iure ciui.ergo debet cōpetere actio depositi. Solu. fm Ja.de are.ad rem bene haberet locum actio depositi sequestraria:sed ad damnum habet locum actio prescrip.verbis ꝛ ita loquitur hic.vel dic q̄ potest agi vtili actione depositi ꝛ actione prc.ver.quia ambe sunt subsidiarie. Cy.vel dic q̄ conditio habetur pro impleta quo ad illum per quem stat non quo ad tertium vt hic.ꝛ adde quod no.in.l.in executione.§.fi.j.de ver.ob. in gl. non est proprium nomen:sed adiectiuum. ¶ In gl. quasi tacite in prin.hec vera. ¶ In ea.gl.ibi.supradictis. i. qr nō est impleta conditio depositionis. ¶ In ea.glo.in fi.sed quor econtra si reus absentat se.vtrum sequestrum debet reddi actori certe idē fm Ja.de ra.quia est eadem ratio quod intellige facta semiplena probatione per actorem.alias non dabitur sibi tenuta. ar.vt in pos.le.postq̄.§.imperator fm Gui. Alij dicunt q̄ sola fuga rei sufficit:qr facit indicium.vt.l.impuberibus.j.de supec.tuto. Tu dic q̄ est verior opi.q̄ tenuta sequestri debetur actori ex semiplena ꝛ summaria cognitione.vt in auc̄.de erbi.re.§.si vero.ꝛ hoc de tenuta reuocabili:sed irreuocabilis tenuta ex secūdo decreto requirit liquidationem vt ibi no.ꝛ superius diri.ꝛ vide extra de dolo ꝛ contu.ex litteris.etiam facit ista.l. quod per conditionem appositam intelligatur fieri contractus innominatus. vt inde nascatur actio prescrip.ver.de quo dictum est in. l. si intra.ſ.de pac.

Et si titij. Absolutus ab obseruatione iudicij qui dedit rē deteriorē tenetur de dolo.h.d. ¶ No. q̄ absolutus ab obseruatione iudicij qr solvit non pōt cōuenirī prima actione.ꝛ adde quod no.j.si seruus ven.tamen si in ipsa solutione commisit dolum purgatur per actionem de dolo. ¶ Itā no.q̄ ex sententia absolutoria non debetur euictio: licet aliqd prestet pro absolutiōe cōsequēda.ꝛ facit.C.de trāsac.l.si pro fundo. ¶ In glo.potest in fi.hec vera:qr cōtraria loquuntur in sententia cōdemnatoria hic in absolutoria.ꝛ quod glo.dicit q̄ fuit datus seruus per iudicem.non intelligas adindicatus per sedz decretū:qr in secō decreto debetur euictio.C.de cui.l. ob causaz sed qr in iudicio ante sententiā fuit seruus traditus pro noxa. ex qua traditione nō debetur euictio.qr nō incipit a precedenti obligatione super seruo.vt.l.miles.§.x.ꝛc.

Hoc quoq; Actio de dolo qfiq; proponitur noxaliter quandoq; de peculio si in re peculiari dolus committitur.h.d. ¶ Nota q̄ actio de dolo que proponitur de peculio non est proprium nomen actionis.als non concurreret cum actione de dolo.

1 ☞ Homines scelerati dicuntur infames.
2 Prodigus in iudicio aliqn̄ per seipsum agere potest.

Verito quoq; Actio de dolo non datur pro modica summa nec in parentes nec in patronos nec vilissimo homini contra hominem autoritatis sed proponetur in factum.h.d.vsq; ad.l.heredibus. ¶ In text. ibi passim id est indistincte.no.hic de duplici inspectione. ſ. ratione summe.ꝛ ratione personarum. Item hec secūda est duplex
1 vna ratione reuerentie.altera ratione fame. ¶ † Secundo not. q̄ homines scelerati sunt infames infamia facti nec intendunt
2 actionem famosam contra hominem excellentis fame. ¶ † Itē no.q̄ prodigus potest agere in iudicio per seipsum antec̄ ei interdicatur.vnde videtis hic q̄ licet non moueat actionem de dolo tamen agit in factum hoc in iudicijs.in contractibus.dic de vsuca.pro empt.si quis cū sciret per Ja.de ver.ob.l.si is cui bōis per Bar.ꝛ adde.C.vnde vi.l.si quis in tantam. ¶ Itez no.ꝛ alibi melius non reperitur quod licet in narratione fiat eadez narratio in actione de dolo.ꝛ in factum surrogata:qr factum nō potest narrari nisi prout est tamen in conclusione non concluditur eo modo ex quo apparet qd̄ tota vis libelli consistit in conclusione qr conclusio prout diffinit tullius exitus et determinatio totius orationis est.ergo ius in forma excipiēdi.vt.l.ij.§.labeo j.de flu.ꝛ ibi per Ja. ¶ In gl.cōputanc̄ ibi.cū quidā.no.bonaz glo.que videtur soluere brocardum.q̄ dictio vsq; ponat̄ inclusiue vel exclusiue. Nam aut ponit̄ in.l.tunc si includeret. esset contra mentem vel intellectum.l.ꝛ tunc excludit aut econtra si ex-

cluderet esset cõtra mentẽ vel intellectũ. l. ꝛ tũc includit. aut ponitur ab homine. ꝛ tũc aut in casu odij. ꝛ tũc si inclusio cõtineret odium. ꝛ tunc includit vt ex hac. l. videtur colligi ſm Jac. de ra. Ly. remittit ad notata per eũ. C. de nup. a caligato inepte ordinat ista membra. q; distinctio huius glo. procedit qñ verba proferuntur a lege. ꝛ ipse arguit qñ proferũtur ab homine. ideo dic vt dixi in. l. meminisse. ff. de officio procõsul. ¶ In ea. gl. ibi aut facta. §. fi. Tu dicꝙ ratio est. q; actio de dolo est subsidiaria. ſz nõ actio furti facit. l. seio. ff. de in inte. resti. ¶ In ea. glos. ibi. §. possunt sed ratio est ibi nam contractus: q; modica impẽsa pertinet ad impendentem. Bal.

¶ Additio siue apostilla. Bal.

1 ☞ Res sequestrata ex pumacia vnius partis reddit alteri.
2 Reo absoluto nullum ius videtur reseruatum agenti in casu euictionis.
3 Ex sententia absolutoria agi non potest.
4 Actio penalis an tollat persecutoriam.
5 Locans equum ꝛ locator deterioratum vtrum locans cogatur absꝙ interesse recipere.

SOleum. Accipere no. ergo potest etiam si tu non possideas vt. ff. de ac. pos. interesse: q; pro possessore haberis isto casu. cum habeas necessitatem rei restituende seu restitui faciende: sed pompo. ar. ꝙ propter morã actoris fiat reuocatio sequestri. ¶† Item not. rem sequestratam ex contumacia vnius partis reddi alteri parti ſm Guil. absoluit no. formã sentẽtie in notali qñ seruus ante sentẽtiã datur pro noxa. ¶† Itẽ no. ꝙ reo absoluto nullũ ius videt reseruatũ agẽti in casu euictionis. ¶† Itẽ no. ex absolutoria snia agi nõ posse. Itẽ quomodo hoc creditor põt euincere ſi nõ euicerit tenet noxali ergo ob. except. dolo facis. Rñdeo immo nõ teneretur: q; sibi fuit actũ cõtra eius autorẽ ꝛ dat pro noxa. ꝛ absoluto autori hoc. l. proxi. Elegãter recita sic apparatum ſm Pe. ¶ Oppo. ad id quod dicitur quod actio de dolo datur in manumissum. cõtra liber factus non tenetur de gesto in seruitut. vt. l. cum actũ. Solu. ibi in contractibus vel quasi hic in delictis. ꝛ qõ dolus qui stat in nomine generis dicatur delictum patet. ff. eo. sab. ꝛ l. si oleum. §. pen. Sed contra hoc opp. q; quando seruus delinquit in ipsum dñm nõ tenet liber factus. vt. l. fi. So. duobus modis: vt in glo. pe. approbat primã so. glo. vel dic ꝙ dñs non agit verum est qñ ipse vim potuit vlcisci. Nam pepercisse videt liberalitatem oãdo: sed hic nõ potuit vlcisci. q; ignorauit minor dolus habet in se ignorantiã. vel dic ꝙ hic dolus est directus in tẽpus quo prior ꝛ nõ erat dñs: sed emptor. vnde iudicat cõmissus a seruo alieno. ¶ Sedo op. ꝛ videt ꝙ in exẽplo. Juliani alia ratiõe nõ cõpetat de dolo cõtra manumissum: q; detur in integ. restitutio cõtra emptorẽ. vt. ff. de mino. l. j. Sol. dicit glo. ꝙ emptor hic erat talis persona cõtra quã nõ dabatur restitutio. Jsta est truffa ſm pe. vnde dic ꝙ hic ideo nõ datur restitutio: q; emptor non est locupletior dato ꝙ habeat ius patronatus tũ hic nõ estimatur vt. ff. videdũ. de le. j. ꝛ ff. de pre. verbis. naturalis. §. fi. ff Pe. sed ptra hoc ob. ꝙ hoc dicit de peculio qõ est reuocabile: sed dic ꝙ littera loquit respectu serui nõ respectu peculij. vt. ff. titu. j. in
4 cause. §. interdum. ¶† Quarto op. ꝙ actio penalis non tollat persecutoriã. ergo actio furti nõ tollit actionem de dolo. vt. ff. de cõdi. fur. si pro fur. Glo. dicit ꝙ tollit. Pe. reprobat ꝙ nõ tollit actio de dolo actiõe fur. sed vi cõditiõis furtiue. Unde actio de dolo nõ cõcurrit cũ alia actõe mere penali. Pro gl. facit q; fur. habet spãle nomẽ delicti. ergo dato ꝙ sola penalis oriat actio. vt furti ꝛ nõ cõditio tũ nõ de dolo. vt no. hic in fi. magne gl. ſz hec ratio nõ cõcludit. vt. ff. eo. si qs affir. §. vlti. ff Pe. vnde obligatiõe interesse ex mora. ergo ex culpa siue dari idez est. vt. ff. de rerũ per. l. j. in fi. ꝛ no. insti. de act. §. actionũ in prin. nõ ob. ꝙ nõ cõtineat hic in forma cõtractus. nã illa ratiõe cõcludit circa primitiuã actionẽ nõ circa secundariam. vt. l. fi. non diuidũtur. §. celsus cum si. q; illa tacito iure venit pro petro ꝙ estimatio deteriorationis veniat officio iudicis est. l. non solum de rei ven. ꝛ ff. si vsusfructus pe. l. vti frui. §. vtrum. Respondeo ibi in realibus personales prestationes nõ veniunt iure actionis nisi in actionibus mixtis. vt insti. de act. §. quedam. hic loquimur in personalibus. ¶ Tertio op. ꝙ videtur ꝙ in bonefidei contractibus recipiendo rem videatur remittere interesse. vt. l. cẽtum. capue. ꝛ l. vlti. So. ibi veniebat per officium mercenariũ: hic iure actionis. Alij dicunt aliud in pena ꝙ in interesse. vt in glos. ff. tetigi. ¶ Quarto ꝛ nũc venio ad cõtractus stricti iuris ꝛ opp. primo in genere. ſcõo ad exẽpla littere. Oppo. ergo dicitur hic agi de dolo cõtra. lex est expressa ꝙ in stricti iuris agitur actiõe ex illo cõtractu nõ de dolo. de le. j. huiusmodi. §. edes. Solu. hic in stricti iuris natura effectu ibi natura: ſz nõ effectu. vt. l. i minore ſz glo. ꝛ omnes. Item op. ad idem qõ nõ agatur actiõe de dolo. ſz iudicis officio. vt. ff. de solu. l. qui sibi. §. fi. iij. Respon. So. aut res fuit deteriorata pendẽte iudicio ꝛ venit interesse iudicis officio. vt ibi. aut nõ pendente iudicio ꝛ loquitur hic ſm Dyn. et Pe. ꝛ est ratio. ff. de edi. edic. §. item sti. ¶ Sexto op. de. l. mora rei formatur op. hic idem inris est de toto ꝛ parte. vt. l. qui de tota. sed si res in totũ periit culpa. debitoris cõuenitur ex promissione: vt. l. mora. ꝛ. l. si seruũ. §. de illo. de ver. ob. ergo idẽ si pars: Sed cõstat ꝙ per deteriorationem perit pars rei. scilicet id qõ nunc nõ est qõ prius erat. ff. de iudi. proponebaꝫ. ergo ꝛc. Sol. argumentum procedit de parte substantiali: sed hic non perit pars substantialis: sed accidentalis siue quedã qualitas ꝛ hoc cõstat in dirruptione edificij vel succisione arboris. Illa est pars substantialis que corrupta per omnes sui partes corrũpit subiectum: sed si auferatur de fundo edificium omne edificiũ ꝛ omnis arbor tamen fundus remanet. ergo partes ille nõ fuerũt substantiales. Sed contra hoc ob. de veneno: q; per partes totum subiectum corrumpit. ergo est ibi defectus in ipsa substantia. Respondeo non consideramus substantiam in formam in qua deducitur in contractus: sed non deducitur in contractus: nisi sub forma dari aut tradi ꝛ in hac forma non est corrupta. ergo ꝛc. ¶ Septimo op. videtur si debitor fundi incidit vineam a toto detrahit partem. Nam arbores pendentes pars soli sunt. vt l. fi. §. pe. que in frau. cre. ergo non liberatur ipso iure ab illa parte. Respondeo verum est ꝙ sunt pars tamen non formalis sed accessoria. vnde prout consideramus formam contractus non sunt pars: sed accessoria. ¶ Octauo opponitur de. l. iul. §. qui fundum. de verb. ob. So. hoc dicit in cõtractibus quedã veniũt ſm formam cõtractus. ꝛ ista debent impleri alias nõ contingit liberatio. vt. l. cum quis. §. qui hominem de so. quedam sunt materialia cõtractus. ꝛ idem ꝙ cautio prestetur. vt. d. §. qui fundus ꝛ l. pena cõuenta. ff. de cõtraben. emp. Quedam sunt accessoria. ꝛ tunc bene cõtingit liberatio. vt. l. iiij. C. de positi. Quedã sunt omnino remota ꝛ extrinseca a cõtractu: sed non in re ipsa cũ res deteriorat. ꝛ tũc dic. vt. ff. in prin. cõtrario. ¶ Opp. si seruus venenatus post traditionem moriatur. Fingit mortuus retro. vt. l. ita vulneratus ad. l. aquiliam. ergo fingit nõ solut. ꝛ sic debet agi personali. vt. l. si seruus. §. fi. de ver. ob. So. illa fictio est solum quo ad punitionẽ criminis nõ quo ad liberationẽ obligationis immo inspicitur in hoc veritas. vt hic. Opp. dicitur hic qui tradidit fundũ. imposita seruitute liberat ab actione stricti iuris cõtra de solu. cũ quis. §. qui hominem. ꝛ de le. ij. meuius. §. fundo. Solu. hic in alijs seruitutibus ibi in seruitute vsufructus qui est pars dñij. ꝛ sic nõ ob. Opp. ꝙ etiam in stricto iure non agatur de dolo: sed iudicis officio. ff. de rei ven. non solũ so. ibi in reali hic in personali. Nam actiones reales habent instar bonefidei. vt. ff. de vsuris videamus. §. fi. ac. fm Pe. Opp. contra so. istam de. l. exhibiti. C. ad exhi. sed dic ꝙ actio ad exhibendum est personalis: licet sit scripta in rem. ¶ Quero quare liberatur tradẽs rez seruientẽ: ꝛ nõ tradẽs hypothecatã. Respõ. q; per hypothecariã aduocari põt possessio: sed nõ per cõfessoriaz. ff. de euic. ꝙ ad seruitutes. ꝛ. l. sicut vẽditor. in prin. ¶ Quero vtrum labeo bene dixerit in aliquo dic ꝙ sic in dicto. sed non in ratione ſm Jo. Gl. dicit ꝙ in nullo bene dixit. Cui ob. q; in dubio est actio in factum sed respondeo: q; ibi dubium est in in re hic nisi in facto. dicꝙ in ratione omnino male dixit: sed in crẽ plis dixit bene in vno tantũ casu: sed in cõtractibus stricti iuris
5 vbi nõ est cauẽ. de dolo. ¶† Querit glo. locaui cuidam equum ipse affert mihi deterioratum. vtrum cogor recipere absꝙ interesse. glos. quod sic: quia diuerse sunt actiones. Petrus contra. nã ex eadẽ causa descendunt vt. ff. de vsuris. tutor. §. lutius. Gui. idem quod Pe. si constat de deterioratione si non constat. not. quod glo. ꝛ de hac. q. no. in Specu. de loca. §. Nam dicendũ ver. sed quid ecce. ¶ Quero vendidisti mihi fundum nunquid possis non soluto precio nec re tradita succidere arbores que sunt in fructu. dico quod sic: vt silvam ceduam de ac. empt. tul. §. ex vendito. ꝛ hoc intelligitur de his que non sunt in fructu rei vendite. Baldus.

DEbet. Reuocatio in dubiis quid vult dicere littera ꝙ bonefidei mentio fiet. Respon. q; licet narret dolus non excludetur principaliter ratione doli. vt dolus purgetur: sed solũ. vt dãnum resarciatur. vnde concludendo dicit sic. ꝛ q; bonefidei nõ congruit. vt aliquis ex sua malitia locupletetur. ꝛ alius dãnificetur ideo peto. ꝛc. sed in actione de dolo dices sic. ꝛ q; congruum est dolum puniri. ideo peto. ꝛc. vnde cõclusio in actione in factũ diuersificatur a cõclusione in actione de dolo penes rationem cõcludendi quod declarat Ly. C. de edendo. l. edita. ꝛ. C. e. l. superstite in lectura vbi vide.

Heredibus

Universidad de Deusto

Heredibus. In pſona heredis variat modus agendi.quãdo defunctus vtebatur iure ſpeciali.z heres heredis vtitur iure communi.hoc dicit. ¶ Not.q actio que nõ dabat cõtra defunctum propter reuerẽtiaz perſone datur contra heredem. ¶ Item aduerte alia ratione:quia actio de dolo contra heredem non infamat.vt.l.furti.§.ſi.quis alieno.ff.de infa.ergo non eſt opus variare modum concludendi in heredem. ¶ In glo.not.cõtra ibi in actione doli contra heredem. ¶ In eadez gloſ.ibi.ſic eſſi nota formam libelli contra heredem in actione de dolo. ¶ In eadem glo.ibi.defuncti.hanc tenet glo.j.eodem.l.itaqz. ¶ In eadem glo.ibi.vt de dolo que incipit ab herede ex facto defuncti nec hoc eſt nouum.C.vt ac.ab hered.z cõtra here.l.j. ¶ In eadem gloſ.ibi itaqz hec eſt vera.et vide quod nota.et legitur. ff.de infami.l.ſeruus.

Item in cauſe cognitione. In pupillum datur actio de dolo hereditario nomine non proprio:niſi ſit doli capar.Ex dolo tutoris tenetur pupillus quatenus eſt locupletatus:ſimiliter vniuerſitas ex dolo adminiſtratoris ſed ipſi adminiſtratores tenentur precipe.idem in curatore z domino.h.d. vſqz ad.§.ſed ſi ex dolo.z.§.vltimus.dicit pupillus proximus pubertati poteſt committere dolum.

Sed ſi ex dolo. Not.in ver.ſed an q vniuerſitas non poteſt committere dolum ſcilicet vere:ſed interpretatiue quando maior pars vniuerſitatis committit ſic. ¶ Item q dolus priorum non obligat ad penã ipſam ciuitatem:ſed ipſos priores ſtatuentes. ¶ In gl.quaſi dicat ibi conciliuz.idem nota.C. que ſit longa conſuetu.z intellige de conſil.habente autoritatẽ. ¶ In glo.ſed quare in fi.no. q dominus qui non reſtituit extortum illicite a procuratore videtur habere ratum.hoc dicit

In hac actione. ¶ In actione de dolo requiritur deſignatio.z libellus ſpecialis.z non generalis.hoc dicit.

Item erigit. In gloſ.vt hic.vt.C.ꝛc.ibi libellorum Iſta glo.ſentit q illa lectu.habeat locum etiam vbi ciuiliter agitur de crimine quod eſt verum ſi infamat:ſed ſi non infamat non eſt neceſſaria tanta ſpecificatio z coartatio ſm Barto.ſed an ſpecificatio que requirit in libello requiratur in procuratore ad opponendum huiuſmodi crimina dic vt not.in.c.ij.de procur.in clemẽ.ſed an ſpecificatio iſta requiratur in excipiendo ſicut in agendo.dicvt no.in.c.preſentiis de teſti.li.vj.in nouella.z per paulum in.c. conſtitu.de electio. in clement. Sed quid ſi libellus non erat bene formatus tamẽ reus confitetur an ſit condemnãdus dic q ſic quando erat defectus forme:ſed nõ materie.vt in.d.c.oſtitutus.§.ſi. ¶ Extra queritur quidam accuſatur q percuſſit aliquem in collo.z probatur q in capite an debeat condẽnari.z dicit q nõ:quia aliud eſt intentatum q̃ probatum ſm Guil.z adde Jaco.in.l.ij.§.ex hac vi bono.rapto.in Spe.de actio.z pet.§.j.ver. penul.

¶ Additio ſiue appoſtilla lecture vacantis in.l.ſed ſi ex dolo.Baldus.

Sed ſier. Quandoqz ad commiſſionez pene requiritur precipe dolus tunc dolus tutoris non nocet pupillo:.vt hic: tamen quando pupillus non eſt in dolo non prodeſt. vnde quod eſt locuplecẽ.extorquetur ipſi pupillo.vt.hic. Quandoqz pena committitur ratione contractus non ratione doli.z tunc ſi procedit lobligatio in perſona pupilli mora.z fructus tutoꝝ.facit eum incidere in penam.de verbo.obliga.ſed ſi ex ſtipulatu.z.l.qui ratione ſi coheredes.z.j.de re mili.largianus.z vide Jac.de arc. de tut.z cur.da.ab.his.l.ſi impuberi.§.j.ſed in text.vide quod no.Jnn.de elec.quia propter. ¶ In glo.poſtq̃ ille.vide Jnn. de ſeruis non ordinan.c.de facili.§. in hac.An hec ſit ſpecificã da in procuratorio an ſufficiat conſtituere generaliter ad opponendum crimina.z defectus.dic vt nota.in.c.ij. de procur.in clemen. ¶ Vide in.l.ij.§.ex hac vi bono.rapto.per Jaco.de arc. An quod ff hic obtineat excep.non loquor q̃tũ ad ſubſtantialia.nam dic vt in glo.ſed quo ad adminicula ſiue accidentia:vt circa locum z tempus.vide de teſti.poſſunt per Archi.z Joan. an.in nouel.de elec.c.conſti.in.clc.perperam Sed pone accuſatus de homicidio non ſeruata forma libellorum confitetur maleficium.an poteſt condemnari.z dic q ſic.vt.d.c.conſtitutionẽ §.vlti.quod eſt notandum. Deſignari.vide in ſpe.de ac.ſeu.v. pe.z.C.c.l.ſi factum eſt.vide.Archi.ij.q.viij.libellorum. ¶ In glo.que incipit.quaſi dicat nil facile ibi quod conſiliuz. Nota q conſilium prohibetur committere fraudez.ergo non poteſt rũpere fidem quam dedit per ſuum contractum:quia non minor requiritur legalitatis obſeruantia in pluribus.l.in conſilio q̃ in vna ſingulari perſona.vnde ſi cõe facit.l.cõtra ſuuz cõtractũ z per hoc rumpit fidẽ debita ratione mentiõis ſi rumpit ad agẽdum cõditione ex ſua.l.petetur excep.doli.ſi rumpit ad excipiẽduz petetur replicatione doli.ſic exẽplificari debet lex pria in fi.de exceptio.doli cum ſi.z facit.C. d trãſ.l.p̃ſes.§.in.plane q vi aut clam.C. de ac.z obli.ſicut.C.de ven.rebus ciui.l.ſi.li.xj. ne fiſcus rem quam vendidit euincat.l.j.cum ſi. Nazlex nõ põt tollere otractuz ex quo erat obligatus legiſlator eſto q poſſet niſi obligatio nõ eſſet.vt.j.de condi.ob cauſam.l.ſi pecuniam. arg. ¶ In glo.que incipit no.contra heredẽ in fi.z ſic mouetur teſtatoris actio in factũ cõuertitur in actionẽ de dolo.prorſus in alium. Nam lit.conte.cõtra defunctum ex eadem inſtantia fit condemnatio q no.facit ad no.per Dy.inſtitu.de actio.§.j. et eſt hic per viam ſucceſſionis:quia vna actio ſuccedit loco alterius.ff.defectu ſeruus.

¶ Additio ſiue appoſtilla lecture vacantis in.l.item.Bal.

Item. Querit hic Guil.actum eſt contra aliquem de iniuria facta ratiõe percuſſionis in capite:eadem non eſt probata percuſſio facta in capite:ſed in ſpatulis an poſſit ſequi condemnatio z determinat q nõ. Lõprehẽdat.vide Archi.lxxix.di.ſi quis. ¶ In glo.que incipit:vt hic ibi.libellorum. Jſta gloſ.ſentit q forma legis libellorum debeat hic ſeruari.z ſic non procedit libellus ſine tẽpore licet regulariter ſit.ſecus in ciuilibus nõ famoſis,vt.c.abbate.de regu.in.li.vj.ſed quid ſi libellus põt concludere ſm vnũ aliud nõ tunc videtur tempus ſpecificanduz.l. qui aliter.§.j.quod eſt verus.ſi reus hoc petat,alis nõ de reiuẽ. in re ſi.in fi:

Splures. Si pluribus committentibus dolum vnus ſoluit rem vel rei extimationem ceteri liberantur.h.d.iſta lex.Bal

1 ¶ In actione de dolo z q metus cã condẽnatio ppter timorem angetur.

2 Pena arbitraria ita põt duplicari ꝫ magnatẽ ſicut certa pena

Arbitrio. Re non perempta actio ve dolo eſt arbitraria. Ea vero perempta non eſt arbitraria quantum ad deferẽdũ iuramentũ in litem qõ eſt affectiõis.h.d. ¶ No.q in actione de dolo z q metus cauſa augetur condẽnatio propter moraz. ¶ Secũdo no.q vbi ante primã ſententiã eſt certum q res põt reſtitui non debet ſententia formari ad rem ipſam:ſed ad extimationẽ in qua cũ nõ cadit affectio non cadit iuramentũ in ẽlitẽ. ¶ In glo.eſt enim ibi.z ſine hoc ideſt etiaz ſi non arbitrarium. ¶ In eadem gl.ibi.curare.l.q res reſtituatur. ¶ In glo.tribus modis ibi.q poſſeſſor vel expone q̃ti res.i.affectio eſt. ¶ In glo. immo in fi.no.q vbi eſt incertum ſimplum eſt incertum quicqd multiplicatur ſimplo,z facit q pena arbitraria ita poſſit duplicari contra magnat ſicut certa pena.

De eo qui. Contra commodantẽ falſas mẽſuras vel pondera nõ competit actio de dolo ſi per actionẽ ex eo contractu in aliuz ſit regreſſus vel ille ſit nõ ſoluẽdo.z glo.iſtius.§.eſt melior q̃ ſit in iure. ¶ In ter.ibi cum ille cõmodans. ¶ In glo.quo caſu in prin.no.optimam glo. de remedio cõtra tenẽtes falſa põdera vel menſuras. ¶ In ea.glo. ibi.vel dicas.no.q error in põdere impedit trãſlationẽ dñii qõ eſt no.pro mercatoribus q̃ vendũt lanã ad põdus.z ſi. ¶ In e. glo ibi ſi autem.l.loquit quãdo falſa ſunt põdera adhibita ab ipſis cõtrahẽtibus hic qñ a tertio. ¶ In ea.glo.in fi.not.hanc glo.ff tabernarios q̃ vtunt mẽſuris iniuſtis. ¶ In gl.j.iſtius §.no.q vẽditor mẽſurã dz acqrere ſuis expẽſis z nõ emptoris.

Dolo cuius. Cauſa vel inſtantia lapſu tẽporis ſopita non reſtituitur.ſed cõtra cũ cui dolo perempta fuit:agitur ad intereſſe per actionẽ de dolo.h.d. ¶ In ter.ibi.lis.i.inſtantia litis. Frã.ac.ipſe intelligit ter.in prima cauſa:ſed ſm ſecũdã le.glo.põt intelligi ẽt in cã appellatiõis.z tunc dic lis ppie.facit.l.tale pactũ.§.qui prouocauit ff.de pac.habes ergo duas lecturas. vnã in cã prima alterã i cã appel.z vtraqz vera ibi res z lis. In ter.ibi lex adiiciens metaz iudicior no.q iſta meta eſt precipua. ¶ In glo.ponc ibi.poſſum reſtitu.z idem videt tenere.gl.in aut.de his qui ingre.ad app. vbi dicit q protractio aduerſarij.facit plõgari tẽpora.ſecus in protractiõe tertij.z in ff cũ iſta cõcordat:quia intelligit iſtũ §.in dolo tertij. ¶ In ea.ibi ad cetera tempora.no.propter id quod dicit de cauſa criminali.q expenſe z damna veniunt p actionẽ de dolo in iſto caſu.adde in cauſa criminali qõ habes in.l.iij.C.qui accu,non poſſunt. In eadem gloſ.ibi.vt ſuperio

Universidad de Deusto
Biblioteca

ri casu.vel dic q̄ in.§.nostro.perijt instantia non acito.vel fuit acto: negligens quā negligentiam cōmisit dolo aduersarij que preponderat culpe. Si autem nulla negligentia posset imputari vel non curreret tēpo:a vel daretur restitutio.vt.j. de mino. infra de excu. tuto.l.si cū ipse.z hoc in ciuili:sed in criminali nō datur restitutio.vt.l.auxilium.j.de mino. ¶ Jn ead.glos.ibi in fi.extra not.qō instantia perijt ipso jure per lapsum tempo:is q̄ etiam per iura digesto:um erat quoddam tempus prefixum instantie.

Si seruum. Contra occidentez seruum alteri pro-missum cōpetit actio de dolo credito:i non aquil.debito:i.h.d.fm superficiem litere. Jn text.ibi in eū scilicet occiso:em. ¶ Jn text.tu scilicet promisso: not. q̄ debi-to: speciei eius interitu liberat. ¶ Secundo no.q̄ ex quo alia actio non competit credito:i datur de dolo contra occiso:em. ¶ Item no.q̄ dominо nō datur actio.l.aquil.quādo per mortē serui nō est in aliquo dānificatus.q: erat alij pure debitū.z hoc intelligit dupliciter.vno modo q̄ nō cōpetat actio legis aquilie.nec quātum ad o:iginem:nec quantum ad exercitium: quia nō interest .z hoc tenet. Pe.z glos.j.ad.l.aquil.l.proinde.alio modo q̄ cōpetat in habitu ratione dominij.vt ad.l. aquil .huic scripture.z argu.j.de fur.l.sivēdidero.cum non cōpetat quo ad exercitiū.z hoc vult hic gl.z Dy.effectus est : q: si actio cōpetit in habitu pōt cedi ei cuius interest si non cōpetit in habitu nō cadit cessio.z iste passus est subtilis .z examinatur per Lyn.in cōmento.l.si decesserit.§.qui satisd.cogā.z per cundē.C .de cō-trahē.z cōm.stip.non moriturū. ¶ Ex predictis habes an ille qui non potest exercere act̄. posset eam cedere.nam aut nō pōt exercere:quia nec habet aut est in se elisa.z tūc nil operatur ces sio.facit de exceptio.doli.apud celsum.§.si cū le. Aut habet.sed quia sua non interest repellit̄.z tunc si cedit ei cuius interest va let cessio.vt no.in.l.fi.in principio.C.de iure dot. ¶ Jn glo.sez mihi stipulanti ibiz intellige hoc referas ad actionem de dolo z prestat arg.ad hoc.j.ex qui.cau.in pos.ca.l.fulcinius.§.quid fit latitare. ¶ Jn ea.glo.nec mihi:quia non cōmisit dolum cō-tra me .arg.tamē.contra.j.de iniur.cum qui nocentem.§.pen.

¶ Jn.e.gl.ibi accusari.s.criminaliter ¶ Jn.e.gl.ibi fz Ruge. licet hāc so.tenuerit Dy.cum legit hūc libūm rome.q: dixit q̄ ter.denegat exercitium actiōis:quia debet eā cedere.sed actio nem bene habet vel respicit hic tempus post cessionem dicit̄ nō habere tñ Gui.dicit q̄ est in electiōe stipulato:is an agat de do lo vel ex iure cesso.z sic vtraq; habet locum fm euz.Sed contra hoc instatur q: vbi est alia nō habet locuz de dolo.ff.e.l.j.§.ait pretor.sed ipse respondet q̄ illud est verum qñ habet locū alia actio immediate.i.sine cessione.Si autē cōpetit alia actio me-diate.idest mediante cessione.vt est hic.tunc habet locum etiaz actio de dolo si volo eā eligere.q: est iniquū preterta cessiōis fiende denegari actio de do.fz Pe.dicit q̄ nō habet hic actio, l.aquilia.nec cessio.sed de dolo tantuz.pro quo facit.j.l.proxi. in fi.nec obstat ad.l.aquil.l.legis aquilie actio.q: ibi homo oc cisus fuit pmissus in dieī vel subcōditiōe.hic pure.nec ob.l.huic scripture eo.ti.quia ibi loquitur in legatario qui nō dicit̄ credi-to: ante aditam hereditatem.vt.l.is cui.j.de actio.z obli.hic in creditore vero fm Pe.z Ly.in addi.vnde in.i.huic scriptu-renō dicitur h:res liberatus.sed nō incidisse in obli.propterea totum ius agendi cōcernit euz ac si esset legatū quicq̄.si vis su stinere Gui.potes dicere q̄ actio de dolo non cōcurrit cū alia sumente o:iginem in eadem persona sed bene concurrit cū alia cessa:quia sumunt o:iginem in personis diuersorum. ¶ Jn ea. glo.ibi z sic intelligo contra istam glo.z est alia gl.j.ad.l.aquil. proinde.que fuit additio Fran.acc.vide etiam hic per Ja.bu.

¶ Additio siue apostilla Bal.

1 Dolus dans causam cōtractui dicitur cōtractus nullus.
2 Contractus ex quo est ipso iure nullus an transeat dominium
3 Dolus incidens nunq̄ nullum reddit contractum.
4 Actio ciuilis de dolo an o:iatur ex dicto.
5 Fundum debens non potest domū diruere.

Arbitrio. Jn tex.ibi.sequitur not.hoc verbum denotat interualluz inter primam.z secundam sententiam.z sic due sententie ferunt̄ in arbitrarijs.vna super re alia super interesse declarato per iuramentum in li tem z taratiōe iudicis.vel dic.vt.l.sicut excep. §.hec autem actio.q̄ met.cā.z.§.cōtractus. ¶ Jn tex.ibi ideo . vide Jnnocen.de renūciario.super hoc in magna glo.vide oio Jnnocen.de sepul.certificari ad fin. Adijcitur sed iudicis arbi trio cōmittitur.nam si erat meta imposita.z pretarata iam non esset arbitraria. ¶ Jn tex.ibi.tarationе. Ab ista tarationе an possit appellari.no. Jnno.extra q̄ me.§.eo. ¶ Jntext.ibi.pro tinus.C.in prima sententia sine nouo processu. sed nōne tuli? est iudex qui repetita condemnat in estimationе nō petita. vt C.de fidei com.lib.l.fi. Respōdeo illa loquit̄ re extante. hic re perempta.nam estimatio loco rei succedit.z adde quod not.§. titu.j.sicut.excep.§. sed si quis per vim.z.§.cōtracta.in fi.z per Jnnocē. de sen.excō.sacro. ¶ Jn tex.ibi cōdēnari. sed an esti-matio possit peti.z videtur q̄ nō vt no.j.de verbo.obli .si.seruū §.penul.z de constitu.pe.promisso:.de condemnatione constat q̄ ideo hic fit in interesse.quia actio est arbitraria fm Guil.tu dic.vt.j.de cōfes.iul.z.j.que sine fine appellatiōe rescindan tur Paulus.z insti.de actionibus.§.actionum in prima magna gl. ¶ Jn ter.ibi.facē.ne.not.q̄ lex que imponit itelligit̄ iste text⁹ de actiōe penali que tamē habet in se rei persecutionē.vt actio. .l.aquil.vi bono.rapto.z similes. Hūc aggredio: materiā pro-priā legis nr̄e per aliquas questiōes nō excundo.gl. ¶ Et pri-mo quero pro declaratiōe litere dicitur hic qñ dolus dedit cām contractui:contractus est nullus de cuius dolo loquitur .l.em-pto: in seruis quibus lex iniquissimum. Sed ipsi respondent quod aliud est in dolo pro:sus extranei aliud quando ipsa res vendita dolum cōmittit.vt hic.z isti subtiliter mouētur:q: res si cut persona est de substantia cōtractus.vnde quādo vicium est in re est in substātiali cōtractu.ergo ita vitiat sicut si esset vitiuz in persona alterius cōtrahētis.j.de cōtraben.emp.si in emptio nem.§. Item hec opinio non est vera:q: vitium reale bene impe dit:sed dolus nō est vitium rei.vt rei. sed vt persone. Jdeo alte-ri non nocet hic glo. ¶ Sed contra glos.oppon.de.l. apud cel-sum. §.quesitum.z.§.sicut legitima. z.l. si procura. de excep. do li. Aut quis fundat vel habet necesse se fundare ex facto dolo si tunc dolus ei nocet non dolus afficit rem sed quia censentur ambo vna persona.z dic.vt .ff. quod quisq; iuris .l.iij.§. is pro quo.aut nō fundat nec iuuat se ex vi:z tunc non nocet restat igi tur reprobata opinio. Et ideo dicunt alij q̄ hic ver.loquit̄ quā dovterq; fuit in dolo.s.seruus.z emptor. ¶ Quibus obstat:q: vterq; in dolo.ergo vterq; potest conueniri.vt.j.e .si plures. qō hic negari videt. Nam dicitur q̄ contra emptorem est agendū. Sol.aut plures qui dolum cōmittunt sunt pariter principales in ipsa re.z loquitur lex cōtra. Aut nō sunt pariter principales z tunc aut loquimur in dolo incidēter.z solus cōtrahens tenet̄. aut in dolo dantis causam cōtractui.z tūc traditiōe secuta. Pri mo est agendum ꝫ cōtrahentem deinde si nō est solucdo contra tertiū fz gl.hoc nō placet:q: supposito q̄ vterq; teneatur actio ne de dolo.nullus est o:do.ar.j.de cura.fu.si plures.sed qñ con-trahens tenet̄ ex eo contractu.tūc cessat actio de dolo : q: ex ea dem causa nō cōcurrit etiam alia:etiā cōtra diuersos nisi in sub sidium vt.j.l.proxi. Glo.finaliter intelligit tertio modo q̄ hoc dicat de dolo solius emptoris q̄ si dat causam cōtractui cōtra-ctus sit nullus cui ob.q: immo non nullus:sed ānullādus. vt in actiōe q̄ me.causa.vt.l.sicut excep.§.si quis per viz.ff. ti.j. So. aliud in metu quā in dolo velato.vt no.i.l.si mulier.§. si dos. ff. ti.j. Ratio:q: dolus cōstans habet in se cōsenſuz hic dolus ve latus habet in se ignorantiam.z errorem.vnde peccat in cōsen-su qui nō adest.ideo cōtractus null⁹. ¶ Secōo op .de. l.si dolo. l.si quis cum aliter.sed ibi in cōtractu stricti iuris.vbi cōsensus licet de substātia sit tamē est accessorius forme cōtractus. Jdeo si non reperitur peccatur in forma z tenet principale: per conse quens tacitum siue accessorium. ¶ Tertio op. q̄ tenet contra-ctus cum ex eo agi possit.vt.l.si res.§.j. Solu.tenet si deceptus vult sic de iniusto te.filio preterito.z hic gl. Sed contra hic in-stat Pe.q̄ precise teneat:q: in forma essentiali. z intrinseca nō est hoc peccatū:sed extrauenit:ergo tenet. z hic approbat Pe. Tu dic cū glo.per.l.j.pro socio.l.iij.ad finem.z de actio. emp.l. iul.§.per cōtrariū.z.j.de mino.in cause lo secundo. Et ad ratio nem Pe.dico q̄ immo resultat hoc dictuz in essentialibus.i.in consensu. ¶ †Secōdo quero vtrū ex quo cōtractus est ipso iu re nullus transeat dominium.z videtur q̄ nō:q: traditio nuda. Item ex quo cōtractus est prohibitus q̄quid sequitur ex corel ob.id.pe.saltem.vt illud dominium debet remanere penes do-lum passum ne plus operetur in trāslatione dominij causa nulla quā anullanda.vt.l.metus.§.volenti. Glo. determinat cōtra. l. q̄ dominium transferatur gō probo: q: causa prorima:scilicet ipsa voluntas tradentis nō est reprobata. vnde ex ea transfert̄ non er inutili cōtractu:sed ibi est prohibita alienatio:sed nō sic nō ob.l.nuda:q: nō dicitur nuda que fit ex causa putatiua. j. de condi.inde.per totum. Item non ob.l.non dubium:q: hic dico q̄ non sequitur.ex eo. Nec ob.id sed ex consensu nouo z valido qui in traditione versatur fm Ja.bu.vel fm Pe.illa lex intelli-gitur quando alias nō valeret circumscripto ex otractu sed hic valeret ex sola causa putatiua fm Pe. Item nō ob.§.voleti: q: metus afficit ipsam rem dolus non. ¶ Tertio quero quo iure rescindatur ista traditio et dic per actionem de dolo. Item per condictionem indebiti.z sine causa fm gl.cui ob.q: actio de do

lo non

Universidad de Deusto

lo nō ocurrit cum alia. Sed dic vt in.l.cum exceptione. §. cum qui metus. glo. hic videtur sentire quod cum vtili in rem non cō currit. sed falsum est in casu. §. cum qui alleg. vbi competūt tres
3 actiones. ſ. de dolo q̄ me. causa. ⁊ vtilis in rē. ¶ †Quarto que ro quare dolus incidens nunq̄ nullum reddit contractum. Re spondeo: q̄ in tali contractu non committitur dolus simplici ter: sed ſm quid. ⁊ sic contractus non vitiatur. arg. ĵ. de contra
4 hen. emp. officio. ⁊. l. domum. ¶ †Quinto quero vtrum ex delictis oriatur ciuilis actio de dolo. dic vt hic per Pe. ⁊. ĵ. eo. siq̄s affir. §. fina. ¶ Sexto quero. vt querit glo. sed qua via in vl. q. ⁊ dic q̄ ly in dolo nō in metu: q̄ dolus est personalis metus rea lis ſm Pe. ¶ In predicta. l. eleganter. in. §. non solum p̄cedit b̄ ordine: q̄ primo ponit regulaz labeonis. secundo exempla la beonis. tertio reprobat labeonem in contractibus stricti iuris cum quadam diſt. in contractibus bone fidei indistincte. secun da ibi⁊ affert. tertia ibi. ſz est per ius. Casus labeo dixit q̄ actio de dolo habet locum si dubitatur an alia competat actio sicut si certum esset non aliam competere. ⁊ ponit exempla in seruo ve nenato tradito in seruitute impoſita edificio dirruto. In arbo ribus succisis in vinea extirpata. indebite. ex contractu bone fi dei vel stricti iuris siue fuerit cautu⁊ de dolo siue non. hec labeo Vlpia. probat labeonem in casu vbi fuit cautum. nam tunc agi ex stipulatu. Item in actionibus bone fidei quoniam agitur ex eo contractu. Si autem non fuit cautum de dolo. ⁊ stricto iure ea actio tunc cōcedit autore legis quod agitur de dolo. ꝛhoc so lo casu potest sustineri labeo. b. d. Alle. q̄ in actionibus bone fi dei ratio deterioris attenditur: sed agitur de dolo. ratio autem est ista: q̄ ideo dicitur actio stricti iuris. quod nil aliud venit nisi quod conti neatur in forma contractus. ⁊ obligationis. vt no. ĵ. de triti. l. in hac in medio magne glo. ſm q̄ p̄tendit deterioratio hic non cō tinetur in forma contractus vel obligationis. Ideo non ve nit per actionem ex contractu: sed agitur de dolo. vbi deteriora tio est facta per dolum. Si autem est facta per culpam tunc non agetur de dolo: sed actione in factum. vt. ĵ. ead. l. §. idem labeo querit si compendium. At in contractibus bone fidei veniunt quecunq̄ equum est venire cum late fiat interpretatio in eis. et ideo venit deterioratio dolo vel culpa facta. ¶ No. ex illo tex. q̄ ille qui debet seruum. ⁊ venenat eum. ⁊ postea tradit sic vene natum. vnde ponamus postea q̄ seruus moriatur liberatus est a stipulatione: sed non ab actione bone fidei. ⁊ idem in alijs exē plis hic positis. Si promitto vineam. ⁊ eam postea euello. ⁊ sic trado adhuc sum liberatus ab actione stricti iuris: sed non ab
5 actione bone fidei. ¶ †No. q̄ ille qui debet fundu⁊ non potest diruere domum vel excidere arbores ibi existentes. ⁊ si excidit tenetur: licet diuersis remedijs. ¶ No. q̄ ō exemplis labeonis vnum tantum approbatur. scilicet quando contractus precesse rat stricti iuris. ⁊ non erat cautum de dolo. ¶ Opponitur. ⁊ vi detur q̄ si res deterioꝛata solvitur agatur prima actione. vt. ĵ. commodati. l. iij. §. si reddita. Sol. ibi in cōtractu bone fidei hic stricti iuris. hec gl. probatur distincte per istum text. Nunquid hoc est verum q̄ in ōtractibus bone fidei actio que datur ꝓpter deterioꝛationem sit eadem cum prima videtur q̄ sic hic in ver bo qm̄ est exemptor sic prima. Item per rationem: q̄ in. §. si red dita dicitur q̄ non est proprie reddita si erat deterioꝛata. ergo non est solu. quod debetur. ergo non durat actio. In contrariū deterioꝛatio venit: vt interesse: vt. ĵ. si serui. vendi. loci corpus. §. in confessoria. sed constat actionem ad interesse esse secundariā. ⁊ sic numero distinctam a prima. vt. ĵ. de act. emp. l. j. in prin. ⁊ de verbo. obliga. stipulationes non diuiduntur. §. celsus. Sol. cō stat esse eandem speciē. sed an numero dico q̄ aut oblatio com mittitur re. ⁊ est eadem numero. vt in. §. si reddita. aut consensu ⁊ non est eadem: sed est oblatio quedam subactoria ratione cul pe vel dic indistincte non esse eadem numero. vt. ĵ. commodati. si vt certo. §. si duobus vehiculum. Hec questio est necessaria. vt sciamus vtrum sit agendum ad ipsam rem an ad interesse tenen do quod sit noua actio. ¶ Opponitur quod deterioꝛatio non veniat in bone fidei iuris actione: quia non continetur in for ma contractus vnde veniet solum officio iudicis hoc probo. In teresse ratione moꝛe venit in bone fidei iudicis officio. ergo ⁊ ra tione culpe. Item fructus veniunt officio iudicis. ergo ⁊ inter esse. nam dicit lex quod idem iuris est in vtroq̄. vt in dicto. §. in confes. Tu dixisti quod deterioꝛatio venit iure actionis. ergo male. glos. pro constanti supponit quod veniat iure actionis in teresse. ⁊ videtur hic casus dum dicit quoniaz est exempta. actio Petrus confitetur obiectionem. ⁊ dicit quod deterioꝛationis estimatio venit iudicis officio: quia continetur intra formam contractus vel obligationis cui obstat. quia quomodo hic age tur cum fuerit res tradita. ⁊ sic extincta actione non duraret of ficium iudicis. vt. l. iiij. C. depositi. Quidam dicunt q̄ ibi est speciale odio vsurarū. Ista est truffa ſm Pe. q̄ sublato princi pali tollitur accessoriū. de sol. stichum. aut pamphilum. §. fi. ĵ. e. si fideiusſoꝛ. ad hoc de excep. rei iudi. si in iudicio. Glo. fateor: di cit hic q̄ illa. l. iiij. C. depositi habet in penis nō in interesse hoc est notabile. ⁊ videt casus. ſ. sol. ma. si marito. §. si fundus. Hec ob. ĵ. de eo qō certo loco. l. fi. q̄ ibi loquitur in renuncia. tacita: sed qō dicit glo. dz intelligi in eo qui tacite non remittit: vt q̄ ignoꝛat ſm glo. Quō rñdemus ad istū. §. si dicimus q̄ iudicis officio veniat estimatio deterioꝛationis rñdet Pet. sicut rōne cautionis de euictione que venit officio: q̄ non ōtinetur inter formam obligationis econtra. p̄movt de euictione caueat. vt l. iul. §. qui fundus. sic hic eo modo agit ſm Pe. Tu tene glos. q̄ interesse deterioꝛationis in bone fidei venit iure actionis. et p̄obo siue tradit. fit in obligatione succedit in ipa metus instā tie nec pōt circūueniri. ¶ In gl. que incipit pone me ibi currat No. ex hoc lapsu tpis ipo iure instantiā finiri: q̄ sic dicit h̄ text. q̄ perit tpe nō dicit interlocutoꝛie. vñ iudex bñ declarabit instan tiā peremptā nō aūt absoluet ab obseruatōe iudicij q̄ ipo iure re est absolutus. Et adde qōno. Inn. de accus. ad pe. ⁊ de offō dele. ꝓsuluit. ¶ In e. gl. ſ. secūdo pone casum ⁊ sic duobus modis le gitur. Primo de tpe instantie tñ. Secūdo de tempoꝛe instātie ⁊ cause. Bar.

1 ☞ Reo liberato per culpam fideiusſoris liberat fideiusſoꝛ.
2 Obligatio fideiusſoris per se non stat.
3 Interitus debitoꝛē liberat.

Si fideiusſoꝛ Dolus solius fideiusſoris nō perpetuat obligationez eius
1 sed parit actionez de dolo. b. d. ¶ †No. q̄ liberato reo etiam per culpam fideiusſoris liberatur fideiusſoꝛ qō est no. di
2 gnum. ¶ †Secō no. q̄ obligatio fideiusſoris non stat ꝑ se nec sine principali mera natura eius inspecta seu vi obligationis. fa cit. ĵ. ad treb. l. si heres. §. si pecuniam: nec vi culpe: sed vi precedē tis moꝛe fic. vt. ĵ. de ver. ob. moꝛa rei. §. fi. ¶ Et hoc sentit hic gl.
3 no. ¶ †No. q̄ interitus liberat debitoꝛem: licet culpa p̄cedat: sed hoc operatur natura obligationis secundarie seu accessoꝛie Item no. ex p̄dictis q̄ magis perpetuat obliga. mera q̄ culpa. ⁊ b̄ in fideiusſoꝛe: sed in persona principalis debitoris ambulat pari passu. vt. ĵ. de ver. ob. l. si seruū in prin. ⁊ de so. l. stichum aut Pamphilum in fi. prin. ¶ In glo. ſ. omnez ibi que sunt contra in illis omnibus precessit moꝛa hic non precessit. ¶ In ea. glo. ibi. tu dic q̄ non. vel dic q̄ moꝛa vera perpetuat actionem inter pretatiuam si quidem ex moꝛa rei perpetuat. vt in cōtrario si so lius fideiusſoris nō perpetuat sine principali. vt hic. plus ergo operatur vera moꝛa q̄ ficta vel interpretatiua. Bal.

¶ Additio siue apostilla Bal.

Si fideiusſoꝛ. In ter. ibi. moꝛam puta ante diem sol uendi: als occidendo est in moꝛa. ⁊ ideo du rat ꝫ cum actio prima. ⁊ non datur de dolo vt. ĵ. de sol. stichum aut pamphilū in fi. prin. ⁊ ar. de ō. ob. l. si seruuz. §. de illo. vel dicit ibi in prin. hic in fideiusſoꝛe ſm glo. Nam prin cipalis facilius perpetuatur q̄ accessoria sine principali: q̄ illa non ly nisi vnam repugnantiam illa duas. B. ¶ In gl. que in cipit in stipulāti ibi a debitoꝛe Guil. dicit q̄ ly vtrancq̄. nec ob. ſ. eo. l. j. §. ait pretor: q̄ illud verum vbi immediate. ly aliā actio nem: sed hic non ly immediate: sed mediate cessionem ſm Guil. Sed hoc vez ꝫ occisoꝛem: sed ꝫ heredem ly actionez vt cedat. ⁊ hic immediate vt. l. hic alleg. ergo non de dolo. ꝫ. c. l. j. in fi. vnde se. glo. videtur vera. sed qūo cogitur cedere cū testis dicat q̄ ipe nō ly actionem. Rñdeo litera nō vult dicere q̄ per eam nil con sequi pōt q̄ sua non interest tñ si cedit illi cuius interest ille be ne agit. vt no. ꝫ. de pac. l. ⁊ heredi. §. nos autem in fine. ⁊ hoc sen tit hic. Ja. bu.

Si seruus tuus. Qui fraudulēter exhoꝛta tur actione de dolo tenet hoc dicit. ¶ No. contra illos qui inueniunt fraudu lentos modos ad aliquem circūueniendum. ¶ Itez no. q̄ aliud est instruere aliud iubere. vt colligitur hic in textu ⁊ in glo. facit. l. ob hec verba. ꝫ. de infami.

1 ☞ Absolutoriā per mendaciū merens tenet actione de dolo
2 Decisio legis non retractat ly oſtet de periurio.
3 Juramentū transactioni equipollet.

Si persuaseris. Absolutus per mendaciuz tene netur actione de dolo nisi illud mendacium sit pro veritate censendum autoꝛitate iuramenti de
1 lati. b. d. cum. l. se. ¶ †No. q̄ ille qui meruit absolutoriam per
2 mendacium: q̄ obꝛepsit parti tenet actione de dolo. ¶ †Secū do no. q̄ ly constet de periurio non tñ retractat decisio legis. et sic nil operatur probasse p̄ periurium vbi non potest agi de periu

Universidad de Deusto
Biblioteca

rio. ¶ †Itē no. q̄ iuramentū equipollet transactiōi. Item no. q̄ standum est in iure fori. ar. licet fit contrarium veritati. secus in foro penitentiali. ꝛ quo ad deum. ꝛ h. d. ter. cū glo. ꝛ adde qō no. Inn. de electione: q: ppter in glo. ꝛ per hoc ꝛc. ¶ In gl. immo videtur ibi. oblatio: q: definit interesse cum ex eodem processu fiat pſecutio. ¶ In ea. glo. ibi. q̄ impendat istud respicit futurum. sed obiectio est de preterito. ¶ In ea. gl. ibi Azo. certe sic. vnde non defertur sacramentum nisi premissa alia pbatione. ¶ In eadem glossa ibi. ꝛ perficiiur. q: pbatio iuuat peessum non autem perimit. ¶ In glo. ibi. sed ruge. hec so. videtur vera nisi tu ponerꝭ q̄ actio prima esset ipo iure perempta. puta acceptilatione. ꝛ aquiliana stipulatione. vt. §. in prin. glo. Idem si esset in effectu sublata prescriptio. ꝛ in. §. si dolo malo. nec fit interruptio vel perpetuatio quando sequitur absolutio. ꝛ facit. ī. de iure fi. l. fiscus.

¶ Additio siue apostilla. Bal.

Quod si. In ter. ibi. pōponius. an hoc dictum pomponij habeat locū in causis spiritualibus. no. Inno. de elec. q: ppter. ¶ In glos. sup hoc ad finē stare. no. standū iuramento.

Cum sufficit. Hoc dicit. vt. l. de periurio. ī. §. crimine stellio.

1 ☞ Debitum naturale per dolum exto: quens tenetur actione de dolo.

Legatarius. ¶ Heres decepti⁹ periurio legatarij agit contra ipsum de dolo. h. d.

1 ¶ † Mo. q̄ etiaꝫ debitum naturale per dolum exto: quens tenet actione de dolo. Mā qō falcidia resecat est naturaliter debitū: ls nō transeat dōium vt. ī. ad. l. falcidiam linea margarum. ¶ Mo. q̄ ille qui sponte iurat fine dilatione si periurat in damnū alterius tenetur de dolo. ꝛ hoc facit ꝺ testem receptum non in figura iudicij qui falsum iurando ꝓmouit iudicem ad inquirendum. Item facit ꝺ iurantem de perho: rescentia cum impetrat literas in curia q̄ possit redargui ꝛ conueniri de dolo. ꝛ est ista. l. multum no. ꝛ facit. §. de infa. l. lucius. ¶ In gl. ſimo ꝛ ibi. tamen illa. hecvera. vel hic fuit legatum consecutū per sententiam. ꝛ sic cessat condictio indebiti. Ly. ꝛintellige qō legatum erat exactum.

¶ Additio siue apostilla. Bal.

Legatarius. Vide qō not. C. cōia vtri. iu. l. si cum patruo. ꝛ §. de infami. lucius. Per hāc l. dicit ab. de facto agi q̄ iurās de perho: rescentia pōt argui de periurio iurando. vt ei magis crederetur iurabat de do. act. ¶ Nota q̄ naturalis obligatio qua heres tenetur legatario nō excludit actionem de dolo. ꝛ hoc valde facit ad no. per Inno. de immunita. ecclesia⁊. q: plerio⁊: sed hic erat literalis que nō erat redacta per. l. ad necessitatez prestationis nec p viam excipiendi.

Si dolo. Liber effectus participato dolo eu⁊ aduocato aduersarij tenetur de dolo ¶ Mo. q̄ dolus aduocati qui fecit clientulum succumbere suadendo. ꝛ si compromisisset vicissetꝫ purgatur per actionem de dolo ꝛ idem videtur in dolo partis participato cum aduocato. In gl. sed nonne ibi. de vno quo⁊ ibi nullo modo fuit citatus hic fict fo: te personaliter nō comparuit in termino non audiē appellans. ꝛ hec est veritas. ¶ In eadem gl. ibi. grauatus. no. q̄ licet fit appellatum tñ adhuc dicitur durare quoddam grauamen. q: presumitur ꝓ sentētia. ꝛ facit. l. herennius. §. fi. ī. de euic.

¶ Additio siue apostilla. Bal.

Si dolo. Ja. ꝛ Guil. querunt hic de quadam qō ne de qua videē hodie casus in. c. fi te p̄bendam. de renuncia. lib. vi.

1 ☞ Sententia lata de ꝺsensu ptium non tollit veterē actionē
2 Doli replicatio tollit actionem de dolo.

Cum te pecuniam. Absolutus ꝓ obiectionez potest denuo conueniri si excipiat de re iud. replicabit̄ de dolo malo. h. d. ¶ † Not. q̄ snīa lata de consensu partium non tollit veterem actionem ipso iure. ¶ † Mo. q̄ replicatio doli tollit actionez de dolo.

¶ Mo. hic q̄ non est agendum ex eadem instantia: sed denuo. q: ls sententia sit retractabilis tamen instantia est finita. hoc dicit ista bona lex.

¶ Additio siue apostil. Bal.

Cum. In ter. ibi nam ex integro no. ex eadem instantia non agi: sed ex integro. ꝛ facit arg. ī. de ar. l. ī. adde qō dict. ī. ti. ī. l. fi. ¶ In text. ibi alio modo. no. per snīam ipo iure pristinam actionem nō tollit: nec naturalis obligatio tollit̄ etiam si iniqua sententia de ꝺsensu partium pferatur. vt hic. hec sententia nō fuisset iniusta nisi q: dolus dedit causam cum partis consensu. vt. ī. de re iudi. si conueniri.

Heredem. Mo. in actione de dolo esse differentiam inter dolosum ꝛ heredem eius. nam dolosus intra annum vtilem olim. ꝛ hodie intra biennium continuo p̄cise tenet̄. ꝛ si non posset soluere deberet poni in carcerem. arg. l. fi. ī. que in fra. cre. sed post istud tp̄s etiam de eo quod ad eum peruenit non tenet̄ actione de dolo. sed in factum. heres aūt quatenus ad eum peruenit ꝓpetuo tenetur actione de dolo. alia differentia est: quia actio de dolo infamat dolosum ꝛ ideo redditur post biennium hodie. q: penalis ppter penam infamie sed non infamat heredē vnde in herede est eiusdez nature cum actione in factum. ꝛ ideo sequitur tertia differentia q̄ redditur sine alia cause cognitiōe in heredem: ls secus in defuncto. Bal.

Sabinus Mo. q̄ actio de dolo ꝓposita contra heredem non of ꝓponi ex maleficio: sed rōne bonoꝝ. facit in simili. ī. ad fille. l. gaius. §. setus. ¶ In glo. ibi. vsq⁊ ad finem. ſrium not. §. co. l. heredibus. ꝛ melius: q: non est verum q̄ fit eadē cum habeat distincta media penes que in eis concluditur: sed competunt ex eodem facto. ꝛ vna quando⁊ succedit loco alterius. ꝛ sic vna prescriptione. ꝛ vno tempore tolluntur ſm Cyn. in addi.

Cum quis. Contra persuadentem familie alicuius. vt de possessione discedat ad damna inde secuta actio de dolo competit possessori. h. d. ¶ In ter. ibi mihi. ſ. possessori ¶ Mo. q̄ licet familia dimissa ad custodiaꝫ rei de possessione recedat dominus non desinit possidere. ſz hoc intelligunt docto, quando non animo deserendi possessionem: sed timore persone recessit: quia timebat vim fieri persone. ꝛ non possessioni. sicut quando arripuit fugam metu preteriti ne offenderetur a latronibus. si autem animo deserendi possessionem vī secus sicut in colono: q: familia ministerio dñi vtitur. ꝛ ad hoc. ī. de otrahen. em. l. fistulas. §. ī. ¶ Sedō no. q̄ ille qui suasit custodi. vt dimittat custodiam tenetur leso. actione de dolo. dicit Inno. q̄ idem si aliquis persuasit subdito. vt non obediat dño vel suadeat debitori decimarum. vt non soluat decimas. vt no. Inno. de decimis. c. dudum. ¶ Idez videtur si aliquis persuadeat familie potestatis. vt non vadat ad locum vbi est exbannitus forte: q: inducit familiam ad credendum q̄ ibi non sit non tenetur fisco ad interesse. arg. istius. l. Item est ar. hec. l. qō ls subditi alicuius non obediant dño suo vel recedant ab obediētia nō ꝓpterea priuatur dñs possessione si retinet per se animum possidendi. facit quod no. Inn. ō ap. cum dilec. ꝛ adde ad hanc. l. qō no. in. l. fi. de acq̄. pos. ¶ In glo. quidaꝫ hic in fi. immo est remota: sed prima est ipe discessus nisi defendas glos. q̄ hec persuasio sit causa remotio:: sed in. l. contraria minus remota. simile. ī. locati. l. qui domum secundum Cyn. Et no. ex hac glo. an actio. l. aquilie competat ex culpa omissionis sicut ex culpa commissionis.

1 ☞ Frater ꝺ fratrem ht̄ actionem de dolo.
2 Jus fideicommissi ex conditione inserta non oritur.

Filiusfamilias. Premature manumittens seruum pro prium. vt alium afficiat detrimento tenetur actione de dolo. h. d. ¶ In ter. ibi. ppcrasset. i. festinasset. ¶ † Mo. q̄ frater ꝺ fratrem ht̄ actionē de dolo. ¶ In glo. ibi. neq⁊ ibi valere. vt. C. de fideiuſ. post mortem. ¶ In ea. glo. ibi. qui heredi. §. fi. Illud est verum vī relicti: sed bene valet beneficio heredis. vt hic. ¶ In eadem ibi. sub modo hoc non placet: q: hic fuerunt verba futuri temporis que resoluuntur in conditionem preallegatā. ergo fuit purum: sed onus libertatis conditionale vt. ī. de condi. ꝛ demon. a testatore.

2 ¶ † Extra no. q̄ ex conditione inserta non oritur ius fideicommissi. facit. infra si quis. om. causa testamenti. l. si quis sub conditione.

¶ Additio siue apostilla. Bal.

Filius. In ter. ibi. rōnes. not. per hec verba nullum legatum. vt fideicommissum vel onus adiectum inter fratres vt. ī. patet. Ibi in eum exerceri. Et sic non excusatur ideo qō ꝓ bene meritis. ꝛ causa cognita manumisit. Nam ista remuneratio non debuit fieri cum alieno detrimento quod not.

Mo. fratri

Universidad de Deusto

Mo. fratri ꝺ fratrem cõpetere famosam actionem ꝛ est hoc ꝓ alde no. q̃ frater non intelligitur de personis excep. ſ. eo. non debet. ꝛ facit in arg. q̃ rogatus restituere si decedat sine liberis tenetur restituere etiam si decedat cum filijs fratris nisi ꝺ:tum sit in testamento expꝛessum. vt. j. de he. instit. lucius fm Gui. ꝛ facit in ar. q̃ frater possit accusare fratrem de dolo. qđ est verum pꝛo priam iniuriã psequendo non tñ pꝛesumitur dolus nisi in actionibus vel nisi appareat de pꝛeparatis insidijs. ar. C. si quis impera. male. l. j. ꝛ facit. C. qui accu. non pñt. si magistrum. fm Gui. de suza. ꝛ facit. C. de adul. si qui adulterij. zqđ no. in. l. j. C. ꝺ sicc.

¶ Additio sine apostilla. lec. vacantis in. l. rem. Bal.

Emptor. Vide Ja. in. l. j. de no. ope. nũ. ¶ Inter. ibi. mouetur. cepit vt opꝛortunitatem emptoꝛi adimeret. ꝛ sic dolus habuit vetustioꝛem causam ante pcessum nõ autem incidit pcessui. ꝛ ideo non purgatur officio iudicis de seruientis illi pꝛocessui. sed pꝛo actiõe de dolo. Indemnitate no. ergo qui destitit eo q̃ destitit non tenetur ad damna cetera reo illata. nam tunc ervia ageretur non de dolo. quod est no. Unde lex eum quem temere de sumptibus litis intelligitur tamen ar. illius. l. puto q̃ in criminali veniat refectio expensarum per actio. de dolo dic. vt dixi. C. qui accus. non pos. igno. re. Sed op. C. de iudi. sancimus. sed ibi ex contumacia veniunt hic ex desertione. Item ꝺ. C. de si u. ꝛlit. expen. nõ ignoꝛet dic. j. de aꝰ. iudi. l. j. in fi.

Et in quandam. Qui impedit ne dñs possit rẽ suam vendere tenetur actione de dolo. nisi sit de exceptis personis que tenentur in factum. h. d. tex. cũ glo. ¶ Mo. q̃ iste qui destitit a lite mota non tenetur ad damnum peremptę venditionis quod est damnum extrinsecum: sed per actionem de dolo vel in factum. Nam sivi eiusdem iudicij: non competeret ista actio. Item no. hanc legem ꝺ fraudes illoꝝ qui faciendo rem religiosam impediunt alienationem. Bal. legum doc.

Si cum mihi. Qui non obseruat quod pmisit actione de dolo tenetur. ¶ Not. q̃ ex pꝛomissione non oꝛitur pmissio nec obligatio. vnde si pꝛomitto alicui verbo tenus q̃ in fundo meo fodiat lapidem vel arenam forte ad edificandum vel ad calcem decoquendã vel ad latereꝰ vel ad similia non sum pꝛopterea obligatus: qꝛ non resultat cõtractus inde exquo possit agi. sed si non seruo fidem de dolo teneoꝛ. Et per hanc. l. An. de ba. dixit q̃ si statuto cauetur sicut erat Padue qđ quicunq; venerit ad habitandum. ꝛ steterit ibi per certum tempus sit exẽptus a collectis q̃ si commune facit statutum in contrarium in pꝛeiudicium illoꝝ qui venerũt illi iuuanẽ excep. vel per actionẽ de dolo. per hanc. l. ¶ Item dixi q̃ pꝛiuilegium concessum qđ non pendet ex sola autoꝛitate cõcedentis. sed ex iure alteri quesito ꝓpter illius factũ non potest reuocari. ꝛ per hoc alia dic cõsului in ciuitate senarum q̃ pꝛiuilegiũ datũ quibusdam banni tis q̃ possint secure moꝛari eo q̃ illoꝝ opera illud commune occupauerat qđ quoddaꝫ castrum erat irreuocabile. allegaui hãc l. ꝛ glo. oꝛ. que est. C. de silentia. l. decurionibus. lib. xij. ꝛ ibi etiã per An. de ba. ad hoc facit. C. de dona. l. aquilius regulus. vbi dicit̃ q̃ donatio facta ob certa ꝛ remunerabilia merita non potest reuocari nec eget insinuatione. concoꝛ. e. ti. l. si pater. ¶ In glo. hanc. l. ibi. §. pe. Glo. dicit. ꝺ. de pac. iurisgentium. §. si cum nulla q̃ illa. l. non habet locum in faciendis: sed in dandis. Tu dic q̃ illa. l. ꝫ locum in pꝛomissione non in permissione. qꝛ permissio non obligat. ꝛ ita loquit̃ hic qđ est no. ꝛ no. hanc. l. ꝓ cõmitatensibus nostris quibus impartito ciuilitatis beneficio vidit̃ postea derogatũ. nam hoc non videtur fieri posse si pꝛo consequendo beneficio aliquid pꝛestiterint. qꝛ ex hoc magis resultat Jctus quam gratia simplex. h. d.

Si quis tabulas Rumpens tabulas testamenti ante aditam hereditatem tenetur actione de dolo tam heredi q̃ legatarijs. ¶ In tex. ibi. post moꝛtem ante aditam hereditatem. Fran. accur.

Si duo Dolus contrarius mutua cõpensatione purgatur. h. d. ¶ Mo. q̃ qñ circa idem committitur dolus hinc inde fit compensatio quod dic per Dy. in. l. viro atq; vxoꝛe. j. sol. ma. ꝛ in. c. intelleximus. extra de adulte. per Inn. ꝛ inducit̃ hec l. in argumentum q̃ bannitus non opponat de banno quod dic per Jaco. ꝛ melius per Barto. in. l. cum mulier. j. so. matri. ¶ Item facit ad. q. Jac. bu. de non soluente collectam vtrum possit ei opponi similiter ab alio non soluente et cui incumbat probatio. vide per Barto. in. l. in illa stipu. si calen. ꝛ in. l. hoc iure. j. de ver. obli.

¶ Additio sine apostilla Bal.

1 Exceptio ꝛ replicatio si continent dolum replicans debꝫ obtinere:

2 De dolo quis recipere potest.

Si duo Vide quod notat Inno. extra de adul. Intellerimus. no. hic. ꝛ. C. ꝺ inoffi. testa. in aream. arg. ad questi. si statutum dictat q̃ non soluenti collectas ius non reddatur q̃ si ago contra te ꝛ tu excipis qđ non soluti collectas q̃ possum replicare ꝺ te si nec tu soluisti. ꝛ sic tollitur excep. tua ꝛ remanet actio que est fundata de iure communi. Jaco. bu. ibi. si duo. dicit Inno. aut queritur de interesse aut de meta pene. pꝛimo casu fit compensatio vsq; ad cõcurrentem quantitatem. scꝺo casu ibi de non pecuniaria pena agitur in totum si penavenit applicanda parti si fisco in nullo dolus cum dolo compensaꝫ. de iureiurando. sicut. fm Inno. ꝛvi
1 de. j. de adul. l. si vꝛo. §. iudex per Jaco. arc. ¶ † Not. q̃ si exceptio ꝛ replicatio continent dolum. replicans ꝺꝫ obtinere. l. iubemus. §. iconomus. Jaco. bu. ibi. in lectu. † Item nemo põt recipere de dolo nisi ille cuius respectu dolus est commissus. vt fulfm Jaco. predictum eo titu. auꝺ. qui res inuicem. vide in Spe. de accusa. ver. quid si revocaui. In glo. que incipit hanc. l. ibi be redi futuro. hoc verum si hereditas posset adiri: sed hic pꝛesupponitur q̃ erat testm̃ ita aboli. q̃ ex eo hereditas adiri non poterat nec pꝛobari restitutio quo ad ius adeundi. ꝛ sic non ob. ¶ In ea. ibi. competat. Mo. in factis habere locum. l. fiđs agetibi. Bail. no. ꝺ si de pactis iurisgentium. Vel dic q̃ in. l. siquis ar. interuenerunt verba apta ad obligandum hoc non. ꝛ in glo. que incipit immo videꝰ qualiter erat beres si hic est q̃ ignoꝛet suum interesse quatenus aget de dolo cum certe dicere teneatur vt. ꝺ. eo. Item exigit non videtur q̃ agere possit: qꝛ non potest dicere inquantum sua interfit exquo nescit. dic ergo q̃ bene sciebat: tamen in hoc passus est damnum. qꝛ adire hereditatem non potest ex testamento abolito. Unde tene pꝛimam solutionem glo. licet quo ad vim successionis deficiat pꝛobatio tñ non quo ad punitionem criminis: quia statur iuramento. ¶ In glo. que incipit cum venditoꝛ ibi. In fine. vbi dicit interrogatione ꝓ ista glo. ꝛ per. l. sicut nititur. ꝺ. eo. Mo. q̃ licet ex nudo pacto non debeatur actio. pꝛe. verbis. tamen datur de dolo q̃ sic eraudi. Nã aut aliquid abest ratione pacti volenti agere ꝛ tunc agitur de dolo. hic ꝛ. l. sicut mihi. ꝛ. l. vlti. §. q̃ si faciam. de pꝛe. ver. Nam ibi ideo agitur de dolo: qꝛ pactum remanet in sua nuditate: qꝛ rei interuentu non vestitur pactum contra eum cui nil adest ervestimento. C. locati. si tibi. ꝛ sic non potest agi pꝛe. verbis. si autem nil ideo abest agenti non competit vlla actio. vt in. §. sed cum nulla.

Quod venditoꝛum. Commendatio que non descendit ad speciem non obligat commendantem nisi ratione doli mali. hoc dicit. ¶ Not. q̃ generalis commendatio non obligat: sed dolus obligat. ꝛ qualiter hoc sit intelligendum dic. vt hic in glo. ¶ Not. optimam ꝛ magistram glo. vtrum quis teneatur ex cõdemnatione rei vendite facta in genere vel specie. Bal.

Vidam. Deceptus per literas adulterinas habet actionem de dolo. h. dicit adde quod not. j. ad municip. titio in pꝛinci. ¶ In text. ibi. inani. id est reuocata. ꝛ nota hunc casum.

Si tetitio. ¶ Tertius qui se offert pꝛocessui ratione obꝛeptionis tenetur actione de dolo. hoc dicit. singula. Et not. ꝛ est ista l. mirabilis contra contradictoꝛes qui opponunt de pꝛocessibus perperaꝫ.

Si quis deceperit. ¶ Exceptio doli non concurrit cum actione de dolo ad hoc allegatur. ¶ Mo. quod creditoꝛ qui inducit per dolum heredem ad eunduꝫ non potest eum conuenire vltra vires hereditarias: licet non faceret inuentarium. quia non operatur inuentarium: sed dolus malus. hoc dicit.

¶ De minoꝛibus viginti quinq; annis. Rubꝛica.

1 Auxilium pꝛetoꝛis circa duo versatur.

2 Statuta terraꝝ possunt ampliare ꝛ diminuere tps legitime etatis ad eoꝝ voluntatem,

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ De pncto ad punctum. Adde ita me in prart habuisse in ciuitate lugdunē sippter dictū Jaco. de are. in dic. l. j.

b ¶ Bissertus quare aūt dicat bissertus ⁊ quo modo vid gl. in l. cū bissertus vbi etiā tex. dē. sig. ⁊ gl. in cle. j. §. excellentissimū. v. certam. de reli. ⁊ ven. san.

c ¶ Filie. adō idē. d. Maria. soc. inst. viij. inci. pse quēdo ordinē v. ñ. probatur in prima pte.

¶ De edictum. Primo commendat edictum. scdo ponit verba eius. ¶ In ter. ibi. tutelam. i. ptectionem. ¶† No. q auxilium prętoris circa duo versat. s. circa facilitatem ⁊ aduersarij dolum. Et hec duo non sunt cause substantiales in materia. vt. l. verum. §. sciendū. j. eo. ¶ In tert. ibi. natu. per hoc tollitur opi. illorum qui dicūt q a tempore exceptionis computatur etas Cyn. fm Guil.

1 ¶ Item bene dicit cum minore. q secus si cum maiore etiā infra annum vtilem vel quadriennium vt no. C. de tempo. in integ. rest. l. ea que. ⁊. l. superuacuam. ⁊ in. l. iij. §. siquis. j. eo. Expressius. j. de dolo ma. l. dolo malo. §. diuersum. ⁊ no. Cyn. in. l. vltima. C. de repu. heredi. ¶ In ter. ibi. que res erit. i. cum cause cognitione restitutionem dabo. ita exponuntur ista verba. j. e. verum. §. sciēdum. Cy. ¶ Item potest repelli libellus quo petitur restitutio nisi contineat specificatam causam concludentem. j. eo. l. minor autem magistratus. in verbo toleratus. ¶ In glo. immo in fi.

2 ¶† No. q statuta terrar possunt ampliare ⁊ diminuere tempus legitime ętatis prout placet. quia nō sunt minoris autoritatis statuta quam leges longobardorum.

¶ Additio siue apostilla. Bal.

¶ De edictum. In ter. ibi. natu. ex illo textu confunditur opinio quorundam qui voluerunt dicere q annus. xxv. computetur a die conceptionis. Ad idem: quia ex aspectu quis minor esse iudicēt. j. eo. iiij. q. de colla. bonorum. l. fi. fm Guil. Itē non debet haberi pro nato cum hoc esset sibi prejudicium non fauor.

b ¶ Hec per liberos. ¶ No. q adultus: licet habeat multos filios nō ideo desinit esse sub cura curatoris fm Guil. Ad idem l. viti. C. de legitima tutela.

¶ Additio siue apostilla. Bal.

¶ Hec per liberos. Ibi liberos legitimos ⁊ naturales. alij non sunt ppie liberi fm Guil. Ad honores seculares non autem ad ecclesiasticos cum in eis liberi non prosint: sed obsint ad promotionem. Item secus in tutelis. vt in. l. vl. C. de legi. tu. fm Guil.

¶ Deniq. Licentia generis non potest concedi minori de administrando rem suā per se nec per iudicem nec per prioresvel consules ſz per solum presidem. h. d.

1 ¶ Lesiones quedam sunt que procedunt per viam Jctus ⁊ quedā per viam iudicij

2 Dolus ex leui presumptione non committitur.

¶ Si quis cum. Lesio incohata in minori etate. cū maiori consummata parat causam restitutionis propter dolum aduersarij non propter facilitatez maioris: sed lesio in minori etate cōsummata in maiori executa parat causam restōnis etiā ex facilitate maioris. h. d. cum. §. se.

1 Et no. egregios casus Bal. ¶† No. q quedam sunt lesiones que procedunt per viam contractus quedam per viam iudicij. quando per viam contractus litera non aperit nisi subtiliter intelligendo. vult enim qō aut postea factū veniat adfirmationē actus pteriti ⁊ cessat restitutio alias non ideo si nonvenit ad cōfirmationem: sed executiue non cessat restitutio. vt in. §. scio qō est no. sed in iudicijs litera nostra non distinguit. naz iudicia requirunt tractū temporis. ⁊ ideo non possunt retro fingi ad momentum temporis. dicit ergo q aut sunt protracta dolo aduersarij ⁊ datur restō alias non qō intelligit Guil. nisi esset in minori etate concluſuz in causa: quia tunc videtur consummata lesio. allegat. C. de adul. Quis indubitati. ⁊ in aut. vt cum de app. cogno. in prin. q: paria sunt latam esse sententiam ⁊ concluſum in cā. ⁊ per. h. d. Cyn. q primo liquidato maleficio vel probatis indicijs ad torturam vel publicatis attestationibus non cesset inquisitio per accusationem quod est no. Cy. in addi. ⁊ facit. c. fi. de resti. in integ. in nouella.

2 ¶† Item nota. q ex leui presumptione nō committit dolus nec defertur sacramentū. ⁊ adde qō not. per istam glossaz. j. de iureiuran. l. admonendi. ⁊ ibi per Jaco. butri.

¶ Scio etiam. Initium debemus inspicere quando res in initio secum trahit suū effectum sicut est additio hereditatis. h. d. Vel summa sic. nos habemus inspicere valentiam actus ⁊ iudicare eum fm se non fm alium actum qui venit ad ipsius executionemvel consequentiam. h. d. ¶ No. q actus posterior qui habet se executiue ad primum nō inducit eius ratificationem. ¶ In text. ibi inspecto. q: aditio hereditatis est actus de se perfectus sed exigere debitores est quedam sequela. ⁊ sic non ob. §. precedens. quia ibi iudicium nō est perfectum nisi sequatur sententia vnde ibi non assumpsit totalem perfectionem in minori etate. hic sic fm Jac. de ra. ⁊ Cy. in addi. Baldus.

1 ¶ Tempus appositum ad expirationē beneficij de puncto ad punctum computatur.

2 Bissertus quando occurrit duo dies naturales pro vno computantur.

¶ Minorem autem. Etas computatur de momento in momentum cum occurrit bissertus duo dies bissertil. loco vnius connumerant.

1 hoc dicit. ¶† No. q tps appositum ad expirationem beneficij

a computat de puncto ad punctum[a]. ⁊ de momento in momentum sed vbi tps non apponeret ad expirationem bñficij: sed ad incohationem: tunc non fit ista subtilis computatio: immo interdum extremitas vltimi tpis incohata habet pro consumpta. de quo dicit in glo. ⁊ melius per Jaco. de are. in. l. j. de manu. ⁊ hoc quā do tempus apponitur per legem si autez apponitur per iudicē dic vt in. l. more romano. de ferijs ⁊ in. c. consuluit. de offi. deleg. si autem apponitur tempus per viam contractus siue adijceret ad incohationem obligationis: siue ad terminationem semper fit computatio de momento ad momentum. vt. l. eum qui cal. de ver. obli. ⁊ adde q predicta sunt vera. vbi tempus est simpliciter appositum non inserta aliqua alia nota demonstrationis principij vel finis ipsius ipsius temporis. Si enim esset aliqua no. demonstrationis inserta: tunc oportet q stemus ei quod est expressum ⁊ facit de tempo. in integ. resti. superuacuam. §. j. de ver. ob. l. eū qui certarum. ff. siquis cau. l. j. quando di. le. cc. nec semel. §. si in

2 habita. ⁊ quod no. ff. de ac. emp. l. ratio. §. fi. ¶† Secundo not.

b qñ occurrit bissertus [b] duo dies naturales p vno artificialiter connumerant. ⁊ sic fingitur esse vna dies habens. xlviij. horas. ⁊ qō occurrit in illa. xlviij. hora pinde est ac si occurrisset in. xxiiij. quia vna dies occultatur ex iuris fictione non fingunt esse nisi xxiiij. hore. ¶ In gl. quodam iure ibi sed non sunt. no. hanc gl. que dicit q aut fit computatio de momento ad momentum et infert fauorem aut odium ⁊ adde archi. lxxvij. di. c. placuit.

1 ¶ Filiusfamilias ex suo ptractu pōt conuenirī.

2 Jussus patris nō roborat ptractum filij.

3 Dos videt propriū filie patrimonium.

4 Pretoris propositū est minoribus subuenire.

¶ Sed vtrum Minor etiam filiusfa. restituitur siue contrarerit pprio motu siue iussu patris excepto q in mutuo siue nullū habeat peculium vt in prī. siue habeat etiam profectitium vt in medio siue fit filia que habeat dotem ⁊ fit lesa in dotem q beneficium restitutionis ex psona minoris non porrigitur ad patrem maiorem. nec opitulat eidem. h. d. §. multum notabilis. ¶ Not. q filiofa. minori lesō datur restitutio vt ipe subducatur ab obligationevt non possit conuenirī. ⁊ hoc siue sit lesus in Jctu siue non habeat peculium siue habeat Jcerit iussu patris vt inv. pinde el. ij. multo magis restituit filia lesa in dote iam constituta: q: sua interest cuz dos censeat ei patrimonium. naz filiafamil. etiam iur. ff. potest habere pprium iure do. vt. j. famil. her. l. pomponius philadelphus.

1 ¶† Extra no. q filiusfa. ex suo Jctu pōt conuenirī ⁊ condemnari. ¶ Item no. q ſz qñ dolus dat cām Jctui stricti iuris succurratur minori ⁊ fideiussori eius: tñ non succurrit patri: q: pater non habet regressum ꝯ filium minorem: sed fideiuſ. sic fm gl. qō est no. q qñ pater obligatur ex facto filij non ſz regressum in fi-

2 lium. ¶† Item no. q iussus patris non roborat Jctū filij adeo q nō possit restitui rōne minoris etatis. Fallit ī mutuo in quo patris autoritas facit cessare beneficiuz restōnis: q: robur cōtractus mutui moritur in psona patris maioris a quo essentialiter ⁊ totaliter dependet. ¶ Item no. q si pater assignauit aliquid fisco in peculium q snia lata ptra patrem ex causa non peculiari non mandatur executori in illud peculium. ¶ Item generalis tenuta emanans ptra patrem non extenditur ad illud peculiuz: q: ex constitutione claudij separatur a ceteris bonis: qō est peregrinum dictum ergo ſz pater fit confiscatus illud peculium eximitur a confiscatione super hoc vide qō no. in. l. penul. C. de cess. bo. per Cy. C. de iur. dot. nec mater per eundem Cy. in. l. siquis in tantaz. in. ij. col. C. vnde vi. qō no. in spe. de sta. mona. v. quinto queritur. ¶ Item no. q illud interesse separatiōis nō facit q filius minor restituatur si pater conueniatur de isto peculio: q: proprietas istius peculij nō est filij: sed sola administratio vsufruc. ¶ Item no. q etiam filia patri ꝯsentiendo si ledit restituit multo magis si ꝯsentiret fratribus sicut plerūq; facūt puelle qñ stant cum fratribus. ¶ Item not. q dos videtur p-

c prium patrimonium filie licet sit in potestate patris: quod est

notabile

Universidad de Deusto

notabile. ¶ Jn ea.glo.hoc olim ibi consentit.no. q consensus patris prestitus in causa principali videtur durare in causa executionis nec requiritur nouus consensus.ergo siue filius sit reꝰ siue actor vbi petitur executio sententie non indiget consensu patris:qz pater autorizauit in prima cā:qđ est no. ¶ Sed quero qđ in executione instrumenti guarentigiati vtrū filiussa.poterit petere vel a filio peti sine patris cōsensu dicendū est q sic fi/pater fuit autor in instrumento ar.huiꝰgl.Sed si nō precessit ꝯsensus patris.ista gl.innuit oppositū.Alij dicūt q in summarijs non est necessarius consensus patris.ergo nec in cā executionis per gl.j.C.q̄ admitti ad bo.pos.po. ¶ Jn gl. sed exactio adde qđ no.j.e.q si minor.§.si seruus. ¶ Jn gl.veluti ibi. z dct causam contractui scilicet stricti iuris.vel dic.vt.no.in.l.ij.C.de fideius.mino.z no.in ista gl.qđ etiam restituto minore propter dolum aduersarij non restituit pater eius. ¶ Jn gl.licet pater ibi.no.q pater exactus ppter filium non habet regressum in filiū.arg.ꝯ qđ no.ꝯ.tit.j.l.z eleganter no.§.si quadruplex. ¶ Jn ea.gl.ibi que etas:qz non est eadem etas patris z filij:sed absentia videtur eadem pater per absentiam filij impeditus pro absente habendus est quia equiparantur absentia z impedimentū.vnde tunc pater z filius procedunt per eandem rationem. ¶ Jn eadem gl.ibi.ipso iure.i.funditus sed solum persona subducit de medio.obligatio autez durat in semetipsa. z sic nō ob.j.de fideius.qui contra senat. ¶ Jn gl.vt saluum econtra si filiꝰ condemnat peculiū filij patri reseruat vt.C.ō bo.dam.l. si filius z adde qđ no.ꝯ.q quisq; iuꝝ.l.ij.§.si filius.z per Bar.in.l.si finita.§.fivectigal.z de damno infecto. ¶ Jn gl.pater ibi ſz post ea.scilicet contracto matrimonio.z tradita dote. ¶ Jn eadem ibi eoipso.ista est truffa.immo lesio est:qz actio de dote de communi esse transiuit in ppriū patris.z facit in ratiōe sui.j.de le.ij.l.vrozem.§.pater naturalis. ¶ Jn ea.glo.ibi.post dotem ibi stipulatio fuit redacta ad ius cōmune hic non. ¶ Jn eadem gl.ibi.lex vnica restituit.ergo indirecte filia ꝯ patrem sed non directe. ¶ Jn gl.ex hoc ibi.immo maritus.mulier habet quoddam dominium intellectuale z impropriū:sed maritus habet verū dominiū translatū titulo dotis.z ideo ob debitum mulieris nō fit executio in dote constante matrimonio nec etiam ob debitū viri.immo dos debet separari a ceteris bonis.vt no.j.ō bo.que lib.quinq; legibus.z ar.ꝯ.e.l.verſic.sed nec eo monemur. ¶ Jn ea.glo.ibi.quoniam in nouella:sed computatur in legitima.z filius potest institui in legitima.ergo z in dote.z hec est veritas. facit.l.si eum.§.si pater.j.so.ma. Sed pone pater instituit filiaz in dote grauat eam in dote.vtrum tenet grauamen. Oar. fil. disputando dixit q non etiam si dos sit vltra legitimam.qz dos est separata a patrimonio patris z cōsolidatur filie ex puisione legis nōvi relicti ſm eū.z adde qđ no.Ly.C.ō reivxo.ac.l.rē in psenti. §.videamus.facit qđ no.Dy.j.ad treb.l.filiam fratribꝰ ¶ Jn eadem glo.ibi.in.xij.imperialis.z adde quod no.j.ad trebel.l.fiđs prioze. ¶ Jn eadem gl.in fi.gl.adde.j.famil.her.pom
4 po.phiadel. ¶ † Extra in isto.§.no.q pretoris propositum est subuenire minoribus non maioribus.scilicet rōne etatis.vnde no.literam istam ad questionem de facto. habebam litem cōem cum minore contra aliquem z coram iudice contra illum litigabamus post aperturam testium minor petit beneficium restitutionis in integ.ad probandum iterum querovtrum beneficium minoris prosit mihi.z videt q non:qz non fuit pretoris ppositum ꝛc.vt hec litera innuit.facit.C.si in cōi eademq; causa.l.j.ſz tamen distinguendum est vtrum negocium erat connexum.z tūc prosit.aut separatum.z tunc non prosit. C. de diuer.rei.l.j.C.si vnus ex plu.ap.l.j.quemadmodum serui.amittatur.l. si communem. Fran.accur.z Ly.in additio.in glos no.ad proximum ibi fauet.l.immo quia in mutuo patris consensus interuenit loco cuiusdam quasi solennitatis. secus in alijs contractibus. et ideo quanto solennior est actus tanto firmior. Bal.

Si quis minor. Minor restituit aduersus arrogationem de se factam si sit lesus hoc dicit. ¶ No.arg.q minor possit restitui si offerendo se z sua alicui monasterio lesionez incurrit.de quo dic per Ly.in aut.ingressi facit.j.e.l.ait prez tor circa principium.

Si quis minor. Minor restituit etiam si ledat ꝯ ius conditionale z etiam filius fami.qui consensit patri in preiudicium iur.sui vel qui obmisit patri denūciare qđ debuit.h.d. ¶ Not.q si pater consentiente filio pacisc itur super iure ipsius filij preiudicat ipsi filio dato qđ hoc ius resideat in solo filio:z non in patre. ¶ Sed ō no.q ea q̄ coherent persone filij non querunt patri.vnde quod filius ꝯsequit ex fructibus sue prebende non querit patri vllo modo. ¶ Item no.q q̄ minor est lesus non ppter impossibilitatē:sed ppter suaz facilitatē restituitur.pone ergo q filius non potuit denunciare patri:vtputa quia erat vltra mare:an possit restitui quidam dicit qđ non.z bene:quia sic contigisset cuilibet maiori ꝛc.j.de fide.l.admissi.§.j.non ob.hec litera:qz loquit quando stetit ppter sui facultatem ſm Dyn.in addi. Tu dic q restituit non rōne etatis:sed rōne absentie.vt notatur.ꝯ.ea.l.§.sed vtruz in glo.licet enim.z facit.j.qui.ex cau.maio.l.si quis titio.z.l.si quis stipulatus.

Pomponius adiecit. Pater occupās peculium filij minoris ex persona eius restitutionem implorat.h.d. ¶ Jn glo. duo ibi tu ergo dic hoc nō est verum.nam in profectitio peculio mortuo filio pater non potest restitui:qz nec filius ipse respectu obligationis paterne habebat beneficiū restōnis nec actio de peculio post mortem filij est maioris efficacie.immo minoris.qz de perpetua fit annalis ſm Jac. de ra.z iō ipe legit totū.§.in castrensi peculio.z dicit q primo ponit dictū in genere.sed ō exemplificat.secunda ibi.si autem.Bal.

Seruus aūt. Jn restōne concedenda non inspicit persona ministri: sed eius qui per eū obligatur.h.d. ¶ No.q dz inspici etas dñi non etas procuratoris vel nunci). ¶ Additio bal.

1 ¶ † Depositio testis an trahat ad diem iuramenti.
2 Beneficiū absentie est cōe maioribus z minoribus.
3 Executio nullitatis impedit sequestrum.

Denique Consultum.arg.q per ꝯsilium ppli non possit ꝑcedi venia etatis de hoc in.l.cōs ppli. Jtem est hic ar.q non valeat statutū ꝯ hoc edictum ꝯ.no.in.l.ij.z de eo qđ certo loco sed hic de certa persona.ibi invniuersali qđ bene vz.§.si quis maior.qđ no.C.si aduersus rem iudi.l.j.in scđa glo. ibi sentit ꝯ hoc qđ.B. dicit hic de cōclusione in eam cessare:qz lesio non ꝓtingit solum ex antegesto.sed z ex actu subsequenti. z qz actus primus non est sola z immediata causa lesionis.z iō actus posterior non fingit retro:qz causa confirmans superuenit non facile q̄ instantia est ptracta de natura cause que exigebat altiorem indaginem non facile:qz non rōne solius snie: sed rōne ꝓcessus sic.nam si lata est ex cā de ꝓterito.vt ex ꝓbationibus omiss.in minore etate bñ ꝓcederet restō:qz resti.fingit z pronunciatur arg.j.de pig.ac.si rem in fi. Et no.hic vnam instantiā diuerso iure censeri.lz quo ad sui contumaciam quelibet instantia sit individua.tamen non est sic quo ad recissionē vt hic aduersarij vel indi.pone q in minore etate fuit conclusum in causa:ſz lata sula in minori tunc restituetur minor:qz tunc videt ꝓnunciatum q̄ fuit cōclusum.vt.C.de adul.q̄uis.z est tex.no.in aut. vt.C.de ap.co.in prin.ſm Guil.an hoc summarie cognoscat.vide in specu.de sum.cog.ver.ij. dicit deinde in fi. restituendō. qz actus iste posterior z virtualiter in primo actu dato q non executiuo.vnde actus executiuus fingitur retro.z facit hoc pro gl.
1 l.si cum exc.§. hec aūt actio.ꝯ.qđ metus cā. ¶ † Jtem facit qđ depositio testis trahatur ad diem iuramenti [a] a quo ꝯbit necessariam dependentiam non voluntariam.de quo no.in.c.j.de of. delega.in cle.z in spe.de feriis.§.sequitur.ver.quid si testis. Nā illud.no. duos dies proxno haberi inter partes.no.cum cuius interest audiri soluere non aliud contra.de inoffi. testa. posthumus.§.j.sed ibi fuit de facto admissus vel aliud hic aliud ibi:qz hec lesio est de substantia petitionis vt.ꝯ.ti.in omnis.z.l.fi. ibi no. nam hic mere de re familiari agitur ibi de ipo testamento z condemnatione.no.sniam executioni mandari contra filium et valere executiuū processum z si pater nō assistat filio:qz sufficit qđ cōsensit in principali iudicio. Jtem quia processus executionis est extraordinarius.z in extraordinarijs proces.non exigit patris consensus vt no.in.l.j.C.qui admit.ad bo.posses.possunt Jmperatorem no.restitutionem implorari ad impediendam executionem hoc.s.iure actionis.z sic ordinarie petitur executio:ſz si extra ordinem dic vt extra eo.suscitata.z est ratio.quia restitutio est implorāda per modum reconuentionis que non habet locum in summarijs cum ipa causa reconuentionis est ordinaria.in specu.eo.ti.§.j.versi.illud quoq; videtur dicere q aut petitur restitutio contra sententiam.z tunc non fit executio.aut petitur ad probandum vel excipiendum.z tunc q ista petitio nō venit directe contra sententiaz fit executio sententie.vt in.c. suscitata. ¶ Jn ista enim sunt diuersa.qz quando petitur restitutio directe contra sententiam.tunc sententia rescinditur per ipsam restitutionem:sed quando ad probandum vel excipiendum non per restitutionem:sed factis probationibus sententia perditvires.simile.C.de iuris.z facti igno.l.j.scilicet per contrariā
2 sententiam:quia † beneficium absentie est commune maioribus z minoribus:sed non beneficium etatis.Bartol. vel dic q aut primo petitur execu.postea restitutio tunc fit execu.interim:qz vt exc.non ob.vt in.§.exc.in.l.nec non vt actio.non ob.quia non est locus reconuentioni.z hoc si petat executio parata per offm

a ¶ Juramēti. de quo vide p Fran.arc.i.l. antistius. de aqui. heredi. z qđ ibi ꝓdixi in apostil.

Universidad de Deusto
Biblioteca

iudicis: secus si ordinarie per actionem in factum: q; ibi amittitur reconuentio. aut restitutio per modum conuentionis nō reconuentionis: quia primo erat petita restitutio postea petitur execu. & tunc distingue. aut contra agentem est presumptio & tūc fit executio. vt in. l. suscitata. aut non. & tunc suspenditur executio. vnde habebit de hoc summatim se informare. & si constiterit pro sententia exequetur eam sic intelligo. C. de fal. cau. aperte si contra sententiam non exequetur. C. si falsis instrumentis. l. fi. & C. de transact. l. causa cognita. In supplicatione vero quedam specialia seruantur. q; contra ius commune datur vt in aut. que supplicatio. Quid de exc. nullitatis an impedit executionē sententie. & videtur q; sic si nullitas est euidens vel potest incontinēti pbari: alias non sicut in executione testamenti. l. ij. de edicto diui adria. ꝓterea speciale est qñ quis ad reportandū tres sñias cōtra se vt non possit ad impediendū execu. obijcere de nullitate. vt. c. j. de re iudi. in cle. Ratio differentie inter execu. nullitatis & execu. restitutionis est: q; super executione incidenti non est pnunciandum. & si non pronunciat super restōne nihil operatur petitio. vt. l. superuacuam. ibi fiendamq; litem: sed sup nullitate non est necesse constitui per iudicem q; ipo iure est pnunciatum sicut no. in simili. C. ad treb. l. pe. ¶ Item an executio nullitatis impedit sequestrum vide in. c. j. in fine. de seq. pos. & fruc. in cle. Item adde. j. de iudi. si pretor & non puto no. deteriorem cōditionem patris q̄ fideiussoris magis no. vbi de interesse agit eius persona inspicitur cuius magis interest vt ex eius persona illud mteit. Aliquo casu no. non inspici qō euenire potest si presumitur non euenire sicut est hic. vt. l. cura. §. defici. de mune. et hono. Nam peculium. vide quod no. C. de cel. bonorum. l. j. & vide omnino Cy. in. l. si quis in tantam. in. ij. col. versi. circ. hoc ad id quod filius possidet presumatur profectitium. vide per Cyn. C. de pigno. l. fi. proprium hoc est speciale in dote q; filius habz proprium licet profecticiuz. vnde in dote tenet donatio inter patrem & filium in potestate. alias non. vt. j. fa. her. pompo. phy. Et no. C. fa. her. filius de inoffi. dona. l. ij. C. siquis alteri vel sibi l. ij. de pecul. lega. l. fi. & cap. est vide Guil. C. de bo. que lib. l. fi. §. non aūt. §. siquis cum minore no. §. minor restituit etiam si lesatur in spe. hoc dicit. Contra istum. §. facit. C. vt in pos. leg. l. cum archimedoram. Item no. fideicommissi futuri consensum remitti. Sed & si ei. nota q; persone coherentia non queritur patri per filium adde. C. de usufruc. l. fi. & facit ad. q. Jac. arc. vt no. ipse no. de verbo. obliga. l. fi. in prin. vnde ad glossas veniamus. In gl. que incipit huic confuse questioni ibi non restituitur immo restituitur q; traditio habet necessariam consequentiam a contractu non petita restitutione. & ideo non videtur ratificare contractus vt. j. e. l. §. scio non ob. l. alle. in glo. q; ibi habebat exc. macedoniani. & sic se tueri poterat fm Jaco. butri. quod cū non fecerit remisisse ius suum videtur. vt. j. de noua. l. siquis de leg. si vis sustinere. j. pone quando tradiditz erat naturaliter tātum oblig. nam tunc voluntarie tradit non ex necessitate. In glo. que incipit quedam iura ibi. sed non sunt quia hic gl. tradit doctrinam cuius effectus est qō computatio debet fieri put est magis fauorabile. dic q; propria computatio est de momēto ad momentū quia hec cōputatio est perfecta que ex omnibus suis partibus constat. relique sunt imperfecte & intelligo de momento a quo incipit ad momentum in quo terminat. q; non semper incipit ab eodem momento: sed qñq; immediate post aliquem actum. qñq; aliter. vt. l. j. §. siquis cautio. vide omnino archi. lxx vij. di. placuit. In glo. que incipit ex hoc verbo ibi immo maritus. & ideo ob debitum vxoris non fit executio in dotem ipam vt no. j. de bo. dam. l. quinq; legibus: sed nunquid ipa actio vel actio vel ius dotis potest capi in tenutam. dico q; non ne maritus cogatur abijcere suum priuilegium. vt. j. fol. matri. l. ij. §. nec cogitur. & no. in. l. v. j. de bo. dam. Sed an filia possit grauari in dote. dic q; sic in dote promissa in qua & instituī pōt: sed in dote soluta non: q; discessit a bonis patris fm Mar. fil. qui dispu. nec sequitur pōt instituī. ergo grauari. Nam in legitima filius pōt instituī. & tñ non potest grauari fm eum. & vide Cy. C. de rei vxo. ac. l. j. §. videamus. lex si cā cognita dicit q; petitio restitutionis fm q; ipa restitutio suspendit pcura. si dicit immo rescindit. Rñdeverum est si contra sniam conceditur. secus si tñ ad pbandum in causa. vt. j. eo. Innouabitur do. meus dicit q; ipo iure potest aliq̄d innouari: sed post inhibitionez factaz per iudicē coram quo petit restitutio non sic intelligitur in integ. restitu. pos. C. sed truffa est. nā si coram eo nunq̄d sibi vim faciat. In gl. olim etiī. Quid si minor adiuit hereditatez: tamen non facit inuentarium ne conueniatur a creditoribus. modo quidam creditor hereditarius agit contra eum ipse comparet & petit se restitui ad conficiendū inuentarium & interim nihil innouari: an potest & an iurabit de malitia. dic q; sic. quia actio preiudicialis potest dici ex. cū excludat primam intentionē ad tempus vel in perpetuum. & exceptio nihil est aliud quam actiōis exclusio ob. gra. agenti dicta petitio tamē ne malitia committatur debet iurari de malitia. & q; non facit animo differendi: sed pro suo iter esse: quod iuramentum prestabitur a minore: quia iuramentum de malitia. j. de dolo quod absit est magis iuramentum veritatis q̄ credulitatis fm. Ob. fill. qui hoc dispu. vide de aut. tu. de fendente. Bal.

Minoribus viginti quinq; an. Minor restituit nō solū cā damni pecuniarij sed etiam rōne verationis. h. d. notabilis. l. est. et multotiens datur in punctis & vide quod no. Cy. C. si vt se ab here. absti. auten. si coniamunes. Et idem dico in ecclesia vt no. archi. xij. q. ij. episcopus. ¶ No. q; timor verationis est causa restitutionis sicut timor domini: maxime ppter expensas litis. No. q; rōne expensaz litis ceditur restō ¶ Item no. q; sicut ista est cā restōnis in adeūte: ita ē cā restōnis denegāde i repudiante: q; nō intelligitur lesus qui lites: & perplexitatem exercaturvt. l. item. §. fina. de alie. iu. mu. causa fac. per hoc dicunt q̄dam q; minor potest facere pacem de morte patris si habet aduersarium nimis durum. de quo no. per Jaco. de are. in. l. j. ff. de in integ. resti. mi. & in spe. de homici. ver. illud. antē. & de treuga & pace versi. illud quoq; & in margarita galeo. in titulo. de accu. in fine. ¶ In glo. vt in locuplete. ibi contra transactionem. adde quod no. in. l. cum hi. §. causa. s̄. de tran. & facit. j. de iureiurā. l. iusiurandum qō ex conuentione. §. j. C. de transac. l. preses. et quod not. Inno. de arbi. c. per tuas. ¶ In glo. vt locuplete. sed hoc destrueret totum contractum. C. si aduer. transi. ideo dic q; si transigit super liquido vel de facili liquidando videt deceptus alias non. facit. l. verum. §. item non restituit. j. e. l. lucius. in fi. j. ad treb. & qō no. in. l. contra iur. s̄. de pac. ¶ Additio Bal.

Minoribus. Vide oīno Cy. in aut. si omnis. vide in specu. de domicidio. ver. illud autem queritur. ¶ In glo. que incipit. vt in locuplete ibi hereditā. vide archi. qui querit quid de ecclesia. xij. q. ij. episcopus. vide omnino quod no. archi. xx. q. j. puella. ¶ In eadem glo. ibi otra trāsac. vide oīno archi. xij. q. j. scimus. vbi tractatur de voto spirituali & eius vinculo. vide omnino archid. xv. q. iij. certus. vbi plene de materia hic glo. solenniter factam que cum decreto quando super immobilibus vel his que prohibentur alienari. vt not. in l. j. C. si aduersus transac. alias esset nulla rōne forme non prōpte. extra eo. c. j. Item bona fide. vt. C. de transac. p̄scs. esset nulla. vt j. de act. emp. l. iul. §. fiq̄s conclu. & vide. j. de iureiuran. iusiur. qō ex cōuen. §. j. & de tuto. in prin. iuncta. l. ij. co. ti. & vide Inn. extra de arbitris. per tuas.

Et pretor. Minor lesus in contractu iudicio vel distractu restituit hoc dicit. ¶ In glo. nunquid ibi vt maior admittitur. ista non est sufficiens rō. nam in causa momētanee possessionis habet legitimam personam ad instar maioris: tamen restituitur. vt. C. si de mo. pos. & sic nō sunt paria esse maiorem & reputari maiorem. ¶ In eadem glos. ibi. damnuz passus. istud est falsum quia qui amittit beneficium vel prebendam patitur damnum. vt. l. deniq; §. sed si ei. s̄. e. nec ob. quod habeat onus annerum. nam principaliter continet commodum & honorem. & ideo dic q; nisi istud beneficium alteri sit collatum datur restitutio. secus si esset collatum alteri: quia etiam res non esset integra. & cessaret restitutio. vt. l. si minor. §. scuola. j. e. fm bar. & Cy. adō qō no. in spe. e. ti. §. qualrō. q; fiq̄s. & qō no. Cy. C. ō nup. i copu. & qō no. archi. xv. q. iij. c. ceteris. & xx. q. j. puella. vbi videas. ¶ Extra queritur minor q̄ non fecit inuentarium petit se restitui ad ipsum conficiendum quod potest. vt vt in auten. de heredi. & fal. §. pupillus. vtrum interim patietur executionem vel conuentionem creditorum videtur q; sic. quia §. donec loquitur pendente tempore inuentarij: sed hic non pendet. Item quia ex restitutione nondum concessa non potest excipi. Sed Bart. filly. disputando tenuit quod interim nil debuit innouari. quia hec petitio preiudicialis habet instar exceptionis. facit. l. j. C. in integrum resti. postu. Item facit in ratione sui. j. de excu. tuto. diximus.

1 Creditor non solum sed etiam debitor minoris potest petere q; minor compellatur ad accipiendum curatorem.
2 Minor non restituitur vbi de mandato iudicis est ei solutum.
3 Judicium in quo curator non interfuit an valeat.
4 Restitutio contra interlocutoriam non datur.
5 Preceptum irrationabile an possit teneri.

Permittitur. Aduersus solutionem factaz minori iudicis mandato non datur restitutio

§ Pōt. adde ang. i. l. j. §. b stipulatio si cui plusq̄ p l. fal. & z do. ale. de imol. in consi. ciij. iij. parte

Universidad de Deusto

tutio etiam si curator non intervenerit.hoc dicit.iste.§.¶No.
1 q̄ non solum creditor:sed etiam debitor minoris potest petere quod minor compellatur ad accipiendum curatorem tam ad litem quam ad exigendum.vt hic no.§.proximo.z no.in.l.mutus §.is qui.ff.de procura.facit quod no.de bo.au.iu.po.l.si minor. vbi nota quod hic incumbit minori legitimare personam ex eo quod hocvnicuiq; incumbit legitimare personam suam in iudicio.¶Secundo no.q̄ si ei qui confitetur debitum:sed negat personam esse legitimam:quia dicit q̄ est minor:z non habet curatorem in iudicio.iudex mandat quod soluat indiscussa causa contradictoris vel non discussa tenet mandatum.¶Item not. q̄ ab isto precepto de soluendo z a tacita legitimatione persone que hic ipo iure fieri videtur potest appellari de iure ciuili:ls istud preceptuz non sit diffinitiua:sed interlocutoria:quia emanat in figura iudicij:sed de plano.de iure canonico est certum q̄ a legitimatione persone potest appellari.extra de appel.ex parte.¶.Item z a precepto.vt extra dever.signi.ex parte in ebri sto.z marime quia istud preceptum de soluendo obligat.vt no. in.l.fin.§.necessitatem.C.de bo.que lib.ergo habet vim diffinitiue.facit quod no.in.c.vltimo.de appella.in clemen.sed a mera interlocutoria de iure ciuili non appellatur regulariter.vt.C.ff senten.z interlocu.om.iudi.l.fi.quod dic.vt.ff.eo.titu.intravtile z.ff.qui satisda.cog.arbitro.presupponoergo q̄ ista litera presupponat appellationem.Cyn.in addi.dicit q̄ id qđ dicitur de appella.dicitur allegando non determinando:quia ab interlocutoria non appellatur secundum eum quod male z pessime loquitur.z adde quod not.Jac.bu.ff.de in integ.restitu.inter minores vbi declarat hunc ter.z intelligit qđ hic appellatio de iure procedat:z fit permissa:sed non noceat omissa.z ita vult ista litera.ita sentit specu.in titu.de sindicoversi.quid si iudex.facit quod no.in.l.ij.C.de fideius.mino.per Innocen.de elec.nihil.z de re iudi.qđ ad consultationem.¶Item no.q̄ vbi non procedit in figura iudicij:sed in confessum non est necesse qđ iudex figillatim pronunciet super emergenti.sed potest eam decidere vna cum principali quod nota.secus in ordinario iudicio.vt extra de iudi.exhibi.z.C.de dila.a procedente.z vide in specu. de
2 §.viso versicu.proponitur.z versi.sequen.¶†Item no.qđ minor non restituitur quando de mandato iudicis est sibi solutuz secus esset in vera alienatione.quia licet interposuerit iudex decretum tamen restituitur.vt.ff.eod.l.z si fine.§.quesitum.¶In glo.hic no.argu.ibi z hic.solutio ergo facta minori quandoq; affert liberationem ope excep.z ista dicitur liberatio plena.z q̄ ille qui habet excep.dicatur liberatus probatur.ff.de lib.causa. l.vel obligatus.§.j.facit.ff.de dolo.z.l.eleganter.§. seruus pactionis ibi quasi nulla ꝛc.quandoq; affert liberationem plenorem.quandoq; liberat ipso iure:licet ope restitutionis possit liberatio anihilari ex futuro euentu.nam q: traxit secū suum effectum a principio ipso iure dicitur ista liberatio plenior quā prima.¶Quandoq; affert liberationem plenissimam.scilicet quando ipso iure z irreuocabiliter.nam quod euinci non potest plenissime translatum videtur.vt no.in simili.ff.de dolo.l.eleganter.§.non solum.sed docto.moderni dicunt qđ glos. improprie loquitur:quia in primo casu glo.soluens non est liberatus: sed liberandus ope exceptionis ex additis coherētijs.scilicet si pecunia sit salua.vnde nulla est liberatio a principio nec plena nec semiplena.Item in secundo casu glo.liberatio est semiplena nō plena cum possit euinci seu anihilari ope restitutionis.In tertio vero casu est plena liberatio secundū.B.z Cy.hic.z.C.si aduersus so.l.j.ibi per Cy.z adde.ff.de sol.l.stichum aut pamphi. §.vsufruc.ver.idq;.¶Item no.hanc glos. de triplici securitate obligationis habes.ff.man.l.si mandato titij.§.fina.z hoc quādo securitas refertur ad ius.quando autem refertur securitas ad factum vel ad facti executionem.Vide.B.in.l. illicitas.§. ne potentiores.ff.de offi.presi.¶In eadem glos. ibi. econtra si soluit.ff.loquitur in pupillo recipiente.hic in pupillo soluente. ¶In ea.glo.ibi.pecuniam est hoc speciale q̄ sine decreto pōt alienari.licet posset seruando seruari.vt no.ff.ad treb. l.j.§.fuit quesitum.vbi omnino vide.zvbi conceditur alienatio minor liberatur.facit.ff.de cōtraben.emp.l.fistulas.§.fundum.vnde ista glo.debet intelligi quando soluit non intervenientе autoritate legitimi administratoris.¶In ea.gl.ibi.tutus consumpta pecunia.¶In eadem glo.ibi.sed vir.ibi non extat.¶No. q̄ index qui interponit decretum in alienatione rei minoris non ꝺ necesse tarare precium.quod est menti tenendum fm Barto.
¶In eadez glo.in fine.aut ergo pretor autorator in alienatio ne voluntaria.aut in necessaria.Primo casu competit restitutio Secundo non.tu dic q̄ est hic speciale fauore liberationis.
3 ¶†Extra no.q̄ valet iudicium in quo non interfuit curator. non ob.C.si aduersus rem iudi.cum minores:quia ibi fuit pronunciatum contra:hic pro.Item hic fuit persona legitima. ibi non.Vel hic iudex volebat supplere defectum curatoris qđ potest in extraordinario processu.vt.l. bonorum.C.qui admit. ad bo.possessionē pūt facit.ff.de iure dotis. l.pfecticia. in fine.
4 ¶†Item no.in isto.§.q̄ contra interlocutoriam non datur restitutio:sed hoc est ideo:quia lex fingit minorez non ledi. alias secus si interlocutoria ledit ius minoris:vt no.Innocen. extra
5 eo.c.quoniam felicis.¶†Item no.q̄ irrationabile preceptum tenet.z est ratio: quia emanabat hic per modum iurisditionis contentiose:secus quando per moduz iurisditionis voluntarie si quidem pertinet ad solam autoritatem precipientis valet alias non sine causa.vt no.Dyn.in.l.filius.§.diuus de le.j.ff.facit qđ no.Inno.in.c.j.de iudi.lib.vj.z an vbicunq; grauat iudex precipiendo possit appellari.vide archi.x.q.j.c.qz.zquod no.Inn. de dolo.veritatis de testi.significauerunt.z adde ad.§.qđ not. Jac.de are.in.l.j.§.idem pomp.q̄ falso tuto.z vide qđ not.ff.de ap.l.creditor.§.iussus.Bal.

1 ¶Fideiussor quare quis dicatur.
2 ¶Minor petens restitutionem contra fideiussorē dz probare se esse lesum.
3 ¶Minor aduersus pene incursionem restituitur.
a **Non solum.** ¶Minor aduersus fideiussionem a restituī etiaz si sit tanq̄ idoneus per iudicem approbatus.h.d.§.non ergo.legitimatio persone circa ꝺctus nil operatur:licet operetur in iudicio.vt.ff.ea.l.§.permittitur.¶In ter.ibi aduersarius vt si sit approbatus per iudicem
1 non competat restitutio si per aduersarium tātum sic.¶†No. q̄ fideiussor dicitur q: obligat se pro alio.Item q: obligat sua
2 z non se qđ bene tenementi.¶†Nota q̄ minor qui petit restitutionem aduersus fideiussorem debet probare se lesum.sed dicit glo.qđ eo ipso quod fideiubet dicitur lesus nisi versetur ei⁹ proprium interesse:quod est no.¶In glo.forte no.q̄ minor restituitur aduersus incursionem pene.facit.ff.de verbo.obliga.cū filius.§.in hac.

a ¶Fideiussionē.vide Joā. an.in addi. ad spe.in ti. ō restit.in inte.§. ñ.post prin.

Sed et si. ¶No.q̄ si minor acceptat damnosum fidei commissum potest restitui sicut si adiret damnosam hereditatem.hic est argumentum q̄ potest restitui si acceptat officium fideicommissarie sibi damnosum.¶Secundo no.q̄ necessarius heres potest impetrare separationem bonorum ante immixtionem ope restitutionis:quia immixtio dicit vnire bona.vt.l.sed si plures.§.filio de vulga.z pupilla.Bal.

Hodie certo. ¶No.cum principio.l.se.quod non solum interesse damni emergentis:ſz etiam lucri cessantis affert restitutionem.¶Item no.q̄ contra malam restitutionem minor restituitur.z est argumentum ad diuisionem quam faciunt fratres.¶Nam si minor optat peiorem partem restituitur:secus si contingat ei sorte breuium:quia tūc vtitur iure communi:z contra aduersam fortunaz non datur restitutio.z vide in.c.j.extra de paroch.z facit.ff.eo.verum.§.sciēdum.z.§.si locupleti.h.d.iste.§.Bal.

¶Additio Bal.

1 ¶Minor in iudicio legitime comparere debet.
2 Preceptum sine causa an valeat.
3 Appellatio iustificari potest per confessionem partis factam de nouo.
4 Iudex absq; vllo precepto de soluendo potest compellere debitorem confitentem ad soluendum.
5 Appellari potest ab executione sententie interlocutorie p quē pars grauatur.

Ait pretor. ¶Sed nunquid si minor nō adiuit hereditatem.z ex hoc non transmittit heres ex persona minorum potest restitui ad adeundum.¶Et videtur q̄ sic quia causa lesionis cepit in persona minorum ex eius negligentia:licet fuerit consummata demum post mortem.ergo heres potest restitui quasi retro fugatur lesio.vt.ff.de acquiren.here.patronus.hoc tenet Jaco. de are. in.l.qui duos.de rebus dubijs.z.C.de episco.z cle.deo nobis z ibidem per Cyn.¶In contrarium videtur q̄ minor non fuit lesus.z vsq; adultimum vite spiritum fuit tutus iure communi. ergo non fuit sibi ortum beneficium restitutionis quia non stat simul cum iure communi.Nam non debet quis restitui ad ius quod habet:quia vbi non est defectus non cadit restitutio. vt ff.eodem in cause.z hoc tenet Jaco.de bel.in aur.de trien.z se.p hoc.ff.ad tertu.l.ij.§.siquis ex.¶No.q̄ aliud est aliquem admitti vt maiorem aliud esse minorem.vt plene no.C.si per vim appella.in vltimo glo.in.l.j.quorum bonoꝝ.z de verbo.signi.iunc. ¶In text. ibi. quasi gest. dic vt.ff.de condi.indebiti qui loco certo adhibere.¶†Nota q̄ minor debet adhibere curatorez

Universidad de Deusto
Biblioteca

in iudicio.z sic no.q̄ minor debet in iudicio. legitime cōparere §.pro nunc.vide quod no.Inno.de dolo z contumacia veritatis.z de testibus significauerunt in glo. ¶ No.q̄ ab interlocutoria.z vide instī.§.examinatio.per Jacobutri.sic tertio.l. interminores vbi videas. Jaco.butri. ¶ Quid tamen vide in speculo.de syndico.ver.quid si iudex.vide quod no.C.de fideicom.liber. l. ij.in glo.nisi forte vide quod no.Inno.extra de elec.nihil est in glo.mag.z de re iudi.quod ad ꝓsultationem. ¶ In glos. quam necesse inuriam esse appellandum.reuoco in dubium. Donamus qd debitor ex causa appellaret vtrum procedat appellatio dic q̄ non: quia non est grauatus in aliquo nec grauari potest vt hic contra no.j.eo.l.inter vtile.in fi.mag.glo. ¶ Item quero vtrum in appellatione ab interlocutoria habeat locuz.l.p hanc que dicit non probatum probabo.dic q̄ non.vt in.c.appellanti de appel.in clemen. Sed nunquid hoc est verum si pronuncietur super incidenti dic q̄ sic. Et ista est interlocutoria: vt no.in.c.vlti.de appella.in clemen.doctor meus dicebat q̄ capitulum appellanti debet intelligi in interlocutoria lata contra presentem sed si contra absentem potest appellari si iudex non supplebit sicut debuit pro absente.vt.l.properandum.sed tu dic q̄ non debet nec potest supplere de facto nisi ex ipsis actis apparet.si ergo apparet: tunc iustificatur appellatio extra processum nō potest iustificari.vnde falsuz est qd possit iustificari ex nouis actis z adde quod no.in.c.ij.extra vt lit.non contesta. per Barto. et alios.predicta vera in appellatione: sed nullitas bene potest probari per attesta.de nouo vt.l.j.§.becvera nevis fiat ei. Idem dico si petitur sententia contrario imperio reuocari vel petitur in integ.restitutio: quod iustificari potest petitio ex nouis causis. vt.l.j.in fine.de preto.stipu.z est casus in.c.cum cessante causa. extra de appella.in ratione illius cap.z.j.eo.minor. xxv. annis omissam.adde quod no.Innocen.c.tum ex literis.z de verbo.significa.c.ex parte.Sed nunquid a precepto quod non est proprie interlocutoria.vt not. in.§.necessitate potest appellari.dic quod sic.vt hic.Sed nunquid in tali appellatione a precepto poterit confessio reuocari.dic q̄ sic z sic admittuntur noue probationes.non obst.c.appellanti.quia loquit̄ in interlocutoria. vbi nō est magnum preiudicium.reparatur postea per app.a diffinitiua.vnde non extendam ad sententiam precepti: sed stabo regule que ponitur.C.de erro.aduoca.l.fin.z in.l.per hanc. Nā cum vim habeat diffinitiue.ergo idem iuris est quod in diffinitiua licet in nomine differat.vt.ē.de legibus secundū leges. alias esset dicere q̄ efficacius z irrevocabilius esset preceptum quam diffinitiua .quod est absurdum. ¶† An teneat preceptum sine causa.not.Innocen.de resti.in integ.c.ij.z dicit q̄ sic. Dyn.contra: quia vnde an ab eo appelletur absq̄ causa.not.archi.x.q.j.c. quia in eadem.glo.adde argu. Odof.hic ibi omnino vide pro z contra.z sic de iure ciuili secundum quod non appella. ab interlocutoria nisi habeat vim diffinitiue.vt.C.de senten.z interlocuto.l. fina.non mirum si appellatur nō exp̄essa causa.vt no. de appella.scio. Sed an iste.§.qui dicit in adulto habeat locuz in pupillo.glo.sentit q̄ sic.C.eo.si cura.habens in fine.mag. gl. contra no.in.l.ij.de fideicom.in se in acquirendo idem in pupillo.vt.l.si infanti: sed in alienando: secus sit salua glosas. Alij dicūt secus in pupillo: quia sicut tutorem habenti non datur tutor. sic nec iudex supplet quod nil est si expedit pupillo. ¶ Not. qō quelibet appellatio iustificari potest per confessionem partis facta de nouo: licet non per test.quando ab interlocutoria vt in.c.appellanti.habes hoc exp̄esse.C.de tempo.appella.l.fina. §.in refutatore.z ibi not.in parua glo.que incipit non fieri duz quis.vide omnino in spec.de excep.§.viso.versi.proponitur autem de ver.se.nul.ei imputandum.vide.infra de solu.§.si stipula.§.lancem. Item omnino videas eodem. titu.stichum. §. vsufruc.z non est alibi.ver.id quod. ¶ Item not.hic in versi. puto quod iudex etiam absq̄ vllo precepto soluendo potest re ipa cōpellere debitorem confitentem ad soluendum. ¶ Itez no.quod per hanc facti compulsionem iudex videtur ipso facto reiecere excep. scilicet obiectum.vnde si rei etiam exceptionis quem iudex facit ipso facto importare grauamen posset appellari vt hic quod no.z habes extra de appella.c.ex parte. Ō.z no.in.c.vltimo de appella.in clemen.hinc est: quod dicit quandoq̄ appellari ab interlocutoria quandoq̄ a grauamine vñ interlocutoria stat in ver.grauaminis est nomen generis.z verificatur in ver. z in ipso facto. Item si dicas quod ista compulsio esset executio precepti de soluendo. No.qō ab executione sententie interlocutorie per quam pars grauat̄ potest appellari.§. non solū. Not. minorē esse lesuz eo ipso qō fideiubet ité eo ipso cōpromittit q: appellatio ni renūciat eo ipso.j.e.si minor.§.minores.non aūt ledit̄ eo ipso quod confitetur.vt no.Inno.extra eo.auditis.nec eo ipso quod tranigit.vt no.ē.eo.minoribus. Item leditur eo ipoq̄ patitur sibi terminum labi.vt.j.eod.interd. Item leditur eo ipso quod penam promittit rato manente pacto.vt colligitur a contra.sensu litere.C.de transact.cum proponas ibi: sed maior fuit ꝛc. Item leditur eo ipso quod patitur sibi tempus labi.vt no.C. in quibus causis in integ.restitutio non est necessaria.l.fina. in si.glo.que incipit vt.z.j. vt vnicuiq̄ ꝛc. Sed ex notorio fit lesio z notorium: z sententia equiparantur quare non reputatur ipso iure lesus aduersus contractum sicut aduersus prescriptionē respondeo aliud in prescriptione: quia non est ibi naturale vinculum sicut in contractu. Item aliud in notorio quam in sententia. quia sententia inducit notorium. aut non inducit: sed declarat vel equiparat in actionibus non in officio iudicis. ¶ In glo.que incipit nunquid ergo vide in spec.eo.tit.§.qualiter autem.versicu.quid si quis versi.sed.z adde quod no.j.e.si ex causa.§.papinianus ait.z vide.C.de nup.inequalis. ¶ In glo.que incipit sed cur. ibi succurritur quādo pretor autorizatur in districtu non habet locum restitutio: quia est alienatio necessaria. secus est in contractu: quia voluntaria. ¶ In eadem glos. ibi. respon. ibi non tarat si est. Not.qō iudex qui interponit decretū in alienatione rei minoris non habet necesse tarare precium. An aduersus interlocutoria iam possit peti restitutio videtur q̄ non per.l.qō instītu.sed dic qōvnum officium concurrit cum alio.vt no.in.l.cū circa.C.si mi.se ma.direrit. Item si iudex pronunciat super iurisditione: an possit peti restitutio. dicit Innoc.q̄ non secus si super iure partis.vt quia pronunciat instrumentū non erequendum.ita no.Inno.extra eo.coram. Si ecclesia petit restitutionez vel dicit contractum nullum coram quo petet.vt Innocen.de foro compe.cum sit generale. ¶ In gl.que incipit.hic ex benignitate ibi: sed vt quid minist. ¶ No.hoc verbum alibi. glo.vocat hos successores anormalos.vt no.instī.de eo cui. lib. causa in fi.

¶ Additio Bal.

Et si sine §. Quesitum. Minor q̄ de re quam vendidit maius precium inuenit restituitur vt plus offerenti vēdere possit.vbi res vendita non potuerit seruando seruari.naz tūc non datur restitutio nisi ob sordes vel gratia administratoris.hoc dicit. ¶ In eadem ibi liceatur illi affert.z iste.§.quesitum. Primo loquitur de rebus que seruari possunt sicut sunt predia rustica. Secundo de rebus que seruari non possunt vt fructus vel licet seruari possint sint subiecte incendio vel alijs periculis.vt domus z similia hoc intelligo quando domus est posita in loco periculoso. z de facili potest periculum imminere vel istud periculum quod de raro accidit non considerandum.vnde idē esset dicendum in domibus z predijs.secundalibidem faciunt de domo: quod est not. ratione lucri capiendi. vt quia res est vendita iusto z communi precio. sed si alius ex singulari affectione plus offert non datur restitutio nisi interueniat gratia vel sordes. sed ratione damni euitandi bene daretur restitutio si esset damnum enorme. vt quia esset vendita longe minus iusto precio.z ita intelligitur gl.quia res minorum non possunt vendi sine subhastatione.debet ergo poni tuba z plus offerenti vendi.z hoc est quod vult dicere litera rursus admittatur licitatio ꝛc. Sed gl.intelligit quod hoc erat ex forma precij non ex dispositione legali.quidam doctores. dicunt quod requiritur subhastatio[a] sicut quando venditur res ecclesie.maxime in rebus pupillorum: quia ecclesia z pupilli cōparantur. Alij dicunt quod subhastatio non est necessaria: quia de ista solennitate non est iure cautum in vendendis rebus minorum.z quia si essent facte subhastationes post terminum veniens non deberet admitti.sed potest responderi quod hoc est gratia minorum z iure singulari quod admittatur hic.nam iure communi cum res sit non integra non admitteretur.vt.l. manci prorum.ſ. de op. leg. Finaliter videtur dicendum quod si res minor vendit̄ per iudicem debet fieri subhastatio.C.de exec. rei iudica.l.ordo.de reg.iur.l.a diuo pio.§. si pignora. Si autem fecit ipsum minorem cum autoritate curatoris z decreto iudicis non sit necessaria subhastatio.quia non est iure cautum.z hoc sentit hic Guil.z adde quod nota.in speculo.in titu.de empt. vendi.§.nunc dicendum versicu.hoc quoq̄.de primo.et secundo decreto.§.nunc dicamus.versiculo. sed qualiter. z in.l. penultima quando decreto opus non est. et per Azo. in summa de bon.que lib.

Restitutus. Minor restituitur otra restitutionem alias impetratam.hoc dicit. ¶ No.de restitutione restitutionis.z istud est verum in restitutione concessa.secus in denegata: q: tunc non dat̄ restitutio nisi ex noua causa fm glo.

Sed z

Universidad de Deusto

Sed et quod papinianus. Instituto repudiante necessarius substitutus ipso iure fit heres ⁊ liber. sed libert⁹ retinet hereditatem autē non si institutus restituatur ad adeūdum fm papi. Sed fm actorem huius.l. etiam hereditatem retinet nomine: sed non re. Instituto autem a principio adeunte substitutio necessarij heredis expirat fm Papi. nec reintegrat̄ ly institutus beneficio restitutionis repudiet nisi hereditas sit non soluendo. quo casu fauore libertatis ⁊ creditorum ad hereditatem huiusmodi admittetur fm autorem huius.l.b.d. vel aliter. ¶Restitutio minorum libertatem substituti nō infringit: sed hereditatis emolumentū aduocat hic quando restituit̄ ad adeundū. sed qñ ad repudiandū. nec hereditatē nec libertatem parat nisi ppter hereditatis inopiā. b.d. Et determinat duos casus. Primus quando restitutus a principio adit. Ad euidē tiam no. q vulgaris substitutio requirit non aditi hereditatez er institutione. vt hic. ⁊.l. post aditam. C. de impu. ⁊ aliis substi. ¶No. q qñ institu. incipit a repudiatione. tunc dicit papi. q restitutio eius ad adeundum ex primo gradu nō reuocat libertatem substituti. ⁊ in hoc bene: q contra libertatem se nō ertēdit restitutio, sed q erat quesitum a papi. an remaneret heres. ⁊ omisit hoc dicere tacito intellectu colligitur q̄ intēdebat negare: q tunc de duobus querit. ⁊ ad vnum affirmatiue respondet ⁊ ad aliud non respondet. illud videtur tacite esse negatuz. et contra quod est multum no. fm doc. pro respondentibus ad positiones duplices quando respondent super vna parte positionibus non super altera. nec obst. C. de diuer. prescrip. l.j. q ibi in his que procedunt per candez rationem. hic non fm Cy. ⁊ no. Pe. ō. de adop. l. si arrogator. sed iurisconsultus autoritate huius.l. In hoc tacito intellectu reprobat Papi. dicens q restitutio non affert iura directa instituto. ergo nec affert nomen heredi substituto. remanet ergo heres nomine propter inseparabilem ipsius nominis acquisitionem. Ad hoc facit. j. de here. insti. aliquo casu. Et ad quid est vtile hoc simpler ⁊ nudū nomen heredis heres. vide. j. de vulg. substi. l. ex facto. §. fi. facit quod not. de acquir. here. l. si pro herede. §. papinianus. sed volendo saluare Papi. ⁊ autorem huius.l. dic q Papi. intellexit de hereditate quo ad effectum. sed autor legis quo ad titulum ⁊ nomen. ⁊ sic vtraq; bene dixit. ⁊ istud explicatur in versi. et quod ait. Ex hoc habes q pretor nō affert iura directa: sed vtilia. j. ad trebel. l. facta. §. fi sub conditione. ⁊.l. j. §. si minor. vt le. no. ca. insti. de bo. possef. §. quos autē. econtra quando institutus incipit ab aditione: ⁊ postea restituitur ad repudiandum non aperitur via substituto fm Papi, quia obuiatum est ei a principio. ⁊ est inhabilitatus ratione seruitutis. argu. j. eo. l. si ex causa. §. papi. sed fm autorem. l. si minor restituatur. quia hereditas non est soluendo: aperta est via substituto ex rescripto diui pij. ergo dictum Papi. non est verum indistincte: sed ponderandum ex quo capite concessa sit restitutio. ¶Not. q semel exclusus in perpetuum intelligitur esse exclusus fm Papi. ⁊ conditio substitutionis semel defecta. ⁊ iste versi. declaratur in ver. nam si non. ⁊ no. Papi. ordine retrogrado reprobari. primo in secūdo dicto. deinde in primo dicto. ¶In glo. hoc er. ibi: sed vt quidam sit institu. de eo cui liber. causa bo. adi. in fi. glo. tamen ibi vocat hunc heredem anormalum. ¶In eadē glo. in fi. Pro declaratione huius glo. premitte no. q restitutio non aperit viam vulgari substituto: sed contra. j. de reb. du. l. ex contractu. Solu. ibi substitutus erat liber: hic seruus qui cum non possit cripi a libertate propter conditionem defectaz est inhabilis: nec capit restitutionem ex persona alterius: quia seruus. Fallit si hereditas nō est soluendo. glo. tamen dicit idē si soluendo sit. tamen tunc non admittitur vt heres substitutus sed vt minister. quod non credo verum ꝛc. contra mentem huius tex. sed oppo. ad idem: quia remotio primi gradus per restitutionem facit locum secundo gradui etiam in dispositione legali: non solū per viam testamenti. vt. j. ad trebel. l. j. §. si q̄s adita. Solu. ibi secundo gradu erat persona habilis. hic non. ex quo apparet q exclusio facta de primo gradu ex postfacto facit locum secundo gradui. ¶Sed contra hoc opp. de. l. fi. de succes. edic. Solu. ibi precessit exclusio secundi gradus ratione more. hic non. Vel ibi in eo qui non admittitur nisi de iure pretorio. scilz in casu glo. in eo cui defertur de iure ciuili: vel ibi de rigore. secus de equitate. vt in. §. si quis adita. nunc reuoco in dubium quando institutus adit. ⁊ ope restitutionis repudiat an subditus habeat necesse venire per bono. possessionem. ⁊ videt̄ q sic. quia institutus remanet insolidum heres de iure ciuili. ergo substitutus non potest esse heres de iure ciuili. i. eodem iure. vt. l. q contra. §. veri. de regu. iur. ¶In contrarium videtur q: istud est verum in heredibus eiusdem generis et forme. sed non est ꝓhibitum q vnus habeat iura directa, ⁊ alter vtilia sicut videm⁹ in herede ⁊ fideicōmissario vniuersali: q: vterq; succedit de iure ciuili. sed istud exemplū non videtur bonum: quia ibi vtilis descendit a directa. sed in casu nostro cōtrariatur directe. ⁊ ideo melius ꝓbatur in. d. §. fi quis adita. sed cōtra q de iure ciuili nō admittitur videtur ꝓbari. C. vnde libe. l. q̄ se patris. ⁊ qō ibi no. per doct. qui dicunt q nomen heredis radicatum in primo gradu impedit scōm gradum venire de iure ciuili. ⁊ est necessaria bonorum possessio. qō hic vlterius non examino ppter horam. ¶In ca. glo. ibi. §. fi. no. q contra lapsum termini minor restituitur ⁊ etiam maior ex causa. Bal.

¶Additio Bal.

Tsine. §. quesituz. vide in Spe. de emp. ⁊ ven. §. nunc dicendum. ver. hic quoq;. Et de primo ⁊ secūdo dicre. §. nunc dicamus. versi. sed qualiter. Cum venditur res minorum: an sit de solennitate qō sustentetur. dic q non. cum non valeat venditio. ly minor restituatur vt hic. que nō valeret ipso iure si subhastare esset de solēnitate. vt. j. de rescin. ven. fundus qui lucij. fz Guil. ⁊ Ray. ⁊ quod hic dicit de subhastatione. de voluntaria dicit⁹ de solēni. Sed an si pater vendit rem filij in casu vt legitim⁹ administrator est ista solennitas necessaria. ⁊ dic q non. vt no. Azo. i summa. C. de bo. que lib. ⁊ idem no. Guil. co. ri. l. fi. §. non autē plus lucretur. dico q vbicunq; res venditur per iudicem vel ei⁹ autoritatez est necessaria subhastatio. l. fi. C. si ppter pu. pen. ⁊ est ratio. q: aliter iudex non est informatus q̄tuz res valet: q: nescit q̄tum de ea inuenitur. sed vbi non requiritur decretum nec subhastatio. vt si pater vendit rem filij in casu permisso. vt not. Guil. C. de bo. que lib. l. fi. §. vbi autem pueril. ⁊. §. non autem. ⁊ Azo. in summa illius titu. Et quando venditur res minoris in qua non est necessarium decretum iudicis vt hoc. §. probatur ista licitatio. vide in Specu. de emptio. et vend. §. nunc dicendum. versi. hoc quoq;. ⁊ hoc per Guil. ⁊ Ray. Restitui aduersus additionem secutam. Nam non petit restitui contra sententiam circa possessio. ipso iure non vti ea. l. eo. si iudex. sed cōtra additionem postea secutam. sed quando restitutio est denegata: tunc oporteret q directe veniret contra sententiam. ideo non auditur restituens tamen quia restitutio non fit contra libertatem: tamen quia sufficit libertatibus solum nomen heredis. Et quod non affirmatur videtur in alio negatuz: quod est verum in his que non procedunt per eandem rationem. sed qñ due per eandem rationem procedunt qō statutum in vno et in alio. vt. l. j. C. de diuersis rescript. de hoc no. Pe. ō. de adopt. si arrogator. Soluendo alias non est locus seruo substituto: q: substitutus admittatur restituto instituto aduersus additionez est: q: tacite ipse substitutus restitutus videt̄: sed seru⁹ non pōt restitui. vt. j. eo. l. si ex causa. §. papi. ait.

1 ✠ Mino: iudicis precepto obtemperare nolens: dicitur quasi contumax.

2 Mino: an possit esse contumax.

3 Mino: contra interlocutoriam restitui debet.

Mino: etiam. Mino: cōtumax in non veniendo ad diffinitiuam vel interlocutoriam vel ad non restituendum potest petere restitutionem in integrum aduersus pretorem eam emanantez. hoc dicit. ¶Colligе quattuor lectu. quarum prima loquitur in contumace ad diffinitiuam. Secunda in contumace ad alium articulum. Tertia in contumace ad non restituendus ⁊ omnis lectura vera fm Bar. ¶†Nota q mino: qui nō obtemperat iudici dicitur quasi contumax ⁊ restituitur ope restitutionis. purgat ergo mino: suam contumaciam: quod est no. ¶Oppo. glo. q: ille qui non obtēperat precepto iudicis est in dolo. vt. l. non potest videri de dolo. de reg. iu. ergo iste est in dolo. ergo non restituitur. vt. j. eo. l. si ex causa. §. nunc videndū. Soluit glo. q iste non fuerat in dolo qui forte non fuerat citatus personaliter. Sentit ergo glo. q si esset in dolo in non veniendo non daretur restitutio. contra hoc oppo. Bar. in quodam examine. Ille qui negat verum est in dolo. tamen restituitur. vt. j. eod. l. si ex causa. §. nunc videndum. §. sed si cum. Glo. sentit qō ibi sit speciale. Alij dicunt q triplex est dolus. quidā verus ⁊ apertus: ⁊ non datur restitutio. quidam verus et velatus: ⁊ datur restitutio vt ibi. quidaz est dolus presumptus. tūc datur restitutio. vt in. l. nostra. vnde intelligitur lex nostra in ficto contumace non in vero ⁊ euidenti. vt. ō. de eden. l. vbi. §. fi.

2 ¶†Sed oppo. secundo q mino: possit esse contumax nec fiere nec vere: quia citatus non habet legitimam personam standi in iudicio. Glo. dicit contrarium et bene: quia potest face

Universidad de Deusto
Biblioteca

re vt habeat petendo curatorem. vnde satis videt esse in mora. arg. j. qui. et cau. maio. l. sed & si. §. nec ad eos. & ff. e. l. iij. §. si heres. & extra de elec. eis quibus. ¶ Item dicit glo. q fuit contumax tutor vel curator et. & sic nō ob. ¶ † Deinde no. q minor restituitur contra interlocutoriam: vt hic fm vnum intellectum. Sed quid operatur restitutio forte vt non refarciat sumptus missionis. vt. ff. eod. l. minoribus. ¶ Item intelligitur. l. ista in precepto de restituendo. vbi non est phibita appellatio. ergo nec restitutio. & adde qō no. circa fēam lec. Inn. extra de ẏbo. sign. c. dilecto. & de eo qui mit. in pos. si aduersarius. & j. de reg. iur. l. nō potest dolo. Item vt intelligas hanc. l. scias q Ja. bu. dicit q qui est in vero dolo non datur restitutio. quia non extra dolum: sed contra sententiam datur restitutio fm eū. et ita no. in dicta. l. inter minores. ff. de in integ. resti. & facit. j. l. proxi. in princip. Bald.

a ¶ Delictus. adde q̄ dicas j. eo. in. l. auxilium. §. in delictis.

¶ Additio Bal.

1 ☞ Minor restituit etiā si ex quasi ꝯtumacia condēnetur.
2 Minor potest esse quasi contumax.
3 Minor aduersus sententiam potest restitui.

Minor. ¶ Quando minor petit restitui aduersus ꝓfessionē. Vide aliqua singularia que no. Inno. extra eo. audi. & adde qō not. Inno. extra vt lit. nō cōtest. c. j. in vlti. glo. Item. l. nostra glosatur per Jac. bu. j. de in integr. resti. l.
1 inter minores. & ibi vide Ja. bu. als non intelliges. ¶ † Minor restituitur etiam si ex quasi contumacia condēnatur. h. d.
2 ¶ † No. q minor potest esse quasi cōtumax. ¶ Secūdo no. q
3 minor absens pōt ꝺdēnari. ¶ † Tertio no. q aduersus sniam potest restitui etiam si fuit quasi contumax. Glo. l. nostre precedit hoc ordine. q: legit. l. nostrā tripliciter. Primo in quasi cōtumace ad audiēdā diffinitiuā. Scō in quasi cōtumace ad audiendā interlocutoriā. Tertio in quasi cōtumace in nō restituē do. & est facta glo. timore duarū obiectionū fm Ja. bu. Vsū recta eā sic. dicitur hic q minor condēnatus restituitur ꝯtra aut fuit cōtumax aut non. si fuit cōtumax non restituit: q: in dolo. vt. l. non pōt videri dolo carere. de reg. iur. si non fuit cōtumax sententia nulla. vt. l. j. §. cū ex edicto. Vnde primo casu nō restituitur. q: in dolo. vt. j. eo. si ex causa. §. nunc videndū. Scō casu nō restituit. q: sententia nulla non pōt rescindi. j. eo. verū. §. ex facto. Sol. dicit glo. q loquit in cōtumace absq; dolo. nam culpa pōt quis esse contumax. tū ista non appellatur ꝓpie cōtumacia. q: non consilio: sed re ipsa tantum vt mora. ideo dicit hic quasi contumax. & est dictio quasi not. imꝓꝓrietatis. hoc Guil. do. Lac. dicit q etiam verus contumax restituitur cōtra sententiam diffinitiuam: q: hodie sentētia diffinitiua nō est ferenda in penā contumacis. vnde partis absentia dei ꝓsentia repletur. vt. l. ꝓperandum. multa causa autē non restitueret: q: ista bis succedit imediate ratione cōtumacie: nisi iudex excederet modū. vt. l. & in multis. de appel. de hoc no. Ja. bu. ff. de i integr. resti. l. si. & dic vt ibi. Secunda oppo. sic. minor non potest esse contumax. ergo non potest pati diffinitiuam. ꝓbatur primum in. l. si minor. scēm in. l. cū & minores. & l. acta. §. contra. de re iudi. ergo restitutio non est necessaria: q: sentētia nulla hoc timore. Sunt hic tres litterę: soluitur cōtra quattuor modis. Et primo sic. Tu dicis minor non potest esse contumax. nego: q: imo potest. Exemplum si pupillus tutoris auctoritate fuit in iudicio. & postea citatus non cōparet est contumax. Item ecce aliud exemplum: q: tutor vel curator citatus fuit contumax. vñ ad formam arg. minor nō pōt esse contumax ꝛc. per se: sed bene potest esse contumax per tutorem vel curatores. & sic fictis. vt. l. fi. j. de admi. tuto. ¶ Tertio sic. Minor non potest esse contumax. verum est vt patiatur diffinitiuam: sed interlocutoriaꝫ sic. vt. j. l. ꝓxori. ¶ Quarto sic. minor nō potest esse contumax ꝛc. verum est in non veniendo: sed in non restituendo bene potest esse contumax. & de ista contumacia dicit hec. l. Iste solutiones supponunt q minor non possit esse verus contumax: cuius contrarium dictum est in prima solutione in ꝓinc. g. so. respondet glo. q in hoc prima solutio stare non potest. & sic cōcludit glo. minorē verum contumacē in nō veniendo esse nō posse.

b ¶ De religione. Adde do. bar. so. in ꝓsi. trij. incipi. in pūcti. v. circa septimam. q. ibi q: hoc reperiat i. j. pte vbi an tutores possint pupillos religioni offerre cuꝫ possint a religione revocare.

1 ☞ Sententia rescissoria retractat executione iā facta.
2 Precium in restitutione in integrū peti potest.

Ex causa. Sicut minor potest restitui contra sententiam: ita & contra execution sententie si fit lesus enormiter. h. d. Vel sic. minor potest restitui contra venditionem suorum domoꝝ factam ex secundo decreto. & in restitutione in integrum precium succedit loco rei. h. d. ¶ † No. q rescissoria sententia retractatur
1 executione iaꝫ facta. ¶ † Secundo no. in restitutione in integrum potest peti precium. & debitor soluendo precium liberatur nisi interesse affectionis concernat rem ipsam. Vnde vbi cunq; habetur respectus ad interesse singulare nō succedit precium loco rei. h. d.

Indotis quoq;. Aduersus modi excessum minor restituitur. No colligite bonus. §. Bal.

1 ☞ Minor an possit cum aduersario tractare cōpositionem.
2 Negans pōt haberi ꝓ confitente.
3 Bannitus an possit restitui contra bannum.

Nunc videndus est minoribus.

a ¶ Minor non restituitur aduersus delictum*. sed bene restituitur si omisit transigere quod posset vel negauit cum debuit cōfiteri. h. d. ¶ In ter. ibi: nec hic dolum in cōtractu cōmissus. Fran. accur. ¶ No. q sine dolus cōmittatur extra contractus sine in cōtractu: minor non restituitur. quare ergo restituit hic si negauit cum mentiri sit dolus. glo. sentit q sit speciale qñ dolus cōmittitur verum tacendo vel falsum quod non est verum. sed ratio est: q: minor non habet integram personam in confitendo. ergo nec in negando. vt. ff. l. pri. et. C. de auto. prestan. l. clarum. Vel est ratio: q: non imediate leditur per ipsam negationem: sed desideratur sentencia vbi dolus non est immediata causa damni. ¶ Item no. q ꝫ minor nō restituitur in facto principali: tñ restituitur in emergentibus: quod est no. ꝓ statutis dicentibus q in causis criminalibus non habet locum restitutio nec appellatio: q: est verum quo ad decisionem totius litis. secus in eo quod totam litem non dirimit. puta interlocutoria
1 fm Guil. ¶ † Item no. hic quandam cauillationē q minor tractat cum suo aduersario cōpositionem. q: hoc non esset minori
2 nisi vtile. ¶ † Item no. q ille qui negat qñq; debet haberi ꝓ
3 confitente. ¶ † Item no. hanc. l. ad. q. minoris banniti. q: potest restitui contra bannum. vt. ff. l. ꝓxori. Item si non produxit concordiam infra terminum potest restitui. vt. ff. l. & si sine. §. fi. Item si negauit & ꝓpterea perdit beneficium cōfessionis potest restitui vt habeatur ꝓ confesso. quod idem operatur ac si vere esset confessus ab initio. & ideo non aggrauatur eius conditio ꝓpter negationem: quod est no. dignum & menti tenendum. ¶ In glo. vt dānetur. ibi: arbitrio iudicis. hoc est no. q reducatur ad iudicis arbitrium. nam alia certitudo non cadit: quia non fuit contractus cōsummat: sed fuerunt verba de eo. & adō furta illam. l. quod no. Dy. j. ad sill. l. j. §. impubes. ¶ Item no. q minor qui potuit habere cōcordiā & nō habuit pōt ī integrū restitui vt habeat.

Si mulier. Aduersus latam culpam minor non restituit fm Ja. sed glo. intelligit qō loqt in dolo. ¶ In glo. ibi. dolo. in ꝓn. dubiū facit q: in matri. minor censet maior. vt ex de resti. spol. c. ex parte. cessat restitutio. vt. l. ait ꝓtor. in princip. ff. eo. sed dic q q̄tuꝫ ad fedus matrimonij censetur maior: non q̄tum ad obligandum: sed ad aliquod debitum.

1 ☞ Filius ingrediens monasterium non est amplius in patria potestate.
2 Monachus an habeat sui heredis existentiam.

Papinianus ait. Res mortua non est capax restitutionis vel etiam perempta: q: restitutio non potest fundari super nihilo. h. d. ¶ In
1 glo. amittendo. ibi: monasterium. ¶ † No. q si filius ingredit monasteriuꝫ nō est ammodo sub potestate patris nec pater po
b test eum extrahere de religione. ¶ † Ex hoc videtur q mona
2 chus non habeat existentiam sui heredis. ex quo nō est in potestate. qō valet ad transmissiones. qō vide in Specu. de statu mona. versi. xij. quērit. & vñ. lvj. & vide qō no. j. de acq. pos. l. cuꝫ heredes. §. fina.

Si in commissum Minor q non soluit pedagium vel gabellam restituitur in integrū nisi cōmiserit dolum. quod non ꝓsumitur in minore. h. d. tex. cū glo. Est. §. iste no. q subueniat minori extrahenti granū vel frumentum contra deuetum. nisi probetur in eo dolus fm. B. de suza. & Cy. in addi. semper ergo considera vtrum capti qui portant res contra deuetum sunt maiores vel minores.

¶ Additio Bal.

1 ☞ Monachus factus ante mortem pfis nō hꝫ iura existentie sui heredis.

Ex causa Distracta. no. q pēdēte tpe restituendi fit executio: ꝫ secus pendente tpe appellādi. Nūc no. q qui non pōt restitui a diffinitiua: restituit ꝺ certū articulum. idē in appellatione qō est no. dignū. fm. B. de cu. pecunijs. no. ꝓcū succedere loco rei si actor vult. Item not. minorē pati vēditionē & valere ipo iure et si minor ledat in hoc.

Et dic de

Universidad de Deusto

Et dic de hoc vt no. p Inn. de sen. ex cō. dilecto. valuit sine dolo tñ. Mā in delictis nō intelligit esse in dolo q negat cū scriptus fr nō tibi dico vt te pdas. als sic intelligeret in dolo nō posse restitui cōtra dolū imo posset. vt in glo. negare sine iuramēto: q: iuramentū repūtaret cū maio:ē. vt in auth. sacra. C. si aduer. vē. ibi loquit de alio iuramento ad restituendū: sed nōne iure cōi pōt penitere z negationē suā reuocare. vt. ī. de ẋb. ob. l. j. §. cum adie. ẋ. nisi diuersitas. rñdeo sic illico nō ex interuallo. Sed cōtra videt q etiā ex interuallo: vt no. Inn. de ere. cū venerabilis sed rñdeo q: qñ ratione negationis succedit noua obligatio. h nō lz variare nisi rōne error:is. secus si nō succedit noua obligatio. z adde qō no. insti. de accu. §. itē mirta est actio de eo. Idē si q̄s velit ꝓseq̄ būficiū per suā ꝓfessionē. nā si primo negat postea nō poterit ꝓsiteri. q: de prima rñsione intelligit nisi būficio etatis vt hic subueniat. ¶ No. succurri minori aduersus trāsactionē omissaz. Est ei delictū. ¶ No. magna culpa diuertere absq̄ cā. §. papi. vide Arch. xxxiij. di. dilexim⁹. ī glo. adde sūt. ¶ In glo. q̄ incipit. cū ex culpa. Sed pone dicit statutū q̄ iter affines q̄libet cā debeat cōpromitti si petat. an dz cōpromitti vn⁹ articulus tñ si petatur. Et videt q̄ sic. vt hic. z. C. de pac. l. pe. dic contra ne cōtumacia cause. z q: aut sup tota fiat aut sup nihilo. de admi. tut. cū q̄rit. de pcu. in cause. nō ob. l. pe. q: illō. pcessit de volūtate partiū. z certū est q̄ pfit vt ibi. sed nō cogūtur: vt in glo. nta. z facit. C. de iudi. quotiēs cū si. ¶ In glo. q̄ incipit. vt dānetur. ibi: ex culpa leui vel leuissima. sec⁹ si lata. Mā tūc nō pcessit resti. vt. j. §. pri. z. j. ad. l. iul. pe. l. hac lege. fm. B. ¶ In ea. glo. ibi: tūc arbitri. no. hic vt singulare Bar. facit. j. d ẋben. emp. officio ex dolo. Sed pone mino: cōmisit homicidiū z negat se dolo fecisse an restituit. z vī q̄ sic. q: hic non apparet de dolo nisi presumptiue. sz aduersus dolū presump. de ꝑterito restituit vt. ff. l. pri. ergo ꝛc. Sol. dico. q̄ nō resti. q: ibi in presumptione pbabili tm intelligit. ac hic violēta est pſumptio q̄ habet p vera z plena pbatione. ¶ In glo. q̄ incipit: amittēdo ſoi vel pri. vide qō not. Inn. ex de voto z vo. redēp. c. scripture. ¶ In ea. glo. i. monasteriū. de hoc vide qō no. in Spe. de statu mo. ver. vij. q̄rit. z vñi. lxvj. de ingresso ordi. minoꝝ. z de bonis eius. vide eo. ti. ver. iij. q̄rit. nūq̄d cōuersi teneāt locū monachorum. dicit Inn. q̄ sic. sed nō canonico⁹ fm Inn. de instit. c. in ecclesia. Item vide Inn. de reg. c. sup eo. ¶ In glo. q̄d si alīqs. z no. illā. q. ¶ † Itē no. q̄ monach⁹ fact⁹ ante mortē pris nō bz iura existētie sui heredis: q: nō est in ptāte tpe mortis pris: qō est no. vñ idē p oīa in eo qō in emācipato. z p hoc vide oīno qō no. in Spe. in ti. de sta. mo. ver. ti. z vide in Spe. de tuto. §. si autē. ver. sed q̄rit an filio ingresso. z p Jac. are. C. de epis. z cler. l. deo nobis. z vide Inn. de eta. z quali. idecoꝝ. z p Ja. de bel. in auth. de mona. z p Guil. de cug. in. l. pfe furioso. de his q̄ sunt sui vel alie. iur. z vide qō no. p Guil. C. de bo. q̄ lib. auth. idē in his. z vide oīno Archidi. xxiij. q. v. circūcelliones. in addi. que incipit. adde contra.

¶ Additio lecture vacantis in. l. nisi. Bal.

Nisi. ¶ No. solus princeps dispēsat cōtra libertatē: q: est de iure naturali. Et qō no. de ista dispensatione. j. de inoffi. testa. papi. cōtrarie. §. fi. ¶ In glo. sed que est ratio. ¶ In glo. hic. l. ibi si per metum manumisit. vt. ff. q̄ metus cau. l. metum.

1 ☞ Snia lata in preiudiciū minoris nō citati est nulla.
2 Restitutio q̄uis fit petita tñ nō inducit cōfirmatio sententie que est nulla.
3 Index additus sup libello debet sup eo pnunciare.
4 Excusatus vel remotus de facto tenetur.

Cerum vel dolo. §. Ex facto. Snia nulla rescinditur: quatenꝰ de facto pcessit nec ꝓfirmat petitione restitutionis in integrū. b. d. ¶ † No q̄ snia lata i preiudiciū minoris nō citati est nulla[a] ipso iure. nec bz locū būficiū restitutionis. imo est hoc de iure cōi. z nulle sunt partes iudicis in restituēdo in integrū. ¶ † Secō q̄liz restitutio fit petita: nō tñ inducit cōfirmatio snie que est nulla. ¶ Itē no. arg. q̄ ꝓfitiū cōmissiz tpe predecessoꝝ pōt reddi successori. i. nec expirat cōmissio: q: est de actis cause. ¶ † Itē no. q̄ iudex aditus sup libello dz pnunciare sup eo. vñ prior hic pnunciat sup libello restitutionis. alius tñ iudex. i. princeps. vt hic videtis reponit rē de facto in eū statum in quo primo erat. Et dicūt doc. q̄ hoc est iō: q: hic versat factū z autoritas principis. vñ inferior eo nec de iure nec de facto pōt se intromittere fm Ricar. z alios. ¶ Not. etiā hic q̄ minor q̄ non fuit in processu cause citatus nō potest dicere se lesum nec petere restitutionem. q: nil est gestum cū eo. z iō sibi nō preiudicat ipso iure. z ista est ratio littere vere intelligendo. ¶ In glo. nudū cepti. no. glo. magistrā. ¶ In ea. glo. ibi geometri. ideo in nostro. §. perpetuam excusationem saluamus perpetuam meruerat. temporalem autem meruisset si petijsset: tamen in administratione non reducitur nisi iussu principis ex cuius facto et autoritate pendet officium vbicane pcurationis fm Ricar. z hoc patet q̄ si etiam adolescentes essent citati: tamen non teneret excusatio: q: nō erat petita ex eo capite ex quo poterat peti. z sic erat contra ius constitutionis. z facit. j. de excusa. tuto. l. qui testamento. in glo. hec ratio est falsa ibi quasi contrahitur. hoc verū in officio: sed nos loquimur in iudicio perperam facto. ¶ In ea. glo. ibi: ex qua scilz sententia. ¶ In ea. glo. ibi. idem scribit. sed illud est verum parte citata: sed ea non citata z absente non intelligitur secum quasi contrahi. vt. j. de confes. l. certum. §. si
4 quis absente. ¶ In glo. nunquid ibi de facto teneri. ¶ † Nota q̄ remotus vel excusatus de facto tenetur. z debet de facto reponi in administratione tamen per iudicem competentem. et hoc vult littera ista quod fiat officio iudicis iploraro. ¶ In eadez glo. ibi: placet. sed nunquid hoc potest facere pretor aditus super ratione. videtur hic innuere quod non dum dicit. sed principem ꝛc. Sed dic cōtra: q: quod de facto fecit: de facto debet reuocare. quod not. in. l. j. ff. de fer. z. j. de euict. l. minor. non obst. littera nostra. quia ideo hic interponit se princeps qō de eo fuit sibi specialiter supplicatum fm Cy. in addi. Vel dic in derogatione officij inuncti inferiori non pōt intromittere. hec verior fm Ricar. mal.

1 ☞ Minor nisi probet lesionem in restitutione petita succūbere debet.
2 Minor aduersus casum z fortunā non restituitur.

Sciendum est. Et minor restituatur nō omnis sufficit lesio. sed ea tantū que precedit facilitate minoris vel dolo aduersarij. h. d. text⁹ cum glo. Et ideo dicunt docto. q̄ cum iste due cause sint substantiales: a non procedit libellus sine specificatione alterius istarum causarum. q: in libello restitutionis in integrū debet apponi causa concludens. als libellus est ineptus[b]. vt. l. minor autez. j. eo.
1 ¶ † No. q̄ nisi minor probet lesionem sui facilitate seu culpa vel dolo aduersarij: q̄ ipse succūbere debet in restitutione petita. Vnde aduocati semper ponderant probationes: q: nō sufficit esse probatum q̄ sit minor z lesus: nisi vltra hoc probetur q̄ illa lesio sit per culpam minoris vel dolo aduersarij. z alia probatio non concludit. quod tene menti. vt hic. z adde quod not.
2 in Spe. eo. ti. §. qualiter. ver. sed nunquid si minor. ¶ † Secūdo no. q̄ minor non restituitur aduersus casum z aduersus fortunam. concor. j. pri. §.

Si locupleti. ¶ In text. ibi: casmate vel flumine. ¶ In text. ibi: restitui ratione dāni ex postfacto emergentis. ¶ In text. ibi: sed hec res. sez que seq̄tur. ¶ No. q̄ damnum emergens ex postfacto quod ab initio non potuit preuideri non ex causa restitutionis in integruz: q: defectus consilij nō fuit causa dāni: sed casus fortuitus. ¶ Secundo nota q̄ minor restituitur quando non prosperit futura que poterant prouideri. Vnde quando culpa precedit casum. tūc bene datur restitutio. z facit iste text. quādo minor emit molendinum existens in tyberi locum multum subiectum ad impetum aquarū qō intelligitur ledi: z ad hoc pōt restitui: q: de facili qō emit potest deperire. h. d.

1 ☞ Minor priuilegiat⁹ prefert minori nō priuilegiato.
2 Reus priuilegiat⁹ vtit̄ ꝛ actorē priuilegiatū suo priuilegio.

Item queritur. In eadem specie priuilegij melior est conditio rei q̄ actoris.
1 sed vnus contra alium vult vti priuilegio. h. d. ¶ † No. q̄ minor priuilegiatus prefertur minori nō priuilegiato: puta non
2 leso. exemplum si in emendo vnus fit lesus: alter non. ¶ † Secundo no. q̄ priuilegiat⁹ reus vtit̄ suo priuilegio contra actorem priuilegiatū: sed nō econuerso. ratio. in reo cōcurrunt plures cause. s. q: priuilegiat⁹. q: reus. in actore ẋo nisi vna causa z due rationes vincunt vnā. z not. q̄ iste. §. loquit in eadem spē priuilegij. sed in diuersis speciebꝰ priuilegij loquit. §. seq. cū. l. seq. z facit. j. de excu. tuto. l. administrantes. §. vlt. in glo. vt qui ibi non seruētur. ¶ No. q̄ rescisso pacto z contractu principali oēs appendices z oēs clausule intelligunt esse rescisse. ¶ In ea. glo. ibi: ago. Item est vtile propter id qō habes. j. de priuil. credi. l. si ventri. §. in bonis. ¶ In eadez glo. ibi: si minor. adde quod not. j. ad trebel. l. j. §. fuit quesitum. ¶ In eadem glo. alij non. hec vera quia falsa opinio vnius contrahentis nil operatur. et facit. j. de fideiuss. l. si titius. z seius. l. si cum qui cum alio. ff. de reg. iur.

Plane ¶ Priuilegium ratione etatis prepōderat beneficio macedoniani. hoc dicit. Nō est q: macedonianū beneficiū est introductum in odium: quod odium removet̄ ope restitutionis. No. hic p statutis que phibent con-

[a] ¶ Nulla. adde do. Bar. soz. in cōsilio xviij. incip. p sequendo. v. nō tñ omitto. cum seq. in. j. parte.

[b] ¶ Est inept⁹. adde do. ale. de imol. post bar. in. l. nā et postea. §. si minor. de iure iurā. fallit in eccl̄ia q̄ petit se restitui tanq̄ lesam etiaz si nō dicat q̄ dolo aduersarij vel sui facilitate. car. in cle. j. xviij. q. de restitu. in integr.

Universidad de Deusto
Biblioteca

trahi cum filiſſami. ſine licentia patris q̄ ſi minor cōtrahat cū filiofamilias opc reſtitutionis erit potior conditio minoris. ¶ Scdo no. q̄ priuilegiat⁹ actor vtitur ſuo priuilegio contra reū priuilegiatū. ratio q̄ priuilegia nō erant paria. ꝛideo mai⁹ priuilegiū preferr̄. ſecus ſi priuilegia eſſent paria vt. ſ. pri. §. ſi vo priuilegia habent ſe vt excedentia ꝛ exceſſa. dic vt in. l. ſeq. qō plene dic p Cy. in aur̄. quas actiones. in. q. iiij. C. de ſa. ſan. eccle. ꝛ no. ſm glo. q̄ reſtitutio in integ. pōt implorari in modū replicationis. qō eſt verū. q: actio cōpetit ipſo iure. alis primo deberet peti reſtitutio q̄ agere. vt. j. de except. l. exceptiones. §. fi. ꝛ inſti. de actio. §. rurſus.

¶ Additio Bal.

Verum. Maior. not. effectum hoc pati magis attribui venditori q̄ emptori. §. ex facto. vide Jnno. de offi. deleg. cum cōtingat. in fi. magne glo. ꝛ de reſti. in integ. c. cōſtitutus. ꝛ in Spe. de act. ſeu peti. §. ſequit. ver. ſed nec eſt omittendū. ¶ Succeſſori. nota ad conſultationē preceſſoris referri ſucceſſori. ꝛ ſic no. q̄ relatio vel cōſultatio non expirat. licz expiret officium partis eſſe in reſtituendo. vt. j. eo. in cauſe. ꝛ ſic no. q̄ ſentētia nulla non cōfirmatur: lz petatur reſtitutio. facit qō no. in. l. j. ſ̄. de fer. §. ſciēdum. vide Jnno. extra vt lite nō conteſta. c. accedens. ¶ Melior eſt. ꝛ ſic no. qō otra reſtitutionem excipitur de reſtitutione etiam nondū petita. §. plane. potius cenſeō fore beneficiuz etatis q̄ macedoniani. hoc dicit ratio. q: benefici⁹ etatis eſt fauorabile vñ prepōderat odioſo. q: odia reſtringi fauores conuenit ampliari. hec ratio eſt bona hic ſed nō in. l. ſc. vide in Spe. de loca. §. nunc aliqua. verſi. xxij. vide Cy. in aur̄. quas actiōes. in. iiij. q. ꝛ ibi per Guil. ꝛ in Spec. eo. ti. §. ij. verſi. ſed qualr. hic in glo. que incipit. optet ergo pbet. Sed nunq̄d pceedit iſte libellus dico me minorem ꝛ leſum quare peto reſtitui. ꝛ videtur q̄ non. q: non dico quare ſim leſus. cū cauſa leſionis ſit exprimenda in libello. vnde debeo dicere q̄ ſum leſus mea facilitate vel dolo aduerſarij. Nam ſicut cauſa obligationis cū actio ponitur debet deduci in libello. Jta cauſa officij iudicis cū officiuz proponitur. ſed iſta duo ſunt cauſa officij vt hic. ꝛ ſ̄. eo. titu. l. j. ꝛ j. eo. q̄ ſi minor. §. non ſemper. ꝛ l. non omnia. ꝛ C. eo. non videtur. ꝛ ibi nota. q: non ſequitur eſt minor ꝛ leſus. ergo reſtituendus. ergo libellus non concludit. ꝛ ſic eſt in imp̄. Preterea videtur exceſſum. j. cod. prefecti. ꝛ l. minor autem magiſtratus. hoc tenet Spec. in ſpe. eo. titu. §. qualiter autem reſtitutio. ver. ſed nunquid minor. per hoc quod illud quod debet probari. vt quid principale debet etiā in libello deduci. vt no. Jnno. de ordi. cog. c. ij. in prin. ſed iſtud eſt de ſubſtantia probationis. ergo debet deduci. Jn contra. iſtud iudicis officium habet inſtar actionis in rem. j. eo. in cauſe. §. interdū. ſed in actione in rem non eſt neceſſe q̄ exprimatur cauſa in libello. ergo ꝛc. Preterea de iure bene tenet libellus generalis vt. C. de an. except. l. vlti. pro hoc quia ſpecialis eſt in dicta. l. minor autem. ergo in contrarium eſt ius cōmune. ꝛ hoc ibi videtur tenere Ja. but. pro quo facit q̄ minor poteſt reſtitui aduerſus factum tutoris. in quo nec dolus aduerſarij nec facilitas minorum verſatur. Videtur diſtinguendum aut opponitur de ineptitudine. ꝛ tunc non eſt vlterius procedendum niſi cauſa addatur libello. aut non opponitur ꝛ tunc procedit libellus. Ego credo libellū ineptum: quia non ſolum eſt generalis. ſed non concludit quia cauſa proxima non deducta in libello. ꝛ cum libellus pecet in forma nō poteſt vitium amoueri. quin ſit opus nouo libello. nō obſt. d. l. fi. de anna. excep. quia ibi ſponte fuit admiſſus. ꝛ receptus a reo ſm Bar. ſil̄. vide ſpeciale ibi quo ad interrup. que fit per ſolam citationem non quo ad pceſſuz de futuro. nā quo ad effectum executiuum de preterito. ideo pcedit libellus: quia quo ad illum non cadit repulſa cum ſit conſummatus. Jtē ſpeciale eſt ppter odium preſcriptionis. vel dic libellum procedere: q: ſi minor ꝛ leſus preſumitur q̄ ſui facilitate niſi probetur q̄ iure cōmuni ſit vſus. vt. l. non videt. Vel dic ꝛ eſt eqior opinio q̄ ab initio repellatur libellus iſte vt incert⁹. ſi opponitur ſed factis ꝓbationibus: ꝛ iam certificato libello per eas ceſſet obiectus: q: non intereſt aduerſarij fuiſſe ſpecificatum ante. et quia declaratio retro trahitur. vt in. §. ſed ſi notam. ꝛ arg. C. de adul. q̄uis indubitati.

Si apud minorem. ¶ Priuilegiū etatis non preponderat priuilegio velleyani. ſecus vbi non eſt in aliū regreſſus. alis ſecus. ꝛ. d. iſta. l. no. ¶ Jn text. ibi ibi: debet. ſ. minor. ¶ Jn text. ibi. p except. ſ. velleyani. no. q̄ aut minori eſt efficax regreſſus in alium. ꝛ tunc mulier contra eum vtitur beneficio velleyani. aut non efficax regreſſus: ꝛ tunc ſec⁹ intellige in muliere maiore. ratio q: vtitur ſoluz ratione ſexus. vnde no. q̄ maior ratio ſubueniendi eſt ratione minoris etatis q̄ ratione ſexus. habetis in. l. qui habet. j. de tutel. ꝛ in Specu. de loca. §. nunc aliqua. verſi. xxij. ꝛ in Spe. de reſti. in integr. §. ij. ver. ſed qualiter. Bal.

1 Mandator dicitur dare cauſam contractui.
2 Minor indiget duplici reſtitutione.
3 Reſtitutio in integrū dicitur exceptio.

In cauſe cognitione Reſtitutio minoris non porrigitur ad fideiuſſorē eius. et tunc minor eget duplici reſtitutione. vna contra creditorem. altera cōtra fideiuſſorem. ꝛ. d. ¶ Jn tex. ibi. nō habere. i. nō confidere de ſua pmiſſione ſola. ¶ No. q̄ qñ non eſt eadem ratio in principali ꝛ fideiuſſore beneficium rei non porrigitur ad fideiuſſorem. q:
1 ratio eſt iſta que facit beneficiuz perſonale vel reale. ¶ † Secundo no. mandator dicit̄ dare cauſam contractui. Jtem accedere ad confirmationē cōtractus. ꝛ ideo denegatur ei reſtitutio ſi eſt legitime etatis. ¶ † Jtem no. q̄ minor indiget duplici reſtitutione q̄ ſicut eſt leſus ꝓhendo ita fideiuſſionem exhibendo. ¶ Jn glo. l. iman. in fi. hoc non eſt veruz. q: reſtitutio eſt ius pretorium qō non tollit ciuile vinculum. vt. ſ. eo. l. ꝛ ſi ſine. §. q̄ papi. vnde dic q̄ remanet vtraq̄z ſcz ciuilis ꝛ naturalis. tñ inefficax eſt ad agendum ppter beneficium reſtitutionis. Cy. remanet ergo ſolo nomine. non autē funditus tollitur. Ad hoc j. de ſolu. l. ſtichum. §. qō vulgo. de hoc not. in. l. ij. C. de fideiuſ. mino. ꝛ ſ̄. eo. l. deniq̄z. §. ſed vtrum. in glo. lz enim. ¶ Jtem no. ex iſta glo. q̄ ſi per ſtatutum contra inſtrumentū confeſſionatū nulla poteſt opponi exceptio nec reſtitutio in integrum poteſt peti. q: per eam peruenitur ad exceptionis obiectum. ꝛ cum aliquid ꝓhibetur: ꝛ omne per qō peruenitur ad illud. vt. j. de ſpō.
3 l. ratio. ¶ † Jtem quia reſtitutio in integrum eſt exceptio. ſacit ad id qō no. ſ̄. eo. l. iij. §. ſed vtrum. in glo. licet. ꝛ in. §. ſed qō papi. in glo. hoc no. Cy. in addi. ſed otra hoc op. nā poſt lapſuz termini non admittitur exceptio: tamen poteſt peti reſtitutio. vt. j. e. l. minor omiſſam. vt extra de reſti. in integr. c. qñ feliciis. Solu. ibi non eſt reprobata exceptio ſed precluſa via in opponendo. hic ipſa exceptio eſt reprobata. Jſtud tamen dicūt: licet ſit notabile. tamen non eſt ſine dubitatione ſi beneficio etatis inducitur replicatio vel exceptio vbi alis non eſſet. vt. ſ̄. l. vtrū. §. penul. ꝛ §. fi. cum. l. ſeq.

Cauſa autem. Reſtitutio non eſt concedenda ſine cauſe cognitione. ꝛ partis citatione vel preſentia. ꝛ. d. ¶ No. q̄ paria ſunt partes eſſe preſentem vel abſentem per contumaciam. ¶ Extra quero ſemp̄ fuit abſens ita q̄ lis nō potuit cōteſtari an poſſit reſtitutio cōcedi. dicunt doct. q̄ ſic. q: ſicut in cauſa appellationis ex cōtumacia
a procedit lite non conteſtata⁹. Jta in cauſa reſtitutionis. quia iſte cauſe aſſimilantur. vt. j. eo. l. preſes. ſed parte preſente tempore litis conteſta. non poſſet concedi reſtitutio niſi lit. cōteſt. ꝛhec quando petit̄ principaliter. ſed ſi incidenter non eſt opus q̄ lis conteſtetur ſuper incidenti. facit quod no. j. de interrog. actio. in rubrica. facit. c. ij. de offi. iudi. ꝛ ſ̄. de poſt. l. j. §. de qua. C. de temp. in integ. reſti. pe. ſuperuacuam. ꝛ quod ibi nota. per Cy. Facit quod not. Guil. ſ̄. de in integ. reſti. l. oēs. per eūdez. C. de iud. l. cum debitorem. Bal.

1 Beneficium reſtitutionis eſt remedium reale ex parte cōuenti.
2 Reſtitutio quando petitur an ſit citandus tertius rei poſſeſſor.

Interdum autem. ¶ Reſtitutio in integrū poteſt peti contra ſingularem ſucceſſorem quaſi in rem ſcripta. hoc dicit. ¶ † Nota q̄
1 beneficium reſtitutionis eſt remedium reale ex parte conuenti id eſt quia rem ſequitur. ¶ Jtem nota q̄ nō ſemper patitur in integrum reſti. aduerſus poſſeſſorem: ſed tunc quando intereſt magis rehabere rem. vt. j. e. l. interdum. Vel propter culpam ſcienti emptoris: quia ſciebat rem fuiſſe minoris vel in ſubſidium: quia primus emptor non eſt ſoluendo. ꝛ nota. hic q̄ non dicitur eſſe bonefidei ille qui emit rem propriam vendentis quam ſcit poſſe aduocari. ¶ Jn glo. iiij. nota. in fine. vel q̄ vbi minor eſt leſus in vendendo ꝛ tradendo. tunc cognitione pretoria id eſt officio iudicis recuperat etiam poſſeſſionez. ſed vbi in vendendo tantum non in traditione facti tunc ſunt neceſſaria duo iudicia. Enum ad infirmationem contractus ꝛ tranſlationis dominij. et hec appellatur cognitio pretoria id eſt in integrum reſtitutio. Aliud pro aduocatione poſſeſſiōis. et iſtud appellatur in rem actio reſciſſoria. et ita legitur ꝛ notatur. ſ̄. de procurato. l. qui proprio. §. item quare. ¶ † Extra
2 quero vtrum quando petitur reſtitutio ſit citandus tertius poſſeſſor rei.

Universidad de Deusto

sessor rei. Breuiter aut ille possessor tertius possidet reo cõuento aut sibi. Primo casu nõ est vocandus. C. vnde vi. l. meminerint. C. de iud. l. pperandũ. §. finaut reus. aut sibi ipsi. ꝛ tũc aut petit restitutio ad ipsam rem: ꝛ nõ preiudicat ei nisi sit citat⁹. vt no. j. q. ex can. ma. l. cũ miles. §. si. facit. j. ne vis fiat ei. l. j. §. si qs ideo. C. si ppter. pu. pen. l. si deserta. Si aũt nõ petit restitutio ad ipam rem: sed est restitutio quedã preparatoria: q; petit vt rescindat ꝯtractus. nõ credo ꝙ possessor sit citãdus: q; iudicium non cõtingit cuj nec virtute solius istius iudicij põt res ab eo aduocari. Simile videmus: q; in condẽnatione debitoris non oportet ꝙ citet possessor rei hypothecarie. sed istud sit quoddã preambulũ ad hypothecariã exercendã. tũ non citat. q; fit cum diuersa persona: nec in isto pcessu preãbulo possessor haberet ius ꝯtradicendi inuitis litigantib⁹ facit in rõne sui. l. sepe. j. de re iudi. ꝛ l. j. §. denunciari. j. de ven. inspi. vbi dicit ꝙ qũ plures possunt gradatim leedi sufficit ꝙ primus citet. Alij dicũt ꝯtrarium. arg. C. si vt se ab here. absti. aut. si oẽs. sed ibi nõ agebat cõtra certam personã. vnde oẽs erant pares. ad idez de here. et falc. §. si vero absunt. ꝛ qõ no. in. l. j. §. cũ dicit si cui plusq; per. l. falci. hoc dicit iste. §. notabilis.

¶ Additio Bal.

Hac cause. §. interdum. Mo. ꝙ officium iudicis quo petitur restitutio est in rem scriptum. ꝛ datur contra singularem successorem. tamen circa distin. lre. ꝛ vide oino. Inno. extra. eo. cum ex litteris. Ita ꝙ restitutio nil possit operari. ꝛ ideo nõ potest peti. ¶ Sed nõne eoipso ꝙ restitutio petit cõtractus cõsensu cõfirmatur. videtur ꝙ sic. vt. l. rem ratam haberi. ¶ Contrarium est verum: q; nullus remanet vt hic. idem in sententia. vt. §. eo. verũ. §. ex facto. nõ ob. l. cõtra q; ibi erat in volũtate ratificãtis. ꝛ erat in pendenti. ideo confirmat. quod no. ¶ Ibi si ignorauerit. vide omnino quod no. j. titu. j. cum miles. §. j. ꝛ habet locum hic. §. quando restitutio petitur contra certam personam si contra incertam. vt aduersus omissionem hereditatis vel iuris deliberandi nõ habet locum distinctio. q; nemo principalior est in hoc iudicio q̃ prius deberet excuti. Et ita dixi de facto assisij. ¶ Bona fide. nota hic. ꝛ in. l. seq. non dici bonefidei emptorem illum qui emit a domino a quo scit oĩum posse aduocari per resti. Prodigus cognatos. vide Inno. extra de rescrip. nõnulli. vide quod dixi. §. de postul. l. j. in fi. vide Jac. are. in. l. j. C. e. de pcu. causam in integ. resti. agi pos. nouatione. quod alleg. in text. non reperitur. sed in glo. C. de procurato. exigendi. Ray. et vide ibi per Cy. in. ij. questione.

1 Minor⁹ nõ iplorat bñficiũ restitutionis in integrũ.
2 Remediũ extraordinariũ nõ concurrit cũ ordinario.
3 Deceptus q̃uis cõtractũ approbet tamen ex eo nõ cõuenit.

In cause cognitione. Ipso iure tutus beneficium restitutionis implorare non potest. b. d. Quia si tutus ergo non lesus de iure. ꝛ quia nihil est quod possit rescindi. vide opi. Bar. falsam. ¶ † Vel aliter. minor tutus ipso iure non implorat beneficium in integ. resti. idem si nõ est tutus ipso iure: sed habet remedium ordinarium iuris cõis. b. d. fm Jo. fm autem Bar. in isto secundo casu concurrit vtrũq; auxilium. primam tene. q; verior. b. d. ¶ † No. ꝙ remedium extraordinarium non cõcurrit cum ordinario[a]. hoc est verum: q; remediũ istius remedij est subsidiaria. Item venit ad rescindendũ. ꝛ hic non est opus suffragio restitutionis nec est possibilis rescissio eius quod nõ tenet. facit. §. eo. l. verum. §. ex facto. Si autem esset remediũ extraordinarium introductum ad coadiuuandũ ordinarium. tũc bene concurreret cum eo. q; habet naturam hanc vt concurrat cum eo. quod est ad hoc introductum vt coadiuuet. ista est singulariter nota. in. l. j. §. per hanc. j. de rei ven. vbi glo. subtiliter hoc dicit. ¶ Item quando remedium est extraordinariũ mercennarium bene concurrit cum ordinario cui deseruit. vt patet in officio iudicis mercennario. vt. l. j. C. de iud. cũ suis similib⁹. quam materiã declara vt no. Cy. C. si tutor vel cura. inter. etiaz Dy. ꝛ alij doc. j. de oper. no. nun. l. in prouincia ꝛc. ¶ In glo. et certi. ibi: ꝙ si minor. §. fi. hoc verum. q; iudiciũ ꝛ actio sunt species separatevt ptz ex diffinitione. ¶ In glo. vt. j. no. ꝙ vbi dolus dat causam contractui: valet contractus quo ad deceptum
3 sed non quo ad decipientem. ¶ † Itẽ no. ꝙ licet deceptus approbet contractum non conuenitur ex eo. sed hoc non videtur verum: q; purgatur dolus per approbationem. vt. C. ꝙ metus causa. l. ij. ꝛ. l. iulianus. §. si quis colludente. j. de acti. emp. ꝛ hoc tenet Jac. de ra. qui dicit ꝙ aget. ꝛ conuenietur quando deceptus approbet contractum. Simile in filio preterito approbãte testamentum, vt. j. de inutto testa. l. filium. hoc etiam tangit Cy. in additio. ¶ In glo. ꝛ certe. ibi respondet Jo. alij dicunt contrarium: q; ex quo tutus est per exceptionem: non indiget cõtra ordinario subsidio. arg. ff. de eo ꝙ quẽ fac. erit. l. j. §. si re⁹. ꝛ ff. de dolo. l. j. §. idem pompo.

Pomponius quoq;. Fideicõmissum conditionale non transmittitur ad heredem. ꝛ condictio sine causa impedit beneficiũ restitutiõis. hoc dicit fm Ja. sed fz Bar. hoc dicit alia actio non impedit beneficium restitutionis. sed fm alios alia actio specialis impedit. sed condictio sine causa non impedit: quia generalis. hoc dicit. Facit ad hoc. l. si legatarius. ff. de dolo. ¶ Nota ꝙ restitutio fienda alicui sub conditione non transmittitur ad heredem conditione pendente. ꝛ ideo si testator relinquit aliquid nepoti. ꝛ adiecit' ꝙ si decederet sine liberis reuerteretur ad heredem vniuersalem. qõ si interim heres vniuersalis decederet ammodo restitutio non debetur. ꝛ si fit promissa per errorem condicitur. ¶ Item competit minori restitutio in integruz fm Bar. sed Joan. dicit ꝙ tutus iuris ciuilis auxilio siue sit ius agendi: siue ius dicendi nullum nõ habeat beneficium restitutionis in integrum quod est pretorium. q; est introductum ad supplendum ius ciuile. ꝛ hic nõ indiget vt suppleatur. Reuocat hic glo. in dubium de excep. vtrum cõcurrat restitutio cum ea. ꝛ ꝙ concurrat potest sic probari. dicit. l. ꝙ fideiussor deceptus potest se tueri per doli exceptionem. vt. l. si quis cuz aliter. j. de verbo. oblig. tamen alia. l. dicit ꝙ potest in integrum restitui. vt. l. ij. de fideiuss. mino. ergo restitutio cõcurrit cum exceptione. ¶ In contrarium videtur: quia. l. dicit ꝙ si minor est tutus exceptione macedoniani non habet beneficiuz restitutionis. vt. l. j. a contrario sensu. C. de fi. fa. mi. ergo minor tutus exceptione non potest petere resti. in integ. veritas est ꝙ aut exceptio et restitutio oriuntur ex eadem ratione aut ex diuersa. Primo casu concurruntvt. ff. ꝙ metus causa. l. metus. §. sed qõ pretor. aut non procedunt per eandem rationem. ꝛ tunc non concurrunt. Vel dic ꝙ concurrit remedium restitutionis cum exceptione generali non cum exceptione speciali. Specialis exceptio est exceptio macedoniani. Generalis est exceptio doli. vt not. ff. de condi. ob causam. l. si qs se deberc. ꝛ ita sentit hic Cy. in addi. ¶ In glo. j. de iure gentium. in fi. Sed nunqd est verum de iure diuino. dicunt quidam ꝙ non. nec etiam de iure canonico. ꝛ hoc tenet hic Cy. in addi. quod est verum si dolus versetur. secus si bonafide contrahatur. ꝛ qõ no. per Inno. in. c. j. in cõtractibus. de vsu. ꝛ de empt. ꝛ ven. l. cũ causam. ꝛ no. Archi. ꝛ. q. hoc ius. Bal.

[a] ¶ Cũ ordinario. adde frã. are. in. l. ven tre. in. vij. col. de acqr. here. ꝛ in. l. pantonius. eo. ti. in fi. j. col.

1 Appellans iudicis iniquitatem pretendit.
2 A sententia prefecti pretorio nõ appellatur.
3 Minor lesus a pedaneo iudice põt restitui.

Nunc videndum. ¶ Judices possunt aduersus sententias suas restituere. secus in appellatione. ¶ Item minor non restituitur cõtra senteutiam maiorꝭ. ¶ Item contra sententiam principis interdum datur restitutio. ¶ Item contra sententiam delegati principis. solet princeps restituere. b. d. l. sequens. omnis magistratus habens merum ꝛ mixtum imperium potest in integ. restituere. ¶ Item aduersus sententiam propriam potest quis adiri per viam restitutionis: ꝛ non possit perviam appellationis. b. d. no. qõ dixi in summario. ¶ † Secũdo no. ꝙ appellãs
1 pretendit iudicis iniquitatem. ꝛ de ppria iniquitate nõ potest
2 quis esse iudex. ¶ † Itez no. ꝙ a sentẽtia prefecti pretorio nõ appellatur. tũ potest peti restitutio in integrũ a minore. ¶ Itẽ no. ex. l. ista in ratione sui. arg. ꝙ vbicũq; obiectus afficit iudicem nunc ꝙ ipse est iudex de ipso obiectu. facit de offic. deleg. c. cum super abbatia. ¶ In glo. j. inter eos. ibi: vel dic. prima vero fauore minoris. Unde † minor lesus etiam a pedaneo iudice potest per eum restitui fm docto.
3

¶ Additio Bal.

In cause. Elide omnino per Cy. C. si tutor vel cura. inter. l. ij. ver. declarat hanc materiam. Actio. vide Inno. de excep. cum inter priorem non verum. ¶ Nota ꝙ cautio per errorem interposita est ipso iure aliqua. §. põponius. vide Inno. extra de vsuris. In ciuitate. ¶ Circũuenire. ꝙ in cõtractibus stricti iuris precise est intelligenda. sed in contractibus bonefidei distinguitur vt. C. de rescin. ven. l. ij. fz Inno. qui ita no. extra de empt. ꝛ ven. circa eam. facit quod no. j. de verbo. obligatio. si quis cum aliter. Sed nunquid hoc est verum iure diuino. dic vt not. Archi. ꝛ. q. j. hoc ius. in addi. que incipit fic. ꝛ no.

1 Inferior factum superioris non retractat.
2 Bar cõtra sententiã paris an possit restituere.
3 Inferior an possit cognoscere de nullitate sententie.

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 ¶ Mino: petens restitutionem non auditur nisi ponat causam decepti onis in libello.

Mino: autem. ¶ Quãdo petit restitutio aduersus sententiam principis petitio nõ debet admitti nisi specificet causa cõcludens. Itẽ inferior nõ restituit aduersus sententiã superioris. Itẽ delegat⁹ principis est maior quolibet ordinario in illa causa. ideo sententia non reuocat nisi per principem. h. d. l. no. ¶ Itẽ no. q⁹ inferior
1 non rescindit nec retractat factum superioris. ¶ † Secundo no. q⁹ qñ petitur restitutio contra sententiam principis reiect libellus qui non continet aliquã causam iustam & specificatam p restitutione obtinenda. ¶ Itez no. q⁹ si continet causaz specificatam p̃cedit libellus etiã contra rez bis iudicatam. & q⁹ ad
2 vtrũq; mẽbrum inducit hic in lra. p̃batur per exẽpla. ¶ †† Reuoco in dubium vtrũ par possit restituere contra sententiã paris. glo. dicit q⁹ sic. Sed contravidet. q: par in parem nõ habet imperium. vt. j. de arbi. l. nã magistratus. Quare distingue. aut sunt pares in vna administratione. vt duo consules collegæ. et tunc potest vnus restituere cõtra sententiã alterius. q: est vnũ tribunal. vt. l. j. ℈. de offi. cõsul. & j. ad municip. l. ea q̃. Si autem sunt pares sed non cõpares. i. collegæ. q: habent iurisditionem separatam nõ in eadẽ administratione vnus non pot rescindere factum alterius per rationẽ predictã. fm Cy. in addi. q⁹ est no. Et no. q⁹ lesus per sententiã ẽpi non pot restitui p̃ potestatem maxime q: est inferior. vt. ℈. de postu. l. ex ea. ¶ Itẽ not. q⁹ sententia lata p̃ iudicem pernisi nõ potest restitui per iudicem florentie qui sunt pares in eadẽ iurisditione sed in alio territorio. facit. j. de manu. apud eum. ¶ †† Quero quid de nullitate. vtrũ inferior possit cognoscere de nullitate sententie superioris credo q⁹ non principaliter per. l. quartã. C. de accu. vbi dixit de superiore. incidenter aũt credo q⁹ possit. arg. C. de iudi. l. quotiens. ¶ In tex. ibi: incolorate. no. ex isto tex. cum glo. q⁹ ille q̃ petit se restitui propter minorez etatem debet allegare causas quare vult restitui. als non debet admitti libellus vt hic sufficit. tamen si dicatur in libello q⁹ fuit lesus lz non exprimatur in quo. sicut in appellatione sufficit dicere sententiam nullam: q: restitutio in integrum procedit ad similitudinẽ appellationis. vt. j. codẽ. l. preses. fm Ricar. & Cy. & verba Ricardi sunt ista. ¶ †† Nota q⁹ minor petens restitutionem non auditur nisi in libello ponat causam quare est deceptꝰ vel sui facilitate vel dolo aduersarij & causam[a] specificet. vt. ℈. e. l. verum. §. sciendum. sed forte si petatur restitui a sententia. sufficit si dicatur' peto restitui a sententia: q: iniqua. naz si appellando sufficit dicere. vt j. de appel. l. ij. ergo &c. vt. j. e. l. preses. Ricar. ma. quod dicit de sententia est verum. nisi in sententia principis vel prefecti. quia de iniquitate iudicantis non potest queri. ideo oportet q⁹ alleget suam falsitatem vel dolum aduersarij sicut si peteret restitutionem aduersus contractuz. vt. ℈. l. priori. & hic. & j. e. l. q⁹ si minor. in versi. sed ab imperatore. sed nunquid delegatus a principe potest restituere aduersus sententiam suaz sicut princeps. videtur q⁹ sic. vt hic. & C. vbi & apud quos. l. j. Sed die contra. q: ibi loquitur quãdo delegatus principis vult restituere contra interlocutoriam sed contra diffinitiuam non potest. vt not. Cy. C. si aduersus rem. l. ij. in lec. hoc verũ nisi esset delegat⁹ ad vniuersitatẽ causarũ. q: tunc habet instar ordinarij.

Non solum autem. ¶ Beneficium restitutionis transmittitur ad
b heredem[b]. & annus vtilis minori non currit. h. d. ¶ Mo. q⁹ non priuilegiatus succedens priuilegiato vtitur eodem priuilegio transmissibili. vt in. §. non solum. ¶ Secundo no. q⁹ si priuilegiatus succedit priuilegiato. puta minori minor habet duplex priuilegium. ¶ Num ex persona sua vt suspendat cursum anni vtilis donec erit maior. Aliud ex persona defuncti. vt habeat annum vtilem post maiorem etatem. q: lesio videtur continuata per neglectum restitutionis nõ petite. & ideo iunguntur priuilegia. Si vo succedit priuilegiatus priuilegiato diuerse rationis & conditionis. puta minor maiori: q: erat in cursu vtilis anni suspenditur cursus residui temporis vsq; quo succedens impleat etatem. & ex tunc habebit tempus quod supererat ipo iure fm veram opinionem. Alij dicunt q⁹ per restitutionem. et sic peteretur restitutio ad restituendum quod est falsum. et in hoc pendet virtus totius magne glo. ¶ Item no. q⁹ eoipso minor leditur quod ei terminus labitur. & ex hoc conclude q⁹ existenti in minori etate non currit annus vtilis etiam ex persona defuncti. non obst. l. si fundus. j. de fundo dota. q: ibi currit cũ effectu: hic esset cursus sine effectu. et ideo non ipso iure. facit quod nota. in. l. finali. C. in quib. cau. in integrum resti. non est necessaria.

¶ Additio Bal.

a ¶ Specificet q̃d aũt requirat et ex q̃b⁹ restituit. vide do. bar. so. in cõsi. clxxxvij. incipi. suprascripti. circa primuz in prin. in. ij. parte. 3

b ¶ Ad heredẽ adde paul. de cast. & imol. in l. pãtonius. ℈ a acq̃. here. & d. alex. de imo. in l. si ifante. C. de iur. deli. in pe. col. ver. ex glo. trac. bar. & Ludo. pon. in sing. vsi. restitutio in integrũ. & paul. de cast. in csi. ccexxxix. inci. primũ dubitat & do. alex. de imo. in consi. xx. incip. viso peessu. in vlt. col. & do. bar. sozi. in consil. clxxvij. incip. suprascripti. per totum. in ij. parte.

c ¶ Renũciare de quo vide p feli. in. c. si diligenti. in. iij. col. ad fi. fm corrclariũ de foro cõpe.

Mino: autem. ¶ Si autem princeps. Nota quãdo petitur restitutio aduersus sententiam principis exprimẽda est causa: & articulus lesionis & aliter non procedit libellus cum sit alleganda lesio & probanda vt. j. eo. mino: omissam. & no. q⁹ minor nõ rescindit factum maiorum, per hoc puto q⁹ minor nõ possit declinare nullam sententiam superioris. C. de legi. l. fina. & no. per Jaco. bu. C. si aduersus rẽ iudicatam. l. iij. vbi in additionibus. ¶ Incolorate. hoc expone vtno. Inno. extra eo. cum ex litteris. & de re iudi. cum bertol. dus. ¶ In glo. mirum videtur. tum satis videtur. & de resti. in integ. cum veniset. glo. vt. ℈. ¶ Item no. q⁹ sententia inferioꝛ confirmata a principe non potest rescindi nisi a solo principe. & vide. C. de test. omnium. ¶ Sed si obst. vide oino per Cy. C. si aduersus rem iudi. l. aduersus. nota ver. q⁹ delegatus a principe est maior quocunq; alio ordinario. de hoc not. in Spec. co. titu. §. videndum.

¶ Additio lecture vacantis in. l. interdum. Bal.

Interdum. ¶ Mo. successorem habere plus iuris tẽpore q⁹ autorẽ hoc dicit. Habet ex persona sua. Nã post annũ. ¶ Nota annum vtilem nõ currere in minori etate etiã si iam cepit currere dormit interim. & postea fiet coniunctio temporum. vt hic. In fi. enim ipso. ¶ Nota q⁹ minor est deceptus eoipso quod petitur sibi labi terminum. Dico q⁹ prescriptio statutoria vtilium dierum non currit minori ipso iure.

Papinianus. ¶ Bannito labitur terminus iuris. si nõ comparuit per procuratorem. non posset. h. d. Adde dicit Oldra. q⁹ bannito non debet dari securitas ad veniendum vbi potest cõparere per procuratorez. & idem Bar. ¶ Itẽ adde dixit Bar. de fa. per hanc. l. q⁹ bannito debet ius reddi. & qõ̃ procurator banniti debet admitti in iudicio. Casus est hic. & vide iuxta hanc. l. allegat do. Bar. de fa. q⁹ bannitus non potest occidi vel derobari cum debeat sibi reddi vt hic dispu. pono. q. j. de alea. l. j. exuli. de triplici exilio. vide Archidya. xiv. distin. cum bannit⁹. vide Ja. ad trebel. sed sciendum procuratorez. ¶ Nota q⁹ excep. banni. in vim declinatorie non potest obiici procuratori banniti. & sic bannitus potest cedere iura sua in quibus non obst. ei exceptio banni. ¶ Quid enim. no. q⁹ non est bona causa sine ratio que non concludit. Ad propositum. vt hic not. j. de legi. l. non enim. & facit. C. de dona. inter virum & vxorez. l. si
1 maritus quondã. & quod ibi no. contestatio. ¶ † Mo. q⁹ lis renunciatione finita fingitur nunq; fuisse mota. ¶ Item nota q⁹
c beneficio restitutionis potest a minore renunciari[c]. De minore dic infra. C. si iudex. et optime facit ad primum. C. de

Papinianus Vide Inno. extra de arbitris. c. is. vide Inno. de procura. querelam. vide Inno. extra de excep. cum inter priorem. vide omnino. C. de solu. vsuras. ¶ In glo. quendam liberum. & C. de noua. l. j. Hanc. l. allegat do. Bar. de fa. q⁹ bannitus non potest occidi vel derobari cum debeat sibi reddi vt hic dispu. pono. q. j. de alea. l. j. exuli. de triplici exilio. vide Archidya. xiv. distin. cum bannit⁹. vide Ja. ad trebel. sed sciendum procuratorez. ¶ Nota q⁹ excep. banni. in vim declinatorie non potest obiici procuratori banniti. & sic bannitus potest cedere iura sua in quibus non obst. ei exceptio banni. ¶ Quid enim. no. q⁹ non est bona causa sine ratio que non concludit. Ad propositum. vt hic not. j. de legi. l. non enim. & facit. C. de dona. inter virum & vxorez. l. si
1 maritus quondã. & quod ibi no. contestatio. ¶ † Mo. q⁹ lis renunciatione finita fingitur nunq; fuisse mota. ¶ Item nota q⁹
c beneficio restitutionis potest a minore renunciari[c]. De minore dic infra. C. si iudex. et optime facit ad primum. C. de

transl. cũ

Universidad de Deusto

tranſ.l.cum mota.ꝛ.j.de iure fiſci.l.fiſcus de latoꝛe.ꝛvide quod not.in.l.vlt.C.ſi tuto.vel cura.interue.

¶Additio lecture vacãtis in.l.deſtitiſſe.Bal.

Deſtitiſſe. ¶In fi.an ille qui deſtitit in crimi-nali videtur deſiſtere in ciuili. videt ꝙ non.C.de fal.ſi dot.

In integrũ ¶Remota perſona que geſ-ſit nihilominus valent geſta interim bonafide.h.d.Cõcoꝛ.l.quoticus.j.de acq̃. heredi.ſumma.Que medio tẽpoꝛe bonafide geruntur ex poſtfacto non infirmant.h.d. Facit ad.q.glo.in.l.furti. §.j.ſ.de infa.Bal.

Am mandato ¶Minoꝛ con-trahens mandato maioꝛis non reſtituitur niſi in ſubſidium ſi mandans in quem habet regreſſum non eſt ſoluendo.hoc primo.Si maioꝛ cõtrahit iuſſu minoꝛis non reſtituitur minoꝛ.niſi procuratoꝛ ſit non ſoluendo.maioꝛi vo ſiue ſit pcuratoꝛ ſiue oſis negocioꝛum nunꝙ datur reſtitutio.h.d.Et in primo caſu minoꝛ erat procuratoꝛ.in ſecundo erat oſis negocioꝛum.ſed.j.in.l.ſeq.in princi. minoꝛ fuerat miniſter ſine mandato.ꝛ in hoc differt. ¶No.ꝙ minoꝛ non petit reſciſſionem obligationis vel contractus per viam reſtitutionis vbi habet recurſum in maioꝛem de iure cõi. Eſt ergo neceſſaria excuſſio maioꝛis.quod eſt no. ¶Secũdo no.qꝛ oꝛdinarium conſilium quod eſt inane ppter inopiam debitoꝛis non excludit extraoꝛdinarium. ¶Item ꝙ reſtitutio nõ opitulatur maioꝛibus etiam ſi vſi ſunt miniſterio minoꝛis etatis:qꝛ preiudicium eſt cõſiderandũ ex perſona maioꝛis. ¶In glo.imo.vt ibi:ſi ex euentu.imo dic breuiter ꝙ poteſt reſtitui. vt obligatio in ſua perſona reſcindatur.vt in.§.ſed vtrum. ſed vt non reſcindatur totaliter venditio ꝛ reddatur res: ls ſua interſit ppter intereſſe.ꝛ extrinſecum niſi in ſubſidium.ſm Ly.vt hic. ¶In ea.glo.ibi:non ſoluendo.cum ſit in culpa vendendo ꝑ minoꝛe.ꝛ ſic pretendit intereſſe extrinſecũ quo ad reſtitutionem rei.ꝛ ideo petit reſtitutionem qõ verum in ſubſidium. quia emptoꝛ non habet ab eo cauſam re:ſed ſolũ in perſonalibus obligatione.arg.j.de ma.vin.pater.ꝛ ideo quodam oꝛdine venitur ad recuperationem rei non recta via:vt minoꝛ conſeruetur indemnis a quolibet damno imminente ea contẽplatione. ¶In gl.ſi velit.ibi:eligere.qꝛ expedit ipſi geſtoꝛi magis ꝙ primo loco ſit cõueniendus ex neceſſitate:qꝛ petitur ei gratificari. Eſt ꝛ alia ratio:qꝛ obligatio voluntaria adminiſtrationis durius afficit ꝙ obligatio neceſſaria adminiſtrationis.vt.§.de procu. l.pcura.q̃ pro cuictione.Bal.

¶Additio Bal.

Am Vide oĩno Innoc. extra de reſti.ſpol. ex parte. ¶In glo.que incipit. ſi velit. ibi: ſed que eſt ratio.hec ratio eſt nulla.qꝛ cõcludit quo ad fauoꝛem geſtoꝛis.de quo hic nõ agitur.ſed de fauoꝛe cum eo contrahente.vnde dic eſſe rationem. qꝛ cum ibi cõtrahit cum pcuratoꝛe fundat actum ſuum ſolenniter.ſ.in perſona maioꝛis.ꝛ cum ſibi obligat.vt.l.pcura.qui pro cuictione.ſz tutoꝛ ꝛ curatoꝛ cenſentur mei miniſtri nec obligantur.ꝛ idẽ qõ in eis dico in nuncio.

1 ☞Dolus ſerui qñq̃ purgat̃ per verberum afflictionem.

Quod ſi minoꝛ ¶Minoꝛ q̃ geſſit negocia alteri⁹ ſine mãdato reſtituitur.ꝛ ſi cõuenitur actione neg. geſt. cedendo reſti.in integ.liberatur.h.d.Et ſemper allegatur ꝙ reſtitutio in integrum tranſmittitur per viam ceſſionis.ꝛ qõ beneficium poteſt cedi.vnde nõ eſt mere perſonale.Concoꝛ.ſunt.j.de admi.tut.l.ſi minoꝛ.act.allegatur etiam ꝙ officium iudicis poteſt cedi etiam extraoꝛdinariũ no.in.§.non ſemper.ꝙ reſtitutio in integrum non cõpetit minoꝛi indiſtincte.ſed cum moderamine iuſte cauſe. ¶Item no. ꝙ intereſt noſtra nobis non interdici cõmercium directe vel indirecte.qꝛ eſſet iſta quedam pena non proviſio in homine ſane mentis. ¶Item no.in.§.ſcevola.ꝙ ſi ſubſtitutus ſuis laboꝛibus ꝛ induſtria diſbꝛigauit hereditatem implicitam hoc debet ſibi pdeſſe.nõ autem debet aperire viaz reſtitutionis contra ſe intellige re non integra.ſecus re remanente in eodẽ ſtatu.i. nõ
1 alienata.vt.j.ea.l.intra vtile.§.vendentib⁹. ¶†In.§.ſi ſeru⁹. No.ꝙ dolus ſerui quandoq̃ purgatur per verberum afflictionem:quandoq̃ per noxe deditionem.ꝛ eſt electio dñi ſm glo.ꝛ male.immo creditoꝛis ſm Buil.de hoc not.ipſe in.l.fina.ſ.de in ius vocan.vnde creditoꝛe inuito non debet loco ſatiſdationis fuſtigari.quia aliud pro alio eo inuito nõ poteſt ſolui. iſta eſt veritas.ꝛ hic eſt quedam glo.que dicit ꝙ liez filiusfamilias patiatur condemnationem: non tamen executionem quando nihil habet.iſtud eſt verum de executione reali. ſed in coꝛpoꝛe poſſet arceri.vt in.l.j.C.qui bo.ce.poſ.ꝛi.l.fi.§.fi.q̃ in frau.cre. facit qõ no.ſ.eo.l.iij.§.ſed vtrum.

Reſtitutio ¶In tex.ibi.vnuſquiſq̃. tam minoꝛ ꝙ aduerſarius.hoc dicit. ¶Nota ꝙ reſtituto minoꝛe reſtituitur aduerſarius quatenus minoꝛi adeſt: quatenus non adeſt non eſt regreſſus in minoꝛem per viam reſtitutionis.ſicut nec in mutuo ei facto tenetur cum effectu ſi cõſumpſit.magis tamen ſubueniendum eſt ſoluenti ꝙ mutuanti. quia ſolutio eſt ex neceſſitate obligationis:liez ſumat oꝛiginẽ a negocio voluntario ꝛ ſubiecto reſciſioni ex poteſtate aduerſarij.ſed mutuum nullam continet obligationem mutuantis.ꝛ ideo eſt actus mere ꝛ imediate voluntarius. ¶Item littera loquitur de ſolutione facta minoꝛi conſumpturo. Quid ſi nõ cõſumpturo.dic idem niſi iudex interpoſuiſſet ſuaz autoꝛitatem. vt.ſ.eo.l.pretoꝛ.§.permittitur.in pecunia tradita iudicis autoꝛitas non excludit reſtitutionem per rationez diuerſitatis.q̃ aſſignatur in littera.Bal.

Ex hoc edicto ¶Officiuz iudicis non eſt actio Ad hoc allegatur.§. iſte notabilis.Baldus.

¶Additio Bal.

1 ☞Repudians bonoꝛum poſſeſſionem: videtur repudiare ius adeundi.

2 Debitoꝛ qui non poteſt ſoluere an debeat luere in coꝛpus.

Quod ſi minoꝛ .§.ꝙ ſi hoc.not.officium iudicis cedi. Item ſicut liberatur quis actionem cedendo:ſic liberatur cedendo officium. Item argu. adhuc ius directum remaneat penes cedentem officium.circa hoc nocet ceſſionarium pcuratorem.alꝫ non diceretur procuratoꝛ ſicut nec emptoꝛ rei dicitur procuratoꝛ venditoꝛis.quodãmodo.No.ꝙ cõmercium interdici videtur.ls verba ſint legis non prohibitiua:ſi retrahũt cõ-
1 trahentes a cõtrahendo. ¶†Poſſeſſionẽ.no.ꝙ ille qui repudiat bono.poſſeſ.videtur repudiare etiam ius adeundi.ꝛ ideo facit locuz ſubſtituto vulgari vt hic.ꝛ intelligo hoc ſi repudiat expreſſe.ſecus ſi tacite per lapſum anni. vel.c.dieruz. nã adhuc adire poteſt:cum ius adeundi ſit perpetuum. Adde quod not. C.de iure delib.ſuum heredem.ꝛ.j.ad carbo.l.ſi impubes.§. q̃ſitum. ¶Repellendus.vbi laboꝛum ꝛ induſtrie eſtimatio oſſeratur.vt.j.eo.intra vti.§.vendentibus. Vel dic vt hic ꝙ Buil. ꝛ ibi induſtria fuit circa culturam.hic circa negociationem. vſi ſecus videtur hic q̃ War.ad.l.fal.ſi heres.ꝛ.j.de here.vendi. venditoꝛ er.b. ¶Caſtigandus.No.verborum caſtigationem ſuccedere loco dationis pro noxa.§.ex hoc edicto.vide in ſpec. de libel.concep.§.fi.verſi.ſcis ex can. ¶Queritur vtrum fit officium vel actio.dicvt no.in Spe.de offi.iudi.§.poteſt.ver.ſed queuis eſt.ibi omnino videas.vide.iiij.parte.in Spe.de reſti. in integr.in prin.vbi ponitur forma libelli in reſtitutiõe maioꝛum.et.§.dicto.vbi ponitur forma libelli in reſtitutione minoꝛum. ¶In glo.que incipit.non datur.ibi:vel de noxali. ¶†Jura dicunt ꝙ qñ debitoꝛ non poteſt ſoluere luit in coꝛpus . dicit
b debitoꝛ: ego nõ poſſum ſoluere volo luere in coꝛpus⁹.dicit creditoꝛ: nolo:qꝛ amittitur ius meum.de iureiurã.ſed ſi vnius.§.ſi añ iudicẽ cui⁹ erit electio. Glo.hic ꝙ debitoꝛis.ſz nõ eſt verũ.

Illud nullam. ¶Perſona minoꝛis facit locũ repetitioni vbi alꝫ ceſſaret repetitio.hoc dicit.Bal.

1 ☞In cauſa reſtitutionis in integrum requiritur ſpeciale mandatum.

2 Propter probationum inopiam venitur de ſpeciali mandato ad cautionem rati.

3 Producens mandatũ inſufficiens nõ debet admitti.

4 Syndicus an poſſit petere reſtitutionez in integrum ſine ſpeciali mandato.

Si quis. ¶Ad petendum reſtitutionem in integruz per procuratoꝛem requiritur ſpeciale mandatum.nec ſufficit generale.Et ſi de mandato ſpeciali dubitatur ſufficit cautio rati. Hoc dicit cum principio.l. ſequentis.

1 ¶†Nota quod requiritur ſpeciale mandatum in cauſa reſtitutionis in integrum.Et cauſa poteſt eſſe duplex quando nõ ſufficit mandatum generale.Una quia qui venit procura. ad retractandum factum domini.vt.l.ſi hominem.j. manda. Alia quia vtimur contra ius cõmune.arg.j.de act.ꝛ oblig.l.in bonorarijs.§.ſed cum remiſſa.quo argu.dicunt quidam ꝙ per procuratoꝛem non poteſt peti diſpenſatio ſeu relaxatio iuris cõmunis ſine ſpeciali mandato.quod dic vt in Spe.ti.ij.§.iuxta.
2 verſi.generaliter autem tenendum. ¶†Secundo no.ꝙ ppter inopiã pbationuz de ſpãli mãdato venitur ad cautionem rati.

a ¶Actio. an ſit actio.vide late Feli. i.c. j.ij.col.ĩ prin. de offi.iudi.

b ¶In coꝛp⁹. vide do alex. de imol. in.l. ſ.in ius vo.ꝛ in.l.ſi qs id.j. ſi ex nora.cauſa agatur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

et in causa q̃ requirit speciale mandatũ. facit. ſ. de pcur. nõ ſolum. in fi. ⁊. ſ. de dam. infec. l. inter quos. §. alieno. ¶ † Itẽ not. q̃ allegans vel pducens mandatũ insufficiẽs nõ debet admitti. vt in. §. q̃ vero. in glo. ſed an in fi. Sed qõ expedit magis minori an litigare p̃ pcuratorẽ vel p̃ tutorẽ ⁊ p̃ curatorẽ vel p̃ ſeipſum. ⁊ videt q̃ magis p̃ curatorẽ: vel p̃ tutorẽ: vel p̃ ſe q̃ p̃ pcuratorẽ: q; primo caſu debet reſtitui. Scõo nõ; niſi in ſubſidiũ vt. ſ. co. l. cũ mandato. ij. rũ. vbi dicas q̃ illa loquit in pcuratore ad negocia. ſecus in pcuratore ad iudicia: q; nõ fit tunc diſtinctio inter pcuratorẽ: ⁊ legitimũ adminiſtratorẽ. alle. l. pe. et fi. ſ. ſi q̃s cau. Et ſm hoc nõ eſt differentia p̃ quẽ litiget in iudicio. vide ad hanc. q. l. cũ q̃ er ſua. ſ. e. cũ glo. ¶ Extra q̃ro q̃ſi pcurator dicat̃ habere ſpeciale mandatũ. vtrũ requirat̃ ſpecificatio. an vo ſufficiat dicere q̃ eſt cõſtitut⁹ pcurator ad petendum reſti. Guil. tenet primã opi. ſ. ſi q̃s cau. l. ſed ⁊ ſi q̃s. §. q̃ſitum. ¶ Cõiter tenem⁹ ↄtrarium. q; nõ requirit̃ ſpecificatio in pcura. lz requireret̃ in libello. vt in. c. ij. de pcur. in clc. ¶ Itez q̃ro an iſte. §. habeat locũ ſiue reſtitutio petat̃ principaliter ſiue incidenter. ⁊ dicunt doc. noſtri q̃ vbi petit̃ incidens nõ requiritur ſpeciale mandatũ. vt in. l. ſi. in fi. C. vbi ⁊ apud quos. et de reſti. in integ. c. ſuſcitata. facit qõ no. in. l. q̃ pprio. §. item q̃rit̃. ſ. de pcur. ¶ † Itẽ querit̃ vtrũ ſyndicus põt petere reſti. in integrũ ſine ſpeciali mãdato. dicit Ja. de are. ⁊ Ricar. ma. aut eſt ſyndicus vniuerſitatis. ⁊ põt ppter decretũ qõ intervenit in cõſtitutione ſyndici. ſi añt eſt ſyndic⁹ collegij vel capli. tunc q; nõ intervenit autoritas ſuperioris nõ põt petere: q; ſimilat̃ pcuratori. ⁊ ideo nõ põt niſi habeat hic ſpeciale mandatũ vel liberam: q; habere ſpeciale mandatũ vel liberã ſunt paria. vt. l. pcurator cui. ſ. de pcur. ⁊ hoc no. Cy. in. l. j. C. et̃ p̃ pcu. i integ. reſt. ⁊ hic in addi. q̃ verba ſunt not. Primo q; apparet veritas illi⁹ puncti vtrũ in cõſtitutione ſyndici req̃ratur autoritas ſuperioris. Scõo q; in cauſis req̃rentibus ſpeciale mandatus ſufficit generale cũ libera. qõ tenemenți. ⁊ ideo ſemp reſpice pcuratorium vtrũ cõcedatur libera vel nõ. nã cõiter hec clauſula cõſuevit inſeri in oĩbus inſtrumẽtis pcurationũ: ⁊ ideo poteris defendere pcuratorem: lz non ſit ſpeciale mandatum. Sequendo iſtam opi. adde ad iſtũ. §. qõ no. in Spec. de reſti. in integ. §. ij. vſi. prelatus. ⁊ de pcur. §. j. verſi. in premi. ⁊ adde qõ no. C. manda. l. ſi marit⁹ ſororis. ⁊. C. de pre. mino. l. in minor. ¶ In text. ibi. dubitet̃ p̃ ſemiplenã pbationem. Cy. in addi.

4 ¶ Patrem. adde ter. vbi p̃ bar. ⁊ eũdez bal. in. l. j. C. etiã p̃ pcu. in integ. reſt. agi poſ.

¶ Additio Bal.

Aliud. §. ſi talis. vide qõ no. C. man. ſi maritus ſoror. ¶ Nunq̃d reſtitutio adverſus delictum poſſit p̃ pcur. peti. dic in Spe. eo. ti. §. ij. ver. q̃d de ea. vide Inno. in. c. ex parte. de reſti. ſpo. pcuratori. ¶ Quid in ſyndico. dic per Jac. de are. C. p̃ pcu. cauſam de re. agi poſ. Et vide in Spec. de reſti. in integ. §. ij. ver. prelatus. aut̃. generale. vide oĩno qõ no. C. de pred. mi. l. minorũ. ¶ Audiri principaliter. ſed mãdantis. ſic extra eo. ſuſcitata. per Bar. §. ſi talis. vide qõ no. Inno. extra eo. ſuſcitata. ¶ Itẽ alibi Bar. q̃ diſpenſatio nõ trãſeat ſine ſpeciali mandato. in Spe. ti. §. ver. iuſta ppoſitionis. ver. generaliter autẽ tenendũ eſt. dicit ibi dicitur q̃ tranſit ex gñali cõmiſſione. vide. C. vbi ⁊ apud quos. l. fi. in fi. ⁊. ſ. de pcu. q̃ pprio. §. item querit̃. adde qõ no. Guil. de cug. ſ. ſi q̃s cau. ſed ⁊ ſi q̃s. §. queſitũ. vide in Spec. eo. tit. §. ij. ver. prelatus autem.

b ¶ Oõ cõcludat. Vide tñ bar. in oſi. inci. in v. emi iter. d. Simonem ⁊ pau. de ca. i oſi. cxxxviij.

¶ Additio lecture vacantis in. l. quod. Bal.

Quod. Reſtitutio. vide in Spec. de pcura. §. j. ver. in premiſſis ratam. no. cautionez de rato valere. etiam vbi requiritur ſpeciale mandatũ. concor. ſ. de pcur. non ſolum. in fi.

1 ¶ Pater admittitur p̃ filio vbi requirit̃ ſpãle mandatũ.
2 Minori pdigo poteſt interdici bonis.
3 Affines ⁊ coniuncti qualiter equiparantur.

a Patri pro filio. Reſtitutio in integ. poteſt peti p̃ patrẽ. ſed non per aliam cõiunctam perſonam minoris. niſi cũ legitimo cõſenſu minoris. vel ſi minor patiatur mentis exiliũ vel pdigalitatẽ ita q̃ neq̃at

1 conſentire. h. d. ¶ In ter. ibi. p̃ filio. ſ. obligato. ¶ † Nota q̃ vbi requiritur ſpeciale mandatũ admittit̃ pater p̃ filio etiã minore. ſed alij conſanguinei non admittunt̃ in caſu in quo requiritur ſpeciale mandatũ. vt hic pt. ⁊ facit. j. de neg. geſt. finaute. Cy. in addi. ſed lra noſtra non videtur hoc concedere patri: q; pater. ſed quia ratione preiudicij ⁊ ppij intereſſe. vt ſi filij⁹ eẽt emancipatus ⁊ pater non metueret damnum a contrario ſenſu litterę videretur pater repelli ſicut ceteri cognati veniendo cõiunctorio nomine. tamen ſm primum intellectum. hec. l. quotidie allegatur q̃ in patre aliquid ſit ſpeciale. ⁊ vide in Spec. de coniuncta perſona. an admittatur p̃ coniuncta minore. q; vbi requiritur ſpeciale mandatum non admittitur. alꝫ ſic. de hoc

2 no. C. de procur. l. exigendi. ⁊ hic per Guil. ¶ † Itez no. q̃ minori prodigo poteſt interdici bonis. ratione pdigalitatis. non autem accipit curatorem tanq̃ prodigus ſed tanq̃ minor. vt. l. qui habet. ſ. de tutel. Et ratio glo. que dicit q̃ eſt ſub legitima cura agnatorum non dicit verum ſm Bar. ¶ Preterea hic loquitur de affinibus quibus non defertur cura. ergo non veniũt curatorio nomine: ſed coniunctorio. ¶ Item no. q̃ licz pro minori non pdigo non admittatur coniuncta perſona etiã in cauſis requirentibus ſpeciale mandatum. vt hic: ſm Bar. licz glo.

3 intelligat aliter. ¶ † Item no. qualiter equiparantur coniuncti et affines. et adde quod notat Innocen. in. c. nonnulli. de reſcriptis.

Si pecuniam. ¶ Not. q̃ minor pecuniam mutuo ſumens ſi in totũ conſumpſit ope reſtitutionis iuuatur. vt in nullo conueniatur. ſi autem in nomine debitoris convertit cedat iura. ſi autem emit predium maius precio q̃ valeret interponit ſe pretor vt reddatur precium vendenti ⁊ pecunia minori ⁊ a minore creditori. ¶ Not. q̃ titulus retractandus non excuſat ab vſuris percipiendis. ¶ Item no. q̃ ille q̃ non tenetur niſi quatenus eſt locupletior cedendo actionem liberatur. vt hic. ⁊. ſ. eodez. l. quod ſi minor. ij. reſponſo.

Si minor. ¶ Not. q̃ tenet acceptilatio ſine cauſa. hoc dicit iſte. §.

¶ Additio Bal.

1 ¶ Filius non poteſt renunciare beneficio reſtitutionis in preiudicium patris.
2 Mandatũ ſpeciale vbi requirit̃ non admittitur coniuncta perſona.
3 Adoleſcens pdigus eſt in cura legitima agnatorum.
4 Judex in publica atteſtatione an poſſit ex aſpectu pnunciare.

1 Patri. ¶ † No. q̃ filius non poteſt renũciare beneficio reſtitutionis in preiudiciũ pa-
2 tris. ¶ † Item no. q̃ vbi requiritur ſpeciale mãdatum non admittit̃ cõiuncta vel affinis perſona ſine mandato. Et ad hoc ſemp allegat̃ hec. l. ſm Guil. de cug. Ratio q; cõiuncta pſona nullũ habet mandatũ: ſed generalẽ quã-
3 dam permiſſionẽ iuris q̃ non ſufficit. ¶ † Item not. hic in fi. q̃ adoleſcens pdigus eſt in cura legitima agnatorũ ſm glo. arg. cõtra. de tutel. q̃ habet. ⁊ ideo dñs meus dicit q̃ hic in fi. excep. a predictis ſed q̃ etiam reſtitutionẽ petat cõiuncta perſona p̃ minori pdigo. ſecus p̃ nõ pdigo. gl. j. manda. qui mutuã. §. nõ ideo. tenet precise q̃ boĩ ſane mentis nunq̃ interdicat̃ adminiſtratio ipſo iure. Et tunc ad ter. iſtum dic debeat interdici ſup ple. ⁊ interdictũ ſit per iudicẽ. vt. l. iulius. de cura. furi. Vel dic ſpeciale hic in minore vt ipſo iure interdicat̃. ſecus in minore. ſed cõtra hoc videt̃. j. de tutel. q̃ habet. Sed dic vt ibi not. per Dy. adde. C. de pe. here. ſi putas. de vſur. labeo. j. de ar. l. iij. l. j. C. de cura. furi. inſti. quib. nõ eſt permiſ. fa. teſt. §. itez. j. de pba.
4 cũ de etate. ¶ † Quinto q̃ro an in publ. atteſt. ſup etate iudex poſſit ex aſpectu pnunciare. videtur q̃ non. q; nõ poſſet contra pbari. ⁊ ſic excederet effectum ad quem iſta pnunciatio eſt ordinata. C. eo. ti. ſi minorem. ibi per Bar. tu dic cõtra q̃ ſic deferre ſacramentũ in defectũ pbationis ſic ⁊ pnunciare ex aſpectu nec ledit per hoc partem: q; pars pbauit ⁊ non nocet ſibi. aut non pbauit ⁊ ſimiliter non nocet. q; alꝫ erat precluſa via pbandi. ¶ In ter. ibi: ex aſpectu. quid ſi iudex interloquẽdo ſuper etate non expreſſit cauſam. videtur non valere interlocutoria. de leg. j. filius. §. diui fratres. per. l. ij. ſ. q̃ſi pnuo. nõ eſt neceſſe. hic vo expreſſit: q; dixit ex aſpectu. vt. ſ. de ferijs. l. ij. in fi. ¶ Quid ſi teſtis deponens ſuper etate interrogatus quomodo ſcit. dicit ſcio per aſpectum. an prodeſt. videtur q̃ non. quia aſpectus non concludit neceſſario cum probatio in contrarius admittatur vt hic. ¶ Item magis ſi eſt iudex q̃ teſtis niſi ſic
b qualitate aſpectus declaret q̃ concludat[b] neceſſario. puto tamen q̃ faciat indicium. vt. j. de pba. l. cum de etate. quod minus eſt q̃ ſemiplena probatio. vt no. eo. tit. cuz probatio. ⁊. l. ij. etas de eccu. tuto. ¶ Sed quid ſi dicit ſcio. q; ſum conſanguineus. Reſpondeo idem. vt faciat indicium. vt. C. eo. de tutela. ⁊ ideo contra probans per ſenſum preferetur. quare in incertis ⁊c. l. continuus. §. ita ⁊c.

An minor. Reſtituto minore in accuſatiõe directa nõ reſtituitur aduerſarius in contraria ex cauſa non connexa. h. d. ¶ In glo. immo videtur. in fi. Vel dic. Aut minor petet ſe reſtitui aduerſus actum per quem aduerſarius perdit actionem ſuaz. ⁊ tunc reſtituto minore aduerſarius reſtituitur. vt in contrario.

Universidad de Deusto

contrario.aut petit se restitui aduersus aliuz actum.z tunc habet locum hec lex. Fez contra.j.l.proxima.§.ex causa. Solue q immo concordat:quia aut negocium est connexum aut non Cy.in additionibus.

Etiam si pater. Licet pater autorizetur filio minori non tñ per hoc cessat in integrum restitutio.

a **Ex causa.** Tot videntur esse sententie quot sunt capitula separata[a] Et ideo potest sentencia firma manere in aliquo.z in aliquo retractari.sec? si capitula sint connexa.h.d. ¶Et no.q hic loquit de retractatione per viã restitutionis. Idem si per viam appellatiõis.vt.j.fa.her.l.quedã mulier.z de iure patro.carmelia pia.adde quod no. Inn.de re iudi.cum inter.in fi.et extra.c.auditis. ¶No.q rescissovno capitulo sententie nõ intelligãtur alia rescissa nisi sint cõnexa qz capitula cõnexa reputãtur vnũ.z idẽ indiuiduũ capitulũ ratiõe connexitatis. ¶Secundo no.q sententia ex postfacto potest pro parte valere.z pro parte nõ valere. Idem a principio.vt in l.quedã nisi dicas q ppric ista est pars.immo reputanr plures sententie ratione diuersitatis capitulorum in glo.ibi in hoc iudicio hic sententia erat lata super toto ibi non vnde ibi nõ erat iudex functꝰ officio suo.vnde tanꝯ diffinitiua valere nõ potest argu.j.de arbi.l.quid tamen.loquitur ergo.l.illa in formatione sententie.hic in iam formata z lata super toto fm Jaco.

1 ¶Jus contradicendi habens si nõ est citatus nõ tenet processus in eius preiudicium.

2 Paria sunt aliquem esse presentem z citatum.

3 Sententia lata in causa restitutionis non facit ius apud oẽs.

Si hereditate. Restitutio in integrum non offerit non citato.h.d. ¶†Not.q si non est citatus ille qui habebat ius contradicẽdi nõ tenet processus in eius pñdicii.z ad hoc iste ter.semp allegat. ¶†Secundo no.q paria sunt aliquem esse presentem.z citatũ. ¶Jtẽ no.q verbum ad agendum exponitur hic ad contradicendũ.vñ est arg.q procurator datus ad agendũ videtur etiam datus ad defendendum.facit.ff.de procur.l.si defunctus. Cy.in additio. quod non est verũ nisi in causa recõuentiõis.vt.no.ff.de pcur. l.sed hec.§.prator. ¶†Not.q sententia lata in causa resti.nõ facit ius apud omnes.secus autem si pronuncietur principaliter super etate.vt.l.de etate.j.co.vt ibi.

¶Additio Bal.

Etiam. §. ex causa.vide Inno.de re iudi.cum inter in viti.glo. Item vide.j.fa.her.quedã mulier.z.j.de iure pat. carmelia.vide Innoc.extra co.audi.vide in spe.de te.§.papi.i pri.z.§.sepe.v. habuit no. vbi dicit q testis ex serie processus semper põt conuinci. Idem tenet Ja.are.de verbo.obli. l.j.§.circa adic.z.l.j.j.de re.iu.per eũ. ¶Querit an depositiones testium quorum quilibet deposuit pro parte verũ pro parte falsum valeãt siue eis debeat dari fides.z licet multi dicerũt refert.vtrũ arcutili sint separativel cõiuncti de pendẽ.sine cohe rentia.vt primo casu vnum propter alterum non vitietur. Secũdo casu sic.vt.ff.de mi.l.etiã.§.ex causa.ff.de aqua quo.l.j.§. Jtẽ queritur.z.§.trebatius.z.C.de trãsac.si ex fal.z in hac opi.videtur fuisse glo.ix.distin.si ad scripturas sacras.verius tamen videtur q sine articuli sint separati siue conneri testimonium testis vnicum sit.z super vno fundamento fundatũ.s.super sacramento.vt.C.de te.l.iurisiur.ac pro hoc vnũ debet dici licet plures articulos complectat.vt.ff.arbo.fur.cesa.si gemina.si pars est falsa totum dictum inutile redditur.arg.l.cum eiusdez.ff.de edi.edic.z est ter.in.q.xj.pura z simpler.z in precalle.c.si ad scripturas sacras. zintelligo verum si falsitas inueniatur in substantialibus facti vel si vitium est in forma totius instrumenti vt in interdictis vel in prima eius figura.vt quia sit rasura.vt.l. edicto fm Ja.bu.in.l.si ex fal.de quo agit z que poterat debebat suo iuramẽto cõprehendi.als secus.vt extra de fide instru. ex literis.C.de testi.si vnus.z no.C.de edi.diui adria.l.fi.z hec fuit opi. Inno.extra de bere.frater.in prima z secunda glo.z tã git in.c.cum in iure.de offici.dele.sed in instrumento patet pria opi. Nam ius instrumenti non fundatur super iuramento notarij.sed super decreto superioris creãtis cum tabellionẽ.vnde standũ est scripture notarij licet criminosi donec in officio sustinetur.vt.no.ff.de edendo.l.si quis ex arg.§.j.z per hoc videtur l.ex presa.j.de fal.l.filius.§.sequens cõclusio de iuramento notarij no.ff.de edẽdo.quedã.§.in mul.vel ibi est error nõ falsitas veritate inspecta.z proprie loquendo dato q ficte sit quasi falsitas.z adde quod no.ff. de inte.l.ij. §.miles.B.z sic pro parte creditur z p pte nõ.vt extra de accusa.c.inquisitiõis.sed illud vt non probet sed non creditur,vt probet. ¶Item dic de teste q semper iurat veram z plenam dicere veritatẽ super facto principali.vt no.ff.de insa.lucius. Et ideo si deponit sup facto puta q aliquis fecit homicidiũ non posset postea declarare q fecit ad suam defensionem.vt no. per Inno.extra de accusa.c.cuz dilecti.z per.b.de accusa.qualiter.j.in.vl.glo.z adde quod not. Inno.de elec.vbi de offi.deleg.cuz in iure. ¶Jtẽ not. q testis qui nõ est plene recordatus vel nõ est interrogatus de causa scientie potest repeti ante attestationes publicatas.post vero non põt:q: publicatio habet vim sententie quo ad testẽ.ergo.zc. vt.l.error facti.vide in spec.de teste.§.satis vtiliter.ver.sed nũ quid antez.v.sextus.ibi dicit contra.z vide de teste qui nõ plene deposuit quod no.de insa.lucius.z vide quod not.C.de magistra.conuc.l.si.vbi no.q si scriptura inuentarij est falsa mẽdacium notarij nõ nocet tutori quin administret. ¶Item no. q instrumentum falsum in parte presumitur in dubio falsuz in toto.vt.C.de probat.l.iubemus.C.de fal.si secus in casu certo ¶Jam si est falsum in parte.z in parte constat esse verum pro cõfes.partis.non ideo vitiatur in totum. vt.C.de fal.l.sta.aperte. z eo titu.nec exemplũ. ¶Item quod primo dixi est verum quãdo falsum est vere probatum.secus si presumptiue.vt.l.filius.§. sequens conclusio. ¶In text.ibi si hereditate.vide quod not. Inno.de maio.z obedien.humilis. ¶Nunquid valeat sententia si non citatur prosecutor nullum habet ius in processu inq̃sitionis fm Innoc.de testibus cum clamor.de accusa.olim per Inn.extra qui fi.sint leg.causam.contra vide in spe.de teste.§. nunc tractatur.v.xvij.an si persona sit nisi scribis summarie te informes requiratur citatio partis.dic per Hosti.extra de iudi.exhibita.vbi omninovideas.vide de admini.re.ad eius.pertinẽ..l.non.vtiqz.per Jac.de are. Ideo nõ est vlterius citãdus.

a ¶Separata adde feli.in.c.cum inter.de re iud.iiij. colum.

Si filius emancipatus. Dicovt ibi per actum contrarium intelligitur renunciari non solum iuri sed etiam instãtie.z liti mote.h.d. z facit.c.gratie.de rescrip.in clc.z.j.de appel.cum ex causa.z ibi per Ja. ¶In ter.ibi possessionẽ.ideo quia erat exclusus tempore sed impetrabat beneficiũ restitutionis in integrum idẽ in appellatione.vt extra de appella.c.sollicitudinẽ. ¶Secundo no.q ille qui acceptat voluntatem defuncti eã impugnare nõ potest. ¶In glo.ibi qui prator ibi etiaz hodie hic sequetur Dy.vt patet in questione per eum disputata que incipit questio talis est pater .zc.licet de hoc glo.varient. Cyn. in addi.z idem quod hic no.j.de libe.z posth.gallus.§.quid si tantum.sed Dy.in distinctione istius.l.distinguit iuxta preteritũ cum causaz sine causa.vt primo casu sit ista glo.vera. Secundo sit testamentum nullum ipso iure non propter defectum solius preteritionis.sed propter defectum cause.vt in auc.de here.et falci.§.hereditate.z ista opi.placet domino meo Bart. ¶In eadem gl.ibi cõtratabulas ergo in filio emancipato sufficit relinqui quoquo relicti titulo.vt agat ad supplemẽtum z non veniat per cõtratabulas.sed in suo requiritur titulus institutionis quod est notan. Tamen communiter tenemus q nõ est differentia inter suũ et emancipatum vel alium non existentem in prãtemquia semp requirit titulus institutionis propter ius accrescendi.z in honorem sanguinis.vt in.d.§.aliud.z no.j.de le. prestan,l.filium. Bal.

¶Additio Bal.

Filius. Et liti no.non solũ actiõi. sed etiam processui renunciari per actum contrarium.zvide.c.gratie de rescriptis in clc.z de adul.l.quesitis i ff. z vide.j.de appel.l.cũ ex causa.z quod ibi per Jacobum. Qui sunt citandi quando petitur reuocatio sententie vel processus vel attentatorum vide per Inno.de procur.in nostra. An super taxatione expensarum pars sit citanda videtur q non.extra de procu.constitu.sed ibi sententia erat lata ratione contumacie. ideo non est vlterius citandus.renunciasse.vide.j.de fideicõ.si cum hominẽ per Jaco.z.j.de in ius vo.q̃uis.vide Archi.xviij. q.j.in.summã.vide.C.quando prono.non est necel.l.fi. ¶No. tamen q per renunciationem que fit liti.nil accrescit aduersario quantum ad ius suum q̃uis paretur renuncianti preiudicium super lite.vt.l.postq̃ liti.hoc pro.l.no.C.de inge.zmanu. l.si te facit quod no.in.l.naturaliter.§.nihil commune,z in.l.stipulatio ista habere licere in magna gl.z in.l.si profundo.z.l.vl. C.devsucap.pro empto.z de transa.siue ap.acta cum similibus fm docto.meuz de Pis. ¶An executor sentẽtie habeat citare partem dic q nõ si est merus minister. Idẽ in executore vltime voluntatis.quia est actus extraiudicialis.de appel.ex ratione per Inno. ¶Quid in executore gratie dic in.c.j. de offi.dele. in clc.de prouisore aut assumit partem executo,z non tenetur ci

Universidad de Deusto
Biblioteca

tare aut iudi.tunc aut super eo quod est ei iniunctum per modū monitionis.z non habet necesse citare aliquem.vt vitietur p:o uiſio licet p:ouisus sit indignus dummodo capar. aut super eo quod est iniunctum ei per modum conditionis tunc nisi conditio sit vera non tenet p:ouisio.q: excedit fo:mam mandati. Si autem conditio est vera sed non fuit pars citata.zsic petitur cassari p:opter inso:dinatum p:ocessum.tunc aut per istam p:ouisionem tollebatur ius alterius.z non tenet p:ocessus. Aut non tollebatur z tunc tenet.vt no.in.d.c.j.argu.l.j.§.denunciari.de ventre inspi.l.fi.C.de cura.p:est.de leg.ij.si tamen.instit. de libertis.§.multis.de confir.tu.l.tuto:.de bono:um posse.l.ij. §.si in causa cognita z de heredi.z fal.§.si vero ab. ¶Not. argu. q executo:i potest heres dicere nolo interesse executioni. Alber. gā.dicit contra ex quo testamento fidem executo: eligit dūmodo iuret fideliter exequi.vt.l.si quis per redemptionem fm eum qui ita no.in titu.de.cur.bo.dā. ¶Sed quid si executo: supermentem vult titio distribuere.r.p:o incertis heres negat. z appellat q potest secundum casū.a grauamine futuro extraiudicialiter executo:i dicens q ipse habet conscientiam info:matā distribuit an valet distributio.z dico q sic nisi p:obetur indebitum quia creditur executo:i.vt.l.theopompus.de dote p:elegata. Nam si certo certius posset p:obari debitus non contineret hic legatarius sub legatarijs incertis:z ideo conscientia executo:is electa videtur.

a ¶Judicatā. adō eūdē bal. in.l.fi mino:ē C.de in integ. re.secus tñ ex veris ꝓbationibus.c.cūlect.eo.tit.

Si mulier. Recte factum reuocari nō debet hoc dicit secundum glos. facit.ff. co.l.in integrum.vel sic.restitutio in integrus non de rogat libertati nec onerat libertatem.hoc dicit.

¶Additio Bal.

Si mulier. Optime: libere absq; vllo ho no:e. ¶In gloss. que incipit cius bonum ibi est ius quare secus in querela dic quia illa rescindit p:o:sus. et retro fingitur. secus in restitutione fm Bul.

1 ☞ Decretū iudicis excusat errantem.
2 Ex aspectu co:po:is super etate pronunciari potest.
3 Falsum p:obans nō semper cōmittit falsum.

Mino: vigintiquinq; annis Pronunciatio super etate ex aspectu co:po:is non patrocinatur errantibus non scientibus cōtrariam voluntatem. hoc dicit
1 ¶†No. decretum iudicis excusat errantes non scientem quia erat reuocabile decretū z quod valebat solum in p:esumptione inducenda non ad plenus
2 p:eiudicium. ¶†No. q super etate potest pronūciari ex aspectu co:po:is. ¶Not. q contra istud pronunciatum potest p:obari contrarium vt p:obat hec.l. ¶Item not.q ista pronunciatio nunquam transit in rem iudicatam q solum operatur circa onus p:obationis.z circa excusationem errantis. ¶Item not. q ista interlocuto:ia affert iustam causam erro:is. ¶Item no. q ista interlocuto:ia excludit restitutionem in integrum.z idez operatur qō decretus interpositum super solutione quo ad errā tem. ¶Item nota qō curato:es possunt p:obabiliter errare super etate adulti nisi essent coniuncte persone.vt.l. de tutela fm
3 glo.z alios. ¶In glo.sed nōne ibi:sed non scienter. ¶†No. q non omnis p:obans falsum committit falsum. quia hoc pōt esse bonafides.sed tu solue istud contrariū quod hic mino: nō nitebatur ex actu in quo commisit dolum.sed ex alio actu. ¶In glo.ibi tuto: ibi ex hoc decreto super alienatione:hic super etate. ¶In eadem glo.ibi in debito:ibus sponte soluentibus. secus si necessitate p:ecepti.quia tunc indistincte sunt tuti.vt.ō.c. Lait p:eto:.§.permittitur.z.j.e.l.de ætate

¶Additio Bal.

1 ☞ Sententia que fertur ex aspectu an sit interlocuto:ia vel diffinitiua.

Jno:. Opponitur.z videtur q non sit citandus super etate ex aspectu. quia non debet iudex iudicare fm cōscientiā Solu.hoc ideo quia habet conscientiam info:matam ex aspectu oculo:um.sic.j.finiuz regun. si irruptione.§.ad officium.Si enim iudex habet conscientiam info:matam per rei euidentiam bene iudicat ex hoc.vt no.in.l.ij.ō.de scrijs. ¶Secundo oppo.ad idem instit.qui.mo.tu.fi.in p:in.So. vt in gl. ¶Tertio oppo.hic distinguitur inter scientem z ignoro:antem. Cōtra immo indistincte liberatur.vt.ō.e.l.ait p:eto:.§. permittitur. Sol.ibi interuenit de soluēdo verbum hic non. ¶Quarto oppo,si mino: falso probauit etatem.ergo fuit in dolo. ergo nō restituitur. Solu.dicit glos.q nō restitu. scilicet contra eum quem circūuenire voluit.sed aduersus alium sic. Alij dicunt qō cum sciens sit in dolo compensatione facta doli cum dolo remanet quod est mino:.z quod restituitur. ¶Quinto opp. de.l.de tutela.C.eodem. Sol.hic ignoro:ās ibi sciens.z p:esumitur ignorantia.q: hic duo concurrunt p:obatio mino:is. z p:onūciatio
1 iudicis fm glo. ¶†Quero sentētia que fertur ex aspectu vtrū sit interlocuto:ia vel diffinitiua.respondeo est magis interlocu
a ria cum hoc decretum non transeat in rem iudicatam a quia rescindi potest vt patet in littera. ¶Secundo quero quid ergo operatur hic decretum quod interlocuto:ie equiparas. Respō deo duo.quia excusat errantem.vt hic z de excusa. tuto:um qui testamento. Item transfert onus p:obandi in aduersarium. vt no.j.eo.de etate.z dic de hoc.vt ibi. ¶Tertio quero vtrum hoc decretū possit interponi p:incipaliter p:opter se.ecce peto ꝓp:incipaliter p:onunciari maio:em an possim. Respondeo vt ferat interlocuto:ia sic.vt hic.sed non vt feratur diffinitiua.quia non est hic aduersarius nec est actus hic trium personarum. sed cum etas deducitur incidenter bene est actus trium personarum.j.e. intra vtile.facit quod no.Jnnocen.qui fi.sint legi. causam que. ¶Quarto quero quomodo hec interlocuto:ia sine decret. valeat quo ad non citatos.vt.ō.eo.etiam in fi.Solu.non valet ad plenum ius siue p:eiudicium sed ad p:esumptionez. Non ob.l. etiam.quia ibi erat aduersarius qui debuit citari hic nonhec.l. est ar.q testis super etate deponens non debeat reddere causaz per aspectum co:po:is.q: hoc est iudicis vt hic non testis. tamē dic quod testis tales potest deducere circunstantias q facit fidem.ar.j.de fideicom.si titius.z facit in inte.sed si nescit hic tūc dicitur bonefidei. ¶In glo.que incipit.s.mandati ibi per restitutionem petitam z obtentam.ante enim nec elidit. et ideo si fideiusso: debito:i ante succederet tolleret fideiussoria obligatio.z remaneret sola p:incipalis quod aperte.l.loquitur. ¶Si petitio in integrum restitutionis obmittatur.vt in.§. quod vulgo.z idem quod hic no.ō.e.l.iij.§.sed vtrū. ¶In glo.licet enim pater.z idem tenet specu.eo.ti.§.fi.ver.hoc quoq;.z adde quod no.j.de fideius.cum lex in eadem glo.in fi. ¶Item notaq; si per statutum contra instrumentum confessiona.nulla potest oppoi excep.nec restitu.in integrum potest peti.quia per eaz peruenitur ad exceptiones obiectionis.z cum aliquid p:ohibetur.et omne id per quod peruenitur ad illud vt.l.o:atio.de sponsa.

¶Item quia restitutio in integruz z except.facit p:o hoc quod no.j.eo.l.iij.§.sed vtrum. ¶In gl.licet enim pater ad fi.et. l.ait p:eto:.§.sed quod papi.ad fi. ¶In glo.hic no.q ꝛc.Cy. cōtra hoc oppo.post lapsum termini non admittitur except. z tamē petitur restitutio. Solu.aut est reprobata ipsa exceptio. tunc loquitur Cy.aut est precluſa via in opponendo tantum,tunc p:o cedit obiectio quod ista sint diuersa patet.j. de ꝓcompen.quod in diem.§.j. ¶In text.in.§.eam enim hic.§.glosatur in spe. co. titu.§.quis autem.z quando versi.fin.z dic vt.j. §. de qua.ō.de postulan.z adde.j.eodem papi.eruli.§.fi. ¶In verbo contesta tus litem.z. C.de in integrum restitutione mi. superuacuam in versi.ad contesta.lit. ¶Sed an debet offerri libellus videtur quod non quia p:ocedit:ur officio iudicis.ergo ꝛc. not. j. de interro.actioni.in rub.sed ibi intelligitur de officio iudicis circa preparato:ia.dic ergo.vt extra de offic.iudi.c.ij. ¶In gl. quatuo:.sed pone quod petitur restitutio contra venditorem z citatur emptor.vtrum valeat contra emptorem.glo.quod sic.j. titu. ij.l.cum miles.§.j.per hoc.C.si p:opter publi.ꝓpensita. si deserta contra per.l.si patrem.§.j.quomodo z quando.iu.quia absolutoria prodest potest dici quod z cōdemnato:ia nocet de except. rei iudi.si a te.§.iul.Si quis tenet primam partem. z non ob.l. ij.alle.quia ibi loquitur in iudicio,quod est de necessitate tēpus tandem cum venditore qui personalis.sed hic restitutio est in rē scripta dic vt dixi legendo.

Jmino: vigintiquinq;. Aduersus augmentum legati onerosi mino: restituitur si est paratus reddere quod accepit.hoc dicit vel sic.quod maio:ibus p:estat res integra idem p:estat minoribus beneficium restitutionis.ꝓ.d. ¶In tex. ibi non cogen.ope restitutionis.Bal.

¶Additio Bal.

Jmino:. ¶In text.ibi reddere. Nunquid mino: petens restitui debet offerre aduersario dico quod non. quia nondum debito:.j. eo. si iudex.secus si vult vti rescissoria,vt hic.

Si mino:

Universidad de Deusto

Minor. Domino auxilia cōcurrentia puta etas macedoniani quandoq; succumbunt vni si illud est potentius. & fundamētū in forciori ratione. & hec probantur in isto principio & in isto responso.ij.Bal.

Minores. Minor intelligitur lesus eoipso q; in arbitrum compromittit & ideo potest implorare beneficium restitutionis.h.d.tamen compromissum tenet ipso iure. ¶Item no. q; ex persona minoris non potest peti reductio ad arbitrium boni viri contra naturaz compromissi qō facit ad statutum de laudis nō reducendis ad arbitrium quod habeant locum in laudis minorum.vnde nō debent venire per viam reductionis sed per viam restitutionis contra cōpromissum quod tene menti q; licet sit minor non tamen mutat naturam contractus. & adde quod no.co.ti.de restitu.in integr.vſſ. hoc scias. & de nona.l.nouare.§.fi.per glo. & Dy. & predicta habeant locum siue mino & compromisit in minorem siue inimatorem.Bal. ¶Additio Bal.

a

Minor. Honores.vide in spe.eo.titu.vſi. hoc etiaz scias omnino videas de iudi.non nouū.§.fi.per glo. & Dy.Bal.j.de iureiur. nam & postea.§.si minor.

1 Primus emptor pari precio superat aluz licitantem.

In emptione. Interesse affectionis affert minori auxilium restitutiōis in integ. & ius plationis .h.d.lex notabilis. ¶† No. q; pari precio primus emptor superat alium licitātem.facit.j.de in diē adic.l.necesse. & si hoc ius superandi minor admisit restituit̄ si pretendit singulare interesse etiam affectionis quod no. ¶No. q; propter illud interesse fingitur minor enormiter ledi alias non haberet in integrum resti.§.de in integ.resti.l.scio. &c.Bal.

1

¶Additio Bal.

In emptione. Probabilis affectiōis interesse est iusta causa ad restituendum minorem.h.d.

Minor vigintiquinq;. Minor restituitur si obmisit ius suū proponere vel pbare.h.d. ¶Not. q; si est assignatus terminus minori ad probandū vel articulādū & nō fecit articulos.vel probationē q; beneficio restitutionis iuuak.idez si datus est terminus ad excipiendū & non excipit etiā si obmisit dilatoriā fm glo.sed Jnno.videt dicere idē in dilatoria solutiōe.secus in declinatoria iudicij.extra eo.c.coz̄a felicis. ¶Quero vtrum post dicta testificata minor possit restitui ad producendum plures testes quos nō pduxerat.& videtur q; nō qz p̄sumit̄ calumniari circa testiū subornationem post aperturam.vt in aut̄.de test.§.quia vero.ſz aduersus calumniam presumptam de futuro non restituitur vt in l.auxiliuz.v̄.quod ius obmissum.j.eo.hoc videtur sentire Dy. j.de noui ope.nuncia.l.j.§.aduersus.glo.determinat hoc cōtrarium & idem no.Jnn.extra.c.c.auditis.& de testi. vltra tertiam. hoc tenet hic Jac.de ra. & Cyn.quia restitutio in integrū facit cessare presumptionem subornationis.facit quod no.§.de edē. vbi per glo. & H. & adde quod no.per Archi. lxxxvij.distin.irreligiosum. & extra de proc.c.ij.in cle. & quod no.Jaco.bu.§.de. in integ.rest.l.si.vbi declarat hanc.l. & vide quod no.in.l.fi.C.si tu.vel cu.interue. ¶Jn glo.ibi deceptis ibi probationem legū hoc intellige quando erat talis lex que indigebat probatione vt puta.l.municipalis vel consuetudo alis non esset necessaria restitutio quia quantum ad allegationem legum nunq; conceditur in causa nec precluditur via..Bal. ¶Additio Bal.

a

Minor. Hanc.l.glosat Ja.bu.ſ.de in integ. resti.l.fi. & vide Jaco.de are.in.l.j.C. si aduersus.li.omnino vide obmissa. Quid si est lesus econtra in allegando vel confitendo quod non debuit dicē q; restituit̄ vt no.§.eo.minor aūt nisi iure cōmuni sit vsus.vt.j.l.prori.§.i delictis vel ibi non allegabat innocentiam sed etatez ti.naturali dic.vt no.Jnn. de hoc extra eo.auditis & ibi etiā per Jo.an. & in spe. eo.titu.§.si quis autem & qū̄v.sed nūq̄d ecclesia vel mino & v̄si. illud quoq;.

1 Minor aduersus calumniam de furto non restituitur.

2 Tempora quedam currunt minoribus sine ope restitutionis.

Auxilium in integrum. Diuiditur in duas partes. In prima parte minor vult restitui vt prosequatur viam delicti. In secūda vt euitet. ¶Vel diuide in tres.quia prio vt psequaī scdo vt prosequatur. & euitet tertio vt euitet tantū. scda ibi.seraginta.tertia ibi in delictis.h.d. Minor nō restituitur aduersus accusationem obmissam.vel vbi pretendit solam vindictam. Item non restituitur in delictis maxime atrocioribus dolo commisso.h.d. ¶Jn tex.ibi.penarū legalium que imponuntur ad vindictam fm Ray.de fo.loquitur ergo solum in penis delictorū. ¶No.in principio q; si minor obmisit accusare infra terminum statutum non restituitur postea ad accusandum. ¶Item non restituitur ad opponenda criminavel defectus de quo vide Archi.lxxxvij.distin. irreligiosum. & in spe. de resti.in integ.§.quis autē.ver.sed pone. & no.in.c.ij.de pcur. in cle. & vide in spec.de cessione actionis.§.j.ver.quid si minor.

1 †Item no. q; minor non restituitur aduersus calumniā de

2 furto.quod dic vt.§.l.proxima. †Item no. q; quedā tempora currunt minoribus sine ope restitutionis.nec est hodie hoc a correctum in temporibus irremediabiliter currentibus sed solum in currentibus ope restitutionis nisi esset prescriptio statutaria.quia etiam illa currit.vt not.Jnno.extra.c. cōstitutio. ¶Jn glo.qualiter in si.an idem in prodigo & furioso.quod in minore.dic vt no.in.l.ij.C.de cura.furio.Bal.

a ¶Contra cō promissuz ad de ludo.in.l. j.in.x.col.j.d arb. & eundez bal.in.l.fi.circa me.v̄. & tō facit.C.de in inte.resti.

1 Confessio minoris de publico crimine facta in iudicio tz

2 Dolus vbicunq; interuenit dicitur delictum atrox.

In delictis. Minor nō restituitur in aliquo.C.ad l.iuliaz.de adul.no.hec precepta.l.iul. de adul.melius enumerantur q; alibi. ¶Item not. q; aliud est damnari de adulterio. & aliud pro adulterio. nā pro adulterio condēnantur omnes quia damnatū ex aliquo capite ligis iulie vnde aliud est dicere.iste est damnatus de homicidio.aliud pro homicidio qz cōprehēdit & dantem auxilium vel fauorem facit

b

1 j.de sicca.l.j.§.diuus. ¶†Item no. q; si minor confiteturpublicum crimen in iudicio valet confessio.sed an requiratur autoritas curatoris.dic vt no.Cy.de auto.prestan.l.claruz.Item no. q; qui facit contra legem vel statutum non potest ex eo se iuuare sicut qui facit contra pactū nō pōt niti ex pacto. ¶†Item no.

2 c q; vbicunq; interuenit dolus dicitur delictum atrox. l. q; tum ad exclusionem defensionis.sed non quo ad genus pene: quia non semper pena est atrox.sed fm magnitudinem delicti vt no. in.l.c.j.de regu.iu.Bal

¶Additio Bal.

Auxilium. Vide nouum verbum quod ponit Jnno.de priui.cū olim cl.ij.Jn glo.mire videtur vbi no.an in causa restitutionis contra sententiam pe.sic iudi. decrac.tā tū in prio iudicio an etiā i alijs. Item vide aliud notabile verbum quod ponit circa hanc.l.extra.c.cum venisset.in glo.§.Item adde quod no.Jnn.eo.titu. auditis. & c.ex literis restitutiōis.vide in spe.ō cel.ac.v̄.q̄d si minor. ¶Jn ter.semel omissum.vide plene per Archidi.lxxxvij.distin.ibi religiosum. Jdeoq; nec agendo nec excipiendo.§.in delictis. vide.j.de penis.l.capitaliuz.§.soluet.ff.de tutel.si arrogati. & de excusa.tu. i.annum.§.vlti.per Jac. & ad fill.exc.§.j.non fateaī no. q; valet confessio minoris in criminali.sed intellige cum curatore.l.legitime.vt.l.clarum.immo dic vt ibi plene per Cy.ibi omninovide ponamus q; curator contradicat non potest cogi curator vt.j. in fi.de auto.tu.nunquid propterea non torquebitur adultus in casu torture.certe immo torquebitur & stabit̄ sue confessioni Sed in ciuili secus idemvbicunq; spon.cōfiteur.vt.C.de auto. prestan. & sic no.ex predi. q; nō ē necessaria autoritas curatoris in confessione legitime exticta.vt in spontanea.quia in spon.sic si emanat in forma iudicij.alias idem qō in cōtractibus..Bal.

Milius largianus Minor restituitur aduersus lesionem solo cursu tēporis contingentem ex conuēctione unita cuz maiore cui minor successit nisi cuz ipso minore aliquid de nouo sit gestū super quo fundetur lesio hoc dicit fm veram sententiā pauli. ¶No.quod diri in summario ¶Secūdo no. q; licet bis fuerit denegata restitutio tñ potest appellari. ¶Item no. q; vbi cōtractus ē initus a maiore licet tēpus solutionis veniat in tps minoris etatis sect̄ reputaī initus & consummatus tempore maioris etatis. ¶Item no. q; si post.l.cōmissoriā precium petatur videtur legi renūciatū. Cy. in addi. quod intellige cōditionaliter non simpliciter vt in glo. vt post. ¶Jn gl.vt post ibi offerre.ergo petebat restitutionem ad ius offerendi.vel dic q; petebat restitutionē ad rē i az cōtra nouum possessorem.vt in fi.gl. ¶Jn ca.glo. & l.post diem vbi dicitur q; petendo precium post lapsum termini intelligitur renūciasse pacto.l.commissorie. ¶Jn ca.gl.ibi.l.proxima inver.dicebā.vbi dicit̄ q; etiam si nō habuit videt̄ recessisse nisi intelligas q; nō totaliter a pacto.sed a termino pacti propter prorogatio-

c ¶Atror. que autez dicant̄ delicta levia vel atrocia vide do.alex. & ang.i.l. levia de accu. & ois per.d.alex.de imo.in consi. ccij. ij.parte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nem termini vel assignationē noui termini.arg.ĵ. de prēto. stip. l.valerianus.ꝛ.ſ.de pa.l.ſi vnus.§.j. ¶Jn ea.gloſ.ibi.vel dic hec vera fm Ja.bu. ¶Jn ea.glo.ibi intelligitur.no.q̄ gloſ.iſta innuitq̄ ſi oato termino debitori dicerem prorogo tibi ;tempus nec dico quantum q̄ talis prorogatio valeat.ꝛ intelligīt facta ad arbitrium boni viri qđ eſt notandum ſi verū eſſet. tñ Jac. de are.ꝛ Pe.dicūt cōtrariū.ar.ĵ.de iure do.l.cū poſt.§.gener. Ly. in additiōibus.tu dic q̄ gl.eſt vera q̄ ꝓteſtatio de aliquo dādo vel faciēdo ſemper videt habere terminū annexū infra quē poſſit dari vel fieri.ꝛ ad hoc ſingulariter no.hanc.l.quod approbat Bar.ꝛ non reperit alibi. ¶Jn ea.gloſ.ibi prorogatione.q̄ eſt nouus actus qui incipit a minore.ꝛ no.ſ.e.ti.l.in cauſa.§. pomponius.in glo.bene dico. ¶Jn ea.gl.ibi vel verius hāc approbat Pe.ꝛ Ly.q̄ hic.ꝛ ideo non agitur ex eo cōtractu.q̄ petebatur reſtitutio cōtra ſingularē poſſeſſorē.nā perſonalis actio nō ſequit̄ fundū.vt.C.de ac.ꝛ ob.l.cū. Sz tu dic q̄ etiā vēditor nō pōt cōuenīri ꝑſonaliter.q̄.l.cōmiſſoria ipſo iure reſcindit cōtractū.q̄ reſcindit directo.vt no.ſ.de pact.ab emp.ꝛ.ĵ.de emp.ꝛ.ĩ. de donatiōibus.l.ĵ.in magna gl.nec ob.q̄ videt renūciatū legi cōmiſſorie.nā hoc eſt verū ſi pareat̄ proteſtatiōi.ſed ſi nō pareat̄ nō videt renūciatū pacto.ſed termino.vt.l.ſi ſtipulatus ſim mihi a proculo.ĵ.de ver̄bo.ob.ꝛ facit qđ no.in ſpec.de loca.§.nūc aliqua.ver.xxxiij.ꝛ.v.lxxxiiij.C.de trāſac.ſuppoſſeſſiōꝛ no.ex predictis q̄ proteſtatio qñq̄ nocet ꝓteſtanti.facit.l.fi.ĵ. pro derelicto. ¶Jn gl.ibi.q̄ in fi.hec vera.vt no.C.de reſti.mili.l.ſi cū militaribus.ꝛ per Ly.in.l.ij.C.ſi aduerſus vendi.pigno. nec ob.ĵ. de ver.ob.l.cū filius.§.in hac.q̄ ibi leſio ꝓcedit,cōmittēdo hic obmittēdo.ratio q̄ factū fundat̄ in perſona minoris.ſed nō factum nō dicit̄ in eo fundari.q̄ nihil eſt.vt no. Pe.in aut̄.quas actiōes.ꝛ ibi per Ly.in.v.q.ꝛ idē ſentit hic Ja.bu.ſed per aliaz rationem.q̄ dicit q̄ in.§.in hac erat factū qđ per ſe pōt obligari hic eſt curſus tpis qui nō obligat per ſe ſed ex cōuentiōe preambula.probatur in.l.quidam cū filium.§.ſi in ratiōe ſui.ĵ.de verb. obli.ꝛ eſt ratio ſubtilis. ¶Jn.glo.dic q̄ ibi odioſa. Jtē q̄ incidit in tempus pupille.ar.ſ.eo.l.ij.§.j. Bal.

Jtem quod dicitur. Nota qđ filius minor non reſtituitur ratione acquiſitionis obmiſſe fieri patri.licet in hoc vertatur intereſſe ratione ſpeciei ſucceſſoris.hoc dicit.Baldus.

¶Repetitio.

1 ¶Menſes aliquando dinumerantur ab anno.ꝛ quandoq̄ a caſu.
2 Proteſtationem geminare non eſt neceſſe vbi non geminatur effectus.
3 Poſſeſſio in armis tueri poteſt
4 Denunciatio requirit actum verbi requiſitione ſub niſi.
5 Nota in.l.commiſſoria non purgatur.
6 Prorogatio quid ſit
7 Facultas offerendi non eſt aliud q̄ ipſa obligatio
8 Pupillus peccans in facto reſtituitur.
9 Reſtitutio in integrum eſt remedium ſubſidiarium
10 Proteſtationes que habent vim renunciatiōis an poſſint per procuratorem fieri.
11 Reſtitutio ad quid detur.
12 Tempus inter cauſas non ponitur ſz inter media extremorum
13 Res hereditaria an poſſit preſcribi

¶Dilius. Solēnis eſt hec ler.ꝛ vtilis ꝛ Bar.ſyl.ſummat eā ſic. ¶Jn his que ſunt terminata ꝛ inchoata cum defuncto minor heres non reſtituitur. Jn his que ſunt inchoata cum defuncto et terminata cū herede reſtituit̄.h.d.primū patet nō prorogato termino.ſēm patet eo prorogato Sed cuz nihil ſit terminatū niſi ſit infallibiliter verū.vt ff.de verbo.obl.l.quicquid aſtringende.§.fi. patet q̄ improprie loquitur q̄ hic nihil fuit terminatū cum defuncto loquendo de finali terminatione que ſortitur vltimum finem ꝛ exponēdo terminata ꝛ diſpoſita.ita q̄ defunctus ſit tam cauſa mediata quaz immediata.Et ſic pōt ſaluari eius dictū.Sed Bar.ſic ſummat Si preſcriptio cōuentiōalis incipiat a defuncto maiorez finiatur cum minore currit ſine ſpe reſtitutionis niſi cum minore aliquid geſtum ſit ne aliquid interueniat ex quo etiam minor reſtitueretur.h.d.Bart. Jſtud quod dicit niſi aliquid ꝛc. non eſt in littera. Jtem aduerte q̄ ter.in quibus eſt realitas ſiue notant iſtam preſcriptionē q̄ preſcriptio ſumit cauſam ex negligentia continuata.ꝛ ſi creditor diu nō petit. eſt enim negligens tanto tempore quo non petit.ſed in debitore in diem nulla interim eſt negligentia.q̄ non tenet̄ interim ſoluere,vt.l.ſi mandauero tibi vt pro me fideiubeas in diem in prin.ĵ.mandati.negligētia igit̄ ſua.ꝛ leſio eſt in vltimo inſtanti.nulla igitur preſcriptio reperit̄ inceptа.q̄ improprie dicimus inchoata ꝛ nō cōſummata : q̄ eodem inſtanti inchoatur ꝛ cōſummat̄.ff. de cōdi.inſti.l.ſi.ꝛ impro prijſſime vocamus hāc preſcriptionem.cōſidera q̄ leſio eſt bene per prius ordinata tū nō inchoata:q̄ qđ in inſtāti oritur per ſe tamen nō recipit tēporum diuiſionem niſi diuiſionem apud intellectū niſi diuiſionā ꝑdictā ſumamus ꝛ loquamur per quandā ſimilitudinem.q̄ ſicut preſcriptio ſumit cauſam ex temporū curſu ſicut eſt hic.no.C.de in inte.re.l.ea que.ꝛ in omnibus dilationibus imperfectis ita preſcriptiōibus nō cōſummatis. eſt idez ratiōe ſimilitudinis tñ diffinitio nō eſt eadē. q̄ preſcriptio habet prin.ꝛ fine diffinitiōe.ꝛ ſubſtantiales partes ſui.ſed mora non facit cōtinuatio dierum.ſed ſola dies fatalis.ꝛ ſi vis cognoſcere eſſentiā cognoſce per diſtinctionē.i.per cōtrariū.nā actionis contrarium eſt preſcriptio que impedit curſum eius ipſo iure.ſed accidens impediens executionem pacti non impedit naturam eius.ſed effectum in ope exceptionis.vt.l. ij. ſi quis cautꝰ Donamus ponit edictum q̄ ante combuſtionē candele omnes baliſtarij debeant eruiſſe portā alioquin pede mutilentur certe donec eſt aliquid minimū.de ſubſtātia conbuſtibili pena mutillationis nō eſt inchoata nec cōſummata.ſed ingreſſu cōbuſtibili lex ſubſtātie inchoat̄ ꝛ cōſummat̄ tam mora q̄ pena.ꝛ idem principiū pene.ꝛ terminus pene.vt in.c. cōmiſſa in pri. extra de elec.lib.vj.nō dico terminus cōſummās. ſed cōſumatus.vt not. inſti.de ver.ob.§.oēs.ꝛ ideo ego aliter ſummo ſic.ex perſona heredis cōditio obligationis nō mutat̄ niſi interueniat factū creditoris qđ habeat mutare diſpoſitū.vel ſic priuilegiatus ſuccedens nō priuilegato nōcet̄ ſuo priuilegio in re diſpoſita.ſed in re diſponenda ſic. ¶Vel aliter diſpoſitio que ex ordine defuncti ſortitur effectum non regulatur ex perſona heredis. Sed ex ordine dato cum herede bene reformat̄ ex perſona heredis.ꝛ ſume hanc cōcluſionē q̄ per priuilegium heredis ſuccedentis nō innuitur ſoliditas ꝛ firmitas cōtractus precedētis.cōcor. C.de reſt.mili.l.que a pretore. ¶Diuiſio ſiue narratio apud iudices introducta per modum petitionis poſtea ſententia dat appellationes.opp.pauli contraria deciſioni ceſaris.ꝛ ſententia pauli pro ceſare nouam rationem introducens.ꝛ in hac.l.diſcrepatio ſolennis eſt inter ceſarem.i.imperatorem.ꝛ pauli op. que tante magnitudinis ꝛ ponderis eſt.vt vix poſſit videri quis inclinet in ſententiam cōſilij potioris.Legamus text.emilius hic vnus alius ſancimus.ĵ.ſi cer.peta.l.lecta certius qui non tam in findicatu enituit q̄ libertis,q̄ non eſt ſatis pudica de qua queritur queſtio.de admi.tuto.l.emilius. ¶A bonis.a cum conſonante ab ponitur ante vocalem.ꝛ requiruntur duo extrema.q̄ ponuntur rectiſſime ſiue remouit ꝛ omnis motus requirit extrema. de acē.emp.l.ratio.§.ſi.a.abs.ab.ſunt eiuſdem nature.puteolani nomen fundi.funes autem ſignificant ſitum.vt de cenſi.l. forma lex commiſſoria.alia cōuentionalis.alia eſt legalis. vt de pu.l. commiſſa.§.eo.l.ſi in commiſſum parte.i.particula. nam abſolute prolatum dimidiam ſignificat non tamen de neceſſitate ſignificat vt hic.ꝛ ideo excuſatur teſtis ſi dixit vidi talē poſſidere pro parte.vt hic ita vt ſi quando dictio ſi ponitur poſt vt facit cū dicit hic.ꝛ adde.ĵ.de manu.teſta.l.meuia. ¶Jbi ab emptiōe. i.de puncto in punctum connumerando.nam omne tempus eſt continuum niſi interpellatum probetur.q̄ tempus in ſe cōtinue eſt nature ꝛ ſola ratio iuris vel ſermo diſpoſitionis eſt illa que induceit intercapedinem ꝛ impedit proceſſum continuum ſiue tempus ſit conuentionale ſiue a pretore viuo conſtitutum ſiue a pretore mortuo.ff.quando ap.ſit.l.j.§.biduū.C.de dila.l.ſiue pars inſti.de perpe.ꝛ tem.ac.in prin.vnde ſi per conſtitutionem ſynodalem epiſcopi ſtatuitur ſine miniſterio tempus ad probandus intellige in dubio quod illud tempus ſit vtile.quia exiſtens pretor. ¶Jn ter.ibi menſes. ¶†Not.q̄ menſes quandoq̄ dinumerantur ab anno.ꝛ tunc recurre ad cal.quandoq̄ dinumerantur a caſu.ꝛ tunc recurre ad momentum illius caſus vt hic.reliquum.ſ.dixi. ¶Jn text,ibi reliquam partem.vnde no.qđ verbum reliquum ſimpliciter prolatum idem ſignificat quod reſtatio.ꝛ ideo refutatio reſidui totum debitum comprehendit vnde qui ſoluit reſiduum totum ſoluiſſe videtur vt hic. ¶Not. q̄ actus retro ſimilis requirit̄ in his que reſoluūtur per obliquus C.quando licet ab empti.diſce.l.j.ſed nō in his que cōtrariant̄ principijs.no.ĵ.de dona.l.j.in magna gl.ꝛ ideo no. q̄ licet ſit dictum q̄ ſi preciū nō ſoluatur res ipſo facto reuertatur ad venditorem.iſtud non eſt pactum.l.commiſſorie,quia tradens nō ſeruauit tunc ſibi reliquias dominy .nam totaliter tranſferre voluit ꝛ nihil de dominio actu vel habitu ſibi reſeruauit.ſz dixit ſit inempta propter futuram ſpem.quidā habitus dominy intelligit aliter remanſit ideſt quedā cauſalis aptitudo que in reliquo caſu ceſſauerat.Scribant ergo contractum ꝛ formam illius.l.

is cui

Universidad de Deusto

tis cui. §.cessanter.vt in pos.lega.scire eñ in nube non est de trãs actio.l.de his.z ideo denunciatio hic facta nõ fuit intimatoria sed iuguisitoria cum interpellat.z petitio.pacẽ. vincvocis tutoribus.valet protestatio facta tutori.j.de verb. obligatio.si er stipulat. Item ad excusandam morã protestantis potest fieri pupillo.sed non ad constituendum pupillum.vt.j.de verbo.
2 obliga.l.cũ filius.§.in hac. ¶ †Sepe nõ est necesse geminare protestationem vbi non geminatur effectus.nec est de substantia nisi in casibus expressis in iure sciens in citatione iudicium quando absens a iudicio citetur si presens coram iudice citatur vel monet.l.ij.C.quomodo z quãdo iudex.vel ibi verbo ipsius iudicis fiebat monitio.dic vt ibi.z de officio deleg.c.consuluit Post annum a die contractus vel protestatiõis nõ curo. Sed videtur q̃ titius vẽditor declarare possit quid sibi placeat.vtrũ contractus vel pactum.j.de edi.edic.l.q̃ si nolit.§.quid si ita so. ibi bene placitum fuit relatum ad emptorem. hic ad venditorẽ Item ibi expresse.hic caute.vel ibi circa rei qualitatẽ. hic circa remedia.tu dicq̃ hec conditio resoluens erat iã impleta fm ordinem partium tamen superat quedam potestas vendita ad cõsolidandũ contractum cui potestas vel executio animo exercetur z non prescribitur breui tempore vt hic sed in contrario cõditio resoluens non erat impleta. Et ideo taxatur ibi tempus arbitrarie voluntati hic non taxatur executiue potestati quia respicit executionem iurisiam quesiti licet repudiabiliter sic.j. de conditione.instituti.l.si quis ita heredi. Ex hoc dico istam facultatem deliberandi que est quesita iuri quesito non expirare per lapsum anni.text.est hic nota. Item si emphiteota quantum est in ipso si cecidit ab emphiteosi canone licet dominus sterat per multos annos q̃ cum non expulerit.si tamen nullum actum contrarium huic suo iuri fecerit expelli potest.vt hic qõ est not. ¶ Contra predicta oppo.quod in continenti debeat declarare animi sui motum. vt.j. de lege corne.l.si fundus.§.si elegãt er.fol.si emptor hoc petit q̃ venditor se declaret cogit̃ p iudicem.vt ibi no.sed a.l.non est statutum tempus certũ vt hic ¶ Eandem possessiovel sola licentia possidendi.quia hec verba vendo tibi talem possessionem debent accipi in pleno et visitatorio z callidiori significatu.C.de compen.l.sina.ibi de hoc per Cyn.et est text.hic claudio calimaco. secundo emptori vendiderat qõ licitum fuit.q.l.commis.aperit dominiũ venditori.z dic q̃ vendidit z tradidit:q; aperit licentiam tradẽdi cum nihil videatur actum resolutinis principijs.in integrũ possessionẽ.tamen statim credo ipso iure reuersam.vt no.j.pro socio.l.cũ duobus.§.
3 idẽ respondit. Aliud est ergo licentia aliud possessio. †nã possessio in armis tueri põt.§.q̃ cum eo.l.si seruus.sed intrãdi licentia non concedit duellum.vt de regu.iur.l.non est singulis. sed de plano exercere potest idest si non inuenit resistentem nec tamen oportet vbi licentia competit iure contractus constare prius de non iure aduersarij.text.est hic nota.quia licẽtie cõtractus seu conuentionales non considerant iudicez adiri pro earum executione.vt de pigno.actio.l.qui ratiario cũ si. Quid dices verevendo tibi prior.hoc apposito q̃ si non soluetur infra mensem q̃ liceat mihi alij vendere vtrum istud sit pactum.l.cõmissorie. Respondeo q̃ sic.quia expressio effectus patit̃ ipsum effectum expressum. Item si non esset expressa dies.nam expressio diei non est de substantia.l.commissorie.vt de rei ven.l.si q̃s hac lege. Pupilla cum autoritate suffectoris primo remot̃.vt suspectus.vt infra patebit. Restitui non aperit ad quod vtrus ad actionem vel rem nec contra quem verum venditorem an contra nouum emptorem victa per interlocutoriam latam contra libellum male fundatum z non concludentem de iure .omnis enim sententia que fertur contra processum est interlocutoria. z si hoc est quomdo potuit libellus iuuari in causa appellationis per nouam rationem.quã.ff.eo.indurit paulus. Item quo modo appellatio ab interlocutoria iustificatur ex nouis.respõdeo ad primum.quia nõ se astrinxerat.vt de appella.l.seyo.z.l. appellat.§.non solum. Item non constabat per confessionem. vt in.c.constitutus.de elec.in cle. Itẽ libellus non erat iuri contrarius.sed non sufficienter declaratur.z si in prosecutione potest iuuari post tempus libellandi iuuari non potest.vt.l.accusaturus.de adult. Ad secundum dico q̃ qñ interlocutoria tangit substantiales causas ibi in nouis probationibus z reprobationib̃ potest ad diffinitiuaz per iudicẽ appellatiõis procedi.text. est hic not.vel dic q̃ per meram rationem iuris z de iure super qua non est disceptandum potest iustificari z non iustificari.vt hic no.per nouas rationes quod non placet.quia immo.z per eas quando tangit substantiam negocij.vt.j.e.l.intra inducendo eam sic ibi ponitur iste iste casus. Minor quidam nunc maior dicens sic tunc infra vtilem annum petebat in integrum restitutionem aduersus lesionem contractus in minori etate opponebatur ei q̃ non debebat audiri.nam presumptio q̃ olim esset minor nunc tamen erat extra vtilem.ista siquidez exceptio erat perẽptoria iudicijz citatur ppter duo. primo q̃ annus vtilis institutus est ad litem incohandam z sic ad ingressum litis. q̃ omnis exceptio prescrip. impedit officium iudicis quia officium iudicis est ita annexum iurisditioni vt quidam dubitent an sint vnũ z idẽ. Et ideo ista exceptio quodã modo opponitur contra iurisditionem quasi sapiat nullitatẽ iurisdi. quod tamẽ non est simpliciter verum. Sed bene est verum hoc q̃ impedit processuz officio iudicis.q; nõ patitur officio iudicis agitari z sine procedatur sive non acta valent.vt.l.intra vtile tamẽ de iure procedi non debet nisi examinetur.z tunc est interloquendũ super exeep.propter exeep.facti probat. Sed vbi supponit factum queritur de mero iure.puta an nõ habitãs papie.sed medio lani possit ratiõe simplicis z mere originis papi.nõ repit̃.ibi conueniri papie super hoc non est necesse q̃ iudex interloquat nam sententia iuris decidit hoc vt de auro targẽ.le.l.ornamentorum.tamen quando passus est in iure dubius valet sententia casus est.circumscripta enim cesaris autoritate redigo me ad simplicem instantiam que miraculose habitat in superlatiuis. iudicauit ergo iudex in.l.intra vtile.ideo.sup libello esset procedendum.quia agens probauerat se in mẽsem vtilem.z est no. dignum q̃ debet probare quicunq; aliquod beneficium implorat se esse intra terminũ iuris ab ista interlocutoria fuit appellatuz tanq̃ lata ex falsa causa. Ista causa est sufficientissima ad appellandum ab interlocutoria. Imperator procedit super appellatiõe.sz quare peessisset frustra.sz nõ posset,iudicari nisi ex prima probatiõe. Et ideo supplicanduz est q̃ in iudicio ex q̃bus fuerat pronũciatũ pro etate poterant elidi in causa appellationis ab interlocutoria ac etiaz reprobari elidere est presumptioni obijcere contrariam prescriptionẽ:reprobare est falsam ostẽdere q̃ fm ius ciuile verũ.quia licet causa appellatiõis in qua ventilantur cause substantiales principalis vt plenissime subueniat veritatis lumine in preiudicialib̃.z est ratio naturalis z ciuilis.vt.l.per hanc.de tempo.ap. Pronunciauit imperator in.l.intra vtile appellationem iniustam.que tñ appella.iurisdi. iudicis a quo imponit silentium interim .quia preiudicialis. secus si appellatio effet frivola nisi propter reuerentiam superioris vel eius metu esset appellationi tacite vel expresse delatum.dicitur igitur q̃ nõ debet appellato imputari tempus qõ currit facto aduersarij z tali exercitio z in facto.l.vel ministri l.z quod reddit cause suspense decisio ad priorez iudicem tanq̃ ad iudicem iustum quoniam bene processit z restat per eum ad viteriora procedi.vt.ff.de iudi.l.vbi ceptuz.secus in diffinitiua quia nihil restat iam finita sua potestate z iurisditiõe.vt.C.de appel.l.cos.nisi pronunciaret appellation desertã. nam tunc redit iurisditio etiam in diffinitiua ad iudicem a quo. Et non remittit ad eum.s.primum iudicem nonissimus iudex.sed ratio l.vt no.C.de appel.l.cos in principio.hoc.l.intra vtile.z ista est conclusio vera de iure ciuili de prosecutione causarum. Bart. in.l.ait pretor.§.permittit.ff.e.dicit q̃ si iudex loci me grauet inspecta act.coram se facta q̃ standum est interlocutorie per iudicem ad quem nisi sit lata contra absentem fm Bar.immo fm Cy.non potest appellari.quia ex tali appellatiõe nil posset cõsequi appellans.ex eo enim q̃ renunciaret mandatum non repeteret solutum.l.fi.§.fi.q̃ metus causa.alij.cõtra dicunt quia satis granatus est ille cui contra quem procedit iuris ordinem non seruat sicut si iudex tenetur dare aliquam personam cuius autoritati paretur.puta consultorẽ a forma statutiz nõ dat̃ põt a tali grauamine appellari per hñc.§.permittitur. sed certe ibi ordo non erat ad substantiam esse.sed ad bene esse. Et ideo de ordine illo non est curandum ordini equipollet iudicis autoritas. Et ideo verior est opi. Cy.nescio si alias dixi.quia intelligens non est semper ineodem torrente. Secundo modo exponitur victa per diffinitiuam sententiã.text.est hic no.z ista diffinitiua lata pro eo.quia non impedit emendationem noui libelli nisi debeat sustentari cuz causis iam terminatis per sententiã Et scias q̃ libellus nullus respectu solẽnitatis non recipit fomentum sed libellus nullus potest ex probatione z postea recipere vestimentum quia erat aptum natum retro ibi inesse. Itez supplementum recipi apta disposita materia.vt de inofficio. testa.l.si proponas.§.ti.quod est valde nota.q̃ siue ex illo possit agens sibi viam facere siue alij aperire viam.z non sibi dicit̃ libellus ineptus si super eo procederet z de inofficio.testamẽ.l. postbumus.§.si quis ex.z ille.§.multũ allegatur.tamẽ bucusq; forsitan eius sententia ignoratur deducẽdo illuz.§.ad materiã ineptitudinis.sic cõcludo q̃ diffinitiua potest ferri super libello male fundato super quo est processum per partes ad li.ore. z hoc est verum tã in absoluto.vt hic q̃ in ordẽnatoria vel rescisoria.vt.d.§.si quis ex his,nisi habeat effectũ existentem. z etiã

Universidad de Deusto
Biblioteca

apparentem.nam etiam velati defectus nonunq̃ producũt effectũ ꝛ maxime famili.per.l.cum putarẽ.de pecul. eo tempore cuꝫ fit bene iudicatũ per duas ſnias que inducũt p̃ſcriptionẽ q̃ ita fit de iure.ſed tres inducunt ſtatutum.vt in.c.ſ.de re iudi.in cle. ſed patet ratio pauli eſt fundamẽtum immediata cauſa totius. licet enim in medio ſit tẽpus.tñ tempus nõ ponit̃ inter cauſas ſed inter qualdam incidẽtias ꝛ occaſiones incidẽtes ꝛ iuſtũ eſt a fine nõ a preludijs ꝛ exordijs prenominare omnia que finis habet denominare principium et maxime in pupillo.l.ſi pupill. in princi.ff.de nego.geſt.ipſaq̃ effeciſſet.iſta erat efficaciſſima cõſideratio.q; debemus inſpicere perſonam incipientẽ.q; realitas conſideratur legalis ſtans in effectu.dicebã non hoc iuuat ſententiam ceſaris.q; nondũ erat lata.vt patet ex ordine littere.ſꝫ aſſignat aliud motiuũ in cauſa appellationis.Et precium petẽ

4 do.¶ Tho.hic q̃ denũciatio requirit actum verbi requiſitiõe ſub nihi ꝛ no.q̃ non dicit q̃ aliud fuerit dictũ niſi peto receptiſſe non omnino.ſed ad aliquod tempus.i.prozogaſſe ſm glo. q; videt facere gratiam ad aliquod tempus ille qui precedit a tẽpore preſtito ſm glo.hic poſitam que non eſt alibi.Et ex hoc numquid ille qui poſt diem ꝛ penam proteſtatur ſibi preiudicat.ꝛ videtur receſſiſſe a quacunq̃ clauſula penali ſicut eſt illa clauſula rato manẽte pacto que clauſula eſt maxime penalis. q; duas penas ſimul iungit.nam tam ſors quã pena petitur. de verbo. ob. l.ſi ita ſtipulatus.§.fi.dicit Fran.accur.q̃ tex.non reperitur alibi.l.q̃ prozogans ſibi p̃iudicet.ſi pupillus vel minor vel alij qui eorum qualitatem equipollent.vt etiã collectiuum nomen pauperũ ꝛ hoſpitale ſuccedat recedẽti.aut ſimpliciter a pacto abſolute nõ eſt regreſſus ad pactum de.l.commiſſoria.l.ſi fundus.§. eligit.ꝛ poſt diem.vnde tria ſunt denunciatio prozogatio.ꝛ nuda intimatio.vt in.c.cauſam.de cle.in cle.ꝛ dicit Pe.q̃ requirẽs nõ prozogat tacite vel expreſſe prozoget tñ in ipſo inſtãti ſibi preiudicat ſꝫ Pe.ꝛ no.hic q̃ aliquid operat̃ proteſtatio qõ nõ operatur ſimplex ſcientia.vnde dicit q̃ aut lex diſponit de aliquo effectu reſpectu alicuius ſcientie.ꝛ tunc non eſt opus q̃ denuncietur ſcienti.vt no.ff.de trãſac.l.fi.ꝛ no.hic per tutores ſuſpectos.acquiritur pupillo a.l.ſua.no.q̃ dicit̃ ſua ratione fauoris.vt.ff.de pac.l.veteribus.ſed vnde colligunt̃ iſte preſta. Reſpondeo ratiõe ꝓpoſitiõis.ꝛ incõpatibilitatis.facit qõ not. in c.j.de offi.vica.in cle.Et no.q̃ ea que vere ſunt cõtraria dicunt̃ cõtraria in origine ꝛ cognoſcunt̃ per affirmationem ꝛ negationem vt verũ ꝛ falſuꝫ ꝛ cõtraria in effectu cognoſcunt̃ per electionem ꝛ repudiat.vt hic dixi pleniſſime.l.j.C.de fur.ꝛ no. hic ar.ab oppoſito .de p̃ſcrip.gratie.ibi incõpatibilibus loquit̃ poſt diẽ no.verbũ no.q̃ diem proteſtari nõ eſt proteſtari ꝛ ſic preuenire in proteſtãdo nihil operat̃ vel cõtrario ſenſu ratiõis.ꝛ littere diſtraxiſſet hoc nõ eſt ſpeciale debitori.l.ſi cõuenerit in prin. de pigno.act.Et ideo imperator non reputat hoc ſimile qõ generali ratiõe diſſimile eſt diſplicebat propter irrefragabiles cautelas feneratorũ nõ q; in ſeipſo ſit licitũ cũ liceat rei ſue legem apponere.vt.l.in traditiõibus.ff.de pac.q; ille qui eſt dñs rei ſue eſt dominus pactorum.¶ Mouit nũc omne motiuum eſt determinatum ꝛc.¶ Lecta littera venio ad notabilia. primo ex prima cõdi.oblig.nõ mutari.dicitur añ cõditio pluribus modis.primo quidam euentus de cuius iuſtitia diſputatur.ſed ſequit̃ ad originem alicuius iuris.ſecundo modo quidã euẽtus de cuius iuſtitia diſputatur ꝛ exinde actio nõ oritur.ſed moderatur.vt.l. ita demum.de arbi.tertio mõ ponitur p̃ primordiali diſpoſitione.l.cum eorũ.C.de ſen.quarto modo p̃ qualitate obligatiõis diuidue vel indiuidue.ꝛ ratione iuris ciuilis circa ipſam. vt.l.ij.§.ex his.de verbo.obli.quinto modo p̃ quadam ſimilitate contractus.vt hic ¶ Tho.q̃ in.l. commiſſoria nõ purgat̃ mora.nã cũ ſit dies ꝛ pena quare non poteſt mora purgari [a].reſpondeo q; abſoluit contractum.ꝛ ſic ſecum traxit executionẽ cõtractus abſumptione.¶ Tho.q̃ etiã iacens hereditas. Item poſthumus. Item infans incidũt in.l.commiſſo.vt.l.debitor.§. de neg.ge.¶ Tho.quarto ꝓtrarietatẽ ceſaris ꝛ pauli.¶ Tho. quinto de prorogatione.eſt añ prorogatio termini labẽtis nõ dum lapſi extẽſio ꝛ prorogatio tẽpus cenſetur vnũ et idẽ tẽpus nec reputat̃ quid diuerſum.vt.l.ſed ſi monẽte.de preca.poſt terminũ lapſum nõ haberet locum ſecũda prorogatio.q; tẽpus abſorptũ nõ põt prorogari.Sed pone dicit ſtatutũ q̃ de quolibet cõtractu ſoluatur gabella.locaui tibi fundum ad annũ. prorogaui ad aliũ annũ.nũquid ſoluet nouа gabella videt̃ q̃ nõ. q; vn? cõtractus eſt.vel pone dicit ſtatutũ perugij quilibet qui vadat aſſiſum pro poteſtate ſoluat cõi.c.iij.poteſtas eſt refirmatus ꝑ alio ſemeſtri.vtrum ſoluet iterato.videtur q̃ nõ. in cõtrariũ eſt veritas.q; inter prorogãtes eſt vnũ quid.ſed nõ reſpectu tertij. vt.C.loca.l.ſi cum hermes.¶ Quid de findicatu;nũquid findicabitur bis;dic q̃ nõ;q; inter prorogantes eſt vnum ꝛ idem. ſed ſi dicatis dictus poteſtas aſſiſij debet ſtare ad findicatũ alibi pu

a ¶ Purgari. adõ frã, arc. i l.q̃ rome. §.ca limachus .j.ꝺ ẋbo. ob. ꝛ qõ ibi dixi i apoſtil.

b ¶ Hi qui.vbi vide gl. ꝛ adõ eũdem bal. in l.teſtamẽ. i.ij. no. C. de iuſt. ꝛ in.l.titi⁹. de excuſa.ta .vbi Dy.ꝛ poc.

5 a

9

ta recto: ducatus debere findicari bis ꝛ hoc in vera prorogatiõe. ſed in noua officij inchoatione ſemper duo officia ſunt.l.iij. de
b damno infec.ꝛ in.c.hi qui [b] autoritate.de prebẽ.lib.vi.ſed ſi terminus abſorẽ.vel impoſſibilis de quo loquitur in.l.ſi cum ſtipulatus ſim mihi a proculo.de ver.obli.non poteſt prorogari quenam glo.loquitur hic de obligatione.i.de prorogatiõe. Reſpõdeo improprie loquitur vel dic q̃ non dicitur terminus abſor:, cuius virtus adhuc eſt incerta ꝛ in ſuſpenſo. q; nõ dicit̃ abſor:. quod in potentia perſeuerat.nam licet hic terminus ſit preclu:ſus debitori nõ eſt precluſus creditori.donec cuiꝫ terminus habet incertitudinem põt prorogari.vt dabis mihi tali die ſi mihi placuerit.nã ratiõe beneplaciti ordinati per prius eſt prorogabile.vt hic.ꝛ patet cõclufio eius.non dicit̃ abſorẽ.tempus q; ad huc in potentia caſuali perſeuerat.ꝛ dicitur abſortum id quod non eſt in potẽtia operis licet numerus dierũ lapſus nõ ſit ꝛ ſic aptitudine magis quã curſu dierum naturã prorogationis co-
7 gnoſcimus.¶ Tho.ſexto q̃ facultas offerendi nõ eſt aliud q̃ ipſa obligatio.ꝛ ideo non tranſit ad heredem vt hic.de alia añ facultate ſi competit ratione officij vel ex fiduciaria non tranſit ad ſucceſ.de verbo.obliga.l.cum quis ſibi detur.ꝛ de cu.furio.l. cum bonis. Done compromiſimus nõ in priorem doc.vtrum ſequens prior cognoſcit refert in contemplatiõis motu qui prior preſumitur ex religione prudentia ꝛ amicitia ex nomine appellatiuo quia licet nomen appellatiuum inducat preſumptionem realitatis tamen cõtrarie nature predominãtes fortiores ſunt ¶ Quid enim ſi ſequẽs cumulus ſit vel ius litis ad eum pertineat nequaq̃ iudicabit q; nec primus iudicaret ſi noua cauſa in eius perſona ſuperueniret.vt de arbi.l.non diſtinguemus.§.fi. ¶ Tho.ſeptimo q̃ qñ ſunt late due ſentẽtie cõformes ſufficit q̃ iudex ſcõo appellat̃ cõtra mentẽ ſcriptam prorum iudicũ. licet neminem nominet ꝛ damnet ratiões eorũ.q; per hoc tacite pro nunciat bene appellatũ.q; ſnia que reformat̃ in cauſis videtur etiã in ſuo effectu reforma.ꝛ adde q̃ iudex reducit arbitriũ boni viri dicit̃ q̃ reformatur.vt no.j.de verbo.ſigni.l.illa verba.et no.hic.vnde non ſufficit q̃ ceſar pronũciauerit reſtituẽ. quaſi dicat bene appellatũ.ꝛ ſic eſt ſententia diffinitiua. ſed in cauſa principali ſi iudex pronũciaret reſtituẽ.nõ eſſet diffinitiua nec reſtitueret in integrum.vt de iudi.l.qui ſe dicit.C.ſi aduer.lib.l. j.C.vbi.ꝛ apud quos.l.fi. In glo.q; ſentẽtia debet ferri per verba de preſenti nõ per verba de futuro.l.j.§.j.de vſur. facit quod no.in.c.auditor.extra de reſcrip.in cle.alij dicũt q̃ ſiue ſit iudex principalis ſiue appella.ꝛ pronunciat reſtituẽ.videtur reſcindere.vt.j.de reſcin.vẽ.l.fundus qui lucij.ꝛ fuit opi. Jo.fa. ꝛ Ri. mal.ꝛ ibi per Cy.in additionibus.Dicũt decretiſte q̃ aliud eſt conferendum.aliud eſt collatum ꝛ ſi moritur in curia ille cui beneficium erat conferendũ non dicit̃ vacare in curia ſecus ſi erat collatum.vt no.in.l.j.vt lite pen.in cle.in glo.ſecus pone q̃ non erat poſſeſſionem adeptus ꝛ habebat aliud beneficium vtrũ vacat in curia.c.ſi plures.de preben.in cle. Item no. hic ſententiã reſtitutionis in integrum formari in perſonam pupilli vbi nulla eſt facta mentio tutorum. Eſt verum q̃ hic loquitur in ſententia ceſaris.ſed hec lex non ponderat ceſarem.¶ Not.octauo q̃ proteſtatio erat proteſtantem ꝛ ius eius minuit ſic in. l.ſi.j.pro derelicto.ꝛ adde quod no.in cle.gratie.de reſcrip.no.enim contra officialem remotum preſumi malitiaꝫ.tñ iſta preſumptio generalis ꝛ informis non ſufficit.vbi agitur de certo actu retractãdo.Quid ſi iſta proteſtatio eſt facta ad domum tutoris bis habentibus vtrum proteſtatio motiua facta ad domum aduerſarij eo abſente efficiat proteſtatio.ꝛ videtur q̃ non ,valeat renunciatio facta ad oſtium aduerſarij debet aliquis recipere pro eo vt l.idem in duobus.de pac.Sed ibi loquitur in eo qui diſpoſuerat paciſci non renunciare cum renunciatio valeat inter ſe ſi de ea appareat.vt no.de lib.le.l.nõ ſolum.§.libera. ꝛ C. de pactis l.poſtq̃ liti. Item iſtud pactum appoſitum eſt appoſitum contra ſolum venditorem.ergo poteſt declarare voluntatem ſuam coram vicinis ſic in ferijs que ſunt introducte in fauorem non cauſa iudicum reorum nec poteſt reus renunciare apud acta abſente actore ꝛ poſtea tamen ratificare ſicut ꝛ prorogare iuriſditionem ꝛ compromittere ſeorſum poſſunt litigantes.argumen. l.labeo.ff.de iureiur.in contrarium facit quod no.ſ.de neg.ge. l.pompo.ſcribit.puta referre inter animum declaratum ꝛ aliam diſpoſitionem.ꝛ dic vt no.in.l.neruenius.de negocijs geſtis. ſecundum medullam.¶ Modo veniamus ad realitatem ꝛ principalem huius legis materiam. Igitur que opinio ſit laudabilior.vtrum officium ceſaris an pauli circũſcripta omni denũciatione in prorogatione termini.pro imperatoris officio. arguit̃ ſic. Res pretoris eſt melior ne minor circũferibat̃ ſua leuitate vel altena temeritate.vt.ſ.e.l.j.§.j.Secũdo arguitur ſic.minor reſtituitur aduerſus occationem trãſigẽ.vt.l.ſi ex cauſa.§.nũc videndum.ſ.eo.ergo aduerſus omiſſam facultatem offerendi.

quarto

Universidad de Deusto

quarto sic quando minor priuatur aliquo iure suo sub silentio restituturet in priuatis non oportet aliquid geri in minore tertio non potest geri sine minore que priuatur sicut radicatio non potest fieri nisi a radice et ipsam radicem agendo.vnde oportet q̄ priuatio per contrarium operetur in ipso habitu iste minor priuatur iure offerēdi ergo priuatio est virtus in subiacente persona ꝛ tanq̄ in proprio subiecto in ipsum subiectum agens.ꝛ ipsum subiectum agens:ꝛ ipsum efficiens. Item actus actiuorum sunt in susceptiuo ꝛ informantur ab ipsor est notabile q̄ omne agens distinguatur a subiecto a quo agit.vñ sol.aliter operatur in prin.aliter in fi.ꝛ substitutio aliter operatur in pupillo aliter in pubere.vt de vulga.ꝛ pupil.substi.l.centurio.ꝛ.l.verbis ciuilibus. ¶ Itē pupilli.istud est aliud extremum ꝛ in relatiuis impossibile est participare vnum actum aliquid sine alio.l.fi.de accep. Itē ista lesio contigit mixta ratiōe contractus defunctiꝛ negligentia heredis.ꝛ in isto mixto debemus recipere humaniorem rationem.vt.l.sivero.de vsucapione pro dona. Item lesio triennalis incipit a defuncto tamē formalis ꝛ finalis incipit a pupillo. Itē actus pseuerans in sua essentia pro futuro tractu attribuitur fm qualitatem personarū que pro tempore fuerunt non fm principium.vt.l.cum quidam.§.si debitores.devsur. item absurdissimum est q̄ dolus expressus tutorū noceat pupillo.l.si dolo.si quis ob.ca.test. Itē pro hoc.ff. e.l.iij.§.vbi magis inspicit finis q̄ principium. Item pupillus est ignorans.vt de acquiren.heredi.l.pupil.ergo restituitur propter ignorantiaz iustissimam.quia naturalis est res que constāte natura prouenit.vt de verbo.oblig.l.ad diem per Dyn.ꝛ est expressum.j.de distra.pigno.l.si creditor.§.istud ꝛ no.C.ō iure
8 emphi.l.ij. † Itē pupillus peccās in facto restituitur.vt no.j.ō verbo.obli.l.cū filius.§.in hac.ergo fortius si in nō faciendum arg.j.ad.l.aquil.l.si tibi.§.de preteritis.ꝛ no.j.so.ma.l.si mora Item ꝛ si pretor hoc non dicisset tamē dicere debuit.vnde imperator hoc supplet ad edictum pretoris maxime vt auferat tutoribus materiam dilapidandi iura pupillorum.argu.j.de test.l. quesitum. Item imiscet realitatez sententiarum que non curāt de modis.sed de finibus.nam omnis legis realitas in fine cantur ꝛ realiter loquēdo illa puella a predominio debet dici lesa ex vltima conclusione.nam ex patris prouidentia.quia semper omnis causa vltima habet predominiū in suo effectu super causas distantes ꝛ remotas.vt no.in.l.si mulier.rerum amota. Ecōtra pro paulo facit quia forme contractus nil est detrahendū. C.de fide instrumen.l.contractus. Item quia contrahens non est secutus fidem heredis.sed testatoris et ex persona heredis actus;nō firmatur.ergo nec infirmāt per locū a contrarijs. Itē cōtrahens agit in propria virtute non in virtute heredis. Itē heres succedit in contractu reali cum suis qualitatibus et naturis. Item contractus est pro causa non organizata. Item tēpus nil agit.sed coassistit agenti. Itē soliditas contractus nō debet minui. Item consensus sunt contrahentium. Item vincula transeunt ad heredem. ¶ Item in his que sola conuentione consummantur inspicimus conuentionē ꝛ consensum:ꝛ in his que in facto inspicimus factum .facit.j.qui potio.in pig.ha.l. potior.§.qui colonus. Item retro videtur consummatum ꝛ in seipso perfectum ex quo retro fingit.j.e.titu. l.qui. balneū. Itē consensus pupille nil facit ad illud negocium ergo nec negligētia. Item iste cause sunt sic subordinate a defuncto qui potuit imponere legem futuro heredi. Item in.l.commissoria sufficit q̄ termini sui sint veri.i.non solutū fit quia committitur ex cōuentione propter conuentionem sola forma attentata in bonis vacātibus. Item ad hoc facit.l.puella cum si.in glos.altas. ¶ Nō ob.qđ no.in.§.in hac.quia in faciēdo aliud vt ibi.aliud in non faciendo.vt hic est ratio differentie.quia non facit.nihil est fm pe.istud est truffa.quia ex nō facto resultat aliq̄d idest culpa. Et ideo dicit bu.q̄ ratio est.quia factum est obligatorium tu dic q̄ ratio est quia non factū non attribuitur persone.factū sic. Et ideo factus recipit in se attributa persone.secus in non facto. Item non ob.l.ij.de iure emphi.in glo.quia illa est pena vel illa est prescriptio quasi realis que incipit ab herede.vnde in annua pensione videtur idem dicendum quod ibi dicitur.ſz hic dr̄ q: hic erat bimestris p̄statio.ſz hic nō cernebat canonē realem.ergo omnes cōmuniter dicunt q̄ imperator dixit equū paulus iustum quod est sequendus. ¶ Modo veniamus;in casu protestationis ad quid ꝛ contra quem fiet restitutio ꝛ nunc simus in apparatu super isto puncto. Et videtur primo q̄ in integrum restitutio nullitatis petatur.quia tuta ipso iure. Et arguo sic.cui competit directa non potest restitui.vt.l.si heres. j.ad trebellia. Item effectus nullus sequitur nec sequi speratur ex act.vel controuersia. Item ordinarius.excludit extraordina
9 rium. † Item omnis restitutio in integrum est remedium subsidiariū.vt.l.diuus.de in integrū restit.§.inter has. Itē frustra precibus impetrat̄ qđ ipso iure concedit̄.l.j.C.detesau.de condi.insti.l.que sub conditione.§.fi.C.qui admi ad bono.possess. possunt.l.fi.de oper.no.nun.l.de pupillo.§.habet. Item aliud est dicere nullum.aliud querelare.vt inofficiosum. Item quod est nullum apparenterꝛ existenter non indiget.declarari nullus vt.l.si quis legatum.de sal. Item frustra petit quod intusꝛ per fect̄.habet. Item.l.est expressa ꝛ vulgaris .vt.§.e.l.j.simile not. de inofficio.testa.l.pater filium.de calum.l.hec actui.ꝛ.l.in.herede.§.fi.de ope.no.nun.l.in puincipali per Dy. ¶ Nec obstat quod dici solet q̄ accusatio deserta vel minus legitime ꝓsecuta vel nimis morosa nō impedit officium solit̄.inquisit̄.secus si esset abolita.C.de aboli.l.ij.quia officium inquisitōis est coadiuuare reipub.causa inductum.vt in.l.j.§.hanc.de rei vendi. Et.l.ideo permittit generalem inquisitorem principaleꝛ directo fieri.quia deficit accusator generalis sit impossibilis.vt l.libellorū.ff.de accu.ex recept̄.super ista generalis quasi liquidato negocio quo ad secretuz iudicis.liquidato enim negocio inquisitori aliter tamen q̄ per famam est in suo arbitrio admittat accusatorem an non ne respublica circumueniatur hoc tangitur de lib.agno.l.sivero post Dy. per Cy.dico igitur q̄ si est tuta ipso iure q̄ nō pōt petere frustra se i integrū restitui.oportet ergo de necessitate dicēt q̄ ista pupilla sit ipo iure tuta.§.ſz cōtra hoc oppono ímediate.nā si est verū.ergo paulus dicit falsum q̄ per petitionē ꝓcij sit recessum a.l.commissoria.nam ei non proficit pactum.quia recedit a pacto.ff. locati.l.cum plures.§.legi.dict̄. de preto.stipu.l.valerianus de fideiusso. l. stipulatus es opus.de assesso.l.diem functo.sublato ergo pacto pupilla non est sub.l.pacti.ergo est tuta ipso iure ex quo pactū est absorptum. Et firmatur oppositio.ꝛ.l.consuleñ.j.de distra. pigno.ꝛ de condi.ꝛ demōstra.i.titio si non nupserit.de diuor.l. q̄ ait.ff.de condi.l.si filius.de his qui.vt indig.l.post legatū in principio. Si ergo Paulus dicit verum.ergo iudicium temerarium quia exitus controuersie nullus esse potest super tali in integrum restitui sivero dicit falsum.ergo male.so.verum dicit si legitime exponatur. Exponi autem potest quatuor modis. primo vt videatur.recessum sub conditiōe.i.si protestationi pareatur. Ista est falsa expositio.quia sic ante conditionis euentum idest interim nō esset recessum.quod est falsum vt hic.ꝛ.j.de l.commis.l.post diem.ꝛ.C.de pac.inter empto.ꝛ vendi.l.cōmissorie.secunda expositio est q̄ videtur esse recessum sub modo.s. vt pensionibus pareatur ꝛ nō impleto modo tanq̄ cessante causa finali recessionis non noceat recessisse.vt.j.loca.l.quero.§.inter locatorem.ꝛ de inofficio.testa.l.si instituta.ꝛ.l.si sub hac.tertia est expositto q̄ hic fuit requisitio cum prorogatione termini expressa.quarta expositio est q̄ cum tacita.ꝛ immo ad terminum videtur recessisse nō potest.de lega.ij.l. statuliber.§.stichū de statulibe.l.thais.§.intra de contraben.emptio.l.qui fundus ꝛ extra de concess.prebend.c. cum ti,q̄in clemen. Si dicas duo videntur precepta.vt.l.celsus.de arbi. Respōdeo illud post terminum adhuc subest causa ꝛ obligatio debiti offerendi.sed hic resoluto contractu non supereſt causa precij soluēdi.ꝛ ideo ois actus qui tempore absorbetur continet duo precepta.sed vnus vt no .j.e.l.intra vtile.sed certe illa videtur diuinatio.quia litera non facit mentionem nisi de petitiōe precij. Respondeo q: petitio que fit in fauorem aduersarij continet tacitam prorogationez arbitrio iudicis .dicit glo.q̄ est valde no.nunquid ergo curret tempus anteqū iudex declaret.vt.j.de verbo. obli.l.si ita quis.§.seya.ꝛ.l.hoc iure.ꝛ videtur q̄ nō in penalibus.ꝛ ideo licet ista sit multū no.ꝛ multū extranea ab intellectu huius.l.nec etiā audeo dicere q̄ simplex prorogatio dic̄ certā nō habens intelligatur certa dilatio vniformis.argumen.C.de fideinſ.l.sancimus.quia illa loquitur in suo casu vbi.l.precedit.ideo potius videtur dicendum q̄ talis dilatio esset nulla ipso iure quia in- a
10 certa.vt no.Bar.de ver.obli.l.liber.homo.§.hodie. ¶ † Not. q̄ iste ptestationes que habent vim renunciationis p procuratorem non possunt fieri nisi procurator vel nuncius habeat mādatum specilae vel ei simile.ff.de verbo.obli.l.qui rome.§.calimachus. Pone q̄ est factum post primos duos menses.ꝛ ante alios duos hoc modo q̄ soluat in sequēti termino. ¶ Quero nunquid sit recessum a.l.commissoria.ꝛ videtur q̄ non.quia exa pressio eorum que tacite insunt nihil operatur[a] .de fideiusso.l. non ratione.nisi quando ratione expressionis concurrunt plures cause ꝛ plures rationes diuerso iure nature q̄ in tacito. de ar.l.celsus.ꝛ.l.iij.C.si pen.appellat.mor: inter.ff.e.l.j. Jn.l. enim celsus expressio auget. Contemptum.nam non solum cōtempsit.l.sed iudicem. Jn illa.l.si pen.appel.ꝛc.illud quod erat accessorium efficitur principale.ꝛ per se stans.vnde expressum est alterius nominis ꝛ conditionis q̄ tacitum. Et immo aliq̄d operatur solutio. Jta est in.q.nostra.quia secunda dilatio.q: prima consumpserat q̄ per primum debet consumi ꝛ absorberi

¶ Operat̄. Add̄ barth. sor.in ꝓfilio. ccxxvij.incip. pfis consultatio.v̄. ex q̄b⁹ infero. in .iij. parte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

non potest argumen. ff. de verbo. signi. l. si quis ita stipuletur si
ue nauis. ⁊ de iniusto re. l. nā. ⁊ si sub conditione. §. post defectū.
Itē cōtra cōtractū est statutū in causa caduci statuti prima dila
tione consumpta. q̄ distributiua fuerat clausula non compleri
ua. de pig. actio. l. si necessarias. §. si annua. ⁊. l. j. in fine depecul.
lega. quinta expositio est quod hic nulla fuit prorogatio et sic
cessat omnis diminutio. sed quia in illo instanti non fuit solutus
datur in integrum restitutio' non tamen debet intelligi instans
dialectice. sed anteq̄ ad alia diuertatur vt possit ire domum et
ad amicos ad acquirend. pecuniam ⁊ soluendam. vt. l. sciendum
11 j. de vsur. ¶ †Nunc videamus ad quid detur restitutio. ad q̄d
sciendum est aliquid premitten. in facto. nam esse potuit q̄ emi
lio traditus fuit fundus. littera cū non aperit. cū ergo in reali
tate rationis nō in ambagibus debeat fundari intellectus pra
cticus ⁊ substātialis. videamus quid est q̄d restitui petitur non
damnum. sed remedium contra damnum. ¶ Est autem damnū
prouidentie ex causa non lucratiua. sed lucrum cessans presup
ponit lucratiua principia. Et est diminutio querendorum non
quesitorum disgressio. ¶ Ad factum redeo. Et sciendum est q̄
vbi restitutio est iur. act. idem est petere restitu. q̄ petere rem. l.
metum. §. pen. q̄ metus causa. q̄ rescissoria actio ⁊ ipse libellus
idem sunt. Si vero petit officio iudicis diuersa cōsideratiōe. est
opus. nam si quis est lesus in tempore restituitur ad tempus.
Si in actione restituitur ad agendū si in possessione in futurum
Et omnis restitutio restituit aliquando ad preambulā. horaz
restitu. nam restitutio ⁊ postliminium equiparantur. de iniusto
testamento. l. si quis filio exheredato. §. fi. de sen. paf. l. fi. ff. de po
stu. l. j. §. de qua. Est enim restitutio idem q̄ detrimenti obliga
tio. ¶ Modo veniamus ad lesionem ⁊ ad ipsam referamus in
integrum restitutio. omne enim quod restituit aliquod princi
paliter detrimentum presupponit contra quod aduersatiue or
dinatur in intrinseca medulla negocij attenditur et quo tendis
aspice oculos intellectus ad finem dirige oculi non sunt satiati
pro vna die nec pro vna conclusione. iurisperitus debet totum
processum considerare ⁊ principium concludat in finem et finis
in suum principium retro procedat ordine. ⁊ sic alpha. ⁊. o. prin
cipium ⁊ finis idest q̄ conclusio conclusum conuertantur sicut
diffinitio ⁊ diffinitum. Ex persona ergo actoris metitur acē. ex
persona rei metitur exceptio. sicut actio formatur et condemnatio
moderatur. l. j. in prin. ff. si pars heredi. peta. l. pomponius in ne
gocijs. ā. de nego. gestis aliquatulum intelliges ad extraneavo
luauit in burgalis causa zelaē. q̄ somniabam in parnaso et in
perusio. ¶ Nūc ad propositum redeo. ⁊ dico q̄ si traditio inter
uenit ⁊ puella lesa est in dominio ⁊ possessione restituitur ad rez
ipsam si lesa est in actione in rem non in possessionez restituitur
ad actum. no. ā. eo. in cause. de procur. l. qui propio. §. item que
ritur. Si autem non interueniat traditio in persona emptoris.
dicit bu. q̄ in emptorem nulla datur actio q̄ nō daretur si nullū
esset appositus pactum. l. commissorie. quia personalis actio nō
sequitur fundum. l. j. §. si heres ad trebel. C. si cer. peta. l. j. de cō
trahen. emptio. l. fina. §. si C. de ac. ⁊ ob. l. cū qui. nec debet plus
operari reintegratio quaz ipsa integritas. ergo ꝛc. vt. l. quotiēs
C. de rei ven. ¶ Glossatori videtur q̄ si culpa pupilli fuit causa
secunde venditionis cum non esset alias vēditio quod restituatur
ad totum contractum. ⁊ quod officium iudicis sit in rem scri
ptam quia est rei persecutorium ⁊ idem sentit hic Barto. Ego
cogitabam defendere glos. sed in casibus in quibus res debet
precise tradi q̄d est in quattuor casibus. scilicet si obligauit ven
ditor se precise. vt. l. hereditа. de dona. si fuit iam lata sententia
super traditio. de rei ven. l. qui restituere. si fuit emptor inuesti
tus vel precarium interuenit secundum quosdam. Item si inter
esse affect. dedit causam contractui. quod non potest reputa
ri per solutionem alterius interesse. puta est castrum quod perti
net ad tutelam ⁊ statum emptoris. Item si venditor desijt possi
dere ⁊ participat fraudem in casibus possessio est auferenda no
uo emptori tanq̄ affecta: quia officium iudicis sapit naturam
realitatis. ⁊ veniunt fructus considerato statu rei que erat tem
pore repetitionis non illi qui creuerunt per industriam empto
rum secundi. vt. j. eo. l. intra vtile. §. vēdentibus. talis igitur resti
tutio erat magis institutio quā restitutio sic. j. advelleia. l. q̄uis
§. cum essem. sed hec opinio est scrupulosa. quia minor dicit cir
cūscriptus nisi in eo in quo lesus est. Item idez accessisset patri
cui successit. vt hic. ⁊ ideo tu aduocate per leges practicando co
gitabis. ¶ Leges in scholis deglutiuntur, sed in palatio di
geruntur. quia practica est scientia digestiua. et vbi theoricus
definit practicus incipit. ⁊ hoc in iure scripto. sed in iure consue
tudinario est econtra ꝛc. quia quod oritur ex moribus experien
tia facit artem. vnde locus ab experientia fit tibi pro via veteri
12 ⁊ tuta. ¶ †Deinde ex hac lege collige quod tempus non ponitur inter causas. sed inter media extremorum. Item quia in causa

¶ Practica dicitur scientia digestiua,

appellationis vincit quis ex validioribus argumentis. facit in
fra. ad trebellianum. l. qui filium. §. finali. item quod heres nil
reformat de facto defuncti. ¶ Item quod iudex ad quem aliter
reformat sententiam ex nouis infra quod cum eo. l. titianus. di
cit Barto. hic quod princeps ex plenitudine potestatis potest
supplere circa libellum ex causis sibi notis. quia coram prin
cipe non attenditur ineptitudo libelli potius coram principe at
tenditur causa quam onus. Sed coram delegato princip̄e po
tius canonico. extra de rescripti. c. super litteris per Innocen.
Item quilibet contractus fit displicibilis diutius tamen est ser
nandus ex puncto in punctum. Item quod fertur per verba de
futuro. Item quod presumptio malitie ⁊ nequitie est in quoli
bet deposito. Item quod omnis causa demonstrat effectum sibi
appropriatum. Item quod dilationes sunt de puncto in pun
ctum quo ad originem ⁊ quo ad cursum siue mensurant natu
ram siue accidens vel contractum. vt. l. genero infra de infami.
Item in causa ista non defertur sacramentum ex motiuis. quia
super argumen. constitutionis non defertur sacramentum in de
fectum rationis. ¶ Nunc lego gloss. in glo. vt precaū. ibi non
aperit immo aperit in verbo post diem. ⁊ sic glossa. summauit. in
glo. vt post. ibi non placet. scilicet interim. sed post diem placet.
quia qui spernit protestationē non debet ex ista se tueri. ¶ In
glo. ibi prorogando in aliquod certum tempus. not. quod pro
rogatio gratuita stat in voluntate prorogantis ista opin. dicit
quod verba debent intelligi efficaciter. de legatis primo. l. hu
iusmodi ⁊ ibi nota. ⁊. l. si vendito. de seruis expor. ¶ Extra que
rit nunquid poterit prorogari iurisditio que non exercetur. lo
quor de prorogatione publica non priuata. verbi gratia. statu
to cauetur quod vltimis quinq̄ diebus potestas nullum offi
cium facere possit. populus in illis quinq̄ diebus prorogat si
bi ad mensem queritur an sit vnum. ⁊ idem officium. et videtur
quod non. quia pro nulla debet haberi illa iurisditio eneruata.
Contrarium est verum. quia iurisditio magis considerabatur
habitu quam actu: quia nihil exercendo adhuc interdictio sic
in presidatu duret. est enim sicut tutor bonorarius. ⁊ facit quod
not. infra de autoritate tutorum. l. si pluri. ⁊ infra de solutioni
bus. l. quia ⁊ si fortes. fuit quidam cum posset interim remoueri
vt suspectus sequitur quod apud eum est habitus habita hac ra
tione. puto q̄ possit prorogari iurisdi. dū naturaliter prorога
tur habitus ⁊ nota. quod ista glo. non reperitur alibi an intra
appellationem debeat apponi dies. ¶ In glo. prima. i. quia. i.
allegatur quare restituitur aduersus terminum contract. respō
deo in contractibus respicitur principium. Sed lex semper di
sputatur ⁊ semper loquitur. ⁊ sic loquitur cum minore. vt. C. de
heredi. ff. de iure codicillorum. l. plotiana. de verborum significa
tione. l. verbum erit. ⁊ ideo minor lesus per terminum iuris re
stituitur. C. de iure emphiteoti. lege secunda. C. de restitutione
militū. l. si cum militaribus. ⁊ ibi nota. in glo. quia ibi. l. fina. pa
ctum quod. l. presumit factum in fraudem vsurarum. quia or
dinatur ad facinus non valet. Et ideo aliquando magis impro
batur fraus tacita quam manifesta: vt de iure fisci. l. ita fidei. va
let tamen pactum quod fit iusto precio empta. quia videtur taci
te electus iudex competens ad hoc declarandum. vt. l. si fundus
§. fina. de pignoribus. Et iste erat iudex loci contractus velvbi
res est. vt nota. in autentica. vt omnes obediant iudici prouin
cie. §. ⁊ hec constitutio. in glo. vt si rem quam. Et hoc tene mēti.
Et adde quod nota. in. l. prima. in fi. C. de pactis pigno. et in. l.
fin. C. de contraben. emptione. ⁊ de pigno. actio. l. ticius. de so
lutionibus. l. callimachus alias incipit quanuis. de feudo. da.
invicem. l. commisso. c. primo. ff. colla. Econtra potest dubita
ri an illud sit pactum. l. commissorie. vendo tibi ne alienes et si
alienaueris sit res inempta. dic vt no. ff. de acquirēda possessio
ne. l. qui absenti. §. si quis. Et nota. quod pactum. l. commisso
rie. l. appellat gladium ad radicem falsi contractus etiam inte
rim re in alium trāslata. casus est. l. emilius cum si. interim tamē
habet radicem substantie prime ⁊ perfec. in seipso et deberet ex
eo laudari nec restitueret contrahentibus resoluto contractu.
argumen. infra de petitione hereditatis. l. sed si lege. Et quid si
statutum dicit q̄d nihil possit opponi contra pacta. Respōdeo
autoritas iuris omnem exceptionem remouere potest. vt nota.
in. c. ne romani. de electio. in. elemen. super verbo ceterum. de re
iudica. c. primo compellatis. tamen secus hic puto. quia in frau
dem vsurarum. vnde iudicio ecclesie illud statutum damnatur.
Item dico quod si statutū dicit quod creditor lucretur fructus
tamen quedam glo. dicit contra ⁊ bene in pignore pretorio ⁊ iu
diciali. vt no. in autē. de exhiben. re. §. si vero. ¶ In gloss. quam
leges. vnde dic quod ibi melius dixissem. no. veritatem opinio.
13 cesaris auferri. adde quod no. j. ea. l. §. fi. ¶ †Et an res hereditaria possit prescribi. ⁊ dico quod vbi apud possidentez reperiē ?
scientia patientia domini. vt. l. ij. de serui. et aqua. ius hereditarium non

Universidad de Deusto

rium non potest p:escribi si ab hereditate inciptas si in act.p:e scrip.ar.ſ.z dominꝰ dic.vt.j.eodem.l.etiam.z de diuersis z tempo p:escri.l.si seruus .j.quibus ex causis maio.l.iul.§.de negocijs gestis.l.nā z seruius.§.j.z per Cy.aut.q'as actiōes. z per Bar.de ver.obli.cum filius.§.in hanc.Faci..us hanc cām:z. p:opter modernum o:dinem.p:ima est quod transmissio ad heredem fit cum suis qualitatibus z ex persona heredis minoris ecclesie vel hospitalis.vel alterius p:iuilegiati succedentis nō mutatur soliditas contractus p:ecedentis.qualitates voco pacta z conuentiones p:opter p:imam substantiam contractus. Item modus z tempora z quid de regulari intentione contrahentium sicut pene.z quicquid additur substantie seu vltra substantiam qualitas dici potest apud legistas.Etiam potest dici forma que ex conuentione exp:essa aliter accipitur qualitas in l.cum quid.si cer.pet.z facit.j.de penis.l.aut facta.§. qualitas. Item dico suis.i.realibus.z transmissibilibus.non autez de annexis persone z non cause.quia inseparabilia a persona nō trāsmittuntur.vt.l.stipulatio ista.§.fiquis de verbo.oblig.z insti.de vsufru.§.finitur de noua.l.vsufru.z ideo feuda olim non transmittebantur.q: ad faciendum tamen dabantur.hodie transmittantur recta z notabilia feuda ad personas in iure exp:essas:q: cōmuniter eis vtilis p:op:ietas.ad alias autem personas que non sunt in iure exp:esse feudum regulare.i. quod habet rectaz naturam feudi non transmittitur.vt in.c.j.qui feu.da. poſſ.col. x.Est autem natura in feudo sicut in homine de peculio.l.peculium nascitur.ſ.quedam virtus dans feudo esse z viuere secundum ius commune feudo:um aliter non app:op:iato:uz in pactis.imp:op:iata enim natura non dicitur natura.quia est altera ta.z quedam natura assumens o:iginem z consistit i iure.quedam assumpta per o:iginem z assistit in factis z vtraq; natura regulat z regit essentia. Reuerto: ad meam conclusionem.z habet locum vbi ex contractu transit ius ad heredem alias non teneretur heres nisi quatenus ad eum peruenit.de dolo heredis. vt de p:ecar.l.iniqui sunt.§.fina.per glo.z Cy.z non habet locum in vsu.q: omnis dispositio ex sui natura vel forma habens cōneraz clausulam que adiuuet personalis est.vt de libera.leg. l.aurelius.§.testamento.ita z hic quandovsus deducitur in dispositione vel in finali causa secus si in quadam de monstratione vel causa impulsiua.vt de donationibus.l.dona.in cōcubinā §.species.z.l.lucius.de alimen.le.cum hi.§.fi vni.de transac.de inde ex persona nō dico ex causa.nam si aliud accidit heredi qō non potuit accidere defuncto vt ignoratia heredis que in defuncto non cadebat.vt.l.magnam.de contraben.z com.stipu.l.fin. p:o suo.extra de rescrip.c.ab excommunicato.vel quia dum heres fuit ad soluendum fuit captus z derobatus a latronibus.vt no.de sol.vsuras.subuenit ex clausula generali.si qua mihi ꝛc. q: de istis fortuitis non videtur p:ecogitatum.q: non sufficit humana res diuidere futura .vt de act.empt.l.si ea res. ¶ Et ista conclusio non habet locum in his in quibus quo ad p:incipium z cursum fauo: incipiat a minore.vt extra de in integ.resti.c.constitutus.Item dixi alterius p:opter prodigos.vt not. in.l.ij.C.de cura.furio.Et nota quod etiam ecclesia z cetus paup:um.vt in aut.de eccl.ti.post p:in.equiparantur per similitudinem minori ingressu minoris etatis constitu.z restituitur nō ratione etatis.quia ecclesia etatem non habet licet habeat esse post non fuisse.vnde cum impetrans debeat impetrare aliquid reali siquis impetraret a rege p:imas ereādētias non p:ejudicat ad feuda de nouo citata.q: quod non est in subſtantia non est i expectatiōe.vt in.c.literas.de resti.in ecc.q: ante creationē nō est aperta spes ad collationem.quia entia sunt illa que volunt gubernari z bene disponi non autem non entia de ne goc.gest. l.cum pater z arg.quod sufficit q; in vita concedentis sit etatū quia gratia vniuersalis comp:ehendit futura vsq; ad tempus mo:tis concedentis.vt.l.lucius.de fun.instruc.Sed non est similis vltima voluntas rescripto.vt extra de concessio. p:eben. c.quia cunctis.li.vj.z sic non obstat.Item secus est in obligatione generis vbi nihil est in obligatione generis snb determinatione alicuius entis naturalis.quia etiam post creatum solui potest.quia aliquid est impetrare aliud in p:omis. similitudinis ecclesie z minoꝝ ratio est:quia ecclesia sine papa nihil agit ideo opo:tet quod per alium regatur sicut q; regitur mino:.facit quod no.C.de contra.iu.l.j.z de sacro san.eccle.aut.quibus cit quod no.C.de contra.iu.l.j.z de sacro san.eccle.aut.quibuscunq; modis per Jo.z Cy.in hac.l.patet quod nulla est ratio que non participet esse diuinitatis quod magnus est cesar.sed maio: est ratio z veritas.z hoc si princeps stat i finibus sue p:imate opinionis.secus si transit ad fines publice constitutionis z inde no.in p:obemio in clemen.Secunda conclusio est nō dicitur absolutum tempus quod adhuc in potentia perseuerat.z ratio potest p:o:ogari.declaro.nam terminus quandoq; concludit vtriq; parti,vt.l.j.de penu lega.aliquando concludit rei debite.vt.l.cum stipulatio.z.l.z ideo.de verbo. obli. quandoq; concludit dato:i.sed non receptori.vt est pactum.l. commissorie.j.tunc receptor potest p:o:ogare quandocunq; vult antecq̄ suam intentionem declarauerit in cōtractum.z ita intelligitur gloss.huius.l.z no.quod non accipitur hic tempus dialectice p differentia distantie quia impossibile esset quod duo tempo:a fint vnum:quia in suo diuiso necessario sunt plura.sed accipitur p:o effectu tempo:is:quia ex conuentione tempo:is surgit vnus effectus z non plures ac si sub vna voce in p:in.hoc exp:essum esset.hinc est quod non possunt rep:esentare vnuz effectum non dicitur p:o:ogatio.vt no.in.c.hi qui autoritate de preben. lib.vj.z si vna dilatio esset hominis:alia esset p:o:ogatio.l.non esset idem terminus quia non erit idem terminans.vt.l.z si post tres.ff.si quis cau. Tertia conclusio exp:essio termini extincti recipit intellectum in fauo:em eius in cuius fauo:e terminus est p:estitutus.vt hic z.l.ij.de.l.commiſ.z not.in.l.j. si ager.ve. Et hoc verum quando aliquid disponitur p:o fauo:e.vt no.in l.qui fidem.de transac.secus si exp:imitur p:o forma vel p:o arti.gratie vt in.c.cum ei quam de concess.preben.in cle.Et no.qō p:iuatio habet semper p:ecedentem dispositionem alicuius habitus.de verbo.obliga.l.r.hoc dico p:opter no.per Cy.in.l. q; fauo:e de legi.Quarta conclusio a prelato mino:um ab interlocuto:ia p:eiudiciali recipit ex nouis rationibus /fomentum: ter.est hic in allega.Pauli.licet.d.Bartolus dicat quod ista allegatio fiebat post sententiam cesaris ad excusationem cesaris.ex quo colligit ar.quod iudex in syndicatu potest se iuuare ex nouis allegationibus ex quibus ostendit partem non esse lesam.Ego dico quod cesar nondum iudicauerat quando paulus hic allegabat z p:ocedit hoc ex natura appellationis.Itez si mino: esset indefensus equipararetur absenti ex naturali causa z necessaria similiter.C.de testamentis.l.cum antiquitas.et l.quesitum de re iudi.cum si.Quinta clausula nouus actus inducit in actu p:ecedenti nouam infirmitatem z p:o:ogatio nouam qualitatem declaro.quia resolutum contractum deducit ad esse cum noua tamen qualitate.sed restitutio i integrum secundum Paulum cum formalibus autem qualitatibus semper intelligitur p:o:ogatio fieri n isi tangeret ius tertij.l.si cum hermes.C.locati.Ergo p:o:ogatio fit cum realibus qualitatibus act.vt de no.oper.nū.l.j.§.itē nuper per Bar.Sed cū qualitatibus personarū.vt.l.j.Ultima conclusio.o:do datus a causa non mutatur ab o:ganis.i.instrumentalibus causis.vt de testa. tu.l.tuto:es non ab herede.Bal.

¶ Additio Bal.

1 Quis per p:otestationem recedit a iure suo.
2 Tps arbitrariū intelligit in p:otestationibus.
3 A reuocatione attentatorū an possit appellari.

a Filius. Quādo persona p:iuilegiata succedit non p:iuilegiate.nunq̄d habeatur ratio sui p:iuilegij[a].sic distingue.Aut loquimur in his que inchoata fuerūt in persona sua z post mo:teꝝ defuncti z certum est quod sic.Aut queritur quid sit de his qui non habuerunt initium in persona p:iuilegiata.sed descendit ex contractu habito cum defuncto. Et tunc ;distingue. Aut queritur de p:iuilegio quod conceditur non attento fauore suo p:op:io.sed attento fauo:e reipublice.vt in fisco z tunc vtitur suo p:iuilegio etiam in his que habuerunt initiuz in persona eius cui successit.vt.j.de iure fisci.l.fiscus.z de vsuris.l.circa quidam.§.fiscus.z.§.si debito:es.Aut attēto fauore p:op:io vt quia mino:.z tūc aut obligatio in qua vult vti p:iuilegio cōtracta fuit z ad factum z tunc non habet ratio p:iuilegij ex quo non habuit o:tum z initium tempo:e persone p:iuilegiate.vt.l. ij.all'.in glos.C.si aduer.ven.pi.z no.de verbo.ob.cum filius.§. in hac. Aut contracta est ad non factum.z tunc habetur ratio p:iuilegij dato quod obligatio habuit o:tum in persona defuncti vt hic cum si. Jo de bella pertica p:o p:ocur.in b:ocar. hoc Cy.in aut.quas actiones in.v.q.declarat sic.Quando p:imitiua obligatio est contracta ad factum secundaria cuius odes cedit persona minoris committitur solo casu tempo:is ꝓpter solū non factum.ideo mino:i non succurritur.sed econtra quādo p:imitiua obligatio est cōtracta ad non fieri secundaria nō committitur nisi p:opter fieri non solo tractu tēpo:is. ſz aliq̄d gerit cū minore.ergo pōt vti beneficio:q: nō venit ad rescissionē facti testato:is ſz sui.nā hic opo:tet q; agēs fundet se ex pso na minoꝝ.ergo fundabit se cū sua cā cuiuscq; viti ꝑpata.l.emilius.vide.j.de distra.pigno.l.si credito:.§.illud inspiciendū.p imp:atore q; mino: fit restituen.ꝓbat lex cū filio.§.in hac.de verbo.ob.sed dic aut pena erat cōmittēda ꝓpter aliqō fieri aut ꝓpter aliqō nō fieri si ꝓpter aliqō fieri.ſ.q; erat q; p se potuisset facietē obligare. Illud non attenditur.ar.l.Si vo nō remu.§ fi filio.j.de ver,ob.q̄dā cū filiū.§.fi,in aut.ſ,impeditur, ire age.

a ¶ P:iuilegij vide ter.glo. zgemi.in.c.j. de iu.pa.i.vj. z Fulgo. in aut.q̄s actiones.C.de sac. san.eccle.

Universidad de Deusto
Biblioteca

re erat tale.vt.ĵ.si seruitus vendi.l.j.si vsufruc.pe.l.vt ergo illud consideratur sed eo non considerato cū contingit minori nō at tēro p̄imo ℞tu datur restitutio.sed si fieri ipsum p̄ se nō obligat.ſz p̄cedēs ℞tu, si ergo attēditur q̄ a defuncto nō datur restitutio.vt hic Ja.bu.qñ lesio est consummata contra maiorē non restituitur maior.q̄ nō pōt venire ad rescindendum ius in certum contra maiorē.Adde qō no.Cy.in aut̄.quas actiōes in v.q.z ista verba sunt Petri in brocardis in gl.j.q̄ in.l.fi.distinguē cū querit.que p̄scriptio currat ℞ minorē.Aut est enim.xxx. vel.xl.annoꝝ.z tūc dic vt.l.vl.C.in q̄bus ca.in integr.re.non est necessaria in fin.Aut est p̄scriptio tempore inferiori.z dic aut est p̄scriptio legalis aut cōuentionalis.si quidē conuentionalis si cepit currere ex ꝯtractu legitimo z ex facto minoris tūc currit cōtra eū:sed datur restitutio si est lesus cū ex omni causa restituatur lesus.ff.eo.ait prętor.C.eo.minoribus.de distrac.pigno.si creditor.§.j.ver.j.z.ij.z.C.de spon.l.fi,ver.j.z.ff.de ar.l. ij.in prin.ar.in aut̄.de ar.z fal.§.pupillus.Si vero cepit currere ex cōtractu defuncti tūc currit cōtra minorē cū effectu nec datur restitutio.ff.de minori.l.emilius.z.C.si aduer.vendi.pigno. l.j.z.ij.z.C.de non nu.pecu.si intra.in fi.l.ff.quibus ex causis in pos.eatur.l.apud iul.z hoc habet locū quando nullū factum interuenit.sed mora al'.secus.vt.ff.de ver.ob.filius.§.in hac in fi. z dicto.§.pupillus.z dic vt no.si aduersus vend.pigno.l.ij.z.d. §.in hac.Concedo tamen q̄ dicto casu datur restitutio minori in subsidium.ar.C.de iudi.properandum in fin.l.z.ff. de mino. cum mandato.z ar.d.§.pupillus.Si autem prescriptio est legalis.aut enim cepit currere contra minorē aut contra predecessorem minoris.Si cōtra minorē siquidē olim currebat nec dabat restitutio.z dic idē hodie.Si vero ipso iure non currebat z etiā hodie idem.si autē currebat olim z dabatur restitutio z tūc est hodie correctus.vt hic.j.in.l.fi.sed fallit in casibus.vt hic no.in glo.Si vero prescriptio cep.cōtra predecessorē minoris est completa contra minorem siquidē est prescriptio vtilis anni dic vt C.de tēp.i inte.rest.l.ca q̄.Si vō est p̄scriptio nō nūcrate dotis dicit vt in aut̄.si minor ibi posita.Si autē est p̄scriptio legalis.ſz trahit originem ex cōtractu.z dic vt.d.l.si intra in fin.z vt supra dictum est.¶Si aūt est alia prescriptio tunc dic vt no.in.fin.l. vl.C.in q̄b⁹ causis in inte.rest.nō est necessaria.z.C.si aduersus vsuc.j.eo.etiam.z de prescri.xxx.ann.sicut in rē.§.p.Ja.de bel. in.d.l.si in can.iac.adde qō no.C.de rest.mi.l.si cuz militaribus ¶In glo.que incipit.exceptioni ante aperturā.Nunquid minor publi.attestationibus z dicī.audiatur ad producendos testes directe super eisdem articulis.Ista gloss.dicit q̄ sic. Idem tenet Inn.extra eo.audi.z Bui.in spe.de resti.in inte.§.ii.ver. quid in causa minoris.Idē tenet Bui.de cu.C.de edendo.l.j.in prin.de hoc no.ff.eo.minor autem iuran.ibi dum ea ꝛc.nec ob. q̄ p̄sumptio iuris z de iure est qō testes suborn̄antur.q̄ beneficium iuris z autoritas ius dicentis excludit doli p̄sumptionem.vt not.in.d.l.vbi ad.ff.e.z.l.minor.xxv.an.ex aspectu.ar.j. de excu.tu.qui testamēto.z.j.de nor.generaliter. Idē tenet hic Cy.in addi.z Jo.an.in.d.c.auditis.z no.per Dy.de noui.opē.nūciatio.c.j.§.aduersus.¶Sed an minor qui petit restitui aduersus lapsum terminuz debet aliquid probare.dicit specu.qō nō:q̄ ex lapsu termini apparet lesio.vnde nil est extrinsecus probandum quando restitutio petitur in his que precedūt sententiam.Si autem post sentētiam petatur restitutio propter allegationem omissam tunc probare debet se lesum.vt not.in spe.e. ti.ver.illud quoqz.Tu dic quod semper debet probare se lesuz nec est verū qō appareat lesio ex solo cursu temporis nisi doceat minor se per cursum tēporis a iure suo exclusum saltim summarie.q̄ hic est emergēs.z q̄ id quod est res ruminata docere debet igitur de iure suo tamē qñ sua sufficit semiplene.q̄ statim est plene examinādus post sniam vero plene debet probare. vt no.Nūquid hoc casu ex statuto minoris restituit aduersarius eius dic vt no.in spe.de dil.ver.videndū ver.in summa.formā libelli.vide eo.ti.iiij.parte ad finē.¶Nunquid minor restituat ad obijciendū crimen.in modū exc.videtur quod sic.vt hic in gl. contrarium no.in spe.de in inte.re.§.quis asit z quādo ver.sed pone ecclesia.z no.in.c.ij.de procur.in cle.ad hoc.j.eo.auxilium in prin.dic aut per talē exc.minori aliquid accrescit z tunc auditur vt hic.aut nō.tunc non auditur.vt in cōtra.l.dic aut in excipiendo prosequitur propriū interesse z audit̄.aut merā penā z vindictam z nō audit̄.vt.j.l.pr.In c.gl.ibi probationē legū Intelligo hoc de cōsuetudine que eget probatiōe.vt.l.j.que sit lon. cōsue.nō.dc.l.scripta.vt.l.or.de auro z argē.le.insti.in.§. vēditor. Aut venditio fit ex pacto z nō datur restitutio.aut ex.l.z datur Cyn.C.si aduer.ven.pater.l.ij.in addi. In textu ibi.dicebam.

1 ¶†Mo.quod per protestationem recedit quis a iure suo licet in eam non consentiat aduersarius quia hic non acquiescit puella protestationi cum non soluerit necessisset.vide in spe.de locato.§.nunc aliqua.ver.xxiiij.Transisset.q̄ ex persona successoris qualitas conuentionis z terminus siue dilatio non debet immutari cum habeat certam formam z metam z conuentionez initam inter maiores.¶Mouit.nota presumi contra acta facta ab eo qui suspectus pronunciatus est. In gloss. que incipit vt post tempus in ver.certum tempus. Mo.quod in protestationibus possumus petere terminuz z cautela est addicere terminū.

2 In ea.gloss.ibi exhibere.¶†Nota quod in protestationibus intelligitur tempus arbitrarium. Item nota quod pena videtur in ipso termino tacito repetita.vnde pone emphiteota per triennium non soluit domino canonem z sic ceeidit ab emphiteosi.dominus postea denunciauit ei quod solueret z adhuc nō

a soluit vtrum possit vendicare rem ꝛ.z dic quod sic per istā glos. quod no.vide in spec.de locato.§.nunc aliqua ver.lxxxiij.vide C.de transac.l.super possessione.z de ver.ob.si ita quis .§.scia. Si lex adiecit tempus illud intelligitur in protestatione.vt.l. vlt.C.de iure emphi.An a terminis brevibus appelletur dicvt v.q.ij.vocatio per Archi.An quelibet sententia possit dici diffinitiva super primo articulo.gloss.quod sic in.l.generaliter. et l.si quis in iur.de rebus creditis.sed impropriissime loquitur in ea postq̄ super eo speratur diffinitiva vnius improprie si non speratur super eo.sed super alio multo minus improprie si nulla alia speratur.An sententia per quam pronunciatur instrumētum liquide.fit interlocutoria vel diffinitiva.dic quod interlocutoria.Casus est in.l.fi.C.de sen.que si .cer.quanti.Bl.in ista materia ponit quandam regulam.C.de arbi.l.j.que tamen non est vera negative:affirmative an a p̄cepto possit appellari. no. quod sic.de appella.l.fi.de re.l.ij.tamen preceptum proprie nō est diffinitiva.vt no.in.l.circa non solum.§.necess.An a sententia bāni potest appellari dic per Bui.i.l.iij.C.si pēdē.ap.mors interue.dubium est tamen quia interlocutoria tenet. quia ferē in contumacē.tamen dic quod sic nisi bannitus sit verus contumax secundum Bui.sed an a grauamine ex causa illato.puta q̄ iudex percutit partes potest app.super causa.dic quod sic. Bu.

3 C.de appel.l.si quis prouocatione.¶†Sed an a reuocatione attentatorum potest appellari dic quod non:q̄ est interlocutoria.vt.no.Bui.C.de appell.l.appel.quod est no.vtrum in causa appellationis ab interlocutoria vel in causa nullitatis sit libellus necessarius .vide oino spe.de libel.cōce.§.nunc dicendū ver.antepe.z pe.z.xxiij.petitio.

1 ☞Appellatio ab interlocutoria ipse iuro suspendit officiū iudicis a quo.

2 Propter factū aduersarij nō currit termin⁹ legalit̄ ei q̄ impedit.

Extra vtile. Ab interlocutoria p̄iudicat in principali negocio pōt appellari z appellatione pēdēte primi iudicis officiū cōgescit nec labit̄ ei⁹ terminus iuris.h.d. notabiliter.ff.l. ¶In ter.ibi.minores.s.quondā.Erāt essi tūc maiores.ſz.j. annum vtilem. Mo.quod in causa restitutionis potest pronunciari de etate seorsum a principali z diffinitiua pronunciatione.et sic per modum interlocutorie. Secundo no.quod ab ista interlocutoria potest appellari. ¶†Item no.quod appellatio ab interlocutoria ipso iure suspendit officium iudicis a quo. ¶Itē no.quod si pronunciatur pro appellato ipso iure reuertitur cognitio ad primum iudicem. ¶†Item no.quod ei qui est impeditus propter factum aduersarij non currit terminus legaliter facit de excusa.tuto.l.si cum ipse.facit.l.petende.C.de in integ. resti.mili. ¶In gl.tribus modis ibi dicas z secūdum hoc fuit appellatum a diffinitiua lata super restitutione vel rescissoria. z sic non ob.contrarium.de.l.ante sententiam quod signatur in fi.glo.Sed tu dic quod non potest intelligi in sententia lata super rescissoria.quia esset rescissoria perpetua secundum Fran. accur.z Cy.in additio.suis. ¶In eadem glo.ibi tertio dic.hec est vera lec.secundum omnes. ¶In.ea.gl.ibi contra maiores z est natura vtilis temporis quod non currit impedito impedimēto iuris vel facti.de hoc tangitur infra gl.intra annū.z facit.C. de adulte.l.fi.in fi. ¶In eadem glo.ibi non debuit.q̄ cum plures sint restitutiones in integrum integrantia non videtur posse separare vnum a reliquo in pronunciando propter quod etiā proprie videtur quod improprie dicatur hic pronunciatū sup incidenti. Nam eque principale est etas sicut lesio.vt.j.de iure iuran.nam postea.§.si minor. ¶In eadem glo.ibi dari non debuit hoc falsum.q̄ imperator infirmasset nō confirmasset interlocutoriam. ¶In eadem gloss.ibi si super.tu dic q̄ super incidenti nō est pronunciandum per sequentem.l.de necessitate tamē si pronūcietur valet sentētia nec ex hoc solo dicit grauari aduersarius.q̄ secūsum pnūcietur.vt hic quod est notabile. ¶In eadem glo.ibi vel dic hec vera. ¶In eadē gloss.ibi mandetur ab homine vt interlocutoria de capiendo vel de torquendo. z trahit.secum executionē sine ministerio hominis.vt si pronuncietur appella.

Universidad de Deusto

tur appel.deserta. ¶ In ea.gl.ibiyt hic est.q; preiudicat in cau sa principali. ¶ In eadem glos.ibi permittitur.iō appellaē ab interlocutoria:q; habet vim diffinitiue nec sperat post se aliaz diffinitiuā.vnde a precepto de soluēdo potest appellari.vt ibi. facit.j.de appel.creditoz.§.iussus.z.§.qui satisda.cogan.l.arbi trio.z.C.quoruz appel.non recipiantur.l.ab executione. ¶ In glo.vt si satis ibi videas. In glo.ibi annum imperij. qui datur ad protestandā sniendāq; litē.vt in.l.superuacuā.z iō per lapsum anni videbatur q; nō possit postea pronunciari.vt.j.de excusa tione tutoz.scire oportet.§.quotiens.z.§. de dolo.l. arbitrio. §.penultimo. ¶ In.c.gl.ibi statu. Istud cōcludit q; etiā termi nus in eodē statu non currit interim. Vnde hic nō est necessa ria restitutio aduersus lapsum termini nec de ea hic loquitur sz de restitutione prima.z facit.j.de excusatiōe tu.dixim̄s. ¶ In ea.gl.in fi.immo propter naturā ipsius appellationis.vide idē si appellasset bona fide.q; frustratoria appellatio nō debet ab esse aduersario.facit.j.de vsuris.l.tutoz.z de iudic. negotioz̄. ¶ In glo.ibi vtilē in fi.hec vera.q; certa prefixa iudici delega. nō prorogatur ꝓpter dolū litigātis.vt extra de officio delega. de causis.sed redit instātia ad delegantē.nec obstat hec lex.q; hic tangebat ius partis.sed in questione gl.nō tangit ius par tis.vt.§.de officio presidis.l.sepe. ¶ Quere vtrū si pēdēte ista appellatione aliquid innouaretur esset nullū ipso iure.dic vt ex tra de testi.ex parte decani.

Elendentibus. Minoz restituitur ad rē nisi pos sessoz refundat impēsam factam bona fide.b.d. ¶ No.q; ille qui pretēdit titulū dz habere bonā fidē.z ad hoc allegatur per Inn.extra de prescrip.vigilanti.

¶ Additio Bal.

Extra. ¶ Si iuder assignat terminum nimis bre uem an appellatur de iure ciuil i Guil.qō sic per.l.titia cum de accus.ita not.ipse.C.de appella. preses. Appellauerūt.vide Inn.extra de no.ope.nun.c. significā cantibus. ¶ Itē vide plura vtilia circa hoc Gu.de cu.de in te.re. l.omnes. ¶ In.l.intra que sit propria significatio huius dictionis no.C.de tēp.in integ.re.l.ij.in glo.z in ista.l.iudi.j.de excusa.tu.scire oportet.§.consequens.z per Dy.insti.de act.§. rursus.vide in spe.de officio iud.§.insidenter versi.sed queritur an in premis.z.§.postremo.ver.tij. Dicendum distulit quando hoc debeat fieri no. Inn.extra de appel.super eo.z si hic fuisset pendēte appellatio ne lata diffinitiua fuisset ipso iure nulla. vt extra de test.ex parte ade.si appellatur a sententia nulla an inte rim est suspensa iurisditio primi iudicis ordinarij.dic q; nō.vt C.quando prouo.nō est necesse.l.cumnō eo. vide per Cyn. qui accu.nō pos.l.j.in fi.vbi ponit quid iuris sit si per statutū esset assignatus terminus. Si finita vide oīno per Ol.in consi.inci piente antiquū statutū ciuitatis perusij in fi. Et iniusta no;. ea dem est forma pronunciandi super appellatione ab interlo. si cut a diffinitiua. Nō.fm ea.no.q; si appellatio ab interlo.pnū ciatur iniusta remittitur causa ad iudicē a quo.

Elendentibus. Non restī.minoz aduersus posses sorē qui suis sumptib9 z cura fun dum meliorē effecit nisi sumptus offerat bona fide.dicit Inno. per istum ter.q; possessoz presumitur bone fidei nisi contrariuz probetur.de prescrip.vigilanti. Alibi dicit q; qui diu fuit in pa cifica possessione presumitur bone fidei.de restī.in inte.c.ij. alit er no. Ja.are.C.de acq.pos. Improba. Et videtur pro eo ca sus ti.vnde vt.l.fi.ver. predonē intelligi Cy.in.l.pe.C. de pscri. lon.tēp.de hoc no. Inn.de pscri. fideligēti.z decreti.dubiū. ¶ In gl.§.de proba.vbi oīno vide. Approbauit no.eū probare debe re se diuitē in pos.iudi.C.de ali.pdo.si qs pro redēp. B. ¶ In gl.que incipit tribus modis petendū ad hoc.j.de exc.tuto.sz ar. cōtra.§.de dolo arbitrio.§.pe.vide ibi Jac.bu.oīno super lite. ¶ In ea.gl.ibi nō debuit hoc est falsum:q; tunc imperator pro nunciasset bene appel.z ideo dic.vt.l.de otra reincidēti. ¶ In ea.gl.incidens dicitur quasi accidens quo ad it ea.est pars intē tionis.vnde nō est incidens sed principalis.ideo hec distinctio nulla.z ideo dic q; hic nō sumitur hic necesse.tamen tunc possibi le.vt.§.eo.mino.xxv.anno.ex aspectu.z.j.de eta. ¶ In ea.glos. ibi nō hic.z hic.ad fi.vide de hoc in spe.de officio iudicis.§. de serui.ver.cū ergo in fi. ¶ In gl.que incipit.i.annū vtilē ibi i eo. stat. Istud cōcludit cōtra gl.q; si oia stant.in eodē statu ergo et dilationes.z sic nō currit vnde no.ista est quersio fm Cyn.in.l. emilius. ¶ In tex.ibi dū dicit diceba.vide qō no.j.de rei ven.q restituere. In vl.gl.vide extra de testibus ex parte ade.per Jo. an. Dicebam ego paulus autor huius.l.asserendo. Nota quod licet eis fuerit denegata restitutio tamen potest appellari. No. secundo quod vbi contractus initus est a maiore licet tempus solutionis veniat in tempus minoris etatis contractus repu tatur initus tempore maioris etatis. ¶ Item no.quod si post l.commissoriam commissam petatur precium videtur ei renun ciatum Cy.hec sunt interlocutoria a quibus appellatur fm or dinem processus. ¶ Notate primo quod iudex pronunciat ali quem esse legitimum procuratorem qui non est. Itē si quis pro nunciatur habere legitimam personā.z nō habet.vt.§.eo.ait p tor.§.permittitur quod si pronunciat aliquem esse iustum tuto rem vel curatorem videtur quod non appelletur.q; nō interest cum sententia faciat cum habilem z legitimū.vt.l.j.§.idem pom po.q; falso.tu.aut. Dic contra vt extra de ap.ex parte eius. Itē si iudex pronunciat se esse iudicē.z non est vt not.C.ne filius p patre aut.habita.vel se nō esse iudicē forte causa se exonerandi z est casus in quo superior potest adiri etiaz perviam simplicis querele vt iubeat eum iudicare.ar.j.de iudi.cum quem temere. §.fin.nam talis sententia nō requirit aliam sententiam post se. extra de offi.dele.significantibus ergo potest appellari.z sic ap pellabitur ante iudicem quod est no.z facit de preben.dilectus el.iij. Item si iudex pronunciet exce.rei iudicate obiectam iud. z obiectam ad processum non ob.vel obstare nam appellari po test quia si non obstaret cōtingit negociū principale si obstaret dirimis negociū. ergo appellari pōt.vt j.l.nostra. Itē si iudex pronunciet appellationē desertā vel non desertam vtraq; est in terlocutoria.vt no.in.c.vl.de ap.in cle.tamen potest appellari. nā si pronunciat desertā trahit secū executionē.si non desertam contingit negociū principale ipsius appellationis.ideo appel latur. Idē si pronūciet appellationē nō ꝓcedere ꝓpter cōtuma ciam appellationis vel q; post.x.dies vel q; nō in scrip.vel non appel.adiecta causa cum ab interlocutoria. Nā omnes iste sen tentie declarant q; nō est deuolutum negociū per appellationē vt no.in. c.si ante de dolo z contuma.in cle. ¶ Idem si iudex p nunciat testem torquendum vel ipsam partem.vt no.in.l.si an te.de appella.reci. Item in interlocutoria expensarum. vt.l.om nem honorem.C.de fru.z lit.expen. vide omnino quod not.C. quorum appella.non reci.l.ab exce. ¶ In gloss.vt si satis.z in glo.j.diffinitiua.z no.diligenter. Idem in interlocutoria secun di decreti.secundum Dy.quod est planum in causa norali. Et damni infecti in quibus non requiritur vera contumacia. vt.l. si finita.§.si forte.de dā.infec. Sed in aliis videtur secus nā aut est verus contumax z non appellat. vt.j.de iudi.l.de con.§.fin. aut non.z tunc secundum decretum nullum.vt.l.ful.§.si in diem j.qui.ex cau.in pos.ea.z sic appellatio superuacua.vt.l.si cōstat de appella. Item si inder interloquitur aliquē minorem.vt hec l.intra vtile. Item si iudex interloquitur cōclusum in causa. nā hic est casus preiudicialis. Item iuder in peremptorio non mu tet dilationem dicit Innocē.quod potest appellari de accu. ad petitionem. Preterea precepto facto in confessuz potest appel a lari [a] quia habet vim diffinitiue.z tunc quia appellat allegabit se errasse in confitendo z in causa appella.poterit reuocare cō fessionē. vt i de verbo.signi.ex parte in Christo.ad hec.C.de er ro.aduoca.l.fin.tutius puto quod ante preceptum reuocet. Nā cum tale preceptum sit interlocu.non posset impugnari ex no uis actis.vt in.c.appellanti de appella.in clemen.vel dic quod illud intelligitur de interlocutoria stricte sumpta que emanat in ter media cause.vnde secus est in sentētia precepti.vt possit ex nouis act.iustificari z impugnari sicut diffinitiua.vt.j.quod cū eo tritauus.z.l.j.§.hic vera ne vis fiat ei.dato quod ibi possit dici quod loquatur militat non de causa ap.tamen puto in.ij. decreto idem quod in diffinitiua.z adde quod dico.j.de iudi.si debitori. ¶ Que interlocutoria possit contrario imperio re uocari.dic vt.j.de arbitris qualem.§.dicere cum.l.sequen.z di xi in.l.arbitrio.qui satisdare cogantur. Item adde quod not. Guilliel.de cu.in quibus causis maiores sed si per pretorem. §.ait pretor el secundo z speculator.de excusa. §.viso.ver.pro ponitur autem.z duobus versicu.sequen. Et in specula.de ap pella.§.qualiter ver.item quod faciat iudicem.z versiculo se quentibus. Sed pone quod iuder pronunciauit procuratorez esse legitimum lite contestata. cum eo vult reuocare inter locutoriam an possit. Et videtur quod sic.vt notat Innocent. de appella.sepe. In contrarium videtur quia iam confirmata est persona per factū partis z in iudicio quasi contrahitur. er go iuder non potest reuocare.vt.j.de preto.stip.l.prima in fin. z.j.de arbitris arbitrio ita scrip.in fine. Et hoc verum credo per.l.primā de rei ven.is qui se obtulit rei defensiōi. ¶ In aliis vero interlocutoriis que non confirmantur postea per consen sum partium vt interlocutoria expensarum credo quod Inno. verum dicat. ¶ Sed quid si iuder pronunciauit se nō iudicem an potest reuocare.dic aut bene pronūciauit ꝓposita iusta exc. z solennitate diffusa.z tunc non reuocat.q; desinit esse iuder.de offi.delega.significasti.aut temere z ex abrupto.z tunc interlocuto ria est nulla.ar.§.de offi.presi.l.iij.§.puberi.z ideo potest reuo care quatenus ꝛc.

[a] ¶ Appellari.adō.d.alc. de imo.plene in.l.eius q; ō app.reci.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Jnor annis. Viginti quinq; annis. Sēten tia habet executionem paratā ideo restituetur minor qui paratam executionem non uauit. h. d. semper allegatur istud principiū notabile. ¶ Mo. etiam in hac. l. quod amittere paratam executionem est enorme dannum. ideo conceditur restitutio. ¶ Mo. quod dixi in summario quod sentētia habet executionem paratam. adde quod no. Jnno. de ap. reci. de excep. cū inter minorem. Ja. de re iudi. l. si pro tribunali. Dy. de excep. rei iudi. l. duobus. gl. C. de iudi. l. j. j. de iosfi. testa. l. qui de inofficioso. archi. ij. q. j. sicut. vbi vide est duplex modus exequēdi. s. per officiū per actionē in factū. vt. l. si prētor in fi. j. de iudi. super officio iudicis executiuo non oportet q̄ offeratur libellus. sed super actione in factū sic. vt. j. de petī. here. l. item veniūt. §. cū prędiximus. si sentētia non est liquida oportet q̄ liquidetur ablata petitione facit in ratione sui. C. de comen. l. si. l. C. de sententijs que sine cer. quanti. ¶ Secundo no. quod pro eo q̄ quotidie fit q; primo fit refutatio siue confessio postea promissio non obstante refutatione. quandoq; fit ex eadē causa. quandoq; per modū noui contractus. Bal.

Preterea. Minor restituitur aduersus dationem in solutū. fructus compēsant cū vsuris. h. d.

¶ Additio Bal.

Jnor. Jd se accepisse adde quod no. C. de transactio. si diuersa q; paratam. vide Jnno. extra de exceptione. cū venerabilis. ¶ In gl. si. nō est iuncta. eo. ti. c. fin. executionē. adde q̄ no. Jnno. de appel. ex ratione. de exc. cū inter per Jaco. de a re. j. de re iudi. qui pro tribunali. per Dy. de exc. rei iudi. duobus. p archi. ij. q. j. sicut adde q̄ pulchre no. j. de inof. test. l. qui contra in officio. C. de iud. l. j. in mag. glo. per Ly. in. l. j. C. de iuris et fac. igno. in. ix. q. C. quando ex facto tu. l. j. in ver. exercenda. Ex eā iudicati qualiter formetur sentētia in act. iudi. dic vt no. C. de senten. que sine cer. q̄ti. l. ij.

1 Snia lata pro minore nō dz in eius odium retorqueri.
2 Snia ō declaudicare quantum ad eius executionem.

Jiudex. Snia restitutiōis lata pro minore nō retorquetur cōtra eū si vult renunciare sententie. h. d. l. ista notabi. qui casus nō reperitur alibi

a ¶ Mon gaudeat. de quo vide p feli. in c. si diligenti. in. viij. col. v. fin correlariū de foro cōpe.

1 ¶ Mo. q̄ sententia lata pro minore nō debet in eius odiū retorqueri. Et est ar. quod reus posset renūciare dilationi sibi date ad hoc vt actor ea non gaudeat a. doc. cōmuniter dicunt contrarium. quia ibi est actori quesitum ius de iure cōmuni. nō obhec. l. q; hic erat quesitum de iure singulari. vt no. Ly. in. l. petē de. C. de in integ. restī. facit. de bo. auc. iu. pos. l. cūvnus. quod
2 no. in capi. consti. de elec. in cle. in verbo nolle vti. ¶ Secundo no. sententia claudicat q̄tum ad executionem. Et quod ille in cuius fauorem est lata pōt ei renunciare. et sic facit contra gl. que est. C. de transac. l. si diuersa. ¶ In glo. vt hic ibi interdum et expressum. j. de noua. l. doli mali. ver. diuersum Ly. sed post minorē etatē etiam ītra annūvtilē pōt renunciari. vt. j. de edi. edic. l. illud. et. §. e. l. destitisse. ¶ In gl. q̄ facere no. ex eodē ferri sententiā tam pro minore. q̄ pro aduersario. q; hoc propter naturam restitutionis.

¶ Additio Bal.

Jiudex. Vide q̄ no. j. de edil. edic. illud scien dū i si. all. q; reus possit renūciare dilationi inuito actore. In cōtrariū all. q; est ius quesitum actori. ergo etc. vt. l. si post mortē. §. vl. de cōtrata. et de bo. auc. iudi. pos. cū vnus. et hec vera nō ob. hec lex q; hoc beneficiū competit iure extraordinario et speciali. sed in questione nostra iure ordinario et cōmuni quod difficilius tollitur ita no. Ly. in. l. petēde in addi. ibi videas. Cūq; Vide q̄ no. Jnn. extra eo. auditis et vide Ly. C. si aduersus transac. l. ij. Reddere. no. hic deduci in forma sententie restitutiōis. Jtē licet nō sit petitū est cōsequēs ad petita. Penitentia. Mo. q̄ post sententiā habet locū hic penitētis quasi Ex cā. not. esse paratā executionē aduersario minoris sicut minori. Poterit. Mo. hic casum quo exceptio perē

b ¶ Post sniaz adō eūdē bal. i. l. perēptorias. C. sentē. rescī. nō po. et q̄ per pau. ō de ca. i. l. j. C. de re iudi. b protria opponit post sniam b. ¶ Jtē not. renūciari rei iudicate etiā si ius est alteri per ꝓīo quesitū. et adde q̄ no. C. de transac. si diuersa. et supra de dolo arbitrio. §. pe. q; initq;. vide q̄ no. in l. iij. in prin. supra q̄ quisq; iur. et ꝛcludit hic ratio per locū ab antecedenti de stricto que argumentatio locū hz in necessario ordinatis. adde q̄ no. j. de publi. cū qui in prin. ibi vnicuiq; dic hec regula est vera nisi faciat in fraudē eius cuius fauore est hoc introductū. vt. C. de naturalibus li. l. qui. ¶ Mutare vide so. ma. si constan. §. quor. in fi. Auxiliū. vide q̄ no. per Ly. in. l. j. C. de his qui veni. etatis. ¶ In text. ibi habere poterit concorl. q̄ fauore. sed op. de le. si post mortē. §. fi. de cōtra pi. et ad hoc facit q̄ no. C. de pac. petens. et q̄ no. ff. de procu. minor. ¶ In glos.

Jmmo videt sol. hic volebat aduersarius vti beneficio minoris contra ipsum minorem. ibi beneficio contemplatione proprie concesso contra tertium de hoc no. facit arg. de exc. tu. amicissimos. §. lucius. Sed contra hoc videtur q; dilatio est cōis. et si reus non renunciat in preiudiciū iuris quesiti. actori. vt. l. petē de. doctor meus dicit contra re integra pro hoc q̄ occurrit in preiudiciū recōuenientis nō renunciat cōuentioni. vt no. in spe. ti. de recō. in fi. contrarium dixit mar. fill. Item principalis nō renunciat appellationi in preiudiciū adherentiū. vt no. in. c. vt circa de elec. li. vj. Sol. in hac. l. ius aduersarij minoris dependebat ab ipsa restitutione nec competebat aduersario, minoris restitutio principaliter sed accessorie ex quadam consequentia. et ideo sublato principali tollitur hoc consequens. preterea hec non sunt separabilia quod vnus possit restitui et alter non. vnde sequeretur quod minor haberet necesse restitui et quod ius suum nō esset in sua potestate q̄ esset inconueniēs. et adde quod no. in. c. cōsti. in verbo nolle vti. de elec. in clemen. et de bo. auto. iudi. pos. cum vnus. Bal.

Preses prouincie. Ordinarius potest restituere minorem etiam contra sententiam predecessoris. hoc dicit. ¶ In ter. ibi prestat per alium iudicem appellationis. ¶ In ter. ibi consequuntur etiam per ipsum eundez iudicem. vt. l. prefect. §. e. secundum Ly. et sic est pacificare quo ad effectuz nō quo ad iudicē vt. l. prefecti. §. e. ¶ Mo. q̄ par restituitur contra sententiaz paris. vel dic q̄ hic proprie nō est par. hz idē officiū vt. §. e. l. minor aūt magistratus. Bal.

¶ Additio Bal.

Preses Vide Jnn. de testibus fraternitatis. Mo. q̄ successor reuocat factā predecessoris concor. de te. iure. iure nostro. de rebus eorum quanuis.

1 Snia lata super habilitate est quodāmodo lata sup statu
2 Etas qualiter probatur.

Detate eius. Sententia lata sup eta te causa cognita. est pre iudicialis in omnibus causis ex etate pendentibus. hoc dicit. vel sic. Sententia lata super etate legitima. facit ius apud oēs. s. vt omnes possint īnitti illi sententie contra eum quem iudex pronunciauit esse eta
1 tis legitime. hoc dicit. et est singularis hec. l. ¶ Mo. quod sententia lata super habilitate est quodam modo lata super statu et importat preiudicium parti respectu omniuz quia omnes possunt adherere illi sententie iste est intellectus gl. secundum Jaco. de ra. intelligit quod non porrigitur nisi ad citatos saltem per generale proclama. sed tu dic quod nō porrigitur vt alij ob fit sed vt opituletur eis. affert ergo generale preiudicium minori. sed nō aduersarius. et facit. §. eo. l. minor. nam ipse minor fuit in iudicio. et non potest pretendere se non citatum. et facit quod nota. in. l. j. C. de his qui ve. eta. impetra. ¶ Secundo nota. hic de etate probanda super hoc dicit gloss. quod sententia lata ex aspectu transfert onus probandi. vnde iudex pronunciando ex aspectu corporis potest imponere onus probandi cuivult. si autem non pronunciat ex aspectu incumbit onus probandi affirmanti non neganti et si vterq; vtitur verbis negatiuis presumitur quod sit minor secundum gloss. Jacob. dicit quod impossibile est quod due contrarie positiones sint ambe negatiue. naz si contrarium vna est negatiua alia ex necessitate est affirmatiua nec debemus considerare modum loquendi sed modum essendi. et sentit quod ille qui dicit aliquem minorem intelligitur negare. ille qui dicit aliquem maiorem intelligitur affirmare. ponit enim aliquem esse sed aduersarius ponit aliquem non esse et est negatiue etatis secundum Jaco. dicit tamen quod per hoc non datur regula circa modum probandi quia quando negatiua est eque probabilis sicut affirmatiua onus probandi incumbit neganti sicut affirmanti. dicit ergo quod si aliquis vult admitti ad aliquod vt minor debet se probare minorem. facit quod nota in. l. si vero. §. siquis pro reo. supra qui satisda. cogan. nec obstat quod aliquando fuit minor. quia hoc solo cursu temporis mutatur. et ideo non affert presumptionem ex preterito in futurum. vt nota in. l. si minorem te. C. eod. secundum Lambertum de salinis. et Cyn. in addi. et adde et omnino vide quod nota in mercurialibus super regula infamibus. Item vide q̄ no. in. l. ij. §. q̄ obseruari in fi. gl. Et hoc dicunt. C. de iura. cal. et in spe. §. postremo in fi. Bal.

¶ Additio Bal.

Probatio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ☞ Probatio non valet nisi parte citata.
1 Sententia facit ius apud omnes.

Oetate. Etas est ad probandum cā cognita iusto cōtradictore presente vel citato ⁊ probatio etatis est preiudicialis non in oibus causis dependētibus ab etate vide qō no.Jnno.de elec.cum dilectus glo.qō si nō fecisset.An per instrumentū matrimonij [a] probetur etas.dic vt in spe.de in inte.resti.§.qs aūt ver.Sed cuiusmodi erat scriptura.⁊ not.bene ⁊ adde qō not.j. de excu.tu.l.ij.§.etas.⁊.l.iij.C.de his qui venīā etatis impetrauerunt.Et est etas processus vite ab hominis natiuitate incipiens.vt.ff.e.l.j.etas est tempus complexum.B.maiorez. vide omnino in spec.de sponsalibus.§.postremo in fi.Causa cognita.no.nullam probationē† valere nisi parte citata vel presente ⁊ loquitur hic generaliter de omni genere probationis ⁊ per instrumēta sic.iij.q.ix.create. ¶† Jtē no.q̄ sēntēcia facit ius apō omnes ibi.⁊ probo.vt hic. ¶His causis quilibet presumitur esse citatus legitime nisi hoc neget.C.si quis iguo.rez mi.l.j. ¶Jn glo.volebat vide omnino hic Ja.bu.Jtem omnino vide in mercurialibus in.c.infamibus.de re.iur.per Joan.and. ¶Jn glo. ibi vel solus.Vide hic quod no.j.de interrogator.acti.l.de etate in prin.vide in spe.de actore post prin.ver.si ergo excipis et ver.⁊ quidem excipitur.⁊.§.de iura.cal.l.ij.C.quod ob.in fi.gl. ⁊.h.d. ¶Jn gl.que incipit.Jtem cause cognitione ibi dabit iudex.No.ci incumbere onus probandi cui iudex assignauit terminum ad probandum vnde fis cautus qō assignetur terminus vtriq; parti quatenus incumbit non vni soli.quia tunc precise incumberet sibi probatio.vide quod not.in.§.quod obseruari in fi.gloss.hoc verum si designat ex aspectu.⁊ sic causa cognita. ¶Jn ea.glo.ibi quid si vterq; negatiue.Jstud videtur impossibile quod due contrarie positiones sint ambe negatiue.quia si vna negat altera affirmat per locum a contrarijs.Preterea illa est negatiua que importat priuationem.Illa est affirmatiua que importat ens seu habitum huiusmodi est hoc dico quod non sum minor.nam affirmatiua debet dici quia importat etatem.⁊ sic ens in actu sm Ja.bu. ¶Jn ea.in fi.dic q̄ vbiēq; qs vult venire cōtra factū suū vel alterius pro quo presumatur o3 probare etatem per quam tale factū rescinditur.vt no.j.de arbi. l.iij.⁊ per Jnno.in.c.innotuit de eo qui fur.ordi.suscepit.⁊.C. si minor se ma.di.si alterius.vide omnino quod no.in spe.ti.de actore.§.j.ver.signi.excipis ⁊ ver.q̄d si vterq; negatiue vide omnino.de rescrip.literas in clemen.in glo.po.hic.ne dicas.dic q̄ presumitur maior quis fuisse tēpore cōtractus nisi pbet ō3ium vel nō cōtrariasse vt minor arg.l.optimam.vide qō no.j.de reg. iur.l.qui cum alio.⁊ est no.vel nisi aspectus ⁊c.vt.ff.eo.minor.15 quod glo.dicit de presump.quia olim minor dicit non credo verum indistincte.quia non est verum si constat de initio temporis.sed si non constat p̄sumitur minor.⁊ infra tp̄s restitutionis si probat de minori etate tempore contractus.vt no.in.l.si minorem te.C.e.hec veniunt ad declarationem illius gl.nō istius scōm Pe.de treuic.Baldus.

Quoia. Extra queritur hic nūquid filius emancipatus a patre possit restituī aduersus emancipationem dicunt quidaz quod sic.Tu dic contrarium quia p̄ emancipationē consequitur libertatem.id est existentiam sui iuris aduersus quem non potest restitui.vt.l.ex causa.§.pomp.ff.e.Ly.in addi.

¶Additio Bal.

Quomnia. ¶Jn ter.ibi miserunt an minor possit restitui aduersus emancipationem.⁊ dic quod non.q̄ mutauit statum Et nec competit restitutio aduersus libertatem Ly. oneri.nunquid aduersus veniam etatis restituitur.dic vt no.C. de his qui ve.eta.l.j.Bal.

Etiam. Ei qui est in vtero currit prescriptio sed datur restitutio.hoc dicit Quero vtrum.l.ista sit correcta.Gloss. sentit hic quod non.⁊.C.de temp.in integ.resti.l.ea que gl. quelibet prescriptio.contrarium sentit.ff. ea.l. intra vtile in gloss.magna.Sed hec verior.⁊ sic nota.quod deterior conditio est existētis in vtero quam iam nati in cursu prescrip.quod nota.⁊ adde quod no.in spe.de prescri.quarta parte ver.item not.quod licet.⁊ in spe.de loca.§.nunc aliqua. ver. xx.⁊ facit.j.de in diē adiec.l.si predio.Etiam vide quod nota.j. formal.l.si constante.§.j.⁊ intellige hanc.l.prescriptio fuit completa anteq̄ minori quereretur ius domini ⁊ in hoc stat ratio huius.l.secundum Ja. Additio Bal.

Etiam. Ei qui est in vtero currit prescriptio sed restituitur.h.d. No.quod currit nascituro prescriptio.que non currit iam nato.vide ler vlti.C.in quibus ca.in integ.re.nō est necessaria habet locum in nato non in nascituro.Et est ratio q: anteq̄ nascatur non est dominus rei que prescribitur. vt in glo.sm Jaco.bu.inte.ij.l.recti labeo.B.nasceretur.vide in spec.de locato.§.nunc aliqua.ver.xx.vide in spe.de prescrip. iij.parte. Jtem nota q̄ licet vide soluto ma. si const.§.j. amisit hic completa fuit vsura prius anteq̄ minor nasceretur sm Bet. de treuic.vide quod nota.C.de tempo.in inte.re.l.ea q̄. ¶Jn glosa quelibet prescriptio.Baldus.

Eam qui. Defensori minoris sine mandato nō datur restitutio nec ipsi minori cui? non interest.hoc dicit.et iunge hanc.l.ad questionem quam feci in.l.illud.§.si talis.ff.eo.

Additio Bal.

Eam qui. ¶Jn glo.que incipit.s.sine mandato.Jbi si autez.Aliquādo aliquis habet ius ex me.vt ex causa immediata.vnde ius tale est ius in me se extendēs saltim quo ad fundamentum.⁊ tunc illo iure non potest vti contra me.vt.l.celso filio.de le.j.⁊ de excu.tu.muti.§.lucius.aliquando hz ius propter me.⁊ tunc aut illud tale ius venit per modum consequentis ⁊ loquitur hec ler.Aut venit per modum coequalis beneficij ⁊ loquitur.de contrata.si post mor.§.vlti.ff.l.petende.⁊.C.de naturali.li.l.cum quis. Vide de vi ⁊ vi ar. l.cum fide.§. vlti.in glo.Et est casus q̄ appellatus potest prosequi licet appellans renunciet.C.quando pro no.non est necesse.l.omnem honorem §.si.⁊ ibi per Ly.⁊.l.penul.de temp.ap.per Ly.et per Jnno.de appella.sepe non ob.C.de appel.siquis libellos.q: ibi res erat integra.vel non intercat tunc appellat.prosequi.Baldus.

Utor. Bona fides tutoris non priuat minorem beneficio restitutionis et protestatio matris nihil operatur.hoc.d. ¶Jn glos. vt non in fi. ¶† Nota q̄ protestatio matris non infringit actū filij vel tutoris. ergo coniuncta persona non habet ius protestandi coniunctorio nomine.quia faciebat contra voluntatem domini.

Curator. Venditio rei communis minoris ⁊ curatoris ope restitutionis in inte. rescissa quātuz ad minorem intelligitur tota rescissa si emptor vult q̄ totus cōtractus rescindatur.hoc dicit. ¶Jn ter.ibi danda.s.ad precium ¶Nota.q̄ si emptor non erat alias contracturus propter rescisionez partis receditur a toto contractu.licet in personis diuersorum sumat originem. ¶Secundo not.q̄ rescisso contractu precium debet restitui ab illis ad quos peruenit.hoc dicit.

¶Additio Bal.

1 ☞ Protestatio nō valet qñ protestās non hz legitimā cām
2 Protestatio non valet quando factum habet in se dolum.
3 Protestatio super incertis non valet.

Utor. ¶Jn ter.ibi.denici. no.q̄ protestatio nihil operatur quando is protestatur q̄ b personā non hz legitimā protestañ b.vt hic. ¶Jtē si habet tūi is venit noīe alieno nec offert se paratuz facere fidē de mādato.vt.j.depositi.l.siquis inficiatus.⁊ de elec. cām in cle. ¶Mā super mandato pōt legitime dubitari et errari.vt.j.de publiciana.l.siqs pbibuit in fi. ¶† Jtē nō valet protestatio quando ptestans non hz verā et legitimaz cām c.vt.C. de reiven.si fundū. ¶Fallit in nunciatione noui operis ppter contēptū ⁊ pretoris autoritatē.⁊ quia est puocatio ad iudicium. et quia certa forma data est super eius remissione.l.j.in prin.de noui operis nunci. † Jtē non vz protestatio quādo factū habet in se dolum.vt.C. de iniur.si non conuicij.et in.c.vlti.de homicidio lib.vj. Jtē falsa protestatio non vz.vñ si quis protestatur se non facturū et postea facit ptestatio mandatū continet.et ideo non valet.de consti.cū. ¶. Jtem protesta.secuta non valet ad refringendū act.vallatū cōsensu duorum.vt.C.de conditio.ob cām.si repetendi.nisi ex cā.vt puta si ratione iusti metus non esset intimata.vt.l.vj.§.celsus alias est ler de aqui.here.⁊ ibi per Dy.Adde quod no.de reg.iur.in generali per Jo.mo. Jtē no. q̄ ptestatio debet concipi sup eo qō est in fieri vel in futuro.exē plum denuncio me esse pregnantem ⁊ sufficit protestatio.vt.l.j. de alen.⁊ agno.libe.Si vero sup futuro emanat aut sup consensu tūi.⁊ tunc idē sufficit q̄ protestatus dicat non consentio ⁊ vlterius protestatio actus p̄ualet.⁊ si vterq; dicit q̄ incidit vlti. protestatio.ptestari non tenet actio.quia caret consensu. Aut de proprio solius protestantis.⁊ tunc si contradicitur non obligat de nouo sed sup obligatione veteri bene induceret moz̄.

a ¶Matrimonij.vide dsim alex.de imol. hic in prin.⁊ cundē bal.ff.l. nec natales de pba.⁊ i additio. ad spe. in.d.tit. de integ.resti.in v̄. per instm mrimonij. et qualiter ꝓbetur, vide frā. are.in.l. ex facto.§.itē q̄ro in me.j. col.d vulg.⁊ pupil. ⁊ quod ibi dixi in apostil.

b ¶Protestādi.adde eundem bal.in.l. maior.j.de rescin. ven. vbi etiā videbar.

c ¶Cāz.adde eūdē bal.in.l. si hoiez.j.mā. ⁊ in.l.nō solū §. morte. ff. col. cuz seq.j. de op.no.nū.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quia protestatus hz ius ptestandi ꝛ cõtradicens nõ hz ius contradicendi de vsuris mora. ¶ Sup preteritis no. ẽt non vz protestatio sup incertis nõ declarantibus animi motũ de testamentis. heredes palã. §. sed et si notã cũ si. ¶ No. ꝙ illud qõ fit protestatione p̃missa non intelligit̃ clã fieri. C. de repud. vxo. vide de ista materia oio et plene in spec. de emp. ꝛ ven. §. nunc dicendum est v. ylti. no. vsq; in fi. §. oino vide de peu. c. j. in cle. §. Itez quero no. de ptestatione phibitoria. quod no. Ja. de are. in. l. j. j. de no. oper. nun. Et dic aut ius ptestantis p̃cedit ptestationẽ aut nõ. Primo casu aut ius est ordinatũ ad rescissiones actus qui fit per ptesta. ꝛ valet ptestatio. l. viril. §. si adierit de le. prestan. Aut non: tunc queritur vtrũ ptestatio inducat malã fidem. ꝛ dico ꝙ sic. vt. l. si fundõ. C. de rei vendi. Aut vtrũ inducat contẽptũ. et dico ꝙ sic. l. j. de noui oper. nun. Aut vtrũ sola protestatio reddat actũ nullum. ꝛ dico ꝙ nõ. vt. l. sicut. §. nõ videtur. ꝛ. l. rem alienam. de contra. emp. Aut ius protestãdi non precedit protestationẽ vel actus qui geritur est efficacior q̃ ptestatio. tũc nil valet ptestatio. vt hic p̃dicta in ptestatiõe ad nõ dandõ. vt. j. de lege cõmis. l. fi. vel ad nõ faciendũ. Si autẽ ad dandus vel ad faciendum nunquaz artat protestatio nisi ptestatus sit ptestãti obligatus. vt. ff. de solu. si soluturus. cũ si. ¶ No. ꝙ protestatio que succedit loco alius actus debet fieri eo tpe quo ille actus vz alias nõ vz. C. si pen. ap. l. iij. de no. oper. nun. de pu. §. si quis ipsi. C. de nõ nume. pe. aut. hanc querelã. Pecunia no. ad agendũ contra illũ ad quẽ pecunia peruenit adde qõ not. j. ad vel. vir vxor. j. cõmo. vnde queritur. ¶ In glo. que incipit. s. in eo facto ibi. vel dic verius hic intelligit Jac. de ra. quo ad citatos saltim per gñale proclama nõ quo ad extraneos fm Bul. Alij gñaliter intelligũt qz nõ est hic in processu. sz qz ius sic disponit in oibus casibus in quibus sentẽtia ius facit. nam alias etiaz quo ad extraneos citatos qui non habent ius in processu sententia nõ faceret ius cũ quo ad eos ꝓbationes recepte fuerunt lit. non conte. vel dic aut loquimur in diffinitiua ꝛ verum dicit glo. Aut in interlocutoria lata ex aspectu tũc nõ nocet ni si inter partes non quo ad omnes argu. C. de legibus. l. leges vt generales hoc casu sententia lata circa venditionem non nocet ei qui emit. non citato. vt not. j. titu. ij. cum miles. §. j. ꝛ hic si est lata in contradictorio iudicio nisi ꝛ consueuit ꝛ debet pars citari. Nã quando ꝙ fertur nõ in contradictorio iudicio. vt quãdo in datione curatoris iudex pronunciat aliquem minorem et dat ei curatorem tunc non nocet alteri argu. de adop. nam ita dixit. Bal.

a ¶ Persona le. addõ eũdẽ i l. gñaliẽ. §. de pac. ꝛ qõ ibi dixi in apost.

Minor se. No. hic q etiã vna clausula i qua minor est lesus potest tolli de contractu remedio restitutionis. h. o.

1 ¶ Restitutio intelligitur fieri in primitiuũ statum.

Actio. Actio restituta est eiusdem temporis restitutionis cuius erat ante amissionem. hoc dicit. ¶ In textu ibi decem dies ad intentandam actionem ꝓrescriptionem interrumpendam. ¶ Nota quod restituto minore qui nominauit obligationem alterius restituitur creditor inuerterem debitorem hoc verum nisi restituatur minor propter dolum creditoris quia creditor est indignus restitutione propter suũ facinus. vt. l. si titius ꝛ seia. j. de fideiusso. ꝛ. l. qui res. §. huic applicatur. j. de solu. ꝛ argu. ff. e. l. papinia. exuit in ratione sui. ¶ † Secundo nota quod restitutio intelligitur fieri in primitiuum statum tam quo ad ius quam quo ad tempus vnde rescissoria est eiusdem vite cum originali actione. Si autem illa prima actio erat perpetua tunc rescissoria non est a deo perpetua. sed durat anno vtili. vt. j. de ac. ꝛ obliga. l. in honorarijs. §. sed cum. ꝛ per Dyn. insti. de ac. §. rursus. ¶ In gloss. pro constanti in fine. ista gloss. dicit quod naturaliter obligatus non restituitur. vt. ff. de nego. gest. l. iij. §. pupillus. item dicit in hoc vltimo casu pupillus nouando obligatur naturaliter quod non est verum. quia nullo modo per viam intercessionis secundum Ja. de rauen. vt. j. no. de admini. tuto. l. tutores. §. ab eo. ꝛ ideo tũc non fieret nouatio ipso iure ex quo obligatio nouans nulla est licet ex naturali sola possit fieri nouatio. vt in. §. preterea insti tu. quibus modis tol. oblig. ¶ In glo. si tempore ibi ex tempore. vide in capi. i. de restitutio. in integrũ in cle. ¶ In ca. glo. ibi ꝛ immo. s. agitur contra minorẽ. ¶ Econtra ob. de. do. cau. mor. l. ꝙ debitori. solu. ibi loquitur in actione subrogata. hic in actione restituta que est eadem cũ prima. ¶ Sedo oppono qz videtur interrupta prescriptio agnitione debiti ꝛ solue. vt no. j. de solutionibus. i. cũ quis pro eo. Bal.

¶ Additio lec. vac. in. l. si res. Bal.

Si res. Sed pone. quod minor cum iuramento vendidit seruum ꝛ tradidit an transtulit dominium. ꝛ videtur quod non. iuramentum enim est perso-

a nale ª. vnde successor minoris poterit vendicare. ꝛ de iureiurando. veritatis per Innocen. dic quod dominium est translatum nam cum iurauerit dare ergo dominium transtulit alias esset periurus. vnde cum lex velit obseruare iuramentum. ergo facit habilem minorem ad dandum. quia non intelligitur ius artare minorem ad impossibile. nec obstat quod iuramentuz est personale. quia verum est re integra sed facta executione reali. vnde dic aut minor promittit dare vel facere. ꝛ sic affirmatiue. et habet locum dicta distinctio aut non facere. ꝛ tunc semper hic res est integra si non fit. ꝛ ideo iuramentum tunc non artat heredem. Exemplum in eo qui iurauit non repetere vsuras dicto cap. veritatis. vel dic melius ꝙ iuramentum non transit in heredem quãtum ad obligandum heredem ad periurium. ꝛ ita loq̃tur Innocen. sed bene transit tanq̃ confirmatorium ꝛ validatorium contractus.

¶ Additio lecture vacantis in. l. iunius. Bal.

Iunius. Vide Innocẽ. extra. e. c. fi. actio post restitutionem eiusdem vite est cuius erat ante eius amissionem hoc dicit cõtra. j. de dona. causa mor. l. quod debitori. sed ibi est nouatio hic est restitutio q̃ sui natura non auget nec minuit sed in pristinum statum reponit. et sicut quo ad rem sic quo ad tempus. vt hic. ¶ Item oppo. ꝙ interrupta sit prescriptio agnitione debiti. So. hic minor non fuit adhibitus a debitore ad promittendum pro eo. sed suo motu promisit sicut no. in si de solu. l. cum quis. §. si quis vel hic vt restitutionis non natura agnitionis. Et vide differentiam inter restitutionem ꝛ concessionem. vt no. C. de diuer. rescript. falso. Et adde et omnino vide quod nota. in. c. j. de resti. in integ. in clemen. Bal.

¶ De capitis diminutione. Rubrica.

Dertinet. ¶ No. argumentuz de ingresso monasterij q̃ erat debitor monasterij. nam videtur ꝙ ipso ingressu cõfunditur actio hoc dicit. Amissione. ¶ In tex. idi interdictionum cuius vestigium remanst hodie circa excõmunicatos. ꝛ ideo ex aliquo excommunicati equiparantur deportatis. vt nota. instituta de capitis dimi. §. minor. Baldus.

1 ¶ Rebellando quis efficitur hostis sue ciuitatis.
2 Sentẽtia iudicis vel legati equiparanꝫ consuetudini siue statuto
3 Rebellis quis proprie dicatur
4 Statutum dicens ꝙ bannitus possit impune occidi an valeat.
5 Deportati et banniti ciuium appellatione non continentur.

Qui deficiunt. Capite minuitur qui hostium vel deportatorum numero aggre
1 gatur per sententiaz hominis vel legis. h. o. ¶ † Nota ꝙ rebellando quis efficitur hostis sue ciuitatis ꝛ statim ꝙ est pronunciatus rebellis per iudicem vel per reformationem extunc desinit esse ciuis. vnde iura municipalia ex tunc amodo non patro-
2 cinantur. ¶ † Secundo nota ꝙ equiparantur sententia iudicis vel lega. reformationi vel statuto. vt hic fm vnam lec. Item nota ꝙ deportati equiparantur hostibus. dicit glo. in. §. relegati ꝙ idem in bannitis quia equiparantur deportatis quando hec importat natura criminis ꝛ genus pene: puta quia exulant ademptis bonis. sed Jaco. de are. dicit ꝙ ista equiparatio procedit quantum ad beneficia sue ciuitatis. sed non quantum ad ius commune. vnde dicit ꝙ non possunt banniti vti iure municipa. sed possunt vti iure communi vt notatur per eum in. l. ex fa-
b cto[b]. j. ad trebel. Bartol. dicit hoc esse verum ti bannito esset indictum bellum. quia posset impune offendi. nam iste est hostis sue ciuitatis per belli indictionem. ꝛ dicit ꝙ licet iste de iure cõmuni succederet agnatis vel cognatis tamen non potest actionem mouere in ciuitate vnde exulat. vt nota. in. l. sed si. §. si dum decretum. j. titulo. j. nam videtur positus extra protectionem cõmunis. idest sue ciuitatis. facit quod nota. Ly. de accu. l. reos et in. l. j. C. de natu. li. Si autem non est ei indictum bellum tunc patrocinabitur ei etiam ius municipale. quia pena banni non est extendenda ad casum obmissum. prestat argumen. supra titulo. j. l. papi. exuli. Hec ob. quod dicatur quod potestates ciuitatum non possunt deportare. quia verum est vera deportatione sed bannum capitale est quasi deportatio quantum ad iura illius ciuitatis. facit quod notat. C. de heredi. insti. l. prima. Si predicta theorica Jacobus est vera sequitur quod pater banniti tus retinet filium in potestate quia hoc competit de iure communi. nõ

Universidad de Deusto

muni nō de iure municipali. Cuius contrarium dicit glo.in.§. relegari. Qdē modo videtur q̄ duraret legitimus administrator vel tutor. Sed contra not.in.l.si tu reipublice.de tu.z ra.di. per Jaco. Item sequeretur quod bannitus posset instituī in testamento solēniter facto secundum ius commune non dico secundum ius municipale.de hoc nota.per Jac.j.de bo.pos.l.edicto.z adde quod no.in specu.de do.inter vir.z vxo.§.formatis ver.quid si vir.z de procur.§. ratione quoq̄ constitutus circa prin.z de coniūcta persona circa finem. ¶ Item no.qō propie dicitur rebellis qui primo erat ciuis vel subditus.vt in glo.parua.z iste propie incidit in crimen in lese maiesta. vt not.paul. de re iudi.c.pastoralis.in clemen.hoc tamen nomen rebel. quā doq̄ ponitur large p quolibet inobediente.vt no.in.l.si certarum.§.fina.de mili.testa. ¶ In glo.antiqua litera ibi alicuius not.quomodo per.l.specialis persona potest iudicari hostis et rebel.z banniri z priuari ciuilitate ob delictum. ¶ In eadem gloss.ibi abi amittat istud verbum non sonat in preteritum de necessitate nisi addiceretur ipso facto.z tunc dicitur canon late sententie quando non requirit sententiam hominis.sed quādo requiritur sententia hominis non dicitur canon late sententie quod no.z hanc glo.raro inuenies alibi.vide per archi.lxij. di. in synodo. ¶ Quarto vtrum dicatur vere deportatus vbiq̄ locorum.z dic quod sic.quia sicut excommunicatus ab vna ecclesia est excommunicatus ab omni ecclesia.vt not.ō.de postul. l.ex ea.quia excelesia non diuidit se ita deportatus ab vna ciuitate deportatur ab omnibus.quia imperium similiter se non diuidit.z per hoc patet quod deportare proprie ad solum principem pertinet vel senatum Cy.in addi.nam inferior non posset deportare extra suum territorium.facit.l. illicitas.§.vniuersas.ō.de officio presidis. ¶ Secundo queritur vtrum valeat statutum quod bannitus possit impune occidi quantum ad res non est dubium quod istud statutum valeat. ar.j.de ale. l.j.§.quod autem.sed an valeat quantum ad homicidium licet perpetrandum.videtur quod nō.quia illud statutum est rei turpis.vt.l.si plagij de ver.ob.z contra ius diuinum.vt.l.non occides.z hoc tenet Host.in cap.fi.de consue.veritas est in cōtrariū.q̄ iste qui occidit dicitur minister iudicij.vt.l. accusationis C.quod me.cā.nā lex frequenter permittit propter immanitatē criminis.vt.l.j.C.quando.li.sine iu.vin.C.de his qui ad ecclesias confu.l.fi seruus. ¶ Item quia ille bannitus dicitur hostis qui potest impune offendi.ō.de dolo.l.j.§. non fuit.z j. de relī.l.anime.z ita determinauit mar.de fa.z tangit hic Cyn. in addi.z ita seruat de cōsuetu. ¶ †No.etiā q̄ deportatiz bāniti non continentur ammodo appellatione ciuili.z adde.j.de polliciti.l.pollicita.l.z.ex facto pponebatur.de here.insti.no.etiā hic q̄ ille qui abest propter bānū intelligitur esse defunctus.qō facit ad statutum de extimis ꝛc.Bal.

Nunc respiciendū. Publica officia per minimā capi. dimi.non pereunt.h.o.loquitur de officio publico autoritate z vtilitate. sed de publico autoritate tantum loquitur.l.tutelas.j.c.

¶ Additio Bal.

Pertinet. ¶ In ter.ibi peruenerunt.vt C.ad.l.iul.de vi.l.si tutorē.z.j. de fideiuss.si de bitori.naturaliter.vide qō no. j.de fideiuss.vbicunq̄ minutus.vide in auten. de nouatio in principio.vide in spec.de reo.versicu.sed an monachus.et ver.sed nunquid prō commil Bal.

¶ Additio lec.vac.in.l.liberos.

Liberos. ¶ In tertu.ibi per vilem causam ex hoc no.quod emancipatio est quedaz alienatio siue manumissio.q̄ seruile. Not.non pōt caput amittere qui capite caret z no.q̄ vbi nō est here.ibi non cadit priuatio.Bal.

¶ Additio lec.vac.in.l.amissione.Bal.

1 ¶ Tabellio licet negetur tñ instrumētū facit pſumptionem
2 Bannitus iura ciuitatis amittit.
3 Frater an possit interficere fratrē bānitū.

Amissione. ¶ In tertu in.§. qui deficiunt. Questio talis est. titius filius fami. solenniter positus est in bāno tanquā homicida pater titij instituit sibi heredem illum titium z mortuus est ille filius et causa donationis cessit iura procuratori marie siue aute que habebat in dicta hereditate. z in bonis filie testatoris tenere bona.maria vult experiri de illis bōis ℈ filias testatoris z scias q̄ er.l.municipali extāte filio filia nō succedit
5 dotari a filio. Item scias ex.l.municipali bannitus habetur pro professor veniēs in fortiā cōis decapitatur.z querimonie eius non audiuntur. Unde contra mariaz excipitur.primo q̄ ille filius bannitus non potest esse heres quia nō capax quasi deportatus. Item q̄ non valet cessio quia filius non se immiscuerat vni de nullum ius habebat.z ideo nullum transtulit. Item q̄ bannitus erat z non habebat ius efficax z liberum immo implicitū et inhabile.z sic non potuit cedere nisi quale habebat. Item contra mariam obijcitur q̄ non potest experiri sine confessione sibi facta a procuratore. Item q̄ pretendit causam lucratiuā.z ideo obstat sibi exceptio ex persona auctoris. Itez obijcitur q̄ testamentum ex quo petit se immitti non erat scriptum manu notarij nec presumitur aliquis notarius cum hoc non sit a natura ſz ex accidenti. Item dicitur q̄ habent filie iustam cām retinendi bona nisi dotentur fm formam statuti. Hunc queritur quid iuris. Sol. saluo meliori cōsilio mihi. Federico de scalis legū doctori vī q̄ iste titius quo ad veritate licet sit bānitus pro homicidio nō sit deportatus nec habeatur pro deportato z quod inducitur insti. quibus modis ius pa.po.sol.§. pari ratione. dico q̄ aperte demonstrat contrarium. nam ibidem dicitur q̄ ille cōparatur deportato qui bannitus est de tali maleficio de quo ſz l. deberet perdere ciuitatem vel bona vel fm consuetudinem vel statuta ciuitatis.z ex hac.l.non perdit bona.C.de bonis dānatoruz.auc.bona. Item ex statuto non perdit bona.nā pene bannitoruz ex forma statuti sunt certe z limitate inter quas non est amissio bonoruz. Item esse bannitus ex forma statuti est quoddam quid quod est contra cōmunia iura z eidem bannito nullā penam imminere dico is act.quatenus declarat forma statuti. nā cū iste est bannitus sit cōtra iura cōia nō est ad cōsequētias protrahendū.ff.de legibus quod contra rationez ait in statuto non continē quod habeaī prō deportato: sed alie pene sunt in eo statute vnde stabo contentus. Item ipse bannitus est a defensore ciuitatis vel a preside prouincie qui deportare non potest vt.ff.de lega.iij.l.j.§.deportatos.quō ergo posset deportatis assimilari. Item quia certū est absentē neminem deportari vel in tantam penā damnari.vt.ff.de pac.absentez.C. de accusatio.absentem. Item quia manifestissime legitur eū esse requisituz. et annotatum.vt.ff.de requi.reis.l.j.ij.iij.z vlti.z.C.eo per totum vbi dicitur q̄ nec infamia notatur licet eius opinio sit aggrauata. C.de requiren.re.l.vlti. Cessant ergo in eo ola iura que loquuntur de capitalibus criminibus z non de capacibus quia iste capax est cū non sit deportatus ne assimiletur deportato Potuit ergo cedere iura sua z transferre in quancunq̄ personaz nec dicat aliquis ipse non adiuerat hereditatem quia cedēdo iura hereditaria ipso facto declarat animum suum z gerit prō herede. de aqui.heredi.gerit.nec dicat aliquis q̄ iura sua essent implicita imo erant explicita z expedita sicut sunt in furioso qui propter furorem experiri non potest.z tamen curator eius et successor potest experiri.et sicut qui habet iura cessa ānotato. Nec dicas tu q̄ per procuratorem huius anie nihil potuit et queri.C. per quas personas.l.j.quia confiteor q̄ si in confessione.facienda gestabat procura.et cedens vel cedens tantum q̄ querentur anie:iura tunc ei tantum queruntur.ff.de donatio.qui in donatione.si hoc non fuit confiteor q̄ procurator tenetur cedere iura ipsi domino.vt.ff.de acqui.possessi.primo quoq̄. Nec dicas tu q̄ auia que agit ex titulo lucratiuo repellatur propter vitiū sui autoris.ff.de exc.doli.apud celsum.§.siquis autem ex causa legis.quia illud habet locum in vitio adhibito z circa rem querendam. At hic in hereditate querenda nullum vitium est contractum quod hoc sit verum satis exprimitur.C.de aqui.possessi vitia.nec dicas tu q̄ hec auia que petit se immitti in possessionem ex forma legis edicto repellatur quia testamentum est nuncupatiuum.quia hec opinio est reprobata.C.de fideiusso.l.sina li.nec dicas tu q̄ tabellio qui fecit instrumentum negatur esse tabellio quia debet credi dummodo sit instrumentum in forma publica.vt no. Baso.in cor.auten.de fide instrumentorum ibi vide quod intelligo si tabellio inueniatur in statu tabellionatus.
1 ¶ †Nota q̄ licet negetur tabellio tamen instrumentum facit presumptionem in specu.de satisdatio.§.viso versicu.sed qualiter potest.vide quod notat Cy.in.l.comparationes in fine.de fi de instrumento.et Butl.in.l. barbarius disp.contra. Et incipit quod ego produco.et ibi assignatur inuenies dispu. Confiteor tamē q̄ filie testatoris possunt obijcere huic anie sicut obijcerent fratri earum a quo auia habet ius cessum dicēdo vtimur retentione contra te nec restituemus tibi nisi dotes nos secundum formam statuti vel si sunt inhabiles tunc ad nubendum caueatur de eis dotandis.C. etiam ob ci.pecu.l.j de condi.indebiti si non sortem.§.si certum.ff.de iudicijs.in omnibus. Federicꝰ de scalis.egregius legum doctor.et adde quod scriptuz reperio in.l.illicitas.§. qui vniuersas. Set supra de origine iur.l. ij.et.j. An exceptio bānī impediat contestatōem litis. An per procuratorem possit opponi. An bannitus dum stat captus a

Universidad de Deusto
Biblioteca

familia[a] possit occidi. An bannitus post satisdationem et ante. exceptionē de banno possit occidi. vide in questi. dispu. per Ja. de are. et incipit in statuto et in consuetudine &c. An exemptus de banno possit de iniuria sibi interim facta vel ex contractu interim intro agere. et quid est dicere bannitus. quid dicidatus quid forbānitus. et an hosti comparantur. vide in. q. dispu. per Jaco. are. que incipit statutum ibi etiam ponit an erbannitus possit dici rebellis meus. §. Qui deficiūt. Deficere dicitur qui hostiū vel deportatorum numero aggregatur hoc dicit arg. qō hostiū vel deportatorum numero aggregatur hoc dicit arg. qō bannitus desinat esse ciuis sue ciuitatis. et sic repsalt e conceisse contra ciues non ligant bannitos. † Item no. bannitum amittere iura sue ciuitatis. Item ar. quod banniti dicuntur defecti et si ex forma statuti ville sit diminuendus onus pro defectis seu ex bannitis isti dicuntur defecti. Et vide. q. Oldra. que incipit titius fecit pacem cum sempronio. Qui deficiunt. vide in specu. de procura. §. ratione quoq; cōsti. ver. j. et in spec. de cōuic. pro. in fi. dicimur. vide in specu. de dona. inter viruz et vxo. §. fo. ver. quid si vir. ¶ In tex. ibi vt ciuitatem amittant. l. ea que sunt iuris ciuilis. vbicunq; q: sicut excōmunicatus abvna ecclesia est excōicatus ab omni ecclesia. quia non diuidit se ecclesia. Ita deportatus ab vna ciuitate deportatur ab omnibus: quia imperium similiter se nō diuidit. et per hoc patet q deportare solū ad principē vel senatum pertinet Cy. quia alius non posset deportare q extra territoriū esset deportatio inflicta. Illa rō male concludit. vt patet in excōmunicatione. ¶ In tex. ibi sed biquos. Mo. argu. q valet statutum vt bānitus possit occidi[b] ex causa. s. propter bānum facit. l. marito. de adul. et. C. quādo vnicuiq; liceat se sine iudi. vindicare. l. j. et. ij. §. j. et. j. de religio. l. minime. Item quia iuramentuz representat rempublicam et ille qui offendit magistratum offendit rempublicam. q: magistratus est persona representata. vnde quia fuit contumax et rebellis et hostis reipublice. et hic et proprie iste qui interfecit bannitū videtur exequi penam in statuto contentam et commissa est sibi execntio fm Jac. de are. ¶ † Sed nunquid frater possit interficere fratem bannituz dicto statuto. et Dy. videtur dicere quod nō j. de adul. adulterium. §. si liberto. sed cōtra videtur quia si bannitus equiparatur reipublice et filio licet interficere patrez hostem reipublice. vt. d. l. minime. ergo &c. non obstat dictus. §. si liberto quia non omnem adulterum licet occidere sed vilem. s patronus quo ad libertum non est vilis. et ideo ille. §. nō obstat Cy. Baldus.

a ¶ A familia. vide do. alc. ō imo. i. l. ij. ī. fi. j. ad. l. iul. vbi p. et sali. i. l. fi. C. de malc. et mat. tang. i. l. iij. §. transfugas vbi et p bar. j. deficca. et an. ar. i tra. male. v. fama in materia capiaret.

b ¶ Occidi. ad de. d. Jas. ma. in. l. ocs pplī in. xxv. col. s. de in. et iur. cū cōcor. ibidez per eū datis.

1 Qualitas persone est considerāda.

Tutelas. Officium tutele delatum sub noie naturali non finitur minima capi. diminu. tutoris. secus si fit delatū sub ciuili noie agnationis. q: tūc finita agnatione finitur officium. h. d. ¶ In tex. ibi iure alieno. i. iure agnationis Cy. fm gl. et diuide hanc. l. vsq; ad. §. iniuriarū in tres partes. primo ponit regulā et exceptionē secō infert. primo ex regula. secō ex exceptione. tertio ponit rōnē diuersitatis. scōa ibi igit. tertia ibi cadē rōne exceptio et excep. illatio regule ibi gitur illatio exceptiōis ibi sz legitie. ¶ Mo. q refert sub qua appellatione res designetur qū rō importat finalē rōnem. et facit. j. de fideicōmis. li. l. lucius. † ¶ Item not. qō qualitas persone est considerāda et mutata qualitate persone q requirebatur ad executionē officij expirat officiū. vnde si causa esset cōmissa canonico ecclesie cathedrali sub noie canonicatus quando desineret esse canonicus expiraret officiū. naz ista qualitas importat causam successiuā non momentaneā. et iō ea cessante cessat effectus. et quod notat Cy. in additio. iuxta predicta de legi. tu. et de episco. et eleri. generaliter. et per Bl. supra. de constitu. pecu. l. non aliter de lega. ij. l. tritia scia. §. vsuras per Jaco. in glo. l. alia quam ibi vel dic hec vera secundum Jaco. de ra. et Cyn. Extra nota. quod hec. l. non loquitur de actione. sed de officijs ad que non pertinet edictum pretoris. vt. ō. co. l. amissione. §. fin. Bal.

c ¶ Instituī. dic q sic et si prohibeatur a statuto ius sibi reddi. vt per eūdē bal. in. l. j. ff. col. ver. sed quid si statutū. C. de here. insti. et ang. in addi. ad Bar. in. l. certa forma i ver. quid autem si per statutū. C. de iure fi. li. x. ti. q. luceane ciuitatis &c.

Filibertate. ¶ Mo. q per hoc edictū non restituitur actio in seruū nec in deportatuz ratio primi. q: seruus nō pōt subiici oneri alicuius actionis sit tamen missio in bonis. et idē esset dicendū in ingresso monasterij. facit qō no. de pecu. leg. l. si peculiū. ratio secundi q: nudus exulat. vnde obligatio sua transiuit cum vniuersitate bonorum in filiū. vt. l. si filias. C. de fideiuss. et. C. ad. l. iul. de vi. l. tutoris. et. l. capitis. j. de fideiussor. h. d. iste. §. Bal.

¶ Additio Bal.

Tutelas. Vide omnino qō no. Cyn. de legi. tu. l. frater. et not. q hic nō loquitur de actionibus sed de officijs finiendis ad q̄ non pertinet hoc edictū. vt in iure alieno. i. vt agnatis sub ꝯsideratione huius qualitatis que dr agnatio. et alieno i. ab agnatione vel dic a iure agnationis alicuius de cuius tutela agitur deferuntur. iure defferentis si non essent emācipati. et primo not. q non accidit hereditas et tutela. ¶ Item no. qō refert sub qua appellatione designentur. et propter hoc differt inter. l. xij. ta. et alias. l. facit. j. de stipul. seruo. l. si seruus cōmunis Cy. nā aut designat ex persona simpliciter aut inesse qualitatem. Si legitime. vide Jac. in. l. si tu. repu. de tu. et ra. di. vide Jaco. de le. ij. tritia scio. §. vsuras. Ex nouis aūt. vide Bur. j. de cōstit. pecunia. l. nō em. et nota bene vide oino per Cy. C. de epis. et cle. generaliter. vide Ja. de leg. ij. tritiā. §. vsuras. §. si libertatis. vide. j. de lideius. inter eos. §. fi. et. l. capitis. et. l. vbicunq; p Jac. et. l. si tutor reipublice. de tu. et ra. di. per Ja. vide ric. in. q. ouspu. que incipit nouo iure. amissa. vide in. c. pastoralis. ad fi. in glo. ar. ad hoc de re iudi. in clemen. ¶ Item gl. s. alia quam ibi et dā exemplum &c. Exemplū de. l. vel. non est verū q: lex velleia nō dat hereditatem sed consulit habenti nepotē testandi ne rumpat testamentuz. ¶ Item exēplū de. l. cor: ra. nō est verū: q: lex cornelia nō dat hereditatē sed remouet impedimētū propter suā fictionem vt fingatur mortuus prima hora captiuitatis. vt. l. lex cornelia. j. de te. ¶ Item non est bonum exemplum de sen. consultis. tertul. et orficiano. quia licet noceat ad hereditatem non tamen ad tutelam de iure isto non ad monialem. Et propterea Jacob. de ra. omnia ista exempla reprobat. et dicit quod hoc loquitur de quibusdam legibus et senatusconsultis que vocabant aliquem ad hereditatem quas non habemus hodie sicut alias fit mentio de legibus quas non habemus in multis locis. vide in spec. de inquisit. §. videndum. ver. quid si pendente. Item per hoc quod hic dicitur quod perditur tutela legitima capitis diminutione ratio est quia habet effectum successiuū. quia de die in diem exercetur sic et iurisditio habet effectum successiuum. et propterea dic quod si canonicus ecclesie cathedralis cui potest causa delegari per decretalem renunciet vel prouector iure canonicatus postquam cepit in causa sibi delegata per papam procedere quod desinat esse iudex. quia ratio cessat quare causa erat sibi cōmissa que causa hz effectuz successiuum. scilicet iurisdictio sicut in tutela vt dixit. Cyn. arg. contra de rebus. du. si cōtractis. sz ibi qualitas verbi importat solā demonstrationez hic in hac. l. importat causam finalē in proposita vero q̄stiōe importat qualitatē substantialē. et per hoc reprobo quod no. Cyn. in. l. placet de sacros. eccle. in penul. q. Maz dictum petri per. l. si cognatus non procedit quia aliud est in demonstratione persone. vt ibi. aliud est in causa qua cessante cessat effectus contractis est i fine. facit. j. de diuor. quod ait lex. vide Cyn. ti. ad filia. minori. Clide similem. q. in materia prorogationis iurisditionis in specu. de compe. iudi. adi. §. j. ver. quid si duo præst. et ver. sed quid in dele. ¶ In tex. ibi et nisi insolidus. vide quod et quid de ingressu monasterij. quod plene no. Inno. de probat. in presentia. ¶ In text. in fin. l. ibi nudus. Nūquid saltim camisia sibi reseruabitur. dic q sic. fm Guil. non tamen est sua sed fisci. vt hic. ¶ Sed pone titius cōmisit homicidium tam est annus postea acquisiuit multa: deinde est deportatus. Vtrum medio tempore acquisita cōfiscabuntur. dic q sic. quia hic dicit q nudus exulat. ¶ Item no. nudum amplius nudari non posse. et ad de quod no. j. c. titu. et si qua militi. §. j. et vide Cy. in simili. C. de nau. fenore cum proponas in addi. et vide in spe. de compe. iudi. adi. §. j. ver. quid si aliquis senex. An per bannum pater perdat legitimam administrationez dico q sic. nisi et sicut tutor: tutelā. quod dic. vt. l. si tutor reipublice. de tu. et ra. distra. per Jaco. ra. et dic. vt. d. l. de bo. dā. An bannitus possit heres institui[c]. dic vt no. in. l. edicto. de bonorum possess. per Jaco. are. Baldus.

a ¶ Familia. vide Ja. de alex. cō. imo. i. l. ij. ī. fi. j. ad. l. iul. vbi p. et sali. i. l. fi. C. de malef. et mat. tang. i. l. iij. §. transfugas vbi et p bar. j. deficca. et an. ar. i tra. male. v. fama in materia caperet.

b ¶ Occidi. ad de. d. Jas. ma. in. l. ocs pplī in. xxv. col. s. de in. et iur. cū cōcor. ibidez per eū datis.

c ¶ Instituī. dic q sic et si prohibeatur a statuto ius sibi reddi. vt per eūdē bal. in. l. j. ff. col. ver. sed quid si statutū. C. de here. insti. et ang. in addi. ad Bar. in. l. certa forma i ver. quid autem si per statutū. C. de iure fi. li. x. ti. q. luceane ciuitatis &c.

1 Jus dotis nō corrumpitur per emancipationem filie dotate.

2 Favor dotis propter bonuz publicū est introductus.

Dos obligationes. Actio dotis capitis di. non tollitur quia naturali equitate fouetur. h. di. Si vero tollitur ergo non est opus auxilio huius edicti sufficit sibi prius privilegium et allegatur hec. l. q contractus dotis et etiam actio de dote est de iure gen. et est singularis lex. ¶ † Not. quod per emancipationez filie dotate non corrumpitur ius dotis immo consolidatur actio etiam iure ciuili. et est ratio quia ius dotis consistit in iure gen. quod minima capitis diminutione non tollitur. ¶ † Item quia dos videtur esse publici iuris. et propter bonum publicuz introductus est favor dotis. vt. l. j. j. de condi. et demon. l. hoc modo. et ideo cap. dimi. nihil operat. ar. ō. c. l. amissione. §. fi. ¶ In glo. sed nonne. j. de bo. que li. l. fi. ista ratio non concludit quia et quo censetur homo nouus per emancipationem. vt. ō. co. l. liberos. §. fi. necessarium est auxilium pretoris. vnde dic quod ratio est quia actio de dote est priuilegiata versatur interpretatiue

Universidad de Deusto
Biblioteca

tiue publicus fauor. ¶ Item licet priuilegia sint de iure ciuili ipsa dos ꝛ sortis actio de dote est de iure gentium vt innuit ibi. ¶ In glo. qđ ibi. l. quinta. die vt ibi no. scz an dos publicetur ob maleficium. Bal.

¶ Additio Bal.

Eis obligationes. Vide Inno. extra de iudi. nouit. durat ipso ꝛ mero iure. ꝛ sic non est necessaria puisio huius edicti. ꝛ est forte ratio: qz in dote dicemus actionem esse ex sola naturali obligatione que non tollitur capitis dimi. ꝛ per cõsequens nec actio. vt hic. facit. ff. e. l. ij. §. hi qui capite. ꝛ idem dico vbicũq; ex sola naturali agit. vt. ff. de pac. legitima. Bal.

Egatum in annos. Legatũ ad alimẽtum vel vsum facti in facto consistit ꝛ plurimũ facti habet. ꝛ ideo capitis dimi. nõ tollitur etiã mero iure. ff. d. l. bona. que quotidie allegatur. ¶ Not. q; in legato alimentorum considerat vsus facti. ꝛ ideo etiam cuicũq; incapaci possunt legari alimẽta nec est impedimento ius ciuile. qz habet illud legatum plus facti q; iuris. facit quod habetis in. l. si in metallum. de pis que ꝛ non scrip. ba. l. si victum. j. de re iudi. ¶ Item facit quod no. in simili. j. ad trebel. l. lucius. §. tres. ꝛ per hanc. l. dicunt quidaz q; in id quod est relictum ad alimenta non potest aliquis vti iure creditoris. ratio qz videt coherere persone. prestat ad hoc arg. ff. de mino. l. iij. §. si quis filio. ¶ In contrarium facit extra de fide. peruenit. ꝛ. j. de re iudi. l. cõmodis premiorum. ¶ Secundo no. ibi qđ facti est nulla iuris constitutione mutari potest. facit. j. de leg. iij. l. liberorum. §. quod tamen. ꝛ. j. titu. j. l. deniq;. vide quod not. j. de arbi. l. non distinguemus. §. sacerdotio. et per Cy. l. quotiens. C. de dona. q̃ sub modo. in vlti. q. Bal.

¶ Additio Bal.

Egatum. In facto. i. in iure natute quo capite minuꝛ nõ priuatur. i. esu ꝛ potu. Et no. q; non licet alicui quem condẽnatum occidere cum non possumus ei alimenta subtrahere nisi esset condẽnatus ad mortem vel ei esset belluz indictũ. vide Jac. de cõdi. ꝛ demõ. interdicit. ¶ In glo. que incipit. qz non consideratur. in fi. vide quod no. j. de arbi. non disting. §. satisdetur. per hanc. l. determinatur talis questio. ¶ Ꝛor alicuius posita est in banno in libris centum. modo cõmune vult facere executionem otra maritum non potest eque facere in dote. vt no. in. l. quinq; legibꝰ de bo. dam. sed vult facere in alimentis debitis vxori an potest. ꝛ dico q; non. in alimentis futuris per hanc. l. vide quod no. in l. fi. C. de pred. mino. sed in alimentis preteritis sic. qz petuntur vt interesse non vt alimenta. arg. de vsufruc. leg. si vsufruc. ꝛ. C. de transac. de alimẽtis. de re iudi. cõmodis. ¶ Sed quid si aliquis est debitor ex contractu an fiet missio in alimentis. dic q; sic. arg. de dam. infec. si finita. §. si que sunt iura. cum simi. sic fit missio in redditibus prelati. vt no. Inn. extra de fideiuss. peruenit. nisi debitor cederet bonis. tunc in futuris alimentis nõ fieret missio. vt insti. de acti. §. fi. extra. de soln. odoardus. ꝛ idem in omnibus personisque non possunt conueniri nisi quatenus facere possunt. vt. j. de regu. iur. in condẽ. qualiter fiat missio in iuribus. no. C. de preto. iiij. l. j. ¶ Quidam tenetur multis creditoribus amicus suus vult sibi donare. ita q; creditores nõ possint super rem donatã currere. queritur de cautela. dic q; relinquetur in causam alimentorum vt hic. ꝛ. l. iij. de ꝓhi. sequest. et l. iij. C. de sequestr. pos. ꝛ de dona. inter vir. ꝛ vxo. sicut cessat. ¶ Oldra. banc additionẽ inueni in quodam libro. vide aliã cautelam per Ja. are. de manumis. l. iij. §. si ab ignota. ꝛ facit quod no. j. ad trebel. l. lucius. §. tres heredes. ꝛ ꝑ Cy. C. de dona. que sub modo. l. quotiens. in vlti. q. ¶ Qđ factũ est nulla iuris cõsti. mutari põt. de leg. iij. liberoꝝ. §. qđ tamen. ꝛ ibi no.

¶ Additio lecture vac. in. l. capitis. Bal.

Apitis. Quia in hac. l. nihil apostillatur per do. legem repetentez. hinc est q; ponam vnam apostillam quã dimisi in. l. amissione. ¶ In glo. que incipit antiqua littera in canonẽ. dic q; aliquãdo. l. loquitur per verba dispositiua de presenti. Aliquãdo per verba enunciatiua de futuro. Aliquando ler loquitur per verbum futuri temporis. Aliqñ per verbum temporis preteriti imperfecti vel futuri. Si loquitur per verba dispositiua temporis preteriti perfecti: tunc sunt canones late sententie. vt hic. ꝛ no. in auꝯ. de incest. nup. in pñ. ꝛ extra de locato. c. fi sunt verba enunciatiua vel temporis imperfecti: tunc exigitur sententia, vt not. in. l. iubemus, de iurisdom. iudi. ꝛ in auꝯ. qui semel. C. quomodo ꝛ quando iud. ꝛ in. l. j. C. ne liceat poten. ꝛ in. l. si quis in tantam. C. vnde vi. ꝛ. C. de iura. calũ. auꝯ. ꝓin. in fi. ꝛ de foro compe. si dili. per hoc facit de iure fisci. eius qui delatorẽ. ꝛ de dolo. cum a te. ꝛ subtiliter no. per Jnuoc. in. c. fi. de iura. calum. ibi videas. In dubio nunq; presumitur canon late sententie. vt. l. interpretatione. In alia questione de penis. nisi in sententia excõicationis que est medicinalis sic intelligitur qđ no. in dicto. c. de locato. vide quod no. C. de vsur. auꝯ. ad hec. in glo. ipso iure. vide. C. loca. l. fi. ibi dicitur quando pena imponitur ipso iure. Item quod ipso facto tunc quis priuatur redditib⁹ dignitatis: qua priuatus est. ꝛ vide in. c. j. in fi. glo. de homi. lib. vi. Item canones late sentẽtie excõmunicationis. vide no. in. c. j. de sen. excõ. in clc. Quis possit absoluere a canone late sententie. die in sententia excõmunicationis que est medicinalis per Archid. xv. dist. sicut. in fi. ꝛ vide Areb. xvij. dist. gñalia. sed in aliis sentẽtijs nunq; inferio: absoluit. qz non põt corrigere factum superioris.

¶ Quib⁹ ex causis maiores. xxv. an. restituunt. Rubrica.

Omam sententie. ¶ Quando iudex restituitur ex hoc edicto per ac. de resti. mili. l. q; tẽpore.

Ius edicti. Quattuor facit. Primo commendationem edicti premittit. Secundo ponit primum caput edicti quo prouidet absentibus. Tertio ponit secundum caput edicti. quo prouidet presentibꝰ contra absentes. Quarto ponit caput generale quo prouidet vbicũq; iusta causa esse videbitur. secũda ibi: verba. tertia ibi. item si quis. quarta ibi: item si qua. apparet ergo q; absens aliquando leditur. aliquando ledit. primum pertinet ad primũ caput. secundum ad secundũ caput.

¶ Additio Bal.

Ius. ¶ In ter. ibi: abest. nunquid sit idem in iudice. dic per Jnno. de offi. delega. pruden. §. vi. in glo. magna. ¶ In text. ad si. l. j. ibi restituaz. per hoc no. restituit. ꝛ facit ad. q. no. C. vbi ꝛ apud quem. l. si. p. de ceruic.

¶ Additio lect. vacantis in. l. hoc edictum. Bal.

Hoc edictum. Nihil apostillatum inueni in hac. l. per dominum B. sed quid inuenero ab ipso domino. B. apostillatum ponam. Bal.

Etus. ¶ No. glo. que dicit q; partibus debet assignari locꝰ tutus. facit quod no. ff. ne quis eũ. l. sed eximendi. §. fi. j. ad trebel. l. de etate. ꝛ extra vt lite non contestata. accedẽs. vbi dicitur q; si dentur littere securitatis non tenetur quis comparere in loco non tuto. facit extra de re iudi. c. pastoralis. in cle. Bal.

Egatis quoq;. ¶ Not. arg. quelibet ciuitas castruz vel villa potest in integrum restitui aduersus prescriptionem[a]. qz si hoc conceditur legato eius. ergo multofortius sibi q; propter vnumquodq; tale ꝛ illud magis sed dubium est vtrum restituatur aduersus lesionem contractus. l. res publica. q; non ꝛ eodem modo dicere mus q; non restitueretur aduersus lesionem sententie. sed aliter sentit glo. j. de regu. iur. l. non potest dolo carere. pro prima parte facit. qz ita currit tempus vniuersitati sicut priuato. vt in l. j. in fi. de li. mi. ꝛ ibi per Ja. per qõ etiam videtur q; aduersus prescriptionem non restituitur si culpa potest vniuersitati imputari. non ob. hec. l. qz legato non poterat imputari culpa aliqua. cõmuniter nos tenemus q; vniuersitates fingantur iure minoris. ꝛ possunt restitui. de hoc not. Ja. j. de publi. l. sed hi. et vide Cy. C. qui po. in pig. ha. l. cum re publica. ꝛ est ratio. quia semper sunt sub protectione ꝛ gubernatione administratoruz. ꝛ ideo equiparantur ecclesijs ꝛ minoribus. arg. C. de sacrosan. eccle. l. fi. ꝛ C. de epis. ꝛ cler. l. orphanotrophos. ꝛ vide in. l. vna. C. de sen. aduer. fi. latis. lib. x. ꝛ facit de dam. infec. l. si finita. §. si de vectigali. ꝛ. l. j. §. q; si nemo. ff. q; cuiusq; vniuer. no. et iste duc. ll. faciunt q; ciuitas non restituatur. qz in processibus vtil iure maiorum. h. d.

a ¶ Prescriptionem. Ad quã materiã adde q; habẽtur p. d. bart. sozi. in consil. cxciij. incipit. subtiliter. in ver. j. clarũ est cum seq. in. j. pte. ꝛ in cõsil. cexcix. incip. capto. ij. circa scõm arti. cũ ver. seq. ea. parte.

¶ Additio Bal.

Egatis. ¶ No. extra q; tps currit vniuersitati sicut priuato. vt. l. j. ff. de li. mi. q; Ja. ꝛ vide Ja. de publi. l. si hi. ¶ In glo. q̃ incipit: vt restituat. inver. vel castri, si subuenitur legato

Universidad de Deusto
Biblioteca

propter castrū.ergo multo magis ipsi castro vel ville: q; ppter qō vnūquodq; ꝛ illud magis.lꝫ cōtra no.C.eo.l.res publica.lꝫ male fm doc.vide Ly.C.qui po.in pig.ba.l.cū rem publicā.de hoc p Ja.are.de publica.sed bi.vide Jnno.de resti.in integ. c.j.qō ibi dicit Jnn.de fictione.nō est verū.q; aut illa fictio est munite prescriptionis.ꝛ tūc nō dareť restitutio.l.si fundū.aut in si.tunc nō caderet prescriptio.ꝛ ideo est rō q; aliter assignať in.l.si finita.§.vlti.cū ob.de pdigo ꝛ perpetuo fur.l.ij.C.de curato.furio.Bal.

Si qui. ¶In ter.ibi:si adiectio. nota q; clausula non refertur ad id quod adaptari non potest.hoc dicit.Bal.

Succurritur. ¶No.q; appellatione vinculoꝝ ꝺtinenť vincula siue publica autoꝛitate siue priuata temeritate ꝑposita. ¶In glo.hic in si. no.q; ille q; est ī carcere publico sua autoꝛitate nō debet exire inde licet posset ostium esset apertum.secus in priuato carcere. ¶Sed nunq; in primo casu habeť p cōfesso ac si frangeret carcerē.sentit hic.B.q; non.qō tene menti.ꝛ vide hic per eū super ista questione.

¶Additio Bal.

Succurritur. ¶In ter.ibi: parietib⁹.an q; exit de carcere absq; fractura puta q; inuenit ostiū apertū habeať p cōfesso.tractat hic Guil.de cug.ꝛ dicit nō haberi p ꝓfesso.qō no.q; si per muros fugiat sine vlla effractura.dic q; est violatoꝛ carcerū.vt l.fi. de rerū di.q; si fractis ꝓpedibus exit tū per ostium qō inuenit apertum.dic idem vt hic.

In eadem causa. ¶No.in glo.de verbo strata.

¶So.no.de ꝓbatione ipedimenti et negatiue. tū dicit glo.q; ista negatiua resultat ex affirmatiua.ꝛ ideo est ꝓbabilis.No.q; paria sunt aliquez detinere in vinculis vel in publicū exire nō posse rōne nuditatis vel iuramēti. ¶Jtē no.hic ꝓtra maliciā q; qñq; fit vt currat rustico terminus ad cōparendū.facit aduersari⁹ ipm capi per syndicū vt ei labať termin⁹.Ad idē facit.l.fi.in fi.de custo.reo. Et adde ad banc.l.qō no.C.vnde vi.l.j.in.j.q.id qō nō potest fieri sine dedecoꝛe ꝺ: impossibile.ꝛ ideo insultatus nō teneť fugere:sed potest se reuoluere. Bal.

¶Additio Bal.

In eadem. An excōicatus restituať cōtra ꝑsēptionez decursā excōicationis tpe.dic plene vt hic not.p Guil.de cug. q; distinguit an potuit ipetrare absolutionē aut nō.tene menti.A militib⁹.vide oīno Ly.in.l.j.C. vnde vi.in.q.v.municipalibus.vide oīno Archi.xxiij.q.v.sup. Si ꝓbenť.no.eū qui allegat ipedimentū debere ipm ꝓbare.et vide hic an in spūalibus sit verū hoc qō no.in.c.pe.de homici. in cle. ¶In glo.iugulatus erat.alis nō intelliges.ꝛ fuit dictū Jnno.de iudi.nouit.facit.C.de transac.interpositis. ¶In gl. q; incipit.imo aduersarius.ibi:affirmat.No.negatiuā oꝛationem dici affirmatiuā.q; effectus est considerand⁹ nō verba.vt hic.facit qō no.j.de doli excep.l.fi.in fi.ꝛ de rescrip.c.vlt.in cle. arg.ꝺ q; fiat ius in modo ꝓponendi.vt no.ꝺ.ti.ij.de etatis.

a ¶Et cōueniri.adde eūdē bal.l.ignorare.C.de resti. mili.ꝛ ibi etiā vide Bar.

Si quoq; succurritur. ¶In textu ibi: detētus sit.secz vt seruat fm Fran.accur.

¶Additio Bal.

Si quoq;. Vide qō habes.j.quib.ex cau.in pos.eať.fulcinius.§.quid fit lati. ꝛ est arg.q; bannitus a tyranno nō dicať bannitus: q; nec contumax.

Recte ¶In fi.l.not.q; filiosa.currit prescriptio in his quib⁹ habet administrationem in iudicio.vt in ter.ibi:secus in his in quib⁹ non habet administrationem ipse:sed pater.vt in glo.ꝛ adde quod no.in.l.j.qui admit.ad bonoꝝ pos.possunt.Bal.

Item ei succurritur ¶No. q; trāsfugis ꝛ delinquentibus non datur beneficium restitutionis aduersus cursuz temporis. vnde irremediabiliter currit.Et ex hoc no.arg. q; si aliquis fuerit excōicatus vel bannitus q; curat ei terminus.In contrarium videtur.ff.e.l.succurritur.ij.rū. 2.ff.ti.j.l.papinian⁹ exuli.Soluit.B.q; aut excōicat⁹ poterat petere se absolui ab excōicatione:ꝛ tunc currit tēpus cum effectu:aut non,ꝛ tunc non currit cuz effectu,ꝛ idem in bannito,q; si erat condēnatus in modica quātitate quam poterat soluere non succurritur sibi.als sic fm Guil.ꝛ Ly.in addi.ad hoc facit extra de elect.eis quibus.ꝛ j.eo.l.sed ꝛ si per pretoꝛem.§.lꝫ nec eos.lꝫ ibi loquatur de leui impedimento.nō oō.distinctio.B. in.l.nostra.q; hic impedimentū erat perpetuū.scz q; diu est consumar.vt extra de consti.c.ex litteris.Bal.

Absentibus ¶No.q; potest dari curato: bonis absentis qui non habet vel non potest habere p curatoꝛem.ꝛ istud est remedium quando aliquis abest non dimisso ꝓcuratoꝛe: vt possit agere ꝛ conueniri[a].quod no.Bar.de iura.calumnie.extra ceterū.ꝛ Ja.de arc.in.l.ij.C.de iura.calū. ¶Secundo no.q; per istum curatoꝝ exercetur restitutio in integruz nomine bonoꝝ nec forte requirit speciale mandatum.q; hoc non dicitur hic.nam iste publica autoꝛitate fungitur ꝓpter decretum iudicis.Facit quod dixi.ꝺ. de mino.l.illud.§. si talis. ¶Jtem no.q; lꝫ bonis absentis indefensi detur curatoꝛ.secus in bonis ꝑsitis nisi taz cesserit bonis de curatoꝛe furio.l.cuius bonis.cū similibus fm Alber.

a

Si damni ¶No.q; milites patiuntur sēm decretum. et sic in ꝑsitis non restituitur sed in absentia sic.hoc dicit.Bal.

1 Modicum tempus est a iure mensuratum.
2 Tempus negligenti nō est restaurandum.
3 Lis in restitutione maioris debet contestari.
4 Restitutio aduersus prescriptionem quando petitur an debeat offerri libellus.

Sed quod simpliciter Modicuz tēpus post reuersionem absentis ꝓ absentia reputatur. ꝛ consimiliter ad ipsum datur restitutio sicut ad tempus absentis. Hoc dicit fm intellectum Joā.ꝛ Azo.ꝛ glo.que intelligunt istum.§.ad restitutionem ad tempus.sed fm Bar.qui intelligit istum.§.restitutionem ad rem prescriptam post reuersionem absentis potest peti per euz cui non potest negligentia circa lit.contesta.imputari. Sed si potest imputari ratio seu causa negligentie equitatem restitutionis excludit.ꝺ.o.fm Bar.ꝛ ci⁹ sequaces. Sed lec.glo. est verioꝝ ꝛ approbatur ab omnibus modernis. ¶Nota q; si vsucapio vel prescriptio est inchoata inter presentes: continuata inter absentes cōsumat.postremo inter presentes est verum qō ex verbis pretoris indefinite prolatis sine diffinitione temporis.scz postea.vt videbatur qō indifferenter restitutio concederetur quasi indiffinite tempori equipollere vniuersali.sed iurisconsultus postea determinat q; illa vera non sunt indiffinite extensiua.sed debent reduci ad modicum tēpus quod ꝓ absentia reputetur.q; istud modicum tēpus est eiusdē generalis rationis ꝛ cōditionis cū tēpore absentie.secus in magno interuallo.q; tēpus quod currit in negligentia non meretur priuilegiuz restitutionis.imo coꝛrodi tempore restituendo.ꝛ iste est 1 verus intellectus. ¶†Secundo not.q; modicum tempus est mensuratum a iure.q; non est vniforme in personis oīm.q; quidam agunt minoꝛi tēpore.ꝛ ideo reducitur ad rationem intellectus:ꝛ ad arbitrium iudicantis. Jtem no.q; modicum tempus dicit cū quis cōponit sarcinulas querit aduocatum vel conducit hospitium vel querit ꝓcuratoꝛem vel ꝓparat testium ꝓbationem vel laboꝛat ꝓ inueniendis scripturis.facit.j.de vsur. l.sciendum.ꝛ j.de inoffi.testa.l.quēadmodum. ¶Jtem not.q; simpliciter dictum non est simpliciter intelligendum sed fm q; ratio indicat.non autem absurde vel ita q; aliis rationibus cō 2 trarietur. ¶†Jtem no.q; tēpus non est restaurandum negli- 3 genti:sed diligenti vel impedito. ¶†Jtem no.q; in restitutione maioꝝ debet lis contestari in restitutione minoꝝ. habuistis in.l.papi.ex.facit.l.superuacuam.in verb.contestandam finiendam litem ꝛc.C.de tempo.in integ.resti.pe.fm Odofr.qō ibi declarabo. ¶In glo.cepi.ibi in fi.supple datur restitutio. ꝛ hoc sentit pretoꝛ in gl.j.in edicto hec glo.facta est timoꝛe oppositionis:q; videtur q; iurisconsultus hic mentiatur. q; ista verba postea nedum videtur q; reperiantur in edicto. sed solue vt glo.sed Bart.construebat ter.hoc modo. Sed qō simpliciter pretoꝛ edixit ita accipiendum est postea non. ꝛ sic sunt verba iurisconsulti non pretoris.sed hec exposicio non placet mihi.q; non est verum q; pretoꝛ simpliciter loquitur.imo.ꝺ.q; cuz is abesset vnde in edicto quod habemus loquitur specifice de tempoꝛe absentie non indiffinite.vt.ff.eo.l.j.§.j.ideo debet cōstrui littera vt iacet non per transpositionez.loquitur ergo hic iurisconsultus non adiiciendo verba sed interpretādoꝝ distinguendo.ꝛ sic vbi non distinguit edictum iurisconsultus distinguit. ¶In ea.glo.ibi:etiam fm eos.q; tēpus ad vsucapionez cōplendā decursum non fuit causa lesionis sed solū tēpus vsucapionis.

Universidad de Deusto

captionis.q; vsucapio nō transferat suum effectum dñij. vñ amplius p;escribi non poterat.vt.j.de vsucapi.l.sequitur.§. Iana. ¶ In ea.glo.ibi;& si inchoata ;c.ideo.& loquebatur edictū de tēpo;e absentie & vsucapionis coniunctiue. ¶ Item et tēpo;e non autē de simplici tēpo;e absentie;& non vsucapionis vel vsucapionis.& non absentie vel quasi. ¶ In cad.glo.ibi;& plus.vt p;obent de modico tēpo;e plus.sed Guil.dicit q; testis habet deponere super certo.ideo ista adiectio pluris nihil operaī in
a teste.& idem dicit Ja.de are.C.de inoffi.testa.l.si quis in suo. Cy.dicit q; ista adiectio aliquid operatur ad arbitriū iudicis. arg.j.de leg.ij.l.cum filius.§.pater.& dicit q; dictū testis debet interp;etari in benigniо;em partem qñ est dubium.vt.j.de manu.l.lege.& no.in.l.stipulatio.§.bi quoq;.j.de verb.obliga. Et distinguit.Aut testis loquitur alternatiue;q; dicit talis possedit nouē annis vel plus.& nihil p;bat;q; alternatiua accipitur in eo qō minus est.vt.j.de verb.oblig.l.inter stipu.§.si stipulāt. Si autem loquitur copulatiue nouem annis & plus.tunc p;bat de modico tēpo;e plus.& qñ dictum testis potest verificari licz non p;obet nunq; concludit ad p;bandum.vt extra de p;ba.c.in p;esentia.sed in vno casu operatur ista adiectio.scz quādo momentum tempo;is faceret p;eualere p;bationem.vt in.q.de pūcto.in.l.arethusa.§.de statu ho.& in interdicto.vti possi.vt p;ealeat antiquio; possesso;.vt in.c.possesso;.& in.c.licet causam. extra de p;ba.& adde per que verba p;betur continua possessio. qō no.Inno.extra de fide instru.c.inter dilectos. ¶ Item contra Cy.facit q; vbi est certum tēpus p;bandum debet deponi
b clarē super tempo;e.secus vbi certum tēpus non est de substātia p;bationis.vt.l.ob carmen.§.fi.j.de testi. ¶ In ea.glo.ibi. & l.de p;ecio.so.ille qui habet auto;itatem interp;etandi potest distinguere.vt hic fit per iurisconsul.secus in eo qui non habet auto;itatem interp;etandi.facit quod not.§.de in ius vocan.l. q;uis.vel p; iō.quare resultaret absurditas & legum contrarietas fm Odof. ¶ Sed pone dicit statutum q; ille qui habet in bonis mille vel plus debeat retinere equuz p;o cōmuni.nunq;d illa dictio vel plus debet referri ad modicum dicit q; refertur etiam ad multum plus.q; absurdum esset q; quis grauaretur p modico;& non p;o pluri.arg.j.de leg.ij.l.imperato;.§.j.fz Cy. in addi.& bene.qō no. ¶ In ea.glo.ibi;post modicuz tēpus cō sumetur lesio.i.vsucapio. ¶ In ea.glo.ibi;tunc non in totuz.s. restituitur. ¶ In ea.glo.ibi;recōpensatur.vnde negligētia habet duos effectus. P;imo q; ad tēpus negligentie non fit restitutio.Secundo q; tēpus negligentie vsq; ad concurrentem quantitatē tempo;is co;respondit de tēpo;e impedimenti;& sic pē satur tēpus cuz tempo;e ipso iure.& hec est cōmunis opi. ¶ In ea.glo.ibi;postea.i.post reuersionem. ¶ In ea.glo.ibi;non nocet.q; non est tēpus negligentie sed diligentie.& ideo non co;respondit de tempo;e preambuli impedimenti. ¶ In ea.glo.ibi modico tēpo;e fuit consummata lesio. ¶ In ea.glo.ibi conuentus ab acto;e.Cy.dicit q; bene petitur restitutio aduersus p;escriptionem vel vsucapionem. aut auto; non possidebat;& debet semiplene p;obare de dominio.vt.l.ait p;eto;.§. item ei.j. eo.fm Cy.in addi.ratio quare sufficit semiplena p;obatio in p;imo casu.q; in sequenti iudicio rei vendicationez opo;tebat plene p;bare.arg.j.de exbi.re.l.thesau.& sic apparet q; nō eodē officio quo remouetur a statu p;escriptionis fit restitutio possessionis:sed est opus rescisso;ia.& est ratio.q; in possessione cōuentus non p;etendit causam ab agente sed ab alio.vt.l.in cau
4 se.§.interdum.de mino.& not.bene finem huius glo. ¶ † Sed quero an qñ petitur restitutio aduersus p;escriptionem debet offerri libellus & lis contestari.videtur q; sic in.l.nō enim. Cy. in addi.dicit q; vbi petitur aliquid dari vel fieri a parte parti: debet dari libellus & lis contestari.vt in auē.si omnes.C.si vt se ab here.absti.fm hoc.q; officium iudicis hic non p;ponitur ad dandum vel fiendum.sed ad remouendum obstaculum p;escriptionis non esset opus contestatione.qō videtur contra text.l. non enim.& ideo dic vt dixi in.l.in causa.§.causa.ff.de mi. Non obstat auē.si omnes.q; nō cōueniebatur certa persona fm oēs vnū tñ no.ex dicto Cy.q; vbi ex eodem officio quo conceditur resti.in integ.fieret restitutio rei q; tunc esset opus lit.contest. qō no.nec distingueretur tunc inter p;esentes vel absentes.licz tunc distinguatur in causa appellationis. ¶ In glo.sed quid. ibi;absentis & quasi absentie.vt in aliqua glo. ¶ In gl.ibi.C. eo.§.de resti.mili. ¶ In ea.glo.ibi;non audiatur. p;ima vera. vt no.instī.de act.§.rursus.ibi vide. ¶ In ea.glo.ibi; q; si mino;.in fi.& est ratio q; non p;esupponitur aduersarium obligatum.ergo non est actio. ¶ Itez q; magis expedit iudici q; aduersario. ¶ In ea.glo.ibi qua restitutione.hic incipit tractare de rescisso;ia. ¶ In ea.glo.ibi;siue realis erat.tu dic q; restitutio aperit viam rescisso;ie altero duo;um modo;um vel de nouo inducendo.q; antiquitus erat sublata:& tunc rescisso;ia est p;opium nomen actionis.& appellatur vtilis in rem rescisso;ia.quandoq; restitutio aperit viam rescissorie fouendo veterem actionem:q; non erat funditus extincta.vt in actione personali.& in p;escriptione longi tempo;is fm opi.glo.& tunc rescisso;ia est adiectio quedam & non est p;opium nomen actionis fm doc.& statim innuitur in glo. ¶ In ea.glo.ibi; p;esente ea.& lit.contest.& est vtraq; pars p;esens.vt dixi.§.in fi.alteri? glo.& vide quod not.Spe.de offi.iudi.§.j.in fi.j.col.& eo.titu. §.incidenter.in ver.sed an in p;emissis. ¶ In ea.glo. spiritum vite.& videtur hoc verum si p;ima actio ante restitutionez erat in rerum natura. Tu dic q; ante restitutionem nullo modo debet dici rescisso;ia.sic patet ex vi sermonis. ¶ In ea.glo. ibi si quis seruum.tu dic q; non p;escribit rei sed confirmationi dominij & eius irreuocabilitatis.vel non p;escribit rei sed officio iudicis qō in idem recidit. ¶ In ea.glo.ibi;vltimo die. imo vltimo momento.& sic videtur lesio de p;esenti.q; tñ post vltimū momentum videatur p;iuatus dñio.sed solue q; ista non est lesio instantanea sed successiua.q; requirit tempus continuatū. vt.j.sequī. ¶ In ea.glo.ibi;quo tp;e.& facit.j.solu.ma.l. diuo;tio.§.in seruitutem.h.d.Bal.

¶ Additio Bal.

A Bhostibus. An possit adiri hereditas eius qui lōgissimo tempo;e fuisset absens.tamen nescitur clare si est viuus vel mo;tuus.dic q; non.vt hic per Guil. dic q; si vehemens esset p;esumptio de mo;te qō a
potest hereditas adiri.vt no.de acqui.here.si quis extraneus. in fi. ¶ In ter.ibi;ego autem dico.q; bonis p;esentis non dat curato;: nisi cesserit bonis.ff.de cura.bonis dan. fallit in.l.cum non solum.sed bonis absentis sic.vt hic fm Gilber.§.si damni. Mo.militis conditionem parez esse paganis in casu p;esentie disparem in casu absentie. ¶ Item not.secundum decretum in causa damni infecti interponi etiam contra non latitantem.q; est reale.i.contra rem non personam in hac causa.§.sed qō simpliciter.vide Inno.de appel.ex ratione. ¶ In glo. magna.ver. & videtur si op.ad istum ver.de leg.iij.l.seio.ff.de mino.Sol.vt no.in.l.j.C.si aduer.rem iudi.vel dic aut restitutio petitur contra lapsum tempo;is.& sic contra actum successo;iū. & loquitur hic.Aut contra sententiam.& sic contra actum momentaneum. & loquitur ibi.Nam tunc actus est consummatus postea licet b
ante sit p;eparatus.sed in p;escriptione non sic. quia tempus p;ecedens non est p;eparato;ium: sed pars integralis est substantialis.de hoc vide Archidi.xiij.q.j.§.q; conclusio. ¶ In glo.adde quid.vide quod no.Inno.extra de rescript.plerūq;. Item vide Inno.extra de p;escrip.ex transmissa. ¶ In glo.q; incipit.q;uis.ibi;hoc argu.qui non potest opo;tuno tempo;e p;ocurato;em constituere.& facit.C.de capti.l. cum cognatos. ¶ In ea.glo.in fi.quod no.extra de iura.calū.ceterum. ¶ In glo.pe.ff.de postul.l.& qui negociis.Donamus q; absens dimisit p;ocurato;em non dato ei mandato de iurando de calūnia quomodo p;ocederetur si dñs est fo;te absens vltra mare. Respondeo datur curato; liti vel illi articulo.et sic iurabitur de calūnia.Idem tenet Ja.de are.C.de iura.calū.l.ij.in fi.& no. q; quando non reperitur qui capiat tutelam pupilli dabitur cura.bo.l.j.de cura.bo.dan. in fi.per Bar.ibi vide.Dic q; p;ocurato; bonis non datur nisi in subsidium:q; est via extrao;dinaria. ¶ In glo.que incipit;in edicto.ibi;p;o testib?. Guil. bic dicit.q; talia verba plata a teste nil operantur:q; non sunt certa.sed incertum habent significatum fm eum.& bene.Idez Ja. c
de are.in.l.si quis in suo.de inoffi.testa.vide Inno.de fide instru.inter dilectos.

¶ Additio lectu.vacantis in.l.non enim. Bal.

D Non enim. ¶ Totum.nota q; modicum c
tempus dicitur arbitrio iudicis.& inducit Bar.qō valet citatio fine termino q; tacite intelligitur.dic in Specu.de citatione.§.sequitur.ver.q;d si non p;efixeris. ¶ Item ad limitationē ei? qō hic dicī de aduocato.vide in Spe.de dilatio.§.te.ver.& no.q; si reus aduocatus.

D Non solum. ¶ Nota q; miles restituitur et intellige ad rem vsucaptam.non ad aditionem hereditatis.q; hoc poterat de iure communi fm doc. ¶ Secō no.q; ppter defectū cōditionis nō tollitur actio sed eius natiuitas impeditur.

¶ Additio Bal.

D Non solum. ¶ Scīt.quia non finitur quod fuit.

S Ciendum est. ¶ Restitutio non cōpetit p;o lucro captando.cuz iniuria alterius.h.d. Vel sic. Non consideratur interesse

¶ In teste.vide tu fel. in.c. pasto;alis. & rescript.in v. rōne vnius.& qō ibi dixi in apostil.

¶ Clare.adde do.Bar.so. in cōsi.xlv. incipi.in cā resti.i integr.nō. tunc succedit in.j.parte.

¶ Ips. vide pari.ō pu. in tract. syndic. in ver.an si iudex.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad beneficiū restitutionis vbi lucrum sine alterius iniuria acq̄ ri non potest.h.d.Et adde.l.si quis vxori.§.fi.ff.de iniur.z ista loquitur de virtute restitutionis.l.sequens de fictionis vtute. ¶No.in.l.scieñ.ar.q̄ si minor petit se restitui eo qō nō petijt cassationē testamēti anteq̄ infirmarē q̄ non debet audiri. q̄ prętenditur lucrum cum iniuria alterius. nam si sua petit non consistit in naturali equitate:sed in quadaz pena. Bar.tangit in.l.aurilium.ff.de mino. Apparet ergo q̄ tempus petēdi cassationē currit minori cū effectu.sz tēpus petēde cassatiōis cum reret et:q̄ prescriptio statutaria tamē restituit ad infirmandū q̄ est lucrum fauorabile non odiosum:q̄ habet in se naturalez equitatē.vt.ff.de fideicō.lib.l.in testamento.z ita not.Ly.ff.de mino.l.etiam.Ly.in addi.Bal.

Eniqz. ¶No.q̄ possessio nec recuperaī nec continuatur virtute postliminij q̄ non recuperetur apparet q̄ exquirit factū hominis.vt hic.qō non continuetur apparet: q̄ ex quo non recuperatur non habet duo extrema habilia que requiruntur in fictione.vt.ff.ad.l.aquil.l.huic scripture.z quod no.per Bal.C.de sen.pas.l.in questione. ¶Item no.q̄ super facto mero z abstracto a iure ius non fingit.vt hic. z.ff.de acqui.pos.l.ij.§.si vir vxori.z est ratio.q̄ veritas facti nō pōt mutari.z in prescriptione attendit veritas circa possessionem.z hoc vult hec.l.adde qō no.ff.de dona.inter virū z vxo.l.sz si constante.

¶Additio Bal.

Eniqz. ¶No.postliminio non recuperari possessionem. Idem dicam in rebā nito vel restituto:q̄ cōparantur reuerso ab hostibus.vt arg.ff.tit.ff.amis.§.qui deficit.z de inuisto testa.si quis filio.in fi.facit qō not.Ly.C.de sen. pas.l.fi.z ad hanc.l.qō no.ff.de dona.inter virū z vxo.l.sed z si constantis non cōtinetur.¶Cum queritur vtruz fictio fingit circa factum vel non sic distingue.Nam aut queritur vtruz fictio fingat circa factum quantum ad veritatem z non fingit.vt in.l. in bello.§.facte.de capti.z postli.reuer.aut q̄tum ad effectum. z tunc aut circa factum iniquum qō procedit cum alteri? iactura.z non fingit fictio circa factum.vt hic.aut circa factum non iniquum quod procedit sine alteri? iactura.z tunc fingit fictio circa factū.vt no.ff.de acqui.pos.l.ij.§.si vir.Ly.in addi.

Dec vtilem. ¶No.q̄ si vsus nō affert dominium.nec.l.aufert.appella. hic autem vsum ipsam possessionem. z sic videtur ista littera velle q̄ per prescriptionez aufertur dominium.¶Item not.qō id quod nemini queritur a nemine perditur.z adde qō no.Jac. ff.ad trebel.l.si patroni.in prin.

¶Additio Bal.

Dec. Dominii.arg.q̄ dominium prescriptione perdat. z vide.ff.de iurciur.si duo patroni.§.ff.z.ff.de aq̄ plu.l.ij.in fi.Alteri.no.argu.q̄ si quis constituit duos procuratores z nullus potest esse procurator q̄ non videatur revocasse priorem.sed dic contra per.l.z si referam.de adi.leg. Item arg.q̄ si legatus subdelegat in totum vices suas nō capaci nō definat habere iurisditionem.quod est verum:q̄ opz hoc procedi per viam cuiusdam alienationis.facit de acqui. possef.l. si me in vacuam.De hoc not.per Guil.ff.de statu homi.in.l. qui furem.

Citatio pōt incipere a procuratore z etiam iudicium.
Defensor non tenetur cōparere nisi sit citatus.

Item ait prętor. Vbicuqz locutus est de restitutione absentium contra presentes.hic econtra de restitutione presentium contra absentes non distinguitur qualitas absentie.z ita demū conceditur restitutio si sunt indefensi.qō non est si dimisit procuratorem vel si cōparet defensor legitime nec plene defendens nec presumitur indefensus quis nisi eius amici z cōiuncti sint per generale pclama citati si qui eorum velint defendere z nemo compareat.h.d.l.ista cum.l.ergo sciendum.z concor. quod legitur et notatur in.l.tij.in fi.ff.iudi.sol.z ideo in citatione adiciunt hec verba generalia:si quis est qui velit defendere cōpareat.vt satisfiat.l.ergo.quod est no. ¶In ter.ibi:ne capiantur.i.non ledantur. ¶†In tex.ibi:habueris.No.q̄ citatio potest incipere a procuratore:z etiam iudicium.facit.l.tij.de ali.leg.l.cū qui res.C.de pcur. ¶†In tex.ibi:defeñ.no.q̄ defensor non tenetur cōparere nisi sit citatus.z non habes alibi meliorem textū. ¶In tex.ibi:plenaqz.no.q̄ non dicitur esse legitimus defensor z responsor qui non vult defendere plene.z vide Ja.de are. in.l.pater.ff.de do.prcleg.z in.l.ij.ff.de libe. agno.

a ¶A procuratore.qō verū si ostat eū esse procuratorē vl si acceptauit mandatū fm eūdem bal.in l.tij.i.j.no.C. de pen.tñi dic q̄ tutior pxa ctica ē quod pri?citet dñs fm glo.in.l.j. de lib.agn. et no.i.c.cām q̄. de do.z cōtu. 1 a 2

¶Additio Bal.

Item. ¶In text.ibi §. defendi. vide Jaco.de do prceg.l.pater.ibi:plenam.no.q̄ nulla defensio dicitur legitima nisi sit plena defensio.et adde in Spe.de defen.ver.quid si defensor.

Ergo sciendum. ¶Not. quaiter constet z probetur ista negatiua q̄ aliquis sit indefensus.z adde quod no.ff.quib.ex cau.in pos.ea. l.hec autem.§.si autez.z vide Jnno.de eo qui mit.in possef.causa.c.sed si aduersus.et quod no.in Spec.de citatione.§.viso.ver.sed nunquid consanguinei.z vide quod nota.in.l.ij.C.quando tuto.vel cu. ¶In text. ibi:testificatione.nota q̄ protestatio extra iudicium idem operatur qō protestatio q̄tum ad eos consanguineos et amicos. ¶In ter.ibi labeo ait.vt si non defendat possit ptra oēs istos peti restitutio.h.d.Bal.

¶Additio Bal.

Ergo sciendum. Est.vide Jnn. de eo qui mit. in pos.causa rei.sed si aduersarius.z not.optimam.l.dicentem qualiter debeat fieri excus. personalis.z adde quod not.ff.quib.ex cau.in pos.eatur.hoc autē.ver.si autem. Item no.hic qualiter probetur hec negatiua aliquem non defendi. vide qō no.in Spec.de citatione.§.viso.ix.sed nunquid consanguinei z amici.z vide omnino quod not.in.l.ij.C.quando tu.vel cura. z vide de quali citatione.de qua hic. vt no.in.l.hoc autem.§.j. hic.z.ff.l.si eo tempore.z in aut.omnes.z in.§.si vero absti.et.l. j.§.cum dicitur.z per Jnno.de procur.in nostra.z de maiori.et obedi.c.fi.

Vt prętor. ¶Not.q̄ licet aliquis sit in carcere:tamen posset prescribere z possidere. ¶In ter.ibi:acquirere.hic videtur expressum qō per prescriptionem acquiritur dominium.facit.l.nec vtilem.ff.eo.

Item ei qui. Etiam pro mora z pro quasi possessione recuperanda z fructibus eius conceditur in integrum restitutio.h.d.no.istam.l.Ergo non est necessaria pbatio dominij.de quo dic vt dixi.ff.e.l. ab hostibus. §.sed qō simpliciter. ¶In glo.expressiuum veritatis. Tu dic q̄ vsufructuarius rem ipsam naturaliter possidet:sed ipsuz ius corporale quasi possidet etiam ciuiliter.z videtur q̄ ratione illius quasi possessionis ciuilis faciat fructus suos cum ex sola naturali non procedat fructuum acquisitio.vt not.in.l.ij.§.ex contrario.ff.de acqui.pos.Si ista ratio esset vera: ergo fructuarius equiparatur bone fidei possessori habenti plenā possessionem:quod non est verum.vt.ff.quib.mo.vsufruc.amit.l.vsufructuarius.et ideo dic vt no.Ly.C.de rei ven.l.certum.in.ij.q.z qō no.Dy.in.c.j.in.iij.q.z Guil.C.de acqui.pos.l.licet.i.v.q. principali.Bart.dicit q̄ vsufructuari? habet quasi ciuilē possessionem respectu dñi qui ei tenetur ad patientiam nō respectu aliorum qui ad patientiam nō sunt obligati. ¶Sed tu dic q̄ oēs tenentur cum finere vti.nam respectu omniū est interpretatiua possessio.vt.l.vti frui.§.vtrū si vsufruc.pe.z facit.l.j.§.qō autē. ff.quorum lega.Bal.

1 Dilatio debita non debet denegari q̄is res sit tempore peritura.
2 Dilatio datur ppter aduocatum.
3 Quāuis quis sit impeditus ppter factuz aduersarij:tamen ei currit prescriptio.

Deinde. ¶In ter.ibi:faciat.i.se non defendat. ¶In ter.ibi:in possessione ꝛc. Iste ter.facit contra opinionem Jac.bu.z Bart.qui dicunt q̄ vbi aliter non potest esse consultum q̄ per sententiam diffinitiuam q̄ tūc potest sententia diffinitiua ferri lit.nō contesta.vt in aut.q̄ semel. ¶Contra quia hic actori non poterat aliter consuli. q̄ reus absens non habebat bona in quibus posset fieri missio.z tamen lit.nō contesta.non fertur diffinitiua.Dic aut non potest aliter esse consultum ex natura eius quod venit in iudicio. et tunc potest ferri diffinitiua.ita intelligatur ipsorum opinio. aut nō potest esse consultum ex aliquo incidenti. et tunc non potest ferri diffinitiua lit.non contesta.vt hic. ¶In tert.ibi:species.i.casus. ¶In tertu ibi:non possit.no.in omni casu potest fieri missio in possessionem:quia vbi non petitur dari vel fieri non potest fieri missio pro mensura debiti.quia non pretenditur debitum.z vide Jaco.bu.super.l.consentaneum.C.quomodo et qñ iudex.in lectura sua. ¶Item no.in isto.§.q̄ contra defensum quandoqz nō procedit missio.nota q̄ ille qui non latitat in primo z secundo decreto non patitur venditionez.z ita tenet Ja.

de are.in

Universidad de Deusto

de are.in.l.si finita.§.iul.ff.de dam.infec.z Bar.hic.qđ non est verum.quia non est de natura primi decreti qđ requiratur latitatio.sed solum de natura secundi. ¶†Item no.ꝙ licet res sit tempore peritura: tamen dilatio debita nō debet denegari.puta dilatio deliberatoria tamen datur restitutio. quod est nota.
2 ¶†Item not.ꝙ propter aduocatum datur dilatio.de hoc.§. eo.l.ab hostib⁹.§.sed quod dicitur simpliciter.z facit in Spec. de dila.§.j.ver.z no.ꝙ si reus aduocatus.
3 ¶†Item no.ꝙ licz quis sit impeditus propter factum aduersarij: tamen ei currit prescriptio.ar.cōtra.§.de mino.l.intra vtile.sed ibi in vtili tpe vel quasi vtili.hic in cōtinuo.h.d.Bal.

¶Additio Bal.

Et preto. §. Item. vide omnino Dy.in.c.j.de regu.iur. lib.vi.in.iij.q. Fructus.vide omnino quod no.Cy.C.de epis.z cleri.l.raptores. in pri. vide Guil.C.de acquir.pos.licet.in quinta principali questione. ¶No. fructus nudā etiam causam possessionis sequi. Item no. etiam eum qui vsufructuarius non est habere posse quasi possessionez vsufructus. Nam in eo qui vsumfructum prescribebat hic loquitur. ergo nondum erat vsufructuarius.facit ad nota.per Inno.de causa pos.c.j. z dic ꝙ duplex est vsufructus. verus z putatiuus. Primus non est ante prescriptionem nec eius possessio. Secundus sic.z eius possessio er qua precedit possessio prescriptionem. ¶Nota solā possessionem restitui ei qui solam possessionem amisit:z etiam fructus eius. ¶Item nota ꝙ vsufructuarius habet hic quasi ciuilem possessionem.ad hoc allegatur iste ter.per Cy.C.de rei vē. circa questi.ibi vide.z probatur sic.Ex ciuili possessione procedit fructuum acquisitio.vt no.ff.de acqui.pos.l.iij.§.er contrario.ergo vsufructuarius habet quasi ciuilem. vel nō faceret fructus suos in vi possessionis.z facit.ff.de fur.si seruus.§.locaui. Nec enim sufficit. ¶No.ꝙ per missionem in possessionem nō fit perpetuatio actiōis:quod si fieret cessaret restitutio vbi potuisset fieri missio.quod est falsum.vt hic.z.j.eodem.item ait.v. eo.potius habet non exp⁹es.j.eod.is qui rei infamiam. Quia interdum.No.missionem non posse in omni lite fieri.z da exēpla alia a Guil.vt in causa restitutionis in integruz infra reale inofficiose etatis priuationis officij.z similibus. ¶In glo. que incipit exp⁹essiuum.ibi possidet. Illud est verum de possessione fundi.sed hic loquimur de quasi possessione ipsius iuris. z videtur ꝙ sit recipere sicut non reperitur quasi possessio dominij.sed dic ꝙ pars dominij inducit hanc possessionem.vt.j.ō serui.quoti.z ideo quo ad solum dominium dicitur quasi possidere vsufructum non quo ad res que pati non dicuntur: q⁹ nec possunt prohibere.Bar.dicit ꝙ ab interpretatiua oritur ista quasi possessio.tamen orta bene valet quo ad omnes.vt hic.vel dic ꝙ oritur a patientia ciuiliter possidentis. z si non sit dominus.z facit.j.quorum lega.l.j.§.qō autem ait.de vi z vi ar.l.iij. §.cum glo.vel dic vt not.C.de ser.z aqua.l.j.ante li. ¶In ter. in fi.istius.l.ibi mora qua pendente ipsa missio fieri nō potest. vt.l.siue possess.

Sed et si per pretorē. §. aduersus.not. ꝙ absentia necessaria non est causa restitutionis absenti nisi cum sit coniunctum impedimētum facti.puta quia non potuit procuratorem dimittere.vel casus.puta q⁹ decessit procurator.facit de appel.l.preses. Idem dicunt quidam in absentia probabili tm̄ quod in necessaria tm̄.vt.j.eo.l.necnon.zc.Sed glo. dicit hic idem in probabili quod in necessaria z probabili. sed Guil.reducit ad concordiam.ꝙ aut in ista absentia probabili versatur publica vtilitas. tunc est vera ista glo.aut priuata et contraria.exemplum de prima causa studiorum. de secūda causa mercature ſm Guil.adde qō vbi dicitur imputādum cur nō dimittat procuratorem est intelligendū ꝙ non pōt sine preiudicio suo:q⁹ secus si causa esset tā ardua ꝙ nō esset cōstituendū.de pcura.vt.j.p socio.l.idemq⁹.

¶Additio Bal.

Sed et si. Vide quod no.Inn.de ele. statuimus. ¶In glo.insti. ¶In ter.ibi:vt consulem. No.consules habere iurisditionem contentiosam. Item no. consules pendente officio non posse in ius vocari. Potuit.vide oino quod not.Inno. de prescrip.ex transmissa. Itez vide extra de elec.eis quibus. Item vide Inno.de cōcess. preben.q⁹ diuersitatem. ¶In glo.licet fuerit. vide oino.ff.eo. nil. ea.per Guil. ¶Item vide quod no.Accur.ff.eo.l.recte la-

beo.z dixi.j.de offi.presi.senatusco⁹.vide Archi.q.j.si quis.vi d⁹.C.de col.auf.quod locum.z de qua.prescrip.bene a zenone. ¶In ter.ibi:alioquin.si iudex non vult alteri ius reddere.ſi nil pnunciat vtrum ab isto grauamine possit appellari. dic vt hic per Guil.qui dicit ꝙ non.sed debet adiri superior per viā simplicis querele.z est casus.C.de temp.appel.l.fi.§.illud. i fi. §.vide.C.de fru.z lit.expen.l.fi.Alios casus in quib⁹ superior potest adiri per simpliceem querelam.vide per Guil.in.l.nemo. C.de iurisd.om.iud.z prestat arg.j.de ritu nup.qui liberos.in fi. nisi dissimulans facere videtur.z vide in auf.de questo.§.ſz hoc staqz.vide extra de appel.ex parte.Ad.z no.in.c.viti.de appel. in cle.quandoqz iudex ipso facto pnunciat tacite:vt cancellando libellum.C.quomō z quando iudex.l.si preses. ¶In glo.j. cancellañ.ver.de hoc.vide ad idem.C.de appel.si quis.ꝑ Inn. z.C.quor appel.non rec.ab executione.z vide.l.optime faciē tem.C.de monopol.l.j.in fi.z vide oino quod no.Cy.C.de epi. z cleri.auf.statuimus.z in.l.ij.C.vt lit.pen.z in auf.de mā.pric. §.z non pmittere. Ex quo.§.no.ꝙ qñ iudex secularis qui denegat iustitiam habet superiorem iudicem secularem ꝙ ille superior debet adiri per viam querele.nec hic habet locuz ꝙ episcopus cognoscat.q⁹ illud est verum vbi non esset superior secularis iudex.sic intelligitur extra de foro cōpe.licet.z.c.ex tenore.z in ter.§.item per iuramentum. Nota restitutionem dari si iudex per gratiam vel sordes facit iniustitiam. facit ad trebel. seruo inuito.§.cum pretor. ¶In glo.que incipit:puta si in fi. ibi:necnon.hoc verum si causa probabilis concernat publicaz vtilitatem.vt causa studiorum:sed si priuatam. vt mercatorum tunc idē quod in necessaria tm̄ ſm Guil.Bal. ¶In glo.q̄ incipit sic.non potest.ibi.auf.no.ꝙ tēpore primi decreti non solū secundi exigit latitatio vt possit fieri venditio. hoc tenet Jac. de are.i.l.si finita.§.ius.z tene mēti.Bal.In gl.ꝙ illa.ibi:ius ppter aduocatos. No.etiam vbi res est tempore peritura dari dilationes deliberatorias put statutum ordinatum est a iure.adde quod not.extra de offi.delega.de cau. ¶In ter.in.§. actio.vide in Spec.de acto.ver.item ꝙ est bannitus.vide Ja. de opt.l.inter.in prin. ¶In ter.in.§.sed.Not.ꝙ pretor contumaci potest denegare audientiam. Itē ver.culpa. precedit impedimentum.non succurritur impedito.non obtēperaret.z sic non cum cause cognitione.vt no.Dy.in.c.indul.de reg. in.lib. vj.ibi vide. ¶In ter.in.l.si ferie.no.prescriptionē currere etiā tempore feriato. Sed videtur cōtra quod emergit iuris impedimentum.ergo ipso iure non currit prescriptio. vt.l.j.in fi.de anna.except.no.§.de offi.presi.senatusco⁹sul.dic ꝙ aut impedimentum est intrinsecum z currit prescriptio sicut est quādo circūscripto omni impedimento actio de se non potest intricari. vt quia in diem vel sub conditione.vel alius habet exercitium aut extrinsecum et accidentale:et tunc currit vt hic.fallit.C.de iure delibe.l.fi.§.donec.vbi ipso iure non currit: sed ibi z in similibus est speciale tam vbi vitium est intrinsecum. q⁹ non potest tolli exercitium actionis quod non est.sed vbi est accidentale:z sic potest tolli:q⁹ perfectio i se est seu cōpetit.z sic magis potest dici impedimentum facti ꝙ iuris.q⁹ ius agendi non est impedimentum:sed liberum in se. ¶In eo.§.si ferie. Aliquando dilatio statuitur ad agendum: z tunc dies feriati et non feriati computantur.vt hic. Aliquando ad comparendum.z tūc aut assignatur dies indeterminata.vt si iudex mādat tibi ꝙ cōpareas infra octo dies.z idem videtur no.in Spe.de dilatio. §.j.ver.sed pone. Aut assignatur certa determinata dies:quia mandatur tibi ꝙ compareas octaua die. z tunc illa dies debet esse iuridica.als citatus non tenetur venire illa die.vt.§. si qs in ius voca. non ferit.l.er quacunqz.in fi.Sed an debet comparere die sequenti. Dic aut est exp⁹essum propriū nomen diei vt compareas die dominico.z non artat citatum nec eo die nec sequenti.quia est error exp⁹essus.C.de feriis.l.fina.aut non est exp⁹essum nomen diei: sed generaliter dictum est compareas
a octaua die.tunc in die sequenti debet ꝑparere⁹:quia illa dies que est feriata intitulatur.argu.de verbo.signifi.cuz dilectus. z quia sunt duo arbitri.extra de dolo z contu.cum dilecti. Aliquando ad lit.exerc.z tunc dies feriati.z non feriati computā tur.vt.l.ij.pe.respon.C.de tempo.appella.nisi ler dicat ꝙ tempus sit vtile tamen in dubio non intelligitur vtile: q⁹ omissum habetur p omisso.z facile erat iudici vel legi dicere ꝙ erat vtile:ergo si non dixit intelligitur continuatiuum z superuacuuz. Item quia omnes dilationes sunt stricti iuris. z non sunt interpretande extensiue:sed restrictiue.vt dicta.l.j.j.respon.C.de tempo.appella.z hoc de feriis solennibus. sed ob repētinas cō cederetur restitutio ex clausula generali.vt hic.z no.C.de tēpo. appel.auf.ei qui.z auf.item si.z de except.pta. Et adde quod no.in Spec.de citatio.§.j.versi.item excipitur. Item not.ꝙ in dilatione legali computantur dies feriati z non feriati. ¶In

a ¶Cōparere. adde paul.de cas.i.l.ij.si qs cau.z.d.alex. de imo.in.l.ij §.si qs in ius vo. z lāfr.i.c. qñ contra.in verb. citationes.vlt. col.ō pba.z eūdem Bal.ī marg. per.citatus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ter.ibi:quia prospicere. No.q imputatur ei qui non expressit quod omnino debebat cõuenire. Et facit l ar.q si vltima dies termini inter quem est feriata.aut sunt ferie solennes ꝛ non fit restauratio illius diei aut repentine.ꝛ tunc restaurabitur impeditus de vna die alias vt hic non de maiori tempore q̃ fuerit impedimentuz.vt in.§.proxi. ¶ In ter.ibi.§.quotiens.ibi vnius ciusdem qualitatis vt amissus fuisset iuridicus.ꝛ iste sit si feriatus sit iste.ꝛ hoc.quia sic est natura restitutionis vt reponat in eo statu hic:hoc non videtur verum. Nam aut fuerunt ferie solennes:ꝛ non fit restitutio.aut repentine ꝛ tũc restituitur dies iuridicus.alꝫ non amoueretur impedimentũ.vt.ff.§.pri. ¶ In textu ibi habuerat siue non. no.hic exempla quando q̃s non tenetur dimittere procuratorem. ¶ In glo.que incipit:vt quia statuit diffamanti:ꝛ non solum in causa status:sed in pecuniaria causa procedi contra diffamantem fm formam.l.diffamari.sed dic q: in criminalibus illa forma procedit vt not.j. de accu.cum titia.ꝛ extra de accusa.sed cũ hi. Item in causa status ꝛ matrimoniali.vt no. Inno.qui filij sint legi.causam que. Item vbicũq hinc mihi agi potest:vt in omnibus preiudicialibus actionibus potest etiam in eis ordinarie agi cũ iste modus agendi est extraordinarius per quem imponitur silentiuz solum super illa diffamatione ne vlterius fiat.non autem videtur tolli precise ius agendi.ꝛ ideo exemplum istud glo. non videtur bonum. Item si esset sublatum ius agendi vlterius non procederet prescriptio:q: non necessaria iam nisi liberato debitore. Illa ratio non est bona.nam liberatio per lapsuz termini dati ad agendum non excluderetur: nec ius excipiendi: sed prescriptio sic.vt.j.de cõpen.quecũq;.vnde remanet q adhuc prescriptio currat.sed contra hoc quomodo currit cũ actor nõ possit agere impeditus impedimento iuris per lapsuz termini sibi dati ad agenduz.sed die vt.l.senatusconsulto.de offi.presi. Item contra cũ qui est in possessione non potest hoc modo agi q: licite diffamat. Item q: partem rei non sustinet.de libe.cau. liberis.in fi.de no.ope.nun.si prius.ꝛ per hoc de libero homi. erbi.l.iij.§.is qui.ꝛ adde quod no.j.de inoffi.test.papinia.el.j. §.si quis post rem. ¶ In glo.que incipit.hic vero.in fi.ibi rñd. sic Guil.dicit q aut rescissoria est actio noua ꝛ non perpetuaꝫ q: ad suam naturam res facile reuertitur fm Guil. habes exẽplum quando est omnino noua actio.j.cod.si quis stipula.ꝛ est actio rescissoria non proprium nomẽ actionis sed actio. ¶ In ea.glo.ibi:sed tu dic cõtra.sed.B. Aut queris de tempore qõ. ꝛ tunc est tm̃ q̃tum tempus absentie.vt hic.aut de tẽpore infra quod.ꝛ tunc aut de tempore inchoandi.ꝛ idez:aut de tempore psequendi. ꝛ illud est vsq ad finem quadriennij. Nam ex quo agit infra tempus legitimum ãmodo non est in mora nec stat p se.ꝛ ideo non currit sibi terminus.q: nõ est negligens.vnde nõ potest dici q tempus negligentie absorbeat tempus lesionis: cum esset negligentia.patet ex predictis q non est vera opinio glo.q: fm opinio.glo.lex esset imposita verbis ꝛ non rebus.qõ esse debet fm Guil.de cũg. Ad rationem istam facit quod no. j.eo.necnon.§.si quis sepius.in glo.ex hoc.§. Item no.differẽ tiam vtrum restitutio concedatur aduersus prescriptionem. et tunc perpetuo phibetur an aduersus tempus. et tunc tempus subducitur:sed potest postea prolici.coniungendo tempus primum cũ tempore secunde negligentie. Et ex predictis tria colligе.scilicet iudicium rescindens ꝛ rescissorium. Secundo tempus infra quod ꝛ tempus ad quod. Tertio restitutionez aduersus prescriptionem ꝛ aduersus tempus quod est pars prescriptionis. ¶ In glo.que incipit:vt q: statuit.in fi.per hanc glo. confirmantur statuta que dicunt q bãnito ppter contumaciaz nõ reddatur ius. Bar.dicit q intelligitur in agendo nõ in defendendo:q: ius naturale sibi denegari non põt:vt in.c.pastoralis.de senten.ꝛ re iudi.in cle.

a ¶ Appellari Adde Pan. de cast.in psi. xxv.

b ¶ Libelli.ad de feli. in.c. illud. ĩ. vj. col. in v̊.duz subdit Abb. de prescrip.

Ed nec ad eos. ¶ No.q nõ dicit impeditus ille qui potest pnũciare de facili admonitionem impedimenti. ¶ In glo.vt hic. ibi:coram episcopo.hoc non est verum. vt coraz episcopo debeat conueniri imo subdelegato a principe. vt in auc.vt diffe.iud. §.si vero.fm Jac.de ra. Ly.in glo.ꝛ permisset.ibi:quod facile.facit.j.de contraben.empt.l.labeo scribit si mihi bibliothecam.ꝛ adde quod dixi.ff.eo.l.item si.ꝛ est glo. sine dubio vera vbi nulla culpa precedit: vt tunc distinguatur facile vel non facile.h.d.

Deinde adjicit. ¶ Nota q clausula indefinite posita non refertur ad ea de q̃bus est specialiter pulsum per similem causam.vt hic.vel etiam dissimilem.vt.j.de pe.l.sanctio leguz.facit.l.coheredi.§.qui pq trem.de vulg.substi.Bal.

1 ¶ Jurisditio ratione inobedientie alicui denegari põt
2 Audientia post dilationẽ elapsam põt alicui denegari.

Ait pretor. Per pretorem dicitur stari quando non proceditur in causa ad id quod oportet ꝛ debet pcedi.secus si procedendo suam iurisditionem denegat causa cognita.puta ob contumaciam vel lapsum termini:quia tunc non dicitur pretorez stetisse:nec datur restitutiõ.h.d.vsqz ad.§.si ferie. ¶ In ter.ibi:delinquentibus nec etiam differentibus.vt statim sequit̃ pinde no. ¶ In ter.ibi.sed si magistratus.copia non fuit q ex isto verbo colligitur q non potest dicere quis sibi ius differentie licet non habeat copiã iudicis. q: si posset non esset locus restitutioni que cessat vbi locum habet cõmune vel ordinarium auxilium.sed contra.C.de iudeis. l.nulli.sed dic q solus defectus iudicis non sufficit. sed requiritur q periculuz sit in mora.vt.j.de bis que in frau. credi.l.ait pretor.§.creditorem.ꝛ de ope.no.nun.l.de pupillo.§.si quis rinos.Ly.in addi.sic ꝛ alꝫ habet arbitrium quando periculum est in mora.qõ alꝫ non haberet.vt.l.cum nautarum.de naucu. ꝛ nau.lib.xj. ¶ Secundo no.q aduersus dissimulatam negligentiam ꝛ ptellat.iudicis ꝓpetit restitutio. ¶ Sed querit hic Guil.vtrũ possit appellari ab isto grauamine.ꝛ dicit q aut iudex grauat dissimulando:ꝛ dicit q non potest appellari:sed p viam simplicis querele debet superior adiri ꝛ coraz eo tarditas superioris iudicis in querelam deduci.C.de tempo.appel.l.fi. et in auc.de questo.§.super hoc.aut iudex legit partem pronũciando vel pcedendo.ꝛ tunc potest appellari fm Guil.hic.ꝛ in l.nemo.C.de iurisdi.om.iudi.facit extra de appella.c.ex parte (O).ferrariẽsi.C.de appel.l.si quis puocatus.vnde quando iudex nullo modo pcedit non appellatur ab eo:q: non pnunciat aliquid tacite vel expresse. Sed si ex hoc sequitur lesio cõpetit restitutio vt hic. Si autem iudex pcedit ꝛ grauat partem:tunc bene potest appellari sicut apparet de iudice pcedente ad executionem non discussa exceptione.vt.l.ab excu.C.quo.appel. non rece.ꝛ facit predicta.l.ij.C.vt lit.pen.ꝛ facit quod not.Ly. C.de epis.ꝛ cleri.auc.statuimus. ¶ Item vide quod no.Arch. xj.q.j.de persona.ꝛ quod no.in.c.vlti.de appel.in cle.† ¶ Itẽ no.q ratione inobedientie potest alicui denegari iurisditio in quacunq; sua causa.vt in exemplo.sed si dum decreto.vnde per hoc dicit Bart.q in hoc fundantur statuta q bannito nõ reddatur ius.q: hoc est ppter contumaciam. ꝛ adde in Specu.de actore.ver.q si continuam. ¶ † Item no.in eo.ver.fm aliaz lecturam q post dilationem elapsam potest alicui denegari audientia.hoc est verum.tamen si dilatio fuit nimis breuis potest appellari[a].vt.j.de accu.l.cum titia. ¶ Item adde quod notat Dy.in.c.indultum.in glo.vt q: statuit ibi.vt nemo.sed intellige quod hic puocauerat ad causam.puta diffamando.ꝛ no.qõ no. Inno.extra qui filij sint legi.c.causam que.ꝛ facit extra de accu.c.licet in beato petro.ꝛ.j.de fal.atbleta. ¶ In ea.glo.ibi: in aliqua.ꝛ adde quod no.doct.ff.si quis iusdi. non obtem.l.j. §.fi. In eadez glo.in fi. Item adde quod no.in Spe.de actore. versi.item qõ est bannitus.ꝛ vide quod notat Jaco.j. de ope. libe.l.si tibi.

Si ferie. ¶ Propter ferias repentinas cõceditur restitutio non ppter ferias solennes que presciri ꝛ preuideri debuerunt.h.d. ¶ Nota q prescriptio currit etiam tempore feriato.ꝛ sic etiam in dilatione legali cõputanꝫ omnes dies feriati ꝛ non feriati.nec ppter diem feriatam emergentem in fine dilationis fit discussio temporis.qõ no. ¶ Itẽ no.q non est restaurandus ille qui fuit impedit9 per ferias solennes:sed per ferias repentinas.vnde habui questionez de facto.exceptio excõmunicationis debet probari infra octo dies a die pbationis.vt in.c.pia.de excepti.lib.vj. Modo vltima et penultima dies fuerunt feriati ad honorem dei. nunquid habebit vel ipso iure vel opere exceptionis restaurationem temporis.ꝛ allegabatur q non:q: iste sunt ferie solennes per istuz.§. quod satis videtur verum.

Sed cum ferie Tantum debet suppleri siue restitui de tempore quãtum fuit tẽpus impedimenti.h.d. ¶ No.in.isto.§.ꝛ precedenti q quãdo sunt ferie repentine vel solennes non potest prescriptio interrumpi hoc presupponit hic.ꝛ ideo dicit hic q perit actio.fallit
b in prescriptione que interrũpitur sola oblatione libelli[b].vt.l. miles.§.ir.j.de adult. ¶ Secundo no.q si alicui est data dilatio ꝛ est impeditus in partis tempore.q sola pars illa debet restaurari.dicit Bar.hoc est verum nisi absoluat cõmodum totius temporis.vt ipse no.j.de verbo.obligatio.l.ꝛ ideo hesitatur.et adde quod nota.per Guil.C.de temp.appella.auc. quidam.Baldus.

Quotiens. Iste.§.loquitur quando presens restituitur contra prescribentem in absentia et dicit q

et dicit q restituitur solum ad tempus absentie. vnde si preferi bens fuit absens solum vltima die prescriptionis ad illam solū diem fit restitutio, hoc dicit. ¶ In glo.hic quero.ibi:in fi.primi respondi. Quidam dicunt q tempus infra quod est semper vniforme.quia hodie datur quadriennium continuum.vt.l.superuacuam.etiam si minori tempore fit lesio.vt patet in vsucapione triennij.sed tempus ad quod non est semper vniforme.q quandoq; maius:quandoq; minus per dinumerationem temporis impedimenti.t hec opinio est vera: tamen licet tempus infra quod fit vniforme de sui natura si pars sit negligēs in inchoanda lite restitutionis'. Ista negligentia corresponderet de tempore restitutionis pro rata temporis. t si tū effluxisset qō in totum corruisset esset perempta restitutio. ¶ Si autem non potest negligentia imputari nō fit corruptio temporis restituendi.quod dic vt no. Cy.in.l.superuacuam.t no.in.c.j.de resti.in integ.in cle.t no.in.§.ſz simpliciter.t per Dy.in.§.rursus.instī.de actio. ¶ In eadem glo.ibi:respondeo sic. nō ergo perpetuatur restitutio:sed rescissoria.t facit.j.eo.l.si is cuius. sed Guil.dicit q si rescissoria sit actio de nouo introducta.erē plum.j.eadem.l.si quis stipulatus non perpetuatur. Si autem non fit actio introducta de nouo:ſz actio de antiqua corroborata remedio restitutionis tunc potest perpetuari. quia redit ad primeuam naturam fm Guil. tu die simpliciter q est perpetuabilis per.l.si is cuius. ¶ Sed quero vtrum perpetuetur p lit.contesta.factam in restitutione petita.videtur q sic.vt.j.de bo.possef.l.cum quidam. ¶ In contrarium q non:quia cū nōdum competat rescissoria:ergo non potest perpetuari. t hoc tenent docto.non obst.l.quidam.q ibi erat iam oblata bonorum possessio.t ideo videtur petita petendo testamentum pronunciari falsum;que pronunciatio non inducit ius succedendi de nouo:sed declarat de preterito competisse. ſz hec rescissoria in ipsa restitutione cōceditur vel in causa efficax spiritꝰ insufflat. non autez declaratur in preteritū cōpetisse fm Cy.hic in addi. et in.l.superuacuam.in lec.

1 ☞ Accipiens iter ad sedem apostolicam equiparatur appellanti.

2 Absens ex cā rationabili t necessaria restituitur.

Item inquit. ¶ In text.ibi.equitas. ſcz generalis non specificata in capitulis specialibus edicti pretoris. ¶ In tex.ibi fine.no.quando quis tenetur dimittere procuratorem:vt ei nō labatur prescriptio vel econtra.vt non patiatur processum cause.dicyt in.l.ij.§.si quis

1 can.t per Cy.in.l.si valerianus.de resti.mili. ¶† In textu.ibi gratia.nota q arripientes iter ad sedem apostolicam equiparantur appellantibus. no.de hoc in.c.debi.extra de appel.per Hostien. ¶ Item nota in.§.item inquit.q vbicunq; equitas suadet restitutionem concedi extra casus specificatos in edicto pretoris.cōpetit restitutio in integ.ex clausula generali.et ponuntur hic exempla de absentia necessaria t pbabili. Itē de

2 pabili tm. ¶† Item no.q absens ex necessaria causa t pbabili restituitur.t distinguitur de procuratore dimisso vel non dimisso. ¶ Item no.q siue agatur de damno vitando siue de lucro captando.o mō lucrum sit debitū t honestū cōpetit restitutio,nec obst.§.eo.l.sciendū.q: ibi lucrū nō erat debitum.et erat cum iniuria alterius.t sic non ob.

Econon t si quis. ¶ No.q absentia cā studiorum est iustissi-

3 ma t priuilegiata[a].h.o.ista lex.

Item si quis. ¶ No.q paria sunt aliquem detineri vel promisisse cum fideiussore nō recedere. Et quero de tali questione que fuit de facto. quidam miles promisit hinc ad mensem esse in quodam castro ad tractandum de pace. et similiter pmiserunt quidam barones. Modo barones isti fuerunt infra mensem ad dictum castrum iste miles dum iret ad castrū hospitauit in itinere in castro cuiusdam.in mane cum vellet recedere t ire ad locum vbi promiserat.dns castri dixit ei.dne ne eatis:q: indigeo mille florē.solutis mihi postea ibitis.alō non recedetis.iste miles non habendo pecuniam promisit sibi mille florenos in fide sua.dixit dns castri postq; pmisistis mihi in fide vestra nolovos detinere in carceribus si promittatis mihi non recedere de castro isto vel de territorio ipsius donec solueritis: t non iuit. Barones petunt ab eo penam.iste excipit q ire non potuit:quia in fide sua hoc promisit non recedere de loco illo.querebatur quid iuris esset.t ideo quod deberet restitui ab ista sententia fuit appellatum.t iudex appellationis reuocauit talem sententiam et dixit q teneretur soluere mille florē. per.l.succurritur. cum sua glo.§.eo.nam dicit q si aliquis detinetur in priuatis vinculis q debet recedere si potest:alis nō succurritur sibi fm Cy.in addi.q̄d si iurasset excusaret a pena:q: etiā per metū exactū iuramentum est seruandū donec ab eo absoluat qui iurauit.

¶ Additio Bal.

Econon. Satisdatione.not.q paria sunt detineri t dedisse fideiussores de non recedendo.no.j.eodem.l.in ea.facit.§.in ius vo.vt cant.l.ij.t.j.de custo.reo.l.iij.t.l.diuus.cl.j. cum simi. ¶ In ter.ibi.ego autē. No.q dicit nō posse cōueniri ille qui habet defensionem declinatoriam §.exceptio. No.q sicut reperit rescissoria actio sic reperit rescissoria exceptio.t dicit rescissoria:q: ex ipa rescissione oritur.ergo non cōpetit exceptio ante restitutionē habitā. adde.§.ti.ij.l.verum.§.pe.t.j.de iureiurā.nā postea.ibi si minor. Bal.

Quod eis. ¶ No.q in edictis permissoriis omnia sunt permissa: nisi inueniantur prohibita.sed in edictis prohibitoriis non videntur phibita;nisi inueniant permissa.ita vult dicere glo.

Si quis sepius. Diuiditur in duas partes. primo loquitur de tēpore restitutionis.secūdo de tēpore rescissorie.scda ibi:ſz oēs.vnde primo loquitur de tēpore infra qō secdo de tēpore ad qō secundū verū intellectum.t.h.o. Tempus ad restitutionem petendā cōnumeratur ex die q incipit p presentia reputari post vsucapionez cōpletam. ¶ Itē restitutio fit ad omne tēpus absentie siue fit primum siue sit vltimum siue medium.t fit coniunctio temporum absentiarum.h.o. ¶ No.q omne tēpus absentie est restituendum.hoc est restituitur actio intentanda infra tēpus absentie seu absentiarum.q: vbicūq; petit restitutio aduersus lesionem temporis cōmensurat tēpus ad qō tēpus lesio nō rescindetur. Solu.no.hic de cōiunctione temporū.vnde facit ad.q.statutū est q testamentum debet insinuari a kalen.maij vsq; ad festum oim sanctorum.Si decesserit testator.in princ.mensis augusti. vtrum habebit heres ad insinuandū tres menses de isto semestri:t tres menses de reliquo semestri.An vo habebit integrū semestre a kalen.maij vsq; ad kalen.nouēbris.t videtur q fiat coniunctio tēporum.t sic habebit tres menses de primo semestri:t tres de alio.Sed credo contrarium:q: illud semestre habet determinatum principiuz t fi.t est tempus in specie.t ideo non cōpensatur nec fit permutatio temporū.facit quod not.in simili in.l.fi.§.ij.j.de public. Item facit:q: videtur interruptus cursus temporis.t ideo de nouo est inchoandum.arg.j.de vsucap.l.cum q̄ edes.§.si autē.non ob.§.iste:q: hic habebat respectus ad tēpus i gne qō fit reperire tēpus,in specie.no.de vulg. substi.l.ex facto.§.item quero.

Si cum in prouincia. Habens exceptionem declinatoriam iudicū non dicitur posse conueniri.ad hoc alleg. ¶ Itez no.q nō dicitur negligens ille qui non conuenit euz qui haberet declinatoriam fori.

Exemplo. Restitutio in integrum iam concessa pōt opponi in modum exceptionis.h.o.fm gl. Vel sic fm doc.etiam restitutio cōcedēda potest opponi in modum exceptionis non simpliciter sed annexa petitione restitutionis in integruz.h.o. ¶ No.q si ab eo cui cōpetit restitutio petat res q ipse potest se tueri excipiendo qō est verum restitutione preambula.fm glo. ¶ Item t ea non preambula oū excipiat quodam ordine.i.petendo se restitui: t exinde fundando exceptionem hoc modo:q: si vsucepisti rem meam dum erā absens t possessione a me reuersa vendicas sic excipiā.dico q duz eraz absens causa reipublice vsucepisti.quare peto me restitui: vt res mea mihi non auferatur.nam qñ petit restitutio ad retinendam rem dicit peti in modū exceptionis fm doct.facit.j.de inoffi.testa.l.papi.§.si filiꝰ.t.l.nā postea.§.si minor.de iureiur. t Dy.in.§.rursus.instī.de act.de hac forma no.hic i addi.t.C. co.l.ab hostibus.in lec.Bal.

In actione. In actione rescissoria venit fructuū restitutio siue agat presens contra absentem:siue absens contra presentem.h.o. ¶ Et no.glo.q restitutio porrigit se ad fructus.qō est verum qñ fit per viā iuris. secꝰ si fiat p priuilegiū.vt in aut.idē est de nestorianis.C.de hereti. Itē no.q officium alicuius nō debet trahi ad illicitū questum. cōcordantias vide in glo.§.l.videlicet.

1 ☞ Possessio defuncti cōiungitur cū possessione heredis.

2 Hereditas qñq; complet vsucapionem.

Cum miles. Heres qui in vsucapione succedit patitur restitutionem ex persona defuncti.h.o.intelligendo.vt glo. q heres cōpleuit vsucapionem.Alij intelligūt q hereditas cōplenit vsucapionem.h.o.heres patit restitutionē si hereditas iacens cōpleuit vsucapionē inchoatā

a ¶ Et priuilegiata. Adde Spe.in ti. de iudic.§.nunc spālta.v.q̄d si fideiussor quē refert.t sequitur felī.i.c. cōsultationib⁹. in.ij.no.d of. delega.qō est iusta cā instādi. vt liberet fideiussor: et estimat se vel le ire ad studium. t adde glo.i.l.aut religiosis.ff.de pcur. q̄ dicit q sūt tres absentie.vna necessaria vt in bānitis. vna pbabilis: vt studium. vna voluntaria vt errantium.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a defuncto.h.d.sed prima lectu.verior est vt ter. dicit expresse.

1 ¶† No.q possessio defuncti cõiungitur cũ possessione heredis.h.d.Quidam verum in suo herede:sed tu dic q̃ existentia sui heredis nihil operat quo ad possessionẽ facti vt.l.j.§.seruo.j.si q̃s te.li.esse iust.fuc.t ideo inter possessionẽ defuncti t heredis semper est medium[a]:t est noua possessio.vt.j.ad exhib.l.de ea.§.fi.non ob.hec littera.q: aliud est dicere possessionem continuari.aliud coniũgi.vt.l.necnon.§.si quis sepius.ff. eodem.

2 ¶Solutio.no.q̃ hereditas quandoq̃ complet vsucapionẽ.q: vsucapio habet plurimum facti.vnde sustinet locum defuncti.t adde quod not.Cy.C.de sacrosan.eccle.aut. quas actiones.in.v.q.vbi dicitur q̃ hereditas fungitur vice psone in non faciendo.secus in faciendo.tamen ex eo quod dixi de vsucapione continuanda hereditati videtur contrarium. sed respondeo q̃ vsucapio habet plurimũ iuris.adde quod not.Cy.in aut.si qua mulier.C.de sacrosan.eccle.t Jnno.de test.c.in officij.

¶Additio Bal.

Um. Vide dino Cy.C.de sacrosan.ecclc.aut.si qua mulier. Ju vlti.q. dicit Pe.q̃ hereditas sustinet vicem heredis in non faciendo.secus in faciendo. vt in aut.quas actiones.in.v.q.in fi.p Cy.Elsucapione.vide.C.de furt.l.de his.Circa glo. coniunctim pbatio q̃ heres in vsucapione succedit.Et plerũq̃ alia ratio q̃ heres succedat in vsucapione.naz si succedit in hereditate. ergo t heres coniunctim.vide omnino quod no.Jnno.extra de testa.cum in officijs.in magna glo.vide.l.alterius.de tu.t ra.di.per Jac.de are.§.si is.singularis successor habet restitutionem ex persona actoris.hoc vult iste.§.vere intelligendo. ¶Jn glo. que incipit natus sit.in fi.Sed infra quãtum tempus dabitur illa exceptio.Dy.dicit q̃ si excipitur de restitutione habita datur perpetuo.vt.j.cod.si is cuius. Nam cum ibi perpetuo agat.ergo multomagis si possideret exciperet perpetuo. Ut excipitur de restitutione nondum habita deducendo per modum contradictionis.t tunc infra tempus rescissorie.vt no.Dy.in.§.rursus. Guil.de cug.dicit q̃ exceptio rescissoria est temporalis. q: nõ est mere exceptio.sed deduci potest in iudicio per modum agẽdi.t sic est in potestate rei.ergo currit prescriptio.vt in.§.si minor.l.nam postea.t in aut.hanc querelam. t in.§.si filius.et de peti.here.si quis liber.§.fi. Pet.tenet opi. Dy.vterq̃ põt saluari. Idem tenet Pet.in.l.ab hostibus.§.sed si simpliciter.in cõmento.Sed quanto tẽpore durat actio rescissoria.dic aut restitutio sit ad tempus:t tunc per illud tempus. ff.titu.ij.l fi.ff. eo.sed si per pretorem.§.quotiens.aut fit aduersus contract⁹. t sic ad rem.et tunc anno vtili.vt in.§.sed cum rescissam.in.l.in bone.de actio.t obliga.vel melius ibi rescissoria nondum erat orta.vt ibi notatur.t sic prescribitur in eius nativitate: nõ aũt in eius vita.bene tamen est verum in se q̃ vt in anno finitur rescissoria quando restitutio est facta ad rem t non ad tempus.t hodie loco vtilis anni datur quadriennium. vt no.in.l. supervacuam.vel dic nil imutatum quo ad rescissoriam.t vt sit etiam hodie annus vtilis quasi sit penalis cũ contra ius cõmune detur.ergo pretoria t penalis.t sic anno tollitur.vt insti. de ppe. t temp.act.¶Vel dic aut restituitur tempus:t tũc durat vsq̃ ad id tẽpus:aut restituetur actio:t tunc durat vt primo:q: reposita est in statu suo.aut actio instituitur de nouo.t tunc fit annalis.vt.j.eo.si q̃s stipulatus.Aut nõ restituitur actio: sed rescinditur:puta contractus.t idem quasi tunc detur actio cum ante contractum nulla daretur.vnde est actio de nouo introducta. t q: pretoria.thabet instar penalium sicut annalis.¶Jn glo. que incipit.tres sensus.ibi:coniunguntur.de ista coniunctione temporum dic q̃ aut lex assignat tempus in genere: aut loq̃tur de tempore in specie. Primo casu fit coniunctio temporuz q: genera inuicem recipiunt functionem vt hic.Secundo casu non fit coniunctio temporum. Nam sicut vna species non fungitur vice alterius.sic nec vnum tempus in specie fungitur vice alterius.vt.j.si cert.peta.l.ij.ff.si quis cauti.l.j.Et facit ad primum de statuli.seruus qui testamento.§.funeris.Ad secundũ de fideicõmiss.libe.thays ancilla.§.j.j.de vsucap.lega.fivsufru. inde in prescriptionibus consumendis non coniunguntur realiter tempora:quia medius actus vitiat in eis. de vsucap. si is qui pro empto.§.fi.t.l.cum qui edes.§.si autem demolita. Et cognoscitur hoc modo tempus in specie scilicet quãdo potest perire. Nam species est illa que perit vt si dicis si a kalendis maij que nunc instant ad futuras kalendas nouembris ad tempus in genere est quod perire non potest. Item tempore vtili semper fit coniunctio temporum. Jn continuo non sic semper. sed attende formam dilationis siue temporis. Nam et⁹ forma non est mutanda.de adulte.capite quinto, de publiciana,l,si,

a ¶Est mediũ facit.d.raph. in.l. põpo. §. quesitũ.ff. ac. pos.t.d. alex. de imol.i.l.heredes.e.ti. q̃ possessio cõtinuata in heredez intelligit nisi pri⁹ sit p aliuz occupata post mortẽ defuncti incõtinenti.

§.ij.t facit hic pro eo qui exiuit de monasterio t postea regressus est.vtrum coniungantur tempora ad hoc.vt videatur professus.t dic q̃ non fm Guil.¶Jn glo.que incipit.non aperit ibi:vtrunq̃.hic non videtur:q: rescissoria nõ est cõpetitura cõtra alienantem qui non possidet nec dolo desijt possidere.vnde ad quid fieret contra eum ꝛc.

1 ☞ Absens restituitur contra presentem non solũ in prescriptione:sed etiam in processu.

2 Possessor est citandus in causa que parit sibi preiudicium.

Sis qui. Etiam singularis successor patitur restitutionem ex per-
1 sona actoris.¶† Item absens restituitur cõtra presentem non solum in prescriptione: sed etiam in processu.hoc dicit.¶Jn tex. ibi:cuz. t sic non obstat.l.ab hostibus.§. damni.ff.eo.

2 ¶Jn glo.non aperit.ibi:vocatur. ¶† No.possessorem semp citandum in causa que parit sibi preiudicium. facit.C. si propter pu.pen.l.si deserta.t.j.ne vis fiat ei.l.j.§.si q̃s ideo. ¶Jn ea.glo.ibi:rñdeo nõ forte.sed Ja.de ra.dicit q̃ iste est ordo: vt primo conueniatur qui dedit causam.arg.j.de ser.cor.l. in hoc iudicio.fm Cy. Bal.

Sis cuius. ¶Possessio perpetuat actionem rescissoriam sicut litis contesta.hoc dicit fm gl. Et intellige quando superuenit possessio prehabita restitutione. als rescissoria non posset perpetuari.t adde quod not.Cy.in l.supervacuam.invlti. questione. ¶Nota q̃ apprehensio possessionis parit ciuilẽ interruptionẽ. ¶Jtẽ no.q̃ rescissoria perpetuatur adeptione possessionis.Sed contra.immo dicitur tolli quadaz solutione.vt.j.de solu.l.innumerat.in fi.q̃ imo non tollit:q: est actio realis q̃ amissa possessione denuo intentatur.vt.j.de iureiur.l.sed t si possessori.§.j.t facit.j.de arbi.inter castellianum.

¶Additio Bal.

Sis. Restitutione prehabita apprehensio possessionis perpetuat rescissoriaz.hoc dicit fm glo.Vel q̃ cum ista rescissoria sit in rem t nudam possessionẽ aduocet q̃ adepta possessione sublata est rescissoria quantum est per viam cõgredi.Et si actor cadit iterum a possessione erit noua rei vendicatio que proponetur tanq̃ contra quemlibet possessorez non tanq̃ contra coniunctum in causa restitutionis. argu.de re iudi.nensenius.§.fundum.de procurato. pomponius.§. si is.de neg.gest.l.litis.§.pater. ¶Nota ei qui rei vsucapte possessionem nanciscit competere actionez perpetuo si postea a possessione cadat. ¶Opponitur t videtur q̃ nullo modo sibi competat rei vendicatio. Nam certum est q̃ per vsucapionem ipse desijt esse dominus.t factus est dominus ille qui vsuccpit.vt.ff. eo.nec vtilem.t instit.de vsucapio.in princip.ergo agere non potest cum non sit dominus.vt.j.de rei vendi.l.fina. Secundo hic vsucap.fuit rescissa per viam restitutionis.t sic recuperauit ius agendi merito ergo agit.Solutio.oppo.t videtur q̃ dato q̃ agat.tamẽ non possit agere perpetuo: q: rescissoria actio non durat nisi annovtili.vt in.§.sed cũ rescissa. Preterea eiusdem vite est actio cuius est replicatio. vt.j. de peculio.l. quesitum.§.vltimo.sed replicatio rescissoria non est perpetua. ergo nec actio rescissoria. Vnde videtur obstare.j. de iureiurando. l.nam postea.§.si minor. Timore istius contrarij variata est littera legis nostre.Et soluitur contrariuz duobus modis. Primo sic.dum dicit q̃ actio vel replicatio rescissoria non est perpetua cum cedatur originaliter.sed hic fuit perpetuata ex accidenti.quia adeptio possessionis habet vim litis contestate.vnde etiam per litis contestationem perpetuatur rescissoria sicut hic.Secũdo modo soluitur quod ideo actio est hic perpetua: quia fuit proposita rescissoria t per sententiam latam super ea res restituta. Vnde nõ mirum si postea actio est perpetua.glo. dicit quod hic nullam habet dubitationem. ¶Quero vtrum hic fuerit adeptus possessionem cum vitio vel sine.dic sine vitio fm glosam.quod hic dicit.pro tanto.quia si cum vitio possidens non haberet ius excipiendi.de acquiren.possessio. si ex stipulatione.ergo nõ possidens non posset agere:quia cui denegatur exceptio t actio.C.de transactio.nec intentio. Secundo quia cum ista apprehensio debeat sortiri iuris effectum. q: habeat vim litis contesta.ergo debet esse legitima.C. ne de statu defuncto.si pater.et est casus.C.de prescriptio. xxx.ann.l. cum non.no.§.imo illõ ꝑ dubio per quẽ.§.fundatur opinio glo. ¶Secundo querit glo.vtruz ista actio in casu legis nostre sit directa an vtilis. Quidam q̃ directa quasi cum possessione.et directum dominium sit recuperatuz.glo.dicit quod est vtilis.

Expedita

Universidad de Deusto

¶ Expedita est recitatio glosarum. Nunc videamus si predicta sint vera ꝛ dic ꝙ sine dubio hec lex potest ꝛ debet intelligi restitutione concessa. Unde hoc ipso iure non habet actionem ille contra quem est vsucap. quia nō est dominus cum alius sit directe dominus. sed in eo quod gl. dicit quod hec actio est perpetua dico sic. Rei vendicatio potest considerari in habitu ꝛ potest considerari in actu prout consideratur in actu non est considerata perpetua: sed sublata: q; possessio reuersa est ad dominū vt. C. de aliena. iudi. l. j. ff. de iudi. non als. de procura. pomponi? §. si is. insti. de actio. §. j. nec est vis iuste vel iniuste sit adeptus possessionem quo ad hoc: quia deficit principium formale. scilicet preteri. ex parte rei. ad quod facit. l. vlt. C. de here. ven. ꝛ. C. ad. l. iul. de vi. si quis ad se fundum. Si vero considero reivendicationem in habitu: tunc potest dici perpetuari: q; hoc modo competit etiam possessori. ꝛ qō requiritur iusta apprehensio. vt in glo. vel dic simpliciter esse nouam actionem non ex noua dominj substātia: sed ex noua possessione ꝛ qualitate actionis nec dicetur amplius rescissoria ex quo rescissoria semel est executa: sed dicetur simpliciter vtilis in rem. naz inherendo glo. oportet nos dicere non esse perpetuam nisi contra primum possessorem Nam perpetuatio ciuilis non valet contra alium de diuer. prescriptio. inter quatuor sustinendo glos. dices quod ista perpetuatio est naturalis. ꝛ ꝙ glos. loquitur copulatiue. ꝛ per similitudinem non ꝙ sint idem. Reuoco in dubium vtrum in casu legis istius. ista actio sit eadē in substantia sicut rescissoria. Quidam dicunt qō non cum ista actio est directa. sed rescissoria est vtilis. probatur hec opin. duabus rationibus. prima est talis. Actiones que sunt diuerse vite sunt diuerse substantie. vt no. §. de dona. heredibus. Sed actio rescissoria. ꝛ ista sunt diuerse vite. Naz actio rescissoria est annalis hec perpetua. ergo diuersa est substantia. tertia ratio est talis. ex sententia possessione secuta queritur directum dominium vt plene leg. ꝛ no. insti. de offi. iudi. in fi. sed hec est sententia. Item secuta ex ea pos. ergo directum dominium ergo directa actio. ꝛ sic rescissoria. quia illa vtilis glo. dicere intendit eandem esse substantiam actionis. nunc vt primo tantum possessionem adeptam. Et tunc ad argumentum primum respondetur ꝙ non est alia vita. sed vna ꝛ eadem prorogata. ꝛ perpetuata. argumen. de precario: sed si manenti. Ad secundum argumen. respondetur ꝙ hec possessio non secuta ex ea causa non fuit tradita a parte nec a iudice. ꝛ ideo non est acquisitum dominium ex ea. argumen. de vsucapio. si is qui. §. vltimo. Item potest solui aliter: quia per sententiam transit dominium. Verum est quando sententia est lata super dominio. hic non est pronūciatum super dominio cum in causa restitutionis in integrum deducatur incidenter nec plene probetur. vt not. ff. de procuratori. qui proprio. §. Item queritur. ꝛ. ff. eodem ab hostibus. §. sed quod simpliciter. Et secundum primam literam hoc dicit. Absens qui dimisit procuratorem non restituitur cōtra presentes qui rem suam prescripsit hoc dicit. Et erit duplex ratio. vna quia fungitur procuratore presente qui ipsum representat. vt. l. fina. §. si inter eos. de verborum obliga. Item quia ex quo absens sibi prouidit cessat prouisio legis. vt. l. vltima. C. de pactis conuen. Contra istam literam ob. duo contraria. primum de. l. sed ꝛ si per pretorem. §. fina. secundum de. l. fina. de in integrum restitu. Primum contrarium soluitur quinq; modis secundum contrarium soluitur sex modis. ꝛ eadem solutio etiaz secundum contrarium applicatur. ꝛ sic primū contrarium sex modis soluitur ꝛ nulla bona. Prima solu. continet diuinationem. Secunda est falsa per. l. simile ad municipa. Nam econtra esse debet.

Tertia falsa. quia hic causa reipublice. ergo ex clausula speciali non generali. vt. l. sed ꝛ si per pretorem. §. deinde. quarta non bona. quia paria sunt dimis. ꝛ inutilis diuisi. vnde nil adderent illa verba siue dimiserit que sunt in. l. contraria. j. si quis caut. quoti. Quinta solutio nil valet. Sexta est nulla: quia hic loquimur in prescriptionibus non in iudicijs. Sed dices sustinendo gl. quod hic loquitur in iudicijs non extraiudicialibus. Datur septima solutio transi. et nunc transitur ad secundam lecturam quod hic loquitur de restitutione presentis non absentis. ꝛ hoc dicit presens non restituitur contra absentem qui procuratorem dimisit. hoc dicit: hoc est rationabile: quia presens habuit quoniam conuenit si non fecit sibi imputet. ff. eodem. Frez ait. §. secundo. nam procurator absentis conueniri potest. C. de procurato. cum qui res heredi. Huic lecture obstāt duo contraria vnum formatur a contrario sensu litere quod si absens non dimisit procuratorem subueniretur presenti. Sed contra quia negligit. vt. l. vt perfectius. ergo non succurritur. vt. l. sed ꝛ si per pretorem. §. sed nec ad eos. ff. eodem. Soluitur duobus modis. Primo quod non est negligens totaliter. Hec solutio videtur nulla sufficit quod sit negligens in eo quod est de substantia beneficij. scilicet in interrumpēdo. Secundo respondet quod hic corriguntur in duobus casibus casibus. id est in duabus actionibus. scilicet in rei vendi. ꝛ hypothe. Hi sunt casus persone v. sunt quatuor. scilicet infantis. absentis furiosi. ꝛ potestatis predicti. Tu dic quod vtrunq; auxilium est extraordinarium. et iō inuicem compatiuntur vt negligentia in vno non noceat in alio Secundo oppo. ꝙ absens est negligens: quia potest mitti in possessionem. Solutio dupliciter vel quod ponatur in facto quod non possit mitti vel dato quod possit non est negligens in interrumpendo. quia per missionem non fit interruptio. sed hoc verum de primo decreto non de secundo. argu. in. l. ij. in fine C. vbi in rem actio. ꝛ ideo vt in precedenti dixi. nam processus missionis in possessionem est extraordinarius. Et vnum extraordinarium auxilium non tollit aliud vt supra quod metus causa. si cum excep. §. eum qui. ¶ In glos. que incipit. scilicet data. id est pro lit. contesta. conclusio per hoc non fiet perpetuatio nisi contra illum contra quem competebat primo rescissoria. nam contra alium non poterit lis contestari. quia non possidebat hoc est falsum. ergo ratio glosse mala. Baldus legum doctor.

Esse reipublice. ¶ Nota in glos. parua ibi. in italia quod italia est prouincia [a] licet de hoc glo. querat in auten. qua in prouincia. tamen de hoc hic est casus. vt patet ex ista glo. cū ter. fm Cynum.

a ¶ Est puincia adde gl. in auten. vt om. obe. ind. pui. §. Ꝑsiderantes ꝙ italia nō est puincia. sed prouinciaz dña.

Inter eos. Nota quod acta causarum scribuntur per tabelliones. vt ꝛ olim ꝛ facit. extra de testi. c. curent.

¶ Additio Bal.

Inter eos. ¶ In ter. ibi scribunt. Nota acta iudiciorū in scriptis redigenda per notarium [b]. Item nota notarios non cogi abesse causa sui officij si officium sit necessarium. Baldus legum doctor.

b ¶ Per notariū adde q̄ habent p feli. in c. q̄m ꝟbi ēt p abba. ꝛ lan frā. de ꝓba.

Qui mittuntur. ¶ Nota quod electionarij dicuntur abesse causa reipublice quando missi sunt ad potestatem eligendum: vel ad conducendos milites

Quesitum. ¶ Nota pro iusticiarijs et barisellis q̄ mittuntur ad compescendos homines facinorosos quod dicuntur abesse causa publice vtilitatis.

Qui. Nota argumentum ꝙ ambasiatores qui vltra tempus stant in ambasiata pro illo tempore non debent habere salarium [c]. ꝛ ꝙ illo tempore non dicuntur abesse causa reipublice. bocveruz nisi essent impediti j. si cui. §. fina. Bal.

c ¶ Salarium adō Frā. are. in. l. ꝯtinuus de ꝟ. ob. ꝛ qō ibi dixi i apostillis.

Si cui. Ver. quod si non. ¶ Nota quod ex illicito facto quis non meret priuilegium: quia non potest simul mereri et demereri. hoc dicit.

¶ Additio Bal.

Si cui ¶ In text. ibi tandiu officiovi de Innocen. de clericis non residentibus ex tue. vbi allegat hunc text. ad hoc quod finis cause habetur pro termino. Et no. ꝙ remota causa priuilegij remanet quis in iure communi. de exc. tuto. sed ꝛ milites. per Ja. ꝛ. l. non tantum. §. cos per Ja.

¶ In ter. ibi si infirmitatis. no. ꝙ humanū est infirmo succuri.

Tam diu reipublice. Not. ꝙ finis cause habet pro triennio ad hoc allegatur per Innocen. extra de cle. non resi. c. ex tue. ¶ Item no. ꝙ finito officio finitur beneficium.

Versi. plane. No. argumentum ad qōnez duo erāt ambasiatores pro ciuitate sua. vnus infirmatus fuit in itinere alter stetit secum. vtrum dicatur abesse cā reipublice eo tpe quo secum stetit. rfideo aut erat necessaria sua pūtia. zvidet abesse [d] causa reipublice. vt. ff. e. l. inter cos §. fi. q: ibi excusatur medicus. ideo quia necessaria erat sua presentia. aut non erat necessaria sua presentia. ꝛ non videtur abesse. vt hic Cy. in addi. prestat arg. j. de iudi. l. non als. §. j. Bal.

d ¶ Abesse et nūq̄d tūc debeat habere salariū. vide fel. in. c. quaz sit. de iudeis in. j. col. ꝛ qō ibi dixi i apo.

1 ☞ Procuratoris dimissio nocet admittēti quo ad restitutionem in integrum.

2 Restitutio competit non dimisso procuratore.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Si qui rei. Absens qui dimisit procuratorem non restituitur ad totā causaz.b.d.ꝛfm hoc loquitur in leso per sententiā Vel sic.Absens qui dimisit procuratorem non restituitur aduersus lesionem temporis.b.d.Et fm hoc loquitur in leso per prescriptionem quam eius procura.potuit interrumpere.ꝛ tunc fortiter obst.l.sed ꝛ si per pretorem.§. fina.considerato ꝙ hic loquitur de absente ex causa probabili ꝛ
1 necessaria. ¶† Nota duo. Primoꝙ dimissio procuratoris nocet admittenti quo ad restitutionem in integrum.ꝛ est ratio:qz exquo procurator est presens ꝛ dominus fingitur presens interpretatiue ergo non est restituendus ex causa absentie.secus si procurator recessisset.vt.ſ.co.l.necnon. ¶† Secundo no.a contra
2 rio sensu ꝙ non dimisso procuratore competit restitutio.ꝛ hoc potest dupliciter intelligi.vno modo absenti contra presentem alio modo presenti contra absentem.ꝛ fm hunc vltimum signatur ꝑium.de.l.vt perfectus tamen.ista lex loquitur proprie in restitutione absentis nonpresentis.nā litera ista non est vtibilis ad hunc sensum. ¶ In glos.immo videtur ibi.l.fi.j.responso hec solu.videtur vera ꝙ primo procura. sit conueniendus sicut dictmus in ꝓcuratore minoris.vt.ſ.de minо.l.cum mandato.ꝛ l.cum qui.ꝛ ibi no.nam equiparatur minor absensvt no.ſ.eo. l.necnon.§.qō eis.facit.l.j.§.fina.in fi.j.quando app.sit. ¶ In eadem glo.ibi ciuitatis.istud non placet.qz non debet esse minus priuilegiata absentia causa reipublice quam causa municipiorum.b.d. ¶ In ea.glo.ibi non.vnde ibi haberetur pro non dimisso.arg.j.de iniurijs.l.sed si vnus.§.procurator.cum.§.sequenti:sed hec est diuinatio. ¶ In ea.gl.ibi.de in integrum restitu.l.fina.ꝛ fm hoc loquitur hec lex in lesione sententie vel processus quando absens petitur restitui.vt.ſ.eo.l.ab hostibus.§. si damni.ꝛ l.cum miles.§.fi.facit quod no.Cyn.C.de resti.mili. l.ignorare.non autem in lesione prescriptionis:quia a prescriptione non appellatur.quod etiam videtur.quia litera videtur loqui in possessore leso propter verbum defendendi.quod est inter.ergo non loquitur in lesione prescriptionis potest intelligi sequendo primam solutionem.ꝛ facit quod no.in.l.j.j.de diuer. ꝛ tempo.prescrip. Item si intelligas in lesione iudicij potes distinguere.aut absens dimisit procu.ex necessitate.quia erat lis mota.sibi imputatur si non dimisit qualem debuit.vt.j. de lega. j.eundem.§.j.aut dimisit ad cautelam.quia non erat lis mota.ꝛ tunc sua diligentia sibi non nocet.vt in.l.contraria. ¶ In eadē glo.ibi.vt in.l.contraria.istud est vertere literam. ¶ In eadem glo.ibi.item op.ista opi.respicit primam lec. scz restitutionem presentis contra absentem. ¶ In eadem gl.ibi.indignus:quia negligens in iure communi excluditur a singulari. Item quia immediata causa lesionis est negligentia non absentia.arg.ſ. eo.l.non enim. ¶ In eadem glo.ibi.interrup.solu.hec vera.vnde talis est regula ꝙ restitutio concurrit cum iure interrumpendi.secus autem si non solum interrumpitur.sed etiam peragere litem potuit.vnde non imputatur mora interruptionis ad excludendam restitutionem.sed mora exactionis fm Barto. qui dicit ꝙ est casus.ſ.eo.l.item ait.§.eo potius. sed certe ibi non dicitur hoc quia per primum decretum non interrumpitur prescriptio.sed per lit.contest.vel quasi loquor in prescriptione dominj.vt.l.more litis.C.de re.ven.l.ij.C.vbi in rem actio. ¶ In eadem glo.ibi.respondeo in primo.scilicet in actione realt.
¶ In eadem glo.ibi interrumpitur.hec glo.vult ꝙ nec per primum nec secundus decretum interrumpatur prescriptio.sed qō dicit de secundo nonvidetur verum.quia sicut solutio interrumpit prescriptionem.sic etiam videtur ꝙ secundum decretum'. et prestat argu.l.si cuius.ſ.e. ¶ In eadem glo.in fi.tu dic ad ambo contraria precedentia ꝙ remedium.l.vt perfectius. Item remedium missionis sunt remedia extraordinaria ꝛ subsidaria.et ideo non faciunt cessare restitu.in integrum.quia vnum remedium extraordinarium non tollit aliud extraordinarium.facit. ſ.quod metus causa.l.si cum exceptione.§.eum qui.ꝛ ibi nota. prestat etiam argumentum.quod notaꝝ in.l.item si res.infra titulo primo.

¶ Additio Bal.

Si qui. ¶ In glos.que incipit.immo videtur ibi cum habuerit. Ex hoc no.ꝙ prima citatio cause potest incipere a procuratore quando dominus abest.sic.ff.de alimen.lega.l.iij.ꝛ.C.de procura.cum rem.cum similibus.et facit.C.qui pe.tuto.l.cum a matribus. ¶ In eadem glosa in argumen.supra. Ibi de restitutione contra sententiam. hic contra prescriptionem.Item hic est indefensus.ergo ad totam causam.vt ꝛ ibi vel ibi ex parte rei. hic ex parte actoris fuit dimissus procurator.nam hic absens credit or erat secundum primum istum intellectum glo. ¶ In eadem glosa ibi.vel coram episcopo oblato libello.sed qualis libellus est iste.respōdeo non est conuentionalis: quia non est persona in quaz formetur.ꝛ episcopus non est iudex competens in libello cōuentionali inter laycos.dico ergo qō est libellus querimonialis nō otinens oclusionem:sed solam narrationem ꝛ prestationem ꝛ hec est forma.Conqueror de tali absente qui tz rē meā ꝛ protesto: ꝙ per me non stat quominus agam. In eadem glo. ibivel infans. ¶ Nota ꝙ omnes isti complent prescriptionem incohatam.Idem puto quando prescribens decedit fine hērede:vt solus cursus temporum compleat prescriptionem. ¶ In eadem glo.ibi.vt perfectius.dic vt ibi notaꝝ.ſ.qō ista lex est facta in fauorem presentis.ꝛ sic non debet retorqueri in eius lesionem.Sed certe non retorquetur fauor:sed negligentia circa fauorem adhibita.Cum etiam prouisio illius legis excludat finalem causam restitutionis.ſ.impedimentum facti. ergo excludit rem dominij:sed dic ꝙ tz corrigaꝝ rō legis tamen non corrigit lex.Sed contra hoc.nam impedimentum debet pbari cū sit de substantia petitionis.restitutionis qūo ergo poterit pbari cuz verum non sit.vnde hec rō nō solum est ratio legis:sed est fundamentuz intentionis ꝛ non debet in iudicio pbari.ergo correcta ista rōne est sublata actio.Alij dicunt ꝙ ocurrunt ista remedia: qz vtrunqz extraordinarium:sed hoc non videt bene dictum: qz illud est quando se compatiuntur in originali causa sed hic non se compatiuntur.namvnum remedium excludit finalem causam alterius.Sed sustinendo dic ꝙ hanc culpam possessor non pōt imputare petitori cuz ex ea cōmodum senserit.vnde dicet actor ꝙ si me culpent alij ꝛ cetera.simile nota.C.de annali excep.l. prima in magna glo. ¶ In eadem glo.ibi per hoc interrumpitur: scilicet per missionem ex primo:sed per scōmo decretum sic secuta ex eo reali missione:qz habet vim diffinitiue. Item qz tz vim solutionis.ergo ꝛc.ſ.eo.si is cuius. ¶ In eadem glo.in fi.ibi prescriptio.dic ꝙ in reali:quia missus efficit possessor statim fieret interruptio naturalis ꝙ esset facta missio in rem petitam vt.j.de iudi.a diuo pio.§.sic euenit.tamen per hoc nō excluditur restitutio:qz non est imputanduz actori cur naturaliter non interrumpitur. Nam hac ratiōe imputaretur cum de fundo nō expulerit. ¶ In glo.que incipit.ſ.pretorem ibi relinquit. No.ꝙ deportatus pro petendis bonis sibi reseruatis pōt constituere ꝓ curatores.facit.j.mandati.Si tibi nostra.§.is cuius bona. Idē in bannito cui bona adimuntur.nam de iure communi si habet bona.ergo potest pro eis agere.l.papinia.exuli. ¶ In glo.precedenti ibi tantum in duobus. Istud est restringere fauorē. ꝛ iō puto ꝙ in omnibus actionibus realibus.vt in publiciana.ꝛ cōfessoria.ꝛ similibus habet locum:quia fauores sunt ampliandi. Item puto quod lex illa extenditur ad similes personas in expressis.vt ad prodigum procuratore carentem ꝛ omnes amit.ne sint deterioris conditionis infantes quam isti alij:ꝛ ne fauor restringatur. Bal.

Si qua militi Maior restituitur ob necessariam ꝛ probabilem absentiam etiam in executione penarum hoc dicit.ꝛ no.hic absentem esse magis priuilegiatuz quam minorem.vel dic quod hic non loquitur de restitutione:sed vult quod non currat ipso iure.

¶ Additio Bal.

Si qua In.§.quod eo.tempore. Nota hic qō restitutio principis nō porrigitur ad bona ab alio vsucap.vnde quo ad ea petēda est alia restitutio perviam iuris scripti. Bald.

Quod eo tempore Etiam deportato possunt seruari bona.ꝛ si prescribuntur competit in integrum restitutio.hoc dicit hec lex singularis.
¶ Nota quod ei cuius bona veniunt publicanda potest in sententia reseruari pars bonorum. Secundo not. ꝙ pro bonis reservatis:licet sit deportatus vel bannitus habet ius agendi per procuratorem.ꝛ concor.l.papi. eruli.ſ.tit.ij. ¶ Item no.ꝙ bannitus restitutus aduersus bannum qō illa restitutio non porrigitur ad bona prescripta:sed est opus alia restitutione perviam iuris scripti:vt hic. ¶ Item no.hic arg.ꝙ iura quesita bannito que interim non poterat intentare obstante statuto ꝓpter ꝓditionem sue persone: qz erat bannitus eo rebānito pūt per ipsum moueri.ar.huius litere:qō tenementi.

Si quis tirio. ¶ Restitutio ad emolumentum trahit secū onus annexū.hoc dicit. Vel sic. Restitutio ad emolumentum porrigitur ad onus. b.d. ¶ Inter.ibi notat addendo.nam qō dictum est.ſ.de onere inserto legato,idem est de onere inserto institutioni

Universidad de Deusto

stitutiõi vel fideicommisso vniuersali. ¶ No. q absens ex ne cessaria z probabili causa restituit aduersus defectũ cõditionis quia ista cõditio nõ erat potestativa: sed mixta ne haberet pro impleta nisi ope restitutionis. Item no. q is cui restituit emolumentum tenet ad onus annexum. ex hoc no. q restitutio ad lucrũ debet interpretari sine damno tertij. h. d. Bal.

¶ Additio Bal.

Si quis. In tex. ibi. quis enim omnino: sed dubitari poterat: quia fideicommi. non absens nec priuilegiatus: sed hoc est: ideo q per aliũ consequitur non per se.

Non vere dicitur. Principalis causa debet inspici non secundaria. h. d. tex. cum glos. ¶ No. q ille dicitur vere abesse causa reipublice in quo verificatur ista propositio. Iste principaliter abest causa reipublice. vnde prãcipale propositum cõsiderandũ est: q principale propositum est illud quod dicitur causa finalis. z vide qõ no. Ja. j. de au. z argẽ. le. quanuis z Cy. C. de sa. san. ec. l. qui sub preter. ¶ Item adde qõ no. idem Ja. de le. j. l. si seruus plurius. z facit ad hanc legem. C. de cõmer. z merca. l. mercatores. in fine ¶ In glos. s. hic. z. §. eo. ibi. vt fidelitatem iuret. s. imperatori p republica. ¶ No. ergo ex ista glo. q inspicitur principalior causa. z vide Dyn. in. c. ij. de re. iur. lib. vj. ppe finem. z est argumentum q non omne crimen of ecclesiasticum sicut est crimen heresis vsuraꝝ: periurij: z symonie. que principaliter pertinent ad ecclesiam. ergo de aliis non intromittit se eps inter laycos. facit de purg. cano. nos iter. z qõ no. Cy. in auth. clericus. C. de epi. z cle.

¶ Item no. ex glo. ista q ambasiator potest in ambasiata etiã suam priuatam vtilitatem procurare [a], puta impetrare fundũ, vel beneficium. hoc dicit. Bal.

¶ Additio Bal.

Non vere. Vide per Cy. C. ō sacrosan. ecclẽ. l. qui sub pretextu. vidē C. de commer. z merca. l. mercatores. In fi. dicit statutum q si quis aliquem coram episcopo traxerit nisi super crimine ecclesiastico puniatur. modo aliquis alium trahit coram episcopo super homicidio. an puniatur. videtur q non: q omne peccatum est ecclesiasticum. dic contra. argu. intelligitur de ecclesiastico principaliter non secundario. vt hic. de hoc no. Cyn. C. de episco. auth. cleri. verficu. extra de purga. cano. nos inter alios.

¶ In tex. ibi. in legatione. ¶ Not. q legatus in legatione potest priuatam vtilitatem procurare an legatis restituatur salarium si minori tempore stent in legatione. dic per Dyn. de lega. ij. lucius. §. a te. ¶ In glo. que incipit. vt hic ibi: sed quid dic ꝗs nititur contra ius commune. Inspicitur id quod nocet: quia due rationes mutant idem in odiosis. restringendis. ad sil' fiqs in graui. §. fina. z. l. §. z. l. si vir. z ibi not. de vsuca. pro donato.

¶ In eadem glo. ibi principalius. Nota effectum applicande cause principaliori. z illa est principalior que principaliter mouet intentionem agentis. Item quelibet causa que plus influit dicitur principalior. vt. §. de mino. l. verum. §. Item queri potest z vide per Cyn. C. de sacrosan. eccle. l. qui sub pretextu. z vide Dynum. in ca. ij. de regu. libro sexto. prope finem circa.

Si quis stipulatus. Integrus restitutio actionem instituit. non autem restituit veterẽ que non erat. hoc dicit. Nota hic mirabilez effectum restitutionis tam in contractu. vt hic q̃ in vltima voluntate. vt. §. eo. l. si quis titio legauerit. scilicet q facit conditionem etiam haberi pro impleta nec potest impleri propter apsum temporis hoc di. ista bona. l. Et sequitur. l. is qui reipu.

Si qui reipublice. Quãdo res erat eque pignora presenti sicut absenti non datur restitutio hoc dicit. Ratio q absentia non erat causa lesionis. ¶ In glo. j. verisimile ibi puta. no. q declaratio animi nocet declaranti. z adde qõ no. in l. fulcinius. §. si is qui. j. qui. ex cau. in pos. eatur z. j. de excep. do. l. apõ celsum. in prin. z qõ no. Dy. in. c. pro possessore circa prin. z facit in ratione sui. l. fina. j. pro derelicto. Sed Ja. de are. dicit q hec exempla sibi nõ placent q licet ita fuerit protestatus posset penitere. z quia protestatio prodest protestanti. non autem nocet sm eum. Et Cy. in addi. q nil est. vt patet per. ll. quas. s. allegaui. z licet posset penitere. tamen penitentia non presumitur. ¶ In eadem glosa. ibi restituetur: quia semper presumetur cum non voluisse damnum pati: nec passurum si presens fuisset. vt. j. si mu. ven. no. l. j. in fine. z. l. j. de re iudi. z. l. j. C. de resti. mili.

¶ Additio Bal.

Si qui. In ter. ibi. Etiaz si reipublice. Nã verbum causa importat causaz finalem sed hic absentia non est causa finalis damni. Nam causa finalis est illa que circũscripta non sequitur causatum passurus. vide Innocen. extra ō preseri. c. j. ¶ Item adde quod no. j. quibus ex causis in possessionem eatur. l. fulci. §. si is qui. Bal.

1 ¶ Quot requirũtur in milite ad hoc vt sit verus miles.

2 Castratus miles esse non potest.

Milites omnes. No. q miles non potest recedere sine licẽtia. ¶ Item no. hic glo. quot requiruntur in milite ad hoc vt sit verus miles. ¶ In glos. periurij ibi ensis. No. q non dicit de calcaribus z aliis insignijs nisi de ense. ¶ In ea. ibi. isti tales ergo secus in militibus nostri temporis: q non sunt tales quales requirit ista gl. Sed Guil. dicit aliter quam hic vide. Alij dicunt q ex quo milites hodierni temporis habent superiorem autoritatem. z faciunt militarem professionem q ipsi sunt veri milites. tamen militia eorum non est priuilegiata: sed debent vti iure cõi in eorum actibus

2 z vide Cyn. in. l. j. C. de iur. z fac. igno. in. vj. q. Adde q castratus non potest esse miles. lx. di. precepta in glo.

¶ Additio Bal.

Milites a signis No. militem a signis sine periculo recedere non posse. z vide in spe. de procura. §. j. versi. Item q est miles. Bal.

Qui reipublice Absens restituitur contra absentem. h. d. Casus qui non est alibi in hoc titu. No. q priuilegiatus extra priuilegiatus vtitur suo priuilegio subtiliter intelligendo. hic non est vter q priuilegiatus: sed solus ille qui tractat de damno vitando. z ideo notabile nõ colligitur hic de duobus priuilegiatis actualiter: sed solum potentialiter. z adde qõ no. Cy. in auth. quas actiones in. q. iij. C. de sacrosan. ec. Bal.

¶ De alienatione iudicij mutandi causa facta. Rubrica.

Omnibus modis. Primo ponit generalem intentionem pretoris. ¶ Secõ descendit ad speciem z. h. d. Alienans dolo malo causa mutandi iudicij tenetur aduersario ad interesse. h. d. vsq ad. §. opus q. j. eo. l. iij. ¶ In text. ibi itaq si hoc exemplificat quomodo potest nostra interesse. ¶ In text. ibi prouincie vel clericum: quia z ipse alterius fori est. vt extra eod. c. j. vel ecclesia: quia ecclesia interpretatur esse aduersarius valde durus. vt no. in. l. si ita quis. §. ea. lege. j. de verbo. obliga. vel

b minorem ppter beneficium restitutionis. nam expedit magis litigare cum maiore q̃ cum minore. vt no. in. l. ij. §. qõ obseruari. C. de iura. calum.

¶ Additio Bal.

Omnibus Vide ter. glo. in Spec. de cess. actionis. §. j. in auth. hic nostra z fi. in glos. militis ibi. z not. An milites nostri tpis habeant priuilegia

c militis dic q sic [c] ea quorum ratio adhuc hodie remanet: puta ne torqueatur non ea quorum ratio non remanet: puta q non solenniter testentur sm Guil. vide Cyn. C. de iur. et fac. igno. l. j. in. vj. q. z. C. eo. l. fina. vide. C. loca. l. fina. versi. militis. auth. non tamen debent portare arma sm eum. dicq insignia non sunt de substantia: sed autoritas superioris z pfessio militaris nil aliud est de forma: sed ad bene esse habet. ergo priuilegium habet omnis miles militari stilo creatus legitime. ¶ In

d ea. glo. eiusdem. l. qne incipit periurij vel mortis. ibi debet poni z scribi hoc no. qõ iz aliquis sit in matricula notariorum si tamen non est notarius z hoc constat non valent sua instrumenta vt. C. de testamento mili. l. scriniarios [d]. Et fuit questio disputata per Bar. fil. qui sic determinauit vnde dicatur matricula. vide arg. l. di. contumaces. ¶ In ter. presentis. l. omnibus ibi duriorem nobis. ergo attenditur hoc respectu rei quo in Specu. de cessio. act. §. j. versicu. quid si aliquis in versi. sequen. z versi. quarto presumitur ꝛc. z versicu. sed opponitur. z se. vbi omnino videas. Itaq hic ponit exemplo vsq ad. §. ex quibus. Ibi prouincie. Idem si clericum. Nam et hic mutat forum. vt extra eo. c. j. Barto. Idem si ecclesiam, vt no. de verbo, obliga, si ita quis

¶ Procura re. adde bar. in. l. paulus p illuz ter. §. de le. q ambasiatores dz vacare solũ circa expeditionẽ ambasiate nõ circa alia: sz hodie nõ seruat. tñ vbi est iurata tũ ex ambasiata tã nõ procurare puto q dictũ bar. seruari dbeat. vt dixi pridie cuidã ambasiatori ciuitatis monopolivolẽti obtinere rescriptũ fanorabile cuidaz sue eãe sorte tñ tñc poterit procurare finita ambasiata z euitaret periurium.

¶ Priuilegio. de quo vide feli. in c. cũ p causis. de sen. excõi. z q ibi dixi i apo.

¶ Sic. vide fulg. in. l. j. §. ti. prori.

¶ C. l. scriniarios. z ibidez vide qõ habetur p eundez bal. p tex. i. l. si solennibus C. de fi. instr. z adde bar. in l. matriculã p illũ tex. C. de prin. agen. in re. li. xij.

§.ca.l.Idem si minorem:q; durior aduersarius est ppter beneficium restitutionis.facit.l.j.si ex noxa.cā agatur. ¶ Op.vide oino.Ja.de are.de lega.j.si seruus plurium. ¶ In glo. que incipit,immo videt ibi rebus z rōne itineris.Et no.sumptus itineris nonvenire rōne victorie.vide.j.de dolo rez quandā.Sed an vt habeat locū hoc edictum necesse est q̄ precesserit libelli ꝓductio vel citatio.dic in Spe.de competente iudi.adi.§.fi.v̄. Itez facit aduersarium incidere.Bal.

Et alium. ¶ In textu ibi. veraturus: quia est valde rixosus,hoc dicit Bald.

Quia etiam. In textu.ibi debeovide qō no.ī.l.fi.C.vbi in rem actio in gl.an ꝓ hoc ibi contradicit.zmale q; dolosus non habet beneficium excussionis.facit.j.de petit. heredita.l.etiam.§.penul.Et est exp̄ssum ꝫ Pla. j.qō sal.tu.aur̄.l.nouissime.z ibi per Dy.fm Cyn.nam si haberet diceret falsum.l.item si res:q; esset imputandum actori: qui fuit negligens in exequendo.vt.j.de solu.l.stichum.§.si mandato. ¶ In glo.immo ibi alienauit immo ibi loquitur de potētiore rōne officij.z facit.j.c.l.nō solum.§.j.Itez ibi alienatur actio hic res fm Cy.adde circa hanc gl.in.l. iij.§.fina.j.eo. ¶ In eadem glo.ibi in eis rebus.no.de quibus intelligat.l. properandum.§.finautem.z vide.s̄.de dolo.l.rem quandam. ¶ In eadē glo.ibi vel intentionem.no.qō habens iustam intentionem censetur habere iustam causam quantum ad resartionem expensarum vitandam.sed tu dic.q; ista intentio debet esse probabilis non temeraria.vt instit.de pe.temere litig. ¶ In eadem glos. ibi estimationem. ista glos. presupponit q; estimatio reiveniat in interesse ex hoc edicto:quod non est verum fm Cyn. q; istud edictuz loquitur de interesse alienationis non de precio rei posset sustineri quod istud edictum loquerctur etiam de totali interesse.vide in Specu.de cessio.actionis.§.j.ver.sed opponitur cum sequenti.

1 ✠ Protestatio non afficit singularem successorem.
2 Autor non incidit in penam pro facto singularis successoris.

Opus quoq; Exemplificauit supra de interesse particulari. hic exemplificat de in-
1 teresse totali. ¶ † Nota q; protestatio non afficit singularem
2 successorem. ¶ † Solu.no.pro facto singularis successoris autor non incidit in penam. ¶ In glo.immovidetur ibi: sed interdum hec vera:q; hic fuit opus ꝺstructum a successore ibi ab autore.nam hic non posset demoliri:quia pateretur successor damnum expensarum saltem ipsius edificationis. ¶ In eadem. glo.ibi.l.titius dic per Dy.in.d.l.fi.de ope.no.nū.z adde.z vide qō no.in Spe.de emptio.z venditio.§.sciendum.ver. sed pone Pe.de arbi.§.sequitur.ver.quid si iurauit se.z de procura.§.sequit̄.ver.Item circa hoc querit̄.Extra no.q; si ille qui tenebat publiciana:q; habebat titulū aliꝫ vendidit z tradidit q; emptor non tenetur publiciana:quia habet titulum.argumentum huius §.venditor vero tenetur per actionem in factum per hunc.§.fm Barto. Si quis vellet respondere ad hunc.§.diceret q; aliud est in actione reali:q; afficit rem.z aliud est in actione psonali.ō qua hic loquit̄.z ad hoc facit:q; mala fides autoris impedit p̄scriptionez.est ergo publiciana:q; ista sunt ꝺuertibilia.vt no. j.de publi.l.eum qui.Bal.

Ex quibus apparet Concludit tam ex regula quam ex exemplo.

¶ In glos.scilicet ex interesse ꝛc.Ista ergo obligatio debet fieri q; actor sit certus de re ipa consequenda in casu euictionis z itelligitur certus per promissionem penalem:quod est no. z est argumen.q; si venditor qui alienauit vult in se transferre iudicium euictiōis habeat cum pena ꝓmittere de restitutione rei fm Bartolum nisi dicas q; aliud est ibi:q; venditor putatur defensor cum mandato ex quo est in rem suam.vt.ī.de procura.l.ij§.cadē obligatio.z ideo emptor patietur executionez.vt in auth. qua in prouincia.z.j.de iudi.l.venditor.vnde non est necessariū inferere penam loco rei.z facit ad glo.hanc qō no.j.de pacto.stipula.l.fina.Bald.

¶ Additio Bal.

Quia etiam si .§.sed z si.nota q; ille qui facit durioremz cōditionem aduersarij in onere probandi tenetur ex hoc edicto.z sic est arg.contra reum qui subtrahit minis vel precibus vel alio modo actori vel testes vel probationes vt teneatur hac actione. Nota q; ille qui consequitur interesse dicitur in integrum restitui. ¶ In glo.que incipit.immo videtur ibi. Item no.hic argumentum.vide omnino econtra in specu.de procura.§.sequit̄ versicu. Item contra hic queritur.vide.j.de rei vendica.iul. sed ibi noceat quo ad rem ipsam.hic quo ad penam loquimur. ¶ In eadem glo.ibi nec emptor de ipso emptore dic q; ius excipiendi datur ei z in eum:sed ius agendi non competit contra eum nisi fit actori quesitum ius in re.vt ius seruitutis.vel simile secundū Zaur.de sal. hic.Sed an ex suo facto teneatur venditor.hic est alia questio.Et videtur q; sic.vt.ī.de pactis non impossibile.z de verborum obligatio.si seruum.§.j.z hoc verum si pactum sit reale. si autem personale. tunc est verum quod non egreditur personam. vt.l.iurisgentium.§.pactorum.Et nunciatio in isto §.opus.est in personam quo ad quid.scilicet inquantum afficit personam:sed inquantum afficit ipm opus est in rem. In eodez versiculo,nec emptor.vide omnino quod no.in specu. iij. parte de emptio.z vendi.§.sciendum.versiculo sed pone.p. ¶ In fine istius glo.ibi titius.dic vt not.per Dyn.in.l.fina.de no.ope.vide in specu.de arbitro.§.sequitur.versiculo quid si iurium se.
¶ In text.huius.l.in.§.opus quoq; nouum.tu possidebas rez quandam pro qua habebam publicianam sine titulo dum vellem agere contra te.Tu vendidisti z tradidisti titio cum agere non possim contra titium:quia habet simile ius mihi ergo.argumentum huius.§.Barto.idem si titulum ab aliquo acquisisti in fraudem meam ad hoc vt per similem titulum me excludores potest etiam dici quod titulus non opitulatur si de fraude constat.vt.j.eodez.l.fina.in fine.Et presumitur fraus si titulus fuit acquisitus lite mota.vel si fuit acquisitus a violento vel clā destino inuasore.de iudi.quia.v.vt not.j.quibus ex cau.in possessio.catur.ful.§.sed is qui.z in.c.si te.de preben.in fine.de renuncia.lib.vj.z hic. Videtur exp̄ssuz.j.de petitione heredita, si rem z precium.in princip.versicu.de hoc. Idem tenet Jaco.de are.C.de petitione heredi.cogi.z facit eodem titu.si post morazj.respon.z est rationabile:quia titulus acquisitus mala fide nō valet in publiciana.z facit eadem.l.versiculo.sed si hominem.et j.eo.ex hoc edicto in princip.z facit.j.qui po.in pigno.habe.l.si non domus. ¶ Sed nunquid de re litigiosa potest compromitti in arbitrum.dic q; sic.argumē.de reivendi.Is a quo.z si absq; pena compromittitur tacite z exp̄sse poterit emologari .z hic est modus alienandi rem litigiosam.Sed nunquid potest compromitti in arbitratorez non loquor de compromisso inter partes:sed inter partem alteram z tertiam personam.dicit Jaco.de raue.quod non:quia per hoc fieret alienatio rei litigiose quod est prohibitum.de hoc per Cy.C.de episcopali audientia.l. episcopale.z in speculo de arbitro.§.arbiter. verfic.arbitratorum: quod non credo verum: quia compromissum in arbitratorem non continet alienationem:sed personalem obligationem tantum que non est prohibita per titulum de litigio.argumentum. ff.de verborum significa.alienat. ¶ In glosa.que incipit sed ad interesse.ibi sub pena.argumen.quod si venditor velit in se suscipere iudicium animo nouandi debeat p̄cise promittere restitutionem rei sub magna pena.Et vide.j.de petitione heredi.l. etiaz.§.pe.sed ibi erat successor qui volebat subire iudicium nō autor.z eodem tit. in. l.ijz z si.l.§.Item si rem distraxerit que in autore loquitur.Bal.

1 ✠ Dolus autoris non excludit vsucapionem successoris.
2 Prescriptio successoris nō patrocinatur autori.
3 Mora in vno remedio aliud non excludit.

Item si res Licet emptor vsuceperit venditor non liberatur
1 ab actione in factum ex hoc edicto. hoc dicit istud principium. ¶ † Nota quod dolus autoris non excludit vsucapionem successoris.
2 ¶ † Secundo not.quod prescriptio successo-
3 ris non patrocinatur autori. ¶ † Item nota quod mora in vno remedio aliud remedium non excludit. quod competebat contra diuersam personam. ¶ Item not.de actione subrogata. q; videtur hic durare maiori tempore. tamen proprie loquendo hic non est subrogatio. ¶ In glossa.secus si deperdite ibi sed ego dico.not.optimam glos.quando mala fides autoris facit incidere rem immobilem invitum furti.z quando non. nam si alienans habet titulum non committitur furtum. Item non cōmittitur furtum si non interuenit vera traditio.et limitat.l.si in emptione. ī. item si emptor. de contraben. emptio. secundum Barto. ¶ In eadem glos.ibi.tollat eam.istud videtur mihi dubium.quia hec patientia habet vim traditionis corporalis. vt j.de actio.empt.l.qui pendente.z.C.de acquiren.possess.l.ij.z.ī. de dolo.l.si cum mihi. ¶ In eadem glo.ibi.supereesset.hoc exemplum approbat Odofre. in glosa. contra alienationem. Dubium erat. quia videbatur res eque peritura non facta alienatione cum prescriptio non fuisset interrupta.vel saltem videtur desinere interesse ratione autoris. ¶ In eadem glossa.in fine. z est argumentum quod licet non sit accusatus principalis delinquens infra terminū statuti.tamen possit accusari sindicus qui non denūciauit

Universidad de Deusto

non denunciauit quia tenetur diuersis legibus. ꝛ pscriptioni? alteri non pdest. vt hic non obstat. l. si seruus. quia ibi tenebat. eo. l. hæres. §. de infami. l. seruus. Item non ob. l. fina. de his qui a non do. quia ibi prescriptio fingit retro eo qō ꝓfirmat actus ex quo oriebatur ius. ꝛ sic facit cessare causam agendi. vt no. Jac. C. de inofficio. testa. l. cum qui in lectura. ꝛ vide oīno qō no. Ly. in. l. ij. C. qō metus causa. Bal.

1 ¶ Actio ista cessat si purgat interesse aduersarij.

2 Possidere desinens nō dicit alienare.

3 Viri optimi lites maxime prosequuntur odio.

Idemqz fieri potest. Not. ꝙ istud edictum requirit substantialia tria. s. dolum. item alienationem causa mutandi iudicij. item interesse aduersarij. Et si quod istorum cessat actio. vnde si non est in dolo: sed ideo alienat: quia nouult litigare non tenetur hoc edicto. Item si ꝓpter occupationes hoc facit: puta studens nō deserat studium vel mercator non deserat mercantiam. vt. j. l. pri. §. j. ¶ Item si committit dolum ꝛ non alienat non tenet hoc edicto: puta si possessionem omittit. s. in deserendo nō dico trāsferendo. ꝛ sic non ob. prin. l. seq. ¶ † Item si purgat interesse aduersarij cessat hec actio. vt. §. l. prori. in fi. ꝛ j. ea. l. et hoc edicto.

1 §. penul. ꝛ de pac. l. si cum fundus. ¶ † Secundo no. ꝙ qui desierit possidere nō dicit alienare. ꝛ vide. j. de contrahē. emptio. l. si fistulas. §. j. ꝛ Jaco. j. de re. eorum. l. magis puto. ꝛ Inno. de re. eccle. non alie. c. episcopi. ꝛ ibi spec. de rescrip. c. presentat. §.

2 ratione forme. versi. no. ꝙ talis. ꝛ versi. seq. ¶ † Item no. ꝙ boni viri habent lites odio. ꝛ dicit Jac. de are. C. mandati. l. per diuersas ꝙ illa. l. non habet locum in eo qui cedit actionem: q? h5 odio lites vel ex necessitate vel utilitate rei familiaris. vt. j. l. pri. §. j. quod nil est. quia iste leges loquuntur de alienatione rei ibi de alienatione actionis. Item quia iste leges desiderant dolum respectu alienationis. ibi respectu cessionarij qui presumit esse redemptor litium. ꝛ adde qō no. Inno. de priuile. c. accedentibus. ꝛ in spe. de lega. §. nunc aliqua. ver. centesimo ꝛ vigesimo tertio. ꝛ centesimo sexto. Baldus.

¶ Additio Bal.

Item si. In text. ibi. nec ēm alienat. vide omnino quod no. Inno. extra de rebus eccle. non alienan. episcopi. ꝛ in spec. de rescrip. preferri. §. ratione forme. versi. ꝛ nota qō talis. ꝛ ver. seq. ¶ In tex. ibi. qui litem. vide qō notat Inno. de priuileg. accedentibus ꝛ in spe. de locato. §. nunc aliqua. versi. cxiij. ꝛ versi. cvj. ¶ In glo. que incipit: sed si practice ibi vt emptor tollat contra. hoc facit: quia q̄ patitur tradere videtur. C. de acquiren. pos. minus. ergo in ista amotione committitur furtum argumen. de acquiren. pos. l. iij. §. si rem primam. Solu. melior est: quia ibi nulla interuenit amotio. ¶ In ca. gl. ibi. interrumpere hoc quando possessor h5 titulum: secus si non habet titulū ſm Guil. no. j. de publi. si ego §. partis. Bal.

Non solum §. Si quis. Not. qō vbi occurrit ratio impedimenti censetur dolus abesse. ¶ In tex. ibi. dominio. ¶ Nota ꝙ procurator in rem suaz potest fieri per translationem dominij non solum per cessionem actionis. vt. §. l. prori. in fi. ꝛ quod no. in. l. j. in prin. §. de eden. Adde ad istū. §. quod no. Ly. in. l. fina. C. de litigio. invltima. queſt. Bal.

Ad iura. Hoc edictum pertinet ad incorporalia. ꝛ ad iura infra dominium. h. d. tex. cū go.

Hec actio Nota ꝙ interitus speciei liberat debitorē qui tenebatur ad interesse nisi quatenus plus est in interesse quam in ipa specie. facit. l. in naue saufelli. j. loca. ¶ In ter. ibi rei. i. interesse. ꝛ adde ꝛ vide Jaco. in. l. j. §. si ven. no. vel similem successorem: q? pertinet. ¶ In ter. ibi. persecutionem. s. ex parte actoris ex hoc edicto ille qui nō exhibet in forma qua debet tenetur.

Ait prætor Nota ꝙ in re litigiosa non habet locū iste titulus ꝛ est ratio: quia hic requiritur alienatio. sed res litigiosa non potest alienari: quia tunc fit executio perinde ac si non fuisset alienata. C. de litt. l. ij. de admi. tuto. l. cyrographis. §. penul. sed non est ita quando res non est litigiosa: quia tunc non fit executio contra priorem ex eadem instātia. vt instit. de ac. §. siquis autem. j. Ly. no. cōtra. C. de aliena. iudi. l. j. sed Jaco. de ra. dicit ꝙ h5 rei litigiose non valeat alienatio. si tamen actor vult quod valeat. ꝛ agere ex hoc edicto potest quia in suum fauorem ex hoc introductum. ꝛ sic concurrit istud edictum cum illo remedio secundum Jaco. de raue. ꝛ Ly. in ad dictum. ¶ Secundo no. ꝙ istud edictum habet locum etiam in iudicio nō preparato, vnde ad hoc vt habeat locum hoc edictum nō est necesse quod precesserit libelli productio vel citatio. vt nota. spec. de competen. iudi. §. fina. versicu. item facit aduersarium incidere. ¶ In glossa. alioquin ibi quasi. ista glossa. dicit quod non fit res litigiosa nisi vbi agitur de dominio vel quasi. ade. C. communi. diui. l. j. et per Innocen. de constitu. capitu. cum Ō. ferrarien.

Alienare Hoc edictum habet locum in alienatione inter viuos etiam si non fit alienatio ꝓprie quia non fit translatum dominium. non autem in alienatione p modum vltime voluntatis. hoc dicit. ¶ In ter. ibi. intelligitur largo modo accepto vocabulo. ꝛ sic non obstat. l. j. C. de fundo do. facit. l. non solum in princip. §. eo. ¶ In glo. alienat in fine. ꝛ sic no. j. de leg. ij. l. peto. §. fratre: quia ibi erat prohibita quelibet alienatio hic non: sed soluz illa que fiebat dolo malo qui dolus videtur cessare invltima voluntate. ꝛ prestat arg. in aut. nūc si heres. C. de litigio. Item in nostro casu non erat ꝓhibita alienatio rōne rei vel ꝓpter defectum administrationis: sed rōne cōsilij seu fraudis.

Si quis alienauerit In extraordinarijs criminibus habet locum penitentia. hoc dicit. Fm glos. vel sic. In quasi delictis que non sunt proprie delicta si desinit interesse desinit actio competere. hoc dicit. Alienare enim non est hic proprie delictum cum sortiatur alienatio suum effectum: quod non essz si esset de genere delictorum. vt. l. si in emptione. §. idem si emptor. j. de contrahen. empt. vel sic. Quem obligat alienatio liberat retentio. hoc dicit. ¶ Not. tamen ꝙ idem esset in emphiteota: quia ibi cadit a iure dominij. vnde nō habet locum penitentia: quia culpa traxit secum executionem. de hoc not. in spec. de loca. §. nunc aliqua. versicu. cxvj. facit. j. de fideicommis. lib. quedam. ꝛ l. rogo. ꝛ vide Cyn. j. de vsucap. l. sequitur. §. idem labeo. ꝛ B. C. de app. l. si quis libellos. ꝛ §. eod. l. iij. per. B. ꝛ facit. j. qui ꝛ a quibus. l. matrimonium.

¶ Additio Bal.

1 ¶ Cessio in fraudem fieri non presumitur.

Non solum §. si quis. no. casus in quibus cessio non pesumitur fieri in fraudem. ꝛ vide Cyn. C. de litigio. l. ij. ꝛ C. communi diui. l. j. ꝛ vide omnino. C. de litigio. l. fina. in vlti. q. Et Innocē. de osti. cum. Ō. ferrarien. ꝛ de maio. ꝛ obe. inter quatuor. ¶ In ter. ibi. dominio meo. facit pro glo. que est. §. de edendo. l. j. in glo. que incipit aduerbium temporis. Bal.

§. Qui venditori in. l. ex hoc edicto.

Ex hoc edicto Non videtur committere fraudem qui vtitur iure suo. vbi non esset alis vsurus in eo alium officere ꝛ damnificare. hoc dicit ¶ In glos. intelligo ibi redhibiturus. hoc placet Jac. de are. ꝛ Cyn. quia licet quis de iure faciat. si tamen principaliter ad damnū alterius. facit illicite. j. de aqua plu. arcen. l. ij. §. item varus. de damno infec. l. proculus. Bal.

¶ Additio Bal.

Ex hoc edicto In ter. ibi. §. alienare. vide. j. eodē Item. §. potest ꝛ de rebus eorum magis. §. j. §. siquis ar. ꝙ si inder fecit litem suam interlocutor te pronunciando reuocando interlocutoriam liberet se. vide in spec. de locato. §. nunc aliqua. vers. xcvj. ꝛ ver. prece. ꝛ se. ꝛ per Guil. C. de appella. siquis libellos. et vide omnino in summa seu vj charta. versiculo. Item queritur. in eo hoc edicto. tantum duo contractus sunt. vt. §. de pactis. l. ab emptione in fine. vide per Dy. j. de vsuca. l. sequitur. §. Item labeo. Bal.

¶ Additio lecture vacantis in. l. q? Bal.

Celia Retro. hoc casu videtur ꝙ emphiteota recupat emphiteosim amissam: q? vendidit domino irrequisito. Et idē dico si res sit inempta ex pacto. l. commissorie vel adiectionis in diē: q? hoc retro fingit vt no. j. de dona. l. j. in fi. magne gl. redimendo vo emphiteota nō recuperet ius ꝓdituꝫ vt no. ꝓ Gui. in. l. iij. §. e. ꝛ facit qui ꝛ a q̄bus. l. matrimonij.

Cum miles. ¶ Cedens iura causa mutandi iudicij agit non cessionarius ista est vna lectura, vel sic. Pretendens traditionem cā

a ¶ Perditū. ꝓ quo vide q̄ habenē ꝓ. d. aler. de imo. in. l. si insulaz j. de v. ob. ꝛ ꝓ pau. de ca. in l. ab emptiōe §. ōpac. ꝛ bñ. de plūbi. in. l. q̄dam in test. ꝛ in. l. rogo. §. fideiuſ. liber.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mutandi iudicij etiam in casu quo debeat fieri executio in rē ipsam nō debet se opponere pcessui.hoc dicit.secundum aliam lecturam. Facit ad primam lectu.C.de litig.auē.nunc si heres.

¶ In gl.pone ibi nonq; miles.vt.C.de pcura.l.qui stipendia.

a ¶ Judicioz. adde idē p.d. bar.soci.ibi. si. exec.inci.circa primūver. accedit.in.ij. ptevbi etiāq in'oibus censet facta equiparatio nisi t his in qbus aliqd spāliter reperiretur ꝺ riuzerpīssum.

¶ In eadem gl.ibi.experitur.t est argu.q iste titulus non habet locum in actore alienante causa mutandi iudicij:quia iudicium nō mutatur de iure.sed cum eodem ventilatur.t sic est argumentum.ſ.eo.l.non solum.§.si quis autem.t facit quod not. ſ.eo.l.j.invlti.gl.t in spec.de cessi.actio.§.j.ver.sed op.sed Jac. de ra.dicit q hic titulus habet locum in actore alienante:ꝫ alio modo q in reo:q; contra rem consulitur perviam actionis:ꝫ in actore perviam exceptionis tantum contra cessionarium opponentem argumento huius legis. Item habet locum iste titulus in re mobili t immobili.ſ.eo.l.item prin. Et idem dicit Cyn. in addi. Sed potest dici q exceptio sit ex permissione istius . l. non ex permissione huius edicti pretoris.t ideo ista lex est multum singularis. ¶ In eadez glo.ibi.sed quomodo experitur. s. cedens. ¶ In eadem glos. ibi.quam litem. nam in alienatione actoris habet locum lex contraria.non in alienatione rei.

b ¶ Excōpro missō . adde bar.in.l.fi. iusti.de bonoz pos.fm tabu,

¶ In eadem gl.ibi.videaturinterpretatio huius.l. ¶ In eadē glo.ibi transtulisse.alij soluntq in contrario erat potentio: rō ne publici officij ex quo habebat ius terrendi aduersarium . sic in.l.j.C.si quacunq; predi.potest.hic non.naz non omnis miles est terribilis aduersarius ratione simplicis militie.t facit.ſ.de offi.pſi.l.illicitas.§.illicita. ¶ In ea.glo.ibi.reconcedet. Nota. q cessionarius potest reconcedere cedenti. ¶ In ea.glo. ibi.reconcederevel dic q hic ideo q: cessio erat inefficax ab ipo prin. Item remanserunt iura directa penes cedentem.primum ꝺ riuz debet esse de.l.j.C.ne li.poten.secundum de transac.iur.tertium de.l.q diuersas.t sic ꝺz recitari p tria ꝺria ista gl. ¶ In.ea.glo. in fi.tu tene primum casum in glo.positum fm Ja.de ra.t Cyn. in addi.exquo singulariter no.q vbicunq; cessio sit ex causa mutandi iudicij ex cedente in cessionarium:t hoc fit de dolo malo causa opponendi reo ouriozem aduersarium.sed solum cedens quod est no. Et in hoc est peregrinum:q; assignantur tria contraria.primum respicit solum militem cessionarium . secundum quēlibet cessionarium.tertium q cessionario cōpetat ius agendi.de.l.per diuersas.in fi.t solue vt glo.t vide legem sequentez que videt ꝺria.Bal.legum doctoz.

¶ Additio Bal.

Am cedens iura causa mutādi iudicij agit non cessionarius.h.d.fm primaz lecturam.vel sic. Miles qui pretendit iuscessum a reo non pōt quasi pro suo interesse se opponere pcessui datoq executio haberet fieri in ipam rez si succumbat alienatoz.t est no.q iudex non debet pati q potentioz aduersarius se opponat actori.t est similis prouisio.t ō litigio. auē.nunc si heres.t no.l.singularem. t per hoc intelligas quod alienatio fuit causa mutandi iudicij t in potentiozem.vnde hec lex puidet:quia alienare est agere fm primum intellectum. t defendere fm secundum cog.t repellit potentiozem a limine iudicioꝝ.Bal.

Si quis iudi. Qui alienauit eā mutādi iudicij diuisorij nō potest diuisorie experiri nec ipse nec ille in quē facta est alienatio.h.d.Casus est singlaris.t siue loquatur in actore videt ꝺ.l.precedentem fm primā lec. siue in reo videtur ꝺ eandem.i.fm secundam lec. ¶ In text. ibi. rem.i.suam partem pro indiuiso. ¶ In tex.ibi.experiat etiā ad personales pstationes qui ex quovoluit q alius experiat seipsum excluſ.t vz in sui piudicium. ¶ No.q sivnus ex plozibus alienat partez suaz causa mutandi iudicij.ad hoc vt opponat cō sorti forte ouriozem aduersarium qui superat in litigat. q nec alienans agit communi di.etiam si ex pacto debeat ad eum res redire.sic.ſ.eo.l. Item in fine nec is in quem est facta alienatio q: ex mente edicti cum sit prohibita alienatio obstat actori exceptio.t sic no.casum in quo vnus consortum rōne delicti non potest agere diuisorio:qō est no.ſz in eo qō hec lex dicit q nō agit alienansvidetur ꝺ.l.pcedentem.sed ibi in cessione actionis.hic in alienatione dominij. Item fm glos.ibi videt speciale fauore militis forte:q: in eo magis presumit bona fides ꝓpter simplicitatem militie.vel hic est speciale in diuisorio iudicio:q: de eo tm loquitur.l.licinia.prima solu.est verioz. ¶ In gl.stulta in fine nonvideturverum:quia redimendo purgaturvitiumvt.ſ.eo. l.ex hoc edicto.§.siquis alienauerit.

¶ Additio Bal.

Si quis. Nec is qui alienat causa mutādi iudicij diuisorij nec is in quem alienat agere potest diuisorio.t hoc ex.l.legitima.scilicz primum donatum,secundum ex mente huius edicti , et no.l.peregrinam.

¶ Additio Rubrice Bal.'

¶ De receptis arbitris. Rubrica.

¶ Vide in specu.de recuſ.§.c.factus vim.in fi.

a Compromissum Arbitria sunt redacta ad instar iudicioꝝ[a] .h.d. Concoz.l.rem non nouam C.de iudi. ¶ In glo.hic no.ibi rem non nouaz §.j.quod clarius hic plequitur Bdof. ¶ In eadem glo.ibi.si appellatur.hoc dicit.vt.l.arbitro.ſ.qui satisda.cog.t extra de appella.c.cum dilectus in fine in nouella. ¶ In cad.glo.ibi.non prestatur.scilicet coram arbitro.t hec vera. ¶ In ea.glo.ibi.C.qui legi.perso.l.t forte idem esset de processu coraz arbitro:q: debet procedi solenniter sicut coraz iudice:vnde equiparatio.l.nostre intelligitur circa processum.ipm autem compromissum est vere contractus:nec est intelligēdum q contractus cedat ad instar iudicioꝝ.facit.l.labeo j.eo.in prin.per Barto.t vide eundem in.l.distinguemus.§.de liberali.j.eo.Bal.

¶ Additio Bal.

Compromissum. Similitudine. Vide Inno. extra eo. cum dilecti. ¶ In glossa . que incipit hic no.q in omnibus. Ibi non appellatur quid si est act.q possit appellari.dicvt not. Bo.t Jo.an. extra eo.cum dilectus ad fi.

b Ex compromisso. Ex sentētia arbitri non oritur actio nec exceptio:sed ex compromisso [b] potest pena peti si cōtraueniat.h.d. Petitio pene fundat ex compromisso non ex laudo etiam si in laudo pena cōpromissi sit repetita per arbitrum mandantem fieri sub pena compromissi.q: sententia arbitri non obligat:sedvbi obligaret posset agi ex causa compromissi t laudi.t sic faciunt aduocati:quia cumulant vtrunq; causam in petitione pene in casu predicto. ¶ In ter.ibi.ex compromisso subaudi t ex laudo absolutorio. ¶ In gl.rei iudi.ibi.§.interdum.dic vt ibi no. ¶ In eadem glo.ibi.si ita stipulatus in fine sed tu dic q licet sit actum.vt hic dicitur.tamen non dicitur oriri actio vel exceptio ex sententia arbitri.vt not. Cyn.C.eo.l.pe. in lectu.t hic fm Ja.Bar.t fm Ja.de ra. Idem sentit hic Bui. sed odo.q vbi est apposita clausula rato manente compromisso duovidentur compromissa.vnum cum pena. alterum sine pena. Et ideovirtute clausule habet locuz emologatio t oritur actio vt.l.pe.C.eo. Non tamen ista emologatio potest fieri ante laudum sed tamen post.t hanc distinctionem multi docto . approbant. Alij tenent contrariam opin.scilicet quod vbi est apposita pena non habet locum emologatio.vt no.j.de reg.iur.l.ait p toz.de verborum significa.l.notionem.t.C.de iudcis.l.iudei.q: prouisio hominis facit cessare extraordinariam prouisionem legis.vt.l.fina.de pactis conuentis.quod autem ista prouisio . l. pe.C.eodem sit extraordinaria apparet quia non habet locum nisi in certis casibus. Item quia est contra regulam l. privatorum .C.de iur.om.iudi. Ego teneo distinctionem huius glo. q aut est inserta clausula aut non nec ob.l.fina.C.de pac.conuen. quia illudverum nisi in prouisione hominis videatur reseruata prouisio legis t ita hic virtute clausule. ¶ Quero quid de laudo arbitratoꝝ an tacite emologet.t dico quod non:quia procedit ad instar contractus t non iudicij.vnde quandocunq; posset peti reductio ad arbitrium boni viri.facit quod no.in.l.fin. C.de contraben.empt.t in.l.ij.C.de rescin.vendi.de hoc not. in spec.de arbi.§.sequitur.versi.sed infra quod tempus.t tangit Innocen.de iureiuran.c.quintauallis.t facit.j.eodem.l.nō distinguemus.§.cum quidam.Bal.

¶ Additio Bal.

1 ☞ Reductio per officium iudicis petitur.
2 Actio in tribus casibus dari permittitur.

Ex compromisso. ¶ Ibi in fine., Adde quod notat Innocen.extra eo.dilecti. et.c. per tuas eodem titulo ibi omninovideas. t de iureiuran.quintauallis ibi omnino vide t matha.titulo de arbitris. ¶ In glos. que incipit.scilicet rei subscripserūt dicendo cōsentiovel non contradico vt no. Inno.extra eo.per tuas. ¶ In eadem glo.ibi.idem quando.t.diebus . Sz ponecq est compromissum in arbitratoꝝ.nunquid habet locū emologatio.t videt q sic. Nam sic est in arbitro.ergo idem ꝺz esse in arbitratoꝝ:puta species appellando t pacto reductionis ad arbitrium boni viri,t legitur.j.eo.non distinguemus.§.cum quidā in

Universidad de Deusto

1 quidam in fi. † In ptra. reductio petitur per officiū iudicis. vt p3 exp3esse. j. de contraben. emptio. officio. sed officium iudicis est perpetuū vt no. C. de p3escrip. xxx. anno. sicut. 7. C. de fal. que rela. q3 habet instar personalium actionum. ergo 7c. vt. C. de cō sti. pecunia. l. ij. pterea laudum quatenus est iniquum videt nul lum; q3 potestas arbitratoris pendet ex consensu. 7 in hoc defi cit consensus partium. vt. l. si pater que in frau. cre. sed de nullitate potest cogn oscī perpetuo. vt. l. si exp3essim. de appel. 7 nor. per Inno. de appella. dilecto. de hoc dic vt in spe. eo. ti. §. sequi tur. ver. sed infra quod tempus petetur. 7 idem t3 Inno. de iure iur. quintauallis, sed infra q̄tumtp̄s debet fieri persecutio isti⁹ petitionis. dic vt in specu. eo. titu. in p3incipio versi. quid si a tē po3e. ¶ In eadem glo. ibi. que sunt contra. ita notatur hic. 7. l. ait p3etor. j. de re iudi. 7. l. notionem de verbo3um signifi. als distinguitur si sit apposita pena. 7 nihil operatur emologatio. vbi non est apposita. 7 ita loquitur lex. no. in arbitris. Et est ratio q3 per p3ouisionem hominis de iure, communi inductam cessat p3ouisio legis extrao3dinaria. vt. j. de p3ecario. l. cō. habet. 7. l. si cum dotem. in p3in. j. solu. matri. 7 de pactis conuenti. l. fin. Si aūt p3ouisio legis est o3dinaria: tunc non cessat per p3ouisionē hominis. vt. d. l. recusare. §. titius. 7. l. facta. §. j. ad treb. 7 ita no. in. l. iudei. C. de iudeis in glo. 7 hoc sequitur. 7 in gl. 7 hec est ip sa veritas. Cy. queritur si duo comp3omiserunt in arbitrum: et p3omiserunt stare sententie sub certa pena p3omiserūt dico per stipulationem: 7 dictum fuit pena soluta vel non ratum rema neat comp3omissus postea alter sententie arbitri paret alter nō paret nunquid is qui paret poterit penam petere 7 nihilomi nus agere ad id quod arbiter p3ecepit dare vel fo3te alterum nō parentem excep. repellere. 7 dicit Azo q̄ sic. 7 p3o eo facit quod est sup3a de transactio. qui fidem. 7. C. de transactio. cum p3opo nas. 7. j. de verb. ob. Ita stipula. in fine. Sed Jaco. de bel. nō ap p3obat hoc dicens q̄ pena soluta vlterius nec agi nec excipi po test. p3o eo facit q̄ pena soluta recessum est a comp3omisso. vt h.

2 7. C. eo. l. j. 7 aut. de crimi. ¶ † Item in tribus casibus permitti tur actio dari. vt. C. eo. ne in arbitris. 7. l. cum antea. ergo in cete ris p3ohibetur argumentum. l. p3eto3. j. de iud. 7 istud non est de illis. non ob. l. alleg. p3o domino Azo. q3 illa loquitur penitus in extranea materia. non autem in arbitris. q3 in eis secus est vt §. dictum est. Vel si vis sustinere opi. domini Azo. dicq̄ hic duo fuerunt comp3omissarij. qui verba p3edicta impo3tant repeti tionem. vt. j. quibus mo. vsufru. l. si cū in annos fm Guil. de cun. vnum cum pena q̄ fuit cum fuit comp3omissum sub certa pena 7 cryi huius comp3omissi poterit pena peti. Ita3 fuit scō̄ sine pena dum dictum fuit sine pena rato manente laudo 7 ex vi hu ius comp3omissi sine pena poterit agi ad id quod arbiter p3ece pit vel si ammodo obtemperatur. agatur: excipi poterit ab eo q̄ obtemperat: quia illud secundum comp3omissum fuit exp3esse emologatum quod co p3obatur: q3 p3omiserunt comp3omitten tes exp3esse stare sententie arbitri. Cum dictum fuit pena solu ta rato manente laudo. vnde ex eo bene datur actio 7 exceptio. vt. C. eod. ne in arbitr. Et idem si tacite fuisset emologatum hu iusmodi comp3omissum. do. Jaco. de raue. dicit idem quod Ja co. de belui. quia partes non possunt facere ratam sentētiam an teq̄ feratur de hoc specu. eo. tit. §. sequitur. versi. quid si in com p3omisso penali. Sed postea possunt exp3esse vel tacite. 7 si pos set agi ex sententia p3ius ratificata fo3te derogaret illi legi p3i uato3um: 7 fo3te illa de causa fuit introductum ne competeret actio ex sententia. vt. l. p3iuato3um. §. de pactis. l. ij. Cy. 7 dic de hoc. C. eo. l. p. in litera. 7. C. de iudeis iudei. 7 glos. hic posita est vera fm Cyn. Guil. de cu. dicit idem qd̄ Ja. non ob. qd̄ sint duo comp3omissa. q3 concedo tamen non concurrunt eodem tempo3e: sed vnum est collatum post aliud. vnde bene concedo q̄ pena comp3omissa posset iterum laudari vi noui comp3omissi directi in tempus pene commisse. nam secundū comp3omissum est con ditionale. ergo non cedit anteq̄ existat conditio per commissio nem pene ex laudo. ergo lato vi p3imi comp3omissi cum non sit nisi vnum laudum. 7 id est nouat. per commissionem pene vel sub latum, non pōt agi. 7 hoc videt ipa veritas. sed spec. t3 fm Old. vt no. in spe. eo. ti. §. sequitur. versi. quid ergo fm p3emissa ibi vi deas q̄ autem p3ocessus factus intelligatur vi vnius comp3o missi. patet q3 vna lit. contesta. vnum iuramentum calumnie vnū laud̄. ergo vnum comp3omissum. Sed si vis sustinere Old dofre. dicq̄ nil repugnat duo comp3omissa concurrere respectu vnius p3ocessus. nam due potestates quandoq3 concurrunt in vnum effectum. extra de p3eben. fic 7 duo tituli ad idem dominium vt. § ex plurimis.

Habeo ait. In ter. ibi. habitur. §. ope resti tutionis nō ipo iure tenuit cō p3omissum: q3 fuit factum cum minore qui non ha bebat curato3em. 7 p3omittere est contrahere inter ipsos cōp3omittentes. ergo 7c. vt. l. si curato3em habens. C. de in integrum resti fm Cyn. in addi. facit quod not. Barto. §. l. j. ¶ In glo. sed qualiter ibi firmandum. vel dic circa hoc. vt not. in spec. de arbi. §. restat. versi. quid de minore. Cyn. in eadem. glo. ibi maio3. 7 no. qd̄ ille qui reperitur damnatus p3esumitur tunc fuisse legitime etatis nisi fuerit condemnatus vt minor. 7 est nota. dictum in seipsum: sed non confert ad veritatem litte re. Baldus.

1 Acceptans comp3omissum renunciare non potest.
2 Executores testamento3um an possint renunciare officium.

Tam et si neminē. Officium voluntarie susce ptuz est necessario exequen dum. h. o. ¶ In ter. ibi. cogat. §. a p3in. no. q̄ nemo cogitur acce

1 p3are comp3omissum. ¶ † Item not. q̄ postq̄ quis acceptauit
2 comp3omissum non potest renunciare. † Extra no. ar. q̄ execu to3es testamento3um possunt renunciare officium anteq̄ acce ptent. secus si iam acceptauerunt. q3 equiparantur arbitris vel p3ocurato3ibus: licet quidam equiparent eos tuto3ibus. 7 ma le fm Cy. in addi.

1 Inferior non pōt compellere superio3em nec parem.
2 Filius pōt esse arbiter in causa patris.
3 Infans pōt esse arbiter.

Tractemus. No. q̄ in magistratum potest cōp3o
1 mitti. ¶ † Scō. no. q̄ inferio3 nō pōt
2 compellere superio3em nec parem. ¶ † Item not. q̄ filius pōt esse arbiter in cā patris: sed in re pp3ia non. vt. j. co. l. si de re sua.
3 Ange. ¶ † Item no. q̄ infans pōt esse arbiter. ¶ In glo. §. ma gistratus in fi. q3 delegatus p3incipis in cā sibi delegata est su perio3 quolibet alio. vt. l. mino3 aūt magistratus. in fi. ff. de mi no. ¶ In glo. de re patris. no. bene istam glo. q3 est melio3 quaz habeamus in ista materia. ¶ In glo. ibi. infamis ibi. §. hoc edi ctum. 7 vide quod no. Cy. C. de infami. l. j. lib. xj. ¶ In ea. glos. ibi. respōdeo non. 7 si comp3omittatur in excōicatum non tenet
a comp3omissum[a]: vt in specu. de arbi. §. differt. versi. item fm eū tno. per Jo. an. extra de comp3omis. c. dilectus: 7 facit quod no. in. l. j. in fi. C. de iuris 7 fac. igno. sed Jac. de ra. 7 Cy. in addi. h dicunt q̄ tenet comp3omissum 7 laudum eius quo ad ignoran tes. argu. C. de incestis nup. l. qui contra. p3esertim q3 officium arbitri non est publicus officium. Quid si arbiter est bannitus vtrum teneat comp3omissum in eo. dicit vt in specu. in. d. §. differt versi. quid de bānito. Quid si est excommunicatus arbiter seu comp3omittens. dic vt no. eo. ti. §. restat. versi. fi. 7 quod no. ar. ch. xj. q. j. c. nos Inn. Sed an excommunicatus possit comp3o mittere in arbitrum. dicit glo. q̄ non in. c. inter monasterium. ex tra de re iudi. sed illa glo. non est vera dicunt docto,

a ¶ Cōp3omis sum. adō Lā frā. in trac. de arbi. i. vj. q. ct bar. in. l. cū p̄ §. hereditā. ff leg. ij. 7 in. l. ex facto. §. q̄s ro gat ad treb.

¶ Additio Bal.

Libeo. Cide in spec. eo. titu. §. restat ff. sed q̄d de minori. ¶ In ter. ibi. cogatur vide in spe. de recusa. §. effectus versi. quid si arbiter non vult recipere. 7 qd̄ no. j. co. Item si vnus. §. p3incipaliter. Sol licitationem. quid si est actum q̄ non possit cogi. dic eo. ti. §. sequitur. versi. quid si actū. Item si arbitri non sunt eiusdem iurisditionis quis coget. dic in specu. eodem. §. sequitur versicu. sed quid si isti officium, an idem in arbitrato3e. no. in specu. eodem titulo. §. sed vbi. sed nun quid arbitrato3 vel amicabilis compositō3. de hoc not. in. l. j. de lega. ij. 7. C. de contraben. emptio. l. fina. ¶ In ter. ibi. nisi fo3te natura 7 conditio parium est vt donec distincta permanent vnus in alterum nihil possit. hoc dicit. nam 7 asinus intumescit si vi det se per comparem comp3ehendi. vt not. in. l. j. §. vetera. secun dū Old. de acq̄. pos. Old. Imperiū non h. no. maiorē magistra tum sub minori: vel parem sub pari non fo3tiri fo3um ex contra ctu vel alio actu. 7 hoc in loco sue iurisditionis: sed in loco mee tantum iurisditionis quilibet est mino3 me. vt nota. j. de man. apud eum.

1 Actus ciuilis non cadit in seruum.
2 Comp3omissum si est in plures non potest vnus solus p3onun ciare.
3 Comp3omissum inutile informatur ex vno consensu cessante in habilitate persone.

Edius. §. **In seruū labeo** In seruum tantum vel in seruum et liberum nō tenet comp3omissum nisi sit actum quod vnius sententia valeat. vel nisi seruus sit libertatem adeptus. 7 denuo comp3omittatur in eum saltē
1 tacite, hoc dicit. ¶ In ter. ibi. titium. §. liberū. † Nō. q̄ ciuilis

Universidad de Deusto
Biblioteca

netus non cadit in seruum. ¶Sol.no.q̄ quando habilis ꝛ inhabilis cōiungunt in eodem officio totū vitiat nisi cuilibet sit commissa potestas insolidū facit.l.non distinguemus.§.si seruꝰ
2 j.eo.tit. ¶†Item no.q̄ si compromissum est in plures non potest vnus solus pnunciare ꝛ oēs debent esse habiles. ¶Item no.q̄ compromissum inutile infirmatur exvno consensu cessante inhabilitate psonevnde in prin.l.sed ꝛ si seruum.j.eo.ex nouo consensu in libertum validat cōpromissum invtroq; arbitroꝝ. ¶In glo.nec etiam ꝛc.ibivel forte becvera:q; etiam seruus potest esse amicabilis cōpositor:q; amicabilis cōpositio requirit merum factum qđ bene cadit in seruū.vt infti.de stipu. seruo.§. ſz cūfactū. ¶In ea.gl.ibi de monachovt non possit esse arbiter q; est seruus sue religionis.sed potest esse arbitrator de licentia sui abbatis vel etiam sine licētia si habet administrationem.puta aliquam priorariam.nam tunc est tanq̄ emancipatus a suo abbate.de quo dic.vt in spec.de arbi.§.sequitur.ver. sed quero diligenter.ꝛ per Archi.xj.q.j.c.de pēnitium.ꝛ per Joā. an. in.c.si principalis.ꝛ de rescrip.in cle. ¶In ea.glo.ibi spālia.tu dic q̄ hoc est ratione forme:quia certa forma erat tradita a qua recedi non debet.vt no.Dyn.in.c.vtile.ꝛ vide quod no.j.de reg. iu. l.non solent.que abundat.Bal.

¶Additio Bal.

Sedsita. Dic aut potest separarivtile ab inutili.aut non est.aut in se probabile. Aliquando ratione nature siue materie vt.l.ij.deverbo.obli. Aliquando ratione forme.vt.l.grege.§.illō de fideicommis. Aliquando rationevoluntatis contrahentiuꝝ vt.l.pedius. Aliquando ratioue cause ꝛ causati.vt.l.si sponsus. §.generaliter.de dona.intervirum ꝛ vxo. Jaco.butri.dicit q̄ p ptervitium forme vitiatur vtile propter inutile: quia forma est de genere indiuisibilium cum quelibet mutatio in forma mutet totum ſm Jaco.butri.j.si certū.peta.l.certi condictio.§.quoniā alber.no.de fideicommis.conti.§.illud commune.hinc est q̄ sententia in qua ex principio error calculi nonvalet vsq; ad quantitatez in qua non est erratūvt.l.j.§.j.que sentētie sineap.rescin. ꝛ no.in.l.instrumenta.C.de iure fisci lib.xj.quia peccat in forma Nam sententia debet scq̄ ex narratis in ea:als est inepta in sui forma ꝛ ineptitudo habet vitiare iudicia:licet sit secus in cōtractibus.vt no.per glo.ꝛ docto.in.l.j.C.de errore calculi:licet contra no.in.l.ij.C.de re iudi.hinc est q̄ error calculi nonvitiat contractum nec etiam excessus summos:sed sententiam sic. vt not. in.l.extra territorium per glo.ꝛ docto.dic vt ibi.facit de verbo. obliga.l.j.§.si stipulanti. de pactis si tibi.x.in princi.ꝛ.l.sivnus §.ex cā.x.si cer.pe.rogasti.§.si tibi.de dona.l.sancimus. Quid in libello dico q̄ mutuaui.x.quare peto. xx. an procedat libellus in.x.ꝛ videtur q̄ sic per dictas.ll.que dicuntvtile per inutile nonvitiari.In contrarium quia est hoc vitium forme cum cōclusio non sequitur ex narratis. vnde sicut syllogismus peccat in forma quando ad positionem antecedentis non sequitur illatio cōsequentis.sic est in libello.ergo talis libellus non ꝑcedit. Et id dicit glo.in.l.edita q̄ emendatione opus est at non esset necessaria emendatio si libellus ꝑcederet per se. Quid si dicoq̄ mutuaui.x.ꝛ peto.x.adiiciens qđ peto ꝑcedi summarie.cū tamē ordinarie procedi debeat:an ꝑcedat libellus.dico q̄ sic nisi in illa particula in qua petitur impossibile de iure. nam inutilis adiectio nonvitiat ꝛ accessorium inutile nonvitiat principale. vt.l.§ sponsus.§.generaliter.de dona.inter vi.ꝛ vxo.facit quod no.Jnno.de fide instru.inter dilectos.de verbo.obliga.que extrinsecus.de cura.fu.quidam decedens:q; diuersa capitula ꝛ separabilia sunt.ergo ꝛc.vt.l.quedam mulier.fami.her.de iure pa. cornelia pia.de mino.etiam.§.j. Aliqñ est vitium solius rei siue materie.ꝛ tunc distinguitur inter separabile ꝛ inseparabile ſm Dyn.ꝛ omnes. Tu subdistingue de inſeparabili q̄ aut vtile est expressum inutile tacitum. Et tunc tenet vtrunq;.aut econtra:ꝛ tunc neutrum.vt no.plene in.d.§.generaliter:q; expressum trahit ad sc̄tacitum non econtra.vt ibi no. Si autemvtrunq; exꝑſſum sequitur qđ neutrum trahit aliū.q; sunt paris potentie. et facit.j.eo.diem proferre.§.si plures.sed ibi inutiliter aperte tamen.ꝛ facit quod no.in.l.extra territorium ꝛ.l.cum quedaz puella ad fi.que bene facit ad dicta de libello.q; si cozā iudice minori peto maiorem summaz teneret petitio in quod petere possem qđ falsum est:q; in nullo tenet:vnde libellus censet indiuiduus si queriturvtrum procedat vel non procedat libellus:sed si queriturvtrum debeatur vel non debeatur est diuiduus vt ibi. ꝛ.l. quidam esti.si cer.pe. ¶In ter.ibi.Inverbo in seruum.vide qđ no.Cy.C.de episcopali audi.l.si qui ex consensu post principiū vide omnino Dy.in regula vtile als non intelliges:q; cū. Mo. q̄ a forma promissi non est recedendum etiam si forma seruata iuris effectum non habeat.vide quod no.j.de reg.iur.l. non solent que abundat. Jnquit vide Jaco.de fideicom.lib.si leg.§.a duobus. ¶In gl.que incipit ibi infamis ibi.sed an excommunicatus.vide omnino Archi.ix.q.j.necesse in homine.sed excōmunicatus potest compromittere.dic in specu.co.titu.§. restat versi.fina. ¶In gl.que incipit nec etiam arbitrali ibi de monacho.vide in specu.de recusa.§.effectus ver. sed nūquid possunt esse laici.vide per Archi.xvj.q.j.de pēnitium.dic de hoevt not.in spec.eo.tit.§.sequitur ver.sed quero diligenter.ꝛ ver.sed quid đ simplici monacho tenet spec.quod non potest esse arbi.ad quod facit de rescript.c.si principales in cle.sed arbitrator sic de licētia superioris sic pendebit de voluntate tertij contra.l.j.eo.Jtē si vnus.§.idem Guil.de eu.dicit q̄ per monachatum soluitur compromissum in eum factum.vt in arbitratorem.ergo non potest esse arbitrator.alleg.de leg.ij.cum pater.§. hereditatem ad trebel.ex facto.§.siquis.q; propria voluntate.habere non pōt. in hoc enim priuatus est iure naturali.B.in eadem glo. ibi spe etialia ac hic non est adiectio sed forma compromissi que est seruanda.ꝛ dic vt in regula vtile. ¶In eadem que incipit recepit cum alio in fine. Ad idem de rescript. cum dilecta.ꝛ de restitu. spo.pisanis.Bald.

Sedsita. Quero iuxta hanc.l. compromissum est in tres cum clausula quodvaleat sententia duorum etiamvno irrequisito.modo querovtrum valeat altero non acceptante videtur hic casus q̄ sic.non enim dicitur seruus acceptare cum non possit.Sed cōtrarium fuit disputatum per.l.non distinguemus.§.cum in plures j.eo.fm Cy.in addi. Non ob.hec.l.quia hoc est hic ꝓpter impossibilitatem iurisvnde illa clausula debet aliq̄d operari. ꝛ adde quod no.in spe.de iu.dele.§.restat ver.q̄d si causa.ꝛ qđ no.in.c. cum super.de officio dele.

1 ¶Arbitrator accipere pōt de iure vnius ꝛ dare alteri.

Si quis iuder. In ordinarium cause non potest compromitti tanq̄ in arbitrum. h.d.no.lex non ob.ō. eo.l.iij. in fi. q; ls esset ordinarius illius cause sed tanq̄ in arbitratorem bene potest compromitti. quia hoc modo non habebat als cognitionem.ꝛ q̄ videtur extraiudicialiter procedit ꝛ sic dissimili modo a sua iurisditione.ꝛ illa est veritas. In gl.vt pro.ꝛ ibi non debet ex quo enim potest cognoscere ex valida potestate non debet assumere invalidam.argu.l. q; ratio.j.de condi.insti. ¶In eadem glo.ibi quandoq; plus.

1 ¶†Mo.q̄ arbitrator potest accipere de iure vnius ꝛ dare alte
a ri[a].vt no.in.l.si de meis.§.recepisse.j.e.quod est verum in parua quantitate non in magna.quia non est amicabilis qui enormiter ledit:sed magis inimicus lesi.ꝛ ideo potest eius laudum reduci ad arbitrium bonviri.vt.l.vnde si neruc.j.pro socio. Nec ob.q̄ assimiletur transactioni vt diffe.iudi.§.j. quia nullum simile est idem vnde non est proprie transactio.ꝛ sic no.j. ad trebel.l.lucius.§.fin. Jtem q; tunc habet firmitatem transactiōis quando est equum.secus si sit iniquum de hoc tangitur per Cy. hic ꝛ d.§.recepisse.ꝛ dicit q̄ licet transactio non reducatur ad arbitrium bonviri.secus in arbitramento. Jaco. de rave. dicit quod non reperitur arbitrator in iudicio sed in contractibus quod nil est:quia cum arbitrator ꝛ amicabilis compositor sint idem:ita cadit hoc in iudi.sicut in contractibus. vt apparet ex ista glo. Bal.

Iulianus ait. Mo.q̄ quedam excusant arbitrum non pronunciantem:quod facit ad excusationem arbitrorum qui ſm formam statutorum tenentur pnunciare sub aliqua pena vbi non pronūciet.ꝛ no.q̄ inter casus istas est si non recedatur a compromissovel si compromissus non subsistat.ꝛ quotidie hoc practicamus q̄ vbi labitur terminus arbitro tres renunciant primo compromisso ꝛ incunt nouum compromissum.facit.j.eo.l.si de meis.§.fi.cum.l.seq.

¶Additio Bal.

1 Monachus an possit esse arbiter.
2 Exceptio ex compromisso non oritur.

Sedsita. Arg.huius.l.fuit determinatum Bon.q̄ si statutus dicit q̄ reformationes precise non possint mutari nisi in consilio populi non in consilio sexcentorum q̄ non possint mutari in cō sil.populi.ꝛ sexcentorum simul:q; consilium populi contrahit corruptio.a consilio sexcētorum:ꝛ quia non suo consensu omnino regulariter.ꝛ quia mirtum non per se censetur: sed censetur extinctum:ꝛ quia istud non est consilium populi:sed generale. et marime predicta sunt vera quando non est legitime conuocatiō ꝛ ad hoc extra de elect.meſſana.ꝛ.c.cum terra.ꝛ de officio dele. cum super abbatia. ſm Bar.qui sic disputauit. Et hoc verum si illi sexcenti sunt admissi vt statuentes.sed si tātum vt consulenti

nōvitiant

Universidad de Deusto

non vitiantur act.ar.de admi.tu.titium ⁊ meuiū. ¶No.arg.qđ si cōpromissuz est in tres hoc acto qđ sententia duoꝝ vale at alte ro irrequisito qđ si duo receperūt arbitriū alter nō.⁊ illi duo tu lerunt sententiā q valeat sententia:licet alter tertius non rece perit sicut quando est compromissum in liberū ⁊ seruum hoc ac to quod alterutrius sententia valeat quod licet seruus nō rece perit arbitrium:q non potest recipere.valet tamen sententia li beri.hic dicitur.tamen contrarium fuit disputatū bononie per l.non distinguemus.§.cum in plures.j.eo.sed hec lex statuta est cōtra-nec potest de facili responderi. ¶Item queritur nunqđ
a monachus possit esse arbiter. Ja.de are.dicit q non ª:sed arbi trator sic:q est amicabilis cōpositor.sed Dy.dicit quod etiam arditer potest esse.nec ob.§.in seruum.ff.eo.q non est vere ser uus:sed est in obediētia abbatis sicut filius in potestate patris Jaco.de ra.dicit q nec arbiter nec arbitrator potest esse ar.di cti.§.in seruum.⁊.j.de so.societatis.§.arbitrorum.j.pro socio si cut ⁊ omnia,vt.C.eo.l.fi. Cy.dic vt hic per Bui.Aut est cōpro missum cū predicta clausula in plures habiles.⁊ tunc vera est opinio quam tenuit disputator.Aut in vnum habilem.aut alī um inhabilem:tunc alia opinio est vera.q non debet expectā ri acceptatio que nil operari potest.ar.j.de cond.inde.iul.de le. ij.si tamen quibusdam. ¶In text.ibi cōpromissum.vide in spe. de in.dele.§.restat.ver.quid si causa cōmittitur ibi oīno vide.ff.
b l.ij. ¶†No.q ex cōpromisso nō oritur excep.sed ad penam ac tio. ¶Sp.quod oriatur excep.vt.j.e.litigatores.§.interdū.So. dicit glo.aut loquimur de excep.que oritur.vt ibi.aut de excep tione rei iudicate⁊ non oritur vt hic so.videtur nulla.quia nō queritur hic de laudo.sed de cōpromisso.vnde fatua esset hec lex si quesisset an ex compromisso oriatur excep.rei iudicate.q̄s enim dubitat quod non oritur cum cōpromissuz nō sit res iudi cata.sed contractus quidam:tale esset querere de hoc quale an homo producat asinum. Ad hoc respondet Fran. Nec.subau diendū est hic ex cōpromisso.s.⁊ laudo ex eo secuto ⁊ absoluto reo qđ laudum nō habet alias vires q̄ compromissum.ergo p se nil producit.hinc est quod non producit exceptionem rei iu dicate laudum.q nec cōpromissum in quo virtualiter continet effectus totius laudi.vt.j.e.non distin.§.de officio.⁊.l.pedius §.fi. Item aliud ¶Old.hinc so.gl.s.q excep.parti non ob.q̄ sic probatur hic loquitur de compromisso penali sed vbi est adie cta pena non oritur except. quia expressum excludit tacitum. vt.l.si eum dotem⁊ de vulga.substi.ex facto.§. Item quero licet aliud sit in pacto expresso.vt.l.rescrip.§.si pacto.preterea etiaz si non esset penale non ob.except.pacti.vt no.j.eo.si de meis. et ad.l.litigatores.§.interdum dic vt ibi no.in vl.fol.pro.gl. facit ille qui compromittit:cōpromittit stare sententie:si ergo peti ve tatur promisisse videtur non petere.ergo si petit ob. excep. nec potes dicere quod non teneat compromissum vbi non esset ine qualitas.vt.C.e.l.pe.⁊ in prin.⁊.§.altera. Item op.contra glo. cui datur actio multo fortius datur exceptio.vnde cum hic de tur actio.ergo ⁊ exce.so.illud circa idem hec circa diuersa. Se cundo opponit glo.⁊ videtur quod etiā exceptio rei iudi.ob.vt C.e.l.pe.fol.dupliciter vide quod ibi est speciale in illis tribus casibus.l.quod hic circa penā ibi fine vel confige soln.fic. Aut compromittitur eā pena.⁊ tunc aut loquimur in tribus casibus ibi enumeratis.⁊ ob.exceptio aut in alijs ⁊ non ob.opponitur de aut.decernimus.fol.vt in gl. ¶Quero quid si est act.quod pena cōmittatur rato manēte compromisso an tūc potest emo logari glo.quod sic.idem ¶Oldra. Jnn.⁊ Spe. Ja. Bar. Jaco. de ra.⁊ Bui.de cu.⁊ Ac.alias tenet contra dic.vt super gloss. ¶Queritur quid de laudo arbitratoriū.an emologetur patet quod non.quia non est sententia nec potest parere actionē iu dicati vel exec.rei iud.de quibus in.l.ne in arbitris.nec aliquo alio iure limitatur ius petendi reductionem.ergo est perpetuū dic vt super glo.quia si compromissum est factum ab initio sine pena postea partes se absoluunt a pena an possit emologari.et videtur quod sic.ar.j.e.si alteri.idē si cōditio pene defecisset.vt j.e.litigatores.§.idem.d.

¶Additio lecture vacantis in.l.Sed ⁊.Bal.

Sedet §.sed necꝫ quis cognoscet de his exec. di cit in spe.e.ti.§.potest ver.sed coram quo eiusdem rei.sed alterius rei.sic.vi.ff.co.l.iij.§.fi. secun dum Bui.quem hic vide.⁊ no.duas autoritates que implicant contradictionem non posse concurrere. Itez no.quod iudex nō potest facere id per quod eius vilescit autoritas.§. iulianus. ¶No.quod leuis diffamatio nō est curanda.sz grauis. ¶Itē no.quod discernere inter hec est iudicis arbitrio cōmissum au toritate eius ad iudicium.ar.si partes committunt se autorita ti alicuius videtur eum eligere arbitrum vt hic.q hoc verbum competit arbitro.vt hic. ¶In contra.quod sit arbitrator.j.e. si de meis.§.recepisse versi.q si inquit fm vnū intellectū. Sed contra vtrunꝫ videtur q nō sit arbi.nec arbitrator vt dic ver. secundū alium intellectū.⁊.j.eo. Itē si vnus.§.principaliter.sz ibi eligitur ab arbitris nō a partibus. Puto quod i dubio as sumpt⁹ cōcorditer a partibus censeatur arbiter. Ratio q non i telligūtur partes velle iactare suum.sed compromittendo in ar bitratorem iactant suū cum debet ea potestate amitti auferre de iure vnius partis ⁊ dandi alteri.vt no.in.d.§.recepisse. nam in dubio nō videt data hec potestas.arg.de sol.si is cui.§.flaui us. Item arbitrator procedit extra ordinem ⁊ etiam hoc non vi detur concessum nisi specialiter concedatur.arg.ff.de minor il lud.§.si talis.facit quod no.in spe.eo.ti.§.sequitur.ver.quid si
b simpliciter. Sed qđ si cōmitto me voluntati tue ᵇ,an valeat. dic vt.j.e.l.per Bui.ibi omnino videas.sed quid si dico sic pōe me ⁊ iura mea in manibus tuis.responsio.vt no.C.de dotis prom. si cum ea.⁊ extra de renun.sane.si per Jnn. ¶In glo.que inci pit vel propter ibi tractat cōtra hoc.ille qui cōpromittit videt contrahere.vt.j.eo.non distin.§.item si quis rome.Sz iudex in loco quem regit non potest contrahere.vt.j.de contraben.emp. qui officij.⁊.l.j.C.si quacunq; preditus potestate.sed respōdeo illud est verum in sui vtilitatem.hic autem nullā habet vtilita tem secundum Bui.adde quod no.j.de iudi.l.j.in fi.prime glo.
c possit esse arbitratrix ᶜ.⁊ an valeat cōpromissuz si iuretur.dic in spe.eo.ti.§.potest in prin.Bal.

1 ¶Casus singulares de insertiōe pene.

Litigatores §. Quod ait.

1 ¶†No.singulares casus de insertōe penevel qua si qui sequunt.q; loco pene q̄q; sic vallat cōpro missuzvt non sit iudibriū alias nō cogit arbiter fa cere actū qui non liget partes.in aliquo .hec ratio tollitur in fi. l. ¶No.q depositum quādoq; obtinet vicē pene.itē exceptio. Item no.q depositū potest fieri apud arbitrū vt det parti vin centi.⁊ vide Cy.C.si rec.puin.l.j.in questiōe quarta.C.de spō. l.ij.in.ij.questione. Item no.hic casum in quo arbiter potest su am sententiā exequi.i.q̄ est factū depositū apud eum vt det vin centi.quis aūt sit executor sentētie vel arbitrij.no.Barto.⁊ alij doc.in.l.cū antea.C.eo.tit. ¶Itē no.etiam q pendente condi tione nō debet quis cogi.

b ¶Tue viō la te feli.i.c ca nonū i co.xvij de ǒsti.vbi et q̄d si dicat iu dicio tuo vel discretiōi tue vel conscientie tue.

Additio Bal.

Litigatores. ¶In ter.ibi ad eundez

⁊c.no.q post cōpromissū solutum non habet locum penitentia. Et vide qđ no.j.C.si quis rem in vlt.gl.in fi.in.§.qđ aut.vide qđ no.Cy.C.si rector prouin.l.j.in.iiij.q.in.§.q̄d no.quod tātū vz depositū quantū stipulatio pene. Et sic est ar. q ille qui tenetur satisdare satisfaciat si deponat ad idē.ff. qui satisda.cog.l.si vero.§.fi.⁊ de officio presidis senatusconsultus. de hoc no.de preto.stip.pretorie.vel ita eam rem. Quid si est in equalitas in pena. Quid si vnus dedit fideiussorem alter non.
c Quid si vnus erat minor ideo iurauit maior non dic vt not. in spe.eo.ti.§.sequitur.versi.sed circa hec.⁊ ver.se.§.item inl.vide omnino Cy.C.de spon.l.ij.in.ij.q. Non enim prius. ¶No. quod conditio ex qua pendet ius cōpromissi debet prius existere q̄ coga.arbi. ¶In glo.que incipit.ff.litigatoribus in fine.⁊ arg. j.de fur.si quis vxo.§.si fugitiuū.⁊ dic vt hic per Bui.⁊ in spe.e. ti.ver.sed quid si sti.est arbi.⁊ ver.quid ergo.erit si arbiter pena stipuletur.Bal.

c ¶Arbitra trix.q̄ sic vō ter.in.c.quin tauallis.ff. iu reiu.

Dmonius Nota q rescisso cōpromis

so ex vna parte rescinditur ex vtraq;. ¶In gl.s.litigatoris ibi cedet. ¶No.qđ quando promissa est pena arbitro vel iudici pro ob seruantia laudi vel sententie debet arbiter vel iudex cedere iu ra parti obseruanti contra non obseruantem.simile.j.de fur.l.si quis vxori.§.fugitiuum.de hoc dic hic per Guilliel.⁊ in spe.de arbi.§.sequitur.versic.quid ergo erit si arbitri pena. ¶Item nota quod depositum equiparat stipulationi penali. Bald. de perusio.

Demeis. Quando claudicat cōpromissuz

arbiter pnūciare nō cogit ad hoc allegatur vl'sic. Judicia ⁊arbitria claudicare nō debēt ad hoc etiā allegat. ¶In tex.ibi cōpromissum.s.iuridicuz siue validū. ¶In tex.ibi stipulatio.s.penalis. ¶In tex.ibi stipula tus est.s.penam. ¶In textu ibi.stipulationū.⁊remedium pene stipulationis. ¶Nota quod potest compromitti de contro uersijs que mouentur ab vna parte licet non compromittatur de controuersijs que mouentur ab altera parte etiam per viam reconuentionis.q; coram arbitro non habet locum reconuētio cum non contineatur in forma compromissi.vt hic secus si for ma compromissi posset ad hoc trahi vt.j.eo.l.quid tamē. quod

Universidad de Deusto
Biblioteca

tamen die vt.C.e.l.j.in.ij.col.per.l.allegatā ante.Secūdo no.q̄ compromissum est penale reo ꝛ non actori non cogitur arbiter laudare ratione claudicationis ꝛ disparitatis licet reo absoluto obstet exceptio pacti reo condēnato haberet locū penalis stipulatio:q̄ ratione solius exceptionis non cogitur arbiter sententiare.ꝛ hoc dicit litera ſm Jo.sed ſm intellectū Bar.quez gl.approbat.ideo dicitur claudicare.q̄ actor pretendit ꝑmissionem penalis stipulationis reus vero non haberet remediuz exceptionis.ꝛ sic cōpromissum non potest tenere tantū ex vna p te.q̄ quantū ad valentiā cōpromissi ꝛ laudi non admittit claudicatio.ꝛ pro ista opi.quod nō oriatur exceptio taciti pacti facit.quia in iudicijs non oritur exceptio taciti pacti per sententiam absolutoriam.ergo nec in arbitris.vnde non tollitur naturalis obligatio.vt j.de condi.inde.l.iul.Sed secundum intellectum Jo.per absolutoriam arbitri tollitur obligatio naturalis non vi sententie sed vi consensus ipsius compromissi.q̄ iudicium redditur in inuitum.sed compromissum non. ¶ Itez q̄ in compromisso partes promittūt parere arbitro in iudicio nō ꝛ iste est singularis passus.l. nostre. ¶ In glossa tacite enim ibi.§.interdum.ibi expresse fuit actum quod competeret exceptio loco cuiusdam pene.hic aūt non erat expresse actū.ideo in dubio non presumitur actum.vt in.l.ij.ſ.co.ꝛ ideo opi.Bar. est verior ꝛ approbatur in fi.glo. ¶ In ea.glo.ibi.§.fin. secūdū Jo.sed ibi contingit q̄ partes non metuerūt arbitri sententiā cum ipsum diffament.sed si non curat arbiter de eorum dementia ꝛ fert sententiā tenet que ratio non est hic.sed ratio est causa inequalitatis.quia vnus habet actionē alter exceptionē.ꝛ ideo arbiter non cogitur.sed hec ratio non valet.q̄ in iudicijs est eadem inequalitas.q̄ actor habet actionem reus exceptionē.ꝛ tamen iudex debet ferre sententiā ꝛ ista inequalitas non excusat. ergo idem in arbitro cum sit ad instar iudicis.vt.l.j.ſ.co.vnde lec.Bar.est verior.licet lec.Jo.est magis applaudēs litere ſꝫ Cy.in ad. ¶ In ea.glo.ꝛ ideo q̄ cōpromissum est inualidum a principio ſm Azo. ¶ In ea.glo.ibi de eodem.s.de quo erat cōpromissum.Baldus.

Recepisse autem. †Ille dicitur arbiter qui hz diirimere litem seruato iudiciario ordine.Sed ille dicitur arbitrator qui habet inter partes tractare concordiam ꝛ eas amicabili amore componere.ad hoc allegatur ꝛ concordat.j.pro soiu.l.si societatem.§.arbitrorum. ¶ In glo.sed magis arbitra.ibi ꝛ secundum hoc ꝛc.dicit Ja.de ra.q̄ in nulla parte iuris reperitur arbitrator i iudicijs sed in contractibus sic.ꝛ quod exceptio non potest omitti ordo iudiciorum fient nec iuramentū calūnie.q̄ est contra publicam vtilitatem.ꝛ.§.si vero loquitur de eo qui inducit partes ad trāsigendum non de arbitratore nec est verum ſm Dy. in effectu q̄ possit auferre de iure vnius ꝛ dare alteri.q̄ potest reduci ad arbitrium boni viri etiam pro magna lesione.vt.j.ad trebel.l. lucius.§.si.vide Bar.ſ.e.l.sed ꝛ si ita.§.si quis iudex.ꝛ sic posset auferre de iure vnius.ꝛ dare alteri quod non credo.Et quod dicit dictus.§.si vero quod habet vim transactionis verum est nō tamen per omnia.ar.l.non distinguemus.§.cum quidam ad fi. j.eo.ꝛ quod ibi no.Cy.in additionibus.Ex opinione Jaco.de ra.apparet quod arbitrator non potest procedere per viam arbitratoris in decisionem litis mote.sed oportet quod seruet ordinem iuris in procedendo quod est falsuz.vt apparet ex eo qō no.Dy.j.de fur.si dominuz. ¶ Nec ob.quod iudiciarius ordo nō potest permutari.q̄ verum est vbi proceditur per viam iudicij sed arbitrator procedit extraiudicialiter.vt no.Jnn.de iureiuran.quintaiallis. Preterea cōpromissum est contractus cuiusdam transactionis large.i.cuiusdam amicabilis decisionis cōmisse arbitratori.vndeꝛ hic assumitur super cōtractu illius quasi transactionis in cōpromisso nec etiā oportet dubitare q̄ non est vera transactio cum nō habeat procedere aliquo dato vel retento immo toto vel retento vel dato posset arbitrator laudare quod esset impossibile si esset vera transactio. Istud ergo vbicūq̄ ponitur large.vt.l.qui rome.§.fi.j.de ver.ob.ꝛ vide.s.l.quinta.§. siquis iudex.per Bar. ¶ In eadem glo.ibi concordare. ꝛ tūcnō est arbiter nec arbitrator.sed quidā tractator cōcordie inter partes ꝛ assimilatur amicabili compositori.vt no.Jnnoc. in.c.pe.extra eo. ¶ In glo.ista meditatores extra quero an in causis beneficialibus possit compromitti in arbitratorem.ꝛ die per arch.in q.iij.c.causa que. ¶ Secundo quero si est data potestas arbitro ledendi in parua ꝛ magna quantitate vtrū possit peti reductio ad arbitrium boni viri si enormiter ledit Host dicit quod non [a].ꝛ Bar.videtur idem tenere.q̄ valet pactum qō est verum nisi dolose laudasset vel per latā culpam:q̄ potestas non extenditur ad ista.vt.j.man.l.creditor.§.lucius. ¶ Itē quero an presumitur pro laudo arbitratoruz.dixit Dy.quod sic in consilio quod incipit Bartholomeus.Et ideo determinauit q̄ in casu reductionis ad arbitrium probatio iniquitatis incumberet petenti facit ad hec.q̄ pro his que fiunt extra iudicium presumitur quando pertinet ad officium facientis sed arbitrator extra iudicium procedit.ergo.ꝛc.ar.no.per Jnn.de eo qui fur.or. su.c.innotuit.Item facit.C.de transac.l.transact.que ꝛ ideo q̄ extraiudicialiter prosequitur acta sua coram arbitratore non valēt in iudicio.q̄ testes ab eo recepti.sunt recepti ante lit.cont. nec proprie faciunt probationem ſm Dyn.Junoc.etiam sentit hoc in.d.c.quantaualis.

Ex compromisso. Arbiter non potest procedere diebus feriatis nisi periculum sit in mora.b.d.gl.dicit quod etiam si periculum est in mora non procederet diebus feriatis in honorem dei.sed solū ob hominum vtilitatem.sed arbitrator potest cedere quolibet tempore q̄ non procedit per modum iudicij.sed per modū transactionis ꝛ transacto potest fieri etiam die dominico. vt.C. de feriis.l.fi.ꝛ ibi per Ja.bu.in lectu. ¶ In ter.ibi proferri.i.deferri.no.quod coactiones non possunt fieri diebus feriatis. ꝛ est argumentum quod esto quod tutor potest quolibet die dari tamen non potest cogi ad acceptandum die feriata nisi diceres contra.q̄ est actus pius.vt.l.ij.ſ.de feriis. ¶ Item no.aliquid fieri propter timorem temporis quod alias non fieret. ¶ Itez no.quod iudex excusatur ꝛ etiam arbiter a pronunciando quando nō liquet eis de meritis cause nec artatur per terminū pacti vel statuti ad aliquam penam si non pronunciet. Item not.quod ista negatiua si sibi nō liqueret de meritis cause probatur per sum sacramentum.l.pomponius.ff.de re iudi.adde dicit Jaco. but.q̄ si non liquet iudici de causa.ꝛ statutum artat eum ad diffiniendum potest dicere condemno si probatur vel absoluo si nō probabit:vel cōdēno si ex gestis apparet pbatū:ꝛ absoluo si nō apparet probatum.ꝛ in ista ciuitate fecit quidam collateralis sic qui dixit absoluo absoluendū ꝛ condemno condemnandum prout ex actis apparet de hoc no.Jac.bu.in.l.cum quidam.C. de sen.Sed ego credo quod iudex nō debet timere istud periculū nisi se artasset.argu.ſ.de mino.l.intra vtile cum si.ibi allegatis in gl. ¶ In gl.nedum.ibi vidit.i.dū examinauit vel iō erat adhuc tēpus elapsum ad probandū.h.o.

Additio Bal.

1 Adhibitus vt eius voluntati pareatur nō dr arbiter.
2 Arbitrator potest adimere de iure vnī⁹ partis et addere alteri
3 Laudum arbitratoris est latius interpretandum quā sentētia.

Idem pōponius §.si de meis.ar.isti⁹ p.nunc dixi Bui.de fuza.quod statutuz loquens in ciuilibus non est trahendum per viam reconuentionis ad forenses all'.et l.pe.de sol.vide Cy.so.vel ꝛ aqua.j.dos a patre.stipulationem s.pene ꝛ sic cuilibet est prouisum actori per penam reo per exec. parti.ꝛ hec sunt dicta allegando vt arbi.vide Jnnoc.extra eo.p tuas. ¶ In gloss.videtur alias non intelliges.vide.j. mandati idemq̄.§.fiquis ea.ꝛ vide quod no.in mar.c.ti.ꝛ vide.C.de trā sac.l.transact.que an auxilio suo.vide Jnnocent.extra eo.c.p.

1 ¶ †In gl.isti mediatores no.quod ille qui adhibetur vt eius autoritati pareatur nō est arbiter:ꝛ die vt.j.eo.Item sivnus.§. p.ꝛ si eo sed si seruū in fi.nō cogeretur.vide in spe.omnino co ti. §.sequitur versi.sed nunquid tenetur sedere nōdum liquere.dicit dominus Ja.qō si iudici nō liquet de causa.ꝛ statutū artat eum ad diffiniendum potest dicere condemno te si ex probatio
b nibus factis ꝛ fiendis apparebit probatum [b].contra te alias absoluo.C.de sen.cum iudex si iuret. Nota quod debet iurare. ꝛ hoc facit ad no.ſ.in consti.omnem in prin. Item no.credi,sacramento.facit in auē.de testi.§.quia vero.ꝛ de re iudi.pomponius.si vni ꝛ debet esse iuramentum veritatis non credulitatis
2 vt.ſ.de ser.in actione.§.de veste secundum doc.meum. ¶ †In gl.que incipit.ſꝫ magis ibi.ꝛ auferre. Nota.quod arbitrator potest adimere de iure vnius partis ꝛ addere alteri parti.idez no. ſ.eo.ſꝫ si.§.siquis iudex.qō intelligo de parua quantitate non de magna.vt.j.pro socio.l.si i'me.ꝛ j.de ope.li.l.si libertus. Sꝫ quid si est actum quod possit adimere etiaz in magna quantitate.an valebit cōuētio.rñdeo qō sic.si hoc facit arbiter bona fide p bono pacis hūde inter ptes.ar.ad tre.l.luci⁹.§.si.ꝛqō no. ſ.de mino.l.minor secus si dolo non enim de absenti potestate sibi cōcessa.vt.ff.mādati.l.creditor.§.lucius.ꝛ C.eo.arbitror. Sed nunquid potest remitti ius petendi reductionem vel conuenire de non petendo reduci. Et videtur quod sic.vt.l.si vnus §.illud de pactis.ꝛ dico qō sic.nisi arbitrator fuerit in dolo de hoc in spec.e.titu.§.sequitur.item nunquid si compromissuz est tanquam in arbitrum ꝛ arbitratorem.ꝛ per Cy.C.eo.l.pe.ꝛ per Dy.in.c.scienti de regu.iur. ¶ Item an presumatur pro arbitramento.not.Dy.in suis cōsilijs in consilio qō incipit tholomeuo manentis,adde qō no,c.l.iij.ꝛ.s.de transac,cū hi.§.si pre-

tor.

a ¶ Qō nō. vide ludo.ro.in ru.ſ.e.ti.i.xxxiij.col.ꝛ.d. alex.de imo.in l.si societatez §.arbitrorꝫ.j. pro socio ꝛ rapha.m.i.l.vbi aūt in pri.de ꝟ.ob.ꝛpau.dō ca.in.l.in summa.§.illud.dō aq̄ plu.ar.ꝛ fe li.i.c. sedes dō rescrip.ꝛ bar. cepo. in trac. de serui.ru.et frā. de alber. in ꝟsil.inci.revocat i dubiū vtrum laudo.

b ¶ Probatū ꝑ quo vide q̄ habenk ꝑ fel. in.c.cū venerabilis.i.xiij. col.ver. adde ij.de excep.

Universidad de Deusto

3 tor. ¶ Nota quod laudum arbitratoris est latius interpretandum & sententia. vt nota. C. de transac. sub preter tu specierum ¶ Item nota quod presumitur pro laudo arbitratoris si pacto conuen. C. de transac. tamen coram quo iudice petitur reductio. laudi die quod actor sequetur forū rei. C. vbi et apud quē l. ij. Bal.

Sed & si compromissum. Allegatur quod compromissum factum sine tēporis prefinitione censetur perpetuum. h. d. ¶ Nota quod compromissum simpliciter factum censetur perpetuū nisi fit tempus statutū ab arbitro de consensu partium. ¶ In gloss. si liqueat ibi triennium & bene si lis non fuit contestata. alias finitur triennio coram arbitro sicut coram iudice secundū Fran. ac. hoc no. j. co. l. item si vnus. §. j. in glo. ergo apparet quod lit. contest. coram arbitro compromissum finitur triennio. q: deserta instantia etiam ipse arbiter videtur desertus siue spretus & taciteviderur recessum a compromisso. vt. j. eodem. l. item si vnus. §. j. ſ3 ante lit. conte. compromissum est perpetuum. q: non contrahitur hermodicium. nunc tempus instantie incipit ante lit. contesta. vt. C. de iudici. l. properandum. & ita videtur sentire gloss. hic. & Ly. in addi. ¶ Quero quid in arbitratu quanto tempore duret. vide no. per Bar. in. l. multa. j. de condi. & demon. dic quod si est collatum in arbitrum aliquem per viam voluntatis. & non est appositus terminus ab homine. vt. l. cum quidam. j. de lega. ij. & l. ij. §. j. communia de leg. si autem per viam contractus credo quod compromissum sit perpetuum donec vivit arbitrator C. de contraben. emp. l. fi. & est ratio diuersitatis. quia actus viuentium possunt magis stare in pendenti q̄ actus morientium vt. l. receptum. j. cōmunia predi. ¶ In glo. ad disputandū. i. ad diffinendum. vel potest intelligi quod arbiter statuat diem vltra. quam non durat compromissum ne arbiter stet perpetuo obligatus. sic & in iudicio potest iudex statuere diem ad agendum vel accusandum. vt. l. ea que. & l. diffamari secundum Jac. de ra. qō satis placet Ly. in addi. quod non credo verū nisi cōsentientibus partibus. q: de ista artatione cōpromissi nō fuit in eū cōpromissum. ar. l. quid tamen. §. fi. j. eo. Baldus.

Licet autem. Inimicitie capitales extorte & alie iuste cause arbitrum in pronunciādo excusant. hoc dicit. ¶ In tex. ibi similibus ne. §. temporalibus excusationibus. ¶ Not. a quod inimicicie capitales excusant arbitrum. a. secus in leuibus inimicitijs secundum gl. ¶ Querit gl. qualiter probentur iste inimicicie capitales. & inter alia dicit quod p minas capitales quod frequenter allegatur ad repulsam testium. & si hoc est verum potest statim pars cum teste fingere inimiciciam & minari sibi mortem. & sic euadet nec fiet probatio quod est absurdum. & ideo magis videtur in teste dicendum quod hoc sit arbitrariū & iudex habet discutere causam minarum. ar. j. de testi. l. iij. §. tu magis. & facit. j. de adi. leg. l. iij. in fi. Secundo no. quod quādo impedimentū in corpore cōtingit ipsi arbitro debet pati de uno in se compromitti. secus si impedimentum non concerneret arbitrum. vt in gl.

¶ Additio Bal.

Licet autem. Vide in spec. de accusatore versi. Item quod est immit. & ver. se. vide quod not. C. de fideicom. l. fideicommissum & de his quibus vt indignis. l. fi soror. ſ3 arbitrū coacturum hic omnino vide Arebi. iij. q. v. accusatores & Jnno. de accu. cum oporteat. aut si inimicitie. Quid si hic est coniunctus dic idē. vt. C. de dona. data. & ibi no. capitales. vide in spec. eo. ti. §. excipitur versi. Sed nunquid ex causa postea. No. vbi cunq; conditio subintelligitur vel noua causa intercedit possuz reprobare quod semel approbaui de iure. l. legitime alias non vt hic. ita not. in spec. eo. ti. ver. sequitur in prin. & sunt ista verba vlpi. j. eo. ti. ita dicitur in lectura nova quod nō credo verum in eo quod dicit deffiendis. q: esset ordo peruersus. Nō ob. lex cū iudex. quia iuramentum decisiuum non est magis de ordine ante sen. q: potest sed exigitur ad iustitiam cause. & facit ad idem quod no. in. l. terminato. de fruc. & lit. expensis facit extra de excess. prelato. dilectus. ¶ In gloss. que incipit si liqueat ibi vltra triennium & bene si lis non fuit contest. alias bene finitur triennio sicut quelibet causa ciuilis. vt. C. de iudi. properādum. & ſ. e. l. j. in fi. hec additio est glo. ordi. j. eo. Item si vnus. §. j. iuxta hoc potest dici si queratur quanto tempore duret compromissum. Aut queris de ipso compromisso quod stat in finibus sue conuentionis non deducto in iudiciariū ordinem & tunc durat etiā mille annis. vt. l. ij. C. de consti. pec. & est casus. C. de tempo. ap. aut. si tamen in vl. decies milies. Aut loqueris in compromisso habito ordine iudiciario tūc dico quod triennio finitur, vt dicitur in iudicijs quod ante lit. contest. possunt durare perpetuo. sed post litem triennio. C. de iudi. properandum. §. j. & arbitria b sunt ad instar iudiciorū b redacta. vt. C. e. l. j. & sic hic intelligas Bu. de eu. Alij dicunt quod aut queritur de vita ipsius cōpromissi. & tunc innuit perpetuo quia quelibet cōuentio de sui natura est perpetua. de act. & ob. l. obligationum fere. §. placet. aut loquimur de ipa instātia & tūc finit triēnio cora arbitro sicut coram iudice tū cōpromissum remanet saluum & potest iterum agi. vt. l. properandum. probatur hic q: bonum est ar. de iudi. dele. ad arbitrum. vt. j. eo. sicut tribus. sed iurisditio delegata durat licet finiatur instantia triennio. vt no. Jnno. & est casus de iud. examinata. preterea cōtra Bu. Nam si arbiter est assumptus super re debitoris absurdum est dicere quod compromissum sit perpetuum & actio sit temporalis. vt ar. j. de inspec. tu. l. post finitam. Nam pacto soluitur compromissum. ergo & prescriptio. vt. j. eo. non distinguemus. §. compromisso de hoc no. in spe. eo. ti. §. differt vt intra triennium credo quod per hermodicium pena committatur & compromissum soluatur nisi fit actum vt pena committatur rato manente compromisso tunc durat vt nouum compromissum. Quid de arbitratore. respondeo aut est assumptus in vltima voluntate & tūc aut habet arbitrari inter res & loquitur. C. communia de le. l. fi. aut inter personas & tunc durat donec viuit. l. cum quidam de lega. ij. aut assumptus per viā contractus & tunc aut super contractu & durat ppetuo nisi tacite vel expresse contrarium fit actum. vt si aduena qui erat statiz recessurus compromisit de precio. Nam tunc statim debet laudari de precio. q: hic tacite videtur agi. j. de iudi. ab his ab. §. j. de condi. & demon. huius dictio el. ij. aut super li. tunc aut mora. & dz arbitrari lit. pendē. aut nō mora. q: sic assumptus est super lit. vt penden. Aut non mora & tunc perpetuo pōt arbitrari nisi iudex ei statuerit terminū. vel dic melius & plenius vt dixi in. l. j. C. communia de le.

Arbiter. ¶ Additio lecture vacantis in. l. Arbiter. bal. Qui se consentiat. no. in accusa. de his minis capitalib⁹ ac. pendente posse cōpromitti vt post hoc mutuo prin. huius. l. &c.

Et si vnus. Cessio bonorum soluit compromissum. h. d. ¶ No. quod dicte actiones personales que remanent penes eum qui cedit bonis sunt inanes nec possunt ab eo moueri siue intentari. ¶ In glo. ſ. plus quinquennij ibi triennium de hoc dic vt. ſ. eo. l. sed & si compromissum. ¶ In gl. ſ. post ibi iudicis hec opi. Jo. est vera. q: potest perpetuo adiri iudex & arbiter si non est certum iudiciū. vt. ſ. e. l. ſ3 & si cōpromissum Ly. in additionibus ¶ In ea. gl. ibi admittūtur. q: nil pōt imputari partibus. ſ3 arbitro. & ideo non debet reputare se absolutum a cōpromisso. ar. a ſ. e. l. proxi. in fi. ¶ In ea. ibi. mox nisi spreuerint eū diffamādo vt. ſ. eo. l. ſ3 & si seruū. Ly. in. e. glo. in fi. si autē semper tacuerunt nō videt cōpromissum solutū solo cursu tpis. q: est proprie tuū vt. C. de temp. ap. aut. si tamen in verbo decies milies. nō ob. no ster. §. qui debet intelligi quādo partes spreuerūt arbitrū vnde ad eū rediret nisi in cōuenienti. vt patet. ſ. e. l. ibi aut sine causa nam ita intelligit hunc tex.

Item si plures. Laudus debet fieri per omnes arbitros non per aliquos eorū & per aliquos nō. hoc dicit. ¶ In tex. ibi dicere quod non valeret sententia. ¶ In gl. quid si omnes ibi duorum sententiaz no. quod si sunt tres arbitri & omnes sunt presentes & duo concorditer pronunciant & tertius tacet & nil pronunciat quod valet sententia duorum quod est no. & idem etiā videtur in arbitratoribus que est eadem ratio. ¶ Item no. quod iste tertius. q: non pronūciat excusatur a pena statuti. q: duobus cōcordantibus tertius nō debet pronunciare. vt hic in eadem gl. ibi secus in arbitro. hec vera. q: si ex tribus arbitris moritur vnus finitur cōpromissum nisi fit dictum quod valeat sententia etiam altero mortuo vel absente. ar. ſ. e. l. sed si ita. & est ratio. quia si tertius arbiter est mortuus non videntur duo posse procedere. quia tunc nec malicioſe nec voluntarie se absentat. & sic cessat. c. fm lib. vj. fm Federicum de scalis. Baldus.

Item pomponius. Pro forma compromissi arbiter non potest artari adsequen. alicuius tertij voluntatem. h. d. ¶ In tex. ibi disceptatori aduocati vel sapienti. ¶ In. ea. gl. ibi placet. ſ. de iure & de facto secus si de iure tātum. vt in. l. illa institutio. j. de here. instit. fm Ray. de fo. Bar. dicit qō etiā si de iure non tenet compromissus in quo continetur qō ipse teneatur sequi consiliū talis sapientis. quid si tenetur sequi consiliū alterius. ergo in hoc nō haberet velle & nolle qō est cōtra naturam arbitrij. vt

a ¶ Arbitrum & vt dicit bar. i. l. distinguemus. §. cū quidā. j. e. opat & ps si obedics eius laudo si ideat in penam compromissi nisi culpa precesserit.

b ¶ Judicioꝝ adde Dy. in psi. l. & undez bal. i. l. j. ſ. eo. ti. & qō ibi dixi in apostil.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſ. eo. qualem. ſecus ſi verba cõpromiſſi nõ importarent neceſſitatẽ arbitro. ⁊ facit. ſ. de acqui. here. l. ſi duobus. §. filius. ¶ In. e. gl. ibi cogendũ. ſ. an arbiter an ille cauſidicus. ¶ In. c. glo. ibi non valere. ergo nullus põt cogi. ¶ Mo. q̃ arbiter debet habere liberã facultatẽ [a] in pronunciando. Bal.

a ¶ Facultatẽ adõ idẽ p̃ do. mar. ſoci. l. d. pſi. xxiij. inci. ex his verſ. ij. hoc ẽt ibi ⁊q; õ; in. d. pte. ſ.

Sed ita ſit. Valet compromiſſus ſub conditione. h. d. ¶ Mo. q̃ ſi compromittimus hoc modo. Compromittimus in titium ⁊ ſi non acceptabit compromittimus in ſeiũ qõ valet iſtud cõpromiſſum cõditionale, ſiue alternatiuũ. ¶ Itẽ no. ſm exẽplũ q̃ diſiunctiua poſita inter perſonas arbitroꝝ nõ reſolnit̃ in ꝓiũctã. ſed qõ in iſta alternatiua p̃tinet electio ad partes. ⁊ facit. ſ. de excu. tu. l. ſi duos in prin.

1 ☞ Cõpromiſſio de incerta perſona eligẽda ad iudicãdũ fieri non poteſt.

2 Arbitri dicũtur de facili diſcordare.

Si in duos. Non valet pactũ in cõpromiſſo inſertũ de tertio aſſumendo niſi fuerit iſte tertius in cõpromiſſo noiatus ⁊ ſpecificatus. h. d. ſm intellectum

1 gl. ¶ † Mo. q̃ nõ põt alicui fieri cõpromiſſio de incerta p̃ſona eligẽda ad iudicandũ. litera tamẽ iſta habet aliã rationẽ. ¶ In ter. ibi ſemp̃ontius. ⁊ ſic certus. ¶ Mo. q̃ cõpromiſſũ iſtud quo datur poteſtas de incerto tertio eligendo non valet qõ eſt verũ vt ille tertius intelligat̃ arbiter cõpromiſſarius bene tamen valet quantũ ad primos duos. ⁊ ſi concordant valet eorũ ſentẽtia alias arbitri ſi diſcordant coguntur eligere tertiũ qui nõ erit arbiter cõpromiſſarius. Sed quidam vir bonus ex autoritate qui habet autoritatem decidendi ex autoritate ſibi data a iure non ex vi cõpromiſſi. ⁊ ideo arbiter iuris eſſe dicitur ſicut loquitur. l. cum ſpecialis. C. de iudi. vnde a ſententia huius poſſet appellari. ar. d. l. cum ſpecialis circa hoc. vide Bar. in. l. ſi dominus in fi. ff. de fur. quod eſt no. vt. ſ. e. l. §. principaliter. ⁊ facit qõ no. in ſpe. de arbi. §. ſequitur. ver. ſed nũquid iſte vbi dicitur qõ tertius arbiter nõ eſt arbiter ſi autẽ eſt ſpecificatus in compromiſſo tunc tertius arbiter eſt arbiter ⁊ procedit vi compromiſſi. et ita intelligitur iſta litera. ⁊ adde quod no. Inno. in. c. innotuit

2 extra. e. ¶ † Itez no. qõ arbitri de facili diſcordant iuder tamẽ poteſt eis ſtatuere terminum ad concordandum et eos cõpellere. vt. l. huiuſmodi in fi. ſ. de le. ſ. ⁊ ibi per Jaco. dico compellere. vel concordent vel tertium eligant. ¶ In gloſſa immo ſoluer. ibi. ſed Ja. de ra. dicit qõ ſi diſſentiũt in aſſumendo tertium nõ recurritur hoc caſu ad remedium prętoris. q; prouiſio partium facit ceſſare prouiſionem iuris. vt. l. fin. C. de pac. conuen. quod non credo verum. quia prouiſio fuit inutilis. ⁊ ſic non ob. d. l. vltima. Bald.

b ¶ Tertium. ſed nũqd valeat cõpromiſſum i duos cũ b ptãte eligẽdi tertiũ vi ꝺlud. põ. in fing. v. cõpromiſſum factũ i duos.

Principaliter. Valet cõpromiſſum in duos. ⁊ ſi diſſentiunt coguntur eligere tertium [b]. h. d. ¶ In glo. diſtinguitur in fi. ſo. intelligendo nõ poſſunt diſſentire. ſed in pronũciando ſic. vt dic in ꝓtrario. ¶ Mo. qõ propter diſſenſum duorum primorũ arbitroꝝ venitur ad electionem tertij. ⁊ hoc ſiue diſſentiant in pronũciando ſiue in procedendo. ex hoc patet qõ ſi duo primi arbitri laudant in diſcordia qõ nõ ſunt funeti officio immo adhuc debet eligi tertius. q; arbitri nõ põſſt derogare puiſioni iſtius. §. q̃ eſt introducta partium fauore non arbitrorum. ¶ In glo. ⁊ ſic ibi rñ. ſic ergo apparet qõ iſte tertius nõ eſt proprie arbiter. vt. ff. e. l. iij. §. ſ. quia non aſſumitur ex prouiſione partium per viã cõpromiſſi ſed ex prouiſione legali. In aliquo tamen ſapit naturã arbitri cõpromiſſarij ſicut cur. adiunct. tutori in aliquo ſapit naturã tutoris vt. ſ. de tutel. l. queſitum. Sed Dy. dicit qõ iſte tertius eſt arbiter. ſ. de fur. l. ſi dominiũ ſed illud eſt verũ quando aſſumitur per viam cõpromiſſi ⁊ nõ per viã electionis alioꝝ duorũ arbitrorũ. Et no. qõ iſtũ tertiũ nõ eligit iuder ſed cõpellit arbitros ad eligendũ ⁊ arbitri eligunt. ⁊ de iſto tertio nõ inuenit̃ alibi melius q̃ hic circa qõ vide qõ dixi in. d. §. ſi duos. ¶ In glo. an ſolius ibi videtur q̃ ſic. idem tenet Ja. de are. de ſol. l. quod ſi forte. §. ſ. facit. ff. e. l. ſi de meis. §. recepiſſe in verbo autoritate ⁊ videtur hoc verum ſi primi duo nõ ſunt cõcordes. q; prevalet ſententia tertij diſcordantis ab vtraq; ſecus ſi primi duo eſſent cõcordes q; cauſa finalis electionis iſtius tertij erat diſcordia que ratio ceſſat. Itẽ dico qõ maiori parti dꝫ ſtari ſicut ſi a pri. omnes cẽnt electi. ⁊ hoc vltimũ tenet Fran. acc. ⁊ Cy. in addi.

Additio Bal.

1 ☞ Cõpromiſſum non valet quod laudũ fieri debeat ſecũdũ conſilium ſapientis.

2 Scõm cõpromiſſum nõ tollit primum.

3 Tertius arbiter eligi dꝫ a duobus arbitris.

4 **Tem ſi vnus.** Neq; agere. no. quod in ceſ. bonoꝝ venit etiã ceſſio actionum. † Itẽ vide in ſpec. de ac. ſeu peti. §. in anterioꝛi

bus verſi. quid ſi ſor. §. idem pompo. nõ valet cõpromiſſum qõ laudũ fieri debeat ſm conſiliũ ſapientis. h. d. ſecus ſi diceret habito cõſilio q; hic nõ artat arbitrũ ad ſecũdũ conſiliũ de arbi. l. tritũ ⁊ meuũ. ⁊ placet vide oĩno in ſpe. e. ti. §. ſeq̃tur verſi. quid dicat placet de iure ⁊ de facto ſecus ſi de iure tñ vt no. ſ. de here. inſti. illa inſtitutio. Ray. §. ſed ⁊ ſi ita nota q̃ valet cõpromiſſum alternatiuũ ⁊ eſt lectio partiũ idẽ in delegatione vide de excu. tu. ſi vt ſi diſſentirent diſſentiũt qui cõtrarias opiniones habent vt. C. de ap. iubemus. in ſi. diſſentire no. qõ iudex poteſt ſtatuere arbitris terminũ ad ꝓcordandũ de le. ſ. l. huiuſmodi in fi. per Ja. are. ¶ In glo. que incipit poſt quinquẽniũ ibi ſi ad alium

2 iuerunt. ¶ † Mo. q̃ per ſcõm cõpromiſſum nõ eſt receſſus a primo. Itẽ nõ intelligitur renũciatũ inſtãtie mote. C. de tẽp. appe. auf. ſi tamẽ de primo. ſpe. dicit cõtra de arbitro. §. finit̃ verſi. pe. Et facit de prętoria ſtip. l. valerianus. ⁊ gl. iſtã expoſi. qõ iuerũt ad aliũ. ſ. iudicẽ nõ arbitrũ. ¶ Quid ſi primi duo in quos erat cõpromiſſum vt in arbitros. ⁊ arbitratoꝛes ceperunt cognoſcere vt arbitri an tertius poterit mutare conſiliũ ⁊ cognoſcere vt arbitrator dicit Dy. qõ ſic. ff. de fur. ſi oſiũ qõ eſt verũ ſi tertius iſte per viã cõpromiſſi eſt aſſumptus ſecus ſi per puiſionẽ ꝓtoris ⁊ iuris. vt hic q; hic nõ eſt arbiter nec arbitrator ſecundũ verũ intellectũ nec habet mutare ꝓceſſus factũ ex forma cõpromiſſi. vel dic qõ quo ad reliquũ ꝓceſſus indiſtinc. eſt ei parendũ. Et ita loquit̃ Dy. ⁊ eſt no. idẽ qõ dicit dñs Dy. diſputando determinando fac. ⁊ dixit q̃ tertius arbiter eſt ꝓprie arbiter nõ pedagogus ſm cũ quã. q. q; quotidiana eſt infra deſcribo verbo ad verbũ. ¶ In eadẽ gl. ibi duoꝝ ſnia nõ ob. de re. in. cũ ab vno. li. vj. q; ibi vnus pnũciat hic maior pars. in iudicibus eſt ſecus ſecundũ gl. q; non ſufficit qõ maior pars. nã etiã minor habet iuriſditionẽ ⁊ poſt ſolidũ vnde dꝫ pnũciare. Itẽ inſtantia nõ dꝫ diuidi vt. l. j. in fi. de of. ꝓſul. ⁊ vide i ſpe. e. ti. §. ſeq̃tur. ver. poſtremo. cũ ſeq. ¶ In glo. que incipit q̃d ſi oẽs. ibi ſecus in arbitro iurta gl. cũ queris an ſi vnus arbitroꝝ moriat̃ finiat̃ cõpromiſſum. gl. hic qõ ſic. ⁊. ſ. e. ſed interpellat̃. ⁊ aliud in iudicijs q; ſubrogatur alius iuder. vt. ſ. de iudi. ꝓponebat̃. que erit ergo ratio dic qõ iudices dant̃ ab alijs iudicibus. ſi ergo vnus iuder decedat delegãs ẽ qui põt aliũ dare. cũ eſſi ipſe poſſet dare de nouo ⁊ eos remouere poterit per aliũ ſubrogare. ar. de pac. iuriſgentiũ. §. adeo. ſꝫ arbiter datur a partibus. nec aliquã poteſtatẽ hꝫ niſi put ei datũ eſt a partibus. vt. ſ. co. nõ diſtinguemus. §. de officio. nõ ergo niſi de volũtate partiũ poterit alius ſubrogari. ſꝫ Ja. dicit hic dꝫ finiri cõpromiſſum per mortẽ vnius ꝓcedere niſi tã fuiſſent cõcordati ad ꝓferendũ ſniam: vt pone q̃ tres erãt arbitri cõcordauerãt mortu? eſt vnus. certe ipſe dicit q̃ alij duo poſſunt ꝓferre ſniam qõ probat ꝓ eo. q; rõ que qõ ille traxiſſet eos ad ſuã ſniaꝫ. vt. ſ. e. l. i fi. ceſſat hic cũ ergo ceſſat rõ ceſſat lex de aur. ⁊ ar. leg. pedicu. §. cũ ita. de ver. ob. cõtinu?. §. cũ ita. Sꝫ certe hoc eſt colloratũ tñ eſt otra ter. q; requirit̃ preſentia. vt habemus. ſ. e. dicẽ. §. coꝛã. ⁊ qõ dicit illa rõ ceſſat. q; poſſet eos trahere ad ſuã ſniam. certe nõ eſt illa rõ ſꝫ illa. q; in plures fuerat cõpromiſſum. ff. e. pedius in fi. Itẽ nõ ꝓcedit. q; ipe dicit poſtq̃ ſciuit intẽtionẽ ipſius ꝛc. dico q̃ non ob. q; ſꝫ tũc nõ traxerit tñ nunc poſſet trahere. ar. de dã. inte. qui bona. §. ſiqs ſtipulatur?. nã ꝓpoſitũ hois mutat̃. de cõdi. inde. ſi non ſortẽ. §. j. in auf. de fide inſtru. §. ſ. Gui. de eu. dicit. ſ. e. l. i fi. Quid i arbitratore. vide in ſpe. e. ti. §. finit̃. ver. ſꝫ nunquid arbitratus. ¶ In ter. ibi. q; in aſſumendo. ¶ Mo. qõ a perſona ſpecificata recedi nõ poteſt dic. q; erat electa induſtria. ſecus in fideiuſſore. q; ibi nõ attenditur induſtria. nã fideiuſſor nõ recipit̃ reſpectu induſtrie. q; ibi nulla verſatur eius opera: ſꝫ reſpectu facultatis. ſ. eo. labeo §. fi. ¶ In ter. in. §. principaliter. Sꝫ pone duo ſũt arbitri. vnus vult cõdẽnare in decẽ. alter in quinq;. petitur q̃ aſſumatur tertius. vtrũ debeat aſſumi. ⁊ videtur q̃ nõ. q; ibi ſunt ꝓcordes in v. vt. ſ. e. dicẽ ꝓferre. §. ſi plures. hoc tenet ſpe. tali rõne. vbi maior pars cõcordat nõ eligit̃ tertius. ſꝫ in quinq; maior pars. immo oĩa duo ꝓcordant. ergo ꝛc. de hoc in ſpe. e. ti. §. ſequitur. ver ſi. notare. dico cõtra. q; §. ſi plures hꝫ locũ in laudo lato non in laudo ferendo. q; tũc nõ ſunt concordes cũ vnus alteri non intendat aſſentire ⁊ ꝓteſtatio intentionis plus operetur in actu fiendo q̃ in actu iam facto. ¶ Quid ſi ſunt tres arbitri ab initio electi ⁊ neuter cũ altero cõcordat. vtrũ aſſumitur quartus. ⁊ credo qõ ſic. Sed pone qõ compromiſſum eſt in tres citatus eſt vnus abſens ad ſententiam non comparuit. vnde duo pronunciauerũt licet in diſcordia non valet laudum. an cogentur eligere tertium. ⁊ iterum laudare videtur qõ nõ. quia partes ſibi prouiderunt in tertio. ¶ In contrarium. q; ille deſijt eſſe arbiter. vt in. c. vl. extra eo. li. vj. vnde ſi etiam tunc nõ pronunciatur. ſed poſtea pronunciatur ab illo tertioꝛ vno ex duobus videtur idẽ q; ille non habet vocẽ qui eſt priuatus ⁊ eius poteſtas eſt ꝺenoluta in alios duos. vt. d. c. fi. dato quod ea poteſtate nõ ſint niſi

q; erat

Universidad de Deusto

q: erat determinata ad alteram partem cõtradictionis.non ad vtr̃ũ.ergo discordant pnũciando.nõ sunt vsi potestate deputata.sed duos qõ ille qui nõvenit nõ est exclusus.ex quo duo fuerunt discordes.q: si p:esens fuisset ⁊ tacuisset exclusus nõ esset ergo nõ excluditur absens.vnde dictũ.c.nõ loquit̃ simpliciter. sed dicit sicut possent illo p:esente ⁊c.Sed anvalet pactũ de tertio non assumẽdo dic vt no.in spe.c.ti.§.sequitur ver.sed quidsi duo sunt electi.⁊ act.est ⁊c.Sed pone q: arbitri discordes in facto p:incipali sunt cõcordes in electione tertij.⁊ cõcorditer ipsum eligunt sine iudi.an tenet electio tertij.dicit spe.quod non quia non est facta fm iur̃.formã.nam non tenet nisi tuitione p:etoris.sed hic non intercucnit autoritas p:etoris in spe.dicto.§. ver.sed si.pone quod in eligẽdo tertium etiam in duos.vide qõ no.C.de contraben.emp.l.fi.in vl.glo.⁊ in spe.co.ti.§. sequitur ver.quid si duo in fi.ver.quid si in arbitratoribus.ar. de lega.j. huiusmodi in fi.⁊ vide de bo.auc̃.iu.pos.in vendi.§.si vnus.per Dy.⁊ Bart.p:ius. ¶Quid si est absens ſ3 tacitus a duobus, respondeo vt extra eo.c.vl.li.vj.Sed nunquid potest multari arbiter qui non venit.dic quod non.quia citatio non artat cuz ad penam cum sit potius amicabilis requisitio q̃iussus.de off. delega.cum causa.vbi de hoc absente vide ar.lxv. dist.c.fin.so. vbi de eius pacti substantia intentione constaret secundũ Jno.extra de testamentis.c.Raynaldus. ¶Jn glo.que erat qõ est no.dignum. Guil.de eu.tenet contrarium vt ipse plene not. ſ.ea.l.§.ij.dic vt ibi per Guil.vel ibi in mortuo hic in absente. Bar.etiam tenet contra Jnn.de re iudi.duo. ¶Jn gloss. que incipit distin.g.ibi non admittitur. ¶Nota quod per electionem tertij primi duo non desinunt esse arbitri[a]. ¶Jn glos. que incipit fine nisi quod dic vt plene not.ſ.e.l.§.ij.⁊ dic melius.vt in.c.pe.de re iud.lib.vj.⁊.j.l.p:oxima. ¶Jn glo.que incipit an solius ibi q̃ sic.Jdem tenet Ja.de are.in.l.quod si forte.§.j. de solutio.q: iste tertius non est arbiter. Jaco.are.disputauit contra.⁊ incipit apostolice sed.⁊c.contra p:omissarius sed bonus vir vt no.in spe.de arbitro.§.sequitur.ver.sed nunquid iste ⁊ videtur exp:essum.ſ.cod.si de meis.§.recepisse.versi.quid si inq̃t. an iste tertius habet vocem in p:onunciando de quo dic inspe. dicto.§.sequitur.versi.quid si vnus.⁊ adde quod no.ſ.§. p:o
3 xime in glo.distin.ergo in fi. ¶†Jtem tertius arbiter de iure commun eligitur a duobus arbitris.Aliquãdo eligitur a magistratu si arbiter omnino voluit eligere in spe.dicto.§.ver. sed quid si arbitri.⁊ semper iste tertius non esset arbiter.quia in eũ non est compromissum.vel dic quod aut tertius arbiter est assumptus a partibus.vt.C.de arbi.aut a iudice vel iudi.autoritate.⁊ habet instar arbiter.⁊ iudi.delega.in iudicando.vt.C. de ap.in.offer.at a sol.arbiter ⁊ tunc non est arbiter.vt no.in simili per Guil.in dicta.l.in offeren.sed pone duo sunt electi arbitri. vnus condẽnat alter absoluit.⁊ sic discordãt.quomodo ergo eligent tertium cum sint functi officio cum nullum sit id quod fecerunt.⁊ q: lex reseruat eis potestatẽ quandã.secus in del. ¶Jn glo.que incipit nisi hec act.ibi plus facit in impediendo laudũ valere.Bal.

1 ☞ P:esentia vnius potest trahere plures ad suam sentẽtiã.
2 Vnus arbitrorum an alteri poterat committere vices suas.

Q Eius als.§. est.l. **Si intres.** Absẽte vno arbitrorum Alij p:onunciare non possunt.hoc dicit. ¶Jtez qõ maior pars iudiciorum facit tunc p:eualet minori parti quando omnes p:onunciant secus si non p:onunciant.h.
1 d. ¶No.dixi in summario. ¶†Jtẽ no.hic quod p:esentia vnius potest trahere plures ad suaz sententiam.⁊ ideo quod est cõmissum pluribus non potest nisi omnibus p:esentibus explicari nisi forte esset dictum quod sufficeret maior pars.quia vt aliquid valeat pactum intelligam etiam in minori parte absente. Ad hec vide Bart.in.l.item si plures qui hoc plene examinat.
2 ſ.eo.au. ¶†Et not.quod vnus arbitrorum non potest alteri committere animi sui motum vel vices suas.⁊ de hoc est hic gl. no.Et adde quod no.in.l.in venditionibus.§.si vnus.j. de bo. auc̃.iud.pos.⁊ vide Bar.j.in.l.p:ori.in glo.nisi in fi. ¶Quero quid si apparet de intentione absentis. nunquid p:esentes possunt tunc iudicare cum sit maior pars.dicit Jnno. quod sic extra de testi.c.Raynaldus.G.⁊ alij tenent hic contrarium.q: posset ille mutare p:opositum in p:esentia aliorum.⁊ quia litera ista p:ecise requirit p:esentiam.⁊ adde quod no.Archi.lxv.distinc.c.fi.de hoc no.Bar.j.de re iudi.duo ex tribus.⁊ ista pars est vera.q: quantuncũq; liqueat de intentione absentis tamen p:opter formã compromissi oportet qõ vnus nõ p:onunciet seorsum ab altero .argumen.ſ.eodem.l.pedius.§.primo.sed nunquid si tertius reuertitur ⁊ ratificet nunquid valeat.dicit Frã. accur.quod nõ et facit qõ nota in.l.tertia.C.de iure fisci. libro decimo.

Scuti. Jn glos.nam omnes ibi satisfit aliter notauit glo.ſ.l.p:ori.§.item si.⁊ videtur cassus quando p:ouo.non est necesse.l. cum magistratus secundum doc. ¶Jn.ea.glo.ibi animi sui motus.arg. quod si aliquid est commissuz p:ioribus vel camerarijs per reformationes vel statutum quod ille qui absentat se non potest committere vices suas alteri q: est electa industria.⁊ ita seruatur .vide Barto.ſ.in.§.celsus. ¶Jn ea.glo.ibi de certo.§.fi.⁊ ibi quilibet habeat administrationem insolidum.hic non. ¶Jn ea.gl. ibi certa causa ergo vnus solus arbitrorum posset citare partes etiam alijs arbitris absentibus quod non credo verum q: est contra naturam compromissi.⁊ contra rationem not.ſ.ea.l. ver.no. ¶Extra no.quod ex ista.l.fuit inuenta talis cauillatio bononie.q: tẽpore quo potestas debebat syndicari eligebãtur quinq; syndici.modo quatuor volebant ipsum absoluere. quintus volebat cõdẽnare eum.nam ad hoc vt absolutio non valeat fuit consultum vt ille quintus non p:onunciaret sed taceret.et eadem cautela est siquis vult q̃ nõ teneat cõdẽnatio fm Fran. accur.qõ tene mẽti.⁊ intellige qõ nisi caueatur i.l.qõ stetur maiori parti.⁊ adde iuxta hãc.l.quod no.Arch.ij.q.ij.c.iudicibus ⁊.c.si episcopus.

¶Additio Bal.

Scuti. Judicibus.vide archi.ij.q.ij.a iudicibus ⁊.c.si episcopus. ¶Jn glo.que incipit.nã omnes.ibi cum sui motum.quia forma debet seruari in compromissis.ſ.eo.pedius.§.fi.⁊.j.eo.non distinguemus.§.de officio.nec a persona debet recedi.j. eo.in compromissis. idem dico in delegato ab ordinario.vt sicut non potest subdelegare. vt.C.de iudi.a iudi.ita non potest alij committere vices suas.⁊ ita voluit dicere hic gl.p:o qua potest allegari.C. de exceptor. l.quecunq;.lib.xij.Gui.sed ordinarius ⁊ delega.a p:incipe bene possunt cum lege committere animi sui motum.quia cõmissio in hac forma importat delegationem quando ab ordinario subdelegato.⁊ quando fit a delegato a p:incipe.⁊ idem vbicunq; delegatus potest subdelegare de arbitro constat quod hic.ſ. committere vices suas non potest.quia non habet iurisditionẽ ⁊ eadem iurisditio est.vt.ſ.de iurisd.omni.iudi.l.imperium.§.iurisditio autem.C.vbi ⁊ apud quem.l.fi.⁊.j.eo.non distin.§.idez pedius. ¶Jn eadem ibi.cetera cause in.l.magistratus.ad munici.non simpliciter quod nihil potest vnus sine altero qõ verum videtur in arbitris ⁊ in iudicibus dele. ¶Nam a forma mandati ⁊ compromissi non est recedendum.vt.ſ.eo.pedius.in fin. p:obo hoc fortius in arbitro.quia per quenlibet actum potest solui compromissum si non obtemperet pars. vt.j.eo.diem.§.si quis litigatorum.ergo vnus solus hoc facere non potest.vt.C. de auc̃.p:e.l.fi.p:ete.delegati habent iurisditionem colligatam non liberam.vt in.c.p:udentiam.de officio delega.ergo nil põt vnus sine alio.vt.l.titium ⁊ mevium.de admini.tu.alias pone quodvna electio est facienda de notario qui scribat in causa nũ quid vnus solus poterit eligere.Et dicendum est quod non vt j.de ser.rust.p:ed.per fundum.⁊ communia p:ed.recep.in ordinarijs.ergo intellige istam glo.⁊ gloss.in.l.pompo.si vni.⁊ tunc bene p:ocedit.arg.in.l.fi.C.de auc̃.p:estanda.que loquitur in pluribus tutoribus qui comparantur ordinarijs:vt.l.inter tutores.de admi.tuto.⁊ quod dixi in arbitris colligitur in.c.vlti. de arbi.li.vj.in ver.ad examinandum.vbi patetq; etiã in media causa duo absen.tertio non p:ocedunt nisi eo citato.⁊ adde qõ no.in spe.eo.ti.§.sequitur.ver.sed nunq̃d p:ocessus corã.⁊ vide de materia istius glos.ple.in dicto.§.sequitur.ver.postremo. in vij.versi.seq.⁊ in spe.de citatione.§.nam de cita. ver.hic autem no.Bal.

1 ☞ Arbiter cogitur iudicare secundum videre suum.
2 Compromissum non tenet qñ datur iudici certa forma p:onũciandi.

a ¶Arbitri.ſ3 pone q: duo arbitri vna cũ tertio sint electi.arbitri vo sunt discordes sed tertius discordaret cui sine stãdũ sit an arbitro ⁊ an ⁊ qñ sine tertij vid̃ no. p.d.bar.sozi. i.of.liiij.icip. abũde.⁊ subtilit̃ p totũ in j. ptc. vbi ẽt an pelectiõez tertij arbitri videant̃ amittere ptãtẽ laudandi.

Valem autem. Arbiter cogitur p:onunciare non sic p:onũciare.hoc dicit. ¶†Jn ter.ibi ipsi.scilicet arbitro nota quod arbiter cogitur iudicare secundum videre suum.non secundum videre alterius. ¶Secundo no.quod non tenet cõ
b p:omissum quando datur arbitro certa forma p:onunciandi[b] ⁊ est ratio.quia istud arbitrium non est arbitrium ⁊ non est arbiter.sed potius quidam executor.⁊ facit.ſ.eo.l.item si vnus.§. item pompo.⁊ extra de appella.capitulo nouit in ratione sui .⁊ est argumen.quod arbiter non cogitur p:onunciare secundum cedulam datam a partibus sicut plerunq; fit.licet p:omittant libere tamen de secreto dant cedulam de communi concordia sa etam̃et ab ea non discedat. ¶Jn contrarium facit.l.si conuenerit.j.de iudi. hic allega.in glossa ⁊ videmus quotidie fieri. ¶Jn glo. secundum.l.j no.quod arbiter debet seruare ius cõ

b ¶P:onũciãdi.vid̃.d.mari.sozi.in pli. xxvij. inci. ex his p totũ i.j. parte.vbi nil ad̃ cogat̃ ⁊ teneat̃ iudicare fz cedulã datã sibi a partibus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mune. Tu dic quod debet etiam seruare statutum ⁊ consuetudinem loci.alias grauaret partem ex quo illud statutum ⁊ consuetudo tollit ius commune in illo loco.ergo subrogatur loco iuris communis ⁊ pariter seruari debet.C.de edific.priua.l. an in totum. ¶ Jn.c.glo.ibi legem nisi esset error expressus in sententia facit.j.e.l.qui arbiter. ¶ Jn glo.immo videtur in fin.ibi conuentio est formata non in persona iudicis.sed in persona ipsarum partium ⁊ super iure ipsorum. hic autem est formata in persona arbitri ⁊ contra personam arbitri quod debet esse liberum.⁊ ideo vitiatur aut per statutum bene posset arbiter cõpelli ad sequendã certã formam puta ad sequendũ consiliũ sapientis.qz lex potest plus q̃ pactũ.⁊ hic vide pfiliũ Oldra.antiquũ statutum ciuitatis Padue.Baldus.

¶ Additio Bal.

QValem. Vide quod not.j.de here.instl.l. illa institutio.⁊ vide in questione Old.que incipit antiquum statutum.Arbitrius quia nulla libertas in arbitrando.vnde est hic repugnantia inter formam compromissi ⁊ significatur arbitrium arbitrij.in.§.dicere.vt extra de accusa.qualiter. el.j.⁊ ibi no.in mente.non ergo stare debet se arbitruz alias nõ habet hunc effectum.finiret.ergo non potest aliquid ibi reseruare circa principalem controuersiam.vel dic quod valet reseruatio ⁊ non laudum.vt.j.eo.labeo.ver.non videtur.vide Jnnocẽ. de accu.qualiter el.j. ¶ Jn gl.non iudicem.⁊ azo in summa.C. quo.⁊ quando iudex.⁊ adde quod no.j̃.de pacto.stipu.l.j.in fi. ⁊ per Jnnoc.de sen.ex.sacro.⁊ per Azo.in.l.j.C.sen.rescin. non pos.⁊ de no.ope.si opus. Et not.iussum iudicis vel arbitri dici sententiam interlocutoriam.s.quando iussus non respicit factũ principale:sed processum.an mutare.an delegatus possit revocare suam sententiam.dic quod non diffinitiuã.sed de interlocutoria dic aut habet vim diffinitiue ⁊ idem.aut non:tunc remanet iudex ⁊ potest revocare.vt no.C.si aduer.rem iudi.l. aduersus in addi.⁊ no.de appel.si a iu.lib.vj. ¶ Jn gloss.j.finiatvide omnino Jnno.extra de procur.c.querelam.⁊.c.auditis.⁊ de appel.dilecto. ¶ Jn glo.j.magna.⁊ spe.de dila.§.nunc videñ.ver. eo.⁊ sunt hic.⁊ ver.sed nunquid tantum in.§.fe.de preparatiõe quid si ab interlocutoria est appellatum ⁊ pronunciatum cõtra appellantem.an poterit revocari.no.in.o.c.vl.de appel.in clemen.⁊ videtur quod non.quia confirmata per diffinitiuam mox i.ante penam commissam.nam tunc esset ius quesitum ex contractu ad penam ⁊ soluitur compromissum.condemnauit. vide Jnno.de offic.deleg. in literis ⁊ vide Gui.C.de dilationibus. in prin.⁊ vide omnino.C.de sen.l.post sentẽtiam.⁊ quod ibi no. ¶ Jn glo.que incipit de quibusdam ibi non debeant. vide de ista materia de qua hic.j.fit mentio notabile verbum quod tangit Jnn.in.c.j.extra de re iudi.vt scias.que sententia possit mutari ⁊ que non.⁊ qui iudex possit eam mutare ⁊ qui nõ sic distinguc.Aut est iudex ordinarius aut delegatus vel arbiter. Primo casu si sententia iudex non potest eam mutare.vt.l.quod iussit.j̃.de re iudi.si non tenet de iure.⁊ tunc potest eam mutare.vt C.quo.⁊ quando iud.si presses.⁊ de sent.⁊ interlo.l.j. in fi.⁊ de accu.l.iij. Si est delegatus vel arbiter tunc.aut sententia non valet nõ qz peccatum sit in forma vel alio modo.⁊ tunc non potest mutari quia functus est officio suo.vt.l.iudex.j̃.de re iudi.⁊ ita tenet glo.que est.C.quo.⁊quando iudex.si vt proponis. Si autem non valet quia peccatur in forma.⁊ tunc potest. qz nihil videtur esse actum ⁊c.vt.j̃.eo.quod tamen.ver.nam si de omnibus.sic dicitur in eo qui habet optionem aliquid faciendi. Nã aut habet suo iure ⁊ si eligit ⁊ non tenet electio iterum eligit.vt j̃.de leg.j.secundum electionem.aut habet tanq̃ minister ⁊tunc aut peccatum est in forma.aut non.vt si papa. dictum est ¶ Syn. quedam sunt que pertinent ad formam mandati. quedam sunt que pertinent ad ius commune ⁊ formam mandati respicit id quod adeo ex mandato quod non venit de iure communi. Ad ius commune respicitur quod iustitia fiat.de res.cuz dilecta.de offic.delega.prudentiam.ver.per Jnnocen.vnde quando non est seruata.forma mandati tunc non fungitur partibus ministri.sed preuaricatoris mandati ⁊ ratio non fungitur partibus ministri quibus nonvtitur.aut ordinario ius commune dat formam.⁊ si respicit ad processum remanet iudex vt quia pronunciat lite non contestata vel parte non citata si in factum principale.secus quia valet licet sententia sit contra ius litigatoris vt no.j̃.eo.i.quia ⁊ arbiter.⁊ Jnnocen.de officio delegati in literis.ibi videas.⁊ hoc verum nisi sit error facti in factum respiciens expressus tunc ordinarius remanet iudex delegatus.nõ quia sufficit de facto finitur ad hoc vt mandatum finiatur hic, quia quo ad ministerium merum factum versatur.sed quo ad dominium versatur ius quibus ex causis maio.denique. Et nota quod semper pro sententia presumit ad hoc.vt in dubio non cẽseatur nulla nisi error esset expressus.no.§.e.l.iij. in prin. ade quod no.in spe.eodem titulo.§.sequitur.ver.quid si arbiter pronunciauit altera parte absente. ¶ Jn glossa que incipit qui iussus.nota iussum iudicis vel arbitri dici sententiam interlocutoriam.scilicet quando iussus non respicit factum principale.sed processum. ¶ Jn glossa que incipit vt hic ibi mutet. Nota quod pendente dilatione officium iudicis conquiescit verũ est vt revocet vel mutet dilationem. Bal.

DIcere autem. Sentẽtia requirit consensum pronunciantis.hoc dicit vel sic:sententia requirit mentem et verba.hoc dicit. Et nota istud primum responsum. ¶ Nota quod arbiter debet habere effectum in pronunciando.et ideo dicũt.quod nisi sciat se arbitrum non tenet pronunciatio. quia ignorantis nullus est certus effectus. ⁊ facit.l.pe.j̃.de eo qui pro tuto.⁊ qõ no. Jnno.de resti.spo.c.ex conquestione. ¶ Jn gl.notabili in fi.⁊ si arbiter errat in mente sua si est error excludẽs volũtatem non tenet arbitrium ipso iure.vt no.j̃.l.proxima.

Sed si de pluribus. Sentẽtia arbitri debet integraliter ferri.qz pact? pronunciandi est individuus.h.d.iste ver.⁊ satis declaratur in l.quid tamen.

1 ☞ Snia diffinitiua revocari non potest.
2 Arbiter non seruans formam compromissi non desinit esse arbiter.
3 Jussus iudicis & sententia interlocutoria.

Unde videndum. Arbiter potest revocare suam sententiam interlocutoriam.puta dilationem quam dedit. Jtem ⁊ mutare. sed diffinitiuam revocare non potest:quia desijt esse arbiter etiam pretextu erroris. Si autem arbiter non seruauerit formam compromissi non desijt esse arbiter ⁊ potest iterato pronunciare contrarium eius quod pronunciauerat.hoc dicit vsq; ad.§.si arbiter.in.l.quid tamen.j̃.eodem.⁊ non reperitur hoc ita bene alibi ¶ Nota in ver.vnde videndum quod dila.que assignantur in causis possint revocari detentari ⁊ prorogari.nec ob.quod dilatione pendente officium conquiescat.quia est verum nisi dilatio mutetur vel revocatur.nam super hoc non conquiescit officium.nam cum fit interlocutoria.ergo potest revocari.nisi esset de consensu partium assignata dilatio.quia tunc non posset revocari nisi de partium voluntate.argumen.eius quod not.in.l. j.in fine.de pacto.stipula.dic vt ibi patet etiam per id quod ibi nota.quod vbi in assignanda dilatione requirit causc cognitio ita etiam requiritur in ea mutãda vel revocanda.Solu.⁊ generaliter no.quod quando iudex vel arbiter errat interloquendo potest corrigere errorem quãdiu erat officium suum etiam si interlocutoria contingeret dari.puta refici expensas.vt not.in.l. sequenti.⁊ facit quod nota.C.de sen.l.post sententiam.⁊ in.l.j. C.sen.rescin.non pos.⁊ in.l.si opus.j̃.de ope.no.nun.potest etiã contrario imperio corrigi error commissus in procedendo. vt extra de accu.c.qualiter.el primo.⁊.j̃.no. ⁊ argumẽ.j̃.eo.l.quid
1 tamen. ¶ † Jtem not.regulam quod diffinitiua sententia non potest revocari nec error in ea commissus.⁊ est ratio.quia arbiter definit esse arbiter ergo secus si nõ desineret esse arbiter.puta quia processisset contra formam compromissi.nam tunc bene posset mutare sententiam suam.vt in.l.quid tamen. ¶ Jtem no.quod quando est actum quod tot sint cõpromissa quot sunt controuersie.tunc non potest pronunciari simul ⁊ separatim.secus si vnum sit compromissum coniunctim factum de pluribus
2 quia tunc laudum debet esse vnicum super omnibus. ¶ † Jtez no.q̃ quando arbiter non seruat formam compromissi non desinit esse arbiter.⁊ q̃ tunc potest esse cõtrarius sibiipsi. ¶ Jn gl. ideo quia ibi ad diffinitionem cause hoc est verum si pronuncietur de principali.sed si de accessorijs potest pertinere ad interlocutoriam.vt not.j̃.l.prori. ¶ Jn ea.gl.in fi. dictum ergo fuit sabini.sed exemplum aliorum fuit non sabini in glo.qui iussus.
3 ¶ † No. q̃ iussus iudicis vel arbitri dicitur interlocutoria sententia.vt in auc.de here.⁊ fal.§.si quis autez implens. ¶ Jn gl. vt hic ⁊ ibi vt hic no.q̃ dilatione pendente cessat tam officiũ iudicis q̃ arbitri.nisi dilatio revocetur.vel mutetur. vt in ista gl. qz super hoc non conquiescit. Bal.

Alia arbiter. Jn glos. multomagis ibi. vel dic hec vera.in eadem glo.ibi errando. Dy.distinxit.aut errauit in prolatione verborum ⁊ potest mutare ⁊ corrigere.arg.j̃.de leg.j.l.si quis in fundi vocabulo.

Universidad de Deusto

vocabulo. Si autem errauit alio modo. tunc non potest vt hic, G. tamen dicit aliter. s. quod autap paret de errore voluntatis ex contextu verborum aut non. quando enim non apparet non potest mutare. quia semper posset dicere ego errore ductus sententiam tuli & sic reuoco. & sic posset fraus & malicia excogitari contra ius quesitum parti. & sic est obuiandum. alij distinguunt aliter. cum queritur que sententia posset mutari & quis posset mutare sic distinguendo. aut iudex est ordinarius. aut delegatus. aut arbiter. primo casu si sententia tenet non potest eā mutare vt. l. quod iussit de re iudi. si non tenet de iure tunc non potest mutare. vt. l. si preses. C. quomodo & quando iudex. & lib. in fi. de sen. & interlocu. l. ij. de accu. Si autem est delegatus vel arbiter. aut sententia nonvalet. non quia peccatum sit in forma sed alio modo. puta. q; lata die feriata vel ab excommunicato & non potest mutare. q; functus officio suo. vt. l. iudex. si autez nō valet. quia peccatur in forma & tūc potest mutare. quia videtur esse actum secundum lamber. de salinis. & Cy. in addi. sed tu dic in hoc clarius q; aut sententia est nulla. q; lata contra formam iuris communis & tunc non potest reuocari per delegatum vel arbitrum. vt. l. qui arbiter. aut est nulla q; contra formam mandati. & tunc potest reuocari. vt in. l. quid tamen. & predicta tenet distinctio in sententia lata per modum diffinitiue & est ratio differentie inter ordinarium & delegatum vel arbitrum. q; ordinarius habet potestatem aliquid faciendi iure suo. delegatus vel arbiter nō. vnde habemus quod quādo quis habet electionē in re suo. Si non tenet electio eligit iterato. vt. l. serui electione. ſ. de leg. ij. aut habet tanquam minister & tunc aut peccatur in forma. & idem. aut non. & tunc quomodo potest iterato eligere secūdum doc. Item quod dicit glo. quod eadem die potest mutare sententiam latam in expensis vel fructibus dicunt hoc esse verū Ja. de ra. & G. de cu. quando in sententia principalis rei nihil dixit de expensis vel fructibus. quia si dixisset nullo modo posset mutare. de re mili. l. cum queredatur. si autem nihil de expensis & fructibus in sententia principali. sed postea, tunc cadē die poterit corrigere dictam sententiam expensarum. & ita intelligit dictam. l. Cy. in addi. si autem ante sententiam condēnauit in expensis. tunc quandocunq; potest reuocare ante diffinitiuā vt no. Innocen extra de appell. capitulo. sepe. & extra de procu. ra. c. auditis. & adde iuxta predicta quod no. Cyn. C. si aduersus rem publicam. l. aduersus. in addi. ¶ Item no. ex gl. hic posita q; arbiter potest pronunciare de fructibus & expensis sicut iudex. h. d.

¶ Additio Bal.

1 Interlocutoria quo tpe possit reuocari.
2 Appellatur a diffinitiua absq; causse expressione
3 Appellatio ab interlocutoria est iudiciū speciale.
4 Sententia interlocutoria confirmata per diffinitiuam an possit reuocari.
5 Sententia absolutoria ab obseruatione iudicij an sit interlocutoria.

Tia. Aut transgreditur mandatuz hominis & non tenet aut mandatum legis & tenet sententia delegati. ¶ In glo. que incipit multomagis. ¶ Nota quod vbi arbiter non seruat
a formam compromissi sententia est nulla [a] & iteruz cogitur laudare. Item no. potest quis sibi esse contrarius quādo primus actus non tenuit. ¶ In ea. gl. ibi in accessoriis. Ista glo. dicit quod sententia erronea est nulla verum si de errore patet ex contextu verborum & non aliter secundum Gui. Item an diffinitiuā possit statim corrigere anteq; diuertat ad alios actus. Ja. qō sic. q; inesse videtur. Gu. cōtra & melius. vt. l. ij. C. de sen. ex peri. reci. q; statim lata sententia est ius quesitum parti. Ideo mutare non potest. vt. l. huiusmodi. ſ. sciat. Item q; iudex statim desijt esse iudex. & vbi finita est iurisditio non potest sententia reuocari. vt hic secundum Guil. Ideo si iudex delegatus pronunciat se non iudicem non potest reuocare. de offi. delega. significi. Sed uanquid si reuocatur inter partes in dubiū an arbiter sit arbiter ipse possit pronunciare credo quod sic. q; questio est emergens. vt. l. siquis eruli. Sed nūquid pronunciat de accessoriis glo. hic supponit quod sic. ſ. eod. non distin. ſ. de officio. Idem tenet specu. eodem titulo. ſ. sequitur. ver. vt asit sup hoc. Sed nunquid si pronunciauit de accessorio potest reuocare. Guil. hic quod non quod est verum eo iam functo in principio lib. sed donec remanet iudex in principali potest semper de accessorio corrigere & supplere. vt nota Innocē. de appella. sepe contingit. & adde. ſ. eadem. l. ſ. vltimo. ¶ Sed nunquid quādo iudex corrigit sententiam interlocutoriam debeat protestari. Respondeo aut erat appellatum. & tunc debet pars citari q; veniat advidendum reuocari grauamen. ratio quia per hoc parti preiudicatur in sua appellatione. Aut non erat appellatum & tunc. aut interlocutoria primitiua potuit ferri parte non citata. & tunc similiter potest reuocari si non tunc non. nam eadem est contrariorum disciplina. Sed an cum iudex interpretatur
b suam sententiam est necesse partem citari [b]. Respondeo vt nota Innocen. de verbo. significa. cum olim in. l. qualem in. ſ. dic contra. Nota hic differentiam inter interlocutoriam & diffinitiuam. Et primo quia per diffinitiuam arbiter desinit esse arbiter per interlocutoriam non. Secundo quia interlocutoria potest contrario imperio reuocari diffinitiua non. Tertio hic colalige duas tacitas regulas q̄s hic. ſ. tradit i ratiōe sui. Prima est quod primam sententiam per quam finiatur iurisditio seu postq̄ finita est iurisditio iudex potest contrario imperio reuocare. Secunda est quod omnem sententiaz anteq̄ iudex sit functus officio suo in pronunciando & quousq; eo fungatur potest b reuocare probatur etiam hic. ſ. de re iudicata. quod iussit. C. de sen. l. post sententiam. & ibi no. C. senten. rescin. non pos. l. prima & ibi no. de no. ope. nun. si opus noui cau. de accu. qualiter. & ibi no. de appell. cum cessante. & ibi legitur & no. in. l. prima in fine de preto. stipu. de hoc subtiliter per Innocen. de re iudi. quod ad consultationem. & de officio delegato in literis. & de procur. auditis. & licet hic. ſ. loquatur de sententia lata super emergenti. Idem tamen videtur de lata super incidēti vt super exceptione peremptoria vt nota. per ac. & Dyn. in dicta. l. quod iussit. et in. c. vltimo. de appella. libro. vj. & per Innocen. de re iudicata ſ. vt autem in prin. & ſ. qualiter. ver. hic quoq; not. & de primo secundo decreto. ſ. nunc videamus. versi. quid si iudex ad postulationem. & in spe. de dila. ſ. nunc videamus. ver. & sunt hic ver. sed nunquid. & per Innocen. de procur. capitu. querelam. et capitulo auditis. & de appella. dilecto. & capitulo sepe contingit. & de elec. cum dilecti. ad fi. & no. in. c. vltimo de appel. in cle. & extra de officio delegati significantibus. & eodem titulo de iudi. ad apostolice. in fi. li. vj. ¶ Quid si ex interlocutoria oritur actio an potest reuocari. respondeo aut non speratur post eam diffinitiua exemplum de interlocutoria expensarum: & potest reuocari. vt dicto. capitulo querelam. facit quod not. Innocen. de sen. excommu. sacro. in glo. & ſ. l. priori. ver. de hoc per Azo. & Guill. mirantur aliqui. nec ob. quod sit orta actio nam non est minus fauorabilis exceptio q̄ actio. & tamē interlocutoria ex qua orta est exce. reuocari potest secūdū omnes. pro hoc de pre. stip. l. j. in fine. & de nouo ope. nun. si opus nouum. quādo oriatur actio ex interlocutoria dixi. j. de iudi. si debitori. An possit reuocari contrario imperio senten. interlocutoria iaz executa. respō deo quandoq; executio est irreuocabilis vt torture. & ista nō potest reuocari. C. de appel. si quis prouocat. & ibi no. quādoq; est reuocabilis vt missio ex primo decreto. est enim missio reipsa q̄dam executio. vt. l. iubere cauere. & tunc si mittitur sola iud. autoritate potest reuocari. vt dicta. l. si opus. si vero est confirmata per contractum partium tunc loquitur glo. que est in dicta. l. prima in fine de preto. stipulatio. ¶ Quid de interlocutoria q̄ quaz pronunciatur exc. rei iud. obstare an potest reuocari. & dic quod si est obiecta ad processum sunt partes iudicis. & ideo reuocari non potest. ¶ Quid si iudex non est interlocutus. sz inordinate processit. respondeo potest reuocare suum errorem. vt extra de accusationi. qualiter. el primo. & ibi no. vide ibi per Jo. cald. & facit. j. eo. quid tamen. vide Ber. de re iudi. ad apostolice. ¶ In glo. licet dicat. ¶ Quid si iudex pronunciauit agentem non habere actionem an poterit reuocare. videtur quod nō sed tu dic contrarium vt no. Innocen. in dicto capitulo. sepe. nā licet pronunciet non esse procedendum. tamen non est functus officio suo in principali. ¶ Quid si iudex pronunciat se nō iudicem an potest reuocare. videtur quod non. vt dicto capitulo significasti. Tu dic secundum Hostien. quod si male pronunciauit potest reuocare si bene non. vel aut non est appella. & non potest reuocare. vt ibi. aut non est appell. & potest appellare. vt in capitulo dilectus de preben. quia rescissa est pronunciatio per appellationem secundum Hostiē. ¶ Quid de interlocutoria bāni an potest contrario imperio reuocari. dic quod sic. vt. ff. de custo. reo. diuus. & C. de epi. & cle. auth. ītē nulla cōitas. ¶ Quid ō interlocutoria iustificata per clausulam. & si senseris te grauatū &c. An potest reuocari. Et videtur quod nō. quia reuocatio cō tineret expressum errorem. ergo non valet. vt. l. scie egresse. & de excu. tu. qui testamento. dico contra. quia tenet factum a iudi. quod ad eius officium pertinet etiam sine causa. vt no. Innocē. de resti. in integ. capitulo secundo. & de acquiren. possess. iuste. fallit vbi iudex esset motus ex falsa allegatione. sic intelligitur l. j. ſ. hec verba ne vis fiat ei. & l. fulcinius. ſ. si in diem. Nam si pars all. causam que non suberat pro tunc diffinitiua non valet. vt. ff. de peculio. l. tempore. sed dominus Dyn. no. quod non tenet preceptum sine causa. de lega. filius. ſ. diui. & Cyn. C. de fideicom. quot. sed illud debet intelligi in his que non sunt cō-

¶ Nulla. ad dc. d. mari. sozi. in ofi. xx. in j. pre. & Dy. in consi. xlv.

¶ Citari. vi ō cūdē bal. in l. ea q̄. v. q̄rit gl. C. comi. vl epi. vbi ēt vide pe. de su. & bar. ī. l. ab executore. in. iij. versi. fm lect. Dy. q̄ro. j. de appella.

Universidad de Deusto
Biblioteca

missa iudici nisi in certis casibus. vt interdicendo alienationē. de contra. emp. si sciens. vt in arbitris. verum est dictum Inno. in capitulo primo in prin. de postul. prela. potest esse talis interlocutoria que non iustificatur per dictam clausulam. & tunc iu-
1 dex potest pbabiliter moueri ad reuocandū grauamē. ¶† Sz quo tempore possit interlocutoria reuocari. dic vt no. j. de cuic. minor. in prin. & de noui operis nun. l. j. Item nunciatio per Jaco. are. sed an iudex ordinarius possit contrario imperio revocare interlocu. delegati. respondeo sic. vt. l. arbitro. qui satisda. cogantur. sic & dominus potest reuocare rem sui ministri. vt. C. de errore aduo. eos. Sed queritur vlterius que interlocutoria possit iustificare clausulam predictam & que non. respōdeo multiplex est interlocutoria. Est enim quedam per quam ad iudicium prouocatur. vt nunciatio noui operis que fit per pretorē & citationes expectatorie. & he iustificantur per dictam clausulam vt no. in. l. de pupillo. §. modo. de no. operis. nū. Et si appelletur potest appellatio iustificari ex nouis actis. Nam non ex veteribus ergo ex nouis. vel dic non appellari ab ista. sed a grauamine. quid iudex postea infert non exhibendo iustitiam. et tunc oportebit appellationem probari per acta ante actus per quem dicitur grauamen illatū. Nam a diffinitiua appellat̄ omni grauamine cessante dummodo interfit appellantis. vt. ff. de appella. a sentētia. & l. si a pro lat. eno. C. de appella. eos. §. primo. ¶ In glo. no. formam versicul. item quid si actor. Sed ab interlocutoria causa immediata appellandi est grauamē illatū
2 & eo non illato falsa est causa appellationis. ¶† Item a diffinitiua appellatur absq; expressiōe cause. & licet exprimatur causa tamen appellatio dicitur generalis habito respectu ad natu-
3 ram primi iudicij. vt. ff. de appell. scio. ¶† Sed appellatio ab interlocutoria est iudicium speciale. vnde causa expressa debet sic probari quod excludat tempus cano. vt in. c. abba. de re iudi. libro. vj. Et ideo. c. appella. dicit appella ab interlocu. iustificandum per probationem causarum subsistentium ante interlocutoriam latam. & adde hic quod diri. s. de mino. ait preto. §. permittitur. ¶ Sed quid si est interlocutoria que trahit secum preiudicium. vt diffinitiua. dico quod ex omni causa potest iustificari vt non pendeat iustitia que alias periret. vt. C. de appella. dona. §. secundo & de temp. appella. per hanc. Sed quādo interlocutoria infert grauamen quod potest alibi reparari tunc loquitur. ca. appellanti. argu. ad istam rationem. C. si de momen. pos. fuerit appella. l. prima. Est & alia interlocutoria per quam vel incidens questio terminatur & ista non potest iustificari per dictam clausulam. quia est inordinate processus. vt C. de dila. aperte. C. de adul. quoniam Alexandrum. C. ad. l. fa. de pla. preses. ff. de transac. cum hi. §. si pretor. & nota in. l. nec quicq̄. §. vbi decre. secundum vnam lecturam. Nam ab alia parte pretor incip. que est de in ius vt voc. l. pria de in ius voc. & de adop. l. nam ita diuus. & adde quod diri in. l. diem proferre. Est & alia interlocutoria per quam aliquid sequestratur. & hic potest incipere pretor ab execution ratione suspicionis. vt no. in. l. fi. C. de ferijs. & idem dico per dictam clausulam iustificari. & vbi cunq; potest incipi ab execution. vt in dicto. §. meminisset secundum doc. meum ibi & facit quod no. de verbo. signi. ex parte in Christo. ¶ In glos. quoq; ergo. ibi apud. comparet cozā eo &c. Est & alia interlocutoria per quam fit execution. & ista aut est talis per quam fit execution. aut est talis per quam ius nouuz accrescit actori. quia fit missio non in rem petitam & in cōdemna. deductam. & tunc pars debet citari. vt in. l. consentaneum. nec p̄ dictam clausulam iustificari potest reo non citato. quia est ordo peruersus. vt. l. prolatam. Aut per istam interlocutoriam nō accessit ius nouum alteri. vt quia directe fit in rem petitam. tūc nō est necesse quod pars citetur vlterius. vt. l. qui restituere. de rei vendica. & not. per Innocē. & per Azo. scilicet ibi. C. de iudi. de except. cūlinter priorem & de appellationibus. ex rōne. cautius est tamen si pars citetur quod posset habere nouam exceptiōem. vel de his que sunt periculo vel agentis odio opponūtur in execution vt. l. prima de iuris & facti ignoran. & l. tam & si ad maced. & l. prima. C. de re iudicata & pars non citata posset appellare ab excessu modi. no. C. de appella. siquis prouoca. verum si esset ibi clausula iustificans non posset appellari. arg. ff.
4 de mate. siquis locuples. ¶† Sz an interlocutoria confirmata per diffinitiuam potest reuocari. verbi gratia. iudex pronūciauit aliquem procuratorez fuit appellatum iudex apostillās cōfirmauit primam sententiam & remisit causam ad iudicez a quo deinde iudex vult aliam interlocutoriam reuocare. queritur an possit. & videtur quod non. quia confirmata per superiorem de defenso. §. interim. hoc nota. in capitulo vltimo de appellatiōibus in clemen. pro hoc facit. l. illa qualem in principio. & quia actus iste debet denominari a confirmato. vt. l. cum enim. de notatio. preterea ponamus exemplum quando lata est sententia super incidenti & confirmata per iudicem ad quem. nam si non potest reuocari. ergo impetrata est via in principio & grauamē non potest releuari in diffinitiua quod est contra omnia iura. & hoc puto verum. quia causa principalis non potest terminari seorsum ab incidenti sed in emergenti que non fertur super facto principali sorte secus est vt non possit reuocari ex quo est per superiorem finaliter confirmata. Sed quid si iudex pronūciat appella. desertam an potest reuocare. & dic quod sic si male pronunciauit & est ordinarius. vt. C. quomodo & quando iudex si vt proponis. preses est enim interlocutoria tamen quia si est ita iudex ad quem. non habet iurisditionem in principali & sic non potest diffinire vt nota. C. de appella. eos. tamen quia fingitur non appellatum. vt lege secunda de tempo. appella. tamē quia eius contrarium est interlocuto. vt lege generaliter. §. si iudex. de reb. credi. & not. j. capitulo finali de appella. in clemē. vel dic contra. scilicet quod non possit reuocare. quia abdicat a se iurisditionem. vt dicto capitulo significamus. nam si iudex defert appellationi ab interlocutoria. ista dilatio est quedam interlocutio. & tamen non potest reuocari. quia abdicauit a se iurisditionem. vt in capitulo cum appellationibus. de appella. libro sexto facit capitu. iudex. de officio delegati. eodem libro non ob. lex quod iussit que intelligitur in alijs interlocutorijs non in his per quas finitur iurisditio an sententia legis dicat interlocu. vel diffi. no. j. capitulo primo de verbo. significa. li. vj.
5 ¶† An sententia absolutoria ab obseruatiōe iudicij fit interlocutoria vel diffi. dic vt no. j. si ser. ven. harum. ¶ Quid de illa per quam imponitur silentiū dic de aceu. cum ticia. & large locutus fuz de interlocutoria comprehendendo omnē que nō est diffinitiua.

Quid tamen. ¶ In glo. quibusdam non tamen prefunctus prima vera. quia hic non functus nec prefunctus. nam assumpserat viam secundum quā non erat arbiter. quia contra compromissum. ¶ In eadem glossa. ibi respondeo non. nota hanc gl. quod si eodem libello plura sunt petita ex diuersis potest seorsum pronunciari de singulis. facit. l. etiam. §. primo. s. de mino. tamen in arbitro est secus in ratione libelli. sed ratione cōpromissi. ¶ In eadem glossa. & adde quod no. j. eodem. l. de rebus ¶ In glossa compromissum in fine. do. Jacob. aut fuit factum compromissum de omnibus litibus insimul. & tunc videtur actum vt simul feratur de omnibus simul. Si autē separatim primo de quibusdam postea de alijs. & tunc diuersis temporibus poterat ferre sententiam secundum Jacobum de ra. & hoc videtur dicere text. hic secundum Cyn. ¶ Quero quid si fit dictum quod posset pronunciare semel. & pluries dixit. B. de suz. quod tunc plura videtur compromissa & hoc opatur ista clausula nō autem quod super pronunciato possit iterato pronūciare vt hic in versicu. quod si separatim. & idem tenet Barto. & omnes alij si posset mutare etiam non valeret laudum. quia non imponeret finem liti. immo adhuc esset in suspenso toto tempore durātis arbitrij. quod est falsum & contra istam literam. Extra induxit Guiliel. hunc textum in argumen. ad questionem quod annullato processu possit reus confessionem quam fecerat reuocare. & annullare qō est verum quādo vtrūq; est irritum. secus si quando confessio valet extra de restitut. spo. capitulo pisanis & ibi per abbatem. ¶ Ultimo allegatur hec lex quod non valeat sententia super petitorum parte quo dic melius quam alibi reperiatur in capitulo cum inter. extra de re iudic. Innocen. Caue etiam quia quod ista lex requirit simul pronunciari debet intelligi de principalibus. sed de emergentibus potest pronunciari seorsuz secundum naturam emergentiuz. vt. s. e. l. qualem. §. cassius. Bal.

a ¶ Probatio vide sely. i. c. quotiēs in fi. de testa. & do. aler. de imo. in of. cir. pria parte. & in of. p. scōa parte.

1 Absolutio tacita an valeat
2 Sententia lata verbis declaratiuis in personali an valeat.

Si arbiter. ¶ Nota quod verbum videri adaptatur ad iudicium rationis decisiuum litis. hoc dicit. & iste est casus notab. 1. ¶† Nota quod valet tacita absolutio. ¶ Nota quod tacite videtur imponi silentium
2 eo ipso quod quis declaratur ius non fouere. ¶† Item nota quod etiā i personali tenet sententia lata verbis declaratiuis quod dic vt nota Jacob. in. l. prima de re iudicata. ¶ Quid si iudex locutus est per verbum. credo dic quod not. j. c. l. diem. §. si plures. & adde iuxta hunc. §. quod no. Inno. in. c. vlti. de iura. cal. & de appel. c. qua fronte. ¶ Quero quid in teste vtruz per
a verbū videt fiet probatio.a & dic quod nō nisi redeat cām cōcludentem secus in iudice & arbitro. q; in sententia nō requirit̄ ex

pressio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

prę auſe.quod dico in teſte eſt verū in his que poſſunt certi tu ſcirī per ſenſuz corporis ſecus in his in quibus habet hal iudicium rationis vt in obſtetrice quia tunc probat in l.j. even.inſpi.Bal.

¶Additio Bal.

1 ſententia lata in parte an valeat.
2 Sententia incerta rei ſuper expreſſis an valeat.
3 Laudum an valeat ſi arbiter vtīr verbis enūciatiuis de futuro Et quid ſi vtatur verbis de preſenti.

Quid tamen. Octo queſtiones inſerta hanc.l.vide in ſpe. co.ti.§.ſequitur ver.quid ergo ſi de quibuſdam cum ſeptem ſe.ver.videomnino in ſpe.de ac.ſeu peti.§.ſequitur.ver.ſed quid ſi quis petit penā
1 nondum enim.¶†Nota.quod non valet ſententia lata in parte.op.j.ſo.matri.l.ſi conſtite.§.fi.ſo. ibi ideo. q; finita erat caſu vel inſtantia pro parte.z ideo pro alia parte pōt finiri per ſententiam hic autem cum finita non erat. Sed quare in inſtantia non tranſit Reſpon.quia obligatio de iudicio ſiſti finiē z impoſſibilis reddiē per exportationē.vt.§.ſi q̄s cau.l.ſz z ſi q̄s in prin.¶Item opp.q̄ valet ſententia lata in parte q̄ eſt liquidum de vna parte z non de alia. Solu.aut eſt liquidus per probationes alias.aut per confeſſionem. Primo caſu de toto fiē.pronunciari z ſi non liquet niſi de debiti parte in ea fiet condemnatio.in alia abſolutio vt no.in.l.j.ſi aduerſus rez iudi. Secundo caſu in partem confeſſatam fiet preceptum.z ſic per interlocutoriam expediretur pro parte.non autem per diffinitiuam propter naturam diffinitiue.quia in totuz debet diffinire vt hic cum ſimili. Item premiſſa intelliguntur de rebus principaliter peti. Sed bene valet ſententia dato quod non pronunciet de acceſſoriis.quia acceſſorium non vitiat principale.vt.l. terminato z.l.paulus.dixit Argu.q̄ arbiter non poſſit pronunciare ſuper incidenti ſeorſum a principali.§.ſi arbiter.vide Inno.extra de appel.qua fronte.nihil videri. Item ſi dicit credo ſic.vt no.j.eo. diem proferre.§.ſi plures.z vide Innocen.de iura. caliī.cum in cauſa.z ac.C.de reſtitu.mi.de tutela.§.pomponius ait.vide Innocen.de excu.cumvenerabilis.¶In glo.non eſt incerta. Sed quid cum exciperetur arbiter pronunciauit falcidiam deducendam nec declarauit quantitatem. An valet pronunciatio z videtur qō non. quia ſua non continet certā q̄titatē licet cōtineat certam quantitatem.ſed dic contra.q; exceptio predicta eſt vniuerſalis.vnde ſufficit pro ea vniuerſaliter pnunciare ſicut ſi per modum agendi eſſet concluſio de falſi.vel hereditate.z ita de fa
2 cto reſpondi in eo.verbo.pomponius.¶†Nota q̄ non valet incerta ſententia rei ſuper expreſſis.vt no.in.l.terminato maxime future more.de procura.auditis. z argu. C. de fideicom. l.j. Item ſi eſt compromiſſum de quinqz z arbiter laudauit de decē. vt no.in.l.extra territorium.ſecuſi non impugnetur ſentētia ratione iuriſdictionis vel quaſi ratione erroris.nam tūc valet quatenus eſt erratum.vt no.in.l.ij.de re iudi.z argu.j.fami.her.quedam mulier. Item ſi arbiter non pronunciauit in ſcriptis vt no. C.de ſententia excommunicationis pro re. l. j.niſi in breuibus cauſis. vt in auē. niſi breuiores. Nam arbitria ſunt redacta ad
a inſtar.iudiciorum a.C.de iudi.rem non nouam. nec valet conſenſus partium. In contra.quia non poſſunt partes mutare formam antiquitus conſtitutam de ar.tu.quidam decedens.
3 ¶†Item non valet laudum ſi arbiter vtitur verbis enunciatiuis de futuro vt condēno te ſi actor iuret licet contrarium gloſ. ſentiat.C.de ſen.l.cum iudex.ſed male.quia verba enunciatiua de futuro non diſponunt. vt. l.generali de vſufruc.leg .Si vero vtatur verbis enunciatiuis de preſenti.vt dicendo pronūcio te poſſe petere valet.nam idem eſt ac ſi diceret condemno. vt no.in l.terminato.z argu.§.ea.l.§.ſi arbiter. Item ſi vtatur verbis declaratoriis.vt ſi dicat pronuncio iudica.eſſe.C.de ſentē.que ſine cer.quanti.l.j.ſecundum lecturam.l.ſecundum.iiij.lec. vel declarari indemnitatem preſtandam.vt no.eo.ti.l.ij. In reali non eſt dubium quod valet ſententia declaratoria etiam ſi reus non cōdemnetur.vt no.de execu.rei iu.ſi a te.§.j. Item nonvalet laudū ſi arbiter non publicauit proceſſum.vt nota.in.l.prolatam dato quod iſta publicatio non ſit autoriſabilis ſicut illa que fit a iudice.nam illi preciſe ſtatur.vt.C.de re iudi.l.geſta. Iſti non vbi circa diſtinctionem.l.viti.C.de teſta. Item forte nō valet laudū niſi teſtes interfuerint.nam ſpeciale eſt in actis iudicij.quia preſumptio iuris z de iure eſt q̄ ibi intercurrant teſtes q̄ non reperitur in arbitro quod non placet.q; ſecundum hoc arbiter non poſſet recipere teſtes qui recipiendi ſunt in ſecreto quod eſt falſum.vt.C.de arbi.l.pe.§.item ſi arbiter.vide omnino in ſpe. co. ti.§.excipit.ver.ſed pone q̄ litigantis.z eo.ti.§.ſequiē. ver. ſed an de pena.vide extra de teſta. Raynaldus.vetuerit. vtputa ſic pronunciauit mando ſic fieri.tū dato q̄ non fiat nolo q̄ pena petatur. ¶Quia non vide Innocen.extra eo.cuz dilecti compromiſſum eſt.vnde laudum nunquam eſt laudum in pena nec poteſt peti pena vi laudi vt perſone ex ratiōe huius textus. ¶In glo.que incipit relinquitur ergo in fine.iterum dicat Jo.quod ſententia arbitri eſt nulla niſi ſimul pronunciet de conuentione z reconuentione.z hoc eſt propter formam compromiſſi. Aliud ibi.vide quia valet ſententia ſed poteſt appellari. quia ordo iſte eſt de iuſtitia non de forma. vt. l.j. in fine.que ſententie ſine ap. reſcin. Sed nunquid arbiter poteſt cognoſcere de cauſa reconuentionis hic videtur quod ſic.contrarium eſt verum.z hoc erat de vtraq; cauſa expreſſe compromiſſum de hoc extra eo.cum dilecti z in ſpeu.de reconuen.in prin.z. j.eodem.non diſtin.illud. ¶Sed quid ſi dictum eſt in compromiſſo quod poſſit pronunciare ſemel z pluries. Reſpon.quod tunc valebit ſententia lata pro parte vel in vna re.quia tot videntur compromiſſa quot arbitro placuit facere pronunciationes non tū pōt deciſum ſemel iterum refricare ſed refertur dicta poteſtas ad non deciſa alias ſequeretur quod deciſio ſua ſemper eſſet in pendenti z non mandaretur executioni quod eſt abſurdū hoc tenet ſpe.e.tit.§.ſequitur.ver.ſed pone act.z prece. ¶Quidam fuit confeſſus ſe commiſiſſe quoddam crimen deinde antelatus eſt proceſſus iterum procedere contra eum de eodem crimine vult negare. Queritur an poſſit z videtur quod ſic arg.hic.l.quid tamen Guil. de cu. in contra.facit quod no. Innocen.de elec.per inquiſi.videtur expreſſum quod antelato proceſſu remaneat confeſſio firma.de reſtitutione.ſpoliat.orum piſanis nec vitium eſſet in ipſa cōfeſſione ar.quia facta a minore ſine autoritate legitime perſone.C.de auē.preſtan.clarum.de mino.auxilium.§.in delictis. ¶Sed ſi primo negauit poſtea vult cōfiteri antelato primo proceſſu dic quod poteſt: quia ex negatione queritur ius preciſum parti ſicut ex confeſſione.vt nota.inſtitu.de ac.§.item iuncta. ſecunda z ſupra de minoribus ſi ex cauſa.§.ſecundo. Et vide de hac materia.C.arbitrium tut.l.fina.z ibi diri. ¶In glo.que incipit niſi in aliqua parte ibi actorum probatoriorum. z tunc valet per tacitam relationem ad acta vel petitoriorum z non valet tunc niſi ad ea ſit facta expreſſa relatio ſecundum Bartolum dicentez quod iudex videtur tacite ſe referre ad acta probatoria. z quod hec ſententia hec ſolutio quod debes preſumatur contra communem opinionem. nam lex hec ſententia intelligitur quando iudex retulit ſe ad acta.vt ibi nota.ſed videtur quod non valeat ſententia que non eſt verbo expreſſa.vt.l. ſecunda de ſententijs ex periculo.recitandis. Solut. ibi intelligitur quod debet exprimi verbum condemno vel abſoluo non quantitas ſecundum Jacobum butrica. ¶Item opponi.quod valeat incerta ſententia vt.l.ſecunda eodem titulo. Solu. ibi agebatur ad factum hic ad dandum.z dic vt ibi plene no.

Solutioni. Arbiter poteſt apponere terminum ſolutioni hoc dicit.

Pomponius. Laudum incertum non valet nec quod de futuro dependet. hoc dicit. ¶Ex hoc patet quod non valet laudum conditionale.quia
a ex hoc redditur incertum. ¶In tertu ibi.noſtre faciende ſecundum Franciſcum accurſium z adde exemplum de futuro.

¶Nota quod non tenet incertum preceptum nec incerta ſententia dicit gloſſa.niſi appareat ex proceſſu certitudo quod eſt verum quando ſententia eſt relata ad proceſſum tanquam declaranda per eum alias non teneret.vt in.l.in ſumma.de re iudicata.cum ſimili.ſecundum doctores.vide Innoc.de exceptio.c. cum venerabilis in glo.non eſt.

Item ſi arbiter. Arbiter non poteſt derogare penę apoſite in compromiſſo hoc dicit. Exemplum ſi iuſſit fieri quod petebatur tamen noluit pena in totum committi ſi contra fieret. ſed in parte quod non poteſt fieri.vt in hoc.§.in ratione textus econtra vt laudum ſeruetur non poſſet arbiter apponere nouam penam extra compromiſſum per hanc litteram in ratione ſui.z ideo dicit Bartolus quod hic non debet pronunciare condemno in centum ſaluo q̄ ſi dederis infra menſem quinquaginta ſis totaliter liberatus z ita practicatur florentie lex tamen videtur dicere quod etiam in caſu iſto maior ſumma cenſeatur loco pene.z videtur inſerta in fraudem pene infra de ſolutionibus.lege qui res.§.qui mihi rome aut epheſi. ¶Item iſtud laudum eſt conditionale non ſecundum naturam petitorum: nec ſecundum naturaz iuriſperiti. z ideo non videtur valere.vt in capitulo. Ray.z ſupra in.§.precedenti.tamen contrarium ſeruatur.adde Specula.de arbitro. §.excipitur.verſiculo ſed pone.z.§.ſequitur.verſiculo.ſed an. et per Innocentium eodem ti.capitulo cum dilecti. ¶Item nota quod pena non poteſt peti vi laudi.ſed debet peti vi compromiſſi. quia de pena non eſt compromiſſum in arbitrum. hoc dicit. Baldus legum doctor.

a ¶Judicioꝝ adē eundē in l.j.z l.l.ſz.§.c. ti.z qō ibi dixi in apoſtil.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Si cum dies. Arbiter non cogitur accepta re nouū ꝓmissum nec ꝓgatione primi nisi steterisset p arbitrū vl' nisi eēt actū in ꝑmo ꝓmisso ō termino progādo.h.d. ¶ In glos.j.finita i si. Revocoin dubiū an post prorogationē factā censeatur idē cōpromissum.z dicunt quidam ꝙ aut prorogatio fuit facta infra diem primi.z censetur idem. Si autem post diem primi non censetur idem.vt.j.de precario.l.sed si manente.sed contra hoc videtur. quia primum dicitur respectu secundi.z econtra:ergo non sunt idem.vt hic.pro quo facit glossa.hic posita in fin.dicit Alber. de sali.aut fuit dictū in compromisso de die prorogandaz tunc inspecta veritate est nouū compromissum.sed considerata iurisdictiōe cēsenē idem.sed si nō fuit dictū in cōpromisso de die prorogāda tūc inveritatez fictiōe diuersum ꝓmissum censetur. Nec ob.d.l.fz si manēte: q; aliud i ꝑcario de cuius forma nō est dici vel tēporis appositio sed de forma cōpromissi.sic fm Alb. de saly.z hoc credoverum Cy.in addi. Aut ergo prorogatione nit ex natura primi actus vt in precario quod non finitur ipso iure lapsu temporis nisi revocetur.z tunc est idez numero sicut officium iudicis quod prorogaē in tempus successoris.vt.ē.de offi.procōsul.l.meminisse. Si aūt est talis actus qui finiē ipso iure per lapsum temporis sicut est compromissuz tunc censetur nouum compromissum quia forma est mutata ratiōe temporis sed alij dicunt ꝙ aut prorogatio fit cum repetitione cōtractus z est nouum compromissum .vt.j.de pac.stip.l.valerianus. Aut sine repetitione contractus.z tunc est idem numero.facit quod not.in.l.si vnus.§.j.ē.de pac. ¶ Itēfacit.l.cum stipulatus sim mihi a proculo.j.de verbo.obliga.z.ē.de mili.l. emilius.ibi tū loquitur in prorogatione que erat contra naturam primc conuentionis hic preter. Et adde quod not. Archi.xlij.distin.c. bone. ¶ In glossa.j.compromittere .No.hic ꝙ non dicitur compromissuz nisi a die acceptatiōis.ergo ante nō currit terminus arbitro.quia non est arbiter ante acceptationē prestat arg.j.de iure do.l.tali. ¶ In glo.dicitur ibi cogitur forte.q; res nō erat integra.z affert.ar.l.Mā z seruius.§.fivno.ē.de neg.ges.Bal.

Plenum compromissum. Plenū cōpromissum dicitur compromissum generale.h.d.Bal.

Sed si forte. Arbitriuz alicui datum indiffinite dz limitari fm mentem concedentium arbitrium.h.d.Facit.C.de transact.l.si de certa.per quam.l.probatur ꝙ idem in arbitratore. ¶ In text ibi exprimere ne possit postea in dubio revocari de mente z econtra si quis vult omnia venire apponat clausulam ꝙ intelligatur de ommibus quibus fuerit laudatum.vt.ē.c.l.pe.§.plenum compromissum.

Compromisso. Inhonestum preceptuz nō valet h.d.facit.l.nō videē.§.qui iussu j.de regu.iur.vbi dicitur ꝙ qui iurat intelligitur in licitis z honestis.h.d. Bal.

a **Id enim.** ¶ No.ꝙ cōpromissa sunt stricti iurisa z strictc interpretanda. ¶ In glo.scilicet solum in si.vel ibi loquitur in libello hic in compromisso.h.d.

a ¶ Juris.adde idem p dd. mar.sozi.in cō si. rr.in prima parte.

Si contra. Arbiter non potest assignare terminum apparendi pterēdo ipsum in termino finiti compromissi. hoc dicit.z loquitur hic de termino comparitionis non de termino solutionis. ¶ Not.ꝙ preceptum non potest conferri in tempus in quo precipiens erit extra officiuz suum.z allegatur ꝙ non valet prorogatio quam faciūt iudices in tempus successoris nec etiam bānum quod cadit in tempus successoris. ¶ In ꝓtrarium videtur ꝙ ista est interlocutoria lata causa cognita.ergo valet in tempus successoris.non ob.iste ter.quia arbiter non habet successorez in officio.Communiter tenemus prima opi.z adde quod no.j.de mil.tes.l.si certarū.§. fi.de offi.deleg.c.presenti.li.vj.z per Dy.in.c.j.in fi.z in spe.de iudi.deleg.§.erci.ver.item ꝙ iuramento ad tempus. ¶ In gl. ibi:sed nonnelbi solutionem fieri.istud est preceptum decisiuū litera loquitur de eo quod pertinet ad preparationez cause vel alicuius articuli.vt.ē.c.l.qualem.§.fi.nam talia pereunt perempta instantia.z officio.vt.C.de arbitris.l.penult.

1 Impedimentum excusat a pena contemptus.
2 Penam euitare volens debet se offerre paratum.
3 Excusatus ante terminum debet id facere post terminum.

1 **Si quis ex litigatoribus.** ¶ Not.ꝙ impedimētū excusat a pena cōtemptus. ¶ In ter.ibi.committi.quia nō cōparuit. ¶ In ter.ibi.compromittere.scilicet denuo. ¶ In ter. ibi ipse autem.i.pars.no.ꝙ licet dicamus ꝙ pena que apponitur in compromissis est pena ꝓtemptus tamen ipso iure cōmittitur per lapsum termini sine contemptu. ¶ Item not.ꝙ qui vult euitare penā debet offerre se paratuz postea adimplere qō

3 primo non potuit explicare. ¶ Item no.ꝙ qui excusatur ante terminum debet id facere post terminum.facit.j. eodē.l.celsus. §.item ait.

1 Arbiter nō pōt trahere partes extra locū compromissi.
2 Arbitro aliquid permittitur autoritate
3 Partes citari non debent ad locum ad quem de facili ire non possunt.

Si arbiter. Arbiter habet potestatez in loco declaratovel in loco cōpromissi non alibi hoc

1 dicit. ¶ No.ꝙ arbiter nō pōt extrahere partes extra locū cōpromissi.puta si est factum compromissum perusij.z ipse vult trahere eū senis. ¶ In tex.ibi.agere.i.morari no.ꝙ dixi.summario ꝙ inspicitur locus compromissi.z vide Inno.extra de test. c.presentata. ¶ Item not.ꝙ terminus statutus ad aliquid ab homine vel a iure videē de substantia actus qō dic per Archi.

2 xxiij.dist.c.in nomine. ¶ Item no.ꝙ permittitur aliquid arbitro autoritate quod alijs non permitteretur.vnde et qui est maioris autoritatis:videtur datum maius arbitrium. ¶ Item

3 no ꝙ partes non possunt citari ad locum ad quem non possunt ire de facili.adde quod no.in.l.si locus.j.de iudi. ¶ In glo.nō sic in si.ego nō credo ꝙ possit prorogari per partes de loco ad locum in arbitro.quia iurisditio demum potest prorogari.sed in arbitro non est iurisditio.sed officium quoddam sic in notario constituto a ciuitate vel episcopo.quia notarius extra territorium illius ciuitatis non habet officium nam iurisditio que non est non potest prorogari .Cy in addi. Tu dic in arbitro ꝙ sicut potest prorogari de tempore ad tempus sic de loco ad locum.ar.j.de solu.l.quero. z vide in spec.de arbi.§.sequitur.ver. de loco autem.extra no.inverbo autoritatis ꝙ si scholares stātes in studio habent priuilegium vt percipiant fruc.prebēdarum z aliquis habens prebendas venit ad standum non tamen intrat scholas:sed studet in camera an habeat priuilegiū.z dicit Jaco.ꝙ si erat scholaris proiectus z dubia explanabat cū doc.que nō potuisset explanare in ciuitate sua.habet priuilegium si est tante autoritatis ꝙ posset per se studere alis non.sicut dicitur hic in arbitro.si est tante autoritatis ꝙ consueuit in secessibus stare ꝙ debent partes ire ad eum fm Jaco.de raue. ¶ Ultimo vide.C.de sen.l.cum sententiam.Bal.

Sed si aliquam. Ad locum inhonestum etiam vni litigatorum non potest fieri citatio.quia locus debet esse communis z preceptum iudicis nō debet claudicare.h.d. ¶ In ter.ibi.opera que in comparando consistit.idest dicere qui nō comparuit. ¶ Not.ꝙ citatio ad locum inhonestū est ipso iure nulla. ¶ Item no.ꝙ citatio partium nō debet claudicare nec iudicis preceptū. adde quod no. Archi. iij.q.vij.c.hortamur.ibivide.Bal.

Intra quantum. Ubi nō adijcitur terminus ab homine statur termino legali qui tacite videtur inesse de natura termini citata seu legali non est impedire purgationez more re integra secus in termino expresso qui impedit purgationem more nisi creditor cōsentiat purgationi saltem tacite recipiendo simpliciter sortē sine protestatione penc.h.d.cuz.l.sequen.vsq; ad.§.idē. ¶ In ter. ibi iusserit.scilicet dari sine appositione diei. ¶ In ter.ibi.stipulatio scilicet penalis. ¶ In ter.ibi.vbi.i.postq̄. ¶ In text. ibi acceptum super stipulatione penali. ¶ In ter.ibi nō possit scilicet ꝓpter purgationem more. ¶ In text.ibi tunc scilicet in termino.legali. Bal.

¶ Additio Bal.

1 Compromissa sunt stricti iuris sicut rescripta.
2 Justum impedimentum excusat a pena.

Si cum. Si cauebatur. puta quia dictuz erat ꝙ compromissum duraret per mensem z tantum vltra quantuz arbitro placuerit.vnde si arbiter profert diē vnū est compromissum vtriusq; honoris. debet tamen proferre antequam expiret sua potestas.idest ante mensem alias nō valeret.vt

1 in gl.vt ne iuret. ¶ Nota compromissa esse stricti iuris sicut rescripta q; derogāt iurisditiōi ordinarie.Jdeo sunt restringēda.z dicvt.l.beneficium.de constitutio.princi.si intra diem.vide in Specu.de iudi. delega. §.excipi potest. verficu .item ꝙ iurisditio ad tempus facit ꝙ nō valet prorogatio termini quā faciunt iudices in fine eorum officij que cadit in tempus successionis.Item nec datio banni sub conditione si non comparuerit intra tot dies:z incidit in tempus: tamen in iudice est magis dubium.quia iudici succedit alius iuder.sed non arbitro tamen dic idem in vtroq; vt .ē. de iurisditione omnium iudi.l. eū.qui.§.iudicē.iubere.facit ad id qō.no.j.de testamento mili.

si certarum

Universidad de Deusto

si certarum. §. fi. ꝛ de offi. deleg. presenti. lib. vj. ꝛ per Dy. in c. j. in fine de reg. iur. lib. vj. Ray. §. si quis. ¶ † Nota ꝙ iustus impedimentum excusat a pena. Item not. ꝙ illa distinctio potuit mittere procuratorem vel non habet locum coꝝ arbitro de causa ꝛ ideo dies cõpromissi expiraverit. ¶. §. si arbiter. Arbiter non potest iubere extra locum compromissi litigatores comparere. b. d. No. ꝙ locus debet apponi in mandato de comparendo ꝛ est hoc ideo. qꝛ arbiter nõ habet determinatus tribunal qõ tacite possit subintelligi. vide omnino Innocẽ. extra de rescrip. presentata. An locus statutus ad aliquid agendum sit de substantiu actus. vide per Archi. xxiij. dist. in nomine. An teneat act. in loco interdicto. vide ibi per Archi. ¶ Quid si eligit locum ad totã causam an potest mutare. dic ꝙ sic. qꝛ ista electio loci assimilatur interlocutorie. debet tamen de hoc constare partibus, alis nõ essent cõtumaces. C. quo. ꝛ qsi iu. l. si vt pponis. preses. Sed quid de electione notarij dic idem. qꝛ nõ trãsit in rẽ iudicatam electio quo ad iudicẽ sed quo ad partẽ sic si nõ alleget causam recusationis. vt. C. de spoꝛ. l. j. ꝛ extra de offi. dele. pastoralis vel ibi de ordinarijs. i. de notarijs loquitur qui ex forma legis municipalis assumuntur vt sit perusij qui scribũt acta in palatio. Mã ille qui preuenit in scribẽdo debet prosequi ad instar iudicis. vt. l. si quis postea. de iudi. ꝛ l. j. ff. de offi. consul. ꝛ de iure fisci. in fraudẽ. §. neqꝫ Et isti dimittunt acta in archiuo publico ꝫ cõsuetudinẽ regionũ vt no. C. de sen. ex peri. reci. l. ij. ¶ In glo. propter duo dicit. Alij sunt notarij nõ determinati sed electi per iudicem suo motu. ꝛ hi possunt mutari. vt. ff. de iudi. iudicat. solui. ꝛ in. c. statutũ. §. notarijs. de rescrip. li. vj. de offi. deleg. pastoralis. ꝛ bene facit qõ no. C. de sen. l. circa sniam. ¶ In glo. j. officialis. ꝛ ibi per Jaco. bu. in lec. nona. In eodẽ verbo. §. si arbiter. vide alias non intelliges Inno. extra de testi. presentata. vide Inno. extra de spon. c. cũ locum. no. ad officium. Item vide qõ no. Guil. de cu. alias non intelliges. Item vide quod nota. j. de iudi. nõ cep. per ac. §. quid. vide in spe. eo. titu. §. sequitur. ver. de loco autẽ. ꝛ sc. ꝛ per Ja. de bel. de temp. in integ. resti. sup nacuã cõuenire possunt. nõ ob. j. de iudi. si locus ꝛ ibi no. Itẽ nõ ob. ff. de iu. ꝛ iur. l. pen. qꝛ ꝛ iste locus est maior in arbitro Ray. Unde eleganter. vide omnino quod no. Arch. iij. qõ. iij. hortamur. vide Archi. ix. q. j. c. nullus. ꝛ xj. q. j. placuit in princi. per Archi. Ex litigatoribus no. inspici quis locus honestus sit litigatoribus nõ iudici. Absurdum. no. ꝙ preceptũ iudicis debet equaliter artare litigantes. In gl. j. compromittere. No. ex ista glo. ꝙ nõ dicitur cõpromisisse nisi a die acceptationis. ꝛ sic terminus statutus arbitro ad expediendum causam nõ currit nisi a die acceptationis. qꝛ ante nõ est arbiter. ¶ In gl. que incipit i. si finita esset in fi. vide Arch. xlj. dist. bene dicit. Aut partes prorogant. ꝛ tũc est idem cõpromissum. aut de nouo cõpromittunt. ꝛ tunc est diuersum ꝛ idẽ in precario. Item idem in qualibet dilatione. vt. l. valent. de preto. sti. ꝛ facit. ff. de offi. presi. manumis. ꝛ facit hic ad. q. Dicit statutũ ꝙ potestas debeat terminare causam infra duos menses ꝛ cepit processum in vltimo mense sui regiminis postea est assumptus pro alio mẽse. vtruꝫ incidat in penam si non expedit intra alios duos mẽses. ꝛ videt ꝙ nõ qꝛ nũc est vt nouus potestas. vt in ista glo. die aut est processum per viã prorogationis ꝛ incidit in penam aut per viã noue electionis ꝛ non incidit vt hic. ¶ In glo. que incipit sic non tenere in fi. si allegauerunt loci incongruitatez. secus si consenserunt in eo loco ar. j. de sertis. l. j. §. j. ¶ In gl. que incipit sed nõne in fi. in cõtra. precep. de sol. hic de comprehendendo. naꝫ dies est pars summe ergo ꝛc. j. l. quid tamen. §. diem.

Tiqꝫ. ¶ In glo. nota ergo. ibi respondeo sic ita tu dic clarius qõ hic considerat interesse temporis seu tarditatis non patet principale interesse. vt. l. imperator. §. j. j. de leg. ij. ¶ In eadem in fi. arg. j. de ver. oblig. l. qui rome. Bal.

1 Dies tacita interpellat pro homine.
2 Terminus legalis purgationem more non impedit.
3 Oblatio cum solutione purgat moraꝫ que erat impurgabilis.

Elsus sit. Supra loquitur quod nõ est appositus terminus in arbitro. ¶ In ter. ibi. oblatum. scilicet sortem oblatã. ¶ In ter. ibi accepit. scilꝫ stipulator. ¶ In text. ibi contra reuertit ad. §. intra quantũ. ¶ In ter. ibi dato. scilicet fine insertione termini. ¶ In ter. ibi iussus est.

1 quia tunc admittitur purgatio more. ¶ † No. quod dies tacita interpellat pro homine. [a] ꝛ facit penam committi. ¶ Secundo no. quod tempora que dantur cõdemnatis a iudice. quia arbitria sunt redacta ad similitudinem iudiciorum vt. l. prima sua
2 pra eo. ¶ † Item no. quod terminus legalis non impedit purgationem more nisi lit. contesta. super pena. vel nisi actor pretendat interesse ratione more quod non differtur. et si dicis vbi est apposita pena non consideratur interesse vt no. j. e. l. cum pena. Respon. verum est quantum ad petitionem. vt. l. fina. de preto. sti. sed quantum ad purgationem more sic vt ibi. ꝛ infra de verb. obligatio. l. si ita quis. §. scia. ¶ Item ꝙ vbi est dies expressus.
b ꝛ pena non admittitur purgatio more [b]. Ex hoc apparet quod plus operatur terminus insertus ab hoie quã a lege. ꝛ est rõ qꝛ purgatio more pceedit ex prouisiõe legali nõ ex natura cõtract⁹ vt. l. si seruus. §. sequitur infra. de verbo. obliga. Sed a prouisione legali videtur recessum per expressam prouisionem hominis. vt. l. fina. C. de pac. con.
3 ¶ † Item nota quod oblatio cum solutione purgat moraꝫ que erat impurgabilis sola oblatione. facit. l. secunda. §. primo supra si quis cau. ¶ In glo. scilicet diu ibi a lege. Sed quid si arbiter apponit terminum legalem dic quod ista expressio nil operatur. vt infra de re iudi. l. iiij. si quis conuen. vbi videtur text. expressus. Si quis dicat assigno tibi terminum legalem. ꝛ sic sub commemoratione legis scripte siue simpliciter assignat tempus quadrimestre. secus si recedat a forma seu meta legalis termini. qꝛ tũc statur legali prouisioni. argumen. ff. de verbo. obliga. l. qui rome. §. flauius. vbi dicitur qõd omissio modi vel forme impedit dispositionez legalem. Ad idẽ supra de iustitia. ꝛ iure. l. ius ciuile. versicu. itaqꝫ. ꝛ ita debet intelligi prin. l. celsus. ¶ Sed quid si arbiter dicit ita quod reus soluat ad petitionem ꝛ terminum actoris. nunquid iste terminus est terminus ita quod impediat purgationez more. ꝛ dic qõd non. quia mora est solutio. vt infra de verborum obligatiõibus l. si decem cum petiero. ꝛ not. eo. titu. l. cum stipulatus sim mihi a proculo in fin. princi. ¶ Sed quero quid si non est appositus terminus solutioni ab arbitro. sed in compromisso est clausula rato manente pacto. vtrum mora possit purgari. determinant doc. quod non quia vbi vi conuentionis possunt pacta petivna cum principali non admittitur purgatio more secundum eos vt supra de transactionibus. l. qui fidem. sed ibi pena committebatur propter maleficium non ratione more quia petebatur quod nõ debebat peti. quod durius est quã esse in mora. vt. l. vnica. C. de sententia. que pro eo. ad idem inducunt docto. infra de ac. et ob. l. traiecticie. §. de illo. sed ibi apponebatur pena loco interesse ac de natura interesse est quod possit peti vna cum principali idem si apponatur loco vsurarum propter naturam vsurarum ꝛ accessionis. Cyn. tenet quod dixi in. l. si pacto quo penam. C. de pactis. Barto. tenet quod admittatur purgatio more soluendo. quia creditor recepit sine protestatione pene. vt hac. l. celsus §. finautem. sed forte per simplicem oblationem recusante creditore non admitteretur purgatio more per eãdem litteraz de hoc per Barto. j. de ver. obli. l. si insulam. Si propter opi. aliorũ vide tur glo. ordina. j. de ver. obli. l. cum stipulatus sim mihi a proculo in fi. magne glo. hanc. q. habui de facto florentie. ¶ In ea. ibi ꝛ alibi durius cum. l. quam cum homine. vt. l. si libertus minorem. Sol. ibi loquitur de hoie priuato. hic de ministro. legis ſm Cy. in addi. ꝛ est ratio. qꝛ offendẽs legẽ ꝛ ministrũ delinquit in plures quã cũ leges tantũ. vnde maius est delictum ſm Cy. argu. j. de iureiu. l. si plures. vel dic ꝙ aut loquimur de pena ad nullitatem electionis. ꝛ tunc durius cum. l. aut de purgatione more. ꝛ tunc durius cum homine etiam priuato qꝛ clementior est. l. quã actio ꝛ obli. ad hec. C. de contraben. stipula. l. magnaz ¶ In ea. ibi preparatoria. vt. ff. e. l. qualem. §. cassius. ¶ In ea. b ibi non mutatur no. hanc rationem. quod ideo non admittitur purgatio in diffinitiua. qꝛ est irreuocabilis. ꝛ non potest recedi a forma ipsius qualiter autem concipiatur libellus super pena. vide specu. de pe. in prin. vtrum pena dicatur liquida per lapsuz termini. vide Inno. de accu. c. super his. ꝛ qõ idem not. extra de preben. c. extirpande. ꝛ Barto. in. l. in illa. ꝛ. l. hoc iure infra. de verborum obligationibus. l. veritas est quod debet liquidari si autor vult consequi penam. vt infra. de re militari. l. tertia. §. quid ad diem. qui text. est ad hoc nota. Item adde quod not. iuxta princi. huius. l. celsus. quod no. Innocen. extra de electionibus. c. quia propter Guil. infra de constituta. pecu. l. si duo. et. l. item illa. ꝛ. l. promissor. ꝛ quod no. C. de tempo. appella. l. ij. §. qõ si ab arbitro. Bal.

Item ait si iusserit. Pena que non committitur in effectu cum lapsu termini potest postea committi per interpellationem. hoc dicit quod est notandum. Et adhoc allegatur. ¶ No. quod sub vno precepto duo, intelliguntur. Item nota. quod illud quod non potuit fieri infra terminum debet fieri post terminum. quia terminus est insertus gratia creditoris. ideo non debet sibi obesse. ¶ In glossa. vel etiam nobis. ꝛ sic licet dies ꝛ pena admittitur purgatio more ex parte creditoris ꝛ est ratio. quia pena est inserta ad eius fauorem. secus ex parte debitoris. vt supra hac lege prima in principio. argumento. infra de fideicõmissarijs libertatibus. lege thays. §. intra. sed ibi mora obuiauit obli-

¶ Pro hoie. adde fely. i. c. iz bely. in me. ij. colũ. de ymo. et qõ pare. in. l. quẽ admodũ in fi. de acq. pos. et quod ibi dixi in apostil.

¶ Nota. ad de fra. are. in l. si insula. §. calimachus. de v. ob. ꝛ qõ ibi dixi i apostil.

Universidad de Deusto
Biblioteca

gationi a princi. & ideo non admittitur purgatio more. ¶ In glo. ibi subvno. in fi. immo dic q̃ quando concipitur stipulatio isto modo: promittis mihi dare rome centum in ista stipulatione est vitium a principio in parte. & ideo vitiatur in totum stipulatio. sed hic in sententia arbitri vel precepto nil est vitiosum. & ideo valet preceptum nec vitiatur per lapsum temporis ſm Ja. de ra. & Cyn. in addi. als pe. pla. dicit q̃ ideo intelliguntur esse duo precepta que veniũt ex diuersis causis. vt ipse no. in l. mihi & tibi. §. si quis seruus. de leg. j. & adde extra de dolor contuma. c. cum dilecti. & quod no. C. de exceptio. l. si quidem. & C. de act. emp. l. cum venditorem. & C. de cõtrahenda stipulatio. l. nõ moriturum. per Innocẽ. de appel. c. j. & per Jaco. de operis liber. l. plane. & facit. j. de ac. emp. l. si per emp. §. fin. patet ex predictis q̃ vbi aliquid extrinseco addicitur precepto fingũtur duo precepta. hoc dicit Bald.

Idem ait. Ille mandato parere videtur qui quantũ in se est obedire paratus est nec stat per eũ hoc dicit. ¶ Not. q̃ stare sententie & parere sententie idẽ sunt.

Idem celsus ait. Licet creditor nolit recipere in termino: tamen potest petere post teminum. hoc dicit. ¶ Nota argumentus q̃ ille dicitur contumax qui in vltimo termino non comparuit siue non comparuit in peremptorio. de hoc. no. in specu. de cita. §. viso. versi. quid si in primo vel secundo. Bal.

¶ Additio. Bal.

Celsus. Si arbiter. Vide quod subtiliter not. Innocen de electione quia propter. In glo. necessaria vbi hanc. l. limitat. Et vide Inno. de fef. conquest. & vide in Spe. de contuma. post prin. & extra de procur. consti. Cum pena incursa petit qualiter concipiatur libellus dic vt in specu. de penis in principio. Item hic addder omninovide quod no. B. j. de consti. pecunia. l. si duo in fine. Et item illaverba in fi. prin. ibi omnino videas & vide quod no. C. de seruis fugi. quicunq̃.

¶ In glo. talem solum non potest quod si dixit accipio saluo iure meo dic in specu. eo. titu. §. sequitur ver. sed pone q̃ dum recepit. Et not. q̃ pena contenta in compromisso dicitur liquida eoipso q̃ non constat solutum in termino. vt not. in simili. C. de iure emphiteo. l. ij. & per Innocen. de accusa. super his. Et ideo tanquam pro debito liquido potest debitor banniri. Tho. con cor. contra deverbo. obliga. hoc iure sed ibi agebatur ante diẽ.

¶. §. Idem ait. Nota quando stat per causam emergẽtem persona creditorum non esse cõsignationem necessariam in criminalibus fiscus esset creditor. Et ideo no. ratione. vide Innocẽ. extra de appellatio. preterea in vltima glo. versi. Item si aduenticnte. & est no. signũ. vide. j. de ac. emp. si per em. §. fina. Putat vide nota. C. de exceptio. si quidem. ¶ In glos. quid si quis ex duabus causis vna in obli. altera ex officio. & sic non obstat. §. locat. fs Petrum. qui ita no. de lega. ij. sic mihi & tibi. §. si quis seruos. contra quem est extra de dolor contumacia cum dilecti nisi totum ex officio. & tamen. &c. & no. C. de actio. empti. cũ venditorem. non dederis. vide quod nota. C. decontraben. stipula. l. non moriturum. & eodem titulo. l. fina. committivide Jaco. de operis liberto. si plane. §. Idem ait. Nota quid est parere sententie. & nota hic ad quid tenetur ille qui promittit stare & parere mandatis curie & colligitur hic q̃ stare & parere idẽ sunt Ratio istiꝰ versiculi est. quia meta est apposita debitori non creditori. Nam tempus fuit adiectum ad differendam solutionem. non ad limitandam & cohartandam obligationem cum interim agere non potuerit. et facit de verbo. obliga. cũ stipulatus sim mihi a proculo. secundum quandam lecturã rogerij. & infra mãdati. si mandato titij. §. Paulus. Sed quid in precepto de cõparendo. videtur secus quia circumscripto die remanet preceptum sine termino & sic non valet dic per Innocen. de fef. conquest. de dolo. cum dilecti. si quis cautionibus. l. ij. C. si quis in iudicio. & argumen de condi. & de ℔ conditio nisi steterit per casum emergentem in persona aduersarij. argumen. j. c. l. §. sed ℔ Ita demum. & quod not. hic in gl. & sic posterior in fi. dic in spe. de cita. §. sequitur ver. quid si non preferetis. dic q̃ si est ex more vel consuetudine q̃ assignetur certus terminus q̃ ille videt assignatus. argu. C. loca. licet. & de re iudi. l. iij. §. si quis quod &. §. Idem celsus ait. vide in specu. de cita. §. viso. ver. quid si in primo & secundo. ¶ Voluisti. no. licet creditor dicat volo accipere non tamen videtur remittere. ¶ In gl. que incipit scilicet diu vide Archidia. lvij. distin. si quis. Aut quis intendit. l. seruare. & tunc mitius agitur circa. l. q̃ cum homine vt hic aut circumuenire & tunc durius vt si libertus minorem dicit Innocẽ. q̃ durius ligat iudex q̃ lex vt not. Archidia. xxxij. distin. Ad hoc in glo. adde dicit ibi omnino videas vbi remittit ad nota.

¶ In ea. glo. in ver. sed ibi circa speculator dicit aliud in iudicijs. vt ibi. aliud in arbitrijs vt hic eo. titu. §. differt ver. Item in arbitrio non purgatur. ¶ In eadem glo. in fine ibivt ar. supra. ¶ No. optimam rationem quare nõ habet locũ purgatio more circa desciſoria vbi est expressa dies & pena & secus circa preparatoria. Nam circa decisoria pena debetur ex actu irrevocabili circa preparatoria ex actu revocabili. vt. l. j. in fi. de pretor. stipula. vnde cum quelibet purgatio more habeat in se revocationem quandam ideo nõ procedit circa decisoria sed circa preparatoria sicut & hic de die expressa sed in tacita bene procedit purgatio. Ratio quia in tacita offenditur lex nõ arbiter quia dies est legalis non arbitri. Sed quid si arbiter assignat diem legalem dic vt not. docto. in. l. si arrogator. Sed an si exprimit vnius tempus stipuletur a. l. vt in iudi. fit dic q̃ non vt hic et. j. eo. diem. §. stari. Item adde ad hanc. l. vt no. Innoc. de preben. c. extirpande. Item dic q̃ etiam est alia ratio inter diem legalẽ & expressum quia quando exprimitur dies & pena veniũt ex dispositione vnius. Nam arbiter partes representat a quibus habet autoritatem. de lga. ij. l. vnum ex familia. §. si de fal. & Arch. C. de prescriptio. xxx. annorum. cuꝫ notis. §. j. Sed quando lex exprimit: tunc exprimuntur a diuersis. vnde potest dici quo ad partem agentem q̃ est sola pena & non dies. Preterea lex interpretatur nõ stricto iure ſꝫ de bonor equo. vt. l. si seruũ nõ sit sti. §. sequitur. de ℣bo. obli. & ar. j. de cura. fur. l. cuius bonis. ¶ In glo. que incipit in dilatione ibi a procedentte & est secus ratio quia aut quis leditur ex interlocutoria & habet locũ quod dicit C. de dilatio. a procedente & sic interlocutoria non potest revocari. nisi causa cognita. concor. de preto. stipu. l. j. in fi. ſm Dy. qui hoc no. in. l. quod iussit. de re iu. & per hanc. l. dicunt doct. q̃ bannum potest revocari. quia est interlocut. vt. l. pgrã. cõmi. vel epi. & l. interlocutio. eo. titu. & not. Jac. bu. eo. titu. & l. C. de epis. & cle. autẽ. item nulla cõmunitas. aut nõ leditur & habet locum quod hic dicitur. Dy. de mugello. de rescrip. sup hoc vide singulare dictum domini. Ja. in. §. vbi deceret. & illud idẽ in. l. j. C. de sentẽ. ex peri. reci. ver. dicit q̃ aut queritur de cognitione cause. & illa debet fieri partibus presentibus vel citatis. aut de ipsa interlocutorie promulgatiõe & illa potest fieri absente parte etiaꝫ non citata. vt dicit. l. ij. C. de erb. reis. secus est in diffinitiua vel interlocutoria habere vim diffinitiue & sic intelligitur glo. d. l. j. hinc est q̃ condemnatio expensarum potest fieri parte ad hoc non citata si per discussionem cause factã partibus presentibus potest hoc fieri debere. vt extra de procu. auditis. simili liter missio ex primo decreto captura persone nec enim est necesse q̃ contumax inveniendo citetur q̃ veniat ad videndũ missionem vel capturam ex quo erbis que precedent interlocutoriam patet eam ferri debere. vt. C. quomodo & quando iudex cõsentaneum. ¶ In eadem glo. ibi potest dari immo hic non dat per aliũ. quia hoc nõ potest arbiter. j. e. nõ distinguemus. §. de officio. sed intimatur. j. de iudi. l. fi. ¶ In gl. que incipit vnius litigatoris ibi. Idem si arbiter. §. sequitur. de verb. obli. & ar. j. de cur. fur. l. cuius bo. ¶ In ead. ibi. sed interpella. An idez fit in arbitramento dic vt no. in specu. eo. titu. §. fi. ver sed nũquid arbitratus ibi videas. & adde quod no. ſ. e. itẽ si plures. Quid si aliquis compromisit se cum vroze. An morte vroris finitur. dic q̃ non ſm Alber. in mar. eo. ti. in fi. quod est verum nisi ipsa ratum habuerit mente tunc ipsa compromisisse videtur & in eaꝫ fieret executio sicut in iudicijs. ¶ Sed quid si plures compromittunt ervna parte cũ titio. & moritur vnus illorũ an soluit cõ promissum dic q̃ sic. si est individuũ secus in re dividua ſm Albe. vbi. ſ. & bene facit. j. eo. cõia. Preterea. l. fi. ¶ Sꝫ quid si plures correi ex vna parte compromiserunt. an causa est dividua. Et videt q̃ sic. l. fin. de duo. re. si reus & fideiussor. & de sol. stichus in si. prin. ad hoc. C. cõi divi. ad officiũ. ar. cõtra fa. her. in hoc iudicio. si ser. ven. loci corpus. §. fi. & in aut. de duo. reis. prlavera. in fine vnus sine altero erat cõpromissurus als no. argumentum de fideicõ. si titius. de condi. inde. si nõ sortem. §. fi. C. de eunc. si domus. §. j. per quã põt exemplum poni. vtrum debitor in diẽ habeat tempus quadrimestre & vtrũ invelictis dett ad pecuniariã cõdemnationẽ soluendam tẽpus quadrimestre. dic per Guil. j. de cõsti. pec. promissor. & vide omnino qõ no. C. de temp. appel. l. ij. §. quod si arbitro. ¶ In glo. quid si erat cõclusum in causa. vtrum cõpromissum solvitur morte. & dic vt no. extra eo. er parte. vbi est casus q̃ finitur Bar. adde quod no. in spec. eo. ti. §. differ. ver quid si sit otra defunctũ. & §. finitur. ver. sum. sed vbi fit mentio rei se. & §. exceptio ver. sed quid si actũ.

Si postea. In principio huius legis quero an debitor habebit novam dilationem ad soluendum dic q̃ sic. quia prima fuit circumscripta ex mora creditoris vt no. in spec. de arbitris. §. igitur. ver. pone q̃ iussit. Bal.

Additio

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Additio Bal.

Sed si. ¶ Sed an habeo. aliquam dilationem ad soluendum videtur quod non quia laz lapsa est speculator contra quia actor fuit in mora eo dem titulo. §. sequitur. versicu. pone igitur quod iussit me. nota.

Habeo ait. Sententia inutilis non viciat vtilem appositionez termini. hoc dicit. Et ad hoc allegetis. ¶ Infert. ibi prolationem id est prorogationem. ¶ Nota q non valet sententia tamen valet prorogatio. quia in sententia non seruauit formam compromissi in prorogatione fic. hoc dicit ista. l. Bal.

Hec autem clausula. Dilatio videtur fieri non mutata forma contractus hoc dicit. ¶ Nota q bailia alicui data non refertur ad ea que sunt sibi specialiter limitata. ¶ Item nota qđ per istum textum videtur determinari questio Oldradi que incipit Antiquum statutum ciuitatis Padue q si in vno statuto dicit q non debet ferri sententia consilio sapientis. z in alio dicitur qđ debet sententiari infra mensem de quibusdam causis quod per appositionem huius termini non videtur recessum a forma data in statuto generali. z ideo oportebit quod per consilium sapientis per istum ter. qđ est no. Bal.

1 ¶ Fideiussores per lapsum termini liberãtur.
2 Sufficit dare fideiussorem eque idoneum.

Si per fideiussorem. Sufficit dare fideiussores pares in secũdo iudicio sicut in primo licet secundũ sit de appẽ. primi. z fideiussor non potest facere incidere principalem in penã compromissi. h. d. ¶ In ter. ibi adhibẽdos subaudi: ẽs eque bonos. ¶ In ter. ibi decesserint. z sic in nouo cõtractu nõ possunt repeti. ¶ No.
1 q prorogatio debet fieri eũ eadẽ cautela. ¶† Item no. q fideiussores liberant̃ per lapsum termini qñ terminus est insertus fideiussioni nõ dico solutioni. vt. l. si mandato. §. paulus. j. mã.
2 ¶† Item nota q sufficit dare fideiussorem eque idoneum. et vide quod no. Guil. in. l. sed z si quis. §. quesitum in. fi. ff. si quis cau. z facit ad istum. §. l. si cum hermes. C. locati. ¶ In glo. not. eque bonũ. no. argumentũ q si statutũ dicit q fideiussores possunt petere se cõseruari indẽnes etiam si dies debiti vel cõditio non extiterit qđ si debitor vult dare eque bonos quod creditor cogitur recipere z non incidit in penaz si paratus est dare eque idoneos nisi possit poni in carcere. z ita credo verum esse. argu. huius. §. z sequentis. z huius gl. immo nec fideiussores dati petentes se cõseruari indẽnes possunt cogere debitorem ad dãduz creditori alios fideiussores ad eorum libitum licet statutum dicat quod quis possit petere ad suam petitionem se cõseruari indẽnem z se extrahi ab obligatione Cy. in addi. fuit perusi de facto q: fideiusso: tutoris durãte tutela petebat se extrahi ex obligatione quod videt impossibile nisi hoc modo q eque idoneus detur z ipse liberetur quod poterit fieri per cõtutorez autoritate iudicis cum hoc nõ ledat pupillum non tamen credo q cogat̃ pupillus. nõ ob. iste. §. q: loquit̃ in fideiussione futura nõ in fideiussione facta. vt. l. si mandato meo. §. j. j. man. Quid ergo habet tunc facere ille qui dedit fideiussorez. respõdeo offerre eque idoneum z protestari q per se non sta. ff. e. l. celsus. §. pennl. z ita fuit pronunciatum. z adde quod no. Jaco. de are. j. solu. ma. l. facere posse. Bal.

¶ Additio Bal.

Habeo ait. Diem protulit. No. prorogationem factam in vna specie in omnibus valere hic simpliciter ptulit. §. hic aũt clausula. No. q bailia alicui data nõ refertur ad ea que sunt specialius sibi limitata. et sic est argu. ad quest. ¶ Antiquũ statutũ ciuitatis Padue dicit q potestas debeat determinare oẽs causas ciuiles de consilio sapiẽtis. Nouissime aliud statutũ cõditum est quo simpliciter sic cauetur si qua villa altiqũ sibi petit adiudicari in vicinil potestas Padue teneat̃ dictã causam terminare infra mensem: nunc queritur vtrum sine consilio sapientis dirit Oldr. q nõ dispu. Et si tu dicis scõm statutũ est spãte: ergo derogatorium Respon. speciale est in expresso: sed nõ in obmisso. vnde cuz nil dicat de cõsilio sapiẽtis in hoc nõ est statutũ speciale. Ideo stamus generali fm Oldr. §. si per fideiussores. Nota q prorogatio temporis cõpromissi nõ nocet fideiussori nisi consentiat. facit. C. locati sicut nec arbitrio. vt no. ff. eo si cuz dies iuprin. z sic solennitas que exigitur ab initio exigitur in prorogatione. z vide in isto. §. in margarita. titu. de fideiussoribus z ho. de ap. Preterea requisito compromisso. Arch. xj. q. j. se quidez in fi. dubitat, vide oĩno Guil. ff. si quis cau. l. sed z si quis. §. que situm in fi. Adhibendos. No. q ex facto vnius alius non incidit in penam. adde. ff. de alie. l. iij. §. opus.

Dem proferre. Terminus in cuius assignatiõe nõ desideratur cause cognitio nõ requirit citationem partium: nec presentiam. hoc dicit. ¶ Dictum erat in compromisso quod arbiter posset prorogare terminum compromissi. dicitur hic
a quod tenetur prorogatio a licet partes non sint presentes z notificabitur eis per nũcium vel epistolam. vel exemplifica. in prorogatione dilationis ad comparẽdum. vt. ff. e. l. qualẽ. §. cassius quia potest prorogari etiam absenti z ignoranti. facit. j. de iure iur. l. labeo. z de bo. pos. l. iij. §. si causa cognita. ¶ In glo. secus in dilatione. ff. probatoria. z est ratio. quia aut quis leditur ex interlocutoria. z habet locum. l. a procedente z tunc non sufficit quod notificetur nisi cause cognitio procedat in dando. naz nec partium absentia sufficeret sine alia cause cognitione vt. l. a procedente. aut pars non leditur: vt in dilatione expectatoria z habet locum quod hic dicitur quod potest assignari absenti. dummodo intimetur secundum Dy. z adde z omnino vide quod no. in. l. quicquam. §. vbi decretum. ff. de offi. procon. z. le. ¶ In eadem glo. ibi dari immo iudex profert: licet per nuncium vel per epistolaz. sed pro glo. facit: quia ex quo iste actus non est exercitus anteq̃ nuncius vel epistola perueniat ad partem vt no. in. l. consensu. j. de acti. z ob. Satis dicitur explicari per alterum tanquam per organum. licet in mera virtute mittentis. vt. l. multuz C. si quis alte. vel sibi. z quod ibi no. j. de mi. l. q si de speciali. et hoc argumen. est quod non teneat citatio commissa die non feriata si fiat die feriata. quia licet teneat commissio. tamen citatio est actus diuersus qui non videtur fieri a iudice cum non sit a nuncio z in idem tempus trahitur de hoc dic vt in. l. fi. C. de ferijs. Baldus.

a ¶ Prorogatio. vide feli. in. c. olim. de re iudi. in. ir. col. z quod ibi dixi ĩ apostil. z adõ q si simpliciter prorogetur intelligitur. s. in tantũ dẽ tps. vt plene per. d. Ale. de imo. in ofi. xx. ij. parte.

Si heredes. Compromissum in quo non fit mentio heredis non transit ad heredẽ nec eius instantia: sed effectus laudi iam lati porrigitur ad heredẽ. h. d. ¶ In ter. ibi ceteroz. i. successoruz. ¶ In ter. ibi cõpromissum nec transit instantia arbitri ad heredẽ etiã si esset in causa cõclusum. vt no. extra de arbi. c. ex parte licet secus sit in iudicijs vt. j. de fideicom. lib. l. si hominem. z ff. de infa. l. seruus. vide. l. si petitor. z. l. si is qui rome. ff. de iudi. ¶ Nota q cõpromissum intelligitur personale. secus in alijs cõtractibus. vt. j. de proba. l. si pactum. z facit infra. de verborum obligationibus. l. qui rome. §. augerius. z quod nota. in. c. fina. de procura. in cle. Secũdo no. quod ius offerendi transit ad heredem. ¶ Per istum. §. fuit soluta talis questio z male. Quidam pater decessit relictis filijs masculis z vna femina que femina remisit omne ius quod habebat in hereditate patris sub conditione ista si fratres eius darent sibi certam partem vel certam rem quod si facerent promisit z iurauit nihil petere de bonis patris. Modo fratres eius viuentes non assignauerunt heredes eorum volunt modo assignare queritur an possint z determinatum fuit quod sic per hũc textum. z per. l. si predio infra. de in diem adiectione z. l. veteris C. de contrahenda. z committenda stipulatione. Sed male fuit determinatum: quia ista remissio fuit conditionalis si fratres assignarent partem que non potest adimpleri per heredem. vt infra de conditione et demonstratione. l. a testatore secundum Cyn. qui ita not. hic. z. C. de condictione incerti. l. si plures. facit quod nota. Guil. infra de pignoraticia actione. l. si necessarias. §. de vendendo. Sed quod sententia bene fuerit lata. facit quia illa remissio facta fuit ex causa oneroſa vbi conditio trãsit ad heredem. vt nota. in. l. secunda. C. de pactis. inter empto.
b ¶ In glossa. vnius ibi si pactum. z facit infra de iure dotium. l. si ego. §. primo z quod nota. infra de precario. l. quesitum. §. vltimo. ¶ In eadem gloss. in fine. nota. hanc glossam. z adde quando sunt plures compromittentes ex vna parte vtrum quilibet videatur compromisisse insolidum quod est vtile scire propter cõpromissionem pene quod no. per glo. z Jac. de are. j. de leg. j. l. si sic. §. j. vbi omnino vide Bal.

Stari autem. Sententia arbitri non est reducibilis ad arbitrium boni viri. z est ratio quia nulla bene cadit confirmatio vel infirmatio. vt lege obligationes que propijs viribus. infra de actionibus et obligationibus. tamẽ secus videtur per canones. vt notat Archidiaconus secunda questione sexta. capitulo a iuribus. illud capitulum in-
b telligi potest quod si arbiter eligitur necessitate statuti b vel alterius ordinis quod a sententia sua appellatur. facit. l. penul. C. de iudi. quod notan. est. ¶ In ter. ibi inique dummodo fit rite lata et sibi imputet quod compromisit. ¶ Quero quid si compromittens est minor. dic vt supra de minorib9. lege si minor. §. si minores. nota quod sententie arbitri est standum precise, facit

b ¶ Statuti. ad de butri. ĩ ofi. incip. videtur prio nõ admittẽdũ ẽc. z frã. de alberg. ĩ cõsi. revocat̃ in dubiũ vtrũ laudor rapha. ful. in ofi. icipi. cũ inter antoniũ z beltramuz z pau. dõ ca. ĩofi. exciij. icip. in causa q̃ vtiq̃ ĩ v. dubio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad no.p Ja.de are.in.l.j.C.si aduersus lib.t per Jaco.butri.l.j. C.de re iudi.in lectu.

Si plures. Non valet sententia in pari numero lata in discordia:sed in pari numero statur maiori parti.t qui cõsentit maiori summe videtur concordare in minori.hoc dicit ¶ In glo.quia vnius ibi nõ valet:quia sententia arbitri nõ potest expectare confirmationem vel infirmationem superioris de iure nostro sed aliud videtur de iure canonico.vt.§.ſtari.8.allegato.per Barto.vt dixi in.§.ſtari.auten. supra ca que. ¶ In gl.nam minori ibi inest per modum continentie. Jtẽ per modũ cõsensus.vt in litera secus in speciebus quia minor maiori non inest.vt in.c.cui.de nõ sacerdo.de pbẽ. lib.vj.t.j.de auro t argẽ.leg.l.qui laneem.t intellige quod hic dicitur q quando minor summa profertur absolute.secus si respectu alicuius corporis.vt.j.loca.l.si decem.t adde quod no. Guil.C.de annali excep.l.si ex multis .vnde.§.iste non haberet locum super declaratione precij alicuius rei. t facit in ratione sui.l.si is cui titius.j.de noua. ¶ In ea.ibi.vt hic:q pualet sententia trium sententie duorum nisi illi duo in cõtrariũ sint protestati fm Alber.gale.in margarita.quod dic.vt i.c.j.extra co. lib.vj. ¶ In ca.ibi proponentes.sed Oldra dicit hoc esseverũ quãdo testes negãt eius actus super quo pducunt agnitionez secus si deponant contrariam assertionem.naz tunc distinguit aut deponit super eo quod consistit in iudicio ratiõis seu artis peritia.t tũc optime potest probari negatiua siue affirmatiua sicut est in medicis qui deponũt q non remanebit cicatrix.t in obstetrice que deponit mulierem non esse pregnantem. vt.j.de ven.inspicien.l.j.si autem negatiua consistit in solius facti accidentia nec habet permisceri cũ iudicio rõnis.tunc dicit Oldr. q aut est negatiua probabilis.t tũc statur testibus verisimiliora deponentibus t pluribus numero.vt.j.de testi.ob carmen.§. fina.aut negatiua non est probabilis.tunc q testis non potest reddere causam:quia non omnium non sunt cause statur: affirmantibus fm Oldra.t facit.l.si quis.C.de fabr.lib.xj.t quod no.in.l.j.§.j.de iti.actuq priua.fm Oldr.t Cy.in.l.ij.C.de erro.aduo.per Jo.an.in.c.j.de prescrip.li.vj.per archid.viij.q.c. Altaldus als artaldus. ¶ In eadem glo.ibi valet.t sic in pronunciatione tantum valet pronunciatio negatiua quantũ affirmatiua.secus in testibus.

1 Sententia arbitri ferri non põt nisi partibus psentibus.
2 Sententia ad nullius petitionẽ lata an possit valere.

Si quis litigatorum. Arbiter non potest pronunciare partibus absentibus vel altera absente nisi habeat potestatem per expressam formam compromissi.hoc dicit cum esset compromissum vsq ad tempus quod est elapsum cum pars nouenit Frã. accur.vel dic eoipso q non venit non expectatur lapsus termini:q statim est premissa pena.t cõpromissum solitũ. ¶ Nota. q sententia arbitri non potest ferri nisi partibus presentibus. ¶ Quid in arbitratore dic p Bart.t doc.in.l.si quis arbitratu.de verbo.oblig.t vide quod no.Cy.C.de epis.audi.l.si quis ex absensu in principio.Sol.no.† q valet snia ad nullius petitionem lata si est actum q possit pronunciare vtraq parte absente.t no.argn.q valet processus sine citatione quando est renunciatum citatio.t de hoc habes hic gl. ordi.t ideo quotidie datur iudicibus licentia expediẽdi processum sine alia citatiõe vt videmus practicari in criminalibus causis.t adde quod no. in Spec.de cita.§.visu.v.sed pone q partes.

1 a ¶ Mõ intelligit.q̃s aũt dicat pñs. videlate fel.i.c.qñ 2 in pri.vl.co.in v. circa.vj. vt lit. nõ.Oreſt.t an arguit visũ t itellectũ.viõ p eũ i.c. super eo.ad fi.in v.fi. in tex.ibi q in a terfuerũt õ te. cog.t qõ.cum pñtia requiratur intelligentia.vide gl.in c.in primis.ij. q.j.t ibidomi, nunq̃d pñtia alleg.t pbata intelligat̃ probata itelligẽtia ponũt lud. t imol.in.l.j.i p̃n.de v.signi. t card.t imol. c.p̃terea de testi.cogen.

Coram autem. Mõ intelligitur presens ille qui quod agitur non intelligit[2].hoc dicit. ¶ In glo.quid ibi.§.fi.sed ibi ipse est speciale.q agitur de damnovitando .t dic vt ibi no. ¶ Nota q pupillus vel adolescens non habet legitimam personam coram arbitro.

Si quis presens. Quando compromissum est promissione, idest stipulatione vallatum non est necessaria insertio pene.quia tacite videtur promissum interesse hoc dicit cum.l.sequenti. Et no.q oẽs ll.que dicunt quando non est apposita pena arbitruz non esse cogendum habet locum quando est factum compromissum nudo pacto secus quando per stipulationem.vt hic fm Bar. Ex hoc habemus aliud quando est appositia stipulatio non videt laudum emologabile:quia equiparatur insertioni pene. Et sic quicquid no.in.l.ij.ſ.c.t.l.si de meis in prin.debet intelligi qñ est statum in finibus compromissi simpliciter nec est inserta stipulatio de parendo.h.d.

¶ Additio Bal.

Item proferre. Vide omnino in specu. eodem titu.§. excipitur versi.sed quid in arbi.cum sequen.vide in Spec.de dilatio.§.nunc videamus post principium.§.si vere dis.vide quod nota.in.c.vlti.de procurat.in clemen. ¶ Quid si lit.contesta.coram arbitro arbiter decessit.vtrum ex eadẽ instantia poterit pnunciare t prosequi iudex inter partes. Querit Jnno.de testibus.presentium.§. stare,vide omnino in spec. eodem titu.ver.est ec.t sequen.in princi.tituli.Arbiter. Quid si est arbiter t arbitrator.dic q refert qualiter procedat vtrum vt arbiter an vt arbitrator.vt no. Jnnocen.de iureiuran.quintaualis.t in Specu.eo. titu.§. sequitur versi.sed nunquid põt peti hic reductio.Sed quid si est compromissum:vt in arbitrũ t arbitratorem? actum q possit extra ordinationem summarie procedere an hic poterit vt arbiter.t videtur q non vt.l.prolatam.t in.§.sed quia veremur. Jn contrarium.j.eod. l.§.si quis litigatorum.dic vt not.hic de offic.delega.de cau.t illud verũ si proceditur in forma contentiose iurisditionis.secus si voluntarie vt in pfessum de iudi.si debitor. Sed nũquid si cepit procederevt arbiter poterit diffinire vt arbitrator. Respondeo sic quia processus nõ impedit transactionem. vt.j.codẽ.non dissi. §.summa rei. Et arbitramentũ,est quedam transactio in autẽ. vt differen.iudi.§.j.vbi de hoc ergo ꝛc. ¶ Sed quid si cepit procederevt arbitrator.vtrum poterit diffinirevt arbiter. Respõ. non si substantialia iudicij sunt omissa.vt.l.prolatam alias sic ¶ Sed quid si omnia fecitvt arbiter t arbitrator.an sicvt arbiter t arbitrator poterit iudicare nonvidetur quia iudicandovt arbiter per suam sententiã dummodo valeat facit rem certam. t sic transactio non procedit.j.de transactio.l. priorem .t sicva lebitvt sententia arbitri tantũ t nec reductionem patietur sine iniqua hoc tenet fm canones.vt not. Archidi.ij.q.vj.a iudicibus. ¶ Nam t diui.vide Jaco.aret.in.l.j.C.si aduersus liber. t de eodem melius per Jac.butri.j.de re iudi.in lectu .noua.§. si plures vide quod no.in specu.eod.titu.§.sequitur post principium.vsi notare quoq debet subtilis aduocatus .ꝛc.t vsi.sed pone.t ver.sed quid si arbiter. Sed si maior.vide.§.lo.l.si decem vide omnino Guil.de annali excep.l.si ex multis. Jnde queritur.j.vide quod no.Jo.and.extra eod.titu.c.j.lib.vj.in viti.gl. Et est ratio quia minor summa supposita est maiori de necessitate.vide in Specu.de senten.prolatio.§.qualiter versi.quid si peto titius.vsicu.omnes pure.t sic non ob.t de noua.s.si is cui decem titius quaz.l.in hac materia pondera. Consenserũt nisi contra sint protestati.argumen.de vulg.substitu.ex facto si sint §.j.fm Alber.de mar.eodem titu. ¶ Si quis litigatorumvide omnino Cyn.de episcopa.audien.l.si qui ex consensu.post principium invsi.verumtamen non est obiec. ¶ Quid in arbitratore vtrum pars sit citanda dic per docto.de verbo. oblig.si quis arbitratu. Sed an in casu si pars debet citari.dic q sic.vt not. in Specu.eo.titu.§.excipitur versi. P.quod est not.vbi nota pro eo quod tota die fit.quia partes dant licentiam iudici expediendi processum in earum absentia speciali vide in spe.de cita.§.viso.v.sed pone q parte.velvtroq. Mo.casum in quo põt ferri sniavtraq parte absente.§.coraz no.intellectũ esse necessarium vt quis dicatur esse presens.vide in spe.de teste.§.j v.itẽ q non prohibetur testimoniũ devisu. Sapientibus Dicit spe. in teste q potest esse q interfuit non tamenvidit de teste.§.iam de interroga.v.fiunt autem generaliter. Jtẽ coramvide quod no.in.l.fi.C.si ma.fac.ratum habuerit.ibi fortevnus? no.versi. t facit ad no.per. Jnno.in.c.j.de officio dele.Simpliciter no. q promissio simplexdicitur quãdo pena non est adiecta. ¶ In gl.que incipit nam maiori summe ibi proponẽte. ¶ Circa hoc dic q quandoq negatiua non potest probari affirmatiua sic.t tunc est planum q astruentibus negatiuam nõ creditur.de causa possessionis cũ ecclesia quãdoq est melius probabilis negatiua q affirmatiua.et tunc magis astruentibus negatiuam.vt no.Jnno.de renuncia.super hoc. Quandoq sunt eque probabiles:t tunc procedit infra de testibus.ob carmen.§.fin. Nam iudicantur a parti quantum ad probandi facultatem:sed quantum ad fidẽ statur illi.§.t hoc quãdo testis astruit negatiuam facti.nam ex hoc resultat probatio.si autem astruit negatiuam sensus sui:vt quia dicit non recordor:vel nescio tũc quia ex hoc nulla resultat probatio circa ipsum factuz statur deponẽtibus super facto.t adde quod notat. Jnno.de fide instrumentorum cum Jo.heremita.t hec que dixi post Hostien.vt ibi refert Jo. and.in nouella. Nunquid maior summa continet minorem in dicto testamento.vide in Specu.de test.§. sequitur de teste. in prin.t.§.postq̃ versi.quid si vnus.t not.in.c.de arbitris .li.vj. in nouel.t per arch.iij.q.ix.nihilominus.ff.de suis t legitimis eius super eo.versi.glos.proponitur. Circa hoc dic aut deponitur negatiua t negant eius act.super quo producitur ad cognitionem aut deponunt testificanti contrariam assertionem Primo casu si negatiue deponitur nihil probant.vt q: dicunt nonvidi vel non audiui.vt.j.de testamẽ.heredes palã in principio.Ibi t si plures testes ꝛc. Secundo casu aut id super quo deponunt

Universidad de Deusto

ponsit in arte ꝛ peritia.tunc statur asserẽtibus negatiuam sicut affirmatiuam.j.de ventre inspici.l.j.circa principiuꝫ ibi ꝛ si quidem ꝛc.ꝛ in verſiculo finaut em omnes. Aut consistit in sola facti accidentia ꝛ hoc casu loquitur hic glo.sed tunc crederem stari verisimiliora deponentibus.vt.j.de testi.ob carmen probatur enim negatiua.vt.C.de fabricensi.l.si quis.lib.xj.ꝛ no.j.de itinere actuꝫ prinato.l.j.§.ij. Oldr.de lau.vide omnino quod no.in c.j.in vlti.glos.de prescrip.lib.vj.vide omnino Archi.viij.q.iij. Artaldus.

Auersus sententiam. Pena cõmittitur si ab eo petit ad quem res iudicata porrigitur.hoc dicit.vel sic.Etiam cuꝫ venitur indirecte contra laudum committitur pena. hoc dicit. Nota tria responsa. In primo petitur ab ipso compromittente ꝛ tunc quia direcꝛe venitur contra laudum non distinguitur an interſit quia pena in compromissis non inscribitur loco interesse sed loco contemptus.vt hic in primo responso. et. j.eadem lege cum pena.sed in secundo responso compromisit reus et petitur pena a fideiussore ꝛ similiter incidit in pena. quia factum rei porrigitur ad fideiussorem.in tertio responso loquitur econtra quando primo compromisit fideiussor ꝛ petitur a principali.nã tunc non dicitur conuenire nisi compromittentis interfuerit.et tota.l.loquitur in laudo absolutorio. ¶Extra induco hanc.l. ad questionem quam habui de facto petebatur in curia domini episcopi rescisio cuiusdam instrumenti tanꝯ vsurarij ꝛ producebatur petitio per vnum ex obliga.nomine suo.ꝛ fuit facta inhibitio creditori secundum stilum curie sub pena excommunicationis ꝙ nihil innouaret.modo creditor non innouat aliquod contra petentem:sed cõtra alios obligatos.quare an possit. et breuiter ego tunc allegabam qõ ista inhibitio porrigeretur ad omnes per.l.j.C.de diuersis rel.sed ꝙ ista loquit in libello precum nõ in libello cõuentionali. Item ibi communi nomine erat facta impetratio hic proprio.nam si cõmuni nomine:vt habere tur ratum istud est certumqõ prodesset.vt.l.ij.C. de consor.eius. li. Finaliter dico ꝙ est casus istius.l.nam si petitur ab eo a quo interest non peti incurritur excõmunicatio als nõvt hic.ꝛ quod ista.l.loquatur de inhibitione apparet ꝙ laudum absolutorium habet vim inhibitionis.ꝛ silentij impositiõis.vt.ff.eo.l. quid tñ §.fi arbiter. Ad idẽ videt ꝙ causa omnium videtur individua. vt no.ff.ea.l.diẽ proferre.§.fi.facit.j.e.l.si duo.ꝛ ideo respicias an ille a quo petitur habeat instrumentũ cõseruationis indẽnitatis.ꝙ tunc videt fieri cõtra inhibitionẽ per hanc legẽ quã tenementi.ꝙ ad illũ porrigitur iudicium:vel quasi iudicium ad quem porrigitur pactum.vt hic no.

¶Additio Bal.

Auersus. ¶In gl.que incipit vel ab eius herede.vt in auth.de iureiuran.a mo. in principio.

1 Judex adiri potest super lite compromissa.

2 Compromissum eludere in compromittẽtis potestate esse non debet.

3 Res qñ dicatur in iudicio reducta.

Si quis rem de qua. Cuꝫ arbiter spernitur et itur ad iudicem soluitur compromissum ꝛ committitur pena. et lis coram iudice decidetur.b.d. Sic ergo tria dicit. ¶In ver.ibi iudiciũ.s.ordinarium Fran.ac.vel dic ꝙ verũ iudicium est coram iudice tantũ. coram

1 arbitro est quasi iudiciũ. ¶†Ro.ꝙ super lite cõpromissa põt adiri iudex.vnde cõpromissum non impedit iurisditionem iudicis tamen iste qui adit iudicem incidit in penam compromissi. ¶Secundo not.ꝙ ista pena potest peti et nihilominus in lite pcedi.ergo petit ista pena vna cũ re principali ꝛ qualiter petat vide bar.ff.e.l.quid tamen.§. Itez si arbiter:an de libellis super penis petendis.vide in spe. de pe.in prin.per Barto.ff.eo.l.cel

2 sus in prin. ¶†Item no.ꝙ non debet esse in potestate compromittentis eludere compromissum. ¶In glos.etiam sic ꝛ res ibi vtrunqꝫ potest peti.nec ob.ff.e.l.si cum dies.§.fi. qꝛ ibi petebat pena ratione solutionis hic ratione contemptus. Nam qñcunqꝫ pena respicit solutionem debiti videtur apponi loco interesse. facit.ff.e.l.diem.proferre.§.si in arbitris. ergo quatenus pena concernit processus cause est pena cõtemptus. Sed quatenus respicit clausulã in sol.succedit loco interesse.ꝛ facit.j. de excep. doli.l.apud celsum.§.finautem. Preterea.l.si cum dies in fi.loquitur in mora rei ista.l.loquitur in contẽptu actoris. Sed pe. dicit ꝙ ideo petitur hic res ꝛ pena.quia agitur diuerso iure nõ ex eodem cõtractu.nam pena petitur ex causa compromissi. res ex preambula causa veteri. Tu dic subtilius quod illud dicitur respectu pene quod est principaliter promissum vnde hic res debita non est res promissa in compromisso sed est quoddam factũ scilicet parere arbitro cum quo facto principali non petitur pena.vnde simpliciter intelligẽdo nõ petitur hic res ꝛ pena quia ista pena non est pena illius rei que petitur sed alterius rei communiter ñ hec.l.allegatur ꝛm intellectũ glo.ꝙ pena que debet pro cõtemptu põt peti vna cum principali.ꝛ tñ habuistis in.l.si si cum dies.§.fi.ff.eo.Et vide in.d.l.si cũ dies.§. si quis explicitis.per bar.ꝛ ante.l.celsus in prin.ꝛ ibi bar. An ꝙ admittatur purgatio more quasi faciat cessare finalem causam quare pena debet.nec ad id ob.de act.ꝛ ob.l.tralecticie.§.de illo.qꝛ ibi pena inserebatur loco accessionis hic loco cõtẽptus. ¶In ea.gl. ibi.§.deinceps.hoc verum nisi sit instantia perempta. nam compromissum nõ impedit cursum instantie prime cause: licet secus in causa ap.vt.C.de tempo.ap.auth.si tñ ar.ff.de dolo.l. arbitrio. §.pe.Et not.ꝙ l.nostra debet intelligi in arbitro nõ in arbitratore.qꝛ ille non potest sperni cũ compromissum arbitratorꝛ accedat magis transactioni in qua non habet locum penitentia vt C.de transa.l.ꝙuis. ¶†Quero qñ dicitur res reducta in iudicio dicit glo.per lit.cõtest.vt no.ff.e.l.litigatores in prin.Sed moderni dicunt ꝙ per solam citationem quantum ad dissolutionem cõpromiss ꝛ pene cõmissionem.argu.C.de trãsac.l.si quis maior. ¶Item quia pena committitur si pars non cõparet qñ arbiter facit citare.vt.ff.eo.l.diem.§.si quis litigatorum.multo magis committitur pena quando coꝛã iudice facit citare Cyn. in addi.per hoc apparet ꝙ per solã libelli oblationẽ nõ incurreretur pena nisi pars esset citata.facit.ff. de in ius vo. l. libertus aduersus. Baldus.

¶Additio Bal.

Si quis rem. ¶In glo. que incipit. ꝛ sic ꝛ res petitur ibi empti. ibi res ꝛ pena petuntur ex vna causa.hic ex diuersis ꝛm. ff. Item ibi fit:sed aduocatio quedam hic non ¶In ea.glo.ibi predia. Ibi apponitur pena super re principaliter debita hic non: sed super compromisso secundum Jacobum de rauen. hoc idem in effectu cum eo quod dicit glossa.secundum Guil.de cung. ¶In eadem glo.ibi arbitri.immo etiam loco interesse vt supra codẽ diẽ.§.fi.ꝛ.l.vtiq;.Sed dic quod succedit loco particularis interesse non totalis. An cõtra iudi. solui cum querebatur: sed ibi in iudicijs vbi fit nouatio.vt.l.prima.§.primo.de pretorijs stipulatiõibus hic in arbitris vbi non fit nouatio. vt nota. in Specul.eodem titulo.§.sequitur versiculo. Item quero an actio nouetur.dic quod pena commissa: qꝛ non soluit succedit loco rei sed pena commissa:quia ad alium itur non.vt hic.

Tademum autem. Dolus cõmissus coram arbitro ab actore purgatur ope exceptiõis vel actionis de dolo.b.d.vel dic ꝙ tota.l.pariter loquitur in actore ꝛ reo.qꝛ qõ dicit de exceptiõe respicit penã petitam. ¶Ro. ꝙ si pars coꝛrumpit arbitrum potest impune sperni lauduꝫ .quia obstat exceptio si pena petat. ¶Item si est permissum de dolo ꝙ absit potest agi ex stipulatione ad interesse.si non est, cõpromissum potest agi actione de dolo. ¶Item no.ꝙ in cõpromisso semper tacite videt actum ꝙ dolus nõ patrocinet ꝛ cum salno iure videt factum cõpromissum. ¶Item nota ꝙ ista tacita conditio operatur circa exceptionem non circa excludendam nativitatem actionis. Circa hoc hic distingue aut loquimur in conditione expꝛessa ꝛ illa semper suspendit nativitatem obligationis. siue apponat in verbo obligatiuo siue executiuo.vt.l.qui heredi.§.fi.de condi.ꝛ demon.ꝛ.l.quibus diebus.§ quidã titio ꝛ hoc invera cõditione:sed in die incerto.secus esset cum apponitur per modum diei executioni obligationis tantum.qꝛ tunc non suspendit nativitatem sed exactionem.vt.C.quando di. le. ce.l.ex his verbis.aut in conditione tacita:ꝛ tunc refert. aut in est de voluntate partium.ꝛ tunc suspendit nativitatem obligationis.vt no.ff.de pac.l.item qꝛ.ꝛ argu.j.si cer pe.l.cum quid de condi.ꝛ demon.l.j.in fi.ꝛ de ver.ob.l.interdum.aut non venit ex partium cõuentione.sed per.l.ꝛ tunc aut refertur obligatiõi sed ad exactionẽ ꝛ tñc cõmittit obligatio sed differt exactio. vt hic ꝛ dicit respicere obligationem quando obligatio non committi potest sine existentia cõditionis. puta qꝛ deesset res vel aliquid substantiale vt prealleg.l.interdum.ꝛ j.de peri.ꝛ commo.rei vẽ. l.necessario.secus si non deesset aliquid substantiale: sed quoddam accidentale.qꝛ tunc dicitur respicere solam exactionem. vt hic ꝛm Lam.de salinis.ꝛ Cy.in addi.Et predicta vendicãtibi locum in cõdi.ad obligañ.sed cõditio ad resoluendũ non suspẽdit interim.vt in.l.ij.de in diem adiec.facit de act. ꝛ obli. l.obligationum fere.§.condi.Bal.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hoc autem. Mo. ar. q vbi notarius est plene rogatus q intelligit rogatus vt apponat
a clausulas ꝓsuetas. ar. isti. §. t. l. fin. C. de fideicō. secus in clausulis desuetis. quia in generali commissione non potest eas apponere t facit qō no. j. de leg. cōmiss. l. si sun ditus. §. in cōmissoria. t dever. oblig. l. ex ea parte. Bal.

¶ Additio Bal.

a ¶ Cōsuetas adde feli. in. c. ex lris de fi. instrumen.

Ita demum. Ambitiōe. vide quod not. ad trebel. seruo in uito. §. cum prꝛtor. Et ideo si velit hoc casu tenet cum est cautum de dolo per stipulationem. Nic autem compꝛomissum. no. quando dat notario potestas aptandi instrumentuz plene qō debet aptare cum omnibus clausulis opoꝛtunis consuetis apponi non immutata facti substantia.

On distinguemus. Nota q etiaz parua pena dicit pe nat reddit cōpꝛomissum penale. b. o.

Non cogetur. Dicitur hic. ff. e. l. diem proferre. §. fi. si mulier. ¶ Mo. tamē hic q si mater esset tutrix. filij bene posset compꝛomittere. quia in tutela renunciauit velleiano. vt in autē. matriz anie. t vide in spe. de arbi. §. restat. v. item mulier. t. b. o. tc. ¶ Summa rei. no. q non potest agi donec res est in pendenti. exemplum in compꝛomisso conditionali. nā cōpꝛomissum valet conditionale. vt hic.

b ¶ Arbiter. adde abb. i. l. si quis ex ꝓsensu. de epis. au. t dic verum si sit simplex sacerdos. secus vero si sit monachus vel regularis vl̄ frater minoꝛ scti fran. vel frater p̄dica. scti dominici. vel frater scti aug. fz fran. are. in. q. duo cōsoꝛtes tc et̄,

1 Sacerdos potest esse arbiter.

Qualitas superueniens plus operatur q̄ qualitas a principio inherens.

Sacerdotio. Promotus ad sacerdotium post cōpꝛomissum susceptuz excusatur a laudando. secus si erat ante sacerdos. b. o. ¶ † Not. q sacerdos
1 b potest esse arbiterb. t vide Archi. xj. q. j. si inimicus. Item nota q immunitas que conceditur sacerdotibus videtur concedi cōtemplatione diuini numinis: quia conceditur oꝛdini non persone. Concoꝛ. sunt extra de foꝛo competen. c. si diligenti. t facit C. de epi. t cle. l. si quis in hoc genus. ¶ † Item no. q qualitas superueniens plus operatur q̄ qualitas a pꝛin. inherens. facit
2 l. si creditoꝛes. j. de priui. cred. ¶ In glo. vero ibi incipere pōt econtra habes bꝛocardum negatiuum. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. in. l. patre furioso. ¶ In glo. veluti. Mo. ex ista glo. q arbiter potest pꝛonunciare de fructibus. licet non nominatim. fit cōpꝛomissum de eis. t facit. l. t quia arbiter. ff. eodem.

Julianus. Si per erroꝛem. De causa famosa criminali nō pōt in arbitrum compꝛomitti. b. o. Mo. casum in quo pꝛohibetur arbitro per iudicē ne sententiet. facit. j. e. l. § cum quidam. t. §. si is. ¶ Secūdo no. q causa famosa nō pertinet ad arbitrum. ergo sententia arbitri non infamat. vt no. in l. quid ergo. §. ex compꝛomisso. ff. de insa.

1 Compꝛomissum in causa criminali peti non potest.
2 Judices maioꝛes habere expedit.
3 Compꝛomitti non potest de causa populari.

De liberali causa. De liberali causa non pōt compꝛomitti qualitercuqz moueatur. nec super actione populari. addit gl. q de causis meri imperij. t item mixti non potest cōpꝛomitti: quia licet arbiter equiparetur iudici verum est pedaneoꝛ: sed nō habenti merū vel
1 mixtum imperiū: quod no. † ¶ Ex hoc no. q in nulla causa criminali potest peti compꝛomissum. vt. ff. in. §. iulianus. ¶ † Itē
2 no. q expedit habere maioꝛes iudices. ¶ † Itē no. q de popu-
3 lari causa nō potest compꝛomitti. t sic est arg. q causa suspecti possit dici popularis q super hac non cadit compꝛomissum. qō dic. vt in spec. de arbi. §. restat. v. quod si iure. t adde quod not. Inno. extra de arbi. c. cum tempoꝛe. t vide. C. de re. credi. l. cum proponas. in glos. j. non compellitur. ibi expediret. vt. j. de publi. l. licitatio. §. q illicite. ¶ In eadēglo. ibi. compꝛomitti: qz sunt cause status t quasi seruitutis. vt no. ff. de mino. l. si ex causa. §. Papi. t adde quod no. co. c. cum contingit. t. C. de transa. l. fina. ¶ In eadem glo. ibi incidat. hoc non est verum in causa spirituali: quia arbiter de ea non cognoscit etiam incidenter. vnde de matrimonio nō potest cognoscere arbiter. vt extra eo. c. cum contingit nisi pars confitetur. arg. eius quod no. in spe. in titu. de conuen. t reconuen. qz tunc nō est super hoc discepta tio. vt ibi not. ergo fiagit. de successione super matrimonioꝛ: qō est necessarium ad illam successionem. vt extra. de oꝛ. cog. c. naz Nam non poterit arbiter recipere testes: quod est verum in mero arbitro. secus in arbitratoꝛe: quia non pꝛocedit iudicialiter vnde tota die videmus q iste pꝛobationes fiunt coꝛaz arbitratoꝛibus assumptis ex foꝛma statuti. t potest hoc fieri in quantum sunt arbitri: sed an super vsuris possit compꝛomitti in arbitrum. t an in arbitratoꝛē. t an in causis beneficialibus possit in arbitratoꝛem compꝛomitti. vide Barto. in. l. si de meis. §. recepisse. ff. eodem.

Si seruus compꝛomiserit. Si seruꝰ cōpꝛomittit non valet compꝛomissum vllo modo nec in pꝛeiudicium serui nec in pꝛeiudicium liberi. hoc dicit. ¶ Nota q compꝛomissum pꝛo parte nō potest claudicare nec iudicium. vt. l. si de meis in pꝛincipio. t ibi per Bar.

Item si quis rome. ¶ Jus reuocandi domum habet locū coꝛam arbitro sicut coꝛaz iudice. b. o. Ex quo habes q exceptio declinatoꝛia foꝛi quandoqz potest opponi coꝛam arbitro. ¶ Nota q aut quis compꝛomisit ante legationem vel in alia legatione t tunc habet ius reuocandi domum. vt in pꝛinci istius. §. Sed si non vult vti hoc iure: sed arbitrum cogi est in sua potestate vt in ver. illud. Itē si in legatione erperitur non habet ius reuocādi domum in causa compꝛomissi. vt in versic. compꝛomissum. si autem in eadem legatione traxit debitum: t compꝛomisit vel cōpꝛomisit tantum non habet ius reuocandi domum. vt in versi. sed si nunc. ¶ Item not. q quidam dicunt ex si. istius litere q coꝛam arbitro habet locum reconuentio: quod est falsum. vt. ff. e. l. si de meis. in pꝛin. vnde nō est iste intellectus istius litere q ille qui agit coꝛā arbitro reconueniat coꝛā eo. sed q qui agit coꝛā iudice nō hz ius reuocandi domum coꝛā iudice vel coꝛam arbitro. ¶ Ju gl. contra oēs in fi. no. q iurisditio arbitri nō pōt pꝛoꝛogari. ratio quia non habet fundamentum vide Barto. j. ea. l. §. dies. t vide. j. e. l. arbiter. ex compꝛomisso an.

Si is faciat. Lis pꝛeiudicialis mota coꝛaz iudice facit silere iudicium coꝛam arbitro sacit specialia iudicia mota coꝛā arbitro interim silere. hoc dicit ¶ Nota q ille coꝛam quo mouetur lis pꝛeiudicialis potest inhibere inferioꝛi ne pꝛocedat super alia lite mota. ¶ In tex. ibi habeē dictanti. i. cōpꝛomittenti qui asserit se heredem.

Dies. Licet arbiter habeat potestatē pꝛoꝛogādi diē nō fit pꝛoꝛogatio ipso iure. sed oem̄ si ipe pꝛoꝛogat. hoc dicit. Nō ergo sufficit potesta nisi arbiter vtatur potesta te. t sic potentia in actuz transeat. ¶ Mo. q nisi arbiter mādet diem pꝛoferri non est necesse pferre. no. in gl. q ista pꝛoꝛogatio non debet fieri p arbitrū eoipso q petitur: sed si sibi iust e peti videatur. Sed nota q non pꝛoꝛogatur ipso iure: sed oemum ministerio arbitri. Bal.

Si arbiter. Nota q quando arbiter occultat se debet inder euz perquirere. t si inuenit eū capit si non mulctat cum. t iste casus sepe contingit. Bal.

Cum in plures. Quādo cōpꝛomittitur in pluꝛes t in quemlibet eoꝛum quilibet habet potestatem insolidum: secus si simpliciter vel sub nomine collectiuo. hoc dicit. Facit quod no. in. l. si pluribꝰ de lega. ij. ¶ In text. ibi. non. facit scilicet compꝛomittenti. ¶ Nota ergo q aut agitur in compꝛomisso q vnus aut simpliciter. Primo casu valet vnius sententia etiam aliis non requisitis. quod est no. Secundo casu nō valet nisi concoꝛdent omnes nec sufficit maioꝛ pars: qō est no. Tertio casu sufficit maioꝛ pars. t hoc no. hoc dicit. Nota q dictio quilibet rem cuilibet insolidum attribuere solet q: est dictio distributiua. per hoc patet q si instrumentum dicit q titius t seyus t quilibet eoꝛum pꝛomiserunt decem: licet non dicat insolidum. tamē sunt duo rei obligati insolidum. secus si non apponeretur dictio quilibet vt. j. de duo. re. l. reos. §. cū in tabulis inverbo separatim cogere nec etiam duos pꝛesentes nisi actum esset in cōpꝛomisso q duo possint ferre sententiam absente tertio Cynus in additionibus quod non credo verum quia quādo ex foꝛma pacti est q stet dicto maioꝛis partis. tunc non est necesse q minoꝛ pars citet vel sit pꝛesens sicut est actum q vnus possit pꝛonunciare non oporet alios vocare. vt. §. j. Respondeo secus si non fit per formaz pacti: sed per formā iuris. vt. ff. eodem. l. sicuti: t est ratio differentie: quia pactum debet aliquid operari. ¶ Querit Cynus quid si est cautū q quilibet posset ferre sententiā t omnes sunt pꝛesentes. t vnus pꝛimo pꝛonunciat. alius secundo. alius tertio quis pꝛeferē vel cuius sentētia pꝛeualebit. t dic q eius qui pꝛeuenit in ferendo pꝛimo sententiam sicut in pluribus pꝛocuratoꝛibus dicitur. vt. ff. de pꝛocura. l. si pluribus fm Jaco. de ra. nisi forte intendebat alios sibi associare. t non pꝛonunciare solus. extra de offi. deleg. c. cum super.

Cum quidam. Etiam laudum latū potest retractari pꝛetertu inimicitie capitalis aliūde oꝛte. t ante laudū pꝛotestatio t retractatio laudi est quedam species appellandi. hoc dicit. ¶ Nota quod inimicitia exoꝛta inter arbitrium t partem. facit quod pars potest pꝛotestari arbitro

Universidad de Deusto

ri arbitro ne arbitretur ꝛ est ratio: quia inimicus promptus est ad nocendum. ꝛ si arbiter hoc non obseruat ꝛ pronunciat cōtra inimicum suum etiaꝫ nullo alio probato de iniquitate laudi obstat exceptio. quia ius presumit esse iniquum: quod est no. ꝛ mēti tenendum. ¶ Secundo no. hic distinctionem de ortu inimicitie. ꝛidem in teste: quia inimicus ex causa eiusdem testimonij nō repelleretur: secus si ex alia causa. vt extra de accu. c. cū. Ioan. manconella. ¶ Item nota ꝙ exceptio ꝛ quelibet via reductiōis rei dicitur appellatio quod nota. vnde arguunt quidam per istum textum ꝙ sicut potest renunciari appellationi. sic possit renunciari reductioni ad arbitrium boni viri. quod dic per Lynū. C. eodem. l. cum antea. vbi dicit ꝙ cautius est facere pactum de nō petendo id quod peti possit propter iniquitatem quam simpliciter renunciare. vbi vide. ꝛ adde quod dixi in. l. si de meis. §. recepisse. ff. eodem. in glosa ibi. superuenientibus vide. ff. de appellatio. l. siquis prouocatus. ꝛ ibi per Guillermum. ¶ In glo. imperij ibi. ꝛ sic est argumen. circa hoc dicunt. moderni. aut iudex vult habere consilium aduocatiuius partis ad se informandū ꝛ conscientiam suam. ꝛ potest. aut ad sententiam diffinitiuam proferendum et non potest propter affectionez quam habet ad causam. argumentum. ī. de testi. l. fina. immo committeretur crimen falsi reuelando parti. vt. ī. de fal. l. j. §. si quis. Lynus in additionibus ꝛ propterea in commissionibus talibus dicitur remoto officio aduocationis. apparet ergo quod iudicium preiudiciale non potest haberi cum aduocato partis: sed colloquiale ꝛ informatiuum quando non est consilium autoritatis. ꝛ adde quod nota. ī. de his que in testa. delen. l. proxima. ꝛ in. l. ij. C. de senten. ex peri. reci. ꝛ in auth. de trien. ꝛ semiss. §. ꝛ quod sepe. Et ideo partes eligunt sapientes in causa: quia non debet committi suspecto. C. de iudi. l. cum spiritualis. §. illud institu. de satisdatio. §. quod si nemo. de bonis autoritate iudi. possidendis. l. cū plures. Baldus.

2 **De officio.** Potestas arbitri dependet ex compromisso. nec potest arbiter aliquid committere alijs nisi arbiter habeat potestatem hāc ex forma compromissi. hoc dicit. Quandoqz tamen potest aliquid compromitti: qō dic. vt. §. eodem. l. non distinguemus. §. sacerdotio. an. ¶ Nota ꝙ officium arbitri est secundum tenorem compromissi. ꝛ sic de partibus sui fundi. Solu. quod compromissarius alteri non cōmittit nisi habeat ex forma mandati. ꝛ ex verbo. nisi. ¶ Item nota quod arbiter debet decidere causam nec valet preceptum suum si iubet denuo compromitti in se tantum vel in se. ꝛ in alium quia dicit nolo iudicare solus. ¶ Item no. ꝙ si est compromissum de qualitate satisdationis arbiter habet declarare non alij committere. ¶ Item nota quod arbiter non potest delegare. ¶ In text. ibi. nisi ad hoc. Not. arg. ꝙ si ordinarius delegat et dat potestatem subdelegandi quod delegatus possit subdelegare vigore illius potestatis. licet alias hoc non potest delegatus ad vnam causam licet Bet. dixerit contrarium. Lyn. in addi. hoc est notandum ꝙ delegatus subdelegat si est ibi clausula per te vel alium.

Si domini Arbiter potest mandare ꝙ comparcat principalis si eius persona sit vtilis vel necessaria hoc dicit ſm primam lect. Vel sic. procurator constitutus coram arbitro si non obtēperat arbitro facit incidere dominum in penam cōpromissi. hoc dicit ſm aliaz lectura ꝛ vtraqz notabilis. ꝛ no. ꝙ arbiter potest mandare procuratori lz procurator non cōpromiserit. lz sit procurator cause ꝛ nō cōtractus. ¶ In tex. ibi. sunt scilicet per seipsos.

Additio Bal.

1 ¶ Ius reuocandi domū habet locum coram arbitro.
2 Appellatio pōt dici omne genus retractandi sententiā.
3 An possit renunciari reductioni ad arbitrium boni viri sicut appellationi.
4 Arbiter cām delegare non potest.

Non distinguemus.

Nino. no. quantumcunqz sit minima pena. tamen dicitur penalis dispositio vel constitutio. ideo stricte interpretanda. vt in penalibus fit. §. si mulier. no. §. vide in Spec. eodem titu. §. restat versi. Item mulier summa. Nota paria sunt aliquid non fuisse vel fuisset expiratum esse vel in pendenti ꝛ in termino. Sacerdotio allega. §. ꝛ pro. ff. alleg. vide Archi. x. q. j. si inimicis. Nota qō beneficium quod sacerdotibus datur dei maiestati indulgetur.

b Nota quod sacerdos representat dei maiestatem. sic. C. de epis. co. ꝛ cle. si quis in hoc genus. Quid de arbitro facto monacho. dic in speculo. eodem titu. §. sequitur. versi. sed pone quod vnus dilectus. Quid de causa suspecti. Quid si alias arbiter de tutela dic in Speculo. eodem titulo. §. restat. versiculo quid si mater necare debet. Nota nouum genus interdicti. scilicet interdici alicui ne pronuncietur sic. ī. eo. l. §. si is. §. de liberti. vide omnino quod no. Innocen. extra eodem cum tempore. An de causa feudali possit compromitti vide vt hic per Guil. de cung. ꝛ in Speculo. eodem titu. §. restat. versicu. sed nunquid vasallus. Quid de causa alimentorum. dic eodem. §. ver. sed nunquid compromissum super alimentis. vide. C. de transac. l. fina. quia fauor. Not. quod fauor est habere maiores iudices. ¶ Item not. huic fauori renunciari. §. si seruus. Quid de monacho. dic in Speculo. eodem titu. §. restat. versi. sed nunquid clericis. ꝛ ver. sequen. ibi videas. ¶ In gl. que incipit ibi vt non compellatur ibi incidat hoc non est verum in causa spirituali: quia nec principaliter nec incidenter de ea cognoscit arbiter layeus. vt not. extra eodem. cum contingit. ꝛ ideo quando compromittitur. in arbitrum de hereditate quod fieri potest. vt. ī. eo. l. §. siquis is si incidit in cā matrimonij remittat ad episcopum. de or. cogni. tuam. aliter nō valeret processus nec laudus. Quid ergo de confessione partis coram arbitro super matrimonio an valebit videtur quod non. extra de iudi. decernimus. ar si clerici. C. ne de statu deiunc. l. pe. dico ꝙ non valet: vt plena probatio: sed vt vehemens presum. cui standum est nisi contrarium probetur de suc. ab intest. cum dilectus. de elect. per inquisitio. fm Inno. ꝛ licet contra confessionem non admittatur probatio nisi quis dicat se errasse. tamē hoc admittetur quia vt dixi non habet plenazym confessionis sed inducit presumptionem secundum Guliermum de cung. not. contrarium. ff. eodem quid tamen. ¶. §. Item si quis. No. quod coram arbitro habet locum † ius reuocandi domum.

1 Quia ꝛ si iudicium. Nota argumen. de compromisso seu contractu ad iudicium. quod procedit in materia iurisditionis nō declinande. vt hic. ꝛ facit quod clericus coram suo iudice possit reconuenire: vt idem operetur iudicium. quod contractus poterat tamen non est iniquum: quia non est absurdum quod ius agendi sit in potestate actoris immo est iuri consentaneum. vt ī. de excep. doli. l. pure. §. finali. ꝛ statim subdit defendat. hoc est sic intelligendum quod arbiter volebat pronunciare. vnde legatus adiuit iudicez ꝛ petit arbitrum compelli. per hoc tamen coram iudice cog. se defendere volentibus reconuenire: sed cōtra hoc: quia causa coactionis istius est summaria ꝛ expeditur sine libello iudi. officio. ergo non habet locum reconuentio. respondeo non est proprie reconuentio cum etiam non conuentum reconueniat: sed est quia abiecit a se priuilegium legationis in litigando. vt. ī. de iudi. l. ij. §. sed si agant. In contra. facit quod no. ī. de iude. sed ꝛ si restituatur in principio. sed hec causa erat ordinaria coram aliquo ꝛ coram arbitro in nullo modo. ¶ In text. ibi. ꝛ si diu. Sed queritur cum arbiter sic faciendo grauet partem non potest appellari. respōdco qō vbi non potest appellari a sententia nec a grauamine. debet ergo superior adiri per viam simplicis querele ꝛ adde quod no. per Guil. de cu. ff. titu. ij. fz ꝛ si per pretorem. §. ait pretor el secundo. Et si quilibet. no. hic differentiam inter dictionem quilibet ꝛ dictionem omnes. facit de lega. ij. si pluribus. ꝛ de illa glos. hic est casus singularis Nota plures iudices debere simul pnunciare. ergo decisa est questio si vnus pronunciat an alius possit ratificare. scilicet ꝙ nō possit: qz vno ptertu iudicare debēt ꝛ simul. ergo nōz ratificatio. de auth. tu. ob. §. vl. de Ꝑ no. C. ō iure fis. institu. li. x. idē no. spe. c. ti. §. sequit. ff. fz pone lu. ꝛ forte sec⁹ in arbitratorib⁹ vt seor sum possint laudare quia accedit magis. contractui quā sententie laudum arbitratoꝝ ergo ꝛc. vt. ī. de ser. ru. prę. l. per fundum ꝛ communia prediorum receptis nisi ex forma compromissi cōstaret aliud actum. Quidam vide omnino Guil. C. de appel. si quis ꝓuocatione. Manifeste vide Lyn. C. de cōsortii. eiusdem litis. l. is. vide quod no. in. l. fina. C. si maior factus. ¶ In glos. non in iudicio. ¶ In tex. ibi. ne sententiam. ¶ No. de hac ꝓtestatione. ꝓtestator tibi. ne pronuncies cum sis meus inimicus. Sed nonne arbiter pronunciando ipso facto videtur hanc allegationem reiecisse. respondeo non: qz hoc non potest facere cum afficiat ſm ius: sed cum ista causa sit causa suspitionis quare nō ꝓceditur ſm formam legis cum specialis. C. de iudi. respōdeo. illa forma non habet locum in arbitro: sed in arbitrio loco exceptionis suspitionis succedit protestatio de qua hic dicit. facit qō no. in Specu. e. titu. §. pōt. versicu. sed coram quo. ꝛ per

2 Innocen. de officio delega. cum super. Retractare. † Nota. ꝙ omne genus retractandi sententiam pōt dici appellatio. vnde qui dicit sententiam nullam appellare dicitur. Qui petit reduci ad arbitrium boni viri appellare dicit vnde hoc nomen est generale. tamen regulariter ponitur p specie differenti. vt in titu.

3 de appel. ¶ † Item alleg. hic tex. mar. ꝙ sicut renunciatur appellationi sic possit renunciari reductioni ad arbitrium boni viri. sed Alb. dicit contrarium in mar. eo. titu. de hoc per Dyn. in

a ¶ Ex cōpromisso. adōide tenētē. d. bar. soci. in ſi. cc. xx. inci. visis cōpromisso ī prin. ff. circa primum in. ij. parte.

b ¶ Dei maiestatē. ꝛ adōꝙ sūt legati xp̄i dei nri. vt p spe. in ti. delegato. §. j. ver. fz ꝛ nūcij. vbi etiā ꝙ etiā sacerdotū iniuria ad xp̄m ꝓtinet.

Universidad de Deusto
Biblioteca

c.scienti.z per Cy.C.eo.cum antea.dic q̄ si dolus allegatur nō
potest renunciari.secus si imperitia.non ob.C.de transact.act.
in glo.quia ibi dolus preteritus hic futurus qui remitti nō po
test.z est cautius facere pactum de non petendo quam simplici
ter renunciare ſm Cy.dicit Dyn.qō quando reus appellat ap
pellatio est species exceptionis.z idem dici potest de pet.redu
ctionis.vnde admittitur alle.contraria.vt no.Dyn.de leg.ij.cū
filius.§.vernans.Oldra.dicit q̄ admittitur libellus alternati
uus hoc quia tacite inest.ergo si exprimis nonvitiat.vt.l.quedā
mulier.alie.extra de re.in inte.constitu. ¶Jn tex.ibi.ad alie.ar
bitrari,videtur.Pone q̄ agebam contra te pro socio compro
misimus in arbitrum adiudicauit mihi partemversus orientem
tibi aliam versus occidentem quas iussit terminari per quendā
mensuratorem.anvaleat.dico q̄ valet diuisio:q: per regiones
fieri potest tamen agrimensor nullam habet potestatem immit
tendi terminos:vt hic.Si ergo vult terminos immittere arbi.
primo ponat terminos.deinde pronunciet sic intelligitur.j. eo.
inter castellianum.als non post pronunciationez:q: arbiter nō
potest suam sententiam exequi.vt.l.a diuo.de re iudi. vel dic vt
in.l.inter castel.quia ibi in diuisorijs iudi.ver.multum facti req̄
ritur.Jn tex.non fit.vnde cum debeat diffinire.z non diffinit.
Jdeo non tenet:z hac ratione debemus dicere in iudice idez qō
in arbitro aut in alio ¶No.compromissum esse personale.facit.ſ.
eo.item si vnus.§.si in duos.z de cur.fur.l.cum bonis cum si.z de
verbo.obliga.siquis arbitratu. Partēq̄ quia de duobus erat
controuersia.scilicet an z qualiter.z facit de resti. spol. pisanis
a ¶Causaz ad a Delegari. Not.q̄ arbiter non potest delegare causam nisi hec
de gl. in. c.cū dilect⁹.in. v. tit⁹ vlt. itē arbi ter nōpt dele gare de arbi.
potestas fit data sibi a partibus.z sic est arg.q̄ ordinarius pos
sit dare delegato potestatem subdelegādi.ad hoc de ser.ru .pre.
cum esset.§.fina. Nam sententia no.q̄ stultus est iudex qui pro
nunciat de eo de quo non est controuersia.z de eo.quod ad suū
officium non pertinet. Ratum.no.q̄ procurator qui compro
mittit non tenetur cauere de rato. ¶Jn glo.que incipit dic do
minos ibi de procura. no. hic tria.primo qō coram arbitris ha
bet locum vsus procuratoris.secūdo quod ler si actor malit.de
procura.vendicat sibi locum etiam coram arbitris.tertio quod
ex contumacia procuratoris dominus incidit in penam com
promissi. ¶Jn glo.que incipit z rursus specu.dicit q̄ absentes
sunt citandi.als nonvalet eo.tit.§.sequitur.ver.sed nunquid.
¶Jn glo.que incipit no.arbitrium ibi.in fi.hec vera.z hoc idē
tenet specu.eo.titu.§.sequitur.versi.sed cum supra in fo:.z ver
sicu.sc.z adde quod no.ſ.eod.l.arbiter.z.ſ.ea.l.§.Jtem non est
in fine. z non intelligitur extra ita compromissum quod est de
appendicijs rei compromisse.vt.l.tam tamen.§.in hac iud.so.de
ac.here.siquis heres.si aūt non est de appenditijs non venit in
compromisso.vt cū reconuen.ſm Alber.in mar.eo.ti.ibi.vide in
fi.l.seq.Bal.

Sed si heredis. Quando fit in compro
missо mentio heredis in
stantia compromissi transit ad heredem.b.d.Jntel
lige in herede heredis.vt.l.videamus. ſ. quod me
tus causa nec obstat quod not.Barto.j.eodem. l. quamuis . et
ibi patet an.

Arbiter ita Arbiter non potest exercere suaz
potestatem vtraq̄ parte concor
diter dicente.b.d.

Si duo rei. Compromissum vnius reorum
debendi non porrigitur ad alū
nisi sint socij.b.d. ¶Not. quod duo rei non viden
tur ad inuicem fideiubere nisi sint socij. ¶Sol. no.
quod ab extrinseca persona que nō est in compromisso deducta
impune petitur quasi passiue nisi fingatur eadem persona ratio
ne societatis. ¶Jn glo.immo ibi.habeo exceptionem. hoc nō
est verū:q: quando est pena apposita laudū non pōt emologari
vt no.in.l.ij.eo.

1 ☞ Compromissum dissoluitur commissa pena.

2 Statutū dicit q̄ portans arma in palatio p̄ qualibzvice punia
tur in centū titius stetit. per totam diem an pro qualibet vice
puniri debeat.

Semel commissa. Jn cōpromissis pena sem
per committit nisi sit actuz
1 vt semel committat.b.d. ¶† Nota commissa pena dissoluitur
compromissum nisi sit actum qō non dissoluat in glo.quotiens
ibi agat.tu latius.aut loq̄mur in pura pena aut in pena que ise
ritur loco interesse. Primo casu aut agitur ex diuersis causis.
z tunc potest sepius agi:puta si petitur pena contractus primi
z pena compromissi.vt.ſ.eo.l.siquis rem.aut agit ex eodem cō
tractu.z tunc non potest sepius agi.vt hic.si autem est pura:sed
inserta loco interesse particularis z sepius committi potest vt.j.
de verbo.obliga.l.si fit.Aut loco interesse totalis.z tunc nō cō
mittitur sepius probatur per eandem.l.cum ibi no. Aut dubi
tatur.z refert. Aut pena est apposita super re principali: puta
super principali dationevel factor intelligitur apposita loco to
talis interesse.vt in.l.fina.j.de preſ.ſtipu.aut est incerta super
datione rei accessorievel super quodam facto incidenti:tunc nō
intelligitur apposita loco totalis interesse:ſz loco interesse par
ticularis.vt.j.rem ra.ha.l.si procura.adde Jaco. de bel. Oldr.
de fano.z Ja.de are.isti dicunt q̄ licet dicatur in compromisso
rato manente compromisso.tamen non potest peti pena z res.
vt dixi.ſ.ead.l.ij.vera opi.Sed quid operabuntur.tunc illa verba q̄ totiens pena committatur rato manente compromisso pa
cto ꝛc.z die pluralem commissionem pene:q: pluries committe
tur exigetur dumtamen inverbis.ar.j.de leg.iij.l.fideicommis
saria.§.fiquis.x.Cyn.in addi.hoc procedit ſm suam opi.in lau
do arbitri quod non possit emologari: ſz ibi sit clausula.z inde nec res peti vi laudi. Et adde quod no.in Specu.de arbi. §.
sequitur.ver.quid si in compromisso pena. ¶Jn textu ibi. nec
2 amplius. ¶† No.ar.q̄ si statutum dicit q̄ qui portat arma in
palatio pro qualibet vice puniatur in.c. Modo quidam stetit
tota die in palatio vtrum sepius committeretur pena.z videtur
qō non q: nisi semel committitur.vt hic dicitur.vt.l.is qui. j. de
fur.z quia non est interrupta portatio armorum intrādo z exeū
do in palatio non committitur pluries.z facit.j.de li.ho.exhi.l.
iij.§.pe. Econtra hic. q: aliud est in pena conuētionali de qua
hic loquitur aliud in legali. Sed dic de hac questione.vt.C. de
seruis fugitiuis.l.quicunq̄. Cyn. in lec.facit.j.de termino amo.
Lagraria.hanc.q.habui de facto hic.dicit statutuz.q̄ quicunq̄
retinuerit vxorē alterius p̄ mensez:puniat in.c. Modo quidam re
tinuit per duos menses vxorem alterius:an puniatur quolibet
mense.n.c.si accusetur de diuersis mēsibus. Ex predictis patet
q̄ non nisi probetur interruptio detentionis.als est vnum delic
tum continuatum non plura.quia pluralitas z reiteratio non
presumitur in delictis.z ita fuit determinatum.per.l.inficiādo.
§.infans.j.de fur.z per glo.l.cum qui.§.in popularibus.j.de iu
reiuran. ¶Additio Bal.

Si duo Arbiter no.vbivtraq̄ pars contra
dicit nonvalet qō iudex vel arbiter
facit.adde in Specu.eo.titu.versi. except. versi.
Jtem nunquid hoc diuersis. Jn text.in . §.semel.
hic omnino vide quod no.in Specu.eodem titu.
§.sequitur.ver.quid si dictum.z ver.quid si plura capitula.
¶Jn glo.immo nec tunc. Jbi exceptionem.no.ex hac glo. q̄ si
compromissum penale est z sequitur ex eo laudum qō ipsum lau
dum est legabile saltem quo ad ius excipiendi:sed dic contra.vt
no.ſ.eo.l.ij.

Si pupillus No.q̄ fideiussor te
neat ad obseruationē
compromissi facti cuz minore vide quod no.
per Guil.in.l.j.C.qui legiti.perso.in Spe.
de compe.iud.adi.§.j.ver.sed pone clericus
vide circa legem istam:qō no.Barto.ſ. eo.
titu.l.iij.An z quando no.Bal.in.l. non di
stinguemus.§.mulier. ¶Jn glos.immo ibi
postea hoc non est verum: q: tutor non potest ratificare id qō
fuit gestum sine sua autoritate.vt.l.fina.§.obligati.j.de autor.
tuto. ¶Jn eadem vel dic hec vera:vt no.in.l.iij.in pr.in.ſ.eo.
¶Quero an tutor possit facere incidere pupillum in penaz cō
promissi.z est arg.q̄ sic.ſ.eo.l.non distinguemus.§.si domini. z
vide in cadez.l.§.si mulier.ar.l.polla.C.de his quibus vt indig.
z per.l.minor.§.minores.ſ.de minor.faciunt no.in.l.j.§.si pu
rator.ſ.siquis iusdi.non obtē.

¶Additio Bal.

Si pupillus Vide in Specu.de competē.
iudicis adi.§.j.versic.sed po
ne clericus sine tutore. Quid de solo tutore. Pone
q̄ pupillus est infans vtrum solus tutor compromit
tet.z videtur q̄ sic.quia persona tutoris dat robur compromis
soi:vt hic a contrario sensu.z no.ſ.eodem.l.iij. Nam z hereditа
tem adit solus.C.de iure delibe.si infanti.z rem in iudicium de
ducit.j.de peculio l.iij.§.sed si filius.ver.quare z non male com
muniter cū tutoribus.vt.j.de cuic.l.iij.nec est hic act̄.talis que
cohereat persone pupilli.ergo potest explicari per tutorem.z si
tutor habuit iustaz causam compromittendi benevalet compro
missum arg.in.l.j.de rebus eorum.z.C.de transact.preses . z est
iusta causa:puta quia erant coniuncti reus z actor sanguine.vñ
ne inuicem dissiderent compromisit.nam pro bono pacis fecit
z pupillum a sumptibus iudiciorum liberauit.ſ.de mino.l. mi
nor.nazz iudex potuisset ad hoc cogere partem pro bono pacis
argumen. j. de vsufru.equissimum.vnde metu ne cogeretur in
ste compromisit.arg.qō sal.tu.nouissime.z.ſ.de transac. post rē

z facit

Universidad de Deusto

r facit ad trebel. restituta. in fi. Preterea. expressum videtur. ff. eo. diem. §. coram. ver. presupponit q de re furiosi compromittatur. ergo a curatore. Nam ibi non impugnat sententiam rone cõpromissi: sed rone processus. s. q: tutor vel curator nõ fuit ps̃ens. si aũt fuisset presens sententie bene valeret sententia. ergo cõpromissum tenuit. vt ibi aperte dicit. Nec põt intelligi ꝺ compromisso facto ante furorez: q: esset finitus furor. de acqui. here. siquis alicui. Istud est contrarium. l. sed interpellat̃. j. eo. nam compromissum non finitur furore vel ibi erat actum q non finiretur morte: q: esset facta mẽtio heredis. ergo nec furore. ergo post r si post non a furioso. ergo a solo curatore. Idem in prelato qui compromiserat de lite dubia cum causa vel qõ prelatus in hoc minorem habet potestatez: q: ecclesie in hoc magis fauetur quam pupillo: r in quibusdam alijs. vt in translatione dñij sine pena in emphiteosi r similibus. Et vide quod no. in. c. vlti. in fi. de peu. in cle. Si pupillus. vide omnino Guil. in. l. j. qui legitimare psonam possit. Collige hic q mora tutoris facit incidere pupillum in penam compromissi. Constat em̃ q si pupillus incidit in penam aliter non teneret fideiussor principali nõ obligato. de verbo. obliga. cum filius. §. in hac stipu. Item constat q pupillus non incidit ex culpa sua. vt. d. l. cum filius. §. in hac ergo ex culpa tutoris. ad hoc de ver. ob. l. sed si ex stipulatu pro hoc ratio: q: quando ex facto tutoris tutoris noie non põt obligari tutor nec pupillus tenetur per illam doctrinam: q: nõ cadit tunc pena eque in tutorem. vt. l. iubemus. r. l. fi. si propter publi. pensi. sed hic non tenet̃ tutor: q: non se principal̃r obligauit ad penam compromissi. ergo rc. Nam ad quid pena admitteretur si non posset compromitti. non ob. q ex dolo tutoris non tenet̃ pupillus: q: verum est in delictis. secus in ẽctibus r iudicijs. l. polla. facit. C. de in. pperandum in fi. In glo. que incipit immovidet̃ ibi si cer. pe. l. lecta. r. ff. de pac. iuregentium. ver. vtputa. r est hoc no. dignum.

Si feriatis. Etiam die feriata arbiter põt compelli ad pnunciandum nisi sint ferie inducte in honorem dei per legem vel statutũ. h. d. idẽ dicas in repẽtinis: q: inducunt̃ ob publicam letitiaz r ius publicũ r diuinũ equiparant̃. vt. l. fi. C. de sac. san. eccle. r ita no. in cle. sepe de ver. sig. In ter. ibi exceptioq non tenuerit laudum rone feriatis. In ter. ibi. cõstat q ppone ret̃ sub hac forma recte ageres nisi alia. l. rc. r sic sunt v̄ba exceptionis. licet glos. intelligat fm Jaco. de raue. r Cyn. r adde Spec. in ti. de arbitro. §. fi. versi. sed nunquid amica bilis. Bal.

Quamuis. Laudum formatum in persona compromittentis transit ad heredẽ eius. h. d. no. q in laudo semper videtur fieri mẽtio heredis: licet secus in cõpromisso vt. ff. eo. l. diem proferre. §. j. r. l. non distinguemus. §. fi domini. r. j. e. l. sed r interpellatur. §. altero. vel dic etiam negatiuum laudũ transit ad heredem. h. d. r vide Cyn. de contraben. r committen. ff. lip. l. veteris. In ter. ibi. itur concor. cũ ista rone ff. eo. l. non distinguemus. §. quesitum.

Cum pena. Quando offenditur persona cui principaliter est promissa pena non cõsiderat̃ an interfit. h. d. secus si offenditur ps̃ona in qua non est formatum compromissum. vt. ff. e. l. aduersus. vnde qũ contra in eadem persona non ꝑsideratur interesse: sed qũ in alia fic. ita dicit glo. notabilis que allegat̃ pro singulari per doc. in. l. ij. §. fi. cum. l. seq. j. de ver. ob. no. q ista exceptio tua non interest non impedit petitionem pene. adde quod no. extra eo. c. dilectus in gl. vt q: ibi quocunqz modo. no. q ex compromisso debetur cuictio quando est cõpromissum. de euic. quocũqz modo res euincat̃. secus si fit compromissum simplr. vt no. ff. eo. l. nõ distinguemus ver. nõ est cogendũ. r facit. j. ad treb. l. hereditas ex fideicõ. Bal.

In additio Bal.

Si feriatis. Vide in spe. eo. ti. §. fi. ff. sed nunqd amicabilis cõpositor. In gl. que incipit: puta mẽsem ibi ꝓtore facta ex iusta causa. alias nullus esset iussus ꝓtoris. qper ꝺsequens non faceret arbitrium validum. Nam qõ nullum est in se non potest dare robur alteri. In gl. pacto interposito. Quedam sunt ferie in q̃b̃ est phibita disceptatio. r istis non põt renunciari. r adde qõ no. C. eo. oĩs. r de ac. in. c. sepe.

In additio lecture vacantis in. l. q̃uis.

Quamuis. Preceptum factum defuncto artat heredez. h. d. Vel sic. Preceptuz iudicis vel arbitri non intelligitur in dubio personale: sed reale vel si silentium imponitur per diffinitiuam intelligitur perpetuo impositum litigatori r heredibus eius.

1 Arbiter põt ꝓtem ꝓtumacem mulctare.
2 Intendens vti testibus an teneatur edere nomina testium anteq̃ producat.
3 Libellum accusatorius pdens an teneat̃ inserere testes.

Non ex omnibus. Pena committitur si arbitro non paret̃ in eo quod pertinet ad finez ꝓbationis vel ad aliquid dandum vel faciendus fm naturam actionis ꝓpõte. secus si extra naturaz iudicij aliquid arbiter iubeat: puta noĩa testiũ edi aduersario. h. d. l. ista singularis. In ter. ibi. ex sententia. s. interlocutoria. † Nota q arbiter põt ꝓtem ꝓtumacem mulctare: vt applicetur aduersario. vt hic non fisco. vt. j. e. l. arbiter intra. non ob. j. de iudicijs. l. ij. §. fi. q: ibi in iudice. hic in arbitro fm Guil. de suza. fm hec no. qꝺ arbiter põt facere ꝓcepta penalia: sed glo. sentit hic contrarium. r melius: q: nõ potest nisi habeat potestatem expresse per formaz compromissi vel per naturaz actionis intẽtate. exemplum. l. fi cum exceptione. §. hec aũt actio. ff. quod metus causa. r ita tenui. ff. eo. l. quid tñ. §. fi. Sol. no. si arbiter põt mulctare ꝓtumacem. ergo non est finitum compromissum per contumaciam. Sed ꝺ. ff. eo. l. diem. §. siquis litigatorũ. nam statim pena committitur r definit esse arbiter. ergo non põt mulctare. ad hoc rndet Guil. de suza. q aut q: est ꝓtumax ad audiendam sententiam. r tunc loquit̃ ꝺ ꝓtum. aut circa preparatoria vel media cause. r tunc non incidit in penam compromissi fm eum: sed non est verum: q: ex quo non cõparet facit qꝺ arbiter non potest ꝓcedere. ergo incidit in penã vt in cõtrario. r ideo solue. vt gl. r. l. intelligit quando erat actũ
2 vt solueret̃ compromissum per ꝓtumaciam. † Itez no. q ille qui intendit vti testibus non teneꝰ edere nomina testium anteq̃ producat. r est ratio ne testes possint subornari vel impediri ab aduersario fm Guido. fm alios est ratio: q: non teneꝰ quis instruere suum aduersarium. vt. l. j. §. j. de libe. agno. no. de hoc in Specu. de teste. §. nunc dicamus. ver. sed nunquid arbiter. r ff. post hoc cum se. adde in Specu. de recusa. §. effectus ver. sed pone quod no. Jnno. in. c. ex parte extra de arbi. quid de testibus instrumenti. r glo. ff. de edendo. l. j. §. j. in glo. debet in fine.
3 † Quesitum est docto. vtrum ille qui perdit libellum accusatorium teneatur inserere testes. veritas est q̃ non: quia productio testium pertinet ad media cause non ad principia. de hoc per archidia. vj. q. viij. prescripta. r per eundem. iij. q. spacium.

Cum arbiter. Cum vtraq̃ pars est obediens pena non committitur. h. d. vide in Spec. de contumace. §. j. post prin. Not. q pena non committitur nisi per partem non obseruantem parti obseruanti. secus si sint in pari causa vt hic. r. j. de rei ven. l. fina. facit. l. cum pater. §. libertis. j. de leg. ij. bal.

In additio Bal.

Non ex. An libellus accusationis debeat continere nomina testiuz. vide. ij. q. viij. prescripta per Archi. iij. q. iij. §. speciem in magna glo. ad fi. al's non intelliges. Causis. vide in Spec. de recus. §. effectus. §. sed pone par. vide ꝺ. no Jnno. extra eo. ex pte. §. sed his. vide quod no. in Specu. eo. ti. §. sequitur ver. sed nunquid incidit. s̃ Guil. contra. ff. eo. siquis rem. Sed etiam contumacia. Supra dixit q̃ pena committatur. hec est secunda pars legis in qua dicit de potestate arbitri r hoc dicit iste versi. cum se. contra non restituentem rem potest arbiter deferre iuramentum in litem. testis aũt non productionem punire non potest. h. d. Bar. punire põt fm naturam actionis ꝓpõite vt q: arbitraria non ex mero officio haberi. vide in Specu. de teste. §. nunc dicamus. ver. sed nunquid arbiter nominavide in Specu. de teste. §. qualiter aũt in prin. versi. post hoc. r ver. seq. vbi hec litera exponitur. no. qꝺ arbiter non põt cogere partez ad dicendũ quos testes intendit ꝓducere in causa. Maz anteq̃ producat non cogitur dicere nec arbitro nec aduersario. vel intellige sic. arbiter concedit parti terminum ad producendum test. pars non induxit testes. an potest ex hoc puniri ab arbitro. r respondetur q non: r est ratio huius: q: ex hoc non offenditur arbiter nec alia pars. r intelligit̃ hic terminus assignatus ad ꝓbandum si vult ꝓbare. Si ergo non vult contumax nõ est: tamen puniri non potest: q: excludit̃ a facultate ꝓbandi. r hic potest esse intellectus huius litere. r facit. j. man. denicq̃ idemq̃. §. si ignorantes. Cum arbiter. vide in Specu. de contumace. §. j. post principium. Committendam no. si vtraq̃ pars tum est inobediens pena non committitur. r ꝺ dicit iste. §. Barto. In glos. que incipit qui in fi. ibi instringit Nunquid quis teneatur edere aduersario nomina testium vt hic per Guil. de cu. r no. bene. Item adde quod no. ff. de edẽdo. l. j. In gl. hic ꝺ in fi. in fin. l. quoꝺ. vide omnino Guil. de cõ

Universidad de Deusto
Biblioteca

stitu.pecu.l.item ille.

ARbiter calen. Circunducit citatio si interim mort arbiter vel non comparet in loco vel si stat per stipulationem.h.d. ¶ In tertu.ibi.commissus facit.l.si vt pponis preses.C.quomodo et quãdo iu. ¶ In ter.ibi.plena.vide Gui.j.de consti.pecu.l.item illa. ¶ Mo.q non committit pena si qs non cõparet in termino in quo nõ erpediebat cõparere.facit q postq̃ potestas reddidit libros.et sic nõ by ius ofᷓiciendi acta q nõ currit terminus banni quasi habeat p mortuo erquo non põt exercere officium.

a ¶ De rebus vide pe.d su. et bar.bq iste ter.locum by et si sit cla.cõ oibus q̃ sunt et esse pñt: qz 1 2 itelligunt er cã de pñti et reb⁹ sic stanti b⁹ nisi essent futura que dependẽt a p 1 senti cã.l. eus quo f prin.ad 2 l.fal.si vo ad dict et esse pñt ex cã de pñti vel de futuro tradit ad futuras p not.i l.qõ seruus õ odi. ob cãm.

Partes sup etate dispensare non possunt.
Minor aduersus officij acceptationem restitui potest.

Tm.l.iul. ¶ Mo.q si cogitur laudare ille qui non by cogi non tz lauduz.facit.j.de iudi.l.ij.post prin.litera tñ ista videtur dicere q hoc fit:qz non sit capax officij rõne etatis.sed gl.nõ stat in hoc nisi in minore.xviij.annis. ¶† Mo.q partes nõ pñt dispensare super etate.secus in principe.vt.l.quidam de re iudi.

¶† Item no.q minor potest restitui aduersus acceptationem officij.vnde si acceptasset fideicommissariam vel sindicaturam et leditur potest restitui. Extra no.ar.ad.q.dicit statutum q charta facta a minore.xx.annis valeat:teneat:sed non facta a minore. Modo queritur an maior.xx.et minor.xxv.possit restitui.et videt q sic.argu.huius.l.tamen ẽ rium est verum:qz ls statutum limitet etatem:tñ non stat in hoc solo immo eam limitat et affirmat cõtractum.ergo non datur restitutio.vt.C.de epi.et cle.auf. si captiui et fm istam ptem disputando determinauit. Ja.de bel. hic non ob. l.nostra:qz hec.l.limitat etatem non tñ vltra procedit ofirmando facit qõ no.in.l.j.de his qui ve.cta.impetra.

Additio Bal.

Tm.l.iul. §.maiori tñ. Mo.dicit statutũ q cum minore.xx.annis nõ possit contrahi.sed cum maiore sic modo contractum est cuz maiore.xx.et minore.xxv.et lesus an possit restitui. Et dic q sic per hanc legem. Ja.de bel.tenet contra quod est notandum. Ex hac causa not.q si minor acceptauit officiuz quod ei nocet debet restitui in integrum. ¶ In glo.l.si duo que incipit quod fieret ibi. Solu.ibi interesse. Dic cum apponitur pena.aut contrahit.ob respectum determinate q̃titatis.et tunc semel vel ad id commissa amplius non committatur nisi aliud agatur vt.l.cum querebat. Judicatum solui et bo et.j.de ver.ob.si illa quis. Aut indeterminate.et si factum est iterabile pluries potest committi.als non vt in.l.contra.in vlti.gl. Ja.bu.dic de hoc qõ dicit.vt no.in Spe.eo.ti.§.sequitur.versi. sed pone actum. ¶ Mo.tamen q illud quod dicit de pena pluries committenda qñ hoc est actum intelligitur respectu diuersoz capituloz.et ideo lra hic dicit in singulas causas et capitula non autem respectu eiusdem. Nam si sum odemnatus ad soluẽdum.et interpellatus non soluo deinde sepius interpello: non tamen plures sunt more:sed vna continuata per interpellandi instantiam.j.de vsuris mora.et vnum est furtum:ls in furtis.et hoc.j.iud.sol.cuz querebatur.sed nunquid qñ non est act.vt tot. et.dist.inter clausulam iudicati.et als vt.l.cum querebat.dic qõ non.qz hic soluit.esset compromissum.et sic ex eo sententiari non põt.an iudex durat ibi iudex.et sic valet sententia:et cũ valeat necesse est qõ committatur ex clausula iudicati.verum qz non potest sepius committi.ideo fingitur ibi ex causis precedentibus non commissa.

ARbiter inter. Arbiter non potest iudere aliquid dari vel fieri ei qui nõ compromisit etiaz si iuberet dari fisco vel ecclesie.et etiam si ista licentia esset sibi data p formam compromissi.h.d.quod est no. ¶ Mo.qõ licet in compromisso sit data potestas arbitro condemnandi in aliquam penam fisco qõ parti debetur solum illa pars que venit applicanda parti nec est locus iuri accrescẽti. in penis. et sic facit ad questionem:dicit statutum si quis fecerit tale quid puniatur in centum:quorum centum dimidia sit aduersarij. dimidia ecclesie romane. Modo ecclesia remittit penam:an applicetur aduersario. certe nõvt hic.l.j.j.de iure fisci.et C.si seruus expos.ve.l.ij.et facit ad no.in.l.illud.C.de sac.san.ecc. Bal.

¶ Additio Bal.

ARbiter. Fisco.no.hic q alteri pacisci nemo potest etiam fisco vel ecclesie fm glo.adde quod no.C.de sacrosan.ec.l.pe.ſz ibi interesse hic pena. ideo nõ facit fisco. vide.C.si ser. expos.l.ij.et no.bene.vide Jnno.de officio delega. consuluit. Bal.

1 Sententia arbitri exceptionem non parit.
2 Prosecutio specialis ei non patrocinatur qui debuit generaliter prosequi.

a ERebus. a Si cõpromissum est generale petitio specialis denuo agens ad non petita non incidit in penam nisi obmiserit studiose.h.d. secundũ primam lectu.vel sic. Ubi est generale compromissum et gñalis petitio et sententia absolutoria.ſz pſecutio fuit specialis.si denuo agatur ad non pſecuta non committitur pena.nisi dolo obmisit set pſequi.h.d. Et intellige q denuo agebatur coram iudice finito iam compromisso. ¶ In ter.ibi.in petitione ppie fm primam lec.vel in pſecu.peti.post lit.contest.impropie.fm secundam lec. ¶ In ter.ibi.pnũciauit ppie fm primã lec.vel specifice ſz idefinite fm sedaz lec. ¶ In ter.ibi q si istev.alibi nõ reperit vt no.C.de iud.l.ls fm Me.q dicit per istũ ter.q iura que dicunt hanc sententiaz generalem in effectu limitari per pſecutionem specialem intelliguntur quando pſecutio specialis fuit facta bona fide secus si ex certa scientia sit omissa prosecutio: qz tunc est in dolo et in mora.et ideo tunc sibi non patrocinat equi
1 tas exceptionis. ¶† In terr.ibi.potest:qz sentẽtia arbitri non parit exceptionem:secus si pateretur.vt.l.ij.ſ.eo. ¶ Mo.ex quo q quis generaliter compromisit tenetur coram arbitro deducere et prosequi omne ius suum qõscit se habere vel incidit in penã si postea coram iudice prosequat.et ratio qz videtur impedisse ne arbiter pronunciet de toto qñ fuit petitio specialis. Sivero generalis est:rõne generalitatis et doli sui. Jtem no.q ignoraz excusatur a pena compromissi. Et est arg.q iusta causa litigandi et petendi reductionem laudi excusat a pena conuentionali et
2 legali. ¶† Itẽ no.q prosecutio specialis non patrocinatur ei qui debuit generaliter prosequi. ¶ Item no.q valet laudum latum super quibusdam:licet compromissum fuerit generale q intelligit glo.verum quando erat compromissum simpliciter: sed non fm quid:puta qz erat actum q posset laudare pluries: sed tu dic etiam si fit simpliciter vnum.nec ob.ſ.co.l.quid tamen.qz ibi intelligitur quod non potest pronunciari pro parte super pſecu. Si autem quedam sunt pſecuta et quedam non valet laudum super pſecutis tantum.et ita loquitur hec ratio.qz de aliis non potest iudicari cum non fit de his cognitũ. Mo.tamen modum loquendi glo.quam nescis alibi. Bal.

¶ Additio Bal.

ERebus. Vide Ly.de iudi.licet in.ij.q.et in additione noua. Ibi hanc legem declarat vel compromissum est de omnibus questionibus non specialiter numeratis. vnde est compromissum si tamen petitio fuit generalis in omissis errore non nocet sententia nec petendo iterum pena cõmittitur. In omissis dolo bene nocet.et iterum petens in penaz incidit.hoc dicit. Et dic q hic fuit compromissum generale petitio generalis pſecutio specialis. et sententia partim condemnatoria in aliis absolutoria lata in diffinitione vel fuit simpliciter absolutoria indefinite.indistincte lata. Jdeo dico q cõpromissum fuit generale:qz si speciale frustra distingueretur hic dolus vel nõ dolus.nã non posset esse dolus cuz sup alio nõ posset adiri q̃ sup re cõpromissa.vt.ſ.e.no di. §. de of.et §.quesitũ et.l. q̃d tñ.§.vltra. Jtem iõ petitio.i.libellus et lit.otestatio.vt.l.amplius rem ratam haberi. Generalis:qz si specialis de alia specie non potuisset iudicari.C.de fideicom.lib.l.vlti.j.cõi diui.vt fundus.et iudicasset et sententia nulla:qz lata lit.non contest. et si contraheretur non deberetur pena.vt.l.j.j. eo. Aut non iudicasset.et tunc de alia re ageretur quam esset pronunciatum.et sic est idem.vt.l.cum queritur de exc. rei iud. et per hoc etiam oporteat dicere q sententia fuit simpliciter lata. Jtem ideo prosecutio specialis:qz si generalis relata sententia ad processum iudicis obstaret efficaciter super toto genere et si tibi arbitratur pena cõmitteretur. Intelligitur ergo q prosecutio fuit specialis nisi distinguatur .aut ista prosecutio facta bona fide aut maligne. ¶ Primo casu pena non committitur si reliquum petatur. ¶ Scõo opp.ſ istam lec.de testi.l.qz litera dicit q arbiter nil pnunciauit de his que non expirato compromisso petũtur coram iudice. Tu dic cum indefiniter pronunciasse et indefinita equipollet vniuersali.ergo de toto fuit iudicatum.scõo dico q litera est intelligenda q arbiter non pnunciauit.scilicet nominatim et expresse:sed tacite et sub quadã generalitate.sic secũda gl. et Jaco bu.ij.op.q similiter nil de his pnunciauit:vt litera dicit ergo indistincte pena non committitur:qz non conuenitur. Mã snia non artat nisi in ppria forma.vt.l.si pupillorum.§.si pretor de rebus eorum.et.l.cũ queritur de exc.rei iud. Ad hoc respõdeo

vt.ſ.qz

Universidad de Deusto

vt.ff.q; immo dico q; aliquid pnunciauit tacite secus simili modo,z sic non ob fm glo.z Jac. Quos impugno sic lit. ote. gñaliter facta vr latus est acto:z re' ad gñalem psecutionem z maxime per aut. qui semel. Item lex assignat terminum ad p bandū petita put petita sunt vsq; ad sua tpa vel saltiz iudex assignat ergo qui non pbauit imputet sibi.z sic gñaliter excludit. Econtra arguo q; indistincte non excludant nam snia lata nullis probationibus factis est nulla ipso iure.sed quo ad non psecuta si latam intelligis pponis esse latā nullis pbationibus factis ergo nulla.z sic non arrat. Cōfirmatur etiam pcedens obiectio q; dato q; aliqua species nonveniret in psecutione actoris venit in psecutione rei qui oēm sue defensionis cām psequi intelligit. vt.ff.de appel.scio.z non minus operatur psecutio rei quaz actoris. vt.j.de pba.l.circa eū respōdeo.z premitto per generalem psecutionem: quia prosecutio notat actum continuatum vt.C.de his quibus vt indig.aliam ego colligo siue comprehendo non in sola cōtestatione sed etiam in reliquo processu. pbatorio.z respondeo ad primam z tertiam obiectionem: q; dico q; q; cōcludunt de rigore. Secus de equitate verum quia non est equum subest omittendi psecutionez debitam subueniri. Ideo distinguo. inter obmittentez errore vel certa scientia: quod bac l.z nulla alia continet fm Pe. vt refert Lyn. C.de iudi.lz. Ad mediam obiectionez. rñdeo q; hic non omnino nullis probationibus factis lata fuit snia. ¶ Tertio opp. ponit gl. hic compromissuz fuit generale. tunc sic arguo si generale. ergo vnum. ergo vna sententia terminanda per hoc concludo sic qñ tota questio dz terminari vna snia nō vz snia lata per ptem. vt.ff.e. quid tñ z l. apud celsum. §. Item queritur. ergo hec sententia que intelligitur lata de parte tantum. i. insolidum psecute ipo iure nulla.z sic hec lex male distinguit cū contra talem sententiam libere possit veniri. Sol. dicit glo. fateor compromissum generale esse vnū sed non simpliciter vnum q; erat actum. vt vna sententia terminaretur. Sed contra hoc: q; immo vident plura. vt.l. scire debemus. de ver. ob. Sol. aut species sunt enumerate in comprimisso aut non fm glo.z sic aliquid potest dici vnum:z non vnum simpliciter z fm quid. Comprimissum generale est vnum in forma sed scinditur quandoqz in plures sententias quod no. ¶ Extra glo. oppo. sic. Indefinita equipollet vniuersali. vt.l. si pluribus sed si sententia esset vniuersaliter lata nullo modo posset de cetero agi: q; cum oratio ex vniuerso sumitur zc. vt.l. si is qui esse. §. vtrum est sententia arbitri etiam nunc̄ seruanda est. vt in. §. stari. Sed dic q; aut indefinita dispositio habet tacitaz relationē ad aliud. vt sententia ad pcessum.z loquitur hic aut nō habet relationem ad aliud.z tunc aut est eadem ratio: conditio particularium zc. vt Dy. de rc. iur. in rub.z hoc in iudicijs generalibus Sed ratio predicta ꝯcludit in vniuersalibus. naz snia ibi est vniuersalis.z de natura vniuersalis est q; si venit contra in pte venitur in toto. vt in. §. vtrum.z.l. si necessarias. §. si annua. vel dic idem per. l. C. de iudi. lz q; hoc fit lege permittente.

1 ☞ Arbiter pōt terminos immittere: ei stari debet.
2 Arbitri facto stari dz sicut dicto.
3 Arbitrium non solum de lite comissi debet sed etiam de executione litis.

Vter castellianuz. ¶ In his que habēt cām successiuam non sufficit ab initio esse factū nisi perseuerantia subsequat. h.d. fm lect. No. vel sic. sufficit q; arbiter in diuisorio dicat terminō vel diuido: licet non adiuciat verbū ꝯdemno q: tacite videt mandare quod seruetur id qđ facit. h.d. ¶ No.
1 q; † arbiter pōt immittere terminos.z dz ei stari. Ex hoc etiam no. q; debet stari facto arbitri sicut dicto fm tertiam lecturam.
2 ¶ † In ter. ibi terminetur ita q; erat electus etiam super executione facti.z facit. C. finium regun. l. siquis super. No. q; non sufficit semel paruisse in eo q; requirit patientiam successiuam.z facit. j. lo. l. si in lege. §. colonus. Item nec tabu. iudicis. vt. j. de iureiuran. l. sed z si possessori. Item nec vbi quis tenetur possessionem tradere z defendere inductum. vt. j. de acqui. pos. l. permisceri. §. species.z facit quod no. C. de vsufruc. l. corruptionem.z qđ no. Lyn. C. de insti.z substi. l. si heredem.z Dy. j. de adul. l. si adulterium. §. j.z. §. de his qui sunt sui vel alie. iu. l. iij. §. fina. secus si est in obligatione factum vel datum momentanea. vt. j. de sol. l. in numerationibus. in fine.z facit. j. de contraben. emp. l. si eum de re iudi. l. nemo enim. §. fundum.z.l. j. C. de pac. in fin. magne glo. ¶ † Item no. q; arbitrium potest committi non solum
3 de lite: sed etiam de executione litis. h.d. Bal.

¶ Additio Bal.

Vter castellianum. Vide. j. ō contra fundus. §. j.z no. vide Ja. de are. j. de condi.z de. l. titio z per cum. de aqui. pos. permisceri. j. species. ibi omnino videas per Jaco.z Barto.z facit. C. de vsuf. corruptionem in gl. mag. vide Lyn. C. de insti.z substi. l. siquis heredem.z. j. de adulte. l. si adul. §. j.z quod ibi per Dyn. ¶ In text. ibi. orta est. vide. ff. de his qui sunt sui iur. l. iij. §. fi. Ponit. Sed numquid arbiter potest eligere agrimensorem. dic q; sic parte tamen citata. Nam ꝯ est de natura istius iudicij. vnde arbiter hoc potest. vt. C. fi. re. l. siquis super. inver. iter castellianū. ¶ In ter. in pn̄. l. in his que habent causaz successiuam non sufficit ab initio factum nisi per seuerantia subsequatur. h.d. facit. j. de vsufru. l. iij. §. dare. C. de vsufruc. corrup.z quod no. in. l. j. C. de pactis.z de transac. apud acta barto. banc. l. declarauit. j. de iureiuran. sed z si prior. Sed quomodo arbiter ponit terminos cum sententia exequi nō potest. respondeo q; hoc fuit sibi concessum a comprimittentibus. Naz super hoc concluditur ipsi arbitro. scilicet quod immittat terminos ergo venit in comprimisso. sed in executione in qua concluditur parti dicendum est q; ista non pertinet ad arbitruz vt.l. a diuo. de re iudi.z l. iubere cauere cōiuncto eo qō leg.z no. ff. e. non di. §. de liberali. Cautius est tamen q; arbiter hic prius immittat terminos: ita quod hoc postea fit de forma ipsius sententie. Et dicat sic adiudico prout terminaui.z vide. ff. eod. non distinguemus. §. quesitum.z quod no. in specu. eodem titu. §. sequitur. ver. sed an mittet in pos.z versi. sed pone arbiter condemnat vbi hec lex refricatur z declaratur. ¶ Item no. q; quis dicitur impedimentum pati in vsu rei si reus. §. quem agen. litigat eo ipso: lz alr non pbetur in spe. de actionib'. seu peti. §. sup act. ver. sed numquid zc.

In comprimissis. Comprimissum nō egreditur personaz. hoc dicit. Adde qō notat Ja. de are. de lega. j. l. si sic. §. finali. Bal.

De his rebus. Comprimissum non porrigitur ad futura. h.d. rō. quia nec de his potest esse iudicium nisi in comprimisso fit dictum fm. B. de suza.z no. in spe. de arbi. §. sequitur versiculo quid ergo.z adde quod no. ff. de procura. l. omnium.

¶ Additio Bal.

De his. ¶ Sed numquid de futuris potest expresse comprimitti. dic vt no. in spec. eodem titu. §. sequitur. versi. quid si comprimissum est controuer.

Si comprimissum. Presentia solius pupilli vel mentis exilium non reputatur pro presentia nisi resistat ei legitimus responsalis. h.d. cuz. l. se.z pr̄in. se. ¶ No. q; vbi fit mentio de pñtia simpliciter intelligit̄ de legitima presentia.

1 ☞ Arbiter pōt eligere nunciū qui citet in causa.
2 Arbiter an possit citare testes.

Sed interpellatur. §. arbiter. ¶ † Not.
1 qō arbiter potest eligere nuncium qui citet in causa.z vide in specu. de cita. §. j. ver. sed nunqđ
2 arbiter. ¶ † Quero an arbiter possit citare testes. specu. dicit q; non. q; quo ad eos arbiter non est arbiter. vt in specu. de arbi. §. differ. ver. item arbiter nō citabitur. ergo per iudicem vt compareant coram arbitro etiā sine citatione deposuerunt. valet ergo testimonium. vt no. j. de his qui. vt indig. l. post legatum. §. is vero.

¶ Additio Bal.

Sed interpellatur. Litigatores. vide in specu. de citat. §. j. ver. sed nunquid arbiter. vel per nuncium. no. qō arbiter potest eligere nunciuz qui faciat citationes in causa. et intelligo de nuncio volēte. Nam cogi non potest per arbitrum: quia arbiter non habet ius nisi in comprimittentes. Si ab altera. vide Inno. de preben. pro illorum in magna glos. Not. hic quod in comprimis. inequalitas ad equalitatem reducitur. per detract. non per argumentum. vnde non reducitur sic ad equalitatem quod comprehendatur vlterius quam heres: sed quod neuter. ¶ In ter. ibi. Litigatores. Sed numquid arbiter potest citare testes. Dic quod non citatione que artat eos: q; super eos nullam habet potestatem. vt no. in specu. eo. tit. §. differt. versic. item arbiter non potest. Quid ergo fiet si testes nolunt comparere. respondeo inuocabunt partes ordinarium qui coget testes. Item credo quod ipse arbiter possit inuocare super hoc brachiū ordinarij: quia sua interest suo fungi officio. vt ar,

Universidad de Deusto
Biblioteca

B. eo. certa lege. in fi. & extra de officio ordinarij. c. j. & in spec. de iudi. dcle. §. sequitur. ver. sed nunqd potest seculare. Sed quid si testis ad solaz requisitionem arbitri comparuit An possit impugnari dictū testis non citati legitime. respondeo non. vt no. de his qui. vt indig. post legatum. §. is vero. Nam bonus vir nō debet coactionem iudicis expectare. vt. §. eodem arbiter iudicij sui nomine. §. j. vbi no. licet cautius sit si expectet ne ingerere videatur. vt. j. de so. si stipulatus. §. si lancem.

Sab altera. Compromissum nō transit ad heredem si vna pars fecit mentionem heredis altera nō qz non debet claudicare. hoc dicit. ¶ Quero si compromisit priuatus cum abbate de questione quaz habet cū ecclesia. & mortuus est abbas. nunquid est solutum compromissum. & videtur qz sic. vt. j. de aqui. here. l. [per epistolam. & ita ibi no. per Ja. de are. sed. §. eo. l. si vnus. §. sed si plures. dicit aut fuit compromissum per nomen appellatiuum & non finitur. aut per proprium & finitur [a]. Sed. B. dicit qz quali tercunqz fit compromissum expirat morte: qz tacite agitur hoc vt per nomen appellatiuum intelligatur compromissum cum sit monasterij non abbatis. Item debet vt hic & l. de meis. §. e. Cy. in addi. patet ergo qz quouis compromittentium mortuo soluitur compromissum. de hoc no. B. §. eod. l. non distinguemus. §. si oñi & vide Inn. de prebē. c. pro illorum.

a ¶ Et finiē. vide plene p sc. in. c. qm̄ abb. de offi. dcle. in prin.

Arbiter ex compromisso. Arbiter non potest prorogare terminum sue potestatis seu quasi iurisditionis nisi hoc habeat per formam compromissi. h. d. Et facit. §. eo. l. non distinguemus. §. quesitum. ¶ † Extra queritur virum possit fieri prorogatio pro vna partem absente altera parte: qz vnus in vno loco alter in alio diuersis horis coram arbitro & absente parte prorogauit. cogitat Cy. in addi. soluit quod tenet prorogatio. arg. j. de iudi. l. iij. §. conueniri quia non desideratur hic presentia cum non sit contractus: sed quedam commissio nisi forte ratione pene que non debetur effectualiter nisi per stipulationem. facit. j. de actio. & ob. l. consensu apparet ex predictis quod compromissum potest fieri per partes seorsum. Item prorogatio. Sed ad hoc vt pena committatur promittatur alteri recipienti pro parte. j. de acti. & obli. l. quecunqz.

Sde re sua No. qp quis non potest arbiter esse in causa propria [b]. ¶ † Item no: qp quis non potest imponere sibi legez facit. j. de fideius. l. paulus. §. paulus. ¶ In glo. ideo qz ibi si libertus. quia in dubio intelligitur compromissum tanqp in arbitratorem. vt res valeat & non pereat. vt extra de iureiuran. c. quintauallis. Sed quidam dicunt. aut dicitur arbitrij nostrum vel in voluntate ordinata & valet. aut dicitur in meram plenam & liberam voluntatem & non valet fm Jaco. de are. Sed Bui. dicit qp semper videt compromitti in voluntatem ordinatam. & sic potest reduci ad arbitrium boni viri. arg. j. man. l. creditor. §. lucius & soluit glo. ista & dixit. C. de dot. promis. l. ij. Cy. in addi. & per eundem in. l. ista. C. ne quis in sua causa. & vide Innocen. extra de censi. c. venerabili. & de preben. c. pro illorum. tu potes dicere qd duo sunt compromissa. vnum in arbitrium. aliud in meram voluntatem vt. §. eo. l. celsus. §. idem ait. & ex primo capite valeat compromissum: licet secundū caput vitietur. qz cum apponatur ad audiendū non hz vitiari sed vitiare. vt. l. cum precario. facit ad predicta: quia libera voluntas est fm naturam arbitrij boni viri sicut apparet ex vi sermonis. facit. l. fideicō. §. quāquam. j. de lega. iij. Bald.

b ¶ In cā pba. adō do. mar. soci. in fi. xx iij. inci. exhis x. vij. pbatur circa fi. in. j. pte qp hz qs in facto pprio arbiter eē nō possit arbitrator tū esse pt.

¶ Additio Bal.

Sdere. Vide Inno. de preben. pro illorum Jn. j. glo. vide omnino Inno. extra de cēsibus venerabilis. & vide omnino Cy. C. de dot. promissio. l. si cum eo. & l. ij. ne qs in sua causa. Cyn. Sed nunquid de re consanguinei sui. dic quod sic inter consentientes nō si altera pars recuset. vt no. in spe. de recusa. §. fi. ver. sed nunqd consanguinei. nisi par esset cōsanguineitas. j. de ritu nupt. non solum. §. de vno. & facit. §. eodē. l. pedius. in prin. Sed an valet si subijcio me tue voluntati videtur quod non: quia merum animi motum importare videtur. dic contra quod immo hoc importat arbitrū boni viri fm Guil. Papa ratione idololatrie deponit seipsum. xxj. dist. nunc autem. per archi. ¶ In ter. ibi. quisqp. qz verbū imperatiui modi requirit secundam personam. ¶ In gl. que incipit. vt. §. eo. in fi. adde quid de alijs actibus quam in cō promis. dic vt no. Inno. in. c. vlti. de officio delega. Item addez

c ¶ Vide de hac. Addeb alber. et que ibi dixi.

d ¶ Nisi velit. qōvez a prin cipio nō post qp in incepit tenere hospitiū. vt p eundē bal. in auē. oēs. C. cōia d succes. & bar. ī. l. licitatio i prin de publica. & l. mariti §. j. de adul.

e ¶ Dñus. ad de feli. i. c. qz gui. de iudi. & fran. arc. in. l. q̄ abñti. de acquir. pos. §. si qs poss. & qō ibi dixi i apo. omnino videas alias non intelliges. Jaco. de are. ff. de leg. j. fi sic. §. fina.

Squis iussus. Lex ista brevis est et non summatur. vide glo. per te. Baldus.

¶ Maute caupones stabularij vt recepta restituāt. Rubri.

¶ Additio Bal.

c **Vide de hac.** Materia plene theorice & practice in specu. de furtis. §. alia. vsqz in fine. titu. vide Jnocen. extra qp me. causa super eo. ¶ In glo. que incipit merito hoc tibi vel fortis. ¶ Item hic tenedamno dato vel furto facto a quocūqz: qz tenetur ad custodiam sic exhibendam qp res salue sint a quolibet. et hoc quia sic recipere videtur rem saluam fore: & quia ideo quis hospitatur apud hospitem vt res eius salue fiant. & sic tenetur hospitator de casu ex natura & genere negociationis seu ministerij: quod exercet & purgatur hic casus per actionem in fac. ex hoc edicto cum limitatione. l. iij. §. ex hoc edicto. j. eodem nam si est casus qui accidit inuito non venit si ignoranti vt furtum venit vt qz possibile fuit precaueri per ac. enim locati. & conducti non purgatur casus: quia non venit casus in ea. vt. l. si vt certo. §. j. commodati. Est & aliud remedium ex illo edicto furti aduersus nautas que in factum est penalis & non habet locuz damno dato vel furto facto a quocūqz: sed tantum ab his: quorum operatur caupo stabularius vel nauta vel ab his qui sunt de alta familia seu habitatione quorum factum equum est eum prestare quia ipsos elegisse videtur. vt. l. j. furti aduersus nau. j. eo. l. fina. §. Item qz protestatio non excusat a delicto vel quasi delicto vt ibi per Bal. Item in ista infan. penali oportet argui factum circa personam: qz oritur ex delicto vel quasi. vt. j. eo. sed. §. possumus. sed in persona rei persecutoria: qz non refertur in ea a quo fiat: non est necesse qō factum certe persone allegetur. sed incerte. vt arg. §. quod metus causa si eum exc. §. j. & ita no. j. eod. l. iij. §. ait prator.

Ait prator. ¶ In ter. ibi. coēūdi. i. conueniendi & allegatur istud princip. quod hospitator non tenetur quem recipere nisi velit [d]. ¶ In contrarium facit. l. prima circa finem. & quod ibi per docto. j. aduers. nau. Solu. allegatur quod nō debet dari: sed subtrahi materia delinquendi. hoc dicit.

d

Qui sunt igitur No. qp restringitur hic significatio naute ad patronum nauis: qz ad eius fidem videtur confluí. & ipse ex recepto tenetur si recipit per se vel per magistrum nauis eius officium est generale vel per commissarios custodie: quorum officium est speciale circa custodiam. vel quicunqz recipiat habens ab eo mandatum tacitum vel expressum: sed ex facto simplicis naute sine mādato nō obligat exercitor ex recepto: qz non recipit vere nec interp̄tatiue. & hoc vult ista lra. nāqz receptio ꝓsensuz desiderat iste nō ꝓsensit per se nec per aliuz. ¶ Item no. qp nemo obligat ex contractu vel quasi nisi per se vel alium habentem mandatum a se. ar. ff. de neg. gest. l. ex officio. Bal.

De exercitori. ¶ Statutum in nauivendicat sibi locū in nauicula h. d. Facit ad questionem dicit statutum, quod qui comburit domum puniat in tātum qō debet puniri: etiam si comburit domūculam. facit. j. de cuic. l. satisfa. Bal.

Caupones. ¶ Not. quod nemo potest obligare dominum cum eius officiū ad hoc non porrigatur. & ideo caupo hz obligat ex recepto per se vel per factor hospitij. non tū per illuz qui lauaret parapsides. qz officium eius ad hoc non porrigitur.

Ait prator. Dictum est de personis, nunc dicit de rebus.

Item pomponius. Genitiuus non solum significat dominium [e] possessionem & detentionem vbi agitur ex side suspecta. h. d. §. no. No. qō dixi. in summario. ¶ Item no. staturam istius actionis quia prefertur dominio. Et re inducitur iste ter. in arg. ad questionem de statuto dicente si quis fecerit insultum ad domum alicuius. quia iste genitiuus non significat dominium tantum sed etiam habitationem. vt. j. de iniur. l. lex carmelia. alis cornelia. §. j. & facit in spec. de proba. §. videndum. versi. sed pone statutum.

e

tutum.secus videtur si statutum dicat si quis percusserit in domo percussit ꝛc.q requiratur dominium.vt.j.de reli.l.ij.§.in locum. Tu adverte q; quandoq; agit rone conuentionis.tunc loquitur iste.§.quandoq; agit rone psone tunc loquit.d.l.cornelia.§,j.quandoq; agit rei seu iuris ratione.tunc loquit.d.§.in locum ꝛ facit quod no.ff.de ori.in.l.ij.§.j. ¶ In glo.no.arg.iur. l.ij.§.j.Bald.

Recipit autem. Nota q naute caup.sta. ipso facto videnr recipere promittere saluum fore.s.patiendo res intromitti quis non sint eis specialiter assignate vnde si tu patiente hospitatore mittis roncinum in stabulo postea alibi vadis.ꝛ cum reuerteris non inuenis roncinū hospitalarius tenetur tibi etiam si nihil sibi dixeris.ꝛ etiā si tibi nolebas hospitare de sero.ar.j.co.l.gratis.in prin. Sz q̄d de eo qui posuit fardellum in camera.ꝛ dū rediret non inuenit ipsum.ꝛ dicit ibi fuisse magnam quantitatem pecunie intus involutam econtra negatur hoc modo.queritur vtrum huic creda
a tur[a]:vel non.hanc questionem format Roge.super ff.facit.j.de positi.l.j.§.si cista.dic de hoc vt no.Inno.in.c.super eo extra q me.causa. ¶ Querit glo.quid si ignorante hospitatore res intromittatur.ꝛ dicit eū non teneri de recepto.ꝛ dicit vez:q; in recipiendo non consensit:quia ignorauit.ꝛ facit ista glo.q excuse tur receptator propter ignorantiam facti.ꝛ ad hoc tendunt leges in ea allegate.

¶ Additio Bal.

Ait prętor. In text.§.Item ponit ibi an alienas oppo.q; verba q cuiusq; que sunt in edicto significant dominium. vt l.ij.§.in locum.de religios. So.dico q genitivus non semper dominium significat.Sed aut agitur reali vel pro iure rei.ꝛ tunc significat dominium.vnde si negatoria vel confessoria agitur vel vt aliquid iuris facere liceat requiritur dominium vt ibi.ꝛ.l.ij.si serui.ven.ꝛ de exc.fundi: q; origo intentionis fundatur ex iure reali.Aut agitur personali ex delicto vel quasi.ꝛ tunc aut agitur ex delicto commisso in personā seu circa personā. Primo casu agit respectu totī? iuris rei.ꝛ requiritur dominiū vel quasi.Nam ex dominio erit ius directuz ex quasi dominio erit ius vtile.j.ad.l.aquiliam.Item mella. §. legis.ꝛ.§.fina.l.j.de condi.furti. Vbi dicitur q quando dominium est de esse crimis:quia ponitur in eius diffinitione ibi non domino non datur actio vlla:secus si non est de esse cause ex qua agitur sed in statutis.pro solo dominio ponetur siue sit ius vtile siue directum.sed pro quasi dominio non:q; vtilis tunc est per fictionem que non habet locum in statutis. Aut agitur respectu alicuius particularis iuris.ꝛ tunc requiritur dominium illius iuris puta si agitur contra depopulatorem fructuū aget iste qui habet ius percipiendi fructus.suo nomine secus si nomine alterius.vt.l.si apes.§.fin.ꝛ.l.si seruus.§.locaui.de furtis Aut agitur ratione interesse.ꝛ tunc non curatur de iure rei: q; non facit ad intentionem fundandam sed solum an interfit cura.vt.C.de furtis.manifestissimi. Aut delinquit circa personā ꝛ tunc non curamus de iure rei.hinc est q vnde vi datur predoni sed condictio furtiua non.q; vis est delictum circa personam furtum circa rem.ꝛ hoc dicit glo.no.in.l.Itaq; fullo.de furtis. hinc est q vndevi datur predoni:sed non condictio ex.l.cuz que rebatur.quia ibi inuaditur primo vacans ibi delinquitur circa rem non circa personam.ꝛ facit.C.de ser.fug.l.cum seruum.Aut agitur ex contractu vel quasi.ꝛ tunc aut celebratur respectu domini aut respectu custodie vel si.vt in commodato locato deposito ꝛ in recep.saluum fore.vt dict.l.ita.vt in fun.commodati cū sito ꝛ in recep.saluum fore.vt dict.l.ita.vt in fun.commodati cū si.nam hoc est eadem ratio in dominoz non domino.ꝛ quia quo ad reum debet hoc haberi pro domino vt dictis.ll.ꝛ facit in spe. de proba.§.videndum.versi.sed pone statutum.nam vbi dominum non facit.l.rationabilem. sed Oldra.quod est extra domi nima etiam dominio circunscripto in dominum non exigitur: quod non est causa cause non est causa causativnde quando nō causa statuti non erit causa actionis ex statuto nascentis.vtruz autem intelligatur esse causa vel non ex predicta theorica colligi potest.ꝛ facit de iniur.l.cornelia.§.dominij. Et est conclusio hic.q̄ vbi agitur ex Zctu vel quasi delicto vel quasi:nisi dñium sit de substantia contractus vel delicti vel quasi non curamus de dominio vbi in modum limitatoris fieret mentio dominij. l. suos de lega.iij.cum si.ꝛ facit.l.iij.de nego.gest.ꝛ.j.de condi.inde.l.indebiti.§.si nummi.ꝛ.l.ij vi bonoz rapto.cum si.

Sita de facto. §. **Idem ait** No.q postq̄ valisia est recommendata hospitatori.licet extra hostium perierit est eius periculū ¶ Item no.argumentum quod illud quod fit extra hostium videtur fieri in domo veritas est in contrarium, q; quod fit in hostio bene videtur fieri in domo.vt.l.j.§. cloace. et appellatione ꝛ tribus.j.de cloacis.sed illud quod fit iuxta hostium non videtur fieri in domo.quia dictio in denotat intrinsicitatem.facit.j.de bis qui deie.vel effu.l.j.§.hec verba.Item sacit quod no.in.l.quidam byberus.j.de serui.vrba.predio.Bal.

¶ Additio Bal.

Sita. In.§.eo.modo ibi.extra negocium perhunc ter.dicit.Hui.de cu.C.quoruz ap. non re.l.nulli.q̄ō sindici qui habent cognoscere. de commis.per officiales non debent intromittere se si quid ab officiali petitur non ratione officij.sed ex alia causa.puta quia promiserat ante id soluere.quod est notandū.

1 ¶ Omnis culpa in hac actione venit.

2 Medium non datur inter leuissimam culpaz et casum fortuitū

Ex hoc edicto. Ex primo capite proficiscit actio i simplum ꝛ de hoc inuestigat hic cur fuerit introducta cum videbatur fuisse ciuile remediū hoc dicit. ¶ In text.ibi improbitatis. supple circa. ¶ In ter.ibi.dolus verus vel interpretatiuus sicut est lata culpa. ¶ In ter. ibi contigerit.vt excusetur caupo.nota.q nulla actio debet intelligi frustra introducta.quia.l.nihil facit frustra a ¶ Credak vide eundē bal. in ru.C.depos.

1 ¶ Secundo no.q in ista actione venit omnis culpa.non tamen casus fortuitus qui nō potuit preuideri presertim si est talis casus qui accidit inuitovt vis maior.nam licet oblatio contrahatur rōne officij.tū non porrigitur ad hunc casum.facit.ff. de eden.l.si quis ex argen.§.fina. Ex predictis apparet quod de rebus subtractis sine culpa hospitatoris.non tenetur hospitator nisi essent subtracte per eos. quorum opera vtebatur in hospitio.q; intelligitur culpa precedente. ꝛ q vtebatur opera malox hominum.vt.j.co.l.j.§.pe.ꝛ.j.fur.aduer.nau.l.j. in fine. Sed quid si isti erant homines bone fame ꝛ non soliti talia cōmittere an excusatur hospitator.ꝛ videtur q sic.cum nulla culpa possit ascribi.ar.j.commo.l.argentum.hec questio fuit de facto in quodam hospitatore vallarum in alpibus bononie. No. q est reprimenda hoim iniquitas concordat phemium decretalium. ¶ Item no.hic in glo.inter leuissimam culpam ꝛ casum
2 fortuitum non est dare medium. ¶ In text. ibi.eo modo.s.quo naute. ¶ In ter.ibi.recipiunt.scilicet res.Fran.ac. ¶ In ter. ibi.non tenebunt.scilicet ista actione. No.q caupo nauta ꝛ stabularius tenētur de recepto quando recipiunt iuxta officiū suū seu iuxta artem suam quam faciūt.Si aūt hoc non concernit officium suum.puta hospitator non recipit a viatore.sed ab amicovel vicino.nam sub contemplatione artis non tenetur ex hoc edicto.q; non recipit vt talis.quod no.Et per hunc textum.dicit.B.in.l.nulli.C.quo.ap.non recip. ¶ Not.q sindici qui habent sindicare officiales non possunt intromittere se de eo qō gesserunt extra officiuz vtputa si ante contraxerant vel deliquerant extra officium.facit.l.non distinguemus.§.item si quis rome.ff.de arbi.ꝛ.j.d iniur.l.nec magistratibus.ꝛ.j.de iudi.l.pars literaz.ꝛ.ff.de of.presi.l.senatusco.So.facit in ar.qō camerij seu prepositi artium non habent cognitionem de eo quod non pertinet ad artem.puta de quadam successionevt.C.de iur.om. iu.l.periniquum. ¶ Item facit ad questionē de statuto q filiusfa.non possit se obligare nisi sit artifex qō tunc valet obligatio quando contrahit occasione artis.secus si non concernit artem facit.C.ad mace.l.fina.ꝛ ibi per doct.nam cum ista verba significent quandam qualitatem oporet qō ista qualitas respiciat factum principale alias nil operatur.arg.j.de nox.l.in delict. §.si extraneus. ¶ In text. ibi hec autem actio.s.in simplum ex primo capite.Bal.

Nouissime. In ter.ibi honoraria actio. scilicet contra exercitorem. No.q non potest simul agi nec etiam successiue persecutoria ꝛ penali etiam cōtra diuersos.ꝛ est ratio:quia hic cadebat electio inter personas. ita qō ex vi electionis non ex natura rei ꝛ pene. ¶ In glos.vt hoc ibi vtpote hec est vera ratio:quia ius agentis confluit in conuentum quando eligitur exercitor. ¶ In eadem gl.ibi non in plus allegatur ista glosa qō condemnatus in minori quantitate quā debuit condemnari possit iterato accusari ꝛ condemnari in illo pluri quod sepe contingit quando in prima accusatione est obmissa qualitas que postea reperitur in secūda accusatione que habet aggrauare delictum ꝛ penam.ꝛ hanc partem tenet Bal. j.de accusa.l.senatus consuit. Alij dicunt contrarium dicentes quod ista glo.non debet intelligi in accusatione advindictam: quia ibi non consideratur effectus vt.j.de iniur.l.quod senatus Item nec qualitas potest addi nisi in pendente iudicio cum veniat incidenter.ꝛ non per se.vt.j.de no.l.in delictis.si detracta. ¶ Item q; de delicto eiusdē hominis non est sepius disputādū

Universidad de Deusto
Biblioteca

siue sit condēnatus siue sit absolutus.vt.j.c.l.licet.§.fi.vnde cū omnia iudicia criminalia sint ad vindictaz sequik.q denuo procedi non potest nec eadem.l.nec alia a primo intentata facit qō no.de cal.l.j.§.j. Preterea si posset denuo agi. ergo posset ita absolui sicut et condemnari et sic teneret sententia cōtraria prime et preiudicaretur fisco in prima condēnatione contra.l. priam cum ibi no.C.quando prouo.non est ne.et ideo Jaco.bu. consuluit pro ista parte q post sententiam cōdemnatoriam nō possit formari noua accusatio ratione qualitatis obmisse in primo iudicio.z in secundo aduenete.zest consilium valde elegans Anno preterito fuit de facto assisiz collegium huius ciuitatis cōsuluit tamē in discordia vt procederet accusatio.sed z forte male.z adde quod no.insti.si quadru.pau.fe.di.in fi.

Aura §. Quecunqz. Not. quod furtum z damnū datum ponuntur tanq̄ spēs separate.z ideo si statutum dicit q de dāno dato credatur sacramēto accusatoris nō erit ita in furto. nisi quatenꝰ disponeret ius cōmune. vt.C.vnde vi.l.si quando.vnde si aliqs de vinea mea portat sarmenta z non incisit ipse sed portauit incisa siccz non dedit damnum sed cōmisit furtum non stabitur sacramento accusatoris. z facit.j.de in litem iuran.l.cum furti.intellige non statur de ipso furto.sed de extimatione sic probato furto.vt ibi.

¶ Additio.

Aura z caupo. Jn.§.quecūqz ibi solū a furto. argu. ad.q.dicit statutū q de dāno dato credatur sacramento accusatoris nūc aliquis exportauit ligna de silua mea accuso eum an credatur sacramento meo dic q non.quia istud nō est dānum. sz furtū que diuersa sunt vt hic.Jn cōtra.etiā facit hic.§.vi.equi parat.sed hic.§.loquitur in obligato ad ge.casus videk ad speciem.i.specificum casum z statuta nō sunt extendenda.

Licet gratis. Ratio dubitādi erat, quia nō videbatur, tanquam caupo sed tanq̄ amicus recepisse.h.d.

Si seruo meo. Not.q ex eodē facto oriunt actiones hincinde.quia nō oriuntur eadem ratione.sed diuersis.z sic non ob.ratio contrariorum.quia non sunt contraria sed disseparata hospitator tenetur.quia hospitator dominus.quia dominus locator.

a ¶ Jn furto. adde.d. alex. de imo.sing.i l.damnum.j. de dā.infec.

Sed si damnum. Jn text.ibi estimare solet.§. alias. No.q damnū datū in seruo qui seruit cauponi non pertinet ad hoc edictum. z est rō: quia non est hic seruus tanq̄ viator cum hoc edictum intendat prospicere solum viatoribus.facit etiam in ar.Jn si vnus de familia potestatis offendat alium de alia familia sit eadem pena ac si extraneus offendisset.z est hic argu.q non.facit.l. decz.§. sed si quidem.j.e.argu.contra.ſ.e.l.licet z ipſi.§.fi natura.

Jn factum quoqz. ¶ Hic loquitur de actione in factum in duplum ex secundo capite edicti. ¶ No.q actio in factum non competit ex facto viatoris.sed ex facto eius cuius opera exercitor vtitur quod intellige cum distinctione.l.proxime.§.seruorum.j. eodē ¶ Item no.de isto verbo viator quo multum vtuntur theologi z omnes vocamur viatores.q: debemus ire ad patriam.

1 ☞ Absolutoria vnius alteri pdesse dicitur.
2 Sententia absolutoria lata pro delinquente pdest sindico.
3 Libellus q̄tum ad psonas certus esse debet.

Possumus autem. No.q iste.§.loquitur de actione in duplz ex secdo capite.z dicit q si fecit furtum ille cuius opera exercitor vtebat potest agi contra ipm furtum facientē. Jtez ō exercitorē tñ vtro biqz debet in libello deduci z etiam postea pbari factum certe persone specificari.ergo debz persona que fecit qō est no.de hoc
1 ō.co.in rubrica. ¶ † So.no.q vnius absolutio alteri prodest. z est no.ratio.q: si absoluitur fur.amodo non potest cedi actio exercitori. Si autem absoluitur exercitor tunc est sola illa ratio quia de delicto eiusdem hominis non debet sepius disputari.z facit iste.§.ad duas.q. Accusatur sindicus q non denunciauit maleficium commissum a quodam aduena cuius nomen ignoratur an procedit accusatio.arg.q sic.ō.q metus causa.l.si cum excep.§.in hac.per hunc.§.videtur determinari.quia certa persona facientis debet nominari.non obstat.ij.q. viij. c. libellorum quia ibi loquitur de incertitudine respectu iniuriantis passi.et iniuriati non respectu incertitudinis iniuriantis,facit,ō.de do
2 lo.l.item exigitur.z.l.sed ex dolo.§.in hac. ¶ † Secundo facit in argumentūq̄ absolutoria lata pro delinquēte p̄sit sindico.vt nō possit accusari tāq̄ nō denūciauerit.q: est eadē cā defensiōis ¶ Item est argumentū q absolutoria lata pro tabellione prosit et qui dicitur fecisse falsum instrumentum.et idem facit.C.de aduoca.diuer.iudi.l.j.et.j.ad fille.l.j.cognitione nisi respōdeas quod ibi loquitur in his que debebant cōuenire quodam ordine.et ideo absolutoria primi obstat z parat impedimentum, vnde cum procedat in predicta.q.accusatio.facit.j.de adulte.l. denunciasse.§.quare.z.l.nihil.§.j.hoc probo per rationem quia si absolutio vnius prodesset non possent simul conueniri in eodē libello.vt in.d.§.queritur q̄ est contra casum legis athletas.j. de falsa.et contra id quod legitur.et notat.in.l.j.ff.sircus. vel accusator.mo.fue.et vide Jnnocen.in.c.cum causam qui fi. sint leg.et facit.l.ij.C.de fide instrumen.z vide quod not.archi.ſ. q. j.ca.notum. ¶ Item est argumentum quod si de eodem delicto pertinet cognitio ad iudicem secularem et ecclesiasticum. extra de man.princi.ca.si vero canonicum quod non possit vtercz inquirere.sed sit locus preuentioni. Sed. Ho.dicit contra . quia, vnus inquirit ad imponendam penam temporalem alter spiritualem.quia quatenus extendit se eorum iurisditio.ita not. Ho. dc.C.sacro sanc. eccle. l. placet. et vide archi.v.q.vi.c. presbyter.el.ij. ¶ Item nota.quod libellus debet esse certus q̄tuz ad personas.licet quandoqz tollatur incertitudo et generalitas vt l.in ciuilez.C.de fur.et in spe.de offic.iudi.§.j.ver.porro. ¶ Jn glo.si cui oatur ibi vel communiter.no. banc solutionem q vbi factum vnius ad alium porrigitur ibi et absolutoria sententia porrigitur quod tene bene menti.

¶ Additio Bal.

1 ☞ Delictum principalis persone in iudicio est deducendū.
2 Pax de vulnerato facta an valeat morte sequuta.

Licet gratis. ¶ Jn.§.Jn factuz Ibi possumus vide Jnnocentiuz extra de collu.in tantum.z Dynum de excep.l.qui agen. ¶ Sed pone quod delictum est a laico in ecclesia commissum iudex secularis.potest inquirere quia intra territorium.licet in loco exempto. vt no. Guil.in.l.plericz.de in ius voc. nam hic nō est exemptus.in loco exemptovnde iudex laicus bene procedit contra eum.vt.l.si quis in id genus.de episco.z cleri. ¶ Item ecclesiasticus potest inquirere.vt in autentica.de mand. princi. §.si vero canonicum. ¶ Hunquid ergo vno inquirente interim alius supersedebit.dicit Guil.quod non.quia inquirunt ad diuersos fines vnus ad puniendum.secundum asperitatem iuris ciuilis. alter secundum canonicam equitatem licut in homicidio.patet nam ecclesia non condemnat ad mortem nisi vbi habet temporalem iurisditionem. Jta no. Guil.z Lyn.C.de sacro san.eccle.placet. Sed puto falsum etiaz quod ille qui preuenit potentior interim cum sententia lata abvno parit exe. rei iudi. coram altero.vt extra de excep.c.fina.lib.vj.ergo ꝛc.vt.ff.de excep.fun.l. fundi .in fine . si fa.fur.fec. dica. z.l.ij.§.j.vi bo.rap. vt an hominis factum vbi accusator iuret quod nescit nomen
1 facientis.vt ipse no.ij.q.viij.libellorum in fine. ¶ † Not.quod delictum principalis persone deducendum est in iudicio. z non solum factum.sed ipe faciens. Et sic si accusatur sindicus quod non denunciauit maleficium debet dici in ac.quis fecerit maleficium.alias non procedit libellus cōtra sindicum. vide in spec. de offic.iudi.§.j.versi.porro.si officium.z ibi videas quo iure z ordine emanant excommunicationesque quotidie fiunt de personis incertis.z de hoc no.ac.C.de fur.l.in ciuile est. Jn text.ibi admisso. ¶ Sed nunquid si statutum imponit vnam penaz in commune aliam super eodem facto.z eodem modo considerato nunquid vnum remedium tollit aliud. Et videtur quod sic nese pius de eodem delicto queratur. Tu dic quod si remedia non sunt apposita sed sunt compassibilia quod vnuz non tollit aliud in origine.vt.j.de accusa.senatus censuit de actio.z obliga.quotiens.de sepul.vio.qui sepulchrum.ff. de confes.l.ij.de publicanis.l.prima.§.dicerit aliquis.nisi statutum aperte veteretur verbis derogatoriis vel taratiuis quia vim derogatoriam verba taratiua habent.vt.j.de adulte.l.ij.§.cum titio de nego. gest. qui aliena.§.libertos. Sed nunquid ista remedia electione tollantur in id quod excedit. Et videtur quod non.vt.l. qui seruuz §.vltimo de acti.z ob.dic contra quia tendunt ad vindictam. ff.de iniur. q senatus . Sed contra hoc dicit lex si est actum de vulnerato.z tractum.z sequitur mors.de morte.vt si vulnerato ad.l.aquil.per doc.z tamen ambo ad vindictam. Si criminaliter est actum. So.non ob.q: ibi fuit electa via que ex post facto

apparet

Universidad de Deusto

apparet incõpetens. ꝛ ideo nõ fit p̃iudiciũ p electionẽ. vt. C. de inoffi. testa. l. eũ qui. ꝛ. l. cõtra maiores. hic autem vtraq; via erat ꝛpetens. ꝛ sic cadit electio. ¶ † Et er hoc ꝓz ꝙ par facta de vulnerato nõ valeat morte secuta. de quo p̃ Albe. in marg. ti tu. de accu. ad fi. glo. que incipit. sz cur datur exceptio. ibi: alter conuenitur. ꝛ facit ꝙ absoluto malefactore non possit cõueniri syndicus er eo qõ non denunciauit maleficium. et facit ad fil. in cognitione. quod non est verum. qz diuerse sunt cause agendi. vt no. de aliena. iudi. Item si res in simili questione. non ob. vi bono. rapto. si seruus. quia ibi erat vna causa agendi contra ambos. hic autem vnum delictum sequitur post aliud. ergo nõ est eadem causa nec idem delictum. p̃e. vnum est in faciendo. al terum in omittendo. ergo non idem. Item non ob. C. de his qui a non dño. l. fina. quia aliud est factum confirmari. ꝛ iustificari ex pofacto. ꝛ tunc nil mirum si non fit punitio: quia fingitur re tro legitime factum: que fictio est p̃uisio iuris. ꝛ est in rem. et ideo omnibus p̃odest. Aliud est malefactorem absolui. quod non p̃odest alijs etiam accessorijs nisi in casu speciali. vt. ff. de adulte. denun. §. quia. Item non obst. ler in cognitione. quia il lud est ratione ordinis traditi a iure. ꝛ vbicunq; est ordo inter personas in persona absoluta non potest viterius agi. vt dicto §. queritur. hic autem non est ordo datus a iure. ꝛ sic non obst. Item non ob. §. videtur per rationem de electionis p̃iudi cio. vt no. in p̃in. q. ꝛ est speciale. qz sunt quasi ꝓrarij ꝓpter id qõ dicit lra de cessio. actio. Bal.

Debet exercitor. ver. Ter tiũ ¶ Nota ꝙ si familia potestatis Perusij delinquat extra districtuz perusij ꝙ de hoc potestas non potest inquietari. arg. istius ver. ꝛ adde quod no. Inno. extra de accu. c. nulli episcoporum. de eta. ꝛ qualt. c. cũ sit.

Item si p̃edixerit. ¶ Nota ꝙ p̃otestatio releuat p̃otestantem si aduersarius consentit p̃otestationi fm tex. fm glo. etiam si nõ consentit in p̃eiudicialibus tamen non releuat p̃otestatio. vt extra de constitu. c. cum. M. ferrariensis. ¶ Item nota ꝙ p̃o testatio debet p̃ecedere actum. ꝛ adde in Specu. de fideiusso. §. j. ver. quid si fideiussor p̃iusq̃. ¶ In glo. facias vim. ibi: tũc tenetur. ergo simplex traditio clauium non liberat hospitato-
a rem a periculo in totum[a]. tamen modificat obligationez vt nõ teneatur tunc de culpa leuissima fz glo. que hoc dicit ex suo ca pite nec p̃obat per. l. ¶ Quid si receptus in hospitio appo neret alium custodem an erimatur hospitator. facit. j. vsufruc. quemadmo. ca. l. penul. j. eo. l. si me certo. §. si me rogaueris. et §. si dum me petisses. ꝛ j. loca. l. dominus horreorum. hic tamen glo. dat materiam ei qui recipitur in hospitio. vt seruet sibipsi: ꝛ dicat se perdidisse. ꝛ ideo hospitator debet esse cautus vt nõ decipiatur. Bal.

Sed si quis. ¶ No. ꝙ in actionibus decernendis debet considerari qualitas fm quam actio põt cõpetere nõ qualitas fm quam actio nõ potest cõpe tere. qõ facit vt non decipiatur.

Hac autem actione. ¶ No. ꝙ ille qui tene tur ex delicto alterius mediate: sed immediate tenetur ex p̃ima culpa non liberatur per obitum delinquentis. ¶ Item no. ꝙ ille qui tenetur ex cul pa p̃esumpta dicit̃ teneri ex quasi maleficio nõ ex vero malefi cio. facit. j. de his qui dete. vel effu. l. perceptione. Bal.

¶ Additio Bal.

Debet exercitor. ¶ Vide Innocen. de ꝛetate et qualt. cum sit. vide omnino Inno. extra de accu. c. nulli episcopoz ver. item si p̃edixit. vide in Spec. de fideius. §. j. v. quid si fideiussor p̃iusq̃.

¶ Explicit liber Quartus.

¶ Incipit liber Quintus. De iudicijs. vbi quis agere aut conueniri possit. Rubrica.

¶ In glo. rubricе in fine. Est autem iudicium actus triũ personarum iudicis actoris ꝛ rei. Conuenientia sunt siue acciden talia locus et tempus ipsius iudicij exercendi. Et ideo postq̃ dixit de iudicijs quo ad suam substantiam subnectit. et vbi q̃s agere ꝛc. quod significat accidentalia. Nam illud potest poni localiter et tempoꝛaliter: vt. j. eodem. l. si quis in legationem, et ibi nota.

1 ¶ Jurisditio existens requirit̃ ꝓ fundamẽto iurisditionis.
2 Prorogatio fit submittendo ꝛ cõsentiendo.
3 Jurisditio per ꝓrogationem ampliatur.
4 Judices delegati nõ dicunt̃ p̃eesse tribunali.
5 Prorogationis materia er quo p̃rocedit.

Jse subijciant. Per consen sũ partiũ po test ꝓrogari iurisditio tam ordinaria q̃ de
1 legata. h. d. ¶ † No. ꝙ pro fundamento iu risditionis requiritur existens iurisditio.
2 ¶ † Secundo nota ꝙ prorogatio fit sub mittendo ꝛ consentiendo. ꝛ statim fit. sed re uocabiliter vsq; quo lis contestetur. alꝫ nõ tenerent gesta interim. sed per lit. contesta. fit prorogatio irre
3 uocabilis. vt. l. si conuenerit. §. de iurisdi. om. iudi. ¶ † Item no. ꝙ per ꝓrogationem ampliatur iurisditio tam ordinaria q̃
4 delegata. Item mirtum imperium. ¶ † Itẽ no. ꝙ iudices de legati non dicuntur p̃eesse tribunali: sed ordinarij sic. ¶ In glo. in ipsum iudicem. ibi: p̃esentem. hoc non est de substantia ꝓrogationis. vt. j. co. l. ij. §. conuenire. ¶ In ea. glo. ibi ꝛ lit. cõ testa. est de substantia ꝓrogationis: sed de confirmatione eius vt post lit. contesta. non habeat locum penitentia. vt. l. si conue nerit. §. de iurisdi. om. iudi. alꝫ sequeretur ꝙ actus p̃eparato rij facti ante lit. contesta. essent facti a iudice incõpetenti. Item sequeretur ꝙ ex quo nõ tenerent p̃eparatoria non tenerẽt lit. contesta. vt in aut̃. offeratur. quod est falsum. ¶ In glo. ibi: si cõuenerit. innuit ista glo. ꝙ. l. si conuenerit. debeat intelligi qñ ꝓrogatio est facta in iudicem absentem. secus si p̃esentem ꝛ ac
a ceptantem. Facit. §. de iurisdi. om. iudi. l. est receptum. ꝛ de mate ria huius. l. vide plene per Cy. C. de epis. audi. l. si qui ex cõsen su. ¶ In ca. ibi: si diligenti. tu dic in clericis ꝙ aut consentisset in non suum iudicem per viam cõpromissi aut per viam ꝓroga tionis. p̃imo casu si quidem in iudicem ecclesiasticum tenet cõ promissum indistincte. si autem in iudicem secularem vel in pri uatam personã laicam si cõpromittunt de re spirituali nõ valet si de tẽporali valet. vt in Spe. de arbi. §. restat. ver. sed nunq̃d. si autẽ p̃ viaz ꝓrogationis aut in iudicẽ laicum. ꝛ tunc istud est ipossibile ꝓpter eius incapacitatez. nam ad hoc vt teneat ꝓro gatio requiritur quedã potentialitas. sz ꝙ ille in quẽ ꝓroga tur iurisditio possit esse iudex ꝓrogationis qõ hic nõ est. vt de foro cõpe. c. si diligenti. Si autẽ in ecclesiasticum puta clericus perusinus in cp̃m assignatus. ꝛ tunc aut de licentia epi. ꝛ potest aut sine licentia. ꝛ non potest submittendo se exp̃resse sed tacite p̃cedendo in causa. vnde intelligitur fieri quedaz ꝓrogatio. et valet ista tacita ꝓrogatio: vt extra de foro cõpet. c. significasti. fm glo. hic ponitam. ¶ Quid si clericus esset exemptus. dic vt no. in mercurialı. in regula scienti. ꝛ adde in Specu. de cõpet. iudi. act. §. j. ver. in clericis. ꝛ per Archid. iij. q. vj. c. non licet. si autem dubitatur vtrum per modum cõpromissi vel per modus iurisditionis. glo. hic non distinguit vtrum sit inserta pena vel non. ꝛ idem not. C. de episco. audi. l. si qui ex consensu. ꝛ. l. iij. C. de dotis ꝓmissi. ꝛ per Innocẽ. extra de arbi. c. innotuit. ¶ In ead. ibi: ad vniuersitatem. qz iurisditio vniuersalis de facili ex tenditur. argu. eius quod not. de fundo instruc. l. lucius. ꝛ quia talis delegatio habet instar ordinarij. ¶ In glo. scilz ordina rie. ibi: delegatam iurisditionem. que est species iurisditionis per se. ꝛ subalternatur ordinarie iurisditioni. alꝫ esset dicere ꝙ delegata differt in hoc ab ordinaria. quia non potest ꝓroga ri de persona ad personam vt extra de officio delegati. c. p. ꝛ. g. Item postq̃ delegatus pronunciauit se non iudicem totaliter abdicauit a se iurisditionem nec potest ꝓrogari. extra de offi cio delegati. c. significantibus. secus in iudice ordinario qui habet iurisditionem inseparabilem. vt. §. de officio ꝓcto. l. le gatus cesaris. occurrit tamen hic dubium vtrum iurisditio ꝓ rogata in delegatum sit ordinaria vel delegata. nam videtur eiusdem qualitatis cum principali iurisditione. vt. j. de pact. dota. l. inter. §. cum inter. econtra quod ordinaria. quia confir matur per legem. ꝛ quia. de iurisditio. om. iudi. ꝛ dic de hoc in Specu. de competen. iudi. ad. §. j. versi. sed quale. vbi videtur sentire ꝙ sit ordinaria. Alij intelligunt ꝙ sit delegata quod vi detur verius. quia ꝓrogatio est de similib⁹ ad similia. ꝛ quia requirit fundamentum eiusdem qualitatis. vt in gl. rc. facit qõ no. extra de officio deleg. c. P. ꝛ B. ergo videtur ꝙ si quid fa cit virtute ꝓrogationis appelletur ad delegantem. Item ꝙ de legatus possit vetare. vt. l. iudicium soluitur. j. eodem. facit. j. l. ꝓrima. §. sed si iuder. ¶ In eadem. ibi. chartularij. id est ta belliones qui sunt iudices ordinarij habitu sed non actu per formam sui p̃iuilegij. est ergo mirabilis effectus ꝓrogatio nis. quia dat vsum iurisditionis non habenti. ¶ Quero su per. l. seq. subijciant illato in iudicem. iudex ipse ꝓnunciauit

a ¶ In totum adde Franc. arc. in. l. q̃ ac cusare. C. de eden. ꝛ qõ ibi dixi in apost.

Universidad de Deusto
Biblioteca

contra me an sentētia sit ipso iure nulla.de hoc fuit q̄stio inter me:& do.Simonem cardinalem de Mediolano.dicebam ego Bal.q̄ sententia erat ipso iure nulla.q: metus illatus in iurisditionem facit actus ipso iure nullū.vt dic. Rñdebat predict⁹ do.Simon cardinalis q̄ hoc erat verum in iurisditione concedenda.secus in iurisditione exercita.vt no. Jnno.in simili.extra de eo qui fur.ordi.su.c.innotuit. Jtē pbabā ego:q: coactio facta ad sic pnunciandū facit sententiā ipso iure nullā cū videbatur abesse ꝓsensus.vt.l.qualē.ff.de arbi.dicebat ipse q̄ illud in arbitro.secus in iudice qui cōpulsus ad sic pnunciandū sententia tenet.vt not.glo.rj.q.j.c.iiij.& videt ter.a cōtrario sensu. extra de senten.excō.c.j.lib.vj. Videt dicendū aut petis an sententia valeat adeo q̄ sit necesse appellare.& dic q̄ non. ita intelligantur allegationes mee.aut petis an valeat q̄tum ad aliuz effectum.& dic q̄ valet.tamen obstat exceptio seu replicatio.argu.l.si dolo.ff.de dolo.ita intelligañ allegationes.d.cardina. Bal.padue &c. Jurisditio autem potest dari non habenti. Jtē habere iurisditionem dupliciter dicit vel habere eam radicatā vt in ordinario.vel non radicatam:vt in delegato. ¶Jn eadē glo.ibi:meruz imperiū.h.d.vt in glo.seq.vel exponе.quarto vt colligitur.j.de excu.tu,l.si duas.§.r.nam vt ibi pt⁹ etiam q̄daz ordinarij reperiuntur qui nō habent tribunal. nam quedam ciuitates reperiuntur q̄ non habent forū causarū. ¶Jn glo.sez ciuili causa.in prin.nam.l.nostra.loquit per verbuz iurisditionis.vt hic.& j.ad municip.l.inter cōuenientes.& sic videt loqui solū de mera iurisditione. ¶Jn ea.gl.ibi.l.j.vbi dicit q̄ in tribus locis cognoscitur de crimine.in vno ratione persone:quia subdita.in alio ratione pbationis:ar: peessit ad contestandum litem.& ppter hoc sepe vidi q̄ qui alis cognitionem nō habent faciunt in se prorogari.sed Spec.dicit q̄ in causis criminalibus nō habet locum prorogatio in nō suum iudicem.vt ipse no.de cōpe.iudi.adi.§.j.ver.sed nunq̄d.non ob.d.l.j.q: non intelligitur in iurisditione prorogandā:sed in declinanda.vel intelligitur de prorogatione legati qñ est dubium de iure.vt.j.co.l.ex aliena.in prorogatione hois.de ista materia no.C.ad.l. cor.de sic.l.j.C.de plagia.l.nō valet.& per Ly.C.de pe.l.pcuratoz.& per Jnno.ex de offi.deleg.c.i causis. ¶Ultimo vide quod hic no.p Dof. & per Archi.lxx.distin.primates.& j.q.vij.quotiēs cordis oculus. ¶†Extra no.q̄ materia prorogationis pcedit solū in his que iurisditionē sapiunt: non in alijs officijs:vt in tabellionatu:cuius officium non potest prorogari.vnde tabellio incompetens non posset scribere in causa etiam de partiumvoluntate.& vide per Guil.in.l.repetita.C.de epis.& cleri.& vide que dixi in l.ij.ff.de offi.preto.

¶Additio Bal.

1 Delegatus pape an possit brachiū seculare implorare.
2 Monacho an possit causa cōmitti.
3 Judices qui dicantur qui possunt sup iuramēto dispensare.

Se subijciant. Partes non possunt se nō suo iudicis iurisditiōi submittere.hoc dicit. ¶Quidē quod no.Jnno.de rescrip.dispendia litiū.de offi.dele.c.p.& g. Materiā huius.l.examina.vt in Spe.de cōpe.iudi.adi. §.j.versi.v.si partē.vsq; ad ver.ix. dicit. B. q̄ materia prorogationis pcedit in his q̄ iurisditionē sapiunt:nō in alijs officijs.vt in tabellionatu cuius officiū non pōt prorogari.vt ipse not.C.de epis.& cleri. repetita. ¶Jn tex.ibi:iurisditioni.vide Archi.lx.dist.in prin.& j.q.vij. quotiens cordis.in addi.q̄ incipit.adde tñ. ¶Jn gl.q̄ incipit: in ipsuz iudicem.ibi:in clericis.tu de clericis dic plenissime no. in Spec.de cōpe.iudi.adi.§.j.ver.in clericis autē. ¶Jn ea.gl. ibi:se astringāt dicere q̄ plus operet nō obijcere declinatoriā q̄ exp:esse renūciare est dicere q̄ plus operet tacitum q̄ id idē exp:essum cōtra legē.j.loc.qui ad certū.& ideo nullo iure tenet hec distinctio.vnde cōcedo q̄ tacite nō dico omittendo excep. declinatoriā.sed cōtrahendo vel delinquendo clericus subdit⁹ vni cēo potest effici de iurisditione alterius. tñ hic nō est prorogatio:q: habitu iurisditio erat vniuersalis.vnde nō auget per hoc:sed deducitur in actū quo ad istū cōtrahentē.& est hoc rationabile.nā locus & tēpus sunt adherētie cōtractus. ideo ius quesitū ex cōtractu sapit de loco ipso.vt de fo.cōpe.romana.§. cōtrahētes.cū si.& ideo hic nō est necessaria autoritas superioris. An simpler possessoz habeat aliquam iurisditionem. vide per Archi.ix.q.iij.per singulas.in si. ¶Jn ea.glo.ibi: sed hodie.vide per Archi.iij.q.vj.non liceat. ¶Jn ea.glo.ibi:significasti. Quid si est exemptus.dic vt in.c sciētes.de reg.iur.lib. vj.in mercu. Jo.and.sed coram arbitro bene potest litigare.vt C.de pactis.si quis in conseri. ¶Jn ea.glo.ibi:banc.Sed an clericus potest cōprorogare in laicum, dic aut de spiritualib? & non potest. Aut de tēporalibus:& tunc aut pprijs ipsius clerici:& potest. Aut pprijs sui beneficij non fuc persone:tunc nō potest.vt no.in Spec.de arbitro.§.restat.ver.sed nunquid clericus.nec dico q̄ possit cum autoritate superioris: quia superior non debet hic autoritatem interponere. vt.ff.de mino.l.si minor.§.minores.& hic de compromisso.vt in arbitrū. sed vt in arbitratorem potest cum ea distincti.cum qua potest transigere.vt.C.de transactio.preses.& l.j.C.si aduersus transac. ¶Jn eadem glo.ibi:vt arbitrum. Jdem notat Jnnocen.extra de arbitris.innotuit.ibi videas. ¶Jn fine illius gl.adde quod nota.per Guil.in.l.penulti.ff.de arbi.et per Accurs.in.l.iij.C.de dotis promis.idem notat.C.de episco.audien.si qui ex consensu.& per Jnnocen.de prescript.cum ex officij. ¶Jn glo.que incipit.scilicet ordinarie.ibi:delegata.per hoc probatur q̄ delegati iudices non habent determinatum tribunal. sed dic per Ly.in.l.extra territorium.in.v.questione. ¶Jn eadem glosa. ibi:vel dic.vide Jaco.de vsufruct. lega.l. heres. ¶Jn eadem ibi:prorogari.vide Jnnocen.in.c.de causis.de offi.dele. ¶Jn eadem glo.in fine.ibi: verum imperium. an in criminali possit fieri prorogatio in non suum iudicem.Specu.q̄ non. de competen.iud.adi.§.j.versi.sed nunquid in nō suū iudicez.vide.C. ad legem corne.de sicca.l.j.per Accur.C.ad.l.faui.de pla.l.nō
1 valet.& vbi de crimine agi oportet.l.j.nota. ¶†Nunquid delegatus pape vel alterius potest seculare brachium implorare. in Specu.de iudi.delegato.§.sequitur videre. versi. sed nunquid si episcopus causam ad eum pertinentem non vt ad episcopum:sed vt ad comitem cōmittit premisso nomine episcopalis officij an valeat.ea.§.versi.quid si episcopus. An si statutum vult causam finiri infra duos menses.per hoc finitur iurisditio iudicis super ea ita q̄ non teneat q̄ iudex postea decernit.eo.
2 titu.§.restat.versi.quid si in statuto. ¶†An monacho possit causa cōmitti.eod.titu.§.excipi.versi.nunquid ergo. An delegatus cognoscat an sit iudex vel an sit reuocatus.eo.§.ver.sed quis cognoscet.cum ver.sequen. Si plures sunt college vt plures consules & coram vno est promissum de iudicio fiūt.vtrum intelligatur promissum coram altero.eo.§.ver.sed quid si plures.an legatus possit cōmittere causam cognoscendam de plano.in Specu.de legato.§.superest.versi.sed nunquid legatus.
3 ¶†Qui iudices possint super iuramento dispensare.eo.tit. §.nunc ostende.ver.hec quoq;. Mor. si prorogata est iurisditio legati an expirat legatione finita:eodē titu.§. nunc dicamus. versi.penulti. Si obijcitur iudici hec exceptio tu es infamis. quando obijci debet de excepti.§.nunc videndum. An procurator possit prorogare iurisditionem.extra de officio delega.cuz olim ab.an tutor est casus.de sol.quero. Quero an si potestas denegat iurisditionem alicui priuato sit priuatus iurisditione dicunt quidam q̄ sic.per auē.statuimus.C.de episc.& clericis. ¶Sed tu dic contra per eandem auē. ¶Nā ibi speciale quādo denegatur iurisditio ecclesiasticis personis. ergo. Jn contrarium est ius cōmune. Modo pone.nos habemus statutuz q̄ si clericus declinauerit forum seculare q̄ sit exemptus a protectione cōmunis.& q̄ possit impune offendi. qualis pena sit illa.nota.per Ly.in.l.j.C.de naturalibus liberis. Modo pone clericus conuentus coram potestate dicit.domine ego non declino immo libenter responderem & litigarem sub vobis si possem:sed ego nō possum hic zvelim:quia decretalis me prohibet. sez.c.si diligenti.quod est confirmatū per auē. statuimus.nunquid clericus esset exemptus a protectione cōmunis.certe nō: quia non declinat forum nec dicit se nolle litigare coram potestate:quia tunc habet locum statutum.immo dicit se non posse. et aliud est dicere se nolle.et aliud se non posse.vt.l.cum filius. §.non videtur.de leg.& de leg.j.ab administratione. Jn contrarium videtur:quia ille qui facit quod non possit velle videtur nolle.vt no.in.l.j.C.de naturali.libe.sed ibi cum.facit ad hoc.secus si non.ad hoc.l.fal.§.ij.& l.ij.§.j.vi bonorum rapto. et vide C.ad.l.falci.l.penul. Modo pone q̄ statutum dicit vt dixi q̄ clericus declinans forum potestatis sit extra protectionem cōmunis & possit impune offendi & potestas de tali iniuria nullā habeat cognitionem nec iurisditionem cognoscendi. Modo pone q̄ clericus declinat forum potestatis: postea offenditur ab aliquo laico.clericus accusat ipsum qui offendit. dicit accusatus non faciatis ei iustitiam est exemptus a protectione cōmunis.dicit potestas.si ego denego clerico ius ego ero priuatus dignitate per auē.statuimus.& statutuz non valet:q: improbatur a lege.nam cum populus faciat sibi legē autoritate principis.vt.l.ij.§.omnia.& l.omnes populi. pt⁹ q̄ vbi.l.resistit nō valet statutum.vt in auē.cassa.sed vbi statutum est preter.l.valet. Nunquid ergo bene dicit potestas.videt q̄ sic. Sed certe potestas se excusat clerico aliter.& dicit.ego libenter iurisditionem tibi concederē si haberem cā:sed nullā habeo in casu isto,

Nam cum

Universidad de Deusto

Nam cum habeã iurisdictionẽ a cõi: cõmune mihi dedit eam limitatam. vt. scilz in hoc casu nullam haberez. vt dicũt verba statuti. Secus si diceret statutũ non reddat ei ius. dicet ergo potestas q̃ auẽ. statuim⁹. loquiẽ in iudice q̃ habet iurisdictionem. ꝛ eã denegat clerico. sed ego nõ habeo iurisdictionẽ. In casu illo ego non incido in auẽ. statuimus. q: si milies vellem nõ possem. Jac. bu. in dicta auẽ. in littera noua sup codice. pone. dicit statutum clericus excusans se a collectis possit impune offendi. modo clericus non soluit collectã. vtrũ incidit in statutũ. dic q̃ non. q: non excusat ipse se: sed canon ipsum excusat. Jac. bu. in l. ab administratione. C. de leg. Pone q̃stionẽ de facto. Clericus accusatur a laico nõ psequente suã vel suoꝝ iniuriã: sz ius publicũ modo opponit q̃ accusator non debet audiri: q: laic⁹ cõtra clericũ nõ est audiendus nõ psequendo suã vel suoꝝ iniuriam. nunq̃d videẽ declinare iurisdictionẽ. Sed dic q̃ nõ: immo submittit se iurisdictioni. ꝛ petit cognosci cõpronunciari. ꝛ ideo nõ declinat iurisdictionẽ. q: hec exceptio nõ stat cuz declinatoria iurisdictionis imo est ei ꝓtradictoria ꝑz aduocatos. ¶ Itẽ habem⁹ statutũ q̃ clericus litigans in foro nostro id haberet. ꝛ nõ plus q̃ habebat laic⁹ in foro ecclesiastico. ¶ Modo queriẽ an hoc statutũ valeret tanq̃ factũ cõtra libertatẽ ecclesiarũ. dicebat quidam qõ valeret. q: reducebat clericos ad suuz ius cõe. vnde non esset contra libertatẽ ecclesiarum: lz minus concederet clerico q̃ laico. q: laicus habebat vltra ius cõe vigore statuti. Ja. bu. in auẽ. cassa. in lec. In ista. l. no. q̃ possunt partes se subijcere iurisdicenti q̃libcunq; alꝭ nõ habenti iurisdictionem in parte. ¶ Oppo. de. §. j. iconomos. solu. ibi in clericis. hic in laicis. hoc reprobat glo. q: tacite etiam clericus potest progare non declinando. probat per rationẽ. l. si quis in cõscribẽdo. glo. super hoc voluit finaliter licet iordinate notare primo ius ff. de here. re. clericus progare poterat. §. titu. ij. non di. §. sacerdotio. Item ius. C. ꝛ idem. vt. l. si quis in cõscribendo. Itez ius auẽ. vide fm glo. Item ius canonum: ꝛ tunc secus: q: nec tacite nec expresse possunt clerici progare sine licentia sui superioris vt in. c. significasti. de foro cõpe. Item ius vltimũ cõstitutionis federici que incipit. statuimus. ꝛ idez qõ iure canonum. nã nec expresse nec tacite possunt progare iurisdictionem sine licentia eoꝝ superioꝝ sed cum licẽtia possunt in alium iudicẽ ecclesiasticum in quẽ possunt consentire etiã cõtrahendo vel delinquendo. tñ ista nõ est progatio ꝓprie nec requiriẽ tunc consensus superioris. q: est magis ex dispositione iuris q̃ vi progationis. vt. l. ij. de offi. presi. cum si. sed non in iudicẽ secularẽ. ratio q: iudicibus secularibus est inhibituz expresse ne tractent causam clericoꝝ. ꝛ expressa inhibitio progationem impedit vt. l. ij. §. si iuder. j. co. hoc plene no. extra de foro cõpe. si diligẽti. §. manifeste. ꝛ plenissime per ‖ Hostien. ꝛ Jo. an. de offi. deleg. p. ꝛ g. ibi oino. ¶ Scõo oppo. de. l. sed' ꝛ si in seruum. §. si quis iuder. Sol. aut cõsentis in iudicem aut in arbitrum. vt in glo. ¶ Quero an iste q̃ se submittit in iudicem presentem: ꝛ suscipientem possit penitere ante lit. contest. glo. sic per. l. si conuenerit. Guil. cõtra per. l. est receptum. §. de iurisd. om. iudi. pro hoc induco rationem non est efficacioꝛ submissio in arbitrũ q̃ in iudicem. sed ab illa non licet receedere postq̃ arbiter acceptauit. vt. §. de arbi. l. ij. ergo idez hic. ¶ Scõo quero. submisim⁹ nos cuidã iudici qui tamen nõ erat iuder noster. Anvideamur nos submisisse ei. vt arbitro. an vt iudici. dic vt in gl. vel dic q̃ vt iudici. q: qui cõpromittit in arbitrum videtur renunciare beneficio appellãdi. vt. l. si minoꝛ. §. minoꝛes. §. de mino. Et in dubio nemo suo beneficio renunciare videtur. ¶ Tertio quero quid vult littera dum geminat illa verba cuius iudicis qui tribunali preest. vel aliam iurisdictionem habet. respõdet glo. per id qõ li preest. vel aliam iurisdictionem habet. scz delegatam q̃ progari potest. sed aliud obst. quia iurisditio delegati non potest progari de psona ad personam. vt in. c. p. ꝛ g. quia respectu progantis non habet fundamentũ vllum. ꝛ ideo hic littera nulla nisi sustineas q̃ delegatio fuerat vniuersalis. ꝛ tunc pcedit quecunq; progatio. ¶ Secũdo modo expeditur q̃ soluz de ordinario loquitur. ꝛ primo de eo qui habet iurisdictionem: ꝛ non tribunal. ꝛ ponit exemplum glo. in iudice chartulario qui habet iurisdictionem statuti sed nõ exercito: nisi inter cõsentientes in cum. fm glo. de hoc vide chartularium. habes. C. de iudi. rem non nouam. ꝛ C. vbi ꝛ apud quez l. si. ꝛ vide Jnno. de proba. quoniam contra falsam. Tertio modo exponit glo. q̃ tribunal ponatur ꝓ imperio. et iurisditio ꝓ mera iurisdictione. ergo ꝛ in causis meri imperij habet locum progatio in habentem merum imperium. nam progatio requirit consimile fundamentum. nam quod non est nõ potest progari. Jsta expositio concludit q̃ in habentem merum imperium possit progari mera iurisditio. quia etiaz imperio inest. hoc patet relata ista littera ad text. l. Juxta hoc glo. quae rit vltra. vide quod notat. C. de penis. procurato. per Cy. an in causis criminalibus habeat locum progatio. ꝛ finaliter glo. determinat q̃ sic per. l. j. C. vbi de crimine agi oportet. expedite sunt glo. non credo q̃ posset fieri progatio si per eam ledereꝛ fiscus qui non consensit progari. Nam fiscus potest dici pars. ꝛ in purgatione requiritur consensus partium. Sed dic q̃ sufficit offensum consentire progationi. nec dicitur fiscus esse pars. q: nõ habet ius ante sententiam cũ. l. prestatio ꝓtractus. Et adde qõ no. j. ad muncip. inter cõuenientes. ꝛ. j. eo. l. ij. ibi videas per Guil. Bal.

1 ☞ Progatio de tempore ad tempus nõ potest fieri si delegans prohibet.
2 Progatio debet fieri ex certa iuris scientia.
3 Progatio iurisdictionis coacta est ipso iure nulla.

Consensisse autem. Progatio iurisdictionis non potest fieri nisi ex certa scientia hominum id est partium. ꝛ requirit consensum liberum non coactum. Sententia autem vel consensus iudicis non requiritur nisi in progatione de tempore ad tẽpus. ¶ †Item progatio de tempore ad
1 tempus non potest fieri si delegans prohibet. h. o. vsq; ad. §. legatus. ꝛ sunt ista respõsa notabiliaꝛ menti tenenda. ¶ In ter. ibi: putent. scz infra erroꝛem iuris. Francis. accur. ¶ In textu
2 ibi: putauerit. scz qõ per erroꝛem facti. Fran. acc. ¶ †Not. q̃ progatio debet fieri ex certa scientia iuris ꝛ facti. ꝛ hoc in qua
3 libet progatione. ¶ †Secundo nota q̃ coacta progatio iurisditionis est nulla ipso iure. ꝛ est contra iudices qui faciũt talia. q: per talem progationez non potest processus iustificari. ¶ Item est contra tyrannos q̃ non possint habere vllam iurisditionem. q: metus non confert iurisdictionem. Ex hoc ter. arguit Guil. de cug. q̃ nõ tenet contestatio facta metu pretoris. ꝛ ipse no. in. l. j. de lit. contesta. Sed hoc non est verum. quia ibi metus habet fundamentum iurisditionis. ꝛ est metus probabiliter illatus. vt. C. quomodo ꝛ quando iud. l. consentaneum. sic nos dicimus de confessione extorta per tormenta que est valida si debuit adhiberi. secus si non debuit adhiberi. vt. l. martinus. j. de questio.

Conuenire autem. ¶ In ter. ibi ipsius pretoris in quem fit prorogatio. ꝛ iste versi. fm docto. non reperitur alibi. ver. cõuenire. ¶ Nota etiam q̃ ignorãti potest iurisditio ampliari per prorogationem. sed reuoco in dubium dato q̃ teneat prorogatio nunquid tenebit ꝓcessus factus ab ignorante. Specu. videtur dicere q̃ non. de compe. iudi. adi. §. j. versi. sed nũquid. Ad idẽ facit. quia licet ignorãti acquiratur iurisditio in habitu. tamẽ non in actu anteq̃ sciat se iudicem. vt not. extra de restitu. spol. c. audita. ꝛ per ‖ Hostien. ꝛ Jnno. in. c. ex conquestione. ad idem quod notat Archidyaco. de procurato. c. is qui. lib. vj. facit. l. quero de eo qui pro tutore. ꝛ quod notat. §. de procuratoꝛib⁹. l. si procurato. absente. facit. §. de arbitris. l. qualem. ij. respõso. ¶ In contrarium videtur expressuz hic. quia ex quo putat sese iudicem ꝛ est: valet processus. licet erret in causa iurisdictionis. quia erroꝛ cause non vitiat actum. ꝛ ad hoc facit quod notat Jnnocen. extra de prescript. c. cum ex offi. Preterea licet iuder erret de expressa progatione: scit tamen de tacita que fit per processum cause. ergo valet processus. Ad hoc facit. j. eodem. l. sed si susceperit. quod credo verius. ¶ In glos. sed quid si isto. ibi. suus iuder. valet ergo ꝓcessus nõ vi progationis sed vi principalis iurisdictionis. vt. C. de exce. l. fi.

1 ☞ Meta prefixa iudici per hominem potest progari.
2 Inhibitio superioris impedit progationem de iurisdictione delegata.

Sed et iuder. ¶ In tertu. ibi datus. id est delegatus cum prefinitione temporis. vt extra de officio delegati. c. in causis. ¶ In tertu. ibi: consentiant ante lapsum temporis. ¶ In tertu. ibi principalis. id est delegantis. non intellige in solo principe. Et vide quod notat extra de foro competen. c. j. in clemen. vt in. c. j. de causa possessionis. eadem compilatione. ¶ †Not. q̃ meta prefixa iudici per
1 hominem potest progari. secus in meta prefixa per legẽ scriptam instantie. quia illa non potest progari vt hic. et in. l. peꝛ
2 perandum. in principio. ¶ †Secundo nota q̃ inhibitio superioris impedit progationez de iurisditione delegata. sed an idem in iurisditione ordinaria. not. ‖ dof. §. eo. l. j. Ja. de vsufruc. lega. l. heres. Cy. C. de epis. audien. l. si ex consensu. in. v. q. vbi vide. ¶ Item nota. q̃ in progatione de tẽpore ad tẽpus requiritur consensus. iudicis. prestat. ꝛ facit argu. ad idem. §. de arbi. l. si cum dies. in prin. ꝛ. l. labeo. C. locati. l. si cũ hermes.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ In glo.fi adde.ibi rñdeo nō.facit.ff.de dol.l. arbitrio.§.puta consentiunt partes q̄ iudex q̄ habebat terminum duoꝝ mensium habeat terminum quattuoꝝ mensium. ¶ Sed quero quid si per statutum est limitatum tēpus arbitro. vtrum possit prorogari.videtur q̄ non.q: est terminus legalis. vt.ff.in precedenti rñso.vnde in.l.si de meis.§.fi.ff.de arbi. ¶ In ea.glo.ibi ad personas.vt si mutinensis submittit se bonoñ.fm Dosr.ꝛ in eadem ibi.ad rem.vt si iudex habebat iurisditionem vsq̄ ad x.libras.ꝛ prorogatur vsq̄ ad.xx.vel ad mille.vt.j.ad municipa. l.inter cōuentētes. ¶ In ea.ibi:de qua re.ꝛ est quarta species prorationis.scz de loco ad locum. Et hoc potest esse duobus modis. ¶ Uno modo in eodem territorio.puta cōsentiūt partes q̄ iudex possit ferre sententiā in alio loco q̄ in loco maiorum. ista prorogatio valet.vt.l.si vt pponis preses cum certū locū.C. quō ꝛ qñ iud. Alio modo potest fieri extra fines territorij.vt duo perusini consentiunt q̄ iudex perusinus iudicet inter eos assisij.an ista prorogatio valeat.no. Cy.in.l.extra territorium in cō mento. Inno.in.c.innotuit.extra de offi deleg. Guil.hic.ꝛ do. Ja.de vsufr.leg.l.heres.in fi.vbi dicit q̄ valet prorogatio nisi p̄hibeatur p̄ iudicē illius territorij.ꝛ ista solutio allegat.j.de solu.l.quero. Bal.

Legatis in eo. Absentes rome ex causa necessaria puta legationis testimonij vel appellationis vel tutele. Si ibi conueniant habent ius reuocandi domū:scz roma sit cōis patria.h.d. Uñ ergo quis conueniē tanq̄ in cōi patria habent hec locū.sed qñ quis conuenirek in ppria patria cessat ista exceptio.vt.j.l.j.eū qui appellat in prouincia defendi debere. ¶ In ter.ibi:puocauit ad quēdam iudicem rome. Fran.ac. ¶ No.q̄ scz roma sit cōis patria.ꝛ intelligo vbicūq̄ est papa[a] vel iperator.tamē ibi non possunt cōueniri legati.vel ex alia causa ibi vocanē q: habent ius reuocādi domum[b].ꝛ hoc est not.p clericis q̄ vadunt Quinionē an possint ibi cōueniri:q: nō habēt aliū iudicem q̄ papā.vñ de excep. tū nō est dubiū q̄ possunt ibi cōueniri.q: non habent aliū iudicem q̄ papā.vñ conueniunē ratione loci generalis.ꝛ vide Archidy.j.q.v.c.a vocante. Bal.

a ¶ Papa.ad de fel.i.c.ego M.de iureiu. ꝛ remissiue in c.qō de his.l a fi.de sen.exc.

b ¶ Domū.cui vo cōpetat p̄ ius reuocādi domū.vide fe li.plene.ꝛ no. in.c.scz.i. xiiij. col.in v. glo. fi.cū seq.vsq̄ ad fi. de foro cōpe.vbi etiā quā cognitionem habeat iudex coram quo.ꝛ de ei materia.

Ei quoq;. No.q̄ ex quo quis non tenē respondere in loco appellationis q̄ in causa appellationis cessat recōuentio.ꝛ ad hoc allegatur ifte ter.ab Inno. in.c.j.de mutuis peti. Et adde quod not. Cy.in.l.per hanc.C. de temp.appel.in.vij.q.

Nam et divus. ¶ No.q̄ ille qui cōparuit coram iudice in vna causa non tenetur respondere in alia.sed potest dicere p̄ ista alia causa nō sum citatus.quando citabor respondebo.sed ifte ter.posset euadi.q: hic loquitur in habente exceptionē declinatoriā loci nō ratione litis non mote.ꝛ hoc verum:q: ex quo presens est citandus. deliberatorie autē inducie ei denegari non debent.vt.l.ait pretor.ff.ex qui.cau.maio. Bal.

Idem claudio. ¶ No.q̄ exceptio declinatoria potest opponi contra officiū iudicis sicut contra actionem ppositam. ¶ In glo. quacūq̄.no. de patre visitante filium.ꝛ est arg. q̄ pater non pōt capi ppter represalias:sic nec filius.h.d. Bal.

Omnes isti. Ille qui conuenit rome nō rōne cōis patrie:sed rōne cōtractus non habet ius reuocandi domū.fallit in legatis.h.d. Facit ista littera q̄ ambasiatores dū sunt in ambasiata nō possunt capi p̄ debitor: q: habent securitatē a lege. ¶ No.q̄ locus cōtractus dicit dupliciter. Uno modo ratione actus celebrati.ꝛ iste locus inspicitur q̄tum ad agendum. Si autē ista sol.nō est in aliquē locus collata:tunc idem est locus contractus ꝛ solutionis. vt.l.ꝓtraxisse.j.de actio.ꝛ obl.j.de bo.auto.iud.pos.l.ij.ꝛ iij. Ex hoc habes quō debes intelligere hic locū cōtractus. ¶ In glo.ūmo. ibi:qua in puincia.ibi loquit de priuilegio extrauagāti.vel qō cōceditur sola ratione psone.hic de priuilegio indulto ob publicam vtilitatē per legem scriptā. Bal.

Plane. ¶ Finita legatione:finitur priuilegium. Hoc dicit Baldus.

Item si extra. Contrahens extra suam puinciaz non habet ius reuocādi domū.h.d. Et est ratio:q: diuersum forum sortit rōne cōtractus. et nō est iste.§.intelligēdus in legatis. ¶ In ter.ibi:qō etverū.q: non potest actor accusari ad sequendum domicilium tantū cum est alibi contractum. Bal.

Sed si agant. Quilibet agens rome cogitur defendere rome vbi agit suaz iniuriā psequendo vel dānum etiam inuito accidat.h.d. ¶ No.q̄ ille qui agit cogit̄ se defendere:nec pōt vti priuilegio fori. Et est argu.q̄ clericus agens coram iudice seculari possit ibidem reconueniri.facit in auē.de sanctis.epis.§.reuerendissimi. nō obq̄ non possit prorogare iurisditionem in laicum.q: est prorogatio legalis.de hoc no.iij.q.viij.c.cuius in agendo.ꝛ de hoc no.ij.q. c.multi.ꝛ.c.nullus.de foro cōpe.de iud.at si clerici.de mu.peti. c.j.ꝛ de excep.c.fi.lib.vj. ¶ Item no.q̄ nō debet esse in potestate delinquētis tollere ius aduersarij.ꝛ est arg. ad hoc de percutiente testem ad hoc vt non possit testificari.facit.l.filie mee. j.solu.matri. Bal.

Sed si dubitetur. Quando vertitur dubiuz super exceptione declaratoria.istud dubium est prius terminandum.ille qui opponit exceptionem declinatoriam fori non cogitur satisdare. hoc dicit. ¶ In textu ibi.sisti.idest sistet coram suo tribunali. ¶ In glo. forte penali.simile nota.j.si cui plusq̄.per.l.fal.vbi.§.q̄is,de alie.iudi.l.iij.§.fina. ¶ In contrarium facit quod not. in l.iij. §.fina.ff.qui satisda.cog.ꝛ in.l.fina.de pactoria stipula.vbi vide in glo.magna.ibi domicilium. Unde hic loquitur de iudice competente ab initio incōpetente ex postfacto.scilicet post exceptionem oppositam.secus si nonnunq̄ est competens.ꝛ adde quod nota.in.l.vltima.C.de sponsali. in fine istius littere. ¶ Nota quod difficile est forensibus inuenire fideiussores. hoc dicit. Bal.

In omnibus autem. Pendente dilatione non currit prescriptio cum effectu.hoc dicit. ¶ In ter.ibi:admonitio patet.ff.in §.prori.ibi:in quam diem. ¶ In ter.ibi:temporali damno id est sine damno prescriptionis.facit.l.fi.§.donec.C.de iur.deli. ꝛ.l.sena.ff.de offi.presi.ꝛ adde quod not.in Spe. de pac.§.postremo.in ver.pe.

His autem datur. Nullus iudex potest mulctare nisi habeat ordinariam potestatem vel ei specialiter sit cōmissum. Si quis autem haberet officium sine iurisditione ille non haberet ius adijcēdi penam.facit quod notat Inno.de consti.c.cum omnes.ideo dicebam pridie q̄ officiales positi super contumacijs comitatus:non videbantur in suis preceptis posse adijcere penam.q: statutuz huius ciuitatis non permittebat hoc eis nominatim. argu.istius littere.forte posset dici contrarium. quia cum habebant ius compellendi videntur habere iurisditionem ordinariam a statuto.argu.l.preses.C.de suspec.tuto.ꝛ argu.l.non ex omnibus.ff.de arbi.ꝛ vide quod not.Archidya.ij.q.vj.item cum cetera.ꝛ in Spec.de contu.§.nunc dicamus.versi.sed pone iudex.ꝛ quod no.j.de mili.testa.si certarū.in fi.ꝛ Inno.in.c. j.de offi.deleg. Bal.

1 ¶ Actus illicite illatus a iudice reddit actum iudiciariū nullum ipso iure.
2 Error ꝛ ignorantia an impediant processum.
3 Prorogatio extra iudicium an fieri possit.
4 Clericus factus lite pendente an poterit reconueniri coram laico.
5 Dilatio legalis creditori preiudicari nō debet.

Consensisse. Dicit Inno.q̄ licet hic loquatur in consensu cōmuni iudicum.de officio deleg. iuq̄sti. ¶ In glosa. quod si tres aut si cum. No.q̄ subtilitia prorogationis est scientia. vt.ff. ¶ Item libera voluntas ꝛ consensus vt hic sunt.ꝛ ac.duo.vt.j. versi.proinde est queritur.j.co.l.j.xj.q.j.j.iu.ex liti.vide Archidya.ter.ibi preture. ¶† Nota q̄ metus illicite illatus a iudice reddit actum iudiciarium nullum ipo iure.ꝛ irriti sunt processus tyrannorum compulsis per hunc textum. Dicit Guil. q̄ cōtestatio iuribus preture facta est nulla.vt ipse no.C.de lit. contesta.l.j. Sed male dicit p.l.fi.§.necessitatē. de bo.q̄ libe.et aliud est cōpelli cōsentire in iudicē.aliud cōpelli agere.vt not. C.vt nemo inui.agere cog.l.j. ¶ Cōuenire. prorogatio iurisditionis in non suū iudicē valet etiā iudi.ignorāte.sed de tpe ad tēpus valet demū eo sciēte nisi sit a superiore inhibita.h.d.vsq̄ ad.§.legatis. Sed quare requirit̄ scientia ꝛ cōsensus in prorogatione tēporis ꝛ nō in prorogatione de psona ad psonaz. Rñdeo q: ordinarij habet iurisditionē fundatā ꝛ eoipso qō partes litigant credere debet eā prorogatam.nō sic in delegato cuius iurisditio est tēporalis:imo post tēpus credere debet iurisditionem expiratā.ꝛ sic si p̄cedit non p̄cedit affectu iudicis.ꝛ iō nō tenet p̄cessus.vt.l.qualē.in rescript.ff.titu.ij. ¶ Oppo.q̄ error ꝛ ignorantia impediat p̄cessum.l.pe.de eo q̄ p tuto:e. So. error in ipsa iurisditione impedit.sed error in causa iurisditionis non impedit sicut in dominij translatione.quod est bonum arg.vt.l.q̄ fure.de statu ho.nisi iudex assumat spālem errorē ad fundandus p̄ocessum. Nam tunc ex alia cā nō pōt iustificari.

Sufficit.

Universidad de Deusto

¶ Sufficit.no.er hoc quod prorogatio potest fieri extra iudicium/ ex quo non requiritur presentia iudicis.sufficit q; iudex credit se iudicem ꝛ est. vnde in ipsa iurisditione nõ errat sed in causa: quia credit esse ex vna causa:ꝛ est ex alia.quod non nocet.quia omne ius suum videtur in processu dedurisse. argu. de mili.test.l.iij. ¶ Consensus quo ad prorogationem nõ quo ad processum.in Spe.de cõpe.iudi.ad.§.j. Ignoret.vide quod no. §.de pecu.si curator absentez spectaliter. ¶ No.q; inhibitio superioris impedit prorogationez.super hoc vide Cy.C.de epi. audi.l.si qui ex consensu.in.v.q.principali.vide oĩno.in.c.j.extra de foro cõpe. In cle.ꝛ in Spec.de cõpe.iudi.adi.§.j.ver.sz pone clericus trahitur.ꝛ in auĉ.ꝛ consequenter per Guil. Infra.vide Inno.extra de offi.deleg.de causis.ꝛ in cle.pre.de causa possel.§.legat.dicit Inno.per istum.§.q; coraz iudice appellationis non habet locum recõuentio.vt ipse not.extra de mu. peti.c.j.hoc non colligitur hic. Inver.ei quoq; testimonij.vide oĩno Archi.v.q.j.vocatio.als non intelliges. Ius datur.hoc est rationabile.q; sicut si rome non esset non posset ibi conueniri.ita ꝛ nunc q; est ibi vt aduena.vt.j.de pig.debitor. Respõdere.vide omnino Cy.C.de temp.ap.l.per hanc.in.vij.q.§.naz diuus. ¶ No.q; quis non potest cogere respondere in iudicio nisi ei ad cuius petitionem est vocatus. §. Item claudio. Not. q; exceptio declinatoria obstat pponenti officiuz iudicis sicut si pponeret actionem:lz concludat iudici ꝛ nõ parti. ¶ In gl. que incipit:sed quid si scholaris.ibi:non errauit. verum est q; non errauit in iurisditione: sed bene errauit in omissione. Et ideo dic aliter secz q; non condic.q; nil per hoc accreuit actori. ergo ꝛc.nam re contrahitur.ꝛ hic nulla res peruenit ad actorẽ. ¶ In glo.que incipit:est.arg.q; etiam ante lit.no. hanc glo.s. a delegante.per hoc pz hanc prorogatam de tempore ad tempus non esse ordinariam sed delegatam.quod sic pz. quia delegans potest vetare.vt.l.iudicium soluitur. Item quia quale est fundamentum tale est edificium.nam cedit suo principio. Itez extensio est per modum augmenti.ꝛ idem iudicatur de augmẽto qõ de re aucta.vt.l.inter.§.cũ inter.de pact.oo. adde in spe. titu.q̃.§.nunc dicamus.ver.pe.ꝛ in Spe.de cõpe.iudi.adi.§.j. ver.sed quid in deleg.ꝛ ver.sed qualem.nam Spec.tenet q; iurisditio prorogata semper sit ordinaria. sed hic tenet q; sit delegata:quia in delegante prorogatur:vt not.de offi.delega.p.ꝛ.g. ¶ In ea.glo.ibi respon.no.arg.contra.in.l.petende.lz ibi etiã cause est termin⁹.ꝛ adde.j.de dolo arbitrio.§.penul. ¶ In ea. glo.ibi.no.ergo q; fit.vt.j.de condi.indeb.l.in summa.§.penul. ¶ Quid de quarto genere prorogationis scilz de loco ad locum.dic vt no.Inn.de officio lega.nouit.ꝛ hic per Guil.ꝛ melius per Jo.ꝛ Cy.in.l.extra territorium.in.iij.q.per Jac.are. in.l.heres fundum.de vsufruc.lega.dic q; quilibet in suo territorio habet ius prohibendi:quia maior.no. de ma.apud cum. Dic q; iurisditio ordinaria non prorogatur ad alium locuz:qz turbatur alius ordinarius nisi consentiat.de foro competen.c. j.in clemen.de probatio.licet causam. sed iurisditio delegata prorogatur:quia delegatus cognoscit vice delegantis. ¶ In tertu in.§.planum.facit.s.quibus ex causis maiores. sicut.§. j.in eo solo ratio.quia cum actor habeat nunc plura loca non est artandus ad locum domicilij:quia beneficium loci non est creditori auferendum. ¶ In tertu'in.§.sed si agant. Nota q; licet quis habeat priuilegium fori:tamen si agit potest reconueniri.ꝛ sic est argumen.q; clericus agens coram laico possit conueniri.ꝛ sic est argumen.q; clericus agens coram laico possit conueniri.de hoc no.de iudi.at si clerici.iij. questione.viij.circa in agendo.ij.q.j.multi.per Archidyaco.de foro competen.nullus.de mutuis pet.c.j.de exc.c.finali.lib.vj.et hoc tenet Joan.and.scilicet q; habeat locuz reconuentio. Idẽ tenet Joan.calde.ꝛ dicit q; est casus in autenti. de sanctis.episcopis.§.reuerendissimi.non obstat q; clericus non possit prorogare in laicum:quia hic non est vi prorogationis:sed quia.l. sic disponit per viam cuiusdam retorcionis.vt.s.q; quisq; iuris.l.fi.de hoc no.per Cy.in auĉ.ꝛ consequenter.ibi tenet Cy. contra scilz q; non possit reconueniri:q; nec tacite nec expresse potest clericus in laicum consentire.vt de foro competen. significasti. Et respondeo ad.§.reuerendissimi.q; de iure auĉ. poterat clericus tacite consentire in laicum.sed hodie hoc est correctum.hec sol.no.per glo.s.co.l.j.sed qui tenent contrarium dicunt q; hoc nõ est vi consensus.sed ex dispositione legis.vt.j.e. qui nõ cogitur. Aliter Archi.distinguit ꝛ dicit q; clericus nõ reconuenitur coram laico de spiritualibus.sed de tẽporalib⁹ sic. xj.q.j.in summa.in addi.sua que incipit.adde dicas. ¶ Quid de eo qui fit clericus lite pendente an possit cõueniri vel reconueniri coram laico[a].no.Archi.ea.q.nemo vnq̃.vbi plenevide ꝛ vide eo.ti.clericus.in vlti.addi.per Archi.do. Ja.bu.in auĉ. ꝛ cõsequenter.dicit q; reconuentio participat cũ prorogatione ex ratione illius auĉ.ꝛ ideo qui non potest prorogare nec conueni-

ri. Item sicut prorogatio debet esse ad certez iurisditionis speciem:sic reconuentio.vnde de causa iurisditionis ad causaz mere imperij non est prorogatio:q; deficit terminus a quo. et pars nec procedit reconuentio fm do. Ja.in eadem ratione coram arbitro non habet locum reconuentio:q; nec prorogatio fm est. ¶ In textu ibi:non tantum.arg.qõ habeat locum reconuentio etiam si de crimine aliter agatur.sed iste tractatus ppie egreditur metã reconuentionis.vt dixi.s.ea.l.§.ci quoq;. vide omnino in Specu.de reo.ver.quid si is cui.cõpete.§.sed si dubitetur.vide plene de ista materia per Inno. extra de foro compe. licet. vide Innocen.de preben. graue. vide in autẽ.de sanctis. episcopis.§.reuerendissimi. Et nota hic super exceptione declinatoria esse causa cognita pronunciandum. Sed vtrum.no. q; verbum cautionis intelligitur de mera quando hoc importat ratio subiecte materie quã inuenies. vide Jaco.in.l.ij.solu. matrimo.ꝛ ibi si plusq̃.per.l.fal. In omnibus cui.vide in Spe. de pactis.§.postremo.ver.penul. ¶ † Nota q; dilatio legalis vel quasi non debet esse preiudicialis creditori.naz verbum dilationis importat semiplenum preiudicium quod admouetur solo cursu temporis non per emptionem.vt.l.quotiens. de pre ebus imperato.offerẽ.ꝛ adde.s.de officio prefidis senatusco sul.vide Jaco.in.l. qui habet. ad fi.de tutelis. ¶ In textu ibi: damno. hinc est q; debitor fugitiuus: quia fuga posset afferre perpetuum preiudicium non habet beneficium feriaruz.vt no. C.de ferijs.l.fina. ¶ In textu.quasi in fin.l.in hoc specialiter. ¶ Nota q; si aliquibus est concessum q; possint statuere. puta vnde pecunia veniat in cõmuni sicut quotidie fit perusij. tamẽ dicti statutarij non possunt adijcere penam extrinsecam. puta q; non soluentes possint impune offendi per hunc textuz. facit quod notat Inno.de constitu.cum omnes. vide in Specu.de citatio.§.j.versicu.item generaliter.ꝛ versicu.sequen. Quid si dicitur districte cum potestate an poterit bannire.dic q; sic.vt C.de suspec.tu.preses.ꝛ ibi nota. ¶ In glo.forte penali. Item hic petit se remitti.ꝛ ideo no.eam.sed vt alius declinat non est sic. ¶ In glo.magna.ibi:hic habet. Idem nota.j.si cui plusq̃. per.l.fal.§.q̃uis.facit.s.de alienatione iudic.l.iij.in fi. Contra videtur not.s.qui satisda.cog.l.iij.j.de pretoria stipula.l. vlti. sed ibi prestatur satisdatio.hic non.sed remittit ideo in locum satisdationis addit pena.arg.cõtra quod no.s.co.l.j.circa fi. magne glo. Bal.

a ¶ Laico.adõ q; cuitat executionẽ non cognitionẽ iudicis laici. vt p'eũdẽ dal.in addi. ad spe. in tit.de reo.ĩ ij.col.in prin. in ver.si lite.ꝛ adde fel.in.c. pposuisti. de foro cõpe. et quod ibi dixi in apostil.

Non videtur. ¶ Hanc.l. declara per.l. vir bon⁹.j.iudi.sol.ꝛ vide in spe. de cita.§.j.ver.item generaliter.h.d.

¶ Additio lec.vacã.in.l.iis. Bal.

Vis. ¶ Vide Innocen.de symo.querelam. inprima glosa.

1 Judex perusinus citans florentinum an teneatur comparere.

2 Episcopus lugdunensis citans parisiensem an teneatur comparere.

Si quis ex aliena. Citatus a iudice debet cõparere etiã si habeat declinatoriã fori ad allegandũ ius suuz.h.d. Vel sic.in dubio semper intelligitur iudex ordinari⁹ habere iurisditionem.ꝛ ratione dubij tenet processus eius.h.d. Et diuiditur in tres ptes. q; primo ponit quoddam dictuz per modũ regule.secundo adducit rationem probatã.tertio ponit quoddam exemplum.secunda ibi:pretoris est eĩ.tertia ibi. nam ꝛ le

1 gati. ¶ No.q; si potestas perusij citat florentinũ existentẽ perusij q; ipse tenetur obedire ꝛ cõparere. ¶ Nam dicit Inno.q; intentio ordinarij citãtis videtur fundari eo ipso q; citatio apprehendit citatum in territorio citantis.vt no.Inno.extra de app.c.romana.qõ est no. ¶ Secundo not.q; vbicunq; põt esse questio seu disceptatio de iurisditione per modũ emergentis: pertinet ad iudicẽ cognoscere ꝛ pnunciare de sua iurisditione. ꝛ ideo pars non debet contẽnere venire ad eũ.q; saltem in hoc preparatorio habet iurisditionem fundataz ex dispositione legali. ¶ † Item no.q; si eps istius ciuitatis citaret exemptũ a

2 sua iurisditiõe dz oparere ad allegãdũ priuilegiũ exẽptionis. Cõcludendo ergo dic q; siue q̃s habeat declinatoriã fori rõne iurisditionis.vt q; non sit de illo foro siue rõne priuilegij tenet cõparere tũ ad allegandũ ius suũ.scz qñ est dubiũ de iurisditione:ꝛ citat ab ordinario.secus tũ videt si esset certũ q; nõ esset de iurisditione.vt no.in.l.ij.s.si quis in ius vo.nõ ie. ¶ Item secus si citaret a iudice delegato.q; p iurisditione delegata nõ psumit nisi pbet.vt extra de dila.c.pterea.de offi.deleg.c.cũ in iure peri.facit qõ no. Inno.de ap.c.pstitut⁹.ꝛ de cens.venerabili.vbi vide.facit qõ no.Archi.v.q.j.vocatio.ꝛ qõ no.Cy.C.de

Universidad de Deusto
Biblioteca

epis. & cle. l. fi qua p calūniam. ¶ Itē no. q̄ hec. l. allegat̄ p glo. l. si putas. C. de pet. here. q̄ ratione dubij tenet ꝓcessus q̄ alis nō teneret. qō intellige dūmodo habeat fundamentū rōne ꝓso narum legitimaꝝ. alis non valeret. vt. j. co. l. nō id. §. cū post. Et per hoc videt̄ q̄ si iudex laicus citet clericū q̄ citatio eum non artet. ꝛ nō cōpareat ad alleg. de clericatu: q̄ iudex laicus est inhabilis ad hoc. Item nō capar. Itē q̄ clericus est nō solū p̄riuilegiatus: sed etiā ꝓhibitus. vt extra de fo. cōpe. c. si diligēti. vñ nō potest renūciare tacite suo p̄riuilegio. vñ videt̄ q̄ banna q̄ dant̄ p partes terrarū clericis sint ipso iure nulla. ꝛ non ꝓ ducerint. q̄ iste ꝓcessus non pōt iustificari rōne dubitationis: cū persona iudicis non sit legitima: nec possit legitimari p consensum partiū tacitū vel exp̄essum. Itē q̄ de ista declinatoria nō haberet cognoscere ipse: sed iudex eccl̄iasticus vt in. c. si iudex laicus. de sen. excō. lib. vj. ꝛ de facto cōtrariū seruet̄. ¶ In glo. fi. cū dubiꝝ. hoc verū q̄ ex iurisditione est disceptatio int̄ partes. secus si nō alia pars q̄ ipse iudex. puta dicit aliq̄ esse suum subditum: ꝛ ille negat fm Inno. q̄ ita no. in. c. ex parte in ꝓo. extra de verb. sig. vbi vide. Sed ponam⁹. quidā florē. cōuenitur hic ex cōtractu nec in libello fit mentio de loco. vtrum cogeat̄ agens exp̄imere locum cōtractus vt ꝓpareat. an cōuentus teneat̄ respondere. ꝛ dico q̄ sic in delictis vbi apponit̄ locus. dubitatur an ille locus sit de iurisditione illius iudicis ad eum pertinebit ista incidens iurisditio. vt no. Inno. in. c. super lris. extra de rescrip. ꝛ adde quod no. Archi. ij. q. vj. ibi semp. et Iohn. dist. frequens. ꝛ in Spe. de iudi. deleg. §. excipi pōt. ver. ſz quis cognoscet. ꝛ ab ista sentēt̄ia sup̄ iurisditione pōt appellari. vt in auth̄. habita. ¶ Item scias q̄ sufficit q̄ citatio concludat necessario vel ꝓbabiliter fm p̄sumptionē. ſz. l. vel ꝓbabiliter fm p̄sumptionē hominis. vel q̄ sit dubiū. secus in libello. ꝛ secus in ꝓbatione. q̄ opꝫ q̄ concludat necessario vel p̄sumptiue p̄sumptione. l. que fundat ius partis. vt. C. de ꝓbat. l. negꝫ natales. ꝛ que in frau. credi. l. oēs. §. lucius. ¶ Ultimo not. de vna. q. quam ponit Jo. an. in nouel. in. c. romana. §. cōtrahētes lib. vj. vbi ipse dicit q̄ si reus cōuentus negat se ibi contrariſſe non cogetur libello super principali. q. respondere. nisi prius summarie pateat eos ibi cōtrariſſe. ꝛ tunc iudex iudicabit suā esse iurisditionem cognoscendi de principali. arg. istius. l. si ꝙs ex aliena. ꝛ. c. super litteris. in fi. de rescrip. ꝛ postea coget illos principaliter respondere libello. et tunc vtraq̄ suis vtetur fm Inno. ꝛ est simile fm Archid. qō scripsit post Hosr. extra co. c. si clericus. ꝛ simile de accusa. qui negat in territorio deliquisse. no. in Spe. de cōpe. iudi. adi. §. j. ver. vj. ꝛ versi. sed pone aliq̄s. ꝛ ibi tenet Spe. q̄ talis iudex cognoscet an talis sit iurisditio. Jo. an. ibi super. d. ver. remittit ad ea que rescripsit. de rescrip. super litteris. post glo. ver. querit Inno. cum sua remissione vbi vere idē ſz tenet ſz q̄ potest cognoscere in predictis casibus an sua sit iurisditio. ꝛ dicit Jo. an. in Spe. super. d. ver. j. ꝛ in decretali super litteris in nouella. duplicatur hec. q. primo qñ ignoratur vbi deliquit. secūdo qñ certum est de loco: sed reus negat locum illum esse iurisditionis eius vel per eum possessum. hoc scias q̄ si locus est incertus delicti: sed est in finib⁹ nec vllo modo potest patere ad quem spectat. tenet Guil. in auth̄. qua in p̄uincia. q̄ uterq̄ cognoscet. allegat de ercu. tu. l. iurisperitus. §.). ꝛ per hoc vult remitti ad ea que ipse scribit in Spe. de rapto. virg. sed pone. etiam ibi Jo. an. dictum Guil. de suza. in vlti. q. in auth̄. qua in ꝓuin. C. vbi de crimi. agi opoꝛ. q̄ actoꝛ tenet̄ exp̄imere locum. vt. l. libelloꝛum.

¶ Additio Bal.

Iquis. Dicit Inno. q̄ tunc iudex an sua sit iurisditio p̄nunciat quoties ista. q. est inter partes. secus si non sit alia pars nisi ipse iudex. nam tunc non est standū sue ꝓnunciationi: sed veritati fm Inno. q̄ ita no. de verb. sig. ex parte in ꝓo. vide oīno Archi. v. q. j. vocato. Itē oīno vide qō no. de appel. romana. glo. idē dicit. ibi tenet Inno. q̄ intentio citātis est fundata eoipso q̄ citatio appꝛehendit citatū in territoꝛio citantis. Sed quid si obij citur delegato q̄ delegatus non habet iurisditionē an deleg. cognoscit. dic q̄ sic. vt hic fm Albe. in mar. co. titu. ꝛ vide oīno Archid. liij. distin. frequens. ꝛ xcvj. dist. bene. per Archi. Jurisditione. vide quod no. Inn. extra de offi. deleg. c. j. ꝛ c. romana. de fo. cōpe. ꝛ. c. p̄terea. de dila. ꝛ vide oīno Inno. de appel. constitutus. glo. dicunt quidam in fi. ꝛ ad illud facit quod not. Jo. an. de dolo. si ante. in cle. Itē vide Inno. de ap. cū cessante. in vlti. gl. vide vbi. l. nostra. ꝛ sua materia subtiliter glosatur p Inno. extra de cēsi. cū venerabili. ibi oīno videas. alis non intelliges verbum. vide Innoc. extra de excessi. p̄cla. Item vide Inno. de excessi. p̄cla. cum ad quoꝛūdam. vide super hac. l. piu res. j. in Spe. de iudi. deleg. §. excipi pōt. ver. ſz quis cognoscet. ꝛ sc. ꝛ vide. j. de iniust. testa. quis filius. per Jaco. arc. vide in Spe. de cit. §. pe. sed pone qō is. ꝛ vide oīno Ly. C. de epis. ꝛ cleri. l. si qua per calūniam. Ad p̄etoꝛē. vide Inno. Archi. iij. q. vj. ibi semper. ꝛ Inno. de rescrip.

Ecus iudicandi. ¶ In gl. cum ante. in fi. sed cum hodie potestates terrarum legant sententias per alium dico q̄ si durante officio potestas efficereꝫ posset ferre quā libet sententiam etiam coꝛpoꝛalem. arg. j. q̄ testa. face. pos. l. hac consultissima. §. at cum humana fragil.

Iquis postea. P̄riuilegium superueniens citato non p̄odest ei in ꝓcessu inchoato. h. d. Mo. q̄ sufficit q̄ citatus sit tēpoꝛe citationis de foro citantis nec mutat foꝛū: ꝛ mutet qualitatē persone. vt q̄ fiet clericus. est ergo hic exp̄essum q̄ clericatus assumptus post citationem nil p̄odest. ꝛ adō quod no. in. l. pe. si ex noxa. causa aga. per Jac. ꝛ per Joan. an. in. c. j. de oblig. ad ratioci. ꝛ Bar. in. l. j. j. de pe. ¶ Soln. qō p̄ solam citationem fit p̄euentio ꝛ perpetuatio iurisditionis. tamen vide quod no. Guil. j. de consti. pecu. l. eum qui. quod no. Archi. ij. q. vj. c. non ita. ꝛ facit hec. l. ad id quod no. j. ad municipa. l. incola. Idem.

¶ Additio Bal.

Iquis postea. Hanc. l. glosare solennissime potes ex dictis per Guil. de cug. j. de consti. pecu. eñ qui. ibi oino videas. Que citatio perpetuet iurisditionem an peremptoria tñ. an iurisditio perpetuet̄ p actionem p̄cedentis citationis. et p quos an citatio vel actus alius qui nō tenet perpetuet iurisditionem. vide p Archid. ij. q. vj. nō ita. Sed pone q̄ potestati est concessum arbitriū hinc ad mensem. vtrum in causis inchoatis ante mensem lapsum habet arbitrium postea. videtur q̄ sic. vt hic Bar. sill'. dispositio dixit contra. ꝛ facit p̄o eo. l. superuacuum. non obst. hec. l. quia loquitur quantum ad declinatoꝛiam tollendam non quo ad alios actus. ꝛ quia supuenit via ordinaria. ergo cessat extraoꝛdinaria. Bar. sill'. advocatis. facit ad. q. no. per Albe. titu. de muneribus personalibus ꝛ pact. in iudi. in mar. Item vide. j. iudi. sol. p̄e. iam tamen in p̄tin. per Jaco. are.

Iquis in legatione. ¶ Causa ꝛ obligatio principalis est inspiciēda. hoc dicit. ¶ Nota q̄ nō inspicitur actus confirmatus. sed actꝰ confirmat̄. facit. j. de libe. leg. l. aurelius. §. testamento.

Insule italie. ¶ No. q̄ quicq̄d est intra finem comitatus p̄sumitur esse de comitatu. ꝛ nullus locus p̄sumitur exemptus. ꝛ debet facere factiones cōmunis ꝛ respondere sub iudice ordinario. concoꝛ. in auth̄. quib. mo. na. effi. sui. §. si quis igitur ex quolibet. col. vij. vbi vide. quia ibi ponitur qualiter p̄obetur comitatus vel distractus.

Estitisse. ¶ No. q̄ tria sunt. ſz desistere. ꝛ hoc fit vl'iti renūciando. vel per lapsum termini. vt. j. de ac. l. cum titia. ꝛ iste talis debet condēnari in expensis. facit. C. qui accu. non pos. l. iij. Item differre. ꝛ similiter iste venit condēnandus i expensis ratione retardati ꝓcessus. vt. C. de fru. ꝛ li. expen. l. pe. Item emendando ꝓcedere. ꝛ iste simpliciter debet in expēsis condēnari. vt no. in. l. edita. vbi forte ista iusta causa excusct. arg. istiꝰ. l. v. plane. ꝛ adde. j. de rei ven. l. vlcq̄.

¶ Additio Bal.

Estitisse. Vide quod no. j. de rei ven. vlcq̄. Aut quis vult desistere ꝛ potest vt dic. aut emendando ꝓcedere ꝛ pōt. vt. l. edicta. Aut differre ꝛ non pōt. vt in auth̄. qui semel.

Si a me fuerit. Instantia solui̇t̄ si ad eū casum deuenit a quo nō poterat inchoari h. d. ¶ No. arg. ex ista. l. q̄ si litigans cū monasterio lite pendente efficiat̄ monachus alterius⁹ monasterij qō perijt instātia. ꝛ vide qō no. Ja. in. l. si mulier. soluꝫ. matri. ꝛ. l. ij. rerum amotarum.

Cum p̄etoꝛ.

Universidad de Deusto

Cum pretor. Quod vni phibeꝝ ceteris permitti videꝝ.ad hoc alleg. ¶ Not.q̃ si ordinarij delegauit tres iudices:z ppterea reuocat vnũ ex eis qõ nõ ppterea sunt alij reuocati. Idẽ dicẽdũ est in procuratore cõmissarijs z filijs.q: Iz videat mutata forma.vt.ff.de arbi.l.sicut.cũ nõ reuocaꝝ de nouo videꝝ cõmissum.z vide Ja.ſ.de test. tu.l.q̃ a pfc.z.l.cũ delantonis.§.si cui ita.de fun.istru.z Inn.in c.qualiter.de accu.z Archi.xliij.dist.cum aũt. ¶ Ex hoc ter. dicit Spe.q̃ cõiuncta persona nõ admittiꝝ p cõiuncta qñ alij
a est dimissus procuratora, de quo dic.ſ.eo.l.si longi⁹.§.ſ.z in spec. de cõiuncta psona.ver.itẽ qõ agit.z facit.C.de procu.l.marit⁹. ista.l.nõ dicit q̃ pmissio vnius sit phibitio alteri⁹.sed contra. z ter.nõ facit vm glo.per Spe. ¶ In glo.no.ibi.l.cuz ita.in fi. nec ob.C.de diuer.z rescrip.l.ſ.vbi qõ in vno ỹ in alijs dictũ vi. q: ibi precedebant p'eandẽ rationẽ.hic aũt non erat eadẽ rõ; q: nõ erat cadẽ volũtas disponẽtis.z hoc vult gl.quã no.facit qõ dixi.ff.de mino.l.sed si fine.§.sed quod papinianus.

Judicem dare. ¶ No.q̃ iste.§.primo loquitur de delegantibus.secundo de delegatis. Bal.

Item bi qui. No.q̃ cõsuetudo dat merũ iperium. facit.C.de diuer.offi.l.viros.

Non autem. ¶ In ter.ibi iudiciũ.i. disceptationem.Frã.ac. ¶ No.q̃ quidã nõ pñt esse iudices rõne penalitatis.vt infames.quidã patiunt mẽtis exiliũ vt furiosi.quidã q̃ habent iudiciũ impfectũ vt pueri.quidam habẽt iudiciũ inualidũ vt femine.quidã nõ sunt capaces actus ciuilis.vt serui.adde tũ q̃ differentia est inter ipedimentum nature:z impedimentũ iuris seu cõstitutionis.q: nõ tenet pcessus.Iz nõ apponaꝝ.vt no.Inno.extra.de rescrip.c.scisciatus.z approbat Archi.iij.q.vj.c.j.z vide eũdem.xj.q.j.c. curatore. ¶ In glo.dic in pzin.no.q̃ hic de etate iudicũ z assessoꝛ. ¶ In.e.ibi:princeps si ex certa scientia:q: videꝝ dispẽsare sup etate. ¶ In gl.ſ.patris.ibi reputentꝝ. ¶ Ex ista glo.no.q̃ mo
b nachus magis assimilaꝝ seruo q̃ filiofamiꝝ. facit qõ not. Inn. de priuile.c.cũ olim.z vide quod no.in.c.z si principalis.de rescriptis.in clc.

¶ Additio Bal.

Cum. Clide Archid.xliij.dist.cũ autez. vide Inno.de ac.qualꝛz qñ.in magna glo.z hic per Guil.q̃d ecõtra.dic vt.ff.de offi.pcon.nec quicq̃ id more. ¶ Not.q̃ cõsuetudo dat iurisdictionem vt hic.Itez imperiũ.vt.C.de diuer.offi.viros.z de aqua plu.ar.l.j.in fi.q̃ iudicis.vide Archi.xj.q.j.tue. ¶ In glo.adde dicas ei lege q̃ differẽtia sit inter hec. vide qõ no.Inno.extra de rescrip.scisciatꝝ.vbi dicit q̃ defectꝰ nature reddit pcessum nullũ.Aliter nõ opponaꝝ añ lit.cõtest. Alij cõtra p q̃bus est.q: ettã fungi hic phibet moꝛibꝰ.vide Archi.iij. q.vij.§.j.z serui.q̃d de monacho.dic p Inn.de priui.cũ olim.el.ij. ¶ In glo.not.monacho.hodie habes de rescrip.z si principalis.in clc.vt no.ſ.§.pxi.z facit qõ no.ff.de arbi.pedius.

Cristis tribus. In duplicibꝰ iudicijs ille tenet partẽ actoꝛis q̃ ad iudiciuz puocauit. Sed vbi pariter puocauit sorte dirimiꝝ.b.o.cũ.l.fe. Cautela est q̃ semp possessor expectet se puocari ad diuisionẽ.z vide.l.ſ.ſ.fami.hercisc̃. ¶ No.q̃ tria iudicia dicunꝝ duplicia.q: aliter nõ possent fieri adiudicationes z diuisiones z condẽnationes hincinde vbi reus intelligereꝝ petere sicut actoꝛ.z hoc subtiliter sequiꝝ Ho stien.de resti.spo.c.ex pquestione.z facit.ſ.de excep.rei iudi.l.si q̃s rẽ a nõ dño. ¶ Sol.no.q̃ durioꝛ est cõditio actoris q̃ rei:z ideo expedit scire q̃s sit actoꝛ z q̃s reus.vt.l.sicuti.§.si q̃raꝝ.ſ.si ser.ven.dicũt tñ q̃daz.q̃ in duplicibꝰ iudicijs nõ Iz locũ.l.fauorabiliores.de reg.iur.vt.l.pses.ſ.de re iudi.tñ nõ est verũ p istũ text.z ita tenet hic glo.z Bal dof.z adde qõ no.ſ.de auto.tu.l.inter pupillos. ¶ Itẽ no.q̃ illud qõ nõ põt dirimi a rõne dirimitur a fortuna rei.z vide glo.in.l.ſ.C.vti pos.in glo.qualꝛ no.q̃ practicaꝝ hec.l.in tribus tã circa libelli formã q̃ circa reliquuz pcessum. ¶ Itẽ forma instrumẽti diuisionis z finis quã faciũt diuidẽtes adinuicẽ.vide in Spe.de iudi.in.iiij.parte.§.sequiꝝ vide qõ no.Inn.in.c.audita.de resti.spol.

¶ Additio Bal.

Tristibus. Clide Inno.de resti.spol.c.audita vide Inno.de pba.c.cr litteris.et in Spec.de iudi.§.sequiꝝ videre.vbi vide qualiter libellus formetur in istis iudicijs.ibidem vide formã instrumenti diuisionis z formã finis z refutationis q̃ fit facta diuisione.z de transac.decetero.per Inno.vide Inno.de app.cuz speciali. ¶ In glo.hic habes arg. ¶ No.q̃.l.fauorabiliorꝫ.de reg.iur, nõ habet locuz in duplicibus iudicijs.vt.l.preses.de re iudi.ibi p Bar.z Frã.ac.vide qõ no.ſ.fami.hercis.l.j. ¶ In glo.nisi forte puocasset.q: hic expresse agit aliter tacite. Item hic directe aliter indirecte siue inflexe.

¶ Additio lectu.vacan.in.l.sed cum.Bal.

Sed cum. Forte.vide Ac.C. vti posside.l.j. ¶ In glo.sed qualiter.in fi.discerni solet. No.vbi non valet ingenium res est cõmittenda fortune.

1 ¶ Juder iudicans per imperitiã an teneatur.
2 Pro iudice presumitur qõ nõ videaꝝ de dolo pnunciasse.
3 Heres ad syndicatũ p defuncto stare non tenetur.
3 Juder quando est in dolo quare non dicitur teneri ex maleficio sed er quasi delicto.

Si filiusfamilias iudex. Filiusfamilias iudicãs per imperitiã nõ teneꝝ vltra vires peculij.sed iudicans per dolũ teneꝝ in solidũ et nõ transit hec obligatio re integra ad heredem.ff.d.
1 cum.l.seq. ¶ †No.q̃ iuder qui iudicat per imperitiã nõ videtur teneri nisi quatenus sufficiunt vires nullo deducto.z sentit hic glo.q̃ si filius condẽnatur in syndicatu fiet execution in pe-
2 culio,adde.ſ.de nox.l.z si condẽnatus fuerit. ¶ †Item no.q̃ presumiꝝ p iudice vt non videaꝝ dolo pnunciasse nisi cuidens appareat contrariũ.adde qõ dixi si reperiꝝ male iudicatum in dubio nõ presumiꝝ dolus:sed imperitia.vt.l.j.in prin.ſ. de ap.
3 ¶ †Item no.q̃ heres non teneꝝ stare ad syndicatum p defuncto.vnde syndicatꝰ officialis cũ iurisditione nõ transit ad heredem. ¶ Item no.q̃ est differentia vtrũ iuder condẽnetur propter imperitiam.nã tunc modificatur condẽnatio arbitrio boni viri.an ppter dolum.z tunc condẽnatio,non modificaꝝ imo totaliter iuder condẽnatur z integraliter. Sed qualiter probabitur contra iudicem interesse.vide Inno.extra qõ me.cau-
4 sa.c.super eo. ¶ †Quero quando iuder est in dolo.quare nõ dicitur teneri ex maleficio:sed ex quasi delicto. Respõdeo: q: officium vel maleficium.vt.ſ.de publi.l.si multi.z ibi per Jac. Extra quero si sententia est nulla.an iuder facit litez suam. dic vt no.ſ.de var.cog.l.si iuder. ¶ Item si pẽdet appellatio a sententia iudicis an de ea potest interim syndicari.dicvt.l.j.§.ſ.ff. qõ quisq̃ iur.z adde ad hanc.l.vt no.Inn.in.c.in nostra.extra de procura.z in.c.sepe.de app. ¶ Quero quid in arbitro.dic vt.C.de pac.l.si quis in ꝺscribẽdo. ¶ Quero q̃d in arbitratore.dic.C.de cõtraben.emp.l.fi.in glo.fine bene,

¶ Additio Bal.

Si filiusfamilias. ¶ No.q̃ iudex qui male iudicat presumitur per imperitiam iudicasse. vt not.ibi.l.j.in princip.ſ.de appella.vide Inno.extra de procurato.in nostra. ¶ In gl.magna.ibi videas omnino plura singularia circa materiam huius legis. ¶ Item vide Inno.de appella.sepe.in magna glo.ver.sed nunquid iuder. Qui in tanta. vide omnino quod notat Inno.extra quod metus causa.super eodem.vide.ſ.de his quibus vt indign.post.l.§.sunt qui putant.vide in Spe.de aduoca.§.fi.ver.quid si.in prin.aduo.In testis qui se subtrahit teneatur parti ad interesse.not.in Specu.de teste.§. qualiter.ver.quid si quis petijt.z §.sequitur.ver. sed nunquid iuder.§.iuder.Si duo college simul iudicant qualiter teneantur.dic.C.de mag.conuen.l.si tu. Quid de scriba.dic eod.titu. l.fi. Cum dolo. Munquid de hoc iuder potest a quolibet accusari.dic q̃ sic.l.iubemus.C.ad.l.iul.repe.Si euidens. Not.dolum iudicis euidenter probandum. ¶ Item nota.q̃ sententia iniqua presumitur dolo data.ver.forde.Sed nonne potest appellare.tunc ergo debet appellari non conqueri. de iudi. Respondeo vt not.in.l.j.qõ quisq̃ iur. ¶ Item nonne potest peti restitutio.vt.l.seruo inuito.§.cum pretor. ad trebel. Respondeo.ita tamen vnum remedium non tollit aliud: q: ptra diuersos.vt.l.etiam.z.l.etiã si tutor vel curator interuenerit. ¶ Itez nonne sententia est nulla vbi fordes interuenit. ergo iuder nõ facit litem suam.vt no.ſ.de varijs cog.l.ſi.Sol.ibi per iprudentiam.hic dolo.argu.contra.ff.qõ quisq̃ iur.l.j.in fi.z vide.l.ij. et quod ibi not.C.de pena iudi.qui male iudicauit.z not.q̃ in iudicis officium velat maleficium. et ideo non tenetur propter maleficio.ff.de publicanis.si multe.per Jaco.vel hic ad cetera damna.non ad damnum litis amisse cum non sit amissa. vt no.ff.de dolo. eleganter.§.si dolo. Vel hic erat facta execution finaliter per iniuriam.et ideo precise tenetur vt.ſ.de euictio. l.si pignora.et vide.ſ.de dam.infecto.l.iij.§.si in eum. ¶ No. q̃ iuder qui admittit exceptionem declinatoriaz que nõ debet admitti facit litẽ suam. Itẽ q̃ idẽ in arbitro, z ex hoc sequiꝝ q̃

a ¶ Procura. limita vt p.d. alex.de imo.ĩ l.exigẽdi.in.j col.in versi.ij. fallit.C.de procura.q̃ nõ procederet vbi procurato: negligeret agere pter.in.d.§.j.l. si longi⁹. ibi: si non sit.

b ¶ q̃ filiofa. adde q̃ eq̃paratur seruoꝝ filio put magis expedit monasterio. vt p.d.alex. ꝺ imol.in.l.j.§. p fusi.de acq̃. pos. sed vide eũdem bal.in l.bonoꝛ.c.ti. z in cõsil.suo. monachꝰ quidam.z d.ale. in.l.si cũ dicatur.de cõdic. fur.q̃ monachus eq̃paratur infanti petuo. q: caret sensu,

Universidad de Deusto
Biblioteca

arbiter potest cognoscere ⁊ interloqui super declinatoria. qđ est no. dignum. Ista ꝓbant. C. de pac. si quis in conscribendo. Sed quid in arbitratore. dicit ibi doctor meus ꝙ non tenet de imperitia: sed tm̃ de dolo ⁊ lata culpa. qz equiparatur ꝓcurete ⁊ agrimensori. vt. l. si de metis. §. recepisse. de arbitris. ergo non tenet nisi de dolo ⁊ lata culpa. l. j. de ꝓcuratis. ⁊ l. j. §. j. si mẽsor fal. mo. dixerit. fm eũ. ⁊ de hoc est glo. ordi. C. de ꝙtrahen. emp. l. fi. ibi omnino vide. ⁊ marie si data est sibi potestas a partib⁹ ꝙ possit de iure vnius adimere. ⁊ alteri dare in magna ⁊ parua quantitate. excusatur enim ꝓpter bonã fidẽ. arg. de manu. test. l. qui filiũ. ⁊ facit. C. de magi. con. l. fi. Bal.

Tlianus autem. Summani et legi cũ precedenti.

¶ Additio Bal.

Tlianus. ¶ Elide omnino Archidyacono. num. lvj. distinctione. hic habet in glo. prelatus. in versicu. multiplici temeritate tractatur. Bal.

Tlianus. Si alter ratiõe partis̃ soluit: soluit̃ iudiciũ insolidũ: quia reputat̃ individuum. b. d. ¶ In ter. ibi: iudicem scz delegatũ. no. ꝙ non reputat̃ iudex idoneus ille q̃ habet litez cõem ⁊ põt recusari. ⁊ vide in spe. de iudi. deleg. §. supereſt. ver. item si causa. Bal.

a ¶ Reuersur⁹ adde do. ale. de imo. in. l. j. de offi. consu. ⁊ eũdẽ bal. in l. iperator. s. de sta. ho. ⁊ in l. j. C. de spon. etiã de cõsensu partiuz. vt ꝙ eũdẽ bal. in l. repetita. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ lãfrã. in. c. qđi cõtra. v. snia. de ꝓba.

Additio Bal.

Tlianus si alter. Elide omnino in Spec. de iudi. deleg. §. supereſt. ver. item qz preteritis. ⁊ ver. itẽ si causa partis. ¶ No. ꝙ ratione partis in totũ remouet̃ sue rei. In totum vel in pte aliqua q̃uis minima. ⁊ idem in teste. quod not. Sed pone ꝙ iste hic. s. ante tulerat sententiã. nũquid poterit dicere eã iniquam ⁊ appellare. dic ꝙ non si allegat doluz. sed si iniquitatẽ re ipsa sic. qz sua non nocet iudici vt no. j. de except. rei iudi. illa. ⁊ de re iudi. ortta. s. de senten. sed bene nocet vi doli vel culpe. arg. C. de reuo. dona. Bal.

Tlongius. In locũ iudicis impediti longo impedimẽto debet alius subrogari. b. d. ¶ No. argu. ꝙ ꝓpter absentiã tabellionis deputati posſit alius subrogari interim ad scribendum acta qũ est diu affuturus. secus si statim sit reuersurus[a]: ⁊ periculũ sit in mora nõ debet spectari. arg. huius. l. cũ similibus. ¶ Itez est arg. ꝙ si arbiter electꝰ vel cõsultor electꝰ in causa sit absens. ita ꝙ de facili nõ possit haberi ꝙ alius sit denuo eligendus.

a

1 Filius propter absentiam patris ⁊ sui ꝓcuratoris in iudicio admittitur.

2 Periculum vbi est in mora exceptiones declinatorie sunt reiiciende.

3 Scholaris qui damnũ patit̃ sine patris cõsensu agere põt.

4 Generalis cõsensus patris nocet filio.

Si filiusfamilias. Filius absens a patre potest i iudicio experiri si eãtas cause ipm admitti suadeat. b. d. ¶ In ter. ibi: studiorum vel causa mercature. qz ista exẽpla nõ artant dictũ huius. l. ¶ In ter. ibi: ipse. scz filius. ¶† No. ꝙ ꝓpter absentiaz patris ⁊ sui ꝓcuratoris filius admittit̃ in iudicio ex eãtate. l. huius q̃ alꝫ non admitteret̃. ¶† Item no. ꝙ vbi periculum est in mora: puta qz dubitatur de fuga. exceptiones declinatorie sunt reiicienda ⁊ minus legitima ꝑsona. alꝫ debet admitti. argumentũ hic dum dicit vel venit ꝛc. ¶ Item no. ꝙ scholaris qui patit̃ iniuriam vel damnũ vel mutuat aliquam pecuniã potest agere: licz consensum patris nõ habeat in agendo. ¶ Item not. ꝙ vbi est dignitas ibi est vtilitas. vnde dignitas debet ꝑdesse nõ obesse. ¶ In glo. certe sic. ibi. §. j. patet ergo ꝙ pater nõ est legitimus administrator nec legitimus respõsalis. nisi vbi habet vsufruc. vt. j. cõmo. l. iij. §. si filio. ¶ In ea. ibi: quod puto verum. not. ꝙ pater qui est legitimus admtnistrator bonoꝝ filij potest cõmittere illud exercitiũ filio. ¶† Itẽ no. ꝙ generalis cõsensus patris valet filiob⁹ in oibus causis per hanc glo. vt. l. ipse quoq; allegat in glo. ¶ Sed an habeat̃ ꝑ consensu si pater scit ⁊ non cõtradixit. dic per Ja. j. fol. matri. l. si cũ ⁊ per Guil. s. de adop. l. si pater naturalis. ¶ In ea. glo. ibi: non puto. ergo de eo quod facit filiusfami. in studio potest cõuenire coram rectore vel alio suo iudice. nec desideratur consensus patris absentis. quia per hanc. l. est legitima persona filij ipso iure. ¶ In ea. ibi minorũ. quod frequenter accidit in scholaribus. qz oẽs quasi sunt minores. ¶ In ead. ibi: liti. non persone. cum sit in potestate fm Odof. Et prosequere hanc materiaz vt no. in Spe. de actore.

b ¶ Filio. adde pau. de cast. in cõsi. iij ⁊ do. ale. de imo. in consi. lit. ij. parte.

1

2

3

4 b

§. j. per duas col. ¶ In ea. ibi: regulari existẽti in studio. ¶ In ea. ibi: an non. vt si apostata ⁊ vagabundus ⁊ ꝓ hoc facit littera dum dicit er iusta causa. ¶ In ea. in fi. hec. q. fuit de facto in quodã apostata repetẽte quoddã depositum. Bal.

¶ Additio Bal.

1 Consensus ad futura in iudicio nõ ꝓstatur.

2 Patris cõsensus in ꝓcessu extraordinario nõ requiritur.

3 Filius factus est sui iuris si pr̃ ingressus est monasterium.

4 Modicus sumptus dicit̃ quẽ scholaris facit in studio.

Slongius. Mutari saluis actis factis: vt. j. eod. sed si restituatur. §. sed si dies. ⁊ no. per Inno. de appella. intimauit. argu. contra quod not. ff. de procura. que omnia. §. si filius. ibi nomine agat. arg. ꝙ dato ꝙ quis dimittat procuratorem: tamen non videatur prohibere coniunctis personis ne agant nisi procurato. agen. fic. j. de procura. filius. §. nam ⁊ iuliano. Excipitur ergo contra agentem ꝙ est filius. et hec exceptio debet obiici in quacunq; parte iudicij. quia retro dedit processum nullũ. Spe. prosequitur diffuse ⁊ perutiliter hanc materiam in tit. de actore. §. j. ab illo ver. item qđ est filiusfami. ver. vsq; ad illum versi. minor accusans per duas chartas ⁊ vltra. ⁊ inter alia ponit ibi an pater possit consentire filio absenti per nuncium vel epistolam. ⁊ dicit ꝙ non. sed in iudicio habet consentire. versi. sed nũquid poterit per epistolam. Jaco. de are. et Guil. contra in. §. necessitatis. ⁊. §. seq. ibi vide. Et an valeat cõsensus generalis. ⁊ dic ꝙ sic. in ver. sed quid si pater dedit filio. ⁊ ver. sed nũquid

1 vnus consensus. hec sunt contraria. †Nam consensus ad futura non prestatur in iudicio. j. eo. non quemadmo. ⁊. l. item corũ. §. ij. ꝙ cuiusq; vniuer. nomine. ⁊ tantum valet. ergo non est necesse. qđ hic consensus prestetur in forma iudicij nisi quando pater haberet autorari vt legitimus administrator: sicut in tutore. ⁊ facit de decurio. honores. §. fina. ¶ Item ponit an si filius confiteatur patre non consentiente posſit in eum emanare preceptum in forma. l. si debitor. ⁊ Spe. dicit ꝙ non tenet pre-

2 ceptum in ver. sed nunquid tenet. ¶† Item dicit ꝙ in processu extraordinario non requiritur consensus patris. ver. sed q̃d si conuenitur. hec sunt contraria. quia preceptũ summarie emanauit. Dic ꝙ aut requiritur forma iudicij id est actus trium ꝑsonarum: tunc dato ꝙ processus sit summarius requiritur consensus patris. Aut non est necessarius iudiciarius processus ⁊ tunc non requiritur: vt in casu. l. j. de bono. possef. seruus. Itez dicit an coram arbitrio sit necessarius consensus patris. ⁊ dicit ꝙ non. quia pater non compromisit ver. sed an filio. Item dicit ꝙ litis contestatio facta sine consensu patris non interrumpit prescriptionem ver. quid si filiusfamilias egit. facit quod not. C. de lit. contesta. auc. offeratur. in fine. Item dicit an publicatis attestationibus si probetur agentem habuisse patrem presumatur vinere. ⁊ sic irritus sit processus. verſic. quid si postq̃. adde quod no. C. qui admit. ad bono. possef. l. j. s. de minor. l. iij. §. sed vtrum. j. de norali. ⁊ si condẽnat. j. de peculio. l. iij. §. si filiusfamilias. dic ꝙ non. quia presumitur pro eo quod est admissus aperte. j. de dam. infecto. inter quos. §. alieno. ⁊ sic tollitur alia presumptio per factum aduersarij. arg. C. ad macedo. l.

3 zenodorus. ¶† Quid si pater est ingressus monasterium. dic ꝙ filius est factus sui iuris. ver. quid si pater intrat. de hoc no. s. de minori. si ex causa. §. papinianus ait. Sed an in monacho est idez quod in filiofamilias. an idem quod in seruo. dic in eo. ver. §. versi. Item excipitur contra actorem quod est monach⁹, vsq; ad illum ver. Iterum excipitur contra fideiussorem vbi filius. glo. huius. §. plene examinatur. ⁊ adde quod notat Inno. de iudi. cum deputati. ⁊ eod. titu. si licet. de actore. §. fina. versi. monachus quoq; per dignitatem. Quid si filius lite contestata efficitur sui iuris per mortem patris. an ex eadem instantia sequitur condemnatio. videtur ꝙ sic. vt. s. de insa. seruus. Contra videtur. quia iudicium non est legitime initiatũ. C. qui oa. tuto. pos. vniuersis. ⁊ hic est vnum argu. s. de arbi. sed si in seruum. in princip. C. de his qui sunt. vide per Jaco. de are. ⁊ Cy. in. §. necessita. vide ibi Jaco. de bel. in. q. dispu. ¶ In ter. ibi: si filius. Quid si iste filius est minor. dic ꝙ dabitur curator liti. vt. l. cum non solum. §. sinautem. vel faciet procuratorem iudi. acti. c. fi. de iudi. lib. vj. Sed subtrahit. no. ꝙ non debet dari delinquenti occasio fugiendi. ⁊ est arg. ad capiendos malefactores. Repetens. immo videtur indistincte. vt. j. depositi. ꝙ seruꝰ. sed ibi non dicit de iure agendi: sed de spontanea solutione vel ibi permissu patris deposuit prout intelligitur per rationem illius. l. in filio. hic non. vnde hic defectus inter absentem ⁊ presentez. sed tunc non. ⁊ facit quod no. hic in fine magne glo. via-

4 ticulo. ¶† No. modicum esse debere sumptũ quem scholaris facit in

Universidad de Deusto

facit in studio. dic q debet esse mediocris fm conditionem personarum. Nam non dz quis in studio mori fame. vt hic. ¶ In glos. que incipit q sit dictum. Sed nunquid antequam remoueatur debebit citari. dico q nō. quia si deberet citari deberet expectari. sed hic non expectatur. Guiliel. dicit q si filius minor ē alis adult⁹. z sufficit alterius vel ōsensus patris vel q filius familias habeat curatorem litis vel rei date in agendo⁹ defendēdo aut ē pupillus. z tunc exigit curatoris nihilomin⁹ patris cōsensus fm cum. in. l. cum non solum. §. sinautem patre. Tutius est dicere q aut pater est legitimus administrator. tunc pater solus sufficit ea. l. §. si autē invnū. l. j. C. de bonis ma. Si autem nō est legtimus administrator vt quia repudiauit vsufr. vt no. eo. titu. aut excipitur. tunc exigitur q filius familias minor habeat curatorē liti vel rei datum cuz autoritate experiatur dicto §. sinautem. nec sufficit preterea arg. ff. qui satisda. cogan. fili⁹ coniuncta. l. iij. §. j. rē ratam haberi. z tunc consensus patris nō est necessarius. vt ibi expresse patet dū dicit patre autem volente res filij gubernatur propter causse necessitatez. zc. Alij dicūt q autoritas curatoris requiritur propter litem consensus patris propter personam que habet filiū in potestate. z hoc est tutius tamen primum verius. Bal.

Heres absens. Heres sequitur forum defuncti. ℍ dicit vel sic. Forum transit cum vniuersitate successoris. ¶ In glo. indulgendo ibi legatus. Idem in clerico. quia licet heres laici tamen non potest conueniri. nisi coram episcopo per hanc glo. nam istud est priuilegium reclusum in corpore iuris. b. d. Bal.

1 Ratione contractus vel quasi sortitur quis forū.
2 Forensis tenens lingonis hospitium potest ibidem conueniri.
3 Viatores presumuntur recessuri.

Si quis tutelam. Ex dictis vel quasi sortit q̄s forum in loco ꝯtractus vel quasi. hoc dicit licet ibi non habeat domicilium nec originem. sed simplicem habitationē vel stationem. secus si contrarit vt viator illico reuersurus. hoc. d. Et qō dicit ℍ deviatore nō reperit ē ter. in alto loco. ¶ † Nota q ratione cōtractus vel quasi
a sortit̄ quis forum. [a] licet ibi non habeat domiciliū z bona que ibi possint possideri. nisi fit actum vt ibi non sortiatur forum. quia per pactum potest renunciari foro vel nisi contrarit in forma aduene statim recessuri. quia nō debet ibi propter litis moram diutius morari. hoc dicit. hoc tamen est intelligendum dū nō recedat cum re alterius. quia nō dz hoc iudex pati. l. ait prętor. §. si debitorem. j. que in fraudem credito. z vide in specu. de
2 compe. iudi. adi. §. j. ver. quid si quis cum se. ¶ † Mo. secundo q forensis qui tenet hic hospitium vel facit hic mercantiaz pōt hic conueniri ratiōe contractus. vnde videtur q hospitatores forenses possint conueniri non solum coram potestate. sed etiā coram consule illius artis. scilicet de eo quod attinet ad artem ita intelligo hoc vltimum. ¶ In glo. supplent quidam ibi per viam scilicet iudiciariam. ¶ In eadē ibi posteriorꝫ. ita q de iure veteri non habeat locum remissio nisi in causa criminis sacri legij. sed hodie in omnibus habet locum de iure. sed nō de ꝺsuetudine. ¶ In ca. in fine. cum queritur vtrū q̄s debeat remitti ad locū delicti vel cōtractus. dic aut loquimur in delictis. z debet remitti ad locuz delicti. in auten. vt nulli. iudi. §. si quis cōprehensorum. quod tamen de facto non seruatur in terris que sunt sub vno presidatu vel dominio. aut in contractibus. z tunc aut queritur de conditione persone. z debet remitti. vt. C. vbi cause sta. l. j. Aut querit̄ de alio quā de conditione persone. z tunc aut potest oriri causa criminalis z debet remitti. vt in auē. vt nulli iudi. §. fivero. aut non potest oriri delictū. z tunc si promisit stare in loco. z inde non discedere potest remitti. argumē. l. j. §. si quis in ius vo. vt ibi not. Aut non promisit z nō valet remitti fm pe. argumen. l. ij. j. de eo quod certo loco. z ibi per. B. z videtur hodie approbatū. in. c. romana. §. cōtrahentes de foro competen. lib. vj. secundum Ricar. mal. Cyn. in additio. Sed pro Joban. facit. quia Jaco. loquitur in latitante z latitatione detur esse delictum ergo remitti debet ratione loci. qualiter ergo procedetur ex quo cessat remissio. dic vt in. §. contrahentes. adde quod no. Jaco. in. l. titium. §. tutores. j. de administratio. tutorum. z argumen. iij. q. vj. c. j. z. xj. q. j. c. si quidē. z Cy. in auē. qua in prouincia. C. vbi de crī. agi oportet. ¶ In glos. nisi ibi domicilium not. q dicitur vagabundus ille qui non habet domicilium certum facit. l. iiij. j. de damno infecto. l. j. C. vbi de crimi. agi opor. ¶ In eadem ibi. l. assumpto. §. j. quod de origine a vita. dic vt ibi not. per Dyn. z Jaco. ¶ In eadem glo. ibi cursu temporis. quia ex isto cursu presumitur incola. ¶ In eadem glo. in fi, vide hic Odofre. quia in alio addit. ¶ Et extra que ro an quis sortiatur forum z ratiōe distractionis. sicut ratione cōtractus. dic vt dicam. j. e. l. exigere dotem. z. j. de condi. inde. l.
3 qui certo loco ¶ † Mo. inver. nūquid dicimus. inversi. sequen. q isti viatores presumuntur recessuri fm Barto. z sic est arg. q nō possunt iurari suspecti ratiōe recessus. Bal.

Apud labeonem. Nota q florentini qui habent factores. hic sortiunt forū hic ex eorū contractibus. h. d. Bal.

Illud sciendum. Nota q solutio alibi collata non mutat forum contractus celebrati. vt hic. e. l. §. j. ver. nisi. h. d. Bal.

¶ Additio Bal.

Heres. Facit contra. de cēdo si quis ex argenta. §. j. z. l. quedaz. §. nō licet ibi non exprimatur. de foro. sed de iure agendi. Materiam huius. l. diffuse examinat Speculator in titu. de competen. iudi. adi. §. j. pretera tabellioni. z vide Innocen. de foro competenti. dilec. z eodem titu. c. licet in principio. vbi omnino videas. Conuenciendū. vide omnino Archidiaconū. iij. q. vij. c. j. §. si quis subtiliter prosequere hic per Jaco. butric. Negocia. vide Jaco. de administratio. tuto. titium z meuium. §. tutores. ibi. se debebit. vide quod nota. ē. si quis in ius voc. non. iecit. l. j. z. j. de eo quod certo loco. l. j. per Guil. de foro competenti. romana. §. contrahent. li. vj. Nūquid in causa reconuentionis habeat locum remissio. z hic pro a cessus operatur incohatus per modum conuentionis. argumē. j. eodem. si is qui rome. §. sequi. hoc in personali. quid in reali. not. j. eodem. non alias. z in Speculo. de competenti iudice adi. §. j. versi. quid si quis per locum. nam ibi Mo. quis dicatur
b aduena[b]. z quis non. Item quod hic dicit de aduena intellige quantum ad forum. sed quo ad vim contractus semper inspicitur locus contractus. vt. j. de euictionibus. si fundum. z not. j. eodem quod certo loco. l. ij. quid de districtu. dicit. j. eodem exigere dotem. Quis dicatur alienigena. not. in. l. j. C. de emanci. libe. §. apud labeonem. facit. j. de fideicommis. si vt proponitur z. j. de seruo corrupto. l. j. §. persuadere. ¶. §. illud. Solutio collata in alium locum non impedit agi in loco domicilij. hoc dicit. ¶ In text. ibi officina. ¶ Nota q ille qui habet apotecaz in alio loco non presumitur statim discessurus. ¶ In glos. que incipit indulgendo ibi fiscus. vide remissiones quas ibi posui Et nota q regula istius principij. non est vera negatiue. quia priuilegium declinandi forum non transit ad heredem. ¶ In glos. que incipit abnegante ibi per pactū. ¶ Nota per pactū potest fieri vt nō sortiatur quis forum nisi alias sortiretur. z fie econtra ad. l. si conuenerit. Bar. fm Jaco. butrica. ¶ In glos. que incipit idest recessurum. ibi. z respon. non oportet. Sed pone q emi equum ab aliquo de corsica quivenit ad ciuitatem perusinam super quadaz galea sicut faciunt quolibet anno. solui sibi precium. ipse vult recedere cum equo. vtrum conueniam eū pisis vbi contractus fuit celebratus. videtur q non. vt hic. sed istud est valde iniquum q detur sibi potestas fugiendi cum rea mea. vt. j. eodem. l. si legationis tempore. z. j. que in fraudez creditorum. l. ait prętor. §. si debitorem. Et ideo dic q poterit conueniri ad traditionē equi. quia actum videtur q eo loco tradatur immediate. vt. j. de pignora. actiō. quia quasi. vnde hic est destinata solutio tacite. ergo hic potest agi. z quia etiam quodammodo me spoliare videtur agi potest quasi ex delicto hic commisso. argumen. eorum que notantur de regulis iuris. qui ad agendū. Si vero ageretur de euictione ad aliquid aliud de quo ibi soluendo esset tacite actum ad vera etiam ibi repertus non posset conueniri. quia tacite hoc actum videtur ex quo cū eo vt recessuro est contractus factus secundum Bartolum. puto etiam qō vbi res esset modica z locus domicilij. esset nimis a remotis q in loco contractus se defendere debeat quasi hoc videatur tacite actum. nisi iam recessisset. argumentū. l. ij. §. in omnibus. z adde z omnino videas in speculo. de competenti iudice adito. §. j. verticulo. quid si quis per locum meum. z verticulo quid si rusticus. ¶ In glossa que incipit suppletur ibi secundum Joban. Et Azonem. z pro Joban. q in contractibus habeat locuz remissio arguitur sic. sicut ex sententia iudicis procedit alter iudex ad bona sic procedere debet ad capturam z remissionem persone. Nam eadem est iurisditio. z idem iudicium de rebus z persona. Forte potest sustineri glos. quia in rebus per se exequitur iurisditionem non autem remittit. sed in persona remittendo non per se. Et dico q non fit remissio nisi in
c delictis. [c] z vbi expresse lex ponit z non alibi secundum Ja. bu. Cuius rationis. quia extra territorium suum regulariter non pōt imperare. Item quia minor non imperat maiori. sed in territorio suo quilibet iudex est maior. vnde q sibi ab alio imperetur

a ¶ Forū. adde Felyn. in. c. dilectus filij. vbi. ad domicilium. de rescrip.

b ¶ Aduena. adde gl. j. i. v. testes. z flor. in. l. lege aquilia. si deletū. j. ad. l. aquiliam.

c ¶ Missi i delictis. p q̄ materia vide plene z no. Felyn. in. c. licet ratione in pri. iiij. co. v. ex dicto doc. cuz plu. v. se. de fo. compe.

Universidad de Deusto
Biblioteca

est contra ius ꝛ ideo non est trahendum, ad consequentiam probatur. quia ratio per glossam primam de manumissis apud eum ¶ In glo. que incipit vbi ratio nundinarum de hoc no. in Speculа. de competenti iudice adito. in. §. primo. verficulo quid si debitor negatur quid de bannito de proprio domicilio. dic eodem. § . ibi sed pone quidam lucanus. ꝛ verficulo. sequenti. Nota quod non tenet preceptum sine causa per Dy. de legatis . primo. filius. §. diui. ꝛ per Ly. C. de fideicommissis quotiens. Sed quid si est iustificatus per clausulam et si senseris te grauatum ꝛc. dic idem [a] nec verficu. iudex potest incipere ab executione. l. de pupillo. §. meminisse. ꝛ ibi not. secundum. B. nam alias grauamen est notorium. Et ideo preceptum nullum. de re iudicata. pastoralis. in cle. an hoc preceptum dicitur sententia. glos. dicit quod non in. §. ecclesiasticis. An iudex potest precipere sub pena. videtur quod sic. l. prima si quis iusdixerit. de arbi. non ex omnibus. de seruis fugitiuis. ꝛ de custo. reorum si quis reum. et ibi per Dynum. Contra videtur quia non est ad hoc actum. vt not. in Speculo. de sententia. §. secundo verficu. sed nunquid. ad hoc. supra de arbitris. l. quid tamen in fine. ꝛ quod not. Innocen. in c. primo de iudicijs lib. vj. facit quod nota. in . l. prima in prin. ff. de ac. emp. ꝛ extra de testamentis raynaldus. ꝛ adde de peniten. ꝛ re. quesitum. quod not. Archidyaconus in capitulo penulti. de re iudicata. lib. vj. ꝛ de concessione prebende. capitulo primo in fi. eodem titu. Bal.

a ¶ Dic idem. vide pau. de castro in cons. v. incip. causa q̃ vertitur.

a

b ¶. §. necessitatẽ. vide ibi cũdẽ bal. i. v. col. ꝑpter gl. ibi q̃ si ꝑcessit libellus istud preceptũ regulaꝫ vt sua. et ex eo oritur actio in factũ. secus si nõ in figura iudicij.

c ¶ Reuocari vide ang. hic q̃ dicit q̃ preceptũ vbi fit sine ꝑambulo iudiciali reuocari põt secus si oblato libello vt etiã q̃ cũ i. l. j. circa me. C. si de momẽ. posset.

Quem obligationez.

Quo ad ius fori cõtractus ꝛ delicta partificanꝫ h. d. ꝛ ad hoc allegaꝫ hec. l. ff. eo. l. heres absens. §. j. in glo. supplent quidã. ¶ No. q̃ sicut in loco contractus quis tenetur respondere et sortiri forum. ita in dilecti loco. quia quelibet causa obligatoria equiparatur contractui. ꝛ hoc dicit. lex. ¶ In glo. l. mutius in quasi contractu hoc non videtur verum. vt. ff. l. priori. §. j. ꝛ ideo dic quod lex contraria loquitur specialiter in quasi contractu qui inducitur per additionem hereditatis. nam non consideratur locus additionis. quia ille quasi cõtractus dependet aliunde. scilicet ex iure delate hereditatis. et ideo non habet causam subsistendi per se. Extra quero nũquid ille qui sortitur forum ratione delicti vel ratione cõtractus possit dici subditus. ꝛ vide vt no. in. c. j. de foro compe. in cle. in glo. etiam laicos. ꝛ dic vt ibi.

¶ Additio Bal.

Quem.

Procedit argumentatio de cõtractibus ad delicta ad hec allega. vide an ratione delicti quis efficiatur subditus quod nota. in. c. primo de foro competen. in clemen. In glo. etiam laicos. vide Innocentium de officio delegati. querenti. ꝛ de plus petitionibus. c. j. Baldus.

Debitori meo.

In confessu fit preceptus de soluendo assignatur sibi dilatio ad soluendum infra quam dilationem cogetur idonee cauere de soluendo in termino. hoc. d. littera aurea ꝛ nota. ¶ Nota quod si actor vult offerre libellum reo ꝛ reus fatetur debitum non debebit tunc procedi ordinarie per viam libelli. sed summarie per viam precepti. quia vbi reus fatetur debitũ non est opus iudicio vtil. si reus sit paratus supra de procurato. ꝛ facit. l. vbicunꝫ infra de interroga. actio. ¶ Secundo nota quod quando reus dicit se paratum soluere intelligitur cum competenti cautione. nec enim videtur renunciare dilationibus iuris per ista verba. ¶ Item nota quod dilatio que datur confessis est vniformis consuetudine. vt dicit gloss. quod fiunt precepta quod confessus debeat soluisse infra decem dies. vnde iste terminus decem dierum est multum in vsu secundum gloss. si autem non apponeretur terminus intelligeretur tacite de termino legali. vt. l. iij. §. si quis condemnatus infra. de re iudicata. ꝛ. l. debitoribus. ¶ Item nota quod infra istud tempus quod datur miserationis causa artatur debitor ad satisdandus ꝛ dicit hic Barto. quod condemnatus ad terminum potest interim capi nisi satisdet. certum est enim quod tenetur satisdare. vt hic. ratio est. quia istud tempus inscritur miserationis causa. vt infra de compen. l. cum militi. §. cuꝫ intra. ergo interim debet satisdare. l. si constante. §. quotiens. infra soluto matrimonio. et C. de precibus imperatori offerendis. l. vniuersa. secundum euꝫ Ideo autem dicitur dilatio ista miserationis causa assignari. quia non venit secundum naturam contractus solo fauore ipsius rei siue sit dilatio legalis siue iudicialis. hoc quod dicit Bar. de captura est verum quod potest interim capi ratione satisdationis non ratione debiti. ꝛ ideo debet prius constitui in mora super ipsa satisdatione nisi esset debitor suspectus de fuga. vt infra de pigno. l. quesitum. ¶ In glo. si non habet ꝛc. ergo si debitor esset multum diues qui statim posset soluere statim cogeretur. argumen. C. rem in presenti. §. exactio. sed ibi loquitur in dilatione que assignatur per. l. fine ministerio iudicis. ¶ In eadem glossa. in fine. adde quod nota. supra quod me. causa. i. si cum exceptione. §. quod si homo. ꝛ per Jnno. de offici. delega. c. querenti. ꝛ per. G. in. l. fina. C. de vsur. rei iudica. ¶ In glo. querit ibi secundum quosdam. quia non fit hic mentio satisdationis simpliciter. sed cum adiuncto. dicit enim cum competenti cautela. Item quia ista cautio est iudicialis que equiparatur pretorie. ¶ In gl. non presumimus. vt. j. locati. l. si in lege. §. colonus. ¶ In glo. olim. ibi. x. dies. ¶ Nũquid ab isto precepto potest appellari quando fit in confessum. dic quod sic quomodo adijcetur causa. puta quia dicatur fuisse confessio erronea. vt nota. infra de appellationibus. l. creditor. §. iussus. ¶ Sed nunquid ex isto precepto oritur actio sicut ex diffinitiua. dic vt not. in. l. non solum. §. necessitatem. [b] C. de bonis que liberis ꝛ in gl. ꝛ per Lynum in quinta questione. ¶ Sed an ista precepta possunt reuocari [c] contrario imperio cum obtineant vim interlocutorie. dic vt notatur extra de verborum significationibus. c. ex parte in christo. ꝛ infra. de pretorijs stipulationibus. l. prima in principio. ꝛ adde quod nota. in. c. fin. de appellationibus in clementi. ꝛ in specu. de executione sententie. §. breuiter. verficulo sed cum ex sententia. Sed an istud preceptum in confessum potest fieri die feriata. dic vt notat Jacobus de dilationibus . l. a procedente. Baldus.

b in. l. non solum. §. necessitatem.

c

¶ Additio Bal.

Debitori.

Nota hic quod ex sententia interlocutoria oritur actio. ¶ Item no. C. de bonis que liberis. l. fi. §. necessitatem. Item exceptio. vt infra de pretorijs stipulationibus. l. penultima. alibi nota quod oritur exceptio. sed non actio de electionibus cum dilecti. in fi. Et ad. l. istã respondeo quod non loquitur in interlocutoria proprie. sed in precepto quod habet vim diffinitiue. Nam si ex interlocutoria oriretur actio non posset reuocari. quia precise esset ius tãquesitum parti. Exceptio vero in re dubia queritur . quia sufficit q̃ actio non habeat ius fundatum. vt. C. de petitione hereditatis l. post moram. ꝛ adde quod notat Jnnocentius de sententia excommunicationis. sacro. ¶ In glos. mirantur aliqui. et de hoc no. in. c. vlti. de appellationibus. in clemen. ꝛ in specu. de executione. §. breuiter. verficulo. sed cum ex sententia. vbi tenet spec. quod ex interlocutoria ex precepto datur actio exceptio. ꝛ hoc verum quando transit in rem iudicatam quo ad iudicem ꝛ quo ad partem sicut est quando emanat super principali actio ꝛ maxime iure actionis. ꝛ vide de arbitris. qualis in fin. Vel dic aut profertur contra actorem tunc inducit exceptio. aut contra reuꝫ tunc aut super exceptio. ꝛ idem: aut super principaliter petita tunc inducit actionem . facit quod nota. infra de iureiurando. sed ꝛ si possessor. i. immo ꝛ de fideicommissis. l. prima. §. si plures ꝛ de adulte. si postulauerit. in principio. in eodem vide no, infra de actio. inter act. vbicunꝫ actione. vide Lyn. in. l. cum non solum. §. necessitatem. in quinta questione. Fateatur. vide Bul. de vsuris. rei iudicate. l. fina. dandum. nota ei qui sedicit esse paratum concedi terminum competentem vide. C. de precibus imperatori offerendis. l. vniuersam . istud preceptum poterit fieri die feriata vel stando. dic vt. C. de dilationibus. a procedẽte per Jacobum . Ad soluendum . nota. cautela debet esse competens. In modicis. nota modica dilatio modicum damnum affert. ergo magna magnum. ꝛ facit ad materiam legis quotiens mora. ff. infra. locati. l. si in lege. §. colonus. ꝛ plene nota. ibi in glossa. Odofred. Baldus.

Si non cogitur.

Qui egit cogitur se defendere non obstante priuilegio fori. hoc dicit. ꝛ semper allegatur ꝛ procedit per modum regule que habet locum in sponte agente. secus si agat ex necessitate vel quasi. argumen. supra. e. l. ij. §. sed si agant. Baldus

Dn potest

Quando ius ꝛ principalis causa post litem contestatam superuenit ex eodem iudicio condẽnatio sequi non potest. sed nouo iudicio opus est hoc dicit. ¶ In text. ibi acceptum id est post litem contestat. quia litis contestatio est principium essentiale ipsius iudicij ꝛ ideo tempus contestationis inspicitur. ¶ In tex. ibi interpellatione. id est petitione. ꝛ lit. contestatione. ¶ Nota. regulam hanc quod id quod post. lit. contestationem contingit non iuuat actorem. nam cum requiratur litis contesta.

Universidad de Deusto

tis contestatio. alis super eo non poterit protestari. quia nō erat in rerum natura. ergo nec potest pronunciari. quia pronunciatur lite non contestata. ꝛ hoc in principalibus. sed in accessorijs super quibus non est opus litem contestari cessat hec lex ꝛ eius ratio. vt statim dicam in glo. vt si in futurum in fine. ¶ Conclude sic. cum queritur vtrum ius superueniens pendente iudicio pro fit ex eadem instantia refert Aut loquimur in his rebus que accessorie veniunt in iudicio. Aut in his que principaliter debēt peti. primo casu ad iudicis officium spectant. vt. j. de edil. edic. l. ediles. §. Item sciendum. ꝛ hoc quando emergunt ante sentētiam. sed post sententiam emergentia non pertinent ad officium iudicis pronunciantis nisi sint connexa. vt. j. de vsuris. l. j. §. j. ꝛ. si seruitus vendicetur. l. harum. ꝛ. l. egi. Solu. casus quando loquimur in rebus que principaliter debent peti. tunc refert secundum glo. aut loquimur in iudicio vniuersali. et veniunt in iudicio incohato. vt in. l. iiij. de petitio. hereditatis. ꝛ de pecul. l. quesitum. in principio ꝛ est ratio. quia natura istius iudicij vniuersalis omnia includit. argumen. j. de serui. §. seruitus. de fundo instru. l. lucius. aut in iudicio singulari. ꝛ tunc aut in iudicio realivel quasi ꝛ prodest actori. vt. l. finautē. §. possidere. j. de rei vend. ꝛ. l. quesitum. in fi. j. de pecu. ꝛ. j. ad exhi. l. tigni. Aut in iudicijs personalibus ꝛ singularibus. ꝛ tunc refert. aut superuenit ius ex causa de preterito. ꝛ fit condemnatio ex eadem instātia vt. l. si rem. §. fi. de pigno. ac. l. si mandauero vt a titio. j. mādati. aut superuenit ius ex causa de futuro. idest ex causa nata post litem contestatam. ꝛ tunc refert secundum Jo. and. aut superuenit istud ius ex nō causa intemptata ꝛ tūc sit absolutio Alij tenent indistincte q̄ sequatur absolutio. ꝛ iste est ordo et distinctio huius. gl. Adde q̄ opinio. Ja. an. non est vera. quia non cōpetebat ius in contestatione litis. nā ꝛ si retro ppetijsset succumberet agens. q̄ non ex intemptato non potest sequi sententia. vt. j. de institu. l. habebat. ꝛ. j. de pac. dot. l. bebius. Jtē adde ad id quod dicit glo. de reali iudicio q̄ tunc glo. est vera quādo superuenit ius ex pte rei puta possessio. secus si ex parte actoris. puta nouū dōium. vt. l. sed si mater. §. eādē. de excep. rei iudi. secundum Dynū. qui ita not. institu. de actio. §. j. sed decretalis. abbate. de re iudi. li. vj. subdistinguit quando superuenit ex parte actoris. quia aut fuit actum cuz exp̄essione cause. ꝛ tunc succumbit agens. quia tunc videtur se astrinxisse ad tēpus p̄o necessario cause. aut generaliter sine insertione cause. ꝛ tunc sequatur condemnatio ex eodem processu. ita dicit decretalis. Sed secundum veritatem iuris ciuilis opinio Dyn. tenere debet. vt no. Lyn. in. l. j. C. de aliena. iudi. mutan. cau. fac. ꝛ in l. edita. C. de edendo. Jaco. bu. dicit aut agenti post lit. contest. supuenit ius ꝛ cā ꝛ tunc alio iudicio opus est. vt hic. aut ius nō causa scilicet remota. quia factum intemptatum pretendebat. licet nō pretenderet obligatio. aut aliquid nisi potestas seu habilitas exercendi ius suum in certam personaz. ꝛ tunc sequitur condemnatio. vt. l. finautē. §. possidere. superius alle. ꝛ hoc ex parte actoris. sed in reo sufficit quandocunq̄ superueniat causa ordinaria. j. de conditio. sine causa. l. si fullo. Extra oppo. de l. iulia. §. qui satisdare cogantur. ꝛ. l. licet. j. eodem. solu. ibi non superuenit ius. sed mandatum seu ratihabitio que gesta confirmat secundum Oldra. Et ex hoc credo q̄ si actum est ex causa inutiliꝛ post litem contestatam. in illa causa est ratificata ꝛ confirmata q̄ fingatur retro bene actum ex natura confirmationis. argumen. j. de libera. legata. l. aurelius. §. testamento. ꝛ de milita. testamento. l. tribunus. §. fin. ꝛ. l. si certarum in fi. ꝛ adde quod not. Lyn. in. §. prescript. mendaciorum in pe. ꝛ vl. q. C. si contra ius vel vtilitatem publicam. ꝛ Jaco. j. e. l. non quemadmodū ꝛ. j. de inofficioso testamento. l. si non mortis. §. vlti. per eundem. Baldus.

¶ Additio Bal.

Non potest. Vide quod dixi. §. quod metus causa. sicut exceptio. §. ius autem actio. ¶ Accedisset. ꝛ ideo nō ex eo sequitur odemnatio. sed requiritur noua petitio. vt hic subij cit ideoq̄. ꝛc. ¶ Interpellatione. nouo libello ꝛ noua petitione opus est patet. q̄ exceptio rei iudicate nō obstat in iure quesito post contestationem. quia super eo non potest pronunciari.

Non alias. In ter. ibi cōtraxerint deliquerint vt sequitur.

1 Legati debent habere seruitores in numero competenti
2 Verbum sine distinctione alterius distinctionē excludit.

Legati. Nota q̄ ex continuata possessione non sortitur legatus nouum forum nec perdit priuilegium fori. secus autem si quesijsset possessionem de nouo. vt. l. si legationis nec dixit verum Cassius. quia considerauit rationez subductionis ministerij. sed ista non est ratio. sed impeditionis officij. ¶ Solutio not. q̄ rei vendicatio dicitur esse ex ipsa possessione quod est intelligendum. quia possessio est principium passiuum. dominium est principium actiuum. vt. not. C. l. prima. ꝛ p̄r Ly. in. l. j. C. de alienatio. iudi. mutan. causa fac. ibi vide ꝛ adde quod nota. C. de heredi. ven. l. sed si. j. de exceptio. rei iudi. l. si a tc. §. si. licet illa. l. que habet ibi. q̄ p̄bato dominio ꝛ non possessione sequatur sententia declaratoria dominij videatur reprobari per tertiū. extra de test. c. Rainaldus ibi simpliciter dicitur reum esse absoluendum. ¶ Item not. q̄ in reali debet probari de presenti possessione quod dicit vt in Spe. de act. seu petitio. §. sequitur. versi. quid si ago. ꝛ in Specu. de proba.

1 §. j. nō. sz quero. qliter. ꝛ per Arch. vij. q. j. c. pontifices. ¶ † Itē nota q̄ legati debent habere seruitores in numero cōpetenti.
2 ¶ † Item no. q̄ verbū sine distinctione excludit distinctionem illius. l. non alterius. Bal.
1 Legatus sine famulo remanere non debet.
2 Ecclesia non dicitur in diuinis pati defectū.

Non alias Seruitiorū. ¶ Not. q̄ factū serui excludit dominū ex psona serui quesitū a priuilegio fori Ex presenti no. agentez rei vendicatione debere probare de presenti possessione conuenti vnde non sufficit si probetur reū possedisse ante litem motam. quia non p̄sumit̄ hodie possidere. vtno. in Spec de actiōe seu petitiōe. §. sequit̄ nō. quid si ago contra te. ꝛ versi. sequen. de hoc per Ly. in. l. siue possidetis. vide de hoc plene per Archidaco. vij. q. j. pōtifices. per hoc de stipula. p̄e. q̄ seruus. Jnueni postea Alberi. pap. vt. hac quam coniunge cum. l. cum de indebito. ꝛ in Spec. §. j. ver. sed queritur qualiter ratione dicit etiam q̄ in retinendo versatur fauor in perdendo odium. ideo p̄sumitur retentio. argu. q̄ si ex principio percipiebat commodum p̄sumatur possidere cum iactare non estimetur. j. de p̄oba. cum de indebito. Ex presenti. vide quod no. in. l. fin. C. de hereditate vendi. per Dy. in. c. p̄o possessore. ꝛ per Jaco. j. de rei vendicatio. si culpa. ꝛ per Lyn. in. l. j. C. de aliena. iudi. Possessione saltē aliena vbicūq̄ est possessor ibi est ciuilis possessio. quia annua est. Non sit cōcedenda.

1 ¶ † Nota q̄ legatus non debet remanere sine famu-
2 lo. de vno argumento. † q̄ ecclesia non dicatur pati defectum in diuinis licet desit vnus ex plurimis. Aduocetur. vnde casus nō considerauit veram rationem que stat in hoc. q̄ ipse non debet aduocare ab officio non in eo q̄ ei non debet subtrahi famulatus seruorū. Bal.

Legationis. ¶ Nota q̄ ille qui recedit cum re empta precio non soluto videtur recedere cum re alterius. Item nota q̄ non est faciendus recessus aduene cuz re alterius: immo retinendus. ꝛ facit ad id quod dixi. §. e. l. heres absens. h. d. §. j. Bal.

¶ Additio Bal.

Legati. Ceperit. ꝛ sic sumpsit oriū actio in ipsa legatiōe. Aserendi no. non dari alicui facultatem recedendi cum re alterius. Item nota rem dicti venditoris donec fit ei satisfactum ꝛ idem videtur hic dicere in alijs causis. vide. j. de furtis. si seruus. §. locaui. ꝛ de pignoraticia actione. si quasi. C. de rerum permutatione l. ij. Bal.

Eo autem. Ex aditione hereditatis non sortitur quis forum in loco vbi adiuit hereditatem. hoc dicit. vel sic. Loc⁹ aditionis hereditatis non inducit forum. hoc dicit. ¶ Not. inver. sed nisi: q̄ ille qui non patitur processum ordinarium tamen patitur missionem ex p̄mo decreto. h. d. ista ler. Bal.

¶ Additio Bal.

Eo. Sed nisi. ¶ Nota q̄ facilius impedit̄ processus ordinarius quam missio in possessionem. Bal.

Ed ꝛ si restituatur. Per restitutionem hereditatis non sortitur quis forum ꝛ equiparatur restitutio hereditatis aditiōi hereditatis. hoc dicit. Et facit p̄o glo. l. cum filio. de lega. j. ¶ In glo. scilicet officio iudicis. ¶ No. q̄ in summarijs causis que expediuntur. officio iudicis non habet locum reconuen-

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Recōuētio ī q̄bus aūt casibus ꝛ causis recōuētiōi locus non fit. vide.d.bar. sozi.in cōsi.clxj. incip.nō inutilis in.ver. circa.vij.ꝛ vlti.q. cū quinq; ver. seq.;

a tio[a] ꝛ ad hoc semper allegatur quod dic vt nota. in. c. j. de verb. signi. in cle. ¶ In ea. in ti. vel hec fuit restituta sponte nō imminente pretore. Bal.

Contra. Priuilegium heredis non transit in fideicommissarium vniuersalem. h.d. ¶ No. q̄ si persone alicuius priuilegium conceditur personam non egreditur cō cor. j. de leg. ij. i. cum patronus. Bal.

Ex quibus autem. Cum aliquid prohibetur et eius simile intelligitur prohiberi. hoc dicit. secundum glo. ¶ No. quod ille qui nō potest interrogari nec cogitur respondere etiam si deferatur iramentum decisiuum. facit. l. in contractibus. §. de illo. C. de non numera. pe. ¶ Secundo nota ex isto tex. argumentum quod ille qui non cogitur iudicium pati non potest cogi ad compromissum. vnde exceptio declinatoria impedit processum quod alias immineret ex forma alicuius statuti. quia istud compromissum succedit loco iudicij. ergo ꝛc. per rationem istius litteꝛe. Baldus.

Odium nomine. ¶ Nota quod ea que desiderant celeritatem. ꝛ vbi periculum est in mora non recipiunt istas dilatorias exceptiones hoc verum quando in priuilegium conceduntur. secus si de iure cōmuni. vt. l. ait pretor. in fi. supra ex q̄bus causis maiores. ¶ Secundo nota quod transfertur iudicium de vno iudice in alium alterius fori. non ob. j. e. l. vbi quia. hoc facit hic necessitas. ꝛ est argumentum quod si sit cassatum aliquod officium ꝛ nouum subrogatum instantie primo cepte possunt expediri coram nouo officiali. quia fit translatio. vt hic. ꝛ l. prima supra de officio proconsu. ꝛc. Bal.

Si paterfamil. ¶ In ter. ibi naturam scilicet naturantem. ¶ In tex. ibi cum pro quando no. casum litteralem. Item no. quem repelli ratione dubitationis futuri euentus. Item nota quod iudex debet iudicare secundum conscientiam[b] que cedit in homine. ꝛ in ipso tanq̄ iudice licet deus omnia nouerit non est ita in homine qui futura scire non potest. ꝛ facit ad rationez istius littere de officio ordina. c. si sacerdos. ¶ Quero quis modus erit vt possit debitor insolidum conueniri. respondeo quia dabitur curator ventri. Et facit. l. cum patre supra de negoc. gest. et de mino. l. etiam ei. hoc dicit. Bal.

b ¶ Scōm cō scientiā. addefely. i. c. pastoralis. §. q̄ vo de offi. deleg. ꝛ quod ibi di zi in apostil.

¶ Additio Bal.

Sed et si. Addit. dic vide quod nota. infra de legatis primo cum filio. In gl. idem ꝛ etiam. ꝛ de iure do. si mulier. §. ex asse nec exceptio. ¶ Nota quod priuilegium fori non trā sit in cessionarium equiparando fideicōmissariuz cessionario. vt infra ad trebellia. l. prima. §. de illo. nec iurare cō cordat. C. de nō nu. pec. l. in cōtractibus. §. illo succedit. ¶ No. quod exceptio declinatoria impedit delationem iuramenti. et sic pars que habet declinatoriam exceptionem non cogitur respondere interrogationibus que sibi fiunt a iudice. ¶ Contestatur ita. Nota. translationem instantie de iudice in iudicem. vt in prouinciam posi. processerat ceptis coram potestate pendente processu cassatum est officium potestatis et est attributum illud officium capitaneo. Vtrum ex eadem instantia procedet capitaneus. ꝛ dic quod sic. argumen. huius littere secundum Bartolum. ad hoc infra eodem. si iudex cui. et facit quod notat Innocentius de appellationibus. intimauit. ꝛ facit supra eodem cum pretor. in princi. ¶ In glos. que incipit non potest. in ver. ibi vniuersali in augmentum contingit circa rem ipsam. ergo ꝛc. infra de vsufru. Item si fundi. §. huic. de lega. ij. cum fundus. ¶ In eadem glo. ibi ꝛ debito conditionali. sed contra hoc quia petitor ante conditionem debet cadere a iure suo vel induci duplicari. vt not. j. si cer. peta. pactum. Solu. ibi male nota. ¶ In eadem glo. ibi. vel ad omnia hec vera. ꝛ hoc tenet Dy. insti. de actio. in prin. ¶ In eadem glo. ibi. pijs. Sed nonne tunc astringit se ad certum tempus. Haz quo ad tempus specialiter agit. Respōdeo de eo probat. q̄ existens conditio retro trahit vnde fingitur bene actum alz non sicut in speciali actione quo ad rem non venit alia res. sic nec in speciali quo ad tempus venit aliud tempus. ¶ In eadem glo. ibi futuram. q̄ tunc esset libellus ineptus. ¶ In eadem glo. ibi. vt a titio. Respondeo aliquis actus cause committitur. nam per notariū cause debet ille actus scribi non per alium. ¶ In eadem glo. ibi scilicet extrinsecus. Istud nil est. q̄ hec lex pōderauit tempus quo ius oritur nō causa. Nam ex illa causa etiā veteri nō posset sequi condemnatio. q̄ nō est in iudicium deducta nec ex ea est actū. ¶ In eadem gl. ibi q̄ alijs nō placet ꝛ recte. ꝛ ideo sit cautus aduocatus agētis q̄ formet sic articulos ꝛ probatiōes q̄ cōcludant de tpe ante lit. cōte. vt no. in. c. abbate. de re iudi. lib. vj. ¶ In glos. que

c ¶ Vbi acceptū. hūc ter. limita not. vt p felyn. in. c. ex tenore. in. vij. colū. xxxvi. lex vbi ceptum. de rescrip. et adde hic q̄ ibi dixi in apostil.

incipit scilicet donatio vel venditio. vnde inutile esset probare actori causam fine tempore. Sed quid si ago cōtra te ex mutuo q̄ eras confessus te recepisse. ꝛ lit. contest. numero ego vel procurator meus vtrū condēnabitur. Et videt q̄ nō. q̄ ex mutuo naturali intelligitur act. vt no. in spe. de teste. §. j. ver. sed pone ego contra te ad. r. sed huiusmodi mutuum nō precessit. sed est secus in lit. contest. ergo ex eo non potest sequi condēnatio. q̄ fuit maleficium. sed contradico. q̄ dato q̄ hic superuenerit in re non in specie. ꝛ ex causa de preterito superuenit. vt. C. de rerum permu. ex placito. de noua. cuz enim. Sed quid in reo vtrū habebit probare tempus sue exceptionis. An vero sufficiet probare causaz exceptionis sine tempore. dic aut est exceptio intentionis. ꝛ nō est necesse probare de tempore vt insti. de perpe. ꝛ temp. actio. in fi. Aut est exceptio iuris ꝛ tūc probare debet tempus cōcludēs q̄ legitime excepit. Haz exceptio debet esse legitime fundata sicut actio ꝛ maxime cū super talibus exceptionibus quedam cōtesta. lit. fiat. de exce. tu. scire opz. §. pe. de flu. l. j. §. labeo. ꝛ quod no. ff. de pact. si vnus. §. pactus. ¶ In glo. in opponēdo patet si excipiat. de actu iterabili. Nam actus postea sequens non est actus de quo est excep. vt. j. de iureiuran. cū qui. §. in popularibus. modicū tamen proderit actori vincere. q̄ reus appellabit ꝛ in causa appellationis excipiet ꝛ exceptio. suam probabit ex primis actis. ꝛ sic retractabitur diffinitiua. non dico sic in interlocutoria. vt dixi in. §. permittitur. ff. de iudi. ait pretor. ¶ In gl. istius presentis. l. que incipit. ff. institutus ibi officio. ergo no. q̄ vbi officio iudicis agitur cessat reconuentio sequens. Solu. est tutoꝛ. q̄ lit. finita cessat reconuentio. ꝛ no. prima solu. nunq̄. l. j. in fi. de var. cogni. in fi. ¶ In text. in scientiam. nota. humanam non diuinam scientiam considerandam. facit de offi. ordi. si sacerdos. Agat. q̄ vbi non est datus ordo a iure sumitur ordo ex tempore. ¶ In glo. que incipit ponit casum ibi. ꝛ vna charta. ¶ No. quod vna charta vel diuerse nil faciunt ad vnitatem vel pluralitatem processuū. nam non figura litterarum. sed id quod continetur in scriptum inspicitur vtrum sit vnuz vel plura. ꝛ hoc facit. j. e. si petitor. nisi vnus fuerat libellus seu charta tamen ex accidenti scinditur in plures processus. facit quod not. infra de verbo. obli. sciendū. ꝛ sic facit q̄ si dicat statutū q̄d pro qualibet accusatione debeat solui gabella. mō accuso plures in vna charta seu libello. vtrum dicatur vna accusatio vel plures. Et videt q̄ plures. vt. j. eo. nō iccirco. quod verum est quantū ad vim processus. sed quo ad dictū onus. Aut crimina sunt connexa. ꝛ habet pro vno. arg. de iurisd. om. iudi. si familia. ff. de minor. etiā. §. j. loca. sed addes. §. si quis mulierem. Aut sunt separata. ꝛ tūc pro pluribus sunt censenda. ¶ In eadem glo. ibi. item habet locum hoc tenet non ex vi ordinis assumpti ex tempore. sed vi prei iudicij de natura vel qualitate cause. Bal.

I ¶ Primus agēs debet primitus ad articulandum admitti.

Si prior. Qui primo adit iudicem primo debet admitti ad actitanda sue cessiue in causa mota. h.d. hac ratione. Ordo est vt primo actor quam reus. q̄ actor est prouocans. ꝛ sic incipiens. ꝛ vide Dyn. in. c. non licet actori.

I ¶ No. q̄ ille qui primo agit primo debeat admitti ad articulandū. ꝛ primo debet responderi suis articulis. ꝛ primo debent sui testes recipi ad iuramenta et dicta. ꝛ primo debent allegare aduocati sui. ꝛ primo surgere ad allegandum. ꝛ idem in singulis successiuis actibus. ꝛ semper est iste ordo non autem intelligitur ista littera vt totaliter supersedeat in secundo processu ni si primus esset exclusus ꝛ preiudicialis secundi quod dic. vt. j. e. l. per minorem. Regula enim istius. l. non habet locū in preiudicialibus. s. eo modo quo ipsi intelligunt. ¶ Item fallit hec lex in omnibus in quibus iudicium seruī prefert primo. ¶ In glo. istius. l. no. q̄ in vna charta ꝛ in vno contextu possunt scribi due sentētie. facit. j. fami. hercis. l. meuius. §. arbiter. ꝛ. C. si cer. peta. l. eo q̄ a multis. Bal.

c **Vbi acceptum.** ¶ Nota quod lis debet terminari vbi est inchoata. sed qualiter punit ille qui adit diuersos iudices. dic vt no. cy. C. de iudi. l. nulli. ꝛ C. de asser. tol. l. j. in fi. Bal.

¶ Additio Bal.

Vbi. In gl. que incipit apud cundē. vt in fi. ꝛ per hoc C. vbi apud quē. l. fi. ibi vt videat ipse ꝛc. Et est arg. q̄ notarius qui debet scribere acta nō ordinarij. debeat scribere acta delegati ꝛ nō alius q̄d nota tota die contingit q̄ aliquis actus cause committitur. nam per notarium cause debet ille actus scribi non per alium. Bal.

Si petitor. Instantia cepta cum defuncto diuiditur inter heredes eius. Et ideo vnus ex heredibus non habet prosecutionem instantie in preiudicium coheredis. Bal.

Additio bal.

Universidad de Deusto

¶ Additio Bal.

Spetitor. Vide Jac. in l. fine contra. de lib. agnoſcē. vide Jac. in l. ſi conſtan. in fi. ſo. matrimo. Inſtātia cepta cum defuncto diuiditur inter heredes. ¶ Oppo. inſtantia eſt indiuidua cū defuncto. ergo ex perſona heredum non fit diuiduavt. j. deverbo. obligatio. l. ij. ſol. hoc ideo q; inſtantia eſt acceſſoria actiōi propoſite que erat indiuidua. ꝛ ſic non obſtat. ꝛ facit. j. de pacto. ſtip. l. ij. §. fi. vide Jac. de fideicō. tu. l. pe. § . paulus.

Siudex ctū. Tempus prefixum delegato intelligitur prefixum in cuius locum ſubrogato. h. d. Et intellige integro tempore ſm glo. ꝛ Barto. Jn tertu ibi fuerit ſimpliciter ſine prefinitiōe temporis. ¶ No. de tacita repetitiōe temporis. ꝛ non cōtinuatur. ſed de vno integraliter datur ꝛ hoc i tempore prefixo iudici. ſecus in tempore prefixo inſtātie. per. l. quia iſtud vadit per modū continuationis. nec poteſt tranſcendi. h. d. Bal.

¶ Additio Bal.

Siudex Tempus prefixuꝫ primo delegato in pſona ſecūdi delegati pmo ſubſtituti ex integro tacite intelligitur repetitum. ꝛ cumulatio iſtoꝝ temporum non debet excedere metam in inſtantia prefixam a iure. h. d. ¶ No. q; ſubſtitutus ſuccedit inſtantia iam cepta. alꝫ nō fieret coniunctio tēporū. vt hic dixi. ſ. eo. ſed ꝛ ſi reſtī. §. ſi diēs. ¶ Oppo. de l. properandum. ſed illa quando ordinarius ſuccedit ordinario hic quando delegat⁹ delegato ordinario non mutato. ꝛ ſic nullꝫ fingit iudex mutat⁹. ar. C. vbi ꝛ apō quē. l. fi. ꝛ no. ſ. eo. vbi ceptū

On videtur. Qui petit copiam productoꝝ non ideo intelligitur conſentire tanq; in iudicez competentem. hoc dicit ratio quia iſta petitio fit ad deliberandum. concor. autē. offeratur. C. de lit. conteſta. ¶ Nota q; ille qui petit copiam libelli vel productoꝝ nō intelligitur in iudicem conſentire nec perdit priuilegium fori et erat ratio dubitandi. quia exceptio declinatoria fori videbatur q; debet eſſe primus actus qui fuerit. vt notat Jnnoc. de re iudica. c. inter monaſterium. Archidac. iij. q. iij. c. officratur. ꝛ. iiij. q. iiij. c. nullus. ꝛ quod no. Lyn. in l. fina. C. de ſpon. inter ipſas etiā exceptiones declinatorias que reſpiciunt iudicem. Eſt ordo vt primo opponantur ea que reſpiciunt iuriſditionem q; ea que reſpiciunt perſonam. vt puta exceptio ſuſpitiōis quia per eam non negatur. ſed eliditur iuriſditio nec impeditur per poſitionem exceptionis iudicis incompetentis. quia per eam negatur iuriſditio. ꝛ ſic non poteſt imputari conſenſus excipiēti. Cautius tamen eſt ſemper proteſtari. q; quis non intēdit in iudicem conſentire. vt not. ſpecu. in ti. de aduo. §. penul. ver. demum. ꝛ in Specul. de re iudi. ver. is cui. Bal.

¶ Additio Bal.

On videtur Hanc. l. gloſ. Jnnocē. de re iudi. inter monaſterium. glo. ſi alicui competunt ibi omnino vide ¶ Item videas de appellatio. queſtioni. ꝛ. c. qua fronte. per Jnnocen. vide omnino alias nō intelliges in ſpeculo de reo. §. j. verſiculo. quid ſi is cui competebat ius. Item in Speculo de reſt. §. fit autem in fine. Vide omnino per Archiaconum. iij. q. iiij. c. nullus. vt aduocatus ponat circulum ſententie extra dubium faciat quaſdaꝫ proteſtatiōes quas ponit ſpecula. in titu. de aduocato. §. penultimo. verſicu. demum. dic q; quelibet exceptio per quam ipſo iure negatur iuriſditio debet opponi ante exceptionem ſuſpitionis . quia per exceptionē ſuſpecti non negatur. ſed eliditur iuriſditio nec videtur excipiēs primo modo cōſentire in eum vt iudicem niſi ſuper ipſa exceptione. tantum ſecundum Ricar. de non. mi. vel dic predicta vera in opponendo. ſed in pnunciando arbiter pronunciat. C. de pac. l. penul. vbi de hoc apud eundem. vide omnino. Lyn. C. de ſponſa. l. fina. contra. ff. quando appellandum ſit l. fina. nota. ſolutio. ibi non poteſt nullus dicere hic poteſt declinare ſm Ray. Bal.

a Sis qui rome. Heres ſuccedit in inſtantia[a] et in foro. hoc dicit. Bal.

On quemadmodū. Judicium nō pōt formari ſub conditione nec formari ſub obligatiōe futura. ſecus in contractibus etiam fideiuſſoꝝ. hoc dicit pater ergo q; non eſt per omnia bona equiparatio. de iudicijs ad contractus. ¶ No. q; iudicium non poteſt eſſe in pēdenti. ¶ Nota q; in iudicio non poteſt deduci obligatio futura. ſed debet eſſe ius de preſenti. ¶ Jtez nota q; cōtractus pōt eſſe in pendenti. ¶ No. q; fideiuſſor poteſt adhiberi ſuper obligatiōe futura. ꝛ ſuſpenditur tūc obligatio fideiuſſoꝝ in caſum in quo nata eſt obligatio rei. vt. j. de fideiuſ. l. ſi ſtipula. §. adhiberi. Et no. exempla. primo in obligatione conditionali. quia ſi procederet iudicium redderetur inutile per defectū cōditiōis ſuper obligatiōe ſup quo fundat. ſed iſtud nō eſt de natura iudiciorum q; poſſint ex futuro iudicio ānullari. ꝛ ideo interim non procedit iudicium. Secundū exemplum eſt de conditione non inſerta obligationi. ſed ipſi iudicio. vt quando agit inter partes q; iudicium non teneat niſi nauis ex aſia venerit. Nam tunc iudex debet repellere partes. quia non debet facere proceſſum qui poſſet eſſe ſuperuacu⁹. vt. l. litigatores. §. fi. ſ. de arbitris. Tertium exemplum eſt de herede relicto qui conuenitur a creditoribus anteq; adeat. nam non procedit iudicium licet ſperetur adire ꝛ ſic exceptio hereditatis nondū adite impedit proceſſum ꝛ ſic ſentit glo. quam notetis. ꝛ ratio eſt quia interim heres non eſt obligatus nec ſolutioni nec iudicio ſubeūdo. ¶ Jn gl. vt in diē ibi cuꝫ qui calen. niſi explificares invſu fruc. vt. j. quando dies vſufru. cedit. l. j. in fine. ¶ Jn eadem gl. ibi. ꝛ quod dicit ſubijciendo diuerſum caſum a predicto. ¶ Jn eadem glo. in fine quid ſi cum deberes mihi centum ſub conditione dictaui libellum quaſi eſſet purum debitum non ſub cōditione . quia tunc non eſſet dubium quod non admitteretur talis libellus. quaſi libellus conditionalis non admittitur. vt. ſ. eo. l. non poteſt ibi nota. ꝛ ſic repelleret agens nō ex defectu actionis. ſed ex defectu libelli ꝛ pendente iudicio extitit cōditio que pendebat tempore oblati libelli tanquā ſuper puro debito. an feratur ſententia ex eiſdem actis pro me. ꝛ videt q; nō quia iſta obligatio que nō erat nōvidet in iudiciū deducta nec ſuper ea lis conteſtata. Jtē cum agerem cū expreſſione cauſe remote video me aſtrinxiſſe ad tempus obligationis tempore libelli oblati. vt extra de re iudi. c. abbate. li. vj. Sed. B. dicit q; ſequitur condemnatio. ꝛ facit differētia inter conditionē appoſitam in contractibus inter viuos ꝛ conditionem appoſitam in vltima voluntate. quia primo caſu poterit ferri ſententia in cōtractu. quia cōditio retro trahit. vt. l. potior. j. qui po. in pi. ba. Sed in vltima voluntate non. vt. l. que legata de regu. iuris. no. in. l. pōpo. j. de ſer. Ratio eſt illa que no. C. de odi. inſer. l. ſi vxorem. Lyn in addi. quod dictum eſt q; non procedit libellus cōditionalis eſt verum quantum ad id quod principaliter petit ſecundario vel accеſſorie benevalet peto rē cū fructib⁹ preceptis ꝛ percipiēdis de damno infecto. l. ſi quis miſit. §. iudex ꝛ. l. ediles. §. item ſciendum. j. de edil. edic. Lyn. C. ſi quis alteri vel ſi. l. cum propria. vel peto rem ꝛ ſi non dederis rēpeto intereſſe. vel peto penam vel rei eſtimationem omnes illi libelli pceduſt de iure. vt no. in. l. j. in principio. j. de actio. emp. ꝛ. j. ſi certum peta. l. vinum. C. locati. l. conductores. C. vnde vi. l. non ab re. per Bul. in. l. ſi cū excepit. §. hec autē actio. ſ. qō me. cauſa . ¶ No. extra de teſta. c. Raynaldus ꝛ in ſpecu. de petitio. ſeu actio. §. ſequitur. verſi. hoc quoq; non eſt obmittendū. de articulo vero alternatiuo vel conditionali non procedit. dic per Jnno. extra de reſcrip. c. ex parte. Jtem vide Jnnocen. extra qui clerici vel vouen. c. inſinuante. ¶ Jn glo. vero ibi nō poteſt quid ſi aliqs eſt inquiſitus de vulnere mortali ꝛ interim eſt ſecuta mors . an poterit ex eadez inſtantia ſequi condemnatio de morte videtur q; ſic quia ſuperuenit ius ex cauſa de preterito ꝛ fingitur retro vt no. j. de confeſ. l. ſi is qui ſtichum. ¶ Contrarium eſt verum quia ius quod ſuperuenit non ē eiuſdē generis ꝛ forme cum iure intemptato. ꝛ ideo debet pronūciari ſuper pmo inſerta cauſa mortis in pronunciatione . quia primo erat proceſſuꝫ ad penam vulneris. nūc ad penā homicidij. facit. j. ad. l. aquil. l. ſi vulnerato. ꝛ quod not. in. l. damni. §. ſabini. de dam. infec. ꝛ ibi per Ja. ꝛ ibi practicamus. Si autem vellet inquirere de morte futura eo q; omnino eſſet mortuus ex illo vulnere. ſentit ibi Jaco. q; poteſt. credo contrarium per hanc. l. quia nullo modo iudiciū poteſt eſſe in pendēti. nec poteſt formari ſuper re futura. ¶ Jn eadem gl. ibi executio. vnde executio bene poteſt eſſe in pendēti. ſed non in iudicium. ¶ Jn ea. ibi proteſtari. quia eſſet multiplicare lites ꝛ proceſſus cauſarum. quod fieri non debet. ¶ Jn eadem ibi non agitur circa hanc glo. variatur. namvnum dicit hic. C. de iudi. l. j. ꝛ aliud. C. de fideicō. l. j. Jaco. de bel. dicit q; poteſt peteri vt in futurum caueatur. ꝛ q; pro preſenti preſtetur non autem q; preſtet in futuruꝫ vt. l. egi. ꝛ. l. harum. j. ſi ſeruitus vendicetur. ita dicebat. C. de fideicommiſ. l. j. Azo dicit q; pōt petere q; preſtet in futurum ꝛ formabitur ſententia ſuper futura preſtatione occaſione preſentis, ꝛ hoc tenet Petrus ꝛ Jaco-

a ¶ Jn inſtantia adde do. aler. de imol. in. l. ſi itra. C. de i integ. re. ꝛ rota i decci. ccclxxx. ex ſ in no. ꝛ paul. de leaza. i. q. lata ſentētia.

bus de raue. ꝛ hoc ratione adiuncti precedentis in quo cessasti potest petere in futurum. argumen. ĵ. de vi ꝛ vi arma. l. j. §. illud. et videtur casus. ĵ. de alimentis ꝛ cib. leg. l. libertisq. §. j. tamen Jacobus de arctio tenet opinio. Ja. de belut. Sed Cynus stat cum Petro. ꝛ ipse not. C. de fideicommis. l. j. ꝛ hic in additionibus. ¶ In eadem glo. ibi agitur. nec obstat. ĵ. de vsuris. l. prima nam ibi secus est in vsur. quia est in potestate actoris ne currat in futurum cum possit exigere debitum. ꝛ ideo non auditur super futuris secundum Bartolum. ¶ In eadem ibi de sentẽtia. ꝛ hoc quotidie videmus in sententijs criminalibus que feruntur sub conditione absscissionis membri si non soluerit penã vel similia. vt no. Dy. in. l. j. j. de publi. iudi. ꝛ iste snie iuste feruntur q; fundãtur fm. l. municipa. Et adde quod no. C. de sententijs. l. cum iudex. Ex ista gl. sume arg. q; sententia non dicatur de instantia tamen contrarium est verum. Bal.

¶ Additio Bal.

DOn quemadmodum. Vide Innocen. extra ne clerici vel monachi insinuatione. vide omnino Innocentium extra de testamentis. Raynaldus In gl. mirũ est. vide olno in speculo de actio. seu per. §. sequit. versiculo hoc quoq; nõ est obmittendum ꝛ. C. vnde vi. l. nõ ab re per Cy. ꝛ. C. de tabu. erbi. l. j. ꝛ fi. per Cynũ ibi prout Cynus an possit agi pro interesse de futuro iudicum debet esse certum. ꝛ de certis contractibus vero potest esse impendenti. h. d. ¶ Oppo. de. l. vsufru. de stipulatiõe seruorum. Solutio quo ad personaz non potest pendere contractus vt ibi. sed quo ad rem vel acquisitionez sic. vt hic. Potest esse: q; futura sunt incerta. iudicium autem debet esse certum. ꝛ de certis. vt. ĵ. eodem sed ꝛ si restitu. in fine. ¶ In glo. que incipit nota iudiciũ ibi quod est de presenti agit principiũ. de futuro vero contingit per quandam consequentiam. ꝛ est hoc in fauorẽ actorum inductum. vnde secus in vsur. que sunt odiose. vt. ĵ. de vsuris. l. prima. Item ibi est in potestate actoris exigere totũ debitum. ita q; vsure non debeantur in futurum hic non fm Barto. Item ibi esset quodãmodo sibi contrarius si petit sortem de presenti ꝛ vsuras de futuro. Bal.

a ¶ Nõ sic. ad de ang. in. l. ille a q̃. §. si õ testamẽto in fi. ĵ. ad trebel. et bart. in. l. j. in prin. quorũ lega. vbi dicit q; talis exceptio põt opponi in iudicio possessorio si statim pbek nõ alr p no. i. l. ij. C. de edi. di. adria. tol. ꝛ nũquid in alijs possessorijs opponat vid bar. i. d. l.

AIterdum ex causis. Ratione instrumentorum datur dilatio ꝛ ex qualitate alia iusta causa. hoc. d. l. ista. no. que quotidie accidit de facto. ¶ No. q; si notarius qui habet instrumenta mea iuit pro factis cõis vel iuit ad sanctũ Jacobũ vel alijs ꝓprijs sanctis tñ debet dari dilatio donec reuertat. ¶ Item no. q; dilatio suspẽdit processum. vt. C. de dila. l. fiue pars. ꝛ j. c. l. argentarius h. d. ista. l. Bal.

¶ Additio Bla.

AIterdum ex causis. In tertu ibi amiserit. no. mortem etiam naturalem dici casum fortuitũ. ¶. §. senator equiparando hũc exẽpto. ¶ Nota exemptus conuenire in loco cõtractus q; dic in capitulo primo. de priuilegijs libro sexto, vnde si exemptus est commissarius alicuius ꝛ intromittit se de commissaria sub illo iudice tenetur respondere. vt hic facit de testamentis. capitulo primo in clementina. dic qõ exẽptio est priuatio quedã iurisdictionis ordinarij. Itẽ dic qõ omnis priuatio est de actu vel aptitudine. Cõstat etiã q; sub ordinario suo quilibet est etiã anteq̃ cõtrahat vel delinquat. sed sub iudice alterius territorij nõ concludit ex his q; emptio extimat a so. ordinarijs nõ ab alijs simul. de annuis lega. sepo. §. medico. vbi ergo exẽptus contrahit vel quasi forus fortit non iure domicilij vel originis. sed ex accidẽti vt. d. c. j. de priuilegijs. ꝛ j. eo. cum fure. §. fi. Baldus.

JDe vi ꝛ possessiõe. Causa possessionis debet prius ventilari ꝛ terminari q̃ causa proprietatis. hoc dicit. ¶ In tex. ibi ꝛ possessione. i. re possessa ratione proprietatis. ¶ Nota q; questio possessionis est preambula ad causam proprietatis iste est casus in genere. Restat videre casum in specie per positionez exẽplorum in quorum variatione colligitur etiam variatio lecturarum. Et no. circa hanc. l. triplicem intellectum. primus est in petitorio ꝛ possessorio ab eadem parte moto. secundus in possessorio moto ab vna parte ꝛ petitorio ab altera. ꝛ adde quod nota. C. de iudi. l. nulli. Tertio modo intelligetur in iudicio criminali ꝛ ciuili. ꝛ adde quod no. ĵ. eodem. l. qui prior. Sed primus intellectus verior est. Item circa primum intellectum nota duas opiniones in gl. ꝛ duas extra glo. prima est Joan. ꝛ Aso. q̃d in quolibet petitorio debet precedere possessorium anteq̃ discutiatur petitorium. ꝛ dicunt q; iste est ordo datus a iure sicut datur in simili inter actionem ad exhibendum ꝛ rei vendicationem. vt infra ad exhibendum. l. gemma inclusa. ꝛ. C. de rei vendica. l. ordinarijs. ¶ Secunda opinio est glo. q; ista. l. non habeat locuz in iudicio retinende possessionis. nam qui ipsum intentat interim excludit se ab intentatione petitorij: quia esset sibi contrarius. ¶ Tertia opinio Dyn. extra glo. est vera quando possessorium simpliciter proponitur. secus si ratione vnius possessionis. puta ciuilis: ꝛ petitorium ratione alterius. puta naturalis vt infra. de acquirenda possessione. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. Item notat. Dynus instit. de act. §. j. ꝛ infra. vti possidetis. l. j. §. interdum. ¶ Quarta est opinio Oldra extra gl. q; in possessorio retinende pro diuersa possessione eiusdem rei habeat locum ordo huius. l. non ratiõe cõtrarietatis. sed ratione duplicitatis: quia bis ad idem agi videtur. sed hoc non videtur bene dictum: quia ratione duplicationis habet locum in iudicijs paribus. vnde non potest cumulari eadem actio prius proposita: postea proposita ad seipsam ratiõe duplicatiõis. secus quando iudicia non sunt paria. quia plus venit in reali iudicio scilicet declaratio dominij. ¶ Item in incorporalibus non habet locum ordo huius. l. quia cum possidens possit agere reali iudicio pro incorporalibus nõ obstat sibi ratio cõtrarietatis nec duplicationis. nõ obst. institu. de actio. §. eque. et. l. sicuti. §. si queratur. ĵ. si seruitus ven. ¶ Ex predictis sic distingue cum queritur vtrũ petitorium ꝛ possessoriũ possint simul cumulari refert. Aut loquimur in interdictis adipiscende vel recuperãde ꝛ pro cedit cumulatio. vt. l. cum fundus. §. finali. ĵ. de vi ꝛ vi armata. Aut in interdictis retinende ꝛ tũc aut pro re corporali aut pro incorporali. si pro corporali tunc aut pro eadem possessiõe ꝛ nõ procedit cumulatio ratiõe cõtrarietatis que separat ꝛ prius debet ventilari possessorium ratiõe ordinis dati a iure fm Dynũ. Et dico q; non possunt simpliciter nec conditionaliter ratione contrarietatis. sed quãdo nõ occurit cõtrarietas. sed est datus ordo ratiõe proprietatis. vt preparatio ibi admittit cumulatio conditionaliter. vt no. in. l. ij. §. est autem. ĵ. ad exhibẽ. Si autez respectu diuersarum possessionũ tunc admittitur cumulatio fm Dy. secus fz Oldra. teneas opi. Dy. Si vo loquimur in incorporalibus tunc admittitur cumulatio. q; cessat ratio cõtrarietatis. nam cumulatio regulariter est permissa. nisi inueniatur prohibita. vt notat Dy. in. c. nullus pluribus. ¶ Queritur an exceptio dolo facis habeat locum in possessorijs. glo. dicit hic simpliciter q; sic a docto. dicunt glo. veram. fallit in possessorio recuperande quod dic per Dy. in. c. qui ad agendum. vbi dicit q; qñ agit spoliatione vel quasi spoliatione nunq̃ obstat exceptio dolo facis obiecta ratione dominij quod est verus. ꝛ adde qõ no. ĵ. de interdictis. l. ij. §. quedam. Itez adde q; vbi ista exceptio dolo facis opponit in possessorio in quo summatim proceditur debet opponens offerre se paratum incontinenti probare. vt not. in. l. edicto. C. de edic. diui adri. tol. Formam autẽ libelli in ista materia. vide in specu. de causa possess. per totũ illum ti. ꝛ in spe. de restit. spolia. §. verum reliqua. dic vt dixi in. l. incerti. C. de interdic. vide Inno. extra de prescrip. c. veniens. ꝛ de test. c. significauerũt. de excess. prela. c. inter dilectos. ꝛ de re iudi. c. suborta in princ. per Inno. ¶ Item sola possessio facti sufficit in interdic. vt no. Archi. xiij. q. j. c. in summa. ꝛ Inno. de postu. c. bone. ꝛ de causa possessionis. c. cum ecclesia. Baldus.

a

¶ Additio Bal.

JDe vi ꝛ possessione. Si est conclusum in petitorio. An intelligatur conclusum in possessorio. vide extra de testamẽtis significauerunt. in fine per Inn. prius est agendum possessorio quã petitorio. h. d. Casus est qui inter duos de vi ꝓprietate ẽ ꝓritur quoordine cause iste sint inde in iudicium deducende ꝛ intitulande respondetur vt prius queratur de vi deinde de proprietate. ꝛ q; hoc sit verum probatur per rescriptum imperatoris. hoc dicit fedm glo. ¶ No. q; vbi est questio de vi. i. de possess. in quam est illata vis turbatiua ꝛ proprietate prius est cognoscendum de vi ꝛ ponitur hoc in questione pos. non propie causa possessionis. sed pro re possessa. idest pro re proprietatis. l. vt possideat. l. si duo. §. fi. ꝛ possessionem. vide olno Inno. extra de prescrip. veniens in magna glo. Item vide Innocẽ. de re iudi. suborta. Qualiter formetur libellus in quolibet interdicto. vide in spec. de causa pos. ꝛ proprie. in specu. de restitu. spo. §. verum hadrianus. vide no. C. loca. si quis conductiõis. ¶ In gl. que incipit pone casum ibi alter vel idẽ. Sed pone ago contra te vnde vi in pro, cadẽ scius vult me recõuenire reiveditione

an potest

Universidad de Deusto

an pōt gl. dicit ꝙ nō. ⁊ bene q; possessor iū recuperande est p;i uilegiatꝰ in hoc vt in. c. vl. de ord. cogni. vbi videas. ¶ Nam vbi nō obstat exceptio de illo nō ꝓcedit reconuentio quia nō debet plus operari obliquū ꝙ directū. ¶ In ea. gl. ibi de crimine violentie. ⁊ sic alio cāsu loquitur ⁊ de isto quesito respōdet ꝙ hic. ¶ In eadem gl. ibi questio possessiōis que pōt dici que violentia que vis turbatiua est p;incipiuꝫ formalc. ¶ In cadē gl. ibi nō intromittit se p;imo seperando secūdo ordinādo. vt. l. si certi. ⁊ hoc fm verum intellectum. ¶ In eadem gl. in eodem libello. Sed nunquid est verum ꝙ petitorium recuperande vel adipiscende ⁊ reivendicatio cumulentur. ⁊ videtur ꝙ nō. nam licet obstare nō videatur cōtrarietas obstat tamen duplicitas. quia bis vna possessio petitur debet actor eligere. vt. l. cum filius. §. varijs. de leg. ij. vel debet sufficere locum petitorio iū quod habet plenum effectum petitorij ⁊ possessorij. vt. l. si quis emptio. §. sed hic super illis. de p;escriptio. xxx. annorum. ¶ Nam non est fatigandus reus duplici iudicio ex quo vno totum pōt terminari. argu. §. de excep. iun. Solutio. ideo quia habent se vt exceēdētia ⁊ exceīa. ¶ Nam per rei vendica. consequitur actor declarationē dominij per interdictum nō. Ecōtra interdicti causa est p;iuilegiata nec repellitur per exceptiōem dominij sed reivendicatio fie de filijs p;esbiterorum constitu. de accusa. c. si cōstiterit. C. d rei vendicatiōe. l. finali. Sed pone egi otra te rei vendica. ⁊ vti possidetis repulsus fuꝫ vt contrarius inde. deinde ago vti possidetis obijcis ꝙ renunciauit possessioni p;oponendo reivendi. An sim admittendus videtur ꝙ nō. vt nota. in. l. naturaliter. §. nihil commune. dico cōtra. quia illud habet locum vna cum illo. nam cōstat ꝙ nō intendo possessionem perdere sed retinere cum ad hoc etiam agam. vnde qui repellitur vt contrarius non videtur aliquid elegisse. ⁊ ideo adhuc superest ei ius eligendi. vt. l. j. C. de furtis alias esset dicere ꝙ nullo modo ageret quasi per vnū alteri ⁊ per illud alterū alteri renunciandū quod est absurdū. nam non ē ratio quare magis per petitoriuꝫ possessorio ꝙ per possessorium petitorio renūciasse videretur. Sed nunqd sentētia lata in possessorio p;eiudicat in petitorio. die vt no. C. de interdictis. l. incerti. ⁊. ff. de interdictis. l. iij. §. quedam ⁊ per Dynum in. c. qui ad agendum. ¶ In eadem gl. ibi quia sibi cōtrarius. ergo si agens nō sit sibi contrarius potest agere petitorio ⁊ possessorio. sicut est qū vti possidetis p;o ciuili ⁊ rei vendica. p;o naturali p;oponitur. ⁊ distinctio agitur vel vti possidetis p;o possessione tuenda rei vendicatio p;o detentiōe recuperanda. ¶ Nam quando ad diuersa agitur nō est contrarietas. et ideo p;ocedit cumulatio. vt no. j. de aquirē pos. naturaliter. §. nihil commune. ⁊ melius in. l. clam possi. §. qui ad nundi. co. ti. ⁊ j. vti possid. l. j. §. interdictum autē. Sed si ad idem ageretur esset cōtrarietas sicut interdictum retinende ⁊ interdictum recuperande respectu eiusdem possessiōis. ⁊ ideo nō ꝓcedit tunc cumulatio. ⁊ ita intelligitur gl. ⁊ illa que est in. l. ordina. supra. ⁊ alia est que in. l. incerti q̄ huic concor. fm Dy. qui ita no. insti. de actionibus. §. eque ibi videas. Idem tūc tꝫ Ja. bu. ⁊ hoc qū p;o re corporali agitur. at in incorporalibus ꝓcedit distinctio cumulatio. cum etiam possessori petitorium detur. vt. d. §. eque ⁊ de capellis monacorum. c. ij. Item debet intelligi. quod no. in spec. de pe. posses. §. j. v̄. sed nunquid pōt simul. ¶ In eadē gl. ibi videtur cum agendo. die ꝙ ratio contrarietatis impedit cumulationem sed ratio ordinis p;efert in p;opositione ⁊ ventilatione possessorium petitorio tanꝙ p;eparatorium. vt. l. ordinarij. ⁊ instītu. de interdictis. §. cōmodum fm Ja. bu. ¶ In ea. gl. ibi ⁊ p;opie. pastoralis. ibi loquitur in possessorio quod p;oponitur a nō possidente. ¶ In eadem glo. ibi quod puto verum immo falsum est in recuperande. vt nota Dy. in. c. qui ad agendum vbi reum sponte admisisset actione ad p;obandum de dominio. vt in. c. j. de restitutione spoliato. Sed argumen. contra quia elisum videtur ius dominij. vt. l. si quis in tantaꝫ. vnde replicari videtur. nam cum per. l. si quis in tantam fit actio. ergo exceptio ⁊ replicatio. non obstat illud. c. j. quia ibi loquitur in re ecclesie in qua non habet locum. l. si quis in tantam. vt no. C. vnde vi. memine. ¶ In gl. quod in tutoribus. Glo. istius. l. examinat duas lecturas ⁊ tres questiones. vide omnino Ly. C. loca. si quis conductor. vide Archidiaco. iij. q. j. in p;incipio. ⁊ §. sed nota. timore cōtra de lega. j. C. de appellatio. quod soluo. vt in glo. vide omnino Archidiaco. iij. questiōe. j. sed nota. ⁊. c. reinte. ⁊. §. patet ergo. vide Archid. ij. q. ij. Antiquitus. ⁊. ij. q. v. super causa in fine. per Archidiaco. vide de excep. dolo facis quod no. Innocen. in simili. de excess. p;ela. inter dilectos in p;incipio. ibi omnino vide. ⁊ per Archidia. vij. dist. quo iure in addi. que incipit adde. dicit Innocen. ibi omnino vide. ⁊ in alia distinctione que incipit adde dicas. ⁊ per Innocē. extra de rensi. super hoc. Prima litera est ꝙ hec lex loquaī in possessorio ⁊ petitorio. ⁊ tunc est questio. vtrum loquatur in omni possessorio ⁊ hec bifurcantur quia si loquitur in omni vel nō in omni possessorio. vtrum intelligatur in mutuis actiōibꝰ an in cumulatione actionum. Secunda litera est quia licet lex loquatur in possessorio ⁊ criminali iudicio. Tertio formatur, quedam questio scilicet vtrum agēti possessorio obstet exceptio dolo facis ꝙ petis q̄ restituturus es. Respondeo ad p;imū ⁊ quero p;io q̄d vult dicere hec lex respondent Ja. ⁊ Azo. ꝙ intendit dicere ꝙ possessorium ⁊ petitorium non possunt sic p;oponi ꝙ simul super vtroꝫ p;ocedatur. sed debet p;imo p;ocedi super possessorio. deinde eo finito super petitorio. hoc dicit lex ista secunduꝫ eos. ¶ Secundo quero vtrū iste ordo habeat siue vnus ambo ista iudicia p;oponat siue vnus p;oponat possessorium ⁊ reconueniatur vel conueniatur petitorio vel econtra. Et respondent Jo. ⁊ Azo. ꝙ sic p;opter generalitatem huius. l. ¶ Tertio quero vtrum iste ordo locum habeat in omni genere interdictorum ⁊ dicit sic p;obant. nā in retinen. certum. vt. l. ordinarij ⁊. l. critus controuersie. ⁊. §. cōmodū. In recuperāde ⁊ adipiscē de p;obāt per. l. incerti. C. de interdi. C. de edicto diui adri. l. ij. l. qui certu. §. j. ⁊ hoc cū simi. ¶ Hec lectura patitur tria contraria signa. ¶ In glo. p;imum quia ista lectura nō videtur verā quo ad istam. i. dato ꝙ vera esset in se. quia lex non querit de possessorio ⁊ petitorio sed de vi ⁊ poss. si de hoc non querit. ergo nec de hoc respōdet. vt. l. si deten. de interro. acti. Sol. immo querit de hoc. exponit eīm sic si dev. i. ponit. ⁊ possess. i. p;opietatis quaratur ꝙ ista sit bona expositio patet per responsionem iurisconsulti qui respondet de possessione ⁊ p;opietate ergo sic intelligitur quesitum. vt dicamus ꝙ responsio declaret interrogationem nec est ista extranea exp;ositio ꝙ ius ponatur p;o possess. s. cumvis inferatur possessori in possessione ⁊ sic significans suum cōtinens ⁊ ponitur cōtentum p;o continenti sicut ⁊ alibi. vt. C. de tempo. appel. l. nemo. ⁊ ibi no. ⁊ ꝙ possessio ponatur p;o p;opietate. ¶ Nam aliquādo ponit possessio p;o causa possessionis. idest p;o quadā insistentia cor. vel anima. put diffinit in. l. j. ō ac. posses. ⁊ hoc mō nō ponitur hic aliquādo ponitur p;o re possessa. ⁊ hoc modo hic. ⁊ de verbo. signi. interdū. ¶ Secūdo op. ꝙ ista lectura non sit vera in se in possessorio retinende. vt. l. naturaliter. §. nihil cōmune. vbi dicit ꝙ q; distinctū est petitoriū a possessorio rez causa agendi. Ideo iudiciū motum supra no nō p;ohibet moueri super altero. Sol. vt ibi dicaꝫ. ¶ Tertio oppo. ꝙ male dicat hec lex in interdictis recuperande ⁊ adipiscende q; lex dicit cumulari. vt. l. cum fundus. §. vlti. de vi ⁊ vi armata. ⁊ extra de causa possessiōis pastoralis. Solu. huius contrarij timore direxerunt p;edicti ꝙ in. l. cum fundum. §. fin. erat petitorio p;imo p;oposito renunciatum. sed hoc est cōtra ter. q; dicit pendēte sola possessiōe facti. sufficit in interdicto. vt no Archidia. xxiij. q. j. in summa. ⁊ Innocen. de postula. bone. ⁊ de causa. possess. cum ecclesia. vt no. gl. in. l. incerti ⁊ incipit Jo. ⁊ hi. vnde reprobata ista litera dicit glo. ꝙ hec lex debet intelligi i possessorio retinende tū in recuperande vel adipiscende. ¶ Not. ergo fm glo. ꝙ possessoriuꝫ retinende ⁊ petitorium nō possunt simul p;oponi sed possessoriū debet p;ius terminari. ¶ Secundo nota ꝙ possessorium recuperande vel adipiscende cum petitorio possunt cumulari[a]. Sed contra lecturam gl. oppo. ⁊ dico in eo quod dicit de retinenda. ¶ Nam videtur ꝙ reivēdicatio possit p;ius p;oponi. l. enim non p;ohibet sed consuluit. vt. j. de rei vendica. is qui. Solutio aut actor vult p;oponere vtrunqꝫ ⁊ tūc datus est sibi ordo a iure. vt hic. Aut vult agere solū petitorio. ⁊ potest. ⁊ ita loquitur lex contra. Secūdo oppo. ⁊ videtur ꝙ possessorium retinende ⁊ petitorium cumuletur. vt in. §. nihil commune. Solu. hoc non dicitur ibi vnde diuersis modis ille. §. intelligitur. vt ibi nota. tenet ergo glo. hic p;ecise ꝙ possessoriuꝫ retinende ⁊ petitorium non possint simul p;oponi sed aliter distinguit an p;oponit respectu eiusdē possessiōis. vt puta quod libet p;o ciuili vel naturali. An respectu diuersarum puta vnū p;o ciuili alterum p;o naturali. Vel vnum p;o possessione alterum p;o detentione. vt p;imo casu non cumuletur. secundo sic ita not. de acquirenda possessione clam possidere. §. qui ad nundinas. ad fi. magne glo. ⁊ hāc tenet Dy. instītu. de actio. §. eque dic ꝙ omnes glo. bene loquuntur. Nam ista glos. ⁊ illa que est in. l. incerti. ⁊ illa que est in. §. nihil. commune ⁊ alia que est in. l. j. §. interdictum autem. ⁊. l. si duo. vti possidetis. Intelliguntur quando ad idem agitur petitorio ⁊ possessorio quod est siue ex p;esse agatur ad idem siue simpliciter agatur. Si autez agatur ad distinctas possessiones vel de possessiōe ⁊ detentiōe tunc p;ocedit concursus nec est p;opie cumulatio tunc cum ⁊ res ⁊ cause sint separate. Et ille pōt esse alius intellect? in. §. nihil cōmune. ¶ Tertio oppo contra glo. ꝙ non admittaī cumulatio in recuperāde ⁊ adipiscende de. l. incerti. sed illa intelligitur in retinendo. ¶ Sed oppo. ꝙ nō possit intelligi in retinende quia ibi dicitur ꝙ agitur compet. actionib? at nulla actio datur pos

[a] ¶ Cumulari p;o qua materia vide late Zamfran. in repe. ru. ō causa possess. ⁊ pp;ie. in. x. col. v̄. bis ita ꝙ expeditis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sessori. Solu. immo quia interdictum est actio & exponendo cō petentibus actionibus. ideſt competenti actione: quia vna sola actio datur. scilicet in factum secundum glo. huius. l. in versiculo. Item no. qđ. l. predicta. & de. l. ordina. & de. l. ista. & de. l. qui certa. §. j. sed omnes intelliguntur in retinende. & de leg. ij. de edicto diui adri. sed illa vel alia lex non dicit non posse cumulari secundum glo. Et preterea dato qꝫ in. l. ij. de edicto diui adriani non posset agi petitorio istud est non ratione ordinis inter possessorium & petitorium sed propter vitium inuisibile quod ob. in petitorio & non possessorio. Sed iuxta hoc queritur cur tamvarie qꝫ retinende cum petitorio non vadit simul. sed recuperande & adipiscende sic. Respondet glo. ratione contrarietatis vt in glo. & verum est vbi est contrarietas. quia ratio contrarietatis separat cumulata & nota pariā simul incidere. separata vero ordinat ratio ordinis. Nam vbi possessorium retinende finit petitorium incipit. & sic se habent vt prius & posterius: quia ex decisione vnius oritur materia questionis ad alterum et apparet quis in secundo iudicio debeat esse actor & quis reus vt in. §. cō modum. & in. l. liberis. § . vltimo. de libe. causa. vnde potest dici quod vnum iudicium pendeat ex altero non quo ad decisionem sed quo ad ordinationem. & ideo. l. dicit esse iuris ordinarij. vt. l. ordinarij. ¶ Ex ratione contrarietatis predicte sumo tres conclusiones. Prima quod vbi non est contrarietas quia ad diuersa agitur ibi procedit cumulatio. vt in. §. qui ad nundinas.

¶ Nota secundo qꝫ in corporalibus quia nulla est cōtrarietas admittitur cumulatio etiam in retinende. vt in capitulo cum ecclesia sutrina. Nam in possessorio non concluditur in corporalibus nisi ad silentium & similiter in reali pro eis. vt notatur in. l. autem. §. Item & ista non sunt contraria immo simillima. Tertio concludo qꝫ vti possidetis & communi dividendo concurrant. Nam communi dividendo est petitorium quod possessor dat. vt l. j. famil. herciscun. & sic nō est contrarietas inter ipsum & possessorium retinende. & per consequens procedit cumulatio cuꝫ assistant secūde permitten. & cessent prohibita. & sic due gl. que sunt in. l. incerti non bene dicunt & loquuntur erroneum intellectum Joan. & Azo. ¶ Extra oppono. contra gl. quia si non obstat in recuperan. adipiscen. ratio cōtrarietatis ob. ratio duplicitatis quia bis vbi est peti. contra. §. eligere. & de actio. empti. non est nouum. Respondeo habent se vt excedentia & excessa. & sic non est vis. Item prorsus. l. seruum. §. vltimo. de actio. et obligatio. Item extra oppono contra glo. de. l. si quis ad se fundum. et de capitulo vltimo. de ordine cognitio. Solutio. ibi erant mutue petitiones. Sed glo. loquitur qñ vnus idem proponit vtrumqꝫ remedium. & sic non obstat. Expedita est prima lectura. Tertia lectura vult qꝫ prius criminale quam ciuile intēteꝫ cui obstat. l. j. C. de appellationibus. Solut. hic de ciuili proprietate ibi de electio. positi. quod est preiudiciale ad crimen. ¶ Item oppo. de. l. j. quando actio. Solutio. hic actor primo proposuit criminale iudicium. ideo prius terminandum. sed hoc reprobo: quia illud cum ex eodem facto vtrūqꝫ descendit. sed hoc causa ꝓprietatis non descendit ex crimine sed ex dominio. & ideo nil prohibet hic &c. Baldus legum doctor.

Quod legatur. Diuiditur in duas partes. Primo loquitur in actione personali. Secundo in reali. secunda ibi. si autem. Et sit hec differentia quātum ad locum iudicij non quantum ad locuꝫ solutionis rei secundum glo. hoc dicit res legata in specie debet prestari vbi est nisi dolo heredis alio translata sit. Sed legato generis vel quantitatis sit solutio in loco iudicij nisi sit determinatus locus solutionis. alibi. hoc dicit prima pars istius. l. ¶ Premitte. & intelligas quod personalis actio pro legato potest intēptari tribus locis scilicet vbi heres habet domicilium. Item vbi est hereditas tota. Item vbi est maior pars hereditatis. non deducto ere alieno. vt. l. fideicommissum. §. tractatum. j. eo. Solutio autem debet fieri habita distinctione inter speciem & genus. nam si legatur species vt equus debet legatarius mittere pro equo ad locum vbi est. nisi heres dolo trāstulisset. nam tunc heres debet soluere in loco iudicij sed in legato generis. quia genus non habet locum determinatum. nec solus determinatum idem est locus iudicij & solutionis nisi genus sit prestandum ex certo loco. quia tunc ad illum locum debet legatarius transmittere & ire si vult sibi solui non autem debet adduci ad domum legatarij. & in hoc consistit prima pars. l. Si autem reali iudicio vel ad exhibēdum in quatuor locis potest heres cōueniri. s. in tribus predictis. & in quarto vbi res est etiam extra loca predicta. quia in realibus possessio tribuit forum & in re immobili vt hic. & in. l. vt alis. §. j. ℣. eod. l. fina. C. vbi in rem actio. Et no. qꝫ pro legato generis non datur reivendicatio. sed pro legato speciei sic. vt no. C. communia delega. l. ij. Ratio. quia genus in quantum genus non est in dominio nec in possessione testatoris. & facit ad versiculum nisi adiectum. j. locati. l. in naue saufelli. ¶ Ex predictis apparet qꝫ quandoqꝫ idem est locus iudicij & solutionis. quandoqꝫ diuersus. & no. qꝫ. heres absens in principio. ff. eo. non habet locum in ista materia. quia ibi loquitur quando ex contractu defuncti hic quando ex vltima volūtate. & adde quod no. j. de constituta pec. l. item illa per gl. & Bart. & C. de solu. in fi. magne glo. Baldus.

¶ Additio Bal.

Quod legatur. Vide Innoc. de fo. compe. cum sit generale. & c. post. tunc enim qꝫ ibi esse censetur. vt. l. parere. & l. qui dolo. & j. de rei ven. Si vero preterea. vide quod not. ff. de trau. cum hi. §. cause. Item vide quod not. in spe. de compe. iudi. adi. §. j. versi. quid si rusticus.

Cum furiosus. Delegatio tribuit iurisdictionem etiā ignoranti mentis eritiū patiēti quā exercebit ex die scientie. h. d. ¶ No. qꝫ hec lex dicit qꝫ valet processus. qꝫ nō est vitiū in commissione que pendet ex sola autoritate committentis non ex voluntate commissarij. Item nec in exercitio. qꝫ tunc cessabat impedimentum facti. & vide qō no. in. l. eius qui in prouinciam. j. si cer. pe. & per Inno. de restit. spo. c. cum ex conquestione. Baldus.

Quia legationis. Ipso facto renunciat quis suo priuilegio. h. d.

¶ Additio Bal.

Cum. ¶ No. commissiones causarū fieri absentibus. Idem puto de certo articulo cause. vt de testibus recipiendis. Idez puto de cō missione quaz facit iudex nuncio. nā iussus est qui potest fieri inter absentes. §. qui. vide. ff. eodem in terdum. §. senator.

Non quicquid. ¶ No. quod quedaz sunt in iudicis potestate et arbitrio libero que non trahuntur ad necessitatem. Et ideo solent iudices cumulare ista verba dum dicunt admittimus hanc exceptionem inquantum possumus et debemus exemplifica hoc principium per id quod no. in. c. dispendiosam. de iudi. in. cle. in gl. non dicit. & in. c. sepe. de verborum significa. eadem cōpillatione per id quod no. in spe. de officio iudi. §. impedit. ver. quid si iudex. vbi dicit specu. quod vbicunqꝫ iudex potest supplere ex officio. & non supplet non facit litem suam rite potest appellari. quia licet possit non tamen de necessitate incūbit. vt hic Baldus.

Judex si quid. Judex qui non cōdemnat in accessoriis facit litem suam sicut ratione principalis cause. h. d. iste. §. & est multum no. fm ℣ dok.

¶ Additio Bal.

Non. ¶ No. aliud est posse. aliud necesse. primum cōtingens. fm necessariū cuius contrariuꝫ est impossibile. Adde & omnino vide quod no. in. c. dispendiosam. ¶ In gl. non dicit. de iudi. in cle. & in. c. sepe. de verbo. significe. ¶ In glos. non quicquid. eo. titu.

Nominibus. Dilatione pendente debet prestari cautio de soluendo termino aduenient. hoc. d. ¶ Inter. ibi aliquis. s. creditor. ¶ In ter. ibi condemnatio. s. ad cauendum ¶ No. pendente dilatiōe aliquid innouari[a]: quia debet prestari cautio ex causa. quod examina. vt notat Cyn. in. l. vniuersa. C. de precibus imperatori offerendis. & infra. solutio. ma. l. secundum. & l. si constante. §. quotiens. & ad hoc vt. l. habeat locum in contractibus stricti iuris sunt glo. contrarie hic. & infra ex quibus causis in possessionem. ea. l. possessione illa communiter approbatur per. l. si creditores infra. de priuilegijs creditorum. Adde quod notat. Cyn. in. l. secunda. C. de heredi. vendi. Item adde quod ille contra quem non est legitime processum non debet cogi ad cauendum. vt nota. ff. eod. l. ij. §. si dubitetur. & dic vt dixi. ff. eo. l. si debitori. Baldus.

[a] ¶ Innouari, adde alios casus in quibus innouari positos per firmianū in suo aureo repertorio ℣. dilatio pēdēs ℣ siculo. vj.

¶ Additio Bal.

Nominibus. Vide per Cynum'. C. de precibus imperatori offerendis. vniuersa. et est ratio ibi quia rescriptum non est trahendum ad peremptionem iure gentium vt

l. rescripta

Universidad de Deusto

l. reſcripta. ſed poſſet trahi non preſtita cautione ex ſuperue-
nienti inopia debitoris. debitor in die tenetur interim cauere de
debito ſoluendo aduenīte die ſi iuſta cauſa ſit cautionis inter
ponēde. t. b. d. t gloſſ. procedit hoc ordine primo ſignat concor.
in contractibus bonefidei t in legatis t in contractibus ſtricti
iuris. Secundo formar tres obiectiones t ſoluit t an bene die
ſuper gloſſ. errā quere quid ſi cauere non vult vel non poteſt.
Reſpondet. vt. j. ſolu. matrimo. ſi conſtan. §. quo vt ſcias quan
do debitor poteſt cōpelli ad cauendū. t quando non. dic aut q̄
ritur de debitore puro nunq̄d cauere teneatur. t dico qd̄ nō re
gulariter ſz ſtatim creditor exigit eū. vt. j. vt in poſſeſſ. leg. ſi is a
quo. niſi negaret debitū t liquidaret tūc tenetur cauere vel bo
na ſequeſtrantur. vt. ff. qui ſatisdare cogātur. ſi fideiuſſor. §. vlt.
Aut queritur de illo qui habet dilationem vel per legez vel per
diem vel per conditionem appoſitam. vtr tunc aut queritur de
debitore qui habet dilationē qui bona ſua diſlapidat tūc tene
tur cauere. vt hic. t de priuil. creditor. ſi creditores. Aut queri
de illo qui habet dilationez nec diſlapidat ſua tūc ſubdiſtīgue.
Aut loquimur in legatis vel fideicōmiſſis tunc tenetur cauere
indiſtincte. t eſt ſpeciale fauore vltimevoluntatis. vt. j. vt lega.
nomine caueatur per totū. Aut de ptractibus querī tunc aut
habet dilationem ex priuilegio conceſſam a lege vel ab impera
tore dico q̄ indiſtincte tenetur cauere idonee de ſoluendo de p̄
cibus impera. offe. vniuerſa. j. ſolu. ma. ſi ꝓſtan. §. quotiēs. Aut
dilationem habet ex partiū cōuētione qua p̄miſit q̄ in diē vel
ſm obligationis naturam. vt q̄ partū arctuſe promiſit tūc aut
ex perſona ſuſpecta. Aut non ſi ſit ſuſpecta tenetur cauere. vt. l.
ij. C. de here. vel. t. j. de odi. indebi. l. deinde. Pet. de bellaper.
hic. iſta nō eſt bona ſilitudo q̄ in legato priuilegio vltimevolū
tatis cauetur ꝛc. ſi nō ſubſit cā. Ut in cōtractib? ita demū ſi ſub
eſt. t facit ad. l. j. de pigno. q̄ſitum. Quid ſi debitor a quo peti-
tur cautio vult ſtatum ſoluere deducto interuſurio. vt no. Ja. ff.
in. l. ſi conſtan. §. quoticus. ſolu. ma.

Iuror. Videtur ergo qd̄ loc? diuor-
tij confirmet fortū vt non poſ
ſit declinari. arg. contra. j. e. l. exigere. vbi dr
q̄ ratione diſtractus quis non fortitur for
ſed illud eſt verum de nouo. ſed hic nō forti
tur de nouo ſed roborat ratione aūt ſolū
exiſtentie conditionis introducitur fortū. vt
hic in gl. no. Baldus.

Additio Bal.

Iuror. In ſi. Elide. C. vbi t apud qē. l. ij. t. j.
de cōdictio. indebi. qui certo loco. t. j. c.
exigere.

Eam qui. Nota q̄ diuerſum fortū fortitur
quis in obligatione facti t intereſ
ſe t in obligatione tacita t expreſſa vel loqmur reſ
ſpectu ſolutionis non reſpectu iudicij. Inn. allegat
hanc. l. de appel. c. ſuper. e. Bal.

Additio Bal.

Eam qui. Elide Innocen. extra de appellatio. ſu-
per eo.

Ideircō. Abſentia vniꝰ reorum non
impedit proceſſum contra re
liquos. hoc dicit. Nota hic arg. dicit ſtatutum q̄
quando accuſatus eſt contumax poteſtas debeat ex
pedire proceſſum infra menſez. Si autem non eſt contumax in
fra duos menſes. modo plures ſunt accuſati eodem libello vn?
eſt contumax alter non. quero vtrum quo ad vtrumq; retarde-
tur proceſſus ad duos menſes. t dic quod non. immo contumax
erit cōdēnādus infra menſez licet proceſſus alterius differatur
q̄ ius ipſorū eſt ſibi paratū. vt hic ſm Bal.

Cum poſtea. Legitimatio procuratoris nō ſuſtifi
cat proceſſum cōtra nullitatē ex per-
ſona dñi. ff. d. ſubtiliter intelligendo tex. In tex. ibi eſt poſt-
ea ibi poſt lit. cō teſt. t ſic facta legitimatiōe pſone ꝓcuratoris
ſaltē tacite tū ideo nihil opatur q̄ ꝓceſſus eſt retro nullus cuz
in nulla pſona fundet q̄ dñs erat ſeruus monachus vel frater
minor. iſti em̄ quaſi ſerui ſunt. In tex. ibi abſolui ab inſtātia
t circa hunc. §. vide Inn. extra de excep. c. pia. bal.

Additio bal.

Non. Dicit ſtatutuz quod quando accuſatus eſt
contumax poteſtas debeat expedire proceſ
ſum infra menſem. Si autem non eſt contumax in-
fra duos menſes. modo plures ſunt accuſati eodem
libello aliqui ſunt contumaces t aliqui non: vtrum quo ad con
tumaces debeat expediri cauſa infra mēſem. t dic q̄ ſic per hāc
l. quod no. t eſt verum quando quilibet proſequitur ius ſepara
tum. §. cum poſtea vide Inn. de excep. pia. In gl. ſz quare vi
de in ſpeculo de officio iud. §. deſeruit verſi. t no. qō proponis
t verſiculo precedenti. t ſequenti. facit quod notat. C. de bonis
que liberis. l. fin. §. neceſſitatem. t vide. C. de ſententijs. l. ſi arbi
ter Baldus legum doctor.

Argentarium. Dilatio danda eſt
ex iuſta cauſa t nō
aliter. hoc dicit. In tertu ibi ex iuſta cau-
ſa. puta ſi ſunt tranſlati alibi ex neceſſitate.
baldus.

Additio Bal.

Argentarium. §. nomine hic eſt
caſus contra. not.
per Ly. in. l. j. C. quando ex facto tu. t vide qō
not. j. cod. fideicommiſſ. in fine. Nota quod
vnus iudex fert ſententiam. t alibi petitur mā-
dari executioni. vide in ſpe. de execu. ſententie
§. nunc dicendum verſiculo ſed pone iudex perufinus. Sed
videtur quod vnus iudex non poſſit exequi ſententiaz alterius
niſi ad illius literas. vt. l. cum vnias. §. is qui. t nota. in. l. cum
quedam puella. Solutio illud habet locum cum alias ille non
erat iudex competens at hic erat iudex competens vnde poteſt
adiri etiam implorato officio. cum proponatur per modum ac-
tionis. t vide Ly. in. l. prima. C. quando ex pacto tu. baldus le-
gum doctor.

Omen. Sententia lata in prouincia poteſt
rome executioni mandari. hoc dicit
Dicunt quidam quod hoc eſt ratione generalita-
tis domicilij quod quilibet fortitur rome ſed litera
vult quod hoc ſit ratione ꝓtractus. Et ſic nota. quod vnus iu-
dex ſcilicet competens poteſt exequi ſententiam alterius. do-
minus Lyn. determinat contrarium circa hanc vide nota. per
Lyn. t barto. in. l. cum quidam. ff. de iuriſdi. omni. iudi. l. prima
C. quando ex facto tuto. ſpec. no. de executione ſententie. §. nūc
dicendum verſicu. ſed pone iudex perufinus. Alij dicunt quod
hoc poteſt fieri per actionem in factum ſed non per officium
cum ſit mercēnarium niſi ad literas primi iudicis. vt. l. cū vnus
§. is qui. de bo. auē. iudi. poſſ. ſed ibi loquitur de executione in-
terlocutorie hic de executione diffinitiue. Odofredus intelli-
git quod hic non petebatur executio ſed de vno agebatur qō
eſt contra tex. in verbo iudicatū ſatisfacere. t facit qō nota. j. eo
dem ſi fideicommiſſ. in ſi. In tex. ibi mutuatam pecuniam ex-
ce q̄ pōderatur cōtractus. bal.

Ualerdatus. Furor non diſſoluit ipſo
iure delegationem cauſe t
debet mutari non autem ipſo iure finitur mandatuz
per furorem. ff. d. facit. ff. de ſtatu homi. l. qui furere.
baldus.

Obſeruandum. Non debet dele-
gari illi qui petī
tur ab vna parte niſi hoc faciat princeps ad re-
pellendam verecūdiam iudicis impetrati. hoc
dicit nota ſummarium. Item no. quod vere-
cundia eſt aliquem repellere tanquaz ſuſpectū
facit. j. de ma. te. l. teſtamento centurio. Item no. quod iſta. l.
habet locum ante factū. ſed poſt factū quando reſcriptum prin
cipis non habet contradictorem. tenet impetratio ſm glo. que
dicit qō ſic ſeruatur vide qō no. in ſpe. c. cōſtitutionez. de elec. in
cle. ſuper verbo nolle vti. t per Inno. de appel. c. ſignificante in
gl. inhibitio. bal.

Additio Bal.

Obſeruandum. Vide Innocen.
extra de de appel
la. capitulo ſignificante. In glo. inhibitio.
t in mar. de reſcriptis. Nunquid per literas
iudicis eius ſigillo ſigillatas probetur delega
tio. dic quod ſic. non obſtat capitulū quoniam
contra falſam. quia ibi loquitur de actio. iudicij. ſed he littere
non ſunt de actio. nec de proceſſu ſecundum Innocen. ibidem.
An reus impetret iudicem videtur quod non in auē. qua in pro
uincia. ſed actor ſic tibi iudex detur. hoc poteſt obijci antequaz
litere exeant de cancellaria nō poſt. Sed eſt alia via. ſ. per alle-
gationem ſuſpecti. vt. l. cū ſpecialis: q̄ lex iſta nō infringit iaz
tantū. ſed reſpicit actum nominatim. vide qō no. in auē. de trie.
t ſemiſſe. §. j. quod ſepe exempli. vide qō no. in. c. conſtitutionez
de electio. in clemen. ſuper verſiculo nolle vti niſi hoc vide. C. de
appellatio. cos in principio. t. l. cum poſti. t Arch. xj. q. j. Iudi
cem. baldus.

Ars litterarum. Maiores magiſtra-
tus durāte officio age
re vel conuenīri non poſſunt. ſed eo finito ſic. ff. d. cum

Universidad de Deusto
Biblioteca

se.debet intelligi ista.l.in magistratu tēporali.secus in perpetuo.ne sua actio sit inanis.exēplum in episcopo. ¶Extra quero:vtrum potestates terrarum dicantur esse de istis magistratibus malo:ibus.z die vt no.spec.de iurisd.omni.iud.§.expedito ver.ergo potestates de accusatioi.ver.sed quid de mino:ibus z de acto:e versi.item illustris.

¶Additio Bal.

a ¶Finito.ad de Cyn.i.l. p ses.C.ō epis. audiē.z bar.l .lij.ō.de i ius voc.vbi ter.z gl.z spe.i ti.ō tur. om.iu .x. notandum.

Ars litterarum. Magistratus nō agūt nec conueniuntur durante officio sed co finito [a]. ¶In gloss.que incipit ibi bone ibi. Item in stricto iure hec vera.j. de priuile. credi.si creditores bā.fm Lam.de sal.i.d.l. vniuersa. non obstat.j.c.l.ij.§.in omnibus. quia ibi non suberat iusta causa satisdationis prestande cū debito: non esset suspectus ibi no. ¶In ea.gl.ibi z ideo non auditur.z sic de nuda cautione intelligitur hec lex circa cum iam esset cautio.frustra interponere iterum.vt.l.qui bis. Idē de verborum obliga.z ideo dic qō hic loquitur de satisdatione. Non obstat lex contra quia hoc.d.cum subest iusta causavt suspicio ibi non suberat iusta causa q indistincte satisdetur.vt tenet gl. j.solu.matri.l.ij.contra nota in.l.in possessionem.j.quibus per l.creditores.z facit.j.solu.matrimo.si constante.§.quotiens.nō obstat lex dedi quia ibi pura erat obligatio z consistebat in nō faciendo z competebat exceptio ideo non interponitur hic actio extraordinaria.j.vt in poss.leg.l.j.§.si debitori.ō.de eo per quem fac.erit.l.j.§.si reus. In hac obligatione semper debitor est soluendo.z ideo non subest iusta causa scilicet suspitionis. vnde non prestatur cautio .in.l.dedi.tamen quia obligatio pura.vnde non habet locum cautio que est auxilium extraordinarium subsidiarium tamen q: est consultus per exceptionē transac.vt not.in.l.j.C.de pactis.z.C.de transactio.l.siue apud.acta tamen quia non subest iusta causa suspitionis cum debito: nō faciendi semper sit soluendo.z sic debet intelligi glo.dedi.que differentia videtur quod hec lex in omnibus non habeat locus vbi in obligationibus dandis non faciendis. ¶In ea.glo.ibi caueri q sit nuda cautio videtur casus.ō.l.ij.§.in omnibus. Sz dic quod ibi purum erat debitum z statiz peti potest in loco domicilij z exigi.vnde cessat extraordinarium satisdationis remedium.nam dies ibi adijcitur limitande cautioni non actioni p sone. ¶In gl.que incipit quidam habent ibi. ¶Item contra vide in specu.de citatione versi.Item illustris.z.l.j.C. si rector prouincie. Quid de potestatibus terrarum.dicet in spec.de iurisdi.omni.iudi.§.expedito versi.ergo potestatis.z de accusatoribus.versi.sed quid de mino. Sed nunquid hec lex habet locū in causa sue familie vel suorum officialium.dic quod sic.vt.ō.de offi.pre.obseruandum.z sic no.quod illa bannimēta que faciūt fieri rectores terrarum.vt infra certum tēpus debentes recipere vadant ad sibi soluendum non artant creditores vt excludā tur per lapsum termini cum in hoc non sint iudices. An potestates terrarum sint de istis magnis magistratibus.dic i spec. de iurisd.omni.iudi.sub.§.j.versi.ergo predicti omnes ibi.ergo potestatis citantis nostri temporis. ¶In eadem gl.in fin. ibi: quasi prouincia hoc verum quando venditor suscepit in se iudicium vel satisdedit.vt.l.ij.§.fin.ō.de alienati.iudi. Bone qcleric⁹ qvendidit laico vult suscipere iudicium in se coram iudice seculari.vtrum potest.dic quod non nec etiam coram ecclesiastico quia prior debet in suo foro defendi.vt no.spec.de primo z secundo decreto.§.restat versic.quid si de clericis est.z versiculo sequenti. ¶In contrarium facit quod no.Hui.de episcopis z clericis si sub pretextu.vt extra de foro competenti.sane.Baldus legum doctor.

¶Actor loquitur forū emptoris nō venditoris.

¶Clericus volens suscipere iudicium rei vtrū poterit.

b ¶Venditor. vide q p hūc text.voluit ludo.in fing.v. 1 xceptio. vsi. 2 cefensor. b

c ¶Poteritvi de eūdē bal.i l.sz etiā.ō. de 1 pcur.zqō ibi dixi in apost.

Venditor. [b] Venditor comparēs ad defensionem emptoris non opponit ex persona sua declinatoriam. hoc dicit cū prin.sequētis q cordā.l.j.C.vbi in rem actio. ¶Nō.q actor sequit forū ēptoris nō forū vēditoris. Itē no.qvēditor nō pōt petere cām cō promitti ex sua psona licet omnes cause debeāt per statutū cōpromitti fm Bar.qui disputauit. Non ergo debet fieri cōpromissum ad petitionē vēditoris.sz ad petitionē emptoris qō no.

2 ¶†Quid de clerico qui vult in se suscipere iudiciuz rei quāvē
c didit laico z litigari coram iudice seculari: vtrum poterit [c]. dic vt nota.in specu.de primo z secundo decreto.§.restat versi. quid si dūs clericꝰ est.z versiculo sc.vide Bui.in.l.clericꝰ.C.de tu. Tu dic q vt merus defensor potest comparere pro emptore non vt principalis persona.facit.ō.de procuratoribus. lege filius.§. veteranī in gloss. ¶Idem in clericis vt.l.neq; femina. ¶In gl. superverbo nō seq; ibi q: in pronuncia.z est ratio quia est defensor in rem suam.argumen.ō.de procurato.l.plautius.z lege qui absentis.z.ō.de aliena.iudi.l.ij. in fine. Baldus legum doctor.

Iudices. Delegatio re nō integra transit ad tempus successoris.h.d. Bal.

¶Additio Bal.

Venditor Necessarius defensor nō opponit exceptionem declinatoriam ex sua persona.h.d.sed peremptoriam sic.vt.l.procur.§.j.rem ratam haberi. Et est ratio dicere q forum metimur ex persona rei.vt.l. iuris ordi.sed ius principale metimur ex pso na actoris.vt.j.si pars heredi.petatur.l.j.z de secundum tabu. qui ex liberis.§.testamento. Nunquid venditor teneatur emptori parare probationes per Innocen.in.c.finali.de emptio. z vendi. Item ibi per eum casus in quibus de euictione nō potest agi.vide super.l.ista que dicit Bar.in.l.qui absentis.ff. de procura. Paulus.argu.quod ex persona venditoris non fiat compromissum ex forma statuti. Et disputat hanc questionem dominus Bar.§.iudices. An citatio nulla ppetuet iurisditionem.dic plene per Archidiaconum.de officio delegat.quinto libro.vj.sed quo ad iudicem non.sed quo ad partem tantum sic. In fine.l.ius scevola respondet. ¶Nota qō successor cogit iudicare delegatum a predecessore.z sic nota q successor prosequitur factum predecessoris.de hoc no.in prohemio clementi.superveniculo debemus.vide extra de rescriptis.literis.z.xxv.q.vi.c. de cessorum.bal.

Si fideicommissus. Ubi non est maior pars hereditatis non debet heres compelli ad regalem prestationem legati vel fideicommissi dispositione legali.sed solum ex expressa dispositione testatoris.hoc dicit. Et declara hoc vt dictum est supra eodem.l.quod legatur. ¶Nota fieri remissionem ad petitionem rei ad locum vbi est maior pars hereditatis pro prestatione legati vel fideicommissi.nisi testator determinasset locum. ¶In gl.alibi in fi. ¶Extra opp.q heres potest conueniri vbicunq; defunctus sortiebatur forum.z sic etiaz ratione originis.vt.ō.codē.l.heres in principio. Sol.illa intelligitur de domicilio non de origine q: origo defuncti non transmittitur ad heredem.nec vadit per successionem.vt legitur z notatur.j.ad municipa.l.assumptio.quia consistit in causa naturali.argumentum in.l.ij.de interdictis.z releg.vel aliter.l. contraria loquitur in contractibus.vbi heres sortitur forum ex persona defuncti hic in vltima voluntate.vbi obligatio z forum incipiunt ab herede fm bar.h.d.bal.

1 ¶†Debita an diminuant facultates certi loci.
2 Excussio bonoꝝ dz fieri vbicūq; bona sunt.

Tractatum est. Obligatio personalis certum locum non concernit ex natura sui.sed onerat realia incumbentia bene concernunt locum certum z non patrimonium vniuersum .hoc dicit
1 z est elegans. ¶† Nō .q debita nō diminuūt facultates certi loci sed patrimoniuz in generali.z ideo licet defunctus qui habebat florentie plures possessiones contraxerit ibi plurima debito.z perusij vbi habebat certam possessionem non contraxisset debita tamen illa debita contracta non intelliguñ minuere patrimoniū florentinū tm vt pro hoc dicatur minus esse ibi q̄ perusij.z habet locum exceptio minoris partis hereditatis si ibi conuenitur Si autem esset onus deputatum certe rei quod concerneret principaliter ipsam rem tunc diminuitur respectu illius puta si est predium tribunariū vel quasi puta propter decimas vel collectas vel propter aliquam prestationem inde fiendā ex determinatione testatoris.nam onera realia faciunt rem minus valere.z sunt onera speciei non generis siue vniuerse substantie.facit.j.de publi.l.imperatores. Item facit quod legitur z no.de impen.l.quod dicitur.vbi omnino vide.
2 ¶†Nō.et hoc text.duo argumenta.primum q excussio bonorum debeat fieri vbicunq; bona sunt q: eo alienum.respicit vniuersa.vt hic. In cōtrariū videtur quod solum in locum iudicij. C.de fideicom.aut.presente. C.de pigno.act.aut.hoc ita.si debito: de hoc dic vt no. Ja.de are.in tractatu excussionuz. ¶Secundo no.argu.in ver quid tamen quod si emphiteota vel censuarius velit dimittere fundum quod non tenetur ad censum. quia istud onus respicit illam rem magis quam personam de hoc dic vt.j.de vsufruc.l.cum fructuarius.z per Jaco.de dam. infec.l.preto:.§.hoc edictū.z per Dy.de lega.ij.l.imperato:.§. si ceptum per gloss.de constitu.ca.que in ecclesiarum in spe, de

cens.

Universidad de Deusto

censi.ver. Item pone.z de loca.§.nunc aliqua.ver.lxxxvj. cū similibus. Item vide quod no.C.de vsucap.transfor.l.j.in glo.j. italice. ¶ Item facit iste text.q ad illū exinde pertineat executio testamenti.vbi est maior pars hereditatis nisi esset executio talis vl̄ determiata ad certū locū.puta de fabrica monasterij certo loco fiendi.q: tunc ad eām illius loci spectaret executio. q: ibi heres tenetur respondere z soluere.oc hoc no.Cy.de episc. z cle.l.nulli.z adde ad hunc.§.q no.Gui.in.l.iij.§.heres.j.commo. ¶ In gl.j.hoc casu vel hic ibi.§.sacram quod dic.vt no.C. de donatio.l.siquis argentū vbi oīno vide.z prestat ad hoc ar. j.loca.l.in naue saufelli. ¶ Est etiā iste tex.in argumentū.qō il le officialis faciat executionē datarū z collectarū in cuius territorio est res affecta pro dat.z collectis. Sed tu dic vt colligit ex eo qō legitur z no.j.de mune.z bono.l.rescripto.§.fi.per glo. z Dyt.Bal.legum doctor.

Quotiens. Qui incepit soluere non potest oppone re declinatoriam. Item declinatoria fori debet opponi in principio.naz si ea obmissa alia opponatur declinatoria fori videtur renunciatum qō est no.h.d.cum.l.se.z sc. vsqz ad.§.si libertus.z quotidie allegatur per doctores z aduocatos. ¶ In text.ibi prescriptione.i.exceptiōe.nā pscriptio ouppliciter dicitur.vno modo.id est defensio trahēs causam ex tempore sicut est prescriptio rei vel pscriptio actionis.C. de preseri. lō.temporis.emptor.Solummodo dicitur pscriptio quelibet exceptio z vndecunqz trahens causam.z ita ponitur hic in glo. super verbo quotiens in fi.qō dicit de actore debet intelligi de sententia.sed lite pendente non potest actor mutare iudicez. vt l.j.in fi.C.de asser.tol. ¶ In glo.appellat heredes. facit quod no.C.fami.her.l.quotiens.z de inofficioso.testa.l.scimus.§. cū autem.j.qui.mo.pi.vel hypo.sol.l.sicut.§.j.z.ff.e.l.sed z si restituatur in prin.alibi appellantur fideicōmissarij executores q: relinquuntur in testamento quoz fides z industria videt eligi per testatorē.vt.j.de leg.ij.l.si quis titio cū similibus.z ita habemus in vsu loquendi.h.d.Bal.

¶ Additio Bal.

Si fideicommissum. §.tractatū.onus personale vniuersum patrimonium intuetur sed onus reale solum rem quam afficit.hoc dicit.Et est ar.quod excussio bonorum debitoris fieri debeat vbicunqz bona sint delata quod not.Jacob. de are.in suo tractatu excussionuz.Quid tum vide in spe.de locato.§.nunc aliqua.ver.lxxxvj.z vide per Cy.C.de epis.z cleri. nulli.z vide Gui.in.l.commodati.l.iij.§.his forte.vide qō not. C.de vsuca.trās.l.j. ¶ In gloss.j.italice.§.quo in argu.qō post q̄ quis est confessus debitum non possit declinatoriam opponere.z ratio quia loco lit.contesta.succedit confessio. vt.ff. eod. sed z si re.§.ex quibus.colligo hinc hoc argu.Nam qui soluit videtur confiteri. ¶ In glo.que incipit.l.hoc casu.in fine.z ar. j.loca.l.in naue saufelli.sed arg.contra de leg.j.qui testamēto. sed ibi non erat onus reale sed personale hic reale.i.assignatur super certa re non dico.j.sed iuō.vt.l.fundum trebatiani. de vsufru.lega.

¶ Additio lec.vacan.in.l.q̄uis.Bal.

Cāuis. ¶ In glossa appellat.argumentuz quod si rusticus in suo testamento dicat reliquo filium meum fideicommissarium in omnibus bonis meis z nō instituit aliū heredē q̄ filiū videatur instituisse.Bald.

Sed et si susceperit. ¶ Nota.q̄ ille q̄ opponit aliquam exceptionem siue tangat factum siue tangat processum statim videt in iudicem consentire nisi illa exceptio opponatur iurisditioni vel iudici.Et adde.qō no.Innocen.de re iudica.ca. inter monasterium.z adde quod not.Cyn.in.l.j.C.vt lite penden.z Dy.in capitulo qui tacet. Item vide quod not.Gui. j.de constitu.pecu.l.cum qui.z Cy.C.de sponsa.l.finali.z quod no.Innocen.de eo qui fur.ordi.su.capitulo innotuit.z argum. ij.q. ij.capitulo antiquitus.z quod not.Jacob.de arc.C.de cōtraben.z commit.stipula.l.optimam. ¶ In gloss. super verbo non potest in fine.vel hic erat iudex competens z vbi non exciperetur quia agebatur rome tamen poterat declinari.vt no.ff. eo.l.fideicom.§.j.in gl.hoc casu.z j.§.proximo.tene tamē quic quid vis.Baldus.

Si libertis. ¶ Nota in isto.§.quod ex tacita voluntate defuncti sortitur heres forum sicut ex expressa. Item nota quod defertur honori personarum. Itez nota quod habetur consideratio quantitatis relicti quia non est verisimile quod testator plus voluerit expendi quā percipiatur commodi. ¶ In gloss.vasa ibi frumentum z sic duplici ter exponitur.vno modo pro mensura.alio modo pro mensurato:q: tessera solū erat quedā mensura qua homines vtebantur rome sicut nos videmus quod quelibet ciuitas habet suas mēsuras que alibi essent quasi inutiles.Et nota argumentum ad questionem de testatore qui legat tria barillia vel tres eminas grani.z queritur vtrum videatur legata mensura vel vinum vel granum mensuratum quod debeat videri z considerari persona cui legatur fi erat pauper vel diues vel portator vel amicus vel consanguineus defuncti.Jaco.tamen z Pet. dicunt quod de mensurato intelligitur nō de mensura.argumen.l.titia seyo tesseram.in principio.j.de lega.iij.Cy.in additio.idem Guil.qui dicit quod in dubio intelligitur de contento:quia videtur relictum in alimentis.z adde quod no.j.de serui.rusti.predio.l.certo generi. ¶ Item sunt predicta in argumen.ad questionem de testatore qui mandat emi librum cuidā scholari:vtruz intelligatur sibi legare precium vt scholaris possit dicere da mihi precium:volo emere librum ad meum sensum. dic vt hic per Guilliel.z facit de lega.iij.l.vxorem.§.agri plagam. ¶ Item est argumē.quod si est relictum scholari in subsidium studijq̄ debeat prestari sibi in studio fm Bar.quod est verū si ibi sunt facultates.ex quibus possit fieri prestatio.vt in litera ibi.z si sufficiēs ¶ In gl.sed quomodo in fi.adde quod no.C. vnde vir z vxor. aur.preterea.bal.

Si cares. A principio.l.fi fideicō. vsqz huc locutus est iurisconsultis quando agitur personali pro legato generis vel quantitatis hic vbi agitur reali pro legato speciei.h.d.baldus.legum doctor.

Sed si nō fideicōmissuz. ¶ Not. quod vbi potest peti res legata in specie ibi potest peti z cautio.z est argumentum quod si suspicor de quodam forensi qui hic conuersatur ne me offendat quod hic cogitur satisdare de non offendendo:q: hic imminet suspicio ex facto suo.z sic quodammodo ex delicto suo fm barto.quod no.facit de his qui ad ecclesiam confugi.l. denunciamus.bal. ¶ Additio Bal.

Sed et si. Vide Innocen.de re iudi.iter monasterium. In glossa.si alicui competit.vide in specu.de accusatione.§.fit autem. vide omnino alias non intelliges. extra de eo qui fur.ordi.suscepit capitulo innotuit per Innocen.z omnino vide Guilliel.j.de constitu.pecu.cum qui.nec potest an ita tacita renunciatio noceat in alia instantia.vide omnino in speculo de testamētis.§.r.ver.pone quidam.vide in speculo de citatione.§.j.versi quid si reus citatur.Actionem quid de exceptione falsi procuratoris ex certa scientia omissa inuito lit.An possit postea opponi.dic quod sic reddit retro processum nullum quē habet consensum z actum factū.C.de procurato.licet quia non fuit in iudicio talis persona cuius posset queri ex hoc actu. Quid in exceptione falsi iudicis.dico idem.vt no. Innocen. de reseri.super literis.Quid si est assignatus terminus ad opponendum declinatoriam an post terminuz potest opponi exceptio falsi procuratoris.Et videtur quod non:quia talem dilationem hec exceptio non reddit retro nullam.Nam quo ad procuratorium procurator non sed dominus.vt nota.in dicta lege licet.z pro hoc quod notatur in dicto capitulo primo de electionibus lib.sexto.dic quod si est statutus terminus a iure obstat a eius lapsus si a iudice forte nō obstat.vel dic quod videatur legitimari persona.argumē.de damno infecto.inter quos.§.alieno.vel dic qō aut iudex pronunciauit cum procuratorem z tunc non possit obiici exceptio falsi.vt lege prima.§.idem pomponius quod falso tutore.z.C.de fide.in lege finali.Aut simpliciter processit ad ulteriora.z tunc cum lege non teneat processus nō videtur esse precluſa via quia sumus in initio ex quo relictus processus est nullus.de exceptio.rei iudica.si mater.§. hoc iure.z.l.si bis.§.fi.z.C.i q̄bus causis in integrū restitutio nō est necessaria.si tutor.ff.de excep.l.q̄ agnit.C.de trāsactio.si ex falsis.Sz nunq̄d exceptio falsi procuratoris pōt obiici post pclusū in cā a.dic q̄ nō in illa instātia:q: pclusio opat q̄ nec de iure nec de facto obiici pōt exceptio.vt no.Inn.de cā possess.pastoralis. Sz in cā appellatōis bñ posset obiici q: pclusio in principali nō nocet i cā appellatōis.de test.fraternitatis.Quid de exceptōe tu nō potes eē procurator.rīdeo aut hz ppetuā cām p̄titōis et tunc potest obiici vsqz ad conclusionem cause non post.C. de adulte.quamuis.idem.Aut non.z tunc post lit.contesta. non potest obiici etiā si appelletur.C. de procuratoribus.ita demū. z in.§.veterani.Sed quare in exceptione declinatoria iudic.distinguitur vtrum scienter omittatur tūc preiudicat an non.tunc non preiudicat.vt l.si per errorem.de iurisd.omn.iudi.z in decli-

a ¶ In cā.adō d.alex.d imo. in pfi.lvij.iiij. pte q̄ pt obiici post sniam in execution

Universidad de Deusto
Biblioteca

natoria contra procuratorem indistincte preiudicat. Respondeo quia maior est defectus iurisdictionis ꝙ habilitatis essendi procurator. vnde si nō esset defectus iurisditionis sed posset elidi per exceptionem. vt in auē. habita. tunc non distinguere tur scienter vel ignoranter obmiserit qz post litē contesta. iurisditio incompetens non potest negari sed compeens non potest elidi quia est fortificata per contrarium. arg. no. j. de rei vē. vtiqz. ⁊ in dicta auē. habita. ⁊ vide de ista materia Innocē. in. c. innotuit. de eo qui tur. ordi. fusce. vide Jaco. de are. et Ly. C. de contrahen. stipu. opti. Et alijs defensionibus. Nota ꝙ ille qui obmittit declinatoriam et proponit alias exceptiōes que ex ordine iuris debent proponi post declinatoriam reiectam ꝙ videtur exceptioni declinatorie renunciare nec potest ad eam redire et ad hoc ler semper alle. per aduocatos. Sed nunquid p cautionem de iudicio sisti vel iudicatum solui tollitur exceptio declinatoria. vide plene per Ly. C. de spō. l. fi. in fi. vsus. vide omnino quod no. Ly. in. l. j. C. vt lit. penden. et in mar. alber. C. de iudi. vide Dy. in regula qui tacet li. vj. Clarissimis. Jdem si miserabilibus personis. Nam quod propter deum relinquitur ipsi deo relictum videtur qui est nobilissimus verisimile est argu. ꝙ si testator relinquit pauperibus non videatur relinquere his q̄ habent vnde viuant licz secundum conditionem persone sue vt quia nobiles sint pauperes. Tu dic ꝙ debet attendi quantitas relicti vt in parua quantitate non videatur de eis sensisse in magna iuder arbitrabitur. vt no. C. vnde vir et vxor. auē. preterea. §. sed si. no. ꝙ vbi potest peti res ibi et cautio pro re. Sed pone timeo ne offendar a quodaz forense an petam in loco mei domicilij vbi ipse conuersatur cautionem dic ꝙ sic si est suspitio. Nā eo ipso ꝙ conuersatur in loco eo animo videtur delinquere. et sic ibi potest conueniri fm Bar. ¶ In glo. que incipit. et spon te ibi hoc sciuit. et sic vi prorogationis sed prout ista littera exemplificatur per precedentia que precedentia loquuntur vbi rome agitur nil est necesse subaudire: quia non agitur de iurisditione danda sed non declināda. vt no. ē. eo. §. sufficit. l. ij. ¶ In glo. que incipit vasa ibi vel dic. Sed an in dubio cum fit delegatum est in genere videtur relicta ipsa mensura an ipsum frumentum quia istud videtur relictum ad alimenta. et sic ponitur continens pro contento fm Bul. ¶ Sed ad quem actum ꝙ sic. vt l. consentaneum. et auē. qui semel in. iij. gl. et. l. fina. de anna. exceptio. que secundum verum intellectum non loquitur de generalitate libelli. sed de citatione generali. et indistincta que artat citatum ad comparendum. et interrumpit rescriptum. ¶ Sed pone testator mandat heredi. ꝙ emat mihi codicem heres dicit ꝙ est paratus emere meis nummis. et dicit ꝙ solum ministeriū suum est electum non autem est iussus dare precium. Ecōtra dicitur ꝙ soluere debet precium. queritur quid iuris. dic vt hic p Bul. ¶ In eadem glo. in hanc causam argumen. Ly. si est relictum scholari in subsidium studij quid sit sibi prestandum in studio. Bar. adde. ē. de transactio. l. cum hi. §. cause. et est ratio qz sicut causa prestationis determinat sibi tempus. vt. l. eū qui certarum in prin. de verborum obliga. et. l. nec semel. §. si in habitatione. quando dies legati cedat ita et locum.

Ex certis ex causis. Propter rei atrocitatē. et vbi iudicium tendit ad libertatem potest seruus esse in iudicio contra dominuz suum. hoc dicit. Et adde ꝙ no. in specu. de actore. verficulo item ꝙ est seruus cum sequenti. et de monacho vtrum possit cōsistere contra ablatem. vide in specu. de statu mona. verficulo. xxvj. et per Archi. xj. q. j. c. de persona. Baldus.

a ¶ Cōtrariū. adde frā. arc. in. l. nemo pti j. col. de leg. j. vbi refert ⁊ sequitē hoc do. bald. vt singulare.

¶ Additio Bal.

Ex certis. Vide in spe. de actore versi. Itē ꝙ est seruus et versi. monachus quoqz in fi. illi? ti. vide in spe. de statu mo. versi. xxvj. vide Archi. xj. q. j. de persona.

b ¶ Actitatum adō gl. in. l. si mater. §. hoc iure. ō excep. rei iudi.

¶ In glo. hic generaliter. Bal.

Erminorem. Datus iudicium facit minus iudicium interim silere. h. d. ¶ † No. ꝙ minus iudicium non preiudicat maiori. Sed econtra in glo. pone exēplum. ibi. l. fi. in prin. Illa videtur dicere contrarium in exemplo promisso heredi. Sed tu dic ꝙ aut mouetur q̄stio heredi. et tunc non differtur iudicium singulare. Aut ab herede. et tunc differtur. vt. j. de positi. l. j. §. apud. de bo. li. l. q̄diu et. j. ad trebel. l. iij. §. cum extaret fm Jac. in. d. l. fi. ¶ In eadem glo. ibi quoniam. Tu conclude. et dic ꝙ quedam actiones dicūtur preiudiciales absolute. et que competunt pro statu. et ita loquitur insti. de act. §. preiudiciales. Quedam dicuntur preiudiciales respectiue. s. in comparatione ad iudicium. et hoc potest esse tribus modis. vno modo dicitur actio preiudicialis ratione autoritatis. vt petitio hereditatis. secūdo modo ratione pplexitatis. vt in. l. fundi. et. l. fundum. terrio modo ratione contrarietatis. vt in. l. cum qui. et. l. contra maiores in prima specie nec ex eadem parte nec ex aduersa potest moueri aliud iudiciū In secunda et tertia specie non potest moueri ex eadem sed ex aduersa sic. vt. j. de excep. rei iudi. l. si inter te et me. Est quartum membrum quando iudicium est preiudiciale ratione contrarietatis. et maioritatis tūc etiam ex aduersa parte motum iudiciū debet fieri: quia eius contrarium est potentius. vt in. l. j. C. q̄ accusa. non possunt. Item iudicium criminale intelligitur esse potentius ꝙ ciuile. ¶ Item dicitur preiudiciale. vt. C. de adulte. quoniam alexandrum. Est ergo quedam preiudicialitas actoris ad actionem: accusatoris ad accusationē: et exceptionis ad petitionem. ⁊ vide hic quod no. Ly. in. d. l. j. C. qui accu. nō pos. bal. legum doctor.

Additio Bal.

Erminorem. Vide Innocen. de iudi. quia in fin. Trium Nota coniungi factum predecessoris cum facto successoris. et in specu. de citatione. §. finali versicu. Item queritur ecce. et loquitur hec lex de dilatione expectatoria seu dilatoria non de dilatiōe probatoria. vt. l. in pec. de ferijs. Edictorū. vide Archi. v. q. iij. si egrotans. Plane vide Archi. iij. q. ix. capitu. caueant. et. xxiiij. qō. iij. de illicita. ibi omnino per Archidia. baldus.

Dictum quod. Factuz predecessoris cū facto successoris coniungitur. Item nouus iudex nouam dilationem debet dare. h. d. et semper allegatur. ¶ In tex. ibi vnuz edictum. i. citare saltem semel. et debet intelligi ista. l. in dilatione expectatoria. nam dilatio probatoria non est vlterius danda vt. ē. de fer. l. fi. et no. hic argu. contra iudices renouantes licentiam capiendi. nam si illa renouatio est de substātia capture nō videtur ꝙ possit fieri sine citatione cum sit nouus iudex. vt hic
a practicamus in ista ciuitate contrarium [a] ⁊ forte rationabiliter quia citatio primi iudicis transfert secum suum effectuz. et erat concessa licentia. hic autem non transfert secum executionē. Itē determinat ista. l. questionem. Dicit statutuz ꝙ ad bānum nō possit peruenire nisi emanent due citationes. Modo predecessor citauit vna citatione successor altera. vtrum potest peruenire ad bannum. dico ꝙ sic. vt hic. Sz quid si predecessor citauit duabus citationibus. vtrum possit peruenire ad bannum sine alia citatione videtur ꝙ non per hanc litteram vbi dicas ꝙ bannum habet vim citationis. et ita practicamus ꝙ non sit necessaria tertia citatio. et vide Inno. de iudi. c. quia gui. in fi. et spe. de cita. §. fi. ver. Item queritur. ecce. et per Archi. xxiij. q. iij. c. de illicita. iij. q. viij. c. caueant. v. q. iij. c. si egrotans.

¶ Additio bal.

Dictum quod. Vide Innocen. de iudi. quia in fin. Trium Nota coniungi factum predecessoris cum facto successoris. et in specu. de citatione. §. finali versicu. Item queritur ecce. et loquitur hec lex de dilatione expectatoria seu dilatoria non de dilatiōe probatoria. vt. l. in pec. de ferijs. Edictorū. vide Archi. v. q. iij. si egrotans. Plane vide Archi. iij. q. ix. capitu. caueant. et. xxiiij. qō. iij. de illicita. ibi omnino per Archidia. baldus.

b **Licet.** Ratihabitio validat iudicium quod cuz falso vel non legitimo procuratore erat actitatum [b]. h. d. ¶ In tex. ibi verum. §. tantum. ¶ Nota ꝙ per falsum procuratorem est male actum tū ratihabitio fingit bene actū. ¶ Quero ista lex loqtur qñ ratificatio supuenit pēdētē iudicio. Sz q̄d si post sniam dicūt doc. aut est lata extra ratificātē ⁊ p̄iudicat sibi vt. l. iij. §. falsus. j. rē ra. ha. aut est lata p eo. ⁊ tūc nō pdest ratificatio. vt no. in. l. si tutor. C. in q̄. can. in inte. resti. nō est necessaria p Ly. ⁊ gl. sz bar. in hoc vltimo subdistinguit. aut egit tā q̄ habēs mādatū. ⁊ tūc nō pōt ratificari. qz procurator fundit? falsus. Aut egit simplr. sine aliqua memoratiōe mādati ⁊ tūc pt ratificari etiā ad omodū ratificātis. vt. j. de exce. rei iudi. l. si mater. §. hoc iure. sed tu dic indistincte posse ratificari nisi possit imputari mora circa ratihabitionem. vt not. in. l. j. ē. de neg. gest. et. l. atqui natura. §. cum me. et adde. j. de solu. l. ratum. ¶ In glo. erat tamen in fi. qz non operatur plus ratihabitio ꝙ mandatum ab initio. ¶ In glo. cum ratihabitio ibi tamen iudex. s. ordinarius. ¶ In eadem ibi sed contra. puto quia ratihabitio non trahitur retro circa iurisditionem. casus est in. l. obseruare. §. finali de officio proconsulis. ⁊ adde quod notatur in. l. instar. C. de iure fisci li. x. ¶ Item ratio dubitandi est ꝙ qñ negociū peccat in consensu p̄ dissensuz

potest

Universidad de Deusto

põt ratificari ꝛ cõfirmari. Sed quãdo peccat in substantialib⁹ vel essentialib⁹ tunc non potest ꝙ consensum cõfirmari. vnde qñ aliquis agit a principio sine mandato negocium peccat in consensu quantum ad dñm qz non tenetur nisi habeat ratum. sed in iudice peccat in substantialibus. qz in iudicio requiruntur tres persone. iudicis: actoris et rei: si deest aliqua istarum personarũ dicitur peccare in substantialibus. ideo non põt per consensuz ratificari. ar. l. obseruare. §. fi. ff. de officio procon. et lega. ☞ Cyn. in addi. facit qõ no. idem Cy. C. de bo. que libe. l. fi. §. necessitatẽ et Jnno. de offi. dele. c. prudentiam. Jtez maior defectus est defectus iudicis ℭ procuratoris. facit qõ no. de procur. l. si procuratorem absentẽ. et adde quod no. in spe. de his que fiunt a prelato. v. sed pone egisti. et. C. de contrabẽ. et cõmit. stipu. l. optimam. in. j. q. per Cy. et quod no. in. l. ij. C. de eo qui pro tu. et vide que scripsi in. l. j. C. qui pro sua inrisditione. Bal.

☞ Additio Bal.

Licet verum procurat. Nic omnino vide quod no. in spe. de his que fiunt a prelato sine cõsensu capituli ver. sed pone. vide Cyn. in. l. si tutor. C. in quibus causis in inte. re. non est necessaria vbi hanc. l. glo. vide omnino Cy. C. de contraben. et cõmit. stipu. optimã in. j. q. vide quod no. C. de eo. qui pro tutore. l. ij. vide Cy. C. in quibus cau. in integrũ resti. non est necessaria. l. si tutor. vide. l. j. ℭ falso tu. ꝙ Jac. vide in spe. de defen. ver. sed pone egisti formam libelli. vide in spe. iiij. parte. de procu. in prin. ☞ Sed op. de eo quod no. in. §. necessitatis. Sol. ibi autoritatis hic ratihabitio. nam ibi venit ad habilitationem persone in persona hic ad legitimationem persone in causa quod hic nullum est postea cõfirmatur qõ non erat nullum in potentia sed in actu. Poterat enim esse aliquid. et sufficit ꝙ habeat aptitudinem ad possendum esse. licet non habeat actum est. Si opponitur exceptio falsi procuratoris ad impugnationem rescripti cui incũbit probatio. dic in speculo de rescrip. presen. §. ratione autem impetran. versi. sed cui incumbit. an excep. tu nõ es prelatus possit opponi ante lit. cõte. dic ꝙ quandocunꝫ quia reddit iudicium nullum. no. in. l. ij. C. de eo qui pro tuto. Bal.

1 Jnstantia in reali iudicio an transeat in singularem successorem.

2 Qualitas instantie pendente iudicio potest variari.

Jam ex contractibus. Jnstantia trãsit etiã in quasi successorem. et interdum alteratur mutatiõe persone. h. d. et concor. j. l. seruus. Nota. hic de translatione instantie. et vide. C. si pen. ap. l. j. per Cy. et de transitu in-

1 stantie appellationis. vide eo. ti. l. fi. q̃ est singularis. † Nunqd instantia appellationis. vide eo. ti. l. fi. q̃ est singularis. † Nunqd instantia in reali iudicio instantia transeat in singularem successorem. vide Jnno. de iudi. c. qz. et de alie. iu. c. ex parte scabinorũ. ☞ Jtẽ adde ꝙ transit instãtia nisi morte finiatur vel deportatione. vt j. de libe. agno. l. siue. §. j. et vide eundem per Jaco. so. ma. l. si cõstante. §. j. et vide eundem Ja. de fideiuss. tu. l. j. §. paulus. et per

2 Cy. in. l. vnica circa fi. C. ex delictis defun. ☞ † Jtẽ not. ꝙ pendente iudicio potest qualitas instantie variari. facit. j. de rei vẽ. l. si post acceptum. Bal.

☞ Additio Bal.

Jam ex contractibus. Jnstantia incohata cum filio transit ad patrez [a]. licet actionis

a qualitas alternetur. h. d. Facit. ff. de infami. seruꝰ Bar. hic si nomine proprio sed si procuratorio. Jnstantia non transit in patrem sed in dominũ vt versi. cet. ☞ Nota. instantiam transire vbi morte finiatur tunc non transit. vt. j. de libe. agno. sine contra. §. j. et ibi per Ja. de are. hic vide quãdã. l. que non est alibi. C. si pen. appel. mors interue. l. fi. ꝛ. C. de in lit. iur. l. alio iure. Sed mortuo. vide Cy. in. l. j. si pẽ. ap. mors interue. Contestationem. vide omnino. Jnno. extra de iudici. quia v. et extra de aliena. iudi. ex parte scabinorum. et de electiõe qõ sicut et per Cy. in. l. j. in fi. C. ex delictis defunc. Datur. vide de fideicommis. tu. l. fi. §. paulus per Jac. de arc. Questio talis est statutum est in ciuitate bon. ꝙ si aliquis commiserit homicidiũ et in fortiam communis bon. non peruenerit et fuerit inde bãnitus ꝙ domus sue destruantur si fuerit patefactum. si vero famulus commiserit homicidium et bannitus fuerit modo predicto pater teneatur eidem assignare partem in domibus que debebant destrui et destructe remanere in communi. nunc filiusfami. pro homicidio est bannitus et dicitur in bãno ꝙ bona sua destruantur. et pendente petitione contra patrẽ super assignatiõe partis predicte decessit. Queritur nunquid morte filij non obstante ad predictam assignationem ac demolitionem procedi debeat. Et videtur ꝙ sic. quia filius iste est mortuus post rem iudica. i. post bannum quod licet proprie non sit sententia quia datur lit. non contesta. et in absentem in causa capitali tamẽ habet vim rei iudi. fit questione diffinitum. Unde cuz finem imponat controuersie licet non sit sententia. ex ordine est par sententie in effectu: quia non refert quid ex equipolentibus fiat vt. l. cum seruus cum fimi. sed post rem iudi. durat causa bonorum. vt. C. si pen. ap. l. iij. immo etiam ante rem iudi. post sententiam ap. suspensam si est facta expressa ademptio. ergo ꝛc. vnde cum hoc sit expresse dispositum de bonis tam rei iudi. que nullo remedio attentari potest. ergo ꝛc. ☞ In contrarium quia dicta adẽptio bona expressa quo ad bona filij nõ quo ad bona patris de quibus queritur ergo quia obmissum dicitur tacitum nõ expressum. vt. l. iam hoc iure. Item bannum quo ad bona est quedam annotatio. et annotatio bonorum etiam citra appellationis remedium suo iure rescindi potest. vt. ff. de requi. re. l. j. et. j. Solutio mihi Ũber. de rãpo. legum doctori videtur oppositionem siue excep. mortis obstare nec ex verbis banni intelligitur sufficienter bonorum ademptionem esse factam et moueor istis rationibus. Dum petitur ꝙ procedatur ad destructionẽ ꝛ publicationem hoc est multipliciter secunduz formam iuris. primo in eo quo agitur ad destructionem. vt. ff. de contraben. emp. senatus. Item in eo quod petitur confiscari publicari. vt aut. bona dãnatorum. Item ex eo quod ex delicto filij fit processum in res patris. vt. C. ne filius pro parte. Item in eo quod pater cogitur filio assignare partem. vt. C. de emanci. liberorum. l. fi. Item cõtra mentem. l. si filius. C. de bo. dãna. vbi expressum est ꝙ bona filij nõ adimuntur patri. ergo multominus bona ipsius patris. vnde dictis rationibus dicta pena est restringenda vt tot legi euitentur contrarietates. non ob. l. iij. si pen. ap. quia non expedit appellari a sententia annotationis quia suo iure auditur sine appellatione. vt ibi no. Ũ. de rampo. ☞ Sibi videtur ꝙ licet in sententia non sit expressum ꝙ pater assignet bona tamen hic veniat tacite. ꝙ sufficit ꝙ iudex pronunciet super crimine licet de pena ordinaria nil dicat. vt. l. j. §. j. ad tur. ꝛ licet de bonis nil dicat tamẽ tacite venit. vt. d. l. iij. Et ideo sic distinguo. Aut fiscus fuit in mora agendi contra patrem et iterum filius decessit. et tunc pater est liberatus. Nam assignatio que fieret filio mortuo esset pro non scripta. et ideo liberatur pater. quia executio obligationis sue facta est impossibilis. vt. l. si decesserit. qui satisda. cog. Aut filius fuit in mora aut ipse pater. et tunc nõ fit liberatus. argu. si quis eau. si eum. §. fi. Aut neuter fuit in mora tunc puto patrem liberatum. ar. de actio. ꝛ obliga. quecunꝫ gerimus. vbi dicitur ꝙ actus debet sumere initium in persona immediata non in persona mediata. sed hec persona mediata est fiscus persona immediata est filius. ergo si non potest sumere ortum in persona filij euanescit. non ob. illa lex taz ex contractibus. quia hic pater veniebat obligatus directe ibi agenti ad sibi dandum. Sed in questione proposita ad dandum alteri cui per casum in illius persona contingentem dari non poterat. ergo liberatus est debitor. vt not. j. loc. si vno. §. cum quidam. et facit de noua. quo. §. fin. ☞ Item non ob. ad fil. gaius. quia bona erant confiscata ipso facto cum fiscus veniat. vt heres per petitionem hereditatis. vnde mors non extinguit confiscationez iã factam. vt ibi et de publicanis commissa. et de accusa. ex iudicio rum. hic autem bona erant confiscanda. vnde non competebat ius in re sed ad rem. et ideo si superueniat causa impediens. qz inuenit rem in fieri impedit. vt no. in. l. patre fur. et de acqui. here. si quis alicuius. ☞ In glos. ideo ibi nouum. quia non adhuc erat incohatum cum lis non esset contesta. bal.

a ☞ Ad patrẽ adde abb. in c. quia gu. de iudi.

1 Mandatum iurisditionis semper reuocari potest.

2 Potestas deputans assessorem reuocare potest.

3 Marchia potest prohibere omnib⁹ iudicibus qui sunt in sua marchia ne vtantur iurisditione.

Judicium soluitur Delegatus potest quolz tempore reuocari. ꝛ idem in quolibet iudice subalterno. ☞ Item expirat delegatio. et inferior iurisditio si

1 idem in maiori succedit. h. d. et est multũ no. ☞ † Nota ꝙ mandatum iurisditionis potest semp reuocari. et dicit littera ꝙ soluitur iudicium quod intelligitur quo ad reuocatum nõ quo ad partes. Nam ex eadez instantia proceditur per ordinarium vel substitutum. vt. §. eodem. l. si. iuder. et no. Jnnocen. de ap. c. intimauit. ☞ † Secũdo no. ꝙ potestas qui deputauit assessorem

2 potest ipsum reuocare. Et episcopus qui deputauit vicarium non potest tamen quis prohibere illum qui licet sit inferior tamen non pretendit iurisditionem a prohibente. vt no. arch. xj. q. j. c. de persona. vnde nõ posset potestas huius ciuitatis prohibere cuidam camerlengo ne cognosceret inter suos artifices nec episcopus posset ꝓhibere archidiacono ne sua iurisditione

Universidad de Deusto
Biblioteca

vteretur. ar. de re iu. l. sepe in fi. Intelligit ergo lex nostra de su
3 periozitate in eadē iurisditiōe. dicit tñ hic † Cy. q marchio pōt
prohibere oibus iudicibus qui sunt in marchia ne vterētur iu
risditione qō est verū si sunt iudices ibi pro deputatione mar
chionis. secus si nō subalternent sibi in deputatiōe licet sint mi
nozes iudices. vt. l. j. C. de officio prefec. vr. et. C. de dona. l. i hac
¶ Tertio no. hic q si vicarius est electus eps statim expirat vi
cariatus nec pōt. vt vicarius amō aliquid actitare.

¶ Additio Bal.

Edicium. An processus ad reuocationē factus erit ratus dicit Inn. qō
sic. extra de appel. intimasti. vide qō no. per Inn. ex
tra de rescrip. cū contingat. ¶ In glo. quādocunq; de elec. in cunctis. ¶ In gl. videtur etiā. vide Inn. de officio ar
a ¶ §. q furē. et ibidē plenevi de. d. alex. de imo. et addeq verū ēt in eo dem processu. et snia. d. §. qui furē. et in auē. vt li. ma. et au. §. illud. item dic verū viuēte eo ꝺ quē ē inchoata cā criminalis. se cus si moriat qz ꝺ eius he redē de causa ciuili pnūcia re non posset ꝫ ludo. pon. in fin. ver. iu dex ✕ sic. q̄ro nunquid.

chi. dilecto. ¶ In gl. iniusto. et de officio dele. super questionū. ¶ In glo. ex quo enim. et. c. licet vndiq; ad fi. et vt li. non conte. accedens ei. ij. vide qō no. de cele. mis. c. j. in gl. argue. q in clem. eo. qui. Quid si iudex adūgitur iudi. vide in. q. iij. §. ei autem per archi. matus vtputa delegauit vicarius reuocat episcopus iurisditionem. vide arch. iij. q. vj. multis in fi. et. xj. q. j. de perso na imperij. ¶ No. confundi delegatam iurisditionē superueni
1 entem. ¶ † Nota quod potestas pōt reuocare factū vicarij sui quod intellige sicut factum proprium non de diffinitione cau se. vt in. c. ij. de consue. li. vj. ¶ Sed pone delegatus habens in mādatis ad subdelegatum subdelegā. an ordinarius poterat reuocare factum istius subdelegati quod sit de sui natura reuo cabile. Et videtur qō non quia ordinarius est superior in eadē iurisditione. sed in alia. Nam alia est iurisditio ordinaria alia delegata. vt no. ꝺ. c. l. j. Dico contra q; eadē iurisditio fingitur vt no. ꝺ. eo. vbi cepē. Nam hec iurisditio a iurisditiōe descendit et auctoritate delegātis sit quod fit. vt. ꝺ. de arbitr. no. di. §. que fitum. ergo ipse reuocare potest. vt no. ꝺ. qui satisd. cog. arbitro et arg. j. de dona. causa mortis. l. qui precio. ¶ Sed diuisum est quādo inferior non vteretur auctoritate superioris in actu quē facit non superior per viam simplicis querele non posset reuoca re. de offi. ordi. cū ab ecclesiarū prelatis. licet negligentē posset cogere. vt no. j. e. de qua re. in fi. prime gl. magne.

Slocus. Vbi non auditur locus in delegatiōe intelligitur de loco congruo de iure et de facto. h. o. Et licet gloss. hic sentiat quod debent se dere pro tribunali in auditorio delegantis tamen veritas est q habent locum determinatum et ideo vbi possunt sedere intra ter ritorium dummodo in loco ad quem partes possunt ire de faci li in vicario. secus credo. quia est idem tribunal. et vide qō not. in spe. de rescrip. presenta. §. fi. versi. quid si agatur.

¶ Additio Bal.

Slocus. Vide in Specul. de rescripti presen ta. §. fin. ver. quid si agatur.

Mortuo iudice. Quod imminebat antecessori imminet successori i of ficio iudicandi. h. o.

¶ Additio Bal.

Mortuo. Vide Innocen. extra de officio deleg. capitulo quoniam. el. j. lib. vj. Inn. glos sat hanc. l. et suam materiam. extra de heretic. ad abo lendam.

Solemus. Omnia veniunt in iudicio que possunt sub petitione includi sine reus consentiat vt veniant siue non. quia ex consensu iudicium non metimur. sed ex intentione agentis. hoc dicit. et est valde nota. l. ¶ Nota hanc regulam omnia veniunt in iudi cio que possunt venire. non autem omnia non veniunt que pos sunt non venire. et quia ista esset falsa. et exemplificat gloss. de li bello formato generaliter vel indiffinite. ita quod sit generali tas libelli non actionis. ¶ Itē explicitat ex ḡnalitate actiōis Itē in vniuersali iudicio. ¶ In gl. super ✕bo nō veniret ibi. §. plenum. vel ibi in forma cōpromissi hic secundū formā libelli. ꝫ Bar. ¶ In ea. glo. ibi fructus. Nota fructus venire licet no minatim non sint petiti in libello. qz pertinent ad consequentiā petitorum. sed istud videtur contra casum. l. j. de excep. l. fundi. sed dic quod aut petitur restitutio. et est gloss. vera. vt. j. de vsu. l. videamus. §. in fauiana. Aut datio vel traditio tunc aut loqui mur de prece. ante lit. contesta. et non veniunt nisi petantur in li bello. aut de preceptis post. et veniunt. licet non sint nominatim petiti. vt. j. not. de damno infecto. l. si quis missum. §. iuder. et no ta. Innocen. de resti. spoliato. capitulo grauis. et adde quod cir ca ista accessoria procedit libellus generalis sine specificatio ne quantitatis. vt nota Innocen. de restitu. spolia. capitulo cū ad sedez. et vide quod no. Cyn. C. si quis alteri vel sibi. l. cū pro pria et quod nota. ꝺ. eodem non potest videri. ¶ In eadem gloss

sa. ibi. etiam hypothecaria. Tu die hoc verum quod libellus cō cludit quantum ad interruptionem. vt. j. l. fina. C. de annali ex cep. sed non quantum ad condemnationez in hypothecaria vbi cumuletur personali. vt in auē. de fideiusso. §. sed neq;. ¶ In ea dem ibi. si ex testamento. nam ad quod porrigitur exceptio rei iudica. non porrigitur iudicium pēdens. vt. j. de exceptio. l. sed si ante. Baldus de perusio legum doctor.

Latrunculator. Iudex maleficiorum non intro mittit se de causis ciuilibus. hoc dicit. sed de restitutione rei incidenter intromittit se. vt notat Innocen. de accusatio. capitulo cum oporteat. facit. j. de furt.
a lege interdum. §. qui furem a. dixi in lege penultima. §. de calū.
1 ¶ † Extra quero vtrum iudex maleficiorum possit dare curatorē liti criminaliter mouendo coram eo. et videtur qō non. quia istud decretum non pendet ex criminali causa. nec tangit crimen. Contrarium credo quia semper iudex cause habet potestatem dandi curatorem in illa causa. C. de administratio. tutorum lege finali. §. primo. et extra de iudic. capitulo finali libro sexto. nam istud est de preparatoriis. Ergo pertinet ad eundem iudicem. argumen. in lege secunda. de officio eius cui mandata. est iurisditio. Non autem credo quod possit dare curatorē generalem.

¶ Additio Bal.

Solemus. Nunquid ille qui petit electionem confirmari. vel cassari vel suum processum confirmari intelligatur generaliter egisse. et deduxisse petitorium. et possessorium. dicit Innocen. quod sic de causa possess. cum ecclesia. In prima glossa et in gloss. que incipit repete in fine adde aliquas addi. quas habes. j. eod. si quis inter. Aduenire. vide omnino Hulliel. C. de annali exc. lege ex multis. §. latrūculator. iudex maleficiorum non cognoscit de causa ciuili. hic dicit hoc verum nisi per viam prorogationis. vt. ꝺ. eodem lege prima. ¶ Nota et si dicatur quod non habet iurisditionem ergo non potest iurisditio in eum prorogari cum deficiat fundamentum. respondeo quod immo habet. nam iurisditio inest imperio sicut genus speciei. Sed pone qō titius accusatus coram iudice malificiorum confitetur furtum an inciderter iuder maleficiorum possit iubere rem restitui. Et videtur quod non. vt hic. In contra. videtur. C. de testibus nul lum. illa nil facit. quia ibi loquitur de delicto incidente in ipso processu. et loquitur econtra ad questionem nostram vnde nil fa cit sed bene facit ad hoc quod no. Innocen. extra de accusa. cū oporteat. ¶ In glossa. dic quod ver. et quod est not. dignum. ad idem. j. de fur. interdum. §. qui furem. credo si fur habet rem pe nes se et facultatem rei restituende quod debeat cogi restitue re alias requiritur ciuilis processus coram iudice competente. non enim vno processu expeditur causa ciuilis. et criminalis. et marime hic vbi ponis tribunalia esse distincta alias concludendum esse quod etiam ciuiliter penam furti imponeret. illud est falsum cum non sit ad hoc actum habet agi ad hoc poterit coram latrunculatore nec sic accessorium rei vel actionis deducte cum principaliter. et pro se fit diuersa actio et reus. argu. nota. ꝺ. eodem solemus. et. C. de fideicommiss. lib. lege finali cum si. ¶ In eadem gl. sub petitiōe. Ista gl. pōt intelligi duobus modis. vno modo si ago personali videar agere hypothecaria quod falsuz est. qz ad

diuersa

Universidad de Deusto

diuersa competunt ꝛ non est idem modus agendi licet exp̃sse cumulari possint.vt in auc.§.sed non.alio modo si est simpliciter actum videatur actum personali.ꝛ hypothecaria.vt si dico qđ mutuauit tibi decẽ ꝓ quibus obligasti codicẽ tuũ quare peto mihi iusticiã fieri.ꝛ tunc bene dicit gl.qđ libellus est gñalis.vt C.de an.exceꝑ.l.vlt.facit qđ no.Inn.de ordi.cog.c.ij.ꝛ tunc facit punctũ post illud verbũ sub petione ꝛ respondet personalis ꝛc.ꝛ dices sub petitiõe.s.generali.

Inter litigantes. Non est iudiciũ nisi sit ibi actor ꝛ reus.b.d. ¶ No.quod in iudicijs expedit quod vnus teneat partes actoris alter partes rei maxime propter onus probãdi qđ est imponendũ actori.concor.ff.eo.l.sed cũ ambo.ꝛ j.de li.l.liber.in fi.ff.si seruꝰ vendi.l.sicuti.§.si querar.ꝛ j.de proba.l.cõtra eũ itẽ facit.ff.de procu.l.licet.§.penul.Extra nota.hic.argu.quod ciuiliter inq̃sitio formari non possit cum proprie non esset ibi actor.hoc no.Inno.extra de iureiu.ad nostrã el.ij.ibi videas.ꝛ adde ad hanc l.qđ no.ff.e.l.nõ quẽadmodũ in fi.glo.ꝛ per Ja.infra de excus.tu.l.diximus.

¶ Additio Bal.

Inter. De esse iudicij ẽ qđ sit ibi actor ꝛ reus hoc dicit.Et vide Jacobũ de excusatione tuto dirimus.Bal.

Recte defendi. Qui promittit aliquem defendere tenetur etiam soluere iudicatum.h.d.secus sin co qui non obligat se ad defensionem sed promittit aliquem sistere seu presentare coram iudice nam hoc intelligitur vsq; ad sententiã inclusiue
a non post [a].vt.j.de fideiuss.l.grece.§.ꝛ post litẽ qđ est no.¶ Quid ergo fiet si promissum est protestati aliquem representare ꝛ protestas processit ad condemnationem.nam promissor liberatus est certe non videtur modus aliquis.qr si de vno inquiretur nõ tenetur propterea fideiussor.qr finita videtur satisdatio.Itẽ hoc esset nouum iudicij.ergo.ꝛc.vt.j.e.l.non a iudice.§.fi.ꝛ ff.de arbi.l.labeo in fi.ꝛ ar.C.locati.l.si cũ hermes.ꝛ ista questio formatur in criminali.ꝛ vide eã de facto.Bald.

¶ Additio Bal.

Recte. Quicquid no.quod ille qui promittit ꝺ defendere debet satisdare iudicatũ soluere ꝛ sic no.q̃ pmissio sup defendendo cõcepta cõtinet tres clausulas sicut illa iudicatũ sol.

Dna iudice Ratione doli fit condẽnatio etiam vltra interesse cõmune.b.d. ¶ No.quodvbi permittitur predoni agere ita non considerat verum interesse. ¶ Item no.predonẽ ex suo contractu agere.facit.ff.de cõdi.inde.l.si vrbana.ꝛ j.depositi.l.bonafides.Sed an agat ex delicto distinguit.aut delictum concernit rem aut concernit personã.primo casu non agit.vt.j.de fur.l.itaq; fullo in ter.secundo sic.vt ibi in gl.facit.C.ad.l.iuliam. de vi.si quis ja sẽ fundum.nam etiã proui turbatiua agit predo dummodo nõ sit predo respectu aduersarij.sed respectu tertij.vt.l.j.in fin.j.vti.possi.ꝛ ar.j.de serui.vr.prie.l.si edes mee.

Siquis ab alio. Nouum iudicium nouam satisdationem requirit quia stipulatio prima committi non potest.hoc elicias ex isto.§.ꝛ no.vel fic vbi forma iudicij mutatur satisdatio iudicialis non committit hoc dicit quod dic.vt plene dictum est.ff.qui satisda.cogantur l.iulianus.Bal.

¶ Additio Bal.

Non. Contra except.non nume.pecu.venitur ad distrectum.ꝛ tñ proponitur in loco cõtract? l.in contrac.§.fi.sed ibi except.hic actio.Baldus de perusio legum doctor.

Exigere dotem. Quo ad petitionem dotis mulier sequit forum viri non locum contractus.h.d.ꝛ est.l.multum singularis.ꝛ peregrina ꝛ sit no.oibus doc. ¶ No.speciale in contractu dotis q̃ nõ inspicit locus cõtractus vel locus vbi est promissa restitutio dotis per instrumentũ vel fine vel vbi dos est cõfessata sed inspicit domicilium maritꝰ.ꝛ ratio est quia vxor ad aliud domiciliũ trahitur
b vi matrimonij [b].Et q̃ hec lex intelligat tã de instrumento promisse restitutionis q̃ de instrumento cõfesse dotis.no.C.fi.cert.pe.l.fi ex pcio.nã vtrũq; instrm ꝺ instrm dotale. Alij fatuej intelligunt quod hic loquatur de conscriptione instrumenti non de rogitu quia non inspicitur locus vbi notarius cõscribit seu complet instrumẽtũ.verbigratia si notarius florẽtinus esset rogatus hic.ꝛ recederet.ꝛ iret florentiam ante instrumentum cõpletum ꝛ compleret ipsum florentie.certum est enim q̃ non cõspicitur locus conscriptionis. qr ex facto solius notarij pars non sortitur forum fm hoc nisi esset aliqua specialitas in dote qđ est cõtra ter.hic ibi.neq; enim id genus. ¶ Secundo no.qđ vbi agitur ad distractum non inspicitur locus contractus.ꝛ secũdũ hoc ista.l.vultq; restitutio dotis nõ petatur in loco dotis promisse viro sed bene peteretur in loco dotis promisse restitui mulieri.ꝛ facit ad istud.j.de cond.inde.l.qui certo lo.ꝛ in.l.ij.C.vbi.ꝛ apud quos.In contrarium facit.ff.eo.l.fi vxor.hec verba feci propter istã.q.in loco cõtractus.est cõsuetudo quod vir lucretur totam dotem.In loco domicilij viri est consuetudo qđ vir lucretur tertiam partem vxore premortua sine liberis.Odo quero que consuetudo inspiciatur in dote reddẽda, dicunt quidam quod aut fuit celebratus contractus promissiõis ꝛ tũc loquitur.l.ista quia inspicitur domicilium viri.ꝛ quantũ ad forum.ꝛ quantum ad decisionem.cause.nam ideo non considerat locus ꝓtractus quia agitur de distractu.ꝛ in hoc fundatur hec l.aut loquitur de promissione restitutionis fiende dotis mulieri.ꝛ tunc bene inspiceretur locus promissionis.qr ex eadẽ promissione agitur.facit.j.de bo.auc.iudi.possi.l.ij. Alij indistincte dicunt quod inspicitur domicilium viri.qr hoc tacite videtur actum.ꝛ dicunt quod est casus huius.l.ꝛ ita tenet archi.per hanc.l.xij.di.illud. Idem tenet.Bart.hic ꝛ in.l.cunctos populos nam tacite post contractum promissionis videtur factus contractus restitutionis.vt.l.rem in presenti in prin.ꝛ ar.C.in.C.de pac.conuen.l.ex morte in fin.ꝛ tamen habet locum hec.l. ¶ Sed tunc quero quid si instrumentum dotale haberet quod promisit dotem restituere tam in loco contractus q̃ in loco domicilij.ꝛ alibi in quacunq; parte terrarũ.quia consuetudo tunc inspicitur.ꝛ videtur quod tunc non inspicitur aliqua consuetudo sed ius commune.quia restitutio videtur esse vniformis in in quolibet loco ratione vniformis promissionis solutiõis collecte.ar.j.de serui vrba.prc.l.pen.In contrarium videtur quod inspiciatur locus quem mulier seu pars mulieris elegit in agendo arg.j.de eo qđ cer.loc.l.non vtiq;.Credo quod inspiciatur a domicilium viri.quia tacite videtur esse promissum fm illam cõsuetudinem.vt hic ex interpretatione istius.l.cui non intelligo renunciatum per verba illa generalia.consuetudo ergo domicilij viri limitat restitutionem dotis vbicunq;. ¶ Not.per hanc l.notabilem.ꝛ adde.ꝛ vide qđ no.in spec.de sen.§.qualiter ver. item pone.ꝛ declarauit hunc passum melius q̃ declaretur per aliquam aliam legem.Bal.

¶ Additio Bal.

Exigere dotem. Alle.quod vbi agit ad recip. cõtract? nõ inspicimus locũ contractus.sed hoc verũ quo ad forum non quo ad cause decisionem licet gl.dicat j.de eo q̃ certo loco.l.ij.fm cõem opi.doctorũ mulier.vide oino in spe.de suia.§.qualiter.ver.Itẽ pone domicilij vide vbi gl.dic ler.q̃ archi.xij.di.illud exigere.quõ est hic fm Bar.q̃ nõ possit cõueniri in loco ꝺctus.vt.eo.heres absens.§. j.Sed dic duo essent circa dotem consideranda. Primũ est circa constitutionis petitionẽ.Secundum circa dotis constitute repetitionẽ.Nã aliquãdo dos cõstituta petitur.ꝛ tunc in loco contractus peti potest.ff.e.heres.§.j.aliquando repetitur dos ꝛ tunc cum ad resolutionem dotis agitur forum sequitur mariti qui est reus cum non agitur de contractu confirmãdo sed de eo.reseruando ꝛ ita sequi debeamus forum rei ad quod facit qđ ꝺr in.l.notabili vbi agitur ad contractũ rescindendum.C.vbi ꝛ b apud quos.l.ij.ꝛ j.de cõdi.indebiti.qui certo loco Gui.de cu. ergo bona est lectura Bar.Sed in eo qđ dicit speciale esse i dote male dicit. Nã hoc est generale q̃ vbi agitur ad districtũ nõ sequimur locũ contractus fm Gui.ꝛ ad hoc lex ista sepe all.sed videtur male dictum.qr dos repetitur ex contractu resultãtis eo loco.ꝛ tempore dotis cõstitute.s.ex ficta stipulatio.vt.C.rei in presen.l.j.in prin.vnde quod cum locum intueri non debeamus in dote ibi promissa.nam debemus intueri vi tacite stipulationis.nam agitur ad illã stipulationẽ implendã ergo locum eius inspicimus.siue eñ sit stipulatio vera siue ficta cõcomitãtiam ꝑs loci ꝛ tpis.vt in.c.abbate.de re iud.li.vj.ꝛ etiã stipulatio ficta ꝺctus est.ergo.ꝛc.ꝛ ideo dicendũ est fm Bar.q̃ est specia le in dote.qr dos est sequella matrimonij qđ ꝺsummaꝛ apud domiciliũ viri.ꝛ sunt ar.q̃ in repe.dotis debeamus iudicare de dote restituẽda fm ꝺsuetudinẽ q̃ est in domicilio viri nõ fm locum dotis ꝓmisse ꝑ doctorẽ meñ. ¶ Sed nũquid prima lectura gl. est vera videtur q̃ nullã habeat dubitationẽ. vt.l.nõ figura.de ac.ꝛ ob.sed dic q̃ vera.ꝛ multum nota.ꝛ debet sic exemplificari.vxor mea dedit mihi dotem perusij in cõi domicilio vtriusq; viri,ꝛ ego promisi restitutionẽ eius,ꝛ promisi sibi facere instrm

a ¶ Nõ post. adde do. ale. de imo.i. d.l. grece de fide. ꝛ in.l.si finita de oã.infec.ꝛ post eundem bal.in.l.cũ ꝓ quo.ff. de in ius vocan.

b ¶ Matrimonij.addegl.in l.origine,C.ꝺ munici.ꝛ origina.li.x.quã bar.an.ꝛ doc. ꝺsit singulare in.l.cũ ꝙdam puella.§.quotiẽs.C.de priuile.scho.lib. xij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

restitutionis quod tandem pisis vbi aduene sumus feci.certe peruſi erat agendum pro dotis repetitione vel ſi dos petatur potui in tuto.z probatur hoc.ſ.eo.ſi quis in legone.z ad id qđ dico de petitione in tuto bene facit.ſ.e.ſed z ſi ſuſceperit.§.fin. an illa petitio quod caueatur ſimilis eſt huic qđ in tuto ponatur.z no.Bal.

a ¶Si qs inte tione.vide qđ hẽs p.d.alc. đ imo.p⁹bar. in.l.naturali ter.§.nihil.vi car.de acqui. poſ.z qđ p eũ in.l.ſcire.đ̃. ob.z ioſi.lxx vj.in.iiij.ptc.

a ¶Si quis intentione.ª Verba prolata in iudicio interpretantur ſm qđ proferens ea interpretatur.h.d. vel ſic.verba prolata in iudicio interpretantur pro proferente etiam ſi ipſe nunq̃ interpretetur.h.d. ¶No.q̃ generalitas vel ambiguitas libelli vel exceptionis non vitiant proceſſum ex quo pars non oppoſuit nec petijt declarari.poſſet enim petere qđ declaretur petitio dubia vel exceptio dubia ſm gloſ. hic poſitam quã no. facit qđ no.ſ.de rei ven.l.ſi in rem agat aliquis in fi.¶So.not.qđ verba ambigua interpretantur a iure pro proferente in iudicio nec ob.j.de rei vendic.l.pomponius ſcribit ſi frumentum.§.fi.vbi requiritur interpretatio hominis adeo quod nec tranſit ad heredem.vt ibi ſingulariter no.quia illud eſt verum vbi ambiguitas conſiſtit in facto ſecus vbi ambiguitas conſiſtit in iure propter ſignificationem verborum prolatorum vt hic in glo.quod z dicit de intentione vbi poſſunt referri hinc inde quod not.in ſpec.de cauſa poſſeſſionis z proprie §.notandum.verſi.aliter.z de libellorum concep.§.iuxta verſi. quid ſi in libello.z verſi.ſeq.¶In eadem gloſ.ibi vt ſit debita. Sed quare non exponuntur ratione poſſeſſionis.z nõ ratione proprietatis.vt.ſ.dixi in actore.reſpondeo.q̃ conſtabat reum poſſidere.z no.quod confeſſio accipitur in leuiorem partem.et quod reus poteſt interpretari confeſſionẽ ſuam exponendo tamen non perimendo.z habet locum in ciuili z criminali tex t.eſt no.extra de accu.c.cum dilecti.z idem dico in actore.q̃ ipſe videtur confiteri que principaliter deducit in libello non dico q̃ incidenter.vt.C.de libe.cauſa.l.cũ precũ.j.famil.hercif.l.ſi familie.idem videtur confiteri quod eſt de ſubſtantia ſue intentiõis z ad quod videtur ſe aſtrinxiſſe.¶In ea.gl.ibi oratione adde hoc quod no.j.dever.obl.l.quoti.iſti.ambigua.¶Extra quero quid ſi libellus vel poſitio actoris eſt ſpecialis:reſponſio vero rei indefinita z ambigua verbi gratia ponit actor rem ad ſe pertinere iure dominij.reus reſpõdet rem ad actorem pertinere.et aliud nõ addicit.queritur vtrum habet locum iſta lex.dicit bar to.q̃ videtur eſſe certa reſpõſio per relationem ad interrogata vt.j.de interroga.ac.l.ſi defenſor.¶So.queritur quid ſi libellus eſt ambiguus.z probatio eſt ambigua vtrũ interpretabitur pro agente.z dicit bar.quod nõ nec eſt hoc ratione libelli.ſed probationis que debet eſſe certa.extra de proba.c.in preſentia. de hoc habetis gl.j.depoſiti.l.j.§.ſi quis argentũ.quid ergo relevat hec.l.reſpõdeo ſi diſputat de ambiguitate anteq̃ ſint recepte probationes.¶Item ſi probatio ſit clara. nã non nocet petitio ambigua.vt hic ſm eũ z adde qđ no.Inn.de teſti.c.cũ clamor.¶Item quero ſi interpretatio nõ eſt veriſimilis vtrũ debet admitti.z dic vt not.Dy.extra de re.iur. cum ſint partium. ¶Item quero vtrum iſta interptatio poſſit fieri nõ citata alia parte.z dic q̃ ſic.vt extra de ver.ſig.c.olim.¶Item quero vtrũ iſta interpretatio ſemel facta poſſit mutari.z dic quod nõ.glo. eſt ſingularis.j.de ver.ob.quicquid aſtringende.z adde qđ no. e.ti.l.triticum.¶Ultimo quero vtrum illa verba que apponuntur in libello ſaluo iure adendi.z interpretandi aliqđ operẽtur

b z dic vt extra de fide inſtru.c.inter dilectos ᵇ in pri.¶Ultimo adde.ad hanc.l.qđ no.Inn.extra de pba.c.licet cauſam in vlt. gl.z de reſti.ſpo.c.grauis.z de ord.cogni.c.ij.z in ſpec.de citat. §.j.ver.quid ſi impetro.z qđ no.archi.de reſcrip.c.ſi gratioſe li. vj.z vide omnino Cyn.z de iure empbi.l.j.in quarta.q.z quod no.Bar.de reſti.ſpo.c.cum ad ſedem.z Bzo in ſum. pandectarum.de re.du.

b ¶Inter dilectos.vbi dē vide feli.in gl.l ver.addendi. z qđ ibi dixi i apoſtil.

c ¶Pertinentiarũ.vide eſt dē Bal.īmarga.iñ. libell? ñſi.xvj.cīpta cti.papi.ī lib. rei ven.in ñſ. eũ ptinētijs.

Additio Bal.

¶Si quis. Vtrum ille qui non habet ius in re ſed ad rẽ pprie dicatur rẽ habere. ¶Not. archi.qđ non de reſcri.ſi gratioſe in prin.li.vj.dicit Inno.de iſto libello peto iuſtitiam fieri quod eſt multum generale tamen procedit ſi non opponitur de ord.cog.c.ij.z in ſpecu.de li.concept.§.iam nunc verſic.item talis iuſtitia.z verſi.ſeq. vbi omnino vide in ſpe.de proba.licet cauſam in vl.gl.z de reſti.ſpo. grauis.vide qđ oino legitur.z no.j.de verbo.oblig.l.quoti.etiam in ſtipulationibus ambigua hic omnino vide in ſpe.de cau ca poſ.z proprietatis.§.notãde.ver.alie.z de li.concep.§. iuſta verſi.in libellis z verſi.ſeq.¶In glo.que incipit qđ dicit ibi per

c tinere quid contineatur nomine pertinentiarum ᶜ vide p Inn. de reſti.ſpo.cum ad ſedẽ.z ibi.ſ.vide de gñali libello vtrũ pceda in re principali vel acceſſorijs.z dicit qđ etiã vbi nõ procedit gñalis libellus circa rẽ principalẽ puta q̃ iudiciũ eſt ſingulare tamen procedit in acceſſore.¶In.e.gl.ibi referri.Sz q̃d ſi actor dixit rem ad ſe pertinere iure dñij reus reſpõdit pertinere An poſſit reus interpretari dictum ſuũ.videtur qđ ſic.vt hic.et extra de accuſa.cum dilecti ⁊ tradico.q̃ iſtud dictum nõ eſt ambiguũ cum habeat relationem ad certum.vt.j.de inſ.ac.ſi defen. Sed quid ſi actor dixit rem ad ſe pertinere iure domini vel q̃ reus eſt confeſſus actoris dominiũ an quaſi dominium.Et videtur quod quaſi dñiũ.q̃ in alternatiua qđ min⁹ eſt ſequimur. nã ex illa confeſſiõe inducitur quedam obligatio.id quod minus eſt ſequi debeamus ſine electione.de verb.ob.inter ſti.§.ij.dico aut reus interpretetur.z ſto ſue interpretationi aut nõ.z tũc qđ vtilius ei eſt accipere.vt hic.Sz interpretatio debet reiici ſi nõ eſſet veriſimilis die quod ſic.vt no.Dy.extra de re.iur.cum ſint partium.Sed iſta interpretatio poteſt fieri alia parte non citata.credo quod ſic.ar.ſ.de nego.geſt.nenſennius.de teſtamẽtis heredes palam.§.ſed ſi victam.Inno.de ver.ſig.olim.ſed pone quod i certa parte eſt vocа.teſtis ſuper ea deponit ſimiliter ambigue.vtrum parte interpretante dictum ſum poſtea.z etiam teſte ſuum.z his concurrentibus in eundem ſenſum dicamus eſſe probatũ.z dico qđ nõ per.c.in preſentia de proba.q̃ ſuper iunctione prout eſt ſic declarat teſtis nõ eſt iuratus ſz ſuper ambigua.ſecus ſi intentio partis eſſet clara.z intentio teſtis dubia vt extra de teſtibus.cum clamor.z ibi per Inn. ¶In ea.gl.ibi. vt ſit dubia vtilitas poteſt eſſe propter fruc.q̃ aliter veniũt in perſonali. aliter in reali. Item q̃ in perſonali non iuratur in lit.in reali ſic. Nam ille qui ſic confitetur ſine cauſa intelligit eſſe debitor ex contractu ſtricti iur.nõ bonefidei. Naz cũ regulariter omne dubiũ ſit ex contractu ſtricti iuris.ſic hoc preſumo q̃ caſus ſpecialis ſpeciali appellatione diſtingueñ.ſit.vt.ſ.de minori.illud.§.ſi talis.z.ſ.ſi quis cauti.ſz z ſi quis.§.queſitum cum ſi.ſz iſta interpretatio videtur remota ab intentione actionis. Nam intentio refertur ad petitorium vel poſſeſſorium.z reſpõſio ad perſonalem actionem quod eſt quoddam certum.reſponſio etiam hic venit in petitiõe.ſed cum Titius ſit reus.qđ intelligatur pertinere iure poſſeſſionis q̃q̃ ſi dubia videtur gl. male dicere in hoc ex ſuo.¶Sed nũquid preſumptio cõtra reſpõdentem impedit hanc interpretationem.dico qđ nõ tamen gravat in eũz onere probandi ſuã interpretationẽ.q̃ quodã modo videtur revocare confeſſionem ſuam ſic interpretando.vt.d.§. cum dilecti.vbi fuit generaliter inquiſitum.z ideo reſponſio nõ habuit relationem ad certum.q̃ tunc non haberet locum interpretatio. Sed nunquid in cauſa appellationis poteſt interpretari verbum dubium.dic qđ ſic in cauſa appellationis a diffinitiua.vt.l.ij.C.de err.aduo.non ab interlocuto.de appella.in clemen.nam ibi non prodeſt quod poſtea fit.¶Sed quare in cõtractibus non habet locum interpretatio ſicut in iudicijs. Reſpondeo.q̃ in contractibus verbum eſt cõmune z in actu cõmuni platus.ergo vnus ſolus interpretari non poteſt.ar.C.de leg. l.fi.z j.de ſerui.vr.predi.l.per fundum ordo alius actoris ad reum.C.de excep. ſiquidem.alius emergentis.eſſe ad principales vt.C.de dila.a procedente alius vnius inſtantie:ad ſeipſam vt l.prolatam.alius antecedentis ad conſequens.vt.l.qui.de libera.cauſa.Alius poſſeſſoris ad petitorium. vt.l.ordinarij.C. de rei vendi.alius prejudicialis queſtionis ad aliam queſtionem vt.l.fundũ.z.l.fundo.de excep.alius prorogatiue.vt.l.vlti.de peti.hereditatis.Alius maioritatis.vt.C.qui acc.non poſ.l.j. alius dependentie vt extra de in integ.reſti.c.ij.in fi.alius criminalis ad criminalem.C.de app.l.prima.alius criminalis ad.ciuilem.vt.l.prima.C.de ad.diuer.iudic.Alius tamen q̃ obſt.pura.vnde non habet locum cautio que eſt auxilium extraordinarium z ſubſidiarium tamen quia eſt conſultum per excep.tranſa.vt no.in.l.prima.C.de pac.C.de tranſac.l.fiue apud acta. tamen quia non ſubeſt iuſta cauſa ſuſpitionis cum debitor nõ facienti ſemper ſit ſoluendo.z ſic debet intelligi gloſſ.dedi que dicere videtur quod hec lex in omnibus non habebat locum niſi in obligationibus dandis non faciendis.¶In eadem gl.ibi cauere q̃ ſit nuda cautio videtur.caſus eſt.ſ.l.ij.§.in omnibus. Sed dic qđ ibi purũ erat debitũ.z ſtatim.peti poteſt in loco domicilij.z exigit vnde ceſſat extraordinarius ſatisdationis remedium nã dies ibi adijcitur limitande cautioni non cautioni perſone.¶In gl.que incipit quedam habent ibi.Item contra vide in ſpe.de actione verſi. Item illuſtris.z.l.j.C.ſi rector prouincie ¶Quid de poteſtatibus terrarum.dic vt in ſpe.de iur.om.iudi.§.expedito ver.ergo poteſtate.z de accuſatore.ver.ſed quid de minori.¶Sed nunquid hec lex habet locum in cauſa ſue familie vel ſuorum officialium:dic quod ſic.vt.ſ.de officio preſidis.obſeruande. Et ſic no.quod illa bannimenta q̃ faciunt fieri rectores terrarum.vt infra certũ tempus debentes recipere vadant ad ſibi ſoluendum non artant creditores.vt excludantur per lapſum termini cum in hoc non ſint iudices. An poteſta-

tes terrarũ

Universidad de Deusto

tes terrarum sint de istis magnis magistratib⁹. dic in Spe.de iurisd.om.iudi.sub.§.j.ver.ergo predicti oēs. ibi ergo potestates ciuitatum nostri tēporis. ¶ In ca.glo.in fi.ibi: quasi punicta.hoc verum qñ vendito: suscepit in se iudicium vel satisdedit.vt.l.iij.§.fi.ff.de alie.iud. Pone q clericus vendidit laico vult suscipere iudiciū in se coram iudice seculari.vtrum potest.

a dic q non⁹.nec etiã ecclesiastico.q: prio: debet in suo foro defendi.vt no.in Spe.de primo t scõo decr.§.restat.ver. q̃d si de clericis est.t ver.seq. ¶ In cõtrarium facit qõ not.Guil.C.de epis.t cle.sed iuder.vt extra de foro cõpe.sane.Bal.

Qui sedicit. Redemptus suis nũmis vt manumittatur potest agere.vt fiat nõ vt liber declarat nisi aduersarius latitet.h.d. ¶ In ter.ibi. ostitutio. No.q in formanda pnunciatione diligenter sunt cõsiderãda verba.l. super qua fundatur pnunciatio.vñ qñ iudices pnunciant fm statuta terrarum verba statuti debent apponi in ipsa sententia.ad qõ singulariter no.hunc ter. ¶ Item no.in hac.l. apertã differentiã inter liberũ esse:t liberandũ esse. facit quod no.in.l.fi.C.vbi t apud quos. ¶ Itez facit q bannit⁹ q̃ debet rebãniri interim possit offendi quasi seruus banni.nõ enim est adhuc liberatus.facit qõ no.doc.in.l.j.C.si aduer.liber.

1 ☞ Citatio debet fieri parte petente.
2 Tres citationes precedunt peremptorium.
3 Peremptorium vnde sortitur effectum.
4 Verba terminatoria in peremptorio apponi solent.
5 Comminatio apposita in prima citatione an habeat vim peremptorij.
6 Citatio an valeat si dicatur cõpareas si tua crediderit interesse.

Peremptorium. Premitte ad euidentiam q ad diffinitinam sententiam nõ potest peruenirí nisi perẽptorio.hic ergo declaratur. No.declaratur qualiter ad istud perẽptorium perueniat. ¶ † No.q citatio debet fieri parte petente.vt hic in vers.petat.t vide in Spe.de citatione.§.sequitur.vers.illud etiã no. ¶ † Secundo no.q tres
3 citationes precedunt peremptorũ. ¶ † Tertio no. q peremptorium dicitur a perimendo.t ideo dicunt doct. q ois terminus peremptorius dicitur exclusiuus eius qui est in contumacia p
4 pter significationem vocabuli. ¶ † Quarto no.q in perẽptorio consueuerunt apponi verba cõminatoria t enunciatiua future condẽnationis vel absolutionis contra absentem. ¶ Extra.quero vtrum perueniendo ad interlocutoriam sit necesse q precedat peremptorium.dic vt no.Inno.de accu. ad petitionez. Joan.an.extra de offi.dele.c.consuluit. Ja.bu.l. consentaneũ. C.quomõ t quando iud.in lec.Bar.in.l.si finita.§.iulian⁹. de
5 dam.infec. ¶ † Secũdo quero vtrum cõminatio apposita in prima citatione habeat vim peremptorij.glo.dicit q fic.dũmodo cõminetur se contra pnunciaturuz.vt no.C.de cohartalib⁹. l.si apparitor.lib.xij.secus si iuder dicat pcedemus quatenus de iure poterimus.q: ista non est cõminatio.vt in Spe.de cita. §.viso.versi.sed querit.t vide quod no.Inno.extra d exces.prela.c.ex litteris. ¶ Item quero hic si vnus arbiter citat socium q vadat ad laudanduz.vtrum sit necessarium peremptorium.dicit Jo.an.q non.q: vbi par requirit parem sufficit vna requisitio nam nõ est ppria citatio.ita no.ipse in.c.j.de bere.in cle. ¶ In
6 glo.non ergo. † Item quero vtrum citatio possit fieri sub hac forma cõpareas si tua crediderit interesse.dic q fic. vt no.C.si man.ita fue.alie.l.ea quidem. ¶ Item quero vtrum preceptuz iudicis expectatorij vel admonitorij de aliquo faciendo possit iustificari per clausulam.t si senseris te granatum cõpareas coram nobis recepturus iustitie complementum.t dic q fic.vt no.j.de ope.no.nun.l.de pupillo.§.meminisse.quod est verum nisi citatio esset nulla ipso iure:q: tũc non põt iustificari.arg.j. fami.ber.l.quedã mulier.t de testa.tu.l.iure nostro. Bal.

¶ Additio lect.vacan.in.l. Per interuallum. Bal.

Per interuallum. Minus. vide in Spe.de citatione.§.nũc de tempo. ad fi.t.§.viso.post princi. Sed quid si iuder citat nõ expresso termino.dicit Spe.inesse modicum tempus.co. titu.§.sequitur.ver.quid si non prefixeris.sed tu dic intelligi statutum terminum legalem.x.vel.xxx.dierum. nrgu.j.de re iudi.l.iiij.§.si quis condẽnatus. ¶ Sed nũquid
b in criminali sufficit citatio ad domum⁹.dic in Spe.de accu.§. qualiter.ver.sed nunquid sufficit minus.vide omnino Archi. xxiij.distin.de his.in glo.ad idem.ff. Bal.

¶ Additio lectu.vacan.in.l. Et tertium. Bal.

Et tertium. Vide qõ no.in.c.j. In glo.nec ergo.de hereticis.in cle.ibi.vbi nota.q vbi par requirit parem sufficit. nam requisitio.vide omnino Archidya.lxij.distin.plebs. Baldus de perusio legum doctor.

¶ Additio lectu.vacan.in.l. Ad peremptorium. Bal.

Ad peremptorium. Vide Jnn. extra de excess.prela.c.ex litteris. Conuincitur. Sed nunq̃d ista cõminatio est necessaria in perẽptorio.dic q non. q: nõ est de substantia citationis perẽptorie.vt not.in Spe.de cita.§.viso.versi.itez iuder debet. t hoc verũ qñ cõstat q terminus est perem
a ptorius ex numero edictorũ. Si autẽ in prima dilatione iuder cõminatur:tunc censẽt perẽptoria.t hoc operat cõminatio.ij. nam cũ habeat citatio formã perẽptorie.ergo est perẽptoria.t bene tenet.lz iuder malefaciat sine causa ficartare partez.vt.j. eo.nonnũq̃.t no.C.de cohartalib⁹.l.si apparitor. lib.xij. Item no.q lra cogniturũ t pnunciaturũ.t sic no.q non debet citari solum ad cause cognitionẽ:sed etiã ad sententiã. nã contumax in pcessu ad hoc citandus esset ad sententiam.vt no.co.§.viso. ver.dic aũt nostris.t per Jnno.extra de inter.tenor.t de pcur. audi.t in cle.sepe. ¶ In glo.non sufficit.t per Jnn. de test.cũ olim.de accu.ad peti.t de cle.ecclesia nostra. Quid si iuder dicit pcedemus q̃tum de iure poterimus.dic q tunc refert se ad iuris dispositionẽ.vñ cõminatio nil operatur: q: tacite incrat. vt no.in.d.§.viso.ver.sed querit an clausula.sed nunq̃d in quo b libet articulo cause est necessaria citatio perẽptoria.dic aut articulus expeditur summarie.vt super emergentibus fit.t tunc nõ est necessaria perẽptoria citatio.de verb.sig. sepe.§. sinautẽ nature.in cle. Aut expedit causa plene cognita tũc fit necessaria citatio peremptoria.t solennitas edictorũ: vt qñ pnunciatur super incidenti vel interponitur scõm decretũ.t similia. Jta intelligo qõ no.Inno.de accusa.ad peti. Sed nõne post lit.contesta.omnis dilatio est peremptoria.vt no.i Spe.in.d.§.viso. versi.post princip.versi.dicunt etiam quidam.respondeo fic.si assignatur presenti.secus si absenti.vt.l.ij.t.l.tres denuncia.C. quõ t qñ iuder.t no. Accur.ff.de fer.l.fi.vel verius illud de dilatione pbatoria.hoc de expectatoria.fm Bar.

1 ☞ Dilationes expectatorie sunt arbitrarie.

Omnunquam. Numerus dilationum põt abbreuiari.t peremptorii emanari põt cuz ppria citatione causa vrgente. Hoc dicit. ¶ No. q ordo veniendi ad perẽptorium nõ est ordo substantialis ipsius iudicij:cũ possit iste ordo subueniri causa cognita.vt hic.

1 ¶ Not.q dilationes expectatorie sunt arbitrarie per hanc.l. ¶ Item not.p eo qõ quotidie sit q in vnica citatione citatur quis q cõpareat infra tres dies.quorum primus p primo. secundus p secundo.t tertius p tertio.t perẽptorio termino assignatur. Idem si iuder nõ diuideret terminos.sed diceret fic.assignamus tibi tres dies p vnico t peremptorio per hanc lram. sed hoc pcedit in criminali sicut in ciuili.dic vt not.j.de publi. iudi.inter accusatorem. Idez si iuder coartet minus dilationẽ.
c vtrum possit appellari a breuitate dilationis⁹.habes tex.q fic j.de accusa.l.cuz titia.ibi tamen grauamen nõ erat reparabile per aliũ modũ.t adde hic qõ no. Archi.iij.q.iij.spaciũ.t.xxxix. dist.c.de his.t.lxij.distin.c.plebs.vbi oĩno.vide p eũ. ¶ Item quero vtrũ ista solẽnitas edictorũ habeat locũ in causis miserabilium personarũ.dic vt hic in glo.sed nunq̃d in causis summariis.dic vt in.c.sepe.extra de verb.sig.in cle.

¶ Additio Bal.

Omnunquam. Estimare. vide oino quod no. Archi. xxviij.distin.de his.conditione.dico q non videt citatus ad sententiã interlocutoriã. vt.l.cõtent⁹. nõ ad diffini. ¶ In glo.q̃ incipit. q: fit ibi alimẽtoruz. Sed nõnne causa alimentorũ est summaria.vt.l.si iuder. ergo.nõ est necessariũ perẽptoriũ.vt in.c.sepe.nec i summariis seruant.interstitia tempoz.causa alimentorũ põt esse nõ summaria⁹.vt si petit ex cõtractu.t ita hic intelligit. Bal.

d **Et post edictum.** ¶ No. etiam q post peremptorium emanatum iuder de benignitate potest citare vna alia citatione. Simile dicũt canonistę q iuder potest contumaces expectare de benignitate si vult non cõfestim fulminare

a ¶ q nõ. adde eundẽ Bal.i l.vẽditor.ff.c. t qõ ibi dixi i apostil.

b ¶ Ad domũ. vide.d.ale.de imol.in.l.iij. §.prętor ait.k ij.col.v. t in rta p̃dicta q̃rit.de dam.infec.cũ alijs cõ cor.ibidẽ per eũ signatis.

c ¶ Dilatiõis vid eũdẽ bal. i.c.j.vij.col. ô mi.vas.q̃ ptu. est. t paul.de cast.cõsi.xxv. qõ sic.

d ¶ Nõ sũmaria.adde eũdẽ bal.i.l.j.ij.col. ver.q̃ro nunq̃d i eã alimẽtoz.C. de fideiuss. qõ est summaria si agit de pñtibus vel futuris.sec⁹ in ptęritis.t tenet bar.i.l.de alimentis.C. de transac.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sententiam.extra de offi.deleg.c.cõsuluit.z no.insti. de verbo. oblig.§.j.hoc autẽ presumo eoipso qꝑ iudex non pnunciauit sz distulit.vt videatur expectasse de benignitate.vt valeat sententia tanꝝ lata in termino expectationis habui hoc de facto. ¶Solu.no.qꝑ iudex non debet pnunciare contra contumacẽ si videt eum ius fouere.z ideo lz ille non audiret appellans tamen habet recursum contra iudicem.quia iudex facit contra.l. arg.ff.eo.l.non quicqd.§.j.in glo.magna.ibi qõ non est hodie in vsu:imo z in vsu maxime in citationib⁹ generalib⁹ de incertis psonis. ¶Itẽ videmus florentie qꝑ citationes z bãna assignantur ianuis palatij.z idem operantur ac si essent missa citatio. ¶In ca.glo.ibi:ad domum rei.Sed nunquid in criminali sufficit citatio ad domum sicut in ciuili.die vt no.in Spe.de accusa.§.qualiter.ver.sed nunqd sufficit.z est arg.qꝑ sufficiat.j.dpenis.l.absentem.in prine.vbi dicit qꝑ iudicia criminalia sunt redacta ad instar ciuilium iudiciorum ꝙtum ad ordinem processus.z facit.j.de acqui.re.l.lege.§.z ex hoc oẽs.z de publi.iudi.l.inter accusatorem. ¶In ea.glo.ibi:non poterat.q: nõ habebat album ꝙm doc. ¶In ca.glo.ibi:lex secũda.admonitio q̃ fit de presente in iudicio vim habet peremptorij: vt ibi nota.z extra de offi.deleg.c.cõsuluit. ¶In ca.glo.ibi actio.hanc glo. multum no.Pe.qꝑ ante litem contesta.requirat peremptoriũ sicut post.z qꝑ sufficiat citatio ad domum sicut post.Sed Dy. in hoc vltimo aliter dicit.arg.l.iiij.§.abesse.j.de dam.infec.Tu die vt latius nota.in mercurialibus.super regula presumitur. ¶Extra quero vtrum ad condẽnationem expensarum exigit peremptorium.die vt no.Jnno.de peur.c.querelam. sed an ad interrũpendam prescriptionem requiritur perẽptoriũ.dico qꝑ non sufficit vna missio executoris.vt.C.de anna.excep.l.vt perfectius.z.l.fi.Bal.

Quod si. Euanescit citatio si ille qui facit aduersariũ citari non comparet in termino.alij tñ actus non vitiantur nec perit instantia cause principalis.h.d.cũ pri. l.seq.et quotidie allegatur.vel sic ratione contumacie actoris non perit instantia.sed perijt sola citatio que emanauerat cõparenti.h.d. ¶No.qꝑ sicut reperitur instãtia totius cause.ita reperitur instantia vni⁹ articuli: puta vnius citationis vt hic. Solu.no.qꝑ sicut contumacia in vna citatione nõ absorbet reliquas citationes nec processum:sed debet illa citatio repeti.i.iterato fieri per eum qui fuit contumax.q: non comparuit in citatione quam fieri fecerat. ¶Item not.qꝑ ille qui impetrat citationem:z non ꝑaret in termino dicitur contumax:q:.l.mouet cum qꝑ in eodem termino debet comparere. ¶Item not.qꝑ de iure veteri absente actore non poterat pnunciari diffinitiue: quod est correctum in glo.ibi:delenduz.sed an ipso iure.die qꝑ sic ꝙtum est in fauorem non comparentis.sed in eius odium remanet citationis effectus.z reputatur contumax.vt possit contra eum procedi tanꝝ contra contumacem.z vide quod no.C. eo.l.properandum.§.illo.z arg.iiij.q.iij.c.quisquis.z.xj.q.j.c. christianis.z vide quod no.in Specu.de iudi.delega.§.restat. versi.sed nunquid omnia.Et in Specu.de contuma.§.j. versi. item qui venit. ¶Extra quero vtrum per istam citationem fit interrupta prescriptio.dicit Guil.qꝑ non.quia ex quo non artat citatum non interrumpit prescriptionem.vt no.Guil.C.de prescript.xxx.anno.l.sicut.quod est not. dignum. ¶Secundo quero nos videmus qꝑ etiam in emergentibus est quedam instantia. Modo quero vtrum in emergentibus instantia pereat triennio.dicit Guil.qꝑ non.in.l.properandum.C.de iudi. quod est nota dignum.z est verum in emergentibus ante litem contestatam.vnde si super legitimatione personarum duraret lis per.x.annos non tamen esset perempta instanta illius legitimationis.q: non est imposita pena super ea.per.l.quod tenebene menti.z quotidie est de facto.

a **Sciendum est.** Clerus contumax nõ appellat sed fictus sic.hoc dicit.Glide qõ no.in.c.j.de dolo.in cle.z per Jnno.de excess.prela.c.ex litteris. ¶Quero quare non appellat verus cõtumax.dices tu.vt cõtumacia puniatur.Ego dico qꝑ quia videtur deseruisse tacite. nam verum hermodicium est idez qꝑ vera desertio.z ille qui desernit amplius non auditur. vt.ff.de infa.l.furti.§.j.z de pac.l. tale pactum.§.qui prouocauit. ¶Secundo quero quid si verꝰ contumax fuit admissus a iudice z ab aduersario ad appellandum:z pbauit de iniquitate sententie.vtrum sit in casu victorie.z videtur qꝑ non.per id quod no.Jnno.de re iudi.c.cuz bertoldus.z arg.extra de restit.spol.c.ij.z in.l.ij.C.com. vtriusqꝫ iudi.z verum credo.quia fuit appellatio nulla ipso iure. vnde nõ est devoluta iurisditio ad iudicem ad quem.z sic vt iudex incõpetens.Baldus.

a ¶Nõ appellat.vide q̃ late dixi in apostill. meis ad feli.i.c.qõ ad cõsultationẽ. de re iudic.in xij.col.

b ¶In.c.sepe. z ibi vide cardi.in.vj.op.

¶Additio Bal.

1 Citatio peremptoria in summarijs an sit necessaria.

2 Quelibet monitio an sit peremptoria.

3 Clemens z illicẽciatus recedens est verus cõtumax.

Et post. Nunquid peremptoria instantia pereat iurisditio delegati.per ea que.no.Jnno.de offi.deleg. consuluit. ¶Item nunquid sit pars citanda in pnunciatione super instantia perẽpta: ibi videas peremptoriũ. vide Jnno. extra de testi.cum olim.in vlti.glo. ¶Item vide oino Jnno.de accu.ad petitionem . ¶Item glo.quidaz dicunt. ¶Casus in quibus peremptoria seu trina citatio requiritur.vide per Jnno.extra de accusa.ad peti. et p
1 Jo.an.de offi.deleg.consuluit. ¶† Itez in summarijs an pere emptoria citatio sit necessaria.vide in.c.sepeb. de verbo.sig.in cle.adde quod no.Jnno.de accu.olim. ¶Item vtrum interlocutoria expensaruz possit emanare absqꝫ peremptorio.no. per
2 Jnno.de procur.querelam. ¶† Item an quelibet monitio sit peremptoria.not.C.quomõ z quando iud.l.ij.z de offi.delega. consuluit.debet tamen fieri solenniter.vt.C.de dila.a procedẽte die cognitionis.hoc plene examina per Jnno.de offi.deleg. consuluit.Cognoscetur hic illa per regulã.C.vt nemo inuitꝰ.q̃ ante locũ nõ habebat.no.Jnno.qui silij sint legit.latoz.Circũducto.vide in Specu.de offi.iudi.§.deseruit.versi.quid si proponens coꝝ deleg. ¶Que acta pereant perempta instantia. Et an tẽpus cõpromissi subducatur de tempore instantie.z q̃d si statutum diffinit minus tẽpus.vide in Spe.de iudi.deleg.§. restat.versi.sed nunquid omnia.z ver.seq.Reus.vide omnino in Spe.de continu.§.j.ver.item qui venit tantum edicti. No. in quolibet articulo cause esse instantiam illius articuli. vnde etiam ante lit.contest.est dare instantiam super emergentibus sed quo ad materiam instantie finiende sumitur instantia stricte pro instantia totius.lit.contest.vt.l.pperanduz.sed vbi nõ contestatur lis:sed quasi contestaretur inciperet a primo actu cõtradictorio facto super princi. Perierit an ipso iure.vide qꝑ Ly.C.de iudi.properandũ.§.illo. Jnstantia tñ hec iudicis qꝑ actoris cõparatur citatio.Circũducitur.quod verũ quo ad processum.Sed an circũducitur quo ad alium effectuz puta interruptionis z prescriptionis.dicit Guil.qꝑ sic.q: citatio que nõ artat citatũ.non interrũpit prescriptionem.sed illa non artat: vt hic.ergo z.c.ita not.ipse.C.de prescrip.xxx.anno.sicut.qõ est no.dignuz.Et an in emergenti instantia pereat triennio. dicit Guil.qꝑ non.in.l. properandum.quod est notandum. Ex integro.vide omnino Archi.iiij.q.iiij.quisqs.in fi.xj.q.j.christianis.archi.§.sciendũ est.vide quod not.in.c.j.de dolo.in cle.et C.quorum ap.l.j.edicto.vide quod no.in.c.causam.de elect.in
3 cle.i.c.p.z g.z per Archi.c.j.de elec.appellat. ¶† No.qꝑ q̃ venit z illicentiatus recedit est verus cõtumax.in Spe.de aduo. §.sequitur videre de aduocato.ver.ergo tamẽ definit. vide oino Jnno.de excess.prela.ex litteris. ¶In glo.que incipit.i.potest.ibi:alij dicunt.z male.q: iam non esset peremptorium si requireret illud post se. ¶In ead.glo.ibi:absentes.hic adde qõ no.C.ad treb.l.pe. ¶In glo.vel ante.in ead.glo.ibi. Jo. vero distinguit.tu dic aut excep.oppo.ad processuz sicut est quasi in oibus que opponuntur ante lit.cõtesta.z tunc debet ex eis examinari z pnunciari.vt.ff.eo.l.ij.§.si dubitetur. aut obijciuntur in modum peremptorie in ipsum factum:z tunc possunt expediri.z per se.z etiã simul cum diffinitiua.l.inter vtile.z dic qꝑ nũqꝑ destruitur destructa diffinitiua illud quod potest reseruari in ipsa diffinitiua.vt in.c.vlti.de collu.lib.vj.arguendo.vt a parte de constru.ad destructionem.sicut arguit glo.no.in simili.c.vl. de appel.in cle.oportet euidenter qꝑ grauamen quod non reparatur per appellationem a diffinitiua non infertur in diffinitiua.ego do regulam qꝑ super quo articulo grauamen illatuz reparari potest per appellationẽ a diffinitiua non est necesse seorsum pnunciari:quia bis pnunciaretur.Si vero nõ est reparabile per se pnunciari oportet:q: diffinitiua de eo non pnunciatur.z vide oino extra de dona.inter virum z vxorẽ.C.de publi. Sed pone qꝑ est obiecta exceptio ad processum iudex non pnunciauit expresse sed processit in facto principali. vtrum processus teneat. z videtur qꝑ sic.q: ipso facto pnunciare videtur. Nam ista interlocutoria non requirit scripturam vel solennitatez iuris.ergo z.c.argu.de acqui.here.illud per hoc.q: iura dicunt qꝑ debet appellari.z in.c.exhibita.de appel.ex parte acqui.hoc tenet Spe.de excep.§.viso.versi.quid si iudex. Vel dic aut processit ad factum causa cognita:z tunc predicta sunt vera.aut exarrupto.z tunc non seruauit solitum ordinem.ideo nõ tenet processus ipso iure.z dato qꝑ videtur tacite interloqui. tamen illa interlocutoria non iustificat processum.quia nascitur ipo iure vt.l.j.§.hec verba.ne vis fiat ei.et adde quod legitur z notatur per Bernar.extra.de re iudi. suborta.vnde cautuz est si miles

semper

Universidad de Deusto

semper pnunciet sup emergenti interloquēdo. Sed dato q̄ in iudicio nō fit necesse an possit interloquēdo pnunciari. z videtur q̄ non. q̄ talis sententia interponit finem. ergo est diffinitiua. z sic debet in scriptis finaliter fieri. Sol. dico q̄ lata p reo diffinitiua. z ideo diffinitiue pnuncianda est sed non est ita p actore: q̄ est interlocutoria. nā dato q̄ tollat exceptionez: tñ ad hoc remanet questio actionis. vt. C. de excep. si quidē. z. ſ. ō mino. intra vtile. ¶ Sed nunq̄d si iudex admittit exceptionez cōpensationis poterit interloquēdo pnunciare. dic q̄ sic. quia vim solutionis habet. vnde sententia est absolutoria ab obseruatione iudicij. vt insti. de perpe. z temp. act. §. vlti. non a facto principali. z adde qō no. Bar. extra de ordi. cog. c. j. Itē adde C. de reb. cred. generaliter. §. si iudex. ¶ In glo. q̄ incipit. i. defendum. ibi. §. si autez. ibi erat actor peremptorie citatus. hic nō vnde in casu isto dicendū est q̄ nō valeret sentētia lata contra actorem: quia non interuenit reus iste coactus in suis terminis. Baldus.

Dequa re. Queritur vtruz regula huius. l. intelligat tam de principali q̄ de emergēti z incidenti. Et oēs doc. concor. q̄ regula ista est vera in principali causa. z facit qō no. Jnno. de rescrip. c. ex tenore. Idem dicūt cōmuniter doc. in emergēti. quia debet seorsum pnunciari a principali. vt. C. de dila. l. a pceden te. extra de re iudi. c. exhibita. videt tñ q̄ sufficiat tacita pronūciatio si facta eius discussione z causa cognita pceditur ad vlteriora. vt extra de appe. c. ex parte. ℣. sed de incidenti q̄ nō examinat seorsum a principali sed tendit ad decisionē cause cō munis. z est opi. q̄ nō sit seorsum pnunciandū perēptorie. Sed tu habuisti ter. in. l. intra vtile. ō. de mino. q̄ non vitiat pnunciatio si fiat: non tñ est necessariū. vt. j. de cōpen. l. q̄ in diē. §. fi. ¶ Sol. quero q̄ dicat questio incidens z q̄ emergens. glo. fm Jo. dicit q̄ illa questio que nō pōt sumere originē in iudicio dicatur emergēs. sed illa q̄ potest sumere originē in iudicio extra iudiciū dicitur incidens. ¶ Sed tu dic clarius q̄ illa dicitur questio emergens que suspendit negocium principale: illa dicitur incidens q̄ non suspendit fm Guil. in. l. j. C. de ordi. iudi. ¶ Item illa suspendit q̄ tangit processum. illa nō suspendit que tangit factū principale fm Bar. z alios. Et adde qō no. Jnn. qui tilij sint legi. c. lator.

Judex qui. Potest prorogari iurisditio ad maiorē quantitatem. h. d.

Cum absentem. ¶ No. q̄ non tenet processus factz cū defensore mortui. h. d. ¶ No. q̄ hoc iudiciū est nullū respectu heredis. sed non respectu defensoris fm glo. istud forte esset verū in defensore animo nouandi. sed in simplici defensore non videt q̄ iudiciū habeat fundamentū nec possit habere. nec obstat q̄ non cōpetit repetitio. q: hoc non est vt iudicij: sed vt veri debiti z obligationis pręābule. arg. ē. qō me. cau. l. j. in fi. sed glo. tenet simpliciter q̄ iudicium sit aliqō obstante errore defensoris. z nō obstante q̄ iudiciū sit formatū defensorio nōie eius q̄ non erat in rerū natura. qō est satis mirandū. Bal.

¶ Additio Bal.

Dequa re. Vide qō not. Jnnocē. de pręsump. dudum. versi. itē videtur q̄ iste pronūtior. ¶ In glo. magna item omnino vide. z est nota. vide Jnno. de excep. pastoralis. ¶ Item nunquid in prę iudiciali fit lit. contesta. dicit Jnno. q̄ non etiam si sola ad alium iudicem remittatur. vt not. Jnno. extra qui tilij sint legiti. lator. qō no. ¶ Item omnino vide quod no. Jnno. extra de re iudic. cum bertoldus. in glo. non post diffinitiuam. Dic aut questio suspendit negocium principale tunc debet super ea pnunciari. aut non tunc non est de ordine necessitatis. l. j. C. de ordi. iudi. per Guil. dicit Jnno. q̄ ab executore non appellatur propter defectum ordinis iudiciarij. sed quando excedit modum. de concess. preben. ppositi iudex. vide Jnno. de offi. deleg. cum olim abbas. g. videtur q̄ tenetur defendere velle pone cū mandato. sed q: erat reuoc. per mortem falsus erat procurator. z tunc no. q̄ iudicium cum falso procuratore etiam bona fide litigantē est aliquod in preiudicium eius. ideo impedit repetitionez solutiz: sed in preiudicū ofit est nullum. Adde qō no. Jnn. de accusa. super his. in prin. Bal.

1 Sententia coram executore impugnari non potest.
2 Restitutio in integrū impedit sententie executionem.
3 Via est dupler in sententie executione.
4 Motus animi iudicantis per testes probatur.

a **Jpretor.** Coram executore sentētie non possunt opponi exceptiones. nisi sentētia fit lata per falsas probationes vel contra absentem. z impedītum qui possit petere restitutionem in integrum vel impugnare sententiam de nullitate. hoc dicit ista litera fm cortice. ¶ †Mo. q̄ coram executore non potest sententia impugnari nec est re stricandum de iustitia vel iniustitia eius z est ratio. quia sententia imponit finem disceptationi. alias esset illusoria. Et nota istam regulam ex qua patet q̄ iudex in exequendo nō debet tenere partes cognitoris sed executoris. vt not. in specul. de exeu. tuto. vnde dicit Jnnocē. q̄ ab executore nō appellatur propter defectum ordinis iudiciarij. quia non habet seruare ordinem iudiciorum de concess. preben. c. proposuit per Jnno. plus dicit Jnnocen. q̄ executor non habet citare partem. extra de appella. c. ex ratione quod dic. vt not. per eum extra de excep. c. cū inter priorē. ¶ Secūdo no. q̄ ista regula est vera quando sententia meretur executionem. secus si sententia non mereat executionem. quod esse nō pōt. primo propter defectū iudiciarij ordinis vel propter defectum citationis. vt colligitur a cōtrario sensu ibi dum dicit ordinem edictoruz. ad quod facit qō no. de verbo. significa. qui necz. ¶ Secundo potest non mereri executionez. quia est nulla propter falsas probationes inductas a presente contra absentez dolo malo. vt inuersi marcellus. z ita intelligunt communiter omnes docto. illum versi. q̄ sententia lata ex falsa probatione inducta cōtra absentem sit nulla ipso iure. sed si contra presentem sit opus restitutiōe qō alibi non reperitur in diffinitiua sententia nisi hic secundum eos. iste intellectus est domini Cyn. alibi non. z etiam domini Bart. licet Barto. ipsum non alleget. Istud tenet Cyn. in. l. si quis obtexerit. de falsis. z facit de iure ff. l. in fraudem. §. quotiens. Item nō meretur sententia executionē in alio casu. s. quādo est lata contra absentem qui nō fuit contumax nec vere nec ficte. quia nō potuit comparere. z iudex sciebat impedimentū vt infra. de re iudicata. l. quesitū. Sed si index ne sciuisset esset opus restitutione. z remedium restitutionis incidenter implorare z suspendetur executio sine. vt hic in fi. paulus. quod est
2 no. ¶ †Et hoc no. expressum. q̄ restitutio in integruz impedit executionē sentētie. facit. C. de transac. l. si causa cognita. fallit in sentētia principis. vt extra de rest. in inte. c. scisscitata. ¶ Itē
b fallit qū vehemens presumptio est contra petentē restitutionēb
3 ar. de fal. l. satis aperte ¶ †Tertio no. q̄ pro executiōe sine est duplex via. s. actionis in factum. z officio iudicis. vt in fi. huius litere qō alibi non reperit melius fz doc. deinde z perfecte intelligas hanc. l. vide Jnno. de re iudi. c. decetero. z de do. z cōtu. c. cum olim. z quod no. in spe. de primo z secūdo decre. §. vlti. dicamus in fine de emptio. z vend. §. nunc dicendū. versi. z breuiter. Itē omnino vide qō no. extra de re iudi. c. quod ad consultationem in nouella. ¶ In gl. super verbo approbatum ibi per eos
4 qui interfuerūt in iudicio. ¶ †Not. q̄ motus animi iudicātis probatur per testes. ¶ Item no. q̄ interruptio prescriptionis facta in iudicio potest pbari per testes concor. C. de here. quoniam. ¶ In ter. ibi absentes no. q̄ sufficit si iudex pronunciauit reum debere z hoc quādo certū est q̄ petitū fuit alias non valeret q: sine certa quātitate. vt. C. de sen. que sine certa quā. l. quāq̄. Cy. in addi. adde quod no. Ja. dele. ij. l. lucius. §. q̄squis z in. l. j. de re iudi. per Jac. habuistis in. l. quid tamen. §. j. ē. de arbi. facit. ē. de infami. l. luci?. ¶ Itē no. q̄ tota. l. nostra loquitur de executore cū iurisditione. sed ille qui nō haberet aliquaz iurisditionem nō posset cognoscere de nullitate. facit quod no. de officio deleg. c. pastoralis. §. quia vero.

¶ Additio Bal.

Jpretor. Vide archi. xj. q. j. statuimus z. c. cur. in principio. z. c. qui resistit vel innuit. de re iudi. quod ad cōsult. per Jnnocē. Jo. and. vide quod no. Jnno. de rescriptis. cuz dilecto. ergo consequen. vide omnino quicquid scribit Jnno. de officio deleg. pastoralis. z de dolo z contu. si ante in clemen. ¶ Item no. q̄ si questio nullitatis esset sublata per statutum tamen hoc intelligitur si constat de iurisditione. de sequestr. possessio. c. j. in clementi. z ordine. vide Jaco. de lega. ij. lucius. §. q̄squis absentē debere p hoc patet q̄ tota hec lex loquitur quando sententia fuit lata cōtra absentem. Cognoscit. vide. C. vnde vi. memi. z no. in. l. si quis in tātam. z. l. fi. si pervim vel alio modo cognoscere. ¶ No. q̄ iudex in exequendo nō debet tenere partes cognitoris. sed executoris. Vide in Spec. de exeu. z. C. de exeu. rei iud. si vt propo. decreta pretorū. vide in Speculo. de emptio. z venditio. §. nunc dicendum. versi. z breuiter. z de libel. concep. §. nunc. addever. xxv. z de re iudi. qō ad

a ¶ Si pretor ad materiam huius tex. vide fel. in. c. pastoralis. §. q: vero i j. col. de offi. deleg. z in. c. decetero. ime di. j. col. de re iudi.

b ¶ Restitutionē adō an. z eundē bal. in. ij. not. z. d. Jaso. may. in iij. not. i aut. que supplicatio. C. de pre. impe. offer. z Jmo. z d. ale. in. l. iiij. §. condēnatū z. viij. col. j. de re iu. cū cōcor. z limitatiōibus ibidem p eus signat. z ro. i decis. cccclxxxij cōmutatur in nouis. zc. z in decis. cccclxj. item fuit dubitatum vtrū cautio. z pau. de cas. in pfil. xxix.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cõsulta. ¶ In gl.xij.et.xvij.i nouel.& in gl.seq.ibi oino videas scies falso. Sed infra q̃tuz tempus potest hec questio falsi moueri.respõdeo aut mouetur vt falsarius puniatur:aut vt processus rescindatur. Primo casu per viã accusationis vsq; ad.xx. annos.per viaz inquisitionis ex mero officio vsq; ad.xxx.C.de falsis.querela. Secundo casu aut processus est nullus:& tũc perpetuo.aut annullandus per restitutionẽ.& tunc infra quadriẽnium.vt.l.superuacuaz.sed dato q; post directe non agatur ad rescisionem:tamen indirecte consulitur parti:q; actio falsi ciui liter cõpetit ei ad interesse.vt.ff.de falsis.qui nomine. ¶ Sed quero de dicto quadriennio quando incipiat currere. Ly.in.l. querela.in additio.dicit q; plata falsi accusatio.& nõ ante.naz non apparet lesio donec crimen sit patefactum.sed non est patefactum ante prolatã accusationẽ.& hoc ibi approbat & male. Nam cum statim possit peti restitutio vt hic.l.diuus. ergo statim currit quadriennium a die lesionis consummate. non obst. qõ ante non apparet lesio.nego hoc.ff.de acqui.heredi.cũ falsum.&.l.pater.§.pennl.& vide Bart.in.l.nam & postea.§. si minor.de iureiurã. ¶ In ter.in.§.paulus.vide Inno.de offi.delega.cum in iure peritus.& de re iudi.cum olim.super verb.consequenter.& de re iudi.cum bertoldus. ¶ In glo.no.post difficultiuam. ¶ Item omnino vide Inn.de depositio.grauis.in vltima glo. ¶ Item vide omnino Inno.de excep.prela.ad finem glo. ¶ Item vide extra de re iudi.cum olim. Et an delegatus ad secundum cognoscat de crimine obiecto.die per Archidy. xxvj.distin.illud. ¶ In glo.dicit Hu.vide & per Archi.xxiij. distin.presbyteri. ¶ In glo.als maior.& an executor datus cũ parte.no.Archid.lxij.distin.principali. ¶ Item an recipiat testes in forma iudicij.die vt ibi per Archi.& in.c.j.de offi.deleg. in cle.adesse non potuit reus. ¶ Quid si reus erat presens:tamen iuribus preiure non potuit defensionibus suis vti dicendum scilicet quod sententia falso lata sit nulla. quia dolo iudicis reddit processuz nullum ipso iure.vt.ff.co.l.ij.§.j.& no.ff. de procura.absentem.habendus est.& quia videtur lata sine cause cognitione.ergo est nulla.vt.l.prolatam.& no.in.c.ecclesia sancte Marie.qui non potest defensionibus suis vti.vt.ff.quib. ex cau.ma.l.iij.§.eadem.& l.ei quoq;.non obst.ff.de questio.l.j. in fine.quia ibi liber potuit vti suis defensionibus.& per cã sentit non per curiam.predicta sunt vera marime in processu inquisitionis.quia iudex si est in dolo cõmittit dolum non solum vt iudex sed vt pars. Preterea processum extraordinariuz dolus reddit ipso iure nullum.vt in.§.subuenit. Preterea quãdo cõcurrit dolus iudicis cum parte non est dubiũ q; processus esset nullus.& leges que de restitutione loquuntur procedunt in dolo alterius non vtriusq;.vt.ff.de falsis.si quis obtexerit. Sed ecce qõ statutum impediat sententiam rescindi vel nullam dici vel recursum haberi.nunquid est aliud remediũ.respondeo sic. si enim iudex falso requirens condẽnauit et executionem fecit cõmunem locupletatus est in re si non fecit exactionem communem locupletatus non est in actione si sententia est nulla si aliqua sic. ¶ Sed ex quo non potest dici de nullitate dici potest quod videatur etiam tunc locupletatus in actione.vnde cõtra tabu.est locupletatus ex facto qui administrationis id est iudicis inquirentis etatis.teneatur condẽnato.vt.ff.de dolo.l. fed ex dolo.& de administra.rerum ad ciui. pertinen.l.iij.§. grauj. ¶ Item fecit inquisitionem nomine cõmunis.vnde si cõmune habet ratum & fundat se ex inquisitione merito tenetur.vt not. in.l.sed ex dolo.& est perpetua hec actio.quia in factum.& concluditur in ea sic.& quia non est equum dominuz ex dolo administratoris locupletari.ideo &c.vt.l.non debe.ff.de dolo. et de calum.l.ij.& l.iij.§.in heredes.sed an presumitur metus illatus videtur q; sic.l.j.si rector prouincie. Solu. aut egreditur officium suum & presumitur illatus metus.aut non.tunc non.vnde in predicta questione quando falso inquirit : egreditur officij sui debitum. et ideo presumitur metus.l.qui in carcere. ¶ In terra ibi:pretorem.vide Inno.de despon.impuberum.ad dissoluendum.in fine magne glo. ¶ In glo.que incipit:ab absente.ibi per eos. ¶ Nota quicquid sit de sententia.vtrum possit probari per testes vel non.quod dic vt dixi.ff.de proba. quot. §.fina.tamen motiuum iudicis potest probari per testes.vt in hac glo. ¶ Item error.argu.no.de lega.ij. cum proponeretur. Item interpretatio.argu.de testa.heredes palam.§. sed si nota.& facit quod nota.in simili.j.quibus ex causis in possessio. eatur.ful.§.ij.&.j.de rei vendicatio.sinautem.in princip. An iudex secularis teneatur exequi iniustaz sententiam episcopi.die per Archidya.xxiij.q.v. administratores. ¶ An filius debet detineri si vult dare fideiussores.die idez quod in alio crimine so nisi aliter se habet consuetudo.xix.distinctio.in memoriam. ¶ In glo.ij.q.vij.per Archidy. An iudex secularis possit detinere clericum producentem coram eo falsum instrumentum,

a ¶ Centũ annos.adõ car. in.cle.j.de re. eccle.nõ alie. & adõ qõ q̃s lõgio: fuit vt plene p plinium.in.c.xl. viij.lib.vij.

dic q; non.co.c.g.consequenter.per Archidya. An vtens falso instrumento possit se purgare de ignorantia & quando.cod.c. glo.per Archidya.dic vt C.de falsis. maiorem. &.j.si falsos.et l.j.de bis qui sibi ascribunt.C.&.l.iũ.& penni.eo.titu.Bal.

1 ¶ Iudicis mutatio nõ facit iudicium esse diuersum.

2 Cõpromissum vniuersitatis non firmatur morte compromittentium.

3 Viuere vltra centum annos nemo presumitur.

4 Forum rei vbi mutatur non dicit res mutari.

DIcebatur licet mutetur iudices. idem tamen iudicium intelligitur permanere.hoc dicit. ¶ Et quasdam rationes adducit. ¶ † No.q; mutatio iudicis non facit iudicium esse diuersum.& q; iudex subrogat? reputatur.idem cum primo. argu.contra.j.iudi.solui.l.cũ sempronium.sed hic loquitur de subrogato in eadem instantia.ibi in diuersa. ¶ Solu.nota q; collegium & populus dicitur idem.etiam in omnibus mortuis & alijs subrogatis.& sic est argu. q; morte eligentium non finitur electio.quia alij subrogati sunt in collegio fm Dy. qui ita no.de lega.j.l.si ita.§.si dominus. ¶ † Item nota q; cõpromissum vniuersitatis non firmatur morte compromittentium fm Dy.de lega.j.si grege.secus si collegium esset destructum de iure.argu.j.de noua.l.quotiens.§.fina. nam licet esset preterea restitutum.tamen compromissum expiratum esset argumento.j.de conditio.& demonstra.l.inter diem.in fine.&arg. eius quod nota.Dy.de leg.iij.l.pater.§.tusculanus. & facit ad hanc.l.de serui.vrba.predio.l.eum debere columnaz. & vide qõ notatur in Spec.de his que fiunt a prelatis. in fine. & facit qõ notaẽ.C.de appellatio.l.precipimus.in glo.a delegato.&quod no.Archidya.xvj.q.vij.cum illo. ¶ † Tertio not. q; nemo presumitur viuere vltra centum annos. concor.C.de sacrosan.eccle.l.fina.& quod no.C.solu.matri.l.si quidem.&.j. quemadmo. testa.ape.l.ij.§.si dubitetur.populus tamen nunq̃ moritur. vt hic dicit ter. ¶ † Marto not. q; vbi nõ mutatur forũ rei:non dicitur mutari res.licet quotidie alteretur. et ista est conclusio in qua residet littera.quam nota. ¶ Item facit ista.l. in argumentum q; si populus est interdictus: istud interdictum duraret etiã vltra centũ annos.q; populus nõ moriẽ: licet fint mortui illi qui prestiterunt causam interdicto.& vide qõ no. Inno. de senten.excõ.c.grauamen.

¶ Additio Bal.

DIcebatur Videl Spec. de his que fiunt a prela.§.fina.vide Accur.C.de appel. precipimus.in glo.a delegato. An populus preferibat sine titulo. vide per Archidyaco.lxxj.distin.hortamur.vide in Speculo.de his que fiunt a prela.sine consensu capitu.in fine. vide Archidyaco.xvj.q. vij.c. nullus.l.g.ad hoc vide omnino Dy. de lega.j.si ita.§.si de vi. Dy.determinat argumentum huius.l.si morte eligentiuz non finitur electio:tum quia durat collegium:tum quia erat ius q̃situm. ¶ Item argu.huius.l.determinat Dy.q; compromissuz vniuersitatis non finitur morte cõpromittentium. vt notatur in.l.si cogendo.de lega.j.per Dy.an collegium restitutum intelligitur restitutum cum suis priuilegijs.determinat Dy. qõ non.de lega.iij.l.pater.§.iust.per Dy. ¶ In glo.que incipit: ipso iure.ibi:in fine. Sed nunquid sufficit q; restitutio sit proposita.an vero requiritur q; fit obtenta.& videtur sufficere si solum est proposita:q; interim nil debet innouari. & hoc per istaz lecturam. Nam cum loquatur de sententia nulla est annullanda.constat q; non erat lata sententia rescindens : quia sententia ãnullata.& ex tunc nulla est.sed dic vt dixi supra.de minor. l.deniq;.§.sed vtrum.non obstat.C.de falsis.satis aperte: quia ibi non erat petita restitutio.& facit.C.si ex falsis instrumentis l.finali. et ita intelligitur ibi Jaco.buti.l.quod ibi erat petita restitutio fm.l.satis aperte non.vel ibi ante fuerat detecta falsitas per vim necessitatis.in.l.satis aperte non. Ratio q; exceptio compensationis tunc est liquida.tenetur enim pars falsitatem committens alteri ad interesse. Unde si est liquidum fit compensatio : si non tunc non. Vel dic q; aut exceptio falsi est exceptio nullitatis.& tunc impedit executionem. Aut infertur ad restitutionem tunc non: quia lex tunc non subuenit sine ministerio hominis.non obstat.l.papinianus.§.si filius.quia ibi quedam restitutio datur a lege.hic non datur:sed dari mandatur. Vel dic quod est considerare remediuz quod datur a lege. Et istud est duplex actio scilicet & exceptio. & de hoc si opponatur impedit executionem que est aliquid ab homine. vt restitutio.

Universidad de Deusto

stitutio. ⁊ de hac si obiectatur non obstat exceptio nisi sit preiudicata vel saltim petita fm Jaco. Butri. in dicta. l. finali. Quid si fuit falsitas in veri suppressione vt quia suppressit instrumenta per que reus poterat probare pactum de non petendo. Solutio. vt. C. de transactio. sub pretextu. Quid si in veri negatione. vt quia negauit veram positionem. Respondeo cum sit de veritate questum non potest vlterius queri. vt. C. de fide instrumen. l. finali. Quid si falsi actionis propositione. dic vt nota. eodem. §. in omnibus. ⁊. ff. de eden. argen. §. cum autē. sed an antequam falsus testis accusetur de falso possit peti rescissio sententie. et videtur quod non. vt. C. si ex falsis instrumentis. l. ij. ibi cum crimine docuerunt. ⁊. C. vbi cause fiscales. l. j. ⁊. C. de aduoca. diuer. iudi. l. j. ⁊. j. ad fill. in cognitione. In contrarium videtur. j. vi bonorum raptorum. l. ij. §. j. et. C. quando. act. l. j. Solutio. aliquando ciuilis ⁊ criminalis actio competunt contra eundem. ⁊ tunc est in electione agentis non actoris eligere inter actiones. Fallit vbi ciuilis esset preparatoria ad criminalem. vt. l. j. C. de appellatio. quia tunc ciuilis actio prius debet intentari. Aliquando competunt contra diuersos. ⁊ tñc aut contra quomodolibet ratione doli. vt contra falsum testem ⁊ contra vtentem. et tunc potest incipere a qua vult. vtrum a ciuili vel criminali. vt. C. de falsis. damus. immo forte ⁊c. simul potest proponere ambas vnam contra vnum. aliam contra alium. vt. ff. de falsis. attiticinus. Aut vnus conuenitur ex dolo. alter tanquam ex eo commodum sentiens qui tamen non participauit illum dolum. et tunc oportet prius agi contra dolosum. vt. l. finali. §. j. de eo per quem factum erit. sic loquuntur leges allegate pro ista parte fm Jaco. butri. in. l. vltima. si ex fal. in lectura noua. Sed an si testis est condemnatus de falso. statim est rescissa sententia. dic q̄ nō. quia res inter alios acta ⁊c. et quia non est ad hoc actum. et ideo dicta. l. ij. dicit ex integro. ad hoc facit quod notat Innocen. qui filij sint legitimi. causaꝫ que. Sed pone quod aliquis habebat veram ⁊ iustam causam produrit vnum testem falsum. an poterit accusari de falso. ⁊ videtur quod non. si alis per veras probationes causa est instructa. a Nam non ledit aduersarium. dic contra[a]. satis est enim q̄ aures iudicis offendat. vt. C. de testibus. nullus. et est casus. C. si ex falsis. in. l. ij. primo responso. est enim periurus. Sed nunquid talis producens debet perdere causam. videtur quod sic. vt. l. in fraudem. §. quoticns. de iure fisci. Solutio si corrumpit testem pecunia debet perdere causam[b]. vt. C. de pena iudi. qui male iudica. l. j. alis non. vt ibi nota. Fallit in dicto. §. quoticns in causa fiscali. et sic in omni criminali. quia causa fiscalis est. quod est nota. ⁊ facit quod notat. C. de falsis. satis aperte. ⁊. l. nec exemplum. facit. j. de falsis. si quis omissa. Sed nunquid iudex coram quo petitur restitutio rescindet solum sententiam. An vero vltra procedet cognoscendo de meritis cause principalis. sic enim videmus in appellatione quādo appellatur ab interlocutoria vel a diffinitiua ratione grauaminis ante illati vt. C. de rebus credi. generaliter. §. si iudex. hoc dato quod pro tanto. quia quando a diffinitiua appellatur simpliciter si iudex pronunciat bene appellatum satis est ad terminationem totius cause. vt notatur. C. de senten. ⁊ interlocu. l. preses. Quid ergo in questione proposita. dicunt quidam q̄ iudex qui cognouit de restitutione cognoscet de causa principali per legem. tutle amice. de auro ⁊ argento legato. In contrarium videtur casus in. l. j. §. si aduersus lib. ⁊ hoc tenet dominꝰ Jacobus butrica. in dicta. l. finali. Ratio quia petitur coram executore vt hac. l. si autē coram eo qui alis est iudex cause principalis: non est dubium q̄ idem cognoscit de vtroq; in ordine iurisditionis non vi preambule restitutionis. Nam illa petitio sopita est per diffinitiuam super ea latam. ergo iudex est functus officio suo. vt. l. si iudex. de re iudicata. Sed pone qō iudex formauit falsam inquisitionem contra aliquem. et ex ea secuta est sententia. an potest peti restitutio. ⁊ videtur q̄ non: quia an esset vera vel falsa fuit questum in illo iudicio. ergo nō est vlterius disputandum. vt. l. finali. C. de fide instrumen. Aut inquisitus non potuit facere suas defensiones forte viribꝰ partium impeditus. ⁊ tunc sibi succurritur. vt. l. seruo inuito. §. cuꝫ prętor. ad trebellian. ⁊ de noui oper. nunciatio. de pupillo. §. si quis. ⁊. C. de his qui per met. iudi. non appella. l. iij. Nam hic qui non potest defensionibus suis vti comparatur absenti ex necessaria causa. vt. l. in eadem. ⁊. l. ei quoq;. §. quibus ex causis maio. Preterea potest dici q̄ cum inquisitor sit iudex et actor quod hic concurrat falsitas duorum: scilicet iudicis et actoris. Et ideo processus non teneat. vt. l. si quis obrepsit. per hoc de fideicom. libe. cum non. §. subeunt. quia est lata in non conuictuꝫ nec confessum. Nam cum dolus det causam confessioni. ergo est nulla. vt. ff. de iudicijs. l. ij. §. j. nec tenet contestatio facta per metuꝫ iudicis vt notat Guil. in autentica. offera-

tur. ergo nec sententia secuta ex ea. vt. l. prolatam. ⁊ de interrogato. actio. l. si filius cum patre. Ad idem facit quod notatur ff. de procurato. l. si procurator absentem. Illud est certum qō inquisitor potest conueniri de officio falso. vt. l. si filius. de iudicijs. nota vbi lex fi. de fide. l. iij. quia iudex non potuit iudicare pro se. et quia conuenitur suo nomine. ⁊ sic ibi alia persona. Item potest conueniri fiscus qui factus est locupletior ex dolo administrationis. vt. l. iij. §. grauj. de administratio. rerum ad ciuita. perti. ⁊. l. finali. ff. de autorita. tutorum. ⁊ maxime in subsidium. vt. l. finali. §. j. ff. de eo per quem factum erit. ⁊ argu. C. de re iudica. l. j. de pdictio. fine causa. si fullo. ⁊ facit. C. quod metus cau. l. ij.

In priuatis. Hoc dicit. vt no. de arbitris. quoniā ⁊c. Hic nō sunt alie additiones an semiplena probatio excuset probantem in causa criminali a pena talionis. dicit q̄ sic. Joan. and. in. c. ij. de calum. In contrarium videtur casus. de electio. c. cum dilecti. vbi dicit Joā. and. q̄ ista semiplena probatio nō excusat a pena talionis. sed totum arbitrio iudicis relinquitur. nam in dicto. c. cum dilecti. ille se obligauit ad perdendum totuꝫ beneficium. ⁊ licet per testes singulares semiplene probauerit. tamē beneficium perdit. vt ibi in fi. quod est no. dictum. h. d. vt nota. de arbi. quinctiam.

a ¶ Cōtra. sed q̄d si nulliter deposuit. Vide pau. de ca. in ꝟsi. clviij.

Am quem. Ratione temeritatis veniunt in iudicijs damna ⁊ interesse cuꝫ sumptibus litis. hoc dicit. ⁊ tene menti hanc. l. ¶ In glo. j. ibi. non tamen circa cibaria que esset domi facturus. ⁊ est ratio: quia ista. l. non est penalis: sed prosequitur interesse. ⁊ facit. j. de peti. hereditā. l. sed si lege. §. inter in ratione sui. ⁊. j. familie herciscun. l. ex parte. ¶ In eadem ibi libellus conuentionalem vel citatorium. Et no. q̄ si sunt plures eiusdez nominis. ⁊ citetur vnus sine distinctione nominis: ita quod nō appareat de corpore aliter quod si comparet ille de quo actor non sensit debet ei fieri refectio expensarum. ⁊ dicit ista glo. qō est interpretatio proferentis. de quo senserit. facit. j. de reiuendica. l. item pomponius. in fi. non tamen videtur q̄ ista citatio aliquem artet si nemo compareat. quia citatio confusa ⁊ obscura. sed de facto fuit pronunciatum: quia illa citatio artaret illū quem nuncius citauit. Et ideo recurrendum est ad probationem nunciꝫ cum creditur de officio suo. vt extra de appellatio. c. parati. et ita vidi pronunciari florentie cum habui de facto. ¶ In eadem glo. in fine. adde. et dic q̄ expense veniunt quando ratione temeritatis non solum attenta temeritate respectu totius cause: sed etiam respectu vnius articuli. puta citationis vel similis actus. et tunc non oportet expectari diffinitiuam. Sed etiam ante quandocunq; fm Innocen. potest fieri condemnatio expensarum vt ipse notat de appellatio. c. sepe. ⁊ no. in Speculo. de exceptio. §. viso. versiculo. illud quoq;. ⁊ per Archidyaco. xj. questione. iij. c. certum. quandoq; veniunt ratione negligentie ⁊ subterfugij circa processum cause. vt si quis petijt frustratoriam dilationem vel similem actum fecerit cuꝫ damno aduersarij. vt. l. non ignorat. C. de fruct. ⁊ lit. expen. tertio veniunt ratione cōtumacie: vt. C. de iudicijs. l. sancimus. quarto ratione victorie. ⁊ tunc oportet expectari diffinitiuam. vt. l. properandum. §. finautem. fm Cy. qui ita notat in dicta. l. sancim[c] quinto veniunt ratione libelli mutati vel emendati. vt notatur in. l. edicta[c]. C. de eden. sexto veniunt ratione renunciationis litis. quia eoipso presumitur temeritas. facit quod nota. j. de rei vendica. l. vtiq;. ⁊ quod notatur. j. de vi ⁊ vi arma. in. l. cum fundum. in fine. Et an in criminali ex predictis causis veniat refectio expensarū. not. docto. in. l. iij. C. qui accu. non possunt. ⁊ videtur casus q̄ sic in. l. fi. C. de fruc. ⁊ lit. expen. Contrarium determinat glo. institu. in prohemio in verbo. calumniantiū. iniq̄tates expellat qō veniat refectio. facit hec. l. que indistincte loquitur. ¶ In contrarium facit eodem titulo. l. non ignorabit. Canonistē simpliciter tenent q̄ veniat. extra de penis. c. calumniam. ⁊ facit. C. de excusatio. tutorum. l. securiter. ⁊ vide modernos maxime per Barto. in. l. j. §. ij. j. ad tertul. ⁊ adde vtrū fiat condēnatio vnius temeritatis cum alia temeritate. quod not. in glo. in. l. generaliter. §. iudex. C. de reb. credi. ⁊. ij. q. j. c. in primis. Baldus.

b ¶ Causaꝫ. ad de Feli. in. c. fi. ī fi. de testi.

c ¶ In. l. edita. ⁊ ibidem vide Fran. are. et qō ibi dixi in apostil. fm qō tenet Feli. in c. significanti bus. ī. xiij. col. in ꝟsi. in cām. licite. de lib. obla. q̄ expēse in casu licite emēdationis vel mutationis facte: reficiunt̄ reo quo ad expēsas scōo loco factas: q; i illis grauatur: nec iudex emē dationē libelli admittet nisi primo actu reficiant̄. qō no. q; habui in facto ⁊ in causa ꝓpria.

1 ¶ Relatio potest fieri non solum ad principem: sed etiam ad superiorem ordinarium.

2 Relatio quando sit facienda.

Judicibus. Ad consultationem iuris debet dari responsum: non ad consultationē facti

Universidad de Deusto
Biblioteca

nec potest propterea fieri relatio. h. d. ¶ Mo. q relatio potest fieri non solum ad principem: sed etiam ad superiorem ordinarium. ¶ Solutio. no. q relatio fienda est quādo dubitatur de iure. non quando dubitat de facto. Effectus est iste. q pendente relatione officium referentis debet silere q̄ fuit facta relatio in casu permisso. vt. l. cum a nobis. C. de dilatio. ¶ Item nota de ista forma responsionis: q dicit iste ordinarius tue relationi taliter respōdemus q̄ id facias. q̄ de iure crediderit cōuenire nec debet specificate respondere quando relatio non debuit fieri. ¶ Item nota q alia questio est iuris. alia questio est facti. nam questio iuris presupponit factū certū. q̄stio facti presupponit factū incertū. vt. ſ. de statu homi. l. arethusa.

¶ Additio Bal.

Cum quem. Materiam huius l. examina. vt notat Inno. de dolo. ad fi. de appellatio. sepe. de senten. ex cōmu. c. sacro. Item vide omnino quod notat Inn. de appel. sepe. ¶ In glo. hic locus. hoc vide in Specu. de excep. §. viso. versi. illud quoq. An in criminali veniat refectio expensarum. die q̄ non. vt no. insti. in prohemio. et est casus. C. de fru. et lit. expen. non ignorat. Nō obstat eodem titu. l. fina. quia ibi loquitur cum de crimine ciuiliter agitur ad bursam partis. non cum criminaliter ad bursam fisci: quod patet ibi: dum dicit obnorios sibi no. sibi. Nam in criminali. ſ. reipublice. vt. l. licitatio. §. quod illicitis. de publi. et nota. in. l. agraria. de termino moto. Item non obstat. C. qui accusa. non possunt. l. iij. quia ibi loquimur in desistente: non in eo qui succumbit per sententiam ſm Jaco. but. quod probo. q in criminali reus non refundit sumptus actori per sententiam. ergo nec actor reo per dictam. l. fina. Donamus q aliquis habuit aduocatum vel procuratorem vel notarium gratis an repetit quatenus alius impensurus fuisset. argu. q non. dicta. l. sed ſm vnam lecturam. ad idem. ſ. loca. habitatores. argu. ptra ſ. manda. si vero post separationem ergo et relecationem nō est locus impugnationi per quam impeditur deductio in ipsis rebus. quia iam deductum. vnde impediri nō possunt fructus percepti post mortem testatoris. Nam tunc pendentes non sunt fructus: sed substātia hereditatis. vt. l. fructus pendentes vn⁹ ꝛc. hodie liberis primi gradus bi imputantur ſm Jaco. butri. Et vide Ly. C. de secun. nupt. hac edictali. in principio. §. si quis. ¶ Nota q non procedit iste libellus. dico q testamentum est nullum. et si quod est dico inofficiosum. Nam cum lex dicat q̄ debet eligere actor: ergo non pōt alternative agere. Non obstat quod procedit libellus dico sententiam vel contractū nullum. et si quis est peto rescindi. Nam iste petitiones sunt affines et tacite: et nullus venit et refricatur et deciditur in appellatione. ſ. fami. herciscun. quedam mulier. de iure patrona. cornelia. et in restitutione. vt. ſ. de mino. vin. §. ex facto. sed non hoc cum iure actionis. et specialiter agitur nil venit nisi quod petitum est. ſ. de pac. do. debitus. et sic non obstat extra de restitu. in integr. cōstitutus. §. si filius. vide Innocen. de iuramen. calum. c. cum in causa. in fine. de ordi. cogn. cum dilectus. ¶ In glo. hanc exceptionem. Item vide omnino quod notat Innocen. de appellatio. sepe. ¶ In glo. magna. versiculo. contra. Item omnino vide quod notat Innocen. extra de appellatio. dilecti. in fine. in possessione. vide omnino Ly. C. vti possideat. l. j. in. vj. questione. et quod ibi notatur. nisi de facto. ¶ In glo. que incipit. p̄cario. in fine. §. meminisse. Improbus expugnator testamenti quomodo ex testamento consequendo censetur indignus et applicatur fisco: nisi destiterit vel ex absentia sententiā passus sit ꝛc. Et id fisco vendicari. nunquid ergo petet legatum ab herede. dic q sic. ſ. familie herciscun. l. bis conse. §. j. et patet ex notatis ſ. titulo. j. sed si. l. §. quod ait. ¶ Oppo. de. l. filium. §. omnib⁹. de lega. j. Solutio. ibi dicit hoc perdidit. et adde quod nota. C. de liberis preteritis. l. maximum. ¶ In glo. i. totius potest dici. Quomodo impugnauerit. Respondeo hoc ei non nocet: quia non fuit admissus cum effectu. sed repulsus. et sic ex ista impugnatione in efficacia non est alteri ius quesitus. l. post legatum. loquitur eodem. §. in approbatione in qua vterq; consentit id quod iuris est. Sed quo iure aget fiscus. dic vt. C. de petitio. hereditā. l. j. sed ibi loquitur cum aduocat hereditatem: vel quotam hereditatis partem. nam tunc vt heres agit petitione hereditatis. Sed vbi aduocat debitam iure nature que non est hereditas nec quota pars hereditatis quo iure aget. dic cōdictio. ex hac. l. vel iudicis officio vel certi cōdictione generali. et adde quod legitur et notatur. ſ. titulo. j. l. si predio loco §. si quis impuberis. ibi quod si egit ille qui impugnat testamētum non perdit ius quod ibi habet extrinsecus non ex ipso testamento nec testatoris beneficio. hoc dicit. §. si ex causa. hunc §. et eius materiam examina plene per Innocen. extra de re iudicata. c. quis. Veniamus ad glosam. ¶ In glo. que incipit: secus in nullitate. Nota q in hereditate patris potior est conditio filij q̄ ipsius dei. et adde. xvij. q. vltima. c. finali. vbi est hoc dictum Augu. ¶ Item adde quod notatur in. c. si pater. de testamentis. vel in illo versiculo. absq; deductione ꝛc. ¶ In glo. pater filium. ibi an frater defuncti. hoc quomodo non procedit nisi substitutus sit turpis persona. Et sic nota patrem filio impuberi posse turpem personam substituere. ¶ Oppo. de. l. humanitatis. de impuberum et aliis substitu. Solutio. ibi in exemplaria. Aliud in pupillari. etiam iure nouo. de testamentis. c. si pater. libro. vj. ¶ In glosa que incipit. qua enim ratione. ibi excluditur. die quandoq; quis preiudicat sibi per electionem vt actor. et tunc repellitur allegans contraria. et in diuersis instantijs. vt. l. j. C. si seruus ex. et. l. si quis agere. eodem. C. quandoq; non preiudicat sibi per electionem vt reus. et tunc autvult allegare contraria prima instantia durante et non potest. l. contra maiores. C. eodem. Aut ea finita: tunc potest. vt in autenti. item prior. C. qui potio. in pignore ha. et hoc contra eundem: ſz contra diuersas partes litigantes lis pendeat vel instantia. Nam re vera non pendet: quia quo ad eum qui non litigat lis non pendet. In eadem glo. ibi patris et filij. vnde est hoc. Ideo quia licet contraria videantur: tamen non sunt: sed concurrūt in origine et effectu. Et ideo vtrunq; potest assumi nō per actorem: sed per reum: quia fauorabilior est. et sufficit quocunq; respectu actor possit repelli. et est hic in hoc. §. allegatio iuris scripti: non allegatio facti. quia cum factum sit certum et indubitatum: sequitur quod allegatio de cuius viribus agitur est allegatio iuris et non facti. vt notatur. ſ. titulo. j. l. cum quem temere. §. finali. ¶ In glosa que incipit. scilicet a fratre impuberis. ibi: nisi in totum: quia peccatum est tunc in forma seu solennitate que respicit pariter totum testamentum. non sic in exheredatione. Item occurrit alia regula q non potest quis decedere pro parte testatus. et pro parte intestatus. et alia quod causa intestati prevalet cause testati quando oritur ex iure rumpendi. ¶ In glosa que incipit. hodie. ibi: institutionis. non est necesse quod totam portionē habeat iure institutionis: sed sufficit quod sit institutus in vno nummo. vt notatur. ſ. de mino. denicq. §. sed vtrum. et. j. ad trebellia. si quis priore. et ideo ponitur. j. de lega. j. filius. in principio. per Accur. si ergo institutus est in vno nummo supplementum sibi imputabitur in donatione causa mortis et aliis relictis. vt hic. et de bonis liber. ꝛc. cum similibus. ¶ In glo. que incipit. nulla ei. ibi agebat. Substitutio enim fideicommissaria est grauamen. vt. j. de vulga. substitu. coheredi. §. cum filio. sed videtur q fideicōmissa. expiret pubertate. vt. j. de lega. j. q fideicommissum: sed ibi de pupillari fideicommis. relicto a gradu substitutiōis pupillaris. hic de paterno relicto alij instituto. et sic nō obstat. ¶ Item quod dicit hic glo. de querela iuris veteris male dicit. Institutio: quia non agit querela: sed deducit quartam. Sed in legatario vel fideicōmissario bene dicetur. vt. j. ad. l. falci. ler falcidia. §. nūq̄. ¶ In glo. que incipit. nec enim. in fine. et quia pater occupans peculium venit iure primo. non ex persona filij. vnde non habet querelam: quia eam non vitiat in peculio. Nam querela non est in bonis iure. vt. j. ad. l. falci. l. precia rerum. circa medium. vnde etiam non posset cedi. argu. j. de iure dot. si mulier. §. esse. Sed an filius vniuersaliter institutus potest velle legitimam et repudiare reliquam hereditatem. Ly. q̄ non. C. de impube. et aliis substitu. l. heres instituta per hoc. quia legitima datur ad excludendum querelaz: sed institutus non habet querelam. satisfactum est enim iuri de ipsa substi. In contrariuz facit: quia reputatur: vt res alienum vt hic. ergo fieri potest separatio. argu. j. de separa. bono. l. j. per hoc. de bo. libe. l. si liber. §. quid ergo. q̄n videtur q hoc possit si habet substitutus vulgarem vel coheredem. Nam legitima que defertur filio defertur quodam iure separato ab vniuersali successione. argumē. ſ. de adopt. l. si arrogator. §. sed an impuberi. et non obst. quod here. non potest pro parte adiri: pro parte repudiari. quia hic non scinditur hereditas: immo tota repudiatur. Nam qui habet legitimam nō est heres nec tenetur ad onera vt hic. licet pars videatur equa. tamen prima pars est tutior. et eam tenet doctor meus ad trebel. quia poterat. et facit. C. de iure delibe. quidam elogio. et vide quod scripsi. in. l. si arroga. ver. sed an impuberi. et not. et facit aut. vnde si parens. et. C. de omni agro defer. l. heredes. et quod scribo de peti. heredi. Item vide in titu. de dona. inter vir. et vxor. ¶ In glo. scilicet quem habet. Nota q dato q̄ suus habeat substitutum vulgarem repudiante substituto. institutus qui repudiauerat est ex ipsa institutione necessarius heres. sed hoc est contra id q̄. ſ. subiicitur. Nam cuz suus iure ciuili potuerit repudiare; sequitur ergo non necessarius heres:

q: testator

Universidad de Deusto

qz testatoz videtur ei pmisisse:testamentū est de iure ciuili. vñ potuit cristentiam pbibere er testamento. sed ab intestato bñ habebit locū existentia.ptz hoc:qz ab intesta.reuocatur de iure ciuili non solum per bonoꝝ possessionē.qđ nō esset si er testamento heres maneret.vt.l.qui se patris. ¶Sed hic quero de tali questione pater substituit filio pupillariter. nunc pupillus repudiat hereditatis petitionem.¶Quodo quero an substitutus habeat ventre per bono.possessionē.an possit adire de iure ciuili.Et videtur qꝫ per bonoꝝ possessionem.fm Ja.q̄ etiam ex tacita vulgari competit.non autem de iure ciuili.z ac.centuz diebus tacendo substitutus excludatur:qđ sic pbo. qz filiꝰ est suus heres: iz repudiet qđ ptz.qz dato qđ post repudiationem decedat.potest ei succedi er pupillari cōfirmata per existentiā vt.l.si filiꝰ qui patri. Tunc arguo sic.filius est heres de iure ciuili insolidum.ergo non potest habere coheredem de iure ciuili insolidum:qz duo insolidum eodem iure non possunt esse heredes vnius.vt.l.heredes.de castrē.pecul.z qꝫ sit necessaria bonoꝝ possessio.videtur casus in simili.C.vnde libe.qui se patris.Jo.contra qꝫ substitutus possit adire de iure ciuili. pbatur:qz tacita vulgaris est modus succedendi a iure ciuili introductus.vt.j.de vulga.substi.in hoc iure. Preterea videt casus j.ad tertul.l j.§.si quis adita. Nam nec iure accrescendi:quod est de iure ciuili.vt.l.aduersus.de lega.ij. Impeditur existentia si vtatur.j.de acqui.here.l.cum herede.ad hoc facit.j.de reiud. l.er contractu.pro hoc:qz minoꝝ qui restituitur cōtra substitu. potest adire:alꝫ non esset institutus in primum statum: nec in secundum deteriorem cum in primum esset perpetuum nouum temporale.z tamen alius scilicet substitutus est heres nomine. vt.l.j.si sine.§.sed qđ papinianus.pro hoc qz institutus est heres directo.fideicōmissarius vniuersalis vtiliter.z tamen quilibet de iure ciuili de herede constat de fideicōmissario probor quia vocatur er trebellia.scna.Concludo igitur duos de iure quia vocatur er trebellia.scna.Concludo igitur duos de iure ciuili heredes esse possesso diuerso iure.i.vnꝰ directo.alter vtiliter vt ille qui prescripsit.Et contra in glo.que incipit. omnibus enim simul.ibi:poterit agi:quia electio fuit nulla eo quod de incompetenti.z qz tunc de ante decessit.nil refricatur vel impugnatur.immo magis innititur actoꝝ rei iudica.cum rescissa sententiā non haberet ius agendi.sez id quod tunc deducit er non obstat.ergo electio nec sententia.ergo nihil.¶In gl.que incipit:scilicet.trebellianice.in fi.ibi.z nota de his.hoc teneas qꝫ de iure ciuili nō possunt due falcidie integre deduci.alꝫ esset differentia:quod.j.de damnato grauato. deduceret quartam. quod esset falsum probatur consequentia:qz licet haberet quadrantem non haberet quod dictum est: z sic posset conqueri cōtra testamentum.ff.ad.l.falcidiam.l.j.in principio.z.C.ad trebellia.iubemus.in principio.cum similibus. Sed bene posset esse grauatus in vna falcidia plus qꝫ in altera amitti concursum earum.vt.l.j.§.interdum si cui plusqꝫ.per.l.falcidiam.simile de actiōe emptio.predia.j.pro socio.si quis a socio.de actio. z obligatio.qui seruum.§.vltimo.sed licet sit ita de veritate iuris nostri.tamen de iure canonico reperitur adhesum opinioni dicendo qꝫ due quarte deducūtur:vt in.c.Raynutius z Raynaldus.zdato qꝫ er erroneo forsan intellectu emanauerit:tamē ita scriptum est in eis.vtrum qz contra ius non trahendum ad consequentiam. Unde notanduz est qꝫ illa capitula loquuntur in pure rogatis sub conditione.vnde ad hoc vt due quarte deducantur est necesse qꝫ onus sit sub conditione de futuro adiectum non pure.vel sub conditione de presenti sient plerisqꝫ fit per clausulam illam si non valet iure testamenti zc. Nam tunc non deducetur nisi vna falcidia.z ista est cōmunis opinio.Ego dico.z est nouum tamē.z de mente istius glo.qꝫ etiam si sub cōditione sit rogatus non deducet duas falcidias integras nisi sit de liberis primi gradus. Naz in eis est speciale qꝫ debita iure nature statim resecaret etiam conditionalia relicta. z sic diuersis temporibus et casibus deducuntur due falcidie:sed in liberis vlterioribus deducuntur qđ est impossibile.vñ.c. Raynutius z Raynaldus.stricte capi debet put tacet i liberis primi gradus.z facit de testa.c.j.lib.vj.¶Item not.qꝫ si factū nō est inuentarium hę deductiones fieri nō possunt simul:quia nō facto inuentario trebelliana.non potest deduci fm veram opinionem.

¶In iudicijs. Error in nomine iudicis nō viciat processum cause.hoc dicit.¶Not.qꝫ error iudicis non viciat processum nec prorogationem. Unde si libellus est intitulatꝰ hoc modo.Coram vobis dño Jaco.prāte Perusij zc.z ipse vocatur Raynerius. non propterea vitiatur libellus. Sed quid si esset intitulatus sic.coram vobis dño tali iudice iustitie.cum nō deberet intitulari sub hoc nomine:sed sub nomine syndici:vtrum pcedat libellus:qz hoc est erratus in nomine officij.z adhuc dico qꝫ sic.argu.j.de reb.dub.l.qui habebat.z.l.j.§.penul.de appel.z vide quod no.in Spe.de rescrip.presenta.§.ratione autē cause,ver.quid si indubitate.

¶Additio Bal.

¶In iudicijs. Vide in Specu.de rescrip. presen.§.ratione autez cause.ver.quid si indubitate.

¶Vi neqz. Ille qui nō est iudex inter pares cognoscere non potest.h.d.z ista.l.probat qꝫ merus executoꝝ non pprie dicitur pcedere.facit extra de appel.c.nouit.z.j.l.pri.

¶Additio Bal.

¶Vi neqz. Pone exemplum.C.de executio. rei iudicate.l.penultima.z.l. finali. si vt proponis.

¶Donunquam. Nunciꝰ nō debent i iudices delegari:nisi vrgēte necessitate.h.d.¶No. qꝫ nuncius inclitum nuncius nō habet iurisditionem.Sed nunqđ habet cōpulsionez facti.vide per Jnno.de priuile.c.cum olim. el.ij. In glo. Iste portariꝰ.in Spe. de excu. §.fi.ver.vtrum executoꝝ.facit.§.qꝫ metus cau.l.fi.§.fi.z.j. vt iusq. lega.l.is cui.§.missus. Iste.ll. pbant que habent cōpulsionem facti.non tamen per modū iurisditionis.Sed nunqđ non suo nuncio potest citatio cōmittivel alius actus.puta distincti sunt nuncij potestatis z capitanei.vtrumvnus poterit cōmittere nuncio alterius.est argu.qꝫ nō.in.l.j.C.de spoꝛ.dic vt in.c. fi.de dolo z contu.

¶Additio Bal.

¶Donunquam. An citatio possit cōmitti non suo nuncio.vide in.c.fi.de dolo z cōtuma.viatoꝛez. Nunquid iste viatoꝛ possit cū ei cōmissa est executio expellere aliquem de possessione.dic vt plene no. Jnno.de priuileg.cuz olim.el.ij. ¶In glo.iste portariꝰ z facit.j.vt in possess.leg.l.is cui.§.missus.z in Spec. de excu. §.fi.ver.vtrum executoꝝ.qđ ratis.vide quod no. Jnno.de offi. deleg.pastoꝛalis.in prin.glo.que incipit in rebꝰ.ibi: modicis. z sic vilis homo vili officio potest iudex dari.vnde inter causaz z iudicem debet esse quedam ppoꝛtio.z nota.

¶De inofficioso testamento. Rubꝛica.

¶Super rubꝛica qualiter foꝛmetur libellus in querela inofficiosi:z qualiter foꝛmeꝫ in actione ad supplementuz.vide quod notatur in Specu.de testa.§.sequitur.versi. illud quoqꝫ. vbi omnino vide.

¶Additio Bal.

¶Qualiter In querela inofficiosi qualiter foꝛmetur libellus.vide in Specu.de testa.§.sequitur.ver.illud quoqꝫ.z ibidem vide qualiter debet foꝛmari libellus quando agitur ad supplementū legitime.¶Item nota qꝫ quis dicit testamentum inofficiosum. quod est nullum in larga significatione.vt not.C.fami. hercis. filij patris non destructa.vt.C.eo.in maioꝛes. Si concessit alicui qꝫ libere possit testari.an potest filiū exheredare.dic aut cōceditur a principe aut ab ipo filio. Primo casu aut allegat inhabilem:z tunc habilitat eum tantum: et non plus operatur. aut habilitat:z tunc videtur ei remittere solennitatem que potest remitti sine alterius iniuria.non autem qꝫ possit filium exheredare.nisi hoc diceret expresse. Dy.in c. indul. fm Cy.quita no.C.eod.si quando.in additio.Secundo casu loquitur de bo.liber.l.paulus respond.§.pe. Quelibet dispositio in qua disponitur per modum quote.in dubio dicitur esse testamentū vt no.C.fami.hercis.quotiens.fm Jac.butr.in auc. si qua mulier.C.de sacrosan.eccle.in lec.

1 Fratris appellatione solus frater carnalis ꝓtinetur.
2 Fratri an debeatur legitima.
3 Frater naturalis tantum an habeat querelam contra fratris testamentum.

¶Sciendum est. Querela inofficiosi vēdicat sibi locum in linea descendenti z ascendenti.non in linea transuersali. nisi in solis fratribus.h.d. ¶In glo.ibi.hoc emen-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dantium.hoc est male dictū.quia l.non potest redargui de mēdacio.z ideo sequēs solutio verior.q; fm ius digestoz nō erat introductum ius supplementi.vndevbicunq; hodie;potest agi ad supplementum:tunc potest agi querela.z ideo frequentissime agebatur sicut hodie frequentissime agitur ad supplementum.vt.C.eo.l.omnino.Nam actio ad supplementum est subrogata loco querele.eo.titu.l.si quis filiuz.§.finali. ¶Jn glo ita demum.vide quod no.in.§.exheredatos.in auc. de here.et
1 fal.z per Dy.in.l.gallus.in magna distinctione. ¶†Jn glo.j.
8 sum.no.appellatione fratris solum fratrem carnalem cōtineri[a] qū simpliciter pferur:q; hoc verbū intelligitur per prius et
2 non per posterius. ¶†Extra quero vtrum fratri debeatur legitima.z dic q; non.nisi turpi persona instituta heredi quo casu si habet legitimam non agit querela.vt no.in auc.de here.z fal.§.primum.z illam glo.non habes alibi. ¶Solutio. quero si est relictum fratri minus legitima persona instituta.vtrū possit mouere querelam.an agit ad supplementum.dicit Guil.de cug.C.eodem.l.heres.qō habet venire per moduz querele non per modum supplementi.quod non credo verum: quia fm hoc melioz esset conditio fratris q; liberozum vel parentum in expugnatione totius testamenti. ¶†Quero quid de fratre naturali tantum.vtrum habeat querelam contra testamentuz fratris turpi persona instituta.puta focaria.Breuiter si sunt fratres ex patre tm̄:inter eos est nulla attinentia nec successio iuris interpretatione.vt not.j.vnde cognati.l. si spurius.z.l.hac parte.Si autem per matrem se contingunt:potest dubitari.tamen credo querelam non competere:q; naturales tm̄.etiam liberi sic nec fratres nō habent ius expugnādi testamētuz:vt singulariter no.in.l.j.de cōtratabu.

¶Additio Bal.

Siendum. ¶Jn glo.que incipit.i. sui.ibi: consanguineum. Nota hac appellatione fratris intelligi soluz fratrem primi oꝛdinis id est carnaliter non cōsobrinum.aliquando enim non dicuntur fratres simpliciter:sed adjicitur qualitas quedā que est nota diminutionis. Sed pone q; frater fratri aliquid reliquit:an aget querela.dico q; non.sed ad supplementum. vt l.omnimodo.Guil.tenet contrarium.C.eodem. fratres. quod est notandum.Sed quantum supplebitur.dic vsq; ad quartā. quia hec est legitima portio.nam in fratre non reperitur aucta de hoc no.in auc.de heredi.z falci.§.primuz.z hoc solo casu habet frater legitimā in bonis fratris non alleg.quia alꝫ heredi tas fratris non est debita fratri.Sed nunquid in fratre est aliquid immutatum per iura noua.dic q; non. Unde preteritio p exheredatione habetur.z querela est necessaria.vt no.j.eodem. l.nam z is.§.huius. ¶Jtem an in fratre sufficit quoquo relicti titulo.dic q; sic.quia non inuenitur immutatum sic in patrono.Sed quid in fratre posthumo. Respondeo idez quod in iā nato.vt.j.eodez.posthumus.in principio.vbi de hoc. Sed nūquid iste institutus qui est turpis persona poterit repellere fratrem ratione ingratitudinis.videtur q; non.arg.soluto matrimonio.cum mulier.dic contra.vt in auten de nup.§.ingratitudo.col.iiij.Sed quid de fratre naturali tantum.dic q; non admittitur:quia non est consanguineus.C.eo.fratres. Jtem per id qō habes no.j.de cōtratab.l.j.§.j.

Occolore. ¶Jn textu ibi. nullum. scilicet ipso iure.nec esset opus querela,hoc dicit.

¶Additio Bal.

Occolore. ¶Nota hanc legem vacuam apostillis dñi Baldi ꝛc.

¶Additio lec. vacan.in.l. inofficiosum.

Inofficiosum. Quare. Nota causam negationis allegandam in libello.

Oneſt. ¶Nota q; est presumptio contra nouercas. ¶Jtem nota q; dolus testatoris quandoq; purgatur per querelam vt hic. quandoq; dolus qui committitur in vltima voluntate purgatur per exceptionem doli.vt quando qs dolo induxit testatorem ad relinquenduz. de quo habes tertum singularem in.l.j.in fine.de exceptio.dol.z vide quod notaꝫ in.l.si fine.§.antepe.j. rem ratam habe. ¶Jtem nota hoc argumentum. q; pupillus non debeat educari penes nouercā mortuo patre.tu dic q; hoc est arbitrariū.z ex affectione.alꝫ perpēdi pōt.z vide Ja.in.l.si piscepetur.j.vbi pupillus educa.debeat,

¶Additio Bal,

Oneſt. ¶Jn glo.que incipit.i.blanditijs.hoc est deceptionibus.dicit.l.q; meretrices z concubine fictis vtuntur adulationibꝫ.C.de donatio.inter vir.z vxo.l.ij.

Am z his. Huius autē. Ille qui naturalem erga liberos charitatem non curat dicitur insanire.z eius iudicium dānatur tanq; dementis.non tamen habet.l.euz pro vere demente:quia tunc testamentuz esset nullum et expugnatum non expugnandum per querelam.hoc dicit textus cuz addita ratione. Nota quod dici in summario. ¶Jtem nota quod probatio meritoria incumbit ei qui agit querela.hoc est hodie correctum vt in glo.quia aduersarius debet probare demerita: non filius se meruisse propter sibi assistentem presumptionem nature. ¶Jn glosa.j.ibi:mentio.etiā per modum legati.secus si per modum institutionis etiam in vno nummo.vt notatur.j.ad trebellia.l.si quis prior.quā glo. tenemenți:quia quotidie allegatur. ¶Jn eadem ibi: agebatur.scilicet querela. ¶Jn eadem ibi:ad supplementum.iz nunquid ista actio ad supplementum finitur quinquennio sicut q; rela.Barto.consuluit q; sic.per legem.si quis filium.C.eodez. vbi videtur expressum. Alij dixerunt contrarium.quia agit cōdictione ex lege que est perpetua.vt.l.ij.C.de cōstitu. pecunia. Nec obstat quod subrogatur in locum querele:quia non propterea finitur eodem tempore.vt.j. de donatio. causa mortis. in.l.quod debitori.z argumentum.j.de constitu.pecu.l.item illa.§.quod adjicitur.Si sunt plures filij qui possunt agere ad supplementum et vnus repudiat.vtrum accrescat alteri: quia sunt coniuncti coniunctione legali.dicit Guil.q; sic.C.eodem. auten.nouissima.z idem tenet Dynus.j. de lega.j.l.plane.§.si coniunctum.Barto.tenet contrarium in repetitione legis.pater filium.j.eodem.quia dicit q; secundus in legitima non est successor vniuersalis. et ideo ex coniunctione legali non procedit ius accrescendi.vt.l.a proculo.j.de leg.ij.Sed prima opinio est ipsa veritas:quia legitima habet ius accrescendi.et ad totam heriditatem.vt not.docto.C.eodem. autentica. nouissima.Sed vtrum ista actio ad supplementum competat contra legatarios et priores pro rata sicut contra heredem vniuersalem.videtur casus q; sic,in.l.libertus.§.j.de bonis liber.et hoc tenet Guil.in.l.j.C.de inofficio.donatio.nam debitum bonorum subsidium resecat.de legatis.sicut de institutione.vnde heres non tenetur nisi pro rata sua.quod est notandum.Et idem consuluit Barto. ¶Jn eadem glo.ibi:in alijs tribus. scilicet corrigitur ius digestorum. ¶Jn eadem.ibi.§.aliud.et que sit ratio.notat.j.de lega.j.l.filium.et glo.illa non est alibi.no.eam et tenemenți. ¶Jn ea glo.ibi autenti.ex causa. ¶Jtem hodie limitate sunt cause exheredationis:quod non erat olim. ¶Jn eadem glosa ibi. Papinianus.§.finali.quod plene examinant Doctores in autentica.ex causa.et dic vt ibi. ¶Jtem et in alio casu est necessaria querela.vt.j.eodem.l.pater filium. et dic vt ibi.

¶Additio Bal.

Amet. Credidi dicam. Quod supra ler.iij.dixit in libello deducendum.hic dicit probandum. Et no.negat viam vbi est de substantia intentionis debere proponi z probari.

Osthumus. Posthumus exheredatus habet querelam inofficiosi vbicunq; eam haberet si natus esset tempore mortis testatoris. hoc dicit. ¶Jn textu ibi.nō fuisset.sed extraneus.id est iam natus. ¶Jn ter.ibi:imputatur supple.an imputaret cur ꝛc. ¶Jn ter ibi.ipetrare.i.imputare. ¶Jn ter.ibi: scriptus.i.posthumus alienus. ¶Jn ter.ibi:inniti.scz duz est in vtero. ¶Jn ter.ibi:natus.i.posthumus institutus. ¶Premitte ad euidentiaz huius.l.qs est posthumus suus.z quis est alien?.qō exēplifica vt in glo. ¶Secō no.q; posthum? alien? non poterat heres institui de iure ciuili. secus per pretorem. ¶Tertio premitte q; olim posthum? poterat exheredari his premissis. Pone casum.quidā testator q; ex filio emācipato p̄mortuo habebat nuruz pregnantē. fecit testamentū in quo extraneum instituit z posthumum exheredauit. Modo queritur vtrū ille posthumus habeat querelam. z videt q; non.q; cū sit posthumus alien?.ergo nō poterat institui:nec est iputandum testatori cur non decessit intestatus.Sed cōtrariū determinat q; poterat institui a certo iure pretio q; si fuisset institut? venter fuisset missus in possessionē.z tam natus habuisset fm tabu. Et predicta sunt vera in posthumo nato naturaliter.z in post-

humo

Universidad de Deusto

hūmo erfecto dertero. Istud ergo principium continet difficultatē solum respectu posthumi alieni in quo formaui casus respectu sui non cadit dubitatio. q; nec oppositio nec solutio. oppositio signatur ibi. quid ergo solutio oppositionis ibi hoc plane. Extensio ibi simili modo. Et no. q; hec. l. hodie non habet locū q; posthumus non potest exheredari cum in eo nō cadat ingratitudo. ꝛ a quo remouetur causa similiter ꝛ effectus vt. C. eo. l. si quis in suo. §. legis. Item dubitatio huius. l. non habet hodie locum. q; posthumus alienus non instituitur hodie de iure ciuili. ꝛ est cognitus a iure ciuili ex hoc principio. ista sola remanēt hodie q; non est imputandum alicui si non decedit intestatus et qō lex non intendit alicui interdicere factionem testamenti.

Si quis ex his. Sententia lata in querela inofficiosi contra testamētum rescindit ipm quo ad omnes etiaz si mouens querelam non habebat ius agendi quod est no. h. o. ¶ No. hic q; sententia nocet reo. sed tamen non prodest actori: sed tertio qui non fuit in iudicio: qō est mirabile. ꝛ hoc propter naturam querele. q; tendit ad rescindēdum. ꝛ hoc admouet obstaculum in causa intestati. vt no. Albertus de salinis in. l. ingenuum. ꝛ vide hic quod no. Jaco. in. l. si posthumus a primo. j. de libe. ꝛ posthu. ꝛ facit. j. eo. l. filio. §. cō tratabu. Item vide quod no. in Specu. de inquisitione. §. ij. versicu. quid si imperator. ¶ Nota q; et qui dicit in querela si post ea proponit petitionem hereditatis potest oppont hec exceptio. Tu non es heres. ergo sequitur q; istud secūduz iudiciuz non est ppie executio primi. dic vt. j. eo. l. qui de inofficioso.

¶ In gl. j. ibi. ius succedendi. ibi. ꝛ dicitur querela. bar. dicit q; est officium iudicis. quia concludit iudici ꝛ non parti. facit qō no. j. que senten. sine appella. rescin. l. j. in principio vel dic q; est species per se quod credoverius. ¶ Querunt doctores vtrum hec exceptio tibi non competit. ꝛ querela possit opponi post litem contesta. Innocen. videtur dicere q; non. extra de accusa. c. super his. ꝛ Bar. hic contrarium est ipa veritas: quia agens debet probare sibi querelaz competere. Et nisi phet non est opus exceptione. vt. C. de exceptio. ꝛ. C. de probatio. l. actor. l. siquidē No obstat quod ista exceptio non interest tua debet opponi ante contesta. quia est verum vbi istud interesse venit incidenter Sed vbi tangit factum principale. tunc quandoq; potest opponi ꝛ adde iurta istum. §. j. ad trebellia. l. facta. §. si quis bonoz. ꝛ. l. debitor. §. fina. qui. §. videtur contra hunc tertum. Sed solue quod ibi per sententiam querebatur obligatio hic non. Nota hic quod sententia facit ius ex parte rei ꝛ non ex parte actoris. ¶ Item nota quod ille qui non potest succedere ab intestato: non debet admitti ad ius rumpendi nisi de facto sit admissus. vt hic. facit. j. de contratabu. l. si post mortem. §. exheredati nam ille qui non habet locum in iure succedendi non habet locum in iure rumpendi. facit. j. de iniusto testamento. l. si quis filium in principio. Et pptera dico ꝛ cōsului q; si filio exheredato. in principio. Et pptera dico ꝛ cōsului q; si ista tutum excludit filiam a successione in instanti intelligit excludere a iure rumpendi ꝛ dicendi nullum.

Si quis institutus. ¶ Querela preparata transmittitur ad quem libet heredem. ꝛ intelligitur preparari per bonorum possessionem causa litis agnoscende per aditionem iudicis per citationem partis. ꝛ per simplicem libelli oblationem. ¶ Item per itineris arreptionem ad iudicem ¶ Item per comminationem. hoc dicit. cum. l. sequenti. ¶ Et nota quod iste tertus intelligitur post aditam hereditatem a scripto herede. naz ante querelā non potest preparari propter iuris impedimentuz. quia non est ante nata. vt. C. eodem. l. si quis filium. ¶ Item nota ex glossa hoc quod bonorum possessio preparatur eodem modo quo querela. et recipit transmissionem per simplicem preparationem. quod est nota. dignum. ¶ Item nota quod in suo non est necessaria aditio vel immissio: quod est verum quantum ad transmissionem. et ita intelligitur littera. vt infra de mili. testamen. l. ex mili. §. finali cum. l. sequenti. Sed quantum ad cōuentionem est necessaria probatio immissionis: quia immissio non presumitur nisi probetur. vt. l. si cum dotem. §. transgrediamur. infra soluto matrimonio. vbi est glossa singularis. ¶ Querit hic glossa an proponens querelam videatur adire. aduerte vt non fiat fatua questio non intelligas an videatur adire. tunc nam infra ne testamentum fit rescissum non potest adire. vt nota infra eodem. l. qui de inofficio. ꝛ supra eodem. l. posthumus. §. si quis in fina. glossa. sed intelligitur vtrum lata sententia sit necessaria aditio. glossa tamen sentit quod sic: nisi ex gestis appareat de animo adeundi. argumentum infra de bonorum possessio. l. cum quidam. C. de repudianda hereditate. l. suus infra de acq̄renda hereditate. l. antistius. et argumentum infra de herdibus instituendis. l. iam dubitari. ꝛ infra titulo. proximo. l. per seruum.

¶ Additio Bal.

Posthumus. Casus. Queritur vtrum posthumus exheredatus posset agere querela. Respondetur quod sic. Secundo queritur an istud sit alieno siue suo siue extraneo. Rñdetur q; sic ñ est talis cui tam nato tempore mortis testatorum actio competeret. ¶ Sed contra hoc quod dictum est de extraneo oppo. sic posthumus alienus nō potest institui. Aut ergo improbabitur testator cum non instituerit. ꝛ hoc non potest imputari. q; non potuit aut cum intestatus non decessit. ꝛ hoc imputari non potest q; iuravolunt adimere testamenti factionem. Respondetur qō imputatur cur non instituit. nam iure prętorio institui potuit. vnde neutri daretur bonorum possessio nomineventris et tam nato daretur secundum Jaco. bu. que dicta sunt in nato. Eadem sunt in exfecto dertero. hoc dicit. §. q̄d igitur. Nota qō non potest alieni imputari cur non decessit intestatus. q; nō debet interdici factio testamēti Et hoc collige nonvalere promissionem si quis promittat nullum facere testamentum. ¶ Non enim. Nota licet detur certa forma testandi non propterea videtur interdicta factio testamenti. Simili modo. Nota q; idez iuris est de partu editor de partuviolēter exfecto. §. fiḋs et bis vide omnino quod notat Inno. extra de iudi. super his. in principio. vide omnino. in speculato. de inqui. §. j. versiculo quid si interpretator. Non admittuntur. ¶ Sed oppo. q; sententia que non est lata cum legitimo contradictore non facit ius apud omnes. vt. j. de collu. detcg. cum non iusto. sed hic actor non fuit legitimus. ergo sententia non facit ius. Respondeo ibi in absolutoria. vnde qui demo venit ad impugnandum sententiam et auditur hic fuit lata pro actore. ꝛ qui venit innititur ipsi sententie. non aūt infringit eam. vnde aliud est in absolutoria. vt ibi. Aliud in condemnatoria. Nam reus non potest post sententiā obijcere de persone defectu quod non bene. non ei profit. q; sententia non est in eum directa. Non enim continet aliquid ei dari vel fieri. sed est lata in rem ipsam vel in rescisione testamenti. sententia ipsa potest dici realis. ꝛ ideo rem. quia prodest etiam ei qui non habuit in processu sicut pactum reale omnibus prodest ꝛ vitium reale omnibus nocet. vt. C. de acquirenda possessione vitia. hunc. §. declarat Lam. de sal. ñ. de statu hominū ingenuum in distinctio. sua. Successionem. vide. j. de liberis ꝛ posthu. si posthumus a primo per Jacobū de are. §. si quis institutus. §. querela preparata ad heredem transmittitur. hoc dicit. vel si cum venit. Nota interdici preparatorium ad actum agendi. puto. Sed videtur q; etiam preparatoria non transmittatur vt. C. de transac. cum mota. Solu. ibi fuit ei renunciatum. ꝛ sic finita instantia per renunciationem vt eodem titulo fratris. ꝛ. l. causas. ꝛ ideo non operaē aliquem effectū litis motevt. l. fiscus de iure fisci. licet secus quando instantia finitur tempore vt. l. ij. ꝛ per totū. C. de fruc. ꝛ litis expen. secundū doctorem meū alleg. dictio vltra aliquando ponitur abnegatiue seu restrictiue. tunc excludit. vt hic. in. l. nam vt quando ponitur inter contraria vel ea que in quibus non est eadem ratio. Aliquando augmentatiue tunc includit. vt nota. per Jacobum are. in. l. qui ita. de do tepre legata. facit ad reseriptum nonnulli de testibus vltra tertiam. cum similibus. ¶ In glosa que incipit in ius succedendi. ibi querela. Vel dic q; ista querela est officium iudicis sicut petitur rescindi sententia vel contractus. vt nota. de sententia infra que sententie sine appellatione. re. l. j. §. j. ℨ. de mino. q; si minori. in fine sic ponitur querela. ℨ. de officio prefecti vrbis. l. j. §. sed patronus. non obstat. j. eo. querelam: q; nomen actionis large ibi ponit. ¶ In ea. gl. ibi. per quandam consequentiā. Nam hic non fundatū ius succedēdi ex ipa snia: sed agnatione vel cognatione. vnde non innitit snie tanq̄ cause immediate iure succedendi: sed tanq̄ admouenti obstaculū ꝛ impedimentum succedendi. Sufficit enim quomodocūq; impedimentū ꝛ obstaculuz admoueat. argumentū. j. de vsuc. naturalem cū similibus. ¶ In eadem glo. ibi non proponit petitio: q; si ꝓponeret petitionem hereditatis sibi prodesset snia qō hic negatur vt. j. de statu libe. statu. a ceteris. §. verū. ¶ In gl. que incipit preteritis est ibi hodie ꝛc. Sed nūquid actio ad supplementum finit quinquennio sicut querela videt q; sic. vt. C. eo. si quis filium in fine. Nam loco querele subrogatur. ergo est eiusdez vite. vt. l. si eū. §. qui iniuriarum. ꝛ ita consuluit do. Bart. dic contra. q; non reperit hoc l. cautū. vnde puto ius esse perpetuū sicut in petenda quarta ex ꝓstitutione dini pij. nec obstat q; in locum querele subrogetur: quia non subrogatur accessorie: sed principaliter. ideo per se inuuit. vt. j. de donatione causa mortis. l. qō debitori: sed an actio

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad supplementum cõpetit ꝺ legatarios pro rata sicut cõtra heredem.dic q̃ sic.vt l.libertus sub conditione.§.j.de bonis liberto.fm Guil.de cu.qui ita notat in.C.de inofficiosis donatio.l. prima in princip.Et doctor meus consuluit.argu.contra.C.de inoffi.testa.scimus.§.replet.Sed certe querela non preparata non transmittitur regulariter.Quid de isto iure agẽdi ad supplementum videtur idem in.d.l.siquis filium.ꝛ argu. j. vt lega. no.ea.l.j.§.bellissime.Et videtur hoc verum si filius decedit ante aditam hereditatem in casu dicte.l.siq̃s filium.Si vero post transmittat ꝛc.ius non preparatur q̃ iaz cesserat dies eius per additiones hereditatis.facit ad hoc de legatis.ij.qui solidum.§. predium per quem.§.hoc tenet in simili.Guil.de cu.C.de inof. dot.l.j.in vlti.q.Nunq̃d in legitima est ius accrescendi sicut in querela.dicit Guil.q̃ sic[a].C.eo.auf.nouissima.ꝛ Dy. de leg.j. plane.§.si coniunctim.doctor meus tenet contrarium.ꝛ dic per eum in repetitio.pater filium.j.eo.An institutus in legitima videatur institutus in re certa vel in quota:dic q̃ in re certa secundum Guil.C.eo.qui in priorib⁹.An portio heredis vniuersalis sibi accrescere possit.dic q̃ sic quolibet heredevniuersali repudiante.secus si vnus repudiat alter nõ fm Gui.C.de here.instituto.l.quotiens.idem dicit etiam in extraneo instituto in re certa per.l.j.§.si ex fundo.de heredi.insti.quod est notã.Sed an instit tutus in re certa transmittat hanc insti.lz ignoret.dic q̃ sic quãtum ad ipsam rem:q̃ in hoc fungitur vice legatarij:sed non quãtum ad ius accrescendi:quia in hoc fungitur vice heredum fm doctor meum qui ita notat in.l.ex facto.de here.insti.Sed quid si aliquis reliquit heredibus titij.vtrum institutus in re certa veniet.dicit Spe.q̃ sic in speculato.de testamentis.§.j.ver.pone.A.instituit.Tu dic q̃ insolidum venire põt qui per ius accrescendi venit ad ipsam hereditatem totam:sed pro parte non potest venire:q̃ non potes dicere pro quota cum non sit heres in quota.l.quod si filius institutus in.x.li.vult legitimam in coꝛporibus hereditarijs an audiatur.Item quid si res relicta pro legitima est cuicta vel crusta.dic per Gui.C.e.sancimus de materia ind.quod no.in aut.de here.ꝛ fal.§.erhere.col.j.ꝛ per Dy. de lib.ꝛ posthu.gallus.Sed quid si filius est institutus in legitima sub conditione potestatiua.an reijcitur grauamen.dic qõ non:q̃ adiectus preterito.ideo testm̃ nullum secus si instituto tunc obijcit.idem resti.l.sub potestatiua conditione:q̃ valet testamentum.vt.l.vbi.de bo.lib.Ita tenet Guil.C.eo.qm̃.ꝛ de institu.ꝛ substi.nõ pater.

a ¶ Qõ sic.qõ vez inter fratres.secus in filia que ꝺ er forma statuti stare contenta dote vt plenez cũdez bal.in l.j.§.j. C.de cad.tol. contra Bar.

¶ Additio lecture vacantis in.l.quemadmodum.

Quemadmodum.Hec lex itelligitur adita hereditate per institutum.Nam ante nõ potest preparari querela.C.eo.si quis filius damnat⁹ No.q̃ ille qui minat dicere ꝑparare se ad actuz ergo idem si minatur offendere quod dicatur se ad offendendum parare.¶ Vel libelli.nota per dationez libelli querela non proponitur:sed preparatur denunciatione.

¶ No.denunciationem.id est citationem dici preparatoꝛiam actionis.vt lit.future.¶ In glo.que incipit.id est verba.i. secũdum pro quibus facit hec litera que dicit q̃ in suo superuacua est aditio.sed contra istam glo.videtur no.j.solu.ma.si cum dotem.§.transgrediamur.ꝛ j.de acqui.here.necessarijs.ad idem ꝺ leg.j.nam nec emancipatus potest dici q̃ aut suus omnino tacet.ꝛ tunc loquuntur contraria.aut agit querela.ꝛ tunc pretoꝛ non audit cum volentem se abstinere:q̃ si pretoꝛ ab initio hoc sciuisset non dedisset ei querelam cũ eius non interfit.Sed an eoipso q̃ ambag. querela videatur adire videtur q̃ non:q̃ nec potest.nam oportet qõ adeat ab intestato.Sed ad hoc viget testamentũ.ꝛ hec vera q̃diu sit ꝓnunciatum super querela quicquid glos.dicat.Quid in eo qui dicit falsum.dic vt.j.de bono. poss. cum quidam quid in eo qui dicit testamentum nullum ex causa preteritionis dicit.C.de repu.here.l.suus vbi de hoc.Et quid operaꝛ quod transmittatur querela per hoc non transmittitur hereditas:quia non delata.ꝛ per consequens nec etiã tus deliberandi.ꝛ sic heres exheredatus non videtur posse adire hereditatem primi testatoꝛis.Respondeo.immo potest ꝛ est speciale.Nam ꝛ alleg.quedam specialia.no.j. de contratab. illud in fine.de acqui.heredi.ventre ꝛ.l.pantonius.cũ simili.De trãsmissione hereditatis.An infans suus transmittat[b].Ricar. de mat.dispo.ꝛ incipit questio sua quidam filios determinauit qõ sic.Sic dices posito q̃ filia sit heres patris.Si quis querat nũ quid si quis decedat ante agnitam hereditatem transmittat caz ad matrem sepissime queritur ꝛ diuersis modis quotidie iudicatur.ꝛ per aduocatos ꝛ doctoꝛes sepissime contenditur.ꝛ gl.affirmat quod quilibet de liberis hereditatem non agnitam transmittat ad matrem.ꝛ ad quoslibet de parentibus qui ad eius hereditatẽ vocantur ꝛ non ad alios,ꝛ firmiter asserit.C.ad oꝛfici. l.ij.ꝛ videtur casus ad tertul.l.ij.§.siquis exheberis.ꝛ not.C.de cur.fur.l.finali.§.si autem.per Pe.ꝛ in.l.si infanti in glos.nunquid erit.dicit Bar.nec distinguit iter suos ꝛ extraneos.ꝛego sepe dicam sententiam sicut scriptam inueni.Ita dixi ꝛ probaui.sed postea cogitans.l.ad hoc alleg.ꝛ scripta multoꝛum peritoꝛum qui super hoc aliter scripserunt predictam glosaz sententiam sustinere nonvalens consilium ꝛ opinionem mutaui:ꝛ alio modo istud membꝛum distinguo ꝛ dico q̃ si heres vocatur ad hereditatem si non est de suis siue sit de liberis siue non hereditatem non agnitaz non transmittat ad heredes siue superioꝛes siue inferioꝛes ꝛ idem dico in bo.pos.non acceptavt.C.de iure deli.l.quoniam.ꝛ.l.iij.C.ad oꝛfi.l.ij.ff.de bo.pos.l.iij.§. acquirere.Hoc autem fallit in patre ad quem transmittitur hereditas nõ agnita per filium infantez siue fuerit in potestate patris siue nõ vt dicta.l.si infanti.§.j.ꝛ.§.eodem no.Item fallit in liberis qui hereditatem sibi delatam a suis parentibus transmittunt ad suos liberos etiam non agnitam.vt.C.de his qui ante apertas tabulas.l.j.ꝛ de caducis tollendis.l.j.§.in nouissimo.Item fallit in eo qui deliberat.ꝛ infra tempus deliberandi decedit ꝛ in aliis casibus specialibus.no.ff.de acqui.here.l.ventre.nec in ꝺ casu puto matrem aliquod priuilegium habere:quia non inuenio.l.hoc dicentem ꝛ omnes predicte.ll.videntur contra velle. Si aũt ille cui erat delata hꝝditas erat de suis hꝝdibus.mõ credo aliã regulam ꝛ dico qõ talẽ hꝝditatẽ licet in ea se non miscuerit transmittat ad eos qui ad eius hereditatem vocatur.ꝛ hec regula nunquam fallit nec distinguo sic videtur liber alius.ꝛ ita loquitur de iure fisci lucius de castrensi peculio hereditatis.§. j.C.de suis ꝛ legitimis apud hostes.C.de iure deliberandi.l.iij. de acquirenda hereditate si quis filium.§.j.cum similibus.ꝛ est ratio diuersitatis.quia extraneus non est heres nisi ex voluntate animo hereditarem adeundi agnoscit.vt institu.de hereduz quali.ꝛ diffe.§.titu.vnde si ante aditionem moriatur reperitur nunquam fuisse heres nec esse potest heres qui voluntatem habere non potest:quia moꝛs omnia soluit.vt in auten.de nup.§. j.deinceps.ꝛ sic hereditatem ad heredem non transmittit.quia eam nunquam habuisse reperitur.Sed suus est ipso iure heres ignoꝛans.ꝛ in hoc non expectatur eius voluntas.institut.de heredũ quali.ꝛ differentia.§.sui.ꝛ institu.de hereditate ab intestato.§.sui.ff.siquis ob.causa testamenti.l.j.§.qui sunt in potestate.vnde ipsoꝛum voluntas non requiriturvt sint heredes.Et ideo si moꝛientur etiam antequam aliquid sciant vel se immiscerant.tamen quia sunt heredes hereditatem transmittũt ad suos heredes quicunq̃ illi sunt ꝛ ita loquuntur.ll.per hoc allegate.

¶ Sed contra hoc opponi potest de sententia Azo.ꝛ glol. qui scripsit quod suus ex beneficio pretoꝛis abstinere poterit.ꝛ hoc ipso quod non immiscet intelligitur abstinere vt.C.si vt se ab hereditate absti.l.j.ff.de acquirenda hereditate ei qui.ꝛ per talez abstensionem consequitur quod non sit heres effectu:licet nomen retineat heredis ꝛ omnes leges que dicunt suum esse heredem etiam ignoꝛantem.ꝛ antequam se immiscat intelliguntur nomine non re siue effectu.Sed in hoc multi nonvsi autoꝛitate doctoꝛis tam antiqui quam Moderni in quibus ego sum contradicunt.Et dico quod suus heres dupliciter potest abstinere vno modo abstinẽdo eoipso quod non immiscet vel quia ignoꝛat patrem defunctum:vel quia scit vel deliberat.vel ratione simili nec immiscet nec renunciat.ꝛ eius abstensionis effectus est vt semper sit heres cum effectu:quod apparet.quia lex dicit continuari dominium:quod consistit in effectu heredis.vt institu. de heredita.ab intestato.§.sui.ꝛ si postea immiscuerit se hereditati.Non propterea efficitur plus heres quam erat:sed perdit beneficium pretoꝛis:vt ammodo non possit se per renunciationem eximere ab oneribus hereditatis nisi per beneficium restitutionis.vt.ff.de acquiren.heredi.l.necessarijs.ꝛ.l. impuberibus.in fine.Sed si ante immissionem velit se eximere ab oneribus hereditatis potest relinquere hereditatem.ꝛ in hoc non est necesse adire pretoꝛem.Et ita intelligitur.C.si vt se ab heredi. abstin.l.j. ff. de acquiren. hereditа.ei qui.Secundo modo diꝛcitur abstensio que abstensio idem est q̃ repudiatio.ꝛ requirit animum ꝛ voluntatem:quod apparet ex.l.que dicit si voluit.institu.de here.quali.ꝛ differentia.§.sed bis.ꝛ.d.l.necessarijs.in fine primo responso.Et hec est abstensio non cadit in ignoꝛantem nec in deliberantem interim dum deliberat nec in aliquo casu nisi in eo qui vult ex animo relinquere hereditatem ꝛ eius effectus est vel absten.nihilominus sit heres vt.ff.de bo.li.ꝛ si ex modica.§.j.de fidcicom.li.cum quasi.§.siquis suus.sed effectũ non habet.ꝛ perinde est ac si nunq̃ fuisset heres:q̃tum ad oẽm effectum q̃tum vbi:q̃tum ad libertatẽ.vt.d.l.cũ quasi.ꝛ de ma. te.l.sciendũ.Et ideo vocant substituti ꝛ venientes ab intestato post talem absentiam nec amplius ad ipsam hereditatẽ admitti possunt nisi fm foꝛmam.l.C.de repu.heredi.l.fi.Ex his ergo apparet

b ¶ Trãsmittat. vidᵒ franare.in.l.inci in.j.col.versi. iij. not. in de vulg.ꝛ pupil.

Universidad de Deusto

apparet q̄ iulianus qui est inter suos hēdes q̄tum ad suum commodum. z non q̄tum ad incommodū vt.l.sed si plures.§.filio.ō vulg.sub.per Ja.are.z per Bar.de mil.substi.si filius qui patri licet nullo habito tutore decesserit nihilominus heres fuit sicut ignorans:nec pōt dici ipm abstinuisse ab illa abtēsione que est ex aio.z ita cum sit heres illam hereditatem transmittit ad heredes suos qualescunq; sint.z illi hēdes si abstinere noluerint poterint:q; cum tali bñficio transmittit quale habebat.vt.ff.de acqui.here.siquis filium.§.j.Et sic est videre in legato qō ipo in re acquiritur legatario ꝛc.ignoranti.sz ipe pōt repudiare z repudiando videt nunq̄ quasi fuisse dñs.z si ignorans sibi legatū decedit transmittit ad heredē cū iure repudiandi:q; hēs eius poterit repudiare.vt colligit.ff.de sur.l.a titio.z.ff.si certū pe.l. perinde.z de le.j.seruum filij.§.j.z.l.si fundū.sub odi.§.si titius. z.C.qñ dies legat.ce.l.fi.z recte ita est in suo herede q̄ ipo iure est quasi heres ignorans.z decedēs transmittit heredi.ad heredes cuz bñficio repu.Ricar.de mal.in eadē gl.in fi.ibi solo aio poterat esse heres hic non:sz opz primo per suiam testiū rescindi.z dic.vt.j.de odi.insti.si quis ita heredi.j.eo.l.qui de inoffi.z est expssum.j.ti.j.per seruum ꝛc.

1 Pater inuito filio non pōt mouere querelā ex psona filij.

Papinianus. Expugnatio testamenti non queritur patri per filium in ptāte.nec etiam morte filij transmittit ad patrem occupantē bona iure peculij.h.d.istud pri. z est subtile. ¶In ter.ibi.ipsius eiꝰ scz filij. ¶In ter.ibi sequenti loco.§.determinauit de acquisitione hic determinat de transmissione. ¶In ter.ibi.noie filij viuo filio.eo adit mortuo eius noie nil fieri pōt vt.§.de iudi.l.de qua re.§.fi.Mo.

x q̄ inuito filio †pater non pōt mouere querelam ex psona filij. ¶Item qō nec transmittit ad patrem etiaz preparata.z est ar. q̄ idem in monasterio qō in patre.vt non possit ex psona monachi expugnare testū nisi eo volente nec etiam mortuo monacho

a Sed q̄re.ium videt q; monachus non hz nolle nec velle[a].vñ monasterium hz iurisdictionem in monacho quam pater in filio. ¶Scdo no.q̄ ar.huius.l.dicit spe.q̄ si sunt duo fratres. vnus instit̄utus alter preteritus q̄ institutus non pōt dicere nullum ptore tacente:q; iniuria est solius patris.facit.j.de iniusto test. l.filio preteri.nec ob.j.de contrata.l.si post minorem.in fi.q; ibi loquitur in stab.non in iure dicēdi nullum fm Specu. qui ita no.in ti.de testa.§.j.v̄.pone berta.facit.j.ad carbo.l.si impubes §.quesitum.tñ in q̄rtum.facit.j.de iniusto testō.l.fi.z.j. si tabule testa.nulle extabunt.l.j.in fi.vbi rñdeas q̄ z ille loquunt de iure ptorio non de iure ciuili.ius asit dicendi nullum est de iure ciuili sicut querela.vnde.l.illa satis bñ facit in rōne sui. ¶In gl. supverbo finitam.ubi hz heredem.Et ideo hodie transmitteret ad patrem hoc dicit.

Si quis post. Qui derelinquit querelam non revertit ad querelā.h.d. facit.C. de inoffi.test.l.cum mota. ¶In glo.j.ibi.die statuta.s. ad agendum q; diffamat z minabat se acturum. ¶In ca.gl.in fi.ista gl. sentit qō.l.diffamari non habeat locū in ciuilibus causis vbi in cā status.z vbi in querela inofficiosi in criminalib⁹ bñ pōt assignari termin⁹ ad accusandū.vt.j.de accu.l.cum titia.z de fal.l.athletas z extra de accu.c.lz in beato Petro.sz aliter notauit gl.ō.ex qui.cau.ma.l.sz z si per pretorē.§.sed si dum decreto. non ob. l. ad peremptorium.q; ibi loquitur in dilatione expectatoria nō in termino dato ad agendum.

Si imperator. No.q̄ imperator vtit̄ legibus in suis causis.z idem in deo dicit gl. vnde si sit deus institutus.tñ filio non pōt auferri legitima.arg. C.de sacrosan.ec.si qua mulier.z xvij.q.viti.c.fi.z in.c.si pater.ō testamentis.lib.vj.

Si quis in militia. Annus missionis p militia reputat̄ quantum ad testū in militia ordinatum.si aūt sit ordinatum in illo anno missionis.dic.vt.j.de mili.testamento.l.si certaz in fi.z.j.ad.l.fal.l. si post missionem.

Sed nec impuberis. Pupillaris substitutio per se nō potest expugnari per querelam:sed per expugnationē paterni testamenti.sic si totaliter expugnet.h.d.z est casus no. ¶No.q̄ pupillaris dicit testū patris q̄tum ad ordinationem.z ideo mater impuberis querelam non hz:q; vror non hz querelam ō testū viri. Item dicit testū pupilli.z ideo frater testatoris etiaz turpi persona substituta repellit̄ a querela:q; non dat patruo.Item nec frater impuberis hz querelam nisi forte esset substituta turpis psona:tñ videt̄ potius q̄ indistincte non habeat sicut mater impuberis nec mater testatoris. ¶So.no.diuersas z ꝛias rōnes induci posse.dicit gl.q̄ hoc est in diuersis instantijs.vbi admittit allegatio contrariorum non in eadem instantia facit.j.de li. lega.l.aurelius.in fi.z ibi per Ja.tamen q̄ñq; habemus q̄ contraria allegant̄ in eadem instantia z no.insti.de ac.§.alie.z.j.faber.l.quedam mulier.z de iure patro.l.carmelia pia. ¶Tertio no.q̄ rescisso testamento paterno per querelam rescindit̄ pupillare.si est rescissum in totum:secus si pro parte.glo.tñ que est in l.j.j.de vulg.substi.dicit q̄ hodie ex causa preteritionis vel exheredationis non infringitur substitutio pupillaris.Dy.dicit ibi ō.q; substitutio pupillaris nō stat per se fine efficacia institōnis fm Dy.Ly.tenet in aut̄.ex cā q̄ substitutio pupillaris firma remaneat ex petitione illius aut̄.ita q̄ solui pluries:q; non est eadem rō impugnandi substitutionem sicut institutionem.Et dicam q̄ incipit testū a secōdo gradu.facit.j.de liber.z posthu.l. iij. §.fi.in rōne sui.z.j.si quis ob.cau.test.l.siquis seruum.§.institutus.z illū tex.inducit Oldr.facit etiam.l.moribus.§.ij.j.de vulga.z pupilla.

Si quis mortis. Donatio cā mortis excludit querelaz.h.d.Facit j.ad.l.fal. l.cum quo de peculio.§.fi. ¶In tex.ibi.secure.i.inexpugnabiliter. ¶In glo.ibi.iure institutionis supple opz aliquid relinq̄ vt no.j.ad trebel.l.siquis pretore.z facit qō no.ō.de minо.l.iij.§. sed vtrum in fi.

Si quis impuberis. Impubes non potest conqueri ō substitutione pupillari.h.d.facit.j.de vul.substi.l.ex facto in prin. Notaq̄ substitutio pupillaris dicitur pretorius non onus.secus in fideicommissaria.Et ideo in substitutione fideicommissaria non veniunt proprie facultates impuberis.vt no.C.eo.l.ex tribus.et j.de vul.substi.l.coheredi.§.cum filie ver.nec fideicōmissaria.

1 Legitima est quarta pars eius quod deferꝰ ab intestato.

2 Speratus admitti ad ptem facit partem.

Quoniam autem. In debito bonorum subsidio non est locus iuri accrescendi anteq̄ repudietur per eum cui pertinet.z idem in querela.h.d. ¶†Not.hic q̄ legitima est quarta pars eius quod defertur ab intestato.b conco:.C.eo.l.queritur.sed hodie legitima est aucta.vt in aut̄.nouissima.C.e. ¶†Scdo no.q̄ ille qui speratur admitti ad partem facit partem.z sic no. q̄ sola spes impedit ius accrescendi. ¶Tertio no.q̄ si ex vno remansit vnus nepos ex alio tres legitima vnius est sexuncia legitima aliorum trium est pro quolibet eorum semiuncia qua habita cessat querela.sed vt dixi hodie legitima est aucta:sed pone q̄ ex vno filio remansit vnus nepos.ex alio remanserunt sex nepotes vtrum legitima erit tertia ac si ambo filij viuerent vel semis singulis capitibus computatis.arg.est dic q̄ sit tertium:quia illi sex vnius partem ferunt.z in loco vnius.scilicet patris eorum subrogati sunt z in stripe veniunt.cogitabis.z tene menti:quia valde vtilia sunt.

Quarta autem. Quarta debetur filio deducto ere alieno funeris impēsaz libertatibus.z si filius institutus sit per libertates vnius grauatus si habet vulgarem substitutum potest repudiare institutionem. z contra substitutum agnoscentem proponere querelam. si autez substitutus repudiat vel non extat filius ab intestato adire poterit nec ad libertates tenebitur:quia non videtur in fraudem omisisse.hoc dicit.Premitte ad euidentiam dno. Primum est quod ere quo libertates minuunt quartam si testato: non habebat in bonis nisi seruos poterit filium priuare legitima relinquendo omnibus libertatem quod est iniquum dat̄ filio remediuz.istud tamen remedium non videtur sufficiens si libertates sunt relicte ab intestato.vt.j.de fideicommis.li.l.generaliter.§. ex testamento.z adde quod no.Dy.j.de bo.aut̄.iud.pos.l.here ditarium vbi dat remedium qualiter pater posset priuare filiuz legitima de quo etiam no.in.l.j.in glo.magna. C.de inoffi. donа. Certum remediū est q̄ pater contrahat debita ex causa onerosa inter viuos.quia illa exhauriunt quartam.vt hic. ¶Secō do premitte ad euidentiam quod institutus obmittendo ex testamento z ad diem ab intestato tenetur ad legata ex ti. si quis ob.ca.te.fallit quando hoc facit ad repellendaz fraudē testoris vt ff.z.j. de le.ij.l.cū pater.§.titio. ¶No.q̄ primo detrahit̄ es alienum funeris impensa z libertates z de reliquo detrahitur quarta.z si filius non habet quartam de reliquo hz querelam.si vero nil restat cessat querela.non em̄ potest dici eiz non habere quod debet habere.q; nil sibi contingit z si vnus denarius tm̄ supersset z de illo haberet quartam haberet legitimam z excluderetur a querela.z ista est principalis exclusio huius.§.tñ ex hoc videt̄ sequi absurditas si ponamus q̄ pater non habebat in bonis nisi seruos z his oibus relinquit libertatem.z filio instituto z dato sibi substituto. Nam aut filius adibit ex testō.z non contra quem agat querela,aut repudiabit:z tunc vadet ad substitu

a ¶Nec velle. scz ad faciendum ad nō faciendū sit ita fel.in.c.ex rescripto. in.i. col.v̄.in gl.j. circa prin.de iureiurā.

b ¶Ab intestato. vide fran. ar.ff.l.j.ō vul. z pupil.z qō ibi dixi i apo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

eſt.z ille preſcribet libertates z filius remanebit inanis.aut ſubſtitutus nō adibit:z tunc ipſe filius ab inteſtato ſuccedēs videbitur teneri ex edicto ſi quis obcā tc.ergo remanebit in oēz euē tū filius deluſus.ſed ad hoc rñdet littera.q nō remanet deluſus q: ſi adit ſubſtitutus ꝓponet ḡrelā.z reſcindet libertates. ſi nō adit ſubſtitutus ipſe filius adibit ab inteſtato nec tenebitur ex edicto z iſta eſt ſcā cōcluſio z eſt cōſiliū qđ dat filio cōtra fraudē pris. ¶ Itē no.hic ſcđo q funeris impēſa eſt priuilegiata ſicut es alienū.z facit cōtra eos qui de eo qđ eſt relictū ſuy funere volūt quartū.nā ſi nō debeā filio multominus eis. ¶ Tertio no.q cōtra ſubſtitutū vulgarē pōt moueri ḡrela inofficioſi etiā per filiū inſtitutū qđ eſt mirū.ſed eſt hic ideo q: inſtitutio erat ita grauata qđ habebaē ꝓ exheredatōe facit qđ no.j.de here.inſti.l.qui habebat. ¶ Sed ego quero hic etrū hic cū reſeceē grauamē ipſo iure poſſit filius velle ſuā ſolā legitimā z reliquū relinquere ſubſtituto vulgari Cy.dicit q nō.C.de impnbe.z alys ſubſti.l.heres inſtitutus.In cōtrariū facit.j.de bo.que li.l.libertus.§.qđ ergo z iſtā partē videē tenere bar.j.ad trebel.l.q: poterat.z in.l.j.j.de ac.here. ¶ In glo.ſuperꝝbo ab ſubſtitutū ibi ſi debitor.z vide.j.ſo.ma.l.ñ cū dotē.§.ſi pater. z ibi per Jac.de arc.z eſt optima reſciſſio. ¶ In ea.gl.ibi promittere.no.bonaz glo.que innuit qñ pater inſtituit filiū heredē z dicit ſi nō erit heres talis ſit hīs vel filiabus vbis q tūc fili? nō ſit hīs ipo iure.q: videē ipm facere de neceſſario volūtariū cū hoc vt filius ſit ipſo iure heres eſt introductū in fauorē patris.vt habeat heredē.et ideo huic fauori iure ciuili pōt pater renūciare fic teſtādo. facit j.de here.inſti.l.cornelius.z.l.iam dubitari.eo.ti.qđ tene mēti. Cy.in addi.bar.dicit idē in exp̄ſſa vulgari.z b tz Dy.de liber.z poſth.l.ſi fili? hīs ſec? in tacita vulgari.q: nō ipedit exiſtētiā ſui hīdis vt.j.de vul.ſub.l.ſi fili? ſm bar.z eſt rō:q: vulgaꝛ tacita eſt introducta a iure mero fauore teſtōris.z iō nō ꝓuertiē in odiū ei? z facit de neceſſario volūtariū de iure ciuili.z hic multū no.primo in materia trāſmiſſionū.primo q vbi filius hz vulgarē ſubſtitutū nō trāſmittat hereditatē hz forte trāſmitteret ius deli. ar.j. ad trebel.l.quidā ita.Sz in cōtrariū facit.q: hz nō ſit neceſſari? vt in glo.videē tū ſuus vñ cōtinuaē dñium.vt.j.de libe.z po.l.in ſuis. ¶ Itē ſubſtitutus vulgaris z coheres extraneus equiparaneē.vt no.de iure deli.l.quidā elogio:hz coheres extraneus impedit trāſmiſſionē.vt.C.de iure deli.l.fratris.z ibi per Cy.ergo nec ſubſtitutus vulgaris niſi forma ſubſtitutōis excluderet trāſmiſſionē.vt.j.de le.ij.l.miles.§.pro parte. Sol.facit ad materiā tutelarū qđ tutor attilianus ſit neceſſarius vbi pupillus habet vulgarē ſubſtitutū.q: tūc exiſtentia nō cōfirmat tutelā teſtamētariā:alias aūt nō eſt neceſſarius.vt inſt.de here.ab inteſ.§.ſui. ſi tū daret tutor: hz inſpecto iure ꝓtorio.ar.j.ō le.j.l.nā nec emāci pat?.facit qđ no.Cy.C.de teſ.tu.l.iij.C.ō admi.tu.l.tutores.facit qđ no.C.p empto.l.nihil.Ex his appet q ſubſtitutus vulgaris pōt ſuccedere de iure ciuili qđ nō eſſet ſi inſtitutus eſſet neceſſarius heres.ar.eius qđ no.C.vnde liberi.l.qui ſe patris.Et ad de q ſi fideicōmiſſaria ſubſtitutio nō ipedit exiſtentiā ſui iuris. vt.j.ad trebel.l.ita tū.§.ſi pater. Sed datio coheredis extranei ſic.vt in.l.apud.§.j.j.ad trebel.z ibi pDy .z eſt ratio. q: cōiunctus videē tacite ſubſtitutus vt no.in.l.ſi titio.§.iulianus de le.ij.que verba no. ¶ Quid ſi teſtator ſubſtituit vulgariter et per fideicōmiſſum.vel quid ſi ſubſtituit compendioſe vtrum attenta vera vulgari ceſſet exiſtentia ſui heredis attenta natura fidei commiſſarie non ceſſet cogitabis.z facit ad trebel.l.recuſare. §. ſi titius.Baldus.

a ¶ In legitima.adde eundē bal.l aut. nouiſſima .j. col.C.eo.z in l.nō eſt.C.ſa. her.z in.l. inbemus in.iij. col.C.ad trebel.z pau. de ca.in ꝓſi.crij.

b ¶ Fiſco.z adde q qñ fiſc? ſuccedit loco indigni nōdī heres noīe:hz effectu z tenetur creditoribus z legatarijs. vt p frā. a are.in.l. ex facto.§.ſi.iu.ij. no.de vulga. z pupil.

Si conditioni. Exheredatus capiēs aliquid ex teſtamento ab inſtitutovel a legatario ſubmoueē a querela ſiue q: ei? natiuitas impediē: ſiue q: nata reſoluitur.hoc.d. ¶ In ter.ibi euentuz.i.augmentatione. ¶ In ter.ibi fiat.z filius acceptat. ¶ In ter.ibi ei.ſ. exhīdato ¶ No.q ſiue ante aditam hereditatem accipiat aliquid ex iudicio defuncti ſubmouetur a querela. primo enim caſu non naſcitur.ſecundo nata reſoluitur:licet hic ſit difficile reſoluere ius quod eſt iam fundatum. ¶ Secundo no.q querela naſcitur ab adita hereditate.Idem ergo eſt dicendum in actione ad ſupplementum que ſubꝛogatur hodie in locum querele. tamen in hoc eſt diuerſum.quia etiam agnoſcenti iudiciuz defuncti competit actio ad ſupplementum ſecus in querela ſecundum glo. z ſecundum Bar.quod no.

Unde ſi quis. In debito bonorum ſubſidio imputantur fructus percepti infra tempus inſtitutionis certo iudicio teſtatoris.ſecus ſi incerto ſecundum glo. Tu dicq hodie fructus non imputantur in legitima a nec poteſt teſtator hoc facere exp̄eſſevt.C.e.l.ſcimus.§.repletionem.ergo nec tacite per appoſitionem certi termini ſecundum Bartolum z eſt ipſa veritas. ¶ In text. ibi deberetur iure legitime. ¶ In text.ibi mouere contra coheredem. ¶ In textu. ibi incognitum.ſed eſt hic hodie correctuz propter debita iuris natura cuicunq debeatur.ſed in trebellianica diſtinguitur inter liberos primi gradus z alios.z ad trebel.l.inbemus. ¶ In text. cogere facit de leg.j.l.filius.§.apud marcellum. ¶ In glo.ſi ab inteſtato in fi.z no.hanc glo.ad qōnem dicit ſtaturum q filia femina non ſuccedat niſi in ſola dote. ¶ Modo queꝝ quanta erit legitima maſculi. Et breuiter dic q dos filie detrahit vt es alie numvt.ō.c.l.§.quarta.z de toto reſiduo filius dz habere tertiaz pro ſua legitima non iure accreſcendi:q: portio fil.e non eſt deſecta.immo admittitur ad partem.z hac cōſideratione faceret partem.ſz ratio eſt:q: filius eſſet ab inteſtato totum laturus excepta dote legitima menſuraē ſm ſucceſſionem inteſtati. caſus eſt hic in tex.z glo.qđ no.z tene menti.q: quotidianū eſt. ¶ In gl.ſup verboꝛ falcidia ibi tu.dic immo non eſt diſtinguendū an ſit grauatus cum determinatione certi ꝓis vel non cū teſtatoꝛ non poſſit facere q imputenē fructus.vt.l.iubemus.z adde qđ no.Cy.de ſcōis nup.l.hac edictali in prin.

Si quis irritum. Eligere q̄s dz vt primo agat de nullitate.an de inofficioſitate teſtamēti.h.d.tū in iſto caſu nō p̄iudicat electio niſi interiz vt.C.eo.l.eum qui.dic vt ibi.Bal.

Si filius. Poſſeſſor pōt intentare querelam per modum exceptionis.h.d.z eſt.§. notabiliſſimus de quo fit magnū feſtum a dñoDy.inſti.de act.§.rurſus z a Cy. C.vti poſſi.l.j.in.vj.q.ab Inno.extra de app.c.dilecti.z.c.ſepe. No.q querela dat etiam poſſeſſori. ¶ Item no.q pōt peti incidenter.gl.intelligit q per modū reconuentionis.z dicit q idē operaē q exceptio qđ no.valde qualiter aūt formabiē libellus. dic vt dixi in.l.necnō.§.exemplo.ō.ex qui.cau.ma.ſ.qui iudiciū teſtatoris amplexus poſteauiſus extitit expugnare pareitur tū ei.h.d.Bal.

1 ¶ Quod ab indigno aufertur,fiſco applicatur.
2 Reſtitutioni qđ ſubiacet non debet confiſcari.

Deminiſſe autem. Indignus efficiē qui deſtitit vel non comparuit z ſolum id aufertur ab indigno qñ reſpiciebat eius incommoduz ſine p̄eiudicio tertij.h.d.z eſt elegans. ¶ In text.ibi improbe. q: agnouerat legatum. ¶ In tex.ibi non obtinuit.i.ſententialiter ſuccubuit. ¶ In tex.ibi deceſſerit.facit.j.de iure fiſci.l. ei? q delatoꝛem. ¶ In tex.ibi pōt dici.q: videē quodammodo deſeruiſſe qui noluit comparere. ¶ †No.id qđ aufertur ab indigno
b applicaē fiſcob fallit in.l.j.C.de ſecundis nup.z rō ibi redditur.
2 ¶ †Secundo no.q id quod ſubiacet reſtitutioni non debet cōfiſcarivnde eſt arg.q ſi filius rogatus de reſtituendo delinquit ſola ſua legitima debeat confiſcari.z ſi confiſcarentur omnia bona tranſit cum onere ſuo.vt.j.de ſerui.ru.p̄edio.l.viam ꝓſtitui. §.ſi fundus.z.j.ad ſil.l.cum fiſco. ¶ In glo.ſcz trebellianice ibi rñdeo ſi pura.p̄o hoc facit.l.tutoꝛem.j.de his qui.vt indig.vbi dī q qñ duo iura concurrunt in eadem ꝓſona idem eſt q qñ concurrunt in diuerſis.ſed in filio duo iura concurrunt. ſcilicet trebellianica z debita iure nature.ergoꝛc. Tu tamen dic q non detrahit niſi vnam quartam.q: tex.dixit in.l.iubemus.C. ad treb. quod reſtituit dodrantem. ¶ Item in aūt.de reſti.z ea que parit.§.quamobꝛem.dicit q reſtituit beſſem.z tamen loquuntur in ſub conditione rogato. non ergo deducuntur due quarte ſeu tertia z quarta niſi quatenus eſt plus invna quam in altera.ſed vna duplici iure.vt no.C.fami.her.l.filius.hoc p̄obo.q: ſi teſtatoꝛ non grauaſſet in legitima nulla fieret deductio vt.ō.de iu.§. quarta.ergo idem ſi reuocaē grauamen.per.l. z hec eſt ipſa veritas.q: falcidia eſt inductavt teſtatoꝛ habeat heredem.q: ſi heres nihil haberet de hereditate nollet adire. Et ideo iura nolūt vt habeat falcidiam here. Sed poſtq̄ adiuit heres ſatisfactum eſt legi.arg.j.ad trebel.l.poſtulante.§.j.ſm Cy.hic in addi.z in l.quamquam.C.ad.l.falci. Sed de iure canonico vera eſt diſtinctio glo.q ſub conditione rogatus detrahit legitimam z trebellianicam vel debitam iure inſtitutionis.ſecus in pure rogato ne euellatur vna de coꝛpoꝛe alterius.z ita ſeruat conſuetudo.tamen eſt multum rationabile q filius plus grauetur. quia pure minus deducat quaz grauatus ſub conditione.eſt enim contra rationem.l.contra.ō.eadem.l.§.vnde ſi quis. ¶ In ter.z gloſ. ſed p̄eſuppoſita conſuetudine apparet quod quando in teſtamento eſt clauſula ſi non valet iure ꝛc.z teſtamentum eſt nullum de p̄eſenti: quia eſt pure rogatus. Nam conditio de p̄eſenti non ſuſpendit qō nō detrahitur niſi vna.ſecus ſi clauſula eſſet in futurum collata. quia tunc ſi de futuro nonvaleret.tunc relictū eſſet conditionale z detraherentur due quarte.id eſt dimidia totius ſecundum Barto.qui dicit hoc eſſe quotidianum z verum z quia apparet ad ſenſum.z facit.j.§.p̄oꝛi.Bal.

Si quis impubes. ¶ Quarta debita ex cōſtitutiōe diui pij excludit querelam

Universidad de Deusto

querelam.tñ qui succubuit in querela illam quartam non perdit qz nec alienū perdit.z qz nec ex testō dependet.h.d. ¶ Ho. qp si concurrunt duo iura tñ non concurrunt due deductiones. ¶ Item no.qp qui delinquit circa testm non perdit ius extrinsecus sibi delatum.z vide Ja.j.de bo.li.l.nihil.§.si patronus.z j.si cui plusq̄ per.l.fal.l.nisi.§.j.

Si ex causa. Snia lata in querela facit ius apō oēs nisi sit lata ōtumacia.h.d. ¶ In glo. super verbo ceptum ibi vel dispensationis.no.qp dispensatio nō plus operaī quam restō.h.d.Bal.

¶ Additio Bal.

1 ☞ Pater magis tenetur filio q̄ imperatori.
2 Donatiocausa mortis per exheredationem non revocaī.
3 Heredis appellatione an contineaī heres in re certa.

Papinianus. Iniuria essi ar.huius.l. dicit speculato: qp pteri to tacente institutus non pōt dicere nullis.nō ob. l.si post mortem.§.fi.de ītā.q: ibi loquit in bonorum pos.ītab. in qua erat ius quesitum institu.to ppter precep.Secus in iure dicendi nullum per.l.filio preteri to.de iniusto testamento.arg.istius puncti.Ita no.in spe.de testamentis.§.j.ver.pone bar.qō est notandū.§.si q̄s postq̄ quis renunciauit liti non est locus penitentie.h.d.§.si imperator.

1 ¶† Not.qp pater magis tenetur filio q̄ imperatori.§.si quis idem iuris est de tpe militie z de tpe qō p militia reputaī.h. dicit.§.sed nec.ibi dicit Jnno.qp tale qui pponit ītas defensiones semp videt sub distinctione ponere:z ponat simplr.secus in actionibus.sm Jnno.qui ita no.de prescrip.auditis. ¶ In glo.esi scilicet exceptionis.vide qō no.Jnno. de pscrip. veniens invitima glo.z j.de liberat.lega.anī.in fi.per Ja.Da tar.An istud sit hodie correctū per.l.humanitatis in rōne sui. dispu.mar.sill.z dicit qp sic.sed ō est.vt in.c.sipater.de testamen-
2 tis lib. vj.§.siquis. ¶† Ho.donationem causa mortis non revocari per exheredationem vide.j.de rei vendicatione.emptor §.ancilla.arg.contra.j.de ma.te.l.j.in fi.j.secure. ¶ Ho.secure idest inexpugnabiliter.vnus.i.eius qui erat vnicus ex vnico.§. tiij.quarta debeī femine de eo tiii qō supereſt ere alieno soluto. z deducta funeris impensa ac libertatib⁹ in testamento relictis ¶ Item institutus ō substitutum vulgarem querelam pponit si ex institutione hereditatem repudiauit ex qua ppter factum testatoris quartam habere nō poterat hoc si substitutus adeat sed si repudiat instituī ab intestato vocabiī nec incidet in edictum.h.d. ¶ Opp.qp substitutio non possit expugnari per querelam.q: instituto non datur querela .Rñdeo hec institutio ex formam institutionis z vim exheredationis ppter eius annexū quod institutionis euacuabat effectū.z ideo pōt expugnari testamentū.Sed op.qp debetur contrata.q: a gradu substitutionis preteriī.R.qz institutus.ideo non habz ītabulas.vt.j.de libe.z post.si pohumus a primo.§.qp vulgo.z hec est veritas sm bar.§.si conditioni.quomodocunq̄ exheredatus testō missus sit repellitur a querela.h.d.Sed non a iure dicendi falsum vel nullum.vt j.de his quibus vt indig.post leg.in prin.Rñdeo qz primo casu innititur testamento valido ex quo est ius quesitum aduersario.Secundo casu non innititur alicui fundamento.vñ nec potest ius queri alteri.C.de testamentis.non dubium.z vide Guil.C.de his quibus.vt indig.l.aliam. Nec nascit.q: est subsidiaria.z hoc potest esse locus alij remedio. Item qz nō est contra quem proponaī.Item qz testamentum confirmaī in cōditione non ante.ergo nec expugnaī . Item qz ante filius non est lesus ideo in actione ad supplementuz.§.vnde si quis habēs quartam z fructus quarte repellitur a querela.Item in quartā z fructus quarte imputantur fructus ex rebus hereditarijs percepte iudicio testatoris.h.d.hodie simpliciter in liberis primi gradus tenetur.l.iubemus qp fructus non imputantur in quartam.quia ipso iure resecaī z separat falcidiam ab alijs bonis qō als non est,in conditionali relicto.sed in puro sic.vt.l.linea margaritarum.So.si institutus ex re certa intelligebatur institutus in quota transmittit alias non:q: si ipe viueret non veniret iure accrescendi:sed alio iure.vt.ō.dici. ¶ Sed quid si testator instituit aliquem in re certa z vetuit eum amplius petere. videt standum prohibitioni testatoris.vt in.§.si duo.z ar.j. de vsufr. do.sm vnam lect.econtra ponatur qp filius sit sic institutus.naz istud grauamen deberet remoueri.vt.j.de appella. cog. §. ceterum:sed ad hoc dices qō verum est legitima.sed supra legitimā bene potest grauari.ergo valet hec adiectio.scilicet legitima videtur in eo qui capit iure legati valet hec adiectio vt in.§.si duo sed in eo qui capit iure institutionis:vt filius non valet:qz testator nō potest decedere pro parte testatus z pro parte intestatus z propter hoc cōmodū iure accrescendi vult lex qp filius habeat iure institutionis. Item quia oportet qp relicto filio reducatur ad quotam que reductio non fit si obliqua essent verba dispositionis.vt.l.si quis seruū in fi.de lega.ij.est z tertia ratio de qua legitur.z no.ff.de leg.prest.filium. ¶ Sed quid si sunt tres instituti duo ex quota tertius ex re certa.vnus institutus ex quota repudiat an accrescit coheredi ex quota.an vtriq̄. z dic qp soli coheredi ex quota.qz est maior coniunctio quam cum instituto ex re certa:z qz non adiuit ex vniuersaliter institutis debet haberi loco legatarij sm Gui.in dicta.l.quoti.alleg.etiam qz iure diuersoveniunt.ergo non est ius accrescendi de bonis:uz possessione.sed cuz patrono.vt.l.iulio z titio.de conditio.z demon.cū simi. ¶ Sed pone qp institutus ex re certa repudiat ex vniuersalis heredē repudiat institutionem ex re certa z vult amplectiuniuersalem an potest.Et videtur qp sic.de leg.j.qui fil.in fi. Guil.
3 dicit contrarium per.l.quid ergo eod.ti. ¶† Sed nunquid ap
a pellatione heredis continetur heres in re certa a nomine z esse- a ¶ In re certa adde eundē Bal.in l.j.j.ti. seq.qō ibi dixi in apostil.
cta. Spe.no.in ti.de testamentis.§.j.ver.pone.a.dicit qp quedā sunt que diuidunī inter heredes pro hereditarijs portionibus Et tunc non continetur.quia tales actiones ei non dantur quedam inutiliter diuiduntur inter heredes vel emphiteosis ecclesie.z tunc sufficit nomen heredis.Et ideo vadunt ad heredē ex re certa pvirili portione sm alb.qui ita de eo terminauit z pluraliter in mar.in ti.de quarta treb.in fi.

Spars. Prevalet snia fauens testamēto nisi sit euidēter iniqua hoc dicit. ¶ Ho.hic plus fauetur testamento in dubio quaz filio exheredato.facit. l.ij. de edi.diui.adri.tol. ¶ Secundo nota qō quando sententia continet apertam iniquitatem non est sibi impendendus fauo: bal.

Illud notissimum. Qui consecutus est commodum ex testamento id restituere non potest.secus si commodum ex eo non retinuit.sed alteri restituit.hoc dicit in summa iste.§. ¶ Ho. duo argumenta qp ille qui acceptauit legatum non possit agere ad cassationē testamenti ex forma statuti dicentis qp testamentum non insinuatum possit peti cassari. Sed in contrarium facit quia nullis potest dicere etiam qui agnouit legatum.vt.l.post legatum. in princip.j.de his qui.vt indig.z facit quod no. C. de testa.l.non dubium.cum ergo statutum loquatur de cassatione. per modū nullitatis.ergo non videtur repelli. Sed ponamus quod petit cassationem.z succubuit vtrum perdit legatū .z videtur quod sic.vt.ō.eodem.l. Papinianus.§.meminisse. ¶ In contrariuz videtur:quia ista questio sumit originem ex facto heredis.ergo succumbens perdit legatum.vt.l.lucius.§.sempronia .j.de leg. ij.qui ter.multum facit. Item est argumentum iste ter. quod cō missarius seu merus executor licet acceptauerit officium z fecerit distributionem non tamen repellitur ab impugnatione testamenti ex sua persona.quod no.z facit in rōne sui.j. de pdi. et demon.l.sed si hoc.§.j.h.d.Bal.

¶ Additio Bal.

Spars. Ubi inique. ¶ Ho. hic casum in quo sententia diffinitiua est nulla z ex hoc ipso iure z est specialiter:qz non agimus hic de iure communi. sed de priuilegio tollendo Administrauit arg. expressum qp licet ex hoc dot acceptet commissaria ex testamento paterno non ideo repellitur a querela.q: ex hoc cum sit merus minister nullum hz commodum.Bal.

1 ☞ Impugnans testamentum non perdit ius qō habet vigore contractus.
2 Donatio causa mortis non dicit pars testamenti.

Etiam si querela. Nō perdit donatiōem nec dotem qui testamentum nititur impugnare.hoc dicit. ¶† Ho.qp impugnans testamentum non perdit ius quod habet vigore contractus.facit.j.de testa.l. heredes palam.§.fina. ¶† Item no. qp donatio causa mortis non dicitur pars testamenti. z est ratio quia magis accedit contractui quam vltime voluntati.vt no. in.l.ij.j.de do.precleg. ¶ Item ad id qō hic dicitur de dote.facit j.famil. herci.l. pomponius philadelphus. z facit in.l.iij.§.sed vtrum supra de mino.z.j.de rei vendi.l.emptor.§.ancilla.
¶ In glo.super verbo obtinuerit ibi resoluitur que negatiua sit ista que possit sic resolui z qualiter negatiua pbeturvide hic per Ja.bu.z de quibusdā negatiuis tu non es liberatus tu non

Universidad de Deusto
Biblioteca

solnisti bannum ede similibus. Cui incumbat pbatio. dicit no. bar. in l. in illa stipulatione si kalendis. et l. hoc ture. j. de verbo. oblig. et fundat se per dictum Jnno. extra de accusa. in. c. sup his et facit. j. de re. mili. l. iij. §. adijcitur. &c.

¶ Additio Bal.

Etiam. Necp in dotez. ¶ No. casum dotis nõ pẽdere ex testamẽto. et sic facit ad. q. no. in l. iij. §. sed vtrum. de minor. et facit. j. de rei ven. empt or. §. fi. Bal.

Sibil interest. Quicquid queritur vi agnatiõis submouet querelam. Idem si quid poterat querere sibi facit queri alteri facto suo hoc dicit. ¶ No. q fraus alicui patrocinari non dz et est arg. ẽ illum qui repellit famulum. vt possit eũ inducere in testem. facit. j. so. matri. l. filie mee. et. j. de stip. seruo. l. fi. cũ similibus. ¶ Item no. q ille qui eligit vnum ẽ triorum videtur alteri renunciare. vt in glo. Bal.

a ¶ In testem. adde frã. are. in l. ad testiũ pe. col. de testa. vbi refert et sequit bal. plc.

Si cum filius. Acceptatio sine effectu nihil officit acceptanti. h. d. vel sic petitio sine effectu non submouet querelam. h. d. Ex hoc. §. sume duo ar. primum q per acceptationem secundi beneficij nõvacet primũ qũ secunda acceptatio est sine effectu. secundo q per pactum q̃ non sortitur effectum factum coram iudice a quo non intelligat renũciatum appellationi. de hoc no. rex. de eo qui mit. in pos. cũ venisset in glo. per bancvbi videas.

Filius testatoris. Commodum qõ queritur p obliquuz non submouet querelam. hoc dicit. ¶ In text. ibi reus fuerat. s. insolidum obligatus. ¶ In tex. ibi legata. s. operatur. ¶ In tex. ibi liberatus ex iuris dispositione. no. quod alicui queritur ex quadam consequentia nõ operatur idem q si queretur rectavia. et facit. j. de li. le. l. fi is qui duos.

¶ Additio Bal.

Sibil interest. Quinetiã. Arg. ẽ illũ qui dimittit famulum vt cum pduceat in testimonium sic. j. so. ma. filie mee. §. si cũ filius. Est ar. q qui cõparet coram iudice a quo et patit repulsam non intelligitur renũciasse appellationi. de hoc no. B. de eo qui mitti. in pos. cũ veniss et. ¶ In gl. per banc. facit. ẽ. eo. papi. §. meminisset. et. j. e. iure. de re testm̃ pbauerit. ¶ Not. ex eo qõ qui petit cõprobat. sed q se in institõe heredis fundat. qõcm̃ petit hic relictũ nõ erat ex quo fuit adeptum. Bal.

1 ☞ Legata repeti pñt a venientibus ab intestato.

2 Legata que ꝓseruantur per auth. ex cã. non videt ꝓseruari filio testamẽtum expugnãti.

Tria filiam. Repetitio legatoꝝ ab intestato nihil operatur vbi testamentum per querelam expugnatur. h. o. no. ¶ † Nota. q avenientibus ab intestato possunt repeti legata. concor. j. de testa. l. ex ea scriptura. §. j. et quod ibi no. et eo ipo q testator ofert legatum in defectum testamenti videt grauare etiam ab intestato. j. de le. ij. l. lucius. §. filiam. de fideicom. libe. l. gñaliter. §. ex testamento. ¶ Secundo no. q repetitio legatorum facta ab initio nihil operatur vbi testamentum reducit ad cãm intestati mediante querela inofficiosi. et est ratio. q testatoris persona reputatur pro demente. ¶ Sed nunquid hoc est verum hodie glo. dicit q sic. in auth. ex causa et illam gl. tenet Hut. in l. fi. C. de codi. Contra tenet Cy. et videt expressum. de fideicõ. li. l. generaliter. §. ex testamento. et ibi per Ja. d. Oldr. dicit q in exheredatione vel preteritione iã nati ista clausula nihil operat. secus in preteritione postbumi. vt in gl. ex testamẽto. et est rõ. q aliud est naturalem erga liberos charitatem more insani hominis non curare vt hic. Aliud non ppendere de pposito gallivel lei fm Old. et q ista clausula nihil operet videtur ter. in. l. ij. j. ff. leg. iij. Sed docto. respondent ibi q exheredatus vel preteritus erat nominatim grauatus sub noie propio non sub appellatione heredis quod ideri non potest. arg. l. si fuerit. eo. ti. vbi ponit similis distinctio. Tu dic q quando testamentum deficit ratione modi vel forti seu solennitatis. et tunc ista clausula operat idẽ qõ codicilli facti ab intestato. vt in. l. ex ea. §. j. et de testa. cum si. quandoqz testamẽtum deficit rõne heredis et idem. vt. C. de fideicom. li. l. eam quam. quandoqz deficit ratione non additionis hereditatis. et idem per eandem. l. quandoqz deficit testamẽtuz ratione nõ complete ordinationis testium et tunc nihil operat. vt. l. fidcicommissa. §. j. de lega. iij. quandoqz deficit ratione revocationis testamenti et tunc etiam nihil operatur. q non operatur nisi per modum intestati. sed Ja. de are. j. si cui plusq̃ per l. fal. l. nisi ad fin. ita disputauit. Jo. de ma. qñqz deficit testm̃ ratione testatoris. q: erat intestabilis vere tunc nihil operatur. q: ille qui non potest testari non potest codicillari. vt. l. si mihi. et tibi. §. regula. j. de legā. j. quandoqz est intestabilis ficte et tunc loquitur litera nostra. tamen q: hodie corrigitur in ratione sui cũ hodie non reputatur demens qui inserta causa exheredat filiũ etiam in dicto. ista lex corrigitur fm quosdam vltramontanos. opi. tamen Oldra. videtur multum equa cũ limitatione no. per Dy. in. l. cum pater. §. cũ estimaret. de leg. ij. Unum scias q vbi clausula ista operat ab intestato opus est q hereditas adeatur ab intestato. vt no. in. l. qui filio. §. seruus. j. de here. instit. et per
2 Ja. in. l. ij. de fideicom. li. qõ est no. ¶ † Item sciatis aliud q legata que conseruantur per auth. ex causa. non vident cõseruari filio expugnanti testm̃. vt. j. de le. pstan. l. filium. §. oibus. contrarium no. in. l. maximum vitium in fi. C. de libe. pte. facit. ẽ. l. primo in fi. Sed quid si dixit si non valeret iure testamenti valeret iure donationis causa mortis. vtrum habeat locũ hec. l. et videt qõ non vt. ẽ. eo. l. etiam. sed ibi loquit qñ est peessum per modum ẽ ctus qõ non presumit nisi ex pisse fiat mẽtio vt. j. de dona. l. filius §. sicut cm̃. facit qõno. Cy. in. l. senium. C. qui te. fa. pos. et Hui. in d. l. fi. C. de codicillis.

¶ Additio Bal.

Tria. Repetitio legatoꝝ facta ab intestato nil operatur qñ testm̃ rescinditur per querelam. h. d. et facit. j. de le. iij. ex filio preteritor. j. de collatione testatoris. q: erat intestabilis vere tunc nihil operatur. q: ille qui non potest testari non potest codicillari. vt. l. si mihi. et tibi. §. regula. j. de legā. j. quandoqz est intestabilis ficte et tunc loquitur litera nostra. tamen q: hodie corrigitur in ratione sui cũ hodie non reputatur demens qui inserta causa exheredat filiũ etiam in dicto. ista lex corrigitur fm quosdam vltramontanos. opi. tamen Oldra. videtur multum equa cũ limitatione no. per Dy. in. l. cum pater. §. cũ estimaret. de leg. ij. Unum scias q vbi clausula ista operat ab intestato opus est q hereditas adeatur ab intestato. vt no. in. l. qui filio. §. seruus. j. de here. instit. et per
2 Ja. in. l. ij. de fideicom. li. qõ est no. ¶ † Item sciatis aliud q legata que conseruantur per auth. ex causa. non vident cõseruari filio expugnanti testm̃. vt. j. de le. pstan. l. filium. §. oibus. contrarium no. in. l. maximum vitium in fi. C. de libe. pte. facit. ẽ. l. primo in fi. Sed quid si dixit si non valeret iure testamenti valeret iure donationis causa mortis. vtrum habeat locũ hec. l. et videt qõ non vt. ẽ. eo. l. etiam. sed ibi loquit qñ est peessum per modum ẽ ctus qõ non presumit nisi ex pisse fiat mẽtio vt. j. de dona. l. filius §. sicut cm̃. facit qõno. Cy. in. l. senium. C. qui te. fa. pos. et Hui. in d. l. fi. C. de codicillis.

¶ Additio Bal.

Tria. Repetitio legatoꝝ facta ab intestato nil operatur qñ testm̃ rescinditur per querelam. h. d. et facit. j. de le. iij. ex filio preteritor. j. de collatione. bono. l. j. §. le. maxime. ¶ Sed quid si testator dixit si non valebit iure testamenti valeat iure codicillorum. postea faciat aliud testamentum. et si legata non valent vi testamenti. An valebunt vi codicillorum. et dic q non. q: hec verba sapiunt repetitionem ab intestato. sed hic non aditur hereditas ab intestato. sed ex secundo testamento. et ita disputauit ni. de matare. et Jaco. are. si cui. plusq̃ per. l. falci. nisi. §. pe. vide omnino Cy. in auth. ex causa. et in penul. q. C. de lib. preter. vel exhered. vide Mico. de matarellis in questione quam disputauit que incipit quidam ex legitima. ¶ In glo. que incipit. scilicet reprehendendo ibi qñ alio modo quocunqz. vt no. ẽ. eo. papi. §. si ex causa.

¶ In glo. §. directo. et adde quod no. j. eo. qui repu. §. ii. ¶ In glo. sed a quo. Sed nunquid hodie hoc est correc. cum iudicii testatoris non damnetur. Respondeo non. q: hodie iure testamenti valent. et ideo cessat repetitio. de hoc no. in auth. ex cã. et ad de. j. eo. cum iure. ¶ In glos. que incipit. vt hic in fi. Et sic videt q illa clausula: si non valeret iure testamenti valeat iure codicillorum non habeat locum nisi quando testm̃ est ipo iure nullum vel rõne solennitatis obmisse vel q: non aditur hereditas. secus si testamentũ valeat et post aditam hereditatem rescinditur per querelam. naz ilto casu verba conditionis sive sit conditio de presenti est falsa sive futuri est defecta: nam si non valebit per aditionez defecit. q: valuit et ab eo ius legatorum pendere cepit ne q enim potest bis cedere dies eorum. scilicet semel ex testamẽto et semel ab intestato. et ideo vt dicte clausule non debentur sic intelliguntur quod no. in auth. ex causa. C. de lib. preteritis. Jtẽ dicit Oldra. q hec glo. habet locum in preteritione vel exheredatione tam nati non posthumi. q: aliud est non perpendere de consilio galli vel vellei. et aliud ad naturalem motum et liberorũ charitatem more insani hois non curare fm Oldra. vide ad qđ inducuntur predicta in auth. ex causa per Jnno. extra de exc. cuz veñ. ¶ In glo. magna. vide omnino Hui. de eun. C. de codicil. l. fina. vbi simpliciter approbat glos. auth. ex causa. Item vide. q. quam format ibi de filiosa. et est notandum filiussa. de consensu patris faciens testamentum dixit si non valet iure testamenti valeat iure codicillorum et cuiuslibet vltime voluntatis. An valebit iure donationis cã mortis. b Hui. q sic. si legatarius erat pens vel alius pro eo. Jta no. C. de codicil. l. fina. Ego contrarium credo quia donatio causa mortis non est mortis vltima voluntas et illa verba sunt intelligenda de vltima volũtate ppie et mere de verbo. sig. verba gesserunt. preterea non intelligitur qs in dubio se obligare hic. quod debet iure accrescendi debet ex testamento. ad tre. apud. §. j. et sic clausula predicta isto casu esset superflua. sed per donationem causa mortis inducitur obligatio licet revocabilis. ergo &c. Sed supposito q de iure canonico ad pias causas valeret testm̃ filiussa. ponamus in parte est testatus ad pias causas in pte nõ. et sic accrescit totum in piã cãm An legata relicta a parte defecta noiatim debebunt si sunt pia dico q sic. non ob. de le. iij. si plures. q: aliud est quando ab eodem gradu. vt hic. aliud quando a diverso. de condi. et de. que conditio. et per hoc. j. de dona. filius. §. fiende q: debet fieri specialis mentio fm Barto. de hoc per Cyn. in. l. seruum qui te. fa. pos. vide quod no. C. de bo. que lib. l. fin. §. filij autem. et. l. scia in fi. et no. ac. instit. de dona. fm Alberi. auth. ex causa loquitur ex preteritione et exheredatione. quero ergo de qua preteritione intelligitur. quidam q de mera tãtum ac indistincte intelligit. q:

b ¶ Cã mortis viõ que habẽtur q do. bar. soci. i ofi. clxx ij. inci. multũ advñdei. ij. pte

eadem

Universidad de Deusto

eadē est rō. ꝛ tam mens ꝙ verba in coꝛ. cōueniunt. ita no. glo. de iniusto testō filio. C. de peti. he. insti. l. j. C. oō. l. j. de hī. ꝛtal. §. et hēdatos. ¶ Sedō querit an habeat locū in ꝓteritione posthumi vna gl. dicit ꝙ nō. C. de petitio. here. l. j. Alij dicunt ō. ff. ō manumiſ. testamento. vꝛoꝛem. de captiuis. l. bo. de le. ij. siquis testō C. de codicil. l. j. de te. tu. l. j. Prima pars ꝺtinet equitatem. ar. de te. mili. si cum vel inutero. ꝛ de iure codicil. is qui de reuo. do. l. si nunꝙ tenendo glo. rſideo ad. l. si cum inutero ꝙ loquit in directa instōne. Aliud in obliqua per quaꝫ filius ꝓiuat. sed grauat. ꝛ eo modo rñdetur ad. l. mili. codi. §. ij. de militari test. Sed hec rñsio videt ō illum tex. qꝛ etiam delegatus dicit ꝙ nonvaiēt sed illud veꝝ iure militari. sed bene valent per istā aut. ex cā quaius militare est ꝓiuilegium. si autem continet ius cōe ꝛ ꝓiuilegium non est sic validū vt ius cōe nec sic extendit ad casum non cogitatum co. ti. mili. §. militia. Item non ob. l. is qui qꝛ ibi nominatim grauauit vnum filium de alio non cogitans vnde cum ex codicillis debeat agi ſm formam codicillorꝝ non pōt agi contra non grauatum. sed in aut. ex causa non agitur merc ex ꝓuisione testatoꝛis immo est ꝓuisio iuris ad. l. sivnꝙ. dic ꝙ non ob. qꝛ speciale est in aut. ex causa invltimis voluntatibus ipsarum fauoꝛe. ꝛ aliud in contractu donationis. arg. de reg. iur. in testamentis. dic vt in sequenti questione. ¶ Sedō querit an hec autē. habeat locum in ꝓteritione filij facta per erroꝛem ꝛ videt qō non per iura ꝓdicta. In contrarium ꝙ sic. no. j. eo. cum inre. ꝛ de ma. tc. l. vꝛoꝛ. ꝓterea lex est expꝛessa ꝙ erroꝛ non vitiat legata. ff. de here. insti. l. si. vel dic ꝙ aut. ex causa ꝓuidet quando est defectus circa oꝛdinationem institutionis ꝛ non legatoꝝ quia ꝓteritio ꝛ exheredatio nil habent commune cum substantia legatoꝛum cum obmissis bis teneant legata. sed si est defectus inuoluntate testatoꝛis non tollitur per aut. ex causa. vnde cum hic videat esse defectus voluntatis. vt. ff. de pactis. tale pactum in fi. nonvī habere locum aut. ex cā. Dic aut testatoꝛ reliquit magnam quantitatem aut paruam. si magnam non debet non ob. ad treb. ita tamen. §. quotiens. qꝛ ibi qñ a sciente si paruam debet. non ob. ad ꝓimum. l si. de here. insti. qꝛ ibi erronea causa fuit cā institutionis nō legatoꝝ. non eīi ideo legauit. sed ideo instituit. ꝛ sic non ob. qꝛ erat allegaturus. ¶ Tertio queritur an h aut. hēat locuꝫ in ꝓteritiōe tīi cum causa vel sine dicvt vt. j. dicēs. ¶ Quarto queritur vtrum habeat locuꝫ in exheredatione. Azo quod sic. si non est solennis. sed si solennis valet testamentum ꝛ legata ex eo pendent. ergo eo rupto rumpunt azo. C. de inoffi. testa. per hoc. qꝛ snia que fertur super quereta reddit inutilem personā testatoꝛis. vt hic. ꝛ sic est defectus in causa efficiente. ꝛ ideo legata non valent. vt. l. j. §. si filius. de lega. iij. j. de condictio. indebi. nec est nouum. Dy. dicit econtra. vt no. Cy. in. d. aut. ex causa. Tu dic aut est adita hereditas ex testamento. ꝛ tunc eo rescisso rescissa sunt legata. qꝛ iam ceperūt habere dependentiam ab instituto. Aut non est adita forte metu exheredati ꝛ tunc legata debentur. Idem si testamentum sit nullum ex hoc dico in qōne precedenti ꝙ Is ꝓteritio sit cū causa tamen institutio expectat ꝓteritos. Et ideo exquo institutus non adit legata debentur. ꝛ hoc in paterna hereditate. Si si ꝓteritio est materna ꝛ cum causa institutus non expectat ꝓteritum. Et ideo idem quod in exheredatione ꝛ quod eiusdem legati non cedat dies bis vel semel contra scriptum semel cōtra exhereda. vel ꝓteritum probat. arg. l. C. de remiſ. pig. solita.

¶ Sed nunquid aut. ex causa confirmat legata relicta a ꝓterito vel exheredato. dic qō non. qꝛ peccat legatum ex sui forma non in forma non sua. sed institutionis vnde aut. ex causa loquitur de bis que relinquūtur simpliciter vel ab instituto. no. ff. de lega. iij. ex filio. ¶ Sed nunquid valet legatum relictum a ꝓterito vel exheredato vi repetitionis ab inte. ꝛ videt' ꝙ non. vt d. l. ex filio. sed ibi non dicitur ꝙ fuerit repetitum ab intestato. sed simpliciter relictū. dic si nominatim a persona non valet. sed generaliter vel a gradu sic. arg. eo. titu. sed si sic cū simi. ¶ Queritur si sint instituti ꝛ quotam repudiauerint hereditatem. nunquid vitiabitur testamentum. An accrescit alijs institutis in re certa. Et videtur ꝙ vitietur testamentum cum instituti habeantur loco legatariorum. vt. C. de here. insti. quotiens. tu dic ꝙ eis accrescit ꝛ fiunt hēdes insolidū. nā quo ad ꝺ tm̄ habent locoꝝ legatariorꝝ vt agere ꝛ ꝙuenīri possint vt dicit. l. quoti. sed quo ad alia habent loco heredū hinc est qō filiꝰ sic institurꝰ ꝓ herede habetur vt querela non agat sed ad supplementum. vt. C. e. aut. nouissima. ꝓterea repudiantibus institutis ex quota ex certa re scripti perinde habent ac si insolidū essent instituti ab initio inspicitur enim tempus adite hereditatis non mortis. argu. ff. de vulga. substi. sed si plures. §. ex asse. ꝛ de libe. ꝛ posthu. si quis posthumus. §. filium. ꝛ accedit optime qō repudiantes perinde habentur ac si ius nunquam eis competisset. vt. ff. ad. l. aquil. titius. ꝛ. l. sc. ꝛ. l. nā sicut. ꝛ. l. si ō. §. si agnati. alꝫ incipit si duobꝰ. ꝛ ff. de lega. j. legatarius. §. si legatum. ꝛ. l. perinde. si certum pcta. Constat autem ꝙ si ab initio fuissent instituti soli qō haberentur loco heredum. vt. l. j. §. si ex fundo. ꝛ. l. quoticns. §. si duo. ꝛ. l. ex facto. ff. de heredi. insti. ꝛ in no. glo. in apparatu suo. de inoffitio. testamento. quoniam nouella. ꝛ sic consuevit Ja. arc. in hac questio. tenere que fuit padue de facto. Ruzinalium. ¶ Idem tenet Hug. de cu. ꝛdicit ꝙ est casus. ff. de milita. testamento. l. ex milit. §. si. cum. l. seq. ¶ Sed nunquid hic est iuris accrescendi an quia adiectio certe rei tanꝙ inutilis vitietur ꝛ non vitiet. vt l. legatum. §. heredi. de le. j. quod puto verum in alio scilicet cui non debetur quota institutio ex re certa. si enim deberetur quota tunc talis institutio restituerctur ad quotam. ꝛ eius loco succederet ꝛ sic ꝓduceret ius accrescendi ꝛ omnem alium effectuꝫ institutionis ex quota vt missionem ex forma. l. edicto ſm mar. fill. qui disputauit quod est satis durum. quomodo enim mitteꝫ tur ex illa. l. que facit enim possessorem cum portio sit incerta ratione loci ꝛ quote. nam licet in genere quota sit certa tamen in specie in aliquo tempore est incerta. vt verbi gratia. ponatur instituius in fundo. ꝛ esset debitum in hereditate quod facit qō legitima non capit totam fundi estimationem. Aut igitur mittet in totum fundum. ꝛ tunc non ratione legitime. quia non capit totum fundum. Aut in aliquam fundi partem. ꝛ tunc ista est omnino incerta ratione loci etiam quote. ergo ꝛc. vt. ff. de acquirē. possess. locus. Alij simpliciter dicunt quod institutus ex re certa habet beneficium missionis quod dici potest ſm vniuersalis institutus repudiauit: quia tunc in omnia venit institutus in re certa vel si adiuit nisi sibi opponat falcidia. vt. l. linea margaritarum. ff. de vsuris. in fideicommiſ. Sed interim dum pendet. an heres adeat institutus ex re certa non habet beneficium missionis. vt. l. j. §. rediguntur quoꝝ legatoꝝ ꝛ facit. C. de codicillis. l. fina. Sed nunquid institutio in re certa potest fieri in' codicillis puto ꝙ sic. quia tunc non est ꝓpꝛie institutio. vt. ff. ad trebel. scevola. Sed nunquid rupto testamento conseruatur institutio ex re certa glo. tangit de doli excep. liberis. So. quando talis institutio de sui natura reducit ad quotam tunc censetur vera institutio. vt no. in. l. si quis ꝓioꝛe ad trebel. ꝛ ideo ex causa ꝓteritionis rumpit. vt in aut. ex causa. sed ex causa exheredationis nonvt. ſ. eo. iur. qꝛ ita est petitum' ius instituti sicut ius agentis. si autem non reducitur ad quotaꝫ tunc firma remanet talis institutio per aut. ex causa. lꝫ sec' esset iureveteri. Sed nunquid institutio ex re certa transmittitur non adita. Rcſpō deo aut ꝓo ea competebat ius adeundi ꝛ tunc aut suus ꝛ transmittit. Aut non suus ꝛ tunc transmittit nisi vbi transmittitur alꝫ hereditas vel ius deliberandi. Aut competebat actio ex testamento ꝛ tunc transmittitur vt legatum. Sed quid si institutus ex re certa decedit ꝓimo deinde moritur institutus ex quota. An heres instituti ex re certa veniet ad vniuersum. ꝛ videtur ꝙ sic. qꝛ ius accrescendi transmittit vt no. in. l. qui patri de acq̄. heredi. non re. de hoc no. in spec. de expensis. Ponamus actoꝛ trarit rēum ad partes remotas ꝛ cum reus est ibi actoꝛ differt ꝙ sequi vt reus episcopus dat oculos. Reus conqueritur iudici que erunt partes iudicis. Rſideo vt compellat actoꝛem differē tem ad ꝓstandum damna ꝛ interesse. vt. d. l. non ignoꝛat. qō est no. dignum. Bal.

Pater filium. Querela ꝓius defertur descendentibus quibus exclusis redit ad ascendentes. hoc dicit. intelligendo legem istam generaliter. vel sic in rescissione testamenti ꝓfertur filius testatoꝛis. ſ si filiꝰ sit exclusus pater ad querelam vocatur non naturali oꝛdine sed naturali pietate. hoc dicit. cum ꝓin. l. fe. vel bꝛeuius. exclusio nepotis defert querelam auo. hoc dicit. Premitte ad euidentiaꝫ qō quantum ad ius rumpendi linea descendens est ꝓioꝛ ꝛ potioꝛ quam ascendens. Secundo ꝓemitte ꝙ querela quandoqꝫ ponitur ꝓo contra tabul. quandoqꝫ ꝓopꝛie. no. de oꝛdine in iure rumpendi. ¶ Item no. ꝙ pendet intentio posterioris donec disceptatur causa ꝓioris in oꝛdine. ¶ Item not. ꝙ admonitio per sententiam operatur idem quod non esse in rerum natura. vel melius operatur idem ꝙ non ꝓcessisse in oꝛdine. ¶ Item no. ꝙ parta sunt non habere filios vel exclusos habere. facit. j. ō acqui. here. l. qui in aliena. §. interdum. ¶ Item no. ꝙ pater ꝓterito filio qui nonvenit ꝓimo loco. sed quodam oꝛdine succedet sorio dari potest querela. ¶ Item nota quod oꝛdo nature est vt ꝓimo decedat pater quam filius'. sed sepe turbatur iste oꝛdo. vñ. Oꝛdine turbato succedis Bulgare. nato. idest filio. ¶ Deinde nota quod paribus passibus ambulant quantum ad debitū iure nature solt ascendentes ꝛ descendētes. ꝛ ideo ex isto tex. colligitur aperte quod sicut est aucta legitima liberoꝝ. ita sit aucta legitima parentum. de hoc no. in aut. de trien. ꝛ semiſ. in ꝓinci. ¶ In glos. superverbo querelam ibi. id est cōtratab. hāc

Universidad de Deusto
Biblioteca

opi.tenent doct.ĵ.de iniust.testa.l.posthumor.ꝛ eam approbat Ja.bu.videl expressum.ĵ.e.l.§.contra tabu.vbi respondeas qđ ibi fuit ꝺcta peti.de facto non de iure vt ibi patet. ¶ Jn ea.gl. ibi exheredatus:qꝛ tunc querelam haberet. ¶ Jn ea.gl. ibi. qꝛ alĳ eum precedũt etiam tenendo ꝙ intentet ꝺ tabu.vbi est preteritus:tñ filĳ testatoris patrem precedũt.vt.ĵ.e.l.filio.§. cõtra tabulas. ¶ Jn ea.glo.ibi sed Oldra.dixit ꝛ bene ꝙ inquantũ dixit competere querelam.sed non inquamtum dixit competere ꝺtabu. qꝛ possunt concurrere rõne contrarietatis.vt. l. illud in prin.ꝛ.§.ĵ.de ꝺ tab.ꝛ hoc verum qñ pater ordine precedit ab allo.qꝛ ꝓteritio est pro exheredatione.secus si nemo ꝓcedet euꝫ qꝛ tunc haberet ꝺtab. rõne ꝓteritionis.vt in.l.ꝺcta fm Bar.sꝫ qđ dicit haberi pro exheredatione falsum est.qꝛ si filĳ premoꝛerent testatori.ergo pater non haberet ꝺ tab.cumvideret exheredatus tempore testamenti quod est falsuꝫ. ¶ Jtem dicas quod qñ alius est in medio quelibet ꝓteritio habet pro exheredatione est contra.l.posthumor.ꝛ contra.l.gallus per totam.l.quod etiam dicit non est ꝙ testamentum non est nullum ex causa ꝓteritionis niſi qñ continuat dñium in herede.vt.l.in suis.de libe. ꝛ posthu.falsum est fm iura noua.vt in auth.vt cũ de ap. cogno. §.aliud quoꝙ capitulum.ꝛ dixi.ꝺ.de mi.l.filius.posito ergo ꝙ litera loquat debere querelam inofficiosi ratio esset: qꝛ ex quo testamentum esset:cepit esse subiectum querele per successorium edictumvadit querela de exheredato in preteritum.vt in fi.glo. non autem mutat causa exheredationis in causam ꝓteritionis qꝛ testñ cepit esse effectum certo modo.vt.ĵ.eo.l.si is qui. ¶ Jn ea.glo.ibi rñdet alias sic presuppositio qđ ꝓponat querela .ista opinio est vera:qꝛ qui non potest succedere ex persona sua.qꝛ exclusus per sniam succedit beneficio alterius arg.ĵ.de li.lega.l.si is qui duos.ꝛ.ꝺ.de transac.l.ꝛ post rem.§.ĵ.nec põt repelli per exceptionem non interest:qꝛ interest saltem habere hoc ius venale.qꝛ heres redimet se ab eo metu querele.C.de transac.l.cuꝫ mota.ꝛ facit quod no.ꝺ.eo.l.pompo.§.ex causa in glo.vt qꝛ.

¶ Jn eadem gl.ibi filio in fi.ꝛ no.C.de colla.l.vt liberis.

a ¶ Successorĳs vtiq; cundẽ i.l.q̃ se patris C.vñ liberi.

¶ Jn eadem glo.ibi.§.qñ infirmas.ꝛ.ĵ.de ꝺ ta.l.ĵ.§. fi. ¶ Jn ea.glo.ibi sed patrem sic.istud est falsum cũ precedet in ordine. vt.ĵ.de iniusto.testa.l.si quis filio in prin. ¶ Jn ea.gl.ibi habere querelam.ergo fm Azo.non habet locum in querela successorium edictum de gradu in gradum.ꝛ hoc tenet glo.in.l.posthumorum.Sed contrarium est verum.qꝛ vbi per querelam non est aliud remediũ qꝛ q̃tũ ad ius rũpendi ipso iure respicit tps mortis.vt.l.siquis filio exheredato non est sic in querela.vt.ĵ.eo.l.si is qui.ꝛ ideo opi.Hugo.est verꝫ.non ob.C.eo.l.si quis filiuꝫ qꝛ ibi loquitur qñ vult venire vi transmissionis.hic qñ per edictum successorium.Expedit aũt quandoqꝫ venire vi transmissionis puta si isteveniens non erat conceptus vivo testatore.vñ ex persona sua per edictum successorium non admitteret.vt not.in glo.in.d.l.siquis filium.vt ibi per Cy.ꝛ hoc tenet Dy.in.c.non debet de reg.iur.lib.vj.ꝛ allegat.l.iij.§.si emancipatus de ꝺta. ¶ Ultima exclusio.l.nostre tenendo quod ista.l.loquat in querela est ista qđ exclusis filĳs testatoris a querela ad querelam vocatur pater testatoris.ꝛ sic sententia lata hic non facit ius inter omnes.facit.ĵ.l.proxi.§.fina.

¶ Additio Bal.

Pater filium. Ad querelam vocant primo descendentes: postea ascendentes.b.d.videt qꝛ pater proponat querelam.ꝛ tunc opp. dupliciter. Primo sic.pater fuit ꝓteritus ꝛ habet ꝺta. ergo nõ querelam probo maiorem per.l.ĵ.§.ĵ.si a pa.quis fue.manu. Cõclusio statim patet per.§.tam autem.Sol.dicit Azo nc quod ꝓ supponis.nam dico ꝙ pater venit per hoc contra tabu. non per querelam ꝛ pro opi.Azo.videtur casus.ĵ.eo.filio.§.contra tab. ibi adde irritus recidat.ergo ibi non plata querela non recideret ad irritis contra.vt ibi no.sed cõtra Azo. est.ꝺ.eo.l.ĵ.Sol. ibi pater fuit exheredatus hic preteritus hoc est opin. alĳs dicit dari querelam patri.ꝛ propie stare literam vt exponat ad querelazvocat.i.vocatur ad expugnandum per querelam inofficiosi cui ob.qꝛ q̃rela nõ dat ꝓteritovt.ĵ.e.si ꝓpo.rñdit alĳs filio ꝓterito nõ dat q̃relavt ibi sed patri preterito bñ dat querelavt hic ꝛ hoc tenet dominus meus.ꝛ dicit ꝙ est ratio. qꝛ hic pater precedebatur non gradu:qꝛ erant in eodem gradu.sed ordine.quia erant in diverso ordine. vnde dicit ꝙ preteritio hic habet pro exheredatione.vnde non innitit distinctioni de superioribꝰ ad ad inferiores.immo idem dicit in vtriſq; quo ad eos quos alĳ ꝓcedebant.vt.ĵ.eo.siquis filium. ¶ Jtem ob.alĳs.qꝛ ei non dat querela quez alius precedit.sed pater precedit.ergo respondet ꝙ non datur querela neq; est primogenitale.sed ex successorio edicto bene datur vt.ĵ.eo.si is qui ¶ Jtem ob.alĳs.qꝛ ꝓteritio patri datur contra tab.vt.ĵ.§.contra tab.vt ibi fm al.sed hec solutio tollitur per.§.cum autem.ideo, namq; preterito non datur querela.qꝛ datur contra tab.vnde in preteritione Jaco. vbi nõ habet locum contra tab.bene habet locũ querela.nam preteritio,exheredatio tunc est ideſt exclusio cum circunscripta querela non sit dare remedium. Hanc opi. Azo sequitur. sed videtur destrui per.l.si is qui.ĵ.eo.nam in querela est successio.i.devolutio quedam.sed idem dicam esse de exheredato in exheredatione non de exheredato in preteritis.qꝛ cũ preteritus habeat sua dare se ex ꝓpria persona tanq̃ si antecedens esset mortuus vt.ĵ. eo.qui repudi.in fi.prin.sua persona est inspicienda an sit exheredata.vel preterita.huic sol.ob.C.e.si quis filium. Solutio ibi preteritus nonveniebat ad querelam ex sua persona per edictũ successorium.sed vi transmissionis.vt.ꝺ.eo.queramus ꝛ sic vt heres patris.Sed qui venit ex edicto successorio venit etiam repudiata hereditate paterna.vt.C.vnde li.qui se patris.dominꝰ meus sequitur opi.ala.qõ hic agatur querela cui ob.ꝙ per querelam deducitur res ad causam intestati.ergo preferentur liberi vt.ꝺ.eo.posthumus.§.fiquis.ꝛ.ĵ.eo.mater decedens si sec.ergo pater poterit repelli per exc.non interest tua vt.ꝺ.eo.pater ei.ĵ. in principio.h.d.ꝙ suam intentionẽ implere põt.ergo ꝛc.rñdet al.vtrũ iter est qui filĳ admittant tunc vt.ꝺ.non interest tua ꝛc.rñ deo interesse potest.pone enim ꝙ filĳ repudient ꝛ in iure questo sufficit interesse posse.vt no.ꝺ.e.papi.§.si ex causa. ¶ Jn gl. vt qꝛ non sufficit.vt quis admittat ad querelam ꝙ possit heres existere.vt no.eo.qñ ꝛ Bul.dicit ꝺcium al.ꝙ pater solus vocat qꝛ filĳ iam sunt exclusi.vnde in perpetuum non admittit.ĵ.e.qui repu.ꝛ sic est dare casum in quo in successione intestati pater defuncti prefertur liberis qꝛ hoc non cõtingit immediate.sed nec mediante exclusione preambula .vt.ĵ.eo.si non morte.§.si.sicut contingere posset mediante legitima repudiatione.ĵ.eo.iur.ꝛ ꝺ tenet ꝺñs meus.preterea ꝙ is qui non fuit in iudicio admittat prolata querela est.qꝛ sententia sibi prodest. sed vbi prima sniа est ꝺcia:secũda prodesse non potest.vt.l.ĵ.C.quando provocare non est necesse. ¶ Quero ꝛ renoco in dubium.vtrum in querela habeat locum edictum successoriumª.dic vt super gl.b. ¶ Jn
a glo.que incipit.sed cum in subsidium ibi inoffi.testa.hoc est falsum:qꝛ sic habita preteritione pro exheredatione non competeret preteritio contra sicut dicimus in preterito a matre .sed cõpetit contra tabu.ergo al.non dicit verum. ¶ Jtem exheredatus vel pro exheredato habitus nunq̃ committit alteri edictuꝫ hic sic.vt.l.sed post mortem in fi.fm Jac.de termatis.Bald.

Tam ꝛ si §. Heredi. Solutas mutata nil operatur adtransmissionem.b.d.Bal.

Filius quidem. Testamentum potest per querelam p parte rescindi.h.d. secus si esset pervia ꝓteritionis vel nullitatis.vt.l.si ego de iniusto testamẽto.vel sic.cũ intestati vel testati possunt ex postfacto cõcurrere.sed non ab initio.h.d.ter.cum glo.Bal.

Additio Bal.

Tam ꝛ si. Non minus ar.ex hoc verboq̃ legitima parentuꝫ sit hodie aucta sicut legitima liberorum.qꝛ per modum regule dicit non minus ꝛc.per.§.heredi.arg.ꝙ ꝓ citationem cui est renunciatum non intelligat iterrupta prescriptio.facit qđ no.ĵ.de iure fisci fiscus delatoris.

Filio qui. Querela recte pbata soli agẽti pficit.h.d.vel sic victoria fratris non pdest sorori.h.d.Bal.

Contra tabul. Contra tabu. patris obtenta de facto declaratur si filius testatoris postea obtinet in querela. Item decretum annullatum non prodest ad receptionem fructuum.hoc dicit.no.§. ¶ Jn ter.ibi manumissionis.i.emancipationis.

¶ No.ꝙ si filius emancipatus preterit patrem ꝛ exheredavit filiam.ꝛ pater preteritus prevenit in petendo contra tabu.Filia vero exheredata postea movit querelam. ꝛ dicit ꝙ victoria filie evacuat decretum patris per quod decretum non erat ruptum testamentum:qꝛ erat questum de iure patris non de viribus testamenti.Et ideo opus fuit.ſ.testñ rumpi per querelam ꝛ facit.ĵ.de contra tabu.l.si post mortem.§.liberi.ꝛ de bo.li.si filius.§.cum filius per Jac. ¶ Jtem facit qđ no.ĵ.de bo.pos.l.iij. §.antepe.ꝛ de le.pre.l.filius.§.fiquis.Bal.

¶ Additio Bal.

Filio quidem. ¶ Querela pervnum ex filĳs instituta non prodest alteri filio qui ius suum in iudicio non deduxit.hoc dicit.opp.ĵ.eo.mater in fi.Solu.non ꝓ dest querela quasi a se proposita vt hic. qꝛ hic erat actum de sua parte tantuꝫ.sed si est in totum de facto proposita ꝛ rescissum

Universidad de Deusto

ꝛ rescissum testamentum prodest ad successionem intestati vt in contrarium. Item est argu. cōtra hanc.l.j. de bonis auto.iudi. possiden.l.cum vnus in principio.sed ibi speciale.§.cōtra tab. ibi iuris via.vide Jaco.de contra tab.si post.§.liberi. Accepit vide Jaco.de bo.lib.si filius.§.cum filius nā prius.hic respondet taciteobiectioni que fieri poterat ꝙ contra tab.non irritaret.sz prodesset filie sicut querelauit.ff.co.post.§.j. Nā.aliud esse in querela.vt ibi ꝙ in contra tab.vt hic nam in querela agitur de viribus testamenti.ꝛ sic vires testamenti infringūtur per sententiam latam super ea.nā si de viribus testamenti disputatur.ergo super eis pronunciatur.sed in contratab.disputaꝫ de beneficio pretorum.vtrum petitum competat non de viribus quas pretor non potest adimere quesitum est hodie nihil queritur.sed sufficit sola agnitio fm glo.C.de cur.furio.l.fi.sed spec. tenet contrarium.de lib.cōcep.§.nunc dicendum.ff.xxx.Bal.

1 Victoria vnius non prodest ei qui renunciauit iuri suo.

Ut repudiantis. Repudians non facit partem siue repudiet ante litem ab alio motaz siue post.secus si nō repudiet.hoc dicit iste textus casus est in versi.vnde. † Mo.ꝙ victoria vnius non prodest ei qui renunciauit iuri suo etiā vbi sententia facit ius.ꝛ dixit glos.ff.co.l.pater filium.ꝙ repudiatio est magis preiudicialis ꝙ sententia alias lata. Item est glo.hic posita not.ꝙ ius superueniens prodest in ꝓcessu cause dummodo sit intemptatum illud ius alias nō vt in glos.mutat casum in fine quam not. Bal.

Cum contra. Rescissa institutione per querelam rescindūtur omnia capitula testamēti nisi sīa sit lata ex cōtumacia ꝛ tunc non egreditur personam succumbentis.hoc dicit.cum.l.sequenti. In glos.super verbo respondente.no.ꝙ in querela inofficiosi non potest ferri sententia lite non contestata ꝛ tamen non habet locum missio in possessionem.quia cōcluditur iudici ad rescissionē in querela inofficiosi.ꝛ non petitur ab aduersario datio vel factum.arg.cōtra C.sivt se ab here.absti.auē.si oēs.ꝛ quod no. Jac.bu. in.l.cōsentaneum in lec.vbi que non recipiunt missionem possunt expediri per diffinitiuam etiam lite non cōte. Ad idez.ff.de iudi.l.qui se dicit. Extra. iste ter. inducitur ad.q.dicit statutuz ꝙ pater teneatur solucre condemnationē filij. Modo filius est condēnatus ex contumacia.queritur vtrum pater teneatur.ꝛ arg.istius §.dicūt quidam ꝙ nō.facit.j.de appel.l.si perlusorio in fi.quia magis videtur cōdemnatus pro contumacia ꝙ pro crimine.ꝛ hoc est verum quādo statutū requirit cōdemnationem fieri pro maleficio.secus si sola condemnatio vnde cūqz ꝛ qualiscunqz sufficit:argu.j.de nora.l.ꝛ si condēnatus.ꝛ facit.C.de here.auten. ibi posita.Bal.

In Additio Bal.

Ut repudiantis. Sed an l quere la iofficiose donatiōis est locus iuri accrescendi. Et credo ꝙ sic per.l.vltimam.C.de inofficio.dona. Cum queriturvtrū qui nō admittit ad partē faciat aliū admitti ad partez.dic aut de illo qui nō facit de p̄senti.sed ē spes ꝙ adhuc faciet ꝛ tunc faciet aliū admitti ad partē.de leg.j.plane.§.si coniunctim. Aut non est spes ꝙ facere possit ꝛ tūc. Aut est impedimentum rei legate ꝛ facit partem.de le.j.huiusmodi.§.si titio. Aut impedimentū seu vicium pone ꝛ tunc facit partē de lega.ij.si titio. Aut propter aliam iuris impossibilitatē ꝛ nō facit partem.de lega.j.plane. Predicta vera in vltimis voluntatibus secus autem in cōtractibus.quia semper facit partem. de verbo.obliga.si mihi ꝛ titio ꝛ est ratio.quia ius accrescendi non habet locum in contractibus. Sed videtur contra.j.de cōtrahen.emptio.l.fundum. Sed distinguo.quia aut potest fieri separatio sine incōueniēti.ꝛ tūc nō habet locū ius accrescendi Aut si fieret sequeretur inconueniens.puta ꝙ inuitus quis cōpelleretur ad communicationem ꝛ tunc habet locum Petr.de bellapertica in brocar.ad hoc vt sit ius accrescendi debet portio esse omnino defecta.idest ꝙ non competat ius agendi vel retinendi.naz si quod ius competit non accrescit.quia si hoc esset cōtingeret iniuria primi cui est ius quesitum quod fieri non debet. Sed opponitur ꝛ videtur ꝙ quis potest admitti ad partē dummodo nō ex iure p̄senti nō faciat partem.j.si pars heredi.peta.l.ij. So.hic in coniūctis saltim coniunctione legali.ibi in disiunctis.ita ꝙ ibi venitur per ius non decrescendi vñ aliud in iure accrescendi.vt dictum est. Aliud in iure non accrescendi.vt incontra.ibi ꝛ in ter. Jn.§. cum contra.vide .C.si aduersus rem iudica.l.cū ꝛ minores. Et vide omnino quod not. C.de pignoribus.l.preses. In glo.que incipit mutat casum in fi.argumen.contra.C.de appellatio.l.an ampliorem in fi.sed ibi emerfit alimentum circa rem petitam hic vni rei siue portioni alia fuit aggregata ad quam nō fuit actum.ꝛ ideo non venit iudicium.vt no.in.§.titu.de act.§.si minus.

1 Querela inofficiosi nō plus successionis intestati defert ꝙ si non esset factum testamentum.

2 Juri non videtur renunciare quod quis sibi competere ignorat.

3 Erronea electio proprie nō dicitur electio.

Pater decedens. Querela inofficiosi testamenti etiam iniuste prolata aperit viam successionis ab intestato non solum actori.sed in pari gradu existenti ꝛ non obstante ꝙ ex testamento admittitur iste cui via aperitur hoc dicit. Et est.l.singularis. In text.ibi igitur .partim de iure partim de facto.nam cum posset expugnare nisi p dimidia egit in totū ꝛ vicit. In ter.ibi scripte filie que adiuerat ex testamento. In text.ibi habitura esset. Jsta regula est verissima.qz q̄rela aperit viā cause intestati nō tamē ampliat ius vltra ꝙ sit de natura cause intestati. Et ideo id quod premittit est verum tamen ex isto vero allegando nititur inferre quoddaz falsuz quod sequitur itaqz ꝛc. In ter. ibi itaqz.quia ista intestata videtur totum latura quasi repudiāte sororē.quoniam elegerat viam testati.ꝛ agnouerat iudicium defuncti. In ter.ibi admisisset scilicet expresse.ꝛ est argumē. de expressis ad tacitū. In ter.ibi ad hanc.scilicet practicā.

1 In ter.ibi adeunde.scilicet ab intestato. † Nota regulā ꝙ querela inofficiosi non plus successionis intestati defert ꝙ si non esset factum testamentum.habet enim viam aperire amouendo obstaculum.sed non ampliare ius intestati.vt.ff.e.l.post humus.§.si quis ex his.ꝛ not.ff.eodem.l.pater filium.ꝛ propterea iurisconsultus inuestigat hoc. vtrum altera filia que adiuerat ti.ex testamento sit exclusa per electionem vel per acceptationem iudicij testatricis a causa intestati.naz si esset exclusa totum accresceret sorori si non tunc faceret partē sorori. Jstud vltimum est verum in conclusione finali huius.l. Item nota ꝙ iurisconsultus inuestigat quid iuris ante factū ꝛ quid iuris post factum.naz ante factum.idest prolatam querelam sorori instituta non erat subiecta querele.quia nō poterat contra eā moueri. Item nec contra heredem pro dodrante sed solum pro semisse. Sed post factum idest post sentētiam latam standum est sentētie.ꝛ res est tota in causa intestati que sibi moueri nō poterat de iure.ꝛ sic nō erat in rerū natura nec eē sperabat. Itē qz eligens viam incōpetentē a principio vel ex postfacto nō repelitur avia competenti.vt in.§. preterea. † Itē no.ꝙ iuri qđ
2 quis ignorat sibi cōpetere nō videt renunciare. † Itē no.ꝙ
3 error facit ꝙ electio non preiudicat.nam erronea electio ꝓprie non est electio.nā vt dicit Arist.electio debet fieri cum ratiōe ꝛ intellectu.ꝛ nō intelligit qui errat. In gl. superverbo sciuisse m ibi quisergo patet. Jsta questio ꝓcedit vbi cōtra extraneū in totū fuit expugnatum ꝛ cōtra sororē in nihilo. In ea.glo. ibi.vt hic qz licet excesserit suos terminos in querela nō tñ pōt excedere suos terminos in causa intestati. In ea glo.ibi.§. interdum.immo quia causa intestati nō accrescit cause testati. argumen.j.de bo.pos.l.sed cum patrono.ꝛ de iniusto testa.l.si ego. In eadē glo.ibi sed si repudiet ista questio non procedit post aditā hereditatē.sed ante aditam hereditatē repudiādo extraneus accresceret sorori instituto. In eadē glo. in fi. not.ꝙ aliquid remanet penes aliquem eo ꝙ non est quis qui habeat ius aduocandi.licet ipse non habeat possidendi. In glo.super verbo cōpetere ibi.l.claudius.dic vt ibi p Ja. In ea.in fi.ista distinctio est vera in patrono.quia in eo distinguitur error iuris vel facti.secus est in successione liberorum.qz nō nocet eis error iuris vel facti in successione eis delata de iure ciuili.vt.l.fi.C.de codicil.secus in successione de iure pretorio vt l.ij.de iuris ꝛ facti igno.ꝛ est ratio differentie. quia magis debetur hereditas liberis ꝙ patrono.vt no.j.ad.l. falci.l.si quis lega.§.fina. Sed glo.j.de acquiren.here.l.filiuz.dicit expresse ꝙ error iuris nocet etiam filijs.nō ob.l.fi.C. de codicillis:quia ibi etiā certa scientia nō nocet cuz admittet variatio.vt in causa testatiꝛ intestati.vt.j.de acquirē.here.l.illud.ꝛ l. clodianus ꝛ ibi per Jac.in glo.super verbo hereditatis ibi secundum Jr. ꝛ bene in terminis legis nostre quando querela in totum fuit prolata. Sed distinctio quam infra facit glo.haberet locuz quando esset actum de iureꝛ inspecto.no.ꝙ in hac.l.fuit iudicatum per iudicē.sed qđ debuisset iudicari. In eadem glo.ibi quādo instituta nō adiuit sed repudiauit sed accreuit extraneo.ꝛ ideo de iure insolidus potest moueri querela contra eum. Bal.

In Additio Bal.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Pater. Ceterū si quis. Ibi dicendū est. vide in spe. de locato. §. nūc aliqua v. xxiij. & ver. xxvj. quidē ne sit idē si dubitat. vt. C. de fur. manifesta. & ibi per Cy. qui dicit hoc esse notandū ¶ In glo. que incipit huius. l. arg. ibi falsum est tum ex parte agētis. q; nō heres. tum ex parte conuēti. q; vnius heres. & hoc probāt argumēta que sequunt. ¶ In. e. gl. ibi sic fit in actiōe verū est q; actio iudicati habet paratā executionē cum nō admittit regulariter vlla exceptio. vt not. de ex. rei iu. duobus. sed nō est ita in petitiōe hereditatis. nā pōt obijci de eo de quo nō fuit primo exceptū. vt. ff. e. postq;. §. si quis. & l. repudiauerit. R. nā positio hereditatis nō est executio querele. ſz ex no uo iure postea orta per additionē subsecutā cōpetit. vt not. ff. eo. queramus. Ista cōparatio nō est bona. q; aliud est in petitione hereditatis que nō est orta nec pure nec sub cōditione. & ideo cū nō habeat causam de p̄terito nullo modo pōt in iudiciū deduci nec pure nec sub cōditiōe. vt. l. nō queramus. de iudi. & aliud in rei vendi. nā est orta & nō est aliud impedimētū nisi quidā ordo in quē si ordo iuris deducit in libello dūmodo ius cōpetēs p̄ ponatur bene p̄cedit petitio alias nō. q; etiā ius cōditionale nō pōt in libello cōditionaliter deduci. sed esset libellus inept⁹ nisi vt dixi. ff. q; metus causa sicut exc. §. hec aūt actio. vide omnino qō no. Buil. C. de inoffi. testa. l. j. vbi dicit aliud in querela & peti. heredi. nā inter ipsa cadit ordo necessitatis aliud in actione ad exhibendū & rei vēdi. inter que cadit ordo volūtatis vtilitatis cā nō necessitatis. ¶ In. e. gl. ibi ad exhibēdū: q; tūc non est cumulatio immo p̄positio actionū per p̄ius & posteriusꝫ ordinē iuris. C. ad exhibē. l. fi. in fin. istius gl. Adde qō not. j. ti. j. l. per seruū. de hoc vide in spe. de citatione seu peti. §. sequit v. & no. q; videt. adde & omnino vide. j. de interro. ac. l. j. in fin. glo. Item adde quod not. in spe. de resti. in integrū in. ij. col. ¶ In ea. glo. ibi que nascit probat. j. ti. j. Item nemini. §. idez recte aut in fi. hic declarat. vt plene no. in spe. de exec. mle. §. breuiter per totū. §. ibi omnino videas. & adde. ff. de minor. xxv. annis cui fideicō. & de iudi. si p̄tor in prin. &c.

Vel de inofficioso. Carbonia- na nō datur impuberi exheredato licet negēt filius. q; nec daret si filiatio esset p̄supposita p̄o constanti hoc. d. ¶ In ter. ibi indulgentia. s. carboniana. ¶ No. q; quā refertur impuberi questio filiationis & hereditatis. ista qō suspendit in tēpus puberitatis. tū interim mittit in possessionē ex carboniano. vt interim sit in possessione capiat alimenta moueat actiones. & hic est effectus carboniani. tū istud est verū si iste impubes sit exheredatus. q; licet ei non obstet q; negetur filius tū ei obstabit q; si esset filius exheredatus nec debet esse melioris cōditionis. q; sibi plura apponunt q; si pauciora puta exheredatio tū. Item nec debet esse melioris cōditionis filius cōtradicēs quā si esset certus de filiatione. & hoc no. q; non debet esse melioris cōditiōis filius incertus quā certus. Item nec plus operat dubiū quā vera facti cognitio. facit. j. de excep. l. sed si ante. Item facit. j. solu. ma. l. titia. & qō ibi no. per Ja. ¶ In glo. super verbo exereeri. ibi dicūt quidam. facit. ff. eo. l. iur. versi. itaq;. ¶ In eadem glo. ibi non potest. s. interim. ¶ In ea dē glo. ibi. §. siqs. ibi est expressum q; petitio hereditatis est iudicium separatū. & facit quod no. ff. e. l. quēadmodum. ¶ In ea. glo. ibi petitio. s. probauit. ex parte agentis. hic ex parte conuenti. ¶ In ea. glo. ibi statim. no. q; qū fm iudiciū est executio vel quasi executio primo debēt dilatiōes abbreuiari & quasi summatim cognosci: q; ita est vbicūq; proceditur executiue. vt. ff. de minor. l. minor. xxv. an. cui fideicōmissum. & no. gl. & facit qō no. in. l. si cū exceptiōe. §. hec aūt actio. ff. q; metus causa. ¶ In ea. glo. ibi ex re iudicata. j. ti. j. l. itē veniunt. §. idem recte. & ff. ti. primo. l. si p̄tor in prin. & dic vt no. in spe. de exec. seu rētie. §. breuiter. ¶ In ea. gl. ibi quātū ad querelā. immo q; querela venit ad rescindendū oportet q; p̄supponat habitū. vt. j. de verbo. obli. l. x. sed petitio hereditatis venit ad declarandū. & ita cōcludit in eo sicut in reali iudicio. vt. j. si serui. ven. l. sicuti §. si querat. & ppterea aliud est in querela & aliud in petitiōe hereditatis. ¶ In. e. gl. ibi in libello proponi. hoc nō placet Bu. in. l. j. C. eo per. l. nō quēadmodū. ff. ti. j. & dicit aliud esse in actione ad exhi. & reiven. q; ibi vtraq; actio esset nata. secus in casu in quo nō esset nata. vt. j. ad exhi. l. gēma. & C. de rei ven. l. ordinarij & adde qō no. in spe. de acc. seu peti. §. sequit. ver. & no. q; videt. & qō no. j. de interro. ac. l. j. in prima glo. in fi. nō tū dicam q; vitiet libellus in totū. sed solū in parte cōditionali. q; sunt capitula separata. vt. ff. de minor. l. etiam. §. ex causa. & j. famil. her. l. quedam mulier. & de iure pa. l. carmelia pia. in quibus legibus patet q; pōt libellus p̄o parte p̄cedere & p̄o parte nō qā sunt partes separate q; vident esse plures libelli qō tenc mēti. ¶ Extra quero vtrū sua habeat paratā executionē si quis nō agit ex ea sed ex veteri causa tū inducit suam in modū probatiōis & solue vt colligitur ex eo qō legit. & no. per glo. & Dy. j. de exce. rei iud. l. duobus. & facit qō no. de iureiur. l. sed & si patroni. §. si eū de hereditate. nam ex probatione simplici non debet variari modus agendi. Baldus.

¶ Additio Bal.

Qui de. Carboniana non datur exheredato. q; non debet esse melioris conditionis qui negatur filius q; si aduersarius fateretur. h. d. Et vide Ja. in. l. titie. solu. ma. Bal.

Cum qui. Renunciatio exorta per fraudē non valet. h. d. omnes iste leges. faciūt ad materiam renūciationis beneficiorum. Bal.

Item quesitum. Imputet sibi scriptus qui non soluit quod debuit eo qō testamentum sciebat subiacere querele. hoc dicit. Iste. §. loquitur de repetitione pendēte iudicio eo finito. dic vt. ff. ca. l. papinianus §. ex causa. & j. de condi. indebi. l. nec est nouum. Bal.

Idem respondet. Querela introducit rem ad causam intestatiz restituit iura heredi scripto que haberet si non adiisset. h. d. & facit. j. ti. j. l. & non tantum. §. j. & de iure fisci. l. deferre. §. fi. & ratio huius. §. est per. l. si ex re. §. fi. de stipu. ser. Item q; querela est iudicium rescindens & ponit rem in pristinum statum hincinde. vt. ff. de mino. l. si iudex circunuento.

¶ Additio Bal.

Cum qui. Adde. ff. de dolo. l. cū a te. per inde. vide quod no. Ja. j. ti. j. & non tantū. §. j. ¶ In glo. fi. in fi. Idem respondet actio & exceptio hereditatis aditione confusa adiectione rescissa resumit effectū hic & sumit vehemens. arg. cōtra aut. ex causa. nā nō adita hereditate nō debent legata. ergo ea adita si ex post facto fingatur non adita vel seruata querela idem esse deberet. ¶ In glos. que incipit si inuicem. In fine ibi auferuntur ab indigno vnde remanet heres nomine. de vulga. substi. ex facto in fi. ac. hic prolata querela nullo modo remanet heres. Bal.

1 Pater admittitur nomine filij eo casu quo non admitteretur nomine suo.

Filius non. Factum patris non officit filio in querela nec ipse pater repellitur si noie filij experit. h. d. ¶† No. hic patrē admitti noie filij eo casu quo nō admitteret noie suo. & facit ad no. de exce. l. modestinus. ¶ In ter. ibi accusando noie filij. ¶ In ter. ibi publicaret. & certe nō. quotā &c. ¶ In ter. ibi commodum & incommodum. C. de his qui. vt indig. l. polla. ¶ In ter. ibi agit sic. j. de cōtra tabu. l. iij. §. si emancipatus. Bal.

Vltomagis. Heres potest mouere ex persona sua quod non potest mouere ex persona defuncti nec obstat sibi factū defuncti. h. d. quod est no. Et facit. j. de diuersis & tempo. p̄ef. l. ante vicinum. §. ex facto. & quod no. Cy. in. l. j. in fi. C. ex delic. defun. ¶ Not. q; heres pōt allegare duo cōtrariaynū ex persona defuncti. aliud ex persona sua. sic. j. eo. l. si is. §. si heres. Bal.

Item si arrogaui. Legatus nō perdit p̄op̄riū legatum licet nō intēret querelā ex persona alterius. h. d. ¶ In ter. ibi egi. facit. ff. de infa. l. furti. §. quis alieno. ¶ In glo. super verbo. p̄op̄rio. ibi & argu. est. & no. vt no. C. de appella.

¶ Additio Bal.

1 Querela inofficiosi datur filie contra patro.
2 Filius dicens testamentum esse nullum an perdat legatum sibi in illo testamento relictum.
3 Heres factum defuncti p̄osequens nō intelligit sibi p̄eiudicare in iure quod habet ex p̄op̄ria persona.

1 **Filius.** Vel adisset. ¶† Not. q; querela inofficiosi datur filio contra patrem nec p̄ohibetur. no. p̄o querela hic q; diuersis nominibus potest quis esse sibi contrarius etiam ad suam vtilitatez tertij. vt hic quoniam alij. ¶ Nota quod agens nomine alieno nō admittitur nec repulsaz patitur ex
2 facto p̄op̄rio. ¶† Queritur an hodie filius qui dicit testamētum nullum ex causa p̄eteritionis perdat legatum sibi relictum in illo testamento. Et videtur q; sic: q; non debet quis ex testamento commodum consequi quod nitrus extitit impugnare vt regula iuris. & per hoc. ff. de le. p̄estan. filium. §. omnibus. In cōtrarium q; veniens per aut. ex causa p̄oponit condictionez ex

lege actionem

Universidad de Deusto

lectionem ex testamento. z sic cū veniat ex prouisione iuris nō repellitur licet impugnauerit iudicium testatoris. q nō se fundat ex eo qō impugnauit. sed ex .l. prouisione. ar. ff. de adop. si arrogator. hoc tenet Cy. in aut. ex causa. in. vj. q. z glo. in. l. maximū vitiū in fi. glo. i. totius si ratio est ver. ergo pro ista. l. nō cōpetit hypoc. nec rei vēdicatio nec exigitur hereditatis aditio ab intestato quod est impossibile. quia quis obligatus est ante contra dictum facit. quia licet nō ex eo. vt ex causa efficiente. tū vt ex causa materiali. ergo adhuc habet locum regula ex eo. ꝛc. Substituendo. dic q̄ super diuersis capitulis nō p̄cedit regula. vt. l. etiā. §. de minoribus. ¶ In ter. multomagis. ¶ † Mo. q̄ heres prosequens factū defuncti nō intelligitur sibi p̄iudicare in iure quod habet ex p̄pria p̄sona. vide Cy. in. l. j. n fin. C. ex delicto defun. Itē hic no. q̄ instātia arrogati trāsit i arrogatorē. ¶ In gl. que incipit. aliter enim ibi possit iudicare. Cōtrariū no. C. de appel. eos So. aut allegat iniquitas ipsius iudicis. z illa glo. est vera. aut iniquitas partis z tunc ista. Cautius est tū cōmittere. vt. ff. de iurisdi. om. iudi. p̄tor. si supectus allegetur. nam ipso iure bene est iudex vt in ista glo.

Si proponas. Preterito nō dat. querela. sed contra tabulas z filio emancipato iungit nepos in potestate retētus ex edicto. de cōiungen. cū emācip. li. cius. h. d. quod Placē. nescimit nisi esset ille titulus. sed gl. mentitur per gulā. ¶ In glo. vtrobiq̄ in fi. idē no. in. l. j. de cōiungēdis. z in aut. in successione. C. de suis z legi. aliter no. in. l. si emancipati. C. de colla. z vtrobiq̄ not. per doc. z adde qō not. ff. de minor. l. si filius. z de li. z postbu. l. gallus. §. quid si tantū.

Si hereditatem. Qui scīēter cōducit vel emit rem quam potest euincere videtur renūciare iuri suo. itē q̄ contrahit cū aliquo tanq̄ cū here de. videt̄ p̄sentire q̄ ille sit heres. h. d. quod est no. Bal.

Si duo. In querela etiā agnita z postea omissa habet locū ius accrescendi. itē si tēpore fit sopita. h. d. ¶ Mo. q̄ renunciatio litis inducit ius accrescendi quod est mirum. Bal. ¶ Additio Bal.

1 ☞ Emancipatus an hodie sit suus heres.
2 Filius in potestate an sit necessarius heres.
3 Nomen heredis nudum an impediat successorium caput.

Si proponas. Concluserūt. ¶ Not. q̄ ille qui conducit rez de qua litigatur ab aduersario videtur renunciare iuri suo. §. si duo. In querela etiam agnita postea repudiata habet locū ius accrescēdi. h. d. Et est ratio. quia in hereditatibus habet locum ius accrescendi etiā post agnitā portionē. secus in legatis. nisi inv̄ usufru. vt. l. cum heredit. z. l. j. §. interdum de vsufru. amit. ¶ In glo que incipit vtrobiq̄ ibi ita succedit in fine ex testamento z ab intestato idē no. in. l. j. de cōpen. z in aut. in successione. de. C. suis. z legi. contrarium no. ff. de mino. l. si filius. C. vnde legitimi. certus de libe. z postb. gallus. §. z quid si tantū. §. de col. l. si emācipatus. vbi dicitur q̄ ex teste adhuc remanet differentia gl. aliter dicit in aut. ex cā. aliter in aut. de here. z fal. §. exheredatos. z Cy. in. l. gallus in magna di. z dic fm omnes q̄ ab intestat. sublata est differentia emācipatiōis z patre potestatis. Et hoc cōcludo q̄ in iure dicendi nullum est sublata differētia cuz reducat rem ad causam intestati per hoc de legi. heredi. meminimus z quod no. in. l. qui se patris in secunda gl. ex testamento. Mo. aut emācipatus est inter secundum testamentum z idem vnde emācipato instituto nepote ex eo in potestate preterito valet testamentum. q̄ nepos si nullū faceret testamentū ad cōmodū patris faceret quod est absurduz vt. ff. eo. post. §. j. quod enim bonū est facere ei qui non admmittit. ff. de contratab. si post mortem. §. liberi. Aut emancipatus videtur contra testamentū quia preteritus. z tūc alijs obmissis tenc gl. §. exheredatos. ¶ † Sed an
1 hodie emancipatus est suus heres. videtur q̄ sic. cum sublata
a sit differentia. preterea est agnat. not. ff. de adop. l. quez filius simile in monacho qui non est in potestate patris. vt not. ff. de mino. si ex causa. §. papi. tū est suus heres. vt not. doc. in. l. eo nobis. Contradico quia cum suitas sit effect̄ potestatis remota potestate remouet̄ effectus eius. C. de iure delibe. si fratris.
2 ¶ † Sed an hodie filius in potestate est suus z necessarius heres. videtur q̄ non. q̄ hodie etiā iure ciuili potest abstinere. vt instit. de here. quali. z differentia. §. sz his. Hinc est q̄ hodie habet locū edictū successoriū in suis q̄nō sunt necessarij heredes vt no. C. vnde li. l. qui se patris i fi. gl. prime. z. C. de successorio edicto in rubrica. Sed tu dic q̄ etiam hodie sunt suiz necessarij iure ciuili non p̄tor. vt instit. de here. ab intesta. §. sui. de edicto successorio videtur loqui nō ō iure ciuili in suis nec olim. vt. l. j. §. sciendum de suis z legi. nec hodie. vt. l. qui se patris. nam bodie circa effectus solius nominis sui heredis nil est immutatum per noua iura vt patet quo ad trāsmissionē hereditatis. ff. de acquiren. heredi. si quis filium. §. j. z. l. qui dos. §. cū in libello. z dic vt in. l. apud hostes per Cy. Item quo ad cōfir. substitutionis pupillaris. de vulga. subst. si filius qui patre. ¶ Item circa confirmationem tutele. vt. d. §. sui. p̄terea aut nudū nomen heredis impedire videtur successoriuz edictum. ff. de succe. edicto. l. fi. non ob. lex fi sine. §. sed q̄ papini. de mino. quia fortiu. est ius succedendi ex testamento. vt ibi. z de re iudi. ex con-
3 tractu q̄ ex edicto successorio. ¶ In contrarium q̄ nudum nomen heredis non impediat successorium caput de iure ciuili. videtur casus ad tertu. l. ij. § fiquis adita. z de herede suo videtur expressuz ca. l. §. sed si sint. z. C. de le. here. l. doc. p̄o hoc est equitas. vt no. Azo. C. de successo. edicto. non ob. lex fi. de successo. edicto. quia ibi p̄imus erat admissus iure p̄toris ideo excludit sequentem. ac. hic p̄imus fuit admissus iure ciuili z non excluditur sequens ex nudo nomine heredis. Iste passus est arduus quia casus est p̄o prima parte in. l. qui se patris que non corrigit. vñ ibi est necessaria bonoz possessio. vñ liberi. nepoti etiam in potestate. contra no. C. vnde legitimi. certus scilicet q̄ non sit necessaria. Indubitāter teneo q̄ nō est successio in ipsa suitate. sz an in hereditate dubito. facit. l. ij. C. vnde liberi. Sed videtur etiam q̄ in suitate sit successio. d. §. sciendum. Solu. ibi de non suo in suum hic de suo in non suum. z sic non obstat quia filius institutus sine conditione vel exheredatione nō est suus interim. no. in. l. papinia. §. contrabul. §. eodem. z de vulga. substitu. cū ex filio. vnde suitas incipit a nepote qui tenet p̄imū locum cum testamentum distin. z sic non successiuum sed p̄imoz dialiter est suus de legitima agnatoruz successiōe. §. proximus Sed si nullum esset factum testamentum. But non valeret tempus mortis respicitur in suitate. hoc. no. Bal.

¶ Repetitio. l. pater filium. ff. de inofficio. testa. per. d. Bal.

1 ☞ Pater testatoris vocatur ad querelam exclusis liberis per sententiam.
2 Paria sunt a nemine p̄cedi z p̄cedi ab eo qui nō p̄cedit cum effectu.
3 Iure p̄ioris pendente pendet ius posterioris.
4 Querela est actio advindictam.
5 Querela q̄ hodie non habeat locum
6 Testator habens patrem z auum nunquid post patrem admittetur auus.
7 Frater a fratre preteritus nūquid faciat partē matri que agit ad supplementum.
8 Edictum successoriū nunquid habeat locum in iure agendi ad supplementum.
9 Edictum successorium an habeat locum in querela inofficiose donationis.
10 Hereditas non minus debetur parentibus q̄ liberis.

Acer filium. Hec lex est allegabilis. z habet vtilē materiam. z in genere remedij hec lex hz duas lect. licet in tempore exercitij nō habet nisi vnaz. quia omnes cōcordant q̄ patri filijs exclusis z nō ante dat remediū siue p̄trata. siue querela. z cōiuncto p̄in. l. cuzse. quinq̄ habet p̄ticulas. In p̄ia nacq̄ a ponitur thema ex quo resultat tacita questio. In secūda ponit̄ questionis sol. In tertia ponit̄ declaratio alterius questionis resultās ex dissolutiōe p̄me questionis. In quinta respōdet̄ tacite obiectiōi. secūda ibi in questiōe tertia ibi si q̄ cōtra. quarta ibi. nāz si parētib⁹ quinta ibi. turbatiovsq̄ ad. §. heredi in summa hoc intēdit in iure rumpēdi inofficiosum p̄ior est causa liberoruū ex quibus exclusi parētes vocātur quibus de iure debetur hereditas. h. d. Casus patet de se. ¶ Mo. j. q̄ in successione p̄tra testamētū p̄ior est causa liberorum z sic ordo rūpēdi imitatur ordinē ab intestato succedendi.
1 ¶ Secūdo no. q̄ liberis exclusis per sniam pater testatoris vocat̄ ad querelā. z fict̄ iure rūpendi habet locū successoriū edictū
2 de desce. in ascendēt̄. ¶ † Tertio no. q̄ paria sunt a nemine p̄cedi z p̄cedi ab eo qui nō p̄cedit cū effectu. z sic sunt paria quē non habere filios vel habere exclusos. facit. j. de bo. lib. si necessarie. §. si deportationis z de cōtra tabu. l. j. §. fi. ¶ Quarto no. q̄ ordine turbato succedere debet genitor natо. ¶ Quinto no.
3 q̄ vna ratio vincit duas ratiōes persuasiuas. ¶ † Vltimo no. q̄ pendēte iure p̄ioris pendet ius posterioris. de bo. li. l. si filiꝰ ver. q̄ fine dubio. ¶ Itē glo. parua intelligit totā. l. in querela. Sed gl. magna intelligit q̄ p̄imo loquit̄ in querela. s. respectu

a ¶ Quod sic vide eundem bal. i. l. memi nimus. C. de de legi. here. q̄ emancipatus nō ē suus etiam hodie
3 similis suo

Universidad de Deusto
Biblioteca

liberorum.scdo in cõtra tab.respectu patris. ¶Venio ad oppositiones obmissis puerilibus oppositionibus.z capio solum modo oppositiones substantiales. Et primo propter autoritatem glosatoris formabo oppositiones glo.z opponitur sic dicit hic q̃ liberis exhereda.succumbentibus in querela pater testatoris preteritus ad querelam vocaf. ¶Cõtra patri preterito a filio emãcipato.cõpetit cõtrata.vt.j.si a paren.quis suc.ma.l.j.in prin.gl.nõ cõpetit querela.q: vbi cõpetit aliud auxiliũ ad testamentum rumpen.cessat querela.vt insti.e.§.cũ autem.z.C.de libe. prete. l. maximũ vitiũ.so. dicit azo.q̃ hic ponif querela pro cõtra ta.z sic exponif ter.pater ad querelam vocatur in contra tab.z pro azo.videf.j.e.l.filio.§.cõtra fm primã lec. Fatendum est ergo q̃ pater testamentũ illud debet expugnare per querelã infra annũ vtilem z si ageret incepte ageret fm azo.sed cõtra istã so.op.nã ter.dicit de inoffi.ze.sed in cõtra tab. non queritur de inofficioso.vt.d.l.filio.§.cõtra tabu.ergo.sol.azo. est cõtra ter. si enim loqueretur ter.in cõtra ta.male diceret patris pendet in causa de inofficioso.q: si querela inofficiosi nunq̃ esset cõpetitura patri.ergo non pendet si nulla.q: a quo remouef potentia id non pendet.sed est nullum.vt.j.de iniusto testa.l.cũ in secundo. timore istius contrarij.dicit Albericus q̃ patri preterito datur querela inofficiosi.vt hic z nihilominus datur contra ta. vt.d.l. filio.§.cõtra tab.z est speciale in patre propter emãcipationis beneficiũ z potestatẽ querendorum bonorũ quã cõtulit in filiũ. arg.dicte.l.j.si quis a pa.fuerit ma.in ratiõe litterc. ¶Sed alif.immediate cõtra istam so.op.nam preterito nõ datur querela sed cõtra tab.vt.l.si proponas in prin.so.ibi loquitur qñ preteritus descendens hic quãdo ascendẽs alias z plusculum iuris habet ascẽdens nõ in ordine succedendi vt in.l.nostra sed in modo q: põt venire duabus vijs.interest enim habere plura remedia. vt.l.j.C.de le.z.l.si domus.de serui.vrba.predio.ecce q̃ habem? ergo lec.huius.l.z duas opi.cõtrarias.nam fm Azo.cõpetit cõtra tabn.sed fm Albericũ cõpetit querela.z nihilominus quarta glo.hic in ver.sed fm nos ibi de iniusto testa.posthumorum.z in.d.l.si quis a pa.fuerit ma.firmat opi.Azo.z idem tenet Jac. bu.z breuiter videtur expressum in.d.§.contra ta.a cõtrario sensu.nam ibi cõtra ta,patris reducif ad irritum eo q̃ filia testatoris vicit in querela.ergo a cõtrario sensu si succubuisset in querela roborarct cõtra ta.patris.nec est nouũ q̃ ex causa superuenienti aliquid in preteritũ roboratur.vt.j.eo.l.si nõ mortis vbi de hoc. Sed immediate cõtra hoc op.z videf q̃ patre preterito non detur cõtra ta.sed querela inofficiosi proprie z stricte sumpto vocabulo hoc probaf tali ratiõe:preteritio eius quẽ alius precedit tpe mortis testatoris habef pro exheredatiõe. vnde si filiũ exheredo z nepotem preterco z filius meus excludif a querela nepos q̃q̃ preteritus non admittitur nisi per querelaz.vt j.e.l.si is qui.sed hic pater testatoris precedebatur a nepotibus tempore mortis.ergo non admittitur nisi per querelam hac ratione.Bar.tenet opi.al.in eo.sed in eo q̃ dicit cõpetere.z contra ta.tenet contra albericum z etiam contra Azo.Cõclusio ergo Bar.est ista q̃ hoc casu preterito est necessaria querela z qõ deficit omne aliud remediũ z confirmatur hec opi.q: is demum tanq̃ preteritus rumpit testamentũ qñ eum nemo precedit tempore mortis testatoris.vt.l.si quis filio in prin.de iniu.testamẽdum dicit is rumpit quem nemo precedebat mortis tempore.ergo iste pater tanq̃ preteritus nõ rumpit.z sic nõ habet contra tab.Preterea si iste pater haberet cõtra tabu.ergo scriptus heres nõ haberet secundũ tab.vt.l.equissimũ in prin.de secun.tab. z tamen est falsum cum testamentũ fuerit solẽne tempore testamenti z tẽpore mor.z sic ex eo de iure ciuili z pretorio fuit hereditas delata.vt.ff.eo.l.papi.§.si conditioni.z.C.eo.l.sancimus. §.fi.ergo antecedẽs.Preterea pro Bar.videtur ter.expressus qui dicit.q̃ si pater egit querela z obtinuit z postea filius exheredatus exclusus fuit q̃ presens victoria roboratur.vt.d.l.si nõ mortis.§.fi.q̃ esset impossibile si fuisset actum inepte.naz si querela non fuisset apta competere.ergo intentio fuisset fundata super inepta actione z talis sntia tanq̃ inepta nõ posset roborari propter vitium pronunciationis.vt.ff. de excu.tu.l.qui testamẽto.z extra de emp.z vendi.c.cum dilectis.Bar.inuestigans prima principia dicit q̃ prima principia iuris dicendi nullũ ex cã preteritionis stant in cõtinuatione dñij cui oppono de posthumo de minore ze.nec enim dicitur ei continuari cum retro non habuerit principium in vita patris.simile not.in.l.ij.in prin.ff. de acqui.possef.z ideo alia est ratio.s.sui z necessarij heredis essentia. ¶Item pro hoc q: successorum edictum est transitinuz non contrarij remedij dilatiuum.vnde contra ta. z querela sunt quodãmodo cõtraria.deuolnit ergo querela primi in sequentẽ nõ aũt ex querela digna dicitur deuolutio ad cõtra tabulas ex quibus sequitur talis cõclusio.q̃ preteritio linee paterne quando q̃ habetur pro exheredatione, s, quando preteritus ab alio precceditur tempore mortis.z ad hanc veritatem ostendendã .d. Bart.q̃ oportet nos videre aliqua que sunt de apicibus iuris dicit enim ipse q̃ preteritus in quẽ non continuatur dominium tempore mortis testatoris habetur pro exheredato.z ideo non dicitur testamentum non valere sed debet intentare querelam z ideo preteritio matris habetur p exheredatione. instit. de exhereda.libe.§.mater.sed quando in preteritus continuatur dominium tunc testamentum non valet.vt.l.iij suis.de libe.z post hu.sed ita est q̃ in eum qui tempore mortis ab alio precceditur dominiũ non cõtinuatur.ergo eius preteritio pro exheredatione habetur.Mihi salua reuerentia preceptoris mei nõ placet ista doctrina.z videtur mihi q̃ sit expresse contra casum .l. nam lege cauetur q̃ si emancipaui filiũ qui post emancipationẽ genuit nepotem.z feci testamentũ.in quo filiũ exheredaui vel preterij nepotem q̃ si filius meus me viuo decedat q̃ nepos venit per contra ta.tunc arguo aut eum tacite exheredaui z tunc non competeret contra ta.vt.l.illud.de contra ta.aut nõ exheredaui tacite.z tunc theorica Bar.est falsa.nec potest dici q̃ inspiciat tempus mortis.q: exheredatio est de ordinatione testamenti. z in his que respiciunt ordinationem testamenti inspiciamus tẽpus testamenti quicquid enim pertinet ad testamentorum volũtatem reducif ad considerationẽ tẽporis testamẽti.nã qõ tũc voluit semper voluit q: nõ presumif voluntas mutata.vt.j. de proba.cum tacitum.z.l.quinquaginta.C.e.l.ij. ¶Cõtra ergo theoricam Bar.dico q̃ est casus expressus in.l.ij.§.si emancipatus primo responso.ff.de cõtra tab.nam fm verũ intellectum ibi testamenti tempore viuebat filius z nepos quod apparet ex eo. qõ sequif ibi de exheredatione filij.Nam hic supponif eum viuere tempore testamẽti nec facit pro Bart. §.mater q: vbicũq̃ preteritio nõ cõpetit ius dicẽdi nullũ nec otra ta. ibi preteritio habef pro exheredatione.nam cum hereditas sit ad aliũ applicata preteritio videf adepta.arg.l.q̃ in rerum.§.si quis.de le.j. z.C.de testa.mili.l.si cum vel in vtero in fi.z facit qõ no. ff.de bere.instl.qui volebat.z ista est ratio:q: preteritio matris habef pro exheredatione.non autem procedit ratio Bart. Preterea in emancipatũ filiũ vel in preteritũ nõ continuatur dominium z tamen eorum preteritio nõ habef pro exheredatione quod patet q: habet cõtra ta.nõ ob.l.in suis de li.z posthu.q: consideratis meris principijs.l.xij.tabu.concedo q̃ nullus preteritus dicit nullum nisi sit suus z necessarius heres in quem cõtinuatur dominium hereditatis velit nolit.d.l.in suis.z.l.j.§.qui sunt in potestate.si quis omi.causa testamẽti cum fi.cũ ergo ipse sit dñus z heres vniuersalis.ergo alius esse nõ põt. vt.l. q̃ cõtra. §.viri duo.de re iudi.z plene no.in.l.qui se patris.z tamẽ fm principia l.xij.ta.falsa esset theorica siquis diceret cum |in quem cõtinuaf dominiũ haberi pro exheredato.nã tacita exheredatio nõ fuit cognita.per.l.xij.ta.vnde emãcipatus per.l.xij. ta.non ideo repellebaf a iure rumpendi q: videref exheredatus sed q: videbatur abdicatus z reputabaf pro nullo.Itẽ nec erat agnita tacita exheredatio linee materne.vt insti.de agna.suc.circa prin.so.q̃ in.l.siquis filiũ nepos nõ habef pro exheredato apparet. si ei ponas post testamentũ patrem nepo.exheredatum decessisse viuo testatore nã non est dubium q̃ nepos tanq̃ preteritus dicet nullũ q̃ nõ esset si tacite exheredatus fuisset.ad hoc.de li.z posthu.l.gallus.§.z quid si tantum.z de inofficio te.l. posthumorum. Preterea in littera nostra si nepotes morirenturviuo testatore pater preteritushaberet cõtra ta.ergo non fuit tacite exheredatus. ¶Sed tunc immediate op.si nepos. in. d. l. si is nõ habef pro exheredato sed p preterito simpliciter.ergo nõ daf ei querela que non daf nisi exheredato vel ei qui pro exheredato habef. respondeo nõ repugnat querelam dari preterito cui omne aliud remediũ deficit.z tamen ei debetur successio. et hoc patet q: etiã instituto olim dabaf querela qñ nõ erat institutus in debito bonorũ subsidio.sed in minori portiõe deficit. z tñ ei debef successio.z hoc patet q: etiã instituto olim dabaf querela qñ instltutus erat in minori portione.vt.l.omnino.§.in quarta.vnde nõ est de substãtia querela inofficiosi exheredatio tacita vel expressa sed inofficiositas que tribus modis cõmitti põt exheredando pretereũdo z instituẽdo in minori parte.z hoc olim .hodie in hoc vltimo tene.l.sancimus.C.eo.apparet ex predictis q̃ theorica Bar.nõ est vera in generali.sed quantũ ad.l.nostrã sit necessaria querela. Puto opi.eius verã per casum dicte.l.ij.§. si emancipatus vltimo respõso de cõtra ta. Cõcludif ergo in. l. nostra q̃ patri sit necessaria q̃rela inofficiosi testamẽti. ¶Modo cõtra istud op.patris nõ interest rumpere cũ rũpens ipse nõ succedat sed nepotes.ergo põt excludi per hanc excep.nõ interest tua.vt.ff.eo.l.posthumus.§.si quis vbi probaf vtrũq̃ dictum sed qõ potest excipi z q̃ licet vincat non succedit. ¶Huius cõtrarij timore sunt due opiniones.vna qõ rumpit sibi z succedit alia q̃ rumpit alteri.i.nepotibus quibus acceptãtibus nõ succedit

Universidad de Deusto

redit. ☞ Nō videnda est veritas. q; q̄stio est de apicibus iuris. ꝛ ꝑmo nunquid exceptio non intereſt tua impediat ius rumpēdi ꝛ ponamus rem in terminis. Statuto cauetur ꝙ filia dotata nō ſuccedat ab inteſtato. modo pater eā exheredauit. quero nūquid poſſit agere quere. ꝛ videt ꝙ non quia intereſt ſua cū non ſit ab inteſtato ſucceſſura. ꝛ ꝙ hec exceptio non ſolum poſſit opponi actioni ſed etiā perſone ꝛ proceſſui ponit Jnno. extra de accuſa. ſuperhis. nā quando non petitur intereſſe ſed ratiōe intereſſe quis admittit ad agendū ꝛ petendum aliud q̄ ipſum intereſſe talis exceptio impedit ꝓceſſum fm Jnn. ad hoc extra de teſti. c. veniens. ꝛ qui accuſa. nō poſ. l. non ignorat. ¶ Jn cōtra riſi facit quia querela eſt actio ad vindictam. vt. C. de tranſac. l. cū mota ibi nō ꝓſiderat intereſſe. ¶ † Jtē exheredatus pōt rūpere ꝛ repudiare poſtea hereditatē. ergo ius rumpēdi nō ꝓſupponit intereſſe. vt no. ff. e. l. quēadmo. ꝛ. l. qui de inofficioſo. j. c. ¶ Quicquid ſit de iſta. q. de filia dotata reuertamur ad ꝓpoſitum videlicet ſi pater vincit in querela an ipſe poſſit adire hereditatē excluſis nepotibus. ꝛ premitto ꝙ iſta exceptio nō ob. q; non eſt vera. nam intereſt rumpere poſſe ꝛ habere beneficiū venale. l. filium. §. erit de cōtratab. ¶ Jtem petit omne ꝙ filij repudiabūt ꝛ pater ſuccedat. ꝛ ſic intereſt patris aperiri ſibi viā. ſed contra hoc facit de cōtratab. ſi poſt. §. exheredatio. Et Alder. dicit ꝙ non. quia paria ſunt ab initio eſſe inteſtatus liberi ſuccederent ab inteſtato. ergo idē ſi ex poſtfacto efficitur inteſtat⁹ Preterea hec eſt vera querela vt rumpat ſed non deuoluat niſi ad eum ad quez de iure ſpectat ab inteſtato. vt. ff. c. poſthumus §. ſi quis ꝛ. j. e. l. iure decedēs. ſed ab inteſtato potior eſt cauſa liberorū. ergo. ꝛc. nec ob. eis ſententia. quia fuit lata querela nō ſuper ſucceſſione inteſtati. ꝛ quia aduerſus rem iudicatā ſepe ꝙ alium conſequit quis quod non ꝓſequitur per ſeipſum. vt. ff. de tranſac. ꝛ poſt. §. j. Cōcluditur ergo ꝙ victoria patris nō prōfit patri ſed nepotibus niſi nepotes repudiauerint. q; tūc ꝓdeſſet patri per accidēs. i. per remediū repudiatiōis ꝛ ſ nō immediate. Alij dicunt ꝙ victoria ꝓdeſt patri ꝛ deſūt ei ius adeundi. ꝛ hoc probatur tali ratione. paria ſunt excludi renunciatione ꝛ ex tē pore ꝛ per ſententiā. vt no. j. eo. ſi nō more. §. fi. ſed ſi liberi ſunt excluſi a querela per repudiationē vel temporis curſu nūq̄ ſuccreditur. vt. j. eo. l. ſi proponas. §. fi. ergo idem ſi per ſententiam excluſi. cōcluditur ergo ꝙ excluſio liberorū eſt incluſio parentum non ſolum ad ius rumpendi ſed etiam ad ius ſucceſſorum conſequendi cum effectu. ¶ Quid dicemus. Jaco. bu. tenet ꝙ pater rumpat ꝛ non ſuccedat ſed ſuccedant liberi. quia ſentētia cōtra eos lata non pertinet ad ius inteſtati. ſed bar. tenet ꝙ ſuccedat. dicitur enim ꝙ liberi excluſi per ſentētiam videtur etiam excluſi repudiatione que inducit ex temporis curſu quia victi nō appellarunt. argumen. C. de poſtul. l. ſi ſub ſpecie. que ratio non valet. ¶ Jz ponе eos bis appellaſſe ꝛ ſuccubuiſſe ibi non habet locum tertia appellatio. ergo nec tacitus conſenſus ¶ Jtē pone ꝙ ſunt exheredati ex iuſta cauſa. vnde non appellarūt nō ex negligentia. ſed quia iuſte victi. certe hic non conſenſus. vt. j. de cuictio. l. berennius. §. gaia. ꝛ ad filla. l. propter veneſi. §. fi. ꝛ ideo nō placet ratio Bar. ſed melior ratio eſt. quia factū iudicis reputatur factum partis. vt. C. de cuic. l. ſi ob cauſam ſicut factū. l. reputat. quādoq; factum partiū. vt. ff. de ma. l. cauſam. §. j. ꝛ. l. ſeruus hac. l. eo. ti. ſo. veritas eſt ꝙ filij cōtra quos eſt pronunciatum nō ſuccedunt ab inteſtato quia ſucceſſorium edictum deuoluit hereditatē vna cum iure rumpendi. vt. C. eo. l. is qui vnde excluſi habentur pro mortuis. ꝛ ſic alij non obſtant vt. l. j. §. ſi pater. de conjugen. cū eman. Preterea ſuo facto ſunt excluſi quia in iudicijs quaſi contrahit. ergo idez ac ſi eſſent excluſi p pactū. ff. ad tur. l. j. in fi. Preterea lex ē expreſſa ꝙ qui rūpit: rumpit vt ipſe ſuccedat non vt alius. vt. j. de iniuſto teſta. nā ꝛ ſi ſub conditione. §. rumpēdo. non ob. l. poſthumus. §. ſi quis. quia ad agētem nō pertinebat actio nec eius cōmodum. hic ſecus ꝙ agens de iure agebat ꝛ de iure ſuo ꝛ radicato ſibi ꝛ propter ſe. ꝛ ideo nō ſolū agit ſed ſuccedit. nec ob. q; paria ſunt ꝛc. quia verum eſt ceteris paribus. ſed hec non ſunt paria quia licz heres reducatur ad cauſam inteſtati cum ratione ſententie exheredati habentur pro mortuis. ꝛ ideo alij non obſtant. ¶ Quid ergo ſi rupto teſtamento pater nollet ſuccedere an dicti liberi poſſent ſuccedere. ꝛ videtur ꝙ fiſcus potius ſuccedat omnibus alijs deficientibus. argu. l. vltime. de ſucceſſorio edicto. contra dico ꝙ ſaltem ſuccedunt per vnde cognati. ſit ergo concluſum ꝙ pater qui agit querela poteſt hereditatez adire. ꝛ eſt ratio q; hereditas ſibi debeat. vt. j. l. proxi. in prin. ꝛ eſt cauſa mirabilis in quo ab inteſtato potior eſt cauſa parentū q̄ liberorū. vt no. dicit glo. ꝙ hec queſtio haberet dubitatiōem ſi poneremus patrem venire per contratab. ꝛ quia cōtrata. non expugnat vires teſtamenti. l. de iure cuili. ꝛ ideo non reducit rem ad cauſam inteſtati. quia ꝓpter exheredationem liberorum firma perma-

net. ſed hoc aduertendum eſt. nam certe etiam poteſt tunc eodem modo dubitari ſi extra fuerit petita ante aditam hereditatem a ſcripto cum dicatur tunc reducere rem ad cauſam inteſtati. quia ex quo heres ſcriptus reperit hereditatē ad aliū applicatam poſtea adire non poteſt. vt no. C. de colla. l. vt liberis ꝛ non adita hereditate ex teſtamento ſumus neceſſario in cā inteſtativt. l. ſi nemo. de regu. iur. ꝛ ſic ratio glo. non eſt ſimpliciter vera nihilominus tamen verum eſt dominium impoſſibile. quia bonorum poſſeſſio contra debet operari de iure prętorio quod operatur geſtio pro herede de iure ciuili. ꝛ eſt tex. de iure deliberan. l. puberem. ergo impoſſibile eſt ꝙ decreta olim vel agnita hodie bonorum poſſeſſione contra ius hereditatis ꝛ bonorum non pertinet ad agnoſcentez. nam q̄ q̄ contratab. ſit remedium rumpendi habet tamen ſucceſſionem annexam de neceſſitate. vt. d. l. iiij. §. ſi emancipatus. ſecundo rūſo. de contratabu. ꝙ non eſt in querela ita. vt no. in. l. quemadmodum. ꝛ. l. quide inofficio. ꝛ. C. eodem. l. j. fateor cum glo. ſ. ꝙ contratabu. nulla eſſet dubitatio. ſed in querela ſic. ¶ Denuo opponitur ꝛ eſt opinio difficilis ꝛ cōtra vtrāq; lect. tam Azo. qui legit hanc legem in contratabu. q̄ Alderi. qui intelligit in querela. ꝛ videtur ꝙ patri neutrum competat q̄d ſic oſtendo. ille demū habet ius rumpendi qui tempore mortis teſtatoris de neceſſitate debuit reſtitui ꝛ non alius. ꝛ vt. l. ſi quis filio exheredato. de iniuſto teſtamen. ꝛ de libe. ꝛ poſthu. l. ſi quis poſthumos. §. ſi filium ſed iſte pater non debuit de neceſſitate inſtitui cum precederet eum liberi non gradu ſed ordine. ergo non habet ius rumpendi. ſol. timore huius contrarij. glo. dicit ꝙ liberi non intelliguntur precedere ex quo ſunt excluſi. quia paria ſunt nō eſſe ꝛ non ſuccedere. Ex hoc ſequitur ꝙ ſi pater non intelligitur precedi venit per contratab. cuius contrarium. ff. dixi per. d. l. ſi quis filio. ꝛ ideo ego ſoluo aliter videlicet quod clauſula tradita in. l. ſi quis filio. loquitur in teſtamento ꝙ quis vult rumpere tanq̄ non ſolenne ex cauſa preteritionis. ſecus ſi tanq̄ inofficioſum. vt hic ꝛ. j. e. l. ſi is qui. ꝛ ſi dicat iſte pater non debebat inſtitui verum eſt ex neceſſitate formali. ſed ex officio prętoris debet inſtitui pater ex quo liberi ſūt exheredati. ſec⁹ ſi teſtator inſtituiſſet liberos. ſed ex quo eos exheredauit tenebatur inſtituere patrem cum exheredati habeantur pro mortuis. vt. dicta. l. j. §. ſi pater nam omnis in cuius loco alius ſuccedit pro mortuo habetur. vt. l. actione. §. publicatione. ff. pro ſocio. ¶ Ulterius oppono predicta. nam ſi exheredatus habetur pro mortuo. ergo ſi filius eſt exheredatus ꝛ nepos ex eo preteritus talis nepos diceret teſtamentum nullum. ff. de libe. ꝛ poſthu. l. gallus ꝛ. §. quid ſi tantum ſed iſtud eſt falſum cum habeat neceſſe intentare querelam. vt. j. e. l. ſi is qui. ꝛ. C. eodem. l. ſi quis filium. ergo falſum eſt tam notabile. gloſ. quam no. ꝙ exheredatus habeatur pro mortuo ſolu. dicit Bar. quod notabile glo. debet intelligi quātum ad effectum conſequende ſucceſſionis nō quantū ad modum

a rumpendi. Tu dic ꝙ exheredatus habetur pro mortuo[a] poſtq̄ teſtamētū eſt aditiōe hereditatis confirmatū nō aū. vt. l. ſi ſeruus cōis meum ſ castrēſis peculij in fi. prī. ff. de ſtipu. ſeruo. ꝛ ſic non ob. §. ꝛ quid ſi tātum. q; ibi loquit in filio qui habeat ꝙ mortuo viuo teſtatore. hic autem pro mortuo poſt mortem teſtatoris ꝛ aditā hereditatem non ante. vt. ff. ad ſil. l. exheredatus. merito

b ergo nepos preteritus nō dicit nullum quia teſtamentū fuit ſolenne ſed dicit iniquum quia contra officium pietatis factum. nam eſto ꝙ filius ſit ingratus nepos tamē excludi nō debet in quo ſ nō inuenit ingratitudo vt. d. l. iij. §. ſi emancipatus de contratab. ¶ Denuo oppo. ꝛ videt ꝙ dictus nepos dicit nullum. ꝛ arguo ſic ius dicendi nullum fundat in exiſtentia ſui heredis vt l. in ſuis ſed filio exheredato nepos eſt ſuus ꝛ neceſſarius heres. vt. l. qui in alicna. §. interdum. de acqui. here. ergo preteritus dicit nullum. ſol. lex contraria loquit in nepote inſtituto hic in eo qui non eſt inſtitutus nec inſtituendus quo ad ſolēnitatem teſtamenti. ꝛ ideo non eſt ſuus ꝛ neceſſarius heres niſi prolata querela. ¶ Ulterius oppo. ſententia lata in querela facit ius pro victore ꝛ ei applicat ſucceſſiōis effectus ꝛ trāſfundit in ipm ius meti. vt. ff. de ſtatuli. l. ſtatuliber a ceteris. §. quintus. ergo heres ſcriptus ſuccedit per ſentētiā loco liberorū ꝛ p conſequēs heres debet excludere patrem ꝛ confirmat per illā regulā ſi vinco

b vincētē ꝛc. vt. l. de accef. de diuerſis prefcrip. ſo. quādoq; ſnia ferē negatiue. vt q; negat ius ſuccedendi competere actori. ꝛ ꝛ tunc nō trāſit in victorē ius ſuccumbētis eī cōtra aſſeueret ſcilicet nullū ius ei cōpetiſſe. vt hic quandoq; ſententia nō fertur negatiue ſed tranſlatiue tunc fateor ꝙ victor ſuccedit in locum victi. vt. ff. de pc. l. edium. ꝛ facit de iureiur. l. ſed ſi poſſeſſori in prin. ꝛ de acqui. poſ. pōpo. §. ſi iuſſu. ꝛ quod no. inſtitu. de offi. iudi. in fi. vel dic ꝙ q̄dā ſunt iura q̄ ſunt aptat tranſferri in victore. ꝛ illa que iura hūt aptitudinē tranſmiſſione trāſferuntur. ſquedam non ſunt apta tranſferri vt querela que non eſt

a ¶ Pro mortuo. adde fel. i. c. ius generale. j. diſtin.

b ¶ Vincentē pro cuius regule declaratiōe. vide no. d. bar. ſozi. in cōſi. ccij. inci. circa ſecūdaz per totum in ſecūda parte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

apta trãsferri ab exheredato in institutũ ꝛ talia nõ trãsferuntur ꝛ anihilantur. ꝛ ideo victor nõ succedit in locũ victi. Itẽ nõ obstat illa regula si vinco vincentem ꝛc. q; illa regula habet locum vbi est eadem ratio vincẽdi. ꝛ vbi eadem ratio vincẽdi scripta est in personam ꝛ non egreditur personam. vt. d. §. emancipatus vltimo responso. vel dic aut vinco facto. l. ꝛ vincẽdo principalẽ vinco secũdariũ. aut facto iudicis tũ e secus. vt. l. si superatus de pigno. vel dic q; exheredatus cum effectu neminem vincit. ꝛ ideo si vincam exheredatus non vinco vincentẽ. q; in statuto in quo est neminẽ vincit. ꝛ vide Bar. in. l. j. in fi. de contra tabu. ¶ Extra op. q; hodie querela non habeat locum fm Bar. vt in. l. v. ff. c. titu. ꝛ Ja. de bel. ꝛ male. quia nõ est dubium q; in casu huius. l. ꝛ l. si is qui. j. c. est necessaria querela etiã hodie. Sed contra hoc op. nam pater fuit preteritus sine causa. ergo testamentũ nullũ. vt no. in. §. exheredatos. de here. ꝛ fal. per Dy. in. l. gallus. so. ibi loquitur in preteritione filiorũ hic ascendentium. facit quod not. in. l. si de iure pa. sed hoc non placet. ideo dic qõ contrarium loquitur in eo cuius preteritio reddit testamentũ nõ solenne. hic secus. Et hoc nõ viderũt antiqui doct. ꝛ vide quod dixi auf. ex causa. ¶ Visis ergo oppositionibus respiciẽtibus hãc. l. pater venio ad questiones hic formãdas que sunt vtiles ꝛ de apicibus iuris. Et ad euidentiam dicendorum premitto q; interdum successio deuoluitur in sequentem per priuationem precedẽtis. Interdum per transmissionem. Interdum per ius accrescendi: de primo tractat. l. nostra de secundo tractat. l. si quis filium. C. de tertio tractat. l. si proponas. §. fi. j. eo. ꝛ. l. qui repudiantis in prin. ¶ Modo reuertor ad deuolutionem que fit per priuationem. ꝛ sciendum est q; priuatio quandoq; cõtingit per repudiationem. quandoq; per tẽporis cursum ꝛ de his duobus loquit. d. l. si proponas. §. fi. j. e. quandoq; per sententiam iudicis. ꝛ de hoc tractat hec. l. quandoq; per sententiam. l. vel statutus modo circa repudiationẽ expressam an faciat locum sequenti plene dixi. C. de col. l. pactum. Sed circa ea que inducuntur tẽporis cursu formabitur talis questio. duobus fratribus competit agendi ad suplementum. vnus patitur iuri suo preiudicari. querit vtrũ accrescat alteri. dic vt infra dicam an iuri agendi ad suppletum preiudicatur quinquẽnio. dixi. C. eo. in. l. si quis filium. vbi Bar. tenet q; sic. q; actio subrogata ꝛc. ego teneo cõtrarium. q; actio que subrogatur aduersatiue non imitatiue non retinet naturam primeue actionis. ꝛ q; pro legitima competit petitio hereditatis ꝛ famil. her. l. ij. ꝛ condictio. ex. l. omnimodo. nã si generaliter filius agit petẽdo in genere supplementus legitime agit condict. ex. l. si vero petit legitimam de corporalibus hereditarijs potest agere petitiõe hereditatis ꝛ famil. herci. q; est heres in legitima. non ob. l. si quis filium in fi. q; cum dicit ibi de quinquẽnio refert se ad querelam q; patet ex verbo post aditam hereditatem sed pro legitima potest filius hereditatem adire anteq; heres vniuersalis adierit quod patet q; habet ius accrescendi. vt in auf. vt cũ de ap. cog. §. ceterum. ꝛ cõtra ius adeundi nõ preiudicatur quinquẽnio. vt. C. de iure delib. l. licet. ꝛ ideo opi. bar. non est vera. ¶ Nunc formo gl. communem ad dictos tres modos priuationis. s. per renunciationem temporis cursus per sententiam. ¶ Et quero si testator hic habuisset patrem ꝛ auum nũ quid post patrem admittitur auus. ꝛ videt q; sic. vt. d. l. si is qui.

6 ¶† In cõtrarium q; non. q; l. cauetur quod sequens in gradu non potest admitti nisi iure transmissionis vt. C. e. l. si quis filii sed priuatur iure a quo inuenitur priuatus. transmittere nõ potest. vt. C. de in. deli. l. cum antiquioribus. ergo auus repellitur. In hac q. sunt due opi. vna Azo. quam approbat glo. j. de inu. test. l. posthumorum. ꝛ tangit in. l. in suis. de libe. ꝛ postbu. ꝛ hanc sequitur Ja. de are. pe. albe. ꝛ saly. Alia fuit opi. ygo. ꝛ hanc approbat hic glo. ꝛ hanc sequitur dy. per. l. si is qui. j. co. ꝛ. per. d. l. iij. §. si emancipatus. de cõtra ta. hanc approbat Bar. per. l. nas ꝛ si parẽtibus. que loquitur de quolibet parente. ꝛ sic non solum in patre sed in auo. dicerem enim vt dicit Azo: q; ideo pater admittitur q; est in eodem gradu cum exheredatis. non habet in se rationem. q; gradus non attenditur nisi per ordinẽ. vnde qui est de secundo ordine videtur esse similis ei qui est de secũdo gradu. Preterea in gradu diuerso ꝛ subalterno est expressum. vt. d. l. si is qui. ꝛ. d. §. si emancipatus. ꝛ ista est ipsa veritas. q; cum exclusus habeatur pro mortuo. non ob. sequentibus in quocunq; gradu. vt. ff. ad tertul. l. ij. §. videndum. ¶† Nunc venio ad priuationem que contingit per dispositionem legalem. Et quero nunquid frater a fratre preteritus faciat partem matri que agit ad supplementum legitime ꝛ Dy. hic. in addi. se vno verbo expedit ꝛ determinat q; nõ facit partem. Et ratio est. q; cuz frater excludatur a querela pro mortuo habetur. vt instit. de successione libertorum. §. sed nostra. ꝛ in auf. de nup. §. solu. ma. versi. si quis enim eis. licet quidam dubitant secundum Dy. hic in additionibus. nam qui non admittitur ad partem nec admitti spera

a ¶ Jus accrescendi. adde Flo. in. l. j. §. idẽ ait. j. ff. vsufru. ꝛ vide bar. ostra in. l. re cõiuncti. in pe. col. de le. iij. ꝛ in. l. si duob⁹. §. fi. in fin. de le. j.

7

tur non facit partem. vt. l. si post mortem. §. heri. de contra tab. sed frater non admittitur nec admitti speratur. non ergo facit partem. vt. j. e. l. qui repudiantis. ꝛ. l. si proponas. §. fi. licet ille loquatur in querela idem in iure agendi ad supplementum q; succedit loco querele. vt. l. omnimodo. Sed Bar. determinat contrarium ꝛ probat talibus rationibus ista suo iure non potest petere nisi tertiam eius quam esset habitura ab intestato. vt. l. cum queritur. C. eo. si tu excluso fratrem poneres ab intestato. ꝛ sic ceteris paribus idem esset hic ex testamento q; mater haberet legitimam suam ꝛ fratris. sed si tu varias terminos. s. q; ab intestato frater succedat ꝛ si ex testamento non succedat mutatis terminis mutatur decisio iuris. Illud quod vltra petit: petit iure accrescendi. sed hoc est impossibile. naz in legitima nõ habet locũ ius accrescendi. ꝛ hoc probat ipse per talẽ theoricam inter coniunctos coniunctiõe legali no habet locũ ius accrescẽdi nisi in vniuersali successore vel in vsufructu. l. cõmunis seruus. ff. de sti pu. ser. ꝛ. l. proculo. de leg. ij. ꝛ. l. j. §. idem. de vsufru. ac. sed successio in legitima nõ est successio vniuersalis. vt no. C. de rei. vel. l. cum a matre. nec proprie dicit̃ heres qui non põt conuenire vt heres. vt. C. de here. instit. l. quotiens. ꝛ. ff. si quis ob. cã. te. l. quãuis. ꝛ instit. de fideicõ. hereditat. §. si quis vna. ꝛ no. ff. de transac. l. cõtrouersia. ergo cessat hoc ius accrescẽdi. nulla enim cõiunctio est inter fratrem ꝛ matrem nisi coniunctio dispositionis legalis ꝛ confirmat opi. suam alia ratione dicit ipse q; licet aliqui succedũt diuerso iure inter eos non habet locum ius accrescendi. vt. ff. de bo. pos. l. ꝛ si cum patrono. sed frater ꝛ mater admittuntur ad legitimam diuerso iure. ꝛ legitima fratris est quarta. q; nõ inuenitur aucta. sed legitima matris est tertia vt in auf. de trien. ꝛ semis. §. j. cum ergo veniant ex diuersis constitutionibus siue legibus. ergo nec certe sunt coniuncti etiam cõiunctiõe legali. q; diuersitas tunc dispositis inducit distinctionẽ omnimodã ꝛ facit cessare ius accrescendi. vt. ff. quib. mo. vsufru. amit. l. si sub cond. in fi. ¶ Et predicta vera mari. si testator prohibuit ius accrescẽdi qõ põt in legitima prohiberi in omni particulari successione vt. l. dños. de vsufr. fm Bar. ¶ In ista difficili. q. ego teneo opi. butri. ꝛ cyn. ꝛ dico. q; frater nõ facit patrem matri ꝛ q; mater admittitur tanq; sola non per ius accrescendi sed primo vnde cessant omnes rationes Bar. succedit enim tanq; sola per amotionem obstaculi non tanq; coniuncta cum fratre qui est inhabilis quantum ad ius agendi ꝛ reputatur pro nullo nec cõnumeratur inter agentes. vnde proprie loquendo dicitur nullus nõ autem dicitur coniunc. ꝛ hec est no. theorica huius glos. per quã Dy. se fundat. Item ille qui nullo modo includitur in dispositione legali nec re nec verbis leg. ille non est coniunctus sed nullus iste frater nullo modo includitur. ergo ꝛc. Preterea est q; iure nititur per ius accrescendi dico q; in legitima habet locum ius accrescendi ꝛ hic tenet dy. in. l. plane. §. si coniuncti. de leg. j. ꝛ allegat pro casu in auf. de natu. li. in cu. pu. §. si legitimorum. col. iij. quam rationem pauci habent. alij habent post titulum de consulibus ꝛ glo. alleg. illum titulum in auf. de trien. ꝛ semis. §. j. super verbo octoiuncium. Ego dico q; est casus expressio: nam si ratione legitime accrescit tota hereditas. vt not. doc. in auf. nouissima. ergo ꝛ pars altera legitima. vt in auf. vt cum de appel. cog. §. ceterum. vbi est expressum cum qua habet maiorem simbolum quã cum tota vniuersitate. nam in habentibus simbolus facilior est transitus. vt. l. an inutilis. §. fi. cum fi. nõ ob. l. ꝛ procul. nam aliud est in legitima quã in simplici legato cum ratione legitime quis dicatur heres. ꝛ sic legitima magis accedit hereditati. quã legato. vt in. l. filium. in prin. ff. de leg. prestã. ꝛ C. de inoffi. test. auf. nouissima. Item in eo q; dicit Bar. q; ius accrescendi in legitima potest prohiberi non videtur bene loqui. q; legitima debetur ex prouidentia. l. vnde sicut ipsa nõ potest prohiberi ita nec eius qualitas ꝛ natura potest impediri cum sit debita de necessitate. vt. d. §. ceterum vbi est casus vt arg. de adop. l. si arrogator. vere tamen ꝛ proprie loquendo non est tractandum vt diri de iure accrescendi. q; nulla portio legitime debet̃ fratri. vt nota. in auf. de here. ꝛ sal. §. primum si nulla portio. ergo nihil vacat ab eo ꝛ per consequens non accrescit sed non decrescit. quia qui non concurrit ad partem non potest per cõcursum facere partem. vt not. in. l. ij. §. si pars here. pe. ꝛ hec verba turpis persona instituta non est sed turpi persona herede instituta. textus. cum gl. dicit quod fratri debetur legitima quasi iure nature. ¶ Quero tunc si mater repudiat legitimam suam an accrescet fratri. ꝛ videtur quod sic. arg. dicti. §. ceterum sed ille. §. loquitur in ascendentibus non in transuersalibus. videtur ergo dicendum quod non per. d. l. sed cum patrono. primaz partem teneo quod habeat locum ius accrescendi. quia in dispo-

a sitione legali attenditur coniunctio le. ꝛ parit ius accrescendi. ª vt lege prima. §. si quis ex nepotibus de coniun. cum emancip. lib. ꝛ si tu dicas ibi loquitur in successione vniuersali. respõdeo

q; successio

Universidad de Deusto

q̄ successio legitima accedit p ora vniuersaliter succedentiōi p̄ter q̄ quo ad onera debitor̄ vñ succedēs in legitima dr̄ heres quasi vniuersalis q: succedit in partē. vniuersi iuris activi qđ defunctus habuit. siue in corporalibus siue in nominib⁹ qđ patet. q: vt diri habet petitionē hereditatis que est iudicium vniuersale sicut habet iudiciū. fa. her. vtile. vt. d. l. ij. §. si quarta. ff. fam. her. nō ob. l. sed cum patrono. q: ibi loquit̄ in remedijs p̄trarijs. i. in fm tab. ꝛ cōtra remediū nō p̄t accrescere alteri. q: quod accrescit debet esse eiusdē forme ꝛ nature nō cōtrarie. ar. p̄tra qđ no. in simili p̄ arch. ꝛ Jo. an. in. c. hi qui. de p̄ben. li. vj. sed questio nostra loquit̄ in legitima que est eiusdē nature ꝛ qualitatis in quolibet cōiunctorū lz nō sit eiusdē quātitatis in hoc non est vis. vt. ff. de p̄iungē. l. j. §. illud. ꝛ si dicat̄ q̄ veniūt ex diuersis cōstitutionib⁹. respondeo q̄ nō est nouū q̄ diuerse leges iungātur ad inuicē ꝛ fiāt tanq̄ l. vna. vt. ff. de lib. ꝛ posth. l. galli⁹. §. ille casus. ꝛ. C. de iure delib. l. fi. post p̄in. ¶ Ulterius quero quid in filijs. pone q̄ pater extraneū instituit heredē vniuersalē. vnum vero ex filijs instituit in re certa alterū vero filiū exheredauit iuste. ❧ odo queritur vtrū legitima instituti i re certa erat triēs an media pars trientis. rñ. dy. q̄ triēs. quia exheredatus habebit̄ p̄ mortuo. ꝛ sic nō facit p̄tē. Bar. p̄tra cum ius accrescendi nō habeat locū in legitima fm eum. qđ debemus dicere quia due sunt regule valde diuerse. vna est q̄ qui non admittit̄ nec admitti potuit ad partē nō facit partē ꝛ ex illa regula filius instit̄utus in re certa debet habere tertiā integrā non tanq̄ coniunctus sed tanq̄ solus. quia ei soli legitima defert̄ ꝛ exheredato iuste nō defert̄. alia regula iuris accrescendi qñ portio ascriptavni deficit. ꝛ ista nō est materia nostra. quia exheredato nulla portio est ascripta a iure vel ab homine. ꝛ ideo Bar. qui instituit has regulas salua reuerētia nō bene p̄siderauit. ¶ Ulterius quero hoc supposito q̄ exheredatus nō minuat legitimas instituti. quero quid augeat. ❧bi gratia. pater habebat quinq̄ filias. quatuor instituit. quintam exheredauit. quero vtrum legitima institutorū sit triens vel semis. Bar. dicit semis. ꝛ sic cōputabitur in numero ad augendū legitimā quatuor liberorum quia ius exheredati eis accedit quorū fauore est exheredatus fm Bar. dy. vero querit in. l. plane. §. si p̄tū. ꝛ nō soluit. Ego dico q̄ cum habeat̄ p̄ mortuo. vt. d. l. j. §. si pater. de cōiungē. q̄ non cōputabitur in numero. nam cū ei nulla legitima debeat̄ non potest trāsfundi ad fratres eius aliquid ex persona sua sz si esset talis exheredatus cui competeret ius agendi ad supplementū talis exheredatus non habeatur p̄ mortuo. vt. l. maximum vitium. pone exemplum in exheredato iniuste cui erat aliquid relictum quoquo relicti ti. nam si repudiat accrescit fratribus. vt. j. e. l. qui repudiātis. ꝛ. l. si p̄oponas. §. si. sivero repudiat tunc facit partē fratribus ꝛ fratres sibi vt no. in. d. §. j. de triē. ꝛ semis. in glo. super verbo accusantiū. ꝛ ratio. quia omnes qui admittuntur faciunt sibi partem adinuicem. j. e. mater decedēs ꝛ. l. filium. de contratab. Si autem est iuste exheredatus tūc habetur p̄ mortuo ꝛ nō computatur in numero ꝛ idem dicerem si vnus ex quinq̄ filijs viuente testatore esset effectus frater minor quia cum habeat̄ p̄ mortuo non computatur inter viuentes. ꝛ sic legitima fratrū erit tertia ꝛ non semis. Cōcludo ergo q̄ exheredatus non auget legitimam quia non auget numerū
8 nec ergo auget neq̄ diminuit. ¶ †Ulterius querit̄ nunquid successorū edictum habeat locum in iure agendi ad supplemētum sicut in querela. Bar. q̄ sic per dictam. l. si quis filium. C. eodem. vbi statuit idem in iure agendi ad supplementum quod in querela. Sed certe incongrue allegat illam. l. quia ibi nō loquitur in successorio. sed in iure transmissionis. vt ibi no. Tamē sua determinatio placet mihi per rationem. l. nam ꝛ si parentibus quia debetur hereditas ex successorio edicto. ergo debitū bonorum subsidiū est debitū ꝛ devoluitur. ¶ Denuo queritur nunquid habeat locū successorium edictum hoc casu statuto cauetur q̄ existente fratre mater nō succedat. ❧ odo quidam decessit extraneo instituto ꝛ fratre ꝛ matre p̄teritis. ❧n mater poterit expugnare testamentum. ꝛ videtur q̄ sic. quia frater habet̄ p̄ nullo nisi adita hereditate. ergo p̄t hereditas adiri qua adita mater ageret querela. vt in. l. nostra. ita no. ipse in. l. j. §. si pater. de coniungen. cum eman. li. tamen hoc non est ex successorio edicto. sed a iure ordinario ꝛ principali. quia cessante statuto p̄pter inhabilitatem fratris remaneret mater sola ꝛ p̄cipalis in sucessione alterius
9 ¶ †Ulterius queritur vtrum successorium edictum habeat locum in querela inofficiose donationis. dicit Bar. q̄ sic. ar. in. l. fi. C. de inoffi. do. quod verum credo per rationē quā assignaui in. q. p̄cedenti. s. debiti bo. subsidij ¶ Ultimo quero nunquid in querela inofficiose donatiōis habeat locum ius accrescendi. ꝛ si quidem aduocat vniuersa bona videtur habere locum. sivero solum debitum bonorum subsidium tūc non habet locum ius accrescendi fm Bar. p̄pter regulam traditā er. l. ꝛ paulo. Ego cōtra dico q̄ hz locū in legitima siue agatur cōtra cōtractū siue cū agitur cōtra testamentū p̄ dictā. l. fi. cum enim dixerim in testamēto habere locum ergo ꝛ in p̄tractu tu videas me inter tot ꝛ tātos de meo p̄ceptore discordantes ꝛ inherere. Dy. bu. ꝛ cy. no. ꝛ non sibi bene cogitarūt vt in p̄dictis. ¶ Extra quero quid si filij obtinuerūt in querela sed postea agētes petitiōe hereditatis succubuerūt an pater admittat̄ in successorio edicto. ꝛ videtur q̄ sic. ar. huius. l. cōtra dico. nā agendo petitione hereditatis adiuerāt hereditatē ꝛ licet sit lata p̄tra eos sentētia absolutoria cōuenti talis sn̄ia parit exceptionē. sed in iure qđ permittitur per exceptionē nō ipso iure nō hz locū edictū successorium sic video in simili q̄ nō habet locū ius accrescēdi. vt. l. si duo patroni in p̄in. de iure ciu. ❧ odo venio ad. l. nā ꝛ si parētibus in p̄in. dicit̄ hic q̄ parentib⁹ non debet̄ successio. videt̄ no. cōtrarium in aut̄. de here. ꝛ fal. §. p̄imū. itaq̄ so. p̄siderato voto parētis in charitate nō debet̄ vt hic in p̄in. ꝛ facit de cōdi. ꝛ demon. l. cū tale. in p̄in. ꝛ qđ no. in. l. pater. ꝛ. l. socrus. ꝛ quod no. in. l. paulo. calimaco. §. p̄ponius. ꝛ. l. nil. §. subtilior. de bo. lib. ꝛ. l. scripto. in fi. vnde liberi. ꝛ qđ no. ff. de fal. l. si quis legatū in fi. cū si. Sed considerata casualitate debet̄ vt etiā hic dicit̄. ꝛ ita intelligit̄ p̄tra fm hanc. l. ꝛ adde quod no. C. de sa. san. ec. aut̄. si qua mulier. ꝛ. C. de codicil. l. fi. §. pe. ꝛ de impo. lu. descrip. lib. x. ¶ Secūdo opp. ꝛ videt̄ q̄ plures rationes vincāt seu pauciores rationes. vt. ff. ad tre. l. qui filiū. §. j. vbi dq̄ hoc in aut̄ de consan. ꝛ vte. fra. post p̄in. sol. ibi
10 plures rationes erāt validiores q̄ vna hic nō. ¶ †Ultio no. ter. ibi dū dicit nō minus. ꝛc. qđ nō minus debet̄ hereditas parētibus q̄ liberis. ergo sicut legitima est aucta in liberis ita est aucta in parētib⁹. ꝛ hoc tenet gl. in aut̄. de triē. ꝛ semis. §. j. ibi hoc obseruādo i oibus p̄tis. ꝛc. ꝛ ibi gl. q̄ inducit hanc. l. p̄ro decisione. q. ¶ In gl. ibi querat̄ hec gl. parua legit totā. l. in querela inofficiosi. ꝛ sic habet gl. magna p̄traria ibi. sed fm nos ꝛc. ¶ In glo. sed cū hoc gl. diuidit̄ in quatuor partes. nam prima timore vnius p̄trarij. ponit duas lec. In secūda querit iuxta secundā lec. alder. ꝛ tandē redit ad lect. a⁹o. ꝛ firmat cā. In tertia colligit vnū no. In quarta formal vnā questionem in qua ponit duas opi. ꝛ approbat vltimā. secunda ibi. sed an fz cū. tertia ibi item no. quarta ibi. sed an post ibi sed aldericus dixit dari. ꝛ in hoc bene vna cū p̄tratab. ꝛ in hoc male. ❧ nō obstat. l. j. q̄ ibi loquitur in eo p̄terito cui defert̄ ex edicto successorio. §. si quis sed ibi ad agentē nō erat devoluta successio hic fic quādo repudiauit. Sed quomodo exheredatus p̄t repudiare hereditatē cū non possit adire. respondeo repudiat querela. ꝛ per p̄sequēs hereditatē. nam si futura successio fundat̄ in iure de p̄senti. s. in querela potest ei renunciari. l. si filius. de mi. sed ibi nō in toto. ista non est bona solutio. quia idē in parte quo ad partem. vt. j. e. l. certa. ꝛ de vul. subst. l. in substitutione. ꝛ ideo opi. vgolini. est verior omnino intesta. h. d. vt. C. de colla. vt liberis melior ratio quia cōtratab. est remediū quo succedit̄ sed querela non nisi aditio hereditat̄ subsequat̄. vt no. l. l. qui de inofficioso. ibi quoniam infirmas. ꝛ melius in. §. soluto. ꝛ ibi dicit̄ q̄ iura singularia acti sunt p̄pter inhabilitatem cōiunctione legali loquor in iuribus beneficio legis delatis. ꝛ hoc est cōtra Bart. sed patrem. ꝛ sic immo nec patrem cū p̄cederetur sed dic q̄ fingitur non p̄cedi ex quo non p̄ceditur cum effectu etiā suo ex edicto successorio. ꝛ hec vera in questione Cyn. Bar. p̄mittit q̄ frater ꝛ mater non sunt coniuncti nisi coniunctione legali cum non veniant ex hominis dispositione. Item q̄ veniūt ab intestato diuerso iure nō dicit verū q̄ veniunt ambo per aut̄. de functo nisi defendas q̄ ad legitimam veniunt diuerso iure nō dico ad vniuersale successorū. ratio. §. iur. est cessans dñij continuatio fm Bar. tu dic q̄ ratio est quia est extraneus heres filius matri. insti. de hered. qual. ꝛ diffe. §. ceteri. ꝛ ideo eoipso q̄ nō includitur in testamēto videt̄ exclusus emancipatus est etiā extraneus sed nō adeo extranus p̄pter reliquias p̄cedentis potestatis. ꝛ ideo p̄teritus habet contratab. ꝛc. Explicit repetitio domini Baldi de vbaldis.

a ¶ In legitima. als no. vt p pau. de cas. cōsil. cxxij

Circa. In querela inofficiosi contrarie sententie iudicū late possunt facere q̄ testator p̄ parte decedat testatus. et p̄ parte intestatus. hoc dicit.

a Sinon mortis. Donatio inter vivos ex pacto cōputatur in legitima a ꝛ si non sufficit agitur ad supplementum hoc dicit

Si quis cum non. Etiam qui nō debuit admitti admissus vincit ex iure superueniendi vel accrescendi.

Sinon. ¶ Additio Bal. Facit. j. ad. l. fal. cū d̄ quo de pecul. §. fi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Si sub hac. Ille cui hereditas euincitur potest recuperare precium seruorum quos manumisit causa conditionis implē de hoc dicit. est argu. q̄ quis recuperet beneficiuz primum euicto secūdo fine sui culpa. ⁊ adde quod no. archid. viij. q. iij. c. talia.

¶ Additio Bal.

Si sub hac. Vide quod nota. Archi. viij. q. iij. c. talia.

Si instituta. Transactio fide non seruata non officit transigenti. hoc. d. ¶ In tex. ibi ab herede. l. scripto. huic. l. nō ob. C. de transl. cum mota. q: ibi erat trāsactio⁊ mors hic trāsactio ⁊ non mors. facit. s. eo. l. nam si parētibus. §. heredi eius.

Ei qui se. Negatio testatoris filiationem nō tollit. h. d. vel sic. verba testatoris non officiunt veritati. h. d. facit. j. ad sill. l. si quis in graui in prin. ⁊ l. ouus. ⁊ quod ibi singulariter no. vbi dicitur q̄ excusatio vel incusatio testatoris qui moriebatur ex vulnere nō prodest nec nocet percussoribus licet prosit his qui conueniunt ex sola negligētia et ex sola prescriptione quod est no. dignuz. ¶ In tex. ibi causa subest. facit. s. c. l. qui de inoffi. Bal.

De inofficioso. Nullitas testamēti non subiacet querele etiam mouende per eque priuilegiatū. h. d. ⁊ est ratio. q: licet duo milites sint eque priuilegiati absolute. tū respectiue respectu proprij patrimonij quilibet est magis priuilegiatus altero. Bal.

1 ¶ Filius fratris nepos appellatur.

2 Appellari non potest a causa alimētorum.

De inofficioso. Pendente appellatiōe a sniа lata pro filio exheredato filius debet alimentari ex bonis patris. h. d. ⁊ est. §. valde no. secus videt ante sniam. vt. s. eo. l. qui de inofficioso. ergo snia affert presumptionē licet sit appellatū ab ea. nō dico q̄ afferat presumptionē

1 iuris. sz hois vt no. j. vt in pos. le. l. postq̄. §. impator. ¶ † Not.

a q̄ filius fratris appellat nepos. a sed bene reperit in vsibus feudorū. ⁊ hoc debet intelligi q̄ nepos dicit quo ad auum non quo ad patruū. Et pterea dico q̄ si statutum dicit q̄ magnates et eoruz filij ⁊ nepotes offendentes populares puniant maiori pena q̄ nō habeat locū in filijs sororū. ⁊ hoc de iure ciuili. ¶ yn. in addi. facit in aut. de nō alie. §. emphiteosim. ⁊ adde qō habes in l. j. C. de suc. edicto. ¶ † Sed o no. ar. in isto. §. q̄ a causa alimentorū nō possit appellari. ⁊ licet possit appellari. tū interim sunt alimenta prestanda. ar. huius littere. qō dic vt no. B. in. l. si inder. s. de bis qui sunt sui vel alie. iur. ¶ In glo. super verbo decreui. ibi. l. imperatoris vbi fit sequestrū in causa appellatōis q̄ nō debebat fieri in causa principali qō dic vt no. C. quo. ap. l. ab exec. ⁊ intellige hoc in snia condēnatoria nō in absolutoria. ar. j. iudi. sol. l. cum apud sempronū. ¶ In ea. ibi. c. ex parte ibi vide per Archi. xxiij. dist. c. q̄q̄. ⁊ l. xxij. disti. c. si forte. ⁊ ij. q. vij. c. quis. ⁊ c. pastoralis.

2 ¶ Nepos ad de pau. de ea. l. l. fi. C. ō suc. edi. ⁊ d. alex. de imo. in. l. si dotali. j. solu. ma. ⁊ felyn. in. c. per tuas. de p ba. in. j. col. v̄s fi. j. cōclusio. ⁊ dy. in. pfi. in cip. i xpi noie amē diligēter cōsiderata ⁊c. ⁊ d. alex. i cōsi. xxxj. quarta parte.

¶ Additio Bal.

Si instituta. §. de inofficioso donec pendet causa inofficiosi super appellatione contra filium interiecta filius est alendus. h. d. ¶ Not. hic nepotem dici filium fratris. ¶ Item no. presumi pro snia etiā aliqua est appellatum. vide Archi. ij. q. vij. si qs ⁊ c. cum pasto. ¶ In gl. que incipit. s. ei qui transigit ibi sed heredi. cōtra. s. eo. si is qui. nam ex edicto successorio debet venire nepos. So. aliud cum repudiatur simpliciter aliud cū agnoscit ⁊ trāsigitur q: aliud adest transigendo quod succedit loco querele. ¶ In ea. glo. ibi non restituitur. Sed quare si est restituta defuncto non competit heredi. respondeo q: nō preparata. sed nonne fuit ab olim preparata. Respondeo sic. sed non durauit preparata propter renunciationem. Sed nōne in quoddā restituto iuris dat actio. vt in gl. ac. que sic dat est eo modo trāsitoria ⁊ eiusdem vite. sic ante. l. fi. ff. de mino. Sed dico q̄ non est proprie restituto nisi quo ad emptitium vnde testis dicit integrum esse Sed op. q̄ ipso iure tollatur. vt in. §. quedā sol. nego. q: nō est ex delicto cū incipiat ab herede. ¶ Item opp. de. l. siue ap. ver. etiam ex instantia cepta sit prosecutio. ergo non perit instantia ipso iure. ⁊. sic nec perpetuatio que est effectus instantie siue loquamur respectu iure actionis siue respectu trāsmissionis eius. Sol. dic q̄ aliud est de effectu preparatiōis. aliud de alijs effectibus. Vnde non dicitur preparata si non durat preparatio ¶ Item oppo. quia hodie non preparata transmittitur ergo absq̄ alia preparatione in. l. cum mota. C. de inoffi. testa. Sol. l. cum mota in hac parte hodie non tenet vel aliud est quando nū q̄ fuit preparata aliud qñ preparata. sed per actū cōtrarium est recessum a preparatione: vt in. l. cum mota. ¶ Item op. querela competit matri cum effectu. Item instantia quod ad matrem durat cum effectu quare ergo non transit. nam si non transit ergo aut q: finita ⁊ falsum est. Aut q: nō preparata ⁊ falsum est si durat instantia. Sed dic q̄ non durat instantia. quia littera dicit aliter ⁊c. ¶ In ea. glo. ibi sed datur actio immo videtur agi de dolo quia fuit facio. i. remitto querelam vt des ⁊ preueni in faciendo. ergo ago de dolo. Sol. remittere nō est merum factuz sed causam iuris continet. i. liberationem vel non est factum sed datio non formaliter sed effectualiter. vt. l. iulī. de condi. ⁊ demon. hoc non placet hic. q: nō remittitur hec res vel actio ad rē sed amouetur quoddam obstaculum. ⁊ ideo dic q̄ licet fit factio vt des. tū ex hoc facio aliquid adest ei cui fit non res nec actio. sed quis habet ius liberum quod ante non erat. l. in libello. §. si quis seruum. Sed videtur q̄ nō competat pre. verbis. q: remittens nō plene impleuit remittendo cuz de facto adhuc possit cō trauenire. R. verum est ⁊ ideo actio ibi est datiua non natiua vel dic q̄ plene impletum reperit in herede ⁊ ab eo incipit actio q: querela non transiuit ad eum hic dicitur posse de facto contrauenire cum obstet sibi exceptio impediens processuz sibi querele finite. cum vero exceptio non impedit processum bene dicit posse conueniri de facto licet peremptoria obstet. ⁊ est ratio per l. amplius. rem ratam haberi. sed tunc quero ibi dicit ibi actionez dari. Respondeo quelibet actio est datiua considerata causa efficiente. vt in. §. post originem sed considerata causa materiali. Aut habet causam materialem preexistentem. de cuius potentia seu virtute producatur in esse tunc est natiua alias est datiua. vt. l. iurisgentium. §. ⁊ ideo. Aut considerata causa formali que sunt actiones que habent causam formalem vt que oriunt̄ ex contractibus habentibus specificam formam. quedam non habent causam formalem sed materialem seu factum rude vt ex contractibus innominatis. Itē ob. q̄ agatur condictio. ob causam vt heres se reponat in ob. l. si quis accepto. Solu. vt yy. in l. cum mota. vel dic q: est hic ius quesitū tertio ergo ⁊c. s. de pac. l. si causa cum fi. Bal.

Cum mater. Preteritio facta a matre errante de vita filij officit institutioni non legatis fm decretum adriani. sed fm Paulū etiā legatis. h. d. ⁊ sic paulus cōtrariatur imperatori. vt. s. de mino. l. emilius largian⁹. ¶ Not. q̄ imperator ⁊ paulus contrariantur. ⁊ ratio motiua imperatoris erat. quia mater non ex dementia sed ex errore omiserat filium. vnde cum non damnetur iudicium matris vt dementis sed solum propter defectum institutionis videbātur legata deberi. quia ex sola institutione fuit defectus. vt infra de here. institu. l. panthonius. sed ratio pauli est cum expugnatur principale expugnantur ⁊ appendices. vt infra de iniust. testamento. l. nam ⁊ si sub conditione. §. rumpendo. Sed hodie per aut. ex causa videtur potior opinio. imperatoris. sed alij dicunt contrarium. quia aut. ex causa loquitur vbi est defectus solius preteritionis. vel exheredationis. secus si sit defectus erroris. vt. C. de testa. mil. l. sicut certi. ⁊. l. si cum vel in vtero. ⁊ ideo dicit Baldus quod illa aut. non habet locum in preteritione posthumi. ⁊ tenet glo. l. j. de posthumis heredib⁹. institu. ⁊ reprobat gl. contra. Contra quam videtur hic casus sequendo opi. imperatoris. quam glo. hic firmat. sed ipse respondet quod non est vera opinio glosse. sed opinio Azonis quod non examino hic viterius.

¶ Additio Bal.

Cum mater. In glo. que incipit immo vide extra de accusa. ex parte. ⁊ per Archi. xxj. distin. c. q̄q̄. ⁊. lxiij. distin. si forte per archi. in eadem ibi in fin. hic nota. argumen. C. de testamen. milit. sicut incerti. ⁊. l. si cum vel in vtero. nisi legata essent repetita ab intestato nam hic non damnatur iudicium testatoris. bal.

Si suspecta. Legatarij possunt adesse cause inofficiosi si metuunt collusionem heredis. h. d. ¶ Nota q̄ persona veniens ex transuerso pro suo interesse potest adherere litis tueri ius suum facit. C. de lit. aut. nūc si heres qō late examinat Inn. de re iud. c. cum super. ⁊ de sponsa. c. veniens. ¶ Item no. q̄ huic persone que venit ex transuerso pro suo interesse est licitum appellare. facit. c. constitutionem de ele. in clemē. ¶ In glo. hic summe in fin. solu. hic agitur de iure conseruando sine alterius iniuria. si agitur de aliquo repellendo vel grauando. vt infra de priuile. credi. l. si creditores. vbi dicitur quod ille qui allegat debitorem suspectuz debet probare de suspitiōe. facit. s. de iure do. l. vbi adhuc. ¶ In gl. sed an possint

ista glo.

Universidad de Deusto

ista glo.non est alibi. ¶ Jn.e.gl.ibi legitima ꝑsona.adde ꝛ dic ꝙ quilibet cōtradictor necessarius habetur ꝓ persona legitima ꝛ dicitur contradictor necessarius ille cōtra quem porrigit petitio. ¶ Itē quilibet citatus q; eo ipso videtur sua persona approbata ꝙ citatur ad causam vt no. Jnno.extra de except.c. inter. R. priorē. Forte etiam quilibet possessor dicitur ōdictor necessarius necessitate rei licet non persone ex quo non potest molestari.secus in non possessore.vt extra de instī.ca.veniens. de bo.auc.iud.pos.l.si pupillus.§.defendere.nc vis fiat ei.l.j.§.si quis ideo.de re iud.l.a diuo.§.si sup de no.ope.nunci.l. de pupillo.§.qui remissionem. ¶ Jn ea glos.ibi si ꝓceres.arg.huius glo.fuit iudicatum ꝙ si iniuriatus vult assistere processui inquisitionis ꝙ possit capitula adere tamē non formabūtur in sua ꝑsona:sed iudicis:ꝛ idē in testiū productione. Edētur ergo noia testiuz iudici ſz non formabitur productio in persona partis ſz in persona ipsius iudicis inquirētis.facit qō no. Jnn.de test.c. cum clamor.de accusa.c.cum oporteat.de dolo ꝛ cōtu.c.veritat. ꝛ qō no.spec.de inquisitio.§.fi.ver.porro. Et adde ad hanc gl. qō no.j.ti.j.l.si possessor.in prin.ꝛ per Jnn.de test.c. ꝓstitutus. ꝛ per eundem in rub.de libel.obla. ¶ Extra quero vtrū persona veniēs ex transuerso poterit producere testes iam publicatis attestationibus cū ꝑsona principali.ꝛ dic vt no.in spe.de teste.§.satis vtiliter ver.quid sua sñia. ¶ Sz nunquid ista persona que pōt venire ex trāsuerso est citanda videtur ꝙ sic.vt not. in.l.miles.§.j.ex qui.cau.mato.dic contrarium quādo cōtra ipsam personā non dirigitur petitio.facit qō no.ē.e.l.q̄ repudiāt. in fi.ꝛ j.de ven.inspi.l.j.§.denunciari.ꝛ qō dixi.ē.de mino.l.de etate.Baldus.

De inofficioso. Etiā spurius pōt ꝓponere querelā ꝛ testiū matris.ꝓ. d. Et vide qō no.in spe.de successione ab intesta.§.nunc dicamus.

Quātus. Trāsactio super querela facit testiū in suis viribus remanere ꝛ legata deberi.ꝓ.d.

Quoniam. Filius putatiuus nō ꝛz querelā inofficiosi etiā si erretur in iure.ꝓ.d.Bal.

In ea prouincia. Jbi debz querela moueri vbi ꝛ petitio habetur seu vbi heres potest conueniri.ꝓ.d. ¶ Not.quod filius agēs querela seq̄tur forum heredis.nec inspicimus vbi testamentū fit ōditū qō no.gl.dicit ꝙ iste.§.ꝓcedit vbi querela mouet principaliter.ſz vbi incidēter,tunc in foro ipsius exheredati qō est no. Facit ad q.dicit statutū ꝙ cā nullitatis ptineat ad iudicē iusticie. Qō querit vtrū coram iudice ꝓnūciante possit excipi de nullitate ꝛ videt ꝙ nō.q; ista cā nullitatis est alteri cōmissa spāliter.tū ꝛz verū q; si simplr mouet esset tūc oppositio vera.ſz vbi mouet incidēter tūc quicūq; iudex ē iudex cōpetēs in cā ꝑncipali.ꝛ in ista incidenti per istam glo.ꝛ per.l.quotiēs.C.de iudi.ista questio quotidie cōtingit.Bal.

¶ Additio Bal.

1 Tertia persona potest adherere ꝓcessui super sui interesse
2 Cōtradictor post rē iudicatā nō admittitur.

Jn suspecta. Vide ibi moratis.ex aminat hāc.l.ꝛ suam materiā extra de re iudi.cū super in .j.glos. ꝛ in glo.quidam dicūt ꝛ in glo.quero quō ꝛ in alia gl.q̄ incipit.s.infra decē dies.vide oīno qō no. Jnno.extra de spō.veniēs. ¶ Jn gl.no.ꝙ ſz.vide in spe.de inq̄sitiōe.§.vl.not. ver.porro.vide in.c.ꝓstitutiōez.de elec.i clc.

1 ¶ † Mo.ꝙ tertia ꝑsona ꝑt adhereri ꝓcessui sup suo itereē.Ad de qō no. Jnn.de exc.cū inter priorē.ꝛ vidē qō no.j.ti.j.si q̄s pōr. in prin. ¶ Jn gl.q̄ incipit ſz q̄d si facit. ¶ Jn tex.ibi.adesse. q; vbicūq; ꝓsecutio vnius tāgit ius alterius directe vel indirecte ille pōt assistere cause. ¶ Jn gl.q̄ incipit hic summe ibi,ꝓbare ſz hoc ideo.q; ꝑ hoc nō intēdebat aliquē excludere vel ꝑiudicare iuri alicuius. ¶ Jn gl.q̄ incipit ſz an possint ibi vel saltim illos quid de promotione inquisitionis nunquid pōt ꝓducere testē ꝛ articulos sup ea.ꝛ videt ꝙ nō q; ꝓmotor nō habebat ius in ꝓcessu.vt no. Jnn.de accu.olim.dic contra.vt no.j.de infa.ob hec verba.ꝛ est expressum extra de accu.cū oporteat.ꝛ de dolo ꝛ contu.veritatis.ꝛ ita vidi de facto iudicari. Et adde qō no. Juno, de testi.cū clamor.ꝛ vide.j.de adul.l.si constāte.ꝛ.j.de cōdic. ob cām.l.idē dico ſz nō esset ꝓmotor.vt.j.de cust.reo.si quis rē ibi si quis erit qui eū arguat cōiuncta.l.C.de accu.ea que.sed quid ecōtra.vtrū in ꝓcessu accusationis poterit iudex ex officio i crimine publico ꝛ priuato.ꝛ de quo pōt principaliter inquirere vl nō ꝓducere testes.dic vt per id qō no.j.de ꝛdi.ob cām.tue. Idē est.§.p. Sz nūquid si accusator desistit iudex ꝛz ꝓducere testes dic ꝙ sic in publico crimine.C.de abol.l.ij.secus in priuato vel distin.an priuato.vt no.in.l.transigere.C.de transac. Sed nunquid si titius accusat seiū poterit producere testes. dic qō non q; non se inscripsit ꝛ quia preuentus.ꝛ quia ab initio vnus est eligendus.nisi forte proprium dolorem vel interesse prosequatur.ꝛ dicat se ignorasse.de accusatione primi.l.ij.§.si tamē plures.de libe.homine exhi.de accus.si cum.§.ysdem. de adul.l.ij. §.fi.de iur.fisci.edicto.§.cum ante.de bo.que libe.si filius.§.fi. cum si. ¶ Jn glos.que incipit. Sed an.ibi sic.arg.j.ad carbo.l. ij.§.cum extaret. Sz dubito quia excipientium non interest qñ tertia persona comparet pro suo interesse. An possit producere testes attestatiōibus publicatis ante suā cōparitionē.vide in spe.de teste.§.satis vtiliter.ver.quid si a snīa.an iste dicat̄ voluntarius contradictor.vide per Jnnoc.de exc.cum inter.in magna glo.ꝛ in.c.j.de offi.delega.ꝛ vide Jnno.extra de testi.constitutis. ¶ † Mo.quod contradictor nō admittitur post rē iud. vt.C.de cuic.si partis.ꝛ.l.sequē.vide omnino. Jnno.extra de libel.obla.in rub.

Si quis. Jn q̄rela est locus successorio edicto ad hoc allegatur ꝛ fic.Excluso priore ambulat querela ad posteriorem.ꝓ.d. Examinaui.ē.c. l.pater filium.Bal.

Quantum. Etiā si decus esset institutus.vel etiā ciuitas q̄rela infringeret testū.ꝓ.d.Bal.

Si heres. Exheredatus agnoscēs successionē q̄ principaliter sit ꝑsone.i.vniuersalē successorem heredis instituti nō repellitur a querela.secus si agnoscet legatum legatarij.hoc.d. Et est mirabilis distinctio.ꝛ facit.j.de bo. que libe.liberto octuaginta.vel si agnitio specialis inducit approbationem sed non agnitio vniuersalis.ꝓ.d. ¶ Jn ter.ibi ex titerim pro parte.vel etiam, insolidum heredi pro parte. ¶ Jn ter.ibi ab accusatione.i.ab accusatione inofficiosi.no.quod ea que transeunt cum vniuersitate nō videntur pendere ex animo. secus in acquisitione singulari.facit.j.de acquiren.rerum do.l. quedam.Bal

¶ Additio Bal.

Si quis. ¶ Jn glos.que incipit.ē. eodem.l.filius. ¶ Quid de fideicommisso vniuersali.dic quod habet vel vi restitutionis vel a seipso post restitutionem vtile tamen non directum.sed vbi ex restitutione non haberet heres causale vel formale.ergo nec cessionarius.ar.contra de rei ven.si culpa.facit glo.l.vltime.C.de heredi.vendi.Bal.

Exheredatus. Officiū advocati est officiū periculosum.hoc dicit. ¶ Mo.arg.qō advocatus in causa infinuationis testamenti non possit petere postea cassationē ex sua persona.ꝛ idem in procuratore ꝛ est mirum quomodo processus eum afficit.ꝓ.d. Bal.

¶ De petitione hereditatis Rubrica.

¶ Circa materiam petitionis hereditatis.dicas primo quod petitio hereditatis per alias actiones non patitur pie iudicium lege si quis libertatem.j.cod.ꝛ lege si quis causam.ꝛ dicas etiam quod declinatoria legis lege .item veniunt.§ .si quis .et lege.ii ij.j.e. ꝛ quod datur contra possidentem.titul.pro herede vel pro possessore.lege licet ꝛ lege regulariter.j.eodem.ꝛ quādo titulus reuertitur ad non titulum lege nec vllam.§.primo.j. eodem. ¶ Circa quam distinguas aut est bonefidei possessor ꝛ possidet ꝛ tenetur generaliter inquantum est factus locupletior lege.item veniunt.§.primo.j.eodem titulo. Aut vendidit et tenetur ad precium receptum.ꝛ in aliquibus casibus ad actiones cedendas lege quod si in diem.§.finali.ꝛ lege quod si possessor.§.quod ait senatus.j.eodem. Aut est malefidei possessor vide in lege item veniunt.§.eos.ꝛ lege sed si lege.§.quod autē.j.eodem.ꝛ tunc si malefidei possessor possidet tenetur ad rem cum fructibus.lege item veniunt.§.inter eos.j.eodez.aut alius possidet.vtputa quia vendidit,et tunc tenetur ad rem si iuratur in litem.j.eodem lege possessor.§. finali.ꝛ hoc quando res extat ꝛ non est diminuta. Si vero res non extent et sunt diminute tunc aut est receptum ꝛ plus est iustum precium.ꝛ tunc tenetur ad verum precium lege si possessor.§.fi.j.eodez. Aut plus est receptum ꝛ tenetur ad receptum.vt not. in glossa dicto.§.fina.ꝛ non iuratur in litem. Quando autem malefidei possessor vendit res steriles.tene glos.magistram in lege si possessor.§.ſz si forte.j.e. Aut ille fuit lit.contest.ꝛ non tenetur de interitu.l.illud.j.e.predo etiā tenet̄ de facilitate dictis.ll. Aut queris vtrū possessor bone fidei teneatur ad vsuras fructuum post lit.contesta.ꝛ dic quod non. vt.l.heres furioſi.j.eo.vbi fit sola distinctio vtrum ante lit,contc,an post non propter possessoriū. Ali

Universidad de Deusto
Biblioteca

quando non fit distinctio possessorum sed alienationis volũtarie vel necessarie.vt.j.e.ti.l.in.estimationibus.z propter expensas z pbationẽ dominij cauet possessor.vt.l.si a dño.§.si pdio.z si idem.j.eo.Et veniũt fructus inbonesti.l.si possesso.z.l. vtiles j.eo.z locum habet iudicis officiũ aduersarius.l.fi.z.l.plane.j.eo.z qñ petitur tota hereditas.Si vero petitur pars hereditatis metimur ius ex parte actoris.z illa etiã actio est declinatoria.l.j.in prin.j.si pars hc.pe.z in restitutione venit iudicis officium.l.j.§.si ego.eo.ti.Et contra extraneos possidẽtes agũt respectu vtriusq; z nõ respectu vniuscuiusq;.vt.o.l.j.§. quinimmo.e.ti.siue pro diuiso.siue indiuiso inter se agunt petitiõe hereditatis qñ negant se heredes z datur contra extraneũ non cõtra coheredẽ.quando directe z in totũ põt tangere extraneus vt in.§. si ego.z gratia vitandi circuitus inter omnes coheredes.vel inter duos coherdees.vel vnũ extraneũ fit cõpensatio:z alijs deliberantibus adeuntes non sunt heredes insolidũ nisi repudiantibus.vt.l.ij.z inter tot remedia media via est eligenda.l.antiq. Et vbi estimatur aliquid esse q non si heres insolidum.l. illud z quis põt partem defendere z partem non.vt.l.permittendũ.e.ti.z in dãnum mutantis mutatur causa pos.l.pe.z fi.e.ti.Et no. q bonoꝝ possessoria hereditatis petitio extensiua est peto.l. j.z.ij.j.de bo.poss.here.pe.Et no.q fideicõmissaria hereditatis petitio datur fideicommissario vel eius heredi.z non contra restituentem z datur heredi z in heredem.vt.j.de fideicommis.here.peti.per totum.

Hereditas. ¶ No.q quidaꝝ sunt heredes per legem.xij. tabularũ quidaꝝ per.ll.nouas. Item quidã ex testamẽto. Quidã ab intestato. Itẽ q̃dã per se.quidam per alium.et hoc dupliciter. vel iure acquisitionis vt per seruum.vel iure transmissionis.vt in heredem heredis.h. o. ¶ In gloss.que incipit non iure in fi.no.quod ex testamento qõ ab initio non valuit licet postea reconualescat nunq̃ potest adiri hereditas de iure ciuili.sed est necessaria bonorum possess. quod est no.dignum maxime pro intellectu.l.filio pat.quidam tamen dicunt contrarium quia ibi testamentum sustinetur equitate iuris ciuilis. Sed vbi ex equitate pretoria tantum tñc esset vera glo.de hoc no.j.de iniusto testõ.l.cum in secundo.z.C.vnde legitimi.l.certum. Alij simpliciter tenent istam glo.z facit in ratione sui.j.ad treb.l.factum.§.si in danda.z quod no.in .l.j.de condi.insti. ¶ In glo.super verbo intendere ibi z hoc fortiter queritur ista glo.nõ est alibi. ¶ In ea.glo.ibi verisimẽ.l.q̃ inspiciatur causa imediata.facit.j.re.amo.l.si mulier. Sed in contrarium videtur.quia talis heres habeor qualis est is per quẽ heres efficior.vt.j.de acqui.l.here.l.qui in alicna.§.interdũ.z.ar. de le.j.z cum filio.dicunt doc.q̃ considerato ti.prox.gl.dicit verum sed considerato ti.remoto.alia est opinio vera q̃ vtraq; cõsideratio potest hic haberi diuersis respectibus.naꝝ ex persona mea debet considerari ti.proximus ex persona eius cui succedo titulus remotus fm. B.z Jaco.bu.z adde qõ no. Cy.in.l.fi.C. de here.insti.Et prodest doc scire q̃ heres ex testamẽto hꝫ bñficium.l.edicto.sꝫ non heres ab intestato. Pone ergo q̃ succedo ex testamento ei qui successit ab intestato nunq̃d pro illa prima hereditate habebo beneficium.l.edicto.z videtur quod sic attẽta causa proxima per istã glo.idẽ econtra attẽta causa remota fm doc.qõ est no.z mẽti tenẽdum. ¶ Extra quero vtrum appellatione heredis simpliciter contineatur heres institutus in re certa [a] spec.ponit in tit.de testa.§.j.versi.pone.A. Sed Albertus galeoti in margarita in ti.de quarta trebellianica in fin.dicit q̃ in his q̃ diuidunt virititer vt in emphiteosi ecclesie quã q̃s recipit pro se z filijs suis z heredibus cõtinetur filius heres instit̃utus in re certa secus in his que diuiduntur p hereditarias portiones.q; tunc nõ cõtinetur heres in re certa.z est nota. dictum verbum.facit.j.de ope.lib.l.vt iureiur.§.si liberti.Et cum ista questio esset de facto sic fuit determinata p albertũ pdictũ vt ipse ibi refert. Bal.

¶ Additio Bal.

Hereditas. Formam libelli in peti. hereditatis ac.positiones z articulos.vide in spec.de iudi.iiij.pte in prin.vsq; ad.§.gñalẽ. Tu adde qõ petat agẽs se heredẽ vel quasi heredẽ declarari cũ fit actio in rẽ.vt.j.de rei vẽ.ex diuersis.§.j. z j.e.lꝫ materiã vel ex testamẽto directa dat̃ instituto fideicõmissaria fideicõmisso.z fit institutio p verbũ reliquo [b] z per verbũ iudicio.vt no.in spe.de testa..§.j.ver.q̃d si q̃s ita z nota hanc diuisionem.omnis hereditas deuoluitur aut ex testamẽto aut ab intestato.ergo nõ alio modo.igitur non ex codicillis vnde etiam filius non põt institui heres vniuersalis in codicillis.

¶ Additio lec.vac.in.l.veluti. Bal.

Veluti. Vbi ita z seq̃. vide.ff.de procu.. ¶ No. arg.q̃ si peto in libello hereditatẽ sempronij dicẽs eam ad me ptinere postea probo in processu casu quod titius est heres sempronij z ego titij nunquid debeo obtinere z certe sic per hanc.l.z per.l. patersa.j. de vul.z pupil.substi.nec ob.lex qui libertus.§.fi.eo.ti.q; ibi testator habuit affectionẽ ad certum heredẽ.z ideo non venit ibi heres heredis.quia non videtur habere testator affectionẽ ad eum quẽ ignorauit Cy.fm.p.hic in comñẽto huius.l.iuxta gl. cuꝫ succedo titio qui successit seio quo iure succedo scio.dico q̃ hic est considerare duos titulos vnum propinquum .vt q; sum heres titij. Alium remotum.s.quia sum heres seij.vnde dico qõ considerare titulum proximum glos.bene dicit quia sum heres seij ab intestato. Si autem attẽdam titulum remotum tunc sum heres titij ab intestato petã ex testamẽto qõ ipse petere poterat.arg. j.e.nec vllam.§.vl.de castrẽ.pe.l.j.nec est inconueniẽs ita pside rare diuersos titulos.j.de acqui.here.pos.l.iij.§.ex plurimis.d̃ re.iur.non vt ex pluribus. Bui.de eu.idẽ patet. ¶ In glos.que incipit sꝫ fortiter.facit de fm ta.l.fi ita.§.qui filio. vnde dictio mihi que est signum immediate nõ nocet.quin sit mediatus successor.via tamẽ directa.dic aut peto hereditatẽ z bona hereditatis seiane vt seiane hereditatis z petam ex persona titij cuius sum heres.z ideo eodẽ iure peto quo peteret titius si viueret vt si est heres ab intestato eo iure peto.z similiter si ex testamento aut vt titiane.vt facta titij vel ei debita per additionẽ sciaꝝ hereditatis z ideo sub titiana petam seianam z eo iure quo sum titij heres.z ita se habet seiana ad titianam vt pars ad totum de leg.ij.cum filius.§.licito.sicut vicarius z eius peculium ad peculium ordinarij.vt.j.de peculio si seruus.z sic possum petere vt perdam titianam z petam eo iure quo mihi cõpetit titiana.sꝫ si pro te z vt ipsa per se est petam vt seianam z eo iure quo titio cõpetit Ja.bu. ¶ Sꝫ quid si titius transmisit ius deliberãdi tñ tãtum ad me dico q̃ tunc sum directo heres seij.q; alia media pso na q̃ fuit heres nõ precedit me.vel dic qõ fingitur titius adijsse de stip.ser.si ex re.§.viti.ff.ad fill.si exheredatus.de bo.liber.l.liber.ottho.greca. ¶ Sꝫ an mihi qui sum heres titij ab intestato competeret beneficium.l.edicto in hereditate seij qui fecit testamẽtum non videtur quia non nitor vt ex notorio. Itẽ quero in cessionario si non apparet instrumẽtum de cessione. Et respondeo vtroq; casu beneficium edicti competere tanq̃ transmissuꝫ nõ ex mea persona nec est necesse in illo beneficio qõ omnia sint notoria sꝫ ipsum testamẽtum tantuꝫ sicut patet quod de morte testatoris z de existẽtia conditionis fit fides summaria. Itaq; ista extrinseca ex quibus uis non oritur sꝫ orta probatur nec est necesse esse notoria. ¶ Sꝫ quid si heres sum institutus nec est facta scriptura restituta hereditate verbo implorat fideicommissarius beneficium.l.edicta oppo.qõ istud beneficium nõ cõpetit heredi nec ergo fideicommissario.quia non transit per restitutionem qõ non fuit penes heredem quod patet quia fideicommissario non competit ante restitutionem ergo per restitutionem ergo transmissum ab herede dicebam contrarium quia fideicommissarius venit directo ex psona sua.quia istud beneficium illius edicti.vt ita dicam:est in rescrip.ergo ꝛc.argu.ff.ad exhi.l.iij.nam omni scripto competit. ¶ Item istud beneficiuꝫ non est hereditarium quia nunq̃ competit hereditati sꝫ fuit ortum heredi.ergo non transit vi restitutionis. respondebatur p do.Bartol.ad hanc solutionem facit quod nota.ff.de procu. pro procur.quod fuit causaliter licet non formaliter sicut petitio hereditatis. Nam si habetur vt heres z non ex alia extrinseca causa tranfit p restitutionem.exẽpluꝫ.Scriptus heres instituit fideicommissarium non scriptus habet fideicommissum ex restitutione vt cessionarius:sꝫ hoc concesso non excluditur quin qñ fideicommis.est scriptus possit habere ex sua psona cum prouisio.l.fit in rem z gñalis.z auxilium istud fit datiuũ nõ natiuuꝫ z ita q̃ possit dici q̃ in defuncto esset causaliter sicut est ius realẽ.nõ tamẽ hꝫ ante restitutionẽ sicut nec ante conditionẽ. Non tamẽ p conditionem sed iudicio testatoris iuxta p̃missa q̃ tum fuit ab Old. Testator filio instituto hanc clausulam subiecit si heres meus sine liberis decesserit substituo talem.demum decessit filius cum liberis.sꝫ ille sine liberis.vtrum cum verbuꝫ heredis ad vlteriorem heredem porrigatur vendicet sibi locũ substitutio que sic inquit.z mihi videtur in q̃stione dicẽdum q̃ substitutio de qua queritur quantum in eo quod verba fideicõmissaria indicant expirauerit in persona eius qui cum liberis decessit quicquid postea de liberis contigerit.vt.C.q̃ dies leg. cedit.l.cum vsuſr.de insti.z substi.l.ũ quis heredẽ ff.ad trebell.

l.heredibus

a ¶ In re certa.adde q̃ cõtiet̃ ip̃roprie nõ proprie.vt no. in.l. quotiẽs.vbi p do. alex. de imo. C.de here.insti. quẽ oino vid̃ et.in.l.q̃dam.§.nihil. de edẽdo.

b ¶ Per vbuꝫ relinquo. dic verũ q̃ si vnus tñ est hꝫ cui relinquit:sꝫ si sint plures ip̃portat fideicõmissuꝫ.gl.c̃ fin.in.l.hꝫ vbis. in prin.j. de here.insti. z ibi dy.z doct.z bar.i.l. diuus. de testa. mili. vide gl.i l.ex hac.§.fi. de testa.mili.

Universidad de Deusto

l.heredibus.in prin.de hoc eñ dicendo si heres meus videtur de vitet/ heredescire.sz tñ tantū de primo.q; p pnomē meus presens tepus demonstrat. Et ad presentiā tñ suū significatum restringit.de auro ⁊ arg.leg.si ita esset.⁊ cū hec subtitutio fideicōmissum inducat sub conditione relictum non videtur respectū habuisse ad heredem hered.nisi hec expresse dixisset de auro ⁊ arg.leg.si fuerint.§.viti.verbū enim si heres meus ad nominatos tñ refertur.ar.C.de fideicō.circa.j.de vulg.sub.qui liberis.§.hec verba.pro hoc.q; primi liberi excludunt subtitutum de le.j.filius.§.cuz quis.de hered.ibi.lucius.Bld.de vul. sub.vel singulis ad treb.ex facto.§.fi.facit de iure codi.si quis eum testamentū in fi.Bldr.de col.bonoz.l.j.§.vlt.maxime nō ob.q; heres heredis cōprehendatur appellatione heredis simpliciter nō demonstratiue plata.q; illud vbi pfertur a.l.secus si ab homine.vt no.in auc.de restī.fideicō.§.manifestis.Utrū bñficiū.l.edicto sit conditio.ex.l.vel officiū iudicis.vide in spe.de testamen.§.sequitur.in prin.⁊ ibi vide qualiter libellus formet Si semel missus cadit a possessione.an est interim mittendus. dic q; non eo.§.ver.quid si missus.q; est possessorium adipiscēdum non recuperandum quod est verum nisi sit vim passus.naz pretor debet tueri missum.l.quis missum.ne vis fiat ei.Si vero est in possessione potest implorare beneficium edicti vt defendatur in posses.iij.§.missum de car.edi.C.eo.l.j.l.fi quis missum ne vis fiat ei.⁊.l.pe.§.cū pretor.c.ti.⁊ sic de ꝓsuetudine seruañ secundum Jacob.bu.⁊ Cyn.in.l.j.C.de car.edi.vbi dicunt esse casum. Guil.sentit contra.C.de acquiren.posses.licet in pe.co. ad fi.Quid de instituto ex re certa.Spec.sentit quod competit ei pro illa re eo.§.vbi.sed nunquid is debet capere de manu heredis.l.j.§.regreditur.Quid de filio instituto in non solēni testamento.dicit Spec.quod ei competit eo.§.versi.quid si filius.Credo contrarium si filius est legitimus.secus in naturalius.Credo contrarium si filius est legitimus.secus in naturalis qui debet solēniter instituī a patre naturali.licet speculator dicat contra.de instru.edi.§.compendiose.ver.quid si pater naturalis.de spurio nullum est dubium.vt plene no.in spe.de succes.ab intest.ibi videas plene in ver.nunc de naturalium vsq; in fi.An competat heredi hered.dicit specu.quod sic eo.§.ver.p. facit.l.videamus.quod me.causa. Nunquid veniant accessiones in isto possessorio.spec.dicit quod non.eo.§.ver.vbi. Sed nunquid accessiones.Sed arg.contra per.l.vlti.§.sed ⁊ si quid de nego.gest.C In eadem gloss.sed fortiter .vide omnino Cy. C.de heredi.instī.l fina.vide.j.de fideicommis.heredi.peti.l.fina.C In eadem gloss.ibi.sed ab intestato.quia immediata cā successionis nec est causa intestati.dic quod glossa dicit verum persona mea inspecta.sz inspecta persona,actoris mei talis heres habeor qualis est is per quem heres efficior.vt.j.de acqui. hereditā.qui in aliena.§.interdū ⁊ per optime facit.l.eo.nec vllam.§.versicul.cum glossa sua illud est quod est causa cause et causa causati in caulis subordinatis.et optime facit de secun. causa causati in caulis subordinatis.et optime facit de secun. tabu.lege si ita.§.qui filio.nisi dictio mihi que est signum immediatum non nocet quin sit mediatus successor via tamen directa.Bal.

Jhereditatem. Judiciū vniuersale potest augeri pendente iudicio .hoc dicit qualiter ⁊ quidā alij q; hic dixit actor peto hereditatē sempronij vel fundū.⁊ si qua alia possidere ceperit postea.⁊ sic vniuersaliter.sec? si singulariter petijsset.de neg. gest.l. pōponius.ad fi.Sed pe.dicit hic fuit formatus libellus superyna retantum .nec ob.obiectio in omnibus realibus agitur ad declarationez dominij iure actionis:sed restitutio fit officio iudicis vt.j.si serui.vendicetur.l.sicuti.§.si queratur.⁊.ff.de procuratoribus.l.pomponius.§.sed .⁊ is.⁊.j.de rei vend.l. qui restituere ⁊ petitio hereditatis est mixta.vt.j.eo.l.sed si hac.l.⁊ agitur in ea ad declarationem iur.hinc est q; ille qui petit se declarari primo heredem iure actionis ⁊ sibi restitui fundum per officium iudicis.vnde ad declarationem iuris agitur vniuersaliter:licet ad restitutionem fundi particulariter per officiū iudicis. vnde si iudex declarat me heredem sicut iubet per officiū suū restitui fundum petitum.ita ⁊ alias res quas postea reus possidere ceperit eadem ratione.⁊ hoc verum.⁊ ita debet intelligi hec.l.⁊ probatur hec opi.pe.j.e.l.licet minimaz.⁊ est ipsa veritas Cy.in addi.alij dicunt q; cōdēnatio ad restitutionē venit iure actōis vt j.de cuictione lege si cum venditor.sed coactio ad restitutionez est illa que venit officio iudicis executiuo.⁊ hec est ipsa veritas alias in nulla reali iurarēt in litē.vt.j.si ser.vend.l.horū.⁊ facit ad.l.istā.j.de pec.l.quesitū.in prin.⁊ adde qō no.in spec.de iudi cijs.iij.parte in principio,vbi ponit forma libelli super petitione hereditatis.l.j.§.j.

Juuspius. In petitione hereditatis per solā cōtrouersiam in iudicio motā efficitur res litigiosa nec pōt alienari nisi ꝑstita cautiōe eā subsistēte.h.d. Istud notabile principiū allegat q; in vniuersalibus iudicijs fit res litigiosa per solā citationē. In ter.ibi.q̄titate.l.restituenda.vt.j.de iure deli.l.ait ꝓtor. In ter.ibi Decessurus videtur ergo q; requiratur hic ministeriū iudicis viuētis.ar.ff.j. fami.her.l.alienationis. In ter.ibi dz.facit.l.fin.j.de requi. reis.⁊.C.de agri.⁊ cens.l.litibus. No.hic de vitio litigiosi. ⁊ facilius ꝺbitur in iudicijs vltibus.⁊ adde qō no.in.l.j.C.cōi di ui.⁊ ꝑ Inn.de cōsti.c.cū. Bld.ferrarie. Sedo no.arg.q; si statutū dicit q; nemo possit ꝓponere vel arengare vt collecta i aliquo imponat sub pena.c.librarū.postea supuenit necessitas seu guerra propter quam quidam arengauit vt collecta imponeretur.vtrum incidit in penam statuti.hic est argu.quod non.q; generaliter prohibitum ex causa permittitur. Item q; propter necessitatem statuti efficitur non statutū.q; continet impossibilitatem.qō esse nō debet.q; l.dz esse possibilis ⁊ honesta.vt.ff.de iusti.⁊ iur.l.j.⁊ de legi.l.j. Cy.in addi.facit.j.man.l.si hominem ⁊ de manumis.testa.l.qui non potuerunt. Jam absurdum esset istam.l.fauore publico latam contra publicam vtilitatem interpretari.h.d.

Diuus adrianus. Accusatio falsi suspēdit petitionē hereditatis ⁊ qōlibz iudicium singulare.h.d. Not.q; pēdēte questione falsi prior cogitur satisdare de hereditate non barattanda. Item not.hic fm glo.q; plurale ponitur pro singulari.cū istud est cōtra naturam sermonis.vt.j.ad trebel.l.iunius phebus.Et facit ad questionem statuti si quis produxerit falsos testes vt puniatur etiā si produxerit vnum.Bal.

Additio Bal.

Juuspius. Vide quod nota Innocen. de constitutio.cuz.Bld .ferrarien. super verbo revocatus.debet nota.ego relinquitur decretum pretoris viuentis ei cū dirigit verbum debet,quod est notabile.quia sic debent intelligi omnes leges que sententialiter alienationem permittunt vt debeat fieri de cōscientia pretoris viui.

1 Dicens instrumentum non valere si in aliquo pro eo valeat vti non poterit.

Jtestamentum. Pen dēte ca falsi testamēti est in electione cōuēti.vtrū differat legata soluere vel soluat cautiōe recepta. et hoc qū tertius petit legatū.secus si idē ipe qui de falso accusat.q; repellit precise.h.d In ter.ibi dicatur abvno fran.ac. In ter.ibi petatur ab alio fran.ac. In ter.ibi dicat ab alio co-
1 dem qui petit legatū.fran.ac. No.ar.q; si aliqs dicit istrumentum falsum vel non valere vel nō solēne q; si in aliquo capitulo facit ꝓ eo illud instīm q; nō possit eo vti.arg.huius.l.2no. per Bar.⁊ Inn.extra de cēsi.c.cū.oliz. Cy.in addi.hoc est verū in eadē instātia.sz in alia instantia videt secus.arg.ff.ti.j.l. papinianus.§.sed nec impuberis. Item nec in eadē instantia videt sibi ꝑiudicare si nō persistit.sz recedit ab impugnādo.ar.ff.ti.j.l. papinianus.§.meminisse.ille aūt qui nō vult se ex eo iuuare. sz diuerso impugnare videt posse.vt arg.C.de inoff.testa.l.cū qui, ⁊.l.contra maiores.

1 Terminus ad agēdū possessori nō est assignādus
2 Terminus ad agendum assignatur precedente summaria cognitione.
3 Jam testamenti non intentās ad probationem testamentum inducere non potest.

Jquis libertatem. Querela inofficiosi mota,vel sperata moueri impedit interim vēdilari cāz libertatis que ex testamento dependet. Sed ne nimis iudicium differant statuitur terminus ad agēdum.⁊ in cuius potestate est agere non residet. Item libertas q̄ aliunde petit nō ex testamēto nō deferēt ꝓpter q̄stionē testamēti.h.d.glo.ponit plures lec.scōa lect.est ipsa veritas. In ter.ibi.si q̄s.s.pos.ab here.scripto.⁊ ideo ꝓuocat in libertatem. vt.j. de li.leg.l.liber.§.fi.⁊ de proba.l.circa. In ter.ibi differentie mero iudicio nullitatis vel iudicio rescisorio ꝺ testamētū vel ꝺ heredē scriptū. In ter.ibi rescripsit confirmādo ꝑdicta. In ter.ibi.inducat.i.circūducat.ff.j.de re iudi.l.acta.⁊ C.quo.⁊ qñ iud.l.fi vt ꝓponis preses quasi desertaz.sic⁊ ban-

Universidad de Deusto
Biblioteca

na bānitorum circunducūtur quando est solutū bannū. etenim perinde est ac si eis redderetur instrumētū bāni p cācellato qō fieri dz ex quo est inanc. vt. C. de cōdi. er. l. i. dissolute. z ex eo qō sequit aut finē accipiat. pz q ista cācellatio z pnūciatio de cancellādo est interlocutoria nō diffinitiua z tō nō reqritur lit. cōt. in hac pnūciatione facit qō no. Ja. bu. in. l. consentancū in lect. qō pdicta sint vera. apparet hic. qz alternatiua debet cadere inter diuersa. ¶ In tex. ibi contestatū. i. protestatū. ff. de inof. testa. l. posth. in fi. z l. se. fm Bar. tu dic vt in glos. ¶ In text. ibi. non expectantur. i. non suspendātur. ¶ In tex. ibi. nam cuz quidam positis tribus autoritatibus. s. senatus diui adriani. z diui pij. Hūc viterius prosequitur declarando addendo z limitādo. z casus est talis fm pe. qz testator instituit extrancū cū libertate. qz erat institutus seruus restitutionis. z filium exheredauit. Hō illi instituto moueē questio liberatis. opponitq debz questio differri eo qō sperat sibi moueri querelā. dz ergo q recte. h. d. si est in possessione hereditatis. Si aūt esset in possessione hereditatis filius exheredatus pmissa summaria cognitiōe statuereē scripto terminus ad agēdū. peti. here. fō exheredatum qz in eius ptāte est cogere exheredatū saltē causatiue ad mouēdum querelā inofficiosi per modū ꝺdictionis. z interim pendente termino silet cā libertatis. sz finito termino nō sileret fm pet. nomen autem istius instituti erat licinianus. ¶ In tex. ibi. petebaē a coherede fm gl. vel ab ipso exheredato. ¶ In tex. ibi p quinquēniū qō statuitur a iure ad agendū querela inofficiosi. ¶ Ho. q donec speratur rescissio testamēti vel declaratio nullitatis. legata nō pūt peti qō hodie est immutatū. vt. l. fi. C. eod. ¶ Scō no. de cancellatione pcessus qō nō dz ammodo lis pēdere. ac si esset lata diffinitiua. facit. ff. de iudi. l. z post. §. circunducta. ¶ † Tertio no. in ver. nā eū quidā. q terminus ad agēn. non est assignandus possessori. qz nō hz ptātem agendi. vt. j. uti pos. l. j. §. interdū. sed nō possessori sic facit ad hoc. extra de test. c. significauit. z. c. alberic⁹. ¶ † Quarto no. qō dilatio ad agēdū assignatur pcecedēte summaria cognitione [a] vt in ver. plane z q terminus legalis pōt artari quando generaret preiudiciū in alio processu. qō est not. facit. c. frequens. de resti. spo. lib. vj. ¶ † Quinto no. in. §. quotiēs. q ille qui non intentat viā testamenti non pōt inducere testū ad probationē vel confirmatiōez iuris sui qō est impertinēs quantū ad eām motā. facit. j. de libe. lega. l. aurelius. §. fi. Et ex hoc apparet q instrumēta impertinentia z probationes impertinentes nō sunt admittende. et q̄dem hoc est certū. z debent repelli a prin. Si aūt est dubium debent admitti cū protestatione saluo iure imptinētiū. z non admittendo. vt no. de offi. deleg. c. cū contingat per Ber. qō tenēti: qz ita seruat practica. ¶ Quero qs oppōit istā exceptionem dilatoriam. gl. dicit quod exheredatus cuius interest. z sic no. q persona veniens ex transuerso potest opponere dilatoriā pro suo interesse. facit. j. fol. ma. l. licia. secus in declinatoria fori. vt. ff. de iudi. l. venditor. z videē glo. velle qō alius non posset opponere. tamen contra eam facit. l. iiij. §. cum extaret. j. ad carbo. de bo. que lib. l. quādiu. j. de excep. rei iudi. l. ij. z qō not. ff. de iudi. l. per minorem. immo plus dicit Barto. q iudex ex officio suo potest differre processum ne sibipsi fiat preiudiciū in maiori causa vt videtur dicere litera aperta. Et est ad hoc argu. C. de accu. l. qui de crimine. sed contra eum facit qz exceptio ꝓpositionis vel ordinis non pertinet ad iudicis officiū sz debet excipi per partem. vt no. j. de euic. l. si mancipium. §. j. ad idē facit qō no. ff. de pac. l. si vnus. §. pactus. ¶ In gl. in opponēdo. z hoc est verius vbicūq iudex habet procedere ad petitionem partis. z non ex mero officio. vt. j. de dam. infec. l. iiij. §. hoc iudicium. Secundo reuoco in dubium. vtrum querela inofficiosi possit incidenter moueri perpetuo. glo. que incipit filij videtur dicere q sic. sed Pe. dicit contrariū. qz eiusdem vite est siue principaliter siue incidenter moueaē. qz non est mera executio sicut nos dicimus in causa restitutionis in integ. ff. quib. ex cau. maio. l. si is cuius. facit. C. de non nume. pecu. aut. hanc querelam. z est quodammodo expressuz. j. de inreiuran. l. nā postea. §. si minor fm Pe. ¶ Querit gl. in. §. quotiens. vtrū testes qui sunt producti super vno capitulo possint interrogari super alio. veritas est q non nisi sit capitulū deseruiens vel connexum. quia super extraneo capitulo testes nō sunt iurati. de hoc etiam no. C. qui legi. perso. l. momentanee possessionis. z adde quod not. Ja. de insa. l. lucius. z quod no. Dy. in. c. nullus pluribus. de reiur. ¶ Baldus.

[a] Cognitione. vi. late lā fran. in. c. qm̄ otr. de pba. ꝭ. dilationes

¶ Additio Bal.

Si quis. Controuersia super testamento mota dum pendet silere facit causam libertatis ex eo testamēto dependentis. Siue cā litis mote sup testamēto sit sententialiter terminata vel iudicium circūductum ex tunc procedit̄ in causa libertatis. Si lis nō sit mota super testamento. sed moueri potest. z speratur quod tunc iudex debet prefigere terminum ad agendum. z si interim nō agātur in causa libertatis proceditur. sed si causa libertatis extrinsecus non ex testamento fundatur sequitur q differri nō debet propter controuersiam testamenti. nec in causa libertatis. nullum adminiculū ex testamēto admitti. h. d. Et diuido in quinq partes. Primo ponit dictuz. Secūdo id confirmat z declarat. Tertio illud limitat. Quarto addit alium casum. Quinto ponit exceptionem. secunda ibi. sed diuus. tertia ibi. ita demum. quarta ibi. nam cum quidam. quinta ibi. quoē. autem secundus Pe. ¶ In tertu ibi. aut inducatur. Nota processum circūduci. ¶ Itē not. quod hec circunductio non est diffinitiua. ¶ Itē no. quod per hoc desinit lis pendere. z presumitur viterius non motū. §. naz cum casus dicerat vbi iudicium vniuersale est contestatum. i. motum etiam per simplicem controuersie motionem vel denunciationem. vt. ff. ti. j. quoniā q supersedetur in ventilatione cause libertatis. Sed pone q non est contestatum. verbi gratia. Testator seruum licinianum instituit quidam illum sui seruum petebat qui opponit q sperat mouere querelam. an debet differri iurisconsultus. respondet si licinianus possidet hereditatem. quia non est in potestate sua quando iudicium vniuersale vel querele cōtestetur. ideo debet differri. nō tamen vsq ad quinquēnium. sed iudex inquiret an bona fide illud speret. qō si reperit statuet tēpus in ti. j. q si non contestetur iudicium procedetur in causa libertatis. hoc vult tex. vsq ad. §. quotiens Pe. de bellaperti. hic in cōmēto huius. l. Aliqui oēs meus cōtinuant sic ad pdicta hunc. §. ff. erat questio de statu z de bonis z tamen differtur. quoniam esset. vide qz facit ad not. extra de testi. significauit. z. c. albericus plane summatim. Nota de summaria cognitione. ¶ Item not. q si iudex per summariam cognitionem videt excep. dilatoriā malitiose opponi nō debet eā admittere. §. quotiens. ¶ No. q quādo exceptio dilatoria nō respicit libellum q non impedit processum qz impertinens tamen iudex debet esse cautus quod non intromittat se de eo de quo ipsa exceptio proponitur vt hic. sed aliter. Quid si generaliter agit. rñ. virtute exceptionis eximitur species testamenti a prosecutiōe. z ita debet iudex interloq iudicio libertatis. No. q probationes impertinentes non sunt admittende. vt hic inter. z admisse nil operantur. vt hic in glos. ¶ Item no. protestā de coram iudice. ¶ Item gl. que incipit filij ibi. qz in infinitis. An in modum cōtradictionis querela pōt obiici post quinquēnium. h glo. dicit quod sic. p. contra quia nō est mera exceptio: sed qua actione excipitur ex illa regula cui damus actionem facit. c. pe. de iureiuran. Nam postea. §. si minor. z qō no. Cyn. in auē. hāc qrelā. C. de nō nu. pe. Itē qrit. Pe. an qō hic dz de qrela fit correctū p auē. ex cā. z dicit q sic. qz nō dependet hodie libertas ex testō. ergo ꝛc. vt i. §. quotiēs. z hoc in cā preteritōis. secus si alis dicaē nullū. qz tūc nō hz locū auē. ex cā. sz istaē regle. vt. C. de fideicō. cā quā. ¶ In gl. q incipit ar. q testis ibi vt hic. hoc erat specialiter actū. iō sup alia cā nō poterāt testes pduci vel recipi. qz sup illa reciperent lit. nō pt. vñ in nō. §. esset extra articulū z extra casum. si aūt sup ipsa cā. vide sup quo sint pducti Itē sup quo sunt iurati. nā extra deponerent vel nō pducti. et sic nō vz nisi iudex supplet vel nō iurati. tūc nūq̄ valeret. ¶ In gl. q incipit casus talis est. Illa gl. ponit casuz. z opp. quatuor modis. ¶ Prio ad semet qz in lra nō fit mētio de coherede licinani. sz rñdeē q p hoc nō importaē mysterū iuris. iz facti pticipatio. Cui nō est vis habuerit vel nō coheredē. ¶ Scō oppo. de. l. qui ibi per modū incidētis. hic nō. ¶ Tertio de. l. q prior. sz hic spāle. z est rō. vt. l. p minorē. de iudi. ¶ Quarto opp. de. l. fi. C. de eo. Ho. hic fm illa. qz illa prior lex. ¶ Quinto opp. de l. ij. C. de edic. di. adri. sz illa in possessorio. hic in petitorio. Iaz quo ad possessoriū sniā nō faceret ius apud oēs. Itē qz summariū. Et no. q actio vtilis dz duobus modis. vel qz ponit p vniuersitate. sic habemus petitionē hereditatis vel rōne vtilis pūdicij sic habemus querelā. vt no. j. de rei vē. l. j. in prin. Petitio etiaz hereditatis. qz vtilis est eiusdē no. vt. l. stat. z. l. ceteris. §. quinq de statu lib. merito igit particularia iudicia silent. qz si agitarētur petitiōe hereditatis p viā cuiusdā exēptionis qō nō est permittendum. vt lege per minorem. z. j. fami. hercis. l. prima probatur quod dico de exēptione. quia non debet bis idem ventilari. vt. l. j. C. quando prouo. non est necesse. Post contraria recito reliqua apparatum per questiones. Et primo quero quis opponat hic dilatoriā glos. q ipse filius exheredatus. sz quare admittit. dic qz sua interest. sz quare interest. dic ppter aliquale preiudiciū. z sic no. tertiam personā opponere dilatoriaz etiā pro semipleno interesse. vel dic qō ipse licinianus qñ cōuenit obiicit. vt ibi in verbo dicēs. Item prior cū licinianus. Itez dic q snia lata super libertate subsecuta petitio hereditatis nō faceret ius contra primā sententiam. qz snia nō facit ius ō sniam

z ideo

Universidad de Deusto

t ideo etiam plenū preiudicium versatur. inter eosdem.

Legitimam. Electio vie incōpetentis nō preiudicat eligēti quomin⁹ possit recurrere ad viam cōpetentis. h. d. vel sic. Erronea electio non preiudicat. h. d. t facit. j. de act. et ob. l. ex maleficio. §. lōge min⁹. t d̄ ac. her. l. claudius. Baldus.

1 Corporalia t incorporalia in petitiōe hereditatis veniūt.

Regulariter. Peti. heredi. propo nitur cōtra possidentem pro herede vel possessore. t in ea veniūt iura t nomina debitor: ſ. h. d. t procedit per modum regule quam postea prosequit in sequentibus. ll. ¶ †Ro. q in petitōe hereditatis veniūt corporalia t incorporalia t in corporalissima sicut sunt noia debitorū que nec sunt corpus nec adiacēt corpori sicut adiacent seruitutes. vt. j. de ser. vr. predio. l. si edes mee. §. fi. ¶ Jn glo. super verbo ius ibi habere titulum l. efficacem. vt. j. e. l. nec vllam. §. omnibus. ¶ Jn ea. gl. ibi. §. corporalis. t de vsucap. l. sequitur. §. si viam. si ser. ven. l. sicuti. §. aristo. ¶ Jn ea. gloss. ibi. s. corporalem. t sic est triplex possessio. propria in re corporali. impropria in seruitutibus in quibus etiaz incumbitur corpori impropriissima in personalibus i quib⁹ nullo modo incumbitur corpori. sed sunt iura abstracta ob omni corpore. sed Pe. dicit q nō reperiunt nisi due possessiones. s. propria in rebus corporalibus. t impropria in rebus incorporalibus. nam in nominibus debitorum nō reperitur petitorium. ergo nec possessoriū. vt in. l. si. j. quoz bonoz fm Cy. hic in addi. t. C. de pac. l. si certis annis. t. C. de ser. t aqua. l. ij. in lec. t ideo reprehenduut. c. querelam de elec. vbi dicitur q si sensus nō solum

a habet locū possessoriū a recuperande. q: dicūt q pro personali prestatione nō datur possessoriū. sed male reprehendūt. quia sensus debitus in signū subiectionis est prestatio realis. vt q: sensus debitus in signū subiectionis est prestatio realis. vt C. de agri. t censi. l. litibus. Nam est quedam seruitus. vt extra de censi. c. cū olim. sed si per modum personalis obligatiōis. vt in censu emphiteote. tunc est vera eoz opi. de hoc not. p Ho. et per Cy. in. l. sciendū. qui satis. cog. nec ob. hec. l. q: hoc est hic propter naturā petitionis hereditatis in qua nō requirit aduersarium possidere dūmodo sit obligatus. q: cōpetit ad personales prestatiōes. vt. j. c. l. etiā. §. a debitore. q verba no. t q omne possessoriū habeat petitoriū. t respōdēs. t ecōtra est tex. de edi. diui adri. tol. l. edicto in fi.

¶ Additio Bal.

Regulariter. Hic omnino vide vbi hec l. glossatur. C. de seruit. t aqua. l. ij. in prin. per Cy. ¶ Jn gl. que incipit possidere istam glo. intelligein petitorio nō in possessorio ex. l. edicto. q: possessoriū requirit verā possessionē vel quasi. vt in seruitutibus. vt. j. quoz bonoz. l. fi. t adde qō no. Cy. C. de pactis si certis annis. t est alius in rei vē. q in petitio. heredi. q: petitio hereditatis est mixta. vnde potest dici personalis in qua non curamus de possessione. vnde secus in mere realibus.

Licet minimam. Ro. qō in petitione hereditatis debet agi ad declarationem iuris tamen conuentus non tenetur restituere nisi quatenus possidet. q: actiones reales aduocant possessionem facti. vt no. in. l. pompo. §. sed t is. ff. de procurato. t. j. de euic. l. si cum venditor. t in Specu. de libelli concep. §. fi. versicu. hoc autem notandum. Sz quid si actor probauit de iure suo. sed non de possessione conuenti. glos. dicit quod officium iudicis est declarare. sed non condemnare. vt. l. si a te §. j. j. de excep. rei iudi. sed text. in capitulo Raynaldus determinat simpliciter q reus debet absolui. vbi est de substātia probationis probare reum possidere. ad quod. j. de rei vendi. l. qui petitorio.

¶ Additio Bal.

Licet. Judicis. videtrum in reali agatur ad facti restitutionem subtiliter in specu. de libel. concep. §. fina. ver. hic autem notandum. ibi. omnino ei officio. Nota restitutionem possessionis in reali venire officio iudicis. glos. dicunt q venit iure actionis. Et tunc dicam q cōdēnatio sit iure actionis. Sz actio t executio officio iudicis. vt. j. de rei ven. j. si seruu. vendicc. l. harum. Bal.

1 Titulum assignare nequiens censetur facere.
2 Paria sunt titulus inutilis t falsus.
3 Minor nupta nō est capax dotis.

¶ Roherede. Ille possidet pro herede qui allegat se heredem t non est sine credat se esse sive sciat se nō esse sz ille possidet pro possessore. qui non pretendit se heredem nec habet titulum vel habet inualidum: hoc dicit vsq ad. §. is autem. de lc. nec vllā. ¶ †Ro. quod ille qui non potest assignare titulum censetur facere. C. de acquiren. possess. improba. t ibi per Jaco. Et maxime hoc est verum in causis beneficialibus in quibus ex officio iudicis possessor non cogitur docere de titulo: vt no. in. c. primo de reg. iur. li. vj. per Jo. an. t per Arch. cētesima dist. c. contra morem. vbi videas. ¶ †Secundo not. q paria sunt titulus inutilis t falsus titulus ¶ †Item no. de minore nupta: quia que non est capax matrimonij non est capax dotis. vt. j. sol. ma. l. si ante. t. j. qō sal. tu. auf. l. an in patrem. vbi videas. ¶ Jn gloss. supple no. quod ad interrogationem alternatiuam alternatiue potest responderi. ¶ Jn glo. quid si ignorans. no. quod ignorantia non habet institicare titulum possessoris. t hoc verū quantum ad petitionez. vt. j. de vsuris. l. celsus. t no. in. l. prima. §. j. de iti. actuq; priua. ¶ Quero que est ratio q rei vendicatio datur contra tit. possidentem. t non petitio hereditatis. gl. reddit vnam rationem. C. in quib. cau. cessat lon. temporis prescrip. l. hereditatez aliam reddit. C. e. l. hereditat. Aliam rationem assignat Jac. de ra. quia ille qui agit rei ven. allegat ius potentius q agens petitione hereditatis. q: rei vendicatio datur domino tantū. q: allegat dominium. sed petitio hereditatis etiam non domino. t pro his rebus vel quibus defunctus habuit solam detentiōez vt. j. eo. l. non tantum. n eoz sufficit q defunctus habuit aliquod ius in re. vnde publiciana prefertur petitioni hereditatis. sz nō rei vendicatio. t licet heres est dominus: verum est vniuersaliter. sed non singulariter singularium rerum: sed ille qui agit rei vendicatione est dominus singulariter rei quā petit. t qui agit publiciana est quasi dominus rei quaz petit. t hec ratio magis placet quaz ratio glo. vt notat Cy. C. e. l. cogi. in lec. t hic in addi. t predicta sunt vera etiam si agēs petitione hereditatis probaret singulariter de dominio rei petite. q: ex ista probatione non augetur effec. cum non sit secundum naturam iudicis intētati. Et facit ad predicta. de pigno. l. ab eo. Et predicta habent locum in reo pretendente titulum vniuersalem. q: non habet titulum in rebus singularibus. vt. j. l. proxima. §. quod si quis. et §. si quis scies illud no. dignum. qō si titulus est iustus. licet possessio sit iniusta. puta sua autoritate accepta. tamen cessat petitio hereditatis. vt in dicto. §. si quis sciens. no. t ideo legatari⁹ licet sua autoritate occupauerit legatum. tamen non tenetur petitione hereditatis. quia habet iustum titulum secundum Bar. ibi t multum ponderat hoc verbum. t dicit se habuisse de facto.

a ¶ Possessoriū qualr aūt formet libellus si cēsus petat iudicio petitorio vl possessorio. vide spec. in tit. de feu. §. j.

¶ Additio Bal.

¶ Roherede Dicit Innocen. quod regula que ponitur in. l. cogi talit propter presumptionem contrariam. de elec. cōstitutus. t vide Inno. extra de proba. cum causaz vide omnino Innocen. extra de prescrip. si diligēti ad fin. t vide omnino Archi. distin. ix. minorem. t. x. q. prima. quia in vltima col. per Arch. t C. de proba. siue possi. sed ibi nō ad cause prepara. sed ad litis decisionē allegat tit. ¶ Jn gloss. que incipit tribus modis ibi: quod est falsum per istam glossaz puto saluari dictum testis qui interrogatus dixit vera esse. nec fuit interrogatus de causa cause. postea probatur quod illud erat falsum. Nā si fama publica est p dicto testis sufficit ad ei⁹ excusationē. vt hic. si vero fuisset interrogatus de cā. t dixisset q: presens fui non posset excusari.

¶ Additio lec. vac. l. qui interro.

Qui. Possideo. nota hic quod causa debet esse alia a dicto. concor. quod not. in lege vltima. ff. de offici. procura. cesar. t nota hic colligi quid est dicere possidere pro poss. Nam idem verbum geminatur. nam tantum est dicere quantum possideo. quia possideo lege quod non sit aliqua causa iuste possidentis. ¶ Jn glossa que incipit supple sibi que; alternatio. nota admitti responsionem alternatiuam. respondeo hic. quia per eam satisfit iuri cum sufficiat ad preparationem cause t non addit aduersarius dubium in suo iure. t hoc expresse tenet Guilliel. in lege cogi. C. eodem. et est notandum. alleg. de acquirenda hereditate quod si dub. et de liberis t posthu. gallus. §. quod querendum. ¶ Jn eadem gloss. ibi. si vero non dicat. nota quod quilibet pos. qui habet dicere causam sue possessionis in dubio presumitur predo. nisi doceat de titulo. Adde qō no. extra de pcura. ex insinuatione. t in

Universidad de Deusto
Biblioteca

e.j.de reg.iu.li.vj. ¶In eadem gl.ibi possideat.Sed nunquid pos.post lit.contest.potest probare titulum suum.respõdeo aut ante lit.conte.non fuit interrogatus.nec discussus.quid de titulo.ꝛpõt q̃ hec allegatio est peremptoria.aut fuit interrogat' ꝛ negauit.ꝛnõ põt mũ ex cã iusta erroris.vt.l.de etate.§.q̃ iusto ꝛ.l.fi.de inter.ac.Aut fuit interrogatus.ꝛ allegauit titulũ sed nõ pbauit ꝛ tunc aut.s.allegauit titulũ obiiciendo de titulo ad processum ꝛ succubuit.ꝛ interim nõ auditur.q; ob.exceptio rei iudi.ar.no.C.de pe.hereditа.si putas.in'vlti.glos.Aut allegauit titulum.non tamen excipiendo.ꝛtunc non probatur ante li. contesta.potest probare: quia incidens. vt lege excep. de probationi.Aut fuit interrogatus ꝛ noluit respondere.ꝛ tunc habetur pro predone secundum gloss.ꝛ sic non auditur. Sed dic melius quod quantum ad processum habetur pro predone nõ quo ad instãtiam cause.vt notat Guilliel.C.eodem cogi ibi vide Bal.

¶Additio lec.vac.in.l.nec vllam.

Nec vllam. §.omnibus.ibi quasi dotem scies.secus si ignorãs.vt.ff.in gl. qui si.ꝛ ea.dist.acto: quo ad fructus lucrandos. vt j.so.matri.si ante.ꝛ.l.per.quod fal.tu.auten .vbi de hoc cum si.per exiguum precium. ¶No.quod isto casu valet vẽditio facta vno nummo propter testatoris preceptum:q; nõ est mera traditio ſ; venditio.vt.j.de leg.iij.l.vxor.§.agri plagã.secus si precium non esset limitatum a testatore.vt.j.de lega.j.ꝛ si econuerso gratis accepit. ¶No.quod illud quod datur causa conditionis implende non succedit in locum rei hereditarie. Nam si succederet in petitione hereditatis veniret.j.eo.si ꝛ res ꝛ precium.§. ad appella. sed quomodo fiet executio in mulie re contenta cum non possideat.vt no.de bo.dam.vere legibus. respondeo quia res est affecta.ꝛ proceditur.vt no.in simili. in lege cum miles.§.primo quibus ex cau.maio. ¶In textu in.§. si quis sciens.Cum queritur vtrum petitio hereditatis detur contra titulo possidentem.sic distingue.aut enim titulus habetur pro non titulo.ꝛ datur.ſ.l.prox.§.omnibus.Aut habetur pro titulo.tunc aut est titulus non aptus ad translationem dominij.aut aptus.si non aptus non excludit peti.heredi.vt.j.ea. l.§.si quis absen.Si vero est titulus aptus ad dominij translationem tunc est titulus vniuersalis aut singularis.si vniuersalis aut pretenditur a fisco aut a priuato.Si a fisco non excludit peti.heredi.in esse productã cõtra fiscũ.immo transit onus hoc cum vniuersitate fauore fisci.j.e.l.§.item si quis a fisco. Si a priuato subdistingue.aut pretenditur mala fides ꝛ non excludit peti.heredi.vt aut bona fides.ꝛ tunc aut est titulus lucrativus vel quasi ꝛnon excludit peti.here.ſ.e.l.versi.idem erit.ꝛ.ſ. l.prox.§.ne ratius.Aut est titulus oneros⁹ precise vt si titul⁹ emptionis vere ꝛ iuste ꝛ tunc aut extat venditor qui potest conueniri ad precium.ꝛ tunc illud precium succedit loco rei.ꝛ titulus emptiõis excusat cum a peti.heredi.ſ.ca.l.§.j.Aut non extat.ꝛ tunc aut venditor fuit malefi.ꝛ tenetur emptor.d.§.Aut bone fidei. tunc aut emptor habet regressum de euictione .et tunc non potest emptor conueniri ne per indirectum venditor qui fuit bone fidei teneretur vltra q̃ fit locupletior: vt.j.e.sed si le.§.Item si rem.aut emptor non habet regressum de euictiõe tunc tenetur.ſ.e.l.§.j.Ita no.C.eo.si post motam istud non habere regressum potest esse vel de iure,vtputa ex pacto vel de facto.vt quia venditor decessit sine herede.j.depos.l.j.§. plane. aut loquimur in eo qui possidet rem titulo singulari.ꝛ hic indistincte nõ tenetur petitione hereditatis.vt.C.e.l. hereditа Ratio nam agens intra ex solo titulo.ergo per parem causam repellitur.ff.de ver.ob.si seruum.§.sequitur.Sed cur distin.inter titulum vniuersalem ꝛ singularem.rndeo.q; titulus vniuersalis pertinet ad possessionem pro herede.j.fa. hercis.l.ij.§.j.de leg. ij.cũ filiũ.l.lucio.sed titulus singularis nõ.vnde habẽs titulus singularẽ nõ possidet pro herede.Itẽ nec p possessore.q; nemo predo est ꝛc.vt hic.ergo nõ possidet taliter qualiter requiritꝰ in petitione hereditatis.vt.ſ.e.l.regulariter.ꝛ ideo non tenet.ꝛ p dicta omnia intelligo quando petitio hereditatis ꝓponitur p rebus quas testator nõ possidebat tẽpore mortis.si aũt pro rebus ab eo tunc possessis.proponat videt q̃ titulus acquisitus post mortẽ defuncti nõ excludat petitionẽ hereditatis. Maz cũ nõ excludat possessoriũ.ergo nec petitorium.vt.C.de edic. diui adri.l.fi.Alij dicunt aliud in possessorio q̃ petitorio.Sz quid si agens peti.heredi.cõtra quem est exceptio de titulo vult probare dc dñio.an ꝓferat.ꝛ videt q̃ sic.vt.j.de pub.l.exceptio.In cõtrariũ q; dñiũ nõ deducit fm naturã iudicij.ergo impertinenter deducitur.vt.l.momentanee.vnde nõ debet admitti ad probandum dñiũ super quo nõ põt pnũciari.q; nõ est deductũ in iudicium per modum cause.nec debet esse melior conditio actoris q̃ esse possit conditio rei.ff.de excep.fund.quod verum pu-

to certa accumulare.ad retinendum bene posset in modum actionis vt no.C.e.l.j.§.itẽ si q̃s.vide Inn.extravt li. pẽdẽ.eccl'ia el.j.nisi pet.inten.hoc est notabile q̃ tertia ꝑsona nunq̃ admittitur ad suscipiendum iudicium.sed si ex hoc ius actoris efficeretur deterius.tamen illud est hic ponderandum.q; hic loquit in voluntario defensore.Bal.

Etiam quod si quis. Summa iſtius §.cum sequenti.vt nota.j.eadem.lege.§. si quis sciens in glossa.ergo ꝛc.

Si quis sciens. No.qõ sufficit titulus sine bõa fide ad excludendas petitionem hereditatis.Bal.

Heredem autem. Nota q̃ titulus vniuersalis non excludit petitionem hereditatis siue pretendat inter vivos siue causa mortis.ꝛ siue a fisco siue a priuato.Bal.

Si quis absentis. Detinens alieno nomine non tenetur petitione hereditatis nisi postq̃ sibi cõstituet possidere.h.d. ¶No.q; ille q; est ingressus possessionẽ nomine alterius acquirit eas sibi si dominus nõ habet ratum:qõ intelligo verũ ex noua animi voluntate:q; sine animo nõ acquiritur possessio.vt.l.possideri in pri. j.de acqui.poss. ¶Querit hic Bal.vtrum in petitione hereditatis habeat locum nominatio domini in iudicio.ꝛ videtur hic ter.q; sic.quod dic vt hic per eum.ꝛ no.Bal.

Non solum. Qui obtulit se liti tanq̃ possessor licet non possideat condemnatur.h.d. ¶No.hunc.§.contra illos qui faciunt protestationes tanq̃ possidentes.ꝛ offerũt se paratos stare iuri.Nam si cõtra ipsos tanq̃ cõtra possessores for mẽ libellus in reali iudicio non opz q; aliter probẽ de possessione. ¶Sol.no.q; isti proprie dicũt rei voluntarij qui nec necessitate persone:nec necessitate rei coacti offerunt se petitioni. qõ dic vt no.ſ.tit.j.l.si suspecta.ꝛ ibi dixi.

Item si quis. Possessor liberat dolosum suscipiẽdo iudiciũ vel soluendo. ſz dolosus nõ liberat possessorẽ i reali iudicio.h.d.ꝛẽ no.facit.ſ.ꝰ alie.iud. l.j. ¶No.q; possessor liberat dolosũ ſz dolosus nõ liberat possessorẽ. ¶In gl. que incipit vero ista gl. dz recitari p quatuor oppositiones. ¶In eadem glossa ibi possunt.Item in actione personali ad idem q̃ est exactum.denuo ageretur:sed in reali agitur ad aliud.Et adde quod no.Dyn.in capitulo bona fides ꝛ in.c.pro possessore.ꝛ facit pro ista glossa.ſ.de iud.l.non alias §.primo. ¶In eadem glossa ibi tutor qui dolo alienauerat.

¶In eadem glos.ibi solutum quasi dicat ibi in actione persecutoria hic in penali.vel dic quia ibi ideo liberatur possessor. quia solutio tutoris confirmat contractũ.ar.j.de admi tu.l.cuz queritur. ¶In ea.gl.ibi si regressurus.ꝛ est ratio q; ꝓpter istũ regressũ oportet dolosum iterato soluere:quod est inconueniens cũ fuerit liberatus prima solutiõe.secus ergo si possessor habet causã sed nõ regressũ ex ea.q; licet defensio quesita actori apud contractum transeat ad singularem successorẽ.tũ secus si post.ꝛ sic coniunge solutiones.ꝛ statim dicam latius in fin.glossa.

¶In ea.gl.ibi heredem.nec ob.l.si a te.§.iul.j.de excep.rei iudi.q; ibi defensio concernebat rem hic personam solius solutis. ¶In eadem ibi.venditor ex heredi.collige sic.Aut est defensio quesita ante contractum.ꝛ transit ad successorem singularem.vt.j.de iureiuran.l.etiam.aut post contractuz.ꝛ tunc aut in titu.vniuersali.ꝛ idem.vt in.l.emptor.i.nam'etiam futura veniunt in vniuersalibus.vt.j.de fun. instruc.l.lucius.aut in titu. singulari .ꝛ tunc aut competit regressus.de euic.ꝛ idem.vt lege quotiens.Aut non competit regressus.de euictione.ꝛ tunc secus quia non transit defensio in singularem successorem .vt in nostro.§.vel dic quod si quidem defensio concernit personam non transit.vt hic.si autem concernit rem tunc transit.vt.j. de excep.rei iudi.lege si a te.§.iul.ꝛ.j.de act.emp.lege in venditione.ꝛ adde quod no.Dy. de damno infecto.l.filium.§.adijcitur ꝛ quod no.Innocen.extra vt lit.pen.c.ecclesia. Si vero possessor soluit.ideo indistincte liberat actionem.quia possessori non daf actio in rem.vt.j.vti poss.l.j.§.interdictum.Item quia satisfactum est sibi per directum non per obliquum.ꝛ facit.j.de in litem iuran.l.j. ¶Baldus.

Item a debitore. Petitio hereditatis competit contra quẽlibet obligatũ defuncto vel hereditati tã ex ꝯctu q̃ ex delicto.ꝛ si ante diẽ agitur.ꝛ lite pendente supuenit dies

Universidad de Deusto

uenit dies vel conditio ex eadem instãtia sequitur condẽnatio h.d. cu. l. seq. vsq; ad. §. idẽ iulianus. ꝛ est multũ no. iste. §. ꝛ ponderat. Inno. cũ. §. in ti. de plus petitio. Per istũ. §. dicunt quidam q; in personalibus reperitur possessorium. ꝛ hoc tenent decretalistę sed non est verum. vt dicit. s. cod. l. regulariter. nec ob. iste. §. quia loquitur hic respectu petitionis hereditatis que realis est. licet ita ventãt personales prestationes per officiũ iudicis. vt ibi dicit Dy. in add. ī glo. super verbo petita est hereditas ibi admissus q; declinatoria debuerat opponi ante li. cõ. Sed ista sol. respicit debitũ in diem nõ in conditionẽ. ꝛ an in debito cõditionali fiat duplicatio iudicis dices. j. si cer. pe. l. pecuniaz. ¶ In ea. gl. ibi. nõ posset peteretur in debito; in diẽ fieret condẽnatio duplicatis inducijs. vnde iudex in sententia cõdenatoria assignaret terminũ qui. s. restaret in principio litis mote. vt. j. de penis. l. aut damnum. §. quisquis.

Unde iul. No. q; exactũ etiã in iudicio per putatiuuz heredem venit restituendum vero heredi. argu. contra. j. ad trebel. l. debitor. §. fin. Baldus.

Non solum. No. q; debitor defuncti vel hereditari us tenetur petitione hereditis. sed nõ debitor heredis. hoc dicit. Bal.

1 Omnes actones ex delicto cedi possunt.

Julianus. No. q; interdictum vnde vi potest cedi. ¶ Itẽ no. hic generaliter q; omnes actiones ex delicto possunt cedi. Sed nũquid hoc sit verũ in actiõe
a iniuriarũ dic vt no. in. l. fin. ª. C. de here. vendi. ¶ Item no. hoc arg. ad. q. titius contra quẽ agebaꝫ rei vendi. dum esset in casu perdendi facit se expelli de possessiõe vt obijciat actori q; nõ possidet nec dolo desijt possidere. nã; nihilominus videt cõdẽnandus saltem vt iura cedat. vt hic ꝛ est questio dubia quando non apparet de collusione. et dic de hoc. vt no. in spe. de interro. que fiunt ante litem contesta. §. nunc de interro. effectu. ver. sed ecce reus ꝛc.

Idem scribit. Alienata per fraudẽ patroni nõ revocãtur per petitionẽ hereditatis: q; nõ agit ex psona defũcti: sz ex psona heredis. h.d. ꝛ adde hic qõ legit. ꝛ no. C. de rei ven. l. cũ a matre in gl. sup verbo donatũ dic. s. a liberto in fraudẽ legis ꝛ patroni cũ alienatio esset nulla ipso iure remãsisset in hereditate. ꝛ ideo posset agi petitione hereditatis. j. de iure patro. l. si libertus minoꝛẽ. ꝛ in arg. C. fami. her. l. certum ꝛc. Bal.

Idem iulianus. ¶ In tex. ibi restituit. s. indebite. No. qõ habetur pro possessore ille qui põt cedere iura. ¶ Itẽ no. quem liberari actionem cedendo Baldus.

Quod si possessor. No. q; nõ est imputãdã bone fidei possessori cur nõ exigit cautiõez. ¶ Secundo no. q; bonę fidei possessor si soluit de suo tãtundem retinet ex hereditate: sed cedet iura contra eum cui soluit indebite: sed si ille nõ esset soluesi. periculum erit heredis. ꝛ facit. j. de condi. inde. l. nec est nouum.

¶ Additio Bal.

Quod si possessor. Vide Innocen. extra de preben. peti. c. j. ¶ In glos. que incipit. i. contra q; ibi fuit admissus. dic quod ante litem contestatam exceptio dilatoria impedit processum. alias non esset exceptio: sed lite contestata. non quia pronunciari oportet vt lege de qua re. ꝛ non absolutorie: quia debitor: sed condemnatorie. quia duplicatis inducijs: vnde dicet iudex cõdẽnotę duplicatis tibi inducijs: q; fuisti ante diẽ cõuẽctus. j. de penis aut dam. §. quisquis. ¶ In tex. §. idez ibi non hereditarius: q; alienatio facta in fraudem bene tenet quo ad ipsum alienantez quod no.

Item videndum. ¶ In tex. ibi cõseq; potest distingue de facto. quia non est soluendo. ¶ In tex. ibi mihi aũt allegaꝫ iste tex. quod dicta testium debent distingui ꝛ reduci ad concordiam ne sibi inuicem contrarientur argumento huius litere. ꝛ extra de testi. c. cum tu fili. ꝛ facit. j. eo. l. illud. Dy. in addi. de hoc no. Ja. de are. j. so. ma. l. insulã. Item debent reduci ad concordiam testes ex vna parte ꝛ instrumentum ex alia. vt extra de fide instru. e. cum Joannes heremita. Item debent reduci ad concordiã instrumẽta ad inuicez si possibile est. vt not. C. de fide instru. l. scripture. secus si essent repugnãtia ꝛ incompossibilitas scripturarum. vt. j. de leg. ij. l. sempronius. ꝛ idem in testibus. vt. j. de testi. l. ob carmen. §. fi. duz tamen sem
per notes quod dubium dictum testis nõ probat. vt extra de pba. c. in presentia qz semp interpretamur contra illũ cui incũbit onus pbãdi. vt no. in. l. fi. de pto. stip. vbi est gl. singularis. Sana tñ interpatio etiã fieri pot in dictis testiũ etiã ad pbãdũ. vt no. j. de ver. ob. l. stipulatio ista. §. hoc quoq;. que verba no. ꝛ tenementi. Bal.

Si quis cum. Possessio superueniens in processu cause inducit condemnationem ex eadem instantia. b.d. Non dico idem si superuenit proprietas: licet aliter no. in. l. rem. §. fi. de pig. act. ꝛ no. Dy. insti. de ac. circa prin.

Nunc videamus. In petitione hereditatis veniunt corpora hereditaria. ꝛ iura etiam largo modo accipiendo hereditaria. hoc dicit cum. l. sequen. vsq; ad. §. quod si pro emptore. ¶ In textu ibi que non sunt stricte loquendo. ¶ In textu ibi. vt supple facilius. Fran. accur. ¶ In textu ibi ad nos qui suscepimus custodiam. ¶ In glossa que incipit excipe in fine nota ex ista glos. quod feudum potest peti per petitionem hereditatis ab eo qui successit in feudum. quia successio transit ad eum. femina vero secundum natu
b ram feudi non succedit b; sed ex pacto vel speciali consuetudine loci posset succedere. in emphiteosi tamen succedit femina. vt in auten. de non alienan. §. emphiteosi verbo vtriq; nature. sz qui b dam doctores dicunt quod feudum non petitur per petitionez hereditatis: quia non capitur iure hereditario. vt in titu. de succes. feu. capitulo primo. ꝛ licet filius repudiando hereditatem patris nõ admittẽ ad feudũ. vt in titu. an filius hered. repu. c. primo colla. r. tamen cum adit hereditatem non dicitur habere feudum. vt heres. sic. j. de oper. l: l. libertus. vt iureiuran. §. si liberi secundum Dyn. adde dixit do. di. quod si adita hereditate patris vnus frater facit generalem finem alteri fratri de hereditate paterna non videtur facere de feudo. ꝛ idem tenet bar. Et vide quod no. Dyn. de lega. ij. l. cum filius. §. heres. ꝛ Jaco. de are in lege quesitum. de sepul. vio. Item adde consuluit Ja
c cob. butri. quod pater non posset prelegare feudum vni filio: cũ suorum: quia ius quod habet pater eius morte amittitur ergo ꝛc. argu. C. de leg. l. vxor patrui. de verbo. obliga. l. stipulatio. §. si quis ita. presertim vbi requiritur noua investitura ꝛ nouum iuramentum fidelitatis. argumentum extra de preben. c. dilecto
d Sed quid dices in emphiteosi ecclesie d. dico quod aut pater recipit pro se ꝛ filijs sub nomine appellatiuo nature: q; dixit filijs. aut sub nomine appellatiuo successionis: quia dixit filijs ꝛ heredibus copulatiue. Primo casu non est dubium quod filius venit vt filius non vt heres. argu. in. l. fina. de interdic. ꝛ releg. ꝛ. ff. de capt. pi. l. tutelas. ꝛ facit quod no. ff. de pac. l. anus. In secundo casu est dubium secundum quosdam diuiditur pro hereditar. portionibus: sed virtiliter inter filios licet sint dispariter instituti. ergo non videtur quod petatur tanq; res hereditaria sed dic vt no. in spec. de loca. §. nunc aliqua. versic. lxxviij. ¶ In gloss. super verbo facile ibi iudicis officio pro recuperanda detentatione: quod intelligo verum vbi ad reum peruenit cum vitio. secus si sine vitio. vt. l. si coloni. C. de agrico. ꝛ censi. ꝛ. j. commu. diui. l. communi diui. §. inter predones. ꝛ de cõdictione furtiua. l. ꝛ ideo. §. neratius. de vsf. cogni. lege de vsuc. aque. ꝛ de dona. lege aquilius regulus. ꝛ vide quod nota Innocen. de regu. iur. in rubrica. ¶ In eadem ibi. sed an ego scilicet dominus ¶ In eadem ibi commodati non quia non habet a me causam ¶ Extra no. arg. huius litere q; in inuentario debent poni nõ solum res proprie: sed etiam res detente. ꝛ ita fuit consultũ per istum textum.

Quid si pro emptore. Pro re vsucapta ab
e herede non competit petitio hereditatis etiam si defunctus habuisset publicianam. hoc dicit ꝛ est hoc expressum quod dominum absorbet publicianam. ꝛ est contra Jacob. de radi. Et ratio huius. §. est quia d dominium heredis. quod nõ fuit defuncti non venit in petitione hereditatis. argu. ff. eod. lege quod si in diem. §. non solum. ¶ In textu ibi. possessori que daretur in peti. heredi. puta exceptio tituli. nam dominium excludit titulum nisi in casibus. vt no. ff. eo. l. nec vllam. §. si quis sciens. ꝛ quod no. quorum bonorum in rubrica. ꝛ specula. de obligatione ꝛ solutione. §. primo ver. sed quid si debitor meus. ¶ In glossa que incipit nimis ibi restringe ergo. quandoq; ergo ista vniuersalis negatiua apponitur in rescripto quod emanat ad iuris obseruantiam. ꝛ tunc non intelligitur remouere friuolas exceptiones. vt not. Archi. ij. q. vij. lato: quandoq; apponitur in iure communi. ꝛ tunc dic. vt. C. de adul. l. ita pudor. nam non intelligitur remouere exceptiones permissas per aliam. l. Quandoq; ista clausula apponitur in statuto disponente cõtra vel preter ius cõe tunc videt q; ista clausula fit precise seruãda. ar. in. l. pspexit. j. qui ꝛ aqui.

a ¶ In. l. fi. ibi dẽ. vide cũdẽ in. j. col. §. ij. q̃rit. ꝛ i addi. ad spe. in ti. de cess. acti. i versi. an actio in iuriaruz. ꝛ ibi Jo. an. in addi. in. §. j. vsi. vtrũ in addi. ī cip. de actiõe iniuriarum. ꝛ Bal. in. l. poi uersas. xvj. q. C. man.

¶ Mõ succedit. adde ale. ī. c. p otuit. ij. q. ꝛ. xj. q. dõ loca. ꝛ bar. cep. i. c. j. xxxiij. re. de cog. feu. et idẽ in. ix. differẽtia. ꝛ. d. ale. in cõsi. xxix. j. pte vbi plene q; est verũ nisi feudum ad nullũ seruitiũ fuerit concessum ꝛ masculus non extet idẽ Bal. fin. in. c. decedẽti q̃ feu. da pos. ꝛ in. c. j. §. hoc aũt. e. ti. tadõ Lud. sing. in v. feudũ. v. femina. ꝛ paul. de cast. i cõsil. cxxxv.

c ¶ Uni filiorũ. vide paul. de ca. in cons. clxj. alꝫ. clxvj icip. ī cã quã magnificꝫ do. ꝛ Jud. barb. in cõsi. incip. illud afferã vltra car. qõ est post cõsi. xlvij. d. ale. cõsmo. in. iij. parte.

¶ In emphiteo. ecclie. vide d. ale. cõsmo. in cõsi. lxx. iij. pte ꝛ paul. de ca. in cõsi. lxvj. v. col. ꝛ plene p andr. barb. in cõsi. prie allegato inci. illud afferã. qõ est post cõsilia xlvij. do. ale. de imo. in. iij pte. in vltima charta.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sed alij.dicunt q̄ statutū ⁊ consuetudo debent interpretari recte vt nō inducāt iniquitatē.vt extra de consuetu.c.cū dilectus. ⁊arg.C.de nox.l.ij.Et secundū istos exceptio odiosa nō posset opponi.sed exceptio fauorabilis sic:nisi statutū specialiter enumeraret quasdā exceptiones:q̄ tunc omnes alie viderētur secare quascunq̄ forent.ar.j.de mili.testa.l.tribunus.§.fi.dic vt no. Bar.in.l.j.§.penul.q̄ vi aut clam.⁊ facit.j.de serui.l.si cui.⁊ extra de offi.dele.c.ex parte.⁊ de vsuca.serui noie.⁊ qō notat Dy. in capitulo in argum.de dictionibus taxatiuis.nam si essent in statuto taxate exceptiones.tunc esset recurrēdum ad Dy.

Veniunt etiam. Mo.q̄ vbi defunctus hz exceptionē heres hz actionē quod est mirabile.⁊ sic forti? ē ius heredis q̄ defūcti.Sz rō est:q̄ heres habet titulum ⁊ dōium iure hereditario:sed defunctus non habet titulum.gloss.reddit aliam rationem quam nota. ¶ In textu ibi.propter culpam in possidendo.sed bene teneretur propter culpam in definendo possidere.⁊ sic non ob. j.eodem lege sed ⁊ si lege.§.quod ait. Tu dic quod predo tenetur de qualibet culpa.⁊ in ista litera subaudi tantum que est vna solutio gl. ⁊ vera Bal.

Seruitutes. Mo.q̄ petitio hereditatis nō pponitur p seruitute ostituta.⁊ est ratio ex parte inquietantis.q̄ noua inquietatio in psona heredis.Itez ex parte patientie debite:q̄ patientia debita heredi est noua patientia facit.l.corruptionem.j.de vsuf.⁊.j.de vsufruc.legat.l. si vsufructus mihi in biēnium in ratiōe sui ⁊.j.ad exhib.l.de eo. in si.⁊.j.si qua.pau.fe.di.l.j.Bal.

¶ Additio Bal.

Item videndum. Mihi autem. no. doctores contrarios ad concordiā reducendos.⁊ vtrūq̄ saluari sic in testibus.extra de test.cum tu.secundum Cyn. ¶ In gl.que incipit excipe seruitu.ibi.Rō.sic venit.Cyn.tenet contrarium:quia feudum non habetur iure hereditario.vt in ti. de fne.feu.in.c.j.⁊ in extranco indubitanter est verum:sed in filio. licet si repudiet hereditatem paternam perdet feudum.vt in titu.An filius repudiata heredi.c.j.colla.x.tamen cum adit non habet vt heres.vt in titu.de feu.succ.c.j. simile de operis liber. vt iureiurandi.§.si liberi.Unde si filius vēderet vel quietaret fratri hereditatem paternā non veniret feudum.⁊ ita consuluit Dy,bar.hoc tenet dominus Jac.bu.consultus an pater possit prelegare feudum vni filiorum.⁊ dixit quod non. quia quo ad ipsum patrem expirat per mortem suam.⁊ cū illis quod habeat videatur legasse etiā si p mortem expiret:sequitur q̄ nil est in legato allegat qō leg.⁊ not.C.de leg.vxo: patrni. dicit enim qō filij non capiunt feudum vt heredes:sz principali prouidentia de adop.si arrogator.Nam non sequitur si repudiant hereditatem paternam perdunt feudum.ergo si adeunt habent feudū iure hereditario.⁊ inducit ista similia.Primo de filio arrogato:q̄ si repudiat hereditatem arrogatoris non habet quartam ex constitutione diui pij.l.heres iste de impu.⁊ alijs sub.⁊ si adit non habet vt heres:sed iure separato ex principali prouidētia ex constitutione diui pij.d.l.si arrogator.simile.C. de secundis nup.femine.Simile in qualibet existentia conditionis ⁊ in tutela.⁊ societate vbi non oritᵉ actio nisi eis finitis.tū non ex fine sz preambulo contractu ⁊ gestione.vt.l.si tutor.§.fin.⁊.l.seq.de tutel.⁊ rati.di.fm Ja.bu.ad hoc facit de se.emā.de in ius vocā. de adop.de interdict.⁊ rel.l.iij.secundum Gui.de suza.vide Jaco.de are.de sepul.vio.quesitis. ¶ In eadem glo.ibi:sed agnati.vide Dyn.de leg.ij.cum filius.§.heres. ¶ In eadem glos.in fin.hic omnino vide quod no. in spe.de locato.§.nunc aliqua. versi.lxxviij.

¶ Additio lec.vacantis in.l.⁊ nō tantum

Et non tantū. Sed licet earū arg.q̄ in inuentario heredi.debēt poni res pro quibus defunctus nō habebat actionē.sz nudam detentionem.⁊ ita fuit consultum.q̄ tamen.vide Janoc. extra de sen.⁊ re iudi.in rū.iuxta fi.⁊ dicit.j.de cōdi.fur.l.⁊ideo §.vere.⁊ facit.j.de var.co.inter.l.de vsu aque per Bar.§. quod si p emptorē.vide omnino in spe.de obl.⁊ solu.§.j.ver.sed quid si debitor meus. Casus.dictum est.s.quod petitio hereditatis competit loco publiciane.Unde publiciana deuoluitur in petitione hereditatis.Modo ponamus qō defunctus cepit vsucā.⁊ heres cōsummauit.An ista res venit in petitione hereditatis.Videbatur q̄ sic initio inspecto.tamen determinat cōtrarium.⁊ est ratio.q̄ publiciana per vsucapionem cōsummatā expirauit⁊ rei vendicatio supuenit heredi que reivēdicatio nūq̄ cōpetit testatori.nec hereditati.ergo non deuoluitur in pectore hereditatis cū nō sit actio hereditaria.sed p herede.⁊ sic est ar. q̄ si pendente processu sup publiciana supuenit dōium:qō sequatur absolutio.q̄ actio ppolita expirauit.⁊ sic opus est nouo p cessu.Sz dic ꝛ:q̄ ius actionis est impugnatū.ergo nō ei nocet sed prodest arg.de do.cā mortis.si ali.⁊.l.qui ab eode.⁊ de pig. act.rem in fi.non ob.hic.§.q̄ hec pscriptio fuit cōsummata anteqū inchoaretur pcel.super petitione hereditatis.Si aūt processu penden.ex eodē pcessu fieret ꝺdēnatio. Unde qō dicit nō venit in petitione heredita.erpono proponēda non propolita apud consummatū preferi.Nā initiū ꝺsiderandū est nisi pendēte.pcessu aliqd accrescat reo.qō hic non est.j.de ꝺdi.fur. Et iō emanat ad corrigendū ius cōe nec recipit interpretationē p illō cōe vel eius rationē.vt.l.prospexit quica quibus.Cōcludit igitur omnē excep.que sit ppria ⁊ mere excep. nō si impropria.vt est excep.intentionis vel non mere.vt est excep. cōpensationis. quandoq̄ statutū emanat sup casu preter.l.Et tunc recipit interpretationē per rōnē.l.cōis.sic loquitur extra de consue.cū dilectus.quandoq̄ statutū legē ꝺfirmat:⁊ tunc recipit interpretationem legis.⁊ maxime ne publica impediatur vtilitas.vt in.§.⁊ si lege. ¶ In ter.ibi.nec vlla excep.simile qō vi aut clam.l.j.§.j.⁊ de adul.si maritus.§.si minor.⁊ extra de eta.⁊ quali.c.accepim? ad fi.gl.cūq̄.⁊ extra de offi.deleg.c.ex parte.ij.⁊ ibi no.C.de excu.tu.liberos.j.de exc.tu.l.pe.§.fi. Hic.de hoc.j. de serui.si cui. dic quod aut ista verba precisa adijciuntur in.l. cōmunem. vel i rescrip.quod emanat ad iuris cōis obseruantiā.⁊ tunc intelligitur nulla excep.admittatur non vbi ea que debet admitti fm formam iuris.vt hic.Idē si in pacto:q̄ generale pactum nonde rogat iuri,vt.l.sz ⁊ siquis.§.quesitū si quis cau.si aūt adijciatur in statuto quod venit ad derogandum iuri.tunc precise sunt intelligenda hec.q̄ statutū.vide.s.proxime in isto tit. ¶ In text. ibi.si iurauerat.Nota ius quesitum in iuramento transferri in heredem:licet ipsum iuramentum non transeat. ¶ In textu ibi.eo nomine possit mitti:licet possit ⁊ debeat pati tamen patientia que nunc debetur.debetur ipsi heredi.Non fuit autē defuncto debita hec patientia vt.j.de vsufruc.le.§.vsufru.inde sed temporis precedentis sic pro eo autem tempore impossibile est restitui:sed personales prestationes ex hac causa non venirent in petitione heredita.

Item veniunt. In petitione hereditatis veniūt ea q̄ sunt hereditatis nomine comparata. seeus si pro ipso herede.hoc dicit.⁊loquitur hoc principium in predone secundum gloss. Vel sic:in petitione hereditas res succedit loco precij.⁊ precium loco rei.h.d. ⁊ facit.j.de iure do.l.proculus.⁊.j.de distractio.pigno.l. prima ⁊ quod no.de ver.signi.l.labeo.§.sabinus.per Cy.C.de rei ven. l.mater.

Quod si heres. Mo.q̄ etiā pdo excusat rōe necessitatis.⁊ facit.§.fm Dy.

Item non solum. Actiones rei ⁊ nō personeveniunt in petitione hereditatis.Itē fructus.⁊ veniunt vna ⁊ eadē actione:q̄ est actio vtis. h.d.ter.⁊gl.que est multū notanda.⁊ non oportet quod hoc specificetur in libello de fructibus ex quo est actio vtis.ar.eius:qō no.s.e.l.quod in diem in prin. ¶ In ter.ibi.si extrinsecus: puta propter industriam possessoris.facit.j.ad.l.fal.in ratione sui. ⁊ in vtroq̄ insistit glo.contra yz. ¶ In ea.ibi.quesitum.naz plena possessio rei cum bona fide producit dominium fructuum industrialium.vt plene legitur ⁊ no.in.l.iij.§. contrario.j.de acq. pos. ¶ In ea.ibi.vt quia commutabiliter fiunt sibi non incommutabiliter:sz pdo nō facit suos.immo tenetur furti:vt.j.de cōdi.inde.l.si vrbana.⁊.j.si cer.pe.l.si quis nec causam.§.pe. ¶ In cad.ibi vtiq̄.s.iure dominij. ¶ In ea.ibi.per.rei ven.s.si extāt. ¶ In ead.ibi.ab ea.vt.j.de excep.l.fundi. ¶ In eadem ibi.augeri similis differentia inter vle ⁊ particulare.no.in.l.qō dicit de impensis.Bal.

Quod diximus. Petitio hereditatis pponitur ad id ad qō actio a defūcto fm pliciter cōpetebat non ad illud qō crescere poterat ex accidēti. h.d.⁊ est singularis.⁊ declaratur per glo.in.l.certi condictio.in prin.j.si cer.pe.⁊ facit in.l.j.de in litem iuran. ¶† Nota. quod actio subrogata in locum alterius sapit naturam originalis actionis ª primitiue:sed non naturam quam potest assumere ex postfacto.quod est no.ratio est:q̄ illa natura accidentalis non erat in actu:sed in potentia.vnde non potest deuolui ad aliam actionem.h.d.Bal.

Item recte ait. Beneficiū legis soluēdi aliud pro alio pdit p lit.pte.in actiōn.iudicati vel alia q̄ subrogat eius loco.h.d.⁊ nō reperit alibi fm gl. Et adde qō no.Cy.C.de trāsac.l.si maior. ¶ Mo.q̄ qui vnā est in obligatiōe aliud in solutiōe ex dispōne legali inder dz beneficiū istud reseruare in snia.vt.j.de re iud.l.miles.§.r. nisi expirat ista reseruatio

a ¶ Actionis adō esse dē bal. in.l.si cum.§. q̄ inturiaz.s. si q̄s cau.⁊qō ibi dixi in a postil.

Universidad de Deusto

ista reseruatio, & istud beneficium facta litis ꝛte. in actione iudicati vel quasi cōtestatione in officio iudicis executiuo. qō est no. dignum. Facultas aūt soluēdi rē que non est in obligatione veniens ex dispositione hois excluderet per lit. ꝓtest. in actione prima. vñ de ea non fieret reseruatio in snia. vt. j. de sol. l. si quis stipu. fuerit. ꝛ. in melle. Bal.

Preter hec multa. Mo. q sꝛma data a lege est sequenda[a]. b. d. Bal.

a

Pridie. Mo. q deliberate est rñdenduz alicui non subito. nam b quinto nonas fuit facta petitio. ꝛ primo ydus fuit facta rñsio. facit. j. de eden. l. j. §. q̄uis Cy. in addi. ¶ So. no. optimum modum qñ conuocat ꝯsilium sapientū per dñm vel ppīm. vt det sapientibus terminus ad deliberandū et rñden. deliberate. ¶ Tertio no. q ꝯsules q̄ erant in officio vna cuz nouis ꝯsulibus extractis q̄ nondum erant in officio deliberauerūt. ꝛ interdū ꝛtingit q ꝓiores veteres in fi. coꝛ officij deliberāt cū ꝓioribus nouis extractis anteq̄ sint in officio. ergo ls admittant̄ non habentes vocem. tñ valet statutū: qō no. ꝛ teue mentiualde: q: sunt vtilia ꝛ quotidiana. ¶ Quarto no. q est de substantia legis vel statuti qō ꝓposita siue interrogatioꝛ deliberatio fiant eodem ꝛtextu. immo pñt fieri ex intervallo etiā per plures dies. vt hic.

1 Fiscus vendicans bona tanq̄ caduca ꝓponit petitionem hereditatis.

2 Procedendum est de similibus ad similia.

Cum antequam. † Mo. q fiscus q̄vendicat bona tanq̄ caduca ꝓponit petitionē hereditatis. vt hic. ꝛ sic fiscus hz ius ꝛ nomen heredis in casu isto. alibi aūt non hz ius nec nomen heredis. vt. j. so. ma. l. si ostante. §. fi. ꝛ no. qō no. in. l. nouā. de noua. ¶ So. no. duas regulas circa bone fidei possessorem. vna qñ non tenet̄ ad vsuras preciorum redactoꝛ. Alia qñ non tenet̄ nisi quatenus est locupletioꝛ factus. ¶ Tertio no. duas regulas malefidei possessoris. vna est q interitus speciei per eum distracte non liberat eū a restitutione precij. secūda q qui dolo desijt possidere habet̄ ꝓ possessore. ¶ Quarto no. q ille intelligit̄ bone fidei possessoꝛ qui iustam cām habuit credendi rem ad se ptinere. ille em̄ dicit̄ ꝓdo qui hz sciam veram vel presumptiuā rei aliene. ꝛ inducit̄ ista presumptio scientie etiā per simpliceem denunciationē. facit qō no.

2 C. de reiven. l. si fundum. ¶ † Ultimo no. q lz alius oꝛdo sit. In ter. tū est ꝓcedendum de similibus ad silia. ¶ In glo. que incipit. ꝛ ita ibi. ꝛ no. leges glo. ad. q. de eo qui non insinuauit testm̄ vt ꝓs insinuādi currat sciēti nō ignoranti. ꝛ ita consuluit bar. ꝓ has. ll. ꝛ exinde fuit postea ita practicatū in hac ciuitate bal.

Aprandi est. Not. q interpꝛetatio dz esse congrua hoc dicit Bal.

1 Hereditas ciuitati deferri potest.

2 Jura in fisco loquentia possunt allegari in causis priuatoꝛum.

Ait senatus. Mo. q facti ꝛtingentia non importat iuris ministeriū. ¶ So. no. q hereditas pōt deferri ciuitati. non est hoc intelligendū. q tanq̄ vacās q: ciuitas non hz ius in bonis vacātibus: lz fiscus. i. camera imperatoꝛis vel ecclesie romane in suis ꝛpaliter subditis. vt no. b ꝛ in. l. j. C. de bo. vacan. li. x. qō tene mēti. ¶ † Tertio no. q iura loquentia in fisco pñt allegari in causis priuatoꝛ. ꝛ istud est verūbi loquant̄ per modū priuilegij. vt. j. ad munici. simile.

1 Simplex scientia idē operat̄ q denūciatio.

2 Procuratoꝛi denunciari nō sufficit.

Petitum aūt. Non est opus vt denunciet̄ scienti. ꝛ denūciatio facta procuratoꝛi nō in

b ducit malaz fidem in dño. b. d. ꝛ notetis. ¶ Mo. de dictiōe. ꝛc. b

1 q reepilogat oia adq̄ fit relatio. ¶ † Sedo not. q simplex sciētia operat̄ idē qō denunciatio. nec ob. j. de adul. l. denunciasse. q: ibi denūciatio nō fiebat ad finē faciendi vel aliq̄d inducendi vel ꝓhibendi ſm bar. ꝛ iō ibi denūciatio est de substātia ſm Dy.

2 ¶ † Tertio no. q non sufficit procuratoꝛi denūciari. q: ista denūciatio non est in rem: sed in psonam. ꝛ q tarditas procuratoꝛis nō nocet dño: qō est ver̄: q: agit̄ hoc devitio animi inducendo. ꝛ vitium non inducit̄ per alium. allegat̄ iste ter. ad arg. q ptestationes extrauidiciales non debent fieri procuratoꝛibus: sed dñis ni si esset ptestatio in rem ex pte eius cui fit. vt. j. de no. oper. nūn. l. de pupillo. §. j. cum similibus.

Quodemum. Mo. q ptestatio valet: lz fiat abeo. qui non hz ius ptestandi: sed hoc est ver̄ vi fuit non vi ptestationis: ꝛ hoc no. p syndicis qui tenent̄ denunciare maleficiū. q: quocunq̄ ptestante perueniat ad noticiam syndici tenetur denunciare: nec hz expectare q̄ sibi ptestetur per iuramentū tene menti. Si autem non fieret ad finem sciendi: sed ad finez inducendi vel ꝓhibendi nō artaret nisi esset facta per habentem ius ptestandi. vt. §. de mi. l. tutoꝛ. vz gentibus in principio cum suis si. ꝛ vide extra de ccnsi. c. cum olim.

¶ Additio Bal.

Item veniunt. In textu in. §. cū pditrim⁹ facit. j. si certe. certi odictio. in pri. bar. Ratio q: illud acciderat nondū erat in rer̄ natura. ꝛ sic nō pōt devolui. ¶ In text. ibi. in. §. idem recte. vbi vnum est in obligatione aliud in solutiōe ex ꝓuisione legis durat soluendi facultas donec ꝓponatur actio iudicati. hoc dicit. Ratio q: hoc beneficium erat in sententia reseruatū que reseruatio nō pōt fieri postq̄ reus incepit esse sub potestate alterius iudicis quod fit per lit. contesta. vt. j. de reivcu. vtiq; Item q: per lit. ꝓtest. est introducta noua obligatio. in qua non habetur priuilegium: ꝛ vide quod no. C. de trāsa. siue apud. acta ¶ In glo. non ꝓcise: tñ male dicit: q: in isto. §. non est except. peremptoria: sed beneficium iuris. l. miles. §. r. de re iudi. Et ad de quod no. Cy. C. de transac. si mario. ¶ In ter. ibi. suscepit autē. no. iudicium motum super actione secundaria intelligi motū super primitiua. ꝛ ita operat̄. ¶ In ter. ibi. verba eius. no. q interpretatio. l. ꝛ cuiuscunq̄ scripture est facienda verbis primo realiter. ¶ In ter. in. §. petitā. aut̄. vide qō no. Inno. de supplē. neg. ꝓba. lz. Et vide oino Gui. de cu. in. l. si aque. C. de fui. ꝛ aqua ibi dicit Guil. q ꝓ testamento nocet ei qui possidet sine titulo. secus si cum titulo. ¶ In ter. ibi. §. ait. sed ideo est hic: q: senatus vult ertendi ad similia. vt. §. §. cum autem. ꝛ tunc not. q illa dicuntur similia in q̄bus ratio diuersitatis non pōt assignari ¶ In ter. ibi. in. l. petitam. Idem operatur scientia q denūciatio fiebat solum ad finē inducende scientie: secus si fieret ad aliū finem: puta ad interpellandum vel ꝓhibendum. vt. j. de adul. denūciasse. Bart. Aut loquimur de scientia simplici. ꝛ loquitur hic. Aut de ea que habet obligationem annexaz ad aliquid dādum vel faciendum. ꝛ loquitur ter denunciasse. ꝛ hoc qñ constat de scientia. Si vero dubitat̄ vtrum quis teneat̄ credere. dic aut vtrum teneat̄ soluere. ꝛ dic q non tenetur credere. vt. j. depositi. si quis inficiatus: q: etiam sibi fauēdū est. C. de ꝓdi. fine cā disso inte. Aut vtrum comparere. tunc aut est intimatio partis. ꝛ non tenetur ei credere. de elec. causam. in cle. Aut publici officialis ꝛ debet ei credi. vt nota. in Specu. de citatione. §. sequitur. ver. sit quoq; ꝛ seq. Aut vtrum ab aliquo actu desistere. ꝛ tunc credere debet. C. de rei ven. si fundum. tamen nō artat eum intimatio nisi vera. ꝛ intimans habeat ius intimandi. vt. §. de mino. tutoꝛ vrgentibus. Et vide quod no. Archi. xvj. q. iij. §. ꝓscriptio.

¶ In ter. ibi ponamus. ¶ Mo. protestationem debere fieri in personam principalis. ratio quia de eius fide ꝛ conscientia agimus. aliud est in nunciatione noui operis: q: illa nunciatio est realis. Unde non agimus de persona: sed de ipso opere. hic nō protestatio dz esse personalis. ¶ In glo. que incipit al's est conuenire. al's non conuenitur in fi. Sed videt̄ q non duret tanto tpe soluendi potestas qñ aliud soluitur ꝓ re debita: sed ꝑludatur in hac via per lit. contest. in principali. vt. j. de solu. l. si q̄s stip. fuerit. ꝛ. in melle. solu. ibi habebat illaz potestatem debitoꝛ ex prouisiōe sua. hic ex prouisione legis. Sed certe efficacius nobis prouidere debet per nomen quaz per legem. vt. j. de fidei com. liber. l. si filius. §. erit rubriano Pze. facilius abijcitur per conte. priuilegium legis quam hominis. vt. j. de noua. aliā. Et ideo dic quando vna res potest solui ꝓ alia. aut hic ꝓcedit de natura actionis. ꝛ loquitur hic. nam actio non immutat suā naturam per contesta. lit. immo magis fortificat. Item iudex hoc beneficium in sua sententia reseruat condemnato. vt insti. de offic. iudi. Bar. aut ex accidenti. ꝛ tunc loquitur cōtra: quia illud accidens non venit nec deducitur in iudicium. vel dic qō aut loquimur in solutione rei ꝓpter quam fuit oꝛta obligatio. ꝛ loquimur hic. aut alterius rei. ꝛ loquimur ibi. argu. ad hoc. j. sol. ma. si vero negocium. §. fi. ꝛ. j. loca. l. in naue fausteli. Sed quare in. l. contraria perditur beneficium per contestationem. Respō deo quia in contestatione est oꝛta precisa obligatio ad id quod deuenire debet in sententia. ꝛ sic ad ipsum debitum. ¶ Sed oppo. ꝛ videtur q semper liceat soluere. vt. l. eum qui certarum. §. cum pure: sed ibi loquitur in solutione rei debite. hic in solutione rei non debite in obligatione: sed quando dico sic ꝓmitto tibi decem soluenda. Aut in decem aut in melle. tunc decem tantum sunt in obligatione: quia non concernit alternatum verbuz obligatiuum: sed executiuum. Sed pone questionem de facto sempꝛonius conueniebat titium actione ervendito petendo decem ꝓ pcio eius quod ervendidit. Titius negauit conuentus ꝛ condemnatus est petitur modo quod sententia mandetur executioni. ¶ Opponit emptoꝛ excep. rei vendite. ꝛ tradite queritur an possum. ꝛ videtur quod non; q: exceptio peremptoꝛia debet opponi ante sententiam. vt. l. peremptō. Econtra videtur q

a ¶ Est sequēda. ꝛ nūq̄d sit de substātia remissa vitiet actū. vide eūdē bal. in l. cō parītiones. ij col. C. ō fi. instru. ꝛ in. l. j. fitutoꝛ. C. in q. cau. in integ. restī. nō est necess. ꝛ in. l. j. C. vt in pos. leg.

b ¶ ꝛc. de qua dictione. vide que habent ꝓ frā. are. i. l. eādem de duo. reis. ꝛ qō ibi dixi in apost.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sic cum habeat emptor actionem ad rem tradendam. ergo multo fortius excep.de excep.rei iudi.duobus.ꝛ.l.penul.§.latinus ad hoc.ff.fami.her.ex parte.ĵ.de rescin.vendi.fundus qui luci Solu.dic ꝙ sic per dictas.ll.ꝛ.ff.de iurciu.si duo.prc.rem.§.an tepe.ꝛ pe.Alber.gal.dic.ĵ.quibus modis pignus.vel hypo.solu itur paulus.§.si.ibi iuuenis.¶ Sz quid si statutū permittat ꝓfitentem maleficium ꝙ habeat remiſ.quarte partis pene An hoc beneficio potestuti post sniam.Et videk ꝙ sic:qz respicit execution̄ non ꝓdemnationem per hoc ler miles.§.r,so.ma.ex diuerso.§.fi.Item.c.sunt in legato si testato: legat. c. etiam si imminet falcidia:lz nō mirum:qz cōtrahitur naturalis in omnib⁹ c.ergo.c.sunt in legato.ꝛ potest opponi in execution̄e sicut ꝛ ab eo qui confitet̄ devsuris in fideicommiſ.in prin.Item hic sunt due obli.vna fisci.cōtra partem ex delicto alia ecōtra ex confes. ergo admittitur compensatio. l. si cum militi cum inter.sed hic causa compensandi.i.cōfessio fuit examinata in iudicio ibi non vt.§.si rōnem.In cōtrarium:qz per talem excep.venitur ad rescissionem pronunciati. nam paratur liberatio per exceptionis obiectionem.ꝛ sic est directe peremptoria.ergo non potest obĵci in.l.ex diuerso.§.si.nō paratur liberatio:sed suspenditur execution̄ donec veniat ad pinguiorem fortunam.Item in.§.r.nō liberaturvi exceptionis.sed qz soluit in alia re.Item in.l.in fideicommiſ.non dicit̄ ꝙ post sniam opponat̄ falcidia:sed certum immo credoverum ꝙ opponat̄ in execution̄e bñficium separationis bonorum.l.ĵ.de separa.bonorum.Item bñficium inventarij.Item beneficium tre.qz quando sententia est vniuersalis tempore executiōis inquirit̄ nunq̄d debeat fieri executio.vt.l. facultas.de iure fisci.ꝛ no.per Innoc.de offi.ordi.cōquerente. Et ita determinauit dominus Bart.sil.disputando ergo a simili sic erit in questione ꝓposita:ꝛ maxime qz condemnatio venit ex vna causa beneficium ex alia.ꝛ se compatiuntur.Sed in p̄dictis exemplis exceptio venit ex natura cause igitur inesse videtur.sed in questione premissa venit ex accidenti contra causc naturam.ꝛ sic est ꝓprie exceptio.ꝛ qz peremptoria videtur obĵci nō posse in execution̄e.vel dic contra.qz obiciens nō arguit iniquitatem.vel distingue aut status ꝓcedit bñficium in ꝓdemnatione fienda aut in facta aut simpliciter fieri sed allegat beneficiū iur.qō potest.vt.l.si fullo.Et hoc tenebat domin⁹ Ric. in quadam collatione.ĵ. ¶ In glo.que incipit ibi per tres dies ibi quinto nonas.Et sic no.ꝙ de substantia legis non est ꝙ interrogatio sit ꝓposita.ꝛ respōsio emanet eo ꝓtextu.nam in editione legis nōvitiat interuallum.

Si possessor. Redactam. Dicit̄ redactum etiam nōdum exactum eiuscui⁹ vsura prestat̄ si possessor distraxerit mora litecverus hc res eligat.h.d.Bal.

Ait senatus. Petitione hĥditatis precium succedit loco rei.ꝛ dz restitui nisi sit refusus emptori ex causa euictionis vel redhibitionis.h.d. ¶ In text. ibi posset dici allegādo.sed male qz non requirit̄ ꝙ res hĥditaria si est inuenta in hĥditate vt statim dicet. ¶ In tex.ibi nō fuit euictio declarat.vt in.l.ĵ.C.de euictio.Bal.

Quamquam. Nota ꝙ illud qō dr causa disputationis nō probat opi.loquētis.ꝛ sic ait ad excusationem disputantium qui per modum disputatiuū sepe arguunt etiam ℈ articulos fidei.Non ergo est hoc illicitū in scholis.ꝛ in loco disputationum.secus si non per viam disputationis.sed pertinaciter instaretur⁹ in istis erroribꝫ.h.d.Bal.

a ¶ Instaret̄, adde spc.ī ti. ℈ aduo. §. vĵ. ℵ. vl' sic disputauit ꝙ disputatio ēptina cib⁹ relinquē da quia curiosus dr qui disputat facilie de his de quib⁹ nō expedit

Restituere. Interitus speciei non liberat debitorē quantitatis.que loco speciei succedit.ꝛ que adest conuento.h.d.ꝛ sic non ob.ĵ.loc.l.in naue saufelli. qz ibi conuento nihil aderat. Mo.hec verba.ꝛ vide.ĵ.que in frau. credito,l.qui a debitore.ꝛ per Jac.de leg.ĵ.si a substituto.Bal.

¶ Additio Bal.

Si possessor. In ter.in.§.redacte dicit̄ redactū etiā nō dum exactus eiusqz vsura prestatur si mora liter fuerit statꝫ.ꝛ eliget ille hĥs.h.d. ¶ In ter.ibi.§.ait senatus facit.ĵ.e.vbi.§.iulia. arg.contra.ĵ.solu.matrimonio.si nō fi.ꝛ.ĵ. loca.in naue.in fi.so.in.l.si vero extabat res in.l.in naue nō erat fact⁹ locupletior ĥ sic. ¶ Item in reali re contrahitur obligatio licet impropric sit obligatio.Baldus.

Item. Bonefidei possessor qui tenet rez a se distractam precio postea minoris redimit.tenetur ad id quod superest ex primo precio ad rem ipsaz quam possidet.h.d.ꝛ est casus multum no.Magistraliter autez allegatur hec,l, quod in vniuersalibus succedit precium loco rei ctiaz in petitione.facit de leg.ĵ.l.imperator.§.fina.quod dic.vt no.pe.C.de rei ven.l.mater. ¶ In ter.ibi redemerit precio maiori.si autem vis ponere de totali precio exemplifica de donatione.quia emptor postea donauit venditori. ¶ In tert.ibi quod inuerecundum ratio contra petitorem. ¶ In tert. ibi ex ratione pro petitore no.ꝙ quandoqz quis possidet rem tantum.quandoqz precium tantum.ꝛ istud erat alibi determinatum.quādoqz rem ꝛ precia ꝛ istud determinatur hic quandoqz precium ꝛ penam.ꝛ istud determinatur in.l.vtrum.quādoqz rem ꝛ penam.ꝛ tūc si ex delicto determinatur in.l.at vbi si ex natura contractus. ꝛ istud determinatur in.l.sed si lege in prin.ꝛ istaverba facient te intelligere hos ter.Solu.no.ꝙ titulus acquisitus a suo successore non podest actori in petitione hereditatis.vndē non prodest.huic ꝙ redimit qz videtur iste titulus traxisse cām a seipso vt.ĵ.de euic.l.fundum meum.ꝛ in.l.licet de dote prelega.ꝛ hoc facit ℈ cauillationem possessorum qui acquirunt titulum. vt non releuet eos qō dic.vt no.Ly.C.eo.l.cogi.in.viĵ.q.ar.℈.ĵ.de euic.l.si rem quam facit.℈.de alie.iudi.l.iĵ.§.opus ꝛ quod nota.Lyn. C. de fur. l. apud antiquos invltima.q.ꝛ Specu.de actio.seu peti.§.in anterioribus. ¶ Additio Bal.

Si rem. Vide oīno in spec. de vsu. versi.ponevsurarius.Op. ℈ bāc.l.petitio hereditatis non dat̄ ℈ ti.possidentem.Sed venditio in p̄cio bz titulum p soluto.ergo non conuenit̄ ad p̄cium.sol.qui non dat̄ ℈ titulo possidentem verū est ab initio:sed ex accidenti sic.vt hic.Item no.ꝙ exceptio dominij non excludit hic petitionem hereditatis.Nam constat ꝙ venditor est factus dominus precij sibi soluti.ꝛ tamen queritur peti.heredi. ¶ In ter.ibi successisset vide per Bar.ff.que in frau.cred.l.a debitore.vide omnino Ja. de are.de leg.ĵ.l.si a substituto. ¶ In gl.que incipit precio ibi sed nunq̄.An titulus acquisitus post litis ꝓtestationem excludat petitio.hereditatis.dicvt no.Ly.C. eodem cogi. in additione nouain octaua questione.Bal.

Crum autem. Bonefidei possessor tenet̄ eatenus quatenus ad eum peruenit cum duratiōis effectu.Itez tenet̄ ad penam ℈ctus sed non ad penā delicti vel ꝓtemptus.h.d.cum.l.se.vsqz ad.§.quod ait.ꝛ no. diligenter hos casus. ¶ In ter.ibi ambiguum quia est fine determinatione tpis prolatum a lege.vnde etiam ad momentum posset referri.vt.℈.qō me causa.l.videamus. ¶ Mo.ꝙ vna clausula legis declarat aliam clausulam eiusdem legis.ꝛ dat sibi intellectum qñ alia clausula erat ambigua:sed si esset certa non recipit interpretationem extrinsecam.vt in.l.pretor.§.ait.ĵ.vi bonorum rap. ¶ In ter.ibi locuē.ꝛ potest esse rō.qz ista pena apposita vltra precium pōt dici p̄cium augmentatum rōne more. ar. ĵ.p socio.l.siquis a socio.ꝛ de act.cmp.l. predia. Sed ista litera ponit penam quasi quid totaliter separatum a precio rei. ¶ In ter.ibi in tñ q̄tum consumpsit. Mo.in.l.vtrum in. ver. proinde ꝙ bonefidei possessor tenetur restituere penaz perceptam ratiōe precij in termino non soluti. Item tenetur restituere lucrum ex pacto,l.commissorie prouentum seu lucrum distractum siue contractum.vt in.l.sed si lege.ꝛ hic sunt duo lucra vltra res que veniūt in restitutione. Sunt duo alia lucra que in restitutione nō veniunt.vt siquis percepit ꝓpter verbera sibi illata seu propter ꝓtumeliam occasiōe possessionis factam. Item pena contēptus qz aduersarius contempsit ire ad iudicem. qz ista sunt prorsus extra rem nec possunt succedere loco rei.ꝛ ideo non veniuut in restitutione realivt in.l.ac.vbi ꝛ ista est mens gl.ꝛ facit in ratione sui.ℵ.de arbi.l.siquis post rez.ꝛ vt scias vtrum incrementa veniant in petitione hereditatis sic distingue.aut sunt augmenta intrinseca.vt fructus.ꝛ partus rerum hereditariarū.ꝛ redditus ꝛ similia:ꝛ non est dubium qō veniunt in petitione hereditatis. vt.℈.eodem.l.item.§.fructus.ꝛ.ĵ.eodem.l.ancillarum aut sunt augmenta extrinseca.ꝛ tunc aut succedunt loco rerum hereditariarū.ꝛ idem vt.℈.l.proxima.aut non succedunt loco rerum hereditariarū.ꝛ tunc aut veniunt ex conuentione partium aut ex dispositione legali.si ex partium conuentione,aut successit conuentio in casu in quo alĵs veniret sine conuentione,ꝛ tunc idem ac si nō processisset aliqua conuentio.argumē.l.si arrogato.ℵ. de adop. aut non venirent sine conuentione,ꝛ tunc non veniunt in petitione hereditatis,vt in.l.at vbi.quia veniunt ex industria argumē. ĵ.ad.l.fal.l.iĵ.ꝛ.ĵ.de here.ven.l.venditor ex hereditate. Aut veniunt per.l.ꝛ tunc aut respiciunt personam ꝛ non rem.vt puta in iurie.ꝛ non veniunt.vt.l.act.vbi ꝛ in.l.bouem.§. sed ꝛ si per cum ĵ.de edili.edic. Aut respiciunt personam. ꝛ etiam rem sicut est vsura que respicit sortem.ꝛ tunc restituunt.ꝛ veniūt in petitiōe hereditatis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

hereditā. vt hac. l. in fi. Ex his sume argumentum ad qōnem q̄ si rex vel baro qui possunt imponere collectas. ⁊ duplicare eas puta quando dat vxorem filio vendidit alicui mercatori collectas illas postea cōtingit q̄ rex dedit vxorē filio. ⁊ sic debet duplicari collecta cuius erit istud augmentum nunquid regis vel mercatoris. Ex his que dixi est argumentum q̄ sit mercatoris: quia istud augmentum respicit rem: q; per nōia multiplicatiua opponit. ⁊ sic esse debet mercatoris. argu. huius. l. in fi. Cyn. in addi. sequēdo pe. ⁊ lambertum de salinis ⁊ vide. ſ. de bo. aut. in. pos. l. pretor. §. q̄ de fructibus. ⁊ ibi per doc. meum dōm bar. qui ista verba transplantauit. Bal.

Quod air. Predo tenet de dolo ⁊ culpa etiam ꝑteri. ante litez conte. hoc primo dicit p̄do siue ab initio habuerit malam fidem siue ex postfacto. h. d. cum. §. se. ¶ Mo. hic in glo. q̄ quandoq; dicitur predo ille qui est dominus rei quam scit a se posse euinci. ⁊ facit. ſ. q̄ metus causa. l. ſz operatus: q; sicut titulus habetur pro non titulo. ita dominus pro non dominio.

Quod autem. In tex. ibi nullam cām necessarā nec putatiuam. ⁊ facit qđ no. in. l. ij. §. j. de iti. actuq; priua.

De eo autem. Mo. q̄ non refert quo ad fructꝰ vtrū ꝙs sit p̄do ab initio vel ex postfacto. ⁊ adde qđ no. in. l. si ego. §. partus. ī. de pub. Bal.

1 ¶ Error iuris an in lucro possit prodesse.

2 Error iuris tolerat q̄tum ad excusandum ab inuasione.

a **Scire ad se.** Error iuris excusat a dolo. ⁊ bonam fidem inducit q̄tum ad fructuum acquisitionem. h. d. ter. ⁊ gl. † Nec ob. q̄ iuris error non pfit in lucro q; fructꝰ industriales non videntur haberi ex causa lucrativa: ſz ex cultura ⁊ cura. vt insti. de re. diui. §. siquis a non dño. Item venit restituendi. ⁊ adde qđ no. in. l. ij. C. siquis ignorans rē mi.

2 eme. ¶ † Mo. hic errorem iuris tolerari q̄tum ad excusandum ab inuasione. ⁊ quotidie allegatur. Bal.

Si ante litē. Post litem contestatam omnes possessores sunt pares. ⁊ nemo censet bonefidei. h. d. ¶ In ter. ibi preteritus. i. precedēs. lit. ꝓtest.

Perinde. ¶ In tex. ibi admittere. i. acquirere. ¶ In

b ter. ibi omnis. ſ. tam possessor q̄ qui dolū cō miserunt. ¶ Mo. q̄ dictio perinde b denotat omnimodam ⁊ perfectam similitudinē. ⁊ totalem iuris idētitatē. ⁊ ideo statutū in vno intelligit statutum in reliquo. ⁊ facit ad statutum nostrum qđ dicit q̄ comitatenses qui soluerunt secundam impositam habeantur perinde ac si soluissent primam arbitrariam. vt ad parē ciuilitatem videantur redacti. ⁊ sint ⁊ pariter ferant grauamina. Bal.

Consuluit. Non dicit ꝙs locupletior ſz habeat aliuz ad antidota obligatū nisi remuneratio fit secuta. h. d. ⁊ est. §. singularis. ¶ Mo. hic de obligatione ad an-

c tidota q̄ que est species obligationis per se. vt per ꝓprium nomē sic appellat in qua non verificat diffinitio obligationis. q; non est vinculum necessitatem importans vz tū ista obligatio ad duo primo q̄ facit redonationē non indigere insinuatiōe. vt. ī. de dona. l. aquilius regulus. ſ. qū causa specificat. ⁊ adde qđ no. Bui. in. l. si tibi. ī. si cer. pe. Item operat aliud q̄ singulariter habes. ī. de fideiusso. l. si testamento. §. j. ⁊ ad id qđ dixi q̄ ista redonatio non indiget insinuatione. facit ista litera que dicit q̄ est species permutationis. ergo ⁊c. vt. C. de fide instru. l. Scēus in prin. tenementi hanc fraū. ⁊ adde qđ no. docto. in. l. ex hoc iure. ⁊ per Jaco. de dona. l. hoc iure. ⁊ per eundem in. l. paulus de fideicō. li. Et ista obligatio descendit ex generali instinctu nature non ex vi contractus fm glo. alʒ traheret ad necessitatem prestationis quod est falsum.

Si quis re sua. Qui de suo diminuunt hereditatem cōtemplatione de hereditate non detrahit. h. d. Mo. q̄ expensa extrinseca non diminuit hereditatē. Item q̄ simplex obligatio reoꝝ non dicit diminuere. q; corpora sunt intacta. h. d. Bal.

Ideo autem. In ter. ibi ſz item eius. ſ. residui. no. hic q̄ diminutio non intelligit facta de sola parte agentis: nec de sola pteponenti. sed partit de vtraq; coniunctione ergo non restituit tota pars. ⁊ no. hunc. §. ⁊ facit §. prox. Bal.

Quod autem. Mo. iurisconsultus primo determinauit de eo qui posuit manꝰ ad suū non ad hereditatē ſz ꝓtemplatione. vt in. §. si ꝙs re sua. Scōo determinauit de eo qui cū esset heres ꝑ ptē. ⁊ se putaret heredē in solidū posuit manus ad res cōes vt in. §. adeo aūt. ¶ Tertio determinauit de eo qui cum in nullo sit heres posuit manus ad hereditatem. ⁊ patrimonizauit de ꝓprio. Nam q̄tum erat alʒ de ꝓprio impensurus: puta ꝓpter alimenta catenus videt locupletior factus. ⁊ restituit agenti: ſz quatenus excessit modum solitum expensaꝝ quas ante faciebat catenus non videt locupletatus: q; non est versum in corpus sui patrimonij: nec ꝓpter apposition̄: nec per non diminutionem. ⁊. h. d. ista litera que est multū no. ⁊ allegat ad. h. de repetente expensas litis. ⁊ sumptus quos fecit extra domum q̄ debeat haberi ꝓsideratio de eo qđ expēdisset domi. qđ est verū si petunt: vt interesse secus sivt mera pena rōne ꝓtumacie: q; tunc integraliter refundunt fm Bui. ⁊ Cy. C. de iudi. l. ꝑcurandum. §. ⁊ si q̄dem qđ est not. ⁊ adde qđ no. Bui. C. de bo. que li. l. cum opz in. iij. q. ⁊ quod no. in spe. de sala. §. j. ver. q̄d si aliq̄s cū sequentibus. ⁊ facit. ī. fa. her. l. ex pte. So. no. q̄ adrictum est expensa necessariaꝝ q̄ presumunt iuxta morem solitum Bal.

Item si rem. Emptor hereditatis non habens regressum ꝛ bonefidei possessorez a quo emit potest conueniri petitione hereditatis vero herede secus si haberet regressum. ⁊ venditor non reperiat locupletiorē. ⁊ hoc est ꝓpter naturam petitionis hereditatis fauore bonefidei possessoris. ¶ Item si venditor suscepit in se litem motam emptori liberat emptorem a processu cause per exceptionem opponendā ab ipso emptore. h. d. ⁊ est singularis. §. ⁊ allegat iste finis in spe. de defen. ver. sed pone venditi. ⁊ adde qđ dixi. ſ. de neg. gest. liberto. §. fi. ⁊ de pecu. l. si actor malit. ⁊ qđ legitur. ⁊ no. C. vbi in rem acti. ¶ In ter. ibi non repellit supple q̄ videt q̄ non repelatur q̄ ꝓ q̄. ¶ In ter. ibi habeant quo casu opponit emptor exceptionē a ꝑsona venditoris. ⁊ ꝑ eius interesse. ¶ In text. ibi a exceptio. ſ. emergens rōne iudicij suscepti per autorē. ¶ In ter. ibi ex ꝑsona emptoris. i. ex ꝓpria ꝑsona emptor opponit exceptionē istam. ¶ In glo. magna ibi defendere ergo defensio venditoris semp pōt in se suscipere iudicium siue fit regressus in cū siue non. qđ tene menti. Bal.

Si minor. Restitutio p̄cij facta ꝑ venditorē liberat emptorē avero hēde. h. d. cū prin. l. se. bal.

Petitio hereditatis. In petitione hereditatis veniunt ꝑsonales ꝑ stationes. ⁊ accessiones accessionum. ⁊ idez in iudicio fami. her. dicit vsq; ad. l. ivl. Bal. ¶ Additio Bal.

Et rum. Et scias vtruz incrementa veniant in petitione hereditatis. circa ꝙs distingue. aut sunt augmenta intrinseca. vt sunt fructus partus rez hereditariaꝝ. ⁊ similia. ⁊ non est dubium qđ veniunt in peti. heredi. vt. ī. e. Item venit. §. fructus. ⁊ dic. vt ibi. ⁊. ī. eo. ⁊ ancillaꝝ. aut sunt augmenta extrinseca ⁊ aut tunc succedūt loco rez hereditariarum. vt p̄cū rei hēdi. vt. ſ. l. pri. ⁊ idē q; veniūt in peti. hēdi. ⁊ tenet restitu. vt ſ. l. proxima. aut succedunt loco rerum hereditariarum. ⁊ tunc veniunt ex conuentione ptium. ⁊ tunc aut quentio ꝓcessit in casu: vt redditus stipulantis appellatiōis. ī. c. annal. §. fi. In quo alʒ venirent sine cōuentione. ⁊ tunc idē ac si nō ꝓcessisset aliqua cōuentio. ar. l. si arrogator. ſ. de adop. Aut non venirent sine cōuentione. ⁊ tunc non veniūt in hereditā. vt in hac. l. ac. vbi q; veniunt ex industria argu. ī. ad. l. fal. l. ij. ⁊. ī. de here. ven. ibi venditor ex here. Aut per. l. veniunt. ⁊ tunc aut respiciunt personam possessoris adeo qđ nullam ꝓsiderationem habent ad rem hereditariam. vt pena iniurie. ⁊ non veniunt nec possessor restituere c tenetur ea. l. bonem. §. si quis seruum ver. sed ⁊ si per eum infra ꝺ edil. edi. Aut respiciunt personam. ⁊ etiam rem ipsam sicut est vsura que respicit sortem. ⁊ tunc restituuntur. ⁊ veniunt in petitione hereditā. vt hac. l. in fine. Et ex his sume argu. ad. q. q̄ si rex vel baro q̄ possunt imponere collectas. ⁊ duplicare eas. dat vxorem filio vendit alicui mercatori collectas illas postea contingit quod rex dedit vxorem filio vel maritauit filiam. ⁊ sic debet duplicari collecta cuius erit istud augmentum. nunquid regis. vel istius mercatoris. ⁊ ex his que dixi est ar. q̄ sit mercatoris. quia istud augmentum respicit rem ⁊ sic debet esse mercatoris arg. istius. l. in fi. Cyn. fm pe. de bella pri. hic cuius sunt predicta de verbo adverbum. ⁊ cum dist. sua cum Respon. do. Cy. Idem lau. de sal. ſ. l. Item veniunt. §. Item non solum. ⁊ breuiter dic augmenta que sunt vel accessio vel successio veniunt alia non. ⁊ adde. ī. de bo. aut. iudi. posſi. prētor. §. quod de fructibus ibi tū loquit in misso. q̄ intelligit habere cām ab agente. l. si ob cām de euic. vide de materia. C. de fur. §. sed circē. in. ij. l. manifestū. ¶ In glo. que incipit sed qūo ibi pena ponit vel hoc erat intra legitimum modum vsurarum. Bal.

¶ Additio lec. vacan. in. l. sed. ⁊ si. Bal.

Sed et. In glo. que incipit, vt ⁊. ſ. ea. l. ibi male fidei hic collige q̄ ꝓtroversia qđ est mota sup testamento facit aliquez malefidei sup ipa hereditate. In gl. que incipit si non est p̄do ibi fructus

a ¶ A dolo. ad de. d. alex. de imol. in. l. si ꝙs idqđ. ſ. de in. om. iu. ⁊ in l. ij. ſ. q̄ quisq; iu. vbi etiā vide angel. ⁊ pau. de ca. in psi. ex lvij.

b ¶ Perinde ꝺ qua dictio. vide frā. are. in l. rēde ac. pos. ⁊in. l. siq̄s eo. ti. ⁊ in. l. titia §. idē el. ij. de ver. ob. ⁊ in. l. pluribus eo. ti. ⁊ in. l. cū heredes in. j. colū. de ac. her. ⁊ in. l. cū filio in. vij. col. de leg. j. ⁊ fel. in rub. extra de ꝓbatio.

c ¶ Ad antidota. de qua obligatione. vide que habētur per fel. in c. ad nostram in fi. de ꝓba. ⁊ aliq̄d in. c. cū essent in fi. de symo.

suos vide oino qō no.in.l.ij.C.siqs ignorans rez minoz emerit ¶Jn glo.que incipit hic naturalis obligatio ibi donatio est sine dubio tñ non eget insinuatione.vt no.j.de do.aquilius regulus t.l.si pater facit ad hoc qō no.ff.de pac.l.sit.§.pac.t.C.de in offi.test.aut.vnde si parens t tangit.C.de sac.san.ec,Illud bar, in ter.in.§.soluit vide Ja.de do.hoc iure.t no.t vide Jac.de fideicō.li.Paulus.vide oino qō no.Guil.de cu.j.si cer.pe.l.sit vbi intelligit glo.l.aquiliam in causa obligatoria.secus in non obligatoria.Et est notandum.¶Jn ter.ibi qō aūt.vide in spe. de sala.§.j.ff.quid si aliquis.t per totum.§.t per Guil.C.de bonis que li.cum opz in.iij.q.¶Jn text.ibi qō solebat.Quid de repetente expensas litis an debeat haberi osideratio de eo qō domi expendidisset.dic q sic si petunt vt interesse.secus si vt pena ratione contēptus arg.ff.de arbi.siqs rem fm Cy.qui ita no. C.de iudi.pperandum.§.t.si qdem invlti.q.t videt ad idem ibi Gui.qō est no,dignum.¶Jn ter.ibi quotidianū.No.ad victū quotidianum aliquid necessario erogari.t facit.C.de ali.pupil. l.fi.¶Jn ter.in.§.Item si rem.vide in spe.de defensore.ver. sz ponevendidisti.t in margarita albe.ga.ti.de pcura.ad fi.Ubi emptor contra suum autorem hz regressum de euict. ex persona autoris ius excipiendi sortitur secus si regressum in eum nō habeat re euicta.t si venditor subirevelit in se pcessum acsi possideret tūc fit als regressus de euic.vel non emptor hz excipere.t erimere a pcessu:q: er pria persona excipiēdi ius hz.h.d.vsq; ad ver.si minor.Et est vtrunq; valde no.per primum limitant omnia iura que dicunt q ius excipiendi transit in singularem successorez.s.q: tunc est verum quando habet regressum de euictione.t als non per secundum videtur probare opin.docto.in.l.j. C.vbi in rem actio.t dicit.ff.de procura.si actor malit.t de negg. gest.liberto in fi.¶Jtem videtur ofundi quedam alia opi.scilz q auctor non admittatur ad impediendum processuz qui fit cōtra emptorem nisi sua interfit.nam hic admittitur etiam si sua non interfit:q: non est regressus in eum vel die circa primum qō aut ius excipiendi rei coheret aut est personale: aut erat ortum tempore contractus t traditionis tunc indistincte trāsit ad successorem.vt.j.de iureiur.etiam.aut sumpsit ortum post t tūc distin.aut facto creditoris.t idem,vt.j.§.si minor.Nam videtur ibi sibi satisfactum.ergo ꝛc.vt.l.soluendo.aut absq; facto creditoris.t aut est regressus de euictione aut non.vt hic t ita etiam hz intelligi quod legitur.t no.ff.eodem.necvllam.§.penultimo aut est personale:t tunc aut producit exceptionez peremptoriā t tunc successor non opponit:sed denunciat autori quod opponat qui opponet si sua interest.t alias non.vt.j.man.idemq;.§. generaliter.j.rem ratam haberi.procura.ad exhiben.§.j. aut declinatoria.tunc opponi non potest vt.ff.de iudi.venditor..Bal.

Alianus. Bonefidei possessor nō tenetur nisi ad cedenda iura periculo cessionarij.quia ex quo liberatur cedendo de inceps.non potest esse periculum suum.hoc dicit. Baldus.

Jquid possessor. ¶Jn ter. ibi petitorem.i.ipm verum heredem a debito hereditario.Jn ter.ibi conditionē q: soluit suo nōie t erat quo ad se indebitum.¶No. q vnusquisq; possessor debet detrahere id qō soluit creditoribus suo nomine, tñ malefidei possessor tenetur cauere de defendendo q: est opus iudicio cum verus heres non sit liberatus ipso iure sed ope exceptionis.bonefidei vero possessor non tenetur cauere nec in hoc est grauandus eccevna differentia.alia differentia est quia malefidei possessor non condicit quia habuit scientiam indebiti a se,sed bonefidei possessor condicit.t ideo si reputatvero heredi debet cedere condictionem.sed t sine cessione verus heres reputationem passus habet exceptionem doli contra creditorem.h.d.vsq; adversi.sed t si ipsi fm intellectum glo.que plenarie distinguit in materia.Nota q etiam ei qui est tutus exceptione dz prestari cautio defensionis propter sumptus litis.et ppter onus probandi.vt in gl.sed quid qō bene no.t tene bene menti:q: vtilia sunt.Bal.

Sed t si ipsi. Predo non detrahit quod sibi debetur nisi expediat petitori sz bonefidei possessor detrahit etiam debitum naturale.¶Item predo tenetur de culpa obmissionis,secus in iusto possessore non tamen imputatur predoni si non exigitur a iudicio. q: hanc potestatē nō habet.h.d.vsq; adversiculum q autem.¶Jn ter.ibi nō habuit quia ille qui agit vt heres debet pbare se heredē q hic non potest facere.Bal.

Quod autem. ¶Solutum possessori restitu. vero heredi,liberat soluentem.hoc dicit.Baldus.

¶Additio Bal.

Jquid possessor. Vide Ja. in.l. alterv de tu.t ra.distra.¶Jn textu in.§.sed t si ipsi predo non deducit naturale debitum tantum nisi in sui preiudicium:sz bonefidei possessor sic.hoc dicit:¶Jn ter. in.§.illud pluris.No.q sola possessio non sufficit ad agēdum contra debitores hoc ideo q: erat iniusta.sed de iusta dic.vt.j.eo.si bone fidei.Jtem adde extra de electio.querelam.Bal.

Per seruum. No.q pendente querela inofficiosi heres ex testamento adhuc dourat.ff.de inoffic.testa.l.qui de inofficioso in glos.magistra.Bald.

Filij. Si seruus. Ex detentiōe filij vel serui conuenitur pater vel dōs si habent facultatem restituendi. h.d.ista l.cum.l.sequenti.

Idem Iulianus. Jn ter.ibi habz actionē acquisitam sibi per filiū vel per seruum.h.d.Bal.

Ja domino vel patre. Petitio hereditatis.que proponitur contra patrem ex psona filij tanq; possidentis non sapit naturaz actionis de peculio.secus si tanq; cōtra debitorem seu furis possessorem.h.d.rō est q: primo casu non subrogat in loco actionis de speculo.scdo sic.Bal.

Sed t si a filio. Ratione nude detentionis pōt libellus formari in petitione hereditatis contra filium detentatorem.h.d.Et idē intelligas in quolibet reali iudicio.¶Jn ter.ibi peti passiue.¶Jn ter. ibi prestitit lz possessio cum arrogato tranficrit in arrogatorē. vt.j.de precario.l.si adoptauero.Bal.

Si possessor. Si possessor occidit seruum hereditarium tenet actione.l.aquilie.t petitione hereditatis.secus si iam factum heredis:quia tantum actio. l.aquilie.h.d.¶Jn ter.ibi electio.s.in ista media.no.duo. prio q eligens vnam viam tenetur cauere se non acturum altera . et operatur ista cautio.q: si contra venitur debentur expense iure actionis.facit qō no.j.de leg.iij.l.si mulier.§.si rem.t de lib.leg. l.petitor.¶Solu.notetis quod delictum commissum post adita hereditatem non purgatur per petitionem hereditatis. et est ratio:q: nec Jctus celebratus cū heredeveniret in hac actione.vt.ff.e.l.q si in diem.§.non solum.

Si predo. Verba plata in odium non debēt interpretari ad fauorem.t odio malefidei possessor nullo casu melioris conditionis efficitur q bonefidei possessor censeatur.h.d.Vel sic:sicut in bonefidei possessore succedit precium loco rei:ita in predone.si hoc actor durit eligēdum.¶Jnter.ibi lucraretur quod est inconueniens quia verba senatusconsulti prolata ad odium malefidei possessoris traherentur ad fauorem quod absit.Nota quod predo qui percipit maius quam res valeat non liberatur per interitum specici quominus totum refundat. quia non debet locupletari sicut nec bonefidei possessor.

Quod tempore. Jn ter.ibi rei iudicate.s.vt condemnet si tūc est locupletior lz ante non fuerat.Bal.

Fructus. Fructus intelliguntur deductis expensis. h.d.cum.l.seq.¶Jn glo.super verbo impēsis ibi.e.pastoralis a simili.idem videtur in gabella.t si vendat gabella fructuum si quidem sunt fructus reales.puta frumentum t similia non fieret deductio expensarum . Si autem sint fructus personales.vt fructus fornacum.tunc fiat deductio expensarum t non soluatur gabella nisi de eo quod supercst deductis expensis.nam si est ita in decimis que sunt fauorabiles multomagis in gabellis que sunt odiosez contra ius commune Jsta questio fuit de facto in fructibus fornacum.t consuluit.d. Barto.argu.huius glo.quod fieret deductio.Jtem quia dicebat q verbum fructuum siue proferatur a.l.siue ab homine. debet intelligi deductis expēsis.quia ista est propria significatio seu interpretatio vocabuli vt.hic.t.j. de vsufru.leg.l. fundi trebatiani.dominus fran.de pisis consuluit contrarium:quia illud verbum fructus erat prolatum inter contrahentes.Fuerat essi empta gabella fructuum vt ibi profertur in contractu excipitur finevlla deductione vt patet in collono qui promittit respōdere medietatē fructuū qui nō deducit impensas vt extra de decimis

c.tua.t

Universidad de Deusto

e.tua.ꝛ.ĩ.pro so.l.cum duobus.§.si in eoemda.inducebat p se dictum Ja.de are.ĩ.fo.ma.l.fructus:sed ad hoc poterat rñderi qꝛ licet esset prolatum ab homine fundabat sup dispõne legali. id est sup statuto disponente de impositione gabelle.ꝛ ideo prima opi.est verioꝛ ar.ĩ.devsuris.l.si stipulatus.§.verum.ꝛ.ĩ.locati.l.si vno.§.si verbo.ꝛ adde qõ no.in spe.de loca.§.postq̃.v.q̃d si tibi.ꝛ in spe.de heredi.in fi. Et no.in.e.statutum.de ele.in cle. vbi omnino vide.

¶ Additio Bal.

Ja domino. In ter.in.§.fructus ħ in ciuili significatiõe seu interpretatione sed in naturali significatione nulla fit deductio expensaꝝ fm Jun.qui ita no.extra de decimis pastoralis ibi videas. Ja. de are.dicit q̃ hic loquit̃ cum pfertur a.l.secus si ab homine.solu.matri.fructus doctoꝛ meus hoc reprobat per l.fundi rebatiani de vsufruc.leg.vndeverioꝛ videtur distinctio Jnnocen.fm quam aut fit mentio de fructibus in materia iuris naturalis.ꝛ non fit deductio sumptuum vt.d.c.pastoralis. Aut in alia materia.ꝛ tunc aut in recompensationem sumptuum aliquid percipitur.vt in colono.ꝛ tunc idem.extra de decimis.tua nobis.ꝛ ibi per Jnnocen. Aut nihil percipitur.ꝛ tunc oporteret hic.§.vel dic aut prestatio fructuum est realis.ꝛ non fit deductio expensarum.vt in decimis realibus. Aut personalis.ꝛ tunc fit.vt hic vbi in recompensationem expensaꝝ fit impendenti assignatur a iure vel aliud ab homine. vt in.c.tua vide omnino in speculo.tit.de locatio.§.postquam.versiculo quid si tibi. vide omnino de elect.statutum in cle.ꝛ vide in specu.de hereti.ad fi. vide de verbo.pronuncia.ĩ.de extraoꝛdinarijs criminibus annonam.

Dane in ceteris. Dictũ est de expensis cã fructuũ pricipalr factis ħ de expẽsis cã rei.h.d.bonefidei possessoꝛ deducit expẽsas vtiles ꝛ necessarias p exceptionẽ malefidei possessoꝛ p offiũ iudicis. Jtẽ bonefidei ẽt in re empta secꝰ in malefidei possessoris. ¶ Jtẽ bonefidei etiã voluptarias.secꝰ in malefidei cui nõ permittit̃ nisi simplex abꝛasio. h.d.cum.l.seq.vsq; ad.l.illud quoq;.ꝛ sic tres differentias ponit inter bonefidei possessoꝛem. ꝛ malefidei possessoꝛem in materia expensarum. ¶ Jn text. ibi restituendoꝛum.i.reficiendoꝝ. ¶ Jn ter.ibi dedi.s.pro nora.

¶ No.q̃ ꝯ malefidei possessoꝛi denegetur exceptio dolo.tamẽ in modum contradictionis implorat iudicis officium quod subrogatur in locum deficientis.exceptionis quod est not. Ratio quare predoni non competit exceptio nititur equitate.ꝛ hoc ex parte opponentis non est quantitas. Nam exceptio considerãda est ex persona exceptionis.vt.ĩ.de secun.tabu.l.qui exhibere §.testamento fm Lyn. Sed Barto.reproꝛbat hoc per legem militis.codicil.§.veteranus.ĩ.de milit.testamento.vbi attenditur ad exceptionem fundandam potius defectus agentis quaꝝ ius excipientis vbi respondeas quod ibi erat exceptio intentionis que potest a quolibet opponi.vt in.l.finali.C.de rei vendica.

¶ Secundo no.iltam.l.Bar.ad duas questiones.nam si per statutum non poterit opponi exceptio tamen poterit implorari officium iudicis ne agens faciat iniquam extoꝛsionem.ꝛ iniquum lucrum.ꝛ b̃.ꝛ in.l.fi.ĩ.eo. Secus si statutum non loqueretur perverbum exceptionis:sed perverbum defensionis.putaq; admittatur ad aliquaꝝ defensionem q̃ tunc iudex non posset ex officio succurrere cum sit defensio quedam. vt. ĩ.de iureturan. l. nam.ꝛ postea.§.si minoꝛ fm Barto.quod no.Solu.est argumẽtum q̃ si ex forma statuti accusatus non debet audiri excipiẽdo nisi comparuerit personaliter tamen per procuratoꝛem poterit implorari officium iudicis in locum deficientis exceptionis si euidens sit calumnia aduersarij vel impunitas facti.argumen.ĩ. eodẽ.l.postq̃ in fi.ꝛ de bo.que liber.qui cum maioꝛ. §. si patris facit q̃ no.Ly.C.de accusa.l.reos.ꝛ Jmmo.in.c.ĩ.de officio vica. secus si statutum diceret quod admittitur ad aliquam defensionem.vt dixi in questione precedenti quod tenementi nisi forte factum esset ita notoꝛium q̃ iudex suppleret ex seipso.ꝛ non ad petitionem partis.arg.legum allegatarũ. ꝛ quod no.in.l.ĩ.C.q̃ ꝛ aduersus quos eũ si. ¶ Jn glo.que incipit:sed q̃d in fi.vide.ĩ. si serui.ven.l.ꝛ si foꝛte.§.labeo.Bal.

¶ Additio Bal.

Dane. Jn ter.ibi lucrum facere. No.hic officium iudicis quod succedit in locũ deficientis exceptionis esse productum in certo casu.scilicet quando actoꝛ pretendit de lucro cuꝝ alterius iniuria fiendo fic.ĩ.eodem.l.fina. que nõ loquuntur in alio casu quam in predicto vnde hec lex ad multa reducitur ad que nil facit. hic enim actoꝛ pretendebat de lucro reus de damno ꝛ quia lucrum emanabat cum alterius iniuria. Jdeo iudex suppliet ex regula generali supra de officio presidis l.illicitas.

1 Jus suum inconcussum quis tenetur dimittere.

Dlud quoq;. Non debet q̃s ius suum relinquere in concussum seu discussum. hoc dicit.ꝛ no.principium huius.l.vel sic. Ficta malafides que per litem motã inducitur non facit venire periculum casus fortuiti in eum qui originaliter erat possessoꝛ bonefidei. hoc dicit.

1 ¶ Nota quod non tenetur quis dimittere ius suum inconcussuꝫ nec dicitur temere litigare donec liquidetur. Baldus.

Actiones. Interdictavnde vi de precario possunt cedi ad hoc allegatis.

¶ Additio Bal.

Dlud. Jn ter.ibi aut propter metum. No.q̃ nemo tenetur temere ius suum dimittere in defensum. No.in ter.ibi aut q̃ precario interdictũ vni de vi.ꝛ de precario cedi.

Jquotempore. Petitioni hereditatis accidit q̃ pendente iudicio incipit possideri.ꝛ econtra decedit quod desinit.h.d. No. ꝛ si fideiussoꝛio dati a tutoꝛe.arg.q̃ si creuerint facultates pupilli:ita q̃ fideiussoꝛes dati a tutoꝛe non sufficerent q̃ iterato est satisfaciendum.h.d.C.de iure do.l.mulier.§.fructus.vide extra de re iudi.c.cum bertoldus.

¶ Additio Bal.

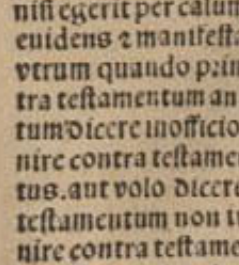

Jquotempore. Jn text. ibi si fideiussores.ar.q̃ licet crescat actio respectu principalis non crescit respectu fideiussoꝛum .dic aut est argumẽtum intrinsecum ꝛ crescit vbi in certam summã fideiusserunt. Aut extrinsecum ꝛ non crescit vt.ĩ.de fideiusso.l.fideiusoꝛ. ma.ꝛ.l.fin. ꝛ facit.ĩ.de rei ven.fructus.§.si. ꝛ.C.de appel.ampliꝰem. Bal.

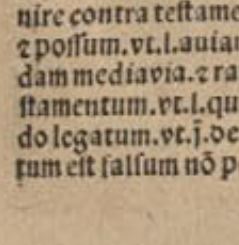

Jdebitoꝛ heredis. Debitoꝛ nõ tenetur petitiõe hereditatis si non asserit se heredem.h.d.dic vt distinguitur per gl.sumptam.ex.l.sed vtrum in gl.ꝛ fic facit in dubio etiam pro finali rñsione ex quo non potest alteri deliberare.ꝛ se informare q̃ est no.ꝛ idẽ no.C.de iur.calũ.in.§.q̃ obseruari in gl.dicit imperitos iudices hanc rñsionem non admitterem.ꝛ hoc q̃ interrogatur de facto alieno.secus si de suo facto.ꝛ de recenti.

¶ Jtem dicunt quidaꝫ per hanc.l.q̃ verba dubitatiua possunt a sicri lit.contest.vt non credo a me debere vel credo me debere vel credo me debere recipere de impositionibus.ꝛ hoc dicit bar.de resti.spolia.c.cum ad sedem in quadam gl.parua q̃ est no. Ly. in addi. Alij dicunt ẽ.Bal.

a ¶ Ut nõ credo. vide bar. ẽ in.l.ĩ.C.de lit.pte. q̃ fit p verbũ veritatis. vel credulitatis vehemẽtis:ſz vide eſidẽ bal. in l.iij.C.q̃.ad libe.pcla.nõ li. q̃ fit perꝰba nõ credo libellũ vez p.d.gl. vide fel. in. c. vnico. de lit. contesta.

¶ Additio Bal.

Jdebitoꝛ Jn ter.ibi dum dicit. aut dubitet nota admitti responsionem dubitatiuam.

Dstquam Acceptatio legati nõ repellit acceptandũ ab impugnatione testamenti ratione nullitatis nisi sit in calũnia euidenti. ¶ Jtem qui recipit legatum ꝛ postea impugnat testamentum tenetur restituere legatuꝫ cautione recepta de habendo legatum si succumbet in cã nisi egerit per calumniam.h.d. ¶ Jtem no. q̃ calumnia alia est euidens ꝛ manifesta.alia est occulta. ¶ Not.hic cum queritur. vtrum quando primo accepi legatum.ꝛ postea volo venire contra testamentum an possum necne.sic distingue aut volo testamẽtum dicere inofficiosum post legatum acceptum ꝛ nõ possum venire contra testamentum.vt.ĩ.de inoffi.test.l.filius emancipatus.aut volo dicere falsum ꝛ non possum.vt hic.aut volo dicere testamentum non iure factum.ꝛ tunc aut sciui ꝛ non possum venire contra testamentum post acceptum legatum.aut ignoraui ꝛ possum.vt.l.auiam.de his qui.vt indig.ꝛ sic eligitur hic quedam mediavia.ꝛ ratio est q̃: sicut possum expresse confirmare testamentum.vt.l.qui repudiantis.ĩ.ti.ĩ.ita ꝛ tacite acceptando legatum.vt.ĩ.de loca.l.qui ad certum:sed quando testamentum est falsum nõ potest confirmari nec tacite nec expresse.ꝛ ita

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicunt doctores Dyn.in addi.si ista ratio est vera quando testm̄ ꝓpter defectū solennitatis testiuz non preiudicaret acceptatio secus si propter defectū preteritionis.z no.C.de test.l. non dubium. ¶ Quero vtrū ille qui acceptauit legatum possit petere cassationem testamenti eō ꝙ non insinuaū ex forma statuti.z est arg.hic ꝙ sic maxime qz non impugno hic factum testatoris :sz negligentiaz heredis.vt.j.de leg.ij.l.lucius.§. semproni o semp tamen ante omnia videre qō accepit.tñ si nō opponeret sibi bñ valeret iudicium.vt.j.l.primi.z adde quod no.Dy.in.c.j.de re. iur.lib.vj.in.x.q. Item adde qō dixi.s.eo.l.qui testamentū. Si uelles in questiōe premissa ad banc.l.posses dicere quod hic impugnabatur per modum nullitatis.secus si agatur ad rescissionem.vt.d.l.filius.

¶ Additio Bal.

Postquam. Vide oīno Dyn.in. c.j.de re.iur.lib.vj.in.x.q. ¶ Inter.ibi sed per errorem. No.per hoc determinantur omnia iura que dicunt ꝙ eligendo ius incōpetens non generat quis sibi preiudiciuz in iure competenti.nam est verum nisi per calumniam ex certa scientia eligat.z sic dz limitari.l.lucius.j.eo.z.C.de inoffi.testa.l.contra maiores. Bal.

§ ¶ Liti.q̄s au tē dicak se liti offerre.vidē fel.i.c.aduersario tuo circa pri.ij.col. de excep,

Amis qui. Legatum repudiatur in restitutione.h.d.

Si se liti. Offerēs se liti habeā ꝓ possessore nisi ꝓbetur ꝙ actor nō sciebat eum possidere.h.d. In ter. ibi eius.s.aduersarij. ¶ Quero vtrū h dicaū se offerre liti [a] ille q̄ non allegat se possidere nec de hoc interrogak. rñdeo breuiter. Aut comparet tanq̄ ōdictor voluntarius.z videū se offerre.vt hic. Aut tanq̄ necessarius:qz erat citatus.z nonvideū se offerre.vt no.j.de exceptio.rei iudi.l.si a te.§. j.z adde qō dixi.s.eo.l.iz minimam.

a

Indignis donis. Indigne possidens dr esse p̄do licet habeat dñium.h.d. qō est no.s.e.l.sed si lege.§.quod ait.no.arg.ꝺ prelatos qui faciunt committi homicidia vilia propter que fiūt indi.quod iz interim sint prelati z habeāt administrationem iuris z facti.tamē nihilominus dicuntur prędones.z si post ad multos annos deponerentur tenerentur ad integram restitutionem fructuum medij temporis.vt hic qō est no.z facit.j.fami.her.l.his consequenter.§.j.z de vul.substi.l.ex facto.§.j.

Tacius titius. Qui eligit vnā viam impugnādi z in ea succumbit ab alia via impugnādi non repellitur.h.d.z differt a lege postq̄.s. eo.qz inuna via ad impugnādum alia ad approbandum hic vtraq; ad reprobañ. z vide Inno.extra de censi.c.cum olim. ¶ No.qō qui dicit falsuz non videū dicere nullum nec econuerso.alꝰ fieret ei preiudicium ex primo iudicio qō est falsum.z dic vt no. Ja.C.de inoffi.test.l.eum qui.

¶ Additio Bal.

Tacius. Vide vbi hec lec.z sua materia glos. per Inno.extra de censibus cuz olim.z oino videas.s.eo.postq̄ in fine.

In estimationibus. Fictus possessor malefidei per litem motam effectus tenetur adverum p̄cium rei alienate ex voluntate sz si ex necessitate solum ad p̄cium qō redigit.h.d.Fm verum intellectū ¶ No.ꝙ in eo qui a principio est bonefidei possessor:sed postea interpretatiue efficitur malefidei per litem motam fit distinctio alienationis voluntarie puta. cause mercantie z necessarie vel facte ex suspitione necessitatis .vt causa fideicommissi.z ita intelligiū hec glo.fm Bar. No.ꝙ alienatio volūtaria dicit que fit cā negociationis.necessaria que ex causa fideicommissi.facit j.de leg.iij.l.vj.§.si rem.z.j.de fideicom.l.cum fidei. ¶ In gl.j. ꝙ plus ibi primo casu. No.ꝙ qñ testator damnat heredem vendere fundum non est in legato fundus:sz factum vēditio fundi. z sic facit ad.q.an transeat dñium.de qua notat Dy.j.de leg.iij. l.vxorem.§.agri plagā.z est ar.j.de ꝓben.empt.l.labeo scribit si mihi bibliothecam.

¶ Additio Bal.

In estimationibus. Si bonefidei possessor li. cō test.alienat sponte tenetur ad verum preciuz si ex necessitate vel necessitatis suspitio est tenetur solum ad perceptum.

b ¶ Ad pias cās.adō bar. l.l.iij.C.ad.l. fal.z i auē.filr eo.ti. z pe.de pusio in trac. cano. epis. in c.r.z.d.alexā. de imo.inpsi. cr.iiij.prę.

c ¶ Ablatj.ad de fran. are. i l.j.C. de sum. tri.z si.ca.zqō ibi dixi i apo.

d ¶ Hereditatis vide ang. in.l. qui aūt. §. certe si qs omis.cā test.z in.l. qui filio §.seruo. ō here.instī.z bar to.l.l.j.iiij. q. v.in prin. C. de sac.san.ec.

e ¶ Anima.ad de eundē bal. in marg.v.excommunicatus ver.xxj.

Si bonefidei. Vbi reseit tēpore peritura iudicium petitor.h.d. intellige tamen ꝙ agens semp debet pbare se heredem.vt.s.e.l. si debitor.nec sufficit ei esse in possessione cū principaliter ipsum ius hereditarium veniat in iudicium. vnde non sufficit possessio.vt.s.eo.l.si quid possessor.§.illud.z sic non obstat z dicunt canoniste ꝙ prelato agenti sufficit probare se esse in possessione.facit.C.qui accu.non possunt.l.non ignoret. qz illud ideo qz venit incidenter ꝓpter aliud secus si principaliter ageretur de ipa ꝑlatura:vt ibi no.Dy.z ita est hic.qz principaliter de ipa hereditate.queverba bene no. ¶ Not. ꝙ ista lex non est correcta per.l.fina.C.eo.quia ibi loquitur in herede conuento ꝙ iam agente fm vnam opin.hic no.que est ipa veritas licz aliter no.de bo.que liber.l.q̄diu.z facit.l.j.§.apud.j. depositi. z hoc tenent Jaco.z Guil.in dicta.l.fi.C.e.quod no.ego habui de facto florentie. ¶ Item no.de facili qui negligit nihil iuris se habere scit.h.d.

Hereditas. Hereditas est q̄d intellectuale etiam vbi nulla reperiūtur bona corporalia.h.d. ¶ Quero statutum est ꝙ repudiatio hereditatis debeat fieri in consilio generali alias non valeat. Modo queritur vtrum hoc sit necesse in eo qui nullis bonis relictis decessit sed soluz remāserunt debita.glo.hic innuit quod vbi nil est in bonis non dicatur hereditatez posse adiri z repudiari per hanc literam de quo ergo faciet heres inuentarium Breuiter si nihil est de nihilo nihil potest fieri. Si autem sunt debita de ipsis debitis . facit ad tertul.l.ij.§.pe.z adde quod no.C.qui bo.ce.possunt.l.pe.in gl. corporale.

f Relictū ad pias cās mandaū executioni non solū ꝓ iudicem ecclesiasticū sed per secularem.

Si defuncto. Expensa monumēti constructi fm testatoris voluntatez reputatur heredi vero. z si fit obmissa reputatio habet locum actio neg.gest. h.d. ¶ No.ꝙ si testator mandat sibi fieri monumētum z non dicit ꝙtum expendaū.z ꝓbabilis modus seruandus est in expendendo Aut dicit ꝙtum expendatur.z tunc standum est tarationi testatoris facit.s.de neg.gest.l.qui aliena.§.libertis. ¶ Sol. no. ꝙ valet istud preceptum cā religionis sine determinatione quantitatis facit.j.de leg.ij.l.quidam.z est arg.ꝙ si testator mandat maritari virgines.z non determinat dotem ꝙ remaneat in arbitrio boniviri. ¶ † Tertio no.ꝙ relictum ad pias causas mandatur executioni non solum per iudicem ecclesiasticum sed etiaz per secularem.z vtraq; habet iurisditionem temporalem in laicos vt hic facit quod no. Inno.extra de testa.c.nos quidem.et archi.xj.q.j.c.siluester.z in spe.de officio iudicis.§.j. versi. item implozatur contra heredem.adde dicit specu.qō cū procedatur iudicis officio.vt hic proceditur summarie pro tali executione per hunc titu.ita not. in specu.de instru.edi.§.nunc vero. etiam nemine petente potest episcopus immineret vt no.in specu.de testa.§.in primis ver. pone nullus. Et scias ꝙ quicquid relinquitur pro anima datur ad pias causas vt no.de leg.ij.l.si quis titio.z idem est de eo quod relinquitur pro incertis.z male abla.c vt not.in.c.j. de priui.in cle. Ex predictis potest sustineri quod in relictis ad pias causas non requiratur aditio hereditatis de quo dixi.C.de fideicommis.l.eam quam.quia proceditur per officium iudicis vnde non requiritur obligatio alias requireretur aditio.vt no.de reg.iur.si nemo.z adde qō no.in spec.de teste §.restat post principium.z quod nota.in.c.dispendiosam in clemen.Baldus.

b

c

d

¶ Additio Bal.

Hereditas. An excommunicatus potest relinquere p̄ anima? no. Inno.de senten.excom.cum volūta. z.C.de ex.minus de sentcu.excom.lib.vj.ibi plene in nouella. Item si quis relinquat fratribus pro sepultura.z decedit excommunicatus ita quod fratres nō possunt eum sepelire an admittitur legatum dic.vt no. Dy.j. de adulter.l.miles.§.z eam.z vide per Inno.j.q.j.§.eo.populus iste z.c.sequenti. ¶ In ter.in.§.si defuncto.vide in specu.de teste.§.restat post principiū vide Guil.de sacro sanc. eccles̄ijs.l.j. vbi Guil.dicit quod relictum ad pias causas in testamento nō solenni debetur verum est filio instituto.vt.l. in testamento . de fideicommis.liber. quod sic intellige secus instituto extraneo. quia tunc non est quis obligatus cuz ei eo non adeatur hereditas,sed in primo casu naturalis tantum ozitur que licet non sufficiat ad

e

Universidad de Deusto

ficiat ad actionem pducendam tamen cum in istis procedaꝫ officio iudicis, vt dic sufficit. vt dixi in simili. ⁊ de ac. emp. qui per coll. in fi. Et adde quod no. C. de fideicommiss. cam quaz. ¶ Inter. ibi conditionis implende. vt q̃ tota ꝯfistit in nominibus debitoꝝ ꝯ fm rofred. in libellis in ti. fami. hercis. in p̃in. Au commissarius tenetur reddere rõnem heredi. ⁊ episcopo vel pretori. dic plene per archi. lxxxviij. distin. episcopus el secundo. ¶ Inter. ibi vel pontificali. vide Inno. extra de iureiur. ad nostrã. el. ij. ibi omnino videas. vide Inno. extra de testamentis. nos quidem. de relicto p̃o incertis. vide quod not. de p̃uile. c. j. in clemen. ¶ In ter. ibi aũt. vide omnino archidia. xj. q. j. similiter. ¶ In ter. in fi. l. ibi ad obsequium. Sz pone q̃ testato: reliquit paupibus eligendõ. per hr̃dem an heres poterit eligere p̃o paupere illum qui non est pauper. dic q̃ non vnde cps reuocat talẽ electionem contractus de facto. ⁊ in fraudẽ processus. Nam cũ testato: non posset relinquere diuiti ad pias causas. vt no. C. de sacro san. eccle. Illud ergo nec executo: dicitur distribuisse ad pias causas. ⁊ idẽ dico quandocunq; fraudẽ distributo: cõmittat. argu. ad tre. impera. ⁊ C. de sacro san. ec. qui sub p̃tertu cõfimi. Sed nunquid in talibus causis p̃cedetur summarie. gl. qõ non in. c. dispendia de iudicijs in clementi. quod est verum si perviam actionis secus si per officium. vt hic. ⁊ vide archi. ij. q. vj. §. quod no. in quo casu loquitur decre. extra de testibus cum ibi no. archidi. xij. q. ij. de laicis in fine. Et vide. xiij. q. j. Illud p archidia. an. s. damnatus ad mortez possit testari p̃o anima.

¶ In gl. que incipit. i. de iure vide. C. qui bonis cedere possunt l. p. ¶ In glo. corpozale. ⁊ C. de emic. l. j. ¶ In glos. que incipit vt puta instl. in fi. ⁊ no. hic voluntatem defuncti probari perverba conditionaliter emissa quod est no. dignum. ¶ In ter. in §. si defuncto ibi conditionis implendõ. no. in relic. ad pias causas quedaz specialia. Primo q̃ non requiritur quod adeatur hr̃ditas. vt plene dixi. §. de transact. cum hi. Solu. q̃ filiusfa. potest in his testari de consensu patris. vt in. c. vltimo de sepultu. libro sexto. Tertio q̃ in eis nõ habet locum q̃ dispositio captatoria nonvaleat. vt extra de testamentis cum tibi. vel ibi non quia lex intelligit verba certo modo. Et sic cum certa sit interpretatio legis non potest dici captatoria voluntas que tunc tantum est quando incerta. ⁊ in incerto testatore. Quarto quia sufficiunt in testamentis ad ista duo testes etiam circa institutionem heredis extra de testamentis cum esses. ⁊ c. relatum. Quinto q̃ etiã episcopus cognoscit de istis. ⁊ habet temporalem iurisdictionez etiam in laicos. vt hic. Sexto quia cessat falcidia quod dic. vt in. c. j. de testamen. li. vj. Septimo quia p̃o his executo: agit cõtra heredẽ. vt percipiat. ⁊ distribuat sed p̃o his merus executor non habet actionem. vt no. in. l. nulli. ⁊ l. si quis ad declinandaz ⁊ ad trebel. lucius. §. j. ⁊ de lega. j. quidam testamen. §. si scrip. ratio differentie est quia eo ipso q̃ commissarius pia agit sentit cõmodum. ergo sua interest. vt no. j. de vsufr. l. locum in p̃incipio non sic in alijs. ⁊ vide in specu. de officio iudi. §. j. versicu. Item implozatur contra heredez. ⁊ quod no. C. de institu. ⁊ sub. l. ij. ad de quod nota. in speculo de testamentis. §. in primis versi. pone nulli⁹. ibi omninovideas. Item est speciale in relic. ad pias causas. vt procedatur in eis de plano. ⁊ sine lit. contest. ⁊ libello per officium iudicis per hanc. l. per quam sic tenet specu. de instru. edi. §. nunc aliqua vero versiculo queritur autez qualiter. quod dixi de filiofam ili. obtinet de iure canonico non de iure ciuili. ⁊ ideo in foro ciuili non fieret executio talis relicti scõm Oldr. qui ita no. C. de sacro san. eccle. l. prima allega. eo. titu. l. contra lib. ibi omni iuris ratione. ⁊ de episcopis: ⁊ clerl. cum. l. leonina ibi secundum. l. idem dicit de numero testium. Nã q̃ sufficiant duo testes verum est in foro clericoꝝ non in foro iustiniani per. d. l. ⁊ dicit quod papa non potest dispensare sup solennitatibus testamentoꝝ inter non suos subditos in his causis que non pertinent ad forum ecclesiasticum. vnde. c. cum esses. et c. relatum habent locum in testamentis clericoꝝ vel ad pias causas vel in terris ecclesie. nõ alias fm Oldo. ibidem. No. etiã q̃ dies executionis cedit a morte in relictis ad pias causas sicut vbi non est datus executo: a testatore datur a. l. ⁊ cedit dies a morte. sed in alijs causis. secus est quia demum ab adita hereditate sicut nec dies tutele ante cedit. ff. de excusa. tu. l. si is qui tres. Item no. q̃ episcopus quandoq; est iudex. tunc non procedit ad talem executionem nisi parte citata. vt hic. ⁊ hoc est in relictis certe persone quoniam adsunt sibi simpliciter partes executoris. ⁊ tunc procedit etiaz parte non citata. vt in relicto pauperibus. Nam distribuit aliquo non citato quia procedit extraiudicialiter. argumen. no. in. c. j. de offi. ordi. in clemen. vbi si vellet permutare vsum ad quem testato: reliquit tunc debet is cuius interest citari. l. legatum. de annuis legat. ⁊ argumen. de lega. secundo. si tamen quibusdam. An heres possit preveni re executorem ad pias causas in distribuendo. Bul. q̃ sic in. l. nulli. Idem Jaco. de are. de lega. primo. quidam testamento. §. si script. hoc verum in relicto certe persone. Sed si est relictum pauperibus eligendõ. per executorem tunc loquimur de ipa electione. ⁊ non competit heredi quia testato: alteri commisit argumen. de do. p̃cle. theopompus. de verbo. obligatio. si quis arbitratu. aut de distributione. tunc aut verbali. ⁊ idem aut de reali que est facti. ⁊ tunc verum dicunt doctores prefati. vnde commissarius elegit personas ⁊ distribuit summas heres vero solvit. Baldus.

Heres furiosi. Hereditatem delatam furioso tenetur restituere cum fructibus deductis expensis. ⁊ etiaz alimẽtis furiosi hoc dicit. ¶ In text. ibi cognatos. qui succedunt testatori eo qõ furiosus in furore decessit. ⁊ facit. j. de lega. ij. l. lucius loculta. §. fi.

Fructuum. Malefidei possessor datus per litẽ motã tenet ad vsuras fructuũ quos p̃cepit ante litem motam non põt. b. d. fm Guar. sed fm glo. b. d. Bonefidei possessor a p̃incipio incipit post lit. conte. tm̃ ad vsuras fructuum ante perceptoꝝ. ⁊ ꝯsump. non adꝫ perceptoꝝ. ⁊ ꝯsumptoꝝ post lit. ꝯtesta. b. d. ¶ No. q̃ melior est possessoris ꝯditio post li. ꝯte. quam aũ hoc non dõ hic. Sz dicit q̃ melior est conditio in fructibus p̃cep. post lit. ꝯte. q̃ ante. ⁊ est ratio. q: post p̃cipit ex necessitate. q: teneretur de p̃cipiendis. Sed Gua. dixit quia posteaveniunt officio iudicis mercennario. ⁊ ideo non veniunt vsure. q: sic officium deseruiret officio qõ videt falsum. Sz ꝺ eum facit. s. eo. l. q̃ si omnes. Bal.

Si possessor. Etiam inhonestus questus dz restitui. b. d. arg. contra. j. fa. her. l. certa. §. j. Bal.

Non solum. Dicitur alienatio necessaria ꝓpter es alienum. ⁊ ꝓpter impensas necessarias. b. d. hanc. l. allegat Inno. de testa. c. cum in officijs. ⁊ est ar. q̃ ꝓpter idumenta monachoꝝ possit alienari res monasterij. q: est alienatio necessaria[a] ⁊ not. b. ⁊ tenemeti. ⁊ idem ꝓpter fulciendum tectum ecclesie vel silles impensas. vt hic pz. ⁊ figua hanc. l. Bal.

a ¶ Necessaria adõ q̃ ex quatuor causis ẽ permissa alienatio reꝝ ecclesiasticaꝝ. s. ex cã pietatis necessitatis. vtilitatis. et minoꝝ ꝯsoãni gl. est o. xij. q. ij. in summa ⁊ idẽ bal. ĩ aut. hꝫ ins. i. in. co. ỹ. subsequenter venio. C. de sacro san. eccles.

Si qui. Emptori hereditatis competit petitio hereditatis sicut fideicommissario vniuersali. hoc dicit. Bal.

Cum predia. Possessor tenetur occasione malecul ture. b. d. Et est no. §. contra rusticos qui accusant ĩ ista ciuitate ex forma statutoꝝ hoc em̃ pbatur eo ipso qõ probatur q̃ non coluit fm consuetudinem solitam. ⁊ fm modum solitum. Baldus.

Dicta. ¶ Dubium exactum a possessore venit in restitutionem hereditatis. hoc dicit. Baldus.

Cum hereditas. Possessor tenetur ad fructus quos p̃cepit etiaz si petitor non potuisset percipere. b. d. ⁊ no. casum. In tex. ibi non fuerit. puta q: erat in tali loco in quo petitor nõ potuisset res pcipere ꝓpter potentiã inimicoꝝ vel hostium vel aliã cãm. possessor vero pcipit. q: erat magis potens. ⁊ no. c. casum. Bal.

Cum idem. Qui reportauit ꝓ se sententiam in petitiõe hereditatis facit eã exccu. mandari. nõ obstãte q̃ tertius se pretendat heredem: dũmodo possessori caueat de indẽnitate. ⁊ est. l. multũ no. ⁊ singularis: ⁊ multum no. ab Inno. ¶ In tex. ibi defendi. q: duo contra ipsum agebant quilibet insolidum. ¶ Inter. ibi: non esset. i. aliter non egisset. ¶ In ter. ibi victo. s. reo. ¶ In ter. ibi mederi. i. consuli. no. q̃ ille qui reportabit p̃ius p̃o se sententiam potest petere executionem eius nec retardaꝫ ratione litis pendentie inter reũ ⁊ tertium. Itẽ nec admittitur ꝺtradictio istius tertij opponentis se executioni ratione iuris sui vel dominij. vt hic. ⁊ j. de rei vendi. l. is a quo. nec ob. j. de re iudi. l. a diuo pio. §. si super rebus. vbi dicit q̃ tertius opponẽs de dñio vel possessione retardat executionẽ sentẽtie. q: illud est verũ vbi fit executio sentẽtie in aliã rem q̃ in reꝫ petitã. secus si fiat executio directo in rẽ petitã. ⁊ est ratio differẽtie. q: hic nõ requirit causе cognitio in executione. sed in primo casu sic fm Inno. q̃ ita no. extra de testi. c. veniens. ibidem dicit q̃ si possessio esset vacans vt quando duo petunt possessionẽ hãtiej tñ oportet q̃ discutiatur ius contradictoris fm Inno. ⁊ facit. l. fi. C. de edicto diui adri. tol. adde dicit Inno. q̃ hec. l. non habet locum in causa matrimoniali. quia posset ius alterius fieri deterius. vt ipse notat de clandestina desponsa. c. cum inhibitio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dicit etiam q̄ vbi non dissentitur de dictione rite non facta: non tamen executio ratione inordinati processus.vt ipse notat de cōcess.preben.c.quia in cunctis. ¶ Secundo no. hic cautelam qualiter reus poterit transferre iudicium patiendo alium vincere.q: tunc ipse liberatur restituēdo illi.ꝛ oportet q̄ aduersarius denuo agat contra nouū possessorē. vt in ista litera in fi. qō est mirādum.Et si appareret q̄ hic esset data opera rei.ꝛ ad procurationem ipsius non credo q̄ hoc ei prodesset. vt fraudibus obuietur.argu.ĵ.de le.ĵ.l.fi seruus plurium.§.ĵ.ꝛ quod ibi Jaco.in glo.que incipit cum pro quando.ibi probare.Simile no.ſ.eo.l.fi quid possessor in gl.sed quid.ꝛ in.l.si a dño.§. si possessor in glo.non videtur.Bal.

¶ Additio Bal.

Am. Si possessor heredi.a duobus insolidum conuenitur.primo enim certe restituere tenetur indēnitatis cautione recepta.ꝛ nō aliter.h.d. Et no.hic cautionem peti in executione sentētie.q: ante non expedit petere. Jtem nota q̄ non est melior conditio occupantis q: nō concurrūt circa idem sed circa diuersa.vt hic in fi. Nam quilibet intēdit de dñio proprio.ꝛ separato. ¶ In glo.que incipit cū pro q̄uis. id qō tñ est immo nō est verum q: ex quo recipit cautionē remedio cautionis habet facultatez rei restituende.ꝛ idem tenetur Bal.

Filius a patre. Pater impendēs in honorem filij puta in dignitatē militiam vel doctoratū intelligitur impendisse aio repetendi a filio si filius habet proprium.ꝛ non cogitur illud restituere filio suo nisi habita ratione expensarum.h.d.ꝛ est no.dignum. Et ponit hec l.exemplum in filio habente hereditatem maternam per hāc.l. dico q̄ licet pater dotando filiā intelligatur dotasse de proprio tamen si extra dotē facit nuptialē festiuitatem potest illud imputare filie habenti ppriū matrimonium.vnde posset hoc fieri arg.huius.l.sed arg.ĵ de tu.ꝛ ra.dis.l.ĵ.§.sed nonnullos.No. q̄ mater instituerat filium heredem sub cōditione emancipationis ea mortua pater possedit bona.ꝛ percepit fructus sed in honore filij aliquid impendit.deinde filium emancipauit qui agit contra patrem.pater dicit se non teneri restituere nisi sibi reddātur expense.litera dicit q̄ ex eo qō patri non consuleretur p viā excipiendi ꝛsulitur tamen per officium iudicis sic.ĵ titu.ĵ.l.ĵ.§. item si cum me,ꝛ.ſ.eo.l.plane. ¶ Sed reuoco in dubium quare pater non habet hoc ius excipiendi.Ratio.q: impēsa non erat facta respectu rez: ſz respectu p̄sone bar.dicit q̄ iō b̄ est.q: erat lata fnia ꝓtra patrez.ꝛ in executione opponebat deductionez nam sicut executio fit iudicis officio ita officio iudicis in locuz exceptionis fit deductio.sed tu dic q̄ hec ratio non concludit quia quando sententia non est liquida respectu quātitatis potest in executione opponi exceptio.ꝛ ratio calculi implorari. vt ĵ.de confes.l.pe.ꝛ in.l.facultas.C.de iure fisci.li.x.ꝛ no.Jnno.ō officio archi.c.conquerente.ꝛ ideo ratio est verior. ¶ Item no. hic qō vbi competit exceptio tñ competit officium iudicis loco exceptionis. ¶ Intellige parte implorante aliter iudex non debet supplere nisi in bis in quibus est permissum ei inquirere. vt no.in.c.ĵ.de postu.prela.vel interrogare ne faciat processum frustratorium.vt no.C.de pac.l.vbi pactum.vel nisi fit notorium.ꝛ notatur in.c.ĵ.de officio vicarij.vel nisi libellus esset ineptus vt l.ĵ.de officio assess.Et est ineptus quando non habet esse nec formam esse.i.q: contin ctvitium patens seu non concludit.Et ista sunt verba Ric.mal.in alia materia.ꝛ adde qō no.in.l.si vnus.§. pactus.ſ.de pac.ꝛ per Jac.ĵ.de dam.infec.l.qui bona.§.qui dāni.ꝛ per Jnn.extra de test.c.raynutius in vltima glo.ꝛ p archi. ij.q.vij.c.alieni.Baldus.

¶ Additio Bal.

Filius. Vide Jnno.de eta.ꝛ quali.accepimus.ꝛ ideo vide quod no. ſ.de pactis.l.si vnus.§.pactus. In glo. op. sed nūquid si iudex currit de facto ad absoluendum vel ad condemnādum .verbigratia dicit statutum q̄.ſ.bannum non possit opponi de nullitate.modo quidam occidit bānitum.ꝛ accusatus excipit de banno.vtrū iudex ex offō replicabit de nullitate.rñdeo nonꝰ facit.C.de trāsa. vbi pactū.ibi habes per Jaco.bu.omnia tñ iura que dicunt qō nullitas non opponit.Intelligo nisi opponat defectus iurisdictionis.vt no.in.c.ĵ.de seq.pos.in clc.invlti.glo.Item sic distinguo aut bannum non bz esse nec formam ꝛ tunc non pōt tolli obiectio nullitatis.vt.ff.de penis.si quis aliquid.§. testiū. Aut non bz esse sz figuraz esse.ꝛ tunc pōt tolli obiectio.nullitatis.ff. de fal.si quis le.l.ij.de edicto diui adriani cuz ſi.ꝛ facit qō no.de re iu.pacto.in clc.in glo.no.non valere ꝛ vide qō no.ĵ.de ma.te. qui habebat.Item arg.huius.l.dicit q̄ ꝛs publ.attestationibus testes non possint reprobari directe perviam excipiendi.q: sup directo ꝛnis non pñt recipi testes.vt in clc. testib⁹ rite receptis tamen iudex ex mero officio poterit recipere.vt hic per Jnn. in c.cum clamor.de testibus instrumentum vero potest directo reprobari.vt.C.de fide instrumentorum.l.fi.ꝛ testes possunt accusari de falso.q: alia causa est.ꝛ q: preiudicialiter supersedetur in psona.ĵ.de vsuris.marit.ꝛ no.per Lyn. in.l.ĵ.C.qui accusare non pñt ꝛ facit.ſ.de infamibus lucius in hac.l.filius vide quod no.Jnn.de testamentis raynucius in vltima glo.dicit Jnno.q̄ semp cum in modum inquisitionis agit vel agi pōt iudex de facto supplere.extra de postu.prelatoꝝ.prela.c.ĵ.per Jnno. Jtem vide Jnno.extra de testamentis raynutius in vlti.glo. Jtem vide Ja.l.de dā.infec.qui bo.qui dictam q: sumus post sententiā in executione Bar.vel q: cā agēdi vel defendēdi,nō se ꝛtingūt. ¶ In ter.ibi in eum arrogauit que dicit de hereditate erogasse.ꝛ sic vnus esset in hereditā.ꝛ hic apponit exemplū.Fm Barto. ¶ In textu.ibi submoueri possit.vide archi.ij.q.vij. alieni. ¶ In ter.ibi.ꝛ si non exciperetur vide Jnnocen.extra quod metus causa.c.ad aures.fuerunt quidam in hac opp. vt non possit iudex aliquid supplere de iure vel de facto nisi in casibus in quibus potest procedere sine accusatore sed eorum sententia falsa est per literam.C.vt que des.adno.parti.G.de suza.vbi in textu ibi fiue.l.ibi satis.vide.ĵ.de questio.l.ĵ.in fi.

¶ Si pars hereditatis petatur. Rubrica.

¶ Circa hanc rubricam vide qō dixi.ſ. in rubrica de petitione heredi.Bal.

Ostactionem. In glo. super verbo quam ibi vt ait aristoteles dicit clericus q̄ litera non vult denotare differentiam penes actiones specifice sed penes modum agendi hoc dicit.Baldus.

Iscui. Ex persona actoris ius metimur ad hoc semper allegatur per omnes.ꝛ qualiter hoc intelligatur vide per Lyn.C.de seruitu.ꝛ aqua.l.ij.in vltima.q.ꝛ in.l.ĵ.C.de alie.iu.ꝛ per eundem no.hic q̄ ex facto rei non variatur ius agēdi.ꝛ hoc verum q̄tum ad intentionem formandam sed q̄tum ad condemnationem moderandam bene inspicitur factum reiur.ĵ. ti.ij.l.sin autez.§.possidere.ꝛ facit.ſ.de neg.gest.l.pompo.in fi. ¶ In glo.que incipit tu dicas ibi questi.Jsta questio non procedit salua reuerentia glo.quia in realibus non agitur tanq̄ ō obligatum.vt instit.de act.§.ĵ.ꝛ ideo dic q̄ petitio hereditatis q̄tum ad effectum exactionis moderatur secundum possessionē conuenti.nec est verum q̄ exactio fiat solo officio iudicis immo tam res q̄ fructus veniunt iure actionis.vt no.ſ. eo.ti.ĵ.l.itē venit.§.fructus. ¶ In ca.ibi.vt dicat no.formam libelli in actione de peculio.Bal.

Quinimmo. Plures hīdes ō plures possessores agere debent non vnus contra alterū h.d.primo. ¶ In ter.ibi quoꝝ nemo est heres.Bal.

Judicium familie herciscunde datur possidenti.

Proinde Coheredes pro diuiso possidentes inuicem intentat petitionem hereditatis.si vnus alterum negat coheredez.sed si fatentur se coheredes cogitur diuerso iudicio fami.her.h.d. ¶ No.hic vnum agere contra alterum.ꝛ alterum contra alterum ficut.ĵ.de excep.rei iud.l.si inter me ꝛ te. nec habet locum regula ponitur.ĵ.de excep.l.fundum titianum. ꝛ.l.fundi.quia ibi quando ab eadem parte mouentur duo iudicia hic quando a diuersis. † Sol.no. q̄ iudicium fami.her.non datur possidenti qñ negat coheres.ꝛ est rō ne fiat p̄iudicium petitioni heredi.Sed vtrum hodie ista rō sit correcta.ꝛ per consequens dictum no.ſ.ti.ĵ.l.si bonefidei.Bal.

Siego ex parte. Vbi vnus heredum.ꝛ tertius p idiuiso possederit.coheres qui non possidet contra solum tertium experitur non contra coheredez qui plus sua parte non possidet hoc dicit. ¶ In tertu.ibi facit.id est facere videtur sed non est ita. ¶ In glo. que incipit predicta in fine.No.q̄ rō in specie vincit rōnem in genere.vide qō no.dinus in.c.ij.de re.iur.lib.vj.

¶ Additio Bal.

Ost actionem. In ter.in.§.Isqui hereditatem.no.q̄ in petitione hereditatis.duplex fit conclusio.vna quod ꝯs declarēt heres.Alia q̄ possessor cogat restituere

prima

Universidad de Deusto

Prima fundat processum. Secunda executionem. Et ideo sufficit si cum ipso superueniat possessio licet ab initio sit male actum Sed pone q agens tempore lit. contest. possidebat pendente processu reus factus est possessor an condemnabitur. Et videtur q non. quia ab initio deficiebat actio ex parte agentis. vt not. in l. vlti. C. de here. vendi. contradico. argu. ĵ. de rei vendi. fructus in fi. cum l. se. ¶. ĵ. de reivendi. si culpa. ¶ de iureiurā. sed ¶ si possessori in fi. princip. Ex persona actoris ius metimur in actiõe reali non ex persona rei. h. d. Qualiter hoc intelligatur vide q Ly. C. de serui. ¶ aqua. l. ij. in vltima. q. ibi oĩnovideas. Et nota q ordinem procedẽdi metimur ex forma petitionis non ex forma excep. sed si non est mera exceptio. vt quia excipiẽs aliquid petit quod per solam excep. consequetur tunc super tali incidẽti proceditur suo modo nec mutatur natura cause principalis vt no. in. c. dispen. de iudi. in clemen. ¶ In text. in. §. Item si cũ duo erant heredes q̃libet pro dimidia. ¶ tres possessores equaliter ab illo tertio non herede quilibet ex veris heredibus potest petere dimidiam eius quod ille possidet que dimidia facit sextantem. Item inuicem coheredes agere possunt vnus cõtra alterum ad sextantem sic eueniet q primo agens haberet dessem. et restitueret coheredi sextantẽ ecce circuitio. ad quod cui tandõ. oppo. inuicem compensatio. hoc dicit. ¶ In text. in. §. interdum adde ¶ omninovide quod no. ĵ. de rei vendi. qui de tota §. j. vbi de hoc. Baldus.

Item si cum me. Dixi. §. quando duo possidẽt quorum neuter est heres. vt. §. quinimmo. Item quando duo possident quorum vnus est heres alter non est heres vt. in. §. si ego hic non loquitur quando tres possident quorũ duo sunt heredes ¶ alter non est heres. Nam agunt heredes contra tertiũ Item inuicẽ. ¶ agunt. ¶ cõpẽsant. h. d. non est ppria cõpensatio. quia reali iudicio non habet locum compensatio nisi quãtitas fit in solu. vt. l. fi. C. de compensa. facit quod no. ĵ. solu. matri. l. diuortio. §. ob donationes. sed est retentio quedam officio iudicis. quia non reddo tibi tuum nisi reddas mihi meum cuius ex eadem causa tenemur inuicem. et facit. ĵ. fami. her. l. meui⁹. §. arbiter. ¶ In text. ibi coherede. i. respectu possessionis non respectu iuris hereditarij. ¶ No. q coheredi meo non teneor restituere suum nisi ipse restituat meum mihi. ¶ non est ista propria compensatio sed retentio officio iudicis. nam si esset propria cõpensatio ipso iure tolleretur actio quod est falsum. multotiens tamen allegatur iste. §. genus petitur. et in iudicio vniuersali fit compensatio si est in q̃titatibus q est falsum q̃tum ad. §. nostrum. facit. ff. ti. j. l. fi. Baldus.

Interdum. Admittitur libellus incertus quando actor non põt aliter declarare propter
a dubium futuri euentus⁹. h. d. Et est no. §. ¶ adde quod no. in. l. que tota. §. j. de reivendi. et. ĵ. depositi. l. j. §. si quis argentum. No. q actor non cogitur declarare id quod declarari non potest. ¶ Item notta. q fratrũ filij succedunt patruo in capita non in stirpes glossa. d. q hoc est correctum. Alij dicunt q aut fratrum filij succedunt cum patruo. ¶ tunc succedunt in stirpes quia tunc veniunt dispensative. ¶ funguntur loco vnius. i. patris eorum. Si autem non extant nisi solummodo ipsi filij fratrum tunc succedunt in capita fm istum text. vt hic refert Ly. in addi. qui dicit q quia ista quod est dubia dum esset de facto fuit transactum inter partes. Baldus.

Ex pluribus. Qui admittitur ad partes facit partem que ipso repudiante accrescit ipsi adeunti. hoc dicit. ¶ In text. ibi nõ adierit. i. adhuc. Not. q text. noster loquitur quando ambo sunt instituti pure. ¶ Sed quid si vnus pure. alter sub conditione. gl. distinguit aut sunt coniuncti verbis aut re tantum. primo casu pure institutus non agit nisi pro parte. quia non habet interim ius accrescendi. Solutio. casu agit in totum. quia interim habet ius non decrescendi. nam fm naturam cõiunctionis re tñ est q non fiant partes nisi per concursum nã cuilibet insolidũ ante cursum appropriare solet. ¶ hãc glo. tenet Jaco. de are. ĵ. so. ma. l. si marito. §. pe. quod durum videtur. quia ex quo pure institutus est interim heres ex asse. ergo adueniẽte conditione non poterit desinere. vt. ĵ. de here. instit. l. aliquo casu. sed rñde q hoc ẽ ex dispositiõe legali. q nõ fit interim heres incõmutabiliter. vt. ĵ. eo. l ¶ si pauciores. ¶ fm hoc videt determinari qõ de eo qui instituit vxorẽ heredes in vita sua ¶ post mortes pauperes. q vxor in vita sit heres ¶ pauperes post mortẽ. q si cui per existentiam conditionis vel diei incerte posset auferri pars, vt in ista glo, ita ¶ totum. ¶ Itẽ põt quis heredem instituere ad tps si substituit aliud post tps. vt no. G. C. de heredi. instit. l. extraneum. videtur probari in ista glossa. Sed mar. fil' disputauit q pauperes debeant venire iure fideicommiss. quia post aditam hereditatem non potest directo substitui. vt. ĵ. de vul. substitu. l. verbis ciuilibus. non ob. ista glossa. quia loquitur in coheredibus vbi conditio non fingit retro non fuisse heredem nisi pro parte. secus in instituto et substituto. quod puto verum.

¶ Additio Bal.

Ex pluribus. ¶ In glossa. q incipit vt q nõ erat ibi. ¶ no. hic argu. hec lex modicũ facit. quia hic hoĩ⁹ erat dilata hereditas iur. ¶ ĩo in. l. nostra essent coniuncti verbis vel re
a tantum. ¶ In eadem glo. in fi. ibi. et tunc tenetur sententia pr. Sz cõtra hoc oppo. si iteri ẽ heres titius ex asse. ponatur q existat conditio ¶ seius sit heres ex parte nunc autez titius ex illa parte definet esse heres et est contra regulam illam. qui semel ẽ heres non potest desinere esse heres. Aut non. et sic duo essent vnius partis heredes insolidum quod est impossibile. Solu. dico q titius definit esse heres ex illa parte. vt. ĵ. eodẽ. l. ¶ si pauctores. nec ob. illa regula qui semel est heres. quia hic titius ex illa parte fingitur nunquam fuisse heres. ar. ĵ. de instit. seruorum. si ex re. §. fina. ¶ Quid dices testator instituit suam vxorem heredem invita sua ¶ post mortem vxoris instituit pauperes xpi. vtrum vxor invita sua erit heres. et videt vitium patris ammoueri ¶ perpetuo esse heres. vt. l. heredi. ex die de here. instit. et. l. miles ita heredem. §. ¶ quia dixit de milite rei. ¶ In contra. q hoc esset contra voluntatem testatoris. nam hic pauperes xpi essent excluси. vt. l. post aditam. C. de impub. ¶ aliis sub. ĵ. de vul. subst. vbis ciuilibus. q ibi substituit quod vulgariter fieri nõ potest post aditam hereditatem. sed hic instituit in primo gradu licet sub conditione quod no. sed videtur q pauperes statim sint heredes. quia certum est diem venturum nec potest relictus pauperũ ee caducũ. q non pñt premori. ergo puniti sunt heredes. vt. l hereditas ex die. respondeo nego. q hic incertum est quando in. l. contra erat certum. ¶ Sed nunquid interim pauperes habent fm Ja. videt q sic. vt. l. equissimã. §. ij. ¶ fm tab. sed ibi nemo pcedebat hic sic. vñ interiz institutus sub ꝺditione non hz hic fm Ja. ¶ Nota bñ. ¶ facit. §. qui satisf. cog. inter oms. ꝺsulnit qõ dicta vxor nõ trãsmittit ius deliberandi cum ius qõ hz morte finiatur istud cẽt bonũ cõsiliũ qñ testator non reliquisset extra heredẽ iz vsufructuariã. nam invita sua est instituta in re certa. i. invsufru. mouet tñ interim actionẽ sicut pater qui ratiõe solius vsufru. agit. l. j. C. de bo. mater. idem si dixi dominã. ¶ vsufru. in vita sua. q exponit. i. disavsufr. liberis nõ extãtib⁹ q̃cq̃d dictũ fit veritas est q institutus pio loco est heres ppetuo ¶ trãsmittit ¶ oz post mortez restituere pauperibus fm Bar. syl. qui disputat ꝛc. Baldus.

1 ¶ Dubitare quis rationabiliter debet.
2 Fabule dicuntur incredibilia.
3 Quãdo plures cõcurrũt ad partẽ cuiuslibet pars est minor.

Antiqui. Posthumi separat natiuitas donec sequẽtes in ordie repelluntur. pares vero interi admittũtur ac si tres nati forẽt ¶ si euẽt⁹ cõtrariũ ẽclarabit accrescet vel ẽcrescet p nũero genitorũ. h. d. vsq; ad. l. illud. ¶ No. prio q rõnabiliter debet quis dubitare. ¶ facit ad id quod dixi ti. j. l. fi debitor. ¶ Secundo no.
a qõ simul dicitur fieri illud quod fit vno successiue⁹. ¶ istud ẽ verum nisi sit q̃stio pñti. vt. ff. de ista. ho. l. arethusa. ¶ vide Jac. in l. j. ĵ. de vẽtre inspi. ¶ Tertio no. q incredibilia dicũtur fabule tamẽ nõ est ex toto discernẽdũ qõ a poetis narrat. ¶ Quarto no. medietatẽ esse sequendã. ¶ qõ nõ debemus capere extremitates. ¶ Quinto no. q qñ plures cõcurrũt ad partẽ cuiuslibet pars ẽ minor. facit. ĵ. eodẽ sororii. ¶ de le. j. l. ab oĩb⁹. ¶ In glo. q̃ incipit imo. ibi. ĵ. c. l. illud solutio ibi quo ad existẽtiã sui heredis. hic quo ad ius agẽdi ¶ est rõ. q ibi nõ desiderat factũ iudicis hic sic. ¶ ideo res dz hic esse certa nõ solũ iuri. sz homini. vt. ff. de iudi. l. sz ¶ si restituat in ti. ¶ prestat ad hoc. arg. j. de condi. ob causam. l. si pecuniaz. §. si seruum. Baldus.

¶ Additio Bal.

Antiqui libero. ¶ In text. ibi reserua-rent. no. reseruationem iuris multũ operari et ius integrũ cõseruare. ¶ In text. ibi vt fabulis a fo: faris. q cõsistunt in virtute sermonis non in existentia veritatis. Et nota vitatem incredibilem esse iactãdã. ¶ In ter. ibi eo tpe. ar. q testes q̃ponunt de tpe cõtinuato nõ sunt singulares i tpe. ¶ In glo. q̃ incipit

b ¶ Successiue adde hic q̃ dixi i apostil. ad frã. arc. i. l. in bõe fidei. C. de pactis.

c ¶ Sequẽdã. vid gl. i. l. nẽ senni⁹. de neg. gest. facit i gl. i. l. solẽt. §. fi. de offi. pcõ. et. leg. rem non nouã. C. de iu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

simmo ibi dubitatur. No.cum veritas detegitur statutum in casu dubij renocatur. Bal.

Si pauciores. Quantū ad cri stentiaz heredis inspicit veritas nec vitiat incertitudo. ¶ Itē ex testamento potest adiri hereditas.lz speret nasci posthumus institutus ex parte certa vel incerta.h.d.vsqz ad.l.sororī. ¶ No.q̄ quātuz ad imixtionem iuris ciuilis nō desideratur scientia in suo here de.z facit j.de mili.testa.l.ex militari.§.fi.cum.l.seq. ¶ Scōo no.q̄ incertitudo circa portionem nō impedit aditionem. non obst.j.de acq̄.here.l.si ex semisse.q: ibi error fuit causa adcūdi. non. ¶ Querit gl.quot sunt necessaria ad hoc.vt quis animo vel facto possit adire hereditatem.z dic vt in glo. quam not.vsi opz multa pbari.z ppterea dicit text.q̄ difficilis est probatio adire hereditatis.vt.j.de interrog.act.l.ij.

Soror. Exheredatis fratribus institutus aduocat cuilibet pro rata. Idem in preterito.hoc dicit.

¶ Additio Bal.

Soror. Arg.q̄ actio ad supplementum cōpetat contra heredes p rata nō inutiliter. Argu.q̄ si canonicus est receptus vltra numerū canonici debeat pro parte rata conferre.facit de cōstitu.cum.Ho.ferrar. Bal.

Sumptus. Aduocans partem hereditatis tenetur ad partem probabilium expensaz. hoc dicit. Bal.

Non possumus. Iudex non potest se intromittere de eo qđ est extra naturā actionis pposite. h.d. ¶ No.bene istam.l. Idez intelligo in arbitro.sed in arbitratore puto contrarium.q: potest transigere inter partes. vt.ē.de arbi.l.si de meis.§.recepisse.

Dimittendum. Potest quis pro parte liti cedere z p parte contēdere in qua putat se fouere iustitiā h.d. Facit.l.qui solidum.j.de leg.iij. Vel summa sic.reus potest diuidere libellum actoris.z p parte cedendo.z pro parte contendendo.ad hoc allegatis istā.l.

Cum multi. Verus heres heredis putatiui id qđ procurator eius noie egerat petitione hereditatis. restituere tenet insolidū.vel p parte put possidet.h.d. ¶ In gl.supverbo antea.ibi:vel aliq̄ agnosceret. ¶ No.ex hoc q̄ scientia procuratoris nihil operat circa trāsmissionē hereditatis.z tene bñ mēti.

Cum heredes. Qui gessit negocia hereditaria vt procurator eiꝰ quē putabat heredē tenet veris heredibꝰ actione negotiorum gesto.nō petitione hereditatis:nisi alleget se heredē.q: tunc tenet vt iuris possessor.h.d. ¶ No.q̄ negociorum gestor incēptus simpler gestor nō tenet petitione hereditatis: nisi se pretendat heredem.facit.ē.ti.j.l.etiā.§.si q̄s.nec ob.l.q̄ si in diem.§.nō solum.eo.ti.q: hic nō gessit contēplatione hereditatis:sed heredis putatiui. ¶ So.no.q̄ in actione negociorum gestorum inspicit veritas vt ille demū agat ad quē pretendit effectus gestionis. ¶ Tertio no.q̄ detentio non pōt mutari in verā possessionē nisi supueniat causa possidēdi eodē modo. naturalis non potest mutari in naturalē z ciuilē nisi cā accedēte. qđ die vt no.C.de acq̄.pos.l.cum nemo. Bal.

¶ De possessoria hereditatis petitione. Rubrica.

¶ Circa hanc rubricā vide vt dixi.ē.de peti.here.ibi:z bonorum possessoria hereditatis petitio.circa finem.

¶ Additio Bal.

Idem omnino. In Spec.de testa. §. sequitur. per totū.an vtilis petitio hereditatis q̄ datur fideicōmissario transeat in eū per restitutionem.l.j.§.j.ad trebel. ¶ In cōtrariuz q̄ seipso.q: est pretoria. nam si per restitutionē esset ciuilis:q: decideret a ciuili. Itē petitio hereditatis est ppriū ius heredis non defuncti.ergo non transit vi restitutionis. Idēo non cōpetit ex trebel.sed ex edicto pretoris vt hic.z est noua actio q̄ nō transit:sed competit.z per hoc.q: ex trebel.non transeunt iura heredis: sed hereditaria tantum. Bal.

Ordinarium. ¶ Nota q̄ bonorum possessoria hereditatis habet easdem imunitates z prerogatiuas: lz non sit certū iure.vel q: est inducta a pretore nō a senatoribus.z hec erat ratio dubitādi: q: non videbatur tante autoritatis. ¶ In glo.q̄ incipit.vt j.de ibi hic quero.no.bonam questionem z veram determinationem q̄ actiones singulares cōpetunt de iure ciuili:q: erāt formate in persona defuncti:z sub eadem specie transeunt ad successorē.secus in vniuersali iudicio qđ trahit originem ex persona successoris.z de hac glo.facit Dy.magnum festum.insti.de act.§.lz iste.vbi videas. z adde qđ no.in Spe.de testa.§.sequit. per totum. Bal.

¶ Additio lect.vacantis in.l. Per quam. Bal.

Per quam. ¶ In glo. que incipit.vt j.de bono.pos. ibi: pretorias.dic q̄ actiones in se sunt ciuiles. sed ille q̄ ponit eas ponit iure pretorio. Cū pretor nō dat actiones ciuiles.verū est.quas ipe creat sed iam creatas a iure ciuili deserit.z sunt ciuiles inspecta actionum qualitate.sed inspecto iure agentis.ponuntur iure pretorio.

¶ De fideicōmissaria hereditatis petitione. Rubr.

¶ Circa hanc rubricā vide quod dixi.ē. de peti.here.super rubrica.i ff.ibi:z fideicōmissaria hereditatis petitione.

Ex ordine. Omnia que dicta sunt in petitione hereditatis directa habent locum in petitione hereditatis fideicōmiss.h.d.totus iste titu.

Vel actio. Querit hic gl.quo iure petatur restitutio hereditatis.z dicit q̄ per actionem ex testamento. Sed si heres non vult adire iudicis officio:q: nondum obligatus.z ad hoc quotidie allegamus glo.q̄ aditio ex trebelliano i.coacta pertinet ad iudicis officium. lz restitutio ex trebelliano ad ius actionis.nam cum fit actio.ergo non est officium.vt.j.de admen.leg.i.quintus mutius.§.pomponius. Alij dicunt q̄ aut quis adit sponte z tūc fit restitutio iure actionis.aut coactez tūc fit restitutio officio iudicis summarie z sine libello.vt.ē.de iudi.l.sed z si restituatur. sed si proponeretur actio desideratur libellus.vt in auc.offerat.Et si tu dicis cum nata sit actio.ergo cessat iudicis officium. respōdeo vt.j.titu j.l.j.§.per hanc. Bal.

¶ Additio lec.vacan. in.l. Nec interest. Bal.

Nec interest. Vide Inn. de excep.prela.illud. ¶ In glo. que incipit.verbo.ibi:nec autem heredi.vt heredi.secz attenta causa prima.immo vt ofício. sed attenta causa remota bene cōpetit vt heredi sicut ex causa emptionis z ex alijs.in reo vo non est nisi vna causa.i.possessio remota que non curatur in reo.z expressa etiaz in libello nil operaretur:vt si dico te possidere ex empt.z tu possides alio titulo.tamen condēnaberis:quia causa remota nil operatur in reo in rei vendicatione. Bal.

¶ Explicit liber Quintus.

¶ Incipit Sextus. De rei vendicatione. Rubri.

¶ In glo.ibi rubrice ibi j.rūso.q: datur. Et q̄s habet directū dñium.z ille q̄ dicit se dñm simpliciter videt ꝓponere directuz dñium.vt not.j.si agef vectig.l.j.q̄ in perpetuū. C.de euic.l.minor.§.j. Alij dicunt q̄ ille q̄ dicit se simpliciter dñm videt generaliter egisse z pōt ꝓsequi etiam vtile dñium q̄ videt intentasse de dñium vndecūqz z qualitercūqz.vt.j.de excep.rei iudi.l.si mat.§.candē.z.l.an candē.§.actiones.z hoc tenet Ja.insti.de act.§.j.nā eū istud verbū sit verbū gñale.qđ pz.q: verbuz dñij predicat de vtili z directo.ergo nō est interpratio agētis.vt.j. eo.l.pōponius scribit si frumentū.§.fi.z.ē.de iudi.l.si qs intentione.qđ credo verum.z videt mihi qđ sint qđ disputata z determinata per Har.fill. ¶ Si vo in libello quis nō dicit simpliciter se dñm:sed intentat dñium z quasi dñium. tunc de ius suum manifeste deducit in iudiciū.q: verbū quasi dñij.qñqz ponitur pro vtili dñio.quandoqz p publiciana.i.pro eo qđ causat publicianam.vnde exceptio rei iudicate super isto libello obstaret in rei vēdicatione directa z inutili z publiciana.facit dicta.l.minor.§.j.quod nota.in.§.alie.instit.de act.z de re.iu.c.

c.veniens.

g ¶ Quasi dominū.qđ autem sit quasi dñium. vide Spe.in ti.de cau.pos.z p prie.§.j.ī prima char.ver. alie sunt reales.alle.in fi. per Bal.

a

Universidad de Deusto

abbate.lib.vj.q̄ verba no. ¶ Jn ea.glo.ibi:lz marti.cui⁹opi.est vera tñ vsucap.sec⁹ in p̄scrip.lon.tēp.vel lōgiſ.q: p eā nō q̄ritur directū dñium ſicut nec in viri⁹.in dñium querit illud ius directū:ſed vtile.vt.j.de aqua plu.ar.l.j.in fi.z not.j.ſi ſerui.vē. l.ſi q̄s diuturna.z facit.j.de iureiur.l.ſi duo patroni.§.j. ¶ Jn ea.glo.ibi.j.e.l.officiū.nā dat cōtra verū poſſeſſorē. ¶ Jtē cōtra detētatoꝛez etiā cauſa cuſtodie ſicut eſt miſſus ex p̄mo de creto.qō eſt no. ¶ Jtē dat cōtra eū q̄ dolo deſijt poſſidere vel retinere.vt.j.eodem.l.q̄ reſtituere. ¶ Jn ea.ibi: p eo videt.i.p ciuili poſſeſſione.z idē no.in.l.ſi.C.vbi in rē actio.facit.j.de dā. infec.l.ſi finita.§.ſi qua ſunt iura.z eſt exp̄ſſum.j.de vſufru.l.cu iuſcunq;.§.ſi fundus.ſm Dy.qui ita not.inſti.de act.§.olim.de hoc nō.in Spe.de act.z peti.§.ſequit.ver.ſeruū q̄d is q̄ tñ ci uiliter. ¶ Jn ea.ibi:p̄iudiciū.facit.j.ne vis fiat ei.l.j.§.ſi q̄s ideo.z.C.ſi ppter publicā pen.l.ſi deſerta.ſ.quib.ex cau.ma.l. cū miles.§.j.in glo.z.j.de pigno.l.ſi ſuperat⁹. ¶ Jn ea.glo.ibi refert.ergo diſtinctio p noia cōcernit actoꝛē.diſtinctio per ad uerbia cōcernit reum.directa ergo dicit q̄ agens habet dire ctum dñium.vtilis q̄ vtile.directa dicitur q̄ reus detinet vel poſſidet.vtiliter dicit q̄ fingit poſſidere.ſed Jac.z Pe.dicūt q⁹ ad hoc vt cōpetat rei ven.requirunt duo p̄incipalia.ſ. cauſale ex parte agētis.z formale ex parte cōuenti.z poſſeſſio vera vel ficta.alꝰ rei vendicatio non poterit exerceri nec formari li bellus cōtra eū qui nō poſſidet nec dolo deſijt poſſidere.vt re fert Dy.C.eo.in rubr.z in.l.j.C.de alie.iu.mu.cau.fac. facit.ſ.de iudi.l.non alꝰ.§.j.dicit ergo p̄in.cauſale.i.cauſaliuū ſeu pductiuum.dicit p̄incipiū formale.q: ſine eo non pōt libellus re cte formari.z hoc facit p glo.que dicit q⁹ dñus q̄ poſſidet nō po teſt cedere rei ven.z ideo lz emptoꝛi ſint ceſſa. iura tñ ante tra ditam poſſeſſionez nō exercebat rei ven.z no.in.l.ſi.C.de here. ven.quod eſt verum cōtra ipſum cedentem.ſed cōtra tertium q̄ poſtea poſſidet videtur q⁹ poſtea poſſit exerceri.q: tēpoꝛe ceſſionis cedenti cōpetebat actio in habitu:lz non in actu.vt not. Dy.in.c.p poſſeſſoꝛe.de reg.iur.lib.vj. ¶ Quero hic.q̄d ſi eſt p̄batum de dñio z nō de poſſeſſione.videtur reus abſoluēdus. q: non eſt p̄batum p̄incipium formale.z ideo iſtud eſt verum ſi de poſſeſſione fuit queſitum in iudicio z non p̄batuꝛ.vt in.c. raynaldus.extra de teſta.ſed ſi non fuit diſcuſſum de poſſeſſio ne tunc debet declarari ſuper dñio.non tñ condēnabitur re⁹ ad reſtituendum.vt.l.ſi a te.§.j.j.de except.rei iudi. Et ſi tu dicas quid operatur iſta declaratio.reſpōdeo q: habebit paratā exe cutionem ſi poſtea reperiat reū poſſidere.vt.j.de iureiur.l. ſed z ſi poſſeſſoꝛi.§.j.quod eſt no.dignum. ¶ Jn ea.glo.ibi: centū annis.vt in re eccleſie romanc.in alijs eccleſijs vbi agitur de ve ro dñio.dic vt in auē.quas actiones.ſed vbi agitur de excluſio ne publiciane.idez in eccleſijs quod in p̄uatis ſm Dy.z bar. in.l.ſi finita.§.ſi de vectig.j.de dam.infec.quod eſt no.dignuz. Et vide.l.vniuerſas.C.ne rei do.vel templo. ¶ Jn cad.ibi.de eo.§.ſi.q: poſſeſſio non tranſit ad heredem.vñ poſſeſſio here dis eſt noua poſſeſſio.q: poſſeſſio teſtatoꝛis morte finitur.vt.l. j.§.ſcenola.j.ſi quis te.li.eſſe iuſſus fuerit.lez tamē nō trāſeat poſſeſſio ad heredem tranſeat qualitas poſſidendi.i.titul⁹ de functi.vt no.in.l.cuz miles.in p̄in.ſ.qui.ex cau.mai.z q̄ō hec glo.dicit eſt intelligendū vbi lis eſſet cōteſtata cū defuncto. q: tunc lz poſſeſſio heredis eſſet noua poſſeſſio.tñ idez eſt iudiciū vt.l.ij.§.ſi.j.de p̄eto.ſtip. ¶ Vltimo.formā libelli in iſta actio ne.vide in Spe.de cau.poſ.z p̄p̄te.ver.alie ſunt reales.habes ex p̄emiſſis q⁹ q̄libz variat actio variatione ſpecifica.q̄libz nō variat actio:ſed modus agēdi ex facto rei. Et eſt iſta glo.arg. q⁹ officium iudicis inquirentis nō filcat per accuſationez ſup nenientem:q: iſtud officium eſt introductū cauſa eū adiuuādi. arg.hui⁹ glo.Sed tu reſpōde ad hāc glo.q: hic loquitur de cō curſu quo ad originē:nō quo ad intētationē.facit.j.eo.l.ſi poſt acceptū.z de aqua plu.ar.l.q̄q̄.§.iulianus.

¶ Additio Bal.

1 Dñium rei imobilis quibus modis p̄betur.
2 Res q̄ fuit antiquoꝛū meoꝛum p̄ſumit̄ eſſe mea.
3 Proponens rei vendicationē an videat̄ p̄ponere publicianā.
4 Heres libellū incertū an poſſit declarare.
5 Actoꝛ in p̄iudiciū rei an poſſit liti mote renūciare.
6 Rei vendicatio an detur p̄ incoꝛporalibus.

Domam. Libelli. in qualibet rei vēdicatione.vide in ſpe. de cau.poſſeſ.z pp̄ie.verſi.alie ſunt reales. ¶ Jn glo.que incipit.ſ.cui detur.ibi debet ei directam.contra. ma. videtur caſus.j. de aqua plu.ar.l.j.in fi. ¶ Jn ea.glo.ibi queri conſueuerit.ideo not.in.l.ij.C.vbi in rē act, facit de dam.infec.ſi finita.§.ſi que ſunt iu ra. ¶ Jn ea.gl.ibi: poſſidet,facit,C.ſi ppter pu.pen.ſi deſerta, ſ.quib.ex cau.maio.l.cum miles.§.j. Et idem tenet Specu.de actio.ſeu peti.§.ſequitur.ver.ſed nunquid is qui tñ ciuiliter. ¶ Jn ea.glo.ibi:z vtiliter ad rem refertur. ¶ Sed hic quare ſ.q⁹ noiatio nominū ad actoꝛē aduerbioꝛum ad reum refertur. reſpondeo quia nomē ſignificat p modū habitus z quietis. et determinate apprehenſionis. habitus vō eſt in habente z ſic in actoꝛe. Aduerbium vero ſignificat per modum accidentis verbo.que accidētia inducunt varietatem quandaz penes ip ſum reum.vt.l.electio.§.ſi is.de noxa. Jdeo ea que ſunt de ſub ſtantia referuntur ad actoꝛem.z ſic per nomina ea non ſunt ex euentu z per accidens ad reum.et valet hec inueſtigatio ad.q. Dy.in.l.q̄ ſit.§.iul.de aqua plu.q⁹ ex eadem inſtantia fiat co n demnatio.quia non mutatur actio ſed quedam qualitas q̄ mu tatio nō interrumpit p̄ceſſum vt ſit neceſſe inchoari de nouo. vt.j.de noxali.etiam delictum.§.fina.ſm Ja.inſti.de actio.§.j. peto a te talem rem quam dico meam fuiſſe.an valet talis peti tio.de actio.ſeu peti.§.ſequitur.verſi.peto a te.Dy.in.l. edita. Ac.de confr.cert.§.j.per Ac.tangitur.j.eod. quedam mulier.
1 z.j.titu.j.l.j.in p̄in.per Acc. ¶† Quibus modis p̄obetur dominium rei immobilis.vide in Spe.de loca.§.nunc aliqua. verſi.lvj.ibi omnino videas.z in Specu.de teſte.§.nunc tracte mus.ver.quid ergo.z ver.hoc quoq; notandum. vide quod di
2 xi.C.de rei vendi.iuris.in ſi. ¶† Mo.q⁹ res que fuit antiquoꝛ rum meoꝛum p̄ſumitur eſſe mea.vt not.C.ad exhiben.l.j.glo. C.de pigno.vſu.dicit q⁹ rei vendicatio tollitur per vſu.indirecte.ſed maledicit.imo p̄eccluditur radicitus:cum dominiuz ſit radix eius.z ideo ſimul vtrūq; tollitur niſi exponas indirecte: vt anteceedens z cōſequēs.z tunc expoſitio eſt bona. Aliquādo
a ¶ l.ij.z ibidē vide glo.z in l.pōponius. §.ſi is qui.de acq̄r.poſ. vbi p Bar.z do. alex.de imol quē oinoviō, is qui poſſidet petit declarari rem ſuaz eſſe z valet ad excipien dum nō ad agendū.C.qui bo.ce.poſ.l.ſi pater tuus. peto q̄q̄d poſſides i tali villa an p̄cedit petitio eo.§.v̄. q̄d ſi peto q̄q̄d. Ex quo tēpoꝛe legatari⁹ habeat rei vendicationē vel perſonalem actionem vel hypo.eo.§.ver.ſed q̄ñ hec tibi cōpetunt. vtrū in rei vendi.p̄cedit libellus alternatiuus circa res.no.j.eo.l.ſi in rem agat aliq̄s. Jtem vtrū circa ipſum dñium vel actiones. no.inſti.de act.§.alie.z de re iudi.habere.in p̄in. Jtē an p̄ocedat libellus incert⁹.j.eo.otra.de tota.§.j. Jtē an poſſit agi cōtra ciuiliter poſſidentē tñ.no.j.eo.ſup rubr.z facit.j.eo. fruct⁹. in fi.z.j.de vſufr.cuiuſcūq;.§.ſi fundus.z no.C.vbi in rez actio.
a l.ij^a.z Dy.in.§.alie. Jtē ſi ius decernit actoꝛi pendente p̄ceſſu an nihilominus fiat condēnatio.dic aut decernit quo ad iuris vtilitatem:tunc fit condēnatio ex eodē p̄ceſſu.j.e.ſi poſt accep. aut decernit ſimpliciter.z tunc ſec⁹.vt.j.eo.ex diuerſo.in p̄in.z dic vt.j.de condi.fur.l.z ideo. Jtē ſi ius accreuit actoꝛi pendente p̄ceſſu.an ex eodem p̄ceſſu fiat condēnatio. rſideo aut accreſcit acceſſoꝛie.z fit condēnatio.j.eo.fructus.§.ſi.cum.l.ſeq. aut eſt ius nouum puta pendente p̄ceſſu actoꝛ qui egit publiciana vſucapionem cōſummauit quomō eſſe poteſt quando poſſeſſoꝛ agit p ſola detentione.tunc videt q⁹ debeat ſequi abſolutio.vt no.j.de publi.l.j.in p̄in.z.ſ.de peti.here.z non tantū.§. q⁹ ſi p emptoꝛe.nō obſt.ſ.de inſa.ſeru⁹.q: ibi mutatur ſola qualitas actionis.hic mutatur ſpecies.z eſt omnino noua actio.z hoc vi detur verum ſi eſt ſola publiciana intentata. Maz creſcit cōclu ſum ſolū ad declarationē quaſi dñij non poteſt declarari ſuper dominio.q: non petitur vt.l.non poſſumus.ſi pars heredi.pe tatur.ſi autem eſſet actum alternatiue publi.z rei vendica.tunc bene ſequeretur condēnatio.q: dominiuz p̄oceſſit ex cauſa ve teri.z dicit in.c.habere ſane.z in.l.non poteſt.de iudi.z p̄ſta
3 tur.arg.j.e.ſi a titio. ¶† Sed an ille qui p̄oponit rei vendica tionem videtur p̄oponere publicianam.no.q⁹ ſic.j.eo.marcel lus. ¶ Jn contrarium.quia expreſſe non poſſunt ſimul ſimpliciter p̄oponi:quia contrarie.ergo nec tacite.vt no.titu.j.l.j.in p̄in.p hoc.quia abſolutoꝛia in rei vendicatione non in publiciana.j.de euict.minoꝛ.§.j.z arg.ſ.de peti.heredi.lucius. Dic aut loquitur reſpectu eiuſdem ſpeciei: tunc negatiua eſt vera; aut reſpectu diuerſarum.z tunc aut eſt actum ſpecialiter z non p̄ocedit queſtio.quia tot ſunt petitiones quot res. Jdeo vna in altera non continetur.l.cum ex filio.§.filio.de vulga.ſubſti. Aut eſt actum generaliter z tunc loquitur lex marcellus. cum glo.ſua. ¶ Sed an in eodem libello poteſt p̄oponi ad exhibē dum z rei vendica.dic vt nota.ſ.de inoffi.teſta.l.qui de inoffi cioſo.ſed an p̄ocedit iſte libellus peto rem cum fructu. dic vt notat Jnnocen.de reſtitu.ſpol.grauis.z de fide inſtru. inter di lectos. ¶ Quid de iſto libello peto rem cum pertinentijs. dic quod p̄ocedit libellus. et intelligitur actio ad eas pertinentias que certe ſunt.vt notat Jnnocen.de reſtitu.ſpolia.cum ad ſedem.facit quod notatur.j.de verboꝛum. ſignifica.l.rei appellatione.et de lega.iij. patronus.§.j. et.l. vroꝛem.§. legauerat. ¶ Sed an heres libellum incertum poteſt declarare. dic vt.j. eodem.pomponius,in fine. ¶ Sed an declaratio ſemel facta

Universidad de Deusto
Biblioteca

potest reuocari.dic ꝙ non.vt no.ĵ.de verb.obl.ĥequid astringẽ de. ¶Sed an acto: in pretudiciuz rei põt renũciare liti mote. dic ꝙ nõ.vt no.ĵ.eod.vtiq; ¶Sed an p inco:poralib⁹ ocẽ rei vendicatio.videẽ ꝙ sic.q: datur publiciana.ĵ.tit.ĵ.l.si ego.§.ĵ. ad idẽ ectra de iudi.examinata.vide de hoc meli⁹ p Cy.ĵ.si cer. pe.l.ĵ.ad fi. ¶In cõtra.no.ĵ.eo.l.ĵ.vnde dicit glo.ꝙ ius patro natus cõditionẽ er.l.ĵ.ĵ.eo.in rẽ actio.§.ĵ.tu dic ꝙ rei vendicatio stricte sumpta nõ cõpetit p inco:poralib⁹.q: cõpetit dño.z talia iura a dño sunt distincta.vnde cõpetit ꝓfessoria vel quasi si obtinet speciem vel similitudinẽ seruitutis si non obtinet in stãr ꝓponetur rei vẽdicatio:q: nomẽ rei vr gñale p:eto: elegit dicendo ago rei vendicatione ex tali.l.vt.ĵ.e.l.ĵ.§.naz cõdictio er.l.cum sit in personã actio.vt instit.de act.§.appellamus.non habet locum p iure reali.vt.ĵ.vsufr.quẽad.ca.in fi.arg.cõtra.ĵ. de cõdi.indebi.§.si nũmi. Sed ibi.q: re quasi ꝓtrahit.z possessio dicit põt res tõ quasi cõtrahitur ad solã possessionem. Sed nullus est quasi cõtractus. ¶Sed pone ꝙ acto: contra reũ fa cit istam positionẽ. ¶Itẽ ꝙ res nõ est tua.an reus cogitur re spondere.dic ꝙ nõ.vt.ĵ.eo.l.in speciali. ¶Sed pone ꝙ reꝰ re spondet interrogationi affirmatiue.vtrũ postea possit variare. dic vt.ĵ.eo.is q̃ se obtulit. ¶Sed pone ꝙ negatiue rũdet. dic ꝙ statim est ius quesitũ acto:i.z loquit̃.ĵ.eo.l.fi.z adde qõ not. instit.de act.§.item mixta est actio de eo.Sed an in eo casu p:o ceditur lit.non cõtest.dic ꝙ sic.q: emergitur z expeditur.ĵ.eo.l. vlti.vnde etiã lit.non contesta.sup mendacio rei excipiente te ste.z ci erto:quebitur detẽtio.¶Nã dicendo se nõ possidere re nunciauit cõmodo possessionis.z de reo se fecit acto:ẽ. in auẽ. de trien.z semis.§.pe.z adde in Spe.de teste.§.nũc tractemus. versi.xxx.z versi.seq.Sed an rei vendica.põt cedi.glo.dicit ꝙ aut ille q̃ cedit possidet:tunc valet.ita no.glo.in.l.vlti.C.de he re.ven.hoc rep:obat Dy.in.c.ĵ.p p:iore.z Cy.in.l.ĵ.C.de alie. iu.z facit.ĵ.de rei ven.si culpa.¶Sed an si cedenti est restitu ta res expiret cessio.videẽ ꝙ sic.vt.ĩ.de transl.fi.z.C.de noua. l.iij.dic cõtra.imo cõtra cedentẽ ageẽ.vt dicta.l.si culpa.nõ ob. cõtra.nã loquunt̃ in personali vbi per solutionẽ debiti substã tia est co:rupta.de leg.iij.l.xj.§.si rem.sed in reali nõ est co:ru ptum:imo cõfirmatũ dñium.vt.ĩ.qui.ex cau.ma.si ius cir.et p hoc habet actionẽ habitu.arg.ĵ.de iureiur.sed z si possesso:i.in fi.p:in.nõ ob.ĵ.vsufr.quẽadmo.ca.l.ij.in fi.z de no.ope.nun.l.ĵ. q: vsufructuarius nõ habet ius cessum: sed solã facultatẽ agen di.z est nudus minister z custos.cũ in eũ cõmodũ dñij nõ refera tur.l.locum cũ in plures.§.messem.z.ĵ.de dona.inter vi.z vxo:. mulier. ¶Sed an q̃ pretendit vniuersalẽ titulũ possit agere rei vendicatione absq; traditione.dic aut inter vinos z nõ potest regulariter.vt no.ĵ.de dote.l.ĵ.§.ĵ.aut causa mo:tis. ¶An in pe titione hereditatis habeat locũ nominatio dñij in iudicio sicut in rei vendi.dic vt.ĩ.de peti.here.l.etiã.§.si q̃s absentis.q̃d in publiciana.dic idẽ qõ in rei vendi.vt.ĵ.tit.ĵ.eũ qui.§.in publi ciana.Sed an habet locũ publi.de iure canonico.dic ꝙ sic.vt in.c.abba.de re iudi.lib.vj.z dixi.ĵ.tit.ĵ.eũ qui.§.p:etor ait.ibi videas.Sed nunq̃d a snia lata in rei vendi.appel.glo.dicit nõ reperiri.l dicentẽ. Sed videẽ ꝙ reperiat̃.ĵ.de appel.creditor. §.versus.de hoc.ĵ.e.q̃ restituere.¶Sed an execution manu mi litari habeat locũ in personalib⁹ sicut in rei vendi.dic vt.l.resti tuere.in fi.hec sufficiũt aduocato ad aliqualẽ instructionem in hanc materiam capescendam.

¶De rei vendicatione. ¶Rubrica.

1 ¶Actionũ quedam sunt vniuersales:quedã speciales.
2 ¶Rei vendicatio nõ cõpetit p inco:poralibus.

¶Ostactiones. ¶Rei vẽdicatio cõpetit p:o re bus singularibus. ¶Item p filiũs nostris adiecta causa potest̃ ex iure romano: nõ adiecta causa dñij. Item qõ pertinet p vni uersitate co:po:ali siue tota pertineat ad agentẽ.siue maio: pars.h.d.vsq; ad.l.mar cellus. 1 ¶† Nota.ꝙ quedã sunt actiões vni uersales.quedã speciales.Et dicit̃ actio specialis etiã illa que ꝓpetit p vniuersitate co:po:ali.tũc dicit̃ vniuersalis:ita ꝙ int̃ vniuersitatẽ co:po:alẽ z inco:po:alẽ est ista differẽtia.naz vni uersitas inco:poralis est iuris.l.hereditas.in p:in.ĩ.de peti. he re.sed vniuersitas co:po:alis est facti.vt grex.vt.ĵ.e.l.§.finali.
2 a ¶† Ex p:edictis ptz ꝙ rei vendicatio nõ cõpetit p inco:po ralibus⁹.z tõ ille qui petit ius patronat⁹ per rei vendicationẽ d: inepte petijsse vt extra de iudi.c.examinata.h.d.Bal.

¶Per hanc autem. ¶Dictum est.ĩ.de vendi.rez nunc dicit de vẽdi. ꝓsonaz. ¶In tex.ibi non petunt̃.l.iure dñij:sed iure ptãtis, sic q̃ ptãs habetur de iure in eis.quiritum.i.romanoz.nã quirites vocã tur romani.vnde nõ debet cõcludere libellus per modũ dñij.sz per modũ patrie potestatis.vt statim dicet. ¶Nota ꝙ q̃ volu mus filiũ nostrũ vendicare ab empt.nõ debemus inserere cau sam dñij:sz causam patrie ptãtis.Et si abbas vult vẽdicare mo nachuz debet inserere causaz ptãtis de iure canonico. Et si ali quis habens iurisditionẽ puta comes vel baro vult vendicare suũ subditũ:debet agere exꝓssa causa sue iurisditionis nõ exꝓs sa causa dñij.sed glo.dic z.ĵ.ad municip.l.de iur.z formã libel li.vide per Inno.de o:dd.cog.c.tuã.z in Spec.de quarta pte.d offi.o:di.z in Spe.de reg.iur.in fi.z de cõuer.infide.z de eau. pos.§.notandũ.ver.alie.z vide Guil.C.vbi cau.sta.l.iã ouduz. z p Cy.eo.ti.l.ĵ.z adde qõ no.Inno.de offi.o:.c. cõquerente.z de malo.z obe.c.inter quattuo:.z de relig.domi.c.cũ venerabi lis.z vide Cy.C.de nup.l.si cum in vita. ¶In glo.sup verb.vẽ dicare posse.ibi.l.de iure.ĵ.rũ. In bis non habemus nec dñium nec veram possessionem.z no.instit.de iure persona.z.ĵ.de acq̃r. poss.l.cum heredes.§.in his.z arg.huius glo.dicit Jaco.qõ ex mero officio potest inhibere ep̃s iudici seculari ne procedat contra suum clericum.nec est necesse ꝙ clericus declinet.immo etiam eo inuito hoc fit.q: iudex laycus non potest tangere ius iudicis ecclesiastici.q: esset mittere falcem in messem alienam. z non licet in alienum immittere.vt.ĵ.si serui.ven.l.sicuti.§.arti sto.z vide quod not.Ja.C.de epis.z cleri.auẽ.statuimus.in lec. z Archidy.xj.q.ĵ.si clericus.z.xcv.distin.z.iij.distin.de primatibus.z Inno.de arbi.c.ex parte. ¶In cad.glo.in fi.no.ꝙ ex
b traordinarium auxilium concurrit cũ ordinario⁹ quãdo est in troductum causa coadiuuandi.secus si est introductum in sub sidium.z adde quod not.in.l.in ꝓuinciali.ĵ.de ope.no.nun.Et est ista glo.arg.ꝙ officium iudicis inquirentis non fileat p ac cusationem superuenientem.q: istud officium est introductum causa coadiuuandi.arg.huius glo.Sed tu respõde ad hãc gl. q: hic loquitur de cursu quo ad o:iginez:non quo ad intentio nem.Et tõ veritas est ꝙ accusatio superueniens re integra seu anteq̃ maleficiũ sit liq̃datũ facit inq̃sitionẽ silere.q: iudex non d⁹ de facto supplere ex quo cõparet accusato:.tex.est.ĵ.de cust. reo.l.diuus.ibi:si q̃d erit z.fm Albertũ galeoti q̃ ita no.ĩ mar garita in tit.de accusa.Secus esset forte si esset maleficiũ iã li quidatũ.arg.C.de adul.l.q̃is indubitati.nã tunc iudex sano re publice utilitatis põt supplere z procedere ad condẽnationẽ. arg.ĵ.de adul.l.cõstante.de hoc no.Dy.ĵ.de adul.l.si marit⁹.§. fi.Adde qõ facilius cõcurrit officiũ iudicis nobile cũ actione reali quã cũ personali.q: realis nõ ꝓsupponit obligationem z sic habet similitudinẽ cũ officio iudicis.vt.ĵ.de adimẽ.lega.l. quint⁹ mutius.§.ĵ.z vide in Spe.de offi.iudi.§.ĵ.ver.sz oppo nitur.Officiũ vo mercennariũ semp ocurrit cũ qualibet actio ne:nec stat per se vt no.ĵ.de excep.l.fundi.de act.emp.l.qui per cõclusionem.§.fi.eũ simi. ¶Querit hic Cy.virũ in isto libel lo opo:tebit ꝙ exꝓimatur nomẽ actionis.z dicit ꝙ ter.hic lo quitur de exꝓssione cause ex qua resultat certum nomẽ actio nis.z ideo sufficit fm Jaco.z Pe.facit.C.de peti.here.l.here ditas marcellus.

¶Per hanc autem. ¶Nota.ꝙ põt gregem ven dicare simpliciter ille cuius totus vel maio: pars:q: vniuersitas verificatur etiam in maio ri parte.secus in pari vel minori.Solu.no.ꝙ quedã discussio z separatio fit in execution sententie.vt.l.sed si par.in fi.ĵ.l.pr. z hoc.q: erat generaliter actum.vnde in execution requiritur ad tẽpus sub genere.vt dixi in.l.fi.ĩ.de peti.here. ¶In glo.q̃ incipit:sub appella.ibi:ad habitationem.no.ꝙ sub eodem am bitu muroz possunt esse duo populi sicut due parrochie. ¶In glo.que incipit.arg.qõ in fine. Nam hic egerat rei vendica.p grege.z tamen consequitur etiam altena capita p quibus ha bebat publicianam.sed istud est ideo: q: vniuersitas petebat secus si ageretur ad rem singularem.vt.d.l.minor.§.si seruꝰ.vel dic ꝙ hic videtur intentare publicianam agendo in rem simpli citer respectu diuersoꝝ capitum.sed respectu eiusdem rei lo quitur.l.mino:.§.si seruus. Nam ibi est secus.et vide quod no tatur in Specu.de actio.seu petitio.§.sequitur.versicu.quid si p:imo.Baldus.

¶Additio Bal.

¶Ostactiones. ¶In text.§.per hanc autem. vide in Specu.de causa p:opinetatis.§.notandũ. versi.alie.vsq; in fi.§.in Spe.de regu.inser.z in Spe.de conuersio.infideliũ.ibi videamus. vide Archi.ij.q.ĵ.in p:imis.in p:in. Formã li belli.vide per Inno.de o:di.cog.tuam.z in Spe.iij.parte.de offi.o:dinarij.ibi:per hanc.vide Inno.de appel.dilect⁹. ¶In glo.iste decanus.z in glo.seq.Itẽ vide oino Inn.de reli.domi. c.veniens.

Universidad de Deusto

c.veniens.alꝰ nisi intelliges. ¶In ter.ibi:aut interdictis. vide Archid.xxj.q.j.si clericus.z.xxj.q.ij.c.ij.p Archi. in.§.per hãc. vide omnino qđ no.Inno.de offi.ordi.cõquerente. ¶In glo. ij.z pe.de maio.z obe.inter quattuor.ibi oĩno videas.z de offi. ordi.duo.in fi.z de iudi.craminata. ¶In ter.in fi.§.ibi petũ» tur.vide Inno.de resti.spol.ex parte. vide Inno.de prescript. auditis.in prin.z co.titu.cum olim. ¶In glo.j.z fi. ¶In ter. ibi.quid adiecta causa.vide omnino Guil.C.ybi cau.fis.oudũ. ¶Nota.q ybi libellus actoris est contra ius cõe debet iustifi» cari per adiectionem cause exprimendam in ipso libello. ¶In ter.ibi.ex iure romano.vide.C.de spõ.l.j.invlt.q.z.C.de nup.si in vita.per Cy.ibi vide.vide Inno.extra de arbitris.ex parte. ¶In glo.z male.vide oĩno Archid.xcv.dist.simile.dist.iiij.de primatibus.in text. ¶In.§.ij.per hanc.hunc.§.z.l.seq. glosat Inno.in.c.certificari.de sepultu.ideo ibi omnino videas.vtrũ ille qui detinet meum vasallus teneatur ad interesse meum.dic q sic.C.de ope.liber.l.fi.vide per Cy.C.ybi causa sta.ibi in vl» tima.q. Ponit vtrum quis presumatur clericus vel laicus. vi» de in Spe.de statu monacho.ver.xvij. ¶Itez vide omnino in Spe.de religio.domi.alꝰ non intelliges.z in Spe.de natꝫ ex libero ventre. ¶Quid de vxore.dico q etiam in nondum co» gnitam habet quis manus iniectionem etiam vt vi cognoscat. vt no. Guil.de epis.z cle.l.raptores.quod est no.dignũ. an põt
a etiã verberare[a].dic extra de apost.c.pe.z.vij.q.j.sicut alterius. z in.§.si quis aũt ppria vt lucrativa:z auie.z de nup.§. si ergo. Si maritus detinetur inclusus an vxo: accuset detentorez.dic q sic.l.fi.C.de plagia. ¶Quo iure ante carnalem copulã ma» ritus petat vxorez z quo iure post.dic vt no.Cy.C.de spon.l.j. in fi.de spõsa.dic vt no.inde de resti.spol.c.ex parte. ¶In glo. que incipit.sub appellatione.ibi:item si primo. ¶No.sub eo» dem ambitu murorum posse esse duos populos.z sic in eodem castro possunt esse due vniuersitates sicut ptz si sunt ibi due ec» clesie curate.nã quelibet habet populum suum.Bal.

¶Additio lectu.vacan.in.l.Sed si.Bal.

Sed si. ¶In text.ibi:non veniunt. quia nec sub grege sunt recepta vel possessa p dõm regis. ¶In glo.que incipit.nisi eorum no» mine.in fine.ibi:respectus. ¶No. q aliquid po test dici meum:licet quodam respectu sit meum z quodam respectu non sit meum.sufficit enim q verbum prola» tum non sit simpliciter falsum. Et facit q Imperator proprie dicatur dominus mundi in vniuersalibus.licet non singularuz rerum fm Bar.

Marcellus. ¶In ter.ibi: vendicare. Idem si non supereſt nisi vnum caput: quia durat grex habitu:licet non actu. fm Petrum et Cy.in addi.

¶Additio Bal.

Marcellus. ¶In ter.ibi.z hoc vti» q.dicit Inn. q omnis vniuersitas habet imposituz nomen a iure. z in hoc cognoscit vtrum agatur vniuersa» liter vel non.ita no.Inno.extra de sepultu. certificari. ¶In ter.§.armamenta. dicitur hic q si peto nauem non veniunt armamen ta.nec illa stafecta que est seruitialis nauis. Sed quid si peto nauem cum armamẽtis.an procedit libellus z videtur q sic si peto castrum cuz pertinentijs.de resti. spolia. cum ad sedem.z no.de verb.sig.rei appel.z sicut si peto rem cuz fructibus vt habes de fide instru.inter dilectos.argu.cõtra de excu.fun. ¶Sed dico cõtra:quia armamenta stant per se nec accedunt.nam sicut fructus fundo z sicut pertinentie castro.vñ dictus libellus nõ precedit.q: non cõstat quid petatur. nam ar» mamenta deputant naui fin destinationem patrisfami.iõ sunt incerta.z sic non precedit libellus.de leg.j.si domus. ¶In glo. q incipit.arg.q qui pponit.ibi.§.si seru⁹.vide in Spe.de act. seu peti.ver.qđ si primo egit.z ver.seq.

Armamenta. ¶In text.ibi vendican» da:q: sunt res extrinsece a corpore petitio.z ideo non clauduntur sub libello z est argu.q qui petit castrum non videatur petere pertinentias vel districtũ eius.q dic vt no.per Inno. de resti. spo.c.cũ ad sedẽ.z facit qđ no.de verb.sig.rei appellatione.

Pomponius scribit. ¶No.q hic loquit de mixtione materia rum.et quando per mixtionem res non transit in alteram. vt q: miscentur due res eiusdẽ nature vel diuerse separabiles.tamẽ nõ confundit dñium.secus si essent diuerse nature inseparabi» les post mixtionẽ.q: tunc diuersa res alterius forme.exemplũ in multo.facit.j.de leg.iij.l.quesitũ.§.illud.Bal.

Idem pomponius. Idẽ scribit. Mo ta q pupillus se quitur matrem.h.d.

De arbore. Arbor radicata cedit solo.secus si nõ est radicata.facit.j.si certum peta.l. si quis nec causam.ad finem.

Cum in rem. Error vocabuli non vitiat libellum. hoc dicit iste.§.nota.

b **Si plures.** Incertitudo vitiat libellumᵇ z processum cause.h.d.ter.nec trãsit interpretatio vel declaratio libelli obscuri ad heredẽ.h.d.glo.qđ est no.dignuz. Et idẽ tenet Inno.extra de succes.ab intesta.c.cuz dilectus.et glo.l.inter stipulantẽ.§.j.j.deverb.obl.z in Spe.de act.seu pe ti.§.sequit.ver.si nolit.z de libel.cõcep.§.fi.ver.itẽ si cautus.et vide.Guil.j.de cõsti.pecu.l.q iniuriarũ nõ vitiari incep.actor rõne incertitudinis.z adde qđ not.in.l.fi.de preto. stip. ¶In glo.q incipit.iudici.ibi:decessisse.sed certe heres potest inter» pretari.arg.de leg.j.l.si qs a filio.§.si qs plures. vnde dic q in l.si qs intentione.cõstabat p pbationem aliquã illud qđ actor voluerat petere fm Ja.de ra. Cy.in addi. Nam actor dubiã pe titionez potest interpretari:sed non dubiam pbationez.vt extra de pba.c.in presentia.testis aũt bene posset interpretari.vt no.de appel.l.ab executore.z per Inno.de testi.c. cũ clamor.cõ muniter tamẽ tenemus q interpretatio in iudicijs nõ transeat ad heredem.sed in contractibus z in vltima voluntate sic.facit a quod no.j.de verb.obl.l.q̃quid astringende.z arg.huius glo. videtur q procurator non possit interpretari dictũ dñi sine spe» ciali mandato. Econtra ẏo an dñs possit interpretari dictũ p» cura.si quidem procura.habuit speciale mandatũ certũ est q sic. alias cogitabis.z vide extra de verbo.sig.c.ex parte nostra. Et nunquid verbum dubiũ platum in causa principali possit in» terpretari in causa appellationis.vide in Spe.de act.seu peti. §.sequitur.ver.sed quando.Bal.

¶Additio Bal.

1 ☞ Heres verbum dubiũ a testatore platum in iudicio cui? nõ est:interpretari nõ potest.

2 Declaratio semel facta an possit revocari.

Idem pomponius. ¶In ter. ibi.q: separari z in sua principia reduci ad leg.inquisi.§ il» lud. In ter.ibi.sit invocabulo.q: error iste nõ est in ipsa re:sz in quadã demõstratione. z nulla de» monstratio est de substantia:vt.l.certũ. si cer.pet. ¶In ter.ibi si plures.vide Dy.de leg.j.si fic.§.si mihi. ¶In gl.que incipit
1 iudici vel reo.ibi:dic actorez. ¶† No.q heres non põt inter» pretari verbũ dubium a testatore platum in iudicio cuius non est.q: ea q̃ facta sunt extra animũ non transeũt ad heredẽ. si qs testamẽto liber esse iussus fuerit.l.j.§.scium. Quid de minore. vtrum põt interpretari verbũ dubiũ procuratoris.videt q sic.q: põt eius dictũ revocare cũ causa.ergor interpretari.ff.de pcu. non solũ.in prin.C.de legi.l.fi.dico q aut procurator habuit spe ciale mandatũ ad fic dicendũ.z tunc dñs interpretetur: q: pcu rator fuit nudus minister in hoc.radix autem act.huius fuit in dño.vnde tanq̃ factum pprium bene potest interpretari. Aut non habuit speciale mandatũ:z tunc aut procurator decessit z nõ poterit dñs interpretari:lz succedat in instantia. de pcura. in cause.§.si ex parte.vt hic. aut procurator viuit:z tunc facta trãs» latione instantie in dñm.dñs potest declarare. tamen consulto procuratore.ipse etiam procurator videtur posse declarare dictum suum.licet defierit esse procurator.arg.extra de verb.sig. ex par» te vestra.z facit ad id quod de revocatione dixi de in integ.res
2 sti.c.fi.lib.vj.z de confes.c.vlti.in antiqua. ¶† Sed nunquid declaratio facta semel potest revocari.dic q non . vt notat. de verbo.obli.quicquid astrin. ¶Sed nunquid in causa appella tionis potest fieri declaratio.dic vt no.in Spe.de act.seu peti: §.sequitur.ver.sed quãdo.z seq. ¶In eadem glo.l. decessisset. ¶Item no.Inno.extra de succes.ab intest.c.cum dilectus.qđ est no. Sed videtur q lex interpretetur.vt.l.si quis inter com» munes ambigua.de iudicijs.sed ibi erat dubium iuris.i.signifi cationis verbi prolati.hic erat dubiuz facti.vide omnino de li belli concep.§.fi.ver.item sit cau.vt si confidat.ibi omnino vi» deas.z vide omnino per Guil.j.de cõsti.pecu.l.qui in iure.ibi omnino videas.Bal.

1 ☞ Actor se nimis astringere non cogitur.

2 Confinia in libello sunt adijcienda.

3 Ius deliberationis reo auferri non potest.

Si in rem. ¶Libellus in rei vendicatio» ne debet esse certus et clarus. ita q constet de re petita.hoc dicit. ¶In text.ibi: significat.s.materia. ¶In tex.ibi:infecte.i. rudis.

a ¶Verbera» re.vide fel.in c.illud. de p» sumptio.post prin.iiij.col.

b ¶Libelluz. vide Pau.de ca.in ofi.clv z do.alex. de imo.in consi. clxxxj.ij. ptc.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ In ter.ibi facte.i.furate. ¶ In tert.ibi:vel dari.per hoc ptz
q hec.l.principaliter loquaf in reali incidenter loquit in per-
1 sonali. ¶† In tert.ibi:coartata.no.q actor nõ cogit se nimis
stringere vel artare. ¶ In ter.ibi:debebit.i.addicere cõfines.
¶ No.tñ q res q habet certos fines nõ expedit cõfirmare.vt
2 no.per Jaco.de leg.ij.l.cũ pater.§.vicos. ¶† Not.q libello
debent adijci cõfinia.vt.l.forma.de censi. Sed qd si errat in cõ
finibus.dic vt ibi.z de leg.iij.l.patronus.§.j.z no.Jnn.in.c.cũ
ad sedem.de resti.spol.z Spec.de acf.§.j. fm Raynal.Bald.
paduc. ¶ Item no.q libellus debet sic distinctez clare forma-
ri q res sit certa.hoc est certum seu verum in re principali. sz in
fructib? accessorijs ꝓcedit libellus incertus z generalis.vt no.
Cy.C.si quis alteri vel sibi.l.cũ pricipia. In glo.j.ibi eius.i.in
legato alternatiuo. Nam nõ transit dñium ante electionẽ.post
electionẽ ẽo non potest agi alternatiue.ergo nõ est verũ q p
legato alternatiuo specierũ agaf rei vendi.alternatiue fm istã
glo.q quotidie allegaf q in legato alternatiuo nõ trasit dñiuz
ipso iure:sed secuta electione.z est expressuz.j.de leg.j.l.huius-
modi.§.sticbum.z de opt.leg.l.apud aufidiũ. Referẽdo ergo
verba ad.q.ꝓpositã de feudo z allodio est dicendũ q non ꝓce-
dat libellus alternatiuus si opponaf idez in positione actoris
alternatiua.facit quod no.Jnno.de rescript.c.ex parte. ¶ In
1 glo.que incipit:predicta.ibi:ius deliberationis. ¶† Not.q
ius deliberationis non potest auferri reo.tñ ꝓcedit libellus si
non opponatur.C.de anna.excep.l.fi.fm Fran.ac. Jac.but.di
cit q ibi loquitur in libello citatorio. Prima em opi.est vera.
vt.ẽ.l.pri.§.fi.vñ apparet q libellus generalis non est inept?.
q: nõ posset iuuari p ꝓbationes si esset inept?.vt no.in. Spec.
de iurisdi.om.iudi.ver.qd si libellus. z ꝓbatur in.c.ostitutio-
nem.in fi.de elec.in cle.

¶ Additio Bal.

3 ¶ Cõfinia.p quo vide plene p feli.in.c. significantibus.de libel. obla.i col.v. ver.iij. cõclusio.ij.de mõp cedẽdi.ẽ. causa cõfiniũ vid p eũ in.c.q: dicante. circa fi.j. col. in v, ad. vij. q. de prescrip.

Sin rem. Intellectuz huius materie vide in Spe.de libel.ꝓcep. §.iusta.ver.itẽ nõ valet.z seq.versi. sed in quo pderit.z ver.qd si peto dñii. ¶ Sed an re? põt cogi designare cõfinia? rei quã possidet ita q actor reddat certus qd petat.dic q sic.vt not. Buil.C.de peti.here.cogi.ver.sed tunc quero. ¶ Item si quis accessorie petit fructus.an hic incerta petitio admittaf. dic p Cy.C.de rei ven.certum.in vlti.q.z.C.si quis alteri vel sibi.certis ꝓpriis.per Cy. ¶ In ter.ibi.debet.vide quod no.C.de cõ traben.emp.cũ res.z quartam petat.vide Dy.in consilio.xiij. ¶ In ter.ibi.non genus.q: genus non potest vendicari. idco in hac actione formandus est libellus in specie iuxta actionis naturam.z iterato quo ad rem cõtractus habet fines non expedit confirmare.vt no.per Ja.de leg.ij.cũ pater.§. vices appellatio.vide Archi.xij.q.j.si manifeste. ¶ In ter.ibi.ita coarta-ta est. ¶ No.q non est ad nimiam specificationem artandus actor.sed sufficit q talia deducat in libello per que index cert. z reus reddi possit instructus. ¶ In glo.q incipit.i.rei vendicatio.ibi:vel alternatiue in personali hoc ꝓcedit.quia habet actio preexistentẽ materiam sic cõceptã.sed non est ita in reali. Et loquitur hic de alternatiua rerum. ¶ In ea.glo.quasi in fi. ibi:ad legatariũ.bona est similitudo. q: alternatione legati dicitur incertuz sicut legatũ generis.z tñ nõ transit dñium rei incerte.tñ per electionem certificatur z declaratur. Jdeo ex tunc transit dñium z non ante. ¶ In ea.glo.in fi.hoc verum ante electionem.vt no.de lega.ij.statuliber.§.sticbum.de opt.leg.apud aufidium. Et est ratio.q: translatio dñij est iuris executio.sed executio in alternatiuis non fit alternatiua:sed in alteram rez determinaf.z facit de leg.j.si dño. ¶ In ea.glo.ibi:z cuz testa-tor. Sed nunquid p re testatoris legata cõpetit actio ex testamento.dic vt no.insti.de leg.§.nostra autẽ.C.de sacrosan.eccl. l.fi.z in Spe.de actio.siue peti.§.sequitur.ver.illud vo. no.dignum.z ver.qd in specie. ¶ In text.in fi.debebit. ¶ In glo.q est supverb.debebit prefato.que incipit:predicta.ibi:ius deliberationis. ¶ Not.q reus habet ius delibe.sup libello actoris.z ideo hoc ius non põt actor ei adimere formando libellũ ita generalez q reus nõ possit deliberare. Et no.q qui format libellum generalem cogitur specificare.facit.l.vlti.C.de anna. excep. Et no.q libellus generalis nõ dicitur peccare in forma q: si libellus peccat in forma tunc est ineptus z libellus inept? nõ recipit vires per declarationez. ¶ Sed pone q est exceptũ de generalitate contra istum libellum.tamẽ iudex sine alia specificatione ꝓcedit ad vlteriora.de iure ergo ciuili istud grauamen venit rescindendũ p appellationem a diffinitiua solum ex hoc quod videtur per rationem predictam.nam alis dictuz grauamen non ammoueretur si totus processus esset generalis nõ est dubitatio: quia tunc condemnatoria esset iniuste lata.ẽ.l. pri,in fine. Baldus.

Si is qui se obtulit. ¶ No.posses-sor offerens se liti nõ liberat possessorem.h.d.z vide.ẽ.de peti.here-di.l.sed si leg.§.item si rem distraxerit.

Si Domonius si ex equis. Si res duoz possidetur a dño z non dño si p diuiso cũ quolibet est agendum non possidenti dño.sez p indiuiso cõtra non dñum tñ.q? possessio ꝓ diuiso ꝓ se non cadit in re mobili nec in iure intellectuali sicut est hereditas.h.d.z est.l. notabilis.et adde quod no.de stipu.seruo.l.si tu duorum. ¶ In ter.ibi:petitione.quando in tali hereditate non sunt corpora rea solũ iura.vt.ẽ.de peti.here.l.hereditas.in prin. ¶ In glo.super vbo possideri potest.ibi.l.actor. Tu dic q res mobilis ꝓ se non põt ꝓ indiuiso possideri.sed ratione soli cui inheret sic. Sed quare non si opponatur ibi signuz partium distinctiuũ cogita. ¶ In ea.glo.ibi titulum diuisionis.dic q quis potest habere titulũ z nihilominus possidet pro herede vel pro possessore vt si vendidit possessor hereditatem et habet precium.nam precium in quo habet titulum emptionis possidet pro herede. Jdem est si emit aliquam rem necessariam hereditati. quia acquirit hereditati potius q? sibi.vt.l.item veniunt.§.j.ẽ. de peti.hereditat. vnde titulus diuisionis excludit petitionem hereditatis.vnde illud quod possidet non possidet pro herede vel pro possessore a principio.tunc nõ excludit titulus diuisionis peti.hereditatis sicut nec titulus permutationis.quia subrogatur loco eius quod in petitione hereditatis veniebat.vt.ẽ.de petitio. hereditat.l.si z rem z preciuz.z sic intellige.ẽ.si pars hereditatis petatur.l.cum multi.vbi videtur casus q titulus diuisionis non excludit petitionẽ hereditatis fm Buil.ibi.z Cy.hic in addi. z idem not. Buil.in.l.hereditatem.C.in qui.cau.cef.lon.temp. pres.z facit de vsucap.c.cum solus.

¶ Additio Bal.

Domonius. An titulus diuisionis excludat petitionem hereditatis.dic q non.vt no. Buil.in.l. hereditaC.in quibus causis.cef.long.tem.prescrip.de hoc p glo.in.l.pe.ẽ.si pars here.peta.p Bar.

1 Titulus rei vendicationem non excludit.
2 Reus contra quem processus est publicatus nouaz exceptionem opponere potest.
3 Rei vendicatio contra quẽlibet detinentez opponi põt.
4 Tenere aliud est z aliud possidere.

Officium. Probato dñio actoris z possessione cõuenti reus debet ad restitutionem vrgeri. nisi habeat rationabilem exceptionem seu defensionez hoc primo. Et in rei vendicatione non deferatur vera possessio sicut in interdicto. sz sufficit etiam detentatio qualiscunq? sicut commodatario depositario cõmisso ex primo decreto.h.d. Et est ler no.digna.z quoddam magnum fundamentuz in materia. ¶ In ter.ibi:restituere.supple possessor
1 dico qui ꝛc. ¶† No.q titulus non excludit rei vendicationẽ. q: dñium prevalet.facit.j.de publica.l.exceptio.z de except.rei
2 iudica.l.si quis rem in dño. ¶† Secundo not.q reus contra quem est publicatus processus potest opponere novam exceptionem z probare.vt hic a contrario sensu.intellige etiam per testes quia super ista non est publicatus processus.vt not. Ja. C.de prescrip.long.tem.l.emptor.licet glo.contrarietur hic et
3 male. ¶† Tertio no.q rei vendicatio potest proponi contra quemlibet detinentem.tamen tunc non aduocabit nisi simplicem detentionem.non autem veram possessionez nisi dominus fuisset in iudicio nominatus.vt.l.ij.C.vbi in rez actio. Et istud est nota.dignum.q licet si colonus expelleretur per violentiaz de fundo dñs desineret possidere.vt.j.de acquir.pos.l.peregre. §.quibus tamen.secus si expellatur iudiciaria autoritate.quia iudex non intendit preiudicare: nisi ei qui fuit in iudicio nominatus.vt notat Jnno.vt lit.non contesta.c.quoniam frequen-
4 ter.quod est nota.dignum. ¶† Quarto no.q aliud est tenere aliud possidere.tamen in dubio omnis qui tenet presumitur in dubio possessionem veram habere.z no.de verbo.oblig.l. stipulatio.§.hoc quoq?.per Jnno.de priuileg.c.cum olim. per Archidya.vij.q.j.c.pontifices.quod tene menti. ¶ Ultimo p declaratione huius.l.vide quod no.in.c.cum super.de re iudic.in nouella.z in Specu.de primo z secundo decreto.§. restat.ver. hoc etiam no.vsq? ad versi.nunquid in seruitutibus.vbi omnino videas. Bal.

¶ Additio Bal.

Officium.

Universidad de Deusto

OFficium. De notatõe domini in iudicio vide qõ plene no. Jnno. de maio. ꝛ obe. inter quattuor. ꝛ c. bũllis dicit Jnno. ꝙ quando colonus expellitur vi tunc dominꝰ perdit possessionem secus si expellitur per iudi. extra vt lit. non cõtest. quoniã frequenter. hãc materiã explicat spc. de prio ꝛ secundo decreto. §. restat. ver. hic etiã not. vsq; adver. sed nunquid in seruitutibus ibi videas. ¶ Officiũ. vide qõ no. Jnno. de iudi. examinata. ꝛ ac. de exec. rei iudi. si a te. §. j. ꝛ Jnno. vt tit. nõ cõtest. §. quoniã frequenter. §. fi. ¶ Jn glo. nõ tñ possidet. ꝛ videt qõ no. Jnno. extra ỏ te sti. vltra tertiam. Jtem vide quod no. Jnno. de re iudi. cũ super. ¶ Jn glo. quero ꝛ ibidẽ in nouella. vbi hec ler glosatur. Jtẽ vide Jnno. de concess. preben. quia diuersitatis in pria glo. ¶ Jn cert. ibi. q̃ conduxerit. vide Jnnocen. extra de libel. obla. c. j. vide omnino Guil. C. vbi in rẽ actio. l. ij. in spc. qõ. Jtem cramina hic materiã quam examinat Gui. C. de acqui. pos. licet. Jtez vide quod no. Guil. C. de acq. pos. er liberis in fi. ꝛ de ꝓscrip. xxx. anno. cum notissimi. §. illud per Gui. de bo. maternis. autenti. per Guil. cum queritur vtruꝫ post dicta testificata admitta
a vlterius probatio.ª per testes sic distingue. aut loquimur. fm l. aut fm can. si fm. l. dic aut loquimur in eadem instantia aut in diuersis. si in eadẽ instantia tunc aut loquimur circa id de quo non potuit esse instructus producens ante publicationẽ ꝛ admittitur probatio. vt super reprobandis dictis testium siue directe siue indirecte vt. l. si qs testi. C. de testi. aut circa id de quo potuit esse iustructus. et tunc subsingue. Aut circa idem ꝛ nõ admittũtur vlterius testes. vt no. hic. ꝛ C. de pba. exce. ꝛ C. sen. rescin. non pos. l. peremp. Si circa diuersa. vt quia testis deposuit supvno ca. ꝛ egovolo postea probare sup alio sup quo non deposuit possuꝫ. vt. C. ỏ exce. l. si qdẽ. qz q̃tũ ad capitulũ nouũ testes non sunt publicati. Jdem dico de veteri capitulo. si sup eo nõ sunt examiati. nã ergo nec aperti aut loquimur in alia instantia ꝛ tũc si noua instãtia est instãtia appellatiõis admittũtur testes. etiã sup eisdẽ articulis ꝛ directo contrarijs ꝛ multo magis super pertinẽtibus ad causam indirecte. vt. l. per hanc. j. eo. §. ij. C. ỏ appel. ꝛ. l. in offer. ꝛ. l. ampliorez. e. ti. ꝛ hoc ne iustitia ꝛ veritas perimatur. ꝛ si dicaẽ temere subornatio concedaẽ tñ hinc ide timetur. vñ fit cõpẽsatio. preterea timor iste nõ repellit nisi in casib⁹ expressis iniure. Si autẽ noua instantia est eiusdem forme cum prima adhuc idem. vt. C. de testi. l. fi. ꝛ hoc scõm leges. Sed canones breuiter se expediũt dicẽdoq; nec in eadẽ instantia nec in alia que tendat ad eundẽ effectũ admittunt testes super eisdem articulis vel directo cõtrarijs ppter euidẽtis subornationẽ. Jaz eũ non mutetur actio nec res nec causa nec actor nec reus nõ debet mutari ꝓhibitio stante ꝓhibitina. sed circa contra indirecte bene admittit. qz de his nõ potuit pars esse plene instructa añ depositionẽ vt in ꝓbãdo ꝙ testes fuerũt alibi qui dicunt se fuisse ꝑsentes. vt no. Jnno. de pba. licet cõz de testi. fraternitatis. ꝛ in. c. testibus rite recte. de itine. i clemẽ. Et dicunt directe cõtraria quecũq; sunt articulis directe iclusa. vnde licet contra testem admittatur reprobatio. quia erat sa. vnde licet contra testem admittatur reprobatio. quia erat nita. quia directe dicitur contra directe quicquid non se compatitur cum intentione seu articulo. vt. C. de non nu. pe. genera liter. sed id quod compatitur se cum facto tamen non cum teste non dicitur directo contradicere. l. iurisgentium. §. quod ferc. de pactis. Baldus.

SRes mobilis. Possessor bone fidei rem mobilem restituere tenetur in loco vbi res est nisi petitor suis sumptibus. et periculo velit eaz restitui in loco iudicij. quo cauendum est de restitutione ibi fienda. sed possessor malefidei si incepit possidere in alio ꝙ iudicij eodem iure vtitur. si autem ex loco iudicij tenebitur restituere. h. o. vsq; ad. l. non solum. j. eodem. Et diuiditur in partes duas Primo loquitur in bone fidei possessore. Secundo loquitur in malefidei possessore. secunda ibi. in. l. si vero. ¶ Jn ter. ibi presens. s. in loco iudicij. nota hic an auctor sit transmittendus ad locum rei petite. an res ad locum iudicij. ꝛ potest interesse rei ratione sumptuuz ꝛ ratione periculi. actorum potest etiam interesse propter. predicta. qz locus vbi est res forte non est sibi tutus. facit quod no. j. ad trebel. l. de etate. ꝛ ex tra vt li. non contest. c. accedens. et de elec. c. bone memorie maguntinensi. et iste. ll. loquuntur in reali iudicio. sed vbi agitur personaliter vtrum spẽs vel genus debeat solui in loco iudicij an ad domuz actoris an ad domũ rei. vide quod no. ff. de iudicijs. l. qõ elegant. ꝛ no. C. de solutiõibus. l. vsuras in fine magne glo. no. ꝙ expẽse etiam actorũ ptinent ad possessorẽ q̃diu possidet. facit. j. cõmodati. l. in reb⁹. §. post. cũ si. ¶ Tertio no. i. l. ꝙ nisi ꝙ vbi differtur executio debet prestari satisdatio. concordat. ff. ỏ iudi. l. si debitori. ꝛ C. de preci. imper. offe. l. vniuersa. circa qõ dic aut quis habet dilationez a. l. mortua. ꝛ tunc debet satisdare. vt. l. si cõstante. §. quotiens. j. sol. ma. aut a principe. ꝛ sic. a. l. viua. ꝛ idem. vt. d. l. vniuersa aut ab hoste. et tunc aut a iudice ꝛ idem vt hic. qz est minister. aut ab hoste priuato. ꝛ tunc aut a testatore. ꝛ idem nisi remiserit satisdationẽ. vel nisi sit de personis exceptuatis. vt. C. ad treb. l. iubemus. aut inter vinos. ꝛ tunc vnda cautio prestat. vt. ff. de iudi. l. in omnibus facit quod no. in. l. ij. so. ma. nisi propter culpam dilapidationis vel causam emergentis suspitionis oporteat satisdare consuli actori. vt. j. de priuile. credi. l. si creditores. et quod dixi de dilatione iudiciali fallit. ff. de iudi. l. ij. §. si dubitetur. et ratio quia ibi creditur. Preterea ibi non loquitur in dilatione ad soluendum sed in dilatione non iudicio sisti. vbi debitum non est liquidum. que verba not. et tene bene menti. Baldus.

¶ Additio lecture vacan. in. l. Misi. Bal.

ESi. ¶ Jn cert. ibi ꝛ periculo. ex ista copula cum eadem re debeat inter diuersa patet ꝙ appellatione expensarum non continetur periculum.

1 ☞ Ratio deteriorationis rei habetur in reivẽditione.
2 Judicis est estimari quantitatem deteriorationis.
3 Ex aquilia cũ reivendicatione concurrit.

DOn solum. In rei vẽdicatione venit deteriorario rei petite ꝑ declarationem iudicij. et si actor vult agere rei vendi. debet cauere se non acturum aquil. ratione damni et econtra. non autem debet cauere se acturum iniurtarum. h. o. vsq; ad. l. item si verberatum. §. si qs

1 ¶† Mo. ꝙ in reivẽdicatione habeẽ ratio deteriorationis rei.
2 ¶† Secũdo no. ꝙ iudicis est estimare quantitatem deterio
3 rationis. ¶† Tertio no. ꝙ concurrit aquil. cum reivẽdica. in quo habetur ratio damni dati. Concurrit dico in origine. sed non in intentatione. sed cum actione iniuriarum concurrit vtroq; modo quia proponitur ad vindictam. et sic ad diuersum. ¶ Quartomo. ꝙ ille qui eligit vnam viam quando electio preiudicat debet cauere se non reuersurum ad aliam. ¶ Jn glo. super vbo oporteret. ibi. l. iij. ¶ Mo. optimã glo. ꝙ vbi expense lit. debentur per stipulationem pñt peti etiam seorsum a principali. ꝛ etiã post latas sniam in principali. secꝰ si veniũt officio iudicis mercenario. qz tũc petunt vna tũ principali. ꝛ idem est in fructibus ꝛ alijs accessionibus. vt. l. termi nato. scõa vtilitas est. qz iusta eã litigãdi nõ excusat ab expensis ꝓmissis. sed qñ excusat qñ veniũt ex dispositione legali. ita no. de le. iij. l. si mulier. §. si rem. qõ est no. dignũ. ꝛ pbat. j. de lib. lega. l. petitor. ꝛ facit de eo quod cer. lo. l. centũ capue. ꝛ qõ no. in. l. j. de alie. iudi. et iõvtilissimum est in contractibus pro mittere refectionem expensarum. facit. j. de verbo. oblig. l. venditores. ¶ Quid in pena promissa in contractibus vtrum excuset iusta ratio litigandi. videt ꝙ sic ex parte rei non ex parte actoris. vt. j. de reg. in. l. qui in alterius. quid ergo est. dicit Jo. an. ꝙ a pena cõpromissi excusat ille qui iusto errore motꝰ petijt laudum reduci ad arbitrium boniviri et succubuit vt ip se not. in spc. de arb. in suis addi. nonne iste est actor ergo examinari nõ dz vt. l. q̃ i alteriꝰ nisi rñdeas et ille qui petit reductionem habet similitudinem rei sicut appellans. sed contra eum facit. vt not. in. d. l. si mulier. §. si rem. vbi respondes ꝙ ibi interesse hic pena. que verba not. in glo. per actionez in fi. decisso. iul. valet. et ideo dicit ꝙ quedam est actio penalis incommutabiliter a sui prin. et in ista loquitur contrarium quia nõ tollitur per rei persecutoriam. Quedam est actio penalis cõmutabiliter ꝛ ex postfacto tantum. vi actio. l. aquilie quantuz ad duplum et ista tollitur per rei persecutoriam. Jam et ista est primo dialiter rei persecutoria. pro hoc. ff. quod me. causa l. metum. §. licet. et ibi per. Bar. et no. eodem titu. l. si cum exceptione. §. cum. fm Cy. in addi. ¶ Dubium restat ratione pene que venit ex alio capite. s. ex repetitione anni. vel. xxx. dicone que venit ex alio capite. s. ex repetitione anni. vel. xxx. dicorum cum quantum ad hoc actio. l. aquil. sit penalis ab origine et actualiter et potentialiter. sed dic vt. j. commo. l. vnde qz ritur. ꝛ facit quod no. j. ad. l. aquil. l. item mella. §. plures. glo. hoc dicit. Baldus.

Tem si verberatum. Si quis. Possessor qui ex necessitate distraxit rem vel fructus nõ tenẽ nisi ad pciũ perceptum. h. o. ¶ Jn ter. ibi pstaturus etiam illud modicũ. ¶ Mo. in reivendicatiõe que est iudicium singulare pciũ succedit loco rei qñ res a possessore nõ pt auocari a principio vt qz distracta cogẽte prĩcipe vl cõtate vt h. qõ ẽ no. Jaz pia sũt rẽ cẽ perẽptã vl pscriptã

a ¶ Probatio vide late firmanũ l suo au reo reptorio i v. testes. post publicatũ ver ficu. j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ex postfacto a prin. incõmutabiliter alienatã esse. vt no. in l. j. de distrac. pigno. quod autem dicitur ꝙ in singulari iudicio succedit precium loco rei intellige officio iudicis. sed in vniuersali in re actionis. vt. §. de pe. here. l. z rem. z precii. z no. p. B. C. de rei ven. l. iur e. z facit ad predicta qõ no. in l. j. z l. qui solidũ. §. j. et eo. ti. l. fi. §. fi. z. §. qõ met. eau. l. si ipsa. Sol. no. arg. hic ꝙ illud modicũ qõ prestat emphiteote z censuarij intelligit in signum honoris z dignitatis z recognitionis. arg. huius lre. ¶ Tertio no. ꝙ iperator potest cogere quẽ ad vendendũ[a] etiã modico precio. Ja. de are. z Ly. intelligũt ꝙ precii erat equale rei; [b] sed dicitur modicũ: qr ab initio extorqueꝫ res. vt. j. eod. l. nec quasi. sed tu indistincte intellige. secus in ciuitate vel inferiore vt. j. qui z a quib. l. si priuatus. in prin. z de pollicita. l. totiens, §. si. quod no. hic.

¶ Additio Bal.

Item si. ¶ In ter. §. si qs. vide. §. qõ met. eau. si ipsa. z vide de leg. ij. l. fi. in fi. z dic ꝙ in reali z singlari iudicio precii succedit loco rei. z venit officio iudicis rõne dolivel culpe. sz in psonali aut est talis nature qõ succedat interesse in obligatione. z idẽ aut nõ tunc res ipsa debet peti. vt. l. si seruũ. §. vl. in vlt non est casus in. l. in pri, §. fi. cũ si. de hoc per Guil. C. de rei ven. l. iur. Bal.

Si seruus. Possessor tenet de interitu si nõ erat res cũ peritura penes agentem. alꝫ non tenet de casu. iudiciuz tñ retro motum debet ad effectũ pduci ppter fructus z partus. z ad hoc vt cõmittat stipulatio noie emic. h. d. cum prin. l. seq. z nota bene z diligenter. ¶ In ter. ibi: mozã passo. i. actori. no. distinctionez. aut res est eodẽ modo peritura aut non. ergo casus cõtingens post moram excusat in reali iudicio qñ res erat pariter seu penitus peritura. secus est autẽ in iudicio personali. vt j. si cer. pe. l. qõ te. fm veram opi. Et est ratio differentie. qr in psonali est fortꝫ vinculũ. s. obligationis. sed in reali nõ est obligatio. vt instit. de act. §. omniũ. z ideo mora nõ est causa efficax. simile dicim[9] in officio iudicis. j. de dõ. iufec. l. cũ postulasseꝫ. in prin. vbi aũt reus nõ est in mora: sed in culpa. casus supueniẽs excusat a periculo. vt j. ad. l. rhodiã de iactu. l. si vehenda. §. idẽ videt. Fallit in his que sunt de genere delictoꝝ. nã casus supueniens non excusat delictũ cõsummatũ. vt. j. qõ vi aut clam. l. si alius. §. est autem z alia. quod not. z cum queritꝫ vtrum mora transferat periculũ interitus ad morosum. dic aut debitor erat obligatus vt in personalib[9]. z tunc aut ex maleficio z indistincte transfert. vt. j. de vi z vi arma. l. j. §. rectissime. Fallit in. l. cũ exceptione. §. qõ si homo. qr ibi pretor clementer agit. vt ead. l. §. satis. Aut ex cõtractu z tũc cõtractus est celebratus gratia pctus tm̃. z tunc habet locũ opi. Bar. indistincte: qr miti[9] agit cũ reo. vt. j. depositi. l. si in asia. aut fauore vtriuscz vel rei tm̃ z tunc habet locũ opi. Jo. indistincte vt nõ distinguat. aut esset peritura vel nõ. vt de verb. ob. l. si seruũ. §. effectus. z de cõfes. l, jul. aut loquit in realibus in quibus debitor nõ est obligatus iure obligationis. z tunc aut a principio fuit bonefidei. sed ex postfacto malefidei. z si habuit instã causam litigãdi. z sic erat malefidei fiete nõ vere. z non tenet de interitu. vt. §. de peti. bonedi. l. illud. etiam si res non erat peritura penes actorẽ. aut nõ habuit iustam causam litigandi: z tunc distinguit. aut erat peritura vel non vt hic fm glo. z Ly. in addi. que verba no. ex hoc sunt expedite omnes glo.

Tiqz autem. Summaui cõ. §. pr. precedẽ. ¶ In ter. ibi: necessaria. scilz actori ppter fructus z ppter precii z reo ppter stipulationem euictionis. ¶ In ter. ibi: fatum. i. mortem fortuitam. ¶ No. ꝙ durat iudiciũ ratione accessorij: sz principale sit extinctum. quod est no. dignum. ¶ Solu. no. ꝙ qñ peedit fauore rei sicut est hic. vt cõmittatur stipulatio. z glo. huius. l. reducit ad tria puncta. Primo ideo durat accessorium fine principali. dicit glo. ꝙ officium iudicis erat fundatum z corroboratum per lit. contest. quod est no. dignum. Sol. an actor possit renũciare liti inuito reo. dicit glo. ꝙ non. si interest rei. qõ est menti tenendum. vnde. l. postꝙ. debet intelligi reo consentiente vbi sua nõ interest cõtradicere. secus si pretendat interesse. vt hic. z p hoc limitat qõ legit z no. j. de acqui. pos. l. naturaliter. §. nihil. z de vi z vi arma. l. cũ fundum. §. fi. ¶ Tertio qualiter formabit sententia hic re perempta. z dicit glo. ꝙ formabit hoc modo. absoluo cõdẽnaturus si res extaret. z ista absolutio ꝙtum ad certos effectus excepta restitutione rei habet vim condẽnationis ppter insertionẽ cause qõ est no. dignũ. z est arg. ad. q. dicit statutum ꝙ potestas condẽnatus nõ possit viterius eligi in illa ciuitate. Modo pone est absolutus: qr soluit. querit vtrũ sit eligibilis decetero. nã forma sentẽtie hoc casu est. absoluo condẽnaturus: nisi solueris. gl. ista est in arg. ꝙ sit ineligibilis. ¶ Sed in cõtrarium facit. z videtur casus. §. de ꝓcura. l. si reus paratum. z ita practicamus.

Culpa. Ille qui vtitur re ad vsum rei non dicitur culpã cõmittere. h. d. totus iste. §.

¶ Additio Bal.

Tiqz. Vide omnino quod notat Innocen. extra de iuramen. calum. cum in causa. z extra de re iudi. Bal.

Si hominem scribit. Factum successoris etiam singularis facit actorem teneri de interitu: qr reputatur eius factũ ꝓprium. h. d. Vide qõ no. §. de alie. iudi. l. iij. §. opus. Vel summa nc factum singularis successoris perpetuat actionem cõtra actorem. h. d. An autẽ purificat vel de nouo obligat, dic vt no. in di §. opus. z per Dy. in. l. fi. de ope. no. nun. ¶ In glo. q̃ incipit: potest dici. ibi: vel vendicantẽ. ¶ No. ꝙ ille qui est obligatus de euictione non potest agere etiam ex iure cesso. z vide qõ no. j. de excep. l. modestinus. h. d. Bal.

Aliamus. Non solum fructus: sed etiã iura q̃rita boneti. possessori: veniũt in restitutione reali z bonefidei possessor tunc habet restitutionem. l. aq̃l. qñ vsucepit. sec[9] si nondũ vsucepit. h. d. Et adde qõ no. j. ad. l. aq̃l. l. itẽ mela. §. sed si seruꝰ. Certe ibi videt dicere ꝙ possessori cuz titulo datur actio in factũ qõ concedo. qr ille pretendit publicianã qõ est plus. tñ non esset necesse ꝙ de hoc fieret cessio dño qr habenti iura directa. iura vtilia non cedunt. vt. j. ad trebel. l. si heres. z ideo littera hic recte loquit. z vide hic qõ no. Inno, extra de iurepatro. c. cõsultationibus. ¶ In ter. ibi. nõ debet. sz possessor succũbens. ¶ In text. ibi. de actione. sz cedenda. ¶ No. ꝙ ius plenum dr ius directũ etiã si est subiectũ euictioni. vt. j. l. pri. z arg. huius lre cum sua glo. Dicunt doc. ꝙ qñ in substitutione ponunt illa ẏba pleno iure qõ intelligit esse substitutio directa si potest cõgruere psonis institutis. arg. huius glo. ¶ Querit Bar. de capua si habens directũ dñium si alꝰ habet vtile. agens dicit ad se rem pertinere pleno iure. vtrũ recte formet libellum. z videt ꝙ non. qr ille dr habere pleno iure qui habet ꝓprietatẽ z possessionẽ. vt. j. q̃ z a quib. l. generaliter. C. de sacrosan. eccle. aut. hec vsus prestatio. C. de reuo. do. l. j. j. de alimen. z cib. leg. l. q̃ro. de bo. q̃ libe. l. fi. §. finautem. instit. de acqui. per arrogationẽ. §. j. de vsur. l. pecudũ. ¶ In contrariuz videt. C. de epis. z cle. l. raptores. ¶ In contrariuz videt casus ex cõiunctione huius. §. cum. l. seq. nã ista verba verificant etiã in solo directo. z. h. d. Bar. qõ peedit libellus. nec obstant prima argumenta. qr intelligunt qñ ista verba pleno iure. alꝫ absolute pferunt. secus si pferunt respectiue vt cum dico ꝙ vna ecclia pertinet ad aliã pleno iure. nã intelligunt ista verba fm subiectã materiã. vnde exponunt hic. i. quãtum ad tẽporalia et spiritualia nõ iure veri dñij. vt extra de re iudi. c. cũ inter nos. z de elec. c. inter querelã. z p Inno. de priuileg. c. pastoralis. z facit. §. eo. l. j. §. per hanc. Bal.

¶ Additio Bal.

Aliamus. Vide oino Inno. extra de iure patro. consul. ¶ In ter. in fi. l. istius. ibi qr plenũ ius. ¶ Not. ꝙ ille dicitur possidere pleno iure[c] q̃ possidet vt dñs. z hoc põt intelligi ꝙtum ad ꝓprietatem z possessionem vt videt innui. C. de reuo. dona. l. j. i perfectis dona. pleno iure ꝛc. z sic accipitur. ff. qui z a qui. l. generaliter. Interdum pleno iure cõprehendit ꝓprietatem z vsumfruc. z. ff. de alimẽ. z cib. leg. l. libertis. alꝫ incipit. quero. C. de bonis que libe. l. fi. §. finautem. z instit. de acquisi. si per arrogationem. §. j. z. ff. de vsur. l. in pecudũ. Jure autem canonico cum vna ecclesia. dicit aliam ecclesiam sibi esse pleno iure subiectam. intelligitur ꝙtum ad spiritualia z temporalia. extra de re iudi. c. cum inter nos. z extra de elec. c. querelam. Aliquando vo res dicitur pertinere ad aliquem perfecto iure quando habet possessionem z dominiuz. vt in aut. de restit. fideico. §. scripsit autem. alꝫ incipit: manifeste. col. vj. Interdum dicitur possideri plenissimo iure illud quod possidetur ꝙtum ad ꝓprietatem z vsufrucum. vt in aut. vt cum de appel. cogno. §. si autem. vsqz ad col. viij. Interdum dicitur aliquid consummatum seu diffinitũ pleno iure articulo seu beneficio quando prouisum est ꝙtum ad hypothecam z personales actiones. vt qui potio. in pig. ha. l. assiduis. §. j. ibi: vt quis enim eis ꝛc. Et quid si procurator dñi regis egit nomine ipsi9 contra aliquem baronem z petit vnum castrum seu vnam baroniam ab eo asserens illud vel illam ad curiam romanam pertinere. z non probauit vtile dominium. z de directo confessus est ipsum castruz vel baroniã ab ipso in feudũ sub militari seruitio possidere.

[a] ¶ Ad vendẽdum. pro qua materia vide Frã. are. in. l. si seru9 cõis. j. de vul. z pu. z qõ ibi dixi in apost.

[b] ¶ Dicit. viõ eũdem bal. in l. venditor. §. veniſſe. j. d bere. vel ac. ven,

[c] ¶ Pleno iure. vide frã. are. in. l. si ita stipulat9. §. titius. de v. ob,

Universidad de Deusto

possidere. Et videtur q̄ nō q̄ p̄positū est q̄ ad regē pertinet pleno iure, plenū aut est q̄ adiectione non indiget. vt. vj. q. j. ca. coram. Directum est dñium cui deest vtile nō videt esse plenū cuz indigeat adiectione dñij vtilis. z ita nō est proba. qō est deduc. z sic nō videt q̄ possit fieri cōdēnatio. ar. ff. de adul. denunciasse §. quid tū. C. de procur. l. maritus. in ti. Econtra videt q̄ sic. q̄ cum dicimus dñium intelligit directum. vt. ff. si ager. vect. l. j. §. qui in perpetuū. z. ff. de euic. l. minor. §. si seruus. satis videt sufficere rē vendicāti qō pbauit de directo dñio qō sufficit ad vēdicationē qñ agitur cōtra illū qui nō habeat rei vēdicationē. alias cū directo. vt. ff. de supfi. l. j. §. q̄ ait. dicēdum est q̄ ex sola p̄dicta probatiōe directi dñij cōdēnandus est possessor z restitutio facienda est regi. C. Cū enī hoc verbū pleno iure comprehēdat proprietatē z possessionē. vt supra dictū est. z isto mō intelligim? ipsum isto casu vt ne ppositio regis dñij pereat potiusq̄ valeat Hec essi p̄sumendū est q̄ aliquis eligat viam ad repugnandum mentē seu ppositionē suā. ar. ff. de test. mili. si miles. z. ff. de iure fisci nō intelligit. §. si quis palam. C. Ostat autē per proprietatē oīm feudorū regis quātum ad directū dñium. vt in aut. de erbi ben. reis. §. optimū. z. xvij. q. vj. c. oēs basilice. Itē possessionē ei usilem feudorū by dñs videt rex z feudatarius valere vt not. C. vbi in rez actio. l. ij. z Azo. no. in summa. e. ti. vnde intelligimus illud verbū pleno. s. quantū ad proprietatē z possessionē vt sic valeat z teneat ppositio regis. hic verbū. s. plenū ius denotat directū dñium. vt hac. l. in fi. z. C. de epi. z cle. rap. circa finē. vbi dicitur q̄ bona rap. sanctimonialium applicātur monasterio pleno dñio quantū ad oēm proprietatē z plenaz possessionē. z tū ipsa sanctimonialis byusumfr. possessionū dū supereſt ab eadē eccl'ia z sic vbi deest vsufructus dr haberi pleno dñio. arg. C. de bonis liber. l. j. Bar. de camp. Etiā ille qui est obligatus ad rē anteq̄ tradat pōt dicere rē ad se pertinere pleno iure. C. de ac. em. si an illam. Adde z vide no videas qō le. z no. j. de solu. l. qui decem. §. promissor. scōm. adde. ō. vbi dicere no. q̄ ille dr possidere qō no. j. mandati. si mandato tity. §. fi. C In gl. z. C. de sacrosan. eccle. aut. hec usus prestatio. alibi dixit lex perfecto dñio. i. libero. in aut. de resti. §. pe. z semp dr plenū respectu eius qō est semipleonum sic plena probatio. i. sufficiens efficax secundum naturam rei probande plenissima iurisditio. ō. de offi. procon. si in aliam in fin. Bal.

1 C Usucapio perficitur lite mota.

2 Juris variatio ex parte actoris affert condemnationem ex eodem iudicio.

3 Usucapio que erat in fieri nō interrūpitur ipso iure per litem contestatam.

Post acceptum. Mutatio dñij de directo i vtile non impedit condēnationē ex eadem instātia h. d. fm primum responsum fm intellectum glo. q̄ vult gl. q̄ sint idez in substantia. sed sola qualitas sit mutata. ergo nō est necessaria nova instantia. vt. j. de nora. l. in delictis. §. si de detracta. sed fm pla. h. d. qñ mora rei est causa quod actor post lit. cōtest. perdit ius dñij nihilominus intensa quod actor post lit. cōtest. perdit ius dñij nihilominus intentatur ex eadem instantia. h. d. fm Dc. fm hoc potest allegari q̄ tatur ex eadem instantia. h. d. fm Dc. fm hoc potest allegari q̄ tatur ex eadem instantia rei ven. natura pendente iudicio fit dativa. tū ex eadē instantia

3 sequitur condēnatio qō est no. dignū. C † Not. vsucap. perfici lite mota. non ergo potest vsucapio interrumpi ciuiliter. z est ratio quia est mere fauorabilis. dixi in. l. fi. ō. de eo per quē factuz erit. z hoc est verum ipso iure sed bene interrumpitur quo ad effectum. vt hic. z. ō. l. prior. §. fi. z. j. e. l. j. quid autē est hoc dicere q̄ interrumpitur quo ad effectum. dicit gl. j. q̄ remanet vtile dñiū actori. z habet originē ex restitutione legali. nā. l. restituit vtile dñium fm opi. glo. sic. ō. quod me. cā. l. metum. §. volenti. sz pla. exponit. i. q̄ datur rei ven. dativa. non autem est ex dominio p̄ eristente. z hoc tenet pe. sicut re peremptа quod est forte verius

2 C † Secundo no. q̄ variatio iuris ex parte actoris affert condēnationem ex eodem iudicio nec videtur verum q̄ actio vtilis z directa sint hic eadem instantia z differant solū penes qualitatem. q̄ ex quo vtile dominium z decretum sunt penes diuersos aduersarios ergo non sunt idem. facit qō no. ō. de dolo. l. hc redibus. Non est ergo eadem actio essentialiter. sed effectualiter. quando autem nō variatur pendente iudicio ius actoris sz ter. quando autem nō variatur pendente iudicio ius actoris sz rei vtrum fiat condēnatio ex eadem instantia dicit dy. quod sic multo fortius vt ipse no. insti. de act. §. omnium. z in lege q̄ q̄. §. iulianus. j. de aqua. plu. arcen. facit. ō. de infa. l. seruus. z qō no. in. l. tam ex contractibus. de iudi. C Tertio no. quod non relevat reum quando ex facto rei actoris perdidit. ius suuz quod est verum quando erat factuz illicitū z morosum vt hic. z facit. j. de condi. furti. l. z ideo. de hoc not. Cyn. in. l. j. in pe. q. C. de alie. iu. C Quarto no. quod vsucapio que erat in fieri non interrum-

3 pitur ipso iure per lit. contc. C † Quinto no. quod reo qui pē dente iudicio acquisiuit dominiū non ob. vitiū litigiosi q̄ non possit alienare. z ideo debet cauere de facto suo qō est mirū. sed ratio quia actio proposita perdidit naturam realitatis z assumpsit naturā personalitatis ad oādū. Et ideo non impeditur alienatio. ar. ad hoc. l. j. C. de dona. que sub modo. Apparatus stat in tribus oppo. Nam primo ponitur quod actor succumbat qz non dominus soluit glo. quod retinet vtile dñium soluit Pla. q̄ est actio datiua. z hoc placet Pe. Secōdo. opponit interrupta p lit. contest. ergo non potuit consummari. respondeo q̄ per interemptionem. non obstat lex vt perfectius. q̄ loquitur in casibus specialibus. nec obstat. l. si morte lit. quia aliud est in vsucapiōe triennij. aliud in alijs prescriptionibus que cū sapiunt aliquid odij facilius interrumpūtur gl. assignat rationem ex qualitate possessiōis. sed verior ratio est ex qualitate p̄scriptiōis. C Tertio oppo. quod pendente lite non potuerit fieri alienatio ppter vitium litigiosi. z facit. de admi. tu. l. cirographus. §. fi. sol. quod hic erat contractus celebratus ante lit. motā qui postea confirmatur ex superuenienti dominio. vnde vitium litigiosi impedit contrahi de nouo sed non confirmari retro gesta quod est not. dignū. z dicit hic gl. q̄ ius superueniens actori confirmat nō solum traditionem sed etiaz cessionē iuriū. Itē p̄suponit hic gl. q̄ possessor possit cedere publicianaz contra alium gl. que est in l. fi. C. de here. vendi. z facit. C. mandati. l. per diuersas. z dixi. ō. eo. in rubrica alia solu. ponitur hic quod hic loquatur de obligatione facti non iuris z fiat cautio propter sumptus litis. z sic fatetur cōtrarium. vel respōde vt dixi. ō. in notabilibus. z adde qō no. Jnn. de excep. c. dilecte. z. c. cum. Ō. ferra. z de alie. iud. c. ex parte. Item vide quod not. Jaco. in. l. si constante. §. finali so. matrimo. z Idem Jac. de aqua plu. arcēd. l. post vēdicationem. Bal.

C Additio Bal.

Post. Vide omnino quod no. Jnnocen. extra de alie. iud. ex parte. vide Jaco. de aqua plu. arcen. post vendicationem vide per Cy. C. de alie. iudi. l. nam impe. q. per Jaco. in. l. si constan. in fi. solu. matrimo. C In ter. ibi debet z retransfert directū dominium. l. j. C. de dona. que sub modo. C In gloss. que incipit. s. qualiter ibi. eam durare pro Bul. facit quia vsucapio per lit. conte interrumpitur in effectu. ergo effectus dominij non trāsit in vsucapientem z sic remanet penes dominium vt lege denicz. C In eadem glo. ibi. licet corruptam tenendo istam glos. quomodo ex cadez instantia fit condēnatio in vtili causa si in ea nō fuerit lit. contesta. Respondeo quia ista actio non est omnino noua. sed est eadē in substantia cum veteri. z ideo alteratio emergens non impedit processum. vt. ō. de iud. tū ex contractibus. et l. proponebatur in fi. z dic vt plene dictum est. ō. eo. titu. in rub. C In ea. glos. ibi est vtilis. Petrus dicit q̄ nō est verum q̄ remaneat nullum dominium penes actorē. Et videt hic expressuz ō. l. prior. in fi. Probatur etiā hic sic si vtile dñiū remaneret agenti. ergo in casu. l. precedentis. §. vsq̄ adeo haberet actionē. l. aq lie fine cessione. Nā bene datur actio. l. aquilie dñium habenti quod ibi negatur. Preterea si remaneret vtile dñiū. i. effectus dñij veteris. ergo effectus dñij non esset quesitus vsucapienti ergo nō posset alienare nec manumittere contra ter. istius. l. dictū petri. cludit q̄ vsucapio cepta non possit ciuiliter interrumpi. C In ea. gl. ibi quod est falsum. Tu dic quod placet dictum et est simile. fm. D. homini occiso. Nam durat rei vendi. z tamen nullum est dñium. ō. l. prior. §. q̄ si dolo. Et est ratio. q̄ ois snia quantūcunq̄ tarde formaī semp refert ad tēpus lit. contest. z retrotrahitur. vt. j. e. l. pre. Et ideo tempus lit. conte. inspicitur sz eo tempore agens erat dominus ergo merito fit condemnatio secundum. Jo. hoc facit. j. de condi. fur. l. z ideo concludit quod contra tertium. quia in eum lis non est contest. non esset actio veteri domino. s. vsucapienti. j. eadem gloss. ibi z obiecta est. Jsta actio concludit econtra. Nā si est vilis ergo debet facilius perdere suum effectum z facilius interrumpi. vnde dic quod ratio non est extra qualitatem possessionis. sz er qualitate ipsius vsucapionis. quia mere fauorabilis. vt no. Ja. de arc. C. de p̄scri. xxx. an. sicut z Jacob. but. ō. eo. per quem factum erit. lege si in p̄in. z idem per. Guil. C In glossa que incipit culpa ibi. publiciana. hec lex vocat publicianam vtilem in rem sic. ō. lege proxima. §. finali z in alijs locis. tamen male secundum Dy. q̄ sunt species distin. vt ipse nota insti. de act. §. alie. C In eadem glo. ibi. confirmatio conclude ex hoc quod vitium litigiosi impedit alienationem fieri sed factum ante non impedit confirmari qō no. C In eadē gl. ibi alienam illa non habet locum in libertate de qua ꝛc. hoc dicit. vt. j. q̄ za qui. lege si seruo vnde dic qō in reali que habet naturam realis actionis procedit quod alienari non potest. sed hic lit. contesta. realis immutat suam naturaz z assumit sibi naturam personalis. q̄ est ad dandum. Nam hic

Universidad de Deusto
Biblioteca

simplicter facti restitutio non liberaret reum.z ideo idez quod in personalibus in quibus vitium litigiosi nō contrahitur ꝑtū ad alienationē rei inhibendā.vt no.Jnno.de ere.dilecte. ¶Jn glo.que incipit sed qualiter in fi.ibi ꝙ minus tempus. ſmo die vt not.ſ.de postul.l.j.§.pueritiam. ¶Quero ler nostra loquitur quando vsucapio est completa post lit.cōte. quid ſi ante tñ post controuersiam motā respondeo aut lit.cōte.est dilata propter moram actoris. et tunc reus debet absolui. Jmputet enim sibi actor ꝙ se artauit. aut propter subterfugia rei. et tunc debet condemnari.quia lis debet haberi pro cont.tunc.vt l.si cum in fi.ſ.si quis cau.z de iti.actuq; priua.l.j.z de ac.z ob. constitutionibus ſm Pe.vel dic ꝙ est necessaria in inte. restit. vt.l.ait prector.in fi.ſ.quibus ex cau.maio.

Deterea etiam. Ciuiles acōsitiōes veniūt in restitutione.hoc dicit. ¶Nota. in hac.l. ꝙ sententia habet oculos retro et ad tempꝰ lit.conte.ſm Pet.ſ.eod.l.si post acceptum. ¶Jn glossa que incipit cum hic in fi.no.argumen.huius gloſſ.ꝙ possessori.cum tit.debetur obedientia licet non sit dominus.z facit. ſ. de offic. prec to.l.barbarius.

g Fugitiuus non censetur qui est boni rumoris.
h Vsucapio completur ex sola ciuili possessione.

Si fabonefidei. ¶Not. ꝙ ille qui est bone fame non presumitur fugitiuus. ¶Secundo nota ꝙ vsucapio cōpletur ex sola ciuili possessione. Jn absentia rei.j.de acquir.pos.l.j.§.per seruum.z sic est reperire duplicem possessionem esse in re mobili. ex sola vero naturali nō preditvsucapio proprietatis.vt infra.de acqui.re.do.l.acquiritur in fi.et no.l.j. C.de seruis fugi. sed bene procederet prescriptio emphiteosis et fendi et vsufru. vt no.doc.C.de prescrip.xxx.an.l.male agitur.quandoq; procedit prescriptio etiam sine vlla possessione quando non requiritur factum prescribentis.vt.j.de vsucap.l.sequitur.§.viam secꝰ si requiratur factum prescribentis.vt.j.de ser.vrba.p̄dio.l.hoc autem iure sequitur.

Extremactio. Vide hic quod nota. Jnno.de prescript.illud.in glo.magnaver.nobis videtur.z quod no. in.l.at qui natura.§.cum me.ſ.de nego.gest.

Loca sacra. ¶Jn gloſſ.que incipit nullius in fine.immo petunt per actionem realem non per actionem ex canone que est personalis.vt notat.Jnno.de institu.c.craminata.potest etiaz peti per officium iudicis.vt.l.j.§.plane. supra eodem. et nota hoc dictum qualiter petatur patronatus ecclesie.h.d.

a ¶Toto. adō ꝙ toto petitovidēꝫ petita ps et sñia lata sup toto vſ ēt lata sup parte.z ob.exceptio rei iudi. excc.rei iudi. **Si quis rei.** Pars minor cedit totiꝰ seu pti maiori hoc dicit. Premitte qđ totuz et pars dicitur tribus modis. Uno modo dicitur pars subiectiua de qua totum tanq; genus predicatur .vt homo de petro et martino.vt nota.supra de pact.l.si vnus. §. sed si generaliter. z idem de verbo.significatio.recte dicimus.et sic predicatur grex z populus de corporibus in vnum collectis.vt infra eodem.l. ac. in his.et supra eodem.lege.sed si par.et de vsucap.l.rerum mixtura. Solu.modo pars integralis et totum integrale sicut est dominium cuius partes sunt proprietas z vsufruct.casualis.vt.j. de vsufruct.leg.l.si alij. Jtem domus parietes tectum cementa et horrea.vt.j.de vsucap.l.eum qui edes. Jtem in statua brachia pedes et membra.vt hic. Tertio modo dicitur pars quotidiana et dimidia. tertia z quarta vt.ſ. eodem .l. si in rem agat aliquis. Jsta sunt verba domini mei Bartoli. in. lege re communi. infra .de lega. iij. que verba nota. ad euidentiam.

Si idquod Scriptura vilis cedit charte et tabula picture.hoc dicit. ¶Nota. hic opinio. de scriptura an cedat charte. ergo si volo vendicare librum non oportet probare de dominio chartarum si scriptura sit prevalens in preciositate. sed sufficit ꝙ probem me fecisse librum scribi. Alij dicunt contrarium.et facit hic mentionem Ꝺ dof.de pandecta que est pisis. et de char eius.

In omnibus. Qui vult ex alieno locupletari repellitur excep.h.d.

Item quecunq; Accessorium inseparabile accedit principali; fortior cuntio

que contingit per similem materiam ꝙ per dissimilem. Jtem in toto vniuersali non confunduntur singularia.h.d.vsq; ad.§.signum. ¶Jn text.ibi vno spiritu.i.vna essentia .no.ꝙ vnio in rebus materiatis hz fieri per eandem materiā non per diuersam. qz ea que retinent diuersitatem ad inuicem ppric non dicuntur vnita. Sēdo.no.ꝙ devnione pluriū corporūvni nomini subiectorum.qz singula corpora nō ppterea confunduntur sed quādoq; diuerso iure censetur in suo singulari esse de vnione iuris et de vnione intellectuali.dic vt no.in.c.j.ne sedevacante.z per Ꝺ dra.in.q.quā disputauit padue que incipit cum villa. Jtē not. ꝙ natura plurium que deducuntur in vnum est vt constituātur in vnum simpliciter z vno iure z vniformiter censeantur scōm Ꝺ ld.qz vna essentia nō debet diuerso iure censeri. hoc dicit.

Tignum ¶Jn ter.ibi vendicare si eā possidere desierit. ¶Jn ter.ibi re soluta.i.separata. ¶No. ꝙ tignum iunctum edibus non potest a domino vendicari nec agi ad exhiben.vt separetur.z est ratio.qz hoc est impossibile.ꝙ ista execution fieret. qz ruina edificiorū est prohibita vbi est possibilis in execution ibi non procedit petitio.z in hac ratione tacite fundatur ista littera. ¶Sēdo no.ꝙ si quis mala fide admisisset ille teneret actione ad exhi.ad interesse et actione de tigno iuncto ad duplum. ¶Tertio nota ꝙ dissoluto edificio cementa z tigna possunt vendicari a priore dño. ¶Quarto no.ꝙ prescribens edificium non intelligit prescribere singulas partes si ipsum totum informat totius z est ratio partes concrete non possunt censeri separate nec p se.naz cum edificium quadaz vna essentia obtineatur indiuisibiliter debet accipi nec diuerso iure censeri.vt hic.z.j.devsuca.l.cum qui edes. ¶Jtem not. ꝙ pars integralis confunditur in toto.ſ. in edificijs propter impossibilem separationem.sed in alijs rebus materiatis distinguitur modus adiunctionis.vtrum sit per eandem materiā .an per diuersas.vt.ſ.eod.l.§.Jtem quecunq;.pars autem subiecti ua non confundit in toto.vt.ſ.ea.l.§.at in his .sicut nec in acerno lapidum singuli lapides confunduntur sicut naturaliter pz. ¶Jn glo.superverbo desecēdit ibi alie non sed ratione delicti i adiungendo z interuertendo possessionem tigni domino seuvtēdo possessione tigni contra dominivoluntatem. ¶Jn.eod.glo. ibi detrahit. Pe.dicit contrariuz.qz tunc actiones penales inuicem se tollūt quatenus concurrūt qñ habent sevt genus z species.secus si quelibet actio sit specialis als generalis.se habēt vt excedentia z excessa. C.de sepul.vio.l.qui sepulchra. Sz bar. in.l.j.de tigno iniuncto sustinet gl.qz dicit ꝙ actio furti est gñalis.sed actio tigni iuncti est actio spālis .p hoc furto tigni ergo gloſſ.vera nisi tu loqueris vbi adiūgendo non fit furtum. vt quia adiungens antea possidebat tunc actio furti nō oriretur z ideo nec tolleretur.facit qđ no.in simili.ſ.de alie. iudi.l.item si res. ¶Jn ea.ibi.l.j.§.fi.Ja.de are.dicit contrariū qz ille demū tenetur actione de tigno iuncto qui iniunxit et conuictus est commisisse. vt.j. de tigno iuncto. lege.j. z hic dicit iniunxit non iniunctum habet.z aliud est in edicto.de his qui dejec.vel effu.z in illo.§.fi.de fluminibus. Cy.in addi. qz ibiverba.l.respiciunt non solum facti principium sed vsum.sed hic non est sic. facit.ſ.de infa.l.quid ergo in prin. ¶Jn ea.gloſſ. ibi respondeo non. Nota opti.glo.ad excusationem fabro .quia quantum est ad ipsos opera est licita.z nō videntur dolo malo facere.vt infra. de iniur.l.item apud labeonem.§.si quis astrologus.z facit hec glo.ad excusationem laboratorum qui laborant rem que est in litigio.z nō dicunturvim facere nec turbare ne possint accusari de turbata possessione.quia non faciunt eo animo ſm Bart. facit quod no.Ꝺ dof.ſ. de iurisd.om.iudi.l.si qs id qđ. Jtem facit.C.de ser.fugi.l.quicunq;.§.fi. ¶Jn ea.glo.ibi ſm Azo. licz enim tunc non deformetur vrbs ruinis. qz edificium non est in vrbe tñ subest alia rō scz qz reputatur vnū et idem cum re principali z non debet separari sine deformitate vt dicit ter.in regula ſm Barto.in.d.l.j.de tig.iniunc.lz Pe.dicat contrarium in re separabili sine deformitate.si tu velles sustinere petrum.dic ꝙ regula non potest separari sine deformitate nisi apponeretur alia.z ideo non est contra Pe.id quod dicitur de regula. Et si tu dicas regula pōt reponi.idem dicam in edificio ꝙ potest reedificari.vt de serui.vrba.predi.l.eū debere colūnam z cū non esset bene dictum inspicitur ergo actus ipius obligationis. ¶Jn ea.glo.ibi.propter publicam vtilitatem contra emphyteotas superficiarios et inquilinos qui finito tempore volunt elevare edificia nevrbs deformetur ruinis. Jn contrarium facit.j.loca. l.sed addes.§.si inquilinus hostium.z. infra eod.l.si in aliena arcba.z.l.in fundo. Si autem cecidissent a iure suo propter delictum.certum est ꝙ non possunt edificium tollere.quia hanc penaz debent pati.vt.l.ij.C.de in.empbi.de hoc per Bar.in.l.j.de superficie.vt libellum formatum in ista materia.vide in spe.de eccle.edi.

Addi.

Universidad de Deusto

¶ Additio Bal.

¶ Item actio. ¶ In ter. ibi iure ciui li. vt per vsucapionem sed nūquid sufficit probare possessionē longi tē poris cū fama vicinie qō possederit vt suam. dic q̄ nō. sed debet probare titulū fm Inn. qui ita no. de presump. illud. ver. nobis videtur. ¶ In glo. magna in ter. ibi ad plumbatur sit. i. differūt ⁊ differēti materia incertū. Vaz difformitas materie ⁊ differentie impedit vnitatem. ¶ In ter. ibi confusionē. q: addi. tūc intrat in cōpositū abiecta propria terminatione ⁊ actuatione. ¶ In ter. ibi. tignuz formam libelli in actione de tiguo iniuncto. vide in specula. de eccle. edific. ¶ In glo. que incipit. Vaz nullius in fi. immo dic quod ius patronatus ecclesie est ius reale. ⁊ ideo non petitur actione personali sed per quasi cōfessoriam. vt no. Inn. extra de iudi. craminata. ¶ In glo. que incipit. vt. ī. ibi. Item an faber. q: vt faber iniunxit non mala fide. q: debuit presumere p eo quēm reperiebat in determinatione tigni ⁊ valet hic ad excusationem laboratorū q̄ nō teneantur de turbata possessione tertie persone. sed is qui eis locauit fm Bart. Isti etiam excusantur propter titulum. Idem quod hic glo. tenet ☞ dofr. ff. de iurisdi. om. iu. fi quis id quod. ibi vide ⁊ ita placē. an in ea glo. eo loco vide omnino. ff. de ser. fugi. l. quicunq;. §. fi. ⁊ de iniur. l. item apud labeonē. §. fi quis astrologus circa glossam. ¶ In tertio in fine istius. l. vnde in re que non possidetur lapsus temporis nil operatur. huiusmodi enim sunt coniuncta edificio iuncta.

1 Possessio ab onere probandi releuat.

Si qui destinauit. Utilius est possidere q̄ petere. Et qui potest se tueri per possessorium non confluat ad petitoriū. vbi est difficilis pbatio. h. d. ⁊ pcedit hec. per modum consilij. ¶ In ter. ibi. destinauit scilicet in animo.

a 1 ¶ † Not. q̄ possessio releuat ab onere probandi[a] qō dic. vt. ī. si ser. vendi. l. sicuti. §. si queratur. tamen si possessio esset vitiosa. puta clandestina violenta vel precaria non afferret presūptionem pro possidente. vt. C. de proba. l. vis eius.

Si qui se obtulit. Offerens sesti pōt penitere ante lit. contest. non post. fallit propter scientiam actoris. Item fallit primum quando actor erat a certa persona petiturus ⁊ aliquis se obiecit liti subrogando se in locum illius. h. d. vsq; ad. l. finautem. §. possidere. ex quo no. duas regulas ⁊ duas exceptiones. ¶ No. quod licet reo ⁊ oppositori desistere ante lit. conte. ⁊ non post nisi actor sit in culpa qō diri quando est verum nisi susceperit in se iudicium qō dirigebatur nominatim cōtra alium q: tunc non potest desistere quin habeatur p possessore. facit. ff. de alie. iu. l. iij in fi. de peti. here. l. sed si lege. §. item si rem distrarerit. ¶ Scōo no. qō licet mutare consilium concordātie. ī. ad trebe. l. ita tamē. §. fi pa tronus. ¶ Tertio no. ⁊ ad hoc semper allegatur q̄ confessio que in prin. ⁊ ī. de interro. ac. l. de etate. §. celsus. secus autem si confessio fieret ad litis decisionē. q: non potest revocari nisi ex causa erroris. vt. ī. de confes. l. pe. ⁊ est ratio. q: quasi cōtrahitur in decisorijs. sed non in preparatorijs. vt. ī. de pecul. l. depositi. §. fi filius. ¶ Quid in confessione extraiudiciali an possit revocari si quis confitetur in instrumēto per viā cōtractus erran do dic vt no. per Inno. de censi. c. cum olim. facit quod no. C. de iur. ⁊ facti igno. l. cum falsa. ⁊ de acqui. pos. l. si aliquaz rem. ⁊ ad de qō no. Inn. de excep. c. cū venerabilis. ¶ Quero vtrū intelligatur obtulisse se liti ille qui simpliciter cōparuit nō asserēdo se possidere. dic vt no. ī. de excep. rei iudi. l. si actor. §. ī. ¶ Sedo quero vtrum iste penitens ante lit. ote. cōdēnet in expēsis. credo q̄ sic. ar. eius qō no. C. de edēdo. l. edita in fi. ¶ Ultimo quero an ista cōfessio circa preparatoria possit revocari in cā appello an ista cōfessio circa preparatoria possit revocari in cā appe. ⁊ videt q̄ sic. vt not. ī. de ap. l. creditor. §. iussus ⁊ in. l. fi. de erro. aduo. nā sicut noue cōfessiones possunt fieri ita ⁊ revocari. arg. C. de appell. l. amplior ē. Cōtrarium dico q̄ si est appellatum a decisorijs confessio circa preparatoria non potest revocari. ar. C. de procurato. l. ita demum. ⁊ adde quod legitur ⁊ no. de verb. signi. c. ex parte. in. ⁊.

¶ Additio Bal.

Si qui ¶ No. confessionem que ante lit. contestē. emanauit ad ordinationem iudicij ⁊ ex certa scientia contra veritatem non posse revocari post lit. contest. sed ante fic. ⁊ hic vbi actor ignorauit confes. esse falsam. sed si sciuit indistincte potest revocari dato qō ex certa scientia ⁊ non per errorem emanauerit contra veritatem quod est not. ⁊ hic precise tene gl. ī. de interro. ac. l. de etate. §. fi. ⁊ hic in reali. Nam ex hac confes. non oritur ius nec sequitur vlla obligatio. q: non sequitur possessionem. ergo debet dānari sed est ad preparationem cause secus si ad decisionem. vt quia confiteretur actorē dominum vel se obliget in personali. q: si ex certa scientia nō posset revocari q: esset ius quesitū actori. vt. l. si debitori. de iudi. ⁊ no. de verb. signi. ex parte in Christo. ¶ In ter. in fi. l. qui discessit. ¶ No. q̄ licet mutare consilium ad trebelli. ita tamen. §. si patronus. per Ja. ¶ In gl. que incipit asserens ibi. Non. nō. vt. ī. immo debet absolui. q: temere fuit actū. vt. ff. de iudi. non alias. §. ī. ⁊. ī. c. si autem. §. possidere. ¶ Sed nunquid actor debet saltim declarare ⁊ si probauit de dominio. glo. q̄ sic. in. d. l. si a te. §. ī. dico cōtra. q: hoc esset reum condemnare si possessio ad eum reuerteretur quod fieri nō debet. q: male est actū. ¶ Item nō adsunt principia rei vendicationis formalis. ergo non potest emanare sententia in forma predicta. argu. no. in. l. fi' C. de here. vendi. ⁊. l. ī. C. de alie. iudi. ¶ Item cum in rei vendicatione. declaratio dominij proprie veniat iure actionis. ⁊ restitutio per officium iam non absolueretur reus ab actione immo esset condēnatoria super actione sed super eo quod venit officio absolutoria simpliciter. ⁊ q̄ potest postea deuenta ad reuer. oportet de vno agi. vt. l. procur. ad exhi. in prin. rem ratam haberi. ⁊ facit quod no. ī. de iureiur. cum qui. §. in popularibus. adde quod not. ī. de excep. rei iudi. si quis. ad exhiben. ⁊ per Innocen. extra de re iudic. in rubri. preterea expressum videtur quia. l. dicit hūc frustra experiri. vt. ī. eodē qui petitorio in prin. ⁊ hoc tenet Guilliel. C. de peti. hereditatis. cogi. ad fin. vel dic aut fuit disputatus de possessione ⁊ actor dato sibi termino nō probauit. ⁊ tunc reus debet absolui inserta causa. Aut non fuit disputatum sed constat de dominio forte per confessio. rei ⁊ tunc procedit gloss. l. si a te. nam nō sequitur diffinitiua in non possessione de qua non constat. Sed dom. Alber. in mar. tenet per hanc. l. reum absoluendum. vt ipse not. in titu. de interrogationibus. ⁊ non ob. hec. ler. quia non videtur se obtulisse ille qui citatus necessario venit ad causam secūdum eum. ¶ In gl. immo ibi si autem in principio. Et argu. ff. de aliena. iudi. l. ij. in fi. ⁊ est ratio q: tunc nō obtulit se sine causa immo cū causa q: p possessore ⁊ animo novandi cum per interuentum noue persone fiat novatio. vt. ff. de peti. here. sed si lege. §. item si rem.

a ¶ Probādi adde eūdem bal. ⁊ d. aler. de imo. in. l. tria so. ma. ⁊ ī. l. vj. q. ver. itē q̄si possessio. C. de testamētis.

1 Sententie tēpus est inspiciendum.

Possidere autem. Sufficit reum possidere tēpore sententie vt condemnetur ⁊ non possidere vt absoluatur. hoc dicit. ¶ Not. quod tempus sententie inspicitur. ⁊ adde quod no. et dixi. ff. de iud. l. non potest videri. Item adde quod no. ī. si cert. pe. l. quod te. ⁊ per Innocen. de re iudica. in rubri. ⁊ de arbitr. c. ex parte. in ver. item si lit. conte. vnde notandum est q̄ rei vendicatio habet duo principia. s. causale ⁊ formale. circa formale principium sufficit tempus sententie vt hic. Circa causale non immo requiritur tempus lit. contest. nisi dominium esset quesitum ex causa de preterito. vt. ff. de inoffi. test. l. si non mortis. §. vl. ⁊ de pe. heredi. l. quod si in diem. nec curo an sit actum specialiter vel generaliter. q: nō plus operatur genus q̄ enumeratio specierum. facit quod no. de pigno. in. l. ī. circa prin. licet. c. abbate dicat contrarium. sed illud. c. emanauit contra rationez iuris ciuilis secundum Cy. in addi. hic idem no. in. l. edita. ⁊ facit ī. de excep. rei iudi. l. si mater. §. eandem. sed que est ratio differētie inter principium causale ⁊ formale dicit Cy. q: principiū causale est inane formale hoc est q: principium causale est actuum formale est principiū passiuū ⁊ ex persona actoris ius metimur vt. l. ī. in prin. ff. si pars here. peta. similia verba ponit gl. de possessiōe que est possessio activa ⁊ passiua. ff. de pet. here. l. regulariter. ⁊ l. etiam. §. fi. Bal.

Si homo. Ubi agitur ad interesse casus superueniens excusat. secus si agatur ad meram penam. hoc dicit vel fic. vbi agitur contra non obligatum casus superueniens excusat vbi contra obligatum ex maleficio nō excusat. hoc dicit. ¶ Not. quod quedam sunt actiones que habent oculos ad presens tēpus. ⁊ tunc si desijt interesse desinit actio competere. quedam sunt que habent oculos retro. ⁊ tūc secus. vt hic in textu. ⁊ glos. que verba not. Et adde qō not. Dy. in. l. ⁊ in totum de impensis. Bald.

Sed et si is. Etiam dolus preteritus venit in rei vēdicatione. hoc dicit. not. arg. de iudicio vniuersali ad iudicium speciale hoc dicit. Bald.

In re petita. No. q̄ pro expensis quādoq; consulitur per actionē quandoq; per exceptionem. quandoq; per officium iudicis. quandoq; per separationem. ⁊ de duobus istorum remediorum tractat hic sed de omni-

Universidad de Deusto
Biblioteca

bus tractatur.j.e.in fundo.t dic vt ibi.

Sed etsi puerum. ¶No.q̄ quelibet ars t sciẽtia dicitur inseparabilis

¶Additio Bal.

Sautem. ¶In text.in.§. possidere. vide Innocen.vbi examinat hunc.§.t eius materiã. extra de re iudi.in rub.t vide oino Inn.extra de arbitris ex parte. ¶In glos.t ideo in tex.ibi absoluẽdus est. ¶Opp.q̄ per lit.cõte.est rea in mora.ergo casus postea contingens non liberat debitorẽ.vt.l.si vehenda.§.idẽ si mater so.vt no.si cer.peta.l.quod te.per glo.t doc.

Atsi ante. ¶No.de virtute ptesta. circa repetitionẽ expensarum.h.d.

Eterumvero. ¶No.ar.q̄ si predo percipit vberiores fructus.q̄ plantauit vineas t sic suo ingenio t sumptu.quod illud plus q̄ alias non esset percepturus non veniat in restitutione.h.d. notabiliter ista bona.l.

Quodsi artificem. ¶No.quod mercedes.xxv.an. p̄sumitur ex arte didicita plus lucrari q̄ minor t posse restaurari expensis studij.

1 ¶In fructibus perceptis honeste vel inhoneste non distinguitur.
2 Fructus in incorporalibus qualiter percipiantur.
3 Fructus percepti ex mora non petendi an veniant restituendi.

Fructus non ¶In rei vendi.veniunt fructus percepti t percipiẽdi
1 h.d. ¶†No.in fructibus perceptis non distinguit honeste vel inhoneste.vt.ff.de pe.here.l.si possessor ex hereditate.sed in percipiẽdis distinguitur.vt hic q̄ id q̄ẽ est cõtra honestum reputatur impossibile. vt.j.de verb.sig.l.nepos p culo. ¶Secundo no.q̄ interitus qui non liberat a re nec a fructibus vsq; ad tempus sententie tenetur enim reus tanq̄ de percipiendis.q̄ si res nõ periisset actor percipere potuisset.vt inver. t ideo quod no. ¶Tertio no.q̄ si nude proprietati consolidat vsufru.ex illa die venit restitutio fructuum ipsi proprietario et sic crescit indicium vsufructu accrescente.t econtra potest decrescere vsufru.decrescente facto actoris.vt.l.ex diuerso in prin.q̄ẽ est no.dignum. ¶In glo.que incipit,hoc verum ibi quod si forte not.ergo q̄ quis non potest referre questionem de vsufructu tertij.fic ne de alia seruitute licet sit ar.econtra q̄ vsufructus est pars ofiij t de ofiio põt referri questio. Item q̄ nõ debet q̄s petere fructus ad se nõ pertinẽtes.t ad hec.j.e.l.ex diuerso.sequẽdo ergo videtur idem dicẽdum in emphiteoti de quo no.j.de cõdi.inde.l.indebiti.§.sed si nũmi. Et facit q̄ẽ not.in.l.ij.j.si ager vectig.t in spec.de loc.§.nunc aliqua.ver.circ.t per Cyn.C. de ser.fu.l.cuz seruum.in glo.magna.que incipit perceptorũ ibi q̄ satis dici põt.q̄ vsufructus non erant in possess.t ideo non pertinent ad eũ.facit.j.de vsuca.l.si homo,sed vbi vsufr. est in possessione patiente vel etiam tradente proprietario facit fructus suos etiam sine satisdatione.secus si satisdatio sit petita t vsuf. sit in mora.vt no.Cy.in.l.v.C.de vsufru.t ista est veritas.q̄ ista satisdatio non est de substãtia vsufr.vt no.j de vsuf.l.j. ¶In.e. glo.in horreis domus istud non est verum.immo sufficit quod fructus sint separati ab eo vel eius nomine vel in bonefidei possessore sufficit separatio a quocunq̄.t a quolibet nomine.vt.j. qui.mo.vsufru.amit.l.si vsufru.mediem secundũ Cy.qui ita not. C.eo.l.certũ post prin.t ita approbat Bar.t facit.j.de vsufru.l. si fur.decesserit. ¶In ea.glo.ibi.l.fructus.q̄ nõ percipiunt facto possessoris sed sunt in vsu ex sola preparatione nature industrialis.Aut nõ sunt in vsu ex preparatione nature. sed bois vt vinum t oleum.t idem dicerem in cerusia sicut fit in allamania bassa.q̄ ibi est modicum vinum t esset fructus industrialis licet fiat ex pomis vt probatur.j.e.l.si eius fundi.t sic quadam specificatione fit eius cuius non erant poma.vt.ff.e.l. pomp.§. scribit. ¶In ea.glo.ibi nõ tenetur possessor hoc verum in singulari iudicio.secus in vniuersali vbi succedit estimatio loco rei vt.ff.de peti.here.l.item veniunt.§.fructus secundũ Cy.qui ita no.C.fam.her.l.non est quod est no.dignũ. ¶In.e.gl.ibi.l.iiij. §.quando ergo põt quis bonafide possidere licet non habeat titulum.t hoc apparet euidenter in petitione hereditatis cõtra bonefidei possessorem nõ tamẽ datur cõtra habentem titulũ.et facit quod no.insti.de ac.§.alie.t in.l.fi.C.de prescrip.ion.tem. Caue tamen q̄ glo.ista debet intelligi in eo qui possidet ciuiliter t naturaliter,sed ille qui possidet naturaliter tantum.equi-

paratur fructuario.t non facit fructus suos nisi habeat titulus percipiendi.q̄ pertinent ad ciuiliter possidentes.vt no.j.de acqui.pos.l.iij.§.ex cõtrario.t per Cyn.C.de rei ven.l.certum.vbi omnino vide.in eo vero qui non habet aliquam possessionem s; nudam detentionem.certũ est qõ non facit fructus suos nisi p̄cipiat dñi voluntate.vt.j.de fur.l.si seruus.§.locati.t.l.si apes. §.si.t ideo missus ex primo decreto non facit fructus suos s; ba-
2 bet custodiam.vt.j.de bo.aut.iud.pos.l.in vendica. ¶†Quero qualiter in corporalibus percipiantur fructus. dic vt not.j. si ser.ven.l.loci corpus.§.in cõfessorio.t per Innoc.de restit.spo.
3 c.in literis. ¶†Quero vtrum fructus percepti ex mora nõ pereneniant restituendi.t dic quod sic in reali iudicio. secus in personali.vt.l.si mora.j.so.matrimo.per Jaco.t facit.j.de lega. j.l.si quis bonorum.h.d.

¶Additio Bald.

Fructus. Vide in.l.si mora sol.mat.vbi no. quod aliter veniunt fructus in reali aliter in personali. ¶Item tex.in.§.hac ratiõe. vide in specu.de loca.§.nunc aliqua.ver.dixi.

Ex diuerso vbi. Error in principali necessario errat in accessorio.Et qui condẽnat in vno debet in reliquo condemnare. hoc dicit.t no.valde.§.istum quia vtilis est. ¶In tertio ibi declarauit perperam cõtra ius litigatoris. ¶Nota quod si iudex condemnauit in re t non condemnauit in fructibus facit litem suã nec potest se defendere.q̄ condemnauit in re contra ius litigatoris naz eodem errore debuit condemnare de fructibus.vt hic quod est nota. ¶Secundo nota quod iusta causa litigãdi nõ excusat a fructibus.hic enim reus habebat iustam causam litigandi quia erat dominus.secus esset in expensis lit.vnde iudex posset defendi ab omissa condemnatione expensarum, sed non ab obmissa condemnatiõe fructuum.facit.ff.de iudi.l.quicquid §.fina. ¶Tertio nota quod sententia que transiuit in rem iudicatam in principali transiuit etiam in accessorio.et vide qõ no.in spe.de primo t secundo decreto.§.restat.versi.sed quid si reali.t arg.est istius.§.quod ille qui succumbit in principali intelligitur etiam succumbere in pena.s.vt nõ possit refricare male pronunciatum.quod dic vt.j. de verbo.oblig.l.qui rome.§. duo fratres.

¶Additio Bal.

1 ¶In Clerici an teneantur ad restitutiones fructuum quos voluptuose consumunt.
2 Bonefidei possessor an fructus quos consumpsit restituere teneatur.

Ex diuerso. ¶In text.in. §.vbi si actor dominus declaratur etiã per errorem debet reus in fructibus cõdẽnari.h.d.Bar.vel fic.sniia lata super re super fructibus est seruãda t dicit glo. etiã si fructus peterent iure actoris per se qõ est no.per hoc cõsului questiões d facto.petitũ erat laud.reduci ad arbitriũ boni viri succubuit petitor petit ab eo pena vult refricare de iniquitate laudi vtrũ possit.Et videt q̄ nõ q̄ sniia lata super principali generat preiudiciũ super accessorio vt hic.ergo t sup pena cũ sit accessoria.Et videt hoc expressum.j.de ver.ob. q̄ rome. §.duo fratres.tenẽdo q̄ ibi fuit male iudicatũ.dico,aut fuit pronũciatũ bñ laudatũ t tũc nõ põt refricari de iniquitate. vt hic.t §.duo fratres.Aut fuit reus simpliciter absolutus a libello seu pe.t tunc põt refricari.vt. j. de cõdi.inde.indebiti. t sic de facto cõsuluit Bar.de saxo ferrato dñs meus.t dixi.ff.de pactis tres fratres.t in.l.iul.est ideo q̄ sniia nõ videtur lata sup eo q̄ nõ causat ius agendi.sed val.per se nõ causat ius agendi nec vt per se videt deducta in iudiciũ.t ideo pront per se inducit ad excipiendum nõ videt sublata per sniam.vide Inno.extra de symo. per tuas.el.j.vide in spe.de ac.seu peti.§.sequit videre scias.ibi dicit spe.q̄ẽ in reali nõ debet peti restitutio rei si res simpliciter videtur sellicet ac. ¶In tex.ibi.condẽnaturum vide in spec.de primo t secundo decreto.§. restat.versi.ſz q̄d si in reali. ¶Quero de duabus questionibus primo an fructus veniant iure actionis in realibus. Respondeo aut loqueris in iudicio vniuersali t tunc veniunt iure eiusdem actionis cum principali. Aut in singularibus.t tunc aut fructus sunt prioris factiz veniunt officio iudicis.Aut non: tunc veniunt iure actionis tamen separantur a persona. Ratio istius d istin. est ista. Primo q̄ in iudicio vniuersali hoc facit natura iudicij.vt.ff.de peti.here.sed si legi.§.fi. cũ.l.seq.Sed in iudi.singularibus res est specialiter designãda t ideo quot res tot actiones.vt.ff.de excep.iudi.de hoc no.p cy

C.fa.

Universidad de Deusto

1 C.fami.her.l.non est. ¶ †An clerici teneant ad restitutionē fru
a ctuū quos voluptuose cōsumūt a. vide per Archi.xliij. distin.
2 cū aut. ¶ Sed quero an bonefidei possessor fructus quos cō
sumpsit teneatur restituere gl.dicit hic q nō. Tu distingue aut
loquimur īuniuersalibus z tūc tenetur quatenꝰ est locupletior
aut in singularibus z non tenetur. vt no. Cy.in.d.l.nō est ratio.
q: in vniuersalibus illa cōmoditas que percipit ex cōsamptōe
succedit loco rei z loco fructuū. vt.ff.ti.ij.si z rem z preciū. sed in
singularibus nō. vnde liberatur quasi per interitū. vt ar.j.loca-
ti.l.in naue sanselli. Sz videtur q saltim de equitate debeat te
neri ne locupletet cū aliena iactura. vt.j.si cer.pe.l.si eum seruū
l.si z me z titiū. So.in.l.si seruum habebat causam lucratiuā at
in fructibus industrialibus qui producunt in esse z in vsu cōi p
industriam hois nō hz cām lucratiuā sed onerosam. s. p cultura
z cura. vt in.§.si quis a non dño. z ar.ff.ad.l.fal.l.iij.ler si z me.
non ob.q: ibi erat debitū in genere qđ non pōt perire. Et facit
j.ad.l.aquil.huic scripture. ¶ Itē adhuc ob.j.de condi.inde.in
summa.§.si seruum.z.§.in frumento. sz ibi in personali iudicio
hic in reali. ¶ Ultimo adde qđ no. Cy.C.e.vbi examinat mate
riam. ¶ Item vide.l.litigator.C.de fruc.z lit.expen. ¶ In gl.
qui tam in fi. Sed docto. eam cōiter reprobant. q: cessante cau
sa non cessat effectus productus in esse. ergo nō cessat mora per
empta instātia sicut nec cessat iterruptio. vt.l.fi.de preseri.xxx.
ann. sed effectus in fieri z de futuro impeditur. vt.l. properan-
dum cum similibus. pro.g. facit quia officium mercenarium nō
deseruit instantiam peremptam z fructus veniunt officio. Ad
hoc respon. quod est nouum officium z noua instantia nō venit.

Si in aliena area. Possessor alias perseuerans bo
nefidei habet exceptionem propter fructus sz nō
possessor alias perseuerans bone fidei habet so-
lam abrasionem. h.d. ¶ No. hic casum in quo q̄s
potest eleuare edificium z hoc est ex prouisione legali. adde qđ
dixi. ff.e.l.in rem. §. tignum. ¶ Additio Bal.

Si in aliena. ¶ In gl. que incipit qui fuit in
fine. z est rō. q: invsucapiēdo ha
beat ab alio causam z titulū non in fructibus. vt not. j.
de publiciana. si ego. §. parte.

In fundo Possessori petitor debet resun-
dere impensas factas in re si ipse
petitor eas erat facturus vel si est rem distracturus
secus si propterea innitus esset re carituras. tamen
tunc permittitur abrasio nisi abrasi estimatio offeratur. hoc ꝺr
z diuiditur in duas partes. Primo ponit dictū in genere. Se-
cundo illud dictum declarat. secunda ibi. finge. ¶ In textu. ibi
finge. exemplum de causa Fran.accur. ¶ In ter. ibi finge pau-
perē. exēplū de persona Fran.accur. ¶ In ter. ibi finge eaz per
sonam. aliud exemplum de causa Fran.accur. posset dici qđ hic
etiam tertium exemplum mixta cōsideratione cause z persone
non facio tamen in hoc vim. ¶ No. primo q arbitrium iudicis
variatur ex causis z personis. ¶ Secundo no. duplex exemplū
de causis in principio in ver. finge dominum quando dominus
erat ipēsam facturus vbi ope exceptionis consulit in pendēti
quatenus res est melior effecta ita tamēn vt non transcendat quā
titatem impensarum. q: si supra quantitatē impense esset res fa
cta melior non tñ illud supra veniret in restitutione. q: eatenus
non abest in pendenti. secundum exemplum de causa ponitur
in ver. finge causa vbi petitor. habet feudum prouincialem quo
casu debet reficere impensas modo predicto oportet cum vēde
re fundum vel proprios lares ad quod euz cogi propter alienū
est iniquum. z ideo tunc non datur exceptio sed abrasio nisi of-
feratur estimatio quātū valeret abrasum quod est no. ¶ Tertio
b no. qđ nō debet quis facere is quod alteri officit bz sibi nō p
fit istud est cōtra officiū qđ debz homo homini fm naturā legis
z est redactum ad ciuilia precepta. facit. j. de aqua plu.ar.l.ij. §.
item varus. ex quo no. ar. ad id quod quotidie occurrit quando
solum est libellarium z edificium est proprium puta ex pacto ex
presso z finito tempore emphiteosis. Emphiteota vel superficia
rius vult eleuare edificium q si dominus offert sibi quantum il
le est laturus ex tali ruina quod ille non potest eleuare. quia ni
hil agit sibi nisi vt officiat quod est no. ¶ Quarto no. quod op
posita exceptione expensarū nō possunt partes iudicis absolue
re reum sed condemnare cum quadam modificatione vt restī-
tuat fundum restitutis expensis ita quod ista exceptio non est
proprie peremptoria. sed magis dilatoria. alias enim absolue-
ret reus precise quod est contra hunc ter. in fin. idem dico in ex
ceptione precij non soluti vel modi non seruati. quia debet fer
ri sententia sub eodem modo. vt.C.de sen. z interlo. om. iudi. l.
cum eorum. z adde qđ no. in spe. de excep. §. d. §. sed pone. ¶ In
glossa magna quod est super verbo deducto ibi impensam. glo
non facit mentionem de certa quantitate expensarum declarā-
da in sententia. z est hoc forte. quia super impensis toleratur in
certa sentētia. vt.C.de fruc.z lit.expen.l.a terminato. z extra de
procur.c.audi. ¶ In ea.gl.ibi.l.iij. §.pe.z.j.co.l.mitius. ¶ In
cad.glosſ.ibi. §. sed z si quis. die ibi z plenius in.e.l. §. quid er-
go inquit pedius in glossa magna. ¶ In eadem glo. ibi z est be a ¶ Cōsumūt
ne notandum quod fiat compensatio fructuum cum expensa fa p quoviꝺ no
cta gratia rei. z facit. j.e.l.emptor. fructus enim consueuerunt cōsil.do.mar.
compensari cum sumptibus gratia fructus factis. vt. ff. de peti. sozi.in consi.
hereꝺi.l.si pater. §. fi. sed ibi fit compensatio licet non oppona- xxxij. inci. ex
tur ab homine. z est mirum quod contra exceptionem expensa- his ver. circa
rum replica. de fructibus perceptis. z fic fit compensatio per mo scōm.q.in.j.
dum replicationis cum consueuerit fieri solum per modum ex- parte.
ceptionis ex parte rei z adde quod nota. j. soln. matri. l. diuortio
§. ob donationes. z est illud multum no. z quotidianum. q: pos
sessores. quotiꝺie faciunt expensas in re ad perpetuam vtilita-
tem rei. tamen fructus quos percipiūt illas expensas extenuāt
quod tene menti. ¶ In eadem glossa ibi postea nota quod ex-
pense que veniunt officio iudicis veniunt per modum excipien
di non per modum agendi. ¶ In eadem glo. ibi quod verius
est in malefidei possessore de quo loquitur. adde ad istam glosſ.
quod Cy.no.C.eo.l.domum. ¶ Item no. hic de materia expen
sarum. per quam consulitur possessori. sed. §. eoꝺē. l. fructus. agi
tur de materia fructuum per quam consulitur petitori. z fic sunt b ¶ Officit. vñ
due materie quasi contrarie. quarum vna examinatur hic. alte- q tibi nōvis
ra ibi. Bal. alijs feciſſe
cauebis.

¶ Additio Bal.

☞ Pauper quis dicatur.

In fundo. ¶ Inter. ibi cogat laribus Po.
quod ille qui habet propter mi-
nima onera in proprio domicilio iacere pauper esti
matur z sic colligitur bicornus modus probandi pau
1 pertatem. ¶ In textu ibi. finge pauperem. ¶ † No. dici pau-
c perem cum qui non potest soluere c nisi ponat manus ad vendē
dum domum sibi necessariam ad habitandum z similia que non c ¶ Soluere.
consueuerunt vendi vbi ex necessitate precisa. ¶ In tertu ibi q̄s aūt ꝺicat
confidimus. Ratio huius est quia hoc factum patientia debe- paup. vide eū
tur. vnde sufficit si protestetur interesse z summe hic interesse pre- dem bal.in.l.
stari. ¶ In gl. que incipit quod est nota formā sentētie z est hic athlete. §. fi. j
glo. arg. quod hec excep. redd. in sum. possit obiici in executio- de exen.tu. et
ne sententie. quia non venit contra sententiam nec dicit nullaz quod ibi dixi
Bar. de simili. q. nos pec. de excep. §. dilecto. ver. sed pone. Et in apostil.
no. hic qđ licet nō precesserit obligatio tamen fit condemnatio
non ob. j. de pigno. ac. si rem. §. finali. quia ibi actio erat condi-
tionalis. z ideo pendente iudicio ꝺz purificari per obligationē
alꝭ non posset sequi cōdēnatio hec vera pura est actior ideo fit
cōdēnatio. tamen non iubetur reus restituere precise. sed reha-
bitis sumptibus.

Redemptore ¶ In glossa. s. ibi ad sum-
mam. nos dicimus ad opti
mum. h.d.

Si quis bac Resoluto dominio rei ven-
dicatio non potest proponi sz
interim sic. licet speretur resolui. hoc dicit. z. not. z est
ratio. quia magis inspicitur actus quam potentia.
facit. j. de condi. ob tur. causam. l. quod seruus. ¶ Nota quod
sufficit agenti habere ius interim istud apparet in hypothecā-
ria. quia licet possit dissolui solutione. tamē interim ratione agi
tur. h.d. Bal.

De religiosis. ¶ Not. quod adherentia
vel adherētes debent cen-
seri eodem iure. h.d.

¶ Additio Bal.

De religiosis. ¶ In ter. ibi. sz z si alie
nis. No. hic q aliter iu-
dicamus de re que est in edificio z aliter de ea q̄ est
ad edificiū preparata. facit de leg. j. l. cetera in fi.

Fructus. Hic vide. l. fin. §. pe. j. que in frau.
creditorum. et est bona allegatio
quotidie allegatur in questionibus. h.d.

Eas rei Estimatio alꝭ existiatio litis trāsfert
dñium si reus possidet vel est in pse-
tia. alꝭ nō trāsit dñium sz ꝺz actor dare licētiā adispē
di possessionē z cauere se nō impediturū. h.d. cū. l. se.
¶ No. q ex quasi trāsactione trāsferr dñiū nec ob. C. de trāsac.
l. si pro fundo. q: ibi erat vera transactio que non affert possesso
ri dominiū. secus in rei vendica. l. litis. estimatione. vt hic z fa-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ēit qō no.co.ti.l.fiue apud acta.Bal.

¶Additio Bal.

Asrei. ¶Itē gl.q̄ incipit.i. recessisset i fi, ¶Etno.e.ti.i.l.fine ap. ¶In gl.dr pēdere nō ob.instī.de re.di.§.iterdū.q: ibi prior prætendat causam a domino in re.hic autē non contrahitur super re sed super lite.z ideo rei adite ex eā transactiōis nō debeē euictio sed rei p misse ex ea causa fic.vt.l.si pro fundo.

Sumptus. Sumptus facti a possessore non sunt in petitione sed exceptione z cum fructibus compensantur vsq; ad cōcurrentem quantitatem.h.d.z est bene notandum fm glo.s.co.l.in fundo.in glo.magna.z vide Jac.j.de leg.ij.l.lucius.§.testator.de condi.z demon.l. quibus diebus.§.primo. ¶Nota quod ille qui habet causam a non domino sumptus quos fecit in re nō potest repetere a suo victore qō est notandum.

Solum. ¶In ter.ibi nauibus.i.non est bona comparatio de aqua ad nauim.q: est ibi mobiliter z de edificio ad solum quod est ibi immobiliter.

Jager. Solus ti.non transfert dñiuz nisi tradatur possessio[a].h.d.z semper allegatur.z hoc est verum in ti.contractus.secus.in ti.vltime voluntatis.idem secus in ti.donationis cā mortis quod est no.dignū.vt.j.de publi.l.ij. ¶In ter.ibi.sz heres sed an idem in quo libet ti.vniuersali.dic vt no.j.de dote.l.j.§. si vniuerso vbi est glo.singularis.gl.ponit hic casus in quibus transit dominium sine possessione vel inductione.addc qō not. de publi.l.si quis rem.q: licet ex contractu qui tenet de iure cōi qñcz transeat dñium sine possessiōe.tñ secus est si non tenet nisi de iure speciali .vt ibi no.z est ratio.q: tūc debēt cōcurrere duo spectalia simul.vt.l.j.de dotis promissio.z qō notant doc.C.locati.l.qui rem.h.d.Bal.

a ¶Possessio fallit in bñficialib?.q: per solum titulus sine traditiōe trāsfert dñiū ter.est in.c.ex ore.de bis q̄ fi.a mai.par. ca.z p car.in clc.ij.§.j.viij. q.de etate z q̄ litig.c

Sfundi. ¶No.contra rusticos qui colunt rem alterius mala fide vt non possint exceptuare in restitutione partē laboratoz nec aliquam aliam.h.d.Bal.

Inter officium. Officium aduocationis non prejudicat aduocato in amissione dñij.h.d. ¶Not.q aliud est defendere tanquam pars. aliud est defendere tanq̄ aduocatus.

Spossessor. Rei vendi.seq̄tur heredē nō asit possessionē nō asit heredes p hereditarijs portionibus.h.d.Bald.

Vendicatio. Vniuersitas iuris non potest peti per rei vendica.sz vniuersitas facti sic.hoc dicit.Et no.Jnno.extra de sepultu.c.certificari.

Sa quo. Quando duo petunt eundem fundum in solidum ei qui prius sniam meretur fit restitutio possessionis demū pstita cautione indēnitatis possessoz.h.d.facit.j.l.pro.z de pe.here.l.pe. ¶In ter.ibi.traheret.i.sentiret.i.quis erit modus vt nō sentiat dānū ¶Quero in quo possit dānificari reus cū nec possideat nec dolo defierit possidere,q: restituit per sentētiā iudicis.Rñ.pōt dānificari in sententia propter expensas litis z propterea caueē. vt notatur in.l.pe.de pe.here.ar.contra quod propter expēsas nō sit cauendum.vt.j.de lib.leg.l.petitor.doc.dicunt q̄ immo est cauendum q: pōt timere dānum alterius restitutionis rei. naz est in dolo qui non recipit cautionez,vt in.l.dolo.j.ad.l.fal. z operabitur ista cautio.quia faciet bunc habere facultatez rei restituende quod sufficit licet non possideat.arg.s.c.l.fi a bone fidei z ideo non est opus nouo iudicio.sed proceditur in iudicio inchoato.ar.j.de aqua plu.ar.l.q̄ q̄.§.iulianus istud tenet Bar.contra gl.sequendo alios doc.Ego in.d.l.pe.secutus suz glo.Tu tene quā vis.

b ¶§.senatus. z ibidem post bar.vid ang. z pau.de ca.z eūdē bal.i ad di. ad spe. in ti. de cita. v. quod dicitur

¶Additio Bal.

Saquo. Dicit Jnn.quod a remissiōe.renunciatiōis.non pōt agi sine protesta.nisi in renūciatiōe noui operis.vnde in alijs alia via est agendum vt hic.ita no.Jnno.extra de iudi.c.quia.v. ¶Item omnino vide quod no. Jn no.de re iud.omni super. ¶In glossi.quidam.z omnino videas Jn eo.c.in glo.pe.que incipit quo ad proprietatem. ¶In ter. ibi restitui dicit Jnn.cum tertia persona cōparet pro suo interesse an impediat executionem.dic aut contradictor venit iure dominij.z tūc loquitur Jnno,aut iure prioris tunc indistincte admittitur.q: primo casu venit vt actor.Secundo vt reus eiō facilius auditur z sufficit quod probet se possidere.q: hic est cō modum possessionis z priuilegium rei.l.j.C.de priui.fisci.Et impedit ista cōtradictio executionem fieri in possessione nō in proprietate quando contradictio fit solum iure prioris vt dixi.vt j.de pigno.ac.non est mirum.Item tenuta etiam data reuocat contradictione probata,vt.d.l.j.No.aut executio fit in aliū rē q̄ in rem petitam.z tunc impedit.vt.l.admo.§.si super.Aut directe in rem euictam.z tunc ibi possessio est vacans z ſt impedit de testi.veniens.Aut non est vacans z non impedit.vt hic fm Jnn.in.d.c.vel die possessione vacāte.Idem quod Jnno.in nō vacāte sed possessa a reo die aut fit in nudam possessionē z tunc fieri pōt.quia nō contingit ius cōtradictoris.vt dic.Aut fit ex causa apta ad dominiū transferēdum tunc loquitur.§.si sup. Nam ibi si fieret executio preiudicaretur contradictori.q: non haberet ammodo publicianam cum missus ex secundo ammodo possidet cum tit.j.de nora.generaliter.Jsta est ratio quare post secūdum decretuz nō admittitur cōtradictor.q: venit post ius iam quesitum misso.in re. ¶Quid si tertia perso.cōpareat in re possessionis.dic aut missio compatitur secuz illa possessione z non impeditur missio.de dam.infe.si finita.§.si qua sunt iura.Aut non compatitur.z tunc missio fieri non debet in ipsam rem.Sed bene posset fieri in actionem ad ipsam rem que cōpetit contra illum possessorem.l.ij.C.nevro.pro ma.l.j.C.de priui. fisci.Nam cum esset contra possessorem ordinarium auxiliū nō debet recurri ad extraordinariū z summariū nisi quando in ipsum priorem esset possessio in fraudem translata.vt no.Cyn.in l.j.C.de alie.iud.Probatur vt in possessione. leg.l.is cui in.§. Idem si traditio fuerit simulata.de aqua.plu.ar.emptor in fin. ¶An pendente questione dominij laborator teneatur alicui alicui de fructibus respōdere.dic per bar.de excep.si post lit.al. Jnno.de concef.preben.quia cunctis. ¶In text.ibi respondi hic prouisio non est condigna in causa matrimoniali.vt no.Jn no.de clē.despon.cum inhibitio in fi.vide Jnn.de concef.preb. §.quia cunctis.

Saquo seruus. Conuentus pro eadē re actione realī alīs noxali etiā rei vendi.si primo succūbit in rei vēdi.cōsulitur ei remedio cautionis:sed in noxali nō est necessaria cautio.quia ipso iure tutus est.h.d.z est ratio quia quilibet dominus idem est facturus in noxali.z ideo cuincens non potest cōtrauenire secundū Bart. vel dic quod ille qui agit noxali ideo non cauet.quia habet ius etiā contra,versi ofim.secus in eo qui vēdit.vt no.s.l.pri.ista est vera ratio. ¶In text.ibi agebatur ex delicto serui.no. hic.z in l.precedenti q̄ cautio indēnitatis interdū est simplex cautio.interdum est satisdatio fm qualitatem personarū. concor.l.pe.de here.qō tene menti.bal.

Dabitator. Affira post separationem possunt vendicari ab eo q̄ affirit.h.d.vel sic.que propter inseparabilitatem non vēdicantur.ea vēdicātur cum sunt separata.h.d. ¶No.quod nō possunt hostia extrahi vel separari.nā ex hoc rēs deformat. falsit in casibus expressis in iure.vt.j.loca.l.sz addes.§.si inquilinus hostium .z est argu.contra iudices qui faciunt extrahi hostia pro cōtumacia vel pro debito.facit.s.e.l.in rem.§.tignū.z

b de leg.j.l.certa.§.senatus[b].

Qtius interrogatus. Cuius est carina eius intelligitur esse totum corpus nauis.h.d. Videtur facere differētiā inter dñz carine z nōdominū carine vt patet in ratiōe litere fm gl.Est autē carina lignū super quo tota nauis fundat vnda habet se ad nauim sicut archa ad edificium. ¶In ter.ibi idem fecisset carinā z nauim de tabulis alienis.No.si carina nauis est dicit nouā siue de nouo fieri.sed si antiqua dicitur refici.pōderatur ergo carina tanq̄ fundamētum.z facit.j.de sol.l.qui res.§.area.z.s.de iudi.l.proponebatur.

Snauis. Malefidei possessor tenet etiā de pensiōibus percipiendis.sz nō de vsuris percipiēdis.peipiendoz aūt rōne cōmentur que petitor peipere potuisset si possedisset vñ fit relatio in ipsum petitorem.h.d.hoc.l.not. ¶No.hic similitudine inter pēsionē z vsurā in facto.q: vtrūq; pcenit ex negociatiōe nō ex naturali dispositione rei.sz nō in iure.q: de vsura peipienda nō tenet pdo.sz de pēsionibus percipiēdis sic z reddit rō.q: locatio pōt fieri sine metu dāni.sed feneratio q: est periculū tenē pactis.hodie est alia ratio.q: vsura est illicitus questus. z ideo non venit in restitutione.arg.j.fami,per.l.certe.§.j. Sz quare

est magis

Universidad de Deusto

est magis illicita vsur a ꝙ pensio. Respondeo. qꝛ ille qui pcipit pensionem percipit eam ex re sua vel a se possessa. vnde si habet inde cõmoditatem istud est rationabile. secus est in vsuris quia trãstulit dñium pecunie mutuate. vnde reciperet fructum ex re aliena in recõpensationẽ temporis quoꝝ vtrunq; est irrationabile cũ ꝛ ipsum tẽpus sit cõmune oĩbus animãtib⁹. ꝛ iõ nõ est remedium ab aliquo simpliciter ꝛ per se sũptuꝫ nec est in cõmertio sicut nec mare. vt in. l. ij. ff. de re. diui. Et ideo dicunt quidã theologi sicut refert egidius romanus in suo libro de regiminibus pꝛincipũ qꝛ in pecunia dñio nõ trãsiato esset cõcessa quedã recõpensatio. vt si cõmodaui tibi marsupium pecunie. vt ditior appareas non vt tui fiant. ꝛ inde aliquod recipio meritum. naꝫ hoc ẽ permissũ secũdum eos quod est no. vel dic qꝛ vsura ideo est pꝛohibita. qꝛ deus pꝛohibuit nec debemus inquirere cãꝫ ĩ pꝛohibitione diuina cum sit superior omniũ ar. ĵ. qui ꝛ a qui. l. pꝛosperit ¶ Secundo no. in ver. gñaliter qꝛ in fructibus percipiẽdis põt fieri relatio ad petitionẽ. ꝛ est ratio qꝛ veniũt vt interesse qõ metimur ex persona agentis. vt in. l. vnica. C. de sen. que pꝛo eo qꝛ vide. l. si ea pactione. C. de vsu. ¶ Jn gl. que incipit. scilicet ciui li in fi. vel dic vt no. in simili in. l. Jtem si res in pꝛin. ff. de alien. iudi. mu. cã fac. ¶ Add. Bal.

Sinauis. Jn ter. quasi in fi. ibi frui potuerit. cessio cum non accesserint. sed vt interesse ꝛ probatio ꝛ quantitas interesse refertur ad agentem. vide. C. de vsuris. si ea pactione sed ibi tõ qꝛ possessor ab agente habet cãꝫ. ꝛ videt per illam. l. qꝛ vsurarij non teneantur de percipiendis.

1 ☞ Cessio iurium fieri debet soluẽti litis estimationem.

2 Ex iure cesso contra cedentem agi potest.

3 Dominus licet velit restituere rei estimationem tamen hoc nõ potest inuito aduersario.

Sculpa. Et qui condemnatur in rei vendicatione rationes culpe cõmisse in detinendo possidere debẽt cedi iura ab agẽte quib⁹ potest experiri contra quẽlibet possessorẽ. ꝛ etiaꝫ cõtra ipsum cedentẽ si ad eũ possessio reuertat etia si velit reddere qõ accepit. h. d. hec. l. not. imo plus est secundũ Azo. qꝛ etiã sine cessione habet vtiles actiones quod est not. dignũ si est verum. ¶ Jn ter. ibi estimatione. i. cogi ad verã estimationẽ pstãdaꝫ.

1 ¶† No. qꝛ soluenti litis estimationem debet fieri cessio iuriuꝫ ¶ Secundo no. qꝛ ex rei ven. cessare potest cessionarius experi-

2 ri contra quẽlibet tertium possessorẽ. ¶† Tertio not. qꝛ ex iure cesso potest agi contra cedentẽ ꝛ est mirabile. qꝛ ꝙ talẽ cessiõem non fuit translatum dominium. ergo cedens remansit dominus non fuit translatum dominium. ergo cedens remansit dominus ꝛ sic potentior est actio cessa ꝙ dominiuꝫ quod est no. quod aũt non transeat dñiuꝫ pꝛobo pꝛimo. qꝛ non intercenit traditio rei secũdo qꝛ tunc non cederet actio sed dominiũ ꝛ actio esset natura ex pꝛecedenti dñio qõ est falsũ. Tertio pꝛobo qꝛ si cessionaꝛius pꝛobaret se ex persona sua si haberet dñium quod est cõtra-

3 rius pꝛobaret se ex persona sua si haberet dñium quod est cõtrarius pꝛobaret se ex persona sua si haberet dñium quod est cõtra l. qui stipendia. C. de pꝛoc. ꝛ. ĵ. fam. her. l. plane. ¶† Quarto et vlti. no. qꝛ ꝛ dominus velit restituere rei estimationẽ hoc nõ pꝛotest inuito aduersario. ꝛ ratio est qꝛ accipiendo estimationẽ taci-

4 te cõtraxisse videt. nã vbi est pꝛecium ibi intelligit esse emptio ꝛ venditio. vt in. l. fin. C. de pꝛedijs. curia. Sed reuoco in dubiũ ꝛ venditio. vt in. l. fin. C. de pꝛedijs. curia. Sed reuoco in dubiũ ꝛ verum sine cessione competat vtilis actio ꝛ videtur qꝛ non. quia frustra fieret cessio. Jtem quia concurrerent due fictiones ꝛ fingeretur verus titulus vbi non est arg. C. de transl. l. si pꝛofundo. ꝛ quod ageretur sine cessione. ꝛ sic concurrerent duo specialia. ff. l. ĵ. C. de donat. pꝛo. Azo tenet contrarium qꝛ licet iste titulus sit tacitus tamen est ver⁹. ꝛ in ti. emptio. non requiritur cessio. h. d. ꝛ no. Dy. in. c. pꝛo possessore. ꝛ vide Ly. in. l. ĵ. in vlti. q. C. de alie. iu. mu. ꝛ C. de here. ven. l. certi iuris per Ly. et qõ not. C. de pꝛescrip. xxx. anno. l. si quis emptiõis. in glo. supple. ¶ Extra opp. qꝛ non possit agere cessionarius contra cedentẽ. vt. l. ĵ. in fin. ĵ. de op. no. nun. so. ibi non loquitur i cessionario. sed in simplici pꝛocuratore. vt no. in. l. ĵ. in fin. ĵ. vsufru. quemadmodũ cauc. ¶ Jtẽ opp. qꝛ dominus ad quẽ res reuersa ẽ possit eã retinere cedẽdo ꝙ accepit vt. ĵ. de condi. sine cã. l. si fullo. Sol. ibi erat solutio facta ab obligato ꝛ sic per modũ distractus. hic in reali vbi nõ est obligatio. vnde hic resultat cõtractus ibi distractus. arg. C. de transac. l. si pꝛo fundo. vel vt ibi no. per Dy. in. c. possessore. de regu. iur. lib. vj. ꝛ per tac. bu. hic in repetitione sua. Bal.

Additio bal.

Sculpa. Vide Lyn. C. de alie iudi. l. ĵ. invlti. q. hãc. l. examino plene in fi. quarte char te in tali signo. ☞. ¶ Jn ter. ibi ipso quoq; No. qꝛ in personali si cedẽti debitũ ẽ solutũ euanescit cessio. C. de noua. l. iij. non in reali licet possessio sit restituta cedenti. vt hic. ꝛ est ratio qꝛ ita hic nõ est sublata substantia dñij. sed ibi est sublata substantia debiti. ¶ Jn glo. que incipit ꝛ qualr ibi. vt. C. de here. ven. ibi loquitur in vero cõtractu hic in ficto ergo est necessaria quasi traditio que fit per cessionẽ. ff. eo. hic fic. ꝛ de do. l. pe. vide qõ no. C. de pꝛe. xxx. anno. l. siquis emp. ¶ Jn gl. si ibi plene. vide per Dy. C. de here. vend. certi iuris. Pꝛeterea ibi erat cõtractus super ipsa actione hic super ipsa re nisi ante traditionem nullũ ius est translatũ. qꝛ actio dñij causaꝫ sequitur. vel dic aut vẽditor possidet tẽpore contractus. ꝛ tunc pꝛo cedit contrariũ aut tertius tunc glo. ꝛ vide. ĵ. ti. ĵ. eum qui. §. fi. ¶ Jn eadem gl. ꝛ loco aliter no. ĵ. commodati. l. in cõmodato. §. fi. videtur ꝓbare p l. si fullo. de condi. fine causa. vel hic loquak cũ agitur reali ꝛ realis soluit estimationem ibi cum agitur personali contra obligatum nam cũ tunc soluat ad distrahendum non videtur cõtrabere. arg. de solu. qui hominem. §. fin. sed hic in reali vbi reus non erat obligatus. ꝛ ideo in ipsa solutione estimationis resultat q̃dam emptio nominis. vt. l. ij. de vsuca. pꝛo emp. l. fi. de bo. auc. iudi. possidẽ. ĵ. de pigno. act. eleganter in pꝛin. vel dic vt Dy. in. c. pꝛo possessore. ¶ Jn. e. gl. ibi nam ius actoris. ar. ĵ. de cõtrahẽ. emp. l. qui tabernas ꝛ de leg. ĵ. apud iul. §. si titius. ꝛ hic de iure ad rem. Sed ius ad accessoria vel interesse nõ videtur cessum. ĵ. de act. emp. iul. §. si locatus. ꝛ §. penul. quod vi aut clam. Jo q̃ §. si hic eadem. ¶ Jn ea. glos. ibi ꝛ contra dominum qui cessit. ¶ Nota ex iure cesso agi contra ipsum cedentem. ¶ Oppo. ĵ. de noui. op. nun. l. pꝛima in fin. cum. l. sequ. ꝛ ĵ. vsufru. quemadmodum. ca. l. ĵ. in fi. Sol. ibi non est cessionarius qui agit. sed habet simplex mandatum directarum ꝛ pꝛosequitur taꝫ ius ꝙ commodum alienum.

Tam in rem. Etiam commoditas simplicis vsus venit in rei vendicatione h. d. ista lex nota. Bal.

Sbptor. Etiam improbus possessor soluendo creditori rem obligatam habenti succedit in locuꝫ eius quo ad retentionem ꝛ fructus quos percepit vltra sumptus factos in re habent estimare debitũ. h. d. Et est notabile pꝛin. ¶ Not. hic qꝛ partificantur sumptus facti in re ꝛ pecunia soluta creditori quasi contineatur hoc appellatione expensarum. arg. contra. ĵ. de condi. ꝛ demon. l. quibus diebus. §. ĵ. sed hic est similitudo non identitas. ꝛ dicit ista litera quod pꝛimo fructus compensantur cum sumptibus. vide. ff. e. l. in fundo. ꝛ ecce pꝛima compensatio. Secũdo id quod supereſt cum isto debito ꝛ vsuris. ecce secũda compensatio. Jo certe ista litera non dicit cum debito pꝛincipali. sed cum vsur. tantum. ꝛ sic fructus rei compensantur cum vsuris que sunt loco fructuum. ꝛ sic compensatio de fructibus ad fruc. alterius generis. Jo immo videt qꝛ etiã cũ pꝛimo debito pꝛincipali sicut si possideret ipse creditor. qꝛ iste non debet esse melioris conditionis ꝙ ille in cuius locum succedit. ꝛ qꝛ hic dicitur de cõpensatiõe fructuũ gl. intelligit quãdo sunt percepti iure possessionis. secus si iure dñij. ꝛ interim anteq̃ exĩstat conditio legati p eũ qui emit ab herede. nam recuperat sumpt⁹ nec compensabit fructus qõ est no. ꝛ ibi per Ja. Jtẽ facit. ĵ. ad fil. l. ij. §. serui. Et facit hic pꝛo emphiteo. qui finita emphiteosi non per suam culpam sed forte per finitam gñationẽ vel tẽpus insertum vult repetere sumptus vt possit nec compenset fructus qõ est no. percepit cũ eos iure dñij. ¶ Nõ ob. ff. e. l. sumptus. qꝛ ibi erat simplex possessor. vt no. ff. e. l. in fundo. ꝛ vide per Ja. ĵ. de le. ij. l. lucius. §. testator. bal.

Ancilla que. Verba ennunciatiua plata per modũ cause inducunt meram exceptionem. hoc dicit fm intellectum Hugo. ꝛ est ratio qꝛ emanabãt ad excipiendum. secus esset in verbis dispositiuis etiam emanãtibus ad excipiendum. qꝛ inducerẽt etiã actionẽ invltima voluntate. vt no. ĵ. de iureiuran. l. sed ꝛ si possessori. ¶ Jn ter. ibi filie nupte. qꝛ forte pater miserat istam ancillã pꝛo camerlenga filie vt ei seruiret in domo mariti. ¶ Jn ter. ibi cõuenit. ꝛ ideo est cõe omniuꝫ heredũ. vt. C. fami. her. l. certum. ¶ No. qõ dixi in summario et idem no. in. l. fi. §. ĵ. ĵ. de exce. doli. vñ pverba nũciatiua nõ trãsit dñium. nã tunc cõpeteret ius agẽdi qõ est cõtra gl. nec ob. l. ĵ. C. cõia de le. qꝛ ibi loquit qñ legat aliq̃d directe. secus si indirecte et tacite vt hic facit qõ no. in. l. ĵ. de serui. lega. fz Bar. Ego credo cõtrariũ. qꝛ ista filia erat in possessione. vñ si caderet a possessione posset vẽdicare. vt. ĵ. e. l. quedã mulier. ꝛ intelligo gl. qñ nõ cõpetat actio pſonalis ex testõ non in reivendi. ꝛ vide Ja. ĵ. de heredi. instit. l. qui nolebat. Bal.

¶ Additio Bal.

Sbptor. ¶ Jn text. ibi. §. ancillã. an verba enũciatiue emissa p modũ cãe õpiti inducãt dispõnẽ i snia. dicq; sic. Nã si iudex pnũciat male appellatũ qꝛ snia nulla. hic snia disponit super nullitate nature in. l. ĵ. C. qñ puo. nõ est necesse. Jdẽ si per viam modi. vt no. C. de senten. cũ eoꝝ. ¶ Pone qꝛ statuto cauet qꝛ si

a ¶ Emptio. ad de alc. ff. imo. in. l. fiqs aũt de acq. po. ꝛ l. fi. de pdi. obcãm. ꝛ in. l. iu. §. offerri. de act. emp

Universidad de Deusto
Biblioteca

lia debeat esse contẽta eo q̃ pater ei relinq̃re voluerit. ¶ Quid si in eo quod fuerit sibi relictum est grauata potest agere vt gra
uamen tollatur. facit lex ista in arg. q̃ sic. nam licet esset stat. per
l. omnimodo quando minus relinquitur. tamen postea dicitur
de grauamine in. l. quoniaz in prioribus. et hoc quando relictis
cuincere quasi de hoc non fuerit dispositus. Item videtur vt hic
vt iste casus quasi omissus a statuto reducatur ad dispositionez
turis communis. Ja. bu. habui de quodam lib. et erat signata. j.
le. sancimus. C. de inoffi. testa. vide de leg. iij, iuxta. §. pater na
turalis.

AD ideo. ¶ Nota q̃ ius de futuro sicut non fundat actionem ita fun
dat exceptionem sic. ff. eodem. l. si quis. hoc dicit. Baldus.

AD tutore. Pecunia inuenta in re empta nõ per modum thesauri non pertinet
ad emptorem. sed ad dominum pecunie [a]. hoc di
cit. Et nota. casum ¶ Mo. q̃ etiam pecunia, que
reperitur murata in muro nõ pertinet ad ẽptorẽ.
¶ Juratur in litez cõtra illũ qui dolo desiit possidere.
Ratione culpe non iuratur in litem.
Libell' qualiter formet cũ snia petit̃ executioni mandari.

QUi restituere. A possessore victo in reiven. potest auferri
possessio manu militari. sed contra eum qui dolo
desiit non dolo proceditur ad condemnationem
veri interesse et predicta habent locum non solũ in
reali iudicio sed etiã in interdic. et vbicunq; arbi
trio iudicis imminet restitutio fienda. h. o. litteraliter fm cortı
cem. ¶ Mo. distinctionem huius. l. q̃ aut victus possidet. et tũc pre
cise compellitur ad rem restituendam et potest iudex mittere mili
cium vel milites qui ejciant victum de possessione et veram pos
sessionem tradant victori. hic enim permissum est iudici q̃ pos
sit priuare reum possessione. vt hic. et. j. de acqui. pos. l. quiviuer
sas. §. Item cum pretor. et de. o. ĩ. infec. l. pretor. cum simili. nec au
ditur reus si velit recuperare tenutam. q; est facta missio in rẽ de
qua est iudicatum. et sic nõ ob. C. de p̃scri. xxx. an. l. fi q̃s empto
§. fi. q; ibi ex contumacia non veniendi enumerat missio. vnde si
purgatur contumacia debet missus restituere possessionem nec
potest referre questionem dominij. secus si fit missio ex contuma
cia non restituendi. vt hic quia veniretur ad retractationem p
nunciati q̃d fieri non potest. Secundo not. q̃ contra illum q̃ do
lo desiit possidere iuratur in litez. s. illa taxatione. s. legali sed iu
dex quando potest. et debet taxare. vt. ff. de dolo. l. arbitrio fẽm
glo. ¶ Tertio no. q̃ rõne culpe non iurat̃ in litẽ. sed p̃scribit̃
verum interesse quod non probabitur p simplex iuramentũ ar
eius quod legit̃ et no. in. l. fi. ff. de prete. stipu. ¶ Quarto no. q̃ ab
omni possessore victo in quocunq; iudicio non solũ in rei vendi
catione potest res auferri manu militari q̃d est mirabile. ¶ In
glo. immo ibi vt dixi in dic. q̃ ad ꝓpulsationẽ rebelliũ et cõtuma
ciũ põt implorari brachium militare. vt hic et. C. de epi. et cle. l. si
quis in hoc genus. facit q̃d no. Jnno. de restit. spo. c. cum olim. nõ
ob. l. contraria. q; debet intelligi vt dicitur in solutione sequen
ti. ¶ In ea. glo. §. sed et siquidem. et est ratio. q; vbicunq; equi
tas dictat q̃ re[a] precise teneat̃ tũc compellit̃ precise ſz ĩ reali hoc
dictat equitas. vt. j. co. l. nec quasi ergo ꝛc. fm Joc. i brocardis
suis. ¶ In glo. j. ibi et executio eodem. nationis. hec vera si sentẽ
tia super fructibus ẽ liq̃data alias prius oz liq̃dari. C. de cõpẽsa.
l. fi. in glo. in prin. ibi ideſt interesse prestatio, et rei estiatio. no. q̃
ista gl. innuit q̃ aliud est interẽ aliud estimatio rei, et idẽ no. C.
e. l. a possidentib⁹. sed tu dic vt no. Dy. extra d̃ regu. iu. c. vbi nul
la petitio ibi nulla mora. Cy. in addi. et dic q̃ rei estimatio est in
teresse cõe, et q̃ glo. dicit q̃ interesse prestatio est q̃d diuersuz lo
q̃tur de interesse singulari. et interesse singulare ẽ dupler. quod
dam est interesse singulare affectionis. et istud ptinet ad iuramẽ
tum in litem. quoddã est interesse singulare dãni emergentis vel
lucri cessantis. et pro isto interesse presupponit hoc tertiũ reme
diũ. ¶ In. e. gl. ibi preter primũ. s. manu militari. ſz nũq̃d ꝺ pos
sessorẽ sine alio iudicio poterit p̃cedi manu militariꝰ q̃ sic. vt.
j. ꝺ admi. tu. l. cyrographis. §. fi. et q̃d no. p Cy. i. l. si. C. ꝺ ali. iud.
q̃d ẽ verũ si possessio erat litigiosa tũc cum fuit dolo malo in aliũ
trãslata. secus si nõ erat litigiosa. q; tũc ẽ opus nouo iudicio ꝺ
possessorẽ. vt. ff. ꝺ peti. here. l. etiã. §. pe. ¶ In. e. gl. ibi sicut in re
vẽdita cõtingit. no. mirabile verbũ q̃ ꝺ vẽdito: liberet̃ prestãdo
interesse istꝺ ẽmptorẽ si fit lata snia diffinitiua super traditiõe rei.
nã tunc perdit dãficiũ soluẽdi interesse ois snia habet precise ob
ligare q̃d ẽ no. ar. cõtra. ꝺ peti. heredi. l. itẽ veniũt. §. itẽ recte, vi
de q̃d no. Cy. C. de trãsac. l. maior in gl. j. restitui ibi itẽ nõ inue
nitur. nã si inuentẽ in actiõe ergo multo fortius i reivẽdicatiõe.
vt. j. ꝺ ad. l. creditor. §. iussus. ¶ In. e. ibi ergo ẽ diffinitiua istꝺ
non sequit̃, vt. j. nevio fiat ei. l. si quis missum. ¶ In ea gloss. ibi
so. dico no. optimã glosam que dat cognoscere diffinitiuam ab
interlocutoria. q; interlocutoria est que emanat seorsum a prin
cipali super incidẽtivel emergẽti. diffinitiva que emanat super
eo de quo principaliter agit̃. et istã regulã no. ¶ In eadẽ ibi not.
snia. vt extra de ap. c. nouit nec reqrit̃ cause cognitio. vt no. Jn
no. in. c. ex rõne extra de ap. ¶ In. e. ibi in fi. no. q̃ ab omni sen
tentia diffinitiua põt appellari nisi cõtrarium exp̃sse determinet
aliquis reperiat̃ in iure ¶ † Extra q̃ro qualiter formabit̃ libellus
cum snia petit̃ mãdari executioni. et dicit no. in spe. iij. ptẽ de re
iudi. Item adde ad hãc. l. quod no. in spe. de libelli cõcep. §. nũc di
cendũ. ẽ. xxv. et ẽ. xxxiij. et de turetu. ẽ. vt ait plenius ver. se. Itẽ
vide q̃d no. Jnno. de libel. ob. c. j. vt lite non cõte. c. tue de cõcess.
p̃bẽ. c. cum nostris. et de sen. excõ. c. grauẽ. et q̃d no. Archi. xxiij.
q. v. administratores. et. viij. q. iij. quod autem Bal.

¶ Additio Bal

QUi restituere. Dicit Jnno. q̃ hic
potest bellum appel
lari nec tamẽ habetur hic pro hoste al. ¶ Item
dicit quando indicitur per viam facti cõtra do
minũ tẽporalem. res subditorum possunt aufer
ri si cum tuuant. Si ait agitur de executiõe sen
tentie nõ possent capi res subditorum nisi primo cõdemnarent̃
vt no. Jnno. de restit. spo. olim. ¶ Itẽ videtur per hãc. l. q̃ bellus
nõ potest indici nisi ratione doli vel cõtumacie. quod sic probat̃
Ille qui indicit bellum vim infert ergo ꝓhibitum est regulariter̃
nisi in casibus exp̃ssis. dic etiam q̃ in hoc bello pro dãnis nõ
possit agi cõtra indicentem. tamẽ res non sunt capientium ſz re
tinentur pro debito. et pro sumptibus belli. Jnnocen. de iureiu.
sicut qui. vide Jnno. in. c. j. de libel. obla. vide Jnno. vt lit. nõ cõ
test. tue. et. j. de preben. c. cuz nostris in magna glossa. et vide Jn
no. de senten. excom. grauem. et Bartolũ. de re iudi. admo. frequ.
¶ In ter. ibi officio iudicis. A possessore victo manu militari
extorquetur possessio contra eum qui dolo desiit possidere iura
tur in litem. at si culpa debetur interesse. et q̃d dictũ est manu mi
litari generaliter obtinet vbicunq; iudex a possessore iubet rẽ re
stitui siue tradi. h. o. fm glo. Et no. brachiũ militare posse a iud.
inuocari. Item no. sentẽtiã exequi officio iudicis. Sed an ĩ ista
inuocatiõe sit pars citãda dico q̃ nõ q; ẽ executio mera. vti gl.
Jnduco ad hoc q̃d no. Jnno. extra de appel. ex ratiõe in princi.
ibi executor enim ꝛc. vide per Cy. in. l. j. C. de iuris et facti igno.
et per eum. ff. de mino. in tra vtile in prin. magne glo. ¶ Qualit̃
formetur petitio cum snia petit̃ exequi. vide in spe. iij. parte de
re iudi. vnde omnino in spe. de libel. concep. §. nũc diecndũ ver.
xxv. et versi. xxvij. ¶ Qualiter formetur hic libellus i snia cõtra
quandam vtilem oppositionẽ. vide in spe. circa hoc. iiij. parte. de
iureiu. ver. vt autẽ plenus ver. seq. ¶ An delegatus ipetret bra
chium seculare vide Archi. xxiiij. q. v. administratores. ¶ Si
queratur q̃n possit quis precise cõpelli ad factũ vide Guil. C. q̃
ho. ce. pos. l. j. ¶ Distingue aut queris de eo q̃ principaliter alis
personaliter est ad factũ obligatus. Distingue aut tale factum
erat implendum in persona alterius q̃ actoris tunc sufficit pre
stare interesse. vt. j. de verbo. obliga. stipulatio ista. §. si stipuler.
Aut id factum erat implendum in persona actoris et non alteri
us tunc refert. aut eandẽ vtilitatẽ affert interesse habere. et illud
factum esse impletum. verbi gratia. Stipulatus sum ab aliquo
mutuari. et. tantũ prodest habere interesse quantum si mutuaret
et in casu isto dico q̃ sufficit prestare interesse. de verbo obli. si pe
nam. Aut habere interesse non affert eandez vtilitatẽ sicut factũ
impletum esse tunc aut est tale factum promissum quod tacite in
tellectũ non cogitur quis implere. verbi gratia. nemo cogitur se
defendere si alius non promittat sed sufficit ꝛc. de in ius. vocan.
satis. et dico q̃ tale factum non cogitur quis explere precise. de
procura. non cogen. §. sab. fallit vbi actio est tempore peritura.
Item vbi falleret fidem duobus. de pcura. si defunctus. et in. l. ſz
he. §. preter eo. tit. Aut est tale factum promissuz quod tacite in
tellectum cogi poterat explere. et tunc potest compelli adeo pre
cise q̃ si non faciat ponitur in compedibus. vt in scriptore qui
misit scribere librum. de re iudi. si quis ab alio in fi. de noui ope.
nun. stipulatio. §. siue q̃ me. causa si cum exceptione. §. sed et si
quis per vim fallit dicunt doc. j. de contraben. empt. l. j. in fi. Sz
dominus meus dicit q̃ non fallit dicunt do. j. manda. si procu.
§. mãdati. ¶ Aut queritur de eo qui nullo modo est obligatus
sed equitas dictat ipsum posse compelli. vt apparet in eo qui re
netur actione reali. vt inst. de ac. §. j. tũc aut equitas dictat pos
se compelli ea sola equitate. vt actor habeat suum interesse vt in
hypothecaria. tũc primo liberatur prestando interesse. vt. j. qui.
mo. pi. vel hypo. sol. l. paulus. Aut equitas dictat q̃ actor habe
ret precise rem. et tunc reus precise cogitur. vt. ff. de reiven. qui re
stituere. Pe. de bella parti. in brocardo. et signatur in. §. defende
re. Et nota hic plenius q̃ alibi. et vide Jaco. areti. in. l. heredit.
de dona. Barto. vel dic aut loquitur in reali aut in personali.
si in reali

a ¶ Pecũie ad
adõ cũdẽbat.
i. l. j. itẽ lupil
li i ff. ſ. ꝺ rerũ
di. et q̃d ibi di
ci in apostl.

b ¶ Seculare
adde elegant
old. i cõsi. lxx
xix. inci. ep̃us
inuocat et dicit
q̃ nũq̃ iudex
eccliastic⁹ ꝺz
inuocare auxi
liũ brachij se
cularis nisi cũ
p se non p̃ac
tum exeq̃ q;
omnia iura ꝺ
hoc loquetia
semp dicitur
op⁹ vl̃ si neces
se fuerit q̃d si
idez dicas de
excõicatione
q; nũq̃ ẽ de
uenied̃um ad
cã nisi p̃cedat
clꝑa mora vel
offẽsa vel alia
instãtia ſzpe.
ꝺ ãcha. i cõsi.
sno. xvj.

Universidad de Deusto

si in reali tūc aut talis actio est accessoria. vt hypothecaria? tūc aut lōgnīē stante principali. ? tunc dic ꝙ reus potest precise cō pelli als iuratur in litem. vt. j. de pi. si fundus. §. inven. ?. §. si plures. Aut extincta principali. ? tunc extinguitur accessoria. vt. l. paulus all'. causa ratio fundatur per. l. soluendo. ff. de neg. gest. Aut in personali. ? tunc aut debetur factuz reuocabile. ? liberatur debitor prestando interesse. vt. l. si penam. de verbo. obli. fundatur hic per illam regulam dolo facis quod redditurus es. vt l. dolo. ? solu. ma. si socer. §. lutius. ?. l. seruus dotalis. ? not. ff. de iudi. si de vi circa fi. ¶ Aut debetur factum irreuocabile. ? tunc aut debetur ex dispositione. l. ? est ob. precisa q? non considerat tur solum interesse partis sed legis autoritas. vt. l. stipulatio. si ue. Nam legis autoritati parendum est etiam si partis non interfit quia vice cuiusdam pene debetur in qua non inspicitur interesse. l. j. in princip. de noui ope. nun. infra. de infami. quid ergo. §. cum autem. Aut ex delicto. ? si delictū non purgatur nisi per actū retro similem debet precise fieri. vt. l. si circa exce. §. sed si quis per vim. Aut ex contractu. ? tūc aut ex mora nō immutatur obligatio ad factum nec succedit ob. ad interesse nec fit nouatio tunc debet precise fieri. vt. §. pretor. ¶ Aut succedit ob. ad interesse tunc interesse solui potest. vt. j. de actio. emp. l. j. in prin. ? in. §. celsus cum si. Aut ex vltima voluntate. ? tūc vltime voluntates debent impleri in forma ? ideo si fieri potest debet fieri si non pōt fieri sufficit interesse prestari deleg. iij. fideicom. in fi. ?. l. non dubiū. §. fi. ¶ Qualiter in realibus est aliud quā in personalibus. Respondeo q? in eis non fit nouatio ex eo. q? succedit noua obligatio ad interesse cum nulla obligatio precedat. ¶ Item q? in reali in ipsa prestatione interesse resultat cō tractus. vt. l. litis exceptio. de vsucap. pro emp. ? ad contrahenduz nemo cōpellit'. vt. l. sicut huic qō si dolosus solū interesse iuratus in lit'. nō comparatur emptori quia actus iste non est voluntarius. sed in penam deuenitur. ? in subsidium ad hoc. vt. j. c. l. nec quasi. ¶ In glo. que incipit. In primo ergo casu ibi tāgatis. no. q? si post sententiam venditor condemnatur ad rei traditionē non liberat' prestando interesse ergo nō feruntur due sniene vna super re. alia super interesse. Nam sn̄ia lata super re excludit prestationē interesse. ¶ In ea. gl. ibi diffinitiua. Istud nō sedit' quit'. vt. j. ne vis fiat ei si quis missum. ¶ In ea. gl. ibi executio. ¶ Nota q? auferre rem manu militari est executio nō sn̄ia idez de captura adde quod no. C. de fur. l. fi.

Si qui dolo. Ei qui dolo desijt possidere iura cedi nō debēt nec sine cessione acquirit ius aliquod et actor contra dolosum si vult potest eligere viam. consecutionis simplicis interesse si non vult eum in plus grauari. Bal.

Si patitio. Habēs causam a nō dño preferē illi qui ab eodem postea facto dño causaz prētēdit. b. d. qō est no. ? est casus in quo publiciana est potentior q? rei vēdicatio. Itē allegatur hec. l. qō ius superueniēs actori cōfirmat ius successoris. facit in auth'. de nup. §. q̄n infirmas. j. si cer. pe. l. pinde. j. de act. emp. l. si q̄s alteri. j. de re. cor̄. l. illici. ff. de le. j. l. seruum filij. ? quod no. C. de prescrip. xxx. an. l. si quis j. de le. j. l. seruum filij. ? quod no. C. de prescrip. xxx. an. l. si quis emptionis. ?. j. de pigno. l. j. in prin. ?. j. de solutio. l. si is cui nūmmos. ?. q̄ no. Ey. C. de nup. auth'. si quis ex his in penul. q. qō dicimus plene. vt no. Bar. j. de vsucap. l. cum vir prediuz vbi vide. ¶ Inter. ibi precio. so. no. qō vbi publiciana debet prevalere rei vendicationi oportet preciū esse solutū ab emptore secus si non debet prevalere. vt. j. ti. j. l. de precio. ¶ Itez no. q? licet roboretur publiciana per superueniens dñium actori nō tñ transit dñium fine noua traditione ad quam pōt de nouo agi qō est not. argu. contra. j. sol. ma. l. in numerationibus. in fi. ¶ In gl. super verbo replicatione ibi. l. proinde. die vt ibi per Ja. bu. ? vide. j. de condi. inde. l. si non sortem. §. si filius ?c.

¶ Additio Bal.

Si patitio. Vide. j. de pi. l. j. in princ. ? vide j. de solu. si is cui nummos per Jaco. An ius superueniēs confirmet pactum liberatorium sicut obligatorium. Et videtur quod sic propter vires obligandi. sed certe traditio confirmat obligationem non confirmat ius superueniens. Hinc est quod non confirmat hypothecam que in sola pactione consistit vt. l. rem alienam. ?. l. j. §. eum predium. ¶ In ter. ibi sempronij. vide. j. de vsuca. cum iur. predium. vide in auth'. de nup. auth'. si qui er bis in pe. co. ?. j. si cer. pe. l. proinde. ? j. de act. emp. l. si quis alienam. ¶ In glo. que incipit. f. rei vendite. ¶ Not. q? venditor qui semel tradidit itērum cogitur tradere ratiōe iuris superuenientis sibi. ¶ In ea. gl. ibi. proinde. sed ibi fingitur retro, et er causa de preterito hic non. ? vide quod no. per Jac. bu. ff. de offi. procō. observare in fi. ?. j. rem ra. ha. cum indebitis. ?. j. ti. j. fine autem. §. si duobus. vide. j. de condi. inde. si non sortem. §. si filio. Item vide Jaco. are. de le. j. seruum filij. §. j. An si vendidi rem allodij ? quod superuenit mihi prestandi. vtile dominium an confirmet ius emptoris cum res non fit huius iuris respectu vendita.

In speciali. Possessor in rei vēdicatione vel publiciana non cogitur docere de titulo. b. d. per hāc. l. dicit spe. quod si actor facit positionez de dominio vel de iure rei quod reus non tenetur respondere. vt in spec. de teste. §. nunc a nobis versi. item agens Innoc. de re iudi. c. cum bertoldus in fi. Arch. c. distin. c. contra morem ? vide quod no. in spe. de loca. §. nūc aliqua. v. lr. ? v. seq. ? qō no. per Gui. C. de peti. here. l. cogi. ¶ Additio Bal.

In speciali. Arg. quod reus nō tenet' respondere positiōi per quam nihil accrescit actori. vide in spe. de teste. §. nūc videndū als. §. nūc a nobis. ver. itē. Itē vide in spe. de lo. §. nunc aliqua. ver. ler. ?. ver. se. Et licet sic se habet titulus ad exclu. publiciane sicut ad exclu. pe. here. j. ti. j. si autem. §. si duobus. ergo qua ratiōe in peti. here. cogeret reus dicere titulum seu causam sue possessionis sicut in pub. Respō. in peti. hereditatis modificata possessio est principium formale ex parte cōsequenti. ? ideo fit interrogatio sed in publiciana ipsa possessio omni eius qualitate circunscripta sufficit principiū formale. ? sic nō ob. q? habemus ex sola possessione iudicij principium ? ingressum. ¶ Et vt scias an quis cogat' probare titulum sue possessionis [a] dic aut quis fundat intentionem suā ex titulo ? debet ipsum probare. C. de proba. siue possidet'. exemplū q̄n agens habet ius suum fundatum Naz reus nisi probaret de titulo succumberet sic loquitur. de offi. or. c. ordi. li. vj. ? ibi per Jo mona. Aut reus habet intentionē suā fundatā in retinendo ex sola possessione vel ex presumptione iuris resultāte ex possessione. exemplum si seruitus ven. fient. §. si quer̄. ? in. l. ob meritorum cū si. ? tunc regulariter nō cogit' allegare causam sue possessionis. fallit in petitione. hereditatis. vbi ad preparationem ? ordinationē iudicij interrogat' de qualitate possessionis. Et respondere cogit'. sēd respondet'. ? est in ea speciale. Sed vbi pe. heredi. daret' cōtra titulo possidentē tunc etiam in pet. here. non fieret dicta interrogatio q? nō est necessaria quātū ad ordinationem cōmunē. Itē dico ꝙ est dare casum in quo petitio heredi. non datur cōtra possidentem sine titulo. nam iustus error qui valet ad publicianam excludit peti. heredi. ff. de vsucap. celsus. ?. j. titu. j. cum qui in princi. Per hoc potest dari alius intellectus in. l. cogi. quod tota loquatur in petitio. hereditatis ? loquatur de forma interrogationis ? responsionis. vt non habeat necesse respōdere de vero titulo. Sed an possideat pro herede vel possessore.

[a] ¶ Possessionis. vide do. bar. so. in. pfi. revj. incip. viso processu circa prin. v. col. i. j. ptc qō nō.

Superficiarius. Superficiarius habet vtilem reivendicationem. b. d. adde qō not. in. l. j. j. de lo. pu. fru. in glo. ibi vtilē ibi quo ad dñm. nam tertium. s. possessorem potest experiri licet pensionem non soluisset. vt nota. in. l. ij. j. si ager vec argumen. contra quod nota. in. l. fi seruus. §. locaui. infra de furtis.

Vede tota. Qō iuris est de toto quo ad totum idem est de parte quo ad partem. ad hoc allegatur in tertu. ibi eandemq; puta fructus illius partis. b. d.

Incerte. Quandoq; toleratur incertitudo ratione petitionis siue libelli. b. d. No. hic quandoq; tolerari incertitudinem iudicij. q? non debet cogi actor declarare id quod nescit declarare. facit institu. de act'. §. curare. ? facit qō nota. per Innocen. in capitulo primo de probatio. facit supra si pars heredi. pet. l. prima in fine. ? quod nota eadem. l. in rem agat aliquis. ¶ Additio Bal.

b ¶ Ineptum. vid pau. de ca. i cōsi. lxv. ? d. alex. de imol. osi. clxxxj. j. pte ? plene i. l. i ter stipulantē §. j. dever. ob.

Vede. §. Incerte incertitudo que non potest declarari in libello. sed venit declaranda in ventilatione cause non reddit libellū ineptum[b]. hoc dicit facit ad not. per Innocen. ex tra de proba. c. j.

1 ¶ Traditio inter partes probatur per instrumentum conductionis.

2 Possessio a titulo presumitur.

Vedā mulier. Dominium acquiritur ex iusto titulo ? ficta possessione. i. traditione. hoc dicit. vel sic per conditionem videtur transferri possessio conductorum. Item

Universidad de Deusto
Biblioteca

ei qui est ī possessiōe sufficit titulus sine nona traditiōe. ¶ Jn ter. ibi fuisset. s. donaturus alʒ donaturi. ¶ Nota ꝙ quando contractus fit in ipsa possessione vel cū eo qui detinet ꝙ eoipso videtur possessio tradita. Jtem † no. ꝙ per instrumentū conductionis probatur traditio inter partes. ⁊ hic adde ⁊ vide quod not. Dyn. in c. j. de reg. iur. ⁊ vide Jaco. j. de acqui. re. do. l. qua ratione. §. hoc quoqʒ. secus quo ad alios. quia instrumentū factum extra rem nō probat possessionē nisi probetur ꝙ sit factuʒ cum possessore. vt in. c. inter dilectos. in titu. de fide instru. tenementi vel de hāc tert. ¶ Jn glos. super verbo. sufficiebat ibi. de acqui. pos. l. ij. dic vt ibi per Guil. ⁊ facit. j. de except. do. l. pure. §. si donauero. ergo presumit possessio ex ti. prece. siue quis habeat hanc causam a domino. vt hic. siue a non domino. vt no. in specu. de loca. §. nunc aliqua. versi. iriij. facit quod no. Archid. xvj. q. vj. c. si quis deinceps in fi. ⁊ adde quod no. in Specu. de except. ⁊ vendi. §. sciendum. ver. quid si in istis contingit vendo ⁊ trado ⁊ per confessionē transeat possessio. not. s. de pact. l. ab emptione. ⁊ per Cyn. in l. cū falsa. C. de iur. ⁊ fac. igno. Jtez an transeat per inuestituraʒ. dicit Jnno. ꝙ non in. c. ij. de consuetu. nisi esset inuestitura corporalis per intermissionem in possessionem. facit. l. fi. de inuasoribus in lōbarda. ¶ † Ultimo per hāc glo. dicit Bar. in. l. cum solus. j. de vsuca. ꝙ a quo quis hʒ titu. ab eo presumitur possessionem habere vel saltem eius nomine. quia talis presumitur possessio qualis est titulus p̄cedens. vt. j. fi serui. vendi. l. fi a te.

¶ Additio Bal.

Quedam. Ad acquisitionē dominij sufficit verus titulus. ⁊ ficta traditio vel licentia retinenda ad adeptam possessionem. hoc dicit. Adde ꝙ per inuestituram nō queritur possessio sed data videtur licentia eaʒ apprehendendi sua autoritate. vt no. Jnno. extra de ʒsuetudine. c. ij. ⁊ dicit fuisse opi. Azo. Jtē hoc est expressum in lombarda de inuasoribus el. fi. ¶ Jtē per quodlibet verbum executiuum directum in accipientem. vt. l. titia cum testamento. §. j. de leg. iij. vide omnino Jnno. de preben. pro illoruʒ. in glo. no. de le. Jtē vide Jnn. de concessione preben. proposuit Jn glo. ⁊ bene hoc. Jtem vide Jnnocē. in. c. ex ore extra de his que fiunt a maioʒi parte capi. in v. primo. Quedam vide omnino quod no. dy. in. c. j. de regu. iur. lib. vj. ¶ Nota possessionem acquiri per colonum. Jtē retineri. j. quibus modis vsufru. ami. pompo. ⁊ de fide instru. inter dilectos. in fi. cum fi. vide in spec. de emptio. ⁊ vendi. §. sciendū. ver. quid si in instrmento continetur vendo ⁊ trado. ⁊ ver. prece. no. quot sunt res. An per confessionem transeat possessio dic per Cy. C. de iuris ⁊ facti ignoran. l. cum falsa. not hic ꝙ possessio probatur per instrumentum sic de acquiren. possess. predia. quod est verū de possessione que pōt queri per contractum vel vbi instrumentum fit in ipsa re alʒ non fm alleg. pap. Et vide glo. ⁊ Jaco. in. l. ij. C. de acqui. pos. in glo. vel per hec verba in prin. l. quedam mulier. vide Dyn. in cōsil. xxxviij. consilio. vide Archi. xvj. q. vij. si quis deinceps in fi. Per epistolā vide omnino Guil. i. l. j. C. de acqui. pos. ⁊ de exceptio. doli pure. §. si donauero. Per ipsum in. l. qua ratiōe. §. hec quoqʒ. de acqui. rerū dom. p̄ Jaco. ¶ Jn ter. ibi ad tradit. no. per retentionem possessionis cum titulo. subsequenti possessionem acquiri cum per retentionē non soleat acquiri sed continuari. vt no. s. de acqui. pos. l. ij. in p̄. ¶ Jn tert. ibi collegisti perfecte recondendo in horreo ⁊ nihil reprehenditur quia sufficit quoquo modo perceperit vel acquisiuit eos in fi. isti⁹. l. ibi examinandum est. ⁊ ideo veniunt in condemnatione. ⁊ debent a possessore restitui. ⁊ no. hos fructus dici industriales. qi ad hō vt sint invsu debent certam formam recipere ex hominis industria quā non habent a natura. vide etiam omnino Jnno. extra de iure pat. c. consultationibus. ¶ Jn gl que incipit in venditionē ibi h. argu. quia hic patet ꝙ nō est necesse probare traditionē. nō presumitur ex quo apparet de titulo. ¶ Jn ea. glos. in fi. siue pretendas causam a domino siue a non domino vt. not. in specu. de locato. §. j. in me aliqua ver. lviij. ¶ Jn glo. que incipit quid autem. vide quod no. instit. de actio. §. alie. ⁊ in. c. abbate. de re iudi. lib. vj. in principio. vide Guil. C. de reivendica. dominium. Bal.

Ejus fundi. Possessor debet condēnari ad restitutionē fructuum separatorum. licet nonduʒ recondiderit in horreum quia factus est dominus ipsa separatione. ⁊ oportet ꝙ restituat victor. hoc. d. fm paulum reprobata sententia labeonis. ⁊ est lex notabilis. vnde fm paulum est restitutio ista iuris ⁊ facti ppter acquisitionē dominij sed fm labeonē esset restitutio iuris. qi labeo putabat ꝙ nō fieret oīs sola separatione. sed pone exemplum in hac. l. possessor qui erat in mora per lit. con. separauit. fructus a solo. deinde hi fructus perierunt antēꝙ reponeret in horreo nunqd condēnabitur ad restitutionē non fm labeonē. quia nō perfecit perfecte nec penes se habuit sed fm paulū est oppositū. qi ex quo factus est oīs per separationē sibi perierunt. glo. tū nō intelligit hoc modo. sed vt primo dixi. ⁊ no. hic ꝙ oliua dicitur fructus industrialis a ⁊ est ratio. qi desiderat specificationē. vt sit in vsu sicut vua. ⁊ ideo desiderat apparatuʒ hominis. vt dixi. s. e. l. fructus ⁊ no. bene hunc ter. ⁊ adde quod not. Jnno. extra de iurepatro. c. consultationibus.

Jhominem. Nota ꝙ hominis egri nulle sunt opere. h. d. Bal.

¶ Additio Bal.

Jhominem. ¶ Jn tert. ibi. Jn. §. in rē actionez hanc. l. solenniter glosat Guil. de cu. C. de peti. heredi. cogi. possessorē ibi vide Jnno. extra de in integ. restitu. cum venisset ¶ Jn glo. quo ad proprietatem. Jtem dicit specu. ꝙ si ille qui alium nominat in iudicio mentitur ꝙ perdit possessionez ⁊ trāsfertur in agentē et econtra ꝙ desijt possidere non potest tenutā revocare iure possessoris quia nō habet ius absqʒ iure domini in possessione sed hoc ius est ordinatuʒ ad agendū aget ergo ⁊ ad de in auc. de trie. semis. §. pene. ¶ Jn tert. ibi cōpellimur. vide omnino in specu. de locato. §. nunc aliqua v. lex. v. ¶ Cū queritur an quis possit diuersas exceptiones proponere refert aut sunt diuerse tantū. ⁊ tunc pōt. vt. l. nemo. ⁊. l. ij. aut etiā ꝺtrarie. ⁊ tunc aut negat quis factum proprium. ⁊ scriptura vallatur ⁊ perdit totū. vt in auc. ꝺtra qui propriam aut factum suum tantum. ⁊ perdit beneficiū quod habet iure speciali. vt. l. pretor ait. ⁊. l. quotiens. si vero sit beneficiū cōe. Aut negat factū p̄sens ⁊ pretoriū ⁊ punit in onere probatiōis et translatione possessionis vt hic. l. autem. ¶ Jtem possessor aut negat factum suū peteritum tantū nō presens ⁊ punitur in onere probationis tantū. vt l. cū ō indebito. j. de proba. Cy. hic in addi. Cy. adde. j. de interroga. act. non alienum simile. s. de infa. lucius. distinctio' procedit in negatione simplici. secus si iurata nam cōtra iuramentū non posset veniri. de accusa. cum dilecti.

I Negans se possidere nō cogit litem contestari in rei vendicatione.

Vindicatio. Cōtra negātē se possidet rei vēdicatio nō reddit. sed si de mēdacio quincat possessio ei auferē. ¶ Not. ꝙ ille qui negat se possidere nō cogit ꝺtestari litē in rei ven. vñ ista except. non possideo impedit processum tamen si actor vult probare cōtrariū officio iudicis auferē possessio reo victo de mendacio sine alia pbatiōe oīs. Et implorabitur istud officiū incidenter vt not. in auc. de trie. ⁊ semis. §. pe. vbi est melior glo. que reperiat p̄ quā gl. ponit theorica ⁊ practica huj⁹. l. ¶ Quid si age bā cōtra te tuo noīe sed tu nominasti titulū tanqꝫ dōm cū nō cet vtrū probato mēdacio debet auferri tibi possessio seu detentatio. dicit spec. in ti. de primo ⁊ secūdo decreto. §. restat v. quid si nominās ꝙ sic quod no. ⁊ vide in spec. de loca. §. nunc aliqua v. lxv. ⁊ adō qō no. Guil. de pe. here. l. cogi vbi glosat hāc. l. ¶ Sz quid si ille qui negat se possidere litem contestet vtrum poterit cōdemnari in rei ven. ꝓposita videt ꝙ nō. qi in cum nō redditur vt hic. sed tu dic ꝺtrariū. vt. s. de iudi. l. de qua re. nec ob. hec. l. qi hic declarauit iudiciū. ⁊ ita seruat practica. ⁊ facit qō no. j. ō except. rei iudi. l. si a te. §. j. ¶ Jn glo. super verbo iudice ibi. l. fi. no. ꝙ ignorātia rfidentis excusat eū a pena huius. l. ¶ Jn glo. ibi. §. illō nō eū punit in priuatiōe alʒ prevaricatiōe oīs. sed in priuatiōe alʒ prevaricatione possessionis ¶ Jn ea. glos. ibi fateatur antēꝙ sit convictus revocādo suā negationem qō potuit ad euitandā penā negatiōis. vt no. in simili instit. de act. §. ite mitta est actio de eo qō no. ¶ Jn ea. gl. ibi dicat. s. possessor ¶ Jn ea. gl. ibi forte. s. idem ꝙ possit statim pbando dōm̄z euadere penā huius. l. opposita exceptiōe dolo facis cōtra officium iudicis intēptatū ab actore. ⁊ hoc probant. l. ⁊ glo. Sed doc. dicunt. qi sic mendaciū non puniret qō est absurdum. Et nunqd eoipso ꝙ mentit desinat possidere ista lex docet ꝙ nō cū posset convinci possideñ. per corporalē possessionē ⁊ dentionem facti qō dic vt no Cy. de iur. ⁊ fa. ignoran. l. cum falsa. ⁊ adde ꝙ qñqꝫ quis negat factum presens ⁊ tunc punitur ꝑditiōe possessiōis vt hic. quandoqꝫ factum preteritum ⁊ tunc punit in onere probandi. vt. j. de pba. l. cuʒ de indebito. ⁊ vbicūqꝫ quis ratiōe mēdacij punit

daciꝫ punitur nō potest proponere exceptiones contrarias etiā cōditiōaliter vel successiue. vt. C. de non. nu. pecu. auf. cōtra qui propriā fm Ey. ¶ Ultimo adde ad hanc. l. quod no. Inn. extra de in integrum restī. c. cum venisset in glo. quo ad proprietatem hoc dicit ista. l. Bal.

¶ De publiciana in rem actione. Rubrica.

¶ Additio Bal.

¶ Forma libelli in hac actione. vide in spec. de causa pos. ꝛ pro prietatis. §. nunc dicendum. Bal.

Ait prętor. Mo. qō publiciana datur non domino qui hz titulū. ꝛ qui iaz habuit possessionē ex eo[a] Ja. de ra. dicit ꝙ etiā dño datur publiciana ꝛ est truffa. ꝛ est expresse cōtra eū. ff. de pet. her. l. nō tantū. §. qō si pro emptore. Et adde qō no. C. mandati. l. p diuersas in gl. hoc est. ꝛ est dictū singulare. ¶ In gl. q̄ ceipit q̄d aūt ibi si succūbat. ¶ Mo. ꝙ si alꝫ licet appareat per probatiōes qō actor habet ius si nō habet ius intētatū succūbit pro tūc etiā si ista probatio sit facta per eum qō est notandū. ꝛ facit. j. de pac. dota. l. bebius marcellus. ¶ In ea. ibi nō possunt copulatiue. sed alternatiue sic saltē de consuetudine. vt no. insti. de act. §. alie. ꝛ est expressum in. c. abbate. de re iu. li. vj. ꝛ adde hic qō no. B. C. de rei ven. l. domum.

Sed cum. Mo. qō vbi queritꝫ dñium sine traditione ibi est quasi dñium In cōtrariū facit quod no. spe. de loca. §. nunc altqua. ver. lviij. alꝫ lxiij.

¶ Additio Bal.

Ait prętor. ¶ In ter. in fi. vtputa legatuꝫ Nunquid per votum emissum in vltima volūtate trāsferr̄ dñium sicut per legatū dic vt no. C. de sur. si nondū. ꝛ vide hic qō no. C. de pactis cōuen. l. here. in fi. §. an habenti pub. possit cedi rei ven. dic ꝙ sic. ꝛ habebit vtrancꝫ act. vt no. C. mā. per diuersas. In gl. hoc est. ¶ In glo. quid aūt. vide qō no. institu. de act. §. alie. ꝛ in. c. abbate. de re iud. li. vj. in prin. vide Buil. C. de rei ven. demon. ¶ In ea glo. ibi succumbat qō hic glo. dicit de proba. rei fieret in reum preceptum. vt in confessum. vt. l. si debi tori. de iudi. ꝛ tene menti hanc glos. facit quod notat Innocen. de confessis cum super.

b **Vel mortis.** Mo ꝙ propter donationē causa mortis transferr̄ dñium [b] ad instar legatorū qui nō est alibi ita expressum. ꝛ dubitatio erat. qꝛ donatio causa mortis magis accedit cō tractui quā vltime voluntati. vt no. in. l. ij. j. de do. pcle.

¶ Additio Bal.

Vel. Nota ꝙ per donationeꝫ causa mortis transferr̄ dominium sine possessione sicut in legato quod est singulare. Bal.

1 Ius reale non transit per sententiam sine traditione.

Sint ralie. Mo. ꝙ ideo prętor nō facit mētionē de casibus exceptis. qꝛ processit per modū traditiuū regule. ¶ Quero otrū per modū alꝫ votū emissum in vltima volūtate transeat dñium sine traditiōe. dic vt no. C. de sur. l. si nōdum. ꝛ vide quod no. C. de pac. cōuē. l. hereditas in fi. glo. Itē no. ꝙ prętor enumerat hic causas sufficiētes ad publicianā. qꝛ dñiū sic tradēs foret
1 dñs. vt. j. de cōtraben. cmp. l. claudius. ¶ † In text. ibi tradita. qꝛ hoc operat̄ autoritas fuit. vt no. l. de acq. pos. l. pōp. §. si iussu. Et no. ꝙ p fiaꝫ nō trāsit ius reale sine traditōe. vt hic ꝛ no. insti. de offi. iudi. in fi. Et hoc in reb⁹ corpalib⁹ sec⁹ in incorpalib⁹. qꝛ ibi nō desiderat̄ traditio. vt no. Inn. de concess. prebē. c. cū nris. videt etiā speciale in petitiōe hereditatis. ꝙ fiā lata facit verū heredē victorē sine vlla possessiōe. vt. j. de sta. li. l. statutis. b. ceteris. si quintus. qō est no. dignū. ꝛ vide qō no. Ey. in. l. j. §. cōmunia vtriuſcꝫ iudi. in lec. ꝛ adde hic qō no. Ja. in. l. iij. j. de re. corū ꝛ facit qō no. j. de cōdi. fur. l. ꝛ ideo. ¶ In text. ibi falsa. no. quod
c falsa causa nō vitiat [c] scōm decretū. hoc est verū q̄n missio fit ex causa iudicati. secus si ex interlocutoria. vt. j. ne vis fiat ei. l. j. §. hec verba. vel loquit̄ hec. l. in facto partis nō in facto iudicis. et vtraꝫ vera. ¶ In text. ibi durero ex scōo decreto. vt. j. de pec. edium cum si. ¶ In text. ibi adiudicata vide hic qō no. j. de vsuc. l. cum solus. ¶ In text. ibi publicianā. fallit in eo qui desijt dolo possidere. vt. ff. ti. j. l. nec quasi. Bal. ¶ Additio. Bal.

Aut. ¶ In text. in fine. Item vide quod dixi in. l. ex hoc iure gentium. ꝛ vide in. l. iij. de rebus eoꝝ per Jac. Bal.

¶ Additio lecture vacantis in. l. vel ex causa. Bal.

Vel ex causa. Nota traditionem ex causa putatiua valere in publiciana. Baldus.

¶ Additio lecture vacantis in. l. Item. Bal.

Item. ¶ In glo. quod facere possum ibi videtur. vt. j. ꝛ est casus. j. de pecul. l. edium Ey. in additio. Bal.

¶ Additio lecture vacantis in. l. sed ꝛ si. Bal.

Sed si. Vide quod nota. infra de vsuca. cum solus. Baldus.

Tamqui. Etiam titulus acquisitus ab inhabili autore affert bonam fidē ꝛ vsucapiendi cōditionē. ꝛ publicianā. h. d. ꝛ est no. ¶ No. ꝙ etiam titulus nullus affert causam possidēdi ꝛ prescribēdi qñ est error facti. facit. j. de vsuc. l. celsus. facit qō no. xxj. q. iij. si sacerdotes. ꝛ per Inno. de decimis. c. duduꝫ. ¶ Secō no. ꝙ publiciana. ꝛ vsucapio paribus regulis ambulāt ꝛ paribus passibus. ꝛ ideo cōuertibiliter dicitur cui cōpetit vsucapiēdi cōdictio. ꝛ publiciana. ꝛ ecōtra. Sed ad de qō dicā. j. e. l. §. prętor. ¶ Quero vtrū istud principiū habeat a locū in vendicatiōe prodigi sicut furiosi. ꝛ dic qō sic. vt not. j. de vsuca. l. sequitur. §. si rem. Bal.

a ¶ Ex eo. an ꝛ qñ cōpetat actio publiciana ꝛ q̄ reqꝛantur ad obtinēdum. vide do. bar. soci. i cōsi. lxij. incip. in p̄senti v. iij. concludo circa me. in. j. parte.

Si a minore. Quero vtrum ille qui contrahit cuꝫ minore presumatur scire cum minorē. dic vt no. de regu. iur. l. qui cum alio.

Publiciana. Publiciana est petitorium non possessorium iudicium. hoc dicit. Bald.

1 Juramentum affirmatiuum dominij causat publicianam contra deferentem.

2 Juramentum possessoris negatiuum dñij non affert titulum.

Si petenti. Traditio facta a non dño ei qui iurauit in iudicio rē esse suā affert. publicianam cōtra defendentē. sed iuramētū ad excipiēdū nō parit actionem h. d. ¶ In ter. ibi cōpetit si fuit mihi tradita res ꝛ postea desinā
1 possidere. Frā. accur. ¶ † No. ꝙ iuramentū affirmatiuuꝫ dñij causat publicianā cōtra deferentē alꝫ defendētē si ad cuꝫ possessio reuertitur. ꝛ hoc in iuramēto actoris. sed nō causat publicianam cōtra alios. vt littera videt sonare. Sed gl. dicit qō immo cōtra oēs excepto dño. sed pōt hic distigui. ꝙ aut iurauit bona fide. ꝛ tūc sit vera glo. aut mala fide. ꝛ tūc seruāda sit littera precise. nā hec questio pōt referri a tertio nō deferente. ¶ Mirū tū est cū per tale iuramentū probet̄ dñium cōtra deferentē quo modo dat̄ publiciana. Jac. de ra. dicit. qꝛ etiam vero dño datur publiciana. Sed tu dic ꝙ si iuramentū induceret̄ per modū probationis nō daretur publiciana sed rei vēdicatio. vt. j. de iureiur. l. sed ꝛ si possessor. sed hic non inducebatur per modū probationis sed per modū cause allegabatur iuramētū ꝛ traditio ex eo. Sed adhuc est iura. qꝛ ex quo iurauit rem suam esse scivit aduersariū nō esse dñm. ergo pōt ab eo prētēdere causam publi. vt. j. ca. l. §. prętor. solue qō est speciale propter autoritate iuramēti. qꝛ equi ualet snie. facit. j. de dā. infe. l. prętor. ꝛ de nora. l. ꝛ generaliter.
2 ¶ † Sol. qō iuramentū possessoris negatiuum dñij non affert titulum. cōcordat. C. de transl. l. si pro fundo. ꝛ vide Ey. in. l. j. C. communia vtriuſcꝫ iudicij. Bal.

In publiciana. Nōs. ff. que loquunt̄ i materia rei vē. habēt locū in materia publiciane. ꝛ paribus passibus ambulant. h. d. ꝛ est no. dignuꝫ. primo propter effectū. l. qui restituere. ff. tit. j. Secō ꝓpter fructus factos possessoris. qꝛ veniunt in publiciana. vnde licet publiciana non detur cōtra rem domini verum est in re principali. secus in accessoriis. puta in fructibus quod est no. dignum ꝛ menti tenendum. ꝛ intelligitur regula huius. §. saluo quod vbi reperiatur diuersitas vel contrarietas. puta in probatione dominij. vt notatur supra eodem lege prima in prin. ꝛ apparet quod agens
c publiciana ita dꝫ reficere sumptus factos in re licet non sit sua sicut si ageret rei venditione. ꝛ esset verus dominus quod tenementi. ꝛ sunt vtilia.

b ¶ Dñiuꝫ. ad de. d. alerā. de imo. in. l. a titia. ff. de fur. ꝛ vide eū post bartolū in. l. j. de dona. cā mor.

c ¶ Nō vitiat q̄d aūt vitiet vide fel. i. c. ꝙ sup bis circa prin. cū versi. de fide instrumentorum.

Prętor ait. Ad hoc vt competat publiciana requirit̄ bona fides successoris. non autoris nisi sit successor vniuersalis. nam tunc persona autoris attenditur. hoc dicit vsqꝫ ad. §. publi. ¶ In ter. ibi dolus hic quero emi rē a domino bona fide venditor autem habuit malam fidem an hodie si cadam a possessione habeam publicianā. ꝛ videt̄ quod nō. qꝛ ei dat̄ publiciana qui pōt prescribere. ſz hodie nō pōt prescribere. vt in aut. hodie malefidei. ꝛc. ꝛ sic iste ter. videtur hodie correctus. ita dicebat Ros. Ja. de ra. Ey. dicūt ꝛtrariū. primo. qꝛ quātū ad publicianā iste. §. nō reperit̄ correctus. vt. l. p̄cipimus in fi. Sꝛo. qꝛ ex quo ego habeo titulū ꝛ bonā fidē possidēs

Universidad de Deusto
Biblioteca

non habet titulum.ergo ego sum impotentior merito equū est actionem competere fm eos.viterius quero.Emi rē & possideo cecidi a possessione an vt habeam publicianā sit necesse q̄ autor meus possederit videt q̄ non.arg.l.si fundū.j.de fundo dot.In contrariū dicit ☞ dofr.q̄ illa.l.loquit in dominij acquisitione.secus in quasi dominio:quia tunc requiritur q̄ autor possederit.Sed contra eus facit.quia si abvno habeo titulū ab alio possessionem possum vsucapere.arg.no.in.l.cum sol.j.de vsuca. & l.is qui pro emptore.sed tamē.vt omnia euites melius est bonam fidem.& possessionē autoris probare.Nō.q̄ in publiciana requiritur titulus & bona fides.Item requiritur q̄ aliquando possederit qui nunc agit.vt.j.eo.l.cum spōsus.§.fi.& sufficit possessio etiam instantanea.vt ibi patet:Item requiritur q̄ possederit ex eo titu.seu eo nomine.vt.j.ea.l.§.fi.interdum competit publiciana ei qui nunq̄ possedit quod est quando publiciana erat iam formata seu in esse producta in persona autoris.& successor pretendit causam que trahit secum suus effectum sine traditione.vt in legato & donatione causa mortis vt. ſ.eo.l.j.§.fi. cum.l.se.Et idē est si quis agit ex iure cesso.nam cessio non desiderat rei traditionē sicut dicimus in restitutione ex trebatiano q̄ est cessio quedam.vt.j.e.l.cū sponsus.§.si is cui.& ſ.de rei vendicatione.l.si culpa fm vnum intellectum. ¶Sed hic quero qualiter probabuntur ista que exiguntur.dicit glo.instit.de act.§.alie.q̄ titulus probabit per testes vel instrumēta contra quemlibet cōuentū.bona fides enim non eget probatione.q̄ presumitur vbicūq̄ quis habeat titulum sine titulo autem non presumitur bona fides nisi quis fuerit in longa possessiōe dicti. ſ.de mino.l.intravtile.§.vendentibus.& no.Jaco.C.de acqui. possess.l.improba.Item vbi possederit aduersario patiente.argu. j.si serui.vendi.l.si quis diuturno.als enim quomodo probare tur bona fides in prescrip.in corporalium vbi non requirit titulus.& adde quod no.in.l.j.§.j.j.de itin.actuq̄ pri. Traditio fit pbat per actū corporalē quo ad omnes.Item per instrumētum quo ad contrahētes.vt.j.de acqui.pos.l.iij,in prin.& l.predia.quod autē fuerit in possessiōe ex illo titulo presumitur sine traditio sit facta ab eodem a quo habet titulum siue non appareat a quo.vt.ſ.titu.j.l.quedā mulier.secus.si ab vno habeo titulum ab alio possessionē vt.j.de vsu.l.cū solus. ¶Deinde no. & secūdo hunc tex.cōtra cauillationem eorū qui lite pendente acquirūt titulum.vt excludāt agentē.nam nō patrocinatur iste ti.quia deficit bona fides propter litē motam.vt hic.facit.& ſ. de peti.here.l.diuus conjuncto eo quod no.e.ti.l.si rē & precii. Tertio no.q̄ in actore singulari nō inspicio personā autoris sed in autore vniuersali sic. ¶In gl.& sic ibi.§.rursus.dicit ☞ do. q̄ sicut vsucapio non habet locum q̄n̄ possessor fuit in malefidei vel quādo possessor habet aliquo modo malam fidē fm canonistas.Item nec publiciana habet hodie locū in dictis casibus. Sed Jac.de ra.dicit secus in publiciana.& dicit q̄ aliud in vsucapione.& aliud in publiciana.q̄ vsucapio plus preiudicat cui affert dominium.sed publiciana non dat cōtra dominum.sed cōtra alium qui nō habet tātum ius quantū agens publiciana arg.C.de edic.diui adri.tol.l.fi.vel in casibus in quibus cōpetit cōtra dñum nititur maiori equitate.& ideo quod dicitur de vsuca.vel prescriptioñ.hodie de iure canonico nō trahit ad publicianā & propterea licet actor fuerit malefidei successor habens titulū & bonam fidem potest agere publiciana cōtra possidentē non habentē tātum ius in re vel cōtra dominū quando nititur maiori equitate.& h.d.Ja.de ra.hic.& instit.de actio.§.alie. in lec.sua.& est vtile.Cyn.in addi.suis,ergo nō potest vsucapi vel prescribi: tū potest per publicianā peti qđ videt falsum in perpetuo phibitis prescribi.vt.j.e.l.sive autem.§.hec actio.secus in nō perpetuo phibitis.vt.j.eo.l.si ego.§.si de vsufru.ꝺiuncta l.hoc iure.§.aque ductus.ff.de aqua quoti.& esti.& adde quod not.in spe.de prescrip.quarta parte ver.nunquid hodie.sed tenendo opinionē Cy.esset dubiū.quia vbi concurrunt alia essentialia que supra dixi:ls res nō possit prescribi tamen non competit publiciana quod tene menti et tunc respondead.§.hec actio.q̄ ibi erat vitium reale sed ego loquor vbi est impedimentum ratiōe vitij tealis.& adde quod dicā,j.in.§.in hac.

Inhac. Sūmauvobis cū precedenti in glo.ſ.mihi bona fides ibi.§.sui.facit qđ no.ſ.qui.ex cau.ma. l.cum miles. ¶In ea.ibi.§.pater.hec opinio est vera q̄ in prescriptio.lon.tem.vitiū testatoris nocet heredi nō habenti aliūde titulum q̄ a testatore.secus si habet propriū titulū aliunde.iste est ter. rotundus in.l.an vitium.§.ex facto.j.de diuer.& tempo.prescrip.quez text.nescio alibi.& est hoc valde no.sed in prescrip.lōgissimi temporis dicit ☞ Dy.q̄ de equitate canonica a heres qui habet bonam fidē potest prescribere licet defunctus habuerit malā fidē si heres vult initiare prescrip.a se.quia non requirit titulus.Ita no.☞ Dy.in.c.ij.de reg.iu.li.vj.Idem tenet Bar.alleg. Dy.in.l.cū heres.j.de diuer.& temp.prescrip.& est no.dignum. ¶In.e.ibi.§.si defunctus.& sic no.q̄ potius attēditur fictio circa bonam fidē q̄ veritas quod est verum quantū ad vsucapionē.secus quo ad fructus & accessiones.vt.ſ.de pet. heredi.l.sed si.l.§.scire.Item secus quantū ad incurrendā culpam.vt.ſ.de peti.here.l.illud. ¶In gl.que incipit bona fides & sic est ar.q̄ inspiciatur bona fides procuratoris & nō dñi. filij & non patris:& est ratio quia titulus fundat in persona ipsius contrahentis.ergo acquirens habet veti adminiculo ex persona eius.vt.j.de act.& obli.l.quecūq̄ gerimus.& de manumis.l.gai⁹. & quod ibi notatur per Jac.

Publiciana. In ter.ibi eo nomine.Nō.hoc verbū fm Card.& vide.j.de vsuca.l.si is qui pro emptore.§.is qui bona fide.no.q̄ in publiciana requiritur traditio possessiōis facta ex nomie.sed an est necesse q̄ quis pbet tradentem non dominum.dicit spec.q̄ non.quia nemo presumitur dominus nisi probet.vt no.in spec.de actiōibus seu petitio.§.sequit.ỹ.si autem velis.& ver.& no.quando q̄ eē necessaria & idem tenet glo.ſ.e.l.j.in glo.quid autem. ¶In ter.ibi fit tradita.sed hic quero aliquis nō dominus vendidit mihi rem. & constituit se meo nomine possidere.& eo tempore sciebaz rē alienam tempore vero traditiōis habebam bonam fidem vel econtra anvsucapiam & si cadā a possessione an publicianam habeaz dic q̄ inspicit tempus quo ius reale mihi queritur.sed tempore cōstitutionis ius reale fuit mihi quesitū.l.quadam.ſ.ti.j.& l. q̄ meo.j.de acqui.pos.igitur si tempore cōstitutionis precarij habebam bonam fidem in quocunq̄ aut tepore vere traditionis habebam malam fidem agam publi.& vsucapiam.vt econtra notatur.

¶Additio Bal.

Em qui. Ex qua cā ꝺpetit vsucapiendi cōdictio ex eadem cōpetit publiciana.Et ex q̄ cā vsucapio nō procedit nec publiciana competit.vt.j. eodem traditionem.& sic consensibilia videntur hoc not.j.eadez.l.§.in hac & hec sumpta sunt ex verbis edicti.vel nondum vsucaptuz quasi dicat cepi vsucepi.sed nō perfecte.& adde hoc.j.de pi.si ab eo ¶In text.ibi ignorans idem in prodigo.vt no.j.de vsucapio. sequitur.§.si rem. ¶In text.ibi competit in solidum. vt.j.de re iudica.nō sensus.§.tunō. ¶In tex.in.§.si a minore. ¶Nō. q̄ super etate hominis quis potest decipi hoc solum.quia quā doq̄ sic quandoq̄ non.vt.j.de fide.si titius.et vide plene.C.de auto.prestan.l.cum. ¶In tex.in.§.si petenti.no.§.& vide omnino Cy.in.l.j.C.commu.vtriusq̄ iudicio. ¶In ter.ibi.& aduersus tc.§.sed nonne agendo nunc publiciana dico me non dominum certe sic.vnde cum inducam iuramentum.vt titulus debeo succumbere quia falsum apparet me iurasse.preterea cum ex iuramento habeā contra te rei vendicationē que non videtur sublata ex quo possessio est ad te reuersa.quomodo concurrunt rei vendicatio & publiciana cum sint contrarie.dic vt.l.sed & si possessori hic quantum ad vltimum argumentum. ¶Sed quantū ad primum dic q̄ non est verum q̄ agens publicana assertiue fateri videatur se non dominum.& sic se periurum cum etiam dubitanti an sit dominus competat publiciana.vt no .ſ.eodem. l.j. ¶In ter.ibi.publiciana.si nitar ex traditiōe facta in vi iuramenti sed si nitar ex iuramento solo prout per ipsum inducitur personalis obligatio.& actio competit in factum ante traditionem.vt.l.nam postea.§.fi.sed post traditionem si iterato cadam a possessione siquidem rei videtur casus.de arbi inter castellanum.si absq̄ suo facto dic.vt.l.sed & si possessori per ☞ Bui. & alios docto. In ter.in.§.pretor ait.vide in Spec.de prescri. quarta parte versi.sed nunquid hodie dicit ☞ Rofredus q̄ sicut vsucapio non habet locum quando possessor fuit malefidei vel quando possessor habet aliquo tempore malam fidem fm canonistas.ita nec publiciana hodie locum habet in dictis casibus sed Jaco.de raue.dicit secus.& dicit q̄ aliud in vsucapiōe aliud in publiciana.quia vsucapio plus preiudicat cum auferat dominium sed publiciana non datur contra dominum sed contra alium qui nō ħz tm̄ ius quantū agēs publiciana.ar.C.de edic. diui adri.tol.l.fi.vel in casibus in quibus cōpetit cōtra dominum nititur maiori equitate.& ideo quod dicitur de vsucapiōe & prescriptione hodie de iure canonico nō trahitur ad publicianam:propterea licet auctor fuit malefidei successor habens titulū & bonam fidem potest agere publiciana contra possidentē non habentem tantum ius in re vel etiam contra dominum q̄n̄ nititur maiori equitate.hoc Jaco.de ra.hic.& insti.de ac.§.alie in lec.sua quod est vtile Cy.idem quod ☞ Rofre.sentit hoc.ac.in vlt.glo.sed male.q̄ scia supueniēs post ius quesitū nō impedit sed ab initio facta traditōe est statim q̄sita publiciana habitu ꝫ non actu.ar.j.de iureiu.sed & si possessori in fi.princ. ergo.tc.vt

ſ.de nego.

ad prescrip. & dic q̃ nõ. q̃ ius meũ non est certum. Idem si trado tibi quicquid possideo nec cõstat quid possideo. q̃ traditio est incerta. de regu. pos. locus. Et ita determinat dñus Dy. de leg. j. si sic. §. si mihi. ¶ In glos. que incipit cur non contra omnes.

a ¶ Nota. hic plene de verbo dumtaxat [a] & facit quod no. C. de pre. mi. ob es. & l. ij. de pac. C. qui fil. di. & per di. in. c. mar. & ff. de neg. gest. qui aliena. §. libertis. ¶ In glos. dic casu ibi tradita. vide. C. de sentẽ. pre. preto. l. j. & ibi per Guil. ¶ Sed nunq̃d sufficit sola inductio in possessionem non vacante sicut in cõtractibus vt. j. de fundo dot. si fundũ. glo. dicit q̃ sic. j. de condi. fur. & ideo quod potest procedere in rei vendicatione nõ in publiciana. q̃ non sufficit inductio ad vsuca. ergo nec ad pub. adde concor. vt dixi in. l. ex hoc iure gentiũ. ¶ In ter. in. §. in hac actione ibi vt gra. publiciana vide in spe. de act̃. seu peti. §. sequitur ver. si aũt vel. & ver. & not. v. esse necessaria ibi: istud omnino vide. ibi dicit speculator q̃ semper presumit̃ vẽdens non esse dominus. ¶ In text. in fi. ibi co. nomine vide. j. de vsuca. l. si is qui pro emptore. §. si quis bona fide.

Traditionem. In publiciana requirit̃ traditio iuris vel facti. et vbi cessat vsucapio cessat pub. h. d. qõ dic vt. ff. l. pri. §. prętor ait. Bal.

De precio. Emptor agens publiciana nõ habet necesse probare precium solutũ vel fidẽ habitã de precio. h. d. qõ est no. dignũ. Et pro hoc videt̃ q̃. §. vẽdite instit. de re. di. nõ habeat locũ in trãslatione dñij. Et in cõtrarium facit qõ no. j. de fur. l. si seruus cõmunis vni. §. locaui. gl. formal hoc brocardum vbi. l. non distinguit &c. Tu dic q̃ vbi nõ distinguit nec illa nec alia nec ratio legis tñc indistincte debet accipi. vt. j. de alie. l. j. §. qõ aũt secus si per aliũ. l. vel ratiõem alterius. l. distinguitur. & multo fortius si distinguit per eandem. l. & ita sentit glo. & bene. & doct. vltra. et Jaco. butri. & odoffre. in. §. alie. instit. de act̃. quam opinionẽ. ego baldus sequor.

¶ Additio Bal.

De precio. No. q̃ quasi dominiũ trãsfert̃ etiam precio non soluto nec fide habita. & idẽ videt̃ in quolibet inf̃. j. dominiũ. In cõtrariũ facit qõ no. j. de fur. si seruus. §. locaui. hoc verũ nisi fraus emptoris intercessisset. q̃ tunc habet nullam fidem. j. de pi. ac. si quasi. vnde non habet publicianam. vt. ff. l. prori. in fi. Item hoc verum quando principalis vendit secus si procurator. vt legitur & no. j. eo. si quis prohibuerit. Baldus.

Sive autem. In ter. ibi acto quia ad heredem transmittitur titulus Item habet possessionẽ ex eodem hoc dicit ista lex.

Si quis rem. Et qui est in possessione vel detentatione solus titulus affert veram possessionem sine alia traditione. h. d. facit. ff. ti. j. l. quedam mulier. & instit. de re. di. §. interdum. ¶ Sed pone vendis rem. & constituisti nomine emptoris vel precario possidere an per istam constitutionem precarij fit possessio in emptorem translata. dic qõ
b non [b] nisi probetur q̃ tempore constitutionis possessio erat penes vẽditorem. extra de fide instru. c. inter dilectos Bal.

Item si hereditatem. Quãdo emit vniuersitas competit publiciana etiam pro re singulari. h. d. glo. hoc q̃ eoipso. hic pro eo ipso q̃ quis tradit rem. vt hereditariam videtur affirmare qõ fit hereditaria. nec potest postea negare. Ego dicebam pridie qõ eo ipso q̃ quis accipit tenutam tanq̃ de bonis alterius nõ potest postea negare q̃ non fuerit illius. & est ipsa veritas. habetis text. in. l. si quis emptionis in fi. C. de prescri. xxx. annorum.

Si duobus. Quando duo pretendunt titulum ab eodem is est vno potior qui primo fuit in possessiõe. Sed si a diuersis ille est potior qui reperitur nũc possidere. h. d. & est text. singularis valde. & menti tenendus. & vide qõ dixi. ff. titu. j. l. si a titio. Nota q̃ ille est potior qui habuit antiquiorẽ possessionem titulatam. & istud est verum in petitorio. sed in possessorio potior esse presumitur ille qui habuit antiquiorem possessionem non titulatam. quia sequens possessio presumitur clandestina vt extra de proba. c. licet causam. & j. de acq̃. pos. l. clam possidere in prin. quod dico debere considerari antiquitatem circa possessionem verum est vbi desideratur possessio vt in cõtractu qui fit cũ ecclesia sufficit q̃ ecclesia habeat titulũ antiquiorẽ dũmodo constet de dñio actoris. secus si non cõstat de dñio: q̃ tunc nil iuris querit ecclesia sine traditione. vt not. in spe. de loca. §. nunc aliqua. x. lviij. qõ est no. quod dico in ecclesia idem dico in pauperibus. q̃ paribus passibus ambulant. vt no. in. c. ij. de consuetu. Apparet ex predictis qõ tũc ecclesia est priuilegiata qũ cõstat de dñio. secus si nõ cõstat de dñio. q̃ tũc nõ nititur equitate. Ad idem facit quoddam dictũ Dy. & Bar. post eũ in. l. si finita. §. si de vectigalibus. j. de dã. infec. vbi dicit qõ cõtra ecclesiam currit prescriptio sicut cõtra priuatũ de publiciana. q̃ nõ prętẽdunt dominiũ. licet secus in rei ven. qõ est a no. & menti tenendum. Et adde qõ no. j. de pollici. l. ij. in princi. Extra quero vtrũ ex antiquitate tituli presumitur antiquitas possessionis solue vt no. per Jaco. de are. in. l. quotiens. C. de rei ven. vbi videas. ¶ Additio Bal.

Sive. In ter. ibi publiciana vti possit hic collige qõ excipiendo quis dicit̃ etiam vti publiciana nõ solũ agẽdo. & sic facit cõtra gl. in. l. fi. C. de here. vẽ. simile de inoffi. te. papinianus. §. si filius. ¶ In ter. ibi q̃ si aduersis nisi acquisierit titulum litis mote. nam tunc presumitur mala fides & ideo non patrocinatur. & sic obuiatur malicie aduocatorum. Barto. ¶ Quid si quilibet probauit sibi traditã. & nõ apparet cui prius & cui posterius. & videtur q̃ rei sit melior conditio. vt. C. de peti. here. si post motã. ita Ja. de are. dicit qõ presumit̃ ei prius tradita qui prius emit. vt ipse no. C. de rei ven. quotiens. ad quod facit extra de proba. licet causam. ¶ In gl. que incipit ver. duo ibi. & tunc idem. Nota. ecclesiã. esse priuilegiatam etiaz in opinione rei alienę quã venditorum. Spe. dicit qõ nõ habet publicianam sine traditiõe in spe. de locato. §. nũc ver. lvij. qõ est not. di. facit qõ not. Dy. de dam. infec. si finita. §. si de vec. di. lx. vel alle. habeat locũ in pauperibus vide extra de consue. c. ij. Bal.

Si quidem. In ter. ibi possidẽtis sed cõtra. q̃ aliquãdo quis aliquo tẽpore possedit. & demum alius reperit̃ possessor. q̃ iste prius secũdi possessoris possessio presumit̃ clandestina nisi cõtrariũ probet̃ vt in. c. licet causaz extra de proba. Sed hic probatur primus de semisse possidere & illud verũ quãdo secũdus possessor reperitur sine titulo secus si habet titulum. q̃ tũc vigore illius tituli presumitur possidere. & facit glo. in. l. quedam. ff. tit. j. ¶ In glo. nisi duo ibi & tunc idem dicit glo. hic q̃ si possideo rẽ non meam. & vendo ecclesie primo. & non trado & demũ vendo tibi. & trado qõ ecclesia est potior quasi publiciana acquirat̃ ecclesie sine traditione. vnde ex sola venditione primitus facta acquisitum est quasi dominiũ ecclesie ideo est preferenda. sed speculator dicit contrarium in ti. de loca. §. nunc aliqua. ver. xliij. alias. lix. Idẽ videtur no. Dy. in. l. si finita. §. si de vectigalibus. de dãno infec. dicens spec. q̃ nunq̃ quasi dominiũ ecclesie acquiritur sine traditione. j. e. l. cum qui. §. fi. sed cõtra speculum est glo. q̃ quantũ ad ecclesiam contractus venditionis & legatum equiparant̃. l. fi. C. de sacro san. eccle. sed per legatũ vnicuiq̃ acquiritur sine traditione. distingue aut quasi dñium erat penes vẽdentẽ. & sic habebat publicianam. & tñc ecclesie menti istud quasi dñium acq̃rit̃ sine traditiõe ex solo ti. vt in ista glo. & dicta. l. j. ff. e. Aut ille qui vendidit non habet quasi dñium. & sic est potior ille cui est facta traditio ita intelligit̃ dictũ Dy. & spe. ¶ In ea. glo. circa mediũ no. hanc glo. que vult qõ qñ duo emunt separatim rẽ a non dño & ambobus est facta traditio q̃ in agẽ. publiciana ille est potior cui est facta traditio prius. ¶ Sed quid si nõ ꝓstat cui fuerit facta prius traditio constat aũt rem fuisse traditã. Jac. de ra. in. l. quotiẽs. C. de rei vẽ. dicit q̃ illi dicitur facta prius traditio cui prius fuit vẽdita vt. ff. ex ordine tituli presumit̃ possessor traditioquod est no. & menti tenendum.

Si seruus. Etiã per seruũ hereditariũ acquirit̃ publiciana. Itẽ etiam per seruũ municipa. h. d.

Si ego emerim. Quãdo titulus est in persona vnius traditio in persona alterius de voluntate tradentis titulum sufficit publiciana.

Si de vsufructu. Etiam pro incorporalibus sufficit publiciana siue sit seruit̃ realis siue personalis a nõ domino constituta. h. d. ¶ Quero que erat ratio dubitandi. respondeo. q̃ seruitutes non videtur
c posse prescribi. vt. j. de seruitu. l. seruitutes [c] rusticorum. ergo cessat publiciana. vt. j. eod. l. traditionem. respondeo de illa regula negatiua qõ vbi nõ habet locũ publiciana. est vera in rebus corporalibus vt hic qõ probo. q̃ in corporalibus nec regula affirmatiua esset vera. nã sine ti. prescribunt̃ nec tñ haberet locũ publiciana. q̃ in ea requirit̃ titulus. Alij dicũt qõ hoc dz intelligi de seruitutib⁹ q̃ habẽt cãm cõtinuã. & adde qõ no. cy. in. l. fi. C. de prescrip. lon. tẽ. Bar. tãgit hic vnũ verbũ circa prescrip. iurisditionũ. q̃ dicit iurisditiões habẽt instar seruitutũ personaliũ nõ realiũ. nec obstat quod inhereant territorio. vt in. l. fin. C. vbi & apud quos. nam & fructus inheret fundo tñ est ius personale.

a ¶ Dũtarat. de q̃ vbo vide d. pe. phi. cor. i ꝓsi. lxvj. incip. placet i lfa. c. in. iij. parte.

b ¶ Nõ nõ. adde. d. alex. de imo. i. l. põp. §. si isq̃ precario. de acq̃rẽ. pos. & vide. ad materiã q̃ habent̃ p bar. in ea ꝓsi. ici. martin⁹ de eugubio. & old. i cõsi. cxiij. & do. alc. de imo. in ꝓsi. x. iiij. pte. & in ꝓsi. lxxxij. ij. parte.

c ¶ l. seruitutes vñ ibidẽ flo. i. xv. col. & adde. d. alex. de imo. i. l. cũ de in rẽ vso. j. de vsufr. & pa. de ca. i. d. l. seruitutes & q̃ dicãtur seruitutes habere eãz cõtinuã. & q̃ dicẽtinuã. vide feli. i. c. ꝺquartaĩ pn. iiij. co. de prescrip.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sed ego credo q̄ iurisditio ordinaria sit realis.ꝛ equiparaꝝ magis preiudiciali seruituti q̄ personali cum sit perpetua.ꝛ duret in infinitum quod nō esset si esset ius personale quomodo ergo prescribitur dicet no.Guil.in.l.imperium.

1 ¶ Testatoris vitiuꝫ excludit publicianam que mouetur ab herede.

2 Agens publiciana pro partu debet habere bonam fidem tempore quo agit.

3 Omnis causa apta ad vsucapionem ꝛ publicianam in re principali vbi non esset res vitiosa producit vsucapiendi condictionem.

Partus. Quolibet titu.singulari onerosꝰ vel gratuito potest partus ancille furtiue cōceptus penes bonefidei possessorē vsucapi.ꝛ pro eo competit publiciana etiam si nunq̄ fuerit in eius possessione.secus in vniuersali successore qui prohibet propter vitiuꝫ defuncti.b.d.vsq̄ ad.§.idē ait.Et diuidit in quinq̄ partes.in prima parte tractat de partu ancille furtiue ponēdo casum in quo partꝰ petit̄ p publicianā.secūdo ponēdo casum in quo nō petit̄ partꝰ per publicianā. tertio ponit casum in quo pro partu habet locuꝫ publi.quarto ponit generale dictuꝫ ad premissa.quinto ponit id quod dictū est in partu habere locū in partu partus.ꝛ etiam in exempto de vtero. secūda ibi.sed heres.tertia ibi interdū. quarta ibi.idem iur.quinta ibi.idem est fm Bdof.ꝛ Cyn.in addi. ¶ Jn tex.ibi. possessus nō est.puta quia fuit penes cū conceptus.penes aliū natus siue ergo cōceptus ꝛ natus penes eum sine cōceptus tātum idem iuris est.No.q̄ pro partu quis habet publicianam. ꝛ tamen dicit glo.q̄ in partu quis nō habet titulū. s.specialem tamē habet titulū generalē pro suo.ꝛ sic exvno titulo oritꝝ alius titulus qđ est no.itē quādo agitur pro partu non est necesse q̄ agens nunq̄ fuerit in possess.Sed contra hoc videtur qꝛ requiritur possessio saltem momētanea.vt.j.e.l.cum sponsus.§.fi.so. ibi in re principali hic in accessorio.ꝛ est simile.qꝛ fructus veniūt in publiciana licet agēs nunq̄ fuerit in possessiōe fructuū.vt.ff. eo.l.eū qui.§.in publician. ¶ Sed opp.q̄ in re principali non sufficiat possessio per momentū.argu.j.de in rem verso.l.si pro parte.§.versum.solu.aut cōsideramus effectū de preteritoꝛ tūc sufficit in preteritū possedisse licet modo nō possideat.in.d.l.cū sponsus in fi.Aut cōsideramus effectū de presenti nō de preterito.ꝛ tunc habet locū ꝺtrariū fm Ri.malū.qui fuit doctor vltra
4 montanus vt refert Cyn. ¶ † Sol.no.q̄ vitiū testatoris excludit publicianam que mouet ab herede.qꝛ successor vniuersalis fortior est ꝛ ideo validior fit transmissio tā ad damnū q̄ ad cō-
2 modū successoris.vt no.ff.e.l.eū qui.§.in hac actione. ¶ † Tertio nota q̄ ille qui agit publiciana pro partu debet habere bonam fidē tempore quo agit glos.tamen subaudit hic maxime.
3 ¶ † Quarto no.q̄ omnis causa apta ad vsucapionē.ꝛ publicianam in re principali vbi non esset res vitiosa producit vsucapiendi ꝺdictionē.ꝛ publicianaꝫ respectu partus. Jtez pervitiū reale in re principali non extendit ad accessoria alis successoris in diuersa persona.secus in eadem persona vere vel interpretatiue. ¶ Tunc oppo.primo q̄ pro partu ancille furtiue non cōpetat publiciana nec possit vsucapi.vt.l.ancille subtracte partus.solu.ibi partus fuit editus apud furez.hic apud bonefidei possessorē.ꝛ sic multū operatur mutatio possessionis.facit.j.de acqui.here.l.paulus.§.fi.ꝛ de publi.l.licitatio.§.fi. ¶ Secundo op.qꝛ partus sequitur matrē.vt.l.partū.C.de rei ven.ꝛ j.lo. l.sed addes.§.si quis mulierē.sol.ad.l.partū.quia ibi loquitur quo ad statū hic quo ad publicianam.sed ad.§.si quis mulierē dic q̄ ibi de sequela furti.hic de sequela iuris. ¶ Quero hic quo titulo vsucapiat partus ancille.gl.d.q̄ titulo tā generali pro suo q̄ ti.pro emptore.fallit.j.de lc.j.l.nō quocūq̄.in prin. ꝛin.l.fi.§.pe.que in frau.credi.de acq̄.pos.l.iij.§.ex plurimis.ꝛ dicit q̄ titulus pro suo sumitur multis modis.vno modo quādo remoto cum alio ti.cōpetit.vt si inuenio ceruū alienū in nemore credens siluestrem. vel si inuenio pecuniam tuā als gemmam credēs thesaurū.vt.l.j.j.pro suo.ꝛ.§.de rei ven.l.a tutore. ¶ Secūdo modo qñ concurrit cū quolibet alio titulo.vt in.l. si hominē.j.pro suo. ¶ Tertio modo dicitur possidere pro suo ille qui possidet ad suū cōmodū etiam si non pretēdat dominiū vt no.in.l.ij.§.de origine iur.in glo.de rustico Jtem ille qui vocat se dominū.ꝛ omnia facit vt dominus.vt.j.de solu.l.titia iste possidet pro suo nō a domino hoc verbū titulo.ꝛ ꝺ hoc nihil ad materiam vnde pro parte habet locū titulus pro suo.ꝛ est titulus prorimus.ꝛ est titulus pro emptore matris.ꝛ est titulus remotus.simile no.in.l.iij.§.de peti.here.facit quod no.§.de dolo.l.cū quis fm Ja.de ra.Cy.i addi.que verba no.ꝛ deinde no. magnā glo.q̄ vbicunq̄ prescribēdo non requiritur titulus ibi non sufficit bona fides a prin.sed debet esse bona fides ꝺtinuata.facit quod no.ff.l.j.§.j.C.de ysu. trā.Bz.d.Ja.dicit q̄ aliud est superuenire simplicē sciētiā rei aliene aliꝺ superuenit̄ scientiā fortuitam.que statim ꝺstituit in mora.ꝛ vide.ff.de vsuca.l.sequitur.§.de illo.ꝛ qđ not.per Cy.in.c.ij.de regu.iu.li.vj.in glo.que est superverbo causis.ꝛ incipit.s.p̄dictis.no.in hac gl.plene qñ procedat vel nō pcedat vsu.pro herede.ꝛ cclusio totius glo.est q̄ qñ defunctus habuit malā fidē heres nō possit vsucapere p herede qđ dicit.§.c.l.cum qui.§.in hoc glos.superverbo causis. ¶ Quero defunctus semp habuit malā fidē.in morte habuit bonā fidē vtrū heres habens bonā fidē possit vsucapere.Ray. dicit q̄ sic.qꝛ in opiniōib⁹ vltia inspicit̄.l.nulla.§.j.§.de adi.le. l.si mater.C.ne de sta.defun.sed an de iure heres incipiēdo a se possit vsucapere rē bona fide quā defunct⁹ possidet mala fide, vt sic fit vera opinio martini.Cy.in.c.possessor.extra de regu.iu. li.vj.vltima.q.tenet q̄ sic que dicta Ray.ꝛ Cy.pro modo nō prosequor.

Idem ait. Titulus in domo porrigit̄ ad cementa dirupta ꝛ accef.sapit qualitatē sui principalis.ꝛ pars sui totius ꝛ edificiū sequit̄ naturā:argu.C.e.b.d. Et vide hic qđ no. legit̄.j.de vsuca.l.eū q̄ edes.§.finautē demolita Bo.q̄ quinq̄ dicit iste.§.nam primo adducit simile ad partuꝫ de edibus scđo.de aluuiōe.tertio de fermēto.alsde faramēto. quarto de edificio.quito ꝛ vltimo adducit simile de destructione ꝛ diruptiōe.secūda ibi.q̄ tamē.tertia ibi.idem adiecit. quarta ibi.diē scribit.quinta ibi.itē si qđ fm Cy.in addi.patet ergo q̄ totus iste.§.habet duas principales partes.ꝛ in prima agit̄ de partu.in secūda agit̄ de quibusdā assimilatiōibus.ꝛ secūda hic in isto.§.idem ait.ꝛ totus iste.§.habet decem vel vndecim responsa. ¶ Additio Bal.

Sed ego Bo.in.§.fi de vsufructu q̄ etiam pro incorporalibus competit publiciana.b.d. Sed quid si non p̄cedit titulus.Rñ.vt.j.de va.co.ꝺ vsu aque.de qua in spec.de offi.iudi.§.j. versi.itē imploraꝝ loco pri.actiōis.in.v.casib⁹ ꝛc. ¶ Jn.§.parē.licet iuris sit furtiua pro partu cōcepto apđ singularē successorē cōpetit publiciana si tēpore quo agit vitiū matris ignoret.secus in herede ꝛ qui nō habet publicianā p domo empta habere pōt pro cemētis edificio dissoluto. sed p parte que p alluuionē accrescit q̄ vnisormi iure censet̄.ꝛ parte integrali nō cōpetit publiciana nō p re opetat principali.b.d.ꝛ forma dic quādā pulchrā.q. Guil.in.l.licet in fi.C.de acqui.pos.Jn.§.interdū.vide Jnn.de iu.pat.cura.Jn.§.idem ait facit.j.de vsuca.l.eū qui heredes.§. finautē demolita. ¶ Jn glo.que incipit tēpore cōcipiēdi in fi. arg.ꝺtra.de lega.j.l.nō quocūq̄ mō in primo.Et no.ex ista gl. arg.q̄ in seruitutib⁹ in quib⁹ prescribēdis nō requirit̄ titulus vt i.l.si quis diuturno quādocūq̄ interim superueniat mala fides interrupta sit p̄scriptio.quia vbi deficit titulus requiritur bona fides cōtinuata toto tempore p̄scriptiōis.vt i ista gl.qđ teneməti.ꝛ hoc quādo prescribēs intendit aliquod ius prescribere mediante possessione.secus in prescrip.actionū vbi nō requirit̄ titulus nec possessio nec nocet q̄ quis sciat se teneri qđ etiam iure canonum probatur cū p̄scribatur quadriēnio.quod datur ad restitutionē nec curatur de istius scientia vel ignorantia eius cōtra quem.ꝛ facit.j.de vsuca.pignori.§.fi.ꝛ quod no. Cyn.C.de seruitutibus.l.ij. Tu dic contra de iure canonico q̄ obligatus personaliter qui scit se obligatū non p̄scribit cū prescriptio nō amoueat peccatū nec tollat naturalē obligationem. non ob.ar.de restitu.in integ.quia ibi nō est obligatio fz Jnn. de immu.eccle.quia plericq̄. ¶ Jn ca.glo.in fi.ibi habeo titulū s.specialē sed bene habeo generalē pro suo.vt.ff.pro suo si ancilla.ꝛ cum generalis idē operetur ad prescrip.quod specialis ratio glo.nō est vera.ꝛ ideo dic q̄ ratio est quia non est simplex. scientia rei aliene sed etiā furtiue fm Ja.bu.C.de fur.ancille de vsucap.sequitur.§.de illo.

Cum sponsus. Solu.ma.publiciana recuperit̄ ad vxorē sine traditiōe.b.d.qđ est no.ꝛ mēti tenendū.vel sic.sicut sol. matri.transit dñium ipso iure ita ꝛ quasi dñium.b.d. ꝛ no.ter.ibi seruū.s.alienum.vide hic de iure do.l.si dotis.

Invectigalibus Jste.§.debet intelligi sic q̄ licet cesset p̄scriptio quo ad directū dñiū tū ꝺz locū publiciana quo ad ius superficie vel emphiteosis.ꝛ sic nō ob.regula que ponit̄.§.c.l.traditis.qꝛ illa tradit eodē respectu:secus si diuerso respectu.ꝛ allegaꝝ iste text. primo q̄ ex sola naturali pcedit prescriptio iuris cōtra dñum. secūdo q̄ in publiciana nō desideraꝝ possessio vacua nisi sicut in prescrip.ꝛ hoc not.per Cyn.in.l.cum res.C.de proba.hic enim possessio ciuilis nō erat vacua.sed a domino tecta vel retenta.

Si res talis. ¶ Pro re que nō potest possideri vel alienari non habet locum publiciana hoc dicit. ¶ Jn tex.ibi quunculo.dubitatio erat.quia non potuit vsucapi

Universidad de Deusto
Biblioteca

tuit vsucapi.ergo cessat publiciana.respondeo immo potest vsu capi accepto hoc verbo potentialiter non actualiter.

Si pro parte. In ter.ibi momento.no.hoc momentum multum operari.tantum operat traditio in momento dicit glo.alibi quātum prescriptio in toto tempore continuato.ita no.C.de do.promi.l.ij.in ter.ibi acquirendarum rerum.i.dominiorum.

¶Additio.Bal.

Quam. ¶In ter.in.§.j.vectigalibus de hoc per cy.C.de proba.l.cū res. Idem alleg. q̄ ex ola naturali procedit prescriptio inris.i.dñium pua superficie.feudi.emphiteosis: ꝛ similium iurium. ¶In ter.in.§.si res vide in spe.de locato.§.nūc aliqua ver.rij. ¶In ter.Sed etiam is non sufficit mōtanea possessio in publiciana.

Quecunq; vero. No.q̄ causa sufficiēs ad dominiuz est sufficiens ad publicianam:ꝛ insufficiens ad dominiū insufficiens ad publicianā. Itē no.q̄ ille qui alieno nomine possidet nō credit se dñm esse.ꝛ ideo nō videtur habere bonā fidē respectu prescrip.vel publiciane.adde in isto.§. interduz quod not.de do.l.aquilius regulus.ꝛ facit de var.ꝛ extraor.cogni.l.de vsu aque..Bal.

Qui a pupillo. Qui allegat solēnitatem vel auctoritatem interesse debet hoc probare.qz nō presumitur nisi probetur hoc dicit. ¶Not.q̄ solennitas non presumitur quod est verum de extrinseca [a] que tāgit aliam personam quam ipsum contrahēs.secus de intrinseca solennitate quam natura verborum potest includere ita dicit hic glo.quod declara.vt no.dy.j.de ver.ob.l.scendū. Innocē. dicit quod in extraiudicialibus presumitur solennitas.secus in iudicijs ita no.ipse in.c.innotuit de eo qui fur.or. fusce. nec pōt hoc intelligi de solennitate extrinseca sed de intrinseca. vnde si apparet sniа tū nō presumā propterea sniam latam alias lectā. vt no.Ja.de are.in.l.fideicōmissa.§.j.de le.iij. Et si inuenia appellationē in actis nō presumā propterea interpositaz in scriptis. vt no.idē Ja.de re iud.l.preses.ꝛ in spe.de ap.quarta parte post prin.nec ob.qō no.in.l.j.C.de fide instru.ꝛiure haste fis.quia ibi erat interpositū decretū vnde oia presumunt solēniter acta.vt no.in spe.de emp.ꝛ ven.§.nunc dicendū.ver.hoc quoq;. si autez nō reperit decretū interpositū hoc nō presumam. qz est facti.vt hic facit qō no.de priuilegijs credi.l.imperatores.ꝛ.j. rē ra.habl.actor. ¶Itē licet in actis cōtineat talis pc. ꝛc.nō ꝓpterea ꝓbat q̄ sit ita nisi producat procuratoriū.ꝛ idē in iudice delegato.secus in ordinario pro quo presumit.vt notat de officio dele.c.cū in iure peritus.ꝛ per Inno.in.c.quontā contra falsam.et per Ja.de are.C.de contraben.ꝛ cōmit.stipu. Sed quomō saluatur dictū Inno.qui dicit q̄ id qō est factum a prelato presumitur de cōsensu capituli.vt ipse no.in.c.ea nos de his que fiūt a prela.ꝛ archi.xcij.dist.diaconi. respon. qz capitulū presumit cōsentire prelato qñ est presens.ꝛ tacite sicut filia dicit cōsentire patri.secus si nō esset presens.vt.j.solu.ma.l.ij.§.voluntatis. ¶So.no.q̄ plus operat titulus a falso curatore quā vbi dicit solēnitas facit ad scōm responsum.j.de vsu.pro emp. l. alienam. ¶In glo.que incipit cuius auctoritatis.in fi.adde qō no.cy.C. de cōtraben.ꝛ commit.sti.l.j. Inno.de testi.c.albericus ꝛ archi. xvj.q.ij.c.sane.ꝛ vide.j.de fideius.tu.l.ostendimus.§.fi. vbi fortius presumitur pro actu iudiciali quam pro actu extraiudiciali.ꝛ sic est contra dictum Inno.

¶Additio Bal.

Quecunq;. Cōcordat.j.de cōtraben. eml.clauibus. ¶In ter.in.§.qō a pupillo vide in spe.de emp.ꝛ ven.§. nūc dicit. vide quod no.ff.de trāsl.cogi.§. si pretor.vide Inno. de eo qui furti.or.fusce.innotuit. Et an sniа presumatur lecta [b] dic per iac.are.de lega.iij.fideicō.§.j. An appellatio presumat interposita in scrip.eo q̄ reperitur in actis. dic in spec.de ap.tiij.parte.§.post primo.vide omnino.quod no.Inn. extra de testibus alberic⁹.in prin.vide Inno.de his que fiunt a prela.c.ea nos.ꝛ per arch.xcij.dist.diaconi.in fi. ¶In ter.eūt a prela.c.ea nos.ꝛ per arch.xcij.dist.diaconi.in fi. ¶In ter.eūt vide cy.C.de cōtra ta.cōmitti.l.j.vide archi.xxiij.q.ij. sane. An huic iuri dicendi nullum possit preiudicium vide.C.si ma.fac.l. si.q̄ quisq; iur.l.fi.dñis fran.cōsuluit q̄ nō qz cū vēditio non habeat effectū nec formā esse.nullo tēporis cursu pōt cōualescere.vt in regula iuris quod ab initio.Sed cōtra videt per tacitū cōsensuz ex diuturnitate temporis inductū arg.ff.ad ter.si impuberes in fine.ꝛ.l.j.C.si quacū.preditus potestate.

1 [a] Protestatio q̄ quis faciat id ad qō non tenetur nō valet.
2 Sniа licet sit iniuriosa tamen agi potest de euictione.
3 Justitiā habens potest succumbere si nō vtitur iure suo.

Si quis prohibuerit. Postq̄ procurator se obligauit.ꝛ contrarit protestatio dñi nō potest impedire quin tradat.ꝛ si emptor patitur iniuriā recurrat cōtra procuratorem ꝛ procuratorem cōtra dñm qui fuit autor iniurie. h.d. ꝛ est notabilis.ꝛ singularis ter. ¶†No.q̄ protestatio q̄ quis faciat id ad 1
quod tenet nō valet. Preterea hic dñs erat etiam obligatus.ꝛ ideo nō releuat eū sua protesta.ab obligatio.ꝓtracta nec ab exe cutione obligatiōis.ꝛ facit.j.mā.l.idēq;.si ignorāres. Itez facit qō no. Guil.de cōstitu.pecu.l.vtrū. ¶Itē no.ꝛ.ij. q̄ ille qui habet mādatū ad vendendū videt habere mandatū ad tradenduz possessionē qō est verū precio recepto.nā hic est necessaria precij solutio fm dy.facit.j.de instit.l.cuicunq;.§.si ei.ꝛ q̄ ibi per. B.ꝛ j.de iure fisci.l.si ꝓcurator.ꝛ de re iudi.a diuo pio.§.si post. No. tamen q̄ ista traditio hic non transfert dñium sed publicianam que preferē dominio fm dy.ꝛ est ratio.qz in dñio transferēdo requirit voluntas tertij.vt in.l.iij.§.subtilius de cōdi. ob causam. 2
¶†Tertio no.q̄ licet sna sit iniuriosa tū pōt agi de euictione qz hāc iniuriā patiebat sine sua culpa fm gl.facit qō no.ff.de negocijs gestis.l.nā ꝛ seruius in prin.qz cōuentus de euictiōe erat habiturus regressum cōtra iniuriantē qō est not. ¶†Quarto 3
no.q̄ etiā habēs iustitiā pōt succumbere si non vtitur iure suo.ꝛ sua defensione.ad hoc allegat hec.l.in spe.de offi.iudi.§.incidēter.ver.in modū.etiam facit q̄ no.in.l.fi. C. in qui. cau. in integrum resti.nō est ne. ¶Sed cōtra hanc.l.op.de.l.si cum cornelius de solu.ſo.ibi creditor renocabat actum habentem vim mādati.hic debitor.ꝛsic nō ob.vnde dicit hic cy.q̄ licet procurator emerit.ꝛ sibi preciū sit promissum tū pōt dñs inhibere ne sibi soluatur preciū per.l.si cum emptore.ff.de pa.Iz Ja.de ra.ꝛ ad hoc facit.j.mandati.l.idemq;.§.si cui.

¶Additio Bal.

Opinianus.si quis. In terr. ibi. Iz qō iudicio ibi:qz per ignorantiam. ¶No.q̄ etiam iustam defensionem habēs potest succumbere si per ignorantiā non vtitur cōpetenti sibi excep. Ad hoc inducitur hec lex in spe. de offi. iudicis §.incidenter.versi.in modum etiā.ꝛ no.in.l.fi.C. in quibus causis in integ.resti.non est necessaria. ¶In glo.que incipit que nō era.Dy.dicit idem si sua.vt no.per eū.instit.de act.§.alie.vbi ponit de intellectu huius.l.Sed opi.glo.videt verior:qz tūc auctoritate.l.tradit.licet nō vi mandati.vt in.§.si ignorāter. vnde habet locum rei vendi.cum publiciana. ¶In glo.que incipit immo videtur ibi. Solu.non ob.j.de manu.vin.l.si pater. qz hic inceperat a precedenti obligatione.ibi non. ¶Item non ob. l. in vsuca.§.j.de diuer.prae.quia ibi res erat integra. hic non argu. ad primum:quod nota.de vsur.cum vir predium. In contra.l. si seruo qui ꝛ a quibus.

¶Additio lec.vacantis in.l.si seruus. Bal.

Si seruus. ¶In.l.j.ibi vecti. Not.arg.q̄ si statutū dicit q̄ marit⁹ ꝛ vxor eius qui tale quid fecerit stent perpetuo bāniti extra ciuitatē. Modo morit bannitus maritus nunquid poterit vxor redire aliter reuerti. ꝛ dicit Ja. de ra.q̄ sic [c].qz perpetuo intelligitur donec durat matrimoniū qz non est amplius vxor.sicut hic dicit q̄ vectigales vocant qui locantur in perpetuū donec vectigal soluat Cy.in. §.qui in perpetuum. ¶Cū querit vtrūvtilis preferat directe.dic aut omne commodū pertinet ad eum qui habet vtilē.ꝛ tunc prefertur vtilis.vt.l.in cause.§.fi.de procur. Aut non pertinet omne cōmodum ad habentē vtilē.ꝛ tunc aut habens vtilē habet causam ab habente directam:ꝛ prefertur vtilis vt hic. Aut non habet causam ab habente directam:ꝛ tūc preferē directa.vt dixi.C.de noua.l.iij.in lectura Cy.in.l.cū sponsus.§.fin.op. de.l.si pro parte §.vsum.ver.nō dicit.ver.nō durat versum.Solu. aut considera mus effectū de preterito.ꝛ tūc sufficit an in preterito possedisset licet mō non possideat.vt hic. Aut cōsideramus effectuz de presenti nō de preterito,ꝛ tūc habet locū cōtrarium fm Ricar.de lamberti.qui fuit doc.vltra.Cy.in.l.si qs prohib.hic est casus in quo publiciana datur contrarium dominium ꝛ in quo est necessaria precij solutio ad hoc vt publiciana detur secundum Dyn. ¶Item no.argu.q̄ si quis mandato meo vendidit rem titio.ꝛ anteq̄ titius solueret precium procuratori meo mandauit titio vt non solueret procuratori meo qui nihilominus soluit procuratori meo post prohibitionē meam.vtrum sit liberatus soluens. ꝛ est hic ar.q̄ sic.tamen Jaco.de ra.dicit contrarium per.l.ff. de pactis.si cum emptor.non ob.ista lex:quia prohibitio hic non fit ad vtilitatē domini prohibentis:sed ad dānum aduersarij.vt not. per Guil.de cu.j.de constitu.pe.l.vtrum in lec. sua nam sicut pōt remittere precij emptori ita prohibere ne soluat alīq.

a ¶De extrinseca.adde frā.ar. in.l.qui i aliena.§. sed ꝛ si i j.col.de acq. po.ꝛ qō ibi dixi in apost.

b ¶Lecta ꝛ nūqd scripta talis qualis est lecta. vide cū dē bal.in.l.fi. C. de re iu. in iij.col.v.quero qualiter.

c ¶q̄ sic.adde cundē.l. solet §.que virū de infami. et qō ibi dixi i apo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cyn.vide.ĵ.de solu.si cum cornelius.in.l.quecunq;. ¶ In glo.
a no.precaria in fi.immo dic q precaria possessio nō est vitiosa ante q denegetur rei precario possesse restitutio.ita loquit b. sed postq denegat restitutio illius rei est vitiosa precaria possessio.quia videtur spoliare ex quo restitutionem denegat.ĵ.de precari.l.j.§.vl.t pe.fm Dyn.t dixi.C.de acqui.pos.vitia.Cyhocverum si precario concedens habebat aliquam possessionē que sit interuersa quia est violētia tūc adhibita.alias est vitiosus possessor nonvitiosa possessio.vel dic q cū semper revocato precario ipso iure reuertatur possessio ad concedentem si rogans denegat.t per hoc impediat reuertividcaturvi possidere vt.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.t. C.de acquirē.possess. si nulla.Et querit predicta questio de vitio reali.quod dicitur ex eo:quia afficit solam rem.Sed vitium personale dicitur dupliciter.vel quia afficit personam respectu rei:vt mala fides: vel quia afficit personam respectu persone vt dolus dans causam contractuivel incidens in contractu.notatur in.l.vitia per Jaco.butricariū.vitium personale vitium in persona. ¶ Sed querimus primo modo sumptum impedit publicianam. ¶ Secundo modo sumptum si excludit titulū vt dolus dans causam contractui bonefidei.t idem si autem non reddit titulum nullum vt dolus incidens vel in stricto iure non impedit publicianam:quia nec titulum nec traditionem ānullat.Baldus.

a ¶ Non est vitiosa.adōbar. i.l.pōp.§.cū q̄s.v.q̄ro.an possessio.t.§. si is q̄ p̄cario ĵ.de acq̄.pos. vbi ꝯcludit q nō est vitiosa donec durat voluntas sed ea finita fit vnde vide.d. aler.i.d.§.cū quis i pe.col. t q̄ dicat.vidglo.in.v.p̄cario.C.vti pos.

b ¶ Extranei adde.d.ale.ō imo.i ꝑfil.lxx. t in ꝑfil.xxix. tiij.pte.t pau. de cas.in ꝑfil. cxxxiij.t i cō sil.cxxxvij.

c ¶ Comperit vbi oinovide Bar.

d ¶ Diminutionis.adde franci.are.in l.q̄ liberis.de vul.t pupil.t in.l.j.de acq̄. pos.vbi etiaz per.d.Jaso. may.t i.l.si td q̄.§.q̄ aūt e. ti.t i.l.si q̄s ñ d acq̄.here.t q̄ dixi i.d.l. qui liberis i apostil.

e ¶ Potest expelli.vtō cun dē bal.i addi. ad spe.ī ti.de loca.v.si emphiteota negauit.et ibi spe.vsi.lxv.q ēphiteota ne gās possessionē dño dicit male vti.t p̄t expelli.quod not.quia nūc hēo i fetō i cēpi foro sempronien sis ℈ quēdaz rusticū q̄ vocatur ser.Grego.d castro sancti hypoliti comitatus ciuitaē foro sempronēsi qui negat ptem possessionis staphuli cē ēphiteoticā nā mēltitur per guiam cum tota illa possessio

a ¶ Bulus notat. Dominium est potentius q̄ publiciana.h. d.cū.l.sequen.fallit in casibus.no.in gl.s. quando titulus preiudicat domino.vt.§.de reivendi.l.si a titio.Baldus.

¶ Additio Bal.

a ¶ Bulus. Nota exceptio.dicit Jnnocen. q exceptio est proponenda-inscrip.de elec.dudum ecclesia in fi.prime glos.vt de excep. interrūpatur prescrip.vide in specu. de prescript.iiij.parte.ver.t not.q per excep.t no.per.b.extra de ordi.cogni.c.ij.

¶ Additio lect.vacan.in.l.publiciana.Baldus.

a ¶ Bliciana. In text.ibi persone equitas .i. ius agentium quod est immutabile quod tuetur dominia.Bal.

¶ Si ager vectigalis vel emphiteoticarius petatur. Rubrica.

a ¶ Phiteosis Ecclesie non trā fit ad heredē extraneum ᵇ sua natura.no.in.l.etiam solu.matrimo.sed ex pacto vel cōsuetu.generali fic.

a ¶ Ri ciuitatum. Not.q natura emphiteosis est q sit perpetua qī nō diffinit tempus.fallit in emphiteosi ecclesie:quia ex sua simplici natura non transit ad heredem extraneum nisi hoc adiciatur per pactum.vt no.in.l.etiam solu.matri. Quid si emphiteosis est cōcessa hoc modo.cōcedo tibi emphiteosim ad tempus nec est adiecta quantitas temporis.solue vt colligitur ex glo.l.si p̄finito.ĵ.de penis.Baldus.

☞ Verbum dominij:directum dominium significat.

Emphiteota non agit cōtra dominum nisi soluat censum.

Qui in perpetuum. Qui scilicet habet titulus reiven.hoc dicit.Et no.q hic intelligitur perpetuū q̄ diu pensio soluatur.t per hoc dicit Dyn.q si potestas ponit vxorem t marituz in bāno perpetuo q vno mortuo bannum est finitū: quia non dicit plus vxor q̄ maritus.quia quotienscunq; aliquid fit sub certa qualitate intelligitur donec qualitas duret.t illa cessante factum euanescit.Idem tenet Jaco.de raue.l.titia.§.vsuras.ĵ.de lega.ij.t inter.ibi.s.dominij.s.directis. ¶ † No.q verbum dominij significat directum dominiū.vnde dicitur hic q emphiteota non est dominus intelligitur de directo dominio.t ad hoc semper allegatur vtile enim dominium habet.vt in.l.possessores.C.de fundis patri. ¶ † Secundo no.q emphiteota nō agit contra dominum nisi soluat censum.facit.ĵ.locati.l. quero.§.inter locatorem.t quod no.in.l.j.in fi.de lo.pu.fru.Sed tertius non potest opponere exceptionem canonis non soluti.Ita dicit gl.hic qō est no.t idē no.in spec.de loca.§ nunc aliqua.versi.lxvj.tene mēti.allegatur etiam ista glos.q non potest opponi de iure tertij. vt.ĵ.si serui. vēdi.l.loci corp⁹.§.competit.ar.cōtra qō no.Jnn. de accu.c.super his.sed ibi opponebatur per modum inhabilitatis.t illud declara notabiliter vt ponit Bar.ĵ.de ver.obliga. l.in illa stip.si kalen.Adde quod not.ad istum.§.qui in perpe-

tuum.quodnot.Jaco.in.l.in filio.ĵ.solu.mat.Item adde ad legem istam quod no.Jnno.de religi.domi.c.constitutus.hic nō sunt alia in ista materia.Bal.

¶ Additio Bal.

a ¶ Bri. Nota speciale in emphiteota condēnato ad prestationem canonis.vt non appellet fm Guil.qui ita not.C.quorum ap.non reci.l.abstinēdū.quia illa causa sapit causam prioris iudicij.An emphiteota prescribat iuri solvendi emphiteosim canonem.no.C.de prescrip.xxx.an.competit c. t.l.cum notissimi.§.fi.An quis possit p̄scribere se in emphi.vel colonum.no.ibidem.per Guil.An directo dominus ex titulo pro suo prestabit cōtra emphiteotā.die per Guil.eo.ti.si quis emptionis.Et videtur q sic:quia libertas prescribitur ex solo titulo pro suo.Et an accipiendo rē meā in emphi.transferā dominium.tangit Dy.de lega.ĵ.si heres ibi. ¶ In ter.ibi.in perpetuum.vide in spec.de loca.§.nunc aliqua.v.vij. ¶ Queritur an res episcopatus alteri in emphiteosi concessa dicatur de mēsa t Jnno.t Jo.and.q non.vt no.in clc.j.de excess.prela. ¶ In glo.not.Jnno.quod est verum quo ad vtile dominium:sed quo ad directū est de mensa t vide extra de scu.c.ij.Sed quid si est reuersa ad ecclesiam:an poterit denuo concedi absq; solennitate legali.Guil.no.in feudo q sic.C.de sac.san.ec.aut.hoc ius porrectū.qr ecclesia nō pōt retinere feud.t sic alienatio fit ex iuris dispositiōe fm cū sufficit q solēnitas interuenit in primo actu. ideūt in prima infeudatione.vnde in actu posteriori retro simili non est necessaria noua solēnitas:quia res facta est alienabilis.de lega.iij.cuz pater.§.xv.q metus causa videamus.C.qui pro sua iuf.l.j.in fi.arg.contra.de ritu nup.l.nupte.in tantū.fz ibi ideo quia persona non erat legitima.hic nō vitium ē in persona.sed querimus de solennitate extrinseca. ¶ In ter.ibi pendeat? vide quod not.ĵ.pro socio.l.j.t ĵ.de penis.sine prefinito. ¶ In ter.in.§.in perpetuū. Quod ius habeat emphiteota:t quam possessionem.vide in spec.de loca.§.nunc aliqua.v.xlv.t v.sequen.dicit Jnno.q conductor ad non modicū tempus naturaliter possidet.extra de lo.propter. In glo.nullo casuum. ¶ In glo.q̄ incipit vtileibi vel dñiū. ¶ No.ex ista gl.q appellatio dominij importat directū dominium.t ad hoc semp alle. adde.ĵ.titu.j.iuf.in.fi.per Jaco.but.instī.de ac.§.j.vide omnino in specu.de ac.seu pet.§.sequitur.v.in hoc aūt caue. ¶ In ea.glo.ibi non vocat eum heredem.Sed quid si habeo rei vendicationem cessam a domino t ideo peto rem mihi restitui quaz dico ad me pertinere iure dominij:an procedit libellus. Et videtur q non:quia nullus dominiū habeo.vt no.Dyn.in.c.pro possessore.t guil.in.l.j.de edē.t licet habere vtilē factam in traditione rei.vt.l.si culpa.tamen verba sonant de directo.vt hic. tno.in.l.minor.§.si seruus.Sol.dicō q procedit libellus.quia res ad me pertinet iure dominij non meri.sed autoris mei.t sic sunt ꝟba intelligēda fm subiectā materiā.vt.C.de pecur.qui sti. fm Bar.fil.qui dispu.pre.dupler est dominium naturale.t ciuile.t vtile dominiū potest dici ciuile dominium.Jtez effectus dominij potest dici ciuile dominium.sed cessionarius habet effectum dominij.ergo saluatur libellus: sed ac.dicit contrarium.ĵ.de ere.rei iudi.si iuris.§.eandem in fi.§. ¶ Sed quid si in libello dico rem ad me pertinere iure dominij vel quasi.An videor sub alternatione deducere tres actiones scilicet dominium reivendica.t vtilem t publicianā.t videtur q non:quia ius dominij aptatur ad directum verbum quasi dominij adaptatur ad publicia.non ad vtile dominium.vt.§.de pi.si ab eo.Tu dic q tres actiones videntur deducte vt dictio quasi.Inquantum est nota dimminutiōis comprehendat vtile dominiū quod minus ē q̄ directū hinc est q glo. sepissime vtile dominium vocat quasi dominium.Sed inquantum dictio non est privationis tunc importet publicianamvt in.c.abbate.de re iudi.vnde dico generaliter act.vt.§.titu.ĵ.marcellus.t in omnibus exceptionez rei iudi.obstare.nō obstat.§.si seruus.q? ibi fuit specialiter actum.preterea de proprio.significato dictionis quasi est q sit
d nota diminutiōis ᵇ.ergo magis proprie aptaf ad vtile dominium t forte ad vtilem in rem.ex iure cesso q̄ ad publi.Item pro hac parte facit.§.de iudi.si quis interim.hoc tenet Jaco.but. instī.de acti.§.j.t ita de facto fuit pronunciatam. Quid si em-
e phiteota malevtitur re.vtrum potest repelli? videtur q non.q? habet ius in re.Guil.not.contra.de sacro san.ecle.anten. qui rem alleg.C.de mancip.t colo. lib.xj.l.cognouimus.t qō not. ĵ.de p̄tuile.credi.l.Imperator:. ¶ In glos.que incipit idem ibi ad extraneos. facit.C.de iure emphiteo.l.ij.t dic plene in spec. de locato.§.nunc aliqua.ver.xlvij.t ver.se.t ver.lxvj.v.hic articulus plene explicatur.

¶ Explicit liber sextus.

Jncipit

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Incipit liber septimus. De vsufructu et quemadmodum quis vtatur ꝛ fruatur. Rubꝛica.

1 ¶ Diffinitio quid sit.
2 Vsufructus dicitur esse duplex.
3 Vsufructus qñq; ꝓ ꝓpꝛietate accipitur.

Vsufructus. Ter prima huius tituli ponit vsufructus diffinitionem. Secunda exponit vsufructus durationem. Tertia ponit vsufructus cõstitutionem seu modũ cõstituendi. h. d. cũ. l. seq. vsq; ad. §. darc. ¶† Mo. iurisco. sul. incipere a diffinitione. Diffinitio añt est que demonstrat essentialia rei diffinite. vñ dicit Aristo. si vis essentialia alicui⁹ rei cognoscere. accipe nois diffinitionẽ. Illa eñ hec demõstrat. ꝛ ideo queriẽ hic cũ cautio de vtendo ꝛ fruendo nõ sit inserta diffinitioni. vtrum sit de essentia diffiniti seu de forma vsufructus. quidã dixerũt ꝙ sic. q; sine ista cautione vsufruct⁹ esse nõ põt ſm eos. vt. j. queadmo. vsufru. caue. l. si vsufructus noie. ꝛ. j. de vsuc. l. si homo. C. vt in posses. lega. §. pe. Glo. dicit contrariũ cũ ista cautio possit remitti a dño ꝓpꝛie. ꝙ cautio nõ sit forma substãtialis vsufruct⁹. pbatur: q; illa est forma substãtialis q̃ aduenit rei empte in potẽtia. i. per quã id qõ erat in fieri efficiẽ esse. sed ista cautio respicit vsumfructũ tã cautũ. Itez põt omitti vt no. Ly. C. eo. l. vsufructu. sed illa que sunt de essentia alicuius rei. illa non possunt remitti vel omitti. vt. l. j. §. cũ qui. j. de cõsti. pecu. Vltimo eñ est vsufructuari⁹ qui caueat ꝓpꝛi⁹ est in rerũ natura vsufruct⁹ q̃ cautio. ergo ista cautio nõ est forma essentialis. Ista est veritas. ꝛ ideo qñ vir relinquit vxori vsumfructũ. si quidẽ ista verba acciperẽt ꝓ alimentis est planũ qõ nõ requiriẽ cautio. sed si ista verba accipiãtur ꝓpꝛie ꝓ vsufructu formali etiã si tunc possidet patiente herede satis est. lz non caverit nec tenet ad restitutionẽ fructuũ. vt no.
2 Ly. in. d. l. vsufructu. ¶† Adde ꝙ vsufructus est duplex. q̃dam est vsufructus nõ separat⁹ a ꝓpꝛietate. ꝛ iste vocaẽ vsufructus causalis: q; causaẽ a ꝓpꝛietate. quidam est vsufructus distinct⁹ a ꝓpꝛietate. ꝛ residens in persona nõ ꝓpꝛietarij. ꝛ iste appellaẽ
3 vsufructus formalis. ꝛ de hoc ponitur diffinitio hic. ¶† Item adde ꝙ hoc nomen vsufructus qñq; accipiẽ ꝓ ꝓpꝛietate. et istud est incertũ ratione adiuncti. vt. j. eo. l. penul. vel ꝓpter intentionẽ loquẽtis. vt. j. de dona. donationes in concubinas. §. species. ¶ Item quidã est vsufruct⁹ facti meri. vt. ff. de capi. diui. legatũ. de aur. ꝛ arg. leg. l. spẽs. ꝓ Ja. i clc. in. c. criui de paradiso. ꝛ facit. j. de stipu. ser. l. vsufructus. i. hoc dicit ꝛc.

¶ Additio Bal.

Vsufructus. Hic de vsufr. iuris. sed de vsufruc. facti. habes de auro ꝛ argen. l. species. per Jaco. ꝛc.

Stenim. Not. ꝙ remoto subiecto remouetur q̃litas ſm Ray. ꝛ istud naturaliter apparet ꝛc.

¶ Additio Bal.

Stenim. An fructuario pauperi remittatur cautio. dic vt no. Dy. C. eo. vsufructu. Itẽ an vsufructuarius facit fruct⁹ suos ante ꝓpꝛestitam cautionem[a]. dic vt ibi ꝓ Ly. de hoc no. ff. de vsufruc. si hõ.
a alleg. ꝙ remoto subiecto, remouet qualitas. Ray.

Vnium ꝓdictorũ. Hic nihil est.

Dare. Mo. hunc. §. valde. naz hic videẽ dici ꝙ ille qui teneẽ dare sit obligatus ad tradendũ. ꝛ sic videẽ ꝙ sit obligatus ad factũ. hoc tenet glo. in. l. ij. de vb. obl. Ja. dra. dicit cõtrariũ: q; factũ nõ est in obligatione: sed in exceptione obligationis. hoc refert Ly. C. eo. l. corruptionẽ. Saluãdo glo. potes distinguere inter corporalia ꝛ incorporalia. nã in rebus corporalib⁹ dicit verũ Ja. Sed in icorporalib⁹ dicit verũ glo. ꝙ est ibi quedã obligatio ad factũ. i. ad patientiã successiuam. vt no. j. de verb. obl. l. si pluribus. §. ꝛ si. l. placet. ꝛ facit ad hunc. §. j. de vsur. l. si stipulat⁹. ꝛ. j. de leg. ij. l. in cuius. §. fundo. ¶ Secũdo no. ꝙ sicut est reperire dñium ꝓpꝛietatis. ita est reperire dñium vsufructus cũ verbum dare cadat supervsufructu vt hic. facit. j. si vsufruc. peta. l. iij. de hoc per Guil. C. e. in rubꝛ. adde etiã hic qõ no. Jnn. de imuni. eccle. c. j. ꝛ in Spe. de loca. §. nunc aliqua. versi. cxxx.

Vetamen. Not. ꝙ ꝓpꝛietas non debet esse ꝓpetuo inutilis. ꝛ ideo oẽ ius qõ subalternaẽ domini, vel saltem potest esse tpale vt vsufruct⁹ emphiteosis ꝛ feudum. ꝛ ratio naturalis redditur in isto. §. notabili. tene menti. ¶ In glo. q̃ incipit. nõ extinguiẽ. ibi: sed tu dic cõtra. cõtrariũ no. C. de libe. cau. l. si post certi. sed dic vt no. C. eo. antiquitas. ꝛ in Spe. de feudis. §. qñ. ver. j. auẽ. ꝛ facit ad notata per Dy. in l. ij. de liber. homi. exhi. ¶ In ea. ibi: ad similitudinẽ. dic vt ibi. ꝛ vide Ly. in auẽ. ingressi. ꝓpe fi. ꝛ est argu. ꝓ vasallo q̃ nõ potest ire ꝙ satis sibi sit mittere in seruitiuz dñi. Et adde qõ not. Archi. lxxviij. dist. c. eps. ꝛ xvj. q. j. generaliter. ꝛ c. q. j. Bal.

¶ Additio Bal.

Vnium. In ter. ibi. dare vide qõ not. j. de vsur. si stipulat⁹. ¶ Querit Jnno. aliquis putat se habere iurisditionẽ. ꝛ nõ hz sed eam exercet. vtrũ dicaẽ in possessione iurisditionis: an exercitij. dicit ꝙ iurisditionis: q; exercitiũ est actus per quẽ possideẽ non ipa res possessa. sic erit in vsufructu. vt extra de cã pos. per Jnn. ꝛ si dicas qũo possidet id qõ non est. rñdeo, immo est in se iurisditio que territorio coheret ꝛ subdi. vt obligatio debitoꝛi. Itẽ sufficit ꝙ esse putẽ ſm Jnno. Item de pos. actionis. no. cũ mihi. de resti. spo. in lris. in. j. gl. in fi. in co. §. dare. vide fundo. ꝛ. j. de ac. emp. rõ. §. j. ¶ In ter. ibi sed induxerit. hoc verbum ponderat Jnno. extra de immu. eccle. c. j. ¶ In ter. ibi legatariuz pone. ꝙ aliqs est institutus heres in vsufructu. An sua autoꝛitate poterit possessionẽ accipere: puto ꝙ sic: q; vbum instituo est direc. est institut⁹ capit a seipso. ff. de ac. heredi. ex pte. ꝛ idẽ in quolibet instituto in re certa: qõ est no. ꝛ vide guil. C. eo. l. coꝛruptionẽ. ꝛ facit de le. ij. tritia. cum testamento. ſm vnã lec. ꝛ ſm aliaz institutus in re certa habet beneficium. §. edicto de quo ibi no. qõ videẽ planũ in filio instituto. q; sua institutio reducit ad quotã ſm Bar. ſil. in. q. dispu. ¶ In ter. ibi. patiaẽ An ille qui tenetur ad vsufruc. sit obligatus ad factum gl. dicit ꝙ sic. ff. de verbo. obliga. l. ij. Ja. de ra. dicit contrarium: q; licet factũ sit in possessione executiue. non tñ est in forma obligationis. vt no. Ly. n. C. eo. coꝛrup. ibi videas. Sed an legatarius in quẽ transit ius vsufructus sine possessione põt uti frui absq; inductione heredis dicit ꝙ non nisi habeat licentiã hanc a testatoꝛe. l. j. §. redigunt. quoz le. l. titia. §. j. de leg. ij. Idem in beneficialibus: q; q̃ habet ꝓpꝛietatem non põt uti si possessio est ab alio occupata nisi habeat autoꝛitatẽ legitimã iudic. vel excep. de ac. pꝛe. fundit. de pꝛesump. dubũ. ꝓ Jnno. de resti. spol. in litteris. per eũ. Idem in iurisditione si est ab alio iudice occupata. sed si vacans dato ꝙ subditi sint cõtumaces ꝛ rebelles cũ ꝓ hoc nõ querãt possessionẽ libertis. ex quo dñs nõ suspicaẽ posse repelli exerceẽ in eos iurisditio sine alia possessione. de resti. spol. olim. iij. per Jnno. Itẽ dicit ibi Jnno. ꝙ ꝓ inobẽdicutiaz q̃ cõsistit in faciendo acqrit q̃s possessionẽ in subdit. sed nõ per eã q̃ cõsistit in nõ faciendo. rõ q; tunc nõ concurrit act. coꝛpis q̃ requiriẽ in possessione adipiscenda. Mã in istis requiriẽ animus ꝛ coꝛpus nõ solum possidentis sed possess. Contra istaz rationem facit qõ no. ff. de nego. gest. at q̃ natura. §. si libere. in. j. glo. que incipit: ista bona fides. sed illa nõ dicit de possessione: sed de qualitate possessionis. ¶ In ter. ibi. §. darc. Mo. tria. s. q̃ heres teneẽ dare. ꝛ sic est ꝛtra glo. insti. de lega. §. nostra. ꝛtã gitur. C. de sacrosan. eccle. l. fi. Scõo heres teneẽ in possessionẽ inducere. ꝛeoꝛ. de fund. do. si fundi. de leg. ij. menius. §. pe. ꝛ possessoꝛẽ facere. vt ibi ꝓ Ja. Tertio ꝙ heres teneẽ pati. cõcoꝛ. C. eo. coꝛrup. ꝛ de vb. ob. plurib⁹. §. fi. ¶ Itẽ no. ꝙ i datione ꝛsaẽ duplex factũ. s. momentaneũ inductionis ꝛ successoꝛũ patientie. Sed videẽ ꝙ primus actus inducat plenã liberationem. l. nensennius. §. fundi. de re iudi. Solu. ibi in debitoꝛe ꝓpꝛietatis. hic in debitoꝛe vsufructus. vt. j. de serui. l. pe. Ratio: q; in ꝓpꝛietate mometaria traditio operaẽ plenũ effectũ ſm intentionem cõtrahentiũ. sed in vsufructuario nõ. ¶ Sed oppo. cõtra istã solu. de. l. inter castellianũ. de arbi. vbi. §. in causa ꝓpꝛietatis debeẽ patria. Sol. illud in finali iudicio. est ideo q; turbatoꝛi erat impositũ silẽtiũ. ꝛ ideo erat obligat⁹ ad nõ fieri successoꝛiã causam habẽs ita ꝙ ibi in fieri. hic in obligatione dari. de cõdi. ꝛ demõ. j. si serui. vendi. harũ. de libe. leg. autẽ. §. centum. ꝛ no. Guil. j. de iureiur. sed ꝛ si possess. ¶ Sed nunq̃d cum vsufruc. est in obl. dari vel fieri ista. Et ista obl. dari vel fieri videtur ꝙ vtrũq; ꝛtineat vt hic. Sed tu dic ꝙ vsufruc. nõ est merum factũ: sed ius. ꝛ aliter vocatur quasi dñium vt. l. si vsufruct. peta. l. iij. vnde ius non factũ versaẽ in obl. q̃tum ad obligationis substantiã: sed q̃tum ad executionez versaẽ factũ traditionis ꝛ patientie. tñ obli. nõ denominaẽ ab actu executiuo: sed a forma obligandi. vt not. C. de transac. l. cũ mota. vel dic ꝙ ime
diate dari est in obligatione sed mediate tradi: q; per traditionem venitur ad traditionẽ. de hoc no. j. l. ij. de verb. obl. ꝛ ꝓ Ly. C. eo. l. coꝛrup. Sed nunq̃d prima fine inductione inducit liberationem. dic ꝙ sic. ꝓout cadit in vsufructu. vt. j. si serui. vend. si a te. ꝛ C. de rei vendi. l. ij. cum simi. ¶ Hoc facit ad. q. vendiꝺ

sit ẽphiteotica. vt plene ꝓbaẽ. ꝛ sic iustitia mediante vt rustic⁹ oñi vitio plenus veniet expellendus.

a ¶ Cautionẽ. dic ꝙ sic. si possideat sciẽte ꝛ patiẽte ꝓpꝛetario. vt per bar in. l. vꝛoꝛi. la. j. in pri. in vl. j. de vsufru. leg. ꝛ Saly. i. l. hac edictali. §. j. i. iij. not. de secun. nup. ꝛ cundẽ Bal. in. l. j. in vlt. col. ver. sz q̃ro an vsufructuari⁹. C. de vsufruc. ꝛ pc. de suz. in. l. ex diuerso. ꝺ rei vendi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tibi rem.& apparet instrumentū.modo dicit statutū q̄ solutio nō possit p bari p testes.nam dico q̄ pbando qō possedisti me patiente:est pbata traditio p̄sumptiue.& sufficit mihi: q: nō ler requirit scripturā.pbatio per p̄sumptiones est valida: q: est pbatio per quā scripta est.vt.C.de apoc.publi.l. quacūq;.& qō no.in.l.pe.C.de heredi.tutor.& l.licet imperator.de lega.j. & in ter.in.§.& sine. Sed pone inter te & me interueniūt hec verba ꝓstituo tibi vsumfructū in tali fundo:an ex istis verbis orit obligatio.& videt q̄ non.q: sunt verba p̄sitis tp̄is q̄ non inducunt obligationē.vt no.in.l.v.de vb.obl.& instit.de li.ob. In cōtrariū.§.de pactis.tale pactū.& j.de evic.si ita q̄s. Solu. q̄q; verba p̄sitis tp̄is sunt verba obligatiua.& ista obligāt.C.de cōsti.pecu.aut.si q̄ q̄q; executiua.tunc aut sunt falsa & ipossibilia:& nō obligant.vt si dico promitto qō do tibi decē cū nō dem. Aut sunt falsa & impossibilia in se.vt trado tibi decē.& in tradēdo promitto q̄ de tunc ꝓtrahitur obligatio. Aut sunt vera.& tūc aut sunt apposita ad obligandum & nō obligant: q: nō potest idē actus inducere obligationē & liberationē. Aut sunt apposita ad liberandū.& tunc obligant ad non petendū: q: liberatio & obligatio ad non petendū nō stant simul.vt no.j.de pac.l.rescrip.§.si pacto. In ter.in.§.nec tamē not.hic q̄ verbū reuerti est directū: q: ipso iure reuertit.nō ob.qō no.j.de dona.l.j.in fi.mag.gl.q: ibi p̄fertur ab hoīe.hic a.l.nā oē verbū cōe platū. a.l.intelligit directū.vbi ler requirat expresse ministeriuz medie p̄sone:q: oē qō fit per mediū fit per indirectū. vt not.j.co.si q̄s ita.in.l.j.§.si ager vectig. Nunq̄d possit opponi extra de iure tertij a quo quis.scz excipiens nō pretendit causam.tūc eīm eadē persona fingitur. Possumus dicere fm quosdam moderniores q̄ aut q̄s inducit in modū pbationis ius alteri⁹. verbi gratia dico te nō osim:q: talis est ofis.& sic pbo.& tūc bene potest excipi de iure alterius persone.vt.C.de rei vendi.j. aut inducit in modū principalis exceptionis.& tūc aut ex omissione istius exceptionis pēdet ius opponētis.verbigratia. si ago ex iure cesso.tu dicis non cessum vel sine decreto.& sic nō legitime: tunc q: ius meum pendet ex hoc cum solvendo non liberat̄ potest excipi.vt.ff.ad carb.l.iij.§.cum extaret.de bo.liber.l.q̄diu. Si vō non pendet:tunc non possit excipi.de superfi.l.j.§.ij.fami.hercis.his conse.§.ij.de p̄script.xxx.an.si q̄s emp.§.fivero. fm.d.Cy.qui ita no.C.de serui.fugi.l.cū seruū.in addi. Tu dic q̄ aut loquimur in personali aut in reali actione. Si in psonali cū agi debeat cōtra obligatū:q: principia actionis psonalis contingunt actorem & reum.tunc reus nō excipit pprie loquendo de iure tertij.imo de iure suo.q: dicit se liberū & non obligatum agenti.& ideo p̄cedit exce.vt.d.§.cum extaret.& ff.de pact. tale pactū.§.pater.sed si est obligatus non pōt excipere de iure tertij vt.l.pcura.ad exhi.§.j.rem ra.ha.de solu.si stipulatus. §.si lancem. An reali q̄ est pprie excep.de iure tertij:q: principium actionis non cōtingit reum nisi p accidens ratione possessionis.vt.l.de eo.§.fi.ad exhibē.& dic aut ius tertij absorbet ius agentis p̄cise & in totum:& potest excipi:q: non est pprie exceptio. Aut non absorbet:sed absorbere potest: & tunc istud posse stat in voluntate illius alterius.& non potest excipi:quia agens habet fundatam intentionē interim.vt hic.& l.bis cōsc. §.j.& j.de condi.furti.si seruus. Aut non absorbet nec absorbere potest.& tunc non procedit exceptio nisi de iure proprio q̄s excipiat.nam quando exceptio venit ad remouendum ius fundi excipi.est actor.vnde sicut ius tertij non assumitur ad agendum:sic nec ad excipiendum.ff.titu.j.exc.& l.finali. cum similibus.& facit quod nota.ff.de rei vendica.fructus.in fi.& de alie. iudi.l.iij.§.op. Adde.C.de non nume.pecu. si cui. Sed ibi ille qui excipit videtur p̄tendere causam a debitore.& per hoc eodem iure censetur etiam in onere probandi.& sic non facit lex illa contra notata per Innocē.extra de accusatio.sup his. Concludēdo dic aut quis excipit de iure tertij a quo p̄tendit causam:& potest. Aut non p̄tendit:& tunc aut est fundata intentio agentis quo ad conuentum & non potest:aut non tunc potest. In glosa que incipit.non extinguitur.ibi:item not. argu.vide in Specu.de feudis.§.quoniam.ver.autem. In ea. glo.ibi:sed tu dic contra.nota.C.de libe.causa.l.si post certis. & dic vt not.C.eo.antiquitas. In eadem glo.ibi:potest seruire.vide Cy.in auf.ingressi.ante fi.hoc verū qñ factū per substitu.est eiusdē forme sicut factū per se. Alioquin esset alia res & aliud p alio inuito creditore solui nō potest. Item hic debet intelligi qō gl.dicit.qñ factū per aliū representat creditori eūdem effectuz:ac si debitor faceret vt.l.si quis sen.in fi.de naturali.lib. qō est qñ tale est factū qō in suo genere recipit functionem:secus si non recipit.& sec⁹ de resti.superiore vel vsus vel facti natura. vt in.§.ne autem. tunc recipit functionem quando est in obligatione factum in genere:secus si in specie vbi.vt supradictum est. Bald.

Usufructus in multis

In glo.q̄ incipit.scz spēs.ibi fm Plac. & bñ.& recte exponēdo.nā dñium in gñe habet plures species.scz dñium ppietatis & dñiuz vsufruct⁹.sed cōstat q̄ ois species est ps predicamētalis sui gñis. vt.ff.de adop. l.j.cū si.nolutt aūt dicere Plac.q̄ eēt pars vera vel integralis.immo est pars discreta a modo ppietatis.de hoc.j.de ver. sign.l.recte dicemus. Sed glo.exponit que dicatur pars ipropprie & similitudinarie.& facit.j.de leg.ij.l.cum filius.§.dñs.& in l.meuius.§.pe.vbi omnino vide.

Additio Bal.

Usufruc. In.§.constituitur. Sed an p locationē constituit vsufructus formalis.videt q̄ nō.vt.j.loca.non solum. Preterea dñium nō queritur sine traditiōe sed ꝓductori nō fit traditio.ff.de acq̄.pos.si q̄s ante. In ctrariū videt casus.C.eo.si dña. So. si locatio fit ad vitā vel ad nō modicū tp̄s constituitur per eam vsufructus formalis & morte finit.sic intelligit.C.e.si dña. Si vō ad modicū tp̄s tunc nō.sed est quedā vtendi cōmoditas nec morte finit.vt.C.loca.vita veritatis.tenet Cy.in.l.si dña.lz non fecerit pedes:qō aūt illud qō advitā concedit intelligat ad nō modicū tp̄s.pbatur.C.de dona.l.sancim⁹.§.fi.& arg.C.eo.ambiguo.& de excu.tu.l.iure peritos.& ff.ad.l.falci. heredi. In ter.ibi.adiudicauerit.argu.q̄ p reservationē vsufruc.facta per sententiā trāseat possessio sicut si per cōtractus fieret.C.de dona.quisq;s.Sed quare per retentionem ppietatis non transit possessio.vt.ff.§.dare.& p retentionē vsufruc.sic respōdeo.q: ciuilis possessio habet multū iuris.& io sine actu corporis facilit⁹ queritur q̄ naturalis in.l.iij.ff. No.q̄ triplex est pars.s.integralis:predicamētalis:& similitudinaria.vt in glo.& dic vt no. j.de verb.sig.recte dicit.& de excep.rei iudi.si mater.§.si q̄s ire. Et no.q̄ casus similis appellat̄ pars.facit.ff.de legi. et ideo in ffi.an esse.adde qō legit & no.j.de leg.ij.cū filius.§.di.& in ter. ibi:sed etiā per eas quoq; psonas. Sed numq̄d p̄ habet vsumfructum in vsufructu legato filio. Ista3.q.mouet Cy.C.eo.l.fi. & dicit q̄ fuit ab eo quesitū in priuato examine. Tu dic aut filius est electus vt minister.aut vt legatarius aut dubitat̄. Primo casu solus pat̄ in quez testator respexit est legatarius & patris psona ꝓsiderat̄ & nō filij.Secōo casu.psona filij cōsiderat̄ & nō patris. Tertio casu vtriusq; psona ꝓsiderat̄:& vterq; intelligit legatarius.primo p̄:secōo filius.& hic est casus.l.fi.C.eo.fm verū intellectū. facit qō not.in simili.ff.de nego.gest.si pupilli.§.j.& j. de dona.inter vir.& vxo.l.mulier.cum fimi.

Usufructu. No.hic ista verba reddi tus et obuentiones. In ter.ibi:q̄q̄ admittere.q: istud lucrū aduenticiū nō pertinet ad eū per modū vsufruct⁹:sed p modū ppietatis inseparabilis.codē mō si q̄s haberet vsumfructū iurisditionis bāna exacta nō tenet restituere sicut nec alios fruct⁹ vel obuētiones:q: hic cōsideramus effectuz de preterito.facit qō no.Cy.in.l.extra territoriū.ad fi.Bal.

Additio Bal.

Usufructu. In ter.in.§. vnde imitti eum in possessionē. Arg.q̄ habens vsufructum iurisditionis bāna exacta nō restituat finito vsufructu:q: sunt in vsufructu preteriti tp̄is durantis.s.vsufructus.vt not.Cy.in.l. extra territoriū.in fi.arg.cōtra.j.solu.ma.si vō negociū.sed ibi fuit l dotē dat⁹ seruus nō libert⁹.vñ illa acq̄sitio p̄cessit ibi mutato statu rei.hic nō. Item nō ob.j.de bo.auto.iudi.possi.l.ꝓtor, §.j.q: ibi in creditore q̄ nullū lucruz debet facere ex fructibus. In glo.l.precedētis q̄ incipit.si dicas.ibi:vt dixerit. Tu potes dicere q̄ seruus meus fuit ab alio institutus.& alteri ppietas relicta deducto vsufructu.certe queritur mihi vsufruct⁹ per seruū.& sic erit exemplū predictorum. Ricar. Bal.

Hactenus. In ter.ibi: modica igitur. Nota hanc cōclusionē q̄ modica ipensa pertinet ad fructuariū.magna vō nō. & hoc est verum de ipensa refectionis.sed impensa aliorū onerum extrinsecorum que iponitur ratione possessionis vel fructuum pertinet ad eum vt soluere datas collectas tributa & decimas & ad refectionem viarum & similia. vt in ver.quoniam.& j.eodem.l.si pendentes.§. si quid cloacarū.& plene per Guil.C.de acquiren.possess.l.licet. in.vj.colū. et vide per Cy.in.l.in summa.C.de pigno. & Ja.de impen.l.necz stipendium.et adde quod not.j.de damno infect.l.si finita.§.si quis damni.h.d.&c.

Ueratius.

Meratius. ¶In ter.ibi:ampliare.facit ad questionem de clusa notatã per Cy.in.l. ius etiãe. ¶In glo.q̃ incipit:melius.in fi. Item no.in.l.j.de condi. ob cau.hoc dicit Bal.

¶Additio Bal.

Actenus. Vide Inno.extra de deci.a nobis. ¶In tert.ibi:vel tributum. ¶No.q̃ vsufruc.debet soluere gabellas fructuũ:ꝛ collectas[a].dic vt.j.eo.si pater.§.si q̃d. ¶In glo.q̃ incipit.vt cam.ibi:ꝛ idem in credito re.non tamen ad id cõpellitur per debitorẽ: ꝛ fructuari9 cõpellatur p̃ p̃prietariũ. Ricar. ¶In ter.in fi.ibi.duplicis.facit ad q.de clusa.no.in.l.ius ciuile.per Cy.

Item si fundi. ¶No.q̃ etiam fructus naturales pertinent ad fructuariũ ſm Fran.ac. ¶So.not. q̃ fructuari9 nõ potest omittere culturã: sed cogitur ad eaꝫ.ratio est.quia res inculta deteriorat̃.vt.j.loca.l.si merces.§.oducto: ꝛc. Bal.

Huic. ¶No.distinc.de alluuione ꝛ insula.ꝛ est rõ: q: alluuio cõtinet augmentũ cõtunctũ ꝛ vnitum.insula disiunctũ.ꝛ p̃ se stans.ꝛ ideo vnitoꝝ est eadẽ natura.separatoꝝ autẽ separata est natura.ꝛ h.d. Facit.j.de tribu.l.pcuratoris.§.si plures.ꝛ qõ no.C.de dona.inter viruꝫ ꝛ vro.l.si maritus.ꝛ quotidie allegatur iste.§.ꝛ Spe.allegat eũ in Spe.ti.ij.§.nũc dicamus.ver.penul.ꝛc.

1 ☞ Granum ad seminandũ pertinet ad vsufructuarium.
2 Jus qõ q̃s habet directe est potentius q̃ obliquum.

1 b **Seminarios.** †No.q̃ granũ ad seminãdum pertinet ad vsufructuariumo. ꝛqõ semen debet remanere de anno in annũ.ꝛ facit q̃ coloni qui ex pacto debent habere semen a dño.ꝛ vide qõ not. Ja.j.de leg.j.
2 l.si seruus.§.q̃ q̃nq;. ¶†Sol.no.q̃ potẽtius est ius qõ q̃s habet directe q̃ p obliquũ.nã si q̃s hꝫ directe vsumfructũ rei põt etiã vẽdere.Sed si q̃s hꝫ indirecte ppter aliud põt vti.sed non vendere.ad idẽ facit.l.j.de serui.leg.ꝛ qõ ibi per Ja. ¶Tertio no.hic q̃ si maritus legauit vxori vsumfructum fundi.ꝛ in illo fundo habebat boues aratorios q̃ heres non põt illos boues amouere in p̃iudiciũ vsufructuarij:q: sunt instrumentũ fundi ꝛ ideo pertinent ad cõmoditatẽ vsufructuarij.vt hic.qõ est notandũ ꝛ menti tenendũ.ꝛ adde qõ no.j.eo.l.sed si quidẽ.§.p:oprietates.facit.j.loca.l.sed addes.§.illud nobis.

¶Additio Bal.

Item si fundi. ¶In ter.ibi: ratione cogere.no. q̃ dñs põt cogere fructuariũ q̃ nõ dimittat terras ieultas. ¶In ter.ibi:ſ5 si metalla.arg.q̃ metalla sequũtur emptorẽ fundi:lꝫ nũmo emerit. ¶In ter.ibi: hinc.vide qõ no.in Spe.titu.ij.§.nunc dicamus.ver.pe.ibi oino vide.facit.j.de fideicõ.lib.lucius. ¶In ter.ibi:augeꝛ. ¶No. differentiã inter augmentũ continuũ.ꝛ augmentũ separatum. ¶In ter.ibi.semp renouare. ¶No.semen renouandũ quolibet anno.ꝛ fic no.agros de nouo semine seminandos. ¶Not.fructuariũ vti semine dñi qõ erat in fundo vt instrm fundi. Arg.p colono vt nõ reddat exc.frumẽti tpe caristie ei ad seminandum mutuati.sed ipsum semen.lꝫ nunc minus valeat. ¶Itẽ arg. q̃ si testato: legauit mihi frumentũ arche:qõ ꝛ illud renouauit q̃ debeaꝛ mihi illud qõ reperiꝛ.de hoc p Ja.ar.j.de leg.j.si seru9 §.q̃.v. ¶In ter.ibi.nã ꝛ si fũdi. ¶No.fructuariũ vti palo ex alio fundo nõ fructuario ppter distin.ꝛ vsum dñi. ¶In ter.ibi.ac. vti possi.Sed an iste est vsufructus an simplex vsus facti.dic q̃ simplex vsus.vnde p̃ hoc nõ cõpetit cõfessoria.vt.l.j.in fi.de seruis leg.cõtra videtur.ff.in ver.ptinere.ꝛ j.eo.sed ꝛ si q̃d.§.p:oprietas.lex cõtraria loquiꝛ in via ad fũdũ,nõ in instro fundi.ꝛ vide de leg.j.seruũ filij.§.p.ꝛ primo. ¶In ver.nisi fo:. vdi ap. declarat q̃ qñ p cõsequentiã nõ habet vsumfru. turis sed vsum facti.ꝛ in hoc differt ille versus a p̃ece. ¶In textu.in fi.ibi ad modũ boni viri arbitrio limitandũ nõ destinatione dñi. ¶In glo.q̃ incipit.s.metalla. ¶No.aliq̃d venire de quo nõ est cogitatum:sed hic venit re ipsa.cõsilio assit nllq̃ venit nisi id de quo cogitatum est. ¶In glo.q̃ incipit.hic non.in fi.facit ad.q.nota. ibi p Cy.ꝛ ad.q. Guil.in.l.de quib9 legib9. An vsufructuari9 possit cedere contra act.no.q̃ sic.C.mand.per diuersas. ¶In glo.hoc est.ꝛ.signaꝛ.de rei ven.si culpa.vt liqueat ista materia eũ per Cy.nõ fuerit plene tractata:sed in quibusdã semiplene. in quibusdã vo perperã dixisse videaꝛ. Ideo q̃ri põt circa materiam huius.l.de plurib9.quoꝝ quadã nunq̃ reperiunꝛ sufficienter determinata. Primum est an ei qui dolo desijt possidere si conueniaꝛ.ꝛ estimationẽ soluat:debeat de euictione caueri.Et dicendũ est q̃ aut habuit causam ab actore:aut non,si habuit caueri debet.ff.de dona.inter vi.ꝛ vro.l.si donatc.in p̃in. Alis si nõ habuit causam nõ debet de euictione cauere.ff.de rei vendi.l.et diuerso.§.petitor.ꝛ de condi.fur.l.si seruꝰ.§.cauere. ¶Secundo queriꝛ an eo casu quo de euictione nõ caueꝛ posset nihilominus agi de euictione re euicta cõtra actorẽ cui estimatio soluta est.ꝛ potest dici q̃ sic:q: qui estimationem soluit emere videꝛ.ff.rerum amota.l.ij.ppter res. ergo licet non fuerit actum vt de euictione agatur nihilominus poterit agi de euictione.l.non dubitat. Quidã testis similis est emptori.l. si p̃pter res.rerum amo.quidã transactioni.vt.l.eius rei.de rei vẽ. In p̃ima similitudine inclinat glo.in.l.ex diuerso.§. petitor.d rei vẽ.potest sic dici. Aut actor põt a reo aduocare possessionẽ manu militari.tunc sponte recipiẽdo estimationẽ transit dñium ex quadã quasi emptione.vt.l.si ppter res.ꝛ eadẽ ratione p̃statur euictio.sed in reo q̃ non possidebat.Aut saltum nõ apparebat an possideret nõ adest volũtas:sed magis necessitas. tũc licet nõ sit transactio:q: nõ de re dubia ifi magis rõ transactionis adaptatur que colligitur.C.de transac.si p̃ fundo.Jnuitis ẽfi relapso alio recepto ppter impedimentuꝫ executionis p̃e. videꝛ vtroq; casu cessare actio de euictione nisi res ratione fortc hypothece euincatur:q: si p̃statur rei estimatio.hoc est per iniuriam iudi.p̃e.si debetur euictio de futuro.ergo de p̃senti esset p̃standa cautio.vt.ff.de euic.emptori.ff.de iudi.in oib9. Cum ergo neget causam qõ est antecedens.ergo ꝛ cõsequens. ¶Tertio queritur an per actorem debeant actiones cedi ei q̃ dolo desijt possidere.Et videꝛ q̃ cedi nõ debeãt.vt.ff.de rei vẽ. si is q̃ dolo.ꝛ.l.nec quasi.Econtra q̃ cedi.ff.de re iudi.in depositi. Sibi videꝛ esse differentiã inter eũ qui possidet.ꝛ euꝫ qui dolo desijt possidere:q: qui desijt possidere.aut culpa.aut dolo si culpa debent actiones cedi.de rei ven.si culpa.aut dolo.ꝛ tũc aut habebat causam ab actore.ꝛ idẽ.ff.de re iudi.in depositi.ſ5 si non habebat causam ab actore non debent cedi.vt.d.l.si is q̃ dolo.ꝛ ibi no.Si possidebat lꝫ per cõtumaciam non restituat. ꝛ ppterea iuramentum in lite delatum fuerit actori estimatione soluta.actiones debẽt cedi.vt.ff.de rei ven.si res.ꝛ ratio est. q: actor sibi imputare debet cum poterat petere p̃cise cõpelli possessorem restituere.vt.ff.de rei ven. qui restituere. sed cũ dolo possidere desijt hoc actori imputari non põt. Jdeo facilior est causa excusandi eum a necessitate cedendi. Nã cũ possideat ꝛ actor poterat p̃cise cõpellere:ꝛ non petijt.sed magis estimationem voluit sua sponte alienasse videꝛ.ꝛ ideo cedere cõpelliꝛ vt.ff.de reiuen.l.eius rei.ꝛ hic si res.sed cum dolo possidere desierat non sponte:sed ex quadam necessitate.ꝛ ideo cedere non teneꝛ.vt.d.l.is q̃ dolo. Cy. Quid est qõ dicit.d. Cy. in hac.q. q̃ vbi possidet ceduntur actiones ei cum in sequenti p̃ima.q. teneat q̃ possidenti queriꝛ directum dñium per.l.si ppter.quo ergo põt cessio locũ habere cũ omne dñium sit eius nullũ autẽ actoris. Ja.bu.põt sustineri q̃ incõtinenti põt actio cedi.ꝛ tũc estimatio est p̃cium actionis nõ dñij.vnde tunc nõ transit dominiũ sed actio.q: sic agetur inter partes.ꝛ hoc Cy.sed ex interuallo non possit cedi.sic loquiꝛ Jac.are.ff.de sol.modestin9. cũ simi. Alibi dicit glo.q̃ p cessionẽ actionis transferꝛ dñium. vt.glo.in.l.j.ff.de eden.sed falsum est.vt.l.si culpa. ¶Quarto queriꝛ an is qui dolo desijt possidere q̃ estimationem soluit habeat actionem in rem sine aliqua cessione.tex.eũ dicit.ff.rerum amo.l.si ppter res.q̃ in rem actio dãda est.sed non aperit vtrũ ipso iure vel p̃ cessionem.videꝛ mihi dicendũ si res erat pñs vel etiam si possessor estimationeꝫ soluens habebat possessionẽ tpe estimatiõis solute.q̃ statim queriꝛ sibi dñium.ꝛ ideo statim habet rei vendicationem in habitu.in.d.l.eius rei.ꝛ si eer.pe.certi condictio.§.vlt.in actu nõ habeat nisi desinat possidere.vt no. C.de here.ven.l.fi.ꝛ hoc apparet:q: estimationis solutio p̃ emptione habetur.ff.rerum amo.si ppter.ꝛ p empto.l.iij. Sed si vendo tibi rem meaꝫ penes te cõstitutam.statim transferꝛ in te dñium quasi videar tradidisse.vt in instit.de rerũ diui.§.vlti.et ff.de acq̃.rerũ.domi.l.qua ratione.§.interdum.ergo estimatione recepta statim possessori dñium acquiriꝛ. Cy.ꝛ q: est fictus titulus ꝛ ficta traditio rei possesse ab eo cui supuenit titul9 nõ ab actore.sed si possessio non erat penes eũ qui estimationẽ soluit:q: forte dolo desijt possidere.tunc manet dñium penes me dñm qui estimationem recepi.ꝛ per ꝯsequens in rem actio quã cedere teneor:si culpa desijt possidere.secus si dolo.vt dictũ est ſ5.in p̃i.q.hic in rei vendicatione directa.quid autẽ in vtili.j. vj.q.diceret Cy.si verũ diceret q̃ sufficeret rem possideri post condẽnationem.Jam non erit differentia inter pecuniam ꝛ reꝫ aliam cum ſm hoc sufficiat rem esse paratam solutioni in omnibus rebus.ꝛ est contra.l.singularem.ꝛ contra id quod cõmuniter tenetur.ꝛ ideo videtur q̃ in re alia sit necesse q̃ sit solutioni parata.imo de p̃imo.vt.l.in.§.laqueo.de acq̃.re.do. vel in cõspectu.Jac.in.§.interdũ,lꝫ loquatur vbi verus est titulus.B.

a ¶Collectas. vide hic Flo. singu. ꝛ adde Pau.de cal. in ꝓpo.iij.inci. sup p̃imo q̃sto. ꝛ in consi. ccclxxxix.incipi.in causa q̃ vertitur.

b ¶Ad vsufructuariũ. Adde tert.in.c.si tua. ad fi. de rescrip. in.vj. ꝛ q̃ vsufructuarius dꝫ dimittere agrũ seminatũ finito vsufructu. vt etiã no.hic.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Quinto queri potest qđ si res redijt ad actorē q̄ estimationem recipit. & is qui estimationem soluit velit rem reuocare. & actor paratus sit estimationē restituere. An excludit eum q̄ estimationē soluit a petitione rei. & videt q̄ sic. vt. ff. cōmodati. l. in cōmodato. §. fina. & l. rem mihi. in prin. & de cōdi. sine cau. si fullo. Econtra. ff. de rei ven. si culpa. glo. iuris ciuilis variant: q̄ dicunt in. l. cōmodato. §. fi. qō est in electione illi⁹ q̄ estimationem recipit. vtrū restituat rem vel estimationē. & ꝓpter hoc: q̄ causa alternati. teneat ad alterū: vt ibi ptz in text. ergo fm regulam debet esse electio debitoris cū sequenti. vt. ff. de iure dotium. Alij distinguūt q̄: si estimationē soluit ille q̄ hz causaz a dño vt cōmodatarius & depositarius & fullo & filius. tunc est in electione sua petere rē vel estimationē. alīs fit electio dñi ad quē redijt possessio: q̄ alīs si dolo commodatarij vel depositarij res abijt. & mihi eo noīe condēnetur teneor mihi cedere actiones mihi cōpetentes. vt. ff. de re iudi. l. in depositi. secꝰ si non haberet causam a me. vt. ff. de rei vendi. is q̄ dolo. & ita glosa. ff. de ꝺdi. sine cau. l. ij. & de rei vēdi. si culpa. Et ista diffinitio videt satis rationabilis. mihi tñ aliter distinguendū: q̄ aut tpe estimationis solute possessio rei erat penes cū qui estimationē soluit aut non. Si erat penes eum dñium rei cepit pertinere ad eū. vt. ff. de rei ven. l. eius rei. & cōsequenter desijt pertinere ad dñm qui estimationē recipit: q̄ nō potest esse apud plures insolidum. vt ff. cōmoda. si vt certo. §. si duobus. & de castren. pecu. hereditatem. §. pat. Si ergo is q̄ cepit esse dñs petat ab eo qui desijt in totum dñs esse. & possideret necesse habebit restituere rem nec audietur si velit restituere estimationē. arg. ff. de rei vendi. qui restituere. q̄ cū sponte semel estimationē ceperit cū posset cōsequi rem cōsequenter videtur renunciasse rei. arg. ff. de. l. cōmis. si fundū. & de pac. inter emptorē. l. cōmissori. & ideo frustra postea retinere conat rem illam cui semel renunciandū putauit. ar. ff. de sta. ho. homo liber. & C. de re. credi. l. si quis iusiurandum. Sed si non erat possessio penes soluentē tēpore estimationis solute. tūc dico aut apprehendit possessionē anteq̄ rediret possessio ad dñm aut non. si apprehendit statim est ei acquisitū dominium. & desijt pertinere ad eum q̄ estimationē recepit: q̄ rem habere non poterat probabiliter poterit habere locum predicta distinctio posita in. d. l. ij. de cōdi. sine cau. vt distinguatur. Aut ille qui estimationē soluit habebat causam a dño. aut non vt dictum est. ℟. sed si non apprehendit anteq̄ rediret ad dñm. subdistingue: q̄ aut dñs cesserat actiones soluenti: aut non. si cesserat habet necesse rem restituere. vt. ff. de rei vendi. si culpa. circa fi. si non cesserat est in electione sua restituere rem vel estimationem quā percepit. vt. ff. cōmoda. in cōmodato. §. fi. & hoc casu potest ꝓprie locū habere. glo. ibidē posita q̄ concedit electionē conuento. Dy. do. Ly. & glo. videntur miscere casus vbi agitur reali & vbi personali ex cōtractu vel maleficio: q̄ differunt vt iam dicam nec faciūt differētiā eo mō quo glo. vt distinguitur: habeant causam ab actore vel nō. sed an cōueniat ex ea causa & sic psonali. An habeant causam vel nō est differētia. q̄ in personali qō soluit: soluit vt interesse. & ideo nec emptor intelligitur reus: & tunc non puto q̄ soluens habeat sed petat ced. vt. l. in depositi. j. de re iudi. sed si nō habeat a me causam vel habet: sed nō cōuenitur ex ea causa. sed reali tunc qō soluitur: soluit vt precium rei. & habet locum hec. l. si culpa. in fi. ff. de rei vendi. Quare videtur dicendum q̄ aut fuit actū reali. & prestita est estimatio siue possidebat acquirit dñium directum. vt. l. si propter. rerum amota. Aut non possidebat & acquirit vtilem. vt. l. si culpa. & q̄ qō est solutum vt rei estimatio nō redit ad nō causam. & ideo vincit contra dñm agendo & excipiendo. nec audit dñs volens estimationem dare siue reddere. vt dicta. l. si culpa. nisi ꝓpter malam fidē possel. Aut q̄ fuit fic in dicta. l. si culpa. in fi. in ver. facile. & l. ei qui. §. j. ff. de furt. Aut personali. & tunc quod soluitur est magis estimatio culpe in non restituēdo commisse q̄ rei precium. est verū quasi in alternatiuis electio sit debitoris. vt. l. plerūq̄. q̄ illud locū habet qñ ex eadē actiōe duo alternatiue debentur: sed qñ res sunt sub diuersis actionib⁹ alternatis: tunc actoris est electio. vt. l. qō in heredem. §. eligere. agat condictione sine causa. Vel ex contractu vel vt actio cedatur. Et aut agit cōdictione sine causa & non est aliud q̄ pecunia soluta ꝓ interesse in obligatione: & quasi causa redierit ad non causam. & tunc cum vna tñ res sit in obligatione: non habet locum electio: sed est reddenda pecunia. vt dicta. l. ij. de condi. sine cau. Aut eligit agere ex ꝓtractu & tunc duo sunt in obligatione alternatiue. & est electio debentis. i. dñi q̄ habet vtrūq̄ vt dicta. l. i cōmodato. §. si cōmo. & l. plerūq̄. de iure do. aut agitur vt fiat cessio. & potest esse etiam electio debentis cum agitur ex contractu vt. l. in depositi. & sic tria sunt alternatiue. s. res: pecunia: & actio. Jac. ¶ Sexto queritur an ille qui soluit estimationem cū non possidet. q̄: forte dolo vel culpa desierat possidere: habeat vtilem in rem sine cessione: qō non videtur: q̄. l. dicit actionem cedendā. vt. l. boc si res. & l. si culpa. & ff. de re iudi. in depositi. ergo sine cessione non datur. q̄: alīs frustra de cessione fieret mentio. Azo autē dicit in glo. que est in eo. titu. l. ei⁹ rei. & predicta. l. si culpa. q̄ vtilem in rem habet: q̄ ius actionis vel actoris emisi⁹. videt dando litis estimationē. vnde tanq̄ ēptor habet vtilem. vt. l. fi. C. de heredi. ven. sed cōstat q̄ emptor vtilē habet sine cessione. vt. l. postq̄. l. emptor. ergo & is q̄ desijt posse dere habet vtilem estimationē soluta. vel dic vt dixi. aut agitur reali: & habet vtilem. vt. l. si culpa. Aut personali et non queritur vtilis sed de cessione agitur. vt. l. in depositi. de re iudi. Rō ptz ex no. in prima. q. Ad argumēta q̄ cessio sit superuacua. respō deo q̄: per cessionem incipit habere directam nomine cedentis quam sine cessione nullo modo potest habere. ergo non est superuacua. Item contra Azo. est q̄: fm hoc non videtur differentia inter eum qui culpa desijt possidere. & eum qui dolo cum vterq̄ habeat vtilem estimationem solutam sine aliqua cessione: et tñ ler ponit differentiam: q̄ vni dicit actionem cedendā alteri nō vt in prealleg. l. si culpa. & l. is qui dolo. Sed dicas nō esse differentiam quo ad vtilē q̄ ex ficta venditione datur. q̄: illa vterq̄ habet estimatione soluta. sed differentia remanet q̄tum ad directam. & vis exercitium qō per cessionē transfert: q̄ cum cessio doloso nō fiat ab actore & cum causam nō habeat. ergo nūq̄ potuerit intētare directē. ei aūt qui culpa desijt possidere fiet cessio. & ideo poterit intētare directam. Item cōtra Azo. q̄: nō est differentia inter directam & vtilem. imo vtilis & directa. est eadez in substantia siue eadē substantia est vtilis & directa. vt. ff. de negest. vel actio sit substantia. vtriscz tñ differri possint in accidēti sicut homo ab hoīe. Accidere enī potest qō directe obstet. et hoc vtili & ecōtra: q̄: obstet vtili & nō directe. Arg. eoz q̄ leguntur. ff. de pac. sicut emptoris. & de transac. l. fi. & de solu. si duo. & ꝓpterea expedit aliqū plus habere vnam q̄ alteram. & ꝓpter hoc apparet effectualem differentiā remanere inter eum q̄ culpa & eum q̄ dolo desijt possidere. & cōsequenter opi. do. Azo. ab surditatē non continet. ¶ Septimo queri pōt an ille cui cedi tur vel venditur in rē actio habeat vtile dñiuz sicut q̄ estimationem ꝓ re soluit: habet vtile in rem. vt dictum est in prima. q. Et videtur primo q̄ cessa actione in rem dñium transeat: q̄ cessio actionum & traditio instrumentorū pariauident. ff. de leg. j. l. seruū filij. §. eū qui. & de leg. iij. l. q̄ cyrographū. Sed traditio inducit translationem dñij. vt. C. de dona. l. j. ergo & cessio actionis in rem. Econtra q̄ non transeat: q̄ ad acquisitionem vnius iuris nō sequitur acq̄sitio alterius in cuius acquisitione ꝓfectū verum requirit. ff. de acq. pos. cum herede. in prin. Constat aūt q̄ in acq̄sitione dñij factū verum requiritur. i. apprehensio possessionis. vt. C. de pac. l. tradit. ergo licet per cessionē acquirat vtilis in rem non ꝓpterea sequit q̄ acquirat vtile dñium. dico ergo q̄ transferēdo dñium trāsferre videor actionē q̄ ꝓ dñio datur. sed ecōtra cedēdo actionē in rem. nō ꝓpterea transfert dominium. & est ratio: q̄ dñium est causa rei vendicationis. l. in rē actio. Sed ecōtra rei vendicatio non est causa dñij. sed ex dñio ꝓcedens. & ideo trāslato dñio translata videt rei cōuentio que ex dñio sequit: & ꝓcedit. sed nō econtra. q̄: principale trahit ad se accessoriū. de fund. instruc. l. fundū. §. vlti. sed ecōtra accessorium non trahit ad se principale. vt. ff. de vulg. substi. l. ex pupil. & qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. lucius. Quomodo ergo intentat rei vendicationem qui dominiū non habet cum rei vendicatio detur dño tñ. ff. de rei vendi. in rem actio. respōdeo intētat vtilem ex persona. i. ex dominio cedentis. i. ꝓpter dominiū qō ad cedentem pertinet. nomine tamen suo experitur vtilem directā vero ex persona & nomine cedentis intentat. Dy. in. c. pro possessore. Ja. bu. glo. in. l. j. in prin. de edendo. ver. sed non potest esse. dicit etiam esse impossibilem actionem in rem haberi sine dominio. & ideo de excess. dominij dari a lege. sic actio est natiua ex vtili dominio datiuo. vel dic actionem esse datiuam. & ista est opi. Dy. Ja. Bal.

¶ Additio lecture vacantis in. l. Et si.

a **Et si.** ¶ In glo. que incipit. si vltimam poni. in fi. & sic ponitur si ꝓ Quis[a]. & sic vero no. q̄ non dicitur filia cedua[b]. nisi tota & vniuersaliter fit cedua. et est argu. q̄ nō dicatur vniuersitas aggregata nisi sit vniuersaliter congregata. Bal.

b **Arboribus.** ¶ No. hic q̄ arbores pertinēt ad vsufructuarium &c. Hoc dicit. Baldus.

Nauis. Ille qui vtitur re ad perieulum. & quod ordinatur non dicitur male vti. nec dicitur culpabiliter vti &c.

Usufructuarius. Dicitur vti ille cuius successor vtitur. vel cui⁹ negocior gestor

g ¶ Nō quis adde Bart. i l. j. ij. col. in fi. ñ. itē instabit & ñ. itez instatur. j. de ꝺdi. & demon.

h ¶ Silua cedua. nam alīs appellatione siue venit solum. nō tñ arborib⁹ incisis vt p. d. alex. ō imol. in. l. certo. de ser. rusti. predio.

Universidad de Deusto

gesto: vtitur vel ſi res ſeipſa vtitur. vt ſi ſeruus ſeipſum exerceat vt cõtrahat nomẽ fructuarij. ḃ. d. vſq; ad. §. ſi fur. j. eo. ¶ Et taceat optime & retineamus quaſi poſſeſſionẽ iuriſdictionis nõ ſolum per factũ noſtrũ: ſed per ſolã obedientiã ſubditoꝝ ſiue obediant poſitis a nobis ſiue alijs. modo nomine etiã nobis ignorantibus: qõ eſt menti tenendũ. ℙremitte ad euidentiã q̃ vſufructus perditur non vtendo. retinet autẽ vtendo. hic declarat autẽ quando dicatur q̃s vti. ḃ. d.

Quid tamen. ℍic eſt argu. ad talem. q. ego habebam rem in emphiteoſim. tamẽ ali⁹ poſſidebat ꝛ ſoluebat debitũ canonem. Ego replico q̃ ali⁹ ſolvit. dicit dñs nil ad te: q: ille ſoluit p ſe repetat ſolutũ vt indebitum ſi vult. ¶ Queritur q̃d iuris. ꝛ videt q̃ dñs bene dicat. rg. eius qõ no. in. l. quevtiliter. §. fi. ℑ. de negot. geſt. ꝛ. l. ſi pene. §. j. j. de condi. inde. Alij ꝓtra quaſi onus reale. ꝛ ſic nõ refert a quo ſoluatur. vt. j. de public. l. imperator. ℕam iſta ꝓeſtatio canonis videt eſſe realis. vt. ℑ. de iudi. l. ſi fideicõmiſſum. §. tractatum. ꝛ ideo videt fieri noie rei. tũ iſta ratio nõ facit: q: hic loquitur in ꝑſonali nõ in reali. vt in. l. fi. de cõtrahen. ẽptio. ¶ Sed ſi intelligas hunc. §. in fi. Item vbi tractaueris de conſeruatione iuris non refert quomõ fiat. vt hic quẽadmo. ſerui. amit. l. q̃ fundum. ꝛ. l. vſu retinent. ſm Andr. de piſis. qõ eſt no. digum. ꝛ facit qõ no. j. cõi diui. in ꝓin. Bal.

1 ℑ ℙer erectionẽ furcarũ retinet quaſi poſſeſſio imperij.

Nam ꝛ ſi agrũ. ¶ No. q̃ arando retinetur poſſeſſio: ꝛ ſ q̃s fructum nõ ꝓcipiat Quid ergo ſi vn⁹ ꝓbat ſe araſſe. alius ſe fructũ reportaſſe. q̃s melius ꝓbat de poſſeſſione. reſpõdeo cũ vterq; actus ſit ſufficiens ad poſſidendũ. vt no. C. finiũ regun. l. ſi q̃s ſup. ille melius ꝓbat q̃ ꝓbat de antiquiori facto. q: poſterio: poſſeſſio ꝓeſumitur clandeſtina. vt no. j. vti poſſi. l. ſi dño. in ꝓin. ¶ † Scõo no. hic argu. q̃ per erectionẽ furcarum retineatur quaſi poſſeſſio imperij: ꝛ de facto occurrerint caſus per. c. annos. q̃ alit̃s fuit ibi ſuſpenſus: q: hic non requirit actus ſed aptitudo. ꝛ ſufficit ſignũ. ꝛ deficiat ſignatũ. facit. C. de cura. l. in filijs. Item facit ad hunc. §. qõ no. extra de cau. poſ. ꝛ ꝓprie. c. cũ etiam. in gl. er hoc. ꝛ qõ no. Ja. de vſufruc. leg. l. ope.

Iulianus ait. ¶ In ter. ibi: aliquid. argu. q̃ per vnum actum retineat qualiter poſſeſſio iuriſdictionis. facit. j. de aqua plu. arc. l. ſi ꝓtius. Item facit q̃ per aliquem actum factũ a ſubditis dño ignorãte in ſignum ſubiectionis: ꝛ retineat quaſi poſſeſſio iuriſdictionis. qõ eſt mirabile ſm Bar. rõnẽ iſtius mirabilis declaraui. ℑ. inver. q̃d tũ. ¶ In glo. ſi dicas. ibi: non tamen exiuit. No. hec verba quotidie examinantur. Vnde ſi ſtatutum dicit ſi magnas intrauerit palatiũ non ſufficit q̃ teſtis dicat q̃ vidit intrare niſi dicat q̃
a vidit intraſſe. vt denotet actum conſummatum[a]. argu. hui⁹ gl. Item facit ad ſtatutum de ducto ſi quis extraxerit frumentũ de diſtructu vt ſi deſideretur actus perfectus. ꝛ nõ ſufficiat cõ
b ꝓhendere illum in vna via[b]. niſi cõſummauerit extractionẽ. Et hoc ſi ſtatutũ dicat per verbũ ſi quis extraxerit: ſecus ſi dicat ſi quis inuentus fuerit portare. quia iſta verba verificantur etiam actus eſt in fieri. ſed ꝓma requirunt factum eſſe. facit. j. de fur. l. ſi quis in ſeruitute. l. ſi q̃s perferendũ. ꝛ qõ not. inſti. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. §. j. ꝛ C. de edifi. ꝓuatis. l. ſi quis poſt hoc ꝛc.

Si fur deceſſerit. ℙro fructibus ſeparatis a fure condictio furtiua naſcit domino non fructuario: niſi poſtq̃ fit eorũ poſſeſſionẽ adept⁹ ꝛ iſta condictio furtiua non poteſt tranſferri de domino in fructuarium dicitur eſſe in pendenti: non ratione natiuitatis: ſed ratione intentationis. ḃ. d. tex. cum glo. ¶ Extra. l. quidam notauit duas regulas. ℙrima eſt q̃ ſola ciuilis poſſeſſio rei ſufficit ad acquiſitionem fructuum ſine alia poſſeſſione fructuarij. Secunda q̃ ſola naturalis nõ ſufficit. vt in poſſeſſione fructuarij. ſm Bar. allegat vnum. C. de rei vendi. l. certum. ꝛ eſt glo. ordinaria. j. de pericu. ꝛ cõmo. rei vendi. l. ſerui emptor. ꝛ de acq̃r. poſſeſ. l. ij. §. ex cõtrario. ſed quod dicit de ſola naturaliter poſſidet iure ſeruitutis. ſecus ſi iure ciuilis dominij. vt. j. de vſufru. l. qui ſcit. §. ꝓterea. verſi. ſicut. De eo vero qui habet nudam detentionem vt colonus. dic vt no. j. de fur. l. ſi ſeruus cõmunis vni. §. locaui. vbi vide agi. ibi no. q̃ exquiritur appenſio. vnde ſi ſtatutũ dicit ſi quis derobauerit rem alterius colon⁹ nõ poſſit accuſare derobatorem fructuũ a ſe nondum ꝓceptorum ſm Bar. j. de relig. l. ij. §. in locum.

¶ Additio Bal.

Heredibus. ¶ In textu. ibi: ſe habebat. ℕota q̃ non debet poni manus ad magis damnoſum: ſi ſufficit id quod eſt minus damnoſum. ¶ In tex. ibi: neceſſarium. Not. q̃ calx ꝛ arena ſunt neceſſaria ad edificium. ¶ In ter. ibi imineat No. q̃ in nauigatione dicitur imminere periculum. concor. j. de dona. cau. mor. l. iij. cum. l. ſeq. ¶ In ter. ibi. fruendam. Not. q̃ iſta tria verba ſcz concedere: locare: ꝛ vendere: ponuntur vt diuerſa. ꝛ dic de verbo concedo. vt. ℑ. de legi. non ambigitur. per Cy. ℕam per ſe non importat iuris tranſlationem: ſed ſi cadit in contractum vel diſpoſitionem aptam ad ius tranſferendum importat iuris tranſlationem. facit quod no. ℑ. de conſti. ꝓin. beneficium. de verb. ſign. princeps bona. de leg. ij. cum pater. §. pater, pluribus. cuz ſimi. ¶ In ter. ibi. qui vendit. arg. ad. q. de patre vendito in fraudem filij vt teneatur quaſi non videat abeſſe. dic per Cy. C. de inoffi. dona. l. j. ꝛ per totum. extra de teſti. Ray. Andr. de piſis. tenet contra filium per iſtum tertium ꝛ per l. ij. ſi quis a patre fuerit manumiſ. ꝛ. l. finali. ſi quid in fraudem pa. ¶ In ter. ibi ꝛ ignorãte. Nota caſum in quo p obliuionem etiã lõgeuã nõ perdit poſſeſſio. q: nec poſſeſſionis cõmoditas interim ceſſat. nã actio. neg. geſt. q̃ interim oritur videt in fructu. ¶ Item no. q̃ ignorãs retinet poſſeſſionẽ p aliũ. ꝛ dato q̃ vſuca piẽdi cõdictio nõ ꝓcedat niſi ſciẽti ab initio. tũ ex poſtfacto ꝓcedit ignoranti. Item vſucapionis excluſio ꝓcedit etiã ad cõmodũ ignorãtis. vt hic. ¶ In ter. ibi vel locare. No. q̃ locare vſufru. et vẽdere fruc. ponunt. vt diuerſa. ¶ In ter. ibi. nihilominꝰ hoc eſt ar. ad talẽ. q. Ego habebã rem in emphiteoſim. tũ alius poſſidebat ꝛ ſoluebat debitũ canonẽ. ego emphiteota petebaz rem dñs excipit q̃ ego non ſolui canonẽ. ergo replico: q: alius ſoluit. dicit dñs nil ad te repetat ſoluẽs vt videbit. Queritur quid iuſ. et vſ q̃ dñs bñ dicat. arg. eius quod no. in. l. que vtiliter. §. fi. de nego. geſt. ꝛ. l. ſi pene. §. j. de cõdi. indebi. Alij cõtra quaſi onus reale. ꝛ ſic nõ refert a quo ſoluatur. l. iper. de publicanis tũ illa non facit: q: hic loquimur in ꝑſonali nõ in reali: ſz tu all. hunc. §. in fine. Item vbi tractamus de conſeruatione iur. nõ refert quõ fiat vt hic. ꝛ in. §. qui fundũ. ꝛ in. §. quẽadmodum ſm Bn. Cy. affi. ¶ In ter. ibi. acquiſiui. ¶ In noie dñi amen. dum hic eſſet die ſabbati. xvj. menſis nouẽbris currentibus annis dñi. Ecclie. quia ꝓuidebam lec. cauſa legendi de ſero. Laudutia vxor mea peperit duos filios maſculos vno vtor ad laudem ꝛ gloriã magni dei ſaluatoris noſtri ieſu chriſti et beate Marie virginis matris eius dñe noſtre i Ciuitate florida florentinorũ. ¶ In ter. ibi. vt nullus. No. q̃ ſi quis colit rez et laborat eã: licet non ꝓcipiat fructus tũ poſſidet. ¶ Item no. q̃ poſſeſſio rei ſimul ꝓbãda eſt per vſum non p fruc. ¶ In glo. que incipit. argu. q̃ ſocius ibi ſabinus: ſed hic non ſubeſt cauſa contradicendi ꝓpter ꝓcedentem cõſenſum ibi ſic. ¶ In ter. ibi parti ratione. No. argui de retentione poſſeſſionis ad retentionem vſufructus. ꝛ ſic no. q̃ non debet minori tempore perdi dominiũ vſufru. vel poſſeſſio. ¶ In ter. ibi. aliquid ſtipuletur. ¶ No. arg. ad retentionez iuriſdictionis: quod ſufficit ſi ſubditus facit aliquem actũ ſubiectionis ſeu aliquem actũ ex quo reſultet aliqua acquiſitio dño. ¶ In glo. q̃ incipit ſi dicas admitti. Arg. q̃ non dicatur extraxiſſe bladũ contra deuetuz qui reperitur in finibus: licet verũ ſit eũ portaſſe contra deuetũ non tamen extraxiſſe. vnde delictũ nõ eſt cõſummatũ ſi ſtatutũ dicit ſi quis extraxerit: ſecus ſi dicit ſiquis portauerit: quia cõtra. l. portat ille q̃ prohibitus per. l. tendit. de pub. ceſar. ꝛ vide inſti. de his qui ſunt ſui vel alie. i. §. j. ꝛ. ℑ. q̃ met. cauſa: ſed ꝛ partus Si adhuc nondum cepit portare licet aptauerit ſalinas ad portã dñ nõ punitur: q: iſta ꝓparamenta nõ faciũt rem nõ eſſe integram. ꝛ adhuc locus eſt penitentie. de condi. ob cãm ſi pactuz. de dona. qui ſerũ. de furtis ſiquis ꝓferendũ cuz ſi. Sz vbi cõſummatur iſtud delictũ in ꝓmo caſu in intus vel extra. rñdeo nec intus tũ nec extra tũ. tamen magis intus q̃ extra. vt. l. ceſar. de pub. alias non ligaret forenſes. patet hic per rationem: quia inter extractionẽ et delictũ non eſt dare mediuz tempus. ergo nec mediũ locuz. ſic eſt in fure manifeſto q̃ ꝓpter exportationem in qua deprehendit dicitur manifeſtus. ꝛ tamen locus vnde amouet. ℙrimo ponitur vt locus criminum. hinc eſt qõ opem ꝓeſtans. q: ꝓeſtat opem ad crimen tũ. ꝛ per conſequẽs in loco criminis non punitur vt manifeſtus. l. is qui ope. de fur. vnde magis debet in queſtione ꝓmiſſa aſſimilari delicto qõ cõmittitur intus q̃ extra. de ſta. bo. queritur. ꝛ initiuz eſt inſpiciendum. de adulte. quod ait lex. in fi. vnde dato q̃ ſint duo extrema. tamen ꝓmũ eſt potentius. ergo id eſt inſpiciendũ. Simile dicit q̃ ſimilitudo eſt formanda ab eo qõ magis ſimile eſt. l. j. de reb. du. ꝛ vide qõ no. Cy. C. que ſit longa conſue. l. j. in vltima. q. ꝛ vide quod no. Cy. C. de edifi. ꝓtiua. l. ſi q̃s poſ. ¶ In ter. ibi. aliquid facere. arg. q̃ per vnum actum retineo poſſeſſionem iuriſdictionis. facit. j. de aqua plu. ſi ꝓtius. Bart. ¶ Item facit q̃ per actum factum a ſubditis dño ignorante retineatur poſſeſſio iuriſdictionis. quod eſt mirabile. Bar. ¶ In glo. que incipit: vt ſtipulari. Nota q̃ preſcriptio in corporalibus de

a ¶ Cõſummatũ no. tũ ad materiã dictum bar. in. l. ij. j. Saur. ꝛ arg. lc. q̃ nobilis intrans palatiũ tpe quo ꝓhibẽ nõ eſt l eo nõ punitur pena ſtatuti ꝓhibẽtis cũ intrare palatium.

b ¶ In vnavia adde do. alc. de imo. in. l. q̃ rome. §. calimach⁹. j. d̃ ꝛ. obl. ꝛ Alber. de rora. in. ij. pte. iiij. q. ꝛ eũ dez bat. in. l. ſi quis nõ dicã C. d̃ epi. ꝛ cle. ꝛ in. l. ſi fugitivus. C. d̃ ſer. fugiti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

facili interrūpitur: ergo si prescribitur iurisditio vel libertas cōtra iurisditionē eo modo interrūpitur sicut hic.

¶ Additio lecture vacantis in l. Si fur.

Si fur. Contra furem fructus decerpentē dñs habet condi. furt. fructuarius actionē furti. hoc iul. Sed si fructuarius sit postea istorum fructuum possessionem adeptus: ipse habebit cōdi. furti. & dñs hic Bareel. interim ergo condictio furtiva est in pendenti. & hoc Ulpia. hoc dicit fm glo. & dic q̄ nō est in pendenti q̄tum ad acquisitionis originem. Et ita Jul. sed q̄tum ad exercitium actionis sic. & ita Ulp. & glossa. ¶ Et nota. q̄ dicitur reus esse in pendenti quando ex causa de preterito aliquid euenire potest qō variat acquisitionem dominij. vt hic. & causa de futuro que non habet originē retro. non facit rem esse in pendenti. vt. j. de cōdi. ob cau. l. seruius. ¶ Jn ter. ibi: ppriet tario. No. hic q̄ sola ciuilis possessio sufficit ad fructuū acquisitionem. & facit quod no. j. de peri. & cōmo. rei ven. l. si serui emptor. Bar. ¶ Jn glo. vel ab alio. dic q̄ dñs facit fructus suos iure solu. sed bonefidei possessor p cultura & cura. et pro ciuili possessione quam habet vt no. in. §. ex contrario. Fructuarius neutro modo: sed per apprehensionem. vt hic: quod no. glo. dic de reconditione in horreo est truffa vt alibi dicam. Quid de colono quando facit fructus suos. dic vt not. j. de fur. si seruus. §. locaui. ¶ Jn ter. l. si etiam ibi: securus. ¶ No. q̄ vbi seruit securitatem prestari vel in glo. l. si fur. que incipit. aliquem secum fieri. ibi vsq̄ quo. in finem. intelligitur cum fideiussore pluribus habentibus iura se. i. per satisdationem vt hic: cōpatientia non ipeditur. Si autem pferatur istud concurs. sed potior est causa verbum ab homine exprimi. vt accidit in pignore nummium est essi ob. & publiciana. argu. l. si reus. j. de fideiuss. §. fi. de actio. empt. & ū. de hoc no. j. de iudi. si publicus sine auc. & dicta l. man. titij. §. fina. l. potior. Sed in pluribus habentibus iura non se cōpatientia vt est in dñio: q̄ dñi non pñt esse duo dñi in solidum: tunc potior est causa secundi. vt. l. si vt certo. §. si duobus. j. cōmodati. & l. meuius. §. duobus. de leg. iij. Ja. bu. Nay tunc ius secundi nō potest in esse pduci sine extinctione primi. vt. l. deniq̄. et quib. cau. maio. Bal.

Si cuius rei. ¶ Hoc expressum q̄ satisdatio deuendo fruendo &c. petitur officio iudicis non iure actionis. potest etiam peti iure repulsionis sicut. C. de precibus impe. offe. l. vniuersa. Sed Fran. accur. dicit q̄ petitur per condictionē incerti: quod est falsum nisi ibi precessisset traditio sine cautione. vt in. l. si vsufructus nomine. j. vsufructuarius quemadmodum caue.

Si vsufructus. ¶ Jn glo. que incipit. argu. ibi, §. quesitum. et l. de pupillo. §. si plurium. facit ad notata in. l. ij. de libe. & eorum liber. ¶ Jn eadem ibi. fidelitas. nota q̄ fidelitas est spiritus seruitutis & ideo fideles alicuius domini non proprie dicuntur homines liberi: quia non sunt plene liberi: non tamen sunt plene serui. vt nota. insti. de iure personarum. vbi videas.

§ ¶ Ad cōponendum. adde hic q̄ habent p̄ fely. in rub. ō treug. & pa.

Cum igitur. ¶ Nota arg. q̄ cōtractus potest per verba apposita retrotrahi. Et sic valet iste contractus loco tibi rem pro vno anno incepto de mense preterito. & ita practicatur. vnde omnis vtilitas & omne incōmodum venit a tempore retro, substantia vō obligationis trahitur de presenti.

Deniq; consulens. ¶ No. q̄ in. l. aquilia venit culpa commissionis: non culpa omissionis: quod est notandum. quia leui? est omittere q̄ committere. vt nota. j. solu. matri. l. si mora. ¶ Item no. q̄ culpa leuissima in omittendo non est maleficium. & est argu. pro syndicis qui ex leuissima culpa non teneantur si non denūciant maleficia. maxime fm Cy. in. l. si quis non dicam rapere. qui dicit q̄ leuissima culpa non punitur criminaliter. argu. contra. C. de custo. reo. l. ad commētariensem. sed ibi speciale in custode carceris. Bal.

¶ Additio Bal.

Jvsufructus igitur. ¶ Jn. §. cum Mota verba de futuro referri in preteritum. et est argumentum ad id quod fit quotidie: q̄ locatur res pro tempore vnius anni. Donamus. & dicitur cepit tali die & finiendus inde ad annum. Nam qui agrum. Mota q̄ damnum in non faciendo non venit in aquilia. et sic damnum cessationis non venit in ea: sed in cautione sic.

Quissimū. No. q̄ iudex debet facere q̄ partes non veniāt ad rixas & arma. & hoc ante factum. et propter hoc dicunt docto. q̄ si est controuersia de possessione vel de modo possidendi inter aliquos et probabiliter dubitatur ne veniant ad arma q̄ iudex potest facere sequestrum. no. in spe. de sequestra. pos. v. j. potest etiam p tumultuoso alias calūnioso & iniurioso ne accedat ad fundū. vt in. l. fi. §. de offi. pcur. cesa. & vide quod not. Cy. C. de noxa. l. si seruus quod dic vt no. Jnno. de pba. ca. in presentia. facit quod no. Cy. C. vti possi. l. j. i pluribus additionibus. ¶ So. hic no. q̄ iudex habet reducere partes ad cōcordiam. istud est verum ante factum: sed post delictum cōmissum debet studere ad vindictam q̄ paciscī ne delictus remaneat impunitum. ar. j. de publi. l. licitatio. §. quod illicite in ciuili vero causa potest iudex partes artare. sed non artare ad concordiā amicabiliter faciendam seu per viam facti seu per viam iuris sic adde ad hoc quod notat archi. &c. dist. in. c. discordantes. Et q̄ nota. Guil. de sen. l. stipulo nisi forte esset dissensio inter insignes personas. et qua res publica turbatur. vt. j. de capti. l. si quis ingenuam. §. in ciuilibus: quia iudex debet studere ad sedandam illam discordiam ne transeat in publicum iudicium sicut debet studere ad generalem pacem & quietem prouincie sibi commisse. vt. ś. de offi. presi. l. congruit.

Fructuarius. Iste. §. habet locum in emptionibus fructuum. & in colonis quibus detur hec forma qualiter debeant vti. & no. bene hunc. §. cum sequentibus. §. vsq̄ ad. l. sed si quid Baldus.

¶ Additio Bal.

1 Possessio rei mobilis per sequestrū pretoris perditur.
2 Iudex potest cogere partes ad concordiam.
3 Differentia inter amenum & vtile.

Al. vel. Jn ter. ibi. equissimum. hic omnino vide quod not. Jnno. de pba. in presentia & in spec. de libello. conceptio. §. nunc dicendum. ℣. xxij. ¶ Jn ter. ibi. cur. enim inquit. vide quod no. C. vti. possi. l. j. in prima glo. et in glo. sed qualiter dic q̄ aliquando iudex tēdit ad vniuersalem pacem & quietem. & hoc potest per. l. cōgruit de officio presi. Aliquando ad particularem. & tūc debet prius punire. deinde pacificare ne maleficium remaneat impunitum vt in auten. de man. prin. §. oportet. C. de penis si vindicari. et l. j. §. hec autem. de noui oper. nuncia. C. de preci. imperatori offeren. l. nec dānosa. vide Cy. C. de nup. l. j. Vide oino Cyn. C. vti possi. l. j. in additione que incipit quidam alij. ibi omnino videas. & in eandem. l. in pri. q. Aut erat negocium pecuniariū et componit per amicabilem compositionem. vt in cor. Dy. iudi. §. si tamen. & per ordinariam dispositionē. vt hic & per extraordinariam prouisionem quando tuum futurum delict. ar. huius rationis. in fi. & arg. l. j. in fi. §. cum vibem. ū. de officio prefec. vrbis. Jaco. bu. non tamen cogendo transigere vel aliquem ius suum relinquere. sed causam ciuilem expediendo. vt hic, et celeriter expediendo. vt. l. properandū in prin. & in sequest. pos. sine partium preiudicio vt res exegerit vel horum subsidiū putarem quia hoc non procederet sine partis possidentis preiudicio vt. l. interesse puto. de acqui. possess. vide Jnno. extra de arbitris ex parte G. & ideo versi. sed oppones q̄ lex voluit. vt. ū. de his qui sunt sui iuris. l. ij. quod esset tutius simpliciter prohibere accessum ad rem de qua queritur & generaliter puto suo officio deliberandum. sine detractione iuris cuiuslibet ex generali
1 regula huius. §. Jaco. bu. † Per sequestrū pretoris perditur possessio rei mobilis: quia vilis & abiecta. secus forte in re immobili. ar. de acqui. possess. l. j. §. genera. & vti possi. si duo. §. creditores. Jstud non est verum nisi fiat de voluntate partium per iudi. vt no. Cy. C. de probi. seque. & bar. in. l. interdum. puto ibi per sequestrationem fructuum non perditur possessio rei: quia non est sequestrata res. sed fructus eius. An per prohibitionē de non accedendo ad rem perditur possessio videtur q̄ sic. quia prohibitus. statiz suspicatur se posse repelli. vt. l. permisceri. §. species. de ac. possess. Sol. si prohibetur per diffinitiuaz perdit possessionem. vt nota. Jnno. de concess. preben. cum nostris. Si per interlocutoriam interpositam gratia sedandi tumult?. non vt hic per Jaco. glo. b. d. q̄ iudex non cogit partes ad compo-
a nendum? in ciuili causa. q. d. in criminali sic q̄ hoc verum est q̄ ante crimen non post crimen. vt. C. de aboliti. l. ij. ¶ Jn textu ibi vel ad arma. vide quod no. Jnnocen. de resti. in integ. cum venisset in vltima glo. & in spe. iij. parte de sequestrati. possessio
2 nis & fructuum versicu. j. dicit Gul. q̄ † iudex pōt cogere partes ad concordiam verum est lite mota cora iudi. non ante. Jta no. ipse. C. de senten. ex stipu. ¶ Jn textu ibi & ritam procedere. Sed

Universidad de Deusto

re. Sed pone ꝙ habeo licentiam ex pacto ingrediendi possessionem timeꝫ tamen si vtar pacto ne veniatur ad ritas ꝛ arma. An iudex poterit me phibere ne accedam. die ꝙ non. qꝛ nõ potest mihi interdicere ne vtar iure meo. ꝛ ideo caute hic dicit ꝙs põrimo debet phibere mihi vim fieri. Et idẽ si possideam. Nã possessori nõ debet inhiberi ne vtaꝫ possessione fm Inn. l. fi. C. si per vim vel alio mõ. vñ tumultuoso et iniurioso ingressori fit inhibitio nõ ei qui suo iure vtit. vt. ℞. de offi. pcu. cessa. l. j. ꝛ no. omo qõ no. ℂ y. C. de noxa. l. si seruus. vide. C. de prescript. xxx. anno. cũ notissimi. §. imo. In glo. quare dicit in fi. ℂ In ter. ibi patiatur prętor. vide omnino Archi. xc. distin. discordantes. ꝛ xj. q. j. qꝛ res. in prin. ꝛ Inno. de censi. veñ. ꝛ vide Archid. xv. q. vj. nos sanctorum. ℂ In ter. ibi: pbat. qꝛ iudex debet materiã questionis dirimere nõ fouere. ℂ In ter. ibi fructuarius. multomagis in emptoribus fructuum ꝛ colonis. ꝛ no. §. vsꝙ in fi. l.

3 ℂ In ter. in. §. ꝛ si forte. ℂ † Not. differentiam inter amenum ꝛ vtile. ℂ In ter. ibi poterit. No. casum in quo fructuario permittit excidere arbores pomiferas ꝛ fructiferas vt fic? nuces ꝛ similia. ℂ In ter. ibi: vel cõiungere. arg cõtra vniones quas faciũt prelati. die extra ne sede vacan. c. j. Bal.

Sed si quid. ℂ Not. ꝙ fructuarius edificium quod posuit non potest tollere. ꝛ facit ad questionem de emphiteota ꝙ edificium a se positum non possit eleuare phibente do

a mino[a] anteꝙ eleuat fꝫ Bar. ꝛ adde quod no. in Spe. de loca. §. nunc aliqua. versi. elvij. ꝛ ver. seq. ꝛ ista est questio nũc de facto. hoc dicit Bal.

Sufficient. ℂ Nota in prin. que dicuntur sufficiẽtia vestimenta qõ facit pro vestimentis monachoꝝ. ꝛ tene menti. pbatur etiam per hunc textum ꝙ abbas debet esse melius vestitus ꝙ monachus. quia dignior. monachus melius ꝙ cõuersus. ꝛ magister in theologia melius ꝙ quilibet sacerdos qui sit inter fratres. no. etiam ꝙ domin? debet vestire familiam. Bal.

Et si vestimẽtoꝝ. ℂ In textu. ibi: non vtetur. Nota ꝙ quis debet vti re in loco suo ꝛ contrario. Bal.

Proprietatis. ℂ In glo. que incipit: si in fi. No. optimam glo. ꝙ latior fit interpretatio in legato vsufructus ꝙ proprietatis. ꝛ facit. ℞. eodem. l. si fundi. §. seminarius autem. Bal.

ℂ Additio Bal.

Sed si quid. ℂ Vide in Spec. de loca. §. nunc aliqua. versi. ix. ꝛ ver. seq. ℂ In ter. in. §. sufficiẽter an dñs feudatarii seu vasallũ ad suũ seruitium venientem teneatur pcurare. vide plene per Ja. in summa sua gñali super vsibus feudoꝝ. secũda charta. ver. si vero fidelis. ꝛ ver. seq. vbi plenissime melius ꝙ alibi inuenies. ibi omnino vꝫ deas. ℂ In glo. qui nõ potest. in fi. Tu dic ꝙ pprietarius seruitutem imponere non potest vsufructuario consentiente. Ratio qꝛ seruitus seruitutis esse non potest. vt j. de vsufruc. lega. l. j. ita esset in casu nostro si habens seruitutẽ ei seruitutem imponeres. nec obst. j. de doli excep. apud celsus. §. quesitum. qꝛ ibi totũ non partẽ retinebat. sic dicit in depositario: qꝛ licꝫ deponens ꝛ totum depositum remittere possit. tñ dolum remittere non potest. ℞. de pac. si vnus. §. illud. nec ob. l. qꝛ ibi fauore religionis est speciale. sic ꝛ alꝫ fauore religionis cõceditur. j. de relig. ꝛ sump. fu. l. j. Ricar.

Dcum. Ereo. ℂ Nota ꝙ non habet ita liberum vsufructuarius vsumfructum sicut habet proprietatem liberam proprietarius: quia ius est fortius ꝛ magis adradicatum. h. o.

ℂ Additio Bal.

Dcum. ℂ In glo. que incipit etiam saluo. vide Inno. extra de spõsa. veniens. ij. ibi ponit vnũ notabile verbũ in materia prestationum.

Doculus putat. Onus apositũ ampliat interpretationem verboꝝ actus deposituri. h. o. Vel fic. modus ꝛ forma traditus a disponente declarat mentem disponẽtis. ꝛ ex ea augetur effectus. h. o. Et iste casus non reperitur alibi in propria forma. ℂ Nec obstat qõ heredi ifti. l. ex facto etiã actitatio. ꝛ. l. hereditas astatio. vbi modus vel additio vel onus non includit dispositionem. qꝛ hic dispositio erat premissa: ibi omissa totaliter. ꝛ sic non obstat. teneas menti: quia sunt valde vtilia. ℂ Nota ꝙ testatoꝛ potest edibus legatis imponere seruitutem altius non tollendi. ꝛ ifam imponit videtur legare pprietatem. licet dicat lego vsumfructum. ꝛ hoc est ppter naturã inserti oneris seu apposite seruitutis. que aliter nõ caderet in vsufructu formali. Intelliguntur ergo de vsufructu causali qui est annexus pprietati. ꝛ proprietas sibi. quod est nota. dignum ꝛ vide Jaco. j. de heredi. insti. l. lucius. ꝛ est arg. ꝙ si testatoꝛ legat vroꝛi vsumfructum fundi hoc addito ꝙ ipsa non possit fundum vendere vel alienare. quod videtur sibi legare plenam pprietatem. Immo est hoc expressum prohibitio quandoꝙ ampliat. qꝛ debet aliquid operari. ad id prestat argu. j. de vsuris. l. si stipulatus. tenemenți. ℂ In glo. que incipit. et ita. ibi. l. species. et. j. de dona. l. donationes in concubinam. in. §. species. vbi dicitur ꝙ si donatur res alicui ad vsum: quia videtur donari pprietas: quia ille modus est insertus vera contemplatione legatarij. ꝛ ideo non habet diminuere legatum. vt. j. de condi. ꝛ demon. l. titio centum. in princip. ꝛ adde qõ dixi. ℞. de transac. l. cum. hi. §. si vni. h. o.

Si arboꝛes. Qui admonet impedimentum nõ dicitur aduersarium vti. h. o.

Quis ita. Qui legat fructus annuos videtur legare vsum fructum formalẽ h. o. ꝛ est notanda. l. ꝛ adde quod dixi in. l. necessario. §. fi. j. de pericul. ꝛ commo. reiven. ꝛ. j. de euict. l. vace. ℂ In glos. que incipit qui ibi. ꝛ. l. fundi. simile in prediali seruitute: quia aliqñ est proprie seruitus aliquando videt seruitus ꝛ non est fꝫ obligatio psonalis. vt. j. de serui. ru. predi. l. pecoris. ꝛ. j. de serui. l. vt pomum. ℂ Et no. valde hanc glosam. ꝙ quando testatoꝛ legat fructus aut dirigit verba executiua ad legatum. et est vsusfructus: quia sunt verba directa. Aut ad heredem. et non est vsusfructus: quia sunt verba obliqua cum debeat capere de manu alterius non tamen aperit glos. quid iuris. in dubio: vt puta dicit testatoꝛ fructus. ná hic testatoꝛ nõ apponit aliquod verbum executiuum: sed solum dispositiuum tamẽ hoc soluitur per. l. que in dubio iudicat hic verbum directũ. nam dicit ꝙ est vsusfructus formalis quod est no. dignum. etiam habes similẽ distinctionem. j. de leg. ij. le. lucio. Et hoc quotidie trahitur in arg. ad materiam substitutionuꝝ vt dicatur substitutio directa quando quis capit per seipsum. nam ita est de natura directa. vt de acquirenda here. l. ex parte. obliqua vero quãdo quis capit de manu alterius. ꝛ sic per quendam moduꝫ. nam illud dicitur obliquum quod est medium. ꝛ illud dicitur directum quod non est dare mediuꝫ ꝛ facit quod no. in. l. eam quam. C. de fideicommis. ℂ In dubio etiam videtur ꝙ substitutio debeat interpretari directa. argumen. huius. l. ad hoc notatur. j. de vulga. substi. l. verbis ciuilibus. Et habes etiaꝫ in. c. si pater de testa. li. vj. nec ob. l. ij. C. communia de leg. vbi dicitur ꝙ non refert inter verbum obliquum ꝛ directũ quia ibi loquitur in legato pro pprietatis non in materia vniuersalis substitutionis. Item ibi accipit verbum directum ꝛ obliquuꝫ. alio modo quam accipiatur in materia substitutionum. Et adde quod no. per Dy. j. de leg. ij. l. lucius. §. filiam. ꝛ ad trebel. l. cogi. §. generaliter. ℂ Ex predictis apparet ꝙ modus insertus executioni dispositionis tacite vel expresse reddit eam directam vel obliquam. hoc no.

a ℂ Dño. adde eñdeꝫ bal. i. c. dño guerraꝫ. §. si vasallus. hic fi. lex inci. consue. rc. et pau. de castr. in ꝑli. cxxxvij

ℂ Additio Bal.

Quis ita. Dicit Dy. ꝙ verbum pertinere adiectuꝫ rebus specificatis non trahitur ad pupillarem substit. de leg. ij. lucius. §. filiam. dicit Dy. ꝙ verbum cõmune adiectum speciei non trahitur ad fideicommis. vniuersale. ad trebel. l. cogi. §. et generaliter. ibi per Dy. dixit Jac. de arc. quod si testatoꝛ mandauit aptari verba ad sensum sapientis. ꝙ sapiens potest facere apponi verbũ datiua sicut instituo vel iure institutionis et similia. Ita no. Jac. de here. institu. illa institutio. quod credo verum si alias non valeret testamentum. argu. no. in simili. de falsis. impuberem. §. si dominus per Dy. nam in his que iuris sunt sapiens supplet. ꝛ si testatoꝛ putasset illud nocere magis expressisset. ergo pro expresso debet haberi. argu. de pactis tale pactum in fi. ꝛ de leg. ij. codicillis. §. fina. alij contradicunt sed primum videtur mihi equius. Nam ex quo testatoꝛ voluit sic aptari suum testamentum vt valeret voluit esse illud per qõ tale testamentum valet. vnde sapiens non mutat intentionis substantiam: sed roboꝛat. l. iij. de mig. nõ ob. lex capta: quia ibi in his que facti sunt hic in his que iuris sunt. Bal.

Edet si quid. ℂ No. distingui cuius cõtemplatione aliquid fiat non tamen distinguitur vnde prima notitia processerit illud est nimis a remotis ꝛ non est causa propinqua. ꝛ facit. j. pro socio. l. sociuꝫ qui meo. in fi. ꝛ est ar. ad questionem de monacho vnius possesso. ab alio

Universidad de Deusto
Biblioteca

monasterio.q̄ si quid acquirit distinguitur cui⁹ monasterij cō-templatione.ꝛ dicit Inno.in.c.causa olim. de priuileg.q̄ iura loquentia in seruis habent locum in monachis. ¶ Caue tamen: q; si esset hereditas relicta seruo requiritur additio serui. secus in monacho:q; non habet plus iuris q̄ vnus alius de collegio ꝛ est ratio.q; monachus est spoliatus voluntate ꝓpter virtutē ꝛ potentiam pfessionis.vnde non habet velle vel nolle: sed seruus bene retinet ea q̄ sunt voluntatis.vt insti.de stip.ser.§.sed cū factū.ꝛ.C.de heredi.insti.l.cū ꝓponas.qō no.

Demq; ꝛ si. Quoniam. Argu.q̄ maritus possit cogere vroꝛem ad operandum[a].argu.j.de ope.lib.l.sicut. Item est argu.q̄ si famulus tuus nō vult operari q̄ tu potes eum castigare moderate.dico q; familiaris inimicus pessima pestis est.Bal.

a ¶ Ad operā-dum. adde q̄ tenet acq̄rere viro ex opis artificialib⁹. vt p eūdē bal. i.l.fi. in fi.C. de lib.erbi.et pleni⁹ in. l. si vroꝛem.in.ij. col.v. denuo q̄ro.C.de condi.infer. vide Ale. de perusio in trac.so-cietat⁹.iij.pte in fi.ꝛ Bart. in tra.ō duo. fra. in. ij. col. ver.iiij.q̄ro. ꝛ adde. do.anto.ō prato veteri in el⁹ cōsi.incip.ve crudelis. qō est post cōsi.do. alerā.de imo. cir.in.iiij.pte.

Si quis donaturus. ¶ No. in fi. er quo generalis consuetudo est q̄ notarius alteri stipuletur[b]. sed saltem er generali consuetudine debet valere stipulatio per rationem huius littere.de quo dixi.j. de vsuris.l. gaius.Baldus.

b ¶ Stipuletꝛ. adde eundē bal. in.l.fi.C. de lit. ꝓtest.ꝛ in.l.ij.in fi.C. vt in pos.leg.

Sed et si quis. Interdum. Acquisitio dominij quādoq; est in pendenti ratione persone acquirentis ꝛ causa principalis.h.d.vel sic. Vbi pendet causa pendet causatum.h.d.no.in isto.§.interdum casum in quo vera solutio precij acquiritur ad translationem dñij.dicit q̄ istud non est verum q̄tum ad principiū translationis.sed q̄tum ad efficaciā indurationis. ꝛ adde quod no. ō.de neg.gest.l.si ego.Bal.

Quid ergo. ¶ Nota q̄ fictio non requirit duo extrema habilia.argu.j.ad.l. aquil.l.huic scripture.sed ibi fictio de nouo inducit. hic inductum declarat.Baldus.

Quid tamen. ¶ No.q̄ precium potest solui numerando. et iste numerus est actus successiuus.ꝛ habet in se prius ꝛ posterius.ꝛ ideo distinguitur per prius. Item potest solui simul in sacculo nec videtur solui vt corpus sed vt quantitas quando soluitur per modum precij vt.l.hec venditio.j.de contraben.emp.ꝛ facit ad notata in.l.ij. j.si cer.pe. ¶ Alti.no.rōne incertitudinis totū vitiari.Bal.

Si operas. ¶ Not.q̄ stipulatio pro parte tēporis acquiritur pprietario ꝛ p parte temporis acquiritur fructuario ꝛ qō vertitur de vno in aliū.vnde repetitio de vsufructu stipulatio perfecta ad heredem potest reuerti ad fructuarium. ¶ Et no.hic per similitudinez dici q̄ stipulatio ambulat.i.acquisitio stipulationis quodam saltu disgreditur de persona in personā.non tamen intelliges q̄ a principio sit tradita alꝫ radicata p toto tēpore in persona fructuarij.vt in.l.si seruus cōis meus.in fi.j.de stip.ser.Bal.

Questionis est. ¶ No.duas regulas. Prima est q̄ id qō seruus fructuari⁹ nō potest acq̄rere fructuario acq̄rit pprietario.h.d.fm regulā no. in.§.idē iul.q̄ cui stipulādo acq̄ro eā stipulādo nō obligo.ꝛ facit ista regꝫa ad materiā.l.frat a fratre.j.de cōdi.inde.Bal.

Si duos. ¶ Nota q̄ iussus operatur idem qō nominis expressio.h.d.Bal.

Si operas. Pro rata temporis quoad vsufructus durauit: diuiditur emolimentum stipulationis inter pprietarium ꝛ fructuarium.h.d.Bal.

Si pendētes. ¶ Nota bene hoc principiuz cum.§.sequēti vsq; ad.§.si q̄d cloacharū.Bal.

c ¶ Onera realia pertinent ad fructuariū durāte vsufructu. Bladum habentes tempore caristie possunt cogi ad vendendum cōi viliori precio.
Habelle fructuum pertinent ad fructuarium.
Clerici an possint cogi ad onera realia.

Si quid cloacharij. ¶ No.istum.§.et dic vt dixi.ō.c.l. bacten⁹.

¶ ✝ Item nota q̄ onera realia pertinent ad fructuarium durante vsufructu. ¶ ✝ Itē no.q̄ habētes bladū tpe caristie ꝓsit cogi vt vendāt cōi pcio viliori[c].ad hoc vt ppl's fame non tabescat.ꝓsit etiā cogi ad faciēdū panē p exercitu. ¶ ✝ Itē no.etiā hic q̄ gabelle fructuū pertinēt ad fructuariū. ¶ ✝ An etiā clerici possint cogi ad hmōi functiones. vide.xvj.q.j. quarta. per Archi.habes.C.de sa.san.ecc.l.placet.tetigi.j.de vsur.l.cum q̄dam.§.fiscus.ꝛ Inno.de imuni.eccle.nouimus. Bal.

Si qua seruitus. Usufructuarius potest vti re secundum conditionem ꝛ possibilitatem rei.ꝛ ita vt non incidatur in penam per proprietarium.h.d.quod nota bene Baldus.

¶ Additio Bal.

1 Ecclesia an teneatur ad refectionem murorum.
2 Ecclesia an cadat a iure suo non soluendo canonez vel tributū.

Si pendentes. In.§.siquid videde materia munerū plene per Inno.in.c.nouimus de immunitate ecclesiarum.vi de Dy.ad municipales.libertus.§.sola.ꝛ de mu. et po.rescrip.§.fi.per Dy.ꝛ.C.de pig.in summa.vide ibi omnino per Ly.ꝛ.ff.de via publica.l.ediles. ¶ Not.hic q̄ ille qui habet solam vtilitatem tenetur ad munera realia. ¶ Idem si solā detentionem dūmodo ex ea percipiat cōmodum fructuum vt in precario.vt not.Guil.C.de acqui.pos.licet in vij.col. Fructuarius ergo ꝛ emphiteota ꝛ similes debent soluere collectas prore ipsa impositas non dñs Dy.fm Gui.puta invasores non ergo timent penam statuti contra non soluentem collectā illi qui non possidet quia ibi nulla obligatio vbi nulla mora quod est no.ꝛ tota die cōtingit de facto. debet ergo probare hoc qui dicit hunc in penam incidisse quod ipse possederit.nec sufficit producere estimū:q; p estimū non probatur possessio.C.de rei ven.so
1 lem. ¶ ✝ No.bene an ecclesia teneatur ad refectionem muro-
2 rum.xvj.q.j.quarta per Archid. ✝ An ecclesia cadat a iure suo non soluendo canonem vel tributum ea.l.placet per Archi.ca. q.fiquis.vide quod no.in.l.j.C de iure empht. ¶ In glos.que incipit pensio ꝛ peritia vtetur vbi sub nomine ministerij fuerit relicti.vt no.j.quibus modis vsusfru.amit. sicut Rica. In ter. ibi reliquisset.id est decessisset tempore quo fructus pendebāt non autem reliquit in testamēto fructuario. Idofre.

Si is. ¶ Additio lec.vacantis in.l.si is.Bald. Nihil est hic de actis huius docto.

Stichius vsus. ¶ In textu ibi relinquitur istud non est propter naturam coniunctionis:sed propter naturam consolidationis.

Usumfructuum. Absolutoria lata in parte proprietatis parit exceptiū di.in alia parte accrescēte:sed absolutoria in parte vsufructus non parit excep.in alia parte accrescente:quia vsusfructus accrescit persone non portioni:sed proprietas accrescit portioni quia sublata vis accrescendi non haberet fundamentum et est multum no.§.ꝛ facit.j.de vulga.substi.l.ex facto.§.iulius longinus.ꝛ no.bene hunc.§.q̄ in vsufructu accrescēdo requiritur fundamentum relicti.sed non durationis sed in proprietate requiritur vtrunq;.vnde tex.qui distinguit hoc.de sententia debet intelligi de sententia que est lata super iure de presenti nō de sententia negatiua relicti:quia vtrobiq; cessaret ius accrescendi cum excluderetur primum principium ꝛ ventilaretur causa inter eosdem secundum intellectum glo. ¶ No.etiam hic q̄ ius accrescendi equiparatur alluuioni.Bal.

d **Quotiens.** [d] Ordo scripture designat ordinem voluntatis ꝛ ordinem processus.h.d.de consecratione distin.ij.ca. primo in christo pater ꝛ ordinem charitatis. de li.ꝛ po.l.gallus.§.quidam recte.qui ordo inspicitur non solum inter personas.sed etiam inter vocabula. vt inter nomen proprium ꝛ appellatiuum q̄ illud nomen quod primo exponitur presumitur principale ꝛ aliud reputatur mercenarium ꝛ appositum causa solius demonstrationis.vt.l.si seruus communis.j.de stipu.seruoꝛum. ¶ Nota primo nominatum anteferri cum est estimatio voluntatis.ꝛ vide. Dy.j.de leg. j.l.si ita.

¶ Additio Bal.

Quotiens. Inducit ad questio. de electo ad duo officia de qua dic in spe.de cē sibus ver. quid si quis. Item inducitur ad.q. q̄ illud statutum dicatur postremum quod sequitur in ordine cōpositionis iz simul fuerit in via cōfirmationis. ¶ In ver. quotiēs.vide quod no.Inno.de rescrip.cū dilecta. ¶ In glo. no.pro ordine.vide Dy.de leg.j.si ita. ¶ In textu.ibi post dixi prius. ¶ No.coniecturam sumi ex ordine scripture si autez est alia coniectura validior illi statur.de li.ꝛ po.gallus.§.j.ꝛ multomagis prevalet si constat de incertis:quia in incertis nō certis locus est coniecturis de verb.obli.cum titius.§.cum ita. et ista est ratio.l.cum pater.§.fideicommi. de leg.ij.fm Jaco.bu. in prima constitutione.C.§.quibus.

Si a colono. ¶ No.hic ex contractu agi ad deliberationem tenemur.h.d.hic non sunt alia.Bal.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Uniuersorum. In vsufructu vniuersali licet mutetur forma specifica alias specifica non deperditur vsusfructus. secus in specialit. ꝛ nota. hūc. §.

Sivsusfructus. Heres tenetur de mora ꝛ tarditate additionis. hoc dicit. Bal.

Ususfructus. Non dicitur vsusfructus ptinere desisse si quis loco vsusfructus estima. pcipit que estimatio loco rei cum suis ꝙ titatibus als qualitatibus subrogaf. h.d. Bal.

Qui vsumfructum. ¶ No. differentiaz vtrum legatur vsusfructus rei informis: vt arce. vel rei formis: vt domus scipht. primo casu fiuino testōre est forma addita ꝛ postea sublata. scōo si est forma detracta ꝛ alia subrogata non durat legatum: durat legatum vsusfructus. rō differentie est: qz res prima magis in materia quam in forma ꝟsistit que materia est eadem: sed res scōa magis consistit in forma quam in materia. ꝛ scōa forma nō est eadē cū prima desierit esse in rez natura. nec aliquid facit sīlitudo qualitatis qz in vsufructu requirit ꝑcise idētitas formalis. h.d. tex. cū gl. et facit. j. de leg. iij. l. quesitum. §. illud. Bal.

Stipulatus sum. Ususfructus except. finitur cum persona excipientis. nisi tacite vel exꝓsse fit actum quod exceptio transeat ad heredē Baldus.

Ususfructus. In legato vsusfructus post moram succedit obligatio ad interesse. h.o. cum. l. seq. ꝛ facit. j. de vsufructu lega. l. si vsusfructus mihi in biēnium. ꝛ ibi redditur rō. qz non est idem vsusfructus diuersorum tempoꝝ. vnde nec pōt morari vnius anni in alio anno purgari ꝓpter illam rōnem. Bal.

Quia qui. No. banc. l. ꝛ vide Inn. extra de censi. c. olim cām. vbi facit de hac. l. magnus fectum. Bald.

Salij vsusfructus. Reruz. ¶ No. hic ꝙ si testator legat tibi primo vnā rez post ea generaliter vsufructū oiz suoz bonoz ꝙnō refertur hec generalitas ad eandē rem cuius est legata ꝓprietas. sed si esset legata generaliter estimatio vsusfructus oim bonoz deberet etiam estimari vsusfructus etiā illius rei spāliter legate. ꝛ est rō qz tunc sunt legata diuersi generis ꝛ forme. ideo ꝓte. ꝛ est rō qz tunc sunt legata diuersi generis ꝛ forme. ideo ꝓsumitur duplicatio. ꝛ dicit. d. Dyn. ꝙ ista. l. est casus qōnis. quā glossa. j. de leg. j. l. plane. ꝛ facit. j. de ali. l. ij. §. mella. tenc bñ mēti glossa. j. de leg. j. l. plane. ꝛ facit. j. de ali. l. ij. §. mella. tenc bñ mēti Additio Bal.

Salij. In te. ibi rerū. vide omnino quod not. Inno. extra de testis. filius. vbi dicit ꝙ si legatur res ecclesie nō debetur estimatio quod nō credo verū salua pace ficut in re minoris ꝛ doli. de sidelicō. cū lex no. ꝛ l. dotalē. de mi. te. naz res ecclesie alienari pōt ꝓpter utilitate ecclesie. ar. j. de iu. dott. l. fi. ꝙ ꝙ i ꝓprio patrimonio beati petri. pōt Inno. saluari. ar. de leg. j. ap. iul. §. fi. ¶ In gl. que incipit. i. cōmoditatē in fi. Opiniōes hic posite sūt timore talis oppositionis verū qz aut fuit relic. vsufr. vsufructuario deducto vsu ꝛ nō valet. vt. j. si vsufr. pe. l. j. §. j. ꝛ l. per seruū. §. fi. de vsu ꝛ habita. aut nō deduxit vsū. ꝛ tunc in vsu debēt ābo concurrere. ar. l. si alij. de vsufr. le. eius timore. dixerunt quidā ꝙ legauit fructū. sine vsu. Et ad. l. per seruum. §. fi. respondent ꝙ aut deducitur ipse vsus ꝓut est seruitus. ꝛ valet vt hic. aut ꝓut cōmoditas vtendi in totum ꝛ nō vz vt in contra. Alij dicunt aut deducit dominus. s. ꝛ tūc ex lata sui potestate posset abuti. Et iō vsufructus redderet inutilis non sic in vsuario qui certo modo debet vti nec potest transire ad abusū. Alij dicunt ꝙ hic nō fuit deductus vsus ꝛ dicunt ꝙ in vsu ambo concurrunt. ꝛ hoc quod superest ab vtriusq; vsu cedit vsufructuario iure vsufructus. et sic intelligit hanc. l. ꝛ concord. dic. l. si alij. l. fin. Alij intelligunt alio modo vt in fin. huius glosse. ¶ No. Jaco. butr. aliquando vni legat vsus alij vsufructus tunc non cōcurrunt in vsu vt hic quia testator distin. nō implicite locutus est. non ob. ꝙ fructui ꝓut seruit. est vsus inest quia concedo tamen inerit per postea non per ꝓius idest vt ꝓcedat vsuarius in suo vsu. vt hic. et nota fructui vsum inesse vsui vero non fructum. sed fruitionē vsus inesse fruitio est deductio vsus ꝓut est seruitus in actum vtendi: qz est nomen verbale qō significat per modum fieri. fructus vero est acquisitio quedam vsu pinguioz. ꝛ ideo non venit subvsu de serui. si tam angusti.

Usufructuarius. ¶ Not. differentiā interfacere ꝛ reficere[a]. hoc dicit. Bal.

Extraneo. Etiam ꝓprietati que etiam conseruat de iure speciali cōsolidatur vsufructus formalis. h.d. Et no. ex hac. l. coniuncta l. mulieri. ꝛ titio. j. de condi. ꝛ demon. qō fortius est ius ꝙsolidationis ꝙ ius accrescendi. ¶ Item no. glo. huius. l. que dicit qō licet testm̄ non expugnet de iure ciuili: sed de iure ꝓtorio hz locum aut. ex causa. bal.

¶ Additio Bal.

Extraneo. ¶ In text. ibi legata simpliciter non noiatim a ꝓtorio. l. ij. de leg. iij. ꝛ est ratio. vt. l. ab eo. Sed nonne eo ipso ꝙ testator grauat mevidetur mihi relinquere dic ꝙ non. Sed contravidetur de le. ij. titia §. seia. vbi Dy. dicit ꝙ substituendo directo nōvidetur relinquere. sed per fideicommiss. grauando sic. Sed in substitutione. ꝛ facit de here. instit. ex facto etiam. ꝛ l. lucius. l. si quis ita pecu. codē titu. Sed nonne a ꝓterito relinquitur repetendo legata ab intestato. Nō. ꝙ sic. sed ab intestato bene potest relinqui a ꝓterito. ex testamento non. vnde dicta lex. ij. intelligit de testamento ꝛ adde quod no. in aut. ex causa ꝛc. Bal.

Sivabsente. Siluam. No. bene. §. In ꝓtium facit. §. eo. ex silua ꝛ l. seq. sed intellige ꝙ licet hic silua non esset cedua tamen erat invsu. ꝛ idem intelligas in fructibus immaturis. secus si essent adeo immaturi quod non essent invsu. secundum Fran. ac. Item no. ꝙ si colligatur oliua
b non matura fert plus fructum quam oliua matura[b] quod dicit hic tex. cum glo. ipsius.

¶ Additio Bal.

Sivabsente. ¶ In tex. ibi siluam. vide Inno. extra de decimis. commissum. Qualiter estimetur damnū datum in herbac
c vide in spe. de iniur. §. sequitur. ver. sed quomodo. Qualiter probetur futurum damnum ex facto de ꝓsentivel futurus redditus qualiter ꝓbetur. vide vt not. C. de vsuris. si ea. l.

Ytius meuio. ¶ Nota. ꝙ legatarius
t cui imminet restitutio recuperat expensam ab eo cui tenetur restituere hoc dicit. Baldus.

Ytio. ¶ In ter. ibi inutiliter. ergo non est legatum purum: sz nullum. nec obstat. C. de here. instit. l. extraneum: quia ibi loquitur in instit. heredis in legato. ꝛ facit. l. fina. j. de ma. te. ꝛ Ricar. dicebat contrarium: sed non dicebat veritatem. Bal.

¶ Additio Bal.

Ytio. ¶ Sed purum videtur esse legatum. vt no. C. de heredi. instit. extraneum. Contra quod facit de condi. ꝛ demon. heres meus. Ricar. ¶ In gl. que incipit no. ꝙ non pōt ip si. p̄ in. l. extraneum: sed hoc melius no. Ricar. Bal.
t

Ubconditione. ¶ No. hic cām excipiē di considerari ꝛ qua mē te. i. cuius contemplatione fit facta exceptio fic. j. cum ꝓ dio. l. si in venditione. Bal.

Ihvsusfructus. ¶ An vsufruc. relic. ciuitati durat centum annis. hoc dicit. ꝛ vide. Guil. C. eo. l. antiquitas. ꝛ ad hoc semper allegatur hec. l. ꝛ est arg. qō vita ciuitat. ꝓsumatur esse centum annoz sicut vita hominis longeui. ꝛ breuiter videtur in emphiteosi concessa ciuitati qz cum emphiteosis de ¶ Et reficere vide spe. i tit. de expen. §. j. ỹ. si autem.
sui natura habeat naturam tempoz aliter videtur quod finiatur a per centum annos. ꝛ idem etiam videtur in feudo. ꝛ ideo iurisdictiones quas habent ciuitates in feudis agent renouatione de centum annis in centum annos. ar. huius. l. Bal.

¶ Additio Bal.

Ihvsusfructus. Vide omnino per Guil. de cung. C. de vsufru. l. an tiquitas. vbi collige ꝙ si non extat memoria debet intelligi vsusfructus fictus sicut si sunt elapsi centum anni. Item an sit idem invsu solo vide ibi.
b ¶ Natura, sz adde ꝙ minus bonū est oleū: vt. l. pe. de vsufru. le.

Dominus. Querela inofficiosi testamē
c ti sicut rescindit legatum ita restituit integrum ius ꝓmeuū qō erat a legato confusum. adde quod no. in. l. ꝓpter venem. §. nep. j. ad fil. h.d. ¶ In herba. vide Flo. i. l. ait. lex. j. ad. l. aquil. ꝛ no. in l. inde nerati? §. si in sagis. eo. titu.

Per fideicommissum Allegatur ad duo. ꝓmo quod testō;

Universidad de Deusto
Biblioteca

pōt prohibere ius accrescendi. ⁊ est verum in legatis ⁊ fideicō missis: sed non est verū in institutiōe heredis: nec in substitutione directa. lz ar. contra ex coniunctione duarū. ll. de here. insti. l. j. §. si ex fundo. ⁊ in. l. j. fi. erat vniuersalis institutio interpretatiua nō vera. i. erāt institutio in re certa. vbi potest prohibere ius accrescendi: sed in institutione vniuersali ex autoritate iuris ⁊ iuito testatore ne reperiatur habere heredē p parte ⁊ p parte nō q̄ ius habēdi heredē est indiuisibile. vt. l. j. ⁊. ij. ⁊. l. si seruus cōis ab ex. j. de act. heredi. Solu. allegatur ter. iste q̄ in legato alimentorū nō habet locū ius accrescēdi. Et est ratio: q̄ illud legatum naturaliter est cessatū. ⁊ ideo forte etiā est in legato vestitꝰ ⁊ vestimentorum. ⁊ no. bene hunc. §. Dubitaui vtrum in legato p dote habeat locū ius accrescēdi tñ credo q̄ sic: q̄ dōs recipit augmentū ⁊ diminutionem. facit. j. de impensis. l. q̄ dicitur. ⁊ ibi no. Bald.

¶ Additio Bal.

Dominus. Circa ius accrescēdi in heredibus. no. qō est de iure ciuili de le. ij. Item q̄ p fictionē. vt no. ad tre. apud iul. §. idē iul. Item q̄ cōiunctus videꝝ quasi substitutꝰ de lega. ij titio. §. iul. Itez q̄ existētia sui here dis non tollit ius accrescēdi. de ac. here. cum hereditate. ⁊ ar. ad tertul. l. ij. §. sed si sint. ar. cōtra. C. vnde li. q̄ se patris. ⁊ de suis. ⁊ legitimis. l. j. §. sciendū. Sed dic q̄ erit vtile ius nō directum ad treb. papi. ⁊. d. l. cū heredi. ¶ In ter. ibi legauit. s. cū non deberat pertinere ad fructuariū als cōtra. vt. j. de euic. fundū cui? ad hoc facit. j. qñ dies leg. ce. l. si dies Riz. Bal.

Defuncta. Pensio debita p̄o fructibus iam perceptis pertinet ad heredem fructuarij licet decesserit ante tempus appostum soluende pensionis. h. d. ⁊ est multum notabile. ¶ Pone prelatus recipit fructus totius anni moritur ante annū q̄d fiet de fructibus Ray. dicit hic. tu dic q̄ per Archi. in. c. statutum de testa. li. vj. ¶ Vel pone eps locauit certos fundos ad quinquennū ⁊ p̄o toto tempore recepit pensionē moritꝰ vel ante tps locationis finitū qualr consuletur successori. die saltez per modum exclusionis. q̄ poterit eū expellere. l. fiqs domum. j. de vsuca. ⁊ per Inno. in. c. dilecto. extra ne p̄la. vices suas. ¶ In glo. que incipit hec fructuaria in fi. adde quod no. in spe. de loca. §. nunc aliqua. ver. r. queritꝰ. ⁊ per arch. xij. q. j. alienationes in fi. xxj. q. ij. c. siquis per quas remissiones patet de p̄ben. ⁊ vide quod no. j. si cer. pe. l. siquis nec causam. §. res pignori.

Sempronio. Legatum sexte ptis reddituum olearis ⁊ porrine censeꝰ legatum vsusfructus tñ censeꝰ legatum annuū: q̄ non hz tpis limitationem.

¶ Additio Bal.

Defuncta. Vide in spe. ō loc. §. nūc aliquaver. r. queritur. vide oīno arch. xij. q. ij. alienationes in fi. xxj. q. siqs. vide qō legiꝰ. ⁊ no. j. si cer. peta. si qs nec cām. §. res pignori. ¶ In text. ibi quot annis. ¶ No. q̄ si relinquo alicui modium frumēti ex tali fundo meo q̄ singulis annis videor legare. ¶ In tex. in. §. sempronio. vide per Ly. C. de bonis dam. ſi filius. ⁊ Guil. C. de prescrip. xxx. an. male. vide oīno archi. j. q. ij. sciendum vide. j. de ac. emp. l. creditor. §. inter. Pater sancte in. q. qua queritur an illud qō solitum est prestari archidiacono de cāpania in ecclesia Leodiensi in suo iocundo ad nētu veniat in locatione fructuum archidiaconatus de qua lec. instrumentum exhibetis. dico q̄ non. q̄ illud solum venit qō debetur archidiaconatui: vt verba instrumenti ostendunt ibi dum dicunt rōne archidiaconatus ꝛc. Illud añt de quo queritur nō debetur archidiaconatui. sed magis persone archidiaconi. ad hoc. ff. si quis in fra. pa. l. j. §. añpe. ⁊ hoc probaꝝ sic quicūq̄z maritus seruū dotalem manumittens consequiꝝ in bonis liberti nec restituit vxori beneficium: tñ qō in eum libertus p̄tulit hic in restitutione non venit. vt. ff. so. ma. l. si vero. §. Item quicquid. ⁊ p hoc. ff. ad treb. l. debitor. §. si. Et verba Pctus sunt referenda ad eā que certam formam erogationis annue habuit non in certā libertatis voluntatem: vt scribiꝝ per hec verba. ¶ In ter. ff. de de annuis leg. seyo. §. medico. Et multum refert inter p̄testationem. que debetur ratione regressus ⁊ aliam q̄: actum ingrediēdi non respicit vt colligitur ex solutione duarum legū que inuicem contrarie videntur. ff. de vsufru. leg. l. quero de leg. iij. l. his verbis. §. alīū no. ⁊ ibi no. ⁊ no. bene facit. C. ne de statu defunc. l. si iure in fi. Ray. ¶ In glo. que incipit hec fructuaria. ibi ar. quod pensiones vel dic q̄ in hac. l. p̄stantur ex conuentione in l. venditor. §. si constat. p̄stantur ex consuetudine vnde nihil faciunt ad questionem nostrā. Sed dic q̄ obligatio est pura neq̄z suspendiꝝ a conditione tacita vel expressa: sed in hoc suspenditꝝ quia omnis agens debet implere si vult sibi implerivt. l. iul. §. offerri. ff. de actio. emp. ⁊ j. de p̄scri. verbis naturalis. Aut ergo conuenitur ad patientiam vt inhabitare patiatur ⁊ repelliꝝ conductus. ⁊ vbi p̄stet mercedem primo. ⁊ hoc modo in prin. dominus consequitur mercedem. Aut non conuenitur ad patientiaz sed agit ad mercedem. ⁊ tunc p̄stita patientia. Et ita impleto contractu ex parte sua agit vt impleatur. ß. que presentia qualiter p̄stetur habes perfecte. ß. de vsufru. l. iij. §. dare. ⁊. C. de vsufructu. contr. fm Jaco. bu. ⁊ alios doctores si dicas fructuum perceptio est causa mercedis. ergo p̄cedat suum causatum. Respondeo in causa efficienti est verum quod p̄cedit causatum: sz ista est causa finalis que p̄cedit in intentione tamen sequitur in executione. Quid de partiario colono. respondeo cū debeat p̄stationem facere ex fructibus non tenetur ante eos perceptos. vt. l. nec semel. §. si inhabitatur. Item cum remissio mercedis ob sterilitatem fiat quomodo cogitur colonus minime coleus ante, soluere q̄ fit certum casum remissionis nō euenire. respondeo: q̄ casus iste consideratus in inquilino est clarus. vt. l. Item queritur. §. qui impleto. j. loca. Bal.

Arbores. Quicquid. No. q̄ vsu fructuari? non tenetur colono nisi sit dictuz quod pensiones pertineant ad eum. quia tunc hoc tacite videtur actum quod est no.

Cuiuscunqz. Si fundus. Etiam contra ciuiliter possidentem rei vēdicatio potest intentari. ad hoc allegatur maxime per Dy. insti. de act. §. j. ⁊ generaliter sniata contra ciuiliter possidentez tñ mandatur executioni. no. in spe. de. l. ij. C. vbi in rem actio. ⁊ facit quod no. in spe. de act. seu petit. §. sequitur ver. sed nunq̄d is qui ciuiliter tantum possidet. ⁊. j. si cui plus q̄ per. l. fal. l. si heres. ¶ Not. q̄ q̄ vbi contra eundem possessorem proprietarius intentat rei vēdicationem p̄o ciuili possessione ⁊ vsufructuarius confessoriam p̄o naturali q̄ si ius vsufructuarij est liquidum per confessionē partiz quod restituitur ei naturalis possessio. Remanet antez in litem sola ciuilis possessio super qua fundatur reivendicatio ¶ Si vero ius vsufructuarij est, contra dictum ⁊ obscurum differtur propter pendentiam litis proprietatis: sed interim est cauendum de fructibus restituendis vsufructuario in casu victorie Simile in. l. vniuersas. C. de p̄ecl. impe. offer. ⁊ si non cauetur loco cautionis in loco solutionis mittitur interim in possessionez Sic ad carbo. l. de bonis. §. qui pupillo. ¶ Item quia cautio que, interponitur ab aliquo tanq̄ a proprietario declarato p̄o pterea quod non sit proprietarius non afficit eum. ¶ Itez no. quod ista litera videtur velle quod differatur questio vsusfructus propter litem proprietatis. nam persona proprietarij est necessaria in traditione vsusfructus ⁊ interim non constat de p prietate. ⁊ ideo est in suspenso. simile de peti. heredi. l. si hereditatem. ⁊. j. de ercu. tu. l. quod diximus. nec obstat. ß. de rei vendi. l. is a quo: quia ibi lis secūdo mota non subalternatur prime nec dependet ab ea. dic sic. ar. ad hoc. j. ad carbo. l. ij. §. cum extaret ⁊. j. depositi. l. j. apud iul. ⁊. j. de except. l. fundi. ⁊. l. fundum. sed gl. aliter intelligit. scilicet q̄ in lite proprietatis non inducatur dilatio in restitutione vsusfructus: sed ex eo quia vsusfructus erat negatus als irrogatus fm hoc non impeditur ventilatio: sed restitutio dummodo liquidetur de vsusfructu secundum primam expositionem supersedetur in ventilatione cause de vsufructu quā expositionem magis credo esse de intellectu litere. Bal.

¶ Additio Bal.

Cuiuscunqz. ¶ In ter. in. §. si fundum vide in spec. de actio. seu peti. §. sequi. inver. sed nunquid is qui tamen ciuiliter possidet. vide si cui plus quam per. l. falci. l. si heres.

Cusufructuariū. Si vinarus. ¶ No. ppter difficilem quasi impossibilis reputatur. ⁊ ad hoc allegaꝝ. ⁊ vide qō no. Innocen. extra de decimis. c. non est. ¶ Item no. q̄ qñ agitur de probando numerum sufficit probari numerus licet singuli numeri probari non possint. Et est hec determinatio questionis. dicit statutum quod p̄posita non valeant nisi fiant facta in consilio. cc. testis interrogatus si fuerint ducenti dicit quod fic: quia numerauit. interrogatus qui sint vel fuerint in predicto consilio dicit quod non recordatur. dico quod talis testis plene probat numerum licet singula numeri nō probet per istū test. Baldus.

Quod

Quod nostrum. Non habens vsumfructū formales. vide qō no. s. in fi. Institutione digestorū. §. nosvero. in glo. ⁊ de iustitia ⁊ iure. l. manumissiones. Bal.

Cum fructuarius. Si vsufructuarius vult cedere vsufructui non tenetur ad onera ppter vsumfructum incūbentia. h. d. ⁊ no. bene hāc. l. facit. s. e. l. si absentem. ¶ Et no. ex hac. l. ar. qō si emphiteota vult relinquere fundū non tenet ad canonem ꝑm Ricar. de hōc no. de osti. que in ecclesiarū. ⁊ vide Ja. j. de damno infec. l. prētor ait. §. hoc edictum. ⁊ in spec. de loca. §. nunc aliquaver. centesimo. xxviij. ¶ Item est argu. ad feuda. §. nunc aliquaver. centesimo. xxviij. ¶ Item est argu. ad feuda, §. renuncians feudo non teneatur ad seruicudū. ª Spe. dicit ꝺ cum conueniatur ex sua ꝓmissione ad hec. j. locati. l. si in. l. §. si domus in spec. de feudis. §. qñi. versi. xxviij. eadem ratio est etiam in emphiteota de quo. s. dixi. facit qō no. Dy. j. de le. ij. l. imperator. §. si certum. ⁊ Ja. j. so. ma. l. cum mulier el secundo. et qō no. in spe. de censibus ver. item pone quedam vicinia. ⁊ per Guil. de osti. pec. l. lucius. ⁊ per archi. xxij. q. v. c. de forma. Item facit hec. l. q si rustico est imposita collecta rōe alicui⁹ domūcule quā possidet. ⁊ intrā sunt multipliceate collecteq; excedāt valētiā illi⁹ domūcule q renūciādo illi domūculenō cogit ad collectas. ¶ Sꝫ in ꝫrium facit. q: istō onus est tā cātum: vt. j. de municip. l. incola. ⁊ l. is. ¶ Preterea istō nō est onus reale tm̄: sꝫ est onus annexum psone ppter rem. vt in. l. si prescripto. §. fi. j. de muneribus ⁊ honoribus: ergo non debet liberari cedendo rei. nec obstat lex nostra: q: onus de quo hic loquit non erat in obligatione. ¶ Item res erat sola ⁊ immediata causa oneris. ⁊ sic nō obstat. ⁊ facit ad ꝓdicta determinatio. l. seq. que dicit qvbi q̄s ⁊c. quā. l. no. hic ⁊c. Bal. ¶ Additio Bal.

Cum fructuarius. Vide oīno in spe. de censib⁹ versi. Item pone quedam vicinia. vbi dicit q; hec lex habet locum in seruitu. personali. secus in prediali nisi renunciaret predio dominanti quod est notandum vide omnino Guil. de cu. de consti. pecu. lucius. et ꝑ Archi. xxij. q. v. de forma vide de aqua plu. cum quo ꝑ literā istam. ⁊ per. l. j. eo. si absentem ꝺ sueuit dici, q; emphiteota potest relinquere fundum in quo hꝫ usumfructum si sibi ꝓspere non ꝓcedit Rica. de hoc no. extra de osti. que in ecclesiarū. ⁊ hō quo ad futurā non quo ad pensionem preteritam. vt. l. incola. ⁊ his ad municip. vide Ja. de dam. infec. prētor. §. pone edictū vide Dy. de leg. ij. in. l. pater. §. fi. vide in spe. de loca. §. nunc aliqua. xxj. ꝺ versi. cxxviij. ⁊ de feu. §. quam. ver. xxviij. vbi dicit q; feudatari⁹ non potest renunciare dño inuito: q: ei obligatus. non obstat hꝫ lex. q: hic fructuarius non est ad aliquid obligatus nisi in consequentiam vsusfructus. Ideo ei renunciat ⁊ sublato principali tollitur accessorium. ¶ In tex. ibi eū ꝺ debere hoc est: q; cessat causa ꝓstationis ⁊ cessante cā cessat effectus: sec⁹ si aliud est in causa prestans q; ipa res. vt. C. de pig. l. j. Bal.

Sed cum fructuarius. Vbi quis cōuenit ex suo facto non liberatur cedendo rei ⁊c.

Letus. ¶ In tex. ibi pertinere iure dominij ꝑm Francis. accur. ¶ Not. quod homo nō est in fructu. non enim debet homo propter suam dignitatem quam habet vltra omnes alias creaturas iudicari ad paria cū aliis rebus infimitis. Et ista fuit ratio bruti ⁊ vltra ⁊ semper allegatur hec. l. ⁊ facit ad questionem pro illo qui emit gabellam fructuum. vtrum ad eum pertineat gabella que imponitur pro capitibus hominum sicut est in quibusdam locis consuetudo quod pro quolibet homine qui nascitur aliquid fisco soluatur ⁊ certe non: quia gabella fructuum non comprehendit partus mulierum. vt hic cum similibus loquor de his qui nascuntur serui: quia de liberis hominibus non est dubium q; non sunt in fructu. Bal.

Quid ergo. §. **Sed** quod dicit. Not. differentiam inter vniuersale ⁊ speciale. nam in vniuersalibus vnum subrogat pro alio: sed non in specialibus. facit supra code⁊ titu. l. vsufructuarium. §. si vinarijs. Bal.

Si dominus. Ista lex videtur dicere q; si habens nudam ꝓprietatem legat vsumfructum videt legare solam speciem ꝓsolidationis ⁊ in eo casu admittit fructuarius ad legatum ⁊ non ante. facit. j. de leg. j. l. seruum filij. ⁊ l. si domus. §. si. ⁊ de vsufru. lega. l. sticho. ⁊ C. de leg. l. vxor patrui. glos. dicit contrarium. ⁊ eam no. non obstant contraria q: loquuntur in iure canonico illa. l. cum seruum filij videt multum obstare. Bal.

¶ De vsufructu accrescendo. **Rubrica.**

¶ Additio Bal.

¶ Vide in speculo de dona. in prin. ver. quid si pluribus.

1 Ius accrescendi in quo est fundatum.
2 Veniens propter defuncti voluntatem habet tacitam defuncti voluntatem.

Quotiens. Inter legatarios vsusfructus si sunt cōiuncti hꝫ locū ius accrescendi. secus si sunt oīnodi siuncti. h. d. hoc prin. ¶ In tex. ibi separatiꝫ re ⁊ verbis ꝑm Fran. accur. ¶ Not. q; ius accrescendi est fundatum in conunctione. ⁊ ideo vbi non est conunctio aliqua ibi non est ius accrescendi. ius ergo accrescendi causatur a conunctione. nec obstat. j. de condi. ⁊ demon. l. mulier ⁊ titio. q: legitur de legatario qui admittit ex dispensatione legali ꝓptervoluntatem defuncti cui non est attributum ius accrescendi. ⁊ est ratio: q: ius accrescendi requirit tacitam seu presumptam voluntatē testatoris. vt no. j. ad trebel. l. apud iul. ⁊ de a leg. ij. l. si titio ⁊ mevio. § iul. ¶ Constat autē q; ille qui venit ꝓpter voluntatem defuncti habet tacitā voluntatē defuncti vt no. in. l. j. §. vel maxime. j. de colla. bono. ¶ Modo habes intellectū l. mulieri ⁊ titio. que est singularis. Bal.

a ¶ Ad seruitē dū. adde car. in cle. ij. §. de uiq. vij. q. de re iudi. ⁊ cun dē bal. in. l. j. ix. col. ver. q̄dam est. C. de sen. q̄ pro eo.

Deniqꝫ. Ex legati cōiunctione procedit ius accrescēdi in vsufructu. h. d. nec ob. j. de leg. ij. l. proculo. q: ibi in legato ꝓprietatis. ⁊ est ratio differentie: q: legatum vsusfructus fundat i psona dñi ꝺ vt. j. ꝺ sti. ser. l. vsufructus. Sꝫ legatū ꝓprietatis vadit ad eos ꝑ quoddā mediū ꝑ obliquū vt. j. de acq. hered. l. placet. ⁊ de le. j. l. cum filio. ⁊ vt le. no. ca. l. j. §. minorem. Est autem potentius ius directum quam per obliquum. vt. j. de fideicom. liber. l. filij⁹. §. erit. Bal.

Idem ait. Conunctus cōiunctione legali prefertur conuncto tantum quantum ad ius accrescendi in vsufructu. hoc dicit. ⁊ no. quod conunctus legis autoritate interpretatur esse conunctus re ⁊ verbis. ⁊ glos. dicit q; hꝺ est notandum. Bal.

Idem est. ¶ Hoc dicit quod conunctus re ⁊ verbis
b quia due rationes vincunt vnam ᵇ. facit. infra de lega. iij. l. re conuncti ⁊c.

b ¶ Vnā. adde cundē bal. i. l. j. C. de leg. he re. ꝓ illū tex. ⁊ limita nisi vna sit fortior pluriū⁹: vt ꝑ ab. i. c. suggestā in fi. de iu. pa.

Interdum. ¶ Inter conunctos re tantum procedit ius non decrescendi. in vsufructu ⁊ expedita in acquisitione quam ex acquisiti admissione licet secus esset in proprietate. hoc dicit. notabiliter multum. ¶ In tex. ibi concursu. scilicet interueniente. ¶ In text. ibi. §. repudiante. et sic cessante concursu. ¶ In tex. ibi: sed in vsufructu. no. text. qui non est alibi. ¶ In tex. ibi ius accrescendi large ponitur tam ꝓ iure accrescendi. quam pro iure non decrescendi. ¶ In text. ibi ergo quotidie. scilicet successiue. Et est ratio: quia non recipit in instanti plenam consummationem. vt. C. de vsufructu. l. corruptionem. ⁊ s. tit. j. l. iij. dare. quia quotidie nascitur quodammodo respectu futuri temporis videtur procedere ius accrescendi magis quam expedita acquisitione quam ex acquisiti admissione; quasi semper alias super respectu futuri temporis similis. ¶ Nota q; non est ita in proprie. quia perfecte acquiritur in instanti ⁊ non habet dependentiam de futuro ⁊ ista est subtilis ratio istius. §. ⁊ tene menti sed dubium est de emphiteosi vtrum cēseatur ad instar vsufructus vel ad instar proprietatis. in emphiteota cadit instātanea traditio nec sibi est successoria obligatio ⁊ videtur idem quod in proprietate. ¶ Contra videtur idem quod in vsufructu: quia acquisitio non est perpetua: sed temporalis. vnde pro tempore quo non erit videtur procedere ius accrescendi quasi ex impedita acquisitione per rationem litere non habꝫ locum in cōtractu quando contrahitur super vsufructu. vt patet ex verbo constituitur quod ad contractus refertur ⁊ verbum legatur quod sequitur ⁊ refertur ad vltimam voluntatem: sed de hoc. dic vt nota. j. de verborum obligatio. l. si mihi ⁊ titio. ⁊ facit quod no. in specu. de dona. in princip. ver. quid si pluribus ⁊ C. de cad. tol. l. j. ad fin. ¶ In glo. vltima premitte ad euidentiam quod conuunctio tripliciter fit. vt not. j. de pecu. leg. l. quidam. ⁊ hic premitte vltra aliam diuisionem que fit hic ⁊ in. l. con

Universidad de Deusto
Biblioteca

iuncti. ¶ In ea.gl.ibi vel separati qñ in diuersis orationibus. pondus.ergo verbalis ꝯiunctio stat in eadem rõne.vt.C.de cadu.tol.l.j.§.his itavarie pondus ꝟbalis diſiũctionis stat in diuersis orationibus.vt hic.ꝛ ibi realis vero coniunctio est quoꝯ. ad eandẽ rem concurrit̃ que per testõrem non est diuisa inter legatarios vt insti.de lega.§.si eadẽ. ¶ In ea.glo.ibi admitto. qꝛ plus paris potentie sunt coniũctio realis tm̃.ꝛ verbalis tm̃.j.de leg.ij.l.meuio. Vltimo adde hic qõdixi.s.ti.j.l.dñs.§.ſi. ¶ Itẽ adde ꝙ in dubiis ppꝛie non reperit̃ ius accrescendi vel non decrescẽdi. Et iõ ibi non est differentia inter ɔ̃etus ꝛ vltimas voluntates.vt.j.cõ.p̃dt.l.p̃dium.ꝛ.j.quẽadmodum ser.amit.l.aquã ꝛ ar.j.de cuic.l.rem hereditariam.

¶ Additio Bal.

Notiens. In glo.que incipit imo in casu hic portio deficit per repudiationẽ ibi deficit iudicio testõris deficit in totũ hic pars lꝫ ibi ɔ̃ voluntatẽ testatoris admittat̃ mulier tñ nõ hꝫ ius accrescendi ille qui admittit̃ ɔ̃voluntatẽ testõris loquor in legat̃.vel in diuerso iure nocẽ.ꝛ diuersos casus. Et iõ repꝛesentat̃ oĩno diſiunctio.ideo cessat ibi ius accrescendi.ꝛ facit ꝙ mulier que admittit̃ ex dispensatiõe.§.hic p̃senti.de insti.emp.nõ habeat ius accrescendi.ꝛ puto qõvez̃ sit qꝛ ex tacita voluntate nõ ad treb.app. §.j.de le.ij.ſi titio vel meuio.§.iul.nec dꝫ admitti pt im fm voluntatẽ partim ɔ̃.de odi.ꝛ demõ.titio ſi nõ nupserit. Triplex est cõiunctio ꝟbalis sola realis sola ꝛ pmixta realis ꝛ ꝟbalis sit̃. Itẽ diſiũctio alia hois alia legꝫ: alia idirecta vt.l.ꝛ peculo.alia directa Item coniũctio ꝟbalis alia exp̃ſſa que fit verbis exp̃ſſis.alia tacita vt qñ punc.repꝛesentat copulã. Itẽ exꝓessa fit triplr p coniunctionẽ:vt pariter per ꝯiunctam dictionẽ:vt onus per coniũctam orationẽ vt vobis lego decẽ. Itẽ copula alia cadit in terminos ſeparatos oĩno vt.l.j.ff.de insami.alia cadit inter terminos cõnexos vt lego tibi decem ꝛ ſeio eadem.ꝛ.alia vero inter res vt lego hoc ꝛ illud alia inter pſonas:vt lego tibi ꝛ ſeyo decẽ. Item diſiũctio est duplex vna que diuidit mentẽ ꝛ vba:vt lego tibi dimidiã ſeio lego aliã dimidiã.alia que diuidit mentẽ ꝛ non verba vt cũ dico lego vobis equalibus portionibus. Itẽ inter coniũctos re tñ vel coniũctos re ꝛ verbis hꝫ locũ ius nõ decrescendi. ſꝫ ter.in hac.l.j.in prin.videt̃ dicere ꝙ habeat locũ ius accrescẽdi ſi verbum tantum ius accrescendi. Itẽ ius accrescendi est ius ſed ius non decrescendi est alienatio quedã nõ ius per ſe nec ex eo.ſed ex ipa diſpoſitione finalr intentat̃. Item verbum dñ determinatio ſeu determinans copulata ad verbũ dicuntur determinabilia ꝛ quotiens vna determinatio determinat plura determinabilia:aut determinat ad vnum finem ꝛ determinat ea non vt plura:ſꝫ vt vnum.ꝛ ſic vnitiue ſeu ꝯiunctiue. Aut ad diuerſos ꝛ reſoluit̃ plurale in ſingularitatem[a] vt.l.falſa.§.vltimo.ꝛ.l.quãuis.ꝛ.l.heredi.ꝛ.l.lucius.§.gallo.ꝛ facit hoc per ɔ̃et.vt ſi dico lego titio ꝛ ſeyo fundum non ſit hic ꝯiunctio realis:qꝛ est remuneratio pſonarum.vt.C.de condi.ꝛ demon.fundo:ſed fit verbalis tantum per hoc quod no.j ſi pars hereditatis.l.ij. Item no. ꝙ diuerſitas que est penes cauſam efficientem rem inducit omnimodam diuiſionem.vnde ex teſtamentis diuerſorum non procedit ius accrescendi niſi habeatur loco vnius.j.eodem.l.pe.ꝛ.l. qui patri.de ar.habẽt̃ ſiue cauſa efficiens ſiue homo ſiue lex de bonorum poſſeſ.ſed cum patrono. Aliquando inter eum qui venit̃ ex priuilegio.ꝛ cum quivenit iure communi non habet locuꝫ ius accrescendi.vt.l.mulieri vbi ad hoc.vt regule iuris.non corrumpant̃.l.ij.§.ſed ſi coniunctim de le.pre.vnde in hereditatibus locum habet etiam tunc ne teſtator pro parte habeat heredẽ pro parte nõ.ſecundũ docto.meũ. ¶ In glo.que incipit verbis.ſed re coniuncta. Re coniuncti ſunt illi qui coniunguntur mediãte re.ꝛ no.ꝙ diuerſe res vel partes diſtincte excludunt cõiunctionem hanc. Verbis coniuncti ſunt illi qui coniunguntur mediante copula vel quaſi.ꝛ vbi est copula partes fiũt ab initio. quia intellectualiter ꝛ tacite videtur cuilibet relicta portio:ſed vbi non est copula ibi concurſa tantum. Et nota an pluralitas. Orationem excindit copula que verbis.quia non est idem ſermo.ſed plures per teſtantes.ꝛ diuiſi. ¶ Et nota quod verbum pro equis portionibus in diuerſis inducit diuiſionem realẽ fm glo.quod est verum vbi tacite non intelligebatur. Nam tunc exꝓeſſio eorum que tacite iuſunt nihil adiecit.[b] non ob.de heredi. inſti.interdum:quia ibi non inerat tacite.vt.l.titius eodem.tit. ¶ Nota bene idem ſi ex diſparibus.quia non ineſt ergo diſiunctio non inducit:vt ſi dicit vnus ex ta. alter in reſiduo. ¶ Et nota quod coniuncta re tantum inducit ius non decrescendi tã in proprietate quam inꝟuſructu ex non facta ſeu impedita acquiſitione.ſed ex ſuperueniente amiſſione inducit ius accrescẽdi inꝟuſructu in proprietate vel in.§.interdum. Nam acquiſitio proprietatis est immutabilis ꝛ eterna acquiſitio ꝟuſru.non ꝛ in fine.ꝛ ideo ſemper ſumus in initio pro futuro tempore. ¶ Nota bene ꝛ habet in ſui duratione ꝛ eſſe pendentiam. Mas quotidie conſtituitur.§.interdum. ¶ Et nota quod ille qui admittitur contra voluntatem defuncti non habet ius accrescendi in legatis.l.mulieri.ꝛ titio:ſꝫ in hereditatibus directo delatis ſic:quia ibi ius accrescendi est neceſſarium.l.cum here.ɔ̃ acquiſ. heredi.in hereditatibus coniunctio inducit ius prelationis in iure accrescendi:ſed non ipſum ius accrescendi:ſed in lega.inducit vtrunq; in.l. Item quod ſaber.erunt omnino diſiuncti ꝛ habent ius accrescendi equo:quia diſiuncti equo:nam ſiue ibi partis inſtitu.non ſunt re coniuncti:quia ſine re inſtitut. Et vbi nõ nominatur res ibi non est coniunctio realis. ¶ Et nota quod coniuncti per mediam perſonam.idest coniunctione legali non ſunt proprie coniuncti.vt.l.ꝛ proculo.quia nec legatarij:vt. l.q̃ liberis. §. hec verba de vulga. ſubſtitutio.ſed improprie ꝛ in vſufruct. procedit ius accrescendi ex improꝓia coniunctione: et ius accrescendi prefertur iuri conſolidationis nota bene. ꝛ nota quod eque diſiuncti ſunt pares.l.is quod ſaber.ꝛ eque coniuncti.vt.l.meuio. Etiam diuerſa ſpecie coniunctionis:puta vnus re tantum alter verbis tantum:quia paria ſunt id fieri re ipſa ꝛ verbis.vt.l.de quibus.ſed dupler coniunctio prefertur vni tantum.l.re coniũcti.nor. bene.ꝛno.in prin.hui⁹ legis duas regulas.ſcilicet a fine.quod inter coniunctos habet locum ius accrescendi in vſufructu.legato cui obſt.l.mulieri.ſed ibi contra voluntatem ꝛ diſpensatiue hic fm ſimile no.in.l.ij.C.de inſtitutionibus ꝛ ſubſti. Item obſtat.de vſufruc.leg.in fine.ſolu.ibi.vt argumẽ.ibi ob alimenta vel ibi teſtator prohibuit quod poteſt in legatis in hereditatibus non poteſt gratia vnius ex heredibus prohibere titio coheredis:quia tacite ſubſtituit.vt in.§. p ſecundo.ꝛ de leg.ij.ſi titio.§.iul.ſed non quod decedat pro parte inteſta.l.p.de iniuſto teſta.rub.negatum est quod inter penitus diſiunctos non habet locum ius accrescendi in vſufructu legato ꝛ ponit exemplum de partibus relictis diuerſis in diuerſis partibus teſtamenti vel in diuerſis voluntatibus ꝛ ſi intelligat̃ de partib⁹ rei loco diſtinctis non dubiũ: qꝛ plura corꝓora ſiũt ꝛ diuerſe res ſunt. ¶ Nota in ter.in.§.denicꝫ.h.d.qõ in legali coniunctione procedit ius accrescendi inꝟuſru. ℔p.de le.ij.p eulo. Sol. hoc contemplatione a ſua ciuitate non preſcribitur qõ dic:vt plene no.p Cy.in.d.l.comperit.ꝛ vide Ja.bu.in.q. vterũ piſanoz̃. Bal.legũ doctor.

a ¶ In ſingularitatez. adde ſc.c.oĉs.j.di. ꝛqõ ibi dixi i apoſtil.

Duobus. Heredes pretendentes vſumfructum ex except. ratione teſtatoris non dicuntur in eo coniuncti.hoc dicit.ꝛ est nouus caſus.ꝛ est ratio: quia non ſunt verbis coniuncti. Itez nec re.quia quilibet videtur excepta tus vſusfructus ſue partis que haberet in proprietate. Et ſic diuiſim ſequitur.l.ſi tibi Bal.legum doctor.

Itibi. Inter habentẽ vſumfructũ cauſalẽ ꝛ vſumfructũ formalẽ est ius accrescendi rõne cõiunctionis verbalis. Bal.

Item ſi. Si mihi. ¶ Not.bene hunc.§. qui petatur ꝛ dicit ibi Baldus.

Quis titio. ¶ Tantum habet vnus nominatus ꝙtum plures innominati coniuncti per nomen collectiuum. Item dictio cum per modum copule cadens inter perſonas operat̃ idem quod dictio.ꝛ.h.d.ꝛ not.hanc.l.doct. j.de le.j.l.titie tertores.§.nihil diſtat.ꝛ facit qõ no.inſti.de le.§.ſi q̃s ancillas. ¶ Et no.per hunc ter.ar.ꝙ ſi per ſtatutum imponit̃ pena capitaneo ꝛ ancianis. Capitaneus tenetur ad dimidiam.ꝛ oĉs anciani ad aliam dimidiam. Eodẽ modo ſi daretur arbitriũ capitaneo cuꝫ prioribus.nam oĉs priores habent vocẽ ꝛ capitaneus aliã.ſed Ja.bu.tangit in auth.cã que fit. Bal.

Mulieri. ¶ No.per hanc.l.ꝙ ſiq̃s inſtituat vxorem cum filijs eius qõ medietatem videt̃ relinquere vxori ꝛ medietatem filijs per iſtũſter.non ob.j.de liber.ꝛ poſthu.l. gallus. §.q̃dam.qꝛ ibi in teſtõ aſcendẽtio'qui neceſſitabat̃ ad teſtandũ quodã ordine q̃ est datus a iure vr̃ teſtatus in dubio. ¶ Itẽ est ar.huius.l.ꝙ ſi ego acq̃ſiui emphiteoſim pro me ꝛ filijs meis ꝙ medietatẽ ego habeã ꝛ medietatẽ filijs meis. ¶ Sed ɔ̃ium vr̃ ꝙ iſta ꝟba intelligant̃ ordine ſucceſſiuo[c].ſ.mihi invita mea et poſt mortẽ meã filijs meis.ita ꝙ ſit mortis eã capio quo ad eos vt in auth.de nõ alie.§.emphiteoſim.ar.no.ſ.de pac.l.ſi tibi.§.ſi pactus ꝛ j.de ope.liber.l.vt iureiur.§.ſi liberi.qõ est verius p naturam

a ¶ Succeſſino.adde eundẽ bal.in.l.ſi. C.de ꝟ.ſig. q̃ dicit ꝙ vbi ſit mẽtio pſonarũ iter quas cadit ꝑtio ſemp diſpoſitio intelligit̃ ordine ſucceſſiuo ꝛ tz idem bal.in.l.gall⁹ §. quidam re de.j.de libe.ꝛ poſthu.

b ¶ Adjecit.adde eãdez bal. in.l.emili⁹.ſ. de mino.i repe.ꝛqõ ibi dixi in apoſtil.

c

Universidad de Deusto
Biblioteca

tura emphiteosis que quodã ordinevadit ad filios.z q; ordinata charitas incipit a seipso. ¶ Item no. si testator dicit sic volo q; filij mei alimentent vna cũ matre ipsor; q; intelligit legare materi alimenta teneməti. hic. l. notabile. nec obstat huic. l. j. de fundo instruc. l. quarta: q; hic copula cadit inter psonas ibi interres quaz vna accedit alteri. z sic nõ obstat. ꝛc. Bal.

¶ Additio Bal.

Si mulieri. In ter. ibi si familiam ar. pro colono partiario qui portat bladum ad domũ dñi z tradit eius familie dño absente q; fit liberatus. q; ista est de more in istis solutionibus. z q; dño soluisse videt. arg. huius litere per hoc. C. de admini. tut. sanc imus. z. l. constitution em. Baldus.

Si proprietates. ¶ No. q; ei cui legatur ppietas videtur etiam legatus vsusfructus causalis. z facit. j. de vsufructu lega. l. si alij ꝛc.

Cum singulis. Vbi diuersi sunt grauati z diuersi onerati non bz locum accrescendi. h. d.

¶ Additio Bal.

Cum. ¶ In ter. ibi definit q; in ppietate. nõ psistit in superficie: sz sicut sursuz est liberũ vsq; ad celum. Ita deorsum vsq; ad centrum terre.

¶ Quando dies vsusfructus legati cedat. Rubrica.

1 Dies appositus in legato vel in promissione vsufructus suspendit nõ solũ executionẽ sed natiuitatẽ obligationis.

Dies vsusfructus. Legati cedit adita hereditate z si est dies apposita ipo iure nõ cadit ante diem. facit. j. de vsufr. leg. l. sempronius attalus z si est relictus per noia multiplicatiua. vt in singulos annos non censetur legatum sed plura ppter enumerationem tẽporum. h. d. tota lex. ¶ † No. q; dies appositus in legato vel in pmissione vsusfructus suspendit non solum executionem: sed natiuitatem obligationis. secus in ppietate qõ tenemẽti. ¶ In ter. ibi: sed nec actio in legato in diẽ. puta fundi post pascha q; tum ad actionem rei vendicationis nõ cadit añ diem. vt. l. sempronius attalus. j. de vsufructu lega. quod est alibi. Bal.

1

¶ Quibus modis vsusfructus amittatur. Rubrica.

Do solum. Idem in Fũdo. ¶ No. q; emphiteota põt facere alĩ quem vsufructuariũ z nõ credo q; in hoc requirat̃ ꝓsensus domini. Bal.

Usq; adeo. ¶ Not. q; id qõ non est perire non põt hoc dicit. Bal.

Si duobus. No. in ver. q; si ex duobus qõ separatio: distinctio temporis habet vim disiunctiõis re z verbis z impedit ius accrescendi. hoc dicit.

Si cui in annos. Ususfructus capitur diminutione amissus potest resumi ex dispõne repentina. zvꝫ dispositio repentina cois̃po q; est facta cõmemoratio tpis. h. d. b̃ prin. ¶ Et no. in hoc prin. quatuor formas prima in annos singulos. scõa quot. capite minutus erit. tertia q; diu vixerit. quarta vsq; ad decẽniũ vel ad tps. nam istud legatũ cõpendiosum. i. sub compendio tpis factũ non censet̃ vnũ legatũ. sed plura legata. facit. ff. e. l. j. §. vsq; adeo. z. l. ij. §. si non mors. Et ex hoc prin. arguit Ja. de are. q; substitutio ita facta impuberi in pupillari q; ficunq; decesserit talis substitutio equipolleat illi si decesserit in pupillari etate vel postea q; ficunq; q; videt̃ facta cũ distributione tpis, fm Jac. p quo facit. hec. l. ¶ Sed in ff̃rium facit. q; sicut pluralitas rer; non inducit pluralitatẽ stipulationũ nisi rebus enumeratis. vt. j. de verb. ob. l. scire debemus. Ita nec commemoratio temporis. ar. de re ad tps. vt. j. de mili. tes. l. miles ita heredẽ. §. q; diximus. ¶ Preterea istud aduerbiũ distributiuũ

a q; ficunq; est vniformiter intelligendũ, ex quo testator non distinguit aliter iuxta illud q; dr. q; q; vna determinatio decernit plura determinabilia determinat ea parit̃. vt. j. de vul. sub. l. hoc iure §. sed si aliter. Et ita tz glo. in. l. pcibus. z in. l. centurio. z instit. de pupil. substi. §. extraneũ. sed ff̃rium tz instit. de pupil. sub. in glos. mag. z Jo. an. sequit̃ illud in. c. j. de testa. li. vj. in nouella. ¶ Sz alia opinio est magis cõis q; ista substitutio sit vniformis propter vniformitatem sermonis. nec obstat. j. de pdi. z demon. l. pseuerinam. §. pditionum verba: q; ibi verba non pñt vniformiter intelligi cũ adultus non possit habere tutores. Et ideo ex necessitate iuris intelligunt̃ diformiter. z ista substitutio põt vniformiter intelligi. s. q; omni tpe sit fideicommissaria post aditã hereditatem: sz ea non adita posset venire ex alis invulgari pcepta in compendiosa. vt no. ff̃. in. l. pcibus. C. de impuberum z alijs substi. ¶ Sz qõ rñdemus ad hoc. Rñdeo q; hic est vniformis intentatio p oi tpe nec trahit̃ ad diformitatẽ. z sic nõ ob. Et sic in substõne apponeretur verbum sine liberis. glo. reputatur pro magis expedita q; fit omni tpe fideicom. q; si simplr̃ diceret qñ cũq; decesserit sine commemoratione liberor;. z est rõ. q; tunc in defectum liberor; videt̃ generale institutũ. z sic per fideicommissum substituisse. vt. C. de insti. z substi. l. generaliter. z pñtat ad h̃ ar. j. de heredi. l. lucius. ¶ Not. hec verba: q; sup istis questionibus sepissime dsului. ¶ In text. ibi diminutione minima vel maxima secuta restõne in integ. z facit. ff̃. de capi. dimi. l. legatus z. j. de condi. z de. l. intercidit.

Hec autẽ. Usufructuarius vtens ex repetitione bz ius accrescendi sicut haberet substitut' sibi tanq; verbis: sed tanq; re coniunc. h. d. z est multum no. ¶ No. q; iter legatariũ z substitutũ alterius legatarij nõ df esse disiunctio verbalis. sz realis qõ esset difficile reperire alibi. Et est etiam arg. q; aliquis possit substitui sibiipsi. Bal.

Item papinianus. Qñ nõ est repetita tota pars: sed ps ptis illa ps repetita bz ius accrescendi non respectu ptis non repetite imo illa dsolidat̃ ppietati: sed respectu ptis collegatarij põt deferre. z nisi tu haberes istũ. §. summatũ tu nunq; intelligeres casum in terminis. z sic bz in eo q; pdidit. bz effi in portatione collegatarij. sz nõ bz eo q; pdidit capitis diminutiõe. q; impossibile est eodẽ instanti tpis ipm perderet iure accrescendi reassumere. nõ ergo ius accrescendi. ad scipm. sed ad legatarium. h. d.

Morte. Utequid psone coheret morte finitur. hoc dicit iste. §.

Si legatum. ¶ No. hic vsumfructum separari a persona z restitui alteri ex volũtate testatoris fic. j. eodem. l. pomponius §. fi. Baldus.

Peteri. Repetitio vsusfructus bz locum in vita z non post mortẽ legatarij nisi fit facta cõmemoratio heredis. h. d. z dicit no. Gui. C. e. l. antiquas. ¶ Itẽ no. h̃ illa v̄ba qualicũq; rõne vel ingenio que quotidie inserunt̃ in clausulis instrumentor;.

Candi. Licet mutet̃ forma in accessorio nõ extinguit̃ in principali. h. d. no. q; edificia q̃ sunt in fundo censent̃ accedere fundo z facit ad statutuz qõ dicit q; domus non debeant estimari in estimo cõis q; non intelligit̃ de domibus que sunt in agris gratia agror;: q; illa censetur accessio fundi z debẽt per se censeri. h. d.

Quid tamen. Non tñ. ¶ No. ex isto. §. cum sequenti vsq; ad. l. si cui balnei multa exempla de mutatione forme. Bal.

Si cui balnei. No. q; mutato ministro ex quo dependet effectus intelligit̃ res mutata. z sic est ar. q; si de hortolano fiat cerdo debeat ãmodo rñdere sub carmerlẽgo cerdonũ. h.

Si vsufructuarius. Hesis ¶ Habz duos intellect' primus est q; fructuarius non facit fructus suos separatiõe nisi recõdat in horreos. secus in bonefidei possessore qui bz ciuilẽ possessionẽ. q; statim efficit dñs fructus post separationẽ fm b̃ labeo corrigit̃ a iuliano. Sed intellect' non est verus. z ideo tene scõam lec. vz q; in fructuario requiratur separatio eius nomine fm labeonem z bene. Et ideo si non sunt separati ab hoie: sz casu: vt ceciderunt olive vel poma vi vẽtor; non ptinent ista ad fructuariũ: sed sola separatione bñ credo q; ptineant si postea vsufructuarius mouet de loco ad locum vel recondit in horreo. vt. ff̃. de vsufr. l. si fur. decesserit: sed in bonefidei possessore qui possidet dñij cogitatiõe sufficit sola separatio a quocũq; vel etiã per casum. z iste est verus intellectus. et hoc declarat̃ per Cy. C. de rei ven. l. certũ. tangit̃ etiã p Gui. C. de ac. pos. l. ij in. vj. col. vbi oinovideas. Et tria facit hec. l. primo ponit dictũ labeonis dimẽbre. scõo distinguit ipm dictũ quo ad vnũ membrũ. s. de fructibus separatis. tertio addit distinctionẽ iulia. inter fructuariũ z bonefidei possessorẽ. scõa ibi. sed vtverũ

a ¶ Intelligendũ vide eãdẽ bal. in. l. fiḋs. ad declinandã i. ij. col. v̄. restat dubius C. de epis et cle. z. d. alex. de imol. in. l. tij. qui satisf. cog. z in. l. pcibus. vj. col. in v̄. in ff̃rium ostẽdo euidẽtissimis. C. de impu. z ali. substi. z. d. alex. i ꝓsi. cxlv. in ij. parte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tertia ibi Iulianus ait. no. bñ hanc l. ⁊ est rō in fructuario. q; vsufructuarius adminiculū facti desiderat. vt. §. ti. j. l. j. in prin. Itē q; vsufructuari⁹ hz solā naturalē que nō est potēs er se sine alio adminiculo ad fructuū acquisitionem. requirit ergo quoddam adminiculū ademptionis possessionis fructuū per separationē eo⁊ eo noie sufficeret etiā adminiculū vtilis dñi in emphiteota q; naturalis possessio cauta a dño sufficit bñ ad acq̄sitionē fructuum vt. j. de vsur. l. qui scit. §. preterea. ¶ In ter. ibi labeo ait. ⁊ bñ. et gl. ord. Azo. que dicit ⁊ male est falsa. ⁊. d. Azo. somniauit. ¶ No. q; fructus separatos fructuarius transmittit ad heredē nō separatos nō transmittit scdm labeonē: ⁊ hoc fm dictū non examinaᷓ hic vlteri⁹. sed dicet. §. de vsufructu. l. defuncti. ¶ Circa primū vero dictū de fructib⁹ separatis dicit paulus q; est ve⁊ si sunt separati facto hois: secus si casu q; non sufficit separatio causalis ad acquisitionē dñij fructuū. hz iuli. dicit q; nec sufficit factū hois nisi fiat per fructuariū vere vel interpretatiue puta p aliū eius noie. secus in bonefidei possessore qui possidet dñi cognitione. q; ex qualibet separatione statim acquirit dñium fructuū separato⁊. ⁊. b. d. Et no. q; illa opi. q; sit necesse fructus esse reconditos in horreo est ꝫ ter. in v. sed vt ve⁊ nisi intelligeret q̄ non p̄cessit separatio noie fructuarij. fruct⁹ ergo per se cadentes non ptinent ad vsumfructū nisi post⁊ p̄cepit eos. ⁊ istud dictū est substantiale. sed q̄ sunt noie eius separati non desiderat reconditio in horreo: q; nihil ad rē. vnde si testō⁊ legauit vxori vsumfructū fundi ⁊ ipa decessit eū bladō erat⁊ in medio hz nondū esset triturato tūvro⁊ transmittit ad suū heredē: est ergo glo. magna huius qōnis ꝓpter transmissionem. Bal.

Interdum. Nota istam expositionem q̄diu manumittaᷓ q̄diu incipiat manumitti. Baꝯ.

Si sub conditione. No. q; ius accrescēdi nō p̄cedit ex testamētis diuersoꝝ peni. hz bñ p̄cedit ex testō p̄ris ⁊ filij q̄ei pater ordinauit. vt. j. de acquir. heredi. l. qui patri heres extitit. no. hanc regulam. Bal.

Si tibi. Consolidatio voluntaria p̄mittit vsumfructū nec postea reuiuiscit. hoc dicit.

Si qui vsumfructū. Qui vtitur p̄ter certa scientia retinet quasi possessionē totius. secus si p errorē. ē. h. d. facit extra de censib⁹. c. cū olim. ⁊ vide q̄ no. in spe. de p̄script. iij. p̄te. ⁊. hz pone miles. ⁊ xij. di. nosse. ⁊ facit ad no. p Cy. in. l. j. C. de emanci. libe. in vlt. q. no. hic rōne erroris ⁊ oblitionis possessionē p̄dit ⁊ etiā per ius q̄ quis hz. ¶ In ter. ibi vti velit p tunc. non cū dico q̄ intendat renūciare. ⁊ sic nō ob. j. de vsur. l. qui semisses vbi spāle odio vsurarij. No. animvtentis cōsiderari. possessio cū non est sine alio ⁊ adde q̄ no. in. l. j. §. j. j. de iti. actuq; p̄riua. facit hec lex ad illū qui nouit⁊ iurisditionē: sed p̄te iurisditionis vtrū retineat qua si possessionē totius vel p̄tis. ⁊ facit ad q̄nem hec. l. Nono cēps hz aliq̄ō ius visitandi aliquā ecclesiā cū. xx. equis stetit per. xxx. an. q; nō visitauit nisi cū. x. quero an p̄iudicauerit sibi. vel idē pone in rustico qui tenebaᷓ baroni dare annuatim quatuor paria caponū ⁊ non dedit nisi vnū par per longū tp̄s. an p̄iudicauerit sibi. ⁊ ista. l. dicit q; aut scienter aut ignoranter. ⁊ vide Dy. in. l. si p̄ius. j. de aqua plu. arcen. ¶ Ultimo pone q; q̄dam tenebaᷓ dare alicui centū ō pecunia pisana demū mutata pecunia soluit de pecunia mutata que erat ita bona ⁊ per longū tp̄s creditor recepit solonem de ista pecunia quero an sibi p̄iudicauit. dic vt hac. l. ⁊ q̄ tp̄s inspiciaᷓ in solutione tributoꝝ ac decimaꝝ. vide gl. no. in cle. fi. extra de decimis. Bal.

a ¶ Mēsionis adde frā. arc. in. l. q̄ vniuersas. §. q̄ per colonum. j. de acq̄. poss. et q̄ ibi dixi in apostil.

Si vsusfructus. Facit ad no. per Inno. de collegio destructo. ⁊ i. c. ij. de oper. no. nū. Bal.

Si mulieri. No. q; vxor detinet possessionē per maritū ⁊ maritus per vxorē ⁊ idē per reliquā familiam ⁊ tene mēti. ē. de dolo. l. cū q̄s. ⁊ in. l. j. C. si pervim vel alio modo. Bal.

Si ager. Intellige q; alueus perimit vsumfructū: hz non simpler inundatio⁊ ita intellige. l. istam cū. l. seq. possessio vero bene perdit per inūdationem. vt. j. de ac. pos. l. iij. §. labeo. Bal.

Omponius. Per colonū suo noie possidē rem non retinet fructuari⁹ possessionem hz vsumfructū locauerit ⁊ annuam recipiat pēsionem: sed per colonū coloni bñ retinet possessionē. h. d. Nō ergo detinet pervez possessorem: sed per detentationem. ⁊ est hic expressum q; per receptionem pensionis a p̄obaᷓ possessio, vel

b etiam instrm locationis ᵇvel venditionis fructuū probaᷓ possessio ꝫ tertiū. ita est exp̄essum hic. ⁊ extra de fide instr. c. inter dilectos in fi. qō tene menti. ⁊ econtra vtrum non soluere pensionez hoc solum inducat p̄riuationē possessionis ⁊ dicendū est qō nō. vt. j. de loca. l. quero. §. inter locatorem. ⁊ de vi ⁊ vi ar. l. colonus in. l. ij. de iure emph. Nam si induceret p̄riuationem possessiōis nō posset expelli ꝓpria autoritate dñi q; esset possessio interuersa qō est falsum vt no. in spe. de locato. §. nunc aliqua. ver. xliij. ⁊ vide quod no. in spec. de p̄script. iiij. parte. ver. pone colonus ⁊ facit qō no. C. de p̄script. xxx. an. in. l. ij. in glo. ⁊ si non. ⁊. j. de sol. l. titia ⁊. l. filie. ¶ In ter. ibi admitti per rp̄s statutum nōvtē do fm Fran. accur. ¶ In ter. ibi emptor nec hz a me causam. et sic non obstat. §. de vsufructu. l. q; qui precio. ¶ In ter. ibi non esse ergo licet emptor p̄scripserit venditor non intelligit p̄scripsisse. sic. §. de alie. iu. mu. causa fac. l. itez si res. ¶ In ter. ibi retinetur. scilicet per colonum coloni. ¶ In ter. ibi habiturum q; post restitutionem vsufructus est abdicatus secundo fructuario. ⁊ non primo. ⁊ sic non ob. j. de peri. ⁊ commo. rei ven. l. necessario. §. fi. Bal.

1 ¶ Quis p̄sumitur possidere locum quem fecit arari.

2 Pensio hz non soluaᷓ tñ dñs possessionē nō perdit.

Domonius. Clide l. j. C. si pervim vel alio modo ⁊. C. de distra. pig. l. ⁊ qui sub imagine vide omnino qō determinat speculator per hanc. l. de p̄script. iij. parte. ver. pone colonus vide in spe. de loc. §. nunc aliq; aver. xliij. ad fi. vbi ponit an dñs p̄tinetur possessioñ. ex eo solo q; ei non soluitur pensio annua. et determinat quod non quod est notandum. quomodo p̄obatur ista qualitas possessionis quod quis possideat vt dominus vide quod no. C. communi diui. l. pe. ff. de condi. instit. l. pe. §. de solz filie. ¶ †Item no. q; quis p̄sumitur possidere locum quem fa
1 cit arari ⁊ seminari. vt no. C. si. reg. si quis super adde quod no. C. de ac. pos. l. ij. ⁊. C. de p̄script. xxx. an. l. ij. In glo. ⁊ si non patet
2 ex alia gl. q; hz pensio non solnaᷓ dominus non perdit possessionem. Gui. ibi dicit q; aut non soluitur q; dominus non petit eā ⁊ tunc non perdit possessionem. q; licet colonus non soluat tñ animum soluendi hz ⁊ non possidendi. aut non soluit: q; nōvult soluere licet petat. ⁊ tunc interuertit possessionem. ⁊ ideo dominus desinit possidere fm Buti. Tu in hoc vltimo subdi. aut de negat soluere: q; denegat colonus. ⁊ tunc interuertit pos. aut q; forte dicit se soluisse. ⁊ tunc secus vel die q; hodie colonus non potest interuertere possessionem dño etiam recognoscendo rem ab alio. vt. C. de ac. pos. cum nemo. l. fi. ⁊. ff. de acqui. pos. l. q̄ quis. §. si autem non amittat dominium. tunc sic: vt. l. colonus. ⁊ l. cuz fundum. ⁊ tunc tñ dñs possessionem perdit. Quid si colonus moritur. die vt in. l. si de eo. §. j. de acquiren. posses. ibi dicitur q; possessio que corpore retinetur per colonū perditur non ea que animo dominij.

¶ Additio Bal.

Cum gregis. In ter. ibi parit vsufructus spāle in vsufructu q; desiderat rei formam ⁊ non interpretatiuam seu intellectualem. q; hz multum facit. ⁊ sic non ob. §. qō cuiusq; vniuersi. l. j. in fine. Bal.

¶ De vsufructu eaꝝ rerum que vsu consumuntur vel minuuntur. Rubrica.

Idequod. No. Cy. C. si secundo nup. mulier aue. ibi posita, vbi dicitur qō verbum proprietatis. cōtinet vsufruct. abusiue: sed vsufruct. non vsufructum. vt. l. j. de vsufruc. lega.

Senatus. Quedaz sunt res in quibus nō cadit vsufru. distinctus a ꝓprietate: quia vsu consumuntur. ⁊ ideo tunc non interponitur cautio de rendo salua rerum substantia: q; est impossibile. sed de estimatione restituēda ⁊ trāsfertur dominium. h. d. cum. l. seq. vsq; ad. §. si pecunie de. l. hoc senatus.

Sed de pecunia. No. inversi. nec enim. quod id quod natura negat lex non audet. ⁊ ad hoc allegatur hec lex. hoc dicit. Bal.

Postquam. In terr. ibi nunc cum dātur fm Fran. accu. no. argu. hu
tus. l. qō pater debet habere etiam in omnibus filijs. ⁊ ideo fit legitimus administrato: qō est verū vt no. in. l. j. C. de bo. mater.

Hoc senatus

Decretus. Si pecunie. Cautio obmissa condicitur per condictionez incerti ꝯ.d.ꝛ ad hoc allegatur. Bal.

Que in vsufructu. Mo.ꝙ in pecunia vsusꝛ vsufructus idem sunt.

¶Additio Bal.

Decretus. In glo.per act.ꝛ vt breuiꝫ colligas dic aut ago ad rem que est ꝛ fuit mea.ꝛ tunc ꝑz locum lex si vsufru.noie.j.vsufr.quēad.caueat. Aut ad rem qōverum est necꝫ fuit meaꝛ tunc ꝑz locum lex iul.§.si tibi ad exhi.ꝛ.l.partis.j.de ꝓscrip.ff. Aut ad rē que fuit mea.ſz nō est ꝛ ꝑz locum hec lex. Ja.bu.ꝛc.

Si tibi decem. Legatarius vsufru.pecunie cauet legatario ꝑprietatis eiusdem pecunie ꝛ de sua manu ꝑz percipere sicut in vero vsufructu ꝛ fructuarij debent cauere sibi ad inuicem ꝓpter alias super ius accrescendi.hoc dicit.quod est no.dignum.

1 Procurator si in absentia releuetur nō est necesse quod se obliget.

2 Fideiubens ex mandato testatoris ꝛ soluens non repetit.

Tribus heredibus. Quando plures hēdes sunt grauati in ꝓstando vsumfructum pecunie ꝛ etiam cautēdo ꝓ legatario duoversanꝫ in legato .s.datio pecunie.ꝛ factū.i.cautio.ꝛ ꝑ legatario ꝺz heresvn⁹ cauere alteri ꝛ alter alteri.ꝛ legatari⁹ ꝯgit̄ ꝓmittere tanꝯ ꝓncipalis ꝑsona ꝛ si finito vsufructu fideiubens soluat non repetit.qꝛ ex necessitate fideiussit.ꝛ legatum istud ꝯtum ad sc̄m caput de fideiubendo videt̄ appositū fauore legatarij nō fauore heredum.h.d. Et ista.l.in ver.illud no.ar.ꝙ lꝫ dñs volens ꝓcuratorem relevare ꝑ eo satisfidet nihilominus ipe ꝓcurator ꝺz se obligare ſm Ja.de bel.de hoc per Cy.in.l.j.C.de pcu. Tu dic ꝙ cum ꝓcurator etiam in absentia relevet̄.vt.ff.de pcu.l.si defunctus.qō non est necesse ꝙ se obliget qꝛ dñs releuat eum tanꝯ exꝓmissor ꝑ reo arg.ff.de dolo.l.eleganter.§.seruus pactionis . non obstat ista litera qꝛ loquit̄ in vero fideiussore.vnde ꝛsideratur ꝑsistentia ꝓncipalis debiti. ¶† Sc̄o no.ꝙ ille qui fideiubet ex necessitate puta ex mandato testatoris soluens non repetit qōnō reperit̄ alibi ſm bar.vide Cy.in.l.vnica.C.de cad.tol. ꝛ Bart. in l.si per ea.C.mandati.de hoc interrogauit quendam in ꝓnuato examine ꝛ respondit contra casum.ꝛ ideo cauc.Bal.

¶Additio Bal.

Tribus. In ter.ibi.§.illud etiam ar.ꝙ lꝫ dñs volens ꝓcuratorem relevare ꝑ eo satisfidet nihilowinꝰ ꝓcurator ꝺz se obligare Ja.de bel. de hoc per Cy.C.de pcu.l.j.Bal.

Instipulatore. In ter. ibi casus qꝛ tertium capīt in de nō vtēdo non cadit hic. Et no.ꝙ non ꝺz poni in ſctu vel in instrumento capitulum impertinens.Bal.

¶Si vsufructus petat̄ vel ad alium ꝓtinere neget. Rubri.

Fundo. Fructuarius non agit cōfessoria ꝑ seruitute accessoria.sed ꝓ ipo vsufructu per quod indirecte consequet̄ qō mero iure directe ꝛsequi non pōt.h.d. ¶Mo.hoc principium qō docet formare libellum.non enim fructuarius aget eo ꝙ asserit se habere seruitutem vie et in ea turbari.sed eo qō asserat habere seruitutem vsufructus ꝛ ea turbari qꝛ turbatur in via que debetur illi fundo.ista est forma libelli cuius ratio est:qꝛ iste fructuarius non habet seruitutem vie licet habeat vsum ipsius seruitutis vie ꝛ aliud est habere ius.ꝛ aliud est habere vsum eius. ¶Not.hic ꝙ illud quod non potest principaliter peti potest per obliquuꝫ ꝛ adde hic quod no.Inno.de ꝓscrip.c.auditis.ꝛ de excess.ꝓla. c.cum inter dilectos.Bal.

¶Additio Bal.

Fundo. Vide Inno.de ꝓscrip.c.audi. vide Inno.de excess.ꝓla.inter dilectos in ꝓn. ¶In gl.que incipit qꝛ soli domino .Vbi non intelligatur.ambe sunt vere simul iuncte. Et dic ꝙ aut vult ꝓponere confessoriam directam ꝓ vsufructuꝫ potest ꝛ Cyn.hic loquitur ne impediatur in re agere.aut vult agere ad ipsam seruitutem ꝛ non potest directa sed vtili.Jac.bu.

Usufructus. Legato vsufructu admittenda quibus vsufruct. eget tacita sequitur legatum.puta aditus iter vel via ꝓ ut desiderat perceptio vsufru.ꝛ si legato vsufructu talia admittantur non tenet ademptio qꝛ talia insunt ex necessitate.h.d. ¶In ter.ibi.alias vtilitates.i.cōmoda que non sunt sequele nec appendices. ¶Mo.ꝙ sequela alicuius alteriꝰ rei est istius nature ꝙ sequitur ipsam rem de necessitate ꝛ adiectio impossibilis nonvitiat principalem dispositionē sed magis vitiat̄ cōtra istū ter.facit.j.de vsu ꝛ habi.l.per seruum.§.j.in v.Denique sed dicvt ibi.Bal.

Ab herede. Vbi petit̄ vsufruc.ꝯ heredem iudex ꝺz ꝺemnare heredē ad interesse deteriorationis.h.d.

Vsumfructum. Jus minus validum nō durat maiori tpe ꝙ ius magis validum . hoc dicit vel sic: ius vtile non est maioris durationis quaꝫ ius directum. hoc dicit. ¶Premitte ad euidentiam.qō quia vsusfrutus est inseparabilis persona si vsufructuarius rogatur de restituendo vsumfruc.fideicommissum non habet ius directum vel vtile timore alis euictione ꝓtoris.dicit ergo ꝙ iste vsusfructus quem habet fideicommissarius tollitur nonvtendo eodem tempore quo tolleretur si haberet ius directum seu directuꝫ dominū vsusfruc.h.d.ꝛ no.ter. ¶In text.ibi legitime.id est iuris ciuilis autoritate seu de rigore no.hic ꝙ est reperire dominiuꝫ vsusfruc. Quod dicvt no.Guil.C.de vsufru.in rubrica aduerta tur.aut nomen domini ꝓfertur absolute ꝛ tunc intelligitur de ꝓprietate.vt.l.j.§.qui perpetuum.ff.si ager vec. Et ideo si ꝙs diceret rem ad se pertinere iure dominij ꝛ non probaret de dominio rei sed de dominio vsufruct.succumberet. vt extra de iud. c.examinata.intelligitur enim intentasse causam ꝓprietatis. non causam vsufructus nec confessoriam.vt.j.de cuic.l.minor.§. fi.seruus. Aut nomē dñi non ꝓferet̄ absolute sed respectu alicuius iuris quod subalternatur ꝓprietati tunc bene dico ꝙ pōtverificari de iure inferiori in ꝓprietatem.vnde si in libello diceret vsufructuarius.sic dico hanc rem ad me pertinere qꝛ sum dominus vsusfructus istius rei bene procederet iste libellus qꝛ concluderet in confessoria.vt hic.nam recte vnusquisq; appellat se dñm in re sua.vt.j.de bo.auto.iudi.possidē.l.in venditione.ꝛ.j. de so.tittia.ꝛ adde qō dici.ff.ex qui.cau.maio.l.ait ꝓtor.§.Item si:signabis istaꝛ tenebis menti qꝛ vtilia sunt.

¶Additio Bal.

Si vsumfru. ¶In fi. text. ibi adempti sunt. Nota dominius vsusfructus quid est hoc dicere vide per Guil. de cu.C.de vsufru.in rū.ꝛ dic quod vsufructuarius est dñs iuris sui non dñs fundi.vt not.do.meꝰ de bo. aut.iudi.pos.in ven.

Undus. Nota differentiam vtrum testator ꝓ uideat in personis diuersorum de nuda ꝓprietate pure ꝛ de vsufructu ꝓditionaliter an de sola ꝓprietate.primo casu interim ꝓprietarius habet vsumfructum casualem.sc̄o non ꝛ no.Bal.

1 Jus tertij quis intentare non potest.

2 Libellus sine conclusione in realibus tolerat̄.

Tifrui. Confessoria dat̄ fructuario nec potest ꝓprietarius ex persona fructuarij agere contra tertium cōfessoria qꝛ quis habet intentare ius suū nō ius tertij.sed negatoria competit domino. ꝛ sic nec possessor nec petitor habet ius in re ꝙualet tū possessor ꝓpter modū possessionis h.d.vsq; ad §.vtrū aūt. ¶In ter.ibi separatim idest per modū seruitutis. ¶In ter.ibi vel sibi.s.asserit.

1 ¶Mo.ꝙ quis non pōt intentare ius tertij ꝛ ad hoc quotidie allegat̄.ꝛ facit qō dici.ff.de rei vendi.l.in spāli.ꝛ.l. indebiti.§. si.j.de ꝺdi.inde.cū si.ꝛ hūc ter.allegat spec.ꝙ actor non pōt formare articulū fundatū super iure rei ꝛ non sup iure ipsius actoris vt no.in spec.de teste.§.nunc videndū.ver.Item agens.adde

2 per hanc.l.vti fruī.in ꝓn.dicit † Innoc.ꝙ in realibus tolerat̄ libell⁹ sine ꝯclusione.vt no.Inn.extra de lit.ꝯtest.c.j.ꝛ de sepul. c.in nostra.vult dicere ꝙ sufficit ꝙ libellus concludat iudici vt quare peto me dñm ꝺeclarari vel vsufructuarium ꝺeclarari liez nō concludat̄ parti ad condēnationem eius qꝛ tacite hoc inesse videt̄ ꝛ officio iudicis venit ſm Inno.sed glos.que est.j.q.tij.c. quia ꝓsulatus.videtur sentire ꝙ sufficit sola narratio non requiritur concludi iudici vel parti ꝙ non credoverū.qꝛ vbi nō est conclusio ibi non est petitio,ergo non potest sentētia ꝓformari

Universidad de Deusto
Biblioteca

petitioni que non est. ergo ꝛc. vt in. l. fi. C. de fideicō. li. ꝛ hoc in ciuili. sed in criminali bñ procedit libellus sine conclusione. vt extra de symo. c. licet. el. ij. ꝛ no. per Ly. C. de fal. l. exemplum ꝛc.

Utrum aũt. Jura realia pñt intentari ℨ quemlibet non solum ℨ cum a quo quis ꝟ cām. h. d. ꝛ ad hoc semper allegatur. ꝛ ideo no. §. valde bñ. h. d.

Sed post litem. Si lite pendēte morīt fructuarius pro futuro tpe nulla fit cōdemnatio. h. d. vel extra lit. pte. non absorbet defensionem supueniente. h. d. qō no. Bal.

¶ Additio Bal.

Vtí frui. Per hanc. l. dicit Jnn. q maxime in iuribus realibus tolerat libellus sine conclusione. vt no. per Jnno. de lit. dtest. c. j. de hoc no. Jnno. de sepultu. in nostra in prin. adde qō no. j. q. iij. q: p sulatus. Jtem per hanc. l. dicit spe. q si actor formal articulū non sup iure suo sed sup iure reiq talis articulus nō dz admitti in spe. de test. §. nunc videndū versi. Jtē agens. ¶ Jn ter. in fi. in. §. sicut peto declarari titio non esse ius instituendi in tali ecclesia ꝛ instī. ab eo ammoueri. dicit Jnno. q est no. dignum q si illico non ammouebitur institutus q: contra eum non est actum. sed instituens condemnabīt inde ad interesse. de sepultu. certificari ad finem. Bal.

Omponius. Mo. q sñia lata in possessoria contra titiū nō ab mouet scium qui pscripsit rem sed mandat solum executioni ℨ victum in interesse. ꝛ per. h. d. Jnno. extra de sepul. c. certificari. q si est pnunciatum ℨ titium ipm non habuisse ius instituēdi non ꝓpterea institutus dz amoueri a bñficio ex quo nō fuit citatus. ad hoc facit. j. de pigno. l. si superatus.

Sicut. Jn possessoria ꝛ negatoria qñ intentat a non possidente veniunt fructus ſz imponīt silentium victo h. d. ꝛ adde qō no. j. de li. lega. l. anrelius. §. centum. Et not. hic q actiones in rem p ineorporalibus pñt moueri etiā a nō possidente. vt hic. ꝛ instī. de act. §. que. ꝛ j. si seruitus vendi. l. ꝛ si forte §. sciendū. nam ex quo turbat agens non videt esse in plena possessione ineorporaliū. vt no. in. l. eorruptionē. C. de vsuf. secus in rebus corporalibus. vt. j. vti possi. l. j. §. interdum. Bal.

¶ De operis seruorum. Rubrica.

a ¶ Als non, quō assit itelligat legatum domus videbant. cepo. in ti. de seruit. C, de habi.

Fructus hominis. ¶ Not. q fructus persone dicuntur deductis expensis sicut fructus rerum facit extra de decī. ea. pastoralis. et quod no. ℨ. de peti. here. l. si a patre. §. fi. de elec. c. statutum in ele. h. d.

Tm de operis. Si mi-
nor. ¶ Mo. non ꝓsiderari interesse affectionis quantum ad condemnationem augendā vbi dz formari ꝓdemnatio sup interesse non ꝓsiderat̄ regul'r interesse affectionis. secus si sup facto. j. man. l. cū seruus. ꝛ ℨ. de mino. l. si in emp.

¶ De vsu ꝛ habitatione. Rubrica.

Ancvidendum.

Cui vsus. Mo. inversi. sed an etiaz ille qui habet simplicem possessionem possit rem locare. Bal.

Vulieri. Not. q sicut vxor potest accedere ad domum ꝛ ad habitationem viri ita vir ad domum ꝛ habitationem vxoris. Bal.

Quid ergo. Mo. q matrimonium sequēs ampliat legatum ꝛ anteeedens ꝛ est ar. q vxor quā tā viuentibus filijs tñ eis mortuis habeat plenū vsufructum. q: ex post facto augetur necessitas vt hic. nisi dicas q hic non augetur aliq̄d substantiale sed accidentale. h. d. Bal.

¶ Additio lecture vacantis. l. sed si clientes. Bal.

Ed si clientes. De vasallo nil romanis legibus continet nec de feudo sed de clientulo fic. ꝛ. j. de his qui dele. si vero. §. j. de penu leg. l. iij. §. ij. de fur. de capturis non dubito ꝛ qui sint isti vtrū astricticij vel operarij vel serui. vide in summa feud. j. charta. iij. col. de militia etiam fit mentio in veteri re ꝛ nouo Romanis legibus pditis. ff. de act. emp. creditor. §. si inter. de lega. ij. lucius. de alimen. le. l. libertis quos. §. ab heredibus stichum. ꝛ de lega. iij. lib. xj. §. si seruo. ꝛ l. pe. §. vlti. C. de inoffi. testa. l. oīno. §. vlti. C. de pigno. l. vl. C. ad silla. l. vlt. C. de proximis sacrorum scrin. l. si qui in sacris. C. qui mili. non pos. l. eis quibus. §. scripturis in aut. de erbi. reis. §. oprimis. in aut. de equalita. dot. §. qui. no. in aut. vt iudi. sine quoquo suffra. §. hec oia. ꝛ in aut. vt ea que notātur ꝛc. non tñ dicitur in istis iuribus q̄ habens talem militiam sit vasallus vel feudatarius ofcrentis eam nec q̄ reddatur eidem ex eo ad aliquod psonale seruitium fm Ja. in summa sua vbi. ℨ.

¶ Additio lecture vacantis. l. ceterum. Bal.

Eterum. Jn ter. ibi loco seruoz argu. q minis tralis vtī privilegio domini sic. C. ō dignitatib'. seruoz. C. de privi. schol. quot. j. rñso. C. de commeat. ofi. l. ij. C. de agentibus in rebus. l. vlti. §. j. C. de prin. agen. in rebus. l. viti. j. rñ. C. de epis. ꝛ cleri. l. j. ẽt. ff. de iudi. non al'. ꝛ privilegium capitis. trahīt ad mēbra ꝛ maioris ecclesie privilegium trahitur ad minores. vt in aut. de non alie. §. nos igitur in prin. fm Ja. in summa feu. iij. charta. §. de rebus ibi vide. de hoc. xxxij. dist. eos. xij. q. ij. ecclesiaz seruos ꝛ per Archi. xj. q. j. clericum. xj. q. j. nullus. adde ꝛ vide qō no. Jnno. extra de foro compe. c. cum contingat. extra de arbitris cum olim facit. l. j. C. si rector prouincie ꝛ de excu. tuto. iurisperitos. ꝛ in spe. de cōpe. iudi. adi. §. j. versi. xxvij. ibi vide.

On aliter. Mo. q ille qui habet vsumfel habitationem oꝛti ꝛ habitare honeste. vnde si vxori aliquis relinquit habitationē ꝛ ipa postea superinducit scholarem pōt repelli ab habitatione. hoc dicit.

Habitatio. Sed sic. Causa fi. artat ꝛ restringit legatum. h. d. ar. q ille cui relinquunt possessiones in gaudimentum non transmittat ad heredem. Sed contrarium est verum. q: istud verbum in gaudimentuz est modus ifertus in fauore legatarij. ꝛ ideo non restringit legatum. j. de ali. lega. l. liber. per Ja. de dona. l. donationes in concubinam. §. species. ꝛ ibi per Dy. ꝛ Ja. Non ob. iste ter. q: hic nō fuit per modū modi sed per modum limitationis ꝛ cause finalis.

Utrum autem. Mo. q ille cui legatur habitatio simpliciter debet habere habitationem donec viuit als non a. facit. ℨ. de vsufruct. l. defuncta. §. sempronio.

a

¶ Additio Bal.

Habitatio. ¶ Jn ter. ibi habitationez an ille cui leganī possessiones si ingrediatur transmittat eas ad heredē dicit q sic in. l. liber. de ali. le. per Jaco. q: modus adiec. fauore legatarij non restringit legatum. ad de de dona. l. dona. in concubinam. §. species per Dy. ꝛ Ja.

Vsus. Sed colonum. Nota q vsuarius tenetur stare colono. secus in vsufructuario vt ℨ. de vsufructu. l. arbores. §. j. ¶ Jtem no. in versi. ceterum qō id quod non licet domino nō licet familie eius. tenementi. Baldus.

Enum. Sed ꝛ si peco
ris. ¶ Mo. argu. huius. l. in fi. q vltima voluntas recipit interpretationem extensiuaz sed non restrictiuam.

Equitij. ¶ Mo. q verba sunt intelligenda fm conditionem persone ad quam dirigunturꝛ est ar. q si testator legauit vxori lectum suū q̄ non conveniunt cultre de syrico q: non conveniunt vidue. de hoc do. Ja. de auro. ꝛ argē. leg. l. si vxori. §. fi. ꝛ quidā habent per Dy. de leg. iij. l. liboz. §. fi. ꝛ facit. j. de act. ꝛ ob. l. fina. ꝛ in. l. j. C. si quis impera. male. ꝛ allegat iste ter. ad materiam substitutionum q̄ substitutio recipiat interpretationez ex persona eius cui substituitur. loquitur tñ hec litera de interpretatione vniformi. iste ter. faceret q ex persona substituti que respectu eiusdem postea non variatur. ꝛ ideo frustra allegatur ad probandum q substitutio posteavariat ex tpe. vt dixi ℨ. quibus modis vsufruc. amit. l. sicut in annos. Bal.

Operas. ¶ Mo. q iste ter. dat cognoscere qui dicat facere artem p se. ꝛ quis dicat facere artem p alio. Baldus.

Additio

Universidad de Deusto

¶ Additio Bal.

Demmi. In ter. ibi si testator scies hic no. argu. q; si imperator concedat priuilegiū cōtra ius cōmune q; illius iuris non tenet facere mentionē cuz omnia iura scire dicatur sic. j. si mēsor fal. modū dixerit. l. j §. pe. Ric. hoc verum si princeps facit proprio motu Secus si ad alteri⁹ postulationē. nā tūc reqrit clausula nō obs. z semper presumit q; ad postu. vel alterius quādo nō cōcedenda cōcedit. vt. l. j. de petitio. bonoz subla. li. x. z facit de re iudi. quidam vsulebat. ¶ In ter. ibi hoc esse instituti. facit. j. de iure do. l. pe. ¶ In ter. ibi z vide. testator legauit vxori lectū suū an
a veniunt cultre[a] de syrico hoc est argu. q; non. quia nō ꝙuentunt vidue. die de hoc vt no. Ja. ar. de auro z argē. le. l. si vxori. §. fi. z aliqui hūt q; Dy. de le. iij. libroz. §. vl. vbi plene examinat Dy. vel vide Dy. in ter. ibi cū ipse vti tantū debeat alle. q; consuetudo nō pōt liberare rectorē a residētia quod die plene. vt notat Archi. xxxj. dist sacerdotibus. arg. q; si episcopus cōmittit visitationē nō debeꝫ cōmissario procuratio.

Per seruum. Per seruum vsuarium acquiritur ex re nō ex opera. sed ꝙsu fructuarium acquiritur vtroq; modo. h. d.

1 ☞ Legans fructum videtur vsumfructum legare.
2 Legatum non tz qđ in legando id qō est substantiale adimit.

Si vsufructus. Qui† legat fructū videtur legare vsumfructū. quia vsus fruitio ni inest ex necessitate. z si testator legat vsumfructuz sine vsu ita q; in legando adimat vsum qui est de substātia legati nō tenet legatum. secus si post legatū adimat. q; nō tenet ademptio hoc
2 dicit subtiliter. ¶ † Ro. ergo q; quando id quod est substantiale adimitur in legando nō tenet legatum. sed si adimatur in alia oratione post legatū nō vitiat legatū. z sic cōtrarietas vtrū eodez contextu vel diuerso contextu qō facit ad multa. ¶ Nec obstat. ff. si vsufruc. petatur. l. j. §. j. q; loquitur in accidētalibus hic in substantialibus. Item non ob. j. de preca. l. cū precario in principio: q; ibi adiectio fiebat ad augendum. vnde nonvitiat hic autem fiebat ad detrahēdum z ad derogandū quod est no. ¶ In glo. que incipit. quia vtilitas in fi. nam aliquando inutile adijcitur vtili. z tunc non vitiat aliquando vtile z inutile simul proferuntur. z tunc constituunt vnum totum. z ideo totum
b vitiatur[b] fm Jaco. bu. ¶ Et no. hic aliud argumen. q; aliud est dicere confiteor me fecisse ad meam defensionem: quia est idez sermo indiuisibilis. aliud est dicere cōfiteor me fecisse. sed ego dico q; fecit ad meam defensionē quia tunc sunt duo capitula. z statur ei quod contra me. z nō ei qō pro me. z ita dicebant anti qui aduocati. Sed do. Bar. nō approbat hoc q; dicit q; factū est probatum quia est presumptio ꝓtra ꝓfitentem que trāsfert in eum onus probandi q; ad suam defensionem. argumen. j. de proba. l. cum de indebito. z in. l. j. C. de sicca. secus si nō esset presumptio contra eum. vt. j. depositi. l. publia. in fi. Preterea non est verum q; sint due orationes vbi non sunt duo verba principalia. immo est vna oratio quam dyaletici dicunt cathegoricaz hypothetica dicitur illa que habet duo verba principalia. Accur. dicit hoc sed non recordor vbi. Bal.

Sita. Dominus. Not. q; dominus qui habet ius in re pōt adesse custodie. ¶ Item no. argu. q; licet comes concesserit militi castrum in feudū tamen posset ibi ponere custodes tēpore necessitatis. facit. j. cōmo. l. si vt certo. §. si de me petisses fz dy. de rossinis ō musclo. vñ in omnibus terris in quibus aliquā iurisditionem habemus possumus licite mittere milites ad custodiam. Bal.

¶ Additio Bal.

Sita. ¶ In ter. ibi custodire potest. Not. quilibet potest custodire rez pro suo interesse argu. q; licet comes cōcesserit militi castrum in feudum tamen possit comes ponere ibi custodes. facit. j. como. sivt certo. §. si de me petisses dy. derossinis. Bal.

Vsuspars. Seruitus vsus est essentialiter. indiuidua. seruitus vsufructus est diuidua. hoc dicit. Glos. laborat hic pro ratione. sed vide eam latius per Jac. de are. in. l. j. §. si vsufru. j. ad. l. falci. z declarāt doc. in. l. stipulationes non diuiduntur.

¶ Additio Bal.

1 ☞ Vsus ad hominis necessitatem dicitur introductus,
2 Vsus non dicitur tantus sed talis.

Vsuspars. Vide Jaco. in. l. j. §. si vsufru. ad. l. fal. als nō intelliges. ¶ In ter. ibi possumus. Ratio q; vsus est introductus ad necessitatē hois. z iō ē indiuisibilis. q; necessitas hois diuidi nō pōt. Si enim dies est dimidia necessitas nō est necessitas nec etiam per eam tollit necessitas. preterea incertū nō potest distingui in partes certas. sed vsus de futuro est incertus. q; nō pōt sciri quantū aliquis indigebit pro sua necessitate. Nam quandoq; crurit plus quā doq; minus nec in eodē statu permanet. vt in. §. libertus. preterea aut diuides vsum localiter quasi seruitio quedā super loc. cuz vsus perceptiōe. z sic diuides locum seruientē. z hoc fieri nō potest quia pars loci relata ad vsum nō esset certa ratione loci vel quote. Nam non potes dicere in hac dimidia parte loci cōsistit dimidia pars locata z ipsius vsus cum vsus sit in se indiuisibilis. z sic nō potest esse tota fundi pars a quota vsu partis.
2 Item † vsus nō est tātus sed talis. i. non est quantitas sed qualitas. z hac ratione nulla seruitute diuidit. q; qualitas nō diuidit per se nz sequit subiectū aut subiect. seruit. in reali subiect. recipiens ius est prediū dominās sed subiectū patiens est prediū seruiens z ipsoꝝ diuisio qlicq; corrūpit seruitutē. vt. j. de serui. l. pro parte. Aut diuides vsum effectualiter. i. ꝓsiderata cōmoditate z istud est impossibile quia nemo pōt semine surre. tēporaliter vsus pōt diuidi vnde potest ꝓcedi vsus alternis diebus vel annis. vt. j. de serui. l. iij. §. interualla. z. l. cuz in annos. qui. mo. vsufru. amitta. vendendo tibi. z. modiolos terre talis fundi quos eliges. z cōstituo ꝑcario noie tuo possidere an sit tradita possessio. dic q; nō: quia locus est incertus ratione loci z quote loci. l. iij. §. incertā de acqui. pos. fm Bar. ibi secus si nō esset in tua electione colla. sed esset simpliciter pro indiuiso vendita. nā hic est certitudo respectu quote sicut dicendo tertiam vel dimidiam si ager est alias mensuratus Bar. contra Bal.

Duus. Licet. No. q; facultas alicui cōpetens non est angustanda seruanda. q; etiā magnū ius in habilitate z in potētialitate consistit. z magnū interesse versatur. h. d. Bal.

¶ Vsufructuarius quemadmodum caueat. Rubrica.

1 ☞ Instrumentum super qualitate rei confici potest.
2 Vulneras potest petere a iudice medicos ad vulneris qualitatem inspiciendum.

Scuius rei. Recte. Not. hic †
1 instrumentum confici super qualitatate rei
2 ¶ † Item no. q; vulneras pōt petere a iudice medicos ad inspiciendum vulneris qualitatem ita q; per eam possit probari an vulnus
c fuerit mortalis nec nec. facit. l. ij. C. de ferijs. fm doc. z. j. de ope. no. nun. l. nō solū. §. sed vt probari. Bal.

1 ☞ Vsufructuarius nomine proprietarij potest intentare rei vendicationem.
2 Appellatione cure continetur ius agendi.

Interdum. ¶ † Not. q; vsufructuarius pōt intentare rei vēdicationē noie proprietarij sine alio mandato. habet enim tacitum mandatū licet simpler z cuius expensis fit. vide hoc q; Guil. in. l. fi. §. vbi autē. C. de bo. que. li. vbi dicit q; quādo quis habet vsumfructū ex promissione legis intemptat actiōes suo sumptu. secus si ex promissiōe hois
2 qō est no. ¶ † Ro. q; appellatiōe cure vt hic z custodie. vt. j. l. pri. cōtinet ius agendi. z sic per glo. huius. §. seu. l. z per glo. l. homo. j. de vsuca. dicimus q; ille qui habet solā custodiā rei habet actionē pro illa re. sed Guil. dicit q; succurritur per officium iudicis nō iure actiōis. l. nō tantū in prin. ff. de petit. here. l. manifestissimi. C. de fur. l. z ideo. j. de condi. fur. nō ob. hec gl. quia non loquunt in simplici custode sed in eo qui hz ius in re. ar. j. ff leg. ij. l. si quis titio. z qō no. ibi fm Ray. z de hac questiōe vide per Guil. de cu. in. l. sancim⁹ nemini. C. de sac. san. ec. ¶ Queritur glos. vtrū directe videt dici pprietarius z dicit q; non. secus in colono. z inquilino. quia illi prebēt ministeriū domino nisi forte essent ad longū tempus. argu. eius qō no. j. de iti. actuq; priua. l. iij. §. vtvidemur quod nō firmo. z adde ad glo. C. lo. l. si quis conductionis in prin. in. j. glos. z. j. solu. ma. l. si filio. §. fi. z per Guil. de acqui. posses. l. fi.

¶ Additio Bal.

Scuius. ¶ In ter. ibi. recte autem facit. argu. q; caute facit vulneras si in principio egritudinis petit a iudice q; medicos mittat ad inspiciendum vulneris qualitatē z an vulnus sit mortale facit. ff. de

a ¶ Culture. adde cundez bal. ī. l. j. C. de le. sz vidē bar. Item in. d. l. libroz. §. fi. de leg. iij. allg. ꝑ bal.

b ¶ Vitiat. ad de fel. i. c. cū sup ō of. dele. in fin. ij. col. z fran. are. in. l. ꝓtinuus. §. illud in. j. colū. de vdo obli.

c ¶ Nec nc. sz qđ si vulneratus moritur nō qđ ꝑsumat ex vulnere vt ex negligentia mortuꝰ. dicit per do. bart. sozi. ī eꝰ ꝓsil. clxxviij. inci. prio aspectu v. j. q; in pn. z in vsi. circa primū ibi tñ illa opi. in. ij. parte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sef.l.fi.fm doc. ¶ In gl.que incipit.Idem imputat ibi q: deiectio.vide qō no.C.loca.l.fiquis cōduct.in.j.glo. Idē in colono ad longū tēpus vt no.in.l.iij.§.vti videmur.de iti.actuq; priua. ꝛ vide.j.so.ma.si filios.§.fi. ¶ In ea.glo.ibi in colonis ꝛ manibus q: ipsi sunt instrumentū seu organū per qō dñs possidet q: prestant dño mysteriū sed vsufru.nō est merus minister q: habet ius in re.ideo sibi nō dño possidet ꝛ possessio dñi non fundat in strumēto fructuarij.ꝛ ideo eo cessante nō cessat possessio dñi fm Bu.ita plene no.C.de acq.pos.l.fi.ibi videas.ꝛ adde q: not. j. de vsuc.si homo. Et no.ex predictis qō cessante causa instrumē tali cessat effect⁹ sicut cessante malleo cessat malleatio.vt not.C. de acq.pos.per peu.ꝛ in possessiōe statim sequit nō continuata possessio.ergo amissa est hinc est qō deiecto colono dñs deiect⁹ videt ꝛ pdit possessionē ꝛ idē esset cū deserit vel pdit nisi q: est pronisum per.l.vel.C.de acq.pos.q glo.locū hz etiā in re mobili fm Bu.idē quo ad cōditionē er.l.nō quo ad retinēdā possessionē tenet gl.ꝛ no.qō si ille qui possidet per colonū deiectū nō perdit possessionez.secus si tradit.nā nō est ita possessio in causa instrumētali q̄n fort⁹ sit in dño.vt no.in.l.j.§.nō aūt alij.de vi ꝛ vi ar.ꝛ facit optime eo.ti.l.colonus. ¶ In ter.in fi.l.ibi interpellare.sed cuius expēsis dic fructuarij.l.j.C.de bo.ma. ꝛ C.de bo.q̄ li.l.fi.§.vbi aūt in vnū.ꝛ s̄.de procu.actoris pcuratoꝛ.Et no.j. de impēsis.in rebus dot. fac.l.j.ꝛ C.mā. p diuersas i magna gl. nō ob.j.loca.cū in plures.§.vesti.q: ibi agit ad cōmodū alienū Et ideo sumptibus illius sic.j.cōmo.vnde queritꝛ.ꝛ.l.fi sic.in fi. de leg.j.impēsa necessaria minuit dotē q: verū est si fit in re dotali sed hic res dotalis est actio cessat in actione nihil expenditꝛ sed in exactione.vnde fit propter dotem sed extra dotē ideo nō minuit dotē Bu.dicit qō si agat de proprietate:expensis dñi si de vsufru.expēsis fructuarij de vtroq; expēsis vtriusq; nō ob. §.vbi aūt:q: ibi in eo qui habet vsumfru.ex prouisione legis secus si hominis fm Bu.quod est no.

Ones. Si heres. ¶ Not. qō in fi. huius.l.ex gl.hic posita quod succedenti in locum dñi vasallus debet iurare fidelitatē.adde quod no.j.de fideicō.li.inuic. ꝛ s̄.de vsufru.l.si cuius.§.j.

§ ¶ Prohibiti.adō hā.ar, ꝛ.d.Jas.may. in.l.fi ita q̄sō vulga. ꝛ pu. ꝛ qō ibi dixi in ꝓpostil,

Si vsufructus. ¶ No.hic in glo. qō ab emphiteota dñs consequitur censum per expulsionem non per actionē personalem:q: non habet eum obligatum sed bene pōt cuz conuenire reali iudicio nec habet ius excipiendi nisi soluat canonē vt hic.ꝛ facit.j.de pigno.act.l.solutum.§.vnde si domū.

Vsus quoq;. Etiā cohabitans cum proprio debet ei cauere de vtendo arbitrio boni viri.b.d.ꝛ no.glo.q̄ no.arg. de scholari qō nō minus teneꝫ de equo cōducto si malevsus est eo licet nuncius locatoris iuerit secum.tene menti.

Si vasorum. Nemo cōdicit rem suam pterq; a fure ad hoc allegatur vel fic. ¶ Omnis cōditio degenerat cōtra furē .hoc.d. ¶ No.q; si ille cui est relictus vsus vasoꝝ non vult cauere qō possessio sibi tradita recuperatur per rei vendicationem non per conditionem.q: cum nō sit fur.eo quod habet causam ab agente ergo ab eo condici non potest q: proprietarius rem propriā condicere non potest nisi a fure.b.d.intellige qñ cōditio intentatur respectu rei.sed qñ intentatur respectu solius possessionis tunc dic vt nota.j.de condi.inde.l.indebiti.§.sed si nummis.Baldus. ¶ Additio Bal.

Si vasorum. ¶ In glo. que incipit, a furibus enim ibi possum per triticariū.Et sic possessionem condicā a fure ꝛ non fure.sed proprietatem neq; a fure neq; a nō fure.ꝛ sic quantū ad hoc nulla est differentia nisi in hoc q: aut volo fundare actionem ex causa dñi ꝛ possum cōtra furem.aut cōtra aliū ꝛ nō possum ꝛ sic quantū ad causam agendi differentia est inter furem ꝛ alium nō furem.quantum ad effectum actionis nulla est differētia q̄libet teneꝫ ad restitutionē Ja.bu.vide Cy.i.l.j.C.de don, que sub modo vide ac.insti.de leg.§.nostra autem.

¶ Explicit liber septimus. Incipit octau⁹ de seruitutib⁹. Ru.

Seruitutes. ¶ In glo.j.§.cum tale.ꝛ.j.de verb.ob.l.stipul.ista.§.si quis ita. ꝛ de noua. l. si vsufructus. ¶ In ca.glo.ibi trāseunt immo q: rei inherent.vt.s̄.de neg.gest.l.qui aliena.§.fi. ꝛ.j.de cōtraben.emp.l.si aque ductus. et de act.emp.l.si in ędificatiōe sic.j.de censi.l.fore ma.§.q̄q̄.ꝛ de aqua quoti.ꝛ esti.l.j.§.permittitur. ¶ In eadē gl.ibi.s̄.de statu hominum ibi loquitur de seruitute que est dominium in habente.vt no.s̄.de institia ꝛ iure.l.manumissiones. hic loquimur de seruitute que est etiam seruitus in habente.et sic dicitur actiue ꝛ passiue.h.d.Bal.

Seruitutes. ¶ In glo.j.ibi quaz habet superficiari⁹ supple vel emphiteota.arg.contra.j.de le.j.l. si tibi homo in fi, sed ibi proprie loquimur ꝛ vtimur hoc iure superficiarij in eo quod quotidie fit quando emittitur solum iure livelli.ꝛ edificium iure proprio. q: non efficimur domini edificij nisi quo ad vtile dominium tamen illud vtile dominium non sapit naturam emphiteosis sed naturam superficiei. quia duo iura concurrunt in ius emphiteoticarium respectu soli ꝛ vtile dominium respectu superficiei.que iura non sunt eiusdem generis ꝛ forme nec eiusdem nature.posset ergo superficiarius imponere seruitutem altius non tollendi.Bal.

1 ¶ Insertio diei vel conditionis nō reddit seruitutē tpalem.
2 Permissum ad tempus post tempus videtur prohibitum.
3 Conditio extinctiua an omnia iura extinguat.

Seruitutes. Lapsu temporis vel per cōditionem extinctiuam non finiūtur seruitutes constitute ipso iure sed ope exceptionis.hoc dicit.Ratio q: in seruitutibus est personalis obligatio.vt.C.de vsufru.l.corruptionem que tractu temporis ipso iure non potest finiri.vt.j.de act.ꝛ obli.l.obligationuz fere.§.placet.ꝛ de verbo.obli.l.cum qui ita. Jsta est vera ratio licet glo.vadat somniando. ¶ †No .q; insertio diei vel conditionis non reddit seruitutem temporalem nisi ope exceptionis
2 ¶ †Item no.quod permissum ad tp̄s post tp̄s videt̄ ꝓhibitū
a esse concordat.j.de leg.ij.l.statulib.§.sticbꝰ. ¶ †Item not.qō
3 cōditio extinctiua non extinguit ipso iure iura realia vel mixta nec personalia vt in.§.placet.Baldus.

Modum adjci. Modus insertus constitutioni seruitutis seruari debet. b. d.ratio q: insertio modi videtur insertio cuiusdaz forme.facit quod no.C.de serui.l.cum eorum. ¶ No.quod seruitutes respiciunt alias recipiunt magis ꝛ minus secundum formam constitutionis ipsarum ꝛ quid significent ista verba eo modo conditione ꝛ forma que quotidie inserunt ab homine vel a lege. ꝛ die vt no. Ol.in questione quam disputauit que incipit duo sunt statuta in ciuitate Padue in fi.

Interualla. Relaratio seu suspensio facta ad tempus non inducit interim extinctionem sed quandam modificationem.hoc dicit.secundum Ol. in questione quam disputauit que incipit quidaz scholaris.ꝛ facit ad questionem de interdicto suspenso quod interim non appelletur.quia videtur rigore.vt nota. Innocen.extra de consuetu. c. cuz inter.ꝛ ista questio fuit de facto Bononie tempore domini Joannis de anlegio.

¶ Additio Bal.

Seruitutes. ¶ In ter.in.§.modus quādo in statuto ponuntur hec verba eo modo conditione ꝛ forma que sit istorum verborum significatio.ꝛ que virtus vide per dominū Old.in questione per eum disputata. que incipit.duo sunt statuta in ciuitate Padue nec alibi melius reperitur quam in fine illius disputationis.ꝛ vide.C.de cur.fur.l. si cum furem. ¶ In glo. que incipit Jo.ponit exemplum ibi extinctiua conditio alia extinctiua que additur rei producte. in esse prima no.terminum ex quo.secunda no.terminum terminatum. Item alia tacita alia expressa tacita venit ex mente expressa venit ex verbis ꝛ mente si tacita exprimitur tamen dicitur tacita q: expressio nil operatur.vt.l.cōdi.que extrinsecus. ¶ Itē expressa potest esse dupliciter vel principaliter vel per cōsequēs principaliter si per consequens per .con. vnde secundum quid conditio per eum est tacita.s.principaliter secundum quid expressa.s.per consequens dicitur tacita q: inspicitur principale vnde aduerbia temporis important tacitā cōditionem.l.j.in fi. de cōdi.ꝛ demon. Prepositiōes vero aut significāt tpaliter aut cōditionaliter si temporaliter ꝛ importēt cōditionaliter tūc est tacita si conditionaliter tunc est expressa.ꝛ vide per Bu.in.l.j. C.de insti.ꝛ substi. ¶ In eadem glo.ibi perpetuita.respectu durationis. Triplex enim est infinitū duratione quātitatis ꝛ velocitatis seruitus est finita quātitate locali seu subiectiua q: quātus est locus qui subijcitur seruituti.i.eo si cui non autē dico qō seruitus in se sit quātitas immo est qualitas vt.j.de ver.sig.l.qd aliud sunt iura p̄dioꝝ. Itē est finita velocitate.q: nemo tā velociter vtiꝫ qō nō fiat ibi intermissio. Est aūt infinita durabiliter ꝛ dic qō est in infinitū duratura.s.ꝛsiderata sui aptitudinali natura q:

tura q; est apta semp viuere. sed ex accidēti occurrit eius vita vtper ꝓscriptionē. Itē easmāt. vt. l. eū debere columnaz. Bal.

¶ Additio lec. vacan. in. l. via iter. Bal.

Via iter. Nihil est.

Et pomum. Aliud est obligatio persona lis alind est seruitus. b. d. z facit. l. pater. ſ. de serui. leg. z. l. pecoris. ſ. de serui. rusti. predio. z. ſ. de vsufru. lega. l. damnas. z. l. fundi treba tiani. ¶ In ter. ibi non potest quia nō cadit sub forma alicui⁹ seruitutis nominate.

Si predium. Ius quesituz difficilius extinguitur q̄ querendum. b. d. Bal.

1 Verba ciuiliter sunt intelligenda.
2 Honestas a generali sermone excepta intelligitur.
3 Electio petitoris est in concessione seu permissione.
4 Variatio post electionem non admittitur.

Sicut. Verba sunt sane intelligenda seu interpretanda. z electio facta non pōt mutari. b. d. probat etiam. l. ista q̄ electio sit actoris qđ est mirū. ¶ † Nota. q̄ verba sunt ciuiliter in
1 2 telligēda. ¶ † Itē no. q̄ a generali sermone intelligit excepta honestas z curialitas. ¶ Itē no. q̄ a generali sermone quedā intelligunt excepta. z loquit de sermone cōcepto affirmatiue. sed q̄n cōcipitur negatiue loquit. C. de adult. l. ita
3 pudor. z qđ ibi no. per Cy. z dixi vobis alīs. ¶ † Item no. q̄ in diffinitiua cōcessione seu permissiōe est electio petitoris. ratio
4 est q; indiffinita equipollet vniuersali. ¶ † Itē no. q̄ post electiōem non admittitur variatio z est ratio quia traxerat secum suū effectum. ¶ Itē no. q̄ id quod pōt fieri cum damno alteri⁹ non debet fieri cum damno illius. facit. ſ. de solu. l. cum stichus. z. ſ. de reiuendi. l. in fundo. Bal.

¶ Additio Bal.

Sicut. Nota. arg. q̄ statuta que licet precise loquant z dicāt q̄ nulla exceptio obijciatur ciuiliter intelligenda sunt z semper recipimus interpretationem per iura cōmuniaz necessaria causa excepta intelligit p hoc de ritu nup. l. q̄q̄. z. l. vt gradatim. §. z si. l. de mu. z bono. z. C. de noxa. l. si seruus. z. ſ. q̄ vi aut clam. l. ſ. §. denicz. z extra de offi. dele. ex parte. cl. ij. z ibi no. z vide quod scripſi. est. ſ. de peti. here. vbi tantuz. §. i. Ric. z. C. de adul. ibi pudor per Cy. vide p Bar. de vsuca. serui nomine vbi dictio rationa nō excludit alios casus expressos iure sed casus similes vel ex identitate rationis sic. vt not. Dy. in. c. in argu. vbi esset casus fauorabilis. vt. l. illud de sacro san. eccle. fm cū. z vide. C. de excu. tuto. l. libertas. Baldus.

No parte Citiat res si re integra peruenit ad casuma quo inchoari non pōt. b. d. ¶ No. q̄ pars incerta ratione loci licet sit incerta ratione quote nō potest debere seruitutē nec sibi deberi. vñ parti pro indiuiso nō potest seruitus ꝓstitui nec econtra seruitutē debere. ¶ Circa ħ tū dic q̄ aut verbū partis refert ad fundū aut ad ipsum ius seruitutis. Sed refertur ad fundū aut ad partē diuisam: aut indiuisam. prima parte potest sic ꝓstitui z constituta remanere. ſ. e. l. ad certam. secūdo casu aut cuz sum dñs totius stipulor ad partem. vel cū sum dominus partis stipulor ad partē z nō valet vt hic. Aut stipulor ad totū vel simpliciter sz partē postea alieno z tunc aut ante ꝓstitutā seruitutēz vitiat stipulatio vt hic z. ſ. de verbo. obli. l. pluribus. §. z si placet. aut post ꝓstitutā seruitutēz durat seruitus vt ibi. z. ſ. e. l. vt pomum. §. si predium. aut verbū partis refertur ad ius seruitutis. z tunc nō tenet stipulatio partis seruitutis quia non recipit sectionem. alīs diuisionem cū sit idiuisibilis in scipsa. vt. ſ. e. l. via. z. ſ. de v̄. ob. l. ij. l. in executiōe fm Ja bu. que verba declarant. oēs. ll. loquentes de materia. z ideo no. valde.

¶ Additio Bal.

No parte. Dic q̄ aut v̄bū parte. refert ad fundū aut ad ipsuz ius seruit. si refert ad fundū aut ad partē diuisaz aut ad indiuisam. Primo casu pōt sic cōstitui z ꝓstituta remanere. l. ad certā. Secūdo casu aut cū sim dominus totius stipulor ad partē vel cum sim dominus parti. stipulor ad partem z non valet. ſ. eo. pro parte. Aut stipulor ad totumvel simpliciter sed partem postea alieno. et tunc aut ante constitutam seruitutemz vitiatur stipulatio. vt. l. pro parte. z. l. pluribus. §. z si placet. aut post constitutam seruitutem z durat seruitus vt ibi. z. l. vt pomum. §. si predium aut verbū partē. refertur ad ius seruit. z tūc nō tenet stipulatio partē. seruitu. vt. ſ. eo. me. z. l. ij. de verbo. obli. Ja. but. Baldus.

Si tam angusti. Verba debēt itelligi sic
a intellectū ad hoc vt seruet intentio ꝓtrahētiū. b. d. facit qđ no. ſ. de leg. iij. l. liberor. §. qđ, tñ cassius. z. ſ. de dā. infec. l. damni. z ibi per Ja. No. q̄ impropriant verba ad hoc vt seruet intentio. Item no. ar. q̄ factuz ꝑualeat dicto seu protestationi fm Ric. facit extra de cōsti. c. cum. Ho. ferrarien. vel hoc dictū poterat trahi ad factū lz per impropriū itellectū. Eodē modo dico in protestatione q̄ si protestatio pōt trahi ad factum vt ipm nō perimat tunc valet factū. vt hic. Si autē ꝓtestatio ꝑdicit facto siquidē requirit ꝓsensus prevalet protestatio nisi fit ab ea recessuz vt. ſ. locati. l. cū in plures. §. locator horrei. Sivero factū nō requirit ꝓsensum protestationis tunc videt factum ꝑualere a ¶ Cōtrahentiū. adde do. mari. soz. in consi. ix. inci. psequēdo v̄. quod eetā pbat in. ſ. pre. z facit qđ not. ſ. de acqui. her. l. celsus. z extra de censi. c. olim in glo. hic ergo z c. ¶ Additio Bal.

Si tam. Arg. q̄ qñ aliquis aliquid protestatur z facit ꝑ protestationez nil stat protestationi sed facto de hoc extra ꝺ ꝓsti. cū. Ho. se. Ric. a. de censi. olim. In. glo. hic ergo z dic per Cy. C. de excu. tuto. voluntarie. Bal.

1 Seruitus cūm discontinuam habens longo tempore nō prescribitur.
2 Seruitus eundi non prescribitur longo tempore
3 Distinctio de continua z discontinua seruitute non habet locum in seruitutibus personalibus.
4 Possessio continua qualiter prescribatur.

Seruitutes. ¶ † Seruitutes cūm ꝓtinuā habētes nō prescribunt b lōgo tpe b ¶ Nō ꝓscribuntur. vide fely. in. c. de quarta in pe. col. de pscri. q; nec cōtinue possident. h. d. dicunt discontinue quādoquis earū nō pōt esse ꝓtinuus: q; requirit factū hois. vt. l. foramen. ſ. ti. j. ¶ † No. q̄ seruitus eūdi nō ꝓscribit longo tpe. q;
2 nō est res corpalis sz incorporalis in quā nō cadit possio vera Itē nec ꝓtinua. q; sicut dicit litera nemo pōt ꝓtinue ire. q; q̄libet indiget requie p aliquo tpe sicut patet naturaliter. ¶ In glo. magna ibi perpetuā causaz. i. vtilitatē vel vsum. nā cā in iure multis modis sumit. ¶ In c. glo. ibi. l. foramē. q; ibi nō requiritur factū hois advsuz seruitutis ibi seruitus dicit habere causam ꝓtinuā vel quasi. Sz vbi requirit factū hois ibi nec ꝓtinuā nec quasi ppter impossibilitatē nature z ista theorica colligitur ex. l. foramē. ¶ In. c. ibi siquis diuturno qđ est verū in seruitutibus predialib⁹. sed in seruiturib⁹ vsufructus cū equiparat dño secus est vt. l. fi. C. de pscrip. lon. tēp. Idē in pscriptiōe superficiei vel emphiteosis. q; requirit titulus cū agat de dñio acquirēdo. ar. no. ſ. e. l. seruitutes. z facit. ſ. de publi. l. cuz sponsus. §. in vectigalibus. ſ. z de dā. infecto. l. si finita. §. si de vectigalib⁹. ¶ In ea. glo. ibi iulianus. hoc verū in seruiturib⁹ affirmatiuis sed in negatiuis acquirit prohibitio z vsus. vt no. doc. in. l. j. z. ij. C. eo. ¶ In ea. glo. ibi vel ibi prima verior. ¶ In ea. glo. ibi non alīs. §. j. nam negatoria quotidie nascividet z quotidie remoueri. argu. ff. de vsufru. accre. l. j. circa fi. ¶ In ead. glo. ibi. l. cum de in rem verso. idem no. glo. ibi de emphiteosi. sed doc. aliter dicunt. ſ. q̄ illa. l. nō habet locū in patiente sed in faciente vt refert Cy. C. de pac. l. si certis annis. tamē contra cum facit. C. ꝺ peti. here. l. si filius sed ibi erat patientia cum obligatiōe ad diuidendum. ¶ † Extra not. q̄ distinctio de continua z nō cōtinua seruitute nō habet locū in seruitutibus personalib⁹. vt no.
3 Cy. fm Pe. C. de vsufru. l. corruptionez. in. iij. q. z. C. de serui. z aqueduc. l. ij. z in. vj. z invlti. q. per Cyn. vbi omnino videas alīs
4 non intelliges. ¶ † Qualiter autem prescribitur cōtinua possessio vel quasi no. xvj. q. v. c. volumus. xxviij. distin. c. quia sunt culpe. per Archid. z per Ber. de priui. c. accedentibus. no. per Jac de are. in. l. ij. §. penul. ſ. de aqua plu. arcen. z. C. de testibus l. testium. Item an prescriptio fingat retro no. Cy. C. eo. l. j. z in l. j. C. qui admi. ad bo. po. pos. z facit. l. ft. C. de his qui a nō dño ¶ Itē aduerte vides hic q̄ interruptio naturalis impedit prescriptionē lōgi tpis. facit ad illū q̄ vult pscribere cluſam molēdini quā impetus aquarū sepe destruit. nā nō videt prescribere quia perdit possessio per inūdatioē. vt. ſ. de acqui. pos. l. iij. §. labeo. nec dat restitutio. vt. ſ. ex qui. eau. ma. l. sciendū. ¶ In cōtrariū facit. ſ. de iti. actuq̄ priua. l. j. §. si quis pro. sed ibi. loquitur in pos. nō in prescrip. facit qđ not. in. l. j. C. de anna. excep. ¶ In gl. sunt z alij. z forte debet distinguivtruz cluſa fit destructa in totūvel pro maiori parte z tūc fit interrupta prescriptio alias nō. ar. ſ. de ꝺben. emp. l. domū. In hoc cogitabit qualiter probet possessio z prescriptio negatiua. No. Inn. in. c. ſ. de ver. signi. li. vj. Et adde vtrū p obedientiā in faciēdo vel in nō faciēdo querat possessio. puta iurisditiōis vel superioritatis. quod no. Inn. de resti. spolia. c. cum olim. el. iij. ¶ Ultimo iuxta materiam huius. l. vide ofno qđ subtiliter no. Jac. du. insti. de act. §. eq̄ vbi subtiliter inuestigat vtrum in incorporalibus fit re-

perire duas possessiones.l.quasi ciuilem ⁊ quasi naturalē.⁊ que earum preponderat in prescribendo.Bal.

¶Additio Bal.

1 ¶Seruitus interessendi electiōi an sit realis vel pſonalis.
2 Medium qualiter per duo extrema probatur.

Seruitutes. Vide in speci.de causa proprietatis.§.in confessoria.ver.sed queritᵏ qñ.⁊ versi.sed pone.⁊ ñsi. seq.⁊ in.d.§.vide formā libelli ⁊ ſnie in confessoria ⁊ negatoria.⁊ vtrum prescriptio trahit retro.vide per Cy.C.e.l.j.in ea.q.facit.C.de vsuris.eos.in priu.Item est arg hec lex qō ille qui habet clusam molendini quam impetus aquarū perlepe destruit non prescribat longo tpe q: inundatio possessionē interrumpit de acqui.pos.l. iij.§.labeo.nec datur restitutio q: nō agit de dāno sed de lucro. vt.l.sciendum quibus ex causis maiores.⁊ cōtra facit de itinere actuq; prima.l.j.§.si q̄s propter.⁊ fuit de facto nouarie fz Ybe. de bobio de hoc no.C.de au.erce.l.j. ¶In glo.sunt ⁊ alij.⁊ vide Dy.in.l.meuia de ma.te.Sed videᵏ qō procedat prescriptio q: licet sit interrupta post tñ est vacans interim.vt not.C.vnde vi. cū querebarᵏ.ergo interim ꝓcedit vsucap.vt.§.vacuum tempus Sol.immo nō est vacās cū sit a flumine occupata fz postᵐ inundatio recedit tunc intelligitur esse vacans.⁊ ita intelligitur qō no.in.l.cum querebarᵏ.⁊ no.de materia prescriptionū ⁊ interruptionum earuz.vide per Arch.j.q.ij.§.prescriptionum.vide qō no.Dy.in.l.si quisᵐ.de diuersis prescrip. ¶In text. ibi.⁊ ideo quid de iurisditione.Item cuius scientia requiratur.dicit Innocē.qō eius cuius ius prescribitur.de offi.or.cōquerēte in magna glo.Item no.qō distinctio huius.l.vtrum: seruitus habeat causam continuam vel naturaliter interpellatam habet locum in realibᵇ seruitutibus nō in personalibus:q: in eis est quasi ei uilis possessio que est continua.vt not.Cyn.fm Petrum. C. de vsufru.l.corruptionē in.iij.q.ibi videas ⁊ melius.C.de seruitutibus ⁊ aqua.l.ij.in.vj.q.ibi omnino videas.⁊ per eundem Cy.
1 in eadem.l.in vlti.q.vbi vide aliᵍ nō intelliges. ¶†Sed nunqd seruitus interessendi alicui electiōi est personalis vel realis Inn.qō realis Pe.qō personalis.vt no.Cy.in.d.l.ij.qō est dicqō si est acqsita dignitati est perpetua ⁊ realis si persone est personalis de institutiōibus.cū venissem.⁊ no.C.de sacro san. eccle.
2 a ¶Medium adde fel.ī.c.inter dilectos.ō fi.instr.ī prin. iij.col.⁊qō ibi pizi in apost. nō plures.⁊.l.fore.§.cᵐpᵐ.de cēſi.⁊.l.pᵗ.de serui.leg. ¶†Qualiter per duo extrema probatur mediū ª.vide per Archi.xxviij. di.quia sunt culpe.⁊.xvj.q.v.volumus per Archi. ¶In gl.que incipit si hoc secunda est bona.⁊ ideo ibi ⁊ quod dico bas.Oppo.quod nullo tempore prescribatur q: quotidie naturaliter;interrumpuntur ⁊ possessio debet esse cōtinua.vt.C. de vsuca.trās for.l.j.§.j.ff.de vsuca.naturaliter. Sol naturalis interruptio dicit dupliciter vno mō per naturalē intermissionē siue interpellationē.Alio mō per priuationē.Primo mō aut ista naturalis interpellatio est quo ad actionē ⁊ aptitudinē.⁊ sic habemus seruitutē.habentē cām discōtinuā aut quo ad actū nō quo ad aptitudinē.⁊ sic habemus causam quasi cōtinuā.Ista igit interpellatio nō est priuatio sed interuallatio inter primū actum ⁊ secm ⁊ sic de vlteriozibus.⁊ ideo nō priuat perpetuo cursum inchoate prescriptiōis vt hic.nā ea que sui natura sunt tēporalia ficut nō causant habitū perpetuū.ita nec generāt priuationē perpetuaz sed magis suspendūt ad tps.vt.ē.de postul.in prin. cū si.Sedo modo solū pro naturali ⁊ perpetua interruptōe sumit in.l.naturaliter. Ymā ibi possessio poterat esse cōtinua.vnde si medᵘ actus diuidit tps a tpe in possidēdo expirat et tps prime possessiōis. vt.ff.de vsuca.eū qui.§.si aūt demolita.Et hic de naturali interrūpti.Est ⁊ ciuilis interruptio in incorpalibus sed cōsiderādū est qō qñq; per ciuilē deuenit in naturalē.⁊ tūc interrupta est prescriptio quo ad oēs.qñq; nō pueniᵏ ad naturalē ⁊ tūc solū deest interruptio ⁊ nō aliᵗ.Aut ergo q̄s prescribebat ad faciendū.et tūc phibitio cui pareᵏ statim interrūpit naturaliter.vñ si iudex phibet trāsit ciuile ꝓceptū in naturalē interruptionē.Vbi gfa.prescribebā ius in quosdā meos vasallos si iudex mandat mihi qō nō vtar possessiōe ⁊ ego obedio possessiōe priuatᵘ suz.vt.l.q̄ vni .§.Itē cū ꝓtor.⁊.l.interesse puto.de acq̄.pos. Sinaūt nō obedio nō sum priuatᵘ q: sola ſnia nō priuat possessiōe possessorē.vt.§. sciēdū.§.si funō.qui satisf.cogā.vt in.l.cū duobᵘ. §. Itē rñdit p socio.sic est in re corpali si iudex me phibet exire de fundo ⁊ nō exeo adhuc possideo.de ac.pos.permiscceri. §. spēs. de re iudi. a diuo.§.sic euenit.Idē in incorpalibus que adherēt corpibus vt si iudex mādet mihi qō dimittā vsufructū ⁊ ego nō pareo immo vtor nā possessionē retineo.arg.si serui.ven.egi.⁊.l. baruz nevis stat ei si quis missuz.de rei ven.qui restituere.vel dic melius fm Inn.qō in incorpalibᵘ in q̄bus quasi possessio q̄riᵗ ⁊ retinet per obediētiā nō per solū factū possidētis.ſnia lata pro possessore ꝓiuat possessorem possessione.quia ille deposuit animū obe-

diendi ⁊ in hoc est munitus autoritate iudicis.vt no. Imo. de concess.preben.cum nostris.vbi autem non requiritur actus seu factum rei possesse sed solius possidentis. vt in rebus inanimatis tunc possessor non priuatur per solam interdictionem vel sententiā.aut quis prescribit ad non faciendum.⁊ tunc satis potest iuder precipere quod possessio negatoria interrūpatur nisi ipse sus obedire obediret quod fit si facit.si autem non facit.vt quia preceptum est in non faciendo non sequitur. ergo obedit q: contra nomen ⁊ ius seruitutis potest quis non facere.argu.de acq̄. here. pro herede. §. papinia. ⁊ de iure delī.aristo.⁊.l.ait prator secundum Innocen.qui no.de hoc in.c.olim el.iij. de restit. spolia.⁊ hoc.ē.de vsufru.l.iij.§.dare.vt.l.quemadmodum .de agricolis.⁊ cen.C.de heredi.instit. cum proponas. C.de seruitu.l.ij. Qualiter probetur possessio ⁊ prescriptio negatiua.no. Inno. de verbo.significatio.c.j.lib.vj.de senis possideo aliquos etiaz subditos meos ⁊ ipsi incipiunt nolle nullatenus obedire an me priuent possessiōe rideo aut aliquid eis mando ⁊ ipsi non obediunt.⁊ tunc priuant me possessione si sum eiectus de territorio vel rediens non admittor.est enim simile ac si irem ad fundum ⁊ colonus non admitteret me non faceret non animo spoliandi. sed quia modum excedebam in vsu iuris mei.de vi ⁊ vi ar. colonus.Si autem non eiciunt me territorio sed non obedirit possum eos muletare.ergo nō perdo quasi possessionem iurisditionis queretur per hunc actum.l.is quis quibus modis vsufru. amit.⁊ que sui natura exercetur immuē.l.inter stipu. §. primo ⁊ quia possessio non est in subditis: vt in fundo:non vt in causa possessionis.aut nihil eis mando ⁊ tunc aut suspicans me posse repelli.⁊ idem est enim simile ei qui non adit ad fundum metu ne repellatur.de acqui.pos.clam possi.in fi.Aut non timeo vim inferri possessioni sed persone.puta timeo ne offendar in persona si illud tale mando tunc non perdo possessionem.vt no. C.de acqui. pos. licet. aut nihil mando quia nolo vel non expedit.et tunc non perdo possessionem licet ille se parauerit ad contradicendum.est enim simile ei qui non vadit ad fundum quem clam alius inuasit.⁊ hoc non quia timeat.sed quia non vult tūc ire:retinet tamen animum possidendi ire.Et sic retinet possessionem. vt in.§.qui ad nundinas.⁊ tunc contra hos qui se parant ad resistendum habet confessoriam ⁊ officium iudicis ⁊ vti possidetis ⁊ preiudicialem in rem ⁊ conditio. er.l.si nulla.de acqui.pos.est enim simile ac si naturalis esset occupata vel ciuilis turbata si possideo aliquod in subditos ⁊ interim ipsi recognoscunt in superiorem alium quam me an sim priuatus possessione vel saltz sit possessio interrupta ⁊ videtur distinguendum quod si re congregatio sit no.domino sit interrupta possessio si aliᵗ non. vt.ē. de vsufruc.arboribus.§.idē trac.⁊ no.C.de prescrip. xxx .anno. cum noti.§.sed ⁊ si. ¶In glo.l.non nouata.tu dic quod.§. idez tracta.loquitur de prescriptione personarum. sed quando prescriptio est realis ⁊ in consequentiam trahit ad se personas vt prescriptio alicuius castri tunc stante priore in possessione territorij prescriptio interrumpi non potest sunt enim bi similes ascripticijs qui prescribuntur cum fundo ⁊ sine fundo. vt. l.quē admodum.de agricolis ⁊ censi. ¶In text. ibi non potest. Qualiter formetur libellus.vide in speci.de causa possessionis.§.q: vero.Si quis colligit passagium in via publica quomodo possit prohiberi.⁊ an ciuitates vel barones possint colligere passagia.video eo.§.ver.quid de colligentibus pedagia.Bal.

Cotiens. Vbi non cadit interesse ibi non cadit obligatio. hoc dicit.istud princi.nota.sed bene cadit ius reale. vt infra eodem.l.ei fundo.quia iura realia quādoq; excedunt interesse.vt infra de fur. l.si vendidero ⁊ nota.hec verba. ¶Nota quod factuz negatiuum nisi stipula.interfit promitti non potest.dicit tamen gl.quod superueniēs interesse confirmat.quod dic. vt notatur supra de pac.l.prima per But.et facit infra manda.l.si procur. §.mandati.Bal.

¶Additio Bal.

Cotiens. ¶In text.in.§.aliter vide Innocen.extra de appellatio significe. in princi.Bal.

Seruitutum. Debens seruitutem tenetur ad patientiam nō ad factum.hoc dicit.hec tamē regula fallit in seruitute oneris ferendi.vt.j.si serui.vendi.l.sicuti. §. diſtāt. ¶Not.qō aliud est teneri ad faciendū aliud ad simplicem patientiam.h.d.

Si qui fundum. Habens rem obligatam potest intentare confessoriam.s.pro seruitute debita ipsi rei.h.d.vel sic iura accessoria rei sequūtur obligationem pignoz.um.h.d.Et concordat

extra dᵍ

certa de re iudi. ff. cum bertoldus. Bal.

Veritineris. In indiuiduis non scindit ius vel obligatio numero personarum sed ad quelibet vadit insolidum. h. o. ¶ No. q̄ ls seruitutes inhereant corpori diuisibili non tñ recipiunt corporalē vel intellectualē diuisionē. h oc tamē fallit in vsufructu qui recipit diuisionē q; hz instar dñij. Solu. no. q̄ lz alienatio ptis corrūpat stipulationē ptis seruitutis. qñ fit alienatio pro prē titulo singulari. vt. ff. e. ti. l. p parte. tñ sec⁹ est. ſ. titulo vniuersali vt hic. q; insoldū trāsit stipulatio aduersus successorē. Bal.

Opinianus. Seruitus extincta per adtionem debet reponi per restitutionē h. o. ꝛ adō qō no. ĵ. ad fil. l. pp̄terueneni. §. neptis ¶ In glo. ĵ. ibi. l. ĵ. §. serui. ibi etiam p̄batur q̄ in legatis cōditio existens nō fingit retro. secus in ꝓtractibus. vt. ĵ. qui po. in pi. ba. l. potior. ꝛ. l. qui balneū. ¶ In. c. gl. ibi defuncti. ¶ No. q̄ qñ legat res heredis nō transit dñium recta via in legatariū sed requirit traditio. licet Bal. nō. ꝛ male in. l. ij. C. cōta dele. Exemplū tu posses explicare in re testatoris legat in diē. q; interim nō transit dñium. vt. ĵ. de vsufru. leg. l. sempronius attalus. ꝛ est ratio q; transactio dñij est quedā executio. vt no. Dy. ĵ. de ẏbo. obli. l. si seruum §. sequitur que nō fit ante diem. Bal.

Sfundo. Etiaz vtilis seruitus potest imponi predio. h. d. nec ob. ſ. eo. l. quotiens. ĵui ita loquitur extra species seruitutis. Bal.

Quotiens. Usus cū patiētia aduersarij in incorporalib⁹ habet locō traditiōis. h. d. in rebus incorporalib⁹ nō esset ita nisi p̄cederet titulus ꝛ obligatio ad tradendū. vt. ſ. de reiuen. l. quedā. ꝛ facit. ĵ. si ser. ven. l. si a te. ¶ Not. quomodo acquirit quasi possessio in incorporalib⁹. ſ. pervsum ꝛ per patientiā aduersarij vnde hec duo requirunt. facit. ĵ. tit. ĵ. l. hec aūt iura. ꝛ. C. de ser. ꝛ aqueduc. l. ĵ. ꝛ. ij. ꝛ de materia huius. l. not. Inn. extra de elec. c. querelā. ꝛ de rest. spol. c. in lris. Bal.

¶ Additio Bal.

Quotiens via. Vide qō no. Innoc. de elec. querelā. ¶ In glos. ĵ. in statu. vide Inn. de resti. spoli. in literis. ¶ In text. ibi ego puto vsuz facit ad no. in spec. de causa pp̄rietatis. §. in ꝓfessoria ℈si. hoc ipse quoq; ar. istius litere dicit accur. in. l. si quis in tantam. C. vñ vi in medio magne glo. ibi sup rebus quero ꝛc. q̄ expulso de seruitute personali vel reali dat interdictū recuperā de qō Guil. cōcedit in personali seruitute. q; p̄sona possidet. secus videtur in reali. vt. l. sequit. §. si vnam. de vsucap. Ita notat Guil. C. de acqui. pos. licet postea finaliter stat cum glos. Bal.

Sintercedat. Solū publicū debet esse liber vsq; ad celū nō aūt intelligit debere alicui seruitutē. h. d. Et ad hoc allegat. ꝛ ideo p̄babat per hanc. l. in ratiōe sui q̄ pontes nō possunt fieri sup̄ area priuatā publicā de iure cōi. ꝛ dicit. ĵ. titu. ij. l. qui cella. §. in rusti. ibi declarat. no. q̄ medius locus qui nō seruit non impedit seruitutē quando nō oportet ad vsum seruitutis aliquid in medio loco fieri. sec⁹ si oportet aliquid fieri qō fieri nō liceat. nā tūc impedit seruitutē. ꝛ in hoc stat ratio litere

Sivsufructus. Prohibitio p̄prietarij nō affi citvsufructuarium. h. d. ꝛ hoc fm intellectum glo. vel intellige literā simpliciter in seruitute oneris ferendi in qua est quedam obligatio personalis ad factum que non transit cōtra vsufructuarium quia est successor singularis. h. d. istc. §. singularis.

¶ De seruitutibus vrbanorum predior̄um. Rubrica.

Vrbanorum. Jura predior̄um appellant tā seruitus q̄ libertas. ꝛ quedaz sunt seruitutes affirmatiue. quedā negatiue. hoc dicit text. cum glo. no. q̄ posse domum altius tollere est libertas. non posse est seruitus. Item posse facere aquam de tecto meo cadere super tectū tuum est seruitus non posse est libertas. Item seruit⁹ esset habere necesse sicut tenere stillicidium vt cadit forte: quia tua expedit p̄opter aquam cisternę tue fm glo. ꝛ sic no. q̄ quedā seruitutes sunt affirmatiue. quedā negatiue. ꝛ hoc in seruitutib⁹ vrbanis. seruitutes autē rustice omnes sunt affirmatiue fm gl. ¶ Itē no. q̄ nō possum aliq̄d cadere facere sup tuū locū nisi iure seruitutis. ꝛ est ratio. quia tuus locus debet esse liber vsq; ad celuz. vt. l. fi. §. titu. ĵ. deinde no. hic gl. que dicit q̄ libertas quandoq; appellatur seruitus: licet impropric.

Nuitum. Memo p̄sumitur velle q̄ sibi nocet. ſz requiritur voluntas efficax ꝛ expressa. h. d. no. ar. per hanc. l. q̄ ille qui promittit aliquē facere consentire intelligitur ita q̄ de iure valeat. nam hec verba non ad merū factū: ſz ad ius referunt qō est no. ꝛ facit quod no. in ſi. in. l. huiusmodi. in p̄n. ĵ. de leg. ĵ. ¶ Itē not. q̄ in p̄iudicialibus silentium habetur pro contradictione.

1 ¶ Libertas seruitutis vrbane non p̄scribit sine facto p̄scribentis.

2 Seruitutem habens non eam amittit nisi p̄scriptiōe libertatis aduersarij.

1 **Decautē iura.** ¶† Libertas seruitutis vrbane nō p̄scribitur sine facto p̄scribentis. h. d. Et sic in istis incorporalibus requiritur factum p̄scribentis in p̄scribēda libertate. vñ est ar. q̄ si ego stetissez per centum annos q̄ ego non imposuissem vasallo meo aliqō onus si tamē nō gessit sic se pro libero nō p̄scripsit libertatē. Eodē modo si ciuitas nōvtitur iurisditione quā habet in castro. facit C. de decu. l. in filiis. li. x. ꝛ quod no. Inn. de capel. mona. c. dilectus ꝛ hanc. l. declarāt Bet. ꝛ Cyn. l. ĵ. in vj. q. C. de ser. ꝛ aqua. ꝛ in. l. ij. in. iij. q vbi omnino videas. ꝛ vide qō not. C. de p̄scrip.

2 xxx. an. l. cū noti. l. iiij. in gl. quia currit in fi. ¶† No. q̄ habēs seruitutē non amittit eaz nisi aduersarius p̄scribat libertatez tamen in cuius p̄scriptione in his que requirunt factum hominis requiritur factum p̄scribētis. ꝛ tene menti hanc legem quia est clauis in ista materia. Bal.

¶ Additio Bal.

Decautem. Hec lex est clauis in materia per eā declarata. vt subtiliter no. per Pe. ꝛ Cy. C. de seruit. ꝛ aqua. l. ĵ. in vj. q. ꝛ. l. ij. in. iij. q. vbi ponitur per quē actū queritur possessio in seruitutibus. ꝛ dic q̄ ois possessio acquiritur per fieri nō per mere non fieri. vñ semper incipit ab aliquo facto. vt seruitus p̄hibitoria a p̄hibitione: vt in seruitute altius non tollendi seruitus affirmatoria vt aqueductus. ꝛ similes a ductu a que. ꝛ similibus actib⁹ factis tamen domino sciēte ꝛ patiēte. vt. d. l. ij. vide in hac. l. hoc quod no. C. de p̄scrip. xxx. an. sicut in gl. q; currit in fi. ¶ In text. ibi. ita demum vide Inno. de capel. mona. dilectus. ¶ In glos. ex eo quod concor. C. de decur. in fi. lib. x. ¶ In fi. tex. ibi suum permanet als mcum.

Quod autem. No. q̄ ille qui dz seruitutē altius nō tollendi nō p̄scribit libertatē per appositionem arborum officientiū luminibus vicini. ꝛ istud est p̄pter naturalem motū arborū. Itē est quia hoc factū non cadit sub forma seruitutis. ergo nec sub forma libertatis. nā aliud est altius edificare. aliud est arborē apponere ꝛ not. arg. in ista. l. q̄ illa que habent in se diuersitatē. ꝛ difformitatē nō pariunt p̄scriptionē: sed illa que habent in se soliditatem ꝛ vniformitatez sic. ꝛ inducitur hec lex ad questionē per Bn il. in. l. ij. C. de p̄scrip. xxx. an. ꝛ facit qō no. ĵ. de regu. iur. l. nemo. §. temporales.

¶ Additio Bal.

Quod autem. In ſi. ibi propter motuz vide omnino Guil. C. de p̄scrip. xx. anno. l. ij. q̄ illa que habent in se difformitatē nō p̄scribantur. patet quia non dicuntur inducere assuetudinem. vt. l. seyo. §. medico. de an. leg. ꝛ argu. huius litere. ꝛ hoc verum in speciali p̄scriptione: secus in vniuersali. argu. eorum que not. ĵ. de testibus ob causam in fi. Nam tunc ad p̄scriptionem generis ꝛ continuam causam sufficit conformitas in genere: licet sit difformitas in indiuiduo.

Drietem. No. q̄ sy nus vicinor̄ vult demolire parietem cōmunē ꝛ ipsaz melius fundare forte vt possit apponere voltam lapideā vel graviora pondera que ante non poterat supportare q̄ hoc non potest contradictiōe vicini. Sed quid si duo habent molendinum commune. ꝛ vnus vult imponere meliores molas. alter nonvult teneri ad istā impensam quid iuris? dicit Bar. de fano. q̄ melior est causa p̄hibentis per. l. istam. ĵ. de dam. infe. l. si edibus. nō. ob. ĵ. pro socio. l. cum duobus. §. idem respondit, quia ibi erat res: als peritura hic non.

¶ Additio Bal.

Drietem. Quid si duo habent molendinum cōmune. ꝛ vnus ibivult ponere meliores molas. alter nonvult. Et videtur q̄ possit. vt. ĵ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pro socio cum duobus.§.idem rub.de reli.nō tantū,de cēsibus. fort.de censi.l.qui vicem.dic contra per hāc.l.2.ī.de dam. infec. si edibus.Mar.de fano.nō obstat.§.idē rub. q: ibi indigebat refectione hic non.vel ibi in prædio vrbano.vbi hic stat̄ nevrbs ruinis deformetur.C.de edi.priua.l.singularium.sed contra qō idem in vtroq;.eo.ti.sicut proponis.2.l.seq.

Cum eo qui. Mo.q̄ quis potest edificādo in proprio vicini edes totaliter obscurare nisi sibi debeat seruitutē. sed edificādo super locum publicum sicut faciunt cōstituentes pro sella hoc non possit de iure cōmuni in.l.fi.ō.ti.prori.

1 ☞ Paria sunt alicui oculum effodere vel impedire quod inde non videat.

2 Quemptam offendere licet sit permissum tamen occidere non.

Binas edes. Heres non pōt totaliter obscurare lumia domus legate.Sed bene potest obscurare in parte dummodo sufficiēs lumen remaneat ad habi tandū.h.d. ¶ In text.ibi.marcellus respondit s.questiōi de luminibus. ¶ In tex.ibi.obscurare nō penitus:sed aliquatenus:vt statim dicet. ¶ Not.qō licet heres possit luminibus legatarum edium officere tñ nō potest ex toto obscurare.vel ita qō inutilem reddat habitationem ex

1 ista parificatione est argu. † q̄ paria sunt alicui oculum effodere.vel sic impedire qō inde non videat:q: vterq; dicitur oculum

2 destruxisse. † Item ex ista.l.no.quoddā ar.qō licet sit permissum aliquē offendere.non tamen est permissum occidere.ar.huius.l.sed hec.l.non ob.q: hoc est ex natura precedētis cause cui hoc debetur quasi loco accessionis.2 ideo Mar. de fano determinauit qō q̄libet offensa esset licita ex generalitate sermonis per.l.j.§.qō autem.j.de alleato. ¶ In glos. super verbo queri ibi sed res questiōi.s.de aditu. ¶ In ea.gl.in fi.immo dicas hic inter deberi etiam si proprietas tantū sit legata.aliud est in cōtractibus.aliud est in vltima voluntate.vt hic:2 videt̄ velle gl. superior;is.l. Et ideo distingue vtrum debeatur aditus.aut ille a quo peto seruitutem mecum nō contraxit nec quasi cōtraxit. 2 tunc nō habeo ius petendi.vt.ō.l.prori. Aut mecū vere cōtraxit.2 tūc aut super vsufructu.2 debet aditum nō iure seruitutis; sed loco commoditatis.arg.l.sed si quid.§.proprietatis.2 idem in quolibet alio cōtractu qui principaliter cōcernit vsum rei ar. j.locati.l.qui libertatem.§.fi.nisi essent appositā illa verba cum introitibus 2 exitibus vsq; in vias publicas. Aut quasi cōtrarxit cum eo.vt q: ipse heres 2 ego legatarius.2 tunc siue sit legatus proprietatis siue vsufructus debetur aditus per domos hereditarias vel proprias heredis per hāc.l.2 facit.l.j.ī.de serui.le. fm Ja.bu.quam teneas menti. ¶ Item ad considerationem de aditu.facit.j.de le.ij.l.prediis.§.balneas cum si.

¶ Additio Bal.

Binas edes. ¶ In ter.§.non aūt argu.qō illud dicit̄ esse deteri⁹ per qō vsus rei hois magis incōmodat̄. Itē est ar.qō maior sit pena amputare alicui pedē quā effodere oculum. Item arg.qō non dicitur alicui oculus destructus:licet sit debilitatus si non est totaliter excecatus.vt hic.ver.fi. ¶ In text.in fi.ibi vt nō penitus lumē.arg.iltius littere que dicit qō ille qui pōt luminibus officere nō pōt obscurare in totū. dicunt quidā qō si statutū permittit bannitū offendi,nō tñ pōt occidi:sed hec l.nihil facit:q: hic veniret̄ cōtra obligationē precedentē ex dispo

b ¶ Domus ad de bar.ccp.de serui.c.xliij. sitiōe testatoris vel pacti cōtra quā nō licet venire in dispositiōe nostra.dispositivite que mādat fedus naturale habet cōtrariā statuti dispositionē illi derogatoriā qō nō est hic.2 ideo dic fm Mar.de fano qui hāc questionē disputauit qō attēta generalitate verborū.2 de rigore pōt occidi:sed de equitate debet attendi qualitas criminis 2 causa. Ex qua statutū permittit offensa; vt ex qualitate facti iudicemus de mēte statuti.arg.l.ij.in fin.ō. de his qui sunt sui iur.ff.de bo.dam.l.vij.2.tij.rub.fm.Mar.factū arg.ff.de penis si preses de suspec.tu.hec tantū ad tur.l.j.§.j.cū si.2.ff.de insa.ictus fustiū.si tñ snia hois interpreta.recip.exp;obari sunt facti qualitate sic snia iuris2 qualitate facti cui applicat̄. ¶ In gl.que incipit 2 solui in fi.immo dicas hic in te deberi.2 si pprietas sit legata tñ.2 aliud sit in.l.in vēdendo:2 aliud in vltima volūtate.vt hic.2 videt̄ velle glo.superioris legis. Et distingue aut ille a quo peto seruitutē mecū neq; cōtrarit neq; quasi cōtrarit vel eū volo prohibere 2 nō possum.vt.l.cū co.ō.c. 2.C.eo.alterius.aut mecū contrarit.2 tūc aut fuit vēditor vsufructus tñi 2 possum eū cōuenire nō de seruitute:sz de cōmoditate vie vel itineris sine qua vti nō possuz.ar.l.sed 2 si q̄d. §.proprietatis.aut fuit vēditor pprietatis.2 tūc de seruitute eū nō conueniā.vt.l.in vēdendo.l.qui libertatē.§.fi.de euic.aut quasi cōtrarit cum eo:q: ipse heres 2 ego legatarius siue sim legatarius proprietatis siue vsufructus.serua hanc.l.cum sua glo.Ja.bu.

Cū luminib' Mo.q̄ licet antiqua edificia fint diruta tamē.ō.modum debite seruitutis ipsa non possum reficere.2 si dubitetur de excessu modi vel mensure recurritur ad bonum virum.vt.l.proxima.Bal.

¶ Additio Bal.

Qui. ¶ In glo.pone casum vel pone secūm Old. tu debebas mihi seruitutē luminibus nō officiendi nūc volebas tollere altius.ego dico qō officis luminibus tu negas certū.super hoc.bonus vir assumitur qui habet videre vtrum officias vel nō vt si officeres prohibearis si non permittaris fm Old.Bal.

Edificia que. Mo.q̄ aliud est debere seruitutē certi generis2 forme.aliud est debere seruitutē generaliter2 magis large:q: primus non prohibetur nisi a specificatis.secūdus est ab omnibus que officiunt seruituti.de primo patet exemplum in seruitute altius non tollendi.de secundo patet. exemplum in seruitute prospecta.

Quidam hyberus. Mot.q̄ iuxta parietem cōem nō licet habere caminū:q: per ignē ardentem aduritur paries cōis.2 deteriorat̄.tū si ista ratio de facto cessaret forte cesset cōtrariū.vt.j.c.l.fistulā.§.pe.2 fi.2.l.hoc qō dictū.§. fi. ¶ Sedo no.q̄ anteq̄ eatur ad iudicē est loquēdū cum parte ne rem illicitam faciat quod est de vrbanitate:sed non de ordine necessitatis.C.de pigno.l.debitores.C.de obsequijs. l.si manumissori. ¶ Deinde no.quidā glo. hic positam de dictione ad qō denotat cōnexitatē vel nimiā propinquitatez.vnde dicit̄ ad domum fieri insultus qñ insultat⁹ est in domo vel ibi ppe.2 interpretatur hic glo.istam propinquitatem per duos pedes tamen istud est verum hic propter subiectaz materiā. vnde de que

a stione predicta qñ dicat̄ fieri insultus ad domum a.vide qō no. Ja.de are.in.l.cetera.§.hoc senatus.j.de leg.j.2 ista glo.frequēter allegatur ad interpretationez istius dictionis ad:2 iltius dictionis iuxta.2 ideo notetis.

Parietem cōem. Paries cōmunis pōt inerustari:2 in cautionē dāni infecti nō venit consideratio picturarum.h.d.Bal.

¶ Additio Bal.

Quidam. In tex.ibi.volo.vide. C. de obsequijs l.si manumissori.

¶ Additio lecture vacantis in.l. Inter. Bal.

Inter. Ea que se habent vt excedentia 2 excessa inuicem differre dicuntur.ad hoc.alle.Bald.

Arborem. Mo.q̄ cōsideratur interesse 2 interpretatur fieri contra debitaz seruitutē.ad quod ledit siue sit decessus siue sit excessus modi quod est notandum.

1 ☞ Res in dubio videtur vendi tanq̄ libera.

2 Obscure loquens dicitur loqui ad sui periculum.

Hec ler. Verba interpretantur contra proferentez. hoc

1 dicit. ¶ † Not. q̄ in dubio semper videtur res vendi tanq̄ libera.2 quod verba que sapiunt seruitutem intelligunt̄ in dubio de actiua non passiua seruitute notetis:q: quo

2 tidie allegatur. ¶ † Item not. q̄ quilibet loquitur obscure ad sui periculum.vt dicit glo.

Fistulam iuxta. Non intelligitur incumbere parieti cōmuni qō habet sustentaculum per seipsum.h.d.

Scalas. Mo.quod non est idem iuris de scala 2 de muro.vnde scala que est foris hostium non vide

b tur contineri appellatiōe domus b.2 sic non videtur fieri in domo maleficium quod in scala fit inferiori.arg.huius glo.

Seruitutē. Quasi possessio in incorporalibus quodā facto dicit̄ haberi et detineri.h.d.Factū ergo requirit̄. Semp allegam⁹ qō etiā in incorpalibus ad possidēdū requirit̄ quoddam factū. Istud est verū in incorporalibus que habēt aliqd facti.sz in incorpalibus que minimū facti habent sicut inselgēdi dic vt no. Juno.extra de cōcess.preben.c.cū nostris.ibi ponit dictum multū singulare. ¶ In ter.ibi.vt ibi postq̄.

Si domo mea. Quando aliquid permittitur intelligitur ita permitti quod possit vtilitas percipi.h.d.Mo.q̄ qui habet seruitutem eundi pōt facere scalas sine quibus ire non potest.

Si sublatum. Etiam destructo edificio remanet seruitus in habitu.vnde si re edificabitur

bitur seruitus vsus recuperabit. hoc dicit. vel sic edificiū subro gatū fingit idem cū primo & eadē iura realia retinent lz vsufructus forma mutata intereat. h.d. ¶ In tex. ibi. aliud. s. a primo Iste tex. est ar. q licet destruat monasteriuz nō destruant eius priuilegia. quod dicit no. Inn. in. c. cū ex iniuncto. de ope. nouncia. vbi tenet hoc qñ destruit de facto. secus si de iure. Bal.

Stillicidium. Mo. q quedaz alteratio pōt fieri sine incōmodo debitoris que non potest fieri cum eius incommodo. Bal.

Qui in area. Dñs pōt edificare quomō vult dumō non officiat seruituti. h.d. iste. §.

1 ☞ Seruitutes habēs separatas vni renunciando alteri renunciare non intelligitur.
2 In dubio nemo videtur velle iactare.
3 Presbiteri dñitentes nunq possunt agere actiōe iniuriarum.

Si domus mea. Si habeus diuersa iura vni eoz renunciat intelligit alterū remanere. h.d. hoc tū habz diuersa iura ex diuersis
1 causis & ad diuersa. ¶ † Not. q dñs duas seruitutes separatas renunciando vni non intelligit renūciare alteri: ideo vt seruitus retēte habet adhuc ius prohibendi. & semp allegat hec. l. Item facit in ar. q si quis ꝓposuit duas exceptiones & renūciatoni nō intelligitur renunciare alteri. ꝓterea nisi fint cōnexe q non possit separari. ar. gl. hic posite. Itē ar. huius. l. dicit. Guil. de cu. in. l. si tibi. §. quedā. §. de pac. q quis remittēdo iniuriā nō videt remittere actiōem iniuriarū nam licet in ꝓfessiōe peccatoꝝ quis debeat remittere rancorē animi. tū nō tenetur remittere penā.
2 ar. huius. l. & l. si mihi. §. ti. §. quia † nemo in dubio videt velle iactare &c. Cōtrariū determinauit gl. insti. de iniur. §. fi. vñ per il
3 lam gl. † presbyteri qui dñitent nunq possent agere actiōe iniuriarū. quod nō est verū. per. l. si quis in hoc genus. C. de epis. & cle. & l. atrocem. §. de iniur. idē tenet Bar. l. §. predicto. Quidā allegāt magistrū sententiarū in li. iij. xxx. dis. vbi dicit q nō teneoz remittere inimico nisi petat veniā a me. super quo vide Dy. in. l. nō solū. §. autē. §. de iniur. vbi dicit q si vna vniuersitas remisit alteri iniurias & impulsiones & inuasiones nō videatur sibi remittere damnaz interesse. qō est no. de quo per. B. in. l. in ipsius. C. fa. her. Item dicit Host. in summa de penis. §. fi. ver. sed pone q &c. quia princeps non pōt cōponere de pānis datis populo sine ipsius populi ꝓsensu. Item scias q de iure canoni co ille qui accusat libidinē vindicte licet suā iniuriā ꝓsequatur repellit q: peccat. sed si nō libidinē vltiōis oīb⁹ est pferēdus. quia melius & fidelius ꝓsequit negociū. & quia melius scit factū sm Inn. in. c. dudū. el. ij. extra de elec. sed hec opi. nimis seruulosa est. & ideo semper admittit. de accu. hi tñ omnes. & vide qō no. insti. de iniur. §. fin. & in. l. si tibi. §. quedam. §. de pac. per Guil. de cu. & in. l. in ipsius. C. fami. her. per eundem. & vide Dy. in. l. si non solum. ĵ. de iniur.

1 ☞ Presens tempus non comprehendit futurum.
2 Indefinita equipollet vniuersali.

Seruitus. Oratio finita nō equipollet vniuersali sec⁹ indiffinita. q: eq̄pollet
a von iuersali⁹. h.d. hec. l. & semp allegat. ¶ In tex. ibi nūc sunt. & sic cū limitatione tpis. ¶ In tex. ibi tantū. s. indefinite.
1 ¶ † Mo. q presens tempus nō ꝓhendit futurū. sed oratio plata sine diffinitiōe tpis extendit ad futura. & vide hic qō no. Dy. ĵ. de verbo. signi. l. verbū oportebit. Itē vide qō no. Ly. de serui. l. nō modus. C. que res pig. ob. pos. l. fi. C. de luitiōe pig. l. intelligere. in fi. C. de sa. san. ec. l. placet. in vlti. q. & per. B. C. de
2 epis. & cle. l. oia priuilegia. ¶ † Itē not. hic q indefinita equipollet vniuersali. dicit Dy. q istud nō est verū quando est eadē ratio & cōditio particularū. als secus. vt ipse not. de re. iur. sup rub. vbi vide per eum. & per Old. in. q. quā disputauit que incipit quidā scholaris. ſz querūt doc. vtrū indefinita equipolleat vniuersali ex interpretatione. an ex propria significatione verboꝝ. ista litera videt probare q ex interpretatiōe. quia dicit ambigua est scriptura. & q: dicit humanius econtra q ex significatione. quia dicit significari. dic q equipollet vniuersali ex significatiōe interpretatiua attenta mente seu ratione nō ex necessitate sermōis. & hoc vult ista lra. bñ em̄ credo q etiā in statutis indefinita accipiat pro vniuersali quādo est eadē ratioz cōditio particularium. quia etiam ratio est mens statu. ponderanda est sicut ratio consuetudinis. vt. l. }. C. que sit longa consuet. vbi habes tex. not.

Futuro. Allegat q priuilegia possunt impetrari pro ecclesia futura. facit quod no. Inn. de eccle. edifican. c. ad audientiam. Bal.

¶ Additio Bal.

Seruitus. Vide Guil. C. ō epis. & cle. l. oia priuilegia. & Jac. but. co. ti. & interdum verba de presenti nō disponūt ō futuro. sed verba que ad tps simpliciter plata etiā futura cōtinēt. h.d. ¶ Oppo. ad primū. de. l. viti. que res pig. obli. pos. sed ibi verba erant ordinata ad prouisionē ō futuro quia ad futurā securitatē pign⁹ accipit hic ad prouisionē de presenti. ¶ Contra hoc oppo. C. de remis. pig. solita sed ibi quia publico iure nōvenit eadē res invnica conuentiōe. ¶ Itē oppo. contra scōm dictum. de. l. si ita. de aur. & ar. leg. sed ibi nemini dicit ꝓnomen demonstratiuū. & iō restringit dispositionē ad presentia q: natura demonstratiōis rem factā ostēdit. sed cōtra. h de re. du. si cogna. se. vt ibi not. vel ibi ꝓnomē addit nomini importanti qualitatē. & ideo non restringit quo ad personas. sed quo ad qualitatē personarū. i. vt veniat cognati & nō alij. Est enim cognatio quedam qualitas. ¶ Sed an indefinita cōtinet omnia significatiue. an per interpretationē. dic q significatiue. vt hic dicit. Jaco. bu. dicit q ex interpretatiōe. humanius dic q ōtingēter nō necessario significat. & iō nō est merum significatuz nec mera interpretatio. vt si dico homo currit indefinita est & si omnes concurrunt cōtingenter significat ois si vnus currit in illo verificatur. vnde litera ista non mere dixit significari. nec dixit solum humanius sed comunxit humanius significari. vt notaret interpretationez aptitudini significandi cōiunctā. Et vide per Ly. C. de sacro san. ec. l. placet. in vlt. q. & fundat per hāc. l. Naz ratio. l. est q: promissuz videt nō officere seruituti. sed vna est seruitus. licet plura licētia. vñ argumentuz est intrinsecū nō extrinsecū. & vide. c. literas. de reseri. in cle. & in intellectu huius. l. satis fm quosdā errari videtur. q: quod hic dicit nō est indefinitū que de pluribus predicatur. sed vi & natura seruitutis que est vnaz indiuidua. vt. l. vna estvia. & ista ratio non concludit. quia licet sit vna tamen potest modificari & artari. vt in. ĵ. rub. istius. l. & ideo ratio est virtus indiffinite. plate in his quoꝝ est eadē ratio & conditio. fm Dy. & Ja. bu. & alios doc. vide Ly. C. de seruitu. l. non modus. vbi glo. hanc. l. ti. Mecur. disputauit. q. de eo qui promisit reficere pontem. an si oportet creſcere pontem qui aqua debeatur ista refectio. & arg. primo q sic. per. l. inter socerus. §. cū inter. de pac. doc. de aqua quoti. hoc iure. §. si aqua. de itin. actuq; pri. l. iij. §. ait prētor. de ser. rusti. prē. l. iij. §. qui habet. aut. de pericu. & cōmo. rei ven. id qō alleg. in contra. q: tempus contractus inspicitur. de here. ven. l. ĵ. §. fi. de contraben. emptio. in. l. & l. rutilia. de dāno infecto. dāni. §. si is qui intrās. per Ja. & hic. l. ĵ. rū. dicto. §. si aqua. ĵ. rū. & ff. de riuis. l. ĵ. §. penul. de verb. obli. quicquid astrin. in ratiōe sui per quam determinat promissorem non teneri. facit & vide Ly. in. l. fina. C. que res pig. ob. pos. vbi fm Jde. distinguit inter vniuersalem dispositionē & in eavemunt futura & inter generalem. & in ea nō veniūt nisi in pignore & specialem. & in ea nullo casu veniunt futura. de hoc not. de fundo instruc. lucius. Et no. q legiste non capiunt vniuersalem dispositionem. h pro ea cui preponitur signum vniuersale. vt omnis. immo dicunt hanc generalem. sed eam que est concepta super vniuersitate. vt sup grege peculio & similibus que vniuersitatem fm legistas significat. de lega. primo. gregē. de pigno. cum tabernam quam aut agitur de veritate & falsitate propositionis. & tunc signum facit eam vniuersalem. vt in. §. vtrum. But de effectu dispositionis. & loquitur hic q: non signum. sed natura rei & in tex. ibi vero generali. vide Dy. in rub. de regu. iur. quod plenius prosequitur Oldra. in. q. quā disputauit que incipit quidā scholaris. & vide Ly. C. de lui. pig. intellige in fi. ¶ In tex. in §. futuro quoq; vide Inno. extra de eccle. edi. ad audientiam. Bal.

a ¶ Vniuersa adde frā. arc. in. l. si is qui bonis. ĵ. co. de acqui. heredi. & qō ibi dixi i apostil. & Oldra. in consil. c.

De quod. Extribus. ¶ Vicin⁹ qui est in medio non potest impedire libertatem vicini inferioris hoc dicit. Bal.

In re communi. In re communi nō cadit seruitus. h.d. ¶ Not. q diuisio cedit als parit contentiones que sunt inter consortes. h.d. Bal.

Sed si inter. Ex communi in proprium alterius non procedit immissio vel immissi extensio. hoc dicit. & est notabilis hec lex Baldus.

1 ☞ Seruitutes quedam habent causam continuam & naturalem. & causam discontinuam & naturalem.
2 Homo non pōt esse in actu aliquid faciendi.

Dramen. ¶ Seruitus habens causam discō
1 tinuam & accidentalem non queritur lōgi temporis prescriptio. hoc dicit. ¶ † Ad euidētiam nota q quedam seruitutes dicuntur habere causam con-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cinuam ⁊ naturalem.⁊ hec sunt quarum vsus semper est in actu vt seruitus aque ductus.quedam habēt causam discontinuaz ⁊ naturalem quaruz vsus semper est in potentia actu non semper ⁊ sola natura sine facto hominis operat vt seruitus stillicidij. quedā sunt seruitutes que nō habēt eām cōtinuā nec causam naturalē quarū vsus cōsistit in facto ⁊ ministerio vt seruitus itineris ⁊ seruitus aque portāde ab homine.⁊ de istis tribus generibus seruitutū accipimus theoricā.⁊ ex persona per verba ⁊ mētem.l.seruitutes.§.de serui.ti.generali. ¶ Mo.q̄ q̄dā sunt que nō requirūt factū hois principaliter nec secūdario.⁊ ista nō dicunt habere causam cōtinuā nec naturalē. Quedā sunt que nō requirūt factū hominis principaliter nec secario vel saltē nō requirūt pricipaliter.iz homo eroperet.⁊ ista dicunt habere causam naturalē.⁊ etiā si essent discōtinua habentē p cōtinuis.qz ea dē est cēsura de habētib⁹ cōtinuā causam ⁊ quasi cōtinuā ⁊ equali tpe prescribunt.⁊ istud vult hec lex. ¶ †Mo.q̄ homo nō pōt semper esse in actu aliquid operādi seu aliquid faciēdi. quomodo ergo pōt cōtinue possidere cū possessio fit actus corpis ⁊ animi.respon.qz in possessione rerū corporaliā cōtinuanda sufficit voluntas que interpretatiue dicit cōtinuari.qualiter assit probēt cōtinua possessio in rebus corpalibus. Not.Rof.in tit. de negatoria ⁊ cōfessoria circa medium.doc.ponunt.C.de testi.l. testium.⁊ quibus verbis habeat testis vti.ponit Innoc. extra de proba.c.licet cām.⁊ qualiter excusetur testis qui dicit se vidisse aliquē cōtinue possidere.tāgit Dy.in.l.j.j.solu.ma.⁊ archi.xxij. di.sacrosan.eccle.qz istud aduerbiū cōtinue nō refert ad actūvi dēdi.sed ad actū possidēdi. Itē qz dz interpretari in benignio rem partē pro mixta visiōe corpali ⁊ intellectuali.vt no.j.dever. obli.l.stipulatio.§.quoq;.qualiter assit pbēt cōtinua quasi possessio in corporalibus patet per hāc.l.nā quedā sunt incorporalia in quibus quasi possessio pōt esse cōtinua vel quasi.quedam sunt in quibus nō pōt hoc esse.ergo nec probari.vt in hac.l. Sz reuocat in dubiū de quibusdā incorporalibus.vtrū dicat habere causam prorsus discōtinuā.vt de iure eligēdi vel presentādi, Itē de iurisditiōe nā in oibus istis desiderat factū vtētis.ergo nō prescribunt nisi tanto tpe cuius cōtrarij memoria non extat sed tu dic de hoc.vt no.per.B.in.l.imperiū.ff.de iurisdi.om.in. ⁊ per Inn.de prescrip.c.de quarta.⁊ per eundē.de cōsue.c.cū dilectus.videt Inno.sentire qō in istis iuribus quasi possessio dicatur cōtinua ꝓpter aptitudinē.qz ecclesia est naturaliter semper parata vacare.⁊ per hoc aperire viam ad ius eligendi ⁊ presentandi.⁊ tñ hec ratio cessat in iurisditione. ¶ Additio Bal.

Examen. Elide Innoc.extra de consue.cum dilectus ad fi.vide ibi Inno.examinat hanc.l.de prescrip.de quarta.vbi subtiliter examinat ⁊ applicat hāc materiam ad materiam electionum dicens quod electio habet causam continuam aptitudine. licet nō actu.⁊ reddit rationem.qz ecclesia semper est parata vacare. alle.hec lex ad excusa.testis qui dicit qō vidit talē semper vel cōtinue possidere.de qua per archi.xxij.di.sacro sancta. ¶ In gl. adde ⁊ ibi omnino vide.Bal.

Si quis edes Seruitus extincta acq̄sitione nō reintegratur alienatione.sed debet denuo imponi.h.d.⁊ est ratio.qz natura estimatiōis est perpetua.facit.ff. de serui.l.papinianus.qz ad similitudinē nature procedunt inuentiones humane.nā sicut homo semel morit.ita ius semel moritur ⁊ nunq̄ reuiuificatur.vt.l.qui res.§.aream.

Si partem predij. Partis acquisitiōe cōfundit seruit⁹.qz indiuisibilis,

Si testator. Edificiū subrogatū dz eidem seruitutē cū primo. h. d. ¶ Mo.q̄ edificium qō testator iussit nō tolli funditus dirimatur.tamen nouuz quod reedificatur sapit eandem naturam.⁊ debet eandē seruitutem.facit.j.e.l.cum debere.

Si edes mee. Mala fides aduersus vnū nō impedit prescriptionē aduersus alterū.h.d.vnde verificat istē sermo ego prescripsi ⁊ nō prescripsi respectu diuersoruū scōm gl.notetis. ¶ In tex.ibi. ar.not. ar.de prescriptiōe ad pactū .facit. j.quēadmo. serui.amit.l.nā satis.§.j.pōt enim vnū idē qō reliquū operari. vt hic no.q̄ licentia que cōcedit ab vno nō porrigit ad alterum. Facit si sunt plures habentes repesalias ⁊ vnus cōcedit licentiam non impedit quin alius possit vti repesaliis. ⁊ facit. ff. de pac.l.si vnus.§.ante omnia.

Libertas. Mo.accessoriuz sine principali possideri nō potest nec qualitas sine subiecto. ¶ Item nota.quod ex quo prescriptio est interrupta debet de nouo inchoari.hoc dicit.Bal.

Am debere. Verba debent possibiliter intelligi.i. in casu possibili.h.d.⁊ vide Jaco.j.de dam. infec. l.qui bona. §.fi.⁊ Ly.C.de iur.⁊ fac.igno.l.cum falsa. ¶ Mo. q̄ nihil est perpetuum.⁊ qō perpetuatio fit per successionem siue subrogationem.

¶ Additio Bal.

Am. Verba sunt intelligenda in casu possibili. ⁊ quod non potest fieri per idez sufficit fieri per sibi simile. ad hoc allega.⁊ vide qō not.Ly.C. de iur.⁊ fac.igno. l.cū falsa. in fi.

Sibinarum. Ille qui tradidit sine reseruatione quod debebat tradere cum reseruatione pōt cōdicere.h.d.vel sic. Reseruatio obmissa cōdici potest.h.d.facit .j. cōmunia predio.l.si in venditione. ¶ In tex.ibi diuisset.s. tempore contractus.qō non sufficit ad realē constitutionē seruitutis. ¶ In tex.ibi non fecisset.s.oblitus.

Jnas. Mo.in hac.l.qō legatarius debet pati tignum immissum a defuncto stare sicut stabat tpe defuncti. ⁊ idem etiā est inter viuos non est tamen ista seruitus:sed ꝓprietas tigni.quatenus est in suo ⁊ nō quatenꝰ est intra propriū posset procedere als pendere sic j.communi diui.l.arbor.de acqui.re.do.l.pro regione.

Sedes mee. Non potest constitui seruitus quando medius locus prorsus impedit effectum constitutionis. hoc dicit. vel sic. Urbane seruitutes non cadunt nisi inter vicinos.hoc dicit cum.l.seq.

Emo. ¶ Mo.q̄ ille qui non potest alteri officere impediente spacio vel natura nō potest imponere seruitutem non officiendi qz ridiculosa impositio est.hoc dicit.

Osqui. Ista lex videtur dicere qō in communi pariete nō possit fieri fenestra etiā pro habendo lumen.hoc dicit.

Olimpico. Legatarius debet prestare aditum heredi cui remānsit res ad quam aliunde non est congruus aditus hoc dicit. ¶ In tex.ibi.debere.s.heredi.⁊ videbatur qō non qz olimpicus habebat seruitutez habitationis ⁊ seruitus seruitutem debere nō potest.quia non est dare seruitutem seruitutis. ¶ In tertu.ibi. posse ex presumpta voluntate testatoris non iure seruitutis. ¶ In tex.ibi.non noceat.s.nimis.vt.ff.de ser.l.si cui.not.in ista l.olimpico.quod si testator legat habitationem vxor in isto legato non venit ortus ad quem itur per illam domum. ⁊ ideo si heres retinet ortum vxor debet dare sibi aditum per locum consuetum.hoc quod dicitur de orto intellige nisi esset ortus accessorius domui.vt in.l.pdijs.§.balneas.⁊.§.titio.j.de le. iij. Tūc enim etiam vsus orti competeret legatario.

Lucius titius. Nota quod in suo solo pōt quis facere ianuam etiam prohibente vicino.⁊ ista stillicidia que sunt superius videntur quodammodo significare de iure communi proprietatem loci inferioris argumento huius littere.Bal. ¶ Additio Bal.

Olimpico. ¶ In text.ibi.iuxta dicitur iuxta quod non distat. per r.pedes vt no.C.de edi.pri.meuiana coniuncta l.qui bona.§.si quis iuxta.de dam.⁊ hoc vbi lex non vult.igitur dicitur adiiciendo spatium Nā si adiiceret spatium.vt quia diceret si quis erit iuxta per miliare. tunc si est inter miliare iuxta. est. l. j. §. cum vrbem .cuz ff.sed supra eodem.l.quidam hiberus. ¶ Mo.quod a iuxta.dicitur per duos pedes.ª ⁊ illud quod est secūdū subiectā materiā.⁊ facit.xij.q.j.ebron.⁊ de iniur.si statua.de hoc per Archi,xvj.q.iij.quicunq;.Bal.

a ¶ Per duos pedes.adō eū dē bal. in.l.scire opz.§.multa. j. de excu. tu.⁊ qō ibi di vt in apostil.

¶ De seruitutibus rusticorum predioꝝ. Rubrica

Seruitutes predioꝝ. traditio.In seruitutibus traditis patientia debetur officio iudicis.hoc dicit.Iste testis facit quod restitutio rei que fit in realibus iudicijs veniat officio iudicis.Et iste testis allegatur.Baldus.

Rusticorum.

Universidad de Deusto

Rusticorū. ¶ In ter. ibi pretorio. i. Archa. Baldus.

Sed aque ductus. Cōcessio prima nō impedit secū dam quando non impediunt se concursu. h. d. Bal.

1 ☞ Cui conceditur consequens videtur concedi et antecedens.
2 Ex actu inutili elicitur tacitus siue interpretatiuus sensus.

Tē. Qui habet. Si valet expressum valet et tacitū. Si nō valet expressum nō valet tacitum. Ad hoc allegatur per gl. et d. oc. et facit ad notata. j. de vsu. fruct. l. si pater captus. ¶ In ter. ibi habere videtur. s. ex tacita cōcessione. ¶ In ter. ibi. concessum sit. s. exp̄ssa. ¶ In ter. ibi inesse. s. tacite. ¶ In ter. ibi. iter debere cedi. s. per proprium fundum. ¶ In terr. ibi. haustum. s. et publico. ¶ † No. q̄ cui conceditur consequens videtur concedi antecedens et conuerso. ¶ Scdo. no. qd̄ dicit ad apposita sup per loco ponitur inclusiue. vt in ver. finc. ¶ † Tertio not. qd̄ ex actu inutili elicitur tacitus siue interp̄tatiuus sensus quod no. Bal.

1
2

Ecoris Seruitus realis trāsit ad omnes nisi sit ad certam personam specialiter cohartata. hoc dicit. ¶ In tert. ibi demonstrauit. s. per modum cassationis. alias cessionis non per modum simplicis demonstratiōis. vt. j. de proba. l. si pactū. ¶ In ter. ibi. cui. s. tātū Fran. ac. ¶ In gl. que incipit dic quod in si. vnde factū cōtinet ius obligationis non ius seruitutis.

Rgo. Heratius. ¶ In tertu ibi. ius. s. per modus seruitutis realis. sed per modū obligatiōis sic. vt no. §. l. prox. ¶ No. quod ex predio ad non p̄diū non potest esse seruitus realis. seruitus enim rectorit prediū seruiēs et predium dominās tanq̄ suū subiectū. et est in fundo sicut forma accidentalis seu qualitas est in materia. Itē dicit ista litera q̄ seruitutes que sunt ad vsum predior̄ limitant̄ ad necessitatē ipsius vsus. s. q̄tum ad illum vsus opus est. Et conclude q̄ de predio ad predium cōsistit seruitus realis. Ex predio ad personam personalis ex persona libera ad personam nō cōsistit ius seruitutis. sed ius obligatōis. facit. j. de dona. l. q̄ sarum. Bald

Eluti. No. q̄ nomen vsufructus quandoq; ponitur p̄ro simplici cōmoditate. hoc patet in gl. que incipit. i. vtilitas. ¶ Scdo no. q̄ domus est maxime necessaria tempore hyemali. Bal.

Uiselia. Hanc legē expone vt insti. de vsufr. in prin. et not. in fine isti? prin. qō si cū societate est pactū q̄ possint transire per aliquem locum q̄ debent innocue transire. et non debent ledere fructus vel agros. et debet i hoc summo studio coari. et hoc p̄bat istud prin. quod no. bene et tene menti.

In rusticis. Medium vitiosum vel inhabile vitiat extrema. h. d. et quotidie allegatur. Circa hanc materiam sic distingue. aut est talis seruitus que nil' exigit fieri in loco medio. et tunc siue locus medius sit publicus siue priuatus siue sacer siue religiosus non impeditur seruitus. vt. j. cōia predio. l. in tradendis. in prin. et si ser. vendi. l. loci corpus. §. si. nec curo si sit rustica vel vrbana. si vero exigit aliquid fieri in medio loco. tunc q; locus est sacer impedit seruitutē. vt §. de serui. l. seruitutes. §. ii. ibi. sed loco. &c. Si autem sit publicus tunc per id quod habet in medio fieri impeditur vsus publicus vel publici loci libertas. puta si volo immittere trabem de domo mea in tuam cooperiendo stratam publicam. vel volo appodiare pontē. vel volo ducere aquam de tuo fundo ad meū fundum faciendo in via publica ruū hoc casu impeditur seruit? nisi haberem concessam a principe q̄ etiā in publico hoc facere possum. vt. §. de serui. l. seruitutes. §. publico. ij. rū. et. l. fin. ij. rū. et primo de aqua plur. ar. l. si publico in prin. vel nisi hoc concederetur per formam. l. municipalis vel per magistrum cui hoc concederet̄ per statutus. nam suo motu magistratus non posset hāc licentiam concedere. vt. j. quod vi aut clam. l. prohibere. §. plane Si vero intercedat priuatus locus medius per quem aliquid fieri oporteat. tūc seruitus impedit̄ quoad i medio loco ius acquisiero. vt. d. l. in tradendis. ij. rū. et. d. l. si prius. §. fi. in prī. et ibi per Ja. et ita pōt loqui. §. presens. fm Ricar. malūb. Jus autē dñij nunq̄ impeditur per mediū locū. vt. j. de acq. re. do. l. marit?

¶ Deinde no. gl. de medio. et de extremis. et loquitur glo. de extremo locali. et de extremo tēporali. habes filia verba in. l. j. §. si quis insti. nō obtē. hoc sermone vtimur in materia possessionū qō probatis extremis presumitur mediū. vt no. do. in. l. si. C. de prescrip. lon. temp. Itē hoc sermone vtimur in materia fictionū vt no. Lyn. in. l. si. C. de sen. pas. et dicitur mediū dupliciter. vno modo quicquid est inter duo puncta extrema. alio modo d: mediū punctuale qō equaliter distat a quolibet extremorū fm Aristore. in libro ethicorum.

¶ Additio Bal.

Ui sella. ¶ In ter. in §. rusticus. vide ot no Jac. de aqua plu. ar. l. si prī? ¶ In gl. que incipit idē in vrbanis circa hūc materiā. dic aut est talis seruit? q̄ nil exigit fieri in loco medio. et tunc siue medius locus sit publicus siue priuat? siue sacer siue religiosus nō impeditur. vt cōmunia p̄dio. l. intra. de inde in principio. et si ser. ven. loci corpus. §. si. nec curo si sit rustica vel vrbana. Si vero exigit aliq̄d fieri in medio loco. tunc si locus est sacer impedit seruitutē. vt. §. de ser. l. serui. §. fin. et. j. de aqua plu. ar. si prius. §. si. sed ibi loco &c. Si aūt sit publicus tūc si per id qō habet in fin. impeditur vsus publicus. puta si volo mittere tignum de domo mea in tuam cooperiendo viam publicam vel volo ducere de tuo fundo aquā ad meū fundū faciendo riuū in via publica hoc casu impeditur seruī. nisi habere cōcessum a principe qō etiā hoc in publico facere possem vt. §. de seruī. nisi habere cōcessum. §. publico. ij. rū. l. fin. ij. rū. et j. de aqua plu. ar. si publico in prin. si vero intercedat priuatus locus medius per quem oporteat aliquid fieri tunc seruitus impeditur quoad in medio loco ius acquisiero. vt. d. l. in tradendis. ij. rū. d. l. si prius. §. si. in prin. ita potest dici loqui. §. presens. Ricar.

Uelatitudo. Loquitur hec lex de via legali. sed via conuentionalis est fm formam cōuētionis. siue i planū. siue in' pcliuium fm Dofre.

Eruitus. Antiqui dicebant q̄ seruitus incipiebat a capite. et vbi erat libertas in capite non poterat esse seruitus in reliquo s; eorum opi. dānatur. h. d. Bal.

Ubeo. Etiam rei non apparētis pōt fieri concessio. h. d. gl. hic dicit q̄ habeo contradixit in diuersis locis. qō facit ad excusationem doctorum quasi diuersis temporibus per imbecillitatē memorie vel propter mutationem opinionis fecerunt diuersa consilia.

Er fundū. Plures habentes fundum cōmunē etiam seorsum possunt cōcedere seruitutem. nec vnius vel plurium concessio alijs officit tamen qui concessit contra factum' suum venire non potest. et si quis a prin. non concessit postea consentit omnia confirmantur. hoc dicit et concor. j. communia predi. l. receptum. ¶ In glo. super verbo non posse. ibi. l. quemadmodum. fol. hoc tenebat quo ad ius obligatiō is. licet non quo ad ius seruī. ¶ In ea. gl. ibi effectū. s. per confirmationem. ergo ſtē pus non est modus inducendi nec confirmandi. non ob. hoc. q; superuenit causa expresse confirmatiōis fm Dy. et alios. ¶ In ea. gl. ibi. l. donationes. fol. hic actus cōfirmās erat eque principalis cū cōfirmato ibi erat accessori?. ¶ In. c. gl. ibi. l. si duo so. hic in seruitutibus. nā seruitus indiuisibilis ofistit. ibi vero in reddita. ¶ In ea. gl. ibi. l. maiorē. fol. in eo qō competit pluribus vt vniuersis statur maiori parti. secus si competit eis vt singulis. vt hic fallit in. l. maiorem cum si. Sed pone in eo quod est commune vt vniuersis seu vt collegiatis quod minor pars aliquid facit postea ratificant tot quot faciunt maiorem partem vtrum valeat. dic quod non. quia a principio peccauit in forma et fuit nullum ipso iure. nam minor pars non habet formam vniuersitatis. et hoc habes text. de elect. capitul. in causis. et adde quod not. Innocen. de consti. cap. cum omnes. et Archi. xxxj. distin. nicena. xij. distin. illud. et vij. q. prima factum per eundem. Item est ratio quia ista ratificatio non est collegialis sicut requiritur. quia quod fit collegialiter est de forma ac. facit extra de elec. in gencli. ¶ Item quando plures sunt collegiati in officio. et maior. pars facit aliquid contra vel preter naturā officij quicquid fit de illo actu quantum ad violentiam actus tamen non obligantur non consentientes. vt. l. j. §. j. de magis. conue. et ibi per Ja. et no. bene Bal.

¶ Add. Bal.

Er fundum. Vide subtiliter de illa materia vt nota Archi. xxxj. distinctio. nicena. xvij. questione prima factis. per Archi. vide Innocen. de cōsti. cū omnis. ¶ In gl. s; nōne. et de pluē. c. cū cōsuetudinis. Itē

Universidad de Deusto
Biblioteca

vide Inn. de elec. c. cū inter canonicos ad fi. de ma. ꝛobe. humil. ꝛ per guil. in l. iubemus nullā nauē. C. de sac. sanc. ec. vide arch. liij. di. c. alibi. ꝛ. lxj. di. eꝑm. per arch. ꝛ. xij. q. ij. sine melioꝛa p archi. q; ynus ex heredibus occisi non possit reddere paceꝫ quod est verū. qꝛ oēs heredes sunt offensi. Et ista determinauit collegiū boñ. per gl. l. ij. C. de libertis ꝛeoꝛ li. fm Old. ¶ In ter. ibi ꝛ nouissima. vide oino Arc. xij. di. illud. in addi. que incipit. ꝛc. ꝛ per Inn. de of. arch. dilecto. an seruꝰ pluriū de licentiavniꝰ tm̄ possit clericari. no. arch. liij. dist. nullus. ibi vide vbi dicit q; fic. qꝛ equiparat clericatū libertati ꝛ est speciale. Bal.

1 ¶ Demōstratio licet deficiat tm̄ non deficit demonstratum.
2 Fructuū noīe vince cōtinēctur.

a ¶ Pacē. pro quo vide do. aler. de imol. l. l. iiij. §. cato. de verbo. obl. vbi etiā ꝑbar. ꝛ flo. hic.

Certo generi. In ter. ibi. q; ea. ratio dicti inferioris. ¶ In tertu ibi ꝛ ideo istud est dictū nō ratio. Not. qō licet deficiat demonstratio non deficit demonstratum. Et qō sufficit q; demonstratio fit semel vera. facit. j. de reb. dub. l. si cognatis. ¶ Itē no. gl. hic posita que plene loq̄tur de ꝺtēto ꝛ cōtinēte quando vnum ponitur pro altero ꝛ quando non. qō facit ad questionem mercatoris qui habet cameram conductam in platea ꝛ legat alicui cameram suam vtrum intelligatur de pānis ꝛ de domo. Et veritas est quod de pānis quia ponitur continēs pro contento. facit. j. de leg. ij. l. cum pater. §. ineſſe. ¶ In gl. sup verbo actum erit ibi cui parti ad oculum demonstrabile. qꝛ parti que nō pōt ad oculū demōstrari non pōt queri seruitus. vt. l. pro parte. ō serui. ex quo tm̄ pōt ad oculū. tm̄ pinde est ac si pars
2 esset diuisa. ar. j. de leg. ij. l. meninius. §. duoꝝ. ¶ † In ea. glo. in fi. credo q; precedens opi. sit verioꝛ q; nomine fructuum vince cōtineantur etiam fructus arboꝝ intra vineam plantatarū. ꝛ qō eodem modo debeat fieri diuisio inter dñm ꝛ colonum. qꝛ eadē videtur ratio ꝛ mens vtriusq;.

Si totus. Mo. q; illud qō nō determinatur cōtentiōe vel dispositiōe legali est determinādū per arbitrium boni viri. nam ad bonum virum pertinet modum determinare. sz i determinatis pacto vel. l. nō habet se intromittere. qꝛ determinata non egent determinatione. sed indeterminata. iste. §. est ad multa allegabilis. ꝛ ideo nota bene eum ꝛ tenementi.

b ¶ Cōtra. vide pe. puisio. in trac. socie. ir. partever. q̄ro duo hēbāt ꝛ bar. cepo. in trac. de serui, pꝛ. c. ccc. viij.

Cerquam. Qui cessit ius vni nō pōt cedere alteri in preiudicium primi. h. d. ꝛ ad hoc allegetis. facit. j. de le. j. l. nō quocunq;. §. qui gaiū. ꝛ quod ibi per Jaco. Aduerte tamen quod ista lex loquitur in cessiōe que affert ius reale.

Cantus mutius. Concessio reivetur in se continere etiam concessionem modi per quem habilius venitur ad rem ipsam. hoc dicit. ꝛ nota bene de ista habilitate.

Operatores. In textu ibi diuidi scilicet quantum ad vsum facti. h. dicit. Bal.

Ma est via. Id quod indiuisibile est aut in totum retinetur aut in totum intercidit. ¶ In ter. ibi. per plures fundos. pyta per fundum gay titij ꝛ sei. habeo viam ad fundum meum qui stat post istos. Mo. quod indiuisibile non potest pro parte perire. ꝛ facit hec. l. ad questionem de rustico qui tenetur apportare quolibet anno vnum florenum ꝛ vnum par caponum. quod si pluribus annis non apportauit ni si capones quod non intelligitur prescripsisse ne soluat florenū qꝛ ratione partis totum continetur alias retinetur. ꝛ quia omnium prestationum vna est causa. sed contrarium videtur. ista sunt diuisibilia. ꝛ facit. ō. qui. mo. vsufru. amit. l. his qui vsufructus. vbi hoc tetigi, ꝛ quod not. spe. de pscrip. quarta parte. ver. sed pone miles.

¶ Additio Bal.

Ma est via. In ter. in fin. ar. q; si rusticus q̄ debet omni anno prestare certā q̄ntitatem. frumenti ꝛ capones prestitit solum frumētum q; nō preterea fit pscri. prestatio caponum. qꝛ oim est vna prestatio Ja. de bel. tu dic contra in speciali prestatione. vt. j. de vsu. qui semis.

1 ¶ Refutatio non plus operatur q̄ carentia iuris.
2 In eadem re quis potest habere plures seruitutes.

Si mihi. Qui habet duo iura ꝛ relaxat vnuꝫ ex eis reliquum retinereꝫ detur idē operatur retentū q; si a prin. fuisset per se solū. h. d. ꝛ
1 no. casuꝫ. ꝛ concordat. ō. ti. j. l. si domus. ¶ † Mo. q; nō
2 operatur plus refutatio q̄ carentia iuris a prin. ¶ † Mo. etiaꝫ q; in eadem re potest quis habere plures seruitutes. pnta seruitutem itineris ꝛ seruitutem vsufructus. ¶ Itez no. de verbo. cōcedo quod aptatur ad liberationem vt hic ꝛ ad traditionem. vt ō. eodem. l. per fundum. quandoqz tamen aptatur ad nudum factum sine translatione iur. vt no. j. de do. l. penul.

Seruitus. Leſio que est secundum naturam seruitu. debet tolerari a leſo. hoc dicit.

Sifundo. Potest esse seruitus fundi medij loci licet per extremum non seruiat. h. d. iste. §.

Edque loca. ¶ Mo. q; indiffinitiua permissio restringitur ad loca minus damnosa. concoꝛ. ō. de seruit. l. si cui ꝛc.

Ja constitui. Mo. q; latitudo legalis pōt restringi per pactum. ¶ Itē no. quod pactum quod mutat totaliter formam rei facit eandez cadere in aliam speciem. facit. ō. de seruit. l. si taz angusti. ꝛ. j. de dona. causa moꝝ. l. vbi ita.

Si fundus. Publicatio rei fit cum sua causa ꝛone realī. h. d. ꝛ est no. §. in materia publicationis bonoꝝ. ꝛ facit. j. locati. l. si fundus. ¶ In ter. ibi conditione. i. qualitate vel onere. ¶ Extra tamen no. qō quedā sunt que ad fiscū non transeūt. vt instantia. vt. j. so. ma. l. si constante. §. fi. Itē non transit novatio futura. vt. j. de nova. l. quotiēs. §. fi. qō dic vt ibi. Bal.

Quecunqz. Indiuisibilia ꝛ incoꝛporalia. ꝛ si sint tota in toto. ꝛ tota in qualibet pte totius h. d. dicūt philosophi simile de aīa intellectiua. ¶ Mo. i isto ter. in fi. q; cōsoꝛs consorti non debet aditū ex quo facta est diuisio. Et facit ad. q. tres erant fratres. ꝛ habebant domum cōmunem habentem tria solaria tandem veniunt ad diuisionē domus. et cuilibet est adiudicatum vnum solarium. postea fratres qui habebant solaria superioꝛa volebant transire per inferius solariū frater non patitur. ¶ Queritur vtrū per solarium inferius habeant iter vel viam. ꝛ videtur q; sic vt. ō. de ser. urb. pꝛe. l. binas edes. §. non autē. ꝛ de vsufru. l. si is qui binas. Dic tamen con-
b tra[b] qꝛ diuisio est similis emptioni. C. cōmunia vtriusq; iud. l. j. ꝛ in emptione via vel iter non venit nisi expresse dictum fuerit vt. j. de cōtraben. emp. l. in vendendo fundo. Item est expressum in isto. §. fm Gber. de eremona ꝛ ideo sint cauti fratres in diuidendo q; reseruent sibi aditum. ¶ Mo. istam additionem.

¶ Additio Bal.

Ja constitui. In ter. in. §. si fundo alienando fit cum causa inherēte. h. d. idem in vnioñ. Nam pꝛius mutatur trāslatio q̄ vnio. ergo si non immutat quod plus mutat nec quod minus secundū oldr. hinc est q; si ad ecclesiam vadit prediū tributariū rōne soli ꝛ nō psone tenet soluere tributū vt not. C. sine cē. vel reliqs. l. fi.

Meo Habens seruitutem aque ad fūdū suū non potest eam concedere ad fundū alienū. h. d. secundum pꝛoculum qui in hoc recte contradictur labeoni. nec ob. ratio labeonis q; de suo potest quis facere velle suum. qꝛ illud est verum de suo libero. secus de eo qō habet certā formā a qua recedi nō pōt. ꝛ no. l. ratio pꝛoculi. est. qꝛ sicut mihi ipsi non possum vti mutata forma. ita nec alteri concedere.

Sf partē. Mo. quod diuisio fit quantitatiue non qualitatiue. hoc dicit ꝛ est ar. quia quotidie distributiones debēt dari pares siue equali mensura non secundum coꝛpoꝛa plus vel minus comedentium. ꝛ facit extra de consti. c. cum oēs. vel est. c. cū accessissent. ¶ In ter. ibi. eius aque. i. commoditatis.

Sf via iter. Indeterminata concessio determinat fz electionē debitoꝝ. h. d. Ego hoc itelligo fz electionē notatā. j. de le. ij. l. lucī. vt dicti guat ad quē fuerit directa ꝛba executiua. ꝛ facit. ō. e. l. si mihi cōcesseris. ꝛ l. certo gñi. §. j. iz gl. hic nō memunerit. de. d. l. lucius.

Si cōmuni. Cōmunicatio fundi dominantis ꝛ seruientis iterimit seruitutē. hoc dicit vel dic verius nō communicatio. sed redemptio in commune. vt no. j. e. l. vnus ex socijs confusio dominoꝝ inducit confusionē seruitutis. h. d. ꝛ ad hoc allegatur. Bal.

Tinere. Discoꝛdia inter consoꝛtes impedit qō nō pōt nisi cōcoꝛditer celebꝛari. ꝛ illud non dicit reperire qō nunq̄ fuerit productū in esse ad hoc allegetis. ¶ In ter. ibi deperierit. s. tempoꝛe. qꝛ ius qō nō erit pscribi non potest Bal.

Si qui duo

Universidad de Deusto

Si quid duo. Cōcessio determinata hoc operatur q̄ quis non pōt ea vti nisi fm formam limitationis sine alta amittione alias amissione.hoc dicit.facit q̄ ille qui promisit dare comedere scolari nō tenet dare comedere socio quē scholaris dum edere scolari nō tenet dare comedere socio quē scholaris dum edere scolari nō tenet dare comedere socio quē scholaris dum ed

Universidad de Deusto
Biblioteca

est ratio diuersitatis:q; tunc habet fundamentū principiū.secūda pars.l.incipit ibi.hoc ita. ¶Jn ter.ibi.in qua.s.predia.t est numeri pluralis t generis neutri. ¶Jn ter.ibi. q; via.i.seruit⁹ vie. ¶Jn ter.ibi.consummari.i.terminari. ¶No.quod flumē publicum intersecans predia si est mediatum predio cui intenditur seruitus acquiri impedit constitutionem seruitutis si cuz difficultate transitur.puta per naueiculam.secus si de facili.puta vado per pontem.quia seruitutes debent consistere in quadam habilitate non in nimia difficultate vsus. si autem flumen intersecans non est continuatū fundo cui intenditur acquiri seruitus.sed alteri fundo potest ab illo altero seruitus incipere cōtinuatur in alterum fundum trans flumen siue isti fundo seruientes sunt eiusdem siue diuersorum.t sic no.quod facilius aliqd prorogatur q̄ inchoetur. ¶Tertio not.que sunt determinātia seruitutē vie ciuitas via publica magnū flumē qō nauiculis trāsitur.t loci dominantis vel cuiusdā dñi cristētis proprietatis.

a ¶Et separata adō bar.cepo.de fui.vr.osi.lxx.t tenementi hoc dicuz bal.q; p singulari allegatur.

¶Jtē no.hic qō flumē t via publica ponuntur vt separata a t facit q̄ offendēs in flumine non dicat offendisse in via publica vl in strata.t sic non fiat ibi duplicatio penarū ex qualitate vie per formā statuti.si habeatur locus fluminis pro simplici loco t nō pro qualificato.si q̄s aūt nō percuteretur in flumine sed in pōte fluminis.illa bene esset via publica.q; cū quis ingreditur flumē non dicitur amplius via.

¶Cōmunia tam predioꝝ vrbanoꝝ q̄ rusticoꝝ. Rubrica

Dificia. No.q; edificiū vbicunq; positū dr vrbanuz predium. ¶Secundo no.quod seruitutes predioruz requirunt duo predia .vnum in quo subsistat seruitus.alteruz in quo subsistat dominatio.nam in eodem subiecto ista duo cōtraria nō possūt cadere. ¶Jn gl. que incipit vt hic ibi que sunt contra t facit.ff.eod.l.si in venditione. Jtez lex nostra loq̄tur q̄ tum als tñ ad seruitutē sed q̄ tū ad personalem obligationē nō requirunt predia.vt no.s.ti.j.l.pecoris . et adde qō dicit co.ti.l.cū fundo.

Eaqua. No.hic duas lec. Prima loquitur in flumine publico licet non possit seruitus constitui pactis priuatoruz.tamen constituens cōuenire non potest.vt j.e.l.venditor.fundi.t est ar.qō ille qui cōcessit mihi vt possim facere pontem supra viam publicam non possit agere ad remotionez pontis. Idem in eo qui concessit mihi vt possim facere molendinum iuxta suum.licet non teneat cōcessit q̄ tum ad veram existentiam tamen tenet quantum ad personalē obligationem. Idē no.s.e.l.prior. ¶Secundo modo intelligitur in priuato flumine.t tunc constituitur vera seruitus de equitate que equitas facit valere quod mero iure non valebat.h.d.Bal.

1 ☞ Pactum q̄ ecclesia altiari nō possit nō valet.

Quaeri. Quod humani generis esse desint seruitutem non recipit.h.d. ¶† No.q; non potest fieri pactum q; ecclesia non possit altiari.q; illa que diuini iuris sunt non recipiunt seruitutem.t facit ista lex ad idqō no.Jnno.de fo.compe.c.verum.sed contra eum facit qō no.j.de verb.ob.l.si ita quis.§.ea.l.t.s.ti.j.l.viaz constitui.§.si fundus t extra de dona.c.cū dilectus. Nō enim omnia q̄ ecclesia possidet sacra sunt cum adhuc sint in cōmertio.t facit.l.fi.j.vt i pos. lega.non ob.l.nostra.q; loquitur de rebus exemptis a cōmercio in quibus non tenet:alias non esset reseruatio iuris t p hāc l.tenet gl.in.c.pie mentis.xvj.q.vl.q; donans ecclesie tā nō consecrate non querat ius patronatus nisi soli edificanti capellam t idem per.l.seruitutes.§.fi.s.de serui.ar.tñ contra est cum acq̄sitio seruitutis fundo alterius nō valeat.ergo nec ius patronatus solo seu capelle alterius acquiri non possit cum sit seruitus.vnde videtur ob.quod not.in.l.t si maxime.ff.de serui.leg. dubito.

Proprium. Etiam per moduz reseruationis vel exceptionis non potest quis alteri pacisci.t reseruatio facta duobus si non tenet in persona vnius nihilominus tenere potest in persona alterius. h.d. Alij allegant hanc legem quod etiam in contractibus inter viuos hz locū ius nō decrescēdi cū nō fiant partes p cōcursum.t ideo not.q; nō tenet exceptio qui nō interest excipientis.

Siquis duas. No.in ver. duos q; quedaz possunt successiue fieri q̄ nō possunt simul fieri.sic j.e.l.cum duas. Secundo no. qō de vno fundo fiunt plures per appositionem cuiuslibet termini distinctiui.immo etiā sola destinatione dñi.sz nō est ita in edificijs.q; ibi reqrit aliquid edificari puta paries in medio.t dicit Bld.q; sicut appositio termini distinctiui est separatio vnitorū: ita ecōtra amotio termini distinctiui per habentē prātē vniēdi est vnio distinctoꝝ.facit.s.de offi.assesso.§.fin.l.cadē.in auth.vt iud.sine quo quo suffra.§.illud.t j.de le.j.l.q; in rerū.t qō not. in.c.j.ne sede vacan.Bal.

¶Additio Bald.

Siquis. ¶Jn ter.ibi.qō in edibus. Econtra de duabus domibus potest fieri vna amoto medio parietc.q; quotiēs.inter duo est signuz aliqō distinctiuum illius signi amotio per habentem potestatez vniē di est vnio distinctoꝝ.vt.l.qō in rerū fm Bld.

Sin venditore. In exceptionibus t reseruationibus consideratur potius mens q̄ stricta verboruz significatio.ad hoc allegatur.t hoc notabile elicitur hic in vlti.gloss. quam tene menti quod debet inspici causa verboruz pactoꝝ a contrahentibus.t q; causa ampliat vel restringit reseruationē vel exceptionē qō est no. ¶No.q; tenet exceptio seruitutis que non est.t sic videtur q; id quod non est possit excipi tamen erit adde qō no.Ja.j.de leg.j.l.si quis legauerit. ¶Deinde no. qō dixi in summario.

Atradendis. Exceptio siue reseruatio debet specialiter fieri.nā generalitas parit obscuritatem.hoc dicit glo. tamē dicit quod exceptio generalis valet.quia vniformis erat ratio inclusoruz. Alibi dicitur quod exceptio obscura pro nulla reputatur.vt.j.de lega.j.l.titie tertores.t ibi per Jacob. t facit.j.de ver.ob.l.triticū in ratione ter.t gl.Bal.

Interpositis. No.in fi.huius.§.in ter.t gl.q; aliud est seruitutē dormire aliud seruitutez desinere.sic dicit Jnn. Aliud est interdictū tolli aliud est interdictum suspendi de consuetudine.c.cū inter.per Jnn.t facit.s.de pactis.l.si vnus.§.j.

Scum duas. Etiam ratione momēti tenet exceptio t reseruatio. ad hoc allegetis.

Sei cuius. Ille qui vendidit hereditatem ponendo emptorem in locū suum idem ius videtur reseruare sibi contra emptoreꝝ quod habebat contra defunctuz.h.d.t est casus multum no.t menti tenendus.

Quicquid. Seruitus que non est excipi non potest hoc dicit.non ob. s.e.l.si in venditione.q; hic excipiebat seruitutē sibi ibi alteri.vel sic.verba que sunt ordinata da retinendum id quod non est non inducunt acquisitionez de nouo.hoc dicit.t facit ad nota.in.l.possideri in pri. j.de acqui.poss.

Refectionis. Pars que debet seruitutez trahit ad se partē liberā q̄tēn⁹ expedit aduersario vsū seruitutis t loci seruientis refectionē.h.d. ¶No.q; q̄q; de eo quod est alicuius proprium t liberum nō potest quis facere velle suum. ¶Secundo no. q; si habeo clusam molendini per agrū tuū.t volo illam clusam reaptare q; tūc mihi debes prestare aditū. Jtē terrā t lapides. ego possuz iuxta clusam in ripa licet ripa sit tua propria libera. tene bene menti hunc casum.

Venditor. In ter.ibi succedētiū per vniuersalē successionē.nā pactuz personale non afficit singularē successorē.vt hic in glo.

1 ☞ Precium imprimis est offerendum.
2 Cōsuetudine vti volēs quid agere debeat.
3 Consuetudo qualiter interpretanda.
4 † Respublica vtitur iure priuatoruz.

Siconstat Nemo potest lapidicinas alterius exportare nisi hoc diceret consuetudo etiā si sit ciuitas vel cōmune.t cum exportat ratione consuetudinis debet prius soluere preciū competēs.h.d.no.q; cōsuetudo ciui
1 tatis artat ipsam ciuitatem sicut priuatos. ¶† Jtē no.q; p̄tiū debet prius offerri. ¶Jtem no.q; ille qui vult vti consuetudi-
2 ne p se debet prius implere ex parte sua. ¶† Jtē no.q; cōsuetudo pōt respicere rem etiā vnius priuati ad instar preceptionis. secus tñ videt in statuto.q; non videt q; possit imponere. l.vni persone tantū.vt.j.de pollici.l.totiens.in cōsuetudine vero hic toleratur propter tacitū consensū eius. ¶† Jtē no.q; cō-
3 suetudo

Universidad de Deusto

suetudo est sic interp̄tanda.vt non ex toto absorbeat ius alteri?
3 ¶ †Jn terri.ibi me publico noie.ergo officialis cōis nō potest auferre lapides meos vel ligna mea me inuito ꝛ cōmune egeat illius ꝓpter edificiū ar.ꝓtra.j.de pig.ac.l.fi.in fi.vide ibi Bui.
¶ Jn ter.ibi consuetudo non vocat p̄scriptionē.q: ad non p̄ dium non pōt p̄scribi seruitus predialis.sed bene potest indu
4 ci consuetudo per ꝓpm seu vniuersitatem. ¶ †Jn ter.ibi neq; cōmoditas.i.precium alias predium qō debetur.no.q; respubli ca vtitur iure p̄iuatoꝝ. Item no.hic qō edificia consuetudi nis.ꝛ adde qō no.de ver.signi.c.abbate per Jnnoc..vbi formal libellum.ꝛ de p̄scrip.ca.si diligenti.ꝛ viij.distin c.frustra.ꝛ in specu.de loca.§.nunc aliqua.ver vj.queritur. ¶ Jtez no.ex isto §.arg.q; si quis tenetur dare passum.ꝛ victualia alicui societa ti non tenetur ei dare nisi primo soluatur precium.quia lex non artat aliquē ad confitendū de aliquo.ꝛ facit.j.de sol.l.si solutu rus.ꝛ de ac.emp.l.iul.§.offerri.

¶ Additio Bal.

1 ☞ Ciuitas an possit facere statutum super contractu ꝓprio
2 Voluntas contrahēntium in contractibus obligatoꝛijs non est ambulatoꝛia.

Enditoꝛ. ¶ Jn ter.in.§.si cōstat quomodo formetur hic libellus.vide qō.Jn noc.de verbo.significa.abba.in principio vide Jnno.de p̄scri.si diligēti ante ti.magne gl.vide qō no. Joannes.viij.distin.frustra.vide in spe.de loca.§. nunc aliqua ver.vj.queritur.ar.qō beneficiū qō ꝓsecuit regi per monachos nō possit conferri clericis secularibus nec econtra.de hoc per ar
1 chi.xviij.q.ij.peruenit. ¶ †An ciuitas vel alia vniuersitas pos sit facere statutum super contractu ꝓprio seu ꝑ ꝑtū ꝓpter iumve nire occasione statuti refert aut contractus precedit statutum. Aut econtra statutum precedit contractū. Primo casu aut sta tutum sit sine causa.ꝛ non tenet.q: ex quo contractus fuit obli gatoꝛius ligauit manus statuentū tam naturaliq; ciuili iure.vn de ipse imperatoꝛ non posset venire contra ꝓpriū ꝓtractū. vt no.in.l.q; semel.de decre.ab oꝛ.faci.ꝛ ar.de leg.j.apud Jul.in fi. ꝛ no.Cy.in.l.digna vox.nā ꝓtractus principis quatenus radi catur in ipso principe est ler transiēs in contrac.licet quatenus radicatur in priuato sit simplex contractus.l.pe.C.de bona.in ter vi.ꝛ vro.l.cesar.de publicanis.no.in.l.j.§.cum vbē.de offi. p̄fec.vrbis. Aut statutū emanat cum causa.ꝛ tunc omnes di cunt q; valet statutū.ergo cū quelibet cā motiua dicatur causa intesta.vt.l.j.§.puerit iam.de postul. Sufficit q; ita statuentib? videat esse iustū licet non sit. Preterea in legibus p̄sumitur causa.ergo cā p̄sumpta facit valere statutū tendens ad tollen dum ꝑtū de preterito.ꝛ ius ex eo ꝑ statuen.quesitū qō est falsus q: non oportet cuiq; ius suū detrahi.l.j.ꝑ.de his qui sunt sui iu ris. Nam si sic nemo cū ciuitate contraheret. ¶ Jtē ꝛ si contra heret non valeret.q: substantia ꝛ efficacia contractus pende ret ex voluntate.ꝛ potestate vnius ex contrahentibus.ꝛ ipsius ciuitatis ler dicit contra.j.si cer.pe.ciuitas qō vi aut clam.l. iij
2 §.plane. †Nam voluntas cōtrahentium in contractibus obli gatoꝛijs non est ambulatoꝛia.C.de ac.ꝛ obli.sicut cū simili con trahentium dico diuisim nō cōiūctim.vt.ꝑ.de pactis ab emp. ꝛ alter eoꝝ lo quoꝝ non de vtroq;. Tu ergo dic q; quādo cū causa refert qualis sit causa vtrū que ab initio inducerit an non. Nam si infuit ab initio tenet statu.de excu.tu.sed reꝓbari.C. de reuo.dona.l.fi.ꝛ ar.de condi.sine causa.l.si fullo. Si autem non infuit ab initio refert aut est causa oꝛdinata ad p̄nandus ꝓpter delictum.ꝛ tenet statutū qō ratione delicti p̄uant iure quesito ex contractu.vt.ff.de publicanis.l.licito.§.fi. Aut non est huiusmodi causa.ꝛ tunc statutū non tenet. q: contractus p fectus ex intervallo non recipit modum vel conditionem.vt.l.p fecta.de do.que sub modo.C.de ꝓdi.ob eām.si repetēdi.si cer.pe ta.pecuniā.ꝛ.l.lecta.§.diceba.ꝛ ibi no.de ver.ob.ita sti.in p̄in. Nam donec cōtractus est in fieri recipit omnē formā.si postq; est in facto esse non recipit nouā formā substantialē.sed accidē talem sic de voluntate vtriusq; contrahentis non vnius solius vt.ff.de pactis.iuris gentiū.§.adeo.ꝛ.j.de contra.emp.pacta cō uenta. So.casu p̄incipali quando statutū p̄cepit ipsum con tractū refert. Aut statutū cōtinet fauoꝛē ciuitatis sine alterius iniuria.vt si sit statutum q; ciuitas habeat tacitam hipotheca ꝛ valet statutū.vt.l.antiocensiū.de p̄iui.credi.ꝛ idē in cōsuetu dine ar.huius.§. Aut huiusmodi statutum dat formam futuro contractui.circa solēnitates adhibendas in eo.ꝛ tunc valet ta le statutum.ꝛ non contractus secus factus.nā cū ciuitas necessa rio regatur per administratoꝛes constat q; administratoꝛes nō possunt egredi formam sibi datam. Et si egrediuntur non obli gant ofim.vt.l.pedius.de arbi.de exer.l.j.§.si plures.de admin. tuto.tituꝛ ꝛ meruꝛ.materia diligēter.si aūt esset vniuersitas mi noꝛ que posset regi per semet vt collegiū fabꝛoꝝ tunc refert an contractus esset celebratus cum administratoꝛe.ꝛ idem qō dixi in ciuitate. An cum ipsis dominis.ꝛ tunc dico q; contractus de rogat eoꝝ statuto.ꝛ tenet contractus si habet essentialia. sed ius cōmune illo statuto non obstante.ar.de legibus de quibus in fi.de le.ij.l.fi.in p̄in.extra de const.cum. Jo. ferrarien. Aut huiusmodi statutum cōtinet irrationabilem p̄hibitionē eius qō iure.ꝛ natura facere licet.vel continet irrationabile odium. ꝛ tunc non valet.l.j.C.de monopolis.de hoc per Jnn.de consti. cum omnes.ꝛ de maioꝛi.ꝛ obe.humilis. ¶ Ex predictis infero ad questionē.dicit statutuꝫ qō quis debeat omnia iura assigna re inde estimo.ꝛ si nō assignauerit q; fit ipo iure p̄iuatus. Jo. qō queritur nunquid si non assignauit ius quod habebā contra ip sos statuentes sim p̄iuatus. Et videtur qō nō se extendat statu tum ad istum casum.q: nec videtur posse contra suū contractuꝫ venire nec videtur velle argu.de peculio lega.si peculiū.§.sicut. ꝛ de fideicom.li.l.cum fidei heredi. Jn contrarium facit q; vi detur pos.nam lex generalis. Item a iusta monitione.ꝛ dispo sitione incipiens.ꝛ ratione contractus succedit pena p̄iuatio nis mater.vt.l.sed ꝛ si per pretoꝛem.§.sed si oū decreto. quibus ex cau.maio. Item hoc videtur velle cum ita debeant onera sup poꝛtari ꝓ ista re sicut ꝓ alia.l.licito.§.fina.ꝛ hoc credo tutius q: cōtractus ꝑdictus nunq; obligat ad istud statutū.ꝛ non faci endum.ꝛ sic non venitur contra contractū.sed ratione persone que contumax est imponitur pena.vnde si persona est non sub dita statutum non artaret eam.q: nec ratione cōtractus nec ra tione persone.ꝛ nullo modo. Sed nunquid statutum potest in terp̄tari ꝓpriū contractū.dic aut est cōtractus gratuitus ꝛ potest interp̄tari declaratiue non ablatiue.vnde in casu du bio potest declarare. Jn certo non potest ius quesitū vel trans latum auferre.l.perfecta.ꝛ de reg.iu.ar.de operis publi.l.si alū nus. Si autē est cōtractus onerosus nō pōt ex postfacto inter p̄tari immo stādum est legi.vt.ꝑ.de pactis veteribus. ¶ No. in hoc.§.de speciali consuetudine.ꝛ vide omnino Cy.in.l.ij.ꝑ.q; sunt sui iuris.in lec.

Ter. ¶ No.q; ha bens seruitutem eūdi ꝓ domū alterius debet ire cōgruis hoꝛis nō de nocte.dicit aristo.nocte vagat adulter.facit eti am q; poꝛte non sint alicui aperiende de nocte. q: est periculum ratione noctis.facit qō no.j.de sic ca.l.fructum.

Qui per certum. Jn seruitutibus p̄ima concessio non impedit subsequentes.h.d.

1 ☞ Judicē fatigare nō debeo q̄ aliq̄d possuꝫ mea autoꝛitate
2 Edificiū solum sequitur.
3 Cōcessio in dubio intelligitur facta per modū p̄carij.

Jp̄recario. Not.q; si tu edificasti in meo me cōcedente ego debeo mea autoꝛitate tollere non intentare interdictū de p̄reca rio.q: qō est factum in meo est penes me non penes
1 te.secundū gl.vnde ego possideā pleno iure frustra ago. †No. secundo hic arg.q; quando aliq̄d possum facere mea autoꝛitate nō debeo nec possum super hoc iudicē fatigare.si istud erat hic quia erat in plena possessione.facit.j.vti possi.l.j.§.interdictuꝫ.
2 ¶ †Jtē no.q; edificiū sequit solū etiā si sit murus sine calce quē vult ego appellamus murū siccū.ꝛ ideo si q̄s mihi venderet iun
a dū nō posset inde tollere muros qui sunt murati sine calce.a si
3 cut sit in comitatu iuxta vincas.q: sequunt solū. ¶ †Deinde no.q; cōcessio in dubio intelligitur facta ꝑ modū p̄carij ꝛ non per modum donationis.ꝛ facit.j.de donatio.l.lucius.h.d.

a ¶ Sine calce adde.d. alex. de imo.in l.j.§.nunc videa mus. de ope. no.nun. ꝛ in l.j.§.si q̄s. ne q̄d in lo.pub.

1 Actus cōfirmatus trahit ad actū confirmantem.
2 Cōfirmatio rōne mortis ꝛ q̄uis mutationis impeditur.
3 Unus contractus alii cōfirmare potest.
4 Antus viuentiū possunt esse in vsum pēdenti.

Receptum. Ernitutes possunt esse in pendenti.ꝛ vltima con cessio firmat priorem si viuit.quia qui primo concessit.alias requiritur concessio repetita.et hoc ex actibus viuētiū.si actus morientium ex trinsecus pēdere nō p̄sit.h.d.ꝛ est.l. singularis. ¶ Jsta lex habet tres partes principales.primo loquitur de fundo communi concedentium.in secunda de fundo cōmuni re cipiētiū.i tertia trāsfert sedē cōtractibus advltimas voluntates ſēda ibi.idē iuris.tertia ibi.idēq; dicēdū. ¶ Jn tex.ibi nō pa

Universidad de Deusto
Biblioteca

rit. i. nõ eodẽ tẽpore. ¶ In ter. ibi. ꝛ hic ideo nõ erat lege cautũ ꝫ solus pau. dicit. ¶ In ter. ibi nihil ageꝯ. i. nõ tenet iure seruitutis. licet teneat iure pacti. ¶ In ter. ibi cessissent. ꝛ ista fictio nõ põt cadere in iam mortuo. vt. j. ad. l. aquili. l. huic scripture. ¶ In ter. ibi remissum est. i. nõ est ius in tempore sed est ius in dominio. quia debet dominium non esse mutatum. vt possit confirmari. naꝫ ratione mutati dominij impeditur confirmatio qõ est no. ¶ In ter. ibi. idemqꝫ dicendum vt fiat confirmatio contractus per vltimam. voluntatem. ꝛ sic moꝛs eius qui nõ cõcesserat non obuiat seruituti. cũ possit fieri per viam legati secus in morte concedentis. vt. ff. in ver. ꝛ ideo est ratio. qꝛ quo ad actuꝫ confirmãtis nulla est fictio. capit enim substantiã ex seipso. sed quo ad actũ cõfirmatũ est fictio que impeditur rõne mortis vel mutatiõis dñij. Ecõtra vero vltima voluntas p cõtractũ cõfirmari nõ põt nec ab eo depẽdere si cessit dies iutiliter. vt statim
1 dicet. ¶† In ter. ibi. nã si oẽs. hic pꝫ vtrũ pynã vltimã volũtatẽ possit alia cõfirmari. No. qꝫ actus confirmatus trahitur ad actũ confirmantẽ. Et est ratio qꝛ actꝰ cõfirmãs est eque principalis. imo alꝫ. ideo potẽtioꝛ. Itẽ qꝛ ista cõfirmatio pẽdet ex dñio circa qõ oñium nõ põt retro singi. secus in ratihabitiõe. qꝛ ra-
2 tihabitio hꝫ oculos in p̃teritũ. vt. ff. ti. j. l. per fundũ. ¶† Scõo no. qꝫ ratione mortis ꝛ mutationis dñij impeditur cõfirmatio.
3 ¶† Tertio no. qꝫ vnus cõtractus põt cõfirmare aliũ. Itẽ vltima volũtas põt confirmare aliã voluntatẽ. dũmõ simul cedat dies vtriusqꝫ. nã si dies vltime volũtatis inutiliꝫ cedit nũqꝫ põt postea cõfirmari. ¶ Itẽ no. qꝫ actus viuentiũ pñt esse in pendẽti. sed vltime voluntates nõ pñt pendere ex dispositione tertij. sed ex natura relicti bene possent pendere. vt. j. de stip. ser. l. vsufructus. Contractus ẽt nõ pñt pendere qñ deficiunt rõne psone. vt in. d. l. vsufructus. sed bene pñt pẽdere qñ nõ est defectus psone sed dñij vt hic. vel verius hoc nõ pendet contractus q̃tũ ad substantiã pacti. vt. ff. ti. j. l. per fundũ. sed q̃tũ ad existentiaꝫ seruitutis. vnde nõ ꝓprie pendet contractus sed executio eius
j. ipsa seruitus. Extra no. qꝫ Inn. dicit qꝫ illud qõ hec ler dicit ꝺ mortẽ nõ habet locũ in actibus collegiorũ. vt ipse not. extra de elec. c. ĩ genesi. ꝛ. c. ti. c. etiã nostra. ꝛ rõ põt colligi. ff. de iudicijs l. proponebatur. Itẽ adde qõ no. Inn. in. c. dudum de reb. eccle, non alie. ¶ Additio Bal.

Receptum. Vide Innocẽ. in. c. sicut. de elec. in mag. glo. ꝛ eo. ti. c. auditis. in vlti. glo. ꝛ. c. scrip. ꝛ dicit Inno. quod hec ler habet locum in actibus singulorum non collegiũ. de elec. in genesi. ¶ In glos. ꝯ hec subtilitas ꝛ si obijcitur de. c. qꝫ sicut respondent. quia ibi electio est facta nomine ecclesie. ꝛ ille q̃ ꝓsentit. ꝓsentit eo noie. Ideo valet ratihabitio. qꝛ ẽ eo noie gestũ hoc no. ꝛ istã rõnẽ ponit Inn. c. ti. eccle sia nostra. Itẽ oinovide Inn. alꝫ nõ intelliges. de re. ec. nõ alie. dudũ. in mag. gl. per Inn. de ꝓsue. cũ ꝓsue. ¶ In ter. ibi atqꝫ si eo tpe. ꝯ ꝫ ratihabitio retrotrahit. so. hic actus erat imperfectus quo ad sui ordinationem. vnde nõ trahit retro. qꝛ caret essentialibus. nã hec ordinatio actus pẽdebat pricipaliter a duobꝰ. vñ nõ erat peccatũ. in qualita. ꝓsensus. ꝯ in substãtialibꝰ nec tñ in persona. ꝯ ẽt in re. ꝛ materia. ꝛ facit. j. de iniust. test. siqꝫs filio. ff. eius quiꝛ qõ ibi p Ja. de ar. hic habemꝰ de ꝓsensu. ¶ Et no. qõ duplex est ꝓsensus vnꝰ qui ꝺꝛ autoritas alius simplex. de primo aut ius erigit talẽ ꝓsensũ adinuẽtũ actus ꝛ loq̃tur de autoritate tuc, ob. ff. si. But ad efficaciã seu exec. actus ꝛ loquit extra de iure pa. cura. j. vel aut ꝓsensus est de solẽnitate. ꝛ ꝺꝯ interuenire in ipso actu. ar. de testa. heredes palã i ff. aut respicit ad ꝓfirmationem actus. ꝛ tunc põt interuenire dudũ postea deducere. l. si quis spõtaneos. aut loquimur de simplici ꝓsensu. ꝛ tunc aut est successorius alterius ꝓsensus. ꝛ loquit. j. de pi. si fundus. ff. j. aut stat principaliter ꝛ per se. ꝛ loq̃tur. hoc. ꝛ de decreto. vide Ja. C. de foꝛ. ꝛ impet. actus. vide Ꝺo. in. l. ff. C. arbi. tu.

¶ Si seruitus vẽdiceturvel ad alii ꝑtinere negeꝫ. Rubr.

Actiones Cõfessoria ꝛ negatoria competũt dominus p̃dioꝝ. h. d. cũ prin. l. sc. ¶ In ter. ibi. confessoria. no. qꝫ confessoria tẽdit ad seruitutem. negatoria tendit ad libertatẽ ꝛ sunt ista nomina significantia ad intellectũ magis q̃ ad vocẽ. qꝛ negatoria qñqꝫ ꝓponit ꝓbis affirmatiuis fm glo. ꝛ b instit. de act. ff. eo. per gl. ꝛ Dy. ¶ In text. ibi fundi. s. dominantis fm Fran. accur.

Recte Habens vsumfructum intelligitur etiam viam habere non per modum seruitutis. sed per modũ cõmoditatis. h. d. no. hic qꝫ seruituti non debetur seruitus.

Pomponius. In interdicto deducitur sola possessio facti. sed in confessoria deducitur principaliter ipsum ius seruitutis. hoc dicit vel fic. In possessorio sufficit probare merum factum in petitorio oportet probare ius. hoc dicit quandoqꝫ tamen augetur effectus possessorij intentati propter probationeꝫ iuris si coꝛreis alijs paribus non presumitur pro eo qui ius habet maxime in coꝛporalibus. vt extra de proba. c. licet causam quod est no. facit. j. de interdi. l. iij. ff. quedam. nã in quibusdã possessoriis requiriꝫ probatio iuris ꝛ in illis nõ est dubiũ qꝫ prevalet q̃ pbat ius ꝛ factũ. vt ibi patet. No. qꝫ in possessorio nõ est necesse pbare ius sed vsum facti Item no. quod possessorium tranſit ad singularem successoꝛem quod est no. quod dic vt. j. quod, si aut clam. l. is qui in puteum ff. si postea.

Dicorpus. No. qꝫ non ꝺꝛ habere dñium aliqõ qui habꝫ seruitutẽ qõ est verũ facta relatione ad coꝛpus sed facta relatione ad ipsum ius bene hꝫ dñiuꝫ iuris sui. vt. ff. si vsufru. pe. l. iij. ꝛ est simile. ff. ex qui. cau. ma. l. ait prꝛetoꝛ. ff. itẽ ei. ꝛ facit. j. de bo. autoꝛi. iudi. pos. l. in venditione.

In confessoria In cõfessoria ꝛ negatoria veniũt fructus ꝛ interesse. hoc dicit facit. j. eo. l. ꝛ si forte. ff. veniunt. ¶ No. hoc interesse pro fructu cõputari. ꝛ est argu. ad duo. Primo qõ ille qui i libello petit rem, cum interesse videat petere rẽ cũ fructibus. qõ est no. ¶ Secõo qꝫ fructus electionis dicat interesse eligentiũ. vnde vbi est questio de iure eligendi. ibi etiam istud interesse venit quod no.

Si fundus. Seruitutes cõsistunt in indiuisibili. et ideo taꝫ actiue q̃ passiue possunt a quolibet insolidũ exerceri. interesse vero est diuisibile. h. d. ꝛ est simile. j. depositi. l. si duo. ꝛ vide Ly. in. l. j. C. si in cõi causa in integ. re. postu. facit. j. de euic. l. si ad seruitutes. ꝛ in. l. reꝫ hereditariã.

Siquismihi. Etiam si quis nõ neget. sed impedit vsum facti cõtra cũ cõpetit cõfessoria. h. d. vel fic. siue fiat cõtrouersia iuris siue facti cõpetit confessoria. h. d. ꝛ adde qõ no. in simili. j. ad treb. l. tres heredes. In ter. ibi ꝛ controuersiã. s. iure. ¶ In ter. ibi. nõ patiaꝫ. ff. de facto. no. qõ in incoꝛporalibus. ꝛ pro sola molestatiõe facti cõpetit actio realis. sic. j. e. l. ꝛ si forte. ff. sciendũ. secus in rebus coꝛporalibus. qꝛ pro vi inquietatiua vel turbatiua nõ est prodita in rem actio sed interdictũ. vt. j. vti pos. l. j. ff. interdictum. facit. ff. de ope. nun. l. si prius. ꝛ j. eo. l. is cuius. instit. de actio. ff. eque. ista sunt subtilia verba.

Competit. Negatoria cõpetit etiã ei qui debet seruitutẽ. si nõ cõpetit de libertate cum illo cui debeꝝ seruitus sed cũ alio. h. d. Allegaꝫ qõ non põt opponi exceptio de iure tertij. de hoc no. in. l. indebiti. ff. sed si nũmi. j. de cõdi. inde. C. de ser. fug. l. cũ seruũ. nã semp ꝓsona excipiẽtis ꝺꝛ cõsiderãda. vtrũ ei cõpetat ius excipiẽdi. vt. j. de secũ. tab. l. qui ex liberis. ff. testamẽto. ꝛ ibi per Ja. do. dicũt qõ istud esset verũ nisi istud ius tertij esset exclusuꝫ alꝫ exclusiuũ iuris agẽtis. vt. j. ad carb. l. iij. ff. cũ extaret fm Ol. ꝛ arg. huius litere dicit Arc. in. c. j. de reseri. lib. vj. qõ audituꝛ cõtradictarũ dñi nõ audit tertiũ opponentẽ de excõicatione impetrantis qꝛ non interest sua ꝛ facit in ratiõe sui id qõ alibi dicit hi solẽt audiri appellã. quorum interest. j. de appel. recl. l. j. cũ simi. nec ob, j. ff. ꝓꝛi. qꝛ ibi erat ius generale nõ speciale ꝯ certe psone. ꝛ ideo quilibet põt exercere. vt ea. l. ff. si fundus. ꝛ extra de ma. ꝛ ob. c. humilis. Bal.

¶ Additio Bal.

Dicorpus. In ter. in. ff. si fundus vide Ly. in. l. j. si in cõi causa in inte. re. postul. ¶ In ter. in. ff. competit. vide Jac. de secũ. tab. qui ex liberis. ff. testõ. ¶ In ter. parics. ff. si cui. Ar. qõ audituꝛ contradictarũ non audiat tertiũ de excõmunicatione obijcientẽ. vt no. ar. de reseri. c. in glo. mag. ver. sed pone in lib. vj.

Tideo. ¶ In ter. ibi intercedant, scilicet in medio. hoc dicit Bal.

Tsi forte. ¶ Not. hic qõ prohibitio non videtur valere quando nõ interest prohibẽtis. nec põt actio pponi cũ nõ interest agẽtis. ꝛ facit. ff. de serui. l. quotiens el primo. ꝛ vide quod no. Inn. de elec. c. querelã in magna glo. ¶ In ter. ibi nasceretur. not. hic quod renascitur actio quod no.

Sciendum. Etiam possessoꝛ põt agere reali pro incoꝛporalibus. h. d. ꝛ facit. j. e. l. sicut. ff. si q̃rit. ꝛ quotidie allegaꝫ. ꝛ adde qõ no. extra de causa pos. ꝛ pro
ꝓpꝛie. cum.

Universidad de Deusto

prie.cū ecclesia in gl. Ex hoc nō.q̄ in corpalibus idē pōt esse petitor: ꝛ possessor: q: nō colligit in eis ad restitutionē possessiōis sed ad silentiū. vt j.e.l.harū. ꝛ no.de li.leg.l.aurelius. §.centus Sol.no.per quo.nil est innouatū ille intelligit tunc possidere qui possidet hucusq; ꝛ tenementi.tertio nō.q̄ ratione patientie perditur possessio.facit.j.e.l.si a te.

Etiam de seruitute. Seruitus oneris ferēdi exorbitat a natura seruitutū.q: cōpetit ad factū. ꝛ seruitutes per pactū nō pñt excedere proprios terminos. ꝛ naturā specificā iparū.h.o. ꝛ est naturale. Nō.hic per pactū nō pōt alterari natura seruitutū nec est seruitus cū q̄ obligat se ad factū ſ; est psonalis obligatio. ꝛ iō non trāsiret ad singularē successorē.vt.ſ.de ser.rust.p̄di.l.pecoris. ꝛ l.iij. §.opus.ſ.de alie.iud.secus si eēt seruitus q: est in rē. ꝛiō trāsit ad singularē successorē.vt.ſ.de ser.ru.p̄.l.viā ꝓstitui. §.si fundus.mirabile est hoc p; ex p̄dictis q̄ onus faciendi nō dꝫ dici seruitus ſ; obligatio personalis.fallit in seruitute oneris ferendi q: seruitus non reperitur exp̄esse nisi in prediorꝫ bano vt.ſ. de seruꝫ.vꝫba.p̄edi.l.cum debere colūnam.

Ait labeo. Ad onera realia non tenetur ille qui vult rem derelinquere.h.o. Sed si onus esset psonale aut respectu rei. ꝛ videtur idem.vt.ſ.de vsufru.l.cū fructuarius. Aut simpliciter. ꝛ tunc secus. Alij dicunt q̄ si onus venit in dispositione contrahentiū nō liberat rem derelinquēdo. secus si ex dispositione legali.facit de cōsti.c.que in ecclesiarum. ꝛ ideo videtur q̄ si q̄s vult habere fundū p derelicto nō teneat̄ pro eo soluere decimas ꝛ collectas: q: est onus mixtū q̄ nō imponitur ei q̄ nō dꝫ rēꝫ.vt.j.de mu.ꝛ bono.l.rescripto.in fi. ꝛ adde q̄ nō.j.ad municip.l.incola ꝛ iste ter.dicit exp̄sse q̄ ille q̄ derelinquit rē nō tenet̄ soluere onera realia.tene bñ mēti istum.§.

¶ Additio Bal.

Si forte. Vide q̄ nō. Inno.de ele. querelam in gl.mag.in ter.ibi sciendū. vide In no.de resti. in integrū cū venisset. ¶ In glo.per monachos. ꝛ vide Jac.de nouī operis nunc.l.j. §.in operis. Nō.vide gl.extra de cā pos.cum ecclesia in gl.hoc nō.

Arumactio. Not.q̄ victus in possessoria tenet̄ facere vel pati fm naturam q̄ est q̄d successiuū. ꝛ nō instātaneū opꝫ q̄ etiā caueat̄ p futuro tpe q̄ē notādū. ꝛ declara hic vt nō. Ly.C.de vsufr.l.corruptionē in pri. ¶ So. nō.ex quadā gl.hic posita q̄ absolutoria ab obseruatione iudicij est interlocutoria ꝛ ad hoc semp allegat̄. ꝛ facit.j.de acc.l.cū titia. ¶ Tertio nō. ex alia gl.q̄ incipit.l.iudex q̄ in realibus nō iurat̄ in litē si p̄statur res ſ; nō p̄stet̄ cautio: q: cautio venit incidēter officio iudicis mercēnario nō iurat̄ i litē q̄ē notādū. ꝛ raro alibi inuenies.

¶ Additio Bald.

1 Nota absolutoria ab obseruatione iudicij habet vim diffinitiue.

Arum. Vide oīno als nō itelliges q̄ nō. Ly.C.de vsu ꝛ habita.l.corruptōes ip: in. ¶ In ter.ibi cauere in petitorio p̄statur hic cautio nō i possessorio retinēde: q: ibi nō imponitur ei perfectū silentium: sed donec de proprietate agat. imponitur enim ei silentium facti non iuris vt nō. Innoc. de p̄script. veniens in mag.glo. ꝛ facit ler.si p̄ius de nouī ope. nun. ꝛ l.vlti. de aqua quoti. Item dicit alibi. Innocen. quod pacifica pos. intelligitur de facto non de iure. de appell. constitutus el.ij. in p̄in. Item omnino vide Inno. de p̄eben. dilecto. in vlti. glo. Item omnino vide Innoc. de instī. cum venisset in p̄ma glo. ver. potest intelligi. ¶ In glo. que incipit sententia interlocutoria. ¶ † Cō fuerit dubitari an sententia absolutoria ab obseruatione iudicij habeat vim diffinitiue. ꝛ dic q̄ sic si contingit ipsum negocium p: incipale. Nā tunc succedit loco condemnatorie. vt hic ꝛ ideo stipulationem euictionis cōmittit. vt not.ſ.de rei vendi.l.vtiq; ꝛ de nego.gest. at qui natura. §. cum me. ꝛ per Inno. extra de re iudi. in Ru. Saluo quod ad infamiam. vt.ſ.de procura.si reus. Aut non contingit negocium p: incipale: sed solum processum tunc habet vim diffinitiue.ſ.de iudi. ꝛ post edictum si in secundō.fal. Innocen. dixit.l.j.C.de iudi. properandum.

Seruī autem. Nō.q̄ ille qui debet seruitutē oneris ferēdi tenetur reficere locū seruiētem. ꝛ non locum dominantē. Incūbit enī sibi refectio solū ex parte sua ꝛ si pars dominās est insufficiens funditus diruatur. ꝛ reficiat̄. Et nō. hic q̄ est illud quod quotidie dicimus. q̄ multotiens nō potest res reaptari nisi totaliter destruatur.

Distant autem. ¶ In ter.ibi tigna suscipiat. i. patiatur immissionē. hunc text. allegat Inn. extra de elec. c. cum dilecto.

1 ¶ Possessio in corporalibus relevat ab onere probādi.

2 Sūia in reali debet formari verbis declaratiuis.

Sed si queratur. Quo ad onus probandi ille sustinet. alias suscipit partes petitoris qui non est in possessione. ꝛ in realibus agitur ad declarationem iuris non ad constitutionem de nouo. h.o. ꝛ est singularis. ¶ † Nō. q̄ in corporalibus possessio relevat ab onere probandi. vel saltim affert p̄sumptionem p: possessore q̄ō intelligit glo. esse verum quando incidenter deducitur dominium ꝛ ad hoc gl. semper allegatur. ꝛ ideo quantum ad onus probandi litera debet intelligi q̄ possessio fundi dominātis relevat a probatione proprietatis. q: illa pprietas venit incidenter: ſ; possessio seruitutis non liberat ab onere probandi seruitutem debi. alias delicti. quia ista seruitus principaliter deducitur in iudicium. vnde simplex possessio non relevat: quia sumus in petitorio: ꝛ non in possessorio: ꝛ hec verba sentit glos. nō. hic posita quo ad vtrūq; mēbrum. ꝛ facit.l.j.j.fa.her. ꝛ questio nō. in.l.pe. de cōdi. instī. p glo. ꝛ Old. adde q̄ō nō. C. de seruī. ꝛ aqua. l.ij. in iij. questi. ꝛ in.l.ij. C. que sit lon. ꝓsue. vbi valde eleganter p̄sequētur intellectum huius glo. referendo verba petri. ꝛ tene menti.

2 ¶ † Scō nō. q̄ sententia in reali debet formari verbis declaratiuis vnde victus in reali nō videt̄ compelli ad resignationē iuris: sed facti. arg. huius. §. ꝛ quod nō. ſ. de p̄scu. l. pompo. §. sed his. facit quod nō. Innocen. de concessio. p̄eben. c. proposuit. In contrarium facit quod not. institu. de officio iudicis in fi. Bal.

Plane. ¶ Nota quod dolus non impedit p̄scriptionem libertatis quod nō. vt.j. de vsucap. l. sequit̄ §. si viam.

Aristo. Non licet alium immittere. ꝛ quia incorporalibus sunt prodita iudicia possessoria. hoc dicit. ꝛ semper allegatur. ¶ In ter. ibi per contrariuꝫ. ſ. in casu contrario vbi deberetur seruitus. Nō. ar. hic quod non licet bannitū capere in alieno territorio [a] etiam si fugatus ab intra territorium peruenit ad extra territorium. ꝛ est ratio extra territorium illi capientes sunt p̄uati. Item quia non licet immittere pedē in territorium alienum. vt hic. ꝛ iste captus esset ante omnia relarandus. quia non tenuit captura. Item teneretur capiens in iurtarum. vt extra de ver. signi. c. ex parte in christo. arg. contra q̄ inspiciatur p̄incipium loci. vt.j. de adult. l. capite quinto. p̄mum est verius quod mutato territorio est immutata potestas arg.j. de fur. l. si dominium. ꝛ facit.j. de edil. edic. l. quis fit fugitiuus. §. idem celsus.

a ¶ Territorio adde do. ale. de imo. ī. l. fi. ſ. ō iurisd. om. iudi. ꝛ Saly. ī l.ij. C. de exhi. re.

Apud ponponium. Pactū q̄ō continet idē q̄ō ius cōe nō est pactū h.o. loquor in pacto facultatis. In ter. ibi facere non immittendo in alieno. h.o. ¶ Add. Bal.

Scuti. ¶ In text. in. §. ſ; si q̄rat̄ vide q̄ō nō. de ver. signi. abb. in fin. ma. gl. vide oīno. Inn. de p̄scrip. auditis. vide q̄ō nō. Inn. de p̄scr. p̄ben. ppositum ī ma. gl. vbi dicit per istū ter. q̄ dato q̄ quis compellat̄ q̄ncq; ad resignationē facti tñ non ad resignationē iuris. Item vide Inn. de p̄scr. p̄ben. cū nostris in mag. gl. ꝛ est peregrinus. ¶ Quid operetur quasi possessio quo ad onus p̄bādi in incorporalibus. vide plene p Ly. C. de seruī. ꝛ aqua. l.ij. iij. iiij. q. Item adde hic. ꝛ vide q̄ō nō. Bur. C. de sen. p̄e. p̄to. l.j. ꝛ in ter. in. §. ſ; ꝛ interdictū. ¶ Quō ī iure eligēdi quis dicat̄ inq̄etari no. In no. de electiōe cū eccl̄ia. formā libellor: in possessorijs incorporaliū. vide in speculato. de cā possessionis. §. q: no. per totū. ꝛ §. privata per totum.

Seodē loco. ¶ Nō. q̄ ſi quis vult ponere obstaculū iuri meo possum agere ne ponat: ꝛ vt positū tollat hanc. l. allegat Inn. extra de immunitate ecclesiarum. c.j.

Qui latore. Excessus modi vel decessus in vsu seruitutis non interimit seruitutē. h.o. ad de. hic. ꝛ vide de censi. c. cū olim. ꝛ facit. ſ. qui. mo. vsufr. amit. l. is qui vsumfructū. no. q̄ aquarū mixtura nō ꝺꝫ impedire simplicem seruitutem. h.o.

¶ Additio Bal.

Seodem Vide omnino q̄ō nō. Inn. de immunita. ecclesiarum. c.j.

Si quis diuturno. In p̄script. incorporalium non req̄ritur titulus ꝛ per talē p̄scriptionē queritur ius vtile non directum. h.o. ter. cū gl. ꝛ semper allegat̄. Nota q̄ ei qui fuit in lōga quasi possessiōe incorporaliū nō est necesse

Universidad de Deusto
Biblioteca

docere de titu.quod est verū regulariter.fallit.in.c.ad decimas. de resti.spo.lib.vj.t est ibi rō:q: sine titulo presumit mala fides presump.iuris t de iure cū directe fiat pscriptio cōtra ius pstitutionis.vt in.c.j.de pscrip.eo.lib.t dic.vt ibi. ¶ Sedo.no. qō prescriptio iuris realis porrigit ad oēs.vñ ille q pscripsit iuris dictione in aliquo territorio posset punire etiā aduenas delinquētes Iz quo ad eos nunq fuerit vsus possessione qō est no. et sic videt hic q pscriptio extēd at de psona in personā nō tamen extenditur de vna specie in aliā speciē.vnde ille q pscripsit seruitutē vie nō ppterea pscrip.seruitutē aqueductus.nec ille qui pscripsit iurisditionē appellationū vt ppterea pscripsisse ius simplicis grele.nec ille q pscripsit iurisditionē ciuilē vt pscripsisse iurisditionē criminalē:q: pscriptiones habent multū facti.t ideo sunt stricti iuris.l.j.j.de itinc.actuq pri.facit qō Jnn.de of.archi.c.dilecto. ¶ Jn gl.q incipit.j.ti.ibi.l.cū de in rem verso ibi nō:in modū pscriptionis:Iz in modū pbatiōis sic.C.de petit.here.l.si filius.t in.l.vj.de acq.here.t arg.q in pscriptiōe ꝓsuetudinis nō requirat titulus seu cā vtendi facit.ff.e.l. vēditor.§. si cōstat.Et adde vt intelligas hāc materiā qō no.Jnno.de censi. c.significauit.t de prescrip.c.si diligēti.t qō no.archi.questiōe prima.q: t.xij.di.c.diuturni. ¶ Jn ea.gl.ibi no.arg.non tñ necessario concludit:q: validior est possessio corporaliū q incorporalium eo q plenior.t adde qō notatur in.l.fi.C.de prescrip. lon.tem. ¶ Jn gl.superverbo forte.ibi alij dicunt.t male.q: in corporalibus longa patiētia aduersarij habeat loco tituli. facit l.ij.C.de serui.t aqua. ¶ Extra q̄o quō pbat ista negatiua q non.vt aut clam t precario.Rñ.vt no.j.de iti. actuq priua l.j. §.j.t glo.dicit ibi q testes astruentes istam negatiuam nō sunt suspecti.t est rō:q: deponūt fm iuris p̄sumptionē.t sic non obstat qō legit.t no.de cā possessiōis est ecclia sutrina.Bz an possessio p̄sumit vitiosa ex eo q alt⁹ fuit prio in possessiōe vt q sic. vt extra de pba.c.Iz cām.vbi loq̄tur etiā in possessiōe incorpaliū tū ista.l.facit in p̄riū cū pdiū aliqū fuerit possessuz tanq liberū q nulla seruit⁹ est originalis:Iz ex accidēti tñ prīa ps est verior vbi ostat de certa possessiōe p̄ambula.vt no.Dy.l.l.j.C.vti possi. facit.j.de ac.pos.l.clam possidere in prī.adde q Iz in rebus corporalib⁹ p̄sumat ōtinuata ciuilis possessio p decēnium:vt not. Dy.in.c.fine possessiōe.t no.in.l.j.C.de seruis fug.tū secus videtur in corporalib⁹.q: statim q aliqs vtitur seruitute q̄si possessio libertatis vt amissa in totū ꝓpter patientiā aduersarij arg. huius.l.t dicte.l.scōe.C.de ser.t aqua.t ar.ff.e.l.ij.§. pompo.

¶ Additio Bal.

1 Prescriptio.xxx.ann.ex sola bona fide si iterim supuenit mala fides an interrūpatur prescriptio.
2 Usucapio triēnij scōm canones an p̄cedat ex sola bona fide sine titulo.
3 Distinctio prescriptionū incorporalium.
4 Fides mala est vitiū persone respectu possessionis.

SJquis diuturno. Vide qō no. Jnn. de post.prela.boñ.el.ij.Jn gl.t ideo de causa possessionis cū ecclesia.Jn gl.ij.t vide. q: Jnnoc.melius q alius examinat hāc.l.t materiam eius extra de prescrip.si diligenti ibi omnino videas. ¶ Item vide Jnno.de decimis dudū in gl.ff.de proba.vide Jnn.ij.c.peruenit de censibus t.c.significauit ibi oinovideas quidā parentilia vide archi.xij. di.diuturni vide oino qō not.Archi.q.j.q: in vlti.adde. Et an titulus erroneus det causam pscribēdi no.eo.c.gl.adde sub per Archi.t oino vide.Quādo quis allegat possessionē suam post possessionem alterius presumitur sēda po.vitiosa de proba. Iz cām. Jtē p̄sumitur solū naturaliter possidere vsq ad decēnium vt no.C.de ser.fugi.l.j.t per Dy.in.c.fine possessione.t p Bar. de acquiren.pos.fi ts qui. Jtem prescrip.rerum corporaliū sunt no.Aut prescribenti assistit titulus.t bona fides.t tunc actus t excep.longo tempore prescribit contra omnes.C.de prescrip. xxx.annorum si quis emptionis. primo rñ.Aut bona fides.t non titulus.t tunc prescribit excep.contra oēs actiōes.Aut cōtra reliquos preter dominum t non sufficit longa possessio. sed longissima requiritur.vt.l.fi quis emp.§.j.t.§.ita tamen scōm Jo.t Ac.sed secundum Bla.t doctores modernos etiam contra dominum prescribit ius agendi.q: consequitur vtile dominiū quod directo prefertur.q: non subalternatur ei:sed ei directe opponitur.hec opinio tenetur per canonistas secundū quos in prescrip.longissimi temporis idez operatur bona fides sicut si concurreret titulus.c.j.de prin.li.vj.durum enim esset probare de titulo tam lōgissime possessionis.Aut nec bona fides nec titulus.t tunc sola exceptio queritur tali prescriptiōe nō actio nisi contra inuasorem.t contra missum ex primo decreto.volens relaxare detentionem.l.fi quis emp.§. pe.de iure canonum nullo tempore prescribit male fidei possessor.vt in.c.iij.de reg. iur.lib.vj. Aut prescribenti assistit titulus. t cessat bona fide ab initio.t cessat interim dum prescriptio est in fieri.t non nocet prescribenti.cum titulo secundum.l.vt.l.j.§.hoc tantummodo de vsucap.transit⁹.fm canones nocet si supuenit mala fides dum prescriptio est in fieri secus si postq est in facto esse de prescrip.quoniam omne.t ar.ad istam di.de nego.gest.at qui natura.§.cum me ab.Aut cessat bona fides a prin.prescriptionis.t tunc fm.l.titulus nil operatur.t prescribitur solum ius ad excipiendum fm canones nihil prescribitur. ¶ † Sed nunq̄d fm 1
l.iij.de prescri.xxx.annorum.ex sola bona fide si interim supuenit mala fides interrumpitur prescriptio.t videtur quod nō.vt l.si conscriptionis.§.j.ver.ab initio. Tu dic q cum bona fides sit immediata causa huius prescriptionis cessante causa anteq effectus consummatus cessat effectus no.de pub.si ego.§. partē Sed nonne presumitur male fidei ille qui non habet titulum verum vel putatiuum.vt no.per doc.C.de prescrip.lon. tem.l. pe. t.l.improba.C.de acqui.pos.Rñ.in prescrip.longi temporis p sumitur bona fides pro eo qui tantum possedit.vt no.Jnnocē. de resti.in integ.c.ij.t sic aliquid presumitur in preteritum ex tē poris cursu.vt no.C.de peti.heredi.si filius. t.l.vj.§.j.de actio. here. ¶ † Sed nunquid secundum canones vsucapio triennij 2
procedit ex sola bona fide sine titulo.dic quod nō.non ob.de p. c.j.quia ibi loquimur de prescri.longi temporis.t sic consonat ius canonum cum dicta.l.si quis emp.§.j.secundum intellectuz 3
modernorum. ¶ † Jn prescriptionibus incorporalium sic distingue.Aut loquimur in iuribus mere personalibus.vt sunt personales actiones.t hic non requiritur possessio.q: nulla est possessio in his.l.ff.ff.quorum bonorum.t no.per Lyn.C.de pac.si certis annis. Glo.tamen dicit quod est quāsi possessio.C.de p̄scri.xxx.anno.sicut in glo.vt seruitus:sed male dicit esset realis prestatio que habet perpetuam t realem causam prestationis. Nam ista prestatio est species seruitutis.t sic afficit rem.videq quasi possidetur.vt.ff.eo.sicuti.§.iusto.t.d.c.querelaz.Sed an requiritur bona fides.dic quod non secundum.l.tum quia prescriptio est ordinata solum ad excipiendum:tum quia est exp̄sum.C.de anns.excep.l.j.§.j.in ver.vz.furti.Idem dicebat doctor meus.Etiam secundum canones:quia prescriptio ista est liberatoria ad non dādum vel non faciendum nec requirit possessionem nec factum prescribentis.ergo nec bonaz fidem.vt.ff. de vsuca.sequitur.§.si viā de ser.vr.prē.l.hec autē iura. † Preterea mala fides est vitium persone respectu possessionis.vt.C. de ac.pos.vitia p Ja.bu.ergo a quo remouetur possessio remouetur t mala fides.quia a quo remouetur subiectum et accidens:vt nota in lege prima.C.de ac.possess.non ob.c.male fidei possessor propter id quod ibi dicit possessor loquimur vbi possessio est de substantia prescriptionis quod hic non est.Aut loquimur in iuribus realibus.t tunc aut ius assistit possidenti vt in prescrip.libertatis.t non requiritur titulus.vt dicto.§. si viam.t de ser.ru.prē.Attilicinus.aut resistit.t tunc requiritur titulus verus vel iustus error qui causet bonam fidem capitu.j. de prē.li.vj.Aut non assistit nec resistit.t tunc etiam sola bona fides.vt hic t verius in hoc vltimo.Aut ista incorporalia tenēt instar dominij.vt usufru.t tunc requiruntur vel titulus vel longissima possessio.vt in prescriptione dominij.C.de prescrip. longi temporis lege finali in fine.Aut non tenent instar dominij: sed potius instar non dominij.t tunc sufficit possessio bona fide longo tempore continuata.vt hic. ¶ Quero quidam poterat agere contra rei ven.ex iure cesso possidesti.xxx. annis bona fide vtrum acquisiueris illam actionem cessam:t dico quod non q illa nil habet commune cum possessiōe:nec per eam queritur seā per contractum oritur.Ergo ter prescribent ius nouū t illi deficit ius cessum.

AMnus. In pari causa melior est cōditio socij dissentientis.h.d. pⁱ ergo ceteris paribus operatur dissensus q̄ cōsensus.cor.j.cōi diui.l.sabinus.Vel fiet qui hz cōsortē nō habet liberā potestatem.

EIusdem. Ad cautelam futurorum propter ius dep̄senti prestatur cautio.hoc dicit facit de electio.capitu. licet glossa est argument. ista lex loquitur in negatoria lege harum.ff.eodem loquitur in confessoria.t vtrobiq cauetur.quia imponitur silentium.vt no.j.de libe.lega.l.aurelius.§.centum.Et qualiter formetur hic libellus.nota.in speculo.de causa possessiōis.§. in retinende. versi.ceterum vbi etiam dicit spe.quod hec cautio habet locū in petitorio t non in possessorio.ar.cōtra in.l.fi.ff.de aqua quoti.t esti.

¶ Additio Bal.

Egi.Qualiter

Universidad de Deusto

Bi. ¶Qualiter formef hic libellus. vide in spe. de cã pos. §. in retinẽde. ver. ceterum. vbi dicit spe. q clausula que prestatur in futurum habet locũ in petitorio non in possessorio. ¶In text. ibi an de futuro. No. ad cautelam futurorum aliquid fieri per hoc ertra de elec. lꝫ Guil. arg. Ricar.

Fistulas. ¶No. q nec directe nec indirecte qs potest alienũ immittere.

Sicum mens. ¶Patientia in vno non debet trahi ad consequentiam in alio.

Actius edes. Non potest quis er officio facere q dꝫ ex officio prohibere. h. d. quod est no. fm glos. z forte contra episcopos qui debent curare ne cõmissarij committant fraudes in executionib⁹ vltimarũ voluntatũ. vnde si ad ipm episcopum deuoluatur executio non debet ipse committere fraudem quaz debet alijs prohibere. C. de epis. z cle. l. si quis ad declinandam in fi. nec ex isto iure deuoluto vel proprio possunt aliquod lucrum facere cum sint meri executores vt. j. de lega. ij. l. lucius. §. a te peto. qõ male obseruant.

Siquando. ¶Etiam per medium pedem nõ potest quis in alienuꝫ incumbere hoc dicit.

Cum in domo. Etiaz id de facili põt alienari alis elevari non põt fieri si est ꝫ formã pactoꝝ. h. d. sicut est exemplum hic de teneris cumelis.

Secundum. ¶No. q ille qui facit sterquiliniũ inter casellas cogitur ad eas purgãdas si vltra solitum faciunt ibi humorem. §. iste loquitur in loco non deputato ad hoc. z sic potest euadi.

Scuius. Contumax in actione que proponit pro seruitute ꝓstituẽda patit missionẽ que non dꝫ revocari nisi misso satisfiat de damnis z interesse. h. d. Et intellige q erat debitum liquidum. z vide quod no. Inno. in. c. ij. de eo qui mit. in pos. causa rei seruan. Bar. repeti. l. si prius vbi examinat hanc materiam de missione in corporalibus z de missionis effectu vbi videas Gui. ponit. C. de bo. auc. iu. po. l. cum ponas. Cy. in. l. ij. §. si absens. ff. si ex no. causa aga. Ja. bu. hic. ¶No. q si dñs pmisit alicui seruitutẽ aque ducende. z dedit sibi licentiam ducendi z familia debitoꝝ nõ patit duci nec habẽt fieri quasi possessorem q si debitor conuenit personali. z si est cõtumax fit missio in bonis suis. z non discedit missus de possessione donec sibi satisfiat tam de principali petito q de damnis z interesse qõ est no. z vt itelligas sic dicas q de seruitute agit trib⁹ modis. vno mõ psonali pro seruitute ꝓstituenda vbi dicit q aut debitor fatet seruitutẽ deberi. z pcedit hec. l. aut reuocat in dubiũ nec liquet. z tũc sufficit veniendi satisdare z reficere sump. lit. pro recuperatione tenute vt in auc. de introdu. z exhi. re. §. si vero. z de dã. infe. l. si finita. §. si iam ruerint z . §. si post fm Ja. bu. facit qõ no. Ja de are. in. l. ppe. §. sinaũt reus. C. de iu. z idẽ si veniat ad revocationẽ banni vel excõicationis: vt extra de sen. ex cõ. c. sacro. z facit. dever. sig. c. ex pte in xpo. ¶Scõo modo agitur de seruitute ꝓstituta z hoc põt esse dupl̃r vno modo qñ agẽs est in possessione non tñ pacifica. z fit tunc missio per inhibitionẽ q diu aduersarius probet z istud est primum decretũ. Itẽ per impositionẽ ppetui silentij. z istud est scõm decretũ. z sic dꝫ intelligi de ope. no. nun. l. si prius cũ glo. sua qñq agit ille qui nõ est in quasi possessione. z tũc procedit in incorporalib⁹ sicut in rebus corporalibus: qz fit missio in quasi possessione iuris petiti seu rei petite. vt. j. de dam. infe. l. a quo fundus. z hoc qñ agit petitorio. sed si agat possessorio qualr fiat missioz etiã qualr interponat fm decretũ. no. in. d. l. si prius per glo. z Dy. z ita sentit b Ja. bu. ¶Itẽ no. q qñ familia phibet dñs intelligit phibere: sed glo. intelligit hic q faciebat dñi voluntatem. alis emi non tenetur dñs. vt extra de restit. spo. c. cũ ad sedẽ. Tu dic q hic non conueniebat dñs rõne phibitionis: sed rõne suepmissionis que nõ erat ad effectũ pducta. h. d.

¶Additio Bal.

Scuius. Videvbi gl. hec materia per Inn. extra de eo qui mit. in pos. cã rei seruan de. c. ij. z vide Gui. de bo. au. iu. pos. cñ pponas.

Idecommuni. Culpa vnius ꝓsortis non preiudicat alteri etiam in indiuiduis. h. d. Et est no. l. ista z est arg. q ppter delictũ vnius ꝓsortis non debẽt ꝓstrui fortilitia nec debilitari: qz detraherẽt ad se periculum in pte alterius consortis.

¶Additio Bal.

Idecommuni. Et plene habeas die q agit ꝺ seruitute tribus modis. Uno modo psonali actione pro seruitute ꝓstituẽda in qua seruamus. l. istã in quã dicit lex z glo. sentit q non aliter discedat in seruitute constituaf. Sed vr mihi durũ q aliter non cognoscaf de iure seruitutis. z videf si veniat recuperaturus possessionem z legitime satisfdet. vt. l. si finita. §. si iã ruerint z. §. si pos. de dam. infe. z. l. ofen. C. qño et qñ iu. z in auf. de exhi. re. §. sivero. Sed id qꝺ dicit gl. pcedit qñ nõ negaf seruitutem deberi. z gl. que videf aliter intelligere per. l. a quo fundus. z per. l. prius videf male sentire z loquunf in seruitute cõstituta. Secõo modo agit reali pro seruitute ꝓstituta. z tunc aut erat agens in possessione. z officio iudicis non inducit in possessionem eo q est: sed interloqui non impediendum in re seruitutis. z de hoc cauendũ donec aduersarius agat. z agendo obtineat in negatoria sic loquit lex si prius z glo. sua. Aut non erat in possessione seruitu. z tunc fiat missio in possessionez seruitutis. sicut alterius rei peti. vt. l. fal. §. si acf. Tertio modo agit interdicto vti possidetis vtili. z tunc pronunciatur: vt dicit lex si prius. z lex a quo fundus Ja. bu. que res possidẽti daf ꝓsessoria z non reivendicatio. Rñ. qz hic prestat presentia in incorporalibus. z econtra turbatio in incorporalibus idem operaf q possidere in corporalibus. z qꝺ non est plene possessio in incorporalibus sic. Item etiam pro seruitute ꝓstituta põt agi psonali. et reali. vt. C. de vsufru. l. corruptionem. z si agitur psonali fm glo. istius legis que sic potest saluari. vt loquatur quando pro iam constituta.

Estatrix. Domui qui remanet penes heredez debef aditus per fundum legatum. z qui legat fundũ non videf legare domũ q iuncta que est extra extremitatẽ fundi. h. d.

Plures. Certa pars vniuersitatis. põt habere communantias debentes seruitutem pdijs singulorũ que seruitus transit cum alienatione predij dominantis lꝫ alienatio fiat extra corpus vniuersitatis. h. d. z est no. dignum. z est §. aureus. Et est ar. q certa pars vniuersitatis potest facere sindicum. z habere artem per se. z facere statuta per se. z nunc est de facto in castro fossati: qz intrinseci illius castri faciunt vnum syndicũ pro se. z extrinseci faciunt alium sindicũ propriũ. z litigant inuicem. z no. z pcedunt ista fm primam expositionem glos. que incipit: sed quale est que est notabilior. ¶In ter. ibi hoc ius. s. ius pascendi. ¶In ter. ibi quero pdicta in ꝺctibus. idem invlti mavoluntate z c. ¶No. hic q seruitus pascendi que debebatur pdio ptis vniuersitatis fundis singulorꝝ de illa pte transire ad emptores quoslibet extra illud corpus. Item ad legatarios: qz qui ꝺbit vel legat ius suũ insolidum ꝓcessisse videf. vt hic. nec ꝓsumitur aliquid exceptuatum. z facit. j. de ꝺben. emp. l. qui tabernas. z extra de do. c. cum dilectus. z. C. de leg. l. vroꝝ patrui z de leg. j. l. si domus. §. fi. z de vsufru. lega. l. sticho. Bal.

¶Additio Bal.

Estatrix ¶In text. in. §. si qua habere falsam opinionem in iure scripto nõ t est falsuꝫ committere: sed errare: qz non in facto: sed in iure. ¶In tex. in fi. ibi id falsum esse hic dicitur falsum qõ tñ cum distinctione saluari põt: sed vic q improprie loquit Paulus fm glo. z facit. extra de testibus. cum tu fili.

Siqua. Seruitus non apparens non est seruitus fm Labeonẽ: ſz esse põt fm Paulum. h. d. Et vtraq bene loquit Labeo fm actualitatem. Paulus fm potentialitatem.

¶Quemadmodũ seruitutes amittantur. Rubrica.

Seruitutes. Ratione dominij cõfunditur seruitus hoc dicit.

Aliter. In indiuisibilibus qui vtitur quasi pte totalr vti videf. h. d. facit. ff. ti. j. l. si eo loco. §. fi. z vide. extra de cen. c. cum olim vel summa sic et nouus talr qualiter poterat vti retinet seruitutem. hoc dicit. vel sic. Ille qui plura potest non prohibetur pauciora peragere. hoc dicit ratione. l. nostre.

Extra predioꝝ. In ter. ibi traditum est: qz non coherent persone: sed rebus. hoc dicit.

Ter sepulchro. Ius quod non potest exerceri nisi morte non pdif nõ vtendo. h. d. z est arg. q si canonici pro casu

Universidad de Deusto
Biblioteca

nō fecerunt aliquā collectionem non habeant ius eligendi mor tuo prelato maxime si non fecerunt: q; non occurrit casus. ar. C. de decu. l. in filijs. li. x.

Seruitus. Videt ar. q; sivnus collegaꝫ vtik iu risditiōe oēs videantk vti ꝛ esse in qua si possessione. h. d.

Quam satis. Si ego. Ante factam diuisionem vsus vnius sor:, pdest alteri. secus si post diuisionē factam. h. d. primo. ¶ In ter. ibi dependent. s. quilibet per se. ¶ In ter. ibi psicit: sed ante diuisionē pficiebat: ꝛ sic per diuisionem leuio: fit cōditio debitoris. ¶ Nota q; separata separato iure censentk. ꝛ facit. ff. de officio asse. l. si eadem. ꝛ no. de dona. inter virum ꝛ vxorem. l. si maritus.

Sed si is fundus. Si diuiditur fundus seruitus. ꝛ via erat ad certus locū coartata. si quidem illa via diuidik per longitudinem pōt seruitus non vtendo invia longitudine perdi in alia detineri. secus si per latitudinem interserak: q; nisi retinerek in totum absorberet injtotum ꝓpter medium qō non fuit si aūt seruitus illa non erat ꝓdeterminata rōne loci per diuisionez fūdi seruientis sunt plures seruitutes. ꝛ vna pōt perdi altera remanere: nec pōt dās conqueri. q; ō incommodum pscriptionis hz commodū duplicationis in latitudinē seruitutis. h. d. ¶ In ter. ibi plusculū: q; ex facto debitoris non dz alterari ius creditoris. vt no. Dyn. j. c. is qui in ius. de re. iur. lib. vj. ¶ In ter. ibi per latitudinem. i. per transuersum.

Possunt tamen. No. q; plus potest pactum q; pscriptio: q; pactum pōt alterare naturam rei: sed non pscriptio qō est no.

Certe. Summa sic. Qū diuisio est facta per longitudinē vie si dās pdij dominātis redimat alteram partez durat seruitus in aliam non redēp. nisi locus sit tam angustus qō non recipiat formā seruitutis eius speciei. tunc etiā non admittitur ꝓpter rōnē dāj partim rōne angustationis. h. d. vsq; ad finē l. In ter. ibi ire agere. no. primo q; via pōt diuidi per longitudinem. ꝛ latitudinē. ꝛ istud est vez respectu soli: sed respectu iuris. est indiuisibilis fm no. ff. de rei ven. l. pō. fiqs ex his. ꝛ j. de stip. seruo. l. si cum duoz. So. no. in. ver. ceterū. q; diuisio vel alienatio non impedit ius electionis. ꝛ etiam mutandi ꝙsilij. facit. j. de op. leg. l. mancipioz. ¶ Tertio no. inver. nec me fallit q; ille qui patik incommodum vno respectu: sed alio respectu patik maius commodū non hz ius cōquerendi. ¶ Ultimo no. q; commodū pscriptionis qñq; considerak. ꝛ qñq; non facit. j. de castrensi peculio. l. pater. ¶ In ter. ibi. ꝛ an fractum. ista verba habes exposita insti. de seruitu. in glo.

¶ Additio Bal.

Nam. ¶ In textu. in. §. si ergo. vide in Speculo. de feud. §. quam vericu. iij. queritur. vericu. ix. queritur.

Si sic constituta. Seruitute diuisa seu interpellata per menses semestres vel annos non perdik nisi tpe duplicato: sed si per dies vel noctes sufficit simplex tps id est simplū tpis. h. d. ꝛ est. l. no. ¶ In ter. ibi quotidianū. sic et id qō est quotidianū reputak esse continuum. ¶ No. hic de duplicatione tpis. ꝛ facit ad duplicationē confiniorum ad b. j. de pe. l. aut damnū. §. quisquis[a] bar. ponit de le. l. lucius. §. impuberē. ¶ Scōo no. differentiam inter magnū interuallū. ꝛ breue interuallū. facit de aqua quoti. ꝛ est. l. j. §. si qñ restat. Itez ista lex est in arg. q; ꝺ cum qui hz ius eligendi non pscribat nisi tpe duplicato cum inter vnam electionem. ꝛ alteram sit longū interuallū ꝛ idem videt in pscriptione ꝺhentis ius decimarum que singulis annis colliguntk: sed dic. vt no. Inn. de pscriptio. c. de quarta. et c. ad aures. ¶ Item hec. l. non habet locum in prescrip. xl. anno. q; illa non duplicantur vt. C. de pscrip. xxx. annorum. l. competit ꝛ. l. omnes.

¶ Additio Bal.

Sic. Vide ibi Inn. declarat hanc. l. extra de pscrip. de quarta. vide Inno. an decime habeant cām ꝓtinuā. co. ti. ad aures. ¶ In ter. ibi duplicato. ¶ Not. de duplicatione tpis ꝛ qō exponunt istaverba duplicato tpe. Mā Jo. exponit q; duplicet tps. r. an. nō tps. xx. ꝛ adde de duplicatione tpis. ff. de pe. aut damnum. §. siquis ꝛ est reperire tps in specie de vulg. substi. ex facto. §. Item ois. ¶ In glo. species ergo. ꝛ de leg. ij. lucius. §. mpuberem. ¶ In ter. ibi si vero. no. q; breue interuallum non habetur ꝓ interuallo. facit. ff. de restit. in inte. diuus ꝛ de aqua quo. l. j. §. si quando restat. ꝛ arg. ꝛ de leg. iij. qui conditionib. §. vroni. in ver. quantolibet tempore, ꝛ dicitur continua possessio fm Ubertum.

Si stilicidij. Per actū seruitutis videt qs deseruire ius suū. h. d. ad hoc allegatur per Inn. de renū. c. sup hoc. facit de ꝓsti. c. cū. Ro. ferrarien. ¶ No. q; ille q; pmittit sibi pari obstaculum videt iuri suo renunciare.

Aqui. Vide bar. in. l. j. §. siquis h. j. de iti. actu q; prima. vbi dicit. pulchra verba. Qui ptem facit totū facit in indiuiduis. h. d. cum. l. seq. ꝛ hic allegater. ꝛ ꝺcor. j. l prima.

Si communem Priuilegiū vnius consortis pdest alij consorti. h. d. vel sic: priuilegium qō hz minor ne curratō cū pscriptio pdest ꝙsorti maiori. h. d. qō est vez in indiuisibilibus. ꝛ facit. j. de li. le. l. si is qui duos. ꝛ qō no. Cyn. in. l. j. C. si in cōi eademq; cā. ꝛ Inn. de pscrip. c. ad audientiam de ele. c. oudum ecclesia. ꝛ vide qō no. in. c. j. de iure patro. li. vj.

Si is qui Summaui cum primo. Qui vtik alia seruitute quam habeat non dicet vti debita seruitute. ꝛ pdit eā non vtendo. secus si exerceat plus iuris q; habeat q; differentia est inter plus. ꝛ aliud. h. d. cum prin. l. seq. ꝛ not. bñ ꝛ diligenter. ¶ Item no. q; ille qui accusat tanq; de nocte. ꝛ probat de die succumbit ex toto: q; aliud probat ꝛ aliō intentauit. ꝛ idem econtra.

¶ Additio Bal.

Si communem. Vide Cy. in. l. j. C. si in cōi cadē q; causa ꝛc. vide Inn. de pscrip. ad audientiam in vlt. glo. Ista all'. in ar. ad. q. duobus committentibus homicidium simul anvna. l. puniak de qua dic per Guil. de cu. C. de bonis mater. l. si vna matre. vide oīno. j. de lib. leg. l. si is qui duos per quam. l. rū. q; si abbas ꝛ capitulum impetrant cum clausula de persistentia ꝛ abbas dixit veritarē. ꝛ capitulum non: q; valeat impetratio abbatis licet per ꝙsequentiam prosit capko. ꝛ idē Jacobus de sancto mīn. in eodem numero in prin. Si cōem. vide qō no. Inn. de cleudum ecclesia in glo quidam dicunt. ꝛ vide omnino glo. in. c. j. de iure pa. lib. vj.

Si cui. Summaui eū. §. pri. pcedenti. No. tū hic ar. q; si accuso tanq; de percussione facta cuz fense ꝛ pbo cum manaria vel alio genere instrumenti qō succumbo: q; hoc non intentaui. Sed si accuso ō duobus vulneribꝰ. ꝛ pbo de vno. vinco de illo vno: q; non intentaui aliud plus in quo continek minus. adde qō no Guil. ō. de dolo. l. itē exigit ꝛ vide bar. j. de adulte. l. denunciasse.

Heres. Extincto iure actoris finik ius successoris. h. d. ꝺcor. j. de priui. l. lex vectigal. ¶ In ter. ibi cōtingerek ergo pdicte seruitutes actiue psunt legatario: sed passiue non obsunt. ¶ In gl. que incipit nā olim in ti. idem tz Dy. in. c. j. de re. iur. li. vj. tamen veritas est q; in lega. ꝺditio non fingit retro quo ad effectus de pciori. l. j. §. parui. j. ad fil. fallit in ꝺditione negatiua qñ est interposita cautio motiua vt. j. de ꝺdi. ꝛ demō. l. mutiana. ꝛ de manu. testa. l. neratius.

Si fundum. Per vsum retinek quasi possessio seruitutū etiam si malefidei possessor: vtak. ꝛ etiam si invtendo factum bois interueniat. h. d. ¶ No. q; ēt per tyrannū ciuitas retinet suam quasi possessionē iurisditionis. ¶ Itē no. ar. de equo qui per se currit ad brauium electo assessore quivsurpat per aliū: q; premiū prin
b cipak equo ꝓpositum videt cuius velocitas premiatur[b].

Si quis. Seruitus cuius vsus erat impeditus alienatiōe recuperatur redemptione.

Si locus. Cessante impedimēto seruitus non pscripta ipo iure pscripta non per restōnem ad pristinum modum reducik. h. d. ¶ In ter. ibi restituitur sine noua possessiōe. ꝛ hoc est no. ¶ In ter. ibi renouare. no. quem cogi ad faciendum renouationem et donec iusdurat non est vtendum renouatione: sed cum renouak admissum. ꝛ facit ad renouationem rez emphiteoticaꝝ.

Cumvia. No. §. qō. si aliqua via sit occupata ita q; pīn de nō possit fieri trāsitus. ꝛ alijs oues suas vel animalia per fundum vicini immittit. vt transeant q; non punitur de introitu de quo alias punirek ex forma statuti. Si autē dent damnū tūc bñ tenek si aliqua culpa possit sibi imputari: q; non est pmissum damnū dare: ſz transire. argumentū. ō. de ser. l. si cui. Bal.

¶ Additio Bal.

Si locus. Qualiter fiat interruptio in incorporalibus no. Inno. de pscri. audi. in vl. glo. ¶ In ter. in. §. cumvia. ¶ No. hunc. §. q; si aliqua via sit

a ¶ §. quisqs. a vbivid. d. alc. de imo. ꝛ frā. are. in. l. si possidonius. C. ex quib. cau. ista.

b ¶ Premiak. adde frā. are. in. l. j. §. itē acquiremus in fi. ꝛ ibi. d. Jason may. j. de acq. pos. ꝛ qō shi dixi ī apo.

via ſit occupata.ita q̄ non poſſit fieri tranſitus ⁊ aliquis oues ſuas vel animalia ſua pervicini fundum immittit q̄ non tenet̄ ſolvere bannū ſtatuti:q; hec facit ex neceſſitate doc.in fi.ter.illius.l.hic examinare potes que no.Inn.extra de immu.ecc.c.j.

Si cū ſeruitus. ¶In ter.ibi per primum⁊ vltimū ſcilicet fundum, frā ciſcus accurſius.

Quam. P̄ōt p̄ſcribi libertas ꝺ ſeruitutez vnius ꝛ durat ſeruitus alteri⁹ niſi ſint ꝓſortes.⁊ in nō ꝓſortib⁹ non ꝟ locū ius accreſcēdi.h.d.dicunt q̄dam q̄ hoc eſt.q; in ꝺctibus nō ꝟ locū ius accreſcendi.vt.j.de v̄.ob.l.ſi mihi ⁊ titio ſm Ricar.ma.gl.dicit q̄ eſt,rō:q; non deficit a princ.ſed ex poſt facto.⁊ ideo eſt ar.q̄ ſi vnus emphiteota moriē ſine herede non accreſcat alteri.non ob.ſ̄.de vſufru.accre.l.j.in fi.q; ibi ſpeciale eſt in vſufru.Sed hic loquimur in dñio.poſſes dicere qđ.l. iſta non facit:q; hoc eſt dic:q; erāt penitus ſeparati nec erat alia q̄ ꝺiunctio inter eos.facit.j.de leg.j.l.hmōi.§.q̄bus ita.⁊ adde qđ habuiſtis.ſ̄.eo.l.proprīū.⁊ iſte leges ſemp allegant. bal.

¶Additio Bal.

Quam. ¶In ter.in.§.ſiq̄s no.ex hoc.§.q̄ in ꝺctibus itervivos nō ꝟ locum ius accreſcendi p;o hoc.j.de ver.ob.ſi mihi.⁊ titio Ric.

Abeo ait. Qui eſt negligens in antecedenti pdit ius qđ ꝟ in ꝓſequenti.h.d.cuz prin.l.ſe.ar.ſ̄.j.e.l.ſi ptem in prin.ſed hic loquit̄ in iure quēſito ibi in querendo.⁊ vide oīno qđ no.Inno.de p̄ſcrip.c.cū ex officij in.j.gl.v̄.⁊ eſt ratio.

¶Additio Bal.

Abeo ait ſi is. Vide qđ not.Inn.per hāc l.de p̄ſcrip.cū ex officij p̄ce denti glo.ver.⁊ eſt rō:⁊ eſt no.dig.

Iquiſalia. ¶Summavi cum p;ece denti.

Tempus. Tp̄s autoris deſcendit ad ſucceſſorem ad q̄ allegetis.

1 Seruitus non pdit̄ vbi libertas non preſcribitur.

Si cum ius. ¶In ter.ibi non interpellauit.i.nō interrupit.¶No.q̄ vbi non preſcribit̄ libertas nō perdit̄ ſeruit⁹.⁊ adde qđ no.Gui.in.l.fi.C.de ſerui.⁊

1 ⁊ aquaꝛ qđ no.Inno.de conceſ.preben.c.q; diuerſitatē Ricar. ma.dicit q̄ hic non preſcribit̄.ex eo q̄ non erat ſeruitus ꝟſtituta:ſed tñ pactus pſonale de ſeruitute futura ergo non preſcribitur longo tempore.vt no.ſ̄.de ſerui.v;.pre.l.ſi ſeruitus.§.fi. ſm Ricar.malū.⁊ facit.j.l.prt.in prin.

¶Additio Bal.

Iquis. ¶In.§.ſi cui.vide Inno.de ꝺceſ.pben.q; diuerſitatem in glo.hoc intelligimus.⁊ vide omnino Guil.C.de ſerui.⁊ aqua.l.fi. ¶In ter.in fi.ibi interpellauit.Item q; adhuc ſeruitus non erat:ſed tñ pactum.vt no.ſ̄.de ſerui.v;.predioꝝ .l.ſi ſeruitus.§.fi.Ricar.

Iparte. ¶In ter.ibi nō fuerit.⁊ ſic nō erat ſeruitus ꝟſtituta:ſed futura. Et qđ non eſſet conſtituta apparet: q; nunq̄ fuerat in vſu. ¶In ter.ibi amittam:q; tunc iſta eſſet ſeruitus conſtituta. ¶No.ar.q̄ ſi relinquit̄ eccleſie edificande q̄ antec̄ edificet̄ non poteſt currere preſcrip.arg.ſ̄.de mino.l.aūt ei, Sꝫ ibi p̄ſcriptio ceperat a p̄ceſſore poſthumi.vt ibi no.Bal.

1 Preſcriptio currit ignorāti.

2 Preſcriptio ꝺ legatarium currit etiam antec̄ legatū acceptet.

3 Cedens ius ſuū alteri non p̄ōt poſtea renunciare.

4 Legatum irrepudiabiliter acquiritur ſine aliqua acceptatione

Si per fundū. Etiaꝫ ꝺ ignorantē currit p̄ſcriptio ⁊ ille qui alienauit iura ſua poſtea ea repudiare non poteſt.h.d.⁊ eſt.§.aureus.Et intelligas vide

1 qđ no.Ly.C.de vſufru.l.corruptionem.in.ij.q̄ne. ¶†No.qđ p̄ſcriptio currit ignorāti.⁊ hoc in p̄ſcriptione extraiudiciali.ſecus vbi iudicium deſideratur:q; tpa non currunt ignorantibus vt.l.anus.ſ̄.de calum.⁊ de excu.tu.l.quinquagita ⁊ facit ad hāc

2 §.vlti.l.C.de p̄ſcri.lon.temp. ¶†Secundo not.q̄ preſcribitur ꝺ legatarium etiam antec̄ acceptet legatum quod eſt mirabile. ⁊ no.Et ſic quodammodo preſcribitur iuri accipiendi ſicut alij preſcribitur iuri offerendi.j.de cap.l.in bello.§.ſiquis ſeruuꝫ;ſi ꝟ

3 ſit ar.ſ̄.ſ̄.e.l.in prin. ¶†Tertio no.q̄ ille qui ceſſit ius ſuum alteri poſtea non poteſt renunciare.⁊ eſt hec rō:q; iſtud ius ceſſuꝫ erat hic anneruꝫ rei alienate nec ſtabat per ſe:⁊ ſic non ob.ad id quod legitur.⁊ no.ſ̄.de pac.l.ſi cum emptore:q; ibi erat ius perſonale quod non p̄ōt ſeparari ab oſſibus cedentis. ¶†Quarto ⁊ vltimo no.mirabilem caſum q̄ legatum acquiritur irrepudiabiliter ſine aliqua acceptatione.ſimile.j.ō bo.liber.l.liberto octuagita.⁊ quod no.per Dy.in.l.qui'aūt in prin.j. que in frau. cre.poſſet etiam dici quod hoc ius acceptandi tranſit ad ſingularem ſucceſſorem quod eſt no.

¶Additio Bal.

Ipartem. ¶In ter.§.ſi per fundum vide oīno als non intelliges qđ no. Cyn.C.de vſufru.corrup.in.ij.q. ¶In text.ibi vt nec iā hoc ideo eſt:q; hoc ius eſt adeo rei ꝺcretum q̄ non p̄ōt ſine requiri ergo nec repudiari.ſecus ſi in eo iure quod per ſe cenſetur.vnde ſiquis legat mihi.x.poſtea contrahō tecū. ⁊ obligo tibi omnia bona mea deinde repudio legatum poſſum vt.l.j.ſi quid in frau.pa.per Ja. ¶In ter.ibi ius repudiādi.ar. a qđ ꝟfeſſio domini non noceat procuratori in rem ſuam a ſuper quo dic ſm Lam.de rampon̄bus. ¶Cum queriē vtrum confeſſio domini noceat procuratori.Diſtinguitur aut eiī habet mandatum aut non.Si habet mandatum ſubdiſtinguo:quia aut in rem ſuam aut ſimpler mandatum.Si non habet mandatum etiam ſubdiſtinguo.Aut interuenit.vt ſimpler defenſor aut ſuſcipiendo in ſe iudicium animo nouandi.Si ꝟ mandatum in re; ſuam tunc dicitur dominus cum lucrum ⁊ damnum ad eum pertineat.vt qñ appel.ſit.l.j.§.in propria.⁊ C.de procura.l.qui ſtipendia.⁊ talis iurat de calumnia.vt no.C.de iur.cal.l.ij. Et tali non p̄iudicat ꝟfeſſio domini.cum iſte dominus. Si autem habet ſimpler mandatum: tunc confeſſio domini preiudicat tali ꝟfeſſori defenſori.iurat eiī tunc dñs de calumnia.vt.C.de iura. cal.l.ij.§.ſine modo.Si vero non ꝟ mandatum ⁊ interuenit.vt ſimpler defenſor tunc iurat de calū.dñs.vt eo.§.⁊ poſtea nō ꝺ dñs iurare deveritate dicenda cum ſatis ſit ſemel per cum de calumnia fuiſſe iuratuꝫ.Et tamen benevalet confeſſio dñi. ¶Ad q̄d eiī juraret ſi non rñderet.vt lex dicit cum in iuramento calū nie p̄tineatur q̄ ſi queretur verum non inficiabitur.⁊ ad q̄d rñderet ſi non ſtaret̄ ſue ꝟfeſſioni. ¶Si aūt non ꝟ mandatum.⁊ interuenit animo nouandi.⁊ eo modo in ſe obligatus tranſtulit tunc dñs liberatur ⁊ ſua ꝟfeſſio non nocet defenſori vt.l.iudicium ſolu. ¶Vel poſſet dici aliter.⁊ verius.vt ego credo ſic in ſimplici defenſore ſiue cum mandato ſiue ſine mandato conſtat dominum de calumnia iurare.vide Inno.in.c.ij.extra de reſti. in integ.in gl.mirum videtur. ¶In eo autem qui eſt procurator in rem ſuam vel qui recipit in ſe iudicium animo nouandi quos iurare conſtat dico de confeſſione domini non eſt curandum vbi iudici videatur vocare dominum:q; ſit legalior.⁊ melius nocet veritatem quo caſu iurat dñs.⁊ ſuccabitur confeſſioni vt. ff.de procura.ſi actor.⁊ C.de procu.l.fina.⁊ probat Azo in ſumma de iur.calum.in fi.prime colū. ¶Lamber.de rampo,in.q. per eum de hoc diſpu.⁊ non obſtat.hec litera.quia hic eſt pluſq̄ procurator cum iura directa ſint tranſlata in emptorem. ¶Et per hoc dico q̄ ceſſionario ceſſionarij nunq̄ nocet ꝟfeſſio primi ceſſionarij:quia penes primum nil remanſit.vnde ſeruus non eſt eius procurator:ſed ſucceſſor.dominus Dyn.dicit quod confeſſio cedētis nocet ceſſionario niſi in tribus caſibus poſitis.C.de nova.l. iij.in quibus non nocet.vt no.Dyn.ad treb.facta. §.j. Ergo ſi ceſſionarius preuenit in agendo non nocebit ei confeſſio cedentis.⁊ ſic lex ſi actor non loquitur in procura.in rem ſuā. ¶Vel dic q̄ lex,iij.de nova.loquitur in procura.actoris. Lex ſi actor in procura.rei.naꝫ actori magis in hoc fauetur.l.tam tamen. §. pe.iudi.ſolui.Et adde quod no.ſ̄.de pactis.ſi cum emptore.

Su retinetur. ¶Non refert quo iure vtaē annexe rei dñ modo vtatur.hoc dicit.cum.l.ſeq.vſq̄ ad.l.ſeruitute.⁊ facit.ſ̄.eodem.l.qui fundum.⁊ nota hanc legem.

Seruitute. Non dicitur vti ſeruitute qui non vtitur eo nomine q; non ſoluꝫ factum:ſed mens vtentis requiritur.h.d.⁊ eſt.l.multum no. ¶Nota. ad hoc.vt quis preſcribat ſeruitutem oporet qđ vtatur tanq̄ iure ſeruitutis ⁊ bona fide ſed quomodo probatur iſte animus dic ex actibus.vt.j.de ſolu.l.titia tanq̄ ſeu iſte ⁊ C.fin,regun.l.iiij.⁊ facit quod nota.in.l.j.§.j.j.de iti,actuq; priua.⁊ per Innocen.de poſtu.prela.c.bone.el ſecundo. ¶In gl. queritur ibi videas ⁊ vide omnino.quod no.Innocen.in.c.dilectus.de capel.mo.et vide etiam quod not.in.c.j.extra de foro competen.in cle.et in ſpecu.de iur.om.iudi.ver.illud etiam not. et per hanc.l.dicunt docto.quod ille demum bona fide vtitur q̄ credit iure ſuo vti de hoc per Ly.C.de ſerui.⁊ aqua.l.j.ij.⁊.iij.q. vbi omnino vid. Alibi dicitur quod ille eſt bone fidei poſſeſſor qui, domini cogitatiōe poſſidet.vt.C.de fur.l.apud antiquos et vide.C.qui bon.ced.poſſ.l.lege iul.et quod not.C.de euic.l.

¶ Suā.adde Ly.l.l.ſeruū filij.§.j.de le.j.⁊ bar.in.l.ſi actor.ī.ij.col, ſ̄.de pcu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

non ex eodem. Item vide. C. de acquiren. possess. l. nemo ambigit in fine.

¶ Additio Bal.

Seruitute. Elide in spe. de iurisd. om. iudi. ver. illud etiam not. vide qō no. Inno. de causa pos. cum ecclesia in gl. pe tens restitui. ¶ Item quos actus oporteat hic probari. vtrum necesse sit pbari actus qui non pōt fieri citra ius. z nomē heredis seruitutis.

¶ An sufficit probare actus indifferentes dic per Inno. de resti. spo. ex parte. vide omnino quod no. Innoc. in. c. dilectus. de capel. monacho. ¶ Per istam. l. dicimus ꝙ ille demum bona fide vtitur qui credit iure suo vti de hoc per Ly. C. de serui. z aqua l. j. in. ij. q. Sed nunquid presumitur bona fides in possessionibus seruitutum realium. dicit glo. ꝙ non in. l. j. §. de itinere aque pri. z hoc est verum: q3 ius resistit possessori. vt no. plene gl. l. o. l. de serui. z aqua in. iij. q. Ille est bone fidei possessor qui domini cogitatione possidet. vt. C. de furtis. apud antiquos. §. q3 nos. autem. z qui dicit se possidere iure dominij. z ostendit titulum non dominij seipsum excludit. vt. C. de ces. bonorum. l. le. iulia. Adde quod no. C. de eme. non ex eo. ¶ Not. ꝙ presumitur clam possidere ille qui occupauit aliquo possidente. l. si ancillaz pro suo. extra de proba. licet causam. ¶ Item presumitur hic tantum naturaliter possidere non ciuiliter. vt no. C. de seruis fugitiuis. l. j. in fi. magne. glo. ¶ Tenere. i. possidere not. C. vnde leg. non bo. vnde qui detinet presumitur possidere. vt not. Inn. de priui. cum olim. z archi. iij. q. ij. audiuimus prima facie presumitur. C. vnde vi. meminerint. l. de hoc. §. ꝯtum ad hoīm opinionem: sed quantum ad opinionem legis que dicitur presumptio dic. j. fami. hercis. l. j. ¶ Econtra qui non tenet dicitur non possidere. vt no. C. de dona. que sub modo. l. fi. fm vnam expositionē ¶ In textu quesito iure quomodo de isto animo docebitur notat Innocē. de postu. prela. bone el secūdo. ¶ In glos. queritur ibi omnino videas. ¶ In ter. ibi seruitutis vsus vide. c. iij. in fi. de foro compe. in cle. Et in ter. ibi pro alterius. ¶ Vtruz mala fides seu oscientia erronea impediat prescrip. dicit Inno. ꝙ nō extra de pscri. c. vl. Sed alitervidē no. C. de ser. z aqua. l. j. in. j. q. glo. ibi. z vide. C. de ac. pos. nemo. ambig. in fine.

¶ Explicit liber octauus.
Incipit nonus Si quadrupes pauperiem fecisse dicatur.

Squadrupes. Actio de pauperie competit si animal nocuit non culpa hominis. et contra naturam sui generis. Sed si culpa hominis habet locuz actio. l. aquilie: sed si fm naturalem feritatez sine culpa hominis ois actio cessat. h. o. vsqz ad. §. cum arietes. ¶ In ter. ibi delictum improprie loquitur quia bruta animalia non delinquunt. vt statim dicet in ver. nec eīm. ¶ In ter. ibi sensu. i. intellectuz no. nomen sensus pro intellectu poni. ¶ In ter. ibi iniuria agē que actio est alterius nature: q3 in ea nō potest dari animal pro noxa. propter culpā hominis. ¶ In ter. ibi tenebat ex quo fuit i culpa. z no. ꝺ rusticos qui non tenēt canes bñ ligatos ꝙ si canis dat damnum: puta in vinea tenē ad itegram emendationē damni. Si aūt rustico nulla culpa potest imputari: potest dare canē pro noxalibus si non vult damnum restituere. ¶ In text. ibi ꝺ naturam generis non speciei. vt. ꝺ. in ver. puta vel ibi de cōsuetudine] nō de natura. facit. ꝺ. de postu. l. j. §. bestias. ¶ In ter. ibi cessare ꝺ dōm equi.

Siue autem. Facit ista ver. ꝙ si aliquis currens super equo occidit aliquem perinde punitur ac si occidisset gladio. [a] vt dic in verbo obtinuit fm Ja. vel suis manibus interemisset. Bal.

In bestijs. ¶ Not. ꝙ naturalis feritas non venit in ista actione. esset enī quodammodo redargueret ipsam naturam. Item ꝓpter rōnem litere: q3 non punitur vitium naturale seu nature.

Cum arietes. ¶ In ter. ibi commisissent. s. prelium vel pugnam. ¶ In ter. ibi occiderit sez. in rira. ¶ In ter. ibi aggressus erat. i. qui aggressum fecerat cōtra alium Fran. ac. ¶ In ter. ibi non ꝓuocauerat: sed insultatus fuit. ¶ Ho. hic debere distingui quis insultauerit: q3 semp insultatus presumitur fecisse ad defensionem que cum sit licita de iure nature. Ita est licita animalibus sicut hominibus. bald. ¶ Querit glo. quid si non apparet quis insultum fecerit. dicit glo. ꝙ debet sequi absolutio de vtroqz docto. dicunt contrariuz vide glossa. z dic in ea. ibi dum dicit. §. cum sacramenta: sed ibi non cōstabat ꝙ vnus alium euerterit: hic autem constabat. Et ideo q3 alium euerterit presumit offendisse. vnde isto casu opz ꝙ probetur factum ad defensionem: alis puniretur percussor. loquor in hominibus. z similiter in animalibus posset agi rōne percussionis nisi probaret factum ad defensionem seu ad defensam q3 in delictis semp presumit offensa nisi contrarium probetur Et ideo etiam si duo inuicem se percusserunt vnus alterum z alter alterum in dubio non fit absolutio: sed vterqz ꝺemnabitur vt. j. ad. l. aquil. l. quemadmo. §. si nauis alteram. z facit qō no. in l. j. C. de ficca. z. j. de ficca. l. si in rixa fm Ricar. ma. z vide ibi per Bar. Bal.

[a] ¶ Gladio. limita: vtꝙ flo. i. l. si putator j. ti. pri. z add de salv. i. l. nō ideo min?. C. de act. vbi et flo. z in. l. qui foueas. §. si nauis. j. ti. pri. z h z ang. are. in tract. malefi. v. sciēter dolose in ij. col.

Et cum etiam. Morales actiones sequuntur possessio. cum z animal debet dari pro noxa viuum. z rōne mendacij perditur bñficium. h. o. vsqz ad. §. si post litem otesta. ¶ In ter. ibi si in iure. ergo secus si mentiretur extra iudicium. Bal.

Si post litem. Interitus animalis pro quo est in aliuz regressus non liberat dōm ab actiōe de pauperie: sed tenetur cedere iura. h. o. Vel sic. Interitus speciei que non est in obligatione: sed in beneficio soluendi non liberat debitorem post lit. otest. h. o. fm glo. z est. §. no. z iō tibi summaui. ¶ In ter. ibi domino. s. quadrupedis. ¶ In ter. ibi lit. dāni quod dedit quadrupes. ¶ Ho. hic ꝙ quis cedendo iura liberatur z ꝙ actio cessa succedit loco rei. h. o. Bal.

Hanc actionem. ¶ In ter. ibi successionis. s. tā ꝙ contra possessorē al ias successorem quod dic vt. j. de preto. stip. l. ij. §. fin.

¶ Additio Bal

Si quadrupes. Sīgs inuenit pecudē alienaz in suo damn si dauteni vtrum sua autoritate possit capere z loco pignoris detinere. Dic ꝙ sic ad instar manifesti furi. Nam is est manifestus fur qui in furto capit insti. de obli. ex delicto. §. furtoruz. z sic se habet consuetudo secundū oberē. Ar. ꝙ in homine damnum dante possum capere i crimine z detinere donec satisfaciat damnum. pre. i quolibet crimine cōprehensus in crimine potest detineri propria autoritate. vt. j. de adul. capite vero de furtis. interdū. §. qui furez. z ibi de condi. ob cām. l. p. pre. in depopulatore agroruz conceditur quandoqz ex interuallo vt si de nocte vadat depopulādo agros vt. l. j. C. qñ vnicui. iz se sine iudice vindicare. ¶ In gl. que incipit domino bouis in fi. Sed ibi non ꝓstabat vnde credo ꝙ i hoc casu oporteat superstitem probare ad defensionez fecisse. alias puniat. C. de ficcar. l. j. z. j. ad. l. aquil. quesituz. §. si nauis alterā. Ric. facit z vide. j. ti. j. i fi. ex plag. §. tabernari?. C. ō fic. l. ij. ff. ad l. cor. de ficcar. l. si in rixa. ¶ In glossa que incipit ibi maxime: quia tenetur ratione moze non eo quod habet actionem. Jacob. butriga.

Hec actio. ¶ In text. ibi pati. ¶ Ho. quod quis damnum patitur eoipso qō alij tenetur. concord. ꝺ. de nego. gest. l. si quis mandato.

Si quis. ¶ In text. ibi cuitans magistratum forte patabat familia rimando pro armis. z ideo iste qui habebat arma intrauit domum ne sibi inuenirentur arma. z adde. j. de fur. l. si quis in seruitute. z idem potest exemplificari de eo qui timebat capi pro debito. et in similibus. ¶ In ter. ibi putauit summam diligentiam adhibitam a dño canis.

Hac. ¶ In text. ibi agi posse non ratiōe totalis interesse: q3 est infinitum: sed ratione particularis vt statim dicet. ¶ In text. ibi esset. s. in futurum. ¶ Ho. ꝙ deformitas siue cicatrix que idē est qō apparens deformitas siue vituperatio est inestimabilis libe. homine.

Hec actio vtilis. In casu simili expresso cōpetit vtilis actio. hoc dicit. z vide quod no. Cyn. in. l. j. in. ij. q. C. vti possi. z. ꝺ. de nego. gest. l. actio. In casu autem expresso vel tacite subintellecto ex mente. l. competit actio directa ex verbis z mente vel ex mente tantum. vt. j. de verboruz significa. l. nominis et rei §. verbum. z insti. de legitima. patro. tu. z arg. j. de vulg. substi. l. iam hoc iure. Bal.

¶ Ad legem aquiliam. Rubrica.

¶ Dicto de actione que prosequitur damnum datuz a quadrupede. hic dicit de actione que prosequitur damnum datum ab homine.

Additio

Universidad de Deusto

¶ Additio Bal.

a ¶ Qualiter in hac actione formetur libellus. a vide in Spec. de cureiuran. §. sequitur. Bal.

Ex aquilia. Not. q̄ lex posterior derogat legibus priorib⁹. Circa q̄ dic q̄ est verum si hꝫ clausulam derogatoriam vel si sunt leges ēiusdē. Si autem. ll. diuerse non derogat posteriori priori etiaꝫ si habeant eyt genus. ⁊ species vt no. j. de accusa. l. senatus censuit. C. de sepulchro vio. l. qui sepulchra. j. de actio. ⁊ obliga. l. quoties. vnde in diuersis legibus spālis q̄uisio non derogat generali. secus in. ea. l. q̄ tunc species derogat generi. q̄ dic. vt no. doct. j. de penis. l. sanctio legum. ⁊ ita disputando tenuit do. Ray. de forliuio. ¶ Item no. l. istam ad statuta nostra nona q̄ cessant vetera.

Lege aquilia. ¶ In glo. que incipit: sz que est i fi. apparet ergo q̄ in. l. aquilia non considerat animus: sed magis euentus ⁊ euentu maius est delictum homicidium quam vulnus: sed. l. cornelia de ficca. magis ꝯsiderat animum quam euentum. vt. l. is qui cum telo. statuta vero et ꝯsuetudines locoꝝ ꝯsiderant magis euentum. vt no. per Cyn. in. d. l. is qui cum telo. que considerat factum. ⁊ q̄ꝫ sufficit solū factum in eis etiam sine dolo quod dic. vt no. doc. moderni in. l. j. §. j. j. si quis testamento liber esse iuss. ⁊ ibi per bart. vbi declara vtrum in penis statutarijs requirat dolus tene mēti. bal.

Elephantes aūt. ¶ No. q̄ q̄ aliq̄d est mixtus accipimus de eo partem potiorem. h. d. Bal.

1 Homicidia est priuatus omni officio.

Si seruus. ¶ † No. ar. dicit statutum q̄ homicida sit priuatus omni officio ꝯodo q̄dam occidit hoīem iuſtitiā exequēdo vtrū erit priuatus. ⁊ dic q̄ non: q̄ non dī occidere ipe: sed b lex vt. j. de ritu nup. l. palam. §. fi. facit q̄ no. j. de proba. l. cum pbatio. ⁊ C. quod metus causa. l. accusationis. C. de his qui ad eccle. confu. l. si seruus. nam hoc statutum est intelligendum de homicidio punibili non de homicidio permisso quod penam non meretur.

1 Aduersus periculum persone cuilibet est permissum se defendere.

2 Malefactorem qui capere pōt eū occidere non debet.

3 Malefactor quacunq̄ hora capi potest.

Itaq̄ si seruum. ¶ † Not. q̄ aduersus periculum pſone cuilibet est permissum se defendere etiam alium occidendo: sed ꝓpter periculum rex non semp hoc ly: sed adhibet quedam distinctio diei ⁊ noctis. vt in. §. j. ⁊ videtur imminere periculum persone eoipso q̄ armis impellit. l. sed ⁊ si quecunq̄ in prin. q̄ vsus armoꝝ affert instum metū mortis q̄ꝫ no. Item si concurrit vtrunq̄ periculum. s. persone ⁊ rex etiam tunc ly occidere suum 2 inimicum vt in ver. ⁊ si metu. l. sed ⁊ si quecunq̄. ¶ † Ulterius no. in ver. finautem. l. sed ⁊ si quecunq̄. q̄ ille qui potest capere malefactorem non debet eum occidere vel aliter offendere. facit l. fina. C. de malefi. ⁊ mathe. si autem malefactor velit resistere si quidem volens capere vtitur iure suo potest ipsum impune occidere. vt. C. de his qui ad ecclesias confugiunt. l. si seruus. ⁊ in. l. itaq̄. §. j. Si autem vtatur iure publico non videtur hec licere: 3 vt in. d. l. si. de male. ⁊ math. ¶ † Deinde no. p̄ ar. q̄ malefactor posset capi in tpo maleficio siue de die siue de nocte quod est verum ab iniuriato vel damnum passo: sed an ab alio videtur q̄ sic vt. j. de sur. l. si quis in seruitute. tū non inuenitur hoc nisi in fure in adultero: vt. j. de adul. l. capite quinto. Inno. dicit hoc generaliter in quolibet. extra de sen. excom. c. vt fame. potest dici q̄ in publicis criminibus sit licitum cuilibet capere ⁊ ius rei publice tueri sec⁹ in priuatis. nā si nō ly capere in iudicio. ergo multominus ly capere de facto. ¶ Deinde no. q̄ ly hoies conuocare ⁊ concitare ad malefactorem. ¶ Item no. q̄ vox aggrauat delictum. Baldus.

¶ Additio Bal.

Itaq̄. In text. ibi lex. xij. vide in spec. de accus. §. qualiter ver. hoc tamen fallit. ¶ In text. ibi deprehensum. ¶ No. q̄ furem fugientem cū re mea possum capere ⁊ detinere. ⁊ loquitur hic quādo est deprehensus in flagranti crimine ⁊ facit. j. de adul. l. cap. v. ⁊ no. insti. de act. in prin. Et no. de fugitiuo tria tempora. s. ante fugam. ⁊ de hoc no. j. de pig. quesitū. C. de pig. act. l. p. C. de fer. l. fi. in fuga. ⁊ de hoc cum si. post fugam. ⁊ de hoc insti. de ac. in prin. no.

Sed ⁊ si. Expediui tibi. §. cum. l. sequenti. hoc principium.

1 In actione legis aquilie venit culpa.

2 Furiosus ⁊ infans non sunt capaces delicti.

Iniuriam. In text. ibi ꝓtumeliam. s. ex animo. ¶ † In text. ibi factum est etiam culpa q̄ dic: vt. §. de vsufr. l. si cuius. §. de prete 1 ritis. ⁊ de dolo. l. ⁊ eleganter. §. si quadrupes. ¶ Nota q̄ in actione. l. aquilie venit non tm̄ dolus sz etiam culpa. sed in actione iniuriarum venit dolus tm̄. In aquilia agit ad damnum actione iniuriarum agitur ad vindictam ⁊ sapit instar cau 2 se criminalis: vt. j. de iniur. l. pretor edixit. §. j. ¶ † Secūdo no. q̄ furiosus ⁊ infans non sunt capaces delicti sicut nec animalia bruta. ⁊ ideo factum ab eis fit impune: q̄ est factum sine dolo et culpa. nam casus fortuitus nunq̄ punit per modum criminis. facit. §. de offi. presi. l. diuus.

Si magister. ¶ No. q̄ grauius delictum est occidere q̄ oculum effodere vel debilitare. ¶ Item no. q̄ magister vel p̄ceptor inobedientem discipulū c potest corrigere correctione moderata c. Si autem excedit modum tenetur non tanq̄ dolosus: q̄ non presumitur in eo dolus sed tanq̄ culpabilis. quod est no. dignum. ⁊ hoc est verū nisi ex genere instrumenti presumeretur dolus vt si percussit ferro. naz ex genere instrumenti presumitur animus ⁊ atrocitas maleficij. ter. est no. extra de homici. c. significasti in fi. versi. ex qualitate instrumenti presumitur vulnus atrox ⁊ mortale. ⁊ facit q̄ not. p glo. ⁊ Jaco. de are. j. ad. l. cor. de ficca. l. j. §. sed si claua. quod tene menti.

¶ Additio Bal.

Sed et. ¶ In text. ibi. si magister. vide arch. xliij. di. oratoria ⁊ qualis dz esse doctrina. vide per arch. xliij. di. c. j. ⁊ xlvj. di. prohibentur per ac. de multiplici benedictione. vide ar. j. q. j. dictum. In text. ibi: sed ⁊ si insans ⁊ furiosus. ⁊ videtur q̄ non obligat. nam legibus non: vt hic. ergo nec consuetudini cum sit vera lex. vt ē. de legi. de quibus: sed contra. ff. de aut. tu. sine herede. §. lucius vnde dic quod persona non obligatur. vt hic patrimonium sic. vt Oldra. ibi. vel dic aut obli. descendit immediate ex ipsa. l. ⁊ tunc non obligatur. aut mediante consensu vel facto hominis. ⁊ tunc obligatur vt nota. supra de pactis. Item quia per Guil.

Ea actione. ¶ Not. vulnerato. vel offenso debent restitui expēse medicorum ⁊ cetera damna estimabilia. facit. ē. titu. j. l. ex hac. l. ⁊ idem etiam per lombardam. Bal.

1 Homicidium manu vacua pōt perpetrari.

Occisum. ¶ In text. ibi strangulauerit. simile verbus habes in. l. j. C. de predijs cur. vbi text. dicit causas quibus strangulatur ꝛc. nominatim exponat ⁊ loquitur ibi per similitudinem hic proprie. ¶ † No. q̄ etiam manu va d cua potest homicidium perpetrari. ᵇ puta cum pugno. ⁊ calcib⁹. ⁊ dicitur homicidium quelibet exanimatio: vt. j. e. l. item mella. §. celsus scribit. Bal.

Sed ⁊ si quis. ¶ No. q̄ ille q̄ patit se nimis onerari est in culpa. Item est in culpa ille qui incaute transit per lubricum.

Proinde. No. q̄ ille. qui est ab aliquo spectatus ⁊ ꝓpter ea dedit damnum alteri non dī deliquisse: sz solū ille q̄ spinxit: tū q: ille nō delinquit immediate in alterum: sed mediate tenetur vtili actione non directa quod no. pro penis statutorum. quia vbi competit vtilis actio non vendicat sibi locum statutū. nam ista vtilis est ex interpretatione. Et statuta non recipiunt interpretationem extensiuam. facit. ē. titu. j. l. penulti. nisi esset cautum in statuto q̄ procedere tur de similibus ad similia per eandem. l. penultimam.

1 Pretium publicum regulariter est permissum.

2 Circulus si est factus intra quem debeat bellari extra circulum non licet offendere.

Si quis in colluctatione. Non punitur ille qui ī publica pugna ꝓtit pugnātē. secus si nō pugnātem vel extra locum pugne. h. d. ⁊ pone exēplū in ciuitate nostra in cāpo pre 2 lij. ¶ † No. hic q̄ publicū p̄eliū est ꝓmissuz. duellū etiā publica autoritate cōcessum penā nō meret. secus si pacto priuatorū: q: hoc fieri nō pōt. vt. vt. ē. de pac. l. si vnus. §. pacta q̄ turpem. 2 ¶ † So. no. q̄ si est factus circulus intra quē dz bellari q̄ꝫ extra circulū nō ly offendere: q: esset extra locum pugne. ⁊ iste circulus seu steccatū appellat paneratiū. ¶ No. ē eos q̄ in cāpo proiecīt a fenestris: q: si studiose debēt puniri eo: q: percutiūt

a ¶ Form et libellus Adde floria. de sancto petro hic q̄ ample materiā tractat.

b ¶ Lex. adde frā. are. ī. l. de curiones i fi. er q̄. ca. insa.

c ¶ Moderata. adde tex. no. in l. litē queritē §. iul. j. lo. ⁊ xvij. q. iij. nullus. ⁊ no. in. l. aut facta. j. de penis. ⁊ bar. i ꝯsi. inci. visis testibus examinatis ꝛc.

d ¶ Perpetrari. adde do. alex. de imo. ī l. ꝓpter. §. si discat. j. de iniu. ⁊ bal. in. c. iniuria vl. col. de iniur, firma,

Universidad de Deusto
Biblioteca

non pugnatem. ¶ In glo. que incipit hic refert in fi. fm lombardam venit ad pugnam. vbi res aliter determinari non potest. & cõtra prouocatum ad pugnam sunt presumptiones alias non cogitur acceptare bellum nisi diffamasset appellantem ad bellum de graui scelere. puta si eum proditorem vocasset: & ita loquitur ius lombardi vel lombardorum de quo quidam doctor vltramontanus qui fuit vocatus petrus iacobi fecit vnum tractatum in libellis suis.

Sed & si quis seruum. ¶ Nota q etiam quis ex actis. leui secuta morte punitur. Bal.

k ¶ Actus attribuitur agenti cum voluntate.

Celsus. ¶ Nota distinctionem vtrus suo corpore quis occidat an vero per mediam personam. non tamen fit distinctio an suis manibus vel mediante alio ministro vel alia re inanimata sicut patet in exemplo de precipitato de ponte: & de proiecto in terram. vnde colluxit se ad sarum. vnde iste tenetur directa actione. l. aquilie. quam distinctionem not. pro statutis ex quibus nunq̃ resultat nisi actio directa & nõ vtilis: quia nunq̃ accipiunt istam interpretationem extensiuam

k presertim in odiosis & penalibus. ¶ † Item no. q actus attribuitur agenti cum voluntate. non agenti sine voluntate: puta flumini vel lapidi. vnde tunc immediate dicitur fieri non obstãte q faciens vtatur medio instrumento: secus si vteretur media persona facientis. & facit hoc ad notata in. l. j. §. decidisse. ĵ. de vi & vi arma. & dic fm Barto. ĵ. de iniur. l. non solum' in princi. §. si mandato. ibi vide. ¶ Quero hic dicit statutum q si ex percussione exijt sanguis non possit fieri concordia. Modo ego proieci quendam in terram & ex percussione in terram secuta est collisio ad lapidem vnde sanguis exiuit. queritur an possit fieri concordia. & videtur q sic: quia satis videtur exire sanguis ex percussione sicut si percuteretur cum gladio vel lapide. arg. huius litere: sed aduocati huius ciuitatis practicant contrariũ quia illa dictio ex denotat causam immediatam. vt. l. j. §. ex incendio. ĵ. de incendi. rui. & nau. sed actus percutiens sanguinem immediate: sed mediante actu secundo alias secute collusionis ad lapidem. & ideo remanet q possit fieri concordia secundum generale statutum. non ob. littera nostra: quia in. l. aquilia ponderatur persona sicut immediata vel mediata causa: sed per statutum ponderatur ipse actus vtrum sit ipse actus causa mediata vel immediata. & sic diuersitas per modum faciendi mediate et immediate. & opinio. istam credo veriorem. & not. sic. et alibi immediata causa incipitur. vt nota. ĵ. rerum amotarum. l. mulier. Baldus.

Idem iuris. ¶ Not. q culpa põt omitti tribus temporibus ante factum quando non inspicitur q euenire potest: in facto & post factum: vt si quis non prosequitur factum quod debet prosequi nec vtitur eo debet vti. & hoc dicit. no. glo. que incipit culpa ergo. & facit quod not. in. c. j. de penis in clemen. vbi vide & tene menti: quia est allegabile tam in materia legali q̃ in materia morali. h. d.

Mulierem. ¶ No. q nõ debet quis attẽtare id ad quod est insufficiens vel imperitus. & q ille qui nescit equitare non debet ascendere equum. & valet hoc: quia si nescit postea equum retinere & regere & postea equus alteri facit damnum q tenetur nomine culpe. h. d.

Idem si obstetrix. Quẽadmodum. ¶ Nota istum tex. contra istos qui faciũt seditiones. & vide tex. ibi: quia non debuit. ¶ Not. q quis non debet transire per locum periculosum si transit imputet sibi Bald.

¶ Additio Bal.

Item si. Nulle hac. l. institutio. d. b. appostille.

Item mella. Proculo. ¶ Nota q quis nõ debet facere artem suam in quolibet loco. sed. in loco cõpetenti. hoc dicit Bal.

Si alius. ¶ Nota hũc ver. q ille qui tenet manus alicuius vt non possit se defendere. & iõ ab alio interimit non est proprie occisor: licet pro homicidio teneatur. ¶ In ter. ibi tenebitur. l. aquilia. Franc. acc. ¶ In glos. super verbo queri ibi vel peregrinus. ¶ Nota. q peregrini & aduene possunt ignorare consuetudines locorum. Bal.

l ¶ Plures an simul possint accusari.

2 In criminalibus cuius actu quis perierit specificandũ est.

Sed si plures. Quãdo cõstat plures aliquẽ percussisse & ex ictu vnius illum decessisse. alij de vulnerato ille de occiso tenetur. ¶ Sed si ꝓstat omnes percussisse nec apparet q magis perierit ex ictu vnius q alteri⁹ oĉs de occiso tenent ᶜ si ciuiliter agat nec vnus soluẽdo liberat alium a pena. h. d. Et diuidit in duas partes: quia primo loquitur respectu liberationis. scõa ibi. & si cum vno. ¶ Itẽ prima subdiuidit in duas: q primo loquitur quando apparet de qualitate ictuum diserentiue seu distinctiue siue districtiue. scõo q̃n apparet de ictuum qualitate. secunda ibi: q si nõ. ¶ Inter. ibi perierit: q apparet q vnum vulnus fuit mortale aliud non. Item apparet q quis illud vulnus mortale intulit. ¶ Inter. ibi q si non apparet q forte non apparet vnũ magis mortale quam alterum. vel si apparet non constat quis intulerit qõ est no. & notandũ. ¶ Not. q iste. §. loquit de pluralitate delinquentiũ & pceditibi tanq̃ singuli delinquunt: sed si vt vniuersitas vel vt corpus: dicit. ĵ. de iur. omniũ iudicũ. l. si familia. ĵ. qõ vi aut clam. l. semp. §. qõ si in sepulchro per Dy. & Ja. & facit. ĵ. de penis. l. aut facta. §. fi. ¶ Scõo no. q q̃n plures simul insultant aliquem & vnus percutit mortalit. & alius percutit: sed non mortaliter. & hoc constat q ille qui non mortaliter percussit non tenetur de homicidio. q est verũ si proceditur ĵ eum ex capite percussionis: sed si ex eo q pstitit alij auxilium videret teneri quod dic. vt no. ĵ. de fur. qui seruo. §. fi. nam circa idẽ factũ non põt ꝙs esse principalis & accessorius: sed circa diuersa vulnera sic. ¶ In ĵrium tamen facit: q si teneret tanq̃ accessorius de homicidio obligatio de vulnerato ꝙfunderetur. vt. ĵ. eo. l. illud in fi. & sic accessorium ꝙfundet principale qõ videtur irrationabile. ¶ Tertio no. q in dubio fit interptatio ĵ delinquentes qõ est no. & sic dubia probatio q̃q̃ inducit ꝯdemnationem q̃n. l. super illo dubio disponit vel presumit. vt hic tene menti. ¶ Quarto not. q vnus pariter vel dispariter delinquẽtium soluendo non liberat alium. q dic vt no. hic & ĵ. de iur. om. iudi. l. adeo. ¶ Quero ĵ dicit q̃n ꝓstat omnes percussisse: sed q̃d si non est nisi vnus ictus & non ꝓstat a quo fuerit illatum vtrũ omnes puniant an nullus dicit glo. q nullus: q non constat de persona delinquentis. qõ no. non ob. iste. §. q hic ꝓstabat oĉs deliquisse. Et dic circa hoc q q̃q̃ currit dubium circa factum q̃q̃ circa personam patientis. q̃q̃ circa qualitatem psone. Si occurrit dubium circa factum si quidem passiue: q non apparet aliquem passum esse nõ põt seq̃ ꝯdemnatio. l. j. §. illud. ĵ. ad fille. Si aũt actiue: q ꝓstat aliquẽ passum: sed non ꝓstat q̃s fecerit si q̃dem istud allegret factum a pluribus: sed ab vno ex quo ĵ eum non probat sequitur absolutio facit. ĵ. de adul. l. denunciasse. §. queritur. Si vero agitur de pluribus delinquentibus: tunc loquit iste tex. & glo. scõo casu. q̃n dubium vertit circa qualitatẽ facti non debemus presumere qualitatẽ nisi probetur vt no. Dy. in. c. in obscuris. facit. ĵ. de penis. l. si preses. & dicitur qualitas illa que ĵ augere penam puta nor vel locus priuilegiatus a statuto presumam ergo male ficiũ commissum de die nisi probetur de nocte. & ideo dicunt q̃dam q si est actũ tanq̃ de nocte & non probat q sequit absolutio & maxime in delicto iterabili: q est actum cũ cohertione tẽporis. vnde crimẽ qõ obiecisti non pbasti. ar. in. c. abbate. de re iudi. lib. vj. sicut in loco si non probaret locus. Alij dicunt q sit ꝯdemnatio de facto simplici. tu dicit no. bar. ĵ. de adulte. l. denũciasse. & alij doc. in. l. pto. §. docere. ĵ. vi. bo. rap. q̃q̃ est incertitudo penes effectum. & tunc loquit iste. §. & ĵ. de fideca. l. si in rixa. q̃q̃ est incertitudo pfone facientis: & adhuc determinat p hũc §. q̃q̃ est icertitudo pfone patientis: & tũc dic vt dixi in. l. si cũ exceptione. §. in hac. ĵ. quod me. cd. q̃q̃ est dubium de qualitate pfone. & tunc dic: vt. ĵ. locati. l. si quis ignorans. q̃q̃ est dubius de mente: & tunc presumitur ĵ delinquentem. q est de natura p hibito ℣. C. de fiecar. l. j. §. diuus. ¶ Queruntdoc. vtrum iste. §. habeat locum in criminali. breuiter remitto te ad dictam legem si in rixa. & adde quod no. in spe. de homicidio. §. j. ver. sed pone quatuor. & de rap. ver. sed pone. & de teste. §. j. v. quid si quatuor homines. & per Inno. de homicidio. c. sicut dignum. & per Dy. in. l. qui multa facinora. C. ad. l. iuliam. de vi. & in Specu. de leg. §. iuxta propositionis. ver. quid si quis in rixa & per archi. xxiij. q. fi. c. fina.

Celsus scribit. ¶ Nota hunc. §. quod licet primum vulnus esset mortale tamen si alius postea exanimauit non tenetur primus de occiso: q non est secuta mors ex primo vulnere. patet ergo quod interim donec anima sit a corpore separata non potest quis puniri de occiso: quia posset mori alio casu. de hoc no. Jaco. in. l. damni infecti. §. sabini. ĵ. de confes. l. si is qui sticbum. ¶ Item no. mirabilem modum euadendi primum delinquentem.

¶ Additio Bal

Item mella. ¶ In ter. in. §. si plures Si plures vulnerauerunt vel occiderũt aliquem an omnes teneantur vel vnus tantum vel neuter sic

a ¶ Contrariũ vide que ad materiã habẽtur p. d. ale. ĵ timo. in. l. si gemina. ĵ. de iuris. om. iudi.

b ¶ Immediatã. adde fran. are. ĩ. l. q̃ liberis. §. hec verba de vulg. et pup. & in. l. cã cognita. c. ti. & in. l. pto. ait in prin. ij. col. de ac. here.

c ¶ Tenent ad de fel. in. c. fi. significasti. ad fi. iij. col.

d ¶ Nullus vide fel. in. d. c. fi. significasti et qõibi dixi. in

Universidad de Deusto

ter:sic distingue. Aut occurrit incertitudo seu error ex pte agentis iniuriã passi. Aut ex pte passi tñ actu ex pte delinquẽtis tñ Primo casu quando est incertitudo ex parte vtriusq; cessat pena. vt. l. sententiam. §. si instrumenta. Secundo casu quando est incertitudo ex passo tantũ tũc. aut talis incertitudo non potest ex postfacto certificari: non punitur delinquens. vt no. ff. ti. j. l. j. quod alibi. §. cum arietes per Dy. Aut certificaf ex postfacto exemplum de eo qui proiecit in vulgus. z cecidit super titium: z tunc punitur. j. eo. putator. Aliquando est error z tunc aut circa personam principaliter passi z punitur. Aut circa personam eius ad quem extenditur iniuria secundario z non punitur vt. l. eum qui nocentem. §. j. de iniur. Tertio casu quando est incertitudo ex parte delinquentis tñ subdistingue. naz tunc aut est incertitudo circa factum. aut circa effectum. aut circa aliquaz; qualitatez. Si circa factum. i. quis ex pluribus fecerit cum vnus tñ percussit sequitur absolutio vt. j. de penis absentis qõ intelligẽ si non habuerãt omnes ppositũ. occidendi alis omnes tenent qz cõicato. cõsilio factũ est: qz ostat omnes opem dedisse. Vnde cõsiderandum est vtrum cõicato cõsilio iuerunt animo occidendi: z tunc omnes puniank de penis. aut facta. §. fi. Aut non tunc non puniank. Et ista incertitudo plerunq; occurrit in rixa. vt no. ff. qõ metus causa si circa exc. §. j. Si circa effectum. vt qz oẽs percusserunt tñ nescitur ex cuius vulnere mors sit secuta. tunc aut oẽs perenisserunt z simul. aut diuersis temporibus. z si simul singulor; ictus sunt contemplandi si ex hoc potest certificari quis mortem intulerit: z tunc ille puniatur qui occidit non alius qui non intulit mortale vulnus: sed punietur alius de vulnerato. vt hic. Sed si vtrunq; vulnus edat mortale quilibet punietur de occiso. vt. j. eo. ita vulneratus. z de ficca. l. si plures de diuersis tẽporibus. Aut quodlibet vulnus erat mortale z quilibet punietur de occiso si hoc constat. vt. l. si ita vulneratus. Aut alterũ tñ vulnus erat mortale. z tunc aut fm illaf. tantum z primus nõ tenetur de occiso. vt. l. hute scripture. §. si seruus. Aut primo loco illatum erat mortale. z tunc secundus teneẽ de occiso: quia videtur citius mortem intulisse per adiectionem secũdi vulneris. vt l. quam actionem. §. si q̃s seruum. ff. e. Aut occurrit incertitudo circa aliquam qualitatem z tunc aut ius presumit certo modo z standũ est iniur. presumptioni vt. C. de iniur. si non quicq. Aut non presumit certo modo: z tũc leuior via est eligenda. vt. l. si preses. de penis. z no. per Dy. in. c. in obscuris fm Ja. bu. vide omnino Dy. in. c. in penis de reg. iur. lib. vj. z. c. in obscuris. ad finẽ Latius vtrũ plures possint simul accusari. dic vt no. Cy. in. l. j. C. si reus vel ac. mor. fuerit. z. C. qui ac. non possunt. l. cũ rationibus. Dic breuiter aut loqueris eo. libello. aut diuersis. Si eo. Aut accusaf de eodem crimine vel de connexis z tunc etiã mille possunt eo. libello accusari. vt. l. attilius. de faf. z. l. nec interest. §. fina. de adul. fallit qñ est datus ordo a iure: vt. l. denũciaf. §. queritf. Item fallit vbicũq; non admittitf cumulatio: vt. l. j. C. de adi. iudicis. l. j. in fin. si fa. fur. fe. di. Aut accusanf plures eodem libello. i. subvna conclusione libelli de criminibus separatis. Et tũc aut apponitf in initio. z non procedit libellus. arg. de exc. rei iudi. l. singulis. Aut non apponitur ante nomen recepti inter eos: z tũc procedit libellus. vt no. C. de accus. si accu. Si diuersis libellis. Aut accusat prosequendo suam vel suorum iniuriam: z potest etiam mille accusare. vt. l. cũ rationibus. Aut prosequendo publicam vindictam. z tunc non potest plusq; duas accusationes facere vt ibidem. qz repellitf vel propter suspitionem tpis questf. vt in. §. n aritus. vel quasi litigiosf. qz due vices inducũt consuetudinem. l. iij. de epis. audi. Aduerte quod dixi de connexis criminibus infiniti possunt accusari eodem libello est verũ quando omnia crimina puniunf eadem. l. z eadem pena vel eadem. l. z diuersa pena. z sic nunc verbum in conclusione prolatum significabit diuersis modis prout refertur ad diuersos. C. de testa. mili. in testamento in fine. l. ij. de officio proconsul. z legati. Sz qñ punietur diuersis legibus videtur q; plures libelli sint necessarij. Mã illõ est lex in criminali qõ obli. in ciuili: sicut obli. est medius pri. in ciuili sic. lex ĩ criminali: z sicut ad diuersas obligationes sequitur diuersitas libellorum in ciuili. sic ad diuersitatem legum sequitur diuersitas accusationum in criminali. Similia verba ponit glo. C. de custo. reorum. ad commetariẽsem: z Guil. in. l. j. C. de fide instrumen. z vide quod no. in spe. de accusati. post princi. Item ter. ibi apparcat vide omnino quod no. Innocen. de homicidio. sicut dignum in ma. glo. in fine. Cuius ictu perierit. vide in spec. tit. ij. §. iur. propositionis versi. qd si quis in rixa. z in specu. de homicidio. §, j. ver. sed poñ. quatuor Et vide simile dubium in spec. de raptore ver. sed poñ. vide omnino in spec. de teste. §. j. ver. quid si quatuor homines. z per alb. gall. in sua margarita in titu. de accusatore z per gandinum in suo opere plene tractatur. Item ter. ibi teneri ciuiliter. no. l. cor neliam. de ficca. nam in criminali specificari oportet cuius ictu perierit z dilucide probari debet dolus. vt. ff. de dolo. Item erigitur. sed in. l. aquil. venit culpa. vnde non est necesse singula sic specificari z probari. arg. ff. quod metus causa si cum ex. §. in hac vnde in criminali omnes puniendi erunt sed pena mitiori ratione incertitudinis vt habes hic super libro ho. bo. Pone quod reperitur aliquis occisus in territorio alicuius ville tamen non constat an ibi vel ibi fuerit interfectus an poterit fieri condemnatio. disp. Ricar. z incipit cum in statutis ciuitatis padue ibi vide. ar. q; si pena est simpla puniatur si dupla non in duplum. sz in simplum. l. q; rõne loci incerti non duplaf pena. sed solũ simplaf de condi. z de. l. in testamento el primo.

Si plures. Si seruus. Mot. in isto. §. distinctionem glos. de possessore cum titulo vel sine titulo. Item loquitur iste. §. de possessore in detentatore. Item allegatur iste. §. q; vbi dominiũ deducitur incidenter vel accessorie sufficit probare possessionez cum tit. z facit. j. de solu. l. titia. z facit. ff. si seruitus vendi. l. ficuti. §. si queratur. videbitis in. l. j. j. fami. her. z facit cõi diui. l. cõi diuidundo. §. inter predones.

Un fructuarius. In text. ibi vtile quia sunt domini sui iuris nõ tamẽ sunt domini rei. h. d. Bal.

1 Fictio requirit duo extrema.

Uic scripture. Mo. q; fictio est hic q: dominium rei legate transit in legatarium a die mortis testatoris z hoc per fictionem. sed vere a die adite hereditatis. vt nota. in. l. si tibi homo. §. si seruus. j. de leg. j. Item nor. quod fictio requirit duo extrema z requirit vbi figat pedes. vt nota. Cyn. C. de sentẽ. paf. l. finali. z per eundem vbi declaratur hec. l. C. de vsuris. et fruct. leg. l. in legatis. z vide quod not. Jaco. j. de lega. ij. l. mortuo bouc.

1

Si seruus. Mot. q; quando vulneratus postea moritur, non est necesse quod in libello accusatorio deducatur tempus mortis. sed tempus vulneris. qz tunc est delictum cõsummatum. Interim tamen non potest infringi pena homicidij. quia potest ex alio casu perire. z quia interim de homicidio non apparet. z hoc teneas provero. In contrariũ tamen facit quod no. j. de confes. l. si is qui stichum. z per Dyn. j. de damno infect. l. damni. §. fabini. z ibi etiam per Jacob. z tõ quidam noster miles. scilicet. d. Odofr. non recte fecit. scilicet dum esset potestas florentie. quia decapitauit vulnerantem antecq; esset mortuus vulneratus z debuisset ipe de homicidio puniri. arg. huius litere. z ita fuisset nisi q: postea dux venit florentiam z liberauit eum. Bal.

Si dominus. Mot. ter. in fi. q; ius accrescendi trahitur retro. h. d.

Additio Bal.

1 Quis vbi reperitur mortuus nec apparent vulnera non presumitur occisus.

Uic. Vide Cyn. C. de vsur. z fru. leg. l. in legat. ibi omnino videas. vide Jaco. de leg. ij. l. mortuo. In tex. ibi mortifere. vide Innocen. extra de homicidio. significasti. In text. ibi hec ita. vide Jaco. de dam. infect. l. qui bona. §. cum inter. z vide omnino Jaco. z Dy. de dam. infec. l. damni. §. fab. Quando quis dicatur cõstitutus in discrimine vite an presumatur quis mortuus ex vulnere. z ex quo vide plenissime melius quam alibi per Jaco. in summa feudorum quinta charta. §. quod dictum est. Item no. quod vbi reperitur quis mortuus nec apparent vulnera non presumitur occisus. sed sua morte mortuus vt. l. j. C. vbi cen. fisca. z. l. j. §. istõ ad fil. vide quod no. in. l. j. C. de emenda. propinquorum. z viõ C. de ficca. eum qui. z. ff. eo. l. j. §. sed si claua. z extra de homicidio. significasti.

a Tps. addo. bar. soci. in si. clxxviij. loci. primo aspectuer. in hoc videf in fi. in prima parte.

Inter. Mot. in verbis q; si mortifere quod non est vis decedat quis de vulnere immediate vel post longum tempus.[a] non ob. quod no. in. l. j. C. de emenda. seruo. qz illa glo. non loquitur secundum ius ciuile. sed secundum legem mosayeam. qualiter vero probatur quem esse mortuum ex vulnere vel non esse ex vulnere mortuum. no. Jac. in summa feudorum in quinta charta. §. qõ dictũ z facit qõ no. j. locati. l. maritus. Bal.

a

Universidad de Deusto
Biblioteca

Proinde. ¶In ter.ibi.item cause.Not.hic ꝓsiderari rem cū suis qualitatib⁹ ⁊ coherentijs non simplr. ¶In ter.ibi depꝛeciata.i.p̄ clo minorata.Bal.

Idemeratius.Idē iu. Conditio potestatiua quādo impeditur per factuꝫ hominis non habetur pro impleta.secus si impediretur per factum nature.h.o.facit qōno. in.l.j.C.de instit.⁊ substi.vbi videas.h.o.

¶Additio.Bal.

Idemeratius. ¶In ter.in.§. H actio aduersus.sed qñ fiet H interrogatio dicunt quidam ante litis contest. alis nesciret actor quomodo peti.suam formaret. et hoc innuit glo.hec posita que dicit ante lit.conte.posse fateri. ⁊ ita iungitur alijs interrogationibus que fiunt ante lit. conte. hoc satis videtur bene dictum Alij dicunt ꝓponi libellum sub conditione,vt.C.locati.conductores. ⁊ sedm hoc fiet post lit. cōte. Ricar.Bal.

Dem iul.Si quis ho- minem. ¶No.q̄ ille qui confitet maleficiū quod a nemine est commissum. hoc probato non punitur.secus si ab aliquo sit cōmissum licet non a se.q: tunc punitur, ita dicit text. glo.dicit q̄ est speciale in actione.l. aquilie. alias enim nūq̄ punitur ille qui confitet se cisse maleficium qō non fecit si hoc iudici liquet vt.j.de.q.l.j.§.si quis vltro.⁊ hec est veritas.Bal.

Proinde si occisus. No.hic in glo. q̄ omnis occisus est mortuus.sed non econtra.h.o.

Si procurator. Falsa confessio procuratoris su per crimine non afficit dominuꝫ hoc dicit.Bal.

Notandum. ¶No.q̄ quando quis confitetur de plano crimen potest sibi ciuiliter fieri preceptum nec est opus diffinitiua ⁊ si confitetur damnum. sed est contentio de quantitate damni hec sola quantitas erit discutienda.hoc dicit.

¶Additio Bal

Proinde. In fine.vide Inn.de clericis cō.diuersis fallacijs.⁊ no. qō etiam post confes.qñq̄ admittit defensio vt si opponat exc.per quam negat ius ⁊ nō factum vt no.C.de iura.calū.l.ij. ¶In glo.sic ergo vel qūo petitio non ꝺcluditvt no.e.l.§.finalit reus ¶In gl.per hoc q: licet petentem errorem vel q: de alio.c.agitur q̄ de confessato dicto.§.finalit.ibi in his capitulis,ꝛc.vel q: ꝓfessio sit obscura non pōt interpretari.vt extra de accu.cū dilectus.vel si confessio legitime reuocet.vt.C.de errore aduocatoꝝ l.fi. Et sic non ob.lex error.q: ꝓfessus habetur pro cōdemnato⁹ verum est nisi reuocetur confessio.⁊ vide quod nota.C.de pi.ac. l.iij.⁊ quod dico in.l.admonendō. ¶In gl.que incipit vt estimet in fi. sic etiam aliquis habet potestatem soluendi.sed non cause merita discurrendi.vt extra de rescriptis ab excommunica. ¶Item excess.notorij examinatione non indigent. vt extra de elec.bone. Ric a. ¶In glo.que incipit.s.dñm.de hoc tangit extra de postul.c.j. ¶In gl.per hoc vī.de snia ⁊ re iudi.suborta.⁊ de causa possessionis cum olim ⁊ vt lit.non contesta.c.j.vbi dō ple.no. Ricar.

a ¶Prouidem nato adde.d. alex.de imo. in.l.si ꝓfessus de custo.reo. et ro. decis. ccccxxv.

Seruus seruum. Vbi concurrūt plura delicta ibi concurrunt plures actiones.h.o.

Item si seruus. ¶No.q̄ is actio intentata sit di uidua tū beneficiū damni pro no xa est indiuiduū ⁊ non potest fieri nisi cuilibet insolidū qñq̄ ergo principale est diuisibile ⁊ accessoꝝ,est indiuisibile. ⁊ nota. bene hunc.§.Bald.

Serui aūt. Ex delicto serui obligat dñs non ille qui iam possedit.h.o.

Si quis insulam. Quando factum exceditvo luntatem tenet quis de toto facto non inspecto ꝓposito voluntatis.h.o.⁊ no.bene.§.istum. ⁊ hoc est verum qñ excedit respectu rei. sed qñ excedit respectu persone.dic vt.j.de iniu.l.cum qui necessitate.§. fina. vel exigitur dolus bic non.

b ¶Cutis.adde ang.i trac. malefi.v̄. per cussit ⁊ vulnerauit.

1 ¶Dormitum petens ignez extinguere debet.
2 De culpa custodis quem quis apposuit tenetur.
3 Vitio naturali non parcitur qñ culpa ꝓcedit.
1 **Si fornacarius.** ¶No.q̄ cui ꝙs vadit dormi cum debet extinguere ignez vel ita aptare q̄ nocere non possit.alias est in culpa ⁊ tenetur ex incendio subsecuto quod no.contra inquilinos.
2 ¶Item no.q̄ quis tenetur de culpa custodis quē apposuit.
3 ¶Item no.q̄ nō parcit vitio naturali qñ culpa ꝓcedit.Bald.

Si furnū. Ratione damni facti occasione furni agit in factum ratione furnie petitur cautio dāni infecti.

Proculus. ¶No.qō vbi eryno facto oriunt plures actiones non tñ oriūt nisi vna ꝺdemnatio. So.no.q̄ beneficiū dandi ꝓ nora perdit quis rōne late culpe sed non rōne leuissime culpe.Bal.

Inquit lex. ¶No.q̄ corrumpens segetem seminando zizaniam sine lolium tenet dño ⁊ colono. ¶Scdo no.q̄ qui ponunt succū cepe in vino vt corrumpat tenent. ¶Tertio no.q̄ sepe post casus specialiter enumeratos apponit clausula gñalis vt oia complectat ⁊ qō clausula generalis vt oia complectat gñaliter est intelligenda ⁊ ad hoc semper allegat. ¶In gl.que incipit si cvides in fi.dicvt no.Ly.C.de legi.l.non dubium in vltima.q.

Rupisse aūt. ¶No.q̄ vulnus est icisio cutis⁹ nec appellat vulnus tumefactio seu inflatio. ¶Secundo no.q̄ in actione.l.aquil.ponderat damnum in qualitate intrinseca vel in extrinseca vel ex impens.factis sed in actione iniuriaꝝ non est opus ꝓbari damnum.q: ordinatur ad vindictam.⁊ nota istum.§.

Si quis de manu. ¶No.in v̄.qō si aliquē qō punitur ille qui dat opē mediate non solum si immediate.Bal.

Si mulier. ¶No.ver.⁊ si nullus ꝺ scholares qui imponunt roncino tam magnam valitiam q̄ eam ferre non potest.Bal.

Si oliua. ¶No.q̄ vt donare impensam ille qui impēdit in recollectione fructuū rei ab altero possesse.Item allegat ibi text.q̄ aliud est dānum aliud est furtū.dānum est cū rei corruptione.furtum est cū amotione.⁊ hoc est notandum ꝓpter statuta que dant certam formā in dānis datis.

Et si puerum. ¶No.q̄ etiam bonum quis mihi faciendo interduꝫ facit mihi iniuriā quod est multum notandum fm glo.

Si calicē. ¶No.q̄ uentio facit cessare actionē.l.aq̄ lie sicut actionem ex ꝺctu.h.o.

Si cum maritus. Actio legis aquilie reddit etiam inter virum ⁊ vxorem hoc dicit.Baldus.

Si quis edificij. ¶No. text. contra frangētes postia ⁊ habes text.j.de fur. l. verum.

Si ex plaustro. Facit ꝺ muratores qui male ordināt lapides.⁊ lō dant dānum.

¶Additio Bal.

Si seruus. Cum queritur vtrū enumeratio speciey restringat genus.dic qō aut fit ad limitationem disponis⁹ ⁊ restringendum significat genus.Aut fit ad qualificādū spēs. Aut fit ex abundanti ad maiorem expressionem liberalitatis ⁊ ad ampliādum.Aut est dubium. ¶Primo casu restringit genus. sed aliter ⁊ aliter non qñq̄ ad reliquas species post enumeratas vt cū species proferuntur exceptiue.vt.l.nam quod liquid. §.basilice ⁊ cū de lanionis.§.cui fund⁹.⁊ l.cohēdi.§.q̄ patre.qñq̄ ad enumerata tñ vt qñ nō ē nisi vna dispō nō habēs exc.aliquā nec aliā spālē dispositionem in aliū collatā vt.l.legata supellectili.ij.responso. ¶Secundo casu.⁊ iam restringit genus propter qualitatem ipoꝛtatam per speciem expꝛessam non vi enumerationis spērum.sed q: accidens restringit subiectum.⁊ ideo in.§.cui dulcia qualitas restringit genus.nā verbū cū qualitate prolatū est platum eū quadā differētia ab alijs spēbus q̄bus nō inest qualitas. Et ideo restringit genus si nō esset adiecta qualitas veniret spēs quōcūq̄ qualificata certo mō qualificat totā dispositionem.q: tota est vna dispositio ⁊ tota debet vniformiter intelligi. ¶Tertio casu nō restringit. vt in.l.qñ.in fi.⁊ l.qui mutuaꝫ ¶Quarto casu subdistingue.Aut genus ⁊ spēs sunt collate i pſonis diuersoꝝ.⁊ tñc spēs derogat gñi. vt i.§.basilice.nō ob.dan.le.l.titia circa qui matri.quia ibi erant due cause speciales concurrentes in vnā personam. et ideo faciunt vnum censeri vt duo vbi vero non concurrit nisi vna causa tunc idem. §.basilice Idem si nulla causa sit expꝛessa. vt.lege libertis.quos.et lege.sticus.eodem titulo.Aut genus et species est collata in

pſona

Universidad de Deusto

persona vnius vtrū affirmatiue. ⁊ tunc aut enumeratio specierum enumerat species aut tacite insunt sub gñe ⁊ nō restringit genus. vt. §. cui dulcia. nā ibi enumerādo vinū noluit vinū venire. q; vinū: cū sub genere nō inerat. q; vinū. sed q; dulce. ⁊ sic exp̄essit testator aliter. i. sub alia mētione cp̄ ineſſet. Sed opp. q; semper sunt collati. in personis diuersoꝝ. vna heredis. alia legatarij. Sol. intelligendo de psonis diuersoꝝ. ſ. honoratorum nō onerati ⁊ honorati. q; nō est sauendum onerate: sed honorate. Preterea heres vocāt ex genere generalissimo. legatarius ex subalterno. ⁊ genus generalissimū qđ est hereditas. non pōt erimi a specie. ⁊ ideo species legatarij eximit ab herede: nō ecōtra. nō ob. predict. de leg. j. si dño. q; legat⁹. optionis est legatū vnius spēi. ⁊ sic spāle nō gñale. vt ptz ex effectu. l. iij. q̄ ⁊ a quib. Itē nō ob. de vsufru. leg. si alij. q; ibi vterq; est legatarius speciei vel die singulariter reddendo aliā rationē. quare in. §. cui dulcia. species restringit genus. respōdeo: q; precedit spēs ⁊ sequitur genus cū copula. ⁊ natura copule est repetere precedentia in sequentib⁹. vt. l. seye. §. gayo. de fund. instru. Scōo queritur in. l. quesitū. §. fi. species nō restringit gen⁹. Rñdeo ibi genus precedit. ⁊ sequit species cū dictiōe cū qua cōiungit accessorie. ⁊ sic ibi testator loquebat de speciebus inferēdo ex gñe nō limitando. q; nō est natura cōsequentis vt restringat antecedens. Pre. ibi ille species non iportabant talez qualitatem q̄ posset ineſſe toti generi. sed solā substantiā. Tertio quare in. l. legata suppellectili dicitur q̄ enumeratio specierum nō restringit: sed enumeratio individuoꝝ. sic vt ibi in secūdo rū. potest arg. colligi. vt in. §. cui funduz. respondeo. q; numerus est mensura. ⁊ sic limitatio. vnde etiā in specieb⁹ aut sunt enumerate per modum numeri. vt si dico duo vel tria: ⁊ tunc restringit. Aut simpliciter tunc loquunt̄ predicta. l. legata. Quarto quare in. §. basilice. derogat species generi. vt. l. liber. econtra. in. §. basilice. dispositiones sunt cōpassibiles in. l. liber. posterior cōiungit priorem. q; contrarie. sed arg. contra in. l. legatorum. §. qui plures. de lega. ij. sed ibi testator indefinite locutus est. i. indistincte. ⁊ indefinita locutio intelligitur fm precedentia. sed in. l. liber. nō poterat intelligi fm precedentia ppter vim vniuersalis locutionis. vt in. §. vtrum. Sed cum tam in. §. basilice. q̄ in. l. libertis. testator esset vsus verbis vniuersalibus. q; in vna prevalet species. in altera genus. Respond. basilice non erāt relicta alimēta. sed quantitas ad alimenta. Sed in. l. stichus idez. §. i. alimēta: orum erat vtroq; legatum. Et sic ibi circa idē versatur cōtrarietas. non obst. qđ ibi dicit ad omnia. q; ad oēs direxit epistolam. indefinitum tamen sermonem continent. de supremis suis loquitur quandoq; quis cum alio q̄ eū grauato. ¶ In ter. ibi sed non est nouum. An per precedentia generalis clausula restringatur. vide Rico. de mata. in. q. quam disputa. ⁊ incipit q̄dam ex legitima ⁊c.

Si foueas. ¶ No. q̄ nō debet q̄s facere foueam vbi homines ptranseunt. Ista. l. facit in arg. p eis q̄ faciunt aliqđ edificiū. ⁊ ponunt pticas vt transeūtes de hoc perpēdant. h. d.

¶ Additio Bal.

Si foueas. ¶ In ter. ibi puidere. ar. p bis q̄ edificant in ciuitate: ⁊ ponunt pticas ex vtraq; parte dom⁹ ad impediendū iter ppter viam publicam quasi tacite percipias qđ per eum locum iter non est securum. vt sic si damnum detur non teneatur. immo est casus huius. p. cernit.

1 ☞ Contra hominem qui vult vti aliquo iure quod sibi non cōpetit: pōt agi negatoria.

2 De possessionis cōmodo.

Quemadmodum. Si pteritus ¶ No. q̄ licet alienum tignū precidere ppria autoritate: sed in ppria a se possesso licet possessori ppria autoritate imissum intercidere. h. d. et iste. §. semper allegat: q; ponit hic quando iudicis autoritas sit necessaria. ⁊ qñ non. quod declara vt no. Ja. de arc. in. l. j. §. nunciatio. j. de ope. no. nū. ⁊ facit. l. j. de interdi. ¶ In text. ibi ptextum. i. tignum ptensum. no. cōtra tenentes trabes ptensas supra tectū alienum: q; nō possunt nisi iure seruitutis. eodem modo nō possent tenere aliquē appensuz. quia solū debet esse liberū vsq; ad celū. tū non licet ppria autoritate aminouere. q; non est in possessione illius tigni. vnde nō potest precidere. ¶ † Et hic etiā no. duo. Primo q̄ cōtra hominem q̄ vult vti aliquo iure vel facto qđ sibi nō cōpetit potest agi negatoria qñ per talē vsum turbat libertas rerū. vt hic. ¶ † Secundo no. commodo possessionis. q; affert cōmodum resistendi ppria autoritate. secus autem si quis non est in possessione. qđ est notandum. ⁊ ad hoc semper allegatur. ⁊ facit. C. quod cū eo. l. si seruus.

Si nauis. ¶ No. q̄ ei qui non regit nauim vt debet ⁊ vt potest est quid imputetur. sec⁹ si vi vel casu nauis irruat. q; nihil imputatur dño. ⁊ idem dico in equo. vt si culpa assessoris irruat in aliū puniat. als nō. puta q; sunt rupte retine. ⁊ ideo nō potuit eum retinere.

Idē labeo. ¶ No. q̄ liez illaqueato se disiaquearet ¶ Item no. in ver. sed vbi. q̄ ille qui destruit retia alterius. lz teneat ad ipsarum estimationē nō tenet ratione lucri cessantis. qđ ille fecisset si retia nō fuissent destructa. q; istud lucrū pendet nimis a casu ⁊ a fortuna. ⁊ ideo nō est cōsiderandū q̄d dicemus. ego occidi stipēdiario equū. vtrū tenear ad dānum amissi stipendii. hic est arg. q̄ nō. In cōtrarium facit. q; stipendiū eo: pori coheret. ⁊ habet certaz causam. vt. §. eo. l. pinde si seruū. §. j. cū. l. seq. glo. q̄ est hic facit q̄ futurū stipendiū nō debeat cōsiderari. q; hec actio hz oculos retro. nō aūt ptinet ad futura. Ista q̄stio est de facto. ⁊ ideo non dico plus.

Si nauis altera. ¶ Not. in isto. §. q̄ si nauis irruens in alterā est submersa ab ea si potuit euadi periculū sine submersione tenet submergens. Si autē nō potuit euadi periculū nō tenet. ⁊ facit. j. eo. l. si ex plagijs. §. tabernarij. ⁊ sic est arg. q̄ non semper licet occidere aggressorē. sed tunc cū aliter periculū nō pōt euitari. vt. §. si quadrupes pau. fe. di. l. j. §. cū arietes.

1 ☞ Magistratus facies capi pecudes debet pati quod eis cibus afferatur.

2 Capturā illicitā facies per imperitiā tenet ad interesse.

3 Magistratus cōtra inobedientiā insistere potest.

4 Magistratus non tenet si captus se interficiat.

Magistratus. Etiam magistratus tenetur de dāno dato nisi id fecerit iuridice suū officiū exequendo presertim cōtra rebellem seu resistentem

1 sibi seu iurisditioni. h. d. ⁊ no. §. bū. ¶ † In tex. ibi: cepi. not. q̄ qñ magistratus capit pignori pecudes alienas. debet pati eis

2 afferri cibū multomagis est hoc verū in captura bouis. ¶ † Itē no. q̄ si p imperitiā capit pignora seu fecit illicitā capturam q̄

3 ipse tenet ad interesse. ¶ † Itē no. q̄ cōtra inobedientē magi-

4 stratus potest insistere ⁊ sibi dānum dare vt obediat. ¶ † Itez no. q̄ si magistrat⁹ capit aliquē: ⁊ ille se vulnerauit vel laqueo se suspendit: qđ non tenetur magistratus. iste. §. est multuz no. ⁊ adde quod no. in. l. vt vim. §. de iusti. ⁊ iur. ⁊ in. l. non videtur. §. qui iussa. j. de reg. iur. ⁊. j. de pigno. actio. l. fi. ⁊ quod ibi per Butl. de cug. Bald.

Hec verba. Dicta in vno capite legis intelliguntur tacite repetita in alio capite eiusdem legis. h. d. ¶ Not. q̄ dicta in vno capite. l. censentur repetita in alio in quo est eadem ratio subintelligēde repetitionis. vt hic. ⁊ insti. eo. §. hoc tamen capite. ⁊ facit ad. q. disputataz bononie per Dar. fil. Unum statutum dicit q̄ pro homicidio imponatur pena centū lib. de quib⁹ medietas sit heredū occisi. Aliud statutum dicit q̄ si quis fregerit pacē occidendo sit in publicatione omnium bonorum. Modo quidā fregit pacē occidendo suū inimicum. queritur vtrū medietas omniū bonorum debeat esse heredum occisi necne. dixit Dar. fill. q̄ aut proceditur de simplici homicidio. ⁊ tunc nō est dubium q̄ heredes debent habere partem ex forma statuti primi. aut agitur de pace rupta. ⁊ tunc secus. quia omissum in secundo statuto videtur relictum in dispositione iuris cōmunis quo iure pene maleficiorum sunt fisci cum effectu. ⁊ non priuati. vt. l. agraria. j. de termino amo. ⁊ q; non intelligitur persona extrinsecus repetita. vt. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. j. de verb. obli. vt. l. quicqđ. fm Dar. fill. qđ credo verum. q; ista est alia species delicti q̄ de qua disponit. Primū statutū ⁊ in ea que sunt statuta circa vnā speciē delicti non vident statuta circa aliam speciem delicti. vt. l. preto. §. erit. j. vi bono. rap. non obst. iste. §. quia si nō intelligeretur hic facta repetitio remaneret. l. obscura. ⁊ etiā irrationabiliter. vnde hoc fit vt absurditas euitet. vbi enim subintelligeretur verbū plurimi subintelligeret verbū minimi: qđ esset absurdum ⁊ cōtra mentē. l. adde dixit Oldra. in. q. que incipit. antiquum statutū ciuitatis paduc. q̄ cū quereť an ex precedenti. l. intelligat repetitio in seqa refert. aut prima lex pdita in casu speciali ⁊ ppio ⁊ verbis oūtarat illi casui adaptat. ⁊ tunc nō fit repetitio. vt. l. pretor. §. erit. j. vi bo. rap. nisi cōtrario trahat identitas rationis. vt. ff. de cōiungen. cū emancip. lib. l. ij. ⁊ de testa. tut. l. nemo. §. hoc edictū. Aut nullo habito respectu ad casum specialem ⁊ proprium. sed per modum regule ⁊ vniuersalis traditionis. ⁊ tunc ex precedenti intelligitur repetitio in sequēti. vt. j. de iur. ⁊ facti igno. l. regula. §. si. ⁊ colligitur hec distinc-

Universidad de Deusto
Biblioteca

etio er pluribus legibus simul iunctis.ĵ.de iure codicil.l.si q̃s cũ testamẽtũ.de leg.ĩ.l.si titio.§.iul.z.l.legator.§.fi.de le.ĩ. l.j.§.fi.z ibi no.eo.tit.l.si ita fuerit.fm Oldr. Et p hoc respondi pride in quadã.q.dicebat statutũ cuiusdã ciuitatis q̃ extra incẽdiarios potestas haberet liberũ arbitriũ. Alind statutũ generaliter dicebat q̃ non possit cognoscere de maleficijs nõ cõmissis suo tpe preteriti antecessoris. Ego respondi q̃ nõ. quia istud statutũ gñale pcedit p modũ regule. ergo intelligit repetitũ in quolibet casu. facit.ĩ.de legi.l.sz z posteriores. ¶ Preterea post tps cognoscẽdi maleficiũ. nõ dr maleficiũ. q̃.l. dicit q̃ abolet. vt j. de iniur.l.sed si vn⁹.§.si añ iudicẽ. z ideo istud arbitriũ nõ extendit circa tps cognoscẽdi. nisi nominatim statutũ faciat mẽtionẽ de tẽpore. arg.ĵ.de verb.obl.l.q̃ rome.§.calimachus.ad hoc facit.ĵ.loca.l.si in lege. ¶ Alti. adde q̃ vbicunq̃ ponit in legibus dictio. item². vel similis dictio intelligit fieri repetitio. vt no. inst. de rerum diui.§.item lapilli. quã glo. not. q̃ ista verba pferuntur a lege. tamen intelligo hoc esse verum vbi als quando dictio ponitur copulative eadẽ oratione, sec⁹ si cõtinuative. q̃ si ista capita disponãt de diuersis factis z nõ sup eodem facto non fieret repetitio. q̃ quodlibet factũ per se discernitur. arg. in. d. §. erit.

a ¶ Itẽ. de qua dictione vide frã. are. in. l. q̃ supstitis. de acq̃. her. z qõ a tbi dixi ĩ apo.

¶ Additio Bal.

b ¶ Curari. et idẽ dic si vulnerat⁹ fuit ad bibit⁹ ad medicũ q̃ medicus cuz curauit p incantationes q̃ sunt phibite. nam tũc dr fuisse ĩculpa adhibẽdo curã dãnatam z phibitaz in medicina in qua dr potiꝰ mors q̃ vita z ẽ punibilis. nec dr medicũ adhibuisse. q̃ tales nõ sũt medici. ita do. Bar. fozi. in cõsil. ciprij. incipi. primo aspectu. ver. cõfirmant et premissa. in. ĩj pte. z idẽ dic si clausus stare debebat. z exiuit vt ibi dez p eũ in v. cõfirmat ista opelu. circa fi.

Quemadmodum. ¶ In text. in §. si pro tectis vide Ja. in. l. j. §. nunciat. de noui ope. nun. z. l. j. C. de inter. vtrũ de delicto cõmisso per subdi. extra territoriũ possit inquiri. die plene per Bart. in. l. cunctos populos. z dicit q̃ sic. sed nõ condẽnabitur fm. l. loci domicilij: sed delicti. Ratio: q̃ hoc pertinet ad decisio. cause presentis: nõ ad ordinationẽ iudicij fm est. Sed falsuz est q̃ cum queritur opetat vel non actio que pponitur istud respicit decisionem cause. vnde cum queritur competat inquisitio vel non. est querere an cõpetat officium iudicis vel non. non autez qualiter super actione cõpetenti procedatur. Et ideo dico nõ posse inquiri nisi nominatim caueatur in statuto. licet fz cano. non valet statutum quod nominatim ligat extra territoriuz. de constitu. animarum. §. statuto. vel ibi in pena spirtuali non in pena temporali intelligitur. ¶ In tex. in fi. istius. l. ibi esse accipiendam. Nota q̃ dicta in vno capite. l. intelliguntur repetita in alio. vt hic. et inst. eo. §. hoc tamen capite. Et satit ad. q. disputatam Bononie per Oar. fill. vnum statutuz dicit q̃ p homicidio imponatur pena centum libr:. de quibus medietas fit heredi. occi. Alia clausula statuti dicit q̃ si aliquis fregerit pacem occidendo puniatur in ere z persona. nec dicit q̃ medietas pene fit heredis occisi. Modo queritur si quis frangendo pacem cõmittit homicidium. An medietas bonorum fit heredum occisi. Et distinguit. Aut est pcessum ex primo capite ad penam centũ libr:. z tunc heredes occisi habent dimidiũ. c. libr:. Aut ex scdo capite: z tũc secus. q̃ omissum in. ĩj. capi. relictum videtur in dispositione iuris cõis quo pene maleficioꝝ sunt fisci cum effectu. Et q̃ persona nõ intelligitur repetita. vt in. §. grisogonus. z q̃ quicq̃ astringendõ obligationis ꝛc. vt. l. q̃cquid astring. Et q̃ cõcessum vni psone non extendit ad aliam fm do. Oar. non ob. hic q̃ hic repetita videtur pena retro fictionis nõ psona. Itẽ non ob. de leg. j. licet imperator. q̃ illud ex interpretatione extensiua que non pcedit in statutis. ¶ In glo. que incipit: ex vi repetitionis. contra vi bonoꝝ rapt. l. pretor. §. erit. So. non intelligitur repeti. id per quod informetur delictum. vt ibi: sed id per quod formetur seu moderatur condẽnatio sic pre. hic erat cadez ratio in vtroq̃. ibi non. z diuersitas penes rationem inducit diuersitatem penes tacitaz repetitionem. vt. l. licet imperator:. de leg. j. pre. si induceretur ibi repetitio factum quod lex per se considerat. vt delictuz mutaretur in aliam formam. vnde repetitio per viã taciti veniret ad destructionem expressi. z eius alterationem. quod non debet fieri: q̃ potentius est expressum q̃ tacitum. l. si. j. de pact. cõuen. cum si. sed vbi tacite nõ mutat sed declarat indefinite expressum: tunc loquitur ista glo. ¶ Item verbum indefinite prolatum recipit interpretationem. q̃ genus recipit interpretationẽ per. l. specialiter loquentem. z verbum specifice prolatum non est imitãdum. arg. de dict. ff. de leg. ij. l. lucius. §. impuberẽ. vel dic aut. l. est prodita verbis generalibus aut specialibus aut coaptãtibus ad individuum. i. ad certam personam vel certum factum. Si verbis generalibus z per moduz regule ad omnia refertur nisi sup his sup quib⁹. z in his est. quatenꝰ est facta pusio specialis. vt. l. sanctio legum. z. l. ij. de iur. z facti ignor:. z vide post Oldr. in. q. que incipit: antiquum statutũ ciuitatis paduc. vbi ponit ista verba z no. ¶ Secundo casu aut est eadem ratio individuorum sub specie cõprehensorum aut non. vt not. Dy. in regu. de reg. iur. ¶ Tertio casu aut loquimur in. l. municipali,

ę ¶ Equos. ad de q̃ dixi i. l. j. §. siue aũt. s. tit. pri. vbi ẽt per eũdem.

z non trahitur extra suum casum. Aut in. l. cõi. et tunc dic. vt. l. pretor. §. erit. z. l. non possunt. s. de legi. Preterea dicas ad naturam consimilem q̃ quandoq̃ coniunguntur plura capitula: vt hic. quandoq̃ plures res sub vno capitulo. z tũc quid iuris est in vno. z in reliquo. q̃ qñ duo vniuntur in vna dispositione: videtur eodem casu dispositio vnius locum habere quo alteri⁹ dispositio locũ habet. vt. C. de sen. z interlo. l. fi. z de vulg. subst. iam hoc iure. Bal.

Qui occidit. In hac. ¶ Not. q̃ ille q̃ nõ preuidet quod preuidere debuit: est in culpa.

Si vulneratus. ¶ No. optimum ter. q̃ quãdo vulnus nõ est mortale et aliqs
b pter suam culpam: puta q̃ nõ pmisit se curari⁹ vel cõcubuit cũ vroze nõ de occiso vulnerans tenet sed solum de vulnerato. stabitur autem de hoc iudicio medicorum qui habent cõtẽplari qualitatẽ ictus. facit. s. eo. l. itẽ mella. §. si plures. z. l. j. §. itez si claua. ĵ. de ficta. tene menti hunc. §. ¶ Itẽ dicunt doc. q̃ presumit sua culpa decessisse si noluit medicis obedire cũ ei pmitterent salutẽ si pateret se curari. vide qõ no. gl. in. l. j. C. de emẽ. ser. z quod no. Bar. in. l. fi. j. ad. l. cor. de fic. in fi. cõmenti sui. ¶ Item no. §. ad euadendũ tales vulnerantes. Bal.

¶ Additio Bal

Qui occidit. ¶ In ter. in. §. in hac quoq̃. vide oino Inno. de homici. sicut dignum. ¶ In ter. in fi. ibi: negligẽtia. vt q̃ medici dixerunt ei. si tu vis pati te scindi enadem⁹ te. z is noluit. nã culpa sua videt mortuus: q̃ definit medicis credere. z ita inueni determinatũ per hanc. l. Bal.

c **Si putator.** ¶ No. clamantẽ excusari. z facit contra currentes equos. nam debent dicere guarda: guarda. ¶ In text. ibi: culpam autem. no. istam descriptionem culpe. culpa est nõ prouidere quod a diligenti potuit prouideri. ¶ In ter. ibi: nullum iter erit. quia erat locus inusitatus. Nota bñ istam legem que nota. est.

Additio Bal.

1 ¶ Omnis fictio duo extrema requirit.
2 Filius banniti an possit restitui.
3 Rebannitus an equiparetur restituto.

Si putator. An casus qui põt cõtigere debeat considerari non nisi prece dat aliquod precipuum preparamentum vel signuz ad illum casuz. Et no. l. intercidit. de condi. z demõ.
1 Cy. in. l. fi. C. senten. pass. ¶† Item q̃ omnis fictio requirit duo extrema. Unum concernit rem. aliud tempus. vnde fictio positiua procedit super re que est: non super re que non est. ff. ad. l. aquil. l. huic scripture fm Bet. Sed fictio negatiua sine priuatiua pcedit super re que non est. vt pz in fictione cornelie z similibus. ¶† Item an filius banniti possit testari. dicit
2 glo. q̃ sic. Docto. cõiter tenent contrarium fm Cy. ¶† Item an rebannitus equiparatur restituto. an ei cui indultum est crimen. Et forte cancellatio banni haberet vim indulgentie non restitutionis fm Cy. C. de sentẽ. pas. in. q. testi. Bal.

Aliud quesitum. Casus quos nectit paritas equitatis. z identitas rationis non sunt quo ad iuris dispositionem separandi. h. o. fm Oldr. Bal.

Si idem eũdem. Vulnerans primo et postea ex interuallo occidens punitur de vulnerato: z de occiso. sed si eodem impetu plura vulnera inferat. z deinde mors sequatur soluz de occiso tenetur. hoc dicit. multum nota. z sicut confunduntur vulnera in homicidio ita confunduntur insultus vt non puniatur de insultu: sed de homicidio tantum. ista est glo. singularissima quam tu habes in. l. qui de crimine. C. de accusa. quam tene menti. et est ratio fm Dy. omnes isti actus tendunt ad vnum finem. Et ideo pro vno reputantur. vt notat Dy. ĵ. de prima. delic. l. nunq̃ plura. et adde hic quod notatur in Specu. in titu. de contuma. §. fina. versi. sed pone iudex. z quod notat Jaco. de are. ĵ. de iniurijs. l. item apud labeonem. §. conuicium. Casus huius. §. non est alibi: licet sit vulgo notus. ¶ In ter. ibi: delicta. scilicet separata. ¶ In textu ibi: vulneribus. etiam si quedam erant mortalia: quedam non. Idem si pugnis vel calcibus primo collisit eum: postea eodem impetu eum examinauit. nam totum istud factuz assumit sibi vnam speciem delicti: z tanq̃ vnum delictũ punit. ¶ Item no. hoc quod propter continuationem est vnum delictum fm glo. quod no.

¶ Additio Bal.

Illud quesitũ

Universidad de Deusto

Aliud quesitū. Vt scias an eadē ratio eādem iuris dispositiōem inducat dic. Aut determinatio a iure statuta in actu ex quo volum⁹ ad aliū inferre p identitatem rōnis tēdit ad officiū odiosum aut fauorabile. Prio casu similitudo vel idēntitas rōnis nunq̄ inducit in alio casu seu actu identitatē iuris. hic est casus no. C. de inter. matri. l. ij. ¶ Sedo casu subdistigue aut vtrinsq; act⁹ rō i casu saltim de cuius decisiōe tractaf est cōsimilis. z cōformis p oia. z tūc hz locū sedā hic posita. z. C. ad. l. fal. l. fi. z de cōstit. pe. l. fi. z. j. de ver. obl. a titio. Aut dissimilis. z difformis. z tūc aut diformitas causaf ex eo qō sit determinandū rō in casu de cuius decisiōe tractaf se hz p modū excedētis. z tūc similitudo rōnis a maiori idēntitate iuris dispōnem inducit. ita intelligaf gñale si de quo mīn⁹. ꝛc. ff. de senato. cassi⁹. de ser. expor. cui pacto. ff. de pactis. mor. i prin. z est cas⁹ hui⁹ mēbri ad lfam. de collatiōe bonorum. si qs filiū. §. p. z tangit. aliqd in gl. aut ex eo q̄ se hz p modum excessi. z tūc regula cessat. vt. j. de statuli. l. iiij. §. fi. z colligitur ex trib⁹ legib⁹ vna ex vna parte. z alijs duabus ex alia simul vnitis. prīa est de instit. z sub. l. si iuris. z alie q̄ sunt. j. de cōtrata. l. ij. §. j. in fi. z co. ti. vtrū Ja. de ra. ¶ Item ex idēntitate rōnis nō arguim⁹ ad correctionē legis. vt not. in auf. quas actiones qō sic intellige. nā aut volum⁹ arguere ad correctionē alicuius casus spālis z nō possum⁹ vt ibi. nā rō nō est de esse legis eū etiā irratiōabilis lex liget: vt. l. psper. q̄ z a qbus. vū destructa rōne remanet lex. ¶ Aut volumus arguere ad correctionē alicui⁹ regule z tūc possumus q: excipiēs vnū casum a regula videtur excipe casuz cōsilem in quo oīno cadē rō vt. l. marcell⁹. §. qō aūt ad treb. z no. C. de p̄dijs. l. ob es. Et in. §. si idē intellectū hnius. §. vide in spe. de cōtu. §. fi. ver. sed pone iudex vide. C. ō furtis. l. aduersus. qñq; sunt plura cria quoz vnū ineſt alteri vl' vt antecedens z min⁹ principale vt insultus ad pcussionē z tūc cōfundit insultus sicut pars cōfundit in toto z nō retinet ppriaz naturā. qñq; crimina sunt distincta z tūc loquit lex aduersus. ¶ In ter. in fi. ibi vna erit actio z vnū delicti nomē tūc vna imponitur z hoc planū. ¶ Aliquādo vnū factū z plura delicta z tūc plures pene in origine sed vna in executione. vt. l. senatus censuit. ¶ Interdum plura facta z vnum finale delictū z tūc vna pena vt hic interdū plura facta z plura delicta z plures effectus z tunc plures pene: vt. l. nunq̄ plura. z. l. quicunq;. §. j. de ser. fug. interdum plura facta z plura crimina sed vnus effect⁹ vt si qs fabricat falsum instrumentū z eo vtitur. z tunc dic vt not. Jac. ar. in. d. l. quicunq;. Ex quo patet q̄ male dicit glos. in. l. vulgaris. de furtis in principio. z melius alia que est in. l. mariti. §. vi. modo sine de adul. licet pro illa que est in. l. vulgaris faciat de iniurijs item ap. §. continuctum sed ibi delictum habet nomen collectiuum hic nō. vt ibi no. per Jaco. de are. ¶ Item per ea facit lex inficiādo. §. infans. sed aliō in furto q̄ in adulterio q: furtum potest continuari adulteriuz non. vnde necessario sunt
a plura propter interuallum[a] intermedium non diceremus vnuz ex vno proposito sic est vna seruitus. vt. l. foramen. ꝛc.

Si seruuz. In actione. l. aquilie venit interesse cōmune nō interesse affectionis z precia rerum non metimur ex singulari affectione sed extimatiōe cōi. h. d. ¶ In ter. ibi omnibus supple vel plurib⁹. ¶ In ter. potuimus ex natura affectionis. ¶ Quero vtrum si duo testes dicunt sic q̄ pro tanto emerent z assignant rationem propter bonitatem rei vtrum isti testes sint singulares videtur q̄ sic. q: quilibet deponit de affectu proprio. Contrariū est verum q: ratio testis est inspicienda que non consistat in affectiōe sed habet originem a qualitate rei. vt no. Ly. C. de sen. que pro eo q̄ inte. l. vnica circa finem. quod est no. z facit. j. de verbo. obli. l. continuus. §. cum ita. ¶ Not. hanc. l. q̄ etiam in maleficijs non venit interesse affectio scilicet in conditione. tamen in excusatione criminis quandoq; cōsideratur affectio. vt no. in. l. vt vim. ff. de iusti. z iur. tenendo opinionem illius glo.

Tertio seio. Jus accrescendi fingit retro sicut additio hereditatis etiā super re perempta. hoc dicit. et est nota. et menti tenendum. Aliud est in iure acceptandi quia non fingit super re perempta. vt. ff. e. l. hinc scripture. no. q̄ sicut accrescit dominiuz accrescit actio personalis. hoc dicit Bal.

Tam sicut si dñs seruuz. Heres non potest agere actione legis aquilie pro testatore occiso. Nam actio impossibilis testatori est impossibilis heredi. hoc dicit. et no. dubitatio huius legis erat quia volebat agere tanquam heres heredis. tamen ille alias illud a quo habet immediatam causam est impedimento: quia immediata causa potest impedire causam mediatam.

Iber homo. Obedientia debitavel p̄missa excusat a debito. h. d. et per hanc. l. fuit reiect⁹ quidā libellus q̄ dabaf cōtra quēdā officialē potestatis q̄ de mādato ptātis conferat quendā illicite: q: iste excusaf ppter iussuz superioris. vt no. Dy. in. c. q̄ qs mandato. de reg. iur. lib. vj. tene menti. ¶ In ter. ibi: qui fecit. z nihilomin⁹ cū mandato. vt. C. de accu. l. nō ideo minus. z adō hic qō no. ff. de rei ven. l. in rem. §. signum.

Si quadrupes. ¶ In. l. aquilia venit etiam interesse in rem z casus superueniens post lit. orest. in re que erat in facultate soluendi non excusat debitorez. hoc dicit.

Quintus mutius. ¶ Mo. lz ego res periam animalia in meo dānum dantia: tū ego nō possum occidere ea sed bū possum expellere. Jtez includere dicta alalia donec admoneā dñm. dicit etiā Ricar. mal. q̄ possum includere quouscz sciam cui⁹ sint z otra quē mihi cōpetat actio. arg. in l. capite quinto. j. de adul. Tu dic vt no. in Spe. de actore. ver. sed pone inuento pecudē tuā. z p Ja. j. de dā. infec. l. hoc amplius. §. neratius. tenc menti. q: quotidie contingit.

a ¶ Interualli addc cundez bal. in. l. si familia. ff. de iurisdi. om. iud. z qō ibi dixi, in apostil.

¶ Additio Bal.

Quintus. Vide in Spe. de acto. ver. sed pone inuenio pecudē. ¶ In ter. ibi includerit vbi quouscz sciat cui⁹ est z ō quē actio sibi opetat nā tūc teneret interim. vt arg. de adul. l. capitj. Ricar.

b ¶ Memoriā vide Ang. in auf. de testa, §. fina.

In. l. aquilia. Si deletuz. In actione. l. aqlie q̄ cōpetit p cirographo debiti cōditionalis deleto statim sit condēnatio. sed differē exactio sub eadē odictione. z si deficit cōditio euanescit snia. h. d. fm vnū intellectum. fm quē testes recipiunt hic sup actione intētata. fm aliū intellectū recipiunt testes sup actione intētata. vñ est iudiciū solū receptionis testiuz seorsum a iudicio principali. sed prima ps est verior z petit fm primā lecturā pnunciari sub cōditione hoc modo. dico q̄ deleuisti cirographū meū in quo cōtinebaf q̄ titius debebat mihi decē sub cōditione si iperator venerit. quare peto te condēnari ad quātitatē cirographi sub eadē cōditione. Sed p secōa lec. facit primo. q: libellus cōditionalis nō p̄cedit. secōo si p̄cederet nō opz summariā fidē facere: q: testes essent absituri senes vel valitudinarij. q: hic nō requirit vbi fit pbatio post lit. cōtest. z iō quidā intelligūt hanc. l. in iudicio sepato soli⁹ receptiōis testiuz ad eternā rei memoriā. sed ō istos facit: q: ista receptio testium nō haberet executionē paratā suo tpe vt lra dicit. nā pbatio mera nō habet executionē paratā. vt no. j. de iureiur. l. sed z si possessori. §. pe. Et vtrū in criminali testes recipiant ad eter-
b nam rei memoriam[b], sicut in ciuili. vide in Spe. de teste. §. nūc tractem⁹. ver. pe. spāliter no. in ista. l. q̄ summaria pbatio sufficit ad pbandū q̄ testes sint senes vel valitudinarij. qō tene mēti. adde qō no. in. l. pupil. C. de usur. pupil. z. j. de testi. l. current. z extra de testi. c. significauit. z. c. alberic⁹. ¶ Jtē no. q̄ snia cōditionalis meref execution̄ in aduentū cōditiōis: sed cōditio defecta snia nō debet executioni mādari. z iō est opus q̄ liqdetur cōditionē extitisse nisi esset notoriū. vt. j. si cer. pe. l. fi. §. sed z cū scio. z. j. de verb. obl. l. decem.

¶ Additio Bal.

In lege. Vide Jnno. vt lit. non cōtest. qñ. de testi. figuificasti. z. c. albericus. C. de usur. pupillus. z de testi. cuf. ¶ In ter. ibi: z interim. l. testibus superstitibus conditione pendente. Ricar. ¶ In text. ad suspitionem quo ad hoc: q: testes possunt nō existere: vt q: senes. Ricar. ¶ In ter. ibi: competit. si testes sunt mortui. als datur actio cōtra debitorem: z nō datur aquilia. Ricar. ¶ In glo. que incipit. l. quos. verisimile dicit Jnn. in. c. albericus. q̄ in extraord. receptione testiū: nō est necessaria solennitas edictoruz parte absente. Sed ptra hoc arg. C. de usur. pu. l. pupillus. Sol. aut periculū est in mora. vt q: testes sunt recessuri vel morīunf. z tunc loquif. In arg. q̄ in frau. cre. ait pretor. §. si debitorem. z. l. de pupillo. §. meminisse. z. l. si qs filio exhere. §. antepenul. de iusto. testa. q: primo fit receptio: postea citatio ad opponendū in personas z dicta. si aūt periculū nō est in mora: vt q: ex parte rei petite receptio fieri oīm testiū. tunc loquif. l. cōtra. vl' dic q̄ ibi reus vt actor: veniebat. de fideius. si ostendat. de lib. l. aurel. §. j. C. de cōdi. z demō. q̄uis. z tū nō fit lit. cōtest. q: nō est originarius actor: sed reus.

Si quis testamentū. Pro testamēto deleto non competit actio. l. aquilie testatori sed heredi vel legatario. hoc dicit, z dicit hic glo. q̄ scriptura testiū nō

Universidad de Deusto
Biblioteca

facit testatori preiudicium,quã no.p his q̃ cõfitentur se habere male ablata vel vsuras.vt possint mutare testamentũ. vt no. Cy.in.l.generaliter.C.de nõ nume.pecu.Bar.in.l.cũ quis decedens.§.codicil.j.de leg.iij.vbi videas.

a **Sed ↄ si quis.** Secretarius tenet ad interesse si revelat secretũ.h.d.ↄ ad hoc allegat hunc.§.no.hic in fi.q̃ in furto nõ sufficit merum factũ sine ãio. ↄ q̃ debet cõsiderari ad quem finem aliquid fiat.facit.j.de furtis.l.verum.Bal.

a ¶Secretum adde eundem bal.in.c.j.v̄. no.revelatio nem.qui.mo. seu,amit.

Quid quod ante. In.l. aquilia venit damnum datũ etiã hereditate iacente.h.d.

¶Additio Bal.

o **Quid.** ¶In ter.ibi:qui tunc,sed eũ qui nunc est ↄ retro fingitur fuisse.nã si intelligeres de eo tũ q̃ nunc est dñs non daret ei actio.l.aquilie.non ↄ retro presumat.nã hec actio est personalis nec transit in eũ in quẽ alienat.§.eo.huic scripture.§.sed si manumisisset.Ricar.

Scientiam.Lege aquilia. Nota q̃ licz vulneratus sit liberatus:tamen potest agi de vulnere. qđ no.ↄ tene menti.Bal.

Cum stramenta. No.q̃ vbi non constat quis sit aggressor neuter punitur. sed hoc est ideo:q; dabant operã rei licite ↄ ludo permisso,secꝰ si rei illicite.vñ si duo se pepulerunt:licz non appareat de aggressore.vt dixi in.l.j.§.cũ arietes.ff.tit.j.ↄ no.arg.q̃ si duo eq̃ currerent vnus versus aliũ ↄ inuicẽ se casu petiunt q̃ non debeat fieri aliqua emendatio.iste casus est de facto.

b ¶De facto.ↄ iste casus accidit senis in platea dñi erã scholaris. et ibi studebam sub clarissimo J.Cl. docto. do. Bulgari no senensi. et ockis meis vi 1
di cuz dñs de 2
plũbino gentiũ armoz se 1
nensiũ capita neus faciebat rea signam et mustrã. duo eq̃ currentes vn? vsus aliũ ambo ppẽ pcussionẽ eccidẽrũt in terrã de setõ ↄ mortui sunt. ↄ magister equoriũ dñi de plũbino q̃ ivno currebat q̃si mortuus domi ductus fuit. ↄ b ãno dñi. M. cccxc. post festum assumptionis beate v̄ginis marie.

Qui cum aliter. Quod fit ad defensam penam nõ meret.h.d.ↄ no.hic de verb. ferre. ¶In ter.ibi.culpa.s.aduersarij.nã ille q̃ se defendit non est in culpa.No.in ver.sed si defendi.q; lz fit licitũ petere aggressorem vel nõ tamen mediatorem.vel aliũ.h.d.

Processus intimat? de vulnerato morte secuta finit. Solutũ ex causa vulneris cõputatur in penã homicidij.

Si vulnerato. ¶No.hic arg.q̃ processus intimat? de vulnerato finit morte secuta ex illo vulnere.ↄ nouus processus fit de occiso nec tenẽtur fideiussores primi processus ammodo fm Jac.de bel.ↄ est ratio:q; mutat tam species criminis q̃ species pene.ↄ ideo requirit nouus libellus.de hoc vide qđ no.Jac.de are. in.l.dãni.§.fabini.j.de dam.infec.ↄ in Spe.de accusa.§.j.ver. sed pone.A.ↄ ver.seq. ¶†Sol.no.q̃ solutũ ex causa vulneris cõputatur in penã homicidij.ad idẽ facit.ff.de transl.ↄ post rẽ. §.j.An hoc sit verũ in criminali.dic vt no.Bar.in.l.senat? censuit.j.de accu.ↄ.j.de adul.l.denunciasse.

2 Solutũ ex causa vulneris cõputatur in penã homicidij.

¶Additio Bal.

Si vulnerato. Vide oino in Spec.de accusa.ver.sed pone.A.ↄ ver.seq.hic agit sedo de alio crimine q̃ primo.lz ex eodẽ facto resultant. ¶In ter.ibi:ex eo vulnere.ↄ finitur processus de vulnerato.ↄ fideiussores dati sup eo.fm Ja. de bel.de hoc no.Ja.arc.in.l.dãni.§.sabini.de dã.infe.ibi vide.

Si seruus. Diuersitas factoz exigit diuersitatem penarũ.h.d.ↄ facit.j.de termino amoto.l.agraria.etiam si facta sint eiusdẽ generis ↄ forme.Bal.

Si quis fumo.Quod dicit.No. q̃ q̃s potest destruere alienũ ne destruat suũ.q; hoc videt facere magis causa defensionis q̃ offensionis.Bal.

Mors trahitur ad diem vulneris.

Per fictionem quis fingitur bis mortuus.

Judices vbi ostat de delicto debent esse prompti ad iudicãdũ.

Ita vulneratus. ¶† Nota.q̃ mors trahitur ad diem vulneris. ¶† Itẽ no.hic q̃ per fictionem quis fingitur bis mortuus tempore primi vulneris:ↄ tempore secundi vulneris:licet hoc natura non patitur.vt.l.j.C.qui accu.non pos. ¶Item no.hanc.l.contra cautelam cuiusdam iniqui aduocati qui dum quidam esset mortifere vulneratus ↄ captus percussor consuluit consanguineis percussoris vt illum maturius occiderẽt.ↄ sic euaderet caput capto per.l.item mella.§.celsus.ff. eo.nam istud consilium non prodest quando est certum q̃ primum vulnus esset mortale.secus si esset dubium:tamen pro tali consilio premium qđ deberetur aduocato esset;quia deberet

3 suspendi laqueo. ¶† Item no.hic q̃ quando constat de maleficio:iudices debent esse prompti ad puniendum. nec debent multum ponderare omnes iuris solẽnitates: q; fauo: publice discipline suadet vt maleficia puniant.vt.j.de publi.l.licitatio §.qđ illicite.Bal.

¶Additio Bal.

Ita vulneratus. ¶Dictat statutũ q̃ potestas habeat arbitrium super homicidijs suo tempore perpetratis. Modo tempore vnius potestatis aliquis est mortifere vulneratus tempore successoris decessit.queritur quis habeat arbitrium. Cõstat q̃ nõ primus q̃ de homicidio ante mortem non potest procedere. Item nec secundus:quia maleficium non est tempre suo factum: sed tempore predecessoris:ↄ q; mors retrotrahitur.ↄ sic neuter habet arbitrium.ↄ sic determinat Jaco.de ygnatio quid. ¶In text. ibi.vita excessurum.nam dies mortis trahitur ad diem vulneris:q; vulnus est immediata causa mortis.ↄ necessario sequit mors ad vulnus.ergo retrotrahitur.q; mors vulneri virtualiter insuit.per hoc dicit Ja.arc.q̃ etiam nondum secuta morte potest vulnerans puniri vt verus homicida.vt.l.damni.§.sabi. de dam.infec.per Jaco.ↄ ita fecit do. Oldra.de odis flor. ego credo q̃ processus possit inchoari tãq̃ de vulnere mortifero. Itẽ si non vocetur tanq̃ de morte ↄ superueniat mors pendente processu. Idem videt nec continet processus falsitatem ppter fictionem.vt.l.fi rez.§.fi.de pig.act.sed q̃ fiat executio anteq̃ existat cõditio non est iustum nec etiã condẽnatio põt fieri.vt.l.cedere diẽ.ↄ de iudi.l.non quẽadmodũ. Conditio emi existẽs post sententiam nõ iustificat sententiaz.imo est opus nouo libello.vt.l. si iure.§.eũdem.de excu.rei iudi.sed ex forma.l.is qui cũ telo. vñ posset fieri processus ↄ condẽnatio procedendo p viã iuris cõis sed procedendo perviam.l.municipalis.de homicidio loquentes non:quia.l.is qui cum telo procedit ex quadam interpretatione que non habet locum in statutis penalibus. ¶In text.ibi: absurdus.per banc.l.potest exemplificari.j.de regu.iur. quotiens.Ricar. ¶In tex.ibi:maleficia esse.nam in culpis culpa est relaxare vindictam.vt extra de postu.c.j.§.nos igit̃.Rica.

Si ex plagis. Imperitia medici vel negligentia infirmi non imputatur percussori.nec auget delictum.hoc dicit ista.l.et nota bene.Bal.

Taberna rius. Ille qui immediate percutit percussorem sui videtur facere ad defensam.hoc dicit.quia dicit glo.q̃ presumit̃ ideo fecisse ne iterum percutiatur.quod est no.ↄ menti tenendũ.ↄ est nunc de facto in causa cuiusdaz homicidij.ↄ tene menti. ¶No.q̃ semper videtur culpa esse in eo qui incepit percutere.h.d.

In cliuo. ¶No.q̃ ius ex facto oritur.ↄ q̃ ius est implicitum facto. ¶Solu.no.q̃ aut est culpa in homine aut iumento.aut in neutro. ¶Ultimo not.q̃ nõ est culpa in percusso si retrocedit.secus in percussore.qđ no.

Quidam. ¶No.q̃ qñ res que vendit̃ dat̃ ad pbandum siue ad experiendũ si placet.ↄ interdũ fit cum translatione dñij.ↄ no.hunc.§.

Cum pila. ¶No.q̃ si ludentes adinuicem se spingant ↄ spinctus in terram pecit caput
c vel crus frangit̃ q̃ spingens non tenetur: nisi studiose fecisset ↄ extra naturam ludi.ↄ hoc dicit tex.cum glo.ↄ tene menti. naz in ludo licet alium viribus superare.facit quod not.j. de verb. oblig.l.in executionibus.§.fi.cum simi.Ego vidi istaz.q.de facto in duobus preliantibus.vnus fregit crus alteri.vnde querebatur quid iuris,

¶Additio Bal.

Si ex plagis. ¶In ter.ibi:tabernari?.Quid sit taberna proprie.vide per Archid.xlviij.dist. nulli clerici. ¶In text.ibi.vbi data opera. ¶No.q̃ si aliqs me vulnerauit.ego eũdẽ immediate vulneraui presumit̃ q̃ hoc fecerim ad defensionem mei vt futurum euitẽ periculum.arg.hui?.Ricar.de hoc dic vt no. in.l.j.C.vñ vi. ¶In glo.fi.q; incõtinenti fit quicqd fit instanter codẽ timore.vt.l.j.§.q̃ onerande.quarũ rerũ actio nõ dat̃. ↄ q; videt q̃ percusserim metu ne iterato percutiar: sed si non timerem iterato percuti ↄ hoc constaret non possem?. ¶Et not.q̃
d illud dicit̃ fieri ad defensionez qđ fit cũ moderamine:sed quod immoderate fit dicitur fieri ad vltionem.vt hic. non ergo vbi est licita vltio non est curandum vtrum moderate tamen in q̃bus casibus licet non.licet vbi in fragranti crimine.vt no.plene Cy.in.l.vtyim.ↄ no,quod ex presumptionibus potest iudex

q̃ factum

a ¶Mõ tenet. vlõ Ang.are. in tracta.maleficiorum.ver.pcussit ↄ vulnerauit. 1 2 3 1

b ¶Mõ possez. vide Pau.õ ca.in.ofi.exc. 2

Universidad de Deusto

q̄ factū sit ad defensam q̄ ꝑsum. equalita. psonarū assumit. vt not. in l. j. C. vñ vi. ⁊ Cy. in l. vt vi. Et hoc est vtile scire q̄si nō apparet q̄s fuerit inceptor rire. ⁊ no. hic q̄ ly malefactorem detineri. sed si nō potit seduci nō ꝓpterea ly ei oculū effodere facit. C. de mal. ⁊ mathe. l. fi. ⁊ vide oīo dy. in cōsi. l. in cōsi. B. ⁊ A sunt accusati q̄ alio occidēdi insultauerūt titiū ⁊ occiderūt vulnerādo eū in pectore ⁊ in brachio: ita q̄ ex vulneribus decessit dantes sibi ad inuicē auxiliū ad dictū maleficiū cōmittēdū ꝓbatur per testes dicētes sensisse q̄si. B. percussit titiū in pectus ⁊. A. dictū titiū in brachio prestādo sibi auxiliū ex q̄bus vulneribus vel altero eorū decessit postea p assertionē medicorū constat q̄ vulnus pectoris est mortale tantū q̄rit̄ que pena est inferenda dicto. A. Et videt q̄ mortis. nam qui occidit occidēdus est tam ex. l. municipali q̄ cōi. vt q̄ fecit expectet. vt. C. de epi. au. l. nemor qui nō occidit: sed vulnerauit vt occidat. ꝓ. homicida est. ff. de sicca. l. j. y. q̄ hoīem. ⁊ ex te hoc cōstituēdū est. nam si gladiū strinxit ⁊ percussit indubitāter animū occidēdi habuit: vt ibi. In maleficijs eius volūtas nō exitus expectat̄. vt. ff. e. l. diuus. ⁊ C. eo. l. qui cū telo quevolūtas ex ipso actu colligit̄. nam
a extrinsecus actus probat intrinsecū animū[a]: vt. ff. de tut. ⁊ cur. da. ab his. l. qui. ⁊. C. de iusti. ⁊ substi. l. reprehendenda. vbi dicit glo. facto datur voluntas intelligi. Ex quibus cōcludit̄ q̄ dictus. A. incidit in. l. corū. de sicca. prc. tulit opem occisori cū qua comitatus est. ergo eadem pena est sibi inferēda: vt. C. de raptori. vir. l. j. §. pena. ff. vi bonorū rapto. l. ij. §. hac actione. in fi. vbi glo. exponit dolo fecisse. idest interfuisse. sufficit ergo interessentia vt quis de dolo arguat̄ qui dolus ad. l. cornc. de sicca. pertinet in casu nostro. ff. de sicca. l. iij. ⁊ an nō solum interfuit: sed etiā percussit: ⁊ suo corpore opem tulit: vt. ff. ad silłani. l. j. §. tulisse circa finem. ecōtra videt̄ nō puniendus pena mortis siue ex proposito siue rixando siue opem ferēdo delinquit: nam si ex proposito nō debet mori: q̄ licet quis stricto gladio in alium irruat si nō occidat non debet puniri aeriter ac si consummasset mortis delictum: vt. ff. de extraor. crimi. l. j. in fi. Itē nō sic punit̄ nō pficiēs vt perficiēs delictū. ⁊ p hoc facit q̄ no. ff. de penis. l. si q̄s. §. transfuge ibi so. j. de leg. iij. C. d̄ ser. fugiti. Unde dicunt quidam egregij doctores q̄ actus nō cōsummatus non punitur[b] eque vt cōsummatus nisi vbi lex exp̄sse hoc
b dicit. Cum ergo in. l. corneli. de sicca. sit pena capitalis que triplex est. vt. ff. de pub. iudi. l. ij. Intelligere debemus de minori. vt. ff. de penis. l. interpretatione. ⁊ sic intelligit̄ lex si quis nō dicam rapere. ergo in casu modo posito etiam q̄ ex animo vulneranit cum ex suo vulnere mortis nō sit secutus effectus: nō debet puniri materiali gladio sed ciuili q̄q̄ spe. dicat q̄ de cōsuetudine licet quis dicatur occidendi animo percussisse. non tamen de morte punitur per. l. aut facta. §. pe. ff. de penis. Itē no. ipse de accusatore. versi. quid si primo acta fiunt que consuetudo sit consona iuri cōi. vt patet ex predictis. Si vero non deliquit ex proposito: sed in rixa tunc pena temperanda est. ff. de sica. l. j. §. sed si claua. Et considerant̄ ictus quorūlibet in hoc collectorum in illū locū. vt fm quod quisq̄ aeriter percussit aeriter puntatur. non tamen ad mortem: q̄ non fuit animus occidēdi. Si vero dicamus q̄ iste tulit opem est aduertendū quā opē. nā vulnerando in brachio fuit principalis. ⁊ sibi socius in hoc tulit sibi opem. ⁊ ipse tulit opem sibi scilicet vulneranti in pectore. sed cum non distinguat: quam opem intelligendum est de ea qua mitius punitur cum opez sit multiplex. vt. ff. ad silłani. l. j. §. tulisse. ⁊ not. extra de officio delegati. c. j. argu. l. si presses ff. de penis. pre. si delictum fuit commissum in rixa non potest dici q̄ ex proposito fuerit in comitiua sua. ⁊ sic vt comes ad hoc non punitur eadem pena. pre. prestās opem nō sic punitur vt principalis. vt dicitur ⁊ notat̄. ff. de sacrileg. l. sacrilegij. §. is autem. Item cum in puniendo participes ⁊ consicios criminum leges varie loquantur: q̄ quedam pacificāt. ⁊ quedam minuunt penas nos a simili iudicando debemus sequi illas leges que mitius puniunt cum penas restringere debeamus et ampliare fauores. ff. de li. ⁊ po. cum quidam. de actio. ⁊ obliga. arrianus. ⁊ quia mitiorem interpretationem sequi debemus. ff. de penis interpretatiōe ⁊ extra de regulis iuris lib. vj. Sonnibi. Cy. pistoriensi legum doctori videtur de iure dicendum q̄ prefatus. B. non sit condemnādus ad mortem: sed alias extra ordinem sit ei pena imponēda potestatis arbitrio p. l. j. §. exp̄ill'. ⁊. §. quibus. ⁊ de penis. aut facta. §. euētus. habendo respectum ad consuetam penarum impositionem in ciuitate padue in huiusmodi delict̄ vt. ff. de penis respicien. ⁊ hodie. vide de hoc per Cynum in li. C. de nil. agger. non rumpen. l. j. vbi vide de hoc plene. Baldus.

Legis aquilie. De iniuria quam quis facit sibi nemo agit ad hoc allega istam legem.

Sticbum aut pamphilum. ¶ No. q̄ in actione. l. aq̄lie ly minuat̄ interesse: tñ nō minuit̄ actio: q̄ habet oculos retro. ⁊ nō est mere persecutoria.

Quum tibi. No. q̄ cōmodatarius equi nō tenet̄ si ille equus est ab alio ꝓcussus sine culpa sua: qō no. ⁊ tene menti.

¶ De his q̄ deiecerunt vel effuderunt. Rubrica.

a ¶ Animū. ad de cūdē Bal. in. l. is q̄. §. diuus. de tut. et cu. da. ab his ⁊ qō ibi dixi ī apostil.

¶ Additio Bal.

c **De his.** [c] Qualiter in hac actione forum̄ket libell⁹. vide in Spe. de iuriis. §. sequit̄. ver. qō si testator. vsq̄ in fi.

Retor. ¶ No. q̄ si q̄s p̄icit lauaturaz sup pānos tuos debet tibi emendare in duplū hoc dicit.

Summa. ¶ Nota q̄ vie debent esse secure. Hoc dicit.

Hec autem. Dictio in. denotat inherentiam. h. d. ¶ In ter. ibi: verba. s. q̄ loquunt̄ de pena arbitraria. ¶ No. q̄ vbi. l. facit mentionem de iniuria ꝓsonali nō intelligit̄ de iniuria realī. ⁊ hoc vide per Inno. de sen. excō. c. nuper. per Cy. ⁊. de offi. pconsul. l. meminisse. per Jaco. de arc. j. de iniur. l. sed est questionis. ⁊ per. B. C. de epis. ⁊ cle. l. si qua p calūniam. vbi oino vide. ⁊ p Archid. xvij. q. iij. si quis suadēte dyabolo. ⁊ vide Ja. de arc. in. l. si q̄s in graui. §. si q̄s. j. ad silł. ⁊ de dictione in: quot modis ponat̄. vide p Archi. xl. distin. si papa. ⁊ vide qō no. j. de iniur. l. statuta. ⁊ adde hic versus doctrinalis. In campo curro: si fis bene dicis in illo. Si fis extra tus in campū sit tibi cursus. Et hoc dixi ꝓpter statuta q̄ dicunt q̄ si q̄s percusserit aliquem in domo. ⁊ ꝓpter similia statuta. ⁊ ideo nota bene ⁊ tene menti. Bal.

b ¶ Nō punit Vide tu late sel. ī suo trac. de conatu.

Habitare. No. hic ter. ad. q. dicit statutū q̄ q̄ offenderit aliquē in domo habitatiōis puniat̄ dupla pena. ¶ Nō quidā viator fuit offensus in hospitio. vtruz dicit̄ offensus in domo habitationis. ⁊ est casus q̄ nō. facit. j. d̄ iniur. l. lex cor. ne. §. domū. Itē est hic casus alteri⁹. q. dictat ius cōe vel statutū q̄ sufficiat citatio ad domū habitationis. vtruz sufficiat si viator citet̄ ad hospitiū. ⁊ dic q̄ non. ad qō facit qō no. p Ja. in. l. iiij. §. pretor: ait. j. de dā. infec. ⁊ qō no. in. c. in causam. in v̄b. cōiter. de elec. in cle. ¶ Deinde no. q̄ ex assidua habitatione presumit̄ domicilium. Facit. l. ij. C. vbi sena. vel claris. ⁊. j. de leg. iij. l. seruis vrbanis. p Ja. de fun. instru. l. cū oclanionis. §. sabin⁹. p eūdē. ¶ Quero vtrū ille q̄ nō habet domū habitationis in loco possit ibi cōtrahere domicilium. ⁊ dic q̄ sic ex assidua cōuersatione. vt no. Inno. extra de foro cōpe. c. ex parte. facit. j. de fun. instru. l. cū quidā. ⁊ de aur. ⁊ argen. leg. l. si vxori. §. j. ad municip. l. eius. §. celsus.

c ¶ De his. ad de hic notabiliter Flor. de sanct. pe. qui ample tractat materiam.

¶ Additio Bal.

ı Iniuria corpus iniuriatum afficit.

Retor. ¶ In text. in. §. hec autē. vide Ja. arc. de iniur. l. sed est questionis. et per Guil. de epis. ⁊ cleri. si qua p calū. ⁊ p Inno. de senten. excō. nup. de dictione intra. ⁊ per Cy. extra de iudi. per Archi. j. q. j. extra de offi. pconsul. inuenisse. ⁊ de furtis. itaq̄ fulo. in princi. Ex his habes q̄si iniuria dicatur illata in persona. ⁊ quādo non. vide Jac. arc. ad
d silł. l. si quis in graui. §. si quis. de dictione in⁹. quot modis accipiatur. vide per Archidy. xl. distin. si. preterea vide de dictione in. xiij. q. ij. preciplende. vide. C. de reuo. dona. l. fina. Aliquādo enim iniuria est realis: vt in furto. Aliquando personalis. ⁊
ı hoc tripliciter. Primo modo: quia iniuria † afficiat ipsum corpus iniuriatum. ⁊ hec iniuria dicitur in personam. quia in: notat intus non extra. vide Archid. xvij. q. iiij. si quis suadēte. ¶ Secundo modo q̄ afficiat coherentia corpori vt vestis et hec iniuria fit extra corpus. ⁊ ideo nō dicit̄ in personā fieri sed
e persone. ¶ Tertio modo afficiat famaz. vt iniuria verbalis. et ista fit persone: non tamen in personam. q: non afficit ꝓsonatī corpus. sed q̄d inanimatū ⁊ incorporalē. s. famā. ¶ In tex. in. §.
e habitare. Que dicatur domus solite habitationis[e]. dic vt no. in. c. causam. super verb. cōiter. de elec. in cle. ⁊ vide Jac. arc. ad municip. incola. el. j. ⁊. l. eius. §. celsus. ⁊ de leg. iij. l. q̄ cōcubinā. §. causam. vide Jac. de dam. infec. l. iiij. §. pretor ait. ¶ In text. ibi: vel gratuito. etiam qui non habet domum si assidue in loco diu conuersatur domicilium contrahit vt notat Innocen. de foro cōpe. ex parte. quod presumitur aliquid ex loco habitatio
nis. de le. iij. seru⁹. p Ja. ¶ In tex. ibi: habitat. hoc nō vr eē nisi

e ¶ Habitationis. Spe. in tit. de compe. iudi. adi. ver. sed nunquid sufficit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

hospitaf.q: est ibi vt in motu nō in vt situ seu vt in termino. facit.j.de pig.debitor.ꝛ de preben.presenti.lib.vj.facit de hered. instī.ex facto.in fi. Quod si vestitur quo animo ibi sit.dic consuetudinem eius inspici.vt.l.cum delationis.§.asinam.ꝛ in.§.bestias.cū simi.ꝛ vide.j.de fun.instru.l.cū quidaꝫ.ꝛ eo.titu.ibi cū delationis.§.sabinus.per Jac.ibi dicit ꝙ residere ibi maiore parte anni moratur.ꝛ facit.l.inj.C.vbi senat.vel cla.vide de auro ꝛ arg.leg.si vxo.§.j.

Am sane. Mo.ꝙ in hac actione non opꝫ arguere certi bonis factū.qō no.

Receptione. Mo.ꝙ quando plures tenētur ex quasi delicto.vn⁹ soluens repetit partē ab alio.ꝛ vide quod determinauit Azo per banc.l.in Spe.de iudi.iiij.parte.§.generalia.ver.hic etiam.Bal. ¶Additio Bal.

Receptione. ¶In text.ibi:societatis.q̄d Azo per banc.l. determinauerit.vide in Spe.de iudi.iiij.parte.§. generali. versi. hic etiam nota.Bal.

a ¶Verbi.ad de frā.are.i.l. j.j.de testa.in princ.v.col.et qō ibi dixi in apostil.

Svero. ¶Mo.hic distinctionē de pluribus habitantibus an habeāt habitationem diuisam vel cōiunctam.ꝛ qō ille q̄ habet seruitores in domo ppria dr̄ habitare ꝛ non illi seruitores.Si aūt locauit:qꝫ erat domus lata quandā partē tūc vnusquisq; dicit habitare partē suā.sed si dom⁹ erat medioeris ꝛ nō erat distincta per partē.tunc ista est quedam habitatio cōfusa. ꝛ omnes tenent.ꝛ vide qō no.Guil.per hūc ver.ꝙ si ex mediano.in.l.fi.C.de prescript.long.temp.

Si orrearius. ¶Mo.hic casuꝫ i quo tenet magr̄ pter factū discipuli.Bal.

Cum autem. ¶Not.ar.ad repetitionē alias ꝙ ille qui soluit pter delictū alteri⁹ bꝫ recursum cōtra eū.habuistis in.l.nā ꝛ seruius.§.de neg.gest.

Hec autem actio. ¶Not.preferri eum cuius magis interest.

Sed si alius. ¶Mo.hic quare actio iniuriarum dicitur ad vindictam.

Pretor ait cuius. ¶Mo.ꝙ vbi lex considerat qō potest euenire non debemus requirere ꝙ actualiter euenerit.

Nam ꝛ cum pretor. ¶Nota istū casum de pictore. ¶Additio Bal.

Svero. ¶In text.ibi:qō si ex mediano. vide ad quid inducitur per Guil.C.de prescrip. long.tempo.l.fi.ꝛ no.

Hoc edictum labeo ait. Nota ꝙ si dr̄ ijcitur in illum qui vadit de nocte:non punitur dolens.no.bene contingit sepe de facto.

¶De noxalibus actionibus. Rubrica.

Noxales actiones.

Si seruus. ¶In text. ibi videtur.not.ꝙ ille q̄ non impedit maleficiū videtur ipsum perpetrare.qō est verū qñ ad eum spectat phibere.vnde dicit decretum negligere cū possis pturbare peruersos.nihil est aliud ꝙ fouere.ꝛ per hanc litterā dicit Franc.acc.disputādo ꝙ procurator facit dāpnum incidere in penā:lz nō habeat speciale mandatuꝫ si dāpnis scit ꝛ patitur.facit ad idē qꝫ ista patientia haberet locō mandati.vt in aut.qua in prouincia.facit quod no.Inn.de rescript.ex parte decani.ꝛ vide pro hoc.l.semper qui non prohibet.j.de reg.iur.

In delictis. Istud principiū facit ad.q. de receptante scienter bannitum ꝙ aut receptat sponte. ꝛ tūc puniatur aut ex eo qꝫ phibere nō valet territus ab eo.ꝛ tūc nō puniatur.arg.huius litterę.Bal. ¶Additio Bal.

In delictis. ¶In text.in.§. si extraneus. Qualitas nō aggrauat delictum nisi cōcurrat loco ꝛ tēpore delicti cōmissi.h.d. Vel sic.qualitas non aggrauat crimen nec penam eius:nisi sit crimen. ꝛ est ratio.qꝫ accidens separatū a subiecto seu substantia non informat subiectū vel substantiam ad agendum.vnde pactū accidētale nō informat contractum si apponit̄ seorsum a contractu.vt.l.petens.ꝛ.l.lecta.ff.si certum petaf. vnde si per statutū puniunt̄ fratres per afinuꝫ debet esse asinus.tunc ꝛ hic de tēpore. ¶Item ad illud ꝛ hoc de crimine. nā aliter ꝛ aliter differunt accidēter.l.ij.§.boies. vi bono.rapt. l.aut qui aliter.qō vi aut clam.l.si pater.§.j.de adop.ꝛ no.azo. in plogo pandect.ꝛ edi.j.q.ff.vnde aliter hic aliter ibi ppositā q.ꝛ hoc de qualitate extrinseca.sꝫ que qualitate intrinseca nō distin.per alium ꝛ aliter.vt si pater filium occidit.l. vtrūꝙ per parieid. Dic ergo de mandante ꝛ auxiliante ꝙ aut principali inerat qualitas intrinseca ꝛ tenetur ex illa.vt.l.vtrum. Aut extrinseca que est ex esse delicti:ꝛ tunc aut inerat dū delictuꝫ erat in fieri.ꝛ idem vt arg.de actio.ꝛ oblig.l.cuꝫ quis. Aut non tūc sed emersit post factum in se factum vt deprehensio in furto: et tunc non tenetur auxiliator.qꝫ nō oportet ex tali accidenti personali realeꝫ obligationem.l.fideiussore.vel mandatoris augeri.vt.l.cētū capue.ꝛ hic in.l.is qui ope.ꝛ qꝫ hec qualitas inest persone magis ꝙ crimini dixi dicta.l.fi pater.§.j.j. ¶In text. ibi.in.§.fi detract.f.vide Inno.in.c.j.de libel.obl. vbi dat huic §.nouum intellectum ita conuenitur quando predo sicut inst⁹. prior ergo ita tenetur soluere collectam:qꝫ in patiendo pares sunt non in agendo.

a **Extraneus.** Qualitas iuncta verbo significat scōm tēpus verbi⁹.ad hoc allegatur. Vel sic.qualitas quę non fuit tempore maleficij non habet aggregare maleficiuꝫ. ꝛ no.§.vnde inpositis qualitatibus semper debemus inspicere tēpus delicti.qō tenemenți.Bal.

Cum dominus. Ex eodē facto erit duplex agēdi forma insolidum.ꝛ alis ex noxali.h.d.qꝫ lz qualitas aggrauet maleficium non tamen facit quin possit agi de simplici facto.vt.j.e.l.§.si detrac. ¶In text. ibi tenebitur.ꝛ est differentia in hoc:qꝫ noxalis sequit̄ manumissum.vt.j.eo.l.pretor.sed non illa que datur insolidum:qꝫ ea tenetur dns ex sua persona.h.d.

1 Qualitas addita facit agentem succūbere.

2 Sententia lata super facto principali: non potest iterum agi ratione qualitatis.

3 Qualitas post litem contestatam potest addi.

Si detracta. Pendente iudicio potest qualitas addi ꝛ detrahi.sed non lata sentētia. h.d.ꝛ non reperit̄ hoc ita clarum in iure. ¶In ter.ibi otra.sꝫ volebat qualitatem detrahere.hic volebat addere.accipio pro qualitate id quod aggrauat delictū.i.scientiā dñi.dicit tamen Inno.ꝙ ideo ista qualitas potest addi qꝫ erat actū simpliciter secus si esset actū cū expressione cōtrarie qualitatis.vt no.Inno.in.c.).de libel.obl.ad hoc facit qꝫ desiderium apud acta publicatum corrigi nō pot.vt.C.de libe.cau.l.cū precū. ¶†Mo. hic.§.fm Dy.ꝙ qualitas addita facit agentē succūbere si eam non ꝓbat nisi detrahat eā pendente iudicio.tñ ille tex.hic non dicit ꝙ ꝓpterea succubuerit.ꝛ cōtra eū facit qō no.ff.de inf.a.l. q̄d ergo.§.pena grauior.dic de hoc vt no.j.vi bo.rap.§.docere.

2 ꝛ de adulte.l.denisciasse. ¶†Sol.no.ꝙ lata sententia sup facto principali nō potest iterū agi rōne qualitatis.tñ tex.loquitur in sententia absolutoria.glo.intelligit idem in condēnatoria facta solutione.qꝫ equiparat̄.vt no.de excep.rei iudi.l.fi qs cum totum.§.plane.ꝛ dicit hoc esse verū etiam si qualitas fuit omissa per errorem facti.quod no.ꝛ adde super hoc quod nota.

3 ꝛ adde Bar.de accusa.l.senatus censuit. ¶†Tertio ꝛ vltimo no.ꝙ hoc dicit ꝙ qualitas potest addi post litem contestatam. quia ille qui accusauit aliquem potest etiam post litem contestatam addere ꝙ fit de magnatibus:quia esse magnas non est principalis agendi causa:sed qualitas maleficij ꝑm Jaco.but. in.l.edicta.

Si seruus. ¶Mo.in ista.l.ꝙ pōt aliqs cedere liti ante litē cōtesta.ꝙ post litē cōtestatā.non pōt cedere.facit.j.e.l.effectio.§.neqꝫ.ꝛ.l.si alicuius.ꝛ quod no.ff.de rei ven.vtiqꝫ.Bal.

Si cōmunis. Soluens pro suo maleficio vl pro sua culpa non repetit ab alio.h.d.Bald.

g **Si bonefidei.** Qui facit quominꝰ possit videtur posse.

Non solum. Non debet esse melioris conditionis prędo ꝙ iustus possessor. Hoc dicit Baldus.

Si quis a multis. Melior est cōditio occupantis in pari cā dicit̄ occupasse q̄ prius meruit sniam. h.d.et no.l.ꝙ ille qui euincit resp sentētiā nō tenet̄ cauere nisi de

Universidad de Deusto

niſi de ſuo dato ꝛ facto tñ.h.d. ¶ In glo.q̄ incipit:ſit in acē.in fi.ſo.vbi agit̄ de iure nouiter q̄rēdo.hic de iure q̄ſito alteri p;eferendo.vbi dicit diſtinctio p;ecedit vbi agitur circa cōmodi applicationē.ſed vbi circa officij executionē.dic vt.ſ.de p;cur.l.pluribus ſm Jac.de are.ꝛ Old.

¶ Additio Bal.

Si quis. ¶ In glo.q̄ incipit immo in aliquo in fi.ibi.Si pluribus.vel dic aut tractatur de iure q̄ſito alteri p;eferendo aut circa executionem officij.ꝛ tūc lit.cōteſtatio deſiderat. vt.ſ. de p;cur.pluribus. Aut circa o;dinationē iudicij.ꝛ tūc ſola citatio in ins.vt.ſ.de iudicijs.l.qui p;io;. Aut circa ꝓſecutionez cōmodi.ꝛ tūc ſnia.vt.l.ſi quis a multis. Ja.de are. Jdē. Old. Aut agit̄ de iure nouit̄ querēdo ꝛ loquit̄ ler ſi plurib⁹. Aut de queſito p;eferēdo. Et tūc aut iſta p̄latio eſt circa iudiciū ſuſceptum.p;ficiēdū ꝛ iſpicit̄ li.cōteſtatio.ō p;cur.plurib⁹. Aut circa ipſū ſcdoādū ꝛ inſpicit̄ actoꝛ.vt.l.ſi q̄ poſtea. Aut circa cōmodi applicationē ꝛ iſpicit̄ ſnia.vt.hic fꝛ Ja.ꝛ Old. ¶ Vl' dic aut occupatio eſt cā ꝓcedēde actiōis vel exercita.ci⁹.vel ei⁹ cōfirmā de.ꝛ tūc per lit.cōteſt.vt.l.pluribus.ꝛ.l.j.de popu.ac.aut eſt cā exto;quēde p;nūciatiōis ꝛ ex ſnie iure acquiſitiois.ꝛ tūc p ſnias Aut ī executiōe p;elationis.ꝛ tūc p executio.eē cōtig.occupatio. Jta q̄ ille ō; occupare q̄ p;io; puenit ad illum actū ex quo q̄rit̄ ius de quo tractatur de ſolu.in pu.ar. Jdē ſi nō eſt adhuc queſitum ius in re.ſed queri debet vt per ſententiā:vt hic q; paria ſunt deuentis ad hoc vel ad illud q̄ neceſſario infert.hic ſecus ſi non neceſſario ſed poſſibiliter:q; pōt inferre ꝛ nō inferre ex hoc non q̄ritur ius. ¶ No.q̄ vbi ex p;ecētione non q̄ritur ius ibi nil ꝓdeſt occupaſſe.ff.de bo.auto.iudi.poſ.l.cū viros.ꝛ no.de p;cu.pluribus. ¶ In ea.glo.ibi a p;iore.vel dic q̄ in hoc eſt melio; conditio:q; cōſequitur votum ſuum. Jtez alij ex ipſo eū non auocabant ſi p;ius fuit eis cōmiſſum.ꝛ ſic intelligitur.C.ſi ex noxa.cau.agatur.l.ij.ꝛ hic argu.C.ſi antiquio; cred.l.ij. Ricar.

p **Reto;.** Etiam ex ſententia ſufficit p;eſtare rem qualis eſt.

Jheres. Dolus caſu non purgatur. Bal.

s **Jex duobus.** de perufio.

s **Jex duobus.** Beneficiū vnius nō extenuat maleficiū alteri⁹. no.hic cōputari ſpeciē in quātitate dāni.h.d.

Sed per p;etoꝛem. ¶ Not.q̄ ille q̄ gra uatur ꝓpter alium poteſt ex eodē ꝓceſſu illum facere cogi ad indēnitatē p;eſtādā. Et hoc eſt q̄ dicit p p;etoꝛē ꝛc. ꝛ per officiū iudicis mercenariū.facit.C.vbi cau.fiſc.l.cū vendentis.ꝛ.C.de ſen.l.cum eoꝛum. Bal.

Si iure cōmuni. Quodvnus ratione rei cōmunis cōſequitur alteri cōmunicare tenetur.h.d. Bal.

Si ſeruꝰ in quo. Dubitatio erat.q; conductoꝛ non tenetur noxali.vt.j.eod.l.ſi ſeruus.ſ.j. Sed ſolue q̄ hic nō q̄ritur vt cōductoꝛ ſed vt p;opꝛietarius.h.d. Bal.

Si ſeruus. Ex delicto vicarij datur p;o noxa vicarius.ex delicto o;dinarij datur p;o noxa o;dinarius. Bal.

Vel ex pluribus. ¶ No.hic arg. q̄ ſi aliquis cōmiſit plura maleficia ex quibus non ſoluēti debet amputari manus.q̄ ſi eſt ſibi manus āputata a⁹ oibus liberatur:q; odit manū p noxa. Si aūt ſe redimet nō ꝓdeſt ſibi in alio maleficio. Doct.cōſueuerunt dicere in.l.nunq̄ plura.

Quotiens. Jſtud p;incipiuz allegat̄ q̄ reus p;eciſe cogit̄ litem conteſtari.nā verbū oīmodo q̄ eſt hic verbū p;eciſum[a].no.in ver.ſed nō als.q; ſz quis cogat̄ p;eciſe litem cōteſtari.tamen habet ſaluas defenſiones.ꝛ facit ad ſtatuta q̄ volunt q̄ in criminali q̄s cogat̄ p;eciſe reſpōdere libello anteq̄ alia defenſio admittat.nā poſt reſponſionem habet ſaluas omnes defenſiones. a

Eos. In cauſa noxali nō poteſt quis defendere eū in quē non habet ius nec poſſeſſionē.ratio eſt q; nō poſſet dare p noxa.ꝛ per iſtā rationē dicit Bar.hic q̄ ille q̄ aliquem percuſſit debet retinere alapā q̄ nō admittit fideiuſſoꝛ. q; non poſſet ſoluere.arg.ctra.j.co.l.ſi pluriū.ſ.qui alienū.ſed ille.ſ. debet intelligi in defenſione p;eſentis.h.d. Bal.

P;etoꝛ ait. Cogitur quis ſe purgare p ſuū iuramētum ad hoc allegetis. quidā inducūt in arg.hūc tex.q̄ quis debeat reſpōdere poſitioni criminoſe, ſed hic nō erat poſitio ſed interrogatio ad defenſionez litis.ꝛ vide quod dixi.j.de iurciurā.l.q̄ iuraſſe.ſ.ſi pater.ꝛ q̄ nō no. Jnno.de elec.c.dudū.ꝛ Archi.l.diſtin.ex penitentibus.

Quod ſi. ¶ No.ex ſola cōtinuatione fieri hic condēnatoꝛia.hoc dicit. Bal.

Si tutoꝛ. ¶ No.q̄ in generali mandato nō tenet iuramentum.hoc dicit.

¶ Additio Bal.

Quotiens. ¶ In ter.ibi opponendo. videtur.q̄ quis cogatur litem cōteſtari.ſed nonne poteſt p;eſtari q̄ non reſpondit animo lit.cōteſt.dic q̄ ſic libello nō oblato. Si aūt libellus erat oblatus facias q̄ iudex mandet lit.cōteſtari.ꝛ tūc non valebit p teſtatio. ¶ In contrariū:q; in actu neceſſario nil operat̄ p;eſtatio.ꝛ q; iudex non admittit eam de hoc per Alb.in materia titu.de libel.obla.ꝛ per Acc.ꝛ alios in l.j.C.de lit.o;teſt. ¶ In ter.ibi:neq̄ ſe dolo.videtur q̄ quis cogatur reſpondere interrogationi an deſierit dolo poſſidere per hunc ter. ¶ In cōtrarium facit:q; cōtinet vim.ergo non tenet̄ reſpōdere ꝛ poſitioni criminoſe nō eſt reſpondendum.ſed illud in poſitione: et aliud eſt poſitio vbi ponens ſe aſtringit ad ꝓbandum nec p;ouident ei iura circa releuandum eū ab onere ꝓbandi vbi de crimine tā agitur.C.de ꝓba.l.pe.imo artant eum ad ꝓbandum. Aliud eſt interrogatio ī qua ꝓceditur ex officio iudicis. vt.j.de interro. acti.in.R.ꝛ vbi ꝓceditur ex officio iudicis:bñ poteſt interrogari de crimine.vt extra de elec.p inquiſitionem. ¶ Jtē q̄ non debeat reſponderi.facit de execu.rei iudi.ſi a te.in p;inc.ꝛ j.de interro.acti.l.j.vbi glo.ponens caſus in quibus fit interrogatio.non ponit iſtum caſum hic ſm Guil.C.de peti.hered.cogi. non obſt.ō.de reiven.q̄ petito;io.q; ibi non dicit q̄ reus interrogetur:ſed q̄ actoꝛ perquirat ſimile.C.de do.l.j. ¶ Jtem non obſt.hic.ſ.q; hec interrogatio erat deciſiua queſtionis incidētis.ſez an noxaliter vel non.non p;eparato;ia. vel hic ſpeciale q; ad liberandum p;incipaliter interrogat̄ nec eſt poſitio ſed interrogatio. Jtez non obſt.c.per inquiſitionem.q; ibi ꝓcedebatur indirecte de crimine per modū inquiſitionis.ſed hic incidenter ꝛ ad ꝓbationem cauſe ciuilis.ꝛ melius de iureiu.q̄ hāc.ſ.ſi pater.ꝛ de cōſeſ.c.ij.lib.vj.ff.de ſuis ꝛ leg. ei⁹. vide omnino Archi.l.diſtin.ex penitētib⁹.ꝛ p Jnno.extra de ele.dudū.ꝛ de teſti.teſtimonium.ꝛ de teſti.cog.c.j.per Jnno.

Jusiurandum Juramentū non ꝓdeſt ei qui conuenit̄ ex noua poſſeſſione.q̄ dic vt not.j.de iureiur.l.cum qui.ſ.in popularibus, Bal.

s **Jſeruus.** ¶ No.q̄ non dicitur habere facultatem ſoluendi ille qui nō habet pecuniā ad manus.ſz habeat multas poſſeſſiones.facit.j.de leg.iij.l. qui habebat.et.l.ſi turus.ſ.j. hoc dicit Baldus.

Et ſi illo Videndum.ille qui dolo deſijt poſſidere: tenetur etiam ſi in aliū ſit regreſſus.ꝛ vno electo alter liberatur.h.d.

Lectio Si is quem magis perpetuat actionem mo;a q̄ culpa.h.d. Et no.caſum.ꝛ facit ō.ſi quis cautio.ſi cum.in fi. Bal.

Neq; Mendacium defuncti nō nocet heredi nec ſibi ſi reuocat mendaciū añ lit.cōteſt.h.d.ꝛ eſt arg.q̄ ille q̄ negauit poſſit poſtea cōfiteri ꝓ habendo beneficium ſtatuti. Certe imo determinant hic contrariū:q; per talē negationem ſup facto p;incipali eſſet facta lit.cōteſt.ꝛ facit.j.de mino.ſi ex cauſa.ſ.nunc videndum. ¶ Jtē facit q̄ no.inſti.de act.ſ.item nunc mixta eſt actio.de eo.ſi autē negaſſet non in forma iudicij vel nō ſup facto p;incipali:ſed ſup p;etoꝛis bñ haberet locū penitētia vt hic.no.bene iſtud. ¶ In tex.ibi danda eſt. facit.j.de iure fiſci.l.eius q̄ delatoꝛem.ꝛ vide ibi. Bal. b

¶ Diuiz. ad de eūdez bal. in.l.ſz ſi pecunia. de re,eo,

1 ¶ Poſt ſecundū decretum admittitur tertius cōtradictoꝛ cuius p;incipaliter intererat.

2 Decreto ſecūdo reciſo obligatio p;ima renaſcitur.

3 Dominium per ſecundū decretū acquiritur.

Si abſente Decretum interpoſitum ex contumacia vnius non officit alteri quin non debeat contumax reputari.hoc dicit.ꝛ vide quod nota. in Spec. de p;imo et ſecundo decreto.ſ nunc dicamus.ver.ſed pone q̄ vnus. ¶ †Nota q̄ etiam poſt ſecundum decretum admittatur tertius contradictoꝛ cuius p;incipaliter intererat. et facit ī.ne vis fiat ei.l.j.ſ.j.ō.ſi quis ideo. ¶ †Jtem nota q̄ reciſo ſecundo decreto obligatio p;ima renaſcitur. ¶ †No.etiā hic q̄ per ſcōm decretū acquirit̄ oſtium⁹. Bal. 1 2 3 b

¶ Additio Bal.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Lectio. ¶ In tert. in. §. si absentis. vide oīno in Spe. de primo ⁊ scōo decreto. §. nūc dicamus. ver. sed pone q vnus. ¶ In glo. que incipit: qz tunc tpis. in fi. Ex his duabus legibus dicimus q qui transuersatur in iudicio accipiendo ⁊ moratur perinde est ac si suscepisset quo ad effectum. Ricar.

Si notale. In iudicio notali potest se opponere tertius cuius interest. ⁊ hoc colligitur a 3rio sensu illius verbi voluerit. ¶ No. arg. hic a cōtrario sensu q vnus creditor q̄ habet potiora iura vel qui vult defendere possit opponere tenute alterius. Adde q scōm decretum accessum vni creditori nō tollit ius creditoris alteri⁹: sed transit res cū sua causa. vt. §. eo. l. si q̄s a multis fm Albertū de cremona. Ista etiā. l. ⁊ l. precedēs sunt arg. q creditor q̄ habet rem pignori possit se opponere ne fiat vastum. ⁊ videt mihi qō no. Bar. in. l. finita. §. si de vectigalibus. de dam. infec. facit quod no. Ja. de are. in. l. j. in prin. j. ad fill.

¶ Additio Bal.

a ¶ Ad legitimi. vide pau. de cast. in cōsilio. xxx.

Si notale. ¶ In ter. ibi: suscipere noluerit. arg. q vnus creditor possit se opponere tenute alterius. ¶ Itē arg. q res adiudicata vni creditori non noceat alteri creditori non citato: sed transeat cum sua causa. sic. §. eodem. si quis a multis. fm Albertum de cremo.

Et generaliter. Scōm decretū affert conditionem vsucapiendi. et facit publicianā preferri vero dño. ⁊ inducit ius p̄scribendi etiā malefidei possessori. ⁊ est no. in tit. ergo sententie vel adiudicationis nō requirit bona fides ad prescribendū. et ad hoc allegat quotidie. Sed Spec. dicit eleganter q̄ hz hic missus habet sententiā rei aliene. nō tū est malefidei. q: dñs in causa notali tenet ad idē qō ille q̄ meruit p sententiā. vt ipse no. de scōo decreto. §. nunc videndū. ver. sed an idē est si ipse scivit. et vide qō no. p Ber. in. c. cōtingit. de dolo ⁊ cōtu. Et qō hoc sit speciale in sententia sed potius in notali. cū sit ista specialitas appet. q: hoc idē est si sine sua est dat⁹ p̄ nota pte parti. Bal.

b ¶ Probatū. an ⁊ qñ remissio peccat. vide lely. in. c. licet rōne. i prī. iiij. col. ver. ex dictis doc. cū plu. seq.

¶ Additio Bal.

Et generaliter. Vide Inno. vt lit. nō cōtesta. qm̄ frequēter. §. fi. ¶ In glo. q̄ est. Item vide Inno. de preben. de multa. ¶ In glo. cōtendendo. No. q̄ decretū iudicis tūc p̄stat cām et autoritatē in possidendo. Vel econtra tūc possessione privat qui est iudex cōpetens. sec⁹ si incōpetēs. vt not. Inno. de restit. spol. in lris. in. ij. glo. mag. ⁊ hāc. l. plene examinani in. l. barbari⁹. dicunt q̄dā moderni q̄ directo dñs rem ad se reuersam prescribit spacio lōgi tpis sine titulo spāli ⁊ etiā sciēter. q: hz titulū p̄ suo nec ob. scia alieni vtilis dñij ppter eq̄tatē q̄ in hoc casu prefert rigori. arg. de neg. gest. at q̄ natura. §. cū me. ⁊ de leg. ij. cū pf. §. titio. ⁊ de acq̄. here. iuli⁹. ptērea p dāno vitādo sciēs prescribit sic in casu isto. vt. ff. de nox. l. g̃naliter. ¶ Itez nō pōt dici sibi 3rius. q: p̄scribit 3 vtile dñium qō nō hz sicut alis p̄scribit dñs 3 ius alteri⁹. vt. C. qō me. cau. l. ū. de cap. ⁊ postli. reuer. in bello. §. si q̄s seruū. Cy. C. de p̄scrip. xxx. an. si q̄s emp. §. ita tm̄. i addi. noua. ⁊ ibidē Buil. de eug. ¶ Itē q: libertatē p̄scribit. de leg. j. si tibi hō. in fi. ergo ꝛc. de vsuca. sequit. §. si viā. arg. 3. 3. de ser. vrb. p̄di. l. hec aūt iura. ⁊ in ter. ibi publiciana mihi dat. no. dari publicianā 3 dñm. ⁊ est spāle. Ricar. ¶ In ter. ibi: sciēs alienum. hic sec⁹ est. de iure cano. vt no. Inn. ⁊. B. de dolo ⁊ ctu. c. ctingit. dicit Spe. q̄ hoc est spāle in cā notali sup qua p̄iudicatur vero dño. q: ⁊ ipe hic notali actiōe tenet si ostaret eī dñs qō nō est in alijs actionib⁹ psonalib⁹ vel realib⁹. in Spe. de secundo decre. §. videndū autē sed an. Idē est si ipse scivit.

c ¶ Cōib⁹. vid do. alexan. de imol. i. l. si postulaverit. in prī. ⁊ ad finez j. de adulte.

Quod iulia. An aliq̄s fuerit de familia necne inspiciē tēpus delicti. ⁊ no. p syndicatu officialium. ¶ Additio Bal.

q Quod. ¶ In ter. ibi: indefensus. quē tū dñs nō negligebat defendere. p b. j. e. l. si. Rica.

Et si condemnatus. Condēnato filio fit executio i peculiū. dicit hec glo. facit. C. de cess. bo. l. pe. Bal. ⁊ qō no. in Spec. de exec. senten. §. sequit. ¶. q̄d si filius. arg. 3. C. de bo. dā. l. si fili⁹. sed ibi erat ꝺdēnatus criminaliter. ita q̄ reputabat p mortuo. ⁊ iō p̄ occupat iure peculij etiā hodie cū nō possit fili⁹ clerici⁹ heredē habere ⁊ fisc⁹ excludit. qō tene mēti. adde qō not. per. B. ⁊ Cy. in. l. si qua pena. de bis q̄ sunt sui vel alieni iur. ⁊ p Bar. in. l. si finita. §. si qua sunt iura. ⁊. §. de vectigalib⁹ ⁊ de dā. infec. vbi videas. ⁊ dixi in. l. ij. 3. de nox. ⁊ vide. §. de mino. in. l. denicq̄. §. sed vtrum. An autē p̄ possit cogi solvere condemnationem filij vsq̄ ad legitimaz[a]. cessante cōsuetudine vel statuto. vide p Ja. de are. ⁊ per Bar. in. l. stichuo. de penu leg. ⁊ per ipm in. l. j. imo ⁊ in. l. iij. seu. iiij. §. si impuberi. ff. de colla. bo. ⁊ in Spec. de exec. sen. §. sequit. vers. qō si filius. ⁊ dicit esse casum in predicta. l. si filius. ⁊ vide per Bal. in. l. omnimodo. §. imputari. C. de inoffi. testa.

¶ Additio Bal.

Et si condemnatus. Vide qō not. in spec. de exec. sen. §. sequit. ¶. q̄d si fili⁹. dicit doctor me⁹ q̄ ex cōtumacia filij nō fit executio in peculiū p̄se. nisi pater velit. vt hic. sed ex sua lata in ciuili fit executio. q: quasi cōtrahit. vt. l. iij. §. item scribit. de peculio. ⁊ ideo fili⁹ pōt hoc casu cedere peculio. l. pe. C. de cess. bo. ⁊ ibi per Bar.

Si quis seruum. Licet quis sit privand⁹ non propterea est privatus. arg. huius. l. b. d. Bal.

s Si alienus Exceptio superveniēs post litez ostest. nihil operat. sec⁹ si aī oriat facit de rei ven. l. post acceptū. h. d. ⁊ dic vt ibi.

q Item. Julianus. Arg. q̄ sunt paria possessionem tradere vel causam dimittere vacuum. h. d.

s Si seruus. Non licet furari pecuniaz redactā ex re furata. h. d.

Si plurium. Quia alie Prore aliena debet quis satisdare iudi. solui. p̄ p̄pria non expedit satisdare. h. d. ille. §. ⁊ est ratio vt dixi. §. eo. l. quotiens. §. eos.

Si quis. Dolosus potest defendi a quolibet possessore. hoc dicit ibi. §.

Si ad libertatem. Ubi rōne scōi iudicij dec⁹ in prima forma p̄nūciationis. est notā. q̄ index p̄nūciet nō p̄cedēdum: sed qō p̄nunciet supsedendū interim. Itē est dicendū econtrario qñ rōne iudicij debet supsederi in scōo. vt. j. de excep. l. fundū. ⁊ l. fundi. ⁊ videt mihi q̄ hec. l. alleg. ad hoc per Ja. de are. sed non recordor vbi ⁊ tene menti qō est no. dignuz. ¶ In ter. ibi: sustinere. non dicit aboleri vel ferri absolutoriaz ab obseruatione iudicij sed differri.

s Eruiqui. Ubi seru⁹ debet defendi ibi delinquit. h. d. ⁊ idē dicas in monacho. q: in delictis equiparatur seruo. vt no. j. de reg. iur. ex penalibus. Bal.

¶ Additio Bal.

Erui. ¶ In terr. ibi: arguent. ar. q̄ remissio malefactoris vel debitoris de p̄uincia in p̄uinciam ita demū fieri debeat si de maleficio vel de debito fuerit cora eo. iudi. a quo petitur q̄ remittat p̄batum⁹. alis nō. vt hic ptz. ⁊ j. de custo. reo. non dubium. p.

¶ Explicit liber nonus. ¶ Incipit liber decimus.
Finium regundorum. Rubrica.

¶ Additio Bal.

Forma libelli in hac actione. vide in Spe. de parrochijs ꝛc.

Finium. Actio finiū regū. est mixta. q: veniunt reales ⁊ psonales prestationes. h. d. ter. cuz glo. ⁊ qualiter formet in actione finiū reg. libell⁹. vide i Spe. de parro.

Decactio. Judici. In ter. ibi. diminuere declarando. ¶ In tert. ibi: necesse. necessaria sunt obscura. q: difficilis est p̄batio. vt. j. eo. l. infamibus.

s Ne loci. In iudi. No. q̄ quelibet vtilitas dicitur interesse. ⁊ facit qō no. §. si serui. vendi. l. loci corpus. §. j. Bal.

Sed si ¶ No. q̄ si mēsurator fuit electus p iudicem ⁊ ei prebet salariū ab vna pte. q: volebat alit ad locū accedere q̄ iudex debet facere refundi istā impensaz p parte: q: negociū est cōmune. ⁊ ideo debet fieri cōibus expēsis qō est no. Et est arg. q̄ si iudex cora quo questio verteret cōmiserit causam cōsilio sapientis nō declarando cuius expēsis: q̄ intelligit expensis cōibus. fm Ricar. mal. ⁊ hoc verus qñ iudex cōmisit causam p̄p̄rio motu. sed si fauore solūpetentis causam cōmittit altera parte cōtradicente. tunc expensis petētis. vt in. l. cū sepe. de ero. mili. anno. lib. xij. sicut diximus in teste q̄ ille debet solvere q̄ p̄duxit eum. hz testificetur p vtraq̄ parte. vt in. l. si quando. C. de testi.

Post litem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Post litem. Mo.optimus ter.in materia restitutionis fructuū q̄ aut sunt percepti post li. contē. aut superuenerūt in restitutione aut ante lit.ꝓtest.ꝛ tunc refert aut erat possessor bonefidei aut malefidei. Et si erat bonefidei aut loquimur q̄tum ad acquisitionē ꝛ facit fructus suos iure possessoris.vt no.ff.de acquir.poss.l.iij.§.ex contrario. Aut loquimur quantum ad restitutionem ꝛ tunc aut ꝓsumpsit eos ꝛ nō veniunt in restitutione.aut nō ꝓsumpsit ꝛ debent restitui.vt hic. Sed possessor malefidei indistincte tenetur.facit de condi. inde.l.si vrbana.vbi dicit q̄ idem est in obuentiōibus quod in fructibus.Item facit de re iudi.l.fin.

1 Ex eodem iudicio cognoscitur ciuiliter ꝛ criminaliter.

Dicatur. ¶†Not. hic q̄ ex eodem iudicio cognoscitur ciuiliter ꝛ criminaliter.ꝛ est ratio quia procedit per eandē.l.dicit etiā.d.Ja.q̄ ciuilis ꝛ criminalis q̄ oriunt̄ ex eadem.l.possunt intentari eodē libello secus si diuersa.l.sed glo.intelligit q̄ hic procedat̄ quodā ordine ꝛ nō simul.Tu dic q̄ hic ciuilis incidebat in criminalit̄ incidēter.hic procedebatur super ciuili.vt.ff.de fur.l.interdū.§.qui furē Itē no.būc ter.pro statuto distinguēte iurisditionē ciuilē ꝛ criminalē q̄ eorā iudice deputato ad criminalia non pōt intētari ciuilis.verū est si nō oriat̄ ex crimine.vt.hic.ꝛ.ff.de iudi.l.solemnus.§.latrunculator.vel vt.ff.dixi.hic quia incidenter.Bal.

Sialiter. ¶Mo.būc.§.pro eo q̄ quotidie dicūt notarij talis ꝛ talis ex vna parte ꝛ talis ꝛ talis ex altera sic fecerunt ꝛc.q̄ effectus obligationis vel acquisitionis diuidit̄ numero inter eos de illa parte cui acquirit̄ vel diuidit̄ fm relationē ad rē quādo acquisitio est realis .vt hic quod est no.ꝛ adde qō no.de verb.ob.l.quinta. §.si sortem.vbi glo.vi dec̄ dicere q̄ qñ plures obligāt se ex vna parte simpliciter quilibet teneat̄ insolidū sed nō est verū vt ibi no.p Dy.ꝛ Ja.de arene quid dicant Inno.ꝛ Hostien. vide.ff.ꝛ tenet non per eundem stante conscientia contraria.sed etiam in criminali vel ciuili fienda fm conscientiaz inducebatur Esaias.xj.in prin.vbi

2 videtur †innui nō fm auditum:sed fm iustitiam ꝛ equitatem iudicandum. ¶Iuder ergo qui scit veritatem contrariam probātis ipsam veritatem imitatur ꝛ merito:quia christus dixit de se ego sum veritas ꝛ via. Jo.xiij.viij.di.de consne.ꝛ in.c.sequen.xj.q.iij.abit ꝛ omnis ordo iudiciorum institutus ad notionem veritatis.ij.esdre.iij.super omnia veritas fm veritatem ergo pacta damnentur.Innocentes. exodi.xxiij.di.insontem ꝛ iustum non occides.adherebit ergo veritari ꝛ non probatis in absoluendo vel condemnando. ¶Item facit.l.iij.ff.de testibus canonizata.iij.q.iij.sepe innuit iudicem non debere allegare ad probationis speciem notionem suam sed animi sui conscientiam debet sequi.sic ꝛ arbiter pronunciare quod sibi videtur.dc.ar.qualem.in prin.Sed hec omnia ꝛ similia intelliguntur de scientia iudicialiter informata.tenendū est ergo vt dicit autor ꝛ sequnda per.l.illicitas.§.veritas.vbi hoc tenet Bui.de suza.ꝛ vide in questionib⁹ Mar.fil.sub litera.C.inducit etiā.l.si filiā in pn. ff.fa.her.hoc etiā placuit pileo i sua quōe primi tenēt suas duas opi.prima distinguit an conscientia pro actore an pro reo vt secundo casu posset sequi conscientiam primo non.secunda fuit Mar.distinguentis causam criminalem a ciuili vt in secunda sequi possit ꝺsciētiā.in prima non posset ergo ꝺsiderari in iudice sacerdote triplex scientia si quam haberet vt deus per confessionem sibi factam.vel quam haberet vt homo ex aliquo sensu corporeo.vel quam habet vt iudex per probata coraz ipsove re toto primo iussu laborare debet ad veritatez sibi alterouorum primorum modorum notam habendam.secundo si ad eam peruenire non potest debet posse tantuz laborare vt alleuietur remittendo ad superiorem vel delegando vel qualitercunq̄ licite posset. ¶Hoc remedio deficiēte debet tertio informare cōscientiam suam per distinctionem de tanq̄ ꝛ secure pronunciat̄ quia altera primarum duarum scientiarū nil habet proprium. cum.iij. ¶†Et videtur dicere contrariuz.s.q̄ iudex possit pronunciare fm conscientiam vel q̄ preterita allegationis cōscientie possit abstinere ab officio quod incumbit esset infringere totum ius positiuū canonicum ꝛ ciuile testante apostolo ad romanos.iij.q̄ deus verax est ꝛ omnis homo mendax.his tribus deficientibus q̄ non veritatem habere nec se alienare nec conscientiaz informare ad id potest videre remediū.no.post.ad quod in prin.remisi fateor tamē q̄ his tribus deficientibus tolerabili? est in perplexo non pronunciare ꝛ patienter penam pati de scientia seu inquisitione q̄ ꝺtra acta per ꝺscientiaz iudicare ad primum dictum Hostien.pronidet Jo.an.vide quod no.in sequē. §.Baldus. ¶Additio Bal.

3

Irruptione. Jn ter.ibi alieno.vidē Jnn. extra de prescrip.q̄. ¶Jn ter.in fi.ibi oculisq̄ suis.vide Innocē.extra de censibus romana.Bal.

Dofficium. Mo.hic q̄ quando expedit iudex ꝺsonaliter accedere ad locuz ꝛ creditur hoc iudici in eo qō videt.ꝛ vide quod no.Inno.extra de censi.romana.ꝛ ē ar.ista litera q̄ si iudex aliquem videt deferre arma q̄ potest eum punire de delatione armorum sine alia relatione.Bal.

Finalibus. ¶Nō presumuntur fines antiqui mutati nisi ꝓbet̄ hoc ꝛ est notabile.¶Jn text.ibi.monumenta.i.instrumenta facientia mentionem terminorum.vt.ff.de proba.l.cesus.sed glo.aliter intelligit.Mor.hic q̄ non presumitur mutatio terminorum.h.d.

Finalibus. ¶Additio Vide quod not.Inno.extra de pba.ex literis.

Osterminos. Termin⁹ restringit terminatum ꝛ autor testificatur in.q.terminorum quod est no.ꝛ intelligendū qñ in eum nō resultat preiudicium.ꝛ vide quod not. C.de fal.l.si a te.h.d.Bal. ¶Additio Bal.

Osterminos. Vide quod no.Inno.extra de elec.cum dilectus. Jn glo.isti non sunt.ꝛ de testibus. quoniam.vide.C.de falsis.l.ꝛ si ad te.ꝛc.

¶Familie herciscunde. Rubrica.

1 Agenti diuisorio an sufficiat probare possessionem.
2 Possessor improbus de diuisorio agere non potest.
3 Dominium an ex possessione presumatur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hec actio. Possessor hereditatis pōt agere cōtra coheredē diuisorio sed si non possessor agit pōt sibi obijci exceptio prepositionis si negeī heres. b. d. ꝛ est ista lex singularis. Exceptio prepositionis ꝛ exceptio ordinis ꝛ ordo est qō possessor primo agat petitione hereditatis. de inde agat diuisorio. vt. §. si pars here. peta. l. non possumus. sed possessor nō pōt hoc opponi vel qz presumitī heres ex nuda possessione fm quosdā. vel verius qz nō pōt istū ordinē seruare cuz possessor nō habeat petitionē hereditā. vt. §. de peti. here. si qs libertatē. ver. nā ēt quidam licianus. ¶ Adde qō ista exceptio prepositionis debet opponi ante lit. cōte. ꝛ obmissa nō vitiat processum vt no. j. de euic. si mācipiī. §. si cōi. vbi est gl. no. ꝛ in. l. ij. C. cōi diui. Quero hic vtrum id sit in cōmuni diuidūdo quod non possessor non possit agere communi diuidundo nisi prius agat rei vēdicatione vel publiciana. gl. hic dicit qō sic. per. l. fundum titianū. de excep. cōcor. gl. in. d. l. si mācipiū. §. si communi qō est no. ¶ Unde cōtra libellos diuisorios frequēter opponitī hec exceptio male agis qz nec possides nec es consors. ꝛ ideo agis prepostere. qz primo debes intētare rei vēdicationē vel publicianā qō est mēti tenendū. ar. cōtra. §. ti. j. l. si irruptiōe. coniuncta. l. iij. §. idē labeo. de acqui. pos. vbi dicitī qō ꝓpter inundationē perditī possessio. ꝛ tū agitī diuisorio vt in. l. si irruptiōe. sed ibi nō negabatī dñium agētis in confini. predio. sic nō ob. ¶ Secūdo quero vtrum sufficiat agēti diuisorio probare solum possessionē. quidā dicūt qō sic. qz dñius deducitī incidēter. vnde presumitī pro possessore ꝛ dicūt esse casum hic. Sibi videt qō ista littera dicat cōtrariū qz possessio facit vt agat rite. sed nō recte nisi probet se coheredē vt apparet in littera expresse. ¶ Preterea istud iudiciū est reale ꝛ in reali iudicio nō sufficit sola possessio. ¶ Preterea hic nō sufficit quoddā dñium sed debet esse ex causa hereditaria que nō presumitī ex possessiōe. preterea possessor sine titulo presumitī predo. vt. C. de acqui. pos. l. in ꝓbatio Et improbus possessor non pōt agere diuisorio. vt. j. cōi diui. l. cōmuni diuidundo. §. inter predones. Et ideo teneas tanq̄ verum qō habeat probare de ti. ꝛ ita tenet hic Ja. de ra. in sua lec. nam hec. l. falso allegatī qō vbi dñium inducitī incidēter sufficit probare possessionē nisi sit cū ti. nā hoc sufficit quo ad ordinationē iudicij nō quo ad decisionē cause quod no. ¶ Et circa hoc vtrū ex possessiōe presumitī dñium. sic distingue. Aut dñium deducitur in iudiciū directū. vt qz peto rem rei vēdicatiōe iure dominij tunc nō sufficit hec presumptio immo probandū est dñius plene de iure gentium vel ciuili. vt. ff. de admi. tu. l. titiū ꝛ meuiū §. a matre. ꝛ C. de alie. iud. l. i. Aut non deducitur dominium in directum iudicium principaliter sed accessorie. vt qz ago actiōe l. aquil. in qua venit questio de dñio disputāda. ꝛ tunc potest habere locum. l. que dicit qō possessor presumitī dominus vt. l. pe. ff. de condi. insti. qz sufficit probare inversum vt dñm ꝛ possedisse coluisse ꝛ fructus collegisse. arg. ff. ad. l. aquil. item mella. §. fi. nā cum ibi dicat dari fructuario patet quod ea veniunt in probatione que veniūt in directa rei vēdicatione vbi de dominio queritur. nam non daretur ei cum non ofis. ꝛ hoc quādo dñium proponitī ab actore. si vero dñium proponitī a reo in modū exceptionis refert aut postq̄ actor fundauit intentionē suam quam excipiendo vult reus repellere. ꝛ tunc est comodo probandum quo probaretur agendo. vt. j. de excep. l. j. ꝛ de proba. l. in excep. aut anteq̄ actor fundauerit intentionē suam super dominio. ꝛ tunc sufficit probare possessionem seu vsum tanq̄ dñm ar. de fol. l. titia. ꝛ no. in. l. j. de priui. fisci. C. nevror pro marito. l. ob maritor si secundū Ja. de are. Old. ꝛ Cy. in. d. l. pe. de condi. insti. in suis addi. ꝛ vbiq̄ dominus Cy. tenet qō quando dominiū deducitī incidenter. ita quod non est pronunciandum de dominio quod sufficiat probare possessionez ita no. ipse in. l. ij. C. que fit lon. cōsue. in. iij. prin. q. ꝛ idē dicit ipse in quolibet alio iure vt in incorporalibus vt ipse no. C. qui accu. non pos. §. non ignorat. C. de fi. instru. l. solennibus. C. quando ciuilis actio. l. j. quod prosequere vt no. Ja. bu. in. l. j. j. de proba. ꝛ adde quod no. si ser. ven. l. sicuti. §. sed si queratur. ꝛ de proba. l. ante omnia. ibi tamen loquitur de possessione preterita non de presenti. ¶ Item adde quod no. in spe. de primo ꝛ secundo decreto. §. restat. ver. sed nū quid ipse vbi dicit spe. quod sufficit probare dominium presumptiuum ex possessione licet quis astrinxerit se ad probationem dominij. ꝛ adde quod no. Cyn. in. l. j. C. vbi causa status. ꝛ arebi. lxix. distin. nosse. ꝛ facit ad. l. j. de libe. causa. l. liberorum. §. fi. et C. de prescrip. xxx. anno. l. si quis emptionis. §. sed hoc super illis. sed ibi presumitur dominium potius ratione delicti quam ratione possessionis.

¶ Additio Bal.

Hec actio. Hanc. l. ꝛ eius rationē declarat Pe. optime ꝛ subtiliter in. l. preses. C. que sit lon. consue. in. ij. questiōe. iiij. princi. q. ibi vide quod no. in spe. de primo ꝛ secundo decreto. §. restat. versi. sed vtiquid ipse ꝛ ibi no. quod licet quis astringat se ad probandum dominium sufficit quod probet presumptiue per possessionem. ¶ Inter. ibi quod si possideat quandoq̄ possidet est ratio quare non habet agere prius petitione hereditatis quia non potest possessor agere vt infra. de act. §. eque. ¶ In ter. ibi talis exceptio ad processum vnde possessio facit quem admitti. Item valet advocatoriam nisi conuentus cōtrarium probet. s. se solum heredem. ¶ In ter. ibi cognoscat ergo aliter quam per possessionem probabit se coheredē nam hic de possessione constabat vnde possessio non sufficit hic licet dominium deducatur incidenter qz hic incidens habet causam principalem fortiter. arg. de interdictis l. nisi. §. quedam eum gloss. sua. dic quod immo sufficit quia presumitur coheres nisi contra probetur ꝛ quia potest contra probari. Ideo hic dicit cognoscat ꝛc. secundū oēs doctores. ¶ In ter. ibi excludere interim donec per acta fit petitio hereditatis. ¶ In ter. ibi exceptionem. no. hic quod vnum iudicium suspenditur propter aliud nō dum motum. Et est ratio qz habēt se in ordine per prius ꝛ posterius ꝛ vnum vt principale alterum vt accessorium ꝛ secundarium ex primo. ¶ Interdum vnum iudicium iam motum suspendit aliud. vt. j. de exce. fund. Et fundatur istud ratione. qz tamen ex primo iudicio oritur dubium. in secundo oportet illud dubium terminari vbi ortum est ꝛ semel in primo ꝛ per primum iudicium non in secundo iudicio vbi ortus non est. alias nō dirimeretur omne quod in primo iudicio deductum est quod est impossibile. quia non debet diuidi ꝛ ideo impeditur cumulatio. ꝛ facit. j. de exceu. tu. dirimus. ꝛ arg. j. de lib. causa. qui de libertate. ¶ In glos. que incipit recte ageremus. ¶ No. hic quod ille qui non possidet non potest agere diuisorio si negatur heres. nisi prius agat petitione hereditatis vel rei vendicatione vt heres ꝛ heres pronuncietur. nam cum in diuisorio non fit declarandū. qz nō agitī ad hoc sed ad diuidendū nō pōt questio ex qua pēdet diuisio dirimi. s. an sit heres vel dominus vbi nō est. Ideo cū sit exordiū qō primo dirimatī questio principaliter quam accessoria ꝛ secūdaria cōpetenti actione primo est agēdū ꝛ declarandū de ipso iure reali preterea aut p diuisorium iudiciū fieret plenum preiudicium in causa principali. ꝛ istud est contra ius vt. l. si iuder'. de bis qui sunt sui iuris. Aut nō fieret plenū preiudiciū ꝛ sic posset diuisio retractari cōtra. de l. cū putarē. j. eo. ꝛ. j. de euic. si mancipiī. §. j. nam si posset retractari nō valet ipso iure iudiciū seu snia. qz nō imponeret finē cōtrouersie. Ad quid ergo ageretur si nō teneret quod agitī. Nec ratio nō precedit qz immo tenet si nō opponitī. no. j. de erce. generaliter. est ergo ratio istius. l. qz accessoriū oritī ex principali. ergo principale debet precedere ꝛ de eo cōstare legitime. Sed quid si super ipsa possessione est controuersia qz reus dicit actorez non possidere sed actor asserit se possidere. Respondeo ista questio tanq̄ emergens prius debet discuti ꝛ terminari. vt. l. a procedente. ꝛ. l. quoniaz alexandrū. ꝛ de liberali causa. l. liberis §. vltimo. ꝛ vide. ff. si pars here. l. nō possimus. ¶ Itē diuisoriū iudiciū est quodāmodo iudiciū executiuū. ꝛ ideo debet vt eius preambulum primo agitari si pōt petitoriū iudicium. Adde qō no. j. de euic. si mancipiī. §. j. Bal.

¶ Additio lecture vacantis. in. l. per familie. Bal.

Per familie. ¶ Nihil est quod admittere.

Plane. In ter. debeatur no. expressum quod cessionarius non dicitī proprie creditor. qz nec aduersarius est proprie debitor. ꝛ facit ad. q. qō si statutū dicit qō quis capiatī ad petitionē creditoris nō vendicet sibi locum in cessionario donec agat ex mandato. ꝛ ideo ex cessiōe ista questio fuit disputata per Ja. bu. ¶ In ter. ibi parti. Not. qō quis potest agere pro parte nomine proprio pro parte nomine alieno in eodem libello. Item pro parte iure suo pro parte iure cesso. vnde ista possunt cumulari. quod est no. Formatur aūt libellus secōm. l. qui stipendia. C. de procu. secundum Ja. quod no.

¶ Additio Bal.

Plane. Vide hic Ja. bu. C. de here. ven. l. emptor in cōmēto illius. l. ¶ In ter. ibi. alicui solide volunt quidā dicere. ar. huius. l. qō si decedat vsurarius pluribus relictis heredibus qō hi nō possunt agere iudicio fa. here. p diuisiōe vsurarū sed melior inter eos fit cōditio occupantis. ¶ Cōtra tū credo qz in casibus hac. l. positis testator dñium nō est nactus sed vsurarius vsurarū dñium nāciscaī cū ꝛ qui dat in hoc consenserit Ricar. mal. pater qz liberaī debitor. ergo trāsfert dñium similis questio no. in. l. cū oporteret. de bo. que lib. vide ꝛ no. qō not. C. de transac. l. preses. nō ob. de acqui. pos. qō seruus. qz ibi in acquisitione hic in ciuili acquiti. vt no. j. de condi. inde. frater a fratre.

Juder

Universidad de Deusto

1 ¶ Iudex debet fungi officio boni ⁊ innocentis viri.
2 Inter predones ad prede diuisionem agi non potest.
3 Asure extorte a testatore an sint diuidende.
4 Debitoris nomen vendens: originale instrumentum dare non debet.

Cetere. Medicamenta. ¶ In ter. ibi. nocentes. ¶ † No. q̄ iudex debet fungi officio boni ⁊ innocentis viri. ⁊ aristo. dicit q̄ iudex debet esse tanq̄ quedaz iusticia animata. In ν. sed ⁊ si quis. No. ar. † q̄ inter p̄dones nō posset ad diuisionē p̄de agi. ¶ † Item no. q̄ argumento huius literevolunt quidā q̄ usure extorte a testatore nō sint diuidēde inter heredes sed fit melior cōditio possessoris qō est falsum. quia fuit translatum dominiū fm Ricar. malū. ¶ † Item no. argu. q̄ huiusmodi in quibus non est translatum dominiū reperta in hereditate non veniant in petitione hereditatis quia nec in diuisorio quod tenet mēti. ¶ Item no. in hac. l. in fi. q̄ ille qui vendit nomen debitoris nō debet dare instrumentum originale sed exemplum. ⁊ vide. ſ. de pigno. ac. l. fi. in principio.

Sque No. q̄ propter discordiam consortū pergunt ad sequestrum de indiuisibili. hoc dicit.

Sheres. Qui agit vt solus heres debet cōmunicare coheredi commodum victorie. ⁊ facit hec lex ad notata in. l. fi. si pars heredi tatis petatur. ¶ In text. heredum in solidum fran. Accur.

Edem prelia. Not. q̄ coheredes possunt inter se diuidere rē emphiteoticam ⁊ etiam irrequisito domino facit quod no. ſ. fa. ber. l. familie. Bal.

Et postresque. No. q̄ sententia intelligitur saluo iure tertij ⁊ ex ea transfertur res cuz sua causa. idest talis qualis est. h. d. Bal. de perusio.

Alienationes. Pendētia litis nō impedit alienationem iuris ⁊ de iure. ad hoc allegetis. vel fic. vtiuz litigiosi non pertinet ad alienationem necessariā quia habet causam de preterito. h. d. facit in ratione sui. ſ. de manumiſ. testa. qui potuerunt. ⁊ ſ. de fideicō. liber. l. cuz fidei. ⁊. ſ. de peti. her. l. diuus. ⁊ additur quod no. ſ. de reiven. l. si post acceptum. cum. l. sequē. ⁊ facit. ſ. de condi. fur. l. si seruus. ⁊ licet vitiū litigiosi impediat alienationem nō tamē impedit vsum possessionis vel quasi vsum possessionis. vt in. l. cirographus. §. fin. de admini. tuto. ⁊ ideo pendente questione de proprietate iuris eligendi ille qui est in quasi possessione potest eligere. vt no. compo. extra de cōstitu. c. cum. ℞. ferrarien. ⁊ adde hic quod no. in specu. de preben. c. quoniam. ver. xl. queritur. ¶ Secūdo no. in. l. sed si vsucapio. q̄ sicut iudiciuz fa. her. redditur inter possessores. vt in. l. ſ. ſ. e. ita inter proprietarios nemine possidente. vt hic. sed inter possessorem ⁊ non possessorem non redditur nisi quoddam ordine si ponatur. vt in. l. ſ. ſ. eodem ⁊ idē in quodam diuisorio. vt ibi no. adde q̄ in. l. alienationes loquitur de alienatione prohibita ratione litis mote quid de prohibita ratione seu propter defectū administrationis ⁊ solue vt no. C. vndevi. si quis in tantam. in. questione de p̄digo. per istam. l. sed ⁊ si vsucapio. dicimus q̄ tabellio factus monachus potest iam inchoata instrumenta perficere sed noua prohibetur inchoare. facit. l. nam ⁊ seruius. §. si vivos. de neg. ge. ⁊ vide in summa alberti galeoti. in titu. de fi. instrumentorum. h. d.

¶ Additio Bal.

Lienationes. ¶ Vide quod no. in. l. si quis in tātam. C. vndevi in questione de prodigo. vide omnino quod not. in spec. domini fundi. §. quoniam. ν. rl. querit. vide q̄ no. Inno. ⁊ Compost. de consti. cum. ℞. ferrarien. vide Jaco. de fideicom. hoc dicit. l. eum fidei.

1 ¶ Diuisio cadit in vsufructu.

Sed ⁊ si vsusfructus. Aliqua speciātia ad p̄n cipium huius. l. vide in. l. prece. ¶ No. q̄ in vsufructu † cadit diuisio non quantum ad separationez iuris sed quantum ad modum vtendi ⁊ respectum commoditatis hoc dicit. Bal.

Tputo. Iulianus. ¶ In glo. super verbo communicari in. fi. no. q̄ verba sentētie traduntur ad imp: oriū significatiū vt sentētia valeat ⁊ nō pereat. ⁊ ad hoc allegatur ista gl. per Ly. C. de anna. excep. in

a

suis addi. ⁊ facit. ſ. de iureiuran. l. sed ⁊ si possessori. in. §. sed si rerum. item nota q̄. l. si alij de vsufru. lega. non habet locum in sententia. Bal.

Dmno. Ratione partis vallatur sic. ſ. pro socio. l. merito.

Ejs cosequenter. Ille qui spernit rationabilē p̄testationez tenetur ad interesse. h. d. Bal.

1 ¶ Heres scriptus q̄uis interficiat testatorem tamē nō perdit successionem.
2 Spurius si sit institutus a iuncti testatoris non possunt ei questionem hereditatis mouere.

Sed an infamis. Heres dignus coheredi indigno eo q̄ non vendicauit necem defuncti non potest de hoc opponere nec impedire iudicium diuisorij motum. h. d. ⁊ est ratio quia iste excipit de iure fisci quando hoc opponitur ad cōmodum fisci est publicum. sed ad commodum priuati non potest opponi. vt hic. quod est not. dictum. Et vide hic quod no. Bar. subtiliter. ſ. de verb. obli. l. illa stip. si kalen. ⁊. l. hoc iure. vbi dicit q̄ quādo opponitur. negatiua excep. de iure fisci ad cōmodum fisci incumbit probatio actori. sed vbi ad cōmodum priuati incumbit probatio oppoēti: quia vbicunq̄ opponit negatiua de iure tertij semper opponens debet p̄bare. allegat Inno. extra de accusa. c. super his quod est notatu dignum. ⁊ menti tenenduz. ¶ In tex. questionem. l. disceptationem. ¶ In glo. super verbo non partis in fi. no. q̄ de iure tertij. non potest opponi vbi sentētia desiderat ad priuandum. secus vbi lex priuat ipso iure adde hic vtrum quādo priuat precise. secus si priuatio stet in volūtate illius tertij. ⁊ not. in. l. ij. §. si agervec. ¶ † Item not. q̄ licet heres scriptus interficiat testatorem non perdit tamen successionem ipso iure secus est in pacto lucrande dot. per mortem. quia intelligit dolus exceptuatus. vt. ſ. solu. mat. ab hostibus. §. sivir vxorem. vbi est casus not. ¶ † Item no. q̄ ar. huius glo. dicit. d. Ric. q̄ spurio instituto non possunt coniuncti testatoris mouere questionem hereditatis licet si indignus. Item nec citans mouet sed tantum fiscus. vt no. in. l. ſ. de bo. vacan. li. r. ¶ Sed tu dic contrariū q̄ ipso iure nō tenet institutio. vt in. l. ſ. C. de na. lib. ⁊ ar. in. l. ij. C. de secun. nup. ⁊. ſ. de proba. qui testamentum. de acquiren. here. l. si seruus eius cum fi. ⁊ adde etiam quod hic no. C. de dona. inter virum ⁊ vxorem. l. si maritus quoniam.

1
2

Celsus. Nota libellū ago. vt soluas tertio. quia mea interest. hoc dicit. Bal.

Cum Not. q̄ sicut pignus conuentionale non potest liberare soluētez pro parte ita nec pretoriū. ⁊ iste casus est multum singularis q̄ vnus heredum soluendo partē suā nō liberet pignus pretorium in aliqua parte. tenet mēti q̄ no. est.

Si filia. Licet in contractu non fit facta mentio heredis tamen habetur pro facta in materia trāsitoria ad heredem. h. d. istud principium. ⁊ facit quod nota. per Dyn. ſ. ad treb. l. ex facto. §. fi. ⁊ per Ly. C. de ope. lib. l. libertus libertecq̄ immo confertur. ſ. ad heredes mulieris. ar. cōtra. ſ. de verbo. obli. l. qui rome. §. augerius. Bal.

a ¶ Pereat. adde feli. i. c. siquis de of. dele. circa me di. iij. col. ⁊ in c. auditis circa p̄n. de prescrip.

Si filiusfamilias. Nota q̄ si plures sunt fratres ⁊ vnus habet vxorem q̄ debet percipere dotem datam pro numero filij vel sibi viuente patre. hoc. d. Sed si post mortez patris dicit. vt. ſ. pro socio. l. actionum. §. fi. ⁊ adde qō no. spec. de iudi. in. iij. parte. §. sequitur. vō si. quid si communione. Bal.

b ¶ Doctoratus. adō q̄ secus est mortuo patre ēt si vivo patre fuit studium inchoatum p quo vide eundem Bal. in. ō si. inci. quia per supra scriptos videlez q̄ ē ad ō si. ij. alex. de imo. in. iij. parte.

Sipater Diuisio patris inter filios habet vim vltime voluntatis non vim simplicis donationis. hoc dicit. Bal.

Familie. Nota q̄ est magis vniuersalis actio fa. her. q̄ petitio hereditatis. cum petitio hereditatis possit pluries intentari. sed non actio fa. her. ⁊ ratio redditur hic in glo. per pe. l. ſ. C. eo. titu. Bal.

Idem scribit. Onera que filius patris destinatione suscepit efficiunt ne percipiatur id quod nomine eo debetur. hoc dicit vnde si ex ordinatione paterna filius militauit vel doctoratū. b propterea obligauit se de communi est soluendum. ⁊ percipiendum quod est no. dignum. ⁊ quotidie allegat. Et no. q̄ isti actus militares nō possunt fieri fine sumptu. cōcor. de leg. iij. his verbis. §. alīne. Et no. q̄ si filius alicuius nobilis de patris mandato acceptauit potestariam ciuitatis florentie que requirit magnum sumptuz q̄ ille sumptus debet fieri de bonis cōmunibus. licet preterea interim moriat. loquor ego de sumptu. ⁊ de dāno qō ex tali exceptione nascitur. vt. ſ. pro socio. l. mutius. Bal.

b

Idem papinianus. No. ibi iudicis officio ⁊c. arg. q̄ si quis faciēs

Universidad de Deusto
Biblioteca

testamentū pro remedio suorū peccatorū legat ecclesie vbi sibi eligit sepulturā.z postea eligat sepulturā sibi qōvidek ademisse legatū scōm Ricar.ar.de alt.leg.l.alumne.§.seia.hoeverū si pretextu sepulture.secus si simpliciter pro remedio peccatoruz suorum.Bal.

¶Additio Bal.

a ¶Et nō pōt adde feli.i.c. significaverūt in.vj.colū.de except.

Is consequenter. Jn ter.in.§.sz an in famil.ar, quod si quis faciat testamentum.z filium spurium sibi heredem instituat qō alij consanguinei quest. hereditatis sibi facere non possunt cum sit heredi tas per fiscum vendicāda.ar.huius littere z eius quod hic no. per glo.z facit ī.si ser.vendi.loct corpus.§. cōpetit aūt. Poterit enim dicere agentibus quantū ad nos liberas edes habeo. z faciat qō not.glo.C.de his quib. vt indig. l.hereditas. ¶Jn glo.a fisco ibi vel qō ibi dicit.p.nec ciuitas vendicabit.vt.C.de bo.vacā.l.j.li.x.quoqz solus fiscus.Ric.mal.Sed tu dic quod alij succedentes vēdicant.qz nullum est testamentū cū non solus spurius capiat immo pater ei prohibet relinquere si testamentuz est nullum.ergo veniunt venientes ab intestato.Jtem no.quod in possessorio recuperande nō ob.hec exceptio tu es indignus. vt.C.dē dona.inter vi.z vro.l.si maritus quondā.z ibi no.Sed videtur quod ibi admittat exceptio.vt.l.si ab hostibus.§.si vir. sol.ma.Sol.ibi pactū erat cōditionaliter post mortē platonis. z de tali morte nō videt sensum.sed in scōo si maritus nō pactū sed iuris ordinatio erat.l.circa ratio in fi.de bo.dā.quod not.ī. quod licet vxor occidat virū donatio precedens cōfirmat morte sed auferē vt ab indigna.secus videk in .legato.vt no.C.de his qui.vt indig.l.soceri. Jmo prima parte facit qō no .C. de fidei. l.fideicom.l.ea que de his quib.vt indig.Sed solue qō ibi delictum superuenit post mortē.Jta qō legatū erat iam cōfirmatuz z quesitū legatario z ideo est ei auferendum a fisco. Sed cū legatarius occidit testatorez deliquit in via testatorio z tacita voluntate revocatur legatum propter inimicitiam.l.iij. in fine. de adimen.lega.

¶Additio lec.vacan.in.l.si filia.Bal.

b ¶Actiones, adde fely.i.c, ifignificātib⁹. xij.col. ver. fi. circa materiā accumulationis cum se. de libel,obla,

Si filia. Jn ter.ibi.formam mutare.vide Lyn. C.de do.ante nup.l.si cum ante.z.C.rē in presen.§.j.vt plenius per Ly.¶Jn ter.in. §.nec solum.vide quod tenet spe.per hāc litterā in spec.de iudi.iij.parte.§.sequit.ver.quid si conuincat dos. vide omnino quod no.Ly.C.e.l.ij.z qō no.Ly.in.§.transgrediamur.z qō no.glo.in.l.dotem.de castren.pe.Quando pater filio dotē nurus resignat formā instrumēti.vide in spe.de do.iter virū z vxo. §.nunc de dote.in si.Quādo domus datur filio emācipato an pater teneatur eo.tit.§.format.versi,sed ipone quod filius cum se.¶Jn ter.in.§.plane inquit.vide omnino in spec. de loca. §. nunc aliqua.ver.lxx.¶Jn ter.ibi famil.hercis.vide omnino qō no.Ly.fm pe.eo.ti.¶Jn ter.ibi.pro dote data. alternatiue vt mulier deberet habere dotem vel dotē ab vno er heredibus vel legata ab omnibus.¶Jn ter.ibi.officio iudi.argu.quod si aliquis faciat testamentū z dedicet se alicui ecclesie z in retributionem pro remedio peccatorū suorū leget illi ecclesie.x.si postea se alij dedicet ecclesie nulla habita mentiōe predictorū. x. ecclesie cui se secundo loco dedicauit predicta.x.sequuntur ar. secus in cōtractibus in quibus nō habet locū penitētia in aut. de sanc. epis.§.si monachus.cum si.

Item labeo. Mo.in ver.sed z si pure z qō post suiam iuder non potest adijcere modū qū simpliciter pronūciauit secus si pro nunciauit salvo z reseruato qō.j.dixerit fm glos. hic positam.Sed tu dic qō ista reseruatio nihil operat in principali.sed bene operat in fructibus z accessorijs puta in expensis vt no.in.l.terminato.C.de fruc.z lit.expē. Et est ratio quia super principali nō pōt ferri incerta suia sed super accessorijs sic.Et adde qō no.Dy.j.de ver.ob.l.triticū.z Ly.C.de instit.z substi.l. si testamentū.z Bal.l.j.C.si de mo.pos.Sed quid dices de illa clausula salvo z reseruato.qō si suia esset.zc.contra.l. vel preterformam statutorū qō ex nunc intelligit reducta ad debitum modum quē iudices maleficiorū adjciūt in finibus suiarum.vtruz ista clausula aliquid operet.z videk qō sic per gl.hic positā. sed Ja.de bel.disputauit cōtrarium.vt ipse ponit in.l.si pacto quo penam in suis addi.C.de pactis.non ob.illa glo. qz debet intelligi circa nō decisa.sed obmissa.sed circa ea que sunt specialiter declarata nō valet reseruatio.qz esset sibi contrarius.z cōtrarie suie super eodē nō valent sed prima prevalet de iure.vt in.l.j.C. quando prouo.non est necess.scōm eum quod est menti tenendū Preterea illa clausula continet incertam quantitatez.ergo nō valet scōm Ja.predictum.Bal.

¶Additio Bal.

1 Iuder in sententia sibi aliquid reseruare potest.

2 Ordinarius an possit reseruare taxationem suo successori.

Item. Jn glo.que incipit qz nō dixit. vide omnino per Ly.C.de instit.l.si testamentū. vide omnino Ja.de bel.in.q quam ponit.C.de pactis. si pacto quo penā. ¶† Mo.qō iuder pōt aliquid in suia sibi reseruare.l.expensarū condemnationē.dico aut in diffinitiua.z non pōt.a quo ad iudicandū functus est officio suo vt l.iuder.z.l.qualem.de arbi.aut interlocutoria postq̄ sequitur diffinitiua.z tūc potest.argu.no.per Jnno.de appel.sepe cōtingit.z no.per Accur.in.l.terminato.Sed an si condēnat in expēsis potest reseruare sibi taxationem glos.quod sic.in.l.terminato. Guil.de cu.dicit quod aut loquimur de expēsis que possunt peti seorsum.z per se a principali.z valet reseruatio. aut in his que veniunt officio mercēnario.z nō valet per.l.si in iudicio .de excep.rei iudi.z de ac.z ob.l.obligationes que propriis iuribus non subsistunt. Tu dic aut queritur nunquid reseruatio iste valeat ab initio.aut nūquid expiret soluta sortis Primo casu aut est facta ab eo qui potest suam sententiam exequi.z valet reseruatio.quod probo.qz taxatio est quedam executio vt no. Jnn. quod metus causa super eo. Jdeo si arbiter faceret hanc reseruationem non valeret. Jdem in dele.qz declaratio est quedam interpretatio quam dele.non facit.vt.l.ab excep.de ap.secundum Bar. ¶† Sed an ordinarius potest reseruare taxationem suo successori videtur quod non.qz dirigit dispositionem suaz in tē pus non suum.l.si cum dies.§.si arbiter.z de iurisd.om.iu. eū qui §.iudicare debere. Sed contrarium seruatur de consuetudine. nam cum tara.expensarū possit quivult cōmittere.ergo z successori.z.ll.contra loquuntur in preparatorijs non in decis. Quid si delegatus reseruat sibi. Respondeo quod intelligitur reseruari iurisditioni id est ordinationi non persone sue secūdum quosdam.a rg.contra de leg.ij.si anguste. Baldus.

Heredes. Mo.qd iudicium diuisoriū habet locū pro diuisione fienda non pro diuisiōe facta ipso iure vel ipso facto.Bal.

De pluribus. Mo.hic z in.§.seq.qō in eodē libello possunt cumulari plures actiones b numero eiusdem generis z forme.facit.j.de actio.empti.l. non est nouum.Bal.

Quod pro emptione. Titulus singularis excludit iudicium fami.hercis.sicut excludit petitionem hereditatis.z est not.Bal.

¶Additio Bal.

Heredes. ¶Jn text.ibi. §. in illa quoqz.vide in specu.de locato.§. nunc aliqua .versic. xxij.z ver.lxiij.

Idem iuris. Nota verbum sub pena.z dic vt nota.supra de pactis. respectuz §. si pacto.Bal.

Sed vnus. Ea que non possunt pro parte expediri veniunt in iudicio diuisorio.secus in his que possunt expediri pro parte.h.d.

Non tantum. Nota quod in rebus propriis z cōmunibus quis est minus astrictus quam in alienis.h.d.Bal.

Si filius. Mo.quod solutum vel soluendum pro condēnatione patris debet detrahi de communi portione omnium fratrum.

1 Suia an possit pro parte non valere z pro parte valere.

In hoc iudicio. Sententia non potest pro parte valere z pro parte non valere.z tam instantia quam suia censetur esse individua.ad hoc allegatur vtrum idem sit in causa appellationis quod in prima causa quod reputeē individua.vide per Innoc.de appel.c. dilecti.

1 dic quod appellatio non mutat naturam cause. ¶† Mo.qd sententia nō potest pro parte valere z pro parte non valere.hoc verum in eo capitulo vel cōtento.secus super capitulis separatis vt.j.e.l.quedā mulier.z.j.de iure patro.coniecta piazar.ī.de mino.l.etiam.§.j.

¶Additio Bal.

In hoc iudicio. Sed qd si sunt plures rei vnus vult cedere liti alter litigare.vtrum poterit hoc fieri.die vt.j.iud.sol.si ex duobus.Sed an lex precedat in causa appellationis.vide subtiliter per Jnno. extra de appel.dilecti.Ex hac.l.patet qō lex.illa.C. de diuersis rescriptis non habet locum in libello conuentionali.sed tantuz in libello precum.z in rescriptis non in priuilegijs. z inter eos qui sunt rei lit.non in disiunctis.vt ibi per Ly. Alibi glo. intelligit.l.illam quando causa est individua.vt no.in.l.j.C.si in communi causa integ.resti.post.

¶ Emphiteotica cessa videtur cessa personalis.
Creditor equiparatur procuratori debitoris.

Spignori. Res pignorata defuncti venit in diuisorio per modum adiudicationis, & ille cui hoc ius pignoris adiudicatur coheredi in parte debiti condemnat nec eidē de indemnitate cauet sicut nec pōt offerēti i hypothecaria, & illā adiudicationem consequitur ius excipiendi & agendi contra debitorem & est potior q̄ si a coherede emisset. quia totum qō pro illa cessatione prestitit petit. nisi quatenus excessisset modum in licitādo. h.d. hec. l. quia nimis breuis. ideo obscura. ¶ In text. ibi si pignori proprie dicit pignus in re mobili. & res mobilis non recipit commodaz diuisionem. vt. l. pomponius si ex equis §. de reiuendi. ¶ In tex. adiudicabitur. scilicet totum pignus. In tex. ibi pro parte. scilicet hereditaria coheredis. ¶ In tex. ibi. dederit & est ratio quia ista cautio non est necessaria cum tutus sit per exceptionem & actionem contra debitorem. Item est alia ratio a simili. vt subijcit. quia contra. ¶ In tex. oblata sit a tertio possessore offerente. vt. j. qui. mo. pi. vel hypo. fol. paulus §. pignoris. ¶ In tex. ibi. vt & is. §. dixi de adiudicatj. nunc ponit de iure queritō per adiudicationem & de effectu eius. nam queritur exceptio contra debitorem. Item actio ad solidum debitum si pignus offeratur. vt in vsi. contra quoq;. ¶ In text. ibi. dominum. idest debitorem. ¶ In textu. ibi. audiendus est agendo personali pro parte ex parte sua. pro parte ex parte coheredis in cuius ius successit. Item agēdo hypothecaria si cecidit a possessione. † Et ex hoc collige argumentū q̄ cessa emphiteotica videtur cessa personalis fm glo. sed certe adiudicatio non magis respicit cessionem hypothecarie q̄ personalis. & ō habet vim cessiōis eque pariter & principaliter in vtraq; fm Jaco. ¶ In tex. alteram partem iuris pigno. quia super iurisditione vendentis. videtur contractuz. vt. j. de cōtraben. em. l. qui tabernas. ¶ In tex. creditor. idest vnus ex heredibus. ¶ In tex. emerit. scilicet a coherede. ¶ In tex. ibi. voluntaria. & ideo plus iuris affert adiudicatio q̄ emptio. nam ratione adiudicationis petit creditor interesse. sed ratione emptionis nō petit nisi purum debitum principale fm Azo. Et facit ista litera ad questionē de monte florentie. vt necessario mutuātes possint recipere prouisionem. sed non de voluntate ad comertium accedentes. ¶ In tex. ibi. animose. idest affectuose quia nō est habenda ratio affectionis in preiudicium tertij. ¶ In tex. sed huius rei licitationis nō animose. ¶ In text. ibi. per procuratoz 2 † ¶ No. q̄ creditor equiparatur procuratori debitoris non tamen per omnia. vt. j. de pignor. actio. eleganter. §. si vendidit per Guil. in glo. super verbo contra ibi forte non est idem presupponit ergo glo. q̄ valeat cessio hypothecarie sine personali. Sed Dyn. no. contrarium. j. de fideicō. l. fideiussor obligari. dic de hoc. vt no. C. de pigno. l. vsucapio. & j. ō pigno. l. j. §. est predium. & in specu. de cessio. act. §. j. ver. quid si cessi. cum hypothecaria possit per se moueri sine personali nō video quare nō possit cedi. quia consideratur ex persona cedentis in cuius persona fundatur. vt. C. de procura. qui stipendia. vnde fateor q̄ a principio non possit nasci personalis vni. & hypotheca alteri. quia illa hypotheca non haberet fundamentum cui inheret. & sic respondetur ad. l. fideiussor obligari. & sic facit. l. fi. C. de heredi. ven. Preterea nō magis inheret hypotheca principali q̄ actio obligationi. & tamen ceditur actio sine obligatione inseparabili. vt. j. pro socio ea no. Bal.

¶ Additio Bal.

Spignori. In gl. que incipit ibi ecō trario de hypothecaria cum non possit cedi sine personali not. per glos. hic. & C. de pigno. vsucapio. & j. de pigno. l. j. C. cum prediuz. & de pigno. j. de fideicō. fideiussor obligari & in specu. de cessio. actionis. §. j. quid si cessi. hypotheca. sine principali. & ver. sed nunquid cedēs. & in margarita titulo de procur. in rem suaz. dic q̄ quandoq; penes cedentem est sola hypothecaria sine principali. & tunc cedi pōt vt. l. intelligere. de lui. pigno. quandoq; est cum principali & ei accessoria. & tunc est dubium quomodo cedatur sine principali & est considerandum q̄ aliqua accessoria veniūt officio iudicis. & ista nō possunt separari a principali. de excep. rei iudi. si in indic. Aliqua iure actionis & tunc de exercito. directarum nō est dubium q̄ mandari potest. quia in hoc mandatarius est procuratoz. sed de ipsis vtilibus est dubium. tamen puto q̄ cedi possunt. nam non magis fundatur hypothecaria in personali q̄ actio fundetur in obligatione & tñ cedit actio sola quia sufficit q̄ habeat fundamentum in persona cedentis. vt. C. de procu. qui stipēdia. & facit. C. per quas psonas nobis acqui. l. ij. & est ratio quia actio cessa est datiua. & datiue actiones non habent fundamentum propriuz super hoc vltimo. vide quod no. C. de pactis conuen. l. pater pro filia in fi. glo.

Eundus mihi. Licet certa bona veniunt in diuisorio tamē iura sepulchroꝝ non diuiduntur nec cum vniuersitate adiudicantur inuitis cōsortibus. Est argu. q̄ licet alicui adiudicetur castrum tamē possit reseruare ius patronatus ecclesie ibi si te prioꝛi domino. facit. j. de contraben. emptio. l. in modicis. Bal.

Sseruus. Seruus ex heredibus habet pignus obligatum agit cōtra heredem etiā re perempta. h.d. Bal

Quie pater. ¶ Quod pater iter liberos non diuisit commune est omnium liberoꝝ sit prelegatum vel accessoriuz eius rei vel adiudicate. h.d. & hoc vltimum est not. & facit. j. locati. l. sed addes. §. si quis mulierē. ¶ No. q̄ si pater prelegat vni filiorum vaccam intelligit̄ etiam vitulū prelegare. hoc dicit.

¶ Additio Bal.

Quie pater. Vide Jac. de are. de dona. l. donare. §. pater

Spaterfamil. ¶ Prelegatum est de cōmuni luendum. hoc dicit.

Seruo. Deficiente adiudicatiōe deficit id quod propterea veniebat prestādum.

Domponius. Ex causa dotis potest pater in filiam transferre proprietatem & possessionem nec debet ex testamento conferri. hoc dicit. & quotidie allegatur. ¶ No. q̄ tenet cōtractus inter patrem & filiam ratione dotis. facit. l. pactum. C. de pac. cōuen.

¶ Additio Bal.

Domponius. Vide Ly. C. de pac. cōuen. l. pactum. vide qō not. C. de inoffi. dona. l. ij. & j. de contraben. emp. l. ij. si quis p eo de fideicō. & j. de ac. & obli. l. actiones. que forte est hodie correcta per auē. excipit C. de bo. que li. vt. §. teneat cessio quo ad translationem vtiliuz licet durante prima potestate non possit exerceri. vt. l. lis nulla de iudi. Item vide quod no. C. de pac. conuen. l. per actionez p. act. super verbo maxime. vbi no. q̄ inter patrem & filium consistit plena obligatio super dote materna ipsius filij. arg. istius l. etiam no. & facit. C. de. titu. l. pater pro filia.

1 ¶ Error non viciat processum & sententiam ex eo latam.
2 Sententia dummodo sit lata super petitione valet.
3 Adhocvt pronunciatio valeat sufficit actū de facto vel exceptū

Cum putarem. Sententia lata inter putatiuos heredes valet & impedit receptionem soluti. sed diuisio facta non per sententiam retractatur ratiōe erroꝛis. h.d. & no. gl. Et no. l. † q̄ er
1 2 roꝛ non vitiat processum & sententiam ex eo latam. ¶ † Item no. q̄ valet sententia dummodo lata sit super petitione licet fuerit erratum in petendo. ¶ † No. q̄ sufficit de facto actum vel de
3 facto exceptum. ad hoc. vt valeat pronunciatio tenementi.

¶ Additio Bal.

Cum putarem. In tex. ibi non sit iudicium. l. nou debeat esse & no. q̄ quodcunq; ad processum inspicitur id quod proponitur sed quo ad sententiam debet inspici qō probatur. tamen etiā si non probatur tenet sententia absq; probationibus. Casus est b coniuncta. l. prori. sed prouocatum eiī hic nil penitus probauit. & tamē valet adiudicatio facta sibi in cō. censetur actoꝛ. vt. l. in tribus. nam per ter non est dubi umvalere sententiam nullis factis probationibus.

Cū familie. Petens diuisionem hereditatis nō intelligitur fateri aduersariū coheredez. h.d. glo. intelligit hāc l. in errante. vel ante litē eī emendato libello alis deberet stari verbis libelli contra agentem vt. C. de li. causa. cum precū. tu dic ad hoc vt not. per Ly. C. de pba. l. exceptionez in. q. ij. & per. Ho. C. de instī. & substi. l. ij. alibi vero dicitur q̄ desiderium apud acta publicatum corrigi non pōt. vt no. C. de communi agro deser. li. xj. immo. l. rura. & vide qō not. Jo. an. in. c. apud. xxxij. q. j. vide bar. in. l. titia. in prin. de leg. ij. & hic plene per eundem Bart. & vide Bar. in aut. ad hoc. C. de instru. seu instī. plus valere quod agitur. & de ista glo. per Bar. in. l. ij. C. de erro. aduoca. h.d.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Additio Bal.

Ui familie. Vide Barto. de dona. ex hac scriptura in vl. q. alis non intelliges. vide Lyn. C. de proba. excep. ij. q. qualiter hec intelligatur. no. per Bul. de eu. C. de instit. & substi. l. condition. & facit. C. de re. permu. cum precibus. & l. ne satisdatio. rem ratam haberi.

Ucius & titia. Ista lex allegat quod minores possunt inter se diuidere predia quo ad culturam & reditus licet non quo ad proprietatem & si fuit equalitas seruata debeat esse diuisio firma. Et dominus Lambertus de ramponibus per hāc. l. determinauit disputando qō minor poterat prouocare ad diuisionē fructuū quod est notandū & adde quod dixi pro socio. si cōuenit. Ista lex facit ad questionem de laboratore qui re existente in controuersia recipit partē suam tantū. qō qficunq; vincat postea recipiat aliam partē nec possit ei aliquid dicere.

¶ Additio Bal.

Itius. Dico ego Lam. de ram. legū doctor qō frater minor audiat prouocās maiorem ad diuisionē[a] quo ad fructuū perceptionē vtili iudicio fami. her. vel cōi diui. per. l. ff. de auto. tu. inter pupillos. & per. l. fami. her. Iutius. & ticia. & de sacrosan. eccle. iubemus. in fi. respon. & ar. C. de predijs mi. inter oēs. in prīc. & ff. de leg. ij. gaius. §. j. & C. ad treb. iubemus. ij. & iij. respon. & ff. ad treb. imperator adrianus Lam. de ram. & §. de iure do. l. fin. Ricar. mal. ¶ Sed cui cōcedit optio vtrū maiori vel minori[b] in parte capienda. dic qō neutri sed sorte dirimit. C. de naturalib. cū quis in fi. ar. qō deferat maiori. extra de paro. c. j. sed non est verum quia cum habeat equale ius ergo vnus nō habet ius prelationis in alterum.

[a] ¶ Ad diuisionē. s; nūq̄d minor ꝓuocatus ad diuisionē poterit diuidere sine tutore vel curatore. vide. d. bar. sozi. in cōsil. cclxiij. icip. visa. ver. prima rō est in. ij. pte. tadō eū. in cōsil. clxv. ici. visis ver. sed postremo cū ver. sc. c. pte qō minor subsistēte legitia cā pōt ad diuisionē ꝓuocari. & quatenus est ꝓuocatus venire ad diuisionē.

[b] ¶ Vel minori. vide ludo. in sing. versi. diuisionem.

Exparteberes. Cōmune negociū communibus expensis est agendū & non admittit quis ad victorie commodum nisi refundat expēsas eum pro parte sua tangentes facit. §. fi. regū. l. iiij. §. j. & C. de bo. au. iud. pos. l. j. §. vt autem. ¶ Ista. l. est arg. qō si ego induxi testem pro me & feci eum venire a longinquis partibus meis sumptibus & tu postea velis vti pro te quod debeas contribuere ad expensas. Certe immo. l. facit in oppositum cuz expenderim tantum contemplatione mea & non tua. & ideo non teneris ad expensas retro fac. vsqz ad tempus tue productiōis vt. C. de testi. l. si quis testibus. & l. quoniam liberi. & hec est veritas & tene menti. Bal.

Ntestato. Pater qui contemplatione dotis reliquit minorem partem filie quā filio videt eam liberare a dotis collatione. h. d. & est notandū. ¶ No. q; tacita voluntas patris facit qō filia nō tenet conferre etiam ab intestato dotem sibi datā a patre. adde quod no. §. c. l. pompo. philadelphus.

Eruo. No. q; vnus ex heredibus coheredi qui nutriebat seruū prestitit suā partem alimentorum & coheres illā impendit licet prestare non debuerit iure obligationis tū ex quo coheres tanq̄ quidā executor erogauit vbi pōt repetere a coherede vnde not. pro executoribus. q; ex quo sunt executi de volūtate heredis non pōt eis opponi qō nō fecerūt debitam executionē. secus si non essent executi. vt hic a contrario sensu. de leg. ij. l. lucius. Bal.

Filius. No. q; debitū & expensa que fecit vnus fratrū non venit soluendus vel soluenda de cōmuni patrimonio. licet possideant bona paterna pro indiuiso nisi essent soci generales etiā si pater pro filio tantūdez vel plus impenderit q; non debet fieri ista cōpēsatio. ergo no. ex hoc. §. qō licet viuēte patre vnus filiorū studuerit expēsis patris vel fuerit doctoratus paternis expensis tū si patre mortuo alius frater vult studere vel doctorari hoc faciat de parte sua non de communi. facit. j. l. que pater. h. d

[c] ¶ Appello. vide do. alec. de imo. in ꝓsi. ij. in. v. col. in iij. pte. & q̄d si dicat appello a sua reservata mihi nullitate. o. sue. vide lanfr. in repe. c. qm̄ ō in. viij. col. de pba. & quod ibi dixi in apost.

Ater duos. Sublato principali tollit accessorium. h. d. no. qō prelegatū deficiens in principali deficit etiam in accessorio. facit. l. iiij. de fundo instru. no. etiam de directione tamen. quod coniungitur accessorie.

Ater inter. Nota quod si pater vult qō vnusquisq; filius soluat debita ipsius filij tam facta quam ficnda cp̄ etiā in debito qō postea fit per autoritatē vendicat sibi locū ista dispositio. & si p tali debito obligat res prelegata non debet lui de cōmuni. nec ob. ō. c. l. rem pignori. quia istud est propter naturam hypothecarie que sequitur naturam debiti principalis. ¶ Item no. hic §. in argu. ad illam clausulam si non valet vel valebit iure testamenti. contra ex quo sunt verba futuri temporis non est dubiū quod comprehendunt omne tempus futurum. vt in solutione nouissima. hoc dicit.

1 ¶ Quia potest super vno capitulo valere & super alio non.
2 Sententia per iudicem appellationis potest declarari in parte valere & in parte non.
3 Appellanti sententiam dicere nullā non expedit.

Edam mulier. Appellatio nō firmat sententiam contra nullitatem in causa appellationis incidenter venit causa nullitatis simul potest a sententia appellari & nulla dici. & deserta appellatione causa nullitatis non videtur deserta & sententia nulla non potest iustificari. ¶ † Item potest sen
1 tentia super vno capitulo valere super alio nulla esse hec omnia dicit, l. singularis & aurea. & concordat infra de iure patronatus. l. carmelia pia. & quotidie allegatur & tene eaz menti. ¶ In tertu,. ibi consensisse. & sic non fuit ista prosecuta appellatio facta. & in ter. prestationi supple & diuisioni bonorum. ¶ † Not.
2 qō per iudicem appellationis potest declarari sententia in parte aliqua & in parte nulla. & potest hoc fieri etiam appellatio. deserta quod est no. & examina hunc passum. & no. Innoc. extra de appel. sepe. & Archi. viij. q. iij. quod autez in fi. Aduerte tū quia hic erat sententia nulla propter errorem iuris expressum in ea. vnde impossibile est quod cōfirmetur q; est inepta. Sed vbi sententia esset nulla propter latentem defectum. tunc esset magna questio vtrum videatur deserta causa nullitatis & etiam deserta causa appellationis. & adde quod no. de appel. si expressim facit de excu. tu. qui testamento. no. etiam hic quod ius patronatus est indiuisibile. & vide in specu. §. quoniam. ver. xxxiij. & ver. seq.
3 ¶ † Nota quod non expedit appellanti dicere sententiam nullam. quia tacite hoc inest ex natura appellationis. vt hic. & not. in. l. j. C. quando prouocare non est necesse. Et ex hoc reprobat Oldra. dominum Dy. in. l. cum filijs. de leg. ij. Bal.

¶ Additio Bal.

1 ¶ A grauamine cum appellatur quot requiruntur.
2 Appellatio in scriptis interposita nō presumitur nisi notarius hoc dicat.
3 Sententia an presumitur lata in scriptis.

Edam. Hic dicebatur sua iniqua et tamen pronunciat nulla. facit quod no. Inno. de appel. dilecto. Quid cōtra dico sententiam nullā an poterit rescindi tanq̄ iniqua. dicit Inn. qō nō q; ad hoc non est actio Item quid si peto sententiam infirmari & ex adverso non petit cōfirmari. an poterit confirmari si appareat cō firmanda. distinguit Inno. aut egi generaliter. & tunc venit cōfirmanda sine alio libello. aut egi expressa causa & tūc ex illamet causa pōt confirmari. sed ex alia non q; non est in iudicium deducta. ¶ Item quid si peto restitutionem in integrū contra sententiam & apparet postea nulla. an poterit iudex nullam pronūciare. dic de his omnibus vt subtiliter no. Inno. de offi. de leg. cum contingat. in magna glo. Adde. j. quod cum eo. l. titianus. Et quod primo dixi est verum si appellat a diffinitiua. sed si ab interlocutoria non videtur deducta causa nullitatis secundum Inno. in. d. c. dilecto filio. Item si geminantur appellatiōes. an vltra interposita videatur recessum a prima. dic quod nō. vt no. Innoc. in. d. c. dilecto. in vl. glo. Quo iure petatur sententia declarari nulla. dic quod officio iudicis vt no. in. l. j. §. j. que sen. fine appel. re. & per Inno. in. c. j. de offi. iudi. & de resti. in integ. cō stitutus in glo. No. formam per Innocē. & vide Dy. de appel. l. scio. ¶ † Quot requiruntur cum appellatur a grauamine. vide in spe. in. iiij. parte de appel. in prin. & sunt. x. vt ibi not. Vide per Cy. C. de inof. testa. contra malo. vide omnino Dyn. de appel. scio. Item formam appellationis a grauamine. ibi vide in
2 spe. † Item dicit specu. quod non presumitur appellatio interposita in scriptis nisi notarius hoc dicat. Idem tenet Jaco. de are. j. de re iudi. l. preses. vel appellans dicit appello in his scriptis qō est no. Ibi videas plene qualiter formanda sit appellatio & qualiter ab interlocutoria & qualiter a diffinitiua. & qualiter cū per metū iudicis q̄s nō appellat. An peccat libellus dicco sua; nulla & si qua est appello. c & an qui dicit cōfirmo appel. quā interposui videat appellationē repetere. in. §. ante oia. ver. fi. & no. bene formam appellationum extraiudicialiū. vide. c. ti. §. restat per totū. formā apostoloꝝ vide eo. titu. §. sequit formā libelli in causa appellationis coraz iudice ad quem. vide eo. ti. §. nunc dicendum ibi ponitur & de expensis. & de reuocatiōe attentatoꝝ

tentatorum

3 tentatorum videas.† Sed nunquid sententia presumitur lata in scrip,dic q sic.si est lata in persona prima.secus si in tertia.vt no.spec.de sent.prola.§.ij.ver. quid de his .z.§.iusta.ver.non valet.z. F.Si constat appellatū an presumit appellatū infra x.dies.dic q non in spec.de appel.§.de of.versi.pe.cōpo.de ele. c.cum dilecti.z ibi vide in nouella. F.Si is de quo non constat.an si iudex appellationi defert an deuoluat causam princi. ad iudicem ad quem.dic q non in spec.de appel.§.qualiter.in fi.z in.c.cum appel.lib.vj.in nouel. Facit.Si appellans nō presentauit apostolos superiori an videatur renunciasse appellationi.vide per Archi.ij.q.vj.§.ista.v. reddiderim. Quot ptes possunt redire ad primū.vide qui detulit appel.si concorditer voluit sicut in relatio.de offi.leg.licet de appel.cum appel.lib. vj. F.de senis.

Slegatum. Debitum ab vno ex heredibus potest prelegari.h.d.Bal.

Siuiter. Licet maior pars heredum dissentiat vnus solus ad diuisionē prouocat.z vi de quod no.de aut.tu.inter pupillos.

Inter coheredes. In iudicio communi diuidundo requirun tur magis exacte probationes dominij vel quasi q̄ in iudicio fami.her.hoc dicit.z facit.j.communi diuidundo.§.in ter predones.tene menti princip.ex isto principio sucubuit in quadm causa.d o.Jo. calderi.

Sifamilie. ¶In tex.ibi. intendere quan tas actiōes. ¶In tex.ire inquā tum rei.hoc dicit.

Sifamilie. Pretor debet tueri suam adiudicatio nem. Baldus.

Quod ex facto. Q̄d heres sentit ex suo facto si bi imputari debet.h.d.Bal.

Usufructu. In tex.potest soluens a coherede.no.q si testator legat vxori vsumfructum do nec sibi satisfactum fuerit de dote q modus faciendi destruere vsumfructuz est q dos soluatur.quod nota.z tene menti. Bal.

Sidno. In isto.§.ponitur exemplum in heredibus iussis facere depingi statuam beate virginis. Titulus singularis excludit iudicium fami.her.

Squod Jmaritus. Titulus singularis excludit iudicium fami her. Mortuo patre filius debet percipere dotem vxoris sue que cuz loquitur sicut matrimoniuz sicut liberi z sicut tutele leg itime hoc dicit. Jsta nanqz non desiderant aditionem hereditatis.z hoc quotidie allegatur.z tene menti.vel sic. ea que non desiderant.aditionem non suspenduntur licet institutio sit conditionalis. Bal.

1 Diuisorio pendēte inter coheredes pōt agi otra furantē

1 **Siudicio.** ¶† Mo.q pendente diuisorio inter coheredes potest agi contra tertium iniuriantem vel furantem.et si istud iudicium secundum est motum primo pendente licet res adiudicet vni nō transfertur instantia nec pōt actio cedi. qz litigiosa sed si nondum erat lis mota cederetur.z hoc dicit.vel sic q etiam actio posset cedi.quia est cessio necessaria nec litera dicit contrarium secundum glo.z no.q expense istius iudicij pertinent ad illum ad quem petnet finale commodum.vt litera dicit .z adde qd̄ no. Jac.de are.de damno infecto.l.inter quos.

Sfamilie. Not.hic casum in quo plures compelluntur facere vnū procuratorem.p lures actores non coguntur facere vnum procuratorem.sed plures rei sic.vt in l.iam tamen.§.pe.iudi.fol. ¶Quid ergo si sunt simul actores z rei in duplicibus iudicijs.ter.iste dicit q compelluntur ad vnum procuratorem quod est not.z predicta sunt intelligenda in causis singulorum.Sed in causis vniuersitatis cogitur vniuersitas constituere procuratorem vt habilius litigetur.vt no. Ja.de are.in.l.iij.de fideicō.lib.

1 Differentia inter administratorē necessariū z voluntariū coheredem.

2 Executor relictorum ad pias causas potest vendere bona ante aditā hereditatē.

Qui erat. Qui vendit rez iussu iudicis nō cogitur promittere duplam pe nam sed si per errorem promiserit obligatur cum effectu sed recuperat pro parte a coherede cū quo est negociuz commune,hoc dicit,in corpore iuris non examinatur melius q̄ hic.vtrū erronea promissio effectua

1 liter committatur nec ne. ¶† Mo.hic differentiam inter administratorem necessarium z voluntariū contrahentem. ¶Jtē not. hic q̄ quis potest esse executor in re que pertinet ad eum spc.

2 ¶† Jtem no.in ista.l.concor.q pro executionibus relictorum ad pias causas executor possit vendere bona ante aditam hereditatem.z idem in herede quia non desiderant hereditatis adi tionem sic nec expensis funeris. ¶Jtem no.q stipulatio erronea committitur.z est ratio.quia respectu recipientis seu stipulātis erat ex iusta causa. ¶Jtem no.de fami.her.iudicio directo vtili. ¶Jtem no.q licet merus executor se obligat tamen si se obligat etiam errans in iure tenetur effectualiter .z idez in tutore.

a **Qepater.** ¶Expensam studij factam per patrem filius non tenetur computare in sua portione vel in sua legitima.h.d.z est no.z adde quod no.in.l.quinta.C.ad mace.

Qundus si ego. Agens petitione hereditatis potest reconueniri iudicio famil.her.h.d.

Qutius arbiter. Not.q q̄ iudex facit compensationē de qua non est excep.z si videt hinc inde deberi potest dare se condemnare solum in supfluo admissa cōpensatione hinc inde vsqz ad concurrentē quātitatē quod no. ¶Jtem no.q ista verba alterum alteri significaant hinc inde.h.d.

¶Additio Bal.

Qutius Jn text.in.§.arbiter. ¶Nota q vbi cxyna z eadē eā pcedit debitū hinc inde fit compensatio per officiū iudicis sine obiec.cōpensationis.vt hic.z est magis calculus.quidam q̄ compensatio.de nego.gestis.si quis negocia.si autem ex diuersis vel pluribus causis oportet obij compensationē.vt no.in §.in, bonefidei.

Qecuniam. Patri adiecto ad solutionē queritur actio.hoc dicit.

Qhereditate. Jn receptoris si deficit iudicium exyna parte necessario deficit ex altera.

1 Fratrum concordia est laudanda.

Qrbitro. Lis mota nō ipedit quin ptes possint inuicem concordare. hoc dicit.

1 ¶† Nota q iurisconsultus laudat concordiam inter fratres.z dicit q ex quo partes sunt in cōcordia iudex non debet amodo laborare.vnde est hic expressiuz q licet statutum mandet arbitro q decidat litē infra mensem.si partes interim sunt in concordia non expedit q laudetur quia nō potest laudari z ideo statim arbiter est extra penam statuti.vt hic in iurgio peremptō.

¶Communi diuidundo. Rubrica,

¶Additio Bal.

¶An episcopus inuito plebano diuidat eius parochiaz vide per Archi.x.di.in additio.que incipit nisi forte.

Squis putans. Error nō impedit hoc iudicium z cōmunione cessante redditur ad personales prestationes.hoc dicit.

Sfundus. Mo.q iudicium communi diuidūdo exercitum cum debitore non mutat ius creditoris.z est ratio quia ius creditoris est ius reale.vt cōcor.j.de vsufructu legato.l.is qui.hoc dicit.

Qemiulianus. Nota q creditor habens rem obligatam non potest a debitore prouocari ad diuisionem.hoc dicit. ¶Oppo.z fuit de facto in duobus fratribus quorum vnus prouocabat alium ad diuisionem z fuit repulsus eo q erat debitor conuenti sub hypotheca bonorū.z fuit inter filios Ianarij socij.

Communi diuidundo

Nota duo. Primo q predium emphiteoticariū non debz diuidi inter heredes inuito domino ar. huius litere dicit vt.ē.de transac.in.l.cum.hi.§.fi vni.in ver.sed si pluribus.z quod ibi not.per glo. ¶Secundo no.hic q census seu canon pro parte solui non debet.z ideo notabiliter determinat hic gl.q si ex pluribꝫ heredibꝫ vnius empht eote alter soluat suam partem canonis alter nō soluat q tota

a ¶In sua portione. Addebar.i ttacta. de duo.fra.z fran.pozc.in co.tra.ij.parte.j.q.z Joā. an.in phe.vj. in.v.colū. Jnno.z paul.de cast.i psil.xij. in psil.cij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Ad eccle-
siã. Adde eun
dẽ bal. i. l. pe.
ti. col. C. ō cō
di. infti. qōem
pbiteota sol-
nens partẽ ca
nonis nō totã
dño recipiẽti
nō iciditi pe-
nã a qua videt
recedi p rece-
ptionẽ partis
Sz in. l. cũ al
legas. vij. op-
po. C. de vsu.
dicit q ppter
vnuz nummũ
nō solũ nō ca
dit a iure suo.
q. l. ij. C. de iu.
ẽpbi. nec tunc
dñm vsuraz cō
mittere.

res reuertatur ad ecclesiam a a qua pretendit ista emphiteosis quia istud. s. reuerti ad ecclesiam est quedam pena. z pena cõmittitur insolidum ex quacunqz parte non soluta presertim pena legalis. Item quia ista pena addicitur dationi vbi committitur insolidum ex cessatione vnius vt. ff. fami. hercis. l. heredes. §. idẽ iuris. Sed quando pena conuẽtiõalis addicitur facto. tunc distinguitur inter factum diuiduum z indiuiduum. s. in persona heredum. sed in persona ipsius debitoris non distinguitur. immo simpliciter pena in totum committitur vt. j. de verbo. obligaedem. §. cato. fallit in iudicijs. vt. l. si seruus. §. si plurium. si quis cau. z ista est sententia totius illius. §. z etiam huius glo. ¶ In glo. magna ibi seruetur opinio. facit extra de censi. c. cum olim z adde quod dixi. j. de. l. commisso. post diem. ¶ In eadem glo. ibi vasalli quantum ad plenam diuisionem. sed fructus bene possunt diuidere inter se. argu. j. ea. l. §. cum de vsufructu. z. ff. fami. hercis. l. lucius titius.

Qui in rem. Judiciuz cõmuni diuidendo potest intẽtari ab eo qui habet publicianã. sed nõ a predone qui vi possidet clam vel precario. q non habet petitorium iudicium a creditore qui habet pignori potest proponi etiam si nõ habeat veram possessionem vt missus ex primo decreto ab vsufructuario. z potest intentari cõtra alium vsufructuarium ad diuisionem fructus inseparabilis sed ad diuisionem cõmoditatis. a colono autem z depositario intentari non potest. licet incumbat reo. h. d. vsqz ad. §. inter eos. ¶ In isto. §. no. gl. an possessio bona fide sine ti. sufficiat in hoc iudicio. z determinat glo. quod nõ. qõ est contra illos qui dicunt ex sola possessione presumi quem dominuz in iudicijs diuisorijs. per. l. j. ff. fami. hercis. Nam illud non est verum. q licet possessor admittet ad agendum ne repellatur per exceptionem illius ordinis de quo ibi dicit tamen in processu cause habet probare de iure suo secũdum Ja. bu. ibidem. z. ff. ti. j. inter coheredes. in princi. z in. l. pe. j. eo. z ideo fuit pronunciatus quidam libellus ineptus. q petebatur diuisio solũmodo iure possessionis sine allegatione alicuius iuris realis. Erat enim erratũ in formatione libelli. q nõ erat intentata nisi nuda possessio. z hoc fuit de facto in causa domini Joan. calderi. h. d.

Julianus. In ter. ibi inquit si ergo potest agi cõtra cum. ergo multo magis excipi. vt. C. de excep. licet. z hoc vult dicere littera. Bal.

Si duo. In ter. ibi dari sed ad quez finẽ. die vt. ff. fami. herc. l. si pignori. ¶ In ter. ibi possit no. q superueniente iure directo cessat ius vtile.

Nec colonus. ¶ In text. ibi possideant. i. detineant ꝛc. Bal.

¶ Additio Bal.

Communi diuidundo. ¶ In text. in principio ibi vectigalis. argu. quod predium emphiteoticarium non possit diuidi inter heredes emphiteote inuito domino docto.

b ¶ Petitõis Adde fel. in c. 13 dely. i. v. col. de symo.

1 Debitor debet habere ratum iudicium creditoris.

2 Creditor hypothecarius non tenetur processum debitoris ratum habere.

1 **Si debitor.** † Not. q debitor debet habere ratũ processum creditoris. Item emptor processum venditoris ante traditionẽ. Sed econtra † creditor hypothecarius non tenet habere ratum processum debitoris. vt. ff. c. l. si quis putans. si fundus. z j. de pigno. si superatus. tene menti hec verba. z vide circa hũc. §. quod dixi humane. in. l. iul. §. idem celsus. de ac. empti. vbi remisit te ad dominum Cy.

Tenquamis. No. aliud propter necessitatez tolerari sicut infra de ma. test. qui potuerunt. z de fideicommis. li. l. cum fideicom.

Hoc. Impendia inversi. sed bis. ¶ No. quod singularis successor habet retentionem propter expensas factas ab actore qõ tene menti. In ver. diuersum. not. in isto versi. qui pro. §. allegatur quod differentia est vtrum intendens neminem obligare intendit z tunc habet solam retentionem an intendat aliquem obligare sed labitur in persona z tũc habet etiam actionem. sic infra eod. l. antepe. z facit. j. de condi. indeb. si in arca. z quotidie allegatur z tene menti. ¶ Et ex predictis no. quod exceptio non desiderat obligationem aliquam sed solam equitatem. secus in actione in ver. actum. ¶ In text. ibi mihi. non ergo transit actio in singularem successorem licet transeat exceptio.

Fundus. Fatuus est iudex qui egredit formam petitionis z qui pronũciat de eo quod non est actum. h. d. ¶ Not. q iudex non debet egredi fórmã petitionis. immo verbũ sñe
b debet aptari ad formaz petitionis b vt notat. azo in summa de aucto. tu. z j. de suspe. tuto. l. j. z ibi per Jac. de arc. z sic non debet egredi materiam vel pronũciare de re de qua non est actũ vt hic facit. C. de fideicõ. l. fi. de hoc no. j. si cer. peta. l. vnum z per hanc l. dicit Guid. de suz. qõ licet in summarijs nõ fit necessarius libellus in scriptis. tamẽ ista petitio verbalis debet rediget in actis ad hoc. vt possit iudex se in sentẽtia cõformare cũ petitiõe per hanc. l. de hoc no. in cle. sepe. in glo. expedit ergo de ver. sig. ¶ Extra quero vtrum iudex posset pronunciare pro reo nil penitente. so. vt no. Cy. in. l. j. C. vti possi. in. ix. q. z facit ad hãc. l. ff. si pars hereditaria. peta. l. non possumus.

¶ Additio Bal.

Fundus. Vide qõ not. de ver. sig. c. ergo. in cle. Ibi omnino videas. z eo. c. super verbo. clariorz. An iudex põt pronunciare pro reo nil petẽte. vide per Cy. C. vti possi. l. j. in. ix. q. ¶ No. q verbuz sententie debet aptari ad formam petitionis. vt not. azo in sum. de auto. tuto. z de suspec. tuto. hic enim per Ja.

Arbor. In ter. ibi. dominij. dic. vt in. l. j. pro socio. Ista lex est arg. ad maleficium. qõ committitur in cõfinio qõ debeat cõsiderari in cuius parte seu territorio sit cõmissum. z si reperiat homo mortuus prostratus ita qõ tãgat de vtroqz cõfinio vtrobiqz põt procedi arg. huius. l. Item etiã ratione dubitatiõis. ar. ff. de cõdi. inde. si quis ex aliena. zqõ no. per Cy. in. l. fine cõtra. de libe. agno. z adde ad hanc l. quod no. Jnn. de parrochi. Bal.

De vestibulo. ¶ No. q porte per quas habet ingressus ad plures diuersas domos diuersorum nõ veniũt in diuisorio. nec vt diuidant nec vt licitẽtur. vbi cõgrue licitatio nõ põt fieri. pro huius ergo additionibus non datur iudicium communi diuidundo.

Si per eũdem. Pro seruitute prediali non competit iudicium familie. herciscun. diuisorium. hoc dicit.

¶ Additio Bal.

Arbor. Querit Jnno. de ipsis confinibus ecclesiarũ vel territoriorũ cuius nature sunt qõ est valde vtile scire propter mala que eis committuntur dic vt plene notat. Jnnocen. extra de parroch. super eo. z determinat per hanc. l. arbor.

Is cum quo. ¶ Not. q si iudex propter contumaciam vel maleficium vnius cõsortis fecit guastũ in domo vel predio communi quod hoc recuperatur acutpabili. ad idem. j. de libera. causa. igitur. z ista lex innuit qõ propter cõtumaciam potest fieri guastum destrui tam domus quam vinee vel arbores. ¶ Sed querunt doc. vtrum istud de iure sit verum si duo erant consortes z vnus commisit maleficium. an turris cõmunis destruatur. dicit. B. de suza. q non. sed estimatur quantum valet pars delinquentis. z si ille qui delinquit vult illã partem dare fisco remanebit sibi turris integra. nec fiet guastum. quod si res esset que reciperet cõmodam diuisionem tunc fieret diuisio secundũ eum. z vide hic quod no. Cy. de leg. j. l. põt heres. z facit ad hãc. l. j. de peri. z cõmo. rei ven. l. lectos. facit ista. l. cõtra bãnitos ex cõtumacia vt possent patiguastum ac si essent conuicti de maleficio. h. d.

¶ Additio Bal.

Is. Nota ppter contumaciã fieri guastũ bonorũ facit ad statuta ciuitatũ. vide materiaz huius l. Cy. de le. j. potest heres. z vide subtiliter ꝛc.

Si conuenerit. In versicu. eadem questio vide quod no. infra de vsufruc. lega. in fructu. h. d.

Communis. Cum agere.

Titulus de alienatione iudicij habet locuz etiam in iudicijs diuisorijs.

Sabinus. Ante factum melior est conditio prohibentis. h. d. Sed post factuz non põt socius propria autoritate demoliri nec cõsequitur hic per iudicem siue accommodauerit patientiam siue consensum. secus si neutruz. vna tñ differentia est inter patientiam nudã z consensum. q primo casu põt agi de interesse. secũdo nõ. q qui consentit damnum petere non põt. z. h. d. z allegat hec. l. qõ quotiẽs cõcurrunt due virtutes paris potẽtie tantũ iuris habet vna ad resistendũ quãtũ altera ad obtinendũ

fm Oldra.

Universidad de Deusto

fm Oldra facit.ſ. de ſerui.rup.predi.l.per fundum.z.ſ.cõmunis predi.l.receptum.C.de auto.preſtan.l.ſi.extra de maiori.z obediẽt.z ſimiles. ¶Nota regulam in ſi. vnde ſi vnus vult habitare alter penſionare præfertur volens habitare.quia non debet prohiberi iure ſuo vti.ſ. de re iudica.l.ſepe.in fine.

¶Additio.

SAbinus. Vide Inno.in.c.fi.de his que fi. a maiori parte capi.vide Innoc. extra de regula.c.ſi quis tonſuratus.z vide qõ not. Dy.de verbo.obliga.ſi ſtip.fuero. Et vide qõ not. Ly.C.de edi.priuatis.l.ſi vt proponis. ¶Not. quattuor caſus aut ſocius prohibet aut patitur.aut conſentit aut ignorat Primo et quarto opus deſtruitur. Secundo non deſtruitur ſed ad intereſſe agitur. Tertio non agitur vllo modo.Bal.

¶Ad exhibendum. Rubrica.

De exhibendum.

¶Qualiter in hac actione formatur libellus.vide in Specul.de iudi. §.vlti.videndum.

In hac. Si qs. Facit.ſ.de publicanis. ſi cuz exhibuiſſet.et facit ad nota.extra de teſtibus.c. cum cauſam.

Sciendum. Not.hic de ſummaria cognitione de qua habes hic glo.ſatis no.z dicitur
a ſummaria cognitio[a] dupliciter.vno modo ratione ordinis qz proceditur ſine ſolennitate iudiciorum.z hoc non loquitur hic ſed.ſ.de re iudi.l.a diuo.§.ſi ſuper.ſecundo modo dicitur ſummaria cognitio reſpectu probationum.z fidei que non requirunt probationes omni exceptione maiores.ſed ſufficiunt præſumptiones vel indicia que iudicem ad ſuſpitiõem inducũt. et ita intelligit hic.z.ſ.e.l.theſaurus. Põt etiã dici ſummaria cognitio tertio modo tam ratione ordinis q̃ ratiõe modi probãdi.vt.ſ.ad carbo.l.ſ.§.due cauſe.vnde cõſideretis qz ſicut in iudicijs eſt reperire quedã que tẽdunt ad ordinationem iudicij. z quedã que tẽdunt ad litis deciſionẽ.inter que ſunt pbatiões facti principalis.ſic z cognitio ſummaria.qñq; reſpectu ordinis.qñq; reſpectu probationũ vbi do talẽ regulã. qz vbi verbũ ſummarie proferr̃ ſimpliciter aut agit̃ de modico iudicio et intelligitur reſpectu etiã pbationuz.vt.ſ.c.l.theſaur⁹.aut agitur de graui z irreparabili iudicio.z tũc intelligit̃ ſolũ quo ad ordinem iudiciorũ.z non quo ad modũ pbandi.vt in cle. diſpẽdioſam.de iudi.in cle.z in cle.ſepe.de verbo.ſigni.eadem compilatur.z adde quod no.in Spe.de ſumma cognitio.ver.tij.ad de.z ver.vj.querendo. ¶Quero ſi hoc verbũ ſummarie pferatur a ſtatuto.dicit Spe.qz nõ intelligit̃ qz nõ ſufficiat ſemiplena probatio ſeu iuramentum ſeu ſolũ de ordine ꝓcedendi.z ita no.in Spe.de offi.iudi.§.fi.ver.ſed hoc quoq; ꝓtermittenduz. Tu dic in ſtatuto idem qõ dixi qñ pfertur a iure cõi.qz eadem eſt ratio in vtroq;.nam vbi agitur de verbo.ſig.eodem ſignificant verba in ſtatutis z in iure cõi.z ita eſt hic. ¶In glo. que incipit qz fiet ibi theſaurus.dicit ibi. ¶In eadem glo.§. ſi ca. vide qõ ibi not.de modo probandi. ¶In.e.ibi.§.fi.ſuper illa eſt ſummaria quo ad proceſſum.z quo ad modum probandi. quia non derogat ordinarie cognitioni. z ſic non affert preiudicium plenum vt ibi patet. ¶Additio Bal.

In hac. In ter.in.§. qui.vide de exhibitione reſcripti quo impetrãs nõ vult vti. Item de exhibitiõe priuilegij quo impetrans non vult vti quod no.Inno.de reſtit. ſpoliato.ex conqueſtione. ¶In text.ibi.in.§. ſi quis. ¶Nota exhibitionem ad inſtructionem actoris fieri. ¶In ter.ibi.an iuſtam. Nota qz ille qui non habet iuſtam et probabilem cauſam agendi nõ debet audiri. ¶In ter.in.§.ibidẽ.vide Inn.de re iudi. cuz ſup.in fi.magne gl.vide qõ no.Inno.de ſo. cõpe. ex parte. z in Spe.de libel.concep.§.nũc dicendũ.ver.pe.vbi p hũc. §. tenet qz exceptio nullitatis nõ ipedit executionẽ niſi exceptiões habeat paratas probationes.facit arg.ſ.de iureiuran.nõ poſtea. Idẽ tenet Bo.de ſuza.p.l.ſeruo inuito.§.cũ ꝓtor.ad treb.z vide Jaſon.in.l.ij.de re iudica.z Dyn.de acqui.poſ.l.iij.§.ſi ſeruus.z Alber.i mar.ti.de libel.obla. ¶Quãdo dicat aliqd incõtinẽti pbari.vide archi.iij.q.ſ.in addi.q̃ incip. adde regl'ariter. ibi oino vide. ¶Quid ſi cõtra agentẽ opponit qz eſt ſeruꝰ dic qz iſte exceptiões que cõcernũt perſonã debẽt plene pbari.vt no. in Spe.de ſu.cog.ver.ne qd ſi opponitur actori. Alij dicũt qz Spe.male dicit.qz exceptiones nõ facilit cauſaz de p ſe.ſed iudicat de eis vt de principali. ¶In ter.ibi:euidẽs ſit.vide Inno.de cau.poſ.c.adulterium. ¶In ter.in.§.interdũ.no. libruz rationum exhibenduz ei cuius intereſt.lz ſit priuata ſcriptura. Item in apoditis z ſimilibus.

Simetum. Intereſſe quod non eſt cauſatum ex rationabili cauſa non dicit intereſſe.h.d.concor.ſ.eo.l.penul.

Domonius. Omne intereſſe cauſatum a
1 pprietate poſſeſſionis vl̃ q̃ſi affert actionem ad exhibendũ.h.d.Bal. ¶Exceptio nullitatis nõ impedit executionẽ:niſi pbationes ſint in promptu.

Ibidem. Exceptiones que reqrunt altiorem indaginẽ nõ poſſunt oppoa ni in cognitiõe ſummaria niſi ſint exceptiões rei ſint vel pares illis.h.d.Adde qõ dixi i.l.nã poſtca.in prin.de iureiur.z vide Ly.in.l.preſcriptione mendaciorum.C.ſi contra ius vel vti.publi.in diſtinctione.

1 ¶Mo.ex iſto ti.dicit Spec.qz exceptio nullitatis nõ impeb dit executionemᵇ:niſi pbationes ſint in pmptu.in Spe.de libel.cõcep.§.nunc dicendũ.verſi.pe.facit qõ no.Dy.de re iudi. l.iiij.§.condẽnatum.Ad hoc añt ſtatuit̃ triduuz. vt in.l.ſ.C.de iudi.ſm Archid.qui ita no.in.q.ſ.in ſumma.Sed glo.in.l.is a quo.tenet qz iſtud modicũ tẽpus ſit arbitrariuz.facit qõ not.in ſimili.§.de iudi.l.ſi debitori. ¶Quero hic q̃d ſi exceptiones nõ tangunt factũ ſed tangunt perſonã.vtrũ ſi requirũt altioreꝫ indaginem debeat repelli.dicit Spe.qz non.nec etiã ſufficit qz ſi ſunt ꝓpoſite pbent̃ ſemiplene.vt no.in Spe.de ſumma.cog. ver.item quid ſi opponit̃ actori.z vide hic Bar.ſ.de teſta.ſi q̃retur.z tene menti.

Interdum. ¶Mo.qz p charta nõ cõpetit actio ad exhibendũ: b niſi dño.z eſt ſpãle in charta.ergo ſi charta non eſt mea nec facta me mãdante vel meo procuratori.talis charta nõ debebit̃ petẽti.de hoc not.§. eo.de eden.quidã.in princip.ter.tñ hic.z ibi videtur dicere qz cõpetit actio in factũ.ſubſidiaria ſi mea intereſt lz neutrum predictorũ intervenerit.

Celſus. ¶Mo.cũ.§.precedenti qz actio ad exhibendũ ꝓponit̃ ꝓtra poſſidentẽ ciuiliter vel naturaliter vel detinentẽ vel habentem facultatẽ reſtituendi poſſeſſionẽ vel detentationem.nec cũ ſit executio in alio niſi quatenus eſt penes cõuentum.vt hic dicitur.

Item celſus. ¶Mo.qz ſicut alibi nõ admittitur particularis ſolutio.ita hic non admittitur particularis receptio inuito reo.hoc dicit Bal.

Emma. Quando obſtaculum eſt in medio prius debet agi ad renouationẽ obſtaculi qz vlterius cedat̃.h.d.z p hoc notetis. ¶In ter.ibi: vt excludat̃.i.ſeparet̃. ¶Additio Bal.

Emma. Excludit.no.primo agi vt amoueatur obſtaculum quem poſſit intentari ſubſequens iudicium.adde facit.ſ.de inoffi.teſta. qui de inofficioſo.

Igni. Item ſi municip. Mo.qz libellꝰ poteſt dari cõtra cõmunitatẽ ſicut cõtra ſingularẽ perſonam.facit qõ cuiuſcz vniuer.l.ij.§.quibus.z.l.ciuitates.poſſit etiam formari libellus cõtra vnã parrochiam in eo qõ reſpicit illam parrochiam tñ.vt.ſ.ſi ſeruꝰ vendicetur.l. teſtatrix.§. plures.hoc dicit.

Iquis non. In reo ſufficit qz ſit in ea ſu condẽnationis tẽpore ſentẽtie.ſed in actore requirit̃ qz habeat in duobꝰ tpibus tpe litis cõteſt.z tpe ſententie.h.d.qõ dicit no.inſti.de ac.in prin.no.ex fine huiꝰ.§.qz hec exceptio nõ intereſt tua.poteſt opponi poſt lit.cõteſt. z hoc eſt verum qñ opponitur iuri.ſecus ſi opponitur ſolum perſone. et ita intelligit̃ quod no.Inno.de accu.ſuper his.tene menti hũc §.quia nota.eſt.

Iad exhibendum. Poſſeſſio ſuperueniẽs heredi parit cõdẽnationẽ ex inſtãtia cepta cũ defuncto.h.d.

Elianus. Si quis. Forma eſt q̃ dat eſſe rei cõ mutata forma ſubſtãtiali res nõ dicit̃ eadẽ lz diuerſa.h.d. ¶Mo.qz lz ſit idẽtitas materie ſi eſt diuerſi-

a ¶Cognitio. Quõ añt dicat̃ ſummaria vel plenaria cognitio.Vide bart.in extrauag.ad reprimẽ.v. ſummarie.z lanfr. in cle.ſepe.de ẽb.fig.z bar. i.l.ſ.§.de plano.ſ. de offi. pconſul.

¶Executionem.vide frã. are.in.l.q̃ a latro.§.ſi q̃s.in vj.col.de teſt. z qõ ibi dixi ĩ apoſ.z firma. in ſuo aureo reptorio ĩ ẽ. exceptio nullitatis.ẽ.vj.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tas forme res dicat esse diuersa. q; denominatio nō debet fieri a forma tanq̄ a digniori. ꝛ facit. ī. de pig. act. l. si cōuenerit. §. si quis sit. Nam digressio de vna forma in aliam formā ō; rez mutare. lz cadē materia pleueret. ꝛ ad hoc semp allegatur.

Si tibi. Premitte ad euidentiā q̄ ille cui legatur vsufructus pecunie debet habere ꝓprietatem cōsecutiue formaliter. non tamen est legatarius ꝓprietatis. ꝛ excedit hic vsufructus materiam alis naturam suaz. simile. ī. loca. in naue saufelli. hoc dicit.

Quantum. ¶ In ver. pinde. nota q̄ post litem cōtesta. in actione ad exhibendum peedit vsucapio cōtra rei vendicationem etiam cum effectu. qō est no. ¶ Secūdo no. q̄ potest quis de facto assumere necessitatē defensionis in actione percepta ac si vigeret. et pinde peeditur ac si actio duraret. qō est no. no. ꝑ glo. ꝛ Ly. C. de transac. cum mota. ꝛ. l. vbi pactum. ꝛ ibi videas.

¶ Additio Bal.

Aliamus. ¶ In ter. ibi: mutata forma. hic operat̄ virtuositas noue forme agentis suscipientē materiā. Nam forma est agens. materia patiens. ꝛ agens trahit ad se passuz. fm Old. ¶ In ter. in. §. q̄tum. vide Ly. C. de transac. cū mota. ꝛ. l. si diuersa. ꝛ. l. vbi patet.

Si optione. Etiam ei q̄ non est in mora labitur terminus. termin? tñ ille per quē labit̄ tenet̄ ad interesse. ꝛ no. banc. l. extra q̄ non labat̄. ff. de mino. l. intra vtile. sed ibi loquit̄ in tēporibus iudiciorum. hic in extraiudicialibus. quod no. et ista. l. est arg. q̄ lz executor infra terminū nō potuerit facere executionē. tñ post terminū deuoluat̄ ad eps; q; nō fit prorogatio ꝛ singulariter no. hanc legem.

1 ☞ Tenetur ad ipensas cuius gratia actus celebratur.
2 Distinctio quo ad cibaria.

1 **Sed si. Quod autem.** † Mot. q̄ ille tenetur ad impensas cuius gratia celebratur actus. facit qō no. i. l. cū sepe. de erog. mili. anno. ¶ † Secundo no. distinctionē quo ad cibaria. vtrū alis fierent vel non. ꝛ est arg. q̄ tenetis nō debet habere cibaria q̄ expenderet domi. ¶ Tertio no. aliam distinctionem de seruo. q̄ aut viuebat ex artificibus vel nō. ꝛ sic est arg. ad. q. pone vxor titij diuertit ab eo ꝛ habet filiū masculum. dicit titius tu debes eū alere vsq; ad triennium. exinde alam ego. dicit ista vxor vel cōcubina. amice ops me grerevictū mihi ex operibus meis. si oporteret eū alere oporteret me cessare ab opere ꝛ non possem viuere. q̄d iuris. lra ista est argumentū q̄ pater debet eū alere hoc casu fm Jac. de bel. q̄ est ipsa veritas. q; mater excusat̄ ratione inopie. vñ onꝰ redundat in patrem. qō no.

a ¶ Inopie. et idem dic si sit priuata lactet vel si nobilis domina quaz lactare non deceat. fm Ange. in. l. si cōpetenti. C. de alē. libe. a paren. ꝛ adde Frā. are. in. l. alimenta. de neg. ge. ꝛ qō ibi dixi i apostil.

Si de pluribus. ¶ No. casum in quo iudicium est ꝑ parte condēnatorium ꝛ ꝑ parte absolutorium. h. d. ¶ Additio Bal.

Sed si hereditas. ¶ In text. ibi: cogit̄ vacare. ar. ad. q. pone. vxor titij diuertit ab eo ꝛ habet aniculum. dicit titius. debes cuz alere vsq; ad tres annos. exinde ego alam. dixit vxor. amice ops me grere mihi victū operis meis. si oportebit me alere ꝛ ꝑ ois cessare ab opere. ꝛ sic nō potero cū eo viuere. lra ista facit argu. q̄ maritus debeat alere. Jac. de bel.

De eo. §. sepius. ¶ Mot. q̄ in actu iterabili absolutoria lata in primo nō parit exceptionē in scō. dūmodo ꝓbetur q̄ actus non presumitur iteratus. vt in v̄. itē si et. de hoc no. ī. de iureiuran. l. cum qui. §. in popularibus. iste textus semper allegatur per doc.

Si post. Quando res non erat eque peritura penes actorem tenetur reus etiam si habebat iustaz causam litigandi. qō est no.

Heres. Heres in realibus iudicijs nec agit nec cōuenit̄ vt heres. h. d. et per hunc. §. dixit Acc. de regio. q̄ in realibus heres nō habet beneficiū tēpore inuētarij conficiendi. q; non cōuenit̄ vt heres. qō est no. ¶ Itē dicit Jnno. ꝑ hunc text. q̄ sententia lata interdicto vti possidetis. cōtra defunctum non transit ad heredē vbi ageret̄ de facto defuncti. vt extra de verb. sig. abbate. in glo. magna. ver. sed opponas. arg. ō. ō. eo. si ad exhibendū. ꝛ. ī. de prescrip. l. ij. §. si. ¶ Et adde iurta hunc. §. qō not. Jnno. de testa. cū ex officij. ꝛ qō not. C. de fur. si abducta. ꝛ in Spe. de loca. §. nunc aliqua. ver. clxix. facit. ī. de libe. leg. l. aurelius. §. meuia. vide. ō. ex qui. cau. ma. l. cū miles. q; per hunc. §. dicit̄ q̄ possessio defuncti nō continetur in heredem nisi fuerit apprehensa.

¶ Additio Bal.

De exhibendo. ¶ In ter. in. §. heres. Adde qō not. ī. de ꝓ. to. stip. l. ij. §. si. ¶ Querit Jnno. lata est sententia in vti possidetis. cōtra defunctū. vtrū tenebitur heres ꝛ mandabit̄ in eū executionē. ꝛ dicit q̄ sic ex furto defuncti sed non ex molestatione heredis. de verbo. sig. abba. ¶ In glo. magna ver. sed oppones. Adde qō est. §. iste. arg. contra. de verbo. oblig. cū filius. §. stipula. ¶ Et no. q̄ per hunc. §. dicūt doct. q̄ in reali mera heres nō habet beneficium. Jnuentarij: q; nō conuenitur vt heres. facit. ī. de reiudi. questionis. §. fundi. fm Accur. de regio. ꝛ facit. ī. vti possidetis l. si duo. §. non video. adde. ō. fami. hercis. plane. qō ibi scribo. vide in Spe. de loca. §. nunc aliqua. ver. clxviij. ꝛ vide omnino l. de liberatis. l. autem. §. meuio. ¶ Item vide quod not. C. de furtis. l. si abducta. ꝛ vide omnino quod notat Jnnoc. de testa. cum ex officij.

Liber hō. Filio libero homine exhibendo non competit actio ad exhibendum: quia exigit peculiarium interesse.

Thesaurus. Jsta. l. allegatur q̄ i causis summarijs ꝓbat̄ interesse per iuramentū. intellige si iudici cōsiderata qualitate persone ꝛ quātitate preiudicij videatur iuramentuz deferendū. ꝛ ideo lz glo. dicat q̄ hoc sit iuramentū calūnie fm Azo. non tamē credo q̄ sit verū si est iuramentum ꝓbationis ꝛ veritatis qō defertur cū alia cause cognitione q̄ iuramentū calūnie ꝛ alio tēpore ꝛ tēpore probationum. facit quod no. ō. co. l. ij. §. sciendum. ꝛ in Spe. de primo ꝛ secundo decreto. §. restat. ver. qualiter probabis. ꝛ no. duo alia necessaria ad hoc vt sufficiat istud sacramentum. scz q̄ causa sit summaria ꝛ modici preiudicij q̄ istorum desint sacramentuz nō est deferendum nisi iuuetur adminiculo semiplene ꝓbationis. vt. ī. de iureiur. admonendi. quod no. perpetuo. ꝛ adde qō not. in auth. de exhiben. reis. §. si vero. et per doct. in. l. si finita. §. iul. nec ob. predict. ī. de excu. tu. scire oportet. §. sufficit. quia ibi iuratur ad excusationē. hic loquor: vbi iurat̄ ad condēnationē.

¶ Additio Bal.

Thesaurus. Vide quod per hanc. l. no. in Spe. ō summaria cogni. ver. vj. querendum. ꝛ in auth. de exhiben. reis. §. si vero. ꝛ quidam no. vide etiā in Spe. dicto tractatu sub titulo. de offi. iudi. versi. fi. ꝛ ver. hic quoq; premittendum. vbi no. q̄ si statutum dicit summarie procedendum. tamen nō sufficit iuramētum: sed debet plene probari. ꝛ vide quod dixi. ō. co. l. ij. §. ibidem. ꝛ extra. de procura. ex insinuatione. ꝛ. ō. si quis cautio. l. ij. §. quod dicit. An hec. l. loquatur de iuramento calumnie. an in iuramento quod est loco probationis. no. Spe. de primo ꝛ secundo decreto. §. restat. ver. sed qualiter probabit. speciale est in primo decreto in odium contumacis q̄ summaria cognitio per iuramentum expediatur. Et non prodest in alio nisi vt fiat prima missio. Ad secundum vō decretum venitur ex summaria cognitione nō q̄ sufficiat probatio per sacramentū. imo liq̄de debet constare de debito. vt no. in. l. falci. §. ij. ꝛ in. l. cum propo nas. de bonis auto. iudi. possi. ꝛ est casus. co. titu. l. fina. §. vt autem. ibi suum debitum certum faciant. ꝛ. §. si autem hi. ibi creditor aperuit ꝛ debiti cautionem ostendere possit. Et dico q̄ ibi non loquitur de missore: sed de eo qui nolebat venire beneficio missi. Respondeo omni est conditione executa. et omnes finguntur missi. vnde non obst. responsio per eandem. l. in principio. ꝛ de bonis auto. iudicis possiden. l. cum vnus. dicitur ergo summaria cognitio id est dimidia cognitio. quia fit col. ex vna parte. l. finali. §. illud. C. de tempo. appellatio. verbum vō cognitionis simpliciter prolatum ad plenariam aptatur. vt dicto. §. illud. in princ.

Si quis hominem. Sufficit exhibere in eadem forma: lz non exhibeatur in eadem qualitate. h. d.

Solutione. Etiam creditor cui est satisfactum potest petere instrumentum debiti ꝛ facere sibi cōpleri chartā a notario. ad hec allegatur. Spe. dicit q̄ tertius non potest opponere: sed debitor liberatus sic: q; sua interest. cū ex illo instro possit inq̄etari de facto. ꝛ ita fuit hic ꝓsultū ꝑ do. Pau. symonē ō. ōz Annibaldū in. q. quā habebat cū Ottone dñi henrici. tñ lra istam vō dicere ō apte dū dicit quā a debitore. sed intelligas cū ꝓpetēti cautelam:

ita vt

Universidad de Deusto

ita vt neuter.possit pati dānū.ar.in.l.plesapochis.C.ō si.instr.

Exhibendum. Mo.qua mēte dicāt q̄d aiaduerti cōuenit. Itē qua mente aliq̄d fiat.vt.j.ad treb.restituta.vt ibi p Ja.

¶Additio Bal.

Exhibendum. In ter.in prin.ibi interest.Ex causa honesta et pbabili aliter interesse non reputatur interesse vt no.C. de fur.manifestis.in prin.q̄ō est notandum. ¶In ter.ibi.capta ri sic.j.adtertu.l.ij.§.captari.z no.q: dicit ius ciuile generaliter vide idem in statutis terrarū cum sit ius ciuile illius ciuitatis.

Cestionis. Cide hic Jaco.z.j.ad fill.z si certus.Baldus.

¶Explicit liber decimus.

¶Incipit libervndecim⁹.De interrogatorijs actionib⁹.Rub.

¶In glo.rubrice ibi prepositis incidenter ob hoc ipm z erant actiones quasi mercenarie.vnde erat reperire actionem mercenariam z actionem nobilem.Actio mercenaria erat que alteri deseruiebat.Nobilis que principale negocium continebat: hodie vero ob hoc ipm.i.vt fiāt interrogatiōes nō proponīt actio mercenaria:sed pponitur officium iudicis q̄ō quidā dicunt q̄ō non pprie dicīt mercenarium cū actio principalis nondū sit restituta.z dicunt q̄ officium mercenarium est pprie q̄ō deseruit post lit.contest.sed ante litem.ote.non pprie dicīt mercenariū: sed misericorditer implorat.Ja.bu.z hoc sentit gl.Dz alij.doc. tenent q̄ officium mercenarium sit pprie ante lit.ote.sicut post. pz.ō.de pcu.l.si reus paratus.Sed ante lit.otest.deseruit circa emergentia post lit.ote.circa incidentia z circa absolutionē.vt ō.de pcu.l.si reus paratus.z edili.edic.l.ediles.§.item sciendus z de damno infec.l.si quis missum.§.iuder cū si.z hoc tz.Ly.fm Guil.in.l.j.de iur.om.iu. ¶In ea.glo.ibi fit dandus sup interrogatiōe petenda. ¶In ea.gl.ibi misericorditer in hoc est ius q: vbi officiū iudicis misericorditer implorat principaliter propter aliud z non ppter se ibi non est necessarius libellus.z hec est snia nota.illius glo.quam declarat Gu.de officio pconsul. nec quicq̄.§.vbi decretum.facit q̄ō no.in aut.de triente.z se.§. pe.in fi.magne glo.Si aūt officio iudicis peteret datio vel factū principale z esset cā de sui natura ordinaria tunc bene requireretur libellus nisi vbi concluderetur non ō certam personam: sed ad remotionem cuiusdam obstaculi.vt.j.de aut.tu.defenden de.z no.per Ly.C.si vt se ab heredi.absti.aut.si oēs.cū filibus.

¶Additio Bal.

¶Ante libelli oblationem fiant interrogationes ille per pos. vide in spe.de libel.concep.§.nunc ostendamus in fi. ¶In gl. rubrice ibi libellus.dicit Jnno.q̄ vbi quis non habet aduersariumvbividet non est necesse lit.contestari.de elec.oudum eccle sia. ¶In glo no.contesta.Et dic q̄ gl.huius.l.habet locū quā do officium iudicis misericorditer implorat.Item quando de plano seu extra ordinem non quando principaliter et ordinarie,vt extra de offi.iudi.c.ij.z facit de exeu.tut.l.scire oportet §.pe.z vide in speeu.de lib.concep.§.nunc dicendum.versi.viij. vbicunq̄.z ver.xxxij.do.Ly.dicit.C.si minor se ab heredi.ab. aut.si oēs q̄ aut officium iudicis implorat vt aliquid det vel fiat z tunc ote.lit.aut obstaculum amoueat.z tunc non.z vide.C.de iudi.cum debitoris.in pe.q.ibi oīno vide.vide oīno Jnn.in.c.j. ō libe.obla.z vide oīno Gu.de offi.pcō.nec quicq̄.§.vbi decre. vbi hanc glo.examina pfecte.Et no.cum ista gl.concor. alia gl. que est in aut.de trien.z semis.§.illud quoq̄ in fi.magne gl.z vide Guil.in.l.j.ō.de iurisdi.omnium iudi.vide oīno ibi Ly.alle. non intelligas.Bal.

Otiens. In actione psonali dirigenda ō aliquem tanq̄ cohere dez reus interrogat an sit heres z ex qua pte non iure actionis.vt olim vt de hoc fiat iudicium separatum.sed ad preparationē iudicij principalis per offīm iudicis.h.o. ¶In text. instituitur.i.instituenda dicitur fm glos. hic z.j.e.l.de etate.qui ex quadrante.Sed an sit necesse q̄ libelli oblatio p̄cedat hanc interrogationem.glo.sentit hic q̄ non q: non posset formari libellus simpliciter.sed additionaliter vnde neceve ra libelli oblatio dz precedere.nec que fit iudici.nec que fit parti.sufficit ergo.q̄ō dicat se acturum etiam libello non oblato.ad hoc no.in spe.de libelli ocep.§.nunc ostēdamus.in fi.z p Alber. galeoti in margari.c.ti.tī ipe tz ōrium fm Azo.prima pars est verior. ¶In text.ibi.interrogatio.scilicet p̄dicta. ¶In ter.ibi. petet.i.dicat se petiturū. ¶In ter.ibi nedū.rūdeo quare interrogat reus. ¶In text.ibi.plus.i.hereditariam vltra portionez

¶In ter.ibi.damni.q: ille qui plus petit dz condemnari in expensis triplicatis.vt in.§.tripli.insti.de ac. ¶In text. ibi. non vtimur per modum actionis.vel dic vt nonvtimur.vt olim.q: indifferenter fiebant.hodie vero non fiūt nisi in casibus exp̄ssis. in iure cīm reus non cogīt rūdere de iure suovt.ō.de rei ven.l.in spāli. ¶In ter.ante iudiciuz dicit q̄ in interrogationibus que fiunt ante preparationē cogīt quis rūdere ex equitate catenus quatenus necessitas preparationis postulat.z tunc officio iudicis.vt hac.l.in prin.no.non iure actionis.vt hac.l. in fi. Sed in his que fiunt ad decisionem nō cogīt de iure suo rūdere ante iudiciuz:sed bene rūdet lite ote.sup actionez motā.z sic iure actionis in hoc cogīt.Item post lit.ote.quedam necessitas causativa interdum incūbit sibi de iure suo docere.q: actor pbavit suā intentionem.vt.C.de pba.l.fine possidetis fm.Jac.bu.incūbit etiam rūdere positionibusque tangunt ius actoris.secus si tangant illius rei.tū per istum ter.q: sup istis reus non interrogat vt diri.ō.de rei.ven.in spāli.z est snia spe.z Jnno.vt ibi recitaui. adde dicit Ja.de are.q̄ est differentia inter interrogationē et officio z sup positione est ista.q: interrogatio rei sup interrogatione actoris fit solum ex necessitate preparationis iudicij:sed sup positione fit eo ipo q̄ positio est ptinens fm Ja.Est alia differētia q̄ dubitans interrogat:sed dubitans non ponit.immo intelligitur affirmare:q̄ō ponit.vt no.in.§.q̄ō obseruari. Est tertia differentia.q: interrogatio fit solum ex pte actoris. positio aūt fit ex pte actoris z rei.Item interrogatio pōt fieri in quacunq̄z pte litis.vt.j.e.l.vbicunq̄z:sed non positio.vt extra de fide instr. cum Joannes heremita.dixerunt etiam quidam q̄ positio negativa non p̄cedebat:secus in interrogatione q̄ō non est verumvt in.c.j.de confes.li.vj.de articulo negativo.dicit vt le.z no.in.l.j. §.j.de iti.actuq̄ priva.z in.l.ij.C.de erro.aduo.per Ly.q: vbi negativa est probabilis ibi admittitur articulus negativus ad pbandum.Itez q̄ ex officio iudicis fiat interrogatio negativa habes ter.in.c.cū Joannes heremita fm Fede.de senio. ¶In ter.ibi.ad pbationes.no.q̄ respōsio rei habet p legitima probationē ō se. ¶In ter.iudices cōpetentes.nam coram incompetenti non valet ofessio vbi exigīt q̄ fiat in iudicio.vt extra de iudi.at si clerici.facit.l.pe.C.ne de statu defun. ¶In glo.ibi.instituenda snia huius gl.est q̄ debent fieri interim interrogationes preparatorie ne actor decipiatur in formatione libelli.z dicit etiam ista glo.q̄ non admittīt libellus.dicit etiam ista gl. q̄ si simul interpretent dz sequi iuris ordinē.z no.glos. que incipit tria.hec gl.perfecte declarat qū fit interrogatio in reali vel personali iudicio an quis sit heres z pro qua parte. ¶In glo. que incipit si circa damna.Ista glo.enumerat casus in quibusdebz fieri interrogatio.adde argu.C.de petitio.heredi.cogi. ¶Itez adde argu.q̄ō no.in.c.j.de regu.iur.lib.vj.in glo. ordinaria.

¶Item adde alium q̄ vbi interrogatio est obmissa pōt supplerī in quacunq̄ parte iudicij.vt.j.eo.l.vbicunq̄.z si iuder nō supleat que sint principales ptes eius.dic de except.rei iud.si a te. §.j.ergo ista glo.q̄ō confessiones ad preparationem iudiciorum non valeant nisi coram iudice.facit q̄ō no.C. de li. cā iubemus. Sed in confessionibus que fiunt ad decisionem.glo.distinguit vtrum confessiones fiant ad liberandum.z valet etiaz sine cā.an ad obligandum.z tunc requiritur cā vbi ōbitur sola ofessionevt in mutua z in dote.z hoc extra iudicium:sed in iudicio nunq̄ requirīt cā.z valet confessio informis.Ista est distinctio glo. z adverte q: glo.facit differentiā ad obligandū vel liberandū respectu cause.Et est ista differentiavera in psonali actione:ſ in reali.dic vt no.Ly.C.de iur.z fac.igno.l.cum falsa.Est etiā alia differentia.q: ad liberandum valet pte abīte.vt in aut.de testib⁹. §.z lz.Sed ad obligandum refert.Aut confitet tale q̄d q̄ō ipe solus pōt exercere.z tūc p̄iudicat.vt.l.pomponius.el.j. de negestis.Aut tale q̄d q̄ requirit ofensum duoz:z tunc nō p̄iudicat.vt.j.de confes.l.certum.§.fiquis absente.nisi esset ofessio directa per nuncium vel epistolam:q: tunc vī facta inter pītes vt j.depositi publia.§.fi.lz tū inter abīntes non faciat plenam pbationem.facit tū aliq̄ō iudicium.vt.j.de iureiu.l. si duo patroni. in prin.extra de succes.ab inte.c.cuz dilecti. nec ob.q̄ dixi de cōfes.ad liberan.quod no.ō.de pac.Idem in duobus:q: ibi loquitur in pacto.h loquor in ofessione.lz etiā in pacto.illa gl.hz gl.ō riam in.l.nō solū.§.liberationis.de libe.leg. ¶Itē non ob. de libe.le.l.aurelius.in fi.q: ibi fit ofessio in vltima voluntate.z iō non facit pbationem:q: tunc preiudicaret testatori q: nō est de natura vltīe voluntatis.vel ibi testator cōfitebat incidenter propter legatum.secus si solum diceret cōfiteor me debere vel mihi esse satisfactum.vt no.Ly.in.l.generaliter.C.de nō nu. pe.Canoniste dicunt q̄ si testator ofitetur se vsurarium stan.est ofessioni extra de sepul.c.parochia.Adde tū q̄ si ofessio emanaret inter phibitos nullā faceret pbationem.q: est phibita.vt.j.de pb.l. qui testiū,z de le,ij.cū q̄s decedens.§.codicil.z.§.titia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Additio Bal.

Notiens. ¶ In ter.ibi.dubitat.Mo.dubitãt interrogare:sed non ponere:q: positio fit sub iuramento credulitatis saltim interrogatio vero nõ.vt hic in interrogatorijs interrogationibus vtimur.sed non interrogare.in factum actionibus q̃bus olim vtebamur.b.o. ¶ In ter.ibi.de suo iure.dicit spe.q particuli actoris qui non contingunt ius actoris.sed rei non debent admitti.in spe.de test.§.nũc a nobis.ver.Item agens.idem Inn.de re iudi.cum bertol.in fi.facit ad hoc.hec litera.z.l.q̃bus mo.pi. vel hypo.sol.paulus.in fi.z.j.e.si defensor.§.illud puto interesse ¶ In ter.ibi.iudices cõpetentes.C.ne de statu defun.si pat.cõ de in.at si clerici.j.e.volunt.Et no.per Inno.q̃ iudex incompetens etiam prin.nedũ pprietatis non põt aliquem primare.de resti.spo.in literis.per Inno. ¶ In ter.ibi.ad pbationes.vide Inno.de fide.ab intesta.cũ dilectus.vbi vnius minus solennis confessio facit indicium. ¶ In ter.ibi.z ita si certum ar.q̃ non debeat rñderi positioni nisi sit certa rõ.q: aut rñdetur certũ.z tunc non rñdetur ad interrogata aut incertum.z tunc rñsio nulla.vt j.eo.de etate.§.nihil. ¶ Sed an interrogatus debeat sub iuramento rñdere dico q̃ sic.sub iuramento credulitatis.vt.ff.tit.j. thesaurus q̃ ante lit.ote.prestatur sup hoc articulo.sed post lit. otest.non prestat iterum:q: prestitũ in ote.lit.z facit.ff.de nova. quotiens.§.ptor.ibi iurare iubebo.immo est ibi expressum q̃ semel sine iuramẽto rñdit cogit iurare.z iterũ rñdere.z idẽ dicã in teste qui deposuit non iuratus q̃ debeat repeti ad iuramentum.z ad dictum ar.dicti.§.no.

¶ Additio lecture vacan.in.l.edictum.Bal.

Interrogationes quare sint introducte.

Dictum. ¶ Mo.interrogatiões introductas ad relevationẽ oneris pbandi.Et ideo non valet rñsio credo si apparet vel simul q: nõ relevat ab onere pbandi.q:.j.de vsuris.qõ in stipulatione.z.l.tutor.§.ii.z.ff.de arbitris.q̃d tñ.§.pe.

Quia plerunq3. ¶ In ter.ibi.q: plerunq̃.p.d.dicit dixi in.l.ij. de condi.furtiua.

¶ Additio Bal.

Quia. Vide Inno.extra de testi.cum cãm.in fine magne glo.z adde qõ no.ac.j.so.ma.l.fi.cũ oorẽ.§.transgred:f.z.ff.de transa.controversia.z in spe. de teste.§.nunc trac.v̊.q̃d ergo.z sc.z si suus per.xxx. annos stetit q̃ non abstinuit.an pdat bñficium abstinendi dicq̃ non sed immiscendi.vt no.glo.C.qñ non pe.pare.

Dolui. Quod ait. Nunc.§.declara.vt no. in spe. de interro.act.circa fi.immo in.l.x.C.de dila.a procedente.§.exigit.sessio pro tribunali.

¶ Additio Bal.

Dolui. ¶ In ter.ibi.vel iudicãdi.vide oino in spe.de dila.circa fi. ¶ Mor.in gl. l.j.que incipit.ergo si non apud practice z libellorum formã.vide in spe.iiij.pte de offensis ibi extra ins. ¶ Mo.q̃ exce.non nu.pec.bz locũ qñ offensio a fit extra iudicium:secus si coram iu.vt pz in distinctione huius glo.Ratio q: ex offensione facta in iudicio resultat quasi actus efficax.j.e.de etate.§.antepe.z sic non nitit agens vi literarũ obligationis.sed vi alterius quasi actus ex offensis resultantis.et ideo cautela.vt non possit obiici excep.non nu.pe.est q̃ facias fieri offensionem coram iudice.adde per Cy.in.l.gñaliter.z etiã est cau.q̃ fiat p̃cep.qõ bz vim diffinitive.Si aũt alle.simulta.z in fraudem vsurarũ:q: sup hoc nõ bz iurisditionẽ.ergo.c.vt extra de iudi.at si clerici.Et in eadẽ gl.ibi.z tñc aut cum eã hec distinctio p̃cedit in psonali.sed in reali non exigit cã.vt no.Cyn. C.de iur.z fa.ign.l.cũ falsa.Sed põtem ptem bene exigit etiã in offes.dũj.vt no.C.de relig.z sum.func.l.monumentorũ.z vide.C. arbitrium tu.l.fi.in prin.z qõ ibi dixi. ¶ In glo.que incipit.immo tñ vide.j.qñ ap.sit.l.§.adeundi autem facul.

a ¶ Corã iudice.adde Fel. i.c.si cautio.i x.col.v̊fi. amplia.secõ.de fi.instru.

¶ Rñderi, adde trã.are. i.l.vt rñsuz.C de transac.

c ¶ De cõmissiõe adde do. alex.in l.q̃ nomine de fal.fz nũq̃d pbet cõmissionẽ vide bar.in l.neminẽ.C.de exhi. reis z idẽ bal. i addi.ad spe. in tit.de cita. v̊.fz an presumat qõ no.et nõ vz sine cõmissione.

Si interrogatur. Mo.q̃ dz dari termin ad deliberandũ.vnde ei qui rñdet dubie dz dari copia interrogationũ z positionum.vt no.in spe. de teste.§.nuncvidendũ siue.z ver.est aũt.adde in ista. l.qõ no.Cy.C.de excep.si q̃dem.in fi.z Areb.l.dist.põderet.Et ex hoc collige q̃ copia positionũ dz dari parti pro quo bñ facit ff.de edẽ.l.j.§.edenda.de quo vide Bal.in aut.que supp.C.de pci.impera.offe.immo.l.supplicare.§.vt lite pen.Et no.q̃ ibi loquitur de deliberatione ptis.sed est quedã alia deliberatio iudicis vt qñ iudex dubitat vtrũ sit ptinens vel impertinens positio z tunc non currit interim terminus parti donec declarẽt.vt no. in cle.sepe.in glo.sed verbum istud.de verbo.signi.in cle.vel inder mandat rñderi saluo iure impertinentiũ.z nõ admittendo: vt no.de offi.dele.cũ ptingat in glo.o:.de elec.pstitu.circa finẽ in cle.vbi de hoc.

¶ Additio Bal.

Qui. ¶ In text.ibi ad deliberandũ.fit ergo interrogatio parti:alis non posset plene deliberare.ar. in.c.cõm.de elec.in cle.idẽ dico de positionibus z articulis qõ dz fieri copia postq̃ pars est sup ipsis interroga.in spec. de testi.§.nuncvidendũ.v̊.siue igitur.z ver.qõ aũt. ¶ Mor.preparatoria indiciorum quolibet loco discuti z examinari posse. adde.ff.de adop.emãcipari.§.j.z adde qõ no.insti.de libe.§.multis. ¶ Quid de interrogato.testis dic q̃ pars nõ dz habere copiam.vt no.in spe.de testi.§.iam de interroga.in prin.pone q̃ emergit dubiũ.an alicuius positioni debeat rñderi.an interim dum iudex dubitat currit tps parti.z dic q̃ non.vi.l.si finita.§. eleganter.de dam.infec.quod estvez super illa z pẽdentibus ex ea sed sup alijs sic.j.de iureiu.admonendi.z de hac no.de verbo. signi.sepe.in cle. ¶ In glos.si verbum istud.Sed quo iure sunt introducte positiones dic q̃ moribus.vt no.eod.c. ¶ In glo.si a tpe gregorij.nam iure ciuili nõ fiebant positiones.sed interrogationes in certis casibus expressis in iure.z etiam vbicunq̃ iudex videt.ff.eo.l.i.z.j.e. vbicunq̃.sed q̃d releuat ponere.nã ille qui negauit libellũ negauit etiam positiones.dicit no.c.ti.g.fz si pars.sed que differentia est inter positionẽ z articulum.dic q: positio fit ad interrogandũ:articulus ad pbandum.vnde per se est positio q̃ sic intitulat̃ pono sic p se articulus q̃ sic intitulat̃ intẽdo pbare sic.Si q̃q̃ simul iungunt̃ vt cũ dico pono z pbare intẽdo.z iõsis caut:q: diceres pono tñ sup positionib9 nõ deberẽt recipi testes si diceres pbare intendo super articulis non deberet pars interrogari.Et ideo aut forma per se positiones per se articulos.Aut coniunge simul.vt no.in.d.c.sepe. ¶ In.glos.si positiones z articulos ibi videas.Sed pone q̃ aliquis ponit. ita pono hic z si non credo coniunctim pono diuisim disiunctim An si negat̃ simpliciter vt negari z disiunctim'. Rñdeo non.q: rñ.dz conuenire interrogationi.z facit de ete.c.ij.§.pe.lib.vj.z p Host.de pberi.auditis in ver.excep.in fi.Ecclesie positioni non dz rñderi.c.ij.de offes.li.vj.vbi de hoc õ videtur immi in.d.c.presentium.de testi. ¶ In glo.q: Fre.de senis de libro eius.tu dic admitti positionem:q: plures videntur positiones diuise ab invicem.ff.de here.instit.si inequalibus.de odi.z de.funõ. ¶ Item dic q̃ simplr negando omne ius videt̃ in negatione deductum. Arg.C.de an.excep.l.fi.z.l.z an eandem.§.actus.z ideo videtur coniunctim z diuisim negatiuum.l.si is qui circa.§.vtrum.vide in specu.de aduoca.§.fi.ver. Item sit cautus ne facile. An positiones debeant fieri in scriptis.arg.q̃ non.ff.de eden.l.j.§.j.de excu.tuto.scire opz.§.pe.dic ff.arg.l.ad hoc no.C.de posiri.l.pe. §.si.C.de non nu.pecu.auten.hanc querelam:z in decretis quãdoq3 contra fal.secundum Al.pap.habui de quodam libro.Fallit in causis in quibus potest procedi sine scriptis.vt in auten. ver.breviores.

¶ Additio lecture vacantis in.l.z qz.Bal.

b Quia. ¶ In ter.ibi.interdum.arg.q̃ positioni captiose non debet rñderi.b Est aũt captiosa que respondentẽ ponit in plurita tem quicõd respondeat.Item captiosa interrogatio non est facienda testi.vt no.in spec.de testi.§.iam de verbo.signi.

Si sine. Valet rñsio sine interrogatione.b.d.z vide qõ no.C.de pba.nõ nudis. ¶ In gl.asseuerare.z dicit Inn.per hunc ter.q̃ respondẽs positioni cuivel qñ non dz rñderi tñ sibi p̃iudicat.cõ de dolo.z ptu.c.prout nobis.nisi rñdeat p̃missa prestatio.z impertinentia.ar.de damno.infec.l.ptor.z qõ dixi.ff.e.l.qui interrog.tenementi.gl.hic q̃ rñdendum est ad interrogationem ad uocati iz cum aduocato non fundet̃ indicium vt no.in.l.j.§.pueritiam.de postu.z est arg.q: aduocatus solus posset pducere interrogatorium testis.

Alius. Per hunc.§.dicit Jac.de are.q̃ si debitor est ingressus monasteriũ non rñdebit positionibus monachus:iz monasteriũ:q: non bz plus iuris monachus q̃ennis de capko cũ sit ius primeuũ totaliter monasteriũ conuersum:qõ dic vt no.Ja.in.l.ij.C.de iura.cal.facit qõ no.in.c.ij.de here.in cle.z in.l.fi peculium.§.j.de peculio.Bal.

¶ Additio Bal.

c Si sine. Vide qõ no.C.de pba.non nudis.ar. q̃ valeat relatio nunciij.iz nõ appareat de cõmiss.sicut offensio:iz nõ appareat de interrogatione.z vide quod not.C.de pba.non nudis. ¶ In glo.assue.

Universidad de Deusto

glo.assecuran. ¶ In ter.in fi.ibi eū ipse per hunc.§.dixit Ja.de are.vel si debito ingressus est monasteriū ꝙ causa incepit esse monasterii nec est amplius ipsi⁹ monachi.z ideo ipse monach⁹ nō rūdebit positiōib⁹:sed ꝓcurato: monasterij.ita no.ipse.C.de iura.calū.l.n.in fi.lz gl.ibi cōtradicat in criminali gl. diceret verū.ar.g.not.§.si ex morali causa agat.l.ij.nā per monachū nemo delictū eruit.vt.§.de capi.di.l.ij.§.nemo. Sz nunqd ex delicto cōmisso per monachum per ingressum monasterij possint confiscari bona q̄sita per monachū persone intuitu .dic ꝙ nō:qz sunt monast erij.de offi.o:.quāto.z no.in.c.ij.de here.in cle.

§ I defensor. Hoc principium declara. vt not. supra de procuratoribus.l.nō solum.in principio.

Qui interrogatus. Ni forte. Not. hunc ver. qō talis est intelligenda indeterminata rūsio qualis ꝑcessit interrogatio fm Ol.vel sic talia sunt subiecta qualia ꝑdicamēta dcmōstrāt.h.d.fm Jac.de arc.z ipse no.j.de vino leg.l.fi.§.cui dulcia.z inducit ad.q.vt ibi p eū z ar.hui⁹ litere determinauit Bar.fil.ꝙ testis ꝑdu.supve ritate z sup fama q̄ interroga.sup capḱo de vitate dixit se nihil scire vel adiecit illa v̄ba se nihil aliud scire qō nō vt deposuisse de fama.qz rūsio refert ad interrogata.z ideo sup fama dz examinari.z facit qō not.in spe.de notorio crimine.§.fama.v̄.q̄d si testis. Jtē inueni per hūc.§.determinatā aliā cām. Testis dicit titiū possedisse.x.ānis interrogat⁹ qūo scit.dixit qz vidit. Bō allegat qō ista cā est insufficiēs.z pōt vidisse etiā per vnā diem breuiter intelligenda est responsio fm dictū per hūc text.qz que sunt in termino ad quē fit relatio intelliguntr specificata in termino referente.vt.l.in summa.j.de re iu.Bal.

Summatim. ¶ No.qōsummaria cognitio adhibetur in preparatorijs iudiciorum idem de peculio. ¶ No.ꝙ interrogationi impertinenti non debet responderi.hoc dicit.

¶ Additio Bal.

§ I defensor ¶ In text. ibi . consequens erit.immo videtur quod videatur defendere ac si negaret.vt.j.eodem de etate.§.nihil.Solu.ibi in contumacia domini.hic in contumacia procuratoris que in hoc nō nocet domino.ar.ff.ea.l.in prin.vbi de scicus non purget cōtumaciā pro curatoris.vt ar.extra vt lit.nō contesta.c.j.in fi.z de iureiuran .c. vlti.lib.vj.z facit.j.de nox.a.quotiēs.§.si tutor.z qō plene no.ff. de procura.l.non solum in prin. ¶ In text.ibi.interrogetur.vide Ja.de mino.vel.l.fi.§.cui dulcia. ¶ In text.ibi enim magis talis est intelligēda indeterminata rūsio qualis precessit interrogatio.h.d.fm Oldra. ¶ In tex.ibi.ad interrogationē respō disset.argumentum huius littere fuit determinatus per Bar. fil.quod testis qui fuit productus super arg.de veritate dixit se nihil scire vel deposuit aliquid nō:adḥcret.z aliud nescio. Sup fama vero nō fuit interrogatus quod debeat repeti super fama etiā si fuit locutus cum parte nō ob.qō dixit.z aliud nescio per quod videt etiā super fama deposuisse qz non proponitur qō super fama fuerit interrogatus,ergo de ea non sensit. Mā propter generalia verba nō videtur deposuisse nisi super eo sup quo fuit interrogatus.vt hic fm Bar.fil. Non ob.qō locutus est cum parte.qz illud obstaret vbi veniret ad correigendū dictum suum sed hoc venit super nouo capitulo. Item non ob.tenor subornatiōis:qz pōt allegari ante depositionē testis.sed hic sup hoc capitulo nō deposuit testis fz Bar.fil. Positio est assertio alicuius facti.vt per responsionē ad ipsam pertinentē obligef reus z ius facti.vt per responsionē ad ipsam pertinentē obligef reus z acto: a probanbi onere releuetur.F.dicit Jnnocentius ꝙ articulorum copia dari debet.de hoc.de testib⁹ per tuas.z in spec. de posi.§.ij.versi.sed patronus.F.an quis teneatur respondere.an sit excōmunicatus.vide in specu.de posi.§.vij. vicu.xix.z versicu.seq.vbi dicit Guil.ꝙ positio per quā includitur crimē nō debet admitti.vnde ex cōi iure nō debet admitti.vt positio. sed vt articulus sic.F.quia illa non infligitur sine peccato mortali.secus in excommunicatione hominis.ibi vide vbi respondetur iuribus que dicunt ꝙ quis debet detegere crimen suū secundum Jo.mona.de confessis.c.j.lib.vj.vide quod no. Host. de offic.delegati.prin.§.sexta.super verbo confes.versiculo dico tamen ꝙ iudex.F. ¶ Ex officio iudicis fit interrogatio negatiua.de fide instrumento.cum Joannes.F.Si ponitur crimen simplex non debet,responderi si causam cuius infamia debet super infamia responderi.super crimine autem non tenetur respō dere.de electio .dudum.secundo notabili. F.ratione falsi admitti potest negari totum.de confes.c. secundo.lib.vj.per Jo. an.F ede.de sents de libro Bec.An ille qui respondet positionibus debeat respondere sub iuramēto.dic ꝙ sic.scilicet sub iuramento calumnie.nam in eo iurat non inficiari veritatez.non autem sup iuramēto v̄itatis.z ideo respondet per credo nō per

est.Et sufficit esse iuratū super actione vel excep.nec est necesse iurari sup positionibus ex eis oritūdis.Sed quid si facte sunt positiōes.zsuper eis nō fuit pars interrogata postea puber attestatus pet.ꝙ interrogef.an debet fieri.z dicꝙ sic donec aliquc probationes possunt fieri positioni.zhoc colligitur ex gl.dicti.§.ꝙ obseruari in fi.d.glo.sic etiam quedam que sunt partis assessoris circa positiones no. quedam. ¶ Primo ꝙ assesso: quando facit partez respondere positionibus debet remouere aduocatos.vt.C.de iu.ca.l.ij.i pri. ¶ In gl.per hoc.z.l.pri.de his q̄ i testa.dele.z no.in.c.j.de ofes.li.vj.Secō.qō assesso:.nō dz admittere rūsionē q̄ nō releuat ab onere pbādi.Mā ad q̄d admittet eū effectū de iure nō sortiat nisi rūdens fit oīno dubius.vt not.in ea.l. §.qō obseruari. ¶ In gl.sic z qōdā. ¶ Tertio ꝙ assesso: qū vult ꝙ principalis cōpareat ad rūdendū positionibus dz monere ꝑceptorē eius qō dōm faciat cōparere ea.l.§.hic zc.Et ibi faciat psonas principales zc.z no.in.l.ij.§. fi.j.qui.ex causis in pos.eatur.vide Guil.de ꝓcur.si actor malit. ¶ Quarto ꝙ assesso: allegantē causaz quare nō dz rūdere siue sit eā iuris siue facti dz patienter audire nec dz vt imperiti faciunt p̄cise cogere partē ad rūdēdū.vt no. in.d.glo.que incipit sic.z quoddā.Et si ex abrupto precipiat preceptū nō artat:qz sine causa.vt in.c.si post prelati.de cōfes.li.vj.z not.per Ly.C.de fideic. quotiēs. ¶ Quinto ꝙ assesso: eū qui semel iurauit non dz cogere interim iurare circa idem.quia superuacuum iuramētum non est interduz eo .ti.auten. hodie. ¶ Sexto dz etiā assesso: nouā psonā vt here.vel titij oppositoris cogere ad nouū iuramētū:qz iuramētū cū psona finit.vt in aut.principalis eo. ti.z.C.de re.cre.gñaliz.z per Jnn.de iureiu.vitatis. ¶ Septio dz interrogare vbicūq; eātas eū mouet.z etiā iuramētū exigere siue de malitia siue d calūnia prout visum sibi videt.vt.l.vbicūq;.z hoc ex officio non ad petitionē partis.vt no.in.d.gl.sic zqōdā circa finē.vñ etiā sup:z etiā post cōclusum in cā interrogare pōt ex mero officio.vt ibi no.z ponit gl.exēplū in nō nu.pe.l.lapso termino biēnij. Nec ob.lex in Octibus.§.illo.qz itelligit ad petitionē partis nō ex mero officio.z idē ibi Ja.de are.z Ja.bu. Pōt tñ dici p:qz nō pōt de facto supplere cū agētis ius sit fundatū.vt no.i.l.fin⁹.§.pac.ne peteret. ¶ In gl.in opponēdo. ¶ Octauo dz assesso: diligēter videre. vtrū articuli faciāt ad cām directe vel indirecte an non.Si faciāt ad cām faciat sup eis rūderi.si non tūc nō.si aūt dubitat pōt se exonerare cōmittēdo ꝯsilio sapiētis.vtrū debeat rūderi vel nō.Si vō vult sine dilatiōe ꝓcedere vel ꝓtes nolūt ꝙ cōmittat ꝯsilio sapiētis.pōt mādare ꝙ rūdeat saluo iure imptinentiū z nō admittendo.z. Mā ex quo exigit altiorē indaginē reseruari pōt.vt no.in.c.cū ꝯtingat. ¶ Nono dz ꝯsiderare.vtrū sit de posit iōibus q̄bus nō dz rūderi.z an sit tps respōdēdi:qz sup decisiuis nō dz rūderi ante lit.ꝯtest.sup spera.sic vt no. C.de iura.calū.l.j. ¶ In gl.sic ergo.z per Ja.are.in.l.ij.§.qō obseruari co.ti. Mā cū succedāt in locū ꝓbationū eodē tpe fieri debēt.l.j.§.bellissime. ¶ Decimo vtrū psone q̄ hic petūt sunt legitime z habiles.j.e.si filius. ¶ Undecio vtrū psone respōdētes habeāt mādatū vel personā legitimā.vt in.§.qō obseruari. ¶ Duodecimo vtrū petitio vel positio sit bene formata. Mā si ꝯtineret apertū errorē nō dz iudex vlterius laborare.vt no.d.l.ij.§.finaliter reus. ¶ In gl.p hoc. ¶ Tertiodecimo si iudex mittit ad domū part.ꝑ recipiēda aliqua respōsione dz mittere notariū cause:z de cōmissiōe apparere per aliū notariū dicta aut.principales.z de iure fisci.l.j.§.quotiēs. ¶ Jtē scire dz assesso: qō noie alieno nemo habēs mādatū priuatū pt iurare sine spāli mādato zc.si cauit de rato q: p talē cautionē nō legitimat persona quātū ad iuranduz.vt.d. §.h zcetera.sz hūs mādatū seu offīi publicū sic.vt.§.qō obseruari.zdic vt ibi. ¶ Sz dubitat.vtrū de iure ciuili verū ꝯtumacē qui nō vult rūdere positionibus.Judex possit habere pro victo z confesso.z dic quod sic.vt no.in.l.certū in princ.de confess.quod hodie intelligitur cum limitatione dicti capituli secūdi de confes.li.vj. Sz an ex cōtumacia tutor.pupillus habeat pro cōfesso dic ꝙ nō.vñ in aut.prīcipales i fi.sepat ꝯtumaciā tutoris a ꝯtumacia principalis.zqz reqrit vera cōtumacia.z pupillus nō ēvere cōtumax.vt in.l.j.§.si p curato:. ¶ Item dubitat.vtrū in reivendi.articulus de preterito ofīio sit pertinens in pbatiōe testiū.sed ofessio preiudicialis dz stricte accipi.sed hoc nō ob.qz nōvi ofessionis sed quia est presumptio cōtra cōfitentē. ¶ Jtē dubitat vtrū articulus de dōito sit ptinens in possessorio.glo.ꝙ nō in.l.mometaric. Spec. dicit aliter z melius in spec.de testa.§.videndū.ver.sed pone ago ibi videas ¶ In tex.in.§.illud querit. ¶ Sed nūquid quis cogit rūdere ei ad qō alis respōdit.dic ꝙ nō.vt not.Ly.C.ad exhibendū.vz. ¶ Sed nunqd si nego me debere decē teneor rūdere.an debeā quinq;.Et videt ꝙ nō.qz totū. negasse videor.vt no.C.de ser.fugi.l.j.in magna gl. Sed quid si quis interrogat⁹ an debeat.r.dixit nō debeo.r.nec aliquid. Postea iterrogat an debeat stic.an cogef respondere. Rndeo non.quia supra rūsum est.vt ibi no.argu.contra. C.de transac.si de certa.z hoc est verius. ¶ In tex.ibi summatim ergo. Nota cū dubitat vtrum interrogationi sit respondēdū. Judex premissa summaria cognitiōe debet interloqui esse respondendū vel nō. ¶ Jtē no.nō esse respōdendū interrogationi nisi interfit interrogās.Si vero dubi.de rūsione.vtrū sit admittēda vel nō. Judex debet estimare.vt not.j.c.de eta.§.antepe.argu. §.qui satisdare cogā.de dic.z.j.de iureiur.l.iusiurandum.z ad pecunias.§.si de qualit. ¶ In tex.ibi queritur. No.ꝙ interrogationi impertinenti nō debet responderi.Est autem impertinens que non facit ad causam.Si est dubium vtrum sit pertinens vel non respondeat saluo iure impertinentium.vt not.extra de offi.delegati.cum cōtingat. ¶ In glo.ordi.z de electio.ꝯstitut, vt circa ad finem in clemen.vide hoc. ¶ Hunc text. inducit ad hoc Jacob, are.C.de iuramento calum.l.ij.§.quod obstat,z vide omnino de testi.c.prec

Universidad de Deusto
Biblioteca

sentem. §. Preterea. lib. vj. vbi de hac materia. ꝛ de elec. ꝓsti. ¶ Jnglo. pe. in cle. ꝛ p pau. de vb. sig. sepe i cle. ¶ Objcit ergo q̄ positiõi nõ dz rñderi: q; ip tinẽs. Jtẽ objcit q̄ ẽ gñalis. vt. C. de trãſ. vt respõſuz. Jtẽ q̄ obſcura de iure fiſci ita fidei. Jtẽ q̄ ẽ alternata. vt. i. §. eligere Jtẽ ẽ q̄ eſt vaga. ō iureiu. p̄tor Jtẽ q̄ iplicita. de ipu. ꝛ alijs ſubſtitutiõib⁹. Jtẽ q̄ captioſa. vt. ō. c. ꝛ q;. Jtẽ q̄ pẽdet ex negata. vt no. j. de iuſtiu. q̄ iuraſſet q̄ ſimpliciter. Jtez q̄ ẽ ꝓtraria. vt no. i. §. q̄ ob. p acc. Jtẽ q̄ eſt criminoſa de quo dicit q̄ ſi fiat affirmatiue non debet reſpõderi. Si aũt negatiue vt pono q̄ tu nõ es in dolo dz rñderi. l. quo tiẽs. §. p̄tor. de nox. Jtẽ q̄ ẽ positio iuris ꝯmunis. vt. l. ꝛnamẽto ꝯ. ꝛ. l. nõ fa tek. vide de oĩb⁹ his. vt plene no. p Acc. p Ja. ꝛ Cy. in. §. qõ obſeruari. vide. ō. in cõſti. oẽz in fi. ꝛ C. de iuramẽ. calũ. l. j. ibi oũ dicit i quo neceſſitas pbatio nis iẽbit. ¶ Sed querit cũ inſtrñ edak fine die ꝛcõſulez. ꝛ dic q̄ nõ. vt. j. de ſpon. ozõ. Jtẽ q̄ra m⁹ dico ꝛ pono q̄ debeo mihi. r. q̄ pmiſiſti. tu petis q̄ declarẽ. vtrũ pure vel ſub cõditiõe. an audieris. Et dic q̄ ſic. vt. l. j. §. diẽ. ꝛ de fide inſtr. cũ Joãnes. fz Alber. in mar. deponit. Jtẽ q̄ eſt negatiua. vt no. Dy. de dona. q̄dã iuris. Tu dic q̄ dz respõderi ſi iudici equũ vſ. ꝛ dz videri equũ ſit vltatis. c. j. de cõſ. lib. vj. Jtẽ q̄ eſt concluſũ i cã de cã poſ. paſto. ꝛ. d. c. cũ Jo. Jtẽ q̄. l. pbibet oẽz mo dũ pbãdi. ꝛ ſic positio ẽ reprobata a iure. C. de nõ nu. pe. §. illo. Mo. tñ de gñali ꝛ alternatiua positione q̄ admittit. ſup gñali actiõe vel alternatiua. Et po no q̄ geſſiſti negocia mea. Jtẽ pono q̄ pmiſiſti ſtichũ aut pãphilũ. de v. ob. ſi duo rei cum ſimili.

On alienũ. Qui negat ſe dẽz nõ põt vtiditio illo. b. d. Et dicit Jnn. p hãc. l. q̄ ille qui negat ſniaz lectã nõ poterit vnq̄ ea vti extra de fi. inſtr. B. ꝓpetu⁹. facit. C. de le. l. p. ꝛ eſt ar. q̄ ex positione negata nõ poſſit ſe quis iuuaꝛ. Et vide no. p Ja. de dõ. ife. l. dãt. §. cũ piter ꝛ tene mẽti. hãc. l. ar. hui⁹. l. videt q̄ ſi⁹ faciat positõez ꝛ adiũctat hoc vbũ ꝛ pono diuiſiz ꝛ aduerſari⁹ ſimplr neget q̄ vr̄ ad totã reſpõdiſſe itelligẽ do hic q̄ illa vba p q̄ pte ſunt pars interrogationis. ad h̄ in. c. ij. §. p̄terea. de teſt. li. vj. ꝛ de ꝓfe. c. ij. co. li. ꝛ p poſt. de p̄ſcr. auditis. ¶ Additio Bald.

On alienum. Glide. j. de dam. infe. l. dam. §. cum parietẽ per Jacobum. de arc. per hanc. l. dici t Jnnocen. quod ei qui negat ſententiam latam debet imponi ſilentium quod ea perpetuo non vtatur. de fide inſtru. B. perpetuus. Ad hoc per auten. facit. C. de le. l. pe. Et eſt lex optimum argu. qõ expoſitione negata non poſſit quis ſe tueri quod eſt verum niſi reuocet ſuam negationem ex interual lo niſi dicat ꝛ doceat ſe erraſſe. vt. j. eo. de eta. in fi. nam ſe poſſet libere penite re eo ipſo quod vteretur positione reuocaret negationem. Argumen. j. de ac quiren. here. illud. ꝛ ſic poſſet ſemper ꝛ indifferenter tueri ex positione negati na: qõ eſt falſum ſm Ricar. de ſalt. Et dic q̄ non poteſt reuocari niſi pbato erroꝛe. hoc eſt verũ niſi reuocet incõtinẽti vel re integra. arg. no. inſti. de ac. §. Jtem iniuſta eſt actio de eo. cũ ſi. ꝛ de manu. te. ſtichus. immo ꝛ de teſti. cogẽ. c. p̄e. ꝛ videt q̄s reuocare cõfeſſionẽ. faciendo actũ ſibi ſriũ. l. ſi. in p̄in. de le. ij. Sed nunq̄d in criminali ſi reus reſpondit positioni: ꝛ dixit credo ſibi p̄iudicat. dic qõ nõ. vt. l. ſi. de crimine expilate hereditatis. Jdeo debet reſponderi per verbum veritatis nõ credulitatis in criminali ſm Bar. ibi qõ eſt notã. Sed nunquid põt quis credere hodie vnũ ꝛ alio tpe contrariũ dic qõ ſic ſup facto alieno. vt no. C. de teſti. in inte. de tutela. ꝛ in. §. qõ obſeruari.. Bal.

Qerate. Rõne dubitationis tenet rñſio facta a minus legiti ma pſona: puta a minoꝛe ſine autoꝛitate tutoꝛis. h. d. ter. cũ gl. facit. C. de pe. here. ſi putas. ꝛ adde qõ no. in. l. ij. §. obſeruari. C. de iura. calũ. ꝛ i ſpe. de actoꝛe. ij. co. v. poꝛto. ꝛ ver. ſeq.

¶ Additio. Bal.

Qerate. Dicit Jnn. q̄ iz teſtes ſint inuitẽ cõcoꝛdãdi tñ nõ eſt ſic de teſti. ꝛ cont. parẽ. de oſſ. delc. ſi ꝓtingat in. ij. gl. ¶ Jn ter. ibi. Cõtra ſe habebit̄ per ter. iſtũ dicit Jnno. q̄ ſi q̄s in p testatione aliq̄d inſerit contra ſe ſibi p̄iudicat de elec. cum auia vide in ſpe. de procur. §. rõne quoq; conſt. ver. illud quod. ¶ Jn ter. in. §. ſi cũ. vide. l. vbi pu. edu. debe. l. ius aliũ per Ja. ¶ Jn ter. ibi. ex quadrãte. Not. q̄ ille qui ſe aſſe rit heredẽ in quadrã. videt negare ſe in alijs ptibus heredẽ. ¶ Jn ter. ibi. mã dati de mãdato opz ſtare: iz ſi ſtabit q̄ eſt heres ex ſemiſſe quõ ꝯueniẽt vt heres ex aſſe. nõne inducet p ſe has pbationes rñdeo nõ: q; hec eſt quedã fi ctio q̄ fingat̄ hẽre ex aſſe. vñ recipit pbationẽ i ſriũ nõ ob. l. pr. q; ibi p pba tiones apparet q̄ negatio eſt vera hic q̄ eſt falſa. ¶ Jn ter. ibi. tertio. §. q̄ ta cuit. dicit Jnn. q̄ tacere eſt p̄ſumptio nõ pbatio. de p̄ſump. c. nõne. ¶ Jtẽ. §. iſte loq̄t i iterrogatiõib⁹ iz i positiõib⁹ dic vt i gl. ij. de ꝓfeſ. li. vj. Sz nũq̄d hãc tacitã negationẽ põt reuocare dic q̄ nõ q; nõ eſt erronea cũ ſit ꝓtumax ꝛ i do lo nõ in erroꝛe. Quid õ tacita ꝓfeſſiõe. dic idẽ qõ nõ; põt reuocare l. i. ij. C. de iura. calũ. Jac. butri. ibi: q; eſt ficta. ꝛ ſic nõ recipit pbationẽ in ſriũ. ¶ Jtez q; ſciebat ſe haberi pro cõfeſſo. ergo ex certa ſcientia ꝓfeſſus videt. põt tñ mo ra purgari. reſpõdẽdo positiõi. vt ibi per Ja. de are. ꝛ qõ no. ꝛ ad hoc facit qõ no. inſti. de act. §. Jtẽ mixta eſt actio de eo. Ad admittat̄ cõditiõalis rñſio ſi quis dicat cõfiteoꝛ ſic. ꝛ aliter vel alio mõ nõ. dic vt no. C. de exc. ſi quidẽ i ma gna glo. vbi dicit̄ q̄ quis põt modificare reſponſionẽ ſuã tunc nõ ex interual lo. Jtem ibi dr̄ q̄ reſpõſio cõditionalis nõ admittit̄ niſi cũ reſpondens dubi tat. ſecus in facto ppꝛio. Jſte. §. intelligit̄ in eo qui habet plena hoꝛrea nõ in alio. vt no. Jnno. de elec. cũ incertis. ¶ Jn glo. triũ menſiuz. Et vide Jnno. extra de fide inſtru. c. perpetuus. ¶ Jn ter. ibi. pretoꝛem. Glide Jaco. are. in l. j. §. ex hoc reſcripto. de ven. inſpi. ¶ Jn ter. ibi. vt non reſpondiſſet argu. q̄ teſtis qui non reddidit aptam cauſam nõ videatur etiã reddidiſſe. ¶ Jn ter. ibi. ad interrogat. vide. j. de iniur. iuſtu. §. non ſemper. ¶ Jn te xtu. ibi. nihil intereſt argumentum. quod abſenti ei ob ſtant quod exc. ꝓ non poſita ſit habenda fic. infra. de le. j. titio text. ꝛ ibi per Jaco. de are. An hec reſponſio ſit incerta. credo p̄out i iſtrumento cõtinetur. dicit ſpe. q̄ non: ſed certa ꝛ admit tenda in ſpe. de teſte. §. nunc qualiter. verſicu. quid ergo. ꝛ verſi. ceterum. ibi videas bocverum ſi in poſitione ſit mẽtio de inſtru mento. vt not. Jnno. de p̄oba. c. j. vel ſi iuſto patet apud actaꝛt l. hec ſententia: ſecus alꝛs: quia reſponſio eſſet incerta. ergo non admittenda. vt in. §. nihil. item non releuaret ab onere p̄obandi q̄ nõ admittẽdaꝛt no. in. §. qõ obſeruari. ¶ Jn ter. ibi. An ob ſcure vel non reſpondentis ad p̄opoſitum. vt. ō. c. l. §. quod ait de hoc in ſpec. ō poſitionibus. §. ix. Fran. de ſenis. de li. ci⁹. no. Jnnocen. in. c. p̄ſtitum. §. p̄terea. in gloſſ. quia poſitio ſic not. Jn gloſſ. quia poſitio ſic no. non ſufficere negare reſponſionem multiplicem. Fran. no. q̄ ille qui non reſpondet ad queſita p̄o pte non confitetur nec negat no. in. l. j. C. de ceſſi. bo. ¶ Jn ter. ibi. vt certum id quod intelligt non poteſt extra de teſti. cũ cla moꝛ: hic alibi dicitur tacite de iure fiſci: ita fidei ad que facit. iuj illa. §. no. ¶ Jn terr. ibi interrogatoꝛem non credo hoc non ſe quitur. ergo credo aliud vr̄; no. C. de dona. in donat. Argumen. contra de p̄eſump. nonne. ꝛ quod no. Dy. de leg. j. l. legata inu tiliter. ¶ Jn ter. ibi indigent. argu. q̄ ſi p̄oducuntur noua in ſtrumenta poſt terminum q̄ detur noua dilatio ad impugnan dum. ¶ Jn ter. ibi quaſi ex contractu de peculio. l. depoſiti. §. j. adde. et vide in ſpecu. de accu. §. j. verſi. quid ſi latro. ¶ Jn ter. ibi p̄etoꝛis. vide. C. de li. cauſa. §. iubemus. ¶ Jn ter. in. §. celſus. iuxta materiam iſtius. §. vide plura que ponit Jnnocen. de exc. cum venerabilis. in glo. magna. Sed nunquid ille qui iura uit reſpondere veritatem poterit ſuam reſponſionem reuocare vt erroneã. dic vt no. Jnno. extra de accuſa. cũ dilect⁹ in vlt. glo. ꝛ dicit q̄ poterit. Sed ſi vis q̄ non poſſit faciamus cũ qũ rñdet interrogari ꝛ cõfiteri q̄ ſcit merã ꝛ plenã veritatem. nã tũc non audietur ō ſuam ꝓfeſſionez. vel etiaz tũc audiri. Quid ſi minoꝛ petit reſtitui ō ſuã confeſſionẽ: an debet aliq̄d p̄obare. vt no. in ſpe. de reſti. in integrũ. §. q̄s aũt. ꝛ qñ vñ. ſz nunquid eccleſia vel minoꝛ. ¶ Jn text. ibi. penitere. vide omnino Cy. C. de iur. ꝛ fac. igno. l. cũ falſa. in pe. q. ¶ Jn glo. q̄ incipit: puta greca ibi nõ in telligit̄ niſi neſciat alia lingua loqui. nam tunc recurritur ad in terp̄etantem. de verbo. oblig. l. j. in fi. ¶ Jn glo. que incipit. vj. ꝛ argumen. ibi q̄ res aliter ſe habet. ¶ Not. q̄ ille qui allegat erroꝛem debet ipſum p̄obare. et p̄obat per act. extrinſecus. vt no. hic. et per Cy. C. de iur. et fac. igno. erroꝛ in. ij. q. Et nota q̄ de re nota non p̄eſumitur quis erranter loqui. j. de re. du. l. pe. ¶ Jtem nota. q̄ p̄eſumitur quis memoꝛ eoꝛum que fecit. vt. l. filio. de adi. le. et ibi per Jaco. de are. ¶ Sed oppo. quia poſi tionibus reſpondetur per verbum credo vel non credo nec ſeq̄ tur. ita eſt ergo ita credo. vnde licet p̄obetur veritas tamen q̄d ad verbum: vt in. §. quod obſeruari cum ſint ſepata. reſpondeo quia p̄eſumitur errare in credulitate qui errat in veritate. Sz an reſponſio facta per verbum credo ſit ſufficiens ad condemna tionem. Et videtur q̄ non: quoniam non contingit dicere. ſed dic contra. vt no. in. §. quod obſeruari. Jn p̄ima glo. ſm tertiã opinionem ibi poſitam. ꝛ ſta vtimur in ciuili. Sed in criminali. dicit. l. vlti. de crimi. ex here. Sed an ex confeſſione facta p ver bum: credo oꝛiatur actio dictum eſt q̄ oꝛitur condemnatio i p̄i cipali. Sed an actio de per ſe in. d. §. quod obſeruari ſm vnam opinionem dicitur q̄ non in confeſſis. anaſta. ſecus in facto p̄i cipali. Tu dic oꝛiri actionem: quia habetur credulitas p̄o veri tate in ſuum p̄eiudicium: ſed in confeſſis adminiſtrato. Aut per viam. contempt. iuriſditionis. et idem de adminiſtratio. tu toꝛ. quotiens. §. ſicut. Aut voluntarie tunc ſecus. l. certum. §. ſed an ipſos vel aliter. aut bona fide vigentibus iudicijs et nocet. Aut mala fide tunc non. aut vel aliter. aut ſuper re que poteſt. alienare. aut ſuper alia. vt in tranſactione. no. C. ſi aduer. tranſa ctio. ¶ Jn gloſſa que incipit vt argumentum. in fi. ibi ſe erraſ ſe. Sed pone quod non in figura iudicij ſum confeſſus me debe re. et iuder p̄eceꝑit q̄ ſoluerem: an poſſim poſtea reuocare con feſſionem. et videtur q̄ non: quia tale p̄eceptum habet viz dif finitiue. et ex eo ius eſt queſitum et actio nata. vt. ō. de iu. ſi debi toꝛi. Sed dico contra: quia p̄eceptum eſt nullum tanq̄ ex falſa cauſa lit. ſi confeſſio eſt erronea. Et ideo non ob. q̄ minus con feſſio poſſit reuocari. Jta not. de verboꝛum. ſignificatio. ex par te in chriſto. Ex hoc apparet q̄ in cauſa nullitatis confeſſio po teſt reuocari ſic in cauſa appellationis. l. ij. C. de erro. aduo ca. et nota de appellatio. creditoꝛ. ſed poſt concluſum in cau ſa in eadem inſtantia non poteſt confeſſio reuocari. vt nota. per doct. in. capi. vltimo de reſtitu. in integrum libꝛo. vj. Jtem ſi ſit iuramento veritatis vallata vel deliberate facta. vt nota. extra de diuoꝛ. cap. ex litteris. vt eccleſia. beneſi. cap.

Universidad de Deusto

vt nostrū ꝛ p arebi.in.c.vl.de iureiur.li.vj. ☞ dic ō q̄ ēt inrata pōt reuocari si cū iusta erroris allegaī.secꝰ si supina adeo q̄ i la tī colpā cadat.vt.ō.c.l.§.q̄ iusto Fꝛ Inn.qui ita no.de accusati. cū dilecti.qui extra confessionez iuratā non possit probari vide tur casus.C.si mi.se.ma.di.l.iij.sed ibi iuratur super contractu. bic in iudicio.nam falsa confessio sumit originē in iudicijs a fal sa interrogatione.ꝛ sic est dolus vel culpa aduersarij. Ideo ad mittitur pbatio in cōtrarium.vt.l.j.eo.ti.pre.iuramētuz nō ar rat errantē.vt no.in.l.ij.C.de rescī.in integ. In iuramēto credu litatis est planum:q: facile quis potest decipi.vt no.C.de rescī. nude tutela.ꝛ q: semper respondeī premisso iuramento calum nie:ꝛ tamē erronea cōfessio potest reuocari. vt hic ꝛ.l.error. C. de iuris ꝛ facti igno.ꝛ.C.de iudi.rem nō nouā. Itē terminus ad liberandū datus non excludit q̄ errari nō possit.vt.ō.c.l.ex cau sa.ō.eo.qui interrogaī mis.perperā a contrario sensu.nam ibi perpetuī.i.temere respondit i cōmodo afficiī.ergo secus si nō te mere: sed iusto erroꝛe ductus. ☞uid in tacita confessione vel negatione an potest reuocari.diri.ō.i.§.qui tacuit. ☞uid si de functus fuit contumax in respondēdo.ꝛ ideo habitus pro cōfes so. ☞n heres poterit eius cōfessionez reuocare videī q̄ non.vt. j.de vsuris cū patri.ꝛ ar.C.de reuo.dona.l.fi.ꝛ quod no.de rei vendi.idem pomponius in fin. Sed dico contra:q: cuz hoc ius reuocādi habuerit defunctus.ergo transmisit ad heredē cū hoc ius sit reale non personale arg.C.de non'nu.pe.si cui. ☞uid de procuratoꝛe vtrum possit reuocare ꝓfessionē domini.dic q̄ sic. vt.j.mand.si hominem. ☞uid de patre vtrum possit reuocare cōfes.filij.dic q̄ sic.vt nota. in.l.ij.si ex noxali causa.agatur.p pter proprium interesse ipsius patris. ☞uid de creditoꝛibus vtrum possum reuocare confessionē debitoris dicit q̄ sic p eoꝛ interesse etiam fac.ex certa scientia.vt.j.de iureiuran.nā postea §.j.ꝛ.d.l.si cui. Idem dicode quocūq; qui potest adesse liti ne cō eludatur.vt no.ō.de inoff.testa.si suspecta. Et facit ad predicta in ar.l.j.cum se.de libe.causa. Sed an dominus pōt reuocare cō fessionē procuratoꝛū.dic q̄ sic.vt nota.ō.de procura.non solum ꝛ.ō.eo.si defensoꝛ. Sed an abbas cōfes.monachi in facto ppꝛio vide qō dixi.ō.eodem si fine'in fi. Sed quid debet probare ille qui reuocat confessionē.respondeo.duo.s.rem aliter se haberez qui reuocat confessionē.respondeo.duo.s.rem aliter se haberez se errasse. Primus non presumitur. Secūdas presumiē proba to primo nō erroꝛ allegetur in facto ppꝛio.nā tunc non presu mitur vel nisi allegādo erroꝛē quis alleget suam latam culpam que non presumitur. Istis casibus nō sufficit probare rē aliter se habere.vt.ō.§.qui in isto in fi. Et hic in ciuili causa. Sed in criminali causa semp sufficit docere reꝛ aliter se habere.vt.ff. de questiōibus.l.j.§.fi.ꝛ facit qō no.C.de iur.ꝛ facti igno.l.si post diuisionez. Sed pone q̄ confitens probauit rē se aliter habere tamen non reuocauit cōfessionē nec dixit se errasse.vtrū sufficit dic qō sic in criminali:secus in cā ciuili. Itē ꝛ in criminali qñq; expedit erroꝛem allegare.s.quādo est de substantia defensiōis ff.de aduoca.adul.si dul.cū incesti.§.idē pollioni. Sed quid de confessione facta in libello vel positiōibus:an ab ea recedi pos fit.ꝛ videī q̄ sic.vt.C.de appel.si quis libellos.nā nō videī ius quesitū.respondeo ex ipso libello vel actoꝛi ex ipsa exceptione. immo q̄ exceptionē obijcit intelligiī cōfiteri:q: exceptio habet contradictionē annexā vt non ꝓsitcatur reus prout ponitur ab actoꝛe.ꝛ ideo nō queriī ius ex tali confessione.ar.ō.ea.l.§.nihil de ver.ob.l.j.§.si quis simpliciter.de exc.cum ve. Jn ōtū videī C.de li.causa.cum precium. So.aut libellus nondū est intima tus aduersario.ꝛ tunc libere reuocari potest.ar.j.eodē.l.si.ꝛ.ō. de in ius vo.libertis aduersus. ☞ut est intimatus per executio nis vel epistole missionē.tunc ius est quesitū ex cōfessione:q: di recta per nunciū vel epistolam.vt in aut.qui semel.ꝛ arg.j.depo siti.publici.in fi.ꝛ ideo tunc non potest libere reuocari:ꝛ recuro ri debet ad.l.edita actio cum sua materia.ꝛ adde que dixi in.l. erroꝛ.C.de iuris ꝛ facti igno.

Si quis. No.quod habetur fides verbis suis cō tra seipsum. vnde hoc argu.dicit Inno cen.quod protestatio facit idem contra protestantem. vt ipse no.de ele.cumana.ꝛ erpsius.j.l.si.pro derelicto.ꝛc.bal.

Si cum esset. Conuictus de mendacio ha betur pro confesso super to to.hoc dicit. ☞ In text.ibi conuentus tanq̄ heres ex asse. ☞ Not.quod non videtur mentiri ille qui errat nec punitur ratione mendacij.ꝛ est ratio fm gl.q: mendaciū est falsa significatio vocis actus cum mente fallendi.

Qui tacet. Contumax habeī pro negante cōuicto de mendacio.h.d.tū hoc est dicere quantū q̄ contumacia in respondendo habet vim probationis contra eū ꝛ si nocet cōfessio habetur pro confesso.ꝛ si ei nocet negatio ha betur pro negante.vt no.j.de acq.heredi.quādiu.ꝛ in.c.ij.de cō fessis li.vj. Et adde qō dicā.j.e.l.si filiꝰ.ei primo. ☞ In text. ne gasset ꝛ cōuictus cēt.vt.ō.prī.§.in gl.in prin.ibi.pilatus fecit.

Itē ibi erat iterrogatio calūniosa. Itē crimiosa.ꝛ iō nō debuit rūdere.dicit Inn.q̄ ō tacentē perperā est presumptio.vt extra de presumptio.nōne.christus autem non tacuit perperam.

Quod autem air. Non respondens ad ppositū nō videtur respōdere.ve sic.ille qui non respondet ad factū habetur p cōtumace.ꝛ impti nēs respōsio nō est responsio.h.d.Bal.

Si interrogatur. Appellatione ptis dimidia ꝛtinet.h.d. ꝛ est ratio:q: sola dimidia est pars equalis.

1 Paria sunt non respondere vel obscure respondere.
2 Declarare qui dicatur.
3 Responsio conditionalis an admitti debeat.

1 **Sibil interest** Paria sunt'non respō a dere vel respondere ob scure.h.d.vnde obscure respondens habetur pro cō 2 tumace nisi declaret responsionē. Ille aūt dicit de clarare qui ecponit responsionē nō qui perimit.vt extra de acc.cum dilecti. ☞ No.hic ar.q̄ non procedit ista responsio cre a do prout in tali instrumento continet a.de hoc no.in spe.de te ste.§.qualiter.ver.quid ergo.ꝛ ver.ceterū.q: non relevat aduer sarium ab onere probandi.ꝛ istud est verū nisi positio sit facta super instrumento:q: cū positio sit concepta per relationem ad aliud responsio conformis positioni est admittēda.vt.ō.c.l. si de 3 fensoꝛ.ver.nisi forte.ꝛ ita practicatur. Itē est hic ar.q̄ nō ad mittatur.responsio conditionalis:q: incerta.hic adde qō not. Inno.c.de excep.si quidem.Bal.

☞ Continet ꝛ q̄d opet.vide d.aler.ō imo. i ꝓsi.viij.i.vij. col.i.iij.pre.ꝛ adde cūdē i.l. de etate.ō.e.

Ex causa. Scriptura excusat errātē.ꝛ allega tur pro offendente nō bānitum non dum cancellatum de bāno q̄ sic excusat propter au toritatem scripture.ꝛ est ipsa veritas.ꝛ facit.j.de adul te.l.pe.ꝛ de admini.tuto.etiam.Bald.

Qui interrogatus. Confessio pa rificatur con tractui.ꝛ adde hic quod no.in spec. de accus.§.j. versi.quid si latro.ꝛ.j.de pecu.l.depositi.§.si filiꝰ ꝛ.C.de libe.cā.inbemus. ☞ In text. mihi facit.i. non auget effectum confessionis.

Qui iusto. Respondens falsum dolo vel la ta culpa non excusatur. secus si culpa leui.hoc dicit.ꝛ est fortis ratio:q: interroga tio fit gratia alterius partis tm̄.ꝛ ideo venit dolus ꝛ lata culpa:qō not.Bal.

1 Veritatis informatiōez ex amicoꝝ epistolis recipit.q̄s

Qui scribit. Potest q̄s reuocare suā re spōsionem re integra si ius aduersarij non est factum deterius.h.d. ☞ Aduertatis aut quis vult reuocare ad euitationem dāni.aut ad consecutio nem commodi. Primo casu potest vt hic.ꝛ nota.instit.de acti. §.item mixta est actio de eo. ☞ Secūdo casu nō pōt vt si negās velit habere beneficiū cōfessionis ex forma statuti nisi ratione etatis.vt.ō.de mino.si ex causa.§.nunc videndū. Et aduerte: q̄ hic loquitur de ratione facta ad cause preparationē vbi ante li. conteſta.pōt reuocari libere si ius aduersarij nō est factū dete rius:sed post litis conteſt.nō nisi pbeī erroꝛ iuris nō sufficit.vt j.de ꝓfessis.non fatetur. Et dicit gl.q̄ presumitur erroꝛ pbata veritate in contrariū:q: hoc ipso q̄ pbatur rē aliter se haberep̄ sumitur erratū si erroꝛ alias est tolerabilis.facit qō no.j.de no ua.si quis.delegauerit.ꝛ.l.ij.C.de erro.aduoca.si autez respōsio fiat ad lit.conte.dꝛ q̄ non possit reuocari:sed interpretari sic.vt extra de acc.cū dilecti.facit qō no.in.l.fura.C.de oī agro deser. Si autem responsio post lit.conteſta.ad veritatis indagationē non potest reuocari nisi sit erronea beneficio restitutionis.vt.j. de fideicom.fideicommissum.ꝛ adde hic quod notat. Cy.C.de iur.ꝛ facti igno.cum falsam pro.q.ꝛ Innocen.de excep.cū vene 1 rabilis. ☞ No.hic q̄ ex epistolis amicoꝝ recipit quis informationem veritatis.

1 Taciturnitas veritatē imitatur.
2 Cōtumax an habeatur nō confesso.
3 Lapsus termini bāni ex forma statuti non habetur confessiōis.

Si filius Confessio prejudicat confitē ti tacere vero habetur pro ne gatiua responsione.h.d. ☞ In text.ibi.succurrendum probata veritate per absentationē pre 1 cedentē quasi dicat. Taciturnitas imitatur veritatē vbi de ea ꝓstat.vbi de ea non cōstaret fieret interpretatio ꝺ ꝓtumacē.vt.ō.de etate.§.qui tacuit. Vel intellige q̄ succurriī ei ꝓtra ceteros non ꝓtra aduersariū in lite inchota.vt hic sit sensus q̄ ista taciturnitas non habeat vim actionis alīs additionis:q: non ꝓtinet anni expressionē:ꝛ 4 ne haberet vim probationis inter partes.vt in.§. qui tacuit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Pro ofes-
so, an & qñ ha
beat̃ p ofesso
viñ Fel. in. c.
eñ bertoldus
ad fi. vij. colñ.
de re iudi.

b ¶ Rñdet. vi
de pau. ō ca. i
l. iij. C. qui te,
ta. pos. vbi an
nō r ñdēs vi-
deat̃ ofiteri. &
vide Zāfrā. i
repe. c. qm̃ ō d
proba, in vlt.
positio. & eli, i
e. intellexim⁹
circa pri. i vlt.
secūdo allego
pe iudi,

tene menti. adde quod dicā in. l. fi. j. co. ¶ †Querit Ja. bu. bic
vtrum cōtumax habeatur p confesso. a & non loquor in cōtumace
non veniendo nec de contumace in non restituēdo: q: nō habeā
pro confesso. vt. j. de ap. creditor. §. iussus. sed loquor de contu-
mace in non respondendo. Intelligo etiam de eo cōtumace qui
est vere cōtumax: & nō pretendit causam non respondendi. vt. ff.
e. qui interrogatus. breuiter glo. dicit q̃ habetur pro cōfesso. vt
j. de cōfessis. certum. §. j. Jac. dicit q̃ siue sit p̄sens & certificatus
sup quo debeat respōdere b siue sit absens & similiter certifica-
tus: & contumax habeā p cōfesso. vt. j. de cōfessis certū. §. j. secus
si non sit certificatus sup quo. q: licta cōfessio non cadit sup eo
super quo licta nō pōt cadere facta cōfessio. i. sup eo quod quis
ignorat fm Ja. †Et sume argmētum q̃ lapsus termini bāni ex
forma statuti nō habet vim cōfessionis nisi absenti factū sit ple-
narie declaratum. vt extra de dila. ppterea. sed Jac. in. l. j. §. ex
hoc rescripto. de ven. inspicien. dicit q̃ cōtumax habeā pro cō-
fesso in his que respiciunt causę preparationē. vt in. §. q̃ tacuit.
Item in his que fiūt ad veritatis indagationē post lit. contest.
vt no. in. d. l. certū. §. j. secus in interroga. que fiūt ad litis ichoa-
tionem seu ad solēnitatem indicij. vnde qui non respondet libel
lo non videtur propterea litē contestari nec ofiteri: q: ibi desi-
deratur verborū solēnitas. vt. ō. de noxa. quotiēs i prin. fm Ja.
de are. & Idra. Tu dic vt habes hodie ter. i. c. ij. de cōfes. li. vj.
ille tñ ter. finaliter nō pōt itelligi. qui ter. videā regrere quattuor
vt non rñdens habeat̃ pro cōfesso. vt positio sit iurata ex parte
ponētis saltem per iuramentū calūnie q̃ō generaliter prestatur
pro tota lite. q̃ positio sit lecta parti q̃ sit iussus seu monit⁹ rñ-
dere: & q̃ nō habeat pbabilem cām respondendi. als accusandi.
Si q̃ō istorū deficit nō habetur pro cōfesso. ¶ Sed quero hic
vtrū iste cōtumax audiat̃ appellans. videtur ter. q̃ sic. in. l. ge-
neraliter. §. j. C. de rebus cre. & Jaco. de are. tenet in. l. ij. C. de iu
ramēto calū. Non ob. q̃ verus contumax non appellat: q: id est
verum in contumacia in non veniendo, secus de contumacia in
nō respondendo. Ratio diuersitatis est: q: contumax in nō ve-
niendo contrahit hermoditium, & fingitur deserere litem. Et iō
litem desertam non restaurari. sed per contumaciam in non re-
spondendo vel in non restituendo non cōtrahitur hermoditiū
nec videtur renunciari liti: quod no.

¶ Additio Bal.

Si filius. Vide in spe. de suc. ab inte. versi. po
ne quidam. ¶ Not. q̃ illud q̃ō q̃s
dicit in cōtractu presumit̃ dicere in iudicio. vt no. C.
famil. her. Jn fami. in glo. magna. ¶ Jn ter. in. §. ex
ceptionibus. no. §. ar. que exceptiones admittant̃ cōtra instrm
guarētigie seu ofessionatū: q: ille que in ordinario iudicio ad-
mittunt̃. & in hoc sūmario ēt si requirant altiorē indaginem nō
ob. §. ibidē: q: ibi separatur sequēs iudiciū i quo possunt reser-
uari sine preiudicio partis. hic non loquor sub posita cōsuetu-
dine tuscie q̃ instrā guarentigie habeāt̃ paratā executionem.

Exceptionibus. Etiā cōfessis nō dene
gātur legitime defen-
siones. loquitur tñ hic de confessionib⁹ cōpassibili-
bus cōfessioni q̃ confessio mea mihi prodest & obli-
quū: licet nō principaliter & directe fm gl. vnde rōne insepara-
bilitatis ille qui habeā pro herede ō se habeā p herede p se. & si
vtiā iurib⁹ heredis nō pōt ei opponi q̃ nō sit heres: q̃ō no.

c ¶ Revocat.
An & qñ ofes
sio revocari
possit doc. de
errore. viō do.
alex. de imol.
in ō si. lxxxiij
in. j. col. in. j.
pte. & in cōsil.
xlviij. in. iij.
col. ca. pte. & i
ō si. lxxx. in. ij.
col. ca. pte. & i
ō si. cxviij. per
totū in. iij. pte
& in ō si. iij. in
iij. & ij. & vij.
col. ca. pte. & i
ō si. xc. i. j. pte,

Confessionibus. Confessio debet esse
vera actualiter vel po
tentialiter: als non est obligatoria siue fit impossibi-
lis de natura siue de iure hoc dicit cum. l. sequē. & vide
Ja. in. l. filius si annis omi. causa te.

¶ Additio Bal.

Confessionibus. De effectu confessio
nis erroris vel spon
tanee in criminali. vide plene p Guil. in. l. ij. C. quo-
rum appel. non recipiantur. & est not. illud quod ipse
dicit. vide Jnno. de iureiuran. mulieri. & de excep. cum venc. in
glo. ff. An ista confessio possit fieri per nuncium vel epl̃am. vide
de rescrip. olim inver. per ifas. & vide q̃ō no. in. c. de hoc de symo
nia per Ber. & de accu. si confti. p Ber. signari pōt in. l. de etate
§. fi. Quid in errore extra iudicium: puta si quis p errorē aliq̃d
cōfessus est in instrō: an potest revocare. dic per Jnno. de cen-
si, cū olim. quia sepe pretendit̃ errorem fuisse i iudicijs distinguē-
dum est: q: aut allegatur errorem fuisse in litigante aut in iudi.
Primo casu aut est lata sniа aut pferenda si est lata aut occa-
sione erroris aliam intendit mouere litem aut resuscitare eādē.
si aliā intendit mouere litem potest. nam ad hoc vt inter eosdem
eadē lis dicat̃ tria concurrere necessariū est. ff. de excep. rei iudi.
& an eadē. l. se. ff. de lib. leg. aurelius. §. vlti. Si ergo errauit ac-
tor in positione in libello in actione in rem. & ppterea succūbat
poterit aliā cām impetere que causa faciet hanc litē a prima di

uersam. & sic agere & errorem suum corrigere potest. ff. de excep.
rei iudi. & an eādem. §. actiones. & ff. de instī. l. habebat fm Azo.
& hic. Jo. aūt intelligit hanc. l. q̃ causa adiecta egerat: sed rōne
electionis videbatur preiudicare sibi. ff. naute cau. licet. §. vlti-
mo. & ideo vtilis sibi cōceditur. Sed Azo. opi. mag. approbat̃.
sic & in eo qui generalem facit petitionem & specialem prosecu-
tionē. licet errauerit in obmissa p̄secutione quarundā in alio iu
dicio. vt. j. de iudicijs, l. ij. Hec autē vera sunt vbi agitur actiōe
que tollitur electione. ff. de tribu. q̃ in heredē. §. eligere. Si aūt
quis refutare intendit pretextu erroris litem sopitam dic aut p
tendit errorem sui aut errorem & aduersarij circūscriptionē. siq̃
dē pretendit̃ error tm̃. dic aut iur. aut facti. Si iuris nō audit̃.
vt. ff. de cōfessis nō fatet̃. Nā omnes scire debēt leges. C. de le-
gib⁹. l. leges nisi miles. C. de iure delī. l. fi. cui subuenit̃: q: iuste
errat. C. de iur. & fac. igno. l. j. Idem forte i muliere & rustico. Et
distingue, aut potuerunt iurisperiti copiā habere nccne. ff. eo.
sēdā. §. sed iur. ff. de bono. pos. vi bonoꝝ. Si vero error facti p̄
tendit̃ aut iustissimus vt popularis. aut nō. primo casu sibi suc
currit̃ saltem ex clausula gñali. vt. ff. q̃ actio de peculio est an-
nalis. l. quesitū. ff. ex qui. cau. ma. l. j. §. vlti. & de itī. actuq; priua.
l. j. §. si ego. Nā & alibi multū operat̃ populiꝰ error. ff. de offi.
pretoris. barbarius. ff. ad mace. l. iij. & de postula. l. iij. ff. de sup-
pel. leg. l. j. i fi. Nā ista igno. ereusanda est. ff. si quis testō liber
esse iussus fuerit. l. pen. de iure fisci. l. senatus. j. de incest. nup. q̃
contra maxime q̃ certat de dāno vitando. vt. ff. de reg. iu. l. iure
nature. de condi. inde. Nā natura de dāno infecto proculus. C.
de codicillis. l. vlt. de iure delibe. l. ij. §. si vero cū simili. Si vero
non fuit error iustissimus. tunc dic aut errauit in obmittendo.
aut obmisit exceptionē aut probationē. Si exceptionē aut eam
per quā redditur iudiciū retro nullum. Aut aliam si cā p quam
redditur retro nullū audit̃. C. si a non cōpe. iu. l. j. ff. de iudi. l. ij. &
de fer. l. ij. & de iurisditione omnium iudi. si per errorem. C. de p
cu. l. licet eū simi. Si aūt per eas non redditur iudiciū retro nul
lū tūc non audit̃. C. de iur. & facti igno. error sniam rescindi non
pos. l. peremptorias. j. de excep. p̄scrip. fallit. l. j. C. de iur. & fac.
igno. ff. sol. ma. ex diuerso. ff. de re iudi. uensen. de dona. si id q̃ō.
de administratio. tuto. si pupillus. de tutelis. & rationi. distra. l.
j. §. nūc tractemus. de fide instrumentorū. l. si dot. & alijs casib⁹
notatis in. d. l. j. & l. peremptorias. Jn his aūt omnibus casib⁹ op
ponit̃ exceptio post sniam de ista exceptione, dumtaxat q̃ nōdū
est p̄posita appellatio. l. ab executio. in prin. Si aūt in omit-
tendo probationem sibi non succurritur pretextu erroris. alias
nullus esset litium finis. de re iudi. sub specie. & ar. ff. de dāno in
fec. l. si finita. §. postea. C. de transac. fratris. cum simili. nisi in ca
su. ff. de re iudi. l. imperatores. Si autem confitendo tunc reuo
cabitur. vt. l. error. ff. fami. her. cum putarem. Si autem preten-
dat errorem aduersarij circūscripti. tunc vtatur saltem benefi-
cio restitutionis fm quosdam fm alios ipso iure. ff. de iud. si pre
tor. §. marcellus. ff. quod cū eo. Sed si ex. §. vltimo. & ff. de iure
iuran. admonendi. C. si ex fallis instrumentis per totum. j. de re
iudi. diuus. de excep. qui agit̃. & l. equitas suadet ne huic obsit
simplicitas. Illi autem prosit calliditas. ff. de dolo. l. j. ff. de do-
li excep. l. j. Fraudez enim anteq̃ prodesse displicuit. ff. de exce.
doli. Ita demum. si autem non sit lata sententia: sed proferēda
dic aut confitetur ante lit. conte. aut post. Si primo aut sciēter.
c aut ignoranter. Si sciēter revocat c ante lit. contesta. ff. de rei
vendi. is qui. §. ceterum. pro hoc. ff. de nora electio. §. si is. Fal
lit quando confessus ad circūscriptionem aduersarij. & ad de-
ceptionem aduersarij vult revocare. ff. de interro. l. de etat. §. cel
sus. Item cum a certa persona volebat actor petere: & alius se
obtulit dicendo se possessorem. ff. de rei ven. si autem hoc in pre
paratorijs iudiciorum intelligitur. si autem sit lis contestata nō
revocat confessionem factam per eum ante lit. contesta. nisi ac-
tori sua obiciatur scientia. vt. d. l. is qui. & l. seq. ff. de pe. hered.
l. qui se liti. Si autem ignorāter aut lis est cōtest. aut non. Pri
mo casu dic aut iusta ignorantia & sibi paratur. Aut omnino in
iusta. & tunc. non. ff. de inter. actio. de etat. §. qui iusto. Si vō nō
si lis contest. pōt revocari confessio a sciente facta multo magis
ab ignorāte. pōt vt. d. l. is q̃ cū pcor. Si autē confitet̃ q̃s post lit.
& eā vult revocare. dic aut sciēs aut ignorās. si sciēs nō potest re
vocare: q: confessio transit in dona. inter viros. ff. de dona. q̃d
in iur. ff. de pdi. inde. l. j. ff. de iur. ac. l. j. & l. voluit. de dona. si pa-
tronus. §. fi. ff. de noua. si q̃s delegauerit. Si aūt ignorās. aut p
ignorātiā facti, aut p ignorātiā iuris. Si p ignorātiā iuris nō au
dit̃ volēs revocare errorē. ff. de ofes. non fatet̃ nisi forte esset mi
les. C. de iuris & fac. igno. l. j. vel femina vel rusticus qui forte re
vocauerit si iurisperitī copiā hre nō possent. ff. de iur. & fac. igno.
l. regula. §. sed iur. ff. de bo. pos. vi bonoꝝ. Si aūt per ignorātiā
facti. dic aut pbabilis aut nō. Primo casu revocat̃ erronea cō
fessio ante sniam. hoc posuit Azo i summa. C. de erro. aduo. & ff.
pe ofes. non fatet̃. Si vō nō iusta sz improbabilis. tunc nō. vt. ff.
de interroga.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de interroga.actio de etate.§.qui iusto.de iur.&fac.igno.nec supina.ff.regula.ij.§.ij.ff.de ver.sig.magna negli.Alij dicunt in distincte ꝛ.s.vt errore reuocare possit.ff.de cõdit.inde.Sz si me putem.Sed iurta hoc queritur de duobus.primo quid si dicat quid per errorẽ se confessum esse qõ nõ erat. nunquid hec allegatio reuocabit errorẽ suum videtur q̃ sic.q; presumitur ignorans nisi probetur sciens.ff.de proba.verius.C.qui militare nõ pos.super seruis. Sz dic fm Jo.& Bzo.q̃ credit esse vt cõfessus est nisi probet̃ contrarium.ff.de iur.do.nuptura.ff.de fideicom. liber.generaliter.§.fi petitũ.Et si aduersari⁹ replicabit de scientia probabit q̃ ille reuocãs suã cõfessionẽ sciẽter fuerit cõfessus q̃ nõ debuit fateri.ar.C.de his q̃ ad eccl.cõ.l.fi.& de iur.deli.l.fi. §.licentia.Item an veniet ipso iure.an per restitutionem.Quidam ipso iure per.l.error hec vera.nã cũ sibi nocet non error facti.ergo non est opus restitutione.ar.ff.de min.l.in cause.ij.& in quibus cau.in inte.resti.non est necessaria.l.fi.Tamen credo p restitutionẽ in integrũ.ff.de cõfes.l.cũ fideicõ.in fi.l.certũ.§.mi nore.Nec ob.qõ dicit non nocet.s.inspecto exitu.q; restitutionem in integrũ impetrabit.Si aũt errorẽ pretendit fuisse in iudice.dic aut in ordine aut in probatione sententie.Primo casu sententia nulla est.vt.l.prolatã.hoc quando sentẽtia est lata cõtra ordinẽ instantie seu iudicij.secus si cõtra ordinẽ causarũ.C. de ap.l.j.Si aũt fuit in iudicãdo vel prolatione sentẽtie.dic aut proferendo aliter q̃ volebat.aut aliter q̃ debebat.Primo casu aut constat de errore manifesto.& tunc nõ valet:q; nõ videt dixisse q̃ in mente nõ agitauit.ff.de supel.lega.labeo.de reg.iu. in ambiguis.si aũt aliter pferendo aut fuit expressus error.& tũc ipso iure nõ valet.ff.de ap.si expressum.ff.de re iudi. preses.ff. q̃ sentẽ.sine ap.rescin.l.j.si aũt nõ fuit error expressus in sententia statur vbi appellationis remedio rescindatur.C. quando puo. nõ est necef.l.j.&.ff.que sñie sine ap.rescin.Ja.de are.adde.C.de erro.aduo.l.ij.vbi ponitur q̃d iuris.vbi per rerũ naturã nec est probabile rẽ aliter se habere q̃ sit cõfessatus.Itẽ.e.ti.fi.vbi ponitur an in causa appellatiõis possit reuocari error in causa principali commissus.

Si seruus non sit. No.ar.qõ si est datus bãnus pluribus ex eodem facto.& aliqui sunt contumaces.aliqui non sunt:cõtumaces habentur pro confessis.

¶ Additio Bal.

Si seruus. In tex.q̃uis. Not.qõ debet cõsiderari id qõ potest per fictionem contingere.Bal.

Vel ex parte. Qõ quis in vno iudicio confitet in alio iudicio põt negare b.d.& quotidie allegat.Vel sic q; hec lex nõ loq̃tur de cõfitente sed de eo qui adhesit cõfessiõi. ille qui i vno iudicio secutus est confessionẽ meã in alio iudicio potest ab ea recedere & penitere & venire contra tenorem processus primi inter diuersos.& vide Jnno.de iureiur.c.mulieri.

¶ Additio Bal.

Vel. No.l.potest actor venire contra suũ processum & esse sibi contrarius quo ad eum qui nõ fuit in iudicio.b.d.Bal.

Si filius cum. Vbi iudicium non est datus cũ legitima persona contumax non habetur pro confesso.& est hoc no. dignum. Unde accusatus a bãnito qui per formam statuti non debet audiri.licet patiatur sibi labi terminũ bãni non habebit̃ pro confesso ex forma alterius statuti q; accusator non est legitim⁹ ipso iure:q;verba statuti sunt prohibitoria sed si verba statuti essent permissoria exceptionis tũc secus.quia teneret processus ex quo non opponitur &adde quod notatur.ff.in sol. vir bonus. ¶ Nota hic argumentum.q̃ vbi positio non debet admitti rõne psone vel rõe materie vel rõne forme q̃ contumax nõ habetur p confesso.vt in Speculo de teste.§.nunc videndum vsi. ceterum& ibi allegatur iste ter.Bar.

Addditio Bal.

Si filius. Vide Dy.in consi.xxxvij.ofil. Aut non tenet processus ratione personarum litigãtium.& non valet confessio.vt hic eadez si ratione iudicis.vt de iudi.at si clericꝰ.dic de elec. per inquisitionem per Jnn.concor.ad hanc.l.j. de iureiu .si patronus.& ar.ff.de in ius voc.q̃uis.&.ff.de infami.l.j.in pri. Aut ratione ordinis tunc valet confessio principaliter emissa. secus si incidenter.l.si filium.de li.causa.Sz an valeat processus tunc peccat.aut in substantialibus:& non valet.& de resti.spol. pisanis aut in accidẽtalibus seu preparatorijs tũc valet.vt in.c.j.de accusa.lib.vj.& adde in spe.de actore.ver.Sed nunquid valent acta si causa specialis incidit coram iudice seculari:an teneat facta cõfessio coram eo videtur q̃ non:q; non est index.dic q̃ in iudicio. Nã verũ est qõ si negaretur debet remittere ad ecclesiasticum:sed si de plano pars fatetur:& licet non possit cognoscere cõtẽtiose tamen de plano se summatim informat fm Arch.liij. di.frequens.ad fi.quod no. Jnno.de sententia excõ.c.vt fame. ¶ Jn tex.in fi.arg.huius.l.dicit spe.q̃ si positio est impertinẽs non debet responderi in spec.de testi.§.nunc videndũ.versi. ceterũ.hic si constat.si vero est dubium admittitur saluo iure impertinentium & non admittendorum.co.§.nisi neg.& omnia ista mala sunt multis.

Et seruum. No.in ver.nec debet.q̃ si homicida nõ esset decapitatus pro homicidio q̃ hoc non relevat verum homicidiũ: quod no.

¶ Additio Bal.

Et seruum. Jn tex. ibi.nec dz ipunitus. No.q̃ punitio innocẽtis nõ liberat nocentem a pena. ¶ Jn text .ibi.vel mãdati. No.q̃ quis põt confiteri crimen in iudicio p procuratorem vel hoc cõstitetur nõ vt procurator:sz vt principalis. ¶ Jn tex.in.§.in iure.Sed an teneꝰ q̃s rñdere interrogationi an dolo desierit possidere.Guil.dicit q̃ nõ.C.de peti.here.cogi. ¶ Jn cõtrariũ vide casus.ẽ.de nox.a.§.ptor.in.l.quotiẽs. ¶ Jn tex.ibi in aliã partẽ.no.diuidi pcessum.q; pro parte cõparet defensor pro parte nõ.sic alibi.solu.matri.si cõstãte.§.fi.& vide Guil.C. de pe.heredi.cogi.in fi.& vide in spe.de interroga.q̃ fiũt añ lit. cõtesta.§.j.ver.sciendũ.ibi oino videas.vide oino Ja.de are.in l.j.de ventre inspiciendo. ¶ Jn tex.ibi.non defenderet̃ hec littera resistit fraudibus quorũdã aduocatorũ q̃ vt nãciscant̃ possessionẽ alicuius fundi cõstituunt nõ possidentẽ vt rñdeat in iudicio rei ven.& patiat̃ agentẽ vincere & mitti in possessionez. Sed certe mitti non dz alio defendẽ.littera enim hoc nõ dicit q̃ mitti debeat in possef.pro eis quos non defendit cõuent.sed p eis qui non defenduntur.s.ab aliquo.Ricar.

Maiure. Jn text.mittatur ex officio iudicis & facit i aut.de trien.& se.§.penul.& vide in speeu.de interro. que fiunt ante lit. contesta. §.j. ver.sciendum.

1 Judex laycus an possit interrogare sup matrimonio vel clericatu.

Vbicũq;. Jn glo. super verbo dubium nota bene hec exempla. vel pone exemplum per legem age.C.de transac.vbi iudex supplet interrogando sup exceptõe obscura ppposita. ¶ Itẽ vide aliud exemplum quod no.C.de trãsac.vbi pactum. ¶ Itẽ vide aliud exemplũ.de fide instru.cũ Joãnes heremita. Quid si iudex potest supplere ex mero officio & nõ vult an ab hoc gravamine põt appellari.dicit spe.q̃ non:qõ est verum qñ officium istud non residet in parte seu in imploratõe partis iam ideo nõ appellat:quia nõ tangit ius partis.vt no.in spe.de offi.iudi.§. ipedit.ver.quid si iudex.quod no. Itẽ ex hac.l.dicit Gui.de suza.q̃ interrogatio obmissa in principio etiam potest suppleri in
1 quacunq; parte litis. ¶† Lucro hic si iudex layc⁹ possit interrogare super matrimonio vel super clericatu. & videtur q̃ non: quia causa spiritualis est alteri⁹ fori principalis.vt extra de ordi.cogni.c.tuam.spec.dicit contrarium in ti.de conuen.& reconuen.q; bene potest interrogare partem.& si confitetur tenet cõfessio:q; hoc fit de plano non per modum contradictõis.vt no. in speeu.de conuentio.& reconuen.Bal.

¶ Additio.Bal.

Vbicũq; Dicit Jnno. q̃ hec lex non habet locum i crimine q̃ quis interrogetur de crimine.sed an sit infamatus vel cõdemnatus sic. Hostea dicit q̃ in causis spiritualibus sunt predicta vera:sed in alijs nulla istarum interrogationũ fieri dz. Jta no. Jnno.de elec.dudum.el.ij.i magna glo. Itẽ vide qõ no. Jnn.videtur casus.de nora.quotiẽs. §.pretor.ibi neq; dolo malo feciſſe &c.& ẽ.de rei vendi.qui petitorio in prin.& facit qõ no.de exec.rei iudi.si a te.in princ. Sed ista iura loquuntur in preparatorijs nõ in decisorijs. Si positio continet crimen.vtrũ debeat responderi a per aduersarium. a dicit Jnn. Aut loq̃mur in parte aut i teste. Primo casu aut sit positio solum directe sup crimine & nõ cogitur rñdere. Aut sup fama vel cõdẽnatione vel notorio crie.& tunc dz rñdere. Secõ casu aut testis interrogatur de crie separato ab ipso processu.vt an sit adulter vel homicida.& nõ tenet̃ rñdere.aut an sit corruptus & tunc dz rñdere de cõfessis cũ sup.p Jnno de testi.cũ cãm. Jn glo.ij. ¶ Jn tex.ibi moverit.vide Jnno.de fide instru.in.c.B. perpetuus.&.c.cũ Jo.& Ly.C.si contra ius vel vti publi.l.prescrip.in addi.& Jnno.de proba.c.j. ¶ Jn glos.que incipit vt si

a ¶ Rñderi. viõ Frã.arc. i.l.fi.ad fi.C. de eden.& qõ ibidixi i apo.

bonoñ.vel pone exemplū.vt.C.de trāsac.age.vbi iudex suppleat interrogādo super exceptionē obscure propōsitā.z vide qō no. per glo.C.de transac.vbi pone.Bal.

1 ☞ Cōfessio tertio nō prodest qui non fuit in iudicio.
2 Contra propriā cōfessionē nemo venire potest.
3 Dicens se semel heredē heres desincre esse non potest.

PRocuratore. Confessio facta in iudicio non nocet cōsitenti respectu illorum quos illud iudiciū nō tāgebat.h.d.z no. legē. ¶ † Ro.q confessio nō prodest tertio [a] qui nō fuit in iudicio.z vide Cyn.in auē.sacramenta puberū.in.x.q.z in.l.antique ad vell.in.iij.q.z in.l.ij.C.de iur.z fac.ign. ¶ Op. de.l.si filius.j.responso.ff.c.so.ibi loquitur in filio qui non erat heres actualiter nec potentialiter.vnde talis confessio non pōt inducere immissionē ibi non erat potētialiter heres vel non precedit vi probationis.vt hic:sed vi additionis vt ibi.Contra istā solutionē facit qō ista confessio non videtur facta alo adeūdi de nouo z actus agentiū ꝛc.vt in.l.non omnis.j.si cer.pe.simile no.in.l.iij.in prin.de acqui.pos.z vide qō no.in spe.de suc.ab inte.ver.pone quidam.Et no.ar.per hanc legē q licet quis contrahat vt heres istud facit sibi preiudiciū quo ad otrahentes: sed non quo ad tertium.ar.j.de li.lega.aurelius.in fi.z hoc.nam equiparō indicia z contractus.vt no.C.fami.her.l.in familie in magna glo. ¶ Ultimo quero cgi contra te vt heredem titij patris tui ad.x.ex causa mutui confessus fuisti te heredē.z fuisti cōdemnatus.Deinde ago contra te ad.xx.ex causa venditiōis vt supra contra heredem titij patris tui.Tu in hoc iudicio negas te ipsius heredem.Ego cōtra te produco confessionē per te factā vel probationes factas in alio iudicio super hoc nunquid hoc sufficiat.glo.in.l.is apud quē.C.de edēdo videtur tenere quod sic.z hic etiam hoc tenet Jo.z do.Bar.in.l.gerit.ff.de acq.here.in.ij.principali.q.pro quo facit hec.l.ff.e.l.fi filius.in princi. que videnr velle q acta facta in vno iudicio faciunt fidē in alio inter easdem personas tā pōt dici q hic non aperit vtrū in eodē
2 iudicio vel alio. ¶ † Itē facit.q: cōtra pprią confessionē nemo venire pōt.l.generaliter in fi.de non nu.pe.z extra de.pba.c. per tuas. facit qō not.Inno.z Cōpost.extra de elec.c.p inquisitionem deest.z in spe.de confessis.§.nunc videndum circa prin.v. quid de cōfessis.z per eūdem in.c.vt extra de elec.li.vj.Sed salua pace predictorum videtur mihi expressum contra eos in.d.l. fi.de interro.actio.z ibi no.in gl.z eo.titu.l.z q: in fi.nam quis potest in vno iudicio confiteri z in alio negare.vt in auē. Item possessor.C.qui potio.in pigno.ha.z per hoc.ff.de iureiuran.l. sed z si possessori.§.si.z.l.seq.z q: cōfessio facta absente aduersario non nocet.l.certū.§.si quis.ff.de cōfessis. † Propterea qui
3 semel se dicit heredem nōpōt desinere esse heres.vt.l.sicut.C.de repu.here.facit.ff.de iureiur.l.si duo.sed dici potest qō illud ibi ideo est q: venditio sine precio esse nō potest.§.si quis iurauerit In contrarium facit.z hoc videtur esse primo per.l.cum quere

a 1 Tertio. ad de glos.no.in aut.ite si possessor.C.q po. in pigno.ha. vbi p bar.z p eūdē bal.z.d. ale.x.de imo.i l.cū lite iudi. sol.

ff.de excep.rei iudi.vbi actori ex alia re vel causa nō ob.exceptio rei iudi.ergo multo fortius causa vel re mutata acta reo obstare non debent.q: non debet actori licere.qō reo nō licet.l.nō debz de re.iur.etiam q: fauorabiliores sumus ꝛc. vt.c.ti.l. fauorabiliores.z pro hac opinione bene facit extra de testi.cogen.c.ij.§. verūtamen.cū ibi notatis per Ber.z Inno.qui de hoc ibi late no.in gl.sic enim fertur sentētia.z in gl.vlti.z idē tenet ipse Inno.extra de testi.c.veniens.cl.ij. ¶ In gl.mirum videtur vbi de hoc satis tangit.z eo.ti.cum in tua.in glos.nunquid si mortui. z archi.iij.q.j.in summa in gl.adde.vt.ff.quod metus causa. vbi recitat:z approbat predicta no.per Inn.z hoc puto verum q nō facit fidē mutata re vel causa etiā inter easdē psonas.credo tū qō faciat talē qualem presumptionē.z de hoc tāgitur per Albertū galeoti in ti.de confes.ver.sed an confessio.Alb ericus ꝛc. Baldus de perusio.

¶ Additio Bal.

1 ☞ Per confessionē factā in iudicio nō queritur ius ei q nō habet ius in processu.
2 Judex interrogans testē de alio q debeat tunc facit partibus preiudicium.

PRocuratore. Vide omnino Dy.in xxiij.cōsilio.vide etiā Cy. in auē.sacramenta puberum.in.x.q.heres erat. vide Cy.in.l.ij.C.de iur.z facti igno.teneatur.vide Cyn.
1 ad velle.antique in.iij.q.in fi.test. ¶ † Nor.per confessionē factam in iudicio non queritur ius ei qui non habet ius in processu de li.le.auē.in fi.per Ja.procuratorē in prin.ter.vide omnino qō no.Inno.extra de testibus.per tuas.vbi dicit per hāc
2 l. † q si iudex interrogat testem de alio q debeat nō facit preiudicium partibus.Bal.

¶ Expletū est cōmentū excellētissimi.ll.doc.d.Bal.de Ubaldis de perusio sup prima pte.ff.veteris.Cū eiusdē do.Bal.additionibus.necnō cū nōnullis apostillis dñi.Bādicti de vadis de forosempronij.ll.doc.recēter z nouo fetu emūctum tersum et castigatū per nobilē virū dñm Johānem Thierry Lingonēsez iuris vtriusq doctorē cū quibusdā dñi Johānis de Gradibus vtriusq iuris professoris apostillis.Impressumq in inclyta ac regia vrbe Lugnduneñ.per magistrū Jacobū Saccon.Anno domini.M.cccccxvij.die vero.iij.mensis decembris.

Registrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z
A B C D E F G H J K L M N
O P Q R S T U.Omnes sunt quaterni preter U qui est quinternus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca